Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Navarra
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

guerra. Pero si viniere a ella, [illegible]
y cosa de ligamida [illegible] esto mas pode
[illegible] esta de Marte ella
do el Mare en su cayda, y infortunado. Y mas, q &
bien

[illegible] pigritiæ nutrica p
ege. Marte en la exaltacion de Iupter palmes
de amore, y trabajos a la gente pisa pal y mesto
mesmo sinala el lo infortunado en esta cadente.
Los
2 5

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

COMMVNIVM OPINIONVM SYNTAGMA,

SIVE

RECEPTARVM I.V. SENTENTIARVM,

In quibus varia Prudentum ſelecta Reſponſa, pulcherrimæq; Iuris Quæſtiones, quæ hactenus ſparſim apud diuerſos auctores legebantur, ex vſuq; ſunt communi, digeſtæ, decentiq; ordine collocatæ habentur;

Aliàs quidem QUATVOR IN TOMOS diuiſum, ſummo ſtudio, maximaq; diligentia à nobis illuſtratum, vt iuris ſtudioſo nihil vltra deſiderari poſſit.

Nunc verò denuò excuſum, atque D. Ioseph Ludovici Assisiensis I. C. præſtantiſs. aureo volumine adauctum, præter alia multa, quæ in epiſtola ad lectorem præfati ſumus, vt infrà pagina ſeptima videre licet.

Iuriſconſultorum autem nomina, à quibus totum hoc opus decerptum eſt, pagina quinta docebit.

Cum Indice rerum atque verborum copioſiſſimo.

TOMVS PRIMVS.

Del Sr. D. Sto Rodriguez

LVGDVNI,

M. D. LXXXIIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

COMMVNIVM OPINIONVM SYNTAGMA.

SIVE

LVGDVNI.

M. D. LXXXIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS

Universidad de Deusto
Biblioteca

ILLVSTRISSIMO VIRO,

D. BARNABAE BRISSONIO,

EQVITI, DOMINO GRAVELLAE,

ſanctioris, intimiq; conſeſſus Chriſtianiſſimi Regis Conſiliario, & in ſuprema Pariſienſi Curia Præſidi digniſſimo,

SYMPHORIANVS BERAVD S. P. D.

ILLVD MIHI, ſi quid vmquam, viſum eſt conſideratione digniſſimum, hominem non ſibi ſoli natum, ſed & aliis, ita, vt qui totius vitæ ſuæ rationem ad propria tantum commoda refert, eum non hominem dixerim, ſed terræ inutile pondus. Quare diuini quidem homines ij ſunt exiſtimandi, qui, ſuis commodis neglectis, ſe totos communi vtilitati addixerunt, ea aſſidue facinora molientes, quæ & reipub. ſint maxime ſalutaria, & ſibi glorioſa, ſcriptoribúſque perquam amplam ſuppeditent materiam, ad omnem poſteritatem commonefaciendam. Proxime ad hos meo quidem iudicio accedunt illi, qui, cum ſe non ad agendum natos videant, nolunt illi quidem vitam ſilentio tranſigere: ſed in eo operam omnem collocant, vt vel aliorum egregia facta ſcriptis illuſtrent ſuis, vel ipſi ſui animi ſenſa in publicum commodum proferant: quo in genere multi ita excelluerunt, vt vehementer dubitetur adhuc, vter vtri, ſcriptor, an actor ſit præponendus. Inueniuntur quidam, qui, cum facere cum periculo, aut ſcribere cum laude non poſſint, aut, ſi poſſint, nolint, alia ſunt via aggreſſi, ne fruſtra hac luce frui videantur. Hi, aliorum ſcriptis à tineis, atque blattis, & ab ipſo adeo interitu vindicandis, ſe orbi vniuerſo commodaturos arbitrentur, tamquam qui pretioſiſſimos theſauros, in terræ viſcera abditos, inueſtigant, ſummo cum labore effodiunt, in lucem proferunt, neque vero eos ſibi recondunt, ſed omnium direptioni (vt ita dicam) exponunt. Quo nomine hos magis admirandos, ac prędicandos affirmarim, quam qui triticum, aut pecunias vniuerſas in magna annonæ caritate ciuibus ſuis dilargiuntur: hi enim vix vni ciuitati, ad exiguum tempus, in re, quæ ad famem ſedãndam pertineat, profuerint: illi autem in totum orbem, in omnémque poſteritatem ſuum beneficium ſine vlla imminutione deriuant, in re præſertim, qua nulla fructuoſior excogitari poſſit. Quare eos primo potius loco reponendos, quam tertio recenſendos, optimo iure iudicauerim: quí enim melius in commune conſuli poteſt, qui magis orbi vniuerſo commodari, qui accuratius omni poſteritati ſeruiri, quam in clariſſimorum virorum monumẽtis, in quib. viuæ diuinorum ingeniorum ſunt expreſſæ imagines, conſeruandis, eisq; diſperſis in vnũ quaſi corpus colligendis: Studeant ergo alij pecuniis accumulandis, alij agris continuandis inuigilent, alij in eo omnes labores ſuos, & impenſas collocent, vt priſca numiſmata, ſtatuas, lapidum fragmenta, atque alias antiquitatis reliquias, ac vel ipſa rudera effodiant, in quibus glorientur, quæ ſuas delitias ducant. Verùm PHILIPPVS TINGHIVS (cuius equidem viri laudes non poſſum ſine ſcelere non paſſim prædicare) longe aliter vitam inſtituit: nam omnem ſuam operam, ingenium, conatus, labores, facultates, partim ſuo marte incitatus, partim domeſticis exemplis impulſus, eò tantum contulit, vt doctiſſimorum ſcripta, præcipue autem iuriſconſultorum, vndique gentium ex variis bibliothecis maximis ſuis ſumptibus corrogata, publica luce donaret: homo ad commune omnium bonum natus, cui nihil potius vmquam fuit, quam vt tantum bonum, cælitus ad nos delapſum, typographicam ſcilicet artem pro virili promoueret. Is autem, cum infinitos propemodum libros curaſſet excudendos, tandem COMMVNES OPINIONES excellentiſſimorum quorumque Iuriſconſultorum, à ſe ſępe alias, maiori deinceps locupletatione editas, nunc vero plurimorum auctorum magni nominis acceſſione auctas, & ſummorum hominum opera maxime illuſtratas, ingẽti ſuo ſumptu, ac labore typis imprimẽdas tradidit: cui operi, antequam ad vmbilicũ perduceretur, eſt immortuus, non ſine maxima typographicæ artis iactura, & meo quoque ingenti dolore, quippe qui eum, vt

Universidad de Deusto
Biblioteca

patrem vnice ſemper dilexerim, ab eo viciſſim filij loco habitus, ex quo tempore me primum cognouit: quod & viuus non obſcuris argumentis aſſidue prę ſe tulit, & moriens aperte omnibus declarauit. Quare cum diuturno conuictu, & longiſſimi temporis ſocietate, qua ſecum coniunctus fui, tum caritate, qua me & viuens & moriens eſt proſequutus, me quodammodo obſtrinxit, vt ipſius ſtudiorum, inſtituti, & laudis ſim æmulator: atque ita, vt tam beneuoli erga me viri, vel potius tam pij parentis memoriam pari pietate retineam, ſtatui, Deo fauente, non ſolum opera ab eo inſtituta perficere, ſed & prouinciam hanc, ab eo mihi traditam ad extremum vſque ſpiritum pro virili tueri. Eum librum tibi, ILLVSTRISSIME VIR, is viuens deſtinauerat: & ego eumdem illius opera inchoatum, meáque abſolutum, tibi vtriuſque nomine dico, illius quidem, qui poſtremum hoc opus tibi tãquam anathema conſecrare ſtatuerat: meo vero, qui, ludum ita difficilem ingreſſus, primum hunc actum, veluti primitias, cum ex mortui voluntate, quam ſine piaculo negligere non poſſum, tum etiam animi mei inductione offerre potiſſimum tibi volo. Cui enim alij potius id opus debetur, quam tibi, ad quem de præcipuis Galliæ vniuerſæ controuerſiis referatur, cuius reſponſa veluti oracula quædam excipiantur: ſententiæ autem de rebus maximis dictæ, totidem grauiſſima, quæ poſtea alij in iudicando ſequantur, ſint præiudicia, cuius denique dicta legum propemodum vim habeant? Ecquis vero dubitauerit, quin ex tuo arbitrio (quod non poteſt non eſſe veriſſimum) aliorum ſententiæ efficiantur communes & ratæ: aliorum vero, quæ communes opiniones videbantur, irritæ poſtea habeantur? Nam, ſi authoritate rem metiri velimus, omnes norunt, quæ ſit in ſuprema hac curia Præſidis dignitas, quæ partes, quis ei locus inter cæteros, ita vt reliqui ex eius (vt ita dixerim) ore pendeant: ſi vero prudentiam, ſapientiam, integritatem, iuris ciuilis, ac cæterarum bonarum artium cognitionem ſpectauerimus, nemo eſt adeo hebes, qui non intelligat, te vnum ita in his excellere, vt quolibet vel maximo munere ſis digniſſimus, atque ita fit, vt te vnum omnes intueantur, te maxime ſuſpiciant, iudicúmque conſeſſus in tuam ſententiam pedibus ſine vlla controuerſia diſcedat, quippe qui tuis ſapientiſſimis dictis non audeat contradicere. Quare ſi patronus huic libro quærendus eſt, quem tutiorem te, aut ornationem deligere poſſem: te, inquam, quem patronum publicum, ſeu potius, communem omnium parentem, mox à Rege accerſitum, in ampliſſimo Aduocati Regij gradu locatum, & tandem nuper ob eximias tuas virtutes ſuprema illa Præſidis dignitate decoratum, omnes vndequaque cõſpiciunt, ac prope colunt. Quæ cum ita ſint, COMMVNES has OPINIONES, ex præſtantiſſimis Iuriſconſultis in vnum quaſi corpus coactas ſub tuo nomine potiſſimum apparere volui: haud enim aliter euenire poterit, quin eæ, tua ſemel authoritate munitæ pro communibus opinionibus, quod nomen præferunt, ab omnibus poſthac habeantur. Quod ſi gratum tibi librum, tuáque commendatione apud alios receptum intellexero, næ mihi maximum animum addideris, ad multa in poſterum edenda, quæ reipub. literariæ, quam tu inter eius præcipuos patronos toto pectore foues, non exiguam, mea quidem ſententia vtilitatem ſint allatura. Hoc igitur à me munus tamquam primitias benigno vultu ſuſcipe: cum eóque me, tui obſeruantiſſimum in tuum patrocinium, clientelámque non dedigneris accipere. Vale. Lugduni, Prid. Id. Septemb.

M. D. LXXX.

Universidad de Deusto
Biblioteca

IVRISCONSVLTORVM
NOMINA:

è quorum ſcriptis hæ Communes Opiniones, receptæq;
Sententiæ decerptæ ſunt: quorum aliqui nunc
primum ſunt excuſi.

TOMIS PRIMO ET SECVNDO QVIDEM, HI:

Ioannes Bellonus Tholoſanus.
Franciſcus Viuius ab Aquila, Peruſinus.
Io. Baptiſta Villalobos Tolletanus.
Io. Fichardus.
Franciſc. Turzanus ab Inciſia.
Emanuel Suares à Ribeira.
Mattheus Cherianus.
Julius Clarus.
Pius Fichardus.
Marianus Socinus Iunior.
Eraſmus Muſculus.
Benedictus de Capra.
Hyppolytus Bonacoſſa.
Laurent. Kirchouius Megalopolenſis.
Michael Graſſus Pomeranus.
Iaffred. Lanfrancus Balbus,
Caſsianus Putæus Subalp, Senatus primarius Præſes.
Rolandus à Valle Caſalenſ. Senatus Præſes.
Petrus Andora,
Franciſc. Burſatus Mantuanus I.C. & Eques.
Ioan. Antonius Maſuerus.

TOMO TERTIO.

Antonius Gabrielius Romanus.

TOMO QVARTO.

Stephanus Ranchinus.
Iodocus Damhouderius Brugenſis.
Antonius Maria Coratius.
Macagnanus Azzoguidus.
Ioan. Neuizanus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

LE PRIVILEGE.

HENRY PAR LA GRACE DE DIEV Roy de France & de Pologne, A nos amez & feaux les gens tenans nos Cours de Parlemens, Baillifs, Seneschaux ou leurs Lieutenans, & à tous nos Iuges & Officiers qu'il appartiendra, Salut. Nostre bien amé, Philippes Tinghi, marchand Librairre, Florentin, demeurant en nostre ville de Lyon, nous a fait remonstrer, que nos predecesseurs Rois, sur tous nostre treshonnoré Seigneur & ayeul, le feu Roy François premier, fauorizant l'art d'imprimer, & desirant l'exalter, auroit pris (à son grand contentement) grand accroissement en nostredite ville de Lyon, par la diligence de l'exposant, lequel se seroit entierement dedié à imprimer & mettre en lumiere plusieurs beaux liures, tant en loix que autres facultez, & qu'il a tousiours continué: & desireroit volontiers maintenant (pour le bien public, grand proffit & splendeur de nostre Royaume, commodité particuliere de nostredite ville de Lyon) mettre en lumiere deux liures en droict, qu'il a fait reuoir, corriger & augmenter outre ce qu'il a cy deuant fait, par gens doctes & bien versez aux sciences. Mais il craint, qu'apres auoir fait les grans fraiz à ce necessaires, pour mettre en lumiere lesdites œuures, plusieurs enuieux, se voulans preualoir de ses peines & labeurs, ne voulussent imprimer les mesmes liures qu'il pourroit faire imprimer: sçauoir, Communes Opiniones diuersorum authorum: Item, vn autre liure intitulé, les œuures de Didacus Couarruuias, nous requerant à ces fins luy estre sur ce pourueu. NOVS A CES CAVSES, & autres à ce nous mouuans, voulans fauoriser ledit exposant en vne si bonne & louable entreprise, luy auons permis & permettons imprimer ou faire imprimer lesdits liures, Communes Opiniones Iuris diuersorum authorum, & les œuures de Didacus Couarruuias, cy dessus specifiees, par tels imprimeurs & où bon luy semblera, pourueu qu'il n'y ait aucune chose en iceux qui contreuienne aux saincts Decrets & Canons de l'Eglise Catholique, Apostolique & Romaine, & puisse preiudicier à nostre estat & authorité: Auec defenses, à tous Imprimeurs, Libraires & autres, de nostre obeissance, imprimer ou faire imprimer, vendre, debiter ou distribuer lesdits liures, en quelque sorte & maniere que ce soit, autres que ceux qui seront imprimez ou faits imprimer par ledit Tinghi, sans son sceu & consentement, pendant & durant le terme de dix ans prochains, à compter du iour que lesdits liures seront acheuez d'imprimer, sur peine de confiscation desdits liures & marchandises, & autres peines arbitraires: ce que nous voulons estre estroitement gardé & obserué, en consideration des grans fraiz qu'il a conuenu & conuiendra faire, Nonobstant oppositions ou appellations quelconques & lettres à ce contraires, donnees cy deuant ou apres, ausquelles nous auons derogé et derogeons: & en mettant par ledit Tinghi, au commencement ou à la fin de chacun desdits liures sus specifiez, l'extraict du present Priuilege, nous entendons qu'il soit bien & duement signifié à tous qu'il appartiendra, sans qu'ils puissent pretendre cause d'ignorance. SI VOVLONS, VOVS MANDONS, & à chacun de vous, comme il appartiendra ordonnons, que du contenu cy dessus vous faites ledit exposant iouyr pleinement & paisiblement, cessans & faisans cesser tous troubles ou empeschemens qui pourroyent estre faits & donnez au contraire. Contraignans à ce faire, souffrir & obeir tous ceux qu'il appartiendra & pour ce faire à contraindre, par toutes voyes dues & raisonnables, nonobstant oppositions ou appellations quelconques, & sans preiudice d'icelles, CAR TEL EST NOSTRE PLAISIR. Et pource que de ces presentes on pourroit auoir affaire en plusieurs & diuers endroits, Nous voulons, que au vidimus d'icelles (duement collationné à l'original, par l'vn de nos amez & feaux Notaire & Secretaire, ou fait sous seel Royal) foy soit adiousstee comme au present original. Donné à Paris, le xxvij. iour du moys de May, l'an de grace mil cinq cens quatre vingts, & de nostre regne le vj.

Par le Roy en son Conseil,

LE RAGOIS.

Ingenuo Lectori.

S.

AN fato quoddam, an huius noſtræ potius miſerrimæ tempeſtatis morib. tribuendum ſit, q̃ multorum hominum ingenia, inſana quadam temeritate, nil aliud cogitẽt, nil aliud ſtudeant, nil deniq; audeant, quàm ex alieno labore quæſtum facere, inanemq; gloriam captare; doctiſſimorum virorum vel monumentis, vel iuuẽtis ſacrilegam quodãmodo manum inferendo, eaq; peruertendo, & vt non inepte vulgò dicitur, quadrata rotundis immutando: vix diiudicare quidẽ auſſim. Vtcunq;, tamen ſit; eorum tandem temerarios conatus hunc manere finem experientia ipſa ſatis docet: q̃ eis etiam ſuperſtitibus, ſua ipſorum ſtudia cum primis ipſis chartulis & typis miſerè interijſſe ſæpè videant. Sed quorſum hæc, amice lector? Dicam paucis. Non dum tertius ab hinc lapſus eſt annus, cùm nos (vt optimè noſti) in lucem edere curauimus Communium opinionum, ſeu receptarum I.V. ſententiarum Syntagma, tunc primùm à nobis in quatuor diuiſum Tomos, ſummoq; ſtudio, maximaq; diligentia adauctum, & illuſtratum. Quod opus incredibili Iuris ſtudioſorum applauſu receptum eſt, communiq; omnium Iuriſconſultorum calculo ita comprobatum: vt de ſecunda editione iam iàm cogitaremus. Interea verò vt debita & vigilijs & inuentis noſtris in perpetuum gratia defraudaremur (fœdiora taceo) en nos prę-ueniendo, recèns tibi excuditur ab alijs Syntagmatis noſtri omninò liber, ſpecioſiorem tantummodo nomen præſeferens: ad inſtar, ſcilicet Iuſtiniani Codicis in titulos redactus: cùm reuera nihil prorſus ſit, nihilq; vlterius contineat, niſi meras rapſodias ex noſtris ipſis voluminibus nullo Iuris decore, nullo ſtudioſorum profectu vtilitatéue, peſſimè conſarcinatas. In hoc autem præſtat (fateor) quòd vt ne noſtra continere videatur, omnia in peius loco mota, tradu-cta, tranſpoſita, mutata habeat. Imò tantò inferior Syntagmate noſtro quidem ſubſidet, quòd theſes, hypotheſes, reſponſa deniq́ue & concluſiones doctiſſimorum Iuris Conſultorum Caſſiani Putæi, Petri Andoræ, Ioannis Antonij Maſuerij, & Stephani Ranchini, quæ in noſtra impreſſione habentur, in eo integræ vel mutilatæ deſunt. Quod arte & conſultò dubio procul factum eſt, ne Regiam mulctam, ex noſtro priuilegio, tanti operis auctor tandem penderet. Quæ omnia ſic eſſe tu ipſe, iudicioſe lector, facillimè deprehendes; ſi hæc noſtra & aliena illa conferens, iudicium vtrinq́ue ſumere minimè pigeat. Sed & hoc tibi præfari operę precium duximus, nos huic noſtro operi D. Ioſephi Ludouici Aſſiſienſis I.C. præclariſſimi, Communes opiniones adieciſſe, quæ in prima noſtra editione caſu potius, quàm electione omiſſa fuerant. Vale.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum, ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber primus.

A

ABbas solus potest hæreditatem vel legatum monacho delatum absque eius consensu repudiare, fm Cyn. & Iac. de Are. in l. Deo nobis. C. de epis. & cle. Bart. in l. tutor. in fi. ff. de bon. pos. Bal. in l. 1. in 10. q. C. qui admit. Pau. Cast. & Alex. nu. 2. in l. legatum seruo. ff. de leg. 1. & Can. omnes in c. in præsentia. de prob. quia monach' ipse per se nõ dicitur habere velle, neque nolle. c. si religiosus. de ele. in 6. sed omne suum velle dependet à velle Abbatis cũ monachus profitendo, sicut propriis renuntiauit, ita voluntati suæ renuntiasse censet, vouendo illa tria substantia regulæ. c. nullam. 18. q. 2. Et opi. istam asseuerat esse magis cõem A le. in d. l. legatum seruo. nu. 1. & in l. 1. nu. 24. ff. de vulg. & pupil. substi. nu. 24. & veriorem dicit Pomates in addi. ad Bart. in d. l. tutor. & Aug. Beroius in c. Raynu. nu. 384. de testam. Contrariam verò partem, videlicet, q̃ monachus in acquirendo, magis seruo q̃ filio æquiparetur, cuius certè factum omnino requiratur, & domino præiudicare possit, tenuerunt omnes Legistæ & Inn. in c. cùm olim. de priuil. Spec. in ti. de sta. mo. §. 1. ver. 8. quæritur. Bart. in l. cùm hæredes. in princ. ff. de acq. pos. Bal. & Rom. in l. 1. C. qui admit. Ang. in l. Papinianus. in prin. ff. de acq. hær. Bart. Bal. & Fulg. in l. fi. in prin. C. de bo. quæ lib. & Rom. in l. is qui hæres. in fi. ff. de acq. hære. & ita tenent cæteri Legistæ magis communiter in loc. præcitatis. & istam esse magis cõem sententiam Legistarum facit mẽtionem Beroius in d. c. Raynu. n. 283. circa med. & nu. seq. circa fi. Sed, omissa omni disputatione, prima opi. videtur verior, communior, & tutior in actu practico, quam legendo, consulendóque sequutus est Beroius, vt ipse censuit in d. c. in præsentia. n. 15. & in d. c. Raynu. Et ista communis ita amplexa interpretatur non habere locum in Prelato, qui hereditatem seu legatum ecclesiæ delatum repudiare nullo pacto potest absque capituli cõsensu, quia huiusmodi repudiatio dr̃ esse alienatio, fm Bal. in l. pupillorum. C. de repu. hær. & in l. contra iuris. §. i. ff. de pact. Pau. de Cast. in d. l. legatum seruo. Anc. & im. in c. 1. de reb. ec. non al. & alios relatos per Alex. in d. l. legatum seruo. vbi supponit istorum opinionem esse magis communem, contra Feder. de Sen. cons. nono contrarium asseuerantem. F. Viuius.

Abbas, & non episcopus, in Monachos habet iurisdictionẽ & correctionem, etiam si via ordinaria iudicialiter ageretur. hanc magis communem testatur Benedictus de Benedictis de Capra. reg. 84. num. 2. & 3. idque etiam procedere dicit in Abbate confirmato, nec dum consecrato aut benedicto, quia etiam ante benedictionem recipit iurisdictionem, secundum communem opinionem ibid. nu. 16. vide i. in verbo, Monachus, vbi fallentias aliquot pro communibus opinionibus receptas inuenies. Bened. Capra.

Abiurans hæresim, ante sententiam latam modò non fuerit aliàs quoque de hæresi accusatus, & post pœnitentiam in eam relapsus, non solùm euitat pœnam mortis, sed ẽt ꝓfiscationem bonorum, licet ipso iure à die commissi, delicti sit imposita. Hanc communem esse Doctorum opinionem attestatur Paris. cons. 185. & seq. lib. 4. Ita refert Iul. Cla. Alexandrin. in lib. 5. sentent. §. hæresis. ver. sed quæro. in fi. P. Fichard.

Abiurans hæresim ante sententiam latam, modo non fuerit aliàs quoque de hæresi accusatus, & post pœnitentiam in eam relapsus, non modo mortis pœnam euitat, sed etiam bonorum confiscationem, quamuis ipso iure à die commissi delicti sit imposita, vt est communis opinio, de qua Iul. Clar. in §. hæresis. ver. sed quæro. in fi. Bonacoss.

Abiurans vnam hæresim, si in aliam incidat, relapsus verè dicitur, communis est opi. Bursat. cons. 7. nu. 40. Bonacoss.

Abiuranti prima vice hodie de necessitate eps & inquisitor gratiam impartiri, & bona condonare tenetur, quinimo omnes dignitates, & honores, ac pristina iura recuperat, vt est communis opin. Bursat. cons. 14. nu. 33. Bonacoss.

Abiurantis bona sibi & filiis dimittuntur, vt est communis opin. Bursat. cons. 7. nu. 32. Bonacoss.

Abolitio generalis delictorum ex decreto, vel statuto, non comprehendit crimen falsi, vt est communis opinio, de qua Iul. Clar. quæstio. 59 versicul. in huiusmodi. Bonacoss.

Abolitione sequuta per transactionem, vel mortem accusatoris, potest iudex prosequi accusationem: sed debet facere nouum processum, & nouam inchoare instantiam, ex quo prima instantia per transactionem fuit perempta. Sed hodie contrarium seruatur, quia iudex potest prosequi sine nouo processu. Clar. lib. 5. sentent. §. fi. q. 58. ver. Et scias. Bonacoss.

Abortui qui causam præstitit, prægnantem mulierem percutiens, capite plectitur, si fœtus animatus iam erat, aliàs supplicium extra ordinem luet. cõe interpretum placitum attestantur Blanc. & qui eum laudat Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 68. ver. abortum procurans. in fi. Et si longè verius, æquiusq; sit, nunquam huic capitis pœnas infligendas esse, seu animatus, seu inanimis fœtus abortu perierit, si modò prægnans vnà mortem non obierit, vt luculenter probat fons iuris, iustitiæque omnis sacrosancta diuini Mosis lex, Exod. 21. cuius sententiam ab Accurs. in l. diuus. ff. de extr. cri. in aliud oĩno ꝓrium eius, quod præcipit, perperam accepta, nihil aliud verè sancit, q̃ vt qui grauida muliere percussa abortum intulerint, mulcta arbitraria puniãtur, ni pernicies ipsius mulieris insequuta sit. alioquin si non solũ spes hominis, sed mater vera homo è medio auferatur, vitam ꝓ vita, oculum ꝓ oculo, dentem ꝓ dente, &c. pendi iubet: & hoc etiam, si diligentius inspiciatur, iisdem fermè verbis, quo ad mortis pœnam constituit. l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœn. si mulierẽ. ff. de sic. & probat d. l. diuus. tradit eleganter, ac verè Alex. post Bal. in l. quod dicitur. nu. 4. ff. de lib. & posth. & qui sese hac in q. variis modis induit Aeg. Bos. in pract. ti. de homic. nu. 6. qua ẽt de re nos alibi latius, & cõmodius: si quidẽ in præsentia titulum operis præ oculis semp habebimus, ac re ipsa Plin. iun. consilium sequemur lib. 5. epist. 6. inquientis: Primũ ego officiũ scriptoris existimo, vt titulum suum legat, atque identidẽ interroget se, quid cœperit scribere: sciatq; si materiæ immoratur, non esse longum: longissimum si aliquid accersit, arq; attrahit. Suarez.

Abortum causans, percutiendo nimirum mulierem prægnantem, ita vt illa abortum faciat, debet puniri pœna vltimi supplicij, si dolus adfuerit, magis cõem dicit Bos. in ti. de hom. nu. 6. Alij tamen distinguunt, dicentes, si partus fuerit animatus, tũc puniendum esse causantem pœna homicidij, sin verò nõ fuerit animatus, puniendum pœna extraordinaria. Et hãc esse communem testatur Blanc. in pract. crim. n. 33. Clar. libr. 5. sent. §. fi. q. 68. ver. abortum. P. Fichard.

Abortum causans, debet puniri morte, si dolus adfuerit, si partus fuerit animatus, aliàs non: quia tunc punitur extra ordinem communis est opin. Clar. q. 68. ver. abortum communem dicit Soarez. ver. Abortui. Bonacoss.

Absens causa reipublicæ restituitur ad appellandum. Fran. Are. cons. 160. nu. 7. communem dicit. Io. Bapt. Villalob.

ADDITIO. I. Fich. Rario est, quia absens ex causa probabili, voluntariè non dr̃ absens. Rebuf. in tract. de priuil. schol. priuileg. 77. nu. 2. & ob tale impedimentum non currit tempus gl. in verb. post dationem. cle. sæpe. § & quia. de verb. sig. Vulcur. in l. si finita. §. Iulianus. nu. 88. ff. de dam. inf. Si verò partim causa Reipublicæ, partimque ex sua causa propria fuerit absens, considerabitur quod principaliter obseruabat, per l. si quis nec causam. ff. si cer. pet. & in terminis Ias. in l. non solùm. §. si cum iure. nu. 2. ff. de no. oper. nun. gl. in verb negotij. in l. non verè. ff. ex quib. cau. ma. & Tiraq. de retract. munic. §. 30. in gl. 1. nu. 6. Si autem dubium fuerit, præsumitur suum principale motiuum fuisse ꝓ suo facto priuato, vt not. Bal. in c. dilecti. nu. 4. de app. Vnde voluntaria absentia dicetur, quæ restitutionem impedire videtur. Paris cons. 99. Adr. nu. 11. & seq. vol. 4. & tex. in l. & qui data. ff. ex quib. caus. ma. Sed an, & quando, & quomodo absentia excuset, & quæ sit causa ad restituen. & an absentia vel præsentia præsumatur, & quando incipiat currere tempus, per Bero. in c. 1. vbi per plures. nu. 1. de in int. resti. Tiraq. in eo. Tract. §. 35. in gl. 3. nu. 1. & an semper restitutio executionem impediat, aliqua per M. Ant. Bard. Senen. in tract. de tempore vtili & continuo. c. 5. nu. 1. & 2.

Concordat cum hac l. communi, l. 10. tit. 23. part. 3. & cum hac l. & cum cõi concordat l. fi. C. de resti. mil. quæ vr̃ limitari

Universidad de Deusto
Biblioteca

p̃r.l.is qui reipublicæ causa.ff.ex quib.cau.ma.cùm absens dimisit procuratorem,qui illum indefensum reliquit: quia tũc nõ restituitur quod planè est ɔ̃ tex.in l.sed etsi per prætorem. §.hæc clausula.ff.e.quas ll.concordat gl.dicens l.is,qui. habere locum, qñ procurator est soluendo, alteram aũt cùm non sit soluendo,quam solutionem Ioan.Man. in tract.de resti.in int.c.352.repellit.Et concludit,q̃ si absens dimisit procuratorem idoneum,qui non appellauit,restituitur:si autẽ non erat idoneus non restituitur: quas solutiones nostra cõis opin.& Aret. non tenent. Aliàs dicunt indistinctè restitui, & vltra id vr̃ innuere,q̃ si dimisit procuratorem,non sit necessaria restitutio: sed q̃ oportet appellare intra x.dies post aduentum,vt aliquid ob rempublicam tribuatur, cum generaliter dñs qui pp̃ negligentiam procuratoris fuit grauatus in non appellando,si procurator est non soluendo,restituitur,vt appellet,fm gl. Bar.in l.i.§.fi.in ver.audiatur.ff.qñ ap.sit.& Fulg.in l.vnic.§. fi procurator.ff.si quis ius di.non obt.& Sal.in auth.hodie.C. de app.quos refert Sas.in d.§.si procurator.n.13.vbi ponit reg. & limit.Et nota oẽs istas opi. vsque ad n.8. pro intellectu d.l. & limit.Et nota oẽs istas opi. vsque ad n.8. pro intellectu d.l. 10.&l.18.titul.29.part.3.& 6. Ioan.Mau.à c.332.vsque ad c. 352.pro intellectu dictarum legum.

Effectus istius restitutionis operatur,q̃ subducatur de medio tempus absentiæ,vel impedimenti,Franc.Balb.de præscr. part.6.q.1.casu 22.nu.26.communem dicit.

Restitutio autem ista debet peti intra quadriennium,& terminari.l.superuacuam. C.de temp.in int.restit. & currit à tpe lesionis completæ,completa maiori ætate,vel postquam cessauit impedimentum, & sic,finita præscriptione, ante tamen non currit quadriennium.Balbus ibi,nu.27.cõem dicit.

Quadriennium autem licet sit assignatum ad petendam restitutionem post completam læsionem: tñ si læsio sit per minus tps,restitutio est postulãda post lapsum illius tpis:vt sunt x.dies ad appellãdum, intra illud tempus debet peti:vel si per vnum diem fuerit impeditus causa reipublicæ, restitutio est petenda intra illum diem,Balb.in d.q.1.nu.28.cõem dicit.

Tempus istud quadriennij licet sit in prosecutione continuum:tñ à principio est vtile,& sic non currit nisi à tpe scientiæ,vel potentiæ petitionis,Balb.tract.de præscr.in 6.par.q.1. casu.22.nu.28.in fi.communem dicit. I.B.Villalob.

ADDITIO. Quia ergo quadriennium non currit nisi à die scientiæ,vt dicit etiam Ang.in l.à sententia.§.si quis.nu. 1.ff.de app.ideo dr̃ vtile à principio,&ex post facto ɔ̃tinuum, quam opi.ẽt secutus fuit M.Ant.Bard. in tract.de temp.vti.& contin.c.3.Sub.7.licet aliqui etiam teneant q̃ probabiliter ignorãs poterit petere restitutionem, etiam post centum ann. quod videtur mirabile,vt ibi per eum. I.Fich.

Fallit in ecclesia, quia semper tempus est vniforme, i. quadriennium.licet læsio sit minoris temporis. Idem ibi cod.nu. 28.in fi.communem dicit.

Tempus intra quod causa restitutionis est terminanda, semper est vniforme, i. quadriennium à die petitæ restitutionis,idem nu.28.communem dicit.

Nota q̃ absentibus causa reipublicæ non ita fauetur, sicut minorib.quia minores restituuntur ad integram cãm,absentes aũt solum ad appellandum: Tiraq.de vtroq; retract.lignagier.§.35.gl.4.nu.46.communem dicit. I.B.Villalob.

ADDITIO. Distinguas, Aut absens defensus fuit, & vera est d.opi.cõis,Sas.in l.cum quidam.nu.9. circa med. ff.de acq.hær.aut non defensus,quo casu & ad appellandum, & ad totam cãm restituitur,stante probabili impedimento,& equitate.Sas.in l.non quocunque. §.si ex bonis. nu.8.9.& 10.ff.de leg.1.Ab.in c.ex ratione.n.j.& 9.de app.Alb.in Dictio.in ver. absens,ibi.Adde q̃ absens causa reipublicæ si non fuit defensus,restituitur ad totam causam,ac etiam in aliis,prout de anno in iure protomij absenti concesso, cùm tempus non currat,nisi à die scientiæ:lac.Nouel.in tract.iur.protomis.§.7.n.3. & aliis casibus saltem per clausulam generalem, si qua mihi iusta causa,&c.vt toto tit.C.de temp.in int.rest.cum tit.seq.& ibi Scrib.& tit.ff.quib.ex cau.ma.

Nota tamen, q̃ licet in hoc magis fauetur minoribus absentibus,tamen milites absentes causa reipublicæ, restituuntur ipso iure:minores autem subueniuntur petitione restitutionis.Bart.& alij in l.j.C.de iur.& fa.ign.& Sas.cons.159. vol. 2.quod etiam facit pro intellectu d.l.10.& 18.de d.Sas.meminit Tiraq.in d.§.35.gl.4.nu.50. Io.Fich.

Amplia istam communem,quòd in tantum est vera:quòd etsi currat longissima præscriptio: nihilominus competit restitutio infrà quadriennium. Tiraq.ibi nu.47.communem dicit:de hoc vide in verb.restitutio,j. I.B.Villalob.

Absens & impeditus, non tenetur in causis arduis mittere procuratorem.Bar.in l.idemque.ff.pro soc.Bal.in l.2.§.si quis in iudicio.n.3.ver.tu verò aliqualiter.ff.si quis cau.in iud.sist. & in l.1.§.vsus.ver.sed reuoco in dubium. ff.de proc.l.ab eo. nu.7.ver.quæro vtrum absens.C.quom.& quan.iud.Alex.de Im.in l.recusare.§.si quis alio.vers.sed Io. de Im.ff.ad sen.treb. & hanc cõem ɔ̃el.Doct.esse inquiunt Sas.in d.§.si quis in iudicio.nu.13.vers.retenta tamen cõi conclusione. & Mod.Paris. in cons.19.nu.23.in Tom.1.cons. kirchouius.

Absens, cui per notarium stipulatum fuit, acquirit irreuocabiliter secuta ratificatione re integra fm cõem per Bursat. cons.33.nu.1.lib.j. cui absenti acquiritur sine ratificatione ex actu, qui merum commodum absenti reportat, ex cõi Doct. sniã,per eundem cons.118.nu.4.eo.lib. Clar.§.donatio.q.13. ver.j.Ofasc.decis.33. & id maximè procedit interueniente stipulatione notarij ex qua acquiritur actio vtilis ipso iure sine alia cessione,ex veriori & magis cõi sententia per Bursa.cons. 40.nu.16.lib.1.Aym.cons.252.Rol.cons.19.nu.22.lib.j.imò possessio & dominium directum secundum communem,per eundem Burs.d.cons.40.nu.17.vbi latius declarat.

Absens in casibus in quibus iudex potest procedere ad diffinitiuam contra absentem, ita q̃ puniatur corporaliter, puta statuto ita disponente,tunc potest extraneus allegare innocentiam delati absentis. Bart. cons. 100. & 107. præsupponit ergo ɔ̃rium quando proceditur secundum dispositionem iuris communis,per l.absentem.ff.de pœn. & C.de req.reis,vel vbi statutum imponit aliam pœnam quàm corporalem: vt vbi statutum imponit aliam pœnam quàm corporalem: vt ex Ducalib. decretis patriæ Subalpinæ, per quæ confiscantur bona.Et in primo casu iudex informationes etiam ex officio pro absente sumere potest: & quatenus alleganti causas denegaretur probatio,appellari potest.d.cons.100. Pur.

Absens quando potest condemnari fm formam statuti in causa criminali,potest procurator interuenire. Ang.in l.pen. §.ad crimen.ff.de pub.iud.fall.9.communem dicit, quem refert August.in addit.ad Ang.de malefic.in verb. qui iudex videns quod inquisitus,in addit.incip.tu autem in hac materia, sed Alexan.cons.116.vol.2.magis communem dicit contrariam,quod non potest admitti. I.B.Villalob.

Vt aũt possimus deuenire ad aliquem intellectum legis regni, nota q̃ absens de iure ciuili non potest condemnari.l.absentem.ff.de pœ.& l.absentem.C.de accus.pœna idque maiori relegatione:exceptis trib.casibus: primus,faciens aliquem spadonem l.Cornelia. §.lege constitutum.ff.ad l.Corn.de sic. Secundus,repertus in venali perfidia apparitor, in l.ne dim.C. de pœnis. Tertius,in crimine lesæ maiestatis,per constitutionem Henrici, quos refert Hipp.in l.Cornelia. §.constitutum. nu.7.& Cæp.in cons.40.nu.8.in crimen. Et in istis verificatur nostra cõis,vt per Hipp.in d.§.constitutum. & Cæp. cons.49. Ex quibus stante l.9.tit.2.l.3.ord.& l.2.tit.17.lib.8.& pragm. fi.Complutensi de iure Regio,cùm per prędictas ll.absens de quocunque crimine potest condemnari,ẽt si pœna sit capitalis: vr̃ q̃ indistinctè in omni causa criminali intenta ɔ̃ absentem,potest interuenire procurator.Sed ɔ̃rium tene per l.7.ti. 9.par.3.ibi, *el mismo por su persona*:relatam in d.pragm.201.c.penult.Compluten.vbi innuitur in causa criminali non posse interuenire procuratorem pro absente: bene tamen interuenit excusator proponens causas absentiæ:vt hr̃ in d.l.7.ibi, *no viniere en su persona delante el Iuzgadoz a estar a derecho o no embiare o mostrar escusa derecha por que no pudo venir*.de quo per Ang.de malefi.in ver.iudex videns quod inquisiti.ver.quæro an talis banitus.& hic ad excusandã absentiam vel contumaciam.l.pen. in fi.ff.de pub.iud.l.1.ff.an per ali.cau.app. de quo per Bart.in cons.100.& vi.Corn.cons.fi.l.3.& cons.122.l.4.& Dec.cons. 429.& no.tex.in l.seruum quoq;.§.publicè.ff.de proc.q̃ quilibet non tanquam ꝓcurator, sed tanquam quilibet p̃t interuenire ad defendendũ absentem,vel eius innocentiam.&istius tex.ad hoc no.& sic illum intelligit apostillator ad Alex.cons. 116.vol.2.ver.procurator.Ex quibus dantur duę differentię inter ius cõe, & regni,in d.ll.prima, q̃ absens in causis criminalibus,ẽt maioribus relegatione,condemnatur. Secunda,q̃ non admittitur procurator, licet in hoc sit cõformis legi cõi, vt per Alex.in d.cons.116.Erit etiam tertia,q̃ cõtumax fictus æquè punitur sicut verus,ibi faciendo,*pregonar en aquel lugar do solia morar el emplazado y si morada no le allaren deue ser pregonado alli do el hierro se hizo*.Pro quo est notandum,q̃ lata sententia non valet contra absentem non verum cõtumacem, vt quia non fuit inuentus personaliter.l.ea,quæ. C.quo.& quan.iud. quia vera contumacia non dr̃, etsi facta sit citatio ad domum, vel in valuis ecclesiæ,nisi probetur notitia citationis, fm Ang.in l.1.§.biduum.ff.quan.ap.sit.& per Ioan.de Ro.decis.48.in nouis,quia etiamsi citatus ad domum, præsumatur sciuisse citationem

tionem fm glam l.si legibus.in ver.probatum.C.de epiſc.aud. non tamen dicitur verus contumax.Im.in c.fi.de eo qui mit. in poſſ.& Fel.in c.cùm ſit Romana.de app. quia fictiones non habent locum,quando agitur de incurrenda pœna.Io.Andr. in c.cognoſcentes.de conſtitu. & Iafred.deciſ.3.Quarta,quia cùm fm opi. Doct. licet verus contumax non poſſit appellare,fiſcus tamen appellat,fm gloſ.cõiter approbatam in cle.vnic.de dol.& contu.per Im.ibi,de quo per Bart.in l.fi. C.de in int.reſtit.& Bald.in l.cùm non eo die.C.quando prouoc.non eſt neceſ.& gl.in l.1.C.quor.ap.non reci. & Bart. in l.poſt edictum.§.fi.ff.de iudi.& in l.properandum.§.& ſi quidem.C.eo. tit.& Inn.in c.1.vt lit.non cont. & gl.in c.non ſolum. de app. in 6.& Ang.in §.1.Inſtit.de oblig.quę ex del.naſc.& Io.de Im. in conſ.126.De iure autem regio fictus contumax, de quo in d.ll. non appellat: quia in dictis legibus contumax habetur pro confeſſo:quæ verba fm Petr.de Anc. in repet.c.1.de conſtit.& Bart.in l.omnes populi.ff.de iuſt.& iure.& Im.in l.inſulam.ff.de verb.obl.& ibi Alex.& Aret.in c.at ſi clerici.de iudi. nu.19.poſt Bart.in l.obſeruare.C.quor.app.non recip import tant,q contumax non appellet,licet Bald.in l.ita demum.ver. reſtat nunc videre.nu.6.C.de proc.tenent contrarium: & Nellus in tract.banni.in 4.par.1.temp.1.q.& alij quos refert Lud. Carrer.in repet.d.l.obſeruare.nu.37. Sed tamen primam opi. tene, & ita obſeruatur, tunc etiam quia in d.l. Complutenſi datus eſt ordo.ſi compareat intra annum,q audiatur:& iudex de innocentia abſentis debet inquirere, & tenetur, vt per Fran.de Areti.conſ.146.viſa conſultatione. etiam publicatis atteſtationibus, ad defenſam abſentis poteſt teſtes recipere. vt per Bart.in l.4.§.hoc autem.ff.de dam.infect. & in l.2.in fi. ff.de quæſt.& Bald.poſt Bart.in auth.at qui ſemel.C.de prob. & Doct.in c.fraternitatis.de teſtib.& Iaſ.in l.ſi quis.C.qui teſt. facer.poſſ.nu.7.et ſi inuenit eum ſine culpa,eſt abſoluendus:vt eleganter dicit Bart.in conſ.100.à domino Cino.vol.1.quem refert & ſequitur Hyppol. in l.1.§.ſi quis.nu.71.ff.de quæſt. vbi congerit plures alios idem tenentes.Et idem diſponit dicta pragma. à contrario ſenſu, ibi, *ſi parti dicti rei non ſit parendum que aya prouança baſtante para le condemner*. Et ad intellectum d. pragm. nota dictum ſatis notabile, q fugiens ſi ſponte reuertitur, omnem ſuſpicionem criminis purgat. l.1. C.de requir. reis. non enim dicitur receſſiſſe habens animum redeundi, l. quis ſi fugitiuus. §.1.ff.de ædil.edict.ſicut nec auis,quæ ex nido euolat, breui reuerſura, receſſiſſe dicitur. Bart.in l.1. C.de ſer.fug.Et habuiſſe animum reuertendi præſumitur,qui intra annum venit.per d.l.1.& c.cùm contumacia. de hære.in 6.& ob hanc cauſam licet inducat ſemiplenam probationem fuga contra fugientem:tamen ſi ſponte reuertitur in totum diluitur:vt tenet Coraſi.in l.admonendi.nu.75.ff.de iureiur. Et plus dicit Iaſ.in d.l.admonendi.nu.90.in lect. poſt Bar.in l.raptores. C.de epiſc.& cler. q fugiens de carcere, ſi denuò eſſet incarceratus etiam inuitus q propter illam fugam non eſt condemnandus,quæ faciunt pro limita.l.34.lib.8.titul.18.in ordin. vbi diſponitur q carceratus fugiens de carcere habetur pro fractore.& circa d.l.6.aliàs 8.limit.per Epiſcopum Calagur.in ſuis regulis.in ver.fuga. Item nota,q ita ſunt de ſubſtantia,in d.pragm.banna ac tempora q ſi non fuerint ad vnguem obſeruata, non poteſt abſens condemnari, & haberi pro confeſſo:& ita in individuo dicunt Bal.& Iaſ.in auth.quę ſupplicatio.nu.5.C.de prec.imp.off.& Alex.in l.2.nu.9.ff.de iudi.per gl.in cle.1.de vita & hon.cleric.in verbo,tertio.& in c.1.in prin.de mil.vaſ.qui cont.eſt,in verbo,tertiam vocationem Alber.Brun.in tract.de for.& ſolen.art.ex quibus conſtat forma.ver.37.& in art.quando cenſetur aliquid tradi pro forma.concl.16. Ex quibus ſi contra abſentem de ſtylo alicuius curiæ obſeruentur alij termini in procedendo (vt eſt in Cõpoſtella b.Iac.) non vendicant ſibi locũ pœnæ iſtarũ legũ.

Abſens ſi poſt ſententiam capiatur, audiendus eſt ſuper omnibus contentis in proceſſu & ſententia,tam in pœnis corporalibus,quàm pecuniariis,& ita pluries practicaui,cum ibi eſſem iudex maior:præcipuè cùm forma tradita à ſtatuto dicatur ſubſtantialis. Deci.in conſ.429. nu.5. & de materia dictarum legum,vide Ang.& ſuam additio. Auguſt. in tract.malefic.in ver.videns,q inquiſiti per totum. & Hippol.in pract. §.poſtquam.à nu.35.vſque ad nu.62.& in conſ.64. nu.43. & in conſ.117.nu.36.& in conſ.134.nu.11.& Chaſſ.in conſue. Burg.rub.1.§.7.in prin.nu.10.vſque ad fin. & Lud.Carrer.in pract.crim.in prin.nu.65.cum aliis.& Iſern.& Matth.de Affl. in conſtit.Neap.incip.Grandiſ.tit.1.libr.2. de materia poſtea quam hæc ſcripſi, reperi Petr. Nuncum de exequendis mandatis regum,conſ.15. vbi congerit quatuordecim correctiones iuris communis per dictas leges.

Nota circa l.1.tit.3.lib.3.ordin. quæ loquitur de non conteſtanti infra nouennium. & l.5.tit.16.lib.eiusdem 3.ord.de citato ad audiendum ſententiam,q contumacia in d.legib. debet eſſe vera,adeò,vt non ſufficiat ficta. vt per Bart.in l.ſi ſe non obtulit.§.condemnatum.ff.de re iud.& Iaſ.ibi n.32. item nota circa d.l.1. q requiritur, q dicta petitio ſit propoſita in iudicio, parte præſente, vel procuratore ſuo, vt per Ant.in c.2.de dilat.& Panorm.in c.fin.de iudic. & in tantum operatur ficta confeſſio in d.l.1. q pars non admittitur ad probandum contrarium. vt per Iaſ.in l.error. C.de iur.& fact.ignor. nu.6. & 7.reprehendentem Alexan.tenentem contrarium, de quo per Franc.de Aret.conſ.146.viſa conſultatione.

Nota etiam, q licet per d.l. non requiratur ſententia, ſed hoc eſt intelligendum verùm quò ad ipſum fictum confitentem, ſecus quò ad ſuum hæredem, quia tunc requiritur ſententia, fm Bald.in l.2. C.de edend.quia confeſſio ficta hæredi non præiudicat,vt tenet Bart.in l.1.ff.de priua.delic. ver.item quæro, dixi.nota etiam, q dicta confeſſio dicitur iudicialis. & ſolennis,vt tenet Aretin in c.at ſi clerici.nu.21.de iud. ex Cino.& Bald.in l.quoniam.ff.de iis qui not.infam.& de materia iſtius l.vide Hyppol.ſing.27.& Alex.in addit.ad Bart.in l.tranſigere.C.de tranſact.circa tamen l.5.tit.16.vide l.3.tit.22.par. 3.& l.9.tit.23.par.eod. & quod Doct.tractant, maximè Io.de Im.in l.ex conſenſu.ff.de app.& in l.ſiuus.ff.de in int.reſtit.& gl.in cle.vnic.de dol.& cont.in gl.ii.vbi dicitur, q non dicitur contumax, niſi pars comparuerit ad accuſandam contumaciam: & vide Bald.in l.falſus.C.de fur.& Alex. in l.contumacia.ff.de re iud. Vill.Iob.

Abſenti liberatio facta non per modum confeſſionis, ſed per modum pacti,ſeu conuentionis,non prodeſt, niſi aliquis nomine abſentis receperit.Eſt magis cõis opin.fm Alexan.in conſ.131.in cauſa & lite.vol.4. M.Cherianus.

pro Abſente nunquid procurator in cauſis maleficiorum admittatur, ex forma tradita à ſtatuto condemnari poteſt. Hoc autem latiùs declarat,& quomodo de iure ciuili procedat,ac quomodo ſecundùm leges regni,pluresque caſus enumerat,nec diſtinctionem veri, ac ficti contumacis omittit,& quid de excuſatore,addit deinde aliqua de eo, qui aufugit,& de eo quoque qui ſponte pòſt reuerſus fuit. I.Fich.

Abſens non poteſt propter crimen vel delictum quod ipſi abſenti imputatur, diffinitiuè condemnari, Com. dicit Ant. Gom.ſuper l.86.Tauri.nu.1. nam de iure cõi contumax non poteſt à iudice haberi pro confeſſo & conuicto. & licet Iac. de Aren.tenuerit, q quando crimen eſt liquidatum inter præſentes, poteſt eo caſu ferri ſententia contra abſentem, tamen ꝺ cum eſt cõis Doct.opi.vt dicit Bal.in l.quamuis la.1.nu.1.C. de adul.& Boſ.in tit.de req.reis. nu.1.in fi. & q etiam de iure can.non poſſit contra abſentem,lite non conteſtata deueniri ad condemnationem,neque etiam ad teſtium receptionem, cõem dicit Abb.in c.veritatis.nu.20.& 27.de dol.& cont.adeò vt etiam in tali caſu abſentiæ teſtes non poſſint recipi ad perpetuam rei memoriam,vtcunque ſenes, valetudinarii,vel in longinquas partes receſſuri ſint illi teſtes com. atteſtatur Gom.in d.l.86.Tauri.nu.4.Intellige,tamen hæc omnia,quando ageretur de pœna corporis afflictiua,nam ſi tantùm veniret pœna relegationis,vel ea minor,imponenda,eo caſu poſſet abſens condemnari.cõem dicit Bald.in l.abſentem.in fin. C.de accuſ.Sal.in d.l.abſentem.n.14.quem refert pract.Conrad.n.7.ver.quartò excipio.Boſ.in d.tit.de req.reis.n.1. Clar. lib.5.ſent.§.fi.q.44.in prin.de conſuetudine tamen Italiæ,Gallie & Hiſpaniæ,tam in foro ciuili quàm can. ꝺrium obſeruari, dicit,teſte Gand.de malefic.rubr.quid agendum reo abſente. Io.Fabr.in l.cunctos populos.de ſum.trin. Ant.Gom.in l.86. Tauri.nu.8.& Rip.in c.1.nu.77.de iudic. Clar.ibid.ver.licet autem. P.Fichar.

Abſenti donationem tacitam acquiri,nor.Bar.& Caſtr.in l. ſi cum dotem.ff.ſolut.matr.in materia autem abſentiæ dic, q quando fit actus qui de ſe aliter non valet niſi cum præſentia alicuius: tunc præſumitur præſentia, ſi præponatur nomen ipſius,puta,ſi in inueſtitura dicatur,princeps inueſtiuit talem, intelligitur præſentem, Caſtr.in l.Titia.§.idem reſpondit. de verbor. oblig. & obſtante conſtituto ſeu retentione vſusfructus non acquiritur poſſeſſio nec dominium abſenti ante ratificationem.Rui.conſ.174.lib.1.an autem ex ſtipulatione notarij acquiratur abſenti abſque ratificatione: nor.Rub.Alex. conſ.117.n.4.& ſeq. poſt Bar.in l.nec ei.§.fi.ff.de adop.in l.ſtipulatio iſta.§.alteri.de verb.ob. Quid de donatione expreſſa, an facta abſenti valeat? & dic, q non,etiam ratione piæ cauſæ, ſecus in tacita,quæ valet in fauorem abſentis, teſte Iaſ.conſ. 13.lib.1.valet tamen donatio facta poſthumo vel primo filio

Universidad de Deusto
Biblioteca

naſcituro, Deci.conſ.245.in princi.& dic,q donatio facta abſenti,ꝑt reuocari antequam acceptetur,confirmatur tñ morte donantis,ẽt ſi non ſit ratificata, Deci.conſ.432. & q donatio facta abſenti non valet, niſi ſtipulet notarius,& niſi ita ſtipuletur:non poſſet exinde ratificari.gl.in l.illud. C.de ſac.ſan. eccl.Caſtr.in l. 1.ff.de pact.quando autem valeat vel non,donatio inter viuos, vel cã mortis facta abſenti,dic,vt per Corn. conſ.254.cui adde,q ſi notarius ſtipuletur pro donatario abſente, cui eſt facta donatio,q tunc donans pœnitere non poteſt etiam ante ratificationem donatarij.teſte Bald.in l.cum à ſocero.C.de iur.dot.quem ſequitur Dec.conſ.226.in fi.Quid de collatione beneficij, vel de inueſtitura facta abſenti,an valeat? vel antequam acceptetur, an poſſit reuocari? & quid de electione?vide Ab.in c.accedens.el 2. vbi Io.And. de præb.& dig.& dic,q priuilegium & gratia principis acquiritur abſenti.gl.in l. 1.in gl.fi. C.de quad.præſcr.vbi Bal.2.lec.Iaſ.in l.fi.ff. de conſtit.princip.In donatione autem facta abſenti an & qñ valeat?dic,vt per Caſtr.in l.illud.C. de ſac.ſan.eccl.vbi an præſumatur abſentia vel præſentia, quam in donatione facta eccleſiæ nemine acceptante, non valere in vim donationis, ſed in vim pollicitationis,vt ex ea non acquiratur ius reale, ſed actio perſonalis,teſtis eſt Rui.conſ.37.lib.4.& q donatio facta abſenti non obſtante ſtipulatione notarij poſſit reuocari ante acceptationem:ſcribit Grat. conſ.25.nu.37.lib.1. vbi idem dicit de conſtituto,& conſ.128.n.21.& q per ſtipulationem notarij donatario abſenti acquiritur qñ donatio continet merum commodum,voluit Rub.Alex.conſ.117.Quid de donatione tacita quæ inducitur ex diſpoſitione legali? & dic, q acquiritur abſenti, vt per Caſtr.in l.ſi cum dotem.col.1.ff.ſolut. matr.quæ donatio valet etiam facta infanti abſque aliqua acceptatione alicuius,Rub.Alex.conſ.17.ſed Petr.Stella in rep. l.ſi creditores.C. de pign.tenet contra cõem opi.q non poſſit acquiri,nec ex expreſſa,neque ex tacita donatione. Iac.Nigri in rubr.num.21.de verbor.oblig.nu.194. qui ſequitur opin. Bal.de quo plura no.Rub.Alex. in rep.§.morte.ff.de oper.no. nunc.Quid in dominio & poſſeſſione,an acquiratur donatario abſenti añ ratificationem re vel verbo?vide Rui.cõſ.174. lib.1.& dic, q dominium transferꝛ ſine traditione ex contractu cum principe celebrato,Rui.conſ.32.libr. 1. & an conceſſio facta abſenti acquiratur añ acceptationem, not.Grat.cõſ. 127.nu.19.lib.1. Quid ſi adſit ſtipulatio notarij pro abſente, vel ante acceptationem fuerit facta conceſſio alteri qui acceptauit:&an renuntiatio facta fratribus abſentib.valeat?Corn. conſ.135.lib.2.Quid de ceſſione actionum?& dic,q poteſt fieri abſenti, gl.in l.in cauſa.§.ſi in parte.ff.de procur. Alb.in l.3. col.vlt.in fi.C.de noua. cui adde q ẽt pactũ non ſolet prodeſſe abſenti.l.2. C.de pact.ſecus tamen ſi ſit liberatorium ẽt tacitum,Bar.in d.l.2.in fi Rui.conſ.167.nu.15.lib.1. Quid de acquiſitione pœnæ?& dic,eam fieri fiſco ex toto iuramento,teſte Rui.conſ.10.lib.4. Put.

Abſens nõ poteſt propter crimen,quod ipſi abſenti imputatur,diffinitiuè condemnari,vt eſt cõis opi.Nam de iure cõi contumax non poteſt à iudice haberi pro confeſſo & conuicto,vt eſt cõis opin.Clar.q.44.in princ. Sed de conſuetudine contrarium ſeruatur tam de iure ciuili quàm canonic. vt eſt communis opin.Clar.ibi.ver.licet autem. Bonacoſ.

Abſens,vbi imponitur pœna relegationis,vel alia inferior ꝑt procedi ad ſententiam ↄ abſentes, vt eſt cõis opi. Oſaſcus, deciſ.Pedemon.105.nu.8.communem dicens. Bonacoſ.

Abſens poteſt damnari, non tamen deueniri poteſt ad annotationem bonorum à relegatione infra,etiam ante lit.con teſtatam,ſecus ſi ſuprà,vt eſt communis opin. de qua Boſſius tit.de requir.reis.nu. 1.col.2.fol.264. Bonacoſ.

Abſens & impeditus non tenetur in cauſis arduis mittere procuratorem,communis eſt opin.Chircouius conclu.communi.centuria.1.conclu.1. Bonacoſ.

Abſenti ex ſtipulatione iudicis acquiritur,qñ interponitur in iudicio, ſaltem qñ interponitur ſuper his, quæ pertinent ad officium iudicis.Vtputà accipere cautionem,ne talis à tali iniuriatus offendatur,vt eſt communis opi.de qua D.Hercul. de Sylueſtris,Ferrar.conſ.97.nu.10. inter conſ.crim.diuerſorum per Ziletum.tom.2. Bonacoſ.

Abſentiæ cauſas volens proponere,non requiritur,q hẽat mandatũ.Præpo.in c.ſi qñ.2.q.6.n.21.cõem dicit. Bonacoſ.

Abſens, lite non cont. iis de criminibus nequit iure ciuili condemnari, quibus corporis pœnæ indicuntur:vt frequenter Doctoribus probatum inquiunt Ant.Gom.meus olim iuris Doctor.in l.27.Tauri.nu. 1. Boſſ.tit.de requir.reis. nu. 1.in fi. idemque Pontificum iure receptum affirmat Ab.in c.veritatis.n.20.& 27.de dol.& cont.at in iis, quibus pœnæ nomine, vel relegatio, vel quid etiam relegatione minus infligitur,ritè cõdemnabitur, commune interpretum dogma aiunt Bald.in fi.Sal.nu. 14.in l.abſentem. C.de accuſ. & ij,quos laudat Clarus optimè de vtriuſque iuris ſtudioſis meritus in pract.§.vlt.q.44. Suarez.

Abſens quibus in criminum cauſis iuxta ſtatuti formam damnari poteſt,& procurator eius nomine interuenire poterit.commune axioma recenſet.Ang.in l.pen.§.ad crimen.fall. 9.ff.de pub.iud.&qui eum retulit Aug.ad Ang.de malefi.ver. q iudex videns,& vberrimè hanc rem agens Iul.Cla.in pract. §.vlt.q.33. quin & iiſdem in cauſis pro abſente iudex ſuamet ſponte probationes inducet: vt frequenter iuris auctoribus placitum aiunt Alex.nu.20.Rip.nu.74.& ſeq.in l.3.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.infe.& qui id diligenter explicat Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.61.ver.ſed hæc quidem. Suarez.

Abſens, atque ignorans effecta, & acquiſitiones, quæ legi alicui accepto ferri debent,conſequitur, vt commune aio ex Ang.& Anc.quos laudat & ſequitur Aymon.in rub.nu.77.ff. de leg.1. & iis,quos alleg.Alc.in c.cum contingat. num.121. ver.ſecundo quia.de iureiur.& vide ꝑ.verſ.legis lucra,& effecta. Suarez.

Abſenti reip. cauſa reſtitutio ad appellandum conceditur: vt communem eſſe opinionem ait Aret. conſ.160. nu.6.late Tiraq.de retract.lign.§.35.gl.4.n.46. amicus noſter Nic.Ant. Grau.ad Veſtrium l.8.c.3.nu. 20.efficiétque huiuſmodi reſtitutio vt abſentiæ, impedimentiúe tempus de medio ſubmoueatur, vt receptũ aſſerit Balb. de præſcr. par.6.q. 1.caſu 22. nu. 26. peti tñ ea debet ꝑ. quatuor annorum ſpacium abeo tpe auſpicaturum, quo vel læſio maiori in ætate cõplebitur: vel impedimentũ euanuerit:vt frequens doctorũ enunciatũ fatur idem Balb. eod.in loco,nu. 27. nec oberit ſi longiſſima antea cucurrerit preſcriptio,vt communem ſententiam enũtiat Tiraquel.d.§.35.gloſ.4.nu.40. Suarez.

Abſentiæ cauſas propoſiturus non eget mandato, vt cõe placitũ infit Præpoſ.in c.ſi qñ, 2.q.6.nu.21.& qui ea de re accurate differit Iul.Clar.in pract.§. vlt.q.33.ver. ſed nunquid. egebit tñ ſi tanquam procurator velit defendere, vt receptũ aſſeuerat Iaſ.in l.is qui.nu.6.C.qui teſt.fac.poſ. Suarez.

Abſente parte,ratificatio actus fieri poteſt, & abſenti prodeſt,quia pendet duntaxat à volũtate ratificantis,licet ex huiuſmodi ratificatione ratificans obligetur, vbi certè præſentia partis non requiritur aliquo pacto,ſm Cyn.in l.ſi in fraudẽ.in fi.C.ſi in frau.patr. vbi refert hoc idẽ tenere Iac.de Are. & Pet.eandémq; opi.tenet & ſequitur Bar.in l.Põponius.n 1. ff.de neg.geſt.& in l.quo enim.§.rem hẽre.in fi.ff rem ra.hab. Alex.cõſ.126.in fi.vol.5.Deci.cõſ.281.& 297.& in l.ſemper qui non prohibet.nu. 10.ff.de reg.iur.Io.de Ana.conſ.85.& iſta eſt cõis opinio, prout ſcribit Cranet.in tract.de antiquitate tẽporum,in 1 par.nu. 123.in ver.abſens.& circa hoc poſſet in medium proferri vnum exemplũ dictæ cõi conſonum in approbatione teſtamenti facta per filium preteritũ quæ abſque dubio aliquem prodeſt hæredi inſtituto etiam abſenti,ſiquidẽ actus approbationis vt ſ. docuimus) depẽdet à ſola voluntate approbantis:exemplum hoc refert Angel.in §.ſi verò expreſſim.in auth.de hered.& fal.duo alia exempla ſimilia,ac prædictæ communi opinioni concernentia refert Bart.in d.l. Pomponius.nu. 1. F.Viuius.

PRO. Abſens in criminalibus nec accuſare nec accuſari, nec dãnari põt.in l.abſentẽ.C.de acc.& in l.abſentẽ.ff.de pœ.

OB. Primò contrà,abſens accuſare poteſt,per l.quãuis indubitati.C.ad legem Iul.de adult.vbi mulier in quæſtionibus confeſſa de crimine petit accuſatorem in officio publico cõſtitutum præſentari,quo tñ abſente ↄ ream fertur ſententia.

SOL. Specialis ibi eſt caſus ratio ſpecialitatis eſt duplex ibi. Prima, quia accuſator abſens erat in ſeruitio reipublicæ. Altera quia iam rea confeſſa erat de crimine.

OBIEC. Secundò cõtrà,q abſens poſſit damnari,eſt tex. in l.ſeruum.§.publicè.ff.de proc.vbi vbicunque damnari põt abſẽs,ibi & defendi põt:ergo pſupponit ibi abſentẽ ↄdẽnari.

SOL. Põt abſens ↄdẽnari in pecuniaria pæna, & etiã vſq; ad relegationẽ.nõ pœna capitis:d.l.abſentem.§. 1. ff.de pœn.

OB. Tertiò,ad idem obſtat l.nec diu.C.de pœn.vbi de venali perfidia apparitores etiam abſentes damnãtur. Speciale ibi in eo caſu contra apparitorem.

PRO. Abſens cauſa ſtudiorum,abeſſe non videtur.l.quæſitum.vbi Bart.ff.de leg. 3.

Abſens cauſa ſtudiorum, integrè debet fructus ſui beneficij percipere, c.ſuper ſpecula.extra de magiſt.c.tuæ.de clerie. non reſid.& c.2.de priuil. in 6. exceptis tamen diſtributionibus quotidianis.in c. licet.de præbend.in antiq.

PRO

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRO. Absentia causa studiorum est iustissima, in l. necnō. ff. ex quib. cau. maior.

PRO. Absentia ei. qui reipub. causa abest, non obest. l. j. ff. ex quib. caus. ma. nisi dolo malo & data opera abesset: vel. l. itē 1. & l. qui data opera. ff. eodem titulo. I. Bellon.

ADDITIO. Ita etiam dicit Ang. in l. liberto. §. litē in iudicium. ff. de neg. gest. vbi quilibet amicus sicut pōt in causa criminali allegare absentiam amici. l. seruū quoq;. §. j. ff. de pe. ita & in ciuili causa. probari autem tūc etiam debet absentia per ipsum allegantem, vt ibi per Ang. in §. 1. nu. 3. nec talis allegans tenetur appellare nisi procurator fuerit, Quid autē si fuerit inimicus ille allegās? Vide Ang. in d. §. litē. n. 2. I. Fichar.

Limita hanc communem si velit defendere tanquam procurator: quia tunc non admittitur sine mādato, Ias. in l. is qui. nu. 7. C. qui testam. fac. pos. communem dicit. Villalob.

ADDITIO. Hanc limitationem sublimita in duobus casibus, primò q̄ hoc intelligat in causis ciuilibus, cum in criminali procurator non audiatur nisi in pecuniariis. Ang. in l. seruum quoque. §. publicè. nu. 1. & 6. ff. de proc. Secundò sublimita, nisi de potestate & licentia Principis absoluta procurator compareret, sed de ordinaria non posset, Ang. ibid. n. 5. Inn. in c. veniens. de accu. m. in l. pen. §. ad crimen. & ibi Alex. ff. de pub. iud. cum aliis. & hæc est communis. Contrariam tamen opi. tenuit Bar. in d. §. publicè. qui licet inspecto toto corpore iuris ciuilis, vbi is ferè semper & vt plurimum, verè nec mendosè locutus fuit, Nihilominus aliquibus in locis (paucissimis tamen) errauit: cuius opi. nō seruatur in practica. cùm quandoque bonus dormitet Homerus, prout in d. §. publicè. vbi dicitur procuratorem admitten. in causa criminali ad innocentiam excusandam, cuius opin. non seruatur, vt ibi dicit Ang. & alij sequūntur, ac alios errores, qui in seq. additionib. venient in proposito adnotabo. Quorum errorum aliquos etiam collegit Mart. Laud. in quodam libel. Notularum Bart. & Ant. Nic. recollegit. contrarietates eiusdem, in suo lib. contrariet. Bart.

De iure regio habes l. 10. tit. 5. pag. 3. & l. 5. & 14. lib. 1. titul. 10. For. ll. de quo per tex. in c. 1. de proc. q̄ coniuncta persona, quæ non excedit quartum gradum: & maritus pro vxore, & socius pro socio, & cohæres pro cohærede, & alij, de quibus in d. ll. cum cautione admittuntur de rato, tam ad agendum, quàm ad defendendum. Extraneus autem solùm admittitur ad defendēdum cum dicta cautione. Et citra d. l. 10. nota vnū, q̄ si à principio egit sine mandato, & lis est contestata, non petita cautione, q̄ amplius per reum non pōt peti cautio, quod videtur contra l. licet. C. de proc. cùm exceptio falsi procuratoris possit opponi etiam post litē contest. vt concludit Alex. ibi cum reddat iudicium retro nullum, sed tamen pro concordia, dic, q̄ d. l. 10. loquitur, cùm coniunctus agit pro coniuncto, & concordat cum l. Pomponius. §. fi. ff. de proc. gl. in c. 1. de proc. de quo per Bologn. in add. ad Io. de Ana. cons. 104. post Cyn. in l. inuitus. C. de proc. Lex autem, licèt, loquitur in extraneo agente sine mandato. de materia falsi procuratoris, vide Io. de Ana. cons. 96. & Bologn. in addit.

Nota etiam, q̄ licet maritus possit agere pro vxore sine mandato, tamen si semel mandatum recepit, amplius non potest agere sine mandato, Ias. in l. maritus. C. de proc. nu. 8. communem dicit. I. Fich.

Absentia intitulati. Allegans causas absentiæ intitulati ad eum excusandum, quia nō compareat, admittitur etiam sine mandato vel satisdatione, sm gl. quæ dicitur singularis in l. in eo. §. 1. ff. de reg. iu. Ang. & do. Sandilia. in l. seruum quoque. §. publicæ. ff. de proc. Inn. in c. veniens. ext. de acc. nisi sm eos allegaret causas absentiæ iuris, vt q̄ locus non est tutus intitulato, vel iudex non est competens. Ignoratur enim, an intitulatus talibus exceptionibus vti velit. ideoque sine mandato non admittitur. Ballo. decis. 177.

Absentia vel alia iusta causa cum ignorantia concedit restitutionem in integrum, secundum communem per Bursat. cons. 61. nu. 7. lib. 1. post Alex. cons. 163. nu. 3. lib. 2.

Absolui in iudiciis non p̄t quis vbi adest iusm, & quis incurrit periurium, vt excipiat contra instrumentum, si talis absolutio detur per ordinarium. Ab. in c. 1. extr. de iureiur. quia tunc necessaria est absolutio pontificia. Et quando concessa est absolutio per ordinarium, etiam quis in periurium incidit: dic q̄ eo casu absolutio est nulla: & iudex etiam laicus de invaliditate cognoscere potest. ex not. in ca. 1. de spons. Ferrar. caut. 11. Et q̄ periuro non concedatur absolutio à iuramento. scribit Ias. in l. Labeo. ff. de iureiur. Fed. de Sen. cons. 300. factum. Rom. cons. 226. Deci. cons. 151. nu. 11. vbi q̄ causæ cognitio adhiberi debet quando conceditur. Curt. sen. cons. 44. & ibi col. 7. vbi dicit q̄ errāt iudices ecclesiastici qui absolutionem concedunt, vt quis agere possit, nisi fiat causa cognita & parte vocata. Anc. cons. 382. Prædictam conclusionem q̄ iudex secularis possit talem absolutionem spernere, sequitur Deci. cons. 82. Et q̄ iniusta absolutio teneat, vel excuset à periurio, not. Ias. in l. patre furioso. nu. 16. ff. de his qui sunt sui vel al. iu. l. nec quicquam. §. vbi decretum. n. 24. ff. de of. procon. & leg. vbi diuersimodè loquitur. Et an pars sit citanda, Dec. in c. qua fronte. nu. 9. de appel. Quòd autem periuro non prosit absolutio à iuramento. not. Fel. in c. 1. de iureiur. Et an & quando absolutio peti possit per Dec. cons. 452. quibus adde q̄ quando quis petit se absolui à iuramento, non potest eodem libello petere contractum declarari nullum. Soci. in l. rogasti. §. 1. ff. si cert. pet. vbi q̄ coram eodem iudice petenda est declaratio nullitatis instrumenti, coram quo petita est absolutio à iuramento. Qua in materia absolutionis, quando, qualiter, & per quos concedi possit, pulchrè docet Anc. d. cons. 382. aliqua ponit Affli. decis. 30. Et licet Papa non possit iuramentū sine causa tollere: potest tamen ad tempus illud suspendere, vel quo ad vnum actum absoluere. vt per Io. de Selua, tract. iuram. in princ. vers. limita. de quo etiam not. Deci. cons. 350. & in rub. extr. de iudic. col. 1. & 2. Quid de iuramento appositio super illicito? vide per Alex. cons. 222. col. 3. lib. 2. Et q̄ absolutus non ligetur, per Corn. cons. 78. col. 2. libr. 1. Curt. sen. cons. 44. quæ absolutio ab episcopo iurantis cōceditur. Cald. cons. 6. 91. & 182. & ille absoluit à iuramento, qui potest condemnare ad obseruantiam. Fel. in c. cum inferior. col. 2. de maior. & obed. & non est sine causa concedenda. Cald. cons. 110. Quid si iurauit absolutionē non petere? Cald. cons. 505. Curt. sen. d. cons. 44. & dic q̄ remanet obligatio ex contractu, licet sit concessa absolutio à iuramento. Ab. d. c. 1. de iureiur. Cor. cons. 45. 60. & 71. libr. 2. Bald. & Soc. in l. hæc scriptura. ff. de cond. & dem. Quid de absoluto qui iurauit ɔtra legem? Alex. cons. 125. lib. 1. & cons. 38. lib. 4. Ab. cons. 5. & cons. 107. lib. 2. & periurus non opponit, teste Aret. in §. equè. Inst. de excep. Et reseriptum dicitur surreptitium, vbi non est facta mentio iuramenti, Bald. & alij in l. præscriptione. C. si contra ius vel vtil. pub. Alex. cons. 38. lib. 3. Castian. Put.

Absoluere non debet iudex reum diffinitiuè, quādo habet conscientiam ɔ reum, & accusator non probasset. Sed tñ debet absoluere ab obseruatione præsentis iudicij, q̄ intellige, quando non fuisset aliquis terminus accusatori assignatus ad probandū. Sed quando fuit assignatus, & non probauit, tunc communis est opinio, q̄ iudex debet ipsum reum diffinitiuè absolnere. Capr. reg. 32. nu. 33. Bonacoss.

Absoluere potest proprius prælatus, etiamsi extra inclaustrum religiosus percusserit, vt est cōis opi. de qua Soc. sen. in c. officij. nu. 118. de pœn. & rem. & deficiente priore, aut qui similem locum habeat, est recurrendum ad proprium episcopum. vt est communis opi. ibi. nu. 125. Bonacoss.

Absoluere potest sacerdos parochus ab excommunicatione maiori, vt est communis opi. de qua D. Hiero. à Monte, in suis quæst. q. 15. nu. 18. Bonacoss.

Absolutus diffinitiuè semel pro delicto, non potest denuò inquietari pro eodem delicto, etiam q̄ noua superueniant indicia, secundum communem per Bursat. cons. 34. nu. 1. lib. 1. ex Claro in pract. §. fi. q. 57. l. si cui. §. iisdem. vbi Bart. ff. de acc. Bos. tit. de sent. nu. 64. post Alex. cons. 11. n. 7. cum apost. lib. 1.

Absolutio à iuramento vbi dubitatur, vtrum quis absolui debeat ab ipso iuramento, vel ne, nullus inferior à Papa potest de hoc cognoscere, vel talem absolutionem facere, secundùm Io. de Im. in c. cùm contingat. in 3. memb. in fi. de iureiu. Alex. cons. 42. vol. 1. & 221. vol. 2. Soci. cons. 115. vol. j. Corn. cons. 71. volum. 3. & hoc idem videtur innuere, & habere pro constanti Affict. decis. 220. num. 9. & 11. & Fel. in c. ex literis Syluani. de spons. Licet ipse, & malè, variauerit, in c. 1. extr. de iureiur. Et absolutio ista nihil prodest impetranti parte non citata, quoniam requiritur citatio in obtinendo absolutionem prædictum, secundùm Ioan. Andr. in addi. Spec. in tit. de iureiur. super rubr. in add. fin. Anr. Imol. & Card. in ca. debitores. de iureiur. Fede. de Sen. cons. 300. factum proponitur esse tale. Anc. cons. 190. prædictis subtiliter. Alex. cons. 36. vol. 3. & cons. 90. visis actis. volu. 2. cum aliis cumulatis per Curt. in cons. 43. & cons. 65. vbi concludit q̄ pars semper citanda est, quando absolutio concedi non potest sine causa, quod tenet etiam Soc. cons. 59. vol. 3. nu. 15. & Corn. cons. 45. lib. 2. vbi dicit, & firmat, q̄ semper pars quæ læditur citanda est, quando iuramentum est confirmatorium contractus, & Paul. Castr. in l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. inquit fatuos esse iudices, qui putant posse absoluere à iuramento confirmatorio, & opi. hanc

Universidad de Deusto
Biblioteca

sequitur etiam Alex. in l. hæres absens. ff. de iudic. vbi ponit esse veram, & eandem magis communem asseuerat, sequendo, & approbando Marsil. in repet. l. de vnoquoque, nu. 193. & seq. ff. de re iudi. & consulendo Io. de Amicis cons. 34. nu. 7. & seq. & pro ista parte ait se pluries consuluisse Cardi. in d. c. debitores. Licet Doct. in c. 1. de iureiur. videātur ponere regulam, absolutoriam à iuramento posse concedi parte non citata, & ꝙ habilitatio seu absolutio à iuramento quo ad effectum agendi fieri possit, etiam parte non citata, & est communis opinio omnium scriben. teste Alciato, in d. c. cum contingat, nu. 124. & magis cōmunem fatetur Afflict. in d. decis. 220. nu. 10. Nihilominus quo ad numerum illustrium Doct. iudicio meo, prior opinio videtur magis communis, ideò rationabiliter dixit eam magis communem Marsil. in loco prę citato, & eam tanquam veriorem, & communiorem ipse sequor, & amplector, & sequitur quoque pluribus rationibus, atque limitat in sex casibus Tiraquell. in tract. res int. al. ac. in limit. 30. Sed vbicunque pateretur absolutio à iuramento ad finem, & effectum dissoluendi contractum penitus, & omninò citatio requireretur, & necessaria esset absque dubio aliquo, secundum Doct. omnes vno ore, in d. c. cùm contingat, vbi Alciat. meminit istam esse communem opinionem. Et dato, citra veri præiudicium, ꝙ concedi possit absolutio à iuramento interposito in contractu ex causa iusta allegata in rescripto Apostolico quo ad effectum agendi absque partis citatione secundū communem præmissam, tamen si Papæ fuit obreptum, vel subreptum in impetratione huiusmodi absolutionis, talis absolutio non valet, neque tenet. Et iudex secularis potest cognoscere de istis causis, & subreptionibus absolutionis prædictę à iuramento, secundum Anchar. cons. 382. retento ordine, vbi tenet ꝙ iudex secularis non obtemperat ecclesiastico iudici, nisi. quādo ipse processit iuris ordine seruato, aliàs secus, & sequitur Fel. ad id plura adducens, in c. cū sit, de foro competen. & sic oppositione facta per partem ꝙ absolutio est subreptitia potest de hoc cognoscere iudex secularis, & ita fuit decisum per sacrum consilium Neapol. fm Afflict. in dicta decis. 220. nu. 9. & 11. Ideò aduertere debent impetrātes rescripta à summo Pontifice ab absolutione à iuramento quo ad effectum agendi, vt petere debeant relaxationem à dicto iuramēto nedum ab vno, sed ab omnibus iuramentis prǽstitis in contractu, seu contractibus gradatim, ordinatim, & successiuè, ac explicitè & expressè, non autem relatiuè, & implicitè, fm Socin. in dict. cons. 59. nu. 10. & Fel. in d. c. debitores, vbi allegat Bald. in l. 2. ff. de iureiur. in repet. Et similiter animaduertere debeant impetrātes isti absolutionem à iuramento, vt faciant mentionem in rescripto apostolico, ꝙ impetrans ipse iurauit in contractu ei non contrauenire, sed oia, & singula vera esse, & nō petere absolutionem, etiam ad effectum agendi, vbi hoc in contractu ipse promisit modo, & forma, vt ſ. & predictis clausulis appositis, aliàs hoc non expresso specificè, absolutoria contra tale iuramentum non valet, & sic impetrans iste non est absolutus, neque habilitatus, fm Bald. & Io. de Imo. in l. hæc scriptura. ff. de cond. & demon. Curt. in d. cons. 43. & Socinum in d. cons. 59. nu. 10. Ant. & alios in d. c. 1. de iureiur. & Afflict. in dicta decis. 220. nu. 11. & seq. Cæterùm casu, quo quis habilitatus esset à iuramento ad effectum agendi, atque excipiendi, censeretur quoque absolutus ad effectum rescindendi contractum, secundū Paul. Cast. cons. 250. volumine 2. Afflict. in constitu. obscuritatem. sub nu. 24. rub. 40. lib. 2. & sacrum regium consilium Neapol. teste Afflicto decis. 322. Dominus. sub nu. 11. & seq. In contrariam verò partē videlicet, ꝙ necessariò peti debeat iterum absolutio, & ꝙ prima nequaquam sufficiat, inclinauit Fel. in d. c. 1. de iureiur. & Rota Bononiēsis, vt deducit Petrus de benitendis decis. 14. quidam fuit absolutus, quorum quidem opinionem tanquam tutissimam, verissimamque ipse sequor. F. Viuius.

Absoluere potest solus Episcopus incidētem in canonem, Si quis suadente diabolo. de sententia excommunication. vt est cōis opin. de qua D. Hier. à Monte d. q. 15. n. 17. Bonacosſ.

Absolutio excōmunicationis valet, non seruata forma iuramenti, vt est cōis opi. d. Hiero. à Mon. q. 15. n. 37. Bonacosſ.

Absolutoria lata in vno casu, non obstat in alio casu. vt est communis opin. de qua Bossi. tit. quomodo procedatur per excep. Bonacosſ.

Absolutus semel in iudicio criminali, de eodem delicto sæpius quæri non debet, cōmunis est opinio Clar. q. 57. in prin. quod intelligitur, si fuit absolutus, quia verè non deliquit, secus si fuisset absolutus, quia probatum non fuisset delictum. Clar. ibi vers. Et hæc quidem amplia. Et in dubio quis censetur absolutus per sententiam, ex eo, quia non fuit probatum, & quando fuit absolutus, quia crimen non commisit, debet in sentētia simpliciter absolui & diffinitiuè. Sed si absoluitur quia non est probatum, absoluitur in sententia, cum clausula, Rebus sic stantibus. prout stant. Et si superueniant noua indicia, semper ꝓceditur, secus si fuit simpliciter absolutus. Clar. q. 62. vers. Forma autem. vide ſ. in vers. sententia. Si quis tamē fuit absolutus ab offensis, culpis & pœnis præteritis & sub certis pactis, hoc adiecto, ꝙ non auderet de cætero similia attentare, & si secus faceret, reincideret ipso iure in primas pœnas, vtrum, si ꝓtraueniat, incidat in primas pœnas? Vide per Bart. in l. si vnus. §. pactus. ff. de pact. de quo Alex. ibi nu. 16. Bonac.

Absolutus reus in foro canonico de crimine, quod est vtriusque fori potest puniri, etiam à iudice laico, & econtrà, vt est communis opi. Cla. q. 57. vers. Sed hic occurrit. Bonacosſ.

Absolutus semel inquisitus non potest amplius accusari, cōis est opi. Clar. q. 37. vers. procedunt. Ruin. cons. 34. lib. 4. n. 5. cōem dicit. Et ibi defendit reum, qui bannitum de ciuitate Ferrariensi occidit extra territoriū Ferrariense, statuto Ferrariensi nō refrangante, ga non debet puniri, seu saltem puniri pœna statuti loci in quo bannitus fuit occisus, vel de iure cōmuni, vt est communis opi. de qua ibi Rui. nu. 10. Et not. ꝙ si iudex est dubius, puta, si habet sufficientia indicia contra accusatum, qui pluries tortus non est confessus, nō debet eum diffinitiuè absoluere. Saly. in l. si qui, nu. 6. C. ad l. Iul. de adult. Amplia superius dictū etiam de iure canonico, Clar. ibi. vers. Sed hæc quidem amplia in denunciatione. vt est communis opi. Clar. ibi. ver. idemque amplia etiam si à principe fuerit liberatus, & gratia dispensatus. Fallit, si fuit in loco delicti condemnatus, & etiam in loco originis contumaciter, quia non sufficit gratia ab vno ex principibus loci, vt est cōis opi. Clar. q. 37. vers. Habet etiam. Si autem quis fuit absolutus in foro pœnitentiæ, poterit nihilominus vlterius etiam de illo crimine accusari & puniri. communis est opi. Clar. d. q. 37. vers. sed nunquid. Bonacosſ.

Absolutus, quia non commisit crimen, obstat exceptio rei iudicatæ, secundum communem opinionem de qua Bossi. tit. de sentent. nu. 77. Aliàs secus, vt ibi, vide Paris. cons. 150. nu. 24. in. 4. vol. Bonacosſ.

Absolutionem excōmunicationis petens ad cautelam extra iudicium nō fatetur delictum. Secus si in iudicio. extra iudicialiter inquam, & non solenniter, sed ad cautelam, ad mitigandum dolorem partis, vel ex quadam humilitate, & tunc non præsupponit culpam. cōmunis est opinio, vt per Corset. in add. ad repert. Abb. in ver. absolutio. nu. 7. Idem si petatur venia, Blancus in repe. l. fi. n. 308. ff. de quæst. & in pract. crim. q. 49. ver. Sed hic incidēter. Et magister meus D. Alcia. in cōs. 108. nu. 10. & seq. libr. 5. vbi ampliat, etiam in eo, qui gratiæ, aut clementiæ Principis se submittit, ga iuri suo ideò renuntiare non videtur, vide Fran. Mar. decis. Delph. 389. n. 2. in 2. par. & vide infrà, ver. gratia. Bonacosſ.

Absolutoria. Probato dominio per agētem rei vendi. sed non possessione aut derentatione in conuento, est tantū absolutoria ferenda, & non declaratoria dominij, per casum in c. Raynaldus, in §. pen. cum gl. vbi, in verbo, petitis, extr. de testamen. Licet gl. videatur tenere contrarium in l. si à te. ff. de exce. rei iud. per illum tex. in §. si quis fundum. Panor. autem quem sequitur Fel. in c. pen. ext. de excep. dicit primam opinio. procedere, quando antequam constaret de iure actoris, constat reum non possidere aut detinere. Secundam quādo prius de iure actoris constat, & post apparet reum non possidere, vel detinere. Balb. decis. 73.

Absolutio ab excommunicatione valet, & tenet etiam nullo pstito iuramento ab absoluto secundum gl. in c. cùm desideres. de sent. excom. cum qua sentiunt Abb. cæteriq; cōiter ibi teste Decio in c. quæstioni. nu. 5. de appellatio. vbi ipse sequitur quoque istam communem, & limitat. Sed hoc, iudicio meo, absque dubio ꝓcederet in excommunicatione iniusta, & non aliter, quia absoluendus ab excommunicatione iniusta, iuramentum ipsum præstare non tenetur, secundum glo. fin. in c. ab excommunicato, de rescript. quam sequuntur omnes Doct. communiter, vt meminit ibi Barbar. nu. 61. & seq. F. Viuius.

In Absolutione à iuramento, vel etiam in simplici habilitatione requiri partis citationem. Hoc magis communiter teneri à doctoribus attestatur Hippo. Marsi. in repeti. l. de vnoquoque. nu. 163. ff. de re iud. vbi allegat Maria. Sozi. in repet. Rub. de dila. & Socin. in cons. 59. in causa. vers. præterea talis. vol. 3. plenè in hac materia loquentem. F. Turza.

PRO. Absurdum est euitandum in iure: valet enim argumentum

mentum ad absurdo euitando.l. ratas. C. de rescind. vend. in l.nec audiendos ff.de ope.lib.l.nam absurdū.ff.de bo.lib.in c. 1.de cle.non resid.in 6.in c.de maiorib. extra de præb.I.Bell.

PRO. absurdum est quem redire ad id cui renunciandū putauit.l.si quis iusiurandum.C.de reb.credit.

PRO. Absurdum videtur, licere eisdem partim iudicium defuncti comprobare, & partim euertere. l. nam absurdum. de bon.libert. I.Bello.

PRO. Abundans cautela non nocet:superflua enim non vitiant actum.in l.testamentum.in fin.C.de testa.in l.si seruo, in fi.ff.de adim.leg.in l.pediculis.in §.Labeo.ff.de aur. & arg. legat. vbi non mutat substantiam rerum non necessaria verborum multiplicatio.& in l.quæ extrinsecus.ff. de verb. obl. in reg.non solent.ff.de regul.iur.

OB.Contrà,inutilis adiectio vitiat actum.in l.actus legitimi.ff.de reg.iur.& in §.seruus alienus.Inst.q testa.tut.dar.pos.

SOL.Vbi superfluitas est contra formam,& naturā actus, est vitiosa,vt ibi:aliàs minimè,vt hic intelligitur. I.Bell.

Abusiua inuestitura quando,scilicet Dominus inuestit aliquē traditione ensis,vel anuli,non transfertur possessio feudi in vasallum,sed censetur illi data licētia,vt eam propria auctoritate apprehendat. Communem dicit Iulius Clarus lib. 4.Sent.§.feud.q.26. R.P.Fich.

Accedens ad hostes,non vt eis auxilium impendat,nec ad iacturam domini,sed vt sibimet prosit,ne offendatur,dicitur dolo carere,& non esse in culpa,vt est communis opi.de qua Rol.à Valle in cons. 1.nu.9.in 3.vol.vide Osascum in eius disputatione,post decisiones Pedemontanas. Bonacoss.

Accessus ad solutam nō est propriè adulterium sm cōem & veriorem quam not.Rol.cons.74.nu.12.& seq.lib.1.Dec. cōs.311.col.2. licet largo modo cum soluta dici adulterium fateatur idem Rol.d.cons.nu.20.cui accedit Guid. Pap.cons. 159.tametsi contrarium videatur velle cons.153.col.2.Quę omnia plenè tractat Osasc decis.119.vbi num.4.concludit vxoratum ad aliam accedentem, fornicatorem esse, & adulterum:qa iure diuino nullus coitus admittitur nisi cū vxore.

Acceptilatio vni ex pluribus correis expressim singulariter indulta aliis correis nec oberit, nec proderit vt magis frequenter placitum affirmat elegantis doctrinæ, atque eruditionis vir egregius,& mihi multis nominib.obseruandus Io. Ronchengallus Guold.in l.2.nu.11.ff.de duob.reis. Suarez.

PRO. Acceptilatio est imaginaria solutio. §.item per acceptilationem,Instit.quib.mod.tol.oblig. I.Bell.

PRO. Accessorium sequitur naturam sui principalis.l.cū principalis.ff.de reg.iur.c.accessorium,de reg.iur.in 6.

OB.Contrà de l.1. C.de iudi.vbi sublato principali contractu,non tollitur accessorium.

SOL. Hic loquimur de accessorio,quod non p̄t esse sine principali,quo sublato,tollitur & accessorium:ibi de accessorio qd̄ p̄t esse sine suo principali,ideo sublato principali, non tollitur accessorium,vt ibi not.gl.quæ approbatur cōiter.

PRO. Accessorium cedit principali.l. & si non sunt.in §. perueniamus.& l.si quando.ff.de aur.& argen.legat.

Accessorium an extincto principali extinguatur?dic q̄ sic, si principale est extinctum iure communi:secus si iure speciali vel singulari.ita Doct.in apostil.ad Bart.in l.in summa.§.Lucius.ff.de cōdict.indeb,vbi loquūtur de restitutione facta super principali,an extendat ad accessorium.& fac. quæ ad eūdem not.Doct.in l.Lucius.ff.de constit.pecu.vbi si instrumētum est nullum,nulla etiam est cōfessio in eo apposita.Q̄ñ aut tem inspiciatur principale,licet accessorium maioris sit valoris,vide Bart.in l.si in emptione.nu.2.ff.de contrah.emp.vbi ponit exempla notab.In qua materia,& q̄ñ attendatur principale ante accessorium,vide Bart. in l.fi.§.Titia.ff.de liber.leg. in l.1.ff.de rer.permut.in l.si cui.§.si à filio. ff.de leg.1. Ias. de iur.emphyt.col.84.vbi q̄ pœna adiecta à statuto,intelligitur de actu principaliter intentato, non autem secundario.& in prælud.feu.col.10.Barb. cons.2.cons.4.col.5.lib.1.Alex. cōs. 113.col.fi.lib.2.cons.1.lib.3.& cons.4.cons.7.col.pe.& fi.eo. Ang.tract.malefic.vers.cum vno stocho.col.1.& 5. Put.

PRO Accidens non potest esse sine suo subiecto.l.2.ff.de vsufruct. I.Bellon.

Accrescendi ius in successione feudali locum non habet, communis est,l.Claro vbi suprà.q.77.

Accrescendi Ius locum habere in feudis à Principe simul concessis,magis cōem dicit Iul.Clar.§.feud.q.77.V.Sed certè contrarium tenent Cy.in Lvnic.in fi.C.quando non pet. par. & Apostil.ad Alex.cons.10.nu.8.lib.1.

Accrescendi Iuri in emphyteusi regulariter locus non est. Claro ibid.q.39. P.Fichar.

Accrescendi ius in hæreditatis emptorem, aut alium non generatim succedentē non transit, tametsi in legatis honestatos transeat commune ponūt Ias.n.106.Rip.n.90.Poli.n.44. Crot.nu.44.in l. re coniuncti.ff.de leg.lib.3. Suarez.

Accrescendi iuri tum locus nullus est,cum portionis defectus hæredis culpæ, delictoue adscribitur,vt communem opinionem esse renuntiat Ant. Gom.de testa.c.10.n.30. Suar.

Accrescendi ius, & in emphyteusi, & in feudo silet. communia refero infra ver.emphyteusis.& ver.feudum. Suarez.

Accusare licet pœnitentē de delicto.Hāc dicit cōem Fran. Areti.in c.accusasti.nu.5. de accusa.in antiq. B.Villal.

Accusatio, sicut & inquisitio, debet continere locum, & tempus.Aret.in c.qualiter,& quādo.*el secundo.*§.debet.n.115. de accus.communem ait. Idem.

Accusatores plures quando non persequuntur suam, vel suorum iniuriam,si velint vnum accusare, parte opponente, Iudex debet eligere vnum, qui persequatur accusationem, si tamen pars non opponit, valet iudicium, communem testatur idem Aret.in c.olim.nu.10.de accus.in antiquis. Idem.

Fallit si plures constituunt procuratorem ad accusandum, tunc procurator nomine omnium prosequitur causam, vt ipsemet Aret.ibidem cōem dicit, & respōdet ad dictum Bart. in l.pen.§.ad crimen.ff.de publ.iud.dicens q̄ quando accusator non prosequitur suam, vel suorum iniuriam: non potest instituere procuratorem.Quod intelligit,quando accusator non se deberet inscribi ad pœnam talionis,secus tñ,cùm per obligationem suorum causam iam p̄sequitur,qd̄ not.Idem.

Accusare regulariter potest maior vīginti annis, quamuis sit minor vigintiquinque, vt notat, & firmat Bart.post gl.in l.2.in verb.pupillus.ff.de accusat.quorum sententiam ait esse cōem Abb.& Moder.in c.1.de accusat. vbi eam comprobāt hac ratione, qa qui potest in criminalibus testificari, multo facilius potest accusare, maior enim habilitas in teste quàm in accusatore,requiritur, quia crimina per testes, non autem per accusatores probantur,c.licet Heli.desimonia,c.de cætero & fi.de testi.sed maior 25.annis potest in criminalibus testificari.l.in testimonium,cum ibi notatis.ff.de testib.ergo & cætera. Imò valet argumentum de teste ad accusatorem, argumento notatorum per glossam,& Bart.in l.qui iudicio.ff. de accusat. quod procedit affirmatiuè hoc modo qui admittitur ad testificandum in criminalib.ergo & ad accusandum admittetur c.testes.4.q.3. F.Viuius.

Accusare non potest infamis infamia iuris, & sic ab accusando omnino repellitur.l.qui accusare.ff.de accus.vbi Bart. & c.infames.6.q.1.& idem Bart.in l.infamem. ff.de pub.iud. Sal.& omnes Legiste communiter in l.criminis.C.qui accus. non poss.Ang.in tract.maleficiorum.in ver.ad querelam Titij j.scripti super ver.accusare non potest ille,qui est infamis. nu.23. Abb,nu. 7. & omnes Canonistæ communiter in c. 1. de accusatio.& opinionem istam dicunt esse cōmunem tam Legistarum,quàm Canonistarum Modern.ibi,& Hieronym. Chucalon in addit.ad Ang. in tract.malefic.in loco præcitato, & illa dicitur infamia iuris ne ignorentur termini præmissæ cōis secundum Abb. in d.c.1. quæ est secundum leges ciuiles,vel ipso iure, prout ipso iure quis infamis efficitur,vt in l.1.& seq.ff.de iis, qui no.infam.vel mediante sententia,vt habetur in l.infamem.ff.de pub.iud.& in c.prohibentur. 2.q. 2.& in d.l.qui accusare. Et ille infamis, seu potius infamis ex damnatione publici iudicij minimè potest in exceptis criminibus accusare, vt per gl.elegāter in l.qui iudicio.ff.de accus. quam sequitur Bart.ibi,& Beroius in d.c.1.nu.43.vbi recitat communiter approbari, quāuis regulariter inhabiles in criminibus exceptuaris admittātur ad accusandum.l. famosi.ff.ad leg.Iuliam maiest.l. mulierem.ff.de accus.& notat Spec.in ti. de accusatore.in §. 1.circa finem. Idēque obseruari videmus in infami infamia facti,qui ab accusando repellitur, secundū gl.Abb. nu.7.& omnes Canonistas cōiter in d.c.1.Gofr.in c. omnipotens Deus,de accus.& Spec.in d.§.1.& opinio ista p̄cedit de iure Canonico, & est communis, vt per Mod.in c.1. Sed de iure ciuili iste infamis infamia facti accusare potest, & ab accusatione ipsa nullo pacto repellitur secundum Bart. in d.l.qui accusare.nu.7.Abb.Maria.Soc.& Io. de Im.in d.ca. 1.& istam scribunt esse cōem opinionem Beroius ibi nu.44. & Hier.Chucalon in add.ad Ang.tract.de malefi.in loco 3.citato,& ista infamia facti dī,quando est læsa fama,seu æstimatio alicuius p̄ factum ab eo commissum apud bonos,& graues viros, vt per Dyn.in c.infamib.de reg.iur.li.6. & Bart.in l.1.de iis qui no.inf.& dicit Bald.in l.neminem.C.de incest.& inutil. nupt. q̄ habens vnam vxorem, & vnam concubinam est infamis ipso facto,& non admittitur ad accusandum.de

Universidad de Deusto
Biblioteca

publico crimine, & similiter habens duas concubinas, qa infamis est, vt voluit glossa secundum eum, in §. fin. in fine, in authentica, quibus modis naturales efficiãtur legitimi. imò iste concubinarius accusare non ꝑt eum, qui eius concubinam carnaliter cognouit, nisi esset eius patronus secundum Bart. in l. si vxor. in principio. ff. de adulter. & ibi per Alexan. Item subditus non potest accusare suum superiorem, & præsertim eo casu quãdo superior in accusatione instituta, vel instituenda aduersus eum opponat, ꝙ subditus iste est criminosus, vilis opinionis, & malæ famæ, ita voluit Abb. in c. nulli episcoporum, nu. 7. de accusatione, vbi refert ita tenet Innocent. & cõmuniter omnes. Idemque videmus in seruis, familiaribus & libertis, qui nullo modo accusare possunt eorum patronũ seu dominum. l. pen. & fin. C. qui accus. non poss. & ita firmat Ang. in dict. tract. malefi. in vers. ad querelam Titij. nu. 27. & Gand. in tractat. de malefi. sub rubrica, qui accusare possunt. nu. 2. imò seruus, vel familiaris ipse non solùm repellitur ab accusando dominum, sed etiam puniri debet. l. iniquum. C. qui accus. non poss. & c. fin. §. si quis. 3. q. vlt. & hoc limitat, declaratque Fely. in quatuor casibus, in dicto cap. nulli, qui tex. intelligitur, ac interpretatur in familiari crimino so secundũ eõem intellectum, de quo per Decium in c. dilecti. de except. Sed si accusatio facta foret à personis istis ꝓhibitis, parte non opponente, certè ꝓcederet & valeret ꝓcessus ſm Doctoreꝭ oẽs in d. c. 1. Bart. & ibi Alex. in l. 1. §. accusationem. ff. ad turpil. Follerius in pract. crimi. in vers. audiantur exceptiones ꝓponendæ per eos, nu. 41. Ang. in dict. vers. ad querelam Titij, nu. 40. & ista est communis opinio teste Aret. in d. c. 1. & Hieronymus Cuchalon in additio. Angel. in d. versi. ad querelam Titij. super nu. 40. F. Viuius.

Accusari potest Iudæus absolutus per pœnitentiam de crimine ante baptismum cõmisso, & sic baptismus ipse non tollit accusationẽ & pœnam delicti. vt voluit gl. Hosti. Inn. Ant. Ab. & Pet. de Perusio in c. gaudemus. de diuor. Card. Alex. in c. deinde. 26. dist. Abb. Maria. & Aret. in ca. de his. extra de accusa. vbi Io. de Ana. & Augustinus Beroius nu. 15. assecuerant istorum opinionem esse magis communem. & idem fatetur Dec. cons. 130. & Marquardus de Susannis in tractatu de Iudæis, & infidelibus, in 3. par. c. 5. n. 1. & additionator ad Tho. Ferrat. in cautela 24. super nu. 4. in litera A. In contrariam verò partem, videlicet, ꝙ Iudæus per baptismum euitet accusationem criminis per ipsum perpetrati, inclinauerunt glo. in c. quod autem. 32. q. 1. Calderi. Ant. Io. de Im. & Felyn. in d. c. de his. & Ruinus in cons. 13. vol. 1. vbi scribit, quòd in iudicis arbitrio residet eligere hanc vltimam sententiam, hoc idem sequitur Marcus Ant. Blancus in pract. crimi. in cautelis ꝙ reis defendendis, cautela 1. n. 1. & seq. & Thomas Ferrat. in d. cautela 24. nu. 4. post medium, vbi refert ꝙ ita tenẽt communiter Theologi, & in facti contingentia mediante patrocinio præstito ꝙ Ruinum cuidam Iudæo effecto Christiano post commissum magnum furtum fuit obrentum Paduæ, & demum istorum opiniones non parum conatur reducere ad optimã consonantiam, & concordiam Beroius in d. cap. de his. num. 15. & 19. sed ego amplector istam vltimam opinionem tanquam magis̃ piam, & canonicam ob rationes citatas & assignatas per omnes Doct. relatos. F. Viuius.

Accusare nemo cum cogitur à quo ofiẽsus est vt commune inquit Didac. à Couarru. li. 1. resolut. c. 2. ad fi. Suarez.

Accusare plures tunc simul possunt cùm illorum vel officij vel alterius vtilitatis nomine interest cõe aiunt Aret. in c. olim. nu. 10. de accusat. hieronym. ad Ang. de malefic. vers. & ad querelam. nu. 65. & qui hac de re accuratè differit Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 8. vbi etiam quãdo plures simul accusari possint, vel vnus pluribus delictis vnum in libellum congestis, infestari queat, cum receptis sententiis memoriæ ꝓdit. Suar.

ACCVSARE potest quilibet qui non est expressè de iure prohibitus, cõem regulam esse dicit Ant. Gom. c. 1. delictorum. nu. 31. Clar. d. §. fi. q. 14. in prin. P. Fichard.

Accusam potest iudex expedire, & nouum quoque processum formare, si accusator ab accusa desistat, vel nolit accusare, ex generali consuetudine ipsi iudici attributa. Clarus q. 3. versic. superflua. Bonacoss.

Accusans testes de falso, & eos producentem, facit vt iudicium ciuile suspendatur, donec super criminali fuerit pronũciatum. Potest tamen in iudicio ciuili ꝓcedi vsque ad conclusionem in causa, sed non sententia ꝓferri. vt est cõis opi. Clar. q. 2. vers. sed quero. Sed non ecõuerso, vt est cõis opi. ibi. Bon.

Accusari quis potest de pluribus criminibus separatim coram eodem iudice, secus, si diuersis iudicibus. Clar. q. 13. vers. item quæro. Et si bona sint publicanda, debet ex dictis bonis interim ali. Alber in l. si quando. C. de ord. cogni. Bonacoss.

Accusari quis potest vno & eodẽmmet tẽpore, de pluribus delictis diuersis, non modo ab alio accusatore, sed etiam ab eodem, qui suam vel suorum prosequatur iniuriam. Et ita hodie indifferenter omnes querelæ admittuntur, communis est opinio. vt per Clar. q. 16. vers. quæro nunquid. Bonacoss.

Accusari potest bannitus pro alio delicto bannitus, & puniri, vt est cõis opinio. Et potest petere saluumconductum ꝓ primo banno, & de secundo se defendere. Clar. q. 16. vers. sed nunquid. communem dicit. Bonacoss.

Accusari potest pœnitens de homicidio commisso. vt est communis opin. Clar. q. 16. vers. item quæro. Bonacoss.

Accusari possunt officiales durante officio, si baratariam ꝓmiserunt, & cõdemnari, & officio priuari, secus si ꝓ delicto, ꝓ quo non essent remouendi ab officio, vt est cõis opi. Clar. q. 16. vers. præterea. idem erit, si officialis foret fur. ibi. Bonac.

Accusari potest ciuitas, vniuersitas, collegium si præcesserit (scilicèt) præuia ꝓsilij deliberatio: Aliàs non. quia puniuntur singuli de vniuersitate. &c. qui tantum deliquerũt. vt est cõis opinio. Clar. q. 61. vers. Vlterius quæro, quomodo puniatur ciuitas. Clar. ibi vers. sed quomodo. Bonacoss.

Accusari potest tutor suspectus, & à quolibet: licet sit priuatum crimen, communis est opi. Clar. q. 17. ver. 1. Bonacoss.

Accusari possunt operarij, Fabri, ac alij laborantes nomine alieno, vt est communis opinio. de qua Plotus in l. si quando. fallit in vndecim casibus, vt ibi per eum. nu. 780. vsque ad numerum 792. Bonacoss.

Accusare ciuiliter potest vasallus dominum, non criminaliter, vt est communis opi. Clar. q. 14. vers. sed quæro. Et no. ꝙ verbum accusare & accusatio habet se ad iudicium ciuile, in dubio autem habet se criminale. Soc. post gloss. in l. qui accusare, nu. 1. C. de eden. plura Corsetus in reperto. Abb. in versi. accusatio. Bonacoss.

Accusare quis non potest alieno nomine, sed suo. Fallit in syndico vniuersitatis, qui potest accusare nomine vniuersitatis, & in iudicio interesse pro vniuersitate, & eam quoque defendere, & ita seruat consuetudo. Clar. q. 14. Bonacoss.

Accusare etiam potest filius spiritualis (filiaster dicitur) ꝓ iniuria, vel offensa facta eius patrino, seu patri spirituali, vt est cõis opi. Clar. q. 14. vers. quæro an compater. Bonacoss.

Accusare potest naturalis filius ꝓ iniuria, seu offensa patri illata vt est cõis opi. Clar. q. 14. vers. quæro an filij. Secus si esset spurius, nisi agnosceret eius proprium patrem vt ibi. Accusant tamen spurij de morte matris, dummodo non sint nati ex coitu damnato, & à lege punibili, vt est communis opi. vt ibi versic. sed an tales. Bonacoss.

Accusare quis per iudicem cogi non potest, si non vult, vt est communis opin. Clar. q. 15. vers. item quæro. benè potest cogi offensus cum iuramento narrare iudicialiter seriem rei, & potest dicere sine querela vel cum querela. vt ibi. Bonac.

Accusare possunt consanguinei pro iniuria illata ꝓsanguineo omnes secundum ꝙ eos admittit consuetudo patriæ, scilicet vsque ad talem gradum, vt est cõis opi. de qua Maranta in sua pract. rit. de inquisitione. nu. 62. Bonacoss.

Accusare de nouo, & iterum quis potest, qui primam ignorauit accusationem, si suam, vel suorum prosequitur iniuriã, & probabitur ignorantia per iuramẽtum ipsius accusatoris, nisi de scientia appareat. Et debet esse verisimilis hæc ignorãtia, & debet subesse aliqua magna causa, & debet præstari fide iussio de omnib. impensis & damnis, in casu, quo delictũ non probaretur. Clar. q. 57. versi. sed pone. Nam aliàs accusatus de crimine, si fuit absolutus, nõ potest iterum accusari. Benedic. de foro Sempr. in reperto. ad Fel. in vers. accusatus. Limita, vt ibi per eum latius. Bonacoss.

Accusare non ideò minus ꝑt tertius illum, q pacem habuit ab offenso, si publicũ sit crimẽ, vel suam aut suorũ ꝓsequitur iniuriam, vt est cõis opin. Clar. q. 58. vers. sed pone. Bonacoss.

Accusare ꝑt adultus, q sit maior 22. annis, etiam si non ꝓsequatur suam iniuriam. cõis est opi. Nouellus in tract. ad defensam. tit. quæ pſonæ accusare non pñt. nn. 13. fo. 38. Bonac.

Accusare licet pœnitentem de delicto. Fran. Aret. c. accusa sti. nu. 5. de accusa. communem dicit. Bonacoss.

Accusarẽ non potest, qui est in peccato mortali, vt est cõis opin. de qua Fel. in c. à nobis. nu. 12. de excep. Ille tamen, qui commisit semel & pluries peccatum mortale, & semper dolet cõmisisse, ꝓponens confiteri tpe debito de talibus peccatis momẽtaneis, non dicitur interim ante ꝓfessionem esse in peccato mortali. Idem Fely. in sermone de indulgentia plenaria, col. 6. vers. & vt diligenter. Sed dũmodò sit peccatum cõtinuatum non accusat, vt per Felinum d. c. à nobis. Et hæc quidem

dem exceptio, Tu nõ potes accusare, impedit litis ingressum, vt per Felinũm in d.c.nu.39. Accusare tamen prohibitus admittitur, si suam, vel suorum iniuriam prosequatur. Fel.in ca. cum dilectus.nu.7.de accus. Stante igitur statuto, q̃ de homicidio quilibet volẽs accusare admittatur, intelligi debet quilibet, s. qui sit habilis ad accusandum. Curt.iun.in consil.325. nu.13.in 3.vol.& qui ab accusatione repelluntur, enumerantur per Bald. Fusius in rub.C.qui accusare nõ possunt. Bonac.

Accusare quis non cogitur à quo est offensus. Soarez vers. accusare.nu.18.communem dicens. Bonacoss.

Accusare quilibet de populo potest, vbi pœna applicatur fisco. Fallit in crimine furti, qa is tantum admittitur ad accusandum, cuius interest, vt est cõmunis opinio, de qua Romanus cons.152.nu.2. Bonacoss.

Accusare plures simul possunt, cum illorum, vel officij, vel alterius vtilitatis nomine interest, vt est communis opinio. Soarez vers.accusare.nu.19. Bonacoss.

Accusare quilibet de populo potest, quando crimen est publicũ, vt læsæ maiestatis, adulterij, homicidij, parricidij peculatus, falsi testĩ, vis publicæ, vel priuatæ, ambitus, repetundarũ, annonæ.& est cõis opi.Clar.in §.7.in prin. Gom.de delic.c.1. n.4. Et ↄ furripientem instrm, vel scripturam vltimę voluntatis publica est accusatio, Bald.in l.instrumenta.C.ad exhiben. Et dicit Clar.vbi s. q̃ omne delictum, qđ principaliter fit in offensam Dei, dicitur publicum & quilibet de populo potest accusare.& ita communiter tenetur. Gom. vbi s. & omne delictum in offensam principis dicitur publicum.& ita cõiter tenetur. Clar.vbi s. idẽ est in quocũque instrumento falso accusat. vt est communis ibi. Clar.& no. q̃ quilibet accusans tenet iurare, Rimi.cons.554.in prin.vol.3.Clar.q.14.in prin. Bonac.

Accusare possunt plures aliquem in eodem libello, vt est communis opin. Clar.q.13. distinguendo, vt per eum. Et plures etiam accusari possunt in eodem libello. ibi. Bonacoss.

Accusare de pluribus criminibus quis potest vnum, aut aliquem, plures verò de diuersis delictis in eod.libello non p̃t, communis est opi. Clar.q.13.vers.sed nunquid. Bonacoss.

Accusare prohibẽtur Clericus, miles, filiusfamilias, seruus, pupillus, minor, mulier, criminosus, infamis, damnatus, excõmunicatus, inimicus, pauper, seruitor, libertus, vasallus, laicus clericum, maritus vxorem, frater fratrem. sed quia iudex potest procedere ex officio non repellũtur hodie, sed iudex ipse procedit ex officio. Et admittuntur supradicti, si suam, vel suorum prosequuntur iniuriam. vt est cõis opin. Clar.q.14.vers. volo etiam, qui nam sui in proposito dicantur, ibi ponit Clar. & cõem dicit. Et not. q̃ iudex maleficiorum p̃t cogere hæredes occisi vt accusent occisorem potentem, Rom. cons.167. Prohibetur & bannitus accusare, & ideo, si aliquem accusat, & accusatus finat labi tempus, vel terminum banni à statuto, non habebitur pro confesso, secus, si per viam exceptionis ex statuto permissæ. Bald.in l.si filius.ff.de interro.actio. Bonac.

Accusare clericus potest, si sanguinis non ingeratur pœna. Fallit, si protestatur, q̃ non intendit agere ad vindictam corporalem. Et tunc non efficitur irregularis. vt est communis opinio. de qua Clar.q.14.vers.dixi. Bonacoss.

Accusare hodie p̃t miles, si suam vel suorum prosequitur iniuriam, vt est communis opi. Clar.q.14.vers.quæro nungd miles. Nouellus in tract.ad defensam.nu.33.fol.42. Bonacoss.

Accusare hodie p̃t filiusfamilias sine consensu patris & in iudicio criminali interesse, siue accuset, siue se defendat absque consensu patris, vt est communis opinio. Clar.q.14. vers. sed quid, abundans tamen cautela non nocet, vt inquit Clarus, si adhibetur eius consensus. Bonacoss.

Accusare potest hodie pupillus, si suam, vel suorum prosequatur iniuriam. cõis est opi. Clar.q.14.ver. dicebam. Bonac.

Accusare possunt minores. 25. annorum, maiores tamen 14. hodie, vt est cõis opi. Clar.q.14.vers.sed quid. Bonacoss.

Accusare potest mulier hodie, si suam vel suorũ prosequatur iniuriam. Et potest accusare mariticidam, vt est communis opi. Clar.q.14.vers.præterea dixi. Bonacoss.

Accusare non potest criminosus, tam de iure ciuili, quàm canonico, s. infamis infamia iuris, & est communis opi. Clar. q.14.vers.dixi. Secũdus est casus. Et criminosus cuius nomen nondum inter reos est receptum de pari, seu minori crimine accusare potest, si suam, vel suorum iniuriam prosequatur, vt est cõis opi. Clar. q.14. versi. Tertius est casus. & ita obseruat consuetudo totius Italiæ, vt dicit Clar. Reo tñ prius in carceribus detento postquam autẽ eius nomen inter reos est receptum, potest de maiori crimine alium quàm accusatorem accusare, vt est cõis opi. Clar. ibi Reaccusare autem suum potest accusatorẽ, cõis est opi. vt ibi, vbi verò reus in iudicio psona liter constitutus est, semper admittitur querela contra querelam. Siue de maiori, siue de minori crimine agatur quãdo crimina se inuicem contingunt. Clar.ibi. Et quando reus dicatur inter reos receptus, Clar.ibi.ver.sed hic. Bonacoss.

Accusare potest accusatus absolutus suum accusatorem, vt est cõis opin. Clar.q.14.vers.quintus est casus. Bonacoss.

Accusare quando possit infamis. Clar.q.14.ver.eo. Bonac.

Accusare non p̃t excommunicatus etiam in foro ciuili, vt est cõis opi. Clar.vers.quæro nunquid.q.14. Bonacoss.

Accusare non potest capitalis inimicus, nisi suam, vel suorum prosequatur iniuriam. vt est communis opinio. Clar.q.14.vers.vlterius dixi. Bonacoss.

Accusare potest pauper bonæ & honestæ vitæ, & fidei, & non suspectus, vt est cõis opi. Clar.q.14.vers.sed hic. Bonac.

Accusare clericum potest laicus, si suam, vel suorum prosequatur iniuriam, aliàs secus, vt est cõis opi. Clar.q.14.vers. propter. & laicus etiam non admittitur ad ciuiliter ꝓponendum crimen cõtra clericum, cõis est opin. vt ibi. nisi dilapidaret clericus bona ecclesiæ, vt est cõis opi. ibi. Bonacoss.

Accusare laicus patronum clericum institutum in ecclesia non põt, vt est cõis opi. Clar.d.q.14.ver.sed nunquid. Bonac.

ACCVSATOR licet non idoneus sit ad accusandum, nihilominus tamen si pars de eo nihil opposuerit, valet ꝓcessus. Anan.c.1.d.n.2.de accusat. Aret.c.1.nu.21.in fi. quem refert practica Conrad.nu.14. Clar.d.§.fi.q.14.versi.sed pone.

Accusator non probans accusationem præsumitur calumniari. Com.dicit Abb.in c.calumniam.nu.2.de pœnis.per.gl. in c.2.in verb. calumniandi. de calumnia. cõiter approbatũ, vt testat Apostil.ad Ang.de malefic. in verb. & ad querelam. nu.7. Clar.d.§.fi.q.62.vers.dixi s. Et licet accusator prius iurauerit de calũnia, tñ non excusatur à tali p̃sumptione. Com.dicit Abb.in d.c.calũnia. Alex.in ꝓperandum.§.sin aũt vtraq;.n. 21. C.de iudi. Sali.in l.qui crimen.n.14. C.qui accus.poss. Si tñ accusator in tali casu habeat aliqua euidentia indicia ꝓ se, vt famã, vel auditũ à fide dignis. &c. excusabit ab illa p̃sumptione. Com.dicit Abb. cõs.78.nu.1.vers.venio nũc.lib.1. quẽ refert Prącti. Conradi.nu.17. Clar.ibi.versi.sed quid.& sequen.

Accusator tenetur de iure se subscribere ad pœnã talionis. Com.dicit Bertr.cõs.267.in prin.li.4. Duẽnas reg.27.in prin. Marian.in c.sup his, nu.19.de accus. Hodie tamen de consuetudine non obseruatur ista solennitas subscriptionis. Boss.in tit.de inquisitione.n.14. Didac.lib.2.resolut. Duennas d.reg. 27. ves. est tñ notãdum. maximè de iure ciuili. nam de iure canonico adhuc necessaria est huiusmodi subscriptio. vt dicit Cardin. Alex.in c.libellorum in fi.2.q.8. Et notandum, quod etiam maritus accusans vxorem de adulterio, tenetur se subscribere, Com.dicit Anan.in c.cùm dilectus.nu.24.de calumniato. Clar.d.§.fin.q.12.vers.dixi quoque, & seq.

Accusatore mortuo, poterit quinis alius accusationem ꝓsequi, dũmodò compareat intra triginta dies, vel etiam post 30.dies, si velit de nouo accusare principaliter, per se, admittitur intra tẽpus à lege accusationi p̃fixum, ita declarat Bart. in l.libellorum.§.fi.nu.6.ff.de accusat.& est cõis vt dicit Ant. Gom.lib.delictorum.c.j.n.36. Clar.d.§.fi.q.51.vers.quinimò.

Accusatori magis fauetur q̃ reo. cõis est opin. de qua Ias.in l.in pecuniariis.nu.32.ff.de feriis. accusatoris enim appellatione venit propriè is, qui agit criminaliter. Ab.in ca.cum in tua. nu.1.de testibus. quod dicit notãdum propter statuta. Bonac.

Accusator in causa criminali condemnatur in expensis. Et hoc est indubitanter verum ratione contumaciæ. vt per Felf. in c.accedens.nu.3.de accusa.& fusius infrà. Bonacoss.

Accusatore non existente, iudex potest inquirere, & damnare, vt est cõis opi. de qua Capra.regul.74.n.9. vbi latius. qñ quis possit, vel nõ possit condemnari sine accusatore. Bonac.

Accusari iterum nequit, qui semel fuit absolutus, communis est opinio. Soarez vers.accusatio.nu.28. Bonacoss.

Accusatus, à quo petuntur bona, cogit de his facere inuentarium, vt est cõis opin. Soarez vers.accusatus.nu.34. Bonac.

Accusator, licèt non sit idoneus ad accusandum, tñ si pars non opponit, valet processus. communis est opinio. Clarus q.14.vers.sed pone. Bonacoss.

Accusator tenetur se subscribere ad pœnã talionis, vt est communis opinio. Sed hodie de consuetudine non obseruatur saltem de iure ciuili, secus de iure canonico. Et maritus accusans vxorẽ de adulterio tenetur se subscribere. Clar.q.12. ver.dixi quoque.& vers.seq.communem dicens. Bonacoss.

Accusatore mortuo, poterit quinis alius accusationem ꝓsequi intra triginta dies, vel de nouo post triginta dies accusare principaliter & per se, & admittitur intra tempus à lege accusationi præfixum, vt est communis opinio, de qua Clar.q.

Universidad de Deusto
Biblioteca

50.vers.quinimò. Bonacoss.

Accusatori potest iudex assignare terminũ,infra quem habeat accusare, aliàs postea non audiatur, vt est communis opin.Clar.q.3.ver.consequenter.Sed dicit hoc de consuetudine non seruari. Bonacos.

Accusator tenetur primò iurare.quando vult accusare vel querelare aliquem,q̃ (scilicet)non accusat animo calumniandi,vt est cõis opi.de qua Clar.q.17.ver.dicit etiam.Et si producit falsam accusationem ꝺ aliquem,an possit de falso accusari,vel de calumnia.vide Bart.in l.si quis obrepserit.nu. 1. ff.ad l.Corn.de falsi.Et not.q̃ qui accusant hodie, incidunt in Turpilianum,si ex forma etiam statuti accusant. Bart in l.in senatus.§. 1.ff.ad Turp.nu.3.Et non sequitur qui non probat,ergo calumniator,in dubio tamen bene præsumitur calumniari,nisi ex actis appareat , vel nisi ex aliquibus præsumptionibus à tali calumnia excusetur.Ang.in l.qui non probasse. C.de cal. Et si fiat accusario, vel inquisitio de crimine,tanquàm commisso tali tpe,vel loco,debet sequi absolutio, & de nouo debet fieri accusatio vel inquisitio. Castr.in l.si cõem.§. 1.nu.3. ff.quemad.ser.amitt.si probatur de alio tpe,vel loco. Bonac.

Accusatore existente cessat inquisitio,sm magis cõem per Burs.cons.34.nu.32.lib.1,post Hipp.in pract. §.constante.nu. 92.licet contrarium ex consuetudine seruetur,coram tamen eodem iudice.teste Clar.in pract.§. fi.q.3.vers.ex hac.& q.16. ver.cum tamen.

Accusator,inquisitor,instigator seu solicitator, an teneantur de calumnia,& ad expensas,vide Bart.& Doct.in l.1. ff.ad Turp.Bart.in l.Athaletus.ff.de falsi. vbi videtur concludere q̃ sic:secus autem esse in eo qui id facit ex necessitate officij: vt per eos in locis prędict.Quid in syndicis an excusentur,si non sint in dolo & lata culpa non denuntiando?& dic vt per Bald. in l.si quis non dicam rapere.col.fi.C.de episcop.& cler.Ang. tract.malefi.ver.necnon ad querelam.Et q̃ teneantur ad damna & interesse,scribit Capel. Tholos.q.6.& seq per l.succurritur.C.de excus.tut.Et an instigator excuset iudicem inquirentem:vide Hipp.in pract.§.constante.col.40. Bart.in l.ab accusatione.§.nunciatore.ff.ad Turpil. Deci.cons.615.col.3.in fi. Bald.in l.adoptio.ff.de adopt.not.in l.Lucius.ff.de his qui notantur infa per Ias.cons.2.lib.2.Et an accusator,inquisitor,vel denunciator teneantur ad interesse &expensas inquisiti,quando vti innocens absoluitur:vide per Par.de Pur.tract.synd.ver.accusario,in §.incip.an si quis aliquem accusauerit.& ver.inquisitio,de quo etiam Catald.de Boncomp. & alij in eorum tract. de synd.plura not.vbi quid in iudice,quid in accusante & denunciante, an & quando teneantur ad expensas quando reus absoluitur. Put.

Accusatore existente cessat inquisitio communior est opinio,de qua Burs.cons.34.nu.32. Bonacoss.

Accusator post iudicium criminale intentatum non potest intentare iudicium ciuile ex diuersa causa,& pœnitus separata.Clar.q.2.ver.aut quæris,communem dicit. Bonacoss.

Accusatorem non idoneum iudex ex officio repellere potest,vt est communis opin.Clar.q.15.ver.visum est. Potest enim iudex proponere exceptiones, quas opponere non potest reus.ibi.ver.seq. Bonacos.

Accusator infamis repellere potest accusatorem quoque infamẽ,vt est cõis opi.Clar.q.15.ver.sed quæro. Bonacos.

accusatoris non idonei processus tenet parte non opponente,vt est cõis opin.Clar.q.15.ver.sed pone. Bonacos.

accusatores plures præferuntur in accusando, si suam, vel suorum iniuriam prosequuntur, item proximiores consanguinei, pares autem omnes, si sint in pari gradu. communis est opin.Clar.q.15.ver.succedit è. Bonacos.

accusator deficiens in probatione excusatur à pœna calumniæ,si habeat pro se aliqua euidentia indicia, vt puta famam, vel auditum à fide dignis,vel quid simile, vt est cõis concluſ. de qua Ab.in cons.78.num.1.vol.1.vide tamen Soci.in cons. 118.n.x.vol.1. an autem procedat inquisitio contra aliquem super periurio præstito iuramẽto in causa ciuili. Respon.Bal. in cons.299.volu.5.vbi dicit,q̃ non. Sed est crimen stelionatus,&c.vide Clar.q.14.ver.sed quid.& seq. Bonacos.

accusatus pro pluribus percussionibus, condemnatur pro duobus tantum, si pro plurib. & plurib. pro quatuor, & hoc communiter obseruatur. Bald.in l.si gemina. nu.7. ff.arb.fur. cęs.vbi etiam dicit,q̃proprius esset,si diceremus percussit pluries & pluries,quia intelligeretur de diuersis ictibus. Et accusatus pro delicto pro quo in defectum pecuniariæ corporalis imponitur, non carceratur, si soluit pecuniam, sub conditione,si condemnabitur.Bart.in l.1.nu.4.ff.de cust.reor. Bonac.

accusatus à quo bona petuntur,illorum inuentarium face re cogetur.commune pronuncio ex Barto.in l.mandantis. ff. de req.reis.Plat.in l.defensionis.C.de iur.fisc.lib.10. Boer.atque iis quos refert Afflict.decis.61.nu.21.in fi. Guid.Pap.decis.351.& Pico.qui, licet dubitet, praxi receptum profitetur, in l.post contractum.nu.96.ff.de don. Suarez.

accusatus pro aliquo crimine coram vno tribunali, si fuit contumax,potest etiam accusari in alio,etiã si pariter sit contumax, & ibi etiam banniri. Et ita quotidie obseruatur Clar. q.16.ver.vnum tamen. Bonacos.

accusatus de homicidio potest opponere simpliciter negando, & quatenus probetur se ad sui necessariam fecisse defensionem, vt est communis opi.Cheria.in suo lib.commun. opin.vers.homicidium. Et si statutum dicat,q̃ sit respondendum accusationi simpliciter.Tamen potest respondens dicere, q̃ fecit ad suam defensionem.Bal.in l.1.C.de edil.actio.nu. 2.vbi latius. Item si quis sit accusatus de aliquo maleficio,respondẽdo accusationi,si dicat se non esse culpabilem de contentis in accusatione, potest iudex dicere non sum contentus ista responsione,sed respondeas,vtrum cõmiseris maleficium vel ne.Et ille tenetur clarè respondere vtrum commiserit maleficium,vel non. Alb.in l.1.§.si quis ita. ff.de verb.obl. Quicquid tamen sit de iure,cõsuetudo iudiciorum admittit talem responsionem,Non esse dico me culpabilem de contentis in accusatione,vel inquisitione,vt ibi dicit Alb. Bonacos.

accusatio est delatio alicuius criminis ad vindictam publicam, legitima interueniente subscriptione, vt est communis opin.de qua Clar.q.12.in prin. Bonacoss.

accusario non est actio,sed iudicis officium.vt est communis opin.Clar.q.12.ver.item quæro. Apparet ex clausula,Supra per quibus omnibus.Papias in pract. sua in for.libelli inquisitionis super ea.Et no.q̃ si quis in accusatione cõcludat reum puniendum esse, secundum formam statuti, vel consuetudinis,& nullum extet statutum, vel consuetudo, q̃ punitur extra ordinem.Ias.in l. de quibus.nu.94.ff.de legib. Soarez,ver. accusatio.num.20. Bonacoss.

accusario per quemlibet de populo admittitur, etiam pro crimine priuato. Et ex officio proceditur, etiam per inquisitionẽ, & pro crimine priuato. prout vsurarum.in hoc tamen contrarium se vidisse obseruari dicit Iul. Clar.q.17. vers.vlr. Nemo tamen ideò sine accusatore punitur,fallit in plurib.casib,enumeratis per Ang. in l. ea quidem. col.6. vbi fusius vbi formatur inquisitio absque accusatore, & quis puniatur absque accusatore,ibi.& plures possunt accusare, vel accusari ex eadem cã,& in eod.libello.Cast.in l.si quis cum procuratorio. §.1.n.2.ff.de proc.Et no.q̃ licèt causę criminales expediantur per accusationem,dicuntur tamen expediri per officium iudicis.Bart.in l.imperium.ff.de iur.om.iud. Bonacoss.

accusatio de nouo institui potest,si accusator pręuaricauit, vt est cõis opin.Clar.q.57.ver.vlterius.Et not.q̃ quot delicta in accusatione continentur, tot accusationes videntur. Bart. cons.115.nu.2.libr.1. Et debet accusator in accusatione æstimationem damni rei apponere.Bar.cons.113.lib.2. Bonac.

accusatio criminalis 20.anno.spatio tollitur.Nonius cons. 105.nu. 16. vbi hanc certam esse iuris propositionem dicit. Idem & inquisitio,vt est cõis opi.omnes tamen ciuiles actiones,quæ ex crimine descendunt,vsque ad 30.ann.durant. fallit in crimine adulterij,quia 5.an.præscribitur. Clar.q.51.ver. potest autem.vide Bern.Diaz reg.19.Tiraq.tract.de præscrip. vbi dicit quod reducitur ad decennium.Et in tract.de pœnis. Et not. q̃ quis accusatus post terminum præfixum à statuto, debet cõparere,& allegare exceptionem præscriptionis,aliàs potest poni in banno,tanquam contumax vigore d.statuti,dicentis quod accusatus citatus non cõparens ponatur in banno. Nisi ex forma libelli appareat de impossibilitate accusandi,quia tunc non posset poni in banno.ita Alex.in l.si eum in iudicio.ff.si quis caut.Soarez ver.accusatio.n.33. Bonac.

accusatio hodie non fit in scriptis,vt est communis opinio Soarez ver.accusatio. Bonacoss.

accusationis libellus debet continere mensem, & locum, vt est cõis opi.Soarez ver.accusationis.nu.24. Bonacoss.

accusatio non impeditur, q̃ reum criminis pœnituerit, vt est communis opi.Soarez ver.accusatio.n.25. Bonacoss.

accusatio criminis priuati cuilibet de populo competit, si maleficia sit pecuniaria,& ad fiscum pertineat,vt est communis opin.Soarez ver.accusatio. nu.26. Limita si crimen aliquem tantum tangat,vt ibi. Bonacos.

accusatio falsi, ac cæterorum criminum regulariter durat vsque ad 20. ann. spacium, & sic accusatio seu querela in istis criminibus potest tolli dicto tpe,quo elapso amplius de falso cognosci nequit.l.querelam. C.ad leg.Corn.de falsi. vbi gl.& omnes

Universidad de Deusto Biblioteca

omnes Doct.hoc firmant.Ang.Aret.in tract.malefic.in verſ. falſario. in 6.incip.quæro vſque ad quantum tempus. Gand. in d.tract.malefic.in tit.qui accuſ.poſ.nu.28. Paul.de Caſtr.in conſ.184. volu.antiquo. & iſtam ait eſſe magis communem opi.Boer.deciſ.276.nu.5.& ſeq.Idem videmus in inquiſitione ex officio iudicis,quę tollitur ſimiliter 20.an.ſecundum Bart. Sal.Raph.& omnes in d.l.querelam.& Anch.conſ.90. vbi tenet,q̃ ſublato iure querelandi, eſt ſublatum ius inquirendi.Iſtorum Doct.opi.aſſerit eſſe cõem Iaffr.deciſ.486. F.Viuius.

Accuſator,vel fiſcus in cauſis criminalibus non cogitur exprimere diem in accuſatione, ſed ſuffiçit ſolummodo exprimere locum,annum & menſem delicti.l.libellorum.ff.de acc. & l.in cauſis.C.eo.tit.vbi text. & Doct.hoc idem habet etiam locum in cauſis ciuilibus: nam actor in ipſis cauſis ciuilibus, non tenetur exprimere diem contractus,nec diem confeſſionis,dicti,vel proteſtationis,nec diem rogatus notarii,ſed ſufficit exprimere ſolum annum,& menſem abſque die.l.1.§.editiones.ff.de eden.vbi tex.gl.&Doct.tamen vbicunque reus in criminalibus negotiis petit per accuſatorẽ, vel fiſcum aut delatorem ſeu denunciatorem,ſeu inquirẽtem exprimi diem delicti prætenſi, pro quo moleſtatur dicendo velle diem in præmiſſis exprimi ad ſui defenſionem, & pro ſui defenſione, quia vult probare ſe illa die,quæ nominabitur alibi fuiſſe,puta Aquilæ vel vult probare teſtes contra eum deponentes illa die fuiſſe alibi, vel vult redarguere de falſo iudicio, & probationes,quæ contra eum allegantur.tunc accuſator,denuntians,delator,& inquirens,& teſtes tenentur exprimere diem præciſum,&locum loci,ad hoc vt poſſit probari contrarium. Nam vbicunque omiſſio loci, vel depoſitionis teſtium eſſet damnoſa reo,& ei auferret defenſionem,tunc exprimi debet locus loci,& dies certus,alioquin non valent acta cõtra eum, nec ꝓbatio.tex.eſt,& ibi no.Bar.in l.arbitraria.§.ſi quis Epheſi.vbi no.Bart.per illũ tex.& ibid.Bald.& Ang.ff.de eo qđ cer. loc.& hoc idem tenet Bart.in l.is qui reus.nu.10.ff.de pub.iu. & in d.l.libellorum.nu.12.& iſta eſt magis communis opi. de qua atteſtantur Doct.in præcitatis locis. F.Viuius.

Accuſatus,vel inquiſitus,pendẽte accuſatione,promotus, & electus ad aliquam dignitatẽ,& poſtea abſolutus,caſu iſto abſolutus non eſt retinendus in dignitatem,ſed deponendus & puniendus.l.qui ſtatus.& l.fi.ff.de re mil.& ita concludunt Inno.in c.accuſatum.de ſimon. & omnes Doct.in c.omnipotens Deus.de accuſ.vt per Aug.Beroium ibi,nu.5.Cõtrarium verò tenet Io.And.cum aliquibus relatis per ipſum in d.c.omnipotens.per tex.in l.qui de libertate.ff.de lib.cauſa,quorum ſanè opi.conatur,more ſuo,concordare Beroius in d.c.omni potens.nu.5.poſt Ab.ibi. & ſimiliter iſte accuſatus criminaliter,accuſatione pendente,non poteſt eſſe teſtis,nec in teſtem admittitur contra alium in cauſa criminali.c.fi.de teſtib.& ibi Doct.Spec.in tit.de teſte.§.1.ver.item pendente.& ibi Io.And. & Bald. in addit. quia ex pendentia huiuſmodi accuſationis aggrauatur opinio accuſati, vt non dicatur integri ſtatus ſecundum Doct.præcitatos. F.Viuius.

PRO. Accuſatus accuſatorem ſuum accuſare, pendente accuſatione,non ꝑt,in l.neganda.C.de iis qui acc.ñ poſ. Bell.

ACCVSATIO eſt delatio alicuius criminis ad vindictã publicam,legitima interueniente ſubſcriptione,ita communiter definire Doct.dicit Fel.in rub.de accuſ.n.3. quem refert Gigas de crim.læſ.maieſt.quæſt.n.4. Maria.in d.rub.de accuſ. n.1.Clar.tñ non vĩ ſufficiens.lib.5.ſen.§.fi.q.12.in pr. P.Fich.

Accuſatio non erit popularis, ſi non cauetur in ſtatuto, ꝙ quilibet poſſit accuſare,vt eſt communis opin. de qua Bal.in rub.C.qui accuſ.non poſ.nu.10. Sed offenſus tantum, & alii, qui ſuorum iniuriam prætendunt,poterunt accuſare, & ipſis diſſimulantibus iniuria non punitur, vt ibi fuſius per Bal.niſi ſtatutum dicat, ꝙ admittatur quilibet ad accuſandum, quia tunc ſecus,vt ibi fuſius Bal. Bonacoſ.

Accuſatio non eſt remiſſa iniuriarũ, ſi in foro conſcientiæ ſit indulta,vt eſt cõis opi.Soarez,ver.accuſatio.n.29. Bonac.

Accuſatio ẽt eſt permiſſa, licet res ſit reſtituta, vel damnũ datũ ſatisfactũ.Soarez ver.accuſatio.n.30.cõem dicit. Bonac.

Accuſatio ne ꝓbetur,accuſatorẽ calũniæ arguit,vt eſt cõis opi.de qua Soar.ver.accuſatio.n.31.Amplia vt ibi. Bonacoſ.

Accuſatio officium iudicis potius cẽſetur eſſe quàm actio. Com.atteſtatur Berous in rub.de accuſ. n.7.in fi.Clar.d.lib.5. §.fi.q.12.ver.item quæro.

Accuſatio mutata. In criminali cauſa non licet accuſanti etiam ante litem cont. mutare accuſa. quia deſiſtens incurrit pœnam Turpiliani,pariter & mutans.l.1.§.1. ff.ad Turpil.ſecundùm Bart.in l.edita.col.5.C.de eden. Balb.deciſ.286.

Accuſatio debet fieri in ſcriptis.Commu.d.Card.Alex.in c. de accuſatione.ver.ponitur etiam 2.q.8.Clar.d.§.fi.verſ.quæro quæ ſit.

Accuſatio criminalis tollitur præſcriptione 20.ann. l.querelam.C.de fab.& ita com.teneri dicit Abb.in c.cum haberet nu.4. de eo qui dux.in matr. Card.Alex.in ca.de accuſatione ver.item opponi poteſt.Boer.deciſ.26.nu.7. Ant.Gom.ſuper l.76.Tauri.nu.5.Marſ.conſ.117.nu.40.Idem dicendum eſt de inquiſitione,nempè quod poſt lapſum 20.anno.iudex etiam non amplius ex officio contra reum procedere poſſit,ita ꝙ gl. in d.l.querelam.communiter teneri ait laſ.in l.1.nu.8.in fi.ff. de iur.om.iud.Balb.de preſcr.in 4.q.4.q.prin. q.2.n.1.Iaffred. deciſ.486.Nota tamen quòd licet criminalis actio ex inquiſitione preſcribatur 20.ann.tamen omnes actiones ciuiles que ex crimine deſcendunt,durant vſque ad 30.ann. Comm.dicit Igneus in l.in cognitione.nu.185.ff.ad Sylleian. Clar.d.§.fi.q.51.in prin.Fallit prædicta cõmunis in crimine adulterii, quia illud quinque tãn ann.ſpatio præſcribitur,per tex.in l.mariti. §.hoc quinquennium.ff.de adult.Clar.d.q.51.ver.poteſt autẽ.

Accuſatio,iudicis officium,non actio cenſetur, vt commune infit Beroius in rub.nu.6.in fi.de accuſ. Suarez.

Accuſatio nec iam hodie in ſcriptis fieri neceſſe hẽt,vt atteſtatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.12.ver.quero.nec honeſtiſſime & iuſtiſſimæ præſcriptionis metu retardatur:vt receptum ponunt Gig.de crim.leſ.maieſt.q.1.n.6.Did.à Couar.lib.2.reſol. c.9.nu.3.Iul.Clar.d.q.ver.ceterum hodie,& ſi abſque ea,accuſatorem talionis pœnis obnoxium hodieque fore affiment Aret.& alij,quos refert idẽ Clar. eod.loco ver.de iure aũt.qđ tñ intellige de iure,nam & vſu id ẽt improbatũ eſt,vt atteſtat late idem Clar.in eod.§.vlt q.81.ver.ſed quæro. Suarez.

Accuſationis libellus diem, menſem, ac locum contineat, neceſſe eſt.vt cõe ponit latè Viuius,lib.1.opi.19.latius,& accuratius Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.12. ver.dixi exprimendum. cum ſeq.& Ant.Gom.de delict.c.2.n.15. Suarez.

Accuſatio non impeditur, ꝙ reum criminis pœnituerit:vt commune aſſeuerat Aret.in c.accuſaſti.n.5.de accuſ. Iul.Clar. in pract.§.iniuria.verſ.vlt.& in §.vlt.q.12.verſitem quæro.& q.60.ver.fui quandoque. Suarez.

Accuſatio priuati criminis cuilibet populari competit, ſi & duntaxat nummaria multa,& duntaxat ad fiſcum perueniat infligatur cõe affirmare auſim ex Im.in l.j.n.10.ff.de pub. iud.Hippol.in l.ſi quis ne quæſt.num.125.ff.de quæſt.Aug.ad Ang.de malefic.ver.nec non ad querelam.nu.9. accuratè Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.17.ver.pen.excipe cùm crimen præcipuè aliquem tetigit:nam tunc ei ſoli danda eſt actio.cõe inquiunt Bal.in rub.nu.9.C.qui accuſ.non poſ.Rom.conſ.153. Suar.

Accuſatio in eum eius criminis inferitari nequit,qui illius noĩe, vel ſemel damnatus, vel ſemel abſolutus eſt. cõe aiunt Mant.conſ.151.lib.j.Io.de Amic.conſ.37.& qui latè iſtam reg. tractat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.57.per totam. Suarez.

Accuſationis ius non ideo euanuiſſe cenſetur, ꝙ iniuriæ, vel offenſionis remiſſio in conſcientiæ foro indulta proponitur.commune effantur Igneus in l.diuus.num.25.& ſeq.ff.ad ſenatuſc.Syll.Did.à Couar.lib.2.reſolu.c.10.num.6.Iul.Clar. pract.§.vlt.q.58.ver.ſed in propoſito. Suarez.

Accuſatio criminis quin fieri poſſit, atque vnà rei ablatæ reſtitutio aut dãni illati ſatisfactio peti queat,nihil vetat.cõe enunciant Aretin.in c.qualiter & quando.in 2.§.ad corrigendos.nu.139.de accuſ.Curt.iun.in l.edita.nu.198.C.de eden. Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.2.ver.& hæc quidem. Suarez.

Accuſatio,niſi probetur, accuſatorẽ calumniæ arguit. cõe interpretum effatum renunciant Ab. in c.calumniam. n.2.de pœn.idem Ab.n.5.Marian.nu.7.Fel.in c.2.nu.6.de calum.Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.62.ver.dixi ſupra.amplia vt hoc idẽ procedat, & ſi de calumnia iuſiurandum ſit nuncupatum. vt cõe inquiunt Alex.in l.properandum.§.ſin autem.nu.21.C.de iudic.& alij,quos refert Clar.in d.q.verſ.ſed quid.non tamen id ſufficiet, vt accuſator expenſarum damnari poſſit:vt verè reſoluit idem Clar.eod.in loco. ver.ſed nunquid. Suarez.

Accuſatio omnium criminum generaliter & indiſtinctè viginti annor. ſpatio terminatur, vt frequenter placitum aiunt Ab.in c.cum haberet.nu.4.de eo,qui dux.in matr. Ant.Gom. in l.66.Tauri.nu.5.& qui rem hanc accuratè agit Iul.Clar. in pract.§.vlt.q.51. Suarez.

Acquirens nomine alieno,ſeu vendens,nunquam id reuocare poteſt,ſi ſit actus ex quo merum commodum abſenti reſultat,ſecundum communem per Burſat. conſ.118. numero 4.libr.1.

Acquiſitorum noĩe veniunt ea tũ,quæ laboribus & induſtria parantur,non aũt legata,donationes,vel alia gratuitò obuenientia,idq; cõiter receptum teſtatur Io.Pyrr.Angelber.ſu-

per

Universidad de Deusto
Biblioteca

per cõsuet.Aurel.tit.de Societate inter vir.& vxo.c.11. I.Fic.

Acquisitorum alia causa est, alia acquirendorum. l.qui autem.ff.quæ in frau.cre.l.1.§.confertur.ff.de col.bon. Bello.

Acta facta inter alios non probant:faciunt tamen qualem qualem probationem. Io.Fran.de Ripa in d.l.is apud.nu.36. C.de edend.communem dicit. Villal.

Acta facta in vna instantia inter easdem personas fidem faciunt in alia.Cur.iun.in l.2.nu.93.C.de eden.cõmunẽ dicit.

Fallit,si non essent testes publicati:quia tunc nõ faciunt fidem.Cur.iun.in d.l.2.& Fel.in c.cùm causa.de testib.cõem dicũt.Et confessio in alio iudicio ꝓbet.vide in verb.Cõfessio.

Et nota distinctionem Ant.in c. Albericus. de testi.quẽ refert Marian. in Spec.aureo. de ord.iudic.in 5.par.nu.56.in q. dñe.quæritur, an possint dicta testium publicari in secũda instãtia? ꝙ aut testes sũt ꝓducẽdi:si viui & iterũ tñ sunt mortui, pñt publicari:& validũ est suum testimoniũ,qđ nota. Idem.

Acta facta in ciuili iudicio non faciunt fidem in criminali. Fel.in c.at si clerici.num.12.de iudic.cõem dicit. & Io.Fran.à Ripa in l.is apud.nu.40.C.de edẽ faciunt tamen fidem ad inquirendum per l.ꝙ euitandi.C.de cond.ob caus.

Res inter alios gesta,num afferat saltem contra alium qualemcunque p.æsumptionem. I.Fich.

ACTA facta in iudicio ciuili,nõ faciũt fidẽ in criminali. Com.dicit Felin.in c.at si clerici.nu.26.de iudic.Rip.in l.2.n.40.C.de eden.quem refert practica Cõradi,nu.10.in fi.Diaz. reg.10.Intellige tñ vt procedat,quantum ad hoc vt plenè ꝓbent.Clar.d.§.fi.q.54.ver.Item si producantur. I.Clarus.

Acta facta in ciuili iudicio non faciunt fidẽ in criminali.vt est cõis opi.de qua Fel.in c.at si clerici.de iudi.Clar.q.54.ver. itẽ si.vbi dicit,ꝙ acta facta in iudicio ciuili, non probãt in criminali, & est cõis opi.fm ipsum.Sed bene faciũt indicium ad inquirendum, vt est cõis opi. Quod procedit, quando causa ciuilis agitata fuisset super re in cõtrouersiam deducta. Si verò fuerit intentata super crimine,talia etiam acta,& sententia super crimine lata non faciunt fidem in iudicio criminali, vt est cõis opi.Clar.ibi,ver.&hoc quidẽ.Soarez ver.acta.nu.41. vide Fel.omnino.vbi s.Et Benedic. de foro Sempro.in reper. Fel.in ver.acta.vbi ponit fallentias Felyni. Bonacosſ.

Acta causæ corrumpens, atque in illis peruertẽdis falsi crimine sese obstringens causam totam amittit, vt est communis opi.Soarez in ver.acta.nu.44. Bonacosſ.

Acta omnia generaliter opem testium exigunt.commune ait cum Bal.Dec.in c.quoniam contra.nu.76.& seq.de prob. nullos tñ testes curiarum acta requirunt.cõe effantur Lanfr. in illud idem c.nu.24. Marant.de iudic.6.par. 2.par.princ.nu. 51.quin & regulariter id genus actarem euidẽtem,seu vt doctores fantur notoriam reddunt cõe renũcio ex Soc.sen.cõs. 38.lib.1.Soc.iun.cons.15.n.18.lib.1. Paris.cons.111.n.6.lib. 4.Neuiz.cons.70.nu.3.atq; ex Iac.Menoc.viro multę doctrinę,& eruditionis,de recup.possess.remed.1.nu.232. Suarez.

Acta inter alios exarata non probationi.sed alicui argumẽto erunt vt frequenter interpretibus probatum ait Ripa.in l. is apud.nu.36.C.de eden. Suarez.

Acta vnius instãtiæ,sic enim cum doctoribus loquar,inter easdem personas in alia fidem facient.commune fatur Curt. iun.in l.2.nu.93.C.de edend. nisi si testes nõ essent publicati, vt fandi mos est.commune inquiunt idem Cur.eo.in loco,& Felin.in c.cum causa.de testib. Suarez.

Acta ciuilis iudicij fidem in criminali non faciunt.vt commune esse doctorum axioma literis prodiderunt Fel.in c.at si clerici, nu.12.de iud. Ripa in l.in apud,nu.40.C.de eden. Iul. Cla.in pract.§.vlt.q.54.ver.item si.vbi id etiam in ver.seq.diligenter explicat. Suarez.

Acta ecclesiastici iudicij non tenetur iudex popularis (cui damnatus plectendus remittitur) approbare, ac veritate rei aliter non comperta exequi. vt cõe affirmant Mat.de Affl.in 1.par.constitutio. Reg.rub.27.nu.32.Curt.iun.in l.magistratib. nu.4.ff.de iurisd. omnium iudic. Menchiaca in 1.part.de testa.§.6.n.16. & q accurate distinguit Iul.Cla.in pract.§.fi.q. 96.ver.quæro etiam vt nec popularis iudicis actis ecclesiastici iudex necessariò fidem adiunget. quemadmodũ frequentib.doctorũ calculis approbatũ aiũt Gram.cõs.cri.42.n.1.Vinius li.1.opi.162.&Iul.Cla.in pract.§.vlt.q.36.ver.vlt.Suarez.

Acta causæ corrumpens,atque in illis peruertẽdis falsi crimine sese obstringens, causam totam amittit. vt commune enunciatum efferunt Dec.in c.cum venerabilis.nu.21.de except.cum Alex. Did.à Couar.in rep. c.quamuis pactum.n.6. de pact Iul Clar.in pract.§.falsum.ver.item propter. Suarez.

Acta tamẽsi præsumptione muniantur,contrariis nihilominus ꝓbationib. rectè ac ritè impugnata euertentur. cõem asserit Did.à Couarru.lib.1.resolut.c.1.nu.9. F.Suarez.

Actuum diuersitas. Ita inducitur diuersitas actuum & pluralitas,prioritasque in tempore iure & hypotheca, si fiant diuersis horis diei,sicut si in diuersis diebus, text.est not.iuncta gl.in ver.eodem die.in l.si fundus.§.si duo. ff.de pign.facit gl. in l.si ex pluribus.§.fi.ff.de sol. Balb.decis.493.

Actus iudicialis debet fieri expensis eius qui procurat,& instat vt fiat,secundum gl.& Bart.in l.2. ff.ex quib.caus.in poss. ea. Balb.decis.224.

Actus nullus an impediat actum reiterari. vide Docto.in l. qui per salutem.ff.de iureiur.& ibi Ias.An actus nullus mereatur pœnam.Doct.in l.1.§.1.ff.quod quisque iur.Hippol.cons. 38.nu.19.Doct.in l.1.ff.ne quis eum qui in ius,&c. Et q; ex actu nullo dicatur prorogari iurisdictio: not. Castr.in l.si quis postea.ff.de iudi.Ias.in l.1.§.fi.ff.de acq.pos.& in l.vbi pactum. C. de transact. Et ad hanc reg. vt ex actu nullo sequatur effectus seu pœna,vide casum in c.1. vbi gl.& Ab. extr.de clerić. coniug. vbi matrimonium non tenet,sed perdit beneficium. & in casu l.1.C.de petit.bon.subla.lib.10.& in l.3.& l.fi.C.de litig.l.pen.§.fi.ff.ad munic.l.1.§.accusationem. vbi Bart. ff.ad Turp.l.nemo martyres.C.de sacros.eccl.Bald.in l.fi.in fi. C.si ex fals.instr.vbi quis punitur,licet nulliter deponat:quia sufficit ꝙ potuit damnum afferre.c.Ioannes.extr.de cler.coniuga. Bart.in l.si quis legatum. ff.de fals.gl.in c.j.ext.de crim.fal.Ab. in c.olim.de reser.de falsificante literas nullas.& l.eum qui.C. de adult.l his quidem.C.qui milit.pos.vel non. Put.

Actus reiterabiles in genere probantur per testes deponentes de diuersis actibus tendentib.ad eundem rei finem,secundum communem per Burs.cons.113.nu.22.lib.1.

Actus per vniuersitatẽ gerendus grauis est ponderis, & ad deminutionem patrimonii ipsius vniuersitatis,veluti rerum, & bonorum, quæ seruando seruari non possint ad ipsam vniuersitatem obligandam aut alteri submittendã rendit, tũc singulorum de vniuersitate specificanda sunt nomina in syndicatus instrumẽto. iuxta tex.in l.fi.C.de vend.re.ciui.lib.11. & no.Bald.in l.3.in prin.ff.de re.eo. & in l.ciuitas.ver. alij dicunt.in fi.si cert.pet. Idque à Doct. communiter teneri attestatur Alex.in cons.1.lib.4. F.Turz.

Actus sequens in spiritualibus aduersus iuramentũ tenet, Alci.in c.cùm contingat.de iureiur.nu.180.communẽ dicit.

Nota ꝙ licet pro actis præsumatur,tñ potest probari contrarium quàm in eis sit contẽtum.Cou.in reso.c.1.lib.1.nu. 9.communem dicit ex gl.in l.1. C.de iur.hast.fisc.lib.10.in c. quoniam contra.de probat. B.Villal.

Actus legitimus non recipit conditionem,neque diem,intelligitur de actibus expressis, secus tamen in aliis Couar. in epist.4.c.3.nu.4. communem dicit. Qui autem sint casus expressi,vide gl.in l.actus. ff.de reg.iur. & Dinum in c.actus.de reg.iur.in 6.

Actus presumitur ex vi mandati etiam si post longum tempus adimpleatur. Alc. in tract.de præsum. reg.2. præsum.24. nu.4.communem dicit.

Nota istam communem ad intel.l.17.tit.10.part.7.& l.10. & 11.tit.4.For.ll.cõmittente vim de mandato alterius. Vill.

PRO. Actus legitimi non recipiunt diem neque cõditionem.l.actus legitimi.ff.de reg.iur. c.in electionibus. de elect. in 6. I.Bel.

PRO, Actus contra legem pro infecto habetur.l.non dubium.C.de legib,in can.imperiali.25.q.2. I.Bellon.

PRO. Actus regulatur secundum naturam sui subiecti.l. cius artificij.ff.de oper.lib.

OBIEC. Contrà de l.2.in fi. ff.ad leg.Aq. vbi elephantes & cameli licet feram habeat naturam,tamen quia & iumẽtorum operam præstant, 1.cap.legis Aquiliæ continentur.

SOL. Dic ꝙ ibi inspicitur consuetudo,se.ꝙ soleant ferre onera:quæ consuetudo est altera natura.gl.in l.si quis posthumos.in ver.consuetudo.ff.de lib.& posth. I.Bello.

PRO. Actus agentium non operantur vltra eorum intentionem.in l.non omnis numeratio.ff.si cer.pet. I.Bell.

Actor nisi liquido tam in ciuilib.q̃ in criminalib.causis probauerit,absoluendus reus erit, cõe effatum pronunciat Ias.in l.non est nouum.nu.5.C.de eden.& aliis passim. Suarez.

Actus quo fit modo inualidus,non valet vt p̃t,si obligationem à duorum voluntate pendentem continet, cõe asserit Did.Couar.de sponsa.1.par.c.3.nu.2.ad fi.& seq. Suarez.

Actus inualidus vt fit,non obstat,quo minus id valeat ꝙ& sub eo comprehenditur,& illo modo geri poterat. vt cõe ait idem Did.Couar.in d.c.3.nu.5.prope fi. Suarez.

Actus non præiudicat non citatis, etiam ꝙ fieret ab Impe-
ratore.cle.pastoralis. §.cæterum.& ibi tradunt doct.de re iud.

Universidad de Deusto Biblioteca

Lr probatur in c.nuper. de decim. ac ita per illum text.firmat Soc.Ian.in suo Clarissimi tract.de cit.art.7.ver.quartò procedit. Sic tenet pro eo Soc.iun.conf.76.nu.32.vol.4. F.Muscul.

Actuum multiplicatio præsumitur pro saluandis testibus à falsitate,vt est communis opi.de qua Curtius iun. conf.350. nu.17.vol.3. Bonacos.

Actus sequens in spiritualibus aduersus iuramentum tenet.Ioan.Ale in c.cum contingat.nu.180.de iureiur.communem dicens. Bonacos.

Actio hypothecaria, quæ competit mulieri pro dote fortitur effectum à tempore dotis promissæ.Boer.decis.331.n.j. communem dicit.

Not.istam eõem ad intel.l.17.ti.2.par.5.&l.23.ti.13.par.5.

Actio hypothecaria tacita q̃ cõpetit mulieri pro dote,non tollit p exp̃issam posteà secutã.Boer.decis.332.nu.j.cõem dt.

Actio hypothecaria cedi potest debitori,Boc.decis.335.n. 3.communem dicit,vbi concluditur posse cedi extraneo.contra Bar.in l.fideiussor obligari.ff.de fideiussoribus. Villalob.

PRO. Actio & passio simul in eundem non concurrunt, secundum philosophos:bene facit tex.in l.penul. ff.de arbit. vbi nemo se prohibere, nec sibi imperare potest: esset enim agens & patiens simul,quod esse non potest.

OBIEC. ⁊ primò d̃ l.j.C.d̃ ser.fug.vbi seru⁹ sui furtũ facit.

SOL. ibi speciale in seruo fugitivo ad impediendum vsucapionem Ratio est,ne fuga seruorum dominis damnosa sit.

OB. Secundò contrà,in hæredes actiones transeunt activè & passivè.l.quoties.C.de hæred.inst.l.vnic.vt actio ab hæred.& contra hæred.incip.& toto tit.C.de hæred.act.

SOL. Hæc regula intelligitur, vbi ex eadem causa actio & passio concurrunt. In contrario autem,actio activa ab hærede exercetur,passiva verò à creditoribus testatoris.& sic ex diversis causis,& diversis respectib.actio cũ passione ⁊currit.

OBIEC. Tertiò obst.l.secundum naturam.ff.de reg.iu. vbi onus & emolumentum circa eandem personam concurrunt,& sic est agens & patiens simul.

Præterea quis est actor,& reus simul in eodem iudicio.l.in tribus.ff.fam.erc.& Hermaphroditus agit,& patitur in coitu, de quo in l.quæritur.ff.de stat.hom.

Vltimò, omne animal facit & patitur.l.hæc verba, ille aut ille in fi.ff.de verb.sig.

SOL. Tu dic,quòd non eodem tempore. Ioan.Bellon.

Actio iniuriarum ciuilis,est perpetua.Ioan.Balbus tract.de præscr.par.4.q.1.nu.3.communem dicit.

De iure regio durat per annum tantum.l.22.tit.9.part.7.& vide in verbo,Delicta,j.

Nota autem, quòd actio iniuriarum ciuilis, quæ durat in perpetuum,solùm est in tribus casibus, de quib. in l.lex Cornelia.§.lex itaque. ff. de iniur. prætoria tamen non durat nisi per annum.l.si non conuicij.de iniur. Villalob.

ADDITIO. In ⁊rium,q̃ talis actio,vtcunque ciuilis sit annalis, tenet, atque cõiorem esse dicit Io.Oldendor.Actionũ forensib.lib.tit.de actio.iniu.ex l.Corne.Et similiter cõem dicit Franc.Mar.decis.Delph.192.n.6.par.2.Ego verò in meis observationum annotatis inuenio, iudicium cameræ Imperialis sequi priorem opi.cõem.Et ita fuisse iudicatum in causa Hanaue contra Strasburg.anno 1517. Et rursus eodem anno in causa Gobell.contra Colu.&c. Io.Fich.

Actio confessoria & negatoria non solùm competunt pro seruitutib.sed ẽt pro aliis iuribꝰ incorporalib. vt ꝓ iurisdõne, præsentatione,guidagio,passagio,vel pro aliis similib.Ias.in l. si prius.ff.de no.ope.nun.nu.4.in fi.cõem dicit. Villalob.

Actio confessoria, aut negatoria ad hoc, quòd competat, requiritur contradictio.Et sufficit verbalis facta in iudicio, etiam si in libello de illa non fiat mentio.Ias.in l.si prius.nu.16. & 18.communem dicit. Villalob.

Actio seu accusatio criminalis cum tollatur per 20.annos, ita etiam & inquisitio tollitur.Bald.tract de præscr.4.parte 4. partis.q.2.nu.2.communem dicit. Villalob.

Actio in libello non est exprimenda de necessitate,si tamen exprimatur minùs aptè,libellus tamen valet, Ias.in l. edita actio.C.de eden.nu.3.communem dicit. Villalob.

ADDITIO. Sufficit enim quòd ex narratis colligatur, & ita practicatur,quam practicam tradunt gl.Bar.& communiter omnes in l.j.in prin.ff.de eden.& Can.in c.dilecti.de iud. in antiq.Paris.in conf.76.ad resolutionem.nu.6.vol.1.

De iure regio idem disponitur in l.2.tit.j.lib.3.ord.Nota,q̃ per illam l. proceditur in causa sola veritate facti inspecta, & vide xv. effectus istius clausulæ ad practicam necessarios per Rober.Maran.de ord.iud.part.4.dist.9.n.22.cum seq. & alios effectus d.clausulæ, vide per Caro.de Grassat. in reg. Franciæ ius.12.ver.3.est notandum.Et nota in ver.hinc est verbum satis not.ex Bald.per illum tex.in c.ruæ.vt lit.non cont.& Ias.in l.à diuo Pio.§.in venditione.ff.de re iud.& gl.in l.1.§.si quis ut gentum.ff.depos.& Rom.in l.non solum. §.sed vt probari.ff. de no.oper.nun.q̃ executio facta ꝓ vero debito vigore illius clauſ.non reuocatur pp ordinem non seruatũ,q̃ summè notandum est ⁊ iudices faciles ad reuocàdum executionem pp modicum quid ordinis nõ seruatum præcipuè in præconiis. Et vide plura accumulata ad intel.d.l.2.per Nun.in resp.j.post tract.de exequendis mandatis regum.per totum. I.Fich.

Actio negatoria, vel confessoria competit ⁊ impedientes præsentare,Roc.in ver.ius.de iur.patr.n.6.cõem dicit. Villal.

Actio oritur ex sententia confirmante,& non ex confirmata: communem dicit Ias.in l.1.nu.11.& post eum ibid.Ripa nu.15.ff.de re iud. Villalob.

Actio iudicati oritur ex sententia lata in actione reali, ita dicit communiter tenere do.Franc.Rip.in l.miles qui. §.iudicari.nu.6.ff.eod. Villalob.

Actio oritur ex sententia arbitri cum pœna,vel sine pœna post homologationem tacitam,vel expressam.de iure cano. Magis cõem inquit Alex.in l.ait prætor.in pr.n.3.ff.e. Villal.

Actio ex stipulatu cõpetens extraneo ad dotem restituendam est stricti iuris.communem testatur Rip.in l.2.in princi. nu.12.sol.mat.& in l.1.nu.23.eod.tit. Villalob.

Actio ex stipulatu competẽs marito habet naturam bonæ fid.communem ait idem Rip.in d.l.1.n.23.ff.sol.mat. Villal.

Actio publiciana est in rem origine prætoria, vtilis,perpetua,competẽnsque alicui ratione iuris,seu rei bona fide quæsitæ facta traditione,vel quasi à possidente, quem certè putabam esse dñm ex titulo habili ad translationem dñij ⁊ habentem facultatem restituendi ad declarationẽ iuris sui,fm Petr. de Bellap.Io.Fab.& omnes in §.sed istæ.instit.de act.quorum opi.seu definitionem latè prosequitur Ias.ibi nu.7.cum multis seq. & latiùs ibid. eam explicat, declarat, sequitur, & dicit esse communem Gom.nu.6.d.§.sed istæ.

Actio publiciana competit emptori bonæ fidei ẽm habenti à malæ fid.possessore nec cõpetit aliquo mõ vero,& directo dño,fm Spec.in tit.de act.& pet.§.sequitur. Azo in Sum.ff.tit. de publiciana.§.videndũ. Iac.Bu.Fab.Nic.de Neap.& omnes in §.sed istæ.inst.de act. Legistas omnes etiam in l.cum qui.§. Prætor air.ff.de publ. & Canonistas in c.Abbate. de sent.& re iud.lib.6.& istorum opin.sequitur legendo Ias.in d.§.sed istæ. n.50.cũ seq.vbi recitat eam esse magis cõem, Alex. quoque, n.6.& Rip.n.31.in l.rem.quæ nobis.ff.de acq.pos.quia acquirẽs rem iusto titulo.& bona fide à non dño,qui mala fi.possedit,certè ista mala fides auctoris sibi bona fi. aegrenti nocere nõ ꝓt,nec dẽt,quominùs sibi publiciana in rẽ actio ⁊petat,& agẽs actiõe ista publiciana, nõ tenet necessario ꝓbare ipsum non dñm fm Spec.in d.§.sequitur.vers.sin autem velis.Bal.in d.l.eum qui.§.in publiciana.Aret.& Ias.nu.76.in d.§.sed istæ.

Actio publiciana ad hoc vt cõpetat necesse est,q̃ actor non modo habuerit titulum à non domino,bonamque fidem,verum requiritur etiam q̃ habuerit possessionem vacuam, i. q̃ absens ciuilem possessionem non habeat.& sic necessariò requiritur quòd agenti publiciana tradatur posse sio vacua,fm Cyn.& Bart.in l.cum res.nu.2.& 7.C.de prob.& alios relatos per Alex.conf.45.vol.3.& per Doct.in d.l.cùm res. Ratio per præmissos scribent,& Ias.in §.sed istæ.nu.16.& seq. instituti.de actio.assignatur est hæc,quia publiciana non competit ei,qui non potest vsu capere.l.eum qui.ff.de publ.& sic procedit argumẽtum de vsucapione ad publicianam. Opin.istam scribit esse magis cõem Alex.in l.rem quæ nobis.nu.8. circa fi. ff.de acq.pos.& Præp.in c.redintegranda.3.q.1. Aduerte ad vnum valde vtile circa præmissa, q̃ bonæ fid. possessor post cursum 30.vel 40.ann.habet,sine acquirit exceptionem,& publicianam actionem contra dñm,imò vtilem in rem, & per consequẽs acquirit vtile dñium,vel effectum dñij.l.si duo.§.1.ff.de iureiur.secùs aũt si foret malæ fid.possessor:quia tunc non acquireret nisi exceptionem.Distinctionem istam tradidit gl.& oẽs in l.traditionib.C.de pact.quã scribit magis cõiter approbari Alex.ibi nu.3.à Doct.& Additionator ad eundem Alex. in loco præmisso fatetur istam esse magis cõem opin.tam scribentium ibi,quàm & consulentium omnium in variis ⁊filiis.

In ecclesiam trãsfertur dñium ex solo titulo donationis sine traditione.l.fin.C.de sacr.eccl. tñ ipsi ecclesiæ publiciana non competit,nisi actualiter tradatur possessio.l.1.& l.traditionẽ. ff.de pub.& ita voluit Spec.in tit.de emph.§.nunc aliqua ver. 58.Bal.in l.quotiens.j.C.de rei ven.Io.An.Ant.Card.Floren. Imol.& Panorm.in c.2.extra de consuet. & in terminis Cornæ.conf.288.num.7.& seq.vol.4.& conf.117.nu.24.volum.

& ita

Universidad de Deusto
Biblioteca

& istorum opi.declarat Ias.in §.sed istæ.n.36.& 75.inst.de act. & Gom.d.§.sed istæ.n.26.vbi recitat esse cõem. F.Viuius.

In actione publiciana quadruplicẽ formam libellandi ponunt gl.Dyn.Fab.Aret.& alij in §.sed istæ.insti.de act. Sed tertia forma libelli in publiciana tradita ibi per gl. est ista quando actor alternatiuè libellum ipsum conciperet, petereтque rẽ seu bona ad se spectare,& pertinere inre dominij,vel quasi,& sic posset publiciana cum petitorio alternatiuè cumulari.& libellus iste de sola consuetudine procedit fm gl.præmissam.& idem tenet gl.in c.2.extr.de lib.ob.& vide alios congestos per Fel.in c.cùm contingat.de of.dele.& in c.2.de app.& ita consuluit Soci.iun.cons.128.nu.1. cum aliis seq. vol.2.& opi.istam explicat,& declarat quomodo,& quando procedat Ias.in d.§.sed istæ.nu.70.cum aliis seq.scribit eam esse communem, videlicet qꝫ libellus prædictus alternatiue formatus de consuetudine ꝓcedat. F.Viuius.

Actio in rem.siue vt dꝫtoores loquuntur,rei vendicatio datur,concedituŕque ɔ possidẽtem cum titulo. l.officium.in fi. ff.de rei ven.Sed publiciana nunquam conceditur ɔ eum,qui possidet cum titulo.l.siue autem.§.si duobus. vbi Bart.& alij notant.ff.de pub.& rationem diuersitatis assignant Bart.& omnes in l.hæreditatis.C.de pet.hæ.quam sequitur Ias.in §.sed istæ.nu.19.& seq.inst.de act.& cõem dicit ibi Gom.nu.13.At hoc non procedit, quando titulus esset acquisitus ab extraneo, & non ab hærede post mortem defuncti, quia tunc publiciana conceditur contra titulo possidentem fm Salic.in l.2.C.de pet.hæred.& in l.fi.C.de edict.diui Hadr.toll. & Alex. cons.90.vol.2.Fallit etiam dicta communis opin.quando per reum exciperetur de titulo ante sententiam,quia eo casu pureum excipereтur de titulo ante sententiam,quia eo casu publiciana datur contra titulo possidentem fm Cy.Bald.& Pau. Castren.in l.cogi.in fi.C.de pet.hær. F.Viuius.

Actio que oritur ex l.si quis argentum.§.fi.C.de don.appellatur condictio ex lege.dicit text.qꝫ licet donatio non sit vallata stipulatione,vel traditione,sed nudo pacto,tamen agitur ex ea.præcipueque ad pias causas.Vnde ampliatur primo d.§.fi.d.l.si quis argentum,vt actio non oriatur hodie ex nudo pacto donationis,sed propter pactum lex introducat condictionem ex lege fm Bart.in l.legitima. ff. de pact. quem sequuntur cõiter scribentes,vt ibi refert Alex.& Ias.Lex enim in dotur cõiter scribentes,vt ibi refert Alex.& Ias.Lex enim in donatione non fouet pactum,imò illud nudum remanet,nec actionem parit, verum lex ipsa ob pactum producit actionem fm Bart.& Im.in l.fideiussor.§.1.ff.de fideiuss.obseruatque lex in casu isto,qꝫ rex quandoque,qui licet valeat vnum paruum comitem potentem facere sic, vt ipse per se bellum faciat, id certè non facit rex,ipse, sed illo paruo comite in sua pauperte dimisso propter ipsum facit bellũ,vt tradit exemplum hoc Bart. in d.l.legitima, quem omnes cõiter sequuntur, vt ɔ. deduximus.& de cõi ista testatur etiam Ias.in §.in psonam.n.17. inst.de act.& Portius in §.1.nu.3.instit.de don.In ɔriam verò partem inclinarunt glo.Fulg.& Card.in d.l.legitima.quorum fundamenta tolluntur per scriben. in d.§.1. Sed Ias. in d.§.in persona.nu.58. cognoscens quæstionem istorum fore de lana caprina,ac frustra laborare Doct.circa prẽmissam altercationem protulit magnum verbum, quod quatenus attinet ad q.hanc nullius,aut paucę,admodum vtilitatis est,an hodie oriatur actio ex nudo pacto de donando,an verò ex lege propter pactum. Secundo loco ampliatur d.§.fi. vt procedat. habeatque locum similiter in donatione causa mortis fm gl.singularem.& ibi Bar.in l.cùm pater.§.Mæuio.ff.de leg.2. & hoc idem tenet Bald.post Cyn.in l.i.C.de don.cau.mor.& opi.isto rum dicit esse cõem Io.de Im in l.cum ex causa.ff.de re iudic. quamuis ipse ibi præcipitanter asseueret per nonnulla fundamenta ɔriam sententiam veriorem, quæ omnia tollit Ang.in d.§.in personam.nu.61.& ab hac opi.gl.& tantorum Patrum non fore recedendũ in iudicando.& ɔsulendo, suadet Rom. in d.l.1.C.de don.cau.mor. Tertiò ampliatur d.§.fi. vt procedat ẽt in donatione præsumpta, vt puta qñ aliquis promitteret scienter absque cã,quo casu præsumitur donatio fm gl.in l.hactenus.§.i.& ibi Bart.ff.de const.pec.& opi.istam sequuntur complures Doct.quos cumulat Ias.in d.§.in personam.n.65.& vꝫ, ac apparet magis cõis. Quarto loco ampliatur d.l.si quis argentũ.§.fi.vt procedat quoque in donatione facti.Sed hoc non transit ita absolutè,& simpliciter, nam Aret. in §.1. inst.de don.relatis opinionib.hinc inde, tenet circa præmissa distinctionem Bald.in l.ex placito.q.9.C.de rer.per.& in trac. de pact.n.33.& Im.in l.in ędibus.§.1.ff.de don.quam sequitur Cacialupus in tract.de pact.in 6.q.n.45.Alex.& Ias.in d.l.iuris gẽtium.§.sed cum nulla.ff.de pact.Ergo duo casus ɔsiderandi sunt: Primus, qñ donatio continet merum factum,vt ire Romam qñ animo donãdi tibi promitto,& circa istum primum casum post Gul.& Rayn.in d.§.sed cum nulla inclinauit in pãrtem negatiuam.& plures alij,quos refert ibi Ias.n.29.& istorũ opi.fatetur audacter esse cõem Ruin.ĩ l.2.ff.de leg.1.Sed ɔriũ assẽuerãt Soc.iun.ibi.Bald.Fulg.& alij plures,quos citat.& sequitur Ias.in d.§.sed cum nulla, quorum fundamenta optimè & doctissimè tollit Gart.in c.1.de pact. in 6. & cõem istam in actu practico tanquam verissimam sequendam amplectendamque fore totis viribus suademus. Secundus casus est, qñ factum mistam habet traditionem,puta qñ factum animo donandi promitto tibi,putà qꝫ cretam vel lapidem possis eximere de fundo meo,videor.n.tunc donare cretam illam,vel lapidem per te eximendum,& patientiam eximendi promittere, vt Im.declarat in d.l.in ædibus.§.1. & istam partem affirmatiuam circa præmissum fm casum post Bald.in loc.citatis tenet Cacialupus.Im.in d.l.in ædibus.§.1.Aret.in d.§.1.inst.de don. Alex.in d.§.sed cũ nulla.& fuit de mẽte Bart.in l.q saxũ.vbi ẽt sentit Im.ff.de don.Ampliat aũt d.l.si qs argẽtũ. in duob⁹ aliis casib.p Ias.in d.§.in psonã.quos videre p te posses. F.Viuius.

Actiones personales de iure can.& in conscientia non prescribuntur spario 30.vel 40.anno.cum mala fide debitoris de soluendo interpellari ab homine vel à die, qñ erant eiusdem fori debitor & creditor,& maximè si iurm interuenit. fm gl. Bald.& Im.in c.fi.ext.de præscr.Io.And.in c.2.c.ti.in 6.Card. in c.vigilanti.ext.eo.Panor.in c.cura.circa fi. ext.de iure patr. Bald.in c.si quis p triginta.si de feu.fue.contr.in auth.ad hæc. C.de vsur.Im.& do.Constan.in l.quibus. §.dñs. ff.de cond.& dem.Ang.& Rom.in l.sequitur.§.si viam. ff.de vsuc. & vꝫ casus in d.c.fi.ibi,nulla valeat absque bona fide præscriptio,qui rex fundat se ratione peccati in retinendo alienum:que ratio eriam militat in eo qui tenetur actione personali. Etiam lex vult neminem locupletari cum aliena iactura.l.nam hoc natura.ff.de cond.ind.& Dominus prohibuit rem alienam concupisci,multo fortius retineri.Nec potuit lex inducens præscriptionem statuere ɔ legem Dei, per not.per gl.in c.literas, extr.de rest.spol.quæ opi.cùm tendat ad fauorem aiæ, tutior dici põt,per tradita in c.veniens.ext.de sponsa.per gl.in c.1.de scruti, & talis præscriptio appellatur iniquum præsidium, vt dicit rex.in auth.vt eccles.Rom.cen.an.gau.præscr.colla.2.licet contrariam opi.renuerit Host.in sum.de præscript. §.quæ res.& Bart.in d.§.si viam.& idem sensit Innoc.in d.c.cura.in gl.legitima. Balb.decis.148.

Actiones descẽdentes ex decretis, seu constitutionib.Epi, Ducis,Marchionis,Principis inferioris,aut Comitis,prætorię sunt & annales,nisi contineant rei persecutionem ab vtraque parte,fm Bar.in l.3.in princ.ff.de verb.obl.& in l.1.ff.de bon. pos.Bal.in rub. C.qui admit. quod fm Ang.& do.Nicell.in d.3.procedit,quando statuunt vt magistratus principis:secùs si iure proprio, & tanquam Episcopi, Duces, Marchiones,in suo territorio,& in suos subditos:quia tunc sunt ius ciuile,& perpetuæ, quia iura vtilia quæ habent in suo territorio & in suos,tunc præferuntur directis.l.1. ff.si ag.vect.c.1. de inuest. de re alie. fa.circa med. Balb.decis.175.

Actio furti.Ex processu inquisitionali ex officio probatur, qꝫ priuata persona de furto vel alio damno dato quod in ipso processu continetur, & sic fur qui in tali processu confessus est furtum,cogetur sine alio processu ad restitutionem rei furtiuæ parti. l.inter Iun. §.qui furem. ff.de furt. per quem text. Bart.& Doct.ibi dicunt posse coram iudice criminalium peti aliquem criminaliter puniri, & etiam condemnari ad rei restitutionem,vel emendationem damni.Idem Bal.in l.2.C.de eden.facit l.quoties.C.de iudic. Balb.decis.315.

Actio hypothecaria & actio personalis de dote simul in eodem libello intentari possunt.§.sed neque ad res.ibi, siue ambabus.& in auth. de fideius. nam hypothecaria ipsa est accessoria ad personalem actionem fm Cyn.Bar.nu.18.Fulg.& Bologninum latissimè,n.117.cum aliis seq.in l.edita.C.de eden. Fabrum & Ias.n.110.in §.item seruiana.inst.de act.& hoc non habet contradictorem aliquem fm Bald. in tract.de præscr.in 4.par.nu.15.& Boer.decis.334.n.1.ergo accessorium hoc sapit naturam sui principalis, iuribus vulgaribus, & text. in d.l. sed neque. debet intelligi, vt ibi ab initio simul, & semel fiat cumulatio actionis personalis, & hypothecariæ secundùm Dyn.in regula,nullus pluribus.de reg.iur.lib.6.Cæterum præcitata.l.edita.loquitur de vna actione posita post aliam: tunc enim cumulatio non admittitur,& opi.istam Dy.dicit cõiter seruari Alb. in d.l. edita. & fm eam iudicauit Senatus Burdegalensis in facti contingentia, vt refert Boer.in d. decis. 334. nu.3.Bald.verò in d.l.edita.voluit eleganter, qꝫ etiam ex post facto cumulatio ista personalis actionis, & hypothecariæ admittatur,& ita per hãc Bal.doctr. fuit ɔclusum,ac decisum in

Universidad de Deusto

sacro regio concil. Neap. teste Cap. decis. 80. Aliqui etiam ex allegatis Doct. resoluerunt circa præmissa vnum valde curiosum, ac potius compositum, videlicet, q̃ actor proponens plures actiones, ad idem competentes in casibus permissis protestari debeat, q̃ non intendit solutionem consequi, nisi ex vna, tamen (quicquid Doctores isti suadeant) ob hoc libellus non vitiatur propter omissionē huiusmodi protestationis fm oēs Doctores, cōtra c. constitutus. de in int. rest. quorum opi. cōem esse attestatur Rip. in l. i. §. quia autem. nu. 11. ff. quor. leg. contra gl. in l. quod hærede. §. eligere. ff. de trib. contrarium asseuerantem, & communiter damnatam ibi ab omnib. F. Viuius.

Actio oritur ex pacto nudo de iure can. Bapt. de S. Blasio in rub. de cred. q. 25. dist. 3. Alc. in c. cum contingat. n. 113. de iureiur. & Corn. cons. 2. vol. 1. litera B. cōem dicit. B. Villalob.

ADDITIO. Quinimò hodie attenta dispositione canonica, & ei inhærendo, dicitur nullum pactum esse nudum, cùm vestiatur fomento d. l. quæ pacta nuda confirmat, & talis ꝯfirmatio pacti nudi vestimentum dr̃, vt de cōi dicit Bero. in c. 1. nu. 174. de iudi. Vbi etiam in nu. seq. accommodato argumento probare nititur idem posse dici de iure ciuili, q̃ (cùm sit extra communem) omitto, & eo magis hoc, si de bono, & æquo agatur. Paris. cons. 34. in ista consultatione. n. 11. vol. 1.

Concordat cum hac cōi l. 3. tit. 8. lib. 3. ordin. & lib. 1. tit. 2. lib. 1. For. ll. vbi d. l. disponit, q̃ absenti acquiritur obligatio facta cuicunque personæ quæ est contra l. 7. tit. 2. part. 5. Sed tene d. l. 3. & circa intellectum illius l. nota verbum notab. Bart. in l. 1. §. sublata. ff. ad Treb. quem refert Dida. Segu. in l. filius. ff. de verb. ob. n. 75. quod si ex forma statuti alteri per alterum acquiritur actio: intelligitur d̃ directa, quæ limitat cōem opi. de notario acquirenti alteri, q̃ intelligitur de vtili, fm Alc. in d. c. cum contingat. de iureiur. nu. 133. & j. in verb. notarius. quam intellige, q̃n statutum diceret, q̃ transfertur de vno ad alium, vt per Bart. in d. §. sublata. & Iaf. ibi. in 2. lect. nu. 24.

Limita istam communem in pollicitatione, Fort. Gart. in c. 1. de pact. nu. 12. lib. 6. & Alc. in rub. ff. de verb. ob. nu. 15. communem dicit.

Vt autem tyronibus satisfiat, pollicitatio in hac limit. dicitur, cùm stamus solùm in promissione: vt si promitterem centum Petro absenti, nullo acceptante pro eo ante, quàm acceptetur promissio, si reuocetur: non inducitur obligatio. de quo per do. Fort. in decis. c. 1. & Doct. in rub. ff. de verb. ob. vbi dicitur, q̃ postquàm pollicitatio est acceptata: iam tum transit in pactum, & hoc videtur innuere d. l. 1. ibi, *En qualquier manera que vno se quiso obligare aberte.* Cùm ex pollicitatione nulla etiam naturalis obligatio inducatur, vt per Bart. in l. si vnus. §. pactus. nu. 16. ff. de pact. & Alc. in d. rub. nu. 14. & naturalis obligatio ineat ex simultaneo consensu. l. 1. ff. de pact.

Aduerte q̃ in d. l. 3. pactum nudum, & stipulatio æquiparantur: & (cùm a quiparatorum idem sit iudicium. gl. in c. si postquam. de elect. in 6.) dicendum est, q̃ sicut obligatus ex stipulatione pœnitens non tenetur ad factum, sed ad interesse, secundum communem opinionem: ita obligatus ex pacto, vt per Deci. in repet. c. 1. de iudi. nu. 20.

Limita tamen istam communem, nisi aliàs obligatio esset facta cum iuramento: quia tunc præcisè tenetur ad factum. Fort. Gart. in d. l. i. nu. 16. communem dicit. & dictus Fort. per plura fundamenta stante dispositione l. 1. de pactis. & de l. 3. concludit non esse necessarium iuramentum ad hoc q̃ obligatus teneatur præcise ad factum. Et intellige d. l. 3. & istam communem quò ad obligationem principalem: secus quò ad accessoriam, vt in fideiussore, secundum Bald. in l. 1. in fin. de pact. vbi dicit fideiussionem factam per nudum pactum absq; stipulatione esse nullius momenti, & vide Dec. cons. 93. nu. 3.

Actio q̃ ex pacto nudo geminato oritur de iure ciuili. Alc. in rub. ff. de verb. ob. nu. 19. ver. hinc infertur. cōem dicit.

Nota etiam ad limitationem d. communis, q̃ si pollicitatio fiat presenti, & tacenti, valet: quia videtur consentire. Alc. in d. rub. nu. 2. communem dicit. Villalob.

Actio de dote competit filiæ, & non patri: licet dos sit profectitia, quando stipulatum sit dotem reddi filiæ, & pater habebit administrationem, & vsumfructum. Curt. iun. cons. 152. nu. 1. & 3. communem dicit. Villalob.

ADDITIO. Amplia, vt dicta filia possit actionem habere, si voluerit etiam q̃ stipulatum non fuerit sibi dotem reddi, prout si promissores, constante matrimonio, dotem, seu dotis partem non soluerint, neque stipulati fuerint sol. matr. eis dotem restitui, cùm statim mulier intelligitur tacitè stipulata: & actio sibi quæsita pro dicta dote, siue eius parte nondum soluta. Paris. cons. 115. vidi processum. nu. 2. & seq. vol. 2. Et in hac materia dixit Bart. in l. si cum dotem. circ. prin. ver. vel dic tertio. ff. fol. ma. q̃ licet pactum nudum de appropriando sibi actionem dotis factum à patre non valeat, tamen inducitur præsumpta donatio in casu omisso. Quæ opi. reprobatur per Bald. Fran. de Are. Sal. Ang. Im. Rom. Pau. de Ca. Alex. & Mod. aliquos in d. l. si cum dotem. circ. pr. licet maior pars nominatorum Doctorum fortè ob reuerentiam, & auctoritatem Bartoli, ipsum nō nominauerint. Altera verò pars, vt Im. & Alex. apertè dicant se tenere contra opin. Bart. & dicunt actionem ipsam inter patrem & filiam communem esse reputandam, & an dicta actio competens patri & filiæ vnica sit, vel duæ, ponit Alb. in l. qui hoīem. §. si gener. ff. de sol. vbi dicit vnicam esse.

Nota istam communem ad declarationem l. 30. tit. 2. part. 4. dicens, q̃ soluto matrimonio viua filia, dos restituitur patri & filiæ, quam intellige, si stipulatum sit reddi filiæ, competit ipsi filiæ actio: & pater habebit vsumfructum tantum, per l. 47. in ordin. tamen filia nupta, est liberata in perpetuum à potestate patris: & efficitur sui iuris, & sic soluto matrimonio, actio de dote competit filiæ, & habebit vsumfructum excluso patre: vt per Roderi. Suarez in l. 9. tit. 2. lib. 1. For. ll. in fine: in quibus etiam repellitur communis opi. posita in ver. fœmina. & vide Ant. Gum. in d. l. Tau. l. 53. I. Fichard.

Actio dotis non nascitur, nisi soluto matrimonio, teste Io. Coras. in l. qui liberos. nu. 4. ff. de rit. nupt. qui cōem dicit.

Fallit in viro vergente ad inopiam, quia tunc potest peti ante solutum matrimonium. & sic in casu l. si ꝯstante. ff. fol. mat. Gom. in §. fuerat. Instit. de act. communem dicit, nu. 41.

Amplia istam fallentiam, etiam si non ex sua culpa, sed casu acciderit paupertas. Io. Lup. in repet. c. per tuas. de dona. inter vir. & vxor. nu. 24. in prin. communem dicit.

Contrarium istius ampliationis hr̃ per l. 29. tit. 2. part. 4. vbi disponitur totum ꝯrium, imò q̃ si non ex culpa mariti mulier non potest repetere dotem, de qua meminit Io. Lup. nu. 6. & 24. de quo etiam per Segu. de bonis lucr. constante matrimonio, nu. 9. Et nota satis notabile verbum Epi Calagu. in repet. ad Io. Lup. in ver. Maritus si male non administra, q̃ licèt mulier non possit repetere à viro per d. l. 9. dotem, tamen ab aliis creditoribus (vt illa præferatur, & vt dos assignetur) sibi repetit. quod quotidie in practica venit. Et quando mulier potest repetere dotem, vide tex. l. 29. & l. 8. tit. 29. part. 3. & Io. Lup. cons. 46. & 100. nu. 23. Villalob.

Nota tamen, q̃ hæc actio repetitionis dotis, durante matrimonio ob paupertatem mariti, nō habet locum in extraneo: cui restituenda est dos post solutū matrimonium, idem Gom. in d. §. fuerat. nu. 1. communem dicit. Villalob.

Actio ad vindictam dicitur, quoties contra eum pœnalis datur actio, cuius delictum patrimonio agentis damnum nullum attulit: aliàs si quid ex illius re familiari ob delinquentis factum abfuerit, ad rem familiarem persequendam data, & dicetur, & censetur, vt est notab. Accursii sententia in l. cùm emancipati. §. emancipatus filius. ver. magis. ff. de collat. bon. quam illic omnes probarunt. & ipse receptam assero ex Bar. in l. prætor edixit. §. 1. ff. de iniur. Bal. in l. rei iudicatæ. §. 1. ff. solut. mat. Sal. in l. si quis sepulchrum. C. de sepulc. vio. Ang. in §. non autem. nu. 7. insti. de perp. & temp. act. Alex. in l. pœnales. nu. 4. ff. ad leg. Falc. Im. Aret. & Iaf. nu. 1. in l. pro hærede. §. vlt. ff. de acq. hær. Iaf. in §. pœnales. nu. 95. instit. de act. Suarez.

Actio vbi statuto alicui negatur, nec accusationi, nec querelæ, nec iudicis officio locus est. commune aiunt Cland. in repetit. l. vt vim. nu. 23. in fi. ff. de iustit. & iure. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 50. ver. posset etiam. & si Alexan. quem idem Clar. refert, atque improbat, non improbabiliter contrarium receptum censeat. Suarez.

Actionis appellatione officium iudicis latè comprehensum censetur commune interpretum dogma affantur Alex. & Dec. vterque nu. 23. in l. 1. ff. de iur. om. iud. Iaf. in princ. nu. 54. cum seq. instit. de act. Viuius libr. 1. opin. 12. & qui s. prox. ver. Suarez.

Actionis expressio in libello non exigitur, nec ineptè facta libellum euertit. cōmune placitum effert Iaf. in l. edita actio. nu. 3. C. de eden. Suarez.

Actio ciuilis & criminalis simul intentari poterunt si hæc principaliter, illa minùs principaliter proponantur. vt receptum attestantur Cur. iun. in l. edita. nu. 198. C. de eden. Rol. cons. 30. nu. 2. libr. 2. & qui accuratè id exponit Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 2. Suarez.

Actio tum confessoria, tum negatoria non aliter competet, quàm si contradictio interuenerit: ad quàm verbis deuentum in iudicio sufficiet, & si nulla illius mentio libello inseratur commune pronunciat Iaso. in l. si prius. nu. 16. & 18. ff. de no. oper. nunciat. Suarez.

Actio

Universidad de Deusto
Biblioteca

Actio confessoria ac negatoria non modo seruitutum nomine, sed & ob quæcunque alia iura incorporea competit. vt cõe infit Iaſ. in l. ſi prius. nu. 4. in fi. ff. de no oper. nunc. quin & aduersum eos, qui præsentationibus (vt doctores fantur) impedimento, obstaculóue sunt, recte intentabitur. commune profitetur Roc. in ver. ius. de iure pa. nu. 6. F. Suarez.

Actio publiciana vero ac directo domino competere nunquam potest, sed iis duntaxat opem fert, qui causam bona fide etiam à malæ fidei possessoribus adipiscuntur. vt commune ponunt Alex. num. 9. Rip. nu. 31. in l. rem quæ nobis. ff. de acq. pos. Iaſ. in §. sed istæ quidem nu. 49. cum seq. instit. de act. non tamen cuiquam illorum prorsus competet aliter, quam si vacuam prius rei possessionem sit consequutus. vt commune asseuerant Alex. vbi s. nu. 8. circa fi. Viuius lib. 1. opin. 8. qui opin. 6. ex recepta interpretum sententia huius publicianæ actionis finitionem ponit, & opin. 11. modum libelli scribendi, & compluscula alia ad illam attinentia memorat. Suarez.

Actio ciuilis, & si ex crimine originem trahat, non minoris tpis intercapedine q̃. 30. ann. præscribetur, cõmune ait Igneus in l. in cognitione. nu. 186. ff. ad S. C. Syllan. Suarez.

Actio personalis nullo præscribetur tpe, si mala fides interc edat. cõe inquit Balb. de præscrip. 4. p. q. 8. nu. 2. Suarez.

Actionem ad soli res extero cedens non in eam pœnam incidit, quæ illis alienanti indicuntur. commu. ait Claud. in l. Gallus. §. videndum. nu. 10. ff. de lib. & posth. Suarez.

Actionum plurium, & dissimilium exaggeratio in eodem libello licita est, vt commune dicit Gomez in c. dispendia. nu. 33. de reser. lib. 6. intellige. nisi si ex eodem nascantur fonte, & causa. tunc enim nec si actiones non eodem, sed ad diuersa spectent, illarum cumulatio admittetur. vt commune asseuerant Iaffred. dec. 287. Viuius lib. 1. opin. 4. Suarez.

Actiones, & iura, tertiam bonorum speciem à bonis mobilibus, & immobilibus diuersam constituunt, vt commune pronunciant Alex. in l. 1. nu. 9. ff. de vulg. & pup. & idem aliis in locis, atque alij appellati ab Aym. cons. 213. ad fi. Guid. Pa. q. 291. Tiraq. de retract. lign. §. 1. gl. 7. nu. 9. Beroius cum multis, in c. nulli. nu. 71. de reb. eccl. & insignis iuris antecessor, ac magnum ætatis nostræ ornamentum Arius Pinel. in 1. part. rub. nu. 24. C. de bon. mat. Suarez.

Actiones, & iura, nec rerum, nec bonorum appellatione ad certum aliquem locum relata, comprehenduntur, vti nec generaliter certo loco circunscribi censentur. vt frequenter interpretibus placitum attestantur Iaſ. cons. 5. lib. 3. Soc. consil. 101. lib. 1. Corn. cons. 49. nu. 10. lib. 3. Alc. in l. vlt. nu. 80. C. de pact. Tiraq. in l. si vnquã. ver. bona. n. 9. C. de reuo. do. Suarez.

Actiones, & iura non solum sub expressa, sed & sub tacita bonorum hypotheca intelliguntur obligata. vt frequentibus doctorum suffragiis exceptum inquiunt Dec. consil. 349. nu. 10. Neguzant. de pigno. 4. memb. 2. part. uu. 165. Suarez.

Actiones ex contracta seu iurisgentium, seu iuris ciuilis enascentes tolli à principe nequeunt. vt propitiis doctorũ calculis generaliter munitum efferunt Paris. cons. 101. n. 70. lib. 1. meus & doctor. & altet parens Arius Pinel. in rub. 1. part. c. 2. n. 9 C. de resc. vend. Suarez.

Actio iniuriarum vnius anni spacio tantùm durat. l. si non conuitij. C. de iniur. nisi lis fuerit contestata. l. fi. C. de præscr. 30. vel 40. ann. Hartman. Hart. in lib. 2. pract. foren. tit. de iniur. c. 2. circa fi. ver. item per litis contestationem. nam tunc perpetuatur. Item si rei machinatione desiit ꝓtestari. Quæ in re sunt duæ opi. contrariæ, referente Iaſ. in l. si eum. § qui iniuriarum. nu. 9. & 10. ff. si quis cau. nu. 9. dicit ipse, q̃ cõis concl. sit, quando per subterfugia & cauillationes rei lis contestari non possit, haberetur tamen pro contestata. quantum ad transmissionem, actionem, & perpetuationem, ac si verè lis esset contesta. Et nu. 10. q̃ longa mora rei non operaretur effectum litis cõtestationis. quia actio iniuriarum extinguitur, quæ non extingueretur, si lis fuisset contestata. nu. 11. tamen ipse addit retinendam esse eõem concl. quando per subterfugia & dilationes rei lis protraheretur, q̃ lis pro contestata haberi debeat. ff. si quis cau. Faciunt huc eiusdem Iaſ. annot. in l. 1. C. quand. lib. princ. datus litis cont. faciat. nu. 8. Refert & hanc q. Vasquius Menchacensis in lib. 1. controuer. illustr. c. 2. num. 15. vers. item quid si de actione iniuriarum dubitetur. Laur. kirchou.

Actione iniuriam experiri, atque agi potest contra dicentem tu mentiris per regulam. & sic iste ob huiusmodi verbi iniurioſi prolationem non obstante protestatione præmissa. & facta saluo honore, pace, vel reuerentia tua tenetur simul ac puniri p̃t actione ista iniuriarum fm Dy. Bar. Ang. Paul. Cast. Alex. & cæteros omnes, in l. si quis extraneus. in prin. ff. de acq. hær. per text. ibi, Abb. in c. cum te. de re iud. Ang. Arc. in tract. malefi. ver. verba iniuriosa, & contumeliosa, nu. 9. & ibi Aug. in add. Alb. de Ros. in tract. stat. in 2. par. q. 41. Bar. in Lapud Labeonem. §. 1. ff. de iniu. Fel. in c. quę in ecclesiarum. de constit. Alex. in l. si pepercerit. nu. 5. ff. de lib. & posth. & Iaſ. in l. non solum §. morte. nu. 47. ff. de oper. no nun. vbi ostendit istam veram, cõemq̃ opi. fore, & eam sequuntur, & limitant pariter Alex. nu. 1. & Iaſ. nu. 3. cum aliis seq. in l. fi. ff. qđ quisque iur. & Boer. cons. 4. nu. 10. 24. 25. 27. 29. & 32. & in ꝓsue. Bitu. cons. 1. & Tom. Ferrat. in caut. 30. Vbi tradit remedium post alios signatos per eum euitandi actionem iniuriarum in casu isto, qđ turissimum esse reor. Cæterum hoc coarctaretur non procedere vbicunque quis diceret tu mentiris pronocatus, & ad defensionem suæ innocẽtiæ. tunc enim iniuria non colligeretur, nec colligi posset ex istis verbis ita. & taliter prolatis fm Bar. in l. eum qui nocentem. ff. de iniu. Gul. de Cu. Bal. Ang. Alex. nu. 3. & Iaſ. in d. l. fi. quod quisque iur. Ab. in c. fi. ex. de iniur. Philip. in d. c. cum te. Boer. in d. cons. 4. sub nu. 25. & 29. & Alex. in d. l. & si pepercerit. nu. 7. Item non haberet locum memorata cõis sententia, quando quis improperaret alicui delictum extra iudicium, & per consequens infamaret eum de certo crimine, videlicet, quod mitriatus extitit, vel est latro, vel spurius, & crimen, ac infamia hæc vera quidem sit, atque interesit reipub. scire, vt infamia ipsa appareat, ne ad dignitates admittatur non teneretur actione iniuriarum, vt voluerunt Pet. Cy. & Alb. in l. si non conuitii. q. 8. C. de iniu. Bar. in d. l. eum qui nocentem. Bal. Areti. & Nic. Neap. instit. de iniur. in prin. Alex. in d. l. & ũ pepercerit. nu. 6. istorum opin. cõem esse perhibet, & sequitur etiam latè consulendo, & cõem dicit Boer. in d. cons. 4. nu. 56. cum aliis seq. & 46. & Paleotus in tract. de nothis & spuriis. c. 64. In contrariam verò partẽ inclinauit sacrum regium cons. Neap. reste Gram. dec. 37. nullam mentionem faciendo de cõi premissa. Sed aduerte q̃ compensatio non hẽt locum in actione iniuriarũ, vt sic iniuriatus reproperare nequit iniuriam aduersus iniuriantẽ proferẽ do similem, seu maiorem iniuriam, fm Doct. præcitatos, Boer. in d. cons. 4. nu. 20. & seq. & Cap. cũ aliis ꝓgestis q̃ eũ dec. 58. in cã Nic. de Capullo, vbi recitat in facti ptingentia, ita decisum fuisse in sacro ꝙcil. Neap. F. Viuius.

Actio personalis cum mala fide nullo tempore præscribitur. Balb. de præscr. in 4. par. q. 8. nu. 2. cõem dicit. B. Villal.

ADDITIO. Bart in l. sequitur. §. si viam. ff. de vsuc. dicit quod malæ fidei debitor præscribit in actionib. personalibus: cùm fundamentum huius præscriptionis stet fm eum in sola negligentia non petẽtis, & non in facto & animo præscribentis. Quod dictum reprobat Bal. in l. 1. nu. 12. C. de ser. & aq. & in auth. ad hæc. nu. 8. C. de vsur. Ang. in d. §. si viam. nu. 2. & ibi Im. dicens se ita consuluisse, & alij Scrib. Alex. in cons. 135. viso titulo quæstionis. nu. 26. circa fi. Inn. Ant. de But. Ab. Im. & alij in c. fi. de præscr. cum aliis, ac ipsemet Bart. quasi tacitè se retractans contrarium tenuit in l. omnes populi. ver. idem in legibus. Sed in d. §. si viam. iudicio ecclesiæ se remittit.

Notat & alium errorem Bar. in l. ab hostib. § sed quod simpliciter. ff. ex quib. cau. ma. 3. dist. inter actiones reales & personales in restitutione vsucapionis finitæ in præsentia, quia restitutio conceditur, quamuis vsucapio in præsentia sit finita fm opi. Bulg. quam cõiter Doct. sequuntur contra Bart. in l. quod tempore. C. de rest. mil. & ibi Bald. nu. 1. vbi etiam Bart. circa med. videtur tenere opin. Bulg. I. Fich.

Actionis appellatione latè sumpto vocabulo venit officiũ iudicis. l. actionis verbo. ff. de act. & ob. iũcta l. inquilino. cum ibi no. in gl. in ver. actio. ff. de dam. inf. & ita firmant & tenent gl. in l. i. ff. de eden. Tiraq. in tract. de vtroque retractu. in ti. de retractu consanguineorum. §. 15. gl. 4. n. 39. fol. 227. & Doct. omnes cõiter in c. fi. de of. iud. & in l. 1. ff. de iur. om. iud. prout de ista cõi facit mentionem Alex. nu. 22. & Decius ibi d. nu. 23. & Iaſ. in prin. inst. de act. nu. 54. cum aliis seq. & in d. l. 1. nu. 8. & seq. vbi ponit 8. drias inter offm iudicis, & actionẽ. F. Viuius.

Actionis natiuitatem licet dies tacita impediat, tamen non impedit natiuitatem obligationis, q̃ statim nascitur añ diem, quæ tacitè inest, & subintelligitur ratione loci fm Bart. & coẽs in l. interdum. ff. de ver. ob. quorum doctrinam sequitur vltra alios ibi Alex. & ponit esse cõem nu. 3. Cagn. quoque, & Dec. nu. 9. & seq. in l. in omnib. obligationib. ff. de reg. iur. vbi eam plurimum declarat, & ab omnib. ferè ꝓbis tuetur. F. Viuius.

Actionem iniuriarum ad recantationem siue reuocationem (vt est apud nostros Germanos vsitatissimum) institutam ciuilem esse, & non criminalẽ, crebriore calculo apud Dom. Assessores iudicij Cameræ Imperialis, receptum esse, testatur Ioachi. Minsing. obser. 98. Cent. 1. ibidemque pluribus rationibus hanc receptam sententiam defendit. I. Fichard.

Actionem ex natura rei, in qua ipsa actio continetur, vel ad quam

quam comparetit, iudicari mobilẽ, aut immobilẽ, notat Dyn. in l. põt. ff. de auto. tut. glos. in l. j. C. si aduer. trãſ. & in auth. de nõ alie. reb. § j. & in l. ſi ad tẽ ſoluendam. C. de præd. mi. illud Doc. cõiter tenere, ſcẽm Bartol. in l. ſi ſic delegatũ. § ſi qs ita. verſ. vltim. per legẽ iſtam num. 5 ff. de leg. j. Hinc eſt dicit idẽ Bar. q; ſi minor actionem habeat ad fundum, vel ad centũ alternatiue, & liberum ſit debitori ſoluere quod maluerit: ſi fundum ſoluerit, vt actio ſibi cedatur, ceſſio non valebit, ſi facta ſit abſque iudicis decreto. quemadmodũ cũ minor alienare nõ pot rem immobilem ſine iudicis decreto. l. lex. C. de adminiſtrat. tutor. & l. ob ęs. C. de prę. mi. ſic & actionem ad illã cõpetentẽ citra iudicis decretum cedere prohibetur, & ceſſio aliàs facta non valebit, ſi verò debitor ſoluerit cẽtum, tunc ceſſio actionis ad centum tãquã ad rem mobilem facta tenebit. F. Tuza.

Actione iniuriarum tenetur qui dicit alicui, tu mentiris, licet dicat prouocatus, & verum: Boerius in conſuetudinibus Bitur. conſ. j. ex Bartol. in §. ait prætor ex l. item apud Labeonem. ff. de iniur. communem dicit. B. Villabo

Actione iniuriarũ non tenet q; alicui obiicit crimẽ qđ cõuenit reipublicæ vt pateſiat, ſi probat. Boer. ibidẽ cõem dicit.

De iure regio ſiue cõueniat reipublicæ, ſiue nõ, ſi verũ dicat: & probet nõ tenet. l. j. ti. ix. part. vij. vt aliqui intelligũt: Sed tñ intellige dictã legẽ ſm iſtã cõem, & dicta. l hoc inſinuat ibi, *por que los fazedores del mal ſe reçelen de lo fazer.*

Ampliã iſtam cõem vt habeat locum etiam ſi obiicitur alicui in iudicio, vel ad excludendum accuſationem, vel ad excipiendum. Alexan. in l. iij. ff. de liber. & poſthum. communem dicit ſecundum Boe. vbi ſuprà.

Reſtringe iſtã ampliationẽ, ſi probet, licet mitius puniat. Boe. in conſ. j. poſt conſt. B. tur. cõem dicit ex Ancha. in conſi. cxxxv. B. V.

Actiones vtiles habens præfertur habenti directas vbi concurrunt, & tendunt ad eundem effectum ſi vtiles cauſatæ ſunt ex contractu eius, in cuius perſona erãt, vel repræſentabãtur directè. Alexã. conſ. xv. viſo, & cõſiderato. circa princip. ũ. volum. vj. magis communem eſſe ſcribit. M. Mat. Chærianus.

Actiones perſonales directæ ſemp ambulant cũ perſona, & adeò infixæ ſunt oſſibus nũis, vt vix diuelli à nobis queant, ſicut nec character baptiſmi à baptizato, in l. actionum duo ſunt genera. ff. de actio. & obl. vbi not. in l. ſi Sticho. ff. de peculio. & l. iij. vbi gloſ. ff pro ſoc. Vnde licet cedã tibi actionẽ, non tñ debetur tibi, ſed mihi: & ſi rei vendicationem cedam tu nõ es dominus, ſed ego. no. gloſ. in l. planè ff. fam. erciſcũd.

PRO. Actiones pœnales de eadem re concurrentes nunquam alia aliam conſumit. in l. nunquam. ff. de acti. & obliga. in §. fi. Inſtit. ſi quad. pau. feciſ. dic.

PRO. Actiones prioriæ rei ſecutoriæ, poſt annũ durãt, cæteræ intra annũ. l. in honorariis. ff. de actio. & ob. l. Bellon.

Actiones plures perſonales ẽr diſſimiles poſſunt in eodem libello accumulari, Commenſius in cap. diſpendia. de reſ. num. 33. lib. 6 communem dicit. B. Villalob.

ADDITIO. An in realibus, & perſonalibus, ſeu criminalibus plures actiones intentari poſſint, & quæ per Alberi. in l. ad officium. numero. 1 C. com. diui. & in l. conductores. num. 4. C. locati. Et no. in hac materia actionum, q; Barto. in l. j. ff. de eo quod certo loco tenuit quòd actio arbitraria facit, vt quis in quolibet loco conueniatur. Quæ opin. cõiter à gloſ. lac. Butr. Gul. Ang. & aliis ibi reprobatur dicentibus, quòd debet conueniri in loco idoneo. i. domicil j, ſiue ibi fuerit præſens, ſiue non. Sed cauti notarij hodie apponunt, vt quis conueniri poſſit in tali & tali loco & alibi vbicunque fuerit inuentus, vt dicit Bar. in d. l. j. t u. 4 l. Fich.

Actionum diuerſarum cumulatio ex eodem fonte, cã, ſeu facto naſcentium, & ad diuerſa tendentium non admittitur ſecundum Cyn. in l. interdum, ff de publi. iud. & in l. j. C. quãdo ciuil. actio crim præiu. Bar. in l. edita. nu. 15. C. de. eden. vbi ponit exemplum in eo, qui agit actiõe vi bonorum raptorũ, & furti l. j. ff. vi bono. rap. quia abſolutoria lata in vna, poſſibile eſt, ꝙ pariat exceptionem in alia. Opinionem iſtam ſequũtur omnes Doct. cõiter in d. l. edita, vt refert ibi Belogninus, nu. 120. & cæter. Mod. & Iaſſi. eduſ. i. deciſio. eccixxxvij. F. Viui°.

Act o vtilis acquiritur abſenti p ſolã ſtipulationẽ notarij, maxime interuenientе iuramento etiã non ſequuta ratificatione licet reuocabiliter, ſcẽm magis cõem per Burſ. cõſ. 1. 8. nu. 5. libri. j. & cõſ. 40. nu. 5 eod. lib.

Actio perſonalis fundũ non ſequitur, ſeu eius ſingularem ſucceſſorem. l. j § ſi hæres. ff. ad Treb. no. Rom. conſ. 311, nu. 1. conſil 388. nu. 8 conſ. 488 nu. 3. Quid de actione hypothecaria? dic ꝙ ea eſt in rem, et illius ſequitur poſſeſſorem. intelligendo tamen vt per Rom. d. conſ. 388. nu. 9.

Actio vt alicui tertio ex actu per me celebrato quæratur, neceſſe eſt quòd ille actus factus ſit nomine illius tertij, cum in dubio contrarium præſumatur. Hanc regul. declara, vt per Doct. in apoſt. ad Bart. in l. ſolutum. §. per liberam. ff. de pig. act. Put.

ACTIO redhibitoria durat ſex menſibus vtilibus, vt l. cũ. proponas. C. de ædilitiis actio. & l. ſciendum. §. fi. ff. eo. ti. Et cõceditur actio hæc redhibitoria emptori per actionẽ ex empto ex quatuor cauſis, ſcilicet ob morbũ, ob vitium, nec non quando pronunciatũ eſt quid adeſſe, quod abeſt, vel abeſſe, quod adeſt, item qñ non cauerit venditor de iis, de quibus iubent canere ædiles, ſcẽm Azo. in ſumma ſuper. C. de ædili. actio. §. fit aũt. Et vt clarius, apertiúſque hoc intelligas, actio prædicta redhibitoria datur, qñ emptor ſi ſciuiſſet rei vẽditæ vitium, eam nullo modo emiſſet l. prima. §. quicunque. ff. de ædili. actio. ideò agit is intra ſex menſes ad redhibitionem, vt venditio reſcindatur omninò. l. redhibere ff. de ædil. edi. l. ſecunda. C. de. ædilit. actio. & d. l. ſciendum § tempus. Et actio iſta redhibitoria perſonalis quanto minoris, & ſimilis competit, ẽt contra eum, qui bona fide contractum fecit. l. tenetur. ff. de actio. empt. Sed limitatur, ſeu interpretatur hoc ꝙ actio iſta redhibitoria præſcribatur, tollatur, & extinguatur, quo ad vtrunque forũ pontificium, ſcilicet & ſecutare ſpatio, & tempore prædicto ſex menſium legibus definito, etiam aduerſus eum, qui malam fidem habuiſſet, ſecundum Pau. Caſtrenſ. in l. ſequitur. §. ſi viam, nu. 6. poſt medium. ff. de vſucap. Pan. Fel. in c. fi. de reſcrip. Balbum, in tract. de præſcrip. in ij. par. iij. par. prin. quæſt. xiij. Crotum, in l. nemo poteſt. nu. 117. ff. de leg. j. & in l. omnes populi, concluſi. xj. de iuſti. & iur. & iſtorum opinio communis eſt, prout teſtantur Moder. in d. c. fi. & eã ſequitur quoque Matthef. ſing. xxiij. Pano. in c. quoniam. poſt Butr. & ibi Felin. de præſcript. ſcribit iſtam eſſe communẽ ſententiam. interpretatúrque prædicta ſimiliter non procedere, vt non competant dictæ actiones emptori, qui ſciuerit rei emptæ vitium. l. j. §. ſi intelligatur. ff. de ædili. actio. & not. Cor. conſ. lxxxj. nu 1. vol. iij. Tamen vendens animal alicui, dicẽſque illud vendere cũ ſuper oſſibus, ſchinellis, pro bullo, marcio, & fragido, & cum alia quacunque generali proteſtatiõe, & ꝙ non vult denique de aliquo alio vitio teneri, tunc ſi animal hoc morbo antiquo vexatum ſit, de quo vẽditor ipſe quomodocunque, & qualitercunque notitiam habuiſſet tenetur ſpecificè notificare proprium vitium, nec ſufficit proteſtatio premiſſa ſub generalitate verborum, & quod non vult teneri, & cætera, & ſic venditor ex quo non notificauit proprium vitium tenetur in hoc caſu redhibitoria, & reſtituere pretium, & reaccipere ſuum animal, ità in terminis conſulit Cor. in d. conſ. lxxxj. cęterùm extincta actione redhibitoria quanto minoris, & ſimili adhuc remanet obligatio in animæ iudicio ad damni compenſationem iuxta diſtinctionem ſancti Thom. in ſecunda, ii. quæ. lxxij. artic. ij. Maior. in quarto ſententiarum diſtin. xv. quæſt. xl. articu. iij. Sylueſt. in verſ. empt. quęſt. xix. Caiet. in dicto artic. iij & Matthęſi. in d. ſing. xxiij. Imo ſi quis egerit redhibitoria, & ſuccubuerit poteſt agere poſtea intra annum quanto minoris, ſecundum Bal. in l. pen. C. de ædilit. actio. Cremen. ſing. clxiiij. & Cottam in memoriali, in ver. actio redhibitoria. F. Viuius.

ACTIONES reales iure canonico & ciuili tolli non poſſunt præſcriptione xxx. vel xl. annorum, ſed actiones perſonales vtique extinguũtur præſcriptiõe inducta iure ciuili xxx. annis, etiam mala fide, ſecundum Hoſt. in ſum. de præſcri. rer. immob. §. res. verſic. actiones perſonales. Bart. in l. hæc autem iura. ff. de ſer. vrb. prædio. Bal. cõſ. ccccxxxvij. volu. j. Bar. & Roma. in l. ſequitur §. ſi viam, ff. de vſucap. Boniſ. in clem. de re iudic. Corn. conſ. cevj. vol. ij & conſ. ccxcvj. vol. iij. Bellameram, in c. fi. de præſcri. deciſio Toloſa. lxxiij. Papien. in ſua pract. in for. reſponſionis rei conuenti ſuper verb. præſcriptionis. & Moline. ad Alex. conſ. xcix. vol. iiij. qui præſupponunt iſtam opinionem ac diſtinctionem veriorem, & communem fore & in practica obſeruari. In contrariam vero partem inclinarunt Pano. & alij omnes, in d. c. fi. gl. Ancha. & Franeus, in reg. poſſeſſor malæ fidei, de reg. iuris, lib. vj. Pau. Caſt. conſ. xcviij. lib. ij. Alex. d. conſ. xcix. vol. iiij. & conſ. cij. volu. j. in fin. Ancha. cõſ. v. quorum opinionem ſequũtur, & explicãt cõem eſſe Imol. nu. 19 & Feli. in d. c. fi. Balb. in tract. præſcript. in ij. par. iij. par. prin. q. xiij. Imo. in d. §. ſi viam. Crotus, in l. nemo poteſt. & ibi Ripa, nu. 11. ff. de. leg. i. Gratus conſ. xlj. vol. j. & Gomeſi. inſtit. de actio in prin. nu 68 & eandem ſententiam tuetur Fortu. in tract. de vltimo fine, illat. ij. & tenet Matthęſi. ſingu. xxiij.

Universidad de Deusto Biblioteca

videlicet,qđ actiões pſonales preſcribi nõ poſſint à debitore, q̃ ſceuerit ſe debitorẽ eſſe. ẽt triginta vel quadraginta annorũ curriculo ac ſpacio, & ſic actiões pariter pſonales,cũ mala fide nullo tempore præſcribuntur, ſecundum opinionem iſtam vltimo loco relatam, quæ ex deductis magis cõmunis apparet,& ab ea in iudicando,conſulendóque tanquam magis communi ſinceram iuris veritatem profitendo nullo pacto diſcedendũ eſſe exiſtimo.& hinc deducitur alia cõcluſio, quòd actiones ipſæ perſonales de iure canonico,& in conſcientia cum mala fide debitoris nullo modo præſcribuntur ſpatio triginta vel quadraginta annorũ,& præcipuè interueniente iuramento,ſecundum Angel.& Roman.in dicto §.ſi viam.gloſſ.Bald.& Imo.ĩ dicto capitulo fin.& Iaffredum poſt alios complures relatos per eum deciſ.cxlviij.actiones perſonales, nam vbi de peccato vitando agitur lex ſecularis cedit, & ſubiicitur Pontificię,quo ad vtrunque forum. gl.eſt ordinaria,in d.reg.poſſeſſor, cum qua tranſeunt ibi Frãcus,& omnes & Fel.ĩ c.in cauſis.de teſtibus.& in c.j.& in c.eccleſia, de conſtitu.F.Viuius.

Actio Seruiana,ſeu interdictum Saluianum cõpetit locatori pro rebus coloni illatis, etiam contra extraneum poſſeſſorem & ſic pro rebus coloni inuectis competit locatori directum Saluianum ipſum, vtile autem locatori competit ꝓ reb' inquilini,& cuilibet creditori etiã,vt eſt caſus,in l. prima C.de ſalui.interdic. competitq̃ non ſolùm contra conductorẽ, ac debitorem, aut inquilinũ,atque eorum hęredes.vt d. l. j. & ibi Bald. verùm etiam contra quemlibet extraneum poſſeſſorem.vt eſt tex.in l §.j.ff.de ſalui.interdi.& ibi Bar.& ſic ſaltem vtile Saluianum cõpetit pro rebus inquilini, ſecundũ gloſ.in ver.coloni,Fabrum,Areti.Iaſ. & Bellonum,num.23. in §.item Seruiana,inſt.de actio. vbi firmat iſtam eſſe cõmunem opinionem,& cum ea ſentiunt quoque Bartol.in dicta l.j.ff.de ſalui.inter.Bald.& Saly.in l.certi iuris.C.locati,& Neguſantius,in trac.de pignoribus.in ij.par.iiij.mẽbro, nu.133. F. Viuius.

Actio dotis cõpetẽs mulieri,cõſtante matrimonio marito vergente ad inopiã,cũ iuramẽto per ipſam mulierẽ alteri cedi non poteſt.ſecundũ Bald.& Salyc.in l. j.C.de priui.dotis,& Iaſ.cũ aliis relatis per eũ,in l.ſi cõſtante,ff.ſol.matr.Curti.Seni. cõſ. lvij per totũ, vbi refert alios doctores cõtrariæ opinionis tollitq̃ oĩa obſtacula, & ſequitur etiam Socin.Iunior.conſulendo conſ. lv.nu. 115.vol.ij.vbi iſtam opinionẽ æquiorem communiorémque vocat. F.Viuius

Actio ciuilis & criminalis ſimul intentari nequeunt, vt eſt cõis opinio.Boſſius in titu.de pluribus violentiis.nu.113. q̃ intelligit principaliter.imo vna electa,ſuperſedetur ſup alia. & ſi aliter pars facit,& iudex nõ abſoluto primo iudicio determinet ſecũdũ intẽtatũ iudiciũ. põt appellari.& ſuperſedere habet.q̃ intentauit primò iudiciũ ciuile,vel criminale,donec illud ſit terminatum,nec ſufficit,vt ſit lata ſententia,niſi etiam illa tranſiuiſſet in rem iudicatam.ita ſentiunt omnes,vt ibi dicit Boſſius. Bonacoſſ.

Actio ad vindictã dicitur,quoties cõtra eũ pœnalis datur. actio. &c. Soarez. verſi.actio.numero.46.communem dicit. Bonacoſſ.

Actio à ſtatuto denegata,accuſatio quoque denegata cenſet,querela etiã,ac iudicis officiũ.communis eſt opinio Soarez verſ.actionis,nu.48. Bonacoſſ.

Actio ciuilis,& criminalis ſimul intentari poterunt ſi hæc principaliter illa minus principaliter proponantur,vt eſt cõmunis opinio.Soarez.ver.actio.nu. 50. Bonacoſſ.

Actio ciuilis,& ſi ex crimine originem trahat,non minore ſpacio 30. annorũ præſcribetur.vt eſt cõmunis opin.de qua Soarez ver. actionum.nu. 56. Bonacoſſ.

Actio ciuilis,quãdo proſequitur rem familiarẽ,ſi feratur ſententia abſolutoria ſuper facto,quaſi crimen nõ ſit cõmiſſum,obſtat exceptio ĩ cauſa criminali.vt eſt cõmunis opinio. de qua Cur. iunior in cõſ.350.n.1.in.3. vol. Etiã ꝓ intereſſe fiſci.vt eſt cõmunis opin.ibi.nu.6. Bonacoſſ.

Actione iniuriarũ non tenetur,ſi quis obiicit alicui,cuius reipublicæ intereſt,vt patefiat, vt eſt cõmunis opnio, vt per Fichar.in Addi.ad Villalobos.litera A. nu. 38. vbi hoc etiam ampliat. Bonacoſſ.

ACTIONIS nomen nõ eſt neceſſariũ ex primere in libello, ſed ſatis eſt,quod ex facti narratione appareat Ius cõpetere agentibus.cap.dilecti, de iud.vbi notãt DD.Et tradunt Bart. & alii.in princ.ff.de edendo.Et plenius habetur per.Cyn.& alios in l.edita.C.eo.tit.vbi Iaſ.in j.not.& Moderniores plenè attigere,concludentes ita communiter teneri, teſtatur Socinus Iunior conſil. xcj.numero 41.volu.iiij. E.Muſculus.

Actiones datiuæ non tranſmittuntur aliquo modo ad heredes,ſecundũ gloſſ.final. in l.cũ precario.ff. deprecario, & in l.fina.ff.de eden.Iaſon cũ aliis relatis per eũ,in l.iuriſgentiũ ff.de pact.& Couarruuias,in cap.poſſeſſor,de regul.iuris,lib. vj.par.iii.§.1.nu 4.vbi refert iſtã cõem opinionẽ fore.In contrariã verò partẽ. videlicet, quod ipſe actiones datiuæ tranſeant ad hæredes inclinauere Dec.cũ q̃plurimis cõgeſtis per eũ.in l.cũ mota.nu.7.C.de tranſactio.& Gregorius Lupus,in l.vij.titul.iiii.parte v.& Emilius Ferrettus,in d.l. iuriſgẽtiũ.§. & ideò,vbi exiſtimat iſtorũ opinio.eõem eſſe.Tamen prima opinio.verior apparet,prout oſtendit Couarruuias.in d. cap. poſſeſſor. atque ei tanquã magis cõi inhærendũ, tutiſſimũ exiſtimamus. F.Viuius.

Actor tenetur reo ad fundandã illius exceptionẽ,tam rationes.l.non eſt nouũ.l.iuſtũ.quã inſtrumenta exhibere. l. final.C.de edendo.l.diſſolutæ.C.de condict.ex leg. l. qui tabulas.ff.de furt.Bart.in d.l.final.nu. 1.Quã ſententiã Ioan. Gloſſator ibi primũ defendit,exploſo ſenſu Azonis,qui contrariũ in ſua Summa ibid.nu.23.defendere voluerat: vt,ſcilicet rationes ederentur reo ab actore, & econtra , ſed inſtrumenta nullo modo.Alexand.de Imol.in d.l.fina.nu.ſecundo. Quare prior ſententia cõis Docto.opinio eſſe dicitur. Alexand. ibid. nu.3.Deci.num.5.Franciſ.Purpu.nu.11.verſic.& quamuis articulus. vt ſuprà diſputari poſſet, non tamen recedendum eſt à communi ſententia.Alcia.nu. 6.verſicu. non igitur à recepta plurimorũ ſententia recedendũ eſt. Et hanc ſententiã cõiter approbari ſcribunt Abb.Panor.nu.15.in fin. Deci. nu. 39.circa fin.& nouiſſimè Mar.Mantua.nu.21.in capi. 1. extrà de proba.vbi & ipſi huius cõis.opiniõis limitatiões & fallentias,& Zaſi.noſter.in l. 1.§. editiones nu. 30. cũ ſequent. ff. de edendo,latè explicarunt. Kirchouius.

Actor non poteſt ſuſpendere petitoriũ, & proponere poſſeſſoriũ retinendæ aſſerendo nolle procedere in petitorio, donec ſit expeditũ poſſeſſoriũ.Cõem inquit Rip.in l. natura liter.§.nihil cõe.nu.154.ff.de acquirend.poſſeſſio. B.Villalob.

Actor ſi in libello expreſſit diẽ contractus, & teſte deponentes de contractu, dicant ſe non recordari de die, tamen probant. Cõem teſtatur ſubtilis Aret.in cap.qualiter, & quãdo.ii.§.debet. nu. 130. extra de accuſ.ex ſententia Bart.in l.is, qui reus ff.de public.iudic.Quod tamen intelligit Aret.quando in libello eſt inſerta clauſula.Nõ aſtringẽs ſe ad probationem ſuperfluam,&c. B.Villal.

Actor intentans accuſationẽ criminalẽ,& petẽs reũ condemnari poteſt iucidenter petere damnũ reſtitui, & ſe indẽnem conſeruarit Idem Aret.in d.cap. qualiter & quãdo.§.ad corrigendos.nu. 139.cõem dicit,& Bart.in l.interdũ.ff.de public.iudic. Idem.

Actor ſuſpendens petitoriũ,& interdictũ recuperandę intentans,etiam ſi in poſſeſſorio obtinuerit, debet probare petitoriũ , alias ſuccumbet,Ioann.Cora.in l.naturaliter,§. nihil commune,verſi.& quanquã.nu. 21. & 22. de acquir. poſſ.ff. communem dicit. Idem.

Actor inſtrumenta ſua reo ad exceptionẽ & reus viciſſim actori ad replicam ſuam, non autem intentionem principalem fundandã edere tenetur.Communem dicit Iaſ.in l. fi. C. de eden. B.Villal.

Actor an poſſit conſtitui ad cauſas futuras, habes in l.itẽ eorum.§ ſed & ſi ita,ff.quòd cuiuſque vniuer. no. & ibi Bart. Inquantũ autẽ aliqui voluerunt hoc quod dictũ eſt de perſecutione appellationis nõ habere locum in appellatiõe ab interlocutoria per rationem.l.ad rem mobilem.& in l.ad legatum.ff.de procurat. ſed quòd illam omnino perſequi teneatur.Sali. tamen dixit hoc verum niſi cauſa appella. ab interlocutoria eſſet tractãda in loco remoto:quia tunc cum ob hoc remoueatur ab aliis procurationibus,& negotiis ſuis nõ tenetur perſequi.l.ſancimus.ad fin.C.de aduocat.diuerſo. iudic.& l.ſed & hær.§.nõ ſolum.cum concor.de quibus in gloſ. de qua Cur. iunior in cõſ.350.n.1.in.3. vol. Etiã ꝓ intereſſe fiſci.vt eſt cõmunis opin.ibi.nu.6. Bonacoſſ. procurato. teneẽs quòd generalis procurator nõ teneatur ꝓſequi cauſas appellatiõis extra prouinciam per d.§.nõ ſolùm. Rationem tamen Sali.reprobat idem Alexan.vbi ſuprà,motus,quia ratio per Doctor. allegata, quæ ſumitur ex d.l.ad legatum.& l.ad rem mobilem.procedit etiam iſto caſu, videlicet,quando cauſa appellationis eſt tractanda in loco remoto à loco,in quo iudicatum fuit: & imputet ſibi qui mandatum ſuſcepit,ad agendum cauſam, in qua ſciebat appellandum eſſe ab interlocutoria ad Tribunal iudicis in alio loco remoto.arg.l.qui bona.§.de illo.cum ſimil.ff.de damn.infect. quæ ratio ſecundum ipſum Alexãd.ceſſat in dict.l. ſancimus. Recurre ad ipſum Alex.vbi ſuprà,& ibi diffuſius hãc materiã

declara-

declaratam, & explicatam habebis. Habes etiam, an vbi non cogitur, possit, si velit persequi. F. Turz.

Pro. Actor debet sequi forum rei, & in ciuilibus, & in criminalibus causis. l. actor. C. vbi in rē act. exer. debet. in l. iuris ordinē. & l. in criminali. C. de iurisdict. oīum iudic. ī can. si. quisquam. x. q. j. ibi, semper causa. & ca. pulsatus. & can. neminem. ii. quæst. vi. cap si clericus. & cap. cum sit generale. extra de foro compet.

Obiec. Cōtrà de l. fi. in fi. C. vbi in rem act. exer. de. &c. sanè. extrà. de for. comp. vbi actor debet conuenire reum sub illo iudice, in cuius prouincia res est litigiosa.

Sol. Dic ꝙ ratione rei, de qua agitur, sortiri quis forū tenetur, vt ibi.

Obiec. Sed ò. Cōtrà, de e. ꝙ clericis. extrà, de for. cōp. vbi actor nō ꝓuenit reum coram suo iudice, in ciuitate Parisiensi in causis pecuniariis.

Sol. Ibi speciale Parisiis: quia Episcopus ibi habet temporalem iurisdictionem, vt ibi no. glo.

Obiec. Tertiò contra, de auth. habita. C. ne filius pro patre. vbi scholares agunt apud tres iudices, quos sibi elegerint.

Sol. Ibi fauore & priuilegio scholarium. I. B.

Actorem reali actione agere volentem, licèt gl. in ca. sanè. de for. cōp. admoneat, vt reū, de & super re, ad quā agere intendit corā iudice prouinciæ, vel diœcesis, in qua res sita est, conueniat. Gof. tamen, quem Inno. in cap. dilectus filius. secūdo. de rescript. & Calder. in dicto c. sanè sequuntur, voluit, ꝙ sit in ipsius actoris optione, vel coram prædicto, vel & coram domicilij iudice agere, quibus assentir ibi Abb. in vers. gl. ii. q hanc cōem testatur, & comprobat ex no. l. fi. in fi. C. vbi in rē act. & in cap. fi. eodem titulo, de foro compet. F. Turz.

Actore non probante tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, reus debet absolui. Ias. in l. non est nouū, nu. 5. C. de eden. cōem dicit, & qñ reus est solus absoluendus ab instantia causæ, vide Thomam Grammat. vol. xxxj. & Couuar. in relo. lib. j. c. j nu. 8. B. Villal.

ADDITIO. Fallit, qñ actor est possessor, & reus non possessor, qui petunt sibi beneficiū adiudicari, cùm tūc quilibet sit actor, & reus, & neutro probante, quilibet ab impetitiōe alterius absoluitur, & si reus tunc dedit obiectū, & non probauit, debet in expensis condemnari. & aliis simil. casib. vt per Nice. Milis in suo repert. in vers. Actore. I. F.

Pro. Actore non probante, reus absoluitur. l. qui accusare. C. de edendo. l. ii. C. de probat. l. fin. C. de rei vendica. c. cum ecclesia Sutrina, extrà, de caus. possess. & propr. & c. vnic. vt eccle siast. benef. sine diminu. confer. I. Bellon.

Pro. Actore non probante reus nullam defensionem vel probationē præstare cogitur, in l. frustra. & l. actor. C. de probatio. in ca. accusator. vj. quæst. v.

Obiec. Contra de l. in exceptionibus. ff. de probat. vbi reus probare tenetur, sicut actor.

Sol. Exceptionem suam probat reus vt ibi. non autem intentionem actoris.

Obiec. Secundò contra de l. circa ff. eod. tit. vbi reus ꝓbat.

Sol. Ibi reus transtulit in se onus probandi.

Obiec. Tertio opponitur de l. j. §. edenda. ff. de eden. vbi re° exhibere tenetur instrumenta agenti.

Sol. Cùm reus vturus est instrumentis, edit illa, aliàs si nolit vti illis, non exhibet aliquo modo ad fundandam scilicet intentionem actoris. in l. qui accusare. C. eod. tit.

Obiec. Quarto obstat l. ne quisquam ff. eod. tit. vbi instrumenta exhibentur agenti pro fisco.

Sol. Speciale est ibi in causa fisci, ꝙ fisco eduntur ad fundādam intentionem suam. Vel dic ꝙ ibi fisco eduntur ad suam replicationem fundandam, vt ibi not. Bart.

Obiec. Vltimò opponitur. de l. argentarius. in prin. ff. de edēdo, vbi tenet argētarius re° edere rōnes aduersario actori.

Sol. Ibi textus loquitur de rationibus cōibus vtrique, & argentario, & agenti: non mirum igitur si eas edere teneatur. l. prætor. in princ. ff. eodem. I. Bellon.

Actor probans semiplenè per vnum testem & succūbens, qa non sibi. sed reò. delatum est iuramentum, non condēnat in expen. quasi ꝓpter illū testē videatur habuisse iustā litigādi cāu, verisimiliter credendo, ꝙ sibi deferretur iuramentū, fm Io. And. Pe. de Anch. But. & cōiter cano. in c. finē. litib. extr. de dolo & contu. Bal. in l. 1. C. de aduoc. diuer. iud. domi. Ale. in l. ꝓperandū. in §. finautem reus. C. de iud. quod videretur intelligendū, qñ testis ille erat omni exceptione maior, aliàs seus: quia videtur temerè litigasse, sciens se non habere nisi vnum testem non omni exceptione maiorem. Est quoque iusta cā excusans à condēnatione expen. si casus de quo litigat est dubius: quia in eo sunt diuersæ opiniōes. fm Ang. in l. ꝓperandū. §. finaūt alterutra, prælega. & Panor. in d. c. finē. idēsecundū Ang. in l. terminato. aliàs, non ignorat. C. de fruc. & li. expē. do. Ale. ī d. §. finaūt reus si litigauit de cōsilio. famosi doctoris, & in aliis casib. de quib. ibi per eum. Balb. decis. 334.

Actor non sequit forū rei ratione rei seu possessionis in alterius possessione cōstitute, teste Spec. tit. de cōp. iud. adi. post nu. 4. c. sanè. extr. de for. cōpe. l. fi. l. actor. C. vbi in rē act. l. sed & si susceperit. §. fi. ff. de iud. l. si prædiū. C. de præd. minor. Idem esse in hypothecaria vel mixta actiōe dicit Specu. vbi §. secus in ꝑsonali. Itē ꝓpter loci opportunitatē trahitur quis ad aliā ꝓuinciā. 33. q. 2. c. sanè. Spec. vbi §. post nu. 16. & vide l. nō aliàs. §. j. & l. seq. l. ad legatū. l. quod legatur. §. ii. ff. de iudic. Illud autē quod dicitur, actorē sequi forū rei, intellige qñ principaliter de re aliqua contenditur: secus si agatur super aliqua exceptione. puta quia re° originarius antequā cōueniatur, vult super illa exceptione agere. Boe. q. 114. nu. 6. part. j. Put.

Actor vbicunque petit à reo instrumenta ad intentionē fuam fundatam coadiuuandam, ipse reus edere tenetur. Bart. in l. fi. nu. 2. versi. sed etiam ad intentionem iuuandam, non dico fundandam. C. de eden. & Panor. in c. 1. nu. 15. extrà de ꝓbat. EXEMPLI GRATIA: Si instrumentū contineret promissionem 200. aureorum, & actor probare vellet, de quibus aureis solutio fieri deberet, ipse posset petere reo sibi instrumētum exhiberi. Vel si peteret actor fundum, & non appareret de finibus. Bart. Socin. ibi. nu. 3. similiter probato legato cogetur hæres ad tabulas exhibendas, quibus legati ipsius quantitas ostendi possit. l. qui concubinam. § cùm ita. & l. prædis. §. Titio. ff. de lega. 3. Alcia. in d. l. fi. nu. 9. Et hanc cōem sententiam esse, dicunt cōiter Docto. Alex. de Imol. in d. l. fi. nu. 26. Dec. in d. c. 1. nu. 33. ver. sextò fallit. Mantua. nu. 28. Kirchouius.

Actor vniuersitatis, vel Sindicus si in causa succubuerit perinde atque procurator, defensor, atque negotiorū gestor prouocare tenetur. l. si actor. & ibidē glo. in verbo possunt. C. de appel. quod solemniter & cōmuniter teneri asserit Bened. Cap. reg. lxv. num. 11. vide infra in verbo Procurator, vbi inuenies, quod procurator qui tenetur de omissis, teneatur etiam appellationem prosequi perinde atque generalis negotiorum gestor, vt voluit Ioannes Andreas in capitulo non iniustè. de procurat. & illam communiter teneri refert ibid. Capr. numero 33. Bened. Capra.

Actor, si in criminalibus etiā liquidò non probat, reus est absoluēdus: cōmunis est opinio. Soarez vers. actor, nu. 65. Clar. quæ. 62. vers. 1. Bonacoss.

Actor, absoluto iudicio ciuili pōt acusare eū criminaliter ex eadem causa, vel ecōtra, absoluto iudico criminali, intentare actionē ciuilem, si non tendunt ad eundem finem. communis est opinio. vt per Clar. q. 2. ver. vlterius. Bonacoss.

Adeundæ hereditatis facultas ius cēsetur, cōe ait Aret. in l. iii. ff. de acqui. hære. affirmant ibidem, Ias. nu. 10. & idem Ias. in l. cum filio fam. no. 110. ff. de leg. lib. j. & in. l. licet C. de iur. delib. Dec. nu. 3. post alios in l. iij. C. de instit. & substitut. & si. Cuman. Riminal. & alij ad l. precia rerum, ff. ad leg. Falcid. non leuiter ea in re hallucinentur. E. Suarez.

Adeūdæ hereditatis iuri ꝓscribitur triginta annorū spacio, vt commune testatur Bart. de præscri. iiij. quartæ part. principal. xxix. q. filij tamen ex capite tantum vnde liberi, ea triginta annorum exceptione excludentur, non verò vnde legitimi, nisi intra alios triginta annos. vt cōmune dicit Alex. consi. lxxx. li. ij. & late Anton. Gomez de testā. c. ix. n. 19. quin nec extraneis ex ignorātia restituto negabitur. vt commune aiunt Soc. in lege cum filius §. in hac. ff. de verb. obli. Dec. consi. cciij. E. Suarez.

Adeundę hereditatis ius tūc ad fiscum cū cæteris proscripti bonis defertur, cùm ad hęredes extraneos trāsmitteretur, commune inquiunt Ias. in l. si quis mihi bona, §. seruus municipum ad fi. ff. de acq. hæredi. Iul. Clar. in ꝑact. §. vlr. q. lxxviij. versi. sæpe contingit. E. Suarez.

Adire hæreditatē potest fiscus bāniti, cū ad extraneos trāsmittit. vt est cōis opin. Soarez versi. adite. num. 72. Bonacoss.

Aditio hæreditatis cùm animi sit, ex sola voluntate resultat, licet per alios actus exteriores declarata nō fuerit. Ita cōmuniter tenetur, vide Philipp. Cor. consi. cccxii. nu. 5. vol. iij. quē refert & sequitur Ioan. Dilect. in ar. test. tit. xj. cau. vj. dicēs quòd ea in re non respicimus veritatem sed animi opinionem sequimur. B. Villal.

Aditio hæreditatis extinguit obligationem. l. Stichum. §. aditio. ff. de solutio. Bellonus.

Pro. Adiuuari nos, nō decipi beneficio oportet. l. in cōmodato. §. sicut. ff. commod. ca. vnic. extrà de cōmod. I. Bellon.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Adiudicatio pignoris,vel cuiuslibet alterius rei debitoris fortunis facta iudicialiter (vt doctorũ ore loquar)nõ periclitatur constitutione.l.ij.C.de rescin.vendit.vt commune affirmat Rebuf.in ii.thõ.ad leges Gallic.tract. de rescin. cõtract. nu.41. Arius Pin.l.in eand l.prim.par.cap.iiii.n.10. E Suarez.

Pro.Administratio libera specialiter est concedenda.l. q Tuberonis.versic.alia est cã.vbi no.Bal.ff.de pecul. l.Bellon.

Administratores tenentur ad damnũ contingens,si aggressi sunt negotia insolita, ẽt si ex fortuito casu contingat. Cur. Iuni.consi.xix.nu.communem dicit,

Concor.cum l.xxxiii.tit.vii.par.v.

Amplia in tantum hanc communẽ esse veram, quod nõ recõpensantur lucra cum damnis,quando aggressi sunt insolita.Idem Iuni.communem.dicit.

Per istam & precedentem communẽ ampliantur. ll. xxvii, & xxix.titulo.xii.par.v. B.Villalo.

Administratores publici non possunt remittere debitum liquidum paciscendo,sed bene negligendo,Ias.in l.petens.n. 15.C.de transact.communem dicit.

Administratori reipublicæ conuenit,ne ædificia suæ administrationis pereant ruina.Cur.Iun.con.xix.nu.8.cõem dicit.

Concor.cum hac communi l.xxiii.de correctoriis.Et nota q̃ in tantum est vera hæc communis, q̃ si alii sint officiales subalterni ad illud opus peragendũ,q̃ si principalis ex causa hac puniatur:nõ potest petere ab aliis subalternis,idem Cur. Iun.d.consil.xix.nu.8.communem dicit.Et nota aliud, quòd opus publicum firmatur per quindecim annos, & si pòst periit,nõ dicit periisse ex defectu magistri operis.l. xxi.tit. xxxii. par.iii. B.Villalob.

Administratores negocia insueta agressi,damnum omne etiã à fortuito casu ortũ præstant.vt frequenter interpretib⁹ probatum enuntiat Curt. Iun.consi.xix.nu.2. nec lucrũ ea in specie cum damno compensant.cõmune dicit & idem Curt. & eodem loco. E.Suarez.

Administratores omnes possunt transigere rem seruantes & aliquid erogantes,commune inquit Arius Pinel. præclar⁹ iuris & interpres & respõsor,in l.j.iii.par.nu. 36. C. de bon. mater. E.Suarez.

Administratores publi. liquidũ debitum nequeunt pacto remittere,& si non curantia & negligendo, possint. vt commune profitetur Ias.in l.prẽses,nu.15.C. de trãsact. E.Suarez.

Adoptiuus non habet potestatem succedendi in feudo: nec distinguitur aut feudũ sit nouũ: aut antiquũ. Curt.Iuni. consilio cxxxvii.nu.7.communem dicit. B.Villalob.

Aduena iurisdictionẽ inter subditos exercentis iure ꝓrogat.cõmune ait Iaso.in l.testamẽta.nu.1.C.de testa.E.Suarez.

Aduenæ possunt ꝓrogare iurisdictionẽ illius, qui illã exercet inter subditos Ias.in l.testamenta.nu.primo.C.de testam. communem dicit licet illam non possint ꝓrogare vltra suã iurisdictionẽ:vt in Consulibus mercatorum,qui cognoscunt de causis mercantiæ:Vltra illos casus etiã mercatores non ꝓrogant,vt per Iaso.ibi,quam communem dicit.B. Villalob.

Aduentitia bona in quibus pater habet vsumfructum nõ veniunt in confiscatione bonorũ filiifamilias. Commune dicit Curt.senior.in consi.lix.nu.12.Bart. in l.si finita. §.si de vectigalibus, nu.12.ff.de damno infect.quẽ sequuntur communiter Doctor.vt dicit Paris.con.clvii.nu. 1. lib.iiii. quẽ refert Didacus,libro ii.resolut.c.nu.7.versic.ex his patet. Clar. d.lib. v.§.fi.quę.lxxviii.versi. sed quid in aduentitiis. P. Fichard.

Aduentitia bona non confiscantur,in quibus pater est vsu fructuarius,vt est communis opinio.Clar.q.78.ver. sed quid in aduentitiis. Bonacoss.

Pro.aduẽtitia hodie non conferuntur, sicut nec castrẽsia, vel quasi castrensia.l.fin.de col.C. I.Bellon.

De Aduentitiis,sine consensu patris,etiam cum iuramento disponere non potest filius famil.nec eadem alienare, vel obligare.Est magis communis opinio secundũ Curt.Iunior. in consilio clii. præsupponitur, volumine secundo. Mar. Chærianus.

Pro.Aduersatiua dictio ponit diuersitatem casuum,& in iure,& in facto.no.glo.& Bart.in l.hoc amplius.§.de his autẽ. ff.de damno infect. Ioan.Bellon.

Adulteri hodie pœna capitis puniuntur. Sacrilegos enim nupriarũ,Imper.dicente,gladio puniri oportet.l. quamuis.2. C.ad l.Iul.de adult.§.itẽ lex Iul.Instit.de pub.iud.Hip.de Mars. in con.73.nu.26.& Ioan.Millæus,in sua praxi crimin. persequ.in tract de pœn.nu.30.& in tract.pœn. citra mortem. nu. 113. Hanc sententiã communiter approbatam esse dicunt Alex.de Imol.in con.13.nu.3.in 7.vol.& Roland.à Valle, in con.74.nu.8.in 1.Tom consil.Mulier verò adultera verberata,in monasterium detruditur.Auth.sed hodie.C.eod.tit. Io. Caccialupus in l.si qua illustris.nu.20.ad S. C. Orfician. Ioan. Millæus,in suis commen.super consue.Galliæ,in Rub.18.nu. 7.quod quidem intelligitur,quando simplex fuerit adulteriũ. Si verò concurrat qualitas incestus,est pœna capitis, nec per d.Auth sed hodie.est correctum, quòd in l.si adulteriũ cum incestu.& ibi glos.in verb.si adulterium.& Bartol.ff. de adulte.traditur.Ange.Aretin.intract de malefic. in §.*Che hai adulterato la mia dona.* versic. quæ sit pœna adulterij.nu.'44.& Ludo. ui.Carer.in sua pract.caus.crimin.cap. incip.nonò excusatur marit⁹ occidens adulter.nu.4.pag.199.lib.mei.Sed cùm quæreretur à me,an ea pœna de iure & consuetudine Lubecensi, secundùm communiorẽ Docto.sententiã procederet, respõdebã nõ procedere,per ea quæ scribunt Alex. de Imol. in cõ. 99.nu. 13.in 6.vol.con.Hip.de Mars.in con. 101.nu. 50.cũ seq. Io.Papti.in l.omnes populi.nu.268.ver.sextò pœna adulterij. est pœna capitis.ff.de iustit.& iure, in 1.vol.repe.Socy.Iun.in con.34.nu.8.in 2.par.con.Sanctus de Aretio,in con. 50.n.3. in j.vol.cri.con.Sed cũ ea Iuri diuino repugnẽt, si dormierit vir cũ vxore alteri⁹, vterque morietur,id est,adulter& adultera,& aufera5 malũ de Israel.Deuter.22.c.existimauerim talia statuta de Iure diuino non defẽdi posse.ca.sunt quidã.25.q.1. Licet Doct.statuta ista valere arbitrentur, per ea quæ cumulauit Andræ.Tiraq.in tra.de leg.cõnu.& iure marita.in 13.l. gl.j.par13.De pœnis Iuris Diuini,Canonici, Iuris antiqui,& Iuris Codicis,scribit D.& amicus meus summa reuerentia colendus,excellentis virtutis & doctrinæ Iurisconsul.Raymundus Pius Fichardus,in suis collectis Cõmu.opi.in verb. adulterij pœna.nu.19 in To.2.Cõmu.opi.Sed quid an per cõfessionem mulieris adulteratæ & fornicantis ꝓbetur adulteriũ, scribũt ꝓsulẽdo Ias.in con.22.n.3.in 1.vol.con.& Lau.Sylua. post alios,quos ipse allegat ĩ ꝑs. 50.n.42.nõ ꝓbari.Kirchoui⁹.

Adulter clericus deponitur ab officio, ac beneficio, & in monasterium pariter detruditur toto tempore vitæ suæ, vt habetur in c.si quis clericus.lxxxj.dist.& idem tenet glos.& Archi.ĩ c.lator.ij.q.vij.Goffre.Bernar. Lauden.Io.And.Abb. & Imo.in ca.vt clericorum,de vita & honest.cle.Io.de Ana. in c.vt significauit ext.de adulr.& ista est communis opinio, teste Ana.ibi,Io.Ber.Diaz.in pract.crim.clxxix.in prin.& Paulo Grillando in tract.de pœnis omnifariam coitus illiciti.q. vj.nu. 1.cum aliis seq.licet & malè ibi contrarium sustinere, probari eque audeat. F.Viuius.

Adulter cum vxore deprehẽsus, si sit vilis persona,potest occidi, etiam si esset clericus,vt est cõmunis opinio.Clar.in §.homicidium.fallit in foro conscientiæ,quia nec pater adulteram filiã,nec maritus vxorẽ, vel adulterum ita deprehẽsũ, vt est cõmunis opinio. Clar.ibi. ver.sed hæc quidẽ. Bonac.

Adulter in domo propria cum filia,vel vxore deprehẽsus, potest per patrem vel eius virum interfici, sed non per alium eius nomine.communis est opinio Clar.d.§.homicidiũ.versicul.dubium est nunquid. Bonacoss.

Adultera quæ amisit dotem, non potest eam recuperare, licèt sit postea declaratum matrimonium nullum propter consanguinitatem,vel aliud legitimum impedimentum,cõmunis est opinio.Clar.in §.adulteriũ.vers.sed quid. Bonac.

Adultera vxor perdit dotem, quam lucratur eius maritus Clar.d.§.adulterium.vers.& suas. Bonacoss.

Adulter qñ,à qbus,& quomodo impunè occidi possit,cũ multis receptis sententiis tradit copiose Iul.Clar.in pract.§. homicidiũ.ver.dixi etiam.cum sequentibus,cuius industriã hac in re consulant studiosi. E.Suarez.

Adultera vxor ob susceptum crimen,& dotem, & arrhas, & parapherna adiudicanda,amittit. commune dicunt Felin. in capitu.pastoralis de iud.Thomas in l.ij.numer 23.ff.solut. matr.Rip.in rub.ad ti.extra de iudic.Iul.Clar.in pract.§.adulterium versi.& scias,& versi.adde. Viuius lib.j.opi.cccexliij. quod æquè in ea vxore quæ nomine,atque opinione tenus vxor est,atque in vera & iusta coniuge procedet.commune ait numerosa interpretum phalanx,recensa à Did.de Couarru.de sponsal.ij.par.vij.§.vj.numero 1. E.Suarez.

Adulteri puniri debẽt pœna mortis naturalis vltimique supplicij, sm oẽs Doct.p̃ tex.ibi,in l.quãuis.C.de adul.glo.& cæteros, in ca.tuæ,de ꝓcurat.vbi Imol.inquit quòd Legistæ ita comuniter tenent, & istam magis communem fore asseuerat Alex.cons.xiij.nu.3 volu.v j. nec lex ista contra adulteros lata iniqua censeri debet, cùm de ea meminerit in specie Caiet.a in ij.ij.q.lxiiij.artic.xj.Tho.de Palud.in iiij.sententiarum dist. xxxv.q.j. imò similiter lege Mosaica erat statuta eadem mortis pœna cõtra adulteros lata.xx.quoniam adulteriũ est grauissimũ crimẽ,vt p Doct.in c.at si clerici.§ adulteriis

Universidad de Deusto

riis,ext.de iudi.& dicit Bertrā.cons.cccxvj.nu.12.& 14.vol.ff. quid adulteriū crimen est læsæ maiestatis in proximū. & est forte longè grauius, et ita sunt grauissima facinora adulteriū, et raptus & conatus in eis punitur,vt tenet idē Bertrand. cōsilio cixix.nu.1.vol.iij.licet cōtrariū tenuerit Marsil. in rapto, in consil.cv.& hæc mortis pœna in adultero in regno Neap. mutata non reperitur,teste And.de Iser.et Affli.in cōstitutiō. legū asperitate,lib.iij.rub.xliij.& hacmet pœna mortis plectē patur adultera quoque castitatem,et d.l.quāuis,C.de adult. sed iure authēticorū mutata extitit in aliā mitiorē,videlicet, vt adultera verberari debeat,et post modū in monasteriū detrudi,iuxta authen sed hodie,C.de adulter.et notat Placentinus in tract.de accusatio.titulo tertio.nu.decimoquarto,constitutione aūt regni pcitatē,legū asperitate,punit adultera confiscatiōis bonorū pœna,nisi ex mrimonio violato, seu alio filios habeat,traditurque viro suo,vt truncare ei nasum debeat,atque possit,verum si vir hoc agere nolit publicè flagellāda venit.& sic in iudicio probato adulterio conceditur marito vindicta prædicta irrōcationis nasi, si verò in actu ipso adulterij maritus reperit vxorem cū adultero,ambos sine mora ptracta potest impunè occidere secundum constitutio. eiusdem regni,si maritus vxorē,sed aduerte q̄ q̄n maritus recepit mulierem adulteram,& eam reconciliauit, non amplius potest eā accusare,vt voluit Afflict.in constit.qui post crimen in ij. lib. F.Viuius.

ADVLTERVM cum vxore depræhensum, licet alij dicant quod nullo casu liceat marito eū interficere, tamen si vilis persona sit adulter,licet marito illum in domo ppria occidere Com.attestatur Paris.cōs.cliiij.nu.12.lib.iiij.Soci.Iun. cons.xxxiiij.lib.ij.Et si adulter ille clericus sit,marit' eum percutiendo,nō incidit in pœnā can.si quis suadente.xvij. Cōm. dicit Anton.Gomes.super l.lxxx.Tauri.nume.55.Secus tamē est in sponso per verba de futuro.Didac.super iiij.decretal.n. 12.Clar.d.lib.v.§.homicidium.versi.sed quid dicendū. Et hęc quidem procedunt in foro contentioso,nam in foro conscientiæ non licet neque patri filiam, neque marito vxorē, vel etiam adulterum depræhensum,occidere.Com.dicit Didac. super iiij.Decretal.nu.8.& seq.quæ tamen opinio Claro non placet.d.§.Homicidium.verbe sed hæc quidē. P.Fichard.

Adulterum in domo propria cum filia vel vxore depræhensum,licet quidem ipsi patri & marito occidere,vt dictum est,alteri tamen eum ita repertum occidendū mandare non possunt.Comm.dicit August.ad Ang.de malefic.in ver.Che hai adulterato.quē refert Gram.super constituti.Regni.nu. 9.Claud.in l.vt vim vi.ff.de iust.& iur.nu.124.Roland.cōsi. xxxiiij.nu.29.lib.ij.Proprio tamen filio mandari posse, Com. dicit Didac.super iiij.Decretal.nume.5.Ant.Gomes super l. lxxx.Tauri.nu.61.Clar.in d.lib.v.§.Homicidium.vers.Dubiū est nunquid. P.Fichard.

Adulteri pœna in masculo est pœna mortis,Magis cōmunē ait Alex.consi.xiij.attentis.nu.3.libro 7. B.Villalo.

Adultera perdit dotē ex sententia iudicis.Couar.in epi.iiij. cap.vij.§.j.nu.1.communē dicit ex Panor.in cap. plerūque.ij. notab.de dona.inter virum & vxorem.

Nota istam communē ad intellectū l.xv. xli.xvi.par.vij.cō cordat cū hac cōmuni l.lxxxij.in ordi.cau.iūcta.l.tit.vij.li.iiij. For.ll.Et de pœna adulterij,de iure regio vide l.j.ti. vij.li.iiij.& ii.tit.xv.lib.viii.ordi.& quę habes in verbo Matrimoniū.Quā communē intellige tam in vxore vera,quàm putativa.secūdum gl.cōmuniter approbatā in c.plerūque. de do. inter vir. & vxor.quā cōmunē dicit Ioan.Lupus in repet.C. de donat. inter vir. & vxor. §.xxxvi. numer.3.Et idem est in lucris acqsitis,durāte matrimonio,vt habetur in l.iiii.tit.vi.lib.iii.For.ll. quæ faciunt ad declarationē & ampliationē l.j.tit.iii. libr.iii. For.ll.

Nota q̄ exceptio adulterij contra mulierem repetentē dotē durat in perpetuū.Balb' Tract.de præscri.in iiii.part.quęst. ii.communem dicit.nu.9. B.Villalob.

Adultera,etiā bannita impunè occidi pōt, vt est cōmunis opinio Soarez vers.adulteriū,n.85.communē dicit. Bonac.

Adulter nō cēsetur maritus,qui cum soluta rem habet, vt est cōmunis opinio Soarez in vers.adulteriū.n.86.vide tamē Clar.in §.adulterium.vers.tribus.Bonacoss.

Adultera non solùm dotem amittit,sed ēt bona paraphernalia.Com.attestatur Boer.Decis.cccxxxviii.nu 2. Didacus super iiii.Decretal.Bermon.de concubin.nu.43.refert Clar.lib. v.sen.§.adulterium.vers.Adde. P.Fichard.

Adultera quæ dotem amisit,non poterit eam recuperare, licet postea declaratū sit q̄ mrīniū in quo commisit adulteriū,propter consanguinitatē vel aliud legitimū impedimentū nullū declaratū fuerit.Cō.dicit Bald.Nouel.de dote,in vndecima part.in §.hacten*.n.36.quē refert Didacus sup iiii. de cretal.n.1.Anto.Gom.in l.lxxx.Tauri.n.58.ver.ii.refert Clar. in lib.v.§.adulteriū.vers.sed quid. P.Fichard.

Adultera vxor amittit dotem,& maritus eam lucrat.Com. dicit.Alexand.consi.clxxxix.nu. 10.lib. vi.licet Bart. in l. mulier.§.socer ff.de adul.tenuerit,quod maritus nō lucretur dotem nisi prius eā criminaliter accusauerit. sed malè, vt ibid. Apost.Clar.ibid.ver.& scias. P.Fichard.

Adulterā vxorē dimissam recipere cogitur maritus, si post separationē factā fornicatus sit Com. dicit abb.in c.ex literis. nu.11.de diuort.& ad hoc cogi potest nō solùm officio iudicis,sed ēt per actionem vxoris.ita communiter teneri ait Felin.in cap.lator nu.nono versi.limita ii.de re iudicat. refert Clar.d.§.adult.versi.facta. P.Fichard.

Adulterā vxorē, ēt thori separatione facta maritus nihilominus alere tenet,nō em iō definit esse vxor.Com.dicit Car. Alex.in capite. ex parte. versi. sed operepræcium. de sponsal. Clar.d.§.adulterium.versi.facta. P.Fichard.

Adulterā vxorē maritus propria authoritate, sine declaratione Episcopi expellere potest.Com.dicit Barb.in Apostill. ab Abbat.in c.fi.nu.6.de adult. refert Clarus libro v. sent.§. adulterium versi.alia quoque. P.Fichard.

Adulterā mulierē vir pprio auctoritate expellere pōt, vt est cōis opi.Clar.d.§.adulteriū.ver.alia quoque.Si crimē (scilicet) sit notoriū.Alter tñ cōiugū sine pt auctoritate ppria ppter fornicationē,siue malā tractationē,siue alias separare,nisi pręcia snīa lata.Frāc.Mar.dec.514.n.n.15.par.1.cōem dicēs.Bō.

Adultera pdit dotē,si accusat,velvir agat ad separationē ciuiliter,vt est cōmunis opinio.Cla.in §.adulteriū.ver.& scias. vide Grassū cōmuniū opinionū l.j.primo,capite sexto q. 12. & seq.Alex in l.cum mulier.§.j.ff. solut. matri.vbi distinguit, & magis cōem esse testat, ēt si nullū posteà declaret mrīniū ob aliquod impedimentū legitimè pbatū.Et ēt amittit paraphernalia.Itidē & marit' adulter.ibi vers.adde. Fallit ppter osculū luxuriosum,& si pateret sibi poni man' ad mamillas,Clarus ibi.vers.scias aūt. Cumanus consi.175.Et adultera nō pōt de dote testari:qa dos est viri Romanus cons.287.vide Fulg. cons.135.Et no.quod mulier, quæ inducitur ad adulterium, cum auri datione,licet contenta fuerit,tamen inuita reputatur. Et ille qui dedit aurum punitur pœna statuti adulterium puniente. Decius consilio centesimoseptuagesimoprimo, nu.1.in 1.vol.idem si blandis forte verbis. Facit illud Ciceronis,Nihil quidem (inquit) plus mali facere videtur,qui oratione,quàm qui pretio iudicē corrumpit,quod pecunia pēdentē corrūpere nemo pōt,dicēdo aūt pōt,iuxta illud,verba ligant homines.Vnde raptores etiam dicuntur illi qui blādi mētis, verbis deceptorias puellas, nulla vi adhibita,libidinis causa abducunt, vt est communis opinio.Clarus in §.raptus. & infra dicetur.Faciunt lepidissima carmina illa,

Hamantur pisces,sed hamantur sæpe puellæ,
Vnum semper amo,cuius non saluor ab hamo.Bonacoss.

An accusata de Adulterio,& absoluta: possit ab eodem, vel alio super eodem accusari ab alio, & de alio.Respon.Bartolus quòd sic.in lege, tertio §.si mater, ff.ad Carbonia,Soarez ver.adultera.numero octuagesimo. Bonacoss.

Adultera nihilominus à viro debet ali,vt est cōmunis opinio.Clar.in §.adulterium ver.facta autem. Et si maritus interim fornicatur,tenetur vxorem iterum accipere.vt est communis opinio ibi.& cogi potest. Et si cū adultera coeat maritus ei adulterium videtur remittere sciens esse adulteram. communis est opinio,ibi.ver.caueat. Bonacoss.

Adulterium an probaretur,si nudus cū nuda in vno eodē que lecto reperiretur, præsertim si nō solùm ad separationē matrimonii, verumetiam condemnationem atque delicti punitionem ageretur,dubitatum fuit.Et si autem hic casus dubius esse videatur,per ea quæ annotant glo.in l.quod ait. in rebus.ff.ad l.Iul.de adul.& D.Bar.in l.2.§.si simul.ff.eo.vbi ipse inquit. Adulterium directò aliqua ratione probari non posse:quia si videres duos ī vno cubiculo, vel lecto,illud ex præsumptione probandum esset,c.præterea.quod est 27.ex. de testibus.ca.literis.12.ca.tertio loco. 13.extra de præsum. Et idem Barto.in l.capite quinto. ff.eod.nu.2.voluit, si testis diceret, quòd quempiam inuenerit in rebus Venereis,quia inuenit eum in camera solum, vel osculārem,vel tangērem ista sufficere ad probationem adulterij & in l.3.ff.de fur.si aliquis deprehenderetur in ædibus alicuius,vbi pulchra mulier esset hinc adulteriū præsumi manifestum.Nā ī adulterio act' pximus dī,quando qs inueniretur solus & nudus cū sola & nuda,atque ita in materia adulterij ex præsumptiōe Le-

Universidad de Deusto
Biblioteca

gis iudicatur,d.c.literis.d.c.tertio.Pet.de Barbobus, in consil. 96.in 1.vol.consi.crimin. Hinc scribitur, quòd fornicatio & adulterium ex facilitate delinquendi præsumantur. Item, ꝙ adulterium furtiuè committatur,Ange.in cons.44.nu.15.& 16.in matri.consi.volu.1,Didacus in Epito.in 4.lib.Decre. 2. par.c.7.§.6 in 1.Tom.Quare consulendo scribit Philip. Cornæ.vir magni iudicij in consi.171.in 2.vol.consi. adulterium non facile probari,quia est actus sui natura multùm secretꝰ, adeò vt esset difficile vnquam posse probare coitum,seu copulam,nisi per quædã extrema arguentia verisimiliter ipsam copulam,vt si testes dicerent,se vidisse amatorem cum sua amica solum in loco secreto,vel nudum cum nuda in lecto.Et hanc communem Doct.opinionem esse,ꝙ directò adulteriũ non probetur,refert Nicol.Bellon.in repeti.Rub.C.de eden. nu.63.Quæ tamen sententia dextrè & cum temperamento est intelligenda,vt,scilicet, quantum ad matrimonij separationem,non autem cõdemnationem, atque delicti punitionem,quãdo criminaliter puniretur,procedat:per tex.expressum in d.l.quod ait.ibi, ἐν τῷ. vbi Budæus Accursium reprehendit,ꝙ non recte illum tex.explicauerit, quia adulterium tum probabitur,quando pudenda in pudendis, vel obscœna in obscœnis sunt posita, ita expressè tradit & explicat Marc. Blanc. in tract.de indi.homicid.ex propos.commis.nu.69 ad l.fi.ff.de quæst.ita quoque consulendo scribit Iosephus Fontanellus,in consi.97.nu.33.in 2.vol.consi. crimi.Rectè igitur Panor.in c cùm non ab homine.nu. 19.extrà de iudi.Bart. in d.l.3.ff.de furt.verbo(manifestum)vtentem, intelligit, quasi ipse probabile dicere voluerit.Licet & Panor.in d.ca.præterea nu. 1.& 2,& in d.c.tertio loco.nu.4.aliter loqui videatur. Cuius sententiam non improbat Deci.distinguendo, in d.c. cùm non ab homine.nu. 10.versi.circa deprehensionẽ.Quæ quidem quæstio copiosiore calamo traditur in tract. Angel. de malef.ĩ §.*Che hai adulterato la mia dona*.pag.75.n.41.42.&43. cuius singulas partes prosequi non est instituti presentis.Præterea Bart.sententia nihil refragatur, quia iura per eum allegata,in d.c.præterea.d.c.literis. d.ca. tertio loco. loquuntur, quando ageretur ad separationem matrimonij. Nam visio, vel deprehensio,solius cum sola,nudi cum nuda,quæ sufficit ad matrimonij separationem,non tamen sufficeret in causa criminali ad probationem adulterij.Ita eleganter & pulchrè consulendo scribit Pe.Phi.Cor.in con.192.nu.11.& 12.in 4. vol.con.vbi ipse inter cæteras authoritates allegat Matth.de Mathesil.in notab. 119. quibus addatur quę scribunt Rosel. inter con.Bal.in con.445.in lib.2.consil.ꝙ adulterium ex eo, ꝙ iuuenis fuit inuentus in camera dispectoratus, & caligis dissolutis, etiã ꝙ mulier teneret ianuam clausam,& negaret iuuenem ibi esse,non proberur,quia non sequitur:ergò talis iuuenis opus Veneris compleuit, cùm potuerit sic agere vt adulteraret,& tamẽ non adulterauerit.Et sic potius videtur probari conatus quidã,quàm cõsummatio delicti. Et Aymo Crauet.in consi.205.nu 21.in 2.par.con.Et est optima ratio præcedentium, quòd etiam ex violentis probarionib.quis pœna corporali non damnetur.l.absentem.vbi Glos.Barto. & alij.ff.de pœn.Et hæc est magis communis opinio, vt per Gãdinũ,in tract.malef.in tit.de præsum.& indi.indubita.pulchrè & copiosè Hippo.de Mars.in repe.Rub.C.de probat.nu. 257.secus verò,si ageretur pœna pecuniaria. Bellon. in dicta repeti.Rubri.C.de edendo,nu.74.& ita me consulente iudicatum esse memini.Laurent. Kirchouius.

Adulterium proprie non est accessus vxorati ad solutam, secundum receptiorem sententiam per Rol.consi.74.nu.12. lib.1.Dec.consi.31.col.2. quod quidem adulterium an sit crimen fori ecclesiastici ponit Bal. in auth. clericus.nu.7.C.de epis.& cler.& ꝙ illius cognitio ad vtrũque forum pertineat not.Abb.ĩ c.cum sit generale nu.21.de foro cõp. D.stingue, vt per eum in c.1.de off.ordin. in c.tuæ.col.fi.de ꝓcur. de quo vide q̃ scribit Rom. sing.674.Iodoc.in prac.crim.cap.89.90. Quid de pœna illius,Dic,vt per Boc. q.297.n.12.13.2.par.cautel.ver.cõsuetudo facit.Aym.consi.137.nu.5.pulchrè ꝑ doc. in apostil.ad Alex.consi.13.col.1.lib.7.Io.Fab.in §.item.lex Iulia,inst.de pub.iudic. Quid de dote mulieris adulteræ: & an vir eam,vel partẽ illius lucretur,& dic,vt per Sylue str.in summa.ver. Dos.nu.16.Boer.q.358.nu.4 nu.5.126. par.2. Rom. consi 286.quibus adde,quod vbi alter coniugũ cõmisit adulteriũ:potest alter inuito fornicario religionẽ ꝓfiteri, & post matrimoniũ copula consummatũ,si vxor fuerit adulterata: potest maritus ea inuita transire ad religionem, nec poterit relicta contra here cum alio,quia adhuc remanent cõiuges quamuis separati ob fornicationem,teste Nat. consilio 116. Quomodo autem proberur adulteriũ.Dic,vt per Rom.cõsi. 91.nu.6.consi.167.col.fi.doc.in apostil.Ad Abb.in ca.præterea in princ.de testib. vbi quomodo probetur fornicatio & coitus:& in capit. literis de præsumpt. Quomodo autem & ex quibus probetur adulterium,& quis iudex possit cognoscere:& plura in materia vide per doc.in apostil.Ad Abb.in c. cum non ab homine col.5.de iudi.in c.cum sit generale nu. 23.de for.compet.vbi quis iudex possit cognoscere de adulterio,& ibi vide plures pœnas adulterij, & an mulier quæ est adulterata: possit per hæredes viri de adulterio accusari, quid si accusata fuit à viro ciuiliter,quid si criminaliter,& qd amittat,& Dic,vt per Doc.in apostil.ad Abb.in c.i.nu.3.vt lit non contest.

Adulterium est crimen priuatum, & eius accusatio nõ est permissa,nisi certis personis,vt est communis opinio.Clar.in § adulterium.ver.est autem hodie. Bonacoss.

Adulterium dicitur,etiam cum sponsa alterius cognita.vt est communis opinio.Clar.d.§.adulterium.ver, sed hæc omnia. Bonacoss.

Adulterium pluries committens cum aliqua,vnica pœna est puniendus,vt est communis opinio.Cla.in,d.§.adulteriũ. versi.sed pone.Nam ex multitudine coitus vnum est adulterium,vt est communis opinio,de qua Soc.senior.in cap. non ea quæ,nume.14.de pœnis.Soarez versic.adulterium.numero 84. Bonacoss.

Adulterium non probatur per testes, qui viderint virũ super mulierem in reipsa.cum possit esse,ꝙ vir sit impotens,seu mulier arcta,vt est cõmunis opinio, de qua Gratus responso 50.nu.ij.in ij.vol.Marsil.consi.xxviij.nu.v.in j.vol.vbi commũnem dicit. Bonacoss.

Adulterij damnatio masculis est mors, vt est cõmunis opinio.Soarez ver.adulterii.nu.88.vide tamen cum.Alc.cõsi. 13.num.3.lib.7. Bonacoss.

Adulterij transactio non tenet,si tamen fit cũ pœna,admittitur.cõis est opinio.Soarez ver.adulterij.nu.90.& 91.Bona.

Adulteriũ non cõmittit vir cognoscens carnaliter mulierem nuptam, quæ ante matrimonium fuit meretrix, & post matrimoniũ perseuerauit in vita meretricia.Secùs,si cessasset,& cũ viro honestam vitam duxisset.Cla.in §. adulteriũ. vers.quæro nunquid,communem dicit. Bonacoss.

Adulterij pœna de iure diuino ex lege Mosaica est mors vtrique:gen⁹ aũt mortis erat lapidatio.De iure aũt canonico adulter & adultera excõicatur. Et mulier detruditur in monasteriũ,si maritus nõ vult eã recipere, vbi perpetuò residet. Clericus aũt adulter deponitur, & in monasterĩũ detruditur perpetuò. vt est cõis opinio. Adulter aũt de iure fforum. deportatur,sed de iure Cod. vlt.supplicio punitur,vt est cõis opinio.de iure verò authenticorũ adultera virgis ceditur, & in monasteriũ detruditur.& si intra biennũ maritus eã nõ recipit,debet effici monacha.& ibi perpetuo stare.Masculus autẽ vltimo plectitur supplicio,vt est cõis opi.Hodie aũt ferè vbique gentiũ est pœna pecuniaria,vt est cõis obseruantia ex statutis Italicis,Clar.in §.adulterium.vers.sed quæro.Et propter adulteriũ põt agi ad separationem thori,& ad dotẽ,& donationẽ pp nuptias.Clar.d.§. adulteriũ,ver.alia quoque.Bonac.

Adulteriũ puniri,docet l.j.ff.de extraord.crim.imò & iure gentiũ prohibitũ dicit tex.in l.si adulteriũ cũ incestu.§. stuprũ circa mediũ.ff.de adult.Mulier aũt quæ cõmisit adulteriũ, de dote restari non põt:quia ipsa pertinet ad maritũ vel filios,teste.Rom.consi.286.cui adde ꝙ crimẽ adulterij est mixti fori. c.clericis.vbi Inno.& Abb.de excess.prælat.Soc.vbi Abb.col. 9.declarat in c.cũ sit generale de for.cõpet.Barb. in trib. vlt. consi.lib.4.& vide Paris.consi. 54.lib.4.

Causa autem adulterij ad separationẽ thori,& ad repetendã dotem per vxorem,vel lucrandam per maritũ,pertinet ad iudicem ecclesiasticum,teste Dec.cõsi.212.Et de pœna adulterij vide Bart.in l.quãuis,c.de adulter.Archid.35.q.4.c.adulterij malum. Maiuer.

Adulteriũ quomodo probetur, vide per Rom.consil. 91. nu.9.& consi.164.col.fin.

Adulteriũ vbi alter cõiugũ cõmisit,põt alter inuito fornicario religionem profiteri:etiam post matrimonium copula carnali cõsummatũ:nec poterit relicta contrahere matrimoniũ cũ alio:quia adhuc remanẽt cõiuges quãuis separati ob fornicationem.Si autẽ quæratur an maritus hoc facere possit propria authoritate.distingue,aut adulteriũ est publicũ & notoriũ & tunc potest:aut nõ est manifestũ,& tunc requiritur sententia ecclesię declaratoria:iuxta veriorẽ sententiam, per Nat.consi.116.Reuerende pater.

Adulterium mulieri dotem repetenti non possunt mariti hęredes obiicere,vt cõe dicũt Rip.ĩ l.ij.nu. 9.ff.sol. matrim.

Universidad de Deusto Biblioteca

Anto.Gomez in l.Tauri.lxxx.nu.68.at in contrariũ doctores crebrius tuisse ajunt Aret.& Alex.in l.rei iudicatæ,§.hæredi, solu.matri.Boer.decis.ccxxxviij.nu.7.& congesti à Did.à Couarru.de sponsi.ij.par.c.vij.§.vj.nu.9.quibus non iniuria accessit Costanus de dotibus.c.6.nu.27.cũ sequentibus.E.Suarez.

Adulteriũ non inde iuris pœnis minus plectitur,q̃ mulier quæ cum susceptũ est,proscripta fuerit,ac necari impune potuerit,vt cõmune doctorũ placitũ asseuerant Deci.in ca.quæ in ecclesiarũ,nu.16.de constitutio.Gig.de pension.q.xviij.q.2.Iul.Clar.in pract.§.homicidium.ver.sed an stante.E.Suarez.

Adulteriũ sæpè sæpius cũ eadẽ muliere suscipiens pœnas illi statuto indictas semel tantũ luit.vt cõmune affirmant Did.à Couarru.libro 2.resolut.c.x.nu.8.ad fin.Iul.Clar.in prac.§.adulterium,ver.sed pone. E.Suarez.

Adulteriũ patratũ is indulsisse maritus videtur,qui illius gnarus, rem postea cũ vxore habuerit,vt cõe latè ait Didac.à Couarru.de sponsi.ij.par.c.vij.nu.7. E.Suarez.

Adulteriũ non cõmittere intelligitur, qui alterius maritus cũ alia cœlibe fœmina rem habet,vt ex multis cõe ponit Iul.Cla.in pract.§.adulteriũ.ver.tribus aũt modis. E.Suarez.

Adulterij causa ad vtriusque fori iudices æquè spectat,vt frequenter placitũ testantur Alc.in ca.j.nu.18.de offi.ordin. Iul.Clar.in pract.§.vlt.quæst.xxxvij.ver.quæro. E.Suarez.

Adulterij damnatio masculis mortem infert.cõe aiunt Alex.cõs.xiij.nu.3.lib.vij.Marquard.de iudæ,ij.part.c.iij.nu.12. sed quæ olim fuerint,quæ esse debeant, & qui hodie adulterij pœnæ nullæ sint,explicat diligẽter ex receptis interpretũ sententiis Iul.Clar.in d.§.adulterium versi.sed quæro, quę sit pœna. E.Suarez.

Adulterij exceptio, aduersus mulierem repetentem dotẽ nullo temporis cursu tollitur.vt cõe inquit Balb.de prescrip. iiij.par.quæst.ij.nu.9. E.Suarez.

Adulterij transactio & si improbetur,tamen & post impositã pœnã admittetur,vt receptũ ait Purpur.in l.trãsigere nu.71.C.de transl.& hodie semper rata,ac firma erit vt attestatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.lviij.ver.excipitur.eo iustissimè Iuris sanctiones moribus,ac doctorũ nugis deuenerũt. E.Suarez.

Adulterij conuictus eius cum vxore patrati,quẽ non offẽdere sub pœna promiserat, & si alias iure pœnas luere debeat pactã pœnam haud pendet.vt cõe inquiunt Catus inter cõs. criminal.consilio xcix.nu.13.lib.1.August.ad Ang.de malefi. ver.chai adulterato.nu.60. E.Suarez.

Adulteriũ non cõmittitur si quis habuerit rẽ cũ vidua, cũ illud dicatur violatio alterius thori, quasi ad alterius thorũ accessio.c.lex illa.ver.adulteriũ verò.36.quę. .Marian.Socy. Sen.in rub.n.3.& in c.2.n.5.ext.de adul.Phi.Dec.in c.at si clerici.§.de adulteriis.nu.2.ext.de iud.Sed stuprũ, quod propriè dicitur cum vidua vel virgine.l.inter stuprũ.ff.de verb.sig.cũ similib.adductis per Dec.in d.§.de adulteriis. nu.1. cuius pœna est publicatio dimidiæ partis bonorũ,si persorna honesta sit.§.sed eadem l.Instit.de pub.iud.Alex.de Imo,in consil. 13 nu.4.in 7.vol.cons.Ang.in tract.malefi.in verb. *Che hai adulterato la mia dona*.ver.quæro,quid sit pœna stupri. nu. 53. Hipp. de Marsi.in cons.83.nu. 9.& Tho.Gram. in voto 17. nu. .Si verò humilis fuerit persona,tunc est pœna coercitionis corporis cũ relegatione.d.§.sed eadem l. Iul. Azo in sum.C.ad l. Iul.de adult.ver.nunc de stupro dicamus.nu.23.Alexan. in d. consil.13.Rolan à Valle,in consi.35.nu.23.24. 5.& 6.in 2. Tom.con.Guil.de Cu.in l.raptores.C.de epi.& cle.quem refert Thomas Gram.in voto.4.nu.23.inquiens, Quòd si quis cognouit virginẽ vel viduã sine violentia,& sine armis, non habet locum pœnæ raptus:sed si est nobilis,debet amittere dimidiam partem bonorũ:si autẽ vilis, debet corporaliter puniri non tamen vt moriatur.d.§.sed eadẽ l. cũ ibi in textu dicatur,sine vi stupraverit.Ideò talis pœna non excedit relegationem.Idque etiam procedit, etiãsi mulier honesta volens cognita fuerit,quia habebit locũ talis pœna siue volens, siue nolens,cũ præsumatur seducta bonis verbis.l.vnica §.1.C. de rapt.virg.secus si violentia interuenit. d.l.vnica.Quod latiùs declarant Andr.de Isern.in titu.quæ sint regalia.in verb. contrahentium incestas nuptias. nu. 40. ver. multis videtur hoc esse verum.Alber.de Gandino in suo tract.malef.sub rub. De multis quæstionibus dependentibus à statutis quæ incidunt circa maleficia.versi.item pone quæstionem de facto.nu. 9. Hipp.de Marsi.in suis sing.ing.65.Ioã.Caccialupus in l.si qua illustris.C.ad S.C.Orfi.Lud.Carerius in sua pract.crim.§.circa igitur quartum de stupro.nu.5.cũ aliis seq.pag.lib.mei.205. Follerius in pract.cri.in verb.& si confitebuntur.ver.ad quorum corroborationẽ.nu.16.Ex quibus apparet hanc cõem sententiam Docto. esse, quo iure etiam vtitur, si Iudæus tale delictũ cũ Christiana vidua vel virgine perpetrasset, vt pulchrè consulendo scribunt Alex.de Imo.in d.con.13.& Rolã in d.cõs.35.quorũ dicta & ratiões nõ trãscribo.Kirchonius.

Adulteriũ vtique est crimen vtriusque fori, & ideò iudex ecclesiasticus & laicus pro eo punire possunt. vt est cõis opinio.Clarus quæstione trigesimaseptima,ver.quęro nunquid. Nisi quando ageretur de separatione thori,quia spectat cognitio ad ecclesiasticũ iudicẽ tantũmodò.vt ibi per Clarum. Suarez.ver.ad adulterium.nu.87. Bonacoss.

Adulteriũ præsumptiuè probatur, cũ directè & specificè probari non potest,vt est cõis opinio per Roland. à Valle in consilio quinquagesimo,numer.secundo in 1.volumine. Et quomodo,ponit Corsetus in repert.Abb.versi.testes,licet vnus post alium.nu.4. Bonacoss.

Adulteriũ mulieri dotem repetenti, non poterunt opponere hæredes, vt est cõis opinio. Soarez in vers.adulterium. nu.81.Contrariã tamen cõiorem esse dicens. Quatuor sane sunt iura,quę de adulteriis loquuntur.Primò ius diuinũ quo adulter & adultera occiduntur.Deuter.21.33.q.5.c.hæc imago.cum §.seq.item ius fforum.quo non erat certa pœna statuta.Itẽ ius Codicis,quo fuit statuta pœna capitis tam in viro quã in muliere, licet in textu non appareat de muliere. in auth.vt nulli iudi.§.si quando,quæ est C.de adulte.Auth. sed hodie.in vito cõmittente adulteriũ non mutatur. vt ibi not. per omnes.ita Ioan.Fab.in §.item lex Iulia.Instit.u. de public. iudi. Bonacoss.

Adulteriũ cõmissum videtur remisisse maritus, qui sciens rem postea habuit cũ vxore,vt est cõis opinio.Soarez versic. adulterium.nu.85. Bonacoss.

Adulterij exceptio aduersus mulierẽ repetentẽ dotẽ, nullo temporis cursu tollitur.Soarez vers.adulterij.nu.86.cõem dicens. Bonacoss.

Adulterij conuictus cũ eius vxore patrati, quẽ non offendere sub pœna promiserit,& si aliàs iure pœnas luere debeat pactã pœnã haud pendet.cõis est opinio.Soarez versi.adulterij.nu.91. Bonacoss.

Adulteriũ an dicatur cõmitti cũ muliere nupta,quæ tamẽ sit meretrix,& Dic,aut talis meretrix quæ virũ assumpsit cessauit à vita meretricia: & honestè cũ viro vixit, & hoc casu adulterium cũ ea cõmissum accusari potest, & puniri,aut verò postq̃ matrimoniũ contraxit, perseuerauit in ea meretricali vita,& tunc vir,illam carnaliter cognoscens:aliqua pœna puniri non debet,& hæc opi. hodie cõiter obseruatur teste Clar.lib.5.sent.§.adulteriũ.ver.quæro nunquid.Quo verò ad ipsam meretricẽ adulteriũ cõmittentẽ: dicit capic.q̃ in ea est punibile,Decis.44.Dec.in c.pastoralis.col.vl.in prin. Sed contrariã veriorẽ dicit Clar.vbi supra ex tex.in l.si ea,C.de adult. Illud aũt quod dicitur de mulière luxuriosa, an locũ habeat generaliter etiã si esset nupta,distingue,vt per.Dec.d.c.pastoralis col.pen.in fi.& col.fi.in prin.de iud.

Adulteria an mutua compensatione cõpensari possint, ardua & ambigua est quæstio,sed circa explicationẽ hui' quæstionis duo sunt explicanda, quæ quotidiè in controuersiã vocantur.Et nõ dubiũ est de iure Diuino,& Canonico,& Ciuili,matrimonia propter adulteriũ retractari posse.Ita videtur textus expressus,si rectè intelligatur in capi. Euangel.S. Matthęi,At ego dico vobis,q̃ quisquis repudiauerit vxorem suam,nisi causa stupri,efficit vt illa sit adultera,& quicunque repudiatã duxerit,adulteriũ committit. & Matth. 19. Quod Deus copulauit,homo non separet.Et paulò pòst,Quòd quicunque repudiauerit vxorem suam,nisi ob stuprum, & aliam duxerit,is committit adulterium,&c. Dixit Dominus. 2.q.1. c.præcepit.12.q.5.& per multos alios textus eiusdem causæ.q optima ratione induci possunt.Dicit enim Christus:Quicũq; dimiserit vxorem suam,& aliam duxerit,excepta causa fornicationis,mœchat.Ergo à cõtrario sensu, Qui propter fornicatiõis causam,vxorem dimittit,& aliã ducit,nõ mœchatur. Loquimur autem de innocente.Quòd si nocentem post multas admonitiones recipere ad consortium noluerit,sed se ad aliud matrimonium conferre voluerit,ei hoc licere etiam nocente viuente,Quia dictum Christialiter intelligi non posset ad hoc vt exceptio sit de regula, & intelligatur in terminis, regulæ prohibentis aliam ducere, ergò in casu exceptionis permittitur aliam ducere.l.nam quod liquidè.ff. de pœnalegat.Iason eleganter in l.final.numero.8.& 9.ff.quòd quisque iuris. & Dec.in consilio.151.numero 7. Ineptum enim videretur,quod principium loqueretur de ducente aliam, & exceptio loqueretur.solùm de separatione thori.Et quid multum dubitandum?Est text.expressus in c.vxor.32.quæstio.7.qui textus est sumptus ex Commentariis D.Ambrosij,super Epistolam

Universidad de Deusto
Biblioteca

lam Pauli ad Corint. Vxor à viro non discedat, nisi causa fornicationis, q̃ si discesserit, aut maneat innupta, aut reconciliẽ tur viro suo, & vir similiter non dimittat vxorem, ideò non subdit de viro, q̃ de vxore præmisit: quia viro licet ducere aliam. Similiter in c. Apostolus. in fi. ead. cau. & quæ. ibi, Dominus autem permisit causa fornicationis vxorem dimittere, sed quia permisit. Fatetur igitur D. Augustinus in eo textu, Quòd Deus permiserit tali casu vxorem relinquere, & aliam accipere. Andr. Barbat. in cõsi. 64. nu. 11. in fi. & nu. 12. Probatur & hęc sententia manifesta ratione. Nam si diceremus nõ esse licitum aliam ducere, sequeretur q̃ quis cogeretur peccare, quod est inconueniens, cùm vxorem adulteram cognoscere non liceat. c. si quis vxorem. 22. quæst. 1. c. si vir sciẽs. Hęc & similia ex Canonibus facilè cumulari possent. Alias & plures rationes adducit Basil. Monnerus, in tractat. de matrimo. c. 5, de diuortio, quid matrimonium dirimat.

De iure autem ciuili quoque non dubium est, cùm etiam plures causæ sint, propter quas permittebatur matrimoniũ dissolui. l. consensu. C. de repu. §. quia verò plurimas. in Auth. vt liceat matri vel auię. §. si vero. Basil. Monnetus d. loco.

Hanc sententiã multos, magnæ authoritatis & eminentis doctrinæ Theologos etiam nostro tempore approbare scribunt Hieronym. Schurpf. in consi. 57. in 1. Cent. Quod quoque est repetitum inter consilia feudalia, in fi. consi. 10. in ordin. Melchior Clinus, in tracta. matrimonia. causa. in vlti. cap. de redintegratione. & Conradus Mauser. in explicat. tit. Institut. de nuptiis. §. fi. versic. quantum igitur ad primum attinet pag. 120. & 111. nec aliter acceptum fuisse illud Christi dictũ in veteri Ecclesia, ex Origene, Augustino, Hieronymo, Iustino Martyre, Ambrosio, aliisq̃; perspici licere, tradit VVesenbec. in suis Paratit. in 11. titu. de diuort. & repud. pag. 305. & ante illum Eras. Roteroda. in suis annota. in nouum Testam. c. 7. 1. Epist. ad Corin.

Alij autem contrariam sententiã sequuntur, licet propter fornicationem & adulterium vir possit dimittere vxorẽ, vel econtrà, tamen per hoc non dissoluitur vinculum matrimonij, sed solùm fit separatio thori, & ita cohabitationis coniugalis. August. in lib. 2. de adulterin. coniug. q̃ postea refertur in c. licitè. 32. quæst. 7. licitè dimittitur vxor ob causam fornicationis, sed manet vinculum prioris. & in cap. Apostolus. Apostolus dicit his, qui sunt in coniugio, Præcipio non ego, sed Dñs, vxorem à viro suo nõ discedere, q̃si discesserit manere innuptam. & in cap. fieri põt. Fieri põt vt vir dimittat vxorem causa fornicationis, quam exceptam Dominus esse voluit. Iam verò, si nec illi nubere conceditur viuo viro suo, à quo recessit, nec huic alteram ducere viua vxore sua, q̃ dimisit, multo minus fas est illicita cum quibuslibet stupra cõmittere. & in c. quemadmodũ. 32. quæstio septima. asserit Augustinus: Quemadmodum non rectè dici potest, si nescit homo non peccat (sunt enim peccata ignorãtiũ, quamuis minora q̃ scientium) ita ẽt nõ rectè dici põt, si causa fornicationis dimiserit vxorem vir, & aliam duxerit, nõ mœchatur. Est ẽm mœchatio & eorum, qui alias ducunt relictis propter fornicationem prioribus, sed vtique minor q̃ eorum, qui non ꝓpter fornicationem dimittunt. & D. Hieron. in d. c. dicit Dominus, 32. quęstio. 1. cuius verba omnia sunt asscribenda, quæ in priori membro, sicut in aliis capitulis omissa fuerunt. Dicit Dominꝰ in Euangelio: Quicunque diuiserit vxorem, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur: & qui dimissam duxerit, mœchatur. Sola fornicatio est, quæ vxoris vincit affectũ, imò cũ illa vnam carnem in aliam diuiserit, & se fornicatiõe à marito sepafauerit, nõ debet teneri, ne virum quoque sub maledicto faciat: dicente scriptura: Qui tenet adulteram, stultus & impius est. Vbicunque igitur fornicatio est, vel fornicationis suspicio, liberè vxor dimittitur, & quia poterat accidere, vt aliquis calumniam faciat innocenti, & ob secundã copulam nuptialem veteri copulæ crimen impingeret: sic priorem iubetur dimittere vxorem, vt prima viuente secundam non habeat: & capit. omnes. eadẽ caus. & quæst. Omnes causationes Apostolus amputans, apertissimè definiuit viuente vero esse adulteram mulierem, si alteri nupserit. Nolo mihi proferas raptoris violentiam, mattis prestationem, patris authoritatem, propinquorum cateruam, seruorum insidias, & parentum: damna rei familiaris. Quamdiu viuit vir, licet adulter sit, licet Sodomita, licet flagitiis omnibus coopertus, & ab vxore propter hæc scelera derelictus, maritus tamẽ est reputandus, eius, scilicet, cui alterum virum accipere non licet. Non hæc Apostolꝰ ꝓpria authoritate decernit, sed Christo in se loquente, Christi verba secutus est, qui ait in Euangelio: Qui dimittit vxorem suam (excepta causa fornicatiõis) facit eam mœchari, & qui dimissam acceperit, adulter ẽst. Vñ & Apostolus grauem coniugij sarcinam intelligens, si ita est (inquit) non expedit homini vxorem accipere, ad quod dñs, q̃ põt hoc capere capiat, statimq̃; sub exẽplo triũ eunuchorũ virginitatis infert beatitudinẽ, q̃ nulla lege carnis retinet.

Et harũ decisionũ hæ sunt rationes, quia coniugiũ quo ad vinculũ matrimonij est indissolubile. d. c. licitè. 32. quæstio. septima. Et ideò alter coniugũ, qui nõ cõmisit fornicationem vel adulteriũ debet continere. nam quos Deus coniunxit, nemo separet. cap. denique. distinct. 26. cap. an quod. cap. quos Deus coniunxit. 33. quęst. 2. cap. gaudemus. 11. de diuort. Panor. in cap. ex publico. nu. 10. 11. de conuersat. coniuga. Cùm hodie non fiat diuortium seu repudium ex causa fornicationis, nisi quo ad thorũ. Glo. in l. diuortio. in verb. diuortio. ff. de negot. gest. c. de illa. c. quanto. ibi Doct. 11. de diuort. Quia si substantialia solùerentur, sequeretur q̃ vtrique, tam nocenti q̃ innocenti permissum esset secundò contrahere. Sed Christus expressè dicit, Qui dimissam ducit, mœchatur. Ergo substãtialia matrimonij sublata non sunt, & per consequens secundæ nuptię sequi non possunt. Et sicut ex causa fornicationis carnalis fit separatio thori, sic etiam ex causa fornicatiõis spiritualis, quando alter coniugũ labitur in hæresim vel in errorẽ gẽtilitatis, fit separatio thori, non tamen fit separatio vinculi matrimonij, Quia alter coniugũ, qui relinquitur viuente altero, non potest transire ad secundas nuptias. d. c. de illa. d. c. quanto. & hoc quãdo agitur de matrimonio fideliũ & Christianorũ, vbi matrimoniũ consummatũ dicitur verũ & rectũ, vt nõ possit dissolui quoad vinculũ matrimonij, sec' quo ad separationẽ thori & mutuã seruitutẽ. Quãuis ĩ infidelibus & paganis alia sit ratio, cùm alter coniugũ conuertatur ad fidem, & alter coniugũ non velit cohabitare, vel nõ possit sine contumelia Creatoris, tunc põt dissolui matrimoniũ ẽt quo ad vinculum matrimonij. d. c. quanto. Quia licet matrimoniũ dicatur verũ inter infideles & paganos, nõ tamen dicitur rectũ, vt latius ibi Doct. prosequuntur. & refert Francis. Marc. in Decis. Parlamen. Delphin. quæst. 514. nu.

Prẽter has rationes & aliæ adduntur, D. Paulus in Epistola 1. Corinth. 7. inquit: His autem qui matrimonio iuncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, vxorẽ à viro non discedere, quod si discesserit manere innuptam, aut viro suo reconciliari. Et iam constat, vxori non concedi discedere à marito qualibet de causa, nisi sit causa fornicationis. Matth. dicto cap. 19. Ergò necesse est sententiã Pauli intelligi de discessu causa fornicationis, quod scilicet vterque maneat sine nuptiis post diuortiũ, vel reconcilientur. Quemadmodum D. Augu. & Hieronym. in allegatis textib. Paulum intellexerunt.

Addunt & hoc propter fauorẽ liberorũ ex coniugiis separatis natorũ receptũ esse, vt scilicet parentes reconcilientur. Difficilimè autem reconciliatio contingeret, si secundæ nuptiæ permitterentur.

Similiter & hoc ita statutũ propter delinquẽtis fauorẽ, ne omninò eiiciatur extra Ecclesiã. Si ẽm innocenti parti liberè liceret, nocente viuente, ad secundas nuptias cõuolare, & nocens continere non posset, non haberet modũ nec viã perueniendi ad pœnitentiã, quia cũ alio contrahere non posset, cũ qui dimissam duceret, mœcharetur. Propterea si innocẽs cõtraxerit cũ alio nulla spes supererit de pœnitentia, cũ tamẽ Ecclesia non claudat gremiũ redeuntibus. cap. super eo. de hæretic. in 6. Quas rationes quoque annotauit Cling. in dicto tract. cã. Crim. dict. c. de redintegratiõe. Quã doctrinã pluribꝰ authoritatib. cõprobat Dida. Couarru. in 4. li. Decreta. Epit. secũdæ partis, c. 7. §. 6. nu. 13. & ita ꝓnunciarũt aliqñ Scabini, vt refert in fine Specul. Saxoni. tit. de crim. pœna adulterij.

Argumenta in ꝓriũ adducta soluũt Doct. q̃ dictũ Christi à cõtrario sensu sumptũ nõ procedat, cũ nullũ expressum textũ Iuris diuini, directis verbis, seu in sensu directo decidentẽ contrariũ in hoc habeamus, & veteres illud non intellexerint, secundũ Augustinũ & Hieronymũ anteà allegatos, quẽadmodũ recentiores nonnulli iam intelligunt, in dict. Epistola 1. Corinth. 7. & capit. 5. 19. Matth. Quia minimè sunt mutanda, quæ interpretationẽ certã semper habuerunt. leg. minimè. ff. de legibus. Similiter dictũ Pauli declarari asserunt per textũ in d. capit. quanto. 11. de diuortiis. Et hanc sanctorũ Patrũ & omniũ cõstitutionũ Papaliũ, & omniũ Doct. scholasticorum & iuriũ, communem sententiam esse consulendo scribit Hieronym. Schurpf. in dict. consil. 57. in fi. in 1. Cent.

Non obstat quòd exceptio debet esse de regula, quia hoc intelligitur, nisi correctio legũ vel canonũ inde sequeret, vt post alios in hac materia latè declarat Io. Neuizã. in sylua nuptial. §. deueniẽdo igitur ad quęstionẽ nostrã. versic. tu verò omissis.

omissis.nu. 140.in 8.vol.tract.

Nil refragatur dictum Ambrosij,ex d.capi.vxor.Quia hoc intelligitur vxore mortua. ca.quod ꝓposuisti.32.q.7. Ita nec dictum Augustini,ex dicto cap. Apostolus.cùm hoc per illius sententiam in alij capitulis declaratam,exponatur.

Quid autem ad Ius ciuile respondendū?Responsio in prōptu est,si extarent Leges ciuiles,& Ecclesiastici canones, quæ mutuo sibi repugnāt, tū cùm de peccato euitando tractatur, etiam in foro ciuili Canonibus standum esse, per differētiam Bartoli,in leg.priuilegia.C.de sacrosancte.eccle. cuius sententia cō muniter ab alijs probatur Doct. in ca.1.ext.de noui ope.nun.

Sed de hac sententia communi iudicet Ecclesia vera,iudicent quoque Orthodoxæ fidei homines.Nobis satis est sentē tiam communiorem indicasse.

Quod verò ad alterum caput attinet:Quòd si vir fornicaretur,cogatur vxorem antea,aut eodem temporis tractu,adulteriū cōmittentem,in consortiū coniugale recipere & admittere.In eo tam iuris Canonici,quàm iuris Ciuilis interpretes, imò ipsi Theologi inter se conueniunt.Ita enim expressè affirmat Augu.in lib. 1.de sermone Domini in monte, vbi ipse dicit:Nihil autem iniquius quā fornicationis causa dimittere vxorem si & ipse conuincitur fornicari.occurrit enim illud,In quo enim alterum iudicas,te ipsum condemnas:eadem enim agis quæ iudicas. Quapropter quisquis fornicationis cā vult abijcere vxorē,prior debet esse à fornicatione purgatus,quod similiter etiam de fœmina dixerim,in Tom.4.oper.suorū.& habent in c.nihil iniquius.32.q.6.& D.Hier.in 3.Tom.Epistō. in Epistola ad Amandū.incip.breuis Epistola. vers.omnes eīn homines.cuius sententia repetit in c.oēs causationes.32.q.7.

De Iure Canonico nulla est dubitatio.c.ex literis.11.de diuort.c.intelleximus.c.fi.11.de adult.Et hanc sententiā vbique iuris Canonici interpretes sequunt gl.in d.c.ex literis.in verb. redire cōpellas.Host.in summa de diuort.vers. Quid si sententia diuortij lata ex causa fornicationis ab vxore cōmisse,maritus incidat in idem crimen.nu.9.Henric.Boich.nu.14.Panor. nu.6.& Præpos.in col.fi.in d.c.ex literis. Henric. Boich.in d.c. fi.nu.13.Panor.nu.4.addens ita cōiter Doct.cōcludere,& Marian.Socyn.in d.c.intelleximus.nu.16.& in d.c.fi.nu.6.cū seq. post glo.in verb.fornicationis.& ante illos Bartho.Brixien.in quæst.Dominica.q.34.in 17.vol.tracta.vbi in vtramque partē ea quæstio ab eo disputatur.& Ant.Corset.in c.grandi.nu.72. cùm paria delicta mutua compensatione tollantur, nec maritus possit accusare vxorem de adulterio,nec econtrà, si vterque eodem morbo laborat.de supplen.negligē.prælato.in 6. Summa Rosellæ,in verb.diuortium. versi.nunquid autem in prædictis admittitur compensatio.

Quamuis enim Panor.in d.c.fi.nu.4.voluerit,Iudicē ex officio suo posse reintegrare matrimonium: tamen sententia ea communiter approbatur, etiā coniugi competere actionē. Feli.in c.lator.nu.9.11.de sent.& re iud.Et hāc cōem assertionem æquiorem esse testatur Guiliel. Maynerius, in l.in ambiguis.numer.207.ff.de reg.iur.Et hanc communem sententiā Doctorum esse inquit Didac.Couarru.in d.Epitom.in 4.libr. Decretal.3.par.cap.7.versi.6.adiiciens, vxorem quoque posse post litem contestatam viro accusanti obiicere exceptionem paris criminis,etiam antem litem contestatam commissi.Licet nonnulli sententiam contrariam secuti fuerint, referente Andr.ab Exea.in lib.pactorum.nume.377.

Et hanc sententiam quoque Iuris ciuilis interpretes in l. viro cum mulier.Zas.in l.2.nu.21.& Alciat.nu.7.ff.sol.matri. approbarūt.Periniquum enim videtur esse,vt pudicitiam vir ab vxore exigat,quam ipse non exhibeat,quæ res poreft & virum dānare.l.hæc verba.§.iudex adulterij.ff.ad l.Iul.de adult. Referunt & eandem Iaco.de Beluiso, in sua pract.iudicia.tit. de Leno.n.22.in 4.vol.tracta.Nicol.Boer.in Decis.suis,q.338. nu.3.in 2.par.Io.Barberius, in suo viatorio.tit.de adul. versic. vnum tñ notandum est,inquiens, etiam hoc de iure ciuili ꝓcedere.Ripa,in rubr.15.de iudic.n.26.Iodoc.Damhouderius, in Enchirid.rer.crimina.c.de adul.nu.29.vers.j.quādo ipse maritus eodem adulterij crimine infamis,& cōmaculatus fuerit. Conrad.Mauser. in tit.de nupt.§.fin.vers.postremò.pag. 127. Author Analysis Instit.tit.de nupt.versi.in quib.cau.nō potest fieri diuortium ptopter adulterium.& remissiuè Hartm.Hartmanni,in lib.2.practica.foren.tit.de accus.tit.4.Maritus adulter an possit accusare vxorem adulteram.Quia frustra legis auxilium inuocat,qui committit in legem.c.quia frustra.11.de vsur.Et mutua delicta pari compensatione tolluntur.d.c.pen. & vlt.11.de adult.d.l.viro.ff.solu.matri.gl.in ca.cùm super.in verb.posse.11.de concess.præbend.

Nō est hic facienda aliqua difficultas,quod ꝓpriè dicatur committi adulterium cum fœmina cōiugata.l. inter liberos. §.lex Iulia.ff.ad l.Iul.de adulte.Quia hoc casu secundùm iuris Canonici dispositionem, etiam cum soluta muliere vir matrimonio cōiunctus fornicando,dicitur adulterium committere.c.puto.32.q.5.Panor.in ca.transmissæ.nu.5.& 11.de eo,qui cogno.cōsang.& Socy.Iun.in cons.32.nu.5.& 6.in 2.par.con. Licet de iure ciuili secùs sit, Ludo.Gozadin.in cons.21.nu.5. Huic decisioni qui acquiescere volunt, illorum sententiæ nō sunt sequendæ,exemplo Iuris consultorū, qui ratò improbatarum sententiarum authores nominabant,& sequebantur.l. quidam existimarunt.ff.si cert.peta.l.2.§.ex his.ff.de verb.obl. l.j.ff.ad municipalem.vt præclarè annotat Marius Salomoni⁹ in l.Gallus.§.quidam rectè.nu.14.ff.de liber.& posth.in 3.vol. repe. Et supradicta conclusio adeò generalis est, vt de iure responderit Paul. de Castr.mulierem non debere excludi à petitione dotis,ratione adulterij commissi,quando vir eius etiā legem matrimonij violasset,& concubinam aluisset.in consil. 402.in 1.par.con.secundùm nouam impressionem,cuius sententiam communiter Docto.approbarunt Hippo.de Marsi.in l.j.§.fin.nu.5.ff.ad l.Cornel.de Sicar.in l.patre vel marito.num. 10.ff.de quæst.& in suis singul.234.incip. Paria delicta mutua compensatione tolluntur.Aegid.Bossius,in tract.rer.crimina. tit.de coitu damnato & punibili.nu.56.Ludo.Carerius,in sua praxi crimina.§.circa quartum.de modo se defendēdi. nu.17.

An quoque sententia requiratur, satis crassè explicarunt Host.in summa.d.tit.de diuor.& Francis.Mar.in suis Decis.par lamen.Delphina.d.q.514.Basil. Donnerus in d.tracta.de matrimon.c.5.quæ repetere non est necesse. Laurent.Kirchon.

Adulterium de iure ciuili neque ex parte viri neque ex parte mulieris dicitur, quando vir coniugatus colt cum soluta. ideóque pœna adulterij nō possunt puniri,hanc indubitatam Doctorum sententiam dicit Rolan.cons.lxxiiij.nu.12.lib. j.Hanc etiam communem dicit Caccialup.in rep. l.si qua Illustris.nu.58.C.de Orfician.Didac. super iij.Decret.nu.16.in fi. & quod talis coitus appelletur Stuprū, colligi videtur ex tex. in l.j.D.de adult.De iure autem Canonico, vbicunque marit⁹ vel vxor habet rem cum alio quàm cum propria vel proprio coniuge,appellatur adulterium,can. nemo.xxxij.q iij.cū simi. Refert Clarus libr.v.sent.§.Adulteriū.vers.tribus. P.Fichard.

Adulterium non committit vir cognoscens carnaliter mulierem nuptam quæ ante matrimonium fuit meretrix,& post matrimoniū perseuerauit in vita meretricia. secùs si ab illa vita cessasset & honestè cum viro vixisset.Ita cōmuniter observari dicit Ang.in l.si vxor.§.sed & in ea.nu.1.ff.de adult.& in l. si ea.C.de adul.quem refert Ana.in c.j.num.6.de Adult.& Rimina.cons.xlij.nu.20. Refert Clar.lib.v.§.Adulteriū.ver.quæro nunuid. P.Fichard.

Adulteriū hodie ꝓriuatum crimen est.quia nō nisi certis ꝑsonis eius accusatio permittitur, per tex.in l.quamuis.ij.C.de Adult.& hanc communiter approbatam dicit Fulgos.consil. cxxxv.nu.2.& Ant.Gomes l.lxxx.Taur.nu.49.Clar.d.§.adulterium.versic.est autem. P.Fichard.

Adulterij causa est communis fori,ita quod in ea potest tā ecclesiasticus quàm secularis iudex procedere. Com.attestat Alciat.in c.j.nu.18.de offic.ordin.Didac.super iiij.Decret.nu. 20.Si tamen ad separationem thori tantùm agatur, tūc solus ecclesiasticus iudex cognoscit, com. dicit Deci.cons.ccxij.nu. 2. Didac.super iiij.decret.nu.8.Clar.d.lib.v.§.fi.q.xxxvij. versi. quæro nunquid. P.Fichard.

Adulterij pœna de iure diuino secūdum legem Mosaicam erat pœna mortis,tam in masculo quàm fœmina. genus autē mortis erat lapidario.Exod.ca.xx. Deut.xxij. De iure autē Canonico Laicus adulter vel adultera excommunicatur.cap.intelleximus.de adul.& fœmina in monasterium detruditur, & si maritus nolit eā recipere,cogitur ibi toto tempore vitæ suę permanere.c.gaudemus.de adult.Clericus autē propter adulterium deponitur, & in monasterium toto tempore vitæ suæ detruditur.communem dicit Grillan.de diuer.crim.lib.iij.q.ij. nu.1.& q.vj.nu.11.Diaz.in pract.cim.cano.c.lxxix.quē refert Duennas. Regul.cj.in ij.limit. De iure autem ciuili magna est varietas, nam de iure Digestorum videtur magis communis esse quod adulter olim puniretē tantùm pœna deportationis. vt attestatur Cuma.cons.cliiij.nu.2. Marsi.in pract.crim.§.opportunè,nu.40. Didacus super iiij. Decret.nu.16. At secūdum ius Codicis omnes consentiunt quod punitur adulter pœna vltimi supplicij.per tex.l.quamuis.ij. C.de adult.& hanc communē dicit Alex.cōsi.xiij.nu.3.lib.viij. Cuman.cons.cliij.nu. 3.Sed hodie secundū ius authēticorū pœna illa cōmutata est in fœminis, propter sexus fragilitatem, vt nimirum adultera virgis cædatur,& in monasteriū detrudatur,& si intra biēniū maritus

Universidad de Deusto
Biblioteca

maritus eam non receperit,cogitur habitum monachalem ſuſcipere.& ibi perpetuò manere.textus eſt ī Authen.ſed hodie.C.de adulter.& hanc communē dicit Imol.in l.cùm mulier.num.18.ff.ſolut.mat.In maſculo autem firma manet diſ. poſitio.d.l.quamuis.quod ſcilicet puniatur pœna vltimi ſupplicij.ita cōmunitèr teneri dicit Imo.in c.tuæ,nu.13.de ꝓcur. & Alexand.in conſ.xiij.num.3.quē refert Rolan.conſ.lxxiiij. nu.8.& conſil.xxxv.nu.3.lib.ij.Sed quicquid ſit ſecundū iuris cōmunis diſpoſitionem, hodie videm⁹ in omnibus ferè prouinciis pœnam mortis commutatam eſſe in pœnam pecuniariam,& ita communiter obſeruari ex ſtatutis Italiæ atteſtatur Anan.in capi.final.poſt numero 11 de colluſ.deteg. quē refert.Tiraquel.de leg.connub.leg.xiij.nu.23.& in Gallia quoque adulteros non puniri dicit Ioan.Fabr.in l.cōſuetudinis.C.quæ ſit longa conſuet.Vide Boer.in deciſ.ccxcvij.nu. 26.& deciſ.cccxvij.nu.13.Hæc omnia refert Clar.in lib.v.ſen. §.adulteriū verſ.ſed quæro.Poteſt aūt propter crimen nō ſolum agi ad ſeparationē thori.ſed etiā ad dotis & don.propter nupt.priuationē.Com.dicit.Bermond.de concub.nu.32.refert idē Clarus d.§.adulterium.verſic.alia quoque.P.Fichard.

ADVLTVS.curatore carens iuramentum deferre poteſt. Ita in ſpecie poſt alios affirmat Iaſ.inquiens eam opinionem communiter approbatam eſſe.in l.iuſiurandū.§. pupillus.ver.qui d autem eſſet,ſi adultus non haberet curatorem.ff.de iureiur.De qua quæſtione multum ſcribit Roland.à valle,in conſi.54.in princ.& ſeq.nu.in 2.Tom.conſi.Kirchonius.

PRO.Aduocatus ſeu procurator paciſci de quota litis non poteſt.L.ſumptus.ff.de pact.l.litem.C.de procur.l.ſi contra licitum.C.mandat.Imo puniri debet.l.ſi quis C.de poſtu.l.Bellō.

Aduocati ſalarium non poteſt excedere centum aureos.l. 1.§.ſi cui.in fi.de variis,& extraord.cogni.tamen in criminibus capitalibus hoc non procedit.quia defendere delinquentem in cauſa capitali,in effectu iſta poſtulatio eſt merces eximij. laboris.l.ſi pater.§.ſi quis.in fin.& ibi ſingulariter Ang.ff.de donat.& pariformiter vbi ageret de infamia ꝓ ea,quæ notat gl.in l.iuſta cā.ff.de manum.vindicta & in c.vno de legatorū, extra de of.dele.& ita Ray.de Forli.& Baſ.mirabiliter in l.j.C. māda.dicētes ꝙ ſicut pro vita tuenda maximū ſalariū eſt debitū aduocato,ita pro ſtatu dignitatis conſeruando, quia à pari procedunt mors & infamia.Sed aduerte ad vnum hic,ꝙ ſi aduocatus ꝓpriā conduceret cauſam & obtineret in ea vtique nō poſſet ꝓ ſalario aliquid petere rōe,aduocatiōis & poſtulatiōis ſicut ꝓ aliena cauſa petere poſſet,vt protā Rom. deciſi.ccccxxviij.l.antiquis,& Canoniſtas omnes cōmuniter in cap.finem litibus.de dolo & cōtum.Lanfrancum in repet. c.quoniam cōtra falſam.nu.15.de ꝓbat.& Legiſtas omnes pleno ore.in l.ꝓperandum.§.ſin autem alterutra parte.C.de iudiciis,& Iac.de Aret.in tract.de expen.verſic.ſed quid ipſemet,& præfatam opinionem communem ſequuntur & atteſtantur Mod.in d.ca.quoniam ↄ,& in c.finē litibus,hoc verò non habet locum in aduocato,qui propriam cauſam conduxerat petente ſuum ſalarium tanquam intereſſe,vt tenent Doct.præcitati. F.Viuius.

Aduocati ſalarium debet ſolui poſt litem ſolutam.Iaſ.in l. diem functo.nu.11.ff.de of.aſſe.communem dicit.

De iure regio habes.l.ij.in ordin.aduo.diſponentem,quod quarta pars debetur ſolū in principio litis,& alia quarta pars cum ſit publicatio teſtiū:& quarta lata ſententia,& alia quarta in fine cauſæ. B.Vil.

Aduocatus in vna cauſa pro vno ēt ſi mutetur inſtāria nō aduocabit pro alio.Petrus Munius de exequen.mand.Regū capitul.communem dicit ex glo.in l.ſi.ff.de poſtul. B.Villal.

Aduocatus,qui obligatus eſt ad defendendum aliquem in cauſa an teneatur illū defendere in cauſa appellationis à ſententia definitiua,& qd in cauſa appellationis ab interlocutoria,quid item ſi eſſet inter locutoria cognoſcenda in loco remoto. I.Fich.

Aduocatus,qui ſe obligauit defendere in cauſa non tenet defendere in cauſa appellationis à definitiua,ſecus tamen ab interlocutoria.Iaſ.in l.ita demum.numero 8.C.de procu.cōmunem dicit.

Contrarium diſponitur per l.ij.in ordin.aduocatorum cū cauſa appellationis eſt ventilanda in loco vbi eſt aduocatus.

Fallit ſi interlocutoria eſſet tractanda in loco remoto.Iaſ. in l.inuitus:nu.14.de procu.C.communem dicit.

Aduocatus non tenetur iurare cauſam bonam patrocinari:quia aboleuit ab vſu iuramentum.Iaſ.in l.rem non nouam. nu.2.C.de iudic.communem dicit.

De iure regio habes l.j.iuncta l.ij.quæ videtur innuere cōtrarium.& vide l.xxiij.in ordi.aduo.quæ diſponit aduocatum teneri ad recipiendam relationem cauſæ in ſcriptis vt poſſit reddere rationem de iuſtitia partis. B.Villal.

Aduocatus ſalariatus de publico tranſmittit totū ſalariū hæredibus,etiam ſi ipſe moriatur ante tempus.Cur.Iun.in l. diem functo.nu.53.ff.de offic.aſſeſſo.communem dicit.

Et de iſto ſalario aduocatorū vide in verbo Salariū. B.Vil.

ADDITIO. Aduocatus & procur.an & quando poſſint eſſe teſtes pro eo pro quo fuerunt aduocati & procur.an verò poſſint deponere cōtra ipſum & in fauorem partis aduerſæ:Alberi.in l.deferre.nu.2.& ſeq.ff.de iur.fiſc.Pariſ.in conſil. lxx.pro reſolutione dubij.nu.1.vſque ad numerū 12.vol.4.& Bero.in c.ex literis.nu.59.de prob.Milis in repert.in verb. Teſtis.Et an ſi fuit aduoc.& procur.in prima inſtantia poſſit teſtificari in cauſa appellationis.idem Alb.in l.ita demum.nu.5. C.de proc.l.Fi.

Aduocatus etſi in cauſa,propria licitè ſalarium ſimpliciter petere nō poſſit,tamen per modum intereſſe,& dāni poteſt. Bar.& communiter Doctores hoc tenere aſſerit Minſ.cent.j. obſerua.ij.& vide plenius infrà in verbo Procurator,circa numerum.321. B.Villal.

Aduocatus litigantibus conſulere cogi poteſt ſi poſtulet. commune aiunt Fel.in c.ſi pro debilitate.col.vlti.de offic.delegat.Rip.de peſte.in titulo de reme.ad curandā peſtē.nu.89. Viuius lib.ſecundo.opin.viij. E.Suarez.

Aduocatus proſcripto opē ferens non in eam ſtatuti pœnā incidet,quæ fauorē ſeu auxiliū illi præſtantib.infligit.cōmune aiunt Targ.in pract.crimin.c.xij.Iul.Clar.in pract.§.vlt. q.lxxxij.ſtatuto ij.non tamen impunè hæreſeos crimine obſtrictis ſuppetias feret.vt cōmune inquiunt Afflict.in j.part. conſtit.regni.rubr.j.nu.43.& qui id rectè explicat Iul.Clar.in d.pract.§.hæreſis.ver.vlterius. E.Suarez.

Aduocatus & in eadem cauſa ante præſtitum patrociniū, & in aliis omnibus generaliter poſt latas in aliqua alia cauſa ſuppetias teſtis pro cliente eſſe poteſt cōmunia aiunt Lanfr. in c.quoniā ↄ ver.teſtes.nu.67.de probatio.Viuius lib.j.opin. ccclviij.at ↄ ipſum clientem ſemper,& vbique teſtis eſſe poterit vt receptum aſſerunt iidem ijſdem in locis. E.Suarez.

Aduocatus aut cauillantem etiam aduerſarium decipiens, aut iudicem quacunque techna,fallaciáve inducens peccat in Deum:commune loquitur Did.Couarru.lib.j.reſolut.cap. ij.nu.1. E.Suarez.

Aduocatus cauſæ defenſionem promittens, non illam tutari poſt finitiuam ſententiam in appellatione cogetur,vt cōmune effatur Iaſ.in l.ita demum.nu.8.C.de procur.quin nec interlocutionis prouocatiōe,cùm quod appellatur tribunal, longe eſt remotum,vt commune profert idem Iaſ.in l.inuitus.nu.14.C.illo eodem titu. E.Suarez.

Aduocatus licet in ciuilibus cauſis nunquam maius ſalarium obtinere debeat,quàm centum aureos.tamen in cauſis criminalibus longè lucrulentius adipiſcetur.vt cenſet Bar. in l.ſi parer §.vlti.ff.de dona.quem illic ſequuntur Ang.Cuman.& Imol.Ioan.de amicis conſi.cxlviij.nu.8.& qui vt receptum ponit Viuius lib.j.opin.xxj.Sed cōtrarium verius eſt, vt aſſerit eleganter Ari.Pinel.à quo ſto in lib.j.iij.par.nu.62. ver.infertur xxviij.C.de bon.mater. E.Suarez.

Aduocatus lite nondum expedita è vita abiens,ad hæredes ſalariū totius cauſæ tranſmittit,ſeu publicum ſeu priuatū ſtipendium habeat:vt commune eſtatum pronunciauit Iaſ. & Cur.in l.diem functo.nume.53.ff.de offi.aſſeſ.& vide infra ver.mortuorum. E.Suarez.

Aduocatus in ſuamet cauſa victor ſalarium à victo nullū extorquebit.commune dicit Boer.deciſ.ccx.nu.3.niſi præſto eſſe alteri cauſæ,atque illi opem aduocationis ferre prohibeatur.vt rectè atteſtatur.Hippo.in rubr.nu.cxxiij.ff.de fideiuſſ. E.Suarez.

Aduocatus non ideò minus integrum ſalarium adipiſcetur,quòd liti finis,non iudicis officio,ſed amica compoſitione,ſit impoſitus.vt commune aſſerunt Guido Papæ q.cij.nu. 2.Cagno.in l.diē functo.nu.156.ff.de offi.aſſeſſ. E.Suarez.

Aduocatus non anteà rectè ſalarium exiget,quàm ad finē peruenit.commune renuntiat Iaſ.in l.diem functo nu.11.ff. de offici.aſſeſſ. E.Suarez.

Aduocatus poſtquam alterutrius partis rōnibus inſtructꝰ eſt,ſi ſe ad alterū transferat,nō ſolū præuaricationis,ſed & falſi reus agetur.cōe ait Boſſius in pract.crim.tit.de præuar.nu. 2.& 5.quod procedet,& ſi mutetur inſtātia.cōe inquit Pet. Nun.de exec.mand.reg.cap.ij. E.Suarez.

Aduocati gratis patrocinati,honorarium à victo victor nō exprimet.vt com.ait Boer.dec.ccx.nu.5. E.Suarez.

Aduocati ne iuſiurandum dent ſe bonam cauſam defendendam

dendam ſuſcepiſſe, liberantur diſſuetudine, vt receptũ atteſtatur Ia. in l. rem non nouam. nu. 2. C. de iudic. E. Suarez.

ADVOCATVS poteſt cõpelli ad ſuſcipiendũ delegationẽ ſecundum Bart. in l. ſancimus, la prima. nu. 2. C. de aduoc. diuerſo. iudicio. & ſimiliter ipſe aduocat⁹ cogi poſſet litigãtib⁹ conſulere, ſecundum glo. in l. ij. C. de proxi. ſacro. ſcri. lib. xij. & Bar. in d. l. ſancimus, quorum certè opinionem affirmat eſſe communem Bal. in c. ſi pro debilitate. de off. deleg. Ia. in l. iij alias cum qui res. nu. 13. C. de procuratoribus, & Ripa, in tract. de peſte. in tit. de remediis ad curãdam peſtem, numer. 89. ſed idem aduocatus cogi non poſſet ad ſubeundũ officiũ aduocationis, & poſtulationis, niſi vrgente neceſſitate, vt per Barto. in d. l. ſancimus in ſummario, & aduocatus iſte pro ſuo patrocinio poteſt petere, & cõſequi ſalarium, & mercedem, ſecundum qualitatem negotij, conditionẽ clientuli, conſuetudinem loci & grauitatem, facundiam, & excellentiam ſuã, dũmodò nõ excedat centum aureos. l. j. §. in honorariis. ff. de var. & extraor. cognitio. per quem tex. ita voluit gl. in l. j. §. ait prætor, in ver. non habebũt ff. de poſtu. & Zaſius, in §. tripli. num. 20. inſtit. de ac. & non modò procedit de iure ciuili, ſed de iure etiam canonico, vt habetur, in c. nõ licet. ij. quæſt. iij. & tenet gl. & Cardin. in c. qui ſtudet. j. q. j. & & Gui. Pap. in quæſt. cxc. & ſalarium hoc aduocatus petere poteſt, etiam ꝙ cauſa, & lis nõ terminetur mediãte ſẽtẽtia diffinitiua iudicis, ſed per amicabilem compoſitionem. gl. in l. fi. in ver. ex euẽtu. ff. mãda. Spec. in tit. de ſala. in §. ſequitur, ver, ergo ſi litigator & Ia. in §. tripli. inſtit. de actio. quia non ſtat per eum cauſam ipſam adiuuare, et pactum obſeruare, ſecundum Gui. Pap. in q. ci. nu. 2. vbi meminit iſtam eſſe communem opinionẽ, quã ſequitur Cagnolus in l. diem functo. nu. 156. ff. de offi. aſſeſſ. & aduerte. quòd aduocatus pro præſtatione, et ſolutione ſui ſalarij poſſet cogere clientulum ſuum officio iudicis mercenario, ſecundum Bar. et omnes, in l. properandum. §. illo ꝓculdubio. in princip. C. de ind. imò intrepidè dixit Amanell. in ſingu. cclij. quòd aduocatus ob non ſolutum ſibi ſalarium dimittere poteſt clientulum ſuũ, hærereque parti aduerſæ, & eam totis viribus iuuare per glo. in fin. in l. j. C. de aduo. fiſci, ſed id agens in regno Neapolit. certè nedum maxima reprehenſione dignus foret, ſed pœna etiam non leui plectendus veniret, quod optimè ſancitum eſſe exiſtimo, tam pro cõſeruanda grauitate aduocatorum, quàm etiam pro falſitatibus excludendis, remouendis, ac penitus euitandis, ideò potius ſuaderem aduocato vt totum ſalarium ſibi occaſione poſtulationis debitum amitteret, quàm cũ perpetua eius infamia parti aduerſæ inhæreret, quinimo meminiſſe eos oportet aduocationis officium de iure diuino eſſe, & Chriſtum Saluatorem noſtrum, quandoque pro ſalute humani generis multorum aduocati ſubiiſſe munus, quod eleganter pluribus cõprobat Caccialupus in trac. de adu. q. j. et aduocatus inſtructus informatusac edoctus de iuribus vni⁹ parris cui ꝓmiſerat patrocinij præſtare, ſi deinde eam relinquat, & ꝓ altera parrocinet incideret quippè in crimen falſi, nõ aũt præuaricatiõis, vt voluit Bar. in l. j. ff. de ꝓuaricat. cui oẽs cõiter inhęrẽt. Alci. quoque, in l. præuaricatorib⁹, ff. de verb. ſig. et Aegi. Boſſius, in tit. de præuaricatoribus, nu. 2. & 5. vbi facit mentionẽ de iſta communi opin. F. Viuius.

Aduocatus qui propriam cauſam perſequitur, non repetit ſalarium ſi vincat cauſam. Boe. deciſ. ccx. nu. 3. cõem dicit. Fallit tamen ſi ceſſauit aduocare in alia cauſa: quia poteſt petere intereſſe. Hipol. in Rub. ff. de fideiuſſ. nu. 313. B. Villalob.

Pro. Aduocati æquiparantur militib. l. aduocati. C. de aduoc. diuerſi iudic. Ioan. Bellon.

Aduocati dãtur reis incarceratis, per judices. & poteſtates, & cum proceditur in cauſa, quicũque vult indicia, illa petit. & ita quotidie ſeruatur. Blancus in l. fi. nume. 21. fol. 12 ff. de quæſtio. Bonacoſſ.

Aduocatus non punitur ſtatuto prohibente opem, auxilium vel fauorẽ dari bãnito, qui opem ſuam ꝓbet proſcripto, vt eſt communis opinio Soarez in ver. aduocatus. num. 24. Niſi foret hæreticus. vt eſt communis opinio de qua ibi. Bonacoſſ.

Aduocatus rei non poteſt vltra metam patrocinium exigere, etiam in criminalibus. cõmunis eſt opinio, de qua Soarez verſi. aduocatus. nu. 101. Licet hodie ſeruent contrariũ, dicentes illud, accipite dum dolor eſt. Bonacoſſ.

Aduocatorum honoraria à clientulis ſenſim quæſita habẽtur quaſi caſtrenſis peculij numero. vt commune ait Ia. in l. vlt. nu. 1. C. de inofficioſi. teſtam. & in rub. num. vlt. C. de procurat. Viuius. lib. j. opin. ccxl. adde Porc. in prin. nu. 4. Inſtit. per quas perſ. nob. acquir. F. Suarez.

AEdificare poteſt in area ſua, ſeu ſolo recipiens ſtillicidiũ dummodò ſeruitus debita ſtillicidij non impediatur, & ædificans ipſe ſtillicidium recipiat, ſecundum gl. Bar. Odof. Flor. & omnes, in l. ſeruitutes. §. fi. ff. de ſeruit. vrb. præd. quorũ opinionem inquit cõem Sali. conſi. cxlj. & Cæpolla, in tract. ſeruit. in c. de ſeruitute ſtillicidij, q. vij. nu. 7. licet ipſe aliter ſentiat, & temerè quidẽ cæterùm abſque dubio aliquo procederet cõis iſta, vbi recipiens ſtillicidiũ, ædificaret citra, & nõ vltra, cũ nullũ ius cõpetat vicino citra ſtillicidiũ vt declarant Do. oẽs in locis præmiſſis, & eſt tex. in d. §. fi. Et aduerte ꝙ ædificãs iuxta murũ alterius debet relinq̃re vnũ pedẽ per l. fi. ff. fi. reg. ſed vnde capiendus ac ſumẽdus ſit pes ab ipſo muro, ſeu à loco, vbi cadit ſtillicidiũ, & in hoc iudicio meo inſpicienda foret conſuetudo ciuitatis. cùm conſuetudo quemcunque actum regulet. l. quod ſi nolit. §. quia aſſidua. ff. de ædil. edic. Deci. in l. ſemper in ſtipulationibus, ff. de reg. iuris, Felyn. in c. j. de probatio. & ita arguit Cæpolla, in d. tract. ſeruit. in c. de ſolo, & area, nu. 2. ſed vbi ceſſaret conſuetudo, & res iuri cõi decidenda eſt, pes ſumendus foret à muro, non aũt à ſtillicidio, præcipuèque vbi area, in qua ſtillicidiũ cadit eſſet illi⁹ recipientis, vnde concludendũ eſt, ꝙ in re ſua quiſlibet eſt moderator, & arbiter. l. in re mãdata. C. mandati. ideò ei licebit intra locum, vbi cadit ſtillicidiũ ædificare, & aduerte ſimiliter ꝙ d. l. fi. ff fi. reg. procedit tã in prædiis vrbanis, quàm ruſticis, vt latè concludit Cæpolla, in d. tract. ſeruit. in c. de pariete, & muro, nu. 2. vbi dicit ita ſeruari. F. Viuius.

AEdificare in ſua area, ac ſolo quis poteſt, & in eo opus facere, etiam quòd vicino noceat, dummodo animo nocendi nõ faciat. l. j. §. denique. C. de aqua plu. arcen. & ſi ex hoc ædifiũ ciũ vicini ruat, nõ tenetur ædificãs, vt probatur, in l. fluminũ. §. fi. ff. de dam. infecto, imo ſi ædificium iſtud aliquo tractu tẽporis prębuerit vicino iuuamen, & poſtmodum velit dominus amouere alicuius ſuæ commoditatis, & intereſſe gratia nihil ſibi imputandum eſt, ſecundũ gl. in d. l. fluminum. §. fin. & ſic ædificans in iſtis caſibus non teneretur de damno infecto aliquo modo, & licet in hoc, & circa hoc ſtipulatio interponi non debeat, tamen ſi interpoſita fuerit, & ædificãs ſe obligaſſet ſpontè, ex certa eius ſcientia, & non per errorẽ aliquem. & ſic ſciens non teneri ad damnum reſarciendum teneri voluit, tenetur & tenaciter obligatur, ſecundum gloſſ. Dyn. Iaco. de Areti. & Bart. in d. l. fluminũ 5. fin. & Corne. cõſilio cclxxxij. numero quinto. volumine quarto, vbi recitat iſtorum opinionem eſſe communem, & ſuadet ſequendam fore. F. Viuius.

AEdificare poteſt dominus aream, in quam cadit ſtillicidiũ modo ſeruitus ſtillicidii non impediatur: & ædificans ſtillicidiũ recipiat. Bello conſi. lxj. nu. 5. communem dicit, ex gloſ. & Barto. in l. ſeruitus. ff. de ſeruit. & Socin. conſil. cxlj. B. Villal.

AEdificare caſtrum ad æmulationem priuati, nulli eſt licitum, Boer. deciſ. cccxx. nu. 9. communem dicit.

Irẽ neç ædificare, vt videat hortos religioſorũ, aut monialium nemo poteſt. Boer. cõmunem dicit. Idem.

AEdificiũ factum in re dotali non cedit ſolo: quamuis me dieras expẽſarũ ſit alterius cõiugis, Boe. in cõſue. Biru. in reg. *des couſtumes des mariages.* § ij. cõem dicit ex Iaſon. in l. ſenatus. §. Marcellus. ff. de leg. j. Idem.

Quãdo vna res, vel diſpoſitio alteri æquiparatur, quidqd plus eſt in re, ad quã fit ęquiparatio, adiicitur rei ęquiparatæ: ipſi vero, ad quã fit æquiparatio nihil accedit. Eſt cõis opin. cũ Bar. in l. j. ff. de lega. j. ſecundũ Dec. in conſ. xlvj. viſo pũcto, in fi. vol. j. Mat. Cherianus.

AEdificia publica ne labaſcãt, operã debet nauare Reipubli adminiſtrator, cõmune ait Cur. Iun. conſi. xix. n. 13. E. Suarez.

AEdificatio areæ, ĩ quã ſtillicidiũ cadat, iure permittit, ſi vel caſuræ ſtillæ ſeruitus nõ impediat, vel eius caſus ab ędificãte excipiatur cõe doc. placitũ ſcribit Bel. cõſ. lj. nu. 5. E. Suarez.

AEdificatio, quæ proſpectũ in religioſorũ, vel veſtaliũ virginum hortos præbet, non eſt licita. vt cõmune prodit Boer. deciſio. cccxx. nu. 9. E. Suarez.

Pro. Aegritudo corporis ſi adſit ſanitas mentis, non impedit ad teſtandum, nec ad contrahendum l. ij. ff. de teſtamen. l. ſanum, C. de tranſact. I. Bellonus.

AEgrotus ſeſe in criminũ cauſis ſiſtere non cogit, ſed ſuam innocentiam poteſt defendere per procuratorẽ. vt cõmune aiunt Grat. conſ. xcviij. nu 2. lib. j. & qui eum laudat Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. xxxiiij. ver. dixi etiam E. Suarez.

AEgrotus ſeſe in criminum cauſis ſiſtere non cogitur, ſed ſuam innocẽtiam tueri poteſt per procuratorẽ, vt eſt communis opinio. Soarez verſ. ægrotus. nu. 115. Bonacoſſ.

Pro. AEqualitas delictorum æqualitatem pœnarum deſiderat

Universidad de Deusto
Biblioteca

derat,in l.si quenquam.in fin.C.de episcop.& cleric.vbi quos par facinus comitat,& æquat,vtrosque similis pœna comitari debet. ad idē tex,in l.quicūque.§.fi.C.de hæret.& in §.fi.in auth.vt fratrum fil.succed.colla.ix.in cap.fina.de pœn.lib.vj.

Obiec.Contra de l.quædam.ff.de pœn.& l.Pedius.ff.de incen.ruin.& naufrag.vbi aliquando grauior,aliquando leuior pœna imponitur personis idem delictum committentibus.

Sol.Illud est propter conditionē personarū,& rerum qualitatem,vt ibi not.

Obiec.Præterea par est crimen rapere,vel raptum raptori seruare.l.crimen.ad legē Iul.de vi pub.C.& tamen inæqualis pœna statuitur:plus enim punitur raptor,quam raptam rem seruās.in l.vnica.in §.pœnas.C.de raptu virginū seu viduarū.

Sol.Dic q̄ d.l.crimen.ita intelligitur,q̄ñ alterum crimen ex his duobus non est alteri dissimile quoad pœnā corporis afflictiuā,sed non quoad pœnam perdendi.& est ratio quia minus delinquit qui raptum seruat,quam qui rapit. I.Bel.

Pro.Aequalitas in iudiciis est obseruanda:non enim debet claudicare iudicium.in l.fina C.de fructibus & litium expensis.l.nō debet actori.ff.de regulis.in cano.nullus.iiij.q.iij.& c. nouit.extrà de iud. I.Bel.

Aequiparatorū antiqua lege,etiam odiosis alterutrius dispositionibus,alterum regitur.vt commune dicit Bellon consilio lxxix. Suarez.

Pro.Aequitas præfertur rigori.in l.placuit.C. de iud.in l.si seruum.§.sequitur.ff.de ver.obl.& l.in summa.§.item Varus. ff.de aqua plu.arcen.

Obiec.Contrà,imò rigor est obseruandus.in l.prospexit.ff. qui & à quib.vbi lex quātūlibet dura tenēda,quia scripta est.

Sol.Aut rigor est scriptus,& æquitas non scripta:& tunc rigor scriptus præfertur æquitati non scriptæ.d.l.prospexit.aut æquitas est scripta,& rigor iuris scriptus: & tunc æquitas scripta præfert rigori iuris scripto;vt in c.fi.de trāsactionibus.ext.

Aes alienum tenetur soluere hæres,& nō vsufructuarius, Dec.consi.90.& Ioan.Durand.in arte testan.titu.sexto, Paul. communem dicunt. B.Villalob.

Pro.Aes alienum respicit vniuersum patrimoniū,non certas facultates,in l. si fideicom.in §.tracta.ff.de iud.

Aestimatio non facit emptionem,quando pretium nō est condignū rei.cōem dicit Parisi.in cons.lxxxj. nu.j.l.iij. B.Vil.

Aestimatio facit emptionem Boe.decis.cccxxvij.num.11. communem dicit. B.Villal.

Pro.Aestimatio reducenda est ad tempus moræ.l. vinum. ff.si cer.pet.l.in h. c.ff.de condi.tritic. I.Bellon.

Aestimatio q̄ñ emptionē faciat:no Soc. reg. 141. verb.æstimatio Didac.pract.quæ.2.c.18.nu.8 Diaz inter iuris regulas,reg.218.li.5.Tiraq.de retrac.lignag.§.i.gl.14.n.20. Quid dicendum q̄ñ æstimator & assumpti discordant, & vnus æstimat 20.alius 30.alius 35 Dic q̄ debent oēs illæ summæ coaceruari,& per iudicem æstimari in tertia parte totius summę: ex not.per doct.in apostil.ad Bar.in l.si fideiussor,ff.mād.Put.

Aestimatio potest emptionem præsumptā facere in dubio q̄ñ pretiū correspondet rei,alias nō.l.quoties. C.de iur.dot. ibi.& iure æstimatæ sunt.in l.fres.§ j.ff.eod.tit.Paris.cons.81. nu.11.lib.3.licet contrariū videatur velle Pet.à bella pert. in d.l.quoties.vbi vult maritū pretiū supplere.per d.l.si res.§.j.

Aestimatio emptionem pre se fert.vt frequentibus doctorum calculis probatū ait Boe.decis.cccxxvii.nu.11.vnde & rerum dotalium æstimatio in dubio emptionem gignere censetur.vt commune ponunt Ang.Aret. in prin.instit. quib.alien.Alex.consi.lxxix.lib.v.Socin.consi.vj.& sequen.lib.j.Nevizan.in Sylu nu.20. intellige tamen semper nisi pretiū re sit indignum.vt asserit receptum Paris.cons.lxxxi. num.11.libro iii. E.Suarez.

Aestimatio rei contractu stricti iuris debitæ à petitione ēt extra iudicium facta,crescere incipit,vt est gl.sentētia in l.vinū.ver.petitum.ff.si cer.pet.cōis iuxta Ias.illic in prin.& Gomez.in § actionū.nu.20 Instit.de action.Boer.decis.lxviii.defendit Bellon.lib.j.supputa.c.xvii.& si magis placere debeat antiquorū doctrina petitionē in ipso iudicio exigētium de qua attestātur Alb.in d.l. Vinum sequuntur merito in codē loco Aret.nu.2.Soc.nu.8 Dec.nu.3.& nu.14 Purpur..nu.40. Alci.in l.vna,cap.viii.nu.9.C.de sent.quæ pro eo quod inter. Gomez,in d §.actionū.nu.20.& seq.vbi autē dies est adiectus post eius laptum crescet statim rei æstimatio.l. quoties in diē ff.de ver.oblig.cuius rei ratio elucescet ex l.j §.editiones.ibi, pars est stipulationis.ff.de eden.de qua ēt studiosi consulant in d.l.vinum. ccccciii.nu.8.Dec.nu.3 Alc.nu.8. E.Suarez.

Aestimatio per iusiurandū in litem probata,à snīæ die metienda est.vt elit Bart. opinio in l.iii §.in hac à nu.4.ff.cōmod. quam testatur cōem Alex.in l.vinum.nu.15.ff.si cert.pet. & in l.vbi.nu.vlt.ff.de eden.Ang.Aret.in §.præterea,nu.36.Instit. de action. placet tamen longe magis acutissimi Fulg. distinctio ad illū §.in hac.quam tandem amplectitur eruditus Alc. in d.l.vinum nu.39. E.Suarez.

Aestimatio vbi alicuius rei initur, & cōe pretium non ex affectione vel priuata alicuius vtilitate spectatur, & quod ij. libenter dabunt qui rei qualitates & conditiones noscūt,nō quod alius quilibet emptor præstabit consideratur, vt commu-
10 nia effert Arius pinel.in l.ii.cap.vlt.nu.17,18.19.20. C.de resc. vendit. E.Suarez.

Aestimatio rerum soli ex earundem fructibus, non ex ipsarum magnitudine vel fabrefacta constructione metitur. vt commune quis affirmare poterit ex Plat.in l.ij.C.de præd. & omn.reb.nauicul.Sal.in l.j.nu.45.de fideicom.Arc.in l.alimēta,nu.3.C.de neg.gest.Alexand.in l.si maritus.ff. solut.matri. Ias.in §.sed & si quis nu.11.Instit.de act.& in l.si constante. num.50.ff.sol.matrim.Afflict.dec.lviii.nu.6.Boer.decisix.
20 nume.6. E.Suarez.

Aestimatio integri precij rerum immobilium efficaciter initur ex subducta ratione quantitatis reddituum, quos ipse deductis expensis viginti annorum spacio præstabunt,vt cōmune aiunt Tiraq.de retract.ling.5.j.glos.vj.nu.19.Did à Couarru.lib.iii.resolut.cap.ix.nu.5.Arius Pinel.in l.ii.cap.vlt.nu. 29.& 32 C.de rescind.vend. qui etiam tradit nu.30. quo pacto fructuum æstimatio fieri debeat. E.Suarez.

Aestimationis rei detrimentum non præstat venditor,qui precio accepto eam tradere moratus est, vt receptum interpretum dogma affirmant Alex.nu.13 Curt.iun. nu.23.in l.
30 vinum.ff.si cer.pet.Ias.in l.quoties in diem.in prin.ff.de verb. obl.Gomez.in §.actionum nu.19 Instit.de action.licet ōnium docuerit Bar.in d.l.vinum.nu.4. quē eodem loci sequuntur Bald.Ang.& Pau.nu.8 Butiget.nu.31.Zas.nu.16.& Soc.consi. cxxxiii.lib.j.à quibus sum. E.Suarez.

Aestimatores à iudice eligi debent, qui iureiurando astricti referant de damni quantitate,de rei precio, & cæteris ad æstimationem attinentibus:commune,aiunt Cagnol. in l.ij. num.258.C.de rescin.vendit.& ad eandem legem Ari.Pinel. cap.vlt.nu.4.Vinius lib.j.opinion.clxix.intellige si ij quorum
40 lis est,dissenserint,alioquin,ad eos in primis spectabit optio. vt cōe ausim affirmare ex Bar. in l.si quis arbitratu.nu.7. ff. de verb.obl.Ias.in §.quædam. nu.78. de actio. Felin.in cap.quia indicante.nu.primo,de præscriptionib. Dec. & alij, quos refert Arius Pinelus dicto c.vlr.nu.iii.vbi & in sequentib.multa de hac re eleganter,atque accurate memorat. E.Suarez.

Aetas ad intelligentiam,& discernendarum rerum prudētiam à iure requisita,non suppletur malitia,aut præcoci iudicio,vt commune inquit Did. à Couarruuias de sponsalib. j. part.c.ij.nu.1. E.Suarez.

Aetas ex iuris vel statuti dispositione in contractibus desiderata,per verba,quod sit contrahens talis ætatis non imputat pro expleto inceptum annum: secus si statuti verba habeant quod sit gestū ab existentibus in tali ætate vt cōe fatur Cur.Iun.consi.131 Didacus à Couarru. dicto c.secundo, nu. secundo. E.Suarez.

Pro.Aetas legitima,vel perfecta,dicitur vigintiquinq; annorum.l.fi.C.de his qui ven.ęta. imper. I.Bellon.

Pro.Affectare quisquam non debet id in quo intelligit, vel intelligere debet infirmitatē suā alij damnosam futuram. in l.idem iuris.in §.stellionem.ff.ad l.Aquil. I.Bel.

Affectionis ratio non habetur in furto.Ant.Nice.in cōcor. glo.lxxxv.communem dicit. B.Villalob.

Pro.Affectionis ratio in bonæ fidei iudiciis habetur.l.cum seruus extero ff.mandat. I.Bel.

Affectio,conatus,& attentatio delicti,nullas pœnas,ob generalem consuetudinem,luit. vide infrà in versicu. voluntatem. E.Suarez.

Affectionis,ratio ēt ex bene meritis, vel coniunctione sanguinis profecta nō inducit interesse(vt doctores fantur) cōsiderabile,vt quis alteri stipulari possit : quemadmodum censuit gl.in l.fideiussoris,xxiiij.ver.neque.ff.de pact.quā asserūt receptā Ias.in l.huiusmodi.nu.vigesimo secundo,ff de legat. primo,Decius in capitulo ad nostrā,nu.tertio.de ꝓbationib. Arius Pinel.in l.j.par.iii.num.62.ver.infertur xxvj. C. de bon. matern. E.Suarez.

Affectionis ratio non habetur in furto.cōe dicit Ant. Nicel.in concord.gl lxxxv. E.Suarez.

Affectus nō punitur vt effectus,si impedimentū cessat ex cōi obseruantia,vt est cōis opinio de qua Bursatus consi.94.
80 nu.31.& hoc iure consuetudinario gñali, vt est cōis opinio,

quæ

quæ non eget prælatione. fallit in delictis atrocissimis, licet etiam ipso iure cum reis mitius sit agendum, & minus punitur, qui actū non perfecit, licet peruenerit ad actū proximū, vt est cōis opinio. Clar. q. 92. per totum. & iudex circumspectus secundum eum, inspecta facti & personarum qualitate, semper in mitiorem inclinabit partē. vide Grāmat. deci. Neapol. 2. nu. 6. & seq. Viui. cōi. opi. 326. in 1. par. Bal. in cons. 361. in 1. vol. vbi dicit ita seruari, quia statuta ciuitatum considerant factum, non animū, si factum non est sequutū. Et ita generali consuetudine mundi seruari dicit Corsetus in reperto. ad Abb. in ver. affectus. Amplia in pluribus casib. vt per Benedic. de foro Sempro. in reperto. ad Fely. ver. animus hominis quomodo probatur. vide omnino. Clar. in §. homicidiū. ver. vlr. quæro. Bonacoss.

Affectionis ratio non habetur in furto, vt est cōis opinio, de qua Soarez ver. affectionis. nu. 153. Ant. Nicellus de concordia gl. con. 85. communem dicit. Bonacoss.

Affectus seu conatus non punitur, nisi integro effectu secuto, secundum cōem per Burs. consi. 94. nu. 34. lib. j. Clar. in pract. §. fin. q. 92. in princ.

Pro. Affectus non punitur, nisi sequatur effectus. in l. cogitationis. ff. de pœn. in l. j. §. j ff. quod quisque iuris.

Obiec. Contrà de l. j. ff. de extraord. crim. & l. vnica. in prin. C. si quacunque præd. potest. & l. si quis non dicam rapere. C. de epis. & cleric. & l. si quis seruo. C. de furtis, & l. præsenti. C. de his, qui ad eccles. cōfug. & l. j. §. bestias. vbi gl. no. ff. de posthu. vbi punitur affectus, sicut effectus.

Sol. Affectus non punitur vt hic, vbi statum est in finibus cogitationis, nec vltra processum fuit: vbi verò ad aliquē conatū processit, tunc affectus punitur in grauioribus. criminib. vt in contrariis. I. Bel.

Affectus & conatus puniuntur de iure communi, licet nō sit sequutus effectus. Cōm. opi. dicit Ioānes de Ligna. cōsi. xx. nu. xv. inter consilia criminalia diuersorū. lib. j. Cōtra, q̄ non punitur affectus nisi secuto effectu, cōem dicit Barb. consilio xxxiii. libro secundo, vt illum refert Apostil. ad Deci. in l. non vult hæres, nu. iiij. de regulis iur. Gram. voto viij. nu. 15. Et q̄d hæc posterior opinio generali consuetudine approbetur, attestantur cōiter Doct. & dicit Ang. in l. j. §. fi. nume. lij. ff. quod quisque iuris. & consi. xxxiiii. num. j. quem refert Maranta in suo speculo nu. 54. Imò dicit Catald. de synod. q. excviij. quod hæc generalis consuetudo non indigeat probatione. Hæc tamen posterior opinio non habet locum in delictis atrocissimis. Comm. dicit Felinus in capitulo primo. post. nu. 9. versi. limita secundo, de offic. delegat. Didacus in clementina si furiosus, numer. vj. Boer. de seditiosis, in vij. præsuppositio, nume. xlii. Idem attestatur Ignеus l. j. §. occisorum. num. 41. ff. ad Syllеian. Sed secundū generalem consuetudinem etiam in hoc casu mitius agendum est, & minus punitur qui actū non perficit, licet peruenerit ad actum proximum. vt Cōmun. teneri dicit Marsi. consil. cv. nu. j. Afflict. super iii. part. constitutio. rubri. xxiiii. in princ. nu. 15. Bertrād. consi. ccxxviij. num. sexto. libro vij. Grammat. vot. viij. Hæc Clar. d. lib. 5. §. fi. quæst. xcij. per tot. vbi tamen concludit, se credere q̄ iudex in practica possit adhærere cuicunque voluerit opinioni, inspecta nimirum facti & personarum qualitate, semper tamen in mitiorem partem inclinandum. Iul. Clar.

Affines in causis criminalibus pro affinibus testificari nō possunt, vt est communis opinio. Soarez vers. affines. nume. 137. Bonacoss.

Affinitas contrahitur ex sola copula etiam illicita. Couar. in epi. iiij. q. vij. nu. 3. communem dicit. B. Vill.

Affinitas, & ex illicito, iniustoq́ue coitu oritur, vt commune tradit latè Did. à Couarru. de spons. j. part. cap. vj. §. vj. num. 3. & ante eum non relatus ab eo Porc. num. 1. in titulum de gradib. F. Suarez.

Affines vbi statuto ad compromissa adiguntur, socer ac gener, quorū affinitas iam vxoris morte dirempta est, cogendi ad id non censentur, vt commune aiunt Alex. in l. non tātum nu. 27. ff. de re iudic. Crot. in tracta. de testib. in ii. quæ. vi. prin. Blancus de compromiss. q. iii. nu. 23. & seq. quemadmodum nec nouerca, & priuignus ad id constringentur, vt frequenter placitum attestantur Alex. consi. ccvii. ad fin. libr. v. Blanc. vbi supra nu. 28. F. Suarez.

Affines in causis criminalibus pro affinibus testimonium haud dicent. cōe inquiunt Corn. consil. clxxij. litera T. libr. ii. Vilap. quē cum aliis refert Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. xxiiii. ver. quæro modo. E. Suarez.

PRO. Afflictio nō debet dari afflicto, vt in illa l. diuus. ff. de offi. præsid. & in l. pœna. in §. fin. ff. ad l. Pomp. de parri. & in l. tam dementis. C. de epis. aud. vbi furioso pœna addi non debet, cùm satis furore ipso puniatur. ad idem tex. in l. iure succursum est. ff. de iure dot. vbi pater propter luctū filiæ defunctæ dotem nō amittit, sed recipit, ne duplex ei detur afflictio. adde l. ex facto. in §. Iulianus. ff. de vulg. & pup. substi. & l. nauis in §. fi. ff. ad l. Rhod. de iact. de iure canon. vide tex. in can. cùm percus. vii. quæst. j. & in c. at si clerici. in fin. extrà de iudic. & in capit. ex parte. extra de cler. ægrot. vel debil.

Obiect. Opponit de l. Romanus. ff. de tut. & cur. vbi in eadē tutela duplex periculū qs sustinet, & fideiussiōis, & tutelę.

Sol. Ibi fideiussor potest etiam esse contutor ratione, & fauore tutelæ, quæ publicum munus est: & ideo inuitis datur, vt in §. j. Instit. de excusa. tut. vel curat. & l. necnon. ff. de tut. & curat. dat. ab iis. Ideo ibi non excusatur, cum necessitas legem non habeat.

Obiec. Præterea obstat, quòd in delictis pœna duplex dari potest. in l. capitalium. in §. solent, de pœn. ff. & in l. j. ff. de iur. pat. in c. attendendum. xvii. q. iiii. & ca. si quis cuiuslibet. xxi. q. v. in capit. j. extra de calum. & capit. in archiepiscopatu. extra de raptoribus.

Sol. Duplex pœna potest infligi, cùm vtraque per se non sufficit, vt in contrariis. Cum autem vtraque per se sufficit, duplici pœna quis affligi non debet, vt hic. I. Bellon.

Agens ex numeratione ex causa mutui, & probans tantū de confessione mutui succumbit, secundum Bartolum in l. si ex cautione. C. de non nu. pec. in l. certi condictio. §. si nūmos ff. si cer. peta. Spe. in tit. de teste. §. 1. versi. sed pone egi contra. Quod facit: quia ꝓbando confessionē p̄sumptiuè, ꝓbat numerationem contra confitentem. ff. depos. l. publia. in fin. & tunc confessio adducitur ad probationem numerationis, & facit eam præsumi, vt vult ipse Bart. in l. cū falsa. C. de iuris & fac. igno. & sufficit probationem concludere præsumptiuè, l. oēs. §. Lucius. ff. de his quæ in fraud. cred. & secundū eū in l. cum quid. ff. si certū pet. Et opin. Bart. posset procedere ante biennium, & quo ad præiudiciū tertij, secus post biennū, & ad præiudiciū confitentis, secundum Imol. in l. ita stipulatus. §. Grisogonus. ff. de verb. obl. Si autem agat ex mutuo probādo de confessione, debet obtinere: quia libellus de mutuo verificatur in mutuo ciuili, quod inducitur ex confessione secundum Bart. in dicto. §. si nummos. Balb. decis. 309.

Agens ad pœnam debet probare se prius pro parte sua cō tractum adimpleuisse, l. Iulianus. §. offerri. ff. de act. empt. Propterea vt aduersarius meus possit prætendere me ei non seruasse promissa, & incidisse in aliquam pœnam vel priuationem, semper requiritur, q̄ ipse prius liquidissimè probet, se mihi adimpleuisse omnia pro parte sua promissa. l. quæro. §. inter locatorē. ff. loca. Ita in specie voluit Ale. de Imo. in cōsi. 66. nu. 24. versi. constat autem. in 6. vol. con. Quia natura est pœnarum siue legalium, siue conuentionaliū, quod nisi petens pœnam probet ex sua parte adimpleuisse contractum, repellitur à petitione. Nā liquida, vt pœna petatur, debet esse causa. Bal. in ca. 1. nu. 10. tit. qualiter Domi. proprie. feu. priue. in verb. feudo. Alex. de Imo. in consi. 212. nu. 2. & 3. lib. 1. con. Rolan. à Valle, in con. 57. nu. 17. in 1. To. consi. Quā doctrinā latius declarant Ludouic. Roman. in con. 244. nu. 2. Andræ. Barba. in consi. 51 nu. 23. in col. fin. lib. 1. Idem Barba. in cons. 15. nu. 3. cum seq. in eod. vol. & Thomas Parpalias, in l. si quis maior. nu. 105. versi. 14. C. de transac. Ex quorum explicationibus hanc cōem Docto. sententiam esse liquet. Kirchouius.

Agens ex contractu conditionali, debet probare conditionem purificatam ad intentionem suam fundandam, Bellon. consi. lix. num. 3. communem dicit. B. Villalob.

Agēs petitorio, & possessorio recuperandæ, si prius obtinet in possessorio, & non probet se dominum, non debet obtinere in petitorio. Cōem inquit Alexā. & post eum Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 148. cum seq. ff. de acquir. possess. B. Villalob.

Agens contra aliquem ad decem. & si fuit condemnatus in quique, si de aliis quinque nihil dictū sit, nō ei nocet, quin possit agere ad residuum. Gozad. consi. j. nu. 5. cōem dicit, ex sententia gl. in l. j. in verb. minus C. si aduer. rem iudi. B. Villa.

Agenti ante tempus duplicatur tps in odium agentis, Ant. de Tremo. in addi. ad Bona. in prac. exec. nu. 25. in verbo conditionē, in rub. quib. mod. suo nomi. communē dicit. B. Villa.

Agēti possessorio recuperādę obstat absolutoria lata ɔ eū i petitorio. Io. Cor. in l. naturaliter. §. nihil cōe. num. 3. ff. de acquir. possessio. communem dicit. I. Bellon.

Pro. Agentes, & consentientes, pari pœna puniuntur: Rō. I. iubemus. §. œconomus. vbi gl. C. de sacr. eccl. in can. notū. ii. q. j. & can. faciētes. lxxxvi. dist. c. j. extra de offi. & po. iud. deleg.

Obiec.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Obiec. Contra, qui consentit furto, qui receptat sciens furtum, vel consilium & opem dat, tenetur furti: & tamen agēs scilicet fur, nō tenet, vt filius vel seruus in l. eos qui. C. de fur. iūcta l. serui, & filij. ff. de fur. in §. hi qui. Insti. de obli. ex delict.

Sol. Ideo ibi non puniuntur agentes, quia nulla actio competit patribus vel dominis contra filios, vel seruos, in l. lis nulla. ff. de iud. ideo furti actione non poterant conueniri, vt ibi. I. Bellonus.

Agit vbicunque qui ad solidum, & probat tantum se ius habere in parte, debet super illa parte obtinere: licet ratione pluris petitionis, sit condemnandus in triplo expensarū. Est cōis opinio secundū Alex. consi. 108. vol. 7. Mat. Cherianus.

Agendi & petendi in criminalibus æquè tendunt ad puniendum delicta, & tolluntur 20. annis cōis est opinio. Gratus resp. 105. nu. 12. in 1. Bonacoss.

Agere quis compellitur ratione diffamationis, vt est cōis opinio. de qua Soc. senior in c. scripta. nu. 20. de collusione detegen. Bonacoss.

Agenti contra filiū ex debito paterno, necesse est allegare filium esse hæredem, & illud probare, aliàs si non ꝓbaret succumbere debet tanquā non probans id, quod est causa suæ intentionis, per doctrinā Bar. in l. necessarijs. ff. de acqui. hær. & Bal. in l. si cùm dorem. §. transgrediamur. ff. sol. mat. Et hanc sententiā cōmunē esse scribit ibidē Io. de Imo. nu. 26. ver. in fi. gl. Alexan. de Imol. in con. 34. nu. 5. vbi Caro. Moli. in verb. fauor. plures autoritates adducit in 3. lib. cō. & in ꝯs. 73. nu. 3. in lib. 5. & in con. 183. in princip. in 6. vol. con. Et illā magis cōmunē Docto. conclusionē esse meminit Barth. Soey. in cons. 61. nu. 7. in 1. vo. consi. Non obstante dicto Apostoli: Si filius, ergò hæres. Quia illud dictū procedit in filio agente, nō aūt in filio cōuento, vt i hæres. Quia tunc qui agit cōtra filiū vt i hæredē patris, debet hoc probare, cùm sit causa suæ intētionis. Rol. à Valle, in con. 20. n. 17. & 18. in 1. To. con. Kirchou.

Agentes & consentientes pari pœna puniuntur, vt est cōmunis opinio Clar. q. 87. vers. hæc aūt omnia. Quod procedit qñ consensum, & auxiliū prestiterunt ex proposito ad committendum maleficiū. vt est cōis opinio. Mantua in con. 251. nu. 24 lib. 1. Et sequaces delinquentiū pari pœna puniūrur, cū ipsis deliquentibus. Soc. senior in ca. ꝯquesti nu. 2. de sentētia excōmunica. quod dicit no. ad statuta & cōuentiones, quæ fiunt inter dominos & communicantes, & eorū adhærētes, & sequaces. de quo vide Bar. in con. 78. qui sint adhęrentes. d. Hierony. à Monte in suis variis questio. q. 25. num. 2. & q. 27. num. 11. Bonacoss.

Aggrauāt delicta postea commissa per eum, qui exceptione præscriptionis, & cursa temporis obstaculo se tueri pōt, vt est cōis opinio. Clar. q. 51. vers. vnum tamen. Bonacoss.

Aggrauant delicta commissa extra territorium, cōis opin. Clar. q 39. ver. vlt. Bonacoss.

Aggressorem occidens defendendo se, nunquam tenetur de occiso. communem dicit Grammat. in consi. lvj. num. 7. sed debet mitius quàm pœna capitali puniri. idem attestatur Socin. Iuni. cons. cxvij. nu. 17. lib. 3. Clarus lib. v. sentent. §. Homicidium. versiculo scias tamen. Vide plura infrà in verbo Insultatus & Insultans. P. Fichard.

Aggressorē occidens se defendendo, nunquàm tenetur de occiso, vt est communis opinio. Clar. in §. homicidium. versi. scias tamen. & in versi. insultatus. Bonacoss.

Aggressus ab æquali nō tenetur fugere, vt est cōis opinio. de qua D. m. Cephal. inter consi. crim. cons. 103. num. 11. in 1. Et no. ꝙ stante statuto, ꝙ si quis fecerit insultū ad domum, puniatur. Domus in statuto accipitur pro habitatione, licèt quis de ea non sit Dominus. Bald. in l. ait prętor. §. itē Pomponius. ff. nautę, caupo. stabula. Bonacoss.

Aggressus aufugere (nam aliquem fugatum esse quædam censetur iniuria) non tenetur. l. item apud. §. 1. ff. de iniur. Bar. in l. j. nu. 8. C. vnde vi. Et hanc communē Doct. conclusionem esse, inquit Alex. de Imo. in consi. 109. nu. 4. vers. quinimò. secūdùm magis communem cōclusionem, vbi Molin. in verb. fugæ. in lib. 1. cōs. plures authoritates Doc. adducit. Et scribūt in hāc partē cōsulendo multa præclara & elegātia Bal. in con. 312. in 4. vol. con. & Steph. Bertrand. ab alijs nō allegatus in consil. 290. nu. 6. cū seq. in 3. vol. 1. par. & in cōs. 128. in 7. vol. consi. vbi ipse hanc sententiā cōiter approbatā esse, nec ab ea in cōsulendo, vel iudicādo recedi oportere, post alios refert copiosè hāc materiā, prosequitur Barth. Romul. in explicat. l. vt vim. nu. 58. 59 60. & 61. cum seq. ff. de iusti. & iure. Kirch.

Laborantes conducti in prædio, de quo erat cōtrouersia ad laborandū, ignorantes controuersiam, non debent puniri quasi turbatores. gl. cū Bar. in l. rem. in §. tignum. ff. de rei vē. & dominus Pe. de Anch. in sua repetitione. c. canonū, ext. de cōstit. in 14. q principali, in ver. quæro. de illa quæstione, in qua cōsuluit Bal. no. Doc. ī l. nō ideo min⁹. C. de acc. Balb. decis. 91.

Aggrimensor, q in iudicio & iudicis cōmissione falsam & non iuridicam, dolosè & lata culpa confecit relatione, recta via tenetur omne damnum reficere. Floria in l. 1. ff. si mensor falsum modū dixerit. per l. si duobus. §. 1. vbi glo. no. ff. eo. tit. quod dicit not. quia vidit de facto. refert sic Fely. in ca. quia. iudicante. col. 1. nu. 2. de prescri. Ang. de Are. in §. quædā. Insti. de actio. col. fi. quem casum valde notabilem dicit, & se in facto vidisse dicit Sas. in d. §. quædā, col. fin. facit l. qui nomine. ff. de falsis. Sas. in §. item si quis postulante. num. 12. col. 12. Iustit. de actio. d Hierony. à Monte. in suo de finib. c. 33. nā dicit Dñs Leuitici 19. in fi. nolite facere iniquum aliquid in iudicio, in regula, in pondere, in mensura, statera, & æqua sint pondera, iustus modius, æquúsq; sextarius, &c. de quo Lucas de Penna in l. modios. C. de suscep. & archa. lib. 10. col. 2. circa prin. Et dicit Dominus ea mensura &c. Bonacoss.

Agnati quando incontinenti de iuribus suis, & bona controuersa esse feudalia, vbi inter filiam defuncti & agnatos esset cōtrouersia de feudo, ꝓbare parati sunt, impeditur tūc missio, & ipsi dicuntur legitimi ꝺictores, adeo vt nō admitteret ipsius Imperatoris sententia, quæ extat in §. inter filiā defuncti. c. 1. tit. si de feu. defunc. cōtro. sit int. do. & agna. vasal. in vsib. feud. Ita voluerūt Isern. & Aluarot. ac alij in d. §. inter filiā. Bar. in l. filiā. ff. ad S. C. Trebel. & Docto. in l. fi. C. de edic. D. Hadria. tollen. Et si autem hęc conclusio vera sit, ꝙ quando agnati sunt parati incōtinenti docere de iurib suis, impediatur missio, & dicantur legitimi ꝺictores, tñ hoc admittitur cum eo temperamento, vt dicantur legitimi contradictores, qñ ipsi agnati possederunt, secùs si non possederunt, vt per Bart. & alios in d. l. filiam. ff. ad S C. Trebel. & Dec. in consil. 84. nu. 1. in 1. par. consi. & in con. 218. num. 2. in 2. par. con. & in con. 424. nu. 7. in 3. par. cō. & in con. 467. nu. 12. in 4. par. con. vbi dicit, hanc opinionem esse communem. Ita quoque attestatur Roland. à Valle cōsi. j. nu. 71. vol. j. Kirchouius.

Agnatis defertur hæreditas per statutum excludens fœminam, stantibus agnatis masculis: & actio competit eis masculis pro ea cōsequenda. Sas. in l. seruo legato. §. si testator. ex eo statuto. nu. 3. de leg. j. quem refert Ioan. Nico. in l. generaliter. nu. 46. C. de secund. nupt. B. Villalob.

Agnati in feudis antiquis, tantum ad septimum vsque gradum admittuntur. Communem dicit, Sas. in l. certum. C. vnde legit. vt refert Mins. obser. xcv. cent. ii. Ibi tam concludit, qđ in Camera hęc opinio nō seruetur, sed imò in infinitum admittantur. I. Fichard.

Agnatus si transferat partem feudi antiqui in alium agnatum habentem partem eiusdem feudi, tunc acquirens partem consocij, tenetur intra annum & diem pro ea petere nouam inuestituram, secùs, si per ius acquirendi alicui pars illa contingeret. §. feudum. q. xlix. versi. Præterea quæro ex I. Claro. P. Fichard.

Agnati consanguinei fœminas tantum excludunt, stante statuto fœminarum exclusiuo, secundum communem per Bursat. consi. 98. nu. 11. lib. j.

Agnati vltra septimum gradum & vsque ad centesimum ad feudum antiquum admittuntur, cum primordialiter de primo inuestito in filios descendit secundum communem per Bursat. consi. 63. nume. 6. lib. j. vbi dicit secus esse in nouo, vel vbi agitur de succedendo primo per lineam transuersalē, ex communi, de qua per eum ibi.

Agnati substituti compendiosè per verba communia non excludunt matrem in medio existentem ab hæreditate filij, secundum magis communē per Bursat. consil. 8. nu. 39. lib. 1.

Agnatus succedens in feudo, debet esse hæres vltimi, secūdum vnam communem per Bursat. consil. 2. numer. 43. lib. i. Quid in feudo hęreditario mixto? Dic ꝙ sufficit vt sit hæres primi secundum magis communem per eundem Bursat. consil. 3. nume. 13. cod. lib. pro qua vide Clar. §. feudum. q. 9. versi. sed q̄ro. Rol. ꝯs. 53. nu. 7. ꝯs. 32. n. 29. lib. 3. Osasc. dec. 23. nu. 33.

Agnatis inuētarij cōfectio ꝓdest ad reuocationē feudi. Fm magis cōem per Burs. cōs. 49. nu. 48. lib. j. vbi nu. 50. ex cōmuniori & veriori non prodesse dicit. maximè in hæreditatio.

Agnatorum & cognatorum differētia, quando fit per disponentē, & agnati præferunt cognatis, solum vinculū agnationis attenditur: non concursus vinculi cognationis considerat vt impertinentis, iuxta notabilem doctrinam Bal. cōmuniter approbatam in l. j. C. de legit. hered. Dum colligit:

quod

quod si per legem aliquam, fiat differentia inter agnatos, & cognatos, quia agnati præferuntur cognatis, frater vtrinque coniunctus, non præfertur fratri consanguineo tantum quia vinculum cognationis, quod plus reperitur in vtrinque coniuncto, dicitur impertinens. Quam doctrinã refert, & sequitur Socinus Sen. in cons. lxxix. circa præmissum. num. 12. & 13. volumine iiij. Et Socin. Nep. siue Iun. in consilio xv. nu. 1. volu. iiij. receptam ponit. E. Muscul.

LXX. quando facit differentiã inter agnatos, & cognatos, videlicet vocando agnatos, & cognatos excludendo, frater ex parte patris tantum, vocatur cum vtrinque coniuncto simul. Ita voluit Bald. cum quo transeunt D D. maximè Pau. de Cast. Fulg. & Corn. qui omnes dictum Bal. in specie referunt, & sequuntur in l. j. C. de legit. hæredi. Et hanc opinionẽ, in fauorem fratris consanguinei tãtum: vt scilicet cum vtrinque coniuncto simul succedat, & apertè firmat Roma. in consilio cccxi. quatuor sunt, quæ refragantur in prin. & in fin. licet de Baldo mentionem non faciat. Ita etiam firmat Alex. in cons. ix. in fi. lib. v. Et eandem opinionem sæpe firmauit Socin. Sen. in consilio cccij. in fin. ij. volu. repetito in iij. volu. nu. 25. & in consil. lxxxix. circa præmissum consultationis articulum. nu. 12. & 13. iiij. volu. Dicens post Bald. in d. l. j. quòd per eiusmodi legem siue statutum reducimur ad Ius Ciuile antiquum, &c. de quo in d. l. j. videlicet, quòd caput vnde agnati, præferatur capiti vnde cognati quo stare frater consanguineus tantum, simul vocabatur cum vtrinque coniuncto: quia in vtroque, erat par ius agnationis, & vinculum cognationis, quod erat in vtrinque coniuncto, dicebatur impertinens, & non considerabatur. vt est textus in d. l. j. Et ita propriè hodie est dicendum in locis, vbi talis lex, siue statutum extat, quòd agnati excludunt cognatos, vt ibi per eum qui dicit, quod ita aliàs fuit consultum in ciuitate Ferrariæ per Ange. Aretin. per Alexand. de Imola, Item alios plures, vt eum refert Soc. Iun. consilio xxiiij. nu. 12. volu. iiij. Et sic constat ex prædictis quòd ista est cõis opinio, quàm & recte intuenti sentit Bart. in l. j. §. qui habebat in ij. quæst. ff. de bono. possess. contra Tabul. Dũ loquitur de parte patris tantum.

Et licet plerique contrarium tenuerint tamen non est in dubio recedendum à cõi opinione, per iura & docto. scripta vulgaria. Et tanto magis talẽ opinionẽ sequi debemus, quia vltra quod est cõis, dicitur etiam niti optimis, & concludentibus rationibus, vt dicit Socin. Iun. in d. consi. xxiiij. nu. 12. vbi etiam sub nu. 16. refert Socin. Sen. patruũ suũ, reprobantẽ opinionẽ Petr. Ancha. Et vltra eũ adducit quoque, vltra viij. doct. tenentes contra eundem Ancha. quos apud eundẽ allegatos videre licet. E. Muscul.

Agnatio non potest conseruari per fœminas, iuxta distinctionem Pauli de Castro in consilio lxxix. casus iste frequens contingit in antiquis. In nouis est sub nu. 410. volu. quam refert & sequitur Socin. Sen. in l. cum auus, versic. quartus casus ff. de condit. & demonstr. quam & Socin. Iun. in cons. clxviij. nu. 26. ij. volu. prosequutus est, & cõem esse ibi dicit, vt ipse testatur consi. 65. nu. 3. vol. 4. E. Muscul.

Agnatio vel parentela quomodo probetur. vide per Aret. cõs. 37. fulgo. cõs. 184. Bar. in l. ij. §. itẽ labeo. ff. de aq. pl. arc. Ab. in c licet ex quadam. de testib. Curt. Sen. cons. 82. Alex. cons. 90, lib. 6. vbi q̃ in antiquis sufficit probare p̃ famã. Dec. cons. 322. 505. 524. 531. Rub. cons. 16. col. pen. vbi sufficit probare se agnatum quando non agitur de certo gradu. & q̃ sufficit quasi possessio agnationis, & onus aliter probandi transeat in partẽ Dec. in c. super eo. de testib. Et de modo p̃bandi proximitatem, fulg. d. consi. 184. Et qualiter p̃betur descendentia, Alexã d. cons. 90. Aret. cons. 37. Et q̃ assertio agnationis probet quem esse agnatum, not. Ias. cons. 81. lib. 1. Dec. cons. 524. Et qualiter probetur proximitas & parentela: vide Socin. Iunior. cons. 138. lib. 2. Ias. cons. 24. lib. 3. Bart. d. l. ij. §. item labeo. Bald. in auth. quas actiones col. vlt. C. de sacrosanct. eccles. Put.

Agnationis conseruandæ ratio nisi exprimatur, non censetur in statuto exclusiuo fœminarũ vnica, secundũ magis cõmunem per Burs. cõsi. 93. vbi nu. 8. contrariã & sic affirmatiuam veriorem & cõiorem enũtiat, ex not. per docto. in apostil. ad Rom. cons. 16. nu. 57.

Agnatio patris & filij ex legitimatione per rescriptũ conseruatur secundum communem per Burs. cons. 98. nu. 23. li. j.

Pro. Agnatione postumi rumpitur testamentũ. in §. j. Instit. de exhæred. liber. Ioan. Bellon.

Obiec. Contrà de l. si mater. C. de inof. testa.

Sol. Hic in masculis, ibi in fœminis testantibus. Ratio est differentiæ, quia præteritio matris pro exhæredatione habetur. in §. mater. Instit. cod. titulo. I. Bellon.

Alchimia est ars licita, vt est cõmunis opinio. de qua Zannet. in trac. de foro conscien. nu. 131. Alber. in l. 1. ff. de pigno ra. actio. Bonacoss.

Pro. Aliena negotia diligẽtius debemus tractare, quàm ꝓpria l. in re manda. C. mand. Ioan Bellon.

Pro. Alienam suscipere defensionem virile est officium, & vltra sexum muliebrem esse constat. l. alienam. C. de procu.

Pro. Alienam rem inuito domino possidere non possum. l. cùm precario. ff. de preca. reg. id quod nostrum. ff. de regul. iur. Bellon.

Pro. Alienas successiones testator propriis præponere non præsumitur: magis enim suos testator diligit quàm alios, & magis suum sanguinem quàm alienum, in l. generaliter. in §. cum autem. C. de instit. & substitut. in l. cum acutissimi, C. de fideicommiss. & in l. cum auus. ff. de condit. & demonst.

Pro. Alienum factum promittere non possum, nec promittendo obligari. l. stipulatio ista. in princ. & l. inter stipulantem ff. de verb. oblig. in §. si quis alium. Instit. de inut. stipul. Bellon.

Pro. Alieno facto quis non debet onerari. l. In causæ. ff. de procur. l. j. ff. de alie. mut. iud. causa facta. I. Bellon.

Pro. Alieno scelere quis non debet ditari. in l. vnic. C. ex delict. defuncto. inquant. hæred. conuen. I. Bellon.

Alienare prohibitus potest nihilominus alienare bona mobilia quæ seruando seruari non possunt. Franc. Aret. in ca. prælatorum. de accusat. nu. 10. communem dicit ex Innocen. ibidem. B. Villalob.

Alienare feudum sine domini consensu Vasallo non licet etiam si sit in magna necessitate constitutus, imò etiam si fame opprimeretur. communẽ dicit. Iul. Clar. §. feudum. q. xxxj. ver. Pone. P. Fich.

Alienare feudum in preiudicium agnatorum etiam cum consensu Domini vasallo non licet. Cõmunem dicit ex Cur. Iun. §. feudum, quæstio. xli. in princip. Intellige autem de feudo antiquo: Secus est de feudo nouo. secundũ Andr. de Her. in cap. vnic. nu. secundo de alien. feud. patern. Sigism. cons. feudal. lij. nu. primo. Rursum. etiam distinguunt Doctor. inter feudum Hæreditarium, & non hæreditarium, & dicunt quòd in feudo non hæreditario vasallus non possit disponere, sed ĩ feudo hæreditario, etiam si sit antiquum, tenent quòd possit vasallus præiudicare agnatis. P. Fich.

Alienare rem emphyteuticam non licet emphyteutæ, it requisito domino. Ita l. Clarus li. sent. §. feudum. q. xv. P. Fich.

Alienari non potest res subiecta restitutioni ob necessitatem prouenientem ex delicto ꝓhibentis, Ias. in authent. res quæ. nu. 20. C. cõia de legatis cõmunem dicit. I. Villalob.

Alienari prohibita possunt dari ex causa doris. Petr. Raue. in Alpha. aure. in verti. Alienatio. communem dicit.

Restringe hanc communem quòd potest dari descendentibus tantùm: Idem ibi communem dicit. & Couua. in suis resolu. lib. iij. cap. vj. numero 10. vide alios idẽ dicentes, & Ampl. d. communem etiam ad dotem restituendam, etiam post appositum grauamen, Auenia. consilio lxj. & Socin. consilio xxiij in proposita consultatione. volum. iij. & Rube. consilio lxxviii. numero 1. cõmunem dicit, & Couua. in verbo quarto magis communem dicit.

Concordat cum l. xiiij. titu. vij. part. iij. Quam legem intellige cum restrictione prædicta: & limita communem legem si cum prohibitione hominis concurreret prohibitio legis, vt per Ant. Corsi. in notabili. in verbo prohibitio, & vidi Boe. decis. cxxix. parte. j. nu. 5. B. Villal.

Alienari bona subiecta fideicommisso non possunt per filium ex suo delicto condemnatũ pro redemptione suæ personę. Ita communis opinio secundum Iason. in Authen. res, quæ. versiculo sexto & vltimo. C. communia de legat. licet Fulg. teneat contrarium: vt ibi per eundem Iason. Mat. Cherianus.

Alienandi prohibitio filiis facta ex identitate rationis ad nepotes extenditur, secundũ communem per Burs. consi. 13. nu. 5. lib. 1.

Alienandi prohibitio facta sub nomine proprio & appellatiuo non extenditur etiam ex identitate rationis expressa & scripta secundũ cõmunem per Burs. consilio 13. numero 20. lib. j.

Alienans rem obnoxiam non cadit apponendo clausulam gratiosam habita licentia, & non aliter, nec alio modo, etiam si secuta sit traditio, secundum communem per Burs. cons. 26. nu. 1. lib. 1.

Alienare prohibitus extra certũ genus personarũ ab homine, non prohibetur hæredem instituere, qui successurus sit ab intestato: secus si à lege vel statuto prohibeatur, secundum

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum cõem per Burſ.conſi.37.nu.1.li.1.vbi declarat prædictã concluſi.& nu 3.vbi q alienatio tã ex teſtamento, quam ab inteſtato cenſetur prohibita, quando fit prohibitio à lege vel ſtatuto,ſecundũ cõem ibi,ſecus autem ſi ab homine:& vbique quando adſunt verba vniuerſalia quouis modo,quocunque titulo,& ſimilia:vt d.conſ.nu.3.

Alienari permiſſum in quoſcũque,ad extraneos transferri poteſt,ſecundũ cõem per Burſ.conſi.60.nu.24.lib.1. Et alienatũ ſemel durat alienabile quando prohibitio eſt in perſonam.quã ſententiam communem dicit idem Burſat.conſi.4.nu.17 eod.lib.

Alienans partem rei emphyteuticæ, non ideò cadit tota emphyteuſi,ſed a illa parte alienata tantum. Iul. Clarus lib. ſenten.§.feudum.q.xcv.verſi.vltimo. P.Fich.

Alienantis vaſalli filius,vel agnatus admittitur ad reuocationem alienationis ſi cum beneficio inuentarij adierit alienantis hęreditatem.Communẽ ait Clarus.§.feudum.q.xlij. verſ.Succeſſiuè quæro.

Alienata ſeu diſpenſata per hæredem grauatũ cõputantur in id quod ipſe deducere poteſt ſecundum cõem per Burſat. conſi.71.nu.19.lib.1.

Alienari bona prohibita per teſtatorem non poſſunt confiſcari.Eſt cõis opinio ſecundum Dec.conſi.ccccxlij.in cauſa. nu.7.vol.iij. Mat.Chærianus.

Alienati non poſſunt res eccleſiæ niſi ex cauſa neceſſaria vel vtili eccleſiæ,vel ex cauſa pietatis,vel dãni cuitandi. Curt. Iuni.conſil.cxxx.nu.iij.communem dicit. I.Vilial.

Alienari res reſtitutioni ſubiectæ ob poſſidentis delictum nequeunt vt cõe inquit Iaſ.in auth.res,quę,num.20.C.communi.de leg. Suarez.

Alienari prohib.non proſcribuntur.proſcrip, bonis omnibus:vt receptum inquiunt Gram.dec.cv.num.31.Iul.Clar.in pract.§.vlt.queſt.lxxviij.verſi.item quæro. E.Suarez.

Alienata in fraudem, & ante delictum admiſſum poſtea proſcribũtur:ſecus ſi & poſt ſuſceptum crimen abſque fraude alienentur.vt communia atteſtatur Iul.Clar.in dicta quæſtione lxxviij.ver.ſolet.etiam cum ſequentib. E.Suarez.

Alienari prohibita non cõfiſcantur cõfiſcatis bonis oĩbus, vt eſt cõis opinio.Soarez verſ.aliena.numero.16. Bonacoſſ.

Alienata in fraudem fiſci, & ante delictum poſſunt præſcribi.ſecus ſi poſt,vt eſt communis opinio.Soarez verſ.alienata.nu.162. Bonacoſſ.

Alienandi prohibitio per teſtatorem facta,quia vult bona manere in familia,ſic per modum cauſæ diſpoſitiuæ inducit ſimplex fideicommiſſum, etiam in caſu mortis,ſecus ſi dicat vt remaneant in familia,per modum cauſę enuntiatiuæ ſecũdum magis communem per Burſat.conc.52.nu 40.lib.j.

Alienare prohibitus non impeditur inſtituere ſibi venientes ab inteſtato,licet non ſint de familia,ſicut nõ prohiberur etiã ſucceſſio ab inteſtato.l.cum pater.§.cum inter,& ibi tradunt Bartol.& alij DD.ff.de legat.ij.& eſt gl.in l.pater.§.Iuli⁹. Agrippa.ff.de lega.iij.Tradunt Bartol.& alij in l.Si ita quis.§. ea lege.ff.de verb.obligat.Paul. de Caſtro in conſilio lx.viſis ſtatis.in fin.ij.volu.in nouis,Alex.conſi.xxiij.conſideratis verbis,nu.8.lib.ij.& in conſilio lix.arentis verbis,num.10.& numer.11.libr.iij.cum multis aliis, qui allegari poſſent, & de quibus per Ludo.Catum dominum conſulentem ibi,qui lõge hoc proſequitur.demonſtrando,quòd ita ſe habet cõmunis opinio.Quam & cõem refert Socin.Iun.in conſi.xxx.nu. 11.volu.iiij.adducens contra tenentes, vt ibi plenè per eum. E.Muſcul.

Alienatio,vel donatio rei legatæ ex voluntate teſtatoris facta,inducit legati ademptionem,niſi aliud de mente legantis appareat,gloſſ.& Bart.in l.rem legatam,ff.de adimend.legatis.l.fideicommiſſa §.ſi rem ff.de legatis iij.§.ſi rem,& ibid. glo.inſtit.de legat.quod etiã procedit, licet dicta alienatio vel donatio voluntaria ſit nulla,nec ſuum ſortiatur effectum,ſatis eſt enim eam demonſtraſſe.Nam ea quę à mera voluntate dependent,licet per trãſlationem non ſortiantur effectũ, vtlem tamen ademptionẽ faciunt.Bart. in l.etſi ff. de adimẽ. legat.& in l.plane.ff de legat. j. Quod intellige de actibus inter viuos,qui etſi nulli ſunt,inducũt legati reuocationem.l.legatũ,§.fi.ff.de adim.leg glo.& Barth.in l.iij.§.minor, ff.de fundo inſtruct.Secus autem eſt in vltimis voluntatibus, quare per contrariam inualidam voluntatẽ non inducitur legatorũ ademptio,ſecundum Bart.in l.ſi iure.& Cyn. in l. in noſtram. in fi C.de teſtamentis.Bar.in l.quæſitum,§.ſi quis.ff.de fundo inſtruct.quia in vltima voluntate non cenſetur quis habere voluntatem reuocandi primum,ſi ſecũdum non valet, quod in actibus inter viuos ſecus eſt,per text.apertum.in l.cum dominus.§.filiusfam.ff.de pecul.legat. & l.ideo. ff. de adimend. legat.l.ſi legatũ,ff.de legat.j.Bart.in l.ſi. ff.de auro & argen.legato.& ita cõiter teneri refert Bened.Cap. reg.cviij.nu.13. Alienatione autẽ voluntaria licet legatum reuocatum vel ademptũ cenſeatur,vt dictũ eſt, id tamen inter alia fallit,quãdo ex rei familiaris neceſſitate fieret, quo caſu non creditur teſtator animũ legatũ reuocandi habuiſſe, vt dicit gloſſ.in l. iij.C.de legat.& in §. ſi rem,inſtitut.eod.titul & Bart.in l.rem legatam.ff.de adimend. legat. argum.l.j.ff.de tutel.& rationibus diſtrahend.l. cum plures. §. cum tutor. ff. de admini. tut. quod verum eſſe, & communiter teneri ibid. num.21. refert Bened. Capra.

Alienatio ꝓpriè,& ſtrictim tantùm ea dicit,quã dominiũ tranſfertur:improprie vero.& latius etiam ſeruiturem,& hypothecam cõprehendit.vt commune dicunt Salic.in l.vlt.nu. 1.C.de reb.alien.Soci.cõſi.lxxv.nu.2.lib.j.Aflict.in ca.i.§.aut ſi libellario nu.30.quib.mod.feu.amit.Rip.in l.vlt.q.xlj ad fi. C.de reuoc.donat.Beroius in cap.nulli.num.12.de reb.eccleſ. non alien.E.Suarez.

Alienatio contractu prohibita non aliter dominij tranſlationem impedit,quam ſi ſpecialis hypotheca interponatur. vt commune auſim pronunciare ex Iaſ. poſt alios ĩ l ſi ita qs. §.ea lege.nu.32.ff.de ver.obligat.Gozad.conſi 100.num.24, Neguſ.de pignor.ij.par.j mem. nu.5.Loazes in l filiusfam §. diui,nu.84.ff.de leg.j.Alc.in l.traditionibus,nu 8. C. de pact. commune ait Anto.de Fan.de pigno.ij par.nu.5.magis commune aſſerunt Ant.Gomez in l. lx.Tauri.nu.19.Did.à Conuarru.lib.ij.reſolut.cap. xv.num.3.Sed contrarium q̃ nempe generalis obligatio eiuſdem ſit momẽt',&ver.' mihi videt,& nõ min' receptum qs poſſet enunciare ex Ale.in l.q.abſenti. §.j.ff.de acquir.poſſ.&.cõſi.lix.nu.7.lib.v,Soc.Nep.conſ.cviij. lib.ij.Gra.cõſi.xcv nu.12.lib.j Soarez.in l.poſt rẽ iudicatã.ff. de re iudi.Cagnol.in l.ij.numero 175.C.de pact.Cror.in dict. §.diui.nu.10 & Caſſan de.Burg.rub.xj.§.iij.nu.33.

Alienatio cum in exteros ſtatuto prohibetur,non ea prohibita cenſetur,quæ à teſtatore fieri iubetur, vt commune prodit Alex.in l.ſi dignum.ff.ad leg.Falcid.relatus ab Alciat. in l.ij.nume.10.ff.de.ver.obliga.& ſi contrarium verius ſit,cũ res ſoli,quas in exteros ſeu forenſes alienari ſtatutum interdicit,ipſis nec inſtitutione relinqui poſſe,aſſeuerat commune Fabian.de empt.& vendit.in vlt.quæſt.nu.27. nec etiam præſcriptione quęri poſſint,vt receptum ait Alexã.conſ.i.nu.23. libr.iiij.quinimò nec ſi alienentur,dominium transferatur.vt frequenter doctoribus probatum effatur Claud. in l ſi ita qs §.ea l.nu.17.ff.de verb.oblig.ſi tamen res hæ legent,illarum æſtimationem quibus legãtur,præſtabit hæres: vt commune aiunt Alexand.in l.apud Iulianũ §. conſtat. nu.14.ff.de leg.j. Curt.Sen.cõſil.xxvij. nu.6. E.Surez.

Alienationis prohibitio, compromiſſum impedit. commune dicũt Dec.cõſi.xxxix.nu 4.& conſil.xliiij.& ccccclxxv. Afflict.libr.iij.conſtit.Neapol.rub.v. num.52.larè. Tiraq. de iure marit. gloſſ v.nu.202.Blãc⁹ de cõpromiſſ.iiij.par.nu.28. Pariſ.conſ.xxxv.nu.15.lib.iij. Qui & tranſactionẽ vetat,vt cõmune referre haud verebor ex Iaſ.in l.vlt.nu.122. quæſt.x. C.de iure emphyteutic.copios. Tiraquel.vbi ſupra gl.v.nu. 205.q.cc.& copioſius de retra.lign.gloſſ.xiij.à nu.6.E.Suarez.

Alienationis prohibitio per iudicem rectè fiet,vt cõmune dicit Rauen.in Alphat.verſiculo alienationis. E.Suarez.

Alienationis prohibitio, quæ vel alicuius contemplatiõe fit,vel quocunque modo alicui vtilis eſt,valet ac firma eſt,vt commune ait Cur.Iun conſi.cxxj. nu. 2 aliàs autem nullius eſt momenti,vt cõmunè inquit Iaſ.in l.qui Romæ. nu. 36. ff.de verb.oblig. E.Suarez.

Alienationis prohibitio nihil vetat,quin væneãt bona mobilia, quæ aſſeruari nequeunt. vt commune doctorum placitum enunciat. Aret.in capit.prælatorum, numer. 10. de accuſat. E.Suarez.

Alienationis prohibitio non cohibet inſtituti hæredis libe ros,cum hæres expreſſim in illa nominatur,vt cõe inquit Tiraq de retra.conuen.gl.vj. §.i.nu.24. Nec tanti eſt momenti, vt bona alienari prohibita in deſcendentiũ matrimoniis doti dici nequeant.vt cõmune laudant Rauen.in Alphat. verſi. alienatio.Did.à Couarru.lib.iij.reſolut c.vj.nu.10. E.Suarez.

Alienationis prohibitio facta filiis non profertur ad nepotes:vt facta familiæ non egreditur quartũ gradũ vt frequentibus doctorum ſuffragiis ſuffultum inquiunt Iaſ. & al.j l.filiusfamil.§.diui.ff.de leg.j.Dec.conſi ccclxxvij. E.Suarez.

Alienatio ſi eſt prohibita per ſtatutũ in certũ genus perſonarum per verba vniuerſalia & geminata, cenſetur ꝓhibita cauſa ſucceſſionis ab inteſtato,& vltimæ voluntatis,ſecundũ magis

magis cõem per Burſ.conſi.8.nu.31.lib.j.Syluan.conſi.26.n. 16.& ſeq.Cephal.conſi.53.nu.18.lib.j. poſt Rip.in §.diui.nu. 99.l.filiusfamil.de leg.j.

Alienatio præſumitur facta in fraudem fiſci,ſi qs ante maleficium vẽdit omnia bona ſua,etiam ſi ex interuallo fiat delictum.Ita tamen,q̃ adſit tempore delicti alienationis cauſa, ex qua poſtea delictum ſecutum fuit,vt eſt cõis opinio.Boſſi. tit.de bonorum publica.nu.45.idem ſi fiat donatio omnium bonorum ſuorum,vt eſt communis opinio.ibi.nu.51.Bonacoſſ.

Alienationis prohibitio ſi eſt limitata reſpectu perſonarũ alienãtiũ,vel ad incertas perſonas,vt puta q̃ quis non alienet extra domum vel extra non ſubditos,tunc ſucceſſio ab inteſtato non videtur prohibita,ſecundum cõem per Burſat. cõſ. 37.nu.6.lib.j.

Alienationis prohibitio per verba generalia cauſam inteſtati comprehendit iuxta cõem per Burſat.conſil. 37.nume. 10.lib.primo.

Alienationis prohibitio perſonalis nec in rem concepta non extenditur ad hæredes filiorum,nec inducit fideicõmiſſum ſimplex,ſecundum magis cõe per Burſat.conſi.64.num. 22.lib.1.

Alienationis prohibitio facta per teſtatorem hæredi non ex cauſa vt bona in familia remaneãt, nõ cenſetur prohibita alienatio neceſſaria, legatiſque ab inteſtato, ſecũdum cõem per Burſat.conſ.64.nu.5.lib.j.

Statutum prohibens Alienationem per verba vniuerſalia & geminata in certũ genus perſonarũ,comprehẽdit cauſam ſucceſſionis ab inteſtato & vltimæ volũtatis, ſecundũ magis communem per Burſat.conſ.8.nu.31.lib.j.

Pœna appoſita à lege vel ſtatuto prohibente alienationes in perſonas forenſes,operatur vt etiam hæredes ab inteſtato excludant,ſecundum cõem per Burſat. conſi. 37. nu.13.lib.j.

Alienatio tam ex teſtõ quã ab inteſtato cenſetur prohibita quãdo fit ꝓhibitio à lege vel ſtatuto,ſecundũ cõem: ſecus autem ab homine: & vbique q̃n adſunt verba vniuerſalia, quouis modo, quocunque titulo, & ſimilia, iuxta cõem per Burſat.conſ.37.nu.3.lib.1.

Alienationis prohibitio facta in contractibus,& ſic per pactum inter viuos,ſi quis contra faciat,non impedit tranſlationem dominij, ſecundum communem opinionem in l.ſi ita quis.§.ea lege,& ibi per DD.ff.de verbo.obligat.& l.ea lege. C.de condition.ob cauſ.vbi gl.& alij.Et traditur in l.filiusfamil.§.Diui.vbi plenè Socinus Iunior.ff.de legat.j.& in conſil. xcj.nu.5.volu.iiii.communem ait. E.Muſcul.

Alienationis prohibitio facta ſub noĩe proprio,& appellatiuo, non extẽditur,ẽt ex identitate rõnis expreſſa & ſcripta ſecundum communem per Burſat.conſi.13.nu.xx.lib.j.

Alienationis prohibitio ſola,non permittit vt trebelianica detrahatur,iuxta communem per Burſ.conſi.13.nu.42.lib.j.

Alienationis prohibitio licet ſtricte facta heredi p verba ꝑſonalia,extenditur tñ ob rationem appoſitam conſeruandæ agnationis,ſecundum communem per Burſ.conſil. 17.poſt. nu.12.lib.1.

Alienandi prohibitio in perſona nepotis:extenditur ad ꝓnepotem,ẽt q̃ noĩe expreſſo nepos vocaretur,cum adeſt eadem ratio in vtroque,iuxta communem per Burſat.conſi.13. num.5.lib.j.

Alienationis prohibitio perſonæ noĩatæ facta: non extenditur ad alios, ẽt ex identitate rationis, ſecundum cõem per Burſat.conſi.52.nu.39.lib.j.

Alienatiõis extra familiã ꝓhibitio à teſtatore facta etſi ſecũ dũ Iuſtiniani Impe.conſt.ĩ tit.de reſt. fideicõmiſſ. in §. Nos igitur,tñ ad quatuor vſque generattones durate, & idcirco non eſſe perpetua cenſeatur,tamẽ ſi indicta ſit hęredibus expreſſis verbis,quod teſtator velit bona hæreditaria perpetuo manere apud eius deſcendentes & poſteros de ſua familia, tunc vigore,& vi illorum verborũ prædicta prohibitio,quartam & quintam,& aliàs plures generationes egreditur, vt p plurima allegata concludit Didacus Couar.varia.reſolut.lib. iij.cap.v.nu.4.Et ibidem dicit hanc opinionem ſine dubio eſſe cõem,licet ſubiungat,Sibi durũ videri, hanc opinionẽ cõtra expreſſum Iuſtiniani reſponſum recipere,&c. I.Fich.

Alienationis prohibitio facta hæredi extẽditur ad nepotes &ad alios,Iaſ.in l.filiusfa.§.diui.ij.ff.de legi.cõmunem dicit.

Limita iſtã cõem,ſi hæres eſt noĩatus noĩe proprio.Tiraq. de retra.Conuẽti.glo.vj.nu.25.§.1.cõem dicit,quã reſtringit Ferdi.de Loazes in d.§.diui.quẽ refert Tira.de vtroq; retract. in ꝓẽſat n.49.ſi alia res ꝓhibita alienari,ſit maiorũ: qa tũc etſi ſub noĩe proprio extenditur ad hæredẽ heredis:qđ nota.B.V.

Alienationis prohibitio ſi eſt facta contẽplatione alicuius, vel aliquo modo alicui prodeſt valet,Cur.Iuni.cõſil.cxxj.nu. 1.communem dicit:quia ſine cauſa non valeret, Iaſ.in l.qui Romæ.nu.26.ff.verb.oblig.

Ex hac communi recepit magnũ robur.l.lv.part.v.tit.v.ꝓhibens alienationem rei communis poſtquam inter ſocios ſuper illa re eſt ſuſceptum iudicium:tamen ſi non eſt cœptũ: põt extraneo vendi,& ſocius põt retrahere iuxta.l. lxx.ĩ ordi. tau.q̃ venit ad intellectũ l.xij.tit.*de las vendidas*,&c.lib.iij.For.ll. & l.vj.tit. 5.ordin.quæ leges loquuntur de retracti. B. Villal.

Alienationis prohibitio cum hypotheca ſpeciali illius rei, facit q̃ alienatio non valeat quod nõ faceret generalis. Ant. de Fant.in tract.de pign.in ij.par.nu. 5.communem dicit.

Fallit in contractu locationis,q̃ ſi res eſt locata cum prohibitione locationis,etiam ſi ſit generalis, tñ non valet alienatio in præiudicium locationis. Idem Fanus nu.6.mem. 1.communem dicit,quæ tñ valeret,ſi alienatio non eſſet prohibita, etiam ſi facta eſſet ſpecialis hypotheca rei locatæ,ſi offeratur. Fanus ibi.nu.6.communem dicit. B.Villal.

Alienationem bonorum pupillaris ſubſtitutio non impedit.Eſt cõmunis opinio ſecund.Iaſ.in l.ſeruum.§.ſi.num. 1. de vul.Contrarium tenui in l.in ratione.§.quod vulgo. ad Falci. ff.Mat.Cherian.

Pro.Alienationem intelligimus dominij tranſlationem.in l.j.C.de fund.dota.l.alienationis.& l.alienatum.ff. de verb. ſigni.l.ex hoc edicto.ĩ §.alienare.ff.de alien.mut.iudi.cauſ.fact.

Ob.Contrà de l.ſi. C. de rebus alienis non alien. & c.nulli. extra de rebus eccle. non alienãdis.vbi alienationis noĩe cõtinetur etiam actus per quem dominium non transfertur, vt pignoris obligatio,hypotheca,conditionalis traditio,ſeruitutis conſtitutio & ſimilia.

Sol.Propriè ſtrictè alienatio eſt dominii tranſlatio, vt hic, largiſſimè verò & impropriè ex interpretatione legis,eſt cuiuſlibet iuris acquiſitio,vt in contrariis. I.Bellon.

Pro.Alienationem rerum dotalium eſſe prohibitam conſtat etiam accedente cõſenſu mulieris in l.lex Iulia.ff. de fũd. dot.in l.vnic.in 5.& cum lex Iulia.C.de rei vxor.action.in authẽ. ſiue à me.C.ad Velleia.in § 1.Inſti. quib.alie.licet vel nõ.

Ob.Contra de l.ſatis.C. in quibus cauſis pig.tacit. contrahat.vbi bona mulieris tacitè obligata ſunt pro primipilo,exhauſtiſque bonis primipili diſtrahuntur.

Sol.Speciale ibi in cauſa primipil.

Ob.Oſtat etiam diſpoſitio c.cùm contingat.extra de iureiur.& c.licet mulieres de iureiur.in vi.vbi valet alienatio rerũ dotalium celebrata,cum conſenſu & iuramento mulieris.

So.Illud eſt de iure canonico introductum & hoc ratione iuramenti obſeruandi:cũ in alterius damnũ eo caſu nõ redũdet:nec vergat in æternæ ſalutis diſpendiũ,vt ibi not.I.Bello.

Alienatione prohibita extra familiã non prohibetur quis habere extraneum hæredem ab inteſtato. Alex.conſi.lix.col. vj.lib.vii.& Dec.conſilio.xxiii.columna prima.in prin. cõem nem tenet. B. Villal.

Alienatione prohibita per ſtatutũ in forenſem, ſi teſtator mandat vt vendantur forenſi:valet venditio, Alex. in l.ſi ſi dignum.ff.ad leg.fal.communem dicit:quem refert Alci.in l.ij. nu.12.ff.de verb.ob.B.Villal.

Nota,q̃ prohibita alienatione,non intelligitur prohibita alienatio neceſſaria,vt tradit Bal.ĩ auth.res,quç. C.cõ.de leg. Alber.in ij.par.ſtat.in q.ii.prout in epiſcopo prohibito,& iurante non alienare bona eccleſiæ, inconſulto Rom. Pontifice.quia non intelligitur,vbi imminet neceſſitas,quo caſu nõ ſolum ius non reſiſtit,ſed aſſiſtit,& ita fuit aliàs iudicatũ in vrbe in ſacro Rot.Auditorio,vt tradit M.Ant.Bardus in tract.de temp.Vti.& Contin.in.c.xii.ſub.nu.12. I.Fich.

In Alienatione feudi tacitus domini conſenſus ſufficit.Aluaro.in c.j.§.prætereà quib.mod.feud.amit.in vſib.feud.communem dicit.Quod intelligendum eſt, ſi præſens ſit & contradicere poſſit,ſecundum præceptorem meum Zaſium in Epito.Feud.par.ix.nu.31.B.Villal.

Alienatione rei alicuius prohibita, cenſetur etiam prohibita præſcriptio eiuſdem.regulam eſſe communiter receptã & comprobatam dicit Petrus Beſutius Mediol.in con. quod relatum eſt inter conſil.Zaſ.in lib.ij.conſi.lv.nu.15. I.Fich.

Alienatione feudi facta in agnatum remotiorem. tunc ſi ꝓximior agnatus taceat per annum,penitus excluditur ab ipſo feudo.Sed ſi alienatio facta ſit in extraneum, tunc ad hoc vt proximior agnatus excludatur,requiritur curſus ſaltẽ xxx. an.Cõem dicit I.Cla §.feudũ q. xcii.ver. ſcias tñ.Allegãs Ale. conſ. xv.li.v.item Decium,Iacobin.Balb.& Aluar.ita tenentes. P.Fich.

Alienatio feudi cum conſenſu agnati proximioris facta,

Universidad de Deusto
Biblioteca

non præiudicat filio consentienti, ũ modò nõ sit eius hæres, neque aliquid ex eius hæreditate habiturus, quo minus feudum alienatum recuperare possit. Sed ſi velit esse hæres patris consentiẽtis, non poterit retractare factum defuncti neque feudum recuperare, ita Doct. cõiter distinguere, ait, Iul. Clarus. §. feudum. q. xlii. vers. Sed quæro pone. P. Fich.

Alienatione feudi facta in agnatum remotiorem, ꝓximo agnato consentiente, non præiudicat agnatis mediis, non cõsentiẽtib. cõem dicit Cla. d. §. feudũ. q. 52. ver. sed main. P. Fich.

Alienationis prohibitio in bonis perpetuo familiæ relictis non est impedimento, quin eorũ bonorũ cãm immediatè, vt sic loquar ab hærede nactus, illã lõgissimo tẽpore vsucapiat. vt cõe dicunt Alex. consi. xxxviij. nu. 10. & cons. cxvii. lib. j. & consi. ccxciiij. ad fi. lib. iij. Grat. consi. xxj. nu. 36. lib. ij. Ripa. nu. 113. Crot. nu. 140. Loazes nu. 191. Alc. nu. 47. in l. filiusfam. §. diui. ff. de leg. lib. j. nec obstabit quin ordinaria præscriptione vtatur, qui ab alio cãm adeptus sit vt cõe affirmare ausim ex Balb. de præscr. v. par. prine. q. v. Paris. cons. lxxxj. nu. 44. lib. ij. Inclyto Pinel. in auct. nisi tricennale. nu. 35. C. de bon. mater. E. Suarez.

Alienationis, extra familiã simplex ꝓhibitio, nõ inducit absolutè fideicõmissũ sed facta demũ i extraneos alienatiõe, illud efflorescet, cõe scribit Dec. consi. 23. in prin. E. Suarez.

Alienationis extra familiã ꝓhibitio nõ impedit, quo minus q ꝓximiorẽ, seu quencunq; sibi legitimũ hæredẽ, & nõ de eiꝰ familia q illa bona reliqt, vel ab intestato vel testato i illis bonis possit hęredẽ habere. vt eõm dicũt Iaſ. i l. si ita qs. §. ea. leg. nu. 9. & nu. 44. ff. de verb. obl. & in l. volũtas. n. 9. C. de fideicõm. ſ. & in l. filiusfa. §. diui. lect. j. nu. 102. lect. ij. nu. 135. Rip. nu. 96. Loazes nu. 155. ff. de leg. lib. j. latè Tiraq. de retrac. §. xxvj. nu. 4. Bernar. Diaz. reg. xxviij. Io. Cur. caut. vj. nu. 2. Paris. consi. xxii. nu. 25. li. iii. & consi. lviii. nu. 9. lib. ii. Did. à Couar. in c. Rainaldus in prin. nu. 12. de testa. insignis iuris antecessor Arius Pinel. in l. ii. nu. 8. C. de bon. matern. Quæ tñ snĩa apertè falsa est, vt alibi probamus, & apertè aliis receptis snĩis, & veterioribus repugnat. nã alienationis prohibitionẽ extra familiã esse parẽ alienationi extra certũ personarũ genus ꝓhibitioni & & alienationis prohibitionẽ extra certum ꝓsonarũ genus omnẽ hr̃dis institutionẽ excludere, multis testaẽ receptũ Curt. Iun. consi. cxxj. nu. 2. nec ea in re refragatur eminentissimi iuris interpretis Arij Pinel. auctoritas, quæ nec Pauli, nec Papin. auctoritate apud me præponderatur: nam doctorum modò opinionem refert. E. Suarez.

Alienatio feudi quãuis prohibita sit, tñ licitè fieri potest, etiam irrequisito domino, si in proximiores fiat: dummodò feudum tale antiquũ sit, aut paternum. Communiorem esse opinionem apparet ex allegatis per Tiraq. in præfa. libr. j. nu. 52. in qua & ipse residet. I. Fich.

Pro. Alienatio licet prohibeatur de consensu tamen oĩum in quorũ fauorẽ ꝓhibita est, põt fieri. l. nihil. §. j. ff. de leg. j. in l. cũ pater. i §. libertis. ff. de leg. ij. l. quoties. C. de fideicõm. I. B.

Alienationis prohibitio extra familiam non extẽditur ad hæredem legitimũ, dato, q̃ nõ sit de familia, quominus in eũ possit fieri alienatio: veluti in matrem, vel nepotem ex sorore. Est cõis opinio secdm Alex. consil. lvi. consideratis. & Dec. consi. ccclxxvii. visis. eundem consi. xxiii. volu. j. & ibi limitat cõem opinionẽ in fin. consi. Vide Corne. cons. ccxxx. vol. iii. Al. consi. lv. põderatis. circa mediũ. vol iii. Iaſ. cõsi. cxlii. vol. ii.

Limitatur tamen ista communis opinio secundum Dec. in consi. 481. in casu, vel quando testator vltra prohibitionẽ adiecit etiam, & quia voluit bona remanere in familia, nam eo casu propter enixam voluntatem testatoris, mater excluditur. Et Dec. ibidẽ in fin. conſindistinctè renet contra cõem, & dicit aliam omnino veriorem & tenendam. Mat. Cherian.

Alienationis prohibitio potest fieri per iudicẽ. Petrus Rauc. in Alpha. aure. in verbo. Alienatio, cõem dicit. B. Villal.

Alienationis prohibitio facta simpliciter, non inducit fideicommissum, nisi in causa conuentionis. Est cõis secundũ Dec. in consi. ccxviij. in casu, versicul. similiter idem dicendum. volu. ij. Vide Dec. in co. xxxviij. circa. j. M. Cherianus.

Alienationis prohibition facta filiis non extenditur ad nepotes familiæ, non egreditur quartum gradum, Iaſ in l. filius familias. § diui. nu. 109. ff. de leg. j. & Dec. consi. ccclxxvij. Ioã. Durã. in arte testan. tit. vij. cau. ij. Cur. Iur. consũ. in. nu. 2. cõem dicit. B. Villal.

Alienationis, prohibitio extra familiam non est tantæ potentiæ quin successor possit habere hęredem ex testamẽto, vel ab intestato qui non sit de familia vt proximiorem cognatũ, iaſ. in d. § Diui, & Durant. cau. vi. nu. 2. cõmunẽ dicit.

Amplia istas cões, etiam si expresse per testatorem esset ꝓ hibita alienatio: potest enim alienari ex causa dotis, Iaſ in authen. res quæ. C. cõm. de leg. n. 59. Dec. consi. ccccxxix. cõem dicunt. & alij quos refert Couar. in dict. c. vj. in secundo casu. vbi etiã limitat, si aliãs per testatorem sit expressum q̃ nõ alienetur nisi ex causa dotis, quam opinionem dicit tenere Cur. Iunii in d. authen. res quæ. & alios. reprobata opinione Castrensis consil. lxxx. lib. j. dicentis contrarium q̃ nõ possit per testatorem prohiberi, & Couar. dicit pro opinione Cur. Iuni. & aliorum esse l. xxvj. tau. vbi patet potest meliorare filium in tertio bonorum, & imponere quodcunque grauamen. & quod non alienet etiã ex causa dotis. Sed in nostro casu distinguetenti, aut simus in casu d. l. xxvij. cum iam alij fratres non pricãtur legitima, quæ inter filios est tota substãtia patris præter tertiũ, & quintum per l. iij. tau. quę potest vni prælegare. & in hoc casu bene dicit Iunior: si tamẽ simus in casu in quo pater de nouo cõstituit maioricatũ, & filij priuãtur sua legitima saltẽ naturali. Nõ ergo mirũ, si dicamus posse alienari bona maioricatus pro dote: cum legitima naturalis non possit tolli filiis: vt habetur in verbo Legitima. Et in hoc casu esse standum, opinioni Castrẽsis non dubito. Quam distinctionẽ ipse Conar. in fi. dict. c. vj. videtur sentire dũ dicit q̃ contingit in illis bonis in quibus testator liberè disponere possit, quod nota.

Amplia secundò non solũ quo ad dotem alteri præstandã sed ẽt ad restituendã dotẽ per grauatũ ẽt post fideicõmissum receptum, Ioan. de Anna. consi. lx. num. tertio. Bologni. ibidẽ communem dicunt.

Limita primo, si alienationis ꝓhibitio sit facta sub his verbis, vt semper in familia remaneant & proprietas, & possessio, ex nomine, & genere ipsius testatoris in alium nunquam transferãtur, sed semper integra remaneant in familia sine aliqua detractione Trebellianicæ. Sunt hæc verba tantæ potentiæ q̃ nec momento possunt extra familiã esse in ꝑpetuũ. Durand. titu. viii. cau. ij. communem dicit.

Limita secũdò. si alienatio sit prohibita extra certum genus personarũ, censetur & prohibita heredis institutio: Cur. Iuni. consil. cxiii. nu. 2. communem dicit. B. Villal.

Alienationis prohibitio simpliciter facta extra familiã absolute non inducit fideicommissum: sed facta alienatione in extraneos, Cõmunem dicit Dec. consi. xxiii. in prin. B. Villal.

Ex sola prohibitione de non Alienando, simplex fideicõmissum non inducitur, q̃a vult testator bona ad alios deuenire ex vna cõi. opi. nisi dicat, quia vult in familia remanere, iuxta magis cõem per Burſ. consi. 52. nu. 39 40. lib. j.

Alienare prohibitus extra certum genus personarũ potest hęredẽ instituere, qui successurus sit ab intestato, secundum magis cõem per Burſ. consi. 37. nu. j. lib. j. que fallit in prohibitione legis, & statuti.

Alienare prohibitus extra certum genus personarũ à lege, prohibetur etiã hæredem instituere, ex communi, secus si ꝓhibetur ab homine, secundum magis communem per Burſ. consi. 37. nu. 2. & lib. j.

Ratio cõseruandi bona in familia, vrget tã in nepote, quã pronepote, secundũ cõmunem per Burſat. consil. 13. n. 4. li. j.

Alienatum semel, durat alienabile, cum prohibitio est in persona, secundum communem per Burſat. consilio quarto numero 27. lib. j.

Statutum de prohibita alienatione in forensem, extẽditur ad successionem ab intestato, maxime q̃n extant verba illa, quocunque titulo, & simil. secundum cõem per Burſ. consil. 36 post nu. 5. lib. j.

Alienationis prohibitio cum causæ adiectione inducit absolutum fideicommissum. Cur. Iun. consi. xx. xxxiiii. ciiii. cxlv. & clxvii. Soc. consilio 43. & 57. libro tertio. consilio cccxxvii. lib. secundo. Parſ. consilio 17. & 30. lib. ii. Socin. iunior. consi. 163. lib. 2. Ruin. consilio 18. & 101. lib. secundo, consi. 212. li. j. Paris. cauſ. 7. lib. 3. consi. 32. lib. j. consi. 31. & 52. nume. 18. lib. 2. consi. 22. lib. 3. Et an & quando ex prohibitione alienationis inducatur fideicommissum. Dec. consi. 217.

Et quòd ratio prohibitionis comprobet prohibitionem: not. Socin. Iun. consilio 20. lib. 1. Grat. consilio 144. lib. secundo. Soc. consilio 227. lib. 3. Ruin. consilio 15. nume. 17. & seq. libr. 2. vbi ratio prohibitionis ampliat prohibitionem & extendit etiam in correctoriis. Ruin. consi. 163. lib. 2. Put.

Alienatione prohibita extra familiam simpliciter, sine adiecta causa, vt familiæ relinquatur, neutro casu in extraneum poterit alienari, & sic extra familiam, etiam requisitis illis de familia, & recusantib. emere: ꝓ Iaſ. in l. q Romæ. §. cohęredes post n. 13. ver. concludo ergo. de verb. obli. Put.

Alienationis prohibitio facta per statutum, vel aliter, non

compre

Universidad de Deusto

comprehendit piam causam Ias.in l.fi.col.pen.C.de sacro.eccles.Io.Crot.in resper.§.diui.col.29.vbi Ias.nu.47.& 55.de leg. j.Quidde pacto de non alienando an & quando valeat,vide Bart.& doct.in l.pen.ff.de pact. Put.

Alere dominum egenum vasallus non tenetur. Hanc cõmunem dicit Clarus,allegans Iacob.Ardizonem,Aluar.Epis. cop.Loazet,quam tamen duobus casibus limitat.Primum,si ex facto aut culpa vasalli ad inopiam peruenisset.Secundò si vasallus superabundaret diuitiis.§.feudum.quæstio.xxiij.ex l.Claro. P.Fich.

Alimẽta nec municipali lege,nec cõsuetudine,nec pacto tolli queunt vt commune ait Did.à Coua.de spons.ij.part.c. vj.nu.3.& 4. E.Suarez.

Prop.Alimenta debentur liberis ex æquitate naturali.l.j. §.ius naturale.ff.de iustitia & iure.l.si quis à liberis.ff.de liberis agnoscend. I.Bellon.

Alimenta tenetur prestare pater filio iure naturali l j.§.ius naturale.ff.de iustit.& iure.& cap.ius naturale.j.distinct.Limitatur hoc non procedere quotiescunque filius posset viuere à seipso, tunc enim possunt denegari alimenta per patrem. l.si quis à liberis.§.sed si filius.ff.de liber.agnoscend. limitatur etiã in omnibus causis per quas potest exheredari filius,quæ quidem causæ habentur in §.causas,in authen.vt cùm de appellat.cognoscitur,& pariter ex illis causis alimenta ipsa denegari possunt,vt notat Bartolus in d.l.si quis à liberis.§.si qs ex iis,& in l.diuus.ff.de patri.& in l.si patrem. C. de alen. lib. amplia istã conclusionẽ ita explicatã intm qp pater nõ teneat filiũ educare secundũ Iaco.de Aren.in d.l. si qs à liberis.nu. 1.Galeotum in tract. de alimentis. in verb. pone quæstionẽ. Specu.in titu.qui filij sint legitimi,versi.sed pone, quidam,& Alberic.de Rosa.in prima parte statutorum.in quæst.xl.vers. item quæro & ita transeunt omnes Canonistę communiter, vt per Rochum Curt.inrepetit. capit.quanto. de consuetud. Amplia secundo non valere etiam pactum,quòd pater non teneatur alere filium cui dedit partem suam,si postmodũ ad paupertatem, necessitatemque peruenerit secũdum Specul. in dicto versic.sed pone quidam.in titu.qui filij sint legitimi. Alberic.in dicto §.ius naturale.Idemque tenet Baldus quod filius qui consumpsit partem suam,quam habuit à patre,possit petere alimẽta ĩ dicto §.ius naturale.&.l. scimus. C. de inofficic.test.in princ.& ĩ authent.si captiui in fine.C.de episcop. & cler. & tradit etiã Barba. in cap.quæ in ecclesiarum. de cõstit. Alexan.in l.si cùm dotem.§.j.ff.sol.matrim.& dicit Bart.in l.j.§.parens.circa finem.ff.de lib.agnoscen.iure non valere pactum,qp filius alimentari non debeat.Nec videtur mirum,qa valet argumentum de pacto ad statutum secundum Ludouic.Bolog.consil.xxj.Cùm igitur retulerimus, quòd non valet statutum prohibens alimenta præstari filiis, ergo nec valebit pactum. Hoc dictum videtur limitare Bald.in Authen. quod si rogatus.C.ad Trebellia. nisi filius partem sibi datam perdidisset dolo vel eius lata culpa,& Bald. sequitur Alexan. in d.l.si cum dotem.§.j.vbicunque verò filius etiam legitimã assignatam per patrem in vita consumeret leui culpa adhuc non potest pater ei alimenta denegare,secundum Bald. in l. ij.§.j.ff.solut.matrim.in authent.si captiui.C.de episco.& cleric.& in d.l.scimus.in princi.& in d.authent. quod si rogatus. Specul.in tit.qui filij sint legitimi.§.j.versic. sed pone iij. & Alexand.in d.l.si cum dotem.§.j.amplia tertio,quòd pater non tantum filiis tenetur præstare alimenta, sed etiam liberis & vxoribus eorum,secundum gloss.in d.l.si quis à liberis.§.non tantum in ver. cetera, per l. si filia. §. j. famil.erciscund. Imò plus pater cogitur pro filio onus dotandi filias ipsius subire.l. dotem dedit.de collatio.bonor.ibi quippe officium aui erga neptem ex offio patris erga filium pendet, & ita voluit Bart. & alij in l.j.ff.soluto matrim.Bal.in authent.res,quæ.C.communia de leg.in l.pater.de euictio.Idem Bald.& Salyc.in l.fin.C. de dotis promissio.& idem Salyc.in l.si filius. ad Macedonia. & procedit hoc secundum præcitatos Doct.quando filius nõ habet vnde dotet filiam suam. Viuius.

Alimenta præterita, quando petuntur in iudicio per actorem,libellans ipse debet petere frumẽtum,& vinum,& similia,& sic ipsam speciem & non illius æstimationem, vt magistraliter docet Barto.quem ceteri omnes scriben.communiter sequuntur in l.libertis quos.§.manumissis.ff.de alimen.& ciba.lega.in iij.membro suæ dist.vbi ait, qp quædam sunt quæ hodie habere expedit,vt frumentum,vinum,& similia,& tũc ipsa species debet peti, non autem eius æstimatio, allegat.l. nulli.C.de ærog.mili.ano.lib.xij.nisi propter moram deuenia tur ad æstimationem. De præcitata cõi atte stantur Modern. in allegato.§.manumissis,& variis in locis iuris nostri.Viuius.

Pro.Alimentorũ appellatione venit ẽt victus & vestit°,& habitatio,sine qbus viuere non possumus.in l. leg.alim.ff.de alim.& cib.leg.l.victus.verb.ff.de verb.sig. I.Bellon.

Pro Alimentis bona mariti non sunt vxori tacite hypothecata.Est cõis opinio secun.Roman.consil. ccccliiij. in re præsenti,circa fi.versi.quo ad vltimam.nu.28. &c. M.Cherian.

Alimenta si legantur mulieri in domo hæredum, tenetur ipsa ibi morari,quia verba apposita in legato, qp hæredes teneantur prestare alimenta in domo,ponuntur in cõmodum & fauorem hęredis,cùm dicatur minus grauis ipsis hæredib. præstatio alimentorum,si in domo alimenta præstentur, secundùm differentiam Bartol.in l.Caio.§. Imperator: numer. tertio.ff.de alim.& cibar.lega. Et hanc sententiã cõiter approbatam esse scribunt D.Alex.de Imol.in consil.100.nu.1.in 1. lib.& in consilio 168.nu.5.& 6.volu.consilio.Bartho.Socyn. in consilio 28.nu.quinto.in 2.volu.consi.Stephan.Bertran. in consilio.177.in volu.2.par.altera. Sed hæc doctrina vt dextrè intelligatur necesse est: si enim ex causa iusta mulier nõ possit morari in domo hæredum, legato non priuaretur. Ita cõi calculo illam generalem differentiam Doctor. limitant. Bar.in d.§.Imperator.Bald.in l.1.nu.decimo.Salicet.nu.quarto.C.de legat.Petr.de Anchara.in consilio.254.num.tertio. Ioan. de Anan. in consilio 54.nu primo. & ibi Ludouiç. Bolognin.in addit.sua.nume. quarto. pulchrè Ias. in l. diuortio. nu.25.& 25.!& in d.l.prima.nu.tertio. C. de legat. & in consilio 44.nu secundo.in primo.volu.cõsil. quam & reliqui Doctor.referente Roland.à Valle, in consilio 22. nu. vndecimo. in 1. Tom.approbant.Licet non ignorem Paul.de Castro,inter dispositionem ipsius testatoris & legis in d.l. 1.nu.quarto. C.de legat.distinguere,cuius sententiam cũ temperamento, ibi Alex.nu.quinto,intelligendã esse arbitratur. Quis autem iustã illã causam probare cogatur,an mulier,qp iusta de causa in domo cum hæredibus viuere non potest,an vero hæredes probare debeant, referunt in specie Petr. de Anchara.in d. consil.254. & Ias.in d.l.diuortio. d.nu.25. Quamuis Francisc. de Curt.in addit.ad Alex.in d.l. 1.in verb.morari illud.in con. Anchorani non inueniri dixerit:aliquando tamen bonus Homerus dormitat. Kirchouius.

Alimenta petere nõ potest mulier ab hæredibus primo anno dilationis,à l.hæredibus mariti statutæ, finito, ad soluendum ei dotes consistentes in pecunia.Docto.in l.diuortio. ff. sol.mat.l.vnica.§.exactio.C.de rei vxor.ac. Quia cùm mulier primo anno elapso in sua potestate habuerit exigere dotem, quam repetere neglexit,sibi imputabit si illã non exegit,& ideo per eam non possunt peti alimenta ab hęredibus viri,per ea quæ notantur per gl.& Doct.in l. 1.C.de sent.quæ sine certa quanti.profer.vbi qui habebat in potestate exigere sortẽ, non potest deducere in iudicium vsuras futuri tẽporis, quas aliàs deducere potuisset.Alex. in d.l.diuortio.nu.23. Et hanc sententiã cõem esse inquiunt Alexand. de Imol.in consilio 27.in 4.lib.con.Iason in d.l.diuortio.nu.22 versic.circa quintã conclusionem.& Rolan.à Valle,in consilio 55.nu. 1.in 2. Tom.con.Quã doctrinã restringit ibid. Ioan. de Imo. nu. 6. ver.Idẽ videt si hęredes viri fuissent in mora restituendi dotẽ, & mulier fuerit cõsueta pecunias suas ad honestũ lucrũ mercatoribus dare, tũc ratione moræ deberet haberi ratio interesse consistentis in lucro,quod verisimiliter mulier percepisset,per ea quæ notantur in l.3.§.fin.ff. de eo quod certo loco. cuius sententiã sequitur Alex.de Imol.in d.consi. 27. in verb. consueta.litera A. Alias ex cõi sententia, (licet plerique alij contrarium teneant referente Barth.Socy.)mulier post annũ etiã data mora restituendi dotem,non posset alimenta petere,per multas authoritates.in consilio 126.nu. 5.versi.quibus præmissis.in 1.vol.& in consi. 180.nu.6.quod est repetitũ in 2.volu.consi. Kirchouius.

Alimẽta iure sanguinis debita nõ pstãtur,vbi qs habet vñ se alat,nec q pstitit,illa vendicare põt,fm cõem p Burs.consil.83. n.7.li.j.post Bar.ĩ l.libertis quos.§.manumissus.n.3.ff.de alim. leg.doc.ad Bar.in l.si qs a liberis §.sed si fili°.ff.de lib.agnos.Ale.& Cast.ĩ l.de alimẽtis C.de trãs.Qua in materia Alimẽtorũ de patre ad filiũ,de filio ad patrẽ de vxore ad maritũ, De filijs ad matrẽ vide Osasc.Decis. 124.

Alimẽta nõ debẽtur ẽt filio legitimo & naturali:qñ hẽt vñ se alat,fcẽm cõem per Burs cõs.62.n.12.li.j.qd in naturalib. tm̃,& die,vt per eundẽ.cõs.83.nu.2.n.8.cod. Qua in materia Alimentorum,vide quæ scribit Osasc.decis.124.

Alimenta priuilegiũ hypotheçe in bonis viri sicut dos ipsa habent,fcẽm cõem per Burs.cõsi.120.nu.38.iib.j.secus concludens.soluto matrimonio,pro quibus nõ dari hypothecariã in bonis viri,secundũ cõem.cõcludit idẽ Burs.d.cõs.n.41.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Alimenta vxori relicta debentur tantum ex vsufructu sibi prout per testatorem maritum præstabantur, ne filius fame pereat, iuxta communem per Bursat.consi. xv. nu. 28.libro primo.

Alimenta debita iure actionis, vt puta vxori, debentur, licèt sint præterita, nec vllo tẽpore præscribuntur, cum sit in mala fide qui præstare tenetur, secundum cõem per Bursat.consil. 120.nu.42.lib.j.

Alimenta debentur filijs naturalibus & spurijs, secundum magis communem per Bursat.cons.62.post nu.9.lib.j.quam dicit procedere etiã qp pater filium ali prohibuerit cui. adde, qp filiabus etiam ex coitu damnato natis debentur dotes in vtroque foro, secundum communem per Bursat. vbi supra & consi.83.nu.2.& 8.eodem.

Alimenta filijs naturalibus & spurijs à patre præstantur omni iure secundum magis communem, ac etiam filijs ex dãnato coitu natis, si non habeant vnde viuant, secundum communem, & filia spuria dotatur, iuxta magis communem per Bursat.consi.62.nu.9.libr.j.& consil.83.nu.1.nu.8.eodem.vbi loquitur de natural.

Alimenta, qui ex necessitate præstat, & medicinas affecto corpori necessarias necessariò præstabit. cõe ait Dec. in l de alimentis.C.de transact. E.Suarez.

Alimenta, eisdem ex causis pater filiis negare potest quib. illorum exhæredandorum ius habet.cõe dicunt Palat. Rub. in c.per vestras de donatio. inter virum & vxorem .fusè Did. à Couarru.de sponsij.par.c.vlt.§.vj.nu.17.Anton.Gomez de testa.c.xxj.nu.13. E.Suarez.

Alimenta monachis, nihil proprium, peculiaréve habentibus, legata, iudicis officio debebuntur.commune dicit Anto.Gomez de testamen.cap.vlt.nu.46.quamuis ea de re dubitare non de nihilo quis possit. E Suarez.

Alimenta liberis ex incestu, & damnato coitu decernens Pontificis constitutio, vbique seruari debet, silente ea in re iure Cæsareo.vt commune aiunt Areti.in prin.Institut.de iure nat.gent.& ciuili.Sylu.Nupt. libro tertio numero 25. Did. à Couarru.de sponsi.secunda parte capitulo vj.nu.6.versi. cæterum. E.Suarez.

Alimentorum causa tunc demum pia dicitur, cum pauperi legantur commune aio ex Bart.in l.alio.numero 4.ff.de aliment.& cibar legat. Aret.consi.xevij.Imol.in l.cum pater.§. j.ad fi.ff.de legat.libro secundo.Alexand.consilio lxxv. libro iiii. Iat.in l.cum is §.si mulier.ff.de condict.indebi Deci. consilio lxxii.in princip.& consilio ccccexxvi.& consilio & d ecccexj.Soarez in l.quoniam in prioribus.C.de inoffic. testam. Gomez.in §.præiudiciales.numero.5.Institut.de actio. Grat. consilio cxl. numero 7.libro secundo .Oldendorp. de iure sing.numero 43.li.primo.cum autem ditioribus relinquuntur, inter gratiosas, ac fauorabiles causas ponuntur, vt commune pronuncio ex Ale.& Dec.nu.9.Alciat.n.19.in l.si certis annis.C.de pact.Iason in l. prima, limitat. iii.C. de fideicommiss.Bald.Nouel. in repetit.l.primæ, numero 53.ff.solut.matrimo.Guliel.in repetit.c. Raynutius.versic. si absque liberis. in ij. tract.de leg.nu.279. E.Suarez.

Alimenta præstare obligatus, seu qui alere tenetur, tenetur quoque medicinas præstare, sine quibus corpus languens sanari non potest, secundum. Specul. in titul. qui filij sint legi.versicul.sed nunquid is, qui præstare, quem sequitur Alexand.in l.si cum dotem.§.sin autem.ff.solut. matrimo. Corne.consilio cxlv.numero.9.& sequent.volu.ij.Papiens.in sua practi.in forma libelli pro lega. rei singu. numero 100. & ibi Zletus, in add.in litera N. & Dec. in l. de alimentis, C. de transact. vbi meminit istam esse communem opinionem, quæ quippè de plano & absque dubio procederet, qñ alimẽta ipta deberentur ratione sanguinis iuris dispositione secundum Bar.in l.qui filium in j.lect.ff.vbi pupi.edu.debeat,& in tractat.aliment. quæstione secunda & Iason in l.cum hi. §. qui transigit,de trãsact.& appellatione alimentorum veniũt quoque omnia necessaria ad vitam,& sine quibus corpus ali, ac nutriri non potest, prout no.Barto.in tract. de aliment. & appellatione alimentorum venit pariter habitatio l. legatis ff.de alimen.leg.venit etiam calciarium,l.cum hi §. de calciario.ff.de transact.quòd voluit expresse Bar.in d. tract. vbi firmat quod venit etiam lectus, & præmissa similiter veniunt appellatione victus, quoniam vt inquit Barto.vbi suprà idem iudicandum est de illo, qui debet victum, quod iudicatur de eo qui debet alimenta.l.verbo victus.ff.de verbo. signific. & cætera ad materiam ipsorum alimentorum concernẽtia ponit latissimè Papien.in dicta for.libelli pro lega.rei singu. per totam. E.Viuius.

Alimenta debentur à patre vel suo hærede filiæ naturali tantum, secundum communem per Bursat.consil.60.numero 7.libro primo. Cui adde quòd non debentur filio naturali quando habet artificium aliquod vnde viuat, secundum magis communem per eundem consilio 83.numero 2.eod.lib. & numero 18.& consilio 62.nu.12.

Alimenta filii naturalis non sunt soluenda à fidedicommissario defuncto patre grauato, qui ad ea tenetur ex fructib. perceptis ex portione sua, secundum communem per Bursa. consi.83.nu.18.lib.j.Et sic fideicommissarius non tenetur ad alimenta filii naturalis ad quæ pater defunctus grauatus tenebatur pro fructib. perceptis ex portione sua. filiis autẽ naturalib.& spuriis à patre alimenta præstari omni iure secundũ communem scribit idem, Bursat.consilio 62.numero nono eodem libro.

Alimentorum causa fauorabilis est,& tractari potest diebus feriatis,l.prima.§.primo.ff.de fer.vbi Iason limitat.si agatur de alimentis.Item in his quæ debentur officio iudicis:vt quando petuntur per patrem à filio,vel econtra. non autem si promissa fuerint per stipulationem. quia his casibus non sunt fauorabilia, vt ibi. & an in causa alimentorum sententia habeat executionem paratam, vel possit ab ea appellari, vide Angel. in l.si iudex.ff.de his qui sunt sui vel alien.iur. Et quando alimenta videãtur donata,si infans expositus fuit alimentatus vide Abb.in c.vnic.de infant.expos.vbi doct.in apostil disputant ad quẽ spectat onus alẽdi expositos. De appellatione autem an sit prohibita in causa alimentorum vide Nat.consi.108.col.1. Put.

Cui adde quòd alimenta præterita debita iure sanguinis & officio iudicis non repetuntur nisi interpellatio interueniat, & æs alienum dicta occasione contractum fuerit, secundum communem per Bursat. consilio 83. numero 7. libro primo vbi numero sequenti plura notat in materia alimentorum. Et quid de alimentis filij naturalis, vide d. consi.nu.18.

Statutum excludẽs filias dotatas & maritatas à successione patris extantibus masculis vel filiabus non nuptis, illas nõ excludit ab alimentis super bonis paternis, eis non habentibus vnde se alant, secundũ domi.Cato.in l 1.in §. ius gẽtium. ff.de iustitia,& iure. Cum tale statutum ad alimenta relatum esset iniquum,ff.d.liber.agnoscẽ.l.necare. Ad hoc facit quod notat.in Authen.nouissima.C.de inoffic.testamen.& text.in Auth.contra rogatus.in fine. C.ad Treb. vbi hæres grauatus restituere quod ex hæreditate supereresset, potest de quarta quam seruare debet, fideicommissario diminuere, si non habet aliunde vnde se alat.Balb.decis.210.

Alimenta in domo testatoris:quãdo alicui relinquuntur si commodè potest in ea habitare extra domum præstari non debent, secundum veriorem sententiam per Rol cons.89.nu. x.lib.3.& nu,14.vbi si quis non possit morari cum aliquo ex iusta causa,non perdit legatum, teste eodem d. consil. col.4. in prin.vbi inquit, qp & si alimenta præstanda veniant in domo hæredum & non extra, id tamen non procedit, nec locũ habet,quando non stat per legatarios quominus in domo pcipiantur alimenta,sed per hæredes,iuxta not.per Barto. in l. Caio.§.imperator.ff.de alim.& cib.leg. vbi qp ille qui cum aliquo morari debet:si non potest ex iusta causa: non perdit legatum,per l.meuia in fin.de Ann. lega. & ideo subdit quòd si testator reliquit alimenta vxori in domo ipsius testatoris, si non potest ibi commodè morari quia est iuuenis & aliqui sunt ibi, qui verisimiliter luxuriarẽtur cum ea,potest petere alimenta,& recedere à domo, ex not.per doc.in l.j. C. de legat.de quo p eundem Rol.d &.consil.89.col. 4. per tot. vbi quòd si ab vno hærede relicta fuerint alimenta in domo, & per eum fit quominus legatarius cum eo stare possit: tunc alimenta extra domum peti possunt. In casu aũt dicti consi. lij stetit per hæredes quominus legatarij perciperent alimenta in domo ipsorum, cum ipsi non viuant in communione & in eadem domo de qua sensit testator. Quam conclusio. declara vt plene per eum dicto consilio, & vide quæ scribit Mising. centur. prima,obseru. 64. vbi quòd vxori debentur alimenta ex bonis mariti & si habeat vnde viuat.

Aliquis comprehendit etiam fœminã:communem dicit, Deci.consilio lvij.numero 1.idque per l.j.ff. de verbor. sign. B. Villalob.

Alius alia aliud est dictio repetitiua similium. Curt. Iunior consilio cclxxxiij. numero secundo communem dicit. B. Villalob.

Allocutio ad aurem non facit indiciũ contra reũ, nisi tria concur

Universidad de Deusto

concurrant, vt est communis opi. de qua Burſa. conſ. 35. num. 32. Bonacoſſ.

Allocutio ad aures nō facit indiciū contra mandantē, niſi fuerit ſecreta, concurrat inimicitia capitalis, & in continenti ſit ſequutum homicidium. vt eſt cōmunis opin. Burſa. conſi. 20. nu. 2. Bonacoſſ.

Allodialia omnia in dubio præſumuntur, niſi contrarium probetur, ne ſeruitus vel feudū præſumatur, ſecundū cōem p Burſat. conſ. 46. nu. 23. lib. 1. vbi hanc concluſionem procedere dicit, etamſi prædia vicaria eſſent feudalia, ac de iure cōi etiam eſſet caſtrū in quo homines & vaſalli adeſſent præſumetur ſemper allodiale, non autem feudale, niſi probetur.

Allodialis quælibet res præſumitur, nō autem feudalis, ſecundum cōem per Burſat. conſ. 9. numer. 36. libr. 1. conſil. 10. num. 12. cod.

In materia alluuionis, factum hominis, & naturæ æquiparantur ad vtilitatem habētium prædia vicina. Ita in ſimili determinat Bart. in l. quominus. 1. quæſt. ff. de flumin. vt per cū. cū quo eſt communis opinio, vt ibi per Iaſon. & nouiſſimos Et Barto. etiam refert, & ſequitur Socin. Sen. in conſi. lxxix. ſu per. q. quæ vertitur. verſic. quinimò dicit Bart. iii. volū. Et eſt in ſimili deciſio Bart. Ange. Paul. de Caſtro & aliorū. in l. fluminum, in princ. ff. de damno infec. Ac ita id cōi Interpretum ſnīa receptū affirmat Soc. Iun. cō. xxviii. n. 8. vol. iiij. E. Muſcul.

Alluuio iurisdictionis, vel territorii (vt doctores fantur) fines nō minuit. cōem aiunt Soc. cōſil. cxxvij. nu. 5. li. 1. Boſſius in pract. crim. tit. de prin. & prin. nu. 280. & qui diſſentit. Cur. Iun. conſil. lvj. Briſcianus de confinib. c. xxiiii. nu. 6. E. Suarez.

Alluuio fluminis hoc eſt additio, vel detractio, quæ fit à flumine ipſo per alluuionem ſuam transfert dominium. l. ergo ſi in inſula. §. alluuio. ff. de acqui. rerum domi. & §. præterea. inſtit. de rerum diui. ſed hoc limitatur: vt non habeat locum in iuriſdictione, & cōfinibus alicuius territorij, qui non mutantur aliquo modo per alluuionem, nec inde deminutionem, ſeu augmentum recipiunt, ſecundum Bar. in tract. de flumi. in 1. par. ver. acquiritur nobis, Bald. in rub. ff. de rerum diuiſio. Cæpol. in tract. ſeruit. ruſti. prædio. in titul. de flumine priuato, capit. 32. Corne. con. 322. lib. primo, & conſ. cclxxxvii, lib. iij. Iaſ. con. cxlvj. volumi. ij. Riminal. con. lxiiii. & Soc. con. cxxvii. nu. 5. vol. 1. explicat iſtam eſſe communem opinionem, & admonet ab ea non fore recedendum in iudicando. & ſequunt quoque & aiunt eſſe cōmune Riminal. in 5. 1. inſtit. quib. alie. licet, vel non. nu. 51. & Hierony. Briſcianus in tract. de cōfinibus, c. xxiiij. nu. 6 & Egid. Boſi. in pract. crimi. in tit. de principe & priui. nu. 280. Contrariam verò partem tenuit Curti. iunio. conſ. lvj. per plures rationes, argumenta, & authoritates ponens conſi. illud fuiſſe factum per collegium Papienſe, th quicquid ipſe ſuadeat ſequor opinionem Bart. & ſequacium quam fatetur communem eſſe ipſemet Curt. ibi, & duas ſalias limitationes, ſeu caſus, in quibus ius alluuionis non vendicat ſibi locū ponit Rimin. in d. §. 1. nu. 48. cum aliis ſeq. & Beroius cōſ. xxiiij. n. 31. & ſeq. Papienſ. in ſua prac. I formā libel. actio. real. nu. 13. ſeq. Riminal. loco de quo ſupra nu. 39. cum multis ſeq. non ſolùm limitat prędictam regulā in princip. poſitā, verùm ampliat etiā tribus modis plenè, & doctè, more ſuo F. Viuius.

Pro. Alteri per alterum iniqua conditio inferri non debet. in l. fin. C. de acquir. poſſeſ. vbi ex aliena malignitate prędiudicium alicui generari nō debet. & in l. ſi vnus. in §. ante oīa. ff. de pac. vbi cōuentio cū vno facta, alii nocere minimè debet.

Ob. Oppono de pupillo qui obligatur alij cum auctoritate tutoris. in §. 1. Inſtit. de auc. tuto.

So. Dic q pupillus obligando ſe cum auctoritate tutoris, in nullo dānificatur: omne enim damnū de ſuo tenebitur reſarcire pupillo tutor in redditione rationum: vt in l. ſi tutor. ff. de auct. tuto. ſeu cur. I. Bellon.

Pr. Alteri ſtipulari nemo poteſt. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de verb. obli. §. alteri. Inſtit. de inuti. ſtipul. I. Bellon.

Pr. Alterius odio nemo debet prægrauari. in l. ſi quis in ſuo in §. legis. C. de inoffic. teſt. Vnde ſolet iactari vulgò ꝓuerbiū: Filius non portabit iniquitatē patris. in l. crimen. & in l. ſi pœna. ff. de pœnis. & in l. ſancimus. C. de pœnis. & in capite, ſi habes. xxiiij. q. iii. in cap. ſi compromiſſarius. de elec. in vj.

Ob. Contrà de l. quiſqs. §. filij. C. ad leg. Iul. ma. & de c. vergentis. extrà de hęreric. vbi ob delictum patris filius punitur.

So. Speciale eſt ibi in crimine læſę maieſtatis & hæreſis. Regulariter contrà.

Ob. Opponitur etiam de l. ſati s. C. in quibus cauſis pignus tacitè, ve hypothec. contrahit. vbi mulieris dos tacitè obligatur ꝓ primipilo, ita, q ſi bona primipili exhauſta ſint, diſtrahit.

So. Dic q ibi vxor tenetur pro marito in cauſa tantùm primipilari: non alias. l. lex Iulia. ff. de fundo dot. & §. 1. Inſtitut. quibus ex cau. alien. licèt vel non.

Ob. Præterea obſtat. l. cū hęres. ff. de diuerſ. & temp. pręſcr. vbi vitia defuncti tranſeunt in heredem.

Sol. Vitioſa defuncti vſucapio continuatur in hæredē, vt ibi. Cùm pro vna eademque perſona teſtator, & hęres reputentur. in §. 1. in authent. de iureiu. à mori. præſt. I. Bellon.

Alteri ſtipulari nemo poteſt, tametſi in eum, cui ſtipulatur propenſus, atque adeo meritis obligatus ſit, vt comune aiunt laſ. in l. huiusmodi nu. 21. ff. de leg. lib. 1. & conſ. xli. lib. iij. Dec. in c. ad noſtrā. nu. iij. de probat. Excipe niſi ſit iureiurando valata ſtipulatio, vt commune dicit large Alc. in ca. cùm cōtingat. nu. 221. de iureiurand. Quæ intellige iure Cæſareo proceſſura, nā regulariter iure canonico alteri alter vtiliter ſtipulatur, vt frequenter placitum efferunt Roman. in l. ſtipulatio iſta. §. alteri. nu. 6. ff. de verb. obli. Ang. Aret. in §. alteri. nu. 2. Inſtit. de inutil. ſtip. quāuis verius in contrariā partē ierint Imol. Rom. & Iaſ. nu. 5. Zaſ. nu. 22. in d. §. alteri. Fab. in §. ſi quis alij. n. 8. Inſtit. de inutil. ſtipul. Alex. in c. cum contingat. nu. 226. de iureiur. E. Suarez.

Pr. Alternatiua, vel, ponitur pro, id eſt, quando ponitur inter duo idem importantia. gl. in rub. ff. ſi ager. vect. vel emph.

Pr. Alternatiua eſt incerta. l. vbi aūt nō apparet. in §. qui illud aut illud. ff. de verbo. obligation. I. Bellon.

Alternatiua locorum actori electionē tribuit vbi reū conueniat in altero ipſorū locorū, non reo vbi velit conueniri, per tex. qui dicitur ſingularis in l. 3. §. proinde. ff. de eo quod cer. lo. & eſt ad limitationē l. plerunque. ff. de iure dot. & iurium dicentiū, quod I alternatiuis electio eſt debitoris. Balb. deciſ. 316.

Alternatiua in fidei cōmiſſis vbi cedit ordinata affectu ſucceſſionū ordinem importat ſecundū cōem per Burſa. cōſ. 67. nu. 3. lib. 1. quā procedere dicit etiā ſi patris & filij cōiunctio fieret declarādo vt per eū d. cōſ. nu. 24.

Alternatiuę eſt electio creditoris, cum vnum eſt in obligatione, aliud in ſolutione ſecundū cōem per Burſat. cōſ. 112. n. 20. li. 1. poſt Bart. in l. quāuis. ff. de pig. act. Iaſ. in §. nunc autē. nu. 10. Inſtitu. de act.

Alternis debitor ex ſtipulatione ad ipſum relata eligendi ius habet. cōmune ait Rip. in c. inter cætera. nu. 70. de teſtitut. E. Suarez.

Pro. Altius vſque ad cœlum tollere quis poteſt ædes ſuas, niſi ſeruitutem debeant. l. altius. C. de ſer. & aqua. Bellon.

PR. Ama ſcientiā ſcripturarum, & carnis vitia non amabis. in ca. nunquam. in prin. non. de conſecr. diſt. v. Bellon.

PR. Ambitioſa decurionum decreta reſcindi debent. l. ambitioſa. ff. de decret. ab ord. faciend. Bellon.

PR. Ambulatoria eſt voluntas hominis vſque ad vltimum vitæ ſpiritum. in l. iiij. de adimen. leg. can. vltima voluntas. xiij. q. ij. in cap. cum Marthæ. extrà de celebr. miſſar. Bellon.

Amicus nō pōt agere pro amico ſine mādato. l. tutori. ff. de neg. geſt. Alex. in l. exigendi, C. de procurator. in le. 1. §. lex Falcidia. ff. ad tegē falc. Iaſ. verò in d l. exigendi. aſſerit, q ī puncto iuris poſſet ſuſtineri contraria opinio, & intelligit q amicus admittatur pro amico qnotieſcunque eſt cōiunctus maxima amicitia, Felyn. tamē in c. corā, de offic. deleg. Alex. & Moder. in d. l. exigēdi, Rip. in c. cum M. Ferrarienſis. nu. 61. de conſtit. & Blancus in tract. de cōpromiſſis. in iij. q. nu. 48. ver. amicus. atteſtantur cōem opin. eſſe amicum non admitti pro amico ad agendum abſque mandato. Hoc verò. ſ. q amicus non admittatur ꝓ amico ſine mādato, fallit, cùm cauet de rato, ſicut coniunctus pro cōiuncto ſecundum Tiraque. poſt alios congeſtos per eum in trac. de pœnis temperandis, aut remittēdis in cauſa xxiij. nu. 34. Guliel. de Cugn. in l. ſed & hæ. ff. de procurat. licet ibi Fulg. intelligat hoc de amico coniuncto maxima amicitia, de quo per Rom. ī verſic. amicus & per Barto. in l. non ſolum. §. qui alieno nu. 1. Alex. in addit. ad eum. ff. de procur. & ibi per Alex. vbi dicit quòd amicus agit interdicto recuperandæ. l. 1. C. ſi per vim vel alio modo, & per eundē. in l. cum alienam C. de leg. & in l. exigēdi. de proc. & per Fely. in d. c. corā. & Marcū Mātuæ in ſuis apophtheg. apophtheg. lxxv. interpretatur etiā hoc non ꝓcedere de iure municipali, nam ſtante ſtatuto exorbitāte, diſponenteque coniunctos, ſeu affines agere ſine mandato pro cōſanguineis, extenditur ad amicos, vt not. Guliel. de Cugn. in d. l. ſed & hæ. in prin. Dyn. Salī d. l. exigēdi Bar. in d. §. q alieno. Spe. in tit. de aduo. §. obiicitur. ver. eſt quartus ordo, & Io. And. in c. fi. de poſtulat. F. Vi.

Amicitia nihil de fide teſtiū detrahit, cōe autumat Marc. Anto. in tractat de indiciis nu. 170. E. Suarez.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pro.Amor,& vinū æquiparantur.in §.fi.inſtit.de ſucceſ.quę ſic.per bon.& ibi.gloſ. Bellon.

Pro.Amor pecunię eſt quaſi materia omnium criminum. in cap.his igitur.xxiii.diſt. Bellonus Toloſ.

Amicitia,quā habet iudex cum reo facit,ꝙ poſſit pœnā remittere,quando pœna eſſet arbitraria.Princeps aūt poteſt indulgere.Clar.q.60.ver.legit. Et an teneatur ob id in ſyndicatu.vide Pari.de Puteo.in tract ſyndi.& in §.Poteſtas.& Menochium de arbitrio iudicis Bonacoſſ.

Amor excuſat à pœna ordinaria,& mitius punitur, qui ꝓpter amorē delinquit,vt eſt cōis opinio.Clar.c.60.verſ.amor. Tiraquel.de pœnis intemperan.cauſa 51. Bonacoſſ.

Pro. Amicorū oīa ſunt communia.capite dilectiſſimis. xij. quæſt.j Bel.

Amicitia ſimplex non inducit talem tantámque præſumptionem in teſtem,vt repellatur à teſtimonio,Marcus Ant.in tract.de iud.nu.170.communem dicit. B.Villal.

Pro.Ampliꝰ,aduerbium eſt repetitiuum ſuperiorum.l.legata inutiliter. ff.de leg.i.l.ſi ſic locutus.de leg.iii. Bellon.

Anatomia dānatorū hodie conceditur, vt eſt cōis opinio. Soar.verſ.iſto.num.178. Bonacoſſ.

Anatomiæ exercendæ cadauera damnatorum concedi debere generali vſu admiſſum eſt, vt atteſtantur Ant. Gomez. de delic.c.xiiii.in fin.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.vlt.verſi. quæro nunquid. E. Suarez.

Pro.Anima eſt multò pretioſior corpore.c.cum infirmitas. extrà de pœ.& remiſ.in antiq. Bellon.

Pro.Anima eſt præferēda cæteris rebus corporalibus.l.ſancimus.C.de ſacroſan.eccl.c.præcipimꝰ.xii.q.j.c.ſolitę. de maior.& obed. Bellon.

Pro.Animæ defunctorum quatuor modis ſoluntur, oblationibus,precibus,ieiuniis & eleemoſynis.can.animæ defunctorum.xiii.quæſt.ij. Bellon.

Pro.Animal brutū caret ſenſu & rōne,ideoq; iniuriā inferre nō dr̄.l.j ff.ſi quad.pau.feciſ.dicat.nec per cōſequēs puniri.

Obiec.Contrà de c.mulier.xv.q.j.vbi pecus mortem mori debet,& Leuit.30.

Sol.Ideo punitur ibi,vt tali flagitio contaminata indignā refricet facti memoriam,non propter culpam.

Animal irrationale ſi delictum aliquod commiſit,vt homi nem interficiendo, &c.de iure communi non debet puniri pœna mortis,quia merum imperiū non exercetur in belluas. Cōmun.dicit Sapia.in lege imperium nu.6.ff.de iuriſdi.oīum iudicum.De conſuetudine tamen in multis locis contrariū ſeruatur,vt atte ſtatur Guido Pap. deciſ. ccxxxviii.Si animal. Sed hæc conſuetudo Claro non placet,niſi in vno caſu,quando ſcilicet homo cùm beſtia carnaliter commiſcuiſſet, quia tunc etiam lege diuina cautum reperitur, vt ipſa beſtia cum homine occidatur.Exod.xxj.Clar.d.lib.v.§.fi.quæſt. xcix. ver. quæro etiam. P.Fichard.

Animal rationis expers ob maleficia non puniꝰtur. cōmune ait Sapia.in l.imperiū nu.6.ff.de iuriſ.omn.iud. & qui limitat.cum vna qui cum illo coierit,plectendus erit, Iul.Glar. in prac.§.fornicatio.ver.cum animal,& §.vlt.q.xcvj.verſ.quęro etiam. E.Suarez.

Animal irrationale,ſi quod delictum committat, hominē interficiendo,non debet mori.Niſi quis eum beſtia rem haberet,qa vterque mori debet,vt eſt cōis opinio.Cla.q.99.ver. quæro etiam.Soarez ver.animal.nu.179. Bonacoſſ.

Pro.animus eſt facti.l.bonæfidei emptor.ff.de acquir. rerū dom. Bellon.

Animus & præmeditatio ad homicidiū deprehenditur ex donatiōe oīum bonorū ſuorū.vt eſt cōis opinio. Blan.in l.ſi. n.19.ff. de quæſtio. Si habet inimicitiā cū occiſo. Bonacoſſ.

Animus dicentis præſumitur ex iis, quæ dicuntur extra iudicium,etiam parte abſente Bar.in l.Fuſcinius. §.is qui fraudationis cauſa,vbi glo.ff.quib.ex cauſ.in poſſeſ. eat. Quod ēt dicit Carol.Ruin.in conſil. lxiii.quæritur vtrū legatum, nu. 13.volum.ii.& clarius in con.x.viſo proceſſu.nu.10.volum.v. Inquit enim,quod animus hominis probatur, & recognoſcitur ex iis,quæ prius dicit,allegat gl.prædictam,& alia plura,vt per eum.Et inter cætera,allegat pulchram doctrinam Bart.cōmuniter approbatam in l.ii.ver. quæro ex quibus præſumat iſta voluntas ff.de vulga.& pupil.quam refert & ſequitur Socin.Iun.in conſil.iiii.nu.31.volum.iiii. E.Muſcul.

Annus inceptus non habetur pro completo, quando ex diſpoſitione iuris,vel ſtatuti requiritur, quod contrahentes ſint alicuius ætatis:ſecus, ſi dicit ꝙ ab eo exiſtentibus in tali ætate contrahitur.ſecundū gloſ.in clem.ſi. de ætate & qualit. quam communem dicit Franc.Cur.Iun.conſi.cxiii.vol.j.quā refert.Coua.in epi.iiij.c.ij.nu.2. B.Villal.

No.illam communen ad intel.l.vj.tit.j.par.iiij.

Annus qui datur, & ex cauſa biennium ad perſequendū appellationē,dicitur ad inchoandum proceſſum,& appellationē exercendā.Gui Papæ cōſi.lxxiii.in prin.cōmu.dicit.B.Vil.

Etiam idem Guid.in ſing.ccx v. primū fatale, vbi etiam de tertio anno,& Franc.Marc.in deciſ.mil. clxxxiiii. num. 26.& ſeq.Et an & quando concedatur ſecundus & tertius annus aliqua per M.Anto.Bard.in tract.de temp.vti.& contin. in c. 6.per totum. I.Fich.

Concor.cum l.iii.tit.xvj.lib.iii.ord.Et nota circa iſtam.l. ꝙ ſi poſt terminū iſtius legis ſententia proferatur pro appellante:eſt ipſo iure nulla,ſecundum Bald.in l.ſuperuacuam. C. de tempo.in integ.reſtit.nu.3.quem refert gloſſ.in l.viii.titu. xix. par.vj.Et nota etiam circa d.l.in fine. verſi. *eſi por culpa del,&c. ſincare de lo librar pague las coſtas y dannos alas partes*, quod verbum eſt intelligendum,ſi cum inſtāria partis,& proteſtatione neceſſaria poſt concluſum in cauſa petatur à partibus:aliàs ſententia remanet deſerta.de quo vide Philip.Franc.in cap.ex ratione.i. de appellat. & præpoſit.nu.36. & vide quæ habes infrà in verbo inſtantia & vide etiam in verbo Appellatio.nu. 23.vbi tractatur de impedimentis,quæ impediunt appellationem proſequi. I.Fich.

Annus cœptus licet in magiſtratibus gerendis pro cōpleto habeatur,iuxta.l.ad rempub.ff.de munerib.& honor.tamē in iudiciib.regulariter annus debet eſſe completus, c. cùm in cunctis.de elect.c.ad noſtram,de regular.c.ſignificatum,& ſimilibus ibidem in gloſſ.allegatis.& c.idēnitatibus,in prin.de elect.lib.vj.c.vnico.de ætat.& qualit.codē libr.vj.quod Arch. & D.Floria.in c.fi.de iudic.regulariter obtinere dicūt niſi cōtrariū in iure reperiatur expreſſum, & videtur ſentire gl.d.l. ad rēpub.in verbo fauoris cauſa.aut niſi ageretur de fauore, quo caſu annus cœptus pro cōpleto habebitur:niſi diuerſum in iure ſit expreſſum,vt voluit gloſſ.magna in l.iii.§.minorem ff.de minorib Et ſi fauor ſuadeat de momento ad momentū fiet anni cōputatio,vt voluit Archid.ind.c.fi.ſecꝰ ſi eſſet odiū: vt voluit, d gloſſa in d.l.ii.§. minore. ff.de minoribus, quam communiter teneri aſſerit Bened.Cap.reg. xxxj. nu. 27. vide plura infra in verb. minor. Bened.cap.

Annus infra quē hęres legata exoluere tenetur niſi velit priuari falcidia & omnibus emolumentis hęreditariis, licet cōputetur à die monitiōis ꝓ iudicē factæ. Auct.hoc amplius, C.de fideic.& ibidē Bar.c.nos quidem,de teſtam.gl.in Auct.de hęred.& falcid.§.ſi qs non impleꝰ,idque cōſuleꝰ teneri refert Bened.Capra.reg.cx.nu.22.id tamen fallit ſi per teſtatorem aliud tempus intra quod volūtatem ſuam explendā iuſſiſſet præfixum ſit,tunc enim hoc ipſum à iure præſtituꝰ erit attendendum.per not.in l.ſtatulib.§.hærede.ff.de ſtatulib.l.ſi.§. ſin aut ē.C de iure delib.prout voluerunt Ancha. Innoc. Nicol.& cōmuniter Doct.in d. c.nos quidē,de teſtamentis.quē ad ibidem nu.28.refert idem Bened.Capra.

Annui reditus emptio nullo iure interdicitur, cōe inquit Rip.lib.j.de lega.c.xix.nu.9.Did à Couarru.lib.iii.reſolut.c.ix & c.x. E.Suarez.

Annuum legatum vel republicæ vel eccleſiæ factum per verbum ſemper,& in perpetuum,non amplius q̄ centum annos durat.cōem aiunt Alex con.lx.li.j.Couar.lib.iij. reſolut.c. ix.num. 10. Sed certè contraria ſententia,& verior eſt,& iam hodie magis communis,vt ſemper duret:nam illam aſſerunt Rogerius,Alber.alios antiquos referens,Cū Ang. Com.Soc. Iaſ.Rip.Crot Pōtan.Parpal.Verrat.Riminal.quos eū aliis laudant Couarr. vbi ſupra, Viuius lib.j.opin.cxcvij & Anto. Gomez meus iuris præceptor,de cōtract.c.xv.nu.18. E.Suarez.

Annuæ obligationes,& li xxx.annis ſemel atque omnino præſcribantur,annua tamen relicta nō ſemel,ſed illorū vniuſcuiuſque anni obligatio eo tempore præſcribetur,commune rēnūcio ex Cum.in l. de pupillo.§. ſi in pluribus.ff.de nou. ope,nun Fulg.in l.cùm notiſſimi.§.in his.C. de præſcri.xxx.an. Conſi.xxii.nu.23.lib.iii.Alex.nu.3. Iaſ.in l.ſi Stichū.5. ſtipulatio.ff.de verb.oblig.Feli.in c.auditis de præſcrip Balb. de præſcrip iiij.par.iiij.art.quæſt.nii E Suarez.

Pro.Annui reditus inter immobilia computātur à iure.clemen.exiui de Paradiſo.§.cumque de verb.ſign. Bellon.

Pro annua ſi debes tunc inſpicies caput anni.

Anno ſi debes,in ſi.tenebris anni.gl.in §.qui hoc anno Inſtit.de inut.ſtip.in verb.præteritis. Bellon.

Annuū ſi q̄ promittitur in ꝺctib.an ante finē temporis peti poſſit,vide Iaſ.in l.ſi ita ſtipulatus fuero.nu.4.ff.de verb.obli.

Annui reditus emptio de iure licita eſt.Ioan.de ripa.in lib. j.de legi.c.xix.nu.6.communē dicit.& vide Ioan. de Ana.c.in ciuitate

ciuitate de vsuris & de hac materia copiosius vide per Didacũ Pic carro. in tract. de cẽsi. in ℘. sup statuto villę de gãdapipe.

Annuos redit⁹ ex sua ꝓpria natura nec mobiles nec immobiles esse (q̃tũ ad hos cõe attinet) sed tertiã quãdã speciẽ cõstituere tradit And. Tiraq. lib. j. de retract. §. j. glo. vj. in ver. Rentes num. 3. secundũ Panor. in cap. nulli. de reb. Eccles. non alienã. & quosdam alios quos ibi allegat. Si tamen ad alterutrũ eorũ tanhẽdi sint certẽ immobilium naturam eos secuturos ait. Et inde fieri, vt plerique omnes dicant annuos reditus inter immobilia censeri per l. si quis in glino. ff. de lega. j. & expressum textum in Clementi. exiui. §. cumque annui reditus, de verb. signi. vbi dicitur, Cùmque annui reditus inter immobilia cẽseantur à iure &c. & l. iubemus. ij. C. de sac. sanc. eccles. I. F.

Idem tamen postea. nu. 7 limitat hoc ita procedere, si reditus sint perpetui, aut certè ad longum tẽpus constituti, secus si ad modicũ: per multa ibi allegata. tales autem videtur census redimibiles, de quib⁹ annotaui. in ver. redditus. Villal.

Antidotalis, vt doctores fantur, obligatio nõ impedit repetitionẽ soluti p errorẽ, vide infra vers. errore soluti. E. Suarez.

Antiquitas delicti facit, vt mitigetur pœna, nam si ante decenniũ cõmissum est reus non debet mori, sed mitius puniri, vt est communis opinio Clar. q. 60. vers. prẽterea. Bonacoss.

Antiquitas delictorum pœnas illis infligẽdas imminuit, vt commune proferunt Did. à Couarru. lib. ij. resolut. cap. ix. nu. 2. Ant. Gomez. in l. lxxvj. Tauri. nume. 6 & delict. c. j. nu. 8. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. lx. vers. prẽterea. E. Suarez.

Antiquitas delicti facit vt pœna mitigetur, vt si ante decẽ annos commissum esset, nam eo casu non debet puniri reus pœna mortis, sed mitiori. ita ex l. si diutino. ff. de pœnis, Doct. & communiter deducere ait Didacus libro ij. resolut. capit. 9. numero ij. verticul. j. posse. & Antonius Gomes. capitul. j. delict. numero 8. & super l. lxxvj. Tauri numer. 6. Afflict. decisio. cclxxvij. Clar. libro v. sentent. §. final. quęstio. lx. verũc. prætera potest. P. Fichard.

Antiquum factum dicitur spacium quadraginta annorũ, secundùm opinio. Anto. de Butr. in capitu. veniens. 1. extr. de testibus. Plures authoritates adducit Barthol. Chassan. in cõsi. 15. nume. 19. Alij voluerunt quod hoc iudicis arbitrio relinqueretur, quando tempus dicatur de antiquo in materia probationis. Anto. de Butr. in cap. quoniam contra. ext. de proba. Alexand. de Imol. in consi. 4. numer. 12. in 2. libr. cõ. Matth. de Afflict. in Decis. S. C. Neapo. Decis. 83. numer. 7. Alij dixerunt, ꝙ requireret tempus centum annorum metam excedens. Alexan. de Imol. in consi. 7. in 1. vol. con. Quod latiùs declarant Philip. Deci. in capit. 1. numer. 7. ext. de appel. & in con. 13. incip. pro tenui facultate mea. num. 8. Ias. in l. cum aliquis. C. de iure deliber. & nouissimè Crauet. in tracta. de antiquita. temp. § j. incip. circa primam partem. & sparsim in eo. tracta. & ibid. nu. 5. dicit hanc tertiam opinionem communem esse, quæ tamen non procederet, quando non ageretur de magno prẽiudicio, quia tunc sufficeret 40. annorum spacium, ad inducendam plenam probationem, prout exemplificari posset in finibus Diœcesum, quia non sunt magni præiudicij, secundùm Abb. in ca. cùm causam. in j. notab. ext. de proba. seu arbitrio iudicis relinqueretur. Hiero. de Monte post alios in tract. de finibus regen. cap. 70. Kirchouius.

PR. Antiquitatis notitia est necessaria. §. j. Insti. de testa. ord. in ca. fuerunt. vij. dist. Bellon.

Antiquum dicitur, quod excedit metas centum annorum ad hoc, ꝙ credatur de solennitatibus extrinsecis, Ias. in l. cum aliquibus. nu. 7. C. de iur. delib. communem dicit. B. Villa. Hãc & Cagnolus in l. velle. ff. de regul. iur. communem esse ait.

Eandem communem dixit Alex. in l. cum aliquis. C. de iure delib. Et pluries in consil. & rursus Ias. in j. Lectu. l. admonẽdi, nume. 246. ff. de iureiuran. Et post multas allegationes Aymõ Crauetta in celebri suo trac. de Antiqui. tẽp. par. j. nu. 5. I. Fich.

Antiquum tũc dicitur ad hoc ꝙ testes de auditu, aut de credulitate admittantur, vel ad hoc quòd fama probet si decursi sunt centum anni. Aymon. in tract. de anti. temp. in j. part. numer. 4. communem dicit approbata opinione Innocen. in ca. veniens. de verb. sign. B. Villal.

in Antiquis licet probationes leuiores sufficiant tñ quando apparet iustitia rei, vel possidentis: plena probatio requiritur contra eum, Aymon in d. tract. in verbo viso de fama. numer. 32. communem dicit ex Innocen. in cap. cùm causam. de proba. Villalob.

de Antiquo vt aliquid dicatur esse requiritur tempus 100. annorum. Est communis opin. secun. Ias. in consi. lxxxj. in hoc puncto. vol. j.

ex Anuli delatione (præsertim in locis, in quibus hoc signũ à mulieribus solet passim circũferri) an probet matrimoniũ pręsumptiuè, & similiter ex sola fama, vel cum mutuis tractatibus pro viro, & vxore, aut ex sola dotis, & donationis propter nuptias nominatione in instrumẽto facta, seu ex sola cohabitatione matrimonium probetur esse contractum: controuertunt Doctores in c. illud. de præsumpt. & ea. per tuas. de probat. receptior tamen Doct. est opin. matrimonium nõ probari, vt tradit Socin. in consil. xxxix. visis, & inspectis. in j. par. F. Turzan.

Antiquum est quod centum annos supergreditur, vt commune inquit Cagn. in l. velle. in fi. ff. de reg. iur. Vnde tanto tẽpore metietur antiquitas, vt de solennitatibus extrinsecis nascatur prẽiudicium, vt ait receptam Ias. in l. cum aliquibus. nu. 7. C. de iure delibe. Vt etiam tum testes de auditu, vel credulitate admittãtur, vel fama probet, vt commune effatum testatur Aymon in tract. de antiq. temp. j. part. nu. 4. E Suarez.

Antiqua licet leuibus probationibus regulariter egeant, tamen iustitia cum reo, aut possessore faciẽte plenis opus habent. commune infit Aym. de antiquit. ver. viso de fama. numero 32. E. Suarez.

Antiquum tempus consideratur prout mero iudicis arbitrio consistit, maximè in prẽsumenda rectitudine & iustitia sententiæ, fm communem per Bursat. consi. 24. num. 18. li. 1.

Aperiens litetas alienas, vt illas oste̅dat aduersatio, falsum cõmittit, Communẽ dicit August. ad Angel. de malefi. in verbo Falsario. nu. 10. quem refert Pract Conradi. in prin. Clar. li. v. sent. §. falsum versi. operiens. P. Fichard.

Apocha sola non iuuata aliquo adminiculo, facit solummodò fm cõem opin. aliqualem p̃sumptionẽ. Bart. & alij in l. admonendi. ff. de iureiur. Abb. & Fel. in c. 2. extrà, de fide instr. & hoc ꝓpter p̃sumptionẽ, q̃ est, ꝙ quis de facili non faciat falsam scripturã. Alex. de Imo. in ℘. 239. nu. 7. ver. vbi aũt scriptura priuata nõ subscripta à testib. &c. in 6. vol. cõsi. Et hanc sententiam cõiter approbatã esse refert. Ias. in cõsi. 129. ꝑ tertii. Tñ communior est p̃cedens opinio, vbi ipse hũc articulum egregiè & copiosè explicat. in 1. vol. cons. & post eum quoq; Rolan. à Valle, in cõsi. 26. nu. 14. in 1. Tom. consi. tradit. Kircho.

Apostata non minus ad pœnitentiã admittetur, quã hæreticus sed eos crimine obstrictus. cõmune aiunt Simac. de hæret. c. vij. nu. 2. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. lxxviij. ver. apostata. E Suarez.

Apostoli assignati. Assignatus recipere Apostolos super appellatione infra certos dies, non tenetur omni die illorum dierum cõparere: sed sufficit si compareat vna ex ipsis diebus & repetat Apostolos, secundũ glo. in verbo infrà. in cle. 2. de app. d. Præpo. in c personas. col. 7. ext. eod. nec etiam in termino per ipsum iudicem prorogato. ad idem fm do. de Rota, de ci. 410. in nouis. Balb. dec. 203.

Apostata admittitur ad pœnitentiam, quẽadmodũ & hæreticus. vt est communis opinio Soarez vers. apostata. n. 190. Bonacoss.

Appellans potest dicere, tempus finiendæ appellationis incipere currere à die appellationis, inscriptis interpositæ, & non antè, licet, prius viua voce appellauerit. Est magis cõmunis opinio secund. Alexã. in consil. lxxxii. viso processu, circa fi. vol. vj. Math. Cherian.

Appellans non potest deferere appellationẽ si appellato interest: vt appellationẽ persequatur, & sic, eo inuito, nõ potest renuntiare appellationi. Gomes. de triena. q. 54. ver. voluit. cõem dicit. B. Vill.

Appellanti impedito persequi suã appellationẽ per principem, non currit tempus primi anni. Deci. in c. ex ratione. num. 6. de appella. communem dicit.

Impedito, facto inferioris iudicis, conceditur secundus annus. Deci. in d. c. ex ratione. nu. 7. communem dicit.

Impeditus in secundo anno, restituitur solùm ad tempus, in quo durauit impedimentum. idem ibi. nu. 12. cõem dicit.

Nota ꝙ impeditus etiam ex facto iudicis ad hoc, ꝙ restituatur, vel concedatur secundus annus: non requiritur ꝙ ipse ꝓtestetur, Hiero. Cagnol. in l. in omnib. ff. de regulis iuris. nu. 15. cõem dicit. Et ne putes contrariari huic communi quæ posita sunt in verbo Annus suprà, illud est quando stat per partes quod nõ petit & ꝓtestet cũ instantia. hic aũt nõ stat p partes, sed solũ, p iudicẽ. Et nota oẽs istas opini. cões ad intel. & ampliationẽ [& limita. l. iij. tit. xvj. li. iij. ord. de qua in d. nu. 3. B. Vil.

De impedimẽto ad appel. & p̃sequẽ. tradit M. Anto. Bard. in Tract. de tempo. Vti. & contin. in capitu. 4. per totum. Vbi de impedimento ex facto appellati, ex facto Principis seu Iudicis, ex facto appellati ex facto appellantis, & appellati simul,

Universidad de Deusto
Biblioteca

& ex facto tertij prouenientis, & an & quando tale tẽpus curat. I.Fichard.

Appellans quid probare debeat: vt ei biennium ad prosequendam appellationem concedatur: vide Doct.in cap.ex ratione,de appell.in Auth.ei qui offeratur.C.de temp.appel.& dic non aliter appellanti ad prosequendam appellationem biennium concedi debere: nisi in primo anno diligentiam à se adhibitam fuisse probauerit,si verò iudex in culpa fuerit qn causa finiatur: tunc necessariam esse protestationem, alias in iudice negligentia non præsumitur, teste Alex.consil. 64.li.1. 64.li.6. Affli.Decis.xj.col.fi.Fel.in c.causam.de proba.quo casu,nec semel tãtum protestari sufficit: nisi cum nil in cã aliud remaneat:quàm pronuntiatũ dicere,ex not.per parid.de Syndic.ver.instãtia ver. dicit ꝓstitutio in fi.qua in re dixerunt aliqui per Rotam determinatum fuisse:sufficere loco protestationis impedimentum probare, vt testis est Gomes. Reg.de Annal.posset.quæstio.76.Quibus adde quæ scribit Ofasc.Decis.12.numer.6.& sequent. vbi post plura concludit vnicam protestationem seu interpellationem sufficere declarando tamen vt ibi per eum, pro quo vide caute l. quam tradit Rol. de ord.iud. c.54.nume.230.& quæ ponit Fel.in cap.ex literis. colum.6.ante numer.9.de consti.

Appellandum est in scriptis ab interloquutoria de iure Cano.& ciuili iuxta veriorem sententiam teste Ofasc.Deci.6.numero 5.vbi dicit, ꝙ si aliquis fuerit primo grauatus & appellauit in scriptis, Deinde iteratò grauatus appellat & dicat appello prout in scriptura primæ appellationis quam produco & peto actis inseri,non dicetur appellasse in scripris propter formam quæ requiritur in appellatione, ex not.per Fel.in ca. inter cæteras.colum.2.de re iudicat.& ideo cum quæstio esset in facto in causa appella.in qua deerat appellatio allegabatur ab aduocato in hæc verba,si quis apud Acta prouocan.cẽset: debet dicere appello,& id sufficit, tũ ex forma iuris cõmunis l 2.ff.de appell.tum etiam ex forma Ducal Decr.patriæ subalpinæ quæ forma ad vnguem seruanda est l. cum ij.§.si prætor.ff.de trans. Neuiz.consi.77.num.2. Deci.consil.36. num. 5.alias nihil agitur,Decis.consi.532.numer.5. & hic nulla legitur appellatio ergo pro non appellante est ꝓnuntiãdus, nec prosunt illa verba relatiua ad cedulam, quia in formis non admittitur æquipollens.l.qui per salutem,de iureiur. Quinimo illud clarum est in iure quòd quando requiritur appellatio scripta cum insertione causarum:Si quis semel appellauerit à capi. 2. grauamine non potest dicere appello ex causis de quibus in eadem cedula super producta, Fel.in capit.cum venerabilis.colum.xv.extra de except.Alexand.con. 126.numero xj.libr.6.Ofasc.d.Deci.6.numero 6.& sequent. Quibus adde,ꝙ licet quando appellatur ab interloquutoria debeant causæ grauaminum nominatim exprimi ꝙ si appellans, eas exprimat per relationem ad aliud satis est. Secundum Alexã. con.80.colum.4.in princip.numer.9.libr.j.& d. consilio 126. libr.6.

Appellans confessus spontè,etiã si testibus conuictus non sit,nec in ciuilibus,nec in criminalibus regulariter auditur,& sic ad appellandum non admittitur aliquo modo, text. est in ca.cum speciali.§.porrò,& in cap.Romana.§.finaũr.de appellatio.in vj.vbi Io.And.Domi.Francus,Abb.& cæteri cõmuniter in d.§.porrò,Capella Tolosana,& ibi Aufre.n. 176. quorum sententia cõis est,de consuetudine quoque obseruatur, teste Carrerio in practi.crimin.in prin.nu.17.In contrariã verò partem inclinauere glos.in d.§.porrò,& plerique alij tenẽtes admittendã esse appellationẽ eius,qui ex propria tantùm confessione damnatus fuerit,sed opinio hæc ꝓcederet, iudicio meo,si causa iusta expressim fuerit in appellatione dicta, tunc eñ est admittenda appellatio,gl.est in d.§.finaũt,in ver. mandetur,cum qua transeunt ibi omnes,& Dec.in ca.iij.& in c.consuluit.in j.de appellat.notat Bar.in l.à sententia ff.de appel.Cuman.consi.lx.& Lanfran.in clemen. dispendiosam, de iudic.vbi verò error,seu alia iusta causa in appellatione non allegaretur,tũc quippè procederet prima opinio cõis, & iudex non obstante appellatione simpliciter interposita,sentẽtiã exequi posset,vt clarius,& latius prosequitur Follerius in practi.crim.in ver.pœnis debitis feriantur.sub nu.6. F.Viui.

Appellans conuictus,simul & confessus tam in criminalibus, quàm ciuilibus non auditur,nec à iudice qui sententiam pronunciauit;nec ab eo,ad quẽ pronunciatũ est,l.ij. & ibi gl. Bart.& omnes.C.quorũ appella.non recipi. Aretin. in tracta. maleficiorum in verſ.præsente Caio.glo.Abb.nu.3.Præposi. nu.7.& cæteri in c.cũ speciali.§. porrò. de appellat. vbi Dec. asserit istã esse communẽ opinionẽ, & eam sequũtur Dyn. Bart.Imol.idẽ Areti.qui pariter fatetur cõmunẽ fore in l. ere ditor §.iussus.ff.de appel.Iaffredus decis. ccccli. & latè tradit Carreri.in pract.cri.in prin.& ponit pro reg.cum viij. limitationibus. Petrus Duennas in regula clvj. cõuictus legitimis probationibus, & sequitur Aegidius Bossius quoque in sua pract.in tit.de appel.nu.27. F. Viuius.

Quando Appellatur ab interlocutoria, licet iudex à quo possit procedere,nisi fuerit sibi inhibitum,istud tamen locum nõ habet in interlocutoria lata super tortura, vel alibi vbi nõ posset reparari per diffinitiuam: teste Bald.in l.generaliter.§. sed iuramento.c.de iureiurand. Quibus autem casibus ab interlocutoria appellari possit, not.Bart.in l.arbitro.ff.qui satisf. cogant.quæ appellatio ab interlocutoria regulariter non suspendit iurisdictionem iudicis à quo. Sed limita vt per Fel.in cap.dilectus.el ij.de rescript.col.vlt. Et quod vbi est certa scientia, vel clausula irritum,vide text.in clement.j.de concess. præbend.vbi Card.not.Alex.consil.97.libr. 5.vbi quando admittitur appellatio,si & quatenus, & cum clausula irritum.& ibi quòd vna est conditionalis.& an alia sit pura. Et de intellectu c.non solũ.de appel.in vj.vide Alex.cõsi.89.lib.1. Et quod dicitur §.de clausula irritatiua,dic ꝙ habet locum quando nõ est facta præsentatio literarum admissionis appellationis, & inhibitionis. Put.

Appellatio conditionalis an & qñ valeat,& sustineatur,& ꝙ nõ valeat,vñ text.in l.nõ quẽadmodũ. ff.de iudi.cũ tractus futuri tẽporis nõ spectet ad iudicem:& actus huiusmodi non recipiant diem neque conditionẽ.l.actus legitimi.ff.de regul. iur.in vj.Doct.in d.l.non quemadmodũ. Bart.in l.admonendi.col. 1.in princ.ff.de iureiur.tex.in l.j.§.biduũ.vbi Bar.Alber. & Ang.ff.qñ appell.sit.text.in l.iudex posteaquam.ff.de re iu. Bald.in l.cũ iudex.& ibi pulchrè Salic. C.de sentent. Cast.in l. j.C.de senten.quæ sine cert.quant.& in l.petendæ.C.de temp. in integ.restit.Spec.tit.de senten.§.j.Dec.in c.præterea.ij.nu.7. extra de appell.Felin.in c.cũ contingat.de offic.deleg.glos.& doct.in l.itẽ corũ.§.sed si ita.ff.quod cuiusc.vniuer.nom. Put.

Appellans salua facultate appellandi in scriptis potest vti ea appellatione quæ sibi videbitur:vt not.Grat.cõsi.122.nu. 1.lib.1.& vide Bart.& doct.in l.cũ procurator.§.si dominus.ff. de no.oper.nuntiat. Put.

Appellationem non esse actionem, vel exceptionem, sed officium iudicis,dicit Bar.in l.j.§.solent.ff.quando appel.sit.de quo vide quæ scribit Las.in l.arbitro.colũ.2.in fi.& col.seq.ff. qui satisd.cogan.

Diffinitionem autem appellationis vide per Abb.in rub. col.j.extra de appel.vbi dicit ꝙ diffinitio Bar.in l.j.ff.de appel. non est ampl. Put.

Appellatio per quæcũq; verba formari potest, teste Grat. cõs. 100.nu. 5.lib.j.intelligẽ dũmodo apta sint,& ad id ordinata, nec repugnet intentio.idem d.cõsi.nu. 38.Quid de appellatione conditionali,an & qñ valeat, vel vbi illarum iam fuit grauamẽ,& petatur reuocari,aliàs appelle', vel petatur aliqd fieri de nouo,& si non fiat,vel nõ concedatur, appellet,vide tex.vbi Innoc.& Io.And.in c.significauerũt.de testib.vbi etiã Imo.& Abb.Quid de appellatione geminata,& quid si appellatũ fuit in voce,saluo iurè appellandi in scriptis.& postea ẽt in scriptis appelletur,quid operetur:& quot appellationes cẽ seantur,not.Bart.& doct.in l.cum procurator.§.si dominus ff. de no.oper.nuntiat. Put.

Appellari licet non possit à sententia quæ transiuit in rem iudicatam,poterit tñ dici de nullitate.Spe.tit.de appel. §. iuxta.in fi.Soc.consi. 10.col.fi.lib.4.Roland.consi.83.nu.16. lib. j.fallit qñ nullitas etiã est notoria stante forma decreti prefigentis tempus decem dierum ad appellandum, & dicendũ de nullitate,vt per Rol.vbi s. de quo vide quæ scribunt Ale. consil. 105.col.2.libr. 5 consi. 125.col. 3.lib.vj.parif. consi.95. col.4.in fin.lib.j.

Ille qui obtinuit in prima instãtia,si in causa Appellatiõis succumbat,nõ intelligitur propter primã sententiã habuisse iustam causam litigandi,vt euitet condemnationem expensarum,quando ex eisdem actis succumbit,secundũ gl.in c.iuris ignorantia.de reg.iur.in vj.Innoc.& Host. in c.finem litib. extra de dol.& contumac.Bart.in l.ꝓperandũ §.finautem.C. de iudic.qui omnes ita intelligunt & limitant gl.in l.generaliter.§.finautem C.de reb.credit. Put.

Licet qñ appellatur ab interlocutoria, debeãt causæ grauaminum nominatim exprimi,si appellans exprimat eas per relationem ad aliud,satis est:vt not. Alex.consi.80.col. 4.nu. 9.lib.j.de quo vide quę idem scribit cõsi. 126.li.vj.Doct. in apostil.ad Bart.in l.eius qui,nu.2.ff.de appel.recip. Put.

Appellatione deserta sententia habetur pro veritate: & est exequenda.l.fi §.illud.iuncta gl.& auth.ei qui. C. de tempor. appel.

appel.scribit Neuizan.consi.36.nu.11.Et an deserta causa appellationis,vel illi renunciato, dicatur deserta nullitas: vide Neuizan.cõsi.41.nu.38.Cagnol.in l.2.nu.279.C.de pact.int' empt.Ias.in l.Titiæ textores.§.nihil.col.j.ff.de leg.j.Nat.consi' 217.nu.4.Sebast.Vant.de nullit.c.6.nu.38.

Appellare non potest verus contumax, siue sit ꝓcurator, siue principalis.l.ex consensu.§.fi.ff.de appel.l.& post edictũ. §.fi.vbi Bald.& Cast.ff.de iudic.Grat.cons.100.nu.9.lib.j.Quę conclusio ꝓcedit indistinctè siue fuerit contumax ad processum agitandũ,siue ad sententiam audiendã.Grat.d.cõs.n.10.

Appellatione pendente possessor molestari non debet. ꝙ si fiat,restitutio ante omnia fieri debet.teste.Dec.consi.97.Et innouans appellatione pendente priuatur beneficio appellationis.Neuizan.cõsi.36.post nu.10.ver.tertio moueor.Put.

Appellationi alterius ad hoc vt quis possit adhærere pro suo interesse, requiritur ꝙ intra decem dies datos ad appellandũ ratificet appellationem.Bald.in auth.hodie.ad fin.C.de appel.Et illud quod dicitur appellãtem non posse renuntiare in præiudiciũ eorum qui adhærere possunt: adde ꝙ idem sequitur & confirmat Alex.in apostil.ad Bart.in l.si proluforio. §.sed & agere.post nu.2.ff.de appel.Quid de appellato? dic ꝙ potest vti appellatiõe partis,tanquam communi.l.fi.in prin. C.de appel.l.per hanc.C.de temp.appel.& eo inuito.Ale.cõs. 36.nu.21.lib.4.etiam si appellans ipsi appellationi renũtiauerit.Aymo consi.80.nu.10. Put.

Appellat quãdo quis salua nullitate, an tunc iudex ad quẽ possit super nullitate pronuntiare vide Alex.consi.59.lib.4.Et si nullitas deducta fuerit cum appellatione. Dic ꝙ operatur deuolutionem non solum causæ nullitatis, sed etiam ipsius negotij principalis.Calcan. consil.16.nu.51.De qua materia nullitatis vide quæ scribit Abb.in c.Dilecto.de appel.Imol.in l.si expressum.ff.de appel.Et an possit iudex nullitatis reuocare attentata in præiudicium appellationis,vide Alex.consi.2. col.fi.lib.3.Et an causa nullitatis deuoluat totam causam ad iudicem,vt causa appellationis.not.Bart.in l.si vt proponis.C. quom.& quando iud.Et an nulliter gesta peti possint confirmari ex nouiter deducendis.Rom.consi.158.& 281. Ale.in l.si finita in princ.ff.de dam.infect.& consi.79.lib.2.Et an dici possit de nullitate sententiæ quæ fuit confirmata.Rom.cõsi. 378.Et quando quis petit sententiam infirmari:dic quòd concernit non solum nullitatem,sed etiam iniquitatem,teste Ias. in l.j.in prin.ff.de fer.Quando verò iudex ad quem,si petatur, possit & debeat reformare sententiam,& in qua parte,sit reformanda:vide doct.in apostil.ad Bart. d.l.si vt proponis. Alex.consi.53.lib.2.Pract.Papiens.form.appel.à sentent.diffini. ver. fuisse & esse nullam.Dec.post alios in rubr. extra de appel.nu.12.Alex.in l.si tibi.C.de carbon.edict.Abb.consi.191. in fin.& in c.cum cessante.vbi doct.extra de appell. Ias.in l.à diuo Pio.§.in venditione.col.3.ff. de re iudic.in l.si pacta.in 5.notab.C.de pact.Curt.Iun.consi.127.Aym.consi.154.Put.

Appellare non licet a iudicibus,quos communi consensu partes sibi elegerint.c.a iudicibus.ij.quęst.vj.I.Bellon.Tolos.

Appellare non licet à iudice nõ impartiente officium suũ non postulatum.Communem inquit Ripa.in l.iiij.§.hoc iudicium.numero 87.ff.de dam.infect. B.Villal.

Appellari ab interlocutoria de non exequendo non potest.Felyn.in cap.quod ad consultationem.versicu.à pronuntiatione.de senten & re iudic.Deci.in cap.nouit.iiij.notab.de appel.Craue.consi.cclxxiij.nobilis nomine commissari. hãcque sequitur sententiam tanquam a Doct. communiter obseruatam Alexand. quem etiam ipse refert consilio xcv. visis processibus.libr.ij.

P R. Ab executore sententiæ non appellatur, in l. ab executore.ff.de appel. Bellon.

Appellatur de iure canonico a possessorio, non autem de iure ciuili.Cur.Iun.con.consi.clxviij.nume. 39. communem dicit,quam intellige ꝙ non appellatur, id est, appellatio executionem non impedit:tamen bene procedit appellatio, Io. Cota.in l.naturaliter.§.nihil cõmune.nu.8.ff.de. acquir. possess.in antelud.repet. Tolos. B. Vill.

Bar.in l.ij.ff.de appel.recip.dix.quod etiam de iure ciuili à possessorio appellatur quamuis executioni sententia mittatur. Quæ opini. communiter non tenetur,vt per Bald.in l.ij. C.de episcop.audient.glos. & Bart. Cyn & Bald.in l.j.C.si de mom.possess.fuc.appel.

De iure regio si sunt duæ conformes sententiæ in iudicio possessorio,non appellatur,lib.xviij.in ord.de Madrid.

Idem dicit Maranta in suo Speculo par. vj. versi. secundus actus principalis.numer.294.vbi etiam dicit magis communem esse,vt limitetur illud,appellare non posse in possessorio,&c.quo ad effectum retardãdæ executionis. Appellatio enim procedit quidem, & operatur, vt causa deuoluatur ad superiorem,sed interim executio latæ sententiæ non impeditur.Et subiungit, ita seruari in practica. Nec enim verum est simpliciter, causam possessorij esse modici præiudicij, maximè quando agitur de perdenda possessione, vt pulchrè declarat Io.Coras.in l.naturaliter.§.nihil commune,nu.26.ff.de acqui.poss.Et plenius atque notabilius Maran.in d.versi. secundus actus.nu.301. I.Fich.

Appellari an possit a sententia iudicis recursus, & dic, ꝙ non secundum Rom.consi.27.col.2.c fi.consi.cclxj.in princ. Abb.in c.venerabilis nu.40.de iureiur.consi.ij.col.ij.consi.38. col.ij.lib.i.prac.pap.for.lib.ad compromissum.vers. nec reductio.col.fi.& hæc opi.verior existimatur, licet aliqui contrarium voluerint,vt baptista a S. Blasio trac.de arb. q. pen. Distingue tamen,vt per.Rom.d.consi.cclxj.col.ij.ver.tertia fuit vbi alle.Bal.in l.vnic.C.de his quę.pæn.no.ꝙ aut iudex recursus grauat in modico: & tunc ab eius sententia non appellatur,aut enormiter,& secus, quam opi. sequitur Rom. ibi & inde Alex.consi.106.nu.vj.nu.xv.lib.3.Boer.q.cclxxxiiij.col. 9.& seq.Socin.Reg.24.appellatio xv. fall. De quo vide etiam Bald.in Rubr. C. de appellatio. versicul. Sed nunquid iure Cano.Rom. d-consil.xxvij. vers.aut dictũ fuit ꝙ vt arbitrator ꝙ appellari non possit Nam aut arbitrator ledit in modico, & eius sententiæ standum est,aut enormiter lædit: & tunc nõ appellatur,sed petitur reductio ad arb.boni viri seqtur Rom. consi.cclxv.Ias.in l.nemo põt,j.lec.nu.lxv.de leg. j. & est cõs opin.per Abb.consi.77.col. vlt.lib.ij.in fin.de appell.col. xxij. nu.cj.cuius dicta transcribit soc.Reg xxiiij.appellatio.xj. fall.

Appellari licet nõ possit ab executione.l.ab executione.C. quorũ appellationes.l. ab executore.ff de app.illud tñ fallit in sententia lata de exequendo vel nõ exequendo.Ita voluit gl.in verb.ab executione.in d.l.ab executione. Et huius glo. sententiã communẽ esse,& seruari inquiunt Ianfra.de Oriãno.in repe.c.qñ cap. 10.de interloc.& appella.nu.60.ver.poterit tñ appellari.& Bartho.Socy.in tractat. fallent. regul. 24. inci .appellatio in qualibet causa permissa est.nu. 2. versi. fallit in executione.Sed contrariam sententiã,scilicet,appellari à sententia executionis,siue de exequendo,non licere,multi alij Doct.camque magis communem opinionem esse voluerunt Alex.de Imo.in consi.95.nu.4. ver. quod autẽ à sententia.in 2.lib.consi.Petr.Philip.Cornç.in cons.71.numer. 20.in fi.in 1.volu.consi.Philip.Dec.in c.nouit.nu.4. extrà, de appel la.Roland.à Valle.in con.43.nu.5.in 1.Tom.consi. kirchou.

Appellare non licet à sententia Principis.Senatus,vel Prefecti prætorio.l.1.ff.à quibus appel.non licet.l.prefecti ff. de minor.Guido Papa in suis Decis.quæstio.50.Supplicare & reclamare tamen ab ea licebit.l.si quis aduersus.Authent.quæ supplicario.C.de precib.Imp.off.Hippo.de Mars.in suis Sing. singul.647.glos.in ver.supplicauit.& Doc.in c.ex literis. 11.de restit.in integ. Propterea inquit ibi Abb. ꝙ in omni materia Legis,rescripti vel instrumenti,vbi non liceret appellare,semper sit licitum supplicare, cùm sint diuersa remedia. appellatio & supplicatio.Et hanc communẽ opinionẽ esse Docto. inquiunt Philip Decius in l.fin.nu.50.C.de edict. Diui Adria. tollen. & Roland. à Valle, in con. 94. numero 4.in 1. Tom. con. kirchouius..

Appellari à sententia arbitri an possit Doc.inter se non cõueniũt.Bar.in l.arbitro.nu.6.ff.qui sat.cog.l.nemo.potest.nu. 13.14.& 15.ff.de leg. 1.in l. 1.nu.2.& 3.C.de rece. arb.Nã in illis casibus,in quibus oritur hodie actio, iuxta l.cùm anteà & l.ne in arbitris.C.de arbit.voluit Bar.admitti appellationẽ. Et huius sententiam Pau.de Ca.in d.l.arbitro.nu.4.approbat. Ita refert. Ale.de Imo.in d. l. nemo potest. nu. 56. Propterea Io.Frau.à Ripa eius decisionis illam rationem reiecta explicatione Ias.esse,cur non appellaretur,voluit,quia sententia arbitri nullum parit iuris effectũ:nam non producit actionẽ.in d.l.nemo.nu.90.Sed commu. opi.in contrarium esse contra Bar.per multas rationes,& fundamenta duo illi recentiores interpretes Ale.de Imo.& Ias.de May.referunt in d.l. arbitro. nu.9.& in d.l.numo.nu.19.& Ias.ibid.n.56.cum seq. Licet de iure Canonico appellare liceat, cùm de æquitate canonica, omnis qũocunq; oppressus appellare possit. c. ad Romanã. & gl.in c.à iudicibus. 1.q.6.Bal.in d.l.j.nu.j.ver.tert.ò oppono Pau.de Cast.in l.nam & postea.§.si minor.nu.9.ver.nõ sic cõ promittẽdo.ff.de iurei. Ale.de Imol.in d.l.nemo.n.21.ver.itẽ iuxta p̃dicta,per multas authoritates ibi ab eo relatas,dicens ibidem,hanc communem Doct.esse opin. & in practica seruari.Hoc etiam affirmant Ripa in d.l.nemo.nu.91.ver. quintò fallit. Mar. Ant. Blanc.in tract. de compromiss.in 10.q.de appel.

Universidad de Deusto
Biblioteca

appel. & redu.ad arbi.bo.viri.nu.9.ver.q exactè hanc disputa.cognoscere voluerit,videat Alexan.& Ias.in d.locis.& Pa. in c.cum dilec.nu.17.ext.de arb.& Rob.Mar.in trac.de or.iu. in par.6.princ.cap.de appel.nu.250.cum seq.Nec non d. Blā cum in d.tracta. de compromiss. d. 10. quæstio. de appella. vbi ipsi & materiam explicant, atque infinitas authoritates allegarunt. Kirchouius.

Appellari nequit à sententia interlocutoria de iure ciuili secundum Bart.Paul. Castren.cęteroqúe cōiter per text. ibi in l.j.ff.de apoc.recip.gl.Bar.& Angel.in l.fin.C.de sent. & interlo.omnium iudi.Bar.& Bal.in l.ij.C.de episcopa. audien. Marant.in tract.iudicio.in vj.par.tertiæ par.actu.ij.nu.292.& Io.de Amicis cons.cxxviij.nu.2.vbi meminit istam esse communem opinionem legistarum, & hoc ponit pro regula cū iij.limitationibus Lanfranc.in c.quoniam contra de probatio.in c.x.de interlocutoriis,& appellatio. numer.68.& Petr. Duennas cum xiiij.fallentiis,in regu.lij.appellari à sententia interlocutoria.de iure verò canonico contrarium sancitum reperitur,appellaturqúe ab interlocutoria,vt voluit Bart.in l. j.§.fin.ff.à qui.appel.non licet, Berous in quæstionibus familiaribus.quæst.liij.num 9.Maranta.vbi suprà,& omnes Canonistæ communiter,in c.sicut Romana,de rescri. vbi Ripa,nu. 22.cum aliis seq.recitat istam esse Canonistarū opinionē,sed retenta prima opinione aduerte quòd appellari minimè debet,ac permittitur ab interlocutoria quotiescunque grauamen illarum per appellationem à diffinitiua reparari posset, vt firmauerunt Cyn. Paul.Castren.& cæteri, in l.post sententiam.C.de senten.& interlo.om.iudi.Bal.Ang.Saly. Paul. Castren.Fulgo.Iason & omnes in l.arbitrio.ff.qui satisda. cogan. Barto.Imol.Paul.Castren. aliiqúe in d.l.ij. de appel. recipien. & Io.de Amicis,in d.cons.cxxviij.n.3. & seq. vbi ita cōsuluit, & attestatus fuit istorum opinionem esse communem ac nullum habere contradictorem. Tamen reperio Petrum de Benintendis decis.xl.simul.cum Bald. aliisque signatis per eum concludere expresse contrarium. F.Viuius.

Appellari non potest à sententia arbitri,nec reclamari,nec reduci ad boni viri arbitrium de iure ciuili, etiam in casibus, in quib. oritur actio ex compromisso.l.j.C. de arbit. vbi Bald. & Imol.Ate.Ale.nu. 19.Ias.nu. 56.in j lectu.cæterisqúe in l.nemo potest. ff. de leg. j.qui fatentur istam esse communem opin.contra Bar.ibi contrarium asseuerantem, & Maranta, in tract.iudiciorum,in vj.par.in c. de app. nu 259. Sed limitatur primò hæc communis sententia non procedere de iure,canonico,nam eo iure a sententia arbitri licet appellare,secundum gl. in c.à iudicib.ii.q.vj.Hostiens.& Ant.in c.quintauallis de iureiu. Ancha.in cle.sæpe,de ver.sig.Glos. Hostien. Ioā. And.& Abb.in c.ij.de arbit.Bal.& Salyc. in d.l.j.& Alexand. cū multis aliis signatis per eum,in d.l.nemo potest,n.21. vbi inquit istam esse communem opinionem, atque in practica obseruari. Limitatur secundo non habere locum sententia arbitrorum iuris, electorúmque ex forma, ac necessitate legis,præcepto iudicis,vel statuti,a qua potest appellari,secundum Bartolum in l.prima.C. de nouo C.compo. Antonius in in d.c.quintauallis,Oldr.cons.xvj.Dom.de S.Gemi.in c.ab arbitrio.q.vj.de offi.deleg.Marantam in d.c.de appellatione,n. cclxj.& seq.vbi docet practicam in hoc regni Neap.& Iaffredum in decis.ccccixvij.vbi meminit ita per Doct. communiter teneri. F.Viuius.

Appellari potest a sententia lata in mero possessorio, etiā de iure ciuili,quando per petitorium non posset esse consultum possidenti,seu detinenti aliter,quam per retentionem, vt in casu l.qui per exceptionem.§ si pars.ff.de condi.indeb.secundum Bartolum.Ange.& Docto.in l.ij.ff.de appellat. reci. quia tunc agitur de magno præiudicio,& l.1.C.si de momen. possess.secūdum eos procedit,vbi victus aliquo remedio petitorio potest possessionem reuocare.Idem quādo iniquitas & causa appellandi esset euidēs & in promptu,secundū Guil. de Cuneo in l.si ex causa.§.nunc videndū ff.de minorib.Bald. in l.consentaneum.C.quomodo & quando iudex. & in dicta l.1.Do.Præpos.in ca.dilecto.col.xxix. extra de appel. De iure autem Canonico appellatur indubitanter a tali sententia , vt per Io.Andr.& communiter Canonist.in c.pastoralis.extr.de officio delegat.Innocen. in c. significantibus extra de operis noui nunciatio.est tex.in ca.ex conquestione. extra de restitutione spoliatorum.Balb.decis.445.

Appellans,si innouet aliquid appellatione pendente,priuatur beneficio appellationis,& in causa principali procedi potest appellatione non obstante.Ita notabiliter Ioan.Andr.in capitu.non solum de appella.in 6.in glo.magna, versi. vnum scias.Ange.& Nicel.in l.si cuius. ff. de appel. reci.Innocen.in c.ex parte.ij.col.extra de rescript. sentir q̄ si appellans spoliet post appellationem victorem,videtur appellationi renuncia re.Faciunt notata per Docto.in c.an sit.& in cap. cum tenea-mur.extra de appel.Balb.decis.443.

Appellare etiam quando sententia transiuit in rem iudicatam,potest tertius pro suo interesse intra. 10. diesa tempore sententiæ secundum Barto. Angel. communiter Doctor. in l.ab executore:in §.alio.ff. de appellatio. per illum text. But. Panor.ac Felin.in c.cum super extra de re iudi.Bart.in l.a sententia.in prin.& in §.hæres.ff.si de appellat. Balb.decis.134.

Appellans consulitur.Consiliū est vt appellans dicat simpliciter,appello:vel,appello ad iudicem cōpetentem,& sufficit, secundum Bartol. & Imolam in l. 1. §. si quis in appellatione ff.de appellationib.Specul.eod.titu.§ nunc tractemus. versi.sed quid si quis simpliciter dicit.Bal.in l.apertissimi.circa med.C.de iud.per glo.in l. cum ꝓponas. C. de bonis auto. iudi. poss.& ibi.Ange.& Salice.Idem Ang.& Imo.in l.qui Romę.§.penul.ff.de verbo.oblig.tenetur tamen secundum Spe- vbi supra,sic appellans declarare intra tempus appellationis interponendæ de quo intellexerit,alias nō procederet appellatio,& secundum Domi.Præposi.in c.dilecti.col.8. extra de appellationibus per glo.in ca.fi is,cui.de offic.deleg.in 6.licet Panorm.in ca.ij.in c.vt debitus. extra de appellationibus teneat cōtrarium prædictæ decisionis. Communiter tamen tenetur secundum præfatos Doctores, quod prædixi in principio,maximè de iure ciuili, vt procedat talis appellatio, licet nō fiat declaratio,vt supra,& secundum Dominos de Rota decisio. 213. in nouissimis in rubrica, de appellationibus. Balb.decis.454.

Appellari potest à diffinitiua etiam ex hac sola causa,vt nō probatum probetur,& nō allegatum allegetur,licet attentis agitatis sententia non sit iniqua,secundùm glo.in l.creditor. §.iussus.ff.de appellat.Barto.in l. 1.§.quęsitum. eod. tit. in l.ait prętor.§.permittitur.ff. de minorib. Bald.in l.eos.C.de appel. Do.Præpo.& Feli.in rubri.extra eod.probatur in l.nō tñ.ff.e. in l.2.C.quorū appel.Nō tamē per hoc poterit appellans aliquid noui petere,qđ in primo iudicio petitū nō sit, & si possit noua allegare circa petita,secūdum Panor. & Feli. in c. significauerūt.extr.de exceptionib.qđ est nota.ad limitationē l.per hanc.C.de tempor. appella.Balb.decis.452.

Appellans finito tempore prosequitur. Licet finito tempore instantiæ causæ appellationis nō possint partes procedere coram iudice ad quem,clemen.si appellationem,de appellat.tamen appellato ante tale tempus finitum prosequente poterit appellans etiā prosequi & finire,etiam finito tali tēpore secundùm Roma.& Nicel.l.2.ff.de re iudica. per cap. 2. de rescrip. Do.Anto.de Butri.in cap.sæpe.extrà de appella.& tunc appellans ex persona appellati prosequentis consequit, quod non haberet ex sua,secundùm Butrig. vbi suprà, & Panormi.in cap.ex parte.in 2.co.de rescrip. Do. Præposi. in cap. personas.in vlti.col. extrà de appellat. argu.l. petendæ. C. de tempo.in integ.restitu.perend.& l.si post mortē.§.fi.ff.de bono.possess.contra tabu.& eius quod vult Innocen. in cap.ex cōquestione.extrà de restitu.spoli.Plus dixit Roma.in dicta l.2.q̄ appellans ex persona sua poterit prosequi,& finire post tale tempus finitum,quando eo durante incipit prosequi. Et clemen.prædicta,secundùm eum debet intelligi, q̄ ante tale tēpus prosequendæ finitum,& eo durante nullus comparuit.Et pro hac opinione quam sequitur Nicel.in dicta l.2.facit C.de temp.appella authen.neutro.dū dicit neutro occurrente sententia firma permanet. Balb.decis. 473.

Appellari potest à sententia lata in possessorio,in quo etiā tractatur de amissione proprietatis,aut de pœna,vt in remedio l.siquis in tantam.C. vnde vi.seu alicuius statuti imponētis pœnam in casu possessorio vltra restitutionē possessionis aut satisdationem de non turbando de cætero,vt est communiter per istam patriam , etiam de iure ciuili, secundùm glo. communiter approbatā in l.momentaneæ.C.vnde vi. ad fin. & hoc quantū concernit proprietatē vel pœnā:in eo quod possessionem concernit,non potest appellari,secundum Cy. in l.1.C.si de momen.possess.fuer.appella.in l.incerti.C.de interdict.per dictam.l. 1 & l.quisquis.C.quorum appel.cum gl. ibi in verbo,mittantur.& secundum eam in eadem sentētia fuerunt Pileus,& Per.non poterit tamen de iure ciuili in tali causa,appellari ab interlocutoria lata ante diffinitiuā: quia cùm à diffinitiua possit appellari,poterit illud grauamen in ea reparari,iuxta doctrinam Bar.in l. 2.ff.de appel.recip.Balb. decis. 477.

Appellans tutius facit litem lante contestatam in causa appellationis petere reuocationem, attentatorum per iudicē à quo post

quo post appellationem, ne aliàs videatur renunciare priuilegio attentati, secundùm Specu. titu. de appella. §. nouissimè. versi. sed pone, petij. Archid. in c. non solum. eod. titul. in 6. qđ non placet Ioan. Andre. ibi: & Pet. de Ancha. ac Angel. in l. si cuius ff. de appella. recip. & Do. de Rota decisio. 60. in nouiss. vt refert Do. Præpos. in c. dilecti. extrà de appel. limitans istã secundam opinionem per quatuor fallentias notabiles. Nã aliter rato libelle probato, debet illud per iudicis appellationis merum officium in pristinum statum reduci, secundum Ange. vbi supra: etiam & pendente iudicio super huiusmodi reuocatione non currit fatale tempus, secundum Do. de Rota in nouiss. decis. 105. ideo vtile est appellanti ante omnia ipsam reuocationem petere, vt suprà. Balb. decis. 476.

Appellari ab exequutore non potest aliquo modo, vt l. ab executione. C quorum appella. non recipi. & in l. ab executore, & ibi Bart. ff. de appella. & hoc pro regula ponit Soci. in tracta. fallen. in reg. xxvj. cum v. limitationibus, & Pet. Duennas in reg. xlj. appellare ab executore permissum nõ est, cum viij. fallentiis, & limitat etiam Bertachi. in suo reperto. in ver. appellatio ab executione, versic. j. & Maran. in tractatu iudiciorum in vj. par. iij. partis in ij. actu. num. 248. fol. paruo. clxxxij. & licet appellari nequeat ab executione, nihilominus à pronũciatione, sententiáve iudicis de exequendo appellatio permissa est, secundum Glo. Bar. Iaco. But. & Ang. in d. l. ab executione. vbi attestatur ita in practica seruari, & sequitur ibidem Salice. exprimens istam esse communem opinionem, & Lanfranc. in c. quoniam contra de probatio. in ca. x. de interlocutoriis, & appellatio. sub nu. 60. & sententiæ huic inhæret quoque Glo. & Ray. in d. l. ab executore, & Specul. in tit. de appellatio. §. quibus, versi. v. Bar. in l. si cum exceptione. §. huic autẽ in fin. ff. quod met. cauſ. Abb. in c. quo ad consultationem, de re iudi. Ioannes de Anania consilio xxxvj. in princi. & Augustinus Berous. q. cxxxj. latis pluribus sententiis conformibus nu. 3. & Iaffredus decis. cccxlj. executor recusati. In contrariã verò partem, videlicet qđ à sententia de exequendo appellari non possit inclinauere Odofred. Cyn. Bartol. contra morem suum sibi contrarius. Bal. & Imol. in d. l. ab executore, Gui. de Zuz & Fulgo. in d. l. ab executione, Alexan. consilio xcv. col. ij. vol. ij & Deci. in c. nouit, num. 6. de appell. & Corn. consilio lxxj. numero 20. vol. j. in quibus locis fatentur istam esse magis communem sententiam, cæterùm explosa istorum opinione resideo cum prima Glo. aliorúmque opinione, que realiter communis est, seruatúrque in praxi teste Lanfranc. loco de quo supra, & Alex. consilio. cxiij. col. fi. vol. v. & ita consuluit, obtinuitque Florẽtiæ Sylueſter Aldobrãdi. prout ipse testatur in addit. Decij in d. c. nouit. in litera a. F. Vivius.

Appellari ab arbitris & si iure simili nequeat, tamen & eodem iure ab arbitris ex necessitate lectis, & ab omnibus generaliter arbitris iure canonum appellari licebit, illud commune ait Iaffred. decisio. ccccl xvij. hoc attestatur receptum Ale. in lege nemo potest. num. 21. ff. de leg. lib. j. F. Suarez.

Appellari potest à sententia lata in crimine læsæ maiestatis, quando quis fuisset dux alicuius factionis, idest proditionis, vt est communis opin. Bossius tit. de appella. nu. 2. nisi expresse sit prohibita, vt est communis opinio. Soarez vers. appellatio. numero 191. nisi quis sit conuictus, vel confessus, & confessionem nunquam retractauerit, vt est communis opinio. ibi, nu. 192. item fallit, nisi crimen innotescat. vt est cõis opinio. ibi. num. 193. Bonacoss.

Appellare non potest reus criminis à sententia interlocutoria mera, nisi grauamen non possit reparari per sententiam diffinitiuã, ex sacrosancto Tridentino Concilio. Tit. de appel la. c. 1. fol. 190. Bonacoss.

Appellare iuxta cõem Doctorum sententiam licet procurator teneatur, tamen secundum aliam etiam cõiter receptã sententiam eandem prosequi non tenebitur, nisi initio vsq; ad finem vtriusque instantiæ, prosequendam suscepisset, aut nisi generaliter ad omnes causas, aut etiam ad vtranque instantiam, aut procurator in rem suam constitutus fuisset, aut ab interlocutoria prouocasset, aut aliter statuto vel consuetudine receptum esset, vt refert Benedict. Capra, regula lxv. nu. 29. & sequent. Qua de re infra plura vide in verbo procurator. Bened. Capra.

Appellatus non potest appellantem inuitum cogere ad prosequendum suum appellationem, nisi in vltimo mense anni dati ad prosequendum, seu tale tempus ei diminuere, secundum. Archidia. in c. Romana. §. qualiter. versi. porrò. de appel. in 6. Ioan. Andre. & Butrig. in c. oblatæ. extra eo. & ibi Panor. in penul. notab. Spec. eo. tit. §. nunc breuiter, versi. item pone, p. æfixus. aliàs in § qualiter. circa fi. Domi. de Rota decisione 290. in rubrica de appellationibus in nouiss. Do. Præpositus in c. personas. vltima col. extra de appellationib. post Federic. consilio 303. licet Iacob. Butrig. & Iacob. de Beluis. quos refert & sequitur Salice. in authen. ei, qui. C. de temp. appella. teneat contrarium. Balb. decis. 474.

Appellare confessus & conuictus non potest. ij. quæ. vj. c. sunt quorum. l. ij C. quorum appellat. non recip. idque procedit non tantum in ciuilib⁹ sed etiam in criminalibus, iux. not. in gloss. d. l. ij. & ita communiter teneri refert Bened. Capra. I tractatione notarij, post reg. lxv, posito iiij memb. nu. 113. nisi allegaret aliquam iustam causm contra ipsam confessionẽ & probationem, quo casu in arbitrio Iudicis relinquitur an deferatur appellationi vel procedatur ad executionem. glos. d. leg. ij. & in lege. abstinendam. C. quorum appellat. non recipiuntur. Bened. Capra.

Appellatio ab interlocutoria non põt fieri viua voce, sed in scriptis à diffinitiua tamen sic dũmodo fiat incontinenti, Maranta ibi. nu. 124. communem dicit ex Cornço. consi. xcv. vol. iiij. & Bald. in l. litigatoribus. C. de appel.

Incontinenti, in hoc dicatur, dum iudex sedet pro tribunali non se diuertens ad actus extraneos, etiam si per totum diem stet in foro pro tribunali Marant. in d. tract. de ordin. part. vj. num. 525. cõmunem dicit quem videas. B. Villalob.

Simile in teste, qui debet incontinenti dictum suum corrigere, quia intelligitur antè, quam à præsentia examinantis discedat, & quid, si nõ diuerterit Abb. Bal. Fely. in c. præterea, de test. cogen. Si verò testis notæ fidei, & auctoritatis fuerit, poterit se corrigere vsque ad publicationem, per M. Anto. Bar. in Tract. de temp. Vti. & contin. in c. xj. nu. 2. cum tribus seq. put etiam in testamento, vt ibi per eum. I. Fich.

Nota istas communes ad intel. l. xxij. tit. xxiij. part. iij. & l. v. titu. xvj. lib. iij. ord. & nota quòd licet per d. l. v. contumax nõ appellet: potest tamen tertius pro suo interesse appellare. Bart. in l. j. §. interdum. versicul. quæro. Imperator. ff. à qui. appel. non licet. Et not. l. iij. titul. ij. lib. vj. ord. quòd citatus nõ dicitur contumax etsi compareat coram iudice in secunda hora, licet sit citatus ad primam, si solitus est ius reddere etiam in secunda.

Appellatio non debet pronuntiari deserta per iudicem à quo ex solo lapsu anni, sed requiritur qđ labatur biẽnium, Maran. nu. 220 magis communem dicit ex Bart. in auth. ei, qui appel. C. de tempor. appel. B. Villal.

Appellatio, cum copia iudicis non põt haberi, necesse est quod fiat corã honestis viris saltẽ corã vno viro honesto, & tabellione, & testibus. Præpo. in c. si iustus metus, nu. 8. de appel. communem dicit. B. Villal.

Et hoc cum protestatione de absentia aut alio impedimẽto iudicis, c. fi. & ibi scrib. cõiter de appel. etiam si fiat corã simplici sacerdote, refert M. Ant. Bard. in Tract. de Temp. Vti. & contin in ca. iij. nu. 2. I. Fichar.

Nota istam communem ad intel. l. xxij. tit. xxiij. part. iij.

Appellatio extraiudicialis facta iudici requirit expressionẽ causę, vel probabilis coniecturæ: secus tamen, si fiat parti, Panorm. in ca. cùm sit Rom. nume. 10. de appellat. communem dicit. B. Villal.

Appellatio tam iudicialis, quàm extraiudicialis non suspendit factum de præterito. Deci. in c. bonæ. numero 17. de appellat. communem dicit, & sic intelligitur. cap. constitutis, de appel. B. Villal.

Appellationis tempora à iure cõi statuta seruanda sunt, etiam in causis feud. com. Clarus. §. feudum. q. xcj. P. Fich.

Appellationis iudicem indistinctè nõ debere prius cognoscere appellationis articulum, quàm principale negocium. Doct. communiter tradunt in c. vt debitus. de appel. Sed si appellans perierit, vt, omisso appellationis articulo, iudex ipse principale negotium cognoscat, id facere poterit, per tex. in c. cordi. eod. tit. de appel. in vj. & latius per Abb. in d. ca. vt debitus. F. Turzan.

Appellationi nunquam esse per iudicem deferendum, nisi euidenter sibi constet illam esse admittendam, voluit Ioan. And. in ca. ad Rom. ij. quæst. vj. Innocen. autem in c. pastoralis de offi. delega. tenet appellationi semper esse deferendum, vbicunque iudex in iure, vel in facto meritò potest dubitare hánque opinionem cõem esse testatur Collecta. in c. vt debitus. de appel. F. Turzan.

Appellationi, reclamationi, nullitatis dictioni, & reductioni ad arbitrium boni viri compromittentes renuntiare posse, voluere Bar. Bald. & Salic. in l. societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. Castr. consi. cclxiij. aliàs cclxj. visis compromisso, laudo, puncto. & aliis per text. in l. non distinguemus. §. cùm quidam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quidam.ff.de recep.arb.quibus tamen cõtradicit Alb.de Rosa d.§.arbitrorum,versi.item quæro,an renuntiari possit,concludẽs siue re ipsa, siue arbitratoris dolo iniquũ sit,laudo reclamari posse,iuramento & renuntiatione non obstantibus. vt plenè per ipsum,in l.si quis arbitratu Lucij,versi.item quæro nunquid renuntiari possit.ff.de ver.oblig.& in l.non videtur fraudare.ff.de reg.iur.Idem concludit Dy.in c.scienti.de reg.iur.lib.vj.Cast.con.123.ver.ii. videdũ est, in no.impress. Spec.in tit.de arbit.§.sequitur.versic.quid si compromissum. & ibi Ioan.And.in verb.viri.latè Cap.Tolos.decii. cclxvii. & Guid.pap.quæst. cccccxix. & latissimè Boer. decis. cclxxxiiii. nu.18.versic.sed Paulus de Castr. & hoc communiter teneri affirmat ipse Alberi.d §.arbitrorum,prout etiam refert idem Boer.vbi suprà. F.Turza.

Etiã in Appellatione ab interlocutoria,si pars est præsens, debet lis contestari, sicut diffinitiua. Est magis commun.secund. Aretin.in consil. xx. in quæstione, circa fin.numero 5. Matt.Cheria.

Appellatus non potest præfigere terminum appellanti, sicut potest appellans sibi præfigere,Panor.in c.personas.nu.6. de appellat..communem dicit. B.Villal.

Pro.Appellatione domini vsufructuarius non continetur. in l.falsus.in §.fin.ff. de furt. vbi vsufructuarius dominus non est.ad idem text.in l.rectè dicimus.ff.de verb. & rerum signif. vbi vsufructus pars dominij non est.

OB.Contrà de l.in venditio.ff.de bon.auct.iud.possid.vbi appellatione domini vsufructuarius quoque continetur. & l.iij.ff.de vsufruc.vbi pars dominij est vsus fructus.

Sol.Vsufructuarius est dominus impropriè,scilicet in vsufructu:vnde dominus est vtilis,non directus. gl.& ibi Baldus in l.proprietatis.C.de probatio. Bellon.

Pro appellatione clericorum veniunt presbyteri,diaconi, subdiaconi,lectores,& cantores.§. presbyteris.in authentic. de sanct.Episcopis collat. ix. Bellon.

Pro.Appellatiõe filiorum veniunt nepotes.l. liberorum.ff. de verborum significatione.

Ob. Contra de l. quòd si nepotes. ff. de testa.tut. & §.finali. Institu.qui test.tut.dare possunt.vbi aliter filij,aliter nepotes appellantur.

Sol.Filij aut nominantur à lege,aut à testatore:si à lege cõtinentur nepotes:si verò à testatore in testamento, minimè. I.Bellonus.

Pro.Appellatione liberorum non veniunt adoptati.l.fidei commissum.ff.de condi.& demonstra. Bellonus.

Pro.Appellatione præparati præparatorium continetur. l. in argento.ff.de aur.& argen.legat. I.Bellon.

Pro.Appellatione sententiæ simpliciter prolatæ intelligitur definitiua.ita not.glo.in l.j.§.biduum.ff. quand. appellan. sit.& in l.quod iussit.in verbo,sententiis.ff.de re iud.Bellon.

Pro.Appellatione partis simpliciter dimidia intelligitur, in l.de ætate.§.si interrogatus,ff.de interrogato. action. Hoc intellige in iudicio.Nam quandoque pars de minima intelligitur.in l.insulæ.ff.de iudic.vbi insulę sunt pars prouinciæ, & tamen pars minima sunt.& vide pro hoc gloss.in capit.auaritię.in verbo,aut earum parte.de elect.in vj. Bellon.

Pro.Appellatione facti continetur non factum.l.ij.§. item si in facto.ff.de verbor.oblig. Bellon.

Pro.Appellatione materiæ continetur materiatum quod ad sui naturam reuerti potest. l. quæsitum.§.illud.ff.de legat. iij. Bellon.

Pro.Appellatione residui totum continetur,l.ij. C. de hæred.instit. Bellonus.

Appellatio ea amplius non dicitur:quæ fuit deserta quinimo censetur ac si appellatũ non esset,c.licet de sent. excom. in 6.c.Aegid.Dec.207. adeo vt si appella. temporibus elapsis sententia in principali negotio proferatur:sit ipso iure nulla, Anch.consi.345.Alex.consi.59.lib.4.64.82.li.6.79.lib.7.137. lib.2.Afflic.Decis.283.nu.4.Decis.consi.34.in fi.Quot autem modis dicatur appellatio deserta: & quis dicatur desertionis effectus, not.Guid. pap. consi. 77.& an deserta appellatione: nullitas deserta dicatur,vide doc.in l.si expressim de app. vbi Barto.nullitatẽ minime cõcidere sustinet,cui contradicit Bal. in l.tale pactum.§.qui prouocauit ff.de.pac.pro quorum conciliatione:plura ponit Mussing.cent.2.obser.77.vbi distinguit inter nullitatem incidenter,vel principaliter propositam, vt si appellatio & nullitas simul proponantur:appellatione deserta:nullitas quoque accessoria pereat,secundum Bal.sentẽtiam,alias secus pro opin Bar.Sed inde non infertur, quin in alio nouo iudicio nullitas intra 30. annos principaliter deduci possit,nam: eo casu ꝑdicta ratio accessorij cessat, de qua scribit Guid.pap.consi.x.con sil.185.pulchrè Neuiz.consi.41. nu.38.Accedit,ꝙ appellatio & nullitas simul cumulari possunt,secundum cõem per Franc.in c.dilecto.q.21.de appell. Imol.in l.si expressim.ff. de appel.Rot.decis.145.in antiq.Sed an appellatione prohibita nullitas etiam prohibita intelligatur.dic ꝙ non secundum cõem,cũ hęc duo quædam sint iuris subsidia adinuicẽ separata,iuxta,not.per Guid. Pap.q.38. Curt.Senior. consi. 59 nu. 10.Ale.consi. 186.lib.2. Hipo. sing. 473.Curt.Iunior.consi. 104.nu.4.Deci.consi.49.nu.2.consil. 533.vbi dicit cõem,quam intellige,quando seorsum & principaliter ab ipsa appellatione nullitas proponitur:secus si appellationi mista fuerit.quia tunc nullitas prohibita censetur,ea rõne,quia effectu inest ipsi appellationi .Bald. in l. eos §.ne temere.C.de appellat.Felyn.in c.si autem.col.4.de rescr. Sebast.Vant.de nullit.cap.4. tit.quis possit dicere de nullitat. nu.36.Verum appellare prohibitus officium iudicis implorare poterit,quod nunquam excusum censetur,teste,Rom. cõs.325.Abb.in c.ex parte.ij.de offic.dele.Soc.cõs.39.li.4.Ias. in l.j.ff.de iurisd.omn.iudic.in l.vbi pactũ.C.de transact.hipol. in pract.§. opportunè,nu.52.Grammat.decis.35.nu.4.

Pro.Appellatio extinguit sententiam.in l.j.§.fi.ff.ad Turp.

Ob.Contrà de l.furti.§.j.versi.si autem.ff.de iis,qui not.infa.& l.si.§.illud.C.de temp.appel.vbi appellatio suspẽdere videtur iudicatum.

Sol.Dic ꝙ verum est,quod per appellationem extinguitur pronuntiatum.quod autem in contrariis dicitur,si appellatio non prosequatur retro habere effectum sententiam,illud est fictione iuris,secundum gloss.ibi. I.Bellon.

Appellatio,inspecto præsenti statu, extinguit sententiam: sed futuro considerato, solum suspendit, Anto. de Tremo.in addi.ad Bona.in practi.exceptionem in rubri.de impe.execu. nu.1.communem dicit.

Fallit in executione,vel mandato exequendo,quia nõ suspendit nec extinguit:ad hoc quòd executio impediatur.Alc. in l.j.§.si quis ita.ff.de verb.obligat.communem dicit, tamen valet appellatio,vt in simili de possessione Io.Cora.in l.naturaliter.§.nihil commune.nu.8.ff.de acqui.poss.& sic debet intelligi Oria.in cap.quoniam cõtra falsam, de proba. in verbo interlocutiones.& Soc.in tracta. fallen. in verbo appellatio. re.ij.& Alex.consi.xcv.nu.5.

Nota istam communem ad intellectum.l.clxj.styli.

Fallit etiam prima in casib. expressis in l.xj.tit.xvj.li.iij.ord. & in l.xvj.& xiij.& xiiij.tit.xxiij.par.iij.& in aliis casibus,quos enarrat Nice.in concor.gl.concor.vj. vbi ponit cxxi. casus in quibus non haber locum appellatio,quẽ vide.Et nota ꝙ per d.l xvi.euacuatur vnum quod quotidie torquet Doctores: an in criminalibus, in quibus condemnatus non admittitur appellans:an sit necessarium ꝙ sit conuictus, & cõfessus vel si vnum sufficit, d. l. declarat vnum ,tamen sufficere ibi, *por que los testigos o por su conocimiento*, cum ad veritatẽ disiunctiuę sufficiat ꝙ vna pars sit vera,vt tradunt doct. in c. inter cæteras.de rescript. B.Villal.

Appellatio reducit causam ad illum pristinum statum in quo erat post lit.contest.Maran.in Spe.Aureo de ordi.iudic. par.iiij.dist,vi.nu.16.communem dicit. B.Villal.

ADDITIO. Ideò Capic. in deci. xxviii. in causa magnifici. nu.6.dixit,ꝙ quæ opponi debent in causa principali ante litẽ contestatã,non possunt opponi in causa appellationis.& cõdẽnatus in prima instantia,pendente secunda,non potest soluere ad effectum euitandi quadruplum vel aliam pœnam vt in ciuilibus interesse,nec potest moram purgare,nisi fortè libellus alternatiuus esset vt tradit M.Ant.Bard.in tract.de tẽp. vti,& cont in.in c-iii.nu.3. I.Fich.

Appellatio non potest tolli per statutum.Ant.Nice.in cõ. cord.gl.concor.vj.in fi.communem dicit.

Intellige in statuto inferiorum,Io.de Ripa.in c.1.nu.45.de reseri.communem dicit. B.Villal.

Appellatio in causis feudal.debet fieri ab inferiore dño ad ꝓximiorẽ,qui sit superior,& ab illo ad magis superiorem,cõmunem dicit Iul.Clar.Sentent.§.feudum. quæstio.xc. versic. vltim. I.Fich.

Appellatio sub his verbis,appello ad competentem iudicem,valet:Rober.Maran.in in ord.iud.par.vj.nu.120.cõmunẽ dicit ex Bart.in l.j.§.j.si quis.versic.quæro,quid,si aliquis. ff.de appel.

Amplia ad appellationem alternatiuam.Felin.in c.ii.nu.2. vbi latissimè.de appel.communem dicit.

Intellige istas communes,si certioretur,ad quẽ appellet intra decem dies:qui dantur ad appellandũ.Alex.in con.lxxix. in causa.nu.5.vol.vij.communem dicit. Visial.

Appel.

Appellatio prima est p̃sequẽda, Maranta par.vj.nu.132.cõmunem dicit ex Bar.in l.cum procurator.§.si dominus. ff. de no.ope.nun.

Ampliasi secunda sit ĩ scriptis:&prima fuerit viua voce incõtinenti à sententia definitiua facta. Idem Maranta cõmunem dicit ex Bar.in d.§.si dominus.& Pau.consi.vij. vol. j. & consi.cclxx.& Lud.Roman.consi.xlj.in præsenti,nu.2.Pan.in c.dilecto de appell.licèt Alexan.in d.§.si dominus, tenuerit contrarium.

Limita,nisi prima appellatio esset inualida,quia tunc secũdæ validæ possit adherere appellans.ita Minsi.obser.vij.cent j. vbi dicit hoc cõiter Doctores tenere,in d.l.cum procurator. §.si dominus,& c.Si enim quis pluries appellauit, tum in ipsi' stat arbitrio, quam velit persequi.vna tñ electa,cæteræ concidunt.Idem Minsing.obs lxj.cent.ij. I.Fich.

Appellatio huiusmodi appello saluo iure dicendi de nullitate censetur conditionalis, scilicet, quatenus sententia sit aliqua,teste Alexã.consi.19.col.5.lib.4. Idem est si diceretur, Dico sententiam nullam,& si qua est,appello,qui appellandi modus in praxi recipitur,secũdum Bart.in l.si expressim ff.de appel.Fran.in c.dilecto.q.21.extra eo.tit. Sed an tũc nullitas cũ appellatione cumulata:intelligat' principaliter vel ne in iudicio deducta,& dic,q̃ princ.secundũ receptiorẽ sententiã,p̃ Alex.consi.2.nu.13.lib.3.Dec.d c.dilecto.nu 7.Seb.de nullit. c.6 quot & quib.mod.nu.x.& seq. Alex.d.consi.2.col.fi.con. 59.lib.4. quem plenè examinat Ias. in l.titiæ textores.§.nihil. de lega.j. Euer.libro arg.loco à natura copulæ.col.2.pro quo vide quæ scribit Dec.in l.nemo ex his.n.2.vbi cagnol.nu.11. ff.de reg.iur.Alex.consi.230.lib.6.vbi docet iudicem appellationis quomodo pronuntiare debeat eo casu, quãdo quis dicit sententiam nullã & si qua est,appello. Quibus adde,q̃ nullitas cum appellatione deuoluitur in diffinitiuis, non autem in interloquutoria,iuxta not.per doc.in c.vt debitus.& c.Romana.de appel. Guid. Pap. trac.appel.q.67.vbi q̃ quando appellatur à diffinitiua:tunc ad iudicẽ appel.etiam nullitas tacitè deducitur, adeóq; super vtraque cognoscere potest, teste Guid.Pap.lib.supra.q.46.Bar.d.l.si expressim.col.pen.l.j.C.qñ p̃uoc.Alex.consi.179.lib.2.Dec.consi.275..Abb.in c.cum lo. in fi.de fid.instr.

Appellationi aduersarij qui vult adherere: hoc intra decẽ dies agere debet,Ratio est,quia appellatio cõis est, teste Frã. in ca.directe.col.pen.concl. 5.de appel.cui appellationi intra decẽ dies adhærendũ esse dixit Alex.consil.101.125.lib.2.gl. & doc.in c.vt circa.§.alioquin ver.adhærentes de ele.in 6.Bal. in auth.hodie.col.2.C.de appel.Guid. Pãp.q.13.78.436.fel.in c.super in fi.de re iud.& est cõis, adeò vt postquã appellationi appellatu sadhæserit: non possit appellãs eo inuito suæ appellationi renuntiare, iuxta tradita per Doc.in l.omnẽ honorẽ c.qñ prouoc.nõ est necess.Purp.in l.postquam liti.nu.112. C.de pac.Tiraq.de vtroq; retrac.ad fi.titu.§.16.nu.25.& hanc cõem dicit Gomes.de trien.pos.q. 54.ver.hinc voluit,de quo vide quæ scribit præpos.in c.interposita.§.ille deniq;.nu.7.de appel.vbi x.tradit limit.ad Reg.Illius tex.q̃ appellans renuntiare potest suæ appellationi.

Appellatione pendente non p̃sumitur pro processu,nec p̃ sentẽtia,& ideo satis erit appellanti introducere appellationẽ interpositã: eamq; & apostolos petitos intra legitima tẽpora:ac ipsam sententiam à qua appellatum fuit,exhibere, secundum Dec.consi.295.nu.2.Quapropter diligens & cautus sit appellans: vt intra fatalia procuret causam terminari:aliàs appellatio erit deserta,& firma remanebit prima sententia,p̃ qua tunc præsumetur,teste osasc.Decis.13.col.fi.post num.4. vbi post plura,inquit,fateor tñ q̃ si sententia quæ producitur appareat lata iam lapso biennio:tunc pro ea præsumitur sine actis,c.cum inter.& c.sicut de re iud.Quo casu cautus esse debet appellans vt fidem faciat de actis,si ex eis putat intentionem suam posse iustificari,quã opi.dicit seruari à senatu, qua in re, mihi placet prac. quam docet Dec.in c.cum in ecclesia 2.not.de appel vbi q̃ appellans tria probare debet,j.se appellasse 2.ex causa legitima.3.intra tempus.

Appellationis causa pendente,si feratur sententia qua pronuntietur appellatio deserta:ab ea appellari potest, secundũ Franc.in c.ex ratione.col.23.de appel.sed appel. euitandæ cã: cautius est,vt iudex à quo, absque alia iudicis ad quem pronuntiatione,sententiam exequatur,Franc.d.c.col.antepenul. in fi.Bal.p̃si.390.lib.3.Ang.consi.140.Rob.de ord.iud.6.part. ver.appel.n. 190. Quis autem iudex p̃nũtiare debeat appel. deserram:vel à quo,vel ad quem ,& dic,q̃ si ex non prosecutione deserta sit appellatio,& iudex ad quẽ nunquam aditus fuerit:iudex à quo tuam exequetur sententiã,sine alia pronũtiatione,ne præbeatur materia appellandi,tametsi super desertione pronuntiare vellet: non erit inutile,quia appellantem in expensis condemnabit,Abb.in c.sæpe.col.3.de appel.si vero iudex ad quem aditus fuerit,& coram eo appellatio introducta,tunc ad eum spectabit pronuntiatio, teste Alex.& alijs in l.præses.ff.de re iud.Fel.in c.ex parte 2.col.6 de rescrip.hoc tñ casu,qñ sententia confirmatur ex desertione primę: per lapsum fatalium non ageretur ex ipsa sententia confirmante, cum sit interlocutoria,neque actionem parit,sed ex prima ageretur,secundũ cõem per Ias.in l. res iudicata.nu.14.ff.de re iud.in l.à diuo pio.in prin.nu.26.vbi Alex.nu.xx.eo.tit.Secus qñ aliter quàm ex cap.desertionis prior sententia per iudicẽ appell.confirmatur,nam tunc ex illa confirmante: non ex cõfirmata ageret,Ias.d.l. res iudicata.nu.11.vbi dicit cõem,quã sequitur Rip.ibi.nu.xv.qua in re illud notandum est, nõ esse necessarium:q̃ à parte de ipsa desertione opponatur, cum iudex ex officio appellationẽ desertam esse pronuntiare possit, & debeat, vt per Franc.d.ca.ex ratione.col.xx.ver.quoad fm. Quibus adde,q̃ licet sentẽtia super desertione appel.vel causæ,vel q̃ nõ liceat tertio ,puocare,sit interlocutoria,habet tñ vim diffinitiuæ,secũdũ Bal.in l.2.col.pen.in fi.C.de episc.aud. & ab ea appellari potest,teste Corn.consi.14.262.li.4. quando autem, ac quibus ex causis appellatio censeatur deserta, dic,vt per Mising.cent.3.obser.22.& in specie,an sententia super desertione appell.sit interlocutoria vel diffinitiua: scribit idem Mising.d.cent.3.obser.36.vbi distinguit,& Guid.Pap.q. xj.& 12.

Appellatio. Iudex Appellationis ab interloquutoria inhibere non debet,nisi prius super appellationis iustitia cognouerit,aliàs inhibitio nullius erit efficaciæ teste Spec.tit.de appel.§.de officio.ver.sed quæritur.tex.in ca. Romana.§.si vero & §.si autem,de appel.in 6.Fel.in c.dilectus.2.col.pen.de resc. insuper dicta inhibitio vt valida sit: parte citata fieri debet, secundum Aret.consi.26.col.pen. ver. causa secundũ.consil. 34.col.3.Alex.consi.91.col.pen.lib.2.consi.9.lib.4.in l.titia in fi.ff.sol.mat.vbi referr cõem in l.4.§.cõdemnatũ.ff.de re iudi. Ias.in l.si opus.nu.6.ff. de no.ope.nun.in l.nec quicquam.nu. 31.ff.de off.proconsi.de qua inhibitione,& an ac quando permissa sit vide Mising.cent.3.obser.87.

APPELLATIO
SVMMARIA.

APPELLATIONEM simpliciter, & generaliter interpositam,etiam proprio iudicis,ad quẽ appellatur,nomine non expresso,valere.q.1.

Appellationem ab interlocutoria in casibus à iure permissis, indistincte interponendã in scriptis: à definitiua verò incontinenti etiam viua voce, ex interuallo autem in scriptis fieri debere.q.2.

Appellatio incõtinenti fieri dicitur,donec Iudex sedet adhuc pro tribunali,licet etiam ad alios actus iudiciales processerit.secùs si ad actus penitus extraneos diuerterit.q.3.

Appellans viua voce| cum protestatione de appellando in scriptis, si deinde appellet in scriptis, valere adhuc primam appellationem,& ab illa incipere currere tempus prosequendi eam.q 4.

In appellatone ab interlocutoria exprimendas esse causas grauaminis,secùs i.. ..ppellatione à definitiua.q. 5.

Sequestrationem fructuum,quæ propter metum dilapidationis fieri solet,ẽt pendente appellatione,ea nõdum præsentata iudici ad quẽ,& recepta,faciendam p̃ iudicẽ à quo, aliàs per iudicem ad quem.q.6.

Pendente appellatione agi posse contra iudicem,qui sententiam vel nullam,vel iniquam dixit,ad expensas litis, damna,& interesse.q.7.

Appellatione ab interlocutoria pendente ligatas esse manus iudicis,ita vt vlterius procedere non possit: facta scilicet ei legitima inhibitione p̃ superiorẽ,hoc est,cũ causæ cognitione,& parte citata.q.8.

Tempus 30.dierũ,qui dantur ad petendos apostolos,currere à die latæ.Nisi grauatus sententiã latam esse ignorauerit: tunc enim currere à die scientiæ.q.9.

Appellatione per annum deserta, iudicem posse post lapsum anni exequi sententiam:Si de impedimento ipsi non cõstet,parte tamen citata,vt de impedimento, si quod iustũ habeat,doceat,q. 10.

Apppellans ad hoc,vt possit restitui,debet de impedimẽto in primo anno protestari.Maximè si stet per iudicem.Atq turius esse,vt semper protestetur.q.11.

A sententia de exequendo non esse appellandum.q.12.

Partib.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Partibus consentientibus, vt Iudex sententiam ferat secundum consilium sapiētis, appellationem nihilominus esse permissam.q.13.

A sentētia lata super possessorio, appellare nō licere, nisi magnum sit grauamen, & præiudicium. Idq́ue tum Iure Canoquestione 14.

A iuramento in litem appellare non permittitur de iure ciuili, secùs quidam aiunt esse de iure Canon.q.15.

A sentētia subdelegati, si delegatus primus totam causam delegauit, appellatur ad primum delegantē: Si verò partē causæ sibi reseruauit, & partem subdelegauit, appellatur ad proximum subdelegantem.q.16.

Clausulam, Appellatione remota, solitam adijci in delegationibus non nocere tertio, quo minus ipse appellare possit. questione.17.

Appellatione deserta, nihilominꝰ agi & tractari posse causam nullitatis simul in iudicium principaliter deductā questione.18

Ad summum Pontificem appellari posse, omisso medio, ꝙ aliàs non licet.q.19.in prin.

Appellatio omisso medio ꝓpositа, causæ cognitionem deuoluit, etiam vbi appellari omisso medio ad superiorem non potest.q.19.

Attentata, pendente appellatione esse reuocanda: Idq́; obseruandum & in his, quæ post sententiam ante appellationē propositam acciderunt.q.20.

Attentatam reuocationem an ampediat notorius Iuris defectus.q.21.

Reuocationem attentatorum non concedi ijs casib. quib. de Iure non conceditur appellatio.q.22

Appellatione ab interlocutoria pendente, non reuocari statim attentata: nisi probata causa, scilicet, si quid attentatū sit in causa principali: Item nisi inhibitū sit iudici per superiorem.q.23.& 24.

Pendente appellatione extraiudiciali, non nisi vera appellandi causa probata, reuocari attentata.q.25.

QVÆSTIO I.

QVAERO, An valeat appellatio simpliciter & generaliter facta nomine iudicis proprio non expresso, ad quē appellatur. Respon. quod sic, & ista est communis opinio, quæ fundatur in l.2.ff.de appell. vt testat Rober.Maran.in Spe.par.6.Rubr. de appella.n.120.& eam tenet.Bar.in l.1.§.si quis.ff.de appel. Abb.capit. inter cætera. ext.eod. Eandem dicit esse communem opinionem Ias.in l.qui Romę.§. Scia. numero 8. ff. de verb.oblig.

QVÆSTIO II.

QVAERO, Vtrum appellatio semper debeat in scriptis fieri, An verò sufficiat, ꝙ viua voce interponatur? Respon. ꝙ in hoc articulo solet distingui secundum communem & receptam Doct.opinionem inter appellationem ab interlocutoria & à definitiua.

Primo casu appellationē indistinctè in casibus à iure permissis fieri debere in scriptis cōiter receptū est, de quo tex. est expressus, qui ꝓbat in c.cordi nobis.de appel.in 6. Et hanc esse communem opinionē tam Canonistarum, quàm Legistarum firmat Dec.in c.vt debitus. de appel. Paul. de Castr. in con.270.in prin.vol.2.Roma.con.41.& eam tenet Bald. in l. patris & filij.ff.de vulg. & pupil.Ferra.pract.for.appel.ab interloc.verb.causis & rationibus.

Secundo casu, placuit appellationē etiā viua voce fieri posse, incontinenti, non ex interuallo, quia tunc in scriptis interponenda est, ad hoc vt valeat. Ita probat text.in l.1.& 2.ff. de appell.& in l.litigatoribus & ibi gl.Bart.Bald.& omnes.C. eod.tit.vt refert Corn.consil.95.& con.96.vol.4.Ferra.pract. for.apppell.à definitiua, in prin.

QVÆSTIO III.

Quando autem dicatur incontinenti vel ex interuallo interponi appellatio, inter Doct.diuersæ sunt opiniones, quas refert.Bald.in d.l.litigatoribus. Verior tamen & communior est sententia quòd incontinenti dicitur appellatio fieri, donec Iudex sedet adhuc pro tribunali, licet etiā ad alios actus iudiciales processerit. Secùs si ad alios actus penitus extraneos, qui fiunt extra iudicium, diuerterit. Ita tenet Spe. in tit. de appel.§.qualiter.& ibi Andræ.in add.verb.diuerterit.& ita intelligi debent Doct.licet non ita clarè loquuti sint. Bart.in d.l.litigatorib.vbi dicit ēt incōtinēti fieri, licet Iudex diuerterit ad extraneos actus puta iudiciales, qa ꝓcessit ad alias causas expediendas. Idē Bar.in l.j.§.libelli.de appel.Bald.in l.diuꝰ. ff.de in integ.restit. Hanc opinionem communiter approbatam firmat Dec.c.si iustus. de appel.Gemi. & Doct.in d.c.cordi.eam quoque sequitur Lanfran.de Oria.in repet.c. quoniā contra.verb.interlocutiones & appellat.vers.sequitur aliqua videre.ext.de probat.

QVÆSTIO IIII.

Sed pone ꝙ aliquis appellat viua voce, cum ꝓtestatione, de appellando in scriptis: & deinde appellat in scriptis, nunqd valebit prima vel secunda appellatio? Respon. quòd non obstante controuersia Doct.in l.cùm procurator. §. si dominus ff.de oper.no.nun.magis communis & verior est sentētia, ꝙ prima appellatio valet, à qua etiam incipit currere tempus ꝓsequendi eam, vt testatur Ioan.Imol.in d.§.si dominꝰ, & Paul. de Cast.in con.7.vol.1.licet contrarium teneat cum Alex. in d.§.si dominus. Eandem opinionem vt veriorem sequit Dec. in c.tua nobis.de appell.Rom.con.41.Abb.in c.dilecto.de appellat.dummodò tamen prima appellatio valuit, secùs si fuit inualida, vt quia viua voce ab interlocutoria appellatū est. Namq́; tunc valet secunda in scriptis facta, & tēpus prosequēdi à die secundæ appellationis incipit currere.

QVÆSTIO V.

Quæro, An in appellatione causę grauaminis sint exprimendę in specie, vel sufficiat generaliter fieri eius mentionem? Respon. secundum communem & receptam Doct.sententiam, quòd in appellatione à sentētia definitiua nō requiritur causę expressio, sed sufficit, quòd appellans generaliter dicat se esse grauatum. Ita probat text.in d.l.2.C. de appella. & tenet gl.& Doct.c.cùm in ecclesia.ext.eod.tit. Secùs in appellatione ab interlocutoria, quia expressè & specialiter sunt nominandę causæ grauaminis, alias non valet. tex. est expressus in c.vt debitus.ibi, corā eodē iudice causa probabili appel. exposita. ext.de appellat. quam opinionem ibi communiter sequi firmat Rober Marant.in Spe.par. 6. Rub. de appel. nu. 141. Eandem opinionem tenet Gemi.per.tex.ibi, c.cordi nobis.de appellat.lib.6. Abb.& Doc.d.c. cùm in ecclesia. Socin. con.45.vol.1.bald.in l.minoribus.C.de his quib.vt indig.& ꝓbat tex.in Clemē.appellanti.& ibi Doct.de appel. Ferra.pract. for.appel.ab interl.verb.causis & rationibus.

QVÆSTIO VI.

Vulgaris conclusio est, quòd Iudex etiam pendente appellatione potest fructus sequestrare, quando timetur de dilapidatione, tex.est in l. Imperatores & ibi Doct.§.fin.ff. de appel. cfin.vbi communiter hoc tenet, de sequest.fruct. Matthæ. de Afflict.188.decis.num.7.

Sed dubium est.per quem iudicem fieri debeat sequestratio: Resp. Communis & recepta est sententia, ꝙ si petitur sequestratio antequam appellatio sit præsentata iudici ad quē & per eum recepta, tunc debet fieri per iudicem à quo, aliàs per iudicem ad quē, ita tenet Abb.& Doc.in d.c.fi. & dicit cōmuniter teneri Alex.in add.ad Bar.in d.l.Imperatores. Eandē dicit esse commu.opinionem Rober.Maran.d.par.6.Spec.ad quocat.Rub.de appel.nu.177.

QVÆSTIO VII.

Quæro, An pendente appellatione possit agi contra iudicem, qui sententiam vel nullam vel iniquam dixit, ad expensas litis, damna & interesse: Respon. ꝙ sic, ita tenet Bart.in l.3. §.ex quibus.ff.de alie.iud.mut.causa.facta. Et idem in q.9.incip. Iudex per imperitiam. Eandem tenet opinionē Alex.l.4.§. fin.ff de dam.infect. Bald.in l.obseruare.§.proficisci.nu.12.ff. de offic.procon. Et eam dicit esse cōem Socin.in con.24.nu. 8.& 9.cum seq.volu.1.Felin.c.pastoralis.§. quia vero nu. 18. & 19.ext.de offi.deleg.

QVÆSTIO VIII.

Quæro, An pendente appellatione ab interlocutoria sint ligatæ manus iudicis, ita vt vlterius procedere nō possit: Respon. secundum receptam Doct.sententiam, ꝙ non possit ꝓcedere vlterius, quando ei per superiorem facta est inhibitio Ita est tex.in c.non solùm.de appel.in 6. Aliàs secùs, vt not. in l.intra vtile.& ibi Bar.ff.de minor. Bart.in l.eius q.ff.de appel. recip. Ang.in consil.217.

Hanc commu.conclusionem intellige procedere, dūmodo inhibitio fuerit legitimè interposita, & cum causæ cognitione, & parte citata, alias non valet. Ita tenet Felin.c.dilectus el.2.de rescrip. Gemi c.Romana.§.si verò, & §.si aūt, per illum tex.de appella.lib.6. Et hanc dicit esse communem opinionē Alex.in l.Titia.ff.solut.matri.& in l.4.§.condemnatum. ff.de re iud.& eam tenet consulendo in consil.91.vol.2.& in con. 9.Franc.Aret.consi.20.& consi.33.

Appellans tenetur infra 30. dies apostolos petere, de quo est text.in l.iudicibus, C.de appel.

Quæ

Universidad de Deusto

QVÆSTIO IX.

Quæro Quando incipiat currere illud tẽpus: Respon. Doc. in hac quæst. sententijs variant. Quidã existimant, quòd currant à die latæ sententiæ isti. 30. dies. Et hæc sentẽtia probatur per tex. ex pressum in d. l. iudicibus.

Contrarium tenet Hostien. c. 1. de appell. in 6. q̃ scilicet currant à die appellationis interpositæ. Sed prima opinio magis communiter approbata est, dummodò appellans habuit notitiam sententiæ latæ, iuxta tex. d. l. iudicibus. Aliàs si ignorauit sententiam latam, à tempore sciẽtiæ tm̃ currũt isti 30. dies, sicut & ipse ipsum appellationis interponendæ iuxta Auth. hodiè. & quæ ibi no. gl. & Bar. Et hæc opinio verior & æquior & menti legum consona. Quomodo enim dici potest ignorãti per 30. dies lapsum esse tempus petendi apostolos, cui tẽpus appellandi lapsum non est. Hanc opinionem dicit esse magis cõem Maran. par. 6. Rub. de app. nu. 309. & tenet Rot. dec. 29.

QVÆSTIO X.

Quæro, An per lapsum anni dicatur deserta appellatio, ita vt iudex indistinctè possit sententiam exequi, si aliter nõ cõstat sibi de impedimẽto. Respon. q̃ nõ, sed debet expectari, vt labatur secũdus annus. Ita est tex. in Auth. ei qui appella. C. de tempo. appel. & in Clem. sicut, de appel. Hanc opinionẽ tenet expresè Bar. in d. Auth. ei qui, & in l. j. ff. nil. no. app. pẽd. Dec. post Abb. in c. ex ratione. de appel. Bal. in l. eos. C. eod. tit. Et eã dicit esse communẽ Rober. Maran. in Spe. par. 6. Rubr. de app. nu. 220. licet ipse teneat contrarium, q̃ scilicet elapso anno, si non constat de impedimẽto aliquo possit statim sententiã exequi, parte tamen citata, per d. ca. sicut. Cuius opinio mihi quoque satis probatur, atque puto quoque id esse de mente Doct. qui tenẽt communem, q̃ licet debeat expectari lapsus biennij, si tamen velit, possit citare appellan. ad docendum de impedimento, & si non docuerit, sententiam exequi.

QVÆSTIO XI.

Sed quæro, Nunquid ipse appellans in primo anno debeat protestari de impedimento, ad hoc vt restituatur? Resp. vera & communis conclusio est, q̃ quando stat per iudicem, tunc debet protestari, ita firmat Alex. in consil. 19. vol. 2. & Docto. communiter in d. c. ex ratione. & in l. properandum. §. fin aũr. C. de iudic. licet tutius sit, vt semper protestetur, teste Dec. d. capitu. ex ratione.

QVÆSTIO XII.

Quæro, An possit appellari à sentẽtia de exequendo? Resp. in hac quæst. Bar. sibi contrarius est. Namque in l. ab executione. C. quo. app. non recip. existimat appellationem admittendam esse. At diuersum sentit in l. ab executore, ff. de appella. q̃ scilicet appellari non possit. Hanc dicit esse cõmunẽ Corn. in consi. 71. vol. 1. & eam firmat vt veram Decis. Neapol. 14. Ant. Cupy. Grat. consi. 16. vol. 2. Ruin. cons. 80. vol. 5. Eandem dicit esse cõmunẽ Alex. in consil. 95. vol. 2. & firmat Specu. titu. de execut. sent. §. penul. ver. sed secundum.

QVÆSTIO XIII.

Quæro, Si partes consentiant, vt Iudex sententiam ferat secundum consilium sapientis, An nihilominus permissa sit appellatio? Respon. quòd sic, ita tenet Bart. in l. si conuenerit. ff. de re iudic. & ibi Alex. dicit hanc esse commu. opinionẽ, & tenet idem Bar. in leg. ex consensu. ff. de appel. Solus enim consensus non tollit remedium appellationis, nisi expressa interuenerit renunciatio.

QVÆSTIO XIIII.

Quæro, An appellare permissum sit à sententia lata super possessorio? Respõ. q̃ non, ita probat tex. in l. j. C. si de momẽ. possess. fuer. appel. & c. fi. §. de possessione. 2. q. 6. siue sit possessorium adipiscendæ, siue retinendæ, siue recuperandæ. tex. est in c. ex cõquestione. de restitu. spoliat. & tenet Bart. in l. 2. nu. 3. ff. de appel. recip. Hanc opinionem dicit esse veram, & communem August. Hero q. 52. nu. 8. Tyraq. in tract. de morte. 6. part. declarat. 6. nu. 5. Vant. in tract. de nullit. Rubr. 4. num. 34. Catel. Cotta in memorab. iutis. verb. appellare. Socy. reg. 18.

Hanc cõmunem conclusionem limita procedere, vt non possit appellari ad effectũ retardandæ executionis. secùs quò ad deuoluendum negotium coram iudice, ad quem, & ita intelligi debet tex. d. l. 1. prout ibi not. Bart. & Bald. licet contrarium velit Dec. in consi. 28. Hanc dicit esse magis communẽ opinionem Rober. Marant. in Specul. par. 6. Rubr. de appella. nu. 294. & tenet Matthæ. de Afflict. vbi dicit ita iudicatum. in decis. 77. nu. 8.

Prædicta omnia limita procedere in causis modici præiudicij, namque ibi non suspenditur executio, secùs vbi maximũ vertitur præiudicium. ita sentit Bart. in l. 2. ff. de appella. recip. Dec. in consil. 28. Ang. & Doct. d. l. 1. C. de mo. poss. Vbi communiter Doct. fundant se in modicitate præiudicij, quia licet sententia super possessorio parit modicum præiudiciũ, ex quo grauamen potest reparari super petitorio, & hæc opinio est æquissima, ita firmat Maran. d. Specul. par. 6. Rubr. de app. numer. 301.

QVÆSTIO XV.

Quæro, Vtrum à iuramento in litem appellare permissum sit? Respon. q̃ non, ita tenet Bart. in l. in actionibus. ff. de iur. in lit. quem sequuntur ibi Doct. communiter, teste ibi Ias. in fin. qui tamen dicit id procedere de Iure ciuili, secùs de Iure canonico. Eandem sententiam firmat Innocen. Anton. de Butr. & Imol. in c. fi. ext. quod met. cau. Robert. Maran. in Spec. part. 6. Rubr. de appel. num. 339.

QVÆSTIO XVI.

Quæro, Ad quem appelletur à sententia subdelegati? Resp. Bart. in l. j. §. 1. ff. quis & à quo appellet. distinguit inter Ius ciuile & canonicum, & inter delegatũ à principe & ab inferiori Sed hæc eius distinctio communiter reprobata est, vt testatur. Maran. in Spec. par. 4. distinc. 5. nu. 27. & verior opinio est, q̃ si delegatus subdelegat totam causam, indistinctè tàm de Iure ciuili quàm canonico appelletur ad primum delegantem, ita probat tex. c. super quæstionum. §. porro. de offic. deleg. Si verò nõ subdelegat totam causam, sed partem sibi reseruat, tũc appellatur ad subdelegãtem proximum. Hanc opinionem tenet Dec. Abb. & Doct communiter in c. dilecti. de appel. & in d. §. porro. vt firmat Marãt. d. distinc. 5. nu. 27. & in part. 6. Rub. de appel. nu. 375.

QVÆSTIO XVII.

Quæro, Vtrum clausula, appellatione remota, quæ in delegationibus solet adscribi, obtineat saltem quo ad litigantes actorem scilicet & reum, An verò etiam quo ad tertiũ? Resp. Receptior & communior est sententia appellationẽ permitti tertio, non obstante dicta clausula, ita tenent Abb. Bal. Fel. & Dec. in c. super eo. ext. de offi. deleg. Fran. in c. pastoralis. q. 7. de appel. Bar. l. j. §. interdum. ff. à quib. appell. nõ liceat. nu. 4. Bal. l. cùm filius. ff. de milit. test. Feli. c. veniens. 2. nu. 5. de testib. c. qualiter. 1 nu. 13. de accusat. Ias. l. à diuo Pio. §. si super rebus. ff. de re iud. Corf. in sing. verb. clausula. 1. Et hanc dicit esse cõmunem opinionem Curt. Iunior, consil. 179. num. 6. Vant. de nullit. tit. quis possit dicere de nullitate. nu. 15.

QVÆSTIO XVIII.

Quæro, An deserta appellatione censeatur deserta quoque nullitas cũ appellatiõe simul in iudiciũ principaliter deducta? Respon. Variatum est sententijs, nonnullis existimantibus deserta appellatione nõ esse vlterius locũ prosequendi nullitatem, hanc sententiam tenet Innocen. c. sæpè, de appellat. Bald. l. qui testamento. ff. de excusat. tut. Salye. l. 1. C. quando prouo. non est neces. Cuma. l. si expresim. ff. de appellat. Alijs verò contrariũ affetentibus, ex quo nullitas nõ restringitur his limitibus q̃bus appellatio censetur Iure restricta, vt not Bart. l. quidã in suo. ff. de cõdit. insiit. Hanc sententiã tenet Bart. d. l. si expressim. nu. 10. & ibi Imol. nu. 16. Abb. c. dilecto. nu 9. ibi Francus. q. 58 de appellat. Socin. con. 10. col. fin. lib. 4. Et hanc opinionẽ commu. esse firmat Dida. Couar. pract. quæst. cap. 25. & tenet Ferrariensis pract. forma appel. à sentẽ. definit. verb. & in quantum sit aliqua.

QVÆSTIO XIX.

Cõis & vera est conclusio, Ad summum Pontificẽ appellari posse omisso medio. c. ad Romanam. 2. q. 6. Docto. c. dilecti. de appel. vt testatur Couarr. pract. quæst. cap 4. nu. 9. regulariter verò appellatio omisso medio permissa non est.

Sed quæro, nunquid appellationis remittenda sit causa, quoties permissa non est, si id non petatur. Respon. Diuersæ sunt sententiæ, Namque Imola, quem sequitur Deci. in d. c. dilecti, existimat remittendã esse causam ad illud mediũ tribunal, quòd initiũ è fuerat omissum.

Contrariam verò sententiam, q̃ imò appellatio omisso medio proposita, causæ cognitionem deuoluit, etiam hoc casu, vbi nihil fuerit appositum, tenet glo. communiter recepta d. c. dilecti. vt testantur ibi Imol. & Decius & tenet Rota decis. 587. in nouis.

QVÆSTIO XX.

Expediti iuris est, attentata pendente appellatione esse reuocanda. l. ex illo. l. minimè. C. de appellat. Sed quæro, nunquid etiam attentata non tantùm post appellationẽ ꝓpositã, sed etiam ante ipsam, & post sententiam intra tempus datũ ad appellandum reuocanda sint. Resp. Receptior opinio est, q̃ sic, quã probat text. c. cùm solùm. de appella. in 6. quem ibi not. Franc. & Doct. communiter & tenet glo. l. ex iudiciorum verb. secuta. ff. de accusat. quam sequitur tãquam singularem

Bal

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bal.c.quærenti.dæ offi. deleg. Et eam dicit esse communem Alex.l.3.§.si seruus.ff.de acquir.possess.& tenet Paul.de Cast. l.eius qui.§. si cui.de testa.

QVÆSTIO XXI.

Quæro, Vtrum reuocatio attentatorum possit fieri, si appellanti obijciatur notorius defectus iuris in principali causa Respon. Licet certatum sit in hac quæstione variantibus sententijs, tamen obtinuit illorum sententia, qui volunt fieri reuocationem, vt firmat Alex.consil.99.nu. 9. Carol. Molinæ. ibi in addit Et hęc opinio procedit quidem in profanis, dubiũ igitur est, nunquid etiam obtinere debeat in causa super beneficio ecclesiastico? & existimat Anton. de Butr. & Francus in c.bonæ memorię. de appellat. reuocationem admittendã esse non obstante hoc defectu. Idem firmat Dec. c.ex parte. el. 2. de rescript. Verùm frequentius in contrariam itum est sententiam, per glo. Clement. vni. de causa possess. & proprie. quę vult necessarium esse aliquo colore saltem canonici tituli possessionem iustificare. Hanc sententiam tenet Rota in decis. 55. Inouis & dec. 14. dec. 348. in antiq. Abb. ca. ex literis de restit. spolia. Et hanc opinionem gl. cõem esse firmat Rubeus con. vlt. colum. 2. Bellame. consilio. 10. Cassiod. decis. 4. & 8. de restit. spoliat. & tenet Oldr. con. 1. Et hanc posteriorẽ opinionem multi quoque volunt procedere in profanis, quòd ad hoc vt non fiat reuocatio in fauorem partis, sed vt iudex tẽ de qua controuersia est, subijciat sequestro vt annotauit Matthæ. de Afflict. in decis. 98. & 352.

QVÆSTIO XXII.

Quæro, vlterius quid dicendum sit in ijs casibus, in quib' iure non conceditur appellatio? Respond. Expeditũ est reuocationem non concedi, ita est tex. expressius c.non solum. ibi glos. verb. casibus. communiter approbata, de appellat. lib.6. ex quo enim tunc appellatio non suspendit effectum sententię, bene potest Iudex innouare, Innocen. c. pastoralis. de officio deleg. Bald. ca. sancimus. quo temp. miles. tot. tit. C. quor. appel. non recip. Rober. Matan. de ord. iud. par. 6. capitu. de appellat. num. 172.

QVÆSTIO XXIII.

Quæro, Nunquid pendente appellatione ab interlocutoria attentata sint reuocanda? Respond. Expeditũ est per text. in ca. nõ solùm. de appellat. in 6. quo decisum est attentata nõ reuocari antequam iustificata fuerit ipsa appellatio per probationem causæ. Et in hoc differt appellatio à definitiua ab appellatione ab interlocutoria, hæc enim statim suspendit iurisdictionem iudicis à quo prouocatur, absque iustificatione causæ, ad effectum reuocandi attentata, illa verò minimè.

QVÆSTIO XXIIII.

Sed quæro, An probata causa vera appellationis ab interlocutoria suspendatur iurisdictio iudicis ad effectum reuocãdi ẽt attentata super negotio principali. Respon. Aut interlocutoria fuit lata in articulo non cõnexo principali quæstiõi, & non suspenditur iurisdictio judicis quò ad principale negotium, nec tenetur Iudex, à quo prouocatur eidem supersedere: Aut interlocutoria fuit lata in articulo cõnexo causæ principali, & tunc suspenditur iurisdictio etiã quò ad causam principalem, ita tenet Anton. de Butr. Imol. & Dec. c. super eod. de appellat. & cap. ad hæc. el. 1. c. bonæ. eod. tit. vbi Dec. asserit hanc sententiam esse communem. Licet contrariũ quoque velit Panor. in prima parte distinctionis. nimirum ibi quoque appellationem habere effectum suspensiuum, quò ad negotium principale. d.c. super eod.

Limita prædictam conclusionem quæ vult attentata pendente appellatione ab interlocutoria nõ reuocari, donec causa probetur, vt non procedat quando innouata fiunt, postq̃ fuit iudici inhibitum per superiorẽ. text. est in d.c.non solùm quæ inhibitio tamen debet esse canonica, vt scilicet fiat prævia causæ cognitione, & parte ad hoc citata, secundum Innocen. & Felin. num. 14. c. dilectus. 2. de rescript. Spec. titul. de appellat. §. de officio, vers. sed quæritur. Domi. & Franc. d.c. non solùm. Rota, decis. 412. in nouis. Hanc dicit esse cõem sententiam Alex. l. Titia. in fin. ff. solut. matri.

QVÆSTIO XXV.

Quæro, Vtrum attentata pendente appellatione extraiudiciali sint reuocanda. Respon. q; non, sed pendent ex futuro euentu, quia reuocantur, cùm probata fuerit vera causa appellandi, sicut in appellatione ab interlocutoria. Ita tenet gl. cõmuni interpretum consensu probata d.c non solùm. & hanc sententiam firmat Abb. c. cùm nobis. de elect. Franc. Præpos. qui dicit eam esse cõem, & cæteri. c. bonæ memorię. de appel. Guido Papæ. con. 138. licet Abb. & De. existimẽt in appellatiõe extraiudiciali ad reuocationẽ attentatorũ sufficere, appellatum esse ex eã verisimili & ꝓbabili. Michael Grassus.

Appellatio si est lata super possessorio, cùm de mero possessorio agatur, non admittitur. l. vnica. C. si de moment. possess. fuerit appella. Phil. Dec. in consi. 26. & in l. 1. nu. 6. de bono possess. sec. tab. & in l. fin. nu. 49. C. de edict. D. Hadria. tollen. id que procedere in omni possessorio scribit Maranta. in tra. ctat. de ord. iud. par. 6. tit. de appel. n. 294. ver. decimosexto limita. addens tamen communem conclusionẽ esse, quod intelligatur ad effectum retardandæ executionis. Sed cùm satis abundè eũ multis adductis authoritatibus à Francis. Viuio, in lib. 7. commun. opin. in ver. appellatio. & D. Richard. in addit. commu. opin Baptist. à Villalobos, in ver. appellatur. nu. 131. scriptum sit, nihil aliud addo, nisi ꝙ hanc conclusionem plenius explicarint recentiores Didac. in suis pract. quæstio. ca. 23. nu. 8. & Octauian. Cacheran. in decis. senat. Pedemon. decis. 25. licet Carol. Molin. illam sententiam post alios multos Doct. cũ non sit iure prohibitum, ne à sententia lata sup possessorio appelletur. d.l.1. ibi. Et si appellatio interposita fuerit, tamen lata sẽtentia sortitur effectum, retinendam esse voluerit. Et hãc veritatem esse addiderit in addit. ad con. Decij, in d.con. 28. in verb. permissa. allegans consilium elegans, & illam materiam benè explicans. Iaf. in con. 188. incip. redemptoris nostri. in 2. volum. consi. Kirchouius.

Appellationis Iudex in dubio appellationi à diffinitiua deferre debet secundum Spec. tit. de appel. §. nunc dicamus. ver. 1. Iaf. in l. 1. ff. si quis caut. Dec. consi. 28. 34. 39. in c. vt debitus. n. xxiij. de appel. Aretin. in c. cordi in ca. si à iudice de appel. in 6. Quam conclu. intellige, vt per Dec. in d.c. vt debitus: nisi essemus in materia in qua Regulariter appellatio nõ admittitur, nam tunc in dubio inhereñ. est Regulę & non iniuria quidẽ appellationi deferẽdũ est in re dubia: qa illa est antidotũ contra iniustam sententiam teste Cur. con. 163. nu. 8. & est defensio quæ datur oppressis aduersus sententiam iudicis, l. 1. ff. de appel. c. ad Romanam. ij. q. vj. quibus Adde, quòd si iudex appellationi non deferat: puniri debet. ca. de priore, de appell. Iaf. in Auth. ad hæc. n. 3. de iud. Hinc est, ꝙ apostoli reuerẽtiales dantur qui cum in forma conceduntur, eos sic concessos intelligimus si à diffinitiua, intra decendium & à persona legitima appellarũ fuerit, & perantur, alij refutatorij concessi intelliguntur. Qui quidem refutatorij dantur qñ frustratoria videtur appellatio, qua ĩ re est animaduertẽdũ: ꝙ si Apostoli petiti fuissent: & nõ dati: saltem refutatorij, si iudex ꝓcederet processus redderetur nullus, c. vt super. in gl. vl. vbi Io. And. de appel. in 6. Aegi. cõcl. 151. Secus si nulliter appelletur, quia tũc iudex apostolos dare non cogitur, ex not. ꝙ Rot. Decis. 18. in antiq. quomodo aũt, & qua pæna puniatur iudex appellationi non deferens. Et dic, ꝙ diuersitas est inter ius Cano. & ciuile. iure enim Cano. si Criminalis cã est: iudex deponitur, si vero ciuilis, arbitrariè punitur, iure autem ciuili si criminalis, pæna arbitraria, si ciuilis causa erit 30. libris auri pæna afficit, l. quoniam. C. de appella. Rom. consi. 501. Boer. q. 153. nu. 4. & 5. quid si iudex simpliciter appellationem nõ admittat: sed cum clausula, si & quatenus de iure tenetur, aliter non an appellatio habeatur pro admissa. Et Rom. d.cõsi. verba illa, ad iuris dispositionẽ referẽda putat, vt si appellatio admittenda erat vtique admissa habeatur, alias minime, secũdum Fel. in c. cũ cõtingat. col. pen. de off. deleg. Bar. in l. ambitiosa, col. pen. de dec. ab ord. fac. Bal. in l. edita col. 17. C. de edẽ. Marc. Decis. cclxxj. vñ cauti. iudices appellatiões recipiũt cũ dicta clausula, si & quatenus, ne eas simpliciter reiiciẽdo in pænam incidant, ꝓ quã admissionẽ cũ ea clausula, iurisdictionẽ à se abdicare cẽsentur, adeò vt ꝓcessus corã eis fieri nequeat nec factus valeat, iuxta cõem per Rom. d.cõsi. 501. col. ij. Accedit, ꝙ qñ iudex appellationi nõ defert, sed illam reiicit, appellãs debet esse cautus, vt à tali reiectiõe appellet, alioqui reiectio & snia trãsirẽt ĩrẽ iudicatã, vt scribit Zabarel. in Cle. j. col. 3. vet. ex hac gl. de dolo & cõtu. de qua tñ clausula admissionis appellationis, si & quatenus, vide quæ notat Osasc. Decis. 131.

Appellationis prosequendę terminus non currit pendẽte compromisso, nec agenti super attentatis, teste Anch. consi. cclxxxiiii. Rot. decis. 7. de appel. vel si appellans sit infirmus, aliasve impeditus, qui si per testes impedimentum probare nequit: stabitur eius iuramento, secundum Rot. decis. 25. eo. tit. de appel. Quod aũt dicitur de Cõpromisso limita, habere. locum quando in arbitros esset compromissum, secus si in arbitratores, tunc enim cõpromisso nõ obstante currunt tempora appellationis, Anch. d. consil. 284. quod vero de attentatis dicitur intellige procedere nisi ob calumniã attentata proposita fuissent, ex not. per Abb. & Fel. in c. ex rationc. de appel. Alex. consi. 43. lib. 3. vbi ꝙ causę instantia labitur qñ ob calum

Universidad de Deusto

ob calumniam super nullitate actorum agitur.

Appellationis prosequendæ terminus vltra biennium an partes progari vel abbreuiare possint? Dic, q̃ expresse nõ possunt secundum cõem, tacitè verò, sic, vt puta, si causam compromitterent, per Doc. in l. properandum, in prin. C. de iudi. Rom. cons. 174. Boer. q. 285. Rob. de ord. iud. part. 6. ver. appellatio. nu. 223. Qu, m concl. intellige in tempore prosequendæ appellationis, secus in tpe appellãdi intra decendium, teste Rob. vbi s. nu. 230. quæ ꝓrogatio nec etiam instrumento facta valeret, quia soli principi spectat eam facere, secundum Capic. decis. 111. 165. 206. Boer. q. 248. Guid. Pap. q. 38. in fin.

Appellatio. Terminus 10. dierum ad appellandũ etiam partium voluntate, & iudicis consensu prorogari non potest, teste Bald. in Auth. ei qui. col. fi. vers. quæro nunquid. C. de tẽp. appell. in Auth. hodie. C. de appell. vbi q̃ si sententia ex partiũ consensu in causa appellat. post 10. dies interpositæ, proferatur, est nulla, secundum Doc. in l. 2. ff. de re iud. Abb. cons. 77. lib. 2. Fel. in c. pe. col. 5. de iudi. ratio est, quia terminus decendij ad appellãdum, à lege ꝓfigitur: qui terminus, quando datur à lege, siue sine iudicis ministerio, siue cum eo; à iudice prorogari, aut abbreuiari nequit ẽt ex causa, nisi aliter à lege expressum reperiatur, iuxta tradita per Ias. & alios in l. qui pro tribunali, nu. 22. ff. de re iud. vbi dicunt communem opin. Qui terminus 10. dierum currit à die scientiæ, aliàs etiam si per annum & vltra quis stetisset absque scientia vel notitia, ei non esset ꝑclusa via, iuxta gl. in c. ab eo. de appe. in 6. Doc. in Auth. hodie. C. e. Alex. cõs. 89. n. 11. n. 12. cons. 169. col. vlt. in fi. lib. 2. Aym. cons. 66. de quo, & à quo tpe decendium ad appellandũ currere incipiat, dic, vt p Mising. centur. 2. obser. 2. Masuer.

Appellans, si die assignata per iudicem à quo ad audiendã responsionem super admissione vel reiectione appellationis non comparuerit: dic, q̃ appellatio dicitur deserta, per tex. in Clem. quamuis rigor. §. verum. de appell. teste Osasc. decis. 7. post n. 3. declarando vt ibi per eum, secundũ quam vltimam rigorosam opi. dicit fuisse iudicatũ per Senatum. Et an censea tur deserta appellatio per lapsum primi fatalis, licet appellans & appellatus causam prosecuti sint: & intra secundum fatale index appellationis sententiam protulerit: & dic, q̃ non. sm Osasc. decis. 28. post nu. 4. licet nu. 15. loquendo in terminis iuris cõis putet cõtrariam opi. veriorem, per tex. in l. fi. § illud. C. de temp. appell. in clem. sicut. de appell.

Appellanti certum terminum iudex statuere ꝑt ad recipiendũ apostolos, & terminum iuris abbreuiare, adeò q̃ si die prẽstituta apostolos non receperit, vel petierit & ꝓtestatus fuerit, appellatio erit deserta, non aliàs expectato lapsu 30. dierũ, cum iudex à quo, hunc terminũ moderari possit, Clem. quãuis. de appellat. Aegid. concluſ. 152. & sic stat concl. iudicem abbreuiare posse terminũ iuris ad recipiẽdũ apostolos. Quid dicendũ, an possit iudex à quo appellanti terminum ad ꝓsequendũ appellationem præfigere: & dic, q̃ sic, eodem contextu, sed non ex interuallo, de quo vide Doc. in c. cum sit Romana. c. sæpe. de appell. tex. & gl. in l. præses. §. 1. vbi Bar. ff. eo. tit. in l. 1. de libel. dimis. Franc. in c. personas. de appell. Quibus addo, q̃ appellatio remanet deserta, si intra terminum à iudice præfixum ad eam prosequendã aliquid non fit quod à desertione excuset. c. personas. vbi Doc. extr. de appell. & vide Fed. de Sen. cons. 27.

APPELLATIO admittenda nõ est à sententia lata sup iudicio possessorio ad ipiscendæ, vel recuperandæ quò ad effectũ suspensionis. l. vnica. C. si de mom. pos. Sed admitti debet quò ad causæ deuolutionem, sm Bartol. in l. 2. ff. de appellatio. recipien. nu. 6. Ang. cons. 107. Pan. in c. cùm ad sedem. de restitutio. spoliato. nu. 40. Spec. in tit. de app. §. in quibus, vers. 6. non appellatur. Aufreri. in capella Tholosana dec. vlt. Bal. in l. 2. nu. 22. C. de epis. audien. Arch. in §. de possessione. 2. q. 6. Cy. Bart. Bal. Ang. Alber. & alios in d. l. vnica. Corn. consil. 190. vol. 1. Dec. cons. 28. Ripam in c. sæpe. n. 3. de resti. spolia. & Paris. cons. 108. nu. 20. vol. 1. & opinionem istam in practica receptam esse meminit Afflict. decisio. 269. & in lib. constitutio. regni in tit. de probatio. in appellationibus in rub. iurisperitorum, & communem ait Marãta in tract. iudiciorum in 6. part. c. de appellatione. nu. 294. & Paris. in d. cons. 108. n. 20. & procedit de iure ciuili secundum omnes præcitatos Doct. & ponit pro regula cum 20. limitationibus Io. Antonius de Nigris sup capitulis regni in c. 6. incipit, subditorum, à n. 106. vsque ad nu. 127. atque dicit communem post alios signatos per eum, & ponit ꝓ regula cum quinque limitationib. Petr. Duennas in reg. 44. appellare à sententia super possessorio.

De iure verò canonico à sentẽtia lata in possessorio potest appellari, & admittitur appellatio quò ad vtrumque effectũ suspensionis, & deuolutionis. clement. 1. & ibi Glo. Card. & omnes, de sequest. pos. & fruct. Glo. in d. c. cùm ad sedem. Bal. cons. 126. vol. 3. Spec. & Io. And. in add. in titu. de appella. §. 2. vers. 6. Federi. de Senis cons. 77. & ista est cõmunis sententia teste Abb. in d. c. cũ ad sedem. Dec. in d. cons. 28. & Ripa in d. c. sæpè. n. 3. Io. Ant. de Nigris cum aliis copiosè congestis per eum in d. c. subditorum. sub nu. 106. Sed prima opinio negatiua de iure ciuili videtur magis communis, & magis tuta, vt attestatur Petrus de Beuintendis decis. 17. vbi post longum dissputationẽ fiterur ita decisum extitisse in rota Bononiensi. & ex hoc patet falsum fore, q̃ asseruere Gozadi. consilio 50. nu. 4. & Anfreri. in dicta capella Tholosa. dec. vlt. & Petrus de Beuintendis decis. 79. nu. 16. & seq. tenentes iure canonico appellationem à sententia lata in iudicio possessorio non habere effectum suspensiuum, sed tantùm deuolutiuum, quia contrarium probatur in d. clemen. vnica, seu prima, vbi ita post Lapum hoc ipsum tenet, nec Doc. ab eis citati hoc voluerũt, nec probauerũt, quod ipsis adscribitur, alioquin nulla foret differentia inter ius canonicum, & ciuile, quam tamen omnes constituerunt, & præsertim Ioan. Cora. in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 8. ff. de acq. poss. F. Vivius.

Appellationem ꝓ aliis, & clerici in criminum causis rectè interponunt, vt est communis opinio Suarez versic. appellationem. nu. 225. Bonacoss.

Appellatione interposita, si moriatur reus antequàm damnetur, non confiscantur eius bona, secus si sit damnatus antequàm moriatur. vt est communis opinio Suarez ver. appellatione. nu. 228. Bonacoss.

Appellationem si tollat statutum, illud quidem valet, non tamẽ à tali statuto suplicationis vel querelę recursus tollitur, cũ sint diuersa remedia, vt dictũ est in ver. appellare nõ licet. Appellatio enim arguit iniquitatem vel imperitiam iudicantis. l. 1. ff. de appel. supplicatio verò vel querela respicit ꝓprii erroris veniam, vel aduersarii circumuentionem. l. 1. §. præfecti etiam prætorio. ff. de minorib. Bald. in l. fi. §. fi. C. de temp. app. Hipp. de Marsi. in sua pract. crim. §. opportunè. n. 53. mihi, vers. vltra prædicta. Et hãc Doct. communem opi. esse inquit Phil. Dec. in cons. 533. n. 2. Quam tamen latiùs explicat Rol. à Valle, in cons. 38. nu. 7. 8. 9. & 10. in 2. Tom. con. kirchouius.

Appellatione pendente non præsumitur pro sententia, nec pro processu. c. quoniam contra. & quæ ibi tractantur, extrà de probat. c. cùm inter. in fin. à contrario sensu, extrà de re iudic. Quia virtus sententiæ extinguitur vel suspenditur per appellationem. l. 1. in fi. ff. ad S. C. Turpil. c. venientes. extra de iureiur. Fel. in d. c. quoniam contra. nu. 21. ver. prima conclusio. Et licet Io. de Im. in c. in præsentia. per illum tex. extrà de renuntia. nu. 4. voluerit, q̃ semper deberet præsumi ꝓ iudice & sententia, tamen communis sententia est in contrarium. refe rentibus Panor. ibidem nu. 19. vers. hæc est communis Doct. concl. Dec. nu. 32. vers. in gl. fi. 1. concl. vbi ipse Dec. nonnulla fundamẽta, quæ ꝓ Im sententia faciunt, adducit. kirchouius.

Appellatio admittitur in omnibus possessoriis, secundum cõem Doct. sententiam, de iure canonico per tex. in Clem. vnica, & ibi Card. in 1. oppos. de caus. possess. & propriet. Frid. Senen. in consil. 76. incip. Domino adiutori. Alex. de Imo. in cons. 90. vers. & præsupponо primò. in 5. vol. cons. Sed de iure ciuili secundum cõmunem opin. secùs. l. vnica. C. si de momen. pos. fuer. appel. cap. ex quæstione. ext. de resti. spol. Ias. in cons. 60. nu. 5. 1. vol. & cons. 187. in 2. vol. cons. Phil. Dec. in l. 1. n. 6. C. de bono. possess. secundum tab. & Roland. à Valle, in consil 38. num. 13. in 2. Tom. con. kirchouius.

Appellatio vbi ex natura causæ in possessorio est prohibita, pariter etiam prohibita videtur supplicatio. Ioan. de Imo. in consil. 142. Phil. Dec. in l. fin. num. 50. C. de edic. Diui Adr. tol. Nam non potest appellari in causa possessorii, quia præiudicium reparari potest in petitorio. & illa ratio etiam militat in supplicatione. Licet Paul. de Castr. in d. l. fi. nu. 16. ꝓ tràriam sententiam sequatur, præcedentem tñ obseruandam esse inquit Phil. Dec. in d. n. 50. Nam qui non potest appellare à sententia quæ transiuit in rem iudicatam, pariter aduersus eam supplicare non potest, cùm in vanum impetratum videatur, quicquid dicitur contra sententiam quæ transiuit in rem iudicatam l. fi. vbi gl. & Docto. C. vt lite pend. Hanc tamen opinionem tanquam magis approbatam sequitur Roland. à Valle, in cons. 38. vers. quibus tamen non obstantibus. n. 10. cum seq. in 2. Tom. con. kirchouius.

Appellatio. Licet regula sit, quòd iure ciuili ab interloquutoria nõ appelletur, teste Bar. in l. pe. C. quor. appel. in l. 2. & 3. ff. de appell. recip. secus tamen est iure cano. c. vt debitus, vbi Dec. 4. not. & in c. super eo. 2. in 2. not. de appel. Ang. cons. Com. opin. Tom. j. d 107

Universidad de Deusto
Biblioteca

107.115.Guid.Pap.q.436.nu.72.85.Quæquidem Reg.de iure ciuil.perpetua non est, teste eodem Guid.q.10.& 75.præsertim quando appellatur à carcere vel tortura quando grauamen est irreparabile.d.l.2.de appel.recip.not. Doct.in l.qd iussit.ff.de re iud.Item quãdo interloquutoria negotij substãtiam tangit,vt puta,si quis minor aut maior pnuncietur,aut prodigus aliáue inhabilis,l.intra vtile.ff.de minor.Dec.in l.is cui bonis.ff.de verb.ob.item admittitur appellatio quãdo interloquutoria lata est super legitimatione pſonæ, ex not.per Iaſ.in l.arbitro.col.3.ff.qui ſatisd.cog.Bal.in marg.verſic.appellatio. q.8.Rursus quãdo iudex pronunciat ꝓbationes aut testes admittẽdos non esse,secundum Corn.conſ.35.in prin. lib.1. itẽ quãdo interloquutoria executionẽ meretur, veluti si partes ad arbitros eligẽdos cogerentur,Barb.conſ.305.col. pen.lib.3. similiter quando quis se iudicem competentẽ vel incompetentẽ pronuntiat,c.ſignificantibus.de off.deleg.Ab. in c.ſuper eo. 1.nor.de appel. Saly.in l.pe.C.quor.appel.Guid. Pap.q.10.Miſing.cent.3.obſer.35.Iaſ.in l.qd iussit,nu.25.26. vbi dicit esse communem opi. quam limitant locum habere in iudice deleg.ſecus in ordinario,cui hãc interloquutoriam reuocare pmittitur,ex doct.Bal.in l.ſi preſes. 1.oppoſ.C. qũo & quando iud.ſed quia dubia est hæc limita.vide Fel.in d.c.ſignificantibus.& Iaſ.d.l.quod iussit.vbi in 1.& 2.col.10.ponit Sal.in quib. interloquutoria reuocari non põt. item quando sentẽtia interloquutoria fertur ab obſeruatione iudicij:nã & ſi sit interloquutoria, reuocari tñ non põt, cum habeat vim diffinitiuę,secũdum communem per Didac. Reſol. lib.1.c.1. q.8.& illis fermè casibus appellare in ſcriptis & causas exprimere oportet, ex Guid.vbi suprà,nec viua voce ab interloquutoria appellare licet vti in diffinitiua, ſecundum eõem per Corn.conſ.95.lib.4.ex Bart.& aliis in l.litigatoribus.ff.de appel.Sed an appellãs à ſimplici interloquutoria de nullitate agere possit:vide Guid.Pap.q.436.n.80.Pract. Pap.for.appel. ab interloquutoria verſ.fuisse.verũ hęc appellatio ab interloquutoria regulatur ex primis actis non aũt ex nouis cognoſcitur,an iustè vel ne interpoſita fuerit,Clem.appellãti,de appel.Bar.in l.ait prætor.nu.4.ff. de min.Afflic.deciſ. 79.hæc tñ Reg.plures recipit exceptiones per Doct. in d. Clem. appellanti.Soc.Reg.22.Oldr.cõſ.130.nu. 13.Rom.ſing.278.Quibus adde, q gñalis appellatio ab interloquutoria non admittitur,Clem.appellanti.de appel.ſed grauamina cauſę exprimi debent, aliàs appellatio nullius esset efficaciæ. c.cordi nobis, de appel.in 6.Bar.in l.4.ff.de appel. recip.& hoc regulare est, teste Franc.in c.3.& c.vt debitus q.14.extra de appel.vbi quatuor docet fall. inter quas illa est, qñ interloquutoria habet vim diffinitiuæ,q tũc causæ expreſſio nõ requiritur, ex not. per Dec.ibi in fin.Fel.in c.quod ad conſultationem.de re iud. Rationem autem cur cauſę sint exprimẽdæ,vide apud Rom. conſ.324.

Et licet appellans à certo grauamine ſoleat in libello appellationis addere generalem clauſulam,& à quocũque grauamine ex actis resultante : non tamen auditur nisi ſuper expreſſo. & quamuis alia videantur expreſſa saltem per relationem ad acta:hæc tamen relatiua expreſſio non est à lege recepta, ſecundum Franc.in c. conſuluit.col. 2. item 2.de appell. Soc.conſ.45.col.4.lib.1.

Cautæ autem appell. & grauaminum in libello sunt exprimendę,aliàs appellatio est nulla. quæ concl.fallit in casu Bal. in l.minoribꝫ.C.de his quib.vt indig.& in l.per hanc.C.de tẽp. appe.Franc.d.c.vt debitus.q.11.

Appellatio ratione præſentis temporis habita ſententiam extinguit,ac futuri temporis inſpectione eam modo ſuſpendit, vt frequẽti doctorũ calculo receptum ait Ant. de Trem. ad Bonacur.in pract.except. in rub.de imp.execut.n.1.F.Sua.

Appellatio ſtatuto tolli nequit, vt commune effatur Ant. Nicel.in concor.gl.6.in fi.quod & de inferiorũ ſtatutis exaudiendum,asserit commune Rip.in c.1.nu.45.de restit.& denique consuetudine atque vſu generali antiquatum atteſtatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.94.ver.cæterum. F.Suarez.

appellatio executionem,vel exequendi mandatum non remoratur.commune ait Alc.in l.1.§.ſi quis,ita.ff.de verb.obligat. F.Suarez.

appellatio fieri ſimpliciter põt ad competentem iudicem, vt commune inquit Marant.de ordin.iudic.par.6.num.120. quin,& facta alternatim valebit,vt receptum ait Felin.in c.2. nu.2.de appellatio.intellige tamen,ſi intra 10.dies appellationibus præſtitutos palam fiat, qui index pronocetur, vt commune asseuerat Alex.conſ.79.nu.5.lib.7. Suarez.

appelłatio à ſententia litem finienti, & abſq; ſcripto rectè fit,dummodo incontinenti fiat.ab interlocutione, ſcripta sit oportet, vt commune ſcribit Marant.de ord.iud.par.6.num. 256.dicetur autem incontinenti facta ſi iudex pro tribunali ſedens nondum se ad actus extraneos diuerterit, & ſi totum diem in foro pro tribunali ſederit,vt commune teſtificatur idem Marant.eodem in loco. F.Suarez.

appellatio,quę viua voce ita fit,vt appellans reſeruet appellationem in ſcriptis interponendam, tunc demum ſecundæ poſtea ſcriptis exaratæ præferetur,cùm valuit:ſecus ſi nullius ponderis extiterit commune aiunt rectè explicãtes Marant. in praxi.6.part.verſ.appellatio.n.125.Amicus noſter Grauat. ad Veſtrium lib.7.c.3.nu.62. Suarez.

appellatio à ſententiis de poſſeſſione latis iure ciuili non conceditur, & ſi Pontificio concedatur. commune effantur Rip.in c.1.nu.3.de reſtit.ſpoliat.Curt.Iun.conſil.168.nu.39. Io.Coraſ.in lege naturaliter. §.nihil commune.n.8.ff.de acq. poſſ.Viuius libro ſecundo opi.22.quamuis alibi nos contrarium moliamur. quam etiam in rem videto quę infra ſcribo verſ.poſſeſſio. F.Suarez.

appellatio tum iudicialis tum extraiudicialis. non ſuſpendit quæ ſemel facta ſunt, vt commune infit Dec. in c.bonæ.n. 17.de appel.& ſi quæ poſt appellationem iudicialem innouata ſunt,omnia reuocentur, quæ poſt extraiudicialẽ ea ſolum retractentur.quæ contra ipſam appellationem sunt.commune ait idem Dec,vbi ſ.num.18.& mihi amiciſſimus Nic.Ant. Grauat.ad Veſtrium lib.3.c.7.nu.5. F.Suarez.

appellatio extra iudicium facta iudici vel cauſæ expreſſionem vel probabilem ꝓiecturam exigit:ſecus facta parti commune inquit Panor.in c.cùm sit Romana.nu.10.de appellat. & vir magnæ doctrinæ Nic.Ant.Grauat.ad Veſtrium lib.3.c. 7.nu.3. F.Suarez.

APPELLATIO admittitur ſemp,niſi ſpecialiter sit iure prohibita ſecundum Gl.in l.qui reſtituere,ff.de rei vendicatio.quæ ſingularis est, teste Franco in rubric. de appellatio.& eam commendant Bald.in l.vnica,ſi de momen.poſſ.& in ca. paſtoralis. de appellatio. & Dec. in c. Romana, de appellat. ideò in criminalibus appellatio admittenda est ſecundũ Bar. in l.qui vltimo ſupplicio,ff.de pœnis, & iſtam opinionem pſupponunt esse communem Boſſius in ſua practica in titu.de appellatio,nu.4.Fel. in c.quærenti.de offic.deleg.Abb. & cæteri in c.2.de iud.quódque admittunt inibi procedere etiam in crimine læſæ maieſtatis humanæ, cùm & in eo admittenda ſit appellatio,vt voluit Gloſ.& ibi Aret.in l.Pãtonius,§.rei perduellionis,ff.de acquirenda hereditate.Dec.in d.c.cùm sit Romana,§.fi.Carrerius in practica crimina.in princ.num.85. cum duobus ſequentibus, & Aegidius Boſius in practica crimin.in tit.de appel.ſub n.1.& ſeq.vbi perhibet opin.iſtam veriorem fore. F.Viuius.

appellatio cùm iudicis copia non fit,coram viro ſaltem vno ſpectatæ fidei, & notario, opponi debet, vt commune interpretum axioma enuntiat præpoſ.in c.ſi iuſtis.nu.8.de app. & amicus noſter.Grauat. ad Veſtriũ lib.7.c.3.n.72.F.Suarez.

appellatio nec iudici,nec cuiquam alij magiſtratui multato in ſyndicatu conceditur & ſi ſupplicatio ad ſuperiores nõ interdicatur cõmune asserit Viuius lib.1.opi.181. F.Suarez.

appellatio ab interlocutione de nõ exequendo non debet admitti. vt frequens interpretum placitum enunciant Alex. conſ.95.lib.1.Fel.in c.qã ad cõſultationem.de ſent. & re iudi. Dec.in c.nouit.notab.4.de appel.Crauet.conſ.273.vt nec ab alia interlocutione,cuius damnum irreparabile non sit. commune ait latè Viuius lib.2.17. ſi autem erit irreparabile atq; etiam ſucceſſiuum,& poſt præſtitutum appellationibus tempus ab interlocutione iure appellabitur. cõe ponit meus inris doctor Arius Pinel.in l.2.part.2.c.1.nu.27.in fi.C.de reſc. vendit. quin.& cùm quis ſe iudicem competentem, vel non competentem pronunciat,ab interlocutione ritè,ac rectè appellabitur.commune aiunt Iaſ. in lege. quod iussit. nu. 25.& ſeq.ff.de re iud.Nic. Ant. Grau. qui plures ſpecies diligenter congerit ad Veſtrium lib.3.c.10.nu.6. quod tamen intelliges in iudice delegato,ſecus in ordinario iuxta eoſdẽ. F.Suarez.

appellatio deferi non poteſt,cùm alterius partis intereſt illius perſecutio,vt cõmune inquit Gomez de trien.q.54.ver. hinc voluit.eritque prima perſequenda appellatio vt cõmune effatur Marant de ord.iud.part.6.nu.132. F.Suarez.

appellationis renunciatio in compromiſſo poſita,non habet locum in inſigni læſione:vt commune dicit Cur.iun.cõſ. 79.nu.4. F.Suarez.

appellationis iudex ſeu infirmet,ſeu confirmet nulla in ſpecie opus habet verbo abſoluendi,aut condemnandi,vt aiunt commune Turzan.opi.24.Viuius lib.2.opi.30. F.Suarez.

appellationis interpoſitæ apoſtolos, ſeu dimiſſorios libellos

Universidad de Deusto Biblioteca

los intra triginta dies à scientia sententiæ latæ numerandos peti oportet commune aiunt Marant.in praxi 6.part.vers.appellatio.nu.209.Nicolaus Ant.Grauat ad Vestrium lib.7.cap. 3.nu.63. F.Suarez.

appellationis iudex delegatus tametsi legitimam appellationis causam pronũciet,de principali adhuc negotio cognoscere,ac decernere potest vt crebrò docto,placitum affirmat Dec.in c.vt debitus,de appell. Appellationi semper erit deferendum, cum iudex vel in facto, vel in iure dubitare meritò poterit.vt commune docto.enuntiatum asseuerat Collect.in c.vt debitus.in fin.de appell. F.Suarez.

Appellatio. In habẽtibus cãm succedentiuam,ex quibus grauamen iteratur, põt qui à principio non appellauit appellare quandocunque fm Ang. de Aret. in l.à sententia. §. si hæres. ff.de appell.in 1.col.in §.æquè.instit.de act.in 9.col.in versi.7. & vlt.&c.Anch.in cle.causam.de elect. in notabilibus. Balb. decis.11.

Appellatio. Si appellans non certificet iudicẽ à quo termino p̃fixo de introductione appellationis,appellatio nõ est deserta,sed poterit ipse iudex exequi sentẽtiam: nec retractabit in viam attentati executio,sed vt iniusta reuocabitur,si appellans obtinuerit, secundum dominos de Rota in nouis. decis. 97.incipiente si iudex.Butr.in c. ex insinuatione. extrà de appell.Card.in cle.1.col.7.eo.tit.Fed.de Senis cons.27.incipien. punctus talis est.domi.Præpo.in c.personis,extrà, de appella. Balb.decis.30.

Appellatio recepta. Et si appellatio admitti non debuerit, vel super ea procedi,quia sententia transierat in rem iud. vel alio respectu erat exequenda, si tamen de facto fuit recepta per iudicem ad quẽ, & coram eo est p partes processum in causa ipsius appellationis, poterit ipse iudex cognoscere & pronuntiare super ipsa appellatione,& de iniustitia sentẽtiæ,secundum Inn.singulariter in c.cum dilecta.extr.de rescr. in c.cum Bertoldus.ext.de re iud.quem sequũtur But.& Im.in d.c.cum dilecta.Panor.in c.cum contingat.extrà,de offi.dele. in 2.col. Bal.in Lillicitas.§.veritas.ff.de offi.præsi.Rom.in l.admonendi.ver.9.fallit.ff.de iureiu.Fel.in c.infer ceteras.ext.de re iud. Item si fuerit per iudicem admissa probatio, quæ non debebat admitti parte tacente, nec contradicente, putà quia post dilationem ad probandum vel contra iuramentum aut formam statuti,tamen valebit probatio, secundum Bal.in l.certi condictio.§.quoniam.ff.si cer.pe.& ibi.d.Ale.in 3.col. Bal. & Sal.in l.fi.C.de nõ nu.pe.Bar. in l.inter stipulantes.§.1.ff.de ver.obl.Panor.in d.c.cum contingat. Balb.decis.244.

Appellatio cui negata. Manifestè conuictus nõ appellat, secundũ gl.& Bar.in l.addictos. C.de appell. in notoriis enim non admittitur appellatio.c.Romana. §.finaũt.de appel.in 6. vult Bald.in l.2.circ.med. C.quorum app.Secus in non manifestè conuicto,vel in confessõ tantum,quia potest appellare, si in appellatione dicat se confessum per errorem, vel aliam causam legitimam contra confessionem alleget, secundùm Io.And.in d.c.Romana.Ang.& Alb.in d.l.2.est de mente glo. in verbo, vel alio modo in c.cum speciali.§. porro.de appell. Bart.in l.creditor.§.iussus.ff.eod. Balb.decis.462.

Appellatio ab expens.omissione. Ab omissa expen condemnatione potest appellari,secundùm Ang.&Im.in l.si.§.fi. ff.de appell. nisi victus appellauerit:quia tunc victor non potest appellare,propter omissam condẽnationem expen. cùm in causa appellationis sibi aduersarij possit prosequi grauamẽ expen.l.fi. C.quorum appell.quod non procederet, quando iudex à quo absoluisset victum ab expensis,& quando victus tantum appellat in partibus contra se facientibus: nam tunc victor debet appellare respectu expen.nec procedit d.l.fin.secundùm Imo.& Fel.in c.significauerunt. extrà de except. Panor.in c.cùm Ioãnes,col.vlt.extrà de fide inst.primum etiam tenent Domini de Rota in nouissi.decis.356.Balb.decis.458.

Appellatione ab interlocutoria pendente,põtiudex ipsam interlocutoriam reuocare,& sic se de causa principali impedire.c.cùm cessante.extrà de appell. est glo.quæ reputatur singularis in c.ecclesia vestra.el secundo, in verbo, adiicere, circa med.extrà de elec.Nisi iam esset inhibitum per iudicem ad quem: quia tunc reuocare non potest, cùm ex eo negotium censeatur perfectè ad superiorem reuolutum,secundùm Doctores in l.1.in prin.ff.nil no.ap.pen. Balb.decis.459.

Appellatio ab interlocutoria põt iustificari ex nouis allegationibus & probationibus:quando allegatio vel exceptio de nouo habet ortum ex facto aduersarij, vt in l.siue manifestis.§.tamdiu.ff.de cond.furt.vel quando de nouo superuenit ad notitiam appellantis, secundùm Bal.in l.inuitus. 4.col.C. de procurat.Item quando interlocutoria est lata cõtra absentem,secundùm Bart.in l.ait prætor.§.permittitur. ff.de mĩnorib. Item quando infert grauamen irreparabile per appellationem à diffinitiua, vt in l.2. ff. de appell.recipien. Idem in interlocutoria secũdi Decreti vel banni, secũdùm Bart.Bald. & Sal.in l.per hanc.C.de tempo.appell.Domi. de Rota in nouis.decis.89.Et quando iudex à quo, coram quo erat oblata probatio,non admittat probationem, vel non patiatur acta scribi coram eo,vel deneget copiam requisitam ab appellante,secundùm Bald.in d.l.per hanc.Nicel.in l.cius.ff.de appell. recip.& in allegationibus iuris,secundùm eundem Bald. vbi suprà.Hæc sunt ad limitationem clemen.appellanti,de appel. Balb.decis.442.

Appellatio alternatiua, puta appello ad Archiepiscopum, vel ad Papam,& copulatiua valet dummodò appellans intra tempora appellationis interponendæ declarer, coram quo iudice prosequi vult,secundùm gl.magnam,circa fine 1,in c. si is,cui.de offi.deleg.in 6.quæ loquitur de alternatiua. Spec. tit. de app.§.nunc tractemus.vers.quid si dicat.Ang.in l.1.§.si quis.ff.eod. Bal.& Ang.in l.cum proponas. C.de bonis auto. iud.possid.Do.Præpo.in c.dilecti.circa finem,extrà de appel. Domini tamen de Rota,decis.213.in nouis. tenent valere talem appellationem, licet intra decendium non fiat dicta declaratio. Balb.decis.449.

Appellatio in notoriis. Licet in notoriis non admittatur appellatio in criminalib. c.cùm sit Romana.c. peruenit. & c. consuluit.extrà de appell.illud limitatur,nisi quando tale notorium haberet aliquas probabiles excusationes vt posset habere,iuxta not.in c.1.de offic.deleg.in 6.& per Inn.in c.vestra.de cohabi.cle.& mulie.vt quia ille, qui interfecit hominem in conspectu populi,dicat se fecisse ad sui defensionem, vel quod erat bannitus,quem ex forma statuti licebat occidere:quia tunc debet admitti eius appellatio,secundùm Panor. & Do.Præpo.in d.c.consuluit.Nicel. in l.creditor. §.iussus.ff. eod.& notatur in iuribus prædictis. Balb.decis.450.

Appellatio obmisso medio. Si appelletur ad maiorẽ omisso medio, valet appellatio, non tamen quo ad effectum deuoluendi cognitionem ad ipsum maiorem, secundùm gl.& Doct.in l.1.§.si quis in appellatione.ff.de appell. primum potest limitari secundùm Bar.ibi,nisi maior esset omninò incõpetens, aut saltem ratione dissimilitudinis potestatis, vt quia à iudice laico ad ecclesiasticum appellaret: quia nulla esset appellatio. Balb.decis.455.

Appellatio in scriptis. Non sufficit quando debet in scriptis appellari,facere scribi appellationem, & dictare in actis: nec ex hoc videtur in scriptis appellatum,sed debet appellatio in scriptis tradi Notario.secundùm Bart.in l.Gallus.§.idẽ credendum.ff.de lib.& posthu.Ang.in l.quæcunque.ff.de public.in §.1.Bal.in additio.ad Spec.titu.de appellationibus.§.1. col.12. Balb.decis.457.

Appellatio geminata. Qui statim viua voce appellauit si intra decẽdium etiam in scriptis appellet, poterit prosequi vtram velit,& vtramque simul, quia geminare appellationẽ non nocet,secundùm Imo.in c.dilecto.cir. fi.extrà de appell. Io.And.in c.bonæ.eod.tit.in nouella.Bald.in l.3.C.de appel. in c.1.quo tempore miles.in vsib.feud.& Alber.in l.pacta nouissima.C.de pact.Et secunda operatur quo ad differendum tempus appellationis prosequendæ,non quo ad sententiæ rescissionem, & deuolutionem: quia in his duobus prima iam operata est,secundùm Bal.vbi suprà,licet Bar.in l.cùm procurator.§.dominus & Imo.in l.1.§.libell.ff.de appellat.sentiant secundam nil operari,quod procedit quo ad dictos duos effectus tantùm. Idem sentit Do.Præpo.in rubri.& in c.fina. extrà de appel.col.29.in dicta rub. Balb.decis.456.

Appellatio in delicto remota. Quando in aliquo delicto remouetur appellatio,non intelligitur remota,nisi prius cõstat de ipso delicto. Ideo ab interlocutoriis dum discutitur de tali delicto potest appellari, non à diffinitiua secundùm Butr. & Imo.in c. pastoralis, extrà de appellationib.Archid. Ioan. And.& Gemi.in c.vt inquisitionis, de hæret.in 6. facit l.non ignorat,cum glo.& Bart.C.qui accusa.non poss. & quod tradit Bar.in l.1.§.2.ff.quod vi aut clam. Balb.decis.464.

Appellatio. Regula est,appellatione pendente nihil innouandum esse. ff.nil no.ap.pen. secus si factum fuerit remedio attentatorum statim reuocandum. c.non solum.de app.in 6. l.appellatione.C.eo.tit.Quod intellige,si appellatio esset legitima:aliter si inualida declaretur,quia tũc attentata non reuocantur,teste Egid. concl.239.Item nec attentata reuocantur, quando appellatio est deserta,Egid.concl.420. Quæ reg.plures patitur exceptiones,vt p Soc.reg.21.Rom.sing.161.Catel. ver.appellatione.Paris.cons.28.nu.22.& seq.lib.4.Duen.reg.

Universidad de Deusto
Biblioteca

42.Rob.âc ord.iud.6.par.verſi.appellatio.nu.163.& ſeq. ſed ſi attentata per viam attentatorum reuocari non poſſunt, via tamen ordinaria nullitatis reuocari poſſunt, ſecundùm Franc.in c.conſuluit.2.c.ſæpe.col.10.de app. & etiam iudicis, officio reuocari poſſunt,ex notat.per Egid.concl.623.quę attentata vt reuocẽtur: neceſſe eſt appellationem iudici & aduerſario notificatam eſſe,aliàs ſi iudex ignoret: non reuocãtur innouata, de quo p Rob.de ord.iud.6.par.ver.appellatio. nu.392. vbi locum habet in appellatione iudiciali,non autem in extraiudiciali, in qua attentata reuocantur ẽt ſi appellatio non fuerit notificata,quod intellige,vt in extraiudiciali attẽtata ſolùm ea reuocentur,quæ ſunt contra appellationem,ſeu eius in attẽtatis poſt appellationem iudicialem,quæ ſimpliciter reuocantur,ſecundum communem per Dec.in c.bonæ.n. 15.12.differentia.de appel.Quod quidem remedium attentatorum adeò priuilegiatũ eſt, vt p agẽtem reuocari attentata, excõicationis exceptio opponi non poſſit, ſecundum Deci. conſ.200.col.vlt.Rob.vbi ſ.ver. appellatio.n.393.nec etiam exceptio proprietatis,teſte Card.d.ca.bonæ.col.3.nec exceptio ſpolij,Afflict.deciſ.98.nu.4 vbi nu.3.dicit q donec pẽdet cauſa attentatorum:nõ poteſt procedi in negotio principali, vt per Franc. d.c.bonæ.cui adde, q & ſi multa extent priuilegia, attentata tamen, niſi parte citata, reuocari non poſſunt, teſte Franc.ibi,& Deci.d.conſ.200.Accedit,q attentatorũ remedium contra tertium locum non habet,ſi tamen tertius ipſe innouans à parte contradicente cauſam habuerit, attentata per ipſum reuocantur,teſte Afflict. deciſ.354.n.20.vbi idem cenſet,ſi nõ à parte, ſed à iudice cauſam habuiſſet, quod & Franc.docet in d.c.bonæ.col.1.de appel.&ſic fallit d.concl. q attentatorum remedium nõ habet locum contra tertium, duobus autem modis attentata reuocari poſſe docent doct. vno ſcilicet, iud.officium principaliter implorãdo altero:acceſſoriè appellationem proſequendo,Afflict.deciſ.351.Quę attentata,quando non reuocentur, ponit Franc. in c.dilecto. 3.col.2.de app.Afflict. deciſ.98. in fi.& plura in materia not. Abb.in c.tua. in fin.& in d.c.bonæ.de appell.in c.ex parte.col. pe.de reſcrip.vbi tamen forma præcedentibus attentaris, & per Afflict.d.dec.351.n.2.vbi q attentatorũ iudicium eſt ſummarium. Quæ attentata an prius diluenda ſint, quàm negotium principale,idem Afflict.docet deciſ.98.nu.3.deciſ. 131. vbi concludit, cauſam attentatorum non impedire, quo minus in cauſa principali procedi poſſit.Quod & conforme eſt Subalpinæ patriæ Ducal.Decretis lib.2.c.33.pro quo vide ẽt Guid.Pap.q.212.& ſeq.436.nu.12.90.& 111.Miſing.cent.1. obſer.26.cent.3.obſer.33.vbi an attentatorum iudicium ſuſpendat cauſam principalem? & an ſine cauſa principali expediri valeat? de quo per Alex.conſ.99.col.1.lib.5.Qua in re, etiam notandum eſt,quòd is qui appellatione pendente attentauit,tenetur fructus reſtituere,etiam medio tempore percepros à die interpoſitæ appellationis,ſecũdum Card.in d.c.bonæ.col.3.cui concl. conuenire videtur, quòd appellans ſi aliquid attentet appellatione pendente cenſetur eam deſerere, teſte.Miſing.cent.2.obſer.50.

Appellationis iudex poteſt cogere vt ſententia,vel facta edantur ſub priuationis pœna cõmune effatur Iaſ. in l.is apud quem nu.12.C.de eden. F.Suarez.

Appellationi perſequendæ præſcriptum biennij à iure tempus,nec expreſſius partium cõſenſus ampliabit,ac proferet,vt commune aiunt Deci.in auth.ſi tñ n.33.& ſeq.C.de temp.ap. Marant.de iud.6.pt.1.par.in actu ii.à n.25.Nic.Ant.Graua ad Veſtr.lib.7.c.vlt.n.42.nec aliter biennium ad appellationẽ p-ſequendam conceditur,quàm ſi in primo anno diligentiam à ſe adhibitam fuiſſe appellans probauerit. commune ponit idem vir elegantioris doctrinæ Nicol.Ant.Grauat vbi ſ.ad Veſtrium lib.2.c.5.nu.7.F.Suarez.

appellatio à reformatione. Si ſtatuto loci, vt eſt ī Cherio, caueatur,q qui ſemel à ſententia appellauit,nõ poſſit iterum appellare,& lata ſententia à qua fuit appellatum iudex appellationis pronunciauerit ſententiam nullam,& etiam illam reformauit,à tali reformatione iterũ poterit appellari: quia dictum ſtatutum loquens de ſentẽtia debet intelligi de valida, non de nulla,quæ non eſt ſententia.l.4.§.condemnatum.ff.de re iud.ſecundum Cun.& Nicel.ibi,facit quod tradit Bart.in l. 3.§.1.ff.quod vi aut clam. Balb.deciſ.472.

appellationis aduerſarij aduerſarius adhæreſcere poterit dũ modo intra x.dies id agat,q ſcilicet communis vtriuſque parti habeatur, commune ponit amicus noſter Nicolaus Antonius Grauat.ad Veſtrium lib.7.c.3.nu.49. F.Suarez.

appellationem pro aliis & clerici in criminum cauſis rectè interponent.vt commune ponunt Augu.ad Ange.de maleti. ver.pſente dicto Caio.n.5.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xciiij.verſ. ſed an etiam clericus. F.Suarez.

appellationem iudicialem,qui ſubſequũtur conatus, &(vt docto. fantur) attentata reuocari omnino debent, atquæ appellationi extra iudicium interpoſitæ acceſſerunt.tantum retractantur quatenus appellationem.ipſam infeſtant, vt commune affirmat Dec.in c.bonæ.nu.18.de appellat. F.Suarez.

Appellatione pendente bannitus,ſeu proſcriptus, & necari nequit & teſtari poteſt.vt communia refero infra ver.bannitus. F.Suarez.

appellatione interpoſita ſi is è vita abeat qui mortis ſupplicio damnatus eſt,cum confiſcatione bonorum,& pœnam cõfiſcationis euadit:at qui damnatus eſt,vt mortis pœna plecteretur & eius bona fiſco addicta eſſent,non illam confiſcationis luem effugiet,vt commune pronunciant Aug.ad Ang.de malefic.ver.qui dominus iudex,n.49.& ver.& eius bona,n.3. ac Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xciiij.ver.ſed pone. F.Suarez.

appellatione vſo,& illam proſequi principis cauſa impedito,non currit primi anni tempus,vt commune ait Dec.in c.ex ratione.n.6.de appell. at ſi iudicis inferioris ratione fuerit impeditus,concedetur illi alter annus, vt commune aſſerit & idem Decius & eodem in loco nu.7. nec ea in ſpecie impedimentum, aut impedientem atteſtari opus erit vt cõmune fatur Cagnol.in l.in omnibus.nu.15.ff.de reg.iur. F.Suarez.

appellatione filiorum veniunt nepotes,quando in teſtamẽto fit mentio de filiis teſtatoris in diſpoſitione eis fauorabili: vt eſt doctrina Bart.communiter recepta in l.liberorum.ff.de verb.ſigni.Et tradunt doct.maximè Moderni in l.Gallus.§.inſtituens.ff.de li.& poſth.Socinus Iunior in conſ.xliij.n.8.vol. iiij.vbi communem ponit.

Et pro hoc facit,quia iuridicum eſt,q appellatione filij,veniant omnes deſcendentes.l.filij appellatione.ff.de verb. ſig. ſaltem ex iuſta interpretatione l.iuſta interpretatione.ff.eo.ti.

ampliatur procedere,quãdo ſimpliciter,& generaliter fieret mentio de filiis eis prouidendo,non autem quando de filiis proprio nomine vocatis,& ſpecialiter nominatis. Tunc.n. ſub nomine filiorum non continentur aliquo modo nepotes,vt eſt communis doctrina Bart.& aliorum in d.l.liberorũ, & in locis prælleg. Et hoc dicitur eſſe indubitatum, & extra omnem diſputationem docto.vt aſſeuerant Curt.iun.conſil. lvij.habita diligenti conſideratione.num.2.Soc.Iun.in conſi. lxvj.nu.4.vol.iiij. E.Muſculus.

appellatione expenſarum, etiam quod earum cauſa in futurum ſoluendum eſt,continetur,vt eſt gl.ſingularis communiter approbata in l.quibus diebus.§.j.in gl.j.in fi.ff.de condit. & demonſtra.quam etiam communem Socinus Iunior conſ. 2.nu.6.volu.iiij.tradit. E.Muſculus.

appellatio Iudici ſubiicienti quæſtionib.& tormentis Reũ legitimè conuictum,ad effectum,vt Reus cõfiteatur ore proprio delictum,ac appareat verè conuictum, & confeſſim, & tandem appellare nequeat.ſibi licitum non eſt aliquo modo, ſecundum Angel.& Ioannem Igneum in l. & ſi certus. ff. ad Sylla.Auguſt.Ariminen.in additionibus ad Ange.in tract.de malefic.in ver.fama publica.Andreas de Iſernia in cõſtitutionibus Neap.in tit.de homic.& damnis clandeſtinis,n.33.quorum quidem opinio communis eſt, vt fatentur eam amplectendo Marſil.in l.1.nu.2.ff.de quæſt.in conſ.lj.n.41.& in practica crimina.§.nunc videndum.nu.25.& Carrerius in practica crimi.in princ.n.188. & eidem ſententiæ videtur inhærere Bald.in l.qui ſententiam C.de pœn.vt recenſuit Curtius in tracta.de indiciis,& tortura q.v.n.16.In cõtrariam verò partem, videlicet q iudex conuictum plenis probationibus torquere poſſit,vt habita cõfeſſione oris ſui appellatio admittenda nõ ſit facere valeat, & ſibi licitum permiſſumque ſit: inclinauit Bald.titubanter in l.obſeruare,n.9.C.de iura.calum.& Gram. in voto primo.Sed opinio iſtorum falſa eſt,imò manifeſtè iniqua cenſetur,nam tormentis locus non eſt.vbi delictum aliis probationibus apparet, cæterùm tunc demum iudices iis vti debent,cum aliis probationibus crimen nõ probatur.tex.eſt in l.Diuus Pius,& l.edictum ff.de quæſt.& c.illi qui. v.quæſt. v.Gl.in ſumma.xv.q.vj.& hoc voluerunt Doct. omnes communiter vtriuſque cenſuræ, præſertimque Gandinus in trac. maleficiorum in ver.fama publica,q.7.Pau.in l.ſi quis in hoc, C.de epiſcopis & clericis.Alber.in l.2.C. quorum appellatio, non recip.Franc.Brunus in tractat.de indiciis, & tortura.q 5. verſ.ſexto.& Carreius in practica crimin.in prin.nu.188.Sed bene verum eſt poſſe per iudicem torqueri conuictum teſtibus,ad detegendos ſocios,& participes criminis in caſibus in quibus poteſt interrogari de Sociis criminis ſecundũ omnes Doc.ꝑatos,&ita quotidie obſeruat in practica. F.Viuius.

Universidad de Deusto

Appellatio vnius in criminalibus prodeſt etiam correis. com.dicit Aug.ad Ang.de malefi.in verbo præſente Caio.n. 33.Clar.d.§.fi.q.xciiij.verſ.quæro nunquid. P.Fichard.

Appellationi in cauſa criminali non eſt deferendum,quando reus confeſſus & conuictus eſt, idque non ſolùm in quinque illis criminibus,nempe homicidij,veneficij,adulterij,malefícij,& vis publicæ,de quibus Doctor.communiter concordant in l.ij.C.quor.appellat.non recip. vt atteſtatur Igneus in l.& ſi certus.in princ.num. 19.ff.ad Sylleian.ſed etiam generaliter in omnibus aliis.vt atteſtatur Imola in l.fi.§. iuſſus. num. 8.ff.de appellat.Butriger.in tract.de notorio. art.iiij. numero 56.Duennas regul.156. in fin. Dec. in capitulo cum ſpeciali, §.porrò.num.4. de appellat.Et licet reus fuerit confeſſus tantùm,&non conuictus,nihilominus ſi confeſſionem illam nō reuocauerit,non defertur appellationi,ſed poteſt iuſtè morti tradi,communem dicit Didacus in q.23.ver.2.conel. Bald.in l.j. num. 10. verſ. interdum autem. C.ne ex delicto defunct. quem refert.Aug.ad Angel.de malefi.in verb.præſente Caio. num.21.& Apoſtil.ad deciſ.Toloſa.176.&hoc procedit tam de iure ciuili quàm Canonico,communem atteſtatur Boſſ.in titulo de appellatio.num.27.Baldus tamen in l.ſecundum.C. quorum appellatio.non recip.num. 11. dicit ad hoc vt poſſit reiici appellatio requiratur vtrunque, vt ſcilicet confeſſus & conuictus ſit, & hanc dicit communem opinionem Antonius Gomeſ.ca.13.delict.num.31.etiam ſi ageretur de crimine leſę maieſtatis.refert Suares in ſuis repetit.nu.5.in fi.Clar. d.lib.5.§.fi.q.94.in princ. P.Fichard.

Appellatio vnius in criminalibus, prodeſt etiam correis. cōmunis eſt opinio.Clar.q.94. verſ.quæro nunquid. Bonac.

Appellationi in criminalibus non defertur, quando reus eſt confeſſus & conuictus in homicidio,adulterio, veneficio, maleficio & vi publica.communis eſt opinio. Et etiam generaliter in aliis cæteris.Et licèt fuerit tantum confeſſus, ſed nō conuictus,ſi tamen non reuocat confeſſionem, non defertur appellationi. Sed poteſt iuſtè tradi morti. communis eſt opi. Communior tamen eſt opinio, ꝙ vtrunque requiratur. ſcilicet &ꝙ ſit confeſſus & conuictus,vt non deferatur appellationi,etiam in crimine læſæ maieſtatis.Clar.q.94.in prin. Bonac.

APPELLATIONIS proſequendæ tempus à iure ſtatutum non poteſt de conſenſu partium,etiam expreſſo prorogari,maximè ſecundum Bar.in auth.ſi tamen.C. de temp.app. Abb.in c.ex ratione,de appellatio.vbi Deci.numero 33. & ſequen. aſſeuerat iſtam eſſe communem opinionem idemque voluit,firmauitque gl.Bart.& cæteri in l. properandum.C.de iudici. Ioan. And. in add. Spec. in tit.de appellationi.§.nunc breuiter.verſ.licet autem,Roman.conſilio 174.in fina. Alex. conſil.24.circa fin.volu.4. & ſententiam iſtorum pariter ſcribit communem eſſe Maranta in tract. de iudi. in 6.part.part. 3.in ſecundo actu.num.225.cum aliis ſeq.vbi,malè diſputando poſt alios multos ſignatos per eum ſuſtinet contrariam partem.& Lanfran.in ca.quoniam contra.de probatio.in c.x. de interlocutoriis,& appellatio.num.52. F.Viuius.

AQVA de flumine publico nō nauigabili,vt eſt Rhenus Bononiæ,ingrediens flumen nauigabile ſecundum Padum licitè ducitur,&diuerti poteſt dummodò poſteà reſtituatur,& remittatur in flumen nauigabile, & ſic ex quo ceſſat intereſſe nauigantium,& vſus eiuſdem fluminis nauigabilis non lædit. quia aqua ipſa ducta ex flumine publico reſtituitur in flumen nauigabile,hoc prohibitum non eſt,ſecundum Bar. in l. quominus.num.1.ff.de flumin.Alex.conſ.191.volum.ij.Cor ne.conſi.268.vol.4.Cur.Sent.conſi.34.num. 2. vbi meminit iſtam opinionem eſſe communem, & idem fatetur Ripa, in d.l.quominus.nu.17.& eam ſequitur ibi Iaſ.numero 15.Cæpol.in tract. ſeruit.ruſti.prædio.in tit.de ſeruit.aquæductus.c. 4.num 39. & ſeq. et Spec. in tit. de cauſa poſ. & propriet. §. quia vero,verſ.6.autem. & Egidius Boſius in pract.crimin.in tit.de aquis,& fluminibus,nu.35.imò Corne. in d.conſ. 297. circa fi.iſtam communem ampliat, vt etiam ex flumine nauigabili licitum ſit aquam ducere dummodò reuertatur poſteà in alueum ſuum,& ſequitur,ac approbat Ripa, in d.l.quominus.num.17. F.Viuius.

ARBITER, cui eſt data ſimpliciter poteſtas prorogandi cōpromiſſum,poteſt illud prorogare partibus non citatis, ſm Baldum in l.1.C.de ſent.ex breuicu.recitand.Rom. & Nicellus,in l.2.ff.de re iud.per l. diem proferre. in principio.ff.de arbi.Eſt tamen ſm Bald.in l.eos.§.apoſtolos.C.de app.partita lis prorogatio intimanda, aliàs iudex diceretur doloſè procedere, & ſuum laudum partes non aſtringeret, nam præfixio termini quæ poteſt alteri nocere,eſt illi intimanda,clementi. 1.de appella.l.ſecunda.C.de decurio.lib.10. Si autem ſit data poteſtas prorogandi pluries, poterit fieri prorogatio tantùm bis.l. vbi numerus.ff.de teſti.l.libertas.§.poſt annum.ff.de manu.teſta. Si verò pluries & pluries prorogandi poteſtas data ſit,intelligetur de quatuor vicibus:quia dictio pluralis gemi nata intelligitur de quarta.no.Bart.in l.gemina arbor.ff.arbo. furtim cæſ. Si dicatur plurimis vicibus, intelligitur de tribus prorogationibus propter naturam ſuperlatiui, per gloſſ.quæ reputatur ſingularis in verbo plurimorum.in §.&quod ſæpe. in auth.de triēte & ſemiſſe.collatione tertia. Balb.deciſ.419.

ARBITER teſtis eſſe pōt vbicunque ei data eſſet poteſtas per partes litigātes ꝓcedēdi cū ſcriptis,& ſine ſcriptis, qa partes ipſæ cēſentur velle ꝙ ſimplici relatiōi, & dicto ipſius arbitri credaī ac ſtetur,de dictis teſtiū & actis,ſecundū Bart.in authen.niſi breuiores in fi.C.de ſent.ex breu.reci. Ang.in repet. l.ſciendū.ff.de verb.ob. Abb.in c.qm̃ cōtra.in c.poſt ceſſionē & in c.ex literis de ꝓbatio.Paul.Caſtr.in l.ne in arbitris.C. de arbitris C.de arbitr.ant.in c.cùm ad ſedem. de reſtit.ſpo. & in d.c.qm̃ cōtra.Rom.ſingula.52.&10.de amicis conſ.31,nu.18. & ſeq.vbi exprimit iſtam cōmuniorem & veriorē opinionē.

In ꝺriam verò partē inclinauit Rom. titubāter in d.l.ſciendum.circa fi.Aug.ſibi ꝺrius in d.Auth.niſi breuiores. & Ant. parū ſibi ꝺſtans in c.quintauallis,de iureiur. & ibi Io,de Imo. qm̃ ſecundum eos ob hoc daretur modus, ꝙ quis nunquam in cauſa reductionis obtineret,& exprimūt dictū Bar.eſſe periculoſum,illaqueareque aīam ad peccandū,ac prębere materiam fabricandi falſum:& iſtā vltimā ſententiā ſequitur,& latiſſimè tueī Barba.in d.c.ex literis.nu.22. & ſeq.vbi meminit aliàs in facti ꝺtingentia perperam,& pueriliter ꝺſuluiſſe ꝓopinione Bart.tm̃ circūducta altercatiōe,cùm tēporis anguſtia præmar ſequor ipſam bart.& ſequaciū opinionē,tanquā magis cōmunem,cui inhæret pariter Auguſt.berous.in d.ca.qm̃ cōtra.nu.29.cū 7.aliis ſeq.vbi dicit communem,& limitat in duobus,& mirandā ait Alex.in d l.ſciendum.n.25. F.Viuius.

arbiter ꝓquē ſtetit,quin intra tēpus cōpromiſſi cauſa fuerit deciſa, compelli poteſt vt iterum in ſe compromiſſum recipiat,ꝓ caſum q reputatur ſingularis,in l.ſi qua alia.§.fi.ff. de arbit.& ſecundum Nicel.in l.2.de re iudic.Balb.deciſ.414.

ARBITRATOR pōt in totū alterā partium abſoluere nullo dato vel retento,per tex.cum Bar.in l.ꝙ ſi Epheſi. ff. de eo quod cer.loco, Balb.deciſ.263.

ARBITRI poteſtas perinde atque iuriſdictio, licet ipſe iuriſdictionē non,ſed tm̃ notionē habeat,l.ait prætor,ff.de re iud.poteſt prorogari, cùm dependeat ex conſenſu partium,& voluit gloſ.& Inn.in c.P.& G.de offi. delegat.& ita communiter teneri refert Bened.Cap.in tract. materiæ prorogationis, ſtatim poſt reg.53.poſito,numero 42. Bened.Capra.

Arbitri ſentētia ſiue laudum,ſi cōpromiſſo adiecta ſit clauſula,vt ſtetur ſentētię pœna ſoluta,vel ſimili,puta rato manente pacto, ſiue tacita, ſiue expreſſa emologatio interueniat, vt ſeruatur iuxta communem Doctorum ſententiam, & refert Bened.Cap.reg.71.nu.9.vide infra in verbo compromiſſum.

Arbiter vel arbitrator excedens fines mandati retractatur talis exceſſus.Curt.Iuni.conſil.79.num.2.communem dicit. Concor.cum lege.34.tit.4.par.3. Villal.

Arbiter cū clauſulis ampliſſimis ſolum poteſt lædere. in 6. par.Cur.Iuni.conſ.79. nu.4.& conſ.126.num.13.cōmu dicit.

Amplia ꝙ poteſtas etiam ampliſſima data arbitris non facit quin pro enormi læſione non poſſit peti reductio laudi. Decius conſ.39.communem dicit.

Per has cōmunes intellige l.27.tit.11,par.3.& l.9.& 17.tit. 8.lib.5.tit.10.par.5.quæ in diuerſis caſibus loquuntur:cum à parte aliquid moderandum relinquitur ad arbitrium alterius partis. I.Villal.

ADDITIO. In præſenti materia Bart.in l.ſocietatē §.arbitrorum.ff.ꝓ ſoc. dixit ꝙ enormis læſio vſque ad ſextā partem totius qd̃ petitur,dicit,Quæ opi.cōiter nō teneī, qa iudicis arbitrio relinqtur.gl.in verſ.definierit.in §.pretiū.Inſtit.de empt.& vēd.Cyn.in l.fi.C.de contr.emp.Rain.in rep.l.ſi libertus.ff.de ope.li.& Bald.in l.j.in prin.C.ſi aduer.vend.pig.cum aliis.Et ſimiliter circa reductionem Bar.in d.§. arbitrorum tenet ꝙ cauſa reductoria infra biennium petatur.Quæ opi.non ſeruatur, licet in totum non approbet quia durat 30. annis.l. ſicut.C.de præſcr.30.an.& Bald.ī l.fi.C.de ꝺtra.empt. I.Fich.

Nota ꝙ ſi in compromiſſo ſit renunciatum appellationi,& reductioni ad arbitrium boni viri:talis renunciatio non valet Cur.Iuni.conſ.79.nu.4.communem dicit. B.Villal.

De iure regio eſt l.35.tit.4.part.3.que prohibet appellationem niſi in caſib⁹.l.34.eo.tit.ſed d.l.intellige,niſi aliàs lædatur vltra ſextā partem vt in nu.104.Nota tm̃ ꝙ per l.43.in ord.de Madrid.ſententia arbitrorum debet mēdari executioni non

Universidad de Deusto
Biblioteca

obstãte appellatione datis fideiussorib⁹,&cum aliis in ea cõtẽtis.&de materia d.l.43.vide ĩ verbo Cõpromissium. B.Vill.

Arbiter non acquirit alteri sine cessione. Panor. in prooe. decreta.num 23.commmunem dicit.

Arbitris electis, si vnus præmoriatur sententia aliorum est nulla:Cur.Iun.cons.79.nu. 1.communem dicit.

Concordat cum l.78.ti.4.par.3. vbi ponit limitationem ad istam communem quam vide. B.Villal.

Arbitri sentẽtia ꝓlata,nõ citata parte,non tenet, nec valet etiã si in ꝯpromisso dictũ fuerit,q̃ arbiter ferre sentẽtiã ipsam possit,absentibus partib⁹.secũdũ Spec.in ti.de arbi.in §.excipitur.in fi.quẽ sequit Io.de Imo.in c.cùm delictus ext. de arbit. & Alex.in l.si qs arbitratu.ff.de verb.obl. & Fel. in c.olim.de re iud. Istorũ opinionẽ scribit Boer.decis.283.n.38.nõ habere dubitationẽ aliquã.Sed hoc limitat, nõ ꝓcedere,si in compromisso essent adiecta illa verba q̃arbitri possent laudare,ferẽq; sentẽtiã,partib⁹ absentib⁹ & nõ citatis,tũc.n.bene valebit sentẽtia,nõ citatis partibus secundũ Guil.de Cun. in l.episcopale.vlt.q.C.de epis.audien.quẽ sequitur Bald. ĩ l.si qs ex consensu.eo.ti.Paul.Castr.Alex.Soci.& Ias.in 3.q.in d.l. si qs arbitratu,& opinionẽ istorũ Boeri.fatẽt esse cõem ĩ d.decis.283. nu.34.cũ 4.seq.contra Bart.in d.l. si qs arbitratu, contrarium asseuerantem,n.7.& in practica refert obseruari Marsin sing. 171.sunt quotidie cõpromissa.Istã partẽ sequitur etiã cõsulẽdo Bald.cõs.262.in Christi nomine nũquid arbiter.vol.j. Barbat.cõs.18.n.17.vol.j.Io.de Imo. ꝯs.vlt.& Io.de Ana.cõs.83. visis his. Ancha. cons.270.& Rom.cõs.61.vbi cõcludit, q̃ Pisis seruat dicta opinio Gui.de Cun.& sequaciũ,& eõem prædictã intelligũt præcitati Docto. ꝓcedere,si partes auditę fuerunt plenè super discussione cõtentorũ in ꝯpromisso, tũc cerè in ꝓlatione sentẽtiæ nõ requireť præsentia partis, nec alia citatio,secùs si partes auditæ nõ fuerint,& hoc in alio ꝓposito tactum abundè ỹ.in verbo,sententia Princip. F.Viuius.

ab Arbitri persona nõ esse recedendũ,l.in ꝯpromissis.ff.de arbit.& l.si quis arbitratu.ff.de verb.oblig. Bellon.

Arbitri dati secundũ formã statuti,magis accedũt ad naturam delegatorũ q̃ ordinariorũ,& sic si diuersas sentẽtias protulerũt,adeũdus est superior vt cõfirmet quam maluerit.Ias. in l.duo iudices.nu.9.ff.de re iud.cõmunem dicit. B.Villal.

Arbiter vnus è tribus electis si mortẽ obeat euanescet cõpromissum,vt ponit receptũ Curt.Iuni.ꝯs.79.n.1.Viuius lib. 1.opin 328. F.Suarez.

Arbitri ex statuti forma additi magis delegatorũ iudicum normis cẽsentur. q̃ ordinariorũ.ac ꝓinde si diuersas tulerint sentẽtias,aditus superior vtrãlibet earũ cõfirmabit, vt cõmune aiũt Ias.in l.duo iudices.n.4.ff.de re iud.Blanc.de ꝯpromis. q.6.nu.4.Marquard de iudæi 52.par.c.6.nu.25. F.Suarez.

Arbitri & arbitratores,vel testamẽto,vel cõuentione lecti arbitrari non coguntur,nisi officium agnouerint.cõmune autumat Alex.in l.j.nu.4.ff.de leg.lib.j. F.Suarez.

Arbitri & arbitratores clausulis amplissimis electi⁹ solũ impunè in 6.parte lædent commune dicit Curtius Iunior consi. 79.num. 1.& cons. 126.num. 14. F.Suarez.

Arbitri esse possunt iure ciuili maiores. 18.annis:&pontifi cum definitionibus nequeant communia ponit latè Viuius libro secundo opin. 179. F.Suarez.

Arbitri ciuili iure nequeunt esse ordinarij iudices vt commune ait Dec.in l.etsi prætor.notab.3.ff.de offi.eius Lanfr.de arbit.§.hacten⁹.ver.3.poterũt tñ esse arbitratores,atque amici ꝯpositores, vt ponit cõe Viuius vtrunque iure põtificũ ex recepta doctorũ opinione licere asserẽs,li. 1.opi.183.Suarez.

Arbitri absque cessione non quærunt alteri, vt commune ait Panor.in procem.decretal.num.23. F.Suarez.

Arbitrorum sententia appellationi erit obnoxia, si partes id paciscantur,vt commune aiunt Alex.nu.20. Rip.nu.86.in l.nemo potest.ff.de leg.lib.j. F.Suarez.

Arbitrorũ sentẽtia,seu vt doctorũ vulgus fatur,laudũ,non trãsit in rẽ iudicatã decurso anni spacio. vt cõe inquiũt Alex. cons.13.lib.j.vbi q̃ sententia arbitri homologata parit actionem sicut sententia iudicis Turzan.opin.138. F.Suarez.

Arbitrorũ cũ pœna,vel sine pœna audiẽdorũ sentẽtia post homologationẽ,vt doctorũ sermo est,tacitã vel expressam,ꝓducit actionẽ:vt frequẽter placitũ iuris canonici ꝯsultis attestať Alex.ĩ l.ait ꝓtor.in pr.n.3.ff.de re iud.ac mihi viramicissimo & doctissimo Nic.Aut.Graua.ad Vestr.c.2.li.3.n.6. F.Sua.

Arbitris ampliss ima indulta potestas non est impedimento, quin enormiter læs⁹ reductionẽ ad boni viri arbitriũ iure poscat.cõe infit Dec.cõs.39.n.6.vt nec etiã impediet eiusdem reductionis renunciatio compromisso inserta, vt commune recensẽt Curt.Iun.cons.79.num.4. F.Suarez.

Arbitri statutarij habẽt iurisdictionẽ delegatã.&sic isti arbitri sunt iudices delegati,vt voluerũt Bart Bald.in 6.nota.&Salyc.in 3.nota.in l.fi.C.de iud.p tex.ibi,Aretin. in l.nemo põt. ff.de leg.j.& Ias.in l.duo iudices.ff.de re iud.vbi attestať istam esse cõem opin. & indubitatã ait Aretin.vbi s. & eã sequunť complures alij Doct.signati p Marcum Ant. Blancũ in tract. de cõpromissis,q.6.nu.4.vbi pariter præsupponit cõem fore, quãuis ipse malẽ, atque præcipitãter plura glomerãdo longa disputatione concludat contrarium,videlicet memoratos arbitros statutarios ordinarios esse. F.Viuius.

Arbiter qui cœpit causam cognoscere cogitur inuitus ꝓcedere.l.pen.vbi Bart.ff.de vaca.& excus.mu.Item qñ fuit electus à duobus arbitris discordantib.quia tũc cogitur accepta re.gl.&Bart.in l.itẽ si vnus.§.fi.ff.de arbit.Itẽ pariter in arbitratore q̃ acceptauit.gl.in l.fi.ff.de cõtrah.empt.Itẽ arbiter iuris qui datur à l.vt est text.in l.cũ speciali.C.de iudi.Bart.& doct. in l.2.C.de prox.sacr.scrin. Et dic q̃ arbiter non cogitur iudicare nisi pœna in compromisso sit adiecta. l. non distinguemus.in prin.ff.de arbit. Put.

Arbitratores si plures optentur,atque vnus naturæ debitũ persoluat è vita abiẽs,frustra alij postea nõ valiturã sentẽtiam ferent.commune effarur Curt.Iun.cõs.79.nu.1. F.Suarez.

arbitratores inter se discordantes nõ coguntur tertiũ eligere,vt cõe proferr Dec.in c.cum speciali.num.7.de appellat.

arbitratores earũ solũ spiritaliũ causarũ ritè optantur, de quibus fieri transactio potest.commune ponit Did.à Couarru.de sponsa.2.par.c.7.§.vlt.num.2. F.Suarez.

arbitratorũ sententia ante annos 30. nec parti actionẽ,nec finẽ adipiscitur, quin & intra illos semp boni viri arbitriũ iure desiderabitur.cõe aiunt Doct.cons.39.nu.6.Rip.in c.2.nu. 5.de rest.habet tñ magnã præsumptionẽ, vt cõe aiũt Dec.ĩ c. quoniam contra. nume. 184. probat. Viuius libro j. opin. 261. F.Suarez.

arbitratorũ sententia non producit effectũ, ac actionẽ,nisi post triginta annos, intra quos semp potest peti reductio ad arbitrium boni viri Io.de Rip.in c.de reser. nu. 5. & Deci.cõs. 39.n.60.cõem ďt,nõ intelligas istã cõem ĩ arbitris iuris: q̃a à sententia istorum appellatur intra decem dies per l. fin. tit.4. par.3. B.Vil.

, arbitratores non coguntur eligere tertium in casu discordiæ:Deci. in c.cum speciali.de appel.nu.7.communem dicit.

De iure regio arbitratores nõ possunt cõpelli:tñ partes & arbitratores p ordinariũ possunt ꝯpelli ad eligendũ tertium. l.29.tit.4.part.3.si non sit data potestas arbitratoribus vt eligant tertiũ, sed si data est sibi potestas ad petitionẽ cuiusque partis possunt compelli,l.26.eod.tit. B.Villalob.

arbitrium iudicis in maleficiis,debet reduci & restringi ad ius cõe,nisi quo ad modum procedendi,& aliqua leuia. vt est communis opinio.Clar.q.31.vers.arbitrio. Bonacoss.

Arbitrio iudicis puniuntur infrascripti. Primò iudex iudicans imperitè,cõis est opinio.Clar.q.83.vers.iudex.Vim publicã,siue priuatã cõmittẽs.cõis est opinio.Clar.d.q.83.vers. vim publicam. compellens aliquem testari, criminaliter punitur arbitrio iudicis, si hoc fecit cum armis, secus si sine vi, quia arbitrio iudicis est puniendus.Clar.d.q.83.vers.compellens.osculans mulierem.Clar.ibi.vers.osculum,partum exponens.Clar. ibi. vers. partum.item punitur extra ordinem ille, qui superstitione numinis alios terret. prout ille, qui mittit præceptum Vallis Iosaphat. Clar.q.83. vers. item puniuntur. item terminos amouens punitur arbitrio iudicis. Clar. d. q. 83.versic.terminos.vbi fusius. Et no. quòd iudex, qui potest punire eius arbitrio, non potest imponere pœnam mortis, vt est communis opinio,Clar.d.q.83. versic.sed quæro.vnde stante statuto,quod pro tali delicto iudex inquirere possit,& imponere pœnam centum, vel aliam maiorem arbitrio suo, debet imponere similem,& ira pecuniariam, non capitalem. vt est communis opinio. Clar. d. q.83. versic. præterea, quia in pœnis arbitrarijs debet iudex seruare modum consuetum,vt est communis opinio.Clar.d.q.83.versic.scias etiam. Et plures pœnæ abierunt in desuetudinem,quæ in foro canonico & pœnitentiali arbitrariæ dicebantur, quæ sunt remissæ arbitrio sacerdotis.Clar.d.q.83.versi.sic aliud. Bonacoss.

ARBITRIVM iudicis in maleficiis debet reduci & restringi ad ius commune, nisi quò ad modum procedendi. & aliqua leuia. communem dicit Alber. in tertia parte stat. quæstione 32. Item quæro. numero 1. Clar. libro 5.sentent. §. final. quæstione 31. versiculo arbitrio. non enim censetur remota cognitio sed subtilitas, secundum Cataldi. de syndicat. quæstione 109. & Amæd. de syndicum. numero 145. Clar.ibid. P.Fichard.

reduc

Reductio ad Arbitrium boni viri ſtante læſione petitur, non obſtante iuramento, ſecundum magis communem per Burſat.conſil.99.num.12.lib.1.

PRO. Arbitria ſunt hodie redacta ad formã iudiciorum.l. 1.ff.de recept.arbit. Bellon.

PRO.Arbitrium,& æſtimatio alicuius electi reducitur ad arbitrium boni viri.in l.fideicommiſſa.in §.quanquam. ff. de leg.3. l.fideicommiſſaria.ff.de fideicommiſſ.lib. I.Bellon.

Arbitrio iudicis relinquitur,quæ perſonæ dicantur dignio res,ſecundum gl.ĩmo.Abb.Dec.n.23.in c.ſedes apoſtolica de reſcri.vbi aſſerunt,recitantq́ue ſimul cum Modern.omnibus iſtam eſſe cõmunem opinionem, & eam Sequitur Spe. in tit. de reſcr.præſent.§.fi.verſ.ſed quæ ſunt perſonæ digniores.Itẽ cõmittitur iudicis arbitrio, quæ dicatur cauſa grauis, ardua, vel parua ſecundum gl.Bar.&Bal.in auth.niſi breuiores.C.de ſent.ex breuic.recit. Ale.conſ.32.vol.1.Ant.Corſe.in trac.de minimis.ver. 16.Iaſ.in d.l.admonendi.n.231.ff.de iureiu. Tyraq.in repet.l.ſi vnquam. in ver.omnia. vel partem aliquam, ſub n.31.C.de reuoc.dona.Dec.in c.ſi pro debilitate.n. 38.& ſeq.de of.deleg.& Marſi.in l.quæſtionis modũ.n.4.ff.de quæſtio.& tetigimus hoc pariter.licet in alio propoſito in 1.part. in opinio.cauſa dicit magna. ſimiliterq́ue in iudiciis arbitrio reſidet,quis dicatur pauper, vel dives in illis caſibus, in quib. hoc non reperitur determinatum,vt voluerunt gl.Bal.Alberic.Faber.Saly.Alex.Corn.& Deci.n. 10.in auth.præterea.C. vnde vir.& vxor.vbi refert iſtam communem,& in d.c.ſedes apoſtolica.n.25.&conſ.120.& ſequitur Ange.in l.ſi verò.§.q pro rei qualitate.ff.qui ſatiſd.cog.Cuma.cõſ.131.in prin.Ancha.in c.per veſtras.de donatio.inter vir.& vxo.Abb.& Fely. in c.1.de accuſ.& in c.qui teſtium.de teſtib.Rui. conſ.55.n.4. volu.1.& Tyraq.vbi s.cum aliis ſignatis per eum,& iſtam fore Cõmunem,etiam docuimus in 1.par.in opinio.reſtis propter ſolam paupertatem.Nec non arbitrio iudicis declaratur, quæ dicantur perſonæ miſerabiles.ſm Io.And.in c.ſignificantib.de offic.dele.Alex.conſ.17.vol.4.Barb.conſ.3.vol.1.Dec. in d.c.ſedes apoſtolica.n.28.&Marſi.in d.l.quæſtionis modũ. n.11.Item terminatur iudicis arbitrio,quãdo aliquid non eſt à iure deciſum.l.1.vbi Bald. ff.de iure delib.Marſil.in d.l.quæſtionis modũ n.41.&iſtam inquit communẽ regulam Dac.d. c.ſedes.n.24.Similiter relinquitur arbitrio iudicis ꝙ. quãtum tempus pignora pro executione ſententiæ vendi debeant.ſecundum gl.Bar.& cæteros in l.cùm proponas.C.de bonis auct.iudic.poſſ.Bart.alioſq́ue,in l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam. infecto,Marſil.in d.l.quæſtionis.n.12.& iſta eſt cõmunis opinio,vt latiùs deduximus ꝙ.in opinio.pignus prætorium,&cõmunẽ eſſe ſcribit Maranta in tract.iudiciorũ.in 6.part.in ver. contumacia n.12.Ex æquitate verò ad ſm decretũ iudex procedere nequit. niſi tranſacto integro anno à die primi decreti,ſm Fel.in c.conſultationib.de of.del.vbi exprimit hanc cõmunem ſnĩam fore,in regno verò Neap.eſt ſtatutum tempus trium menſium.per pragmaticam in relationẽ.& ſeq.ꝙ iudex poſſit peruenire ad ſm decretũ,vt latè deducit Marãta in loco prẽcitato.Itẽ mora ſemel ꝓcta ꝙ.quod tp̃s purgari poſſit reſidet in arbitrio ſm gl.in ver.Celeri.Card.Flo.Imol.Abb.& cæteros.in c.potuit de loca. Bart.in l.ſi inſulam.in 2.oppoſ.ff. de verb.obl.Bald.in l.ſancimus.C.de fideiuſſ.Ang.conſ. 312. gl.& oẽs.in l.& ſi poſt tres.in prin.ff.ſi quis cau.Anc.conſ.42. Alex.conſ.14.vol.2.& Tyraq.vbi s.cũ aliis relatis per eũ,vbi ſcribit iſtã opinionem fore, & docuimus ẽt in 1.part.in opin. moræ purgatio. Similiter relinquit arbitrio iudicis, qñ indicium ad torturã oriat, vel quæ indicia ſufficiant ad torturam ipſam,ſm Bart.in l.ſi.ff.de q.Dec.in c.at ſi clerici.n.110.de iudic.&Bal.conſ.95.vol.1.&conſ.101.eo.volu.Itẽ vtrũ indicia ſint purgata ſufficiẽter p torturã ꝺbet pariter iudicis arbitrio declarari ſm Io.And.in c.contẽplatione de reg.iu.quẽ ſequit Auguſt.in Add.Ang.in tract.maleñc.ſup ver.cõparẽt dicti in quiſiti,in l.Add.Itẽ an inquiſitus foret repetẽdus in tormentis in arbitrio iudicis reſidet,ſecũdũ Bald.in l.2.C.quod mor. cauſa,quem ſequitur Patris de Puteo in tract.ſyndicatus in c. poſt mediũ,& alios caſus,in quib.ſtator iudicis arbitrio Marſil.in d.l.quæſtionis modũ.n.1.cum aliis ſeq.refert.62.& plures alios cõgerit Tyraq.in d.l.ſi vnq̃ ĩ loco memorato.Et aliũ caſũ ſatis vtilẽ poſuim⁹ ꝙ.ĩ opinione,impedimẽtũ. F.Viuius.

arbitrium,cùm vel ab homine vel lege ſeligit, atq; in illud cauſã cõferꝛ,nõ idcirco remota cognitio,ſed remiſſa ſubtilitas cẽſeꝛ,vt cõe atiũr Catald.de ſyndic.q.109.& Amad.de ſyndic.ẽt n.145.quin iudices vbi aliq̃d ꝓ arbitrio ſtatuere p̃nt,à iuris cõis finitiõib.nõ iuſtè recedẽt,niſi quo ad ꝓcedẽdi modũ:vt cõe effant Alb.ĩ 3.par.ſtatut.q.32.n.1.Iul.Cla.ĩ prac.§. vlt.q.11.ver.arbitrio atq; balia. &q.83.ver.ſcias ẽt.F.Suarez.

Arbitrio iudicis terminabitur,& qui ſint digniores,& quæ leuis cauſa,vel ardua cenſeri debeat & quis pauper,vel diues ſit exiſtimandus:& quæ moræ expiatio admittatur: & quod denique inditium tormentis ſufficiat,vt communia ponit latè Viuius lib.2.opi.26. de indiciis,latius Iul.Cla.in pract.§.vlti.q.65.ver.dixi quoque,qui etiam in eodem §.q.83.multorum pœnas iudicis arbitrio infligendas,cum receptis ſententiis recenſet. F.Suarez.

arbitrio iudicis ſtatuenda pœna nequit eſſe capitalis, vide infra in ver.pœnam. F.Suarez.

arbores fructiferas in fundo feudali Vaſallus incidere non poteſt.ex Io.Cla.Sent.§.feud.q.47. P.Fich.

archidiaconus, vel alius inferior prælatus, nec imponere, nec petere charitatis ſubſidia poteſt,ſi nec priuilegio,nec cõſuetudine fulciatur.commune dicit Boer.deciſ. 133. numero 2. F.Suarez.

archidiaconus,qui eſt Archidiaconus,& Canonicus in eadem eccleſia, duplicem vocẽ habet in electionibus, vt archidiaconus(inquam)& vt Canonicus.c.cùm olim,vbi Abbas, &Doct.poſt gl.quorum opinionem aſſeuerat eſſe communẽ ibi Feli.ſimiliter qui eſt Archidiaconus, & Canonicus debet obtinere ob præſentiam perſonalẽ duplices diſtributiones, eas inquam,quę Archidiacono tantum,&Canonico tantum debentur ſecun.Io.And,& Abb.Fel.in d.c.cum olim.Bald.& Card.ei ſubſcribentem in conſ.53.quamuis iudicio meo prę cipitanter Ant.in d.c.cum olim,teneat contrarium, videlicet q̃ Archidiaconus,& Canonicus ſimul ob perſonalem prẽſentiam non poſſit habere,niſi ſimplices diſtributiones, & cum Ant.ſentiunt Rochus Curt.in c.fi.de conſuetu.& Gomeſi.in tract.de expectatiuis n.54.& licet præfata opinio Io. Andr.ſit aliquantulum dubia,vt putat Aret.in c.3.de probario.tamen ea verior eſt,& magis communis vt referunt Doct.in d. c.cũ olim,& tanto magis ꝓcederet de plano,& abſque dubio ſententia Io.And.& obtineret ſi per conſuetudinem fuerit recepta ſecundum Bald.& Card.in d.conſ.53.Deci.in c.cùm omnes.lect.1.&ex ea ibi.n.52.de conſt.quamuis Curtius in loco prælaudato malè,& abſque aliqua ratione aſſerat adeò eſſe veram Ant. opinionem quòd nec contraria conſuetudine poſſit admitti. F.Viuius.

archidiaconus, aut alius prælatus inferior non poteſt imponere nec petere charitatiuũ ſubſidium,& 3.part.1.niſi hoc habeat ex priuilegio,vel conſuetudine.Boer.deci.133.nu.2. communem dicit.& vide in verbo Charitatiuum.

Concor.cum l.8.ti.23.part.1.quæ loquitur de charitatiuo ſubſidio. B.Villal.

archiepiſcopus poteſt delegare conſecrationem Epiſcopi. Alcia.in c.quod ſedẽ.n.7.de of.ord.communẽ dicit.B.Villal.

archiepiſcopus poteſt viſitare Diœceſim ſuorum ſuffraganeorum,etiam non data negligentia ſuffraganei.Franc.de Aret.in c.ſicut olim.de accuſ.n.13.communem dicit approbata gl.ibi ex tex.c.fi.de cenſi.lib.6. Idem.

Area titij ad triturandum meſſes non habens ventum, niſi ab vna parte ſi in illa parte ſuus vicinus velit ędificare, poſſet illum prohibere tex.eſt ſingularis, ſecũdum gl.Cy.Bart. Bald. & Alber.in l.fi.C.de ſeruit.& aqua,Cæpo. in tract.de ſeru.vrban.præd.c.39.n.3.& Ang.in Imperatores de ſeruit.vrb.prædio.laſ.in l.ex hoc iure.n.14.ff.de iuſti.& iur.& Io.de Imol.in l.ſi prius in.ff.de noui oper.nuncia.ĩmo.plus,quãdo area non poſſet habere ventum ad triturandum,niſi ab vno latere,ſeu parte,tũc quippe vicinus minimè poſſet in illa parte licet ſua intereſſet ædificando tollere,impediteq́ue ventum,q̃is nulla debita reperiatur ſeruitus,vt per Vgonem,Alberi.&Salyc. in d.l.fi.& Boer.deciſ.322.nu.12.vbi iſtorum opinionem approbat,& recitat eſſe communem, & approbat pariter Cæp. in loco,de quo s. F.Viuius.

PRO.Arguere licet de milite ad clericum.glo.communiter approbata,in l.miles.ff. de re iud. & pro hoc vide Accur. in l.ſtipendia.C.de execu.rei iud.& in §.i.Inſt.de mil.teſta.clericus enim eſt miles cæleſtis.in c.epiſcopus. extra de præbendis. Bellon.

PRO.Argumentum ab auctoritate valet.l.7. menſe.ff.de ſtat.hom.l.2.ff.de legib.l.ſi pater.ff.de ſolu.l.Cicero.ff.de pœ. in c.nunquam.de conſec.diſt.5.in c.forus.de verb.ſignifi.

OB.contrà,ſtandum non eſt auctoritati.in l.ſed diui.ff. de rerum diuiſ.in l.1.ff.de contrah.empt.

SOL. auctoritates Philoſophorum,Poetarum,& Oratorum,bene poſſunt allegari in cauſis,ſed opiniões eorum poſſunt reprobari,vt in contrariis.glo.in §.item pretium.Inſti.de empt.& vendit. Bellon.

argumentum de alimentis ad dotem valet,& tenet ſecun-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum Cyn.in l.in omni.C.de admi.tut.Cyn.&Bal.in l.si mater. C.de iure dot.Bar.in l.fi.ff.de iis quibus vt indig.Pau.de Cast. & Imo.in l.1.ff.sol.matri.& Ruinus cons.194.vol.1.& consi. 199.n.9.vol.2.vbi ait,hanc esse cõem opinionem. F.Viuius.

Argumentum à contrario sensu habet locum in vltimis voluntatibus.l.qui testamento.§.mulier.ff.de testa.l.si cũ dotem.ff.sol.mat.apud antiquos.C.de fur.Et hæc est communis conclusio Doct.referente Rode.Suarez in allegat.suis, alleg. 1.n.1.Sed de hac doctrina latiùs scribunt Euerhar. in locis argu.legalium in loco à contrario sensu.& Viuius in suis communibus opin.in verbo,à contrario sensu. Kirchouius.

argumentum de locatione ad assassinium procedit,quatenus similis ratio viget.Gabriel.cons.170.nu.12.communem dicit. Bonacoss.

argumentũ à ciuilibus ad criminalia regulariter valet. Soarez ver.argumentum.nu.257. communem dicens, limita vt per Marsil.ab eo allegatum. Bonacoss.

argumentum à contrario sensu in pœnalibus,& ad correctionem iuris non tenet. communis est opinio. Gabriellius. consil.181.nu.22. Bonacoss.

argumentum à correlatiuis, etiam in criminalibus procedit.Plotus inter consil.crim.cons.108.nu.5.in 1.vol.communem dicit. Bonacoss.

argumentum ab eo quod est verisimile,valet l.sed etiã etsi susceperit.§.1.ff.de iudic.c.sollicitæ,de restit.spol.cum vulga. Facit gl.communiter approbata in l.tale pactũ.§.fi.ff.de pact. quam refert & sequitur Soc.iunior cons.83.nu.4.& cons.32. nu.10.vol.4. E.Muscul.

argumentum de emphyteusi ad feudum valet,& econuerso secundum Bal.& Sa.in l.generaliter.§.cum autem.C.de instit.& substit Alb.Bru.cons.81,n.5.Alex.cons.30.& cons.43. vol.1.&2.&cons.v.vol.5.Calc.cons.45.Corn.cons.97.vol.1. Paris.cons.12.n.42.vol.1.& cons.1.n.147.vol.2.Soc.Iun.cõsil.71.n.7.&27.vol.1.cons.109.n.4.vol.2.Mantuam.cons.21. n.5.vol.2.Ruinum cons.109.n.14.vol.3.& Ioan. Cephalum cons.29.n.3.& sic,vbi non reperitur contrarium à iure communi decisũ argui posset de feudo ad Emphyteusim fm Spe. in tit.de feud.§.quoniam ver.40.& ita esse cõmunem opinionem docet Socin.cons.167.n.24. vol.2. & q̃ in dubio valeat argumentum de feudo ad Emphyteusim ait communiter teneri Soc.Iun.in d.cons.71.n.7.sed argumentum hoc de feudo ad Emphyteusim tum demũ procedit,si, vtrobique appareat eadem ratio secundum Zasi.cons.11.nu.9.vol.4. similiter in exorbitantibus à iure minimè valet argumentum ipsum de Emphyteusi ad feudũ fm Laur.Syluanũ cõs.41.n.8.F.Viuius.

argumentum, à ciuilibus ad criminalia regulariter promptum,valet,cõe aio ex Bartol.in l.Papinianus.§.2.ff.de inoffic. testa.Paulo in l.consentaneum.ad finẽ.C.quomodo,&quando iudex.Alex.in l.diuortio.n.11.ff.sol.ma.Ario Pinelo in rubric.1.part.c.2.nu.22.C.de rescin.vendit.& in l.1.3.part.pag. 124.C.de bon.mat. & Hippol. qui aliquot differentias adnotat,in pract.crimi.§.expedita,nu.62. E.Suarez.

argumentum à sensu contrario & in legibus,& in testamẽtis, & in contractibus cum bonæfidei,tum stricti iuris validè procedet.commune testatur Curt.iun. in l.1.nu.59. ff.de offi.eius,cui mandata est iurisdict.diceturq; procedere ex mente, non ex interpretatione, seu coniectura vt commune asserunt Sapia, & qui eum adducit latè de materia agens Viuius lib.1.opin.27.amplia idem fore in statutis, vt commune efferunt Feli.in ca.ecclesia,de constit.Curt.iun.d.loco n.85.Euerar.in 4.loco,ver.& quia s.plenè, Viuius vbi s.excipe cùm iuris communis correctio inde profectura esset,vt receptũ scribit Curt.iun.laudato loco,n.86.& cons.94.n.4. nisi tamẽ statuta in sensu directo aliàs nihil operarentur, vt commune aiũt Viuius,& ab eo relati vbi s.excipe.2.qñ turpis illatio inde oriret.vt cõe enunciat laudatus Curt.in d.l.1.n.76. E.Suarez.

argumentum à cõtractibus ad vltimas voluntates iure p̃mit̃.vt cõmune pronunciat Curt.iun.cons.171.n.3.E.Suarez.

argumẽtum de alimentis ad dotem rectè colligitur,vt cõe affirmat Ruin.cons.194.& cons.199.nu.9.lib.1. E.Suarez.

argumentum à contrario sensu habet locum regulariter in legibus,seu verbis legis,&canonis,tex.est notab.in l.i.§.huius rei.ff.de offic.eius,cui est manda.iurisd.in l. qui testamento.§.mulier.ff.de testam.&in c.apostolica.in fi.de is,que fiunt à Prælat.in cap.cùm virum. de regularib.cum aliis similibus. Hoc verò procedit quoque in legibus, vel canonibus conditionaliter loquentibus secundũ Pet.Cyn.& Bal.in l.conuenticula.C.de episc.& cler.Bald.& Paul.de Cast.in d.l. qui testamento.§.mulier.Alex.in d.§.huius rei.nu.38.vbi Ruinal.Niger,& alij Modern.asserunt istam esse communem opinionẽ: nec mirum, si dictum argumentum sit in iure fortissimum, quia dicitur mens legis,vel statuti,vt est glo. ordinaria in d.§. mulier. quæ dicit sensum contrarium pro lege accipi, ita q̃ istud, quod venit à contrario sensu habetur perinde ac si esset in lege expressum,quam glo.dicunt singularem,& celebrem Bal.& Paul.de Castr.in d.§.mulier.& Bald.in d.l.conuenticula.& in c.1.de constit. nec istud argumentum à contrario sensu venit ex interpretatione,& coniectura,sed ex sensu,& mente legis,secũdum Bart.in l.omnes populi.ff.de iusti.& iure,& in d.l.1.ff.de offi.eius.post Dyn.& Dec.ibi num.59.& seq.vbi tenet q̃ argumentum à contrario sensu venit ex mente saltẽ, quæ sumitur à causa finali.Idemq́ue tenet ibidem Curt. iun. num.42.multa adducens,& respondens ad cõtraria,& Nicolaus Euerardus in sua centuria.in 4.loco post princ.in loco à contra.sens.hanc opinionem sequitur etiam, & communem esse dicit Sapia,vbi s.nu.99.cum seq. quædam adducens pro vtraque parte,& num.102. dicit argumentũ à contrario sensu propriè dici ex lege quantum ad mentẽ,sed non quantum ad verba, & quod dicatur potiùs venire ex mente, & intellectu,quàm ex verbis voluit Paul.Oria.in d.l.1. numero 99. in fine.post Imo.per eum allegatum,Iac.Niger,numer.42.cum seq.latè discutit articulum,& istam opinionem sequitur.& ibi numer.44.præsupponit contrariam opinionem esse communem,præsupponit etiam quòd contrariam sententiam teneat Bart.in d.l.j. Sed non est verum. Item hoc argumentum non solum sumitur in legibus,vt suprà docuimus,sed etiam habet locum in statutis quoque,& est validum in iure secundum Bart.in l.omnes.ff.de iusti.& iure,& in l.non possibile.ff. de pactis.Alexand.consil.68.circa præmissam pecuniam.Corset.in singu.suo primo in ordine argumentum,Bal. Imo. in l. Gallus.§.ille casus.ff.de liber.& posthu.& Doct.omnes in d.§. huius rei,Roman.in sing.106.Bal.in l.si cum.§.qui iniuriarũ. ff.si quis cautio.Feli.in cap.significasti. de foro compet.Lauren.de Rodul.in tract.de vsuris.quæst. 140.& ista est communis opinio,de qua attestatur Roman.in d.sing. 106.Feli.in c. ecclesia sanctæ Mariæ,de constit.Curt.iun.in d.l.1.numer.85. & Euerardus in loco præcitato versicul.& quia suprà plenè, & abundè,vbi istam ampliationem nonnihil declarat. Aduerte tñ hic quia hoc argumentũ à contrario sensu non colligit in statutis correctorijs,vt pDoct.in d.l.j.qđ interpretat̃.qñ statutum nihil operat̃ in sensu directo,fm doctrinã Bald.in l.ob seruare.§.proficisci cir.fi.ff.de offi.Procon.q̃ sequit̃ Alex.post Imo.in l.si cũ dotẽ.ff.solu.matr.& Fel.in d.c.significasti.Et ex hoc verificat̃ illa decisio notabilis Dy.&Cy.q̃ sequit̃ Bal.Paul. Cast.& oẽs in d.l.cõuenticula,n.4.de statuto Florẽtino disponẽteq̃ nõ stãtib.masculis,filię fœminę p̃fi succedãt,vt sumatur argumẽtũ à ↄrio sensu ad correctionẽ iuris cõis,ita q̃,stãtib.filiis,fœminæ ñ succedãt,aliàs nihil operaret̃ in sensu directo,& ista ẽ cõis opi.vt patet ex allegatis p Ale.& Ias.in d.l.1. q̃ cõem sequũt Dec.ibi n.59. Cur.iu.n.37.Fel.d.c.significasti. l.multa adducẽs,& Euerar.ĩ loco p̃citato,ver.1.vt p̃cedat qñ lex.Et istã cõem latè tradit Albert.Brunus in suo trac.q̃ stãtibus masculis,in 7.art.in 1.q.eã sequẽs,& defendẽs.Sit̃ hoc argumẽtũ hẽt locũ in vltimis volũtatib.ẽt si dispositio vltimæ volũtatis sit ↄditionalis.l.aliqñ.ff.de condit.& demon.& in l. si legatũ purè,in prin.ff.de adim.legat.tradit Corser.in d.sing. primo Ias.ĩ d.l.1.n.50.Dec.n.47. & istã ampliationẽ plurimũ ↄclarat Euerard.ĩ loco, ↄ quo s.ver.itẽ circa p̃missa q̃ro,Ias.in d.l.j.vBi Moder.p̃sertim Cu.iun.dicũt cõem,n.59.F.Viuius.

argumentum à contrario sensu non solùm sumitur in legibus,sed etiam in contractibus bonæ fidei, & stricti iuris,& in vltima voluntate,& in mandatis,& in respon.Curt.iun.in l.j. n.59.ff.de officio eius cui mãdata est iurisdictio. cõem dicit.

Amplia in statutis,Idem nu.85.communem dicit.

Limita istam ampliation. nisi resultaret correctio iuris cõmunis.Idem num.96.& in consi.93.nu.4. communem dicit.

Restringe istam limitationẽ si aliàs statutum de nihilo seruiret in sensu directo:si argumentum à contrario sensu non sumeretur.Idem Curt.iun.consi.93.nu.6. communem dicit.

Fallit primò dicta regula generalis, nisi sequeretur aliqua turpitudo,si sumeretur argumentum à contrario sensu.Idem Curt.iun.in d.l.1. ibi, secunda datur generalis limitatio communem dicit.

Fallit secundò,si resultaret correctio legum. Idem ibi communem dicit. B.Villal.

PRO.A contrario sensu valet argumentum:in l.1.§.huius rei fortissimum est argumentum.ff. de offic. eius cui manda. est iurisd.in l.qui testamento.§.mulier.ff.de testam.

OBIE C.contrà de l.conuenticula.C.de epis.& cle.vbi cõuenticula illicita exercere nõ licet extra ecclesiã: ergo à ↄrio sensu

Universidad de Deusto Biblioteca

sensu in ecclesia liceret: qđ nō est dicēdum ad idē tex. in l. nemo. C. de iur. om. iud. vbi posī litem recusari nō debet iudex: ergo à cōtrario ante litem deberet recusari: quod est falsum.

SOL. argumētum à contrario sensu non valet, vbi resultat absonus intellectº cōtra legē. in l. 2. C. de cond. insert. Bellon.

Argumentū de contractibus ad vltimas voluntates valet. Curt. Iun. cons. 171. nu. 3. communem dicit. B. Villal.

PRO. argumentum ducitur ab actu testamentario ad actū iudicialem, & contrà: vnde pat videtur auctoritas testatoris, & iudicis. l. non est mirum. de pign. act. ff. Bellon.

PRO. argumentū à definitione valet. l. 1. §. 1. ff. de dolo malo. in l. 1. vbi Bar. ff. de testam.

OB. contrà de l. omnis definitio. ff. de reg. iur.

SOL. definitionē dare in iure ciuili periculosū ē: oīs. n. bona definitio debet cōstare gñe, & differētia, secundū Bart. ī d. l. j. de testa. Sed magna est penuria differētiarum secundū Dialecticos: iō parū est, vt definitio subuerti ñ possit, sed licet arguere à definitiōe in eo, qcōuerti debet definitio cū suo definito, & ꝓtrà, vt hic. Vel dic. qꝫ illa lex intelligīt de regula quæ patit multas exceptiões. definitio. n. regula estī l. 1. ff. de regul. Caton. vt ibi gl. intelligit, non de hac definit. Bellon. Tolos.

PRO. argumentum à partium enumeratione valet. l. re cōiuncti. vbi Bar. ff. de leg. 3. ī §. 1. vbi Ang. Inst. de oblig. ex quasi contract. in §. actionum. vbi gl. Inst. de actio. Bellon.

PRO. argumentū ab etymologia vocabuli valet. l. j. ff. de iustit. & iur. l. 2. §. appellata. vbi latē Bar. & Doct. ff. si cert. pet. in l. 1. ff. de acq. pos. ī l. senatº. ī §. dōatio. ff. de dona. cauſ. mor. l. ita vulneratº. ad l. Aql. ff. ī §. itē lex Cornelia. ficariis. Insti. đ pu. iu.

OB. contrà nō licet ita arguere, testamentum dicitur qꝫ testatio mentis sit. §. 1. Inst. de test. ord. ergo testatio mētis est testamentum. nam legatum & codicilli sunt testatio mentis, & tamen non sunt testamentum.

SOL. ab etymologia valet argumentū tm̄ negatiuè, vt exempli causa, Testatio mētis nō est, ergo non est testamētum. valet arg. non affirmatiuè, vt in contrariis. Bellon.

PRO. arma legibus indigēt, & leges armis. in l. vnica. in pr. C. de iust. Cod. confi. & in proœmio inst. vbi gl. Bellon.

PRO. arma magis q̄ iura scire milites sacratissimº legislator existimauit. ī l. fi. §. 1. C. đ iur. delib. l. j. C. đ iur. & fact. igno. Bell.

PRO. armorum appellatione non solùm tela & gladij, sed & fustes & lapides significari intelligimus in l. armorum. ff. de verb. sig. in §. recuperandæ. inst. de interdict. Bellon.

arma noua fisco applicari desuetū est, vt attestant Alc. ī l. armorū. ff. de verb. sig. I. Clar. ī prac. §. vlt. q. 79. ver. noua. F. Sua.

arma ꝓhibita ad itineris vsum impunè ferūtur, vt vsu receptū attestantur Ang. in l. j. n. 3. ff. ad l. Iul. de vi pub. & q cum refert I. Clar. in prac. §. vlt. q. 82. stat. 6. ver. item quæro. Suarez.

arma ꝓhibita gessisse cōuincitur, nec illa amittit, nec pœnas in inuētos, vel deprehēsos cū illis armis cōstitutas pēdit cōmune aiunt Ant. Gom. in l. 45. Tauri. n. 48. Did. à Couar. in prac. q. 33. Viuius li. 1. opinione 283. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 83. statut. 6. & vide infrà in ver. inuentus. F. Suarez.

arma defensioni apposita q tulerit, nō plectetur, vbi ī arma gerentes pœnæ sanciuntur. commune asseuerāt Placa. li. j. delict. c. 8. n. 9. & qui cum nōnullis, contrarium vsu seruari ait I. Clar. in pract. §. vlt. q. 82. stat. 6. ver. quæro. F. Suarez.

arma deferre prohibere possunt domini & magistratus, secundum magis communem opinionem. Chircouius communi. opin. Centu. 1. concl. 9. Bonacoss.

arma portantes malum dicuntur habere animū, vt est communis opinio. de qua Blancus in l. fi. n. 79. ff. de quæstio. Nam regulariter de iure est prohibita armorum delatio. Fallit, vt per Corsetum in reperto. Abb. in vers. armorum delatio. & in vers. nomine armorū, vbi fusissime de armis. Ex causa autem iudicis arbitrio iudicāda est permissa armorum delatio. vide Duen. reg. 55. Socin. regula 30. Et no. quod arma deferēs, ea debet amittere, etiam, qꝫ quis sit priuilegiatus, & habeat licētiam portandi. Et ita seruatur de cōsuetudine. Marsil. in prac. crim. in §. pro complemento. nu. 8. & seq. fallit in portante arma non vetita, prout securim, zappam, pūgetum bastonum, quia verba statuti sunt strictè accipienda, De armis prohibitis. vide Corne. cons. 199. in 4. volu. Et nota. qꝫ quis dicitur armatus, qui portat arma offensiua, nō defensiua, Albericus in lege armato. ff. ad leg. Iul. de vi publ. Et quæ sint arma offensiua, & quæ ad defensam, ponit Amadeus in tractatu syndica. in §. aduerte tamen. Bonacoss.

arma prohibita deferri possunt ī itinere, vt est communis opinio. Soarez vers. arma. nu. 267. Bonacoss.

arma gessisse prohibita conuictus, non amittit, nec pœna in inuentos vel deprehensos cum illis constituras locum habet. communis est opinio. Soarez vers. arma. n. 268. Et no. qđ si statutum punit inuentum cū armis, nō dicitur inuentus, nisi sit captus & apprehensus. Amodeus in tractatu syndica. tit. portantes arma. n. 9. tomo 14. item no. qꝫ si statutum punit arma portantem, & aliquis percussit aliquem cū armis, non venit puniendus de delatione armorum, & percussione cum armis, qui resultat vnum crimen tantum, quia vtrunque consideratur simul, non de per se. Baldus in lege, aduersus. ad fi. C. de furt. quem sequitur Barb. in tract. de Cardinalega. à latere. q. 5. & vlt. n. 26. tomo 2. Bonacoss.

arma deferens ad defensam, non punitur pœna, quæ in gerentes arma prohibita imponitur. communis est opinio. Soarez. in ver. arma nu. 269. Bonacoss.

armata gens nō incurit metū, nisi sit coram principe, vel officiali solito tiranicè in suos non obedientes sæuire, vt est cōmunis opin. de qua Bursatus cons. 72. n. 38. Bonacoss.

arrha quæ datur in cōtractu sponsaliorum reddit danti soluto matrimonio, Præp. in ca. Gēma, despon. cōmunem dicit.

Differūt tamē istæ arrhæ ab arrhis de quibus loquitur l. 1. & 2. tit. 2. li. 3. For. ll. & lex 50. cum sequenti in decis. tau. quæ dat in præmium pudicitiæ, quæ etiam potest assignari mulieri corruptæ. l. 1. tit. 2. li. 3. For. ll. & l. 6. tit. 1. li. 3. For. ll. iūgo quę mulieres sunt, nec sunt donationes propter nuptias, de qbus loquitur. l. 1. tit. 11. par. 4. & l. 7. & 23. tit. 11. ca. par. & Pala. Ruber. in repet. c. nuper. de dona. inter vi. & vxo. in prin. nu. 1. & 2. Nota qꝫ istæ arrhæ de quibus loquitur l. 50. tau. debent excedere decimam partem bonorum mariti per d. l. Nec obstat pragma. 101. in curiis de Madrid. de anno 1534. quia illa pragma. non loquitur nisi in iocalibus. Et in hoc deceptus est additionator ad do. de Segma. in l. 1. §. si vir. nume. 134. ff. de acquir. pos. quia in iure regio maximū diserimē est inter arrhas, & iocalia, vt probatur in l. 52. in d. ord. tau. & soluto matrimonio. arrhæ de quibus loquitur d. l. 50. arrhæ enim sunt mulieris & suorum hæredum etiam ab intestato per l. 51. tau. iocalia autem sunt mariti cum distinctiōe de qua in d. l. 52. & per illam legem intelligitur l. 3. titu. 11. part. 4. de qua per Io. Lupum in d. repet. rubr. col. 6. §. 3. num. 5. Nec obstat verbum appositum in d. pragma. *ni en otra cosa* quia dictio alia, est repetitiua similium, vt dictū est & cùm sit facta mētio in d. pragma. de vestibus & iocalibus, & de illis intelligenda vt euitetur legum correctio. Et nota quòd dictum est arrham non posse excedere decimam partem bonorum quæ intelligantur nisi aliàs contractus arrharum sit iuratus secundum Alex. cōs. 27. vol. 1. & Segu. in l. 1. §. si vir. num. 138. ff. de acquir. poss. & Io. Lupus in d. rep. Rub. §. 24. sed Rodericus Guarz. in l. 1. *di de las. Arras.* q. 3. For. ll. 32. tenet non firmari iuramento promissionem per l. 6. lib. 3. foro iud. incip. *muchas vezes*, quæ opinio corroboratur per D. Alciat. in c. cùm contingat. nu. 134. de iurciurand. vbi dicit, quòd quoties per statutum adnullatur contractus, adnullatur & iuramentum: quia tale iuramētum nullum robur cōtractui præstat quominus saltem compellatur recipiens relaxare iuramentum vt in expresso tenet Fede. de Senis consil. 272. & d. l. 6. fuit sancita per omnes prælatos Hispaniarum in conci. 4. Toletano Honorio Papa primo & Sisuando rege Hispaniæ & Gallaciæ. & si non potest dici statutum laicale: nec est facienda vis in potestate statuentium quod dictum Io. Lupum torquet, & cogitandum reliquit: sed præsuppositā l. 1. tau. quæ præter partitas. ac ordinamēta, ac pragmaticas oēs alias ll. repellit, nec slādū esse foris declarat nisi quaten° sūt ī obseruātia: nulli dubiū ē d. l. 6. nullū robur obtinere & dicēti esse ī obseruātia, incūbit onº ꝓbādi, vt ī simili determinat d. Roder. ī pœ. so. 2. & 3. ñ tñ ita exactè sicut ɔsuetudo vbi ponit duas limitatiōes: prima, si eēt notoria obseruātia alicui° fori. q. a tūc sufficit ꝓponere ac allegare notorietatē licet ñ ꝓbet, vt p Bald. ī l. g ñaliter. C. đ epis. & cle. secūda, si testes ñ recordēt casū accidisse fm Cy. in l. 2. C. q̄ sit lōga ɔsuet. sed ɔ Rode. in quātū dicit qꝫ dicēti eē ī obseruātia incūbit onº ꝓbādi, ē l. 4. ti. j. li. 5. ord. ī fi. loquēs de l. ii. tit. j. li. 3. For. ll. in qua cauet qđ soror q̄ est ī potestate fratrū, si mr̄ium ɔhit, priuat hæreditate, & in d. l. 4. disponit qꝫ d. l. 2. obseruet dicēs, *no enuargante que por longo tiempo no aya sido vsada pues por otras nuestras leyes no fueron reuocadas.* & sic dicēs qꝫ ñ sit in vsu: ille debet ꝓbare cū ll. semp sint in viridi obseruātia l. Atriani. C. de hæret. Dom. in c. 1. de ɔsti. in 6. Pan. in c. Ioānes. de cle. coniu. & Fel. in c. 1. de treug. & pace & vide l. 4. tit. 4. lib. 1. ord.

Nota qꝫ dictæ arrhæ de quibus loquitur d. l. 50. nō cōfiscantur ex delicto mariti l. 3. tit. 8. li. 8. ord. & ꝓprietas illorū debet reseruari filiis primi matrimonij, si maritus secūdo nupserit. Franc. Cremon. in fi. 172. & l. 23. tit. 11. part. 4. & l. 26. titu. 73. par. 5. & de istis arrhis vide in verbo pœna. B. Villal.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Arrhæ de matrimonio cõtrahendo in quacunque & quantitate,&ſpecie tradi poſsũt,vt cõmune effert Didac.à Couar. de ſponſal.2.part.c.3.§.7.num.7. F.Suarez.

Non tamen vtrinque tradi poterunt, vt commune refert Iaſ.quem laudat idem Didac. eodem in loco.licet vterque recte in contrariam ſententiam diſcedant.

Arrhæ ad eum qui dedit,matrimonio contracto, redeunt, vt in eius malum,qui matrimonio mora eſt,mittuntur.commune literis prodiderũt Præpoſ.in c.gemma.de ſpon. Didac. à Couar.de ſponſ.2.par.c.3.§.7.nu.11. F.Suarez.

Arrharum promiſſiones de matrimonio cõtrahendo, nulla accedente traditione:futiles atque inanes ſunt,vt frequenter iuris interpretibus placitum memorant Præpoſ.in c.gemma.q.2.de ſponſ.Did.à Couarru.d.§.7.nu.55. F.Suarez.

Arrhas acceptas tantum amittunt,qui à cõtractu recedũt: non & ad id,quod alterius intereſt,renẽtur,vt commune teſtificatur Porc.in prin.n.61.Inſt.de empt.& vend.& Ant.Gomez.de contract.c.2.nu.18. F.Suarez.

arrogatio filij emãcipati,alioquin & antea ingrati, indultã à parente culpam ſatis efficaciter probat.vt commune aſſerit vir magno ingenio prædituſ, & mihi non pœnitendus iuris doctor Emanuel à Coſta. in l.Gallus §.& quid ſi tãtum.3.par. nu.188.ff.de liber.& poſthum. F.Suarez.

arrogati tũ à naturali parte, tũ ab arrogãte inſtituti,ac fato functi,hereditas ita ſecernetur,vt bona à naturali patre profecta ad ſubſtitutum ab eodẽ naturali patre , vel ad legitimum eiuſdem heredem pertineãt:quæ autem ab arrogãte emanarunt ad ſubſtitutum ab eodem,vel iuſtum ipſius hæredẽ ſpectent: vt commune pronũciat Iaſ.in l.arrogator.n.39.ff.de adopt.& nos alibi diſtinctius,ac latius exponimus. F.Suarez.

arrogato decedente qui inſtitutus eſt à patre , & ab arrogante,ſubſtitutis diuerſis,vel ſine ſubſtitutione ſubſtitutus à patre naturali , vel hæres patris ab inteſtato ſuccedit in bonis patris naturalis,ſubſtitutus ab arrogante,vel eius hæres ab inteſtato ſuccedit in bonis arrogantis. Iaſ. in l.arrogator. n.39. ff.de adopt.communem dicit. B.Villal.

PRO.Ars naturam imitatur.in §.minorem.Inſt.de adopt.

PRO. ars artium eſt regimen animarum.ca.cum ſit ars artium.de election.extra.

PRO.articulus, tũc, extremitatem temporis ſignificat l.4. §.1.ff.de condi.& demon. I.Bellon.

articulus mortis ſolus nõ inducit fraudis ſuſpicionem.cõmunis eſt opinio.Burſatus conſ.40.nu.70. Bonacoſſ.

articulorum in admiſſione partem citandam eſſe interlocutoriam eo caſu nullius eſſe momenti ſi aduerſarius non citetur teſtis eſt Aret.conſ. 75.Iaſ. in l.ſi op⁹ nouum n.9.ff.de no.op.nun.Butr.in c.2.de teſti. dicit tamẽ Iaſ.in Rep. l.admonẽdi n. 8.ff.de iureiur. poſt Abb.in c.quoniã contra.de ꝓb. ꝙ ſi facta concluſione in cauſa articuli amplius admirti non debent,ſi tamen admiſſi fuerint valet admiſſio, quia intelligitur tacite reuocata concluſio,quæ nedum expreſſe ſed tacite reuocari poteſt,vt ibi Iaſ.& in 1.lec.n.42.poſt Alex. ibi quod tamẽ intellige ſi iudex cõcluſionem in cauſa factã fuiſſe certus erat,alias non,&ſic concludẽdo dicas ꝙ articuli in dubio ſunt admittendi,ſecundum Rot.Deciſ.644.etiam poſt termini ad articulãdum,qſcunque vſque ad cõcluſionem in cauſa, licet forte de rigore iuris nõ eſſent admittẽdi. c.paſtoralis de excep.Rot.Deciſ.448.no. ꝙ oẽs & ſi admittãtur poſt concluſionem hoc ſaltẽ erit ex gratia egid.concl.447.de prob.& concl.745.de reſt.in integ.vbi limitat dũmodo res ſit integra & dicitur tũc eſſe integra qñ nũdum emanauit citatio Bar.& alij in l.& qa ff.de iur.om.Iud. Ab.& Dec.in c.relatum n. 5.de off.deleg.Rob.de ord.Iud.4.par. 5.prin. diſt.n. 56.& tũc ꝑ admiſſionẽ Articulorũ tacite rũpitur & reuocatur cõcluſio,dũmõ facta ſit cũ facultate reuocãdi, qua de re vide Afflic. Deciſ.115.n.2.egid.concl.55.57.Hypol. ĩ praxi.§.examinãda n. 52.ſtãt igitur cõcluſiones ex prædictis ꝙ articuli in dubio sũt admittẽdi.2.ꝙ in eorũ admiſſione pars eſt citãda,3.ꝙ articuli facta cõcluſione in cauſa admitti ñ debẽt, ſi tñ admiſſi fuerĩt valet admiſſio,& cõcluſio tacitè reuocata vr̃, ꝙ aũt in admiſſione articulorũ pars citari debeat no. Dec.qui cõem dicit in c.in noĩe Domini n.34.de teſti.qcquid dixerit Ab.qui in productione tantum partem citari debere arbitratus eſt.

ASCENDENTES poſſunt ꝑ ſtatutũ priuari legitima in totum.Io.de Rip.de legi.reſpon.7.nu.ſi.cõem dicit de legitima deſcẽdentium,vide infra in verbo legitima.n.65. B.Villal.

aſcendentibus nõ minus quàm deſcendentibus relinquenda eſt legitimæ titulo inſtitutionis.Com.dic.cõtra Bar.I.Clarus.§.teſtamentum.q.36.verſ.ſed quæro tu ſcis. P.Fich.

aſſaſſinus(vt vulgò fandi mos ẽ)q dicat̃,&quas luat pœnas, latè ĩ receptis sẽtẽtiis tradit Iul.Clar.ĩ prac.§.aſſaſſin⁹. F.Sua.

aſſaſſinus eſt ille,qui aliquem chriſtianũ occidi præcio mãdat alteri ſiue infideli,ſiue Chriſtiano,vt eſt cõmunis opinio. Clar.in §.aſſaſſinium.in prin. Bonacoſſ.

aſſaſſinus,licèt cõfugiat ad eccleſiam,non tamen ibi tutus erit,nec gaudebis ei⁹ immunitate. Sed poterit inde extrahi ꝑ quemcunque iudicem ſecularem. vt eſt communis opinio. Clar.in d.§.aſſaſſinium.verſ.item licèt. Bonacoſſ.

aſſaſſinus eſt ille,qui aliquem chriſtianũ occidi pretio mãdat alteri,ſiue infideli ſiue chriſtiano.communem dicit Aret. in conſ.163.nu.17.quem refert Plaza lib.1.delictorum.c.19. nu.2.Capic.deciſ.155.Clar.li.5.ſen.§.aſſaſſinium,ĩ pr.P.Fich.

aſſaſſinus licet cõfugiat ad eccleſiam, nõ tamẽ ibi tut⁹ erit, nec gaudebit eius immunitate , ſed poterit inde extrahi per quemcũque iudicem ſecularem.communem opinionẽ dicit Plaza.in c.19.n.24.Clar.d.§.aſſaſſi.verſ.Item licet. P.Fich.

aſſaſſinus tñ dicitur,vbi interuenit pecunia,lucríque ſpes certa.vt eſt communis opinio. Burſa cõſ.20.nu.40. Gabriellius conſ.170.Et aſſaſſinus ipſo iure amittit beneficium, etiã ſi eſt clericus.Gabriellius conſ.196.nu.5. Bonacoſſ.

aſſaſſinus dr̃,ſiue homicidium mãdetur fieri per certũ genus perſonarũ,ſiue per quẽlibet.vt eſt communis opinio.de qua.Boſſi.tit.de mandato ad homicidium.nu.16. Bonacoſſ.

aſſaſſinus,vt poſſit offendi,bãnum cũ indiciis,quę fuiſſent ſufficientia ad inquiſitionẽ,nõ ſatis eſt,ſed requirũt teſtes examinatos idoneos,parte citata legitimè,& probata veriſimilia argumenta in aſſaſſinamento.vt eſt cõmunis opinio.Boſſius de mandato ad homicidium.nu.20. Bonacoſſ.

aſſaſſinus,vt quis poſſit impunè offendi,ſententia requiritur. Boſſius.de mandato ad homicidium. n.21.communem, dicit.Bonacoſſ.

aſſaſſini omnes illi dicuntur, qui pecunia alióue pretio cõducti homines occidunt,ſeu percutiunt, nihil tale ab eis præcauentes,ſecundum Dominic.Ancha.Imol. Vanchelium , & Probum in c. 1.de homicid.in 6. eam conſtitutionem intelligẽtes in iis, qui aliquem chriſtianum mandant occidi per homicidas pecunia ad id cõductos,etiã ſi homicidarij chriſtiani ſint.idémque tenẽt Bart.in l.nõ ſolùm.§.ſi mãdato.n.14.ff.de iniuriis,& in l.Cicero.ff.de pœnis.Pau.de Caſt.in l.1.§.fi.ff.de eo per quem factum erit,Bal.& Sal. in l.nõ ideo minus. C.de accuſatio.Ang.in l.q ſepulchra.C.de ſepulch.viola.Alex.cõſ. 166.videretur. n. 1. vbi dicit cur aſſaſſinus ſic appelletur.li.7. Marſi.in prac.crimi.§.examinãda.n.21.& §.diligenter.n.156. & in l.vnica.n.105.C.de raptu virginum. Carreri.in pract.crimi.tit.de homi.§.circa tertiũ.in prin.Grammati.voto 8.& 11. & Capic.deciſ.155.quorum opinio communis eſt,&conſuetudine receta,teſte Aret.conſ.163.ſicut n.17.&eſt adeò recepta,vt pauci ſcriben.ad modũ refragẽtur,vnde is,qui potũ abortionis cauſa dederit, & ſequutus fuerit abort⁹ infantis iã animati,pœna mortis puniẽdus eſt, l.pe.C.de ſicari.& l.diu⁹. ff.de variis & extraor.crim.Si verò abortus eſſet infantis nondum animati,pœna extraordinaria exilij puniẽdus veniret,l. ſi mulierem.ff.de ſicar.& ibi Marſi.& Io. Igneus ĩ l.1.§.occiſorum.ff.ad ſillania.&no.in c.ſi aliquis per illũ tex.de homi.ſed dato ꝙ nõ mors, nec abortus fuerit ex potione illa ſequutus vilis dãnandus eſt in metallũ,& honeſtus in inſulã relegãdus amiſſa parte bonorũ, tex.eſt in l.ſi quis aliquid.§. qui abortionis.ff.de pœnis:tñ no.fœmina quæ ob pecuniam fœtũ etiam nondum animatum potionibus ſumptis abegerit, vt locus fiat ventris ſubſtituto,mortis pœna eſt puniẽda, tex.eſt inſignis ĩ d.l.Cicero,quẽ ad hoc dixerũt celebrẽ,&ſingularẽ Fel. & Anania.in c.ſi aliquis de homicidio,Card.in c.ſicut 2.e.tit. Deci.conſ.135.Ananias,& ibi Bolog.conſ.1.col.fi. F.Viuius.

aſſaſſinamẽtum requirit pecuniam interueniſſe,ſed nõ eſt neceſſe vt ſit mãdatum. vt eſt communis opinio. Boſſius de mandato ad homicidium. nu.23. vide Pariſium conſ.166. in quarto volumine. Corne.conſ.249.litera R.vol.1. Et aſſaſſinare ſecundum communem vſum loquendi eſt interficere clam cum magna copia.communis autem vſus loquẽdi prę fertur proprietati verborum. vt eſt communis opin. de qua Gratus conſ.52.n.51.in 2.volu. Bonacoſſ.

aſſaſſinium, vt probetur, non requiruntur tam claræ probationes,vt aliàs in criminalibus,ſed ſufficiunt probabilia argumenta.vt eſt communis opinio.Clar.d.§.aſſaſſinium.verſ. præterea. Bonacoſſ.

Aſſertio facta à perſona prohibita,quæ nõ poteſt liberè talem actũ facere,niſi cõcurrente eo qđ aſſerit̃,ſuſpecta reddit̃, & in fraudem legis emanata dicitur,ita ꝙ ei nõ creditur.Ber. latè,qui cõmunem dicit conſ.135.& conſ.206.volu.1.Rimi. in l.ſi forte.poſt gl.Bar.Alex.& Iaſ.ff.de caſt.pec. Io.Fich.

aſſaſſi

Universidad de Deusto Biblioteca

Assassinium ſit probetur, non requiruntur tam claræ probationes vt alias in criminalibus, ſed ſufficiunt probabilia argumenta. communem dicit Boſſ. in tit. de conuictis. nu. 55. & in tit. de indiciis. nu. 201. quod atteſtatur Plaza. in c. 19. nu. 19. Clar. d. §. Aſſaſſinium. verſ. præterea. P. Fichard.

Aſſeruo morientis cõtra delinquentem nõ facit indicium de iure cõmuni. At ſecus hodie de conſuetudine generali, vt eſt communis opin. Soarez verſ. aſſertio. n. 278. vide Gratum reſp. 57. nu. 30. in 2. vol. Bonacoſſ.

aſſertio morientis cõtra delinquentem, & ſi nec inquiſitio niſi idoneum inditium ſuggerat iure communi: tamen hodie contra, conſuetudine generali ſuggeret, vt ait receptum Iul. Clar. §. vlt. q. 21. verſ. aſſertio. F. Suarez.

Aſſertioni de cauſæ interuẽtu ſine qua actus alioquin inutilis, ſeu fiat in teſtamento, ſeu in contractu, nulla fides habetur. vt commune eſſe doctorum placitũ ſunt auctores Alex. & Dec. in l. ſi donatione. C. de coll. Dec. conſ. 20. & conſ. 602. Iaſ. conſ. 154. lib. 2. & in l. ſi is, q ex bonis. ff. de vulg. Io. Coraſ. in l. frater à fratre. §. quæſitum. nu. 55. ff. de cond. indeb. latè acutus iuris enucleator Arius Pinel. in l. i. par. 3. n. 23. C. de bo. mater. Amplia vt hæc generalis definitio etiam in principis aſſertione procedat, vt receptum pono ex laſo. in l. vlt. nu. 3. C. ſi cõtra ius. Dec. conſ. 558. & conſ. 575. & 602. Gram. deci. 103. nu. 229. Alc. reg. 3. præſump. 8. nu. 5. quanuis ineptè profectò, & abſurde Bellon. conſ. 49. nu. 12. cõmune eſſe effuti uerit, vt vnicuique cauſam abſque qua procedere res nequit, intereſſe aſſerenti credatur: excipies tñ in iudice cauſam delegationis enuntiante, cui fides non denegabitur. vt cõe aio ex Alex. n. 55. Iaſ. nu. 59. in l. i. ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſd. Decius in c. ſi pro debilitate, nu. 6. ff. de offic. deleg. F. Suarez.

aſſertioni alicuius ſtatur cùm aliquid permittitur cum cauſa, q ſit cauſa. Bello. conſ. 49. nu. 12. cõmunem dicit. B. Villal.

Aſſeſſoris imperiti electo̊r ex iniuſta ſentẽtia obligabitur, vt communem eſſe ſententiam ait Curt. Iun. in rub. nu. 26. ff. de offic. eius cui mandata eſt iuriſdictio. F. Suarez.

Aſſeſſorem imperitum eligens, tenetur & obligatur ex ſententia iniuſta. Cur. Iun. in rubrica de offic. eius cui. num. 25. ff. communem dicit. B. Villalob.

P R O. Aſſeueratio ſeu profeſſio nuda non inducit ius, neque probationem. in l. non nudis. C. de probationib. in l. neque profeſſio. C. de teſtam. I. Bellon.

aſſertioni meritorum (etiam quod fuerint ſpecificata) non creditur, (etiam quod fuerint iurata) niſi legitimè probẽtur, alioquin vnicuique licitum eſſet legem fraudare, interpoſito iuramento, contra l. ſi quis inquilinos. §. fi. & ibi tradũt docto. ff. de leg. 1. Ita hanc opinionem tenet Alex. Corn. & Dec. in l. ſi donatione. C. de collatio. Soc. Sen. in conſ. 66. incip. fruſtra plenitudini. verſ. 4. reſpondetur. Et vltra hãc opinionem proſequitur, & defendit, & videtur communis opinio, vt cõſtat ex dictis per And. Tiraq. in l. ſi vnquam. C. de reuocand. donatio. in gl. donatione largitus, nu. 79. vbi poſtquam allegauit plurimas authoritates vſque ad numerum 19. ſubdit: quod hanc opinionem credit veriſſimam ratione, de qua ſuprà. Magis communem teſtificatur Socinus Iunior in conſil. 8. nu. 29. vol. 4. F. Muſculus.

Aſſiſtens propius delinquẽti, auxilium præſtare dicitur, at ſecus qui procul aſſiſtit. commune inquit Alex. conſ. 138. n. 4. li. 5. inſpiciendumque ſemper erit, nũ ex induſtria aſſiterit, necne, vt humaniter conſuluerunt Io. de Amicis conſ. 53. Riminald. conſil. 13. quos refert, & prudenter conſtringit Iuli. Clar. in pract. §. vlt. q. 90. verſ. quæro. F. Suarez.

aſſiſtens armatus iuxta vulnerantem, vel occidentem dr̃ ei præſtare auxilium, vt eſt communis opin. de qua Alex. in cõſ. 138. n. 4. in 6. vol. Secus ſi à longe eſſet. vt eſt communis opi. Soarez. verſi. aſſiſtens. nu. 28. Niſi ex induſtria ſtaret à longe. quod eſt ſemper animaduertendum. Bonacoſſ.

aſſiſtens delicto non tenetur obuiare delicto. & ſe periculo ſubiacere vt eſt communis opin. Nouellus in tract. ad defenſam. n. 99. fol. 59. & no. quòd aſſiſtere eſt cum aliis eſſe, gl. in verſ. aſſiſtere. l. fi. C. de aduoca. diuer. iudi. plura de iis, qui aſſiſtunt, Carrerius in ſua pract. cri. fol. 72. Et de aſſiſtente maleficio. Rimi. in conſ. 22. n. 10. & ſeq. Bonacoſſ.

Atrocia & atrociſſima delicta quæ ſint, regulam certam dari non poſſe, ſed ſtandum arbitrio iudicis, communem dicit Alciat. in capitulo cùm non ab homine. nu. 28. de iudi. Villalobos in communes opiniones, ſub litera D. nu. 56. Alij tamen ex pœna diiudicandum aiunt. eámque communem dicit Socin. conſ. 157. nu. 5. lib. 2. cui addendum cõſilium Barb. 48. lib. 2. & Dec. conſ. 65. Clar. in lib. 5. ſent. §. 1. verſi. ſunt. vbi ſubdit aliquot delicta atrocia & atrociſſima in ſpecie. P. Fich.

Atrocia, & atrociſſima delicta quæ ſint, iudicis arbitrio relinquitur, vt eſt communis opin. Clarus in §. 1. verſi. ſunt. vbi aliqua atrocia & atrociſſima enumerat delicta. Et delictum reputatur atrocius, vbi interuenit pecunia. Menochius de arbitrio iudicis caſu 357. nu. 14. Bonacoſſ.

Attentata poſt appellationem iudicialem ſunt omnino reuocanda, poſt appellationem autem extraiudicialem, reuocãtur ſolùm ea, quæ ſunt contra appellationẽ. Dec. in c. bonæ. nu. 18. de appel. communem dicit. B. Villal.

attentata contra appel. extraiudicialem nõ ſunt nulla ipſo iure, ſed veniunt reuocanda, communem dicit Phil. Franc. in c. 1. in prin. extra de appel. I. Fichard.

attentata poſt appellationem. Et ſi per comparationẽ coram iudice à quo poſt appellationẽ renunciatum ſit appellationi, tñ iudex ad quem poterit de attentatis poſt appellationẽ cognoſcere in viam nullitatis, ſm Io. And. & Im. in c. cũ veniſſent ſm vnum intellectũ. extrà de eo qui mittit. in poſſeſſ. ſicut nec per deſertionem appellationis attentata poſt appellationem reconualeſcunt. Balb. deciſ. 385.

Attẽtatorum reuocationis via eſt magis priuilegiata q̃ ſit interdictum poſſeſſorium recuperandæ: qa per attentationẽ offenditur lex. pars. iudex. qñ licet exceptio p notoriũ eſt de fectus ꝓprietatis obſtet agenti recuperandæ, ſecus tñ erit qñ quis petit reuocari attentata: qa non repelletur quãuis obiciatur q̃ notoriè conſtet de non iure petentis. & in poſſeſſorio requiritur libellus, & litis conteſtatio: ſecus in reuocatione attẽtatorum: quia ſufficit q̃ fiat officio iudicis teſte Alex. conſ. 99. col. 3. in prin. lib. 5. vbi doct. in apoſtil. dicũt q̃ opin. Alex. practicat. & q̃ non auditur allegans nõ ius: imò etiam ſi attentans vincat in principali, adhuc pro forma reuocanꝫ attentata. qđ ẽt confirmat Dec. conſ. 103. col. 1. in priñ. quem vide ẽt conſi. 209. Differentiã aũt inter appellationẽ iudicialẽ & extraiudicialẽ in mra attentatorũ, vide p Rol. de ord. iudic. 6. part. tit. de appel. n. 390. & ſeq. Et an attentata pendente cauſa nullitatis debeant reuocari, ſicut attentata pendente appellatione: dic vt per Caſt. in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iudic. vbi videtur tenere contra Bart. in l. 1. nu. 18. C. quando prouoc. non eſt neceſſ.

Attentata & innouata pendente appellatione ante omnia reuocanda ſunt l. ex illo, & l. minimè. C. de appel. & l. 1. ff. nil nouari appel. penden. & c. bonæ memoriæ. & cap. an ſit. de appella. & hæc Communis regula tandem cenſetur iuris vtriuſque regula commu. Item attentata pendente appellatione ſunt omnino reuocanda per iudicem ad quem, ſecundũ Ioannem Andr. & alios communiter in cap. non ſolùm per text. ibi de app. lib. 6. imò iudex à quo poſſet reuocare etiam, quæ ab eodem vel à partibus nouata fuerit appellatione pendente tex. eſt in cap. cum teneamur de appel. vbi Præpoſ. & Deci. in cap. ſolicitudinem eodem titul. ampliatur. Item etiam ſecũdò præmiſſa regula, vt non modò reuocanda veniant ante omnia attentata poſt appellationem interpoſitam, ſed etiam, innouata ante appellationem & poſt ſententiam intra tẽ ſpatium ad appellandum textus eſt in d. c. non ſolùm, quẽ celebrat Fran. & cæteri oẽs ibi & ait eſſe incognitũ legiſtis Corſ. in ſing. in ver appellatio, in prin. idẽque ꝓbat tex. in l. & poſt. ff. de tranſact. gl. in l. ex iudiciorum. ff. de accuſatio. in verb. ſecuta, quam dixerunt ſingularem. Bald. in c. quærenti de offic. deleg. Paul. Caſtren. in l. cius qui. §. ſi cui. & l. ſeq. ff. de teſtam. & Alex. in l. 3. §. ſi ſeruus. ff. de acq. poſ. vbi eam atteſtatur eſſe cunctis Doctorum ſuffragiis receptam, verum hoc habet Iocũ in cauſis ciuilibus, ſecus verò in criminalibus, nam j. decẽ dies conceſſos ad appellandum exequi ſententia capitalis p iudicem contra Reum condemnatum poteſt, quando appellatum non eſt per ipſum Reum, ſecundum Bart. in l. non tñ. ff. de app. & Guliel. de Cun. Pet. & Bal. in l. additos. C. de epiſc. audien. vbi Paul. Caſtr. ait ita ſeruari de conſuetudine. & apertius poſt alios ſignatos per eum Follerius in pract. cri. in verſ. pœnis debitis feriantur. nu. 5. & idem videtur ſentire in Bannit. videlicet q̃ infra tempus datum ad appellandum interfici impunè poſſit. Spe. in tit. de execu. ſent. Bal. in d. l. additos, Rom. Soc. & Iaſ. in l. 3. §. ſi ſeruus. ff. de acq. poſſ. Bar. in l. additos. C. de app. & Marcus Arit. Blan. in prac. crim. in tu. inci. an ignorantia excuſet à delicto. n. 108. 111. cũ aliis ſeq. poſt alios cõgeſtos p eum, vbi recitat iſtam opinionẽ eſſe magis cõem ac veriorem tertiò ampliatur, q̃ attentata reuocanda ſunt ẽt deſerta cauſa appellationis, ordinariè tñ & dato libello, ſecundum Doc. in c. cum veniſſent Fran. in d. c. nõ ſolũ. & in c. ſæpè. de ap. in 6. Lapũ in alleg. 1. & Rotã dec. 130. in nouis. & Pet. de Benintendis deciſ. 40. num. 3. vbi recitat iſtam eſſe Cõem opin. atque refert ãlios cõtrariæ opinionis authores. Quartò

ampliatur

Universidad de Deusto
Biblioteca

ampliatur, quòd att ētatorum reuocatio fieri debeat, etiam si obiiciatur appellanti notorius defectus iuris in negocio principali, etiam in causa quæ super beneficio tractatur, secundū Ant. & Francum in 7. differentia, in dicto cap. bonæ memoriæ. & Deci. in cap. ex parte. il 2. de rescript. per tex. in capit. si constiterit. de accus. vnde eadem ratione, imò fortiori idem concludunt, atque firmant scribent. omnes in rebus ꝓfanis, & temporalibus, vt scribit Alexand. consil. 99. vol. 5. numero 9. vbi Apostillator meminit istam fore Communem opinionem: in contrariam verò partem inclinauit Affl. post alios signatos per eum deci. 98. sub num. 6. pulchrum est dubium, & decis. 452. quidem Curbiceruix, sub nu. 5. quam quippe tanquam tutiorem in iudicando, consulēdoque amplecti semp non erubescerem. Sed vbi hic tractaretur super ecclesiastico beneficio contrarium similiter tenuere Rota decis. 55. in nouis, & decisio. 14. & decis. 348. in antiquis. Oldrad. cons. 1. Im. in d. c. bonæ. & videtur verior opinio ꝓ primam sententiam Ant. & sequacium superius relatam: cum beneficium sic clesiasticum nequeat sine canonica collatione, & necessarium sit aliquo colore saltem canonici tituli possessionem iustificare, iuxta gl. illam celebratissimam in clem. vnica, de causa possess. & propriet. cæterùm limitatur regula prædicta ita ampliata primò non procedere, vt attentata, & innouata reuocanda non sint ante omnia, in casibus illis in quibus appellatio iure non est admittenda, vt voluit glo. communiter approbata in dict. c. non solùm. in vers. casibus. Inno. in cap. pastoralis. nu. 3. de offi. deleg. Bal. in cap. sancimus. quo temp. miles, in vsib. feudorum. & Petrum Duennas in regula 45. appellatione pendente. num. 10. vbi ipsam Communem limitat atque declarat, & memoratam regulam, limitat quoque Corse. in sing. incip. appellatio. il. 1. in septē casibus, & Soci. in reg. 21. & in 23. aliis casibus limitat Petr. Duen. in d. reg. 42. ꝓ totā. F. Viuius.

Attestatio, si non sequatur effectus, punitur de iure communi, vt est communis opin. Clar. q. 92. in princ. secus de generali consuetudine approbata per totum mūdum, vt est cōmunis opinio, de qua Syluanus in consi. 43. in 1. vol. vbi ampliat, etiam in cōcitāte populum, & seditioso. vide Duen. reg. 35. Soc. reg. 31. Capram reg. 66. fol. 85. Corne. cons. 202. litera G. in 1. vol. vbi de venenante, qui ad actum proximum venit: vbi consulit, quod morte non moriatur. idem corne cons. 249. vol. 1. vbi de assassino, qui ad actum proximum venit, vide Iaf. in cons. 137. in 1. vol. Si ꝙtingat tibi casus alicuius maleficij attentati, & volueris scire, qua pœna sit puniendus attentans, vtere practica, quam ponit Soci. in l. 1. num. 36. col. fin. ad fin. ff. quòd quisque iur. vbi pulcherrimè vide Capram d. regul. 66. vbi ponit quando quis sit, vel non sit pœna dignus, qui non cogitat, nec agit, nec perficit delictum. in delictis autem atrocissimis, pro vt in crimine læsæ maiestat. oppugnatę patriæ, Simonię, & in volente venenare aliquem. Si lex expressè ponit, pōt iudex pro solo conatu, etiam pœnam mortis imponere, si fuerit deuentum ad actum proximum, & lex, vel statutum conatum puniat, aliàs secus, quia debet puniri conatus extra ordinem, & acrius punitur, qui ad actum venit proximum, quàm qui ad remotum. Clar. vbi suprà. vide Fontanellam inter cons. crimi. cons. 97. nu. 9. lib. 2. vbi plures allegat, quòd attentatum non punitur, nisi sit consumatus effectus. Etiam si sit assassinamentum, quia non comprehenditur in statuto, quod requirit actum perfectum. Bal. cons. 410. in 2. vol. Bonacoss.

Attestationes non publicatæ, etiam inter easdem personas coram alio iudice non probant. Fel. in c. causam, quę. n. 13. de testibus. communem dicit, etiam si iudex coram quo producuntur, sit secundæ instantię. Alex. cons. 82. nu. 20. vol. 3. communem dicit, quem refert Fel. in d. c. causam quæ. B. Villal.

attestationes non editæ, seu (vt doctorum sermo est) publicatæ, non probant coram alio iudice etiam inter easdem personas, vt commune prodit Felin. in c. causam quæ. nu. 13. de testi. quin nec fidem facient si idem sit iudex illius instantiæ qui fuerit alterius, vt commune ait Alex. cons. 82. nu. 20. li. 3. laudatus ab addit. ad Fel. vbi suprà. F. Suarez.

PRO. AVARVS est insatiabilis, cui totus mundus nec obolus est. vñ semp auarus eget. Eccl. 5. in c. sicut hi. 47. dist.

PRO. Auarus est cæcus. in c. auaritiæ cæcitas. vbi canoni. de elect. lib. 6. Bellon. Tolos.

PRO. Auarissimum genus est mulierum: facilius enim se obligat, quàm alicui donet mulier. l. sed si ego. in fine. vbi gl. ff. ad senatusconsul. Velleia. Bellon.

PRO. Auaritia est omnium malorum mater. §. cogitatio. circa medium. in auth. vt iud. sine quoq. suffr. coll. 2. Bellon.

PRO. Auaritia legitimis actibus est ferienda. l. si quis in suo. C. de inoffi. testam. Idem Bell.

auctores vulgò recepti fidē in causis faciunt, ac præsertim si de eorum ꝓfessione tractetur. commune insiunt Niger in l. 1. si cer. pe. & qui eum laudat Viuius lib. 1. opi. 111. F. Suarez.

auctoritatis propinquorum in fœminarum contractibus exactæ defectus, si contractus ipsis sint vtiles contractib. non oberit. vide infra vers. mulieribus. F. Suarez.

auctoritas doctorum pròbabilis duntaxat est, nō est necessaria, vt cōe effat Curt. cons. 160. n. 4. est cōsi. 136. n. 8. F. Suar.

auctoritas doctorū solùm est probabilis & non necessaria, Cur. iun. cons. 160. n. 4. & cons. 136. n. 8. cōem dicit. Villalob.

auctoritas ꝓpinquorum exacta in mulieris, seu gestis, seu contractibus, seu vltimis voluntatibus à propinquis in suam ipsorummet vtilitatem non potest interponi commune ait Io. Dilect. de art. testan. caut. 2. nu. 4. F. Suarez.

PRO. Audacia circa licita approbatur, & circa illicita reprobatur. in l. Gallus. §. videndum. ff. de lib. & post. iuncta l. si quis in tantam furoris audaciam. C. vnde vi. Bellon.

Auocatio causæ à Pontifice intercedens eius est vis, ac momenti, vt acta postea per iudicem etiam aduocationis ignarū irrita, inualidáque ducantur. vt cōe testificatur Rip. rectè explicans in c. cum M. nu. 96. de constit. quæ eo ipso facta censebitur, quod pontifex de causa cognoscere auspicatur: vt cōe fat idē Rip. eodē in loco n. 97. & vide j. ver. princeps. F. Suar.

auocatio causæ facta per Papam, operatur, ꝙ facta per iudicem etiam ignorantem aduocationē, non valeat. Io. de Ripa in c. cum M. de const. nu. 96. communem dicit.

Intellige si fiat motu proprio papæ, secùs tamen si ad petitionem partis. Idem ibi communem dicit. B. Villalo.

auocatio causę dicitur eo ipso ꝙ Romanus pontifex incipit cognoscere. Idem Rip. ibid. nu. 197. cōem dicit. Villalob.

Aureus, & solidus in iure inter se æquiparantur, & hæc solidorum nominatio pro aureis accipitur l. quotiescunque. C. de susceptio. li. 10. Prępo. & c. vbi ait esse casum Rogerius. in l. si pr̄. §. fi. ff. de don. nam secūdum eum dicitur ibi, ꝙ solidus legalis valet aureum. Hoc quippe nō exprimit ille text. sed tātum quòd libra auri esse debet de 72. solidis. Illi solidi an sint aurei text. ille non aperit aliter. vnde certius, & melius, probatur in §. fin. Inst. de pœn. tem. litig. iuncta l. pen. in fin. ff. de in ius voc. ibique gl. & Ias. not. & c. iura ita vnita ad hoc ppendit Aldobran. in §. sed hoc iure, nu. 3. Inst. de Atilia. tuto. & idē firmat, & tenet gl. Bald. Salic. in l. quicunque. C. de ter. fug. & in l. fi. & ibi Bald. & Paul. de Cast. C. com. de leg. Nic. de Neap. & Faber in §. 1. Inst. de don. Solidi autem inde appellari reperiuntur (vt arbitratur Budæus quem citat Aldobran. in loco præcitato) quasi iusti, & integri pōderis, seu (& forsan melius secundum gl. in l. 1. C. de vet. nu. pot. lib. 10.) à soliditate qui de solo auro fiunt, & isti dicuntur aurei legales, quorum 72. constituunt libram auri. d. l. quotiescunque secundum communem intellectum not. gl. in d. l. si pater. §. fin. & in l. fi. ff. de in ius voc. & ibidem Ias. gl. in §. nos autem, instit. de Attilia. tuto. Canna. in tract. de insinuatione in 2. part. q. 31. meritò ex hoc infertur ad vnum valde vtile ꝙ cum hodie aurei, quibus vtimur, vt Veneti, Florentini, & id genus deminuti reperiantur, & minoris ponderis circumferantur adeò ꝙ 96. aurei requiruntur ad constituēdam libram auri, colligitur seu sequitur ex præfatis vtiliter donationem vsque ad 70. aureos, & vltra valere posse sine insinuationis interuentu, & sic in maiori summa aureorum nunc decurrentium, ita Paul. de Cast. in d. l. fi. C. cōia de leg. in prin. Ias. in dicta l. fi. ff. de in ius voc. Deci. cons. 239. nu. 2. & cons. 432. nu. 15. Socin. cons. 48. vol. 1. Soc. Iun. cons. 118. n. 10. vol. 2. & Bell. cons. 4. col. pe. & seq. F. Viui.

Auth. quas actiones. C. de sacrof. eccl. haber locum in quolibet loco pio vel villa. Cur. Iu. cōs. 134. n. 38. cōem dicit. Vil.

authen. sacramenta puberum. C. si aduers. vend. habet locū etiam in donationibus. Curt. Iun. cons. 141. n. 2. communem dicit. & Ant. cum Dec. cons. 182. in princip. Villalob.

auth. quas actiões. C. de sacr. ecc. locū hēt in quolibet pio loco vel etiam pago vt cōe ꝓfert. Curt. Iu. cōs. 74. n. 38. F. Suar.

auth. sacramēta puberum C. si aduers. vendit. & in donationibus seruari debet: vt commune enarrant Dec. cons. 181. in prin. Cur. Iun. cons. 141. nu. 2. F. Suarez.

Auth. sacramenta puberū. C. si aduersus vend. nō habet locū qñ minor qui iurasset enormiter esset læsus, nec remediū auth. rōne enormis læsionis tollitur ꝓ iuṙm. Phili. Dec. in cōs. 31. n. 2. & in cōs. 86. n. 6. Et hanc cōem opi. appellant idē Phil. Dec. in cons. 45. in prin. & Marian. Socy. Iun. in cons. 144. nu. 34. cū pluribus adductis authoritatib. in 1. par. cons. kircho.

Authentica, Bona damnatorum. C. de de bonis proscr. ꝓcedit in damnatis mortem seu proscriptis, & quando bona

Universidad de Deusto Biblioteca

auferuntur tacitè in consequentiam alterius pœnæ, secus si expressè & principaliter, vt in Auth. de iceſt. nup. §. 1. coll. 2. & quando ita punitio tantùm in bonis aut ī parte bonorum, secundùm Petr. Cyn. Bar. Ang. & Sal. in dicta Auth. Bar. in l. 1. co. titul. Balb. decis. 260.

Authent. Res quæ. C. communia de legat. locum non habet, quando causa fideicommissi præcessit causam dotis, sed videtur habere locum, quando causa dotis præcessit causam fideicommissi. Ang. de Peru. in Auth. de restit. & ea quæ parit. in vndecimo mense. coll. 4. & Ias. in d. Authen. res quæ. num. 29. vers. ex secunda habetis extentionem. Sed sentētiam contrariā veriorē & ꝓbabiliorē esse scribit Barth. Soc. cōs. 23. 3. vol. consil. Et hanc authoritate præstantissimorum virorum firmari meminit Io. Crottus in l. filiusfamilias. §. diui. nu. 168. vers. vltimò confirmatur. ff. de leg. 1. & communem esse dicit Roland. à Valle, in consil. 85. vbi ipse post Socy. argumentis, q̄ in ꝟrium adducunt, respōdet, in 1. Tom. cōs. kerchouius.

Auth. Minoris debitor. C. qui dare, tut. vel curator. possunt etiamsi loquatur in curatore, tamen secundum cōem sententiam etiam in tutore locum habet. Ita cōmuniter Doct. concludere, & communiorem sententiam esse inquiunt Angel. Aret. in §. fi. in fi. Instit. de author. tuto. & in §. actionū. vers. q̄ro qui possint esse tutores, nu. 33. Instit. de act. & Rol. à Valle, in cons. 83. nu. 6. in 1. Tomo. kirchouius.

AVVS in successione neptis potior erit fratribus non vtrinque coniunctis. commune fatur Bellon. consilio 24. in princ. F. Suarez.

Auus nepoti præterito ex emācipato filio pupillariter hodie ritè, rectéque substituet. commune enunciat Rip. in l. 2. n. 31. ff. de vulg. & pupil. B. Suarez.

auus excludit in successione neptis fratres non vtrinque ꝰ iunctos, Bello. cons. 24. in prin. communem dicit ex glos. in l. 1. ff. de iur. & fact. ignor. in ver. potiorem. Villalob.

De iure regio quicunque ascendens excludit fratrem defuncti per l. 7. tau.

auus potest hodie pupillariter substituere neponi præterito ex filio emancipato, communem asserit Franc. Ripa in l. 2. numero 31. de vulgari & pupil. B. Villalob.

auus si dotauit neptem ex filio, an imputetur ipsa dos in legitimā eiusdem filiæ in bonis patris ipsius auo defuncto: vide per Alex. consil. 179. lib. 5. Ang. & doct. in l. in quartam. ff. ad leg. Falcrid. dicunt non imputari. Sed aduerte q̄ alia opin. videtur vera quando auus dotauit contemplatione sui & nō filij: & de hoc liquidò constat, vel per vehementia indicia. & sic videtur intelligenda l. auus. ff. de iur. dot. Sed si dotauit cōtemplatione filij, vel dubitatur, quo casu idem videtur esse. l. dedit dotem. ff. de collat. bon. & tunc neptis in suam legitimā imputare debet, quasi à patre dotata. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulgar. & pupil. Breui enim manu videtur ipsi filiæ data: vt per Angel. hic quem sequuntur Imol. & Alex. col. 26. vers. quærit etiam Ang. Alex. cons. 31. n. 4. lib. 4. cons. 170. lib. 5. & hanc opin. in fortioribus terminis tenuit cons. 96. lib. 2. Et sic videtur q̄ in dubio possit dici dos data ab auo fuisse ꝯtemplatione filij, & propterea vti profectitia in legitimam computari debeat. Et hæc præsumptio cadit vbi filius est dives: secus si pauper: quia tunc onus dotandi spectat ad auum, cū filius nō possit dotare. Bald. in auth. res quæ. col. 1. C. com. de leg. sequitur Alex. in l. 1. vbi Ias. nu. 16. ff. solut. matrim. vbi dicit communem opin. q̄ auus teneatur dotare neptem, nisi cum filius esset dives: quia tūc spectaret ad filium, sicut onus alimentandi. Bart. in l. non quemadmodum. ff. de lib agnos. quo casu si filius est pauper & dotet tunc auus, censetur dotare contemplatione sui, vt propterea non debeat tunc dos imputari in legitimam. Dec. consil. 81. col. 3. 6. dub. verticulo & hoc sanc. Put.

auus non potest relinquere nepoti etiam legitimo ex filio spurio, stante legitima sobole, secundum cōmunem per Ias. in l. hæreditas post nu. 8. C. de his quib. vt indig.

AVXILIVM ferens delinquenti, eadem pœna puniendus est qua principalis delinquens. Comm. dicit Corn. consi. 8. in litera A. lib. 3. quem refert Dec. in c. 1. numero 12. de offic. delegat. relegatus per Crauet. consilio 220. num. 12. vers. sed arguitur. Socin. consi. 188. num. 7. versic. si diceremus. lib. 9. quem refert pract. Conrad. num. 4. Bologni. consil. 5. versic. 2. de hoc. & hoc etiam si manum maleficio non apposuerit, prout communem esse attestatur Decius in loco prælegato. Alij verò dicunt, quod, Aut auxiliator dedit immediatam causam delicto, & punitur eadem pœna, Aut verò non fuit immediata causa delicti, & puniendus est mitiori pœna extraordinaria, & hanc opin. dicit commu. legist. & canonist. Soc. in dicto consil. 188. vt illum refert Didac. in repet. clemen. si furiosus, numero secundo, & Plaza. libro 1. delictorum. cap. 16. num. 2. in fine. Ita etiam tenere communiter Doctor. attestatur Practica Carrer. nu. 69. Quinimò etiamsi propter aliquā qualitatem veniret principali delinquenti imponēda maior pœna quàm auxilianti, adhuc esset auxiliator eadem pœna puniendus, dummodò tempore commissi delicti sciuisset illam qualitatem aggrauantem delictum, & hanc dicit esse cōmunem opin. Pract. Conradi. num. 6. Et posterior opinio æquior videtur, nam proculdubio minor est culpa auxiliantis quàm principalis, & consequenter mitius etiam videtur puniendus. Et dicit Salicet. in l. vnic. num. 24. C. de raptu virgin. quòd hanc rationem ponderarūt Theologi & Canonistę, & quod opinio Bartoli, quàm iudices imitantur, occidit animā Hæc Clar. dicto libro quinto §. fin. quæst 90. in princip. vbi tamen ex sua mente aliam quoque facit distinctionem iōgam. vide ibidem. P. Fichard.

auxilium præstans post commissum delictum non dicitur verò auxiliator, vt dicit Bartolus in l. 3. §. si quisquā. ff. ad Syllcian. & est communis opinio vt attestatur Augustinus ad Angelum. de malefic. in verbo, & Andream. numer. 5. & ideò regulariter nō est puniendus ea pœna qua principalis, sed mitiori & hanc esse frequentiori calculo receptam dicit Plaza lib. 1. delict. c. 16. numero 15. Clar. dicto §. fin. quæst. 90. versi. aut verò. P. Fichard.

Auxilium & opem si quis præstiterit in delicto, etiamsi ipse manum non apposuerit, tamen pari pœna cum faciente & committente punitur. Ita voluit gl. in verb. pari pœna. vbi ipse quadruplicem consensum, scilicet, negligentiæ, consilij, cooperationis, & authoritatis, seu defensionis constituit, & in tertio casu cooperationis æqualiter peccant facientes & consentientes in cap. 1. extrà de off. & potest. iud. delegat. quam glo. refert Bal. eamque approbat in l. raptores. numero sexto. versic. vlterius no. C. de epis. & cle. Et hanc notabiliter declarat Panor. in d. c. 1. numer. 5. Ita quoque voluerunt alij Doct. Bar. in l. is qui opem. num. 5. & in l. in furti. §. ope. num. 2. & 3. ff. de fur. Angel. Are. in tract. de malefic. in verbo, dicto maleficio semper astitit. num. 10. versi. quæro qua pœna puniatur præstans opem. & ibi. in addit. August. Ariminensis, Bartho. Cepolla in consil. 34. num. 22. vers. & pro prædicta decisione adduco. in consil. criminalibus Barto. Socin. in suo eleganti consil. 188. num. 6. versi. sed iterum instari posset. & num. 7. versi. confirmatur ista responsio ex alio. in 2. volum. consil. Hanc Docto. communem opinionem esse consulendo inter cætera scribit Petr. Philipp. Cornæ. in consil. 8. num. 1. versic. sed præstitit opem. in 3. volum. consil. Et hoc casu non adhiberi illam distinctionem, an ille cui præstatur auxilium esset aliàs facturus vel non, cuius doctrinæ meminerunt Dy. in c. nullus ex consil. num. 3. de regu. iur. in 6. Bart. in l. non solùm. §. si mandato meo. ff. de iniur. Tradit Dec. in d. c. 1. num. 12. extrà. de offi. & potest. iud. delega. Et hanc tanquam communiter approbatam adiectis declarationibus & limitationibus ipse approbat. licet Felin. aliam magis communem esse tradiderit ibid. nume. 8. Kirchouius.

Auxilium vel opē præstans delinquēti, licet teneatur ratione qualitatū q̄ insunt tēpore delicti, ratione loci, tēporis vel personæ, inquantū delinqtur in plus, sicut & ipse delinquēs, vt no. Bar. in l. is q opē. ff. de furtis. id tñ inter alia fallit in casu l. Raptores. C. de rapt. virg. vt dr Bart. d. l. is q opē. & Canonist. cōmuniter in c. j. de offi. deleg. similiter fallit q̄n in præstante opē adest qualitas q̄ augeret pœnam, iuxta l. qui seruo. ff. de furtis, vel quando propter qualitatem principali inhærentem augeretur pœna præstantis opem, cui talis qualitas non insit. vt L. vtrum. ff. ad l. Pompe. de par. secundum Petrum de Anch. in c. cùm quis de sent. excom. li. vj. & communiter Canonistæ d. c. 1. de off. deleg. & refert Bened. Cap. regul. 80. n. 43. & seq.

auxilium præstat quando quis vt principalis delinquit & consociis æquè principaliter delinquentibus auxiliatur, vt fit cùm plures simul delinquunt, & vnū ac idem delictum committunt, & tunc quilibet in solidum vt principalis tenetur. l. vulgaris. §. pen. ff. de furtis. l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. Aut committunt plura ac diuersa delicta, & tunc quilibet potest teneri vt principalis, in eo quod ipse fecit, & vt opem præstans in eo quod fecit socius, iuxta l. qui seruo. §. si duo. ff. de furt. & ibid. Bartol. & notar in clementina prima. de pœnis. & ita cū Bart. cōiter Doctor. sentire refert Benedic. Cap. reg. 80. n. 52.

Auxilium delicto præstatur ante delictū, in delicto, & post delictum consumatum, si præuio tractatu, vel deliberatione, accedente consensu, vel scientia auxiliatoris commissum sit delictū, punit auxiliator, ac si prīcipalis esset. Et hoc quocūq;

tem

Universidad de Deusto
Biblioteca

tpe auxilium p̃stiterit, siuè ante, siue in delicto, siuè post. Nam licèt corpore ipsi delicto nõ interuenerit, animo tñ cẽserur interuenisse. maximè, si illud auxilium erat vsque à principio destinatum, vt quia promisisset volenti alium interficere, ac commodare equos, super quibus, patrato delicto, posset fugere. vt est communis opinio. Clar. q. 90. in princ. aut non præcessit aliquis tractatus, vel deliberatio, si auxiliator dedit causam delicto, punitur eadem pœna, vt est communis opinio. Si verò non dedit causam punitur mitiori pœna quam principalis delinquens. maximè, si auxilium fuit post delictũ commissum, quia non propriè dicitur auxiliator. communis est opinio Clar. ibi. vers. aut verò. aut est dubium nũquid præcesserit tractatus, vel deliberatio, saltem respectu auxiliatoris & auxiliator primò est torquendus super deliberatione, vel tractatu, aut scientia delicti. Et vbi nihil fatetur, debet adhuc pro ipso auxilio puniri pœna ordinaria. Nisi qualitas facti & personarum aliud suaderet. puta, si nulla esset suspicio contra eum, neque affinitas, neq; amicitia, & auxilium fuisset valde remotum ab ipso maleficio, vel actu maleficij. & vt ibi latius p Clarum. Et in inquisitione, vel accusatione, debet expressè fieri mentio de auxilio, alias non posset sequi condemnatio, ẽt si de auxilio præstito constaret. Sed sufficit, q̃ ex narratis in libello colligatur iuris presumptio de auxilio prestito, nec ista qualitas auxilij. est necessariò exprimenda in ipso libello, vt est communis opin. Clarus, ibi. vers. in hac autem. Et quando sunt duo tãtum, solet dici in inquisitione, alter alteri auxilium & fauorem præstitit. Sed si sunt plures, debet dici, vnus alij, vel aliis auxilium præstitit &c. aliàs inquisitio esset nulla. Clar. ibi. vers. item aduerte. Et si duo simul vulnerauerunt aliquem, vel aliud maleficium fecerunt ad hoc vt possint puniri, non solũ tanquàm principales, sed etiam auxiliatores, non sufficit, q̃ in accusatione, vel inquisitione dicatur, alter alteri auxilium, vel fauorem præstitit: Cum illa verba intelligerentur, quòd auxilium præstitit vulnerando, vel percutiendo, & sic solummodo posset puniri de vulnere, nõ autem de auxilio. Sed requiritur, quod expressè dicatur, quòd alter alteri auxilium præstitit assistẽdo, vt alius delictum facilius committeret. Et ita seruatur in practica. Clarus d. quæst. 90. versiculo, aduerte. Et mitius punitur auxiliator, si principalis omninò esset alias facturus delictum. vt est cõmunis opi. Clarus dicta quæst. 90. vers. item scias etiam. Et assistens armatus vulneranti, vel occidenti, si est iuxta homicidam, vel cum eo, dicitur præstitisse auxilium. communis est opin. Clarus dicta q. 90. vers. quæro, nisi assistat, non ex proposito, nisi ex assistentia quis sit effectus audacior, quia punitur assistens extra ordinem. Si quis tamen astitisset causa diuidendi & separandi rixantes, non esset aliquo modo puniendus. ibi. de auxiliatore fusius loquitur Dec. in cap. quia quæsitum. num. 11. de offic. deleg. cum sequenti. vbi ampliationes & limitationes ponit. vide Nouellum reg. 129. plura per Parisi. in consilio 152. nu. 1. & seq. in 4. volum. & in consil. 164. 165. 166. eo. volum. & ibi de auxilio cooperatiuo plura. Et de eo, qui arma ex domo sua extrahi pmittit, vt quis occidatur, an teneatur de occiso. D.m. Alciat. in consilio 23. libro 7. Qui dicantur auxiliatores delicti. Marsi. sing. 400. vide Soarez. versic. auxilium. nu. 297. & Capram reg. 80. nu. 51. vbi fusius. Bonacosi.

Auxilium & fauorem bannito præstare non dicũtur aduocati & procuratores, patrocinantes pro eo. Et ideo non incidunt in statutum de præstantibus auxilium & fauorem, vt est communis opinio. Clar. q. 82. statutum, 2. Bonacosi.

Auxilium cooperatiuum interuenire debuit in ipso homicidio, hoc est in actu homicidij, vt est communis opinio. Parisi. consil. 166. nu. 22. in 4. vide omnino Corn. in consil. 192. in 4. vol. alias vtiq́e, qui ad delictum non accedit, non punitur, vt auxiliator. Nonius consilio 96. num 3. & statur eius iuramento, quòd non accesserit deliberatè, ibi. numero quarto. vide Menochium casu 349. numero. 13. & num. 14. & num. 4. & num. 7. Bonacosi.

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum, ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber secundus.

B

BAnnitus cum bonorum cõfiscatione non inhabilitatur adeò, quin bonorum, quæ sibi ex testamento legitimo, & valido deferuntur, in alio loco existẽtium, & illorum successionis capax sit. Bonorum verò in loco, à quo bannitus reperitur consistentium, vel etiam in alio loco sibi ex forma statutorum loci, à quo est bannitus delatorum successionis indignus efficitur incapax & inhabilis. Consuluit Alex. hanc tradens pro communi sententia consil. 26. circa primum. libro 1. F. Turz.

Bannitus, & condemnatus in centum cum adiectione, q̃ si nõ soluerit intra decem dies postquã venerit in fortiam communitatis, amputetur ei lingua, si eo deducto in fortiam prædictam, & in carceribus existente non soluerit & interim fiat nouum statutum quòd omnes banniti retrò, siue in ære, siue in persona rebanniantur, soluta certa pecuniæ quantitate, quam iste existens in carceribus soluit, an dicatur rebannitus & post plurimorum sententias quas Iason refert denique in l. si is, qui pro emptore. in fin. ff. de vsucap. fuit opinionis, quòd statutum sibi ad euadendam pœnam abscissionis linguæ, p̃sit, & eam dicit benigniorem interpretationem, teste quoque Bart. ergo ampliẽtendam, l. interpretatione, & l. hodie. ff. de pœn. cum concor. de quibus in Glos. in dicta l. interpretatione. P. Turz.

Bannitus est capax successionum, quæ ipsi deferuntur ex dispositione iuris communis ex l. Claro Sentent. §. testamentum. q. 20. P. Fich.

Bannitus etiam si impunè offendi p̃ssit, tamen retinet beneficia iuris communis, etiam quo ad bona posita intra territorium illius ciuitatis à qua bannitus est. Hãc magis communem esse contra Iasonem dicit l. Clarus. §. testamentum. q. 20. vers. Et hæc quidem. Pius Fich.

Bannitus testari potest secundum Ius commune, sed secundum statuta ciuitatis à qua exulat non potest testari, ita communem esse dicit idem ibidem. q. 15. Pius Fichard.

Bannitus non admittit beneficia iuris communis, sed ius tantum ciuitatis, cuius bãno suppositus est. Est commmunis opinio secundum Alex. cons. 26. circa prin. vers. & per hoc patet. vol. 1. Mat. Chærian.

Bannitus licet per sententiam possit occidi, non tamen intra tempus, cùm agitur contra bannum vel sententiam per viam nullitatis, vel appellationis, Ias. in l. possidere. §. si seruũ quem. nu. 8. ff. de acquir. poss. communem dicit. B. Villalob.

Bannitus nõ amittit ea q̃ sunt iuris ciuilis, sed solũ intra ciuitatis illi², ex qua est bãnitus: Cur. Iun. cõs. 182. n. 4. cõem dicit.

Amplia istam cõmunem etiam quo ad bona existentia in illa ciuitate. Gozad. in cons. 96. nu. 7. cõem dicit. B. Villalob.

De istis bannitis, & relegatis vide l. 3. cum sequentibus tit. 18. par. 4. Idem.

Bannitus aliàs deportato, aliàs relegato æquiparatur. gl. in §. item is cui. Instit. quib. mod. ius pat. pot. fol. Bellon. Tolos.

Bannitus qui ex sententia impunè necari potest, appellatione interposita, aut nullæ vitio sententiæ obiecto non poterit trucidari, antequã vel opposita exceptio, vel adhibita appellatio euanescat, vt frequẽter placitum inquit Ias. in l. possidere. §. seruum quem. nu. 8. ff. de acq. pos. & qui hac de materia cũ receptis sententiis latissimè agunt. Iul. Clar. in pract. §. homicidium. versic. plerumque etiam, cum sequent. Viuius lib. 1. opin. 290. F. Suarez.

Bannitus si alibi agens cò vi pertrahatur, vbi p̃scriptus est, plecti non debet, sed in pristinam libertatem reponi. commune inquiunt Roland. consil. 60. nu. 9. lib. 2. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 96. vers. sed quid si bannitus. F. Suarez.

Bannitus statim atque captus est, cogitur bannum agnoscere, & se eũ esse, qui p̃scriptus sit, fateri, ac pœnas deinde è vestigio subit, ni exceptionem aliq̃ opponat, q̃ si à principio

oppoſi

Universidad de Deusto Biblioteca

oppoſita fuiſſet, nõ cogeretur iudicium ſubire, vt receptum dogma & atteſtatur & declarat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.96. verſ.quæro cum ſequentibus. F.Suarez.

Bannitus poteſt iterum banniri, ſecundum Dy.in l.2. C.vt intra cert.temp.cri.Bar.in Laut damnũ.§.ſeruus.ff.de pœ.Bonifacium in tract.maleficio.in rub.de compa.accuſ.cum forma conceſſionis, promiſſionis ſatisfacti,& termini, ſub n.78.Fol lerius in pract.crim.in verbo banniatur,nu. 36.& Nellum in tract.de bannitis,in prima par.primi temp.quæſtio.3.vbi latè approbat opinionem iſtam,& meminit communem eſſe,ſed ab ea diſcedit cum aliis ſignatis p eum. Egid. Boſius in pract. crimina.in tit.de banni nullitate.nu.9. in practica verò obſeruatur quotidie 1.opi.Dy.& ſequacium cõmunis§. F.Viuius.

bannitus ex cõtumacia non dicitur infamis, ſecundum communem per Burſat.conſ.122.nu.6.lib.1.Clar.in pract.§. fi.q.71.verſ.quæro nunc.

bannitus reſtitutus à principe etiam quo ad bona non recuperat iam alienata,niſi id expreſsè dicat,ſecundum cõem per Burſat.conſ.54.num.12.lib.1.Declara vt per eum d.conſ.numero 11.16.& 35.& ibi quid ſi reſtituitur per iuſtitiam:quid ſi per gratiam: die vt per eum. Cui adde Iaſ.in l. beneficium. numero 16.17. ff. de conſtit. princ. vbi an veniant bona in alium alienata: & an conſequi debeat fructus ex bonis non alienatis: & an reſtituatur ad actiones. de quo die vt per Viui. inter communes opi. lib.14.verb.princeps.verſ.bannitus.diſtingue vt per eum ibi, & per Iaſ.in l.2.§.liberos. nu. 3.& 4.ff. de in ius vocand. vbi etiam plura de deportato, & de reſtitutione.& in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.à nu.64.vſque ad nu. 77.& in repet.n.21.ff.de liber. & poſth. vbi tractat materiam reſtitutionis.& in l.poſthumo.nu.39.C.de bon.poſſeſſ.cont. tab.vbi diſtinguit an princeps dicat, facimus gratiam,an verò dicat,facimus plenã gratiam.de quo plura not.doct.in apoſt. ad Bart.in l.1.§.ſi quis vltro.ff.de quæſt.Bald.in tit.hic finitur lex.in princ.col.ſi.vbi ẽt an extendatur ad bona alienata.Pro quorũ oĩum reſolutione vide quæ ſcribit Rol.cõſ.45.lib.4.

bannitus,ſtatuto diſponente,q impunè occidi poſſit,illud ſtatutum intelligitur de ritè bannito, aliàs ſi quis offenderet non ritè bannitum, non debet iuuari dicto ſtatuto.Hypol.de Marſ.poſt alios in l.§.prætereà.n.17.in fi.ad leg.Corn.de Syc. & in conſ.38.nu.2.in 1.vol. conſ.vbi ipſe multa ad hanc deciſionem facientia cumulat.Et ſic de bannito ex vera confeſſione, vel ex veris probationibus delicti,nõ autem ex contumacia.Bald.& Io.de Im.in l.ſi mora.ff.ſolu.matrim.vbi Alex. de Im.nu.13.inquit quod ita magis communiter à Doc.concludatur. Quia condemnatus propter contumaciam magis dicitur condemnatus vigore contumaciæ,quàm ratione delicti.Et hanc ſententiam communem eſſe conſulendo ſcribit adducens multas alias authoritates & fundamenta Roland. à Valle,in conſ.45.nu.66.cum ſeq. 1.Tom.conſ.kirchouius.

Bannitus pro maleficio, ſecundum Iuris ciuilis diſpoſitionem, teſtificari poteſt. Quia bannum non irrogat infamiam Iuris.Nam potius fingitur cõtumax quàm conuictus.Et contumacia no infamat,cùm propriè loquendo contumacia nõ ſit maleficium,nec conſiſtat in malè agendo, ſed in omittendo. Hanc communem opinionem eſſe inquit Bal.in a. ſuper eo.nu.4.refert ibid.Fel.nu.6.extrà,de teſtib.& in c.poſtulauiſti. nu. 5.extra,de foro compe.Sed ſi ſtatutum adgrauaret contumaciam banniti,quia haberetur pro confeſſo, tunc repellere tur à teſtimonio,cùm eo modo ſit infamis infamia Iuris municipalis,quæ infamia Baldo ibidem dicente,cohæret oſſibus Sequitur Rol.à Valle,in cõſ.41.n.48.in li.1.cõſ. kirchouius.

Bannitus de iure communi non põt impunè offendi Communẽ dicit Claud.in l.vt vim.ff.de iuſt.& iur.in lectu.n.8.& 1 repet.n.17.Alb.in quarta part.q.16.circa fi.Clar.lib.5. Sent.§. Homicidium.verſ.Plerunque etiam. P.Fichard.

bannitus impunè occidi poteſt,ſi ita per ſtatutum permittatur,quia tale ſtatutum valet.Communem dicet Alex.conſilio 2. circa finem, lib.2.quem refert Decius conſil.327.nu. 3.Anton.Gomez.ſuper leg.76.Tauri.nu.15.Fabius in Practica arbitr.num.19.Et hoc procedit etiam in foro conſcientiæ, ſecundum magis communem, vt ſentire videtur Alexand. in dicta l.ſi plaga nu. 2.quem refert Gomez. ſuper Inſtitut.de actionibus.in principio nu. 54.Clar.d.§.homicidio.verſi.Plerunque etiam. P.Fichard.

Bannitus impunè occidi poteſt, etiamſi ſtatutum tantùm loquatur de impunè offendendo, & non expreſſe de occidendo.Communem dicit Iaſon.in lege, in ſuis.nu.26.ff.de liber. & poſth.Alciat.de verb.ſignific.lib.2.ver.præter igitur.Alberic.in 4.part.ſtat.q.18.in fine.Gandinus.de maleficio.in tit.de mult.quæſtione nu.38.in fi.Clarus,dicto §.Homicidium.verſiculo eſt tamen. P.Fichard.

bannitus cenſetur factus hoſtis ciuitatis,à qua bãnitus eſt, & ei indictum eſſe bellum.Communem dicit Cornæus conſilio 104.verſ.His tamen, lib.primo, Clarus dicto §. Homicidium.verſ.ſtante hoc ſtatuto. P.Fichard.

Bannitus etiam ꝓditoriè interfici poteſt. Ita tenet Decius in c.quæ in eccleſiarum, nu.14.in fine,de conſtitut.& ita ſeruari atteſtatur Boſſ.in titul.Banniti quid amittant.num.1.vbi etiam dicit,quod liceat eos occidi facere per pecuniam,& ſic per aſſaſſinium.Contrariam tamen ſententiam quod non licet,tenet Mantua.conſ.200.lib.2.nu.29.vbi dicit quod prædicta Decij opinio communiter reprobatur Igneus in l.3.§.ſi ex ſtipulatu.nu.54.ff.ad Sylle.Clarus tamen dicit primam ſeruari ſed ſi quis fidem expreſſe dediſſet bannito,de non offendendo putat Clarus eum decapitandum, quia etiam hoſti fides ſeruanda ſit.dicto §. Homicidium. verſiculo, ſed an licebit. P.Fichard.

bannitus qui gratiam habuerit à principe, ſed tamen non ſit cancellatus de albo bannitorum, impunè offendi poteſt. Communem dicit Iaſon.in lege ſi creditoris. n.2. & ſequent. C.de fideicommiſſis.Boſſ.in titulo Banniti,quid amittant,numero 3.Marſil.ſingulari 340.Blancus,in practica criminal.numero 165.in fine.Angel.in l.filio quem.in princ. ff. de liberis & poſthum.vt eum refert Alexand. in eadem lege in principio nu. 6.& ſequent. Contrà verò quod occiſor teneatur curioſè inquirere an bannitus gratiam habeat necne tenet Cepolla.conſil.39.crimin. Nellus de Bannitis in prima parte.tertij temp.quæſtio.ſecunda,vbi dicit Doctores communiter tenere contra Blancum. Et licet hæc opinio Claro quoque æquior videatur, tamen Alexand. in dicta l.filio dicit priorem magis communiter approbari, modò nulla culpa ipſi offendenti aſſcribi poſſit.Clarus dicto §.Homicidium, verſi.Item quæro pone. P.Fichard.

bannitus ſi proteſterur quod habeat gratiam, & tamen fidem de ea aliter non fecerit,nihilominus occidi poteſt.Communem dicit Ripa in capitulo cum M.numero 56. de conſtitut.Marſil.conſilio 55.num. 5.in fine Gozad. conſilio 56.numero 9.Clarus dicto §.Homicidium.verſicul.ſed quid ſi bannitus. P.Fichard.

Bannitus non poteſt impunè occidi,ſi bannum eſſet nullũ & occidens de eo notitiam haberet, Communem dicit Alexand.conſi.76.num.5.lib.3.quem refert Gomez.Arias ſuper lege 74.Tauri.num.35.& practica Conrad.in 8.ampliatio.& Blancus in practica criminal.nu.96.in fine.Marſil. conſ.10.n. 16. Si verò occidens non habebat notitiam illius nullitatis, debet puniri pœna extraordinaria. Commu.dicit Vantius de nullit.n.44.Clarus tamen putat talem in totum excuſandum d.§.Homicidium verſ.maior eſt. P.Fichard.

Bannitus pendente appellatione à ſententia banni non poteſt impunè offendi. com.dicit Socinus in lege 3.§.ſi ſeruus. verſ.prima concluſio.ff.de acqui.poſſ.& Iaſ.ibidem Imò nec eo quoq; tempore infrà quod appellare licet offendi poteſt. Com.dicit Blanc.in pract.crim.nu. 108.& ſeq.Apoſtil.ad Fel. in c.quærenti.n.2.de offic.Deleg.Clar.d.§.Homicidium. verſ. ſucceſſiuè. P.Fichard.

bannitus captus per familiam officialis non poteſt impunè occidi.communem dicit Afflict.ſuper 2.part.conſti.regni rub.3.nu.51.Ant. Gomez.ſuper l.76. Tau.nu.17.verſic.item adde.Alberi.in 4.parte ſtat.q.36.Ang.de maleſi.in verb.fama publica.numero 58.Clar.d.§.Homicidium.verſiculo quæro etiam pone. P.Fichard.

bannitus etiam extra territorium ex quo bannitus eſt impunè occidi poteſt. Bald. in l.cunctos populos. num. 9. C.de ſumma Trinit.& hanc commun.dicit Gomez.in capit.2.§.ſtatuto.num.42. de conſtit.in ſexto. Boſſ. in titulo Banniti quid amittant.numero ſexto intellige tamen ſi occidens vel offendens caperetur in territorio illo vbi tale ſtatutũ de offendendo vigeret,vt in d.l.cunctos.loquitur Bald.& Mell.de Banni. in 2.parte 2.temporis,q.57.quem refert Iaſon.in l.fina.num. vigeſimoſecundo de iurisd.omnium indic.Cagnol.in eadem l.fin.num.18.Marſi.conſ.57.num.35. Clar.d.§.Homicidium. verſ.vlterius quæro. P.Fichard.

Bannitus ſi defendẽdo ſe occideret aggreſſorem ſuum,debet puniri,quia illi non licet ſe defendere.Communem dicit Claud.in l.vt vim.ff.de iuſt.& iure.in lect.numero 23.quæ tamen opinio Claro dura videtur.d.§.Homicidium.verſ.in hoc etiam. P.Fichard.

Bannitus eſt capax ſucceſſionis ab inteſtato,dummodò ex forma ſtatuti non poſſit offendi,vt eſt communis opinio. D. n.Alc.conſil.54.nu.3.lib.5.Boſſius tit.banniti quid amittant,

num

Universidad de Deusto
Biblioteca

num.14.communem dicit. Fichar.ad Villalob.nu.6. Portius conſ.48.num.1.& conſ.40.Et poteſt teſtari.vt eſt magis communis opin.Benedic.de foro Sempro.in repert.ad Fely.verſ. bannitus. Bonacoſ.

Bannitus licèt per ſententiam poſſit occidi infra tempus, cum agitur contra bannum,vel ſententiam per viam nullitatis, vel appellationis,vt eſt communis opin. Villalob. in verſ. bannitus. Bonacoſ.

bannitus pro maleficio teſtificari poteſt. vt eſt communis opin.Chircouſus in ſuo communi concluſ.Centuria. 1.concl. 23.lib.1. Bonacoſ.

bannitus ritè poteſt ex ſtatuto occidi, ſecùs ſi non ritè. vt communis opin.Chircouius communi concl. Centu. 1.concluſ.24. Turrius inter conſilia crimin.conſ.81.n.85. Et ideo ſi contra occidentem bannitum iudex inquirit,quomodocunque conſtet iudici de banno occiſi,etiam per allegationem factam à tertio ad impediendum proceſſum inquiſitionis, non poterit iudex vlterius procedere contra ipſum inquiſitum,vt eſt verior opi.de qua Alex.in l.vbi pactum.n.8.C.de tranſact. & not.q̃ bannitus de proximo caſſandus,non dicitur propriè bannitus, nec poteſt à ſciente offendi. Soc. in l.poſſideri. §.ſi ſeruus.nu.18.ff.de acq.poſ.Et non poteſt ſemper impunè occidi bannitus.Bened.de foro Sempr.in repert.Fel.in ver.bannitus.col.2.Et bannitus,qui communi opin.reputabatur pro non bannito,non poterit impunè occidi. Etiam ſtante ſtatuto,q̃ bannitus poſſit impunè occidi.Matſ.in pract.crim. §.aggredior.nu.24.de quo Maccagnanus de communi opin.lib.2. nu.10.& not.q̃ lapſus termini banni ex forma ſtatuti non habet vim confeſſionis. niſi abſenti factum ſit plenarie declaratum.Bal.in l.ſi filius.ff.de interr.act.item not.q̃ ſi quis accuſat non bannitum pro bannito, ſciens eum non eſſe bannitum, debet puniri ſimilitudine ſupplicij. Pau.de Caſt.in l.& ſi legibus.C.ſi contra ius,vel vtil.pub. item bannitus contumax.ex ſola contumacia, non dicitur bannitus ex maleficio, & ideo non poteſt occidi,vel puniri. Sed ſi ex forma ſtatuti ſit ex contumacia bannitus,dicitur bannitus propter maleficiũ,& ideo impunè occidi poteſt.vt eſt communis opi.de qua D.Proſper Paſothus conſ.188.nu.2.vide omnino Caſt.in l.raptores.n.8. C.de epiſc.& cler.quod intellige,ſi bannitus ille mortem eſſet propter delictum paſſurus,quia de leui maleficio bannitus offendi non poſſet, nec occidi impunè, vt eſt cõis obſeruantia, vt inquit Crpol.conſ.crim.48.n.5.& ſtante ſtatuto,q̃ bannitus poſſit impune occidi,bannitus ex ſola contumacia(prout tota die cõtingit)non poſſet occidi virtute d.ſtatuti,quia non eſt propriè maleficium,ſed culpa. & iſta eſt magis cõis opi. de qua Iaſ.in l.ſi plagij.nu.6.ff.de verb.obl. Bonacoſ.

bannitus,qui poteſt impunè offendi,& cui denegatur petitio ſui iuris,priuatur tam beneficio ſtatuti,quàm iuris cõis,vt eſt cõis opi.de qua Iaſ.in conſ.166.nu.2.in 2.vol. Bonacoſ.

bannitus, ex quo eſt bannitus poteſt impunè offendi , ſibi denegatur audientia,vt eſt cõis opin. de qua Gratus reſp.44. nu.4.& ſtante ſtatuto,quod bannito non reddatur ius,nec agendo,nec excipiendo,ſi ago contra ipſum,poterit deducere & excipere,q̃od nullam habeo actionem,replico,non debet audiri propter ſtatutum ipſe replicat , quod non eſt ipſe ille, qui me repellit,ſed defectus actionis,ſine qua agere non poſſum, & ſic licèt ego repellar , non propterea redditur ius ſibi, & ſic nihil fit contra ſtatutum , licèt mihi denegetur, & propter defectum iuris rei,quia actor non metitur,ius ex defectu iuris rei, ſed metiri oportet ex perſona ſua. Et ſi proceditur contra aliquem criminaliter,eo q̃ occidit Titium,qui tamen Titius erat bannitus,& poterat impunè occidi.Tamen inquiſitus non audet comparere,ne eum ponat iudex ad torturam. Comparet tertius,dicens domine iudex non poteſtis procedere cõtra illum,quia nullum maleficium commiſit,cum potuerit illum occidere,quia erat bannitus,& producit ad notitiam bannum in publica forma , certe debet audiri. Paul. de Caſt.in l.vbi.nu.8.C.de tranſact. Bonacoſ.

bannitus non eſt ſeruus pœnæ , quando in poteſtatem venit.vt eſt communior opin. Boſ. titul.banniti quid amittant. num.12. Bonacoſ.

bannitus nondũ captus nec ſeruus pœnæ bona non amittit.cõis eſt opin.Boſ.tit.banniti quid amittant. Bonacoſſ.

bannitus in contumaciam,ſi ſit captus,debet prius fateri ſe eſſe illum,qui maleficium fecit,vt eſt communis opin.Boſ.ti. banniti quid amittãt.Et ideò boni aſſeſſores,quando capiunt bannitum,faciunt ſtatim ipſum confiteri, q̃ ſit idem corpus, & q̃ ſit ille, qui fuit citatus & bannitus, ad hoc, vt de improprietate corporis non poſſit poſtea dubitari , & tunc falſa demonſtratio,puta,quia dixit Petr.Martini,cum deberet dicere Petrus Ioannis non vitiat bannum, vel condemnationem,vt dicit Bal.in l.demonſtratio falſa.ff.de condi.& dem.& bannitus in contumaciam poteſt offendi ex forma ſtatuti.Caſt.in l. ſi.§.ſi.nu.7.ff.ſi quis ius dic.non obtemp. Bonacoſ.

Bannitus reſtitutus bona in alios tranſlata non recuperat, vt eſt communis opin.de qua Rui.conſ.211.n.1.vol.5.& conſ. 22.nu.1.eo.vol.& conſ.60.nu.4.Gratus reſp.106.vol.1.n.1. vbi dicit eſſe communem theoricam doctorum,quod gratia conceſſa bannito ſit conſideranda , & in quibus terminis loquatur,quia non extenditur,niſi inquantum loquitur.vide j. in ver.gratia,fallit vt per Rui.ibi nu.10.vol.5. Bonacoſſ.

bannitus non poteſt teſtari, vt eſt.communis opin.Gozad. conſ.96.per totum. quod intellige de iure ſtatutario loci, ſecus de iure communi,vt ſ.dixi. Bonacoſ.

bannitus de iure communi non poteſt impune offendi. communis eſt opin.Clar.in §.homicidium. Bonacoſ.

bannitus impunè occidi poteſt ex ſtatuto,quod vtique valer.communis eſt opi.Clar.in §.homicidium.ver.plerunque. Etiam in foro conſcientiæ,vt eſt magis communis opin.Clar, ibi. Bonacoſ.

bannitus impunè occidi poteſt,etiam ſi ſtatutum loquatur de impunè offendendo, & non expreſsè de occidendo. Clar. in d.§.homicidium.ver.eſt tamen.cõem dicens. Bonacoſ.

bannitus cenſetur factus hoſtis ciuitatis à qua eſt bannitus, & ei in dictum bellum.communis eſt opi.Clar.in d.§.homicidium.ver.ſtante hoc ſtatuto. Bonacoſ.

bannitus etiam proditoriè occidi p̃t, etiam per pecuniam, & ſic per aſſinium.Et ita ſeruatur,licèt cõis opi.videatur j. Clar.in §.homicidium.verſ.ſed an licebit.niſi fuerit affidatus. quia tunc debet ſeruari fides etiam hoſti. Bonacoſ.

bannitus,qui gratiam habuerit à principe,ſed tamẽ non ſit cancellatus de albo bannitorũ,impunè offendi poteſt. ſi quis tamen curioſus eſſet non debet inquirere gratiam Principis extare, vel ne. Licèt ſit æquius, eam inquirere , magis tamen communiter non tenetur , niſi fuerit in alia culpa offendens. Clar.in §.homicidium.ver.item quæro pone. Bonacoſ.

bannitus,ſi proteſterur,q̃ habet gratiam,& tamen de ea aliter fidem non facit,poteſt impunè occidi,vt eſt communis opin.Clar.in §.homicidium.ver.ſed quid ſi bannitus. Bonac.

bannitus non poteſt impunè occidi , ſi bannum eſſet nullum. Et occidens de eo notitiam haberet, ſin minus , punitur extra ordinem.communis eſt opi.Clar.in §.homicidium.ver. maior eſt.Clar.tamen putat talem in hoc tantum in totum excuſari. Bonacoſ.

bannitus pendente appellatione banni,non poteſt impunè offendi.idem eſt in termino,infra quod appellare poteſt.cõis eſt opin.Clar.in §.homicidium.ver.ſucceſſiuè. Bonacoſ.

bannitus captus per familiam officialis, non poteſt impunè occidi.communis eſt opin.Clar.in §.homicidium.ver.quæro,etiam pone. Bonacoſ.

bannitus,etiam extra territorium, ex quo eſt bannitus impunè occidi poteſt,ſi occidens,vel offendens caperetur in territorio illo,vbi tale ſtatutum vigeret.communis eſt opi.Clar. in §.homicidium.ver.vlterius quæro. Bonacoſ.

bannitus,ſi ſe defendendo occidat aggreſſorem, debet puniri,quia ſibi non eſt licita defenſio. Clar.in d.§.homicidium. ver.in hoc etiam.communem opi.eſſe dicens. Bonacoſ.

bãnitus amittit ea,quæ ſunt iuris ciuilis ciuitatis,in qua eſt bannitus tñ.Cur.iun.in conſ.182.nu.4.cõem dicit. Bonac.

bannitus non poteſt impunè offendi infra tempus datum ad appellandum,vt eſt communis opi. de qua Bened.de Vad. foro Sempron.in reper.Feli.verſ.reus damnatus ad mortem. vbi dicit hanc veram & communem opin.& ſi ſtatuto banni tus poſſet offendi, non poteſt offendi pater à filio, Bal. in l.libertus.in fin.ff.de ſtat.hom. ſed mulier prægnans bene poteſt offendi d.ſtatuto.Bal.in l.imperator.ff.de ſtat.hom. ſi ſit bannita. Bonacoſ.

bannitus poſtquàm eſt bannitus, & à familia. poſtmodum captus Poteſtatis non poteſt impunè offendi,quia cũ per hoc ſit in fortiam cõmunis poſitus, ipſa reſpublica videtur occupaſſe.Et ideo etiam ſi Poteſtas talem bãnitum occideret, non per viã iuris,ſed per viam facti,videretur q̃ deberet puniri,vt eſt communis opi.de qua Bald.in l.libertas.§.ſerui.ff.de ſtatu hom. Bonacoſ.

bannitus frangens fines banni,infra decenniũ,ſ.iuſſus exulare , ſibi duplicatur tempus , quod reſtabat ſtandum in banno,ſi erat per 10.an.bannitus,aut vltra, perpetuatur exilium. Si iuſſus erat exulare perpetuò , punitur pœna mortis. vt eſt communis opi.Clar.q.70.ver.quæro. Bonacoſ.

Bannitus arbitrio iudicis durat bannitus,etiam quo ad ſucceſſorem

Universidad de Deusto

ceſſorem in officio. Clar. q. 70. verſ. item quæro. Bonacoſſ.

Bannito ex ſtatuto prohibetur loqui, non comprehendit ſcribentem literas, communis eſt opin. Clar. q. 82. verſ. ſtatutum. 2. Bonacoſſ.

bannitus non efficitur ſeruus pœnæ, quando eſt in contumaciam bannitus. vt eſt communis opinio. Clar. q. 70. verſ. vlterius. Boſſius tit. banniti quid amittant. Bonacoſſ.

bannitus in vna ciuitate, non cenſetur bannitus ab aliis ciuitatibus confederatis. communis eſt opinio Clar. q. 70. ver. vlterius quæro. & verſ. quero modo. niſi hoc ſpecialiter ſit dictum. Bonacoſſ.

bannitus reſtitutus à Principe, etiam quò ad bona, non recuperat iam alienata, niſi id expreſsè caueat. communis eſt opinio. Burſatus conſ. 54. nu. 12. Bonacoſſ.

bannitus ex contumacia non dicitur infamis. communis eſt opinio. Burſatus conſ. 119. nu. 6. Bonacoſſ.

bannitus non obſtante alio ſtatuto ſucceſſibilis dicitur eorum, quæ veniunt ex lege, vel iuris communis diſpoſitione, non autem ex ſtatuto bannientium. communis eſt opin. Burſatus conſ. 54. nu. 24. Turzanus communi opin. 148. & deciſ. Peruſina 11. n. 8. Gabriellius in conſ. 123. nu. 34. Bonacoſſ.

bannitus in contumaciam non efficitur infamis, vt dixi. communis eſt opinio. Clar. q. 70. ver. quero nunc. Rationem adducit Bald. in c. niſi. nu. 5. de renuncia. Et ideò poteſt eſſe teſtis, & ſibi efficitur ſaluusconductus, vt veniat ad teſtificandũ. Clar. ibi. verſ. præterea quæro plura de banniro. Duennas regula 68. Et bannitus ex forma ſtatuti, licèt habeatur pro confeſſo, non tñ ſequitur, ꝙ ſemper ſit condemnandus, ſi ex defectu inquiſitionis veniret abſoluendus. l. principales. §. ſi actor. vbi Caſt. nu. 1. C. de iureiur. per calum. & ſtatutum puniens bannitum, vel condemnatum de maleficio, habet locum in bannito per contumaciam. Caſt. in l. ſi mora. nu. 14. ff. ſol. matri. quia de contumacia eſt delictum.

Bannitus. qui ex ſententia mori debet, ſi ab ea appellet, non poteſt occidi, niſi ſuccumbat, & appellatio euaneſcat. vt eſt communis opi. Soarez verſ. bannitus. n. 9. communem dicit. Riminaldus. conſ. 38. num. 35. & ſeq. vbi communem probat. Bonacoſſ.

bannitus vi potractus ad locum, vbi ſit bannitus, debet remitti in priſtinam libertatem, nec debet puniri, communis opinio. Soarez. verſ. bannitus. nu. 10. Bonacoſſ.

Bannitus ſtatim, ꝙ eſt captus, cogitur cognoſcere bănum, & ſe eũ eſſe, qui ſit bannitus, fateri, & ſtatim debet poſtea puniri. Niſi exceptionẽ opponat, quæ ſi ab initio fuiſſet oppoſita, non cogebat iudicium ſubire. communis eſt opin. Soarez. ver. bannitus. nu. 11. Bonacoſſ.

bannitus, q bănitum occidit, põt per procuratorẽ opponi facere per ſe occiſum fuiſſe bannitum, communis eſt opinio. Soarez. verſ. bannitum. num. 12. Bonacoſſ.

bannitũ maritũ tenet vxor alere ex dote & paraphernis. cõmunis eſt opinio. Soarez ver. bannitum. n. 13. Bonacoſſ.

Bănĩti noſtri tẽporis æquiparãtur relegatis vt eſt cõis opi, Cur. iun. ℘. 182. n. 8. Alex. in l. ex facto. ff. ad Treb. Bonacoſſ.

banniti bona poſſunt dilapidari, vt eſt communis opinio. Io. Bolog. in l. vt vim. ff. de iuſti. & iur. Bonacoſſ.

bănĩti cũ publicatione bonorũ executores teſtamẽtarij eſſe non poſſunt. Niſi quò ad actũ nudi miniſterij, vt eſt cõmunis opinio, de qua Capra in trac. de executoribus. in 2. membro, nu. 20. communem dicens. Bonacoſſ.

bannito occidẽti etiã præmiũ cõſtitui põt, ſm cõem opinionẽ. Dec. in c. quæ in eccleſiarũ. n. 14. de cõſti. & bănitus ꝑt aliũ bănitũ occidere, ſtãte ſtatuto, ꝙ bănit⁹ poſſit impunè occidi. Abb. in c. dilecti. n. 10. de exceptio. vbi etiã ꝺt n. ſeq. ꝙ bănitus ex forma ſtatuti non poteſt, nec agere, nec excipere, nec vnus bannitus poteſt agere, nec excipere ℘ alium bannitũ. Bonac.

Banniti, vt fandi doctoribus mos eſt, proſcripti vè, vt antiqui monetæ latinæ cuſores locuti ſunt: banniti, inquam, noſtræ ętatis ęquiparantur relegatis atque ea tantum amittunt, quæ ſunt eius ciuitatis, à qua ſunt banniti, non verò & alia etiam iuri ciuili accepta referenda. cõe vtrunque ait Curt. Iun. cõſ. 182. nu. 4. & 8. vnde nec patriã põteſtatẽ amittunt iis etiã in locis à q̃bus ſunt relegati. vt cõe inquiũt Boſſius in pract. ti. de bonorũ publicat. n. 69. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. lxxj. ver. ſucceſſiuè, idẽmque gñaliter ꝓcedet, & in illis bonis, quæ in proſcriptionis loco ſita ſunt, vt frequẽti doctorũ ſentẽtia ꝓbatũ teſtat Gozad. ℘. cxvj. n. 7. ꝓpetuò tñ bănĩti deportatorũ numero hñr, vt cũ Crauet. poſt alios ℘. ccxx. n. 13. & ℘. 224. n. 1. atteſtat diligẽter Iul. Clar. ĩ pract. §. vlt. q. lxxvii. verſ. deportatio, & copioſius, atque accuratius q. lxxj. ver. dixi autem, cui adde Ioan. Ceph. egregiæ doctrinæ virum conſil. xxij. num. 18. & conſil. lxxix. num. 13. E. Suarez.

banniti nec dicuntur, nec idcirco cẽſent vagabundi, vt doctores fantur. cõe inquiunt Alber. in 4. patr. ſtatut. q. lxxx. & eum laudat Cepol. ℘. crim. lix. verſ. ſed dubiũ eſt. E. Suarez.

bănĩti in cõtumaciam nec infames cenſentur, nec teſtimonij dictione interdicũtur, vt cõia latè atteſtat̃ Clar. in pract. §. vlt. q. lxxj. verſ. quæro nunc, cum ver. ſeq. E. Suarez.

bănĩti, ac bonorũ ℘ſcatione ſimul multati, licet bonorũ eo loci exiſtentiũ, à quo cũ proſcriptione bonorũ ſunt relegati, ſint incapaces, atque etiã eorũ bonorũ reddãtur expertes, quæ alibi exiſtẽtia ex ſtatuto loci, à quo ſunt bănĩti, deferunt̃: tñ illorũ bonorũ capaces prorſus erũt, q̃ alibi ſita ex iuſto, ac legitimo teſtamẽto ad illos pertinẽt, vt cõe effatũ teſtatur Alex. conſ. xxvj. circa primũ. li. j. & qui de vtraque teſtamẽti factione, q̃ bănĩti habent, vel nõ habent, ſedulò, ac ſeriò diſſerit Iul. Car. de teſtament. à q. xv. vſque ad q. xxj. E. Suarez.

bănĩti quin iterũ proſcribi, ac bănĩri poſſint, nihil ꝓhiber. commune aiunt Nellus de bannit. 1. parte. 1. tempore. quæſt. 3. Viuius lib. 2. opin. 31. E. Suarez.

banniti noſtri tẽporis, quocũque modo ſint bănĩti, aut perpetuò, vel ad tẽpus, & cũ publicatione bonorũ, vel ſine, non æquiparãtur deportatis, minúſque relegatis. ſed eſt tertia ſpecies de ꝑſe. Sed certè ſtãdũ eſt, vel deciſionib⁹ bănorum ĩ ſpecie, vel ℘ſuetudini de eis loquenti. Clar. q. 70. Et no. ꝙ ſi accuſans ſit poſtea bănĩtus, accuſatio tenet. Bart. in l. Vrani⁹. ff. de fideiuſſo. Et iõ (inquit) ꝑt ex ſtatuto ꝓcedi ℘ accuſatũ. Bart. in l. ſi is q reus. n. 15. ff. de publ. iudic. & ꝑt bănit⁹ cœptã accuſationem poſtea ꝓſequi. Bart. in l. deferre. n. 2. ff. de accuſa. Et ſtante ſtatuto, qđ capitaneus debeat ſub pœna bănĩtum, qui venerit in fortiã ſuã facere decapitari cito. Nã põt differre 30. diebus, & in pœnã nõ incidit. Ang. in auth. de manda. prin. in pr. & ſi ex forma ſtatuti licet occidere bănĩtũ, licitũ eſt vulnerare, & bona auferre. Caſt. in l. in ſuis. nu. 4. ff. de libe. & poſth. Et ſi ſtatutum dicat, ꝙ filius bănĩti non poſſit ſtare in ciuitate, intelligitur de filio banniti viui, & non mortui. Alex. in l. ſi filius à patre. ff. de lib. & poſthu. Bonacoſſ.

banniti nõ amittũt patriã poteſtatẽ. cõis eſt opinio. Clarus q. 70. verſ. ſucceſſiuè. & no. ꝙ bănĩtus probatur, ꝙ ſit bănĩtus per librum in quo deſcribuntur rebanniti. ſecundum Salyc. in l. moueor. C. de ſeruis exportan. de quo Alexan. in l. decem. in fi. ff. de verb. obl. Et de hoc extat ſtatutũ Ferrariæ, de quo memini⁊. Et de quo etiam Menochius de arbitrio iudicis. q. 90. & not. quod ſi bannitus ſperat infallibiliter cancellari de banno, vt quia obtinuit gratiam, licet adhuc non ſit cancellatus, ſi agat nõ poteſt repelli. Caſtr. in l. mulier. §. non eſt dubitandum. ff. ad trebellia. Bonacoſſ.

bănĩti noſtri temporis æquiparãtur relegatis, & ideo amittunt dũtaxat ea, quæ ſunt ſuæ ciuitatis, à qua ſunt bănĩti, ſed nõ alia, ẽt iuris ciuilis, cõis eſt opi. Soarez in ver. banniti. n. 1. vnde nec patriã poteſtatẽ amittũt. etiã ſui loci, à quo ſunt relegati, vt eſt cõis opin. ibi. nu. 2. Neque gñaliter amittũt, q̃ in loco proſcriptionis ſita ſunt, cõis eſt opinio. ibi. nu. 3. banniti autem perpetuò deportatis æquiparantur, vt ibi. Bonacoſſ.

banniti non dicuntur vagabundi, vt eſt communis opin. Soarez verſ. banniti. nu. 5. Bonacoſſ.

banniti in contumaciam non ſunt infames, & ideo teſtificari poſſunt. vt eſt communis opinio. Soarez ver. banniti. nu. 6. & infra. Bonacoſſ.

banniti licet ſint in capaces bonorum loci, à quo ſunt banniti, tamen capaces ſunt bonorum extra, quę ſibi deferuntur, & quæ alibi ex iuxto ac legitimo teſtamento ad eos pertinent. vt eſt communis opin. Soarez verſ. banniti. n. 7. Bonac.

Banniti ſemel, etiam iterum banniri poſſunt, communis opinio. de qua Soarez verſ. banniti. nu. 8. Bonacoſſ.

banniti perpetuò, & à ciuitate excluſi, ſtante ſtatuto, quòd impunè poſſint offendi, ſunt omnino incapaces bonorum, & ſucceſſionis ſibi delatæ, vel ex iure communi, vel ex ſtatuto in territorio bannientium. communis eſt opinio Burſatus conſ. 139. numer. 24. & conſ. 54. numer. 1. fallit, prout in ſtatuto noſtro Ferrar. ſub rub. de iis, qui non reperiuntur deſcripti in libris Miſſariæ communis, lib. 3. cap. 30. fol. 228. & vide Menoch. conſ. 201. nume. 8. Vanti. de nullitatibus proceſſus, fol. 146. num. 51. & ſeq. Boſ. tit. banniti quid amittant. Corn. conſ. 59. vol. 1. Bonacoſ.

banniti de præterito ſi conſtitutione noua inducatur indulgentia ac remiſſio pœnæ modò tantum ſoluatur, tantundem ſoluendo liberantur à pœna, vide ĩ. conſtitutio. B. Cap.

Bannitus pro pecunia ex diſpoſitione ſtatuti ita expreſsè ſtatuentis, non poteſt occidi, quia cùm nulla iuſta cauſa ſub ſit, ob quam mors infligi poſſit, tale ſtatutum non tenet. Cõ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

munem refert Bened.Capra.reg.10.nu.23. vide ꝯ.ſtatutum.

bannitus ſi conſuetudo vel ſtatutum diſponat, quòd poſſit impunè offendi & occidi, iuxta communem poterit offendi & occidi. vt refert Bened.Capra.concl.111.nu.14. vide infra ſtatutum.

Banniti noſtri temporis an æquiparentur deportatis. vide Bart.in l.4. C.de iur.fiſc.lib.10.in l.illicitas,§.qui vniuerſas.ff. de offic.præſid.in l.amiſſione.§.qui deficiunt.ff.de capi.dimi. & an amittant ea quæ ſunt iuris, vt eſt facere teſtamentum. Alex.conſ.26.col.2.in fin.lib.1.not.in l.1.§.deportatos.ff.de leg.3. Soc.in l.cum auus.col.antepen.de condic. & demonſt. Alex.in l.ex facto.§.ex facto. ff.ad Treb.hĩ in l.1.C.de hæred. inſtit.quibus adde quòd bannum non infamat,teſte Salic.in l.ea quidem.nu.56.C.de accuſat. Put.

Bannitus non obſtante alio ſtatuto ſucceſſibilis dicitur eorum quæ veniunt ex lege, vel iuris communis diſpoſitione, non aũt ex ſtatuto bannientium,ſm communem,per Burſat. conſ.54.nu.24.lib.1.

Banitum non poteſt etiam ex cauſa reſtituere princeps ꝙ damnis illatis parti, ſeu pro pœna concernente intereſſe primarim,ſecundum communem per Buſat.conſ.54.nu.18.lib. 1.vide quæ ſcribit Rol.conſ.45.lib.4.

banniti noſtri temporis æquiparantur relegatis,Curt.iun. conſ.182.nu.8. Alex.in l.ex facto. ff.ad Trebel. communem dicit. Villalob.

banniti tantum ea perdunt, quæ ſunt ſuæ ciuitatis, ex qua banniuntur, non autem quæ ſunt iuris naturalis,& communis, vt ſunt ſucceſſiones teſtamentariæ, vel ab inteſtato, &c. communem dicit.Nellus in dicta prima part.nu.5.& queſt.5. Item Petrus Girar. in Singula.n.14.Fran.Curt.conſ.60.Lud. Bolog.conſ.70.in pr.Corn.conſ.45.vol.2. Bald.in l.ex facto. ff.ad Trebel.qui omnes dicunt hãc eſſe communem,vt eos refert & ſequitur Iac.Nouel.in tract.Protomi.§.6.n.58.I.Fic.

Bannitum dominum vaſallus non poteſt impunè offendere.communem dicit Alberic.in 4.part.ſtatutorum.q.27.quẽ refert Cepol.conſ.crim.v.verſ.7.Clar.d.§.Homicidium. verſ. ſed quæro in fin. P.Fichard.

bannitum patrem filius impunè occidere poteſt.communem dicit Marſil.in l.1.§.prærerea.nu.33.ff.de quæſt.Gomeſ. in §.rurſus,nu.22.inſtit.de action.Berous in cap.quæ in eccleſiarum.de conſtit.nu.114.quæ tamen opinio(vt quidem meritò)Claro non placet.dicto §.Homicidium. verticul.ſed hic quæro. P.Fichard.

bannitum is quoque impunè occidere poteſt, qui cum eius inimicus eſſet antequam bãniretur pacem cum eo fecit, etiamſi promiſiſſet,tunc eum non offendere ſub pœna.communem dicit Alex.in l.qui ſeruum.nu.2. verſic.in text.ibi intereſt.ff.de verborum oblig.quem refert Iaſ.ibi num. 5. Nouell.in pract.crimin.num.84. Ripa in l.fin.nume.86.C.de renocand.donat.Clar.d.§.Homicidium.verſicul.quero.aliquis fecit. P.Fichard.

bannitum occidens quem ignorabit eſſe bannitum, gaudet nihilominus priuilegio ſtatuti de offendendo bannito. communem dicit Nell.de Bannit. in 2.parte.2.tempor. quæſtio.25.quem refert Decius conſ.327.num.4.Si tamen ſtatutum etiam præmium promitteret occidenti bannitum, tunc talis occidens non mereretur præmium. Hanc limitationem cõiter teneri dicit Afflict.in Rubr.5.ſuper 2.parte.conſtitut. regni.n.53.Clar.d.§.Homicidium.ver.ſunt etiam. P.Fichar.

bannitum occidens, non poteſt inquiri contra ipſum de homicidio. Et poteſt tertius comparere,& allegare,quòd occiſus erat bannitus.qui poterat impunè offendi ex ſtatuto,& iudex deber ſuperſedere inquiſitioni, vt eſt communis opin. de qua Fely.in c.dilectus.2.nu.61.de reſcrip. Bonacoſ.

Bannitus,præſertim in contumaciam rectè deponit,ſi agatur de matrimonio contrahẽdo,vt eſt communis opinio, de qua Alex.de Neuo in conſil.8.num.18.vide Iul.Clar. quæſt. 81.verſic.præterea quæro.Secus ſi agatur de diſſoluendo matrimonio. Bonacoſſ.

bannitũ qui eum eſſe vult probare,cuius occiſi accuſatur, id per procuratorem facere poterit,vt commune atteſtantur Alber.in quarta parte ſtatutorum quæſt. 18.numero 4. Nellus de bannit. in 2. parte ſecundi tempor. quæſtio. 14. & quiritè declarat Iul.Clarus in pract.§.vltimo.quæſtion. 32.verſi. quæro modo. E.Suarez.

bannitum virum alere non ſolùm ex dote, ſed & ex paraphernis vxor tenetur,vt receptum efferunt Gyg. & qui cum laudat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.82.ſtatut.1.verſ.vlt.E.Suarez.

Bannitam mulierem, ſtante ſtatuto quod banniti offendi poſſint,non licet adulterare. communẽ atteſtatur poſt Baid. in l.fin.poſt num.4.C.ſi contra ius vel vtilit.pub.Decius in c. quæ in eccleſiarum.de conſtitut.num.16.quem refert Gigas de penſion.quæſt.18.num.2. & Anton.de Padilla in l. tranſigere.num.73.C.de tranſact.Clar.dicto §.Homicidium. verſi. ſed an ſtante. P.Fichard.

bannitorũ bonis publicatis, intelliguntur ſolum preſentia, non etiam futura.communem dicit Nel.in tract. de Bannitis in 1.parte ſecundi temporis.nu.18.ſiue in 18.q. B.Villal.

banniri quis poteſt in loco,etiam non ſuppoſito de cõſuetudine generali,vt poteſt etiam exemplificari in non ſeruante mandata.cõmunis eſt opi.Clar.q.70. ver.vidi ego. Bonac.

Bannum,ſeu proſcriptio ſic,pendente quæſtione etiam altioris indaginis indigenti, de ſnĩa nulla retardatur, atque impeditur,vt bãnito impunè noceri nequeat, quemadmodum frequenter interpretibus placitum ꝓnunciant Matth.de Afflict.in 2.part.conſtit.Regni rubr. 1.nu.15.Iul. Clar. in pract. §.vlt.q.94.verſic.ſcias autem, & ij, quos laudaui ſuprà verſic. 1.bannitus. E.Suarez.

Banna de iure,& de conſuetudine,& ſtilo curiæ Romanæ, edicta proponuntur pro inueniendis delictis,& delinquentibus,vt eſt communis opinio.de qua D.Brunorus in vnico eius conſ.crim.nu.124. Bonacoſſ.

Banni pœna hodie ſecundum magis communem opinionem,vbi bona non publicantur,equiparantur pœnæ relegationis. Maran.in Specul.fol.50. num.6.in 2.iudiciorum.diſt. Bonacoſſ.

Bannum. Si ſtatuto caueatur, ꝙ citatus non comparens ponetur in banno:de quo non exeat,donec ſoluerit cõdemnationem. Et quidam citatus & poſitus in banno & condemnatus ad certam ſummam, vult potius ſtare in banno quàm ſoluere condemnationem pecuniariam:fiſcus autem vult interim condemnationem exequi in ſumma, de qua in ea & in bonis, hoc non poteſt fiſcus. Quia in alternatiuis electio eſt debitoris.& qa ſtando in banno ſatisfacere videtur.ff.de cõd. ob cau.l.dedi.in principio. Ita Bal.in Auth. bona damnatorũ. C.de bon.proſcri.dicens etiam ꝙ mortuo tali bannito in banno non poterit fieri executio ꝓ eius hæres. Balb.deciſ.93.

banno pendente etiam, quòd quæſtio requirat altiorem indaginem,non poteſt offendi quoquo modo bannitus ipſe. communis eſt opinio.Soarez verſ.bannum.n.14. Bonacoſſ.

banni,ſeu exilii pœna hodie eſt multum in vſu. Et contra præſentes, & contra etiam contumaces. Et imponitur quandoque in perpetuum, quandoque temporaliter, & quandoque arbitraliter.Clar.q.71.in prin.Caſus autem in quib.quis bannitur.Clar.ibi.ver caſu. Bonac.

banni pœna infertur officialibus,rectorum prouinciarum, qui ruſticanos, vel eorum ſeruos, aut iumenta ad aliqua cogunt obſequia,nec non & ruſticani, ſe ſpõte dictis obſequiis ſubiicientes,puniuntur pœna exilij perpetua, & confiſcationis bonorum.Clar.vbi ſ. Bonac.

BAPTIZARI non poſſunt paruuli in matris vtero, c.ſi ad matris corpus.& c.ſeq.de conſecr.diſt.4.vbi text.oſtendit rationem,quia cùm natus non ſit, regenerari nequit, vt hoc aliis quamplurimis rationibus approbat Franciſ.Marc. deciſ. 952.ſed vbicũque puer haberet caput extra matris ventrem, quamuis omnia alia membra incluſa in eo forent,ſi tunc ſub eſſet periculum aliquod,poſſet omni dubio remoto baptizari,ſecundum Gul.Lau.& Card.in cle.1.de ſum.trin.Ang.Clauaſ.in ſummam,in ver.bapt.Henri.in c.maiores.de bapt.Petr. Aur.Laur.Thom.& Ric.in 4.ſent.diſt.4.q.1.& iſtam opin.ſequitur quoque,& cõmendat,ac profitetur eſſe communem, tam Canoniſtarum,quàm Theologorum,Boer.in tract.de authoritate magni conſilij, nu.21. qui tractatus poſitus reperitur in fine ſuarum deciſionum, quia baptizato capite totum corpus cenſetur baptizatum,ſm gl.Alex.nu.20.& ceteros,in l.2.ff.de acq.poſſ.item baptiſmus neceſſitatis tempore,& per cõſequens in articulo mortis licitè ab hæretico.& excõicato quoque ſuſcipi poſſet ſm cõem opi.oĩum Theolog.quam ſequitur,& declarat,& citat Couarr.in conſtit. alma mater. de ſent.exc.§.7.ſub nu.8.& Franc.Marci.deci.950. F.Viuius.

Baptiſmus an valeat præſtitus puero nondum vterum matris egreſſo:& dic vt per laſ.in l.3.1.reſp.nu.29.ff.de acq.poſſ. vbi concludit ꝙ ſic,ſm cõem ibi.cuius tamen contrarium tenent doct.ad Capel.Toloſ.q.156. vbi vide diſtinctionem. & quę ponit Viui.com.opin.lib.2.concl.32.idem laſ.in l.vxoris abortu.C.de poſth.hæred.inſtit.vbi etiã quærit an monſtruoſi debeant baptiſari.& de principali quæſt. an ſufficiat baptiſari membrum aliquod,vt quis ſit chriſtianus:vide Bartol.& doct.in l.1.C.de poſthum.hæred.inſtit.

Baptiſmus tollit omnem pœnam ſpiritualem,non temporalem

Universidad de Deusto

ralem. Communem dicit Ioã. de Ana. in ca. de his. de accuſ. & Deci. conſ. 130. n. 2. B. Villal.

Baptizatus baptiſmo Ioannis, iterũ deberet baptizari baptiſmo Chriſti. Præpoſit. ĩ c. dedit baptiſmũ. j. q. j. cõẽ dicit. B. Vil. baptiſmus nihil remittit ex foro iudiciali, quin ſuis puniat. cõis eſt opi. Tiraquel. de pœnis. cauſa 25. n. 6. Bonacoſſ.

baptiſmus (vt vulgo loq mos eſt) ſeu aquarũ initiatio, pœnã temporariam (vt doctores fantur) ſeu corpori infligendã nõ tollit. cõe aiunt Ioannes de Anan. in c. de his. de accuſat. Dec. conſ. 130. n. 2. & ij, quos refero infra ver. iudæus. E. Suarez.

barattariam committens iudex, priuatur officio, nec dign⁹ eſt in futurũ alio. Clar. q. 73. Et cogit reſtituere ablatũ in qua druplũ, vt eſt cõis opinio. Clar. ibi ver. iudex. Et datũ amittit dans, etiam cꝫ iuſtam ſententiam daret. Non autem amittit, ſi quis iudici dederit, vt iuſtitiam celeriter ſibi miniſtraret, & ideo poterit repetere. & not. cꝫ blandis verbis intrans camerã iudicis, & perſuadens vt pro ſe ſententiam ferat, non perdit litem, ſed punitur pœna centum aureorum. Clar. ibi nam perſuadere eſt pluſquam cõpellere. l. 1. §. perſuadere. ff. de ſeruo corrupto. facit illud Ciceronis. Nihil quidem hoc plus mali facere videtur, qui oratione, quàm qui preci iudicẽ corrũpit, cꝫ pecunia corrumpere prudentem nemo poteſt, dicendo autem poteſt, Si tamen pecunia ſit data iudici poſt ſententiam, non dr̃ barataria, Marſ. ſingu. 190. & not. cꝫ cõfeſſio nõ nocet alteri, etiam in crimine barattariæ, vt dicit Bald. in cõſ. 498. ad fi. in 1. vol. & pœnæ ſtatutæ contra aliquid accipientes per barattariam, videntur inſtitutæ contra dantes. l. 1. C. de cupreſſis. lib. 10. Bal. in lege prima, col. 2. C. de calumniato. Bonac.

barbarius de quo ĩ l. Barbari⁹. ff. de officio Præto. nec liber, nec ver⁹ Prætor fuit. Iaſ. in dicta l. Barbarius. n. 1. & 19. & 23. communem dicit. Bapt. Villal.

PRO. Beatius eſt dare quam accipere, ſecundum Apoſtolum actuum 20. in fi. & in c. cum Marthæ. §. ſanè. extra de celebrat. miſſa. ratio eſt, quia dando homo placet capiendo verò diſplicet. Bellon.

Temporibus noſtris quicunque placere laborat.
Det, capiat, quærat, plurima, pauca, nihil.

PRO. bella ſunt permiſſa de iure. l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iur. in §. ius autem gentium. Inſt. de iure nat. gent. & ciuil. & l. qua actione. §. j. ff. ad legem aquiliam.

OBIEC. contrà, imõ ſunt prohibita per l. vnicã. C. de glad. lib. 12. & cano. monomachiam. 2. q. 4.

SOL. Ibi de ſingulari certamine, hic de bello pub. vel ciuili. Bell.

bellum non debet inchoari, niſi præcedat diffidatio partis, ſecundum Bald. in l. ſi manumiſſori. C. de obſequi. patro. præſtan. per illum text. iuncta gl. eundem Bald. in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iure. Io. Andr. in c. pro humani. de hom. li. 6. Hoſt. in ſum. in tit. de treuga & pace. in ver. quid ſit bellum. Et habẽs ſuperiorem non poteſt ſine eius licentia, niſi requiſitus iuſtitiam miniſtrare deneget, bellum indicere, 22. q. 1. c. dominus noſter, cum ſeq. facit l. ſi alius. in §. belliſſimè. ff. quod vi aut clam. Iuſtam autẽ cauſam belli inducit paſſagium denegatũ, 24. q. 2. ca. vlt. Et quando iuſtitia denegatur de exceſſibus & damnis datis, dicto c. dominus. Bella verò prius nouit imperium Romanum, quàm leges. ff. de capti. l. poſtliminium. in §. filius, & ibi gl. Capta in bello iuſto fiunt capientis. l. naturaliter. §. fi. ff. de acq. re. do. inſt. de re. diuiſio. §. item ea. 23. q. 5. ca. dicat aliquis. & ibi gl. Sunt tamẽ talia capta præſentãda duci exercitus, vt ea inter milites diſtribuat, ſecundum gl. in d. c. dicat. Et diffidatus non tenẽ dare reſponſum, ſed ſtatim poteſt ad bellũ prorũpere contra diffidantẽ ſecundũ Albe. vt refert & ſequitur domi. Cato. in d. l. ex hoc iure. per l. quos hoſtes. ff. de verb. ſign. & l. hoſtes. ff. de capti. Balb. deciſ. 122.

bellum iuſtum facit occupatorem prædæ verum dominũ, etiam in foro cõſcientiæ, dummodo offeratur, & ſecundum merita per Duces belli diuidatur. l. 1. in prin. vbi Iaſ. ff. de acq. poſ. Aret. in §. ius autem gentium. de iur. nat. gen. & ci. vbi docet quod ſit bellum licitum, de quo etiam per Rip. d. l. 1. nu. 69. & Dic, quòd preſumitur illicitum: niſi contrarium probetur, teſte Barb. conſil. 39. nu. 1. libr. 1. Qualiter autem dicatur iuſtum: vide Nat. conſ. 284. n. 7. & ſeq. Iac. in inueſt. ver. & ꝑmiſerunt. col. 3. & ſeq. vbi ponit 7. ſpecies belli.

bellum indicere poteſt Papa pro tuenda religione ſecundum Luc. de pen. in l. vnic. C. vt vſus arm. lib. 12. & contra Imperatorem ſchiſmaticum & hæreticum eccleſiæ libertatem vſurpantem eſt contra infideles, de quo bello plures no. Ab. in ca. ſicut n. 7. & ſeq. de iureiur. Bal. in c. olim ex literis. de reſcriptis. & ex his cauſis Papa iuſtè indicit ſuperindicta, ex no. per Luc. in l. vnic. C. de ſuperindic. lib. 10. qui pontifex ratione publicæ vtilitatis de communi ſubſidium petere poteſt, nec aliquis reperitur immunis, teſte Oldr. conſ. 104. col. 2. in prin. etiam ſi. no. Doct. in l. ſi ex toto. de leg. 1. Aym. cõſ. 294. col. 7. & vaſſalli Imperatoris ſchiſmatici vꝫ hæretici à iuramẽto fidelitatis abſoluuntur, c. nos ſanctorum. 15. q. 6. 23. q. 3. c. maximus. Io. Plat. d. l. vnica, C. vt arm. vſus. De bello autem iuſto vel illicito vide Abb. d. c. ſicut. de iureiur. Luc. de pen. in l. vnic. C. ne ruſt. ad mil. obſeq. lib. 11. & licet Dominus dixerit Petro, Conuerte gladium in vaginam. Math. 26. ad Rom. 12. non tamen voluit alterum eſſe ſuperfluum, ſecundum Old. conſ. 180. col. 3. & nõ abſtulit imperium, ſed duas poteſtates neceſſarias eſſe ſignificauit, quas etiam habere ſummum pontificẽ not. gl. & Doct. in c. nouit. de iudi. Old. conſ. 69. 83. col. 1. Bar. in l. 2. de req. reis. Dec. d. c. nouit doct. in c. 1. de homicid. in c. per venerabilem in c. cauſam que. qui fil. ſint leg. Oldr. d. conſ. 83. Dei enim miniſter eſt, vindex in iram ei qui malum agit, & propterea prælati res eccleſiæ gladio defendere poſſunt, 15. q. 6. c. autoritate. & not. Inn. in c. olim. de reſtit. ſpol. Oldr. conſ. 62. col. fi. conſ. 71.

PRO. benefacienti nobis eſt benefaciendum. in l. ſed & ſi lege. §. conſuluit. ff. de petit. hæred.

Beneficiatus contrahens matrimonium, ipſo iure perdit beneficium. Couar. in epiſt. 4. c. 6. §. 4. n. 4. & per Rauc. in compet. iuris de cler. coniuga. communem dicunt.

Intellige dictam communem in matrimonio de præſenti, ſecùs tamen in ſponſalibus de futuro. Panor. in ca. 1. de cler. coniug. communem dicit.

beneficium ſimplex reſidentiam continuam requirens, licet acceptatione ſecundi ſecundum Inn. in dicto c. clericos. & ca. ex tuæ, de cleric. non reſiden. quem in dicto ca. clericos. ſequitur Petr. de Peruſio, Petrus de Anchara. & Calde. ipſo iure vacat, adeò, vt poſſit ſine alia priuatione alteri conferri, tamen curia ſeruat aliam opinionem, cꝫ non vacat primum per acceptationem ſecundi, in beneficiis ſimplicibus, etiam reſidentiam requirentibus, vt refert ibidem Calde. quam curiæ opinionem videtur quoque tenere Io. And. in addit. ad Spec. in tit. de cleri. non reſidentibus argumento, ca. referente. cap. præterea. vt ca. ad hoc. de præb. quæ in ſimplicibus perinde atque in curatis, dignitatibus & perſonis per ca. de multa. de præbend. non videntur correcta. l. præcipimus. C. de appellatio. quod & originaliter tenuit Oldr. conſ. 185. Innoc. do. Antonius, do. Flor. & d. Nicola. in d. ca. clericus. & Petrus de Anchara. dicto capitulo, de multa. & veriorem dicit Bened. Capra, regula 90. nu. 113. cùm in natura pœnali, & correctoria non fiat extenſio, prout communiter notatur in l. ſi verò §. de vno. ff. ſolu. matrimo. & Auct. quas actiones. C. de ſacroſanct. eccl. & in clem. 1. de electio. quare non eſt eadem ratio in ſimplicibus, quæ eſt dignitatibus, perſonatibus, vel curatis beneficiis. ſecundum Inn. dicto c. clericos. iuxta not. in gl. 21. q. 1. c. relatio. & Lapum in allegat. 116. & ita communiter teneri, ibidem refert Bened. Cap.

Beneficium in tertij præiudicium expreſsè cõceſſum quoties publica verſatur vtilitas, licet valeat l. ſecunda. §. ſi quis à principe, & ibidem notat, ff. ne quid in loco publico. l. item ſi verberatum. §. fi. ff. de re iud. l. Lucius. ff. de euict. l. ſi quis ſepulchrum ff. de relig. & ſumpt. funer. ſecundum gl. in l. fi. C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam. idque procedit etiam ſi non vertatur publica vtilitas, & læſio non ita magna ſit. l. 2. C. de precib. Impe. off. & Bart. d. l. fi. & Inn. in c. cùm dilecti. de donatio. l. ſi quando. C. de bon. vacant. lib. 10. Bart. in l. ſed vt reprobari. §. fi. ff. de excuſatione tutorum, tamen vbi publica vtilitas non vertitur & de graui alterius preiudicio ageretur, priuilegium alteri conceſſum non valeret, ſecũdum gl. in dicta l. 2. C. de precibus Imperat. offerend. & gl. in dicta l. fi. C. ſi contra ius vel vtilitatem publicam. & ibidem Bart. quod cõmuniter teneri refert Bened. Cap. regu. 102. n. 12.

Beneficium curatũ, vt ſi atque cadat ſub cõſtitutione, capituli de multa. de præbend. & extrauag. execrabilis. eodem titulo, non ſat eſt quod curam habeat temporalem, ſed requiritur quod habeat perpetuam, vt innuit dicta extrauag. execrabilis, in fine. quòd etiam voluit Inno. dicto cap. de multa. quod in clementi. vnica, de officio Vicarij. communiter tenent Modern. & Oldr. conſil. 115. quos ſequitur Imol. doct. Nico. dicto cap. de multa. inde Nicolaus ibidem refert, cꝫ acceptans ſecundum beneficium, temporalem curã tamen annexam habens, non perdat primum, vt refert Benedict. in regul. 90. n. 69. Similiter intra alia fallit, quando ſecundum beneficium eſſet curatum, habitu tamen & non actu, quare ad hoc, vt locum habeat, pœna, dict. ca. de multa requirit vt actu & non habitu tantùm curatum ſit, prout voluit Hoſt. in ca.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quare nonnulli.de cleric.non resident. argumento l.nomen. §.habere.ff.de verbo.signific.& nota per gl. & Archidia.in c. 1.cet cano.de elect.libr.6.& Paul.de Leatza. in clem.vnica.de offic.vicar.idem tenuit Frideric.cons. 132.&ita communiter teneri refert Benedict.in reg. 90.n.76. addens periculum animarum quod Canones perpenderant non videri subesse,nisi actu & habitu sit beneficium curatum, secundum Do.Anto. d.cap.de multa.Et licet Inno.& Abb.ibidem teneant contrarium,tamen idem Cap.nu.78.à communi non esse recedendum suadet.

Beneficium simplex non habens annexam curã,nec dignitates,si eiusmodi sunt,vt residentiam nõ requirant, prout habetur 15.q. 1.c.quia.& not.c. 1.de consuetud.& cap.cùm omnis.de constit.non perditur per acceptionem secundi, neque etiam primo renuntiare videtur,vt sentit gl.in capit.clericos. & ibi Inno. de cleric. non resident. & ita communiter teneri refert Benedic.regula 90.n.92.quod licet regulariter verum sit, tamen fallit quando plura eiusmodi beneficia habens nõ deseruiet neque per se,neque per substitutum,iuxta no.in c. cùm omnis.in fi.de const.quod verum est. nisi valde exilia essent.iuxta no.in c.cum te,de ætate & qualitate, prout voluit Do.Ant.in clem.gratiæ,de rescriptis.quem sequitur Imol.in d.c.clericos. cum quibus cæteros transire di.reg.90.n.99.refert Benedict. Capra.

Beneficium. In interdicto retinendæ in beneficialibus:an sufficiat probare antiquiorem possessionem,an verò requiratur probatio tituli saltem colorati, ad iustificationem ipsius possessionis, Dic,vt per Osasc.decis. 55.n.4.& 5.vbi quòd requiritur probatio tituli, cum in beneficialibus non possit acquiri possessio sine titulo, arg.eius quod dicit,quòd in beneficialibus: agens remedio reinteg.& per viam attentatorum, quod est priuilegiatum, & fauorabile, debet illud iustificare cum titulo saltẽ colorato, præsertim si aduersarius edoceat de sua proprietate, reste Osasc.d.decis. 55.n. 6.vbi dicit hanc esse communem,& ibi q titulus tũc dicitur coloratus:qñ habitus est vel à summo pontifice, vel ab ordinario, ex not.per Guid.Pap.q.85.Deci.consil.220.vel ab alio habeñ ius conferendi virtute alicuius priuilegij, Quibus concl.adde, quòd in beneficialibus possessorium continet causam proprietatis, cum sit mixtæ naturæ, arg.l.2.§.quædam.ff.de interdict.& q iudex secularis super possessorio beneficiorũ cognoscere potest,Osasc.d.decis.n.8.& dicitur titulus coloratus quando processit ab habeñ potestatem, vt ibi per eum, Quid in remedio recuperãdę possessionis in beneficialibus:an obstet exceptio defectus proprietatis, & an iudex secularis in remediis possessoriis beneficiorum cognoscere.

Beneficium si permutatur irrequisito patrono, tenet permutatio,licet veniat annullanda.Bertr. consi. 193.vol.2.n.2. communem dicit.

beneficia in dubio censentur realia,Bello.cons. 20.num.8. cõmunem dicit ex Bart. in l.fi.ff.de serui.lega.& Dec.,s.262.

beneficium ecclesiasticum si vni conferatur, & iterum secundo,præfertur prior:& si secundus adeptus sit possessionẽ. Couu.in resolutio.c.16.lib.13.communem ait ex Dyn.Ĩreg. qui prior.de reg.iur.lib.6.* B.Villal.

Beneficium ecclesiasticum, ordinem præsertim annexum habens, homicidam retinet non posse,ẽt post peractã pœnitentiam probatur ex tex. in c.miror. 50. distinct.& in c.in quibusdam.de pœnis,secundum Io.And.ibi,quod ideò est, quia ille,qui non potest dicere officium non potest obtinere,&recipere beneficium.ca. quòd à te.& c.diuersis fallaciis.de cler. coniug.c.cum secundũ.de præb. quia beneficium datur propter officium, ca.fi.de rescript.in 6.& tradũt Legistæ in l.qui sub prætextu.C.de sacrosanct.ecclesiis. Homicidam ipso iure non esse priuatum beneficio,sed priuandum volunt communiter Doctores in c.inquisitionis.de accusa. & in ca. cùm non ab homine.de iudi.& in c.cum nostris. de concessio.præbend.vbi præsertim Innoc.ante finem glo.primæ:quam conclu. tanquam commu. sequitur Felin,in d.cap. inquisitionis. versic.in contrarium.tradens cautelam,vt ante priuationem homicida taliter renuntiet amico, qui post absolutionem, & dispensationem ei retrò cedat. Fallit tamen dicta conclusio in homicida committente homicidium qualificatum, puta cum assassinio secundum ipsum Fel.in d.c.inquisitionis.Quare talis homicida ipso iure est priuatus beneficio per tex.in c. 1.de homicid.in fi.libr. 6.ibi ipso facto &c.& quantumcunque aliquis beneficiatus, vel prælat*, sit notorie criminosus, non propterea est priuatus beneficio, neque dignitate, nec depositus ipso iure, & si sit homicida, dummodo non qualificatus, vt dixi secundum Bald. in l.cum fratrem. versic.circa instrumentum. C.de his qui.vt indi.dicentem notorium nun quam habere vires ad aliquem deponendum, vel priuandũ, nisi sequatur sententia priuationis, vel depositionis. & dixit Anch.in cap.peccati venia.de regul.iur. in prima opposit.lib. 6.illud certum esse, quòd si homicida promoueatur ad beneficium,recipit titulum.Allegat Innoc.in præallegat.cap. in literis.de concess. præben. voluit quòd Abb.in c.fi.no.v.de excess. prælat. quòd homicida, vel irregularis non sit ipso facto beneficio suo priuat*,si homicidium,vel irregularitas secuta est collationem beneficij,vt optimè probari dicit in ca.ex literis.eodẽ tit.& in cap.clericis.ne cler.velmo. & Fed.de Sen. consil. 50.quod incipit à collatione.& cap. voluit quòd collatio facta periuro,non sit nulla,sed annu:Janda:allegat Ioan. Andr.post Compost.in ca.capitulum.de rescript. in glo.vers. quid si eligitur.Adde,& vide Rot.decis.262. incip.religioso. in Nouis. F.Turzan.

PRO.beneficium principis latissimè est interpretandum l.beneficium.ff.de const.prin.ca.cum dilecti. extrà, de donat. ca.cum olim.extrà,de verb.signific.

OBIEC.contrà de l.si quando.C.de inoffic.testamen. vbi si concedatur rescripro principis libera testandi factio,intelligitur communi tantum iure non limitari.

SOL.ibi ea ratione,ne videatur princeps,qui iura communia tuetur,totam obseruationem testamentorũ,quæ fuit tot vigiliis excogitata,vno verbo velle euertere,vt ibi dicitur.

OBIEC.Secundò contra de l.2.§.si quis à principe.ff.ne qd in loco publ.& l.nec auus. C.de emancip.lib.& l.quoties.C. de precib.imp.offer.

SOL. Non plenissimè sunt interpretanda beneficia, vt lædant alium.

OBIEC.Vltimò contrà de ca.quamuis.de præb.in 6.vbi rescripta Principis strictè interpretanda sunt.

SOL.ibi in literis beneficialibus hic in beneficiis. Bellon.

PRO.beneficium inuito non datur.l.hoc iure.in §. nõ potest.ff.de donat.

OBIEC. contrà, Liberatio debiti inuitis nobis per alium cõtingit.l.solutionem.ff.de solu.l.soluendo.ff.de neg.gest.ad idem tex.in l.seruus vetãte.ff.de verb.oblig.vbi inuito domino seruus acquirit.

SOL.melior cõditio nostra,etiam inuitis nobis,potest fieri p obliquum,scilicet per alium,sed directò nemini inuito liberalitas confertur,vt hic. Bellonus.

Beneficium curatum habens potest id cum habente simplex vel non curatum, permutare, & vice versa. prout tenuit Io.de Ligna.sicut refert Petrus de Anchar.in cap.exhibita.de rerum permutatione.Sufficit enim quòd ambo sint intitulata,licet qualitates sint diuersæ.capitulo vnico. de rerum permutatione.lib.6.& ca.cùm olim.eodem tit.Inn.d.c. exhibita. idem voluit Petrus de Perusio in ca.quæsitum. de rerum permutatione.& ita teneri communiter refert.ibidem n.36. Bened.Capra.

beneficio nemo priuari debet, nisi per sentẽtiam priuetur propter homicidium,vt est communis opin.Gabriell.consil. 196.n.1.& seq. Bonac.

beneficij curati apprehensione, aut si per acceptãtem stet, quò minus possessionem apprehendat, licet primum beneficium ipso iure vacare censeatur: quia habens curatum, aliud recipiẽdo,censeatur primum pro derelicto habere,glos. in capitulo de multa.de præb.id tamen inter alia fallit quãdo acceptasset secundum beneficium curatum sine licentia superioris beneficij primi, quare tunc licet vacet primum quò ad se, non tamen vacat quò ad superiorem, d.capit. de multa,& ibidem glo.& notat in capit. admonet. & capitulo. quo in dubiis. de renuntiatio. quare non poterit vt vacans impetrari,nisi superior ipsam renunciationem expressam vel tacitam ratam habuerit,iuxta nota.in cap.si tibi absenti.de præb. lib.6.& Imola,in ca.ex ore.de his quæ fiunt à maior.parte.ca. quod communiter teneri contra gl.d.ca.de multa.refert Benedict.Capra.regula 90.nu.46. & licet nonnulli argumento. c.super hoc.de renunciat. similiter id fallere putãt, quoniam primum beneficium erat pingue,& secundũ tenue,ea tamen opinio secundum Capram, ibidem n. 62.communiter reprobatur.quare sibi imputare debet acceptans tenue,iuxta nota. 74.distinct.quorundam.

Beneficij collatio ad capitulum, siue canonicorum collegium vbicunque pertinet,si fiat,absentibus canonicis.qui tamen sunt in ciuitate, non vocatis, est nulla, vel saltem nulla decernenda & declaranda.Felin.in cap.cùm omnes.Dec.versicul. 3.conclusio & ibi communiter alij scrib.de constitut.in antiq. Quinimo voluit Oldrad. consilio 159. impugnatur, quòd

quòd etiam absentes à ciuitate sunt vocādi,aliàs nō subsistit ipsa collatio. Limitatur tñ Oldr.sententia secundum Craue.cons. 88.quæritur par.1.nō procedere,qñ talis vocatio periculum esset ipsi capitulo,& collegio allatura,vt dubitaretur de præuētione Papæ,vel Apostolicæ sedis legati:quia isto casu taliter absentibus etiam nō vocatis ad ipsam collationem, ad euitādam præiudicium q eis,& eorum iuribus inferretur, pro cedere possint, allegat gl.in pragmat. de collato.§.itē visum. verſ.nō valeant cart.88. quod an verum sit affirmare tibi nequeo.quia dictum pragmaticā nūc videre nequeo, cū penes me nō extet,tu aūt qui illa possides p te videas, ista tñ absentia à ciuitate nō præsumitur,nisi probetur ex eo q canonicus sua in ecclesia residere tenet,ne præsumamus delictum cōtra iuris regulas.Old.cōs.198.incip.circa primū pūctum.Hinc est quod clericus à sua ecclesia absens, præsumitur ex proposito abesse.Imo.in c.fi.de eo,qui mit.ī possess.sit in trac. suo de benefic.part.4.q.5.col .in latiori impressione. F.Turza.

beneficia permuti nō cōpetit remedium l.2.C.de rescind. vēdit.vt commune aio ex Rebuf.ad ll.Gallicas.2.tomo,ti.de rescindēd.cōtrac.gl.15.n.10.Did.à Couarr.li.1.resolut.c.15. Ario Pinelo,nostri & iuris insigni interprete,& tpis fi medio eri ornamento,ad eandem l.2.part.1.c.3.n.16. E.Suarez.

beneficia in dubio censentur realia.vt cōmune inquit Bellon.cons.20.n.8. E.Suarez.

PRO.beneficia principalia ipsi principes solēt interpretari. in l.ex facto.ff.de vulg.& pupill.substitutione.

PRO.beneficia non vacantia promittit vel concedi nō debent.c.nulla.de concess.præb. Bellonus.

BENEFICIA patrimonialia, quæ hodie dātur in titulū p petui bñficij sunt verè,& realiter ppetua beneficia ecclesiastica,& hinc est q qñ quis esset ordinatus ad titulū patrimonij, tenetur necessario facere mētionē de illo titulo patrimonij, quia vt s.ostēdimus,verè est beneficium, & de eo fieri debet mētio,vt concludit Ioannes Andræas,Abb.& Fel.n.5.capitulo postulasti,de rescrip.& idem Ioannes Andræas in capitulo fi pauper.nu.2.de præbend.lib.6.& hoc dictum Io.And.& sequacium communiter tenetur,teste Syl.de beneficio,part.3. q.10.n.27. F.Viuius.

beneficia principum licet regulariter latè sunt interpretāda,id tñ fallit si cōtra ius cōcessa sint,iuxta no.ī ca.cùm olim. de verborum signific.& c.si canonici.de offi.ord.lib.6.secundum domi.Nicol.in c. Rodulphus.de reseri.quia vt dicit Archid.& Dominic.in c.quamuis.de præbend.lib.6,omnia excedētia ius commune,strictè sunt interpretāda, præsertim cùm de præiudicio tertij agatur,22.q.2.c.hoc tamē.cap.tua.de Decim.argumento, l.2.§. meritò. §.si quis.ff.ne quid in loco publico, secundum Bart.in l.si quandō.C.de bonis vacan.li.10. Innoc.Abbas,& Ioannes Andreas,in ca.cùm dilecti.de donatio.Barth.in l.si finita, §.ex hoc edicto. ff.de damno infecto.& in l.fi.ff.de constitu.principum. Compost.in ca.causam,quæ. de rescript.c.cæterùm.de vsu Pall. & ita per Canonistas & Legistas, modò nō calumniosè fiat interpretatio c.in iis.de priuilegiis. c. fi. de trāslatione prælat.communiter teneri refert regul.102.n.16.idē Benedict.Capra. Similiter inter alia quoque id fallit:si latè interpretādo priuilegium aut beneficium inutile efficeretur,tunc enim vt sustineatur, strictè interpretādum est.secūdum Ioānem Andream,& Petrum de Anchara. in d.c.olim.de verbor.signific.& Bart. in dicta l.fi. de cōstitutio.prin.per gl.l.sæpe.ff. de offic.præsidis.quam communiter Doct.approbare ac sequi refert ibidē nu.11.Benedict.Capra. Similiter fallit in literis à principe impetratis ad lites, in quibus strictè facienda est concessionis interpretatio,tāquam odiosis , cùm detrahāt ordinariæ iurisdictioni , secundum Io. And.in c.quamuis.de præbend.lib.6.ca.Rodulphus.de reseriptis.ca.causam,quæ.& ibidem gl.& communiter Doctor.eodem tit.Bart.in l.fi.ff.de constitut.princ.sicut ibidem n.30.refert idem Capra.

beneficia curata duo ex dispēsatiōe habēs, nō poterit vnū ex iis cum alio curato permutare,& si faciat,vacabit illud qd sibi remānsit,cùm dispēsatio facta super duob' Curatis, de primis intelligatur,per no.in c.1.& 2.de fili.presbyt.li.6.& clem. si plures,de præbēd.Secùs autem erit si permutet cum simplici,cùm illud cum alio curato retinere possit,saltem ex dispensatione Episcopi, iuxta notat in c.dādum 2.de elect. capitulo literas.de cōcess.præbend.secundum Inno.c. exhibita, de rerum.permut. quod placuit Petro de Perusio. d.ca.quæsitum, cæteros transire infert ibidem n.40.Capra.

beneficiorum permutatio licet regulariter fieri nequeat sine cōsensu & authoritate ipsorum permutātium, cùm inuiti à suis beneficiis auelli aut trāsferri nō possint siue Episcopi, Prælati vel alij inferiores beneficiati fuerint,iux.nota.per Io. And.in c.quæsitum.de rerum permutatiōe id tñ inter alia fallit , si permutatio per Papam fieret quia potest etiam inuitos sine omni causa pro libito suo auellere,atque trāsferre,p notat.in c.proposuit.de cōcess.præbēd.secūdum Inno.d.c.exhibita.de rerum permutatiōe,& no.in c.cum venissent, de Iud. & ita communiter teneri refert Bene. Capra.d.tract.permut. num.43.Aut.si ex legitima causa per Episcopum aut eius superiorem fieret,quia ex legitima causa possunt prælati vt alij beneficiati etiam inuiti per superiorem auelli,prout notat in c.nisi cùm pridem. §. ppter ambitionē, de renunc. & no.Freder.in tract.permut.quę.30.Argumēto.c.nouit.de his q fiūt. Quod tñ inferior à Papa sine cōsensu capituli facere nō potest nisi ita præscripserit, vt sine c.sol' id possit iux.no.ī c.3.de cōsuetu.li.6.voluit Frede.in d.tractat de permutatione,q.25. & Petr.de Anch.& Imol.d.c.exhibita. vt vtrūque cōmuniter teneri refert.Bened.ibidem.n.44.quia ex quo ius auctorizādi in ecclesiis sibi subiectis est dignitatis & iurisdictionis & nō ordinis,præscribere id poterit iuxta c.audiēs,de præscrip. prout voluit ipse Petrus de Perusio in d.ca.quæsitum,de rerū permutatione,cum quo cæteros quoque communiter trāsire refert tract.eodem n.72.Benedict.Cap.

beneficiorum permutatio qñ collatio eorum ad sol'. Episcopū spectat.licet sede vacāte.à c.perfici nequeat, poterit tñ ab eo recipi reassignatio ex causa permutatiōis,cū possit beneficiātos priuare,& sic renūtiationes recipere,per no.ī clem. vnica de rerum permutatione,quem Episcopus postea creatus perficere poterit,prout voluit Petr.de Perusio.in c.quæsitum,& Inno.in c.exhibita,eo.tit.cum quibus cæteros Doctores transire ibidem n.77.refert idem Capra.

beneficia omnia etiam simplicia regulariter requirūt residētiam cōtinuam,prout voluerūt in c.clericos. de cler.ñ residēt.Inno.Host.Ioānes And.do.Ant.& communiter Doctor. excepto do.Floria.nisi aliud ꝯsuetudine,priuilegio vel statuto inductū sit,vñ p acceptationē, secūdi cōtinuam residētiā, requirētis videbitur primo renūtiatum,& vacabit primum: secundum Inno.ibidem refert Benedict.Cap.reg.90.n.108.

Beneficia siue priuilegia Papæ, vel Principis latissimè sunt interpretāda.l.fi.ff.de const.l.si qñ.C.de bonis vacātib. li.x.& ibidē Bart.l.i.§.initio.ff.de officio præfecti vrbis.ç.cū dilecto. de donat.in fi.& ibidem gl.c.olim,& ibidem gl.de verb.signific.Quare si Papa vel princeps ex bonis vacantibus,domum, castrum vel ciuitatem ꝯcesserit,cēsetur cōcessisse, etiam si id nō exprimatur cū omnibus titulis, pertinētiis atque accessoriis suis,argumēto dictorū iurium,& ibidē per Bartolū.quod cōiter Doctores seq refert Bñdic.Capra.reg.102.nu.3.& seq.

beneficia ecclesiastica quocūque mō vacāt p resignationem,licet gñaliter permutari possint.c.quęsitum,de rerū permutatione,c.vnico.e.tit.li.6.& clem.vnica.e.tit.id tñ inter alia fallit qñ talia beneficia fuissent per Papā gñaliter reseruata, vel specialiter proprio motu, quare tūc sine speciali mādato Papæ pmutari nō possunt, qa inferior à Papa ī his q sibi Papa gñaliter vel specialiter reseruauit intromittere se nō poterit, p id qd habet in c.vt nostrā, de appellat. & extrauag.dudū, & extrauag.execrabilis.Aliàs si sit facta specialis reseruatio,ñ ꝓprio motu,sed ad impetrationē alterius: cū nō sit pinde fauorabilis & ampliāda:atq; predicta gñalis&specialis facta ,p prio motu,c.si pluribus de præb.li.6.nō impediet ipsam pmutationē, sicut nec eā impedient literæ Papæ expectatiuæ , put habetur in d.c.vnico,&hoc fuit de mēte Frider.ī q.112.secūdum Petrū de Anchar. & Inno.d.c.exhibita eodē tit.de rerū permutatione,cuius opinionē communiter approbari refert Bened.Capr.in d.tract.permut.n.83.& præcedentibus.

beneficia in quibus dum vacāt locum habet optio siue potestas optādi,nō possūt permutari nisi ob vtilitatē ecclesiarū, nō autē ob vtilitatem permutātium, iuxt.c.fi.de cōsuetud.li. 6.& voluit Lapus in Addit.suis ad .8.q.Frider.in trac.permutationis,dicens:id procedere, nisi cōsuetudo optādi disponeret super ipsis bñficiis ex causa permutatiōis vacātibus,quare tūc attenditur ipsa cōsuetudo,per d.c.fi.& dilectus,de cōsuc. quod secutus est Imola in capitulo exibita,de rerum permutatione, cum quibus reliquos transire refert in tract. permutat n.89.idem Benedict.Capra.

Beneficiorum conferendorum ius nec ex immemorabili præscriptiōe laicus, seu sacris nō initiatus quæret,cōe aio ex Felino in c.dilecto.ī prin.de testib. prob. addit.ad Monach.in c.2.n.6.de præb.in 6. Selu.de benefic.in 2.part.q.25.n.16.Palat.Rub.in introduct.rubr.de donat. inter virum & vxorem, in principio,n.28.qui tamen inconsideratè contrarium autumauerat de benefic.in curia vacant.§.9. E.Suarez.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Beneficiorum permutatio,non requisito patrono,non est irrita,quamuis irritari, euertique possit.cõmune inquit Bertrand.cons.193.n.2.lib.2. E.Suarez.

beneficiorum suprema est penes Pontificem potestas,nec vlla in illo ad illa vel conferenda,vel auferenda requirit causa,vt commune quis esse elicit ex Fel.n.42. Dec.n.22.in cap. quæ in ecclesiarum,de consti. Iaſ.in l.Barbarius.n.43.ff. de offic.præt.Gomez in reg.de non tollen.iur.qu.2.Caccialup.de pẽsion.q.19.n.30. Gig.de pẽsio.etiam q.10.n.4.& n.7.q.37. Verùm enim verò in illis auferendis causam desiderari,& verius est,& receptius testatur.Fel.in d.cap. quæ in ecclesiarum num.43.atque inclytus Pinel.in rub.1.parte cap.2.nume.30. versicul.altera inspectio. C. de rescindend. vendi. & nec sine causa posse conferri mihi magis probatur : eáque de re alibi latius. E.Suarez.

beneficiorum sola inæqualitate non rescinditur permutatio.Est communis opinio secundum Dec.in consil. 210.viso puncto.vol.2. M.Chærian.

beneficiorum permutationem se procuraturum per pactũ astringens illicitè facere videtur, secus si sine pacto voluntatis de permutatione facienda permutauerit, q̃ licitè fieri potest,vt tenet Imo.in c.exhibita de rerum permuta.allegãs Fridericum d.tracta. q.38. & ita communiter teneri ibidem nu. 118.& refert Benedict.Capra.

beneficiorum inæqualitas sola, nisi aliæ sufficientes coniecturæ fraudis concurrant non reddit permutationem inualidam,vt tenet Io.Monach.& Ioannes Andreas in capit.vnico de rerum permuta.libro sexto,& capitu.2. de renunciat libro sexto.& Frideric.in tract.permutationum.quæstione vltima, cum quibus reliquos transire communiter refert Benedict.Capra.in tract.permut.benefic.post regul.88.posito,nu. 121.& not.in ca.quia verisimile.de præsumptionibus, lectorem relegans.

beneficiorum permutatio ad hoc vt fieri possit requiritur, quod beneficia sint sua,aut habeant ius in eis,prout exprimitur in cap.vnico, de rerum permut.libr.6. & ita communiter teneri refert Bened.Capra.in tract.permutationis beneficiorum,post conclusio.siue reg.88.posito,numero vigesimono no, & verius est quòd expectantiam in beneficiis habentes, pro quibus sunt affectæ præbendæ,vel habentes ius ad rem, non possint ea permutare, vt tenuerunt Do. Petrus de Perusio, & Do. Floria. in cap. quæsitum. de rerum permuta. & Imola in capitulo exhibita,eodem titulo, licet Frederi. in tract.permutationis,quæstione 13. contrarium teneat. Cæterùm si haberent ius in ipsis beneficiis,& sic ius in te poterunt permutare,licet possessionẽ non habeant,sufficit enim quòd titulum habeant,per quem beneficia eorum efficiantur, iuxta not.per Inno.in capitulo inter cætera de præbend.& in capitulo si tibi. & capit.fi. eodem titulo libr.6.& d.ca.vnico, de rerum permutatione,quod ibidem n.30.communiter teneri refert Capra.

Beneficiorum,siue præbendarum, permutatio licet secundum quosdam inter canonicos eiusdem ecclesiæ sine authoritate superioris fieri posse dicatur,modò nõ diuerso, sed eodem iure censeantur,vt voluit Inn.in capitulo quæsitum, de rerum permut.l.vnum ex familia, ff.de leg.2. Tutius tamen, imò necesse est vt fiat eo quoque casu cum authoritate superioris,propter connexitatem quam habet præbenda & Canonica,secundum Host Io.Andr.Petrum de Perusio &do.Ant. d.c. quæsitum, & capitulo cum M.de constit.& Io.de Ligna. secundum quod refert in ca.fi. de rerum permutat. Petrus de Anchara. Idque procedit quando fieret permutatio de ipsis præbendis, hoc est,de titulis ipsarum præbendarum, quia cũ sint spirituales, non poterit fieri permutatio, sine superioris authoritate,secùs autem si permutarentur præbẽdæ, hoc est, prædia præbẽdarum,quia cùm illa consistant in temporalitate, fieri potest earũ permutatio inter canonicos eiusdem ecclesiæ sine authoritate superioris,& ita procedere posset opinio Innocentij.secũdum Floria. in dicto capitulo quæsitum, cuius distinctio satis rationabilis est, secundum Inn.in capitulo exhibita,de rerum permutat.cum qua reliquos communiter tenere refert Bened.Capra.in d.trac.permut.post reg.88. posito,num.31.

benemerita ius agendi nõ præstantia, non gignunt naturalem obligationem, vt commune ait meus iuris doct. Arius Pinel.in l.1.parte 3.mihi 118.versicul.hæc autem. C.de bon. mat. E.Suarez.

Benemerita soluto per errorẽ repetẽdo nõ sunt impedimẽto,vt receptũ asseuerãt Iaſ.ĩ l.ex hoc iure.n.74.ff.de iuſt.& iure & in l.1.n.12.ff.de cõdict.indebit.Dec.in c.ad nostrã, de p- batio.Did.à Couar.in c.cum in officiis.n.10.de testament.& vir non pœnitendæ authoritatis Arius Pinel.in l.1.par.3.ver. probatur.4.& ver.infertur 24.C.de bon.mater. E.Suarez.

Benemeritorum assertioni quatenus fides sit adiungenda, vide suprà in ver.assertioni,& ver.donatio ob causam,vel ob merita infrà. E.Suarez.

BENEFICIIS, præbendis,aut gratiis pluribus in eadem Ecclesia, nulla apposita clausula emanantibus, tunc si ad idem expressè, vel tacitè referantur, secunda collatio non valebit propter surreptionem.Si autem nõ referantur ad idem beneficium, puta si mandetur prouideri vtrique de præbenda de proximo vacatura,tunc aut secunda gratia emanat prima pẽdente,& propter pẽdentiam & grauamen iuxta communem similiter non valebit.Aut secunda emanat,prima executioni iam mandata.& iuxta receptam Docto. sententiam similiter non valebit,quod Bened.Capra.reg.52.n.22.& seq.affirmat procedere.etiam si secunda emanasset motu proprio,qua de re vide infrà in verbo Gratiæ.Bened.Cap.

Bigamiæ pœna locum non habet quoties matrimonium nõ tenet. nec aufert matrimonium inualidũ priuilegia clericalia, etiamsi cũ vidua cõtrahatur, sed tñ habet locũ quoties nuptiæ tenẽt,& sic in vero bigamo,vt c.vnico.de bigamis.li. 6.secundum Ioan. Andr. capit. Ioannes. de cleric. coniugat. quod communiter teneri refert Benedict. Capra. regula 97. numero 83.

bigamus de iure communi,secundum magis communem opinionem punitur pœna stupri, scilicet publicatione dimidiæ bonorum. Clarus in §.homicidium. versiculo, dicitur etiam.commnem dicit opinionem. Bonacoss.

bigamus nõ est,qui contraxit cum corrupta ab eo. Pan.in c.cum te. de cleric.coniuga. communem dicit. & not. quòd Lamech fuit primus, qui bigamiam introduxit,vt in fabrica mundi,in prima ætate.fol.10. Bonacoss.

Bigamus nõ est, qui cõtraxit matrimoniũ cũ corrupta ab eo.Panor.in c.cũ te.de cler.coniug.communẽ dicit. B.Villal.

Concordat cum l.35.tit.5.part.1.

bigamus de iure communi,secundum magis communem opinionẽ,punitur pœna stupri,nempè publicatione dimidiæ partis bonorum.Ita consuluit Alex.cons.165.li.7.& fit insuper infamis.tex.in l.2. C.de incest.nupt. & ita commun.testatur Ant.Gomes.super l.80.Tauri.n.27.refert Clarus li.5.sen. §.fornicatio.vers. dicitur etiam, vbi ponit etiam exempla de quadrigamo & quinquigamo. P.Fichard.

Bigamus quis dicatur verè vel interpretatiuè, vide Host. in sum.titul.de bigam. non ordin. in princi.& dic quòd vera bigamia est, quando quis successiuè & diuersis temporibus duas habuit vxores legitimas. 31.q.2. capit.aperiant. Interpretatiua est,quæ sex modis sumitur.Primò, quando quis de iure contraxit cum vidua vel corrupta. Secundò quando quis habuit duas vxores ante baptismum, vel vnam ante,aliam post.Tertiò,si quis castitatem promissam violat. Quartò,quando vnam de facto, alteram de iure,vel corruptam de facto, vel duas de facto duxit vxores. Quintò si propriam vxorem adulteram scienter retinuit, eamque cognouerit,secundum aliquos, etiam ignoranter. Sextò si quis publicam pœnitentiam egit, vel repudiatam duxit quæ omnia declara vt per Host.in sum.d.tit.

Binubis mulier secundo nubens licet euitet pœnas : non tamen introductas in fauorem filiorum. Dec. consilio 83. & 230.& Ioan. Dilect. in arte testan. titulo sexto.cau.18. Ioan. Nico.in consil.de secund.nupt.& Ioan. de Garro.in l.1.C. de secund.nupt.numero 72.& Deci.in capit. ecclesia sanctæ Mariæ.nu.35.de consti.communem dicit.

Ex quo priuatur successione filij impuberis si cõtraxit matrimonium : non petito tutore ante contractum matrimonium,Ioan.Nico.in dicto capit.consil.numero secundo communem dicit.

Fallit primo, si contrahat de licentia viri : quia euitat omnes pœnas binubentis.Ioan. Cora. in libro tertio. Miscel.capit. 1.numero 12. communem dicit: quam intellige, si non habeat filios:quia eorum requiritur etiam licẽtia.Ioan. Cor. in l.filium quem.nume.30.cum seq.C. famil.ercis.sed tamen Ioan.de Ripa in l.fœminæ.de secun.nupt.C.num.19.& Dec. in d.c.ecclesia sanctæ Mariæ.nu.35.de const. indistinctè communem dicit.

Fallit secundò, quia licet mulier teneatur reseruare filiis primi matrimonij proprietatẽ bonorum lucratorum in primo matrimonio prouenientium ex bonis mariti præmortui,non tamen bona illa quæ prouenierunt ex donationibus factis ab extremo. Ioan. de Ripa dict.l.fœminæ. numero 52.

corum

Universidad de Deusto Biblioteca

communem dicit: etiam si contemplatione viri facta sit. Dec. in d.c.ecclesia sanctæ Mariæ.nu.15.

Fallit tertiò, si mulier instituatur hæres à filio nõ facta differentia, si contraxit matrimonium secundũ ante vel post mortem filij: nam tunc succedit cum aliis filiis. Io.Carro.in auth. ex testamento.n.5.& 13.de secundis nupt.communem dicit.

fallit quartò, in successione aui, quia licet mater priuetur successione filiorum: & teneatur reseruare proprietatẽ bonorum filiis quæ prouenerunt à patre, non tamen extẽditur ad bona, quæ ab auo prouenerunt filiis, Io.de Carro. in dicta authen. ex testamento.n.27.communem dicit.

fallit quintò, si non supereſt aliquis filius ex illo matrimonio, quia tunc in omnibus succedit, etiam quo ad proprietatem. Idem n.46.communem dicit.

Amplia illam communem, qua cauetur, ꝙ mulier tenetur reseruare filiis primi matrimonij omnia lucra, quæ ad mulierem peruenerunt ex primo matrimonio: quod in tantum est verum: ꝙ licet abstinuerit se à tertiis nuptiis, lucra habita ex secundo matrimonio licet ad filios primi matrimonij pertineant omnia lucra illius matrimonij, nihilominùs filij primi matrimonij succedũt vna cum filiis secundi in lucris habitis ex dicto secundo matrimonio. Io. Nic.in l.generaliter.n.13. C.de secun.nup.communem dicit.

amplia secundò. istam communem conclusionem, ꝙ non solùm mulier secũdo nubens incurrit in pœnas introductas in fauorem filiorum, sed & mulier luxuriosè viuẽs incidit in omnes pœnas binubentis, tã in illis quæ sunt sublatæ, quàm in istis, si adsunt filij primi matrimonij. Io. Nic.in d.l.generaliter.n.15.communem dicit.

plus dicit l.9.tit.12.lib.5.For.ll.ꝙ si mulier luxuriosè viuit post mortem mariti: perdit donationem factam ei per maritum.& l.5.tit.4.par.5.ord.dicit, ꝙ perdit omnia acquisita durante matrimonio, etiam si non sit additum per maritum, ꝙ castè viuat. Io.Lupus in repe.rub.de don.inter virum & vxorem.§.67.n.4.de quib.per D. Io. Lupum in d.rub.§.11.n.5.& §.67.per totum. Quid tamen de tutela, vel de dote,& quid de successione filiorum mariti decedentium ab intestato: de dote quidem tractat Paul.Cast.in l.sororem.C.de iis.quib.vt indig.& Iaſ.in l.fideicommissum.C.de fideic.& Fel.& Dec.in c. pastoralis.de iud. Alciat.ĩ trac.Præsum.reg.2.pr̃sum.9.& Boe. q.338.Panor.in ca.vxoratus.de conuer.coniug. Io. Lupus in repet.rub.§.67.n.6.Ludo. Roma.singul.311.ex quibus elicit hæc conclusio. Mater vitam inhonestam agens post mortem viri perdit dotem de rigore iuris. secùs tamen de æquitate. paraphernalia.& lucra quæcũque de bonis mariti proueniẽtia ex æquo.& iusto perdit quo ad tutelam, vide Io.de Garro.in auth.eisdem pœnis.C.de secũdis nuptiis.n.16.& 20.& Boer. in d.q.338. Ex quibus fac conclusionem, Mater meretricando, vel fornicãdo post mortem viri perdit tutelam filiorum. De successiõe verò, vide Paul.de Cast.in l.omnem.C.ad Tertil.& Bald.in Marga.in verbo Mater, & Io. de Garro.in auth. ex testamento. C.de secun.nuptiis.nu.30.& Cisonta.in l.6.in decisio.rau.& Hypol.singul.688.ex quibus resultant conclu. & correlaria sequentia.

Mater luxuriosè viuens post mortem mariti, intra vel post annum luctus priuatur successione bonorũ prouenientium à patre filiis decedentibus ante pubertatem, ex quo sequitur, ꝙ filiis decedentibus post pubertatem, non priuatur mater successione eorum. Sequitur secũdum correlarium, ꝙ mater non priuatur successione bonorum per filios acquisitorum aliunde quàm ex bonis patris etiam si mater meretricetur.

adde & tertium de marito, quia dictæ pœnæ ita astringunt maritum sicut mulierem Dec.cons.230.&87.& Io.Duran.in arte testandi tit.6.causa 18.communem dicit.

Maritus secundò nubens, stãtibus filiis primi matrimonij, priuatur proprietate omnium bonorũ ad eum deuolutorũ titulo lucratiuo ex bonis mulieris prædefunctæ. Io.Nico.in l. generaliter.n.8. C.de secund.nupt. Io.de Rip.in l.fœminæ.§. illud.de secund.nup.n.1.communem dicit.

concor.cum ista communi l.15. Taur. & nota istam communem inquantum dicit lucratiuo titulo: secus enim est in bonis lucratiuis durante matrimonio, quia de his tam vir, q̃ vxor possunt disponere: cùm habeãt dominium & possessionem. soluto matr. illorum, l.14.tau.de quo vide per Bald.in l. fi.C.de bonis lu.constante matrimonio.n.86.

ex quib⁹ mariti succedẽs vni ex filiis primi mr̃imonij tenet reseruare deuolutã successionem aliis filiis supertistib. ex primo matrimonio, Io.Nico.in d.l.generaliter.n.9.cõem dicit.

item si maritus lucratur certam partem dotis ex statuto, & transit ad secunda vota, tenetur reseruare partem illam filiis primi matrimonij Io.Nic.ĩ d.l.generaliter.n.38.& Io.de Rip. in l.fœminæ.eod.tit.nu.47.communem dicit.

Nota, ꝙ si pater alienat bona, quæ tenetur reseruare filiis primi matrimonij: & filius superstes instituatur hæres vniuersalis per patrem, cùm teneatur de euictione, non vendicat rẽ alienatam. Io.Nic.in d.lege generaliter.n.33. communem dicit, & vide in verbo Filius.

amplia istam cõem etiam quo ad legitimam: cùm legitima non sit nisi deducto ære alieno. Io.Nic.ibi n.32.in 2.par.com munẽ dicit, ex gl.in l.cũ à matre, in verb.nõ prohiberis. C.de rei vend.quã intellige, si pater tenet de euictiõe: aliàs pt repetere filius contra factum patris, idem ibi n.33. cõem dicit ex Bar.Ang.Paul.& Corn.in l.fi.§.in cõputatione.de iure deli C.

nota istam communem & secundum eum intellect.l.23. titulo 13.part.5.

Maritus binubus qui tenet reseruare bona filij primi mr̃imonij nõ tenet satisdare de eis cõseruandis. Io. Nic.in d.l.generaliter.n.19.cõem dicit.& intelligit cõem, si est soluendo.

nota istam communem ad intellect.l.15.in decis.tau.

Maritus binubẽs, qui ex forma statuti lucratur certã partẽ doris, non habebit, filius primi matrimonij statutibus, nisi eam partem, quæ vni ex dictis competit. Bertrand.in l.hac edictali.de secund.nup.C.nu.20.communem dicit.

fallit, nisi aliud de mente statuti comprehendatur: idem n.21.communem dicit.

nota, ꝙ illud aufertur marito ex dispositione d.l.hac edicta li. non est merè legitima, sed est pœna, quàm filij lucrantur ex illa l.idem n.10.ver.ita tamen.communem dicit.

Item nota, ꝙ per statutum potest derogari legi hac edicta li, vbi maritus habebit plusquam vnus ex filiis superstitibus: idem Bertrand.d.l.hac edict.nu.81.communem dicit. Villal.

PRO. bis idem exigi natura nõ patitur. l.bona fide. de reg. iur. l.qui bis.ff.de verb.oblig.

OBIEC. contrà de §.fi.Inst. si quad.paup.fecit. dica. vbi actiones pœnales de eadem re concurrunt, vna aliam nõ cõsumit.

SOL. hoc intellige verum in petitione: secus est in actione: vt hic. ita gl.in l.nunquam.ff.de actio.& oblig. Bellon.

blasphemia est omne, & quoduis conuitium, contumelia, vel maledictum in Dei nomen, vel eius sanctos prolatum. vt est communis opinio. de qua Soarez ver.blasphemia.nu.26. Clar. in §. blasphemia, in princ. & quòd quis sit blasphemus non probatur per testem singularem. Alex. consil.72.col.1. lib.1.Marzari.cons.16.pagi.150.ad fi. Io.de Amicis.cons.78. nu.8. Bonacoss.

blasphemia (vt vulgus traiecto à Græcis nomine loquitur) est omne & quoduis conuitium, cõtumelia, vel maledictum in Dei numẽ, vel eius sanctos prolatum. vt receptum dogma enunciant August.ad Ang. de malefic. ver.verba iniuriosa n. 13. Did.à Couar.in repetit.cap.quamuis pactum. nu.8.de pactis. Iul.Clar. larè, & eleganter cum receptis sententiis de hac blasphemiæ materia agẽs, ĩ prac.§.blasphemia.protũ. F.Sua.

blasphemia ab ebrio emissa semper mitiùs puniri debet, vt commune asserunt Grammar.in constitutio. Regn. nu.6. & qui eum refert Iul.Clar.in dicta practica §.vlt.q.40.vers.præterea quæro in fi. F.Suarez.

Blasphemia est, omne conuitium, cõtumelia, maledictum, prolatum in Deum vel sanctos. communem dicit August.ad Ang.de maleficiis.in verb. verba iniuriosa.n.13.quem refert Pract. Conradi.n.5. Didacus in repet.c.quamuis.n.8.de pact. Clar.lib.5.§.blasphemia.in princ. P.Fichard.

blasphemiæ pœna de iure diuino est pœna mortis. Leuit. 24. De iure autem Canonico cogitur ad publicam pœnitentiam ante fores Ecclesiæ faciendam, modo & forma, posita in ca. 2.de maled. quæ tñ pœna in clericis nõ habet locũ. Et ita communiter teneri attestatur Abb.in d.c.2.n.8.quem refert Simancas. de hæret.ca.8.nu.12. De iure ciuili autem est pœna mortis. per textum auth. vt non luxur. contra nat. in fine, & ita concludere Doctores affirmat Iodocus in practica crimin.cap.61.num.26. Sed hæc pœna de consuetudine (proh dolor) hodiernis temporibus ob defectum religionis & iustitiæ non seruatur, vt dicit Lucas de Penna in l.omnes, versiculo secundo quæritur. C. de delator. libro decimo. concordat Zasius, consilio 19. numero 37. libro primo. hanc tamen Clar. dicit pessimam consuetudinem. Clar.li.5.sent.§.blasphemia vers.sed quæro. P.Fichard.

Et not. quod Iudæus blasphemus punitur ab ecclesiastico iudice, in defectum secularis, alias non, vt est communis opi. Clar.in §.blasphemia.ver.sed pone quòd Iudæus. sed qua pœna puniatur clericus blasphemus, ponit Alex.in consi.71.nu. 11.in 1.vol. Bonacoss.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRO.bonus præsumitur qui est bonæ nationis, malus verò qui est malæ natiõis: & bonus præsumitur natus ex bonis parentibus, malus autem malis, vnde versus,

Sæpe solet similis filius esse patri.

Qualis erit mater filia talis erit. l. quod si nolit. in §. qui mãcipia. vbi gl. & doct. ff. de ædil. edict. Bellon.

PRO. bonus vir lites execratur: ait enim lex, quod non est contemnẽda eius cogitatio, qui lites execratur. l. item si rẽs. §. fi. ff. de aliena. mut. iud. cau. fact.

PRO. boni viri debent potius velle mori, quàm peccare. l. isti quidem. in fine. ff. de eo quod metus causa.

OBIEC. contrà de l. j. ff. de bon. eorum qui ante sent. mort. sibi consciue. vbi reus criminis potest corrumpere accusatorem suum. vnicuique enim licet qualitercunque sanguinem suum redimere. nihil enim pretiosius vita.

SOL. quantum ad animum pertinet, maior metus peccãdi quàm mortis deber esse bonis. quantum verò ad corpus humanum, vita nihil charius, vt ibi. Bellon.

PRO. boni præmiis, mali verò pœnis affici debent. l. 1. ff. de iustitia & iure.

PRO. boni mores præualent diuitiis. l. scire oportet. §. cum reliquis. ff. de tut. & cur. Bellon.

PRO. bono melius inueniri potest. l. vbi autem non apparet. ff. de verborum obligat. Bellon.

PRO. bonæ fidei possessor facit fructus suos. l. bonæ fidei emptor. ff. de acq. rerum domi. in l. fructus. ff. de vsur. in § si qs à non domino. Inst. de rerum diuis. Bellon. Tol.

PRO. bonæ fidei contractus non patitur hanc conuentionem, vt emptor rem amittat, & vẽditor precium retineat. in l. emptorem. in §. qui autem. ff. de actio. empt. Bellon.

bona fides semper præsumitur in possessore, etiam absque titulo vbi ius nõ contradicit, Balb. in l. Celsus. de vsuc. part. 3. ver. tertia habet conclus. n. 9. cõem dicit, nisi contrarium probetur. Coua. in regul. possessor. de reg. iur. ti. 6. §. 6. n. 2. part. 2. communem dicit ex gl. in c. si diligenti. de præbend.

fallit, nisi appareat aliàs antiquior possessor. Idem in 4. cõclu. communem dicit, & illam tertius non potest opponere.

restringe istam limit. si possessio secunda durauit per triginta annos: quia præsumitur bona fides. Idem in dicta l. Celsus. communem dicit.

Amplia istam restrictionem etiam si possessor triẽnalis ingressus sit possessionem propria autoritate. idẽ Couar. in reg. possessor. parte 2. §. 8. nu. 3. communem dicit ex Bart. in l. vltima. C. vnde vi. B. Villalo.

bona fides regulariter, ac generaliter in rei corporeæ possessore semper præsumitur, quousque contrarium iustis probationibus innotescat. commune dicunt Balb. in l. Celsus. n. 104. ff. de vsucap. Boer. decis. 42. nu. 35. Alc. reg. 4. præsumpt. 4. Porc. & ad eum Ias. in princ. nume. 5. Instit. de vsucap. latè Did. à Couar. de sponsal. 2. par. c. 3. §. 1. n. 4. & in reg. possessor. 2. par. ri. 6 §. 8. n 2. de reg. iu. vir singularis doctrinæ Menoch. de recup. poss. remed. 8. n. 64. F. Suarez.

bona fides contractu etiam nullo ex iuris errore patitur, & ad fructus acquirendo sufficit, vt receptum infiunt Ias. in l. 1. §. si vir. vxori nu. 22. & in l. 3. §. ex contrario. nu. 37. ff. de acquir. poss. Curt. Sen. conf. 71. nume. 14. & alij, quos cit. Did. à Couarr. libr. 1. resolut. c. 3. nu. 7. excipe in ecclesiasticis rebus, nam in illarum fructib. lucrifaciendis nõ satis est bona fides ex iuris errore profecta vt receptius dicunt Fel. in c. cum causa. nu. 21. de re iud. Gramma. decis. 79. Saris tamen erit si quis alius præterea extrinsecus addatur color, vt commune pronunciat ex Imo. Molin. & aliis, insignis iuris interpres Ari. Pinel. in l. 2. c. 4. n. 20. C. de rescin. vendit. F. Suarez.

bonæ fidei possessor fructus iam perceptos vsucapit triennio. vt commune affeuerat Balb. de præscr. par. 4. par. 4. princ. q. 35. nu. 2. F. Suarez.

bona fides quæ ad præscriptionẽ iure requiritur, præsumitur in dubio in possidente, nisi contrarium probetur, secundum Bart. & alios in l. Celsus. ff. de vsucap. præsertimque Io. Francis. Balbum ibi cum aliis signatis per eum, in tertia part. sub numero secũdo. & 9. gl. Anto. Panormit. Fel. & reliquos omnes, in capitulo, si diligenti. de præscriptio. Bald. & Angel. in l. super long. C. de præscriptio. long. tempor. Alex. consilio 200. volumine secundo, & consil. 75. vol. quarto, Ias. in §. sed istæ, numero 99. instit. de actionibus. Curtius Senior, consilio 71. Curt. iunio. consil. 28. Alciat. in tracta. de præs. reg. 3. præs. 5. n. primo, & Couarruuias in relectione, cap. possess. in secunda part. §. octauo, numero secundo, de regulis iuris, in 6. vbi fatetur istorum opinionem esse, & sequitur etiam, & communem fore meminit Menochius de recuperanda possess. remedio. 13. nu. 64. sed hoc absque dubio, ac difficultate procederet vbicũque possessor ipse haberet titulum verum, vel putatiuum, etiam errore iniusto, & sic iniustus error hoc casu causaret bonam fidem, secundum Bartolum, in dicta l. Celsus, n. 17. & in l. igitur. §. potest. ff. de libera. caus. per textũ, ibi, Alcia. in d. præsumpt. 5. sub n. 1. Couarruuias, vbi suprà, & Iacobum Menochium, in tract. recuper. possess. remedio. 13. nu. 34. & seq. in quibus quidem locis memorati recentiores ostendunt hanc sententiam communem esse. F. Viuius.

PRO. bona fides in cõtractibus est obseruanda. in l. bona fides. ff. depositi. in l. bonam fidẽ. C. de action. & oblig. Bellon.

OBIEC. cõtrà de l. in causæ. 2. in §. idem Pomponius. ff. de minorib. vbi licet contrahentibus inuicem sese decipere.

SOL. intelligite hoc verum, si absit dolus. vt ibi no. Bellon.

PRO. bona existimatio præfertur commodo pecuniario. l. cum ex plurib. ff. de solutionibus. & l. in pecudum. §. vlt. ff. de vsuris. Bellon.

PRO. bona intelliguntur deducto ære alieno. l. subsignatum. §. bona. ff. de verb. sig. Bellon.

PRO. bona parentum debẽtur liberis de iure naturali. in l. cum ratio. ff. de bo. dam. in l. scripto. in fi. ff. vnde libe. in §. 1. in auth. de hæred. & fal. in c. ius naturale. 1. dist. Bellon.

PRO. bona liberorũ debẽtur parẽtibus ratione tãtum pietatis seu miseratiõis ordine cõuerso mortalitatis, hinc vers⁹.

Ordine turbato succedis Bulgare nato. in l. nam & si parentibus, vbi glo. ff. de inofficioso testamento. in l. scripto. in fi. ff. vnde liberi.

OBIEC. contrà, imò etiam de iure natu. debẽtur. per §. 1. in auth. de hæredi. & fal. colla. j. vbi legitima portio bonorum de necessitate debetur & liberis & parentibus secũdum naturã.

SOL. ibi legitima pars debetur liberis iure naturæ ,ppriè: parẽtibus verò impropriè. verbum enim semel in oratiõe positum, potest stare propriè & impropriè. sicut in §. 1. in verbo, debetur. inst. de action. vt ibi not. Bellon.

bona mariti nõ sunt tacitè hypothecata pro alimẽtis vxoris. Roma. conf. 454. n. 28. communem dicit. B. Villalob.

bona paraphernalia si sunt in dominio mariti. soluto matrimonio condici possunt: si autem dominium non est, translatum in maritum. cùm sint in bonis vxoris, soluto matrimonio vendicantur. Cur. Iuni. consil. 93. numer. 12. communem dicit. B. Villalo.

Nota istam communem ad intelle. l. 17. tit. 11. par. 4.

bona doralia si alienentur per mulierem constante matrimonio etiam de consensu viri, alienatio est nulla. Rodo. Suarez. in l. tit. *de las arias*. commnnem dicit, quam intelligit nisi confirmetur morte quem vide.

bona subiecta fideicommisso pro restitutione dotis alenari possunt. Deci. conf. 119. in princ. Et hoc etiam si obligatio restitutionis dotis facta sit post fideicommissum, ibi. ver. hoc probatur. B. Villa.

ADDITIO. ratio est, quia fideicommissa ampliantur & declarantur per rationem & causam quibus disponentes ad illa facienda moti fuerunt: quod attendi debet Paris. conf. 72. ad veram. n. 87. vol. 4. Quod dictum & communis opi. fallit, vt per Paris. in cons. 52. n. 33. vsque ad 38. volu. 2. I. Fich.

bona fides requiritur in præscriptione triginta annorum. Deci. conf. 267. communem dicit.

Nota istam communem cum seq. ad intell. l. 63. tau. quæ loquitur in præscriptione trigenaria.

bona alicuius nõ sufficere ab soluẽdum debita, probatur per motiũ traditum per gl. in l. cùm de lege. ff. de prob. etiam si agatur de magno præiudicio, communem asserit Io. Franc. à Ripa. in l. si constante. n. 18. ff. soluto matrimonio. B. Villalo.

bona damnatorum cõfiscata applicãtur illi domino, in cuius sunt iurisdictione. Est communis opinio secundum Alb. Brun. conf. 31. ver. ad prædicta facit. M. Chærian.

bona data in solutũ creditori ex secũdo decreto efficiũtur creditoris irreuocabiliter, nec per debitorẽ possũt amplius recuperari. Est magis communis opinio secũdum Deci. in cõs. 558. in causa manific. in princ. volu. 3. M. Chærian.

PRO. bona ecclesiæ sunt pauperum. cano. fi. 16. q. 1. Bello.

bona feudalia nõ veniũt in eiusmodi generali alienatiõe, si quis generaliter omnia bona quæ habet in tali loco, alienauerit. ex Clar. sen. §. feudum. q. 31. ver. in proposito. P. Fich.

Bona in dubio præsumuntur libera, & allodialia, vt est doctrina Ioan. An dr. & aliorum in cap. nimis. de iureiur. & post eum Bald. in cap. cæterum. in fin. de iud. Alex. in consil. 129. ponderatis iis, in prin. lib. 1. cum concordantibus vt per Dec. in cons. 75. magnificus dominus Bonifacius, nu. 25. 1. vol. & in cons. 115. incip. in facto præsupponuntur, nu. 31. 2. volum.

& in

Universidad de Pa... Biblioteca...

& in consi.434.incip.proponitur quod magnifica,nu.7.& 8. Tradit Alciat.in trac.de præsump.in 2.reg.in 3.præsumpt. Et commune dogma ponit Soc.iun.in cons.1.nu.24.& 29.& in cons.90.nu.4.vol.4. E.Muscul.

Bona sua ac se dedicans ecclesiæ seculari, non solùm præsentia bona deuouisse intelligitur commune ponunt Soz.& qui eum refert Viuius.lib.1.opi.68. E.Suarez.

bona in diuersis locis sita eius regni legibus, eiusque iudicis sententiæ sunt obnoxia, cui actus à prima origine iuris dicendi fecit copiam. commune effatur Ias. & qui eum refert. Did.à Couarru.de sponsa.2.par.c.7.nu.9. E.Suarez.

bona alicuius esse soluendo probatur modo à gl. doct.in l. cum de lege.ff.de probat.etiam cum magni ponderis res vertitur,vt commune ait Rip.in l.si constante.nume. 18.ff.solut. matrim. E.Suarez.

Bona non solum simpliciter prolata, sed etiam cum additamento pronominis,mea,tua, &c. comprehendunt iura, & actiones vt frequenter placitum attestantur Alc.in l. meorũ. n.1.ff.de verb.sig.cetera bona.n.15.de testam.Gomez.in §.omnium.n.22.institut.de action.Secura.& alij quos allegat Arius Pinel.in rub.par.1.nu.7.C.de bon.mater. E.Suarez.

bona futura,& bona conditionalia ex vltimis voluntatib. in donatione,aut alia quacunque,alienatione,vel publicatione bonorum non comprehenduntur,vt commune testificatur.Curt.iun.cons.196.n.5.& ante eum Alex.atque alij,quos laudant Arius Pinel.in prin.rub.n.3.C.de bon.mater.Iul.Cla. in pract.§.vlt.q.78.ver.item in fiscum. & ver.seq. E.Suarez.

bona omnia coniugis transeuntis ad secunda vota acquisita quoquo modo ex successione filiorum primi matrimonii vel coniugis reseruantur quoad proprietatem ceteris filiis primi matrimonij,quod tam in fratre quàm in matre procedit,secundum communem per Bursat.cons.12.nu.1.lib.1.

bona redempta an veniant in restitutione fideicommissi. vide Dec.cõs.298.Et an possint ea bona alienari ob legitimã, vel Trebellianicam filij grauati eligentis pro suo iure,vel an eius hæres.à quo vult fideicommissarius bona auocare.poterit ea bona sic eligere?vide Dec.cons.236. Soc.iun.cons.28. n.1.lib.2.licet Castr.in l.marcellus. §.res quæ.ff.ad Trebell. teneat bona alienata esse in legitimam imputanda:licet in Trebellianic.dubitet,& referat opi.vt peũ. Cui adde Paris.cons. 44.n.46.lib.2.& cons.109.eod.lib. & an possint ea bona subiecta alienari ex causa dotis,si extent alia bona tempore datæ dotis?Paris.cons.119.n.5.lib.1. Et an pro dote constituenda? Paris.cons.52.libr.2. Et q̃ pro restituenda dote possit alienari fideicommissum,ẽt q̃dos fuerit recepta post fideicommissum iniunctum,not.Ias.cons.157.li.2.qui in auth.res quæ. C. com.de leg.dicit q̃ non:& ꝓrium tenet cons.271.lib.2.in hoc sibi cõtrarius.Ruin.cons.89.n.42.lib.2. vbi tenet cõtra Ang. volentem cõtrarium.& dicit hanc esse communem opi.Gozad.cons.97.in prin.Grat.cons.17.in prin.lib.2.Rub.cons.78. in prin.& hoc procedit vbi non adessent alia bona.vt per Ias. d.auth.res quæ.cõi.fi.quæ conclusio fallit,vbi post cõstitutionem dotis alienauit bona non subiecta fideicommisso, tunc non possunt pro dote alienari bona subiecta: sed debet mulier agere actione hypothecaria contra possessores bonorum ad consecutionem dotis. Put.

Bona feudalia, vel aliàs obnoxia, non veniunt in generali mandato ad alienandum seu administrandum,vel in generali obligatione secundum communem per Bursat.cons.44.nu. 1.lib.1.distingue vt per eundem cons.31.n.18.eod.lib.Quid in fideicommisso vniuersali?die q̃ in eo nõ veniunt bona feudalia, vel ecclesiæ obnoxia, secundum communem per eundem d.cons.nu.15.Quid in bonis ecclesiarum & emphyteuticis? dic q̃ de iure communi veniunt in generali obligatione bonorum etiam citra ecclesiæ vel domini assensum secundum communem per eundem cons.56.n.11.lib.1.quem vide cons.32.num.10.27.& 37.eod.libr.pro qua vide eundem cons.31.nu.18.eod.lib.quo ad feudalia & emphyteutica.

bona omnia præsumũtur libera &allodialia,nisi contrariũ probetur,secundum communem per eundẽ Bursat.cons.10. n.12.lib.1.quam conclusionẽ declara vt per eundem consil. 46.n.8.9.23.& 26.eod.lib.& nu.27.vbi ponit q̃ petens bona feudalia quæ mista sint cum allodialibus succumbit, nisi sciat distinguere feudalia ab aliis.& ibid.n.28.quando & quo casu bona indicanda sint non feudalia.& nu. 29. q̃ si bona feudalia per spatium 40. annorum libera & allodialia reputentur, præscribuntur vt libera contra dominum ex magis communi ibid.notata.d.num.29.

bona subiecta restitutioni fideicommissi cõfiscari nõ pñt, & præsertim accedente prohibitione testatoris de eis non alienandis.Et hanc sententiam de iure probabiliorem esse cõsulendo,scribit Alex.de Imo.in cons.23.n.3.ver.sed præmissis non obstantib.in 1.lib.cons.per l.imperator.& differentiã Bar.ibid.ff.de fideicommiss.libert. Quam opinionem Alex.in d.cons.nouem notabilibus fundamentis confirmat.l.Statius. §.Cornelio.ff.de iure fisci.Et sequuntur hanc sentẽtiam Dec. in cons.442.n.18.19.20.21.25.26.&27.in 3.par.cons.&Dec. in l.3.§.illud.ff.quod quisq; Iur. in alium statuerit. Hippol.de Marsi.in cons.49.n.51.Ambros.de Opizonib. in §. Diui Seuerus.n.47.& 48.ex l.filiusfamiliàs.ff.de leg. 1.Plures authoritates adducunt Hippol.de Marsil.in d.cons.49.nu.51.& Molin. in verb.confiscatio.ad d.cons.23.Et hanc sententiam Docto. receptam esse meminit Rolan.à Valle,in cons.31.nu.25.in Tom.1.cons. Kirchouius.

bona alienata per delinquentem ante confiscationẽ, si appareat fraude factum,valet quidẽ alienatio, sed à fisco reuocatur. Fiscus tamen tenetur emptori precium reficere, vt est communis opinio.Clar.q.78.ver.solet etiam. Bonacoss.

bona alienata per delinquentem post commissum delictũ, in casu quo bona ipso iure & facto publicantur, alienatio est ipso iure nulla,nec est opus reuocatoria.Si autem titulo oneroso facta sit alienatio,& in casu, quo bona non venirent ipso iure publicanda,tenet alienatio, nisi appareat contrahentẽ fuisse participẽ fraudis,vt est communis opi.Clar. q.78.vers. multa. Et prædicta procedunt etiam si alienatio post accusationem fuerit facta,lite contestata, vel non contestata. vt est communis opi.Alienatio autem facta post sententiam,si fuerit per appellationẽ suspensa,valet alienatio, sed sequuta confirmatione in appellatione reuocatur, vt est communis opi. Et in casib. in quibus valet alienatio, sed per fiscum reuocari potest,non licet ipsi fisco statim possessores rerum emptarum à possessione expellere,sed intentare debet reuocatoriam,vt ordinariè de ipsa reuocatione cognoscatur. vt est communis opin.Clarus.d.q.78.ver.si verò. Bonacoss.

Bona prohibita alienari nõ confiscantur, vt est communis opinio.Clar.d.q.78.ver.item quæro. vbi communiorem ita probat. Bonacoss.

Bona damnatorum confiscata applicantur illi domino, in cuius sunt iurisdictione,vt est communis opinio.de qua Brunus in cons.feuda.11.n.15.idem in damnato de hæresi, vt est communis opinio,de qua ibi Brunus nu.17.non seruatur tamen de consuetudine,vt dicit Bursatus cons.43.n.13.Bonac.

bona hæretici non dicũtur fisco incorporata,nec apprehẽdi possunt,nisi præuia declaratoria sententia.Bursat.cons.43. nu.1.communem dicit. Bonacoss.

bona acquisita per hæreticum à die commissi delicti citra, vsque ad sententiam,non veniunt in cõfiscatione bonorũ,vt est communis opin.Sed ea tantum,quæ tempore delicti possideret.Bursa.consi.43.num.4. Bonacoss.

Bona immobilia hæretici fisco, vbi sunt sita, applicantur, ex communi.Bursa.consi.43.nu.14. Bonacoss.

Bona ecclesiæ furto subtracta auocantur à detinente, non restituto precio vt est communis opin. Bursa. consil.43. num.31. Bonacoss.

Bona omnia à die commissi criminis hæresis publicantur, & ideo illi censetur administratio interdicta, vt est communis opinio. Bursat. consilio 14. numero 3. Bonacoss.

Bona acquisita per hæreticum post diem delicti, non veniunt in publicatione bonorum,vt est communis opi. Bursa. consi.14.nu.18.

Bona fama in specie probata, indicia, licet vrgentia, tollit, vt est communis opi.Bursat.consil.34. numero 19. & numero 30. Bonacoss.

bona etiam alienata per bannitum, expressè ad hoc restitutum recuperantur.communis est opin.de qua Bursat.cons. 54.num.11.

bona alienata in alios, non censentur in dubio per principem restituta bannito. Si tamen sit restitutus ad onera priora tenebitur.Bursat.cons.54.nu.28. Bonacos.

bona omnia recuperat restitutus per iustitiam, secus si per gratiam.vt est communis opin.Burs.cons.54.nu.35. Bonac.

bona alienata per delinquentem ante confiscationem, si appareat fraude factum,valet quidẽ alienatio, sed à fisco post ea reuocatur. communem dicit Picus in l. post contractum. nu.11.ff.de don.quem refert Bos.ti.de bon.pub.nu.43.Fiscus tamen tenetur eo casu emptori precium restituere. communem dicit idem Picus,vt eum refert dict.Bos.d.tit.nu.45.Clar. d.§.fi.q.78.ver.solet etiam. P.Fichard.

Bona alienata per delinquentem post cõmissum delictum,

Universidad de Deusto
Biblioteca

in casu quo bona ipso iure & facto publicantur, tunc alienario est ipso iure nulla, neque opus est reuocatoria. communẽ dicit Picus in l. post contractum. n. 37. ff. de donat. ver. circa secundum tempus. Sed si alienatio facta esset titulo oneroso, & in casu quo bona non venirent ipso iure publicanda, tenet alienatio, neque reuocantur alienata, nisi appareat contrahentem fuisse participem fraudis. communiter per omnes tenerit Ang. in l. si quis. n. 4. C. de bon. proscript. Picus d. l. post. n. 38. Clar. d. §. fi. q. 78. vers. Cæterum. Qui verò sint illi casus in quibus bona ipso iure cõfiscantur. vide eundem Clar. in d. q. 78. ver. Multa. Et prædicta etiam omnia locum habent, etiam si alienatio post accusationẽ facta, sit lite contestata siue non. communẽ dicit ibidem Picus. n. 39. in prin. ver. circa quartũ. Alienatione autem facta post sentẽtiam latam tunc si per appellationem fuerit suspẽsa sententia, valet quidem alienatio, sed postea secuta confirmatione sententiæ, officio iudicis reuocatur, si verò non fuerit per appellationẽ suspensa, alienatio nihil valet. communem dicit Picus d. l. post nu. 39. ver. 5. Nota verò quod in casibus in quibus valet alienatio, sed per fiscum reuocari potest, non licet fisco statim possessores rerũ emptarum ex possessione eiicere, sed debet actionem reuocatoriam intentare, vt ordinariè de ipsa reuocatione cognoscatur. communem dicit ibidem Picus. n. 43. Clarus d. q. 78. ver. si verò. P. Fichard.

Bona prohibita alienari, non veniunt in confiscatione. cõmunem dicit Rubeus cons. 98. n. 1. & cons. 154. n. 2. idque secundum Bart. in l. Imperator. nu. 1. ff. de fidei com. liber. quem sequuntur communiter Doctores vt dicit Socinus iun. cons. 78. n. 15. lib. 2. Gram. decis. 105. n. 31. Contrariam verò communem dicit Alcia. cons. 773. n. 1. sed prior communior. Cla. d. lib. 5. §. fi. q. 78. vers. Item quæro. P. Fichard.

bona dicuntur deducto ære alieno, teste Alex. cons. 12. lib. 2. Quæ bonorum appellatio debitorum nomina non cõprehendi, secundum Bar. in l. in bello. §. 1. de capti. item nec iura & actiones, quia sunt tertia species, & propriè non cõprehenduntur. ex not. per Dec. cons. 237. n. 1. & 2. quid autem veniat, die, vt per Bar. in l. princeps bona. de verb. sig. Quid de mobilibus & immobilibus: an eorum appellatione veniant nomina debitorũ? Et pro negatiua concludit Ias. in l. stipulatio hoc modo. col. fin. nu. 22. ff. de verb. obl. pro quo vide quæ scribit Guid. Pap. q. 499. vbi legatis mobil. & immobil. an veniãt nomina debitorum, Paris. cons. 94. & 96. lib. 2. in quorum altero loquitur de bonis, & quid veniat appellatione bonorum, in altero loquitur de mobilib. de quibus mobil. & immobil. plura etiam not. Dec. cons. 461. vbi inter alia, q̃ nomina debitorum nõ sunt mobilia, neque immobilia, quorũ mobilium & immobilium dispositio non comprehendit vniuersa, & sic iure & nomina debitorũ, quæ sunt tertia species, l. à diuo pio. §. in venditione. ff. de re iud. Alex. cons. 9. col. fin. num. 6. lib. 1.

super Bonis certis conuentio facta viuentis valet, licet facta super omnib. nõ valeat, ex quo relinquitur facultas testandi. Est communis opin. fin. Soci. in cons. 10. ver. confirmatur, q̃d consiliũ est insertũ inter cõsilia Brun. Asten. M. Chærian.

bona futura nõ veniunt in alienatione bonorum. Cur. iun. consil. 199. nu. 15. communem dicit. B. Villal.

bonorum possessio non est mixti imperij. Cur. iun. in l. j. nu. 32. ff. de iur. om. iud. communem dicit. Idem.

bonorum possessio potest delegari. idem ibi cõem dicit.

bonorum possessio, vnde liberi, non transit ad descendentes. Alex. cons. 20. vol. 1. & in l. emancipata. C. qui admi. communem dicit. quem refert Io. Duran. in arte testan. titul. 11. can. 14. Villal.

PRO. Bonarum mentium est ibi etiam culpas suas agnoscere, vbi culpa non est. c. fi. 5. dist. Bellon.

PRO. bonorum possessores loco hæredum sunt. l. 2. ff. de bonorum possess. Bellon.

bonorum amissione afficiũtur filij, vel nepotes ex causa, & propter publicam vtilitatem. vt est communis opin. Clar. q. 86. ver. infertur. Bonacoss.

bonorũ appellatione veniunt iura & actiones, & ideo publicatis bonis, veniunt iura & actiones, si nomen bonorũ est simpliciter appellatum, vt est communis opi. de qua Rolan. à Valle in consi. 1. nu. 132. in 3. vol. Bonacoss.

bonorum publicatio tacitè in consequentiam sequitur naturam criminis. vt est communis opin. de qua magister meus Cephalus in cons. 79. nu. 18. in 1. vol. Bonacoss.

bonorum confiscatio nõ fit sub generalitate, generaliq̃ue vocabulo, vt est communis opinio, de qua D. m. Cephalus d. consi. 79. nu. 23. & seq. Bonacoss.

bonorũ appellatione quid veniat: scribit Bar. in l. princeps bona. ff. de verb. sig. & q̃ non comprehendantur nomina debitorum, no. idem in l. in bello. §. j. de capt. & postl. reuer. item nec iura & actiones, Dec. cons. 237. n. 1. & 2. de quo per Capel. Tolos. q. 315. pro affirmatiua autem stat Paris. cons. 94. n. 12. lib. 2. vbi q̃ bonorum appellatione veniunt pecuniæ & nomina debitorum, Qua in re. dixit Gull. benedic. in c. Raynutius. in gl. cetera bona. n. j. bonorum appellatione simpliciter veniunt iura & actiones, de quo, cum esset quæstio in actu prac. quia testator dixerat in hæc verba, *ha legato li vsufrutto di tutti li soi beni stabili mobili n: rei di borego.* & quereret an eo legato cõprehenderet pecunia, occurrit tex. in l. Caius in prin. ff. de leg. 2. Capel. Tholos. d. q. 315. Imbert. in enchirid. iur. gall. ver. bonorum. quibus in locis videtur decisio negatiua, licet contrarium velit Nat. cons. 117. col. pen. nu. 5. & 6. Paris. d. consi. 94. num. 12. lib. 2.

bonorum appellatione, mobilia & immobilia comprehendi not. doct. in c. relatum. 2. de testa. l. bonorum 1. ff. de verbo. sig. & quamuis iure & actiones non veniant nomine bonorũ mobilium & immobilium: sed constituant tertium speciem distinctam l. à diuo pio. §. in venditione. ff. de re iud. l. quam tuberonis. §. vlt. ff. de pecul. Dec. cons. 414. 653. Appellatione tamen bonorum simpliciter sine adiectione mobilium, aut immobilium, iure noua debitorum & actiones veniunt, l. nomẽ. C. quæ res pig. ob. poss. l. princeps bona. de verb. sig. cum simi. l. si legatus §. si quis bona. ff. ad treb. & ideo non tantum bona mobilia vel immobilia per clericum ex reditibus ecclesiæ acquisita: sed etiam nomina atque actiones ipsi ecclesiæ cõpetunt, ex not. per doc. d. c. relatum 2. de testa. & an bonis omnibus mobilibus & immobilib. obligatis iure hypothecæ: censeantur etiam obligata iure & actiones. dubitant doct. cũ sub generali bonorum hypotheca iure & actiones contineantur d. l. nomen C. quæ res pig. attamen appellatione bonorũ mobilium & immobilium etiam in materia hypothecæ: iure & actiones non comprehenduntur, d. l. à diuo pio. §. in venditione. vbi Bar. & Ias. de re iud. idem dicendum videtur ex Bar. in l. centurio. nu. 27. ff. de vulg. Dec. d. cons. 414. cuius contrarium aliqui tenuerunt propter dictionem omnia, ex not. per doct. ad Alex. cons. 45. n. 8. lib. 1. Old. cons. 219. pro quo vide quæ scribit Bar. in l. quintus. 1. §. argento. de aur. & arg. leg.

bonorum appellatio non solum in obligationibus expressis, sed etiam tacitis, iura, & actiones continet. vt frequens interpretum axioma testantur Dec. consi. 349. nu. 10. Neguz. de pig. 4. memb. 2. par. num. 165. & qui 5. vers. bona. E. Suarez.

bonorum confiscatio non aliis ex criminibus hodie procederet, quam vel ex hæresi eos, vel maiestatis læsæ damnatione, nisi si particularis aliqua consuetudo. vel aliquod statutũ expressim aliud sanciat, vt vberrimè ostẽdit receptum l. Clar. in pract. §. vlt. q. 78. vbi per totam quæstionem complura ad hanc bonorum confiscationem pertinentia ex receptis sententiis diligenter memorat. E. Suarez.

bonorum mobilium, & immobilium mentio, vel in donatione, vel in legato, vel in obligatione, vel in proscriptione, vel in statuto facta, non complectitur iura, & actiones: vt cõmune asseuero ex Alex. in l. à diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iud. Dec. in l. 1. lect. 2. n. 7. ff. si cer. pet. Com. cons. 104. n. 12. lib. 2. Capel. Tholos. & Aufrer. q. 310. & magna iuris interpretum strue, quam componit Arius Pinel. in j. rub. n. 25. & 26. C. de bon. mat. vbi etiam receptum esse ex multis asserit idem futurum si bona omnia, vel vniuersa mobilia, & immobilia prolata sint, quod etiam attestatur Iul. Cla. in practica. §. vlt. q. 78. ver. successiue quæro. E. Suarez.

Bonorum possessio nõ est mixti imperij, ac delegari potest communia dicit Curt. iun. in l. 1. numer. 32. de iurisd. omn. iudic. E. Suarez.

bonorum possessio, seu quæcunque à iure prætorio profecta successio tam hodie (nã olim secus erat) non agnita ad hæredes ex sanguinis, vel iuris deliberandi vi transmittitur. commune aiunt Cor. Ias. Iacobin. de sanct. Georg. Phil. & Lancel. Dec. in l. emancipata. C. qui admit. Ant. Gomez. de testa. ca. 1. n. 14. & c. 9. n. 35. quamuis contrarium dixerint commune Alex. in d. l. emancipata, & cons. 20. lib. 1. & Io. Dilect. de art. testan. tit. 11. caut. 14. E. Suarez.

bonorum possessio ante aditam hæreditatem accepta iudicium testantis rescindit non verò ipsum testamentum, vt cõmune aiunt Alex. in l. 1. n. 2. C. de bon. poss. contra tab. lib. Ias. in l. vt libersi. C. de collatio. Emanuel à costa. in l. gallus. quid si tantum par. 3. nu. 123. ff. de lib. & posthu. E. Suarez.

bonorum possessio contra tabulas successorio edicto locũ facit. commune aio ex Alex. n. vlt. Com. in fi. Dec. n. 7. in m. C. de succes. edict. Aret. in l. in suis. ff. de lib. & posthu. Alex. in l. ff

quis

Universidad de Deusto Biblioteca

quis posthumos.§.si filium exhæredauero n.4.illo eod.ti. de liber.& posthu. E.Suarez.

Bonorum possessio contra tabulas tantum hodie procedet filio emancipato cum causa præterito vt commune affirmo ex Paul.n.7.Corn.num.21.Curt.iun. n.44.in auth.ex causa.C.de liber.præter. E.Suarez.

bonorum possessio litis agnoscendæ gratia,etiam hodie,emancipato filio ritè exhæredato.ac tabulas paternas centum viralì iudicio oppugnare volenti necessaria est cõe pronuncio,ex sing.s.Periglis in l.ĩ suis.n.52.ff.de li.&posth.Alex.n.8. in fi.in l.certum.C.vnde legi.Corn.in auth.ex causa nu.30.C. de lib.præte.Ias.in l.2.n.8.C.vnde legiti.Galleau.§. & quid si tantum.n.49.ff.de lib.&posth.Anto.Gomez.de testam.c.11. num.34. E.Suarez.

bonorum confiscatione facta, filiis delinquentis debet relinqui & reseruari legitima. Ita consuluit & ostendit esse magis communem opinionem Rol.cons.97.n.29.lib.2.Si tamẽ bona essent materna,filiis nihil debetur p tex.l. de bonis maternis.C.de bonis præscrip.& hanc conclusionem indistinctè approbare Doctores dicit August.ad Ang.de malefi.in verb. cius bona.nu.28.Clar.d.q.78.versic.videndum. P.Fichard.

PRO. bonitas intrinseca rei considerari debet secundum tempus contractus.in l.cum quid.ff.si cert.peta.

OBIEC.contrà de l.vinum.ff.eod.ti. vbi æstimatio rei non fit secundum tempus contractus,sed petitionis.

SOL.Ibi de æstimatione bonitatis extrinsecæ,quòd tantum res valeat,vt ibi no.gl. Bellon.

Bonitatem aut bonam famam pro suæ intentionis fundamento allegans illam probare necesse habet:vt commune affero ex Dec.in c.1.n.20.de probat.Fel.in c.cùm in iure.de offi.deleg.& in c.1.n.11.de præsump.Afflict.lib.1.constitu.rub. 17.n.23.Hippo.sing.187.& in rub.nu.44.C.de proba.& vide infrà ver. qualitas. Suarez.

PRO.brevitas termini non vitiat contractum bonæ fidei. Linsulam.§.qui in operis.vbi not.Bart.ff.locati. Bellon.

breviloqua substitutio naturaliter nõ comprehendit fidei commissariam.Ias.cons.134.vol.1.dicit communem, sequitur Roland.à Valle.consil.25.nu.2.

Limita nisi similiter iuncta esset compendiosa, vt per eundem Roland.d.consil.nu.10. I.Fich.

COMMVNIVM OPINIONVM,
SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM
Sententiarum,ex diuersis Authoribus collectarum,
Liber tertius.

C

Adauer damnatorũ non debet deponi de furca,neque sepeliri,Nisi habita licentia à Principe.vt est communis opin.Et ita fuit seruatum in Seruatore mundi.qui de licẽtia Pilati fuit à Cruce depositus,& sepultu ræ traditus. Ioannis 24. Clarus q. 100. in prin. Bonacost.

cadauer punitorum potest dari medicis pro Anatomia cõficienda de licentia Principis, vel Senatus. vt est communis opin.Clarus.d.q.100.ver.quæro. Bonacost.

cadauer rei ante executionẽ mortui,potest suspendi.Clar. q.100.ver.sed hic incidenter. Bonacost.

Cadauera tam pauperum quàm diuitum,ne sepeliantur,impedire nequit creditor,& si perspicuo liquidi debiti instrumẽto muniatur,vt piè receptum asserit Viuius li.2.opi.78.cum Fel.in c.sicut Iudæi,de Iudæis Hippo.sing.199. Grammat.decisio.82. E.Suarez.

cadauera damnatorum non debẽt deponi de furca neque sepeliri,nisi habita licentia à Principe,ita Doct. communiter declarare,in tit.ff.de cadauer.punit.ait Ant.Gomez.c.14.delictor.n.8.De iure tamen canonico possunt sepeliri,per text. can.quæsitum.13.q.2.Clarus d.lib.5.§.fi.q.100. in principio. P.Fichard.

cadauera punitorum possunt dari medicis ad faciendã anatomiã,habita tamen prius licentia à principe vel senatu,quãuis in iure non decisum reperiatur, tamen ita practicari attestatur Bertachin.in verb.Cadauera.n.5.&refert Ant.Gomes. c.14.delictorum.in fi.quòd anno.1550.Carolus quintus Imperator perquisiuit votum Vniuersitatis Salmaticensis, an hoc liceret facere, & Vniuersitas respondit q̃ sic. refert. Clarus d.§.fi.q.100.versi.quæro. P.Fichard.

Caducitas à solo prælato sine capitulo non remittitur, secundum communem per Burset. cons.26.n.23.lib.1.Ias.in l. 1.num.53.C.de iur.emphy.in arduis enim semper capituli cõsensus requiritur,licet in leuioribus consilium.

caducitas in curia purgatur,& tollitur ex celeri liuellorũ satisfactione,secundum communem per Burset.cons.26.num. 42.lib.1.post Alex.in l.si insulam.n.9.n.17.ff.de verb.ob.Dec. cons.138.num.7.

caducitas intentatur per dominum contra emphyteutam seu vassallum ob deteriorationem notabilem culposam,secundum communem per Burset.consi.91.ante nu.6.lib.1.

caducitas mortuo emphyteuta, seu vassallo, non declaratur contra heredes,nec per heredes domini, nisi quando dominus eam ignorauit,vel fuit impeditus in vita vassalli,secundum communem per Burset.cons.91.nu. 5. vbi quòd similiter hæredes domini declarabunt, & si per viam exceptionis procedatur,teste Osa sc.decis.29.nu.13.at secus data scientia, vt idem scribit Decis.77.nu.11.132.nu.6.152.n.3.ius etenim priuandi vassallum feudo, non transit ad heredes domini, si dominus in vita de ea re non sit conquestus, secundum Burset.d.consi.ante num.6.

caducitas non datur contra heredes, non præsupposita ignorantia domini,vel impedimento, secundum communem per Burset.cons.91.nu.18.lib.1.post Bal.in c.imperialem.§.in super de prohib.feud.alie.Cur.de feud.4.part.prin.ver.2.principip.dubitatio.Clar.§.feudum q.65.

caducitas nõ transit contra hæredem:data scientia contrauentionis,secundum communem per Burset.cons.102.n.4. lib.1. vbi quòd declaratio domini ad nullitatem, caducitatẽ, pœnam,vel commissum,nunquam fit mortuo contraueniẽte contra hæredes,vel illius successores data contrauentionis scientia,Rip.in l.fi.q.70.C.de reuoc.don.num.137.

caducitatis declaratio hæredi & in hæredem datur, iuxta communem per Burset.cons.23.nume.12.lib.1.Osasc. decis. 29.num.13.

Caducitas censetur remissa per dominum quando sciuit deuolutionem esse incursam per defunctum, & nõ fuit impeditus, & ideo contra hæredes illam amplius intentare non potest,secundum communem per Burset.consi.91.nu.23.lib.1.

caducitas non incurritur ex contractu nullo,secundum cõmunem per.Burset.cons.82.n.7.lib.1.post Clarus.§.feudum. q.31.in prin.cum seq.

caducitas declaratur & contra hæredem, & ab hærede,si dominus commissum occurrisse ignorauerit,secũdum communem per Burset.cons.37.num.19.lib.1.vbi latius declarat cui adde Osasc.decis.29.num.13.

caducitas rem semper recognitam supponit,super qua declaratio domini directi præcedere solet,secundum communem per Burset.cons.26.n.7.lib.1.ex Curt.iun. cons.109.nu. 11.cons.110.n.23.cuius rei in commissum declaratæ fructus à die declarationis tantum venire solent, ex communi opin. per eundem Burset.d.consi.nu.8.

Declaratio domini requiritur, vt quis cadat ob non petitam renouationem,secundum communem per Burset.cons. 91.nu.16.lib.1.vbi quæ requirantur ad caducitatem ob non petitam inuestituram.

caducitatis pœna solum habet locum volente domino. Curtius iunior consilio 100. numero 23. communem dicit. Bonacost.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Caducorum pœna non ante domini voluntatem sortitur locum vt commune dicit Cur.iun.cons.110.n.23.& vide j.versi.emphyteusis. E.Suarez.

caducitatis pœna solùm habet locum, volente domino. Curt.iun.cons.110.nu.23.communem dicit. B.Villal.

cæcus an donare possit causa mortis coram v.testibus, vel vtrum 6. testes (prout est necesse in testamento) sint adhibendi, magna est inter Doct.contentio. Hippolitus Rimi. autem in lect.Super Tit.de donat.Inst.in prin.nu.625.dicit communem esse, ꝙ possit etiam coram v.testibus rectè donare. quam ibidem & ipse sequitur atque firmat. I.Fich.

cæcus si testari velit inter liberos, sufficiunt duo testes, nec requiritur, alia forma vel solennitas à iure ciuili introducta. com.dicit Clarus.§.testamentum.q.17.ver.sed quæro.

ADDITIO. An requiratur Sententia declaratoria voluntatis, vel simplex voluntas sufficit, per Ias.in l.in emphyteuticariis.n.12.C.de iure emphyteuti. cũ aliis per eum adductis, & per Fel.in aliis casib.in c.1.n.23.de constit. & Albe. in l.lex vectigali, n.3.ff.de pig. Quo verò ad expulsionem idem dicendum. Alber. in d.n.3. dicit communem esse opinio. ꝙ authoritate iudicis fieri debeat, & n.6.vbi si per biennium pensio soluta non fuerit & postea sit recepta. Sed an in contractu emphyteu. finita generatione dominus emphyteotam inferere patiatur, intelligatur tacitè renouasse, sicut in colono & inquilino dicitur. Ias.in l.1.n.65.& seq.eo.tit. communem esse opinionem, quod quando contractus requirit scripturam, prout emphyteoticus, nunquam ex patientia intelligitur renouatus, & not.Bald.in l.vnic.n.32.C.quando non petentium par. In reliquis autem de tacita renouatione & continuatione locationis & societatis nõ ponit etiam Marc.Ant.Bard.in trac. de temp.Vti.& contin.in c.4.nu.10. Idem.

cæcus non alia forma quàm quæ præscripta est, in l.hac cõsultissima.C.qui testamentũ facere possunt. testari potest, nisi statuto expresso aliter disponeretur, ꝙa statuto, potest talis solemnitas diminui, vt voluit Bart. in l.si quæramus.ff. de testament. quod verum est, si statutum expresè disponeret de testamento cæci, aliàs cũ simpliciter disponeret, quod testamentum valeret coram quinque testibus, non extenderetur ad testamentum cæci, prout voluit Bald.d.l.si quærimus. cum quo resident Imol.in ca.quum ingressa.de testa. & ita communiter teneri refert Bened.Capra regula 103.nu.25.

PRO. Calamitas matris filio nocere non debet.§. & econtrario. Instit. de ingenuis. Bellon.

Calculatio & redditio rationum licet ratione erroris retractari possit. secus tamen est quando vltra calculationem intercenit pactum vel transactio de stando calculo: quia tũc retractari non potest. Rol.cons.49.n.46.65.li.1.gl. in l.3.§.1.de contrar. iudic. tut. ꝙ quo vide Soci.cons.159.col.3.cons.190. col.3.cons.92.col.4.lib.4.Dec.cons.100.col.fi.in fi. Et an sententia lata super rationib. seu computationib. valeat sine citatione, & an reuocari possit? vide Bart.in l.2.C.de iur.fis.lib.10. Cui adde ꝙ error calculi computationis factæ cum fisco, vel eius agentibus, vsque ad 30. annos de errore opponi potest. Bart.d.l.2. Quid quando vult reuocare respectu gratiæ factæ in calculando: & quando præsentat quis iudici tales rationes vt assignatam cõdemnet, an requiratur partis citatio? dic vt p Bart.& doct.in l.nec quicquam.§.vbi decretum.ff.de offi.pro cons.& leg.& faciunt quæ idẽ Bart.not.in l.2.§. quod de frumentaria.ff.de administ.rer.ad ciuitat.pert. An autem computatio, seu calculatio facta habeat executionem paratam? vide Rex.in l.instar C.de iur.fis.lib.10. Et quid operetur computatio legitimè facta: & qualiter, ac intra quod tempus contrauenire possit? vide Bart.in l.non vtique.§. quod de frumẽtaria.ff. de administ.rer.ad ciuitat.pertin.Dec.cons.90.docto.in l.1.C. de error.calcul. Et ꝙ princeps possit cogere subditos ad reddendum rationem administrationis rerũ communitatis, not. Guid.Pap.q.pen.n.5.& à quo eligãtur calculatores, vide Bart. in l.2.C.de vsur.& fruct.leg. Put.

Calculus ex commissione iudicis prolatus à perito cui iuramentum assertiuum defertur, exequi debet secũdum communem per Burs.cons.105.n.9.lib.1.vbi ꝙ contra assignatos in debitores per calculationẽ iuridicam ꝓcedi debet, ex not. per Bar.in l.2.n.6.C.de iur.fisc.lib.12.Paris.cons.96.lib.1.Neuiz.cons.94.nu.17.& 18.

PRO. calumniantes ad vindictam poscit similitudo supplicij.in l.fi.C.de accu.& in l.fi.C.de calumnia. Bellon.

calumniari videtur qui non probat. Præposi.in ca.si quenquam.§.notandum.nu.72.q.communem dicit. B.Villal.

calumniari videtur, qui non probat, vt receptum effantur ij, quos supra retuli, ver. Accusationi probetur. E.Suarez.

Calumniari videtur, qui non probat. Præposi.in c.si quem quam.§.notãdum n.7.de iudi.vbi communem dicit Bossi.tit. de accusa.n.19.communem dicit. Clar.q.62.vers.dixi §.Abb. in c.cum dilectus.n.5.de calumniato. communem dicens. Etiam si inrauit de calumnia, vt est communis opi. Clarus.d.q. 62.ver.sed quid si fallit in pluribus casib. de quibus per Abb. in d.ca. Menochius plura de arbitrio iudicis, casu 321. fallit in coniuncto sanguinis, quia non probans accusationem excusatur à calumnia ratione sanguinis. gl.in l.vestem. ff.de iniuriis. fallit etiam vt per Benedi.de foro Sempro. in reperto, Feli. in ver. accusator an dicatur calumniator. vbi plures congerit fallentias. vide omnino. Castren.in l.Atletas.§.calumniator.n.4. ff.de infamibus. item fallit, si persona sit valde religiosa & magnæ conscientiæ, quia non præsumitur calumniator. vt est cõmunis opi. de qua fusissimè Corset.in repertorio Abb.in ver. accusatus.& no. ꝙ accusator accipiẽs pecuniam, vt desistat ab accusatione calumniosa, crimine non probato, nõ solum punitur ciuiliter, & restituit datum cũ pœna tripli, sed etiam extra ordinem per iudicem criminaliter pro modo delicti. Pau. de Castr.in l.si ab.ff.de calumniator. an autem accusator possit incontinẽti de calumnia damnari, absoluto reo, respondet Salic.in l.1.n.3.C.de calumnia. dicens, ꝙ debet vnico contextu fieri absolutoria, procedere eodẽ ordine, & successiuè, non diuertendo ad alia accusatorem de calumnia condemnare. & dicetur fieri incontinenti, id est in actu simul se tuenti. & hęc communiter tenetur. Si vis autem conuincere aliquem de calumnia, interroga, an velit vti querela, & probationibus superinde factis, eo quia intendis illum querelare de falso. Et si respondet, ꝙ sic, potest tunc puniri de falso, si conuincitur de calumnia & falso. Et ita obseruatur inquit Clarus ibi. Si autem pro se accusator habet aliqua euidentia indicia, puta famam, vel auditum à fide dignis, excusabitur à calumnia. communis est opinio. Clarus ibi. vers. sed pone. & calumniator (vt dixi) potest in eadẽmmet sententia absolutoria rei condemnari de calumnia vnico contextu, debet tamen absolutoria rei præcedere & postea subsequi calumniatoris condemnatoria. vt est communis opi. Clar.ibi. & pract. se habet, ꝙ iudex prius faciat statui accusatori terminum ad allegandum, quare non debeat de calumnia condemnari, & vbi nil deducat, quod reuocet, in eadem sententia poterit condemnari. Et not. ꝙ si accusator sit persona honestior quàm reus, ita ꝙ pro eodem crimine esset mitius puniendus accusator, qui est calumniatus, erit puniendus pœna, quæ imponenda fuisset reo non accusatori. vt est communis opi. Clar.q.81.ver. sed pone quod accusator. Vide Fel.in c.cum dilectus.de calumniato.nu.4.vbi plura de calumniatore. Et ponit fallentias ad communem opinionem. Bonacosi.

Cambia dummodò non excedant communem consuetudinem, sunt licita. Ias.in l.1.num.39.de summa trinit. commu nem dicit. B.Villal.

ADDITIO. Intelligas de cambiis veris, licitis & realibus, vt refert ita multos tenere Hie.de Luca.in Tract.de camb. in vltimo termino, seu §.n.22.Bal.in rub.C.de cõstit.pecu. & Pari.in cons.91.Viso.num.2.vol.1.cum aliis. Quo verò ad cambia sicca, & quæ sint cambia sicca per eundem in eodem loco nu.19.& 25.

Campsoris scriptura, seu liber rationum, contra alium fidem non facit, tametsi contra ipsum faciat, commune ponit Salicet.in l.1.nu.9.C.de eden.& vide j.ver.libris. E.Suarez.

Camptiones, communem consuetudinem non egressæ, licitæ sunt: commune ait Iason in l.1.numer.30.C. de summa trin. E.Suarez.

Canon si personaliter concedit dispensationem, ex hoc videtur concessa dispensatio etiam in delictis grauioribus adulterio. Franc.Aret.in cap.at si clerici.§.de adulteriis.numer.13. de iudi. communem ait ex Ioan.And.in c.dilectus.de tempo. ordi. B.Villal.

canones cum legibus dissentientes. in terris à iurisdictione seculari pontificibus subiectis seruandi sunt, explosis legibus, commune ait Hyppol.in l.vna.nu.194.C.de rapt. E.Suarez.

Cañonum computatio in gradibus consanguinitatis est inspicienda vtroque iure. Coua.in epist.4.c.6.§.5.num.8.communem dicit. B.Villa.

canonicatus esse non debet sine præbenda, c.relatum. & c. dilectus extrà, de præb.in antiq. I.Bellon.

canonicus non potest agere pro canonico sine mandato. Ioan.de Ripa.in cap.cùm M.Ferrar.num.61. communem dicit. B.Villal.

In canonicum si vnus ex capituli prouisione receptus sit, alter verò post, idque mandati apostolici vigore, quamuis recep-

ptus

Universidad de Deusto Biblioteca

ptus auctoritate capituli ad primò vacaturam prębendam,ad mittendus videatur,per tex.in c.eum cui.de pręb.in 6.contrarium tñ verius esse censetur fm Abb.in c.relatum.de præb.dicentem text.illum procedere qñ prior, & alter receptus, ius habent pariter affectum. Sic autem in casu receptus auctoritate Capituli ius habere non dicitur ad prębendam primòvacaturam,sed ad petendum vt sibi de præb. prouideatur.ca.hi qui.eod.de præb.in 6.Et licet Inn.tenuerit,ꝙ receptus auctoritate apostolica mentionem suis in literis facere teneat de recepto auctoritate Capituli, aliàs literæ huiusmodi subreptionis vitio subiiciantur, & ob id excipi possit, prouisum auctoritate apostolica admittendum non esse,communiter tñ Doctoresvolunt,vt refert Abb.in d.ca.relatum mentionem hanc necessariò non esse faciendam,aliàs sequeretur,ꝙ canonici, & capitulum facilè possent pontificiam potestatem illudere,sicque communiter obseruari ait. F.Turzan.

Canonicũ regularem ecclesiæ seculari præfici posse iuxta communem opin.dicunt doct.in c.quod dei timorẽ.de stat. mon. Rot.decis. 5.de iur.patro.in nouis.de p̃sentatione siquidem canonici regularis ibi nequaquã dubitatur.Cui conclusioni suffragatur Tridentini concilij dispositio,session.14.ca. 11.in fin.vbi canonicus regularis translatus tantum prohibetur præficiergo in suo ordine non prohibetur.& in d.consil. c.10.fit mentio de beneficiis regularibus conferendis.

Canonici, Licet in ecclesia statut⁹ sit certus numer⁹ canonicorum,& per Papam confirmatus,possunt,modò in confirmatione non fuerit apposita clausula Decreti, vltra constitutum numerum aliquem voluntariè recipere, & tenet receptio,quia potest tali fauori renunciari,prout voluit glos.in ca. dilecto.in verbo clausula.de præb.& communiter à Canonistis teneri refert Benedict.Cap.cõclusio 9.n.66.Quod etiam obtinet, quamuis apposita sit in confirmatione clausula Decreti,modò facultates ecclesię ita excreuerint vt possit noua prębenda creari, quia poterunt canonici non obstante dicta clausula,vltra numerum præstitutum aliquem sibi confratrẽ recipere,prout voluit Hosti.& Ioannes Andreas,in d.ca.dilecto.de præb.& communiter teneri testatur idemBenedict.Capra,ibidem nu.68.Itẽ quoque obtinebit,licet facultates non excreuerint modo tñ ille qui receptus est non procurauerit se recipi contra iuramentum, sed spontè receptus fuerit, vt tenet in d. c. dilecto. Petrus de Perus. do. Anto. co. Floria. & co Nicol.& ita cõmuniter teneri asserit idem Benedict.Capra,ibidem nu.74.& 76.

Capi põt personaliter tutor vel curator pro debito pupilli,teste Cast.in l.si municipum.§. j. ff. quod cuiusque vniuers. nom. vbi idem dicit de administratoribus. & vide doct. in l. vlt.ff.si quis caution.Boer.q.274. Put.

Capi non potest quis ad instantiam procuratoris non habentis speciale mandatum. Hanc communem opin.esse meminit Lud.Ro.in con.241.nu.11.vers.2.principaliter, nisi in mandato adsit clausula cum libera & plena potestate, quæ idem quod speciale mandatũ operatur Phil.Dec in con.404. nu.6.Ias.in l.si procurator.nu.11.in 1.notab. C. de procur.& nouissimè Pet.Ioan.Anch.in libr.2. famil.iuris quæst.q.1.nu. 18.& 19. kirchonius.

capi non potest personaliter quis pro debito ciuili in domo propria,& sic ob huiusmodi occasionem ciuilem de domo suæ habitationis inuitus ipse debitor extrahi non debet. l.nemo.ff.de regulis iur.& l.plerique, vbi Doct. ponunt hoc pro regula,præsertimque Alex. & Ias.in prin.ff.de in ius voc. quia secundum iura præmissa domus vnicuique est tutissimum refugium,& hinc Cice.ꝙ domo ad Pontific Quid sanctius, quid omni religione munitius,q̃ dom⁹ vniuscuiusque ciuium:hic aræ sunt,hic foci,hic dij penates,hic sacræ religionis cæremoniæ continentur, hoc profugium est ita sanctum omnibus, vt inde arripere neminẽ fas sit, imò regula ista ampliatur vtiliter procedere in debito magno quoque,pro quò debitor minimè in domo propria capi posset secundum omnes,& maximè Alberic.Rosa.& Ias.nu.15.in dicta l.plerique, vbi istam communem sententiam fore perhibent.sed eadem regula ita ampliata limitatur non habere locum quando debitor commoraretur in porticu domus suę,tunc enim captura ipsius debitoris in eo facta valeret,atque teneret,vt voluerunt Bart.& cæteri in l.cætera.§.hoc senatus,per illum textũ. ff.de leg.primò,Bald.Angel.Ias.numero decimonono,& Alexand.cum aliis citatis per eum,numero quarto,in dicta l. plerique,vbi ponit expresse istorum opinionem communem esse. Limitatur secundò pariter in causis criminalibus certe inuitus quis de domo propria extrahi licitum esset.§.quoniam, in authen.vt nul.iudic.gl.in dicta l.nemo,& in d.l.plerique,vbi Ias.nu.27.& cæteri omnes,& hac occasione ductus Ange. in fauorem creditorum in dicta l.plerique tradit cautelam,remediumque huiusmodi,& quidem tutissimum est, videlicet ꝙ creditor ipse habens debitorem non exeuntem de domo suadeat iudici ad faciendum ei præceptum sub pœna applicãda fisco,num si tunc non compareret,posset absque dubio ꝙ tali mulcta capi in domo propriæ habitationis. & stante, ac concurrente captura illa posset suum debitorem ita captum confirmari.seu condemnari facere in ipsis carceribus ꝙ suo debito secundum cautelam traditam per Bart.in l. sacrilegij. §.fi.aliàs est l.cum eo,ff. ad legem Iul.peculat.quem sequuntur Ang.& Paul.de Cast.in l. vnica.§.fi. ff.si quis ius dicen.nõ obtempt.Anchar.& Imol.in c.ij.de pig.Aret.in §.fi. circa fin. instit.de actio.Rom.in l.4.§.prætor ait.ff.de dam.infect.Paul. de Cast.Alex.nu.7.in d.l.plerique.Cepol.cautela.ij.regula est ꝙ nemo inuitus &Cotta in memoriali in ver.domus vnicuique.la 2. vbi exprimit istam esse magis communem opinionem,& licet Ias.in d.l.plerique.nu.27.& in l.fin.in 3.not.ff.de procur.aliquibus rationibus non leuibus concludat contrarium, tamen in actu practico ab ipsa communi recedere fatuum censeretur, quæ per allegatos Doct. redditur tutissima.Imò iustificari posset etiam ex communi opinione copiosè tradita per Curt.Inn.conf.cxxvij.nu.5.& per Crauet.cons. xlvj.n.7.videlicet ꝙ carceratus nulliter relaxari nequit,quando captura contra eundem de nouo esset concedenda,seu facienda.Sed in regno Neapol.nullus officialis potest aliquem personaliter capere incidentem in pœnam pecuniariam, seu bannũ,vt sancitum reperitur in cap. eiusdem regni regis Caroli primi,statuimus& in cap.regis Caroli secundi,ꝙiustitiarij, & hoc idem videtur concludere Angel.in l.si verò.§. qui pro rei qualitate.ff. qui satisd. cog. dicens ꝙ iudex contrarium agens, tempore syndicatus per text.ibi possit actione iniuriarum conueniri. F.Vivius.

capi quis non potest in propria domo pro debito ciuili, secus ꝙ criminali.vt est communis opinio. Ant. Gabriellius communium conclu.lib.7.conclu.10. Amplia & limita, vt per eum. Bonacoss.

capi quis potest in domo aliena, in qua quis casu reperit, & non habitat.vt est communis opinio,de qua Soc.in l.plerique.n.31.ff.de in ius vocan.limita vt ibi per eum. Bonac.

capi quis non potest in domo conducta. vt est communis opinio. Socin. d. l. plerique, nu.33.ff.de in ius vocan.amplia in domo, in qua quis aliquod ius habet, puta emphyteutica. Bonacoss.

capi quis non potest in palatio Dominorum hodie ex consuetudine, vel municipali censura, prout extat Ferrar.statutum.quibus casibus quis pro debito capi potest.Soc.in l.plerique.n.63.ff.de in ius vocan.vbi etiam ponit plures casus,in quibus captura tenet, vel non tenet ad quem semper recurras. Bonacoss.

capi non potest facere quilibet delegatus etiam inferioris à Principe,post litem contestatam. vt est communis opinio, de qua Ias.in l.cui iurisdictio.nu.13.ff.de iurisdictio.omnium indic.Limita,vt ibi per eum.numero.14.& seq. Bonacoss.

capitulum,cum non ab homine.de iudi. habet locum etiã in homicidio qualificato, vt est magis communis opinio.de qua Gabriellius in consil.196.nume.4.

captura nulla constito de credito confirmari debet,secundum communem per Bursat.cons.74.num.167.lib.1.

captura rei accusati non statim debet fieri post porrectam accusationem, sed habita prius aliquali informatione per iudicem.Communem dicit Blanc.de indiciis.n.6.Ang.de malefic.in verb.iudex cõmisit quod Caius.n.4.Boss.in tit.de capt. nu.3.Xuares in vol.allegat.n.5.Et licet Nouel.in pract.crimi. num.7.dicat communem esse,quod debeant præcedere legitima indicia, tamen quia reus hoc modo facilè fugam ordinare,& iudicem facilè eludere posset, verior & tutior est prima opinio. Debet autem talis informatio capi ex qualitate personæ & delicti, aliter enim procedendum est contra nobilem vel diuitem, qui non præsumitur de facili fugere, quàm contra pauperem & vilem personam, & ideò fortiora indicia haberi debent ad incarcerandum personam nobilem & insignem,quàm pauperem.Quoties igitur reus iudici suspectus videtur de fuga &de delicto,poterit meritò capi refert Clar.dicto lib.5.§.fi.q.28.vers.scias autem. P.Fichard.

Captura personalis potest etiam ipsi parti offensæ committi, dummodò non habeat annexam cognitionem,& fiat sine armis & resistentia. Communem dicit Cagnol. in l. non est singulis. num.6. de regu.iur. Clarus d.§.fi.q. xxviij. versic. solet autem. P.Fichard.

Captura

Universidad de Deusto
Biblioteca

Captura debet committi à iudice in ſcriptis, & nõ verbo, poſſunt tamen capi reperti in flagrãti crimine rixantes, arma deferentes, portantes aliquid extra deuetum, & ſimiles abſq; iudicis commiſſiõe. vt eſt communis opinio. Et captura etiã committitur ſatellitibus. Clar. q. 28. ver. dictum eſt. & ver. ſolet. Bonacoſſa.

captura poteſt quandoque, ſed rarò committi parti vnà cũ ſatellitibus, quæ tñ pars manum non apponat, & hoc ex vrgẽti neceſſitate fieri debet. Clar. q. 28. ver. ſolet etiam. & not. ꝙ pro debito fiſci ſemper poteſt arteſtari, quia fiſcus eſt in hoc priuiligiatus, vt non requiratur ordo, quando conſtat de debito. Bal. in conſ. 90. in 5. & vlr. vol. Bonacoſſa.

Captura ad hoc vt committat in criminalibus tria debẽt p̃cedere. Primò, ꝙ delictũ puniatur pœna corporali. Secundò, quod indicia ſint ſufficiẽtia ad capturam committẽdam. Tertiò debet iudex ſciſcitare an carcerandus ſit perſona priuilegiata, quæ detineri nõ poſſit. Clar. q. 28. Habita tñ aliquali informatione poteſt iudex deuenire ad capturam, ſi pœna corporalis exigatur. vt dicit ibi Clar. vide omnino Chircouiũ in ſuis cõmunibus concl. Centu. 5. concl. 29. & 30. nam alias carceratio fieri nõ debet abſque aliqua informatiõe præcedẽte, re indicata & deliberata, prout fit in regno Franciæ. vt dicit Guiliel. Rouille. in trac. de iuſtitia. ti. de indice. c. 3. n. 8. tomo 17. Et iſta eſt cõis opinio vt dicit Blãcus in l. ſi. n. 6. ff. de q. fol. 5. & n. 8. & ca. quis pro maleficio poteſt in domo. Ant. Gabriellius in ſuo communium concl. li. 7. concl. 10. vide Pariſ. ꝯſ. 147. n. 1. & ſeq. in 4. vol. nõ tamẽ debet iudex reum poſtea captum examinare, neque reum facere ſuper delicto, niſi legitima præcedãt indicia. Et qñ delictũ eſt graue, & reus eſt ſuſpectus de fuga, antequã in ſcriptis redacta ſint indicia, p̃t iudex capi facere imputatũ. Sed aliter eſt procedẽdum ꝓtra nobilẽ, & diuitem. qui nõ p̃ſumitur velle aufugere, quàm ꝯ paupere & vtilem perſonã. Et ideò fortiora indicia haberi debẽt ad carcerandũ perſonã nobilẽ & inſignẽ, q̃ pauperẽ. Et aliter procedendũ in occultis, q̃ in publicis delictis, quia ĩ occultis ſufficiunt minora indicia. hæc Clar. d. q. 28. Et no. ꝙ quis capi non p̃t ad inſtantiam procuratoris carẽtis ad hoc ſpeciali mãdato. vt eſt cõis opinio, de qua Chirconius d. concl. 30. & no. etiam, quòd captura facta à iudice incompẽtenti, regulariter non valet. vt eſt communis opinio. de qua Rolan. à Valle in conſ. 65. n. 5. in 3. vol. Bonacoſſa.

CAPTVRA & incarcerario nõ cõceditur etiam in cauſis criminalib⁹ niſi antea fuerit habita aliqualis informatio. licet indicia ſufficientia ad torturam non præceſſerint. Quã tñ ſententiam multi improbare videnẽ. Bar. in l. cũ eo. aliis l. ſacrilegij. § Labeo. n. 2. ff. ad l. Iul. pecul. inquiens. Pro cauſa crimina ſi indiſtinctè aliquẽ capi poſſe, ꝙ ibi Alex. in verb. capi à iudice. approbat per authoritatẽ Baldi dicẽtis, ĩ criminali ſemper incipi poſſe à captura. in l. cõſentaneũ. n. 11. verſ. ſed in criminalibus. Idq́ue etiam vr̃ eſſe de mente do. Bart. ibid. n. 12. ver. ſequitur tertia pars. ibi, dicit gl. regulariter ordinarius poteſt capere perſonam quando vult. C. quando iudex ſent. profer. debeat. & in l. 2. n. 3. ver. & no. ꝙ iudex in criminalibus poteſt incipere à captura perſonæ. & ibi apoſtilla. ĩ verb. criminalib⁹. C. de his q latro. vel alios criminis reos occult. Ang. de Peruſ. in §. ſciẽtes. n. 8. ver. ſed an poteſtas, ĩ auth. vt iudices ſine quo quo ſuffrag. per tex. ĩ c. ſi clericos. ext. de ſent. excom. Alex. de Imo. in cõ. 240. n. 3. ver. 4. quando obiicitur crimen alicui, eſt in arbitrio iudicis adhibere modum cuſtodiæ circa perſonã talis, ne proceſſus & ſententia redderentur poſtea illuſoria l. j. ff. de cuſto. reor. & ita illã l. ſummat Bar. & intelligit, ibi, & iudex etiam ante inchoatum proceſſum laborãte aliqua ſuſpicione contra aliquem de delicto poteſt incipere à captura p̃ſonæ. adducens Bal. in l. ſi quis curialis. n. 1. verſ. not. hic argumentum. C. de epiſ. & cler. & nonnullos alios locos ex Bal. Paris de Put. in tract. de ſindic. in verb. captura. n. 13. & in ver. an poteſtas poſſit. & in verb. quia plerũque. n. 1. pag. li. mei. 357. in 2. vol. trac. refert. Quod quoq; multi intelligũt iudici ꝯceſſum eſſe indiciis nõ præcedẽtibus. Bal. ĩ l. etſi certus. ff. ad Sylei. Ang. in l. itẽ apud Labeonẽ. §. quæſtiõis. ff. de iniur. prout illos allegarũt & ſecuti ſũt Hipp. de Marſ. ĩ l. 1. notab. 1. n. 1. ff. de q̃ſt & ĩ ſuis ſing. ſing. 93. ĩcip. iudex licet ſine indiciis. & Cyril. Fulgeon. in ſum. crim. in 3. partic. ti. de pœ. iud. malè iudic. §. 2. n. 7. ver. ſciendũ eſt, ꝙ in maleficiis q̃cunque placuerit à captura incipere, ei permittit. & Io. Bertach. in ſuo aureo Reper. in verb. captura p̃miſſa eſt in criminalibus, & in verb. malefactor capi poteſt. Sed priorem ſentẽtiam, requiri informationem aliqualem Docto. tanquam magis communẽ amplectunt. Sal. in l. nullus. n. 4. ver. nota quinto. C. de exhib. & trãſmit. reis. & idẽ Sal. ĩ l. fi. circa fi. ſi rectè intelligat. C. de quæſt. Ang. Are. per ea quæ ipſe ſcribit ĩ trac. malefi. in verb. hæc eſt quadã inquiſitio. ver. ſecũdò principaliter. n. 30. in verb. ꝙ fama publica præcedẽte. n. 4. ver. animaduertendũ eſt. & Augu. Apoſtil. poſt. n. 7. in apoſt. incip. tu autem adde hic inquantũ. Et idẽ Aug. hoc adhuc melius declarat. in verb. iudex cõmiſit ꝙ laicus. n. 4. ver. ſed cauti iudices prouidẽt, quia habita quali quali informatione de delicto iubẽt reum capi, ſi crimẽ ſit tale qđ pœna ſit corporis afflictiua, ne verbali citatione præcedẽte reus auffugiat. Franc. Brun. in trac. de iud. & tortu. in q. 9. 2. par. n. 4. ver. & aduerte, licet ipſe nonnulla addat. Dec. in ꝯſ. 189. in fi. Hipp. de Marſ. ĩ l. qui cædẽ. n. 19. ff. ad l. Cornel. de Sicar. allegãs Ang. dicentem: nõ valere capturam quã iudex decreuit ꝯ allegatum ſuſpectum, niſi ſaltem cognouerit de qualitate perſonæ, in l. ſi ab arbitro. §. j. ff. qui ſatisda. cog. & in d. l. j. n. 1. ff. de q̃ſt. Quamuis ipſe ibi dicat, ĩ criminalib. cauſis ſi iudici videat poſſe illum à captura etiam indiciis nõ præcedẽtibus incipere, per authoritates antea adductas, tñ poſtea annectit, Sal. authoritatẽ antè indicatã, requirentẽ ꝓbabilẽ aliquã informationẽ, quã ſententiã Hip. latiùs declarat ĩ ſua prac. crim. in verb. conſtante. n. 1. 2. 3. 4. & 5. Et hãc ſentẽtiam tanq̃ magis approbatã recẽtiores ſcribẽtes ſecuti ſunt, Pe. Foller. ĩ prac. crim. in rub. notatus capiat. n. 1. Marc. Ant. Blãc. in tract. de indic. ff. ad l. fi. de q̃ſt. n. 6. dicẽs illã cõcluſionẽ cõem eſſe, ꝙ iudex habita aliquali informatione poſſit ꝓcedere ad torturam & carcerationẽ rei. Aegid. Boſ. in trac. rer. crim. ti. de captu. n. 3. aiens ita cõiter ꝺcidere Doct. ĩ d. c. ſi clericos. Ita etiã intelligũtur Bal. ĩ l. ꝙ ſi euitãdi. in fi. Quod quis nõ debeat capi ante ſummariam fidẽ, vel probabilẽ ſuſpicionẽ de receſſu. C. de cõdict. ob tur. cau. & Alex. in l. neminem. in verb. permiſerit. C. de cuſto. & exhi. reor. Bal. in d. l. ꝙ euitãdi. allegat quoque Rober. Marant. in trac. de ord. iud. in verb. de citatione. 1. memb. iud. n. 60. ver. hinc dicit. Marc. Ant. Blanc. in ſua pract. crim. §. iis ſic præmiſſis, veniendo modò ad materiam defenſionũ reorũ. n. 26. ver. ſed aduerte cir. p̃dicta. pag. 126. Roder. Suarez in ſuis allega. c. vlt. de fideiuſ. in cauſ. crim. n. 5. ver. practica iuridica eſt hæc, ꝙ vbicunq; aliq̃s accuſat̃ de tali crimine. cuius pœna ſit corporis afflictiua, informatiõe prius à reſtibus habita, ſine aliqua citatione verbali, mittunt Algazelũ ad capiendũ reũ. & ſic prouidẽt iudices moderni, ne ſi verbalis citatio præcederet, accuſatus cõſcius de crimine, arriperet fugã. Hoc ꝓbat tex. ſingularis in l. nullus. C. de exhib. reis, ibi, ci verò q reducẽdus erit. iuncta gl. ſingulari, ibi ſuper parte erit, q̃ dicit, ſine & verbo, p quã dicit ibi Sal. Quod approbat̃ practica qua vtunt̃ iudices, quia informatione habita de maleficio, & malefactore, & ſine alia verbali citatione mittũt ad capiendũ reũ, ne aliàs cõſcius de crimine fugã arriperet. & n. 7. ver. & ad hoc vt ſit carcerãdus, ſufficit ꝙ ſummatim perq̃ã informationẽ cõſtet de delicto. Lãcillot. Cõra in ſuo p̃torio & curia. Breuia. ti. đ cap. n. 2. & 3. Fran. Caſen⁹ ĩ ſuis ſing. q. crimina. c. 9. de captu. & carcere. in pr. in vol. trac. crim. Anno. 270. Venetiis impreſſorũ. & ita reſpondi de iure reipu. Vuiſmarienſi, quam prudentiſſimus conſul Dionyſius Sager. p multos annos fideliter & cũ ſumma dexteritate gubernauit. Quã ſentẽtiã Iul. Clar⁹ in li. 5. ſen. §. fi. ĩ q. 28. rectè & doctè explicat. ꝙ iudex habita informatiõe debeat formare ĩquiſitionẽ. & deinde capi facere reũ. intelligi de ꝓceſſu informatiuo, qui format̃ à iudice aſſumendo indicia & informationis ꝯ aliquẽ ſpecialiter, ex qbus iudex deinde elicit titulũ criminis, q̃ eſt forma & ſubſtãtia ipſius inq̃ſitionis ſiue ꝓceſſus, de quo ipſe antè fecerat mẽtionem ĩ q. 3. ver. & aduerte. Cæterũ hic Baſis & fundamentũ ſit huius doctrinæ. l. 1. ff. de cuſto. & exhibi. reor. qua aſſerit Vlpianus, de cuſtodia reorũ proconſulẽ æſtimare ſolere, vtrũ in carcerẽ recipienda ſit perſona, an militi tradẽda, vel fideiuſſorib. cõmittẽda, vel ẽr ſibi, hoc aũt vel pro criminis qđ obiicit̃ qualitate, vel propter honorẽ, aũt pp ampliſſimas facultates, vel ꝓ innocẽtia perſonæ, vel ꝓ dignitate eius qui accuſatur facere ſolet. Quare ſi iudex omiſſa talium circumſtantiarũ cõſideratione, quem carceri mãciparit, quẽ nõ debet, p̃t iniuriarum agi ꝯ talẽ iudicẽ. l. nec magiſtratibus. ff. de iniur. & ita iudicatũ eſſe in Camera Imperiali memi nit Frederi. Scheneck ex liberis Baronib⁹ à Tautẽberg, in ſuo Viridario cõcl. Iudiciariarũ. cõcl. 97. Et ſi tñ in criminalibus aliq̃ propter ſuſpicionẽ fugæ rei, Iac. Nouel. in trac. crim. in 1. c. incip. ſuperioribꝰ annis. ver. indicia quæ p̃cedere debent. n. 23. in fi. ibi. Quæ quidẽ regula relinquatur arbitrio iudicis, an à pſonæ captura incipere velit. Bar. Bal. ĩ d. l. cõſentaneum. Alex. in addit. Bar. in d. l. ſacrilegij. §. Labeo. Si tñ is qui capi iubet̃ offerat idoneos fideiuſſores, audiẽdus ẽ, nec debet iudex recuſare fideiuſſores, niſi fortaſſis eſſẽt crimina grauia ĩ qbus cautiõi fideiuſſoriæ tutò credi ñ poſſet. d. l. diuꝰ. j. ff. đ cuſt. reo.

Dicun

Dicuntur autem grauia crimina ex quibus imminet ſupplicium mortis. Spec. in ti. de accuſa. §. 1. Qualiter autem accuſatione procedendum ſit. n. 8. ver. ſed pone. qui eleganter ibidē diſtinguit fideiuſſores nō admitti in grauibus, at in nō grauibus eſſe recipiendos. & dicit Bar. in l. ſi verò. §. qui pro rei qua fortuna acceſſ. 3. nota. ff. qui ſatisd. cogan. captum ducere eum qui vult dare fideiuſſorem idoneum, iniuriam eſſe, & ſic magiſtratum teneri iniuriarū, qui in carcere detinet volentē cauere idoneè. Idem tenent Ang. Pau. de Caſtr. & Ias. in d. §. qui pro rei. volentes. Quòd iudices qui aliquem capi iuſſerūt fideiuſſoribus nō acceptis iniuriarū poſſint cōueniri. Vnde dicit Albe. ibid. n. 8. Mihi iniuriam facit trahēdo me pſonaliter ad iudicē, ſi ſatisdare volo de me præſentādo, & inquit ibi Alex. qī omnibus caſibus in qbus in cauſa criminali nō pt carcerari, dimittendū eſſe qui dicitur, i. qui capitur dato fideiuſſore, & ſi captus eſſet, relaxādum, teneriq; iniuriarum iudicē, qui fideiuſſorem idoneum nō acceptat, & qp de criminali aſſeritur. Ias. intelligit, ſi pro criminali pecuniaria pœna ſit inferēda, per d. l. 1. 2. & 3. ff. de cuſto. reor. in d. §. qui pro rei. n. 4. in 2. notab. Ita in ſpecie cōſulendo ſcribūt Vdalricus Zaſ. in conſ. 19. n. 26. 27. 28. 29. & 30. ī li. 1. con. & Hieron. Schurpf. ī con. 87. n. 1. 2. & 3. Cen. His addant q̄ refert Pau. Grillād. in tracta. de relaxat. carcerat. ti. de fideiuſſ. reorum. Kirchouius.

CAPTVS pro repreſaliis cōceſſis ob ſuæ cōmunitatis factum, vel alicuius particularis perſonæ, habet ius repetendi totum, & quicquid erogat, ſeu expendit ea cauſa, & occaſione, ab ipſa cōmunitate, vel ſpeciali perſona, ſecundū Bart. in l. nam & Seruius. n. 2. & Ang. in prin. ff. de neg. geſt. Bar. in l. 2. §. ſi. ff. de verb. oblig. Bald. in auth. omnimodo, in fi. C. ne vxor pro mari. Ab. conſ. 21. in q. vol. 2. Alex. in l. 2. §. ſi. n. ff. de cond. ob cauſam, & in d. l. 2. §. fi. ff. de verb. oblig. nu. 2. vbi iſtorum opinionem limitat in duobus caſibus & communem dicunt inibi Moder. in princ. & in effectu nullam in ſe habet dubitationem, & hoc procedit ſimiliter in fideiuſſore, qui coactus ſoluere ob iniuriam debitoris per violētiam ſuperiorum habet regreſſum contra principalem, ſecundum Abb. conſi. 60. quoniam ſatis abundē, volumine primo: proceditque communis iſta in debitore, qui ſoluere coactus ob creditoris ſui iniuriam conſequitur liberationem debiti ope exceptionis, vt voluit Bart. in l. creditor. ff. de ſolut. & in tract. de tyrānide. q. 7. quem ſequitur Anchar. conſ. 14. in cauſa quæ vertitur, & Alex. conſ. 57. vol. 1. & conſ. 103. vol. 2. & iſte repreſaliatus p̄ ſua ciuitate accipiens pro ſoluendo eius debitum pecuniam ſub vſuris non ſolùm debitum principale, ſed etiam vſuras ipſas, ſeu intereſſe decurſum licitè conſequi, ac repetere poſſet, ita conſuluit Lauren. de Rodulphis conſ. 23. volumine 2. & reaſſumit. in tract. vſurarum, in 2. parte. q. 47. de quo memi nit Anania. c. 1. infra, de vſuris. F. Viuius.

captus à proſequentibus beroariis in alieno territorio, à iudice qui commiſit capturam nō eſt puniendus vt eſt communis opin. Clar. q. 29. ver. vlt. quia attēditur finis rei, & nō principium, ſed omnino eſt relaxandus. Bonacoſſ.

captus pro repreſaliis cōceſſis ꝺ cōmunitatem, vel ſpecialem perſonam, repetit ab eis illud quod ſoluit, vt eſt communis opinio, de qua D. Hierony. à Monte, q. 27. nume. 38. & in ſuis qq. Bonacoſſ.

capitalis pœna cenſetur exilium perpetuum vt commune inquiunt Hipp. in pract. crim. §. opportunè, n. 4. & multos recēſens Did. à Couar. de ſponſ. 2. par. c. 8. §. 7. n. 16. ac plures referens Iul. Clar. in prac. §. vlt. q. 67. in prin. E. Suarez.

capitulum potuit, de locato. in antiq. non debet extendi ad feudum: cùm loquitur in emphyteoſi. Deci. conſ. 138. nu. 5. communem dicit. Bapt. Villalo.

capitu. paſtoralis, de exceptionibus non ſolùm habet locū in dilatoriis exceptionibus, ſed etiam in perēptoriis: quia iudex poteſt aſſignare tempus ad illas proponendas. Ias. in l. pro tribunali. n. 26. de re iud. ff. communem dicit.

De iure regio eſt taxatum tempus ī. quod dictæ exceptiones tam peremptoriæ, quàm dilatoriæ ſunt proponendæ tā per l. ſecundā tit. 6. li. 3. ord. quàm per l. 8. in ord. de Madrid in pragma. Et nota circa d. ll. dictum notabile. Ias. in l. 2. n. 23. de re iudiff. quod iudex non poteſt abbreuiare dictum. tempus, & de iſtis Exceptio. vide in verbo exceptio. Villalo.

Capitu. conſilium, & conſenſus requiritur in poſtulando per Epiſcopum charitatiuum ſubſidium. q. 52. communem dicit. B. Villal.

cap. nō, redintegranda. 3. q. 1. datur ꝺ ſingularem ſucceſſorem, poſſidētem cum titulo & bona fide. Io. Cota. l. naturaliter. in §. nihil cōe. ver. expēditur. n. 66. ff. de acquirenda poſſeſſion. cōem dicit, & Rip. in l. rem quæ nobis. n. 7. inquit ita cōmuniter tenere tam Legiſtas, quàm Canoniſtas. ff. eo. Villal.

Item cōmunem dicit Alex. in l. rē quæ nobis ff de acq. poſſ. refert Miſing. obſer. 85. cent. 1. & dt ī camera ſeruari. I. Fich.

amplia dictū ca. cōpetere etiam, cōtra tit. poſſidentem. Io. de Ripa de leg. lib. 1. reſpon. 1. n. 83. communem dicit. Villal.

amplia ſecundò, d. ca. non ſolùm pro recuperāda poſſeſſione rerum immobilium, ſed etiam mobilium. Ias. in l. rem quę nobis. ff. de acq. poſſ. n. 19. communem dicit. Idem.

amplia tertiò d. cano. non ſolùm pro rebus eccleſiæ, ſed etiam laicorum competit remedium illius c. Io. Coraſius d. §. nihil commune. ver. expeditis. n. 98. ff. de acq. poſſeſſio. communem dicit. & Ripa in l. rem quæ nobis. n. 25. ff. eo. B. Villal.

Redintegrādæ cōuentus reus tā in poſſeſſorio quàm petitorio iudicio, poteſt alterum ī iudicio nominare, cuius nomine poſſidere ſe dicat: Veriorem & communiorem opinionē dicit Iac. Menoch. in 15. remedio recu. poſſeſſ. n. 485. I. Fich.

Limita dictum ca. redintegrandæ, ſi cōcurrant titulus, poſſeſſio, ac bona fides, quia tunc contra ſingularem poſſeſſorē non competit. Io. de Rip. in ca. 8. de donat. in fi. communem dicit, de quo per Panor. in ca. ad ſedem. de reſt. ſpo. & Alex. in conſ. 91. vol. 5. B. Vill.

Reintegrandæ quod non ſolùm ad 30. ann. verum etiam perpetuò duret communiorē videri dicit Miſing. Obſer. 86. Cent. 4. I. F.

Capitulum dicitur impertinens, quod poſitum eo modo, vt legitur, nihil ad cauſam facit, & ideò reijciendum, vt eſt cō munis opinio. de qua Pariſ. cōſ. 67. n. 15. prout etiam dicitur impertinens & inadmiſſibile iudicandū eſt, qñ probatum eſt eo modo, vt deductū eſt, nihil releuaret. vt ibi per Pariſ. n. 16. vbi fuſius. in 4. vol. Feder. de Sen. conſ. 117. Et quando capitula dicantur pertinentia, vt admitti debeant, vltra doctores in ſuis practicis, vide per Dec. in conſ. 162. in 1. vol. & licèt quis non admittatur ad probandum id, quod probatum non releuat, & iudex non debet pati, vt fiant ſuperfluæ probationes, & nō releuantes hodie tñ in practica palatiorum admittunt articuli, cū clauſula, ſaluo iure impertinētium & non admittēdorum, & nō diſputatur de hoc, niſi in calculo ferēdæ ſentētiæ, vt lites abbreuiētur. ita dicit Pau. de Caſt. in l. ad probationem. n. 5. C. de probat. itē licèt ſit regula, qp quis nō teneat reſpondere poſitioni, ſeu articulo impertinenti, quæ confeſſāta nō releuat. hoc eſt verum. niſi poſitio comprehēderet etiā aliquod extrinſecum vltra animū, per quod anim' declaret. Pau. de Caſt. in l. gerit. n. 6. ff. de acq. hær. & not. qp capitula rei criminalis detenti ſumptibus iudicis, indiciis etiā ſufficiētib. ad torturam, debēt in dubio admitti ad probandam innocētiam rei ante tormēta, propter quæ probat ſe innocentem, vt eſt cōis opinio. de qua Ias. in p̄. 175. col. 2. verſ. tertiò pro eadem parte facit. in 2. vol. itēm no. qp ſtatutum imponens pœnam corrigentibus poſitiones criminoſas, vel diffamatorias, licèt quis poſtea pœniteret, & retractaret, nō euitat pœnam, Niſi aliud dicat ſtatutum. Paul. de Caſt. in l. quamuis. n. 3. ff. de in ius vocan. & no. qp capitulū, quod facit ad cauſam directè, ſiuè quoquomodo, quia pertinens, debet admitti, vt eſt communis opinio. Rolan. à Valle conſ. 54. num. 7. in 3. vol. Menochius conſ. 2. n. 363. Bonacoſſa.

capitulum, cum nō ab homine. de iud. habet locum etiam in homicidio qualificato, vt eſt magis communis opinio. de qua Gtabriellius in conſ. 196. n. 4. Bonacoſſ.

capitulum poteſt facere ſtatutum ſeu conſtitutionem ſuperſpectantibus ad ipſum capitulum, etiam ſine conſenſu Epiſcopi, ſecundum gl. in c. 1. de his quæ fiunt à maior. part. ca. in verbo. conſtitutum, in fine, per illum textum, ex quo ibi, de Epiſcopo non fit mentio, cùm qua gl. communiter Doct. dicit tranſire Bened. Cap. concluſiuè reg. 9. n. 1. iuxta not. in ca. conſtitutionem, de verbo. ſignificatione, lib. 6. & ea quæ not. in c. fi. de his quæ fiunt à maior. par. Bened. Cap.

Capitulum non poteſt ſtatuere ſuper his quæ tangunt ſtatum generalem Eccleſię, vel iura Epiſcopi, ſine conſenſu eiuſdem, vt voluit gl. communiter approbata in ca. cùm omnes. de conſti. & ca. cùm conſuetudinis. de conſuet. refert Bened. Cap. reg. 9. n. 3. & ſeq. vbi idem, ex no. ī c. requiſiuiſti. de teſta. & ibidem Inno. in c. edoceri, de reſcriptis, obtinere dicit. Si autem ſint ſuper quibus vult aliquid ſtatuere, quod tamen vtrobique fallit, ſi capitulum ex priuilegio, vel alio iure ſpeciali poſſit. iuxta no. c. ſuper quibuſdam. de verbo. ſignif. ſecūdum Imol. d. c. de his quæ fiunt à maior. par. cap. ibidem. n. 5. & reg. 93. n. 16. in fine. Bened. Cap.

Capitulum nō p̄t ſtatuere in præiudicium abſentium, niſi ſubſit rationabilis cauſa, & eoſdem vocauerit, & ex vocatis concurrant duę partes, vt voluit gl. in c. 1. in verb. conſtituţū.

de his

Universidad de Deusto
Biblioteca

de his quæ fiunt à maior.part.ca.cùm qua communiter transire Doct.asserit Benedict.Cap.reg.9.n.7.& seq.accedit.quod notat Inno.in ca.vestra.de locato.& voluit Floria.d.ca.1. & Inn.& Io.And.in c. in nostra. de iureiur.& in c.cùm in ecclesiarum.de const.vide infrà Vniuersitas.Cap.

Capitulum seu vniuersitas iurans seruare statutum, & id quod in statuto continetur si cõtraueniat, tollit quidem statutum sed periurium incurritur, vt voluit Io.Andr.& d.Ant. in c.cùm in cunctis. de his quæ fiunt à maior. par. Pau.& Lignan.in clem.vt professores,de regularibus,& ita communiter teneri asserit Bened.Cap.regu.9.n.94. Secus si simpliciter iurant seruare contenta in statuto,quia vtrũque tollatur statutum, non tamen incurritur periurium, vt voluit Petrus de Perus.& Floria.in c.dilecto.de preb.vt refert idẽ Bened.Cap. ibidem n.95.& seq.

capitulum vel maior pars eius, vno etiam contradicente, non potest statim ecclesiæ alterare vel dirimere, vt clerici in communi viuant,si ante separatim viuebant.c.quod omnes, de reg.in li.6.c.2.de verb.signific.lib.6.d.Nicol.in c.quoniam de vita & honestate cleric.&ita communiter tenetur.Bened. Cap.regu.93.in fi.

capitulum vacante sede, potest authoritatem præstare in permutatione beneficiorum, quorum collatio spectat ad ipsum, vel ad ipsum & episcopum, iuxta ea quæ habentur in c.his quæ.de maior.& obedient.& ca.vnico.ne sede vacante, libr.6. quando autem ad solum episcopum spectat collatio, licet capitulum non posse perficere ipsam permutationem, tamen poterit recipere resignationem ex causa permutationis,quam post creatus episcopus perficiet,prout voluit Petr. de Perus.in ca.quæsitum.de rerum.permut.& Innoc.in ca.ex hibita.eod.titu.cum quibus cæteri communiter transierunt, vt refert Benedict.Cap.in tract.permut.post regul.88.posito. numero 77.

capitulum si vna cum episcopo testamenti exequendi potestatem obtineat,mortuo episcopo,licet nõ succedat in exe cutione.tamen succedit in executionis compulsione: vide infra ver.Executores.Cap.

capituli consensus in arduis requiritur:in leuioribus verò cõsilium,iuxta communem per Bursat.cons.26.post n.23.lib.1.

captatoria testatoris dispositio, vt quæ pendeat ex alieno arbitrio, vel in alienum arbitrium confertur, licet regulariter non valeat,tamẽ in relictis ad pias causas valet: communem adfirmat I. Clarus.§. testamentum quæst.66. versi.4.infertur. P.Fich.

captatoria volũtas ad pias causas valet:magis communem dicit Alex.cons.14.n.9.lib.1. B.Villal.

PRO.captatoriæ institutiones reprobantur à iure, quæ cõferũtur in secretum alienæ voluntatis.l.captatorias.ff. de hæred.instit. Bell.

captatoria voluntas, quæ ab arbitrio alieno pendet, vel in alterius arbitrium confertur,si ad pias causas pertineat,valet, ac firma est,vt commune affirmant Alex.cons.14.n.9.libr.1. Dec.n.19.& 20.Ias.num.12.in le.captatorias.C.de testamen. milit.Paris.cons.83.num.29.lib.2. Socyn.419.n.10.libr.4.& latissimè cumulans Iul.Clar.de testam. quæstione sexta vers. quarto infertur. amplia vt idem sit, si quis simpliciter bona sua committat alicuius dispositioni,nam & testamentum valebit, & ad pias causas testatus videbitur, vt receptum affirmant Corn.cons.156.lib.2.& cons.300.lib.4.Iul. Clar.vbi 5. vers. quinimo & fortius nam per ea verba is institutus hæres videtur cuius dispositioni bona committuntur, & grauatus idem censetur,vt bona in pias causas distribuat,quemadmodum frequenter placitum testificantur. Imol. in ca.cum tibi. nu.16.de testam.Iul.Clar.vbi supra,ver.& per huiusmodi verba. Et si propriè nec hanc, nec illas institutiones captatorias dici debere verissimè tradiderint contra interpretum vulgus Christoph.Castel.in l.Senatus.§.legatum ff.de leg. libr.1. Raph. Cuma.in l.captatorias. ff.de hær,insti.Ludi.Texeira in l.vtrum.§.cum quidam.ff.de reb.dub.Ant.Aug.emendat.l.4. c.15. Did.à Couar.in c.cum tibi n.2.extra de testam. Emanu. à Costa Select.interpret.li.1.c.21.n.7.Franc.Connan. li.10.c. 6.& reliqui omnes eruditores: quos alibi & refero latius,& auctoritatibus ex bonis literis de promptis,iuuo. E.Suarez.

PR.caput est pars hominis principalior,per quam cognoscimur.l,cùm in diuersis.ff.de reli.& sumpt.funer. Bellon.

PR.capite ægrotante, omnia membra ægrotant. in Cano. sicut.7.q.1. Idem.

carcer est mala mensio & damnũ irreparabile, vt est communis opi.Soarez.ver.carcer.n.13. Bonacoss.

PR.carcer ad cõtinendos homines,nõ ad puniendos dari debet.l.aut damnum.§. solent.ff.de pœnis.l.fina. C.de custodia reor.

OBIEC.contrà,imò carcer nõ solùm datur ad custodiam, sed etiam ad pœnam,vt c.quamuis:de pœnis.lib.6.

SOL.ibi de iure canonico. Bellon.

Carcer damnum irreparabile afferre censetur,vt commune ausim asserere ex Bald.& Paul.in l.vna. C.de in integ.resti. Paul.& Alex.n.29.in l.5.§.condemnatum.ff.de re iud. Pan.in c.susc itata n.8.ver.sed aduerte.de in integ.rest.Rhod.Soar.in primo lib.post l.quoniam in prioribus.in lll.Castellę.tit.*de los gouiernos*.q.4.Boer.deci.65.n.6.Fel.in c.cum super nu.17.dere iud.etsi.Ias.n.24.sub.Rip.n.26.in d.§.condemnatum & Dec. cons.73.perperam reluctentur. E.Suarez.

carcer non inuentus ad pœnã,sed ad custodiam.Et ideò,vbi alia pœna imponi potest, nunquàm imponitur pœna carceris,vt est communis opinio.Clar.q.80.versiculo pœna autem. secus est in clericis. Excepto, quod iudex ecclesiasticus non potest condemnare laicum ad perpetuos careeres, vt est communis opinio. licèt efficiatur de foro ecclesiastico, nisi propter hæresim,vt ibi.& not.quòd aliud est ponere in carcerem, aliud in vincula, & carceratio & vinculatio non fit ad pœnam,sed ad custodiam.Et ideò ex his non dicitur cæli persona,nec ex sola captura & positione ĩ vinculis, quis dicitur inferre personalem lęsionem.Socinus senior in capi.nuper à nobis.numero quinto,& seq. de sententia excommunic.vbi not.esse pro statutis, quæ loquuntur de personali læsione. & not.quòd carceri quis se obligare non potest, etiam cum iuramento.vt est communis opinio.Soarez versic.isto. num.14. Bonacoss.

carceres frangens non habetur pro confesso, quando fuit indebitè & ordine iuris non seruato incarceratus.vt est communis opin.de qua Rolan.à Valle in consil.7.num.46.& seq. in 1.vol. vide fusius per Alber. in l.in eos. ff.de custodia reorum. Bonacossa.

carcerem priuatum exercens punitur pœna capitis. communis est opinio.Clar.q.68.ver.priuatum. fallit in cardinali. item fallit iure ordinario:quia non capite,sed extra ordinem punitur. Bonacoss.

Carceribus perpetuo mancipatus, non potest testari, si sit laicus,vt est communis opinio.Soarez versic.carceri, numero 21. Bonacossa.

carcerum domus sunt ciuitatis, carceratorum autem custodia pertinet ad Principem. Clar. quæst. 46. versic. & quoniam. Bonacossa.

carceris custos non tenetur, quando captus rumpit murum,vel aliter exit, nõ per portam. vt est communis opinio. de qua Cataldi.inter consilia criminalia, cons.22.in secundo. Alias punitur custos pœna mortis.l. milites. ff.de custo. reorum.Maran.in pract.fol.47.num.64.& in trac.de carceribus. Corneus cons.93.in 1.volumine.Ias.in cons.27.in tertio volumine.Aretinus in cons.38.per totum. Barb.cons.76.volumine quarto Dec.cons.473.num.7.& nume.12.& not.quòd non liberatur custos carceris à custodia recommendati per potestatem, licèt ipse potestas miserit postea ad custodiam famulos.Bart.ĩ l.si vt certo.§.si de me.ff.commo.&si carceris custos dimittit aliquem de mandato rectoris, non tenetur, sed ipse rector. Bar.in l.si quis vxori.§.si fugitiuum.ff.de furt. Debet tamen primò habere ab ipso bulletinum relaxationis. vt per Ang.in l.neque.§.1.ff.de ĩ ius vocan. & ita practicatur, quia semper custodes petũt bulletinum vt dicit Pau.de Cast. in d.l.neque.§.1.nu.2.& ibi etiam Soc. num.5. Et potest relaxari de nocte.Ang.in l.more.ff.de feriis,si periculũ est in mora. vt ibi per Bald. & Alex. item nota quòd si carceris custos propter misericordiam alleuiat aliquando captiuos alienos, tenetur creditorib.ad interesse,si aufugiunt.Aretinus in §.cæterum.num.1.institu.de lege aquilia.item not.quòd si carceratus moritur, ante mortem debet adhibere medicos, & debet inde extrahi instrumentum, quòd talis incarceratus est mortuus ex morte naturali, secundum sententiam medicorum.ita Ange.in l.si quis ex argentariis.§. prætor.in fi.ff.de eden.Soarez.ver.carceris.n.24. Bonacossa.

carceri sese obligare nemo potest:vt commune dicunt aggregati à Ripa in l.generali.num.24.ff.de pign.&à Viuio lib. 1.opi.185.nec ea obligatio iureiurando firmabitur commune ac magis commune pronunciat Alci.in c.cum contingat. n.69.de iureiur. E.Suarez.

Carceri addici nemo potest ob causas pecuniarias, ante ex actam,ac plenam vt loquendi mos est,excutionem,& excussionem bonorum vt commune inquit cum aliquot luculẽtis testibus.Rip.in l.generali n.20.ff.de pign.Ias.in prin. n.90.

Universidad de Deusto Biblioteca

inſtit.de actio. Rot.deciſio.cccxlix.n.7.Iaſ.in l.arbitrio.ff.qui ſatisd.cog.Dec.conſ.lxxv.Fel.in ca.quo ad conſultationem. num.10.de re iudic. E.Suarez.

Carceri mancipatus & tunc fideiuſſoribus præſtitis exolui poteſt.cum pœna corporis infligenda non erit,& cum innocens alioquin in carcerem conditus videbitur,vt effert communia Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xlvj.verſ. in hac autem materia cum ſeq.vbi multa ad hanc materiam attinentia memorat. E.Suarez.

carceri & ſi nemo ex domo propria ob pecuniarium debitum ablatus tradi poſſit tamen ſi illi iudicis præcruptiùfiat, vt comparcat ſub pœna fiſco applicanda,& non comparauerit, & extrahi de domo poterit ob prædictam pœnam, & ſemel in carcerem conditus à creditore ob ſuum debitum iure retinebitur vt commune aiunt latè Cotta in memor.verb.domus vnicuique in 2.Viuius libr.2.opinio xxxvj.quod & ſi vtile reip.arbitrer,iuri contrarium affirmo. E.Suarez.

carceri qui nec rectè,nec ritè traditus eſt, non relaxari debet ſi denuò in carcerem trudi concedendum erit. commune aiunt latè Curtius Iunior conſilio cxxvij.numero 5.Craueta conſil.xlvj.nu.7.& vide infra verſ.nullum. E.Suarez.

carceri in perpetuum deuotus,ac damnatus teſtari nequit ſi ſit laicus,vt frequenti doctorum numero probatum aſſerũt Bertran.conſ.exciiij.numero 2.lib.iiij.&qui non de nihilo diſſentit Iul.Clar.de teſtament.quæſt.xix. E.Suarez.

carcere detenti,& ſi iure nullos valide contractus generant, vt ait receptum Hipp. in pract.§.attingam.nu.2.tamen de conſuetudine,& procuratores rectè,ac ritè conſtituent,& fideiuſſores præſtabunt,& cæteros contractus inient. vt atteſtantur Alb.in l.qui in carcerem.ff.quod metus cauſa, & qui illum laudat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xlvj.verſ.plerunque verò,ad finem. E.Suarez.

carceris cuſtos ob fugam carcere detenti,qui capitis pœnas alioquin luiturus non eſſet,iudicis arbitrio ſolùm plectitur,commune aiunt Boſſius in prati. de carcere num.10. Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.lxviij.ver.cuſtos carcerum. E.Suarez.

carcerandus an ſit reus,vel fideiuſſoribus relaxãdus, iudex decernere habet,& hoc certè eſt in iudicis arbitrio. Paul. de Caſt.in conſil.328.in ſecundo,vbi ſubdit, Conſulto tamen, q̃ faciat in actis apparere, qualiter ex tali,& tali iuſta cauſa, quæ animum ſuum mouerunt,pronunciauit non eſſe illum perſonaliter detinendum,ſed ſub fideiuſſoribus dimittendũ. Et cum hoc ſit arbitrarium, non poteſt redargui iudex, quia ſemper præſumitur moueri ex iuxta cauſa. Pau.de Caſt.in ꝯſ. 199.n.4.vol.4.nec tenetur in ſyndicatu. vt per Par.de Puteo in tract.ſyndica.& per Menochium de arbitrio iudicis. Et per ſecto reorum examine, factiſq́ue debitis confrontationibus teſtium, iudices reos ad carceres duci facere conſueuerunt. vt eſt communis opinio.Clar.q.46. in prin.vt ſcilicet cuſtodiantur, non autem vt in vinculis exiſtant, vt eſt communis obſeruantia. Vbi tamen qualitas delicti & perſonę hoc expoſceret, poſſet iudex in arctos conijcere reos. & prohibere, ne cum aliquo loquerentur,& ita faciunt practici indices,ſecundum Clar.vbi ſuprà. Bonacoſſ.

carcerandus non appellat,ſi ſe ad carceres videt duci.communis eſt opinio,Clar.q.46.verſ.ſed quid. Bonacoſſ.

carcerandum eximens à manibus familiæ,vel committens vim ne quis ducatur ad iudicium q̃o puniatur, no.Bart.in l. lege Iulia. ff.ad leg.Iul.de vi priuat. in l.furti.§.ope.ff.de furt. Guid.Pap.q.579.Hippol.ſing.177.273.&376.Iaſ.in l.3.§.qd prætor.ff.ne quis eum qui in ius voc.& ſi quis faciat aliquem captiuum,non facta fide de commiſſione,& eximatur ita captus,tunc eximens non punitur.Ang. in l.j ff. ne quis eum, &c. quia mandatum principis non præſumitur. hoc tamen non procedit in officiali iam adminiſtrante.quia contra eum non poteſt ita præſumi.Quod autem ſine mandato,vel de facto exequenti retiſti poſſit, nor. gl. vbi doct. in c.ex literis.de offic.deleg.Alex.conſ.35.col.2.lib.2. Et eximens captiuum à manib.familię,qualiter ſit puniendus,ponit Iaſ.in l.vnic.§.j.in ff. ſi quis ius dic. non obtemp. Et pariter de pœna eximentis carceratos,vide Luc.de Pen.in l.quoties C. de exactorib.tribut.lib.10.Et de pœna eximentis captiuum à manib.familię, vide doct. in apoſtil.ad Bart.in l.4.ff.ad leg.Iul.maieſt. & in l. 4.ff.ad leg.Iul.de vi priuat. Put.

carcerari non poteſt doctor ex leui crimine,ſecus pro graui.communis eſt opinio.Clar.q.28.ver.item quæro. Bonac.

carcerantur hodie mulieres, etiam honeſtæ, in criminalibus.Clar.q.28.ver.quæro igitur.Si tñ mulier ſit nobilis & honeſtę conditionis,non debet conduci ad ſe facere iudex cum dedecore,neque ſtatim in carceribus detrudi facere,ſed dare domum pro carcere, vel monaſterium aliquod monialium. Niſi eſſet atrox delictum. vel ſub idonea fideiuſſione relaxare. Bonacoſſ.

carcerari poſſunt clerici à ſuo iudice,ſi iudici conſtat de delicto. Aliàs eſſet excommunicatus prælatus,etiam q̃ clericus eſſet fugitiuus. communis eſt opinio,Clar. dicta quæſtio.28. ver.quæro numquid. Sed hodie de conſuetudine aliter obſeruatur, quia clerici mali carcerantur à iudice, etiam laico.carcerari non poſſunt clerici, niſi reperti ſint in flagranti crimine, vt ſuo ſtatim tradantur iudici, vt eſt communis opinio. Clar.ibi.ver.ſi verò.itidem & à quolibet laico priuato, clerico reperto in flagranti crimine,capi poteſt,& tradit curiæ eccleſiaſtice.Itidem ſi clericus delinquens veriſimiliter eſſet de fuga ſuſpectus. Bonacoſſ.

carcerati debent ſæpe viſitari per viſitatores,qui habent inquirere ex qua cauſa detinentur,& operari, vt expediantur, ne macerentur.Clar.d.q.46. Sed proh dolor hodie prius macerantur,& marceſcunt, poſtea viſitantur,vel ſeu ponuntur in titulo pro derelicto. Bonacoſſ.

carcerari aut detineri licet à priuata perſona ob crimen,delictum,vel debitum,& ſic ob cauſam ciuilem vel criminalem liber homo non poſſit,nec debeat,vt patet ex not.in l.ob æs. & Auct.imò C.de oblig.& act.tñ q̃ quis repertus in flagranti crimine,quod capitalem vel corporalem pœnam indicat, poterit à priuata perſona capi,& ad viginti horas,& non vltrius detineri,intra quas ad iudicem deduci debet.l. capite.v. ff.de adulte.& ibidem notat.& cap. cùm non ab homine. de iudiciis,Bart.in l.cum eo.ff.ad legem Iul.peculat.& ita communiter teneri refert Bened.Cap.reg.lxxv.num.10.

carceratio & retentio imputari pro maleficio fieri non poteſt,niſi in primis præcedant legitima indicia. vt eſt communis opi.de qua Nouellus in prac.crim. fol.13.n.7. fallit in reo fugitiuo, vagabundo,& ſuſpecto. quia præhabita aliqua.informatione poteſt illico iudex procedere ad capturam & carcerationem.Et fallit pluribus aliis modis,vt ibi per eum,n.8. & plurib.ſeq.& not.quod regulariter omnis cõdemnatus nõ ſoluendo exiſtens, carcerari poteſt, donec ſoluerit debitum, facta tñ prius excuſſione legitimè,& non prius. Ant.de tremolis ad practicam Bonacur. titulo, de excep.fol.96. Not.etiã q̃licèt re⁹ ſit abſolut⁹ p̃ ſententiã,attamẽ cuſtos careeris põt p̃ expẽſis ipſũ retinere ĩ carcere, vſq; quo fuerit ſatisfact⁹. vt eſt cõis opinio.Cla.q.62.verſ.ſed hic incidenter. Bonacoſſ.

carcerari,ſeu in careceres detrudi mulieres honeſtè ac caſtè viuentes non poſſunt ex peculiari priuilegio p̃ debito priuato. ſi bona defecerint, nec pro pecunia fiſcali debita, nec pro quolibet crimine commiſſo. authi. ſed nouo iure. C. de cuſt. reorum,& l.j.cum auth.ſeq.C.de offi.diuer.iud.& hoc p̃ cõſtanti,ſeu p̃ regula tradit Marſil. in pract.crim.in §.attingã.n. 83.& Gram.dec.33.n.9.& ſeq.& Pet.Duen.in reg.312.fœmina prodebito,cum multis ampliationibus,& limitationib.& Iaſſredus dec.ccexciij. non incarcerantur mulieres pudicam vitam agentes,& de crimine etiam inquiſitas puniuntur pœna capitali,vt eſt tex.in §.qñ, in auct.vt nulli iud. ſed hodie p̃ crimine de conſuetudine contrariũ ſeruatur, quod mulieres detineri poſſint in carceribus ſeparatis à carceribus maſculorum,teſte Marco Ant.Blan.in pract.crim.ĩ rub.j.n.27.in prin. dictæ practi.Follerio in pract.crim.in ver.notatos capiat de p ſona,n.28.& ſeq. & aliis quã plurimis congeſtis p Gram.in d. dec.43.n.9.cum aliis ſeq.hoc tamen non procedere,aduerte, vbicũque mater tutrix iliorũ ante ſuſceptã tutelã renunciaret omni legũ auxilio ſibi ꝯpetẽti,tũc quippè p renũciationẽ iſtã ob pecuniã filiis debitam ratione tutelæ põt perſonaliter capi,& in carceribus poni,ſecund.Gart.in l.ſi quis ſub conditione,n.18.ff.de teſt.tutel.& in auth.matri,& auiẽ.13.& ibi Salye.n.14.C.qñ muli.tu.offic.ſung.poſſ.Io.And.Dom.& Frã cus, in c.ij.de iud.in vi.Rom.Alex.Soc.& Iaſ. in l.plerique.ff. de in ius vocan.idẽ Rom.ꝯſi.cxviij.& in l.aliã.§.elegãter,n.ar. ſol.mꝛtr.& Matthæſil.in ſing.cix.& Pet. Duen.in d. reg. 412. nu.poſt.alios infinitos relatos p eum,& iſtorũ opinionẽ recitat eſſe cõem,prout cõis eſt Couarr.in ſuis reſolutionibus,li. ij.c.j.n.3.tñ ibi refert aliquos ſcribẽtes contrariũ aſſerẽtes,& tandẽ ipſe quoque leui quodã,& vulgari fundamẽto conatur à præmiſſa cõi diſcedere,qđ fundamẽtũ ante eũ adduxit Marſil.in d.§.attingã,n.64.& ſeq.vbi,& ipſe etiã infringit dictam cõem.cæterũ fatuũ eſſet in actu practico ob opinionẽ iſtorũ à dicta cõi ſententia tot illuſtriũ Doct.recedere quæ eſt in iure veriſſima,& per curioſos,& veritatis defenſores optimis. & facillim⁹ rationib⁹ tueri poſſet,& eã ſequitur quoque tanquã ſanctã,& cõem Ang.& Plat.in l.nemo carcerem.C.de extract.lib.lib.x.Iaſ.in l.pen.n.4.ff.ſi cer.pet.& Caccialupus,ĩ tra-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ęta.de debitore ſuſpecto.& fugiti.q.vi. F.Vinius.

Carceratus ſi infirmatur, debet cuſtos certiorem, reddere iudicem, & ſi moriatur, debet per notarium rogari de eius morte.Clar.d.q.46.ver.ſed in hoc.& not. q̃ ſemel excarceratus,non debet amplius excarcerari. Et ſic bis ex ſtatuto priui legium excarcerationis conſequi non debet.Bart. in l.2.C.de epiſcopis audi.Et poſſunt carcerati contrahere abſque egreſſu.Ang.in l.qui à latronibus.ff.de teſtam.vbi dicit,q̃ ſunt deridendi, qui dicunt carceratos non poſſe contrahere, ſed ſemper debere extrahi de carceribus. Bonacoſſ.

carceratus,vt è carcerib.fideiuſſoribus relaxetur,interceſſor debet hanc petitionem & inſtantiam in ſcriptis redigi facere,Aliàs iudex eum relaxari facere non tenetur. Et fideiuſſionem in actis ſimiliter apponi facere,vt eſt communis opinio & practica.Clar.d.q.46.ver.plerunque,carceratus tamen ob crimen falſi fideiuſſoribus non eſt relaxandus,ſtante ſtatuto de carceratis relexandis. vt dicit Bart.in l.Lucius.n.2.ff.ad ſena.conſul.turpilia. Bonacoſſ.

carceratus de conſuetudine poteſt procuratorem conſtituere,ſatiſdare & alios contractus facere.Et ita quotidie practicatur.Clar.q.46.ver.plerunque. Bonacoſſ.

carceratus,vbicunque pro crimine eſt pœna corporalis infligenda,nõ eſt fideiuſſoribus relaxandus.communis eſt opi. Clar.q.46.ver.in hac autẽ.Secus ſi non venit imponenda pœna corporalis,quia fideiuſſoribus eſt relaxandus.vt eſt cõmunis opin. Et relaxatur fideiuſſoribus carceratus ante ſententiam abſolutoriam, ſi conſtat de eius innocentia in proceſſu, nec amplius,& ſæpius de eodem delicto quæri,vt eſt communis opi.Cla.ibi.ver.pariter etiam. Si tamen iudex ſperat noua indicia ſuperuenire,poteſt iterum in carceres intrudere, vt ibi. Poteſt tamen quandoque inſpecta qualitate perſonarum & delicti iudex,vel fideiuſſorib.reum relaxari facere, vel tradere cuſtodi cuſtodiendũ in loco tuto extra carceres, vel ſtatuere palatium,domum,vel ciuitatem pro carcere ſub pœna, quando iudex credit illum non eſſe culpabilem.Clar.d.q.46. ver.in dubio. vbi dicit hanc eſſe æquam & communem practicam. Et debent præſtari idonei fideiuſſores, qui ſi non ſunt idonei notoriè, & plus quàm ſoluendo, iudex faciat ſibi dari approbatores & collaudatores, qui illũ collaudent & approbent pro idoneo,& ſufficienti.Clar.ver.cæterum.Sed vt plurimum conſueuit practicari,q̃ notarius recipiat fideiuſſores, quia officiales ſunt forenſes, & non habent notos homines, & eorũ facultates.Fideiuſſor itaque ille dicitur idoneus,non tantum,qui poſſidet bona immobilia,ſed qui tot bona mobilia poſſidet,quæ de facili aſportari nequeunt, vt ſi quis habet magnam apothecam, vel multa nomina debitorũ. Et ita ſeruatur inquit Clar.d.q.46.ver.cæterum. Et debet ſemper dari fideiuſſor in loco iudicij,vbi reus degit,non in loco originis ipſius.vt eſt communis opi.Clar.d.q.46.ver.pone.Pauper autem non relaxatur præſtita iuratoria cautione,vt eſt communis cõſuetudo.& maximè ſi eſt mulier. Si autẽ non eſſet reus pauper multum grauatus in proceſſu,poſſet ſub pœna relaxari.Reus autem ſuo iuramento probare poteſt,ſe non eſſe ideneum facultatibus,& ideo non poſſe reperire fideiuſſores,licèt melius faceret iudex,ſi ſummatim ſe informaret de facultatibus ipſius,& poſtea eum relaxari facere.Clar.d.q.46.verſ. ſed quomodo. Bonacoſſ.

carcerantur etiam viri illuſtres,nec fideiuſſoribus relaxantur,& ita conſuetudo exigit.Clar.d.q.46.ver.ſcias autem. Debet autem fideiuſſor pro carcerato promittere de eum conſignando ſub certa pœna,& ita communiter obſeruatur.Ex q-bus verò locis quis extrahi non poſſit,vt incarceretur,pleniſſimè tradit Soc.in l.plerique.ff.de in ius vocand.& ex quibus poſſit.ibi. Bonacoſſ.

carceratus,Proceſſus contra carceratum agitatus quod valeat, & non ſit nullus, communior opinio eſt, vt dicit Maria. Socin.in tract.de cita.in v.prin.ar.q.28. quia iniquiſſimum eſſet propter impedimentum vnius,perire ius alterius.Vide tamen eum ibidem pulchrè diſtinguentem. I.Fich.

carceratum dominum propter debita vaſallus non tenetur liberare, niſi facto, vel culpa vaſalli dominus debita illa contraxiſſet.Communẽ ait Clar.Sent.§.feudum q.23.P.Fich.

carceratus citari quando poſſit?vide quæ not.Bart. in l.2. in fi.vbi doct.ff. de in ius voc. qui tamen cum limitatione ibi reprehenditur per Caſt.& Iaſ.Quid de bannito, & an in loco banni citari poſſit.Alber.in l.iuris ordinem.C.de iuriſd.omn. iudi. Et quid quãdo citatur aliquis qui tenebatur comparere. Bart.in l.2.§.1.ff.de cuſtod.reor.Afflict.deciſ.182.Ang.conſ. 68.Bart.in l.ſi qs reus.col.fi.ff.de publ.iud.& in l.2.de cuſtod. reor. Et an accuſato poſſit dari fidãtia vt tutè veniat,habeatq̃ meatum& remeatũ,ita q̃ talis fidantia ſeruari debeat:vide Salic.in l.cum indulgentia.C.de ſent.paſſ.Quid de citatione facta per principem,ſeu eius nomine?dic q̃ illa non requirit cauſam.Ang.in l.1.§.inuitum.ff.de poſtul.Calcar.conſi.2. col.vlt.Et q̃ in citatione in cauſa criminali non debeat inſeri cauſa,not. Bald.in l.2.C.de exhib.reis.& hoc ſequitur Sali.numer.7. Put.

carceratus cognoſcens carnaliter carceratam quæ ſit meretrix, non propterea puniendus eſt. Communem dicit Boeri. deciſ.317.nu.10.& 14.Clar.lib.5.ſent.§.Fornicatio.verſ.cum carcerata. P.Fichard.

carceratus,vbi imponitur pro delicto pecuniaria pœna,debet relaxari cum fideiuſſione de iudicato ſoluendo,& ſequuta ſententia cõdemnatoria,ſit executio contra ipſum fideiuſſorẽm,& abſque nouo proceſſu.Clar.d.q.46.ver.vbi verò.& q.95.circa prin.vbi communem dicit.Fideiuſſoris autem cautio pro reo talis eſſe debet q̃ promittit ſtare & ſoluere quamcunque condemnationem fiendam contra principalẽ,etiam in cauſa appellationis, quia fideiuſſio data in prima inſtantia expirat lata ſententia,& ideo in cauſa appellationis non tenetur vt eſt communis opinio.de qua Boerius deciſ.315.ſed in criminalibus non datur appellatio.Et hodie fideiuſſores percipiuntur pro certa ſumma,non pro incerta.Clar.d.q.46.ver. ſed quæro,communem dicẽs.Et fideiuſſor liberatur,lata ſententia criminali,nec amplius tenetur, etiam q̃ ſuperueniret aliud delictũ,pro quo reus fugeret, quia iudex debebat prius monere ipſum fideiuſſorem,vt præſentaret reum.Clar.ibi fuſius verſiculo,quæro pone.& fideiuſſores omnes expreſsè tenentur (& ita debent recipi) de conſignando ad omnem requiſitionem.Et toties quoties,in forma q̃ſueta & debita,&c. Qui ſi non faciunt, pœna applicatur fiſco ex obſeruata conſuetudine. Clar.q.46.ver.ſucceſſiuè. vide Soarez ver.carceri. num.21. Bonacoſſ.

carceratus detinetur in carcere iudicis primi à quo ſi fuerit appellatũ ab interlocutoria in criminalibus,donec fuerit cognitum de grauamine per iudicem ad quem, quia adhuc durat ſua iuriſdictio in carceratum, vel ſaltem pendet. Et ab hac ſententia nullus diſcrepat.vt dicit Natta in conſ.553.n.12.Si autem à diffinitiua, Dic vt ibi per eum pulcherrimè diſtinguentem. Bonacoſſ.

cardinalis poteſt à Papa impetrare licentiam teſtandi de bonis quæſitis ex fructibus ſuorum beneficiorum.idẽ §.teſtium q.27.ver.Sed ante poterit. P.Fich.

cardinales percutiendo, capiendo, vel hoſtiliter inuadendo & in ſequendo ſunt excommunicati.& diffidati apud omnes,ita quod poſſunt ab omnibus offendi.communis eſt opi. Clar.q.77.ver. offendentes. Bonacoſſ.

cardinalem offendens incidit in crimen læſæ maieſtatis,& puniri poteſt quemadmodum ſi percuſſiſſet propriam ſummi Pontificis perſonam,ac maieſtatem,ſecund.Io.And.in ca. ad apoſtolicæ.§.perpetrauit,de ſent.& re iud.in 6.in verſi.Cardinales,Præpoſ.in c.in primis.§.de perſona,num.11.quæſt.1. Anch.in c.felicis, de pœ.per illum tex.And.de Iſern.in conſt. Regni Neap.exordiente,vt participatio,& Afflict.in c.1.in ti. quæ ſint reg.in vſib.feud.quorum opinionem latè probat,ſequitur,& dicit communem Hieron.Gigas,in trac.de crimine læſæ maieſtatis,in lib.1.q.5.n.1.cum aliis ſeq.ſed hoc fallit nõ procedere vbicunque quis offenderet Cardinalem ad ſui ne ceſſariam defenſionẽ, tunc enim hoc impune permiſſum eſt, ſecundum gl.in c.ſi.in ver.percuſſerit de pœ.in 6.quem ſequitur ibi Io.And.Ang.Iaſ.n.1.& Dec.n.7.in l.vt vim.ff.de iuſt.& Iure,& Curt.Sen.conſi.20.n.29. F.Viuius.

Carnifex ſi publicus non ſupperat quiuis liber humilis ad ſententiam exequendam inuitus creabitur vt cõmune aiunt Gaſpar.valaſc.in l.imperiũ n.18.ff.de iuriſd.om.iud.Iul. Clar. in pract.§.vlt.q.99.verſ.ſed pone. intellige perſonarum rationem eſſe habendam,vt alibi vberius. E.Ṣuarez.

caſtrans ſe ipſum, punitur pœna mortis, vt eſt communis opi.Clar.q.68.ver.caſtrans.licet alias Ciculæ caſtrarẽt ſemetipſos propter regnum Dei. Bonacoſſ.

P R.caſtitas ſola eſt quæ poteſt cum fiducia animas hominum Deo præſentare.in §.ſancimus.in auth.de leno.

P A.caſtitatis atque pudicitiæ obſeruatio,præcipuum debitũ eſt ingenuis atque illuſtrib.mulierib.l.ſi qua illuſtris. C.ad Orficia. Bellon.

caſtro conceſſo, cui nulla adhæret iuriſd. nec mixtum nec merum imperium à Principe tranſlatum, cenſebitur,ſ.& remanebit ſub iuriſdictione illius loci ſeu ciuitatis cui antea adhærebat.Aliud erit,ſi Princeps expreſſe iuriſdic.quoque contuliſſet.Curt.iun.in l.1.ff.de iur.om.iud.communem dicit,ſequitur

quitur Didacus Pract.quæst.cap.1.ver.10.n.6.Adde 1.in ver. iurisdictio. I.Fich.

Castro concesso in feudum,iurisdictio & pertinentiæ cum eodem concessa creditur,per l.fi.ff.de constitut.prin.l.si quo nisum C. de bonis vacantib.lib.x.& ibidem Barth.l.1.§. initio. ff.de offi.præfect.vrbis.cap.cùm dilecti. de donatio.&ibid.gl. fi.& gl.in c.olim.de verb.sign.& ita communiter teneri refert Bened.Capra.regul.102.nu.3.

castro legato vel concesso cedunt omnia castra adiacentia etiam sola destinatione testatoris,secũdum communem per Burs at.cons.2.n.49.lib.1.post doct.in l.1.ff.de acq.possess.ex l. quod in rerum.§.si quis post testamentum.& l.plane.§. 1.ff.de leg. 1.l.prædiis.§.Titio.de leg.2.Quinimo agri,molendina,& cetera immobilia quæ tempore concessionis sunt castro destinatione adiecta,secundum Bald.in c.1.de cap.qui cur. vendid.Burs.d.cons.2.nu.49.

castro cum omnib.pertinentiis quæ sunt in territorio,concesso in feudum, bona non præsumuntur in dicto territorio feudalia, sed allodialia, nisi contrarium probetur, secundum communem per Burs at.cons.46.n.26.lib.1.præsumuntur tamen esse sub iurisdictione.

casus fortuitus est solum,quando à persona domestica fit, vt est communis opin.Cheria. communi opin.verticul. furtum. Bonacoss.

Casus fortuitus appellatur quandoq; iniuria iudicis.Bald. in l.pignus,C.de pigno.act.,p quo vide quæ not.doct.in apostil.ad Bart.in l.exceptione.post nu.4.ff.de fideiuss.& dic q al legans casum fortuitum,illum probare debet.l.2. C. de naufrag.lib.11.Alex.in l.2.§.quod diximus.ff.si quis caut.Speculin tit.de pignorib.in princ.Alex.cons.54.libr.2.de eo autem qui renuntiat, & suscipit in se omnem casum fortuitum, vide Ias.cons.107.lib.3.Grat.cons.94.lib.2.&practicã probandi casum,vide per Bart.d.l.2.C.de naufrag.lib.11. Masuer.

casus belli valde insolitus,& non cogitatus verisimiliter à concedẽ immunitatem : non comprehenditur etiam in concessione immunitatis iuratæ per viam contractus,secundum communem per Burs at.cons.16.num.71.lib.1.pro quo vide Osasc.decis.39.nu.21.Mandel.Alb.cons.1.n.7.doct.in l. si ex toto.de leg.1.

casus fortuiti non sunt considerandi inconducẽ Rem aquis,vel aliis casibus fortuitis suppositam, secundum communem per Burs at.cons.11.nu,27.30.31.lib.1.

PR. casus omissus dispositioni iuris communis relinquitur.l.commodissimè.ff.de lib.& posthum.

PR.casus superueniens non tollit legitimè factum,in l.2.ff. de itin.actuque priua.in l.is cui.ff.de testa.in l.1.§.si quis autẽ. ff.de bono.possess.contra tab.in l.qui furere.ff. de statu homi. l.patre furioso.ff.de iis,qui sunt sui vel alieni iur.in l.in ambiguis.§.non est nouum.ff.de reg.iu.& c.factum legitimè.de regu.iur.in 6.

OBIEC.cõtrà de l.si quis filio exhæredato,in §. irritum.ff. de iniust.rupt.irrit.facto testam. & l.qui ex lib.in §.testamento.ff.de bonor.possess.secundum tab.vbi testamentum ritè factum à principio rumpitur per amissionem libertatis vel ciuitatis,vel propter condemnationem ad bestias,vel alios casus superuenientes.

SOL.vbi aliquis incidit in crimen punibile,tunc ritè prius factum tollitur,vt ibi,Vbi autem incidit in crimen non punibile,secus est,vt in furore:ob furorem enim nemo punitur.in l.diuus.ff.de offic.præsid.

Vel dic,q ibi loquitur in institutione hæredis,quæ non tenet irreuocabiliter: ambulatoria est enim voluntas defuncti vsque ad vltimum vitæ spiritum , hic verò in actu irreuocabili. Bellon.

PR.casus dementis correctio fit sapientis,gl.in §.titulos.in auth.de manda.princip. Idem.

PR.casus fortuiti nõ præstantur in bonæ fidei iudiciis,nec stricti iuris.l.quæ fortuitis.C.de pign.act.l.2.§. si eo tempore. ff.de administrat.rerum ad ciuit.pertinen.in l. contractus. de reg.iur.ff.

OB.contrà,de l.subtracto.C.de fur.vbi casus fortuitus præstatur.

SO.ibi in odiũ furis vel raptoris, quos nullus casus fortuitus excusare debet.l.1.C.quod met.cau.in l. 1.§.rectissimè.ff. de vi & vi arma. cum semper sint in mora alienas res contrectantes inuitis dominis.l.in re.& l.fi.ff.de condictio.fur.

OB.secundò,contrà de l.fin.C.de cond.inser.vbi seruus tenetur,de casu fortuito.

SO.Ibi ratione libertatis, quæ est inæstimabilis. l. libertas. ff.de regulis iuris. Bellon.

Casus vnius fortuiti expressio vel specificatio,facit extendi verba generabilia ad alios fortuitos , non specificatos. Est communis opi.secundum Alex.cons.3.viso instrumẽto,ver. fortificantur prædicta vol.1.

Suscipiens in se periculum,etiam omnium casuum fortuitorum,licet casus omnino extraneus,& insolitus occurrat,tamen obligatur.Est communis opi.Doc.in l.sed & si quis,in §. quæsitum.ff.si quis cautio contra Bart. ibi secundum Dec.in cons.7.vol.1. M.Chærian.

casus nõn expressus habendus est regulariter pro omisso.l. commodissimè.ff.de lib.& posth.& ibi Doctor.& in l.Gallus, §.& quid si tantũ.eod.ti.cum traditis per Doc.cons.194.verba testamenti,& Soc.cons.5.in primo.n.4.vol.3.Hoc verò nõ procedit,vbicunque ex coniecturis appareret testatorem voluisse ad casum omissum extendi dispositionem suam. l. Lucius.ff.de lib.& posth. ideoque substitutus post mortem vxoris cui prædium relictum erat, donec vidua permanere , prædium habebit statim muliere ad secũdas nuptias transeunte, secundum Ioan.And.in addi.Specul.in tub.de secun.nupt.& Baldum in auth.quod locum.C. de secundis nuptiis. Paul. de Cast.in l.si mater.C.de instit.& substit.sub condit. fact. Alex. in d.§.& quid si tantùm,& in l.mulier.C.ad Treb.& cons.100. visa parte testamenti.vol.4.Ex hoc etiam deciditur,q si testator filium nascitur ũ instituerit,eique si in pupillari ætate, vel postea quandocunque decederet,aliquem substituerit,substitutus etiam non nato filio,admitteretur.l.fin.C.de posth.hæred.instit.secundum Gul. de Cun quem post Bart.refert & sequitur Soc.in l.1.ff.de vulg.& pup. & faciunt notata per eundem cons.5.in prin vol.3.& per Dec.cons.227.in casu. est & communis opi.q substitutio extendatur de casu ad casum,vt per Doct.in d.§.& quid si rãtùm.cùm iis,quæ scribit Ias.cons. 203.Vanoctus vol.1,nisi ex verisimili testatoris mente aliud dicendum esset.vt per Anch.cons.357, ex serie testamenti & Fulg.cons.49.ex facto proponitur,de quo latè disputat Bart. in c.Raynutius.de testamen.Interpretatur quoque ista communis opi.si substitutio esset facta in poenam instituti, secundum Bartol.in l.pater Seuerinam.ff.de condit.& demonstratio.& Dec.cõs.271.in casu in cons.ccxc.domina.&cons.293. vel tractaretur de extẽtione facienda de persona ad personã, quæ nũquam sit etiam de verisimili mẽre testatoris.l. Titius. in princ.ff.de liber.& posthum.cum aliis relatis per Dec.consil.194.pro vera resolutione.& Iasonem consil.220.testator. volum.2. F.Viuius.

PR. casum aduersamque fortunam expectare non debemus.in l.inter stipulantem.in §.ff.sacram.de verb.oblig.

OB.contrà,de l.diuortio.ver.sed etsi facere. ff.de neg.gest. vbi habetur ratio casus fortuiti,aduersæque fortunæ.

SO.ibi spectatur,quod in futurum contingere potest,propter delictum gestoris,qui à se non exegit.vt ibi not.

casuum fortuitorum obligationes de solitis,non autem in solitis,inconsuetis,vel non verisimilib.euenire intelliguntur. l.fistulas §.frumenta.ff.de contrah.emp.Bar.in l.sed & si quis. §.quæsitũ.n.3.cir.fi.ff.si quis cautio.Pulchrè consulendo scribit Bal.in cons.119.ver.in contrarium videtur.in 1.vol.cons. Quia de talibus non est verisimile fuisse cogitatum,quamuis dictum sit,q traheretur obligatio ad incogitata. Ale.de Imo. in cons.28.n.10.vers.sed his non obstantibus.in lib.3.& idem Alex.in cons.107.in 3.lib.cons.& in d.cons.28.tradit Alex.n. 12.id etiam procedere,etiamsi iuramẽtũ interuenisset. Quia iuramentum non trahitur nisi ad illos,ad quos traheretur renũciatio non iurata.Et iuramentum non ampliat,sed confirmat l.fin. C.de non num.pecu. Et hanc sententiam approbat Philipp.Cornæ.in consil.23.incip.videtur in hac consultatione.in 2.vol.cons.& in cons.12.inci.licet diffusè & egregiè dicentiat.in 4.vol.cons.vbi ait,q omnes casus fortuiti,dici possint insoliti & inopinati,sed secundùm magis & minus. Nam quidam sunt qui facilè à quocunque possint præuideri, quidam qui non,nisi à prudentibus viris,qui solum à prudentissimis,quidam verò,quos nullus etiam prudentissimus vir facilè cogitaret, & inter istos ponit casum belli. Et prædictam sententiam Bart.communem esse,scribit Io.Fran.de Ripa.in tract.de peste.§.de priuileg.contract.causa pest.n.83.circà fin. & nu.90.& Iac.Mandellus,in cons.1,n.7.in fi.in suis cons.Licet multi Doct. contrariam sententiam secuti fuerint, quorũ veriorem opinionem esse arbitratur Alex.de Imol.in d.§.quæ situm.num.15. Et Iason appellat hanc sententiam magis cõmunem,in cons.107.verũ.nec huic fundamento obstat.in 1. vol.cons.sed priorem tanquam communi voto approbatam sequor,quam multos Doc.approbare certum est.And.Barb. in cons.21.nu.11.cum seq.in 2.vol.cons.Fran.Curt.in addit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad Alex.in d.§.quæſitum.verb.tu veriorẽ.Carol.Mol. in add. Alex.in d.conſ.28.in ver.inſolitus.vbi ab ipſis plures authoritates Doct.adducuntur. kirchouius.

Caſuum fortuitorum generalis renuntiatio, nullo eorum ſpeciatim expreſſo,eiuſdem momenti,ponderiſque eſt,cuius ſpecialis caſuum ſigillatim expreſſorum renuntiatio, vt commune aio ex Alexandr.nu.10.Iaſ.n.14.in lege.ſed & ſi quis.§. quæſitam.ff.ſi quis caut.Imo.in c.1.n.43.de commod.Cornę conſ.128.n.13.lib.2.Iaſ.conſi.107.lib.1. E.Suarez.

caſuum fortuitorum renunciatio caſus inſolitos non complectitur commune aſſeuero ex Ale.conſ.28.n.10.lib.1.Soc. conſ.123.n.11.lib.4.Corn.conſ.23.lib.2.Iaſ.in l.ſed ſi quis.§. quęſitum.n.33.ff.ſi quis caut.eodem Iaſ.ad Porc.in §.item is. nu.4.litera S.Inſti.quib.mod.re contrah.Ripa de peſte.2.par. n.75.Fel.in c.ſedes.n.3.de reſcri.Turz.opinione 143.verſ.aduertendum.& ſi contrarium cõmune dicant Dec.conſ.7.Iaſ. conſ.107.lib.1.& defendat ab aduerſantium. argumentis Arius Pinel.in l.2.par.1.c.3.n.29.ver.ſed in eo.& nu.3.C.de reſcind.vendit. E.Suarez.

caſum alleganti,vel rem ſibi reſtitui petenti,tenetur probare dolum interueniſſe,vel latiorem culpam,ſiue latam culpã, vt eſt communis opi.Cur.iun.in conſ.270.n.19.in 3.vol. vbi & alia ad rem.Et qui dicit caſum, vel culpam, debet probare, vt eſt communis opi.ibi n.20.& quidem perſpicuis argumẽtis probare debet dolum,vel culpam, vt eſt communis opin. Curt.ibi.nu.23. Bonacoſſ.

cataſtrum ſeu æſtimum, vel regiſtrum, facit, vt forenſibus poſſideñ bona in loco poſſit collecta imponi, licet aliàs imponi non poſſet,Bal.conſ.434.licet iudex.lib.3.Aym. conſil. 111.nu.14.& ita etiam de eccleſia loquitur Bal.in auth.ſed & periculum C.ſine cenſ.vel reliq.Quod quidem cataſtrum ſeu ęſtimum augeri debet per cẽſitores,quando predia cataſtrantis ſeu regiſtrantis bonificantur, & augentur in bonitate, vt puta,quia de campo fitaltenum,l.forma.ff.de cenſi.& ita conſuluit quidam doct.in conſ.poſito poſt trac.petri vbal.de collec.vol.6.pag.94.col.2.vbi reſpõdet ad l.fi. C.de ălluuio.quæ videtur facere contra dum dicit,ne dolcant diligenter ac dili gentiam ſuam ſibi damnoſam intelligant, Quibus Adde ꝙ quando fit eſtimum vniuerſale alicuius territorij:debet vocari ſyndicus villæ,& ſufficit, abſq; eo ꝙ ſinguli de oppido reqrantur, quando verò æſtimatur predium vnius particularis, vel menſuratur,ille requiri debet,l.ſuſceptores vbi Bar. C. de ſuſcep.& arch.lib.11.Io.de plat.in l.2.in fi.C.de Anno.& trib. libr.10. quòd autem poſſit regiſtrum ex cauſa renouari, not. Aym.conſ.195. Put.

cataſtri emendationem intra annum quis petere poteſt, illudq́ue pro rebus à flumine exportatis, vel aliter deterioratis,minui debet,vt ſcribit Bart. in l.forma. §. illam.& §.ſi quis veniam.ff.de cẽſib.vbi doct.in apoſtil.plura notãr.Et quando à cataſtratio alicui præiudicet,vel non, facta de bonis ſuis.vide Burſat.conſ.16.nu.82.lib.1. Put.

PR.cauſa intelligitur de proxima & immediata & etiam de remota & immediata.l.vxori.ff.de auro& argen.leg.vbi Bart.

PR.cauſa debet præcedere ipſum effectum.l.quod dictum. ff.de pactis. Bellon.

PR.cauſa, vel lis ſemel finita, retractari non debet.l.cauſas vel lites.C.de tranſact.& l.poſtquam liti.C.de pact.

Ob.contrà,de l.admonendi.ff.de iureiu.vbi cauſa de nouo retractatur.

SOL. Illud fit propter inſtrumenta de nouo reperta, quib. qnis vſurus eſt. Bellonus.

cauſa iuſta præſumitur in Principe, nec admittit probatio in contrarium,vt eſt communis opi.de qua Rui.in conſ.46.n. 1.in 1.volu. Bonacoſſ.

cauſa iuſta litigandi excuſat à pœna,eſt cõmunis opi.Curt. iun.in conſ.192.nu.56.in 3.vol. Bonacoſſ.

cauſa quælibet,ſeu credulitas iniuſta,fatua& beſtialis excuſat à dolo & delicto.Ant.Gabriellius lib.7.conclu.8.Amplia, & limita vt ibi fuſius per eum.Et à pœna ordinaria eximit de linquentem,vt eſt communis opi.Clar.q.60.ver. & generaliter Nouellus regula 168.vbi & ipſe tradit fallẽtias.vide Areti.conſ.80.nu.2.vbi limitat.Bart.conſi.91.nu.6.in 1.Zaſi.conſi.12.in 1.vol.Ang.in l.prætor.§.hæc autem actio.ff.de vi bonorum raptorum.Zaſi.conſ.vlt.n.9.in 1.vol.Cagnol.in l.1.§. fi.nu.20.& ſeq.ff.ſi quis ius dicenti non ob.Soc. in conſ. 118. nu.7.in 1.vol.& in conſ.131.col.4.cir.fi.ver.amplius.Dec.cõſi.565.in fi.Cæpol.conſ.4.Bald.conſ.319.li.1.Caſt.conſi.205. col.fi.in 2.Bald.conſ.414.in 1.vol.Perſonalem,in ſuo de Adipiſcen.nu.227.vide etiam D.Brunorum à Sole in eius vnico conſil.num.73.Et hæc ſufficiant,quia non eſt honor multa allegare,ne quis parum multa ſcire videatur.vt inquit Areti.in conſ.6.columna 1.Neuiza.conſilio 67.in prin. vbi dicit, ꝙ licèt aliàs laborioſum eſſet dicta maiorum variis in locis tradita in vnum colligere, in præſentiarum tamen admodum facile eſt,vt inquit Dec. in prooemio tituli extra de appella. vide Petrum Rauen.in ſuo aureo Alphabeto.in ver.fama.Nam & de pluribus legibus ſufficit vnam bonam legem allegare. vt dicit Bar.in l.ſcire.§.quod non ſufficit.ff.de excuſa.tuto.Aliàs eſſet,vt dicit Neuiza.in Sylua nuptiali.lauare ſynapum.cõtra illud Plinij iunioris.libro 5.Epiſtola 5. quem ad hoc refert Soarez in eius Theſauro, litera A, Abortui. numero 1.in fin. Bonacoſſ.

cauſa meri & mixti imperij & fori, poteſt delegari propter infirmitatem.Ant.de Tremol.ad Pract.Bonacur.vit.de excep. nu.7.rub.de impetra.excep.qui contra reſcrip.in ver.proficiſci,communem dicit. Bonacoſſ.

cauſa,vel credulitas iuſta excuſat à pœna.Curt.iun.conſil. 132.nu.11.communem dicit. Bonacoſſ.

cauſa delegata. Si princeps in ſuo reſcripto dicat ſimpliciter,Delegamus tibi talem cauſam,intelligitur mandaſſe cognitionem& deciſionem.Secus ſi dicat delegamus tibi talem cauſam cognoſcendam,quia tunc tantùm cognitionem mãdaſſe videtur,ſecundum Bart.& communiter doct. in l.1.C.ſi contra ius vel vtili. public. vel per mendacium fuc. ali. poſt. vel impe. Balb.deciſ.322.

cauſa iuſta & publica vtilitas in re dubia nõ præſumitur in principium ac legum definitionibus contra non ſubditum,ſecùs verò contra ſubditum.Ita pulchrè Panor.in c.quæ in eccleſiarum.n.15.ver. Item limito vt præſumatur pro principe reſpectu ſubditorum tantùm, non autem reſpectu aliorum. Et Fel.n.60.61.& 62. ver.limita tertiò. vbi plures authoritates Doc.ab ipſis,& ab Apoſtilla:ad Commentaria Pan.in ver. reſpectu ſubditorum allegantur.ext.de conſt. Et hanc cõmunem opinionem eſſe,cum adiecta egregia declaratione illius materiæ,dicit Vaſquius Menchacenſis,in lib.1.controuerſ.illuſt.c.2.nu.2. kirchouius.

cauſa criminalis dicitur,quando pœna applicatur fiſco:ciuilis,quando parti.communis eſt opi.Clar.in q.1.ver. quarta igitur.& ver.ſecundus autem caſus.Et ibi,quando dicatur iudicium merè ciuile,quando criminale, & quando mixtũ. Vide Maran.in pract.in 4.parte.in prin.num.2.fol.37. vbi nu.5. dicit, ꝙ quando quis egit ciuiliter, poteſt agere criminaliter ex eodem facto,& econtra,vt eſt communis opi. cum diſtinctione tamen,vt per eum.vide Corneum conſil.119.in 2. vbi ponit,quando iudicium dicatur criminale,& quãdo ciuile,& quot modis dicatur crimen leue & graue,ponit Bal.in conſi. 388.& 402.in 4. vol. & à cauſa criminali ad ciuilem arguere non licet,cum diuerſi ſint ordinis.l.properandum.C. de iudi. iuncto tex.C. vt intra certum tempus cauſæ criminales terminentur.Menochius de arbitrio iudicis.caſu 246.verſi.4.fallit, vbi eadem ſubeſt ratio.Alberi.in quæſtio. ad Statuta.lib.3.q.1.Corne.conſ.134.lib.3.& q.63.n.4.eo.lib.& quidem ſumendo ſimilitudinem à genere,videlicet,ꝙ ambæ cauſæ ſint graues.vt per Boeri.conſ.40.Neuiza.conſi.61.nu.34.Soc.conſi. 45.ſub n.4.ver.tamen validum eſt arg.in 1.vol.Et è conuerſo procedit argumentum de criminalibus ad ciuilia,hoc modo, Quia ſi licitum eſt in criminalibus,ergo & in ciuilibus.Alberic.in l.ꝙ & lex.§.hoc interdictum.ff. de libero homine exhibend.& quando dicatur cauſa criminalis,vel ciuilis vltra ſuprafcripta,vide Marſil.ſingul.437.& Arno.comentario 107. Bonacoſſ.

Cauſa criminalis tanquàm maior facit ceſſare cauſam ciuilem,etiam ꝙ ciuilis non eſſet præiudicialis ad criminalem,vt eſt communis opi.de qua Plotus inter conſ.crimi.conſ.73.n. 1.tomo 2. vbi ſubdit communem eſſe opinionem, ꝙ ſi ego ago contra te criminaliter de quocunque crimine, ꝙ tu non potes agere contra me ciuiliter de quocunque debito,nec in petitorio,nec in poſſeſſorio, occaſione aliquorũ bonorum, & hoc ratione maioritatis & præeminentiæ cauſarum criminalium,quæ faciunt ceſſare,donec iudicetur in cauſa criminali,omnes cauſas ciuiles, ſiuè ſint annexæ,ſeu depẽdentes à criminalibus,ſiuè ſint ſeparatæ,& nihil penitus cõmune habentes,nec vna ſit præiudicialis ad aliam,ſiuè principales,ſiuè incidentes ſint,& iſta eſt cõmunis opi.vt ibi.Pariſius conſ.150. num.24.in 4.vol.Corn.in conſ.209.in 2.volum.& no. ꝙ per verbum,accuſo, intelligitur eſſe intentatum iudicium criminaliter. Ang.in l.qui accuſare.nu.6.C.de eden.Item no. ꝙ cauſæ criminales & fiſcales differunt. Iaſ.in conſ.100.in 1.vol.an autem quando actio ciuilis & criminalis competit contra aliquem, ſit neceſſe ꝙ prius agatur criminaliter quàm ciuiliter,

vide

vide per Bal.in l.2.ff.de carbo.edict.& causæ criminales & eorum instantiæ non durant nisi biennio.Paul.de Cast.in l.properandum.n.3.C.de iudi.& Saly.in l.fi.C.vt intra certum tempus crimi.quæstio termi.n.1.fallit in clerico,quia durat instãtia duob. mensib.in auth.vt clerici apud proprios episcopos, in fi.& ibi Ang.col.6. pro iniuria autem illata, & ciuiliter & criminaliter agi potest,& in quolibet priuato delicto ordinario &extraordinario,ac pecuniaria.Odofredus in l.eorum patrimonia.C.de iure fisci.lib.10.Et q causa dicatur criminalis, cũ fisco applicatur pœna,vltra allegata 5. vide Soarez in ver. criminalis.n.331.Corse.in Addi.suis,in reperto.Abb.in vers. accusatio.n.7.& in ver.iudicium.Plotũ in l.si quando.n.297. C.vnde vi.Bondenar.inter conf.crimi.conf.54.n.58.tomo 2. communem dicunt.& Cur.iun.in conf.350.nu.4.in 3.vol.vbi diffusè. Bonacoss.

Causa noua superueniens excusat à pœna conuentionali & à dolo secundum decisiones communes & vulgares,vt per Parisi.in conf.166.nu.28.in 4.vol. Bonacoss.

causa noua iniuriæ in treuga facta allegari non potest ex cõsuetudine, vt est communis opinio.D. Hierony. à Monte in suis quæstionibus.q.25.nu.3.& quæstione 27.num.3.& seq. Bonacoss.

causa,vel credulitas iusta excusat à pœna,Cur.iu.cõsi.132. nu.11.communem dicit. Bapt.Villal.

causa non præsumitur in dispensatione Principis contra ius gentium.Alc.de præsump.regu.3.præsump.8.nu.3.communem dicit.

causa in qua agitur ad pœnam applicandam parti: etsi agitur pro delicto,dicitur ciuilis: secus, si pœna applicetur fisco. Ias.in rub.de iudi.ff.nu.2.communem dicit. B.Villal.

causa meri,& mixti imperii non potest delegari propter infirmitatem.Ant.de Tremo.in additio.ad Bon.in pract.excep. in rub.de impe.& excep.quæ contra resp.in verbo proficisci. nu.7.communem dicit.

De iure regio ordinarius non potest delegare causam in quam venit imponenda pœna capitis vel mutilationis membri,vel in causa status,nisi sit absens de mandato Regis,& tũc delegatus cognoscit in causa vsque ad sententiam: & superseded vsque ad aduentum ordinarij qui causam decidat lib.18. titu.4.parte 3.& vide in verbo.delegari.n.37. B.Villal.

causæ minimæ quæ dicentur,relinquuntur arbitrio iudicis Ias.in l.imperium.num.32.ff.de iurisd.omn.iud.communem dicit. B.Villal.

causa dicitur magna,vel modica secundum qualitatem personarum inter quas versatur, vt per Bartolum & alios communiter in l.admonendi.ff.de iureiur.& in l.in bonæ fidei.C. eo.ti.& Canonistas in c.fi.ext. de iureiur.Ratio assignatur isthæc,quia inter aliquos causa decem librarum erit magna,inter aliquos verò negocium centum florenorum esset parua, vt notat scribẽtes post gl.in l.sed & si susceperit.§.sed & si proponas.ff.de iudicijs, vbi gl. in verb. modica ponit exemplum in regina Mathilda dicente: Aliquantulum terræ dono illi ecclesiæ,quæ tamen in effectu donabat 30.milia iugera terræ in territorio Cremonensi, & licet contentio esset de re magna tamen si ea de possessione,non autem de proprietate contenderetur,eo casu profectò non diceretur causa magna l.vnica. C.si de momenta.poss.& l.momentaneæ,C. qui legitim. perso.non habent stan.in iudi.secundum doctrinam. Io.And. in c.ex insinuatione extr.de procurato.communiter approbatã per Doct.Bar.& alios in præcitata l.admonendi, quamuis co netur ibi Curti. per plures rationes suadere contrarium, & malè. F.Vi.

causa, propter falsitatem quæ in testibus vel instrumentis committeretur,non perditur.l.Diuus Hadrianus.ff.de re iud. l.qui agnitis.ff.de excep.secùs, si circa acta falsitas esset commissa,Bar.in l.in fraudem.§.quoties.ff.de iure fisci.Abb.in ca. cùm venerabilis.n.30.ver.secundò principaliter noto. extrà, de excep. Et hanc sententiam communem opinionem esse, scribit Decius ibidem numer.21.in glo.in verb. per vitium. vbi ipse post Abb. eam materiam latius & eleganter prosequitur. Kirchouius.

causa credulitatis etiam iniusta,pœnas delicto alioquin infligendas atterit: vt commune effantur Cur.iun.conf.132.numer.11.Ioan.de Amic.conf.83.nu.5.Latè Iul.Clar.in pract.§. vlt.q.60.ver.& generaliter. E.Suarez.

causa non præsumitur in principis dispensatione,cõtra ius gentium: vt commune profert Alc.de præsumpt.reg.3.præsump.8. E.Suarez.

Causæ minimæ quæ dicantur, iudicantis arbitrio relinquitur, vt commune affirmat Ias.in l.imperium.n.32.ff.de iurisd. om.iud.& vide suprà ver.Arbitrio. E.Suarez.

Causæ instantia quo tempore euanescat, vide ſ.ver.instantia. E.Suarez.

causa limitata limitatum producit effectum.l.in agris.ff.de acq.rer.dom.nor.Ias.in l.agc.n.2.C.de transac.& vide quę scribit Ang.in l.qui sella.ff.de seruit.rusti.præd. vbi per illum tex. decidit quęstionem Gonelle qui bannitus fecit se duci super curru & terra empta. & not.Bart.in l.sub prętextu.la 1.col.fin. C. de transs. vbi q qualiter lex seu dispositio limitatur secundum casum suum.aliam decis. ponit Bald. in ca.dilectis filius, col.5.de appel.l quisquis.C.ad leg.Iul.maiest.fallit hæc regula vt per Ias.in l.iusiurandum & ad pecunias. §.ait prætor.vlt. nor.ff.de iureiur. vbi iuratur vltra formam datam. Secundò fallit quando quis verberat laicum consanguineum clericis quia est etiam excommunicatus ac ti clericum percussisset.c. sciant cuncti.de elect.lib.6.c.quicunque.de sent.excom.li.6. & hoc ideo est.quia ibi percussio fit occasione & respectu clericorum. Put.

causæ à centum aureis ſ.dicuntur paruæ, & abinde ſ. teste Ias.conſ.43.lib.1.& vide Bart.& doc.in apostil.in auth.nisi breuiores.C.de sent.ex breuic.recit.

PR.causarum merita partium assertione panduntur.in l.fi. C.si pervim vel alio mod.c.1.tum ex literis.extrà de in integ. restitu. Bellon.

causæ criminales,tamersi iure canonico indistinctè delegari possint,iuxta communem:id tamẽ fallit,quoties electa est industria personæ, quia tunc subdelegare iure canonico non potest delegatus.etiam à principe datus.Iure autem ciuili delegatus causas criminales subdelegare non potest, nisi datus fuisset à principe.imò ordinarius inferior principe eaſdem delegare non posset,communem refert Bened.Cap.reg.76.n.2. 5.& 13.vide ſ.Crimen.

cautela. Si post conclusionẽ in causa altera partium maliciosè neget aliquid,quod ante pars produxit: puta instrumẽtum non esse publicum,vel eum qui interposuit decretũ curæ aut tutelæ non esse iudicem:tunc consultè facit pars,si producat iudici in iudicio instrumentum tabellionatus eius qui recepit tale instrumentum,seu literas officij ipsius, qui negatur iudex tũc fuisse:quia tũc iudex ex suo officio poterit supplere declarando id sibi esse notorium,secundùm Bald.in l.1. C. vt quæ desunt aduo. licet contrarium videatur tenere in l. fi.col.15.ibi item consideret.& ibi sed dubitatur.C.de edic.di. Adri.tol.primum tenẽt etiam do.de Rota in nouissi. decis.6. dicentes q tunc iudex poterit etiam testes recipere super tali negotio. Balb.decis.407.

cautela est, vt quando appellans nõ potest habere copiam sententiæ,petat interrogari victorem, an eius fauorem sit lata sententia qui si respondeat q sic,sufficiat appellanti:si nolit respondere,imponetur ei silentium,secundùm Innoc.in c.G. perpetuus.extrà de fide instrum. Balb.decis.446.

cautio iuratoria non admittitur,vbi alio remedio consultũ esse potest vtrique parti,quam per iuratoriam cautionem.Ita vult tex.in l.si constante.§.quotiens.vbi Pau.de Ca.n.3.& Alex.de Imo.ver.sed contra istum tex.annotarunt.ff.fol.ma.Et hanc communem Theoricam esse refert adiunctis exemplis & declarationibus Roland.à Valle,in conſ.43.n.49.cum seq. 2.Tom con. Kirchouius.

cautio in vsufructu prestanda non potest à testatore indulgeri.vt commune asserunt Ias.conſ.40.lib.1.& complures relati ſ.ver.vsufructuario. E.Suarez.

cautio de non offendendo, & regulariter omnibus dari debet,vbi causa aliqua subest & fideiussoribus muniri,& ad tantum tempus durare ducitur, quantum iudicis arbitrium fuerit,vt latissimè communia ait Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.46.per totam. E.Suarez.

cautioni de non offendendo cum pœnæ adiectione nõ fit locus,cùm is ex noua causa,ac noua rixa offenditur,vt nec etiam locus erit,cùm vter prius offenderit, haud liquet. commune attestatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.46.ver.quęro nunc, &ver.seq. E.Suarez.

cautio an intelligatur cum fideiussore gl.in l.si mandato.§. fi.ff.mand.in l.prætoriæ.in fi.ff.de prætor.stipul.Bald.in auth. cui relictum.col.3. C.de indict.viduit.tollend. Alex.in l.1.ff. qui satisd.cog.Old.conſ.68.Et quando sufficiat promissio cũ generali hypotheca bonorum,vide Bart.in l.quicunque.la 2. C.de fund.patrim.lib.11. Et quæ intelligatur cautio idonea, vide Bart.in d.l.si mandato.§.fi.ff.mand. Put.

cautio de iudicato soluendo præstita, fori declinatoriam non excludit,teste Afflict.decis.133.nu.4.

cautio de nõ offendendo non præstatur nisi ad instantiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

partis.Communem dicit Parisi.consil.168.nu.10.libr.4.Clar. lib.5.sen.§.fi.q.47.ver.sed nunquid. vbi addit se plerunque vidisse contrarium seruari. P.Fich.

Cautio de non offendendo præstanda est, etiam si pars petens causam dederit inimicitiæ.Communem dicit Ripa.in rubric.de iudic.numero 14.versicul.præmissa. Anto. Gomes.c. 12.delictorum.numero 14.Clar.d.§.fi.quæst.47.ver.sed pone quod. P.Fich.

cautio de non offendendo durat 30.diebus tantum,ita cõmunem dicit Alberic.in l.illicitas.§.ne potentiores.ff.de offi. præsid.n. 4. Alij verò dicunt q̃ tempus hoc relinquatur arbitrio indicis,& hanc communem esse dicit Ripa. in rubric.de dam.infect.numer.23. quem refert Plaza. capitulo septimo, libro primo delict.numero quarto.Clar.d.quæst. 47. vbi addit ab hac posteriore opinione non esse in practica recedendum. P.Fich.

cautione de non offendendo præstita,si non seruetur,tunc pars prior læsa potest non seruantem cautionem impunè offendere.Communem dicit Alex.in l.cùm proponas.nu.6.C. de pact.& Alex.cons.115.n.7.lib.4.Dec.cons.380.n.3. Parls. cons. 62.n.23.lib.4.Claud.in d.l.cùm proponas.nu.6.Cephalus cons.35.num.27.lib.1.& hoc etiam si apposita sit clausula. quod pœna toties committatur quoties cõtra factum sit, & hanc communem attest.Alex.in d.consil.115.nume.8.Petrus Bellus de re militari.nu.52.Clar.d.quæst.47.ver.sed quoniam. P.Fich.

cautio seu promissio facta de non offendendo , sub aliqua pœna,si postea ex noua rixa superueniente vnus eorum alterum offendat,non dicetur pœna commissa.Communem dicit Corneus in consi.42.in litera B.Alexand.in l. qui insulam. num.4.de verborum obligationib.Parisien.consil.165.num. 26.libro 4.refert Trig.in practica crimi.cap.14.nume. 6.in fi. Soc.Iun.cons.103.numer.7.lib.3.Bald.in c.1.in prin.nu. 2.de pace tenenda.Ita quoque consuluit Roma.consil.258.Mantuan.cons.160.libr. 1. Intellige tamen quando appareret de noua causa verisimili,& quando ille qui offendit nõ dedit occasionem causæ vel rixæ nouæ.Clar.d.§.fi.q.48.versic.quæro nunc. P.Fichard.

cautio de non offendendo debet præstari à carcerato antequàm relaxetur,communis est opi.Clar. quæst.47 versi. & in primis.Nec iudex in hoc debet interponere eius officium.nisi petatur,vt est communis opi.Clar.ibi.vers.sed nunquid.Licèt contrarium seruetur,propter scandala euitanda. vt ibi. Et licèt pars petens talem cautionem sibi præstari, dederit causam inimicitiæ,tamen tenetur ille præstare sibi d.cautionem. cõmunis est opinio,vt per Clar.ibi.ver.sed pone.Et talis cautio debet præstari idonco fideiussore dato , vt est communis opi.ibi.Clar.ver.sed quæro.Etiam q̃ ille esset diues.sed si esset pauper.& non haberet fideiussores,debet potius eiici de ciuitate. Et durat d. cautio vsque ad tempus arbitrio iudicis taxandum, vt est communis opinio.Clar. ibi. versic.item quæro. Bonacoss.

cautio de non offendendo non præstatur , nisi ad instantiam partis. Clar. quæstio. 47. communem dicit. versicul. sed nunquid.Contrarium tamen seruari vidisse dicit. Bonac.

cautio de non offendendo durat 30. diebus tantum, vt est communis opinio. Sed communior est , quòd arbitrio iudicis relinquatur duratura.Clarus quæstione quadragesimaseptima,vbi dicit hanc secundã in practica seruandam. Bonac.

cautione de non offendendo præstita,si nõ seruetur,prior pars læsa potest non seruare , & non seruantem impunè offendere. Etiam si apponatur clausula, Quod pœna toties, committatur,quoties contrafactum fuerit, vt est communis opi.Clar.q.47.ver.sed quoniam. Bonacoss.

cautio , seu promissio facta de non offendendo sub aliqua pœna,si postea ex noua rixa superueniente vnus eorum alterum offendat,non dicetur pœna commissa,vt est communis opinio.Clar.q.48.versi.quæro nunc.Quod intellige,quando apparet de noua causa verisimili,& quando ille, qui offendit non dedit occasionem causæ , vel rixæ nouæ , vt ibi per Clarum. Bonacoss.

cautio de nõ offendendo ex noua causa non rumpitur , vt est magis communis opinio Hercula,in tract.de cautione de non offenden.c.13.num.3.vers.Hæcque proculdubio.fol.51. Bonacossa.

cautio de non offendendo non tollitur per bannum,secũdum magis communem opinionem.Maran.in l.is potest.nu. 174.ff.de acq.hære.Herculanus in tract. de cautione de non offen l.c.23.num.3. Bonacoss.

cautio de non offendendo potest peti, licèt quis sit certus, q̃ vsque ad 15.dies ipsum non offendet,sed q̃ post,sic,vt s.ad ueniente die mihi cauebis.iuxta l.in omnibus.ff.de iudi.quæ lex habet locum etiam in contractibus stricti iuris,vt est communis opi.Hercula.de cautione de nõ offen.c. 50.n.45.Bon.

cautio Mutiana in contractibus locum non habet. Est cõmunis Doct.opi.in l.siue apud acta.C.de transact.& in l. fi. de cond.ob caus.per tex.sing.in §.si quis ita.Inst.de verb.obliga. M.Chæria.

cautio,verbum quando est prolatum à lege ciuili intelligitur de nuda promissione:si autem à lege prætoria,est cum pignore,aut fideiussore. Ias.in l.sancimus.nu.1.C.de verb.signi. communem dicit. B.Villal.

cautio, cùm est præstanda de consilio sapientis:simpliciter non adiecto quod præstetur idonea,vel sufficiens,vel similis, non tenetur præstare fideinssorem , aut pignus , nec sapiens hoc potest declarare. Ias. in d.l.sancimus. nu.4.communem dicit. Idem.

cautio quæ est præstanda,per vsufructuarium nõ potest remitti à testatore.Ias.consi.40.vol. 1.communem dicit.

Nota istam communem ad intellect.l. 31. & 22. titulo 31. part. 3. Idem.

PR.cautionis verbo nudam promissionem significamus.l. sancimus.C de verb.sig. Bellon.

cautionis verbum à lege ciuili elatum significat nudã promissionem , at à lege prætoria expressum promissionem vel pignore , vel fideiussore munitam præ se fert. commune ait Ias.in l.sancimus.numer. 1.C.de verb.signi. E.Suarez.

cautio de rato. Etiam vbi exigitur mandatum speciale, & de mandato dubitatur:admittitur cautio de rato.l.illud.§.q̃d si de speciali.ff.de minor, Quod fortè non procederet in eo, qui dicit se habere mandatum ad recipiendum vel exequendum sententiam,secundum gl.mag.circa fi.in l. Pomponius. §.rati.ff.de procu.in l.non solum.§.qui alieno.eo.tit.Cy.in l.j. C.eo.licet Bar.in l.si sine.§.cum autem.ff.rem ra.ha.teneat cõtra dictas glos.super quo vide d. Alexan.limitantem in d.l. 1. Balb.decis. 54.

Cautionem de præstandis legatis,vel fideicommissis testator potest remittere,l.2.C.vt in possess.quo.lega. istã conclusionem sequuntur Doct.in l.nemo potest.ff.de lega. 1.quam amplia primò vt etiam procedat si hæres esset dilapidator bonorum, adhuc testator potest ei remittere huiusmodi satisdationem.l.fi.in princ.ff.vt lega.nomine caue.Amplia.& secundo loco q̃ similiter testator potest remittere cautionem Mutianam.l fi.ff. de manu.testa.& ita notat Ang.in §.præfatæ autem,per illum tex.in auth.de nuptiis.hæc conclusio ita declaratur vt non procedat in cautione de vtendo , ac fruendo arbitrio boni viri,quæ quidem à testatore remitti non potest l. scire deberis.C vt in posse.lega. &l. 1.C.de vsufructu,nam illa cautio concernit fauorem heredis , quam testator remittere non potest.secundum gl.in d.l.scire debetis.communiter approbatam à scriben. in d.l.nemo potest.& vltra Doct.inibi attestantur de communi Guid.Papæ cons.63.in secũdo dubio, & Cruetta.cons. 174.n.3.cum aliis seq.vbi ipse per complura conatur sustinere , fulcireque ꝓriam partem.Ista verò cõis vera esset,q̃n vsusfructus reperiretur cõstitutus in vlt.voluntate.secus si inter viuos:quia inter viuos põt cõstitui vsusfructus.§.cõstituitur.Instit.de vsufruct. & tunc principalis cõstituens potest remittere talẽ cautionem.vt per Bart.in l.j. C.de vsufruct.& ita debet intelligi d.l.scire deberis. & eodẽ modo debet intelligi argumẽtum à ꝓrio sensu (ibi minimè in testamẽto remitti posse)ergo extra testamẽtum siue per heredẽ siue p testatorem bene põt remitti,qa quilibet põt sibi preiudicare: hic nõ ab re inuestigãdum esse arbitror, quæ sit rõ diuersitatis,cur testator possit remittere satisdationẽ heredi de præstãdis legatis,vel fideicõmissis d.l. 2.& tñ nõ potest remittere satisdationẽ de vtẽdo fruendoq̃e arbitrio boni viri l. 1.C.vsuf.& d.l.scire debetis,Gl.igitur ibi assignat duas rões diuersitatis.quarum primã reprehẽdit Bar.in d.l.nemo põt.& sequitur secũdam 1.quia testator inuitaret ad delinquẽdum,hanc rõem tenet idẽ Bart.in l.pactũ inter heredẽ.ff.de pact. & in d. l. 1.C.de vsufr.qñ huiusmodi remissio de vtẽdo,ac fruẽdo arbitrio boni viri sonat in turpidinẽ,qd vsufructuari⁹ possit dilapidare, & abuti:ideoq; nihil valet huiusmodi cautionis remissio.& dato exploratũ sit testatorẽ nõ posse remittere satisdationẽ de vtẽdo boni viri arbitrio , tñ eam potest remittere heres,vt probat tex.in d.l.scire debetis. in verb.testamento. à cõtrario sensu gl.Bart.in præcitata l.j.C.de vsufr.quorum opinionem audacter scribit esse cõem Alber.in l.4.C.de vsufr.& Dec.consil.418.cui aduersatur Ias.& Crotus in d.l.nemo potest. Las.inquam in secunda lect.circa fin. F.Viuius.

PR

Universidad de Deusto

PR.cautius est negotiādū.l.inciuilē.C.de furt. Bel.Tolos.
Cautum & securum si quis aliquem facere promiserit, an ad cautionē, vel pignora teneatur, scribit Bart.in l.i.§. iudiciales.post nu.13.ff.de prætor.stipul.vbi doc.in apostil.videntur concludere q̄ sic.distingue tamen vt per Castr.qui hoc declarat in l.1.ff.qui satisd.cog.&ibi an qui tenetur satisdare, possit dare pignora & excusetur.& vide etiam quæ not.Bart. in l.si mandatu.C.ff.mand. Put.

PR.cedens bonis efsve cadens, neque agit, neque conuenitur.latem si vnus.ff.de arbitr.

cedens bonis non liberatur obligatione naturali, nec ciuili, sed competit exceptio. Ant.de Tremo.in additio. ad bona. in pract.exceptio.rub.de im, e.excep.quæ contra resp.nu.10. in ver.fecerit.communem dicit.

Nota istam communem ad intellectum l.1.tit.5.part.5.& vide in verbo Condemnatus. B.Villal.

cedens non potest esse testis pro cessionario: communem dicit Lanfranc.in repet.c.quoniam.in vers.testium depositiones.de proba. I.Fich.

cedere volens bonis condemnatus ad pecuniam soluendā exactione iniuriarum cōtra ipsum intentatam, non debet admitti ipse reus ad dictum beneficium cessionis bonorum, sed isthæc pœna debet conuerti in corporalem, vt per Doct.in l.1.qui bonis cedere possunt.& latissimè per Didac. Couarruuias in tractatu variarum resolutionum iuris Pontificij & Cæsarei, in 2.lib.c.1.n.8. Ista conclusio videtur probari per textū expressum in l.sed si vnius.§.si cùm antè.ff.de iniuriis. vbi seruus fuerat condemnatus ad certam pœnam actione iniuriarum, dominus autem potetat soluendo noxam redimere seruum ab iniuria, & nihilominùs tradidit illum seruum verberandum, & fuit liberatus: & hoc similiter procedit de plano si dictus condemnatus non posset totam summam soluere, super qua extiterat condemnatus, excepto vno denario, secundum communem opinionem omnium Doctorum, quam sequitur, commendat.& citat Gomesius in §.pœnales.num.38. Institut.de actionibus.& Boer.decisio.349.numer.8. vbi latè disputat. F.Viuius.

cedens bonis etiamsi renunciauerit beneficio cessionis, carcerari nō potest, l.1.C.qui bonis, ced.poss.prout voluit gl.cōmuniter approbata, in c.lator.de pignorib.quia huic beneficio secundum benigniorem, & magis communem Doctorū sententiam renunciari nō potest.vtcunque contraria opinio videatur de iure verior, Specul.in tit.de renunciatione & concluf.§.1.vers.item est beneficium quare etiam secundum Floria.in d.c.lator. magis communis erit sequenda, quam tenuit Richard.Malum.vt refert & sequitur Bart.in l.alia.§.eleganter, ff.sol.matr.& Bal.d.l.1.quod verum est.niti cedens dilapsset omnia bona in fraudem, aut si sciens se non soluendo debitū contraxisset, quia tunc tenet renuntiatio. vt refert ibidem ex Bartolo.Bened.Capra.reg.75.nu.26.& 20.

cedentis confessio seu liberatio facta post cessionem: non nocet cessionario, secundum veriorem sentētiam per Ofate. decis.45.sed distingue, vt latius per eum ibi, post num.4.ver. ego tamen.

cedenti bonis nec vestes necessariæ, nec artis instrumenta, quibus victum comparat.auferri possunt.commu.ponit Did. à Couarru.lib.2.resolut.cap.1.n.5.ad fi.cui adde Fab.in §.vlt. n.10.instit.de action.quæ tamē ab illius hærede postea extorqueri poterunt, vt decernit Bald.frequentius receptus in l.1. nu.29.C.de iur.fisc.lib.10. E.Suarez.

Cessio. Ei qui habet beneficium, ne conueniatur vltrà quàm facere potest, est dimittendum tantum de suo patrimonio, quòd eius fructus illum possint sustentare, per casum fingularē cū Bar.in l.q bonis.ff.de cessio. bono.Balo.decis.174.

cessio alicuius debiti magni si facta sit, requiritur insinuatio, sicut in donatione simplici.communem dicit Clarus Sen. §.donet.q.16.versic.Idemque. P.Fich.

cessio ex causa donationis non insinuata, est nulla.Cur.iun. cons.126.nu.14.communem dicit. B.Villal.

cessio quādo non est facta ex causa onerosa exceptio quæ obstaret cedēti, indistinctè obstat cessionario. Est communis opinio secundum Alex.in l.si cum dotem.§.si patri.ff. soluto matrimo.& Dec.in cons.59.licet in causa. circa finem. volumine 1. Matt.Ch rian.

cessionis bonorum beneficium non est concedendum illi qui anteà habuit quinquennale, quod effluxit.gl.nota.in l.cū qui anteà habuit quinquennale, quod effluxit.gl.nota.in l.cū sol.in fine.C.qui bonis cedere possunt.Et illam in hoc cōmuniter omnes Doctor.sequi, dicit Matth.de Affli.decis.378.numer.2. I.Fich.

cessio donationis causa facta si summam quingentorum aureorum excesserit, non minus insinuatione egebit, quam quælibet donatio.cōe ait Curt.iun.cons.126.ad fi. E.Suarez.

cessio bonorum in criminalibus fieri non potest. Sed qui non potest soluere, luat in corpus.communis est.Cæpolla cōsil.crim.9.nu.3. Bonacossa.

cessio facta per laicum clerico, præsumitur in dubio esse simulata, secundùm gl.in c.2.extrà.de alie.iudi.mu.causà fac.q̄ ibi sequitur Io.And.dum in quadam apostilla super tex.se refert ad eam. idem firmant Pe.Cy.& Bal.in l.qui stipendia. C. de procura. Licet Panor.in d.c.2.distinguat, an cessio sit ex titulo oneroso, an lucratiuo. Sed gl. prædicta loquitur indistinctè.quam sequitur Spec.in tit.de cessio.actio.§.1.versi.4.præsumitur. Host.in summa de alie.iudi.§.an actio.ver. item præsumitur. Vbi ex consuetudine clerici trahunt laicos in foro suo, vt est cōiter, secus si coram iudice laici. Balb.decis.87.

cessio bonorum nec naturalem, nec ciuilem obligationē tollit, sed tantùm exceptionem præstat.commune dicit Ant. de Tremor ad Bonacurt.in prac.excepto.in rub.de impend. & except.quæ contra in ver.fecerit.nu.10. E.Suarez.

cessioni bonorum nec cum iureiurando vtiliter renuntiatur, quippe quia in id frequentius itum à doctoribus author est Alciat.in cap.cùm contingat.n.69.de iureiur. E.Suarez.

cessioni bonorum locus nō est, cùm bona à debitore fraudē de alienata reuocari nequeunt, vt commune autumo ex Iaf. in §.vlti.n.6.& 18.Instit.de actio.Fel.n.67.Dec.n.3.ine. quæ in ecclesiarum.de consti.Segura in volu.repet.Tiraq. in l.si vnquam, ver.bona n.50.C.de reuoca. donat. Nec cùm creditor iuri renuntiat quod habet debitores in carcerem detrudēdi, vt commune ponit Viuius li.1.opi.62. Nec cum debitor bonorum suorum partem detexit, partem dolo texisse, ac celasse probatur, vt asserit commune idem Viuius eod.in lib.opi.63. Nec cum quis ob iniuriam in pecuniariam pœnam multatur, commune infit Did.à Couarru.li.2.resolu.c.1.n.8. Nec generaliter in obligationibus ex crimine descendentibus, vt frequenter placitum affirmant Alber.in rub.n.14.C.qui bon. ced.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.95.ver.sed pone. E.Suarez.

Cessioni bonorum renuntiari non potest.Bald.post Richardum Malumbre.in l.alia.§.eleganter.ff.solu.matri.& ibi Bart. Cy.teste Bald.in l.1.C.qui bonis cedere poss.& ibi Salic. canon.in cap.Odoardus.ext.de solu.Iaco.de Belusio.in auth.de fideiuss.§.quod autem.Licet Iaco.de Arena.& Ang.in d.§.eleganter.tenuerunt contrarium. Quorum opinio secundū Bar. vbi s.procedere posset in duobus casibus, I.quando tempore contractus debitor sciebat se non esse soluēdo, per l.pen. vbi casus notabilis.ff.de iure dot. Et quando debitor in fraudem creditorum dissipasset bona. I.fi.in fi.ff.de his quę in fraudem credi. Et generaliter vbicunque debitū descendit ex delicto, vel dolo, secundum canon.in cap.olim, el 2.de restitut.spolia. teste Panorm. in d.cap. Odoardus.vbi dicit hoc sentire gloss. Balb.decis.4.

, cessionis instrumentum, si dicat ex causa donationis, pro benemeritis & seruitiis, an cessionarius debeat probare merita, dic, q̄ non, quia in instrumēto cessionis requiritur titulus, qui ibi est titulus donationis, & ideo non requiritur probatio meritorum secundum Bal.in l.2.col.2.cir.fi. C.ne lic.pot.vbi quot modis cessio impugnari possit, sed an cedens contra debitorem cessum agere possit: & ad quem spectet cessi nominis periculum, dic, vt per Ofasc.decis.62. & an cessio iurium duobus fieri possit: distingue, vt per eundem decis.63.

cessionarius agens suo nomine non tenetur à principio facere fidem de cessione. Communiter ita teneri dicit Alex.in l.Aristo.ff.de acq.hæred.refert Dec.cons.311.n.1. B.Villal.

cessionarius dicitur propriè esse creditor, secundum Iaco. Butr.in i.ff.si cert.pet.quem sequuntur communiter doc.ibi: & ita consuluit Roman.cons.142.q̄ cessionarius. in princ.& cons.202.non est dubium.mouentur præfati Doct.ad sic cōcludendum per l.2.C.de donatio. vbi appellatur debitor cessionarij ille, cui nomen cessum fuit, similiter facit quia priuilegia concessa principali, conceduntur etiam cessionario.l.2.in fi.C.de priuil.fisci & cessionarius ipse dicitur dominus, vt per Bald.in l.eos.§.fi.C.de appellationibus.& ad hoc etiam facit, quod scribit Bald.in l.si sic.ff.de leg.1.vt tradit ibi Alex. Istam communem sequitur, citatque Dec.1.lect.in fi & Niger in d.l. i.ff.si cer.pe.circa fi. quam latè ventilat Veroneu.in l.credito res q.4.ff.de verb.sig.& latissimè disputabat ad vtranque partem Præceptor meus acutissimus Rainaldus Rodulphus Perusinus, dum interpretabatur d.l.1. vbi asserebat istam communem non carere difficultate, propter quam plurima in cōtrarium allegata per Doct. passim, quæ omnia more suo subtiliter, & doctè fœdere distinctionis concordare conabatur,

Universidad de Deusto
Biblioteca

prout etiam concordat Alciat.Bolognettus,& cæteri Mod.ibi circa fi. Ista autem cõmunis intet pretatur non procedere, quando principalis creditor esset excõicatus, & alij cederet suam actionem,tunc.n.exceptio excommunicationis cedẽti obstat,sed nõ obstat cessionario,vt pulchre deducit,& cõcludit Ant.Galesius in trac.de formulis obligationibꝰ cameralis formu.de responsa petẽte executionum,n.3.& seq. F.Vinius.

Cessionarius intentans directã,debet ante lit.conte,fidẽ facere de cessione,quia videtur agere procuratorio nomine alterius, hoc ideo ante omnia tenet personã suam legitimare. Secus si vtilem,quia nomine proprio agit,licet petitio originem sumat ex persona cedentis. Ideo tunc cessio respicit iustitiam causæ non legitimationem personæ. Et sufficit fidem facere de cessione post lit.contest. & in tempore probatorio secundùm Bar.Bal.& Sali. in l.qui stipendia.C. de procu. & ipsum Bar.post Iac.But.in l.1.C.de act.& oblig.i q.fi. licet Bal. in d.l.qui stipendia.in fi. commenti videatur tenere esse dandam copiam cessionis cõuento ante lit.cõte. qñ in libello de ea fit mentio,nisi iuret se tunc non posse edere.Quando autẽ intelligatur intentasse directam & qñ vtilem. declarant Bar. Bal.& Sal.vbi sup.Et opinio Bal.nũc relata posset procedere, quando fit in libello mẽtio cessionis limitatiuæ,seu relatiuæ, & se ad eam referẽdo:secus si simpliciter assertiue,per theoricam Bart.in l.edita.C.de edend. Balb.decis.45.

Si cessionarius non seruet cedenti conuenta & promissa, potest cedẽs reuocare cessionem,& actionibus prioribus experiri & rẽ cessam vẽdicare, etiam si intercesserit vnus de tribus casibus, de quibus in l.3. C.de nouat.secundùm Bal. Sali. & do.Ambro.in l.pacto successorum.per illũ text.C.de pact. Ad idem videtur casus in l.1. C.de dona. quæ sub modo.in l. quæro,§.inter locatorem.ff.loca.in c.peruenit.el.2. ext.de iureiu.& est limitatio ad d.l.3. Balb.decis.176.

cessionarius intentare potest nomine cedentis etiam directas ad sui fauorem,secundum communem per Bursat.cons. 55.nu.25.lib.1.

cessionarius(vt fantur interpretes)proprie creditor dicit, vt commune asserũt Dec.lec.1.fi.Niger circa fi.Rodulphus. & Bologn.ad finem in l.j.ff.si certum petat.latè Vinius libr.1. opin.34. quo circa prærogatiuis, ac priuilegiis omnibus instrumenti,quod illi cessum est,fruetur.commune ait latè idẽ Vinius lib.2.opin.266. non tamen iis potietur prærogatiuis, quæ cedenti ipsi competunt,vt commu.assero ex Bald.l.pen. diuersas.n.21.C.mand. Alex.in l.si post diuortium.ff.soluto matri.Iac.à sanct. Geor.in l.vna,n.39. C.ne liceat poten.quibus addo tex.in l.ex,ex pluribus.ff.de adminis. tuto. Nec itẽ iis quæ ipsimet cessionario aliàs competerent ratione fori,vt cõmune ponunt Guid.Pap.decis.273.Iaffred.in prin,centur. decisio.87.nisi si is qui cessit,esset parens,vt receptum tenuit Rebuf.in priuil.schol.177.lib.2.tract. E.Suarez.

PR.cẽsura ecclesiastica vbi exprimitur, excommunicatio intelligitur,in ca.quærenti.extrà.de verb.signific. Bellon.

censualista cautionem non soluens,non priuatur censu.Dec ius cons.138.n.5.communem dicit. B.Villalob.

CENSV ipso quempiam, ob ipsius non solutionem, non priuari communi opinione receptum est.ca. constitutus. 11. de religio.domibus,vbi cõiter Docto. annotarunt. Si autem in contractu censuali esset appositum iuramentũ, & censuarius censum non solueret in tempore conuento, eo priuaretur. Et hanc communem sententiam esse dixit Cassiodorus, in tit.de iureiur.Decis.11.Roland.à valle,in cons.6.nu.41.in 1.vol.cons.referente. kirchouius.

census in dubio non præsumitur, sed emphyteusis, secundum communem per Bursat.cons.56.n.8.lib.1.

censualista canonem non soluendo, non priuatur cẽsu. vt est communis opinio.Dec.cons.138.n.5. Bonacost.

PR.certa est numerorũ æstimatio.l.nũmis.ff.de in litẽ iur.

PR. certus & determinatus debet esse numerus clericorũ in ecclesia.§.1.in auth.vt determin.fit n.cler.colla.1.

OB.contrà quia numerus canonicorum determinatus augetur,in c.cùm Mat.Ferrariensis,extrà de constitut.

SO.ibi ex iusta & rationabili causa augeri potest, superex crescẽtibus.s. ecclesiæ fructibus ad diuini cultus augmẽtum.

certioratio non requiritur aliqua cùm contrahitur cũ minore iuramento,mediante.Io.Maur.in trac.de restit.in integ. c.114.& Ias.in auth.sacramenta.n.56. C.si aduer.vendi.communem dicit.

Nota istam communem ad intellectum l.3.ti.12.part.5.vbi dr̃ qꝫ si mulier certioretur non iuuantur Velleiano. B.Vill.

certioratio nulla requiritur ad hoc vt minor excludatur à beneficio restitutionis in integrum, sed nec specialis renunciatio.Est magis communis opinio secundum Alex.cõsi.27. viso libello.ver. & quia vbi iuramentũ vol.1. quoniam iuramentũ habet vim certioratiõis secundũ eundẽ. M.Chærian.

In muliere pro alio intercedẽte, cũ iuramento nõ requiritꝰ certioratio beneficij Velleiani. Est communis opinio secundum Alex.in dicto cons.20.vers.non obstat. Mat.Chærian.

PR.cessante causa cessat effectus.in l.adigera.in §.quamuis. ff.de iur.patro.& c.si Christus. extra,de iureiur.& c. cum cessante,extrà de appel.

OBIEC.contrà de l.2.§.fi.ff.de donatio.& l.1.in fi.ff. de minor.& l.1.§.sexum.ff.de postu.vbi causa prohibitiua,qꝫ mulieres non possint postulare est propter impudicas fœminas:ergo si sint aliquæ bonæ poterunt postulare cessante causa impedimenti:præterea causa in legato adiecta cessante quia falsa,legatum non vitiatur:toto titulo.C.de falsa causa adiect.

cessante causa finali,cessat effectus:vt hic.Secùs, si sit causa impulsiua:vt in contrariis. vt in d.§. sexum.Ratio alia finalis erat,ne virilib. officiis mulieres se immiscerent.l.2.ff. de reg. iur. Bellonus.

PR.cessante vna causa finali & altera remanente, non cessat effectus.l.liberorum.§.1.ff.de his qui no.infam.& in §. affinitatis.Institutio.de nuptiis. Bellonus.

PR.cessante causa priuilegij, cessare debet ipsũ priuilegiũ. l.generaliter.2.C.de episco.& cleric. l.Titia.§.vsuras. ff.de lega.2.l.ne quidam.C.de testam. militat. vnde cessante clerico ab ecclesia debet cessare præbẽda gl.in verb.adiuuantur.in §. illis autem,instit.de militari testament. Bellonus.

PR.cessante ratione legis cessat & ipsa lex. in leg.quod dictum.ff.de pact. Bellonus.

PR. cessante necessitate, cessare debet pariter quod vrgebat.can.quod pro necessita.1.q.1. Bellon.

charitatiuum subsidium si petatur per Episcopum.& subditi dicunt non adesse causam rationabilem ad soluẽdum sunt eligendi abitri.vt de causa cognoscant, si tamen subditi conquerant de Episcopo quòd ipsos grauat sine rationabili causa merropolitanus iudex erit. Remig.de charitate subsidi. q. 6.in fi.communem dicit.

Nota qꝫ cùm agit de charitatiuo subsidio:plenariè est cognoscendum.Remigi.ibi in q.7.communem dicit. B.Villal.

charitatiuum subsidium non potest remitti. idem qu.64. communem dicit. B.Villalob.

charitatiuum subsidium quod in totum non petatur:non præscribitur.Idem q.50.communem dicit. B.Villalobos.

charitatiuum subsidiũ debet solui per illũ q fructus percipit: non aũt per nouum possessorem.idẽ q.59.cõem dicit. Idem.

charitatiuum subsidium non exigitur à monasteriis, idem q.34.communem dicit. Idem.

charitatiui subsidij exactio est de iure Cæsareo:idem q.14. communem dicit. B.Villalob.

cingari,seu vulgò cingani puniũtur statuto de furtis,si furta committunt,vt est communis opinio.de qua Plotus inter cons.crimi.diuersorum.cons.132.tom.1. Bonacost.

PR.Circuitus sunt euitãdi l.singularia.ff.si cer.per.l. dñs testamento.ff.de condictio.indebit.l.ne in arbitris.§.fi.C.de arbit.in l.fi.C.de adop.in clem.auditur.de rescriptis. Idem.

OB.cõtra de l.2.in pr.ff.ad l.Rhod.de iactu. vbi damnũ passus agit cũ magistro,& magister cũ vectice,&sic fit circuitus.

SO.Dic quòd etiam ibi circuitus euitari potest:quia si magister agere nolit,vel retinere merces, recta via aget damnũ passus,vt ibi gl.declarat.

OB. Præterea contrà de l.si vsusfructus.in prin.ff.quemadmod.vsusfruc.caueat.Vbi vsufructuarius caueat domino,& fideicommissarius fructuario:& sic cum circuitu.

SO.illud est ibi propter spem vsufructus.vt ibi no. Bellon. citare ad domum sufficit.Hæc fuit opi.Din.in l.1.ff.de lib.agnosc.tex.in l.scire oportet.ff.de excus.tuto.q alternatiuè loqtur ad faciẽ,vel ad domũ, in qlbꝫ alternatiuis sufficit alteram partẽ esse verã.reg.in alternatiuis.de reg.iur.in 6.Sed hæc sua opinio damnat à Doct.in c.causam,q̃ de dol. & cõtu.ratione illa quia iura cõiter volũt,vt quis primò citetur personaliter, si reperiri potest,& vbi reperiri non potest,tunc demũ admittunt citationem ad domũ,d.c.causam & ĩ d.l.j.de lib.agno.& decidit Bart.in l.4.§.qꝫ aut prætor. ff.de dam. infect. Ad l.scire. respondet,qꝫ illa est alternatiua ordinis, id est vt primò in faciem,si p̃t,aliàs ad domum citetur:simile est in c.mandato.de præb.in 6.Quãdo aũt dicatur nõ reperiri, variæ fuere opiniones.Prima fuit Host.in d.c.causam.qꝫ oportet,abesse citandũ à prouincia ad hoc vt sufficiat citatio ad domum,innuens,qꝫ si sit in prouincia,debeat citari personaliter.Alia fuit Inno.opinio in capit.final.de eo qui mit.in poss. quòd sufficit quòd absit à

Universidad de Deusto Biblioteca

abſit à ciuitate, per id quod habetur in auth. de exhib. re. §. fi. alia fuit Bart. in d. l. 4. §. prætor ait, diſtinguentis: q̃ aut ſumus in iis quæ celeritatẽ requirunt, & tunc ſufficit q̃ non reperiatur in iudicio, vt citari poſſit ad domum d. §. prætor ait, iuncta l. i. ff. eodem. ſi verò cauſa celeritatem non exigit, ſufficit citãdum abeſſe à ciuitate, ſi citandus nunquam fuit citatus, vt ga ſi prima citatio d. vt perfectius. C. de anna. excep. & tenet Inn. in c. fi. de eo qui mitti in poſſeſſion. eſt enim ſibi imputandũ, ſi non dimiſit procuratorem. durum quidem eſſet, q̃ per totã prouinciam perquirere tenetur. Scias tamen q̃ vigore citationis ad domum, ſolùm proceditur ad ea, quæ ſunt leuis pręiudicij, puta ad miſſionem in poſſeſſionem etiam contra abſentem ex cauſa reipub. l. ignorare. C. de reſtitut. milit. Intellige quando prima citatio fit ad domum, ſecus, ſi aliàs fuiſſet p ſonaliter citatus, quia tunc ſufficit ad quoſcunque actus, etiã ad ſententiam, citatio ad domum, vt concludit Rot. deciſ. 48. titulo de citatio in no. Et de citatione ad domum vide per Inno. & latè per Abb. in d. ca. fi. de eo qui mitti. in poſſeſſ. cauſa rei ſeruan. F. Turzan.

Citari poteſt reus per literas iudicis, etiam ſi in alio territorio ſit, modo tamẽ ſub eodem Præſide prouinciæ. Com. dicit Aret. conſi. 135. Iaſ. in l. fi. n. 24. de iuriſd. om. iud. quem refert Marſ. in eadem l. fi. n. 34. Marc. deciſ. 401. Cõtrarium vero tenent communiter Canoniſtæ, vt atteſtatur Areti. in conſ. pręalleg. Ang. d. l. fi. n. 6. Follerius in pract. crim. n. 27. In practica tamen iudices ſemper citant reos in alio territorio per literas ſubſtantiales, vt atteſtatur Boſſ. in tit. de citat. n. 24. à qua practica non eſt recedendum, vt ait Clar. in d. q. 31. verſic. poſſet fortè. P. Fich.

citandus, ſeu in ius voc. procurator eſt, non ipſe litis dominus, ſi procurator duntaxat litem conteſtatus eſt, nec ſeſe cõpariturum iam renuntiauerit, vt commune doctorum effatũ teſtificantur Fel. in c. in nomine domini. nu. 33. de teſtib. Turzan. opi. 121. cum Boer. q. 285. E. Suarez.

citandus eſt forenſis reus, prout forenſes citari debent, vt eſt communis obſeruantia. communis eſt opi. Clar. q. 31. ver. ſed quid. Idem ſi eſt vagabundus, quia citatur per proclama, vel ad valuas, vel in Aede publica, vel ad valuas Eccleſiæ, vel affigere cedulas domui ſuæ. Bonacoſſ.

citatus per iudicem eccleſiaſticum ad ferendum teſtimonium ſub pœna excommunicationis, ſi non cõparuit, neque aliquem excuſatorem miſit, & ita fuit excommunicatus, poſtea verò comparens & legitimum impedimentum prætendens, non cenſetur legitimè excommunicatus, ideoque abſoluendus eſt modo, de legitimo cõſtet impedimento. Communem dicit Fel. in c. cum ſuper. n. 7. de teſtib. Foller. in Pract. crim. canon. n. 28. Hæc tamen concluſio. in punćto iuris non tranſit ſine difficultate, ex quo ſtante iuſto impedimento, quum non ſit dolus, neque culpa, non deberet dici excommunicatus, vt Felin. ibidem, ſed nihilominus ſubdit. quod non auderet contra prædictam communem conſulere. Clar. d. lib. 5. §. fi. q. 26. in fi. P. Fichard.

citatus præſumitur quis, quando comparet in iudicio in ea cauſa, licet aduerſarius aliter non probet citationem, ſecundùm Arch. in c. propoſuiſti. 82. diſt. Panor. in c. bonæ. el 1. col. 7. ext. de elect. Do. de Rot. in noui. deciſ. 375. Balb. dec. 504.

citatus vt compareat pro delicto ſub comminatione, q̃ aliàs proceſſus habebitur pro confeſſo, non poteſt, p vna contumacia haberi pro confeſſo, nec ex eo debet perdere ſuam cauſam, ſecundum gl. no. in ver. intereſt. in fi. & ibi Bal. do. Cato. Sandil. & communiter Doct. in l. 1. §. fi. ff. ſi quis ius di. non obtemper. ſicut nec in contumaciam abſentis poſſunt haberi poſitiones pro confeſ. c. 2. de confeſ. in 6. & hæc de iure communi, ſed per ſtatuta aliter diſponitur in pluribus locis. Balb. deciſ. 370.

citatus ad inſtantiam & petitionem excommunicati, non tenetur comparere, vt eſt communis opin. de qua Soc. ſenior in c. ſacris. nu. 29. de ſent. exc. Bonacoſſ.

citatus per iudicem eccleſiaſticum ad ferendum teſtimonium ſub pœna excommunicationis, ſi nõ comparuit, neque excuſatorem mittat, & ita fuit excommunicatus, poſtea verò comparet, & legitimum allegat impedimentum, non cenſetur legitime excommunicatus. ideoque eſt abſoluendus, modo de legitimo conſtet impedimento. communis eſt opinio. Clar. q. 26. in fi. Bonacoſſ.

citatus reſpondens ſe nolle comparere, non eſt vlterius citandus, vt eſt communis opi. Vantius de nullitatibus proceſſus. fol. 193. nu. 98. quod intellige in abſente, ſecus ſi citatus fuerit preſens, quia debet citari etiam ad actus ſucceſſiuos, vt eſt communis opi. ibi. nu. 98. & in cauſa criminali, licèt reus ſemel comparuerit, & dederit fideiuſſores de ſe præſentando, ſi poſtea citatus non comparet, poteſt poni in bãno ex forma ſtatuti, ac ſi nunquàm comparuiſſet, licèt ſtatutum loquatur de eo, qui non comparuit, vt poſſit poni in banno. ita Pau. de Caſt. in l. conſentaneum. num. 8. C. quomodo & quando iudex. Bonacoſſ.

citatus reus ad locum non tutum, etiam cum ſaluoconductu, etiam q̃ eſſet Princeps, nõ tenetur comparere, nec etiam mittere procuratorem. vt eſt communis opin. de qua Ferretus in conſ. 31. nu. 22. quod fecit pro Duce Vrbini, qui erat citatus ad locum notoriè non tutum. & no. q̃ nunquàm Dux ipſe citatur, ſed duntaxat ipſi fiſcales. l. 1. in prin. ff. de offi. procura. Ceſar. per Cy. & doct. in l. ſi procurator. C. de eden. D. m. Alcia. conſ. 28. n. 10. in 6. lib. Natta conſ. 556. in 3. vol. nã Principes habent iuſtam cauſam ignorantiæ quid agant ſui officiales. Alex. conſ. 84. in 1. vol. nu. 3. Et præſumũtur ſemper bene tractare ſubditos. Pariſi. conſ. 5. nu. 182. in 4. vol. cum non ignorent Principes anteceſſores nouarum exactionum adinuentores in extrema neceſſitate deueniſſe, vt per Nico. Clemen. de repara. iuſtitiæ. Et q̃ Euangelicarum veritatum liber Principi quotidie exoſculandus offertur. Per quod, vt inquit Pontanus, colendæ veritatis admonetur, vt nihil in vita fide & veritate ducat eſſe antiquius. de qua re Zaſi. conſ. 8. n. 17. ad fi. conſilij. in 1. part. vbi fuſius. Nam de principe ad Deum procedit argumentum, reſpectu terrenorum, vt dicit Neuiza. inter conſ. feuda. Bruni conſ. 96. & dixi in meo tract. de argumẽtis. in arg. de Principe ad Deum. & in arg. de populo ad Principem, vbi plura congeſſi. Bonacoſſ.

citatio non ſufficit probare impedimentum: ſed quod aggreſſus fuit adimplere, non potuit. Boe. deciſ. 40. num. 4. & 5. communem dicit.

De iure regio tenetur excuſatorem mittere l. 5. ti. 3. l. 1. For. ll. & ſic intel. l. 11. tit. 7. par. 3. quas intellige vt in commune ſequenti.

Limita, ſi impedimentum eſt notorium, Boer. d. deciſ. 40. nu. 7. communem dicit. B. Villal.

citato haud comparẽti, niſi impeditus propalam eſt, & impedimentum, & ſe præſto eſſe conantem impedimento deſtitiſſe, opus eſt probare, commune dicit Boer. deciſ. 49. n. 5. amicus nr̃ Nic. Ant. Grauat. ad Veſtriũ. li. 6. c. vlt. n. 24. E. Suarez.

citatio etiam ſola perpetuat iuriſdict. Iudicis delegati, nec requiritur litis conteſtatio. Quòd autem hoc procedat etiam de iure Ciuili, communiter teneri, atteſtatur Iaſ. in l. & quia ff. de iuriſd. om. iud. vt eum allegat Alcia. in c. gratum. ex. de offi. deleg. Nec tamen per eam inducitur litis pendentia, niſi reus fuerit per eam inſtructus, de quibus rebus in iudicium trahatur. Sic deciſum fuit in iudicio cameræ Imper. vt teſtatur Mingerus obſer. 26. Cent. 4. vbi vide etiam quinque alia requiſita. I. Fichard.

citatio prima poteſt incipere à procuratore. Iaſ. in l. eum, n. 1. C. de proc. communem dicit.

Fallit in vniuerſitate, quia citatio prima debet fieri in collegio, ſeu vniuerſitate. Balbus dec. 80. communẽ dicit. B. Vilal.

citatio in criminalibus, debet fieri de commiſſione iudicis: aliàs eſt nulla. Mar. Ant. in tract. de ind. nu. 334. cõmunẽ dicit.

citatio inualida, conualidatur per comparitionem ſubſecutam: Balbus de præſcrip. in ſecunda ſpecie, ſecunda parte ſextæ partis principalis. qu. 1. communem dicit.

Amplia iſtam communẽ etiam ſi nulla citatio interueniat, ſi citandus cõparet ſponte valet actus. Sebaſtia. Vanti. de nullitate proceſ. §. quibus mod. ſen. nul. repa. n. 116. communem dicit ex Bald. Alex. in l. 1. ff. de feri.

Citatio in criminalibus debet fieri de ſpeciali commiſſione iudicis, aliàs eſt nulla. Communem dicit Ripa. in c. 1. n. 86. de iudic. quem refert Pract. Conrad. n. 5. Blanc. de indiciis. nu. 334. & ita ſeruari de conſuetudine, dicit Bald. in fi. n. 4. C. de exhib. reis Clar. d. §. fi. q. 31. ver. vnum autem. P. Fichard.

citatio debet habere inſertam cauſam propter quam citatur reus. Comm. dicit. Imo. in l. inter accuſatorem nume. 2. in fin. de publ. iud. quem refert Menchia controuerſi. vſu. freq. cap. 24. numer. 12. & ita etiam quotidie practicari atteſtatur Foll. in ſua practica criminal. numer. 2. Clar. d. q. 31. ver. nunc quæro. P. Fich.

citatio non debet fieri ſub pœna confiſcationis bonorum, in criminalibus, licet aliàs iudex tam in ciuilibus quàm in criminalib. poſſit reo comminari pœnam. Communem eſſe cõtra Bal. in cap. 2. in primis verbis. de teſti. cogen. dicit Cagnol. in l. vnica in princip. numer. 93. ff. ſi quis iudi. non obtemp. Et quod talis pœna confiſcationis bonorum hodie non ſit in vſu atteſtatur And. Iſer. quem refert Afflict. in c. 1. in verb. con-

Universidad de Deusto
Biblioteca

demnatorum.n.30.quæ sint regal.&Nata cons.240.n.2.Rol. consil.46.num.47.lib.2.Clar.d.q.31.versic.Item quæro nunquid. P.Fichard.

Citatio non de necessitate continere debet tenorem inquisitionis seu libelli,sed sufficit vt reus in ea citetur,vt cõpareat ad respondendum inquisitioni contra eum formatæ,occasione talis delicti C.om.dicit Marian.in repet.c.qualiter & quando.n.212.in fi.de accusa.Blanc.in pract.crim.n.12.Contrariũ tamen de consuetudine communiter teneri in practica,testatur idem Marian.in d.loco. & Ang. de malef. in verb. Iudex commisit.n.3.Clar.d.q.31.ver.quæro nunquid. P.Fichard.

citatio vnica peremptoria sufficit etiam in criminalib. cõmuniter contra Cy.in l.j.ver.4.quæro.C.de requir.reis.teneri dicit Fel.in c.consuluit.nu.15.vers.quarto fallit.de off.de leg. quem refert Bois.in tit.de sent.n.4.Blanc.in pract.crim.n.109. Alex.in l.contumacia.n.34.ff.de re iud.Affict.decis.289.n.7. Clar.d.q.31.vers quæro modo. P.Fichard.

citatio partis. In interlocutoria,quæ continet aliquid dari,vel fieri à parte parti,est pars citanda.l.de vnoquoque.ff.de re iud.l.ad peremptorium.ff.de iudi.si autẽ continet factum iudicis tantum,aut ex eo læditur pars, & debet citari.l.à procedente.C.de dila. aut non læditur, vt quia Iudex committit aliquem citari: vel prorogat terminum,& tunc non requiritur partis citatio.l.diem proferre,in principio.ff.de arbit. l.cũ clericis.C.de episc.& cler.& ibi per gl.& Doct. Ita distingunt Ioco.Butr.& Bart.in d.§.vbi decretum.Balb.decis.32.

citatio nõ valet per edictum,vbi quis est mulctandus,cum quis habet domicilium alibi. Debet enim per literas subsidiales ibi citari,vt est magis communis opinio.de qua D.m.Alc. in consil.13.nu.13.lib.7. Bonacosi.

citatio est fundamentum ordinis iudiciarij & sine ea regulariter quicquàm fieri non potest,vt est communis opin.de qua Vantius de nullitatibus processus.fol.212.n.37. Bonac.

citatio generalis. Consilium est ad euitandum multitudinem citationum in singulis actibus iudiciarijs,vt fiat à principio causę citatio generalis ad totam causam,ac singulis diebus & horis ad omnes & singulos actus eiusdem causæ, vsque ad sententiam diffinitiuam inclusiuè,cum commination quod in citatos contumacia non obstante procedetur ad cognitionem& pronunciationẽ.Et facta tali citatione vt s.quę valet, poterit iudex procedere in ipsa causa, & ad sentẽtiam absque vlteriori citatione,secundum Inn.in c.consuluit ext.de of.de leg.in gl.in verbo id,quæ incipit,nota sufficere.Bald. Ang.& Imo.in l.qui ante calendas.ff.de verb.obl.Spe.in ti.de citatione.§.viso.ver.item licet in dic.& Io.And.in d.c.cõsuluit.Bart. in tract.ad reprimendam.in verbo per edictũ.& sequitur dom.Constan.in tract.suo de cauſe.iudi.in ti.de cita.§.9.sed Io. And.in addi.in d.ver.Itẽ licet.& Butri.in d.c.consuluit.ac Panor.in 3 & 4.col.in c.fi.de dila.videntur tenere contrarium,s. q talis citatio generalis non sit permissa.nisi ex causa,s.quando persona citanda multum distaret & in loginquis partibus, per c.tum ex literis.ad fi.de in inte.restit.& c.fi.de do.&contu. Et si compareat,sit citandus iteratò ad reliquos actus.Sed prima communiter tenetur,vt valeat talis citatio etiam in eo,q non est in longinquis partibus:fortè qa de eius longa absentia futura dubitatur,vel ne latiret.Et pro communi sententia est tex.ad literam in l.qui crimen.ibi vt veniat ad causam peragendam.C.qui accu.non pos.& domini de Rota,decis.96.in nouis.Balb.decis.42.

citatio per edicta regulariter non est permissa.nisi in casib. specialib.à iure expressis,prout notatur in cle.de iud.Et in iis in quibus permittitur citatio per edictum,debet esse trina, sicut & illa quæ fit ad domum,iuxt.not.in gl.21.q.4.de illicita. l.tres denunciationes.C.quomodo & quando iudex,vbicunque à iure exigitur trina denunciatio,siue citatio per edictũ, non sufficiet vnica peremptoria,prout voluit d. Ant. Petr. de Perus.& d.Nicol.in c.ex tuæ, de clericis non residentibus. Io. And.in tit.de cler.non resid.in 3. q. & ita communiter teneri refert Bened.Capt.regu.91.n.33.quod secundum Imo.d.c.ex tuæ.maximè procedit quando talis citatio per edictum fieret ad finem pœnæ imponendæ,prout voluit gl.singularis in cle meh.1.in verb.tutor. de vita & honestate clericor. regul. 96. num.81.Capr.

citatio personalis non requiritur,sed ad domum rei, vt est communis opi.Clar.q.31. ver.sed nũquid.Nec requiritur persona.communis est opinio.Clar.q.31.ver.sed nunquid.Citatio tamen in criminalibus,vt reus personaliter compareat ad informandum curiam de veritate, quæ sine sui præsentia haberi non potest,permittitur ex causa iudici ordinario.Pau.de Cast.in l.seruum quoque.§.1.n.13.ff.de procurato. vbi dicit, q ita seruat totus mundus. Et nisi hoc fieret, nunquam daretur aliqua sententia in criminalibus, quia semper mitterent procuratorem,qui cũ suis cauillationib.obuiarer. vide Blancum in pract.fol.11.nu.24. Bonacosi.

citationis copia reo danda est, vt possit comparere, vt est communis opi.Clar.q.31.ver.scias tamen. Bonacosi.

citatio fieri potest ad domum absque inquisitione personæ rei,vt est communis opi.Clar.q.31.ver.sed nunquid.Nec citatio personalis requiritur,quãdo est certus reus,secus si incertus.ibi.vers.dictum est. Bonacosi.

citatio non est de necessitate in criminalibus peremptoria etiam q reus sit in carcere,& sit condemnandus cõmunis est opinio.Clar.q.31.vers.sed hic quæro.Sed sufficit quædam monitio,& postea publica condemnatio.quando vult iudex exnitio,& postea publica condemnatio.quando vult iudex exequi condemnationem personaliter.vt ibi. Bonacosi.

citatio facta de reo vt compareat coram arbitrio,interrũpit præscriptionem: sicut citatio iudicialis secundum Bal. & Doct.in l.cum antea.C.de arbit.quod non procederet,si citaretur coram arbitratore.secundum Bal.vbi s.quia istud commissum magis assimilatur contractui quàm iudicio.Balb. promissum magis assimilatur contractui quàm iudicio.Balb. decis.39.

Per solam citationem desinit res esse integra, etiam de iure ciuili.ff.de iud.l.si quis postea.c.gratum,ext.de offic.deleg. & c.relatum.e.tit.quod procedere posset citra correctionem, quando fieret citatio extrà merita causæ, putà ad videndum fieri præsentationem rescripti, vel electionem scribæ,& similia.Iura autem cõtraria procedunt in citatione super meritis causæ,secundùm.d.Cato.in l.more.ff.de iurisd.om.iu.ita concordantem dicta iura.Balb.decis.60.

citatio facta die feriata in honorem Dei ad diem non feriatam non valet.l.fi.C.de fer.quæ resistit nuncio,ibi sileat horrida vox præconis,& est prohibitiua,ideo qđ contra fit est nullum.l.non dubium.C.de leg.hanc tenuerunt Fran.Accur.Iac. Bu.Old.Richar.de Sal.& Bar.in l.1.in §.nunciatio.ff. de oper. no.nunc.Ang.Bal.& Sal.in d.l.ñ.Io.An.Io.Cal.& Panor.in c. fi.ext.de fer.Quicquid contra senserint Cy. & Dy. ac domini de Rot.decis.370.in nouis. quorum opi. secundum præfatos Doct.posset procedere in die feriata ob necessitates hominũ, vel aliter quam in honorem Dei. Cessauit enim Deus ea die ab omni opere quod patrarat.Balb.decis.169.

citatione pendente trium dierum ad respondendum inquisitioni,potest interim capi reus delicti.Et ideò reus debet esse cautus,vt præstet fideiussorem de comparendo infra certum terminum,qua fideiussione præstita, tollitur capturæ decretum.communis est opinio Clar.d.q.31.ver.vlt.quæro.Et debet in causis criminalibus semper in citationibus apponi hora,in qua citatus debet comparere. & est bona practica, vt dicit Ang.in l.more Romano.col. 2.ad fi.C. de feriis. & citatus personaliter,non potest comparere per procuratorem.&vbi statutum requirit præsentiam.Et sic dicit, q quis personaliter compareat, debet ipse reus omnino comparere, & non alius pro eo.Abb.in c.exposuit.n.12.de accusa.citari autem quando possit fiscus pro suo interesse,ibi Clar.q.31.vers. vlterius. Et citatio sine termino valet & tenet,quia intelligitur q reus compareat quàm primum, & quàm citius fieri potuit. vt est communis opin.Vantius de nullitatibus processus. fol. 188. num.71. Bonacosi.

citatio agnatorum vel eorum consensus non requiritur in legitimatione cum patris consensu,nec in feudo hæreditario post mortem patris,secundum communem per Bursat.cons. 76.nu.43.lib.1.

citatio nulla & inualida per scientiam citati quando post citationem comparuit,efficitur legitima,secundum communem Burs.cons.73.n.20.lib.1.

citatio cum clausula,si sua putauerit interesse,dicitur conditionalis.gl.in l.ea quidem. C.si mancip.ita fue.alien.de qua per Ang.in l.de pupillo.§.meminisse.ff. de no. oper. nuntiat. Bald.in l.præscriptione.col.antep.c.si cont.ius vel vtilit.publ. Adde q citatio non præsumitur:& eam allegans probare debet.quinimo vbi requiritur citatio,seu monitio, non sufficit scientia,refie Bald.tit.de allod.col.5.in vsib.feud. Dec. post alios in c.quoniam contra.de probat.vbi etiam an & quando creditur nuntio. & eius relationi. Salic.in l. tres denuntiationes.C.quom.& quando iud. Put.

citatio facta die feriato in honorem dei, etiam si sit facta vt citatus compareat die sequenti, non valet, & secundum veram & communem sententiam per Iaſ.in l.j.§.nuntiatio.col.5.post n.8.ff.de no.oper.nuntiat.vbi dicit q consuetudo admittit q quis possit citari die feriata in honorẽ Dei pro alia die non feriata.pro quo vide quæ ponit Sebast. Vant.de

nullit.tit.ex defectu citationis.c.12.nu.46.Rol.de ord.iudic. c.29.nu.119.Pract.Bal.titu.de citat.q.6.& seq.Tiraq.de vtroque retract.§.36.ad fin.tit.nu.39. Doct.in l.2.& 3.ff.de fer.in l.ex quacunque. ff. si quis in ius voc. non ier. vide Bald. in l. dies festos.C.de fer.Et an citatio incerta vel equiuoca arctet, vide Abb.in ca.bonæ.2.de elect.Et quòd in citatione debeat exprimi causa, & actus pro quo quis citatur:not. Alber.in l. ad peremptorium.col.1.ff.de iudic. Put.

citatio verbalis nō est actus iudicialis,neque opus est in ea causæ cognitio, vt est communis opinio. de qua Io. Selua in tract.de beneficio.q.53.n.4.part. 3. secus in citatione reali.vt ibi per eum. Bonacossa.

citatio verbalis fieri potest in ecclesia, secus si realis, vt est communis opi. de qua Maran.in pract.de citatione.numero 129. Bonacoss.

citatio debet fieri personaliter,si reperiri potest persona,aliàs quis debet citari in domo suæ solitæ habitationis, vt est communis opinio, de qua Marant.in pract. de citatione. numero 124.Vantius de nullita.processus,fol.191.numero 90. Bonacossa.

citatio in criminalibus fieri debet de speciali iudicis commissione, aliàs est nulla.communis est opin. Clar. quæst.31. versic. vnum autem. Blancus de indi.numero.334. communem dicit.Soarez.isto versi.numero 62. communem dicens. Bonacossa.

citatio debet habere causam insertam,propter quam quis citatur.communis est opin.quæ in practica recipitur.Clar.q. 31.ver.nunc quæro. Bonacossa.

citatio non debet fieri sub pœna confiscationis bonorum in criminalibus, licèt aliàs iudex tam in ciuilibus quàm criminalibus possit reo pœnam comminari. communis est opinio. Clar. quæstion.31. versiculo,item quæro nunquid citato. Bonacossa.

citatio de necessitate non debet continere tenorem inquisitionis,seu libelli,sed sufficit,vt reus in ea citetur, vt compareat ad respondendum inquisitioni contra eum formatæ,occasiõe talis delicti.communis est opinio.Clar.q.31.ver.quæro nunquid. vbi dicit contrarium seruari de consuetudine in practica. Bonacossa.

citatio vnica peremptoria sufficit in criminalibus,communis est opi. Clar.q.31.ver.quæro modo. Blancus in pract. cri. fol.12.n.19.communem dicit. Bonacossa.

citatio volũtaria respectu citari,puta si sua putauerit interesse,valet etiam quo ad clericum & aliàs personas non subiectas iudici citanti,secundum Iac.Butr.Bald.& Paul.de Cast.in l.testamenta omnia.C.de testa.per illum text. & l.consulta.& l.repetita,ibi in gl.allegata.Bald.in l.præscriptione. C.si cõtra ius vel vti.public.Fel.in ca.cum inter.col.8. extrà de except. sentit Inn.in c.dilecti.eod.tit. Balb.decis.323.

Citatio incarcerati. Qui est in carceribus potest citari ad domum suam,ad audiendum sentẽtiam,vel ad alium actum, & valebit actus: sed poterit peti restitutio in integrũ propter ignorantiam,secundùm gloss.cum Bal.in l.2.C.quib. ex cau. maio. Balb.decis.494.

citatione non legitimè facta,totus processus,qui sequitur, est ipso iure nullus. in quocunque iudice, etiam in Principe. Etiam si reus esset illi subditus.etiam si iudex declaret aliquẽ incidisse in excõmunicationem, vel pœnam ipso facto, quia requiritur citatio. Etiam in sententia censuræ & interdicti.vt est communis opinio.Clar.q.31.in princ.& seq.vers.etiam,si delictum esset notorium. Bonacossa.

citatio etiam in criminalibus à Principe tolli non potest, vt est communis opinio.Soarez versiculo, citatio. numero 58. Bonacossa.

citatio non requiritur,vbi reus delicti defendi non potest, vt est communis opinio.Soarez ver.citatio.n.58. Sin autẽ delictum est notorium,requiritur tamen citatio, vt est communis opinio.Soarez ibi n.61. Bonacossa.

citatio quæ in iudiciis fieri debet, facta detento in captiuitate,vt personaliter compareat,aliàs contra eum vti cõtumacem procedetur,fieri non potest, & facta eo modo nihil operaretur,sed processus super tali citatione factus,& omnis actus iudiciarius,ac etiam sententia ipso iure non valeret.Nam cũ ipse ita detineatur,q; ad iudicium venire non possit,dicitur legitimo impedimẽto impeditus,& ideo processus erit nullus. Ita est pulchra doctrina Bart.in l.2.in fi.ff.de ius vocan.quæ communiter est recepta. Et vltra Bart. pro magistrali doctrina tradit Soc. Sen.in suo solenni tract. de citat.in 5.art.q.25. sub.nu.47. & habetur per docto.in l.quæsitum in prin.per illum tex.ff.de re iudi.& tenet pro communi Soc.Iun.in cons. 38.nu.1.vol.4. E.Muscul.

Citatio partis in petitione familiæ iudicis ad associandum vigore pactorum executiuorũ non est necessaria aliquo modo, & sic iudex parte non citata potest concedere licentiam associandi creditorem ad possessionem,secund.Salyc.q.8. Alber.& Ias.in l.creditores.C.de pign. Alex.consil.131.volu.4. Cottam in memoriali,in ver.pacta executiua,circa fi.Marantam,in tract.iudiciorum.in 6.part.de citatione,sub n.11.Iac. Menoch.in tract.recuperandæ possessionis remedio. v.n.29. & Afflict.decis.326.vbi firmat ita decisum fuisse in sacro consilio Neapol. sed quotiescunque petita esset licentia ingrediendi possessionem,tunc iudex illã concedere nequiret non citata prius parte,vt voluerunt Bar.n.26.& alij omnes, in d l. creditores,& Bal.in l.2.q.10.ff.de fer.& in l.1.ff.de execu. rei iudi.& Cotta in præcitato memoriali,in ver.pacta executiua, vbi appellat istam communem opinionem fore. F.Viuius.

Citatio ad domum quando facta valeat,vide Rom. consi. 454. quid in artifice seu mercatore, & Dic, quòd in loco vbi operatur: non in loco habitationis,citari debet,teste Alber. in l.cum quædam per illum tex.ff.de fund.instr.quid quando quis habet duas domos,& quando habitat in domo & habet officinam: vbi valeat facta citatio? & Dic, vt per Bar.in l.hæres institutus.de acq.hær.in l.lex Cornelia in prin.ff. de iniur. & quid veniat appellatione domus? Bal.in l. consentaneum C.quom. & quando iud. & an & quando citatio vel denuntiatio ad domum fieri possit?Bar.in l.1.§.permittitur.ff.de lib. agnos.Alber.in l.semper.§.1.ff.quod vi aut clam vbi dicit,q; talis citatio est subsidiaria de qua vide eundem in Reg. præsumitur ignorantia.de reg.iur.& quando aliquid denunciatũ est vxori an sufficiat denunciare marito?Dic,vt per Ias.in l.3. col.pen.C.de iur.emphy. & quando fit citatio ad domum:an debeat fieri voce cride?vide Bal.in l.diffamari vers.vocitasse, C.de ingen.manumiss.quæ omnia examinat Albe.in l.si rem, §.fi. ff. de euic. & ad hoc vt citatio ad domum fieri possit,vel in personam domesticorum:quæ excussio prius fieri debeat, vel inquisitio?Abb.in c.causam de dolo & contum.Dec.in c. consultationibus vers.sec. Abb. de off.deleg.& quando quis citari possit vnus in personam alterius,puta,maritus in personã vxoris.vide Guid. Pap.q.445. & qualiter citatio ad domũ fieri debeat?Bal.in l.consentaneum.col.vl.C.quom.&quãdo iud.Rot.in antiq.decis.395.Rom. cons.454.quid in absente? Cast.in Auth.si omnes.C.si se ab hær.abstin.quid in præsente latitante?Rui.cons.68.lib.5.&qd agere debeat nuntius?Alc. cons.137. lib.2.quid de citatione per edictum? & Dic,quòd operatur vt possit procedi in causa,non quòd possit quis excommunicari vigore talis citationis,quia tũc requiritur personalis, nisi in fraudẽ se absentauerit, vel impedierit quominus ad eum citatio poterit peruenire, Rot. decis. 271. 307. in no. de eo autem qui se absentauit vel fraudulẽter occultauit,aut impediuit ne citatio ad eum perueniret:no.Bar.in l.1. §.sed & Aristo.ff.quod vi aut clam. Put.

Citatio partis licet quando is qui propria auctoritate possessionem ingredi potest, petit simpliciter sibi dari familiam à iudice, ad scandalum euitandum, non requiratur tamen quando petit ex vrbanitate sibi dari licentiam ingrediendi, tunc requiritur citatio. Est magis communis opinio secundum Alexand.in consilio centesimo trigesimoprimo.in causa & lite.versiculo, secundo, præsuppono.volumine quarto. Ratio est in promptu. Nam ex quo quis eligit viam iudicij, videtur meticulosus, & ad viam facti redire non potest. l. de pupillo.§. meminisse.de op.no.nunc.fec. Bald.in lege, secunda.versiculo,decimo quæro.C.de seru.& aqu. Sequitur Alexand.in consilio centesimo trigesimo.in casu.in princip.versicul. & sic ex isto infertur. volumine quarto.Et inde colligi potest, deterioris aliquando fore conditionis, qui potius eligit viam iuris quàm facti.quod nota perpetuò.Mar.Cherian.

Citatio partis requiritur in executione sententiæ faciendæ. lege, prima. C. de iuris & facti ignorantia. Bartol. not. in extrauagan.ad reprimendum,in verbo,executionem.quo mod.in læs. maiest. quem sequuntur Alexand.in lege, à diuo Pio.§.in venditione. numero trigesimoquinto. ff.de re iudicata.& ibidem Ias.numero nono.& Vincen.Hercul.numero trigesimosecundo.& Maranta in tractat.iudiciorum,in sexta parte in 3.actu.n.16.& seq. vbi dicit non fore necessariam citationem partis hoc casu:quãdo fieret executio in eadem re, super qua lata sententia ipsa extitit, sed vbicũque à sententia appellatum esset,ac appellatio deserta reperiretur,tunc quippe in executione facienda debet citatio tanquam necessaria præmitti à iudice, à quo, ad dicendum causam, quare sententia executioni mãdari nõ debeat, alioquin executio non

Universidad de Deusto
Biblioteca

teneret ſecundum Bart.in l.i.ff.nil no.appel.pen.Bald.Saly.& omnes in l.ſi cõtra.C.de appel.Rotam deciſ.432.in nouis,& iſtam ait eſſe cõmunem opinionem Maranta in loco præcita to, Præmiſſa concluſio ita declarata, putà q̃ partis citatio requiratur in executione ſentẽtiæ,ampliatur, ſiue executio fiat in actione perſonali, ſiue in reali,cum militet eadem ratio ſecundum Cyn.in l.ab executione.C. quorum appel.non recipian.cum quo tranſeunt Io.de Imol. & Alex.in d.§.in venditione,& quamuis Bart.aſſeueret ibi cõtrarium,tamen ibi Iaſ. n.9.refert opinionem Cyn.eſſe magis communem, & verio-
rem in iure dixit Alex.in d.loco. F.Viuius.

Citatio partis non requiritur,quando non læditur ex actu qui regit.l.recuſare.in prin.cum gl.& l.ille à quo.in prin.ff.ad Trebel.idem in his quæ pẽdent à mero iudicis officio ſecundùm Inn.in c.cum veniſſent. ext.de in integ. reſt.in 3.col.ibi. idem præceptum,& q̃ſi eſſet quæſtio,an ſtatutum vel cõſuetudo teneat,ſecundùm Inn.& Bal.in ca.cũ inter.ad fi.extr.de conſuetu.Et vbi partis contradictio actum impediret,vt in c. qua fronte.ext.de app.& ibi per Panorm.&in c.ex inſinuatione.circa fi.eo.tit.& in c.cũ olim.poſt gl.ext.de re iud.Io.And. in additio.ad Spec. de ſentẽtiæ prolatio.§.ſpecies. An.in l.de vnoquoq;.ff.de re iud.Fel.in d.c.cũ olim.col.7.idẽ q̃ſi eſt clarum parti nullam competere defenſionem, ſecundum Bart. in l.ictus fuſtium.ff.de his qui not.infa.in l.2.§.quòd ſi de frumentaria.ff.de admi.rer.ad ciui.perti. Balb.deciſ.258.

citatio ſine die non valet, quantum ad hoc, vt ad vlteriora procedi poſſit in cauſa.ita procedat opi.Cyn. in l. finali.C.de fer.Bart.in l.liber homo.§.decẽ.ff. de verb. oblig.& quod habetur in l.aut qui aliter.ff.quod vi aut clam.Sed quantum ad hoc, vt iudex poſſit citatum mulctare, ſi non compareat,poteſt valere , cùm teneatur comparere quum primum poteſt. c.eos.in fi.de ſen.excom.in 6.& ita procedat opi.Spec.tenentis citationem valere ſine die, in tit.de citatio.§.ſequitur.verſ. quid ſi non præfixerit.Inn.in c.cum in tua.ext.qui ma.ac.poſ. qui dicit, quòd talis citatio intelligitur ad modicum temp'. Bald.in l.hæc conditio.ff.de condi.& demon. ſecũdum Ang. Cu.& Imol.in dicto.§.decem. Balb.deciſ.306.

citatio eſt fundamentũ ordinis iudiciarij tam in definitiua, quàm in interlocutoria:quæ parit præiudicium parti.Ant.de Tremo.in addit.ad Bona.cur.in prac.de except.in rub.de impe.excep.n.17.in verbo alij caſus.communem dicit.

Concor.cum hac communi præ.tit.7.par.8.

amplia cum Papa committit cum clauſula ſi conſtiterit, vel ſi ita compereris:aliàs eſt nullum,quicquid fit.Iaſ.in l.certum eſt.nu.19.C.vnde legi.communem dicit.

amplia ſecundò. in inhibitione facienda per iudicẽ appellationis: quia non poteſt fieri ſine citatione partis.Iaſ.in l.nequicquam.n.31.ff.de offic.præto.communem dicit:

amplia tertiò,in diſpenſatione facienda in præiudicium agnatorum ad aliquem actum. Coua.in epiſt. 4.ca.88.§.8.n.5. communem dicit.

Reſtringe primò iſtam ampliationem in legitimatione facienda per patrem : quia tunc non requiritur citatio agnatorum:Cur.Iuni.conſ.75.& Iaſ.conſ.10.vol.1.& idem Curt.Iuni.conſ.157.n.3.& Coua.in d.epiſt.quarti ca.8.§.9.n.7.communem dicit.

Reſtringe dictam reſtrictionem quõ ad excludendum ſubſtitutum.quia requiritur citatio.Deci.conſ.85.& Coua.in d. §.9.n.8.communem dicit & vide in verb.legitimatus.

Reſtringe ſecũdò, dictã tertiam ampliationẽ:ſi facta p̃ mortem patris, appareat voluntas principis volẽtis legitimatum ſuccedere in hereditate,cum præiudicio ſucceſſorũ,qui tunc valet etiam ipſis non citatis.Iaſ.in l.Gallus.§.& quid ſi tãtùm. ff.de liberis & poſthumis,communem dicit.

Reſtringe hanc reſtrictionem ſi iam ſit adita hereditas per ſucceſſorem:quia oportet citare adeuntes.Coua.in d.§.9.nu. 9.communem dicit ex Ruino.in d.§.& quid ſi tantum.

Fallit primò,dicta communis,in abſolutione iuramenti ad effectum agendi,quia non requiritur citatio. Alc.in c.cũ contingat.de iur.iurand. communem dicit:ſed ſi petitur abſolutio ad effectum diſſoluendi cõtractum ex toto, citatio requiritur.idem Alc.ibi magis communem dicit.

Fallit ſecundò ſi præiudicium ſit minimum.Iaſ.in l.ne quicquam.ff. de offi. Proconſul.n. 23. communem dicit.vide triginta & vnam limitationem ad dictã regulam in Spec. aureo per Robert. Matan. in ſexta parte in primo membro iudic.à prin.vſque ad n.58. & vide quindecim ſupra centum per Nice.in concord.gl.conſ.52. B.Villal.

citatio præſumitur interueniſſe , etiam ſi in ſententia non ſit facta mentio de citatione. Iaſ.in l. ſi ſe obtulit. §. condemnatum.n.8.ff.de re iud. communem dicit.

Amplia primò in antiquis quæ excedunt metam triginta annorum. Bello.conſ.49.communem dicit.

Amplia ſecundò,in ingroſſatione inſtrumenti,in antiquiſſima ingroſſatione præſumitur citatio.Boe.dec.37.n.8. part.1. ver.& iſta eſt communis communem dicit. B.Villal.

citatio domini,qui debet procuratorem ad cauſam, nõ facit cum contumacem, Verum, & communem teſtatur Rip. in l.furioſo nu.10.ff.de re iud. B.Villal.

citatio in caſibus,in quibus non requiritur:ſi tamẽ fiat minus ſolennis tenet actus.Ant.Nic.in concor.gl.conc.52.in fi. communem dicit. B.Villal.

citatio ad omnes actus,etiam à diffinitiua, operatur quod non ſit neceſſaria alia citatio:etiam ſi citatus nõ ſit de longinquis partibus,Iaffred. Balbus deciſ.42.cõem dicit.Intellige iſtam communem,quãdo daretur cõrumacia partis, & fuerit cõminata ſententia vt per Nic.vbi ſupra limit.10. B.Villal.

CITATIO.

Summaria.

Quotieſcunque quis prætendit intereſſe, aut lædi poteſt ex aliquo actu,citandus eſt,aliàs actus nõ valet. Niſi reperiatur præſens in iudicio.q.1.

citationem inuentam eſſe de iure naturali, ſpeciemq̃ eſſe defenſionis,nec vllo modo omitti poſſe.ibid.

Reum citandũ eſſe perſonaliter,ſi copia eius haberi poteſt, ſin minus,ſaltem ad domum.q.2.

Omnem iudicem de iure communi competentem,ſiue ordinarium, ſiue delegatum poſſe citare, non autem incompetentem. Sed quo ad verbalem,nõ autem realem citationem, quæ ſoli ordinario competit.q.3.

Iudicem non poſſe citare ſubditum ſuum exiſtẽtem extra territorium,ne verbaliter quidem,ne dum realiter. Sed debere requirere officium iudicis illius loci,&c.q.4.

Eum qui in longinquis terris habitat citari poſſe ad totam cauſam , ſeu generaliter ad omnes & ſingulos actus iudicarios.q.5.

Vnam citationem peremptoriam ſufficere pro tribus.q.6.

Vnam citationẽ ſufficere pro omnibus,etiam cùm ad pœnam agitur.q.7.

citationem ſine authoritate,& commiſſione iudicis factã, non valere, ſiue ciuilis,ſiue criminalis cauſa ſit.q.8.

citationem fieri non poſſe die feriato,ne quidem ad comparendum in die non feriato.q.9.

Nuncio publico citationem exequenti,fidem habendam, & relationi eius ſtandum.q.10.

QVAESTIO I.

QVAERO,quis debeat citari? Reſpon.q̃ citari debet omnis is, qui prætendit intereſſe , ſeu poteſt lædi ex aliquo actu, aliàs actus nõ valet.Ita probat text. l.de vnoquoque. ff.de re iudi.Clem.ſæpè.de verb.ſignifi.citatio enim eſt inuenta de iure naturali,& eſt ſpecies defenſionis,& nullo modo poteſt omitti,etiam per principẽ, tex.eſt Clem.paſtoralis.§.cæterùm. de re iudic.Hanc ſententiam firmat Bald.l. cùm fratrem.in fi. C.de his, quib.vt indig. Alex.conſ. 5.n.2.vol.2.Iaſ.l.1.& 2.C. quando libell.prin. Thom.Gramma.in deciſ.65. Vant.de nullit.ſent.Rub.12.Hanc dicit eſſe communem opinionem Marant.in Spec.6.par.Rub.de citation.n.5.Et tenet Zaſ.d.l.de vnoquoque.Et ibi Hipp.Pariſ.conſ.1.n.32.vol.1.

Limita hanc cõcluſionem vt nõ procedat, quando aduerſarius reperitur præſens in iudicio,quia tunc poteſt actus expediri,eo aliter non citato, ita tenet Alex.d.l.de vnoquoque. Et eam dicit eſſe communem opinionem Marant.d. Rub.de citat.nu.12.

QVAESTIO II.

QVAERO,an quilibet debeat citari perſonaliter,vel ſaltẽ ad domum? Reſpon.Et legibus cautum,&à Doct.cõmuniter traditum eſt,reum citandũ eſſe perſonaliter, ſi copia eius haberi poteſt, ſin minus,in domo ſolitæ habitationis.text.eſt in l.1.§.1.ibi,aut ad domum.ff.de lib.agnoſc. l.ſcire oportet.§.q autem.vel in faciem, vel ad domũ.ff.de excuſ. tuto.Quæ verba in faciem, vel ad domum, non continent electionem, ſed citationis ordinem, ſcilicet, vt quis primò citetur ad faciem, & ſic perſonaliter,ſi reperiatur, ſin minus ad domũ, & ſic dictio,vel, habet in ſe conditionem, vt not.Panorm.c.cauſam. de dolo & contum. Hanc opinionem tenet Bart.l.4.§.prætor ait.ff.de dam.infect.Alex.cõſ.2.vol.3.& d.§.prætor ait.vbi dicit eam eſſe communem Roma.conſil.454. Cornæ.conſ.52. volu.4.Marant.d.Rub.de citat.nu.124.

QVAEST

Universidad de Deusto
Biblioteca

QVAESTIO III.

QVAERO, Quis possit citare? Respon. q̃ omnis iudex cõpetens potest citare, siue sit ordinarius, siue delegatus, nõ autem incompetens. Ita probat tex. l. fi. ff. de iur. om. iud. Et hãc dicit esse communem opinionem idem Maranta, d. Rubr. de citatio n. 119. Et hoc procedit si iudex sit incompetens de iure communi, secùs si sit de iure communi competẽs, sed potest declinari aliquo priuilegio, Namque tunc valet citatio, & tenetur citatus comparere ad allegandum priuilegium.

Limita prędictam conclusionem, vt procedat in citatione verbali, non autem reali. Nam illa per sõlum ordinarium explicat. Ita tenet Bart. Alex. & Doct. l. 2. ff. de iurisdictione omnium iudic. Et dicit cõem esse Marant. d. loco, de citat. n. 30.

QVAESTIO IIII.

QVAERO, An iudex possit subditum suum citare existentem extra territorium? Respond. Magna est disceptatio Doc. in hoc articulo. Sed verior & communior est opinio Bar. in l. 2. §. r. ff. de requir. reis. & in extrauag. ad reprimẽdum. ver. per edictum. vt firmat Paul. de Castr. l. hæres absens. §. 1. ff. de iudi. Ang. & Ias. qui dicit indigere Cæsarea decisiõe. l. fi. ff. de iurisdictione omnium iud. Aut enim loquimur de citatiõe reali, & iudex non potest aliquem capere suum subditum. Aut de verbali, & tunc aut illæ ciuitates, vel territoria non sunt sub eodem dominio, & non potest citare, sed debet scribere iudici illius territorij & petere, vt citet per subsidiũ iuris. Et hanc sententiam dicit quoque communem Maranta dict. Rub. de cit. n. 40. Aut ista territoria cognoscunt eundem superiorem, & tunc iudex suum subditum, etiam non requisito iudice illius loci, propria authoritate per suum nũcium potest citare, & hæc opinio de iure vera est, licet tutius sit, hoc casu quoq; requirere officium iudicis illius loci, vbi degit citandus, & ita solet de consuetudine seruari.

QVAESTIO V.

QVAERO, an citatio ad totã causam valeat? Respon. Hæc quæstio fuit controuersa apud Doctores. Nam Bald. in cons. 268. dicit citationem eiusmodi neque Canonico neque Ciuili iure valere, cùm sit incerta, & captiosa, inducens quãdam speciem seruitutis, vt quis in loco iudicij teneatur persistere omnibus & singulis dieb. & horis.

contraria tamen opinio communi calculo approbata est, valere scilicet citationem qua quis citatur generaliter, qui in longinquis terris habitat, ita vt ad singulos actus iudiciarios commodè citari non possit. Et hanc sententiam probat tex. l. si prætor. in princ. ver. adesse. ff. de iudi. Et tenet Abb. c. 1. de dil. Innoc. & Doct. c. consuluit. de offic. deleg. Alex. & omnes Doct. l. qui ante Calendas. ff. de verb. obligat. Ias. l. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de offic. proconsul. Et eam dicit cõmunem Marant. de citat. nu. 115.

QVAESTIO VI.

QVAERO, An vna citatio peremptoria pro tribus sufficiat? Respon. q̃ sic, & est communis opinio, vt dicit Matthæ. de Afflict. decis. 289. n. 7. Io. de Imol. c. ex iure. de cler.

QVAESTIO VII.

QVAERO, an citatio, vbi agitur ad pœnam, sufficiat vna peremptoria pro omnibus? Respon. Varietas est opinionum. Io. And. in addit. ad Spec. tit. de cleric. non resident. tenet, q̃nõ, etiamsi sit peremptoria, & gl. not. Clem. 1. verb. tertio. de vita & honest. cleric. Bald. c. 1. de milit. vasall. qui contum. Contrariam tamen opinionem dicit esse magis communẽ Matthæ. de Afflict. decis. 289. nu. 7.

QVAESTIO VIII.

QVAERO, an valeat citatio sine authoritate & commissione iudicis facta? Respon. q̃ non. Ita probat tex. l. neminem. C. de exhib. reis. & tenet Bart. ibi, Fel. c. 1. de iudi. n. 1. Deci. lectu. 2. n. 92. Et Aret. n. 41. qui dicit opinionẽ Bart. communiter esse approbatam. Hanc opinionem sequitur Niconit. ca. quoniam contra. ver. citationes. n. 5. de probat. Ias. §. quadrupli. n. 12. de actio. Vant. de nullit. Rub. 12. n. 85. Cassanæ. in cõsuet. Burgund. tit. des iustices. Rub. 1. §. 6. nu. 61.

Hanc conclusionem declara, vt procedat tam in causa ciuili quàm criminali, vt probat tex. c. proposuisti. de foro cõpet. & ita tenent communiter Doct. c. 1. de iudic.

QVAESTIO IX.

QVAERO, An citatio possit fieri die feriato? Respon. q̃ non, etiamsi fieret ad diem non feriatum, ita communiter teneri firmat Marant. d. Rub. de citat. n. 119. & tenet Abb. c. cõquestus. de feriis. & omnes Doct. in l. 1. §. nunciatio. ff. de oper. no. nunc.

QVAESTIO X.

QVAERO, An nuncio publico credatur, & eius relationi stetur? Respon. quòd sic, ita est communis opinio, vt firmat Marant. d. loco, numero 53. Et eam tenet Bartol. l. 1. §. cura. ff. de offic. prefect. vrb. Abb. capitul. cùm parati. de appellat. Michael Crassus.

Citatio est de iure naturali, & diuino, quæ omitti non potest, vulgata l. de vnoquoque. de re iud. l. ea quę. C. quom. & quando iud. capit. 2. de testi. Bal. in l. cum fratrem. C. de his quibus vt indig. Soc. cons. 266. lib. 2. & est communis opi. secundum Doc. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. de off. pro cons. Afflict. decis. 245. n. 10. decis. 307. in fi. 391. Boer. quæst. 247. Gram. 65. Fel. in c. cum olim. nu. 12. de re iud. & vsque adeo verum est: vt sententia in fauorem absentis lata, non tamen citati, sit ipso iure nulla. Ias. post Alex. in l. si furioso. n. 3. de re iud. Alex. cons. 114. lib. 6. Capic. decis. 93. Boer. 283. fallit tamen, vt Alex. ait d. l. furioso quando in causa sine figura iudicij procederetur, tunc enim sententia pro absente non citato valere, & idem esset in criminali: si tamen in fauorem rei sententia proferatur, quod autem dicitur, citationem iudicij fundamentum esse, intellige, quando pars non est præsens, d. l. de vnoquoque & ĩl. 1. vbi Bar. & alij ff. de in ius voc. Dec. cons. 449. nu. 8. Fel. in c. 1. col. 7. vers. nota etiam de iudi. Rob. de ord. iud. ver. citatio. num. 12. vbi quòd præsens citari non debet secũdum communem per Ias. d. l. nec quicquam. §. vbi decretum. nu. 26. sicque actus eo præsente & non citato expediri potest, cum præsentia aduersarij omnem purget defectum Abb. cons. 38. lib. 1. Dec. cons. 618. num. 4. sed an à iudice de actu qui coram eo fit, pars certiorari debeat? Dic, vt per Soc. cons. 29. libr. 3. & quòd non requiratur ea certiotatio: not. doct. in l. furioso l nec quicquam §. vbi decretum. l. de vnoquoque. quid de eo qui prætendit interesse? an sit citãdus? & Dic, vt per Alex. cons. 5. lib. 2. Mar. Soc de cita. artic. 7. Catel. verb. citatio quid de defectu citationis & illius executionem, vt quia minus legitimè & non seruata forma executa esset? vide Bar. in l. item eorum. §. sed si ita ff. quod cuiusque vniuer. Ias. in l. qui quartam. num. 4. de leg. 1. nam nullum est: quod præter formam citationis aut mãdati formam fit, nec etiam valet vt valere potest, text. in l. 1. §. si quis ita de verb. ob. quem Bar. ita intelligit, & in l. si quis pro eo 3. membro de fideiuss. quem ceteri sequuntur: sic vt forma non seruata negotium retractetur, non tamen integrum, sed quatenus formam excessit, secundum communem ex Curt. Iun. cons. 79. nu. 2. Accedit, quòd in citatione congruum tempus ad compareñ apponi debet: aliàs non valeret, Spec. titul. de cita. §. 1. vers. item quòd facta est, Afflict. decis. 124. nu. 3. 366. nu. 15. Fel. in cap. quo ad consultationem. de re iud. sed si fiat citatio absque præfixione termini valet, taciteque intelligitur: vt cõ gruo tempore citatus comparere debeat, Fel. in ca. consuluit de off. deleg. Alexand. in l. liber homo. §. 1. de ver. ob. Boer. q. 235. quid de citatione ad compareñ personaliter in causis ciuilibus? & Dic, quòd regulariter non admittitur, quia liberum vnicuique est: per se vel per procuratorem comparere, c. quærelam de procur. l. 1. & vl. ff. eo. tit. not. doct. in cap. 1. de iudic. in 6. fallit tamen nisi reus esset contumax, l. consentaneum. vbi Bar. C. quom. & quando iud. Aut si quis per sententiam cõdemnatus fuerit, quia tunc pro executione: realis citatio fieri potest, l. 1. cum ibi not. C. qui bon. ced. poss. Bal. in l. per diuersas. q. 15. C. mand. quod intellige seruato ordine l. à Diuo pio. §. in venditione. ff. de re iud. cap. Quo ad consultationem. vbi Doct. eo. tit. item fallit, quando Reus fugæ suspectus esset, Alex. & Ias. in l. cui iurisdictio. nu. 19. ff. de iur. om. iud. Fel. in c. 1. de iudi, Ias. inst. de act. in prin. col. 2. Quæ Realis citatio nisi iudicis præcedeñ mandato fieri non debet, l. nemi nem. vbi doct. C. de exhib. reis, Bal. in l. si quando. quæst. 12. C. de testib. Paris. consilio 120. numero 1. libr. 1. Mar. Soc. de citat. artic. 20. num. 25. Quid de prima citatione, cui fieri debeat, an domino, an procuratori? & quòd à ꝓcuratore incipere possit: no. Ias. in l. eum qui n. 1. C. de procur. Bar. tamẽ in l. quamuis. col. vl. de dam. infect. quem sequitur Dec. cõsi. 460. col. vlt. dixit, in his tñ quæ sunt leuis ꝓiudicij procuratorẽ in

principio

Universidad de Deusto
Biblioteca

principio citari posse, sed placet magis, quòd principalis citetur, & ita obseruatur, Quid de vniuersitate citanda per edictum? & Dic, vt per Bal. in l. etiam col. 3. C. de exec. rei iudic. Luc. de pen. in l. prouincialium C. de erog. mil. Anno. libr. 12. Quid de citatione executa die feriata in honorem Dei an habeat efficaciam? & Dic, quòd sic, si tamen illa à principe emanauerit, teste Bar. in l. ex quacunq; col. vlt. ff. si quis in ius voc. non ier. Iafr. in c. Quoniam contra. ver. citatio in fi. licet communis Doct. sententia sit citationem die feriata in honorem Dei executam non valere, d. l. ex quacunque. Abb. in c. conquiestus. de fer. Doc. in l. 1. § nuntiatio ff. de op. no. nun. in l. fi. C. de fer, & Quæ citatio die feriata executa de consuetudine valet, si die iuridica commissa fuerit, & ita obseruat praxis & not. prac. Bal. tit. de cita. q. 7. Guid. Pap. q. 125. seb. vant. de nullit. tit. ex defect. cita. num. 46. de quo vide Tiraq. de vtroq. retract. § 36. ad fi. nu. 79. Quam communem opi. intellige, nisi fieret à principe, vel quoties citatio fieret pro causa quæ tractari posset die feriata, quæ causæ enumerantur per doct. in d. l. ex quacunque, si quis in ius voc. in l. 2. & 3. ff. de fer.

citationis defectus executionem sententiæ nullam reddit, vt commune affirmat Marant. de iudic. 6. parte in 3. actu. nu. 16. & seq. quem refert Viuius lib. 1. opi. 35. E. Suarez.

citationis defectus sententiam arbitrorum nullam reddit, etiam si in compromisso dicatur, q; partibus absentibus sententiam arbitri ferre possint, vt commune aiunt Boer. decis. 283. n. 38. Viuius lib. 1. opi. 36. secus autē erit si dicatur quod sententia ferri possit partibus non citatis, vt commune effantur iidem ibidem. E. Suar.

citatione non legitimè facta, totus processus, qui subsequitur, ipso iure nullus est. Com. attestatur Roland. cons. 68. n. 14. lib. idque non solum locum habet in quocunque iudice, sed etiam in ipso Principe. nam & ipse non potest de ordinaria potestate procedere contra aliquem nō citatum. Com. dicit Corsetus in repertorio Abbatis, in verf. Princep. vel Papa. Soc. inter cons. Curtij Senioris cons. 20. n. 4. & seq. etiamsi delictum sit notorium. Idque verū est, etiamsi reus esset Principis subditus. Com. ait Soci. cons. 87. nu. 19. verf. capio sententiam. lib. 3. & cons. 164. nu. 16. in fi. libr. 2. & cons. 266. nu. 45. 60. vol. & cons. 120. nu. 10. lib. 3. Et licet aliqui tenuerint, quòd hoc non habeat locum in sententia excommunicationis declaratoria, tamen magis communis est, quòd etiam quando iudex declarat aliquem incidisse in aliquam excommunicationem, vel pœnam ipso facto, requiritur citatio, etiam in sententia censuræ & interdicti ita tenet Gl. ab omnibus aprobata in clem. præsenti. in verb. consiliterit. de censib. vt dicit Socin. in d. cons. 20. n. 16. in fi. Ripa in l. is cui bonis n. 26. de verb. obl. Hanc etiam communem dicit Decius in cap. repræhensibilis, post numerum 2. de appellat. refert Clar. dicto libro quinto. §. final. quæstione 31. in princip. & sequent. verf. P. Fichard.

citatio, vt doctorum vulgus, seu in ius vocatio vt felix iurisconsultorum æuum loquitur, est fundamentum ordinis iudiciarij, cum in finienre litem sententia, tùm in interlocutionibus damnum alicui afferētibus, vt commune dicit Ant. de Tremo ad Bonacur. in pract. exception. in rubr. de imped. execut. nu. 17. verf. alij casus Nicol. Ant. Grauat. ad Vestrium, lib. quinto cap. 11. n. 7. ideoque ni interueniat, omnes omnino sententiæ nullæ erunt commune ponit latè Viuius lib. 1. opi. 204. & seq. & qui latè atque accuratè id prosequitur Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 32. & amicus noster, atque probatioris doctrinæ vir Nicol. Ant. Grauatius ad Vestrium libr. 5. cap. 2. num. 6. E. Suarez.

citatio illius cuius interest etiam in iurisiurandi absolutione, & quauis simplici habilitatione exigitur, vt receptius interpretum placitum asseuerat Hippo. in l. de vnoquoque nu. 193. ff. de re iud. E. Suarez.

citatio eius cuius in consequentiam, non vero principaliter interest, necessaria non est, vt est Accur. auctoritas in l. de vnoquoque. in gl. 2. ff. de re iudic. communis, vt late ostēdit Dida à Couarr. in practi. q. c. 13. nu. 6. fateturque illi l. 1. §. denunciari. ff. de ventr. inspic. quod tamen intelliges, vt valeat quidem sententia: sed illi cuius etiam vel generaliter non citati secundariò interest, nō præiudicet, vt est receptum interpretum placitum iuxta Alex. n. 17. Hippo. n. 57. in d. l. de vnoquoque Iaſ. in l. decem n. 41. ff. de verb. obl. Fel. in ca. vlt. n. 5. de maio. & obed. Curt. Iun. cons. 23. n. 8. & si Did. à Couarru. vbi supra non leuiterid controuertat: verum de re alibi vberius. E. Suarez.

citatio & in iis, quæ liquidò innotescunt, ad sentētiam exigitur, vt commune aiunt Aret. cons. 163. num. 7. Bossius in pract. tit. de denuntiat. nu. 9. in fi. & qui id rectè atque accuratè explicat Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 9. ver. quæro. E. Suarez.

citatio nec in ciuilibus, nec in criminalibus à principe tolli potest etiam de plenitudine potestatis. vt scurrarum verbis vtar, commune ait latè in signis doctrinæ Arius Pinellus in rub. part. 1. c. 2. n. 21. C. de rescind. vendit receptius, & verius affirmat Cap. ic. dec. 69. n. 26. quin nec citationis necessitas statuto euanesceret, vt cōe ponit latè de materia differens Viuius lib. 1. opin. 263. E. Suarez.

citatio non requiritur vbi citato nulla futura est defensio, commune aio ex Hippo. in l. de vnoquoque. n. 84. & n. 94. ff. de re iud. & de probat. n. 218. & sing. 30. Boeri in l. consentaneum n. 59. C. quomodo & quando iud. Afflic. decis. 178. n. 6. Ant. de Burg. in c. fuit n. 76. de empti. & vend. Sebastian. de nullit sent. pag. 250. n. 2. alias & si clarum, manifestum, atque, vt vulgo mos loquendi increbuit, notorium delictum sit, re quiretur, vt commune fantur Sali. in l. ea quidem. num. 86. C. de accusa. Ant. Gomez. de delict. c. 1. n. 43. & obseruatum est superius. E. Suarez.

citatio in causis, tam in ciuilibus, quam criminalibus, de iudicis commissione fieri debet & facta aliter pro nihilo est, commune pronuncio ex Iaſ. à num. 11. in §. quadrupli. verf. sed furti. Instit. de action. Pala. Ruu. in reper. e. per ventris. notab. 1. num. 2. & 3. de dona. inter virum & vxor. Felin. in cap. 1. in princ. de libelli oblat. Rebuf. ad l. Gallicas. 3. tom. tit. de citatione. Marant. de ord. iudi. tit. de citatione. num. 51. Sebast. de nullit. senten. pag. 253. n. 32. 33. nec ex iudicis commissione facta præsumitur, vt commune inquiunt Aret. consil. 33. Fel. in cap. 1. de iudi. idem Fel. in cap. quoniam contra de probat Nicol. Ant. Grauatius, qui plures allegat, ad Vestrium lib. 4. ca. 4. n. 23. Quin & cum die professo committitur, & die in Dei optimi maximi honorem feriato fit, nullius est ponderis, ac momenti, vt commune aiunt Lanfranc. in ca. quoniam contra. verf. citationes. propè fin. versic. tandem quæritur. de probatio. idem Nicol. Ant. Grauatius ad Vestrium. lib. 4. ca. 3. nu. 13. licet plures contrarium affirmauerint, atque vsu receptum testati sint, de quibus per Tiraq. de vtroque retract. §. 36. ad finem. num. 79. cum sequent. & per Grauatium vbi supra. E. Suarez.

citatio generaliter in personam fieri non debet, nisi vel causa celeritatē exigat, & quis absit à iudicio, & si in vrbe sit: vel eam celeritatem causa non efflagitet, absit tamen citādus ab vrbe. nam vtraque in hac specie ad ipsius domum citatio satis superque erit, vt commune ponit Turzan. opi. 131. & qui hanc rem latius agit Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 31. ver. dictum est, cum sequentibus. cui addito Nicolaum Antonium Grauatium diligentis eruditionis virum lib. 3. ca. 4. nu. 15. ad Vestrium. E. Suarez.

citatio, quæ necessaria non est, si ritè facta non sit, nulli dāno fraudiue est. commune ponit Ant. Nicel. in concor. gloss. 52. in fi. E. Suarez.

citatio non ritè facta, si is, qui in ius vocatus est, sese in iudicio stiterit, ab omni vitio expiatur, vt commune asserо ex Alex. Iaſ & Dec. in l. vlt. C. de in ius voc. Hippol. in l. de vnoquoque. num. 43. de re iud. Felin. in cap. illud. num. 8. de præscrip. & in cap. 1. num. 18. de iudic. & cap. cum contingat. numer. 8. de rescript. Balb. de præscript. 2. par. 6. par. prin. quæst. 1. in specie 2. E. Suarez.

Citatio valet nullo præfixo tempore, vt commune infit Iaſ. in l. liber homo. §. decem. numer. 4. ff. de verb. oblig. Felin. in capit. consuluit. de offic. delega. Boer. decis. 235. & qui plures laudat. Nicolaus Antonius Grauatius libr. 4. cap. 2. nume. 10. ad Vestrium. atque intelligitur, vt quàm primum possit, citatus compareat, quemadmodum commune affirmant Sebast. Vant. de nullit. ex defectu citat. numer. 71. & amicus noster Nicolaus Antonius Grauatius vbi supra libr. 7. cap. vlti. num. 30. E. Suarez.

Citatio prima ad omnes actus, atque etiam ad sententiam finem imposituram sufficit, commune inquit Iaffred. decisio 42. E. Suarez.

citatio in sententia illius mentionem faciente presumitur, vt commune effatur Iaſ. in l. si se obtulit §. cōdemnatum. n. 8. ff. de re iudi. sed contrarium magis commune affirmat Alex. cons. 41. viso processu. in pr. lib. 4. quod etiam magis iuris finitionib. consentaneum est. E. Suarez.

PR. citò violatur auro iustitia, nullamque reus pertimescit culpam, quam redimere nummis existimat, capitulo pauper. 11. quæst. tertia. I. Bellon.

Ciuilis causa, vel ciuile iudicium dicitur, quando pro crimine agitur ad pœnam parti applicandam, quando verò agitur ad

Universidad de Deusto

tur ad pœnam fisco applicandam, tũc causa dicitur criminis, secundum gl. in l. 3. in prin. in verb. Centum aureorum. ff. de sepulchr. violat. quam communiter à Doct. approbatam dicit Io. de Platea in l. 2. in fin. C. de his qui ex publi. rat. libr. 10. quem refert Gomez. Instit. de action. in princ. n. 18. relatus & ipse per Cephal. cons. 141. n. 21. lib. 1. Clar. d. lib. 5. §. fin. vers. quarta. F. Richard.

PR. Ciuilia iura tolli possunt. l. non est nouum. ff. de legib. in §. fi. instit. de leg. agnat. tut. & §. pen. Inst. de iur. nat. gent. & ciuili. & §. at hi qui. inst. de her. ab intest. Bellon.

Ciuilium argumentum ad criminalia procedet, vide suprà ver. argumentum. E. Suarez.

Ciuis nouus non tenetur ad collectas impositas pro debitis veteribus. Brunus de augmento, conclusione quinta, limitatione decima, communem dicit. B. Villal.

ciuis nouus nõ cõfert collectas ob vetera debita indictas. commune ait Brun. de augmen. concl. 5. limitat. x. E. Suar.

CIVES habitãtes in aliqua ciuitate, similiter Originarij, vel habitãtes in territorio domini habentis merũ & mixtũ imperium, tenentur ei præstare iuramentum: Quod adeò generale est, siue teneant res feudales à domino, siue nihil teneant, sed solùm habitent, siue faciant aliquam artem siue mercantiam vel aliquam industriam, debẽt per iusiurãdum assecurare dominũ, & iurare. Ita habem⁹ tex. de Vasal. & familiari, toto tit. de feud. qualiter iurare deb. Vasal. Domino fidelita. vbi And. de Iser. n. 2. & 3. Bal. n. 2. vbi ipse triplex iuramentum, iuramentum Vasalli. iuramentũ domestici, & iuramentũ quod præstãt ratione iurisdictionis subditi, eruditè explicat. Quod latiùs ibi prosequitur d. Aluarot. n. 1. & ibi in tertia specie iuramenti fidelitatis, dicit ipse, ꝙ hoc domino præstetur, vel ratione bonorũ non feudalium, quę ille tenet in loco subiecto iurisdictioni domini, vel ratiõe habitationis, quam habet in d. l. supposito iurisdictioni domini. Vnde ratiõe iurisdictionis quam habet dominus in eum, vel ratione bonorum tenetur habitans fidelitatem iurare, propter illud iuramentum assecuratiõis appellatur, cùm dominus terræ habeat iurisdictionẽ in suo territorio. l. si pupillus. §. territorium. ff. de verb. sig. Cũ ꝙue per tale iuramẽtum remoueatur suspicio, & assecuretur dominus. De quibus iuramentis & aliis multa præclara congesserunt Matth. de Afflict. in d. ti. qual. iurare deb. Vasal. domino fidel. & Iac. de S. Geor. in tract. feud. ĩ verb. qui quidem inuestiti præstiterunt iuramentum fidelitatis. Meminit quoque Guid. Papa ratione habitationis quem dici subditum, & propterea iusiurandum præstandum esse, ne domino sit nocius, sed fidelis, in suis dec. Grationo. q. 307. Et hãc tã Feudistarũ quàm Legistarum communem Theoricam appellat Rolan. à Valle, in cons. 53. n. 2. in 2. Tom. con. kirchouius.

PR. ciuibus relictum ciuitati videtur relictum. l. ciuibus ff. de rebus dubiis. Bellon.

ciuium appellatione an veniant ciues alibi habitantes, & qui in ciuitate non subeunt munera per se, vel per alium: & quid in odiosis vel fauorabilibus ipsi ciui alibi habitanti, vide Ruin. cons. 112. libr. 5. Et an appellatione ciuitatis veniat districtus, vel appellatione ciuis veniat ciuitatensis, vide Repetent. in rub. ff. sol. mat. Et dic quòd licet comitatensis dicatur ciuis, & incola ciuitatis, tamẽ alio modo vocatur ad munera quam ciuis. l. 3. vbi Bart. C. de incol. libr. 10. Barto. in l. 1. §. cum vrbem. ff. de offic. præfect. vrb. Et quòd statutum ciuitatis seruetur in terris ciuitatis, not. Castr. in l. omnes populi. ff. de iustit. & iur. & vide quæ idem scribit in l. de quibus. col. 1. ff. de legib. Et an appellatione ciuitatis contineantur suburbia vel comitatus, & districtus, vide tex. in c. Rodulphus. vbi Fel. de rescrip. vbi etiam qd de diœcesi. Et an priuilegium cõcessum ciuitati circa præscriptionem locum habeat in villis: quòd non, no. Ang. in l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infect. & ibi Alex. vbi an extẽdatur ad castra quæ ciuitati subiiciuntur. Quid in consuetudine, vide Bart. in l. ex ea. ff. de postul. Et an ad id qđ impensum est pro seruitio ciuitatis, teneãtur districtuales: Albert. in l. qui aliena. ff. de neg. gest. Quid quando adsunt diuersa statuta in loco districtuali & ciuitate. Alex. cons. 47. lib. 6. Soc. Iun. cons. 2. cons. 11. li. 1. Et quòd vicus regi debeat statutis ciuitatis cui subest. Salic. ĩ l. si quis. C. de natur. liber. Et quid si sit concessum priuilegium ciuitati contra ius commune, an censeatur concessum etiam casalibus. Afflict. in constit. reg. de homicid. clandest. rubr. 27. vbi disputat. Put.

Ciuitas, vel Princeps pro bono pacis potest bona suorum ciuium concedere, & iniurias remittere, & damna singularũ personarum, nec eorum consensus requiritur, & potest res auferre, etiam quãdo ipsa ciuitas, vel Princeps damnatur, priuatorum, vt est communis opi. de qua Dec. cõs. 520. n. 5. nec est arguendus, cur ita facis. vt ibi per Dec. Bonacoss.

P R. ciuitas illa apud Platonem rectissimè ordinata traditur, in qua quisque proprios nescit affectus. can. 1. 8. dist. Bell.

Ciuitate à Papa vel Principe in feudum data, non tantum iurisdictio, sed etiam castra, & villæ, quæ dictæ ciuitati subsunt, vel de eius districtu comitatu sunt, concessa censentur, quum Principum beneficia latissimè veniunt interpretanda, & similiter castro concesso, omnis iurisdictio, & pertinentiæ cum eodem concessa ducuntur, per l. fi. 1. de consti. princip. l. si quoniam. C. de bonis vacant. lib. 10. & ibidem Barth. l. 1. §. initio. ff. de offic. præfect. vrbis. cap. cum dilecti. de donat. & ibidem gloss. fin. & gloss. in cap. olim. de verb. signific. quod à Doctor. communiter teneri refert Benedict. Cap. regula 102. numero 3.

Ciuitatis appellatione licet aliqui in beneficialibus Diœcesim venire putauerint, tamen contraria opinio, quod non contineatur, vt stricta sit in eiusmodi facienda, ciuitatis vel Diœcesis interpretatio, tenent Hostiens. Io. Ant. & d. Nicol. in c. Rodulphus. de rescriptis. iuxta gloss. notabilem, in ca. cepimus. de ætate & qualitate Compostel. in cap. Abbatem. de rescript. Archid. in cap. quamuis. de præbend. lib. 6. & gloss. in ca. vnico, in verb. Diœcesis. & ibidem Io. Monach. de rerum permut. & Laudanus in clement. ne Roma. de elect. & in clement. vnica. in princ. de sequestrat. & ita communiter teneri. refert, ibid. nu. 29. idem dicendum est in odiosis & restringibilibus, quod iuxta dicta iura communiter quoque teneri refert. d. regula. 102. nu. 31. Bened. Cap.

Ciuitatis vel vrbis appellatione, cùm idem sint, l. præsumptio. ca. de opere public. l. singulorum. C. de ædi. priuat. secundum Bart. in l. 2. ff. de verb. signifi. & in l. sed & reprobari. §. fi. de excusat. tutorum, regulariter quòd muris cingitur, continetur. l. nam quòd liquidè. §. penultim. ff. de pœn. legat. & ibidem gloss. & Bart. per text. in cap. ciuitas. de sentent. excommu. libr. 6. & ibidem Bal. glo. in cap. si statutum. in verb. ciuitatibus. de rescrip. lib. 6. Petrus de Anchara. in cap. fœlicis. de pœnit. libro 6. quòd procedit etiamsi adiiciatur nomen proprium illius ciuitatis vel vrbis, vt puta. si diceretur, vrbis vel ciuitas Perusia, quare censetur magis demonstrandi, quàm ampliandi causa adiectum, argumẽto, l. si communis seruus. ff. de stipulatio. seruorum, & ibidem Azo. si tamen nomen proprium præponeretur, dicendo Perusina ciuitas, ampliandi causa ad adiectum videtur, & ideò continentia ædificia includit, vt tenuit Azo & Rainerius, quos secutus est Barth. in l. 2. & d. §. fi. & Bald. in d. cap. ciuitas. licet Accurs. d. l. 2. in glos. 1. non putet referre an præ vel postponatur, cõtra dict. l. nam quod liquidè, §. si ita legatur. ff. de pœn. legat. sed malè, quia Azonis sententia communiter tenetur. vt refert Benedict. Cap. regu. 101. numero 4. Accursii. opinio in ciuitate vel vrbe Romana locum habet, quare siue præponatur siue postponatur, vtroque modo continentia includantur, l. vt Alphenus. l. ædificia. l. qui continentibus. ff. de verborum signific. Quod tamen inter alia multa in Principum beneficiis, in quibus appellatione ciuitatis etiam territorium continetur, fallit iuxta l. 1. §. cùm vrbem. ff. de offic. præfect. vrbis, & ibidem notat. in vrb. commiserimus, quòd voluit quoque Barth. d. l. 2. & in l. fi. ff. de constitution. principum, per l. si quoniam. C. de bonis vacantibus. libr. 10. & ibidem Bart. & in l. si finita. §. ex hoc edicto. ff. de damno infect. quod similiter communiter teneri refert, ibidem n. 15. Benedictus Capra.

CIVITATES non recognoscentes superiorem iura principis habere dicuntur, & illud de illis, quod de principibus, iudicari debet. Bar. in l. 1. in §. de qua re. ff. de postul. l. acta. §. de amplianda. ff. de re iudi. in l. infamem. circa finem. ff. de public. iudic. Et hanc sententiam communem esse scribit Dec. in consil. 357. numer. 1. in fi. & in cons. 534. num. 2. in 3. part. cons. kirchouius.

Ciuitates siue recognoscant principem superiorem, siue non, possunt loca publica, plateas, pascua, emptoria & alia vendere, sed tali ordine, quod primò per statutum faciunt locum publicum priuatum. & tunc possunt vendere huiusmodi loca, non tanquam publica, sed tanquam priuata, Bar. in l. continuus. §. cum quis. nu. 5. Licet Raph. Cuma. ab illius sententia recesserit ibid. nume. 7. cuius differentiam Paul. de Ca. nume. 4. ff. de verb. obl. approbat. Imò eo ipso quo ciuitas locum publicum vendit, pascua, &c. eo momento locus factus est priuatus per legem. quia contractus ciuitatis est lex. l. ciuitas. & quæ ibi notantur. ff. ii cer. petat. Et quòd fora, vias, plateas publicas possit vendere, concedere vel alienare, textus est in lege, prohibere. §. planè. ff. quod vi aut clàm. Zas. in

d. l. contin

Universidad de Deusto
Biblioteca

d.l.continuus.§.cùm.quis.n.4.sed Barth.Cepolla in suo tract. serui.c.3.de seruit.viæ.numer.22.versic.sed si donaret.refert Bartoli sententiam communiter probari,quem & ipse sequitur. Kirchouius.

Clausula rato manente pacto ponitur in oditum contrauenientium.Felin.in capi.intelleximus.de iudiciis.communem dicit. B.Vill.

Clausula, saluo iure addendi vel minuendi, non operatur quòd post litem contestatam possit aliquid addi vel minui in libello.Ias.in l.edita actio. nu.41.C.de edend.communem dicit. B.Vill.

clausula si ex certa scientia Principis si expressè non ponatur sufficit quòd apprehendatur:Fel.in c.si quem de sent.exc. communem dicit. B.Villal.

clausula quælibet quæ potest Principem retardare ad concedendum, requiritur q̃ exprimatur in dispensatione. Curt. Iun.in cons.83.communem dicit. B.Villal.

clausula non obstante,in rescripto Principis operatur q̃ tale rescriptum valeat, etiam contra ius, etiam si auferatur ius tertio.Curt.Iun.cons.157.n.23.communem dicit. B.Villal.

clausula,q̃ procedatur absque recusatione,etiam à Principe:intelligitur de frìuola: Ant.de Trem.in additio. ad Bonacur.in practica exceptionũ.in rubrica de impe. & excep.quæ contra ref.n.8.in ver.libellum.communem dicit. B.Villal.

Clausulæ codicillaris vim habet magna adfectio, seu dilectio testatoris erga personam cui relinquitur, eũdémque effectum operatur. gl.singularis & communiter approbata in verbo, debuisse. l. in testamento. ff. de fideicommiss. liber. secundum Ias.in l.1.in 2. repet.verficulo 5.ibi disponebatur. Matth. Mat.Chærian.

PR.clausula quantumlibet generalis non refertur ad ea,de quibus non censetur esse actum, vel cogitatum inter partes. l.cum Aquiliana.& l.qui cum tutoribus.§.fi.ff.de transactio. l.age.& l.si de certa.C.eo,tit.

OB.contrà.de l.sub prætextu.2.respon.C.eo.vbi generalis transactio in omnibus præiudicat, etiam de quibus nõ est cogitatum inter partes.

SOL.ibi erat generalis petitio, & transactio, Hic autẽ specialis petitio, & generalis transactio, quo ad verba.vel econtrà,vnde non refertur nisi ad speciem petitam:ita not. gl.in l. tres fratres.ff.de pactis. Bell.

PR. Clausula generalis non refertur ad specificata. l. doli clausula de verborum obligat.ff.l. sanctio legum. ff.de pœn. & l.quæro.ff.de actionib.emptio.

OB.contrà, quia clausula generalis refertur ad specificata. in l.si de certa.C. de transactio.& in l.age cum Geminiano.C. de transactio. Præterea clausula generalis plura cõtinens, ad omnia expressa refertur. l. si seruum.in §.inquit lex. ff.ad leg. aqui.l talis scriptura.ff.de leg.1. & l.1.C. de lib.præterit. vel exhered.

SOL.Ibi clausula generalis fiebat tantũ pro iis, quæ expressa sunt,hic pro aliis:vñ nõ refert ad nominata.Bellon.Tolos.

clausula non ideò apposita censetur, quia sit consueta: vt verum & magis rereptum affero ex iis. quos laudant Didac. Couar.libr.1.resol.ca.15.nu.9. Rip.in c.cum M.42.de const. Apostill.ad Alex.cons.28.lib.2.Socin.in l.Gallus §.idem credendum.ad fi.ff.de libe.& posthu.Tiraq. in tracta.de constit. vlt. parte & si perperã contrariam effutuerint Bald. in l.vlt. C.de fideiuss.ad fi.& Ias.in l.vt liberis. C. de collat.& in l.certi condictio.§.si nummos. ff. si certum petat.Fel.in ca.ex literis de fide instrum.Vnde neque clausula codicillaris apposita cẽsebitur,si omittatur vt rectè memoriæ prodidit Vigl.in §.masculo. Instit. de pupil. substit. nec stipulatio in instrumentis subaudietur,vt post Bald.Nouell. in literas misit Iaco.de Nig. in rub.n.20.ff.de verb.oblig. E.Suarez.

clausula, ex certa principis scientia, non expressim posita, sat est si tacitè comprehendatur, vt commune attestatur Fel. in c.ti quoniam de sent.excommunicat. E.Suarez.

clausula etiam principalis recusatione à procedendo demens, refertur duntaxat ad frìuolam, vt commune loquitur Ant.de Tremo.ad Bonacur.in pract.excep.in rub.de impedimen.& except.n.8.ver.libellum. E.Suarez.

clausula.non obstante,in principis diplomate addita efficit: vt diplomate contenta, contra ius commune valeant, atque etiam ius alicui auferant,vt frequenter placitum effert Curt. Iun.cons.157.n.23. E.Suarez.

clausula & quorum omnium,atque aliorum formæ,& tenores habeantur pro expressis. & si de illis mentio expressa facienda esset,&c.eiusdem est roboris,ac si illa omnia de verbo ad verbum exprimerentur, vt commune ponunt Dida. à Couar.in rub.2.par.n.20.de testa.Viuius li.1.opi.40.E.Sua.

clausula quælibet, quæ principis confessionem retardare possit, exprimi in dispensatione debet. commune infit Curt. Iun.cons.83. E.Suarez.

clausula,saluo iure addẽdi,vel minuendi,non est eius momenti, vt post contestatam litem.vel quid addi, vel quid imminui in libello possit.commune enũciat Ias. in l.edita actio. n.41.C.de eden. E.Suarez.

clausula constituti omnino liberat venditorem à vẽditione,vt commune asserit Ias.in l.ab emptione.nu.13.ff.de pact. contrariam tamen sententiam, imò quod adhuc seu ad possessionẽ seu detentionem re ipsa tradẽdam,sit venditor obligatus,dicunt receptam multi apud Tiraq.de consti.1.part.n. 10.& hanc probo. E.Suarez.

Clausula constituti ob incertitudinem nullarũ erit virium commune ait Curt.Iun.cons.120.n.5. E.Suarez.

Clausulæ in solitæ appositio suspicionem vehemẽtem inducit,teste Rom.cons.423.col.fi.in fin.cons. 520.nu.12. Hypol.in l.de mipore nu.24.ff.de quæst.

clausula in fine posita, ad omnia præcedentia Capira pariter refertur, qñ nulla ratio concurrit quare magis referri deter refertur, quàm ad vnum præcedens, quàm ad aliud,l.1.C.de lib.præter. no.Rom.cons.480.col.vlt.circa med.vbi doc.in apostil. hoc confirmant declarañ.

Clausula cum bineis,pratis,molendinis, &c.non probat illa feudalia, sed tantum ius quod in illis concedens habebat, fuisse inuestito tradita.secũdum magis communem per Bursar.cons.41.nu.2.lib.1.

CLAVSVLA quòd renores, & formæ,quorum omnium, & aliorum habeantur pro expressis,etiam si expressa mentio de eis facienda esset,& cætera.operatur perinde,ac si de verbo ad verbũ oĩa in individuo expressa fuissent, & tollit clausulam derogatoriam ad futura.secundum Ant.de Butr.cons. 2.Fel.ĩ c.nõnulli, de rescriptis.Cassado dec.28.super regulis, Deci.cons.341.n.1. Cranet cons.126.n.7. Paris. cons.1.n.84. vol.4.&ista est magis communis opinio,vt constat ex relatis per gl.concord.in trac.de forma manda.apposto.in ver.pro expressis. & ea. & per Conarruuias latissimè in epito. de testamentis super rub.par.2.n.20. F.Viuius.

Clausula,non obstãte,&c. nihil operatur quãdo plura obstãt,sed debet vnicuiq; ĩ specie derogari: Quia si extẽt plura obstãtia non sufficeret clausula generalis.Non obstante,&c. sed opus est quòd de singulis defectibus faciat mentionem. Bal.in l.1.nume.22.vers.vnum etiam scias.C.de fur. Alex.de Imo.in cons.60.num.20.in fi.vers.accedit.& in consil.196.n. 10.ver.ad idem optime facit. in 2.lib.cons.Fel.in c. nonnulli. num.21.ver.quinta conclusio.extrà, de rescrip. Ias.in l.fin.nu. 6. C.si contra ius vel vtil. publ. Et hanc communem conclusionem Doct.esse,inquit Io.Neuizan.in cons.12.n.171.vers. resultat illa communis conclusio. inter cons, feudalia Alber. Bruni. kirchouius.

clausula talis à notario in testamento apposita:quòd testator velit testamẽtum suum valere iure codicillorum vel donationis causâ mortis &non aliter, facit vt testamentum valeat iure codicillorum tantum: Communem esse dicit idem Io.Clar.d.§.testamentum.quæst.4.versicu.non omittam.Ait tamen se aliquando contrarium consuluisse, sed non obtinuisse. Pius Fich.

laicus post delictum factus Clericus,non debet per seculare iudicem coerceri. Old.consi.4.quod laicus.Est communis opinio secundum Albe. in tract.statuto. in 3.part. quæst. 141.in c.subiicio,licèt Hypol. teneat oppos.ling.534.incip. attende. Mat.Chærian.

Clericus pro crimine nec ciuiliter nec criminaliter,coram iudice seculari reconueniri potest. Secùs si agatur ciuiliter tantũ,in causa merè ciuili,& non pro crimine: quia tunc bene potest reconueniri.Est communis opinio secun.Dec.post alios,in c.at si clerici.versi.in eadem glos.ibi, clericum, &c.& ver.sed difficultas.& vers.sed ad hoc.& respondetur extra,de iudiciis. Mat.Chærian.

clericus si tempore cõmissi criminis reassumpsit habitum & tonsuram, priuilegium clericale non amisit. Est communis opin.secund.Alex.cons.8.videtur vol.1.

Clericus non deferens habitum,& tonsuram, & immiscẽs se enormitatibus & sceleribus fori, tamen priuilegium non amittit,nisi prius à suo prælato fuerit monitus, & interpellatus.Est magis communis & verior opi. secund. Alex.cons.8. videtur.vol.1. Matt.Chærian.

Clausula motu proprio suos operatur effectus,licet in rescripto fiat mentio de supplicatione partis secundum Bald.

in c.nisi

Universidad de Deusto Biblioteca

in c.nisi,extrà de offic.lega. do.Constan.in tract.de legis potē tia, in 2. patte principali in 10. col.& est de mente Gemi. in c. si motu proprio, de præb. in 6. Quia motus proprius potest supplicationem præuenire.& princeps moueri reiectis suppli catis secundum eum. Balb.decis.121.

Clausula ex certa scientia,in rescripto Papæ vel principis, hoc est eius clausulæ, non obstante aliquo iure in contrarium faciente,secundùm Bal.in l.fi.C.sen.rescin.non pos.cano.in c. cum inter,ext.de excep.do.Fel.in c.nonnulli.ext.de rescr.vbi plenè loquitur,facit.Idem Vlpianus. ff.de excu.tuto.& ibi p legistas,& sequitur do. Nicellus,in l.quæsitum.ff.à qui.ap.nō li. Balb.decis.172.

clausula omni meliori modo &c.& hoc suum vltimum te stamentum valere voluit,&c.apposita in testamento operan tur derogationem spalēm ad primum testamentum, secun dum communem per Bursat. cons.47.nu.21.23.& cò magis addita copula,& omni meliori modo,&c.

clausula,ex certa scientia & non per errorem,quæ solet ap poni in instrumentis,inducit præsumptionē scientiæ,non er roris.Bart.Bald.do.Alex.Ange.& Sandil.in l.sed & si quis.§.i tem quæritur. ff.si quis cau.sed probando rem aliter se habe re aut habuisse,probatur error,secundum Bal.ibi. Et vbi est e normis læsio,& præsumitur error.l. quisquis.cum gl.& Bart. C.de rescin.vendi. Balb.decis.348.

clausula. Inferior à Papa aut imperatore de iure vti nō po test clausula,non obstante lege vel iure in contrarium facien te,nec illa,q; procedatur sine figura iudicij,secundum gl.not. circa medium gl.magnæ.& ibi doct.in l.2.C.quæ sit long.cō suetu.nam & legatus de latere non rescribit cum clausula,si ne figura iudicij.gl.in verbo figura.in c.fi.de hæret.ī 6. & hāc conclusionem etiam tenet Ang. in l.nemo potest. ff.de lega. 1.Bal.in l.rescripta.C.de præci.impera.offe. Bal.decis.381.

clausula rescripti. clausula inobedientes compescēdo,ap posita in rescripto,intelligit de inobedientibus de facto, non de iure seu iure permittente, secundum gl. in verbo cōtradi ctores.in c.pro illorum.extr.de præb.Inno. in c.sanè.extrà de off.deleg.communiter docto. in l. 1. ff. si quis ius di.non ob tempe. Balb.decis.396.

clausula,appellatiōe remota, simpliciter apposita in rescri pto,vel delegatiōe,inferioris à Papa vel Imperatore, de iure ciuili & canonico non operatur remotionem appellationis, nisi in interlocutoria, & tūc quando appellatio esset friuola, aliàs non,secundùm Bart.in l. 1.§. interdum. ff.à quib.appel. non lic.Host.in summa,e.ti.de appella.& in tit.de offi.delega. §.q; si eius officium,ad fi.& ver.sed quæ est ratio. Spec.in tit. de appella.§.in quibus,ad finem,ver.ego dico.Butrig.in c.pa storalis.extrà eod.gl.Bart.& Salic.in l.fi. C.de sent.& interlo. om.iudi.Imola in l.nemo potest. ff.de lega. 1.facit gl.in c.fin. de hæreti.in 6. Balb.decis.463.

clausula codicillaris sustinet in vim fideicommissi,testamē tum nullum præteritione filij etiam nati,secūdùm magis cō munem per Bursat.cons.92.n.4.li. 1.vbi q; ea clausula dato q; testamentum esset nullum filij præteritione: sustineret tamē in vim fideicommissi, & filius censetur rogatus restituere in stitutis in illo,iuxta dispositionē Auth.ex causa vbi Ias.& alij C.de lib.præter.Alex.cons.25.vbi de cōi.cons.37.vbi de ma gis cōmuni.lib. 1.etiam in filio iam nato præterito,Dec.cōs. 228.490.quo tamen casu filius legitimam& trebel.detrahe ret secundū aliquos,Soc.Iun.cons. 105.n.5.li. 1.vel secundū alios ex magis communi legitimam tantum, Dec.cons.320. Guid.Pap.q.52.513.Cur.cons.156.Bursat. cons.15.n.3.d.;s. 92.n.5.vbi etiam n.6.dicit secus in testamēto rupto per que telam quia in illo dicta clausula nullum penitus nec quo ad legata fideicommissum inducat l.titium. ff.de inoff. test. ful go.cons.71.secundum cōmunem per Bursat.d. cons.15.post n.3. Rol.cons.87.n.12.libr.3. vbi quòd testamentum inoffi cioſum ex clausula codicillari non conseruatur, secundum communem per eum ibi.

Clausula inutilis. De nihilo seruit clausula, quā plerique iudices in fine sententiarum criminalium seu campariæ ap ponunt,videlicet,Et eatenus,quatenus dictæ sententiæ & cō demnationes,seu absolutiones essent vltra vel præter formā statutorū,illas cassamus & annullamus,ac reducimus ad for mam ipsorum statutorum,secūdùm Bart.in l.moris.in §.istæ feræ.aliàs in l.aut damna.in §.fi.ff.de pœnis.in l.iudex. ff.de re iudic.Bald.in l.non dubium.in 9.col.C.de legib. Ang.in l.nō quemadmodum.ff.de iudic.Iac. Butrig. in l.terminato. C.de fructib.& lit.expen.& Iac.de Beluis.ī l.si pacto, quæ pœnam. C.de pact.vt refert Bart.vbi suprà. Balb.decis.495.

clausula codicillaris operatur, vt hæres ab intest. veniens censeatur grauatus hæreditatem restituere hæredi scripto in testamento,deductis tamen legitima,ære alieno,& dote ma terna,secundum communem per Bursat.cons.88.n.19.lib.1. pro qua vide Dec.cons.490.

Clausula codicillaris operatur effectum contestator tantū in genere potuit cogitare, secūdum magis communem per Bursat.cons.88.post nu.18.lib.1.

clausula codicillaris verba directa obliquat, secūdū cōem per Bursat.cons.71.n.11.lib.1.post Alex.cons.201.n.18.libr. 6.paris cons.93.nu.11.lib.2.Neuiz.cons.53.nu.11.

codicillaris clausula ex mente testan adiecta præsumitur,se cundum magis communem per Bursat.cons.89.nu.41.lib.1.

clausula codicillaris testamentum ruptum preteritione ad fideicommissum reducit,secundum communem per Bursat. cons.15.nu.3.lib.1.

clausula decreti annullatiua ligat statim ignoranter,secun dum communem per Bursat.cons.43.nu.49.lib.1.

clausula promisit non contrauenire, supposita scientia fi deicommissi tollit fideicommissum,secundum communem per Bursat.cons.86.nu.13.lib.1.

clausula promittens Ratū.gratū, maximè cum iuramento in diuisione: fideicommissum tollit,secundum communem per Bursat.cons.86.nu.17.lib.1.

clausula nego narrata,prout narrantur,non operatur com missum contra. vasallum, nec id quod pænam induceret, se cundum communem per Bursat.cons.49.nu.18.lib.1.

clausula illa,quæ apponitur in instrumentis dotalibus,pro misit in omnem euentum restituere, dare, reddere, compre hendit assecurationem quæ fit ob viri inopiam, teste Bursat. cons.120.nu.17.lib.1.

clausula in legitimatione,sine præiudicio venien ab intest. operatur, vt legitimatus non excludat filium nec alios trans uersales,secundum communem per Bursat.cōs.1.n.26.lib.1.

clausula sine præiudicio venien ab intest. filiis & transu er sal. succeden ab intestato prodest,ex magis cōmuni per Bur sat.cons.1.nu.27.lib.1.secus facto testamento.

clausula siue conditio,si pars vti voluerit, semper in omni Rescripto haben etiam clausulam annullatiuam,intelligitur, secundum communem.per Bursat.cons.74.n.57.lib.1.vbi q; in rescripto clausulam annullatiuam habente semper subin telligitur conditio,si pars ad cuius fauorem est apposita, vta tur,vel ei non renuntiet,sequitur Gabriel.com.opi.libr.6.tit. de clausul concl.3.nu.25.& seq.

clausula derogatoria apposita in primo testamento:si non derogatur expressè nec reuocatus in secundo: primum non tollitur per 2. iuxta communem per Bursat.cons.47.nu.1.li. 1. Quæ clausula derogatoria apposita in primo testamento nihil facit quando apparet in secundo testatorē voluisse mu tare illud,licet in eo reuocatio dictæ clausulæ non fiat,secun dum communem per eundem Bursat.d.cons.n.20.post Clar. §.testamētum.q.99.ver.cæterum hæc concl.cui Adde, quòd arbitrarium est iudici causas cognoscere & admittere ex qui bus mutatio prioris voluntatis præsumi possit, quam men tē testātis etiam duobus testibus probari posse volunt Doct. alleg.per Bursat.d. cons.47. post nu. 20.dummodo de pœni tentia clausulæ derogatoriæ per testatorē declarata, & quòd velit secundum tenere deponant.

clausula ex certa scientia,cum aliis similibus, causæ cogni tionem,seu partis citationem non requirit secundum magis communem per Bursat. cons.30.num.11.lib.1. vbi plura de ducta clausula.

clausula geminata,& non aliter, nec alio modo,in aliena tione rei obnoxiæ præseruat à caducitate licet sequatur tradi tio,secundum communem per Bursat.cons.26.num.3.lib.1. post Clarum,§.emphyteusis.quæst.12.vers.item quæro.

clausula generalis, si qua mihi iusta causa, competit ex ca pite ignorantiæ aduersus præscriptione longissimi temporis, secundum magis communem per Bursat cons.26.n.34.lib.1.

clausula, habita licentia, & non aliter, ponitur ad euitan dam caducitatem,secundum communem per Bursat.consil. 40.nu.45.lib.1.

clausula, non obstante cap. naturales.si de feud. fuer.con trouers. apposita in legitimatione, operatur vt in præiudi cium domini legitimatio subsistat. secundum communem per Bursat.cons.10.nu.3.lib.1.

Clausula codicillaris operatur,quòd quando testamētum redditur inualidum, succedentes ab intestato, mediante di cta clausula,censentur rogati restituere hæreditatem scripto hæredi in testamento.l.posthumus.§.fi.ff.de iniust.rupt.testa men.& tradit Bart.in l. 1.ff.de iure codicil. post.num. 2.& per

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ruyn.in conſ. 57. primo quæritur &c.& n.8. 3.vol. Ac hanc opinionem in terminis noſtris, maximè quando clauſula codicillaris eſt plena, & omnes caſus etiam futuros reſpicit, videtur firmare Ang. in Auth.ex cauſa, n.11.C.lib.præterit.vti ita ibi Ang.allegat,& hanc opinionem ſequitur Curt.Iun.nu. 75.qui etiam idem voluit in l.1.nu.5.ff.de inoffic.teſtamen. eandem opinionem firmat Alex.in l.ſi patroni.§.fi.verſ.aliud eſt videndum.ff.ad Trebell. prout eum refert, & ſequitur de Afflict.in deciſ.125.ſoror dixit.&c.n.4. Et rectè intuēti ita videtur voluiſſe Paul.de Caſt.in l.Titia filia in fi. ff.de inoffi.teſtament.Quando dicit, poſſe peti & per Auth.ex cauſa. C.de lib.præterit.& per petitionem, ſcilicet vigore clauſulæ codicillaris, vt per eum. Et licet ipſe dicat magis ſibi placere primum modum, tamen loquitur reſpectu legatorum particularium,ſed reſpectu vniuerſalis fideicommiſſi aliud ſentit, vt eum intelligit.& adducit Socinus Iunior.in cōſ.87.n.16.vbi alios allegat idem tenentes,dicens hanc opinionem eſſe magis communem.in 4.vol. E.Muſcul.

CLAVSVLA codicillaris operatur, vt ſuccedens ab inteſtato, & ſic qui vt præteritus rumpat teſtamentum, ſiue nullum dicat, teneatur reſtituere per fideicommiſſum inſtituris in teſtamento,quæcunque eis relicta ſunt.l.eam quam.& ibi doct.C.de fideicom.l.patroni.§.fi.ſecundum intellectum Hugol.ff.ad Trebel.Et plenè tradūt Bar.& alij in l.1.ff.de iure codicil.cum concordantibus per Socinum Iun. in conſ.3.n.27. vol. 4. vbi communem eſſe atteſtatur. Et ità in terminis firmat Alex.in conſ. 123.nume.8. vol.1.vbi etiam dicit: quod hoc procederet etiam,quod teſtator præteriiſſet eos liberos, quos habere ignoraſſet,cùm de illis ſaltem in genere cogitauerit vt per eum,qui plures etiam authoritates allegat videre licet. E.Muſcul.

clauſula codicillaris efficit vt ſucceſſor ab inteſtato cenſeatur obnoxius reſtituendo ſcriptis hæredibus in codicillis. vt commune dicunt Alex.conſ.19.li.6.Io.Dilect.de arte teſtan. tit.3.cau.1.n.4.& tit.11.caut.1. E.Suarez.

clauſula codicillaris non facit, quin agnatione poſthumi teſtamentum rumpatur. commune ait Ant. Rub.conſ.112. E.Suarez.

clauſula codicillaris efficit, vt quod iure recto valere nequit,iure fidecommiſſi valeat,&ſi aliquo tempore iure recto valere potuerit.commune enunciat Rip. in l.centurio.n.79. ff.de vulg. E.Suarez.

clauſula codicillaris habet locū,cùm ex præteritionis cauſa teſtamentum euertitur,vt frequenter doctoribus probari miſerunt in literas Paul.n.15.laſ.n.22.in auth.ex cauſa C.de liber.præter.Ang.in §.1.inſtit.de codic.laſ.in authen.nouiſſima.num.24.C.de inoffic.teſta. Dec.conſ.490 num.10.verſi. ſimile non obſtat.Io.Dilect.de arte teſtan.titul.3.caut.1.n.4. Ant.Gomez.in l.3.Taurin.78.& vide infra in materia præteritionis. E.Suarez.

clauſula codicillaris futurum reſpiciens,operatur fideicōmiſſum in teſtamento præteritione annullato, ſi teſtator ſuperuixerit per longum tempus, nec mutauerit, vel mutare voluerit,ſecundum communem per Burſat.conſ.89.numer. 49.lib.1.

clauſula codicillaris per verba futuri temporis in teſtamento rupto præteritione poſthumi ignoranter poſita operatur fideicommiſſum:ſecus ī rupto per querelam, cum nec legata ex eo debeantur, ſecundum communem per Burſat. conſ.15.nu.4.lib.1.

clauſula codicillaris operatur vt omnia relicta in teſtamento debeantur à venientib. ab inteſtato, ſecundum communem per Burſat. conſ.88.n.22.libr.1.poſt Rol.conſil.71. n.57.lib.2.

clauſula codicillaris an habeat vires ſuas in legatorum cō ſeruatione rupto teſtamento natiuitate poſthumi,vel eiuſdē præteritione?Dic,vt per Rom.conſ.122.2. dub.& conſ.181. Quid aūt in ſubſtitutione facta filiæ præteritæ à primo gradu:an conſeruetur per Auth.ex cauſa?& vide Rom. cōſ.516. col.vl.cit.med.n.10. quid in ſubſtitutione pupillari?& diſtingue.vt per Rom.d.conſ.181.516. col.fi. poſt med.cui Adde, magis communem opin. eſſe, ꝙ legata non debeantur filio præterito teſtamentum impugnanti, ſecundum Iaſ.d.Auth. ex cauſa.num.14.& ſeq.Bertr.conſ.201.col.2.lib.1. in antiq. Gozad.conſ.49.8.dub.quòd autem ſubſtitutio pupillaris cō ſeruetur per d.Auth.ex cauſa.not.Rom.d.conſ.516.in fin.de quo etiam per Iaſ.d.Auth.col.7.ver.2.videndum, cui aduerſatur Caſt.in vl.q.tenēn contrarium vide tamen Alex.in l.1.§. fi.gl.fi.ff.de vulg. Rom.d.conſil.181. quid de fideicommiſſo vniuerſali an illud conſeruetur? & pro affirmatiua ſtat Iaſ.d. Auth.ex cauſa col.6.ver.quinto limita,Pariſ.conſ.60.nu.11. lib.2.vbi alleg.Rom.d.conſ.181.vbi nihil.de hoc decidit.

Clauſula codicillaris in teſtamento poſita futurum reſpiciens operatur fideicommiſſum filio poſthumo præterito,ſi non adiit mens teſtantis pro filio, ſecundum magis communem per Burſat.conſ.89.n.41.lib.1.quam codicillarem clauſulam ex mente teſtantis, nō ex ſtilo notariorum appoſitam cenſeri ex magis communi ſcribit idem Burſat.d. conſ.poſt nu.41.de qua diſputat.idem conſ.15.n.11.vſque ad.15.

clauſula codicillaris habet vim fideicommiſſi:etiam teſtamento nullo cauſa præteritionis,communem dicit Dec.cōſ. 490.n.10.ver.ſimile non obſtat. B.Villal.

clauſula codicillaris per verba futuri temporis appoſita,operatur,quòd in fideicōmiſſum inſtitutio reſoluatur.& ſuccedentes ab inteſtato hæreditatē ſcriptis hæredibus reſtituere teneantur Communem dixerunt Alex.conſ.142.vol.2.& Philip.Cor.conſ.225.vol.2. I.Fich.

clauſula codicillaris facit vt etiam teſtamentum,in quo filius eſt præteritus,ſuſtineatur in vim codicilli:communem dicit Io.Clar.Sen.§.teſtamentum.q.46.contrarium dicit Signorol.conſ.171. Pius Fich.

clauſula codicillaris nihil operatur, ſi in teſtamento poſthumus à teſtatore ignoranter præteritus ſit Magis communem dicit idem dicto.§. teſtamentum. q.46.ver.contrariam. Vide ibidem.quot ſint qui contrarium dicāt, & velint quòd operetur fideicom. Pius Fich.

clauſula codicillaris licet teſtator non cogitauerit aliquos ſibi poſthumos naſcituros: ſufficit tamen ꝙ in genere cogitauerit aliquos ſibi in futurum naſci poſſē, & caſu quo quis naſceretur,& conſequenter teſtamētum rumperetur: voluit ſuam voluntatem in vim codicillorum ſuſtineri. teſte Rom. conſ.122.col.2.cir.med.cui Adde,quòd in ea difficultate vix diſcerni poteſt quænam ſit communis opin. ſecundum Dec. conſ.490.col.2.Cur. Iun.conſ.150.n.12. quidam enim dixerunt nō ſufficere teſtatorem in genere de poſthumis cogitaſſe,neque hac in re codicillarem clauſulam aliquid operari,ſiue per futuri temporis verbum concepta ſit,vt communiter per doct.no.Ang.conſ.vl. quem ſequitur laſ.in Auth.ex cauſa. col.antep.& ſeq.verſ.ego autem dico.C.de lib.præter.vbi ſecundū eam opi.vti æquam iudicatū fuiſſe dicit Mediolani.

Contrariam tamen magis communē dicunt Rom.d.conſ. 122.Alex.d.Auth.ex cauſa.conſ.123.col.pen.libr.1.conſ.30. libr.3. Rip. in l.ſi vnquam.q.21. vbi etiam Tiraq.ſecundum quam iudicatum fuiſſe in Rota teſtis eſt Card.Put.tit.de teſta. deciſ.7.

Et an d.Auth. ex cauſa locum habeat in teſtamento rupto natiuitate poſthumi? Dic, vt per gl.in l.1. C.de poſt.hær.inſt. quæ tenet quòd non, cuius contrarium ſcribit Bar. in l. filio præterito.ff.de inoff. rup.& hanc communem dicit laſ.in d. Auth.ex cauſa.col.3.verſ.ſecundum dubium quæ locum habet quando teſtator de poſthumis cogitauit, ſed ſi teſtator poſthumum ideo præteriit: quia de ipſo non cogitauit, an d. Auth.locum habeat?Dic,vt per Rom.d.conſ.122.2.dub.

elementina,vt calumniis, de re iudica. Et ſic ſtatutum prohibens appellari,vel de nullitate dici vbi ſunt ſententiæ conformes,non procedit,quando nullitas ſententiarum eſſet cui dens per actorum inſpectionem vel aliter, ſecundùm Bal. & Sali.in l.1.C.nec lic.ter.prouoc.Bal.in l.ſi vnus.§. pact⁹ ne peteret.ff. de pact. Card. in clement.1.de ſequeſtra. poſſeſ.circa pen.& vlt.col. Ang.conſ.172.incipien.in nomine Domini,in facto proponitur.Alex.conſ.77.in 2.vol.in 5.col.in ver.& in ſuper.Oldra.conſ.106.Cun.in l.1.in prin.ff.de ope.noui nuncia.& in dicto §.condemnatum.eſt text.in cap. inter cæteras. extrà de re iudica.& ibi Fel.in c.per tuas.extrà de ſentent.excommn.& gl.in verbo,poſt appellationem,in ea.ex conqueſtione.extrà de reſtitu.ſpo.Inn.in ca.cùm in iure. extrà de offic.deleg.Do.Alex.in l.de pupillo.§.qui opus, ff.de operis noui nuncia.Do.Præpoſi.in c.dilecto.col.402.extrà de appellat. Non procedit etiam dicta clemen.ſecundùm Cardi.ibi,quando executio ſententiarum eſſet irretractabilis.Item nec quādo victor paſſus eſſet cognoſci de nullitate per victum oppoſita,ſecundùm Do.Alexand.conſ.218.incipiente, in cauſa & lite vertente coram reuerendo.col.vlti.ad quod vide dicta in deciſio.244 & Fel. in ca.inter monaſterium. col.16.extrà de re iud.Item nec habet locū dicta clem. & tale ſtatutum, ꝙ ad præiudicium tertij,ſecundùm Cardi.ibi,in 4.quæſt.&Butrig. conſi.18.vt refert & ſequitur Do.Præpoſi.in c.paſtoralis.col. 6.extrà de appella.item nec per tale ſtatutum cenſetur remotum remedium reſtitutionis in integrum aduerſus ſentētias, quaſi competat iure extraordinario, niſi id etiam in ſtatuto

ſpecialiter

Universidad de Deusto

specialiter exprimatur,secũdum gl.& Bald.in l.postquàm liti. versi.secundò opponitur.C.de pact.in l. 1. C.si de momenta. possess.Cy.& Fulgo.in l.1.C. quando Imperator inter pupillum & viduam. Balb.decis.471.

Clericus pp adulterium detruditur in monasteriũ,& deponitur ab officio,& beneficio,Coua.in epist.4.c.7.§.7.n.19.& Episcopus Calagn.lo.à luco in pract.crimina.c. 79.communiter dicit. B.Villal.

clericus si per insidias interfecerit aliquem, debet verbaliter degradari,non autem actualiter.& sic est intelligẽdus tex. in c.1.de homicid.in antiq.Franc.de Aret.in c.cum nõ ab homine n.80.de iud.communem dicit. B.Villal.

clericus per simplicem fornicationem non deponitur.Fel. in c.at si clerici,n.8.de iud.communem dicit. B.Villal.

clericus concubinarius est priuandus beneficio:& tenetur ad restituendum fructus perceptos.Bell.cõs.16.communem dicit.ex Fel.in c.postulasti de rescrip.& vide tamen cõsilium Basilæum de concubinariis. B.Villal.

clericus non potest torqueri. Pan. in c.cum in contemplatione.n.6.de reg.iuris communem dicit.

Fallit, si non sit diffamatus:quia etiam præcedentibus indiciis, vel confessione non potest torqueri: nisi sit diffamatus. Dec.in c.at si clerici de iud.n.9. & Hippol.in singul. 55.communem dicit. B.Villal.

clericus paruæ parochiæ potest diffamari Pan.in c.inquisitionis.§.fi.de accus.communem dicit. B.Villal.

clericus habet omnia priuilegia cõcessa militibus armatæ militiæ.Ias.in l.miles,n.11.ff.de re iudic.& sic non potest conueniri vltra id quod facere potest.communem dicit.B.Villal.

clericus in patrimonialibus non gaudet priuilegiis concessis ecclesiæ, nisi in casibus à iure expressis. Ballus in tract.de præscrip.par.5.q.5.n.2.communem dicit. B.Villal.

clericꝰ testari potest etiam de bonis ab Ecclesia acquisitis, impetrato ad hoc priuilegio à summo Pontifice. Communẽ dicit Decius,cons.157.refert dilect.de arte test.ti.j.cau.3.l.Fich.

Nota quòd statutum in quo cauetur quòd primogenitus succedat in hæreditate paterna,etiã stantibus aliis liberis,sortitur effectum cõtra clericum.vel filios,qui effecti sunt clerici.Io.de Rip.in l.1.de legib.respon.2.n.2.& in respon.6.n.11. communem dicit. B.Villal.

clericus est vsufructuarius,& nõ vsurarius de fructibus beneficij:Franc.de Aret.in c.ex literis.de probatio.Io. Lupus in repet.rub.de donatio.inter vir.& vxor.communem dicit.

Intellige istam communem in vita. nam in morte est vsurarius tantùm.Bell.cons.3.nu.2.communem dicit.

Limita hũc intellect. in beneficiato simplici:quare semper est vsufructuarius.idem Bello.n.6.communem dicit.

Limita secundò,si est consuetudo in cõtrarium:ꝙ semper sit vsufructuarius:& ꝙ possit testari, Bello.ibi.nu.9.communem dicit ex Gem.in c.fi.de off. ord. & vide latè per Nunium in respon.19.per totum:& præcipuè nu.15.post tract.de exequendis mandatis regum. B.Villal.

clericus habens patrimonium sufficiens, si seruit ecclesiæ, potest viuere de bonis ecclesiæ,Præp.in ca.illi autem.12.q.1. communem dicit. B.Villalob.

clericus est feudi capax, modo pro tali feudo præstetur seruitium reale tantùm,nam si præstetur personale, ꝙ non possit per substitutum expediri, clericus etiam feudum ad eum deuolutum amittit, quod tamen fallit in Episcopis, & Cardinalibus. Hanc communem tractat Clarus d.§. feud. quæst. 78. P.Fich.

clericus potest à Papa impetrare licentia testandi de bonis Ecclesiæ ex eod.§.testamentum.q.27.versi.sed quæro.P.Fich.

clericus potest testari de fructibus extantibus. collectis ex bonis Ecclesiæ,siue habeat administrationẽ, siue non habeat, modò sanus sit,nam si cœperit infirmari, æquiparatur tãtùm vsuario,nec habet aliam facultatem de illis bonis,quàm dandi in eleemosynam.Hanc magis communem dicit idem §.testamentum.q.27.ver.4.videndum.Contrarium tamen tenẽt Arch.Nic.de Vbald.& Ias.cons.75.lib.3. P.Fich.

clericus potest testari de bonis,quæ constat ipsum acquisiuisse ex suis laboribus.idem d.§. testamentum.q. 27.vers.sed quid.P.Fich.

clericus præsumitur in dubio quæsiuisse bona sita intuitu Ecclesiæ, communem dicit I.Clar.§.feudum,q.27.versic.sed quid si. P.Fich.

clericus in minoribus ordinibus constitutus, in habitu & tonsura non incedens,si faciat actum clericatui contrarium, puta si vxorem,ducat,arma sumat, aut similia enormia committat,aut se eius inuisceat,perdit priuilegium clericale.ca. vnicè.de vita & honesta.cleric.lib.6.& tenuit D.Anto. in ca. ex literis.eodem tit.& ibidem Imo.Inno.in c.1.de apost. facit quod not.in c.1.de cleric.coniug.lib.6.& ita communiter teneri refert Benedict.Cap.regul.94.n.11.& 17.Si autem non faciat actum clericatui contrarium,tunc licet in habitu & tõsura non incedat,tamen non perdit priuilegium 17.q.4.ca.si quis suadente.& c.si quis suadente diabolo,de pœnis,nec priuilegium fori,nisi post trinam monitionem non cessit,per ea quæ no.in c.si laicus.de sent.excom.libr.6 quod ita communiter teneri ac practicari refert ibidem n.12.Benedict.Cap.

clericum in habitu,& tonsura non incedentem enormitatibus sese immiscentem & in iis perseuerantem, etiam non monitum. scienter percutiens vel offendens, etiam si priuatus sit non patitur pœnam. clement. si quis suadente Diabolo, de pœnis, alias ante trinam monitionem id faciens incurreret pœnam prout voluit Io.And.& Imola, ca.ex literis, de vita & honestat.cleric. & in c.contingit. & ibidem glo.de sen.excom.& prælectam.in c.perpendimus,e.tit.cum quibus alios transire refert Bened.regul.94.nu.fina.

clericus debitor si aufugiat cum pecunia aut re creditoris laici,poterit ab eodem capi & ad iudicem ecclesiasticum duci,communem refert Bened.ca.reg.75.n.7.qua de re vide infrà in verb.debitor.

clericus licet secundum multos ludum qui ex industria ingenij consistit,exercere non possit, contraria tamẽ opinio verior est communior,vt refert Bened. Capr.regul.86. vide infrà Ludus.

clericus perinde atque ecclesia statuto generali laicorum vti potest, maximè si sit fauorabile, quoniam in generali statuto non denotatur superioritas,sicut in speciali,communiter receptũ dicit Bened. Capra, regula 15.n.35. vide infrà in verbo Statutum.

clericus exercens post vnam monitionẽ,cauponariam vel tabulariam,si est cõiugatus,perdit priuilegium. c.vnic.de vita & honestate cle.libr.6. quo ad res & personas, non coniugatus verò quo ad res tantum,& si monitus relinquat prohibita illa munera non coniugatus, modò clericaliter incedat, reassumit priuilegia etiam quò ad res. coniugatus non item clemen.1.de vita & honestate cleric.& ibidem Donzelus,& Matth.de Roma.quod cõmuniter teneri refert Bened.Capr. reg.94.nu.5.

clericus in sacris constitutus non potest matrimoniũ contrahere, & si contrahat non tenet, quod etiam procedit licet ab officio foret depositus. quia per depositionem ab officio, non eximitur à voto continentiæ.ca.vnico.de cleric. coniug. li.6. c.2.in fi.qui clerici vel vouent, si distinct. ca.clericorum. adeò vt ne quidem degradatus, vtcunque degradatio tollat priuilegium clericale.prout notat, c.2.de pœnis.posse matrimonium cõtrahere cùm retineat characterem.1.q.1. c.quod quidem secundum Inn.dicto.ca.2.& do.Ant.in ca.Io.de cler. coniug.quod communiter teneri refert Benedict.Capra.reg. 97.nu.14.quod quidem fallit in ordinato ad ordines in pupillari ætate, necdum doli capace, quia ei non imprimitur character,& propterea si postmodum vxorem ducat, tenebit matrimonium per no.in c. vnico,de cler. per saltum promot.& in 1.q.1.c.si quis eorum.secundum Imol.d.c.Ioannes.de cler. coniu.& similiter communiter teneri ibidem num.17.refert Bened.Capra.

clericus coniugatus licet per contractas nuptias non desinat esse clericus,cùm retineat characterẽ secundum Io.And. in rub.de cle.coniug.vt notat in c.vxoratus.& in c.placet.de conuer. coniugat tamen regulariter censetur & habetur pro laico,& non pro clerico,vt videtur probari in c.vnico.de cle. coniuga.lib.6.in fine quod verum est. si aut bigamus sit,non incedat in habitu & tonsura,aliàs enim si quis clericum vxoratum non bigamum, & incedentem in habitu & tonsura percutiat,incurrit pœnam: clemen. si quis suadente diabolo.de pœnis,& 7.q.4.ca.si quis suadente diabolo.vt voluit gl.in c. vnic.de cle.coniugat.lib.6.quam communiter approbatam refert regul.96.n.24.Bened.vbi n.seq. addit talẽ retinere priuilegium fori ex concilio Parisiensi,tam in criminalibus quã ciuilib.in reliquis autem pro laico haberi,gl.d.c.vnico.Cap.

clericus coniugatus beneficium seculare retinet & habere potest c.ad audientiam de præscrip.Ecclesiasticum autem maius qualia sunt curata,dignitates,vel personatus,non põt habere:c.Sanè,& ibidem notat de cle.coniugat, nisi ex dispẽsatione Papæ id ei concedatur vt voluit Io.And.in ca.Ioannes. de cle.cõiugat.& D.Florian quod Docto.communiter sequi refert Bened.Cap.regu.97.n.34.iuxta no.c.1. & c. diuersis.e. ti.& ca.de multa.de præb.Ecclesiasticum verò simplex potest

Universidad de Deusto
Biblioteca

clerico sine dispensatione, ex misericordia si pauper sit, in stipendium, non autem in titulum concedi, dummodo id fiat propter vtilitatem ecclesiæ, ex eius seruitiis cautatim 32.dist. c.si qui.& xij,quæstij.c.quia tua.secũdum Floria. in d.c. Ioannes.& id quoque communiter teneri iuxta no.ĩ c.cùm.M.de constitu.& c.clericus.de vita & honest.cle.& Io.de Imo. in c. 1.de cle.coniugat.refert ibidem n. 17. & licet in titulum tale simplex beneficium ecclesiasticum habere non possit,c.2.de inst.c.diuersus,de cle.coniugat.potest tamen esse ex dispensatione Papæ,sicut secundum Floria.d.c.Ioannes communiter teneri refert ibidem n.40.Bened.cum & in simplicibus beneficiis dispensari possit.vt voluit d.c.Io.Abbas,per 32.dist.c. si qui verò.& 12.q. 1.c.quia tua,& Goffrid.cum Philip.in ca.cũ decorem,de cle.coniug.Spec.in ti.de bigamis.§. tunc dici potest,ver.25.& Host.in c.sanè. 1.& in ca.diuersis, & ibidem D. Ant.de cle.coniugatis.Idem cum Petro de Perus.in d.c Ioannes,& communiter teneri refert ibidem n.41. quod licet secundum iura allegata,in gl.c. 1.de clericus coniugat.procedere dicti Doctores locis allegatis putent, nisi inde scandalum nascereturr, quo casu episcopus dispensare super talibus pluribus beneficiis per clericum vxoratum habendis nõ posset, tamen contrarium in iis verum, episcopum dispensare non posse, verius tamen & secundum Modernos magis communiter teneri in d.c.Ioannes.Aegidius. Imol.Floria.& D.Nico. in d.c.diuersis,per no.in c.causam de præscriptionibus refert ibidem n.43.Bened.Capr.

clericus contrahens matrimonium licet perdat beneficiũ ecclesiasticum,& ipso iure vacat,etiamsi contraxerit sponsalia per verba,de præsenti,absque copulatione,& nota ꝙ Doc. c. 1.de clericis coniugat. vt voluit Io. And.in c.Ioannes, q.8. eo.tit.idque adeo verum est,etsi mulier ante copulam ingrediatur monasteriũ,quod inuito possit iuxta ca.ex publico,de conuer. coniugat. ipse clericus sine noua collatione ad illud beneficium reuerti non posset ex quo ita contrahendo eidẽ renunciauit,per ea quæ habentur in c.ex transmissa,de renuncia.& voluit Vincen.in d.c. 1.de clerico coniugat. & Speculator d.ti.in ff.vt tenuit Io.And.d.c. 1. similiter communiter teneri refert Bened.ibidem n. 51.arg.eorum quæ no.c.vnic.eo. tit.li.6.& in clem.gratiæ,de rescrip.tamen sententia priuationis ꝙ ipsum lata, neque ipsi contra sponsam, neque sponsæ cõtra ipsum proderit, quia res.inter alios acta, c.quamuis de reiudic.cum simil. qđ etiam procedit etiamsi matrimonium contractum per clericum ob consanguinitatem non teneret vt voluit Io. And.d.c. 1.cõmuniter quoq; teneri refert ibidẽ n. 53.Bened. quia tale matrimonium inducit impedimẽtum publicæ honestatis,iuxta no.in clem. 1.de consang.& affinit. id tamen inter alia fallit,si matrimonium nõ teneret ratione minoris ætatis,quia tunc beneficium nõ vacat,quia tale matrimonium nõ valet vt matrimonium,sed vt sponsalia de futuro,iuxt.no.in c.1.de spon.lib.6.sicut enim per sponsalia de futuro non soluitur matrimonium carnale præambulũ,iuxt. notat.in c.ex literis,de sponsalib.ita vicissim non soluitur cõiugium spirituale argumento eorum,quæ no.in l.ea quæ.& l.imperatores,§.idem rescripserunt.ff.ad municipal.& hoc tenet Io. And.in d.c. 1.de cle.coniug.& Domini de Rota,decis. 24. incipit,item si impetrans quod communiter teneri ibid. n. 56.refert Bened.Cap.quæ omnia n.60.de clericis in minorib. constitutis & coniugatis accipienda dicit, quia non potest seruire beneficio & vxori, quia non bene conueniunt c. diuersis,de cleri.coniug.Cap.

clericus in sacris constitutus vxorem ducens, non intelligitur ipso iure priuatus beneficio sed venit priuãdus per sententiam,sicut voluit gl.c. 1.de clerici coniugat.quod ideò receptum est, quia matrimonium non tenet, quod secus est in clerico in minoribus sacris constituto,quia ex quo in sacris constitutus non obligatur vxori poterit inseruire beneficio. vt voluit D.Ant.& Imola.d.c. 1.quam opinionem licet communem & tutiorem, & de qua in iudicando & consulendo in praxim recedi non debeat,ibidem n.62.dicat Bened.Cap. contrarium tamen quod clericus in sacris constitutus, perinde atque is q minoribus constitutus est contrahendo nuptias ipso iure perdat beneficium,veriorẽ asserit sicut d.ca. 1.tenet Petr.de Perus.& post eum D.Nic.& gl.ibidem argumẽto eorum, quæ notantur in c.ex transmissa. de renunciat.& c. 1.de apostil.& per Bar Brixi.c.quanto,de translatio.prælat.Cap.

Clericus coniugatus debet ferre tonsuram,si est beneficiatus,vti à contrario sensu colligitur ex c. Ioannes de cle. coniugat.sin minus non poterit cogi vt tonsuram deferat, nisi in contrarium staret consuetudo secun.Io.And.d.c.cũ Ioannes, cum quo cæteros Doc.communiter & passim transire refert Bened.Cap.reg.97.n.66.

Clericus coniugatus deferens habitum & tonsuram, licet regulariter gaudeat priuilegio fori tam in criminalibus quã ciuilibus, c.si quis suadente Diabolo, 17.q.4.& non aliis priuilegiis,vt patet ex c.vnico.de cle.coniugat.li.6.id tamen inter alia fallit si clericus diu sine habitu ac tonsura incessisset, ac longo post tempore habitum & tonsuram reassumpsisset sicuti Paduæ in quadam disputatione decisum refert Bened. ibid.n.96.iuxta no.in c.fi.de vita & honestate cler.& Io. Monach.d.c.vnico, & notat, in clem. 1.eo.ti.de vita & honestate clericorum quod tamẽ ibidem Doctoribus communiter displicuisse asserit,vtcunque æquum videatur,ne priuetur quis nisi perseueret argumento eorum quæ notat in c. clericus si tonsuram.de vita & honestate clericorum,secũdum Io.And. c.Ioannes.de cler.coniugat. Bened.Cap.

Clericus in bonis patrimonialibus non gaudet priuilegio ecclesiæ,nisi in casibus à iure expressis,vt concludunt oẽs Canonistæ communiter in c.fi.de foro competen.Deci.in c.Episcopus.n. 19.de præb.& dignita. & in C.cum. M.de constitu. illustris D. Restaurus Perusinus præceptor meus in tract. de Imperatores,q. 101.& Balb. in tract.de præscr. par. 5.q. 5.n.2. vbi scribit istam esse communem. Gl.verò in d.c. Episcopus. in verb.subsidium.inclinauit in contrariam partem. & Ripa post alios citatos per eum in responsis tit. de legibus, & longa consuetudine c.2.num tamẽ quicquid Doct. præcitati sua dcant contra communem,ob hoc difficile, imò impossibile foret contra eam in actu practico obtinere. F.Viuius.

Clericus seu prælatus beneficiatus habens administrationem de beneficii fructibus,vel aliis rebus ex fructibus,ecclesiæ,vel intuitu ipsius ecclesiæ acquisitis non potest testando disponere,quia in vita vsufructuario,& in morte vsuario cõparatur secundum gl.in c.præsenti,in verb.reseruari de off.ordina.lib.6.Bal.cons.80.ad euidentiam li. 5.Cardinalem.cons. 110.tria sunt.& in c.fi.vbi etiam Barbat.de pec.cle.& alij plures citati per Bellonum cons.3.n.2.vbi scribit istam esse communem opinionem:Contrariam verò sententiam videlicet, ꝙ clericus decedens possit transmittere suæ præbẽdæ fructus ad hæredes suos: & eam asseuerat esse cõmunem etiam & nõ fideliter iudicio meo.Antonius Corsetus ĩ singula. in verbo. clericus.Imò nota,secundũ veriorem Doctorũ opinionẽ, ꝙ procedit prædicta communis negatiua, etiam si clericꝰ simpliciter beneficium sine administratione habeat vt cõcludit Abb.in repetit.c.cum esses.de testamentis.& Geminianus in d.c.præsenti,& nonnulli alij relati per Barbat.in d.c.fi. Rationabilis quippe est hæc sententia,qñ clericus ex reditibus sui beneficij ecclesiastici,vltra honestũ victũ & vestitũ.sibi quicquam attribuere nõ potest.c.Episcopus, 12.q. 1.quicquid superest,erogandũ est in alimoniam pauperũ.c. qñ qcquid.46. q. 1.& c.aurum.xj.q.2.& si ex ecclesiæ fructibus clericus ipse sibi,vel suis prædium emerit,hoc ad ecclesiam pertinet,& ab illa,vt domina,poterit vendicari, secundum gl.in can.apostolicos,in verbo cõstruxisse. 12.q.2.& Doct.in c.inquirendum. de pœ.cle.Sed contrariam partem ꝙ clericus simpliciter beneficiatus, tam in vita q̃ etiam in morte æquiparetur vsufructuario & vtroque tempore faciat fructus suos,sentit gl.&omnes in d.c.præsenti,& istam gl.ponit esse communem Imo. in c.peruenit extrà, de fideiuss. & Bellonus in præcitato ꝙs.3. n.6.cum aliis citatis per eum,& illam sequendã suademus totis viribus in decisiuis,tanquam verissimam,& per consuetudinem generalem approbatam. Dicta autem prima communis negatiua ita enucleata interpretatur & limitatur non habere locum vbicunque clericus impetraret à summo Pontifice priuilegium testandi,ac de huiusmodi rebus disponendi, ꝙ Papa ex causa concedere potest, cùm ad ipsum vniuersarũ ecclesiarum plena dispositio pertineat.c.licet.de præb.libr.6. clem. 1.vt lite pendẽte.vt per Abb.in d.c.cùm esses,Alex.Iaf. in l.& militibus.C.de testam.milita.Alex.ꝙs.15.vol.2.& Soc. cons. 11.præsens ꝙsultatio.& est cõis opinio, vt dicit Dec.ꝙs. 147.quæritur de expensis, idemq;,secundum Doct.cõgestos per Iaf.in auth.ingressi.C.de sacrosc.eccle.& hoc de plano procedit,qñ Papa moueretur ex iusta causa ad ꝙcedendum clerico testandi facultatem, secundum Abb.in d.c.cùm esses.quẽ sequitur Fel.in c.ꝙstitutus.de reser.& Barb. in c.cũ in officiis. de testa.in antiq.cũ aliis relatis per eum ibi.Iusta causa esset,si clericus suis pauperibꝰ ꝙsanguineis subuenire vellet:nã ideo bona ecclesiarum cõparata sunt,vt ex eorum fructibus pauperum inopiæ succurratur, c.videntes. 12.q. 1.& faciunt notata per Abb.in c. 1.de cohab.clericorum & mulierum.Interpretatur postremò dicta cõis non procedere qñ consuetudo reperiretur in ꝙtrarium,quia clerici vigore huiusmodi ꝙsuetudinis

Universidad de Deusto Biblioteca

tudinis disponere ac testari possunt de fructibus suorum beneficiorum,secundum omnes Doct.precitatos indifferenter Gemin.ac cæteros in dicto ca.fi.de off.ord.& istam opinionem asseuerat esse communē vltra allegatos scriben.Bellon. in dicto.cons.3.n. 10.& 12. F.Viuius.

Clericus licet regulariter non possit deseruire per vicarium in beneficio,siue sit ecclesia parochialis iuxta c.extirpãdæ.§.quia vnus de præb.siue sit personatus siue dignitas.c.ex parte.de cle.nõ resident.siue sit præbenda,iuxta c.pe.e.ti.siue aliud quoduis beneficium,etiam 20.solidorum vt in c.quærente.e.ti gl.& Io.And.post Host.d.ca.extirpandæ.§.quia vero.id tamen inter alia fallit, si consuetudo vel constitutio ecclesiæ ferat, vt quis per vicarium possit deseruire, ita deseruiendo beneficium,& eius fructus in absentia percipere possit,prout tenent Alan. & Goffrid.in ca. quia nonnulli de cle. non resident.vt post Inn.Io.And.d.c.extirpandę.§.quia verò. & ita communiter teneri refert Bened.Capr.reg.92.n.29.qd est verum, modò vicario ex fructibus tãtum relinquatur, vt inde se sustentare possit,alias non valeret,iuxta ca. 1.& fin.de consuetudine.

Clericus licet ex consuetudine vel constitutione ecclesiæ, etiam non deseruiendo per vicarium fructus in absentia ex beneficiis residentiam non exigentibus percipere possit iux. no.in c.cùm omnes. de constit.ex beneficiis tamē residētiam exigentibus, si idem sine iusta causa consuetudine,vel constitutione induceretur, non valeret, tanquam irrationabilis & ecclesiæ onerosa,iuxta no.in C.& ff.de consuetud.& not.per Host.in d.c.cùm omnes & communiter teneri ibidem d.reg. 92.n.31.refert idem Bened.Cap.

clericus repertus coitum habere cum sponsa alicuius, potest impunè percuti. vt est communis opinio.Soarez ver.clericos,n.136. Bonacoss.

clericus propter defloratam virginem potest deponi,vt est communis opinio de qua D.Hierony. à Monte in suis quæstionibus variis.n.38. Bonacoss.

clerici possunt inducere consuetudinem contra canones. vt est communis regula, de qua Rochus de Curte in tracta. de consuetudine,n.115. Bonacoss.

clericus etiam simplicis tonsuræ non potest conueniri in ciuilibus,neque ī criminalibus coram laico,etiam Principe, etiam si non incedat in habitu.vt est communis opin.de qua Plotus inter cons.criminalia diuersorum per D.Zidetum.ꝑs. 109.n.26.lib.1.limita,prout in Consilio Tridentino.lib.4.c. vnico.de priuilegio clericorum. Bonacoss.

clericus homicida,non est ipso facto priuatus titulo beneficij,nec perdit ipso iure beneficium, sed venit priuandus per sententiam Com.Anan.in c.inquisitionis.n.3.de accusat.Cor set.in suis singularibus in verb.sententia.ver.clericus Diaz.in pract.crim.canonic.c.88.refert Clar.lib.5.§.homicid.vers.de iure. P.Fichard.

clericus potest etiam capi à familia iudicis secularis, non vt puniatur,sed vt iudici ecclesiastico tradat. Com.dicit Feli. in c.si verò n.4.de sen.excom.Imò potest etiam à quocũque laico capi,in flagranti crimine,communem dicit Aret.in c.cũ nõ ab homine,de iudiciis.Clar.d.§.fi.q.28.ver.si verò.P.Fich.

clericus non potest renunciare exceptioni,quod nõ teneatur comparere coram iudice seculari in criminalibus. Com. doct.opi.esse in c.si diligenti,de foro compe.attestatur Boer. super consuet. Biturcen. Clar.d.§.fi.q.36.ver.secundo infert. Et hæc exceptio tantæ est efficaciæ,vt etiam à se proponatur, ita vt clericus per iudicē secularem citatus nõ teneatur comparere, vt exceptionem illam alleget. Com. dicit Fel.in c.veniens, de accusat. Intellige, nisi in citatione talis causa exprimeretur propter quam tenererur coram iudice laico comparere,vt qa esset Vasallus &c.Clarus d.q.36.ver.est aũt.P.Fich.

CLERICVS.

Summaria.

Clericum vel Ecclesiam teneri ad collectas soluendas ratione possessionis æstimatæ & registratæ in libro communitatis,quæ ad clericum,vel ecclesiam peruenit, quocunque titulo.q.1.

Si statuto caueretur omnia prædia alicuius territorij debere tributaria esse, vt.s.annuatim soluãt certum quid communitati,clericos non teneri:contra sententiam Bartoli.q.2.

Clericos ī periculo imminentis belli,teneri ꝓtribuere.q.3.

Clericum non deponi propter fornicationem.q.4.

Propter stuprum,& adulterium,deponi clericum.q.5.

clericum deponẽtem falsum corã iudice seculari,nõ posse puniri ab illo iudice,sed remittendum ad suum iudicem.q.6.

clericum in causa ciuili posse recõueniri corã seculari.q.7.

QVAESTIO I.

QVAERO,iuris est,ꝙ clerici & psonæ ecclesiasticæ sint immunes à muneribus personalibus,nec tenẽtur soluere collectas.c.non minus.de immu.eccle.An clericus vel ecclesia teneatur ad collectas soluendas ratione possessionis, æstimatæ & registratæ in libro communitatis, quæ ad clericum vel ecclesiam peruenit quocũque titulo?Respon.Spec.in tr.de cle. coniug.in 11.ver. alij dicunt, tenet,ꝙ clericus vel ecclesia tenetur soluere collectas per laicos imponendas,sicut sui antecessores,eam tenet Guido Papæ decis.79.Lucas de Pẽna.l.fi. C.de exact.trib.lib.x.Contrariam tñ opinionẽ dicit esse communem Remigius de Connij,ītract.de charit.subs.pag.246.

QVAESTIO II.

QVAERO,Quid si esset statutum,ꝙ omnia prædia alicuius territorij sunt tributaria, vt.s.annuatim soluant certum quid communitati?Resp.Bart.l.rescriptum.§.fi.ff.de muneribus& honoribus.n.5.tenet,ꝙ tñc clerici teneantur,quem sequitur ibi Alex.in addit. hãc opinionem tenet.Bald.l.fi.C. sine cẽsu. n.7.& ꝑs.280.vol.1.Ancha.c.1.de immu.eccle.li.6.Dec.cum Doct.per eũ relatis.c.eccle.sanctæ Mariæ.n.214.de ꝓpri.Mauri.in Rub.l.vni.pag.57.C.de mulie.lib.10.Cõtrariam opinionem tenet Iac.Butr.Auth.itẽ nulla.C.de episc.& clc.Hãc opinionẽ dicit esse cõem Fel.d.c. eccl.sanct. Mariæ.n.76. tenet dicit esse cõem Ias.d.l.placet.2.lect.n.21.C.d sacrosc.eccl hãc dr esse veriorẽ opinionẽ Bald.d.ꝑs.280.& Bart.opinionẽ esse falsum dicit d.l.placet.Eam tenet Abb.n.13. & Io.de Imol. n.16.ver.an autem.c.fi.de vita & honest.cler.

QVAESTIO III.

Sed quæro,quid ratione imminentis belli?Respon. Nicol. Bello.in cons.1.n.1.tenet,ꝙ teneantur contribuere per c.peruenit,de immunit.eccl.Ita tenet etiam Chassa.ꝑs.64.n.2.Mathæ.de Afflict.c.1.§.fi.de capita qui cur.vend.Io.Mauri.d.l.vni.pag.63.Paul.Paris.cons.178.n.14,& 17.vol.1.Carol.Ruin. cõs.219.vol.1.n.12. Hanc dicit esse communem opinionem Curt.iunior cons.61.nu.14.

QVAESTIO IIII.

QVAERO,an clericus deponitur ,ppter fornicationẽ,aut ꝓcubinatum? Resp.Io.de Imol.c.vt clericorũ mores de vita & honest.cler.tenet,ꝙ nõ,quem sequuntur ibi Doct.Corset. sing. incip.fornicatio. Hanc opinionẽ dicit esse communem Bernar.de Luc.in pract.c.72.Eandem opinionem communẽ dicit Bemon tract.de pub.ꝓcub. pag.251.nu.10.Eandem dicit communem post Doct.Fel.c,at si clerici.nu.8.de iudic.

QVAESTIO V.

Sed quæro,Quid si clericus fornicatus cum virgine vel nupta?Respon.Gl.[illegible].in c.lator.2.q.7.tenet,ꝙ tunc deponatur ,ppter stuprum & adulterium, quam ibi sequũtur Archidiac. & Doct. Hanc dicit esse communem opinionem Pau. Crillan. tract.de pœn.q.7.n.2. Eandem dicit communem Bernard.de Luc.in pract.crim.c.99.

QVAESTIO VI.

QVAERO,Clericus deposuit falsum coram iudice secularis.qualiter debeat procedi ꝺ cum per iudicem secularem?Respon.In hoc dubio varię sunt opiniones.Prima opinio est gl. in l.nullum.C.de testib.vbi tenet,ꝙ iudex laicus potest imponere pœnam clerico falsum deponenti coram se. Eam opinet & sequitur Cy.Bal.& Sali.ibi.Secunda opinio est,Fred.de Sen.in cons.93.incip. factum tale est, ꝙ videlicet iudex secularis nõ ad accusationem partis,sed extraordinariè ex officio in pecunia possit punire clericum, aliàs debet remittere ad episcopum suum. Hanc opinionem tanquam æquiorem dicit tenẽdam esse Pe.de Anch.reg.ea quæ 21.q.1. Eandem opinionem tenet Augustl.quoties.C.de iudi.& in l.si vacãtia. C.de bon.vacant.Tertia opinio fuit Host.ꝙ videlicet d.l.nullum.non extẽdatur ad clericos,& sic ꝙ iudex laicus nec incidenter nec principaliter possit punire testem clericum deponẽtem falsum coram se. Hanc opinionem sequit Ant.de Bu. Inn.And.in c.verum.de foro compe.Io.And.c.at si clerici.de iudi.Canonistæ in c.dilectus filius.de pœn.c.2.de crim.falsi.Et ita tenent ibi communiter omnes,vt dicit Matth.de Affli.in decis. Neapol.230.n.2.Eam quoq; tenet Archid.c.presbiter. q.6.Pe.de Anch.l.quoties.C.de iudi.Et sequitur Bart.l.diuus. ff.de fals.Ang.in tract.malefi. verbo, falsario.ibi Aug. Arimi. in addi.vbi dicit ab opinione Bar.in iudicando non esse recedendum,quia est magis secura,quò ad conscientiam.

QVAESTIO VII.

QVAERO, an clericus in causa ciuili,possit recõueniri corã iudice seculari? Resp.Gl.c.1,verb.super suis.de mut. per.tenet ꝙ sic.Et probatur per gl.in c.at si cleri.verb.non tenet.de iudi.Et ibi tenet eam Phil. Dec.n.25. Eam dicit esse commu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem Iac.ẽ S.Geor.l.2.§.sed si agat.n.4.ff.ẽ iud.Michael.Graf.

Clericus vel prælatus,licet ex probabili ac iusta causa se regulariter absentare nõ debeat,iux.no.in c. relatum. & c.inter quatuor,de cle.non residente,prout voluit in d.c.ex tuæ.c.ti. Inno.& Host. tñ inter alia fallit, si se absentaret ex iusta causa cum licentia superioris,etiã inferioris episcopo prout notat. d.c.relatum.& ibid.Inn.Host.& Io. And.& gl.in c. cum ex eo. de elect.lib,6.& no.d. ca.inter quatuor.& ita communiter teneri refert.reg.91.nu.11.idem Bened.Cap.

clericus absens à beneficio sine causa,vel ex causa sine licẽtia superioris,vel cum licẽtia finita cum causa,absque requisitione,ac monitione regulariter priuari beneficio nõ debet, prout voluit Inn. & Gasp.de Calder.in c.ex tuæ.de cle. nõ resid.& ita communiter teneri refert.regul.90.n.29.idẽ Capra, quod licet fallat. in monito tẽpore licẽtiæ redire sub pœna priuationis,iuxta no.in c.ex parte.eo.ti.secundum Imol.in d. c.ex tuæ.id tamen limitatur nõ solũ in parato,sed iusta ex causa impedito redire vt sentiũt Host.& Io.And.in c.clericos,de præb. sed etiam si in loco beneficij superueniret pestis, quia quantumcunq; absens monitus redire ad residentiam non tenetur,vt videntur.d.c.clericos.velle,Host.& Io. And.accedit quid quod not.Barth.in l.sed sciendum. ff. ad Trebellia.& ita communiter teneri refert,ibidem n.22.Cap.quod verum est,nisi ecclesia, pateretur ob defectum ministrorum,defectũ cultus, quoniam ob defectum talem reuocari potest licentia ex iusta causa concessa quo casu si monitus non redeat,priuari potest beneficio. Bened.Cap.

clericus absens, quando scitur vbi est, si potest commodè requiri seu citari,erit personaliter citandus,siue requirendus etiam si sit extra prouinciã.c.ex parte.de cle.nõ residẽt.prout voluit in c.ex tuæ.c.ti.Inn.Calde.Floria. & communiter tenetur vt refert reg.91.n.28.Bened.p no.in c.Roma. de for.cõp. §.cõtrahens.lib.6.& ipsa requisitione commodum tẽpus erit assignandum, secũdum loci distantiam & personæ qualitatẽ d.c.ex parte & c.inter quatuor.de cle.nõ resid. Sin autem cõmodè,requiri aut citari non potest,quum sit vltra mare,per inde citabitur atque is qui ignoratur vbi sit , puta tribus edictis prout patet. d.c. ex tuæ.nec sufficiet vnũ peremptorium pro omnibus,nam licet Citatio per edictum regulariter permissa nõ sit nisi ĩ casibus,specialiter à iure expressis prout notatur in clem. 1.de iudi. tamẽ in his casibus quibus ꝓmittitur Citatio per edictum debet esse trina pinde atque illa quæ fit ad domũ,iuxta no.ĩ gl.23.q.4.c.de illicita.&l.tres denũciationes.C.qũo & qñ Iudex.quia nec hoc casu sufficiet vnica peremptoria, sicut etiam vnica nõ sufficit vbicunq; à iure requiritur trina ꝑ edictum,prout voluit D.Ant.Per.de perus.& D. Nico.d.c ex tuæ & Io.And.in addit ad Spec.tit. de cle.nõ residẽte,in 3.q.& ita communiter teneri refert Bened.ibid.n.33. quod secũdum Imol.d.c.ex tuę.maximè procedit qñ Citatio illa fieret ad finem pœnæ imponendæ,iuxta gl.notab.& sing. in clem. 1.honest.cle.cui accedit tex.& gl.c.1.de milite & vasallo qui cõtumax est,in vsibus feud.id tñ fallit qñ Iudex secularis clericum ad contributionem debitã cogeret post vnicã monitionem,quia incurreret excommunicationem,vt communiter teneri refert Benedictus Capra.regul.96.n.8.

Clericus absens reuocatus, licet propter contumaciam in non residendo,beneficiis residentiam nõ exigentibus priuari nõ possit,nec in talibus locum habeat, c.ex tuæ.de clericis nõ residẽtibus,tñ si cum ipsa absentia cõcurrat vagatio,potest talibus beneficiis propter delictum vagationis priuari.7. q.1.c.nõ oportet,prout voluit Inn.&Io.And.d.c.ex tuę.&ita communiter teneri refert reg.91.n.45.quod contra clericos ac beneficiatos,vagantes per totum mundum est notand.secundum Imol.d.c.ex tuæ. Bened.Cap.

Clericus fornicans cum soluta nõ dicitur sacrilegium,vel adulterium.cõmisisse vt Clar.in §.fornicatio.ver.sed simplex fornicatio. Bonac.

clericum se defendẽdo percutiens nõ incidit in excommunicationem.etiam si se defendẽdo modum excedat. vt est cõmunis opi.Clar.in d.§.homicidium.ver.præterea. Bonacoss.

clericum in adulterio cum filia nupta pater deprehendens, percutere potest,vt est communis opi. Bermon.de concubinis,n.5.fol.267.in fi. Bonacoss.

clerici debẽt omnino se abstinere à negotiationibus,vt est communis opinio.Clar.q.36.ver.hæc verò. Bonacoss.

clerici licèt tẽpore interdicti possint sepeliri,extrema tamẽ vnctio eis non administratur.Panor.in c.quod in te.de pœnit.& remiss.communem dicit. Bonacoss.

clericis potest imponere pœnam pecuniariam Episcopus, vt est communis opi.Clar.q.80.ver.in hac. Bonacoss.

Clericus debet remitti à laico ad suum forũ sine aliquo decore,aut ignominia,&ista ẽ iustior & honestior ꝓsuetudo. Clar.d.q.36.ver.quæro quomodo.idem est ĩ muliere aliqua, quæ commisit fornicationem cũ ipso clerico. Marsilius sing. 180.Amplia etiam ꝙ fuerit à iudice laico in cõtumaciam bãnitus, & postea captus, quia debet remitti clericus ad forum suum.Paul.de Cast.in l.statuimus.C.de episcopis & cler. Laicus tamẽ potest pecuniariter punire clericum turbãtem eius iurisdictionem,& impediẽtem.Paul.de Cast.in l.addictos.C. de episco.audien.Et nõ tenetur iudex ecclesiasticus stare processui iudicis laici remittentis, tãquàm à iudice incompetẽti facto.vt est communis opinio.Clar.d.q.36.ver. vltimò quæro.vide tamen Ang.in auth.de sanctiss.Epis.§.si verò. & licèt instantia causæ criminalis duret biennio. l. properandum in prin.C. de iudi.tamen quando causa est cum clerico, non durat,nisi duobus mẽsibus.ita dicit Ang.in Auth.vt clerici ad ꝓprios epis.in fi.vide Soarez.vers.clericus.n.122. Bonacoss.

Clericus vel prælatus si habuerit administrationem in vita æquiparatur vsufructuario,ĩ morte verò vsuario,ideò de fructibus beneficij nihil disponere potest.Si autem fuerit simpliciter beneficiatus,& vtroq; tẽpore,in vita & in morte æquiparatur vsufructuario,quo ad faciẽdos fructus suos.Hanc distinctionem refert gl.in verb.reseruari.in c. præsenti prohibemus.quod est fi.de off.ord. in 6.camq; per generalem cõsuetudinẽ vbique approbatam esse circa fi.gl.additur. Cuius distinctionẽ multi Doct.referente Io.de Imo.in c.fi.n.8.cũ seq. extrà,de pecul.clerico.& in c.peruenit.n.31.ext.de fideiuss.tãquam sententiam communem approbarunt.Ita quoque cõsulẽdo scribunt magnę authoritatis viri Per.Phil.Corn.in ꝓs. 314.n.2.vol.3.cons.& Nico. Bello.in cons.3.n.6.Licet multi alij de hac communi sententia dubitare videãtur,vt manifestè apparet ex Commen.D.Panor.ĩ d.c.fi.n.5.extrà,de pecul. clerico.& ĩ c.cùm esses.n.21.ver.secũdò principaliter quęro, extrà,de testam.& vlt.volu. De quo art.satis quoque eruditè disputat Stephan.Bertr.in ꝓs.296.in vol.3.par.2.kirchouius.

clericus non potest esse procurator laici coram iudice laico, quando est generaliter constitutus: secus si specialiter ad aliquam causam,no.Inn.singulariter in c.1.ad fi.extrà de obl. ad ratio.quod communiter sequuntur Canoni.in c.per venerabilem.extrà qui fil.sint legiti. Balb.decis.112.

clericum citatum coram non se comparẽtem nõ potest iudex secularis in expen.tãquam cõtumacem cõdemnare,secũdum Spe.ĩ tit.de cita.§.1.ver.sed pone quod iudex. Alb.Bald. & communiter doct.in l.2. ff.si quis in ius voca. nõ ierit.per c.at si clerici.ext.de iudi.& c.si diligenti.ext.de for.comp. & ibi Io.And.& Panor.licet cõtrarium sentiat gl.in c.conuenior. 23.q.8.in l.nullum.C.de resti. Balb.decis.153.

clericus datus fideiussor coram iudice tẽporali, nõ potest priuilegio fori renũciare,vt possit coram eo cõueniri,secundùm Ang.in l.1.ff.si quis in ius voc.nõ ierit. per c.si diligenti. extr.de foro compet.& c.significantibus.ext.de offi.deleg.& allegat idem tenere Inn.ibi,faciunt tradita per Spe. in titu.de compe.iudi.adi.§.1.ver.in clericis autem. & vers. vtrũ autem clericus. Balb.decis.269.

clericus à summo Pontifice impetrare priuilegium testandi,& disponẽdi de reb.& reditibus ecclesiæ, potest. cùm hoc Papa ex causa concedere possit: quia ad illum ecclesiarum, personatuum, dignitatum aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum plenaria dispositio pertinere noscitur. c.licet.de præb.lib.6.Cle.1.vt lite pendẽre iunctis legib.l. si quando.C. de inof.testa.l.si mutus.ff.de testa.Marian.Soc. Sen.in cõs.13. per totum cons.in 1.vol.Alex.de Imo.in cõs.15.lib.2. & in l. & militibus.C.de testam.mili.Et hanc Doct.communem sententiam esse Dec.in cons.157.& Io.Dilect.in tract.de arte testan.tit.1.de his qui non habent testamenti fact.cautel.3.numero 3. quam conclusionem Dec. & Dilectus latiùs explicarunt. kirchouius.

clericus per simplicem fornicationem non deponitur.Fel. in c.at si clerici.nu.8.de iudi.communem dicit. Bonacoss.

clericus parnæ parochiæ potest diffamari.Panor.in c.inquisitionis.§.fi.in gl.de accusa.communem dicit. Bonacoss.

clericus potest capi à priuato fauore Reipublicæ.Fel.in c.si verò.de sentẽtia excommunica.communem dicit. Bonac.

clericus suspectus de fuga in delictis potest capi, vt episcopo suo tradatur sine metu excommunicationis.Episcopo ratum habente verè vel fictè.D.m. Alciat.in c.cum non ab homine. nu.94.de iudi. Bonacoss.

clericus fugitiuus potest capi per creditorem etiam laicũ, absque mandato.D.m.Alcia.in dicto c.cum non ab homine. de iudi.communem dicit. Bonacoss.

clericus

Universidad de Deusto Biblioteca

Clericus degradatus realiter potest puniri à iudice laico, etiam absque aliqua traditione. D.m. Alciat. in c. cū nō ab homine. nu. 108. de iudi. communem dicit Soarez ver. clericus. nu. 121. Bonacoss.

clericus torqueri non potest, stante dicto vnius testis, licèt omni exceptione maioris, & de maleficio deponētis, nisi precedente infamia, vt est communis opi. Bossi. de indiciis. n. 35. Fel. in c. de hoc. n. 2. de simonia. Bonacoss.

clericus citatus coram laico an teneatur comparere? vide Bald. in l generaliter. col. 1. C. de episco. & cle. Bart. in l. 2. ff. de appel. recip. & consil. 225. & vide quæ idem scribit in l. si quis ex aliena. ff. de iudi. Ab. & Dec. in c. ex duobus. extra de appel. Et q̄ tex. in d. l. si quis ex aliena, non habeat locum in clerico qui citatus non tenetur comparere: & si compareat agitando processum, & dicat se clericum, non poterit cōdemnari in expensis ex eo q̄ distulerit allegare priuilegium. c. exceptionē. extra de except. sed debet remitti ad iudicem ecclesiasticū absque expensarum condemnatione. Dec. consil. 241. Adde q̄ clericus citari potest coram iudice laico cum clausula, si tua putauerit interesse. Bald. & Ias. in l. testamenta. C. de testa. Dec. cons. 187. col. 3. Verum Dux Sabaudiæ habet indultum à summis Pontificib. vt clerici non incedentes in habitu & tonsura non gaudeant priuilegio. & hoc de simplicib. clericis. Put.

clericus non vtatur priuilegio pro bonis patrimonialib, nisi in casibus tantum à iure expressis, secundum communem per Bursat. cons. 93. n. 46. lib. 1.

clerici & ecclesia exempti sunt à laicorum iurisdictione de iure diuino, secundum magis communem per Bursat. cons. 41. n. 2. lib. 1. post Alciat. in c. cum non ab homine. in prin. de iudi. Triplex enim priuilegium est clericorum: quorum duo personam, tertium verò immunitatis res respicit. de quib. per gl. in cap. vnic. verb. priuilegio clericali. de bigam. in 6. quorum priuilegiorum tertium est adeo à legib. & canonib. ampliatum, vt nec clerici, nec eorum possessiōes etiam patrimoniales, vel earum fructus grauari per laicos possunt, etiam si immineat communis vtilitas & necessitas, quādiu facultates laicorum ad onera sufficiunt. Quam cōclus. declara vt latius per eundem Burs. d. cons. 42. n. 3. & aliis seq. & cons. 16. n. 23. eod. lib. Vinculum iniectum ante clericatum operatur, vt clericus ligetur statutis laicorum: secus si iniiciatur post, secundum communem per Bursat. cons. 93. n. 39. & 40. lib. 1.

clerici & eorum coloni sunt immunes à munerib. personalib. & aliis secundum communem per Burs. cons. 25. n. 1. li. 1.

clericus agnatus excludit fœminam propter statutū exclusiuum fœminarum stantib. masculis, ex magis communi per Bursat. cons. 93. n. 27. lib. 1. vbi n. 44. dicit q̄ clericus secundo genitus ligatur statuto laicorum, licet sit factus clericus post statutum. secundum magis communem per Bursat. ibi. & n. 29. q̄ clericus vtens statuto laicorum ad sui fauorem, & eodem contra se vti debet.

clericus admittitur ad feudum concessum pro se, & quibus dederit, secundum communem per Bursat. cons. 4. nu. 4. libr. 1. quam concluf. procedere dicit, etiam quòd in inuestitura iuramentum fidelitatis adesset.

clericus monachus, vel monasterium ad feudū fœmineū admittitur: quia per substitutum seruit. secūdum cōmunem, licet regulariter ad feuda nō admittatur, ex magis communi doct. sententia, per Burs. cons. 63. n. 24. lib. 1. Osasc. decis. 27.

clericus effectus post delictum, & causam motam forsan per iudicem secularem quomodo possit euadere. vide doct. in l. cum quædam puella. in prin. ff. de iurisd. om. iudi. vbi Ias. dat cautelam, q̄ talis proponat q̄ fecerat votum clericatus, seu intrandi religionem ante delictū, vt cùm stari debeat suo iuramento in hoc, euadat pœnam mortis, vt ibi per eum. cui adde Castr. in l. si quis apud §. si plures. ff. iudic. sol. Abb. cons. 85. lib. 1. vbi dicit secus esse si fuit præuentus. de quo principali articulo de clerico, & aliis simul priuilegiatis, vide quæ scribit Bart. in l. 1. ff. de pœnis. vbi doct. I apostil. plura no. An autem possit gaudere statuto inducente præscriptionem, si inde effectus fuit clericus? vide Gemin. in c. 2. de except. in 6. Alberic. in l. fi. ff. de re milit. & in l. milites agrum. e. tit. Put.

clericus secularis dimittens habitum, si est beneficiatus, dicitur apostata, si verò non est beneficiatus, nō dicit apostare, sed relinque habitum. Com. attestatur Anan. in c. tuæ. n. 11. de apost. Clar. d. §. fi. q. 78. ver. apostata. in fi. P. Fichard.

clericus factus post commissum aliquod delictum si absq; fraude suscepit ordinem ecclesiasticum, liberatur & eximitur prorsus à iurisdictione iudicis laici & relinqui debet puniri [illegible] iudici ecclesiastico. frequentiori Doct. calculo recepta opinionem ait Plaza lib. 1. delict. c. 35. n. 1. Si autem ordinem in fraudem assumpsisset, vt se eximeret à iurisdictione iudicis laici, tunc non liberatur, sed potest contra eum per iudicem laicum procedi. Communem dicit Imol. cons. 119. n. 1. Didac. pract. q. 32. n. 4. verf. secūda concl. Plaz. in loco allega. nu. 1. Benè verum est quòd hoc casu non poterit puniri corporaliter à iudice laico, sed tantùm in cōfiscatione bonorum, aut pœna pecuniaria, & sic remanet subditus ratione causæ & bonorum, non autem respectu personæ, & ita communiter teneri dicit Aufrer. in d. clem. 1. in reg. 1. n. 19. de of. ord. quem refert Dida. in d. q. 32. n. 4. verf. 3. concl. & Numius, de los Corrigidores. ver. imò fortius. Plaza ī d. c. 35. n. 3. bos. in tit. de pœnis. n. 38. pract. Conradi. ver. vltimo fallit. Iudices tamen seculares hanc opinionem nō obseruant. Refert Clar. d. §. fi. q. 36. ver. Sæpenumero. P. Fichard.

clericus & laicus si simul committant idem delictum, tūc ne causæ continentia diuidatur, etiam laicus mittendus est ad iudicem ecclesiasticum cum clerico correo. Communem opinionem dicit Gomes. in c. 1. n. 47. in fi. de reseri. in 6. Bos. in tit. de foro compet. n. 116. in fi. Sed hoc in practica nō seruari dicit Igneus in l. 1. §. si quis in villa. n. 27. ff. ad Syll. idem attestatur. Rebuff. in repet. auct. habita priuileg. 106. & Ant. Gomes. ca. 10. delictorum. n. 6. in fi. & plures alij quos refert Dida. pract. q. 34. num. 1. in fi. & ab hac communi obseruantia non esse recedendum, ait Clar. d. quæst. 36. ver. Euenit plerunque. P. Fichard.

clericus etiam si depositus sit, non tamen poterit tradi curiæ seculari, nisi sit incorrigibilis. Communem dicit Abb. in c. at si cleric. n. 37. ver. & sic resident. de iudic. Si verò sit incorrigibilis, tunc potest Iudex laicus etiam absque traditione facta illum punire. Communem dicit Alex. de Neuo cons. 59. n. 28. quinimò ibidem, nu. 30. dicit communem opinionem esse quod etiam absque degradatione possit clericum talem punire, dicens quod hanc quoque communem esse attestatur Butrius in d. c. cùm non ab homine. Clar. d. q. 36. ver. Dixi etiam. P. Fichard.

clericus qui episcopum calumniatus est, licet deponēdus, & iudici seculari tradendus sit, tamen id non aliter procedit, nisi etiam incorrigibilis sit. per gl. in fi. in c. cùm non ab homine. de iudi. communiter approbatam, vt ait Abb. in c. at si clerici. de iudi. nu. 37. Summa Syluestrina, in verb. degradatio. q. 2. Ang. quoque communem dicit, de malef. in verb. & ibi caput. n. 42. Diaz. in pract. crim. canon. c. 109. Clar. d. q. 36. verf. Hinc infertur. P. Fichard.

clericus non est degradandus nisi pro tribus criminibus, s. Hæresis, falsi commissi in literis apostolicis, & conspirationis in proprium episcopum. Communem ait Guliel. de Bened. post tertiam partem repetitionis c. Rainutius. in q. de homicid. n. 3. & seq. quem refert Foller. in pract. crim. canon. n. 23. in aliis autem quantumcunque grauibus sufficit sola depositio. adeò si etiam occidisset summum Pontificem, & paratus sit se corrigere nō debet degradari sed in perpetuos carceres detrudi, vel in monasterium. Communem dicit Boss. in tit. de for. comp. n. 136. Sed quicquid sit de iure, contrarium obseruatur in practica. Refert Clar. dicto §. fi. quæst. 36. versi. Scias etiam. P. Fichard.

clericus incedens in habitu & tonsura, non amittit priuilegium fori, quantumcunque grauia crimina committat, & illa reiteret, in eisque perseueret. communem dicit Boss. in tit. de for. comp. n. 134. Clar. d. §. fi. q. 36. ver. cæterùm. P. Fichard.

clericus licet per principem fuerit ad aliquod officium seculare admissus, & in ipso officio aliquid deliquerit, non tamen poterit à seculari iudice puniri, etiam si in minoribus tātùm ordinibus constitutus esset. communem dicit Aufrer. in cle. n. 25. de off. ordi. quem refert Dida. in pract. q. 33. n. 6. addit tamen ibidem. quòd non seruetur in practica. refert Clar. d. §. fi. q. 36. ver. Quæro pone. P. Fichard.

clericus qui à iudice suo ecclesiastico iudicat' est reus criminis læsæ maiestatis non actualiter, sed verbaliter tantū degradandus est. communem dicit Curt. Iun. cons. 159. nu. 1. Et quamuis Abbas in c. at si clerici. de iudiciis. in fi. putauerit, q̄ deinde etiam iudici seculari tradendus sit, tamen communis opinio videtur esse in contrarium, vt ait Boss. in titul. de for. comp. n. 137. & in tit. de crim. læsæ maiest. n. 86. refert Clar. d. §. fi. q. 36. ver. quæro nunquid clericus. P. Fichard.

clericus non debet propter assassinium actualiter & solenniter degradari. com. dicit Lamber. in ca. 1. q. 11. n. 88. de hæret. in 6. Dias in pract. crimin. canoni. capit. 91. quem refert Pract. Conradi. ver. 18. fallit requiritur tamen sententia declaratoria, per quam iudex pronuntiet ipsum esse assassinum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

com.dicit Pract.Carrer.n.11.Capic.decis.112.n.2.qua declaratione sic facta,nō requiritur alia sententia, per quam imponātur pœnæ solitæ,sed statim incurrit illas ipso iure & facto, ita tenere communiter docto.Alex.cons.166.n.5.lib.7.Clar, d.§.fi.q.36.ver.Sed quæro,tu scis. P.Fichard.

Clericus propter crimen Assassinij tradendus est curiæ seculari, non expectata incorrigibilitate. comm. dicit Guliel. de Bened.in q.de homicid.quam posuit post repet.c. Rainutius,quem refert Plaza li.1.delict c.19.n.26.Clar.d.§.fi.q.36. ver.quæro etiam. P.Fichard.

clericus qui sit verè incorrigibilis,potest per iudicem secularem absque vlla degradatione puniri etiam si in sacris constitutus sit. Com.attestatur Didac.pract.q.32.n.2.ver.secūdo est annotandum.Et quando clericus incorrigibilis nō potest puniri ab ecclesia,potest ipso iure comprimi à iudice seculari absque alia degradatione. com.dicit Aret.in c.cùm nō ab homine,n.39.de iudic.quem refert Diaz pract.crim. canon.cap. 131.Clar.d.§.fin.q.36.vers.Successiuè quæro.An verò super huiusmodi incorrigibilitate requiratur declaratoria?Respōdet Fel.in d.c.cùm non ab homine.de iudi.nu.10. ꝙ potestas quæ datur iudici seculari super clerico incorrigibili, non exercetur,nisi declaretur prius qualitas incorrigibilitatis, & dicit quòd communiter colligitur ex omnibus dictis doctorū, eundem refert & sequitur Diaz.in pract.crim.canon.ca.131. Bossius autem in tit.de for.com.nu.132.dicit, quòd clericus non incedens in habitu,post trinam monitionem dicatur incorrigibilis.Si verò incedat in habitu,& primò depositus,secundò excommunicatus,tertiò anathematizatus,&adhuc in contumacia perseueret, similiter dicatur incorrigibilis, qua forma seruata,dicit quòd absque alia declaratiõe efficitur soti secularis,subdens quòd ita docto.communiter teneant refert Clar.d.q.36.sed quæritur. P.Fichard.

clericus propter simplicem fornicationem nō incurrit pœnam depositionis,sed solummodò suspensionis. Communiter tenetur per gl.in c.maximus,in verb.remoueamur.81.di. & docto.communiter ī c.at si clerici.de iudi.& in specie Imola.n.11.& Fel.n.14.contrarium verò communem dicit Aret. in c. cùm non ab homine, de iudi.sed priorem veriorem esse tradit Clarus lib.5.sen.§.fornicatio.versi.sed quæro ꝙ tamen limitaretur in fornicatione quæ haberet insignem deformitatem.prout communem attestatur Menchiaca lib.3.de test. §.22.n.48.& seq. P.Fichard.

clericus fornicator notorius ipso iure ab officio suspensus est.com.dicit Abb.in c.cùm non liceat,n.4.de prescrip.refert Clarus.lib.5.sen.§.fornicatio.ver.seq.quæro,in fi. P.Fich.

clericus fornicarius non deponitur. communis est opin. Diaz.in pract.canonica. cap.72. Sed punitur iudicis arbitrio. Duen.regula 101.& no.quod clericus,cui sunt genitalia incisa,non est opus vt ea secum portet. Petr.de Baisio in tract.de Electio.c.18.in 2.par.n.2.tomo 4. Bonacosſ.

clericus adulter deponitur ab officio,& in monasterio detruditur toto tēpore vitæ suæ,vt est communis opinio.Diaz in pract.cano.c.79.Soarez ver.clericus.n.110. Bonacosſ.

clericus periurus ipso iure nō est priuatus beneficio vt est communis opinio.Diaz.in pract.cano.c. 86.sed est priuādus per sententiam Soarez ver.clericus.n.137. Bonacosſ.

clericus homicida non priuatur beneficio ipso iure, vt est communis opinio.Diaz in pract.cano.ca.88.& clericus consulens homicidam, vt fieret homicidium, efficitur irregularis.Benedict.de foro Sempro.in reperto. Fel.in vers.clericus, qui consuluit homicidium fieri, fallit multipliciter, vt ibi. Bonacossa.

clericus parricida,debet deponi & puniri,vt est communis opinio.Ber.Diaz in pract.crimin.cano.c.9. Bonacosſ.

clericus conspirator contra Episcopum,vel clericos, & iniuriam ipsis inferens è gradu suo penitus proprio abiicitur, vt est communis opinio.de qua Ber.Diaz in pract.crim.cano. c,109. Bonacossa.

clericus delinquens potest capi à laico,repertus in flagranti crimine,& tradere curiæ ecclesiasticæ, vt est communis opinio.Ber.Diaz in pract.crim.cano.c.114.Bened. de foro Sempro.in reperto.Fel.in vers.clericus criminosus.n.2.Fel.in c.cū non ab homine.n.3.de iudi.communem dicit. Quando autē capi possit canonicus ab Episcopo,qui sibi saluum conductū fecit tradit Corn.in cons.325.in 4.vol.quod est vltimum vltimorum.Soarez ver.cleticus.n.110. Bonacossa.

Clericus etiam presbyter,si est suspect⁹, potest ex causa torqueri,vt est communis opinio.Bernar.Diaz in pract.crim.canonica.c.117.Bossius de indiciis.n.103.communem dicit.& no.quod appellatione clericorum non veniunt clerici in dignitate constituti. Riminaldus nouissimus inter cons. crim. cons.105.n.34.quia qualitas alterat ipsum simplex. Canonici ergo torqueri possunt,quia canonia & canonicatus non dicitur dignitas ecclesiastica. Aemylia.cons.43.n.4. Bonacosſ.

clericus potest conuinci testibus secularibus,& si agitur ciuiliter,lata sententia,potest eius superior priuare illum beneficiis vigore illius sentētiæ,formata de nouo inquisitione,& assumpta illa sententia, tanquam incidente notorium. communis est opinio.Ber. Diaz in pract.crim.canon.c.120.laicus tamen,qui sit corpore vitiatus,& mutilo membro,nō potest esse testis contra clericum.Marsſingu.379. Bonacosſ.

clericus non debet priuari beneficio,nisi delictum sit graue, communis est opinio Bernar. Diaz in pract. crimi.canonica. c.123. Bonacosſ.

clericus incorrigibilis,qui nō potest puniri ab ecclesia,potest ipso iure comprimi à iudice seculari absque alia degradatiõe,vt est communis opinio.de qua Ber. Diaz in pract.crim. cano.c.131. Bonacosſ.

clericus in testem productus corā laico iudice falsum deponens non potest puniri ibi in illo foro,vt est communis opinio.de qua Man.in speculo.tit.de incidenti criminali.nu.4. fol.223. Bonacosſ.

clericus falsum deponens coram iudice laico,potest extra ordinariè puniri realiter,& non personaliter ex officio.vt est communis opinio.de qua Anto.de Tremolis ad pract.Bonacur.in gl.vers.sub iudicibus. fol. 44. vbi tamē dicit cognitionem ecclesiastico foro remittendam. vide Nouellum regu. 20.ad Duen. Bonacosſ.

clericus qui se fieri fecit clericum in fraudem, vt euitaret iudicium secularis, hoc sibi prodesse non habet, quominus possit conueniri coram iudice, & præsumitur in fraudem fecisse,quò ad pœnam.s.pecuniariam,non quò ad personalem, seu corporis afflictiuam,vel vt possit distringi persona,faciendo ipsum detineri,vel incarcerari. cōmunis est opinio.ꝺ qua Imola in consil. 118.per totum & in consilio 119.vbi similiter communem dicit.Aliàs tamen si est clericus, & nominatus sit à laico in iudicio,potest forum declinare,& alterare iudicium de persona in personam. Et ita de consuetudine obseruatur.vt dicit Soc.in cons.91.n.14.vbi dicit,quòd ista opinio est communiter approbata à legistis & canonistis. à qua in iudicando & consulendo non est recedendum. vol. 3. vbi etiam dicit,quòd clerici solent omnia trahere ad eorum molendinum. Bonacosſ.

clericus etiam propter homicidium qualificatum non debet priuari beneficio ipso iure, vt est communis opinio, de qua Gabriellus in cons.196.per totum. Bonacosſ.

clericus absque decenti habitu captus in tempore homicidij, non gaudet priuilegio fori, nec fit de eo remissio ad iudicem competentem, vt est communis opinio. Soarez in vers. clericus.n.105. Bonacosſ.

clericus beneficiis priuatur,si per annum stat excommunicatus,& miles efficiatur,vt est cōmunis, Soarez ver.clericus. n.116.Limita.si sit excōmunicatus pro causa ciuili, quia tunc beneficio nō potest priuari,etiam si mille annis steterit excōmunicatus.Arno.soliloquio vltimo. Bonacosſ.

Clericus testis falsus nō potest puniri à iudice laico,sed est remittendus ad suum iudicem, secundum communem per Suarez.ver.n.117. Bonacosſ.

Clericus, seu sacris initiatus, vsque adeò profanæ iurisdictioni obnoxi⁹ nō est, vt ꝯstitutiones ipsum ab illa eximētes, magis ius vetus enarrēt. quàm quidpiam noui ferāt,cōmune dicunt Card.in repetit.c.perpēdimus de sen.excom. Alc.in c. cùm non ab homine.n.2.de iudi. Viuius latè libr.1.opi.37.& qui accuratissimè de hac materia disserit cū receptis sentētiis I.Clar.in pract.§.vlt.q.36.per totā. vbi complures ampitationes,atque exceptiones ponit.Intellige autem hæc, atque illa omnia, q̄ infrà de iis,q sacris imbuūtur, vel ad sacra, quoquo modo spectāt scribo eò prorsus referri debere, quo i⁹ germanum,& fas,ac ratio dictant, quamuis enim compitalia nomina vsurpemus,& multa ad religionē pertinentia simpliciter, atq; vt vulgo inter Cæsarei, Pontificiq́; iuris cōmentatores tractantur,interseramus,tñ illorum veritatem ac probationē vel improbationē ab illis omninò hauriendam cēsemus, qui sacræ doctrinæ seriò sese à primis annis adduxerunt. E.Suar.

Clericus de bonis ab ecclesiæ reditu comparatis testamēti iure poterit disponere,si ad id à Pōtifice illi fiat copia cōe inquit Io.Dilect.de cau.testam.cau.3.vel si consuetudo illius testamento fauēs eo loci viguerit, vt cōmune affirmant Bello. cons.3.n.10.& n.12.Did.à Couar.in c.cū in officiis.n.9.de testament. vbi contrariam tamen opinionem constituit magis

comm

communem,alias autem neutiquam poterit testari de eiusce generis bonis, vt commune interpretum placitum attestantur latè ea de re agentes Iul.Clar.de testamen.q.27. vers.dixi quod clerici.Viuius lib.1.opin.41. E.Suarez.

Clericus patrimonio luculento præditus non impeditur, quo minus ab eius ecclesiæ cui seruit bonis vitæ necessaria decerpat & in suos vsus conferat,vt frequenter placitum memorat.Præpos.in cap.illi autem.12.q.1.ac latè Viuius libr.2. opi.44. E.Suarez.

clericus filiusfamilias licet testari possit,tamen de vsufructu bonorum tam aduentitiorum,quam maternorũ patri quę sito non testabitur, vt crebrò doctoribus probari testes sunt Ant.Gomez in l.48.Tauri n.7.Arius Pinel.in l.1.par.1.n.43. C de bon.mater. E.Suarez.

clericus nepotes ex filio,quem iam sacris initiatus susceperit natos non prohibetur hæredes instituere,vt receptũ ait Did. à Couarru.de sponsal.2.par.c.8.§.5.nu.14. E.Suarez.

clericus in bonis patrimonialibus non fruitur prærogatiuis ecclesiæ concessis.Præterquam in casibus à iure expressis commune inquit Balb.de præscrip.5.part.q.5.n.2.Ioan.de Amicis cons.146.n.1.Viuius lib.1.opi.40.alias & priuilegiis omnibus armatæ militiæ indultis potitur commune dicit-Iaf. in l.miles.n.11.ff.de re iud. E.Suarez.

clericus in beneficij fructibus vsufructuarius non vsurari⁹ censetur commune inquit Are.in c.ex literis.de proba.Palat. rub.in rub.de donat.inter vir.& vxo.& qui declarant Bellon. cons.3.Vi.lib.1.opi.41. E.Suarez.

clericus incœptum iudicium coram seculari iudice ab eo cui ipse successit,persequi apud eundem iudicem cogetur,vt frequenti doctorum sententia probari scripserunt Boer. dec. 69.n.32.& sequent.ac late contra Marantam,contrarium receptius asserentem,meritò inuectus Viuius. libr.2. opin.48. E.Suarez.

clericus absque detenti habitu captus homicidij tempore, nec fori priuilegio potitur,nec ad suum iudicem remittitur. commune inquit Boer.decis.63.nu.16. E.Suarez.

clericus cõcubinam habens beneficio excludendus est,& ad fructus perceptos restituendos adigendus. commune inquiunt Bellon.cons.56.late Iul.Clar.in pract.§.fornicatio.vers.& in primis: Viuius lib.2.opin.55.At si matrimonium contrahat,iure ipso labitur beneficiis.commune dogma scribunt Pet.Rauen.in compend.cler.coniug.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q. 73.ver.clericus.Quod tñ ius non erit in contrahentes sponsalia,vt commune fatur Panorm.in c.1.de cler.coniug.nec etiam in contrahentes inualidum alioquin matrimonium, vt commune attestatur Iul.Clar.vbi 3.ad finem. E.Suarez.

Clericus adulterij damnatus deponitur,ac totum vitæ tempus in monasterio degere cogitur,vt commune interpretum effatum affirmant Barnard.Diaz. & qui eum laudat Duennas regu.101.limit.2.Grillan.de diuers.crim.lib.3.q.2.n.1.& seq. & q.6.nu.51.Villalob.quem cum aliis latè refert Iul.Clar. in pract.§.adulterium.ver.sed quæro. E.Suarez.

clericus quatenus facere potest solum conueniri,& condẽnari potest. commune axioma testantur Dec. in cap. reprehensibilis.n.28.& seq.de appel.Iaf.Rip.n.7.in l.miles. ff. de re iud.& qui benè explicat Viuius lib.2.opin.45. E.Suarez.

clericus in flagranti delicto,& à publicis apparitoribus capi potest,& à priuatis,fauore reipublicæ, vt frequenter placitũ enũtiant Fel.in c.si verò.n.2.de sent.exc.Iul.Clar. in Pract. §.vlt.q.77.ver.sed hic quæro.Quin & fugitiuus clericus à creditore etiam non initiato impunè capi potest, vt commune ait Alc.in c.cum non ab homine.nu.74.de iud. E.Suarez.

clericus non sacris imbutum coram iudice seculari conueniens,intentatam ab eodem aliam litẽ corã eodem ius dicente cogitur excipere,vt commune inquiunt Fel.in c.at si clerici.nu.8.de iud.Curt.iun.in l.2.nu.48.ff.de iurisdict.om.iudic. E.Suarez.

clericus ob assassini crimen ab ordinario seculari iudice, & capi,& plecti potest.commune aiunt Bernard. Diaz. in pract. crim.c.91.lib.5.opin.163. E.Suarez.

clericus beneficiis labitur, & cùm per annum fuerit excõmunicatus,& cùm nomen militiæ dederit, vt communia testatur Iul.Cla.in pract.§.vlt.q.73.ver.item clericus.E.Suarez.

clericus in testimonio apud ordinarium secularẽ iudicem dicto falsi se obstringens, ad suum iudicem remittendus est: quippe quia ab eo populi iudice puniri nequit. cõmune fantur Marant de iudi.6.par.2.part.prin.super 12.actu.n.4.&seq. Viuius lib.2.opi.47. E.Suarez.

clericus quamuis torqueri possit,vt receptum testatur Panorm.in ca.cum in contemplatione.de reg. iur.tamen necesse est indiciis,aut cõfessioni accedat diffamatio,seu fama precedens,ac sinistra,vt commune asseuerant Dec.in c.at si clerici.n.16.de indic.Hippol.sing.55.Duennas reg.190.nu.1.Amplia & si ciuiliter contra clericum agatur.commune effantur Bernard.Diaz.in pract.ver.tortura.c.117.Viuius li.1.opi.42. Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.64.ver.sed an clerici. E.Suarez.

clericus ordine, ac loco motus,seu degradatus(vt vulgus garrit)à iudice seculari absque vlla traditione plecterur.commune scribit Alc.in cap.cum non ab homine.n.108.de iudi. E.Suarez.

clericus post patratum delictum in fraudem effectus, non euadet ordinarios seculares iudices, vt commune affirmant Bossius in pract.tit.de pœ.n.38.Viuius lib.1.opi.38.nisi ante delictum concepisset votum,idque iureiurando suo affirmauerit,vt commune proponit Viuius vbi s. quamuis id & iuri contrarium, & reipub. vtilitati aduersum prorsus affirmare ausim. E.Suarez.

clericus si fuerit productus in testem coram iudice laico,& falsum deponit,potest puniri per iudicem laicum.gl. in l. nullum.in verb.præscriptionem.Cy.ver.sed respondeo.Bal. ver. quæro hic de clericis.n.5.in fi.C.de testib.&Hippol.de Mar.in l.fi.n.152.ff.de iurisd.om.iud.Sed communis Docto.opi.cõmuniori calculo approbata est in contrarium, id attestantib. Rober.Maranta,in tract.de ordi.iud.in par.6.in 12.actu.De incidenti criminali contra aduersarium quid falso producentem.versi.sed quid si fuit.nu.4.& Roland.à Valle,in consi.12. n.34.cum seq.& nu.58.in 2.Tom.cons. Kirchouius.

clericus habens sufficiens patrimonium licitè potest viuere de bonis ecclesiæ,ac de redditibus beneficiorum secũdum Abb.post alios relatos per eum.in c.postulasti.de rescriptis.q. 2.& Dec.ibi n.16.vbi Syluester Aldobrandi.in add. ad ipsum Dec.refert Ferrariæ ita consuluisse,& sequitur quoq; Inno.& alij in c.epũs,de præb.vbi Dec.n.13. meminit istam communẽ opinionem,Præpos.in c.illi autẽ.12.q.1.Fel.in c.ex literis,de constit.Soc.cons.91.vol.3.Abb.in dispur.4.dub.4.Sylvest. in ver.clericus.4.q.16.Fel.& Barb.in d.c.postulasti, licet ipsi ibi, & malè discedant à communi prædicta.Imò retenta ista communi dic vlterius q̃ presbyter propria bona habens in episcopum eligi Potest,& illa bona licitè retinet,quod Gratianus ex Concilio Agatensi.c.48.cõprobat,in ca.epi.12.q.1.& Panor.in c. 1.de testam.plures auctoritates doctissimè ꝯgerẽtes.F.Viui⁹.

clericus productus in testem coram iudice laico deponens falsum nõ potest per iudicem laicũ puniri ac cõdemnari,nec principaliter, nec incidẽter,sed est remittendus ad ecclesiasticum secundum Host.Inn.Io.And.Ant.But.Im.& Fel.in c. verum,de foro comp.Io.de Ana.Soc.& alios,in c.2.de crim.fal. Bart.in l.diuus.ff.de falsis,Paul.Castr.in l.nullum.C.de testib. Ias.in l.1.§.qui mandatam.ff.de of.eius,& Ang.in l. si vacantia. C.de bonis vacan.lib.x.&oẽs in c.at si clerici post Io.And.ibi de iudiciis,& istorum opinionem sequitur declarat,& scribit esse communem Maranta,in tract.iudic.in 6.part.2.part.principip.sup 12.actu,n.4.& seq.Capicius,in decis.5.n.13.& afflict. decis.230.vbi opinionem hanc asserit cõem tuetur,sequitur, & inquit Dominos de Rota in eam inclinasse, licet casus iste ob varietatem sententiarum, & opinionum conflictum non fuisset decisus in sacro regio cõcilio,& in effectu reiectis duabus aliis opinionib.relatis p Afflict.in d.deci.230.ipse sequor opinionẽ.Host.& sequacium cõem,quam magis securam inquit Afflict.in d.decis.n.4.& in pract. obseruari testatur Aug. in add.ad Ang.in tract.malefic.in ver. falsàrio, vbi ipse simul cum Ang. concurrunt cum præmissa opinione communi, & eandem veriorem& cõiorem,dixit Io.Bernard.Diaz.in prac. crim.cau.in c.87.in fi.& Soc.in tract.fal.in reg.428.inci. testis falsum testimonium deponens.& caue ne te decipiat suis fusionib.Bart.qui per q̃ plura colorata fundamẽta nititur cõtrariam partem sustinere,in d.c.verum,n.52.vsque ad nu.62.qa eius rões parũ,aut nihil obstant, prout ostẽditur apertissimè per Mod.&alios in d.c.at si clerici.est bñ verũ q̃ eã apud Gallos seruari,& passim admitti asseuerat Guliel.Bened.in c.Raynut.de testam.ver.& vxorem noĩe Adelasiã.n.434. F.Viuius.

clericus habens concubinam,si admonitus fuerit, & relinquere illam noluerit,ab ecclesiasticis beneficiis vsque ad satisfactionem congruam suspenditur.c.sicut. imò priuari potest eiusdem.c.si autem.11.de cohab.cler.quod etiam de iure ciuli procedit.l.eum qui.C.de epi.& cler.Quæ sententia communiter est recepta referentib.Ripa in l.si vnquam.in 28.nu.74. cum seq.& Roland.à Valle,in cons.98.nu.7.in 1.Tom.Cùm clericus non sit solutus,sed ligatus ecclesiæ.c. inter corporalia.11.de translat.episco. Kirchouius.

clericus ob fornicationem ab eo commissam hodie non

Universidad de Deusto
Biblioteca

eſt deponendus,ſecundum gl.in c.Maximianus,8.diſt.& in c. Iator.2.q.7.Card.in clem.ad noſtram.in 2.q.de hæretic.Im.in c.vt clericorum:de vita,& honeſt.cler.& in c ſi autem.eod.ti. Ab.in c.fi.de purg.vulg.Io.de Ana.in c.ſignificauit, de adult. Barba.conſ.13.in fin.vol.3.Dec.nu.123.cum aliis ſequentib. Abb.Fel.n.8.& Aug.Berous,n.165.in c.at ſi clerici,de iudi.vbi profitentur iſtam eſſe communem opinionem, & Corſet. in ſing.ſuo,in ver.fornicatio:& Pau.Grilan.in tract.de pœnis. omnifariam coitus illiciti.q.6. ſub.n. 1. Huic verò communi contradicit Paul.de Eleaza.cum multis aliis,in cle. 1.de of.ordin.aſſerendo,q̃ clericus in ſacris ordinibus conſtitutus,propter ſimplicem fornicationem deponi debet, & poteſt idemque tenet Ant.de Butr.in d.c.at ſi.quorum ſententiam recitat eſſe communem Aret.in c.cum nõ ab homine,de iudiciis, & Deci. d.c.at ſi clerici, ſed opiniones iſtorum ad optimam cõſonantiam, & concordiam reducere nixus eſt Corſet. in allegato ſing.quamuis ipſe in iudicando,& conſulendo,nunquã diſcederem à prima ſentẽtia,quæ in iure veriſſima videtur, & corroboratur per Dec.& Beroum latiſſimè,in d.c.at ſi clerici. quę quidem communis ita amplexa interpretatur vtiliter nõ habere locum in ſacerdote cognoſcente filiam ſpiritualem, tunc enim deponeretur abſque dubio aliquo,ſecundum Ab. in c.fi.de purg.canon.Io.de Anan.in c.cum dilectus.de accuſ. & in d.c.ſignificauit,Fel.in prin.Dec.n.232.& Berous,n.161. in d.c.at ſi clerici,& Ioan.de Selua,in tract. de beneficiis in 3. par.q.3.in fi.& iſta eſt communis,& indubitata opi.& aduerte q̃ filia ſpiritualis circa hoc illa dicitur,quæ ſit de eius parochia,vt tenet Ab.in d.c.fi.de purg.can.Dec.in d.c. at ſi clerici, n.233.& Io.de Selua,in loco præcitato,& eadem pœna quoque puniretur ſacerdos ipſe cognoſcens commatrem ſuam, ſecundum Abb.in d.c.fi.& Fel.in d.c.at ſi clerici. F.Viuius.

Clericus conſocius verberando clericum conſocium facilius abſoluitur,& in excommunicationem incidit,vt eſt communis opi.de qua Soci.ſenior in c.quibuſdam.nu.45. de pœnis. Bonacoſſ.

clericus beneficiatus matrimonium contrahens, priuatur beneficio etiam,q̃ non ſit in ſacris,& ſit in minoribus,cõmunis eſt opi.Clar.q.73.ver. clericus. Etiã quod matrimonium eſſet nullum ex cauſa conſanguinitatis. cõmunis eſt.ibi.Soarez nu.107.Capra regula 97.vbi fuſius & Soarez in ver. clericus.n.108.& ſeq.& ipſo iure priuatur ſi nõ ſit in ſacris,& nullum adſit impedimentum in ipſo matrimonio.Aut eſt nullũ, quia erat in ſacris,vel minorib.& ſcienter contraxit cum conſanguinea,& non eſt ſecuta copula carnalis,& non perdit beneficium ipſo iure,cõmunis eſt opi.ibi.& ſi contrahitur nulliter matrimonium cum impubere, & nõ amittit beneficium. cõmunis eſt opi.ibi. & ſi mulier ante copulam ingreditur monaſterium,nõ recuperat beneficium. vt eſt communis opi. & clericus contrahens matrimonium non amittit beneficium ſolummodò,ſed & quoſcunq; regreſſus,acceſſus,& alia quæſſiber iura.vt eſt communis opi.ibi.& pẽſionem,quam ſibi reſeruauit in reſignatione beneficij ſuper fructibus.vt eſt communis opi.Clar. ibi. item clericus qui remanet excommunicatus per annum,priuatur beneficio,vt eſt communis opi.itẽ clericus periurus priuatur beneficio, & ſymoniacus, & effectus miles ſecularis, vt eſt communis opi.Clar.ibi.ver. itẽ cle clericus,idem ſi eſt excommunicatus,quia eſt ipſo iure priuatus fructibus beneficij.cõmunis eſt opi.Clar.ibi.ver.item clericus. Pariter etiam clericus. Et nihil datur ei ex fructibus & redditibus ſui beneficij,vt eſt communis opi. ibi. itẽ clericus hæreticus, ac eius filij ipſo iure ſunt beneficiis priuati & ſi clericus ſit ſenex, qui ſit infirmus,ſi permutat pingue beneficiũ cum nepote,vel conſanguineo,dante beneficium exile, talis renunciatio præſumitur facta in fraudem, vt eſt communis opin.Clar.q.73.verſ.pariter. item clericus,qui non dicit officium,& horas diuinas priuatur beneficio, & tenetur ad fructus perceptos,vt eſt communis opi.Clar.ibi item clericus aſſaſſin⁹ perdit beneficium ipſo iure. Sed propter homicidium non perdit ipſo iure,ſed venit per ſententiam condemnãdus. item clericus perpetuò bãnitus eſt priuandus beneficio,quia qui altari non ſeruit,de altari viuere non debet.Clar.ibi.Bon.

clericus cõmittens delictum,ob quod venit beneficio ſuo priuandus, licèt habeat ius in re, quouſque ſit priuatus, poſt priuationem tenetur reſtituere fructus perceptos à die commiſſi delicti,vel quos recipere potuit,ſiuè extent,ſiuè ſint cõſumpti,& ſiue effectus ſit locupletior,ſiuè non,commuuis eſt opinio.Clar.d.q.73.ver.& ſcias.Soarez verſ.clericus.nu.106. Bonacoſſ.

clericus,vbi crimen non ſit valde graue,non ſolet clericali beneficio priuari,vel ab ordine deponi,ſed ſuſpendi,quæ ſuſpenſio eſt cenſura eccleſiaſtica, per quam ei interdicitur officium,ſeu beneficium vel adminiſtratio ſeu executio ordinis vel iuriſdictionis. Clar.d.q.73.in prin.Boſ.de fo.com.n.139. vide D. Hierony.de Monte in ſuis variis quæſt.q.18. Bonac.

Clericus benedicens ſecundas nuptias, eſt ſuſpenſus ab officio & beneficio,non ipſo iure,ſed per ſententiam eſt ſuſpendendus.Clar.q.75.verſ.ſacerdos. Bonacoſſ.

clericus notorius fornicator, vel ſimoniacus in ordine,eſt ipſo iure ſuſpenſus ab officio.Clar.q.75.ver.clericus. Bonac.

clericus, eccleſia ſeu monaſterium ſuccedens iure ſucceſſionis vel legati laico iam conuento coram iudice ſeculari, tũc litem ipſam inchoatam cum defuncto coram illo iudice litem finire, peragereq̃ tenetur vbi iudicium cæptũ eſt, ſecundum Bald.conſ.207.vol.2.An.& Paul.Caſtr.in l.heres abſens.ff.de iudi.Alex.in add.Bart.in auth.& conſequenter, nu. 19.C.de ſent.Barb.conſ.1.vol.3.& in c.quia,de iud.n.45.cum aliis ſeq.Imol.in l.ſi eum hominem.ff.de fideiuſſ.Cagnolum, in l.2.n.175.ff.de pact. emptorem, & opinio hæc obſeruatur in pract.teſte Boer.deciſ.69.n.32.cum aliis ſeq.Alex.vbi ſ.& Guliel.Bena.in c.Rainutius.in ver.vxorẽ nomine,nu.124.de teſti. & eſt communis quoque prout oſtendit Rogerius de Mara.in l.1.n.7(.de iud.ff.& magis communem,ac veram eſſe ait Boer.in memorata deciſ.69.nu.32.34.& ſeq.

In contrariam verò partem inclinarunt:videlicet q̃ inſtantia cæpta cum defuncto laico non tranſeat in clericum hæredem, & ſic q̃ lis cæpta cũ ipſo laico denuò inchoanda ſit coram iudice eccleſiaſtico Io.And.in regula qui in ius de reg.iuris.lib.6.Bald.titubanter in c.in præſentia de probatio.& in l. 1.C.ſi pen.appel.mors inter.Ang.in l.tam ex contractibus,ff. de iudic.Ant.Abb.Fel.& Dec.in d.c.quia.& Iacobinus de Sancto Georg.& idem Dec.in prin.in d.l.hæres abſens, vbi dicũt ita in actu practico obſeruari,& iſta eſt magis communis opi, vt meminit expreſsè Maranta,& quidem ex ſemetipſo,ſuoq; capite in tract.iudiciorum in 5.part.n.13. & ita parum cautè, imò relaxaris cẽſuris,habeniſque iuris ita ſuperiori anno per iudicem ſeculare ciuitatis Aquilæ in cauſa non leuis momenti iudicari vidimus,tamen reiecta opinione iſtorum tãquam iniqua, & plebi ſuadenda imò in nube fundata teſte Boer. in d.deciſ.69.n.49.mihi ſemper placuit prima ſenrentia, quam in iudicando, conſulendoque ſequerer intrepidè vti veriorem,æquiorem,& communiorem. F.Viuius.

clericus debitor alienæ pecuniæ, inopiæ ſeu egeſtate laborans non poteſt conueniri, niſi inquantum facere poteſt deductis neceſſariis alimentis,ne cogatur mendicare in opprobrium clericatus,ſecũdum gl.Bart.& alios omnes in l.1.aliàs in l.miles.ff.de re iud.gl.in cap.ſtudeat. 50.diſt.quam ſequitur Ioannes.Staphi.de literis gratiæ,& iuſtitiæ.Gigas. in tract.de penſionibus.q.35.& Capella Toloſan.& Aufrerius ibi,deciſ. 245.& Fel.in c. cùm ex officij,de præſcriptio. & communem eſſe profitentur Dec.in cap.reprehenſibilis.n.18.& ſeq.de appellatio.Iaſ.& Ripa.n.7.in d.l.miles,& quamuis de iure cõtrariam partem veriorem eſſe meminerint Mattheſi. notab.61. nota q̃ clerici non gaudent,& Alberic.& Pau.Caſt.in d.l.miles,ob hoc non multum tribuendum eſt opinioni iſtorũ, ſed ſequenda eſt communis ſentẽtia præmiſſa in praxi tanquam magis æqua,& vera,ac meliorib.rationibus vallata,verum reducendo omnia hæc re,& effectu ad practicam ſi clericus ipſe haberet beneficium & eſſet pro ſolutione debiti conuentus iudex eccleſiaſticus ad euitãdũ excõicationem,& carcerationem ꝺ iſtũ clericũ poſſet,ac teneretur adiudicare creditorib⁹ annuos fructus illius beneficij reſeruatis congruis alimentis ex eis dicto clerico,arg.tex.in c.peruenit,de fideiuſſ.& ita practicatur,ſeu hoc obſeruat in Rom.curia.ſm Collectarium, in cap.Odoardus,de ſolutio.Aufreriũ in d. deciſ. Toloſan.245. & Rebuffum in authenti cabita.priuilegio.212.C.ne filius p patre,& hoc mõ ſeruatũ extitit ĩ facti ꝺtingẽtia multis vicib. corã iudice eccleſiaſtico ciuitatis Aquilę me prõcinãte.F.Viuius.

clericus effectus poſt delictũ, nõ debet p iudicẽ ſecularem coerceri,vt dixi.cõis eſt opi.Cherianus in ſuo cõium opi.ver ſi.clericus.n.1.& clericus pro crimine,nec ciuiliter, nec criminaliter corã iudice ſeculari recõueniri põt,vt eſt cõis opi.ibi. n.2. & ſi clericus tempore cõmiſſi criminis aſſumpſit habitũ & tonſuram,priuilegium clericale nõ amittit,niſi prius à ſuo prælato fuerit monitus,& interpellatus.ibi.nu.3. Bonacoſ.

clericus actualiter depoſitus non gaudet priuilegio canonis vt eſt communis opi.Soc.ſenior in c.peruenit.n.138.de ſent. excommu. Bonacoſſ.

Clericus licèt de iure canonico, quando eſt tale delictum, quod non impedit retentionem beneficii,vel executionẽ ordinis,poſt peractã pœnitẽtiam mitius puniat, qñ proceditur per viam

per viam inquisitionis,quàm quando per viam accusationis, quia primo casu nō imponitur pœna ordinaria,sed longè mitior. Secundò verò ordinaria. Tñ qñ est tale delictum, quod impedit beneficij retentionem,vel ordinis executionem,tūc non est differentia,an procedatur per viam inquisitionis,an p viam accusationis, quia vtroque casu, i. siuè procedatur per viam accusationis , siuè per viam inquisitionis cōtra clericū, eadem pœna ordinaria delicti imponitur. vt est communis opi.vt per doct.in c.inquisitionis.de accusat.de qua Pasethus in cons.179.nu.2.vbi etiam dicit,q̄ homicidium est ex his delictis,quæ impediunt beneficij retentionem,&ordinis executionem,vt est communis opi.vt per Doc.in d.c.inquisitionis. Pasethus,ibi.num.3.vide omnino Tiraquellum in suo de penis temperandis.causa 53.Ruin.consil.153.num.16.in 4. volum. Bonacoss.

Clericus (vt est dictum)torqueri potest, vt est communis opi.de qua Abb.in c.cum in contemplatione.n. 6.de reg. iur. &maxime,quādo fama est ipsum esse homicidam.Pasethus in cons.179.n.12.Alex.in l.fi.ff.de quæst.sed debet præcedere infamia.Benedic.de foro Sempro.ver.accusatus de crimine. in reperto Fel.communiter tamen tenetur quod tortura non debet esse ita seuera in clericis sicut in laicis. vt per Abb.in d. c.cum in contemplatione.n.6.de reg.iur.nec potest torqueri à laico,quia esset excommunicatus. Et verissima est conclusio,q̄ si Episcopus vel Vicarius faciunt clericos per laicū torqueri, sunt excommunicati. Sed si clerici nesciunt torquere, poterunt vocare laicum,qui ligabit,& postea clerici torquebunt. ita Benedic. de foro Sempro.in reperto. ad Felinum in vers.clericus non potest torqueri.Fel.in c.vniuersitati.de sen. excomm.clericus tamen poterit innocentiam suam probare per laicos & fœminas Marsil.sing.59. Bonacoss.

clericus, qui ante crimen nō incedebat in habitu, si postea incedat,gaudet priuilegio fori,vt est communis opin.Clar.q. 36.ver.sed hic quero. Dummodo in fraudem non fecerit.idē si tonsuram ante delictum non deferebat,postea sic,vt est cōmunis opi.ibi.ver.sed quid.Nisi in fraudē deferre cœpit.idē si non defert tonsuram, quia non habet capillos: quia excusatur.Clar.ibi.ver.quæro nunc. & clericus coniugatus recuperat omnia priuilegia clericorum mortua coniuge, quam habuit virginem.Clar.d.q.36.ver.quæro nunc,ver.vnum etiam scias. Bonacoss.

clericus deferens habitum & tonsuram , licèt sit coniugatus gaudet priuilegiis clericorum.Sed non coniugatus nō deferens. Nisi sit ter monitus vt deferat habitum & tonsuram, & spernit monita,quia non gaudet priuilegio, vt est communis opi.Clar.q.37.ver.hæc autem. Et clerici in minoribus cōstituti gaudent priuilegio fori,vt est cōmunis opi.Si incedant tamen in habitu,vt decidit sacrosanctum Tridentinum Consilium.Clericus tamen beneficiatus delinquens,etiam q̄ non incedat in habitu &tonsura,non potest puniri à iudice laico, licèt etiam incedat armatus vt miles,&vnica monitio in synodo sufficit pro trib.cōis est opi.Clar.ibi.ver.sed quid si.& clericus captus à iudice laico,debet detineri penes ipsum donec fuerit cognitum per iudicem suum,quod sit clericus.Et clericus , qui dimisso habitu clericali aliquod enorme delictū cōmittit etiam nulla monitione præcedente,amittit priuilegiū, & potest à iudice laico puniri.Si tñ clericus incedat in habitu & tonsura,& committat quæcunq; grauia crimina,& illa reiteret,& in eis perseueret, nunquam efficitur de foro seculari. communis est opi.Clar.d.q.37.ver.cæterum. Clericus autem officialis Domini, vel principis si delinquat in officio,non potest puniri à iudice seculari,vt est communis opi.Clar.ibi.ver si.quæro pone.Bene autem potest officio illo priuari. Bonac.

clericus repertus cū armis contra proclamata Principis secularis,potest armis spoliari à iudice laico,& amittit arma,& ita passim obseruatur. Clar.q.36. vers. vlterius. Pœna autem corporali non posse plecti clericos æstimat Clar.ibi. Et sic statim est clericus iudici tradendus ecclesiastico puniendus ita captus.vt est communis opin.ibid.in pœnam,i.pecuniariam, iuxta seriem proclamatis.vt est communis opi.ibi.Bonacoss.

clericus committens crimen læsæ maiestatis,potest puniri à Principe laico,ex obseruantia,vel vt iudex ecclesiasticus cognoscat, & re cognita eum degradet, & postea curiæ seculari tradat plectendum. Bonacoss.

clericus assassinus potest puniri per iudicē ecclesiasticum & laicum,vt est communis opi.& tanquā diffidatus à quocū que impugnè offendi potest.vt est cōis opi.Clar.q.36.ver.itē quæro.Nec requiritur alia degradatio,nec est pronūtiandus assassinus per iudicem laicū,& ita obseruatur, & est cois opi. Clar.ibi.ver.sed quæro.Et clericus assassinus statim debet tradi curiæ seculari,si expectata incorrigibilitate. vt est cōis opi. ibi.ver.quæro ēt. Et clericus incorrigibilis verè pōt puniri à iudice laico degradatus, & curiæ seculari traditus, vt est cōis opi.Et qñ nō pōt corrigi à iudice ecclesiastico,p̄t ipso iure cō primi à iudice seculari absq; aliqua degradatione, vt est cōis opi.Clar.ibi.ver.successiuè quæro.Quis aūt dicat clericus incorrigibilis,& an sit declarandus incorrigibilis,& à quo iudice.ibi Clar.q.36.ver.sed quæritur.Clericus verò in sacris constitutus nō potest pp quodcunq; etiam enormissimū crimen à iudice seculari puniri, nisi sit prius à iudice ecclesiastico degradatus,& curiæ seculari traditus,vt est cōis opi.Clar.ibi.ver si.secus autem. nam duo concurrere debent ad hoc, vt iudex laicus possit punire clericum,primò,q̄ sit degradatus. Secundò,q̄ sit curiæ traditus seculari. Degradatio verò est duplex, verbalis f.& realis.Si est verbalis,requiritur traditio curiæ seculari,secus,si actualis, quia absqued.traditione secularis clericum punire poterit.communis est opi.Clar.ibi.ver.scias autem. Tribus autem ex causis fit degradatio,propter hæresim, propter falsum cōmissum in literis papalibus, & conspirationem in proprium Episcopum.vt est communis opi.Clar. ibi. ver.scias etiam & clericus depositus non debet tradi curiæ seculari,nisi sit incorrigibilis,vt est cōis opi.Clar.ibi.ver.dixi ēt. itē clericus propter calūniam vel cōtumeliam illatā Epō est deponēdus,& curiæ seculari tradēd',si sit incorrigibilis, aliàs nō,vt est cōis opi.Clar.ibi.ver.hinc infertur.itē clericus de falso conuictus statim est deponēdus:& curiæ seculari tradēdus. Sed regulariter contrarium seruatur,vt inquit Clar.ibi.q.36. vide Soarez in ver.clericus.nu.115. Bonacoss.

Clericus condemnatus pro enormi delicto & homicidio est deponendus,& degradandus, & postea curiæ seculari tradendus,nec debet expectari,q̄ sit incorrigibilis. Vel si homicidium proditoriè cōmiserit,vel aliud enorme & grauissimū delictum committat,est degradandus,& curiæ seculari tradēdus,non expectata incorrigibilitate. Hoc tamē est in arbitrio iudicis ecclesiastici degradantis, qui fm qualitatem personarum & facti decernet. An esset curiæ seculari tradēdus,vel nec in dubio autē non debet fieri traditio ipsius clerici delinquentis,qui non esset incorrigibilis,nisi natura rei,& circunstantiæ criminis aliud suaderent.vt est communis opin.Clar.d.q.36. ver.pariter.Et talis clericus ita degradatus&curiæ seculari traditus potest corporaliter puniri,vt est communis opi.Clar.d. q.36.ver.sed an iudex. Bonacoss.

clericus effectus religiosus post commissum delictum , si non in fraudem,nō potest puniri à iudice seculari,Secus si dolosè,vt se eximeret ab eius iurisdictione.Et tunc est degradādus,& curiæ seculari tradendus,licèt nō attendatur hodie talis degradatio. Non potest tñ puniri corporaliter , à laico tali casu,sed pœna pecuniaria,vel eius bona confiscantur.Clar. d.q.36.vers.sæpenumero.Et tūc fuscepisse clericatum,aut ingressum religionem in fraudē præsumitur, si prius fuerat delicto delatus,vel diffamatus,vt est communis opi.Clar.ibi. vers.sed in hoc.Multò magis si fuisset iam condemnatus ante ingressum religiōis, vel clericatus,vt ibi.Et tenetur monasterium pro eo quatenus ad eum res peruenit. vt est communis opi.Clar.ibi.ver.sed nunquid.Et si clerici & laici simul cōmiserint delictū, iudex clericus puniet clericos, & laicus laicos. Nec clericus trahit laicum isto casu ad curiam suam,vt est cō cōmunis obseruantia.vt dicit Clar.d.q.36.ver.euenit.Bonac.

clericus propter adulterium detruditur in monasterium & deponitur ab officio & beneficio.Couarru.Epito.4.c.7. n. 19.Diaz.in pract.crim.c.79.communem dicit.Soarez in ver. clericus.nu.110. Bonacoss.

clericus si per insidias interfecerit aliquem, debet verbaliter degradari,sed non actualiter.Et sic debet intelligi.ca. 1. de homici.Fran.de Aret.in c.cum non ab homine.n. 80.de iudi. communem dicit. Bonacoss.

clericus per simplicem fornicationem non deponitur.Fel. in c.at si clerici.nu.8.de iud.communem dicens. Bonacoss.

clericus potest torqueri.Panor.in c.post cessionem.de reg. iur.cōmunem dicit.fallit,si non sit diffamatus.quia etiam precedentibus indiciis, vel confessione non ideo potest torqueri,nisi sit diffamatus.Dec.in c.at si clerici.nu.9.de iudi.Marsil. sing.55.communem dicit.Soarez vers.clericus.num.118.& sequent. Bonacoss.

clericus vt capi possit,etiam à Prælato,debet esse suspectus de fuga, & prius debet constare de delicto ,vt est communis opi.de qua Corn.in cons.vlt.vol.vlt. litera C.aliàs est excommunicatus etiam prælatus. Et qñ clericus in carcere detruditur,non debet carcer esse ad pœnam, sed ad custodiam, vt est cōis opin.de qua ibi in litera E. Est enim ad pœnam, quando

carcer

Universidad de Deusto
Biblioteca

carcer est locus subterraneus,& caret lumine.Nec debet ferreis catenis,& manicis detineri,vt faciebat quidam Hispanus Sfrisatus Episcopus olim Tergesti.Sed taliter custodiri,ꝙ nō sit sibi pœnale. Et debet fideiussoribus liberari, si res & casus expostulat,vt ibi litera F. Bonacoss.

Clericus non debet à suo iudice incarcerari, nisi prius constet de delicto,pro quo est detinendus,nam nisi prius constet de delicto,iudex incurreret in pœnam excommunicationis, communis est opinio.Clar.q.28.ver.quęro nunquid.Bonac.

clericus an quis sit nec ne,ad iudicē ecclesiasticum spectat cognitio,communis est opinio.Clar.q.36.ver. regulariter.licèt habitus,an si sit clericalis,vel laicalis ad iudicē spectet secularem,vt ibi. Bonacoss.

clericus beneficiatus contrahendo matrimonium,amittit beneficium. Etiam si matrimonium ratione cōsanguinitatis foret nullum,vt est communis opi. Et si matrimonium de iure valeret,ipso iure beneficio priuaretur,sin minus, secus est. Clar.q.73.vers.clericus. Bonacoss.

clericus citatus à iudice seculari, si non comparet & nō alleget se clericum,non ideo per hoc mulctatur,communis est opi.Clar.q.36.versi.est autem.in fi. Bonacoss.

clericus propter simplicem fornicationem non potest deponi,sed suspendi,communis est opi.Clar.in §.fornicatio.ver si.sed quęro.Si autem esset insignis &deformis fornicatio,esset deponēdus,vel si esset notoriè fornicator,ipso iure ab officio esset suspensus.communis est opi.vt ibi Soarez in versi. carcer.Io.de Selua.de beneficio.q.3.nu.13.par.3. Bonacos.

clericus concubinarius est priuandus beneficio,& tenetur ad fructus perceptos restituendum,vt est communis opi.Cla. d.§.fornicatio.ver.& in primis.Bellonus cōs.56.communem dicit.Villalobos communi.opi.nu.85. Bonacoss.

clericus à suo iudice ecclesiastico non debet incarcerari ni si prius constet de delicto,pro quo detinendus est,nā nisi constet de delicto,incidit.iudex in pœnam excommunicationis, ita communiter teneri ait Corn.cons. 325. Item requiritur ꝙ sit fugitivus,communem ait Corn.d.cons.325.Clar.d. lib.5. §.fi.q.28.ver.quæro nunquid. P.Fichard.

clericus an quis sit nec ne, ad iudicem ecclesiasticum pertinet cognoscere. Commun.dicit Ripa in c.decernimus.versi. sed coram quo de iudic.Didac.in pract.q.33.nu.1.Clar.d.§.fi. q.36.vers.regulariter. P.Fichard.

clericus beneficiatus contrahendo matrimonium amittit beneficium, etiamsi matrimonium ratione consanguinitatis esset nullum.Communem dicit Imo.in c.Ioannes.n.24.versi. 4.casu.de cler.coniug.An verò ipso iure amittat,aliqui dicūt communem esse ꝙ non.vt Euerard.cons.111.vers.in contrarium tamen alij contra dicunt communem quod sic, vt Did. super 4.decr.n.4.& menchiaca.lib.3.de testa.§.22.nu.45.in fi. Alij distinguunt,dicētes, Aut matrimonium de iure valet, & priuatur ipso iure,aut non valet.& tunc non priuatur ipso iure. & ita communem esse dicit Bermond. de concubin. quæ & Claro magis placet.in d.§.fi.q.73.ver.clericus. P.Fichard.

clericus citatus à iudice seculari, si non comparet & alleget se clericum,non ob id mulctandus est.Ita communiter tenere Canonistas contra Bart.& alios in l.non videtur.1.ff. de iudic.testatur Cauensis super 235.tit.magnæ curiæ.n.11.Cla. d.§.fi.q.36.vers.est autem.in fine. P.Fichard.

clericus concubinarius priuandus est beneficio & tenetur ad restituendum fructus perceptos.Communem dicit Bello. cons.56.n.3.vt illum refert Villalobos in com.opi.in tit.C.n. 85.Clar.d.§.fornicatio.ver.& in primis. P.Fichard.

clericus coniugatus non propter coniugium perdit priuilegium fori ecclesiastici,dummodò cum vnica tātùm,eaque virgine,matrimonium contraxerit.& habitū clericalem,tonsuramque deferat.Gom.ait Didac.pract.q.31.n.7.vers.prima igitur,& ideò talis clericus non poterit in criminalibus à iudice seculari,Intellige, dummodò abstineat à negotiationib. & armis.Com.dicit Bertrand.cons.13.n.5.lib.8.Clar.d.§.fi.q. 36.vers.quæro.& seq. P.Fichard.

clericus coniugatus si ante tempus commissi criminis non incedebat in habitu & tonsura, postea verò assumpto habitu & tonsura statim commisit crimen, nihilominus gaudet priuilegio clericorum, Com.dicit Did.q.pract.31.n.7.ver.Quinto porissimum.Alex.cons.8.n.4.lib.1.cons.149.n.7.li.6. quē refert Marsi.singu.480.Clar.d.§.fin.q.36.vers.Sed hic quæro. P.Fichard.

clericus delinquens, si verisimiliter est suspectus de fuga, potest capi vt Episcopo suo contignetur.Com.dicit Alc.in d. c.cùm non ab homine.n.63.de iudiciis.Clar.d.§.fi.q.28.vers. si verò. P.Fichard.

Clericus non coniugatus,si nō deferat habitum & tonsuram, nihilominus gaudet priuilegio fori, nec potest à iudice laico puniri.c.fi iudex laicus de senten.secus in coniugato. si tamen clericus non cōiugatus, post trinā admonitionem adhuc incedat sine habitu & tonsura, tunc in omnibus reputatur pro laico. Clericus verò coniugatus eo ipso quod non defert habitum & tonsuram etiam nulla facta monitione,amittit priuilegium fori. ita cōem esse opin.ait Dida. pract. q.32. n.1.& ita communiter practicari dicit Imo,in c.fi.n.7.ver.aduerte tamen,de vita & honest.cle. Licet Alex.de Neuo consil.59.n.4.dicat non esse verum ꝙ ita seruetur. refert Clar. d. §.fi.q.36.ver.Hæc autem.Et nota si dicta monitio sit generalis in Synodo & vnica,æquiparatur trinæ monitioni.Comm. dicit Alex.de neuo cons.60.n. 14. Talis enim monitio habet vim constitutionis.Clar.ibid. P.Fichard.

clericus non coniugatus,nō deferens habitum & tonsurā, nō amittit priuilegium fori,nisi prius ter monitus fuerit,ēt si se immisceat enormib. Com.dicit Rol.cons.4.n.31.referens id attestari Alex.ꝙ.8.lib.1.Menchiac.li.3.de testa.§.22.n.63. Clar.d.§.fi.q.36.ver.quęro modò.Dicit tamen ibid.in prin.secundum Doct.magis communiter ex c.perpendimus. de sen. excom.colligi videri ꝙ talis sacerdos amittat priuilegium fori.Et ꝙ talis immiscens se seuis perdet omne priuilegium attestatur communem esse,Alex.de Neuo in cons. 59.Alij tamen dicunt ꝙ quidem nō requiratur monitio,si talis se immisceat seuis & enormibus,ita tamen si nō solùm se immiscuerit,sed etiam diu perseuerauerit. & ita tanquam magis communem obseruari asserit Aufrer.in repet.clem. 1.de offi.ord. in 1.reg. n.27.quem refert Boss.in tit.de for.compe.n.132.Pract.Conrad.in 19.limit.Didac.pract.q.32.n.2.vers.3. his erit. Boerius quoque decis.69.n.16.& seq.dicit hanc opinionem,ꝙ nō requiratur monitio, tanquam magis communem obseruatam fuisse in clerico qui occiderat ex proposito quendam Barbitonsorem & dicit Chass.super consuet.Burgun.n.55.ꝙ vidit hanc opnionem communiter obseruari,refert Clar.d.§.fi. q. 36.ver.quæro modò.per totum.vbi tādem pluribus aliorum recitatis opinionib,concludit quod clericus siue in sacris,siue in minoribus cōstitutus,qui dimisso habitu clericali aliquod enorme delictum committit, etiam nulla monitione præcedente.amittit priuilegium fori,& potest à iudice laico puniri, à qua opinione putat neque consulendo neque iudicando recedendum esse. P.Fichard.

clericus condemnatus pro enormi homicidio,licet aliqui dicant ꝙ nō statim sit tradendus curiæ seculari,sed debeat expectari ꝙ sit incorrigibilis, vt communem esse dicit Areti.in c.cùm non ab homine,de iudi.n.80.quem refert Dec.in ca.at si clerici.de iud.n.258.Diaz.in pract.crim.canon.c.90.relatus per Did.lib.2.resolu.c.20.n.7.Foller.in pract.crim.n.45.Boss. in tit.de foro compe.n.141.in fi. Contrariam tamen opinionem,ꝙ s.clericus pro enormi homicidio,aut alio delicto tradendus sit iudici seculari, dicit magis communem Guliel. de Benedict.post tertiam partem repet.c.Raynut.in quæst.de homicid.n.40.in fi.quem refert Didac.in loco præall.Monachia ca.de test.lib.3.§.22.n.52.Pract.Carrer.nu.59.hæc opinio seruatur in pract.vt s. clericus propter homicidium proditorii, vel aliud enorme & grauissimum delictū degrauatus, tradatur Curię seculari non expectata incorrigibilitate,in facto qñque seruatum fuisse refert Dec.in d.c.at si clerici.Diaz.in d.c. 90.quem refert Foller.in pract cri.& cano. & se ita alios practicasse refert Aug.& Ang.de malef.in verb,& ibi caput.n.43. Clar.d.§.fi.q.36.vers.Pariter. P.Fichard.

clericus qui sustinet excommunicationem per annum, priuatur beneficio.Communem attestatur Fel.in c.1.n.8.de iud. quia videtur suspectus.de hęresi.Cla.d.§.fi.q.73.ver.item clericus.P.Fichard.

clericus effectus miles secularis,amittit beneficium.Communem attestatur Imol.in c.fi.n.6.de cler.non resident.Barb. cons.111.ver.præterea facit.lib.1. quem refert Gigas,de pensio.q.55.n.2.nam eo ipso ꝙ secularem malitiam assumit videtur renunciasse clericali.Cla.d.q.73.vers.irē Clericus.P.Fich.

clericus excōicatus,est ipso iure priuatus fructibus beneficij.com.dicit Ripa in c.1.n.27.de iudi.& licet clerico qui fuerit propter crimen depositus aut suspensus exhibenda sint alimenta ex reditibus sui beneficij,tamen clerico excommunicato etiā egeno & pauperi nihil datur.ita frequentissimo omnium consensu receptum esse ait Didac.lib.3.resolut.c.13.n. 8.hæc tamen omnia intellige,si iusta sit excommunicatio,ita refert Clar.d.§.fi.q.73.ver.pariter. P.Fichard.

Clericus qui non dicit officium,neque incumbit horis diuinis,priuādus est beneficio,& tenetur etiam reddere fructus

percep

Universidad de Deusto Biblioteca

perceptos. Com. dicit Bellon. conſ. 56. nu. 3. Clar. d. §. fi. q. 73. verſ. pariter. ſub fin. P. Fichard.

Clericus non debet deponi propter graue crimen. Com. dicit Sylua. de beneficio. nu. 4. Clar. d. §. fi. q. 74. verſ. regulariter. P. Fichard.

clerici tenentur ad inſtructionem murorum, ac portarũ ciuitatis, & viarum pontiumque in quibus eſt pietas, & publica vertitur vtilitas. Lad inſtructionem. C. de ſac. ſan. eccle. & in l. ad portus. C. de operi. publ. gl. & alij in c. non minus in ver. releuandas. de immuni. eccleſ. Lucas de penna, in l. in fi. C. de exacto. tributo. lib. x. Ripa. in lib. 2. reſponſorũ c. 22. n. 5. & ſeq. Bart. & omnes, in d. l. ad inſtructionẽ. Bellamera conſ. 45. Gui. Pap. q. 78. & Ripa. in tract. de peſte. in tit. de remediis ad cõſeruandam vbertatem, n. 133. & ſeq. vbi recitat iſtam eſſe cõmunem opinionẽ, approbat vtia ratione, & concordat cum opinione contraria, prout ita facit, & concordat quoque additionator in d. q. Guid. Papæ 78. Bart. pariter conſilij. n. 9. vol. 1. ꝓfitetur opinionem iſtorum eſſe cõmunem, eamque ampliat, ac refert cæteros contrariam aſſeuerantes. Et ſequitur quoq; Lancel. Corrad. in pract. ſeu tract. De decur. li. 1. c. 9. de prætore. §. 1. n. 27. & ſeq. vbi oſtendit iſtam magis communem fore, & obſeruari Mediolani & Papiæ. F. Viuius.

clerici feudum capere & retinere poſſunt, cùm per ſubſtitutos domino inſeruire poſſint. Hoc communi opinione obtentum eſſe ſcribit Zaſ. in vſib. feu. par. 5. n. 71. in Tom. 4. & ſecundùm hanc communem ſententiam bis facultatem Iuris Academiæ ingolſtadienſis iudicaſſe refert Barth. Romul. in l. vt vim. n. 70. ff. de iuſti. & iure. Kirchouius.

clericorum concubinas non eſſe de foro eccleſiæ, & poſſe per laicos puniri, contra communes Doc. multis argumentis tradit Vdalric. Zaſ. ſing. reſpon. lib. 2. cap. 17. Kirchouius.

clericis immunitas non eſt à collectis reficiendorum murorum, pontium, ac viarum, vt frequenter placitum enunciãt Rip. de peſte. tit. de remed. præſeruat. nu. 234. Viuius lib. 2. opinio. 42. E. Suarez.

clericos, ſua cum ſponſa de præſenti (vt Doctores fantur) coeuntes, quiuis impunè percutiet, quipppe in id frequẽtius itum à doctoribus author eſt Did. à Couarru. de ſponſal. 1. par. c. 1. nu. 12. E. Suarez.

clericos periurii reos, non dignitate, ac beneficiis ius ipſum euertit, ſed exuendos, ac priuandos conſtituit, & ſi ſtatim incapaces nouæ inſtitutiõis, ac dignitatis reddat, vt communia vberrimè affirmat. Iul. Clar. in pract. §. periurium. verſic. item clericus. E. Suarez.

clerici in minoribus ordinibus conſtituti ſunt capaces ſententiæ degradat. & ſic degradari poſſiunt c. 2. de pœn. in 6. & ibi Doct. commu. Ant. in c. at ſi clerici, de iudic. Barb. in c. cum non ab homine. c. tit. ei Perna Dias. in pract. crim. ano. c. 132. poſt prin. nec refragatur. tex. in c. clericus. ii ſecundo, de vita, & honeſt. cleric. dicens clericos in minoribus conſtitutos ordinibus eſſe ſine gradu. quoniam intelligitur abſq; gradu ſacro, ſecundum gl. receptem communiter ab omnib. ibi, quam ſequitur quoq; Corſet. in ſing. in ver. accuſatio. ſed huiuſmodi actualis degradatio inſignitis minorib. ordinibus veritatẽ profitendo minimè moribus recepta eſt, vt per Canoniſtas, in d. c. clericus. F. Viuius.

clerici trahentes clericos coram iudice laico, perdunt cauſam per ſententriam, non ipſo iure. Pan. in c. ſi diligenti. de for. comp. nu. 18. communem dicit. Villal.

clericorum appellatione, in fauorabilibus veniunt canonici & dignitates, in odioſis non. Ale. in l. 2. ff. de verbo. oblig. nu. 9. communem dicit. B. Villal.

clerici etiam de quotidianis diſtributionib. teſtari poſſunt. communem dicit d. §. teſtamentum. q. 27. verſ. 5. Contrarium tenet Nicol. de Vbald de ſucceſ. ab inteſt. par. vlt. nu. 9. P. Fich.

clerici à poteſtate, & iuriſdõe principis ſecularis, & oĩm, & quorunc unque Laicorum ante omnem humanam legem iure diuino fuerũt, ac ſunt exempti ſecundum gl. in c. ſi Imperator. in verb. diuiniras 96. diſt. & in c quanquam. de cenſi. in 6. quam ſequuntur Doc. omnes in dictis locis. Card. in repet. c. perpendimus. in 7. oppoſi. de ſent. excom. Abb. Fel. & Dec. in c. eccleſia ſanctæ Marie de cõſti. Roma. ſing. 419. Rota Rom. in antiquis deciſ. 840. in tit. de conſuet. Abb. in ca. at ſi clerici, nu. 23. de iud. Auſter. in cle. 1. de oĩſi. ord. & Fel. in c. 2. de maior. & obed. vbi ſcribit iſtam eſſe communem opinionem, & Curt. quoque in c. fin. de conſuetud. & Rebuffus in concordantiis, in tub. de protectione. Hoc procedit ſimiliter in clericis primæ tonſuræ, ſeu non habentibus beneficia, & immiſcẽtibus ſe in delictis enormibus, qui priuilegium fori non amittunt ex eo, ꝙ veſtibus & tonſura non vtantur, donec termo niti fuerunt à ſuo Prelato, ſeu Epiſcopo, vt à predictis deſiſtãt & habitum reaſſumant, vt probatur in c. in audientia. de ſent. excom. & tenet glo. communiter approbata in c. ex par. 2. de priu. Pan. in c. tuæ, de apoſtat. Henr. Bohic. in c. cùm nõ ab homine. de iud. Aret. conſ. 163. n. 16. Fulgoſi. conſ. 157. Alex. cõſi. 8. vol. 1. Dec. in d. c. eccleſia ſanctæ Mariæ n. 6. & conſi. 241. ſeripſi, Soc. conſ. 13. n 11. 12. & 30. vol. 4. Ale. in rub. extra de iud. Grammat. in voto 33. & iſtam opinionem ponũt eſſe cõmunẽm omnes Doct. præcitati, & ceteri in c. vnico. de cler. cõiugat. quam declarant procedere de plano, & abſque dubio aliquo in clericis primæ tonſuræ, qui non forent coniugati. Sed in clericis coniugatis monitio iſta non eſt neceſſaria, put omnes Doct. affirmant. in d. c. vnico. Monitionem ſeu citationem aut iſta, vt omnes clerici reaſſumant habitũ, aliàs priuentur priuilegio clericali non ſufficit fieri per proclama generale, ſed neceſſario trina monitione perſonali clericus debet citari ac moneri, vt probat tex. & ibi Card. Inn. & oẽs in cle. 1. de vita, & honeſt. cle. Rubeus conſ. 76. n. 2. & Marſil. ſing. 259. generalis, & ꝙ iſte Clericus ſimplicis tõſuræ ꝓueniri nequeat in ciuilibus cauſis, & criminalibus coram Imperatore, Rege, Senatu, vel quocunq; alio iudice ſeculari etiam incedens abſq; habitu, & tonſura nõ eſt mirũ, qa percutiens Clericum huiuſmodi primæ tõſuræ eſt excõicatus, quemadmodũ ſi percuſſiſſet Clericum in ſacris ordinib. cõſtitutum, vt in c. quiſquis. 17. q. 4. gl. in cle. 2. in ver. clericos. de vita & honeſt. cler. & ita tenet Io. Lup. in tract. de cenſura eccleſiaſt. q. 11. & 5. & Gramati. dec. 10. n. 1. Afflict. in conſtit. iu. Neapo. lib. 1. rubr. 19. & Io. de mo. in c. ex literis nu. 6. de vita & honeſt. cler. & opinionem iſtam facit mentionẽ eſſe cõem Albert. Trotus in trac. de vero, & perfecto clerico. in libr. 1. dubio. 11. Sed hodie itti Clerici occaſionem, anſamque præbuerunt concilio Tridentino non leuem de reuocando, ac annullando omnes leges facientes in corũ fauorẽ. & ſic Concilium ipſum Tridentinum ſub Pio quarto Pontifice in 23. ſeſſione c. 6. incip. nullus prima tonſura initiatus. ſtatuit, & ordinauit, ꝙ clericus prime tonſuræ, aut in minoribus ordinibus conſtitutus nõ gaudeat fori priuilegio, niſi beneficium eccleſiaſticũ habeat, aut clericalem habitum, & tonſuram deferat. Ideirco, ò clerici, cauete, ne vobis nimis frati in antiquis eccleſiæ conſtitutionib. obliuiſcamini dicti Concilij Tridentini, & accidat vobis, vt euenit cuidam clerico Aquilano in minorib. ordinib. conſtituto, qui incedendo abſque habitu, & tonſura fuit captus à iudices ſeculari cum armis prohibitis, & vigore Concilij prædicti amiſit forum iudicis eccleſiaſtici.

Ordo eccleſiaſticus poſt delictũ commiſſum à laico aſſumptus fraude, & dole, vt forum iudicis fui declinet, non liberat eum à iudicis ſecularis iuriſdictione, vt tenet & probat Oldr. conſ. 4. Bar. in l. 1. ff. de pœ. lo. And. & alii in c. 1. de oblig. ad ratiocinia, quorum ſentẽtia communis eſt, vt apparet ex citatis per Auſt. in cle. 1. de off. ord. reg. 1. fall. 11. Marſi. ſing. d xxxiiij. & Lamber. in c. 1. de her. in 6. q. 13. & Marquardũ de Suſannis in tract. de Iudæis, & infidel. in 3. part. c. 5. n. 3. & ſic ꝓ huiuſmodi fori mutationẽ non impedit ſecularis iudex eũ punire: Sed Bellemera in c. ꝓpoſuiſti. q. 2. de for. cõp. aſſeruit õnũ ꝙ abſq; vlla fraudis diſtinctiõe n poſſit crimẽ hoc à ſeculari puniri: tũ in practica nũq ego diſcederẽ à cõi ꝓdicta tã iure veriſſima, & fraus in caſu iſto ꝓſumeret ſi qs poſt delictũ, & ante ordinẽ ſuſceptũ fuiſſet accuſatus, ſeu denunciatus, vel infamatus, ſm Dy. in l. Vlpianus. ff. excuſ. tut. & Doct. in locis præcitaris. Hoc verò limitat ſi ꝓcedere vbicunq; qs feciſſet votũ clericatus, vel introeundi religionẽ ante patratũ delictũ: tũc n. nullo mõ poſſet à iudice laico puniri, cũ votũ hoc delicti cõmiſſi tps ꝓceſſerit, vt ꝓcludit Laſ. in l. cũ ꝙdã pueila. n. 11. ff. de iuriſd. om. Gerardus ſing. 51. Marſil. ſing. 534. q referũt ita tenere Bal. in l. 1. C. an ſeruus ex ſuo facto, aſſerunt que hoc eſſe valde notabile ꝓ euadẽdo aliquẽ à mortis pœna, & ꝑſertim qa ſtaret iuramento ſuo ſm allegatos Doct. Caſſaneus tñ in ꝓſuetu. Burgund. rub. 1. §. 5. ſcribit ſe nõ credere ꝙ opinio iſta à practicis admittenda ſit, & eandem opi. reprobat quoq; Claud. Seyſel. in d. l. 1. C. an ſeruꝰ ex facto ſuo. Verũ opinio Bald. Laſ. & ſequaciũ ẽ magis cõis, ac eã ſequũt oẽs Criminaliſtæ variis ĩ loc. & Io. d Ana. ĩ c. ad falſariorũ, ext. d cri. fal. & ĩ pract. ſeruari dt Gerar. ĩ d. ſing. 51. & caſꝰ iſte euenit ĩ facto hodie hic ĩ ciuitate Aquilæ, diſcuſſitq; corã iudice ſeculari, & adhuc ĩdeciſꝰ pẽdet. F. V.

clerici ñ reſidẽtes ĩ eccleſiis ĩ qb. hñt ſeu obtinẽt bñficia eccleſiaſtica tenẽt oĩno ad dicẽdas priuatĩ ꝑces horarias à Romano Põtifice & eccĩa priuatiſue ĩſtituras, alioqn ipſi clerici reſtituer tenẽt fructꝰ bñficij, quos ꝓcepit ex eo iã tpe, quo à diẽdis ꝓcib. canonici ceſſauerũt ſm Cald. ĩ c. 1. de cel. miſ. Dom. in c. ſi. de præſcr. in 6. in 1. no. quorũ opin. veriorẽ ſcribit Dec.

in c

Universidad de Deusto
Biblioteca

in c.cum omnes in 2 lect.i .de constitu.& Andriam. in 4.sententia in tract. de resti.in q. an clericus teneatur restituere vltra victum de reditibus beneficij,&c.& Ripam.in l.fi.q.65.C. de reuocan.donat & eādem sententiam arbitratur tutiorem gl.in Pragma.sanctiõe,qualiter horæ canonicæ sint dicendæ. In contrariam verò partem inclinauerunt,videlicet,quod dicti clerici non teneantur aliquo pacto ad restitutionem fructuum,Abb.& Cardina.in d.c.1.de celeb.miss.Præpos.in Summa.44.dist.Siluest.in ver.clericus.4.q.22.&Fel.in c.postulasti. nu.7.de rescrip.post alios, quorum opinionem communem esse scribunt Moder.ibi: sed tamen priorem sententiam tanq̃ veriorem comprobauit Sinodus Lateranen.sub Iulio 11.sessio.9.De hoc decreto faciunt mentionem Ioan.Bernard.prę sul.Callugurritanus in pract.crim. c.49.&Martinus Azpilcueta in c.quando autem,de consec. dist. 1.n.31.& istam opinionem contra communem tanquam tutiorem,& veriorem,vt 3.docuimus,sequendam fore duximus omisso multiloquio, & aliis quam plurimis rationibus, quæ allegari possent pro eius corroboratione. F.Viuius.

Clerici & psonæ ecclesiasticæ,licet generaliter ad subeun da munera personalia iusta,qualia sunt quæ exhibent corporali obsequio alienis sumptibus, & absque erogatiõe proprij patrimonij cogi non possunt siue sordida sint,siue non,vt videtur velle Ancha.in c.1.de immunit. ecclesiastic.libr.6.l.placet.C.de episcop.& cleric.cap.non minus,de immunit.ecclesiarum,& ibidem per Inn.cap.sed nec procuratores,ne cleric. vel mo.l.gñalr.C.de episc.&cle.id tamen inter alia quoq; fallit quando clerici haberent bona & possessiones à Principe, quia tunc ad onera personalia qualia sunt Angaria & Parangaria tenentur,vt not.in ca.non minus.per Inn.& per d.Ant. quod communiter teneri refert Benedict. Capra, regula 96. nu.21.similiter fallit in oneribus custodiæ ciuitatis,quum nõ solum quando ciuitas est de temporali iurisdictione ecclesię, sed etiam generaliter in omnibus ciuitatibus quæ oppugnãtur ab hostibus fidei,ad custodias compelli poterunt, vt not. in c.perueniet,de immunit.ecclesiastic.& per Francisc.de Rãporibus,in cap.quanquam.de censibus & ita communiter intelligi,d.c.per notata contra Ioannes Andreani refert ibid.n. 23.Benedict.Capra.

clerici licet regulariter etiam contra Turcas & Saracenos non aliis armis quàm lachrymis,ieiunio& precibus pugnare debeant,iuxta notat.23.q.8.c.1.& seq.id tamen fallit,vbi imminet periculum suæ ipsius personæ, nec aliter euadere possint,quum tunc sine irregularitatis pœna quemlibet offendere armis possit clericus,per notat.in clemẽtina Si furiosus. de homicidio.& in lege vt vim.ff.de iusti. & iure ac ita communiter teneri refert regula 96.nu.29.Bened.Capr.

clerici in casibus quibus tenentur ad onera & contributionem laicorum,nunquam ad eam cogi aut compelli poterunt per iudicem laicum,sed debet fieri executio per ecclesiasticũ de cuius foro sunt vt voluit Inno.& post eum Ioannes And. in c.de immunita.ecclesiarum.Bald.in l.ad instructionẽ.C.de epusc.& cler.Matth.de Roma.in clem.vnica.de immunit. eccles.& ita communiter teneri,regul.96.n.79.refert idem Capra.Et si iudices laici moniti semel nõ desistunt,incurrunt excommunicationem,cap.quoniam.de immunit.eccles.idque odio tyrannorum, & fauore ecclesiæ aliàs trina monitio requiritur,clem.1.de vita & honest.cler.ibidem.Cap.

clerici vilia,non sordida artificia,exercentes.moniti, si nõ desistant,licet careant priuilegiis clericorũ,vt s.id tamen fallit si occultè talia exercerent,prout notat in clem.1.de hæretic.per textum,in ca.1.de vita & honest.cleric.& ibidem Paulus de Leazar. quem communiter Doctores sequi refert Benedict.reg. 5.nu.7. similiter fallit in exercente talia prohibita per tertium & non per se,vt not.d.clem.1.de hæreti.& d.cle. 1.de vita & honestate,& ibidem Paulus de Leazaris,quem similiter Doct.communiter sequuntur.d.regul.nume.8.refert ibidem Capra.

clerici absentis ac contumacis beneficium licet ad hoc,vt alteri conferri siue ad ipsum eligi possit regulariter necessaria sit ipsa priuatio,ita vt sententia priuatiua post ipsam cõtumaciam sequatur,iuxta textum in c.inter quatuor.de cleric. non resident.Io.And.in c.qualiter in c.ex parte,eo.ti.id enim inter alia fallit, quando certum esset quod ipse clericus abesset sine iusta causa,& citatus vel monitus nõ rediret,qa tunc alteri conferri poterit,secundum Host.& Io.Andr.d.c.qualiter.cum quibus cæteros transire refert Benedic. Capr.reg.91. numer.51.

clerico,etiamsi beneficium teneat quod residentiam nõ requirat,non licet vagari,quinimò ob delictum vagationis tali beneficio priuari potest.6.q.1.c.nõ oportet,& capit.seq. put voluit post Host.Io.And.in c.ex tuę.de clerico non residente, quod procedit etiamsi consuetudo sit,quod sine causa vagari liceat,Talis enim consuetudo cùm sit irrationabilis,& cõtra bonos mores,& tendat in læsionem ecclesiæ,non valet,c. 1.de consuetudine.Io.And.post Ho.& Inn.d.ca. ex tuæ. & ita vtrunque communiter teneri refert Bene.Cap.reg.91.numero 8.& 45.

clerici regulares debent communiter & simul viuere atq; stare,vt patet ex gl.in d.c.quoniam.de vita &honest.cler.& in c.cùm ad monasterium. de statu regularium, quam communiter approbatam refert Benedi.Cap.reg.93.nu.3.

clerici non possunt torqueri,stantibus indiciis,nisi sint infames,& de crimine diffamati,secundum Ant.&alios in c.1.de depos.Bart.in l.ex libero.ff.de quæst.Bart.Bald.& reliquos in l.presbyteri.C.de episc.& cler.Bart.& Alex.in l.qui sine.ff. de quæst.Ias.in l.magistratibus.ff.de iurisd.om.iudi.Marsi.in sing. 55.aduertas ad vnum. vbi refert ita obtinuisse in practica in Ciuitate Cumarum,Curt.in tract.nobi. qui dicit etiam si contra clericum essent mille indicia, torqueri tamen non posset, nisi foret de crimine diffamatus,Fel.c.de hoc.de simon.Mod. Hispa.latissimè in decis.criminali, in gl.tortura.& Dec.in c.at si clerici.n.9.de iud.vbi scribit vltra præcitatos scriben.istã esse communem opinionem.Ampliatur hoc etiam procedere, si ciuiliter cõtra ipsum clericum agatur.vt not.Pan.& Philip. Franc.in cap.dilectis. de appel. dummodò non sit de crimine diffamatus,& infamis, vt per Corn.& Barb.in d.c.1.de depos. vbi asserunt istam esse communem opinionem.& Io.Bernar. Diaz,in sua pract.crim.canonica,in ver.tortura c.117.vbi matriam istã vsque ad saturitatem explicat,&dato q; clerici ipsi torqueri possint cõcurrentibus præmissis,ob hoc tamen tortura eorum non debet ita esse sæua quemadmodum laicorũ, secundum communem opinionem omnium Doct.quam citat Abb.in c.cùm in contemplatione de reg.iur.in antiq.&Ioan.Ber.in loco præcitato. Franc.Viuius.

clerici nunquam fuerunt de iurisdictione laicorum:& cõstitutiones de hoc loquentes potiùs sunt declaratoriæ,quàm de nouo promulgatoriæ:gl.in c.Imperator.96.dist.communem dicunt Card.in cap.perpendimus.de sent.excom.in repeti.& Alciat.in c.cùm non ab homine.de iudiciis.

Amplia ẽt q laicus nõ põt esse iudex clerici ẽt in realib.nec corã eo cõueniri.Ant.de Tremo.in add.ad Bona.ĩ rub. quib. mod.suo.n.39.in verb.sed iudicibus secularib.cõmunẽ dicit.

Concordat cum hac communi l.57.titu.6.par.1.nisi realia processerunt à Rege vel alio potenti coram eo.vel si clericus est heres laici,& ratione eius cõueniatur,debet coram iudice laico respondere,vel si vendidit corã iudice laico,tenetur de euictione,per d.l.57.quod planè est cõtra gl.in c.clericus nullus.in ver.secularem.: 1.q.1.& gl.in c.is qui in ius.de reg.iur. lib.6.& tenet Ant.in c.quia V.de iudi. Et Ias. adiicit alios plures tenentes in auth.quas actiones.n.39.de sacrosc.eccl.C.vbi videtur dicere hanc esse communem opinionem,sed iudices seculares obseruant.d.l.57. & vide Ruber.in Spec. aure.in 5. par.prin.n.13.vbi dicit, q̃ licet lis cœpta,denuò est inchoanda corã iudice ecclesiastico,& dicit magis cõem,Perr⁹ autem Nunius in c.1.de exec.mãdari Regij,n.29.dicit illã l.57. intelligendam quando lis erat cœpta cũ defuncto, & non ita indistinctè:quæ interpretatio(salua eius pace) violat literam:Verba legis hæc sunt, *quando el clerico hereda los bienes del home lego: y algũo demanda contra aquel clerigo por razon del auer que heredo:o de dañ o que viesse hecho tenudo es el clerigo de falzer derecho ante aquel juzgador seglar do le fuere aquel de qui en heredo el auer si fuesse vino.* Ecce enim legẽ non distinguẽtem si lis sit cœpta necne: quia licet sit verũ q̃ qñ,lis est cœpta cũ defuncto,heres tenetur corã illo iudice litẽ finire vbi cœptũ est iudicium,per l.vbi cœptũ.ff.de iud.fm cõem opinionẽ,vt per Anto.de Trem.in add.ad Bona.in pract.excepti.in rub.quib.mod.ad fi.vers.item nõ audiuntur in herede clerico Magis cõis est contraria:& sic non quadrat distinctio,cum vnũ &reliquum sit prohibitum: sed est dicendũ d.l.57.respicere ius ciuile.& opinionem Doctorũ antiquorũ,qui tenuerunt per l.hæres absens.ff.de iudiciis.vbi Alber.dicit Pergami fuisse conclusum clericos heredes laici posse conueniri coram iudice laico, licet contrarium sit de iure canonico,quod nota.

Fallit ĩ clerico degradato actualiter:qa iudex laicus põt eũ punire absq; aliqua traditiõe.Alc.ĩ d.c.cũ ñ ab hoic.cõem dr.

Nota istam communem pro intellectu l.60.tit.6.part.1.

Fallit secũdò,si recõueniatur per laicũ,quia in illo casu iudex secularis erit suus iudex.Curt.Iun.in l.2.n.48.ff.de iurisd. omn.iud.cõmunem dicit.concord. cum d.l.57.tit.6.par.1.

Universidad de Deusto

si non data opera laicus molestet clericum vt reconueniatur per Maran.in spec.aur.eo.part.4.dist.7.nu.14. B.Villal.

De clerico herede laici,vide plura apud D.da.Pract.q.ca.8. nu.2.& 3. vbi refert communem esse q̃ clericus litem cœptam cum defuncto cui successit,coram illo iudice laico debeat prosequi. I.Fich.

Fallit tertiò,si clericus est vasallus:quia subest domino laico:& coram eo potest conueniri de feudo,Fel.in c.cæterùm, nu.3.de iud.communem dicit.

Amplia istam tertiam limitationem procedere non solùm si vertitur quæstio sup̃ proprietate:sed ēt super possessiõe.Areti.in cap.cæterùm.nu.24.de iud.communem dicit ex Panor. ibi.Quam ibidem intelligit,quando agitur per interdicta possessoria:secus tamen si intentatur emenda iniuriæ,vel damni passi,vel quando agitur criminaliter de possessione ad pœnã. Tunc enim iudex ordinarius,& non dominus cognoscit.Im. & Mo.der.in d.c.cæterùm.

Restringe istam tertiam limitationem,si clericus vasallus Regis vocetur à Rege & à Papa,eodem tempore,nam eo casu potius tenetur obedire Papæ,quàm Regi.Præp.in ca. cùm parati.nu.20.de appel.communem dicit.

Nota istam restrictionem ad intel.l.24.tit.2.li.1.ord.imponentis pœnam ecclesiasticis non venientibus ad mandatum Regis.

Fallit quartò,si clericus inueniatur in flagranti delicto, quia potest capi à familia Potestatis, vt tradatur iudici ecclesiastico,Fel.in c.verò.nu.2.de sent.excom.

Amplia istam fallentiam ad priuatũ,qui potest capere clericum in flagranti crimine fauore reipublicę.Fel.in d.c.si verò.communem dicit.

Amplia secũdò,si clericus in delictis est suspectus de fuga, nam tũc à laicis potest capi,vt Episcopo suo tradatur sine metu excommunicationis,Episcopo ratum habente verè,vel fictè.Alciat.in ca.cùm non ab homine,de iud.num.94.communem dicit.

Amplia tertiò,in creditore,quia potest capere clericum absque mandato.Alciat.in d.cap.cum non ab homine.n.74. communem dicit.

Fallit quintò,de consuetudine regni,quia Princeps cognoscet de vi,& de iniuriis inter ecclesiasticos.l.v.tit.1.lib.2.ord. quæ habuit ortum à c.principes.23.q.5.& c.Regum.ead.causa & quæst.& tex.iuncta gl.in verb.Reges.in c.filiis.26.q.7. licet contra ista iura & consuetudinem,vide tex.in c.placuit,& in c.inolita.11.q.1.cap.qualiter & quando.de iud.auth.statuimus,C.de episc.& cler.& Rota decis.840.in antiq.dicens,cõsuetudine nõ potest introduci,q̃ clericus subiaceat iudici seculari:quib.iuribus vnico verbo respondetur,q̃ hæc iura generalia sunt:alia autem specialia,per reg.gener.de reg.iur.in 6.Speciale.n.est in violentiis,& iniuriis præcipuè cùm superior non sit in Regno,qui de illis possit cognoscere: vt notat Naua.in præfat.ca.cùm contingat.in 16.causa cum agitur de remediis.in alleg.in litera Y.de referi.& de d.l.5. vide Nunũ de obseq.mand.Regum.c.1.nu.25.& vide Gul.Bene.in c.Raimutius,in verb.& vxorem nu.40.& 347.& in ver.absque liberis.verb.2.nu.45. B.Villal.

Additio. Limita etiam quia clericus qui ante clericatũ deliquit,potest de illo delicto à secular i iudice puniri,& hanc limitationem limita,nisi ante commissum delictũ votum clericat⁹ fecisset,& sic retrò trahitur,&hoc si fraudulẽter fecisset, Old.in cons.4.Quod laicus.& refert hoc dictũ M.Ant.Bard. in tract.de temp.vti.& contin.in c.11.num.13.

PR.clerici iurare prohibentur.l.cum clericis.C.de episc.& cleric.c.1.de iure.casum. I.Bellon.

PR.clericis nec vxores nec concubinas licet habere.l.eum qui.&auth.multò magis.C.de episc.&cler.can.interdixit.32. dist.& can.cum omnibus.81.dist.c.1.& cap.à nobis.de cohab.cler.& mulier. Bellonus Tolosan.

Clericum excommunicatum percutiẽs,incidit in excommunicationẽ.Pan.in c.contingit.1.n.12.ad fi.de sent.excom. communem dicit. B.Villal.

clerici in criminalib.non subiiciuntur laico,& possunt declinare forum,vt est cõis opi.Clar.q.36.Et q̃ indistincte clericus sit ad ecclesiam remittendus est cõis opi.vt per Vanti. de nullita.proces.fol.70.n.50.Et ideo si ex forma statuti in criminalib. nemo debet admitti ad aliquas exceptiones proponendas,nisi personaliter compareat.Si tamen ille,qui citatur est clericus, poterit implorare officium iudicis vt ipse capiat informationem, q̃ ipse inquisitus est clericus. vide Gramati. cons.1.post.decis.n.14.vide Soc.iun.in cons.34.in 2.volu.vbi dicit,q̃ clericus ēt in minorib. cum complicib. simul possunt declinare forum seculare,quidquid in cõtrarium practica ser uet.de qua Clar.q.36.cõem dicens.ver.procedit.n.in foro de quo loquitur.Nec valet consuetudo in hoc,nisi in clericis in minorib. Nec possunt clerici huic renunciare priuilegio. Clar.ibi.in ver.secũdò infert. Nec opus est allegare incompetentiam iudicis,etiam per procuratorem,vel excipere,nisi esset vasallus clericus.Clar.ibi.ver.est autem. nec efficitur clericus contumax,si nõ comparet,quia omnia acta sunt nulla.Et potest ista exceptio nullitatis opponi ēt post sententiam. ibi Clar.ēt si re conueniatur clericus,vt est cõis opi.Etiam si clericus esset illegitimus.Clar.ibi.ver.haber ēt.Etiam si clericus est coniugatus,dummodo nõ sit bigamus,vt est cõis opi.ibi. ver.quæro.Bigamus aũt non dicitur,qui pp adulterium fecit diuortium,& postea sit ei reconciliatus,vt est cõis opi.ibi.ver si.sed an ille.Etiam si tempore delicti fuerit coniugatus,& postea solutus,vt est communis opi.Clar.ibi,verf.sed pone.fallit si clericus coniugatus negotietur,& armis det operam,vt est communis opi.Clar.ibi.verf.hæc verò omnia. Bonacosf.

clerici possunt capi in flagranti crimine à familia potestatis.Fel.in c.si verò.n.2.de sent.excom.cõem dicit. Bonacosf.

Clerici debent abstinere à negotiationib.Communiter sit mare doctores in c.fi.de vita & honest.ait Alex.de Neuo consil.60.nu.4.Cl.d.§.fi.q.36.verf.Hæc verò. P.Fichard.

clerici regulariter torqueri possunt,communem dicit Ab. in c.post cessionem de reg.iur.idque non solùm locum habet in vulgaribus clericis.sed etiam in presbyteris,vt cõem dicit Abb.in c.cùm in cõtemplatione.n.6.de reg.iur.Bosf.de indit. n.103.Intellige tamẽ de clericis diffamatis & suspectis de crimine,& ita communiter teneri dicit in Apostillis ad Bar.in l. fi.n.5.in verb.specialia.ff.de q.Fel.in c.vniuersitati.n.2.de sen. excom.Marsil.55.Simancas de hæretic.c.63.nu.27.Duennas reg.109.in tertia limit.Bosf.in tit.de indit.nu.35.Clar.d.§.fi.q. 64.verf.sed an clerici. P.Fichard.

clerici etiam in minoribus non possunt esse venatores,vt est communis opi.Socinus senior in capitulo episcopum.numer.13.de clerico venatore. Bonacosf.

clerici participantes scienter cum excommunicatis à Papa sunt excommunicati,ad incurrendam tamen hanc excommunicationem,quinque requirentur: primò,vt participent, secundò,vt scienter,tertiò,vt spõte,quartò,q̃ in diuinis,quintò,q̃ talis sit à Papa nominatim excommunicatus.Com.attestatur Summa Sylvest.in verbo Excommunicatio.in sexta excommunicatione.Et hæc est maior,non minor excommunicatio,refert Clar.in d.§.fi.q 77.versi.clerici qui. P.Fichard.

clerici contrahentes sponsalia,non perdunt beneficia. Panor.in c.1.de cleri.con.communem dicit. Bonacosf.

Clerici contrahentes matrimonium ipso iure perdunt beneficia.Petr.Rauen.in cõpe.iu.de cleri.con.cõem dicit. Bon.

clerici prime tonsuræ(vt fandi mos increbruit)exẽpti sunt ordinariis secularium iurisdictionibus,vt commune late asserit Viuius lib.1.opi.37. E.Suarez.

clericorum nomen in fauoribus canonicos complectitur, & si in odiosis nõ tam latè pareat.commune dicit Alc.in l.2. n.9.ff.de ver.oblig. generaliter tñ minorib.etiam ordinib.initiatos cõprehendet,vt cõiter ait Viuius li.2.opin.48. E.Sua.

clericorum causas delegare nullis sacris imbuto possunt Episcopi,seu Præsules,vt commune attestatur Curt.iun.in rub.n.20.ff.de offi.eius,cui mandat.est iurisdict. E.Suarez.

clericorum familiares,ac famuli sacris non imbuti clerica li foro non potiuntur,&si episcoporum famuli potiantur,cõmune aiunt Capic.decis.12.nu.*.& 2.iul.Clar.in pract. §.vlt. q.35.verf.quæro. E.Suarez.

clericorum filii natalibus possunt restitui à comite Palatino,facultatem natalibus restituendi de imperatore adepto, vt commune pronunciant Soc.cons.65.Curt.iun. consil.84. num.7. E.Suarez.

clericorum confessio coram seculari iudice facta,nec in dicium architectatur.commune inquit Marc.Ant.de indic.nu. 214.& vide supra ver.acta. E.Suarez.

clericorum coitus,etiam cum cœlibe fœmina,dicitur adulterium incœstus,vt communem sententiam asserit Gullan. de diuers.crimi.lib.3.q.vlt.& communem regulam affirmat pract.Conrad.n.11.& si eum duntaxat adulterinum esse testatur receptum Did.à Couarru.de sponsal.2.part.c.8.§.5.nu.17. placet tamen solum simplicis fornicationis loco esse habendum,vt ex alia non minus recepta sententia asseuerat Iul.Clarus in pract.§.fornicatio.ver. cùm presbytero. & §.incœstus. ver.sed nunquid. E.Suarez.

Clericorum appellatione veniunt constituti, etiam in minoribus ordinibus secundum gloss. Abb. & omnes indis-

Universidad de Deusto
Biblioteca

renter,in c.non liceat,de præb.vbi Dec.n.17.sequitur opinionem istorum,& meminit nullam habere dubitationem, & in effectu communis est,vt per scriben.ibi,imò appellatione clericorum veniunt canonici,& clerici in dignitate constituti,& alij Prælati quoque in materia in fauorabili, secus autem in odiosa, nam Prælati non sunt clerici simpliciter, sed secundū quid,vt voluit Abb.in cap.bonæ.il.1.in 1.not.de postu.prela. & in rub.de maior.& obed.Feder.de senis cons.73.factum tale est, per textum in capitulo statutum de elect.in 6. & istam opinionem dicit communem esse Dec.in d.c.nō liceat.n.18. &seq.& Alciat.in l.2.n.9.ff.de verb.oblig.& sequitur Ruinus consil.18.num.17.vol.2.& Riminal.cons.105.num.33.& sequen.posito inter consil.crimin.diuersorum in 1. volumine. F.Viuius.

clericorum bona,ex beneficiis obuenientia licet immunia sint à collectis, tamen si cum fratre communia habeat clericus,non poterit obtentu sui priuilegij vniuersa bona à collectis eximere,sed soluet frater pro rata: quod procedit etiam si frater clerico in fraudem partē suam, aut omnia bona vel maiorem eorum partem donet,Spec.tit.de cleri.coniugat.§. 1.ver.ad huius autem.l.2.C.quādo & quibus appel.l.omnes, §.Lucius,ff.quæ in fraud.credit.l.1.& 2.C.de repud.& in c.ex literis.de vita & honest.cler.communiter tenuit Benedic.Capra,regula 96.accidit.l.sicut. §.superuacaneum.ff.quib.mod. Pign.& Hypoth.soluitur.& Imola cap.ex literis.de vita & honesta,cleric.quod communiter teneri refert Benedict.Cap.regul.96.num.9.

Clericum cum armis prohibitis ex forma ordinum & proclamationū Principis secularis, potest iudex secularis, vel eius familia spoliare illis armis prohibitis, & talia edicta ligare etiam clericos,vt est magis communis opinio. Clar.q.36.vers. vlterius. Bonacoss.

clericum insultantem, insultatus pro difensione corporis & vitæ licitè occidere potest, neque solum ab ipso insultato, sed etiam à quolibet alio ratiōe defensionis propinquorum, vel extraneorum occidi potest,communis est opinio.Clar.in §.homicidium.ver.præterea etiam. Bonacoss.

clericum excommunicatum percutiēs,etiam incidit in excommunicationem,communis est opinio.Abb.in c.cum cōtingit.1.de sententia excommu.communem dicit. Bonac.

clericum cum armis prohibitis ex forma ordinationum & proclamationum principis secularis repertū, potest iudex secularis vel eius familia spoliare illis armis prohibitis, & talia edicta ligare etiam clericos magis comm.dicit Clar.d.§.fi.q.36.ver.vlterius allegans.Didacum.in pract.q.33.nu.7.& Plazam.lib.1.delict.c.8.nu.26. P.Fichard.

clericum insultantem, insultatus pro defensione corporis & vitæ,licitè occidere potest,neque solum ab ipso insultato, sed etiam à quolibet alio ratione defensionis propinquorum vel etiam extraneorum,occidi potest.Com.dicit Abbas,in c. si vero.1.n.11.de pœnit.quem refert Didacus lib.2.resol.c.x. nu.8.ver.Quartum si eiusdem,&tenent Canonist.indistinctè, vt dicit Claud.in l.vt vim.n.85.refert Clar.d.§. Homicidium. versi.præterea etiam. P.Fichard.

clericum defendendo percutiens,non incidit in excōmunicationem,etiamsi defendēdo modum excedat,commu.dicit.Soc.inter cons.Curtij senioris consi.20.nu.4:.vers.confirmatur prædict.gl.in c.significasti.2.in verb.tutelæ.de Homic. Clar.d.vers.præterea in fi.

clericum in adulterio cum filia nupta pater depræhēdens, potest citra pœnam c.si quis suadente.17.q.4. percutere. Cōmu.dicit Bermond.de concub.nu.5.in fi. P.Fichard.

clericum delinquentem contra personas, vel res alterius, laicus prohibere potest,vt est communis opi.Cla.d.q.77.ver. sed hic quæro. Bonacoss.

clerici,qui scienter participant cum excommunicatis à Papa sunt excommunicati. Sed requiritur, vt participent scienter,sponte,& q̄ in diuinis, & q̄ talis sit nominatos à Papa excommunicatus.Clar.d.q.77. vers. excommunicatus. Et dicitur excommunicatio maior.vt ibi. Bonacoss.

clericum percutiens, vel vestem eius scindens,vel frangēs equi ipsius cingulum,vel extrahēs frenum ad hoc,vt clericus super equo incedens cadat,vel occidēs equum,super quo clericus incedebat,cum dicatur iniuria inferri,etiam in personā, erit excommunicatus.vt est cōmunis opi.de qua Soc.senior. in c.peruenit.nu.168.& pluribus seq.Secus si voluit percutere clericum, & percussit eius equum, quia non incidit in canonem.ibi.nu.166. Bonacoss.

clericum offendens vel iniuria afficiens, punitur in vtroq; foro,communis est opi.Clar.d.q.36.ver.quęro.quia vterque iudex est offensus in hoc.plura Duen.regul.99.& not.q̄ si clericus agat contra laicum,etiam coram iudice seculari,in iudicio in decisiuis seruabitur lex canonica, & eadem ratione seruabitur consuetudo clericorum, vt est communis opinio, de qua Rochus de Curte in tractat. de consuetudine. numero 779. clericum tamen scienter percutiens etiam incedentem in habitu, sed non in tonsura in enormitatibus perseuerantem, non incurrit in excommunicationem, secundum communem opinionem. Capr. regula, sexagesimaquarta, nu.17. Bonacoss.

PR.coacta voluntas,voluntas est,in l.si mulier.§.penult.ff. quod met.cau.in can.meritò.vbi gl.15.q.1.Vnde versus:

Sicque volens factus,quod nollem velle coactus.

OB.contrà de l.velle.ff.de regu.iur.vbi velle non creditur, qui coactus ab alio vult.

SO.coacta voluntas non est voluntas simpliciter,vt in cōtrario,sed secundum quid,scilicet,coacta: & ita intellige.Vel dic,quòd non est verè & propriè voluntas. Bellon.

PR.coequalitas honoris militiæ,fortior est omni militum priuilegio.l.sed & milites.ff.de excusatio.tut. Bellon.

codicillaris clausula operatur fideicommissum, etiam post humo ignoranter præterito. Est magis communis opinio secundum Alex.cons.26.vers.vel potest.lib.1. Mat.Chærian.

in codicillis habet locum regulariter,quod dicitur de testamento,& sicut in testamento requiritur,q̄ testes sint in conspectu testatoris,sic etiam in codicillis.Est communis opi.secundum Deci.consil.354.in casu proposito.circa medium:vbi reprobat opinionem Mathesilla. qui singulariter tenuit aliud seruari in codicillis & donationibus causa mortis,quàm in testamentis. Mat.Chærian.

Institutio facta in Codicillis trahitur ad fideicōmissum Gl. in verb.voluntatem.est communiter approb.in l.verbis ciuilibus.nu.3.ff.de vulg.& pupil.secundum Alex.in cons.cxciiij. visis testamento & codicillis.circa med.vol.7.& prædicta opinio procedit etiam,quando præcederet aliud testamētum:vt ibid.firmat Alex. Idem.

Rupto testamento ex causa præteritionis filij iam nati,vel nascituri,etiam ignorāter præteriti,clausula codicillaris operatur effectum suum.Est magis communis opi.secundum Alex.in cons.37.in causa.vol.1.& esse magis communem,simiter attestatur Corn.in cons.225.vbi latè disputat,vol.3.&in cons.245.licet.eod.vol.vel sic.

codicillis non dempta,ideò solennitas censebitur,quia statuto,vel consuetudine testamentis dempta sit.commune ponit Viuius lib.1.opi.306.cum Rip.de peste in tit.de priuil.vlt. volunt causa pestis.nu.47. E.Suarez.

Codicilli.Quis potest facere plures codicillos,& posteriores non derogant prioribus,nisi sint contrarij,§.fi.inst.de codicill. iuncta l. cum proponatis C. eo. & an inter liberos possit in codicillis reuocari institutio?dic, vt per Rom.cōs.179.col. 3.vbi nunquid institutio particularis possit in codicillis reuocari,vide d.cons.col.4.ver.non obstat.

In codicillis testes nō debent de necessitate esse rogati l.fi. in fin.C.de codicil.vbi tamen q̄ debent eodem tempore omnes audire dispositionem defuncti.

Qui hæredem instituit censetur voluisse testari & non codicillari,l.non codicillum. C. de testamen. vbi Iaf. & ideo tali casu voluntas non pōt valere vt codicillus, nisi testator hoc expresserit,l.j.cum glo.ff.de codicil.Iaf in d.l.non codicillum. in fi.l.fi.C.de codicil. Bar.in l.1.§.si quis ita ff.de verb.ob.

codicilli veniunt appellatione testamenti,gl.in l.1.ff.de testam.Affl.dec.134.in fi. imo quælibet vltima voluntas significatur,gl.in l.2.in prin.C.communia de leg.Iaf. in l.non codicillum.num.2.C.eo.

Quinque testes ad codicillos requisiti debent esse omni.exceptione maiores,teste Ang.cons.128.Dec.cons.105.nu.5.

Notarius censetur Rogatus apponere clausulam codicillarem in testamento tanquam consuetam apponi, teste Alex. consil.53.nu.11.lib.7.vbi alleg.l.fi.C.de fideiuss.

L.fi.C.de codicill.prohibens amplexum codicillorum q̄n quis succubuit in via testamēti:procedit in actore. nō autem in reo, qui potest opponere plures exceptiones,& ideo si exceperit de testamento & non valeat testus: poterit dicere quòd valet iure codicillorum,teste Afflict.decis.134.nu.2.

PR.cœpta vsucapio,vel præscriptio per defunctum,continuatur per hæredem.l.cœptam.ff.de vsucap.

OB.contrà de l.cùm hæres.ff.de diuers.temp.præscrip.vbi hæres vsucapere non potest rem à defuncto possessam.

SOL.Ibi erat vitiosa defuncti possessio,ideo nec heres vsucapere poterat,cùm in omne ius defuncti hæres succedat,vt ibi is

ti in principio dicitur. I.Bellon.

Cogitatio sola nō facit vt quis puniri possit. Communem dicit Bolencus in repe.l.capitalium,§.famosos.n.79.& seq.ff. de pœn. etiam ne in crimine læsæ maiestatis quidem, nisi ad aliquem actum exteriorem processum fuerit, vt omnes tenere inquit Foller.in pract.crim.nu.70. De iure tamen Canonico in aliquibus casib.etiam sola cogitatio punitur, vt in hæresi, vt dicit Bal.in l.si quis non dicam rapc.n.1.C.de epis.&cle. Clar.d.§.fi.q.91.per tot. P.Fichard.

cognati iam hodie ad decimum vsque gradum succedũt, cõe inquit Porc.in fi.in Instit.de cognat.succes. E.Suarez.

Cognati & affines prodigi, cui poterat interdici bonis, possunt aduersus eius contractum restitutionem petere, etiam eo contradicente.l.patri.§.1.ff.de mino. Balb.decis.137.

cognati præferuntur extraneo tandem offerenti in venditione bonorum debitoris: Communem dicit Tiraq.post plurima allegata, in præfat.lib.1.de Retract.n.42. Et cp multis ex præallegatis ab eo Doct.eam similiter affirmant esse communem. I.Fich.

cognatio spiritualis non contrahitur per nuntium, nec per procuratorem. Coua.in epist.4.c.6.§.4.n.6.communem dicit ex decis.Capel.Tolos.157. B.Villal.

cognitio summaria. Non admissa appellatione à iudice à quo iudex ad quem summariè habet cognoscere, an fuerit admittenda, secundùm Host.& Inn.in c.pastoralis.extrà de offi. deleg.Bar.in l.si cuius.aliàs, sciendum.ff.de appella.recip. Imò etiam parte absente potest procedi ad talem cognitionem, secundùm Inn.vbi s.in gl.suspendatur.ad fi.& gl.in l.1.C. quorum appel.quæ videtur dicere requiri plenam probationem. Intelligitur de plena probatione, quo ad summariam cognitionem, non autem quo ad ordinariam, seu quo ad ordinem iudicij, secundùm Bar.vbi s. Balb.decis.444.

cognoscere de sua causa. Quicunque princeps vel ciuitas non recognoscens superiorem de iure, potest cognoscere & iudicare de sua causa, per l.& hoc Tyberius.ff.de hære.insti. vult.Bart.in l.est receptum.ff.de iurisd.om.iud. De honestate tamen debet causam alicui delegare, vel in arbitros compromittere, aut se submittere aliquib.subditis fm Inn.in c.ex parte in Christo, extrà de verb.signi. vt fecit Imperator Frederic. qui in causa contra Longobardos se submisit arbitris,& inde facta est pax Constantiæ. Balb.decis.107.

cohæres coniunctus non gaudet aliquo priuilegio contra cohæredem cõiunctum, secundum communem per Bursat. cons.5.nu.5.& 23.lib.1.& sic prælegatum coniuncto factum si euincatur, cohæredes æquè coniuncti de euictione non tenentur, ex communi vt s.& dic cp cohæres tenetur de euictione alteri cohæredi quando euincitur sibi pars eius, si à testatore sit inter eos facta diuisio, secundum communem per eundem Bursat.cõs.6.n.19.lib.1.& n.15.vbi cp si fiat legatum rei hæredi æquè coniuncto, alter cohæres nec luere, nec redimere tenetur, secundum communem ibi.

coitus damnatus dicitur, quicunque lege aliqua humana punitur. cõmune ponit latè Did.à Couarru.de sponsal.2.par. c.8.§.5.n.15.quoque nu.16.receptius autumat, vt viri matrimonij iugum passi coitus cum cœlibe muliere damnatus censeatur,& qui latissimè hanc damnati coitus materiam ex receptis sententiis illustrat Iul.Clar.in pract.§.fornicatio.ver. frequenter cum seq. s.Suarez.

coitus vxorati cum soluta communiter non punitur. Cla. in §.adulterium.ver.tribus autem modis. Bonacosi.

coitus vxorati, vel soluti cum nupta muliere meretrice nõ punitur communiter. Clar.in d.§.adulterium.ver.quæro nunquid.& in §.fornicatio.in prin. Bonacosi.

coitus est damnabilis, qui cum cõcubina, cum virgine, cũ puella non viripotente, cum puero, cum nupta, cum vidua, cũ affine, cum moniali, cum presbytero, cum domina, cum subdita, cum puella, cum carcerata, cum Iudæis, vel infidelib', cũ aĩali bruto, cum mortua. Vel si mulieres inter se coeant, vel si committatur raptus,& violentia, vel quis vno & eodem tempore cubat cum pluribus vxoribus. Clar.in §.fornicatio. Bonacosi.

coitus cum moniali punitur pœna capitis. Clar.in §.fornicatio.ver.cum moniali, vbi communem dicit. Bonacosi.

coitus cum pupilla efficit, vt tutoris bona confiscentur,& ipse deportatur, vt est communis opi. Clar.d.§.fornicatio.ver si.cum pupilla. Bonacosi.

coitus Iudæi cum Christiana, debet puniri pœna pecuniaria, si est simplex fornicatio, vt est communis opin. secus si est maritata. Clar.d.§.fornicatio.vers.cum Iudæis. Bonacosi.

coitus cum bestiis punitur pœna mortis, vt est communis opi. Clar.in §.fornicatio.vers.cum animali bruto. Bonacosi.

coitum inter se facientes mulieres, non simpliciter fricando, sed vtentes aliquo instrumẽto pro priapo, puniuntur pœna mortis, vt est communis opi. Cla.in §.fornicatio.ver.inter. Bonacosi.

coitus clericorum etiam cum cœlibe fœmina, est simplex fornicatio. vt est magis communis opi. Soarez in ver.clericorum, nu.134. Bonacosi.

coitus damnatus dicitur quicunque qui lege aliqua humana punitur, vt est communis opi. Soarez. vers.coitus.nu.140. & coitus vxoralis cum vxorata censetur damnatus, vt est cõmunis opi.ibi.nu.141. Bonacosi.

collaterales in feudo nouo non succedunt, nisi id expressè actum sit. communem dicit Clarus Sent.§.feudum.q.79.ver. sed quæro. P.Fich.

collatio bonorum non fit cum ascendens succedit, descendenti: vt si pater succedat filio, vel nepoti, Ias.in l.si emancipata.nu.28.C.de collat. communem dicit. B.Villal.

collatio beneficij facta cum conditione, si vacat, valet, licet non electio. Couar.Resol.c.16.li.3.n.2. communem dicit ex Gomes.in reg.de verosim.notit.obitus.q.1. B.Villal.

ADDITIO. Ratio quare collatio teneat, vt esse hæc, ne quando existentia cõditionis iuris (quæ tempore collationis ignorabatur) apparet, vana reputetur.l.multum interest.ff.de condit.& demonstrat. prout in simili si mulier contrahens secundas nuptias, non certificata ad plenum de morte primi viri, matrimonium tenet, si eo tẽpore mortuus fuerat. c.in præsentia.de spons.& ibi gl.& Scribent.

collatio beneficiorum inter fructus annumeratur, gl.communiter approbata in c.cùm olim.extr.de ma.& ob. Bellon.

collatio locum habet etiam ex testamento licet portiones sint inæquales. Est comm.opi.secun.Dec.in d.cons.59.in fin. vol.1. Chærianus.

collatio facta illiterato non tenet, nec homicidæ, vt est cõmunis opi. Rebuffus in tract.de priuilegiis Scholarium priuilegio 39.nu.5.tomo 5. Bonacosi.

collatio locum non habet inter ascendentes succedentes descendentibus. Alex.de Im.& alij in l.si emancipati.C.de collat. Licet autem Ias.ibi.n.28.disputationis gratia quædam argumenta contra communem adduxerit, quibus respondet Dec.n.8.addens fortiores, contra cõmunem, rationes: tamen nec ipse ausus est recedere à communi, vt ibi latiùs per eum. Quam communem eleganter defendit Hieron.Cagnol.in d. l.si emancipati.numer.119.cum seq.vers.secundus articulus. Kirchouius.

collatio facta ab episcopo sine pẽsentatione patroni est nulla.c.decernimus.16.q.7.c.cùm dilectus.extrà.de iure patron. quam quæstionẽ latiùs explicat Guido Papa in decis. Gratianopol.q.374. Et hanc sententiam magis communem esse inquit Rochius de Curte, in tract.de iure patr.in verb.honorificum in 1.q.nu.1.in 15.vol.tract. Doct. Sed optimè illam explicauit Roland.à Valle, in cons.47.n.22.cum seq.in 1.Tom. con. kirchouius.

collectam quis subire & exponere debet, eo in loco vbi possidet bona. Quod adeò generale est, vt ratione receptæ cõsuetudinis per Italiam imponantur collectæ etiam forensib. in loco vbi prædia possident. Bart.in l.vnica.n.28.C.de mulierib.& in quo loco, lib.10. Bald.in l.etiam.nu.15.cum seq.C.de execut.rei iudica. Alex.in cons.52.n.5.in lib.5.con. Ias.in con. 83.ver.Item generalis consuetudo per totam Italiam, in 3.volu.con.vbi ipse plures authoritates adducit. Dec.in cons.684. nu.10.in 5.par.con. Marian.Socyn.Iun.in con.49.nu.26.in 1. vol.con. Aymõ Crauet in con.111.n.10.in 1.par.cons. Et hãc esse veram & communem conclusionem firmat Curt.iun.in cons.6. An autem ea differentia procederet, quando collecta imponeretur secundùm æstimum, latè disputauit Roland.à Valle, in con.32.nu.14.cum seq.in 1.Tom.con. Kirchouius.

collectam imponere princeps tantum potest, non autem vniuersitas, nisi pro salario medici, & simil. secundum communem per Bursat.cõs.16.n.29.lib.1.post Otasc.decis.95.numer.9.ad Collectas an venditor vel possessor prædij teneatur, vide per Bart.in l.incola.ff.municip.vbi doct.in apostil.plura not.quib.adde Curt.iun.cons.42.Castr.in l.imperatores.ff.de publica.Hieron.Gigant.tract.pension.q.39.vbi n.11.& 12.de pensionario, cui debetur pensio super beneficio, vel pro decima, an iis casibus agi possit contra possessorẽ, vel contra priorem qui ad id tenebatur? Et cp possessor solus sit conueniẽdus, tex.est in §.coges.in fi.in auth.de mandat.princip. Ruin.cons.111.n.14.li.5.vbi ẽt an res ipsa obligata sit pro collectis. Pur. collecta bonis & rebus imposita, licet alias onus mixtũ di-

Universidad de Deusto
Biblioteca

catur,vti tamen mere realis ac patrimonialis iudicatur:& bona allibrata, seu in catastro posita velut tributaria censentur, secundum communem per Bursat.cons. 16.nu.10.lib.1.

Collectæ & onera forensibus possidentibus qualiter impo nantur:& quæ onera? vide Soc.cons. 129.lib.1.Dec.cons.284. & 694. Et an & quãdo possit alibi habitãs collectari ꝓ bonis sitis in loco suæ originis,vel alterius loci,ita vt in loco bono rum sitorũ collectari non possit?Soc.& Dec.vbi s.& vide quę scribit Bart.in l.rescripto.§.sciendum.ff.de munerib.&honor. Et an & quando collecta dicatur munus patrimoniale, vel di catur imponi principaliter psonæ pro rebus?Dec.d.cons.694. & 358.an pro bonis alibi sitis,& positis extra iurisdictionem statuentium collectari possit, vide Ruin.cons. 195.in princ.li. 2.& hoc verum,nisi alibi & in loco bonorum fiat libra,& subeat ibi onera.Bart.in l.vnic.C.de mulierib.& in quo loc.quẽ sequitur Ruin.cons. 111.lib. 5.quia tunc præfertur locus vbi sunt sita bona,vt ibi per eum:vbi examinat an & quando collecta forensibus imponi possit? Et an credi debeat doctorib. attestantib. de consuetudine Italiæ, circa hoc: vbi concludit pro negatiua licet ꝓrium teneat cons. 126.in pr.lib.4. qñ autem forenses teneantur ad onera ratione bonorum. vide Alberic.in rub.col.7.ff.de muner. & honor.Quib. omnib.adde quæ scribit Alex.cons. 52.lib.5.vbi pulchrè in apostil. Dec.d. cons.358.Aym.cons. 111.col.3. Nat.cons.218. Rol.cons.66. n.26.lib.1.Dic ꝙ collecta regulariter forensib.imponi nõ potest,teste Neuizan.cons.66.n.16.fallit primò nisi sit consuetudo contraria,vt ibi n.20.vel esset imposita rebus,puta ꝓ quolibet modio. Neuiz.d.cons.n.33.declara vt per Burs.cons. 16. nu.31.33.& 36.lib.1. Puteus.

collectari forenses non possunt de suis possessionib. nisi in proprio territorio vbi collectantur de bonis etiam alibi sitis. Hoc omnes tenere dicit Bar.in l.libertus.§.sola.ff.ad municip. & similiter omnes ita tenere dicit Corn.cons.23. incip. videtur.nu.3.vol.1.

Hanc conclusionem de iure veram esse dicit etiam Rolan. à Valle cons.12.n.8.lib.1.& Marc.Ant.Natta cons. 160.nu.7. & seq.vbi adducit ex Salic.in l.neminem.C. de sacrosan. eccl. rationem naturalem (quam scribit semper sibi placuisse) nempe.ꝙ propterea ratione rerum possessarum non teneantur forenses subire onera,quia nec honores,nec commoda loci percipiunt,ergo nec collectis grauari debẽt:& allegat hoc in terminis decidentem, Calder. consil. 6. quidam ciues Imol. sub tit. de censi. Istam opinionem idem Natta similiter in multis sequen.suis consiliis,quotiescunque hic punctus incidit,constanter tenet.

Nuper reperi,quod prædictam conclusionem Iaco.Philip. Portius quoque sequitur,Et magis communem dicit, libr. 5. concluſ.in 3.conclusione,per complures ibid.in prin. allegatas auctoritates.

collectas imponere subditis suis domini inferiores qui superiorem recognoscunt non possunt,nisi hoc habeant ex pacto vel consuetudine illius loci in specie, Magis communem dicit Clar.§.feudum.221. P.Fich.

collegij ius permanet in vno.commune infit Panor.in c.2. de postul.prælat. E.Suarez.

collegij cuiusuis bona si alienentur,aliquid vè arduum, ac magni momenti ad collegium attinens agatur , singulorum nomina de collegio exprimi necesse est,vt alienatio,actus vè ille iure subsistat.vt communem iuterpretum sententiam attestatur Alexand.consil. 1.lib.4.Turzan.opin. 53. & rursus opin.65. E.Suarez.

collegio ecclesiastico destructo, vel quia decesserunt omnes,vel fuerũt priuati propter delictum,remanet ius,& priuilegium pẽès ipsam ecclesiã.Secus tamen est in collegio laicorum,quia non remanet aliquod ius.Panor.in c.2.de postu. præla.communem dicit. Bonacoss.

collegij ius potest remanere penes vnum.Pan.in c.2.de postul.communem dicit. B.Villal.

collegij bona quando sunt alienanda , & in cæteris arduis & ponderosis actibus singulorum de collegio nomina exprimenda sunt in alienationis instrumento,aliàs alienatio nõ valet,vt not.Bar.in l.1.n.5.de alb.scrib.per tex.in l.fi.C. de vend. rer.Ciuil.lib.11.&Bal.in l.Ciuitas.in fi.ff.si cert.pet.& in l.j.de mag.conue.But.in c.1.de synd.hancque opinionem communem esse attestatur Alex.in cons 1.vol.4.& Arch.in c. sine exceptione 12.q.2.quam sequitur Bald.in c.3.loco. de prob.Exprimenda sunt etiam bona alienanda,vt scribit Dec.c.cùm omnes.C.de contrah.empt.de consti.allegat Bald.tacito loco, quem dicit voluisse,quod nõ sufficeret,si in instrumento syndicatus vniuersitatis simpliciter diceretur ad vendendum bona vniuersitatis,&c.qui tamen hoc non dicit,&locus omissus est in rubrica 3.q.C. de contrahen.emp.Sed hoc tantum inqt, sufficere, mandatum de vendendo talia loca factum per eos, qui habent potestatem statuendi, si autem talem potestatem non haberent,non valeret nec sufficeret, ꝙ generaliter syndicus constitutus esset ad vendendum loca communis,& ita se ex facto cõsultũ respondisse per tex.in l. prohibere.§.planè.ff. quod vi aut clam.Ex quibus inferri videtur actum alienationis esse valdè præiudicialẽ,& ob id dici posse, ꝙ absentes, qui sunt de vniuersitate,collegio,vel capitulo, qui & in hmõi arduis negociis vocari debent,vt not.Imo.in c.2. de oper.noui nuncia.& ibi Butr.& in c.fi.de maior.& obed.In hmõi quoq; alienatione vocandi sint,idque communiter tenent doct.secund.Dec.in c.cum omnes.de constitu.vbi alleg.Fed.in cons. 287.casus talis est in quodam publico instrumento,& in cons. 148.casus talis est,alig sunt canonici,licet Bald.in auth.hoc ius porrectum.ver.subsequẽter quæritur,teneat vocationem hanc absentium esse necessariam,quæ op.non procedit,quando absunt à loco,vbi congregatur vniuersitas,collegium vel capitulũ. Sunt tamen in ciuitate vel oppido vniuersitatis collegij,aut capituli huiusmodi,quia tunc habet locum communis,secùs autem si essent extra ciuitatem,vel oppidum,& actus vniuersitatis collegij seu capitularis aliàs quàm s.fuit dictum actus non valet,vt tenet gl.in d.c.cum omnes.de constit.Cal. consi.3.c.ti.in fi.&quamuis aliqui tenuerint, ꝙ absentes tunc quoque sint vocandi,quando sunt extra ciuitatem,vel oppidum.communis tamen opi.est in contrarium,vt dictum fuit, & firmat Inn.in d.c.cum omnes.& in c.fi.de maio.&obedien. F.Turzan.

collegio ecclesiastico destructo, vel quia decesserunt omnes,vel fuerunt priuati propter delictum,remanet ius, & priuilegium penes ipsam ecclesiam:secus in collegio seculari,qa non remanet aliquod ius,Pan.in d.c.2.de postula.præl. communem dicit. B.Villall.

colludentes in iudicio contra partem,vel subtrahentes ꝓbationem,causam amittunt, & puniuntur, maximè in causæ amissione,ex communi,per Burs. cons.90. n.21.lib.j.Bart.in l. in fraudem.§.quoties.ff.de iur.fisc.Ias.in l.diuus.numer.16.ff. de re iudic.

COLONI res illatas in fundum rusticum dominus habet tacite obligatas.§.item seruiana institut.de actio.& licet text. loquatur simpliciter, & aliter non aperiat de quibus colonis intelligatur,cum plures colonorum species reperiantur,nihilominus habet locum in colono nummis colente , vel colono præstante aliquam quantitatem frumenti,ac olei,vel in colono partiario partiente illud,quod conuentum est,seu diuidente fructus fundi cum domino.& sic dominus omnium istorum colonorum res inuectas in fundo hypothecatas habere censetur secundum gl.Fabrum,Areti.Ias.n.11.cum aliis sequentibus Gomesium.nu.9.& seq.& Bellonum,n.15.& seq. in d.§.item seruiana,vbi ostendunt istam opinionem communem esse,& cum ea sentiunt quoque Ale.cons.32.vol.1.Soc. in tract.fallentiarum in regu.192.in fi.Bald.& Salyc.in l.certi iuris.C.locati,& Floria.in l.2.ff.e.tit.hocque ampliatur,vt coloni,seu inquilini res inuectæ non modo obligatæ tacitè sint, ac appareant pro pensione fundi,ac domus conductę,sed pro deterioratione,aut eius refectione etiam, vt voluerunt Bart. in l.solutum.§.solutam in fi.ff.de pig.actio.Aret.Ias.cum aliis signatis per eum,nu.22.Gomesius,n.13. & seq. & Bellonus. nu.20. in d.§.item seruiana, vbi ponit hanc communem sentẽtiam esse,& sequitur pariter Neguſantius in tract.de pignoribus in 2. parte membro.4.sub.n.128.& seq.ampliatur simi liter secun.loco, vt procedat non solùm, vbicunque locatio ipsa facta esset pro mercede debita in pecunia numerata , verùm , si facta etiam foret pro pensione debita in certa specie, & per consequens impropria secundum glossam, & Areti.in d.§.item seruiana.Cy.Bald.q.3.& Salyc.in d.l.certi iuris,& Neguſanti.cum reliquis citatis per eum in d.4.membro.2.part. sub.n.138.vbi dicit istam opinionem magis communem magisque veram esse.Hæc verò regula ita ampliata limitatur primum, vt de plano procedat,quotiescunque in fundo,seu domo sunt inuectæ res ipsorum colonorum , sed si illatæ appareant res alienæ ibi per ipsum conductorem non videntur tacitè hypothecatæ pro pensione,etiam si res essent alienę,quę præsente, et tacente domino inucherentur,secundum Iac.de Aret.Cyn.Bald.q.7.Salyc.& cæteros in d.l.certi iuris,Gomesium,in d.§.item seruiana,n.24.Bellonum,nu. 30. vbi Ias. nu. 53.cum aliis Doct.præcitatis fatentur istam esse communem opinionem,Contrariam verò partem,videlicet, ꝙ per solam scientiam,patientiamque domini sine dolo,inducatur tacita

obligatio

Universidad de Deusto Biblioteca

obligatio in re inuecta firmauere gl.fi.in d.l.certi iuris Bart.in l.quæ doris.ff.sol.matr.& in l.1.ff.de pig.Ias.cum cæteris accumulatis per eum,in d.§.item seruiana,n.51.&Negusan.in d.4. membro.2.part.n.152.vbi dicit hanc esse veriorem,communioremque sententiam, sed tutius esset iudicio meo in actu practico transire cum prima opinione Iac.de Aret. & sequacium tanquam æqua&indubitata.Limitatur secundò etiam, vt procedat regula præmissa in prædiis vrbanis,nam res illatę in villã indistincte censentur tacitè obligari absque alia scientia domini prædij,cæterum inuectæ in prædium rusticum nõ intelliguntur tacitè hypothecatæ,nisi ita demum,si dominus sciat:ideò in prædiis ipsis vrbanis inducitur hypotheca absq; scientia domini domus, secus autem in rebus rusticis,vt not. gl.& omnes in d.§.item seruiana,vbi Bellonus recitat istam esse communem opinionem, nu.26.& Negusan. in d.4.membro,2.part.n.145.Limitatur postremò,vt instrumenta,chirographa ac nomina debitorum illata in domum cõductam nõ videantur aliquo modo tacitè obligata pro pensione,secundum Rayn.Cy.& Salyc.q.3.in d.l.certi iuris,Fabrum,Aretin. Nicol.de Neapol.Ias.nu.41.&Bellonum sub n.50.in d.§.item seruiana, vbi refert istam esse communem opinionem, ac eidem inhæret quoque Negusantius,in d.4.membro 2.par.sub numero 153. in aliis verò multis casibus regulam prædictam limit.& ampliat Negusant.in d.4.membro 2.partis à nu.128. vsque ad nu.155. F.Vivius.

coloni testimonium pro domino non admittitur. commune ait Lanfranc.de depositi.testium.numer.85.libr. 5. tractat. E.Suarez.

coloni,si tanta fuerit sterilitas vt deductis expensis ac sumptibus nihil reportarint,totius pensionis remissionem reportant.secundum Host.Io.And.Ant.& Imo.in c.propter,de locato. Aliàs si vltra sumptus factos dimidium vel amplius dimidio eius quod reportare soliti sunt,collegerint,non conse bitur sterilitas,nec fit mercedis remissio.Sin autem minus dimidio collegerint,tunc pro rata fiet remissio,& rectè tenet ibid.Imola contra Host.Io.And.& D.Anto.Bened.ibidem l.iI Iud.§.minus, ff. de tribur.act. & ita communiter teneri refert Benedictus Capra,reg.88.nu.49.& sequen.

Colono partiario,an emptor seu singularis successor stare teneatur,& dic,vt per Osas.decis.82.nu.5,vbi dicit,colonum partiarium haberi loco socij,&ideo expelli non posse à singulari successore,vt d.decis.col.fi.vbi allegando Cagnol.in l.i.n. 221.C.de pac.inter emp.distinguit,aut agitur de fructib.breui tempore colligendis,& tunc stare debeat,aut de fructibus futurorum annorum:& tunc secus,per rationes ibi alleg.Quibus Adde pro concl.prædictæ complemento Deci.cons. 78. col.2.n.4.Alex.cons.118.col.pen.n.18.lib.5.vbi distinguit inter emptorem proprietatis fundi q̃ ille non teneatur stare colono,&simplicem conductorem, secus in conductore ad longum tempus,quia emptor fundi tenetur stare colono qui cõduxisset ad longum tempus per rationes ibi alleg.Quid in emptore fructuum?dic,q̃ nõ habet ius in fundo,& singularis successor qui succedit in plenum ius, non tenetur stare colono, secus si non in plenum ius,teste Alex.d.cons.& in l.si filiusfamil.§.si vir.vbi Bar.ff.sol.mat.de quo etiam Abb. in c.querelam.ne prælat.vic.suas Ias.in l.diuortio col.7.ff.sol.mat.doct. ad Bart.in l.emptorem C.loc. Accedit,q̃ successor singularis succedens in plenum ius non tenetur stare colono,secũdum Guid.Pap.q.480.3.fall.Rol.cons.49.n.2.n.6.lib.2. vbi loquitur in casu diuerso in singulari successore neccio,in quem qs cogitur dominium transferre:q̃ teneatur stare locationi prædecessoris,&Rol.cons.62.n.10.nu.40.eodem lib.2.vbi ponit fall.ad reg.de quo vide quę scribit Nat.cons.426.Cap.Tol.q. 420.Rom.cons.22.n.4.doc.ad Dy.in c.is qui in ius.post nu.5. de reg.iur.libr.6.Gozad. cons.24.cons.100.col.fin.Rol.cons. 6.n.4.13.36.lib.1.Osasc.decis.156.à prin.vsque ad num.9.& post n.14.vbi declarat quomodo procedant concl.quòd singularis successor teneatur stare locationi cum hypotheca factæ,vide per eum ibi.

coloni clericorum & ecclesiarum sunt vti ecclesiæ & clerici exempti secundum communem per Burs.cõs.25.n.1.lib.j. Quæ tamen conclusio procedit pro tẽpore quo ecclesiæ seruiunt:quia tunc gaudent priuilegio & immunitate ecclesiæ. fallit tamen respectu gabellarum & datiorum quæ proportione fructuum ad eos spectantium impositæ reperiuntur. vt d.cons.nu.2.de quo vide Osasc.decis.73.

commissio iudicis in citatione non præsumitur. Aret. consi.33.nu.5.nec præsumuntur facta.Fel.in c.1.de iud.conclu.1. communem dicunt. B.Villal.

concor.cum l.1.tit.2.For.ll.& pragma 201.in prin.quia nũ tio non creditur,nisi iuxta officium suum.Io.And. in addi.ad Specu.de citatione.§.1.in princ.& Did.de secu.in l.si ex legati causa.nu.5.ff.de verb.oblig. Idem.

COMMITTENS delictũ ,p quo à lege imposita sit aliqua pœna pecuniaria, soluenda fisco vel parti, non tenetur illam soluere in foro conscientiæ.com.Berous in c.1.n.232.& seq. de constit.Gomes.in §.ex maleficiis.n.14.Instit.de action.Did. super 4.decreral.Menchiaca in 1.part de test.§.10.n.662.Cla. d.lib.5.§.fi.q.80.ver.Sed hic. P.Fichard.

cõminatio iudicis de sententiando absentia citati non obstante habet vim citationis peremptoriæ,secũdum gl.quę reputatur singularis in l.apparitor. C. de cohorta.Secus si comminatur se ad vlteriora processurum. Monitio quoq; iudicis ore facta habet vim peremptorij.l.2.C.quomodo & quando iud. Balb.decis.188.

commodatum dici non p̃t,vbi dominium trãsfertur,licet idem sit reddendum,vt est Bart.doctrina communiter recepta in l.2.nu.4.in fi.ff.si cert.pet.q̃ dissentientes etiam non immeritò,attestantur illic Rip.n.23.Alc.n.2.cum sequentib.idẽ Alc.lib.2.paradox.c.19.& pro resolutione videndus Bellon. lib.1.supput.c.7. E.Suarez.

commoditates feudi vasallus alienare potest. Intellige tamen,vt talis alienatio non valeat,nisi durante vita ipsius,non autem in præiudicium eius,qui est successurus in feudo.com. dicit Clar.§.feudum.q.21.ver.successiuè. P.Fichard.

In his, quæ Communia sunt pluribus vt vniuersis, vt puta in rebus collegij,vel vniuersitatis,illud attẽditur & prævalet, quod fit à maiori parte præsentium, vt communiter tradunt Doct.in c.cum omnes,de constit.& Alex.in l.iurisgentium.§. fi.ff.de pact.Lap.allegat. 13.1. Quæ tamen opinio locum sibi vendicat in actibus necessariis vel saltem vtilibus,secus in voluntarijs,vt Inn.& alij voluerunt in d.c.cum omnes.& Lap.d. alleg.131.& glo.in d.c.cum omnes,verbo constitutum, quæ communiter approbatur,secundum Dec.d.c.cum omnes. in fin. F.Turzan.

communis opi. est tenenda:nisi opinio particularis fulciatur meliori ratione.Cur.iun.cons.63.n.3.& cons.160.nu.12. communem dicit:pro qua est tex.in l.si quis.de condi.indeb. C.vbi Imperator motus est per rationem minoris partis contra maiorem,&etiam est tex.in l.1.C.de vet.iur.enucl.ver.sed nec. Quare Doctores imitantur aues:quia quãdo vna volat, omnes aliæ sequũtur.Dec.cons.481.n.12.& more pecudum vnum sequuntur.Bell.cons.59.n.12.licet verum sit,q̃ opinio cõmunis habeat vim consuetudinis.Bal.in c.innitaris.de constit. Et nota q̃ in conflictu opinionum est illa tenenda quam sequitur consuetudo:Remigi.de charitat.subsid.in q.an ecclesia.&clerici sint immunes in regula 240.communem dicit.& vide septem regulas per Stephan.de Phedericis de interpretatione in parte vltima,quarũ prima est q̃ in conflictu opinionum illa sequenda est, quæ consuetudine est approbata:vt in opi.gl.fi.C.de do.inter vir.& vxor. quam consuetudo approbat.etsi destruat textum.

Secunda,quando non constat de consuetudine, illa est sequenda quæ altero iure comprobatur.

Tertia,cùm nec altero iure,nec consuetudine approbatur: illa est sequẽda quæ efficacioribus rationibus comprobatur, ex gl.in l.minime.ff.de legi.

Quarta,si ratio euidens nõ apparet:quæ tutior est,eligitur, arg.ca.iuuenis.de sponsa.

Quinta,illa opinio eligenda est,quæ est fauorabilis,& propter quam res valet,& non pereat.c.si vir.de cogn.spir.

Sexta,q̃ illa opinio est tenẽda,quę à prudentioribus est approbata.ca.in canonicis.19.dist.vt sunt gl.in iure Ciuili.Bald. in l.precib.C.de impub.& Inn.& Io.Ant.in iure canonico.Legistis in materia legali,& canonistis in canonica,qa vnusquisque præsumitur peritus in arte sua.l.j.ff.de ventre inspiciend. c.proposuisti.de probat.

Septima,illa opinio est tenenda:quæ à pluribus comproba tur.arg.l.quòd maior.ff.ad municipa. B.Villal.

Hanc Regulam,Adhærendum esse communi opinioni, & e.diffusissimè tractat Io.Neuizanus in sua Sylua nuptia.lib.5. statim à principio.vbi refert Ias.in l.j.§.sublata.ff.ad Treb.docentem,Quando Doct.dicunt hanc esse communem opinionem,q̃ hoc sit bonum verbum in practica.Item refert etiam elegans dictũ Bal.in cons.112.vol.2. Quòd rarò bene loquitur,qui contra omnes loquitur.Et Fel.in c.cæterum.de rescr. de Barbatia scribit, quòd ille studio impugnandi communes opiniones, credens ea via se reddere immortalem, sepissime delirauit.

Eandem tamen regulã ipse Neuizanus postea eodem lib.5.

Universidad de Deusto
Biblioteca

verſ.Limita modo prædictam regulam &c. decem modis limitat.quarum limitationum vltima hæc eſt,q̃ communis opi. ita prævaleat, ſiquidem liquidè de hoc conſtet. vtputa, ſi Doctor. atteſtantur eam eſſe communem, ſecùs ſi non ſit liquidum, & ſint Doctor. qui contrariam(q̃ non rarò in hiſce Collectaneis reperies,)dicant eſſe communem:quia tunc propter talem conflictum,res dubia redderetur, vt ibidem latiùs per ipſum. I.Fichard.

communis opi.illa quoque dicitur,quę etſi non omnium, tamen plurium illuſtrium Doct.auctoritate innatur, & ſuffragiis approbatur.Ita Iaſo.in l.re coniuncti.n. 141.de leg.3.& in l.2.C.de inſti.& ſubſt.& in conſ.vlt.vo.3. Tho.Ferr.cau.31.& alij paſſim.Quinimò & eam opinionem pro cõmuni cenſendam eſſe aſſerit Ale.conſ.202.viſo Themate,cir.fi.vol.7.quæ à Doctor.maioris auctoritatis,& ponderis tenetur.Quod tamen diligentiore excuſſione indiget,quam tu vide apud Mari.& Salomo.in §.Reſponſa.Inſti.de iure natu.gent.& ciuil.vbi elegantiſſimè explicat, quid ſit opinio, quomodo diſtet à veritate,& quando,quomodoque communior cenſenda ſit. Breuiter,ab auctoritate,inquit,ſic naſcit opinio,quemadmodũ à veritate demõſtratio. Circa ea igitur verſat opinio ſecũdum Ariſt.v.Ethic.quæ aliter ſe poſſunt habere,& de quibus probabiliter dubitari contingit. Stulti etenim eſſet dubitare de his,quæ vel lege,vel aperta ratione demõſtrantur.Opinio enim ſi lege vel vera ratione fundatur, tunc non eſt opinio, ſed demonſtratio.Illa ergo communis opi.definitur quæ nõ à lege neque vera ratione : ſed ſola vel omnium vel plurium auctoritate ſubſiſtit:&c.Et tandem his verbis concludit Ex q̃ auctoritate ſubſiſtit:&c.Et tandem his verbis concludit Ex q̃ bus omnibus cõſtat.illam potiorem partem eſſe inter,diſſentientes Doctor.quæ numero & auctoritate præſtat.Et quę in rer auctoritates æquales numero præſtat:& quæ inter numero pares grauior eſt:communemque opinionem ſic poſſe definiri:eſſe de iure non aperto : vel ab omnibus probatam ſententiam:vel potioribus.Conſtatque communis opinionis effectus eſſe magnos:quia ius facit. Et ideo ab eo recedere iudici ſine ſuo periculo non licet : &c.Quæ in hoc communium opinionum pelago pro maiore ipſorum terminorum declaratione operæ prætium eſſe duxi annotare. I.Fichard.

Communis opi.ſi habet intellectum certum legis,licet ille non ſit verus in ſe, nihilominus ſequens illam in iudicãdo, vel extrà iudicium non incurrit pœnam legis.Quia cõis opinio Doctorum inducit probabilem errorem, Ita dicit Abb. Panor.in c.1.n.24.Per iura ibi alleg.de poſtul.prælat.vbi vide etiam Apoſtil. I.Fich.

PRO.communis opi.in dubio eſt ſequenda.l.1.ver.& crebrior.ff.de officio quæſt.in l.minimè.ff.de le.adde tex.in l. cũ quidam in §.q̃ dicitur.2.ff.de acq.hær.vnde qui iudicat cõtra communem,reus eſt pœnæ.Panor.in c.1.de cõſtitutio.& iudex iudicans contra communem,facit litem ſuam,ſicut ſi iudicaret contra leges ſcriptas.Bart.in l.fi.C.de pœna iudic. qui mal.iudic.

OBIEC.contrà de leg.1.§.ſed neque.C.de vet.iur.enuc.vbi vnius opinio quandoque prævalet.

SOL.Verùm eſt,vbi eſt verior & melior. Bellon.

PRO.communis opinio,vel error facit ius.in l.fi.ff. de offi. prætor.

OBIEC.contrà de l.quòd non ratione. ff. de leg. vbi quod errore introductum eſt,per conſuetudinẽ ſeruari non debet.

SOL.Dic,q̃ error vniuerſitatis, vel principis facit ius.Ita intelligitur regula noſtra:erronea autem conſuetudo non facit ius.Ratio eſt,quia conſuetudo conſenſu introducitur.l.de quibus.in fi.ff.de leg. nihil autem tam contrarium conſenſui eſt, quam error qui impedit conſenſum.l.ſi per errorem.ff.de iuriſd.om.iudi.

OBIEC.Secundò opponitur de l.ornamentorum.ff.de auro & arg.lega. vbi hæredis error ius non mutat.

SOL.Dic q̃ hæredis error ius non facit : vt ibi.ſicut nec teſtatoris.in l.Labeo.ff.de ſupp.leg.

OBIEC.Vltimo oppono de l.fi.ff.de hæred.inſtitu. vbi cõmunis fama ſeu rumor falſus obeſſe non ſolet.

SOL.ibi fauore vltimæ voluntatis. Bellon.

communis vſus loquendi omni regulæ,omniq̃ conſtitutioni,in exaudiendis ſermonibus derogat ſolus:fatentur omnes vt ait Mar.Samo.in repe.l.omnes populi.ff.de iuſti.& iur. I.Fichard.

In qualibet materia etiam pœnali,& tam odioſa,vel ſtricti iuris, quàm fauorabili, Communis loquendi vſus eſt attendendus,vt doct.communiter voluere,præſertim Bart.& Ale. in rub.de noui oper.nun.& aliis in locis ibi per ipſum Ale.adducti, hancque ſententiam communem eſſe refert Zacha in apoſt. ad Abb.in c. nonnulli.de reſcri. Quæ tñ nõ ꝓcederet,ſi ſtatuto caueretur, q̃ verba ſtatuti proprie ſint intelligenda, tunc enim communis hic loquendi vſus non attenderetur.vt tenet Bart.in l.Labeo.ff.de ſupel.legat. F.Turzan.

communitas ſeu vniuerſitas non conſtituitur contumax vel in dolo ex contumacia ſyndici communitatis vel vniuerſitatis,ſed debet citari in concilio vel collegio ipſa communitas ſeu vniuerſitas,ſecũdum gl.communiter approbatam in l.non poteſt dolo,ff.de reg.iur.Niſi recuſaſſet congregare cõcilium ſeu capitulum ſiue vniuerſitatem:quia tũc citato ſyndico habetur perinde, ac ſi communitas aut vniuerſitas eſſet citata,ſecundum glo.in c.ſi in capitulo.de conceſſ.præb. in 6. Bart.in d.l non poteſt.Nec dicitur communitas dolum committere vel delinquere,licet plures ſeu maior pars hominum ipſius communitatis aliquid prohibitum faciant,niſi hoc fiat ex ordinatione concilij & ſonara campana. per l. ſed ſi ex dolo.cum gl.ff.de dolo.& gl.in l.ſicut.ff.quod cuiuſ.vniuer.Bar. in l. aut facta. ff. de pœnis. quicquid dicatur tenuiſſe contrarium Iac.But.in l.ſi quis in tantam.C.vnde vi. Balb.deciſ.80.

communitas dicitur feciſſe qñ tacitè approbat ſeu ratificat geſta per aliquos particulares. & quando hoc ſit, vide Afflict.deciſ.370.& quando poſſit dici delinquere,vt puniatur, vide Pariſ.conſ.21.& 91.lib.4.vbi an ex geſtis ſingulorum & quando poſſit puniri vniuerſitas in crimine læſæ maieſtatis, Afflict.in c.vnic.quę ſunt regal.ver.&bona committentium. nu.52.Salic.in l.1.C.de ſeditioſ. Put.

communitas,ſeu vniuerſitas non obligatur per priores:niſi eis ſpecialiter ſit commiſſum.Alex.conſ.135.vol.7.num.1. communem dicit. B.V.

communitas,ſeu concilium nõ poteſt dare immunitatem ciui,ſecùs tamen extraneo qui ciuis efficitur, Bello. conſ.37. nu.1.& 2.communem dicit. B.Villal.

communitas. Ex contumacia ſyndicorum citatorum nõ poteſt vniuerſitas vel collegium aut communitas mulctari, ſecundum gl.cum Bart.in l.non poteſt.ff. de reg. iur. niſi data opera recularet dare ſeu congregare concilium, in quo poſſet citari ſecundum Bart.ibi. Balb.deciſ.156.

commutatio ſummarum in odioſis non fit.ſecùs in fauorabilibus.Iaſ.in l.ſi idem,cum eodem.ff.de iuriſd.om.iud. nu.3. communem dicit. B.Villal.

comparatio ſemiplenam probationem inducit ſecundum communem per Burſat.conſ.123.n.21.lib.1.poſt R.ol.conſi. 26.nu.12.lib.1. Quæ comparatio literarum in miſſiuis vel epiſtola plenè probat in præiudicium ſcribentis ſecundum cõmunem per eundem Burſat.conſ.39.nu.25. vbi plura not. ad practicam recognitionis literarum.

cõparatio literarũ vnà cum litera,ad quã fit cõparario, facit ſemiplenã probationẽ ſm gl.in l.admonendi.ff.de iureiur. & in l.in bonæ fidei.C.e.ti.quam celebrant & ſequuntur Moder.in d.l.admonẽdi,vbi audacter fatentur ſe vidiſſe practicari iudicẽ ex æquitate.l.vbicunq;.ff.de interroga.actio. cõpellere debitorem ad reſpondendum,num illa ſcriptura priuata, ſit manu ſua,ac ẽt ſcripta propria manu,vt ex ea fiat comparatio.& hoc idẽ ſentit Ang.in §.ſi qs igit.auth.fide.de inſtru.cęterum.gl.in l.3.§.1.in ver.ſpeciem.ff. de teſti.inclinauit in contrariam partem videlicet,dictã comparationẽ facere plenam probationẽ, & ita affirmat ſe vidiſſe cõiter ſeruari Alber. in l. cõparationes.C.de fide inſtr.hocq̃; de plano procederet,ſi talis eſſet cõparatio,quæ oſtenderet ſcripturã ſimul cũ ſcriptura:ad quã fit cõparatio per oĩa ſimilẽ,hoc itaq; caſu plena probationẽ faceret.d.§.ſi quis igitur,vbi probatur à ꝓrio ſenſu,& in iſto caſu incorrecta remanebit.d.l.cõparationes, vt ꝓ Bald, & Saly. in auth.ſed nouo iure,& in d.l.in bonæ fidei.& hoc in caſib.in qb.ſola literarũ cõparatio ſufficiat,&plenè probet,ꝓcederet quippe,qñ ageretur ciuiliter,ſecùs ſi criminaliter,puta in crimine falſi,qa ad probandũ falſitatẽ ſola literarũ cõparatio non ſufficeret,ſm Dec.conſ.615.& Ripa.in d.l.admonẽdi.Purpuratus verò ibi voluit fieri poſſe indicium ad torturã ſm perſonarum qualitatẽ, & vtrùm illa comparatio ſit ſufficiẽs indicium ad torturã:vide Bart.declarantẽ.in l.fi. de quæſtio.& gl.Bart.& Doct.in l.fi.C.famil.erciſc.interpretantur ꝓdicta ſimiliter,q̃ in oĩb.ſcripturis priuatis excepta apocha ſola,& ſimplex literarũ cõparatio plenè probat,vt habet.in d.l. cõparationes.Bart. in l.ſi ꝓctus.C.de fide inſtru.vbi ait, q̃ d.l. cõparationes, volens ex cõparatione induci plenam fidẽ ſolummodo eſt correcta in apocha, non autem in aliis priuatis ſcripturis,quẽ ſequitur Alex.conſ.58.& 114.lib.7.& Soci.cõſil.4.li.3. vbi ẽt voluit q̃ ẽt in Epiſtola ſufficiat ſola literarum cõparatio, quo ad plenã fidem, & ratio eſt quare d.l. fuit correcta in apocha,qa dat̃ à debitore creditori,& ob id ſi ſola cõparatio

Universidad de Sevilla Biblioteca

paratio fuit, & esset de facili reperiretur, q̃ literas alienas æmularentur, aut se transfacerent, & quatenus diximus Soc. in d. consil. 4. firmare d. l. comparationes, non esse correctam in epistola, aliisque priuatis scripturis, dic illud etiam sequi in epistola Alex. d. cons. 58. in princ. & 114. Dec. in c. 2. de fide instru. & cons. 219. in fi. Purpu. in d. l. admonendi. & Cur. iun. cons. 118. & 162. & ita ista omnia pulchre, & doctè referebat illustris D. Marcus Ant. Oradinus præceptor meus, interpretans publicè Bartoli l. admonendi, à quo complura alia in iure Cæsareo, Canonico q̃ue didicimus, quæ ponentur in 2. part. huius opusculi suo loco & tempore. F. Vinius.

Compendiosa substitutio verbis directis hunc in modum concepta, videlicet: quandocunque filius meus decesserit sine liberis, Sempronius hæres esto: intra pupillaris ætatis tempora valeret iure directo, pòst verò iure fideicommissi. Ita cõmuniter tradiderunt Doct. in l. Centurio. ff. de vulg. & pupill. substit. contra gl. in l. precibus. C. de impu. & aliis subtilit & in c. Ray. de testa. qui voluerunt q̃ propter illa verba, si sine liberis decesserit, & c. valeat omni tẽpore iure fideicommissi. qua in re videndus est Papien. in sua praxi in forma libelli, quomodo ex substitutione agitur, verbo compendiosa. F. Turz.

compensandi animo relictum censetur quod aliter erat debitum, secundum communem per Bursat. cons. 60. nu. 8. lib. 3. de quo vide quæ scribit Bart. in l. si cum dotem. §. si pater. ff. sol. matr.

compensatio licet contra creditum iuratum non admittatur iuxta doct. oẽs per Nat. cons. 54. in prin. Afflict. decis. 381. id tamen debet intelligi, quãdo via executiua procederetur, secundum communem per Burs. cons. 106. n. 1. li. 3. vbi inter alios plures alleg. etiam Ossc. decis. 92. vbi ponit limit. ad concl. de qua ibi quas declarat idem Bursat. d. cons. ante nu. 2. vbi huius negatiuæ concl. contrariam veriorem dicit ex cantiuncul. cons. 23. n. 78. & seq. & aliis ibi alleg.

compensatio an possit opponi ab eo qui subiit spõtaneam condemnationem: & intra certum terminum soluere promisit creditori, dic vt per Ossc. decis. 92. vbi n. 33. post plura cõcludit pro opi. negatiua, videlicet admitten non esse compensationem, sed putat affirmatiuam veriorem esse, quam declara, & limita, vt per eũ ibi, n. 34. & seq. de quo vide etiam quæ scribit Nat. cons. 54. post Bar. in l. amplius non peti, col. fi. ff. rẽ rat. ha. Rol. cons. 6. n. 17. lib. 1. Neuiz. cons. 62. n. 26. Capel. Tolos. q. 139. Quibus adde q̃ compensatio quæ fit ipso iure: in effectu locum non habet, nisi pars velit, & opponat, teste præ dicto Rol. cons. 81. n. 8. lib. 3. l. verum. ff. de compens. & an opponi possit ea exceptio compens. in executione sententiæ, dic, vt per Rom. cons. 76. col. 2. in prin. limitationem autem ad reg. q̃ de quantitate ad quantitatem semper fuit compensatio: vide per Ias. in l. cum fundus. §. seruum tuum. n. 11. ff. si cert. pet. & nu. seq. vbi quomodo de liquido ad non liquidum fiat cõpensatio, & plura de compẽsatione ibi n. 12. & an qui iurauit soluere in termino possit compẽsare. Dic, vt per eundem Ias. in l. eum qui §. si iurauero. ff. de iureiur. vbi dicit communiter reprobari opi. Bar. in d. l. amplius non peti. alleg. in d. §. si iurauero. n. 5. & sic q̃ eo casu non admittitur compensatio, qua in materia, plura habetur ibi, & per Tremol. ad prac. Bonacur. tit. quib. mod. suo no. ciuil. post nu. 23.

compensatio quando opponitur, debet admitti liquidatio intra illud tempus quod daretur reo ad soluẽdum, teste Bart. in l. in fraudem. § qui compensationem. ff. de iur. fisc. cuius opin. communem dicit Alex. cons. 94. & cons. seq. lib. 4. reprobata opin. Bald. in l. 3. C. de compensat. Quid de compensatione delictorum, puta doli cũ dolo, vide doct. in apostil. ad Bart. in l. si ambo. ff. de compensat.

compensatio in omnibus contractibus, præter depositum, admittitur, si facilè quod in compensationem deducitur, & liquidò, pro iudicis arbitrio, probari possit. commune ait Ias. in §. in bonæ fidei. n. 71. Instit. de act. In depositò autem de expẽsis in eodem factis nõ improbatur, receptũ pronunciat Fulg. in l. si plures. ff. depos. At in cõmodato generaliter compensationi locum fore inquit placitum vulgo Panorm. in c. 2. de depos. quemadmodum de pecunia ad pecuniam in specie debitam. commune testificantur Alex. & Ias. in l. si fundus. §. si seruus. ff. si cert. pet. E. Suarez.

compensatio tunc planè locum non habet, cum quid solutum iri iurato promittitur, vt frequenter interpretibus probatum memorant Gozad. cons. 32. n. 15. & seq. Vinius cum aliis lib. 1. opi. 43. & opi. 199. E. Suarez.

compensatio fieri non potest ex priori solutione ad secundam ex iudicis sententia faciendam, vt commune ait Lma. à Costa contrarium cũ multis verius opinatus in l. si ex cautione. ver. ex his infero. C. de non nu. pecu. vt nec abs legato rei certæ, ad debitum etiam necessarium compensatio procedet, nisi aliud testator declararit. communem potiunt Corn. cons. 242. lib. 2. Io. Dilect. de arte testan. ti. 6. cau. 5. n. 3. E. Suarez.

COMPENSATIO sterilitatis licet secundum Inn. in c. propter. de locato. sit facienda cum vbertate seu fertilitate præcedentis vel sequentis anni proxi. & immediàti, & non mediati, siue interpellati, contraria tamen sententia, quod fiat compẽsatio sterilitatis cum vbertate anni mediati & interpellati verior est, vt voluit Host. in summa ti. de locato, §. quæ actiones, ver. fit autem, & ver. seq. & rationabilior secundum Imolam in d. c. propter, eod. tit. cum qua alios communiter transire refert Bened. Capra. regul. 88. n. 52. quod verum est, quando ambo anni continentur sub vna ac eadem locatione, aliàs secus, etiamsi vtraque locatio fuisset facta de re eadem, & inter easdem personas, prout vult Bald. in l. licet C. locati. & Im. d. cap. propter, quia ex quo locationes sunt separatæ vel diuersæ de vna ad aliam, vel de vnius anno ad alterius annum argumẽtari aut inferri non licet argumento l. fi. ff. de calumniat. l. Papinianus exuli. ff. de minorib. & voluit Imola in c. per venerabilem. qui filij legit. Bened. Cap.

compensationis exceptio alicuius quantitatis vel debiti, si quis iurauerit soluere, opponi non potest, sed necesse est vt pẽcisè soluat, per tex. & ibi Doct. in c. ad nostram. i. ext. de iureiu. Et hanc eoem Docto. opinionem esse inquiunt Fel. ibid. circ. Et hanc cõmunem Docto. opinionem esse existimo. Alex. de Imol. in cons. 91. fi. ver. & per hoc apparere existimo. Alex. de Imol. in cons. 91. n. 5. & in 2. lib. con. Et And. Tiraq. in tract. de vtroque retract. §. 3. gl. 3. n. 6. vers. aduerte. Licet alij multi contrariam sententiam secuti fuerint, quam comprobat idem Alex. de Imol. in con. 12. n. 15. in eod. 2. lib. con. & horum opinionem sequitur Carol. Molin. in d. con. 91. in verb. damnatur. & idem in Commenta. suis in consuetud. Paris. in 2. parte. §. 62. n. 19. cum seq. Kirchouius.

COMPENSATIO de quantitate ad quantitatem in liquidis fit ipso iure, quando de ea pars opponeret. l. si conitat. & ibi Doct. C. de compens. Et hanc communem opinionem Docto. esse dicit Marian. Socy. iun. in consil. 147. in 1. part. consi. kirchouius.

compensatio licet fiat ipso iure. l. si cõstat. & l. fi. C. de compen. est tamen necesse, q̃ ea opponatur ab homine, vt declarant Doct. in d. l. si cõstat. in verbo ipso iure. interpretãtur præfata similiter in debito iurato, quia de debito iurato, ad nõ iuratum compensatio non admittitur secund. communem opi. de qua per Ias. in l. eum qui. §. si iurauero. nu. 2. ff. de iureiur. & Afflict. decis. 163. die septimo Octobris, post alios à prædictis Doct. citatos. F. Vinius.

compensatio tollit ipso iure delictum: si opponatur, secus tamen Ias. in §. in bonæ fidei. n. 80. & Inst. de act. communem dicit, vbi ponit aliquas limit.

Ex hoc potest opponi Compensatio cõtra instrumentum habens executionem paratam, secundum Segu. in l. si ex legati. ff. de verb. oblig. nu. 212. quæ facit ad intel. l. 4. & 5. tit. 8. l. 3. ord. B. Villal.

compensatio admittitur in depositò de expensis factis in ipso depositò, gl. communiter approbata secundum Fulg. in l. si plures. ff. depos. communem dicit. B. Villal.

contrarium est determinatum de iure regio. per l. 10. tit. 3. part. 5. Idem.

compensatio admittitur in alio contractu præter depositum: dum tamen de facili possit liquidari, quod relinquitur arbitrio iudicis. Ias. in d. §. in bonæ fidei. num. 78. Inst. de actio. Idem.

De iure regio est sublatum arbitrium iudicis, quippe qui taxatus est terminus decem dierum ad istam liquidationem faciendam, per l. 20. ti. 14. par. 5. idem.

compensatio admittitur de pecunia ad pecuniam: licet pecunia sit debita in specie: Alex. in l. si fundus. §. si seruus. & ibi Ias. ff. si cert. pet. communem dicit.

Nota istam communem ad ampliationem l. 21. tit. 14. par. v. B. Villal.

compensatio admittitur in commodato. Panor. in ca. 2. de depos. communem dicit. Idem.

compensatio non fit de legato ad debitum, quando legatur res certa, etiam in debito necessario: nisi aliàs testator declarauerit. Duran. in arte test. tit. 6. cau. 5. num. 3. communem dicit. B. Villal.

ADDITIO Et an & quando fiat compensatio de vna quãtitate diuersi generis ad alteram, vel diuersi generis ad aliud diuersum genus, Tiud. in tract. de compens. ar. 3. n. 7. vbi nõ nulla de compensatione & eius in effectu in arti. 10.

Universidad de Deusto Biblioteca

Competens iudex est pro crimine iudex loci, in quo fuit commissum, ēt à ñ subdito, cōis opi. Cla. q. 38. in prin. Bonac.

competens iudex nō est dominus vnius castri diuisi, in puniendo alium condominum, qui in parte sua deliquit, communis est opi. Clar. d. q. 38. vers. quæro pone. Bonacoss.

competens iudex est prætor Mutinensis exercitus eius, q in militia deliquit, licèt exercitus foret in Bononiensi territorio, cōis est opi. Clar. d. q. 38. ver. quæro etiam. Bonacoss.

cōpetens iudex est in foro pœnitētiali sacerdos parochiæ, vbi qs habitat, & ñ ali⁹, cōis ē opi. Cla. q. 37. ver. q̄ro. Bonac.

competens iudex non est loci confederati iudex pro maleficio commisso in loco confederato, nisi expresse caueatur. Clar. d. q. 38. vers. succedit iue. Bonacoss.

competens est iudex vtriusque loci, pro delicto in confini⁹ facto, & ita cōiter obseruat. Cla. d. q. 38. ver. p̄terea. Bonac.

cōpetens iudex debet videre si sit cōpetēs, q̄ñ quis fatetur se deliqsse, sed extra ei⁹ territoriū, & cognoscere an loc⁹ sit suę iurisdōis, cōis est opi. Cla. q. 38. ver. vlterius quæro. Bonacoss.

competens iudex etiam dicitur ordinarius, aliàs incompetens rōe pœnæ, si quis falsum deponit corā ipso, quia potest eum punire extra ordinē. cōis est opi. Clar. q. 38. ver. sed quæro. & nihilominus iudex competens eum punire potest pœna ordinaria. Si autem est delegatus Principis potest & ipse extra ordinem similiter punire. Aut est delegatus inferioris, & non potest. communis est opi. vt ibi per Clar. Bonacoss.

cōpetēs iudex ñ est, si cleric⁹ corā ipso falsū deponat, cōis est opi. Clar. q. 38. ver. sed hic quæro. benè tñ pōt cognoscere super falsitate ad effectum expediendi causam coram eo vertente, non aliàs, vt est communis opi. Clar. ibi. Bonacoss.

competens iudex est vtriusque fori, si laicus falsum deponat corā iudice ecclesiastico. Clar. q. 38. ver. q̄ro nunc. Bonac.

competens iudex non est, si quis alibi furtū fecit, & hic contractet, vbi sit iudex loci contractatio. communis est obseruātia. Clar. q. 38. ver. tu scis. Potest tamen sub pœna eum eiicere. Bonacoss.

competens iudex est, si laicus deliquit in ecclesia, vt est cōis opi. Clar. d. q. 38. ver. vidi etiā. & non ecclesiasticus iudex, quia ecclesia est de territorio Principis, licet, sit locus sacer. Bonac.

competēs iudex est etiam, qui reum præuenit in capiendo, quando plures iudices sunt competentes, & maximè si est cōpetens ratione enormitatis, vel grauitatis delicti. Cla. d. q. 38. vers. vlr. Bonacoss.

competens iudex est pro delicto commisso, iudex delicti, iudex originis & domicilij. Et possunt procedere ad instantiā partis, & ex officio. cōis ē opi. Clar. d. q. 38. ver. sed q̄ro. Bonac.

competēs iudex etiam dicitur aggrauati delicti ex delictis extra territorium. Bonacoss.

cōpetens est iudex in criminalibus vicarius Potestatis deputatus locum tenens à Principe, vel ab ipso Prætore cum auctoritate Principis, & potest punire, & alia facere, quæ sibi in mandatis sunt commissa, aliàs non, vt est communis opi. Cla. q. 40. ver. 1. idem Vicarius Episcopi ex speciali commissione Episcopi, vel capituli, potest de criminibus cognoscere & punire vt est communis opi. Clar. ibi. Bonacoss.

Competit pro Emphitheusi condictio ex lege. com. d. Car. §. emphyteusis. q. 47. P. Fich.

competit pro feudo condictio ex l. & consuetudine. com. dicit Clarus §. emphyteusis. q. 89. P. Fich.

complices illi sunt, qui ad malum sunt socij, vt est communis opi. de qua Paris. conf. 168. nu. 10. in 4. vol. Bonacoss.

Compositiones, quæ fiunt tota die cū Duce vel Marchione, vel inclyto dominio Venetorum de delictis cōmissis, non possunt tollere pœnā quæ parti debetur, quia solum videtur remissa pœna, quoad fiscum, sed nō in præiudicium priuatorum, ex cōi regula, q̄ Princeps in dubio non videtur velle tollere ius tertij, vel ei præiudicare. Dec. conf. 520. n. 2. vbi diffusè, & in conf. 602. n. 14. Pastores autē ecclesiæ, qui super pœnas cōpositiones faciunt vt extorqueant pecuniam, malè faciunt, & contra legem l. si operis. C. de pœnis. Licet quandoque aliqui Principes, vt cautius agant in compositionibus p magistratus faciunt adiicere illa verba, Ex cautis notis suæ excellentiæ, quæ nullibi legi, nisi apud Iacobi. de S. Georgio in sua inuestitura feudali. in §. sed an princeps. n. 4. fol. 9. vide Iaſ. in l. venia edicti. n. 10. & seq. C. de in ius voc. Cum quib. & qualiter sint faciendæ tales compositiones. & quæ sint considerāda in eis tradit Paris de Puteo in tract. syndica. in §. compositio. & etiam in §. quæro. & §. 3. tomo 14. fol. centesimoquarto. Et plura de compositionibus tradit Paulus Grilandus in tract. de relaxa. carce. tit. de pœnarum compositionibus. §. sequitur. §. secundò quæro. & §. tertiò quæro, tomo 15. trac. fol. 128. & in §. quartò. & §. quintò quæro. Et Mōteleo in sua practica arbitrali, vbi de compositionibus agit. Et compositio facta in casu à iure concesso, vt puta in delicto, quo dato, & verificato, infligenda erat pœna mortis, vel sanguinis, valet, vt est cōmunis opi. D. Brunorus in eius consi. crim. n. 196. & n. 197. vbi de transactionibus & compositionibus plura. Bonacoss.

PRO. compositum aliquādo pro suo simplici sumitur. no. gl. in rub. ff. de dote prælegat. in l. verbum reddendi. ff. de ver. significat. Bellon.

computationis error, & post subductas sæpius rationes allegari potest. vt receptum asserere autim ex Soc. conf. 92. n. 8. lib. 4. Paris. conf. vlt. n. 26. & 27. lib. 1. Quin & vsque ad 30. annos rectè proponetur, vt commune pronuncio ex Iaſ. consil. 210. lib. 2. Didaco à Castillo in l. 28. Tauri. & iure ipso computationem nullam reddit, est gl. communiter recepta in l. 2. C. de iure fisci. lib. 10. E. Suarez.

compromissum facere de re feudali in arbitros Vasallus non potest. comm. dicit. in §. feud. 10. Clar. q. 39.

Per nullam cautelam verborum in compromisso appositorum, fieri potest, quo minus reductio ad arbitrium boni viri peti possit, data magna iniquitate, vel læsione. Est communis opi. secundum Decium in cons. 11. ver. 4. principaliter. vol. 1. & in cons. 39. iuridicam. eod. vol. & in cons. 60. eod. vol. Mat. Chærianus.

Reductio seu reclamatio ab iniquitate laudi, peti potest vsque ad 30. an. Est communis opi. secundum Dec. in cons. 39. iuridicam. circ. fi. vol. 1.

compromitti de omnibus rebus de quibus alienatio fieri non potest, non potest. Est com. regul. omnium Doct. secundum Dec. in cons. 39. iuridicam. vol. 1. Matt. Chærianus.

Iniquitas autem seu enormis læsio laudi dicitur, quando reperitur facta læsio, saltem in 6. part. debitæ quantitatis. Vel est in arbitrio iudicis, cùm non sit à lege determinatum. Istæ sunt duæ principales Doct. opiniones magis cōmunes, secundum Dec. in cons. 39. iuridicam. in fi. vol. 1.

Pœna l. si quis maior, nō habet locum in Compromisso ēt iurato facta à parte inuita ex necessitate statuti vel iudicis. Est communis opin. secundum Iaſ. in cons. 12. allegata. ver. nec huic fundamento. vol. 1.

Partes quæ diu litigarunt, possunt etiam per iudicem ecclesiasticum ad compromittendum compelli, c. placuit. cum gl. 90. dist. Idem quando ex priuatorū lite inquietatur status reipublicæ. l. si quis ingenuam. §. in ciuilibus. ff. de capti. & secundùm Bal. & Ang. in l. æquissimum. aliàs est. §. sed si inter. ff. de vsufruct. Balb. decis. 410.

compromissi prorogatio debet partib. intimari, aliàs nō valet sententia arbitramentalis. Est communis opin. secundum Bald. & Dec. cons. 39. iuridicam. in prin. Mat. Chærianus.

compromissum in arbitrum, & arbitratorem in dubio præsumitur præcessisse vt arbitrator. Alc. in tract. de præsum. reg. 3. præsump. 35. in fi. communem dicit. B. Villal.

compromissum ecclesiasticæ, atque adeò spiritalis causæ, quin in sacris non initiatum fiat, nihil vetat. commune dicūt Dec. in c. 2. n. 4. de iudic. Gra. cons. 87. n. 10. lib. 1. E. Suarez.

COMPROMISSVM si fiat cum clausula quod stetur laudo, pœna soluta vel cum clausula rato manente pacto. vel simili, tunc secundum gl. c. dilecti, de arb. standum est sententiæ vel laudo, etiamsi pœna soluta fuisset, q̄d procedit siue emologatio expressa, siue tacita interueniat, iuxt. gl. in l. 2. ff. de arbitr. l. cùm antea. & ibi. Odoffr. & Azo. C. de arbitr. quos sequtur Cy. ibid. & Bald. in l. ait prætor. ff. de re iud. & Im. in d. c. dilecti filij. quorum opinionem contra Iacob. Baldri. Martium de Fario. & Iacob. de Rauenna, tanquam communiter sequendam, asserit Bened. Capr. reg. 71. nu. 9.

Compromitti in iudicem. Non potest de iure ciuili compromitti in iudicem tanquam in arbitrum, sed tanquam in arbitratorem potest, per l. si in seruum. §. si quis iudex, cum glo. ff. de arbi. secus de iure cano. per tex. cum gl. in c. cum tempore. extr. de arbi. & ibi Panor. & communiter cano. Inn. in c. ex parte. in gl. ordinarius. eo. tit. Spe. in tit. de arbitro & arbitra. §. potest. ver. in iudicem. Ang. in l. 1. §. & post operis. ff. de oper. noui nun. Sed cum inter canoni. reperiantur variæ & contrariæ opiniones in locis præallegatis circa hoc, & sit clara decisio de iure ciuili in d. §. si quis iudex. illi videretur stādum in vtroq; foro. iuxta theoricam cano. in c. 1. de extr. de ope. noui nun. & legistarū. in l. p hanc. C. de temp. appel. Balb. decis. 411.

Compromittere. Super articulo iuris emergente, in causa, stante causa coram ordinario, potest compromitti in arbitrū, gl. reputatur singularis in l. pen. in verbo suam. C. de pact. vbi notabiliter dicit Bar. per illum tex. iuncta gl. Quod stante

statuto

Universidad de Sevilla

tanto q̃ de quæstionibus inter affines compromittatur, erit compromittendum, etiam in actic. emergente in causa principali. Balb. decis. 177.

Compromissum secuto laudo dicitur transactio saltē largo modo, secundum Bart. in l. furti. §. qui iussu. ff. de his qui not. infa. Perus. in c. ex ratione, n. 29. de appel. Iaf. in auth. si verò contigerit. in fi. C. de iudic. conf. 12. n. 2. lib. 1. vbi q̃ sicut exceptio transactionis est exceptio litis finitæ; ita est in arbitramento, maximè vbi laudum est ratificatum. Auth. in diss. incip. Cum Laicus, quem sequitur Cacialup. tract. de transac. q. 3. vbi in tali arbitramento dicendum est idem quod in transactione vera. Dec. conf. 60. col. 1. conf. 298. col. 3. ex quo sequitur q̃ in tali transactione seu laudo homologato non habet locum dispositio l. 2. C. de rescind. vendit. prout in transactione dicit Alex. in l. si quis cum aliter. col. 3. vbi Iaf. col. 15. ff. de verb. oblig. Alex. conf. 42. col. 5. lib. 1. vbi dicit hanc communem opi. sequitur Dec. conf. 216.

COMPROMISSVM si fecerunt Titius, & Sempronius in arbitratorem annullatur, si alter ex compromittentibus ipsis est bannitus, & bona banniti sunt publicata, seu confiscata, secund. Roman. Alex. Iaf. & Soc. in l. si quis arbitratu. ff. de ver. obli. vbi scribūt istam opinionem communem fore. & sequitur Bapti. de sancto Blasio, in tract. de arbitris q. 53. Marc⁹ Antonius Blancus, in tract. de compromissis q. 7. n. 6. & Petrus de Benintendis decis. 21. n. 21. licet ibi reciter in Rota Bononien si decisum extitisse bannitum vigore statuti de compromissis faciendis inter affines cōpromissum petere possem & in hanc partem per rationes ibi assignatas rationabiliter Rotam inclinasse facilè dignoscitur. F. Viuius.

compromissum, vt de iure tantum iudicari debeat, intelligi debet de iure municipali, vel consuetudinario, de quo in loco, nō autem solum de iure cōi Romanorum. Ita in terminis concludit Carol. Ruin. in conf. 4. incip. quoniam proponitur, quod testamentum, &c. n. 10. 11. & 12. 2. vol. vbi allegat Bald. Inn. Ant. de But. Abb. Roma. & modernos Perusinos, respondens etiam ad authoritates contrarias dicēdo quod ita se habeat cōmunis opi. vt per eum. Item voluit Soc. iun. conf. 94. nu. 20. vol. 4. cum dicit, se hanc opinionem nedum communem, & veram, sed etiam indubitatam putare et non parum admirari de iis, qui contrarium tenuerint. E. Muscul.

compromissum factum de rebus merè temporalibus, ac ciuilibus ecclesiæ in laicum, necessariò non requirit cōsensum auctoritatémque episcopi, secūdum glossam, in vers. spiritualibus. post prin. in c. contingit interdum, de arbitris: cum qua sentiunt omnes Doctor. ibi, præfertimque August. Beroius. nu. 33. & seq. & nu. 26. vbi deducit istam opinionem communem esse. F. Viuius.

compromissum, & compensatio equiparantur. commune aio ex Alex. conf. 22. n. 3. lib. 1. & conf. 119. n. 3. lib. 2. Lanfr. de arbitr. 1. par. n. 3. lib. 3. tract. Alc. in l. cum te. n. 4. C. de transac. E. Suarez.

compromissum si vt in arbitrum & arbitratorem factum proponitur, res vti ab arbitratore decisa in dubio presumitur. cōmune ait Alc. de presump. reg. 3. presum. 36. in fi. E. Suarez.

cōpromissum in ordinarium tanquā arbitratorem iure riteque fiet cōe inquit Præpos. in cap. infantes 3. q. 7. E. Suarez.

compromissum quum affines cogente statuto inire adigūtur, ad quos id spectet, vide 5. ver. affines. E. Suarez.

compromissum alterutrius compromittentis proscriptione euanescit commune aiunt Bapti. de sancto Blas. de arbit. q. 53. Blanc. de compromissum. q. 7. nu. 6.

COMPROMISSVM.

Summaria

Procuratorem sine speciali mandato compromittere non posse. q. 1.

Si causa ex necessitate legis, vel statuti cōpromittatur, potest procurator compromittere sine mandato speciali. q. 2.

compromissum annullari, ac tolli per mortem alterius ex compromittentib. idque procedere etiam, si alter ciuili morte sublatus sit. q. 3. & 9. seq.

compromissum factum in arbitratorem difficilius solui, quàm factum in arbitrum. q. 4. ad ii.

compromissum finiri altero ex compromittentibus moriente, etiamsi res sit indiuidua. q. 5.

A laudo arbitrorum conceditur reductio, seu regressus ad arbitrium boni viri, intra annos 30. quibus elapsis transit laudum in rem iudicatam. q. 6.

Iudicem rei conuenti, esse cōpetentem iudicem reductionis: quibusdam, tamen aliter opinantibus: eò, q̃ reductio à laudo ad arbitrium boni viri, sit instat appellationis. q. 7.

Petitio reductionis contra laudum, si enormis sit læsio, admittitur, non obstante renunciatione munita iuramento: nec opus est, secundū iura absolutione à iuramento, secus secundùm Theologos. q. 8.

Iuramentum non extendi vltra intentionem iurantis, nec supplere consensum. ead. q.

Arbiter habens potestatem terminandi caus.m de iure, potest pronunciare, secundum consuetudinem. q. 9.

Petens reductionem, nec probans in eo iudicio iniquitatē laudi, etiam cùm partes compromiserunt expresse, stare laudo, nec petere reductionem sub certa pœna, potest adhuc in isto iudicio. quo pœna petitur, de iniquitate laudi p̃bare: Nisi iudex expresse pronunciauerit laudū esse iustū & equū. q. 10.

QVAESTIO I.

Quæro, An procurator possit compromittere? Resp. Communiter in eam itum est sententiam, procuratorem sine speciali mandato compromittere non posse. De hoc est tex. in c. per tuas. ibi Abb. in 2. notab. & Doct. communiter de arbitr. l. procurator. ff. de procur. Et firmat Dec. cons. 60. in prin. Socy. 18. ver. & ad compromittendum. vol. 1.

QVAESTIO II.

Sed nunquid hoc habet locum in compromisso ex necessitate legis vel statuti? Resp. q̃ non, sed magis placuit, procuratorem stante statuto vel lege. q̃ causa compromittatur, etiam sine speciali mandato compromittere posse. ita firmat Alex. & communiter Moderni in l. si plures ff. de pac. & in l. præses. C. de transact. Et hanc esse communem opinionem testatur Robert. Marant. in spe. par. 4 dist. 14. nu. 4.

QVAESTIO III.

cōmunis est conclusio, compromissum annullari per mortem alterius ex compromittentibus. Ita est tex. in c. fin. de arbit. & l. diem proferre. §. 1. ff. eod. Et firmat Bart. l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulg. & pup. Lanfranc. de Oria. in tract. de arbit. 3. q. 4. q. prin. Baptist. de S. Blasi. in suo tract. q. 2. Maria. Soci. in conf. 66. nu. 10. vol. 1.

QVAESTIO IIII.

Sed quæro nunquid hæc conclusio procedat, si alter ex cōpromittentibus sit mortuus ciuiliter? Resp. q̃ sic, Ita tenet Baptist. de S. Blasio in d. tract. q. 53. Egid. Bellamer. d. c. fi. n. 1. dūmodò tamen eius bona sint publicata, seu confiscata. Io. de Imol. d. c. fi. n. 7. Bart. l. si quis arbitratu. in fi. n. 14. ff. de verb. oblig. vbi loquitur in compromisso facto in arbitratorē, quod difficilius soluitur, quàm compromissum in arbitrū. Et eum sequuntur ibi Alex. Iaf. & Socy. asserentes hanc esse communem opinionem.

QVAESTIO V.

Quæro, cōpromissum est pro vna parte, si vnus ex illis moriatur & res sit indiuidua, An etiam finiatur compromissum? Resp. q̃ sic, & ita tenet Alber. Galeo. tract. de arbit. Et hāc sententiam sequitur & firmat Io. And. in addit. ad Specu. tit. de arbitr. §. finitur. n. 2. Et tenet gl. d. l. diem proferre. §. 1. verb. morte. Quam ibi sequuntur Bart. Bald. & Doct. Hanc opinionem tenet quoque Ang. de Perus. conf. 248. n. 1. Et eam dicit communem Maria. Socy. iun. conf. 66. nu. 13. vol. 1.

QVAESTIO VI.

Quæro, intra quantum tempus possit peti reductio ad arbitrium boni viri à laudo arbitrorum? Resp. In hac quæst. variantibus sententiis disputatum est, prout refert pro & contra Abb. Sicul. in c. quintauallis de iureiur. Verùm communi & crebriori calculo ea approbata est sententia, q̃ possit haberi recursus ad arbitrium boni viri intra annos 30. quibus elapsis laudum transit in rem iudicatam, vt concludit prædictus Ab. Sicul. d. c. quintauallis. Et hanc sententiam firmat Bart. in l. societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. Baptist. de S. Blasio in tracta. differen. inter arbitrum & arbitratorem. q. 84. Eandē sententiam sequitur Soci. in conf. 220. vol. 2. Ang. in conf. 314. in prin. vbi dicit esse ius personale, ideoque non nisi 10. annorū spacio præscribi. Alex. conf. 95. vol. 2. col. fi. Dec. conf. 39. cum pluribus per eum allega. vbi dicit hanc esse communem opinionē, & ita iudicatū esse testatur Mathæ. de Afflict. decis. 32.

QVAESTIO VII.

Quæro, Coram quo iudice debeat peti reductio ad arbitriū boni viri? Resp. In hoc artic. variè loquuti sunt Doct. nōnulli existimantib. q̃ iudex appellationis à laudo debeat esse superior pronūciantis laudū, & nō actoris aut rei, ita tenet Ludo. Roma. conf. 265. ex quo. n. reductio ad arbitriū boni viri habet se ad instar appellationis, sicut à sniis iudicis recurrit ad superiorem iudicatis, ita quoq; ad superiorē laudātis recurrendū est. Alii verò ꝺ cēluerunt, iudicē cōpetē. tē reductionis esse iudicē rei seu q̃uēti, q̃ aliàs fuisset iudex causę principalis, ita tenet

Universidad de Deusto Biblioteca

Bart.in d.§.arbitrorum.Et sequitur pract. Papiens.in form. libel.quo agit ad pœnam ex compromiss.Alex.in cons. 131. in prin.vol.2.Eandem sententiam firmat Soc.in cons. 18.vol. 1. Abb.d.c.quintauallis.de iureiur.Et hanc dicit videri magis cõmunem Marant.in Spec.par.6.Rubr.de appel.n. 114.Et tenet Pau.de Cast.Leùm hi.§.transactione.ff.de transact.

QVAESTIO VIII.

Quæro, An non obstante renunciatione admittatur petitio reductionis contra laudum iuratum, An verò requiratur absolutio à iuramento? Resp.Hæc quæstio mirificè cõtrouersa est tam apud Antiquos,quàm Modernos,vt per Spec.ti.de arbitr.§.sequitur.vers.item quid si compromissum. Et Bar. d. §.arbitrorum. Verùm pro concordia concludiuè dicendũ est, secundum communem receptamque Doct.sententiam, ꝙ si læsio inferrur in parua quantitate, valet renunciatio, nec potest peti reductio,arg.l.ait prætor.§.quæsitum.ff.de minor. Sin verò infertur læsio in magna quãtitate,& ita si læsio est enormis, vel enormissima, tunc renunciatio non valet, etiamsi sit iuramento vallata, quia habet in se conditionem,si ex ea non inferatur læsio magna , & semper iuramentum intelligitur si ęquè arbitratus fuerit arbitrator.Præterea enormissima læsio non præsumitur cogitata, & iuramentum non extenditur vltra intentionem iurantis , nec supplet consensum, vnde non obstat iuramentũ.ita tenet Alex.in cons. 131.vol.2.Dec. consil. 11.vers.tertiò principaliter.& cons.60.Soc.cons.220. vol. 2.&ꝑs.104.co.4.vol. 4.pract.Pap.in for.libel.quo agit ad pœ. ex compromiss.verb.nec reductio.Et hanc dicit esse communem opinionem Marant.d.Rub.de appel.n. 115.Et ꝙ à tali iuramento non petitur absolutio, ex quo periurium non detegitur,vbi iuramentum non extendit se ad illud.Firmat quoq; Ang. cons. 172. Potest tamen ad cautelam peti absolutio secundum Theologos.

QVAESTIO IX.

Quæro,An arbiter habens potestatem terminandi causam de iure, possit pronunciare secundum consuetudinem? Resp. ꝙ sic,& ista est communis & recepta Doct.sentẽtia, vt firmat Aldobr.§.ius autem.nu. 5.Instit.de iure natur.gent.& ciuil.& Abb.in Rub.ext.de consuet.Eandem firmat Bald.l.illa institutio.ff.de hæred.instituen.Io.And.in add.ad Spec.tit.de arbi.§. excipitur.Et eam dicit magis communem Las.l.præscript.C.si aduers.ius vel vtilit.publ.

QVAESTIO X.

Pone,factum est compromissum,in quo partes promiserũt expressè stare laudo arbitri , & non petere reductionem sub certa pœna.Certum est,talem promissionem intelligi,si arbiter iustè & æquè arbitratus fuerit,si pars petat reductionem, & ille coram quo petita est reductio , decidat laudum esse æquè latum,altera pars petat pœnã.quæro, An in isto iudicio, in quo petitur pœna,possit pars denuò probare de iniquitate laudi,non obstante,ꝙ confirmatum sit per iudicem reductionis? Resp.Licet in hoc variè disputatũ sit,vt per Las. in l. Iulianus.ff.de verb.obl.vbi quatuor refert opiniones: Tandem tamen prævaluit Bart.opinio in l. Iulianus.ff.de condi.indebi.q̃ communi calculo vtriusque iuris interpretum approbatam esse firmat Las.ibi. Aut enim secundum eum iudex reductionis confirmauit laudum arbitri,quia iustum & æquum est,& tunc si agatur ad pœnam,pars à qua petitur, non poterit amplius probare,quia directò veniret contra sententiam reductionis.Aut iudex reductionis absoluit reum simpliciter nulla causa expressa, vel confirmauit laudum arbitri,quia pars aduersa non potuit probare de iniquitate, & tunc quando petitur pœna,poterit probari de iniquitate,quia tunc non deuenitur contra sententiam. Hanc opinionem tenet idem Bart. in l.ex diuerso.§. 1.de rei vendic.Bald. sibi contrarius in l. qui cum tutorib.in prin.ff.de transac.Ang.d.l. Iulianus. & Raph. Fulg.Im.Pau.de Cast.communiter Moderni in l. qui Romæ. §.duo fratres.ff.de verb.oblig.Panor.c.quintauallis.de iureiurand. Michael. Grass.

compromitti in ordinarium tanquam in arbitratorem potest.Præpos.in cap.fames. 3.q.7.communem dicit,& si cõprom ittatur in ordinarium , tanquam in arbitrum sententia erit nulla,cum sit inhabilis.Segu.in l. :.§.si vir,n. 160.de acq.poss. ff.quæ faciunt ad intell.l.fi.in ordi. de Madrid. in pragma. vbi mandatur executio fieri sententiæ arbitri quæ est intelligenda,si aliàs arbiter erat habilis,vt notat Bart.in l.2.§.prætor. ff. qui satisd. cogantur. Et idem est determinatum in sententia arbitratorũ.per l.8.in curiis de Madrid.anno 1542.Et nota,ꝙ licet sit verum quod de iure communi iudices possint esse arbitratores,vt hic patet, & in gl.in l.sed & si seruum.§.si quis iudex.ff.de arbi.& comprobatur in 24.tit.4.par.3.sed per l.9.tit. de correctoriis est prohibitum,vt in se non recipiant arbitramentum.Nota etiam ꝙ licet per dictas ordinationes non possit opponi exceptio aliqua:tamẽ exceptio ꝙ compromissum non valuit,vel nouationis,vel contrarij laudi potest opponi. Bald.in l.si causam.n.4.C.de except.rei iu. Item nota,ꝙ licet dispositum in d.l.solum habeat locum super iis, super quib.fuit compromissum:nam alias laudum post homologatum non valet:vt per Bald.in §.sententia.de pace Constan. in vsib.feu. allegans c.examinata de confirma.vti.vel inut.tamen arbiter pro bono pacis,potest apponere manum etiam ad non dedu cta in compromisso,vt per plura deducit Corset,sing.in verb. arbiter.Nota etiam aliud ad intellec.illius l.quod licet ad hoc ꝙ habeat executionẽ paratam,requiritur qd̃ deducatur compromissum,& sententia,ac alia contenta in illa l.quod limitatur si alias sententia fuit lata pręsentibus partib.& nõ ꝺicentib.quia tunc sufficit solum sententiam producere,vt mandetur executioni,vt per Alex.in cons.84.n.3.& 4.vol.4.Nota aliud quod licet data sit potestas arbitris ad prorogandum terminum compromissi, tñ ꝓrogatio debet intimari partibꝫ,vt notat Dec.cõs.36.n.2. q̃ cõem ãt. Vbi ẽt dicit, ꝙ licet arbitri possint ꝓcedere,partib.absentib.nihilominꝰ partes sunt cirãdę:aliàs snia ẽ nulla.vbi vid̃ plura d̃ nullitate ꝺpromissi.B.Vil.

ADDITIO.In materia Cõpromissi dicit Barto.in l.3.§.tamersi:in fi.ff.de arb.ꝙ si in compromisso arbitratoris apposita sint hæc verba eligẽd. eum vt bonũ virũ impeditur reductio ad arbitriũ boni viri quę opinio nõ est tuta,qa lac.But.in l.cũ aũt.C.de arbi.& ibi Bald.bene.n. 3.dicit quod,cõiter seruatur quod nõ obstan.quacunq; cautela verborũ põt ꝓp enormen læsionẽ reductio peti ad arbitrium boni viri per rões ibi positas.Nota ẽt alium errorẽ Bart.in eadem materia,in auth.nisi breuiores.in fi.C.de sent.ex peric.recit.vbi creditur dicto arbitratoris si in compromisso apposita est clausula,quod in scriptis & sine scriptis ꝓcedere possit.Quæ opinio cõiter nõ seruatur,vt notat Cy.& Bal.in l.ne in arbitris,vbi etiam Bart.C. de arbit.& cano.in c.cũ à nobis.de restit.& in cap.statuen.2.q.6. nisi saluan.Bart.dicas,ꝙ credatur arbitratorib.in his,quę sunt parui præiudicij,aliàs sequeretur absurdũ, qd̃ posset adire iudicem dicen.plene fuit coram me probatum,& nunquã eius opi.placuit Ang. quæ semper sibi visa fuit periculosa,vt in d. auth.nisi breuiores. n.3. Similiter alius error in dicta materia compromissi,vt in l.qui Romæ.§.duo fratres.circa prin.ff.de verb.obl.& ante Bart.ẽt dic,ꝙ succumbens in causa reductoria indistinctè tenetur ad pœnam in compromisso appositã. Quæ opi.communiter reprobatur,vt per Bald.in l.si iudex.n. 2.ff.de his qui sunt sui vel alie.& alij,maximè Ang.in d.§.duo fratres n.5.dicens quod idẽ.Bar.consuluit contrarium l.Fich.

Comprimitti possunt in laicum arbitratorem causæ ecclesticæ,etiam spirituales,secundum Host.& Io.And.in c.fi.de rerum permut.Roma.cons.290.Anch.cons.23.& 97.Alex.cõsi.111.volu.2.& in lege quoties.C.de iudic.& Dec.cum aliis citatis per eum,in c.2.n.4.de iudiciis.vbi dicit istam opinionẽ communem esse,& idem firmat Hieronymus Gratus,consil. 87.nu. 10.volu. 1.& Moderni.Bononiens.in cap. contigit.de arbitris. F.Viuius.

compromittere clerico permissum non est de re ecclesiastica,nisi ad sui præiudicium,teste Rom.consil. 175.nu.3.qui enim alienare non potest , neque etiam potest compromittere,iuxta tradita per eundem cons.369.n.18. Dec.consi.39.n. 4.cons.44.col.2.445.n.27.Grat.cons. 155.n.20.lib.2.quo fit, vt de rebus ecclesiasticis absque superiorum licentia compromitti nõ possit,Rom.d.cons. 175.n.3.Rob.de ord.iud. 14.dc. c.18.n.5.De quo art.An Rector,vel prælatus absque capituli cõsensu:ac superioris authoritate,de iure possit compromittere super rebus ecclesiæ,præsertim illis, q̃ citra capituli consensum ac superioris authoritatem alienari non possunt,vide Soc.cons.18.col.14.lib.1.Ab.in c.cum tempore.de arb.Turz. inter comm.opi.lib.ver. vbi videtur concludere magis communem opin.esse illorum qui tenent partem negatiuam.

compromittendi ius non est,quibus alienandi facultas non est.cõcassero ex Las.in l.vlt.n. 129.C.de iure emph.Dec.cons. 44.Capic.decis.93.nu.3.Soc.Nep.cons.77.nu.77.lib.1.Marc. Blanc.de compromis.4.par.nu.28.Paris.cons.85.nu.15.lib.3. Tiraq.de iur.marit.gl.5.n.202.cum seq. Vnde illud haud erit rectori,seu præsidi ecclesiæ,super eiusdem ecclesiæ rebus,absque capituli consensu,vt commune affirmant Soc.consil.18. in fi.Turz.opin.77.& opin.161. E.Suarez.

comp

compromisso facto in amicos ex forma statuti inter affines vel in aliquo casu disponentis compromitti debere, si electi non concordauerint, iterum & pluries cõpromittendum est, quia non videtur satisfactũ menti statuentium, donec sequutum sit cõcordium. secundum Bald. in l. fideicõmissa. §. si quis alicui. 10. ff. de leg. 3. & l. prætor. §. hæc vox. ff. de eden. Roman. in l. prætor. §. hæc autem. ff. de oper. no. nunc. Balb. decis. 127.

Compromitti an possit de re spirituali in laicum Arbitratorem: vide Rom. cons. 173. 299. & quòd possit tenet Anch. cons. 34. n. 6. cons. 98. Rom. d. cons. 173. ante fi. Alex. in l. quoties. n. 5. C. de iudi. cons. 91. col. 1. libr. 2. Fel. in c. cum sit. nu. 3. de for. comp. Rui. cons. 66. n. 11. li. 4. quodque de re spirituali in Arbitratorem etiam laicum compromitti possit: not. Ias. d. l. quoties. col. pen. ver. quid autem. & est communis opi. teste Dec. in c. 2. 2. not. de iudi. Grat. cons. 87. n. 10. libr. 1. S. Blas. tract. de arb. q. 17.

Conatus siue attentatũ ad delictum cõmittendum, etiamsi effectus nõ sit sequutus, de iure communi punitur, vt communem dicit Io. de Lignan. cons. 20. n. 15. inter cons. crim. diuers. lib. 1. contra quòd non puniatur nisi sit secutus effectus, com. dicit Barbat. cons. 33. libr. 2. vt illum refert Apostill. ad Dec. in l. non vult hæres. num. 4. de regu. iur. Grammat. vot. 8. nu. 15. & ita quoque consuetudine per totum mundum approbatum esse dicit Ang. in l. 1. §. fi. nu. 3. ff. quod quisque iuris, quem refert Maranta in suo Specul. nu. 54. Aliqui tamen dicunt in delictis attrocissimis conatum puniri, vt com. dicit Fel. in c. 1. n. 9. de off. delega. & Boer. de seditios. in 7. præsuppos. n. 2. Sed certe etiam hoc casu mitius de cõsuetudine punitur, vt dicit com. Marf. cõs. 105. n. 1. Gram. voto. 8. vt illum refert didac' in clem. si furiosus, ver. verùm circa. refert Clar. d. §. fi. q. 92. per tot. P. Fichard.

conatus licet regulariter non puniat nisi sequatur effectus, tamen in crimine assassinij hoc fallit. com. Did. in reper. clem. si furiosus vers. secundò proponitur. Ang. cons. 13. Clar. §. assassinium. ver. Scias etiam. P. Fichard.

conatus puniendus est in atrocioribus delictis, secundum Bal. in l. si quis non dicam rapere. C. de pisc. & cler. per tex. ibi glo. in ver. putamus. in l. §. hæc autem verba. ff. quod quisque iur. approbatam ibi à Cyn. Roman. & ab aliis communiter, & idem probat text. in capitulo primo, de homicid. in 6. & l. quisquis. C. ad leg. Iulia. maiesta. & notat Gramma. in decisio. 2. numero quinto, & Criminalistæ omnes variis in locis. Sed conatus iste in atrocioribus criminibus non punitur pœna ordinaria delicti perfecti, & consummati, etiam quòd delinquens peruenerit ad proximum ipsius delicti actum, ac fecerit posse suum, nec steterit per conantem, quin delictum omninò consummatum fuerit, secundum Cyn. & Salycet. in dicta l. si quis non dicam, And. de Iser. in ca. 1. §. si verò. de capita. qui curiam vend. Ang. in trac. malefi. in gl. Sempronium mãdatorem, Cæpol. cons. fi. Grammat. d. decisio. 2. n. 22. & decisio. 74. n. 12. & in voto. 20. & ista est communis opinio, teste Cataldino de Boncompagnis, in consil. 55. numero 58. posito inter cons. criminalia diuersorum in 1. vol. Marf. cons. 105. & in l. is, qui cum telo. C. de sica. Grammat. in voto, 8. nu. 11. cum aliis seq. & Carrerio in pract. crim. rubr. de homicid. §. 2. nume. 19. Et primò potest tradi exemplum commodum hic in porrigente, seu propinante venenum alicui causa occidendi. tunc ob actum proximum consummationis ipsius criminis non sequuto effectu & morte, tradens venenum, vel tentans occidere veneno venit pœna extraordinaria puniẽdus, secundum Bald. cons. 444. lib. Ang. in l. 1. §. fit iniuria. ff. de extraordin. crim. Floria. in l. item si obstetrix. ff. ad leg. Aqui. Cepol. in d. cons. fi. Afflict. in constitut. Neapol. lib. 3. rubr. 41. Alexand. ad Barto. in l. 1. ff. ad l. Pomp. de parrici. Cremen. sing. 49. defensaui semel. August. in add. ad Angel. de malefic. vers. & ex interuallo. in fin. Marsil. in l. eiusdem. ff. de sicar. & Paris. cons. 167. numero 12. vol. 4. Gramma. in d. decis. 2. vbi memi nit ita fuisse decisum in sacro regio cons. Neapolita. & postmodum confirmatum per principem contra sententiam magnæ curiæ vicariæ in prætorio supremo in ciuitate Neapolis, & istam fatetur communem opinionem Carreri. in d. pract. in §. homicidij, nu. 19. & seq. ibi & Fel. in tract. quando conatus puniatur. & Grammat. in d. decis. 74. numer. 16. & seq. Secundò tradi potest circa premissa alterum exemplum congruens in raptore virginis, honestæque mulieris, qui ob raptum, ac conatum duntaxat deductum ad actum proximum contra honestam mulierem non sequuto effectu, & sic non stuprata, & cognita ipsa muliere, sed solummodo rapta, est puniendus ob hoc raptor nõ pœna l. vnicæ. C. de raptu virg. verùm minori pœna, secund. Ang. ibi, & Anan. in cap. pen. de raptor. Dec. cons. 234. Cæpol. cons. 57. Marf. cõs. 105. Carrer. in d. prac. in tit. de homic. §. circa. n. 285. Grammat. d. decisio. 2. numer. 29. & ita se habet communis opinio, secund. Boer. decis. 316. & Cataldinum de Boncompagnis de Viso, in cõs. 55. nu. 54. quod cons. reperitur inter cons. crim. diuersorum, lib. 1. Contrarium verò in hoc tenuerunt Andr. de Iser. & Afflict. in constit. Neapol. lib. 1. rub. 19. q. 2. cæterùm fatuum esset ob opinionẽ illorum recedere à dicta communi, quæ est verior, & communior. In crimine verò atrocissimo lætæ maiestatis conatus debet pœna ordinaria puniri, dict. l. quisquis, Ange. in l. 1. §. hæc verba. ff. quod quisque iu. Archidia. in ca. si ergò. 17. q. 1. Barto. & Alex. in l. ea mente. ff. de furt. Afflict. in consti. mala noxia. Marsi. in d. l. eiusdem, n. 9. & clarissimus D. Restaurus Perusinus præceptor meus, in tract. de Imperatore, q. 118. num. 11. & hoc procedit absque dubio, vbicunque conatus non fuerit nudus, solus, & simplex, sed fuerit deductus ad aliquem actum remotum, seu proximum sine delicti consummatione, secundum communem opinionem omnium Doc. amplexam ab Ang. in d. §. hæc verba Bald. & And. de Iser. in ca. 1. §. si voluerit, de ca. qui curiam vend. Afflict. in constitut. asperitatem fall. 2. & relatam ac mentionatam per Carrer. in d. §. 2. n. 15. & alios præcitatos. F. Vitius.

Conatus, siuè attentatum ad delictum committendum, etiam si effectus non sit sequutus de iure communi punitur, vt est communis opinio. Sed de consuetudine contrarium seruatur per totum mundum, etiam in atrocissimis, quia mitius quis debet puniri, vt est communis opi. Clar. q. 92. per totam. Grammati. decis. 74. n. 14. Fel. in c. sicut noxius. 1. n. 2. de præsumpt. Brunus inter cons. crim. cons. 115. nu. 90. tomo. 2. Bened. de foro Sempro. in reperto. Fel. in ver. conatus regulariter. vbi communem dicunt. Bonacost.

Concessio Imperialis dicitur, donatio, & non feudalis cõcessio in qua hæc verba (damus, concedimus seu donamus) non tamen qualificata, id est, non facta mentione feudi, posita inueniuntur. Old. cons. 159. incip. ex præsenti themate &c. Idem voluit Alber. de Rosa. in rub. C. de donatio. Vbi post argumenta hinc inde facta concludit, veram esse opinionem Oldra. Idem firmat Paul. de Cast. in cons. 161. in præsenti causa in Antiquis. Alex. in cons. 24. nu. 7. in 5. volu. Dec. in consilio 32. ver. non obstat ergo, & cons. 208. 2. vol. ver. postremo aduertendum. Sic etiam sequendo Oldr. firmat Ruy. in cons. 24. n. 6. in fi. vol. 1. Et hanc esse cõmunem opinionem attesta tur Soc. Iun. in cons. 1. n. 19. vol. 4. E. Muscul.

concessio villæ & terræ cum suis pertinentiis ac iuribus, dicitur incerta, ita quòd probari debet quid, quantum limitatè fuerit in dominio concedentis, secundum communem per Burs. cons. 46. n. 24. lib. 1.

concessio alicui pro se, filiis & hæredibus, non requirit cõcursum vtriusque qualitatis, videlicet quòd sit filius & hæres in re transitoria ad extraneos: secus in feudo, & emphyteusi, secundum communem per Burs. consilio 31. nu. 12. lib. 1.

PRO. concesso vno inconuenienti sequitur aliud. l. fi. C. de vsu. rei iudi. & l. ratas. C. de rescind. ven. Bellon.

PRO. conciliorum statuta, suggerente spiritu sancto cõscripta esse creduntur. capi. si quis diaconus. 50. dist. Idem.

conclusio libelli in criminalib. colligitur ibi. Quare peto ipsum puniri iuxta formam statutorum, &c. & ista est communis practica. Clar. q. 12. ad fi. Bonacost.

Conclusio in causa non fit in criminalibus, vt est communis opin. Clar. quæst. 61. ver. vltimo. incip. quæro etiam. Grassus libr. 2. communium opi. c. 20. q. 1. nec fit litis contestatio, quia constitutum rei acceptũ est loco ipsius contestationis. Blancus in l. fi. ff. de quæst. fol. 9. Marsil. in practic. crimin. in §. sequens. numero quinto. vbi dicit communem esse opinionem, quòd in causis criminalibus non obstat publicatio, seu conclusio. & ibi. nu. trigesimosecundo. dicit, quòd æquitate suadente, etiam post conclusum in causa, potest fieri probatio. Bonacost.

Conclusio in causa. Dum dicunt doc. post conclusum in causa nihil produci posse: intellige, nihil de iure partis. quod consistat in instrumentis, aut aliis actitatis, secus si cõsistat in iuris alleg. teste Rom. cons. 176. nu. 9. qui eo modo intelligẽdus est cons. 20. num. 2. cons. 100. ante fi. cons. 346. numer. 7. de quo vide Rol. cons. 52. num. 4. nume. 12. libr. 4. prædictam autem Reg. quòd facta concl. in causa: nõ recipiãtur amplius probationes c. auditis de proc. c. cum dilectus vbi Fel. in prin. de fid. instr. doct. in l. admonendi de iureiur. limita, non procedere in probatione facienda per partis confessionem, Bal. & Castr. in Rub. C. de pba. Hinc est, quòd litigantes post concl.

Universidad de Deusto Biblioteca

in causa interrogari possunt, teste Abb.& Fel.in cap.cum Ioannes.de fide instru.secundo limita,quotiescunque iudex,vt ei notior sit causa se instruere velit, tunc enim post conclusionem ex suo officio testes recipere potest, & informationem etiam ad ius partis nouiter fundati,secundum cõem per Alexand.in l.quarta.§. hoc autem iudicium ff.de dam.infect. de quo per Hypol.sing. 154.vbi distinguit.licet Bellon.cons. 59.n.6.cõtrarium teneat, dicens prædictam communem veram in causis summariis, item non procedit Reg.prædicta,vbi in causa procederetur sola facti & tunc enim post. concl. testes admitti dixerunt Imol.in Clem.sæpe de verb.sig. Alex. cons.84. libr.4. quod verum putant doc. quando testes non sunt publicati nec didicit testificata,aliàs secus propter timorem subornationis, per text.in Auth si verò de testi quo tex. fundatur ea. communis opin. testes post didicita recipi non posse,de qua per Bellon.cõs.25.n.6.Rursus limitatur d.Reg. non procedere in probatione per rei euidentiam locique aspectum, Bal.in l. contra negantem in fin. C.ad l.aquil. in l.si quis testibus.in fi.C.de testi.qua nulla melior est probatio Aflic.decis. 107.n.6.216.n.3. & nunquam censetur exclusa,Alex.cons.116.n fi.libr. 1.Ias.in l.1.nu. 10.ff.de no.op.nun.vbi quòd sententia nunquam transit in rem iudicatam quando per rei euidentiam iniqua apparet, Dec. in capit. cum spati.§. porrò 2.not.de appell. Rui.cons.138.nu.24.libr.5.Catel.ver. damnum datum Ias. in l. eum qui §.in popularibus n.5. de iureiur.ex quibus est communis opi. probationem per rei euidentiam etiam post concl.in causa admitti de quo plura not. Azo. in summa C. ad l. aquil. Ias. in l. de periurio ff. de in lit. iur. vbi quòd talis probatio nunquam intellꝝ exclusa à lege vel statuto, per l si irruptione ff. fin. Reg. Bal.d.l.si quis testibus. Alex.d.l.eum qui §.in popularibꝰ ff.de iureiur.vbi quòd licet iuramento litis decisio stari sit. & in contrarium non admittatur probatio, l.non erit.§. dato ff.de iureiur. nunquam tamen intellꝝ derogatam probationem quæ fit per rei euidentiam,quam admitteñ dicunt dicunt doct. non obstañ aliqua probatione.& testium publicatione,Soc.trac.fall. ver.testium publicatio,plot.de in lit.iur.§.48.n.23.§.49.num.24.& etiam non obstañ concl.in causa, quæ non tollit probationẽ ocularem teste sapia ad Abb. in c.cum venissent litera A extra testi quia omnis probatio vincitur, si aspectus in contrarium testificetur,Bal.in l.Deo nobis C.de epis.& cler.Item ea.Reg. locum non habet, in causa matrimoniali, in qua etiam post conclusum testes examinari possunt,c.sicut ex literis.de sponsal.Fel.in c.ad hoc.nu.2.vt lit.non contest. De quo arti. plura not.Capel.Tolos.q.14. 146. 175. Matthæs.sing.57.Rob.de ord.iud.par.6.actu 15.c.51.

Conclusio in causa non est de substantia iudicij, vnde si omittatur: ob id iudicium in efficax non redditur, teste Fel.in c.cum l.& A.de re iud.Rob.de ord.iud.c.51.num.9.& scribit Rol.cons.52.à n.4.vsque ad 12.lib.4.& nu.29.post Abb.in c. 2.n.15.de ord.cog. quod intellige procedere in foro Cæsaris & ecclesiæ in causis beneficialibus & summariis,secus in prophanis,& ordinariis,glo.in Clem.sæpe ver.concl. de ver.sig. Fel.in c.cum dilectus col.6.ver.quanto de fid.instr. Capic.de cis. 1.col.9.Vant.de nullit.c.ex defectu processus.nu.25. Quibus adde, quòd concl.in causa æquiparatur sententiæ,secundum Neuiz.cons.20.nu.26. & est terminus disceptatiuus, vt not.Catel.ver.confessio potest.cuius concl.omissio, vt iam diximus,nõ vitiat sententiam iure ciuili, per ea quæ scribit Ab. in c.pastoralis de cauf.poss.& propriet.col.3.Bal.in l.nec causas.de appell.Fel.in c.cum dilectus.nu.33.de fid.instr.& si contrarium teneat Bal.in marg.vers. Renuntiatio & concl.vbi dicit eam esse de ordine substantiali, eiusque omissionem vitiare sententiam,per Auth.iubemus.C.de iudi iuxta traddita per Mising.cent.3. obser.17. vbi declarãdo dicta doc.inquit, quòd etsi conclusio nihil sit aliud,quàm renuntiatio probationum & defensionum:iuxta glos.d.ca. cum dilectus de fid. instr.post eam tamen in iure allegari potest,secundum Bal.in d.Auth.iubemus, item peti restitutio per minores, mulieres, ecclesias, & deferri iuramentum suppletiuum, si modo ante conclusionem petitum sit, Accedit, quòd admittitur etiam probatio per confessionem partis, per rei euidentiam, & per aspectum loci,Quid de interrogatione,& Dic,eam fieri posse ad partis instantiam post concl.præsertim in causis summariis, teste Abb. & Fel.in c.cum legationes.de fid.instr. quid de probatione ad defensionem Rei? & Dic quòd admittitur in criminali facta cõclusione in causa,Bar.in l.Diui fratres. ff.de pœnis in l.1.§.fi.ff.de quæst. Mising.d.cent. & obser.supra alleg.vbi etiam quòd iudex inuitus partibus,vel earum altera, datis sufficiẽs dilationibus, cãm pro conclusa,acceptare potest,quod etiam ex subalpinæ patriæ Ducal. Decretis disponitur.lib.3.c.26. quem autem dicatur conclusum in causa:Dic, vt per Nat.cons.251.col.fi.252.n.2.& col.3.circa med.& habetur in ca.cum dilectus de fid.instr. & qui Nat.d.cons.252. col. 3. declarat decis. Rotæ ibi alleg. quòd in summariis admittantur articuli, etiam post terminum.quæ Rota loquitur in beneficialibus,& matrimonialibus.quę habent separatam rationem à causis prophanis, quæ omnia latius declarat Nat.d.cons.Ias.in l.parte furioso. nu.21. ff.de his qui sunt sui vel alien.iur.in Rep.l.admonendi.n.59.ff.de iureiur.

CONCLVSIO.

Summaria.

In criminalibus conclusio in causa an sit necessaria.q.1.

Iudicem posse concludere in causa partibus inuitis, vel altera parte inuita: dummodò dilationes sufficienter datæ sint. quæst.2.

Iudicem post conclusionem in causa partes interrogare posse non tantum super declaratione antiquorum capitulorum, sed etiam super nouis ad fundandum intentionem partis.q.3.

QVAESTIO I.

QVAERO, An in causa criminali cõcludatur in causa? Respon.quòd non. de hoc est tex.in l.vnius facinoris.§.cognitum.ff. de quæst.Et ita tenet Bart. in extrauag.ad reprimend. verb.subsequentia.Bald.l.1. C.de condi.indeb. Ang.Areti.in tract.malef. ver. qui iudex statuit terminum ad oppo.contra proces.Roma.cons.175.& in repet.l.1.ff.de arbitr. vbi reprehendit Ang.qui cõtrariũ tenet in l.pactum inter hæredem. ff.de pact.Et hanc dicit esse communem opinionem Hyppol. in pract.crim.§.seq.num.1.

QVAESTIO II.

QVAERO, An iudex partibus inuitis, vel altera parte inuita possit in causa concludere? Respon. quòd sic, secundum receptam & communem Doct. sententiam. Ita tenet & concludit gl. per omnes reputata singularis in Clem. sæpè. verb. conclusione. de verb. sign.Et eam dicit esse communiter approbatam Hyppol. de Marsil.d. pract. crim.§.seq.numer. 10. dummodò tamen dilationes sufficienter datæ sint Bald.& Matthæ.de Afflict.numer. 105.cap. 1.in princ.si de inuestitu. inter domi.& vasall. Ias.repet.l.admonendi.numer. 152.& in lectur.numer. 52.

QVAESTIO III.

QVAERO, An iudex post conclusionem in causa partes interrogare? Respon. Diuersæ sunt Doct. sententiæ,Namque Specul.in titul.de posit.§.4.ver.quidam tamen dixerunt. & versic.sed si ante.& ibi Ioan.Andr.in addit.verb.interroga re.tenet quòd iudex ex officio, non ad instantiam partis possit interrogare super declaratiõe antiquorum capitulorum, non super nouis,& ita tantùm super iis, quæ ante conclusionem acta sunt, etiam post conclusionem,& quandocunque. Et eum sequitur Bald. l. per hanc. C. de tempor. appellat.Innocent.cap. cùm Ioan.de fid.instru. Rom.consil.20.in fin. & in l.4.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.infect.Et hanc dicit esse communem opinionem Hippol.l.1.§.fi.n.68.ff.de qnæstio. Et eam dicit in practica sustentabiliorem propter authoritatem innocentij.

Contrariam verò partem, quòd scilicet iudex indistinctè possit interrogare etiam super nouo capitulo ad fundandam intentionem partis ad priuatam vtilitatem, tenet Alexand. d.§.hoc autem iudicium post Anton.de Butr.capit.cùm causam.de iura.calum.& sequitur Abb.d.c.cùm Io.& hoc ex officio, non ad petitionem partis. Hanc dicit esse magis communem opinionem Robert. Marant.in Specul.part.4.dist.9. n.28. Michael Cras.

CONCVBINA vel alia mulier soluta cum presbytero concumbens non dicitur committere adulterium, sed simplicem fornicationem. commun. dicit Caccialup. in repetit.authent. si qua illustris. numero trigesimoprimo. C.ad Orfici.Clar.libr. 5.sentent.§.fornicatio.versicul.cum presbytero. P.Fichard.

Cõcubina,vel alia mulier soluta cũ presbytero concũbens, dicitur

dicitur committere sacrilegium,& nō simplicem fornicationem.communis est opi.thelogorū Clar.in §.fornicatio. vers. cum presbytero. Bonacosi.

PRO.Concubinatus est iure ciuili permissus.lege.in cōcubinatu in fine.ff.de concubin.

OBIEC.cōtrà de can.nemo.&can.dicat aliquis.33.q.4.vbi quicquid præter vxorem legitimam cōmittitur adulterij crimine damnatur.ergo per cōsequens concubinatus prohibet.

SOL.Hoc verum est de iure canonum,vt ibi.Bellon.

Nota.

concubinatus criminis cognitio hodie spectat ad ecclesiasticum tantum.Clar.q.37.ver quæro etiam. Bonacosi.

cōcubinarius,seu fornicator publicus,ac notorius in sacris ordinib.cōstitutus est suspēsus ipso iure ab officio, & bñficio & celebrans ante peractā pœnitentiam, efficitur irregularis: ea quidem irregularitate. quæ à solo Pōtifice deleri potest,secūdum Ab.in c.vestra.de cohab.cler.& mulier. Host.in c.si celebrat,de cler.excom.minist.Syluest. in ver.cōcubinarius.§.4. Anan.& Fel.in c.cùm dilectus, de accusatio. Ant.in c.1.n.32. de iudi.Aquens.in trac.de cōcubinariis clericis, ꝓclusio. sept. Florent.in 3.par.tit.27.ca.3.Palud.in 4.sententiarum.dist.27. q.4.& Ioannes Bern.Diaz.in pract.canon.crim.in tit.cōcubinarii.c.73.& istorum opinionem inquit esse communem Io. de Imol.in d.c.1.Nicol.Plouius de irregularitate.regul.41.& plerisque ex præcitatis scriben.&Guid.Pap.in q.558.vbi eam sequitur: & concilium Gratianopolitanum secundum eandem iudicasse meminit.& hoc ampliat.Florent.in d.c.3.vtiliter.& doctè.allegans Inn. Host.Archid. & Ant.quod non solum sacerdos, sed etiam in quocunque ordine constitutus,etiam minori est suspensus ab omnibus actibus ordinum ex notoria fornicatione,& tandiu suspensus est, quādiu in vitio perseuerat,& interim exequens officia sua etiam semel irregularitatē incurrit,& indiget Pontificis dispensatione, quod sequitur quoque Syluest.in d.ver.cōcubinarius,& statutum fuit in concilio Basilien.in sessione vigesima, ꝙ publici concubinarij,vsque quo cum eis per suos superiores dispēsatum fuerit post ipsarum concubinarium dimissionem,ac manifestam vitæ emendationem sunt inhabiles ad susceptionē quorumcunque honorum,dignitatum,beneficiorum,& officiorum, si verò post huiusmodi dispensationē vomitu recidiuo ad talem notorium cōcubinatum redierint,ꝙ absque spe alicuius dispensationis ad prædicta prorsus inhabiles existant. Sed hic congruenter pro animarū salute, & pro amouendo scandalum,quod in mētibus aliquorū quotidie exoritur,diligenter inquirendum est vtrū missam audire debeamus ab isto publico cōcubinario, & breuiter verò cōcludendum ꝙ sic. quoniam licet in hoc,& circa hoc sit valdè reprehēsibilis, exēplo tamē Iesu Christi redēptoris nostri cēsetur pmissus accessꝰ ad missam p̄dicti notorij cōcubinarij q nēpè Christus nec Iudā,& si falsus esset discipulꝰ ab apostolatu eiecit,&q solē sup bonos, malosq; oriri facit cuius actio nostra ē instructio,&qa nos cū laici simus,de presbyteris iudicare,nec de illorū vita quęrere debemus,& hoc mō Nicol.ad cōsultationem Bulg.respōdisse legimus,c.consulendū.29.dist.cæterùm hoc nō est simpliciter verū,ideoq; pro resolutione distinguēdum arbitror sic: ꝙaut Concubinatus crimē est notorium,vel per sententiam, vel per cōcubinarij cōfessionem, ita ꝙ nulla tergiuersatione celari possit, & tūc abstinēdum est ab eo, sm Ab ī d.c.vestro. in 2.3.& 4.q.& hoc procedit quoque,quando clericus tenet publicè cōcubinam sicut vxorē,& publicè nutrit filios,ita ꝙ ipse minimè audet diffiteri,eo casu,sm Abb.non est licitū audiri diuina ab eo,ēt sine aliqua monitione superioris. Aut est occultū sicuti eorū q ab ecclesia tolerant, nec operis euidentiam habēt,& hoc casu ab huiusmodi quādiu ab ecclesia ipsa tolerant diuina mysteria,aliaque ecclesiastica susc̄ipere sacramēta liberè,& licitè possiumꝰ,tex.est in d.c.vestra,& in c.tua. e.tit.de cohab.cler.& mulier.& gl.in c.nullus 32.di.Et publici concubinarij ad dilucidādum præmissa intelligēdi sunt sm concilium Basilien.in d.sessione 20.nō solùm hi,quorū concubinatus per sententiam,aut confessionē in iure factā,seu p rei euidentiam, quæ nulla possit tergiuersatione celari notorium est, verùm ēt. qui mulierē de incontinentia suspectā, & infamatam tenet,& per suum superiorē ipsam cū effectu nō dimittit.Contrariam verò partem,videlicet publicum fornicatorem,seu concubinariam irregularē nō esse, si diuina officia celebrauerit tpe suspēsionis,& publici cōcubinatus,putauerūt Inn.& Io.And.in d.c.si celebrat, Spe.in ti.de dispēsatione.§.iuxta ꝓpositionis.n.20.Card.in c.vestra.Archid.in c.preter.§.ad hæc verò.32.di.Io de Imol.in d.c.1.de iudi.&Nicolaꝰ Plouius,in d.reg.41.quorū opinio iudicio meo censetur magis communis,sed ipse nunquā auderem iudicare, cōsulereque ꝺ priorem sententiam,Ab.& sequacium cōmunem,quę citatur ab omnibus ferè contrarium asseuerātibus,& licet,ꝙ pareat dura nimis,tñ est obseruanda,tanquam communis,& in iure verissima, quā equidem multū timere deberēt oēs, & singuli clerici in quocunque ordine cōstituti, & ne illā ignorarent,omnibus illis quotidie prædicanda foret.& præsertim qa ēt ipsi cōcubinarij patiunt. 30.alias pœnas, quas cōmunerat Rebuffus in interpretationibꝰ per eum factis ad dictū cōcilium Basilien. quod cōcilium inuenies insertum in cōcordatis inter Leonem Decimū,& Regem Francię,infantum ꝙ plura sunt damna,& incommoda cōcubinatus,q̄ pœnæ quæ possent irrogari per iudices, & concilium Tridentinum sub Pio Quarto in sessione 25.c.14. contra clericos ꝓcubinarios detinentes cōcubinas,aut alias mulieres, de qbus suspicio haberi possit in domo,vel extra,confirmauit omnes,& quascūque pœnas à sacris veteribus canonibus, vel statutis ecclesiarum impositas, vbi etiam statuit, quòd si clericus concubinarius post monitiones factas cōcubinam dimiserit,& post eā dimissam, aut aliā publicè reassumpserit p̄ter pœnas ibi statutas,excommunicationis gladio plectatur, & determinauit quoq; ꝙ cognitio contra & aduersus concubinarios,spectet ad episcopos,qui sine strepitu,& figura iudicij,sola facti veritate inspecta,procedere valeant,atque possint. F.Viuius.

Concubinatum de iure ciuili non esse improbatum, com. dicit Alex.in l.ex facto.§.si quis rogatus.nu.13.ff.ad Trebell. quem refert Io.de Garon.in rubr. C.de secund.nupt.in pœna 28.ver.ex qua conclusione.Bermon.de concubin.n.2.Socinꝰ in l.cum Auus n.65.ver.magis tamen.ff.de condict.& demōstra.contrariam autem : nempè ꝙ concubinatus hodie sit reprobatus,etiam à iure ciuili, dicit communiter teneri Alex.sibi contrarius,cons.59.n.4.li.4.Fel.in c.cùm sit generale.n.13. de foro compet.Ripa in l.fi.n.38.C.de reuoc.donat.Didacus super 3.decreta.in par.1.c.4. prout illum refert Nunius delos corregidores,nu.1.in fin. Clarus tamen qui hæc refert, putat in puncto iuris veriorem esse priorem opinionem, nempè ꝙ non sit concubinatus de iure ciuili prohibitus,li.5.sent.§.Fornicatio,ver.& imprimis. P.Fichard.

concubinatus licet iure canonum improbetur,tñ iure Cæsareo ēt hodie nullis pœnis plectitur,vt commune attestātur Bermond.de cōcubi.ac latissimè I.Clar.in pract.§.fornicatio. ver.& in primis. vbi nonnullos contrarium hodie receptum asserentes,& refert,& meritò refellit. E.Suarez.

condemnandi facultas cui nō est,absoluēdi potestas haud est.commune affirmat Fel.in ca. 3.de re iud.& si contrarium crebrius receptum asseuerent Claud. de Seyssel.in rubr. ff.de acq.poss.Viuius lib.1.opi.160. E.Suarez.

condemnari licet nemo sine accusatione debeat, idque regulariter procedat, non tātum in publicis, sed etiam priuatis criminibus gl.in l.3. C.de iis qui accus.nō possunt, gl.in l.2.§. si publico, ff.de adulteriis,l.fi.ff.de accusat.tñ inter multas alias fallentias qñ iudex generali inquisitione contra malefactores, & eorum receptatores procedit, & aliquem culpabilem reperiat, ꝑt per specialem inquisitionem ꝺ suspectum & culpabilem procedere sine accusatore, & eundem punire,capit.qualiter & quādo,de accusation.l.congruit,ff.de offi.præsid.l.quarta.ff.ad l.Iul.repet.Bene.Capra.reg.74.n.9.

condemnare debet iudex reum, non secundū ꝙ credit,aut opinatur, sed secundum acta & probata. Etiam si sciat veritatem esse in cōtrarium.communis est opi.Clar.q.66.ver.scias autem.Et ideò licet iudex propriis oculis videat reum delinquere, non potest eum cōdemnare.nisi id aliter fuerit probatum,& econuerso,licet sciat reum nō esse culpabilem,potest nihilominus condemnare,ex probationibus sibi factis, vt iudici.communis est,vt ibi per Clarum. Bonac.

condemnari potest reus, qui indiciis vrgentibus, & legitimis probationibus, non obstante contra eum existentibus, nō vult fateri crimen. Sed semper in tortura & extra perseuerat in negando delictum commisisse.Marsi.sing.108.communem probans. Bonacosi.

condemnari non potest inquisitus de vulnere, si pendente eadē instantia vulneratus morit,quia necessarium est formare nouam instantiam & inquisitionem de morte. & ita practicatur cōiter.Nouellus in pract.crim.fol.70.n.31. Bonacosi.

PRO.condemnatio non tenet.vbi sententia condemnatoria non valet.l.4.§.condemnatum.ff.de re iudica. Bellon.

cōdemnatio in criminalibus,ex indiciis ēt in dubitatis,fieri non debet. Est communis opinio secundum Dec. cons.175. in causa falsitatis.in fi.ver.præterea ēt ex indiciis.M.Cheri.in.

Condēnatio rei fieri nō ꝑt in criminalibus,ex indiciis ēt in dubitatis.communis est opinio. Dec.cons.175.col.pen.in fi. ver.pre

Universidad de Deusto
Biblioteca

ver. præterea ẽt ex indiciis. Cherianus ī ſuo cõmunium opi. ver. condemnatio. Graſſus cõi opi. lib. 2. c. 20. q. 6. Bonacoſſ.

Condemnationis vtilitas pertinet ad eum, qui erat dominus, vel officialis tempore delicti, & non ſucceſſori, quia per delictum ſtatim erat ius quæſitum ei, vt eſt cõmunis opinio. de qua D.m. Alcia. in conſ. 10. n. 8. lib. 7. Bonacoſſ.

Condemnatio plurium. Vbi plures eadẽ ſententia ſunt cõdemnati in cauſa ciuili, licẽt eadem ſit cauſa defenſionis omnibus, tamen appellatio & victoria vnius qui appellauit, nõ prodeſt cæteris, qui tacitè vel expreſsè acquieuerũt ſententiæ, eſt notabilis limitatio, quæ ſumitur ex gloſſ. in l. 3. §. pen. in vltima ſolutio. ff. de appellat. ad l. 1. & 2. C. ſi vn⁹ ex plurib. nam acquieſcendo ſentẽtiæ videtur à remedio appellationis recedere. l. tale. §. qui prouocauit. & ibi gl. ff. de pact. tenet Fel. in c. cùm ſuper. ſecunda col. extrà de re iudic. Balb. deciſ. 460.

condemnatio de delicto facta per ſpontaneam confeſſionem filij, præiudicat patri non citato. vt contra patrem poſſit fieri executio virtute ſtatuti. Quod pater teneatur ꝓ filio. & iſta eſt magis communis opinio. vt per Iaſ. in l. cum filius familias. §. Stichum. n. 14. ff. de verb. obl. idẽ ſi per non ſpontaneam confeſſionem, ſed per veras probationes cõſtat de maleficio, vt eſt communis opinio, de qua etiam ibi per Iaſ. nu. 14. & ſeq. limi. 2. conclu. vt ibi per eum. Bonacoſſ.

condemnatio corporalis ex præſumptione poſita in lege, quis rectè condemnatur capitaliter. communis eſt opinio. Clar. q. 20. in fi. Bonacoſſ.

condemnatio ſi alicui cõceſſa fuerit, videtur etiam eidem commiſſa abſolutio, & econtrà. c. inferior. & ibi gl. in verb. inferior. di. 21. & in c. cùm inferior. ext. de maior. & obed. & eõ cui prohibetur cõdemnatio, eidem vī quoque prohibita ab ſolutio. Vnde dubitarunt Doc. an hoc vltimũ dictũ haberet locũ in materia correctoria, vt qui prohibetur condemnare ex lege noua correctoria, videatur etiam prohibitus abſolue re. Sed gl. ī Clem. 1. in verb. ꝯ eos. de hæret. dicit, Quòd in materia correctoria hoc non habeat locũ, propterea prohibitus cõdemnare poterit abſoluere. Quã Doc. ibi cõiter approbarũt. Hinc ſoluitur illa diſputabilis quæſtio, ſi inquiſitor hæreticæ prauitatis & ordinarius vterque in condẽnando interuenire debeat, an ita ẽt in abſoluẽdo, an verò vterq; ſolus poſſit abſoluere. Licet aũt Frãc. de Acolit. Aret. ī Rub. n. 3. & Barth. Socy. n. 8. d. gl. in verb. cõtra eos. ff. de acq. poſſ. non approbauerint. Tamen Dec. in l. nemo qui condemnare. n. 3. ff. de reg. iur. & Iaſ. in l. 3. n. 9. ver. quid tenendũ. ff. de re iud. Quia ſi tollitur poteſtas condemnandi, non videtur adẽpta poteſtas abſoluendi. gl. in d. Clem. 1. verb. cõtra eos, optimè defenderũt. & huius gl. opinionẽ magis communẽ eſſe Ludoui. Carer. in ſuo trac. de hæreticis. capi. inci. de cuius inquiſitoris officio. n. 9. inquit: Verùm Hieron. Cagno. & Carl. Alex. in d. l. inferior. refert gl. illam ſaluari in caſu ſuo, ſpecialeq́; eſſe in inquiſitione hæreſis, vt licet inquiſitor ſine epiſcopo ꝯdemnare nõ poſſit, abſoluere tamen valeat fauore abſolutionis, vt ipſe latiùs proſequitur. Quamuis non ignorem Marian. Socy. Iun. referre ī d. Rub. de acq. poſſ. n. 66. Aret. Barth. Socy. & aliorum ſententiam videri communem opinionem eſſe: tamen ipſe n. 81. verſ. pro hoc. addit Fel. Dec. & Iaſ. authoritate poſſe dubitari quæ ſit communior opinio, à quorum authoritate, cùm ipſe reſpondeat contrariis argumentis, recedere non videtur. kirchouius.

condemnatus ab eo iudice, à cuius ſententia appellari non poteſt, tẽporis quadrimeſtris beneficio nõ gaudet, ꝓ §. aliud. in auth. vt ſpõſa. largi. vnde ſumitur auth. quæ ſupplicatio. C. de preci. Impe. offer. & ſecũdùm Nicel. in l. 2. ff. de re iudi. Idẽ fiũ eum ibi, in appellante, qui appellationem deſeruit, per gl. in verbo, executioni mandabitur, in l. 2. C. de tempo. appel. facit l. nonnulli. in verbo, mox. C. de appella. Balb. deciſ. 433.

condemnatus in cauſis ciuilibus, & ſi quadrimeſtre tempus ad ſoluendum impetret, vt eſt communis reſolutio contra Accur. in l. debitoribus. ff. de re iudi. de qua præter illic ſcribẽtes atteſtantur Iacobin. in l. ſi debitori. nu. 18. ff. de iudi. Fel. in c. querẽti. de officio deleg. Boer. deciſ. 45. Grecus Harmenop. lib. 1. tit. 4. Iac. Cuiacius vir multæ eruditionis, ac doctrinæ, li. 3. obſeruat. c. 39. tamen condemnatus in criminalibus ſtatim ſoluere cogetur. in id enim frequenter miſſe doctores memorant. Boſſius in prac. ti. de ſenten. n. 100. Iulius Clarus in prac. §. vlt. q. 95. in prin. Viuius lib. 2. opi. 57. E. Suarez.

condemnatus ab eccleſiaſtico iudice ob mixtum flagitium poteſt iterum pœnas dare apud ſeculare iudicem vt commune affirmat Alc. in c. pernicioſam. n. 12. de off. ord. E. Suarez.

cõdemnatus delicti nomine ad pecuniariam pœnam, ſi vel in minima ſumma relinquetur, pœnã corporis ſubibit, vt cõmune aiunt Boer. deciſ. 249. & qui latè explicat Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 94. ver. ſed quid cum ſed. E. Suarez.

Condemnatus ad mortem ſi præſens ſit, ita vt poſt condẽnationem ſtatim facienda ſit executio, efficitur ſeruus pœnę, & ideo teſtari non poteſt. Comm. 10. Clarus. §. teſtamentum. q. 21. in prin. Idem dicendum eſt etiam ſi poſt condemnationem aufugerit ex manibus iudicum, adhuc enim remanet ſeruus pœnę com. dicit idẽ §. teſtam. q. 21. ver. ſed quid. Si aũt iudex eum condẽnaſſet pœnam mortis, quæ in iure eſſet prohibita, vt veneni, mallei, vel ſecuris, vel præcipitij nõ reddit reus teſtabilis, ẽt ſi delictũ ꝓ quo cõdemnatus eſt pœnã mortis mereret. com. dt idẽ §. teſtamentũ. q. 21. ver. ſed pone. P. Fich.

cõdemnatus ad mortem, ſi abſens fuerit, & in fortiam cõmunis non venerit, non ſit ſeruus pœnæ, ideoq́ teſtari poterit, ſecùs ſi veniat poſtea in fortiam. cõmunem dicit idem §. teſtamentum. q. 21. ver. Aut verò. Pius Fich.

condẽnatus ad perpetuos careceres ſi laicus ſit, perdit teſtamenti factionẽ. Hanc dicit eſſe communem opinionem, quæ tamen ipſi non placeat. idem in §. teſtamentum. q. 23. P. Fich.

condemnatus ad mortem ſeu ad quancũque aliam pœnã, tempore quo proficiſcitur ad furcas, vel ad aliud ſupplicium deſtinatum, ſi arriperet fugam, & acciperet ſacerdotẽ portãtem per ciuitatem corpus Chriſti abſque aliquo dubio eſſet immunis, ac tutus ab illa pœna. vt per gl. in c. quęſitum. 13. q. 2. quam ſequũtur Archidia. ibi, Hoſt. in Summa de immunitate eccleſiarum. Card. ī cle. 1. §. inſtitu. in fi. de reliq. & vener. ſanctorũ. Corſetus in ſing. in ver. Car. & cõiter omnes Canoniſtæ in c. ſanè de elec. Roma. ſing. 335. Cat. Cotta in memo. in ver. rationis idemtitas. Alber. in c. 1. de hęret. in 6. n. 18. & iſtam eſſe communem ſcribit Gome. in §. pœnales. n. 50. inſti. de actio. & Io. Lup. in rub. de don. §. 38. n. 5. quod verum eſt, dũmodo ad ipſum corpus recurriſſet, & ſuſcepiſſet cõmunionem, vt habetur per Fel. in c. quærẽti. de of. deleg. Similiterq; priuilegiũ Cardinalis liberat iſtũ condẽnatum à morte. Nam Cardinales habẽt priuilegium vt ſi condẽnatus ad mortẽ ducat ad ſupplicium, & ei fiat obuiam Cardinalis ipſe, & pileum appoſuerit in caput eius, non ꝓt exequi ſentẽtia ad mortem, ſed liberatur ita per Bald. in l. addictos, vbi Paul. de Caſt. C. de app. Amede. Iuſtinũ in trac. ſyndi. n. 253. & Cotta in ſuis memora. in ver. Card. ideoque dat cautelam Cæpo. in 2. caute. in prin. vt condẽnatus procuret vt cardinalis tranſeat per viam, per quam ducitur ipſe condemnatus, & obuiam ſibi fiat, & apponat in cõdemnati capite pileum, & erit liber, vt per Par. de puteo in trac. de ſyndica. in ver. pœna. ver. an ſi primo. Tertiò etiam liberat cõdemnatus ad mortẽ, ſi velle meretricem exiſtẽtem in lupanari ducere in vxorem. vt per Pari de puteo in citato ver. an ſi primo, & in ver. & alia quæ nõ omitto. vbi ait hoc iure nõ probari, ſed tm̃ quod peccata oĩa ſibi dimittunt, & ita practicant Hyſpani, & obſeruãt, vt ibi per eum. meretrices. n. notas trahere de lupanari, & accipere in vxorẽ proficit ad remiſſionem peccatorũ. c. inter opera de ſponſa. Nã Oſeas Prophęta duxit meretricẽ in vxorem, & illã ex mala bonã fecit, & qui hoc fecerit, nõ eſt culpandus, ſed laudandus ẽt ſi eſſet homo optimæ qualitatis, & abſq; culpa aliqua. c. nõ ẽ culpadus Oſeas Prophęta 32. q. 1. faciũt not. ꝓ Alber. in diction. in ver. Meretrix, facit tex. & gl. in l. ea quæ. C. de adulte. & ſolẽnitas iuris humani, & pœna ceſſat, puta qñ aliquis ducit puellam meretricẽ in vxorẽ, vt bonã reddat, & amplius nõ peccet, ſecundum Abb. cõſ. 11. in cauſa. n. 1. vol. 1. c. relatũ de teſtam. in antiq. qui. n. in Spiritu Dei aguntur nõ ſunt ſub lege humana. c. licet. in prin. de regula. Abb. d. conſ. 11. tunc. n. videtur redemptum corpus, & anima puellæ à peccato & à diaboli captiuitate: ergo ceſſat ſolẽnitas, & pœna iuris. Quartò cõdemnatus ad mortẽ liberatur ꝓ miraculum, vt per Lucã de Penna. in l. 1. C. de deſer. & occul. li. 12. & Dec. in l. fauorabiliores. ff. de reg. iuris. vbi ponũt exemplũ de eo, qui ſuſpendit ad furcas. & laqueus cõfringitur, & cecidit ſuſpenſus in terram rũc proculdubio erit liberandus condemnatus ad mortẽ. ex quo vī miraculosè factum, & eſt maximũ innocẽtiæ ſignũ, hoćq; intelligit Deci. vbi ſ. ſi prius fuerit proteſtatus de ſua innocentia, vt per Pari. de pute. in dicto verſ. pœna. ver. an ſi il. Secũdò per dictũ Pſal. Laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus, & per Criminaliſtas oẽs variis in locis iuris noſtri. Quintò metus inſtãtis periculi, & mortis excuſat delinquentẽ à capitali pœna ideòque ſi qs tyrãnus aut potẽs dicat alicui nõ potẽti, Occidas talẽ, alias occidã te, & ille erat ī huiuſmodi cõſtitut⁹ calamitate, quod ſi eius iuſſum non adimpleret, mitteret minas ad effectũ, tũc ſi aliter euadere nõ ꝓt vitã ſuam occidẽdo excuſatur ſi occidat, nec vtique aliqua pœna punitur ꝓ mortis periculũ, ſecundũ Bal. & Alex. ī l. liber homo. ff. ad l. Aquil.

& Floria

Universidad de Deusto

& Floria.ibi in prin.ĩ l.quod dicitur.ff.ad leg. Aquil. & in l. 1. ff.de ſica.& Pet.& Cy. in l.ſcientiam.§.qui cũ aliter.ff. ad l.Aquil.Bald.in l. 1.q. 2.C.vnde vi.ĩ l.ſeruos.C.ad l.Iuli.de vi.&in c. 1.§.iniuria. de pace tenenda.in vſib.feud. Gandi.in rubr.de pœn.gl.in l.ſi familia communis in ver.& ſi ſeruus.in verb.agi poterit.ff.ſi fami.fur.fe.Cæp.caute.4.&40.10.de lig.in trac. de duello.Fel.in c.ſignificaſti.li.2.circa fi.de homici. Cur.conſ. 20.Iaſ.in §.ſi minus de actio.Dec.conſ.336.& in regula,velle non creditur.ff.de reg.iur.&in l.quod iuſſu.c.ti.& in l.vt vim. ff.de iuſt.& iure.vbi ſcribit iſtam eſſe cõem opinionem Marſy.conſ.25.Corſetus in ſing.in ver.metus,vbi,etiam hãc fatetur cõem,& ſequendam.& Grammati.voto.28. F.Viuius.

Condemnatus in amputatione manus non præſumitur & intelligitur de debiliori.Alci.trac.de præſum.reg.3.prẽſump. vlti.in fi.communem dicit. Villalob.

condemnatus per iudicem eccleſiaſticum de delicto miſto poteſt iterum conueniri per iudicem ſecularem. Alci.in c. pnicioſam.n.128.de off.ord.communem dicit. B.Villal.

Nota iſtam communem ad intel.l.2.ti.8.li.8.& pragma.1. in pragma.& ad legẽ factam in curiis Toletanis anno 1525. loquẽtem de blaſphemis.& ad intell.l.8.ti.2.li.8.ordi. contra vſurarios.& ad intell.l.3.tit.14.par.7.&pragma.3.de ſortileg. & ad intellectũ.l.2.tit.21.par.7.& pragma.85.de ſodomitis,q̃ crimina ſunt miſti fori, & etiam ſacrilegia ſunt miſti fori.vt p Maria,in c.cum ſit de foro comp.Vnum tamen nota,q̃ ſi aliquis committit delictum cum ſacrilegio,prius eccleſia de ſacrilegio eſt ſatisfacienda,quã fiſcus de calumnia,vt eſt l.104. ſtyl.Nota etiam quod licet iudex ſecularis poſſit cognoſcere de vſurariis:eſt intelligendum quo ad pœnam,non tamen ad declarandum an ſit contractus vſurarius,cum ad eum nõ ſpectet,vt per Panor.& Docto.in c.cum ſit,de for.compe.&Alc. in c.pernicioſam,de offi.ord.n.77.ſed ſolum punire, quando contractus eſt apertè vſurarius: quia licet laicus nõ poteſt ſe intromittere in lege canonica,tamen ad eius obſeruãtiam p̃t imponere pœnã per gl.ſingu.in clem. ne Romani.de electio. ex qua recipit maximũ robur.l.8.ti.2.l.8.&l.1.ord.l.tau.imponẽs pœnã cõtrahenti matrimonium clãdeſtinum. B.Viuius.

condemnatus propter delictũ in pœnã pecuniariam,ſi omnẽ ſoluerit minimo pretio debet pœna corporali affligi.Boe. deci.349.n.8.ĩ fi.ver.quinimò ſi tales,cõmunem dicit. Idem.

condemnatus in pœnam pecuniariam, ſi non habet vnde ſoluat,petente illo,in cuius fauorem eſt condemnatus:debet luere pœnam in corpore,idem communem dicit.

De iure regio debitor cedit bonis? & ponit in manu creditoris,vt illi ſeruiat per tp̃s debiti,vt in l.2.ti.8.li.3. For.ll.& l. 5.ti.13.li.5.ord.vbi reformãtur ll.For.& l.4.ti.5.par. etſi ſunt alij creditores,ille cui traditur tenet ligare eũ cum circulo ferreo groſſo vt digitũ,& debitor tenet portare eũ ſup lorã veſtimẽti, vt habet in pragma.82.Idem vr̃ faciendũ in pœna pecuniaria imponẽda propter delictũ.vt eſt l.105.ſtyli.quã legẽ intellige ĩ pecunia applicãda parti ex furto, vt fuit determinatũ in curiis Vallis.Oleti.anno dñi 1538.non tamẽ in aliis delictis.Poterit tñ iudex moderare pœnã,ſi eſt pauper.p l.3.tit. 22.par.5.q̃ intellige in mulcta, ſecus in pœna vt per Iaſ.in l.ſi quis.n.28.ff.de iuriſdic.om iud.vbi de hac mater.vide Panor. in c.niſi ſpecialis.de off.deleg.quod intellige niſi pœnalia ſtatuta loco pœnæ vt in habente monetas falſas:quia ſi non habet centũ marabetinos,erit in vinculis per annũ.l.j.li.3.ti.10. For.ll.Cõdemnatus ĩ expẽſis litis,debet carcerari ſi nõ habet vnde ſoluat.l.99.& 168.ſtyl.niſi,aliàs erit ſalariũ aduocati qd remittitur amore Dei ſi non habet vnde ſoluat. Nota q̃ ſicut creditor tenetur præſtare alimenta carcerato: ita & ceſſionarius.Segu.in l.ſi ex legati.n.94.ff.de verb.oblig. B.Villal.

cõdemnatus ad mortẽ,& ſuſpenſus, ſi laqueus eſt fractus, nõ debet amplius mori. Viuius ĩ ſuo communium opinio.li. 1. opinione 45. vbi dicit oẽs criminaliſta hoc tenere. Tiraq. de pœnis temperan.cauſa vltima. Mõtanus ĩ trac.de appella. li.1.c.5.& in l.ea,quæ raro.ff.de reg.iur.& in l.fauorabiliores. c.ti.& Dec.in l.pupillum.§.ĩ hæredes.n.1.c.ti.& Cagnol. in d. l.fauorabiliores.Guliel.Rouille ĩ trac.de deſcrip.iuſti.& iniuſti.columna fi.Neuiza. ĩ ſylua nup.li.1.ſub n.62. Cotareus in trac.de priuilegio militis.Dum agit d̃ duello pag.314. tomo 5.Clarus in q.98.ad fi.& no.q̃condemnatus ex forma ſtatuti cõdictione ex lege,nõ dr̃ criminaliter cõdemnatus.Cũ cõdictio ex lege nõ ſit actio, quæ non habet locum in cauſis criminalibus.Bart.in l.de quib.n.19.ff.de legib. Bonacoſſ.

condẽnatus ab eccleſiaſtico iudice ob mixtũ flagitium,poteſt iterum puniri à iudice laico,vt eſt cõmunis opinio. Soarez.in ver.condemnatus.n.172. Bonacoſſ.

condemnatus nomine delicti ad pœnã pecuniariam,ſi vel in minima ſumma reliquetur,pœnam corporis ſubibit,vt eſt communis opi.Soarez in ver.condemnatus.n.173.Bonacoſſ.

Cõdẽnatus in amputatiõe man⁹,nõ præſumit indebiliori. Alcia.de p̃ſump.reg.3.p̃ſumptio.vltima,ĩ fi.cõem d̃t.Bonac.

condemnatus per iudicẽ eccleſiaſticũ de delicto mixto, p̃t iterum conueniri per iudicem ſecularem.Alcia.in c.perniciofam.n.138.de of.ord.communem dicit. Bonacoſſ.

condemnatus pp delictũ in pœnã pecuniariam,ſi omnẽ ſoluerit,minimo p̃cio dẽpto,d̃bet pœna corporali affligi.Boeri. deciſ.349.n.8.communem dicens. Vezinus Hiſpanus.ante. Soarez in ſuo Aerario cõmunium opinionũ litera C.Bonac.

condemnatus ad mortem,ſi confugit ad ſacerdotẽ,portãtem per ciuitatem ſacratiſſimam Euchariſtiam.eſt immunis. communis eſt opinio. Viuius in ſuo communium opi.verſi. condemnatus.vbi & alia ad rem fuſius. Bonacoſſ.

condemnatus in pœnam pecuniariam, ſi non habet vnde ſoluat,poteſt luere in perſonam,petẽte creditore,vt eſt communis opi.Boerius.deciſ.349.n.8. Bonacoſſ.

condẽnatus de crimine per viam inquiſitionis, de quo cõdẽnatus,per viam accuſationis efficeretur infamis, euitat infamiam de iure canonico,vt eſt cõmunis opi. de qua Abb.in c.inquiſitionis.n.2.de accuſa. Bonacoſſ.

condemnatus,qui vult probare falſitatem teſtium,p̃t dire ꝺ̃ id facere, ſi velit ẽt probare eos corruptos fuiſſe, tametſi teſtes ſint publicati,ſi verò falſitatem tm̃ probare intendãt,tãmmodõ indirectè id poteſt,vt eſt communis.de qua Boſſi. ti.ſi ex falſis inſtru.vel teſtibus.n.12. Bonacoſſ.

condemnatus ad hoc, vt euitet condemnationẽ de ſe ipſo factam,ſufficit, q̃ probet tale quid, ex quo appareat illud ex aliqua cauſa potuiſſe licitè fieri.Licet punctualiter nõ probetur,quòd factum fuerit iure licito,communis eſt opi.Clar.q. 56.ver.& in hoc propoſito. Bonacoſſ.

condemnatus ſemel punitus de crimine,pœna cõmenſurata delicto,& condigna, nõ poteſt amplius puniri.communis eſt opi.Clar.q.57.ver.dictum eſt.Aliàs ſecus.fallit,ſi duo iudices ſunt eiuſdem principis iuriſdictioni ſubiecti, quia bis iſte puniri poterit.aliàs ſecùs.Clar.ibi.ver.ſcias ẽt.Si aũt eſſet punitus à iudice eccleſiaſtico,nõ cõdigna pœna,poſſet à iudice laico iterũ plecti grauius.Clar.d.q.47.verſ.ſed quæro. Et tãta poſſet eſſe delicti atrocitas,q̃ non obſtãte punitione per vnũ iudicem illata, poſſet etiam per alium iudicem puniri, vt eſt communis opi.Clar.d.q.47.ver.vltimo. Bonacoſſ.

condemnatis ex maleficio,ſeu ex quocũque crimine regulariter non cõceditur,neque competit dilatio quadrimeſtris ad ſoluendum, etiam ſi in ſententia in cauſa iſta criminali q̃s eſſet ad pœnam pecuniariam,& pecuniariter damnatus,ſecũdum gl.Bar.& Fulg.in l.ſi victum.ff.de re iud..nn.in c.quærẽti,de off.deleg.Bal.ĩ l.fi.C.de exe.rei iudi.& in add. Spec.in ti. de ſententia & re iudi.in ver.3.fideiuſſit. Alex.n.18.& ſeq.& Iaſ.n.16.& ſeq.in l.debitoribus.ff. de re iud.vbi ſcribit iſtam eſſe magis communem opinionem. F.Viuius.

PRO.cõdictio,eſt actio.in l.rerũ amotarũ actio,ꝺdictio eſt. ff.rerũ amot.tex.eſt in §.appellamus.Inſt.de actio. I.Bel.Tol.

condictio canonis redintegrãda. 3.q. 1.nõ ſolùm in rebus eccleſiaſticis &clericorum(prout aliqui voluere)verùm etiã laicorum,& profanis locum ſibi vendicat.aiunt Ant.de Butr. in c.cùm ad ſedem.de reſtit.ſpolia.Inn.& Io. And.in c.ſæpè.e. tit. Bart. in l.coloni,de agric.& cenſi.lib. 10.Ang.conſ.154.in q.1.& Sol.l.rem quæ nobis.ff.de acq. poſſ.qui hanc communem refert & ſequitur. F.Turzan.

PRO.conditio fit per ſi,modus per vt, cauſa per quia.l.demonſtratio falſa.in §.fi.ff.de condi.&demonſtr.gl.in l.1.C.de his quæ ſub mod.vel cõd.fiunt & in rub.C.de falſ.cauſ.adiec. Bart.in l.1.ff.e.tit.de condit.& demonſt. Bellon.

PRO.conditio eſt triplex,caſualis,poteſtatiua,& miſta in l. vnic.§.ſinautẽ aliquid ſub cõditione.C.de cad.tollẽd.Bellon.

PRO.conditio eſt de futuro,nõ de præſenti,vel præterito, l.cum ad præſens.cum duabus ll.ſeq.ff.ſi cert.pet.l.inſtit.ff.de condi.inſtit.

OBIEC.contra de lege quibus diebus.in §.quidam.ff.de cõdi.& demonſt.vbi valet cõditio talis,ſi morit,& ſic de p̃ſenti.

SOL.ibi præſens prò futuro ponitur:& exponitur,ſi morietur pro ſi morietur vt ibi gl.dicit. Bellon.

PRO. conditio nihil ponit in eſſe l.& ſi quis ſub conditione.ff.ſi quis omiſ.cauſ,teſta.l.legata ſub conditione.ff.de condit.& demonſt.l.cedere diem.ff.de verb.ſignifi. Bellon.

PRO.conditio debet adimpleri in forma ſpecificata.l.qui hæredi.& l.Mæuius.ff.de conditionib.& demonſtrat.Bellon.

PRO. Conditio extitura non reddit cõditionalem diſpoſitionem ſed puram.l.ſi pupillus.§.1.ff.de nou.& deleg.

OBIEC

Universidad de Deusto
Biblioteca

OBIEC. Contra de l.quibus diebus, §.quidam Titio. ff.de cõdi.& demõstra.vbi legatum redditur. cõditionale per conditionem,si moriatur,quę tñ est omni mõ extitura.l.j.ff.e.tit.

SOL.Dic,ꝙ legatum sub hac conditione.si moriatur,est q̃dem purum.quo ad transmissionem legati,vt ĩ l.hæres meus. ff.de cond.& dem.quo ad verò locutionem,est conditionale: quia incertum est quando morietur.l.dies.ff.e.tit. Idem.

PRO.conditio purificata pro pura habetur.in l.si pupillus. ff.de condit.inst.l.fi.§.Titius.ff.de condi.& demonstrat.Idem.

PRO.conditio subintelligẽda est etiam si nõ apponatur in lege eum quis.ff.de solut.vbi cõditio subintelligitur in cõtractu,si in eodem statu maneat is, cui soluendũ est in l.cum seruus.ff.condit.institutio.& l.auja.ff.de condiction. & demonstratio, vbi ↄditio in institutiõe adiecta,in legato vĩ repetita. & in l.si cui ff.de serui. tit.gen.ibi,nam quedam in sermone tacitè excipiunt.& in l.dotis promissio. ff.de iur.dot.vbi omnis dotis promissio futuri matrimonij tacitam conditionem habet:item in iuramento intelligitur semper conditio, excepta legis,aut principis auctoritate.lege finali.ff. qui satisd.cogãt. & c.venientes.extra de iureiur.& in rescriptis,clausula,si preces veritate nitantur.in c.2.extra de rescr.

OB.contrà de l.vniuersa.C.de diuer rescr.& can.dicenti.§. vniuersa.25.q.2.vbi non valet rescriptum,nisi sit expressa cõditio in rescripto,si preces veritate nitantur.

SOL.Verum est secundum leges,secus secundũ ius canonicum,vt ibi. Bellonus.

Conditio quæ tacitè inest:ita impedit natiuitatem obligationis,sicut expressa.Decius cons.2.n.4.cõem dicit. B.Villal.

conditio si cõcipiatur in vltimis voluntatibus quæ potuit contingere,tamen modò non potest.vt si Titius viuet,q̃ iam tempore adiectæ conditionis mortuus erat; reiicitur, vt impossibilis,Bar.in l.1.ff.de condi.& demon.Coua.in epi.4.c.3. par.3.§.2.communem dicit.

cõditio institutiõis,&legari cũ verè nõ adimpleatur:tñ habetur ꝓ cõpleta ex legis dispositiõe, & coperit actio ex testamento.Ias.in l.mater.n.7.C.de inst.& substit.cõem dicit. Idem.

conditionis euentus nõ constituit debitorem in mora.Decius cons.2.n.4.communem dicit. Idem.

Cõditionalia verba in fideicõmisso nõ denotãt quẽ à testatore vocatũ ad cõmodũ hæreditatis.Alex.ꝙs.105.cõem dicit.

conditio mista,si deficit per casum mortis, facit deficere legatum:communem videri ait Dec.in cons.485.n.4. Idem.

cõditio suaptè natura semper ea,quibus adiungitur, suspẽdit & transmissionem etiam à iure concessam impedit,vt frequenter interpretibus placitum infit Ant. Gomez.de testa.c. 3.n.15.ver.pro hac sententia. E.Suarez.

conditio,quæ tacitè inest,sic est impedimento,quo minus obligatio nascatur, atque expressa, commune inquit Dec. cons.2.n.4. E.Suarez.

cõditio,quæ potuit cõtingere,& nunc iam nequit,si cõferatur in tempus præteritum ,aut præsens, expleatur necesse est, at si in futurum apponatur, tãquam ἀδύνατα seu impossibilis reiicietur; vt si virgo est, si Titius viuit illa corrupta,hoc mortuo,ac,si Titius viuet,qui iam decessisset. vt receptum scribit Did.à Couar.de spons.2.parte c.3.§.2.n.3. E.Suarez.

conditio pecuniæ in mare proiiciendæ obseruari debet,vt commune asseuerat Eman.à Costa.in contrariam sentẽtiam rectè abiens in l.Gallus.§.& quid si tantum. 5.parte.nu.20. ff. de liberis & posthumis. E.Suarez.

cõditio mixta per casum impedita,habetur pro defecta: Vt concludit Bartol. & magis communiter sequuntur alij in l. 1.C.de legat.cum concordant.vt per Ruin.in cons.46.quamuis alias cõsuluerint.n.3:Soc. Iun.in cons.46.sub n.26.4.vol. communem dicit. E.Musc.

conditio fideicõmissi,videlicet si qs ex filiis decesserit sine liberis,debet restringi ad masculos.Soci.Iun.in ꝙs.56.in prin. Vbi dicit se pluries ita cõsuluisse,in 4.vol.& plenius &multis ratiõibus cõprobauit in ꝙs.168.magnific⁹ Comes,Fques,& Iuris vtriusq; Doctor per totũ 2.vol.vbi apertè demõstrauit, talem opinionem esse veram.& communem, & menti testatoris cõsentaneam,vt per eum plenè ibi videbis. E.Muscul.

cõditio habitãdi adiecta in fauorem eius,cum quo est habitandũ,si deficiat per mortẽ eius extinguitur relictum in totũ per l.illis libertis, ff.de condit.&demõst.&ibi tradũt Doct.Et tradũt etiam in l.1.C.de legatis & in l.in testamẽto la.2. ff.de cõditi.& demonstra.Dixit Ruyn.in ꝙs.44.quamuis alias,n.3. volu.2. cum aliis cõcordant. per Soci.Iun.in cõs.74.n.5.vol. 4.vbi etiam commune dogma ponit. E.Muscul.

Conditio mixta purificata retrotrahitur in nona hypotheca ac in præiudicium tertij à die contractus,dummodo secũdo loco nõ sit translatum dominium vel possessio in alium, secundum communem per Bursat.cons.45.n.4.lib.1.

Conditio,si sine filiis vel liberis decesserit,expirat mortuo grauato cum filio tantum,nisi aliud ex mente testatoris appareat,secundum communem per Bursat.cons.1.n.1.lib.1.

conditio in substitutione facta in casu quo nati plures deficiant,non verificatur vno tantum nato, etiam matre in medio non extante,secundum communem per Bursat.cons.19. nu.4.lib.1.

Conditio de filiis nascituris, non verificatur vno etiam tãtum nato,secundum magis communem per Bursa. cons.19. n.21.&22.lib.1.vbi alleg.Socin.sen.sibi contrarium cons.76. lib.3.

conditio de filijs natis non verificatur nec in potentia vno tantum nato secundum communem per Bursat. cons.19.nu. 10.lib.1.

Positus in conditione non censetur vocatus secũdum magis communem per Bursat.cons.52.n.23.lib.1.

conditionem semel fuisse impletam , sufficit, dato ꝙ non duret implementum. Hanc regulam ornat Ias.in l. si quis.C. de instit.& substit.vbi plura exempla notab. Amplia & limita vt per eum ibi.Et quando conditio per alium adimpleri possit,vide Bart.in l.Arethusa.ff.de stat.hom.

conditionis euentus non cõstituit debitorem in mora,vt receptum testificatur Dec.cons.2.n.4. E.Suarez.

conditioni satisfaciendi causa nummos incapaci datos fiscus aufert,non qui dedit,licet dominium transiatum nõ fuerit.commune inquit Eman.à Costa.in l.Gallus.§.& quid si tãtùm.5.par.n.15.ff.de lib.& posth.quãuis verius opinioni adueršæ nomen dederit Cuman.in l.Mœuius.ff.de condit.& demonstr. & ipse alibi eam latissimè iuri magis consentaneam ostendam. E.Suarez.

conditioni satisfactum esse debet probare,qui ex conditionali contractu agit,commune ait Bello. cons.59.n.4. & vide infrà ver.qualitas. E.Suarez.

conditione appositа cũ quæ alicui relinquantur , & deinde illi relictorum restitutio post mortẽ iniungat, acparitum cõditioni non sit, statim ij,qui deficiente conditione in rem venerunt,restituere cogentur, nullo tempore amplius expectato,vt commune profitentur Iason in l.Gallus.§.& quid si tantùm.n.28. & in l.Lucius.ff.de liberis & posthum.& Iacobin. de sanct.Georg.in l.si pater.ff.de iur.dot. E.Suarez.

cõditione comprehensi filij eius, qui & hęres institutus & grauatus est, nõ dicuntur ad hæreditatem vocati,sed substitutum duntaxat vt excludunt,nec adiecti cõditioni sine liberis decedẽdi,tacitè instituti hæredes putãtur,vt receptũ ait Ant. Gomez.de testa c.3.n.24.ver.tertiò facit.& latius c.5.nu.24. ver.& in expresso.Exemplũ esto filium meum instituo heredẽ,&iubeo vt si liberis orbatus animam ediderit.Titio bona mea restituat.hic ij nepotes nõ cẽsebunt ex cõditione vocati tacitè,nec instituti,nec quidquã illis proderit,si aliquid simul eisdem mandatum proponat,aut aliquo mõ,onus aliquod ipsis vnà sit iniunctũ.cuius rei extat exemplũ:fili mi hæres esto, & si inops à liberis commune naturæ debitũ exolueris,Titio amico nostro hæreditatẽ restitue. volo aũt vt qui tibi superstites liberi fuerint, liberto meo Damæ 50.aureos annuatim suggerant,vel quid simile,nam nec hic eius filij vocati honestatiuè videbunt. vt cõe aiunt Alexander n.94.Ias.n.56.in l. cẽturio ff.de vulg.& pupil.Dec.tĩ.j.n.15.C.de pac.& affatim Ant.Gomez.de testa.c.5.n.43.ver.secũdò & in specie.E.Sua.

conditione cuiuscunque substitutionis complexi,quicunque illi sint,nec vocati,nec tacitè instituti cẽsentur.commune aiunt Ias.in l.Gallus.in prin.& in §.in omnibus.ff.de lib.& posth.&in l.cohæredi.§.vlt.ff.de vulg.latè Ant.Gomez.de testamen.c.3.n.24.ad fi.& c.5.n.42.ver.8.& facit,vt nec in fidei commissi conditione scripti,ad hæredis emolumentum à testatore memorati putabuntur,vt commune dicit Alex.cons. 105.lib.1. E.Suarez.

conditionem sufficit impleri per æquipollens,etiam quod sit conditio voluntaria.Ita tradunt doct.præsertim.Soc.Sen. in vlt.notab.in l.Gallus.§.& quid si tantum.ff.de lib.& posth. Limitatur quando indè sequeretur extensio oneris, seu grauaminis per fideicommissum de persona, ad personam, cùm illud prohibeatur in §.nos igitur.in Auth. de restitu. & fideicommiss.& per tradita per Aret. qui in hoc communiter approbatur in d.§. & quid si tantum in l.Gallus.ff.de lib.& posthu.quem sic allegando sequitur Socin.Iun. cons.29.n.7.& 28.vol.3. E.Muscul.

Cõditione deficiente.euanescit relictum cõditionale.l.3.ff. qñ dies leg.ced.& l.hæres meus.2.resp.ff.de cõd.& dem.cum concord

Universidad de Deusto Biblioteca

mi cordãtibus aliis allegatis ibi in gl.fi.&l.dies certus.iuncta gl.ff.e.tit.quicquid in contrarium dixerit gl.in l.is cui.ff.de actio.& oblig.quæ communiter reprobatur per textum in sui generalitate in l.1.§.sin autem aliquid.C.de cad.tollen. Et tradunt Bart.Bal.& alij post gl.in l.1.C.de his, qui ante apert.tabul.&c.& in l.1.ff.de leg.1.Et ita se habet communis opinio. vt per doctores ĩ locis prædictis quẽadmodum refert Socin. Iun.in cons.43.n.1.vol.4.cum quibus etiam stat. E.Muscul.

Cõditionis verificatio,vbi sunt verba ex sui natura requirentia implementum in persona vtriusque,non sufficit in vltimo decedente tantum,etiam respectu suæ portionis,nisi quãdo de voluntate testantis cõstat, quod voluerit substitutum habere totum,si portio 1.decedẽtis venisset ad vltimò decedentem. textus est expressus in l.hæredes mei.§.cum ita.ff.ad Trebel.vbi communiter doct.Et frequens interpretum placitum arbitratu Soc.Iun.cons.50.n.11.vol.4. E.Muscul.

conditiones quibuscũque relictis adiectæ, atque in vnum conceptæ casum, ex voluntate ad similes dilatantur.vt communeait latissimè doctor meus Emanuel à Costa in l.Gallus. in §.&quid si tantùm.3.parte nu.1.cum sequentib.ff.de lib.& post. E.Suarez.

conditiones in casum positæ,& conditiones mixtę,quæ iure digestorum filij institutionem demoliebantur, hodie ex l. quoniam in prioribus.C.de inoff.testam.expunguntur,& institutio firma & pura subsistit, vt receptum produnt Paul.in l.suus quoque.ff.de lib.& posth.Lancelot.in fi.Iac.n.14.Dec. in l.si pater.C.de institu.& substitu.Rhoder.Soarez in illam l. quoniam in prioribus,ampliat.1.Guliel.in c.Rainutius.vers. reliquit n.28.de testam. at conditiones turpes tam olim, quã hodie labem,ac perniciem institutioni afferent,vt frequenter placitum effantur Albe.in d.l.si pater.n.193. Guliel.in laudato capit.Rainu.ver.n.33.& receptius asseuerat Eman.à Costa magni ingenij vir in l.Gallus.§.&quid si tantum.3.par.n.106. ff.de liberis & posthumis. E.Suarez.

conditionalis creditor,creditor propriè non dicitur.commune effantur Deci.lect.1.n.29.& lect.2. in fi.in l.1.ff.si cert. petat.& qui eum refert Viuius lib.1.opi.58. E.Suarez.

conditionalis Donatio propriè quoque Donatio dici potest.communem dicit. P.Fich.

conditionaliter positi filij institutorum & grauatorum,nõ dicuntur ex testamẽto vocati per gl. communiter receptam per Bar.Ang.Bal.Imo.Pau.de Castro &alios in l.Lucius.ff.de hæred.instit.Quam & Socinus Iunior qui multos doc.refert in cons.30.n.2.vol.4.pro communi tenet. E.Muscul.

conducens scienter rẽ ppriam ab alio quasi nõ propriam, nõ perdit dominium. Alex.in l.si aliqua.n.10. ff.de acq.poss. communem dicit.& ibi Rip.n.16.& n.18.secùs tamẽ,si ignoret rem esse propriam, quia tunc nec dominium nec possessionem perdit.Hieron.Cagno.in lege.nec pignus, n.8.ff.de re iudicata communem dicit. B.Villalobos.

conducens rem propriam ab alio,tanquam rem illius perdit possessionem, Rip.tenet communem in l.si aliquam rem. n.19.ff.de acq. pos.& acquiritur locatori:vt ibidem ipse Rip. pariter communem ait.n.22. Idem.

conducens rem suam,vt suam,non perdit dominium,Rip. in d.l.si aliquam rem.n.26.& 29.

conducẽs rem suam ppriam ignorãter, non perdit dominium, neq; possessionem, potestq; obiici,ac referri per eum locatori exceptio,seu quæstio dominij,& sic remedium.l.cõductores.C.locati.Et l.nõ ab re.C.vnde vi.nõ habet locum ꝺ cõductorem,qui rem propriam cõduxit,secundum gl.in d.l. nõ ab re,in ver.cedere, in fi.Cur. Sen. post alios cõgestos per cum ꝺ.70.n.2.& 7.vbi ita cõsuluit,atque firmauit istam opinionẽ veriorẽ,cõmunemq; apparere,idemq; sentit Deci.in l. neq; pignus,n.4.ff.de reg.iur.& ibi ĩ add.sup litera A.idẽ quoque respõdit Riminal.ꝺ.94.n.16.vol.1.quia cõductio,& locatio ista est nulla secũdum omnes,presertimq; Ripam.n.15. in l.si aliquã rem.ff.de acquirenda possessione.deficitque cõsensus,qui locationis contractum perficit. F.Viuius.

Cõducens minor.25.annis domum,inferensque postea in eam etiam res suas, tunc bona huiusmodi inuecta non erunt tacità hypothecata pro pensione domus. secundum gl.Bart. Fulgo.& Salyce.in l.item quia.ff.de pactis,ꝺ in.§.item seruiana.instit.de actio.Imo.& Cuma.in lege si constante, in principio,ff.soluto matrimonio,ista est communis opinio. In contrariam verò partem, videlicet,vt bona ipsius minoris illata in domo, seu fundo conducto absque tutoris, vel curatoris authoritate censeantur tacitè obligata pro pensione inclinanere,& optimis quidem rationib.Bal.Ang.Paul. Cast.& cæteri,in dicta lege item quia: Bal.in l.vnica.§.plenius.C.de rei vxor.act.Negusantius de Fano, in tract.de pignorib.in secunda par.memb.4.n.154.Faber.Aretinus Nicolaus de Neap.Iaso.cũ aliis citatis per eum,n.56.Gomez.remissiuè sub nu.25. & Bellon.n.31.in d.§.item seruiana,vbi firmat hanc communem sententiam fore contra gl.prædictam,& in effectu iudicio meo verissima,& communis apparet,atque ab ea,ranquã tutissima in actu practico discedere satuum esset. F.Viuius.

Conductor rei alienæ non potest accusare intrantem, vel damnum dãtem in ipsã re,virtute statuti disponentis ꝺ damnum dãtes vel intrãtes in re aliena,per tex.in l.si fur.aliàs incipit,Iulianus.ff.de vsufru.& ibi Bar. Balb.decis.96.

conducens equum scholaris pro accedendo, ac redeundo in patriam suam, & equus ipse incidat in repentinum morbum, ob quod impedimentum cogatur eum relinquere, & consignare vicino hospiti, in effectu consignet equum conductum, vt eum ipse hospes diligenter curet, & tandem moriatur non tenetur de leuissima culpa,& multò minus de casu, & per consequens, neque de vitio naturali, ita consuluit Bald.cons.22.Vantius lib.3.quem sequitur,& commendat Cotta in memorialib.suis,in ver.scholaris.&hinc est quòd si equus moreretur intra triduum à tempore locationis,vel vẽditionis factæ alicui præsumeretur absque dubio morbosus, vt agi posset ad pretium contra venditorem, secùs si ex longo interuallo,& distinctio ista fuit originaliter Ioann.And.in add. Spec.in titu.de emptio.& vend.in §.sciendum,ver.de illo,cum qua certè sentiunt Alex.in add. ad Bart.in l.si in rixa. ff.ad le.Corn.de sica.& ibi Marsi.nu.59. in l.statu liber.nu.15. seq.ff.de quæst.Io.de Imo.in l.si quis cum aliter.ff.de ver.obl, Iac.de S.Geor.in l.paciſci.nu.4.de pact.& omnes Doct.communiter in d.l.si quis cum aliter, & Ripa.in tract.de peste, in rubr. de remediis ad curandam pestem.nu.141.vbi scribit istam esse communem opinionem,seu distinctionem:sed cõducens equum, aduerte, non releuatur nec liberatur à solutione equi aliquo modo,si probaret equum quem equitauit mortuum fuisse in itinere,nisi produceret, & specialiter probaret quòd equus obiit ille idem, quem conduxerat, secundum doctrinam Io.Andr.in ca.auditis, de præscript.quam sequitur Ant. Abb. & alij omnes ibi communiter, & communem dicit,& declarat etiam Dec.in ca. in præsentia.nu.43.de probat. Iaſ.in l.non hoc, nu.2.vnde legiti.& in l.2. C.de bon. poſſ.secundum tab.in finalibus verbis.& Marsi.in l.si quis ne quæstio. nume.153.ff. de quæst.& in practica crimina. in §.& quia.nu.14.& Io.de Amicis consulendo, consi.40. num.1.& seq. F.Viuius.

cõductio ab emptione discernetur,ac diiudicabitur ex precij, mercedisue quantitate. vt est Accur opinio in l.1.§.1.ver. in agẽdo. ff.de superti. quam communiter receptam testãtur Rip.n.33. Purp.n.53.in lege 2.ff.si cert.pet. Deci.in lege semper in stipulationib.n.1.ff.de reg.iur. E.Suarez.

conductio mẽtione certæ mercedis haud facta valet, & id precij,seu mercedis dandum est quod præstari adsolet, vt frequentius interpretum suffragiis exceptum pronũciant Ant. Gomez.de contrac.c.2.n.9.& ca.3.n.4.&vir quauis laudatione maior Arius Pinel.meritò in diuersa omnia abiens in rub. 2.par.ca.3.n.4 cum seq.C.de rescind.vend. E.Suarez.

conductio ad lõgum tempus dicitur alienatio,atque ideò qñ & vbi alienatio interdicitur,& illa prohibita censetur.cõmune aio ex Ang.post Fab.ĩ §.adeò.in fi.n.1.inst.de loc.Alex. ꝺ.15.li.4.Bocti.decis.233.Did.à Couar.li.2.resol.c.16.Plotto ꝺ.108.n.59.lib.1.ꝺ.crim.Quin & emphyteusi ꝺfertur, atque æquiparat.vt cõmune profiteor ex Iaſ.in l.naturaliter.n. 15.ff.de acq.poſſ.Fel.consil.22.& iis quos copiosè laudat inclytus Pinel.in l.1.par.3.n.66.C.de bon.mat. E.Suarez.

conductio ad longũ tempus à maioratus,vt fandi mos est, successore nõ necessario seruari debet.commune effatum pono ex Iasone cons.19.& cons.94.lib.1. Curtius de feud.q.14. ad medium Ant.Gomez in l.40.Tauri.n.84.Ario Pinelo in 1. parte 4.n.65.C.de bon.matern. E.Suarez.

cõductio vltra licitum iustumq; tempus facta,in tempore iuris facultatem progressio tãtùm labefactatur. commune ait Iaſ.in auth.qui rem.n.21.C.de sacrosanct.eccles. E.Suarez.

conductionis,& locationis instrumento non probatur dominium & si cõtra ipsum cõductorem rei vendicatione agatur.commune affirmat Alex.cons.21.n.1.lib.4. E.Suarez.

conductio tamen rei suæ non valet, communem asserit idem Rip.ibidem.n.32. Villal.

Conductor modicum damnũ pati debet æquo animo l. si merces.§.vis maior.ff.loca.sed maximũ damnũ pati de iure non ꝓmittitur aliquo mõ:Vnde remissio facienda nõ esset cõductori,nisi dãnum sit vltra dimidiũ iusti ꝓtij,verbi gratia,si ipse

conduct

Universidad de Deusto
Biblioteca

conductor ſoluendo affictus conuentos reſtaſſet læſus, non ſolùm in tertia parte (vt aliqui Doct. dixerunt) ſed etiam vltra dimidium iuſti pretij, id eſt, quod non recolegiſſet tot fructus deductis ſumptibus, qui æquiualerent dimidiæ pẽſionis per eum ſoluendæ, quia id probando, tũc poſſet petere remiſſionem mercedis pro rata damni. aliàs non ſecundum opinionem Bar. in lege. licet. C. locati. quam aſſeuerant communem ibi Moderniores. & Fran. Aret. conſ. 52. viſa. nu. 1. citantes ſequentes eam. F. Viuius.

Vbicunque (ſecundum vulgi opinionem) damnum per conductorem in re locata paſſum eſt enorme & intollerabile, debet ipſi conductori fieri remiſſio. Gl. eſt magis communiter approbata, in l. licèt. C. de locat. & in l. ſi vno, ĩ principio. ff. eodem. quam vti magis communem ſequitur Card. in ca. propter ſterilitatem, extra eodem titul. vbi vide Imol. plenè hunc articulum diſcutientem & Socin. conſ. 100. in cauſa Baptiſtæ. lib. 1. F. Turzan.

Conductor non tenetur de caſu fortuito, ſed duntaxat de dolo, culpa lata, & leui. l. ſi vt certo. §. nunc vidẽdum, ibi Bart. & alij. ff. commoda. & tradit Dec. in l. contractus. nu. 33. ff. de reg. iur. & in tantum hoc procedit, quòd ſi conductor ſuſcepiſſet in ſe periculum generaliter cum iuramento, ſuperueniente bello, vel peſte, aut alio caſu fortuito non teneretur, ſecundum Bart. Bald. Alber. Ang. Fulg. Alex. & Iaſ. in l. ſed & ſi quis. §. quæſitum. ff. ſi quis cautio. Alex. conſ. 28. vol. & conſi. 33. vol. 2. Io. Andr. & omnes. in ca. 1. de commoda. & Ripa, in rep. l. ſi vnquam. n. 10. C. de reuoc. do. & in tract. de peſte. in tit. de priuilegiis contra. nu. 83. vbi recitat iſtam eſſe communem opinionem, & Iaſ. quoque in d. §. quæſitum, quia regulariter, vt dicit Ancha. conſi. 43. ex cauſa ſuperueniente recedi-
tur à iuramẽto, à permiſſione, & aliis legitimè celebratis, qua ſi ſub ea conditione contractum ſit ſi res in eodem ſtatu permanſerit, vt habetur. in c. quemadmodum de iureiur. & not. in c. tua ſuper. de his quæ fiunt à prælat. & quia fortius glo. & Bar. in d. §. quæſitum. tenuerunt pro conſtanti quòd appellatione periculi caſus fortuitus nõ veniat, vt ibidem refert Iaſ. nu. 30. imò aduerte, quòd ſi conductor ipſe ſuſcepiſſet in ſe caſum fortuitum, aduerſamque fortunam de caſu inſolito, & inconſueto ſuperueniente minimè teneretur, ſed de caſu ſolito, ſecundũ Bart. in d. §. quæſitum. Bal. in l. falſus, C. de fur. Ant. in d. c. 1. Ang. conſ. 173. Alex. d. conſ. 28. & d. conſ. 33. ſeu 31. vol. 2. & Iaſ. ĩ d. §. quæſitum, nu. 33. cum aliis ſeq. vbi iſtam Bar. opinionem ſequitur, & plurimum tuetur, & communẽ dicit Ripa, in d. tracta. de peſte, in rubr. de priuilegiis contractuum cauſa peſtis, nu. 97. quamuis veriorem aſſerat contrariam titubanter Alex. d. §. quæſitum, nu. 15. ſed tu ſpreta opinione Bal. Ang. & ſequacium, ĩ d. §. quæſitum inhæreas totis viribus dictæ opinioni Bart. in conſulendo & iudicando tanquam magis communi. ſed vbicunque cõductor in ſe ſuſcepit pacto omne periculum ſuperueniens ex quocunque caſu, & ſpecialiter, etiam ex bello, & occaſione belli, tunc quippè pactum eſt validum, adeò quòd mercedis remiſſio peti nõ poteſt. l. ſi quis fundum, in prin. ff. locat. & no. Bart. in l. ſi merces. §. vis maior, eo. tit. & Bar. & omnes, in d. §. quæſitum, imò ſi conductor iſte ſuſcepiſſet in ſe periculum belli, & guerræ, & omne aliud periculum, tunc huiuſmodi verbi generalibus comprehenditur caſus peſtis, & cuiuſlibet aduerſitatis, ſecũdum gl. in d. §. quæſitum, communiter ibi approbatam à Legiſtis. & Canoniſtis. in d. 1. vt per Ripam, in d. tra. de peſte, in ru. de priuilegiis contractuum cauſa peſtis. n. 77. F. Viuius.

conductor debet prius reſtituere poſſeſſionem locatori, quàm litigare de proprietate, l. ſi quis conductionis titulo. C. locati, ſed hoc non procedit vbicunque conductor ipſe offert ſe paratum probare quòd rem à ſe tempore locationis poſſeſſam conduxit, ita quòd locator nõ fuit in poſſeſſione, & ſic exceptio poſſeſſionis propriæ à conductore contra locatorem obiici poteſt, ſecundum gl. in l. non ab re. C. vnde vi. Curti. Sen. conſ. 70. n. 4. cum aliis relatis per eum, Pariſ. conſ. 59. n. 30. vol. 1. & Ripam, in l. ſi aliquam rem. ff. de acq. poſſ. in fi. in quibus quidem locis exprimunt iſtam eſſe veram, communemque opinionem, & ſequitur etiam Iacobus Menochius, in tract. recuperandæ poſſeſſionis remedio. 11. num. 4. vbi luculenter, & melius quàm alius, quem hucuſque viderim ampliat in nouem caſibus, d. l. ſi quis conductionis, & in ſeptem aliis, limitat. F. Viuius.

CONDVCTOR & locator ſi reſpectiuè poſt impletum conductionis tempus taceant, cenſentur conſenſiſſe & recõduxiſſe, communem refert Bened. Capra. reg. 56. n. 8. vide infrà in verbo locatio, & habent quoque remedium L. 2. C. de reſcind. vendit.

Conductor ad longum tempus is eſt, qui vel ad tempus decem annorum, vel longius conducit, vt commune aſſeuero ex Alex. conſ. 17. lib. 4. Iaſ. conſ. 24. & 94. lib. 1. Dec. conſ. 292. n. 1. Socin. Nep. conſ. 66. n. 5. lib. 2. Pariſ. conſ. 98. libr. 4. Et qui ad nouem annos ita conducit vt poſteà denuò noua alia incipiat conductio ad tantum temporis, quantum ſupereſt decennij ſpatium, ſi cum ſuperiori coniungatur, & qui vel ad ſuam, vel ad locantis vitam conducit, & denique qui quoad ipſe vel locator voluerit, rem conducit, vt communia copioſe atteſtatur Arius Pinel. in l. 1. part. 3. n. 63. C. de bon. matern. Habet autem huiuſmodi conductor vtile dominium, & in rẽ actionem, vt frequenter placitum enunciare auſim ex Aret. conſ. 55. Felin. conſil. 25. Iaſ. in l. naturaliter. num. 15. ff. de acq. poſſ. & in l. 1. nu. 34. & in l. 2. nu. 39. & in l. vlt. nu. 2. C. de iure emphyt. E. Suarez.

conductor ad longum tempus tributis, ac rerum oneribus eſt obnoxius, vt comme aſſeuero ex Alex. conſ. 1. n. 12. libr. 4. Sylu. conſ. 47. n. 4. Parpal. in l. placet. n. 48. C. de ſacroſ. eccleſ. Arius Pinel. vbi ſupra, vt & quiuis alius conductor, qui rei fructus percipit, vt inferius obſeruatur. E. Suarez.

Conductor ad longum tempus ab emptore non abigetur, vt commune renuncio ex Alexandro in l. ſi filio. §. ſi vir. ff. ſoluto matrim. & Ario Pinelo, non de nihilo diſſentienti in l. 1. part. 3. n. 68. ver. infertur. 5. C. de bon. mater. E. Suarez.

conductor iterum vel rei, vel operarum, non expreſſa mercede, intelligitur eandem, quam prius mercede depaciſci, vel quam loci conſuetudo fert. commune atteſtantur duo mihi non pœnitendi iuris præceptores Ant. Gomez. de contract. ca. 2. nu. 9. in fi. & ca. 3. n. 4. Arius Pinel. in rub. 2. part. ca. 3. n. 4. & n. 8. C. de reſcind. vend. E. Suarez.

conductor rei propriæ ſcienter dominij iure non labitur commune effatur Alex. in l. ſi aliquam. nu. 10. ff. de acq. poſſ. ignoranter verò nec rei poſſeſſionem exuit, vt commune aiunt Curt. Sent. conſil. 70. num. 2. & 7. & Cagnol. in l. nec pignus. num. 8. ff. de reg. iur. quam perdit, & acquirit locator re ſcienter conducta, vt frequenter placitum infit Rip. in laudata l. ſi aliquam rem. numer. 19. & numer. 22. ff. de acquir. poſſeſſ. Suarez.

conductor rerum fructu, aut perditu facilium, præſtare debet exactiſſimã diligentiam, vt receptius dicit Porc. in §. item quæritur. n. 2. Inſtit. de locat. E. Suarez.

conductor non tenetur etiam modicè expẽdere in ea, quæ vltra conductionis tempus ſunt duratura, vt commne pronũtio ex Bald. n. 5. Iaſ. n. 25. & nu. 27. in l. 1. C. de iure emphyt. Alex. conſ. 4. n. 7. lib. 5. E. Suarez.

Conductor quin poſſeſſionis à ſe ante conductionem obtentæ exceptionem locatori rem repetenti opponat nihil impedit. cõmune aiunt Pariſ. conſ. 59. n. 39. lib. 1. Iac. Menochius vir elegantioris doctrinæ in tract. recup. poſſeſ. remed. 11. n. 4. quod intellige iuxta ſuperius obſeruata. E. Suarez.

conductor ius in rem habens non expellitur à particulari ſucceſſore, vt commune proferunt Grat. conſ. 95. n. 12. lib. 1. Did. à Couar. lib. 2. reſolut. c. 15. n. 13. Io. de Amicis conſ. 113. aſſerunt Paul. Alex. & alij in l. ſi filio. §. ſi vir. ff. ſol. matr. Porc. n. vlt. in fi. Inſtit. locat. & omnes ſcribentes in l. emptorem. C. locat. Excipe, niſi ſi cùm nulla alienationis prohibitio præceſſit, id quod intereſt, aut pœnam ſucceſſor offerat, vt commune enuntiat Ant. de Fano de pig. 2. parte memb. 1. n. 7. & Neguzant. de pignor. 2. par. E. Suarez.

Conductor, ſeu colonus etiam ad tempus modicum non poteſt à particulari fiſci ſucceſſore repelli, vt commune aio ex Plat. in l. ſi tẽpora. in fi. C. de fide inſtr. & iur. haſt. fiſc. Paul. n. 4. Rom. n. 10. Alex. n. 5. in l. ſi filio. §. ſi vir. ff. ſol. matr. Iaſ. in l. diuortio. n. 36. ff. illo eo. tit. Guid. Pap. deciſ. 480. quemadmodum nec eccleſiæ conductor à ſingulari illius ſucceſſore detrudetur, vt frequenter interpretibus placere affirmo ex Roman. in d. §. ſi vir. n. 13. Grat. conſ. 95. n. 23. lib. 1. Ario Pinel. viro cum primis & cordato, & diligenti in l. 1. par. 3. n. 68. ver. infertur. 12. C. de bon. mater. Expelletur tamen is qui ab eccleſiæ prælato conduxit, ſi illius pælati ſucceſſor velit, vt commune teſtatur Soc. conſ. 34. lib. 3. E. Suarez.

cõductor rerum dotalium ab vxore expelli impuuè poteſt poſt viri locantis mortem, vt receptum ponit Did. à Couar. lib. 2. reſolu. c. 15. n. 4. E. Suarez.

Conductor quicunque ſeu partiarius, ſeu pecuniam pendens vectigalibus, & rei onerib. eſt obnoxius, ſi fructus ex illa percipiat, commune autumo ex Paul. conſ. 451. in fi. lib. 1. Iaſ. conſ. 109. ad fi. lib. 1. & latè, ac luculenter agere Ario. Pinel. in l. 1. par. 2. nu. 72. verſ. 10. ampliatur. & ver. limita. 2. C. de bon. mater. E. Suarez.

Conduct

Universidad de Deusto Biblioteca

Conductor ad lõgum tempus postquam rem sterilem ad culturam redegit, & meliorauit, potest petere se à domino in emphyteusim inuestiri, secundum communem per Bursat. cons. 23. n. 8. lib. 1. vbi id dicit procedere multis concurrẽ, videlicet, vt sit res sterilis locata, melliorata propriis expẽs cõductoris, & ea ad culturam redacta, quòd melior conditio tẽpore locationis non fuisset reperta, & qui conductor remittat omnia melioramenta, & quòd in locatione adsit pactum, vt post meliorationem debeat dare in emphyt. perpetuam, licet aliqui contrarium teneant ibi alleg. quos vide, & concl. prædictam, declara, vt latius per Bursat. d. cons. n. 9.

conductor suscipiens in se omnes casus fortuitos, & belli, & pestis, insolitos tamen nõ censetur assumpsisse, etiam quòd iurasset, secundum magis communem per Bursat. cons. 81. n. 6. nu. 11. lib. 1.

conductori accipienti rem aquis & casibus fortuitis supposita nõ fit remissio, quia ei imputari potest, & sic pro casu solito occurrere in re conducta non fit remissio, qui casus solitus locatorem à remissione mercedis excusat. secundum communem per Bursat. cons. 11. nu. 27. n. 30. lib. 1. post doct. in l. qui bona. §. illo. ff. de dam. infec. Alex. cons. 112. n. 4. lib. 1. Nat. cons. 610. n. 9. cons. 90. n. 11.

conductoris culpa casum euenisse præsumitur, secundum communem per Bursat. cons. 53. n. 32. lib. 1.

conductori qui tempore belli, seu guerræ conduxit, propter ipsum bellum remissio fieri non debet. Bald. in l. si ex lege. col. fi. C. de vsur. Socin. cons. 123. lib. 4. Et propterea miles qui tempore belli suscepit custodiam castri, tenetur etiam si castrum ab eo violenter auferatur ipso tempore belli, Ioã. And. ad Spec. in rub. tit. de locat. quando autem propter bellum fiat remissio, vide Dec. cons. 312. vbi quòd non habet locum in contractu emptionis. Adde Alberic. in l. item quæritur. §. exercitu. ff. locat. vbi si conductor renuntiauit exceptioni doli mali, non potest opponere quòd euenerit bellum. sequitur Iaſ. in l. 1. nu. 98. C. de iure emphyt. Et conductor qui promisit dimittere centum saccos salis nõ tenetur, si pretium salis auctum fuerit ad dimidium pluris. Ruin. consilio 109. libro 1. Put.

conductorem propter necessariam refectionem rei locatę expelli posse, dicit Rom. sing. 235. per l. ædem. C. locat. Sed an ea refecta possit conductor petere se reponi in re locata? Dicq; sic. tex. est in l. si duo. §. cũ inquilinus. verſ. testari per dominu. ff. vti possid. sequitur Cremon. sing. 71. Hippol. in l. vnic. col. 6. C. de rapt. virg. in rub. q. 31. col. 34. ff. de fideiussor. Adde quòd vbi locatio est in pecunia, quòd conductor tenetur ad tributa & alia onera realia. gl. & Bart. in l. 1. C. de annon. & tribut. lib. 10. Socin. cons. 217. verſ. 11. hæc conclusio. lib. 2.

conductor qui agit ad remissionem mercedis debet probare sterilitatem, aliàs succumbere debet, teste Rol. consi. 86. n. n. 4. n. 6. lib. 3. vbi quòd conductori non fit remissio: quando annis præteritis redditus fuerunt vberes, ex quibus commodum consecutus fuit, qđ procedit etiam in prælatis ecclesiarum allegañ sterilitatem & incursum hostium, casus autem in quibus fieri non debeat remissio? vide d. cons. nu. 8. n. 9. & seq. vsque in fi. vbi plura, quib' adde Capic. decis. 87. col. pen. & decis. seq. Catel. ver. conductor. col. 3. quòd autem conductori competat actio ex conductione per quam locatorem legat ita facere: vt vti frui liceat re locata not. Rom. cons. 178. vbi quid, quando conductor re locata facto locatoris iniusto impeditur, ad quid agat? & quid vbi impeditur vti facto tertij? & ibi quando sit locus remissioni mercedis? de qua etiam per Bos. tit. de remiss. mercedis. n. 40.

conductoris etiam minoris res in conductam domum absque tutoris actoritate illatæ, pro pensione tacitè instar aliorum obligantur. commune ponunt contra quàm multos nõ proletarios iuris professores Iaſ. n. 57. Gomez. n. 25. Bello. nu. 31. in §. item Seruiana. Inst. de actio. Neguzant. de pig. 2. part. memb. 4. n. 54. E. Suarez.

conductori remissio facienda, concedendaque est ob bellum, pestem, seu sterilitatem maiorem, & in istis casibus pensionem soluere non tenetur, secundùm Canonistas omnes, in c. propter sterilitatem. vbi Barb. num. 1. de locato. Bart. in l. cum in plures, in princ. ff. locati. Alex. cons. 3. col. pen. Ripa, in tract. de peste, & Cotta in memoriali, in ver. conductor. vbi dicit istam sententiam magis communem fore, eique pariter inhæret Aegidius Bossius, in pract. crim. in tit. de remissione mercedis conductorum, nume. 40. referens alios Doct. eiusdem opinionis, vbi similiter. numer. 37. & seq. ponit octo alios casus, in quibus remissio pensionis fieri debet ipsi conductori. F. Viuius.

cõductorem expellere potest emptor, vel successor singularis, l. emptorem. C. locat. vbi tex. gl. & Bar. & Rector seu Prælatus quoque tempore sui officij locans nomine proprio, & non ecclesiæ, huiusmodi locationi successor stare non tenetur, cæterum locatio ipsa expirat ob locantis mortem, secundum gl. communiter approbatam, in ca. fin. ne prælati vices suas, Anch. cons. 16. Rotam Roma in nouis decisio. 232. Ab. in q. incip. Sempronius clericus, in quinto dubio. Paul. Castr. cons. 2. vol. 1. & Soci. cons. 34. vol. 3. vbi meminit istorum sententiam esse communem, & in tantum hoc procedit, quòd si prælatus nomine ecclesiæ etiam, & ad eius commodum locasset bona ecclesiæ, successor tunc cogi nequit huic locationi stare nisi esset ipsi ecclesiæ vtilis, secundum gl. communiter ab omnibus ibi receptam, secundum Abb. & Ana. in d. c. fi. & Socin. in d. cons. 34. in quibus quidem locis conantur præcitati Doct. reducere ad concordiam opinionem Ant. in d. c. fi. & sequacium contrariam, quæ consonantia semper mihi placuit, & hortor summopere fore eam sequendã, amplecten damque in facti contingentia tanquam æquam, veram, & rationabilem, imò aduerte, quòd ipse quoque successor singularis posset expellere colonum partiarium. secundum Rom. cons. 309. tamen colonus, ac conductor regressum habebunt pro eorum interesse contra locatorẽ, & dominum l. qui fundum, vbi tex. Paul. Castren. & Doct. ff. locati. sed vbicunque conductor ipse, seu colonus in inuestitura, & contractu specialiter obligari sibi fecit bona conducta, vel omnia bona locantis non posset expelli ab emente, vel acquirente rem locatam aliquo modo, secundum Barto. Bald. & Saly. in d. l. emptorem. Paul. Castren. in l. si merces, §. primo. ff. locat. Imo. Aret. & Alex. l. qui absenti. §. 1. ff. de acquiren. hæredit. Abb. & Ana. n. 9. in c. quærelam. ne prælati vices suas. Aret. & Iaſ. in §. fi. instit. de locat. & condu. Cornel. cons. 6. vol. 4. Crot. in l. filiusfami. §. diui. ff. de leg. 1. Negusanti. de Fano, in tracta. de pignor. & hypothec. in primo membro, secundæ partis, numero sexto, & Guido. in quæstio. 480. ista est communis opinio. teste Grato consil. 95. quidam, nu. 12. volum. 1. quam declarat. & sequitur quoque Couarruuias, in tract. suarum resolutionum, lib. 2. cap. 15. nu. 3. & ita in propriis terminis consuluit. Ioan. de Amicis cons. 113. Doctor præstantissime, & aduerte, quòd hypotheca ista, aut specialis, aut generalis sit, nihilominus sufficit, etiam sine alienationis prohibitione, habetque hunc effectum, vt res possit à conductore retineri, donec sibi ab emptore, est singulari successore soluatur interesse, & sic in casu isto non requiritur specialis hypotheca, & statim quòd successor singularis offert suum interesse colono habẽti fundum hypothecatum potest eum expellere, secundum Barto. in d. l. emptorem, quem omnes ibi communiter sequuntur, Paulus de Castro ĩ lege nihil. §. finali. ff. de legatis primo. Cornel. in dicto consilio sexto. Ange. cons. 245. num. 6. & Ruinus cons. 180. num. 18. volumine primo, & istorum opinionem refert esse communem Negusan. ĩ d. tractatu de pignoribus. in primo membro, secundę partis, numero sexto & sequenti. Interpretaturque vlterius regula prædicta nõ habere locum similiter in vxore, quæ præcisè non tenetur stare locationi factæ per maritum de bonis dotalibus tempore, quo ipse erat dominus dotis, vt voluit Bartolus per illum textum, in lege si filiusfamilias. §. fi. ff. soluto matrimonio. cum quo sentiunt ibi Imo. Cuma. Roma. & Paul. Castr. Cyn. & Saly. in dicta lege emptorem, & Alber. in lege diuortio. numero secundo, ff. soluto matrimonio, & istam ponit esse communem opinionẽ Couarruuias in loco præcitato, n. 4. vbi contradictores citat, & eorum rationibus respondere nititur. F. Viuius.

conductori, non locatori, malo est fructuum à solo sublatorum, & à militibus dissipatorum, calamitas. vt commune inquit Curt. Iun. cons. 85. n. 11. E. Suarez.

Conductori insigne, atque intollerabile damnum iuxta vulgi opinionem perpessio, remissio indulgeri debet, vt commune doctorum placitum testificatur Turzan. opinio. 107. cum Socin. cons. 100. in causa Baptistæ. in prin. li. 1. verius tamen, magisque receptum est in agrorum cõductore, vt tum demùm illi remittendum de mercede sit, cùm deducto semine, atque habita expensarum ratione tam paucos ipse collegit fructus, vt si pacta pensio soluatur, vltra dimidium iusti pretij lædatur, vt constat ex Alex. cons. 107. n. 18. lib. 6. Corn. cons. 128. n. 26. lib. 2. Capic. decis. 88. n. 1. Paris. cons. 88. n. 23. lib. 1. Soc. Nep. cons. 68. n. 9. lib. 2. Gyg. de pension. q. 66. n. 17. Ant. Gomez de cõtract. c. 3. n. 18. & magis commune dogma attestantur Aret. cons. 52. n. 2. Arius Pinel. in l. 2. 1. par. c. 3. nu. 22. C. de rescind. vend. E. Suarez.

conductori pensio, mercesue tum demum augetur, cùm

Universidad de Deusto
Biblioteca

& eius luctum est ingens id nec ipsius diligentiæ atque industriæ, nec fructuum iudicationi, sed illorum quantitati casu quodam prouenienti acceptum referri debet, vt commune fantur Soc.Iun.cons.68.nu.6.& in lib.2.Ant.Gomez.de contract.c.3.n.19.Arius Pinel. meritò cum nonnullis à tota hac opinione dissentiēs in l.2.par.1.c.3.n.34.& seq.C.de rescind. vendit. E.Suarez.

Conductores gabellarum,doghanarum,molēdini,ac aliarum rerum similium cogi non possunt ad soluendum maiorem pensionem propter vbertatem,& augmentū fructuum, quàm fuerint tempore conductionis, & celebrati cōtractus, quòd quippè procedit, quando vbertas contingeret ob diligentiam coloni, vel cōductoris, vel propter eius bonitatem. secus si casu fortuito, vel inopinato, tunc si conductor conduxit molendinum,& alia molendina ei vicina in totum,vel in partem post conductionem istam essent destructa ob violentam aquarum, ita quòd conductor iste ob istum inopinatum casum lucratus sit multò plus, ángebitur pēsio illius rei conductæ,ita volnit gl.Bar.n.2. & 8.Flori.& Alex.in add.l.in l.merces.§.vis maior.ff.loca. Inn. Io. And.Butr.& Imo.in ca. propter sterilitatem, de locat.& alij quāplures relati per Bertachi.in trac.de gabellis,in 16.q.2.par.& istorum opinionem sequitur quoque consulendo Soc. Iun. & dicit communem cons.68.n.6.& 10.vol.2. F.Viuius.

confiteri quilibet potest peccata sua laico propter impossibilitatem expectandi sacerdotem, secundum gl. fi.in c.2.de pœnit.& remiss.in 6.& gl.in c.cum inferior de maio.& obed. & in c.vnum,§.nomine autem criminis.25.dist.& voluit tex. in c.quem pœnitet,de pœni.dist.1.& in c.quis vult, de pœn. dist.6.& not.Marsi.in l.qui cædem,nu.7.C.ad legem Corn.de sica.qui allegat.ad hoc corroborandum gl.in c.pastoralis, de offi.ord.in vers.mortem, quæ ait ob necessitatem, & quando res tempore erat peritura laicus laico peccata sua confiteri posset, & laico isti confitenti in casu necessitatis non est licitum reuelare confessata, secundum omnes Doct.communiter,in c.significasti de adult.& Ripam, in tract.de peste, in tit. de remed.ad curandam pestem.n.116. cum aliis seq. vbi meminit istam fore communem opinionem, & eam approbat, & ponit pariter pœnam,qua veniat plectendus iste laicus cōfessionem reuelans, sed si quis fortè confiteretur puro laico omnia peccata sua, quem credebat esse sacerdotem, & communi opinione reputabatur sacerdos, licet non erat,quid respondendum? conclude breuiter quòd ex quo iste laicus habebatur pro sacerdote, & tolerabatur in quasi possessione sacerdotii à superiore,valet confessio, & absolutio, secundum gl.in ver.deceptò,Inn.& alios,in c.dudum,de elect.& omnes Canonistas,in c.apostolicam,de presby.non bapti.Io.de Fan. in c.baptismi vicem.de conse.dist.4.Ias.in l.Barbarius, nu.63. ff.de of.præto.& Ripam,in d.tract.de peste, in ti.de remed.ad curandam pestem,n.45.vbi recitat istam esse communem opinionem. F.Viuius.

confitens delictum,sed non qualitatem delicti, nō punitur pœna ordinaria,sed extraordinaria.Ant.Gabriellius i suo cōmunium opi.lib.7.concl.19.Amplia &limita,vt ibi per eum. Bonacost.

confitens confessori sua peccata.tenetur patefacere cōfessori etiam notoria,& nota ipsi sacerdoti.Naua.in c.1.ver.status cui officium.n.61.de pœnit.dist.2.communem dicit.

Nota istam communem ad intel.l.25.& 26.tit.4.par.1.loquentium de sacramento pœnitentiæ. B.Villal.

confitens sponte delictum commisisse, mitius est puniendus.Clar.q.60.ver.non desunt. Bonacost.

confessio extraiudicialis si pars,vel eius procurator esset præsens:probat,si esset causa,vt habetur in l.7.tit.13.par.3.& pro intel.istius legis vide infrà.

Fallit quartò in confessione liberationis,quia etiam absente parte probat:Bald.cons.466.vol.4.communem dicit:Cōtrariam dicit communem Ioā.de Ripa in l.conditionis. C.de pactis.n.21.ex mente Fel.in c.si cautio.de fide instr.n.32.& tene secundam.

Fallit quintò,quo ad semiplenam probationem Aimon de antiq.tempo. par.1.in versi.propositum nostrum.n.30.communem dicit ex Bar.in l.admonendi.de iureiurand.ff. Villal.

confessio facta parte presente,si expresse pars nō acceptet, non probat.Ale.in rub.ff.de verb.n.3.& Ias.in l.errorum.3.C. de iuris & fac.ignoran.communem dicit. Idem.

Tu vide de hoc prolixè Pet.à Duen.reg.119.vbi alleget Alcia.ibi contrarium,dicere, quod imo altera opinio sit verior, & quòd plures ad hoc alleget auctoritates. I.Eich.

confessio facta in vno iudicio, præiudicat in alio. Pan.in c. per inquisitionem. n.12. de elect.communem dicit.De actis vide in verbo acta & in verbo processus infrà. B.Villal.

confessio iudicialis ad hoc,vt probet:de iure regio,aut prę iudicet,requiruntur sex:ætas maior in cōfitente,spōtanea voluntas,& non vi vel per metum contra cōfitentem,parte,vel procuratore præsente,& super re certa,& non contra naturā vel leges:vt habetur in l.4.tit.13.par.1. & vide l.1.tit.7.lib.2. For.ll.& l.2.tit.3.& l.11.ti.4.par.3.& vide plures casus quādo confessio præiudicet per Hippol.singu.329. Idem.

Fallit primò in confessione clerici facta coram iudice seculari:quia non probat,nec facit indicium. Marc.Ant.de indic. & tort.n.114.communem dicit.

Fallit secundò,in confessione procuratoris facta in vno iudicio,quia non præiudicat domino in alio. Pan.in d.c.per inquisitionem.communem dicit.

Fallit tertiò,in his, quæ non dependent à voluntate partis, quia eis non præiudicat cōfessio. Ias.in l.error.n.12. C.de iur. & fac.ignor.communem dicit. Idem.

confessio cōditionalis vnius actus, qui simul & semel fuit adhibitus,non potest pro parte acceptari,vt si confiteatur recepisse decem ex mutuo cum conditione de soluendo intra annum,vel sub aliqua alia conditione:secùs tamen si ex conditione quę post actum interuenit:vt si confiteatur recepisse, & soluisse:bene acceptatur pro parte.Boe.decis.339.n.3.communem dicit.

Limita primam partem communis in confitente homicidium commisisse:sed ad suam defensionem, quia acceptatur pro parte : & tenetur probare ad suam defensionem homicidium factum,aliàs punitur.Ias.in l.vt vim.n.13. ff.de Iustit.& iur. communem dicit, quàm intelligit ad condemnandum, non autem ad pœnam corporalem.& Panor.in ca. auditis.de præscript.

Amplia secundam partem communis,si per statutum tenetur præcisè respondere positionibus. aliàs habetur pro confesso.vt dicat,si mutuum accepi,restitui,Boerius in decisione 339.n.4.communem dicit.

Nota istam communem ad intel.l.1.tit.4.li.3.ord.& hodie sublata est omnis dubitatio per l.11.in ord.de Madrid.in pragma.vbi est dispositum positionibus esse respondendum per verbum confiteor,vel nego,aliàs habetur pro confesso.

Nota in l.1.ibi, y *assi lo deue luego el iuez pronunciar por sentencia.* Et sic ante pronunciationem,non erit condemnatus & si moriatur ante nuntiantem: hæres non tenetur ex tali confessione per l.manifestæ.in fi.ff. de iureiur. & vide Franc.Curt.iun. cons.59.& quæ habes in verbo absens suprà. Idem.

confessio admittitur contra præsumptionem iuris,& de iure.Panor.in c.is, qui fidem. de sponsal. Alciat.in tract.de præsump.par.2.n.6.communem dicit.

Amplia ad probationem per indirectum, quia admittitur etiam contra præsumptionem iuris,& de iure.Aymon.de antiqui.temp.par.4.ver.ista materia singularitatis.n.14.communem dicit gl.in clem.vnic.de probat.

Limita quando præsumptio non est in fauorem partium, vt in matrimonio, in quo non admittitur confessio contra præsumptionem iuris,& de iure.Coua.in epist.3. in c.4.communem dicit. Idem.

confessio facta in tormentis: etiam si sit perseuerata : non præcedentibus indiciis,est nulla:Ias.cons.188.vol.2.n.2.communem dicit.

Nota istam communem ad intel.legis 4.& 6.tit.30.part.7. & l.5.tit.11.par.3. Idem.

confessio socii in criminibus in casibus in quibus potest interrogari de consortibus non est sufficiens indicium ad torturam nisi alia sint indicia.Boer.dec.319.n.1.&2.Tho.Gram.in voto 6.n.2.communem dicit.

cōfessio mariti in instrumento dotali se recipisse,& habuisse mille in dotem,præsumitur tempore dotis recipisse : & nō ex intervallo.Alex.de præsumpt.regul.2.n.8.præsump.35.cōmunem dicit. Idem.

confessio de dote recepta, non firmatur iuramento. Curt. Iun.cons.95.n.4.communem dicit. Idem.

confessio dotis cum constat animo donandi:licet non prę iudicet marito,tamen confirmatur morte.Curs.iun.cons.93. n.6.communem dicit.& vide infrà in verbo Dos. Idem.

confessio recepti,ex quo nō constat de actuali numeratione:præsumitur facta ex causa donationis. Curt.in d.cons.n.3. communem dicit. Idem.

confessio filij præiudicat patri:sicut vera probatio.Boer.decis.221.n.17.communem dicit. Idem.

Confessio de dote recepta facta cōstante matrimonio,censetur fact

Universidad de Deusto Biblioteca

ſetur facta in fra dē legis,& ſic nō nocet nec marito,nec creditoribus:quatēs fuit renuntiatum exceptioni non numeratæ dotis. Hanc magis communem inquit Alexād. conſ.142. vol.5.& Io.Crot.in l.ſi conſtante.ver.ſecūda concluſio. ff.ſol. mat. Idem.

confeſſio facta in iudicio poſſeſſorio ſummario, facit fidē in petitorio plenario, communem ait Rip.in l.naturaliter.§. nihil etenim.nu.120.ff.de acq.poſſ. Idem.

cōfeſſio in vno iudicio facta in alio reuocari poſſit, ſiue ad eundem,ſeu ad alium emanauerit effectum, Gl.in auth.item poſſeſſor.in verbo.trāsferat.in fine.C.qui potior.in pigno.habeant.volait, q̄ ſi poſſeſſor cōuentus hypothecaria à creditore negauerit rem in bonis debitoris fuiſſe conſtituti pignoris & hypothecæ tempore,ſi conuictus de mēdacio, vt quia creditor agens ſuam probet intentionem,id eſt,rem ipſam in bonis ipſius debitoris fuiſſe, rem ipſam retinere velle cōtendat, & nitatur priorem allegando hypothecam, vel alia ex cauſa, putà q̄ illā de dicti creditoris conſenſu ſibi retinere liceat,ante oīa eam,vt mendacii pœnā luat,reſtituere cogitur,& exin de audiendus erit,ſuamq; cum id ſibi alio in iudicio iure non abnegetur, poterit reuocare abnegationē & ꝺ propriam venire confeſſionem. Tu verò concluſionem, q̄ confeſſio in vno iudicio facta in alio reuocari poſſit, veram & ꝓcedere intellige,q̄ſi ꝺ dictam ꝓfeſſionem fuit in cōtradictorio iudicio iudicatū,ita declarat & intelligit Alex.Imo.ī l magiſtratibus. ff.de iuriſd.omnium iudi.& docet Bart.in l. Papinianus. §.ſed nec impuberis,ff.de inof.teſtamen.p illū textū vbi Bar. variationē admittit,ſi variās ī prima ſuccubuit inſtantia, aliàs ſecº admitti ingt,vid ibidē data ibi facti,& rei ꝓtingētia.F.Turzā.

confeſſio facta defuncti,quæ ex contumacia oritur an trāſeat ad hæredē & ſibi noceat. text.in l.eius qui delatorē. ff.de iure fiſci.& ibi Bart.in l. Manicheos. C.de hæret.probant negatiuā,dixitq;Bart.qd illū tex.allegabat aliàs ꝓ caſu ad q̄ſt.q̄ ſi filius eſt contumax,& ſic habitus pro cōfeſſo, talis cōfeſſio non nocet patri,vt ex illa puniatur,idq; cōprobat idem Bart. in l.2.§.ſi is.ff.de bon.eo q ſibi mor. cōſci.limitatur tñ iſta eō cluſio tribus in caſibus ſecundum ipſum Bart.in d.l.2.Primò in hærede latronis.Secundò in hærede eius qui in crimine lę ſæ maieſtatis incidit: Tertiò ī hærede eius qui dānatam ſectatus eſt hæreſim:Limitatur quarto ſecundum Baldum in lege vnic.ver.ſed dubitatur.C.ex delict.def.procedere q̄ſi talis cōfeſſio ſtat in puris terminis confeſſionis,dicta l.eius qui delatorem.ff.de iure fiſci,ſecùs verò, ſi tranſit in condemnationē iudicis,vel legis,puta ſi lex pœnam ipſo iure irrogaret,qa tūc ad hæredem tranſiret & ſibi noceret.illa tñ facta cōfeſſio,quę ex ſententia declaratur,puta aliquis per ſententiam declaratur factus ꝓtumax & tāquam talis cōdemnatur, nō facit fidē in alia cauſa,ſed in illa tm.tex.eſt in l.2.§. Diuus.ubi quin non in aliam rem,quam in cauſa &c.ff.e.de iure fiſci,quod vt mēti commendemus valde nos admonet ipſe Bart.in prælleg. l.eius qui dilatorem,ad fi.prin.ff.de iure fiſci. F.Turz.

confeſſio facta ſpōte in criminalibus abſque tormētis, vel metu tormentorum,etiam nullis indiciis præcedentibus,vel non data indiciorum copia,& ſic data nullitate proceſſus, ſufficit ſine aliqua ratificatione ad cōdemnandum cōfitentem, vt eſt tex.& ibi no.in c.1.de accuſa.li.6.ita tenet Bald.in addit. Spec.in tit.de confeſ.idem Bald.& Doc.in l.2.C.quod metus cau.Bal.& Ang.poſt gl.in l.vnic.C.de cōfeſ.Anch.in cle.vnic. de homic.& idem Ang.in l.1.ff.de cōfeſ.cum aliis allegatis ꝑ Follerium in prac.crim.in 1.par.3.partis.in ver. ſi confitebuntur.n.65.&68.& iſtā ait eſſe communem opinionem Gandi. in trac.maleficiorum ſub rub.de quæſt.&tormentis ver.quis ſit effectus quæſtionis, & Moder.in ca.at ſi clerici. in prin.de iud.& Follerius in loco præcitato.n.65.vbi latè limitat iſtam communem in nouem caſibus. Contrarium verò Doc. affirmauerunt in confeſſo in tortura ſemel,quia ſemel confeſſus in tormentis,niſi perſeueraucrit,condemnari per iudicem nequit,vt habetur in l.ſi confeſſus.v. ff.de cuſto. reo.tamen poteſt iterum quæſtionari,vt reſpondent omnes Doct.communiter teſte Boeri.deciſ.162.n.28. F.Viuius.

confeſſio facta cora iudice incōpetente, licet nō valeat,vt iudicialis,vt per doc.indifferēter paſſim,valebit tñ vt extraiudicialis,& ſub ordinariis ꝓt ipſum confitentem ponere ad torturā, quemadmodū ſi extraiudicialiter eſſet cōfeſſus, arg. notatorum in l.capite 5.ff.de adult.pōt etiam eundem cogere ad perſeuerandam in huiuſmodi confeſſione extraiudicialiſ,niſi doceat de errore,& de cauſa variandi,vt voluit Guli.de Cur.& cōiter omnes doc.in l.magiſtratibus.ff.de iuriſd.omn. iud.quam quidem communē ſequitur,celebrat, & citat Iaſon.Fredus deciſ.104.Boeri.deciſ.90.& 89. Idem.

Confeſſio facta abſente parte in fauorem abſentis inducit ſemiplenam probationem, ſecūdum gl.vlt.in l.capite 5.ff.de adult.& ita ſentit Bart.ꝑ.123.facti ſic ſe habet,in l.admonēdi.ff.de iureiur. quem ſequitur D.Ant.in c.fi.Extra de confeſ. & in c.fi.de iure ext.Bal.in l.1.C.de fur.conſ.261.vol.1.& alij quamplures relati matri & conſ.373.in ſecundo dubio.Cor. Pau.de Caſt.conſ.81.& 255.Ro.in l.1.ff.ſol.mat.per Per.Duenas in ſuis regulis,in reg.cōfeſſio extraiudicium, & iſtam ait eſſe cōem opi. Crueta in tract.de antiquitate temporum,in 1.par.argumēto 3.n.30.&Mod.in d.l.admonendi,vbi ponūt exemplum dictæ communis,ac eam plenitiſſimè declarat.Idē.

confeſſio,ſeu eſt,quæ fuerūt dicta ſacerdoti in ꝓfeſſione p confitentem, per ipſum ſacerdotē reuelari nequeunt & dato q̄ reuelaret illā cōfeſſionem, ſibi nulla fides adhibenda eſſet: hoc verò fallit quotieſcunq; ſacerdos eſſet iudex dignus, aſſereretq; mortuum,ſeu morientem dediſſe ſibi licentiam de reuelanda cōfeſſione,tunc.n.creditur dicto ſacerdoti,ſecundū Lapum in allegatione tu.94.mulier in cōfeſſione,cuius doctrinā refert ſequiturque Fel.in c.venies.*de ſecunda*, de teſtib. pro quo ipſe adducit ibi dicta per Io.Cald.conſil.25.teſtator habēs filios,& q̄ clerius,ſeu ſacerdos poſſit reuelare confeſſionem de conſenſu,& licentia expreſſa ſibi data à confitente, firmant omnes canoniſtæ in c.ſignificaſti.de adulte. & iſtam dicunt eſſe communem opi.Fel.in c.teſtimonium.de teſti.& Ripa in trac.de peſte.in tit. de remediis ad eurandam peſtem n.108.ſequitur Corra in ſuis memorabilibus.in ver.iuramentum.probat difficultatem,&c.poſt medium. Idem Vinius.

confeſſio coniugum probat inter eos matrimonium interueniſſe,Curt.iun.conſ.28.n.2.comm.dicit.

concor.l.2.ti.3.par.4.contra matrimonium de quo tractatur,vel contra aliud non valet.l.6.ti.13.par.3. B.Vallal.

confeſſio non eſt probatio: Hippo.in rub.de probat.n.74. & Fel.in rubr.de probat.n.2.communem dicit,De iure regio confeſſio dicitur probatio l.8.tit.14.par.3.ex qua lege Petrus Nun.in reſpon.18.nu.8. tenet contra Roder.Suarex in l.poſt rem.verſiculo ſed pulchrum. ff. de re iudi.dicentem quòd etiam poſt decem dies datos ad probādas exceptiones in executione admittitur confeſſio partis. quòd Nunio non placet ante ſolutionem debiti. quod nota. Idem.

confeſſio extraiudicialis nihil operatur,Fel.in c.at ſi clerici. de iudi.communem dicit.

Quo ad materiam huius communis cum ſeq. de iſtis cōfeſſionibus extraiudicialibus nota.l.2.tit.7.lib.2. For.ll.dicētes confeſſionem extraiudicialem nō probare: niſi teſtes ſint vocati ſpecialiter ad hoc,idq; tempore cōfeſſionis:vel ſi facta ſit in ſcriptis, vel in hora mortis: quia tunc probat contra ſe: non tamen contra alium:& vide 57.tit.13.par.3.

Fallit primò,de iure canonico:quia plenè probat etiam abſente parte. Alex.in rubr.de verborum obligat.ff.n.8.& Fel.in c.ſi cautio.de fid.inſtr.com.dicit.

Ex quo infertur,q̄ in terris ſubiectis eccleſię,abſente parte plenè probat:Cur.iun.conſ.108.n.2.communem dicit,licet Alex.conſil.523.vol.2.communem dicat contrariam:quem Dec.conſ.63.reprehendit & dicit communem priorem.

Fallit ſecundò, q̄ licet non probet: facit tamen indicium, Ale.in c.cū non ab homine.n.98.de iudi.Marcus Ant.in trac. de iudi.& tortu.n.204.communem dicit,quā intelligit Cald. in l.vnica. C.de confeſ. niſi reus reuocauerit antè, quàm ponatur ad torturam.

De iure verò regio licet reuocet:nihilominus facit magnā præſumptionem: vt in l.130.2.ſtyli.

Amplia dictū Bal.etiam ſi confeſſio ſit geminata quia prætextu erroris poteſt reuocari. Iaſ.in l.errorem.nu.8.de errore calcu.C.communem dicit.

Fallit tertiò,quia licet nō probet cōfeſſio abſente parte:facta tñ ex cauſa,quæ ſi vera eſſet,obligaret confitentem,inducit legatum,Cur.iun.conſ.96.n.4.communem dicit. Idem.

Confeſſio extraiudicialis cum infamia,eſt fm communem doctorum ſentētiam,ſufficiēs indicium ad torturā.Quod latè declarāt Phil.deciſ.ī c.at ſi clerici.n.17.ver.alia opinio principalis eſt.Nic.Boer.in ſuis deciſionib.q.90.& nouiſſimè Iac. Nouel.in trac. crim.in 1.c.inci. ſuperioribus annis.n.11.pag. 20.li.mei.& Marc.Ant.Blanc.ad l.ſi.ff.de quæſt.n.204.ver.cōfeſſio extraiudicialis.poſt Lud.Carerium in prac.cauſ.crim.§. ſeptimū indicium eſt ꝓfeſſio extrà iudicium facta de delicto. n.1.pag.56. Pet. Follerius in prac.ſua crim.in verb.& ſi ꝓfitebuntur.ver. ſequit vt videamus ſecūdo loco de ꝓfeſſionibus extraiudicialib⁹.n.22. Huius ꝓclusionis quoque meminerūt Julius Clarus in li.5.ſent.q.21.ver.cōfeſſio extraiudicialis.& Claud.de Battandier ī ſua praxi crimina.Reg.54.kirchouius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PRO.confessio facta extra iudicium, non præiudicat cõsitenti.gl.in l.1.in verbo,apud iudices.ff.de interrog.actio.Bel.

PR.confessio debiti recepti apertè denotat liberationem l. pecuniæ.& ibi gl.C.de solut. Bellon.

confessio facta per reum in tormentis nullis vel non legitimis indiciis præcedentibus non valet. & sic redditur nulla, etiam si millies ratificata sit, nec ex ea posset sequi condemnatio, secundum gl.Bart.n.1. Alex.in prima apostil. & reliquos omnes,præsertimq; Marsi.cum ceteris signatis per eum,n.10. cum aliis seq.in l.pen.ff.de quæst.per tex.ibi,vbi,nu.14.refert mediante suo patrocinio ob hoc euasisse aliquos reos à pœna mortis,& eandem sententiam sequitur quoque atque cõmunem dicit Iason cons.188.n.2. vol.2. & Marsi.in l.1.n.14. ff.de quæst.Guido de Suza.in trac.de indiciis & tortura,vers. sed qd si aliquis tortus, n.72.Francis.Brun.in trac.de indiciis, & tortu.q.5. secundæ partis n.27. & seq.Capicius decis.155. n.3.Aegidius Bossius, in prac.crim.in tit.de confessis per torturam.n.6. & eminentissimus D.Petrus Cephalus præceptor & promotor meus,in cons.102.n.9.posito inter cõs.crim.diuersorum,in 1.vol. F.Viuius.

confessio facta in iudicio viua voce licet nõ redacta in scriptis:& sine testibus valet, secũdum veriorem sententiam per Rol.cons.70.n.11.n.16.lib.1.post Dec.cons.445.n.55.Aym. cons.198.in fi.Afflic.decis.28.col.2.quod maximè procedit in confessione facta coram senatu,qui obtinet,vicem principis, ac principem repræsentat, indicatq́ sola facti veritate inspecta,ex præalleg.

confiscantur(vt dixi)omnia ea, quæ trãseunt ad extraneos hæredes,& ècõtra,vt est communis opinio.Clar.d.q.78.ver. nunc videamus.Ius ergo patronatus,quod in extraneos transit hæredes,venit in confiscatione. Secus si nõ trãsit Clar.ver. successiuè Et ideò practica est,vt veniat, quod in sententia dicatur.Iura &actiones,& nomina debitorũ.Item non veniunt bona fideicommisso subiecta, & alienari expressè ꝓhibita & quæ perpetuò in agnatione conseruari iusserit testator,vt est communis opi. Clar.d.q.78.ver.itẽ quæro.vbi fusius,ad quẽ te remitto,sed fructus viuẽte reo consequitur fiscus,& legitima & trebellianica venit.Nec veniunt(vt dixi)profectitia,cõmunis est opinio Clar.d.q.78.ver.præterea, Nec cõfiscantur aduentitia, si pater in his habet vsumfructum, vt est communis opin.Clar.d.q.78.vers.sed quid in aduentitiis, Nec peculium castrense venit in confiscatione, vt est communis opin. Clar.d.q.78.ver.sed quid.Quæro etiam.Neq; publicatis bonis patris profectitium filij peculium venit in confiscatione, vt est communis opi.Clar.ibi ver.quæro nunc.item dos mulieris publicatis eius bonis venit in confiscatione soluto matrimonio,vt est communis opinio,Clar.ibi. ver.quæro si bona constante autem matrimonio, nisi in quinque casibus nõ confiscatur,vt est communis opinio. Sed confiscatis viri bonis,dos vxoris non confiscatur, Sed statim facta condẽnatione mulier eam repetere potest. Etiam quòd sequeretur virũ rebellem.Clar.vers.quæro si.bona.Et bona alienata prius per delinquentem, ante delictum veniunt confiscanda, quando adfuerit fraus & suspicio verè vel præsumptiuè.quia reuocãtur à fisco, vt est communis opi. Clar.ibi.ver.solet etiam.Tenetur tñ fiscus emptori tunc precium restituere, vt est communis opinio. Clar.ibi.fraus autem probatur per cõiecturas, vt est communis opinio.Clar.ibi ver. fraus.vt puta si fuit alienatio omnium bonorum,vt est communis opinio. Etiam ꝙ ex internallo fecerit postea delictum. vel si tẽpore alienationis habebat inimicitias capitales,vt est cõmunis opinio.Clar. ibi.vel si.post alienationem steterit in possessiõe rei alienatæ, vt est communis opinio. Clar. ibi. Dummodo tẽpore alienationis subesset causã,ob quam fecit delictum.aliàs secus communis est opi. Clar.d.q.78.vbi dicit hanc esse in practica sertiandam. Vel si incontinenti post alienationem fuerit secutũ delictum, vt est communis opi.Clar. ibi ad fi.& vbi bona delinquentis ex eo crimine ipso iure,& facto publicantur, tunc alienatio ab eo facta post crimẽ commissum, est ipso iure nulla, neque opus est aliqua reuocatoria, vt est communis opi. Clar. d.q.78. versic. cæterum. Et hæc omnia procedunt non tantum,si alienatio fit post delictum, sed etiam si fiat post accusationem, antequàm lis contestetur, immo si fiat post litẽ contestatam,vt est communis opi.Clar.d.q.78.ver.& hæc omnia. Et verum, ꝙ omnis alienatio facta à delinquente post accusationem contra eum institutam, in dubio præsumitur facta metu pœnæ,vt est cõmunis opi.Clar.d.q.78.ver.& hæc omnia,Et licet non possit prædictam alienationem facere,delinquens potest tamẽ insolutum dare creditoribus,vt est cõmunis opi.Clar.d.q.78.vers.scias etiam.Et bona,alienata,vel permutata post delictum nõ cõfiscantur, nec possessores eorum inquietari possunt,secus si precium eorum sit cõuersum in emptionem aliorum bonorum,quia talia bona veniunt in confiscatione, vel ipsa res permutata, vt est communis opin. Clar.d.q.78.vers. contingit.& sequuta confiscatione omnes obligationes transeunt in fiscum,vt est communis opi. Clar. d.q.78.ver.item. in fiscum.Iura tamen conditionalia non trãseunt in eum, vt est communis opi. passiuè licèt Vnde si sint legata alimenta delinquenti,& fuerit bannitus,non cõsequitur fiscus ipsa alimẽta via durãte ipsius vt est communis opi. Clar.ibi.Bona verò futura, & post confiscationem acquisita, non veniunt in confiscatione,vt est communis opi.Clar.d.q. 78.vers.vlterius.vide tamẽ ipsum clarum.Si autem tempore cõfiscationis delata sit hæreditas delinquenti, & illud iis trãsire potest ad hæredes extraneos,& transit etiam in fiscum,vt est communis opi.aliàs non.Et filius consequitur legitimam in bonis cõfiscatis, vt est communis opi.nisi in bonis matris. Clar.d.q.78.ver.videndum est etiam.Et sententia lata in casu publicationis bonorum non extenditur ad bona extra territorium iurisdicentis, vt est cõis opi.clar.versi.sed hic quæro. nisi territoria essent sub vnomet principe aliàs secus, cõis est opi.ibi.non solum de iure cõi,sed etiam statutario.quia statuta nõ exstendunt extra territorium. vt ibi latius per Clarum. Et creditores vnius territorij & dominij prorsus separati,non possunt agere ꝺ fiscum alterius territorij, & dominij prorsus separati.cui bona sunt confiscata.vt est cõis opi. Clar.d.q.78. ver.sed quæro.Quæ si ħ sufficerẽt supplerẽtur ex alio territorio,vt ibi.& in causis dictorũ creditorum agentium ꝺ fiscum debet procedi summariè,& sine dilatiõe,licet,secus seruetur & malè.secundum Clar.ibi.& licèt fiscus teneatur satisfacere omnibus creditoribus hæreditariis,quasi hæres,& habeat loco hæredis,& sic tenetur persoluere omnia debita cõdemnati,vt est communis opi.Clar.ibi.& in omnem casum,ꝙ fiscus succedit alicui,aut in bonis vacantibus, vel ex confiscatione, nunquam tñ tenetur vltra vires hæreditarias, etiam si nõ cõficiat inuentarium Clar.d.q.78.vers. vnum scias.& ipse fiscus præfertur creditoribus delinquentis ex delicto, etiam in pœnis pecuniariis. nõ tamen præfertur eius creditoribus.ex cõtractu,vt est cõis opi Clar.ibi.vers.vidi quandoque. & fiscus ante delictũ nõ habet bona tacitè obligata pro delicto delinquentis.Sed postea.sic est cõis opi.Clar.d.q.78.ver. sed hic incidenter.quando.sc.est iudicium criminale cœptum. Sic est communis opi.vt per Clar.ibi. Bonacoss.

confiscatur medietas bonorum stupratori. Clar.q.79.stuprum. Bonacoss.

confiscantur domus priuatorum,in quibus fiunt sacra misteria.si sine licentia episcopi,vel eius vicarij fiant,communis est opinio per vniuersum orbem. Clar.q.70.ver.domus.vide Cheria.in suo communium opi.vers.alienatio. Chirco.communi opi.centu.1.cõcl.26.Rol.à Valle cõs.98.in 2.vol.Cheria.communi opi.in ver.confiscatio.n.1.& seq.vide omnino Moronum de fide,treuga & pace.q.26.vbi ponit limitatiões ad suprascripta. Bonacoss.

confiscãtur bona hæredis,qui aceõmodat fidem defuncto de restituẽda hæreditate alicui incapaci.puta filio spurio. Ille tamen qui est hæres patris filij spurij,potest hæreditatem spurio in testamento relinquere. Neque præsumitur id factum in fraudem.Sed si contrarium probetur, fiscus rapit à spurio. Clar.d.q.79.ver.item quando hæres.confiscatione autem generali nõ comprehenditur ius non transmissibile ad hæredẽ extraneum,vt est communis opi.de qua Portius consil.48.n. 18. Bonacoss.

confiscãtur bona illius,qui metũ fecit illi,qui testabatur,vt eum instituerer,rangq́ indigni.sic ẽ cõis opi.Clar.q.79.ver.itẽ qñ.ver. si testator.si tñ erat in quinto gradu proximior testatori,& ab intestato successurus.Sed si erat qs alius in pari gradu,vel illo proximior,ad hunc proximiorẽ, vel pari gradu ꝓximũ hæreditas ad eum peruenit,non ad fiscum. Bonacoss.

confiscatur dos mulieris scientis factũ,ex quo nascitur impedimẽtum matrimonij. Et tñ cõtrahentis matrimonium in casu à iure prohibito, licèt errauerit in iure,si matrimonium fuerit carnali copula consumatum, applicatur enim fisco, vt est communis opi.Clar.q.80.ver.dos mulieris. Bonacoss.

confiscantur bona hæretici nulla præcedente sententia priuatiua,sed tñ declaratoria, vt est communis opi.de qua Rolan.à Valle in cons.8.n.7.in 3.vol. & ista bona spectant ad dominum temporalem,si hæreticus est secularis, vt est communis opi.de qua Rolan.à Valle d.cons.8.nu.9.nullis scilicet extantibus constitutionibus papalibus in contrarium,vt est cõmunis opi.Clar.ibi.n.15. Bonacoss.

Confessio

Universidad de Deusto Biblioteca

Confessio dotis nō constito de numeratione præsumitur donatio inter virum & vxorem, & sic prohibita, quæ nec etiam cum iuramēto valet, secundū magis cōem per Burs. ℘. 32.n.4.lib.1.post Rub. Alex.cons.119. Gozad.cōs.28.Bello. cons.47.n.4.cuius contrarium vī velle idem Burs.d.cons.32. n.10.qn.ſ.exceptio nō numeratæ dotis nūquam tempore legitimo opposita fuit,iuxta communem per Alex.cōs.90.n.5. lib.3.Bellon.℘.4.n.7.Afflic.decis.402.n.11.& 12.Rub.Alex. cons.78.n.2.& 9. de confessione autē dotis in testō facta præ sente muliere,vide quæ idem Burs. scribit d.cons.32.n.34.& 35.vbi declarat, concludens pro ea dote cōfessata in testō cō petere actionem:& concurrentib.indiciis standum esse omni no cōfessioni mariti in testō factæ. Quam conclu.intellige & declara,vt per eundem Burs.d.cōs.n.42.& 43.vsque ad n.45. exclusiuæ, & ibi n. 42.℘ elapso tempore opponendi de dote non numerata, cōfessio receptæ dotis præiudicat omnib.creditorib.& probat debitum,quātum vera & realis numeratio, secundum communem ibi relatam. de qua etiam per Rol.℘. 85.n.45.lib.1. cons.93.eod. Quòd autem cōfessio mariti facta in testō nō teneat,nec præiudicet creditorib.etiam posteriorib.nulla præcedente promissione,magis communem dicit idem Burs.d.cons.32.n. 1.& 30.vbi non procedit ea cōclusio quando lapsa sunt tempora opponendi exceptionem nō numeratæ dotis.

confessio partis probatur per testes dicentes de pfitia tantum, licet nō dicant de intelligentia, secundum communem per Burs.cons.2.n.16.libr.1. post Dec.in c.at si clerici.n.21.in fi.de iudi.in l.postquam liti.n.8.C.de pact.

confessio sine causa etiā fauore dotis non præiudicat,neq; nocet creditoribus anteriorib.secundū communē per Burs. cons.119.n.24.lib.1.& ibi n.23.℘ confessio emissa sine causa non nocet.l.cum de indebito. §.fi.ff.de probat.ca.si cautio.de fid.instr.etiam fauore dotis in præiudicium aliorum creditorum ex iurib.ibi allegatis.

confessio iudicialis partis in criminalib.loco sententiæ habetur, secundum communem per Burs.cons.77.nu.24.lib.1. Quam concl.declara vt per eum ibi.& vide Osasc. decis.149. n.6. Cui adde ℘ per confessionem inquisiti non agitur cōtra hæredes,si decesserit ante sententiam,nisi in famoso latrone, iuxta tradita per doct.in apostil.ad Bart.in l.1.n.19.C.de confes.& per Burs.d.cons.col.fi.vbi declarat. Quòd autem cōfessio qualificata pœnam mitigare soleat,communem dicit idē Burs.d.cons.n.25.vbi alleg.Osasc.decis.60.n.9.

confessio absente parte facta duobus testib.contestib.probata semiplenam probationē inducit, quæ cum alia semiplena probatione iungi potest, secundum magis communem ℘ Burs.cons.2.nu.12.libr.1.post Gabr.com.opi. titu.de confes. concl.1.n.52.

confessio facta per maritum de dote recepta elapso tempore opponendi dotem,nō numeratam,præiudicat omnib.creditorib. prout vera & realis numeratio, secundum communem per Burs.cons.32.n.42.lib.1.

confessio de dote recepta constante matrimonio nullatenus præiudicat creditoribus præsentibus, vel futuris, secundum gl. & Bart.in auth.sed iam necesse. C.de don.ante nupt. Alex.cons.45.vol.1.& cons.142. vol.5. Bart.in l.si constante, in prin.ff.sol.matr.Cravet.cons.44.n.1.Doct.omnes, in l.1.ff. sol.mat.& ista est communis opi.secundum Aret.in §.fuerat, n.14.instit.de actio.Bellonum cons.47.Boer.decis.339.& Ripam,ī l.fœminæ,n.36.de secun. nupt.& hoc ampliatur etiam procedere, si huiusmodi confessio fuerit iurata, vt voluerūt Bart.in l.cum quis decedens,§. Titia,ff.de leg.3. Bald.in l.1.§. idem facit,C.de inof.dona.& in l.1.q.fi.C.de dona.ante nupt. Soci.in d.l.1.ff.sol.mat.nu.103.Rubeus cons.119.Curt. Iun. cons.95.n.4.& Couarru.in suis resolut.lib.1.c.7.in quibus locis istam esse communem opinionem ostendunt. Ampliatur secundo loco procedere quoque,licet lapsum sit tempus opponendi exceptionem non numeratæ dotis, secundum opinio.Bulg.in d.l.1.soluto matrimonio:quam sequitur Rubeus cons.78.n.10.Anch.verò cons.307.videtur respondere contrarium,videlicet,quòd confessio dotis post decem annos habeatur,ac si fuisset verè numerata, sed hoc dictum Anch.valde periculosum esse existimo,nam si ex confessione præsumitur donatio,& consequenter simulata confessio, lapsus dicti temporis nō potest quid operari,vt per Soc.in d.l.1. sol.mat. n.102.obstat quidem exceptio simulatiōis,quę est perpetua, vt per eum,quia talis cōfessio, nedū præsumitur facta in fraudem creditorum,vt per Bart.in d.auth.sed iam necesse,&in d. lege si constante,verùm etiam præsumitur simulata,ideò nō nocet creditoribus, tam præsentibus, quàm futuris. Bald. in rub.quæ in fraud. credit.& Rubeus, in d.consil.119. & præsumptio huius fraudis,ac simulationis est iuris, & de iure,cōtra quam non admittitur probatio in contrarium,nisi per cō fessionē partis aduersæ.gl.in l.antiquæ,in principio, C.ad Vel leia.& in §.item ex inquisitiōe,in ver.idonei,instit.de satisd. tut.& Doct.in d.auth.sed iam necesse. F.Vivius.

confessio an propriè sit species probationis, magna inter Doc.est altercatio.multi.n.voluerūt speciem probationis,& propriè quidem eam dici gl.in l.1.in verb. quema.Imo dum. C.de eden.Bart.in l.vnica.n.8.ff.de of.consul.& in l.si duo patroni.§.idem Iulianus.ff.de iureiur.Salicet.in Rub.n.4.ver.tu dic. C.de proba. Quorum mētionem faciunt adiectis multis argumentis & rationibus.Phil.Dec.in Rub.n.9.vers.cōtraria opinio,ſ. imò cōfessio sit species probationis. Marc.Mantua. præceptor.n.10.ver.contrariam autem sententiam.ext.de ℘bat.& Hippol.de Mars.in repet.Rub.n.80.cum seq. C.de probat. Sed contrariam sententiam, quòd confessio non sit species probationis, communi voto receptam passim multis in locis interpretes referunt.Cy.in l.actor.n.3.ver.item per simplicem confessionem.& Bald.n.3.versi.secundò præmitte.C. de prob.&idem Bald.in Auth.sed nouo iure.n.12.ver.tamen si negetur. C.si cert.petat.quia confessio non est species probationis,sed per eam quis ab onere probandi releuatur,vt de iuramento asseritur.l.eum qui.ff.de iureiur.& per text. in c.1. de confess.lib.6.Io. And.in prin.Rub.& Pan.ibid.n.3.vers.secunda oppositio est.Io.de Imol.in c.1.ext.de probat.& multi alij Doct.adducti per Dec.in d.Rub.n.8.ver. expedita differentia. Quorum sententia communis est, referentib. ibidem Felino.n.6.Decio d.n.8.Mantua.n.2.ver.sed prima melior.& n.10.ver.teneo igit ego.nec non Hippol.de Mars.in d.repet. Rub.n.88.C.de probat.& eod.Hippol.in suis singu.sing.110. incip.communis Doct.opinio est. Kirchouius.

confessio à reo sponte facta,etiam si facta sit super processu nullo,nihilominus reus ex illa condemnari poterit secūdum doctrinam Inn.in c.qualiter & quando.2.de accus.communiter approbatam,vt dicit Alex.in l.inter stipulantem,§.1.in fi. ff.de verb.oblig.& Ias.ibidem,n.11. Mars.in l.1.§.diuus.n.10. ff.de q.& cons.44.n.7.& cons.130.n.2.Alex.cons.19.n.3.li.7. Io.Amo.cōmentario.120.ita etiam communem dicit Mars. sing.201.Foler.īpract.crim.n.56.& Ant.Gomes.c.12,delicto rum, n.8. Intellige quando nullitas nō procederet ex defectu iurisdictionis, ita colligi ex mente omnium doct. attestatur Gomes.in dicto loco.Cla.d.§.fi.q.55.ver.item posset. P.Fich.

confessio extraiudicialis non sufficit ad plenam probationē.com.dicit Paris.de puteo de synod.c.5.Albe.ī l.quoniam, nu.1.ff.de infamibus,nisi facta esset parte aduersā præsente & acceptante.com.dicit Bereus in c.at si clerici.de iudi.nu.142. & nu.143.sufficeret tamen talis confessio ad torturam,refert Clar.d.§.q.55.ver.1.2.& 3. P.Fichard.

confessio facta in tormentis,si legitima indicia non præcesserint, & seruanda non fuerint seruata, talis confessio est ipso iure nulla, nec potest confessus ex ea condemnari, etiam si in ea perseueret.communem dicit Alex.in l.qui in aliena.§.Celsus.n.12.de acq.hæred. quem refert Ias.in d.§. Celsus.n.38.& cons.188.n.2.lib.1.relatus per prac.Cōrad.in limit.21.Brun. de indi.& tortur.Bertrand.cons.226.nu.5.lib.2.Mars.in l.1.in princ.de quæst.Gomes.c.15.delict.n.25. Foller.pract crim.n. 1.& videtur tex.in l.pen.de quæst.secundum lecturam,quem Bart.& omnes sequuntur,vt dicit Alex.de Neuo.cons.85.nu. 9.& licet Paris.de put.de syndicat.c.9.n.2.dicat secùs esse si ratificet confessionem expressè ad bancum iuris, qui tunc habeatur tanquam si à principio sponte cōfessus esset, tamen id ℘tra cōem esse dicit Hipp.Rimal.inter cons.diuers.cons.105. n.16.vers. obstat etiam, vbi ostendit contrariam magis communem esse.Clar.d.§.fi.q.55.ver.si verò. P.Fichard.

confessio ipsius rei facta in iudicio ciuili, præiudicat illi in iudicio criminali.com.dicit Aret. in c.causam quæ.nu.17.& seq.de testibus.quem refert Bossius in tit.quomodo proceda tur per except.n.4.& in tit.de pluribus vid.n.17.Public.super consuet.Aluer.n.11.refert Clar.d.lib.5.§.fi.q.54.ver.sed quid si.addit tamen contrariam opinionem sibi magis placere, sed nihil pro eius confirmatione allegat. P.Fichard.

confessio in tormentis vt valeat,requiritur vt reus in illa ℘ seueret, & illam ratificet extra tormenta in banco iuris.communem dicit Boer.ī decis.163.n.18.Bru.de indiciis & tortur. n.3.Ab.in c.cùm in contemplatione.n.7.de regul.iur. Idque procedit siue talis confessio facta sit præcedentibus indiciis siue non.communem testatur Pract.Carer.n.196.& talis ratificatio nō debet fieri incōtinenti,quia tunc præsumeret dura re metus tormentorum, sed expectandum est spacium vnius

Universidad de Deusto
Biblioteca

dici.& hanc communem dicit Ant.Gomes.c.13.delictorum, n. 24. alij tamen dicunt in hoc standum esse arbitrio iudicis, & ita communem dicit Simancas de hæret.c.63.n.42.Clar.d. §.fi.q.64.ver.Ceterum.& seq. P.Fichard.

Confessio iudicialis facta corã iudice non competente,nõ valet in vim iudicialis cõfessionis, niti facta esset parte aduersa præsente & acceptante.com.dicit Aret.cons.26. in fi.Alex. l.3.§.seruus.n.3.ff.de iureiur.quem refert Capic.decis.179.n. 1.in fi. & ideò non sufficit ad probationem sed ad torturam: refert Clar.d.q.55.ver.1.& 3. P.Fichard.

confessio non absoluta vel pura,sed cum qualitate adiecta: si confessus habeat præsumptionem contra se, potest pro parte acceptari & pro parte sperni. ita vt confessus homicidium defensionis causa fecisse, habeatur ac si simpliciter absque illa qualitate confessus esset,ita vt ex illa condemnari posset,ni si ꝑfessus qualitatẽ adiectã probaret.Hanc Bart.decisionẽ dicit communiter approbatam Ias.in l.vt vim. nu. 13.de iust.& iur. quem refert Boss.in tit.in d.confess.nu. 19. & Menchiaca lib.3.de test.§.23.n.23.Thomas Ferrat.cautel. 5.Pet.Calephã lus,inter cons.crim.diuers.cons.88.nu.2.lib.2.Pract.Carr.nu. 163.& seq.Hanc etiam communem dicit Boer.decis.164.nu. 10.Alciat.in l.1.§.si quis simpliciter.n.76.de verb.oblig.Blãc. in pract.crim.Menchiacha controuer.illust.c.2.n.8.Malè igitur Mars.cons.136.n.31.& n.44.dixit opinionem contra Bar. esse magis communem,refert Clar.d. §.fi. q.55.versic.posset. P.Fichard.

confessio procuratoris facta in iudicio ciuili,non præiudicat reo in criminali. com.dicit Berous in c. qualiter & quando,n.91.de accusat.Clar.d.§.fi.q.54.ver.sed quæro.P.Fichard.

confessio rei extorta à iudice cum promissione impunitatis,facit vt possit reus condemnari. Ita communem esse dicit Apostil.ad Dec.in l.ea.est natura.de reg.iur.n.7.Plaza in lib.1. delic.c.37.n.7.& ita tenuit Cy.in l.præsenti.C.de iis qui ad eccles.cõfug.& Alcia.in l.natura,in fi.de verbo. sign. Contrariã verò.s.quod non possit reus condemnari.com.dicit Cagnol. in l.ea est natura.de reg.iur.n.18.&idem attestatur Remigius de immunit.eccles.fallentia 26.Sed priorem magis communem dicit Boss.in tit.de confessio.per tortur.n.12.quę & Claro communior videtur,sed posteriorꝫ æquior.Clar.d.§.fin.q. 55.ver.circa secundum. P.Fichard.

cõfessio rei minor annis valet,etiamsi sine authoritate curatoris facta sit ita communiter practicari dicit Baldus in l.j. n.59.C.de confes.quem refert Paris.de Buteo de synodo.n.7. Ange.de malefi.in verbo comparuerunt & confitentur totũ, n.8.subdens ridiculum esse,seruare,contrarium.Clar.d.q.55. ver.vlterius. P.Fichard.

confessio propriè non est probatio. Est communis opi. secundum Dec.in Rub.de probat. extra ver.expedita definitione:Hypp.in Rub.C.eodem titulo, vbi concludunt, quòd statutũ loquens de probatione, non habet locum in cõfessione partis,maximè in statuto angustante facultatem probandi ex causa.Quę tamen opi.non videtur rationabilis,attẽto ꝙ nulla censetur melior probatio partis aduersæ, confessione ipsa per quam euacuatur etiam præsumptio iuris, & de iure, quæ nulla alia probationis specie superatur, vt ponunt Doct.in locis suprà allegatis. Chærian.

cõfessio rei,facta per torturam indebitè, & nullis præcedẽtibus indiciis,non valet,nec ex ea potest reus condemnari,dato etiam,ꝙ millies fuerit ratificata.Est communis opi.secũd. Alex.in l.qui in aliena.§.fi.in fi.ff.de acq.hæred.& Hypp.in ꝓs. 8.inci.in causa magistri Ioannis.ver.nam confessio,&c.Idem cons.45.licet allegationes,in prin. Idem.

confessio facta ad liberandum,parti absenti licet non prosit in vim pacti,tamen valet vt probet aliquem debitorẽ non esse,est communis opi.secundum Aret.in consi. 60.incip.Excellentis.doct.n.1.& Alex.in cons.245.põderatis.circa fi.vol. 6. Idem.

confessio ad hoc vt inducat plenam probationem, requiritur ꝙ sit facta non solùm parte præsente, sed etiam ipsa parte eam acceptante,secun. Alex.cõs. 20.in causa appellationis in prin.vol.4.Sed Socin.cons.228.in causa Gabrielis.ver.nõ obstat vnum.vol.2.dicit communem opinionem esse in oppositum, ꝙ imò præsentia sola sufficiat in fauorabilibus ipsius præsentis.nam tunc, etiam parte nõ acceptante expressè,talis confessio plenè probat. Idem.

Est verum,quod Alex.in d.cons. 20.pro sua opi.adducit vnum bonum simile, videlicet quòd testis deponens,ꝙ talis ꝑ tulit talia verba præsente Titio,non dicitur probare ꝙ Titius intellexit.Est communis opi.secun.Ias.in l.2.§.voluntatem.ff. vol.mat.de qua vide infrà in verb.Testis.n.4. Idem.

Allegans solutionem,non censetur debitum confiteri.Est communis opi.secundum Alex.cons.183. inci.in causa.circa fi.vol.6.contra Dyn.in reg.nullus.de reg.iur.in 6. Idem.

confessio extraiudicialis,absente parte facta: probat semiplenè.Est communis opi.secun.Ias.l.admonendi, verè tenendo tamen, &c.ff.de iureiur. Intellige dummodo per duos testes plenè probetur, secundum Alex.in cons. 152.vol.5.& in cons.2.vol.7. Idem.

confessio qualificata non potest per aduersarium diuidi, nec in partem sine quantitatibus acceptari. Est doctrina Bart. communiter approbata in l.Aurelius.§. idem quæsiit. ff.de li. leg.secundum Soc.cons.194.viso.in fi.vol.2. Mat.Chærian.

confessio mariti de dotis receptione tantùm debet operari in præiudicium mariti,& quorumcũque creditorum,quãdo sunt lapsa tempora opponẽdi exceptionem non numeratæ dotis,sicut vera & realis solutio dotis operatur, quæ marito & omnibus creditoribus præiudicat. Hanc communem Doct.sententiam esse multis adductis authoritatib. inquiunt Matth.de afflict.in decis.sacri cons. Neapol.decis.402.nu.11. Item vera cõclusio Doct.est pro communi opinione.& Rol. à Valle,in cons.85.n.42.in 1.Tom.con. kirchouius.

confessio iudicialis partis, loco sententiæ habetur, vt est communis opi.Bursatus cons.77.n.24. Bonacoss.

confessio,quæ inducitur à iure,vel statuto,ꝙ cõtumax habeatur pro confesso,non potest reprobari ista ficta confessio. nec admittit probationem in contrarium.& ita communiter seruatur. inquit Aret. in cons.153.n.3.Potest tamen probari innocẽtia rei,vt ibi ꝙ eum.Riminal.ꝓs.59.n.13.vol.1.Bonac.

confessio facta à minore sine curatore per iudicem dato processui est nulla,vt est communis opi.Gratus responso 52. n.9.in 2. Bonacoss.

confessio super inordinato processu valet, & taliter cõfessus potest cõdemnari,vt est communis opi. Mars.in cons.29. n.5.in 1.Quod intelligit,quãdo est spontanea ipsa confessio, secus si sit violenta facta per torturam legitimis non præcedentibus indiciis,ibi.n.50. Bonacoss.

confessio minus legitimè facta per reum, non habet vires cõfessionis,etiam si sit ratificata,vt est communis opi. de qua Mars.cons.29.n.9.in 1.vol. Bonacoss.

cõfessio tacita ex verbis libelli insurgẽs potest reuocari,& mutari,maximè ante litem contesta.per l.qui familiæ erciscũdæ.cum gl.ff.fami.ercis.sicut & cõfessio tacita orta ex productione instrumenti vel attestationum, vt vult Bal.in l.cũ precum.C.de libe.causa. Balb.decis.78.

confessio extraiudicialis facta etiam parte presente,nõ præiudicat cõfitenti,nisi fuerit à parte acceptata,secundum gl.& Bal.in notabilibus in l.suus.C.de repu. hære.Cyn.& Sal.in l.1. C.de confes.eundem Sal.in l.generaliter.C.de nõ num.pecu. do.Caro.in l.tale pactum.in princip.ff.de pact.Licet do.Alex. in d.l.suus.teneat contrarium, quando confessio tendit in fauorẽ partis tacẽtis,quasi tũc videat acceptare. Balb.decis.79.

confessio spõtanea nõ validat processum nullum ratione iurisdictionis deficientis.c.at si clerici,extrà,de iudi.& secundum gl.quæ reputatur singularis.in clem. 1. de sequestra.pos. & fruc.Et est ad limitationem eorum quæ habentur in c.1.de accusa.in 6.& per Bar.in l.si confessus.ff.de custo.& exhi.reorum. Balb.decis.81.

cõfessio facta in tormentis,etiam si sit perseuerata,nõ præcedentibus legitimis indiciis est nulla. Ias. in cons. 188. nu.2. vol.2.communem dicit. Et ideò quandocunque reuocari potest, etiam socij criminis illustris doctor D. Bertazolus inter consilia crimi.cons.70.n.16.& seq.tomo 2. Etiam si fuerit ratificata & confirmata.& etiam iurata.& ibi.n.18.& seq.etiam quòd iudex habeat liberum arbitrium procedẽdi in criminalibus.ibi.n. 20.etiam, quòd delictum confessatum sit verum. Etiam quòd resultet expressa,vel tacita confessio ibi.n.41.qa non ideò magis expressa quàm tacita operatur confessio, vt est communis opi.ibi.n.41.& 42.vbi fusius. Corn.cons.134. in 4.vol.Bal.in consil. 479.in 5.vol.vbi etiam cui credatur in hoc magis reo, aut notario maleficiorum de metu, vel non metu tormentorum,confessione extorta. Bonacoss.

confessio spontanea qualificata non sufficit ad condemnandum quemquàm à morte. Bossi.de confess.nu.20.cõmunem dicit.& ponit exemplum.scilicet interfici me defendendo. Et admittitur talis confessio, vt est communis opi.ibi. n. 36.& no.quòd si quis confitetur inquisitionem,videtur confiteri delictum, quod principaliter deducitur, & omnes circunstantias & qualitates.Ang.Are.institura de inutil.stipulat. §.præterea.n.3. Bonacoss.

confessio procuratoris,tutoris,curatoris,facta per modum

Universidad de Sevilla

contentiosæ iurisdictionis, præiudicat domino, pupillo, & adulto. Bart. in l. certum. §. sed an & ipsos. n. 2. vbi ipse inter modum voluntariæ & contentiosæ iurisdictionis elegãter distinguit. Et idem Bart. in l. non solùm. in princ. ff. de procura. Phil. Corneæ. in conſ. 175. in 4. vol. conſ. Dec. in conſ. 221. n. 1. Iaſ. in cõſ. 47. n. 4. in 1. vol. cõſ. Et hanc tritam cõcluſionem Doc. appellat Rol. à Valle, in conſ. 70. n. 5. in 1. vol. conſ. De qua doctrina copiosè ſcribunt Iuris Canonici interpretes, in cap. fi. Henric. Boich. nu. 40. cum ſeq. Io. de Imo. nu. 8. & 9. & Pan. n. 10. ext. de confeſ. kirchouius.

confeſſio facta coram iudice incompetente, eſt ſufficiens indicium ad torturam, vt eſt cõmunis opi. de qua Rol. à Valle in conſ. 71. n. 1. in 3. vol. fallit, ſi fuerit reuocata coram competẽte iudice ante torturam, vt eſt communis opi. Rol. à Valle in conſ. 31. n. 17. in 3. fallit, ſi d. tali cõfeſſione nõ ſit orta ſuſpitio, vel infamia. Aliàs quis cogitur perſeuerare, ſi eam non reuocet, vt eſt communis opi. vt ibi. n. 18. in d. cõſ. 31. Bonac.

confeſſio rei, contra ipſum probat plus quàm mille teſtes. pro ſe, vt eſt communis opi. de qua Marſ. in rubr. de probatio. n. 74. & ibi omnes. Paſethus conſ. 182. n. 6. ſed limita in cõfeſſione inualida, etiam in ſtatutis. Brunorus. in vnico cõſ. crim. nu. 159. Bonacoſſ.

confeſſioni non veriſimili, non eſt ſtandum, ſed teſtibus, etiam quòd ipſe reus non reuocet, nec alleget errorem, vt eſt communis opi. Boſſius. de confeſſis. n. 70. & ſeq. Paſetus. cõſ. 184. n. 3. Bonacoſſ.

confeſſio rei delicti conualidat proceſſum nullum, vt eſt communis opi. de qua Arnо. commentario. 120. limita in cõfeſſione nulla in tormentis facta, non precedentibus inditiis, & nõ ſeruatis ſeruandis. D. Brunorus conſ. vnico n. 159. Et cõualidat etiam ſententiam. Marſ. ſingu. 374. Et ſtatutum dicẽs aliquem haberi pro confeſſo, illa ficta confeſſio, non eſt minoris virtutis quam ſit vera. Pau. de Caſt. in l. ſi finita. §. ſi quis. nu. 1. ff. de damno infec. An accuſatus de adulterio cum Seia vxore Titij, ſi reſpondeat ſe carnaliter cognouiſſe Seiam. An per hoc videatur confiteri delictum. Et ſi confitetur generaliter omnia cõtenta in accuſatione fore & eſſe vera. Dic, q̃ tũc refertur ad ea, quæ ibi cõtinentur ſpecialiter, & etiam acceſſoriè, licèt per modum qualitatis. ſi verò non generaliter, ſed dicit ſe cognouiſſe. d. Seiam. Tunc refertur ad ſubſtantiam perſonæ, non aliàs qualitates ipſius perſonæ. ita dicit. Bar. in l. ſi cui. §. 1. n. 1. ff. de leg. 1. fol. 17. Et ad ſupraſcripta. vide D. Brunorum à Sole in vnico ſuo conſ. n. 11. vbi de communi atteſtatur. Bonacoſſ.

confeſſio ſpontanea non requirit perſeuerationem. Immo ſtatim confeſſus condemnatur, nec poteſt reuocari cõfeſſio, ſecus ſi in tormentis, vt eſt communis opi. Carrerius. fol. 7. n. 24. vbi etiam plura de cõfeſſione. & fol. 43. & ibi qualiter reus dicatur perſeuerare, & poſſit reuocare confeſſionem. & no. q̃ ſi quis confiteatur crimen iudici, non formato proceſſu, per hoc non inducitur preuentio iurisdictionis, quia ammodo pertinet ad officium iudicis Bal. in l. ſi domus. §. in pecunia. ff. de leg. 1. Bonacoſſ.

confeſſio rei, q̃ fecit ad ſuam defenſionem. Non obſtante tali qualitate defenſionis, iudex poteſt condemnare confeſſum, vt eſt communis opi. Carrerius fol. 113. nu. 165. fallit, vt per Marſ. ſing. 185. vide omninò. Bonacoſſ.

confeſſio facta coram iudice incompetẽte, licèt nõ valeat, vt iudicialis, valebit tamẽ vt extraiudicialis ad duos effectus. Primus, quia ex ea poterit poni ad torturam, ſicut ſi extraiudicialiter eſſet confeſſus. Secundus, quia poterit cogi perſeuerare in tali confeſſione coram iudice competente. Niſi doceat de errore, & de cauſa variãdi, vt eſt communis opi. de qua Iaffredus deciſ. 104. Bonacoſſ.

cõfeſſus in iudicio ſimpliciter ſe commiſiſſe homicidium, poſtea ex interuallo vult interpretari ſuam cõfeſſionem, q̃ fecit ad ſuam defenſionem, an poſſit. reſpõ. q̃ nõ. quia ſi quis in iudicio ſimul & ſemel confitetur ſe vulneraſſe, vel occidiſſe hominem, ſed quod fecit ad ſuam neceſſariam defenſionem, poteſt licitè condemnari per iudicem ex tali confeſſione, & poteſt iudex iſtam ſuam qualificatam confeſſionem in parte acceptare, quatenus (ſcilicet) cõfitetur ſe occidiſſe, aliã reſpuere, quatenus dicit ſe feciſſe ad ſuam defenſionem. Niſi defenſionẽ ſuam aliter probauerit. Et ratio eſt quia quotieſcũque confitens habet præſumptionem contra ſe, poteſt confeſſio qualificata diuidi. & in parte, acceptari, & in parte ſperni. & iſta eſt magis communis opi. de qua Iaſ. in l. vt vim. n. 13. ff. de iuſt. & iure. Bonacoſſ.

confeſſio autem extraiudicialis in criminalibus nõ præiudiciat. fallit in pluribus cauſis. vt fuſiſſimè per Fel. in c. olim. n. 2. & ſeq. de reſcr. Bonacoſſ.

confeſſio extraiudicialis de crimine, ad hoc, vt faciat indicium ad torturam, oportet quod ſit probata per duos teſtes, vt eſt communis opi. de qua Cur. iun. in conſ. 309. n. 7. cum ſequentibus. in 3. vol. vide D. m. Alcia. in c. cum nõ ab homine. n. 98. de iudiciis. Blancus de indiciis n. 204. Bonacoſſ.

confeſſio à reo ſpõte facta, etiam ſi facta ſit ſuper proceſſu nullo nihilominus reus ex illo condemnari poterit, vt eſt cõmunis opi. Cla. q. 55. ver. item poſſet. quod intelligit, quando nullitas non procederet, ex defectu iurisdictionis, vt eſt communis opi. Clar. ibi. Bonacoſſ.

confeſſio extraiudicialis non ſufficit ad plenam probationem, vt eſt communis opi. Niſi facta eſſet parte aduerſa præſente & acceptante. Sufficeret tamen talis confeſſio ad torturam. Clar. q. 55. ver. 1. 2. & 3. Bonacoſſ.

confeſſio in tormentis vt valeat, requiritur, vt reus in illa p ſeueret, & illam ratificet extra tormenta ad Blancum iuris, vt eſt communis opi. Siue talis confeſſio facta fuerit præcedentibus, vel non præcedentibus indiciis, vt eſt cõmunis opi. que ratificatio debet fieri ex interuallo, & non incontinenti, quia adhuc præſumitur durare metus tormentorum. Sed expectãdum eſt ſpacium vnius diei, vt eſt communis opi. Alij dicunt arbitrio iudicis in hoc ſtandum eſſe, vt eſt cõmunis opi. Clar. q. 64. ver. cæterum & ſeq. Bonacoſſ.

confeſſio iudicialis facta coram iudice nõ competente, nõ valet in vim iudicialis cõfeſſionis. Niſi facta eſſet parte aduerſa præſente, & acceptante, communis eſt opi. Clar. q. 55. verſ. 2. & 3. Bonacoſſ.

confeſſio nõ acceptata à parte vel à iudice, nihil præiudicat confitenti, vt eſt communis opi. de qua D. Brunorus. in eius criminali conſ. n. 161. Bonacoſſ.

confeſſio procuratoris facta in iudicio ciuili, nõ præiudicat reo in criminali, vt eſt communis opin. Clarus q. 54. verſ. ſed quæro. Bonacoſſ.

confeſſio facta metu torturæ, & facta in ipſa tortura nõ tenet, vt eſt communis opi. D. Brunorus in conſ. vnico criminali. nu. 162. & ſeq. Bonacoſſ.

confeſſio mera abſque aliis indiciis à ſocio criminis facta, in caſibus ĩ quibus de complicibus põt fieri interrogatio, nõ eſt ſufficiens indicium ad torturam, vt eſt communis opi. de qua Soarez in ver. confeſſio. n. 246. Bonacoſſ.

confeſſio, ſi pœna minuitur aliqua ratione. Etiam ei, qui ſe mel negauit, & poſtea eſt confeſſus, minui debet, vt ꝯ communem dicit Clar. de quo Soarez ver. confeſſo, n. 262. Bonacoſſ.

confeſſio iudicialis habet vim ſententiæ, & nihil expectat niſi præceptum de ſoluendo. l. 1. vbi doc. C. de confeſſ. confeſſus eñ pro iudicato hr̃, l. ſicut maior. vbi Iaſ. 4. no. C. de repud. her. & fac. illud Luc. 19. de ore tuo te iudico & talis cõfeſſio dicitur liquidiſſima probatio, ſecundum Com. cõſ. 224. 261. lib. 4. & omne probationis genus ſuperat, Rom. cõſ. 391. Iaſ. in l. titia n. 39. de ver. ob. ĩ l. licet imperator. n. 10. de leg. 1. adeò vt ex inualido proceſſu ſtatũ confeſſione ſentẽtia ferri poſſet, Hypol. conſ. 39. ſing. 329. vbi plures ponit caſus in quibus cõfeſſio præiudicat, Afflic. deciſ. 372. n. 6. quod limita, & intellige, vt per Capic. deciſ. 189. Sed cõfeſſionem nõ eſſe probationem dixit Fel. in Rub. n. 2. de proba. quem ſequitur Hypol. ibi n. 74. quam ſententiam nõ omnes indiſtinctè approbãt, nam iudicialis cõfeſſio notorium inducit, Afflic. deciſ. 176. Gram. deciſ. 31. n. 8. deciſ. 36. n. 36. & ſeq. intellige in ciuilibus, & facta cõcl. in cauſa, aliàs ſecus, gl. & doc. in c. ſignificauerũt. ver. liquere. de appell. Fel. in c. ex inſinuatiõe. e. ti. Afflic. deciſ. 276. n. 4. de qua iudiciali confeſſione plura no. Dec. in c. At ſi clerici n. 17. vſque ad 44. de iud. vbi ponit Reg. cum Ampl. limita etiam vt per Dec. in c. dilecto. n. 3. de appella. q̃n agitur de tit. beneficiali, quia tunc confeſſio aduerſarii agenti nõ prodeſt, ſed titulum probare debet, quod intellige, vt per Boer. ꝯſ. 40. n. 73. Rol. deciſ. 44. de tetib. in antiq.

cõfeſſio rei facta per torturam indebitè, & nullis præcedẽtibus legitimis indiciis eſt nulla, vt eſt cõis opi. Cherianus in ſuo communium opi. in ver. confeſſio. n. 2. Bonacoſſ.

confeſſio alteri, q̃ proprio capellano fieri non poteſt, vt eſt communis opi. Zannetti. de foro conſcientię. n. 118. tomo 1. fallit vt ibi. Bonacoſſ.

confeſſiones peccatorum audire poſſunt ſine licentia parrochiani, fratres prædicatores, minores, carmelitæ, & hæremitæ. Nã iſti ſunt ſpecificè priuilegiati, quãtum ad hoc, vt eſt cõmunis opi. de qua Soci. ſenior in c. omnis n. 39. de pœnit. & remiſſio. & ita communiter practicatur. Bonacoſſ.

confeſſio rei pro parte acceptari poteſt, & ꝑ parte non. vn- de cõfitens homicidium feciſſe ad ſui defenſionẽ, nõ creditꝰ

Universidad de Deusto Biblioteca

sibi nisi probet.quia curia acceptat solam cõfessionem. Ias.in l.vt vim.n.13.ff.de iusti.& iur.vide omnino Portium cõmunium opi.lib.1.concl.15. Et quando cõfessio possit,vel non possit diuidi.ponit Gabriellius in cons.170.n.24. Bonacoss.

cõfessio facta in tormentis,etiam si sit perseuerata,nõ prę cedentibus indiciis est nulla(vt dixi)adde Ias.in cõs.188.n.2. col.2.cõem dicens.idẽ si cõfessio fit in carcere,non præcedẽtibus indiciis.Bal.in l.qui in carcerem.ff.ꝙ metus causa.in 2. lectura. Rol.à Valle cons.3.n.55.in 3.vol.& in cõs.12.n.90. eo.vol.& cõs.17.n.14.eo.vol.Bellamera decis.690. Riminaldus nouissimus.inter ℘s.crim.cõs.70.n.19.vbi ampliat.Ias.in l.qui in aliena.§.cellius.n.38.ff.de acq hęr.Gabriellius cõs.17. n.1.& seq.Arno.commẽtario.113. Riminaldus nouissimus. in ℘s.88.nu.55.vbi plures allegat D.Brunorus in vnico eius cons.crim.n.160.& n.185.& 187. Bonacoss.

confessio in tortura,si reus ductus ad ratificãdum negauerit,facit indicium ad torturam, vt est communis opi.vt ꝓ Blã cum.in l.fi.n.219.ff.de quæst.quod intelligit,si ante cõfessionem,præcedebant legitima iudicia. Bonacoss.

cõfessio tunc præiudicare parti dicitur,qñ ab altera fuit ac ceptata,aliàs,secꝰ.ita semp ℘sulendo post alios tradidit Alex. de Imol.in cons.90.n.1.& in cõs.11.n.7.vbi Carol.Molin.in verb.acceptata.plures authoritates Doct.allegat.& idẽ Alex. in cons.20.n.1.in 4.li.cons.& in cõs.184.in 6.vol.cõs.Ias.in l. error.n.5.6.& 7.C.de iur.& fact. ignor.& idẽ Ias.in l. postquã liti.n.2.C.de pac. Et hanc sententiam cõmunem esse affirmãt Curt.Senior.in cons.77.& Paris.in cons.131.vol.1. Licet alij cõtrariam sentẽtiam de iure veriorem,& meliorib. rationib. fulciram esse,existimauerint. Barth.Socy.in cons.228.n.6.in 2.vol.cõs.Alc.in trac.de præsump.in 3.reg.prin.prę sump.21. n.6.cũ seq.Rol.à Vallẽ,ĩ ℘s.26.n.18.ĩ 1.Tom.℘s.kirchouius.

cõfessio facta coram iudice incompetẽte,licet nõ valeat vt iudicialis,valebit tñ vt extraiudicialis ad duos effectꝰ. Primꝰ, quia ex ea poterit poni ad torturã, sicut si extraiudicialiter esset cõfessus.arg.notatorum in l.capite quinto. de adul.in c.q̃ graue,extrà de excess.prela.Secũdus, quia poterit cogi perseuerare in tali confessione coram iudice competente,nisi doceat de errore,& de causa variandi secundum Guil.de Cu.d. Cato. & communiter docto.in l.magistratibus. ff.de iurisdictio.omnium iudicum.Inn.in ca. per inquisitionem extrà de elect.licet d.Card.in c. at si clerici. extrà de iudi.tenuerit talẽ cõfessionem penitus non valere. Quæ secũda opinio posset procedere in confessione clerici coram iudice laico, per illũ tex. secundum Imolam ibi. Et etiam in confessione laici tracti inuitè ad iudicium,secus in confessione laici voluntariè litigantis,secundum Panor.ibidem. Balb.decis.104.

CONFESSIO.

Summaria

confessionem propriè non esse probationem: sed potius relcuationem ab onere probandi.q.1.

confessionem extraiudicialem parte præsente factam plenè probare:non obstante aliter sentientium opinione.q.2.

confessionem extraiudicialem factam parte absente, non plenè,sed semiplenè probare:contra opinionem Sal.q.3.

confessum semel sponte in iudicio,modò sit maior 25.annis,non posse reuocare postea,aut negare.Nec opus esse contra negantem aut reuocantem, vlla alia ratificatione per torturam,vel alio modo.q.4.

Semel confessum sponte in iudicio, non audiri postea appellantem.q.5.

Regulam hanc,sponte confessum in iudicio non posse appellare,locum habere nõ tãtùm in criminibus enumeratis in l.obseruare.C.quorum appel.non recip.Sed & in aliis.q.6.

Reum conuentum, opponendo exceptionem solutionis, vel pacti de non petendo,non videri debitum confiteri.q.7.

QVAESTIO I.

QVAERO,an confessio sit propriè probatio?Respon.Cõmuniter recepta est ea sententia,confessionem nõ esse ꝓpriè probationem,sed tm̃ relcuationem ab onere probãdi.Ita tenet Bald.Pau.de Ca.in Rubr.C.de probationib. Io.And.Ant. de Bu.& Ab.Rub.extrà eo. Ab.Panor.c.vnico.de scruti.Eandem sententiam firmat Pe.de Anch.c.1.de confess.lib.6.Pau. de Ca.l.1.de confess.l.publia.ff.depos it. Et eam dicit esse communem Ias.in l.cùm te transegisse.n.9.C.de transact.

QVAESTIO II.

QVAERO.An confessio extraiudicialis parte præsente facta,plenè probet?Resp.in hac quæstiõe Doct.sentẽtiis variãt, Namq;Cy.in l.vnica.q.6.C.de ℘fess.tenet ꝙ plenè nõ probet, etiamsi pars fuit præsens, nisi quoque accepter cõfessionem. Eandem firmat Imo.ĩ c.si cautio. de fid.instr.ibi Fel.n.23.Ias. l.postquam liti.n.2.C.de pact.Cur.Senior cons.77.n.1.Alex. cons.111.n.7.vol.7.Franc.Rip.Rub.nu.22. ff.de verb.obl.Et eam dicit esse cõmunem Ias.l.error.n.3.C.de iur.&fac.ignor. Alciat.Rub.n.3.ff.de verb.oblig.

Contrariam sententiam tenet Ant.de Bu.c.fi.n.12.de confes.ibi Abb.n.15.& eam dicit esse veriorẽ, & pluribus authoritatibus fulcitam.Alciat.sibi cõtrarius ĩ trac.præsump. regu. 3.præsum.21.n.9.Eandem firmat Baptista de S.Seuer. in rep. l admonẽdi.ff.de iureiur.vbi dicit hoc esse de mẽte omnium Canonistarum in c.cum dilectus.de succes.ab intest. Et dicit hanc esse veriorem in iure Catel.Cotta in memoralibus iuris verb.confessio.el 2. Et eam tenet quoque Hip.in Rubr.C.de proba.n.96.& in l.de vnoquoque.nu. 124.ff.de re iudi.And. ab Exea.lib.pacto. n.4. Vbi dicit contrariam opinionem esse rigidam.Hanc quoque dicit esse cõmunem opinionem Maran.in Spe.par.6.Rubr.de confess.n.2.

QVAESTIO III.

QVAERO,an cõfessio extraiudicialis facta,parte absente, probet?Resp.Communis & recepta est sentẽtia,qđ probet semiplenè,nõ autem plenè,vt testatur Matth. de Afflic.ĩ decis. 337.n.6.Eam tenet gl. & Panor.d.c.fi.de succes.ab intest.Bar. & Doct.in d.l.admonendi.ff.de iureiur. & ibi Ias.n.149.dicit hanc esse cõem opinionem Pau.Paris.℘s.120.n.4.vol.1.Hip. Rub.n.89.C.de proba.& ĩ sing.329.Aymon. Crauet.trac.de antiq.tempo.par.1.viso de verbis.n.45.Maran.d.Rubr.n.12. Licet cõtrarium teneat Salic.l.bonæ fidei.C.de rebus credit.

QVAESTIO IIII.

QVAERO, An confessus in iudicio sponte,si postea iterum neget,possit cogi per torturam ad perseuerãdum?Resp. ꝙ nõ opus est alia ratificatione, sed potest condemnari,dum modò sit maior 25.annis,&℘fessio sit verisimilis,probabilis, & possibilis,cũ in ℘fessum nullæ sint partes iudicis, nisi in condemnando.Hanc sententiam firmat Io.de Im. cõs.109.incip. visa inquisitione.vbi dicit ꝙ ista est communis opi. quem refert & sequitur Hip.de Mars.in prac.crim.§.quoniam.n.18.

QVAESTIO V.

QVAERO,an spõtè ℘fessus audiatur appellãs?Resp.ꝙ nõ, ita ꝓbat tex.in l.obseruare curabis.C.quo. appel.nõ recip.Et hãc opi.tenet gl.c.quicũq;.2.q.6.c.cũ speciali.§.porrò. de ap. Et ibi tenet Ab. n.5.Præpos.n.7. Fran.n.5. Fãdem opi.firmat Bar.in l.creditor.§.iussus.n.2.ff.app.Roma,singu.625.Et eam dicit esse cõem Ant.de Bu.in trac.de notorio.art.4.n.56.

QVAESTIO VI.

Sed quæro,An hoc tantummodò habeat locum in criminibus in d.l.obseruare.enumeratis? Resp.Diuersæ sunt sentẽtiæ.Nam Cy.in d.l.existimat ꝙ sic,& dicit hanc sentẽtiam sibi videri æquiorẽ,& eam magis sibi placere dicit Alb.ibi,n.2.& ante eos tenuit Azo.ĩ sum.illius tit.& eam dicit de rigore iuris veram Imo.in d.§.iussus.n.8.

Contrariam tamen sententiam dicit communẽ idem Ant. de But.in d.trac.de notor.art.4.n.56.Eandem dicit esse communem Io.de Imo.d.§.iussus.

QVAESTIO VII.

QVAERO,An reus conuentus opponendo exceptionem solutionis vel pacti de nõ petendo,intelligatur fateri debitũ? Resp.ꝙ non,& ista est communis opi. vt firmat Ias.in l.Iulianus.n.13.ff.de condi. inde. Et eam tenet Bar.in l.non vtique. ff.de exceptionib.Ange.Alex. & Doct.l.decem.ff.de verb.oblig. Michael Grassus.

confessio in quo casu partis pñtiam requirat,vt valeat:vide Ang.cons.1.n.5. quid de confessione parte præsente,probata per vnicum testem?& Dic, eam facere semiplenam probationem,teste Alex.cons.152. lib.5.53.lib.1.quid de cõfessione extraiudiciali geminata, quid operetur? & an due probationes coniungantur vt probent?quando sunt semiplene, Rui.cons.72.lib.4.& qualiter differant iudicialis & extraiudicialis ℘fessio,vide Alber.in l.error.n.4. C.de iur.& fac.ignor. vbi n.5.quando noceat extraiudicialis,& Dic,ꝙ facta præsente parte idem operatur quod pactum, Alber.in l.si quis in cõscribendo. n.1.C.de epis.& cle.& an cõfessio in registro facta cum iuramento acquirat ius tertio?Albe.in l.1.col.fi.in fi.C. de confess.vbi dicit quòd non,in confessione autem extraiudiciali ad hoc vt probet:requiruntur duo confessi,Alexãd. cons.36.col.2.39.col.2.132.li.5. Ias.in Rep.l.ad monẽdi col. 68.de iureiur.& tunc parte absente non probat nisi semiplenè,si autem pars fuerit presens:vĩ ꝙ plenè ꝓbet,si vero vnus testis solꝰ đponit,vĩ ꝙ faciat vnã dimidiã semiplene,ꝓbatiõis,

ita quòd

Universidad de Navarra Biblioteca

ria q̃ non faciat ſolum indicium, & quando confeſſio abſente vel præſente parte probet, Alber. in l.non ſolum §. liberationis verb.de[illegible].leg. niſi ſit confeſſio facta parte abſente calore iracundiæ quæ nõ valet,teſte Hypol.in Rub.col.21.& ſeq. C.de proba. Quid de confeſſione extraiudiciali,quid operetur?& an ex ea quis puniatur, vel probetur delictũ, vel deueniatur ad torturam?& vide Fel.qui Reg ponit cum Ampl.& limit.in c.de hoc de ſimon.Quid de confeſſione facta per vnum Credo,an reuocari poſſit? & vide Aret.in l.de tutela. C. de in integ.reſt. Put.

Confeſſio non eſt probatio,commune efferunt Fel.in rub. n.6.de proba.Hypol.in rub.n.64.C.illo tit. Alc.de præſump.i. par.n.6.in fi.& in l.cum tẽ.ver.neceſſaria.C.de trãſact.Quamuis longè verius ſit contrarium,vt cenſuit Salic.in rub.nu.4. C.de prob.conſentiunt.laſ.n.11.Dec.n.8.in d.l.cum te,defendit Aret.in rub.n.18.de probat.Quin& probatio probata eſt, atque aliis verior,& potentior,iuxta Soc.Iun.conſ.39.n.18. lib.2.Gram.deciſ.36.n.66.Et maior quouis publico inſtrumẽto vt verò tradunt Aym.Cra.conſ.61.n.5.& conſ.181.nu.4. Zaſ cõſ.1.n.4.& 5.lib.1.& vir magnæ doctrinæ Iac.Menoch. de recup.poſſeſſio.n.217.& ſeq.vbi multa de illius iuribus vtiliter,& diſertè contexit,& qui plures eleganter laudat,Nic. Antonius Grauatius lib.5.c.16.n.9.& ſeq.ſed hac de quæſtione copioſius nos alibi. E.Suarez.

confeſſio contra iuris,& iure præſumptionem admittitur, commune inquiunt Panorm.in cap.is qui fidem.de ſponſal. Alc.de præſump.2.part.nu.6. E.Suarez.

confeſſus & conuictus in ciuilibus non auditur appellans, ſecundùm gl.cùm Barto.in l.2 C. quorum appella.Bart.Dy. & Imo.in l.creditor.§.iuſſus.ff.de appella.Do.Præpoſi.in c.cũ ſpeciali.§.porrò.extrà de appellationib.qui dicit hanc eſſe cõmunem opinionem.licet contra ſenſerint Petrus,Iac.Butr.& Salice.ſecundùm eos. Balb.deciſ.451.

confeſſio extraiudicialis(licet etenim doctorum verbis vti in placitis illorum recenſendis) nullius eſt ponderis.commune inquit Fel.in c.at ſi clerici.de iudi.Sed fallitur,nam huiuſmodi confeſſio etiam abſente parte facta applenè probat, iure põtificum.vt commune teſtatur idem Fel.in c. ſi cautio. de fid.inſtr.Dec.conſ.62.Alc.in rub.n.8.ff.de ver.ob.Cur.iun. cõſ.68.n.2.de iure aũt Ceſareo parte abſente facta indicium. vt frequens placitum affirmant.Alci.in c.cùm non ab homine nu.98.de iud.Marc.Anto.de iudic.n.204. ſeu potius ſemiplenam probationem gignit, vt receptum aſſeuerant idem Marc.Ant.in illomet tract.n.108.Crauet.in antiq.part.1.ver. propoſitum noſtrum nu.30.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.22.ver. cõfeſſio.& q.55.At parte præſente,atque expreſſim accipiente ſi huiuſmodi cõfeſſio extraiudicialis fiat,vel etiam coram iudice incompetenti,integram & perfectam fidem concinnabit.vt commune inquiunt Beroius in c.at ſi clerici.n.142. de iudic.Iul.Clar.d.q.55.ver.vnum tamen ſcias. E.Suarez.

cõfeſſio facta in vno iudicio probat etiam in alio,licet ad diuerſum finem intentato inter eaſdem perſonas, ſecundum Inn.& Panor.in c.per inquiſitionem extr.de elect.Io.And. in cap.2.de ordin.cognit.Doct. communiter in l.2.C. de eden. Balb.deciſ.314.

confeſſio facta eo,cuius intereſt,præſente,& nõ expreſſim accipiente, non perfectè probat, vt receptum dogma effantur Iaſ.in l.error.n.3.C.de iur.& fact.ign.Rip.n.22.Alc.n.3.in rub.ff.de verb.obl. Verius tamen multi contrarium cenſent, quos expiſcaberis ex Alex.in l.ſius hæres n.3.C.de repud.hæred.Caccial.in repet.l.admonendi.nu.146.ff.de iureiur.Soci. conſ.128.n.6.li.2.Glaud.n.29.Dec.n.8.in l.poſtquam liti. C. de pact.Dec.rurſus in c.at ſi clerici n.28.de iudic.& Duennas, qui iam id commune aſſerit regu.119. At confeſſio parte abſente facta ſemiplenam abſque dubio probationem inducit, vt frequenter placitum inquunt Crauet.de antiq.1.part. arg. 3.nu.30.Viuius lib.1.opi.49. E.Suarez.

confeſſio propria in vno iudicio facta nocet in alio, commune ait Panor.in c.per inquiſitionem.n.12.de elect.& qui latè hanc rem agit I.Clar.in pract.§.vlt. q.54.verſ.pen.Intellige autem quod vt & hæc confeſſio in iudicio facta plenè ,pbet, exigitur partis aduerſæ præſentia,vt luculenter probant I.certum §.ſi quis abſente.ff.de confeſſ.l.vlt.ff.de interroga. act. & eſt commune illic axioma,cuius rationem ſcribit Paul.in l.generaliter.C.de non numer.pecu.& ſi hac in re non leuiter cæcutierint Fel.in c.1.nu.5.de lit.conteſt.Rebuf.in ll.Galliæ.tit. de chyrographis nu.68. E.Suarez.

confeſſio facta in teſtamento per teſtatorem,puta quando vſuras extorſit,vel malè abſtulit,nõ ei præiudicat,quin reuocando teſtamẽtum illam poſſit reuocare,cum talis confeſſio non dicatur ſpecies probationis, ſed vltimæ voluntatis,quæ eſt vſque ad mortem reuocabilis,gl.reputatur ſingularis in l. ſi quis teſtium.in verbo chirographũ,& ibi hoc vult do. Floria.ff.ad leg. Aquil. referens idem tenere Ange. in quæſtione exordiente,Senẽſis miles,aliàs Aeſten.& Bal.in addi. ad Spe. in ti.de confeſ.§.cõfeſſio facta.Quod limitari fortè poſſet:niſi teſtator iuraſſet ſuper tali confeſſione,per Auth. quod obtinet.C.de probationib.& l.cum quis.in §.codicillis.ff.de lega. 3. Non reuocato autem teſtamento bene præiudicaret ipſa confeſſio,ſecundum.d.Præpo.in c.cum ſpeciali.§.porrò. col. vlt.extrà,de appel. Balb.deciſ.201.

cõfeſſio, quę vel in articulis,vel inſcriptura alia fit,nec partis aduerſæ acceptionem,nec præſentiam deſiderat, vt plenè probet,quemadmodum frequenter interpretibus placere aiſim afferere ex Bart.in l.certum.§.ſi quis abſente.ff.de confeſ. & in l.nuda.ff.de don.Paul.& reliquis in l publia.§.vltim.ff.de poſ.Fel.in c.ſi cautio.nu.25.de fid.inſtru.& ſi ea in re ob.formierit Dec.in l.2.nu.8.C.de inſtit.& ſubſtit. E.Suarez.

confeſſio facta in tormentis,quam nulla,vel non legitima indicia præceſſerunt, nullius eſt momenti, tametſi in ea confeſſus perſtet commune aiunt laſ.conſ.188.n.2.lib.2.Cap.deciſ.95.n.3.Ant.Gom.de delict.c.13.n.25.Cephal.vir elegantioris doctrinæ inter conſ.crim.conſ.102.nu.9.libr.1.Boiſ.in pract.tit.de confeſſis per torturam.n.6.Iul.Cla.in pract.§.vlt. q.55.ver.ſi verò. At ſi ſine tormentis fiat, & ſi tormentorum metu facta ſit ad condemnandum ſufficiet, vt commune ponunt Viuius lib.opi.48.Iul.Clar.in d.§.vlti.q.54.ver.nunc de gradibus quæ verò in tormentis rectè ac ritè inflictis fit confeſſio non aliter fidem faciet, quam ſi poſt tormenta illam agnoſcat reus,& ratam habeat extra tormenta ad iuris tribunal, vt commune aſſerunt Boer.deciſ.63.n.18.& qui accuratè ex receptis ſententiis id explicat Iul.Clar.in d.§.vlt.q.64.ver.cæterum,cum ſequentib. E.Suarez.

confeſſio,quæ in vltimæ volũtatis elogio fit,ſeu mutui accepti,ſeu debiti ſit inſoluti,ſeu alterius rei percepte,parte præſente, aut eius nuncio, aut notario illius nomine accipiente, vſque adeò perfectam,aut legitimam probationem ſuppetit, vt nullus exceptioni non numeratæ pecuniæ locus ſit.Sin verò neque coram parte,eiuſvè nuncio aut ſcriba illius vice accipiente fiat,magis legati,aut fideicommiſſi loco cenſebitur, quàm vllam probationis vim teneat,vt frequens placitum affirmo ex laſ.in l.qui pecuniam.ff.ſi cert.per.& in l.admonẽdi. n.158.ff.de iureiur.Hipp.in l.1.§.præterea.ff. de quæſt. Fel. in c.ſi cautio.n.54.de fid.inſtru.& non exiguam doctorum phalangem producente Eman à Coſta.in l.ſi ex cautione. fallen. 12.n.1.&2.C.de non nu.pec.ac Viuio qui ſeſe magna non curantia intricat.lib.1.opi.414. E.Suarez.

confeſſio ſeu in iudicio,ſeu extra iudicium ab vno ex pluribus correis debendi facta,nec aliis nocet, nec prodeſt, vt frequenter interpretibus probari ſcripſit vir egregius, & mihi multis nominibus obſeruãdus Io. Ronchegallus Gioldus in l.ex duobus.16.n.71.ff.de duob.reis. E.Suarez.

confeſſio liberationis,quæ parte abſente fit,& valet,& plenè probat cõmune inſit Bal.conſ.366.lib.2.ſed melius,ac verius ait contrarium receptum Rip.in l.condictionis.nu.21.C. de pact.à quo ſto. E.Suarez.

confeſſio cum aliquo adiuncto facta,tunc ex parte probari,ex parte improbari ab aduerſario poteſt,cum adiũctum in ipſa rei confeſſæ geſtione non ſimul interueniſſe dicitur alioquin vtrunque accipi,aut vtrunque eiurari neceſſe eſt.Exemplum eſto illius,confiteor centum mihi mutuo data, ſed intra annum ſoluenda,vel cum Titius meus debitor me nomine liberatit: huius verò adiuncti ſit exemplum,cum acceptaquidem mutuò quinquaginta feſtertia confiteor,ſed iam ſoluta aio,vt commune atteſtatur Boer.deciſ.119.n.1. quod in criminalibus etiam receptum, & ſtatur, & accuratè explicat Iul.Clar.in pract §.vlt.q.55.ver.poſſet. E.Suarez.

cõfeſſio mera,aliiſque deſtituta indiciis à ſocio criminis edita,in iis ẽt caſib.quib.de complicibus interrogatio iure permittitur,non eſt ſufficiens indicium,vt commune tradunt explicantes Boer.deciſ.319.Grammat.vot.6.n.2. E.Suarez.

confeſſio gemina in quocunque contractu.& in quacunque cauſa exceptionem non numeratæ pecuniæ omnino circunducit,vt commune ex multis enunciat Eman.à Coſta in l.ſi ex cautione.fallent.14.C.de non nu.pec. E.Suarez.

Confeſſio minoris abſque vlla vllius curatoris authoritate emiſſa,vt illi noceat,praxi generali receptum eſt: quemadmodum atteſtantur Ang.de malefic.verſic.comparuerunt,& confitentur totum.nu.8.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.55.verſ.vlterius. E.Suarez.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Confessio pecuniæ,aut quarumuis rerum receptarum ex alia causa,quam ex mutuo,statim nocet, nec opposita non numeratæ pecuniæ exceptione onus probandi in creditorem transfertur.commune aio ex Aret.Alex.n.35.in l.1.ff.fol.matri.Iaſ.in l.legitima.ff.de pact.& in l.j.ff.de condict.ex leg.Fel. in c.si cautio.n.54.ver.fallit.3.de fid.instrum. E.Suarez.

confessio recepti,si numeratum esse non constet,facta ex causa donationis censebitur,vt frequentibus doctorum calculis receptum prodit Curt.Iun.conſ.95.nu.3. E.Suarez.

confessio curatoris,tutoris,procuratoris,executoris,cuiuscuiuis alterius administratoris de facta numeratione ,quam aliter factam esse non constat,in damnum, præiudiciumve pupilli,& cæterorum quorum principaliter interest,fidem non facit.commune aiunt Tiraq.de retract.conuen.§.4.gl.6.n.12. & seq.Bolognet.in l.2.§.vlt.n.44.cum sequentrib.ff.si cert.peta.Cepha.vir doctissimus conſ.101.n.18.& seq.magis cõmune asserit Follerius in pragmat.de censi.ver.quæ quidem executio nullæ falsitatis.n.51.& si contrarium absque dubio verius iure esse alibi latè ostendo,quod praxi seruari attestatur Zaſ.in d.§.vlt. E.Suarez.

confessio,quæ in instrumẽto fit,aliquem habuisse,& accepisse,tanti est momenti,vt interuenisse numeratio confectionis instrumenti tempore presumatur.commune aio ex Alex. in l.stipulatus.§.Chrysogonus.n.14. ff.de verb.oblig. Iaſ.in l. post dotem.nu.85.ff.fol.ma. Camp.de dote part.3.q.148.nõ tamen agenti ex numeratione satis erit probare confessionẽ de recepto instrumenti literis contentam, vt commune latè affirmat vir egregiæ doctrinæ.Io.Ceph.conſ.101.numer.13. E.Suarez.

confessio sacerdoti facta,vt doctores commentantur,ac p illum reuelata multum probat,si vnà & sacerdos fide dignus sit,& palam illam facere sibi per ipsummet confitentem licere iuret:aliàs secùs,vt commune testificãtur Fel.in c.testimonium.n.10.de testib.Cotta in memor.verſ.iuramentum probat difficultatem.Viuius lib.1.opi.50. E.Suarez.

confessio socij criminis in casib.in quibus potest interrogari de consocio,nõ est sufficiens indicium,nisi alia sint indicia. Boer.decis.319.nu.1.& 2.Gramma.voto 6.n.2.communem dicit. Bonacoſſ.

confessio procuratoris facta in vno iudicio , non præiudicat in alio iudicio criminali,communis est opi.Clar.q.54.ver si.sed quæro. Bonacoſſ.

confessio autem principalis , similiter facta in vno iudicio ciuili,nõ facit plenam probationem in iudicio criminali.Sed indicium tantum ad torturam facit,communis est opi. Clar. q.54.ver.sed quid exhibeatur.Nisi cum ipsa confessione concurrerent alia indicia. Bonacoſſ.

confessio clerici facta corã iudice laico , nõ facit indicium ad torturam.Blanc.de indi.n.214.communem dicit. Bonac.

confessio extraiudicialis non sufficit ad probationem delicti,vt est communis opin.Clar.q.55. in prin. licet sufficiat ad torturam.communis est opi.de qua Marſ.sing.310. Bonac.

confessio facta coram iudice incompetenti , non valet in vim iudicialis cõfessionis,sed in vim extraiudicialis,communis est opi.Clar.in ver.præterea.q.54.& cogitur per iudicem competentem perseuerare in ipsa cõfessione. Modus autem cogendi,si reuocat confessionẽ sine causa,est remedium tormentorum , quia iudex non debet pati se illudi. Et ita seruat practica adsessorem,vt dicit Bal.in c.per inquisitionem.nu.2. de electio.& elec.potesta. Bonacoſſ.

confessio qualificata operatur , vt confessus non possit ad mortem condemnari.decis.Pedemon.60.nu.9.communem dicit. Bonacoſſ.

confessio criminalis extraiudicialis,vel coram iudice incõpetẽti,si sit facta præsente parte& acceptante,facit plenã fidẽ cõtra cõfitentem,vt est communis opi.Clar.q.54.ver. vnum tamen.Necesse tamen est,vt expressa sit acceptatio,nõ tacita. Cla.ibi.ver.vnum tamen. Licet in practica tales confessiones non præiudicare,confitentibus ad plenam probationem, dicat si eam postea reuocant,sed torquentur,vt in ea perseuerent.Nisi tot alia argumenta cõcurrant ex quib.dici possit, ꝙ omnib. simul iunctis de crimine plenè liqueret. Item potest dicere reus,ꝙ talis confessio non fuit facta iudici pro tribunali.Clar.ibi.verſ.item potest. Bonacoſſ.

confessio quæ emauauit extra ipsam causam, de qua principaliter agitur,ẽt pœna ordinaria puniri potest,licet directò actum non fuerit contra cõfitentem,communis est opi.Clar. q.55.ver.potest etiam dicere. Bonacoſſ.

confessio extorta à iudice cum promissione,spe,& blandiciis in criminalibus non probat,nec ex ea quis condẽnari potest.Clar.q.55.ver.allegare. Bonacoſſ.

Confessio , vbi prius non constat de delicto , non est sufficiens,vt possit ex sola confessione quis cõdemnari, communis est opi.Clar.q.55.ver.potest ẽt.Cõstat autẽ de delicto, vel ad effectum super eo procedi possit.Clar.q.4.Sed ad effectũ, vt quis ex sola confessione possit cõdemnari,si delictum qđ reus confitetur est tale, quod solo animo perfici possit, vt est hæresis. Et tunc sola confessio(modo esset verisimilis)sufficeret.vel confiteretur reus vnum,aut plura commisisse homicidia,vel multa furta,nec exprimit in specie,quos homines truciduerit,aut cuius res furto subtraxerit,non debet ex tali cõfessione condemnari. Aut cõfitetur adulterium, vel furtum, & similia,& sit querelatus à parte, & cum querela concurrat confessio rei,poterit cõdemnari ex confessione, vbi verò nõ adsit querela,aut aliqua informatio,non sufficit sola confessio. Et ideò confitentes maria & montes non cõdemnantur, nisi mittantur nũcij ad habendum informationem. Aut confitetur homicidium,incendium & similia.& tunc,nisi viso & reperto facto,vel inspectione,quis ex sola confessione nõ potest condemnari.vt ibi fusius per Clar.d.q.55.ver.quomodo. vbi communes opiniones esse probat in casibus ꝫ.enumeratis. Quandoque tamen iudex potest moueri ad iudicandum etiam ex aliqua cõfessione coram se facta viua voce,& nõ in actis scripta.Feli.in c.cum venerabilis.nu.42.de except.quod dicit nunquam obliuiscendum.quia mirabiliter est ad q.vtrũ iudex possit iudicare secundũ non allegata,neq; probata.Sed dic,ꝙ istud non procedit in criminali,nisi prius constet de delicto, & postea sequatur confessio. Et hoc est apud practicos modernos in solenni cultu,vt dicit idẽ Fel.in c.auditis. n.30. ver.trĩ condẽnandus limita,vt ꝑ Fel.in c.qualiter.§.1.de accu. vide ad supradicta.Alphanũ in suis collectaneis.n.289. Bon.

confessio minoris in criminalib.absq; curatore obest omnino.Clar.q.51.ver.vlterius.communem dicit. Bonacoſſ.

confessio si super processu nullo emaneret. Tutior est via, ꝙ reus absoluatur ab obseruatione iudicij. Saluo iure procedendi rectius & melius.Clar.d.q.55.vide tamen Clar.d.q.53. ver.item potest,vbi communem dicit. Bonacoſſ.

confessio facta à retẽto in carcere præsumitur facta per terrorem iudicis.habentis reum in fortia, vt est communis opi. D.Brunorus in conſ.vnico.nu.168. Bonacoſſ.

cõfessio facta in tormentis,si legitima non præcedant indicia,& non seruatis seruandis,talis cõfessio est ipso iure nulla. nec taliter cõfessus cõdemnari potest etiam ꝙ in ea perseueret,vt est cõis opi.Clar.d.q.55.ver.si verò confessio.Nec conualidatur ex superuenientibus legitimis indiciis. Bonacoſ.

cõfessio cum qualitate,puta quãdo quis cõfitetur occidisse hominẽ ad sui necessariam defensionẽ pro parte acceptari potest,& ꝑ parte nõ,vt est cõis opi.Clar.q.55.ver.posset quoque.vide Portium cõclu.15.lib.1.Anto.Gabriell.conclu.19. lib.7.Posset tñ ipsi reo prodesse,non probata d.qualitate,ſad sui necessariam defensionẽ,qa posset puniri pœna extraordinaria.Quod intellige,si ↄ eum non adesset aliquod aliud legitimũ indicium, & qñ eodẽ verborũ contextu facit d. confessionem qualificatã,secus si ex interuallo,qa tunc ex tali confessione potest ad mortem condẽnari,si non probet illã qualitatẽ,quàm in suis defensionib. ꝑbare potest.Etiam ꝙ simpliciter ab initio confessus fuisset homicidiũ,vt est cõis opi.Clar. verſ.fortè posset.Et iõ cautius ager,si respõdet negãdo homicidium,& si id fecit,fecisse dicat ad sui necessariam defensionem,vt est cõis opin.Clar.d.q.55.versi.cautius. Bonacoſſ.

cõfessio absente parte facta p testes singulares nõ probat, vt est cõis ↄclusio.Alc.cõſ.2.lib.1.n.5.Etiã si plures sint,quia nõ coniunguntur,vt per eum. de iure autem canonico secus est.Alc.conſ.6.nu.26.communem dicit. Bonacoſſ.

cõfessio erronea,ẽt in criminalib.spõte facta,reuocari pt,si qs vult docere errasse,&errorẽ ꝑbare.vide Soc.reg.64.65.& 66.Sed ñ sufficit ↄriũ velle ꝑbare p torturã.Bñ põt deducere aliqd,qđ possit simul stare cũ d.ↄfessiõe. Licet ↄriũ seruet,in qt Clar.d.q.55.qa ↄfessiõe spõtè facta,vel ratificata extra torrnẽta,nũq̃ admittit reuocatio,nisi ꝑbato errore.vid oĩo Donatũ ĩ suo lib.regularũ 3.de iudiciis.ĩ ver.ↄfessio sed tu distingue,ꝑput distinguit Blãcus in tract.đ indi.& tortura.n.18. vbi đt,ꝙ aut ẽ error facti,aut iuris,si facti pt reuocare re⁹ ei⁹ ↄfessionẽ.Si iuris & tũc ñ pt reuocare.vide Marſ.sing.257. & qñ noceat vel nõ noceat ↄfessio reo.vide p Marſ.sing.339. Bon.

confessio non valet,nec satisfactio facta à non existente in statu gratiæ,qa cum quis sit extra charitatem, & inimicus ac rebellis Deo,non potest dignè satisfacere,vt est cõmunis opinio de qua Soci.senior in c.ꝙ quidam.nu.7.de pœni.& ibi etiam dicit , ꝙ bona opera in charitate , & postea mortificata propter

propter ſequens peccatum mortale.ſecuta tandem poſtea ve ra pœnitentia,non reuiuiſcunt,vt eſt communis opi. de qua Soc.ibi.nu.8. Bonacoſſ.

Cõfeſſioni tutoris,curatoris,procuratoris, executoris,aut alij adminiſtratoris ſtandũ non eſt de recepta pecunia in præiudicium pupilli, minoris hæredum, & aliorum, niſi de enumeratione aliter appareat,& ſic confeſſio hæc procuratoris, & aliorũ huiuſmodi de recepto,pupillo,domino,& aliis,nulla apparente numeratione,præiudicare nequit, vt tenuerunt pro conſtanti Bar.& Imo.in l.ſi debitorem.per illum tex.ff.de nouat.Bal.in l.omnes.§.1.C.de quadri.præſcri.in c.ex inſinuatione,ext.de procu.Ang.in 2.l.§.fin.C.de quadri. præſcri.Bar. Bal.Ful.Roma.Paul.Caſtr.Alex.Soci.& cæteri,in l.2.§.fi. ff.ſi cert.pet.Fede.de Sen.conſ.53.Bald.conſ.287.dicta mulier,volu.4.Pau.Caſt.conſ.32.circ.prin.in fi.vol.2.Fulg.cõſ.209.duobus,per totũ,Maria.Soc.conſ.3.Alex.conſ.132. in cauſa,& lite,vol.4.Fran.Aret.conſ.4.ex facto proponitur,Barb.conſ. 8. ſapienter,vol.2.& conſ.17.clementiſſimum,vol.4.Ruin.conſi.140.n.4.& ſeq.vol.1.Dec.conſ.116.& conſ.493. & alij innumeri congeſti per Tiraq.in tract.de vtroque retractu,in ti. de retractu conuentionali.§.4.gl.6.nu.12.& ſeq. vbi ſcribit iſtam eſſe communem ſententiam,&magis communem dicit Follerius ſuper pragma.de cenſibus, in ver.quæ quidem exequutio nullæ falſitatis,n.51.Contrariũ verò voluerunt Bald. in l.nam & nocere,in fi.ff.de pact.Fed.de Senis conſ.54.Paul. Caſtr.conſ.34.vol.1.Cuma.conſ.31. Saly.Imo. Cuma. Fulg. Curt.Zaſi.Alc.in d.l.2.§.fi.ſi cert.peta. Imo.in c.ſi cautio,ext. de fid.inſtr.Barb.conſ.18.vol.3.Iaſ.in l.duob.reis,ff.de iureiu. & cæteri relati per Tiraq.in tract.de retract.in tit. de retractu conſanguineorũ,& §.1.gl.18.n.90.&in d.tit.de retractu conuẽtionali.§.4.gl.6.n.13. & iſtorum opinionem dicit æquam, & in practica ſeruari Zaſi.in d.§.fi.& quamuis Tiraq. & Folleri.quæſtionem iſtam,& altercationẽ indeciſam, indefinitamque dereliquerint nihilominus remoto omni timore primã partem Bar.& ſequacium,tanquam veriorem, ſuſtentabiliorem,communiorémve ſequi poſſumus in actu practico, quã ſequitur,tuetur ab omnibus contrariis,& ait cõmunem Bolognetus,in d.l.2.§.fi.nu.44.cum aliis ſeq.& Io.Cephal. conſ. 101.nu.18.& ſeq. F.Viuius.

confeſſionem errore emiſſam quiuis contrariis probationibus poterit refellere, vt commune fantur Boſſius in pract. tit.de confeſſ.numer.60.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.55.verſ.vlt. E.Suarez.

confeſſionem ſacerdos reuelare non poteſt,& reuelans punitur iuxta,c.omnis vtriuſque ſexus,in fi.de pœni. imò Papa præcipiente,&mandante hoc ſub pœna excommunicationis minimè teneretur, nec poſſet ſacerdos ipſe confeſſionem reuelare,ſeu propalare, ſecũdum Auguſtinum Beroum in quis quæſt.familiari.q.12.n.1.& ſeq.quia celatio, & ſigillum confeſſionis eſt de iure diuino,& de neceſſitate ſacramenti, vt tenuerũt Ioannes de Turr.Cremat.Card.in ca.ſacerdos,de pœnit.diſt.6.& Petr. de Pallude, in 4.diſt. 21. imò fortius ipſe ſacerdos in confeſſionis actu gerit veri Dei vices,vt eſt tex.iuncta gl.in c.dilectus,de exceſſ.præl.& habetur,in c.ſacerdos,de offi. ordi. & effectualiter in hoc eſt maior ſummo pontifice, ideò à Papa tanquam in iſto actu inferiore compelli nequit, vt per Beroum,in d.q.12. ſed vbicunq; quis confitetur ſacerdoti,ꝙ vult homicidium patrare, Titiumque interficere, ſeu aliquod ſimile facinus committere,& ꝙ tentationi huic reſiſtere non poteſt, nec ab ea abſtinere aliquo pacto, nec ſacerdos debet quanto cautius poteſt reuelare confeſſionem, vt peccatũ impediatur,& non propalare perſonam quoquo modo,ſecundum Iac.Zach.Ferr.præceptorem Fel.in 20.q.Inno. Hoſt.Anch.Ab.Card.Zab.Ant.& omnes.in d.c.omnis vtriuſque ſexus,Arch.in d.cap.ſacerdos,& Ripam,in tract.de peſte. §.vlt.Franc.Coſcius Decanus Senenſis,in c.1.de offi.deleg.n. 92.& Io.Lupi,in rep.c.per veſtras.§.26.n.9.de do.inter vir.& vxo.& iſta eſt vera,canonica,pia,& communis opi.ſecundum relatos Doct.& Hier.Gigantem, in tract.de crimine læſæ maieſtatis, libr.2.in tit.qui accuſare poſſunt in cri.læſæ maieſt.q. 18.n.8.& ſeq.&idẽ iudicio meo videnꝫ ſentire omnes Theologi communiter,in 4.ſent. diſt. 21. vbi præter alios Gabriel. q.1.concl.3.& Io.Maior.q.3.Hadri.in 4.ſent. in tract. de confeſſ.ſigillo.Caiet.in opuſculis.27.q.c.15.& Dominic.Soto in relectione de ſecreto,membro.3.q.4.concl.2.in quibus locis dicunt, ꝙ confeſſionis ſacramentalis ſecretum non eſt detegendum, etiam quoad crimen committẽdum ſaltem nominato authore,& nõnulla alia relatis concernentia ſcripſimus in 1.lib.communium opinionum,in ver.cõfeſſio,ſeu ea,quæ fuerunt dicta ſacerdoti.item laicus poſſet reuelare confeſſionem,nam qñ quis ſacerdos nõ eſt,& in ſecreto, & confeſſione dicat aliquid iuramento,ẽt ei præſtito,ꝙ nemini illud propalare debeat, nihilominus ſi in teſtẽ producatur debet hoc reuelare non obſtante iuramento,ſecundum Inn.in d.c. omnis vtriuſque ſexus,in fi.& in c.qualiter,& qñ.& de accuſ.Ab. in c.ſi ſacerdos,de of.ord.Iaſ.in l.fi.ff.qui ſatiſd.cog.& hoc dictum refert,ſequitur,& multũ commendat Marſi. ſing.424. accipe quæſo vnum dictum valdè periculoſum. F.Viuius.

Confeſſus crimen extra iudicium an poſſit reuocare cõfeſſionẽ, ita ꝙ ex ipſa reuocatione euiter torturam quæ ex ipſa cõfeſſione eſſet ſibi inferenda,ad quã facit indicium ſufficiẽs, iuxta tradita per Gl.in l.capite quinto.ff.ad leg.Iul.de adulter. & not.per Doct.in c.at ſi clerici.de iudi.Bart.in l.qui ſine.n.3. ff.de quæſt.Marſi.in lege.repeti.ff.eod.de quæſtione.vbi dicit ꝙ cogi poteſt talis confitens perſeuerare in dicta cõfeſſione. Bald.not.in l.vnic.C.de confeſſ.cõcludit qñ reuocatio fiat re integra,ſ.ante torturam & ante vlteriorẽ proceſſum,prodeſt, vt ex tali cõfeſſione ſic reuocata nõ poſſit vlterius torqueri, nec ꝓcedi.ſi aliæ nõ appareãt,& ſuperueniãt probatiões,&in dicia. qđ nota Idẽ qđ poſſit reuocari cõfeſſio facta in tormentis ante ſentẽriam,& cõdẽnationẽ,voluit Paris de Put. in tract.ſuo ſolẽni Syndica.ver.teſtis totus.Inn.in c.ꝓ inquiſitionẽ.de elect.vide ad materiã,an, & qñ cõfeſſio criminis eſt vltronea,probabilis,veriſimilis,& poſſibilis,ꝙ plenè probat ad cõdẽnãdum per ipſum Marſ.in l.de minore,in prin.ff.eod.ti. de queſt.Ratio eſt,quia in cõfeſſum nullꝫ ſunt partes iudicis, niſi in cõdemnãdo.l.proinde.ff.ad legẽ Aquil.l.ſi cõfeſſus. ff. de cuſto.& exhibitio.reo.l.qui ſnĩam.C.de pœnis.cum ſimil.

PR.confeſſus habetur pro iudicato.l.1.ff.de confeſſ.l.vnic. C.eo.poſt rem.ff.de re iud.

OBIEC.contra quia etiam confeſſus cõdemnandus eſt: vt l.Iulianus.ff.eod.ti.& l.ſi domus.in §.qui cõfitetur.ff.de leg.1.

SOL.Simpliciter cõfeſſus cõdemnãdus nõ eſt vt hic,ſed vbi ñ eſt ſimplr ꝓfeſſus,ſed cũ aliqua adiectione qualitatis,vt ſi hæres ꝓfiteat ſe qdẽ debere rẽ legatã,ſed ñ poſſe redimere,vl ſpẽm ĩteriiſſe,vl ſiſe,ad æſtimationẽ ẽ ꝓdẽnãd°.vt ibi.Bellon.

PRO.confeſſi de ſe ſuper conſcientiis aliorum interrogari non debent.in l.fi.C.de accuſ.& in c.1.de confeſſ.extra.Bel.

OBIEC.contrà de l.1.C.de falſ.monet.& l.prouinciarum. C.de feriis.

SOL.Speciales ſunt caſus ibi propter immanitatem criminum. vt latronũ inſignium, vel fabricãtium falſam monetã, vel committentium crimen læſæ maieſtatis.d.c.1.de confeſſis. Bellon.

confeſſus coram iudice incõpetenti torqueri poteſt à cõpetenti,& cogi in confeſſione permanere,vt receptum effantur Iaffred.deciſ.104.Viuius lib.1.opi.48.Iul. Clar.in pract.§. vlt.qæſt.55.verſ.2. E.Suarez.

confeſſus homicidium,& defenſionis cauſa ſe illud patraſſe affirmãs,niſi adductam cauſam probet,pœnas alias, quàm corporis luit.commune inquit Iaſ.in l.vt vim.n.3.ff.de iuſt.& iur.& Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.55.ver.poſſet quoque.E.Suar.

confeſſus delictũ,& ſi ad id iudicis blanditiis,ac promiſſionibus pellectus fuerit,plecti poteſt, ac debet, commune inqt Chuchalon ad Dec.in l.ea eſt natura. ff.de reg.iur.Intellige ſi in cõfeſſione perſtiterit,vt latè tradit Viuius ita diſſidentium interpretum dogmata concilians lib.1.opi.172.& vide ſ.ver ſi.iudex.Amplia vnica confeſſio ſufficiat,vt cum multis receptum teſtatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.65.ver.vlt. E.Suarez.

cõfeſſus in iudicio legitimè condẽnari poteſt, licet proceſſus ſit ineptus,teſte Matheſ. ſing.53.vbi ponit rationẽ. & vide quæ ſcribit Iaſ.in l.cum te.n.5.C.de tranſact.Et illud quod dicitur in l.Publia.ff.depoſ.,ex cõfeſſione non oriri actionem, limita niſi talis confeſſio emanaret ab adminiſtratore: quia tunc probationem tantum inducit,per l.fi.ff.de inſtit.ita doc. in apoſtil.ad Bart.in l.quidam.ff.de conſtit.pecun.

confeſſus & conuictus non poteſt appellare, idque tam in criminalibus quàm ciuilibus cauſis, communiter receptum eſſe refert Bened. Capr. in tract. notorij, poſt reg. 65. poſito quarto membro prin.n.113. niſi iuſtam cauſam contra confeſſionem & probationem allegaret,quo caſu in arbitrio iudicis relinquitur an procedere,vel appellationi deferre velit,ibi dem nu.114.vide s.Appellatio. Cap.

confeſſio ſi pœna imminui ratione aliqua debet,& ei,qui poſtquam ſemel negauit, confeſſus eſt,imminuetur, vt contra communem opinionem aſſerit mitius,& magis commune Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.82.ſtatut.9.ver.vlt. E.Suarez.

confeſſus reus per errorem, ſi diceret ſe confeſſum per errorem,audiretur errore,ſ.probato,vt eſt communis opin. de qua Boſſ. de confeſſis. nu. 60. Et eſt neceſſe omnino probare

errorem

Universidad de Deusto
Biblioteca

errorem,vt est communis opi.ibi.nu.65. quia non sufficeret tortura,nec propter variationē posset torqueri.vt ibi.Bonac.

Confessus & si ex intervallo possit se excusare, ea excusatione,quæ simul esse possit cum confessione,ita tamen,q̄ nō veniat contra iuramentum,non tamen potest se excusare, ea excusatione,quæ perimat, & enervet confessionem. nulla in hoc habita consideratione iuramenti.Bossius de confessis.n. 34.communem esse probat.in eo,quod dicit,& ita dicunt omnes. Bonacoss.

confessus & convictus non appellat.Nam quando reus est sponte confessus & convictus,vel delictum est notorium,potest iudex sententiam exequi,appellatione interposita nō obstante,& si aliter facit peccat.Et ita est communis opi.de qua Rolan.à Valle in cons.73.n.26.vide omnino Pet.Duen.regu. 156.Clar.q.66. Bonacoss.

confessus se occidisse talem,potest se defendere& allegare illum talem fuisse bannitum, furem,vel adulterum in furto, vel adulterio deprehensum.Clar.q.56.in prin. Bonacoss.

confessus crimen potest ex confessione condemnari.communis est opi.Clar.q.65.Et vnica sufficit cōfessio spontanea, vt est communis opi.Clar.ibi.ver.sed quæro,etiam si confessio fuisset facta iudici absente accusatore in forma iudicij, & iudice sedente pro tribunali, etiam quod iudex procedat ex officio,quia iudex acceptat pro eo,nam in criminalibus proceditur ad instar civilium.Sadoletus in l.non fatetur.§.si quis absente,col.9.ver.prædicta.ff.de confessis.Et ideò si fur sit cōfessus corā iudice,ista confessio prodest Domino, & facit plenam fidem pro eo absente: quia iudex representat personam suam.& sibi acquirit.Alex.in l.is,apud quem.n.28.C.de eden. confitens autem maleficium iudici in camera,non autem ad tribunal nunquàm infamatur,neque ex illa confessione damnatur. Et ideo adsessores faciunt semper duci malefactorem ad tribunal,vt ibi confiteatur in forma iudicij,vt dicit Angelus in lege,ictus fustium.ad finem.ff.de iis qui notātur infam. & practica est,vt semper scribi faciant,q̄ sententia fuit lata in termino,& post terminum,& ipso judice semper pro tribunali sedente,& est valde tura hæc quidem practica.vt dicit idem Ang.in l.si prætor.col.1.ff.de iudic.Si verò confessio sit facta in tormentis, vel extra tormenta,non potest reus condemnari,nisi perseveret in ea & ratificet. vt per Clar.vbi s. Si tñ reus omnino sit legitimè convictus,non est aliud quærēdum.Sed debet iudex reum condemnare.Et ita practicatur.Clar.66.in princ. & sufficiunt minores probationes ex qualitate delicti, quod,secundum q̄ communiter contingit,reputatur difficilis probationis. Vt putà famulus aufugit, furtum fuit factum domino.Nam satis dicitur constare de ipso furto,vt est communis opi.Cla.q. 66. ver. 1.idem si ostendatur aliquod signum,seu vestigium alicuius circunstantiæ, ex qua verisimiliter præsumi furtum commissum fuisse putà, si reperiatur fractura in hostio,vel pariete,vel arca.Clar.ibi. Bonacoss.

confines quomodo probentur:vide Guid.pap.q. 193.qua in materia dixit Dec.cons. 517.col.fi.q̄ quicquid est intra cōfines comitatur præsumitur de comitatu, de agerī autem ad prædium:quid probare debeat?& dic,q̄ debet probare de idē titate saltem per duo confinia, secundum communem per Rol.cons.67.n.4.lib.2.cui Adde,q̄licet duo cōfinia sufficiant ad probationem identitatis:fallit tamen,quando in instrumēto essent descripta quatuor,quorum duo conueniunt rei petitæ: & alia non, cuius tamen contrarium ponit idem Rol.d. cons.67.n.18.19.probantur autē confinia ex pluribus instrumentis privatorum quia insurgit cōmunis opi. q̄ ita sit, teste Dec.cons.42.col.9.post med.quid de cōfinibus agri,quomodo probentur? & dic.vt per Nat.cons.235.col. 9. & seq. cons. 314.col.2.Castr.in l.si in nomine C.de testam Paris.cons. 58. n.25.lib.3.Alex.d.l.si in nomine col. 1.in fi.& licet instrumenta inter privatos confecta nō probent confines:gl.fi.in l.cum aliquis C.de iur. delib.fallit tamen vbi agitur de probatione finium antiquorū,quia tunc probabunt, secundū Nat.d.cons.235.col.4.circa med.qua in materia finium antiquorum:vide Afflict.decis.23.83.& dic, q̄ confinia probantur etiam per verba enuntiativa etiam propter aliud prolata, teste Abb. in c.cum olim n.14.de cens.& plura not.Dec.cons.146. post n. 14.vbi an &quomodo ex verbis enuntiationis probentur cō fines?cuius rei prac.docet idem Dec.cons.109.

CONFINES.

Summaria.

Triplex modus procedendi in iudicio quæstionum finalium.q.1.

Potestas in novis terminis constituendis, aliisque quibusdam rebus pro arbitrio ordinandis, permissa iudici in iudicio fin.regundorum.ead.q.

In probandis finibus,maximè antiquis,exactam probationem non requiri.q.2.

Vbi res sunt multùm antiquæ, difficilem esse probationē. ead.q.in fi.

Vbi cadit difficultas probationis, admittuntur probationes minus integræ.ibid.

Tempus antiquum, aut antiquissimum in materia probationis,quando dicatur,ad hoc,vt imperfecta probatio in antiquis plenè probet.q.3.

Vitæ hominis longævæ terminum, esse spacium 100.annorum,ead.q.circa fi.

An & quatenus plenè probentur confinia, dominium & possessio, per verba enūciativa scripta inter alios, in pluribus instrumentis publicis antiquissimis.q.4.

Fines novos probari per verba enūciativa scripta in instrumentis.ead.q.

Iurisdictionem, eiusque fines probari per antiqua privilegia.q.5.

Fines probari per catastum vnà cum solutiōe productum: secùs si scriptura catasti per se sine solutiōe producatur.q.6.

Catastum repertum apud personas egregias,iūctis aliis adminiculis idoneum esse ad probandos fines.ead.q.in fi.

Fines an & quatenus probari possint,ex scriptura & literis incisis in lapidibus terminorum.q.7.

Literis & scripturis, in lapidibus atque columnis, non minorem haberi fidem,quàm literis publicis.ead.q.

Fines limitatos, sive privatarum rerum secularium vel ecclesiasticarum,sive publicarū rerum,aut dignitatum ecclesiasticarum & temporalium,nunquam præscribi posse.q.8.

Principes seculares malè facere,qui quotidiè aliorum territoria,cum gravi animarum præiudicio occupent.ead.q.

Divisionem regnorum, territoriorum & diœceseon spectare ad solum Papam vel principem: Eisque esse reservata in signum vniversalis iurisdictionis,& imperij.ead.q.

Commisso maleficio in confinio duarum civitatum,si dubitetur in vtrius territorio sit commissum, ad quem spectet cognitio.q.9.

Delictum in mari inter duas civitates æqualiter distantes, perpetratum,censetur in confinio vtriusque civitatis cōmuni,factum: Ideoque ad vtriusque pariter cognitionem pertinere.ead.q.

Tot videri delicta, quot sunt personæ offensæ: Ac vnumquemque posse agere insolidum.ead.q.

QVAESTIO I.

Quæro, Qualiter in iudicio finalium quæstionum procedatur? Resp. Abb.in c.ex literis.n.9.ext.de probat.Ponit vnam practicam sive modum procedendi,vt s.iudex primò cognoscat de possessione:secundò, de proprietate:tertiò, Agrimensorem mittat: quartò,per suam sententiam terminos statuat. Habet enim Iudex potestatem de novo terminos statuendi, sed evidentiorib. signis, vt evitenrur scandala & tollendo de fundo alterius,ac dando alteri, faciendo tamen ei pecuniam refundere.l.2.& 3.ff.fini.regund.

Alios duos modos tradit idem Abb.in c. quia indicante.n. 9.ext.de præscri.Vnus est vt deposita querela iudex inquirat, quis possideat& quātum,deinde videat circa proprietatē q̄tū debeat quilibet habere,& hac informatione habita, vadat cū agrimēsorib.vel agrimēsorē mittat partibus citatis,ac iniungat,vt circa probationē habitā agrū mensuret,vnicuique assignādo quod suum est,& terminos figat,& postmodū pronūciet, illos observandos fore in futurum.hanc opinionē tenet Bald.l.si quis.n.2.C.fi.regun.Ang.§.quædā.n.12.Ias.n.78.Inst. de actio. Fel.d.c.quia indicāte.n.3.Hāc communem dicit esse & certiorem Hier.de Mont.tract.de finib.c.30.nu.6.Secūdus modus est vt iudex habita informatione, pronunciet terminos esse ponendos, secundum informationem vel probationem habitam.

QVAESTIO II.

Quæro,Qualis p̄batio requirat in probādis cōfinib.Resp. In probādis cōfinib.maximè antiquis exactam probationem nō requiri,ita tenet Corn.cōs.331.n.3.vol.1.Soc.cōs.86.n.4 vol.1.cōs.66.n.2.vol.2.vbi cōem asserit.Bertr.cons.171.n.5. vol.3.Bart.Chassanæ.cōs.15.n.18.Aym.Crauet.de antiq.tēp. 1.par.sect.viso.n.31.Paris.cōs.27.n.15.cōs.104.n.14.cōs.107. n.7.& 8.vol.1.cōs.68.& 69.n.5.vol.1.Rō pōt esse,qa,vbi res sunt multū antiquę, difficilis est p̄batio.& vbi cadit difficultas p̄batiōis,admittunt p̄batiōes min⁹ integræ.c.3.ext.de p̄bat.

QVAESTIO III.

Sed hic quęro.Quādo dicatur antiquum vel antiquissimū?

Variæ

Universidad de Deusto Biblioteca

Variæ sunt opiniones, vna fuit Antonij de Butr. in c. veniens. el 1. de testibus, q̃ scilicet requiratur 40. annor. spacium, eum sequitur Barba. cons. 17. incip. præclarè. col. 26. volu. 2. Bart. Chassanæ. cons. 15. nu. 19.

Alia fuit quorundam opinio tenentium, q̃ iudicis arbitrio relinquat, quando dicatur antiquum tempus in materia probationis, Eam opinionem tenet Host. cap. illud. de præsumptio. Alex. cons. 4. & cons. 187. volum. 2. idem voluit Soc. consil. 22. Matth. de Afflict. decis. 84. nu. 7. Ang. Inst. de vsucap. in princ. num. 6.

Alia fuit opinio tenentium, q̃ requiratur tempus 100. annorum metam excedens. Inn. cap. veniens. ext. de verbo. sig. q̃ dicunt communem esse. Alex. & alij. l. cum aliquis. C. de iur. delib. Decis. Tholos. 4. 39. Alex. cons. 7. incip. viso themate. in fi. vol. 1. cons. 83. incip. viso themate. n. 9. vol. 3. cons. 104. n. 8. & 9. vol. 7. Curt. Senior cons. 83. n. 24. Soc. cons. 39. n. 7. vol. 1. Bertrand. cons. 107. vol. 1. cons. 411. n. 6. vol. eod. Carol. Ruin. cons. 141. nu. 2. & 18. cons. 161. n. 5. vol. 5. cons. 17. n. 3. vol. 3. Ias. cons. 81. n. 3. cons. 104. n. 6. vol. 1. con. 148. n. 8. vol. 4. Dec. c. cùm dilecti. n. 18. de appel. cons. 321. col. 4. & cons. 13. nu. 8. vbi dicunt centum annorum spacium q̃ vitæ longæuæ hominis terminus est, requiri, vt imperfecta probatio in antiquis plenè probet. & ita communiter teneri. A qua opinione non est recedendum. Eam quoque tenet Hipp. l. de minore. §. plurium. n. 65. ff. de quæst. Crauet. cons. 146. incip. respondi. nu. 3. vol. 1. Limitatur hæc communis, vt per Crauet. de antiq. tempo. part. 1. in prin. nu. 5.

QVAESTIO IIII.

Quæro, Vtrum verba enunciatiua in pluribus instrumentis publicis antiquissimis inter alios scripta, plenè probent confinia, dominium & possessionem? Respon. Barto. l. cùm aliquis. C. de iure deliber. dicit confinia non probari per verba enunciatiua scripta in instrumentis, veluti si in iis cõtinetur actum in tali loco, in domo talis, per hoc enim non probatur talẽ domum esse in tali plebanatu, vel secundum Pau. de Cast. ibi, & Abb. in cons. 62. n. 2. vol. 2. inducerent tantum vehementem præsumptionem.

Contrariam opinionem, q̃ videlicet verba enunciatiua in plurib. instrumentis antiquissimis inter alios scripta, in quib. enunciatur, aliquem locum esse de iurisdictione vel diœcesi vel districtu, plenè probent non solùm confinia, sed etiam dominium & possessionem rerum particularium, notat gl. cap. si Papa. verb. prolata. de priuil. in 6. Abb. c. cùm olim. ibi gl. verb. instrumenta. de censib. c. super eodem. n. 3. de paro. Ab. Feli. & Dec. ca. cùm causam. de probat. Barbat. cons. 17. incip. præclarè. col. 22. 26. cons. 6 vol. 2. & c. ex literis. in fi. de proba. Guid. Pap. in cons. 88. n. 2. Corn. cons. 333. incip. cap. n. 9. vol. 1. Soc. cons. 65. nu. 7. & cons. 88. & cons. 166. vol. 1. Ias. cons. 81. n. 2. cons. 114. n. 5. vol. 1. Dec. cons. 42. nu. 7. cons. 428. n. 26. vol. 1. Aym. Crauet. cons. 54. incip. quæritur. nu. 11. vol. 1. & in tract. de antiq. temp. part. 1. in prin. n. 7. Paris. de Put. cap. quia in materia. de finib. feud. Bald. d. l. cùm aliquis. quem sequuntur Salyc. Alex. Ias. l. admonendi. n. 244. ff. de iureiur. Soc. cons. 187. n. 5. vol. 2. Hiero. de Mont. tit. de finib. vbi communem asserit post Aym. Crauet. vbi sup. cap. 60. n. 3. & limitat hanc communem, vt non procedat, quando agitur de probandis confinibus nouis, quo casu vera est, & saluatur opinio Bart. ita tenet Alex. Bald. Salyc. & Ias. d. l. cùm aliquis. Ias. cons. 65. num. 1. vol. 3.

QVAESTIO V.

Quæro, An priuilegia antiqua probent iurisdictionem & eius fines? Resp. Bald. Rub. C. de emptio. & vend. tenet, q̃ sic. Idem voluit Soc. cons. 187. n. 6. vol. 2. & Aret. cons. 42. in prin. vbi dicit omnes Doct. communiter ita tenere, & dicit, q̃ præsumptio & probatio resultabit, vt quicquid in antiquo priuilegio continetur, sit de finibus illius cuius sunt fines in illo descripti.

QVAESTIO VI.

Quæro, Vtrum catastum probet confinia? Resp. in hac q. distinguitur. Aut catastum producitur vnà cùm solutione, & facit probationem, quia per impositionem census & collectarum deprehẽditur, q̃ locus soluens collectas sit de territorio illius loci, cui soluitur. Ita tenet Alex. cons. 35. incip. viso processu. nu. 4. vol. 4. Bald. l. 3. C. de nat. liber. arg. tex. Corn. cons. 333. vol. 1. nu. 6. Aut catastum de per se producitur sine solutione, & non probat. Fel. c. cùm causam. n. 2. extr. de prob. Aymo. Crauet. de antiq. temp. 1. part. sect. quartò limitatur. n. 71. & q̃ catastum non probet de per se dominium, vel possessionem contra eos, qui scripturæ catasti non consenserunt, neq; interfuerunt, tenet Bald. l. si pater. C. de actio. empt. & in l. solennibus. C. de rei vend. Alex. cons. 61. n. 16. vol. 7. cons. 77. incip. viso processu. n. 11. vol. 6. Lanfranc. cap. quoniam contra. verb. testium. n. 16. de probat. Et hanc esse communem opinionem attestatur Paris. cons. 104. in fi. vol. 1. & Roman. consil. 275. Barbat. tamen dicit, catastum siue æstimũ, si fuerit repertum apud egregias personas, junctis aliis adminiculis, probare confines. cons. 17. vol. 2. & cons. 6. vol. eodem.

QVAESTIO VII.

Quæro, Vtrum literæ in lapidib. terminorum scriptæ probent confinia? Resp. Fel. in c. cùm causam. ext. de prob. n. 8. & 27. dicit, q̃ tales scripturæ in lapidibus sculptæ non probent, sed adminiculentur, vbi agitur de graui præiudicio, dato q̃ essemus in facto antiquissimo, & ita Doct. communiter tenere. Idem voluit Abb. cap. cùm causam. n. 1. vbi dicit q̃ scripturæ in columna vel lapide credatur, & facere probationem plenã in iis, quæ non tendunt in alicuius præiudicium, in aliis verò adminiculari secundum loci qualitatem, vbi reperiuntur & secundum præiudicij quantitatem.

contrariam partem, q̃ scilicet ita credatur scripturis in lapidibus, sicut scripturis publicis, & q̃ confinia per eas probentur, tenet Guid. Papæ q. 193. in verb. sexto. Paul. de Castr. l. si à furioso. in fi. C. de testam. Corn. cons. 171. inci. videtur in hoc. n. 10. vol. 1. cõs. 333. n. 5. eo. vol. cons. 162. n. 6. vol. 3. Laurent. Calca. cons. 9. num. 7. Et hæc mihi verior videtur, quia ex quo in lapidibus terminorum scriptura reperitur, & ita ordinatum esse præsumitur.

QVAESTIO VIII.

Quæro, An fines præscribantur? Resp. Quòd fines si sint limitati, siue priuatarum rerum, secularium vel Ecclesiarum, si ue publicarum rerum aut dignitatum Ecclesiasticarum & tẽporalium, nunquam præscribi possint. Ita tenet Ab. in c. super eo. in fin. de paroc. vbi subdit, principes seculares malè facere, qui quotidiè aliorum territoria cum graui animarum præiudicio, occupant. Idem tenet Card. Zab. cle. parochialis. ver. vt illud. nu. 4. de re iud. Ias. §. quædam actiones. 38. Inst. de actio. Paris de Put. c. at si fines. n. 9. de finib. feud. Io. Lecirier tract. de primog. q. 4. n. 2. lib. 2. tom. 7. Laur. Calcan. consil. in cons. 90. inci. quia ista quæstio. n. 6. vbi dicit, q̃ id ideò, quia diuisio regnorum, territoriorum, & diœcesium spectat ad solum Papã vel principem, & eis sunt reseruata in signum vniuersalis iurisdictionis, imperij & actus. Ideoque priuatorum possessio nihil operatur contra illud, quod statutum & ordinatum à principe fuit, & contra illud præscribi non poterit. Eandem opin. tenet Guid. Pap. cons. 88. num. 5. vbi dicit Doctor. communiter in ea residere sententia.

QVAESTIO IX.

Quæro, Si maleficium sit commissum inter duarum ciuitatum confines, & dubitatur in cuius territorium sit commissum, ad quem spectet cognitio? Resp. Bart. in tract. de iurisdic. omn. iud. nu. 14. tenet, q̃ ratione dubii, vtrinsque ciuitatis rector procedere poterit. Idem tenet ipse Bart. in l. iurisperitos. §. cùm oriundus. n. 2. ff. de excus. tut. Maria. Soc. eandem tenet opin. vbi dicit ita communiter obseruari, in c. postulasti. vers. circa septimum. ext. de for. comp. Idem in simili tenet Cæpo. in tract. de seruit. rust. prę̃d. in tit. de mari. c. 26. n. 20. vbi si delictum erit perpetratum in mari, inter duas ciuitates æquè distantes, dicitur perpetrarum in confinio, quod est commune vtriusque ciuitatis, ideò ad vtramque pariter spectabit cognitio. Ratio potest esse, quia quando ex delicto perpetrato resultat offensa in plures, tunc tot sunt delicta, quot sunt personæ offensæ: & quisque poterit agere insolidum. ita dicit Aret. in cons. 58. num. 2. Michael Grass.

Confinia duarum ciuitatum si tangat maleficium, quis sit iudex, scribit Alb. in l. iurisperitos. §. 1. ff. de excus. tut. Ab. c. fi. col. 2. de for. comp. Soc. in c. postulasti. n. 7. e. ti. Bart. & Alb. in l. fi. ff. de iur. om. iud. Quid de domo sita inter duas parochias? dic vt per Ruin. cons. 59. n. 10. lib. 2. Et quando est incertitudo confinium, quis sit iudex, vide Ant. Butr. & Host. in c. sanè. de for. com. Et quando est maleficium perpetratum in confinib. duarum ciuitatum quis cognoscere debeat: not. Cepol. tit. de seruit. viæ. col. 9. q. 18. Quid de gabella posita in confinio duarum ciuitatum, qualiter exigi debeat, vide Bald. in l. pen. C. de cond. insert. Quib. adde, Ang. in l. sanè. in fi. ff. de iniur. vbi q̃ si inter duas ciuitates æquè distantes committatur delictum in mari, tunc dicitur commissum in confinio quod est commune vtrique ciuitati: & sic pertinet cognitio vtrique: & per prę̃ntionem personalem dicetur prę̃uenta cognitio. Butr. d. c. sanè. ver. quæro quid. de fo. com. vbi dicit q̃ qñ est tale dubiũ, iudex potest cognoscere an sua sit iurisdictio. Et quis habeat

inten

Universidad de Deusto
Biblioteca

intentionẽ fundatum in his quæ sunt in confinibus, vide Dec.conf.271.Bart.& Albe.in l.de iure.ff.ad municip. Pur.

Confines seu qualitates duæ tantum verificaræ identitatẽ probant,secundum communem per Bursat.conf.80.num.3. lib.1.ex communi doct.Bart.in l.demonstratio.q.7.ff. de condit.& demonstr.

confinia duo probant identitatem,teste Ale.conf.133.colum.3.nu.5.lib.1. & satis est q̃ per duas demonstrationes habeant limitem,l.forma in prin.de cens.Bar.in l. demonstratio falsa q.7.de cond.& demon.gl.d.l.forma ver.vicinos Bar.in l. cum pater §.fi.de leg.2.vbi q̃ven.dicio fundi valet:quando est certus,licet fines omittantur notario,quod nota,quia euenit casus,in quo maritus recognouit mille aboxore pro dote,itẽ iugera.29. & tanta quanta sunt,sita infinibus taurini,sub earũ cohereñ quæ ibi per expressis habeantur, vxore pereñ iugera p̃dicta: hæres dixit non teneri quia non constat maritum hꝛe aliqua prædia in agro taur. in qua q.post plura,dictum fuit,eã decidi posse ex dictis Suarez lib.com.opi.ver.legatum. Mayner.in l.semper in obscuris n.9.de reg.iu.vill.l.inter com.opi. lib.ver legatum vbisp legata domo,si nullam testator habeat: legatũ est eluforiũ,in principali aũt materia probationis cõfinium: vide Alex.conf.89.n.6.conf.159.col.2.lib.5.Paris.conil.104.lib.1.quid de identitate,& quomodo ea probetur,vide sing.pract.quam docet Castr.in l.1.C.si vnus ex plus app.

confirmatio Donat.in coniug.quæ fit per mortem donantis,retrotrahitur ad tempus donationis factæ quo ad fructus perceptos,sed non respectu dominij.comm.dicit.Clar. §. donatio.q.9.ver.sed quæro. Pius Fich.

confirmatio etsi facta ex certa scientia,non censentur confirmatum inualidum cum præiudicio tertij. Ioan. de Ripa de legib.lib.1.respon.2.nu.6,communem dicit. B.Vill.l.

confirmatio.Vide quæ scribit Bart.vbi doct.in apost.in l.1. ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.Quid de cõfirmatione quam facit princeps iurando? dic q̃ tale iuramentum porrigitur ad licita,& ad ea extenditur.Abb.in c.prout nobis.col.2.de dol. & contu.Et confirmatio principis ex certa scientia,& plenitudine potestatis, non solum corroborat actum confirmatum, sed vlterius se extendit.Ruin.conf.109.n.6.lib.4.Et clausula non obstante,an porrigatur ad ea quæ sunt valida.& plura de ipsa clausula,vide per Fel. in causam quæ.col.12. de rescript. Et de confirmatione cum aliqua reseruatione vide Ang.in l. omnes.C.de præscript.30.vel 40.ann.Bald.in l.fi.C. de temp. appel. Pur.

confiscari debent omnia bona rei committentis delictum lesæ maiestatis,ac capite puniti.l.quisquis.C.ad legẽ Iul.maiestatis.& hoc iure communiter hodie vtimur,& sic in crimine isto lesæ maiestatis contra principem,vsq; tempus Ioan bona confiscantur, publicanturque ac etiam in crimine hæresis, & ita seruat consuetudo, & communiter totus mundus, secundum Alber.in tract.statutorum.q.18.n.6.3.par.& Cæpollam conf.17.n.34.& hoc quoque firmat Bald.in c.1.de pace tenẽda in vrb.seu. vbi scribit istam esse communem opinionem, & in l.si quis nummus,C.de fals.monet.Saly.in l.1.eod.tit.& Cæpol.in d.conf.17.n.35.& Hiero.Gigas,in tract. de crimine lesæ maiesta.in rub.de pœnis committen.crimen.lesæ maiestatis lib.2.q.1.n.1.cum aliis seq.vbi ponit nõnullas alias pœnas,quæ apud veteres diuersimodè imponebantur reis inquisitis & conuictis de hoc crimine lesæ maiestatis& a duerte q̃ dam bona rebellis prædicti, quàm hæretici non confiscantur ipso iure, & per consequens feudo, & aliis eorum bonis non priuantur ipso iure,sed debet necessariò interponi seu expectari sententia.& ea lata bona sunt ipso iure confiscata,d.l.quisquis & tenuit Dy.Bart.& Alberi.in l.1.§.an bona.ff.de iure fisci,Bald.in tract.feudorum,n.45.Cagnol. in l. ea sola deportationis sententia.n.5.ff.de reg.iur. & ita voluit cõsulendo Cardina.conf.128.& Boer.decis.264.nu.11.& ista est communis opi.vt constat ex congestis per Gigan.in d.trac.q.25.in regno verò isto committens crimen lesæ maiestatis ipso iure amittit dominium,possessionemq̃ feudi, ac aliorum bonorum nulla interueniente apprehensione vigore constitutionis ipsius regni incipien.contingit,& cap.tuchoantis iustitiario terræ Hidruntij,& ea.bona proditorum,teste Afflict.in c.1.§.sed nec alia,n.107 in tit.quæ fuerit in prima causa beneficii amit. quamuis additionator. in d ca.iustitiario,in vers.applicentur, & ipsemet Affli.in d.constitutione contingit,intelligant iura præmissa regni procedere,q̃ executio fieri nequeat super bonis ipso iure ad fiscum deuoluris per rebellionẽ commissam ex abrupto,sed debet expectari declaratio, & sententia condemnatoria, & istum fore verum sensum & intellectum dictorum iurium omnibus rectè tuẽtibus exploratum erit, imò in cõsulendo iudicandoq̃ casu euenienteſemper per dicta regni iura per rationes euidentissimas hic non positas cõclu derem fore necessariam sententiam ante confiscationem faciendam bonorum rebellis,& nota similiter ad præmissorum declarationem,q̃ hodie bona damnatorum non confiscãtur, nisi in crimine lætæ maiestatis,per tex.celebrẽ. & expressum, in authentica bona damnatorum,C. de bonis damnatorum, sed ascendentibus,vel descendentib. & à latere prouenientibus deferuntur,seu reseruantur,nihilominus per authen.bona,non corrigitur auth. incestas nuptias C.de incestis nup.dif ponens confiscationem bonorum fieri debere ipso iure aduersus contrahentem matrimonium scienter in gradu prohibito,secundum gl.Bart.& Ang.in authentica nouo iure,C.de pœ.qui male iudi.Cy.Pet.de Bellapert.& Alberi. in dicta authentica bona damnatorum & in d.tract.statutorum,3.part. q.18.in prin.Iacob.de Beluisu.in §.1.in authentica, de incest. nuptiis, Areti.in tract.malefic.in ver.bona publicamus, And. de Isern.& Bald.in c.vno.quæ sint regalia,& Mart. Lauden.in tractat.de fisco.§.5.& Boerius,post alios congestos,per eum, in d.decis.274.numer.15.cum aliis sequentibus,vbi recitat istam esse communem opinionem, & confiscario bonorum fit ipso iure, etiam in 250.casibus positis, ac relatis per Ludouicum Cressolem,in tract.in quibus casib.iure ciuili omnium bonorum,vel partis publicatio sit in dicta,recensuit 5.citatos casus.Cæterùm communis in principio præmissa interpretatur vtiliter nõ habere locum in feudo rebellis confiscato,q̃ ob crimen læsæ maiestatis patratum cõfiscari non potest,nec debet fisco applicari in præiudicium domini directi.secũdum Bart.in l.si finita.§.si de vectigalib.ff.de dam.inf.in 2.q. & in §. 1.in auth.de non alie.aut permutan.rebus ecclesiæ,Bal.in l.1. C.de bonis libert.Fabrum,in d.auth.bona.q.pen. Cæpol.cõsi.80.Baldus & Alua.in c.1.§.illud de prohibita feudo.aliena. per Federicũ & Iacobum de Sancto Georgio.in q̃ feud.q.28. Io.And.in c.quibusdam.de pœnis.in 6. Alberi. in authẽtica si verò.C.de hæret. Alex.conf.88.vol.4.Marti.Lauden.in d.tracta.de fisco.q.263.& in tract. de criminalib.læsæ maiestatis q. 15.& ita est communis opi.secundum Imol.Roma.& Alex. in d.§.si de vectigalibus,& Boer.in d.decis.264.nu.7.& seq.In contrariam verò partem inclinauerunt multi Doct.relati per Boerium in d. decis. quorum opiniones concordare nititur Hieronymus Gigas,in d.rub.sui tract. de crimina. læsæ maiestatis.q.5.nu.1.cum aliis seq. F.Viuius.

confiscari potest legitima filij, stante statuto super hoc, quod statutum valet. & paret cogitur omnino d. legitimam soluere, vt est magis communis opinio. quæ ita semper in practica obseruatur. decisione Perusi.11. numer.26. aduentitia autem bona filij non confiscantur, vt est communis opinio,de qua Clarus.quæst.78.versicul.sed in aduentitiis.Etiam in terminis statutis Ferr.sub rubric.Pœna filij familiàs homicidium,vel furtum committentis.lib.3.inibi & ad bonorum suorum confiscationem, quæ verba non verificantur in aduentitiis, vt pulcherrimè per Plorum in consil. 130. inter consilia criminalia. Tomo primo. numer. 55. & pluribus sequentibus. & est communis opinio, vt ibi per eum. numer. 59.vide Arium Pinellum in suo de bonis maternis. in rubric. in prima parte.numer.3. & numer.26. fol.50. Nam dicuntur bona, quæ beant & pro sunt, & sunt in patrimonio. l. bonorum appellatione. ff. de verborum significatio. vide ad propositum. Albericum in qq. ad statuta.parte tertia. quæstione decimaseprima. numero octauo. Nam à verborum propria significatione non est recedendum in statuto. idem Albericus in qq.ad statu.libr.1.quæstione centesima quadragesima. & not.quòd duplex est confiscatio.ordinaria,& extraordinaria.de quibus Alberic.in dictis quæstionibus ad statuta. quæstione decimaoctaua. nu.8. libro 3. vide omnino.vide etiam omnino Riminald.in consilio centesimo trigesimotexto.numero decimotertio, & numero decimooctauo. & consilio 243.per totum. & ibi.numero sexagesimoprimo. dicit quòd confiscatio non operatur, nisi vt nunc inspecto statuto temporis ipsius confiscationis. & bona filij non possunt alienari viuente patre, ergo nec confiscari. Et illud consilium Riminaldi fuit factum in fauorem olim comitis Pauli Comestabilis, vel Contestabilis, seu vulgo Costabilis Ferrariensis nobilissimi.& ibi Riminald.nu.37.& seq. allegat Bart.hoc expressè dicentem. in patre vsufructuario, & ibi vide etiam per Apostillantes litera F.& quę in bonis tempore delicti non sunt, non veniunt in confiscatione.Menoch.conf.101.nu.13. nec veniunt in confiscatione bona futura. idem Menoch. fusius. ibi.n.24.vt est communis opi. de qua etiam Neuiza conf.73. num.10.& in dubio contra fiscum est pronunciandum,vt ibi per Neuiz

Universidad de Deusto

per Neuiza.n.15.& in sylua nuptiali.lib.6.quomodo in dubio sit pronũciandum,& inde D.Iac.Riminal.inter cons.diuersorum,cons.100.lib.1.in criminalib.& vide Gomez.in Epit.delictorum,c.vlt.col.3.n.2.ver.ex quo notabiliter infertur.vide omnino Bart.in l.si finita.§.si de vectigalibus.q.6.nu.12.ff.de damno infecto,vbi & Alex.& cæteri maximè per Cast.in d.§. si vero de vectigalib.nu.7.rõem assignauit in l.seruum filij.in prin. n.6.& seq.ff.de leg.1.vide omnino.Non obstat quædam oppositio,ex verbis statuti.Quia statuta tantum disponunt,quãtum loquuntur,& statuta tantum disponunt quantum determinant,& prout iacent.Riminaldus nouissimus.cons.16.nu.35.& loquitur statutum de bonis, quæ effectualiter sunt sua ipsius filiisfamiliàs,vt per Riminal.seniorem.vbi s.Item bona condemnati ad mortem non videntur confiscata tacitè, nisi statutum disponat,q confiscẽtur, plura Firmanus in reperto. ver.bona cõfiscata.ver.23.& bona homicidæ intra quinque annos sunt confiscanda.Ang.in l.in cognitione.ff.ad syllanianum, Item statutum recipit ad interpretationem passiuam à iure communi.l.2.C.de noxa.c.cum dilectus.de consuetu.vn de intelligi debet de bonis filij,quæ confiscari possunt,& non de aduentitiis,quæ confiscari nequeunt de iure cõi. Item facit,quia ad fiscum non transeunt,quæ de iure speciali competunt filio,& sic ex priuilegio sed bona aduentitia competunt filio ex priuilegio,vt per Doct.allegat.ergo non possunt cõfiscari.quia licet bona damnatorum perueniant ad fiscum.l.fin. C.de bonis damnatorum,hoc tamen est verum, quando bona sunt sua,secundum communis iuris obseruantiam,sed bona nõ applicantur fisco,quę sunt damnati ex priuilegio,vt est castrense peculium,& non aduentitium,quod est concessum contrra iuris communis obseruantiam,ideò non cõfiscatur. ita Ruinus consil.23.num.17.in 5.volum.quod consilium etiam ipse Rui. fecit pro suprascripto comite paulo Costabili. Bonacoss.

Confiscari non possunt nec debent bona à testatore prohibita alienari,præsertim in fiscum, vt est communis opi. Thobias Nonius cons.97.n.1.cum seq.Secus in tacita prohibitione à lege tacitè prohibita Riminaldus nouissimus in cõs.20. nu.21.communem dicit. Bonacoss.

confiscari nequeunt bona alicuius,q habet quatuor filios, sed ex principis indulgentia debent remanere apud filios, vt est tex.expressius in l.cum ratio.§.si plures.& ibi gl.ff.de bonis damnato.& ita hodie intelligenda sunt statuta.& cõstitutiones,quæ inducunt bona confiscari.& consuetudo dictans hodie delinquentium bona publicãda esse,recipiunt hanc interpretationem,vt per Thobiam Nonium in con.97.n.8.& seq. Bonacoss.

confiscari non potest emphyteusis cõcessa à priuato.ea cõditione & lege,q non transeat ad extraneum hæredem,dato, q bona sint confiscata emphyteutæ,vt est communis opi.de qua Ber.Diaz.in pract.cano.c.124. Moronus de fide, treuga. & pace.q.25.in fi. Bonacoss.

confiscari non potest nauis,si merses prohibitæ deferantur in naui inscio domino nauis,vt est communis opi. de qua D. Iosephus Ludouic.decis.Perus.31.nu.7. Bonacoss.

confiscari nequeunt bona ecclesiastica in ciuitate Ferrariæ, non obstante illustrissimi & excellentissimi Ducis Ferrariæ decreto.vt ita consuluit Rui.in cons.23.& cons.25.ad fi.in 5. vol.& cons.109.n.33.in 3.vol. vbi respondet literis ducalib. & dici q non valent,ex quo redundant in præiudicium eccle siæ.vide Bal.in cons.284.per totum.in 1.vol.& ista est cõmunis opi.de qua.Ruini.d.cons.161.in 1.vol.Soc.cons.191.nu. 18.lib.4.vide Iul.Clar.in §.emphyteusis.n.29.Riminal.in cõsil.243.n.85.&seq.in 2.vol.vbi pro Comite Paulo Costabili. Moro.de fide,treuga & pace.q.25.in fi. Similiter bona feudalia in fiscum non transferuntur secundum dispositionem,statuti ferrariensis.Et idem est de iure communi, vt per Dec.cõsil.442.n.29.vbi signanter de statuto Ferrariensi meminit. Et idem in bonis emphyteuticis dicit quæ nõ transeunt in fiscũ facta publicatione bonorum, si sit talis, quæ non transeat in extraneos,vt ibi latissimè per eum,quæ applicat ad suprascripta. Bonacoss.

confiscari non possunt bona condemnati ad mortem,non ex forma iuris cõmunis,sed ex dispositione statuti,vt est communis opi.de qua Alex.in l.si is qui.nu.8. C.qui testa.fac.possunt & ideo reus testari potest,& si non testatur bona sua perueniunt ad succedentes ab intestato.fallit,vt ibi per eum.Si tamen statutum diceret,q bannitus posset impunè offendi posset depredari,& bona efficerẽtur occupantis, aut alterius qui primò occuparet.Alex.in l.j.in fi.C.de hære.instituen.Bonac.

confiscari non debent, nec possunt bona fideicõmisso subiecta,& alieni prohibita,nec potest fiscus etiã in his. vino reo consequi vsum fructum, nec trebellianicam, vel legitimam. Si testator prohibuit diuisionem vsque ad 30. annos, & interim cõmissum sit delictum, vt est communis opi.de qua Gabriellius in cons.184.nu.3.& seq. Bonacoss.

Confiscatis bonis filij,non intelliguntur publicata bona aduentitia,ratione vsusfructus ad partem pertinentia,communis est opi.decis.pedemon.94.nu.1. Bonacoss.

confiscari non possunt bona mariti, de quibus fecit donationem causa mortis vxori,si propter delictum sit in bãno positus.Matsil.simy.316. Bonacoss.

confiscatis vxoris bonis,& ipsius dos proscribitur,at cõfiscatis mariti bonis secus lõgè est,vt recepta axiomata effantur Aegid.Bossius in pract.tit.de bonorum publ.n.71.&n.75.ac Iul.Clar.pract.q.78. vers.quæro si bona. E.Suarez.

confiscatis bonis vasalli,non intelligitur confiscatum feudum.Est magis communis opi.secun.Curt.iun.in cons.4.sup vol.1.post Alex.in l.si finita.§.si de vectigal.ff.de dam.infect.

Fallit vbi tale feudũ esset etiam ad extraneos hæredes transitorium,ex forma concessionis,vel aliter secun.Cur.ibidem. M.Chærian.

confiscatis bonis,nõ censetur confiscata emphyteusis,que nõ transit ad extraneos hæredes,Turza.cõi opi.147.cõem dicit:Nec bona fideicommisso subiecta.vt ibi. Bonacoss.

confiscatis oĩb.bonis rebellis ob crimen læsæ maiestatis ab eo cõmissum,vtiq; in ista generali cõfiscatione bonorũ non venit iuspatronatus, & sic in iurepatronatus isto nõ succedit fiscus,sed trãsit in hæredes cõdemnati,qui præsentare pñt bñficium patronale in casu præsenti,sicut præsentare poterat cõdẽnatus ante cõdemnationẽ,fm gl.in c.fatis peruersum, 50. dist.& in cle.pastoralis,in ver.subiectæ,de re iud.Archid.in c. siliis.16.q.7 Præpos.in c.1.10.dist.Butr.& Doct. omnes,in d. clem.pastoralis,Card.in clem.si plures.de iure patro.& in cle. 1.de excess.præl.Fel.& And.Pomum,in c.quãto de re iud.Ancha.in c.fœlicis,in 10.nota.de pœnit.in 6.Collect.in c.si.de iurepatro.Bart.in extrauag.ad reprimen.in ver.rebellando,Ange.in tract.maleficio.in vers.& eius bona publicamus,in ver. & nota q facta,n.15.Affli.in c.vnico,§.ex ead.lege,n.9.in fi. de lege Corrad.in vsib.feu.Alberi.in tract.statuto. par.3.q.6. n.17.Nellũ,in tract.bãnitor.in 1.par.q.32. And.de Iser.euangelistã in regno Neap.in c.licet.in tit.si de feu.fuer. cõtro.inter dominum,& agn.& istorũ opinionẽ dicit æquiorẽ Curt. in tract.de iure patro.in ver.ipse vel is,q.29.&cõem esse fatetur Hier.Gigas,in tract.de crimine læsæ maiestatis,in rubr.de pœnis commit.crim.læsæ maiest.lib.2.q.4.& fm cõem istam consuluerunt Soc.iun.cons.51.requisitus à magnifico.vol.2. Mãtua.cons.5.& Hiero.Gigas,in d.q.4.quorũ q.lẽ cõsiliorũ, & præmissarũ authoritatũ Doct. vigore determinauit casum hũc illustriss.Dnium Venetiarũ,esse Gig.in loco præcitat.In 50 etiam verò partẽ inclinarũt, videlicet,q iuspatronat' trãseat in fiscũ facta ghali confiscatione bonorũ,gl.in d.c.filiis.Io.And. & Abb.in c.nobis.de iurepatr.& idẽ Abb.in d.c.quãto,cũ aliq.b.aliis Doct.tñ veritatẽ ipsam habẽdo ante oculos,& institutũ meũ solitũ sectãdo amplector primã sniam negatiuã,tanq; magis piã,magisque canonicã,ac frequẽtiori calculo à Doc. vtrusq; cẽsuræ approbatã,et eò libẽtius inhæsi cõi ipsi,quanto opi.Gl.Io.And.& sequaciũ cõcordari põt cũ dicta cõi.,put ad facilẽ cõsonãtiam opiniones istas reduxerũt Curt.in d. q. 29.Soc.in alleg.cõs.51.n.6.& Gigas,in d.q.4.n.4.& seq.F.Vi.

confiscatio bonorum non proscribit:bona futura,vel conditionalia.commune aiũt latè Iason in l.si stipulatus fuerim. §.cum stipulamur.num.6.ff.de verb.oblig.Anton.Gomez.de delict.cap.vltim.num.1.& 2.insignis Pinelus in rubricæ princip.num.3.C.de bon.matern.vbi iidem frequenter receptum aiunt, secùs omninò futurũ in bonis ex conditionali contractu prouenturis, quin ea solum defert in fiscum hæc bonorum confiscatio,quæ in heredes extraneos alioquin transitura erant.commune aiunt Alc. cons.522.num.6. Iul.Clar.qui hac de materia latissimè differit in pract.§.vlt.q.78. ver.nunc videamus.cum sequentibus. & vide 5.versic. bonorum confiscatio. E.Suarez.

confiscatio bonorum contra filium famil.decreta.nec bona profectitia, nec aduentitia, nec castrentia inuait, vt communia attestatur Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.78. versic.præterea quæro.cum seq. E.Suarez.

Confiscatio bonorum, & bona in alia ditione posita diuexat:vt frequenter interpretibus placitum effatur,ac rectè explicat Iul. Clar. in præd. quæstio. 78. vertical. sed hic quæro. post Brun.consil.feud.31.numer.15. Roland.à Valle consil. 78.numer.14.libr.2. E.Suarez.

Confis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cõfiscatio an trahatur ad bona quæsita,vel delata post sententiam vel confiscationem vide Dec. cons.235.& 438.Bart. in l.si qua.ff.de his qui sunt sui &c.& in l.4.C.de iur.fisc.lib.x. in l. 1.ff.de bon.damnat.text. in l.si mandauero. §. is cuius. ff. mand.Et an publicatis bonis veniant legata conditionalia,vide Bart.in l.quod traditum.ff.de condit. & demonst. Et dic q̃ non veniunt hæreditates delatæ & non aditæ.Dec.cons.446. num.66.Grammat.cons.7. vbi videtur concludere quòd veniant futura. Put.

confiscatio bonorum non venit quoties condemnatur ad mortem aliquis,cuius bona ex iure communi, vel statutario non confiscantur,vt fur.communis est opin.Clar. quæst. 78. Bonacoss.

confiscatio bonorum fit multis in casibus prout in crimine læsæ maiestatis,communis est opi.Clar.q.78.ver.multa autem.item homicidij,hæresis falsæ monetæ,in crimine apostasiæ,si non habet filios,vel cognatos.Clar.ibi.in ver. apostata. & ibi quid sit apostata, item in crimine primipilatus. Abb. in c.ex literis.n.2.de pign.& quilibet iudex potest imponere pœnam confiscationis pro delicto à lege tacitè,vel expressè appositam.Sed si præter legem soli magistratus, alias non,communis est opi.Clar.ibi.ver.quæro nunquid. Bonacoss.

confiscatio bonorum non proscribit bona futura,vel conditionalia.Soarez in ver.cõfiscatio.n.263.vbi latius.Secus est in bonis ex cõditionali contractu prouenturis,quia solum fisco deferuntur illa bona,quæ in hæredes extraneos erant trãsitoria , vt est communis opinio. ibi. numero 264. & 265. Bonacoss.

confiscatio bonorum filiifamiliàs,non cõprehendit aduenritia,profectitia, nec castrensia,vt est communis opin.Soarez ver.confiscatio.nu.266. Bonacoss.

cõfiscatio omnium bonorum rei, etiam bona in alia ditione comprehendit,vt est communis opi.Soarez in ver.confiscatio.nu.267. Bonacoss.

cõfiscatio facienda de bonis delinquentis, nõ veniunt nec comprehẽduntur in publicatione peculia aduẽtitia filiorum familiarum,vt est communis opi.de qua Parisi.cons.157.n.1. in 4.vol. Bonacoss.

confiscatio non trahitur ad bona subiecta fideicommissio, & sic prohibita alienari,secundum veriorem sntiam per Rol. cons.1.nu.44.lib.3.post Alex.cons.23.lib. 1.doc.in l. filiusfamil.§.diui.de leg. 1.Boss.tit.de pub.bon.n.38.nec ad futura,teste Boer.cons.1.nu.4.& seq.vbi declarat.

confiscatio publicatis bonis vassalli non venit feudum, secundum communem per Rol.cons.29.n.8.n.14.n.16.lib.3.q̃ limita,vt per eum ibi n.17.non procedere in bonis feudalib. transitoriis ad næredem extraneum, ex quo de talibus bonis judicatur,vt de alia re hæreditaria.Quid de emphyteusi priuata:an veniat in confiscatione bonorum?& dic, q̃ non, vt per Rol.d.cons.n.18.& n.19.vbi q̃ iura quæ non transeunt in extraneum hæredem:non transeunt in fiscum,de quo vide quæ latius not.Bar.& alij in l.si finita.§.de vectigalibus.ff. de dam. infect. si grauatus per fideicommissum delinquat: bona eius non confiscantur fauore fideicommissarij, secundum Alex. cons. 23.lib. 1.Alc.cons.67.tomo.3.l.fi.C.de immun.nem.cõced.lib.10.Hypol.cons.84.180.Rom.cons.195.

confiscatio.immobilia existẽtia in dominio,vel iurisdictione separata ab illis,vbi fit confiscatio bonorum,non confiscãtur,nec domino loci vbi fit publicatio,nec domino proprio, nisi in quibusdam casibus. secundum communem per Bursa. cons.122.n.4.lib.1.post Bar.& communiter doc.in l.cunctos populos.col.fi.c.de summa trin.

morien patre banniti,cuius bona sunt confiscata, non succedit fiscus, sed sequens in gradu, secundum Gull.de Cun. & Bar.per illum tex.in l.si qua pœna. ff. de his qui sunt sui vel alien.iur.Castr.cons.212.lib.2.Adde quæ scribit Boer. cons. 1. vbi plura de doc.Bar.in d.l.si qua pœna.

Iurisdictiones quãdo sunt separate,& distinctæ burse fiscales: si fit bonorum publicatio. de iure communi quilibet locus habebit bona sita in suo territorio , secundum cõem per Rol.cons.75.nu.8.lib.3.post Guid.pap.q.76.Aym.cons.128. col.pen.ver.2.respondeo.Nat.cons.580.nu.16.

congregare & conuocare licèt affines & amicos pro eius defensione,vt est communis opi.de qua Cur.iun.in cons.235. nu.4.& seq.in 3.vol. Bonacoss.

cõgrui retractus ius odiosum proindeque restringendum esse,multos & numero,&ætate,& auctoritate superiores asserere dicit Andr.Tiraq.in præfa.lib.1.Retract.nu.58. I.Fich.

coniecturæ debent esse sufficientes,& quæ ex ipso testamẽto colligi possint, si velimus dicere testatorem ita verisimiliter voluisse.comm.dicit I.Clar.§.testamentum.q.78.in princ. P.Fich.

coniuges,Maritus & vxor,testari possunt in eadem scriptura:& membrana.Communiter tenent omnes Doct.in l.licet. C.de pact.Et communem dicit etiam Nicola.Bello. cons. 85. n.9.vltimò tamen superstes semper potest alterare suum testamentum. nihilominus enim duo esse testamenta censentur. arg.l.eo quod.ff.si cert. peta. Et quilibet intelligitur loqui de suis bonis & iure suo discretiuè.l.qui tabernas.ff.de contrah. empt.l.serui electione.§. cum fundus. de legat. 1. cum nemo possit alteri testari.l.captatorias,ff. de hæred.instit.Et pro hac opinione consuluit in terminis Old.cons. 174. I.Fich.

coniuges sibi mutuò succedunt in quartam hæreditati partem;si superstites liberi numerum ternarium non egrediãtur: aliàs in virilem portionem vel intestato,vel defuncti sponte, vel eius in gratiis admittentur.commune inquiunt Corn. cõsi.4.libr.4.Soc.cons.121.li.4.intellige tamen hoc procedere, si aut nulla dos dicta eorum matrimonio sit, aut tam exigua, vt inde sese vxor alere non posset. commune ponit Viuius libr. 1.opinio vltim.cum Barba.cons.74.lib.4. F.Suarez.

coniuncta persona ante litem contestatam non potest pro curatorem constituere,secundum Rom.cons.241.col.vlt.qñ autem & quib.casib.admittatur persona coniuncta,vide Bar. in l.patri pro filio.ff.de minorib. Put.

cõiunctus seu frater pro coniuncto seu fratre admittitur ad agendum vel defendendum:secus ad exigendum, secundum communem per Burfat.cons.21.n.1.& 2.lib.1.vbi n.5. q̃ nec ad constituendum procuratorem ante litem cõtestatam pro illa vel alia minore.& doct.dicentes coniunctum pro alio admitti, limitant, nisi alius si minor & procuratores, curatores vel tutores habeat,teste Ias.in l.exigendi.n.2.& 9.C.de procurat.& sic minor habens curatorẽ, & alias personas legitimas, nõ potest defendi per fratrem nomine illius, vti coniunctam personam comparente.Bursat.d.cons.nu.5.

PRO.cõiuncti propter vnitatem sermonis, quasi in vnum corpus repacti intelliguntur.l.vnic.§.his ita definitis.C.de caduc.toll. Bellon.

coniunctorũ appellatione veniunt transuersales ad quartum vsque gradum: idque ad agendum, vt tradunt Guid.de Suza.Cyn.Sali.& Bald. in l.exigendi.C.de procur.Bald.& Angel.in l.non solùm.§. sed & hæ. ff. de procur. Idque ab omnibus approbari dicit Alexand.in cons. 146.videretur. volu.2. F.Turzan.

coniunctus non admittitur pro cõiuncta persona sine mãdato,contra personam æquè coniunctam secundum Pe.in l. exigendi.C.de procu.vt refert & sequitur Bal.in l.sed& hæ.ff, eo.Contrarium dicit ipse Bal.in c.postremò,in fi.extr.de ap.si vera est lectu. Balb.decis.92.

coniunctus pro coniuncto procuratorio nomine interueniens & non coniunctorio,si non habeat mandatum,non admittitur,licet caueat de rato,secundum Sali. & communiter doct.in l. 1.colum. 1. C. de procurat. & ibi dominus Sandilia. Balb.decis,415.

coniuncti sanguine, differentia agnatorum, & cognatorũ, susque deque habita, ad decimam vsque gradum inter se succedent,communè inquit latè Didac.à Couarru.in epitom.de successione ab intestato.Coniunctorum tamen appellatione quoad agendi effectum, ad quartum duntaxat gradum transuersales admittentur:vt omnib. probari dixit Alex.cons. 146. videretur lib.2. F.Suarez.

coniunctus et si admittatur pro coniuncto in prophanis: non tamen procuratorem ante litem contestatam constituere p̃t,teste Ias.in l.quod quis.7.fall.C.de proc.Rot.decis.677. 731.in antiq.420.in no.nec etiam locum sibi vẽdicat,vt coniunctus pro coniuncto in iudicio compareat: in his quæ speciale mandatum requirunt,prohibente lege, vt l.patri pro filio.l.illud.§. 1.ff.de minor.Soc.cons.120.2.dub. lib.1. Ias.in l. exigendi.4.fall.nu.9.C.de proc. vbi ponit 17.limit. in quibus coniunctus pro coniuncto absque mandato non admittitur, pro quibus vide etiam Guid.Pap.q.526.Rip.in c.cum M.Ferrariensis.nu.60.de constit. doc.in c.nonnulli. §.sunt & alij.de reser.Cassia.decis.40.n.5. super reg.cancell.qui l.mitat in beneficial. quod autem dicitur de coniuncta persona , vt possit agere sine mandato cum cautione rati. dic , idem esse in litis consorte,l.2.C.de consor.eiusdem litis.Fel.& Rip.in d.c.cum M.Ferr.de constit. ille nu.8.hic,53. vbi quinque modis limitant,pro quibus vide Bellon.cons.26.nu.5.

PRO. connexorum idem est iudicium.ideo quod de vno dicitur,de altero intelligitur.l.cum actum.ff.de neg.gest.l.plerunque.ff.de ædil.ed.& in c.translato. extr.de constit. Bellon.

Consang

Consanguineum se defuncti probans admittitur ab intesta to, licet non probet se proximiorem, secundum magis cõmu nem per Burs.t.cons.98.n.1.lib.1.post Cephal.cons.133.numer.53.Neuiz.cons.10.numer.8.Aym.cons.249.in princ.

consanguinei verbum legaliter debet intelligi & propriè, nisi constet de communi vsu loquendi, qui tamen vsus qualis sit debet plenè probari. Curt.iun.cons.176.n.6.communẽ dicit. B.Villal.

consanguinei, nulla habita distinctione de agnatis, vel consanguineis, succedunt cõsanguineo ab intestato vsque ad decimum gradum, Coua.in epito.de succes.ab intestato.conclu.11.communem dicit.

De iure regio succedunt vsque ad duodecimum gradum. l.6.tit.12.par.5.Et no.istam cõmunem ad intel.illius l.inquãtum assignat differentiam agnatorum, & solum quo ad fratres, vel eorum filios, in aliis autem non fit differentia per istam communem. Et in quantum d.l. extendit successionem vsque ad duodecimum gradum: intellige secundum computationem legalem, & ciuilem: vt per Prepo.in arbore consan. num.49.

Nota quod quando agitur de successione patruorum vel auunculorum, filius fratris succedit in locum patris sui in stirpes, & non capita, secùs tamen in qualibet alia successione cõsanguineorum: quia succeditur in capita. Iason cons.173.n.2. vol.4.communem dicit.

concordat cum l.5.tit.13.par.6.de quo per l.8.in deci.tau.

Amplia istas communes, nõ solùm in bonis allodialibus, sed etiam in feudalibus non inuenitur aliquid dispositum, regulantur ista bona secundum ius commune. Ias. in d. consil. communem dicit. Idem Villa.

consanguineorum vel cognatorum defensionem suscipere licet, adeò vt in ea defensione insultantem liceat interficere.comm.dicit Gram.cons.68.n.4.Pet.Calefact.inter consil. crimi.diuers.cons.89.n.10.lib.2. Imo & extraneorum defensionem suscipere licet com.dicit Dec.in l.vt vim.ff.de iust.& iur.n.32.Alc.cons.475.Clar.lib.5.sent.§.Homicidium.vers.Item locum. P.Fichard.

consanguineorum, vel cognatorum defensionem suscipere licet, adeò, vt in ea defensione insultantem liceat interficere, vt est communis opi. Immo & extraneorum defensionem suscipere licet, vt est communis opin. Clar.in §.homicidium. ver.item locum. Bonacoss.

Consanguineis si permitteretur à lege vel statuto facultas interficiendi repertum in flagrãti crimine, possent ipsi secum socios & amicos sibi ascisc̃ere, & adhibere vindictæ executioni, adeò vt propterea nõ punirentur. Bal.in repe.l.1.n.66.ver. sed qd dicemus.in fi.illius quæstionis. C.vnde vi. Paul.de Ca. in l.raptores.n.6.C.de epi.& cle. Barth.Cepol. in tract. de seruit.vrb.præd.c.23.n.10.ver.est argumentum. & Tiraq.p multas aliorum Doctorum authoritates in tract. de vtroque retract.in verb.de retraict lignagier.§.26.nu.71.ver.3.intellige. Sed alij sententiam communem Doct.in contrarium esse arbitrantur, saltem quantum ad id, vt consanguinei ipsi possint adducere socios vel extraneos, & curare per illos interfici repertum in crimine. vel vt retineamus Tiraq.verba, vt ipsi manualiter id faciant per doctrinam Baldi in l.vt vim.n.7.in 6.q. ver.6.quæritur.ff.de iusti.& iure. Cùm permissio sit personalis, & statutum se restringat ad offensum, nec egrediatur personam, licet benè eos comitari, eisque adesse, nec propterea de sociatione vel fauore teneri possint. Stepha.de Frederic.in tract.de interpreta.iur.in vlt.part.n.48.ver.& hæc inferri possent ad quæstionem, per legem, non est singulis.ff.de reg.iur. toto ti. C. ne quis in cau. propria. Et hanc sententiam magis communem esse dicit Rolan.à Valle, in cons.34.nu.31.32.& 33.in 2.To.con.vbi ipse Pau.de Cast.dictũ intelligi posse tradit, q̃ illi quib.ius vindicandi competit, possint secum socios & amicos sibi adhibere ad executionem vindictæ, quam sine illis tutò peragere non possent. Quamuis & hanc Baldi posteriorem sententiam atque aliorum Doct.rutiorem opi.Ias.appellauerit: tamen in criminalibus mitiorem partem ad absoluendum.l.de interpretatione.l.sanctio legũ.ff.de pœ.sequendam esse ipse voluit in l.1.§.vsufructuarius.nu.5.secundo notabiliter.ff.de oper.noui nuncia. Kirchouius.

Cõscius de patriæ proditione, vel coniuratione, seu tractatu aliquo contra Rempub.vni principium instituto, si non reuelet atque in lucem proferat illũ, incidit in crimen læsæ Maiestatis, eiusque pœnam sustinere debet, ita Bart.affirmat.in l.1.§.occisorum.nu.3.ff.de S.C.Sillaniano.& in l.vtrum.ff.ad l. Pompeiam.de parric.Ang.in tract.malefic.§. Et hai tradito latua patria.n.10.& 11.vbi ipse dicit opinionem Bartoli quotidiè in practica obseruari & communem esse, licet multi alij de ea decisione dubitare videantur, asserẽtes talem scientiam puniri non debere, nisi sciens probationem delicti habuisset. Dec.n.9.& Cagnol.post alios in l.culpa caret.n.8.ff.de reg.iu. Dec.in c.1.n.7.ext.de offi.deleg. sed priorem nouissimè Bartho.Romul.in l.vt vim.n.152.ff.de iust.& iur. sequitur, vbi ipse ex Decio & aliis nonnullas limitationes addit. Kirchouius.

consentiens tacite non debet sibi ꝑiudicare si prolubere nõ poterat, ne actus fieret iuxta communem doctrinam docto. Bal.Salic. & aliorum maxime Ias.in l.cum proponas la 1.C. de pact. Quicquid ibi in cõtrarium dixerit gl. quæ communiter reprobatur. vt ibi per Burs.ad quẽ etiam se remittit Soc. Iun.cons.52.nu.8.vol.4. E.Muscul.

consensus Episcopi qui debet interuenire in donatione iuris patronatus: potest interuenire post donationẽ factam. Lãber.in tract.de iur.pat.in 2.par.pri.libri.q.1.ar.10.nu.5.communem dicit. B.Villal.

consensus domini feudi in alienatione feudi per vasallum facienda, in quem translatum est feudum de voluntate domini, est adhibendus, & non vasalli, qui transtulit, Hiero. Cagn. in l.socij mei nu.9.ff.de reg.iur. communem dicit. Idem.

consensus patris expressus requiritur in donatione causa mortis quam filius facere velit, communem dicit Ioan.Clar. Senten.§.donatio.q.6.ver.succes.siuè. P.Fich.

Vbicunque requiritur, q̃ Consensus præstetur ad integrandam personam alicuius, sufficit q̃ in genere præstetur, absque eo quod deueniatur ad specificationẽ indiuiduorum. Est cõmunis opi. secundum Alex.cons.179.viso statu.ver.5.probatur.vol.7. M.Chærian.

consensus patris in donatione causa mortis quàm filius facere vult, non solum requiritur propter patris præiudicium, sed etiam ad integrandam personam filij, & sic ad solennizandum actum com.d.idem in §.d.q.6.ver.Habes ergo.Contrar. dicit Alex.in l.prima cap.de bon.quæ lib. P.Fich.

consensus paternus in causa principali præstitus filiosami liàs extenditur ad causam appellationis, secundùm Bal. in l.q inuitus.C.de procurat.qui allegat idem tenere Cyn.ibidem. Balb.decis.484.

consentire dicitur tacitè, qui contradicens non appellat, secundùm Inn.in ca.quod ad.extrà de re iud.Fel.in c.pastoralis. vlt.col.extrà de exceptionib. Balb.decis.503.

consensus in alienatione rei feudalis, secundùm magis cõmunem opinionem Doct. vt ex interuallo interueniat sufficit. Ita And.de Iser.in c.1.& ibi Aluent.n.15.ver.quæro an cõsensus, & licentia Domini sufficiat, siue præcedat alienatio, siue subsequatur. tit.de prohib.feu.alie.per Frider.& Franciscũ. Curt.in tract.Feuda.in 4.part.ex quib.causis feud.amitta.in 2. regul.prin.ver.2.cadit necessaria dubitatio.n.138. Quia cùm solùm agatur de præiudicio ipsius Domini, sufficit cõsensum ex post facto interuenire.l.in ꝑcedendo.in fi.ff.de aqu.plu.ar. Item quia talis consensus tendit ad tollendum impedimentum, propter quod erat prohibita alienatio, vnde debet cessare effectus impedimenti superueniente consensu.l.vbi lex.ff. de vsucap. Philip.Dec.in cons.144.n.1.Ludo.Gozadin.in cõsi.26.ver. primò, quia de consensu Domini valent alienationes.n.9.& in cons.63.n.3.Matth.de Afflict.in Decis. sacri cõsi. Neap.decis.289.n.2.& Anto. Capicius. in decis. sacri cons. Neap.decis.115. Iacob.Heintichmannus in cons.1.ver.secũdò quia dato.n.2.in 1. Tom. Hanc magis communem Doct. opinionem esse refert Rol.à Valle, in con.97.n.33.in 1.Tom. cons. Kirchouius.

consensum & ratihabitionem ratione coniunctionis, concurrente scientia & patientia, lex præsumit interuenisse, & cõmuniter teneri refert Benedictus Capra, regu. 55.nu.20.vide j.Ratihabitatio Taciturnitas, & reg. 56.nu.31.& 33. Cap.

PRO. considerandum est in omni actu id, quod principaliter agit, non quod incidenter.l.si quis nec causam.& l.rogasti. ff. si cert.pet. Bellon.

consilium doctissimi viri excusat ab expensis partem. Cur. cons.19.nu.4.communem dicit. B.Villal.

consilium qui tenetur exigere, non tenetur sequi, Aymon cons.1.communem dicit. Idem.

consilium viri in dignitate positi vbicunque exigitur, consensus eius, vel auctoritas omninò necessaria est. commune inquit Soci.in l.2.§.voluntatem n.3.in fi.ff.sol.mat. Quamuis qui consilium ab aliquo petere tenetur: generaliter illud sequi, non cogi dicatur, vt frequenter placitum ponit latè Did. à Couarr.de sponsa.2.par.ca.cap.3.§.8.n.3.& Eman.à Costa in l.cum tale.§.si arbitratu.in limit.11.à nu.1.ff.de condit.& demonst. Crauet.cons.1. E.Suarez.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Consilium necessariò sequendũ est in legis & hominis dispositione vbi pro forma præscribitur, secũdum communem per Burs.cons.90.n.45.lib.1.vbi n.46. q̃ consilium iurisperitorum ab inquisitore & ordinario sequendum non est, secũdum communem ibi & n.51.vbi q̃ consilium requirendum ab eo qui potestatem habet iudicandi non est necessariò sequendum, iuxta communem ibi alleg.

consilium dans alicui vt delinquat, eadem pœna puniendus qua principalis delinquens, intellige tamen, si ille delinquens aliàs illud non facturus fuisset, nisi aliquis ei consuluisset. communem dicit Imol.in c.1.de offic.deleg.n.9.Dec.in l. consilii.nu.4.de reg.iur.Berous in c.1.de offi.deleg.Duennas reg.149.Plaza lib.1.delict.Boer.decis.262.Boss.in tit.de mandat.ad Homicid.Taeg.in pract.crim.c.11.n.7. & hoc non solum in consultore obtinet, sed etiam in exhortatore.communem dicit Alber.in l.ob hæc verba, in fi. de is qui not. infam. Clar.in d.§.fi.q.88.per tot. P.Fichard.

consilium dans alicui, vt delinquat, eadẽ pœna puniendus est, qua principalis delinquẽs, quod intellige si ille delinquẽs aliàs illud non fuisset facturus, nisi quis ei consuluisset, vt est communis opi. Et hoc non solum in consultore obtinet, sed etiam in exhortatore, vt est communis opi.Clar.q.88.per totum sed consulens aliàs facturo non tenetur.Imo.in ca.1.de offi.deleg.Fel.in c.sicut dignum.n.7.de homici.Panor.in c.nuper.de sen.excom.communem dicunt, licèt Panor.ibi teneat contrarium. Cagnol.autem in l. consilij non fraudulenti.nu.9.ff.de reg.iur. dicit. q̃ consulens nõ facturo tenetur in totũ, consulens autem facturo mitius punitur.& dicit hanc esse cõmunem.vide Dec.in c.quia quæsitum.n.9.ff.de offi.deleg.amplia & limita.vt ibi per eum. Bonacoss.

consulens in delictis alioquin non facturo, pares delinquẽti ipsi pœnas indistinctè dat.commune dicit Dec.in l. consilij non fraudulenti.n.4.ff.de reg.iur.vbi Cagn.n.3.frequenter receptum scribit, vt is, qui aliàs non facturo consulit, æquè atq; ipse delinquens puniatur, qui verò & alioquin facturo cõsulit, mitius plectatur, q̃ etiam verius & magis receptum ostendit latè Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.88.& si consulentem alias facturo, non teneri de delicto postea admissa profiteantur frequenter placitum doctoribus Panorm.in c.nuper.de sen.exc. Imo.in c.1.de offi.deleg.Fel.in c.sicut dignum.nu.7. de homicid. E.Suarez.

cõsulens & mandans mitius punitur, quando mandatarius omnino delictum erat facturus, vt est communis opi.de qua. Soc.in cons.38.n.12.in 2.vol. & maximè si sit doctor consulens. Bonacoss.

consulens delicto non tenetur vti mandans eadem pœna. Sed vti consulens, vt est communis opi.de qua illustris Bertazolus inter cons.crim.cons.70.n.33.ver.stat igitur firma concluſio. Bonacoss.

consulens pro iudice electus, debet concluſiuè loqui absque iurium & rationum allegatione vt volunt Io.Andr.Ant. de Butr.Cardi.Imo.& alij magis communiter in c.sicut.de reiud.extra & secundum Imo. ibi ita communiter obseruatur, Et ita voluit.Ang.Aret.in quodam suo cons.incip.ego Angelus de Castigl.Aretino, &c.impresso inter cons.Pet.de Anch. nu.212.Quos sic allegando sequitur Soc.Iun.consi.19.nu.1. vol.4. E.Muscul.

consulens aliàs facturo, non tenetur de delicto posteà cõmisso.Imo.in c.1.de offi.deleg.Fel.in ca. sicut dignum de homic.n.7.Pan.in c.nuper.de sent.excom. communem dicunt, licet Pan.ibi teneat contrarium.Hiero.Cagno.in l.consilij nõ fraudulenti.n.9.ff.de reg.iu.dicit q̃ consulens non facturo, tenetur in totum: consulens autem facturo, mitiùs punitur: & hanc distinctionem tenet etiam Dec.in d.c.1.n.9.& communem dicunt.

Nota istam communem ad intel.l.2.tit.2.part.7.loquentis de consulente ad crimen læsæ maiestatis, & l.1.& 9.tit.7.part. 7.de consilio falsi, vel falsæ monetæ & l.4.& 18.titul.14.part. 17. de consulente filium aut seruum circa furtum domesticum. Villal.

consors eiusdem litis pro consorte agere potest.Fel.in c.cũ M.Ferrar.col.3.de constitut.Et hoc potest pro scientib.vel ignorantib.secus eis inuitis.l.si petitor vbi gl.& doct.ff.de iudi. Et ad l.1.C.de consort.eiusd.lit.adde l.1.& 2.C.si vnus ex plurib.appel.& facit l.ex parte.ff.famil.erciſc.Bor.cons.45. Pur.

cõstitutio noua si cõcordat cũ iure antiquo trahitur ad præterita, nisi habeat annexam inductionem noui iuris, nam tũc quo ad illud non trahitur ad præterita.l.ius ciuile, ff.de legib. quod etiam voluit Barto.in d.l.omnes populi, & Imola capitulo quoniam, de constit.& ita communiter teneri dicit Benedictus Capra.reg.6.nu.43.

constitutio noua inducens indulgentiam ac remissionem pœnæ, puta si dicat quod quicunque bannitus fuerit soluendo, tantum à banno liberetur, trahitur quoque ad bãnitos de præterito, l.cùm lex.ff.de legib.& ibidem Bartol.& Bal.id voluerunt, quod etiam sequitur Floria.& Imo.in d.capitul.quoniam, & ita communiter teneri de conclu.sexta nu.47.refert Benedictus Capra.

constitutio noua, si disponat quod instrumenta confessio nata mandentur executioni, nec opponi possit aliqua exceptio, nisi solutionis, tunc tale instrumentũ factum quoque ante statutum illud, mandabitur executioni, nec poterit opponi exceptio quæ competit post factum statutum. Secus si ante, vt voluit Barto.in d.l.omnes populi, ff.de iustit, quem ibidem communiter sequuntur DD. vt testatur Bened.Capr.d.reg.6. num.52.

constitutio noua, si disponeret super actu successiuo habẽre plures partes, puta si disponeret super ordinatoriis iudiciis, vel rationibus edendis, super administrationibus, quia tunc emanans post actum inchoatum sed non perfectum concernet actum de præterito quò ad partes futuras, licet non quò ad præteritas, vt voluit gl.in capitulo licet, Canon. de elect.libro 6.& in cle.1.de testam.& Bart.in d.l.omnes populi, per l. 2.ad fi.C.de iura.calum.& l.contractus. C. de fide instrum.& hæc est cõmunis opi.secundum Bened.Capram, concluſ.sexta.n.53.idque contra decretalem, d.c.quoniam, quæ indistinctè loquitur, sed ibidem D.Nicol.& Canonistæ cum communi opinione transeunt, vt refert d.reg.6.n.56. ibidem Bened. Capra, & nu. seq. communem procedere dicit, nisi partes ita sint connexæ, quod non possunt à præteritis separari, quia tunc ad ipsas non trahentur.vt voluit gl.in d.clem.1.de testa. Benedict.Capra.ibidem nu.57.

constitutio noua, si respiciat finem, puta si disponat quod vir lucretur tertiam partem dotis vxoris decedentis in matrimonio, locum habebit, etiamsi vxor ante constitutionem nupta, post talem constitutionem decedat, vt voluit Bar. in d.l. omnes populi, ff.de iust.& iur.cum quo communiter Doctores transire dicit Bened.Capr.reg.6.n.58.licet addat id non procedere sine dubitatione, secundum Imo.in d.c.quoniam, vbi idem communem dicit, si statutum puniat illum qui extraxit gladium extra ciuitatem certa pœna, quia talis constitutio ligabit etiam illum qui ante ipsam incœpit extrahere sed postea perfecit, vt voluit D.Ant.d.c.quoniam, refert ibidem nu. 59.Bened.Capra.quod tamen verum intellige nisi priùs incepisset extrahere, sed casu impeditus destitisset & postea extraxisset, vt voluit Host.& postea Io.And.in c.2.de constit.per l. Cæsar.de public.ibidem nu.60.

Constitutio noua, disponens circa executionem actus, habet locum in executione quæ fit post ipsam constitutionem, etiamsi fiat ex actu de præterito.gl.notat.in c.vt ij qui.de æta. & qualit.in verbo in posterũ, & gl.in cle.1.de testamen, secundum D.Ant.in d.c.quoniam, id communiter teneri ac in practica obseruandum iuxt.gl.mag.in clem.de ætat.& qualita.& gl.in clemen.2.de vita & honest.cleric.dicit ac refert. Bened. Cap.reg.6.nu.72.

Quod quidem procedit nisi executio sit accessoria nec cõmodè ab actu de præterito separari possit vt exemplo declaratur ibid.n.73. vel nisi constitutio noua disponat circa executionem, sub certa ratione, quia si ratio locum in executione de qua tractatur non haberet, nec habebit locum in ea talis constitutio, vt est tex.iuncta gl.in cle.1.in verb.maturã.de testam.secundum D.Ant.in d.c.quoniam, de constit.quem ibidem sequi Imol.Bened.Capra ibid.nu.75.

constitutio, vel lex positiua præcipiens vel vetans ad fauorem Dei, vel publici commodi emanans, super eo cuius contrauentio de se aliàs generabat peccatum mortale, non tollitur per consuetudinem, etiamsi à principio non recipiebatur, communem refert Bened.Capra, reg. 14.n.15. vide infrà verbum Lex.

constitutio à principio recepta per consuetudinem cõtrariam, modò rationabilis sit, & 60.annor.spatio præscripta sit, iure Canonico potest tolli.de iure autẽ ciuili sufficit q̃ sit obseruata per longum tempus decem annorũ, prout voluit Cy. in l.2.C.quæ sit lon. consuetudo, quẽ sequitur in c.1.de treuga & pace, & communiter teneri dicit Bened.Capr.reg.14.n. 14.& 17.

constitutio noua ligat post duos mẽses, nisi in ea exprimeretur tempus, quando incipit ligare. Et hoc quo ad irritationem actus, non vt contraueniens incidat in pœnam, secundũ communem opinionem Capra regula 5.n.4. extrauagans tamen lig

Universidad de Deusto Biblioteca

men ligat statim redacta ad corpus iuris, sicut antea ligabat, secundum communem opinionem Capra ibi.n.7. Bonacos.

Constitutio priuilegians statim imprimit vires à tempore datæ, & prodest etiam ignoranti. Sed cõtrarium est verius, vt est communis opi. Capra.reg. 5.n.9.& 10. Bonacos.

constitutio corrigens etiam pœnalis extenditur ex identitate rationis addi. Imo. in cle. 1. de rescrip. communem dicit. Bonacos.

constitutio prohibitoria vel præceptoria cõcernens fauorem Dei, vel commodum publicum. Si emanat super eo, cuius contrauentio aliàs generabat mortale peccatum, desuetudine non tollitur, etiam si à principio non recipiatur secundum communem opinionem. de qua Capra reg. 14.n. 5. Ordinationes autem ecclesiæ, vel prelatorum, cum fiunt sub pœna excommunicationis postquàm fuerint promulgatæ, & acceptatę moribus vtentium, vtiq; ligant trãsgressores ad mortale peccatum, Et hoc non quia illa sint mala, sed quia prohibita & præceptoria per talem modum statuendi. Sed cum leges canonicæ & ciuiles aliquando non promulgentur, aliqñ promulgatæ moribus vtentium non recipiantur. Aliquando receptæ per contrarias leges, vel per contrariam consuetudinem abrogentur. dist. 4. c. denique cum seq. ideo non permanentibus ipsis in robore suo, non ligatur quis peccato, & per consequens non peccat. vnde priuari non posset sacramentis, ita Archiepiscopus Florẽti. in summa sua. par. 1. tit. 4. c. 5. c. de præsumptione & ornatu mulierum. §. 8. col. 3. ad fi. Bonac.

constitutio noua inferioris à Principe à quanto tempore liget. iudicis arbitrio relinquitur, vt est communis opi. idem in constitutionibus prouincialibus concilij. secundum communem opinionem. Capra conclu. 5.no. 18. Bonacos.

constitutio noua, etiamsi in ea dicatur qđ ad præterita trahatur, non tamen trahetur ad decisa per sententiam licet ab ea esset appellatum, vtque ea adhuc pẽderet, nisi aliud expresse in ea caueretur, vt est tex. in Auct. vt cum de appellat. cognos. circa prin. accedit gl. in c. licet Canon. de electio. libr. 6. & in l. sancimus C. de sacro. eccles. & in clementina dispendiosam. de iudic. & hoc voluit Bart. in d. Lomnes populi, ff. de iusti. & iure ita communiter teneri refert Bened. Capr. conclus. sexta, num. 7.

constitutio noua si disponat quod statim à tempore publicationis lex ligabit, quo ad irritationem actus, nõ autem quò ad hoc, vt contraueniens incurrat pœnam, cùm non sit in culpa, vt patet in cap. cognoscentes, de constitu. prout voluit gl. in clem. ad nostram, in verbo extunc. de hæreticis, quam communiter approbatam refert Bened. Cap. coactus, siue reg. v. num. 4.

constitutio Pontificis perpetua ac impulsiua ligat extra curiam. & sententia contra eam lata, est ipso iure nulla, secundũ communem per Burs. cons. 75. n. 30. lib. 1. vbi loquitur de fructib. beneficiatorum mortuorum ad quos peruenire debeãt. & ibi q̃ talem constitutionem in vno codice cum aliis descriptam allegare sufficit absque alia productione, seu extractione ex archiuo publico. ca. pastoralis. vbi doct. de fid. instrum. Bald. in l. 2. C. quando prouoc. non est necess. cum aliis alleg. per Burs. d. cons. 75.

constitutionis tempus non obseruans, non dicitur obseruare formam constitutionis. Curt. iun. cons. 166. nu. 4. communem dicit.

Extende de iure regio quo ad tempus vel pretium rei locatæ, vt est in l. 4. tit. 8. part. 5.

constitutio corrigens, etiam pœnalis, extenditur ex identitate rationis. Addi. Imo. in clem. 1. de reser. communem dicit. B. Villal.

constitutio, & natura feudi pendet à tenore inuestiturę, secundum quam princeps feudum ipsum concedit, intelligendo de principe qui de feudo liberè & absolutè disponere potest, communem dicit contra Oldr. cons. 178. nu. 3. §. feudum, q. 8. vers. Sed hic. P. Fich.

constitutiones extrauagantes statim atque in corpus iuris relatæ sunt ligarũt, cùm & antea etiam ligabant, vt voluit gl. in d. c. cognoscentes. de constit. Paul. de Leazar in procemio cle. quem sequuntur D. Ant. & Imo. cum quibus cæteri quoque transierunt, vt testatur Bened. Capr. reg. 5. nu. 7.

constitutiones inferioris à Principe, puta circa statuta alicuius loci vel collegij, cùm de iis in iure tempus determinatum, quàm citò videlicet ligent, nõ reperiatur, relinquuntur arbitrio iudicis, vt voluit Host. in sum. tit. de constitut. in ver. quoniam constitutio, & Io. And. in ca. de concess. præb. lib. 6. Bart. in l. omnes populi, ff. de iust. & iur. Bald. in l. leges sacratissimæ, C. de legib. & ita Modernos communiter tenere dicit Bened. Capr. conclu. 5. nu. 18.

constitutiones nouæ quæ referuntur ad præterita præsumuntur calumniosæ, & iniustæ, nisi emanauerint ex certa scientia, vt est tex. in l. pen. C. de decurionib. lib. x. c. fi. vt tit. pen. & ibidem per Io. Andr. quem Modernos communiter sequi refert Bened. Capr. ibid. reg. sexta, nu. 17.

constitutum. Quod dicitur, eum qui nititur ex cõstituto debere probare constituentem possidere tempore constituti, vt dixit Ang. in l. quamuis. §. si conductor & in l. quod meo. ff. de acq. procedit, quãdo agitur contra extraneum tertium, secus si cõtra ipsum cõstituentem vel eius hæredem: nõ cõtra eos ex cõstituto, phaĕ possessio, sm ipsum Ang. vbi §. & in l. q̃dam mulier. ff. de rei ven. vbi hoc ẽt tenet Bald. Balb. dec. 275.

constitutum vt operetur effectum suum necesse est probari, q̃ cõstituens tempore cõstituti possederit, aliàs illud nihil operabitur. Alex. de Imol. post gl. & Ang. in l. q̃is in §. si cõductor. n. 8. ff. de acq. vel amitt. poss. & in cõs. 161. n. 1. lib. 6. & in cõs. 24. n. 5. lib. 7. Dec. in l. cõtractus. n. 15. & 16. ff. de reg. iur. in cõs. 251. n. 3. in consi. 281. n. 5. Ias. in cõs. 148. n. 5. in 4. vol. consil. Hanc communem Doct. conclusionem esse dicit Rol. à Valle, in cons. 79. n. 23. in 1. Tom. cons. eruditè vt omnia tradit Andr. Tiraq. cum infinitis adductis Doct. authoritatib. in tract. de iure cõstituti possessorij in 3. par. in 1. limita. Kircho.

constitutum positum in cõtractu regulatur secũdum natũ rã ꝺctus. Curt. iun. cons. 131. n. 12. communem dicit. B. Villal.

per Cõstitutum vẽditur à traditione iuris liberatur, sed nõ à traditione facti, quominus adhuc corporalẽ possessionem tradere teneatur. Crebrior est opi. teste Dec. cons. 281. viso pũcto. vers. nec huic promissioni. vol. 2. Mar. Charian.

cõstituti clausula ratiõe incertitudinis, nihil operaĕ. Curt. iun. cons. 129. n. 5. cõem dicit, vide in verb. Possessio. B. Villal.

cõsuetudo quamuis (vt quibusdã placet) nõ aliter dici possit esse introducta, q̃ si in ꝺdictorio iudicio obtenta fuerit, vt puta altera parte ꝺdicente, vel secũdum illam esse cõsuetudinem, saltem semel iudicatum fuerit, vt voluit tex. in l. cum de cõsuetudine iũcta gl. de leg. & in c. Abbate sanè. verbo ꝺdictorio. de verb. sig. Doctores tñ vtriusq; censuræ communiter tenẽt necessariò nõ requiri, q̃ semel fuerit iudicatum, cõsuetudo. n. morib. ac vtentium vsib. inducitur. §. ex nõ scripto. Insti. de iure naturali. sicque iudiciarius actus necessario nõ requiritur, aliàs cõsuetudo nũquam posset introduci: oportet. n. qđ initium habeat, & sic pro consuetudine iudicari nõ posset, ex quo nũquam obtẽta fuisset in iudicio in hoc tñ Doctores cõmuniter in vtroque iure nõ dissentiunt, videlicet ex actu iudiciali cõsuetudinẽ introduci, vt puta, quia iudex populo sciente, & nõ ꝺdicẽte, aduersus legem iudicauit. sicque iudicialem actum ad probãdum cõsuetudinem sufficere, nõ vt actum iudiciarium, sed quia per huiusmodi actum populi cõsensus declaratur: hãncque opinionem communem attestatur Abb. in c. cum tãto, de cõsuetu. vbi sentit q̃ præmissa (& quę ibi tradit Gl. ita sunt intelligẽda.) Illud tñ nõ est ignorãdum, q̃ vbicunque cõsuetudo perfectè fuit introducta, tũc solo nõ interrũpitur actu, sed tollẽda est eo temporis cursu, & modo quibus fuit introducta: cum. n. cõsuetudo iam perfectè inducta ꝓ lege habeatur, tolli nõ potest, nisi tãquam lex, & ad eam tollendam tempus annorum decem sufficit: sicque intelligenda est gl. in l. nemo alieno nomine. §. 1. de reg. iur. Sed si cõsuetudo nondum esset perfecta, tũc actu ꝺrio interrumperetur: ex tali eñ actu apparet de tacito populi cõsensu, nolẽtis cõsuetudinem inducere propter actum in contrarium gestum, arg. tex. in l. vbi repugnantia. de reg. iur. & in c. solicitudinem. in fi. de appel. qđ ẽt tradit Abb. in d. c. cũ tãto. de ꝺsuetudine. F. Turz.

cõsuetudo super aliquo nõ inducatur, nisi in ꝺdictorio iudicio id obtẽtum sit, Doct. in l. de quib. ff. de legib. c. fi. de consuetud. Bald. tñ cõs. 210. casus talis est quidã. ff. lib. 1. Soc. cõs. 99. incip. in causa. ver. & licet illa cõsuetudo lib. 1. Corn. cons. 293. ver. nõ. n. obstat quod nõ fuit obtẽta lib. 1. & cons. 155. incip. ex quo statutum lib. 4. ibi licet opituletur, sit obtẽta in cõtradictorio, nõ tamẽ est necessarium Abb. cons. 73. in 3. dubio lib. 2. Veron. cons. 31. in fi. Ias. cons. 46. libr. 2. contrarium secuti sunt, & hanc pro communi allegat Soc. d. cons. 99. hac ratione motus, q̃ consuetudo à lege non differt, nisi tãquam tacitum ab expresso, & sicut lex inducitur absque actu iudiciario expresso: ita & consuetudo, vt concludunt Bar. & alij in d. l. de quibus, & cõmuniter cano. in d. c. fi. de consuet. F. Turz.

PR. consuetudo est alternatiua. l. si quis posthumos. vbi gl. ff. de lib. & posthu. Bellon.

PRO. consuetudo est optima legum interpres. l. si de interpretatione. ff. de legib. c. cum dilectus. extra de consuet. Idem.

PR. cõsuetudo ꝓ lege obseruatur, vbi deficit lex. l. de quib.

Universidad de Deusto
Biblioteca

verſ.inueterata.ff.de leg.l.diuturna,&l.ſed ead.ff.eo.tit.in ca. conſuetudo. 1.diſt. Idem.

PR.conſuetudo vincit legem.l.de quib.in fi.ff.de legi.in c. fi.extrà de conſuet. Idem.

OB.contrà,de l.conſuetudinis.C.quæ ſit lon.cõſuetud.canonizata in can.conſuetudinis. 11.diſt.

SOL.Dic,q̃ ſi conſuetudo eſt generalis,legem generalem tollit.d.l.de quib.in fi.ſi verò ſit ſpecialis,legem ſpecialẽ tollit.in l.venditor.in §.ſi conſtat.ff.commu. prædio. non autem legem generalem.ita intelligunt Doct.finem dictæ l.conſuetudinis. Idem.

PR.conſuetudo legem non imitatur.in §.ex nõ ſcripto. Inſtit.de iur.nat.gent.& ciui. Idem.

PR.conſuetudo firmata eſt,vbi ſimili aliquando contradictorio iudicio quid eſt obtentum, ſeu iudicatum. l. cum de conſuetudinis.ff.de leg. Idem.

PR.conſuetudo vim rei iudicatæ habet.l. nam Imperator. ff.de leg. Idem.

PR.conſuetudo dat ordinariam iuriſdictionem.in l. 1.C.de emancip.liber. Idem.

PR.conſuetudo mala radicitus eſt euertenda.canon.mala. 8.diſt. Idem.

Conſuetudo,vel ſtatutum debet obſeruari reſpectu ſolennitatis actus.Pan.conſ. 52.vol.2.communem dicit.

Amplia etiam ad teſtamentum,quia per conſuetudinẽ poteſt tolli ſolennitas teſtamenti. Boe.in conſuetud.in Rub.*des couſtumes concernans les teſtaments* §. 1.communem dicit, approbat opi.Bart.in l. 1.C.de ſacroſan.eccleſ.

Nota iſtam communem ad intel.l.3.tit.2.lib. 5.ordi. & l.3. in ordi.tau. B.Villal.

conſuetudinis appellatione non venit ſtatutum.Communem dicit Roch.Curt in c.fi.gl.fi.in ver.3.quæro de conſuet. proinde ſi quis fundaret libellum ſuum ſuper conſuetudine, illa vero non extaret,ſed bene ſtatutum eius loco, tunc reus eſſet abſoluendus.ſecundum Bar.in l.de quibus.ff.de leg.quẽ cæteri communiter(Iaſone excepto)ſequuntur. I.Fich.

conſuetudine ſemel ſublata, & damnata, nouam quoque cenſeri damnatam maiori numero doctorum receptum eſt, quos ad longum(ſuo more)enumerat Tiraq.in præfat.lib. 1. de retract.n. 18.vbi tamẽ inter cæteros allegat Bal.in aliquot locis diſtinguentem, an conſuetudo ſublata continuerit ius commune necne. I.Fich.

conſuetudo nõ ſoluendi decimas excuſat à debito earum, ſecundum Theologos cõmuniter per id, quod habetur Numeri. 18. & de opinione iſta communi faciunt mentionẽ Canoniſtæ,in c. 1.de decim.in 6.& Io.Brunellus,in repet. c. 1.de homicidio n. 14.quæ reperitur, in fi.relectionis Couarruuias ſuper clem.ſi furioſus,de homici.Cæterùm contraria pars,videlicet, q̃ non valeat conſuetudo de non ſoluendis decimis videtur verior,& ſuſtentabilior de iure,ſecundum Rocchum Curt.poſt alios relatos per eum ibi,in c.fi.de conſue.in prin. poſt præfationem,n.22.& primò,quia decimæ ſunt de iure diuino,ergò conſuetudo contraria nihil valet.8.diſtinct.c.quæ contra morem, maior probatur Leuit.c.fin. omnes decimæ terræ,ſiue de frugibus,ſiue de pomis arborum Domini ſunt, & illi ſanctificantur, & Numer. 18.filiis Leui dedi omnes decimas in poſſeſſione,pro miniſterio, nam ſeruiunt mihi in tabernaculo fœderis.& Exod. 22.Decimas,& primitias tuas nõ moraberis offerre.item Luc. 18. Decimas do omnium, quæ poſſideo, & pluribus aliis in locis ſacræ ſcripturæ idem tradi videtur.Secũdò pontifex ſolus,& multò magis in cõciliis generalibus,interpretari poteſt ſacram ſcripturam,canones cõdendo ab omnib.ſeruandos,cap.per venerabilem.§.rationib. qui filij ſint legit.ſed canones apertè clamant decimas eſſe de iure diuino.c.tua nobis.c.cum non ſit in homine,& c.in aliqbus de deci.c.decimæ.& c.in ſacris. 16 q. 1. & in c. parochianos,extr.de dec.& in c.cum apoſtolica,ex.de his,quæ fiunt à præla.ſine conſen.ca.& iſtæ decimæ ſunt Deo debitæ in recognitionem vniuerſalis dominij ipſo iure,d.c.tua nobis, & canoniſtæ hoc firmant omnes,in d.c. 1.de deci.in 6.vbi Francus meminit iſtam fore communionem opi.quam ſequitur Ab. in c.fi.extr.de re.permu. Boer.deciſ.236.& Capic.deciſ.20.n. 5.& amplectitur pariter,& ait eſſe cõem acutiſſimus,præſtantiſſimus,& doctiſſimus D.Corn.Beninceſ.in trac.de pauperta te,q.7.in 6.ſpeciali,n. 2. Tertiò, q̃ conſuetudo non ſoluendi decimas non valet ſaltem in decimis prædialib. firmant omnes Canoniſtæ, qui ob hoc excandeſcunt, quodammodo in Theologos.Ita inn.in c.fi.de paro.Hoſt.& Io.And.in c.à nobis,de deci.Ant.et Imol.in c.ſtatutum.de tranſact. Anch.cõſ. 196.in 1.dub.Arch.in d.cap.decimæ.Imol. & Abb.in rubr.de deci.gl.Hoſt.& omnes.in d.c.aliquib. & Rocchus Curt. in d. c.fi.de conſu.in prin.poſt rub.n.22.vbi recitat iſtam eſſe communem opinionem,& Couarruuias in ſuis reſolutionib. lib. 1.c.17.n.8.licet ibi dicat ſententiam contrariam pariter communẽ fore.Quartò,& vltimò apparet verior hæc vltima, ſeu ſecunda opinio Canoniſtarum, ſiquidem cõtra aſſertionem theologorum prouiſum eſt per Gregorium Nonũ, vt patet, in d.c. 1.de deci.in 5.vbi iniungit prædicatoribus, & minoribus ſpecialiter,ne audeant ea in ſermonib.prædicare,ob quæ laici à decimarum ſolutione retrahantur,imò contrario operi ſint intenti, & in hoc abſque dubio ſtandũ eſſet potius Canoniſtis, quàm Theologis, ſumus.n.in interpretatione iuris diuini,in his præcipuè,que pertinẽt ad moralia,vt in decimis, de quib.agitur,& idem dici poſſet in voto,matrimonio,ſimonia,&aliis ſimilib.ſecùs verò ſi ageretur de interpretatione iuris diuini in his,quæ ſpectãt ad Do.noſtri Ieſu Chriſti opera, & ad agnitionem veræ fidei contra hæreticos,ſecundum Anchara.in diſpũ.exordiente.antiquis& modernis temporibus, & ideo aiebat quamoptimè Hoſt.in c. 1.de conſang. & affi.q̃ in electione præſulatus præferendus foret Canoniſta Theologo in loco,quo hæreſes nõ pullulant,& ſequitur Fel.in c.fi. de magiſt.& Io.Lupi,in repeti.c.per veſtras.§.26.n.16.de donat.inter vir.& vxo.ſed hoc opinionum cõflictu quid cõcludendum?ego,nec primam,nec ſecundam ſententiam præmiſſas firmare audeo,at opinionem relatam per Hoſt. in d.c.tua nobis.tanquam tutiorem pro ſalute animæ totis viribus amplector,& ſequor vbi ait: q̃ in partib.ac regionib. in quib. decima ipſa de more nõ ſoluitur,nec prædicatur,nõ peccant mortaliter homines nõ ſoluẽdo,quaſi Romana eccleſia videatur in his,ſaltem quoad præterita diſpẽſare,ne tantam multitudinem ex hac cauſa damnari contingat,ſi verò poſt predicationem,& monitionem retineant,mortaliter peccant,& in ſententiam iſtam inclinare videtur inibi Io.And.&idem videtur ſentire S.Th.in ii.ii.q.77.quem refert Arch.in c.maiores. 16. q.7.licet non ſequatur,& ita tranſit quoque Abb.in d.c.in aliquib.in fi.& Rocchus Curti.in d.c.fi.de cõſuet.loco de quo ſ.& iſtorum opi. ita retenta nõ procederet profectò in priuilegio põtificis, nam priuilegium à Papa cõcedi poteſt aliqb. locis,ne teneãtur ad decimas,licet in totum quoad omnia loca tolli nõ poſſint,vt not.Dec.in c.cùm ordinẽ,in prin.de reſcrip.& nota hic ad præmiſſorum declarationẽ, q̃ quatuor genera decimarũ reperiũtur,quæ explicitè ponit Io. Brunellus, in d.c. 1.de homic.n. 14.&ſeq.& alia quamplura pertinẽtia ad materiam decimarum poſuit moraliter,pulchrè,& concluſiuè D.Corn.in d.trac.de paupertate,in d.q.7. in 6. ſpeciali per totam. F.Viuius.

cõſuetudo q̃ per priuatum,qui ius cõdere nõ poteſt,induci nõ poſſit,cõis Doct.ſentẽtia eſt.Ita refert Pet. de Rauenna, in tract.de cõſuet.n. 129.in 9.vol.tract.idem voluit Roch.de Curt.in c.fi.de cõſuet.n.379.vbi inquit, q̃ communiter cùm loquimur de cõſuetudine,intelligimus de ea,quæ cauſatur à tacito cõſenſu vnius vniuerſitatis,vel maioris partis,cùm ad eam inducẽdam tacitus cõſenſus exigatur,& ideò ꝯcludit,q̃ cõſuetudo vnius hominis nõ dicitur propriè cõſuetudo, qa nõ conuenit cõmuni definitioni cõſuetudinis,ſubdens quoque quod licet Card.ibi velit,quod ex morib. vnius hominis poſſit induci cõſuetudo,tamen quod largè hoc procedit, qa potius dicitur aſſuefactio, quæ differt à cõſuetudine propriè ſumpta.Rol.à Valle,in conſ. 5.n.74.in 1.vol.conſ. Kirchoui.

conſuetudo laicorum non ligat clericos vel eccleſias.c.eccleſia S.Mariæ.& ibi doct.ext.de conſti.Et hanc communem concluſionem Doct.eſſe refert Petr.Rebuff. in tract. de conſuet.vſu & ſtylo.& in præfat.n. 56.in Tom. 3. Commenta. in conſuetu.Regias Gallicas. Kirchouius.

cõſuetudo per quam tollitur alicui ius ſuum,valet,quãdo fit ex cauſa iuſta.ſecũdum doctrinam Bart. cõmuniter approbatam in l. 1.in vlt.opp.ff.de iis,qui ſunt ſui vel alie.iur.vt per eum,qui ita ẽt intelligit.l.vẽditor.§.ſi ꝯſtat.ff.com.p̃d.Quem admodũ eum refert Soc.Iun.conſ.4.n.20.vol.4. F.Muſcul.

conſuetudo poteſt tollere legem.l.de quib. & ita communiter doct.ff.de leg.Dummodo conſuetudo ſit præſcripta,& rationabilis.vt habetur in d.l.de quibus,& alibi doct.ſæpè dicunt.vt teſtatur Soc.Iun.conſ.92.n.16.vol.4.vbi etiam communem ait. F.Muſcul.

conſuetudo etiam contra ius ſcriptum ſpacio 10.an.inducitur,licet quidam voluerint 40.requiri ann. Sed quod 10.ſufficiant extra bona eccleſiaſtica eſt communis Doct. ſentẽtia. Doct.in l. de quib.ff.de legib.pulchrè Panor.in c.fi.n. 11.verſ. Quantum verò tempus requiratur ad conſuetudinem inducend.ext.de cõſuet.Guid.Pap.in conſ. 131.n.4.ver.quęro pro

Universidad de Deusto Biblioteca

declaratione huius materiæ in 2.par.in conſ.164.nu.3.ver.& inducitur illa conſuetudo etiam ſpacio 10.ann.in 3.par.con. & Rebuff.in eo.tract.de conſuet.d.art.2.d.gl.3.n.17. Kircho.

Conſuetudo non ex hoc probatur ſi quis obtinuerit in iudicio contradictorio, ſed benè cùm iudex pronunciauerit talem eſſe conſuetudinem.Ant.de Butr.in c.fi.ext. de conſuet. Hanc communem ſententiam eſſe ſcribit Rebuff. in tract. de conſuetu.vſu & ſtylo.art.2.gl.3.n.8.in eod.Tom. Kircho.

conſuetudo q̃ Vaſalli poſſint alienare feuda ſine conſenſu Dominorum,valet.communem dicit Io.Clar.§.feudum.q.3. ver.quæro nunc. P.Fichard.

cõſuetudo ciuitatis debet attendi quando verba legis poſſunt eſſe dubia,in huiuſmodi caſibus obſeruari ſolita:nec requiritur,q̃ ita fuerit iudicatum.Eſt communis opi. ſecũdum Alex.in conſ.189.viſo ſtatuto.circa fi.vol.7. M.Chærian.

Ad probandum Conſuetudinem tria neceſſariò requiruntur:q̃ teſtes deponant de viſu actus,cuius cõſuetudo allegat, item de frequentia talium actuum:tertiò,de temporis diuturnitate:item quartò,q̃ deponant tales actus factos fuiſſe,ita& taliter, q̃ appareat interueniſſe tacitum cõſenſum populi,vel maioris partis.Eſt communis opin.ſecund.Dec.in conſ.483. pro reſul.

teſtes ſingulares non probant Conſuetudinem.Eſt cõmunis opi.ſecũdum Dec.in conſ.538.viſo.vol.3.& in conſ.402. in cauſa illuſtriſſ.eod.vol.Dec.latè in conſ.215.in cauſa.verſ. 4.vol.2. Idem.

doctori excellenti,atteſtanti aliquid eſſe de Conſuetudine, eſt credendum.Eſt commun.opi.contra Bart.ſecund. Dec. in conſ.559.in cauſa.ver.fi.vol.3. M.Chærian.

Ex Conſuetudine temporis non memorabilis,ius colligẽdi vectigalis acquiritur, etiam inſcio principe vel magiſtratu. Eſt magis communis opi.ſecundum Alex.in conſ.6.viſo themate.vol.1. Idem.

conſuetudo vel præſcriptio temporis memorabilis,habet vim priuilegij.ex certa ſcientia cõceſſi:nec titulum,vel bonã fidem requirit: ex ea directum dominum acquiritur. Eſt magis communis opi.ſecundum Dec.conſ.416.in cauſa domini operarij.n.6.vol.3. Idem.

ad inducendum Conſuetudinem contra legem de iure ciuili ſufficit tempus decennale.Eſt magis cõm.opi.ſecundum Alex.in conſ.132.viſa.vol.1. Idem.

conſuetudo,ſeu ſtylus reſpiciens diciſoria cauſæ non ligat forenſes,ſecus ſi ordinaria iudicij ſecundum gl.Ant. de Butr. Abb.& communiter Doct.omnes in c.quod clericis,extra de foro comp.& in ca.eccleſiæ ſanctæ Mariæ de cõſtit.vbi Abb. in lectu.& repeti.circa fi.& latè Fel.ibid.ver. ſeptima declaratio.& ver.tertius caſus.& ponunt gl.& doct.in c.quæ contra, 8.diſt.cap.certificare,de ſepultu.conſuetudo enim quotieſcũque eſt localis non ligat forenſes,niſi ſubditos,vt ait Old.conſi.248.& Roma conſ.163. vbi dicunt q̃ cõſuetudo Pariſienſis, quæ habet q̃ marito præmoriente pars lucri per maritum acquiſiti durante matrimonio applicatur vxori non liget forenſes.Sed ad rem vnde digreſſi ſumus, reuertendo,declarandum eſſe duximus, quomodo ſtylus ipſe reſpiciat diciſoria cauſæ:dic q̃ tunc reſpicit diciſoria cauſæ, quum reſpicit modum probandi, poteſt aſſignari exemplum circa hoc in libro priuato mercatoris producto in iudicio, vtrum ei detur plena fides in iudicio, quo caſu proculdubio dicit reſpicere diciſoria,& non ordinatoria, ſecundum Bart.in l. ictus ſuſtium, ff.de iis,qui not.infa.& Bald.in l.1.C.quæ ſit longa conſuetu. in fi.& Aret.in c.dilecti.extra de iudic.& Fel.in d.c.quod clericus.in fi.de for.com. F.Viuius.

conſuetudo rationabilis, & æqua poteſt induci decem annorum ſpatio ſecundum gl.in l.de quib.ff.de leg.& in l.2.C. quæ ſit longa conſuetu.&iſta eſt communis opi.vt aſſerit Iaſ. in d.l.de quibus.nu.43.Doct.in c.fi.de conſuetu.in 6.&Grammati.deciſ.64.n.34.& illa præſertim dicitur cõſuetudo rationabilis,de qua meminit tex.in d.c.fi.vbi antiquiores canonici debent optare gradatim præbendas vacantes. Dicitur etiam conſuetudo rationabilis,quando ſoluitur aliquid pro lampade ardente ante ſacram euchariſtiam.c.ad apoſtolicam,de ſimo. Sed iſta conſuetudo non dicitur inducta ex eo, q̃ aliqui particulares ex deuotione hactenus fecerunt hos ſumptus, quoniam opportet quod tales particulares impẽſas feciſſent animo conſuetudinem ipſam inducendi,non autem ex particulari deuotione,vt per Panor.in d.ca.fi.requiritur in effectu neceſſariò q̃ huiuſmodi impenſæ fuerint factæ,ſciente,& cõſentiente vniuerſo populo vel maiori parte ſaltem Can. omnes communiter in d.c.fin.& Leg.in d.l.de quib. quam communem ſequitur.& citat Ripa in reſponſis tit.de legib.& conſuetudinib.c.20.n.7.Conſuetudo autem rationabilis,quæ dicatur relinquitur ſæpè ſæpius arbitrio iudicis, ſecundum doctrinam Io.And.in c.1.de conſt.in 6.communiter ibi,& alibi ab omnibus approbatam. F.Viuius.

Conſuetudinem iniquam & irrationabilem lex decernens non ſolum præteritã cõſuetudinem iniquam,ſed etiam futuram damnat,& ſic cõſuetudo futura iſto caſu minimè admittenda eſt,q̃ a legis diſpoſitione apparet iniqua,c.fi.de conſuetud.ſentit hoc Inn.in c.ex parte,ver.ſed diſtingue,eo.ti.Dom. & alij omnes cõmuniter in c.1.circ.fi.de conſtit.in 6.& Moder.in d.c.fi.vbi faciũt mentionem de iſta communi. Idem.

conſuetudo inducitur ex duob.actib.iudiciarij.commune refert Fulg.in l.de quib.n.10.ff.de leg.vt etiam percurſo decẽ annorum ſpatio inualecet.cõe aiunt Iaſ.in eãdẽ l.n.27. Turz. opi.66.in fi.Intellige cũ huiuſmodi cõſuetudo eſt præter ius. cõe ponit Menoch.de iure patr.lib.1.n.17. Vel legi ſolùm derogat,vt cõe fatur Fulg.vbi ſ.Nec requiritur,vt in iudicio oppugnata,atque approbata ſit,vel in aliquam contẽtionem venerit.cõmune pronunciant Abb.in c.cum tanto.de conſuet. Soc.conſ.99.lib.1.Turz.opi.153.Viuius lib.1.opi.56.E.Sua.

conſuetudo licet ſcriptũ ius anteeat, tamẽ conſuetudinis ſimilitudo quæ vel à maiori ratione procedet, illud non vincet.commune affirmat latè Turzan.opi.98. E.Suarez.

conſuetudo quæ ſit,quaque conſuetudo rationi conſentanea cenſeri debeat,iudicis arbitrio deciditur. commune aſſerit Io.Nicol.in flor.iuripatro.lib.1.n.15. E.Suarez.

conſuetudo à lege antiquata non poterit in eandem ſpeciem denuo induci,quippe quia non ſolum de præterito,ſed in futurum,atque adeo in ſecula abrogari credatur.cõmune effatum atteſtantur Imo.in l.cùm ab omni.n.5.de vita & honeſt.cle.Iaſ.in l.cunctos populos.n.74.de ſum.Tri.Turz.opi. 99.Viuius.lib.1.opi.53.& 54.poterit tamen ex noua cauſa induci,vt commune ponit idẽ Viuius d.lib.1.opi.55.E.Suarez.

conſuetudo etiam iniuſta excuſat à pœna,vt commune renunciat Gomez.in c.1.nu.131.de conſtit.lib.6.Turz.opi.96. Villalob.in ſua collecta. E.Suarez.

cõſuetudo nõ probatur teſtib.ſingularib. cõmune ait Deci.conſ.215.quin & probari debet teſtib.de actuum viſu,frequentia,diuturnitate deponẽtib. vt tacitus populi conſenſus acceſſiſſe videatur.cõe aſſeuerat idem Dec.conſ.489.n.25.ſatiſq̃ ſuperq̃ erit duob. teſtib. ea omnia probari. receptũ, ait Roch.in 4.ſect.repet.c.vlt.nu.66. de conſuetud. & vide ĩ. ver.teſtes ſingulares, quin & illam vigere celebri iuris doctori ſcriptis prodenti credetur,vt cõe effantur Porc.in §.apum. n.x.Inſtit.de rer.diuiſ.Alex.in l.poſt dotem.nu.29.ff.ſol.matr. Dec.in l.2.§.mutui datio.lect.2.n.13.cum ſeq.ff.ſi cert. pet.& conſ.540.nu.10.Viuius lib.1.opi.88. E.Suarez.

conſuetudo non facit ſupplemẽtum in ſubſtãtialib. vt loquar doctorum more,commune enunciat Arius Pinel. in 2. part.c.3.n.3.in fi.& n.5.etiam in fi.C.de reſcind.vend.E.Suar.

Conſuetudo vt Clerici poſſint conueniri in criminalib. coram iudice ſeculari,nõ valet.communem ait pract.q.31.n.5. Clar.d.lib.5.§.vlt.q.36.ver.ſed ea retenta. P.Fichard.

conſuetudo laicorum inter clericos,etiam q̃ſit honeſta,& nõ ℈ libertatẽ eccleſiarum,nõ debet ſeruari,vt eſt communis opi. Pet.Rauen.in tract.de conſuet.numer.184. Bonacoſſ.

conſuetudo pœnalis nõ extenditur, vt eſt communis opi. de qua Roch.de Cur.in tract.de cõſuetudine.n.345.tom.1.limita,vt per eum.Et debet induci cõſuetudo ſciente principe, vt eſt communis opi.de qua ibi.nu.351. Bonacoſſ.

cõſuetudo q̃ vnus puniatur pro alio pœna capitali,vel corporali,nõ valet,vt eſt communis opi.de qua Roch.de Curte in tract.de conſuet.nu.441.vbi latius. Bonacoſſ.

conſuetudo vel ſtatutum q̃ ob bonum publicum priuaret aliquem re ſua,vel eius dñio, valet & tenet. Sed precium debet ſolui prius illi,qui re ſua priuaretur,vt eſt communis opi. de qua Roch.de Curte in tract.de conſue.n.449.tom.1.Bon.

conſuetudo cõis ſcribendi aliter q̃ãm ſit veritas rei,excuſat ſcribentem à dolo.Aemylia.conſ.52.nu.10. Bonacoſſ.

conſuetudo,ſeu ſtatutum diſponens q̃ vſuræ pro dote, & cauſa dotis donec reſtituatur ipſa dos ſolui debeant,ad rationem quinque pro centenario,non valet aliquo modo,ſecundũ Io.de Im.& cæteros omnes,in l.in inſulam,§.vſuras.ff.ſol. matr.gl.& Bald.per tex.ibi,in l.eos,C.de vſur.& Canoniſtas, in cle.1.de vſu.& Iaſ.in §.fuerat.nu.9.inſti.de act.vbi recitat iſtam eſſe communem opinionem,& communem pariter ſcribit fore Roch.Curt.in c.fi.de conſuet.in q.1.n.18.& ſeq.imò, ſecundum Bald.in l.2.& in auth.ad hæc,C.de vſur.huiuſmodi ſtatutum,atque ℈ſuetudo permittens vſuras,etiam in vno nummo duntaxat non cenſetur licita, & iudicans ſecundum

Universidad de Deusto
Biblioteca

tale ſtatutum incidit in excommunicationem,& in hęreſis la bem,& proſequitur hoc apertius Iaſ.in loco præmiſſo & ampliat ſimiliter in trib.aliis caſibus Curt.in d.q.1.nu.18.& ſeq. Sed Bal.in l.fi.§.præterea,C.de iure dot.& Card. cum aliis cõpluribus,in d.cle.1.aſſeruerunt contrarium,& optimè, quorum quidem opinionem ſequitur,atque tuetur.Curt.in d.q. 1.n.19.vbi profert hoc vtile verbum:q̃ talis conſuetudo,vel ſtatutum communiter obſeruatur abſque peccato,& hæc eadem conſueto q̃ ſoluantur ſeptem pro quolibet centenario viduæ,cui non fuit dos ſolura,viget quoque in ciuitate Neapolis,& obſeruatur,teſte Afflicto deciſ.284.in prin.extatque prædicta conſuetudo hic Aquilæ.q̃ ratione dotis non ſolutę ſoluantur ſeptẽ pro centenario quotidie ſeruatur,verùm vbi quæſtio hæc eueniret,& talis conſuetudo nõ reperiretur,tũc caſus foret valdè dubius, ac exagitandus ad vtramque partẽ, & denique decidendus veniret,prout eum decidit Rota.Neapolitana,in d.deciſ.Afflict.284. ad quam caſu eueniente tanquam ad portum clarę veritatis recurrendum eſſet.F.Viuius.

Conſuetudo vt inducatur requiruntur duo actus, & ſic ad inducendam conſuetudinẽ ipſam duo actus neceſſarij ceſentur,ſecundum gl.in l.de quibus.ff.de leg.& iſta eſt communis opi.vbi actus eſſent notorij,& qui ſæpius non occurrerent,ſecus ſi ſæpius acciderent, quia tunc plures actus requiruntur arbitrio iudicis,cùm hoc non ſit lege cautum,arg.l.1.in fi. de iure delibera.de quo per Bar.Bal.& Ang.in d.l.de quibus Bal. Abb.Rocchum Curt.q.4.n.42. & ſeq.& cæteros cõmuniter, in c.fi.de conſue.vbi pariter ipſe Rochus Curt.ponit alteram concluſionem ſatis vtilem pro intelligentia præmiſſæ cõmunis.videlicet,q̃ ex vnico actu ſucceſſiuo,puta ſi pons in publico fiat inducetur conſuetudo. F.Viuius.

conſuetudo non tenet, quæ ſolemnitates requiſitas à iure canonico remittit in alienatione rei eccleſiaſticæ,& ſic introduci nequit conſuetudo,q̃ iuris ſolemnitas requiſita non interueniat in alienatione eccleſiaſticarum rerum, vt voluerunt Inn.Abb.& cæteri omnes communiter,in c.nulli de rebu.eccle.non alie.Rocchus Curt.in c.fi.de cõſuetu.q.5.n.25. & Petrus de Benintendis dec.13.n.7.vbi recitat iſtam eſſe cõmunem opinionem,ſed benè valeret conſuetudo, quæ augeret ſolemnitates in alienatione rei eccleſiæ,ſecundũ Io. And. Abb.& omnes in d.c.nulli,& Rocchum Curt.in d.c.fi.q.5.ſub num.25.& ſeq.vbi ait iſtam eſſe communem opinionem,ac eam per exempla,& authoritates latiſſimè declarant.F.Viui.

conſuetudo, vt clerici poſſint conueniri in criminalib.coram iudice ſeculari,non valet,vt eſt cõmunis opi.Clar.q.36. ver.ſed ea retenta.Et conſuetudo eſt ſtricti iuris.D.m. Aſc.in conſ.38.nu.27.lib.9. Bonacoſſ.

conſuetudo locorum in feudis attenditur,ſecundum communem per Burſ.conſ.30.nu.35.lib.1.

conſuetudo mala excuſat à pœna,ſecundum communem per Burſat.conſ.77.nume.15.lib.1.poſt doct.ad Rom.conſil. 466.num.2.

conſuetudo exorbitans de caſu ad aliam non extenditur, nec egreditur terminos vſus, ſecundum cõmunem per Burſat.conſ.82.nu.5.& 6.lib.1.

cõſuetudo ciuitatis ex bino actus inducitur,& quomodo? vide per Burſ.conſ.50.nu.26.lib.1.vbi declarat.

conſuetudo extenditur,vbi eſt eadem ratio,& vbi eſt fauorabilis,licet ſit exorbitans & oneroſa,ſecũdum communem per Burſ.conſ.40.nu.10.lib.1.Et dic q̃ conſuetudo fauorabilis extenditur,ſi nemini ſit oneroſa,ſecũdum magis communem per eundem conſ.50.nu.22.lib.1.

Iudex põt ſe informare de & ſuper Conſuetudine,q̃ ſic ita obſeruata fuerit,vel non,& à ſeipſo poteſt interrogare tabellionem.Bart.in l.lege Iulia.ff.de teſtib.Iaſ.conſ.34.libr.1.vbi an poſſit ſe ita infirmare, vel ſit plenè probanda per allegantem.ad quod facit Alex.in l.4.§.hoc autẽ iudicium.ff.de dam. infect.vbi enumerat caſus in quibus iudex ex officio ſupplere poteſt. Et an teſtes ſingulares in probatione actuum probent conſuetudinem,vel aliquid in genere vel ſpecie probandum.Alex.con.105.col.vlt.lib.5.Et quomodo acqualiter p̃betur conſuetudo,vide Dec.conſ.402.vbi an ſufficiat eam allegare.& ibi an credatur doctori eam alleganti.& conſ.540. 691.694.Et qualiter articulari debeat conſuetudo vt admittatur ad probandum: & qualiter teſtes deponere debeant,vt valeat probatio.Bellamer.cõſ.27.Aym.conſ.134.n.24. Abb. conſ.53.Et qualiter deducatur ac probetur,Alex.cõſ.45.lib. 1.vbi etiam de conſuetudine iuri contraria. Put.

conſuetudo collectandi licet contra ius commune, valet, maximè ſi ſit immemorabilis,quæ habet vim tituli,ſecũdum communem per Burſ.conſ.16.nu.14.lib.1.

Cõſuetudo delinquendi facit vt quis acrius puniatur.Quę autem dicatur eo caſu conſuetudo,& ex quibus & quot actibus inducatur,& an debeant eſſe delicta eiuſdem generis:vide tex.in l.3.in fi.vbi Caſtr.plura not.C. de epiſc. audient. de qua materia eſt tex.in l.omnes.C.de delatorib.libr.x.vbi delicta geminata eſt multiplicata,poſito q̃ ſingulo delicto nõ veniat imponenda niſi pœna pecuniaria, tamen ex conſuetudine delinquendi imponitur pœna mortis.&ibi Io.de Plat.tex. vbi Bart.in l.1.C.de ſuperexact.lib.x.vbi Ang.ad Bart.dicit q̃ aſſeſſores poſſunt talem aſſuetum delinquere, cõdemnare ad mortem,poſito q̃ pœna talis delicti eſſet pecuniaria.text. tamen in c.1.extra de pœnis,dicit q̃ ex geminatione ſeu reitera tione delicti reiteratur pœna.non tamen dicit q̃ multiplicetur:quia reiteratio præſupponit idẽtitatem pœnæ.vt ibi not. Abb.cui adde Carrer.in prac.pag.41.n.170.Quæ omnia vide latius tractata per doct.in apoſtil.ad Bart.in d.l.3.C. de epiſc. aud.laſ.in l.nec damnoſa.C.de precib.imper.offer.in l.2.C.ſi cont.ius vel vtilit.public.in l.ſi idem eum eodem.ff.de iuriſd. om.iud. Put.

conſuetudo dat iuriſdictionem contentioſam, l.fi.& ibid. Bart.ff.de aqua pluuio arcenda,& habet vim legis,l.1.§.deniq̃ ff.eod.ti.c.cum contingit,& ibidem glo.& communiter Doct.de foro comp.refert.Bened.Capr.reg.84.nu.24.

conſuetudo contra bonos mores,& in lęſionẽ eccleſiæ tẽdens vt ſi permittatur clericis ſine cauſa vagari,etiamſi beneficium reſidentiam non exigat,tanquam irrationabilis nõ valet in c.1.de conſuetud.& in c.ex tuæ,de clericis non reſid.vo luit Hoſt.& Io.And.quòd communiter teneri teſtatur Benedict.Capr.reg.91.nu.8.& reg.92.nu.31.

conſuetudo diſponẽs ſuper decimis,earum quotam diminuendo vel in totum tollendo, qua laici contra clericos vel eccleſiam ſe tueri volunt non valet,nec laicos excuſat,vt voluit gl.in c.in aliquibus de decimis,& is q.7.c. quicunque, & Inn.in rub.de decimis,quod communiter per Canoniſtas teneri refert Benedictus Capra.reg.98.nu.13.vide ꝯ.decimæ.

conſuetudo de iure ciuili inducitur per tempus longũ, decem annorum prout voluit D.Ant.& Im.in c.fi.de conſuetudine,& ita communiter teneri dicit Bened.Capr.reg.13.n.15. quod verum eſt,non ſolùm ſi conſuetudo ſecundũ,aut præter ius,ſed etiamſi inducatur contra ius,l.diutina,ff.de lẽg.& notat in rub.C.quæ ſit longa conſuetudo,& in l.1.& 2.C.eo. tit.& ibidem Cy.quod & Bart.tenuit in l.de quib.ff. de legib. Capr.reg.14.n.17.vbi dicit quod canones 40. annorũ requirant, Ad conſuetudinem igitur inducendã quamuis ſufficiat longum tempus decem annorum,idque procedat ſiue ſecundum,præter,aut etiam contra ius,inducatur,ſine cauſam continuam vel quaſi,titulum, vel non habeat, id tamen fallit q̃n ipſa ꝯſuetudo verſatur circa reſeruata Principi,tunc enim ad deducendum requiritur tantũ tempus cuius memoria in contrarium non extet,non ſolum iure Canonico,vt in c.ſuper,q̃ buſdam,§.1.de verb.ſig.ſed etiam iure ciuili,l.hoc iure.§.ductus aquæ,ff.de aqua quot. vt voluit Imo.& D.Nic.d.c.fin.de conſuetudine.q̃ etiam communiter teneri affirmat idem Bened.Capr.d.reg.13.n.28. ſimiliter fallit quando conſuetudo induceretur circa res eccleſiaſticas, qua tunc ad eã inducendam requiritur vtroque iure tempus 40. annorũ,iuxt. Auct. quas actiones.C.de ſacroſan.eccleſi.quæ eadem Auct. canonizata eſt,46.q.3.& ita ſentit gl.in d.c.fi.&ibid.Compoſtel.& Io.And.cum quib. cæteros communiter tranſire refert idem Bened.Capr.ibid.nu.30.

conſuetudo vel deſuetudo non tollit legẽ poſitiuam præcipientem,vel prohibentem aliquid ad honorem Dei,vel cõmodum publicum,cuius contrauentio generabit peccatum mortale, etiamſi à principio non recipiebatur communem refert Benedictus Capra regu.14.n.5.vide ꝯ.in verbo Lex.

conſuetudo ſicut nec ſtatutum tollens præcepta moralia iuris diuini,aut contra ea aliquid ſtatuens non valet,communem refert ex gl.communiter approbata in ca. cum tanto,de conſuetud.Benedictus Capr.concluſ.11.numer.6. vide infrà Statutum.

conſuetudo q̃ expreſsè approbatur à iure,ſine omni dubio rationabilis eſt,vt patet ex gl.in c.fi. in verb. Rationabilis,de conſuetud.& in iurib.in ea allegatis,in qua omnes concordare refert Bened.Capr.concl.12.nu.5.

cõſuetudo quę expreſsè reprobat à iure,eſt irrationabilis, vt vult gl.in d.c.fi.de conſuetud.in fi.gl.ibid.allegatis,in quo contradictorem nullum inueniri teſtatur idem Bened. Capr. reg.12.nu.6.

conſuetudo quæ neque expreſsè approbata, nec reproba ta à iure inuenitur,relinquit arbitrio iudicis,ex bono& equo æſtimanda

Universidad de Deusto Biblioteca

æstimanda præsertim ex fine ipsius consuetudinis rationabilis,vt dicit Host.d.c.fi.quem sequitur Io.And. in c. 1. de consuetu.& communiter Doct.in c.fin.de consuet.accedit,c.de causis de offi.de leg.refert ac sequitur idem Bened. Cap.regu. 12.nu.7.& seq.

consuetudo, si appareat, nec apparere possit iudici de fine ipsius,an videlicet tēdat ad bonum publicum,tunc iudex debet considerare an ius approbet vel reprobet similem consuetudinem:primo casu rationabilis, secundo autem irrationabilis habebitur vt voluerunt d.c.fi.Host.Io.And.&Francis. Vercellensis, cum quibus cæteros transire affirmat idem Bened.Capr.reg. 12.nu. 14.

consuetudo vel statutum reducens pœnam homicidij vel alterius similis delicti in pecuniarium, irrationabilis videtur, & non valet,quemad.in d.c.fi.de consuet tenet etiam Abbas Henricus Beuh.D.Ant. Petr.de Anchar. & communiter scribentes vt refert ac sequitur idem Bened.Cap.regu. 12.nu. 15.

consuetudo reprobata non tantùm intelligitur secundum gl.in clem.statutum in verbo consuetudine. de elect.& in cle. si vna.in verbo decernimus,de reb.eccle.de præterita,sed etiã de futura,secundum Petrum & Cyn. in l.2.quæ sit long.consuetud.arg.l.in fraudem.§.fi.cum l.seq.ff.de testament.militũ, quod etiam sequitur Paul.& Lapus,d.clem.statutum,&Bart. in l.si mihi & tibi,ff.de leg. 1.& Imol.in d.c. fi. de consuetudine.quod & verius esse & communiter teneri testatur Bened. Capr.reg. 12.nu.24.

consuetudo si præcedat legem, seruatur lex quæ sequitur, l.1.C.de fideiuss.dotium dentur,l.3.§.Diuus & ibidem cõmuniter DD.ff.de sepulchro violato, quod verũ est quando lex quæ sequitur consuetudinem, expressè derogat ipsi consuetudini vel quoniam de mente condentis ipsam legem hoc cõstat,quo casu tollet,aliàs non tollit lex ipsam cõsuetudinem, præsertim si rationabilis sit,vt est casus in c. 1.de constit.lib.6. secundum Io.And.in d.c.fi.de consuetud. quod etiam Canonistas communiter tenere Bened.Cap.per dictum capitulum fi.ibidem nu.25.& seq.

consuetudo rõabilis vt inducatur,requiruntur tot & tales actus vt verisimiliter transeant in noticiam populi,vel maioris partis, qua in re cùm certa doctrina dari nequeat id totũ relinquetur arbitrio iudicis arg.c.de causis.de off.dele.quam opinionem secundum Imolam & D.Nicolaum commu.esse affirmat Bened.Cap.reg. 14.n. 9. qui volunt etiam quod vnicus actus non sufficiat ad inducendam consuetudinem,quod similiter communiter teneri ibidem n. x. refert ac sequitur idem Bened.Cap. quia iura videntur ponderare frequentiam actuum,vt l. 1.C.quę sit long.consuetu.l.an in totum.C.de ędif.priuat.dicens id ꝓcedere,siue actus sit successiuus,vel habeat causam successiuam,siue non,vt tenuit Guli.Io.de Imo. & communiter Doct.tenere Bened.Cap.ibidem n. 12. refert, quia ex vnico actu etiam causam successiuã habente,non potest bene colligi tacitus cõsensus populi,quod velit in posterum semper idem fieri. Capra.

Consuetudinem si asserat esse,vel ita se habere,Doctor alicuis excellens illi credendum est, saltem si Contrarium non probetur:vt signanter declarant Bart. in repeti.l.de quib.ver. quarto principaliter quæritur.ff.de leg.& plerioꝫ ibi sequuntur.Idem voluit Bald.in c.cum dilectus.ver.nota quod cõsuetudo,&c.extrà,de consuetud.Dum dicit:consuetudinem posse probari authoritate solius gl.vt per eum.Paul. de Castr. in cons. 161.in presenti causa in prin.Dũ inquit,de quadam consuetudine standum esse relationi Bald.Idem voluit Raph.Cuma.in cõs. 169.Monasterium Iure locationis,&c.dum refert, & sequitur Bald.Ita etiã affirmat post plures,quos allegat Bartho.Cæpol.in cons. 58.Paul.Faber.n.2.in fi.& n.3.inter criminalia qui idem dixit in cons.39.Lucensis ciuis nu.29. eo.lib. Christoph.Portius institu.de iis,qui sunt sui vel alie.iur.versi. ex hoc erit probata,&c.Dec.qui dicit ita communiter teneri, licet Alex.& plerique alij Contrariam dixerint in l.2.§.mutui datio.num. 14.ff.si cert.petat.& in cons. 559.in casu venerabilis.n.5.vt hæc cum aliis concordant.refert Soc.Iun.cons. 1. nu.37.&nu.38.vol.4. F.Muscul.

consuetudo etiam iniusta excusat à pœna.Gome.in c. 1.de constit.in 6.nu.131.communem dicit. Bonacoss.

consuetudo reprobata per suam iniquitatem, non potest amplius introduci,& sic etiam censetur reprobata consuetudo futura,vt est communis concordia doctorum.de qua Rochus.de Curte in tract.de consuetudine.numer. 521.tomo. 1. Bonacoss.

consuetudo mixta ligat clericos, vt est communis opi.Rochus de Curte in d.tract.de consuetu.nu.667. Bonacoss.

Consuetudinem mulieres inducere nõ possunt, sicut nec leg.condere,etiam Augusta,secũdum gl.in l.si Augustæ.ff.de leg.2.no.Bar.in l.lex est commune.ff.de lega.fallit in mulieribus illustribus habentibus feuda dominia transitoria ad fœminas.c. 1.de succes.feu.&ibi Bald.&dominus Cato in dicta l.lex.possunt tamen mulieres statuere,& inducere consuetudinem in materia ad mulieres pertinẽtes, vt in obstetricibus, & similib.secundum Doct.in l. de quibus.ff.de leg.do. Cato. vbi s.facit l.1.§.1.ff.de va.& extraor.cog. Balb.decis.117.

cõsuetudo iurisdictionem priuato tribuere potest, c.cum contingat,extrà de foro comp.& ibi gl.& gl.in l.1.C.de emã cip.libe.in l.& quia.ff.de iurisd.om.iud.in c.cum dilectus, extra de fide instrum.Bald.& Ang.in l. imo magnæ.ff. de legib. Balb.decis. 120.

consuetudo quæ nam sit irrationabilis arbitrio iudicis cõmittitur,vt est communis opi.Pet.Rauen.in suo aureo alphabe.& in tract.de consuet.nu. 181. Bonacoss.

consuetudo etiam futura procedere non potest aduersus legem,quæ ipsam cõsuetudinem simpliciter reprobauit:nam eam sensim iudicat iniquam esse.vt per Bart.in l.fi.ff.de leg.2. Bald.in l.fi.C.de pact.pignor.Domini.& Francum in ca. 1.de cõstit.in 6.Abb.in c.2.n.7.de probatio.Aret.in l.3.ff.de testa. Imo,in c.cùm ab omni.n.3. de vit.& honest.cle.& Ias.in l.cũctos populos.n.74.C.de sum.tri.& fide.Tiraq.in tracta.de retractu in præfatio.n. 18.& seq.hoc idem tenent,&sequuntur Fel.& Dec.in d.c.2.de prob n.2.asserentes istam esse communem.Rocchus Curt.in c.fi.de consuet.Ias.in l. de quibus, nu. 55.ff.de leg.& Alex.& Ias.in l.si mihi & tibi.§. in legatis. circa fi.ff.de leg.1.F.Viuius.

consuetudo ex noua causa potest induci contra legem derogantem,etiam expressim futuris consuetudinib. vt per Anto.Abb.Rocchum Curt.c.fi.de consuet.Domini.in c.1.de cõstit.in 6.Abb.n.8 & Dec.n.2.in c.2.de proba.quorum opinionem asseuerant ibi omnes præsertimque. Modern. esse communem, & verissimam per nonnullas rationes allegatas per eos. Idem.

consuetudo debet esse obtenta in contradictorio iudicio secundum gl.in §. ex non scripto. Insti. de iure naturali, & in rub.C.quæ sit longa consuet.quam sequitur Alex.cons. 132. in 1.dubio,lib.1.cons. 136.vol.2.& cons. 173.lib.6.vbi cõcludit Alex.ꝙ requiritur,vt sit obtẽta in contradictorio iudicio, vel saltem ꝙ quis tali vsui, aut consuetudini aliquando contradixerit, & ꝙ non obstante huiusmodi contradictione sic fuerit obseruatum, & ꝙ requiratur ad validitatem consuetudinis ꝙ in contradictorio iudicio fuerit obtenta,quod est cõtra legem, tenet Franciscus de Rãponibus inter consilia Calderi.cons.6.in tit.de censib.Anch.cons. 178.visis, & diligẽter inspectis,Ang.cons. 367. in quæstione vertente. & Curt. iun. in tract.feudorum in 4.part.q.30.In contrariam verò sententiam videlicet, quod non requiratur aliquo pacto consuetudinem esse obtentam in contradictorio iudicio tenet Bar. in l,de quib.& in repet.illius l.ff.de leg.Abb.cons. 73. in 3. dub. lib.2.Veronensis cons. 31.circa fi.Bald.in cons 210.lib. 1.Ias. in d.l.de quib.vers.in 2.part.& cõs.46.vol. 1.Crauet.cons. 55. n.6.Soc.cons.99. libr. 1. vbi asseuerat istam esse communem opinionem,Corn.quoque cons.293.vol. 1.& cons. 179. vol. 3.& cons. 155.vol.4.& Tyraq.in tract.primogeni.q.91. in fi. & contra istam communem difficile foret in iudicijs obtinere: qua quidem retenta tanquam verissima interpretor eam vt dũtaxat procedat in actib.extraiudicialib.secùs in iudicialib.in quibus requiritur,ꝙ sit obtenta consuetudo in contradictorio iudicio,secundum Bald.in præcitato cons.210.li.1. Aret. in d. §. ex non scripto, vbi non facit mentionem de Bal. sed solummodo citat Saly.in d.l.de quibus. Idem.

consuetudo non probatur per testes singulares.Dec. cons. 215.communem dicit. B.Villalo.

consuetudo, si est per legem sublata, non potest de nouo introduci,quia lex simpliciter reprobans consuetudinem,nõ solum intelligitur de præteritis sed etiam de futuris, Ias. in l. cunctos populos n.74.C.de sum.tri.Imo. in c. cùm ab omni, de vit.& honest.cler.n.3.& Alex.in l.si mihi & tibi, §.in legatis.ff.de leg. 1.communem dicit.De iure regio cum consuetudo non possit introduci sine scientia Regis.l. 5.tit.2.par. 1.per consuetudinem tollitur talis lex iuxta d.Anton.quem refert Roc.in c.fi.de consuet.limita.tertia. Idem.

consuetudo de Alienando vtile dominium ecclesiæ certo modo non potest extendi ad alium modum ẽt vtiliorem ecclesiæ.Curt.iun.cons. 158.nu. 12.communem dicit. B.Villal.

cõsuetudo quæ fit rationabilis relinquitur arbitrio iudicis Io.Nic.in florib.iuris patrona.lib. 1.n. 15.asserit communem,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ex Io.And.in c.1.de const.in 6.sup verbo rationabilia. Idem.

Consuetudo probatur per Doctores dicentes ita esse consuetudinem,Communem dicit Dec.cons.540.n.10.& in l.11. §.mutui datio.in vlt.lect.nu.13.cum seq.ff.si cert.pet.& Alex. quamuis ipse discr.pet.in l.post dotem.n.29.ff.sol.mat. Idē.

Adde pro hac communi opinione ex cons.55.vol.4.Et rursus,Decium plenè cōs.694.n.3.cum aliis Doct.ibi alleg.item Curtium Iunio.cons.60.n.5.Gratum cons.12.n.58.quem vtrumque allegat,sequitur ipsemet Mar.Mantua cons.99.n.x. libr.2,qui omnes potissimum nituntur auctoritate Bartoli in l.de quib.de ll. I.Fich.

contrariam verò opinionem,q̄ nō credatur Doctori,quātumuis excellenti & celebri attestando cōsuetudinem,tenet indistinctè,& asseueranter Alex.(sibi tam cōtrarius)in l. post dotem n.29.ff.sol.mat.Franc.Aret.cons.132.Rom.sing.367. Phil.Cor.cons.83. Ias.plenè in d.l. de quib⁹(vbi strenuè hanc contrariam propugnat)& alij quos allegat Rochus in c.fi.gl. fi.in vers. Quinto quæro. de consue. Et ibi concludit his verbis.Ex præmissis auctoritatib.apparet, quod ista est communis opi.& etiam bene fundata in ratione:quia cōsuetudo est facti:& ea quæ sunt facti,etiam prudentissimos fallunt. l.2.ff. de iur.& fa.ig.Et hoc maximè in consuetudine procedit,quæ plerumque variatur, & modo est allegando nigra, vt inquit Host.n in prin.suæ Summæ,quem etiam refert.Rom.in d.sungu.Hæc Rochus.Quam opinionem nouissimè secutus est etiam Mantua(ipse quoque sibi contrarius)cons.231.n. 51.& seq.lib.2.vbi similiter hanc dicit communem. B.Villal.

consuetudo ad hoc, vt probetur requiritur q̄ testes deponant de visu actus cuius consuetudo allegatur & quod deponant de frequentia & temporis diuturnitate,& actus tales factos fuisse vt appareat interuenisse tacitum consensum populi:communem asserit Deci.in cons.489.nu.25. Idem.

consuetudo præscripta tanto tempore, cuius initii non extat memoria, æquiparatur priuilegio concesso à Principe ex certa scientia,Bal.in c.vnic.in tit.Quæ sint Rega.communem dicit Alex.cons.6.coll.2.vol.1. I.Fichard.

consuetudo etiam iniusta,excusat à pœna:Gomes.in ca.1. de consti.nu.131.libr.6.communem dicit. B.Villalo.

consuetudo introducitur per decem annos Ias.in l.de quibus.ff.de leg.n.47.communem dicit.concor.cum hac cōmuni l.5.tit.2.par.1. ibi *diez ó viente annos*,intellige istam communem quando est præter ius Io.mona.de iur.patro.lib.1.n.17. communem dicit ex gl.in c.fi.de consuet.lib.6. Idem.

Adde tu omnino Petrum à Duen.in reg.Iur.reg.138.cum limitationibus ibi. I.Fich.

Nota,q̄ ad hoc q̄ cōsuetudo introducatur,non requiritur q̄ in contradictorio iudicio introducatur.Panor.in c.fi. n.16. de consue.communem dicit:quem refert Tiraq. de primogeni.q.91.in fi. B.Villal.

Eandem pro communi tenet Roch.Curt.in c.fi.in 5.requisito consuetudinis,qui alleg.Ant. de Butr. ibidē hanc pro cōmuni(quod & verum est)asserentem.n.16.Et insuper Barba. ibidem asserentem, licet arguat in contrarium sed & dominus Tautemberg.in hac residet,concl.87.in fi. vbi & ipse Panor. allegat dicentem esse communem. Hanc sequitur(licet non dicat communem)Iason.cons.46.vol.1.Hanc etiam pro communi ponit Turz.in opi.9.153. I.Fich.

consuetudo specialis non vincit legem Ias. in d.l. de quib. nu.50.communem dicit. B.Villal.

consuetudo alicuius Ecclesiæ in alienationibus rerum Ecclesiasticum, non potest tollere solēnitates introductas de iure Canonico,communis conclusio, & opinio omnium scribentium est,dicit Barth.Cass.super consuet.Burg.in Rub. *des mans mortes* §.9.nu.26. I.Fich.

Notaq̄ simile consuetudinis non vincit legem,Ias.in d.l.de quibus nu.14.communem dicit. B.Villalo.

consuetudo,ad hoc q̄ obliget vniuersitatem ad aliquid faciendum, requiritur q̄ introducatur sciente,ac consentiente tota vniuersitate. vel saltem maiori parte Io.de Rip.de leg.li. 1.respon.20. Idem.

consuetudo operatur circa decimarum quantitatem & si minus decima soluatur Balbus tract. de præscript.part.5.q.5. communem dicit. Idem.

consuetudo potest facere inhabilem qui aliàs erat habilis de iure communi, ad contrahendum matrimonium. Couar. in epist.4.c.6 §.9.n.19.communem dicit ex gl.in ca.super his de consan.& affin. Idem.

consuetudo obtenta facit, vt etiam forenses collectari possint de bonis sub ipsius collectantis iurisdictione sitis.Veram & communem esse conclusionem dicit Curt.iun.consil.6.Et seq.n.1.refert & sequitur Rol.à Val.cons.6.n.32.lib.1.licet aliud sit de iure communi,vt notaui ſ.in ver.collectari. I.Fich.

ADDITIO. consuetudo an verificetur in vna vice vel duabus vel plurib.vicib.& an in feudis vel aliis consuetudinibus, Præpos.in tit.qui feud.da.poss.n.27.in vsi.feud.& aliqua per M.Ant.Bard.in tract.de temp.vtil & contin.in c.14.n.8.vbi videtur facere differentiam inter solitum & consuetum.

CONSVETVDO.

Summaria.

Consuetudo in scriptis redacta, nō amittit propterea vires suas,nec desinit esse consuetudo.q.1.

consuetudo propriè dicitur,quæ scripta non est,sed quatenus est in fieri,& quatenus in esse introducitur.ibid.

consuetudo producta iam in esse, redigi potest in scriptis; non vt incipiat esse Ius scriptum:sed probationis cōmodioris atque facilioris habendæ ergò. ibid.

Scripturam.quæ super consuetudine conficitur ad probationem,non esse de essentia & natura consuetudinis.ead.q.1.

Definitio consuetudinis.q.2.

consuetudinem.contra Ius naturale,non valere.q.3.

consensus populi, vel tacitus saltem, ad introducendum consuetudinem necessarius.q.4.

Ad introducēdā cōsuetudinē vtrū requirat tacitus cōsensus totius populi,an verò sufficiat cōsens⁹ maioris partis,ea.q.

Vtrū sit necesse ī introducēda cōsuetudine, oēs ea vti, vel maiorē partē,an verò aliquot hominū vsus sufficiat.Ita tñ vt eorū actus veniant in notitiā populi,vel maioris partis ead.q.

Quarum personarum habeatur ratio,in constituenda maiore populi parte,quarum item non.q.5.

Quanto tempore inducatur consuetudo.q.6.

Decennium,q̄d Iure ciuili sufficit ad inducendam consuetudinem,siue contra ius ea sit,siue præter ius,an item indistinctè sufficiat Iure canonico.q.7.

Scientia principis,vel superioris,an & quando requiratur in inducenda consuetudine.q.8.

Vtrum in inducenda consuetudine contra reseruata principis,requiratur eius scientia.q.9.

Ad inducendam consuetudinem an sufficiat vnicus actus, an verò requirantur plures:& quot,& quales.q.10.

Actus ad inducendam consuetudinem necessarij,debeant ne iudiciales esse:an verò sufficiant extraiudiciales.q.11.

Actus iudiciarius sufficit ad probandā cōsuetudinē:quatenus ſ.per eum detegitur,& declaratur cōsensus populi,ead.q.

consuetudo an liget subditos extra territorium.q.12.

cuius loci cōsuetudo cōsiderāda & inspicienda sit,in his,ſ. quæ concernūt atq; respiciunt processum,instātiam,siue ordinationem iudicij:eiusne in quo celebratus est cōtractus,an verò eius,in quo iudicium exercetur,seu lis ventilatur.q.13.

An simile consuetudinis vincat legem scriptam.q.14.

Lex reprobans, & prohibens seu tollens consuetudinem, intelligitur tàm de cōsuetudine futura,quàm presente.q.15.

Quod remedium.quæve actio oriatur ex consuetudine,& quomodo in iudicium deducatur.q.16.

Reiecta & reprobata opi.Bart.& Ang.tradentium, ex contractu nominato à consuetudine inuento,actionem nominatam ex cōtractu oriri, & non condictionem ex morib.ead.q.

cōsuetudo augens, vel diminuens solennitatem numeri testiū,de iure cōi requisitā in vltimis volūtatib.an valeat.q.17.

consuetudo,vt quis possit cædere ligna,vel animalia pascere,intra limites alicuius territorij,an valeat.q.18.

Vtrum valeat cōsuetudo,q̄ in causa criminali,vbi imponitur pœna mortis,possit interuenire ſ.deiussor: & q̄ quis pro alio puniatur pœna corporali.q.19.

Doctori adferenti consuetudinem sic esse, an & quatenus credendum.q.20.

QVAESTIO. I.

Quæro,An cōsuetudo perdat vires suas,si redigatur in scriptis?Resp.q̄ nō,secundū Cōem & receptā Doct.sniam,vt firmat Sylues.Aldobran.in §.ex nō scripto.n.4.Inst.de iur. nat. gent.& ciui.Licet n.cōsuetudo,quaten⁹ est in fieri, & quaten⁹ in esse introducit,illa dicat̄,q̄ scripta ñ est, tñ postq̄ est in esse ,producta, p̄t in scriptis redigi ad ,probationē:sed scriptura nō est de essentia & natura cōsuetudinis,sm Doc.communiter in l. de quib.ff.de leg.& in l.2.ff.de vulg.& pup.c.fi.de cōsue.vt firmat Aldob.vbi 5.n.3.& Dec.in Rub.col.1.& seq.ext.de cōsue.

QVAESTIO II.

Quæro.Quid sit consuetudo?Resp.Bart.in d.l.de quib. definit,q̄ consuetudo sit ius non scriptum, moribus & vsu populi,vel à maiori parte illius, ratione initiatum, & continuatum,& introductum,habens vim legis. & dicit Deci.d.nbr.

de consuet.col.2.quod hæc definitio cõiter approbata est.

QVAESTIO III.

QVAERO an valeat consuetudo quæ est cõtra ius natura sel Resp.q̃ non.ita probat tex.c.fi.& ibi Ab.& Doc.ext.de cõsuet. Rochus Curt.nu.78.eandem opinionem firmat.Alber. Bru.in cons.13.Guliel. Mainer.l.quoties.nu.86.ff.de reg.iur. Pau.Paris.cons.78.n.193.vol.4.Alex.in cons.196.nu.13.vol. 2.& eam dicit esse communem Sigismund. Lofred.cons.50. n.51.& Laurent.Syluanus cons.10.n.39.

QVAESTIO IIII.

Consensus populi requirit ad ꝯsuetudinem introducendã, vt est tex.expressus.d.§.ex non scripto.ibi,cõsensu vtentium.

Sed dubium est,An requiratur tacit⁹ ꝯsensus totius popu. li,an verò sufficiat cõsensus maioris partis: & communis & vera est sententia,q̃ sufficiat consensus maioris partis.ita cõcludunt Doc.communiter in Rub.ext.de consuet. Fel.c. 1.de treug.& pace.& hanc esse communem opinionẽ firmat Syl. uest.Aldobran.d.§.ex scripto.n.11. inst.de iure natur.neq; tñ requiritur,q̃ maior pars de populo vtatur,vt populus, sed vt homines de populo.Satis.n.est,quod aliqui vtantur, & actus illorum transeant in noticiam populi,vel maioris partis.Pet. de Anchor.d.c.fi.vbi Curt.in 8.requisito.

QVAESTIO V.

Sed nũquid in maiori parte populi omniũ de populo habe tur ratio?Resp.q̃ non,sed illorum, qui habẽt cõsensum habilem ad legem condendam,exclusis illis, qui consensum habi lẽ ad legẽ ꝯdendam nõ habẽt,quales sunt minores 15.annis, infantes, mulieres, furiosi & similes, ita tenet Bart.l.2.C.quæ sit lõga consuet. Ant.de Butr.Ab.& Curt.d.c.fi.& est commu nis opi.vt firmat Aldobrand.d.§.ex scripto.n.13.

QVAESTIO VI.

Quæro,Quanto tempore inducatur consuetudo?Resp.Gl. in d.§.ex nõ scripto.verb.diuturni.finaliter cõcludit,ad ꝯsuetudinẽ inducendã requiri longũ tẽps,quod decennium deno tat,fm communem & receptam Doc.sentẽtiam.ita tenet Ab. d.c.fi.quem sequuntur ibi Doc.Faber.d.c.ex scripto.n.9.gl.& Bart.n.14.d.l.de quibus. & Ias.n.41.asserens hanc esse cõmunem opi.Eandem dicit esse communem Aldobran.d.§.ex nõ scripto.n.19.& ibi Christopho.& eam tenet Thomas Gram. decis.64.Crauet.trac.de antiq.tempor.4.par.in prin.n.9.quãuis contrarium,sed malè teneat Ang.d.§.ex non scripto.n.13. & hoc verum est de iure ciuili,siue consuetudo sit cõtra ius, siue præter ius, ita cõmuniter teneri firmãt præfacti Doctor. & tenet Ant.de Butr.d.c.fi.Ias.d.l.de quibus.nu.43.& eam firmat Corn.in consil.125.lib.4.

Hanc communem cõclusionem limitat Abb.in c.1.n.4.de treu.& pace.vt non procedat,qñ consuetudo est ꝯ legẽ,quæ nunquam fuit recepta in obseruãtia ignorãte superiore:quia tunc fm eum requiritur præscriptio 40.annorum. Sed in cõtrarium est communis opi. à qua ĩ practica durum esset recedere,vt firmat Rochus de Curte in trac.de consuet.n.303.

QVAESTIO VII.

Sed qd de iure canonico, nũquid ibi indistinctè quoq; sufficit decẽnium?Resp.q̃ nõ,sed si sit ꝯ ius, requiritur spacium 40.annorũ.De hoc est tex.expressius.d.c.fi.ibi nõ sufficit consuetudo lõgæua.Et ibi no.Ab.Io. And.& Doct. communiter n.11.Eandem sententiam firmat gl.c.fi.e.tit.libr.6.Bart.Ias.n. 43.& 44.& Doct.l.de quibus. ff.de legib.Alex.cons.68.nu.6. vol.2.Aym.Crauett.in tract.de antiq.temp.4.par.prin. n.7.& 8.Rochus de Curte in tract.de consuet.n.293.

Si verò cõsuetudo sit præter ius,sufficit spacium 10.annorum,etiam de iure canonico, Ab.Panor.d.c.fi.n.11.de ꝯsuet. Eandẽ opinionem tenet Old.in cons.285.n.3.& ita communiter teneri firmat Per.à Duen.in reg.139.& eam tenet Aret. cons.23.n.11.Abb.& Fel.c.statuimus.de maior.& obed.

QVAESTIO VIII.

Sed quæro.Nunquid in inducenda consuetudine requiratꝰ scientia principis vel superioris?Resp.quòd non,ita tenet Panor.in ca.fi.n.13.ext.de consuet.quem sequuntur ibi Doct.& in specie Barbat.n.71.dicit hãc esse communem opinionem, & eam tenet etiam Corn.cons.155.n.7.vol.4.Alex.cons.6.n. 4.vol.1.Gl.c.in iuris.§.leges.gl.fin.4. dist.Eandem opinionem tenet Geminianus c.frustra.8.dist.vbi dicit quòd gl.& Doct. contrarium tenentes communiter reprobentur.& ibi Præpos.n.9.Abb.cons.7.vol.2.

QVAESTIO IX.

Sed quid in consuetudine, quæ sit ꝯ reseruata principi,nũquid in ea requiratur eius scientia?Resp.in hac quæst.est controuersia inter gl.& Doct.Nam gl.in ca.per.de filiis præsbyt. vult hoc casu ad consuetudinem inducendam requiri scientiam principis,&eam sequitur Gemi.c.in summa.11.distinct. Bart.l.si publicanus.§.in omnibus.n.1.ff.de public.& vectic.

cõtrariam opinionẽ tenet Io.de Imol.d.§.in omnib. quem sequuntur plures alij relati per Fel.c. cum nobis. vbi eandem sequitur.n.2.de præscrip.Ias.l.imperium.n.21.ff.de iurisd.om. iudic.Hanc dicit esse communem Alex.in cons.6.nu.6.vol.1. Balb.in trac.de præscript.2.par.3.par.prin.q.6.nu.22.Iaco.de S.Georg.tract.feud.verb. cum mero & mixto imperio.n.20. & Alex.cons.125.n.n.1.vol.2.Alciat.l. munus.ff.de verb.sig. Curt.Iunior.cons.158.n.12.

QVAESTIO X.

Quæro,an ad cõsuetudinem inducendam sufficiat vnicus actus,an verò plures requirantur, & quot? Resp.Communis & recepta est Doct. sententia, non sufficere vnicum actum, quamuis notorium,habentem tractum temporis, sed requiri,quoad minimum duo interueniãt actus,si isti sint valde notorij,sin minus tot tales q̃; actus, tres vel plures,ex quibus verisimiliter colligi possit, hos actus ad notitiam populi peruenisse, iudicet tanquã bono viro æstimãte. ita tenet gl.& Ang. n.11.d.§. ex nõ scripto. Bart.l.de quibus.in lect.n.11.& in reper.n.12. Bald.n.15.& Ias.n.51. Bart.l.2.n.12.C.quæ sit long. consuet.Roch.Curt.trac. de cõsuet.vbi communem asserũt, Quamuis vnicum actũ sufficere malè teneat Fab. d.§. ex non scripto.n.5.Abb.d.c.fi.n.17.Corn.cons.290.lib.2.

QVAESTIO XI.

Sed quæro,nũquid hi actus debeãt esse iudiciales, an verò sufficiant extraiudiciales?Resp.Communiter receptũ esse,nõ requiri,q̃ actus sint iudiciales, & hoc probat manifestè, quia cõsuetudo introducit,ex vsu & moribus hominum,ergò nõ requirit necessario actus iudiciarius,licet verum sit q̃ ex actu iudiciario introducat cõsuetudo,puta quia iudex iudicauit ꝯ l.populo sciente,& nõ cõtradicente.ideoq̃; actus iudiciarius sufficit ad probãdam ꝯsuetudi.nõ vt actus iudiciarius, sed qa per illum actum detegit consensus populi.Hanc opi.tenet gl. c.frustra,dist.8.Io.And.Ant.de Butr.& Imol.d.ca.fi.& ibi Ab. n.16.Curt.in 6.requisito. & eam dicit esse communem Soci. in cons.99.col.2.vol.1.Corn.cons.393.col.3.in fi.vol.1.cõs. 155.col.fi.lib.4.& hanc tenet quoque Bald.in cons.210.lib.1. Ias.in cons.49.col.2.lib.1.eandem dicit esse communem Aymon Crauett.in cons.55.incip.reuocatur.col.2.vers.non obstat.n.6.& tenet Abb.cons.73.lib.2.

QVAESTIO XII.

Quæro, an consuetudo liget subditos extra territorium? Resp.quòd non,ita tenet Geminia.c.vt animarum.§.1.de cõstit.lib.6.quem sequuntur ibi Docto.Eandem opinionẽ quoque amplectitur Bart.l.1.nu.50.C.de sum.trinit. Et eam dicit esse communem Fel.c.à nobis.el.1.n.6.ext.de sen.exc.Ale.ꝯs. 111.n.2.vol.1.Rochus de Curte in tract.de consuet.n.729.

QVAESTIO XIII.

Quæro,an in respicientibus processum,instantiam siue ordinationem iudicij, sit inspicienda ꝯsuetudo loci contractus celebrati, seu iudicij? Resp.quòd communis & recepta Doct. assertio est,locum iudicij inspiciendum esse.ita tenet glos.ca. quod clericis. de foro comper. quam communiter approbatam esse firmat Petrus.à Duen.reg.147.

QVAESTIO XIIII.

Quæro. an simile consuetudinis vincat legẽ scriptã? Resp. q̃ non, ita probat text.in d.l. de quibus. ibi, tunc quod proximum & consequens est, vbi vult, quòd si in casu occurrente deficit lex scripta, tunc recurrimus ad simile consuetudinis. Hanc opinionem tenent Docto.communiter ibi,excepto solo Fulgos.vt firmat ibi Ias.in repet. nu.14.& seq.

QVAESTIO XV.

Quæro,an lex reprobans consuetudinem intelligatur tantùm reprobare præsentem,an quoque futuram? Resp.verior & receptior est sententia, quòd etiam consuetudo futura reprobetur, vt firmat Alex.de Imol.in l.si non speciali. C.de reprobetur, vt firmat Alex.de Imol.in l.si non speciali. C.de testam.per tex.l.si seruitus.ff.de seruit.vrban.pred.Et no.p Bart. & Docto.in l.si mihi & tibi.§. Lucius.ff. de leg.1 Eãdem dicit esse communem opinionem Ias.d. l.de quibus. nu.55. Hier. Schurff.in cons.92.Cent.2.& in cons.75.cons.58.Cent.3.

QVAESTIO XVI.

Quæro,quod remedium ex consuetudine oriatur,& quomodo in iudicium deducatur? Respon.Dic, vt dicit Bart.in d. l.de quibus.in lect.nu.16.& in rep.nu.19.& ibi Ias.n.86.quorum sententiam communi Doc. calculo approbatam esse firmat Rochus de Curt.d.trac. suo. de consuet. Schrader.d.§.ex nõ scripto.præterquã in eo,qd Bar.& Ang.tradiũt, ex ꝯractu nominato à consuetudine inuento,actionem nominatam

Universidad de Deusto
Biblioteca

contractu oriri,& non condictionem ex moribus,In hoc.n.illorum sententia communiter reprobata est, vt refert Ias.in l. vnica.n.8.& 9.ff.de condict.ex l.& in prælud.feud.

QVAESTIO XVII.

QVAERO,an cõsuetudo valeat augens vel diminuens,solennitatem numeri testium de iure communi requisitam in vltimis volũtatibus? Resp.quòd sic,ista est communis opi.vt firmat Ias.in l.cunctos populos. C.de sum.trinit. vide quæ latè dixi c.3.

QVAESTIO XVIII.

Quæro.an valeat consuetudo,quòd quis possit ligna incidere, vel animalia pasculari intra limites alicui? territorij vel agri? Resp.quòd sic,ita communiter asserere firmat Ab.c.dilecti filij.n.7.de arbit. dummodò consuetudo non sit violenta.Eandem opi.tenet Paris.in cons.27.n.3.vol.1.Dec.ꝑs.550. Eandem tenet Bertr.cons.255.n.7.vol.1.& cons.7.n.4.vol.4.

QVAESTIO XIX.

Quero.an consuetudo valeat,quòd in causa criminali,vbi imponitur pœna mortis,possit interuenire fideiussor,& ꝙ aliquis ꝓ alio puniatur pœna corporali? Resp.ꝙ sic,ita tenet gl. in c.cùm homo.23.q.1.quam sequit Roma.in sing.129. August.Arimi.addit.ad Ang.in trac.malef.verbo, ꝓ quibus Antoninus fideiussit,n.1.Cepol.repet.l.si fugitiui.n.61.C.de ser. fugit.Dec.c.2.n.8.in 1.lect.& in lect.2.n.26. ext.de ꝓst.& in c. 2.n.58.de probat,Chassanæ.in cõsuetud. Burgund.tit.des iustices.Rub.1.§.5.fol.59.n.167. Et hæc videtur cõmunis opi. vt firmat Pet.à Duen. reg.331.limit.3. Licet contrarium teneat Fel.d.c.2.de constit.& d.c.2.n.8.de probat.ad cuius motiua respondet Dec.vbi suprà.

QVAESTIO XX.

Quæro, an credatur Doctori asserenti aliquam esse cõsuetudinem? Resp.ꝙ sic,ita tenet Bart.d.l.de quibus.n.21.ff.de legibus. Et hanc dicit esse communem opinionem Decius in cons.91.n.12. Et in dicta l.de quibus.Hippoly.de Mars.in cõs. 82.n.14.& firmat latè Cagnol.l.vnica.in prin.nu.20.ff.si quis ius dicenti non obtemp. Michael Gratius.

continuatio, seu cõcatenatio titulorum ad titulos fieri necessario debet,vt communem esse opinionem asserit Ang.in prin.proœ.Instit.& in rub.in princ.instit.de action. vbi Ias.ex n.3.multos ab ea stantes refert,quod etiã copiosè facit Io.de Garron.in rub.C.de secund.nupt. Hieron.Butig.in rubr.ff.de verb.oblig.non tamen libri ad librum continuatio necessaria est,ex gl.rub.ff.de condit.furt.in vltimis verbis, cuius sententiam frequenter receptam assero ex allegatione.Alex.in rub. n.24.ff.de noui operis nunciat.Ias.in rub.n.6.in fi. Instit.de actionib.Iac.de Nigris in repet.rub.n.1.ff.si certum petatur.vbi Ludouicus Gomez. communem etiam testificatur,magis tamen, ac magis mihi probatur Raphaelis Cuma. sentẽtia in rub.ff.de noui operis nunciat.vt nihil aliud vnquam desidere tur, quàm materiarum subordinatio,quę etiam opinio Ang. & Ias.suprà allegatis arrisit,& Alex.n.1.Rip.n.16.in rub. ff.Soluto matrimonio. & rursus Ang.in prin.institutio.de lega.& cæteris neotericis interpretibus cõmuniter probatur.E.Sua.

PRO. contractus qui consensu contrahuntur, contrario cõsensu dissoluuntur l.ab emptione.ff. de pact.§.fi.Inst.quib. mod.toll.oblig.nihil tam naturale.ff.de reg.iur. Idem.

contractum iurisgẽtium actiones omnes, inuentæ sunt de iure ciuili.communem dicit Ias.n.48.& Claud. Aquen.n.56. in l.ex hoc.ff.de iust.& iur. I.Fich.

PR.contractus à principiò sunt voluntatis,&ex post facto necessitatis. in l.sicut. C. de acti.& obliga.in l.in commod.in §.sicut.ff.commod. Bellon.

PR.contractus non redduntur in inuitum. in l.nec emere. C.de iure delib.in l.inuit.C.de contrahen.empt.

OBIEC.contrà,de §.fi.insti.de his,qui sunt sui vel alien.iur. & §.fi.instit.de dona.& §.non solum.insti.de legi. vbi quis cogitur vendere vel emere.

SOL.Dic quòd ibi sunt tres casus speciales.

Primus in odium dominorum.

Secundus fauore libertatis.

Tertius fauore vltimæ voluntatis,vt in contrariis.

Præterea cõtrà de l.si quis sepulchrum.ff.de relig. & sump. fune.vbi cogitur quis vendere viam ad sepulchrum.

SOL.ibi speciale fauore religionis. Bellon.

cõtractus bonæ fidei,cui dolus dat causam,ipso iure, iuxta communem Doctorum sententiam, est nullus, nisi deceptus vellet eundem valere, aut nisi dolus sit velatus, aut si à tertia persona fuerit adhibitus,refert Benedictus Capra,reg.87.nu. 35.& seq.vide infra Dolus.

contractus venditionis in quo quis vltra dimidiũ iusti precij decipitur, vtcunque circa precium naturaliter liceat contrahentibus se decipere, l. item si precio, §. quemadmodum, ff. locati, etiamsi in vno nummo vltra dimidium iusti precij deceptus,vel restitutio precio, vel ad supplemẽtum iusti precij,arbitrio decepti ex contractu illo agitur, l.2.C.de rescind. vend.& ibidem glos. cum qua ibidem communiter resident Bart.Bald.Salicet.Angelus,& communiter.Docto.contr.Petrum &Cyn.refert Bened.Cap.reg.87.n.62.idque obtinet in omnib.contractibus bonæ fidei, & ita communiter teneri ex Bart.& aliis ibidem n.73.74.75.refert Bened. Capra, vide infra Remedium.

contractus si appareat originalem causam lõge aliam fuisse quàm venditionis speciem, puta si centum nomine mutui petenti cũ oblatione pignoris respondeat nõ detractari mutuum,seu instrumentum sub forma mutui vel pignoris cõfici,sed potius cũ ac pro eodẽ precio post certũ tps id reddi vel le,præsumitur simulatus,ac in fraudem vsurarum factus,maximè si mediocre pretium interuenerit, vt voluit Host. & Io. And.c.ad nostram,de emptio.& vendi.arg.l.quamuis,§.si cũ essem.ff.ad Velleian.Bal.in l.3.C.plus Valer.quod agitur,& ita communiter teneri refert Bened.Cap.reg.87.n.166.Sin autem non appareat originalem causam fuisse aliam, tũc si pactum de reuendendo pro maiori precio, aut etiam pro eodẽ, cui tamen aliud pactum,puta de computandis in sortem fructibus, fuerit adiectum aut mentio facta, si concurrat precij paruitas præsertim in homine fœnerari solito, contractus similiter præsumitur iuxta receptam Docto.sententiam simulatus,vt refert ibidem n.167.169.173.Bened.Capra,vide infrà pactum.

contractus plures quando dicantur? licet sub eadem stipulatione comprehensi,vide Burs.cons.104.nu.4. libr.1.vbi de communi Doc.Bar.in l.scire debemus.ver.possimus.ff.de ver. obl.in l.& si vno.ff.de act.emp.

contractus etiam in vltimis voluntatib.possunt celebrari: & licet vitietur vltima voluntas, tamen remanet contractus. Gl.est com.appro.in l.hæred.palàm.in fi.ff.de test.secun.Rom. in cons.71.pro decisione. M.Chærianus.

contractus innominati correspectiui, non à conuentione, sed ab implemento denominantur & iudicantur.Est communis opi.contra Accur.secun.Alex.in l.cum mota in prin.C.de transac. M.Chærian.

contractus metu initus nõ est null' ipso iure, sed causat rescissionẽ per actionem quod metus causa. secùs est in cõtractu dotis,qui proculdubio si fieret per metũ,esset nullus ipso iure,l.pe.ff. quod metus causa.quod est in dote,& procedit d. l.pe.etiam si per stipulationem expressam dos promitteret,vt sentit gl.& communiter scriben.in c.2.qd metus causa. licet Bart.&male senserit ꝓrium. in d.l.pen.cuius opinionem vltra alios cõiter impugnat Bald.Nouellus in trac.de dote,in 6.par. 39.priuilegio:& de ista cõi attestãtur Doctores in variis locis iuris nostri,& Moder.in d.c.2.& in d l.pen.His accedit ꝙ metus reuerẽtialis nõ præsumit,vt eo mediãte,actus rescindere possit,præsertimq; in marito respectu vxoris,in prælato respectu Episcopi,in patre respectu filiæ:& in ceteris his similibus, vt voluit Inn.in c.causam matrimonii. de of.deleg.quẽ sequit ibi Bal.Card.Ab.& Archi.Bart.& alij in l.interpositas.C.de trã sactio. & ista est magis cõis opi.de qua attestant Moder.in præcitatis locis:accedit similiter prædictis, ꝙ metus reuerẽtialis, ꝯcurrente maxima læsione, sufficeret quippe ad rescindendũ cõtractum,qa aliàs sola præsentia, & reuerẽtia viri nõ sufficeret,vt per Bart.elegãter in d.l.interpositas.& in l.ad inuidiam. C.quod met.cau.& scriben.omnes post Inn.in d.c.causam matrimonij.ista est communis opi.esse Cur.seniore in d.l.interpositas. Probatio aũt istius metus remittitur iudicis arbitrio, vt per Bart.in l.de pupillo.§.si qs ipsi prætori. ff. de noui ope. nunciat.Gl.Inno.in ca.cùm dilectus.quod met.cau.& glo.& communiter omnes Doct.in d.l.interpositas. F.Viuius.

cõtractus q relinquit in arbitrium alicuius:si est format',valet,aliàs nõ.Cur.iun.cons.126.n.13.communẽ dicit. B.Vilal.

contractus permutationis dicitur, in quo contrahentes intendertũt permutare:etiam si interueniat pretium.Boe. decis. 144.n.1.communem dicit. Idem.

ADDITIO.Quia si contrahentes animo vendendi contraxerint,venditio,si permutandi,permutatio,si donandi,donatio dicitur, maximè si verba etiam conueniant, Tiraq. de retrac.municip.§.30.in gl.1.n.237.9.11.& seq. vbi si dubium erit de quo contractu senserint partes, incipiuntur verba:si autem ex verbis non dignoscitur, inspicitur quod pluris est, vt si pretium deponderat, venditio.si species superat, permutatio censeatur,& alia ad materiam retractus.

Universidad de Deusto

Contractus celebratus pro se,& filiis,& hæredibus,nō cōprehendit extraneos hæredes.Alex.cons. 56.n.2.vol.2.magis communem dicit ex But.in c.dudum,de elec.& in c.examinata,de ind. B.Villal.

contractus vt dicatur in scriptis fieri,requiritur vt expressè hoc à partibus actum sit,vt aliter contractus non valeat.Bar. in l.contractus.C.de fide instr.Et communem dicit Dec.cōs. 340.n.3.facit l.contrahitur ff.de pignorib.

contrarium & quod talis expressio non requiratur, tenuit gl.Inst.de empt.& vend.in prin.dicens hāc opinionem magis probari,& alteram nō esse in vsu. Quam gl.sequitur Castren. in d.l.contractus.n.2. & 3.& Salicet. ibidem n. 5.dicens hanc opinionem.gl.& Azonis tenere etiam Cy. Iac. But.& cōmuniter Doct.&c. I.Fich.

cōtractus est licitus,si dētur monasterio quinquaginta ducati,vt alatur per totā vitam. Ias.in l.cūctos populos. n.63.in prin.lecturæ.C.de summa trin.communem dicit. B.Villal.

contractus ex modicitate prætij,& pacto de retrouendendo,presumitur pignoratitius.Alex.cons.46.vol.3.& Deci.cōs. 167.dixerunt esse magis communem.vt refert Mins.obs.62. cent.2.& quod domini in Camera eam tāquam securiorem, & communiorem sint secuti. I.Fich.

contractus nullus non est contractus:& ideo si quid fiat nō seruata solennitate legis vel statuti,contrahens in pœnā non incidit:vt not.scrib.Crem.sing.113.Bald.in l.2.C. de iur.emphyt.in l.fi.col.4.C.de his quæ pœnæ nom.& facit illud quòd nullitas contractus excusat à cōmisso:teste Guid.Pap.q.590. cons.192.n.3.pro quo vide Ias.in l.vbi pactū.n.25.C.de transact.Sebast.Vant.de nullit.c.8.nu.54.& seq.

In contractibus conclusio attenditur, vnde non sufficit probare colloquia inter partes, vel tractatus tantum, nisi etiam probet quòd tales tractatus fuerunt cōfirmati,& concluſi inter partes:quia multa tractantur,quæ non resoluuntur:teste Ias.qui hoc pulchrè explicat in l. Titia.§. idem respondit,plerunque.n.4.& 5.ff.de verb.obl.vbi plura docet ad praxim notab.quæ declara vt per Rip.respons.143.Nat.cons.357.

contractus cōtra formam statuti initus,etiam quòd in minoris vtilitatem cederet,nō potest à minore approbari.secūdum communem per Burs.cons.82.n.21.lib.1.

contractus non dicitur perfectus vbi scriptura requiritur, ex mente contrahentium, licet non addatur, & aliter factus cōtractus nō teneat,secundum magis communem per Burs. cons.100.n.18.li.1.licet ibi n.20. contrariam magis communem dicant aliqui ibi alleg.quam concl. Declara, vt per eundem ibi,vbi q pœnitentiæ locus non est post contractum ante instrumenti celebrationem,dūmodo testes non dixerunt, q aliter contractus factus non subsistat, iuxta communem ibi relatam, quam sequuta est Rota Curiæ Rom. ex decis. de quibus.d.cons.

contractus quis sit,ex verbis& denominatione contrahēti dignoscitur,secundum communem per Bursat.cons.100.nu. 6.libr.1.

contractus verba debemus strictè interpretari contra eum qui se fundat in verbis contractus. per l. veteribus. ff.de pact. & dicit Alex.in cons.204.consideratis,&c.n.9.vol.2.Corn.in cōs.74.de duobus in litera S.vol.1.cū multis concordātibus.

Procedit quando non est appositum verbum hæreditatis. Ita firmat Decius plures cōcordantes allegādo,dicens,Quod ita communiter approbatur in ca.in præsentia.ver.prima est, &c.ibi,pro qua assumo fundamentum,extrà de probatio. Et istam opinionem veluti communem vult esse tenēdam Soc. Iun.sibi contrārius in cons. 10.num. 10.in fi.vol.4. E.Muscul.

contractus simulatio non præsumitur ex modicitate precij, & pacto de retrouendendo, vt aliqui volunt.quos refert & allegat Socin. Iun.in cons.22.n.33. & 34.vbi reiectis omnibus, ad suam opinionem confirmandam allegat Laurent. de Rodulphis in tract.de vsur.q.60.vt eum refert cū aliis pluribus Bartholom.Cæpol.in trac.de simul.cōtract.in suo.6.casu principali, vbi longè disputat hunc articulum:& relatis omnibus doct.hinc.& inde tenentibus,tandem sex pulchris rationibus,hanc opinionem negatiuam firmat, dicens: Quòd eam putat veriorem,& quòd semper pro ea consuleret.Et vltra ibi allegatos per eum,hanc opinionem quoque sequutus est Socinus Sen.in cons.155. ver.sed ad hoc respondetur,2. vol.vbi dicit, quòd ita se habet magis communis opi.docto. allegando alios,vt per eum. Et eandem opinionem sequutus est Nic.Boer.in decis.101.circa hanc quæstionem,&c. dicens Quod ista opinio est vera,& communior,& quod ita fuit decisum in Curia vt per eum. E.Muscul.

contractus præsumitur vsurarius, secundum magis communem opi.ex solo pacto de retrouendendo,cum modicitate precij.Aym.Crauet.in cons.156.ver.non obstat.nu.16.Licet multi voluerint ista duo nō sufficere,nisi & adsit tertium requisitum,scilicet,quòd emptor sit solitus fœnerari. Quam sententiam magis communem appellat Socy. Iun. post Cæpol.in cons.50.n.2.in 1.par. Sed priorem frequentiori calculo à Doct.approbatam esse,adductis multorū Docto.authoritatibus scribit Rol.à Valle, in cōs.40.n.12.cum seq.vbi ipse plures authoritates, quàm vllus aliorum in illa materia in vtramque partem congessit.in 2.Tom.cons. kirchouius.

contractus vsurarius. Si debitor, contra quem fit executio instrumenti guarentigiati seu condemnationis in forma cameræ factæ in personam procuratoris,alleget corā episcopo contractum vsurarium esse, non potest de iure episcopus inhibere executionem iudici tēporali, donec sit declaratum an ipse contractus sit vsurarius, & inhibitio est minus legitima, secundum Angelum, Imol.& Nicel.in l.4.§. condemnatum.ff.de re iudic. Angel.in l.fundi.ff.de exceptio.nisi secundum Imol.vbi suprà,reus coram iudice laico opposuisset cōtractum vsurarium esse,& ob hoc petiisset causam remitti iudici ecclesiastico: quia tunc iudex laicus debet supersedere,pea quæ habentur in c.tuam. extra.de ord.cogni.Federi. tamē de Senis,& Butri.ibi,& īc.debitores.ext.de iureiuran. Anch. cons.22. & Bald.in l.consulta.C. de testa.vt refert & sequitur domi.Præpo.in c.dilecto.col.33.ext.de appella.talem inhibitionem posse fieri dixerunt. Balb.decis.416.

contractus nominatus ob impedimentum non subsequutum, tum demum rescinditur,cùm id,cuius expletio defecit, contractui causam dedit, commune interpretum placitum attestātur Alex.num.8.Ias.in l.vlt.ff.de cond.ob caus. Alex.in l.petens.num.13.& ibi plenius Curt.num.27.C.de pact.Iarisimè Arius Pin.in 2.par.rub.c.2.nu.19.C.de rescin.vend.quibus adde Corn.cons.101.& cons.121.n.2.lib.1.& cons.102. n.21.lib.2.Bal.Nouel.de dote.6.par.priuil.50. Soc.cons.26.libro 4.Matth.de Afflic.decis.280. E.Suarez.

contractus in re dubia nomen,formam,ac iuris effectus ex mente, & proposito contrahentium assumit, vt commune doctorum effatum esse constat ex iis, quos laudat Tiraq. de retract.dign.§.30.gl.1.n.2.Ab.& reliquis in ca.ad quæstiones. de rer.permut. Rip.in l.2.n.36.ff.si cert.pet. Exea. de pact.nu. 513.ver.1.Dida.à Couarru.lib.2.resolut.c.4.n.9. nec aliunde melius, & luculentius mens ac propositum contrahentium illucescet, quàm ex nomine, quod contractui expressim ipsimet contrahentes indiderunt. vt frequenter placitum pono ex Paul.in l.Aristo.n.4.in fi.& n.5.ff.de don.Panor.in d.ca.ad quæstiones.n.4.Rip.n.30.Alciat.n.26.Purpur.n.51.in l.2.ff.si cert.pet. Exea vbi suprà,& vberius Tiraq.in laudato superius loco n.7.Eoriot.de pact.axiom. 116.Anthor commentar.in consuet.Parisiens.§.14.n.53. E.Suarez.

contractus, conuentio vt de hæreditate viuentis etiam iureiurando accedente,nō aliter valet,quàm si ille,de cuius hæreditate agitur,& consenserit,& in consensu vsque ad mortē persteterit,commune ait Curtius Iun. cons.98.n.3.& vide infra ver.hæreditas. E.Suarez.

contractus ab excommunicatis ritè, rectéque geruntur, commune ait Panor.in c.si verò.de sen.excommun.& vide infrà ver.excommunicatio.vt etiam iis,qui carcere detinentur, geri poterunt, non obstante iure ipso aliud volenti. vt suprà obseruo ver. carcer. E.Suarez.

contractus principum obligant eorum successores, commune ait Ias.consil. 10.libr.3. & vide infrà verficul.princeps. E.Suarez.

cōtractus alienationis prodigi cui legitimè est à iudice bonis interdictum,non firmatur iuramento, vel obligat eum etiam naturaliter,secundùm Iac.de Are.in l.qui habet.§.si pupillus.ff.de tute. Bar. communiter Doct.in l.is cui.ff.de verb. obl. quia tale iuramentum non habet illos tres comites, qui exiguntur in iuramento,vt liget.de quibus in c.etsi Christus. extr.de iureiurand.Imo in eo deficit iudicium siue discretio. Balb.decis.82.

Contractus quin in vltimis voluntatibus ritè gerantur, ac rectè gesti sint irretractabiles,dubium esse non debet,cùm id communi interpretum sententia receptum affirment Dec. cons.196.& 293.Boer.decis.353.n.6.duobusque testibus apositè, ac sufficienter illi probabuntur, commune inquiunt Dec.d.cons.293.Rip.in l.nemo potest.nu.32.ff.de leg.libr.1. Cæpol.caut.129.intellige tamen vt id procedat si cōtractus, qui geruntur,non multùm à testamento abhorrent,commune pronunciant Alci.in l.1.§.qui prætens.n.21.ff.de verb.ob Iul.Cla.de test.q.77.ad fi. E.Suarez.

Contract

Universidad de Deusto
Biblioteca

Contractus vsurarius tribus tamen concurrentibus præsumitur. videlicet pacto de retrouendendo, modicitate precij, & quòd sit solitus fœnerari vẽdens.communis est opi. Burs. cons.117.n.12. Bonacoss.

contractus est licitus, si dentur monasterio quinquaginta ducati,vt alatur per totam vitam. Ias.in l.cunctos populos.n. 63.in 1.lectura,C.de summa trinit.communem dicit.& in dubio præsumitur contractus iustus, & nõ iniustus. Gabriellius in cons.168.n.13.vbi etiam dicit, quòd contractus innominatus est do,vt facias,& etiam stricti iuris,in quo non datur.l. 2.C. de rescin. vendit. sed doli exceptio ante solutionem, & condictio.indebiti post solutionem, vt est communis opi.vt ibi.n,12. Bonacoss.

contractus etiam nullus causatus, etiam ex errore iuris excusat à mala fide & à dolo,vt est communis opi. de qua Plotus in l.si quando. n.291. C. vnde vi.fallit in contractu nullo. cui lex,statutum,aut decretum resistit,vt ibi Plotus.Boer.decis.98.Alexand.cons.121.in 4.& 73.in 2.Barba.cons.80.in 4. Bonacoss.

contractus communiter factus tanquàm licitus,licèt in veritate esset dolosus,& cõtra ius et resistens,puta vsurarius,vel adesset cõsuetudo,quòd contractus fierent,licèt essent in veritate nulli,ac dolosi,& illiciti, & ius seu decretum eis resisteret,excusarentur contrahentes, quo ad pœnam criminalem, sed non quo ad spiritualem,Plotus in l.si quando.n.324.sic& notrij de eis rogati. Bonacoss.

contractus ad hoc vt sit vsurarius,oportet, quòd sit in pactum deducta vsura,vt est communis opi. Crauetta cons.87. n.5. Riminal.cons.318.n.11. secus si non paciscatur.c.1.q.2. ibi,Dum tamen omnis absit pactio,omnis cesset cõuentio.& ibi etiam per gl.vbi pmittit ecclesia aliquid honoris, vel subsidij gratia accipere,dummodo absit pactio, vel cõuentio cessset.Et hæc quidem tuta est opinio,& acceptata, vt probat Didacus relectio.parte 1.in initio.pag.23. vers.contrariam sententiam. Et cum adest iuramentum assertorium, non potest dici contractus simulatus,vt est magis communis opi.de qua Alcia.cõs.66.n.6.lib.8.vbi etiam.n.4.dicit. quod quando adest iuramentum promissiuum, quo quis promittit nõ contrauenire, non potest contrauenire. vide fran. Mar.decisio.Delphi.507.lib.2. Bonacoss.

contractus ab excommunicato factus tenet,vt est communis opi. Soarez in ver.contractus. sicut ab incarcerato factus. 5.ver.carceratus. Bonacoss.

contractus loco etiam tunc agi potest,cùm ad illius rescissionem disceptatur, commune asserit Did. à Couarru.li.1.resolut.c.4.n.1.per tex.in l.in contractibus,§.in omni.ff.de nonnu.pec. licet contrarium nõ præpostero genio affirmauerint Bald.& Paul.in l.2.C.vbi, & apud quem.ducti eodem text.& qui illos sequitur Ias.in l.qui loco. ff.de condi.indeb.Dec.in rub.lec.1.in prin.de iudi.sed ea de re alibi latius. E.Suarez.

cõtractus ad arbitrium alicuius relatus subiuncto illius arbitrio valebit. aliàs neutiquam, commune ponit Curt. Iun. cons.126.n.13. E.Suarez.

contractus circumuentionem nullam à sciente factam in animi foro admittit,vt nec ab ignorante:si bona fide in id genus contractu exactior requiratur, atque ea res æquius melius indicari iubeatur, commune lubenter pronuncio ex Fortu.de vlr.fi.iuris.n.275.Tiraq.de iur.marit.lege 9.à n.7.Ario. Pinel.in l.2.c.1.n.35.C.de rescind.vend. E.Suarez.

contractus si ab alterutra parte aut rescindi,aut nullus dici potest, integrum, aut liberum est parti alteri petere ab illa num contractui velit stare, nec ne, commune aio ex Ias. in §. actionum.num.42.Institut.de action.& in l.transactione finita.ad fi.C,de transact.Ant. Gomez.de contract.c.2.n.21. non tamen id in pupillo procedet, vt nec facta declaratio restitutionem illius in integrum impediet, commune dicit Pinelus meus,& doctor,& alter parẽs in l.1.par.3.n.35.36.C.de bon. mater. E.Suarez.

contractus,qui cum cœnobio initur,vt certa nummorum quantitate præstita,is qui contrahit,per vitam alatur,nulla re impeditur, aut infirmatur, commune air Ias.in l.cunctos populos.lect.1.n.63.C.de summ.trinit. E.Suarez.

contractuum qualitates,accidentia, & rerum illis comprehensarum probatio, improbatioũe in alterum contrahentium conferri possunt,commune inquiunt Ias.in l.cẽtesimis. §.si ita.n.11.ff.de verb.obl.& in l.si sic.ff.de leg.libr.1.Fabian. de empt.& vendit.q.5.prin.n.72.cum sequentibus. Ant.Gomez.de contrac.c.2.n.19.ad fi. E.Suarez.

contractum diem memoria non tenentes testes nihilominus probant,tametsi dies in libello expressim adiecta sit.si tamen & assueta clausula actorem à superflua probatione liberans,inserta fuerit, commune ait Aret.in c. qualiter,& quando.§.debet.n.130.de accusat. E.Suarez.

contrariorum cùm sit eadem disciplina, à contrariis summo iure procedet argumentum, vt communi interpretum suffragio receptum affirmare ausim cum Accur. in rub. ff. de acq.& amit.poss.& inibi Aret.Alex.Soc.Ias.Alc.Crot.& aliis. cum Bar.in l.inter stipulantem.§.sacram.ff.de verb.oblig.Bal. cons.142.num.3.lib.2.& cons.398.nume.3.Cagn.post Deci. in l. secundùm naturam, & in l.nihil tam naturale. ff. de reg. iur.Euerard.in topicis.loco 75. Stepha. Bod.post alios, quos citat,in §.videamus igitur.vers.simul intelligemus Inst.de iis, qui sunt sui,vel alieni iuris.Santaren.de sponsa.3.par.num.77. E.Suarez.

contractum nullum, defectu solennitatum à statuto requisitarum,puta à minore,vel muliere sine consensu propinquorum celebratum,iuramento non firmari,Doctorum quidam tenuerunt:aliqui contrarium sentientes, horum tamen communior,& receptior sententia est,vt videre licèt in c.cum cõtingat.de iureiuran.vbi Butrig.Abb.& Imol.Paul.de Castr.in repet.auth.sacramenta puber.C.si aduersus vendit.Abb.in disputatione sua incipiente,stãte statuto ciuitatis Senarum.Socin.cons.147.incip.visa facti.lib.1. Turzanus.

PRO. contractus ferè omnes sunt iuris gentium.l.ex hoc iure.ff.de iust.& iur. Bellon.

PRO. contract.sunt facti.l. consilio.in §.fi.ff. de cur.furios. Idem.

PR. contractus in dubio intelligitur secundùm consuetudinem.l.si prius.§.1.ff.de aqua plu.arcen. Idem.

PR.contractus claudicare non debent.l.Labeo.in §.cõtractum.ff.de verb.signif.in l.consensu.ff.de actio.& oblig.

OB.contrà de §.1.inst.de auct.tuto.vbi pupilli non obligãtur, maiores autem obligantur ex cõtractibus sine tutoris auctoritate celebratis.

SO.Verum est,q̃ multi contractus claudicãt,& ex vna parte possunt tenere,& ex altera nõ, vt si pupillus cõtrahat cum maiore sine auctoritate tutoris,vt in l.nõ eo min⁹.C.de pcurat.& in l.Iulianus.in §.si quis à pupillo.ff.de actio.emp.Idem in ecclesiasticis rebus sine cõsensu episcopi alienatis:qa reuocãtur ad ius ecclesiast. in can.si qua de rebus. 12.q.2.Idem in spõsalibus cũ impubere cõtractis.in c.de illis.vbi bona est gl. exrt.de despon. impub.vbi maior minorem expectat ratione suæ promissionis,non matrimonij.vt ibi not. Idem.

PR. cõtrahentes inuicem se possunt naturaliter decipere. in l.in causæ.ĩ §.item Pomponius.ff.de minor.l.item.§.quemadmodum.ff.loca.

OB. contrà quia contractus dolo partium celebratus ipso iure non valet.l.& eleganter.ff.de dolo.

SO.Regula nostra vera est,dummodò absit dol⁹,vt ibi no.

OB.Præterea ꝺ de l.2.C.de rescind.ven.vbi rescinditur cõtractus venditionis,si emptor deceptus est in iusto rei pretio.

SOL. Die quòd cõtrahentes possunt se decipere vsque ad dimidium iusti pretij:ita intelligitur ista regula:vltra verò dimidium non possunt:vt in contrario. Bellon.

contrahentes in dubio ad statuta,& consuetudines sese referre existimandi sunt, commune interpretum placitum ait Curt.Iun.cons.86.n.6.& cõs.171.n.1.& iactatur temerè inter doctores. E.Suarez.

cõtrahere cũ excõicatis ñ debemus. vt est cõis opi. de qua Soc.senior in c.inter alia.n.42.de sententia excommunica.& ibi fusius.quomodo contrahere intelligatur. Bonacoss.

PRO. contraxisse vnusquisque intelligitur in eo loco, in quo vt solueret se obligauit.l.contraxisse,de actio.& obligat. l.3.ff.de bon.auct.iudi.possi.

OB.contrà de l.eum qui.§.1.ff.de const.pecu.

SOL. Licet de iuris fictione ibi contrahere videatur.tamẽ ibi habet forum,vbi verba contractus fuerunt.Et ideo ibi cõuenietur.Vel dic,quòd ibi non potest cõueniri propter legationem,vt ibi gl. Bellon.

contrarietas in iure non est admittenda, imò potius superfluum.Curt.Iun.cons.74.n.13.communem dicit. Et si cõtrarietas sit inter ius canonicum & ciuile,in non cõcernentibus peccatum,ius canonicum obseruatur in terris ecclesiæ:ciuile autem in terris imperij. Cur.iun. cons.136.n.4. communem dicit.Deficiente iure regni recurrendum est ad ius canonicũ, & non ad leges.Io.Lupus in reg.iur.de don.inter vir.& vxor. col.6. B.Villal.

contrarius sibiipsi p̃t qs esse,& audiaꝫ in diuersa instãtia:cassus reputaꝫ singularis in l.pe. C. de ingenu.manu.quod est ad limitationem traditorum in l.1.C.de fur. Balb.decis.272.

PRO

Universidad de Deusto Biblioteca

PRO.contraria in eodem ſubiecto conſiſtere non poſſunt, vn de allegans cõtraria non eſt audiendus.in l. 1. C.de fur.l. 1. ff.com.l.Titiæ.ff.de cond.& demonſt.l.contra maiores, C.de ino.teſtam.in c.ſolicitudinem.in fi.extr.de appel.

OB.in contrariũ primò allegatur textus.in l.Papinianus.in §.ſed neque impuberis.ff.de inof.teſtam. vbi lex variationem hęredis admittit, quia poteſt allegare nunc teſtamẽtum eſſe filij nunc patris,& ſic contraria allegat.

SOL.contraria allegans nõ auditur,intellige hoc in eadem inſtantia, ſeu iudicio, ſecùs in diuerſis inſtantiis, ſeu iudiciis, quia tunc permittitur contraria allegare, vt in cõtrario: & vide Bart.

OB.Præterea obſtat l.nonnunquam.ff.de coll.bo.vbi varietas permittitur,& conſilium mutandi prætor nõ aſpernatur.

SOL. ibi caſus eſt ſpecialis in hæreditate paterna, quæ eſt quaſi nobis debita.vt ibi no.

OB.Adhuc opponitur de l.naturaliter.in §.nihil commune. ff.de acq.poſ. vbi petitorium quo quis dicit aliũ &non ſe poſſidere,& poſſeſſorium retinẽdæ,quo dicit ſe poſſidere,non alium,concurrunt,& ſic concurſus contrarietatis ibi admittit.

SOL.ibi diuerſis reſpectibus poſſeſſorium retinẽdæ,& petitorium ſimul in eodem iudicio intentatur ab vno & eodẽ: quia petitorium propter naturalem poſſeſſionem alterius intentatur.Poſſeſſorium verò retinẽdæ propter ciuilem meam poſſeſſionem vel naturalem,quam alius habet à me.ita intelligunt gl.& Doctor.d.§.nihil commune.

OB.quartò contrà de l.j.C.de ſer.fugit. vbi ſeruus facit furtum ſui,& ſic eſt agens & patiens ſimul,quæ ſunt contraria.

SOL. ibi ſpeciale in ſeruo fugitiuo, vt interrumpatur vſucapio,ne fuga ſeruorum dominis damnoſa ſit vt ibi dicitur.

OBIEC.Vltimò onus & emolumentum ſunt contraria,& tamen in eandem perſonam concurrunt. l. ſecũdum naturã. ff.de reg.iur.

SOL.Dic,quòd non eodem tempore. Hæc autem regula intelligitur,quando ſimul & eodem tempore contraria concurrunt. Bellon.

PR.contrariorum eadem eſt diſciplina.in l.qui accuſare.ff. de accu.in.§. 1.inſt.de his,qui ſunt ſui,vel alie.iuris. & in §.furtorum.inſti.de obli.ex delic.

OB.contrà imò eſt diuerſa doctrina.per l.j.ff.de of.eius cui manda.eſt iuriſdic. vbi merum & miſtum imperium delegari poteſt in caſu abſentiæ: à contrario autem præſente magiſtratu delegari nõ poteſt.Diſſimilis quoque ratio eſt in l. interſtipulantem.in §.ſacram.ff.de verb.oblig.

SOL.Eſt eadem doctrina quo ad cognitionem vt hic:quia cognito vno de contrariis, facile cognoſcitur & reliquum: ſecus, quo ad effectus vel iuris diſpoſitionem, vt in contrariis. Idem.

contumax reficit omnes expeñ.non ſolum neceſſarias,ſed etiam vtiles tantum, ſed qui non eſt contumax reficit neceſſarias tantum,teſte Iaſ.in l. 1.§.hoc iudicium nu. 16.ff.ſi quis ius di.non obtemp.quòd autem contumax non audiatur niſi refectis expeñ.teſtis eſt Iaſ.in Auth.qui Res.C.de ſacr ſan.eccleſ.in l.ſancimus.4.not.C.de iudi.vbi ponit Reg. cum fall.& ibi nume. 14.dicit Reg. intelligendam,quòd contumax non audiatur niſi refectis expeñ.quando ille ſunt liquide, & taxate à iudice,item intellige,tunc contumacem puniri cum ab eo quid dari fieri ve petitur, ſecus quando citatur ſi ſua putauerit intereſſe, quia talis citatio ad parendum non aſtringit, ſicque non cenſendus contumax vt condemnari poſſit,ſecũdum Alex.in l.teſtamenta omnia C.de teſta.Bal.in ca. 1.col. 5. ver.& nota.de mil.vaſſal. qui contumax eſt qui contumax licet expeñ refarcire velit: huc vſque tamen audiendus non erit: niſi prius de iudicio.ſiſti cauerit,c. 1.de dolo & contum. in 6.§.ſi verò ſemel ĩ auc.de exhib.reis.de quo plura no.Rob. de ord.iud.c.30.n.16.& ſeq.Dec.conſ.34. Bal.in Auth.qui ſemel.nu.18.C.quom.& quando iud. vbi quòd contumaciam purgare volens: expeñ offerre debet,ſequitur Oſaſc.deciſ.9, nu. 2. vbi quòd contumax ſiue verus ſiue fictus non auditur niſi refectis expeñ. An autem admittatur contumax ſolutis expeñ ad opponeñ contra proceſſum iam factum?Diſtingue, vt per Iaſ.in d.l.ſancimus.n. 19.C.de iudi.qui contumax quo modo moram purgare poſſit: vide per Nat.conſ.364.col.fi. in princ.

contumax non manifeſtus abſque citatione mulctari nequit,vt eſt communis opi.Aret.in c. 1.n. 61.de iudi.Soarez iſta voce.n.316. Bonacoſſ.

contumax abſens in criminalibus qui effici nõ poteſt à iudice maleficiorum,de iure communi,nec haberi pro confeſſo & conuicto, vt eſt communis opi.de quã Iul. Clar.q.44.in prin.etiam de iure canonico.niſi lite conteſtata deueniri poteſt ad condemnationem,neque ad teſtium receptionem.licèt ſint ſenes,& valetudinarij,vel in longinquas partes receſſuri. Quemadmodum in ciuili, etiam parte abſente poſſunt examinari ad perpetuam memoriam, vt eſt communis opi. Clar.q.44.ver. 1.quæ concluſio procedit, vbi de pœna ageretur corporali,vel corporis afflictiua. Sed vbi pœna relegationis vel ea minor, abſens vtique condemnari poteſt.communis eſt opi.Clar.ibi.& ponit,quando bona contumacis confiſcantur,verſic.ſeq.& tunc notarius tranſmittitur, qui deſcribit omnia bona ſua,tã mobilia quàm immobilia delinquentis,& ea conſignat,& reponit mobilia penès aliquẽ idoneum depoſitarium. Et ſi periculum ſit, quòd d.bona barrarentur, propter moram venduntur,vel propter moram fiant deteriora, venduntur,& precium deponitur. Et hæc iuxta ſtylum vniuſcuiuſque loci, vt dicit Clar.ibi. Et hæc etiam ſi delictum tale eſt,quòd veniunt bona delinquentis confiſcanda.Clar.ibi. verſ. facta. ex generali tamen conſuetudine totius Italiæ, & ex forma ſtatutorum etiam quilibet abſens contumax in quantumcunque graui crimine, proceditur contra ipſum,& habetur pro confeſſo ex contumacia, & bannitur & cõdemnatur etiam ad mortem,vt eſt communis opi.Clar.q.44.ver. licèt autem. Si tamen compareat poſt condemnationem, & carceres intret, & præſtet fideiuſſorem non recuperat bona, niſi prius ſe defendat.Et ſi interim moriatur in carceribus,nõ facta defenſione,& purgatione delicti, remaneant confiſcata eius bona. Et princeps poteſt gaudere. licet ſi ei de innocẽtia eius conſtet,non poſſit cum bona conſcientia ea retinere,vt dicit Clar.d.q.44. ver.dixi quòd admiſſus autem ad nouas defenſiones,niſi probet eius innocentiam,bona confiſcata non recuperat.Clar.d.q.44.ver.quæro quando reus.Et dicit Clar. quòd non eſt opus accuſare contumaciam rei in criminalibus ſecundum conſuetudinem loci.Clar.d.q.44.ver. dictum eſt.Sed tu dic, quòd conſuetudo eſt ſtricti iuris. vnde probatio eius de certo loco nihil infert de alio. D.m. Alcia.in conſ. 38.num.27.libr.9.nec eſt opus pronunciare ſuper contumacia,ſed reus condemnatur tanquam cõtumax vno & eodem cõtextu.communis eſt opi.Clar.q.44.ver. ſed nunquid & ita communiter ſeruatur.Clar.vide Fel.in c.Bertoldus.nu.20.de ſententia & re iudi.vbi fuſiſſimè.de contumace. Bonacoſſ.

contumax verus. Qui data opera fecit,quominus citatio ad eius notitiam peruenire poſſet vel ſibi præſentaretur,dicitur verus contumax, ac ſi dixiſſet nolo venire, ſecundum gl. in l.contumacia.ff.de re iudi.& Bal. in l.ea quæ.C. quomodo & quando iudex. Balb.deciſ.254.

contumax vt poſſit cõdemnari & bãniri,debet de nouo citari ad allegandum quare non debeat mulctari.ſtatuto termino habili,communis eſt opi. Clar.d.q.44. ver.vnum tamẽ.Et debet eſſe de delicto conuictus vltra contumaciam.Sed contrarium de facto ſeruatur. Et condemnatur ſemper cõtumax abſque aliquibus probationibus.Clar.d.q.44.ver.quæro nunquid. vide tamen Arno. Soliloquio 9.& Solilo. 14. vbi vult, quòd ſola contumacia non ſufficiat, ſed debet omnino conſtare de delicto, & de eodem reus conuincialiter nõ valet bãnum.neque condemnatio.Etiam ſtante ſtatuto,quòd contumax habeatur pro confeſſo,& hanc eſſe communem opinionem probat Paſethus conſ. 188.n. 1.& 2. & filius cõtumax ex ſtatuto poteſt puniri,licèt paternus conſenſus nõ adfuerit,& auctoritas. Caſt.cõſ. 53.in 2.& no.quòd bannitus in cõtumacia non eſt infamis,quia bãnum eſt interloquutorium,quod poteſt mutari,ſeu emẽdari.Bal.in c.noſtri.n.3.de electio.& electi poteſta.item no.quòd qui potius debet pati ſe condemnari in contumacia,quã ſe velle ſubiicere iudicio hominum, & committere ſe irato arbitrio etiam propriè matris,vt dicebat Alcibiadẽs.de quo Claudius conſ. 101.n. 1.inter conſ.diuerſorum.lib.1. Bonacoſſ.

cõtumax nõ compatens ex ficta cõfeſſione antè cõdemnationem ſe factã auditur.Secus poſt condemnationem. niſi ſit à Principe vel Senatu admiſſus ad nouas defenſiones, vt eſt communis opi.Clar.q.44.ver.quæro nunc. Bonacoſſ.

contumax reus ob delictũ abſens pr cõdemnari,vt eſt cõis opi.Et ex ſtatutis cõmuniter in Italiã ita dictãtibus. Corneus conſ. 17.col.4.lib.3. Marſ.ſingu.72.vbi ponit practicã.Poteſt tamen probari innocẽtia talis fictè cõfitentis,vt eſt communis opi.de qua Corne.conſ.45,col.3.ad fi.in 3.vol.& conſil. 273.in 3.& conſ.274.eo.vol.& conſ.275.eo.vol.& ſtatutum non habet locum in hærede contumace.Caſt.in l.tranſigere. n. 9.C.de tranſac.& quando ſtatutum habeat locum in caſu ficto.ponit Corn.in conſ.49.eo.vol.3. Bonacoſſ.

contumax nõ manifeſtus abſque citatione mulctari nequit.

comm

Universidad de Deusto
Biblioteca

commune inquit Aret.in c.1.n.61.de iudic. E.Suarez.

cõtumax,inter alias pœnas,in sui odium: hr̃ pro præsente, teste Bal. in l.cum fratrem. col. final. C. de his quib. vt indig. Accur.in l.de vnoquoque.de re iudic. Roland.de ord.iud. 6. par.ver.ꝓtumacia.n.9.& seq.Ias.in l.sancimus.n.1.& 17.C.de iudi. & qui contumax fori priuilegium allegare non potest, secundum Afflic. decis. 133. contra quem contumacem pactis iuramento de expeñ creditur,ex no.per Hypol.sing.239. Rip.in l.2.n.8.ff.de re iud.quid in criminal.& Dic, vt per Hypol.in pract. §.postquam Aret.trac. malef. vers.qui dominus iudex.num.28.& seq.& ad hoc vt contumax quis dici possit: contumaciam ipsius accusare oportet, aliter enim cõtumax dici nequit,Bar.in l.2.col.vlt.ff.si quis in ius voc. non ier.in l. consentaneum.col.vltim.C. quom.& quando iud.Doct.in l. properandum §.& si quidem C.de iudi. & qui contumax tũc punitur: quando ab eo quid dari fierive petitur, secus quando citatur si sua putauerit interesse, quia talis citatio ad compareñ non astringit, sicque contumax non dicendus vt condemnari possit,Bald.in capit.1.col.5. versicul.& nota de mil. vasal.qui contumax est quem sequitur Alex. in l.testamenta omnia.C.de testa.

Quis autem verus,quis fictus contumax dicatur? vide per Alexand.d.l.properandum, §.sin autem Reus C.de iudi.post Bar.in l.ex consensu §. vltim.ff.de appella. Afflict.decis.29.n. 3.Dec.cons.34.Nat.consil.240.quibus in locis communiter concludunt, illum dici verum contumacem: quem personalis citatio aprehenderit, & comparere noluerit, Rol.cons. 91. numero 4. libr. 4. fictum vero, quando domi fit citatio, & si denuntiationem domi factam quilibet scire præsumatur,glos.Bart.& doct.in l.si tutor.C.de peric.tut.intellige,nisi à domesticis aut aliis denuntiatio facta esset, Bal. in c.quoniam frequenter.§. porrò. vt lit.non contest. quem sequitur Tiraq.de vtroq.retract.§.9.in glo.2.numer. 40.de quo habetur in cap.cum sit Romana.de appell. per Iafr.conclus.3. Alc. de præsump.Reg.3.præsumpt.16.numer.2. Quj quidem verus contumax non auditur appellans l.1. C. quor.appell. l.ex consensu.§.vltim.ff.de appell.vbi Doct.&not.Franc.in capit. sæpe. 11.& 12.quæst. de appell. secus in ficto, quia ad appellandum admittitur, ex glo.communiter approbata in clem. 1.de dolo & contum.Bar.in l.vltim.C.de in integ.rest. Bal.in l.non eo die.C.quando prouoc. non est necess. doct.in l.properandum.§.& si quidem C.de iudi. glos.in ca.non solum de app.in 6.Ang.in §.1. inst.de ob. quæ ex delict. Rol.consil.47. num.30.libr.3. quòd contumax qui habetur pro confesso & connicto admittitur ad appellandum, & nedum principalis, quando est verus contumax non auditur appellans, sed nec etiam eius procur̃ qui verè contumax esset, Cur. iun.in l.1.§. si procur̃.nu.12.si quis ius di. non obtemp. vbi licet procur̃. verus cõtumax ad appellañ.non admittatur:non tamen præiudicat quin appellare possit,secundum communem ibi.

Quid de pœna quæ imponitur propter cõtumaciam non compareñ?& Dic, quòd de iure communi maior pœna propter contumaciam:in criminibus certis,est bonorũ Annotatio & confiscatio,si non comparet intra annum,tot.titu.ff. & C.de req.Reis,Rol.cons.39.num.7.cons.47.num. 45.libr.2. de quo habetur subalpinæ patriæ Decretorum libr. 4. part.2. tit.di.l.Reo vers.& in caso,& no.Boer. quæst.63.par.1.Guid. Pap.q.429.Bar.in l.1.num.3.ff.de req.reis.Nat.cons.240.col. 7.Hypol.sing.72.Boss.Prac.crim.tit.de req.reis & absentibus damnañ, Pro qua contumacia ad pœnam corporalem non esse procedeñ scribit Dec.cons.458. num.9.vbi contumacia non habetur pro legitima probatione, & ibi, quòd si iudex fuerit ita bestialis, quòd proferat sententiam condemnatoriam decapitationis contra contumacem tanquam habitum pro confesso propter cõtumaciam:& ille venerit in fortiam, non debet fieri executio, sed denuò de crimine cognoscendum erit,cui conuenit quod scribit Nat.cons.444.vbi de bãnito pro homicidio & vigore decreti habito pro confesso, qui edocet de innocentia, An autem post decursum bãnum, vel etiam post sententiam, contumax audiatur? vide pract. Bal.tit.de sent.q.4.Boer.q.63.nu.13.64.part.1. Rol.cons.29. n.21.31.li.3.vbi de sententia lata in contumaciam,& de condemnato in contumaciam, & de confessione ficta, cui Adde eundem.Rol.cons.94.n.13.15.cod.lib.

contumace aliquo, iudex ex officio potest contra ipsum absentem testes recipere,non autem pro ipso, vt est communis opinio. Clar.d.q.44.vers. item quæro. Et citatus ad se excusandum,si non compareat potest absque alia citatione,ac cusata prius contumacia,condemnari,& hoc vbique per Italiam seruari videmus in sententiis, quæ feruntur in Arengis in causis criminalibus contra citatos, ad se excusandum, & non comparentes, & propter hoc in banno positos, vt dicit Paul.de Castr.in consilio 254.secunda colum.in 2. volumin. Bonacoss.

contumacem non notorium, vel manifestum iudex non potest mulctare sine citatione,Aret.in cap.1.nu. 81.de iudic. testatur communem ex Bar.in l.11.ff.si quis in ius vocat.non ierit. B.Villal.

contumacia non dicitur delictum propriè & de per se. communem dicit Felin. in capi.ex literis.numero 27.de constitut.quem refert Foller.in pract. crimin.numero 7. Ex quo infertur, quòd statuta loquentia de delictis seu maleficiis, & de condemnatis siue bannitis ex delictis, vel maleficiis, vt nõ compræhendant bannitos vel condemnatos ex contumacia, & hoc communiter tenere docto. dicit Bald. in consilio 193. libro 2. idem attestatur Alexander in l.si mora. numero 13.ff. soluto matrimo. quem refert Roland. consilio 45. numero 66. libro primo. concordat Claud.in l. si mora.numero 18.August.ad Angel.de malefic.in verb.qui Dominus iudex videns,numero 26. Alciat. consilio 362.numero 6. Claro tamen hæc communis non placet. Sed si talis contumacia ad mixtum haberet contemptum Iudicis. eo casu contumacia diceretur delictum,&posset ex ea contumax criminaliter puniri.quam communem dicit Claud.in d.l.si mora.n. 19.secundum gl.in l.vnic.§.fi. gloss.magna.in si.ff.si quis ius dicen. non obtemp.refert Clarus in lib.5.sent.§.1.vers.penul.& vlt. P.Fichard.

contumacia propriè non est delictum, sed interpretatiuè, cum fit in omittendo, secundum Bald. & Imol.in l. si mora. ff.sol. matrim. Eundem Bald.in l. 1.in §. final. ff.si quis ius di. non obtem.Barto.in l.omnes.ff.de re mili.Et ita debet intelligi dicta l.omne.&gl.in l.si creditor.§.1.de app.dum sentiunt quòd sit delictum. Et ideo statuta loquentia de delictis,cum propriè debeant intelligi, non cõprehendent contumaciam. Balb.decis.154.

contumacia procuratoris nocet domino, vt possit sententia lata contra ipsum procuratorem citatum & contumacem, qui non appellauit, executioni mandari contra ipsum dominum,si lis sit cum procuratore ipso contestata, vel causa erat, in qua lis non contestatur, per casum in l.3. iuncta gl. 1.cum alia glos.magna ibi.C.quomodo & quando iud.& secundùm Innoc.in cap.1.extr. vt lite non contesta.in versicul. Item ad hunc articulum. Quia imputatur domino, qui talem elegit, nisi procurator personaliter apprehensus per collusionem omisisset comparere,vel dolosè,& dominus appel lasset,prout potest eo casu,vt dictum est suprà in decisiõe incipiente,citatus. Balb.decis.179.

contumacia ex culpa leui. Si personaliter citatus, qui poterat venire, non venit culpa leui non dolo puta, quia dum veniret ad iudicem videns choreas aut ludentes, stetit ibi occupatus, & iudex contra eum iudicauerit, non dicitur verus contumax, nec excludetur ab appellando intra decendium à die sententiæ: quia ille non habuit animum contemnendi iudicem,secundum Fulgosium,in l.properandum,in §.sinautem reus. C.de iudic.& ibi dominus Sãdalia facit quod habetur per Card.in clemen.1.de dolo & contu. in penult.colum. Balb.decis.333.

contumacia dicitur delictum, & maleficium. & ista est communis opinio. Si talis contumacia admixtum haberet contemptum iudicis,& potest ex ea reus criminaliter puniri, vt est communis opinio. vnde statuta loquentia de delictis, seu maleficiis, & de condemnatis, siue bannitis ex delictis, vel maleficiis, comprehendunt bannitos, vel condemnatos ex contumacia.Clar.quæst.trigesimasexta.& in §.primo. versicul.penultim.& vltim. versic.quæro etiam. Et contumacia de per se non est delictum fallit,vt per Fel.in c.ex literis.num. 27.de constitut.vide Donatum de indiciis.vers.contumacia. libr.3. Bonacoss.

contumacia expressa & dolosa procuratoris in veniendo aut appellando, non tollit beneficium appellandi principali infra decem dies post scientiam, secundum Bartol. Sandilia. & Cato. in l. 1. §.si procurator. ff. si quis ius di. non obtemp. Bart.& An.Nicellum in l.1.§.fi.ff.quando appell.sit.Nam dolus procuratoris cølludentis domino non nocet.ff.de excep. do.l.si procurator.Licet contrà senserit Inn. in c.1.extrà vt lite non contest. Balb.decis.397.

contumacia citati ad respondendum inquisitioni contra ipsum de tali homicidio formatæ, qui ex ea fuit bannitus,& deinde ad pœnã capitis,& cõfiscationem bonorũ cõdemnatus facit indicium ad torturam, vt est communis opi.Brunus inter con

Universidad de Deusto

inter conſ.cri. 115.n.5.tomo 2.vbi etiam.nu. 54.dicit,q̃ bannum cõtumacis eſt nullum abſque interloquutoria iudicis, & ibi nu. 55.dicit, q̃ód debet omninò accuſari contumacia perſiſcum. Bonacoſſ.

Contumacia ex delicto. Propter contumaciam citati ex delicto potest iudex ei facere diruì domum: caſus eſt mirabilis in l.ff.eam quo.ff.communi diuidundo.quod tamen nõ deberet iudex,niſi ex graui cauſa & vera contumacia,facere. Balb.deciſ.250.

contumaciæ ſententiæ tales habẽtur per Clar.d.q.44.quia nobis ex officio noſtro ꝓfitat ipſum eſſe reum criminis,preſertim ex eius ꝓfeſſione, reſultante ex ꝓtumacia. iuxta formam ſtatutorum.Ideò ipſum ꝓdemnamus in amputatione,capitis & eius bona fiſco applicamus.Et ſi quo tpe in fortiã cõis venerit,caput ſibi amputet,&c.ibi Clar.ver.videam*.vide Ang. de malef.ſuper ver. qui dominus iudex &c. n.45. & Biracinũ ac alios,& vide Bart.in l.nullum ff.de condit.& demonſt. vbi tradit cautelam.Quòd quando fertur ſententia contra cõtumacem.q̃ in ſententia inferatur.Viſa citatione de eo facta,& viſa contumacia,vt patet ex actis,&c.& no.quod exul vnius ciuitatis ex famoſo crimine,necubi patriam poteſtatem in filios exercere poteſt. Secus ſi cõdemnetur ex cõtumacia, tũc nõ eſt infamis,& ĩ alia ciuitate poterit teſtari,& cætera oĩa facere.ita Ang.in lege, ex ea cauſa. ff.de poſtulan.itẽ no.q̃ ficta cõfeſſio defuncti nõ nocet hæredi.Nec confeſſio ficta nocet patri in legitima.Peruſi.ĩc.cum ſpeciali.§. porrò.n.11.& ſeq. de appell.nec cõtumacia principalis afficit fideiuſſorem.Moronus de fide,treuga & pace.q.182.n.5.communem dicens. Et ſi ſtatutum dicit q̃ contumax habeatur pro confeſſo.intelligitur,q̃ habeatur pro confeſſo,ac ſi in iudicio ſponte,ac ſolenniter eſſet confeſſus.Baldus in lege,quoniam.col.1.ver.5.no.ff.de infami.Cyrillus ĩ eius ſumma criminali.tit.de quæſt. §.6.n.21.fol.156. Bonacoſſ.

cõtumacia nõ eſt accuſanda in criminalibus iudiciis,vt eſt dictum. Sed iudex recipit licẽtiam ab accuſato & accuſatore perficiendi proceſſum.Et ita ſtylus obſeruat & practica,vt dicit Blancus in eius practi.fol.11.n.25.not.q̃ ſtante ſtatuto,q̃ in criminalibus contumax ponatur in bãno,& habeatur pro confeſſo & poſſit condemnari de crimine,iſto caſu cõtumax poterit appellare,& probare ſe maleficium non commiſiſſe, quo probato retractabitur ſententia, quia non debet cõdemnari etiam ex vera confeſſione, quando apparet eum non delinquiſſe,multominus ex ficta confeſſione.Franc.Curtius in trac. de iureciu. propter calumniam.§.fi.n.13.tomo 15.& idẽ repetit in trac.depoſitio.n.17. vbi etiam quando quis ex contumacia poſſit puniri,& condemnari. Bonacoſſ.

cõueniendi verbum nõ præſe fert ſtipulationem, commune aiunt Rip.ĩl.lecta.n.16.ff.ſi cert.pet.& ĩ rub.n.26. de verb. obl.& alij quos refert Viuius li.1.opi.437.qui & cũ hoc verbum apud acta ſcriptum eſt,& cùm poſt interrogationẽ ſubiungitur,communem opinionem limitat. E.Suarez.

conueniri in omni loco. Valet conuentio quòd debitor poſſit conueniri in omni loco alicuius patriæ, vbi fuerit inuentus, & ſoluere quod promiſit ſecundum Alber. Bart.in l. ſi cõuenerit.ff.de iuriſ.om.iud.per l.Lucius.ff.depoſi.& l.hæres abſens.in fi.ff.de iudic. ſequitur Panorm.in ca.1.extrà eo. Balb.deciſ.109.

conueniri poterit debitor, qui certo aliquo in loco, certa die ſoluere promiſit,vbicunque locorum fuerit repertus, cõmune ait Ial.in §.plus autem,num.27.& ſeq.Inſtit. de action. vt & is,qui promiſit ſoluere vbicunque fuiſſet petitum,ſecus verò ſi aliquo in loco, & vbique locorum conueniſſet eum poſſe cõueniri,commune ponit Viuius lib.1.opi.64. E.Suar.

conuentio inter medicum & infirmũ,aduocatum & clientulum ipſo iure non ſubſiſtit, ſecundum magis communem per Burſ.conſ.72.poſt n.11.lib.1.

PRO. conuentio dat legem contractui.l.1.§.ſi conuenerit. ff.depoſi.l.contractus.de reg.iur.ff.

OB.contrà de l.pacta nouiſſima.C.de pact.vbi conuentio, quæ fuerat facta inter partes,non ſeruatur.

SOL.quia vltima conuentio priori derogauit. Bellon.

PRO. conuentio facta contra ſubſtantiam contractus facit conuentionem in alium contractum tranſire, vbi ſignificatio verborũ patitur, in l.vbi ita donatur.ff.de do.cau.mort.

PR.conuentio facta in vna re vel perſona,non extenditur ad aliam in l.ſi vnus.in §.ante omnia.ff.de pact.

OB.oppono primò de l.fideiuſſoris. ver.cùm alio.ff.e.ti.vbi conuentio cum alio facta alij prodeſt.

SOL.Ibi quia principaliter intererat paciſcentis.

OBIEC. Secundò oppono de l.& ſuum.§.fi.cum l.ſeq.& l. reſcriptum in prin.ff.eod.de pact.vbi maior pars creditorum remittens partem debiti præiudicat aliis creditoribus.

SOL.Illud propter eorum vtilitatem fieri videtur,quia debitor non eſt ſoluendo & quia non haberent quem conuenirent, cum hæres nollet adire ſine remiſſione partis debiti, vt ibi nota.

OB.Tertiò obſt.l.in cauſæ.§.fi. ff.de procu.vbi ſtipulatio à procur.facta prodeſt domino.

SOL. Ibi quia procurator, & dominus eadem perſona reputantur.

OB.Quartò obſt.l.ſi pupillus.ff.de adminiſtr.tut. vbi conuentio liberatoria facta cum vno tutore.alij tutori prodeſt:idem in magiſtratibus collegis vt ibi dicitur.

SOL.ibi plures tutores in eadem tutela,vel magiſtratus in eodem.officio,pro vna eademque perſona reputantur. Ideo pactum factum cum vno,trahitur ad alium.

OB.Quintò & vltimò opponitur d.l.tale pactum.in §.fi. de pac.ff.vbi conuentio de fratre extenditur ad filium.

SOL.ibi conuentio fuerat facta de hærede ſuo fratre,& ſic teſtator voluit conſulere ſuo. hæredi, & ſic per conſequens filio ſuo. Bell.

cõuentio inter duos de ſucceſſione alicuius diuidenda nõ valet: etiam cum iuramento: niſi de conſenſu illius de cuius ſucceſſione agitur,& in voluntate vſque ad mortem durãte. Curt.Iun.conſ.98.n.3.communem dicit.

Amplia iſtam communem ad pactum de hæreditate viuẽtis etiam inter filios laſ.in l.de quæſtione.C.de pact.n.5.communem dicit.

Concor.hæc ampliatio cum l.13.tit.5.par.5. B.Villal.

cõuentionalis pœna quæ in contractu adiicitur vt loco intereſſe prima ſuccedat an poſſit duplum trãſcendere, fuerũt opiniones variæ vt habetur in gl.in ver.proferũtur.in l.vnic. C.de ſent.quæ pro eo quod inter. Pet.de Anch.conſi.147.incipien.apud antiquos,& modernos, prout refert laſ.in l.ſi qs maior.ver.quinto & vltimò.C.d̃ trãſac.de iſto tex.cui⁹ dictũ, vt etiam inquit Ludoui. Roma. in l.ſtipulatio iſta §. alterius. ff.de verb.oblig.ſibi arrogat,& appropriat, decidit,quòd vbi contractus in quo ipſa pœna adiicitur iuramento comproba tur pœna ſic appoſita duplum excedere poteſt,allegat ad hoc tex.in d.l.ſi quis maior.quem tñ idem Ial.hoc nõ probare ait, cùm nõ appareat quãta eſſet iſta pœna,& de ipſo tex.Ancha. magnum feſtum facere. Sed ꝫ Ial.& pro Anch.ſatis videtur ibi tex.apertus ponderãdo in verbis illis reſtituta pœna, q̃ pactis probat inſerta,cũ illa indefinita, videlicet pœna vniuerſali æquipolleat,l.ſi pluribus,cũ multis cõcordãtis,de qbus ibi in gl.ff.de legatis ſecũdo cap.ſolitæ.§.nobis, de maioritate & obedient. & clarum ſi q̃ in ſtipulatione pœna ad quãcunque quãtitatem dici poteſt.§.alteri.cum gl.in ver.quę ſit.Inſtit.de inuti.ſtipulat.l.ſtipulatio iſta.§.alteri,ſimiliter cum gl. in verſ. quãtitas,vbi idem tex.ff.de verb.oblig.§.omnes autem,& ibi gl.in verbo,actio.circa fi.Inſtit.de actio.gl.in dicta lege vnica §.facimus,in verſiculo proferuntur.C.de ſen.quæ pro eo,q̃d inter.ad quam ſe remittit gl.in dicta lege ſtipulatio.§.alteri.ff. de verb.oblig.& ita ponderaſſe Anch.arbitror: & in hac opinio.quòd partes contrahẽtes,pœnam ad quam malunt quãtitatem,etiam duplum,triplum,quadruplum,& quintuplum aſcendentem in ſtipulationem deducere poſſunt.fuere Vltramont.vt Bart.refert in dicta lege ſtipulatio.§.alteri.gl.vero in prælegat.lege prima.C.de ſen.quæ ꝓ eo quod inter.voluit q̃ ſi pœna per verba multiplicatiua adiiciatur,puta duplũ, triplum,& cẽtuplum,exercere nõ poteſt, Bartolus in dicta l.ſtipulatio.§.alteri,n.20.aliter diſtinguit, videlicet aut pœna ĩ inſtrumento adiicitur certa in eadem quãtitate quoque expreſſa,puta vẽdis domũ vel prædiũ pretio ſpecificato,veluti ſi dicas pro cẽtum florenis,& in fine adiicis clauſulam cõſuetam, q̃ omnia,& ſingula,attendere, adimplere & obſeruare partes ꝓmiſerunt ſub pœna,&ad pœnã dupli,tripli,quadrupli,quintupli,vt ſ.& hoc poſſunt & valet vſq; ad quãtuncunque ſummam ſtipulatæ fuerũt,& adiicere poſſunt prout volũt.exempli quoq; gratia,vẽdo ꝓ quinquaginta,& ſubiũgo ſub pœna mille.alleg.tex.ĩ l.ſi dictũ.ff.de euictio.Aut apponit pœna reſpectu ĩcerti, puta ſub pœna dupli,tripli, vl̃ quadrupli,ei⁹ q̃d res vẽdita valebit:vel eius q̃d intererit partis,& tunc per hæc nomina duplum trãſcendere nõ ꝓt.alleg.d.l.vnic. C.de ſen.q̃ pro eo q̃d inter. & ſic in effectu hæc ſua diſtinctio cõcordare videtur cum gl.ibi in d.ver.proferuntur. aſſignat diuerſitatis rationẽ inter primum, & ſecũdum caſum, quia primo pœna quãtitatem adiectã,& expreſſam excedere nõ ꝓt.ſecũdo quidem caſu nimium,& ſatis vlt.a partium cogitatione.& intertionem aſcẽdere poſſet:& à Bart.nõ videtur diſcedẽdum, cũ

ſua dict

Universidad de Deusto
Biblioteca

sua distinctio optimè probetur ex traditis per glos.in d.l.si dictum. ff.de euiction. & corroborari videtur per d.gl.in dicto verbo, proferuntur, prædallegat. Et licet aliqui huius fuerint sententiæ quòd legalis pœna quadruplum excedere nõ possit,dicto §.omnes, Institut.de action. gl. tamen in canon.cum deuotissima. in verbo, componat, 22. quæst.2.dicit sanctius esse vt dicatur, quòd tam legalem quàm conuentionalem in infinitum extendi posse pro qualitate negotij vel delicti, habito verò respectu ad rem quadruplum excedere non debere, vide ibid. & nota quia omnes videntur tenere contrarium. F.Turzan.

Conuictus reus legitimis probationibus sub mortalis culpæ reatu,si à iudice interrogetur, etiam in tormentis respondere tenetur an crimẽ commiserit,nam si iniquè torqueatur, iustè tamẽ interrogatur,& ideò tenetur respõdere, iuxta Inn. & communem,in c.2.de confes.& S.Thomam.22.q.69.art. 1. F.Viuius.

PR.conuicto mortuo,memoria quandoque eius damnatur.l.fi.ff.ad leg.Iul.maiest.in §.interdum.inst.de hered.ab intest. Bellon.

conuictus legitime reus,non est aliud quærendum.Sed debet iudex illum condemnare, dummodo de delicto prius cõstet.& ita practicatur.Clar.q.66.in prin.Marc.sing.108. Abb. in cons.25.num.vlt.in 1.vol. Nam iudex criminosum discutiens, non antea proferat sententiam, quam aut reum ipsum se ipse confiteatur,aut per innocentes testes conuincatur,& non facere prout fecit Pilatus, qui solum falsos testes recipiendo Christum condemnauit. Montaltus de reprobat.sententiæ Pilati.§.& hæc sufficiant.n.3.tomo.3.Occa. Ferrariensis inter cons.crim.cons.60.nu.2. tomo 2.nam ad hoc, vt inquisitus, vel accusatus de crimine possit diffinitiuè condemnari,requiritur alterum de tribus,scilicet,quòd sit spontè cõfessus,vel quòd sit testibus necessario, vel præsumptiuè concludentibus conuictus præsumptione iuris, id est à iure approbata,vel quòd conuictus sit indiciis indubitatis.& quæ faciant præsumptionem iuris & de iure, contra quam non admittitur probatio in contrarium.ita Paul.de Cast.in cõs. 298. n.1.vol.2.vide.Bal.in c.ad nostram.de probatio.n.3. vbi dicit quòd licèt reus perseueret semper in negando, tamen si est probatum crimen per testes, debet condemnari, dum tamen sit plene probatum.Aliàs esset opus quòd confiteretur. Saltem per tormenta perseuerando in confessione, & loquitur de legitimis indiciis, quæ indicia præcedere debent, & non sequi,vt ibi per Bal.& malè faciunt assessores,qui maleficio liquidato,malefactorem ponunt ad torturam.quia possunt redargui tempore syndicatus. Angel. in l. & si certus, in princ. ff. ad syllania. Secus si non sit liquidatum maleficium, quia possunt torqueri malefactores.idem vt mandatores indicent, & alios complices. Salua tamen semper conscientia. vt ibi per Ange. quia omnibus in rebus res est discretio summa.Et si iudex conuictum torqueret, esset omnino absoluendus.Nisi iudex protestetur &c.Bossi.tit.de sent.num.70.vide omnino Soc.iun.in cons.37.nu.19.in 2.vol. & not.quòd duplex est modus probandi delictum contra aliquem.videlicet confessio,vel conuictio,fusius Dec.in c.at si clerici.n.1.de iudiciis.& Abb.in d.c.at si clerici.num. 3.quod no.ad statuta facientia mentionem de conuictis,quod non comprehendant confessos, cum hæc duo sint diuersa, confessio & conuictio. ibi.Abb.num.4. & ad pœnam capitalem infligendam sufficit sola confessio sponte facta. Hoc verum si talis confessio sit verisimilis.vt dicit Bal.in l.si quis in hoc.num.3. C.de episco. & cler.vide Paul.de Cast.in Auth.si quis in hoc. C.de episc.& cler.& no. quòd stante statuto, quod conuictus de tali crimine puniatur tali pœna,deficiens in purgatione, nõ debet puniri illa pœna statutaria, quia illa non est vera conuictio, sed præsumptiua. Et statuta habent locum dũtaxat in casu vero. Et cum statuta hodie puniant communiter maleficia, non incidit quis in pœnam statutariam, nisi perfecerit delictum. ca.inter nu.6.de purga.cano.vbi Soci.senior. Bonacoss.

COPVLA(ET)eius est naturæ,vt inter diuersa ponatur,regulariter loquendo: vt voluit gl.communiter ad hoc allega. in rub.ff.de iur.& fact.igno.Sic quoque voluit gl.ĩ verbo.nescit,relata ad tex.in l.fi.C.per quas personas nobis.acqu. Soc. Iun.cons.36.num.1.volum.4.& in cons.181.de duobus,&c. n.31.2.vol.maximè verò in cons.68.n.15.in fi.& seq.1.volumine, vbi etiam respondit ad quædam in Contrarium cauillosè allegata,ad quod etiam se remittit hic in dict. consil.36. Muscul.

PR.copula,&, inter duo extrema posita, diuersitatem ponit inter copulata.no.in rubr.ff.de iur.& facti ignoran.& per can.in rub.de caus.prop.& poss.extra.

OB.contrà de rub.C.de serui.& aqua. vbi copula, &,ponitur inter seruitutem, & aquæductum, & tamen aquæductus est species seruitutis.l.1.de serui.rusti.prædio.ergo cùm aquæductus sit seruitus,inter se non differunt.Simile illud Euangelij,Dicite discipulis eius & Petro.Marc.20.& tamen Petrus erat discipulus.

SO.Vbicunque copula,&,ponitur inter genus & speciem, non significat diuersitatem,sed stat declaratiue: &tunc exponitur,&,pro,id est,vt ibi. Bellon.

PRO. copulatiua aliquando pro coniunctiua accipitur, in l.sæpe.& in l.coniunctionem.ff.de verbo.signific. Idem.

copulæ natura est ampliare quantum potest,etiam si ponatur inter duo substantiua absque relatiuo. Ripa.de resc.c.2.n. 47.communem dicit. B.Villal.

copulatiue quando plura ponuntur,quorum vnum venit vt accidens seu qualificãs aliud, oportet probare vtrumque. Ripa in d.c.1.n.59.communem dicit. Idem.

copulatiuorum non requiritur concursus, quando ponitur copula inter personas,inter quas cadit ordo charitatis,Ripa d.c.2.n.54.communem dicit. Idem.

ADDITIO. copula regulariter requirit concursum copulatorum.Lancel.Gallia.in l. Gallus. §.& quid si tantum.n.11. ff.de lib. & post. Fallit tamen vt ibi per eum. Quando autem concursus requiratur ponit Tho.Calam.in l.1.n.64.eo.tit.& alia de copula ponit M.Ant.Bard.in trac.de temp. vti.& contin.in c.19.n.16.

copulandi dictio inter ea,quæ alternis sibi aduersantur posita.in alternatim enuntiantem conuertitur, commune inst Ant.Gomez.de testam.c.5.n.31. E.Suarez.

corporalis pœna, & bonorum confiscatio non transit in hæredes mortuo delinquente ante sentẽtiam.communis est opi.Bursatus cons.77.n.21. Bonacoss.

correctio. §. emphyteusis.in auth. de nõ alien.aut permut. rebus ecclesia,inducta est per §. licentiam. in auth.de alien.& emphy.quo ad tempus duntaxat, non autem quo ad successorum qualitates, vt tenuit Bald.in l.etiam. ff.solut. matrim. in l.1.de suis,& leg.vbi dixit,emphyteusim ecclesiasticam ad alios, quàm liberos & hæredes copulariuè non transire,allegat gl.quam valde notandam dicit in d.l.etiam,quam tamen non reperi,puto voluisse allegare gl.in l. præcedenti.in verb. eaque.ibi & in eccles.emphytheusi,quæ alleg.tex. in d.§.emphyteusim. in auth.de nõ alie. Ad extraneos autem hæredes eam non transire tenuit Spec.in tit.de loc.§.nunc aliqua.vers. 115.Bartol.Bald.& Ang.in l.Gallus.§.etiam si à parente.ff.de lib.& posthu.& in l.in conuentionibus de verb.oblig. Hancque receptiorem esse sententiam cõsuluit Alex.in cons.151. visis Themare,& instrumento.& in cons.9 volum.2.Cald.in cons.6.titu.de loc.3.Non trãsit etiam huiusmodi emphyteusis ad filium legitimatum tantùm,si naturalis,& legitimus extet,vt Alex.in cons.60.nume.4.vol.1.& Io.de Imol.cons.27. dixere,sed si alicui perpetuò concessa fuerit pro se,& quibuscunque hæredibus, tunc eam ad hæredes etiam extraneos transire censuit Gozad. in cons.39.& Alexand.dict. consil.9. volum. 2. ex sui autem natura transit ad descendentes, vt gl. Bar.& alij voluere.in dict.l.etiam,solu.matrimon. Io.And.& alij.in ca.in præsentia,de prob.Alex.in consil.38. volumin.2. F.Turzan.

correctio fraterna cadit sub p̃cepto peccati mortalis.Prep. in c.si peccauerit.2.q.1.Aret.in ca. nouit.de iud.communem dicit. B.Villal.

PRO. correctio non est fienda per subauditos intellectus. glossa. communiter approbata,in c. cupientes.§. quòd si per viginti.de elect.in 6. Bellon.

PR.Correctiones sunt euitandæ in iure nostro, nisi expressè fiant, in l.si quando. C. de inoff.testam. l.præcipimus.in fi. C.de appel. in l.sancimus. C. de testam. capit.cùm expediat. de elect. in 6. Vnde in Correctoriis non solet fieri extensio de vno casu in alium, in l.si verò. §. de viro.ff.solut.matrimo. in l.final. & authentic. quas actiones. vt ibi not. C. de sacrosanct.eccles.

OBIEC.contrà de l.si quis seruo.iuncta gl.C.de furt.& l.illud.cum gl. C.de sacrosc.eccl. Vbi etiam in statuto correctorio fit extensio de vno casu in alium.

SOL.Verum est vbi est eadem ratio,&equitas,vel vbi sunt similes casus,vt ibi. Bellon.

correctio moderata est pmissa viro vxori, Domino ancillæ,magistro scholari,& patri filio.Si tamen pater corrigendũ filium occiderit,extra ordinem punitur.communis est opin. Clarus q.56.ver.potest etiam. Bonacoss.

Corrig

Universidad de Deusto Biblioteca

Corrigere quilibet tenetur peccatorẽ, iuxta regulam euãgelicam. Si peccauerit in te frater tuus, &c. Matthæi 18. & ista est communis opi. de qua Rochus de Curte in trac. de cõsuetud. n. 138. Et est sub pręcepto peccati mortalis, vt inqt Præpos. in c. si peccauerit. 2. q. 1. Aret. in c. nouit. de iudic. cõmunem dicit. Et vbi vertitur animæ periculum, & agitur ad correctionem peccati, potest procedi non præcedente diffamatione. Host. in c. ad nostram. per illum tex. & sequitur Abb. de accusa. dicens esse notandum. & Host. in ti. de inquisitione. §. & qualiter. Ang. in l. vacantia. C. de bonis vacan. li. 10. Dicit tñ Specula. in tit. de inquisitione. §. nunc transeamus, ver. cęterũ. quòd quando proceditur ad inquisitionem ratione priuati commodi, licèt nulla præcedente infamia procedi possit, tamen præcedere debet charitatiua monitio. Bonacoss.

in correctoriis ex maioritate rationis fit extensio: vel sic ꝓpter maioritatem rationis inducitur correctio. Glo. est communiter approbata, in Auth. præterea. C. vnde vir & vxor. secund. Anch. in cons. 350. in quæstione. & per eundem latissimè. in l. 2. C. de noxal. M. Chærian.

correctus in casibus, in quibꝰ nõ potest interrogari de aliis, facit vt iudex possit inquirere. Marc. Ant. in tract. de indic. & tortu. n. 389. communem dicit. Villalob.

correctus de crimine admittitur ad denunciandum. Aret. in c. nouit. de iudi. communem dicit. Bonacoss.

correlatiuorum iudicium idem prorsus est, etiam in pœnarum causis, commune ait Io. Nic. in l. generaliter. nu. 26. C. de secund. nupt. Arius Pinel. in l. 2. 1. par. c. 2. n. 1. C. de rescind. vẽdit. Viuius lib. 1. opi. 284. E. Suarez.

PR. correlatiuorum idem est iudicium. nam quod de vno dicitur, de altero necesse est vt intelligat. in l. fi. C. de indi. vid. toll. in l. fi. ff. de accep. in l. 1. C. de cupress. lib. 12. Bellon.

corrumpens libros archiui publici, comprehenditur sub pœna legis si quis. ff. de iurisd. omni. iud. Ias. in d. l. n. 40. communem dicit. Ibidem.

Quando sunt duo à lege vetери æquiparata circa quędam, tunc si lex noua aliquid corrigat vel inducat de nouo in vno ex dictis duobus æquiparatis, circa ea in quibus erant à iure vet. æquiparata, talis lex noua, aliquid corrigens vel inducens in vno ex dictis æquiparatis, extenditur etiam ad aliud. Est cõmunis opi. secund. Alex. cons. 171. visis & consideratis. ver. in præmissis. vol. 7. M. Chærian.

corruptum se asserens vt dicat falsum, nõ creditur ei ad inquirendum, vt est communis opi. Burs. cons. 34. n. 23. Bonac.

creditor conditionalis non dicitur propriè creditor, sed impropriè, quia nox ab initio nõ potest exigere. arg. l. debitor. ff. de verb. sig. & ita concludit Bart. in l. 1. ff. si cert. pet. a. quem sequuntur communiter Doctor. vt latè sequitur Alex. Deci. in 1. lec. n. 29. & in 2. lect. in fi. aliique Mod. ibi. Pro ista itaque opinione cõmuni allegantur varia iura, præsertimq; l. videamus. ff. de liber. leg. vbi ad literam dicitur creditorem cõditionalem esse impropriè creditorem, faciunt etiam nonnulla alia, quæ curiosis videnda derelinquimus: contrarium verò tenuit Fulgo. & Alciat. in d. l. 1. seu ipse Alciat. in l. cõditionales. ff. de verb. signi. & Vaconius in sua declaratione, 93. sed Dec. in d. l. 1. distinguendo resoluit istam materiam, quæ distinctio semper mihi placuit. F. Viuius.

creditor non dicitur, cui ex dilecto, vel legato debetur. Ripa in rub. ff. si cert. pet. n. 92. communem dicit. quæ facit in in tel. l. 2. tit. 8. lib. 3. For. ll. & aliarum legum. de quibus in verbo condemnatus. B. Villal.

creditor, ad hoc ꝙ possit habere regressum cõtra fideiussores, vel contra tertios possessores, requiritur nõ solum denũtiatio nuncij posita in actis ꝙ non inuenit bona debitoris: sed etiam pronuntiatio iudicis. Ias. in l. stipulatio. §. habet autem. n. 7. ff. de noui. oper. nunc. communem dicit. Idem.

creditor, cui fuit promissum certa die soluere, vel dare pignora: adueniente die, potest præcisè cogere debitorẽ ad soluendum, Communem esse ait Rip. in l. 4. §. fi. ex quæst. n. 9. de re iud. Idem.

In mercibus venditi, si debitor aufugit, ↄ creditorem mercium an locũ habeat regula: qui prior est tpe, potior est in iure, & addit extẽsionem cum exceptionibus. n. 209. 210. 211.

creditor, qui merces vendidit debitori, ex quo cõtractu ortum fuit creditum: si debitor fugit, non est potior in re vendita aliis creditoribus prioribus. Vterque Imol. in l. si cum dotem. §. fi. ff. sol. matrim. & Fanus de pigno. & Hippol. in 5. part. mem. 2. n. 8. Communem dicit.

Amplia istam communem ad creditorem ex mutuo, qui non est potior in re empta ex pecunia mutuata. Ant. de Fan. in 2. par. mem. 1. n. 13. communem dicit.

Limita primò, si pecunia fuit mutuata ad illam rem emendam. Fanus in 5. par. mem. 2. n. 8. communem dicit.

concor. cum l. 30. tit. 13. part. 5. & intel. prout in communi sequenti, & vide l. 27. & 28. & 29. eiusdem tituli.

Restringe istam limitationem quantum ad actionem personalem: nam habens hypothecam etiam generalem, præfertur creditori ex mutuo ad rem emẽdam: cum actio mutuãtis sit personalis: & non præiudicat actioni reali, idem Fanus nu. 8. communem dicit.

Limita secũdò, in re empta ex pecunia ecclesiæ. Io. de Rip. in l. iurisc̃onsulto. n. 6. ff. in qui. casi. pig. vel hypot. ↄtrah. cõmunem dicit. & vide per eum regulas, & limitationes alias. B. Villal.

creditor cui datus est fundus pignori, cui annexũ est ius patronatus beneficij: non potest præsentare. Io. Igne. in l. 1. §. seruus pignori. n. 3. ff. ad Sillan. communem dicit.

De iure regio est. l. 9. tit. 11. par. 1. quæ vĩ disponere contrarium etiam in locatore. Sed dictam legem intellige in pignore, in quo non est spes luitionis: de quo per Io. Igneum in d. §. seruus. n. 8. & in locatore non ad modicum tempus, per gl. in c. ex literis de iu. patro. & Pau. de Cast. cons. 361. vol. 1. & Cæsar. Lamb. de iu. patro. art. 2. q. 8. par. 2. lib. 1.

creditore succedente debitori confunditur actio hypothecaria Io. Cora. in l. frater à fratre. n. 20. ff. de cond. indeb. communem dicit. Idem.

PR. creditor soluto debito retinens & celans pignus, tenetur furti. l. si quis vxori. §. cum creditorem. ff. de furt. Bellon.

PRO. creditori licet vigilare ad suum consequendũ. l. summa. ff. de pecul. Bellon.

creditor nec dicitur is, cui à legato, nec is, cui à delicto debetur, commune dicit Rip. in rub. n. 62. ff. si cer. pet. E. Suarez.

creditor ex mercium venditione, cæteris creditoribus in illismet mercibus iam traditis nõ præfertur, commune effant vterque Imol. in l. si cũ dotem. §. vl. ff. solut. matr. Fan. de pign. par. 5. membr. 2. n. 8. Amplia ad mutui creditorẽ, iuxta eũdem Fan. c. li. 2. par. memb. 1. n. 13. Excipe si pecunia ad rei illiꝰ emptionẽ mutuo data est, commune testatur, & idem Fan. & eo. memb. n. 8. Excipe rursus in re ex sacri, vel pij alicuius loci pecuniis empta. commune scribit Rip. in l. senatusconsulto. n. 6. ff. de quibus cauſ. pigno. vel hypo. E. Suarez.

creditor posterior præfert dotis confessioni, q̃ fraude factã, aliqua cõstet coniectura, vt est receptũ placitũ in auth. sed iã necesse. C. de donat. ante nup. deq; Alex. ad Bar. in l. 1. n. 11. C. de iur. fis. li. 10. Roger. de dote. §. 5. n. 30. Ias. in §. item si quis in fraudem. n. 20. instit. de actio. constare potest. E. Suarez.

creditor pupilli nõ excusatur à munere tutelæ ratione creditи, nisi præbeat ad sancta eloquia iusiurandũ, qđ ex veritate credit, se obligatum habere pupillũ. Testus est in §. vt aũt nõ demus. in Auth. vt ii, q obligatas se habere phibent res minorũ. colla. 6. & ibi Ang. de Perus. n. 1. inquit: nota, ꝙ vocatus ad tutelã, vel curã, si iurat se credere minorẽ obligatũ sibi vel eiꝰ res, qđ sine alia ꝓbatione ab eius tutela vł cura repellit. & hãc indubitatã iuris ↄclusionẽ esse scribit ↄsulendo pulchrè Rol. à Valle, in ↄs. 83. n. 6. ↄfutans ẽt argumenta contraria, quæ ↄ illam decisionem adduci possent, in 1. Tom. cons. kirchouius.

creditor non potest retinere penes se cadauer, seu corpus mortuum sui debitoris diuitis, vel inopis insepultũ, vt pignꝰ quoddã, donec pecunia sibi debita vigore liquidi instrumẽti integrè soluat. §. hæc autem disposuimus, ver. meminimus, in auth. vt cũ de appel. cogn. nec ↄcedenda est licẽtia ꝓ iudicẽ ꝓ retentione cadaueris prędicti ad ipsius creditoris imploratio nem, quia cadaueri isti nullo pacto est impediẽda, ac denegãda sepultura. arg. tex. in auth. vt defuncti, seu funera eorũm, in prin. & est tex. optimis, ĩ d. §. hæc aũt, & in l. cũ sit iniustũ. C. de sepul. viol. vbi Doc. hoc communiter adnotarũt. Panor. ĩ c. ex parte, de sepul. Boer. dec. 287. n. 2. & seq. Ripa, ĩ trac. de peste, in rub. de præseruatiuis remediis, n. 101. & Gram. dec. 82. vbi refert istam communem opinionem per annos 30. ipso existente iudice. Neap. in magna curia vicariæ obseruatam vidisse. Et quamuis Ang. in d. auth. vt defuncti, seu funera eorũ, in prin. contrariarũ asseueret, videlicet, ꝙ creditori habẽti instrumẽtum debiti ↄ suum debitorem mortuum poterit impartiri licẽtia per iudicem ad eius petitionem de retinẽdo corpus loco pignoris, ne sepeliat quousq; de debito liqdo sibi satisfiat, tamen opinio ista Ang. tanquã inhumana, & falsã cõiter damnatur à scriben. & præcipuè à Fel. ĩ c. sicut Iudæis. Guliel. Bened. in c. Rainutius. n. 59. de testa. Marsil. sing. 199. & Gram. in d. dec. 82. & sic p premissã indubia reddit dicta communis, imò aduerte in fortioribus terminis, ꝙ si debitor appellaret, ne corpus debitoris humaretur vtique non esset audiendus, nec eius appellatio admittenda foret aliquo modo, secũdum

Universidad de Deusto
Biblioteca

gl.& Doc.communiter,in d.c.ex parte,in prin. Spec.in tit. de appel.§.in quibus,ver.8.Grammat.in d.dec.82.nu.2.& Marſ. in allegato ſing.199. F.Vinius.

creditor,mercator,vel ſolit⁹ mercari,lucrum ceſſans à moroſo debitore licitè petit,ſecundum communem per Burſat. cõſ.68.n.11.libr.1. vbi hoc dicit procedere ẽt ſi ſolitus ſit pecunias deponere apud cãpſores,vel in emptionem prædiorũ conuertere,ſecundum magis communem ibi,& etiam de iure canonico,ſecundum communem d.conſ.n.12.& hoc procedere in omni creditore ſolito negotiari contra quemlibet debitorem moroſam: & tam in actionib.arbitrariis,quàm aliis ex communi,vt d.conſ.68.n.13.

creditor rem ſibi hypothecatam pro ſui iuris conſeruatione propria authoritate apprehendere,& retinere poteſt,ſi tñ ab alio non ſit occupata,ſecundum communem per Burſ.ꝓſ. 8.n.15.lib.1.poſt Alex.in l.1.C.de repud.hæred.

creditor petens executionem inſtrumenti cõtra fideiuſſorem,non habet neceſſe docere de principali credito, quando de eo fit mentio in inſtrumento,teſte Nat.conſ.262.col.4.licet in hoc diſſentiant aliqui relati in apoſtil. ad Bart. in l.vt fideiuſſor.ff.de fideiuſſor. de quo vide quæ ſcribit Iaſ.in auth.ſi quis in aliquo.n.9.C.de edend. Put.

creditor rem debitoris meliorem pro ſuo credito eligere nõ poteſt,nec pignoratam vendere,ſed mediocrem arbitrio boni viri,ex qua ſuum creditum conſequatur,ſecundum cõmunem per Burſ.conſ.84.n.11.lib.1.poſt Bart.Bald. Salic.in l.quandiu.C.de diſtrac.pignor.Boer.q.46.in fi.

creditor quilibet nõ per viã agendi,ſed excipiendi cõparet ꝑ iure ſuæ prioris hypothecæ ad impediẽdum aliũ creditorẽ: poteſt hoc facere etiam ſi prius non obtinuiſſet ſententiam cõ ſuum principalem debitorem,& exiſtentem ſoluendo: & ſic nõdum facta aliqua diſcuſſione in bonis dicti debitoris, dũmõ doceat de ſuo credito,& potiori hypotheca.l.à diuo Pio. §.ſed illud.ff.de re iudi.quem §.declarat Nat.conſ.300. col.2. & 3.& concluſionem prædictam cõfirmat.& ſic in executione cõpatens creditor, poteſt docẽdo de prioritate ſuæ hypothecæ ꝓſequi ſibi aſſignari bona retinẽda loco pignoris.Put.

creditores hereditarij non tenẽtur accipere inſolutum bona ab herede cum beneficio inuentarij,ſed eis ſunt tradenda, vendenda,vel pretium ſoluẽdum ſi hæres damnum nõ patiatur,& hæreditas ſit ſoluendo,ſecundum communem ꝑ Burſ. conſ.9.n.29.33.lib.1.vbi ꝙ tria concurrere debent,præſuppoſito ꝙ vt hæres cogatur vendere,vel vendenda tradere,vt primo ꝓſter bona fuiſſe in hæreditate & dominio defuncti, 2.ꝙ vendant.iuſto ꝓtio, 1.ꝙnec hæres de ſuo ꝑ euictiõe ꝑmittat.

creditori probãti duobus teſtibus,nihil de ſumma deponẽtibus,pecuniæ numerationem alicui factam:& aliis præterea teſtibus probanti debitorem ab ipſo centum mutua petiiſſe, iuſiurãdum deferetur,commune aio ex Alex.in l.admonẽdi. n.47.ff.de iureiur.Deci.in l.vlt.n.4.C.de edẽd. Hippol.notab. 322.vide infrà ver.teſtes. E.Suarez.

CREDITOR ET DEBITOR.

Summaria.

Beneficium l.fi.C. de acq. poſſ.competere etiam creditori ſuper rebus,poſt conſtitutum poſſeſſorium acquiſitis.q.1.

creditor agens cõtra filium,ex contractu vel debito paterno,tenetur probare filium eſſe hæredem.q.2.

creditorem dantem mutuo pecuniam ad merces, vel alias res emendas, non habere tacitam hypothecam in rebus illis ſua pecunia emptis, Excepto pupillo. Ei enim hoc priuilegium dari.q.3.

creditorem agentem hypothecaria aduerſus tertium poſſeſſorem,probare debere,debitorem habuiſſe dominium,vel q.tempore obligationis q.4.

Debitori,qui habuit dilationem quinquennalem,non dari beneficium ceſſionis bonorum.q.5.

Debitorem negantem debitum,& conuictum, atque condemnatum,poſſe bonis cedere.q.6.

Debitorem fugientem ad Eccleſiam, ſi ſit ſuſpectus de fuga,poſſe ab ea extrahi.q.7.

Diminutis perſonis oneratis,vel obligatis, cùm electa fuit certa perſona,diminui aut perimi onus vel obligationem:niſi hæredes eiuſdem eſſent artificij q.8.

creditorem habentem generalem hypothecam omnium bonorum,cum poteſtate capiendi propria authoritate, in cõſtitutione precarij, poſſe agere condict.ex l.fi.C. de acq poſſ. contra tertium poſſeſſorem, nulla facta excuſſione principalis,pro recuperanda poſſeſſione rei, quã debitor ex bonis hypothecatis alienauit.q.9.

Difficultatem excuſare debitorem quãtitatis à mora.q.10.

Debitorem,qui fuit in mora ſoluẽdi, exactum in iniuriam creditoris,liberari.q.11.

Debitorẽ ciuitatis ſoluentem Tyrãno, qui poterat inferre metũ ac terrorẽ,liberari:ſecꝰ ſi ñ poterat inferre terrorẽ.ea q.

Diuturnitas temporis, ſeu taciturnitas in nõ petẽdo ſola, nec ad præſcriptionem ſufficiens,non inducit remiſſionẽ debiti,ſeu donationem,niſi concurrat cum ſilentio lõgi temporis, ſanguinis coniunctio, & calculatio rationis ſæpiùs inter eos habita,non facta tamen mentione debiti.q.12.

Iuri offerendi debitum,& recuperandi pignus, à creditore contra debitorem non præſcribi,æquiùs videtur.q.13.

creditor prior habens hypothecã,& priuilegium prælationis,poteſt agere contra poſteriorem creditorem, cui fuit ſoluta pecunia,etiamſi ea bona fide ſit conſumpta.q.14.

QVAESTIO I.

QVAERO,Vtrum beneficium l.fi.C.de acq.poſſ. cõpetat etiam creditori ſuper illis rebus, quæ debitor poſt conſtitutũ poſſeſſorium acquiſiuit?Reſp.ꝙ ſic, & iſta eſt crebrior & receptior Doctorum ſentãtia, quòd in tali conſtitutione precarij veniant quoq; bona futura,ita firmat Bart.l.fi.per illum text. C.quæ res pig.obl.poſſint.& ibi Iac.But.& Sal Ang. in ꝓf.68. inci.viſis inſtrumentis. Ang.in l.1.in prin. ff.de pigno.Marth. de Afflict.in deciſ.37.nu.3.& 4.Eandem tenet Io. de Imol.& Rom.in l.ſtipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.obl.per l. quamuis.de precar.Alex.de Imo.l.poſſideri.§.incertum.ff.de acq. poſſ.vbi reſpondet ad ꝓtraria.Et hãc eſſe magis cõem cũ multis adductis,firmat And.Tiraq.in trac.de iur. cõſti.poſ.2. par.Fran.Rip.l.cõuentio generalis.n.4.& 5.ff.de pigno.Licet contrarium velit gl.l.2.C.de acq.poſ. Ang.l.quædam mulier. ff.de rei vendica.Et plures allegati per Alex.d.§.incertum.

QVAESTIO II.

Quæro,an creditor agens contra filium alicuius ex debito paterno,debeat allegare filiũ eſſe hæredẽ,& ꝓbare?Reſp.Bal. in l.2.C.ne filius ꝑ patre.tenet,ꝙ ſic.Eandem opinionẽ tenet Imol.vbi dicit,eam eſſe communem in l.ſi cùm dotem.§.trãſgrediamur.ver.in fi.gl ff.ſol.ma.Ant.Capyc.deciſ.70.n.1.

QVAESTIO III.

Quæro,an creditor qui ad merces cõparandas,vel alias res emẽdas, pecuniam mutuò dedit, in mercibus vel reb⁹ ex hac pecunia emptis, tacitam conſequatur hypothecam? Reſp.gl. in Auth.quo iure.verbo,perſonali.C.qui potior in pig.tenet, ꝙ ſic.Eandem opinionem tenet Alex.l.ſi cùm dotem.§.fi.n.5. ff.ſol.ma.Iaſ.l.creditor.ff.ſi cer.pet.Sed in hoc Doc.magis cõmuniter contrariam tenent ſententiam.vt teſtatur D.Couar. variar.reſolut.c.7.n.3.excepto pupillo, qui in rebus ex pecunia ſua ad hoc mutuò data emptis, tacitam habet hypothecam.gl.l.idemque.ibi Bar.ff.qui pot.in pig.Neguſant.in tract. de pig.2.par.prin.4.membro.n.163.

QVAESTIO IIII.

Quæro, an creditor agens hypothecaria aduerſus tertium poſſeſſorem,debeat probare de dominio,vel quaſi debitoris: An verò ſufficiat probare poſſeſſionem rei obligatę fuiſſe penes debitorem tempore obligationis? Reſp.magna eſt varietas gloſſarum & Doc.in hac quæſtione, in qua & ipſe Bar.cõtra morem ſuum ſibi cõtrarius eſt, vt latè pro vtraq; parte refert authoritates Matth.de Afflic.deci.283.n.6.Sed meliùs diſtinguitur ſm Doctor. aut tertius poſſeſſor habet cauſam lucratiuam à debitore,& ſufficit probare poſſeſſionem rei obligatæ fuiſſe penes debitorẽ tpe obligationis.Ita tenet Bar. Bal. l.de reb.C.de dona.ante nup. Cy.Bart.Iac.Butr.l.cùm res.C.ſi res aliena pig.data.Florian.l.ante omnia.C.de probatio.Ang. inter conſ.Alex.conſ.138.li.2.Matth.de Afflict. deciſ.37.n.5. Fab.§.item Seruiana.n.15.Iaſ.n.89.Molinæ.in ꝓſuet.Pariſien. §.80.& in addit.ad Alex.conſ.115.li.6.Et hãc dicit eſſe veriorem & communiorem D.& præceptor meus Lud. Schrader. d.§.item Seruiana. Quamuis dubiret Alex.d.conſ.115.Et cõtrarium,ſed malè,tenent Bart.d.l.rem alienam. ff.de pigno.actio.Ang.d.§.item Seruiana.n.8.prac.Papien.for.actio hypo. verb.ex memoratis.Quæ concluſio tñ procedit,quando tertius vult vti adminiculo ex perſona debitoris,eiuſdemque authoris ſui,aliàs creditor agens tenet probare debitorẽ habuiſſe dominium,vel quaſi.Spec.§.1.n.29.de obliga.& ſolu.Bal.d. l.de rebus Iaſ.d.§.item Seruiana.n.89. aut tertius poſſeſſor habet titulo oneroſo,& tenetur creditor probare dominiũ, vel quaſi debitoris,ita tenet Iac.de Aren.Cy.Bar.& Ang.d.l.cùm res.Iaſ.d.§.item Seruiana.n.89.prac.Papien.d.verb.ex memoratis.Bar.d.l.rem alienam.numer.6. Et hæc eſt communior & verior,vt firmat Schrader.d.§.itẽ Seruiana.Licet contrarium velit Salic.d.l.cùm res.Ang.conſ.138.n.1.inter cõſ.Alex.li.2.

Aut tertius poſſeſſor nullã habet cauſam à debitore, & tũc creditor

creditor tenetur probare debitorem habuisse rei petite quasi dominium, videli. et tē petitam bona fide & iusto titulo possedisse, ita tenet glo.d.l.ante omnia. Dy.d.§.item Seruiana.ibi Fab.n.14. Ang.3.laf.89.vbi dicit, in hoc neminem discrepare. Cy.Bar.d.l.cùm tes. Alex.conf.87.n.4.lib.7. Ang.d.conf.138. Afflic.decis.40.prac.Papien.d.verb. ex memoratis. Schrader. d.§.circa Seruiana communem dicit.

QVAESTIO V.

Quæro, an debitor admittē dus sit ad beneficium cessionis bonorum, qui habuit dilationem quinquēnalem? Resp.gl.in l.cum solito.in fi.C.qui bon.ced.pos.tenet, q nō. Hāc gl.sequitur Cy.& Bar.Ang.d.l.fi. Vitalis in clauf.suis char.193. Et eā communiter sequi omnes Doct. in d.l. cum solito. & l.alia.§. elegāter.ff.sol.ma. affirmat Matth.de Afflict.decis.Neap.378. n.2. Præterquam in eo, quod dicit, quòd tunc debitor creditoribus datur lacerandus, namque in hoc gl.illa communiter damnatur, vt ibi per eum.

QVAESTIO VI.

Quæro, Si debitor negat debitum, & creditor probauit, ac lata est sententia, an post sentētiam debitor possit cedere bonis? Resp.gl.in l.1. verb. iudicati. C.qui bonis ced.pos.tenet, q post sententiam debitor detruditur in carcerem, si non appellauit. Hanc sequitur Aret.in §.fi.inst.de actio. vbi dicit, debitorem posse bonis cedere, si à sententia sit appellatū, ergò secùs si non appellauit. contrariam opinionem, q videlicet etiam post sententiam admittatur ad beneficium cessionis bonorū condemnatus, videtur tenere Bar.in l.pe.ff.qui bonis ced.pos. & ibi Ang.qui dicit, ante debitum liquidatum nō auditur volēs cedere bonis, sed liquidare per agnitionem factam in iudicio, vel extra, vel per sententiam. Idem tenet Cy.d.l.1.& Azo. in sum.eo.tit. Eandem opinionē expresse tenet Sal.d.l.1.ver. iuxta hoc moneo aliqua dubia. Ludo.Gomez.ī gl.ad reg.Cācellariæ.in reg.de subro.collitig.q.1.ver.& ista quæ dicta sunt. & eam tenet Alb. de Rosa.d.l.1. dicens communiter per omnes reprobari opinionem gl.ibi tenentis contrarium.

QVAESTIO VII.

Quæro, an debitor fugiens ad Ecclesiam, si sit suspectus de fuga, possit ab ea extrahi? Resp.Iaf.in l.vinum.n.3.ff.si cer.pet. tenet, q non, p quatuor fundamēta: & principaliter arg. istius tex. Idem tenet in l.plerique.n.26.ff.de in ius vocan.& in l.1. §.si decipiuntur.n.9.ff.de feriis.

Contrariam opinionem tenet Old.in pr.l.54. Dec.l. vinum. 2.no.ff.si cer.pet. D.Couar.in li.1.variar.resol.c.20.n.14. Hip. rep.l.vnicę.n.111.C.de rapt.virg. Boer.dec.215.n.6. Io.de Visquis, c.definit.n.55.17.q.4. Rip.c.1.n.88. de iudi. Stepha. Aufre.in addit.ad decis. Tolos.422. Cy.l.presenti. C.de his, qui ad eccleſiam cōfug. Ludo.Gomes.§.supereſt.n.66.insti.de actio. eam quoque tenet Roger. Schuarez.l.2.ti.de los gonternos. lib.3.for.q.5.n.1 fol.191. Eādem opinionem dicit esse veram & cōmunem, ita seruari Remig.de Gonny.in tract.de immunit.eccles.fallent.27.n.4.5.&6. vbi respondet motiuis Iasonis.

QVAESTIO VIII.

Quæro, an debitum, vel on⁹ diminuatur, vel perimat obligationem, diminutis psonis oneratis, vel quę aliquid debent, qñ electa est industria personæ? Resp.Bar.in l.51. sic stipulatus. in ti.ff.de verb.obl. tenet, q sic. cum obligatio non egrediatur personam. Eandem opi.tenet Cy.& Doc. in l.veteris. C.de cōtrah.& commit.stipu. Bal.l.1.§.ne autē. C.de caduc.tol. Quod verum est, nisi heredes essent eiusdem artificij. Namque tunc licet esset electa industria personæ, obligatio tamen trāsit ad hæredes: ita notabiliter concludit Alb. de Rosat.in l.inter artifices.n.1. asserens ita tenere Doct. communiter. ff.de sol.& tenet Ludo.Roma.in sing.270. Fel.in c.quoniam.§. is autem.n.5.de of.deleg.

QVAESTIO IX.

Quæro, an creditor, cui debitor omnia sua obligauit eū potest capiendi propria authoritate in cōstitutione precarij, possit agere condictione ex l fi. C.de acqui.pos. pro recuperanda possessiōe rei, quam debitor ex bonis hypothecatis alienauit, contra tertium possessorem, nulla facta excussiōe bonorum debitoris? Resp.communiter in eam itum esse sententiam, q possit agere recta contra quemcunque possessorem tāquam priuatis sua possessione, quam ipse ex huiusmodi constituto obtinebat. Ita tenet Imo. Lud. Roma.& Alex.in l.exitus controuersię.ff.de acq.pos. Iac.But.& Bal.d.l.fi.& latè Tiraq.d.tract.de iure const.pos. parte prima.n.8.4. cum numeris seq. vbi communem asserit Marant.in spec.par.4.dist.7.q.51.

QVAESTIO X.

Quæro, an difficultas excuset debitorem quātitatis à mora? Resp.in hoc articulo variatum est sententiis. Namque q non excuset tenet Sal.Raph.Cu.& Lud.Ro.l.q te.ff.si cer.pe. Hieron.Gigas in trac.de pensio.q.75.n.17.& Phil.Dec.d.l.q te.& ibi Are.qui dicit in hoc contra Bar. vsque ad tempora Alex. esse communem opinio.

contraria verò sententia communiori calculo recepta est, quam tenet Bart.d.l.q te.n.14. quem sequitur ibi Alex.nu.9. Vlricus Zas.n.38. Cur.Iunior.n.37. Rip.n.52. Vbi dicit eam esse magis communem sententiam. Eandem dicit ibi communem Franc.Purpu.lac.de S.Georg.n.3. Lancellot.Decius vernin debitore aūt quantitatis. Iaf.n.32. Bar.Socy.n.32. Eandem dicit communem Carol.Ruin.conf.150.n.3.vol.1.

QVAESTIO XI.

Quæro, an debitor, qui est in mora soluēdi, exactus in iniuriam creditoris liberetur? Resp. Licet prima facie dicendū viriam creditoris liberetur? Resp. Licet prima facie dicendū viderit eum non liberari, ex quo congruo loco & tēpore creditori debitum non obtulit, ideoque periculum ad eum spectare deber. Bart. tñ in l.creditor. ff.de sol. in contrarium dicit esse veritatē, & respondet d.l.creditor. procedere, quando debitor ob suam iniuriam fuit exactus. Eum sequitur ibi Paul.de Cast. Hanc sentētiam firmat quoque ipse Bar. in tractatu suo, de Tyran.q.7. vbi dicit, q si debitor ciuitatis soluit Tyranno, qui non potest inferre terrorē, nec metum, non est liberatus, secùs si potest terrorem inferre ratione iurisdictionis, quā exercet licet de facto, quia erat subditus & non potuit resistere. Eandem opi.tenet Cy.Bal.& Alb.de Rosa.l.2.C.quod metus causa.& firmat Io.Cāl.c.significauit.de censibus. Spec.& post eum Io.And.in additionibus.ad Spec. tit.de obligationib⁹ & solutionibus.§.nunc aliqua. Lucas de Pen.in l.1. primæ q̄stionis.ver.quid si debitor. C.vt nullus ex Vican.li.11. Et hāc opinionem communi omnium Doctorum calculo approbatam esse asserit Matth.de Afflic.in decisio. Neapoli. 150.n.13.

QVAESTIO XII.

Quæro, an diuturnitas temporis seu taciturnitas sola ad p. scriptionem non sufficiens in nō perēdo debitum, inducat remissionem debiti, seu donationem? Resp. Rom.in cōl.517.n. 15.tenet, q non, per textum in l.liberis quos.§.manumissis.ff. de aliment.& cibar.legat. Eandem opin.tenet Iaf.l.quæ dotis. n.18.ff.sol.mat. Et ibi dicit eam esse communem Gul. Ponta. n.8. intelligo tñ hāc communem sententiam procedere, nisi hæc tria cōcurrant, taciturnitas nempe longi temporis, coniunctio sanguinis, & calculatio ratiōis sæpius inter eos facta, absque eo, q̄d de illo debito in ratione facta fuerit mentio, vt declarat Bar.Bald.Salic.& Floria.de Sancto Petro, in l.procula.ff.de probationibus. Namque tunc vī tacitè facta remissio inter eos, Bart.& Doct.l.quæ dotis. ibi Iaf.n.18.& Gul.Ponta. n.8.ff.sol.mat. Hanc opinionem tenent Bal.l. cùm proponas. la.1.& l.si certis annis. C.de pact. Alex.in conf.46.n.12.vol.1. & consi.61.n.14.vol.4. Matth.de Afflic.decis.13.n.12.& 22. Alciat. tracta.de præsumpt.1.reg. præsump.32.nu.5.vbi post Iaf.& Ponta.in d.l. quæ dotis. vbi firmant hanc esse communem opinionem, & dicit hæc tria copulatiuè requiri, ad hoc vt dicta præsumptio resultet.

QVAESTIO XIII.

Quæro, an iuri offerendi debitum, & recuperandi pignus à creditore contra debitorem præscribatur? Resp. Magna est in hoc articulo Doctorum controuersia, nonnullis existimantibus præscriptioni locum esse. gl.l.cùm notissimi.§.1.C.de prescrip.30.vel 40.annorum. Azo.in sum.super.l.qui pōt.de reg. iuris. Ang.§.actionum. Inst.de actio. Et eam dicit communiorem & veriorem Balb.in tract.de prescrip.4.par.5.partis principij.q.2. Schrader. in conf.32. inter consil. Doct. Germanor. vol.1.nu.79.

contrariam opinionem firmarunt Glossatores & Doctor. antiqui relati per Bartolum.d.l.cùm notissimi. §.1. Schrad.d. conf.nu.27.& opinionem d.gl. communiter reprobatam esse dicit Pau.de Cast.in l.si rem.§.omnis.ff.de pign.act. Et eam opinionem dicit communē Henning. God.conf.vlti. Conrad. Pau.in trac.de vsur.rub.an iuri offendi præscribatur. Et hęc opinio videtur mihi æquior.

QVAESTIO XIIII.

Quæro, vtrum creditor prior hypothecam & priuilegium prælationis habens, possit agere ↄ posteriorem creditorē, cui soluta est pecunia per debitorē, etiamsi illa pecunia bona fide sit consumpta? Resp. Distinguēdum est, aut loquimur in fisco creditore, & nullum est dubium per textū expressum. l. pecunia. C.de priuile. fisci. Aut loquimur in priuato creditore, & licet quidam voluerint constitutionem d.l. pecunia non extendi ad quoscunque creditores hypothecam, & priuilegium habentes, quasi specialis sit in fisco: quam sententiam sequitur Fulgos.ibi.& in l.cùm fundus.§. seruum.nu.4.ff.si cer.pet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tamen contraria opinio frequẽtiori calculo approbata eſt, quam tenet gl.d.l.pecunia.l.ſed an hic.ff.quod cum eo.

Eandem ſentẽtiam ſequit Sal.& Ang.d.l.pecunia.Io.And. in additionibus ad Spec.tit. de obligationib. & ſolutionib.in rubr.ver.videamus generaliter. Matth.de Afflic.deciſ.Neap. 190.Bald.l.fi.q. 5.C.depoſ. Cuma. l.pupillus. dicens eam eſſe communem.ff. quæ in fraud.creditorum. Eandem dicit eſſe cõem Did.Couar.libr.pract.q.c.29. vbi pulchrè de hac quæſtione diſputat,intelligenda tamen eſt hæc communis ſentẽtia, vt non procedat in quocunque creditore priuilegiato etiam quò ad actionem perſonalem, etiam ſi ius hypothecæ non habeat,nec priuilegium,vt voluit Capyc. deciſ.78. Id enim communi Doctorum interpretationi aduerſum eſt, vt voluit poſt Matth.de Affict.d.deciſ. 190. Didacus Couarruias,d.c.29.n.2. Michael Graſſus.

credulitas etiam fatua excuſat à pœna doli.Cur.inn.in ꝯſ. 19.n.4.communem dicit.cauſa tamen iniuſta non excuſat à lata culpa, vt eſt cõmunis opi.de qua Menochius in 3.remedio retinendæ poſſeſſionis.n.623.& ideo quis poterit puniri extra ordinẽ ex lege,vel ſtatuto iudicis arbitrio,inſpecta qualitate facti & perſonæ. Soarez in ver.credulitas.n.330. Clar. q.6.ver,& generaliter ſcias. Bonacoſſ.

credulitas,vel quæuis etiam iniuſta cauſa pœnas delicto alioquin infligendas imminuit,commune aiunt Io.de Amicis conſ.84.n.5.latè Iul. Clar.in prac.§.vlt.q.60.verſ.& generaliter,& vide ſ.ver.cauſa. E.Suarez.

PRO.creſcente delicto,creſcere debet & pœna.l.nemo.in fi.C.de epiſco.audien.l.relegati.ff.de pœnis. in l.quicunque. C.de ſerui.fugiti.

OBIEC.ꝙtrà nemo duplici pœna debet affligi,in l.licet ĩ §. fi.ff.nau.caup.ſtab.c.presbyter.81.di.c.ſi clerici.extrà.de iudi.

SOL.duplex pœna dari nõ debet, cùm vtraq; p ſe ſufficit, aliàs bene poteſt inferri duplex pœna. & pro hac ſolutione bene facit textus in can.ſunt plures.de pœn.diſt.3. Bellon.

cridas ignorare præſumitur, qui pro maiori parte habitat in villa.Iaſ.in conſ.46.col.3.ver. ſecundò reſpondetur.vol.3. ꝙ probat & ibi plura circa cridas & earũ ſcientiam, vide Aemylia.conſ.124.& deciſ.Pedemon.71.per totum. Bonacoſſ.

PR.crimen contrahitur,& ſi voluntas nocendi intercedat. l.1.C.ad leg.Cornel.de ſicar. Bellon.

PR.crimina morte extinguuntur.l.fi.in fi.ff.ad leg.Iul.maieſt.in l.2.C.ſi reus,vel accu.mor.fuer. Idem.

crimen eccleſiaſticum eſt crimen hæreſis.communis eſt opinio.Burſ.conſ.90.n.16. Bonacoſſ.

crimina de iure canonico nunq̃ præſcribunt̃ rpe,vt eſt cõmunis opi.de qua Soc.ſenior ĩ c. ſup.n.97.de crimine falſi,& ſic falſi crimen de iure canonico nõ præſcribitur, vt quis ſem per omni tempore non poſſit accuſari.vt ibi. Bonacoſſ.

crimẽ publicum illud eſſe dicitur, quoties pœna venit imponẽda reo,& applicanda fiſco,ſiue deſcendat ex crimine publico,ſiue nõ,ita voluerunt gl.& Bar.in rub.de pop. actio.& Augu.de crim.in add.ad Ang.in trac.malef.in verſ.ad querelam,n.9.vbi appellat iſtam opinio.commu.fore,Contrariam vero partem videlicet,vt crimina.publica ea ſola intẽlligant̃, quæ deſcendunt ex illis ti.ff.& inſt.de public.iudi.tenet,& firmat communiter teneri Bal.in rub.C.qui accuſare non poſſ. ſed ipſe inhæreo primæ opinioni Bar. & ſequacium tãquam tutiori,ac firmiori,in prac. itẽ quæ ſint atque dicant̃ crimina. publica,& q̃ priuata.vide Placentinũ,in trac.de accuſa.ti.2.n. 1.& ſeq.& Iac.Nouellũ,in prac.crim.& in ti.indicia,quæ p̃cedere debent,n.1.& ſeq.in prin.copiosè declarantes.F.Viuius.

criminis damnatus eſt infamis.communis eſt opi.Soarez. in verbo,criminis.n.334. Bonacoſſ.

criminalis cauſa dicitur, quãdo agitur ad pœnam fiſco applicandam.vt eſt communis opi.Clarus §.fi.q.1.verſ.4.& ſuprà in ver.cauſa. Bonacoſſ.

criminales cauſæ,ſi non ſunt meri & mixti imperij poſſunt delegari, ſed iudex ordinarius non poteſt eas delegare. vt eſt communis opi. Ratio eſt, quia cũ huiuſmodi cauſæ cenſent̃ ſpecialiter conceſſæ maioribus magiſtratibus, cẽſetur electa induſtria perſonæ eorum.Clar.q.41.in prin. Bonacoſſ.

criminalibus in iudiciis fidem non faciunt acta in iudiciis ciuilibus,vt eſt communis opi. Soarez in eius theſauro,verſ. criminalibus.n.332. Bonacoſſ.

criminalis rei iudicium valet, etiam ſi per procuratorẽ agitatum fuerit,ſi in proceſſu nihil oppoſitum fuiſſet.Hanc ſententiam communem & veriorem Doct.eſſe, inquiunt Fel.in c.meminim*.n.15.verſ.vltima ꝓcluſio.ext.de accuſat.& Philip.Dec.in conſ.469.n.14.ver.vltimò nõ obſtat. kirchouius.

criminalis cauſa dicitur,cùm fiſco multa addicit,at ciuilis, cùm parti. commune dicunt Panor.in tub.nu.2. de iudic.Io. Ceph.conſ.141.n.12.lib.1.& vide infra ver.pœna.E.Suarez.

criminalibus iudiciis fidem non faciunt acta in iudiciis ciuilibus,cõmune fantur Fel.in c.at ſi clerici.n.12.de iudi.Rip. in l.is apud.n.40.C.de eden.& vide ſ.ver.acta. E.Suarez.

criminales cauſæ ciuilium definitionibus regulariter metiuntur,commune aio ſuprà ver.argumentum. E.Suarez.

criminis vel ciuiliter damnatus,ſit infamis, commune ait. Imol.in l.infamem.ff.de publ.iudi. E.Suarez.

criminales cauſæ ciuiliũ definitionibus regulãtur. Soarez in ver.criminales.n.333.communem dicit. Bonacoſſ.

criminalis cauſa dicitur quando agitur ad pœnam fiſco applicandam.com.dicit Io. de Platea, in l.2.in fi.C.de iis qui ex pub.rat.lib.10.Cephal.conſ.142.n.21.lib.1.Zaſ.conſ.19.n.1. lib.1.Clar.lib.5.ſent.§.fi.q.1.ver.quarta. P.Fichard.

criminales cauſæ ſi non ſint meri & mixti imperij, poſſunt delegari,ſed ſi ſint meri & mixti imperij,tunc quidem à principe poſſunt delegari,ſed iudex ordinarius non poteſt eas delegare.commun.dicit Dec.in l.1.de of.eius,n.28.& Curt.nu. ibidem,n.21.& eſt ratio,quia cùm huiuſmodi cauſæ cenſent̃ ſpecialiter cõceſſæ,maioribus magiſtratibus cenſet̃ electa induſtria perſonæ eorum & ita communẽ eſſe atteſtat̃ Claud. in d.l.1.in prin.n.2.Clar.d.lib.5.§.fi.q.41.in prin. P.Fichard.

criminales cauſas delegatus ſecũdum leges regulariter nõ poteſt ſubdelegare, l.à iudice. C. de iud.l.1.C. qui pro ſua iuriſdictiõe,& ita communiter teneri refert Bened. Capra.reg. 76.nu.2.niſi ſit delegatus Principis,vt tenet gl.in d.l.1.quam ſequit Bart.& Gulielm.de Cuneo in l.1.ff.de officio eius cui mand.eſt iuriſdictio.& Spec. in tit.de iudi.delegato, §.ſequit̃ per totum,idq́ue communiter contra Marti.Sillim.teneri refert d.reg.87.n.3.Benedictus Capra. verùm ſecũdum ius Canonicum,cauſæ criminales indiſtinctè delegari poſſunt,vt tenet gl.in c.quod ſedem,de officio ordinar.clem.vnica, de officio delegati.in verbo ciuili,in fi.& capitulo illud.23.q.3.accedit capitulo venerabili, de officio delegat.& ita communiter à Canoniſtis contra Vincent & Hoſt.teneri,refert Benedictus Capra reg.76. n.12.quod tamẽ fallit in delegato ratione induſtriæ pſonæ quia iuxt.Can.ſubdelegare etiam à principe datus,non poteſt per tex.in capitulo quoniam,§.is autẽ, de offi.delegat.l.inter artifices,ff.ſol.mat.l.vnica,§.ne autem, C.de cad.tollẽd.& vult Pau.de Leazaris ĩ d.clem.vnica.Cap.

criminaliter agitur,quando pœna criminalis applicaret̃ fiſco,ciuiliter verò agitur quãdo parti debet applicari id quod petitur.ita Bart.poſt gl.in l.prætor ait.n.1.ff.de ſepulch.viola. Licet alibi gl.in l.ſi qua per calumniam,in verb.auri.C.de epiſco.& cler.voluerit,tũc agi ciuiliter in delictis, cùm ad pœnã pecuniariam agitur, ſin verò ad pœnam corporalem, criminaliter agi.Idem tenẽt gl.in l.qui ſepulchra.in verb. videtur. C.de ſepul.viola.& l.vnica.in verb.ciuiliter.C.quãd.ciuil.act. crim.præiudicet.Sed priorem ſententiam Bartoli communẽ eſſe ſcribit ex ipſo Bart.Vlric.Zaſ.in conſ.19.n.1.in 1.lib.cõſ. vbi ipſe plures authoritates aliorum Doct.eandem opinionẽ approbantium adducit. kirchouius.

criminoſus contra criminoſum non poteſt eſſe teſtis.hoc Bart.& communiter oẽs Doct.tenere refert Lanfranc.in rep. c.quoniam ꝯ.in verbo teſtium n.11.extra de probat. I.Fich.

culpa lata dolo haud æquiparatur, cùm de mortis,aut mẽbri diſſecandi ſupplicio quæſtio vertitur,commune dicit Cagnolus in l.contractus,n.10.ff.de reg.iur. E.Suarez.

culpa leuis,vel leuiſſima in omittẽdo ſuſcepta,ad reſarciẽdum damnũ datum nõ obligat,quamuis in faciendo admiſſa ad id obſtringat,commune ait prolixè Did.à Couarr.de ſpõſ. 2.par.c.6.§.8.n.13.non tñ vnquam animũ huiuſcemodi culpa obligat,vt cum Corſet.in ſing.ver.forum ꝓſcientiæ, tradit receptum idem Did.à Couar.in laudato §.8.n.12. E.Suarez.

culpa ſeu negligentia p̃cedẽs,dicitur alicui remiſſa,quãdo Princeps cum recepit in gratiã,& nouiter inueſtiuit eum, vt eſt gl.communiter recepta in verbo & menſem, & in fi.in capitulo primo,quo tempo.miles,&c. Et de hoc eſt communis opinio vt per Socinum Sen.66.viſa donatione,&c.ver.6. illa concluſio. tertio vol. cum concordantibus per Soc. Iun. in conſ.1.n.86.vol.4. E.Muſcul.

culpa in omittendo commiſſa non facit, vt quis teneatur damnum reſarcire,nec venit in lege aquilia.vt eſt communis opi.de qua Gabriellius in conſ.159.n.3. Bonacoſſ.

culpa lata dolo non comparatur,cum de mortis,aut membro mutilando quæſtio vertitur, vt eſt communis opin.Soarez in verſiculo,culpa.n.335. Bonacoſſ.

culpa leuiſſima eſt,quando depoſitarius rem depoſitam in camera clauſa cum cadenatio non tentauit, an eſſet bene

clauſa

clauſa,vt eſt cõis opi.Curt.iun.conſ.256.n.11.vol.3. Bonac.

culpa caret,qui ſcit,& prohibere nõ poteſt. vt eſt communis opi.Capra regula 56.n.47. Bonacoſſ.

culpa generaliter ſumptæ quinque eſſe ſpecies dicit gl. in c.vnic.de commodat.cum qua cõiter cõcordare Bar.in l.qđ Nerua.ff.depoſit.& Imola,& D.Nic.in d.c.vnic,refert Bened. Cap.reg.78.n.6.& ſunt latiſſima,latior,lata,leuis,leuiſſima.

culpa latiſſima,vt eſt dol⁹ verus & manifeſt⁹,iuxt.l.ſi ex cã, §.mulier,& ibid.gl. ff.de petit.hæred.ita culpa latior eſt dol⁹ p̃ſumptus ex indiciis veriſimiliter dolũ præ ſe ferẽtibus,iuxt. l.ſi ꝓcuratorẽ,§.dolol.dolo.ff.mãdati,d.l.qđ Nerua,& Bald.ĩ l.pignus,C.de pignorat.act.& Imola.poſt Flor.in d.c.vnic.& ita quoque cõmuniter teneri refert reg.78.Bened.Cap.n.12.

culpa lata licet ſi ſit dolus,ſed dolo cõparatur,l.j.ver.culpa lata,ff.ſi menſ.falſ.modũ dixer.l.is cui.§.ſi hæres,ver.dolũ,& ibidẽ gl.ff.ſol.mat. Id tñ inter alia fallit,qñ agitur de infamia irrogãda,quæ ob dolũ non aũt ob latã culpã,irrogari ſolet,§. ſuſpectus,inſt.de ſuſp.tuto.& ibid.gl.l.1.ff.ſi mẽſor.falſ.mod. dix.gl.in l.actionib.ff.de in litẽ iurand.& l.quòd Nerua.ff.depoſ.& ita communiter teneri refert ibidem n.33.idem Capr. quod ꝓcedit niſi ob dolũ irrogaret infamia ipſo facto,tũc.n. lata culpa dolo æquiparatur,iuxt.tex.& gl.in l.liberorũ,§.notatur.ff.de iis qui notantur infamia 85.Similiter fallit qñ agetur de pœna ſanguinis,ſeu corporali imponẽda,qa nec tũc lata culpa æquiparabit dolo,l.in lege,ff.ad l.Iul.de ſicar.qđ ẽt voluit gl.ĩ d.§.ſuſpectui,inſt.de ſuſp.tutor,& d.l.1.ff,ſi mẽſor. & d.l.in actionib.& Imola in c.ſedens,de depoſito,quod etiã ſimiliter teneri dicit ibid.num.36.Benedictus Capra.

culpa latiſſima ſiue dolus ab allegãte regulariter eſt ꝓbandus,exceptis actibus qui ſunt de genere prohibitorum,vt cõmuniter teneri dicit Bened.Capra reg.78.n.49.infrà Dolus.

cumulatio diuerſarum actionum ex eadẽ tñ cauſa deſcendentium & ad diuerſa cõpetentium non admittitur,ſm communem ſententiam Doc.in l.edita.C.de eden.&Cy.in l.1.C. qñ ciuilis actio præiudi.l.interdum.ff.de publi.iudi.l.2.§.1.ff. de vi bo.rap.Licet Fulg.in d.l.edita.teneat contrariũ p l.poſt deciſionem.& l.eos.C.de furtis.Ad quæ iura reſpõdent Doc. ibidem,ꝙ intelliguntur in diuerſis inſtantiis,& diuerſo tẽpore,non ſimul,& in eadem inſtantia. Balb.deciſ.287.

cumulatio admittitur qñ agitur de re,& ĩ materia fauorabili,ſecùs ſi de odioſa.cõmunis eſt concluſio vt dicit Decius, in l.ſi idem cum eodem.n.2.ff.de Iuriſ.omnium Iud. l.Fich.

cumulatio fieri p̃t in criminali iudicio,ſi iudex per inquiſitionem,& pars querelanter procedat. vt eſt communis opi. Clar.q.3.ver.hinc infertur.vide Crauettam conſ.14. Bonac.

PRO. curare debet iudex vt ſententiam ferat certam.in §. curare.inſti.de actio. Bell.Toloſ.

curator dat⁹ ad vnam litem tenetur promittere defenſionem,iuxta tex.ĩ l.ſi.§.pe.C.de adminiſt.tut. qui habet locũ in curatore vel tutore ad vnam litem, ſecundũ Alex.conſ.163. lib.5.nec tales perſonæ tenentur facere inuentarium.Bart.in l.ſi hæreditas. in princ.ff.de teſta. tut. & curator ad omnes lites debet dari per iudicem competentem.Si verò ad vnam litem, tunc per iudicem coram quo cauſa vertitur, teſte Oldr. conſ.59.incip.vertitur in dubium. Put.

curator qui dicitur habere liberam adminiſtrationem, ex no.per Bart.in l.neque tutores, l.lect.in ſi.C.de procur.intelligitur, niſi ſit curator bonorum, vel ventris: vt per eundem Bart.in l.inter bonorum.ff. de adminiſt. tut. Adde ꝙ curator liti datur inuitus & ignorans, ac per eum iudicem qui præeſt liti.Bart.& ibi doct.in apoſtil.in l.ſancimus.§.ſed & ſi quis.C. de adminiſt.tut,pro quo vide tit.C.de in lit.dand.tut. vel curat. Et an talis curator teneatur facere inuentariũ, vide Bart. in l.1.ff.de curat.bon.dand. gl.in l.de creationibus.verſ.conſcripto.C.de epiſc.audient.vbi Cy. eum ſequitur.Sed Bart.in l. & ſi ad ſpecies. dicit ꝙ de ſcripturis litis. & de tali curatore ſpeciali vel generali vide Bald.conſ.362.& 496.li.4.conſ.11. 36.& 37.lib.1.& conſ.258.lib.3. Put.

curator nõ p̃t pro minore facere pacem,qñ minori aut eius familiæ eſſet dedecus inimicitias remittere.vt eſt cõis opi.de qua Piaggius de tutore & curato.q.15.n.42.poſt Vinianũ,& Clarũ.Sed hęc non recipit ab eccleſia pp bonũ pacis. Bonac.

curatores nõ poſſunt contrahere cũ minoribus, vel diſtrahere clã & mala fide. vt eſt communis opi. idem Piaggius de tutore & curatore.q.15.nu.64. Bonacoſſ.

curator poteſt licitè inſtruere ſuum minorem,cuius eſt curator,qualiter reſpondeat poſitionibus,quãdo ipſe minor eſt ſimplex,& aduerſarius ſuus ſagax & calidus,ſecundum Salic. in l.2.§.quod obſeruari.C.de iura.cal.& ibi ſequitur do.Sandilianus:facit quod habetur per Hoſt.in c.1.&in c.paſtoralis. in fi.ext.de iud.& per Panor.ibi,in.3.col.Qui Hoſt.& Panor. vbi ſup.dicunt,ꝙ quando timetur,in ſimplicitas debentis reſpondere poſitionibus noceat,poterit admitti, vt reſpondeatur per aduocatum. Balb.deciſ.36.

curatoris authoritas non neceſſaria eſt,vt naturalis obligationis vinculis irretiat adultus contrahens,cõmune ait Porc. in §.is quoque.n.9.inſti.quib.mod.re contrahit.obligati.& ſi ea de re non leuis inter ipſos iuriſconſultos diſſenſio eſſe videatur,vt alibi latius & prolixius oſtendo. F.Suarez.

currentibus aliquibus ad brauium, ſi duo ex eis pariter, ſimulque perueniant ad ipſum brauium,nec ſciat aliter qs fuerit prior,&qs poſterior,tũc ratiõe incertitudinis neuter habebit brauium,ſed iterũ current, ſm Ang.in l.eum q nouiſſim⁹, ff.ad Treb.& Alex.ĩ l.q filia. §.1.ĩ fi.ff.de leg.1.vbi firmat iſtã veritatẽ eſſe,de qua habet ẽt,ſeu tractat.per Bal.&Imo.ĩ d.§.j. &ĩ c.iudicãte.de teſta.vbi ꝛcludunt cũ aliis Doc.p̃citatis hoc caſu nõ eſſe locum gratificationi.qñ eſſet ꝛ tex.iuncta gl.in l.ſi qs ſeruum.§.ſi inter duos,ff.de leg.2.& hoc eodẽ caſu nõ ſolũ currunt illi,q fuerũt primi, verũ ẽt oẽs iterũ currere debent, vt voluerũt Ang.& Alex.in d.l.eũ qui nouiſſim⁹, nã ex quo nemo illorũ vicit, nemo aliorũ victus eſt, de quo ẽt per Bald.& Ang.in prooemio ffortũ,§.ſed cũ nos,&in d.l.qui filiabus.§.1.per Fel.ĩ c.capitu.ſancte crucis,de reſcri.& Iul.Ferrettum,in trac.de duello,ac de aliis variis rebus in tit.ſeu conſil. de brauio,& curſu equorum.nu.3. F.Viuius.

cuſtos carcerum carnaliter cognoſcens mulierem carceratam de conſuetudine ſuſpenditur.Et etiam punit pœna mortis,ſi carceratus ob eius negligentiam aufugit,ſi detinebatur pro crimine capitali.Aliàs punitur extra ordinem.vt eſt communis opi.Clar,q.68.verſ.cuſtos. Sed ſi cuſtos carceris fuerit negligens in cuſtodia, non debet ipſe cuſtos principalis puniri pœna mortis. Sed debet cuſtos officio priuari, vt ibi per Clar.vide ꝛ.in ver.carceris cuſtos. Bonacoſſ.

cuſtos carcerum, ſi carceratus per eius negligentiam aufugerit,punit capitè ſi carceratus detinebat ꝓ crimine capitali, ſed ſi detinebat pro crimine nõ capitali,punitur arbitrio iudicis iuxta modum culpæ.com.dicit Boſſ.in ti.de carcere.n.10. refert Clar.d.§.fi.q.68.verſ.cuſtos. P.Fichard.

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum,ex diuerſis Authoribus collectarum,

Liber Quartus.

D

DAmnatus ad mortem non poteſt teſtari etiam ad pias cauſas.com. dicit Clarus.§.teſtamentum.q.6.

Damnatus de crimine ciuiliter efficitur. infamis.Io.de Imol.in l.infamem.ff.de publi.iudi.communem dicit.Concor.cum l. 2.tit.6.par.7.in fi. B.Villal.

Damnum emergens ex contractu matrimonij,non poteſt peti, niſi dolosè pars ſe habeat, Pan.in ca. Gemma, de ſponſ. communem dicit. Idem.

Damnatus publico iudicio fit infamis,ſi proceſſum ſit via ordinaria,per accuſationem,l.infamem,de public.iudi. Si autem per inquiſitionem proceſſum ſit aliqui dixerunt non fieri infamem,& ita communem eſſe dicit Calder.cõſ.1.de pœnis.Sed contrariam quòd etiam tunc fiat infamis communẽ dicit Ang. in l.ea quidem nu.28.C. de accuſat.quæ opinio etiam Claro placet intellige,ſi condemnatio facta ſit ſuper inquiſitione contra reum præſentem, & auditis ſuis defenſionibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

nibus alias secus,vt communem dicit Viuius in communib. opinionib.ī verbo.Infamia iuris Clarus d.§.fi.q.72.ver. damnatus. P.Fichard.

Damnatus de crimine ciuiliter est infamis. Io.de Imola in l.infamem.ff.de iudi.communem dicit. Bonacoss.

damnatus publico iudicio est infamis, si processum sit via ordinaria per accusationem. Si autē per inquisitionem sit ꝓcessum,etiam sit infamis,vt est magis recepta cōclusio.quod intellige, si condemnatio sit facta super inquisitione ꝫ reum præsentem,& auditis suis defensionibus.aliàs secus,vt est cō munis opi.Clar.q.72.ver.damnatus. Bonacoss.

damnatus ad triremes, si casu vel fortuna triremes euaderet,vel gratia principis restitueretur,non admitteret amplius ad successionem,secundum communem per Burs.consi.48. n.30.lib.1.vbi plura in materia.

PR.damnato authore,damnantur & eius libri.in c.fraternitati.extra de hæret. Bell.Tolos.

damnum aliquod si contingat in re emphyteutica, vt corrosiōe fluminis vel chasmate, &c. si damnum tale sit vt ex eo tota res pereat,excusatur emphyteuta à solutione pensionis: si verò pro parte tantùm periit,non excusatur neque in totū neque pro parte.com.ait Clar°.§.emphyteusis.q.8.ver.Quæro etiam. Pius.Fich.

damnū est deminutio patrimonij.l.3.ff.de dam.infec.Bell.

PRO.damnum fit ex culpa,iniuria ex affectu.l.qui seruum. ff.de actio.& oblig. Bellon.

damnum passis si iusiurandum statuto defertur, non idcircò illi delatum censebitur cui furtum factum est, vt frequenter placitum literis prodiderunt Plotus in repet.l.si quando. nu.823.ad fi.C. vnde vi. Viuius lib.1.opin.292. nec ea etiam de causa si reus petat vt ad ipsum locum iudex proficiscatur inspecturus nullum damnum datum esse, minus audietur,vt crebro receptum attestantur Cur.Iun.in l. admonēdi.n.352. ff.de iureiur. Viuius vbi suprà. E.Suarez.

damni appellatione in statutis nō venit furtum. Et ideò ꝓ furto non potest deferri iuramentum in supplementum probationis, stante statuto, ꝙ credatur iuramento damnum passi,si furtum sit ei factum, vt est communis opi.de qua Gratus responso 155.in 2.lib.n.14.& illud magis, etiam si iurare debens,non sit omni exceptione maior.vt ibi n.27.& seq. Soarez ver.damnū. n.1. idem si iudex per reum requiratur vt accedat ad locum,in quo damnum datum dicat nullum. ibi. n. 2. Bonacoss.

damnum vel iniuriam inferens alicui tenetur de damno& iniuria sibi data in foro contentioso, si ex leui, vel leuissima culpa sit datum,Secus in foro conscientiæ,vt est communis opi.Clar.q.62.ver.vnum autem. Bonacoss.

dans pecuniam,non præsumitur animo donandi,Soci.in l. cum quid.ff.si cer.pet.communem dicit.

Fallit,si est in parua quātitate.Io.Lupus in repet.rub.de donat.inter vir.& vxo.§.11.n 1.communem dicit. B.Villal.

PR.datā instantia corruit argumentum.in c.sicut vrgeri.j. q.7.& §.pauonum.inst.de re.diui. Bellon.

data re in solutum creditori,debitor vlteriùs non admittit ad reluendum.Deci.cons.558.ver.in contrarium tamen. Datio coheredis extranei licet non tollat suitatem(quantum ad impediendum transmissionem) tollit tamen suitatem quantum ad confirmationem pupillaris substitutionis, communem ait Ripa.in l.1.n.166.ff.de vulg.& pup. Idem.

ADDITIO.datio nominis debitoris in solutum sufficit,licet cessus non soluerit,Paris.in cons.69.Si iuris n.14. vol.4.ac etiam quod sit facta per traditionem alicuius rei in solutum, nec locus est oblationi cautionis quia solutum fuit. Alex. in l.si finita.§.Iulianus,in fi.ff.de dam.infec.circa quod noto errorem Bar.in d.§.Iulianus,n.53. vbi quandoque datur creditori res in solutum qui tunc efficitur dominus,sed rediens& volens debitum soluere audietur intra biennium.Quæ opin. reprobat,vt per Spec. Imo. Salic. Paul.de Cast. Ang.& alios, vt refert Alex.in d.§.Iulianus, n.fi.& Dec.in cons.558.in causa magnifici.n.2.qui dicunt quod data re in solutum amplius dans non auditur, & hanc communem esse. Noto in hoc vnum singulare,quod data re in solutum non habet locum remedium.l.2.C.de rescind. vend.cum pro dicta quantitate sic æstimata sibi est imputādum si minoris valeat.Ias.in l.àDiuo pio.§ si pignora.n.3.ff.de re iud.Paris.in cons.81.consultus n. 38.vol.2.nisi forsan fuissent enormissima læsio.

PR. datio tutelæ non recipit diem, neque conditionem.l. actus legitimi.ff.de reg.iur.

OB.contrà de.§.ad certum.inst.qui testa.tut.dar.pos.vbi dari potest tutor & ad diem,& sub conditione.

SO. ibi à testatore in testamento dari potest ad tempus, & sub conditione,sed à iudice non potest.l.muto.§.si sub conditione.ff.de tutel. Bellonus.

PR.datio in solutū instar venditionis obtinet.l.si prædium C.de euiction.

datio in solutum alia necessaria,alia voluntaria:& quo respectu dicatur quælibet voluntaria:vide quæ scribit Burs. cons. 44.nu.30.Et de qua soluatur laudemium?dic vt per eundem ibi n.31.lib.1.vbi quæ sit magis communis.& ibi videtur cōcludere ꝙ pro voluntaria tantū,non necessaria debeatur laudemium. Quæ datio in solutum redditur nulla, si fiat in vno obolo vltra verum creditum,secundum communem ꝑ eundem cons.73.n.27.eod.li.vbi declarat id procedere respectu quantitatis crediti,non etiam respectu æstimationis rei datæ in solutum, si plus credito valeret. Limitationem aūt ad reg. dationis in solutum,seu adiudicationis factæ pro maiori quātitate crediti an in totum rescindatur?vide per eundem Burs. d.cons.73.in fi.vbi quòd non procedit d.reg.vbi debitum authore iudice liquidatum fuit.

PR.datum meretrici non repetitur. leg. idem & si,§.sed & quod meretrici.ff.de cond.ob turp.caus. Bellon.

debitor debitoris si obligat se per cōstitutum, vel nudum pactum non fit nouatio nec liberatur debitor principalis.Est communis opi.secun. Alex.in cōsi.183.visis depositionibus. vol.7. M.Chærian.

Ad hoc,vt possit per iudicem concedi licētia, de capiendo debitorem suspectum de fuga requiritur inter cætera, quòd fiat plena fides iudici de debito, ita quòd solùm desit citatio partis.Est communis opin.secund. Corn.in consil.136.visis. ver.ad hoc autem.volum.4.Nota,quòd multi iudices in hoc errant. Idem.

debitor capi,ac carcerari potest vti suspectus de fuga,proba ta prius per solum iuramentum suspicione fugæ à creditore, & sic sufficit iuramentum creditoris, ad hoc vt capi possit debitor suspectus,secūdum Benedictum de Plumbino,& Ang. in repet.l.nemo carcerem.C.de exacto.tributo.li.10. Roma. in l.si fideiussor.§.fin.ff.qui satisdare cogan. Io.de Imola post prin.& Ias.n.19.in l.2.ff.sol.matr. Paris.cons.107.nu.54.& ita consuluit Alex.cōs.19.n.2.vol.3. & Natta cons.19.n.2.& 10. Hanc opinionem asseuerat Paulus de Cast. cons.474.n.1.vol. 1.& totum mundum seruare,& eandem opinionem dicit cō muniter practicari Caccialupus ī tract.de debitore suspecto, & fugitiuo, in 6.q. nu.18. & ita per prædictam communem practicam ego sæpius iudicaui,dum eram iudex criminalis in Ciuitate Terami anno domini.1561.& 1562. in contrariam verò partem,videlicet quòd debitor vti suspectus de fuga nō possit carcerari, nisi fuerit priùs legitima suspicionis causa allegata,& ꝑbata per duos testes,inclinauit.Bald.cons.225.n.3.& 4.vol.1.& in l.apertissimi.n.9.C.de iudi.Ang.Aret.in prin.instit.de action.n.8. Ang.ritubanter in l.si arbitrio.§.qui ex causa.n.8.ff.qui satisda.cogan.Alex.in d.l.2.n.22.Ias.in prin.insti. de action.n.91.& in d.l.si arbitro, & Paris.cons.101.n.5.vol. 3.& istam opinionem ait esse communem Ripa in suis singula.responsis in titulo de legibus,& longa consuetudine.c.23. nu.28.Thomas Parpalias in repetitio.d.l.2.Quicquid tamen suadeant præcitati illustres Doctores,propterea non discedo à prima sententia,quæ quotidie obseruatur in omnibus Italiæ curiis,& probatur ista optima ratione, quia hoc casu periculum vertitur in mora:& res est talis, quæ celeritatem desiderat: & vbicunque periculum est in mora ad probationem suspicionis: iuramentum sufficit,vt est gl.& ibi Inn.in c.quoniam frequenter,vt lite non contesta.& in l.2.vbi Doct.C.vbi in rem actio:& sic iudex ex prædictis securè, ostenso prius instrumento debiti per creditorem, ac præstito iuramēto de suspicione:fugæ potest concedere,ac impartiri licentiam capiendi,& carcerandi dictum debitorem : quæ quidem licentia capiendi,etiam die feriata introducta in honorem Dei saltem ad hūc effectum,vt debitor præstet suo creditori cautionem de iudicio sisti:secundum glo. singularem communiter ab omnibus scriben.approbatam in l.dies festos. C.de feriis: in ver.fideiussionis,quam gl.cū materia latè explicant Doct. in l.2.ff.de feriis. Ias.& Moder.in d.l.2. Doct.in §.1.instit.de action.Sed nota congruenter hic, si debitor esse fugiturus:& arriperet fugam,licitum esse suo creditori ipsum capere propria auctoritate,& ipsum captum ad iudicem ducere,secundum Spec.in titulo de accusat.versic. idem forte in debitore. argumento l.ait prætor.§. si debitorem. quæ in fraudem credi.idem etiam probatur ex no.per Bald.in c.1.§.1.de pace iura.firmian. Ias.in l.1.n.71.ff.de of.eius. Marsī sing.44.& 243. & Paris. cons.107.nu.52.& cons.99.nu.3.vol.3.& Ruynum,

Universidad de Deusto Biblioteca

conſ.18.n.4.vol.9. creditor autem non ſolum poſſet capere ſuum debitorē ꝓpria auctoritate in actu fugæ,ſe id ēt illū q eſſet in fuga mētali fm Caccialupū in d.trac.de debitore fugitiuo 14.q.vbi hoc latè ꝓbat ex mēte Doc.& ḋclarat.F.Viuius.

Debitor recipiens pecuniam nomine mutui,nec indigens iſta pecunia ſibi mutuata, poteſt eādem inuito creditore reddere,& ſic creditor inuitus cogitur illud idem recipere ſecundum Cy.& Doc.omnes communiter in l.2.ff.ſi cert.pet.quia ſufficit,ꝙ in eodem genere reſtitutio fiat &non ꝑt eſſe magis in eodem genere,q̄ ſi idem ſit:aliàs,& fortaſſe vrgentiores rationes adducit Dec.in d.l.2.in 1.lect.n.8.corroborando,tuendo,& allegando iſtam communem licet Bolognet.ibi n.2.tenet ruditer contrarium:quam quidē communem opi.declarant præcitati Doc.non procedere,quando res eſſet deteriorata,nā ſi eſſet deteriorata, non poſſet reddi, tunc enim nō diceretur eſſe eadem res,l.3.§.ſi reddita.ff.commoda. Viuius.

debitorē quantitatis difficultas ſoluendi non excuſat à mota ſecūdum Bar.in l.ꝓtinuus.§.illud, n.5.& ſeq.per illum tex. ff.de verb.obl.& in l.quod te,n.14.ff.ſi cer.pet.quem ibidem ſequuntur Alex.n.9.Zaſius.n.38.Cur.iuni.n.37.Iac.n.3.Ant. de But.& Ab.in c.breui.n.4.de iureiur.quam quidem opinionem Bart.audaćter atteſtati ſunt eſſe communem Ruy.cōſi. 150.n.3.vol.1.Deci.Iaſ.n.32.Bart.Soc.n.32.Purpura.n.63.& Rip.n.52.in præcitata.l.quod te. In contrariam verò ſententiam ruditer iudicio meo inclinarunt Saly. Cuma.Roma.& Deci.n.13.in d.l.quod te.& Hiero.Gygas in trac.de penſionibus,q.75.n.3.quicquid tamen præfati Doct.præcipitāter ſuadeant contra dictam communem ob hoc ab ea non recedo, quia non eſt tutum recedere ab opinione Bar.ſecūdum Pau. Caſtr.conſ.304.viſis omnibus inſtrumentis, Inn.in c.dilecta. de appell.dicit aſſeſſores nolle à ſentētia Bart.recedere, & eo magis non eſſet recedendum à prædicta opinione, quia conſtat eſſe magis communem,vt refert Ruy.in d.cōſ.150.& iudex,qui contra communem iudicat, cenſetur propter imperitiam iudicaſſe, vt dicit Alex.in l.cum prolatis, & ibi Ang.ff. de re iud.Iaſ.in l.ſi.ff.qui ſatiſ.cog.& Curt.ſen conſ.49.& cōſ. 46.n.13. ideoq́ue dictam communem tanquam veriſſimam mihi ſequendam fore conſtitui,quam communem ita retentam limitat,ac declarat Ruynus in memorato conſ.40.n.9.in quatuordecim aliis caſibus eam declarat Purpuratus. in d.l. quod te.n.64. Idem.

debitor non poteſt cedere bonis, quando creditor renuntiat iuri illum carcerari faciendi ſecundum doctrinam Bal.in l.1.au.17.C. qui bonis cede.poſſ. cōiter receptam, ac approbatam à ſcrib.ibi.quam ſequuntur etiam Io.Fab.& Iaſ.in §.ſi. n.17.inſtit.de actio.& de iſta communi opinione atteſtantur omnes Doctores,in prędcitatis locis,& ratio huiuſcemodi cōmunis ſententiæ aſſignatur hæc per Bald. in d.l.1. quia ratio carceris ceſſat, qua ceſſante beneficium bonis cedendi ceſſare debet. Idem.

debitor ceſſionis bonorū beneficio rēdditur indignus indicans partem bonorum,& partem occultans,ſecundum gl. & Bart.in l.pe.ff.de ceſſione bonor.Bal.& alios Doctores cōmuniter in l.1.C.eo.tit.& Ang.& Iaſ.in §.ſi.inſtit.de actio.Vnde ſi iſte debitor fuerit conuictus quòd partem bonorū non indicaſſet ex malignitate,& dolo, tūc(vt ſuperiꝰ deduximus) ſunt repellendi omni modo ab huiuſmodi beneficio ceſſionis bonorum,tex.eſt in l.ſi.ff.quæ in frau.credi.ſecundum lecturam Bar.communiter approbatam ibi. & idem tenet Bar. & alij Doctores.in l.alia.§.eleganter. ff.de ſol.mat. & Bal.in l. 1.C.qui bon.ced.poſſ.quos Doctores referunt,& ſequuntur Alex.& Pau.de Caſtr.in d.§. eleganter:& hoc idem reperitur ſancitū de iure regni in Pragmatica incip.Don.Petrus de Toleto Marchio Villæ franchæ,vbi habetur,quòd volens cedere bonis,debet omnia bona ſua,& iura indicare,& in actis inſinuare creditoribus inſtantibus , & debitam quantitatem ipſorum iurium,& bonorum profiteri,vbi Io.Franciſ. Scalionus apoſtillans dictam pragmaticam. n.2.& 4.declarat hanc materiam, ſed vbicunque debitor errore , ſeu bona fide non indicaſſet bona omnia ſua creditoribus, vel modica eſſet res, quæ non fuit demonſtrata, non procedit propterea beneficium ob hoc ceſſionis bonorum,ſecundum Bal.in l.ſi.§.cùm igitur.C.de iure deliberan. Idem.

debitor ꝓmittens,ac ſe obligās ſoluturū ſuo creditori cērtum Aquilæ certo die,differenſq; tpe debito in dicto loco ſolutionē poſſet vtique conueniri non ſolū Aquilæ, verū ēt in quocunque loco,etiam ſi ibi forū non ſortiatur fm Bald.Saly.& Paul.Caſt.in l.1.ff.de eo quod cert.loco,poſt antiquos ibi,& alios complures cōgeſtos per Iaſ.in §.plus autem n.27. & ſeq.inſtitu.de action. vbi atteſtatur hanc eſſe communem opinionem. Sed nota vbicūque debitor obligaſſet ſe cū hoc pacto ſeu clauſula,vt poſſet ꝙueniri Aquilæ, & vbiq; locorū, tunc hęc clauſula nihil operat,nā,prędicto pacto obſtāre,poſſet debitor cōuentus declinare forū Aquilæ,niſi ꝓmiſiſſet,ac ſe obligaſſet iſte debitor ſoluere,vbiq; locorū vbi fuiſſet petitum,fm Doctores.ī leg.3.§.ſi quis ita in primo.ff.de eo quod certo loco,in d.l.1.e.tit.in c.1.ext.de iud.Bar & alios in l.ſi qs in conſcribendo.C.de Epiſc.& cler.vbi Alex.n.6.ait hanc eſſe communem opinionem, & Ant.Galleſius in tract.cameralis obligationis in 2.par.q.3 n.1. Idem.

debitor non ꝑt per pactū ſe obligare ad carceres,ſi in termino non ſoluerit,& ſic non ꝑt ꝙſentire aliquo modo,vt poſſit compelli,capi, & carcerari propria creditoris auctoritate fm Dyn.Bar. mo.Ang.Rom.Alex.&oēs magis cōiter.in l.alia §. elegāter.ff.ſol.mat.& Ang.& Mod.ff.de legat.1.per illum tex. & alios relatos per Ant.Galleſium in trac. cameralis obligationis.in 2.par.q.4.Nec valet pactum q̄debitor non cedat bonis ſecundum Iac.Arena & Bald.in l.1.C.qui bonis cede.poſſ. &alios Doctor.congeſtos per Cottam in ſuis memorialibus, in memo.in verb.ſolui poſſ medium,vbi refert,etiam Doctores contrarium aſſeuerantes:quæ quidem cōcluſio procedit ac ampliatur, vt procedat, etiam ſi huiuſmodi pactum,ſeu obligatio ad carceres eſſet iuramēto firmata, vel firmatum,vt p Bal.in auth.ſacramenta puberū.C.ſi aduerſ.vendit.Alex.in d.§.elegāter,& iſtam ait eſſe communem opinionem Alciat. in c.cùm contingat.n.69.de iureiurand. Idem.

debitor obligatus ſingulis annis ſoluere per caponum occaſione alicuius rei, eo caſu certum eſt poſſe cōueniri officio iudicis vel interdicto poſſeſſorio,& ſic ꝙ annua præſtatione competunt, ſeu conceduntur remedia poſſeſſoria ſecūdum Canoniſtas communiter in c.querelā de electio.ī vol. Greg. per illū tex.&ita in ꝓtingentia facti iudicatū fuit in ſacro Cōſilio Neapolitano:teſte Afflicto deciſ.395.n.3.4.6.cum duobus ſeq.quamuis legiſtæ omnes affirment contrarium in l.ſi certis annis.C.de pactis.Sed veritatem iſtius concluſionis planè abundeq́ue demonſtrat Afflic.in prędcitata deciſ.395.Rip. in l.ſi.n.3.& ſeq.ff.quorum bonorum,& Tyraquellus in trac. de vtroque retractu.ī §.1.gl.6.& §.6.gl.1.n.10.& ſeq.Hic notandum congruenter, vtrum iſte debitor , qui tenet dare partem caponum,liberetur ſoluendo,ac conſignando eos mortuos, Bar.in l.quod te,ff.ſi cert.pet.in vltima q.tenet quòd nō liberetur aliquo modo, quem ſequūtur doct.& eius opinionem latè proſequitur ibi Bolog.n.83. Idem.

debitor ſpeciei per interitum rei ante moram liberat actione præſcriptis verbis,ſeu de dolo.l.qd̄ te.ff.ſi cert.pet.vbi Iaſ. n.12.& Rip.n.4.cum multis aliis ſequentibus,quia caſus fortuitus non eſt adſcribendus culpæ debitoris, vt in l.cū duob⁹. §.damna.ff.pro ſocio,ſed iſte debitor non liberaretur ob hoc à condictione ob cauſam ſecundum communem opinionē omnium Doctorum in prædcitatis locis quam ſequitur Iaſ. in l.ſi.n.12.C.de contrahen.empt.& Ferandus in reperit.l.pacta conuenta.n.80.in 3.lect.ff.e.tit.verùm vt faciliùs intelligatiſta communis,prędcitati Doc.tradunt hoc exemplū,videlicet do Sciphū,vt des Stichum,ſed Stichus ante moram periit,ꝓfecto non agam præſcriptis verbis in te, vt des Stichum, qm̄ eum non potes præſtare,nec ſimiliter agam ad id, qd̄ intereſt mea,nam cùm non fueris moroſus,nō eſt ſubrogata obligatio ad intereſſe nihilominus agam ad repetendum Sciphum, ſi quidem datur , conceditur̄que mihi ex capite pœnitentiæ condictio ob cauſam. iſtam cōmunem latiùs declarat, Bolognettus.in d.l.quod te.n.55.& ſeq. Idem.

debitor ſi impetrauit moratoriam exceptionē, debitores illius poſſunt vti eadem exceptione contra eum. Io. de Rip. in Rub.de reſcript.n.4.communem dicit. Idem.

Nota ꝙ iſte debitor q impetrauit moratoriam exceptionē debet præſtare cautionē creditori, Pyhrrus Ang.in Conſuet. Aure.de executiōe ex locato.c.18.communem dicit ex l.vniuerſa.C.de preci.impe.offeren. vbi etiam Iaſ. dicit quòd non præiudicat hæc exceptio credito iurato. B.Villal.

debitor alternatiuè ex ſtipulatiōe,qm̄ verba ſtipulationis ad ipſum referunt̄,poteſt eligere quem maluerit.Io.de Rip.in c. inter cæteras.n.70.de reſcr.communem dicit. Viuius.

debitor obligatus alternatiuè ad dandum animal, vel centum ſatisfacit ,ſi tēpore ſolutionis ſit animal debilius quàm tempore obligationis.Cur.iuni.conſ.24.communem dicit.

Nota iſtam communem ad corroborationem l.2.& 9.& 39.tit.14.& parte.5.vbi cauetur,quòd obligatus ad dandum animal ad certum tempus, ſi interim moriatur animal ſine fraude obligati liberatur. Pluis dicit d.l.39. quod promittens equum,aut mulum, quòd vno mortuo extinguit obligatio:

Universidad de Deusto
Biblioteca

& non tenetur ad dandum alterum. Et de illis debitis alternatiuus vide l.24.tit.11.par.5.& l.23.tit.9.par.6.& l.22.titu.15.par.7.& Afflictum in decis.Neap.307. Idem.

Debitor alternatiuè ex stipulatione, quando verba stipulationis ad ipsum referunt, potest eligere, quem maluerit, Io.de Rip.in c.inter cæteras.n.70.de refer.communem dicit.

Limita in obligato in Pascha ad dãdum centũ, aut pignus: quia non satisfacit dando pignus: sed compellitur præcisè ad centũ. Ias.in l.si se obtulit §.si ex cõuentione.n.6.ff.de re iudi, Io.de Rip.in d.c.inter cæteras.communem dicunt. Idem.

debitor coactus per superiorem, vt soluat iniustè ob iniuriam creditoris, periculum est creditoris. Ias. in cons.27.vol.3.communem dicit.

In simili dicit l.7.tit.8.par.5.quòd si aliquis habet vineam, vel arbores alicuius, & ad iniuriam suã inimici eius fecerunt aliquod damnum, tenetur ad dandum domino.

debitor obligatus ad dandũ certã quantitatẽ soluendo partem liberatur in parte, si creditor velit accipere: aliàs nõ Alc. in l.2.§.& harum.ff.de verb.obl.communem dicit. Idem.

debitor in quantitate nõ liquida potest offerre certã quantitatem, & date fideiussorem de residuo si apparuerit plus debere. Cur.iuni.cons.122.n.69.communem dicit. Viuius.

ADDITIO. debitor soluens rem alienam creditori in solutum recipienti extinguit obligationem etiam fideiussoris. M. Ant.Bard.in trac.de tem.vti. & contin.in c.18.sub n.23.communem dicit. Quod specialiter limitari potest ex benignitate vt fraudib⁹ obuietur: videlicet, nisi debitor decoxerit, & hoc idem in vrbe tempore D. Tho.de Tanis Sacræ Rot. Aud. Rota tanquam iudex æquitatis ne debitor & fideiussor colluderent, tenuit quod creditori detur regressus contra fideiussorem, vt per eundem Bardum in eo loco.

debitor in diem si periuriũ incurrerit, vel ex tẽporis lapsu, vel qa ex creditoris interpellatione ꝓstitutus sit ī mora: Quidam in c.debitores. de iureiur. & ibi Butri. inter alios tenuere debitorẽ hunc absolutionẽ à iuramẽto petere posse. mouentꝫ sic: talis debitor ad duo censet obligatus, videlicet ad soluendũ in termino, & ad soluendũ simpliciter. l.Celsus.ff.de arbit. & c.cũ dilectus.de dol.& ꝓruma & quatenus quidẽ in termino non soluit, piurus efficit, & peccat: quatenus verò post terminum soluere tenetur peccare nõ dicitur, sicque absolutionem à iuramẽto petere prohibet, vel saltẽ soluere poterit ela pso termino, nec peccabit, si postmodũ solutũ repetierit d.c. debitores. Abb.tñ in c.1.de iureiur.dicit hanc rationẽ potiùs facere pro cõi opiniõe, quæ habet, post periurij incursum nõ dari nec peti posse absolutionem à iuramẽto. idemq; tenuit Imol.in c.debitores: ea motus ratione, qlicet qs post diem sit obligatus nõ tñ ex hoc sequit absolutionẽ ab eo peti posse, cũ iam inciderit ī periurium per tex.in c.quia frustra, de vsur. nec ob id ďbitor ipse (vt idẽ Imo.tradit) iuris remedio erit destitutus. Quia licet cogat soluere, peterit tñ postea solutũ restituere, Communẽ hanc sentẽtiam approbat, & ab ea Fel.non recedit in d.c.ex administratiõis. ext.de iureiur. vbi atteſtat se vidisse ita sæpius iudicari. Quã tñ opinionẽ dicit tribus in casibus nõ procedere. Primus est, qñ petẽs absolutionẽ in peccato non perseuerat: licèt.n.semel contraueniendo in periurium inciderit, absolutionẽ tñ petere poterit. vt voluit Ab.in d.c.ex administrationis. 1.& ibi Fel. Secundus est qñ iudex ꝓhiberet iurantẽ intra terminũ soluere. Tertius qñ qs citra dolum periurium incurreret vt potè, si in termino non soluerit ex culpa, non aũt ex dolo, vel si aliter excusat à periurio ratione necessitatis, vel difficultatis, pœna.n.adiecta periurio locũ non habet, cessante dolo vt eleganter tradit Bald.in d.l.obser. §.proficisci.de of.Procon & leg.& per gl.1.in c.breui, de iure iurando, cum aliis ꝓcordant. de quibus ibi & latè scribit Fel. in d.c.1.vbi concludit, ad hoc vt quis possit venire ꝓtra actũ iuratum, non sufficere primam habilitationem à iuramento factam ad effectum agendi, sed requiri secundum, i. relaxationem ipsius iuramenti. exempli gratia, si habilitatus à iuramẽto ad effectum agendi dicere velit contractũ vsurarũ. vel metu factũ, probare tenet vsuras, vel metum, non.n.ad effectum recissionis & cõtraueniendi ꝓtractui, prima illa sufficit absolutio, seu habilitatio, sed requiriẽ secũda, i. relaxatio à iuramẽto, assignat rationẽ Fel. quia actus habilitationis limitatus est ill̃a causam agendi dumtaxat, ideò limitatũ producit effectũ, l.in agris.ff.de acqui.re.do. licet ergo habilitatio ad effectum agendi sit ꝓperta via, vt sublato iuramẽto quod sibi obstabat, agere possit. adhuc tamen iuramentum huiusmodi obstat respectu obseruationis contractus, itaque actus absolutionis, siue habilitationis operari non debet vltra absoluentis intentionem l.non omnis ff.si cer. pet.& ita Fel. intelligere videtur tex.in l.hæc scriptura.ff.de condir.& demonst. F.Turza.

PRO. debitor is est à quo inuito exigi pecunia potest. l.debitor.ff.de verb.sig. Bellonus.

debitor morosus tenet omninò ad restitutionem atque æstimationẽ, re perempta penes, ipsum, eodẽ mõ, quo & apud dominum, ac creditorẽ foret peritura, & sic tenet indistinctè de interitu rei debitæ nulla facta distinctione, an eodem mõ apud creditorẽ ipsum peritura esset, fm gl.Bar.n.x. Bal. Ang. Saly. Roma.& Pau.de Castr.in l.qđ te mihi, ff.si cert.per.gl.& omnes, in l.nemo. la prima, in ver.homo, ff.de verb.oblig. vbi Alex.explicat istam esse communem opinionem, & in l.cùm res.§.fi.post medium, ff.de lega.1. Ias.n.27.& Bolognettus, n.71. simul cum omnibus aliis Mod. in fi.l qđ te. In contrariam verò partem inclinauit Martinus ex antiquioribus, & quidã alij, quos sequuntur Fulgosi. Ias.n.27.& seq. Deci. n.16. Curt. iuni.n.33. Ripa, n.28.& Bolognetus, n.71. cum aliis seq. in d. l.quod te, vbi asseuerat, & expressè præsupponit opinionem istam Martini, & sequacium cõmuniter approbari à Modernis, ac æquiorem, veriorẽ, tutioremque fore, tñ quicquid illi Moderni suadeant lõga disputatione, ac verborũ intilium reuolutiõe. ob hoc ñ foret tutũ in actu practico discedere à cõi præmissa, gl.Bar.& cæterorum illustrium Doctorum, quã veritate ductus amplector tanq̃ iustam, & verissimã, prout eã sequit, & dicit iustam esse, etiam in foro poli, & animæ Io à Medina de restitutione, q.6.& aduerte, ꝙ morosus dicit ob multas varias, & diuersas causas, vt per præcitatos Doct. & particulariter dicitur in mora, qui sine iusta causa, etiam litigat. d.l. nemo, vbi hoc in summario ponit Alex. F.Viuius.

debitor promittens cum iuramento soluere decem infra mensem sub excommunicationis censura pœnaque: non dicitur periurus, nec excommunicat⁹, si satisfecerit post alium mensem sequentem, & sic infra tempus sibi à creditore prorogatum, qui idem terminus censetur cum primo, & vere, ac propriè iuramentum videtur adimpleri infra tempus prorogatum, vt voluerunt Host. in capitulo præterea, de appell.& Cardi.in clem.1.§.nos itaque, de iureiur.& Doctores omnes. in c.de causis, de offi.delega.& præsertim August.Berous ibi, n.31. qui exprimit hoc dictum verissimum fore: & communiter approbari atteſtatur Deci.n.45. cum aliis seq. & in d.ea. præterea, nu.7. sed transacto termino præmisso prorogato, & debitor non solueret dicta decem absque dubio excommunicationem incurreret, quoniam prorogatio cum qualitatibus, conditionibus, conuentionibusue omnibus primi termini facienda venit, secundam gl.& Dominicum, in c.hi qui.de præb.in 6.Bal.in l.paraboląni, C.de epis.& cler. Io.de Imo.ꝺ. 11.& Bero.in d.c.de causis, n.31.& seq. vbi meminit istam esse communem opinionem. F.Viuius.

debitor obligans se ad carceres, renuncians cessioni bonorum, est contra bonos mores talis obligatio. Alciat.in c.cum contingat.de iureiur.n.69. communem dicit. Bonacoss.

PRO. debitum in genere nunquam perit, in specie tamen perit. l.incendium C.si cer. pet.& lege, si ex legati causa. ff.de verborum oblig. Bellon.

debitum ciuile tantum quocunque errore soluatur, semp repetitur vt in obligatione literarũ confessiones mutuæ sub spe futuræ numerationis ex qua nascitur ante biennium sola ciuilis obligatio. Ias.in l. cùm quis n.5.C.de iuris & facti ignorantia. communem dicit. B.Vil.

PRO. debitorum pactionibus creditorum petitio nec tolli nec mutari potest. l.debitorum. C.de pact. Bellon.

PRO. debitoribus condemnatis ad soluendum, quadrimestre tempus à iure datur, l.2.C.de execut.rei iud. Idem.

debitor habens bona, quæ publica subhastatione vẽdi possint, in carceres poni non potest, l.à diuo Pio.§.in venditione, ff.de re iud.& c.peruenit de fideiuss. hoc verò cessat vbicunq; debitor nõ haberet bona, ex quibus æs alienum solui posset, tunc quippe capi potest & carcerari secundum gl.nota.in l.5.§.tutores, ff.de suspe.tut. quam sequuntur, asseuerantque singularem Ab.& Fel.n.10.in c.quò ad consultationem, de re iudica. Bart.in c.1.de depos. Bald.in l.si sine.ff. de in ius vocan. & in l.1.C.de iu.& fact.igno. Pau.cast.in l.4.§.prætor ait, ff.de re iudi. Alex.& Ias.in d.§.in venditione, & ita est communis opi. secundum Aret.in l.maritum, §.eleganter, n.7.ff.sol.mat. Alex.in d.§.in venditione, & Ripam, in l.obligationes generali, n.20.ff.de pignori. Ias.in prin.inst.de actio.n.90.& Boer.de ci.319.n.7. F.Viuius.

debitor Titij cõstituens se precario nomine ipsius omnia sua bona possidere, si postea aliquod ex ipsis bonis alienaret, posset quipè petere creditor prædictus aduenięte casu obligationis huiusmodi bona alienata ab illo, qui illa emit, nec

Universidad de Deusto Biblioteca

requireretur q̃ fiat excussio contra principalem,& sic aliena ta per debitorem, qui constituerat se oĩa bona sua possidere nomine precario creditoris,certũ est posse per creditorem reuocari euenientẽ casu obligationis, nulla facta excussione in bonis ipsius debitoris, secundũ Bald.& Ang.in l.fi. C. de acq. poss. Ange.hic Roma.& Alex.in l.exitus controuersiæ,ff.de acq.poss.l. Francum,in disputat.peritorii, dubio 1.n.40.Cornel.cons.85.n.3.vol.4.Afflict.dec.139.n.7.Dec.in l.fi.§.fi.nu. 28.ff.si cert.petat.Ruinum consi.130.n.8.vol.1.& cons.172. n.3.& seq.vol.4.Goza.cons.42.n.12.Marsil.sing. 158.Cagnolum,in proœmio fforum,n.211.Tiraq.in tract.de iure constitu.par.1.n.58.Ripam,in rub.ff.de interd.n.14.Gratum consi. 42.n.15.vol.2.Bel.cons.34.n.7.cons.43.in fi.Paris.cons. 103. n.8.vol.3.Capicium dec.54.n.1.Gram.dec.103.n.106. Marãtam,in tract.iudiciorũ,in 1.part.dist.7.n.51.Boer.decis.112. n.12.& decis.cc.n.8.& Rolandũ à Valle cons.79.n.53.vol.1. In ꝓriam verò partem,videlicet,quod necessaria sit ipsius debitoris excussio inclinauerunt Aret.titubanter cons.127.n.3. & Barb.cons.28.vol.1.sed.quicquid Doct.ni suadeant variis, diuersis ambagibus; ob hoc igitur non recedendum reor in iudicando consulendoque à prima sententia.que communis est,atque veritissima redditur per fundamenta,rationesque nõ parui quidem momẽti allegatas p̃ præcitatos Doct.oẽs.F.Vi.

debitor vendicans rem alienatam nõ seruatis seruandis, tenetur tñ soluere debitum cum legitimis vsuris,teste Osasc.de cis.160.n.16.n.17.vbi q̃ idem recuperare p̃ot eius rem illegitimè alienatam.ẽt si debitũ nõ offerat:qd ꝓcedit pte non opponẽte:p̃t tñ ad debitũ soluendũ cõdemnari,& ita senatũ cõdemnasse possessorem cõuentũ ad restitutionẽ bonorũ cum fructib.à die traditionis,actore prius soluente quantitatẽ debitam cũ legitimo interesse, ꝓportionabiliter cõpẽsando cũ fructib.facta liq̃datiõe,iuxta doct.Ias.in §.actionũ.n.137.inst. de act.pro qua decis.vide quæ scribit Rol.cons.7.n.28.libr.3.

debitor personaliter capi an & quando possit:vide Ias. in l. arbitro.ff.qui satisd.cog.Castr.cons.19.& 31.col. pen. & vlt. lib.1.Bald.cõs.318.lib.2.cons.318.lib.4.cõs.285.lib.1.Et qua pœna puniatur faciens aliquem capi indebitè,& iudex qui iustè detinet.vide eũdem cons.212.lib.2.Adde q̃ q̃ debitor est suspectus, ante diem aut conditionem q̃ competit prosecutio pignoris,teste Bart.in l.quæsitum.ff.de pignorib. Put.

debitor pecuniæ morosus tenetur ad lucrũ cessans,secundum communem per Bursat.cons.68.nu.10.lib.1.

debitor creditoris literas accipiens sine protestatione,debitum in illis contentum fatetur,nisi contrarium protestetur,secundum communem per Bursat.cons.39.nu.15.libr.1.

debitor spoliatus à iudice nulliter, siue iudex procedat vt priuatus,siue alio modo,ante omnia restitui debet,secũdum communem per Bursat.cons.73.n.33.libr.1.vbi refert aliam opi.contrariam quæ procedit de facto,& sine causæ cognitione tantum.

debitor ẽt nulla de nouo cõtingente causa cõpelli poterit, vt cautionẽ rei p̃hãdæ ergò p̃stet cõe inqt Rip.in l.2.n.48.ff. sol.mat.&Stracha de mercat.2.par.n.32.Ant.Gomez.de ꝓct. c.xi.n.vlt.Ari? Pin.ĩ l.2.p̃r. 2.c.j.n.20.ad fi.C.d resc.vẽd.F.Su.

debitor simpliciter soluens nec cautionis,nec dati chyrographi fidẽ videtur agnoscere.vt ait receptus Eman. à Costa in l.si ex cautione.limit.8.n.4.& 5.C.de nõ nu.pec. F.Suarez.

debitor solutiõe partis tũ demũ liberat cũ numeratiõi creditor assentit,cõe ꝺt Alc.in l.2.§.& harũ,ff.de ver.obl.F.Suar.

debitorum remissio generalis non profertur ad res tritato ri debitas,aut actiones in res illi competẽtes, cõe ꝺt Ant.Gomez.de testa.c.vlt.n.82.ver.Item adde quod in facta. F.Suar.

debitori qui debitum confitetur,decem dierũ spacium de more ad soluendum indulgetur,commune inquit Porc. in §. omnis stipulatio.nu.6.Instit.de verb.oblig. F.Suarez.

Debitum duntaxat ciuiliter ex literarũ obligatione,si quo cunq; errore soluatur,repeti poterit.cõmune inquiunt Alex. n.30.& recentiores in l.1.ff.de condict.indeb.Ias.in l.cũ quis. nu.5.C.de iur.& facti.ignoran, F.Suarez.

debitor fisci,vel communitatis,admittit ad cessionem bonorũ p̃cisum in §.itẽ si qs.Instit.de societ.ifficta ibi gl.vult Ange.in l.1.ff.q bo.ced.pos.p l.nemo.C.de exac.trib.li.x.niũ sit ꝺ bitor pp munera,seu onera ciuilia,p l.pp hõorẽ.C.de cess.bo. licet Bart.ĩ d.l.1.indistinctè teneat ñ admitti. Balb.decis.187.

debitor tenetur creditori soluere facturã instrumenti leuati,q̃ fuit leuatũ & captũ à notario post moram debitoris, & maximè q̃ etiam litigauit:secus si nõ fuit in mora soluendi, nec litigauit,sed obtulit debitum,secundum Bal.& Salic.in l. non ignorat.C.de fru. & lit.expen. Balb.decis.15.

Debitor debitoris fisci põt fauore fisci compelli ad soluendum pendente dilatione sibi competente,per casum singularem secundũ Roma.in l.1.C.de condi.ex lege,tenet dominus Nicel.in l.1.ff.de re iud.& hoc facta discussione principalis per l.non prius.C.quando fis.vel priua. Balb.decis.418.

Debitor.In loco contractus non potest conueniri,quando solutio est in alio loco destinata.l.quæro.& ibi Bar.ff.de solu. & ĩ l.1.ff.de bo.aut iud.pos.aliàs est.l.3.q̃ incipit,aut vbi qs.est gl.in l.1.C.vbi conue.qui cer.lo.promis. Balb.decis.216.

debitor qui negasset debitũ, & per sniam condẽnatus fuisset,& postquam est condẽnatus confiteretur debitũ,non debet ad cessionem bonorũ admitti.glo.in l.1.in verb.iudicati. C.qui bo.cedere poss.Bal.ibid.ver.sed hic quæritur.n.1.Ang. Aret.in §.fi.ver.quæro quid si à principio negauit.n.5.Ias.nu. 16.ver.7.5.scripta regula.Instit.de act.& Bart.Soc.in tract.Fallent.in verb.cædens bonis.n.16.ver.fallit q̃n debitor à principio negasset debitũ. Sed alij ꝓriam sententiam tanquam magis communiter approbatam sequuntur.Salicet.in d.l.1.ver. contrariam videtur verius.n.3.& ante illum Bart.in l. pen.n. 1.ver.alius modus agnoscendi est in iudicio,vt cõfitendo in iudicio,vel patiendo se cõdẽnari.ff.de cess.bo.& in hanc sententiam iudicatum esse in cons.Neap.refert Matth. de afflict. in Decis.sacri cons.Neap.decis.379.n.4.sequuntur & alij Philip.Dec.in l.nemo ex his.n.7.& Hieron.Cagnol.n.7.ver. pariter debitor.vbi & ipse addit hanc communem esse. ff.de reg. iur.Licet autem hanc decisionem falsam esse, nec iure probari Moder.Paris.voluerit in d.l.nemo ex his.verb.decisio.& in 1.par.Comment.in consuet.Paris.§.30.n.5.& ibi ipse multos casus in quib.negans puniatur,recenset, vti si Vasallus negauerit patronũ,si fideiussor negauerit se fideiussisse,item si debitor negauerit scripturã esse de manu sua,& si quis negauerit se socium esse,nec non hæres, qui negauerit rem legatam esse hæreditariam, & similiter si negauerit fideicommissum, vel rem esse hæreditariam:præterea si filius familiàs negauerit se esse in potestate patris. Et conuentus reali negauerit se possidere,&c.&eius generis plures,de quib.mentionem facit Gul.Maynerius in d.l. nemo ex his:Tamen sententia Bartoli, Saliceti & Decij,communiori calculo approbatur. Ita consulendo scribit Rol.à Valle,in con.7.vbi ille in vtramque partẽ de hac decisione disputat in 2.Tomo cons. Kirchouius.

Debitor si debiti partem confiteatur,partem neget,coufessam summam cogetur creditor inuitus accipere, commune ait Porc.in princ.nume.12.ad fi.Instit.quib.mod.tollit.oblig. F.Suarez.

Debitor speciei licet ob eius interitum ante ipsius moram liberetur,tamen cõdictioni ob causam est obnoxius,vt commune latè ponit,ac bene exponit Vinius lib.1.opi.67. F.Sua.

debitor certæ pecuniariam summæ,non satisfacit soluẽdo vel pecuniam eiusdem conditionis ad pondus,vel pecuniam eiusdem valoris publicè constituti ad numerum, vt communia effatur Arius Pinel.in rub.1.part.c.3.num.9.C.de rescind. vend.& vide inferius ver.moneta. F.Suarez.

Debitor pecuniæ.vel massæ certi metalli,non satisfacit pecunia alterius metalli soluendo,commune ait,in contrariam sentẽtiam cordatè abiens Arius Pinel.in rub.1.par.c.3.n.16. C.de rescind. vendit. quin & in alia diuersa omnia iam antea meritò discesserant Fulg.n.6.Soc.n.14.Alc.n.11.Purpur.n.31. in l.2.§.mutui datio.ff.si cert.pet. F.Suarez.

debitor nõ certæ,liquidoq; constãtis summæ,potest certã quãtitatem offerre,satisdans de reliquis,quæ deberi amplius apparuerit,cõmune ponit Curt.iun.cons.122.n.2. F.Suarez.

debitor quãtitatis necessarius,si leget speciem, nõ vĩ compensandi animo legare,vt commune pronuncio ex Alex.cõsi.12.n.5.lib.2.& cons.7.n.17.lib.6.Soc.cons.43.n.23.libr.1. Ias.in l.huiusmodi §.cũ pater.n.12.de leg.lib.1.& in §.fuerat. n.67.Insti.de act.Roderic.Soarez in tit.de lasaras Riminal.in auth.præterea.C.vnde vir & vxor.Did.à Couar.in c.officii.n. 2.de testam.à qua tamen sententia videntur rectè decessisse Imo.& Alex.n.7.in l.si cum dotem.§.si pater.ff.sol.mat. Rom. & Aret.Alex.n.13.Ias.n.16.Dec.n.x.in laudata nouell.præter ea.Soc.reg.282.in prin.Matth.ab Afflict.decis.134.numer.4. F.Suarez.

debitor in diem,si per errorem ante diem soluat.non repetit medij temporis vsum, cõe interpretum dogma constituere ausim ex Alex.in l.1.n.17.ff.de condict.indeb.Ias. & in l. in diẽ.ff.illo.e.ti.& in l.cũ quis.C.de iur.& fact.ignor. F.Suarez.

debitor intra biennium,& suam cautionẽ rectè ac iure cõdicet,& creditorem, qui pecuniæ numerationẽ non probat, ad perfectã liberationẽ adiget cõe scribit Eman.a Cost.in l.si ex cautione cum sequentib.C.de non num.pecun. F.Suarez.

Debitor si aufugiat cũ pecunia aut re creditoris, potest ab eo cap

Universidad de Deusto
Biblioteca

eo capi & ad iudicē duci, l. ait prætor si debitorē, ff. quæ in fraudē credit. qđ procedit ētsi clericus esset: ga creditor captum ad iudicē ecclesiasticū ducere poterit, prout notatur in c. cū nō ab homine. de iudiciis, Bart. in l. cū eo. ff. ad l. Iul. peculatus, & sic communiter teneri refert Bened. Cap. reg. 75. nu. 7.

Debitor suspectus de fuga, licet à iudice vel eius authoritate, etiamsi in diē obligatus sit nec dies venerit, ad hoc vt creditorem securū faciat, modò de suspicione fugæ constet capi possit, l. hæc autem, ff. si cui plus q̄ per legē Falcid. Io. Andr. in ca. lator, de pignorib. gl. in fi. C. de feriis, id tñ fallit qñ eadem suspicio tpe ꝺcti debitore resedisset, ad hoc. n. vt capi possit, oportet ꝙ ipsa suspicio post ꝺctū superuenerit, prout notatur, l. ait prætor, §. si debitorē, ff. quæ in fraudē creditorū, & in l. si creditores, ff. de priuileg. credit, & ibidem Doctores communiter tenere refert Bened. Cap. d. reg. 75. nu. 17.

Debitor cedens bonis non potest carcerari, l. 1. C. qui bon. ced. possunt. gl. in c. lator. de pigno. q̄ cōiter approbatā refert Bened. Cap. reg. 75. n. 26. cui būficio iuxta benigniorē & magis cōem vt ibid. n. 29. idem Capra asserit, renūtiari non pōt.

debitor nō suspectus de fuga licet capi siue carcerari regulariter nō debeat, l. 1. C. qui bon. ced. possunt. l. 1. C. de execu. rei iud. & l. ait prætor. §. si debitorē, ff. quæ in fraudem creditorem, id tñ inter alias multas fallētias quoq; fallit qñ debitum descēdit ex crimine, tūc. n. poterit carcerari etiāsi clericus sit, ad effectū sub quæstionib. de veritate inquirēdi, & ad satisfactionē cōpellendi, c. 1. de depositō. & ibid. gl. in verb. quæstionibus, & cōiter scribētes aut nisi in iudicio condēnatus intra tempus à iure præfixum soluat, aut ante illud tps facta discussione omnium bonorū, etiam nominū debitoris nō soluēdo reperiatur, iuxta l. secūdā, & fi. C. de execut. rei iud. & not. in c. quærenti, de offi. dele. l. à diuo Pio, §. in vēditione, ff. de re iud. quia tunc capi poterit atque carcerari, prout voluit gl. notab. & singularis in l. 3. §. pen. ff. de susp. tuto. & d. l. 1. C. qui bonis cedere possint & ita communiter quoq; teneri ibidem notat refert Bened. Capr. reg. 75. n. 20. & 22. quod postremum similiter fallit in clerico: muliere: item debitore in domo existente vel bonis cedēte, qui carcerari nō debent, ibid. n. 23. Cap.

debitum dicitur necessarium, & animo compensandi relictum, si filius legat quod ex testamento patris debebat, secundum communem per Burs. cons. 60. nu. 9. lib. 1.

PRO. Decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus, quis non potest. l. ius nostrū. ff. de reg. iur. in l. 1. §. si ex fundo. ff. de hære. insti. & §. hæreditas. inst. de hæred. instit.

OB. contra de l. circa & si parentibus. in §. fi. ff. de inof. test. vbi testator decedit pro parte intestatus.

SOL. Hoc verum est ex postfacto, vt in contrario secus ab initio. vt hic. Bellonus.

PRO. Decem oues faciunt gregem & quinque porci. l. oues. ff. de abig. Bellonus.

PRO. Decem homines faciunt populū. & turbam. in l. prætor. in prin. ff. vi bon. rap. & in can. vnio. vbi gl. 10. q. 3. Bellon.

decendium ad appellādum statutum partium cōsensu prorogari nō pt, fm Bald. in auth. ei, qui. C. de temp. appel. Rom. Pau. de Cast. & Nicel. in l. 2. de re iud. nā nec partes pūt conuenire, ꝙ snīa nō tranſeat in rē iudicatā, fm gl. ordinariam, in l. si diuersa. C. de transact. licet Panor. in c. cùm sit Romana. extrà de appella. teneat posse prorogari ratione publicæ vtilitatis, vel scandali euitandi contra glo. ibi. Balb. decis. 475.

PRO. Decet concessum à principe beneficium esse mansurum. §. generaliter. in auth. consti. quæ de dig. Bellonus.

decimæ nō solū prædiales sed etiam psonales, non tam de humano, q̄ de diuino iure sunt, tex. apert. in ca. tua. de decimi. vt Deutero. c. 12. in prin. fm Inn. in rub. de deci. quē ibid. sequitur D. Nic., ꝙ quo facit gl. 15. q. 7. c. quicunq; q̄ ibidē sequitur Arch. & gl. fi. notabilis, & cōiter approbata in c. in aliquib. eo. tit. de decimis. quæ opi. fm Martinū c. 2. eo. tit. lib. 6. tutior est, quicqd dicat Arch. 16. q. 1. cap. Decimæ. & pro maiore parte Theologi, præcipuè mendicantes, illud verū esse ꝙ præceptū de soluendo, sit de lege diuina & morali, sed præceptū de quota soluenda, esse ecclesiæ constitutionem, & posse aliam quotam terminari, refert Bened. Capr. reg. 98. num. 2. & 19.

decimæ fm eōem Doct. snīam integræ debentur, vt voluit Inn. in rub. de decimis, admirans quosdā nouos cōcionatores qui oppositū tenerent. sicut refert Io. Andr. in c. quo prior. de reg. iur. lib. 6., ꝙ quo facit vt ex dictis quatuor Doctorū ecclesiæ colligi pt, solutionē ēt quotæ decimarū esse de præcepto euāgelij, vt apparet ex dictis Augusti. 16. q. 1. c. Reuertimini, & 16. q. 7. c. maiores. Ambros. eadem q. c. quicunq;. Hiero. di. 16. q. 1. c. apostolicæ. & Greg. ead. q. 1. c. puenit. & ideò nō soluentes decimas integraliter, esse in periculo damnationis, secundum communem Canonistarum opinionem, de qua per D. Ant. in c. parochianus, de decim. & D. Nic. in rub. & c. in aliquib. adeò, qui secundum eum proferens verba. ob quæ audi tores retraherētur ab earum solutione esset ipso iure excommunicatus & quasi suspectus de hæresi. clem. & de pœnis refert Bened. Cap. de reg. 98. nu. 3. & 6.

Decimæ non possunt per laicum in alium laicū aliquo titulo transferri. c. prohibemus. vbi Ab. notat. ext. de decim. Quæ sententia adeò vera est, eodem Abb. referente, ꝙ ecclesia post sit vindicare istas decimas, etiamsi laicus illas possedisset tāto tempore, de cuius initio nō extat memoria, quia habet intentionem fundatam, & nisi probetur titulus ex aduerso, debet obtinere, cū nec laicus decimas præscribere possit. c. causam. de præscrip. licet Io. And. contrariam sententiam duob. tñ cōcurrentib. primò, ꝙ iste laicus possederit decimas tāto tpe, cuius initij memoria nō sit in contrarium, tanquam Vasallus. Item quod sit fama ꝙ eas habuerit ante Concilium Lateranē se, amplexus fuerit. in c. cum apostolica. nu. 12. ext. de his quæ fe, amplexus fuerit. in c. cum apostolica. nu. 12. ext. de his quæ se, amplexus fuerit. in c. cum apostolica. nu. 12. ext. de his quæ fiunt à prælatis sine cōsensu capituli. Sed communem sentē tiā in contrarium contra Abbatem esse, nec Io. And. id asserere, ad quod à Panor. adducitur, asserit Ias. in cons. 156. in 2. volu. cons. à cuius sententia tamen recedit Carol. Molin. in suis Commenta. in consuetu. Paris. §. 46. nu. 16. Kirchouius.

decimæ omnes sunt de iure diuino, quarum laici sunt incapaces, secundum communem per Burs. cons. 50. n. 9. lib. 1. & nu. 10. vbi ꝙ portantur vsque in horreum prælati. quod tñ de consuetudine non seruatur: quæ decimæ in personis laicorū de antiquo ante Concilium laterañ. vbi proprium patrimonium laicorum reputantur, secundum communem d. cons. n. 14. quam conclu. declara, vt latius per eum ibi. Cui adde, ꝙ tempus immemorabile sufficit ad præscribendum decimas per laicos possessas infeudatas ab ecclesia ante Concilium laterañ, secundum magis communem per Burs. d. cons. nu. 13.

Decimæ sunt de iure diuino. 16. q. 1. reuertimini & c. decimæ. c. tua. el 1. c. parochianus. de deci. & est communis opi. canonist. cui standum est exposita Theologorum opi. teste Ab. in c. tua. el 1. col. 1. & in Rub. eo. ti. & debentur parochiali ecclesiæ. c. cum in tua. in fi. eo. tit. & adeo sunt de iure diuino: ꝙ debentur etiam ecclesiæ & prælatis diuitibus, secundum Ab. post antiquos in d. rub. de decim.

Et debentur de omni fructu quod ex terra prouenit, c. 1. e. tit. ibi omnium frugum, vbi Abb. declarat, dicens, quia appellatione frugum veniunt omnes fructus ex terra prouenien̄ l. frugem ff. de ver. sig. vbi ꝙ frugum appellatione: non solum veniunt frumenta & legumina, sed & vina.

Et adeò decimæ sunt de iure diuino: ꝙ non valet contraria consuetudo etiam diminuens tātummodo quotam decimæ, vt puta, vt soluat duodecima, vel vigesima, nisi talis ꝺsuetudo esset approbata à pōtifice, ita gl. in c. in q̄busdā. in gl. fi. restringēs, tñ hoc in laicis, in clericis verò ꝺt posse induci consuetudinē & præscriptionē clericorū ꝺ clericos, nedū partis. sed ēt totius decimæ Fel. in c. causam. col. 1. de præscrip. Abb. in d. c. vī intelligere benigniter hanc ꝺsuetudinem vt videlicet taciturnitas pōtificis cēseatur approbare istā cōsuetudinem, nec requiratur expressa approbatio, & hoc ne tanta hoīum multitudo non soluentium vel minus integrè soluentium pereat, concludit tamen in fi. ꝙ in effectu de iure diuino decime debentur cum Integritate, & ꝙ in hac materia stan̄ est decisionibus summi pontificis, & non rationibus Theologorum, Fel. in c. causam col. 1. de præscrip. se resoluit ꝙ respectu decimarum personalium quæ videtur non esse de iure diuino: valeat consuetudo contraria, dummodo rationabilis, sed in prædialibus quæ sunt de iure diuino nulla cōsuetudo excusat, & subdit, ꝙ nec excusat tollerantia papæ, gl. in c. 1. de decim. in 6. q̄ videtur ibi sequi dom. tenet ꝙ & prediales & personales sint de iure diuino, nec consuetudine possint tolli nec excuset tollerantia papæ, & ita in effectu vī ꝺcludere Anc. ꝺs. 196. j. dub.

Transactio seu compositio facta super solutione decimarum per prelatum cum aliquibus clericis debentibus Decimas non ligat successorem: sed durat tantūmodo in vita trāsigentis, nisi facta sit cum autoritate superioris, c. veniens de transac. gl. & Abb. in c. ex multiplici. j. no. de deci. & c. 2. de trāsac. gl. in c. nuper de decim. & eodē modo si talis compositio seu transactio fiat cum laicis cum autoritate superioris tenet, vbi verò non interueniret superioris autoritas non teneret, gl. in c. 2. ver. personam de Decim. quæ dicit ꝙ sufficit autoritas episcopi quam gl. sequitur Host. fallit tamen hoc secundū dictum respectu Decimarum præteritarū de quibus fieri potest compositio cum laicis etiam sine episcopi autoritate, secundum Abb. in c. cum homines vl. not. de Decim. per c. vt super. cum

per.cũ ibi not.& reb.eccl.non alie.& c.fi.de rer.permut. Ab. verò in d.c.2.de transf. col.2.n.7.concordat opi.& dicit,q̃ sup præteritis Decimis vtique cadere potest compositio etiam ſine autoritate episcopi,ſuper futuris verò cum autoritate epiſcopi ad tempus,vbi verò compositio fieret in perpetuum:requiritur autoritas papæ,nisi ius ecclesiæ non esset clarum,ponendo exemplum vt ibi per eum,ſumma Ang.in ver.tranſactio.post n.3.tenet,q̃ respectu futurorum non potest fieri trãſactio nec cõpositio cum laicis, nisi cum autoritate papæ per c.pen.de confirm.vtil.vel inutil.vbi gl. idem tenet.

Laici ẽt ſi essent reges ñ p̃nt donare decimas sicut nec alias res ſpirituales, nec ex eorum titulo prestatur cã præscribẽdi, c.dudũ.vbi Ab.de deci.c.tua nobis.e.ti.imo ſacrilegium committit:q̃ aliquid ſpirituale de manib.laici recipit.vt d.c.dudũ.

Decimæ sunt in dominio ecclesiæ,& non tantum dicuntur debitæ,ſecundum Abb.in c.commiſſum in fi.& in c.cum tua nobis vbi est tex.col.1.nu.5.& col.2.in fi.de decim.

Decimæ sunt de iure diuino,& ideò peccat nolẽs eas ſolue re,vt est cõis opi.Capr.reg.96.n.1.&ſeq.nec valet cõsuetudo in ↄrium.vt ibi.n.9.cõem dicẽs. Et ẽt clerici tenẽtur ad decimas prædiales.Capr.reg.99.n.1.& ſeq. Et debet dari decima ẽt de noualib.vt per Curt.iun.in conſ.333.n.55.&ſeq.in 3.volu.vbi cõem ãt.Nec aĺr p̃scribi põt libertas ñ ſoluẽdi decimã, vt est cõis opi.Cur.ibi.n.75. ẽt q̃adsit ↄsuetudo,cui⁹ initij memoria ñ hf̃,q̃ñ est decima p̃dialis,ſec⁹ ſi p̃ſonalis,vt ibi. Bonac.

decimarũ quota, licet ↄsuetudine tolli aut minui ñ possit, & laici ↄ clericos prætextu talis cõsuetudinis à decimarũ ac quotæ ſolutione nõ excuſentur,vt voluit gl.D.Ant.D.Nic.in c.in aliquib.de decimis,& 15.q.7.c.quicunq;.& Inn.in d.rub. de decimis,& ita cõiter per Canoniſtas teneri refert Benedic. Cap.reg.97.n.13.& 19.quia præceptũ de ſoluendis decimis ſit morale & diuinũ:id tamen fallit inter alia quando cõsuetudo nõ tolleret ipſas decimas ſed diſponeret q̃ ſoluãtur certæ menſuræ,vel corbes,pro decima ſiue colligatur ſiue non, quia talis cõsuetudo valebit rõe multitudinis, & ita intelligi potest tex.in d.c.in aliquib.an fi.ſecundum Io.And. & D.Nic. vt affert Capr.ibid.n.16.addens,id facere pro Venetis q̃ nõ in vita ſed in morte ſoluũt decimas,ſm D.Nic.d.c.in aliqb.Cap.

decimas prædiales q̃libet poſſeſſor,ẽt clericus vel eps,tenetur ſoluere illi eccleſiæ in cuius parochia ſita ſunt prædia, vt voluit Io.And.poſt Hoſt.in c.Nouum.de decimis,iux.not.16. q.1.c.Laicus.idq̃ue nõ tñ pro prędiis proprijs,vt voluit gl.in d.c.nouum.ſed etiam pro prædijs eccleſiæ,quia eccleſia quoque tenetur ad decimas prædiales ipſi eccleſiæ in cuius parochia prædia ſita ſunt,etiamſi talia prædia pro dote ipſi eccleſiæ aſſignata eſſent, ꝑut notat in c.1.de cenſib.vt vult D.Nic. in d.c.nouũ.& ita cõiter teneri refert Bened.Cap.reg.99.n.3. idq̃; ꝑcedit niſi eccl̃ia priuilegio,ↄſuetudine, aut cõpoſitiõe, & trãſactiõe cũ eccl̃ia inita excuſaret à p̃ſtatiõe taliũ decimarũ,iuxt.c.ex parte,c.ad aplicæ.& c.ex multiplici.d decim. Cap.

decipere inter ſe nequeunt ↄhentes in foro cõſcĩæ.cõis est opi.Soarez verb.decipere.n.17.& præſertim q̃ñ ſunt boni viri.gl.cõiter approbata in l.ſemper in ↄctib.ff. de reg.iur.Ant. Burgos in c.cum dilecti.n.15.de emp.& vend.fol.25. Bonac.

decipere ſe inuicem cõtrahentes in cõſcĩæ foro nequeunt cõe ait Arius Pinel.in l.2.par.1.c.1.n.35.C.de reſc.ven.q̃d intelliges atque conſtringes ex ſcriptis à Rip.in l. ſi vnquam q. 9.C.de reuocan.donat. F.Suarez.

Decipere ſe inuicem an liceat cõtraheñ,& dic,q̃ ſic,ex tex. in l.in cauſæ 2.§.idem pomponius.ff. de minor. 25. annis vbi Bar.dicit intellige,dummodo abſit dolus,& non ſit deceptio vltra dimidiã iuſti pretij,vt ibi doc. in apoſtil.dicunt,diſpoſitionẽ d.§.nõ procedere in foro conſcĩæ,q̃ limit. & 3.alias refert & ſequitur Dec.in l.ſi quis in cõſcribẽdo col.1.& 2.C.de pac.Cepol.trac.ſimul.c.2. item procedit q̃ñ interuenit deceptio ex re ipſa,ſecus ſi ex propoſito, vel dolo.gl. in l. Iulianus §.ſi vẽditor.ff.de act.emp.Abb.in c.fi.de vſur.itẽ non procedit de iure diuino,ſm Thomã 2.2.q.76.78.art.1.p̃ tex.in c. quicũq; 14.q.4.itẽ ꝑcedit in p̃cio,ſecus vbi deceptio reſpicit qualitatẽ rei.l.iulianus.§.1.de act.emp.qa pretia rerũ ſunt fere oĩb.nota,l.p̃tia rerũ ff.ad l.fal.& vid Ias.in §.ſed iſtæ col.20. n.113.inſt.de act.Dec.in §.1.col.8.de ↄſti.& ad d.§.idẽ p̃po. Adde tex.in l.itẽ ſi pretiũ §.fi.ff.loc.vbi doct.in apoſtil.ad Bar. & in terminis an licitũ ſit ↄhenti ſe decipere?Ias.in l.pen. C.de pac.in l.ſi qs cũ aliter. de ver.ob.&hac rõe exiſtimãt alĩ procedere illud dictum,mercatorẽ ñ poſſe Deo placere c.eiicies. 88.diſt.qa vix poſſit exerceri talis negotiatio ſine piuriis,mẽdaciis,& deceptionib.ſed dic,hæc ꝑcedere potius in reuenditorib.ſm luc.de pẽna in l.maximarũ col.3.C.de excuſ.mun.li. x.petr.de vbal.in epka añ trac.de duob. ſociis Anch.cõſ. 156. Neuiz.ſyl.nup.pag. 120.& pro regula d.§.idẽ põponius,vide Dec.in l.ſemp in ↄctib.de reg.iur.Fel.in c.cũ cauſam.el 2.ext. de teſti.Crot.in §.cato in 1.not.&moder.in 7.de ver.ob.Abb. in c.1.de emp.& vend.Neuiz.cõſ.22.n.40.Oſaſc.deciſ.42.n. 8.habetur in apoſtil.ad pract.pap.for.lib.vend.ver.gticarũ in fi.Ias.in §.ſed iſtę n.104.inſt.de act.Abb.in c.Quia plenq;.col. x.circ.fi.extra de immu.eccl.Rol.cõſ.96.n.36.lib.2. post Bal. conſ.135.nu.3.lib.3.& nota,q̃ difficile est inter ementis vendẽtiq; cõſortiũ nõ interuenire p̃ctũ,c.qualitas.de pœ.5.dist.

PR.Deceptis & non decipientib.iura ſubueniunt, ml.2.in §.verba.ff.ad ſenat.Valleia.in c.cum vniuerſorum,extr.de rerum permut.& in c.inter dilectos.extr.de fid.inſtr. Bellonus.

Declaratio dñi & petitio req̃ritur, vt rei vel iuris alicuius priuatio incurrat.puta Emphyteuſeos,Feudi donatinois,&c. idq; gñaliter,vbicunq; aliqd ipſo iure ad dñm reuerti dr. Bal. in c.1.De cap.Corra.in vtib.Feud.& in l.fi.C. de reuo. don.Et ꝑbat late(vt inde cõis merito colligi possit) Tiraq.in l.ſi vnq̃ in ver.reuertat.n.10.& 11.& ſeq.Idẽ tñ Tiraq.in d.n.11.cir. fi.refert.in hoc ſufficere ẽt tacitã voluntatẽ dñi.Alleg.Panor. Ant.Alex.Deci.(oẽs ĩ p̃ſiliis.)Et Ias.in l.poſthumos.ver. ꝑ iſta opi.C.d bo.poſ.ↄ tab.q̃ loca videre poteris ſi caſus ↄtigat.l.F.

Declaratio dñi req̃rit, vt q̃s cadat ob nõ petitã renouationẽ,ſm cõem p Burſ.ↄſ.91.n.23.lib.1.vbi q̃ declaratio dñi nõ fit ↄ heredes vaſalli ſi dñs ſciuit caducitatẽ,& ñ fuit impedit⁹, vel nõ fuit cũ de functo lis ↄteſt.ſm cõem ibi.Cui adde q̃ declaratio caducitatis fit ẽt ↄ hæredẽ,& ab hærede,ſi dñs cõmiſſum occurriſſe ignorauerit, ſm cõem p eũdẽ ↄſ.37.n.19.lib. 1.q̃ declaratoria dñi vł iudicis semp req̃rit, vt q̃s pœnã,licet ipſo facto & iure inflictam incurrat, ſecundum communem per eundem conſ.12.nu.48.conſ.14.num.18.& 21.cod.lib.

declaratoria iudicis etiam in notoriis requiritur,ſecũdum communem per Burſ.conſ.43.nu.25.lib.1.

decretũ ſm etiam in iudiciis realib. interponitur.Est com. opi.ſecun.Alex.conſ.208.p̃ſtantiſſ.in prin.vol.7.M.Chærian.

decretũ ad hoc,vt ex falſa cauſa interpoſitũ reddat nul'ũ.ñ req̃rit q̃ falſa cauſa fuerit expreſſa in ipſo decreto.Est cõis opi.ſecũ.Alex.in cõſ.207.dñe.Alex.ver.circa p̃dicta.vol.7.Idẽ,

bona data in ſolutũ creditori ex ſecũdo Decreto efficiũtur ipſius creditoris irreuocabiliter,ita quod per debitorem non possunt amplius recuperari.Est magis com.opi.ſecun.Dec.in conſ.558.in cauſa magnifici in prin.vol.3. Idem.

Etiam in realib. ex primo Decreto nõ trãsfertur dominiũ, nec vſucapiẽdi cõditio.Est magis com.opi.ſecun. Alex.in l.iuſtè poſſidet,in prin.ver.vbi autem de acqui.poſſ.M.Chærian.

decretũ præſumit factũ ſolẽniter &ex iuſta cã,& vera.Alc. in tractu de præſump.regul.præſump. 10.cõem dicit.B.Villal.

nota.Decretum interpoſitũ eſſe cauſa cognita ſtatur aſſertioni iudicis aſſerentis.Aym.de antiq.temp.in 2.part.in verbo.ſed iſta limitatio.nu.15.communem dicit. Idem.

Decretum in alienatione rei minoris ſi dicatur interpoſitũ cũ cauſæ cognitiõe,cũ illo tpe nõ potuerit cognitio interponi,ñ crederet hoc iudici aſſerẽti,vñ notari⁹ debet facere duo inſtra,vnũ de cognitiõe cauſæ,alterũ de interpoſitiõe decreti iudicis.Ita in ſpẽ ↄſuluit Pau.de Ca.cõſ.91.incip.ſup eo qđ q̃rit,ſm antiquã impreſ.Referũt illius doctr.Petr.Phil.Corn. ↄſil.71.n.4.vol.3.conſ.Hip.de Mart.cõſ.48.n.49.vol.1.conſ. Et Ias.in duob.locis in l.ne quidq̃.in §.vbi decretũ.n.71.verſ. imò plus ↄſuluit.ff.de of.Procõſulis.& in l.ſciendũ.n.13.ver. tertiò adde.ff.d ver.ob.Et hãc opi.Doc.cõem eſſe ſcribit post Pariſ.in ↄſ.98.col.2.in fi.99.col.2.& 100.col.2.in 1.vol.Rol. à Valle,in cõſ.33.n.11.in 1.Tom.conſ.de qua doctrina egregiè plura tradit Thomas Ferrat.ĩ trac.cautela.cautela.60.inc. cautela ad inſtruendum facientem interponere decretum in alienatione rei minoris.& ibi additio in verb.nõ crederetur. post tracta.cautela.Barthol.Cæpol. Kirchouius.

Decretũ & ſolẽniter,& ex cauſa iuſta,ac vera factũ præſumitur.cõe renũtiat.Alci.de præſumpt.reg.3.præſ.10.quin & cã cognita latũ eſſe ex iudicis affirmatiõe cẽſebitur,cõe dicit Aym.de antiq.temp.2.par.ver.ſed iſta limitatio.n.15.F.Suar.

decretum vbi in alienatione exigitur, & ſubhaſtatio regulariter deſideratur, vt commu. aio ex copioſa allegatione Pinel.in l.2.part.2.c.2.n.25.ad fi.C.de reſcind.vendit.F.Suarez.

Decretum iudicis aditum obſtruit l.2.C.de vend.vt magis cõe aſſerit Dec.conſ.210.nu.8.ver.3. Sed ↄrium verius arbitror,&illud frequẽtib.iterãtũ ſiĩis ꝑbari ac magis magiſq; recipi atteſtãt Ant.Gom.d ↄct.c.2.n.23.Cagn.n.158.q.23.Ari⁹ Pin.2.par.c.2.n.18.& ſeq.ĩ cãdẽ l.2.C.de reſcind.vẽd.F.Suar.

Decretũ ↄcedẽs liberationẽ ſeu indulgẽtiam delictorum, vel diſponẽs q̃ bãniti cãcellẽt de bãno.ñ trahit ad delicta vel bãna futura,vt est cõis opi.Cla.q.59.ver.ſucceſſiuè q̃ro.Bon.

Decretum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Decretũ ex falsa causa latũ, siue ꝫ præsentem, siuè ꝫ absentem feratur, vt est ipso iure nullũ, vt est cõmunis opi. de qua Vantius de nullitatibus processus. fol. 235. n. 132. Bonacoss.

Decretum ꝓcedens liberationẽ seu indulgentiam delictorum, vel disponẽs quod banniti cancellentur de bãno, nõ trahitur ad delicta vel banna futura. Commu. dicit Imo. in c. fi. n. 11. de const. Cla. d. li. 5. §. fi. q. 59. ver. succesiuè quæro. P. Fich.

decretum iudicis vel superioris, aut affinium consensus debet interponi in actu, seu cõtractu, quãdo fit, aliàs si ex interuallo nõ valet: est de mẽte Bart. in l. magis puto. §. idem. per illum tex. ff. de reb. eo. facit text. in l. si cum dotem. §. eo autem. ff. fol. mat. & gl. in l. cum non solum. in §. necessitate. C. de bo. quæ libe. & secundum Inn. in c. dudum de rebus eccle. non alie. Bal. in l. 1. in fi. C. qui admitti. Balb. decis. 123.

decretum iudicis nõ prodest cõtractui simulato quin possit simulatio allegari, & probari, ac iudicem fuisse circunuentum, secundùm Spec. in tit. de empt. & vend. in §. nunc dicendum. in ver. hoc quoque Bal. in rubr. C. qui admit. in 2. co. Nã vbi est simulatio, non potest esse causæ cognitio: ergo decretum nullum. l. cum hi. in §. si prætor. ff. de transactionib. l. cum verò. in §. subuẽtum. ff. de fideicommiss. liber. Balb. decis. 183.

decretum pontificis statim ligat, licet nõ publicetur, dummodo illius tenor non ignoretur, secũdum communem per Burs. conf. 43. n. 48. lib. 1. quicquid dixerit Rol. conf. 8. n. 28. li. 3. cum leges superiorum statim ligent etiam ignorãtes alio non expectato: quod quoad ignorantes ante certum tempus nõ placet. Idem in clausula decreti annullatiua ꝙ statim liget ignorantes, communem dicit idem d. conf. nu. 49.

Decretũ iudicis in alienatione rei minoris, quia exigit causæ cognitionem. l. magis puto. §. ne passim. ff. de re. eorum. secundum Ang. & communiter Doct. in l. 2. ff. de fer. nõ potest interponi die feriata, & secundum Spec. eo. tit. §. sequitur. ver si. fi. Iaco. de Are. in l. actus. C. eo. quæ l. non obstat, secundum Spec. vbi ꝫ. quia loquitur in actibus voluntariæ iurisdictionis & fauore libertatis. Balb. decis. 353.

decreta, ordines, & cridæ pœnales, quæ fiunt contra vendi tores bladorũ, intelliguntur etiam contra emptores, & è conuerso, vbi sunt cõtra emptores, vel conductores bladorũ extra dominium, intelliguntur etiam contra vendentes sciẽter fraudatoribus, vt est communis opi. de qua Plotus in lege, si quando. nu. 169. C. vnde vi. fol. 77. Bonacoss.

decretorum compilatio per Gratianũ facta, dici p̃t authentica, ex quo liber ille fuit approbatus per Papam, licet Io. An. Floria. Imo. in c. 2. de rescriptis, Imo. in c. fi. de feud. negent de hoc constare, dato tamen ꝙ constaret, dicendum est. quod & cõmuniter tenetur. Quod compilatio illa fuit approbata, nõ quòd ad Gratiani dicta, nisi inquantum sint magistralia, rationabilia. & iuri non cõtraria, quia & illa obseruanda sunt, cum quibus videtur pertransire D. Nicol. d. c. 2. sicut in simili notatur per Bart. de dictis Hypocratis, & aliorum magistrorum, l. 1. ff. si cert. per. refert Bened. Cap. conclus. sine reg. 7. n. 4. Quare nec leges canonibus contrariæ à Gratiano decretis inserte maiorem vim obtinent, quam si in volumine Iuris ciuilis relictæ essent, iuxta communem quam ibid. nu. 5. refert idem Bened. Cap. qua de re vide ꝫ. in verb. Lex, & in verbo Rescriptũ.

dedicatio facta de se, & bonis ecclesiæ seculari, intelligitur de boni præsentibus, non autem futuris, vt libera facultas testandi in futurum non impediatur, secundum Bart. in auth. ingressi. C. de sacrosanct. eccle. nu. 14. & ista est communis opi. vt refert. Soc. in tract. de oblationibus in 8. lib. F. Viuius.

PRO. defectus in dispositione contra personã pp habilitatem superuenientẽ conualescere non potest. §. præterea. inst. qb. non est permiss. fa. test. vbi testamentum impuberis vel furiosi non confirmatur, licet postea efficiatur pubes vel sanæ mentis. & in §. an seruo. Institut. de legat.

OBIEC. contrà de l. si cognatis. ver. cæterum. ff. de reb. dub.

SOL. Habilitas superueniens solo tractu temporis non cõualidat dispositionem ab initio inutilem ratione personę. l. ꝙ ab initio. ff. de reg. iur. nisi ex voluntate expressa, vel tacita vt in l. 1. C. de contract. iudic. vt ibi, testator qui legauit cognatis, videtur voluisse legare his qui cognati sunt & tempore testamenti & tempore mortis: vt ibi not. Vel dic, ꝙ ibi dispositio ab initio nõ fuit inutilis, imo semper vtilis: licet quædam persona ab initio non admittatur, q̃ postea incipit admitti. Bell.

PRO. defectu pastoris, gregem dominicum lupus rapax inuadit. c. ne pro defectu. de elect. Bellon.

Defectus testium oppositus. Defectus opponens contra testes cõtra se receptos, puta ꝙ sunt infames, homicidæ, & similes, nõ potest cõueniri iniuriarum, dummodo verus sit & probetur talis defectus, secundum Bald. Ang. do. Alex. & cõmuniter doct. in l. fi. ff. quod quis. iur. Balb. decis. 395.

Defendi potest reus minor 25. annis, cõtra quem fuit formatus processus absque curatore. communis est opi. Clar. q. 50. in prin. sed cõtrarium obseruatur inquit Clar. Et tertius ꝑ suo interesse potest defendere accusatũ, quãdo agitur de crimine criminaliter. Fel. in c. meminimus. nu. 12. de accusa. vbi communem dicit. Item potest defendi, si processus fuit cõtra eum formatus tempore quadragesimę, vt est communis opi. Clar. d. q. 50. vers. pariter. sed cõtrarium seruatur. Item potest defendi, si processus fuit tantummodo super inquisitione generali, nulla facta speciali inquisitione, quia non potest sequi condemnatio, cum inquisitio generalis formatur ad inuestigãdum, nõ autem ad puniendum & ita practicatur. Clar. d. q. 50. ver. item quia. Quid autem in generali inquisitione cõtra officiales ad syndicatum. Clar. q. 50. vers. item quia. Quid autem in generali inquisitione cõtra officiales ad syndicatum. Clar. q. 50. ver. scias etiam, vbi fusius. Itẽ defendi p̃t reus in criminalib. Si statutum disponit, q illi, qui dicitur offensus, actio sit deneganda, prout in bannitis, & in illis, qui onera nõ solue runt, quia non admittitur eorum accusatio, seu querela, nec iudex potest ex officio procedere & inquirere. Et ista est cõmunis opi. Cla. q. 50. ver. posset etiam. Nam vbi nõ oritur parti actio ciuilis, ita nec actio criminalis Reipublicę. Item defendi potest præscriptione 20. annorum, communis est opi. Cla. q. 51. in prin. quia accusari & inquiri reus non potest post 20. an. actio autem ciuilis, quæ ex crimine descendit, durat vsque ad 10. annos. cõmunis est opi. Clar. q. 51. ver. & hæc quidem. Et si quis reiterauit pluries idem delictũ, præscriptio hæc 20. annos currit à die vltimi delicti. vt est communis opi. Clar. q. 51. vers. sed hic quæro. Adulterij autem accusatio quinquennio tollitur communis est opi. Clar. q. 51. ver. potest. & similia delicta ex statutis de hoc loquentibus. Defendi etiam potest reus, si sit peremptа instantia. vt est cõmunis opi. Clar. ibi. ver. alia etiam. sed hoc nõ obseruatur. quia instãtia nõ datur in criminalibus, vt ibi per Clar. item defendi potest, si mortuus sit accusator, quia hæredes sui accusationẽ prosequi nequeunt, vt est communis opi. Clar. d. q. 51. ver. pariter. Sed ex generali consuetudine iudex ex officio prosequi potest. & ideò illud reo nõ proficit. Et potest etiam alius intra 30. dies prosequi d. accusationem, & post 30. dies etiam si de nouo vult accusare, vt est communis opi. Clar. ver. quinimmo. Et si desistat accusator, potest iudex ex officio prosequi, si ab initio iudex procedere potuisset, communis est opi. Clar. ibi. ver. sed quid si. Item potest defendi delinquẽs si sit mortuus ipse malefactor, vt est communis opi. ibi. ver. quæro nunc. fallit in crimine læsæ maiestatis, Repetũdarum, hæresis, peculatus, & homicidij in se ipsum perpetrati, vt est communis opi. Clar. ibi. ver. sunt tamen. itẽ fallit in omnib. casib. in quib. pœna amissionis bonorum est imposita à lege ipso iure: quia mortuo delinquẽte possunt bona auelli ipsius hæredibus, vt est communis opi. & omnes fructus etiam refundere tenẽtur à die commissi criminis, vt est communis opi. Nec est opus declaratione criminis ante mortem rei, vt est communis opi. Et in casib. in quibus potest memoria defuncti damnari, vel bona post mortem confiscari, intelligitur infrà quinquennium à die mortis defuncti, & nõ vltra, vt est cõmunis opi. Clar. d. q. 51. vers. scias etiam. Defendi quoq; potest reus, si probetur delictum nõ fuisse commissum, puta, ꝙ homo sit viuus, quem dicebãt occisum, vel ꝙ domus nõ sit combusta, vt est communis opi. Clar. q. 52. in princi. idem per negatiuam coarctatam loco & tempore. Vt si testes dicant, Quòd nõ potuisset esse, vel fieri, quin testes ipsi vidissent, vel sciuissent, vt est communis opi. Clar. ibi. vers. scias autem. Et negatiua hæc potest probari per cõfessionem, & dictum ipsiusmet offensi. communis est opi. Clar. ibi. ver. potest etiam. Et hoc in dubio, secus si de veritate appareret cõtrarium, vel essent cõtra reum indicia valde vrgẽtia, & proxima delicto, quia nõ staretur assertioni rei, quin posset saltem reus torqueri. Et ita practicatur. dicit ibi Cla. ꝙ plerũque videmus, ꝙ facta pace offensus dicit. vt rem gratam faciat reo, vel ita persuasus ab amicis, ꝙ non fuit ab eo offensus, &c. Et in hoc dicit Clar. maximè versari iudicis arbitriũ, qui inspecta qualitate facti considerabit, An talis exculpatio videatur verisimilis, vel ne. Et ei sit standum. vide tamen tu omnino. Mars. in conf. 17. quod fecit pro Scipione eius filio. & omnino etiam Rol. à Valle in conf. 47. per totum. in 1. vol. & Affinium inter conf. crimi. conf. 108. item potest defendi reus dicendo, ꝙ non constat de delicto. Clar. ibi. in ver. præterea. item potest allegare & opponere, ꝙ non constat de nomine offensi, vel occisi. Sed non admittitur talis oppositio & defensio. vt ibi per Clar. & ita seruatur in practica. Item allegare

Universidad de Deusto
Biblioteca

potest,q; habet pacem ab offenso. Clar. q. 58. in prin. commu nem dicit. Et procedit quò ad accusatorem. Sed tamen iudex nihilominus potest ex officio procedere. vt ibi Clar. ex consuetudine hodierna. cætera dabit Nouellus in suo tract. ad defensam. D. m. Alc. in sua pract. Biracinus & criminalistæ. Bon.

Defendere promittens aliquē non tenetur de vi & violentia, vt dixi, & est communis opi. de qua Rol. à Valle in cons. 43. nu. 20. in 3. volu. Et licèt quis promittat defendere de iure & de facto debet intelligi, si mota fuerit lis in iudicio de iure & de facto, sin lite, non autem respectu violentiæ, & casus fortuiti. quia nullo modo tenetur, vt ibi per Rol. n. 21. Corse. in repert. Abb. in ver. verbo, promitto. n. 6. Et si Princeps recipit aliquos in professione, nō tenetur illos defendere, si sibi moueatur guerra iustè. Secus si iniustè. Ab. in c. recipimus. de priuilegiis. n. 3. & de Principe, qui promisit subditos manutenere, & conseruare. Corse. vbi s. vide Benedi. de foro Sēproniano. in reperto. Fel. in verbo defendere. vbi latius. Bonacoss.

defendere de iure & de facto promittens, armis defendere non tenetur, vt est communis opi. Soarez verbo defensionē. n. 28. Cagnol. in l. non videtur. n. 5. ff. de reg. iur. communem dicit. Bonacoss.

defendere promittens, de iure, & facto non tenetur armis defendere. Hieron. Cagno. in l. non videtur. n. 5. ff. de reg. iur. communem dicit. B. Villalobos.

defendere alium à vi, quæ infertur, nemo tenetur nec iure Cæsarum, nec iure Pontificum in foris agitando, commune testificantur Dec. n. 4. & Chuchalon ad illum in l. culpa caret ff. de reg. iur. & qui limitant, ac latè agunt Viuius li. 1. opi. 66. Iul. Cla. in pract. §. vlt. q. 87. ver. dictum est. cum sequentibus. E. Suarez.

defensio bonorum & rerum quoque admittitur, non minus ac corporis & honoris. ita vt pro defensione rerum suarum licet alium interficere. commu. dicit Pract. Careri. n. 29. & 30. Claud. in l. vt vim. ff. de iust. & iur. n. 43. & seq. Dec. ead. l. vt vim. n. 31. Ias. ead. l. vt vim. n. 23. quē refert Diaz. reg. 507. Did. in repet. clem. si furiosus. n. 6. Plaza. li. 1. delict. c. 28. n. 25. Plot. in repet. l. si quando, n. 109. Menchiaca cōtrouers. illust. c. 18. n. 5. Nam bona & res vitæ æquiparantur vt dicit gl. in l. Aduocati. C. de aduoc. diuers. iud. prout illam refert & cōmuniter approbatam dicit Plaza in d. c. 28. vers. adnotanda vtiq;. Clar. d. §. homicidium ver. Hæc autem. P. Fichard.

defensio consanguineorum licita est, vt si quis auxilietur fratri suo, & interficiat alium cum eo rixātem, non incidat in pœnam homicidij. commu. dicit Grammat. cons. 80. inter cōsi. crim. posito lib. 2. n. 10. Clar. d. §. homicid. ver. Item locum. P. Fichard.

defensio corporis proprij contra insultantem, etiam Iure Canonico permissa est commu. dicit Nicel. in concord. glo. c. 56. Did. in repet. clem. si furiosus, nu. 1. Clar. d. lib. 5. §. homicidium. ver. Excusatur. P. Fichard.

defensio rerum suarum cum morte etiam furis nō permittitur de iure canon. vide tamen Chircouium in suo communium conclusio. centuria. 1. conclu. 3. Grassum communi opi. 1. c. 2. q. 6. Bonacoss.

defensio pro extraneis amicis suscipitur, & per consequēs potest quis pro amico tuendo alium occidere, vt est communis cōclusio. Chirco. centuria 1. concl. 64. Gras. communi opi. lib. 1. c. 2. q. 5. vide Dec. in cons. 678. per totū. & not. q; promittens alium defendere, nō tenetur adimplere promissionē quātuncunq; sciat illum indigere, nisi fuerit requisitus. Abb. in cons. 49. n. 3. in 2. lib. Bonacoss.

defensio cuilibet est permissa. Gras. communi conclu. q. 1. c. 1. Amplia etiam contra Cardinalem, vt est communis opi. ibi. q. 2. Amplia etiam occidēdo inimicum. ibi. q. 4. Dec. in cōsi. 482. n. 15. communem dicens. Pet. Duen. regu. 191. & seq. Alex. in cōs. 119. n. 4. in vlt. vol. vbi allegat etiam Ciceronem ad hoc. Limita, quando posset euitari aliàs periculum, aliàs licet. ibi. q. 3. limita in bānito, vt est communis opi. ibi. q. 2. Sed vbi per legem, vel statutum permittitur offensa, non est licita defensio. Pau. de Cast. in l. 1. n. 6. C. quando liceat vnicuique sine iudice se vindicare. Nam defensio affluenter & copiosè dāda est vnicuique. Pau. de Cast. in l. omnes qui. C. de epis. & cleri. n. 5. vbi etiam dicit, q; nō valet statutum, q; bannitus nō audiatur etiam in defendēdo, cum defensio sit de iure naturali, quæ non debet auferri. Et hæc quidem iudicialis defensio est etiam de iure naturali, vt est cōmunis opi. de qua ibi per Cast. in fi. cum quidem defensioni reus in criminalibus nō potest renūciare, licèt iudices maleficiorum (secundum ipsum) quotidie faciunt renunciare. Cast. in l. pactum inter hæredem, n. 7. ff. de pact. & in l. nō tantum. n. 4. ff. de appel. Ias. in l. quæsitum. nu. 9. ff. si quis cautio. Bonacoss.

Defensio probatur ex testib. licèt nō deponāt de defensione necessaria, vt est communis opi. Grassus communi opi. lib. 1. c. 2. q. 11. cautius tamen est, si testis dicat aduersarium ei insultum fecisse, ideoque causa defensionis interremptum, vt ibi plura. vide Ias. & alios. in l. vt vim. ff. de iust. & iur. & quomodo defensio interficientis aggressorē probetur, ponit Corne. in cons. 133. in 3. vol. & in aliis suis consiliis. ad quæ te ducet reperto. in verbo defensio. Bonacoss.

defensio in causis criminalibus à principio tolli nequit, vt est commune interpretum placitum recte hoc. cum aliis relato ab Hyppol. in l. vna. n. 170. C. de rap. virg. E. Suarez.

defensio nō admittitur pro palam delinquenti. commune ponunt Salic. in l. qui eadem. n. 6. C. de accus. & Ant. Gomez. de delict. c. 1. n. 43. iul. Cla. in prac. §. vlt. q. 49. ver. & hoc adeo, ac vide s. ver. citatio. E. Suarez.

defensio nō potest tolli à statuto Ferrariæ, sub rub. de arbitrio potestatis Ferrariæ, in falsitatibus cōcessio. quia iudex nō debet nec potest tollere defensiones reo, etiam ex statuto ipso, secundum omnes doctores. Rui. cons. 147. n. 6. & seq. in 5. vol. Mars. sing. 388. Cast. in l. 1. §. ius gentium. n. 4. ff. de iusti. & iur. nisi ex iusta causa propter demerita. secundum Castr. ibi. Et ideo debet dari copia indiciorum, vt possit reus inquisitus facere suas defensiones, vt ibi per Ruin. & sit cautus tabellio, vel testis, vt pro suo interesse, quādo scit cautam falsi agitari, vt assistat defensioni. Angel. in l. lucius. ff. de iis, qui notantur infamia. Potest tamen variari modus defensionis à statuto. Bened. de foro Sempro. in repert. Fel. in verbo defensio tolli non potest per statutum. & Fel. in c. dilecti. nume. 7. de except. Bonacoss.

defensio vnicuique permissa est pro rei suæ tuitione, & sic nō solum occasione hac aggressor impunè vulnerari potest, verum etiam interfici, l. 1. C. vnde vi. vbi gl. Bart. n. 2. & 7. cæteri communiter, Bart. n. 6. Bald. Dec. n. 11. & omnes, in l. vt vim. ff. de iust. & iur. Bart. n. 2. & Mars. n. 3. in l. furem, ff. ad l. Corn. de sicar. Afflict in cōstit. Neap. lib. 1. rub. 13. n. 20. & 51. Io. de Amicis cons. 77. n. 1. vbi exprimit istam esse communem opi. & ita consuluit Alex. de Neuo, cons. 83. per totū. & Bernard. Diaz. quoque in reg. 507. & constat pariter communem fore ex cōgestis per Petrum Duennas, in regu. 191. defensio licita, vbi ponit hoc pro regula cum 4. ampliationib. sed hæc appareret communis sententia Legistarum. Canonist. verò, communiter firmant Cōtrarium, vt per Fel. in c. 2. n. 4. de homi. negātes fas esse hominem occidere pro defensione rerū. & defensio licita est quoq; pro tuitione vitæ, ac personæ, cùm vim vi omnes leges repellere permittant cum moderamine inculpatæ tutelæ in cōtinenti, tex. est in c. significasti, il 2. ex. de homici. & in l. sciētiam, §. qui cū aliter. ff. ad l. Aqui. & in cōsti. Neap. pacis cultum, & not. Abb. n. 15. cum aliis seq. & reliqui, in c. olim, il 1. de rest. spol. Afflict. in consti. pacis cultum. lib. 1. rub. 8. sub n. 50. Ang. in tract. malefi. in ver. Titius se defendēdo. n. 7. Pet. Duennas, in reg. 192. defensio cuilibet, vbi hoc pro regula ponit cum 6. ampliationibus, & 4. limitationib. immo iure naturali defensio, etiam animalibus irrationabilib. permissa censetur. tex. est in l. 1. §. arietes, vbi Bar. et cæteri, ff. si quadru. pauper. feci. dica. Similiterque cuique permissa est defensio p tuendo honorem suum, nam licet aggressus potuisset fugere euitareque vulneris illationē, tamen fugam arripere non tenebatur, sed potius vulnerare. vel occidere, cum aliquem esse fugatum iniuria sit, & sic hoc casu potest quis impune offendere aggressorem ratione iniuriæ predicte, vt voluerūt Bart. Ang. & Salyc. in d. 1. C. vnde vi. Anch. & Cardi. Floren. in clem. de homi. Bal. in d. vt vim, Io. de Amici. in d. cōs. 77. n. 5. vbi supponit istam esse cōmunem sententiam. & Alex. de Neuo. consil. 77. nu. 7. posito inter cons. crimi. diuersorum collecta per Io. Bapt. Ziletum vol. 1. & nunc est quod aggressus aggressorem suum percutere, interficereve potest impunè si de vitæ suæ tuitione certus non foret, secundum gl. & Bal. in c. si perfodiens. ex. de homi. gl. Bar. Bal. & Saly. & in d. l. 1. C. vnde vi. & Bal. in l. 2. per tex. ibi, C. ad leg. Corn. de sica. sed primo defensio præmissa fieri permittitur cum moderamine inculpatæ tutelæ. id est. cum paritate armorum. ita in terminis decidit gl. Bar. Bal. & omnes communiter, in d. l. 1. C. vnde vi. Bar. & alij. in d. l. vt vim. Marc. Ant. Blanc. in pract. crimi. in tertia & vltima parte defensionis pro imparato, pro auxilio, n. 3. circa fi. d. pract. vbi hoc duob. modis limitat, & Io. de Amicis, in d. cons. 77. n. 8. & 14. vbi fatetur istam esse communem sententiam. nā aggressus cū lapide, seu baculo, nō debet se defendere cū ense. aut balista, huiusmodi. n. armorū defensio iure non cōceditur. fm præcitatos de quib. Et ibi. Et vocato verbis iniuriosis, tunc

Universidad de Deusto
Biblioteca

tunc verbis non facto permissa est defensio secundum Spec. in tit.de accus.ver.quid si vocauit te latronem, Ang.& Ias.in d.l.vt vim.& Marcum Anton.Blancum,vbi s.& Follerium in pract.crim.in ver.recipiantur defensiones reorum,sub n.11. Secũdo,vt defensio inculpata,licitaq; esse dicatur necesse est, vt ad vitæ tutelam fiat,non ad vindictam,vt per gl.& alios,in d.l.j.C.vnde vi,vnde percussus ab insultãte,si ex interuallo,sedatoque tumultu insultum feciſſet in vulnerantem censeret absque dubio animo se vindicandi,non autem defendendi p cussisse,secundum gl.Bar.Bal.& alios,in d.l.1.C.vnde vi, Ange.in d.ver.& Titius se defendendo,& Boer.decis.168.sub n. 7. cum aliis relatis per eum, vbi apparet istam esse communẽ opinionem,& communem inquit Io.de Amicis,in d.cõs.77. n.12.& quamuis insultatus excederet modũ,metam que defensionis in rixa,& percuteret,occideretque aggressorem ex proposito, & deliberatè,tunc nihilominus non veniret, lege Corn.de sic.puniendus,sed alia mitiori pœna,& sic de excessu ipso secundum Iac.de Are.n.8.& Bal.in 9.q.in d.l.1.Anto. de But.n.37.& Abb.n.15.d.c.olim.Ang.in d.ver.Titius se defendendo,n.36.& ibi August.in add.Roman.sing.520.volo cõmentare,Fol.in d.c.significasti,Alex.cons.190.vol.1.Aret.cõs.80.n.9.Cottam in memoriali,in ver.defensio,Foller.in pract.crim.in fragmentis,in ti.vnde vi,n.58. & Petrum Duennas,in d.reg.192.n.5.& Boer.in d.deci.168.sub n.7.& seq.vbi scribit istam esse communem opinionem,& ita consuluit Alex.cons.76.vol.1.Corn.cons.134.vol.3.& cons.107.vol. 1.& Franc.de Aluarotis Patauinus cons.74. inserto inter cõs.cri.diuersorum collecta per Zilettum,vol.j.quod quidem cons. ibi roboratum apparet subscriptionibus nonnullorum illustrium Doct.& sic secundum istos Doct. si quis percussus est à Titio, & ipse insequitur Titium vulnerantem, qui arripiebat fugam, ac eum interficit,licet hoc nõ agat animo se defendendi,non potest pœna mortis puniri,sed mitiori.F.Viui.

Defensio rerum cũ morte alterius etiam furis,de Iure Canonico non cõceditur. Ita communiter concludi inquit Fel. in c.2.n.4.ext.de homicid.Ias.tamen in l.vt vim.nu.24.& 25. ff.de iusti.& iure.communem Doct.sententiam in cõtrarium esse voluit.Quam & receptiorem appellat Vasquius Menchacensis in lib.1.controuer.illust.c.2.n.5.&c.18.n.5.& latiùs in præfatione tract.de succeſſ.progressu.n.22.Sed cùm alij illam conclusionem explicauerint Io:Bernard.Diaz.in reg.507.in verb.occidere,Franc.Viuius in lib.2.commun.opi. opi.85.in verb.defensio.& ornatiss.& excellentis virtutis & doctrinę Iurisconsultus Raymun. P. Fichard. clarissimi ac doctissimi Io. Fichardi Francofordiensis Reipub.Aduocati filius,Dominus & amicus meus in verb.defensio.in com. opi.collectis ex lib. 5.sent.Iulij clari,vlterius nõ extendo.De qua nouissimè quoque compiosè scribit Barth.Romulius impugnans communem sententiam in d.l.vt vim.§.sequitur iam secunda pars.numer.96. Kirchouius.

defensio an & quando denegari possit,vide Bald.in l. quoniam Alexandrum.C.ad l.Iul.de adul.modum autem articulandi super defensione,vide per Bart.in l.scientiam.§.q cũ alter.ff.ad leg.Aquil.Ang.tract.malefic.ver.& dicitur Titius se defendendo.vide etiam quæ scribit Bart.in l.si ex plagis.§.tabernarius.cod.tit.ad leg.Aquil.Ang.Instit.de iur.natur.gent. & ciuil. Put.

defensio in causis criminalib.tolli non potest à Principe,vt est communis opi.Soarez verbo defensio.n.24.Curt. iun. in cons.225.in 3.per totum.vbi personæ & rerum defensio nullatenus tolli potest,vt est communis opi.ibi.nec statuto tolli potest.Alber.in l.scientiam.§.1.n.2.ff.ad l.aquil.fallit vt ibi p eum,& potest fieri proclama,Quòd quicunque vult defendere talem,compareat.Bar.in l.ergo.per illum tex.ff. quibus ex cau.maio.vbi tex.tradit hanc practicam. Bonacoss.

defensio non tollitur etiam palam delinquẽti,Soarez ver. defensio.nu.25. Bonacoss.

defensio bonorum & rerum quoque admittitur, non minus ac corporis,& honoris, ita vt pro defensione rerum suarum liceat alium interficere.communis est opi.Clar.§.homicidium.ver.hæc autem. Bonacoss.

defensio consanguineorum est licita,ita vt quis auxilietur fratri suo,& interficiat alium cum eo rixantem,nõ incidat in pœnam homicidij,cõmunis est opi.Clar.in d §.homicidium. ver.item locum. Bonacoss.

DEFENSIO.

Summaria.

Defensio quibus,& contra quos permissa,q.1.

Pro defensione corporis licitum est,& Cardinales offendere.ead.q.ampliat.1.

Iussus à Tyrãno alium interficere, cùm mortis periculum aliter euitare non posset,iure defendisse se, & impunè hoc fecisse traditur.ead.q.ampl.2.

Inuasorem suum occidens defendẽdo se non incurrit irregularitatem.ead.q.amplia.3.

Bannito an liceat se defendere contra aggressorem suum, stante statuto,quòd banniti possint impunè offendi.q.2.

defensionem,vt quæ sit iuris naturalis,nõ posse tolli à principe.ibidem.

defensio inducta de iure naturali.ibid.

Facta potestate cuilibet occidendi bãnitum,quilibet offendens intelligitur in locum magistratus eo nomine subrogatus,& constitutus executor,ibid.

Offensione existente insta & licita,necesse est defensionem esse iniustam & prohibitam.ibid.

defensio naturalis,quandoque si maxima subsit causis,tollitur.ead.q.iuxta fi.

An & quando liceat occidere propter solas minas,non expectatis ictib.aut verberibus.q.3.

Consuetudinem &mores minitantis esse spectandos.ibid.

Interficiens alterum,cùm fugiendo euadere,& ingruens periculum vitare potuisset, an moderamen inculpatæ tutelæ seruasse videatur, & sic impunè aduersarium occidisse: an verò potius fugere debuerit.q.4.

Fugarę alium,seu terrere,iniuriam esse.ibid.

Fugam dare cùm liceat resistere,turpe esse &cum quadam ignominia coniunctum.ibid.

Nemo tenetur aut cogitur fugere à facie inimici.ibid.

Propulsandi verbum, quam vim habeat, & potestatem, in auertenda & propellenda iniuria.ead.q.in fi.

An & quatenus teneatur quis defendere alium penitus extraneum.quæstio 5.

Diuersa iuris canonici & ciuilis,in defendendo alium, obseruatio.ead.q.

An pro sola defensione rerũ,liceat hominem impunè occidere.quæstio 6.

Bona,& res,esse substantiam,& q.vitam hominis.ibid.

An & quando liceat impunè occidere furem fugientem, qui apprehendi non potest.ead.q.

Priuatum non priuata,sed publica vindicta vti contra inuasorem.ead.q.in fi.

Vtrũ pro simplici defensione honoris & famæ,permissum sit verbalem iniuriam,saltem verbis repellere.q.7.

Quibus,& qualibus verbis liceat propellere & refutare iniuriam verbalem.ead.q.

Ad excludendum crimen obiectum,vel iniuriam illatam, licitè dicimus, tu mentitis.ead.q.ad fi.

Ex verbis ad vnum,eundemque effectum tendentibus,nõ oriri diuersas iniurias.ead.q.in fi.

An pro qualibet iniuria personali liceat hominem occidere.q.8.

Dolo,vel ex proposito excedens moderamẽ inculpatę tutelæ,puniendus ne sit pœna ordinaria,an mitiori extraordinariè.q.9.

Dolũ malum non esse sine animi deliberatione.ea.q.in fi.

In prouocato ad irã,nõ esse certã animi deliberationẽ.ibi.

Magistratui,an,quando,& quatenus liceat resistere.q.10.

Iusta & legitima defensio an probetur, si testes deponant tertium occidisse ad sui defensionem:licet non dicant, ad defensionem necessariam.q.11.

QVAESTIO. I.

Defensio cuilibet permissa est.Ita probat tex.l.vt vim. & ibi Bart.Ias.& Doct.communiter.ff.de iust.& iur.& in l.1.§.cũ arietes.ff.si quadru.pauper.fecis.dica.l.qui aggressorem. ff.ad l.Corn.de Sicar.& ibi Hippol.de Marsi.Abb.c.olim.el 1.n.15. & ibi Doct.de restit.spol.

Ampliatur hæc cõclusio,vt locum habeat quoque in Cardinalibus.Namque pro defensione corporis licitum est offendere Cardinales,ita tenet gl.c.fi.verb.percusserit.de pœ.lib.6. & ibi Io.And.Ang.d.l.vt vim.ibi Ias.n.1.& Dec.n.7.Et hãc dicit ibi esse communem opin. Francis. Zoannet. Curt. Senior cons.20.num.39.Mathæ.de Afflict.c.1.§.porrò. quæ fuit pri. cau.in vsib.feud.

Ampliatur,vt procedat quoque in eo, qui cùm aliter mortis periculum euitare non potuit, iussus à Tyranno alium interficit.Namque impunè hoc fecisse traditur. Ita tenet gl. l.si familia.ver.agi poteri,ff.si fami.furt. quam sequitur Bald.c.1. §.iniuria.nu.19.de pace iur.firm.in vsib.feud.& in l.1.C.vnde vi.Dec.d.l.vt vim.& ibi Flor.de S.Petro,& Franc. Zoannet.q dicit cõmunem esse sentẽtiam,cum plurib.aliis relatis p Dec.

Ampliatur

Universidad de Deusto

Ampliatur tertiò, vt is, qui se defendendo, occidi suum inuasorem non incurrat irregularitatem. De hoc tex. est expressus in Clem. si furiosus de homicid. & ibi not. omnes Doc. vt firmat Pet. à Duen. in reg. 192. Ampliat. 6. dummodò occidat ad suam defensionem, non voluntariè neque ex proposito, idem voluit gl. c. in summa. 23. q. 1. gl. & Abb. c. sicut dignum. nu. 14. de homicid.

QVAESTIO II.

Quæro, Stante statuto, q̃ banniti possint impunè offendi, An bannito liceat se contra aggressorẽ suum defendere? Vtilitas huius quæstionis est maxima, si enim bannitus prohibẽte lege tueretur se, & occideret aggressorem suum, vt homicida puniendus esset.

Magna est in hoc art, inter luriscõsultos controuersia. Nã plerique existimant defensionem bannito nõ denegari, cùm inducta sit de iure naturali, & non positiuo. d. l. vt vim. & non possit tolli à principe, ita Bald. in l. 1. n. 15. C. vnde vi. & d. l. vt vim. nu. 3. Card. in clem. 1. n. 32. de homicid. & Fel. in c. dilecti. nu. 6. de exceptio.

Altera est opinio, q̃ bãnitus cum aggressoris sui læsione in casu permisso, non possit se tueri. Hanc sententiã firmat Bart. in d. l. vt vim. n. 4. & ibi Ang. Paul. de Cast. & Dec. Eandẽ probat Floria. in l. 1. §. cùm arietes. ff. si quadru. pauper. Pau. de Castro cons. 194. Nellus in tract. bãnit. 2. par. 2. temp. q. 49. n. 49. Hippo. in pract. crimi. §. aggredior. n. 75. Et eam dicit esse communem Franc. Zoannet. d. l. vt vim. parte. 1. nu. 33. Cùm enim ex forma statuti cuilibet sit facta potestas bannitum occidendi, quilibet offendẽs intelligitur in locũ magistrat⁹ eo nomine subrogatus, & constitutus executor. Vnde non licet se defendere bannito in actu licito. Si enim offensio est iusta, necesse est defensionem esse iniustam & prohibitam. Placet tamen mihi sententia Pau. de Cast. in d. l. vt vim. dum notabiliter distinguit, an statutum dicat, bannitum posse offendi, vt tunc locum habeat communis opi. Secùs si dicat, q̃ occidens bannitum non puniatur, ex quo enim tunc non est permissa offensio, sed impunita, licita est defensio. Et sequitur Hippol. vbi s. n. 78. Puto tamen communem procedere, quãdocunque maxima subsistẽte causa tollitur naturalis defensio, quo casu nõ obstat fundamentum. Bald. Ange. l. si sic. ff. de leg. 1. Alex. in l. cùm mulier. n. 12. ff. sol. mar. Alber. l. omnes, qui. C. de epis. & cler. Et tenet expressè Deci. d. l. vt vim. num. 3. & 4. Floria. d. §. cùm arietes.

QVAESTIO III.

Quæro, An propter minas licitum sit hominem occidere? Resp. Multa circa hunc articulum cõflictantur Doct. Nam q̃ non sunt verbera expectanda, sed terror & minæ sufficiant, vt quis se contra ingruens periculum tueatur cum aduersarij læsione, tenet gl. l. 1. C. vnde vi. Idẽ tenet Bald. l. 1. C. quand. licet. se sine iudi. vind. dummodò præcedant signa & actus manifesti, q̃ percussurus erat aduersarius. Eandem opinionem, q̃ licet occidere minantem, si est in actu, & non aliter firmat Iaf. d. l. vt vim. n. 14. & l. 1. n 46. ff. de of. eius cui mand. iurisd. Ang. Perus. l. quemadmodum. C. de inoff. testa. Corset. sing. metus. Hipp. in pract. crimi. §. diligenter. nu. 87. & sing. 640.

Contrariam partem, q̃ propter solas minas aliquem occidere liceat, quando minans solitus est minas exequi, Docto. communi calculo approbarũt. Ita firmat Iaf. d. l. vt vim. n. 14. Et tenet Ang. de Perus. cons. 215. Cassanç. consue. Burg. ti. des iustices. Rub. 1. §. 1. n. 4. pro qua opi. est gl. c. cũ dilectus. verb. violentia. ext. qđ met. cau. & faciunt quæ not. Abb. ea. Abba. de his quæ vi metúsve cau. & per Bart. l. pupillo. §. si quis ipsi prætori. in 5. 6. & 7. q. ff. de noui oper. nun. p Bald. l. 2. C. de his quæ vi met. cau. Consuetudo namque personæ minitantis & qualitas in id genus & similib. controuersiis, sunt considerandæ secund. Cy. & Pet. d. l. 1. C. vnde vi. Præterea cùm minator solitus sit, alter in periculo vitæ statim cõminas suas exequi, defensio tunc protinus rectè adhibetur, aduersus q̃ defensio tunc protinus rectè adhibetur, nec expectanda armata vi percussio. d. l. 1. C. quand. liceat se sine iud. Hæc communis conclusio mihi videtur vera, si intelligatur secundum Bald. vbi s. quandocunque minans est in actu percutiendi, vt quia gladium strinxit, & in aduersarium ferebatur. Aliàs non licere puto minatorem occidere, etiamsi aliàs minas exequi solitus sit. Ita quoque docet Barto. d. l. 1. Quippe tunc, cùm quis arreptis in nos armis mortem nobis aut vulnera minatur, potentia nocendi proxima actui, censetur in ipso actu adesse, meritò tunc differenda non est tutela, alioquin serò medicina paratur.

Hæc conclusio, q̃ minis liceat obuiare, extenditur, & quandocunque minator minas exequi solitus est, & est vir potẽs, præsumptio contra eum oriatur ad torquendum eum. ita tenet Spec. tit. de præsumpt. §. species. ver. sed pone. Alberi l. metum. C. quod met. cau. Bald. Io. de im. l. fi. ff. de hered. inst. Iaf. l. 1. C. de ser. fugit. Fel. c. cùm oporteat. n. 9. de accus. cap. afferte. n. 12. de præsump. Alber. Bru. tract. de indic. col. 13. ver. quęro vlterius. Ang. ibi August. Arimi. in trac. malefi. verb. fama publica. n. 39. Hippol. d. §. diligenter. n. 85. & cons. 3. n. 13. Steph. Bertrand. cons. 1. n. 7. vol. 1. cons. 127. n. 12. vol. 2. cons. 293. n. 17. vol. 3. Hanc opinionem dicit esse communem Marc. Ant. Bland. repet. l. fi. n. 183. ff. de quæst. eam sequitur Cassanæ. vbi supr. num. 11.

QVAESTIO IIII.

Sed quæro. Quid si fugiendo euadere & ingruens periculũ vitare potuisset. An impunè aduersariũ occiderit, vel potius fugere debuerit? Resp. pro parte affirmatiua, q̃ imò si quis fugere debuerit? Resp. pro parte affirmatiua, q̃ imò si quis fugiendo absq; vi armata ab inimico se defendere possit, fugere debeat, est gl. iunct. tex. in c. suscepimus. ver. interimeretur. extra de homicid. vbi dicitur quem potius fugere debere, quàm hominem interficere. Et gl. in clem. vnic. ver. nõ valens. de homicid. Bart. l. vt vim. dicit illud procedere in hominib. fugacibus & infamatæ nationis, secùs in magnanimis. Verũ cõis & recepta Doct. opinio est, q̃ nemo fugere tenetur, cuiuscunq; conditionis sit. Eam tenet Bart. d. l. 1. C. vnde vi. Bart. cons. 16. lib. 2. Bald. Iaf. & Dec. d. l. vt vim. Abb. c. olim. n. 7. ext. de restit. spol. Alex. cons. 14. vol. 10. Corn. cons. 17. lib. 1. vbi communem dicunt. Eam quoque tenet Fab. §. ius autem gẽtium. & ibi Ludol. Schrad. communẽ dicit, Instit. de iure natu. Hãc opinionẽ tenet quoq; Zenzelinus, Petr. de Anchor. cle. vnic. de homicid. Abb. c. significasti. el 2. vbi dicit eam esse de rigore iuris veriorem. Alex. de Imo. cons. 109. vol. 1. Et probatur hæc opinio expressè in d. l. sciẽtiam. Ad l. Aquil. & d. l. vt vim. qui textus generaliter loquũtur de vi propulsanda, quod verbum propulsare non fuga sed pugna illatam vim reiicere nobis licere denotat.

QVAESTIO V.

Quæro, An quis teneatur alium defendere penitus extraneum: In hac q. Doct. variant. Quidam volũt sequi gl. in l. culpa caret. ff. de reg. iur. q̃ distinguit inter Ius Cano. & Ciuile, vt s. iure canonico quis alterũ, cùm honestè potest, defendere debeat, & verbis saltem iuuare. Iure autem ciuili si nolit, non teneatur, nisi ratione potestatis subiectus illi periclitanti quis esset. gl. l. vtrum. verb. consilij. ff. ad l. Pompei. de parricid. Dyn. c. non est sine culpa. de reg. iur. in 6. Hanc opinionem tenet etiam And. Sicul. c. 1. ext. de offi. deleg. Abb. c. 1. de rest. spol.

Cõtrariam opinionem, q̃ s. neq; Canonico neq; ciuili iure alterum quis extraneum defendere teneatur, tenet Barto. d. l. vt vim. & l. 2. §. sed in eo. ff. ad S. C. Sylleia. Bart. l. metum. §. sed licet. arg. istius tex. ff. quod met. cau. Eam opinionem sequitur Ang. d. l. vt vim. & ibi Bald. Dec. & Iaf. communem dicunt, & eam communem dicit idem Dec. d. l. culpa caret. Sali sequitur l. quisquis. §. id quod. C. ad l. Iul. Maiest. Abb. c. 1. de offi. deleg. Damhaud. in pract. crim. c. 80. n. 6. communẽ dicit. Zoannet. d. l. vt vim. part. 1. n. 97. communem testatur, licet ipse inclinet in ꝓriam partem. Et mouẽtur Doct. cõiter ea ratione, quia si pro eo, quod qs facere tenetur, pecuniam accipit, vt faciat id, turpiter facit, & reddere debet, sed pro iuuando alium, si quis accipit, eam p̃ mercede eximij laboris iustè accipit, neq; restituere cogit. d. l. metũ. §. sed licet ergò. Hæc cõis cõclusio intelligẽda est, quẽ nõ obligari vinculo efficaci, vt cõueniri possit, qa nõ legit actio, aut pœna in his specieb. ꝓstituta, sed humanitatis nexu teneri nõ dubito, quatenus hõ hõi officiũ debet.

QVAESTIO VI.

Quæro, An pro sola defensione rerum licear hominem impunè occidere? Resp. Gl. l. vt vim. ver. nam iure. ff. de iust. & iure. tenet q̃ sic, dummodò fiat cum moderamine inculpatæ tutelæ l. iuxta l. 1. C. vnde vi. quã sequit Bart. as. Dec. Claud. de Seysello, qui communem dicit & Curt. ibi. Bart. l. 1. n. 7. C. vnde vi. & l. furem. ff. ad l. Corn. de Sicar. Zoannet. vbi communem dicit. d. l. vt vim. gl. l. itaque. verb. latronem. ff. ad l. Aquil. & doct. in c. 2. ibi, te tuaque. de homicid. eam tenet Iaſin prin. Instit. de act. n. 69. Chassanæ. in consuetud. Burg. vbi notabiliter examinat. tit. des iustices. Rub. 1. §. 5. fo. 42. col. 2. n. 11. Damhaud. pract. crimi. c. 78. num. 2. communem dicit. Ratio est, quia res nostræ sunt hominis substantia, & vita, secund.

gl. iunct

Universidad de Deusto
Biblioteca

gl.iunct.tex.l.aduocati.verb.vitam ibi Bald.tenet.C.de aduo. diuerſ.iud. Vnde ſicut pro defenſione corporis, ita & pro tutela rerum id permiſſum eſt.

Contrariam opinionem, q̃ ſ. pro ſola rerum tuitione non liceat hominem occidere, tenet Io.de Ana.Panor.&Fel.n.4.c. 2.de homic.& c.ſuſcepimus.etiamſi res aliter defendi nõ poſſint,cùm nuſquã iſtud iure probetur,imò tex.in gl.d.l.vt vim allegati ſolùm cõſiderant periculum perſonæ,& non rerum. Namque lex 3.§.cum igitur.loquitur,quando poſſeſſor in diſcrimen vitę venerat defendendi ſuam poſſeſſionem,à qua aduerſarius ſuus ipſum volebat armis deiicere,vt patet ibi, qui cum armis venit. Vnde cùm poſſeſſor defendendo ſuam poſſeſſionem cõſtituitur in vitæ periculo,quia arma in ipſum feruntur,impunè,ſi aliter defenſioni rerum intentus,vitæ periculum enitare non poſſit,inuaſorem occidit. Et ita textus ille rectè loquitur in diſcrimine perſonæ principaliter. Similiter textus in l. itaque. ſimpliciter loquitur de periculo perſonæ, dum dicit inſidiantem mihi.& in eadem l.§.duodecim tabularum.vbi ſimpliciter permittitur furem nocturnum impunè occidere,ſicque pro ſola defenſione. Dicendum eſt Caium ibi recitare nudam legis duodecim tabul.diſpoſitionem, quæ interpretationem prudentum admittit, vt ſc. ita demum furem nocturnum impunè quis occidere poſſit,ſi parcere ei ſine ſuo periculo non poſſit,aliàs non. Et ita interpretatur Vlp. l.furem.ff.ad l.Corn.de Sicar. Et Sextus Cecilius referẽte Gellio lib.20.noc.Attic.c.1.de perſonæ periculo principaliter. Secundum quem intellectum, non malè concordat ille textus cum l. furem, licet Iaſon dicat vix illos poſſe ad concordiam reduci.& ſeruat etiam ſuam naturam aduerſatiua,de qua Iaſ. d.l.vt vim. Namque in primo membro occido furem & eundem graſſatorem nocturnum,qui & rerum & ſalutis meæ inſidiator venerat: In ſecundo autem occido furem diurnum,q̃ mihi principaliter non venerat inſidiaturus,ſed volenti mihi eum comprehendere reſiſtebat armis.

In hac ardua q. Dec.quem ſequitur Zoannet.d.l.vt vim,diſtinguit: Aut quis defendendo res ſuas incurrit in periculum vitæ,quia aduerſarius reſiſtit cum armis,& impunè licet occidere.d.l.furem.ff.de Sicar.& d.l.itaque.d.l.3.§. eum igitur.& hoc caſu locus erit communi opinioni,quamuis impunitum magis ſit ob vitæ periculum,quàm rerum.

Aut verò ſolum agitur de periculo rerum,citra vitę diſcrimen,velut ſi fugientem cum rebus furem inſequor,& tunc impunè occidendi ius non eſt.d.l.furem. Sed contra hoc vltimum membrum eſt text.in l.ſed etſi.in fi. ff. ad l.Aquil. vbi ſi fur poteſt apprehendi, non poteſt occidi, ergò à contrario ſenſu ſi non poteſt apprehendi impunè occiditur. Vnde ſi vera eſſet concluſio, q̃ furem non liceret occidere, etiam ſi res aliter ſeruari nequeant,eſſet directè contra iſtum textum. fateor quidem,ſi fur ille notus ſit,non ita impunè fas eſſe tunc eum furem occidere, cum teſtimonio multorum cũ fure de furto iure agere poſſit,ſecundum Bart.d.l.furem.Secùs verò, ſi ſit ignotus. Namque tunc inſequendo ſi apprehendere nõ valeat, impunè occidere licet, & ita communiter intelligere Doct.refert Claud.de Seyſel.d.l.vt vim. ibi Curt. dummodò tamen res ſint nõ leues,ſed magni pretij l.ſi ex plagis. §.tabernarius.ff.ad l. Aquil. Ad quam opin. ego tenendam moueor, quia magiſtratus impunè furem propter res ſuſpendit,&ſi nõ ſit facultas priuato adeundi magiſtratum, magiſtratus porrigit gladium,vt poſſit ipſius officio fungi. Vnde ſi priuato hoc caſu id non liceret,nec magiſtratui permitteretur. Nam inuaſione vtitur priuatus non priuata,ſed publica vindicta.

QVAESTIO VII.

Quæro, Nunquid pro defenſione ſimplicis honoris & famæ, permiſſum ſit verbalem iniuriam ſaltem verbis repellere? Reſp. q̃ licet inter Docto.ſit concertatio:tamen communiter in eam proclines ſunt partem,quod liceat prouocato ad defenſionem honoris ſui, verbalem iniuriam verbis repellere.ita tenet Bald.d.l.j.C.vnde vi.n.16.Gul.de Cun.Pau.de Ca. & Iac.de S.Georg.l.ſi.ibi Alex.n.3.& Iaſ.n. 5.ff.q̃ quiſque iur. Albe.de Roſat.& Alex.l. 1.in prin.ff.de liber.& poſth. Alex.l. ſi quis extraneus.in prin.ff.de acq.hær.Abb.c.cùm te.nu.28. Fel.in c.dilecti.n. 10.ext.de except.Franciſ.Curt.l.vt vim. n.x. ibi Iaſ.& Dec.n.36.qui communem aſſerunt.ff.de iuſt.& iur. Eãdem opinionem firmat Iac.de Caſtello in tract.de duello. lib.4.c.1.n.2.& 3.Lucas de Penna.l.erat.C. de Caſtren. pecul. Schrad.conſ.40.n. 19.& 61.inter conſilia Doct.Germa.Deci. 487.n.4.& 5. Verùm hæc communis concluſio intelligenda eſt,ſecund.Doct. non omnibus verbis iniuriam verbalem repellere fas eſſe,ſed illis tantùm quæ tendunt non ad vindictã, ſed ad excludendũ crimẽ,vel iniuriam illatam. Ideoque eum qui vocauit aliquem furem,latronem,nõ permittitur rurſus vocare furẽ, quia hoc tẽdit ad vindictam, ſed licitè dicimus, tu mentiris,quia hoc tendit ad defenſionem, Bart.l.quæ omnia.§.1.ff.de procura.vel tu mentiris vt fur vel latro, cùm iſta verba,ad vnum eundemque effectum tendunt,& certum eſt quod ſecundum communem & receptam Doct.ſententiam ex illis verbis, quæ ad vnum eundemque effectũ tendunt, diuerſæ iniuriæ non oriantur. Bart.l.item apud.§.ait prætor.nu. 2.de iniur. Did.de Couar.varia.reſolut.lib.2,c.10.nu.8.Petr.à Placa in epit.delict.lib.1.c.1.nu.19.

QVAESTIO VIII.

Quero,An pro qualibet iniuria perſonali liceat hominem interficere? Reſp. q̃ ſic ſecundum communem & receptam Doct.ſentẽtiam,vt firmat Iaſ.d.l.vt vim.n. 10.& 36.& ibi Frãcif.Zoannet.licet ipſe in contrariam inclinet partem, & eam tenet Bart.in l.1.n.7.C.vnde vi.Ang.Aret.§. ius autẽ gẽtium. Inſtit.de iur.nat.Ang.l.is qui aggreſſorem.n.2.ff.de Siccar.& licet Dec.velit communem intelligendam eſſe,ſi talis iniuria perſonalis immineat,quæ cũ vitæ periculo coniuncta ſit: Tamen magis communiter Doct.loquuntur,etiam quando talis iniuria cum periculo vitæ coniuncta non eſt.arg.d.l.itaq;. Placet mihi tamen ſententia Decij,per c.ſignificaſti.el 2.&ibi gl.extr.de homicid.

QVAESTIO IX.

Quæro, An dolo vel ex propoſito excedens moderamen inculpatæ tutelę,ſit puniẽdus pœna ordinaria,vel miriori extraordinariè? Reſp. Hæc quæſtio mirificè controuerſa eſt. Nãque nonnulli exiſtimauerunt taliter delinquentem tantùm pro ſolo exceſſu puniendum eſſe. Bald.d.l.1.q.9. C.vnde vi. & c.1.in prin.n.7.de pace tenend. Alex.conſ.76.conſ.107.numer.7.lib.1.conſ.24.n.2.conſ.140.conſ.24.n.5.lib.2.conſil. 119.lib.7.Vbi dicit eam eſſe communem Hipp. pract.crimi. §.quoniam.n.85.eandem dicit eſſe communem Zoannet.repet.d.l.vt vim.2.par.nu.83.& ibi Iaſ.licet Dec.dubitet.

Alij verò contra cenſuerunt, pœna ordinaria puniendum eſſe,Bald.l.vni.nec verò C.de emend.ſeruo. Ant.de But.c.ſignificaſti.el 2.extr.de homicid.Dec.d.l.vt vim.& ibi Zoannet. Verùm à communi non eſt recedendum, cùm dolus malus eſſe non poſſit ſine certa animi deliberatione,quæ non eſt in prouocato ad iram.

QVAESTIO X.

Quæro, An magiſtratui liceat reſiſtere? Reſp. pro habenda veritate diſtinguo ſecundum communem & receptam Doc. ſententiam. Aut iudex procedit extraiudicialiter de facto ſ̃ ius,& tunc cuilibet etiam priuato licitum eſt de facto reſiſtere,& indiſtinctè ſiue grauamẽ eſt reparabile,ſiue irreparabile. l.prohibitum.C.de iure fiſc.& tenet Alex.&Doct.cõiter.l.ſed eximendi.§.item ſi quis.ff.ne quis eum,qui in ius.Abb.c.conquerente.de reſti.ſpol.& in hoc nemo eſt,qui diſcrepat,vt dicit Marant.in diſput.nu.1.14.cum pluribus per eum alleg.

Aut verò Iudex procedit iudicialiter,& tunc aut damnum eſt irreparabile,& tunc licet reſiſtere, ita communiter tenent omnes,& in hoc nullus diſcrepat,vt firmat idem Maran.d.diſput.1.n.35.licet contrarium velit Bald.d.l.vt vim.q.7. Aut dãnum eſt reparabile, & tunc aut non conſtat notoriè iniquitas,& debet ei obtemperari,quia conceſſa eſt appellatio.text. l.2.ff.de appel.Bar.& Doct.d.l. vt vim. & ibi communem dicit Zoannet.aut euidenter conſtat de iniuſtitia,& licet reſiſtere,ita tenet gl.&Doc.communiter,teſte Zoannet.d.l.vt vim. nu.43.ibi Iaſ.nu. 19.& Deci.nu.26.

QVAESTIO XI.

Quæro, An probetur defenſio, ſi teſtes deponant tertium occidiſſe ad ſui defenſionem,licet nõ dicant ad defenſionem neceſſariam? Reſp. Doc.variant. Namque alij exiſtimant,q̃ debẽt deponere,occidiſſe cauſa neceſſarię defenſionis,quoniã, ſcilicet,aliter ſe defendere non potuit,ita tenet Bald.l.vni.C. de confeſſ.quia neceſſitatẽ alleganti incumbit onus probandi. Alij verò contrà cẽſuerunt,ſufficere ſi teſtes ſimpliciter deponant,q̃ occidit ad ſui defenſionem,licet non dicant,ad defenſionem neceſſariam.ita tenet Bart.conſ. 100.lib.1.Bald.ſibi contrarius l.ſolam.n.11.C.de teſtib.Alex.conſ.110.n.6.li. 1.Zoannet.d.l.vt vim.vbi communem dicit.2.par.n.36. Defenſio enim neceſſitatem quandam in ſe cõtinet, quam teſtis potuit ex multis circunſtantiis colligere,& ex imminenti periculo,ideoque debet ſtari eius ſimplici dicto, & ab hac recedendum non eſt.

Cautius tamen facit teſtis ſi dicat,aduerſarium ei inſultum feciſſe,ideoque cauſa defenſionis interemptum. Namque ex eo,q̃ dicunt inſultum feciſſe,patet occiſorem in periculo vitæ cõſtitutũ,&ob id defenſionẽ ei pręmiſſam. Mich.Graſſius.

Defenſion

Universidad de Deusto Biblioteca

Defensionis propriæ iustum modū egressus, & alterius læsor non statuta, sed mitiori pœna plectitur, commune assero ex magna doctorum phalange in ordines digesta ab Ant.Gomez.de delict.c.3.nu.24. E.Suarez.

defensioni sui nec in proprij status causis, nec in criminalibus quis potest renuntiare,commune aio iuxta Hippol.in l.j. n.61. & leg.C.de rapt.virg.Ant.Gomez.de delict.c.1.n.66.fu se Did.à Couarru.de spons.2.part.c.vlt.§.vlt.nu.16.& qui rectè declarat Iul.Clar.in practic.& vlt.q.49.vers. quæro nunc. E.Suarez.

defensionem de iure,deque facto pollicitus nō tenetur armis defendere,commune inquit Cagnol.in l. non videtur.n. 6.ff.de reg. iur. delegatus iuri dicundo locum potest eligere, vt commune dogma ait Curt.iun.in rubr.n.22.ff. de off. eius cui mand.est iurisd. Suarez.

defensionis iustum modum trāsgressus, non pœna statuti, sed mitiori plectendus erit.communis est opi.Soarez in vers. defensio.nu.26. Bonacoss.

defensioni in criminalibus quis renuntiare non potest, vt est communis opi.de qua Soarez ver.defensioni.n.27. nisi vt s.Clar.q.48.ver.quæro nunc. Bonacoss.

defensionis excedens modum,mitius punitur,vt est cōmunis opi.Soarez vers.defensionis.n.26.Marsl.sing.100.Alex.cōsi.119.in vlt.vol. Bonacoss.

defensionem pro amicis extraneis suscipere,&quandoque per consequens occidere,communi Doc.sentētia receptum est, quia si licitum est pro rerum defensione quem occidere, ergò multò magis pro corpore humano tuendo.arg.l. sancimus.C.de sacrof.eccle.Item si potest quis conuocare amicos vicinos ad recuperandam rerum suarum possessionem, ergò etiam ad defensionem hominis.l.3.§.eum igitur.ff.de vi &vi ar.Ita Bar.scribit in l.vt vim.n.7. quem reliqui Doc.communi vōto sequuntur.ff. de iust.& iure.Bal.in l.j.n.21.C.vnde vi. Ias.in d.l.vt vim.n.29.vbi ipsi hoc temperamentum adiicīt, præsertim si auxilium petitum fuerit.Bart.Romul.ibi.n.142. Licet ipse à communi sententia recedat. Kirchouius.

defensionem allegatam vt quis probet, non necesse habet vt ista necessitas defensionis in specie probetur,sed sufficit qꝺ simpliciter probet se fecisse ad sui defensionem,communem attestatur Pract.Carer.n.126.quem refert Plaza in lib.1.delictorum,c.28.n.20.Dec.in l.vt vim.ff.de iust.& iur.n.17. & ab hac opinione dicit Clar.non esse recedendū,licet Menchiaca in c.28.n.6.illust.controuers.dicat contrariam receptiorem, refert Clar.d.§.Homicidium,vers.sed quomodo.Et ad probā dum aliquē fuisse in periculo vitæ,sufficit probare, qꝺ eius aduersarius veniebat armatus contra eum,ita tenet glo.in l.1.in verbo Moderatione. C.vnde vi. quam dicit communiter approbatam Bertrandus in cons.128.n.3.Claud.in l.vt vim.ff.de iust.& iur.n.54.Gramm.cons.59.n.9.Riminal.cons.13.n.39. Plaza in d.c.28.n.15.Non.n.tenetur quis expectare qꝺ ab alio prius percutiatur,sed si quis ipsi mortem minetur,potest ipse statim minantem percutere,commu.dicit Barr.inter consilia crimin.diuers.cons.97.n.21.lib.1.Io.de Amicis cons. 16.n.5. Refert Clar.d.vers.sed quomodo. P.Fichard.

defensionem quoque extranei suscipere licet, ita vt si quis alium insultantem occidat,non incidat in pœnam homicidii ordinarij,commu.dicit Dec.in l.vt vim.ff.de iust.& iur. n.32. ver.subiicit Alc.cons.475.Bart.in d.l.vt vim.n.7.& in l.si quis in seruitute,num.3.ff.de furt.Clar.d.§.homicidium, ver.Item locum. P.Fichard.

defensione honoris sui causa licet alium occidere, nam periculum famæ æquiparatur periculo vitæ,l.iusta. ff. de manu. vindict.communem teste Bolenco in repet.l.capitalium. §.famosos,num.161.de pœnis.refert Clar.d.§.homicidium. ver. idemque. P.Fichard.

defensionibus autem competentib. de præsenti bene quis potest renunciare generaliter in iudicio.& hac practica vtuntur hodie assessores,cum faciunt damnādos ad mortem renūtiare termino,adiecta causa, quia nullam habent defensionē. ita Ang.in l.sed si quis.§.quæsitum.col.2.ff.si quis cautio.Caueant tamen(inquit)ne super se & eorum filios conuertatur, si iniquè facerent.vide eundem Ang.in l. pactum inter hæredes.ff.de pactis.si autem antequam fiat executio,ipsum pœniteat,potest reuocare talem renunciationem, & se defendere, per iura allegata per Cast.vbi s.vide Ias.in l.iubemus.nu.7.C. de iudiciis.Bene verum est, qꝺ licèt expressè quis nō possit in criminalibus renunciare appellationi,&defensioni,nec valet pactum,tamen tacitè non appellando potest renunciare. Peru.in c.interposita.§.ille denique.n.23.de app.&statutum tollens defensionem reo non valet, cū nemini sit auferenda defensio neque bannito,neque excommunicato,& cuicunque criminoso.c.cum inter.de excep.Abb.in c.dilecti.n.13.eo.tit. limita,vt ibi pulcherrimè per Abb.vbi defensio negatiua,defensio naturalis,defensio ciuilis,vt est ꝓscriptio statutaria toli potest.Et plures casus in quibus reus potest renunciare defensioni in criminalibus,ponit Fel.in c.querenti.col.2.n.3.de foro comp. Et potest renūciare defensioni statutariæ ipse reꝰ criminis,vt per Fel.in c.si diligenti.de foro comp.& plura idē Fel.in c.cum dilecti.n.1. de accusa.& not. qꝺ si quis promittat aliquem sistere in iudicio,etiam in causa criminali,si eum prę sentare non potest.eum tamen defendere tenetur,& tunc excusatur à pœna,vbi,s.non requireretur rei præsentia persona lis.Ang in l.si eum.in prin.ff.si quis cautio.& no.etiam qꝺ defensio etiam Diabolo non est deneganda, secundum Bal. de quo Fel.in c.qualiter.§.2.de accusa. etiam si esset Diabolus in iudicio.nec Papa,nec alii possunt tollere defensionem reo,vt ibi per Fel.n.15. Et defensio est permissa etiā illi, cui illata est iniuria tanquàm prouocato,vt est cōmunis opi.Grassus communium opi.lib.1.c.2.q.7. Bonacoss.

Defensionem allegatam vt quis probet non est necesse, vt ista necessitas defensiōis in specie probetur.sed sufficit,qꝺ simpliciter probet se fecisse ad sui defensionem,vt est communis opi. à qua non debet recedi.Clar.in d.§.homicidium.ver. sed quomodo. & ad probandum aliquem fuisse in discrimine vitæ,sufficit probare, qꝺ eius aduersarius veniebat armatus contra eum.vt est communis opi.Cum quis non teneatur expectare,quod quis eū offendat. Sed si ipsi mortē minatur, mortem illi dare potest,vt est communis opi.Clar.in d.§. homicidium.ver.sed quomodo. Bonacoss.

Defensionem quoque extranei suscipere licèt,ita vt si quis alium insultantem occidat,non incidat in pœnam homicidij ordinarij,vt est communis opin.Clar.in §.homicidium. vers. item locum. Bonacoss.

defensione honoris sui causa licèt alium occidere, quia periculum famæ æquiparatur periculo vitæ, vt est communis opi.Clar.in §.homicidium. ver.idemque. Bonacoss.

defensionem quis suscipere pro alio non tenetur,vt est cōmunis opi.de qua fusius Dec.in c.quia quæsitum.n.7. de offi. deleg.etiam de iure canonico, vt est communis opi. de qua ibi per Dec.nu.8.Soarez isto verbo.nu.23. Bonacoss.

defensioni reus renuntiare potest, vt est communis opi.& practica,vt per Bened.de Vado, de foro Sēpro.in repert.Feli. in ver. reus in criminalibus.quod procedit, quando reus spōte confessus est delictum, & iudex dedit sibi terminum octo dierum ad faciendum suas defensiones,deinde renuntiauit tali termino.Certè iudex potest eū facere iustitiari, quia renuntiat solum dilationi,ex quo constat,qꝺ nulla sibi competat defensio.& ita practicatur.Immo totus mundus seruat,qꝺ sponte & solenniter cōfessus delictum in iudicio,potest renuntiare defensionibus in causa capitali,& nō curatur,si extra iudicium fuit confessus per tormenta. Vnde se latro, qui nullam potest habere defensionem,vel homicida confiteatur malefi cium, & iudex dat ei dilationem octo dierum ad faciendum suas defensiones, postea die sequēti facit eum renunciare dilationi,& postea eum cōdemnat ad mortē, qꝺ licitè facit. Adde qꝺ si aliquis est confessus, & non obstāte confessione petit à iudice terminum ad se defendendum, qꝺ iudex potest ei denegare terminum,quia maleficium est notorium,& potest ꝓcedere ad condemnationem. Adde etiam qꝺ reus repertus in flagranti crimine, potest renuntiare dilationibus & defensionibus.Immo nulla sibi dari debet dilatio, vel defensio, idem si reus diceret se nullam habere defensionem Benedic.vbi suprà. Bonacoss.

Defensor qui allegat causam absentię debet promittere eū præsentare Ias.in rub. ff.in ius voc.vt eatur.ità etiam si allegat impedimentum, vt per eum,& Castr.in l.filiusfamil.ff. qui satisd. cog. Et quid teneatur promittere defensor necessarius, vide l.si cum vno.vbi gl.& doct.ff.si ex nox.caus.agat.&ibi an possit fieri pro parte:Et quādo pater teneatur satisdare de defendendo causam filij,vide Castr.&Ias.d.l.filiusfamil.ff.qui satisd.cog. Put.

defensor qui nō ad plenam causam sed tantùm allegādam causam absentiæ admittitur,perinde atque procurator ad certum tantùm actum datus,non tenetur appellare,l.libero.§.ff. ff.de neg.gest.secundum Bart.in l.inuitus,C.de procura.l. maritus,C.eodem,& c.non iniustè,&ibid.Goff.Io.Andr.& post eos D.Ant.ita communiter teneri refert Bened.Capr.reg.65. nu.17.& seq.

PRO.defensor propriæ salutis in nullo peccasse videtur.l.si quis percussorem.ff.ad l.Corn.de sic. Bellon.

Universidad de Deusto
Biblioteca

defensor vnius articuli & non totius causæ absentis, nõ tenetur satisdare, secundum gl. singularem, in l. in eo, la 2. in verbo nemo. circa med. ff. de reg. iur. Item quando defensio quæ allegatur ad totam causam, apparet ex actis: quia tunc etiã inhabilis, vt minor & mulier admittitur ad defendendum sine satisdatione. l. exigendi. C. de procu. quam ita intelligit Inn. in c. veniens. ext. de accusa. quod sequitur Ang. & do. Cato in l. filiusfa. ff. qui satisd. cog. nam & iudex talem defensionem apparentem ex actis adducere potest nullo defendente. l. planè. & l. fin. ff. de peti. hæred. glos. in l. vbi pactum. C. de transact. Balb. decis. 246.

Defensorem alienæ litis Quod dicitur non admitti, nisi satisdet, intelligi debet si petatur, aliàs si omittatur, tenet iudicium, & excluditur talis exceptio lite contest. l. ita demum. C. de procur. nisi interueniret defensor post litem cõtest. vt per gl. in l. 2. C. de consor. eiusd. li. Ita notabiliter Ang. in l. qui proprio. §. qui alium. ff. de procu. dicens idem tenere Iac. Bu. ibi, & ita fuisse iudicatum Bononiæ in causa per regem Hispaniæ transmissa. Balb. decis. 288.

defensor potest allegare causam absentiæ saltem, vt est cõmunis opi. Cap. reg. 65. nu. 19. Bonacoss.

PRO. definitum non debet latiùs patere, quàm ipsa definitio, & econuerso. l. 1. §. dolum. ff. de dolo malo. Bellon.

Defuncti ordinatio in feudo non admittitur in c. 1. ibi, nulla ordinatione defuncti in feudo manente, vel valente de suc cess. feu. c. 1. §. donare. Qualiter olim feud. alie. poter. Quod adeò generale est, vt vasallus non possit legare vel mortis causa donare feudum, sine consensu domini, Matth. de Afflict. in 6. §. donare. n. 1. nec pro anima relinquere ibid. ibi, iudicare p anima. & Fe. in c. quæ in ecclesiarum. n. 70. atq; Dec. n. 32. ext. de constit. vbi ab illis limitationes & declarationes adiiciuntur. Quia prohibitus testari, prohibetur etiam feudum legare vel donare, idem Phil. Dec. in cons. 144. n. 2. ver. nam dato quod concessio inuestiturę & venditio valuissent. & Cur. iun. in tract. feuda. in 4. part. ex quibus cau. feu. amit. n. 125. §. pen. quæro an & quando vasallus possit de feudo testari. Quã cõclusionẽ adeò receptam esse inquiunt, vt legatario etiam nõ debeatur æstimatio feudi. Iac. de Sancto Georgio in tract. feuda. in verb. & cum pacto, quod de ipso feudo possint ipsi vasalli inuestiti testari. n. 5. Quod quoque procedit si legatum factum fuerit Ecclesiæ. Cur. iun. in d. 4. par. in d. § pen. quæro, vers. 5. videretur limitanda prædicta cõclusio. Vbi ipse dicit hãc esse communem Doct. sententiam, quam etiam refert Rol. à Valle, in cons. 41. nu. 32. in Tom. 2. con. Kirchouius.

Degradatio in clerico reo criminis læsæ maiestatis. non debet fieri actualiter sed verbaliter tantùm. commu. dicit Curt. iun. cons. 159. n. 1. Clar. d. lib. 5. §. fi. q. 36. vers. quæro nunquid Clericus. Similiter quoque propter assassinium non debet clericus actualiter & solenniter degradari, communem dicit Lãbert. in c. q. 11. n. 88. de hæret. in 6. Dias in prac. cri. cano. c. 91. Did. lib. 2. resolut. c. 19 n. 26. Pract. Conrad. ver. 18. fallit. Clar. d. §. fi. q. 36. ver. quæro, tu scis. P. Fichard.

degradatione verbaliter tantum facta, iudex laicus nullam adhuc habet in eum potestatem, nisi etiam illi tradatur, sed si actualiter facta, est, tũc potest eum iudex secularis punire absque aliqua traditione commu. dicit Alc. in c. cùm non ab homine, de iudic. nu. 108. Clar. d. §. fi. quæst. 36. vers. scias autem. P. Fichard.

degradatio licet auferat priuilegia clericalia, prout notatur in c. 2. de pœnis. tamen non tollitur character & votum continentiæ, quare degradatus non poterit matrimonium cõtrahere, 1. q. 1. vt notatur secundum Imolam d. c. 2. & D. Ant. in c. Ioannes, de cle. coniug. multò minus depositus ab officio. 81. dist. c. dictum, vt notatur c. 1. qui cler. vel vouent. communem refert Bened. Cap. reg. 97. num. 4.

degradatio ab inferiore Episcopo neque verbaliter neque actualiter fieri potest, c. degradatio in pr. de pœnis, c. trãsmissam. de elect. & Doct. communiter teneri refert Bened. Capr. in c. at si clerici de iudiciis, reg. 84. nu. 37. plura ĩ. nu. 22.

degradatione verbaliter tantum facta, iudex laicus nullam adhuc habet in eum potestatem, nisi etiam illi tradatur. Sed si actualiter est facta, tũc potest eum iudex secularis punire absque aliqua traditione, vt est communis opin. Clar. q. 36. vers. scias autem. Et duplex est degradatio, verbalis & actualis. Verbalis si Episcopus pronunciat sententiam contra clericum, p quam remanet priuatus ordinibus clericalibus. Actualis quãdo actualiter degradatur personaliter, & spoliatur ecclesiasticis beneficiis. Clar. q. 74. in prin. Et clericus non debet degradari, nisi propter graue crimen, vt est communis opi. Cla. ibi. ver. regulariter. Bonacoss.

degradatio autem hodie ex Concilio Tridentino actualis potest fieri à solo Episcopo adhibitis prælatis. Cla. ibi. ver. sed quæro. vbi dicit, quod verbalis degradatio fit aliter, vt ibi per eum. Bonacoss.

degradatio potest dici pœna corporalis in clericis, cum tradantur curiæ seculari, & postea ad mortem corporaliter puniuntur. Clar. q. 70. ver. credo etiam. Bonacoss.

degradatur etiam laicus Doctor propter delictum, & miles, quia in signibus priuantur antequàm suspendantur. Clar. q. 74. ver. scias autem. Bonacoss.

degradatus licet amittat priuilegium immunitatis personalis, non perdit potestatem cõficiendi Eucharistiam. Sed potest conficere Eucharistiam, vt est communis opi. de qua Soci. senior. in cap. si quis presbyter. de cler. excommunica. n. 15. Bonacoss.

degradatus ab ordine ecclesiastico, non ideo est excõmunicatus, & celebrans ipso facto non incurrit excommunicationem. Sed si præmissa monitione persistit in cõtumacia, debet excommunicari, & sic requiritur sententia, vt est communis opi. de qua Soc. senior in c. si quis presbyter. nu. 5. de clerico excommunicato vel deposito. Bonacoss.

delegare potest Princeps causas meri, & misti imperij. Cur. iun. in d. l. 1. nu. 73. communem dicit. Villalob.

Amplia ad delegatũ Principis qui potest subdelegare causas meri, ac misti imperij. Curt. in d. l. 1. n. 74. & Alc. in d. c. p se dem. nu. 81. communem dicunt.

Amplia secũdò, in ordinarium propter infirmitatem. Cur. iun. in d. l. 1. nu. 81. communem dicit.

Nota istas communes cum sequentib. ad intellect. l. 19. tit. 4. par. 3. dicentis delegatum à principe posse subdelegare.

Restringe istam ampliationem ad infirmitatem grauem, non tamen ad leuem, idem Curt. iun. n. 81. communem dicit.

Amplia tertiò, in ordinario propter absentiam necessariã, idem Curt. iun. nu. 68. communem dicit.

Nota p absentia necessaria præsumitur, idem nu. 69. communem dicit.

Nota istas omnes cum aliis quatuor sequẽtibus ad intelle. l. 5. tit. 15. lib. 1. ord. quæ assumpta est à l. 2. tit. 56. lib. 1. For. ll. vbi disponitur, p propter infirmitatem, vel etiam ex aliis causis prætores quos vulgò dicimus *aldens*, possunt committere alteri exercitium iurisdictionis: dũmodo locum tenens sit bonus vir: & iuret se administraturum ius & iustitiam. Et nota p iste locum tenens potest omnem iurisdictionem exercere, non potest tamen ad mortem quenquam condemnare, licet possit absentes pronuntiare esse cõfessos, vt habetur in l. 129. styli. licet. 18. tit. 4. par. 3. excipiat etiam mutilationem membri, & causa status. Tamen per l. styli sola mors excipitur. Aduerte, p iudex ordinarius datus à Rege, ex istis causis potest alteri committere iurisdictionem lege hac permittente: aliàs non de iure communi, cùm isti iudices, ordinarij sint solũ ad ministratores, vt per Bald. in c. cùm vigesimum. n. 3. de off. de leg. & vsuarij non potest dare vsurarium alium vt in l. 2. de vsur. quæ etiam per plura comprobat Alc. in paradoxis. lib. 2. c. 6. nõ possunt vicarios constituere in iurisdictione, vt per Author commentar. in consuet. Paris. 1. in mate. feuda. tit. 1. §. 1. gl. 5. ver. *le fief*. n. 57. cum sequente. ex quibus possumus cõcludere iudices ordinarios creatos ab inferioribus recognoscẽtibus superiorem, non posse constituere vicarios: nisi de mandato domini: quod cogita hodie, correctoribus ciuitatum p regem datur facultas ponendi vicem gerentem cùm creatur corrector in casib. permissis quem aliàs non poterant ponere per l. 10. ti. 16. lib. 2. ordi. sine expresso mandato. Et de istis vicem gerentibus vide Pet. Nun. in ca. 3. correctorum. de exequen. mand. regum.

Nota secundò, p ordinarius non potest Delegare ea, quæ sunt meri, & misti imperij, propter multitudinem causarum. idem Curt. iun. in d. l. 1. n. 83. communem dicit, de off. eius cui mand. est iurisdict.

Fallit prima ampliatio, si in commissione Principis est appositum verbum, præcipimus. Fel. in c. eam te, de referip. & in c. pro debilitate. de off. deleg. Cur. iun. in d. l. 1. nu. 80. communem dicit.

Fallit secundò, si est onerata conscientia delegati: quia non potest subdelegare. Soc. cons. 95. vol. 1. communem dicit.

Fallit tertiò, si est electa industria personæ delegati. idem Soc. communem dicit.

Fallit quartò. quando delegantur ea, que sunt concessa in signum supremæ potestatis, Curt. iun. in l. 1. de iurisd. om. iud. ff. nu. 8. communem dicit.

Fallit quintò, in actuali missione in possessionem: quia licet possit

Universidad de Deusto Biblioteca

possit subdelegari cognitio de mittendo in possessionem, nō tamen ipsa missio. Cur.iun.in l.1.de iur.om.iud.ff.n.36. communem dicit.

Amplia istam quintam limitationem ad missionem in possessionem ex primo decreto. Ias.in Liubere.n.70. ff. de iurisd. om.iud.communem dicit.

Fallit sexto, quando agitur de remotione actuali tutoris vt puniatur, quia solus præses cognoscit: secus tamen ad remotionem ciuilem. Curt.iun.in l.cognitio.n.7.ff.de offi. eius cui mand.commu.dicit.

Fallit septimò, in causa criminali, Alber.in l.1.ff.de off.eius cui mand.communem dicit, sed Ias.ibi tenet contrarium esse communem. sed Boer.in decis.6.n.8.9.& 10.concordat opiniones dicens ꝙ tota causa non potest subdelegari: sed articulus causæ tantum sic.

Fallit octauò, in subdelegato Principis, Curt.iun.in d.l.1.de of.eius.nu.80.communem dicit. Idem.

Delegari causa criminalis meri &mixti imperij à iudice delegato ab inferiore quàm principe, nō potest, & licet Netius de los corregidores.dicat communem esse (vt eum refert Villalobos in comm.opi.litera D.n.34.) ꝙ post litem cōtestatam possit delegari, Clar. tamen non credit verum esse, negando Nunium id dicere.d.§.fi.q.61.versi.si verò. In delegato verò principis magna est doct.controuersia vt Pau.Cast. in l.vnica C.qui pro sua iurisd.dixerit magis communem esse ꝙ possit delegare, vt eum refert ac sequitur Vantius de nullit.n.26. Contra verò Alber.in l.1.de officio eius, nu.21.dixerit magis cōem esse ꝙ non possit, vt Ias.ibi.n.64.ver.contra viam, eum recte dixisse putat, prior tamen opinio magis communis est, sed posterior æquior videtur Clato.d.q.41.vers.in delegato. vbi addit Boerium in decis.6.in fi.dicere, eam etiam in Frācia seruari. In casu tamen ꝙ merum & mixtum imperium possit delegari, poterit delegatus procedere vsque ad vltimum supplicium, vt commu.dicit Alc.in c.ꝙ sedem.n.83.de offi.ordi. maxime si periculum esset in mora, vt in signi latrone. vt communem esse dicit Curt.iun.in d.l.1.n.65.de offic.eius. Clar.d. q.41.ver.sed nunquid. P.Fichard.

Delegati causæ criminales à iudice ordinario non possunt, intellige quæ sint meri, ac mixti imperij, & in ordinario inferiore qui princeps.com.dicit Dec.in l.1.ff.de off.eius.n.26.& Curt.iun.ibid.n.21.quia censetur tunc electa industria ipsius personæ, vt commu.dicit Claud.in d.l.1.n.2. Clar.d.§.fi. q.41. P.Fichard.

Delegans Quamuis possit etiam post litem contest.delegatum à se reuocare, trahendo ad se causam vt ipse cognoscat, non tamen vt alteri committat sine causa legitima, secūdum Guil.de cu.Sali.do.Cato,& Sandilia. ac communiter doct.in l.more.ff.de iuri.om.iud. Balb.decis.390.

delegari hodie possunt de iure canonico omnia, quæ sunt meri & mixti imperij delegabilia, vt est communis opi. Vantius de nullitatibus processus.fol.129.n.86.Cap.reg.79.n.13. D.m.Alc.in c.quod sedem.de off.ordi.nu.82. communem dicens. Ant.de Tremolis in practica Bonacursij, tit. de impe. & excep.quæ contra rescrip.fol.63.in gl.merum.litera à.& communem dicit Pet.Rauen.in suo aureo Alphabeto.in ver.delegatio. Vantius de nullitatibus processus.fol.153.n.50. nisi in commissione dicatur, præcipimus tibi. Fel.in c.cum te.de rescript.& in c.si pro debilitate.de of.deleg.communem dicens. vel si sit delegatus, cui oneratur conscientia, quia non potest subdelegare. Soc.conf.95.vol.1.col.3. communem dicit. vel si sit electa industria personæ. Socin.ibi. communem dicens. Bonacosi.

delegari possunt hodie ex generali consuetudine indistinctè omnes causæ meri &mixti imperij, etiam quò ad pœnam vltimi supplicij. Clar.q.40.in prin.de iure canonico etiam,& de iure ciuili per Principem, Bal.in c.decernimus.n.18. de iudi. Delegatus autem Principis potest delegare causas criminales. idem in delegato ab inferiore, vt est cōmunis opi.ibi. ver. si verò iudex.& ver.in delegato. fallit in casu necessitatis propter absentiam iudicis. Pau.de Cast.in Liudices.n.1.C.de fide instrum. Bonacosi.

delegare non potest Episcopus laico causas criminales clericorum, etiam ꝙ sit adiunctus clerico. vt est communis opi. Clar.q.41.ver.quero nunquid. Etiam clerico coniugato delegare non potest Episcopus, vt est communis opi. Clar. versic. sed an. Bonacosi.

delegare potest causas criminales laicis summus Pontifex etiam meris laicis. vt est communis opi. Non autē causas criminales clericorum Principibus puniēdas, vt est communis opi. Cla.q.40.ver.sed quid dicendum. Bonacosi.

Delegari causa criminalis meri &mixti imperij à iudice delegato ab inferiore quàm Principe, nō potest. In delegato verò principis secus est, quia delegare potest, vt est magis communis opi. Clar.q.41.ver. In delegato. Et in casu, in quo merū & mixtū imperium delegari possit, poterit delegatus procedere vsque ad vltimum supplicium, vt est communis opi. maximè si periculum esset in mora. vt in insigni latrone. vt est communis opi. Clar.d.q.41.ver.sed nunquid. Bonacosi.

delegari causæ criminales à iudice ordinario non possunt, quæ sunt meri & mixti imperii. Et in ordinario inferiore quā Princeps, quia censetur electa industria personæ. vt est communis opi. Clar.q.41. Bonacosi.

delegatus post tempus datum ad cognoscendū potest proferre sententiam, si pœna est apposita iudici non determinanti. Fel.in c.de causis.de off.deleg.communem dicit. B.Villa.

delegatus post sententiam latam, non habet cognitionem. Fel.in c.ex literis.de off.deleg.communem dicit.

Fallit primò si non obseruauerit formam mandati: quia etiam post sentētiam potest reuocare acta, & de nouo cognoscere. Fel.in c.qualiter,& quando.de accusat.communem dicit,& Ripa.in l.quod iussit.nu.66.ff.de re iud.

Fallit secundo, quia potest mandare executioni suam sententiam. Panor.in c.significasti.de of.deleg. Ant.de Tremo.in addit.ad Bonac.in pract.exce.in rub.de refer.n.4.comm.dicit.

Amplia dictam limitationem, non solùm quo ad suam sententiam, sed etiam illius qui vice sua iudicauit. Ias.in l.cū specialis.nu.5. C.de iudi.communem dicit.

Restringe istam limitationem, & ampliationem in delegato principis: nam delegatus inferioris non potest mandare executioni suam sententiam, tamen admonere & excommunicare potest. Fel.in c.significasti.de of.deleg.com.dicit. Idem.

delegati iurisdictio nō perpetuatur per actum citeriorem citatione, vt est commissio de citando, &c. Ista est sententia communis cōtra Bart. vt refert Ias.in l.more.n.58.circa med. ff.de iurisd.om.iud. Sed per citationem bene perpetuatur, vt ibi, quæ sententia similiter communis est vt ibid.num. præced.57. I.Fichard.

Delegatus Principis, siue ante, siue post litem cōtestatam, potest facere citationem realem, seu personalem. Curt.iun.in l.2.n.39.ff.de iur.om.iu.& in l.cui iurisdictio.n.22.ff.e.ti.communem dicit. B.Villal.

Delegatus inferioris non potest, siue ante, siue post litem contestatam facere citationem personalem. Curt.iun.in d.l.2. nu.19.communem dicit.

Fallit si timetur de fuga. idem ibi nu.30.communem dicit. Idem.

delegatus datus sub nomine dignitatis, nō trāsit ad successorem, quando quis habet dignitatem non nomine proprio. Ias.in l.more.n.65.ff.de iurisd.om.iud.communē dicit. Idem.

delegatus non potest minuere, nec augere quadrimestre quod datur iudicatis ad soluendum. Ias.in l.qui tribunali. n.5. ff.de re iud.communem dicit. Idem.

delegatus potest sibi eligere locum, vbi ius dicat, Curt.iun. in rub.ff.de offi.eius cui man.est iurisd.num.22. communem dicit. Idem.

delegatus iudex appellationis si pronunciat causam appellationis legitimam, an possit de principali negotio cognoscere, & deniq; Abbas post antiquiores.in c.vt debitus.de appel. concludit ꝙ sic: quia dictum negotium accessoriè venit ad ipsam appellationis causam, quæ cōmittitur. Et cū in ipsa causa principali ēt accessoria includātur c.prudēriam.in fi.de offic. deleg. Rō th ista videtur dubitabilis, quia illa accessoria tantū cēsentur commissa, & veniunt, sine quib. causa expediri, & cōmissio adimpleri nō potest. l.2.ff.de iurisd.om.iud.not.in c.ꝑterea. & in c.ex literis.e.ti.de of.deleg. sed causa principalis n̄ est necessaria ad causam appellationis, cùm sine illa possit ipsa appellatio expediri. Inn.in d.c.vt debitus. alleg.gl.in c.solet in ver.per superiorem.de sent.excom.in 6.quæ dicit, ꝙ nec etiam veniūr ea, cum quib. causa facilius expeditur. Dec.tamē in d.c.vt debitus. dicit primam opinionem magis communē.

Delegatus nō tenetur citato mittere originale suæ cōmissionis, sed satis est tenorem inserere citationi, secundum cōmuniorem. per tex.in c.2.& ibi Docto.de dila. refert Minsing. obserua.1.Cent.3. I.Fich.

delegatus quando est periculum in mora: vt in insigni latrone, potest imponere pœnam mortis. Curt.iun.in l.1.ff.de off.eius cui.n.65. communem dicit Alc. Et plus dicit in c.ꝙ sedem.n.83.de off.ord. esse communem opinionem ꝙ delegato mero imperio in casu in quo delegatio subsistit, delegatus potest procedere ad vltimum supplicium. B.Villa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Delegatus non potest mittere in possessionem ex primo decreto.Ias.in l.iubere.num.18.ff.de iurisd.om.iud. communem dicit. Idem.

delegatus inferioris à Principe post litem contestatam potest subdelegare tam in ciuilib.quàm in criminalib.Petr.Nuni.de exeq.mand.Regum c.1.communem ait ex gl.in l. vnic. C.qui pro sua iurisd.

delegatus etiam à principe, non potest subdelegare cũ potestate subdelegandi: qtamen potest ordinarius.Maran.in tracta.de ord.iud.parte quarta.n.38.communem asserit ex Ias.in l.1.de off.eius. B.Vill.

delegatus ab eo,qui infrà principẽ sit,non exequit suã sententiam, quamuis admonitionis, & excommunicationis ius habeat,commune autumat Fel.in c.significasti.de off. deleg. at delegatus à principe, & exequendæ sententiæ copiam hãbet,commune iuxta Ias.in l.vlt.nu.5.C.de iudic, post Alex.in l.2.n.10.ff.de iurisd.om.iud.Fel.n.1.Dec.n.2.in laudato c.significasti. Ant.de Tremor.ad Bonacur.in prag.excep. in rubr. de restit.nu.4. E.Suarez.

delegatus à principe subdelegat(vt interpretũ ore loquar) illa etiam,quę meri imperij sunt,commune iuxta Felinum n.82.Alc.n.81.in c.ꝙ sedem.de off.ordi.Excipe primò,cũ commissio verbo præcipimus facta est,commune dicit Fel.in c. si pro debilitate.de offi.deleg.& in c.eam te.de referi.Curt.iun. in l.1.n.80.ff.de off.eius,cui mandat. Excipe secundo, si delegati conscientia onusta sit,commune testatur Soc.cons.95.li. 1.Excipe tertio,vt id in criminum causis haud procedat,commune inquit Alb.in d.l.1.ff.de off. eius, cui mand. vbi in contrarium ab interpretibus itum frequentius scribit Ias. quos conciliat videndus Boer.decis.6. E.Suarez.

delegatus duntaxat à principe seu ante,seu post litis contestationem ius personalis citationis habet,vt frequenter placitum scriptis produnt Ias.in l.cui iurisdictio.n.22.Curt.iun.in l.2.n.18.& nu.39.ff.de iurisd.om.iud. E.Suarez.

delegatus meri imperij iure constitutus ad vltimum suppli cium rectè progreditur,commune ait Alc.in c. quod sedem. nu.83.de off.ord.ac Villalob.in sua collecta. E.Suarez.

delegatus subdelegandi, ac subcenturiandi ius non habet si eius industria sit electa.commune fatur Soc.cons.95.lib.1. alioquin contestata lite delegatus ab inferiore etiam ꝙ principe,id ius habet quà in ciuilibus,quà criminalibus causis. vt commune ait Petr.Nun.de execu.mand.regum.c.1.videbis tamen quæ s.ver.delegatus à principe obseruantur. E.Suarez.

delegatus Licet ordinarij regulariter subdelegare non possit,tamen potest delegare,& alteri cõmittere ea, quæ sunt nudi ministerij,vt testium receptionem,& similia,secundum gl. fi.in cle.1.de off.deleg.quæ reputatur singularis.Quod procedit secundum Panor.in c.cum causam,extrà,de ap.& do.Præpo.ibidem,quando iudex ipse prius approbauit capitula & testes examinandos:aliàs non. Balb.decis.212.

delegatus ad vniuersitatem causarum potest subdelegare authoritatem præstandam in manumissione.Cur.iun.in l.mãdata.nu.7.ff.de off.eius communem dicit. Villalob.

Episcopus potest delegare causas clerici laico.Curt.iun.in rub.ff.de off.eius.cui nu.20.communem dicit. Idem.

delegatus iudex fungitur vice delegantis tantùm, non autem suã.l.1.§.fi.& l.si prætor.ff.de off.eius cui man. est iurisd. l.solet.ff.de iurisd.om.iud.in c.sanè,de off. & potest.iud.deleg. Bellon.

PRO.delegatus iudex delegare non potest.l.à iudice. C.de iud.&l.fi.ff.de off.eius cui man.est iurisd.Ratio ponitur in l.j.§. fi.ff.de of.eius cui manda.est iurisd.iuncta l.more maiorum.ff. de iurisd.om.iud. Idem.

PRO. delegatus iudex sententiam suam exequi nõ potest. l.à diuo Pio.ff.de re iud.

OB.contrà de c.quærenti.extra de off.& post.iud.dele.

SO. Ibi per annum tantùm exequi potest de iure canonico. Bellon.

delegatus ab ordinario non potest subdelegare,nisi ei subdelegandi facultas expressè concessa fuerit.Est communis opi.secundum Ias.in l.à iudice.C.de iudi. Chærian.

delegatus papæ vel principis ad vnam, vel certas causas po test contumacem mulctare.c.de causis,ext.de of.deleg. & ibi Bur.& Panor.c.pastoralis.circ.fi.ibi,puniat,iuncta gl. ordinaria ibid.ext.eod.Inn.&Host.in c.1.eo.tit.Secus in delegato inferioris,secundum gl.in l.fi.C.de modo mulcta.Bart.in l.1.ff. si quis ius dic.non ob.nisi in casu l.2.C.de sport.& ibi ipse delegatus inferioris non posset aliter suam iurisdictionẽ defendere,secundum Panor.in d.c.& Ang.in d.l.1.Licet Inn. & Panor.vbi s.voluerint etiam delegatum inferioris posse mulcta re,sed nõ tantam mulctam imponere,sicut delegatus à Papa. Delegatus autem ad vniuersitatẽ causarum bene potest mulctare extra dictos duos casus,licet sit ab inferiore, secundum gl.communiter approbatam in d.l.2.cùm sit ad instar ordinarij,iuxta gl.in l.fi.C.de iudi.in c.cum causam.in verbo, delegatus.in fin.ext.de appel.in l.Pomponius.in §.si vni.ff. de re iud. Balb.decis.155.

delegatus principis vel papæ,cui est commissa causa per seipsum terminãda,non potest eam subdelegare,etiam partib. cõsentientib.secundùm Ang.& do.Cato in l.more.ff.de iurisd. om.iud.per c.cum dilecta,extrà,de rescr. Balb.decis.59.

delegatus non potest causas criminales subdelegare,nisi à principe datus esset,iure ciuili. Iure canonico autẽ potest eas delegare indistinctè,nisi electa fuisset industria psonę,quo casu iure Canonico subdelegare eas non posset, licet datus fuisset à principe. Ordinarius quoq; inferior principe causas criminales subdelegare nõ ꝓt nisi in casu absentiæ vel infirmitatis,cões refert Bfid.Cap.reg.76.n.2.3.5.&13.vide ꝙ.ordinari⁹.

delegatus iudex ferens iniam nullã,dicitur functus officio suo,& necesse est recurri ad delegãtem, nisi fuisset nulla quia non seruasset formã mandati,quo casu iterum posset pronũtiare,In eo.n.qui alieno iure habet potestatem indistinctè,lata semel sentẽtia licet nulla,finitur potestas, præterquã in beneficiis principum,in quib. per actum nullum nõ expirat potestas delegata, secundum communem opi. vt refert Bened. Cap.reg.26.nu.12.& 49.vide ꝙ.in verb.Iudex.

delegatus principis ad causam criminalẽ potest eam subdelegare secundũ gl.Guil.de Cu.Bart.Bald.& Sandilia.in l.1.C. qui pro sua iurisdi.per rex.ibi,nullo causarum habito tract.Et quia princeps,cuius vices tenet,potest tales causas delegare: & qa principis delegatus est maior omni ordinario.c.studuisti.ext.de of.lega.contrarium opinio.tenent Cy.Pet.Iac.But. & Salic.in d.l.1.durum esset recedere in iudicando à dicta gl. à tantis docto.approbata. Balb.decis.342.

delegatus ordinarij causam subdelegare nõ potest,etiam lite coram eo contestata, per text.cum gl.communiter approbata in c.cum causam,ext. de appel. tenent communiter Docto.in l.à iudice.C.de iudic.quicquid contrà senserit glos. in verbo,lex.ad fi.in l.& quia.ff.de iurisd.om.iud.in l. legatus.in vna sua solutione.ff.de of.proconsul. Balb.decis.328.

delegatus ab ordinario potest per nuncium citare, nõ per edicta,sicut etiam arbiter.l.sed & interpellatur §.1.ff.de arbit. secundum Bart.& cõiter doct.in l.sancimus.C.de iudi. quicquid contra senserit Lotha.vt ibi refert Odof.Balb.decis.319.

delegatus principis mulctam imponere potest, sm sententiam Doct.cõiter approbatam,referentib.Panor.n.12. Fel.n. 9.& Phil.Dec.n.13.ver.successiuè. Abb. quærit an delegatus mulctare possit.in c.4.inci.de causis.ext.de of.deleg.Licet alij aliter censuerint,tamen prior sententia receptior est.Alex.de Imo.in l.vni.n.13.& 14.ver.extrà,gl.& ver.secundò fallit.Ias. n.20.ver.limita tamen istam conclusionem,nisi sit delegatus principis,& Cagn.n.58. volentes indistinctè recipi(non cõsiderato eo,ꝙ multi fuerint in ea sentẽtia,delegatum principis de iure ciuili regulariter non posse mulctare per l.2. arguẽdo à specialib.C.de sportul.)cum in causa delegata maior sit quocunq; ordinario.c.sanè.2.ext.de of.& potest.iud.dele.Sed tamen delegatus principis maiorem,aut nõ ita grauem mulctã imponere nõ posset, ꝙ imponeret ordinarius,l.eos.C.de modo mulctar. & Alex.de Imo.in rub.n.8.ver.4.per l.2.ff.de off. eius cui mãdat.est iurisd.Atq; hanc communem Doct.sniam esse referũt Gas.Valasc.in l.imperium.n.221.ver.vlt.pro complemẽto.ff.de iurisd.om.iud.in 1.vol.repe.&Rol.à Valle,in cõsi.47.n.74.in 2.Tom.con.idq; etiam de iure canonico procedit,ꝙuis Dec.ꝓriam sentẽtiam defendat in d.c.4.incip.de causis.n.13.Illius trn rationib.benè respõdet Cagnol.post alios in in d.l.vnic.n.58. Nõ obstãte eo, multas & aliquas differẽtias delegationis inter ius canonicũ & ciuile receptas esse,cũ quo ad impositionẽ mulctæ nõ reperiatur cõstitura differẽtia. Id circò à iure ciuili perspicuè determinante recedere nõ est integrum,per c.1.& 2. & quæ ibi à Doct.notantur.extr.de noui ope.nunciat. Kirchouius.

delegatus ex maioribus magistratibus potest minuere pœnam reo delicti.vt est communis opi.Dec.in c.de causis.n.18. de offi.deleg. Bonacost.

delegatus iudex ecclesiasticus potest impetrare brachium seculare iudicis secularis ad executionem sentẽtię.Etiam si is non habeat id expressum in sua commissione,vt est communis opi.de qua Menochius in suo de retinen.possessio.in 3.remedio.n.360. Debet tamen iudex laicus animaduertere ante quam concedat hoc faum auxilium,an is delegatus& iudex,

qui pro

qui protulit sententiam, fuerit iudex competens, quia si fuisset incompetens, orachium esset denegandum, vt ibi. Bonac.

delegatus meri imperij constitutus ad vltimum rectè progredietur supplicium, cõis est opi. Soarez. in verb. delegatus, n. 18. Clar. q. 40. vers. sed nunquid Capr. reg. 79. Alc. in c. quod sedem. nu. 83. de iudi. Bonacoss.

Delegatus regulariter (vt dixi) non potest delegare causas criminales, vt est communis opi. Cap. reg. 79. n. 1. fallit in delegato Principis. ibi. n. 3. communem dicit. Et ordinarius eas delegare non potest, vt est cõis opin. ibi. n. 5. fallit vt per eum. Et de iure canonico delegari possunt indistinctè causæ criminales, vt est communis opi. ibi. nu. 13. Bonacoss.

delegati iudices licet habeant iurisdictionem seu habitum iurisdictionis insolidum, cùm ipsa iurisdictio sit indiuisibilis. 24. quæstio. 1. capit. loquimur. tamen exercitium, sicuti ordinarij non habent insolidum, cùm vnus sine aliis eandem exercere vel cognoscere non possit, sed debent simul cognoscere vt patet ex ca. prudentiam, de of. dele. & si aliter fieret, factum non teneret, c. causam matrimonij, de of. dele. & c. vno delegatorum, & c. cum causa, eo. tit. l. duo ex tribus, ff. de ar. iudic. quod tamen fallit quãdo dati fuerint delegati ad vniuersitatem causarum, quia tunc perinde atque ordinarij iurisdictionem habent insolidum, licet exercere sine fraude non possint, arg. l. 1. §. fi. ff. quis & à quo. & hoc voluit gl. in l. 1. si vni alius ff. de re iud. quam sequitur Bart. ibi. & in l. 1. §. si plures, ff. de exercitor. & D. Floria. in d. c. prudentiam. cum quibus communiter Doctores asserit transire Bened. Cap. reg. 27. n. 21. & seq. per ea quæ not. Bald. in l. à iudice, C. de iudic. licet dubitationem ac restrictionem id habere ibid. Capra teneat quem vide. Similiter fallit quando dati essent cum clausula, ꝙ si non omnes, & c. vel cum clausula alternatiua, videlicet. vt omnis, vel duo, vel alter, tũc enim si vnus solus procederet, valeret, gl. in c. cùm plures, de off. dele. lib. 6. l. qui res, §. area, in fi. ff. de solut. idem Capra. ibidem. nu. 5. & seq.

delegati iurisdictio non expirat per legantis præsentiam, secundùm gl. notabilem in l. cunctos. C. de meta. lib. 12. quæ allegat ad hoc §. nulla. in auth. de defen. ciui. quod posset limitari, nisi fuisset delegatus propter absentiam futuram delegantis, nam tunc cùm per præsentiam eius esset causa delegationis, cõsequenter ipsa delegatio. arg. in l. 1. in prin. ff. de of. eius, cui manda. est iurisd. & §. 1. auth. de iudic. Balb. decis. 489.

delegati iurisdictio per citationem decretam & emissam dicitur cœpta geri, vt non expiret ea per mortem delegantis. c. gratum. extrà, de offi. & potest. iud. dele. Licet huic decisioni tex. in c. relatum. eo. ti. obstare videatur. Bart. in l. more maiorum. n. 13. ff. de iurisd. om. iud. Et hanc sententiam communiter approbatam, & communem opinionem esse, referunt Panor. in d. c. relatum. n. 4. Io. de Imo. n. 2. in fi. Fel. nu. 11. Alex. in d. l. more. n. 15. Ias. n. 57. ibi. Hæc vera & communis sententia est, ꝙ per solam citationem perpetuetur iurisdictio delegati. Et idem Ias. in Rub. n. 1. in fi. C. de in ius voc. & Zas. noster in d. l. more. n. 59. ver. tertia opi. quia citatio est inceptio causæ iudicialis & iudicij. vt ibi latiùs per Doctores traditur. Kircho.

delegati plures si sint dati cum clausula, vos vel alter, tunc altero subdelegante, collega non tenetur admittere subdelegatũ, etiam absque collega impedito, quocunq; etiam impedimento. cap. cùm plures, de of. dele. lib. 6. Si verò sint dati cũ clausula, ꝙ si non omnes, vel ꝙ si ambo. & tunc collega subdelegare volens impeditus est perpetuo impedimento, tunc, licet subdelegare possit, c. fi. de of. del. & c. ii pro debilitate, eo. tit. tamen collega talem subdelegatum similiter non tenebitur admittere cum purificata sit clausula data tali impotẽtia, vt voluit glos. in c. coram, de of. del. & ibid. Goff. & Io. And. & ita communiter teneri argumento, c. quod super iis, de votõ. dicit ac sequitur Bened. Capr. reg. 29. n. 12. & seq.

delegati cognitio lata sententia terminatur, commune ait Fel. in c. in literis. de of. del. excipe cum mandati formam non seruauit, nam tunc & acta circunducere, & denuo cognitionẽ ordiri poterit, commune ponunt Fel. in c. qualiter, & quando de accus. Rip. in l. quod iussit. nu. 66. ff. de re iudi. E. Suarez.

delegati nõ veri sententia nulla est, licet is, qui delegare potuit, eam ratam habeat, commune effero ex Paul. in l. licet. ff. de iudic. Fel. in c. nõnulli. §. sunt & alij. n. 39. de reseri. Barb. in clem. j. de sequestr. Guid. Pap. decis. 286. nu. 2. E. Suarez.

delegato nec minuendi, nec augendi quadrimestris temporis iudicatis concessi copia est, commune aut. Ias. in l. qui tribunali. nu. 5. ff. de re iudic. E. Suarez.

delegata iurisdictio potest prorogari de loco ad locũ, modò partes consentiant, c. statutum, §. in nullo, de rescrip. libr. 6. quam extra dubium apud omnes communem refert Bened. Capr. in tract prorog. post conclus. 53. posito nu. 82. qua de re plura vide infrà in verbo. iurisdictio.

delegatio potest fieri vt petat consilium alicuius tertij. etiã si sit delegatio rei in c. si pro debilitate. de off. deleg. communem dicit. B. Villal.

delegatio dicitur quando aliquis dat debitorem suum, vel expromissorem, etiam non debitorem, per quem delegans liberatur, Aret. cons. 5. n. 1. & Afflict. decis. Neap. 353. n. 4. communem dicit ex Bar. in l. delegari. ff. de nouatio. 12.

Delegatione facta. cẽsetur facta nouatio, etiam de iure nouissimo, dato ꝙ non sit expressum, & sic l. fi. C. de nouat. non procedit in delegatione, ideò delegans campsorem, qui sit debitor suus, concurrentibus duobus requisitis, primò ꝙ ille, q delegatur sit debitor delegantis. & secundò ꝙ interueniat stipulatio inter debitorem delegatũ, & eum cui fit delegatio. ꝙ delegationem ipsam sit vtique nouatio, quamuis non sit expressè dictum, secundum gl. 1. in l. 3. C. de noua. Bar. Ang. Im. Pau. castren. Rapha. & cæteros omnes, in l. delegare. ff. de nou. Bal. in l. pecuniam quam. ff. si cert. pet. scribent. omnes cõmuniter, in l. qui vsumfructum, ff. de verb. obl. Dec. cons. 107. sub n. 1. & cons. 421. n. 16. Pau. castren. Aret. Ias. n. 37. Cagnolum, n. 167. cum aliis seq. Bolognetũ. n. 93. & seq. cæterosque Moder. omnes, in l. singularia. ff. si cert. petat. vbi ostendunt illam communem opinionem fore.

In contrariam verò sententiã inclinauere complures Docto. prout refert Pau. castren. in d. l. delegare, adeò ꝙ ob hoc Ang. ibi falsus est iltum passum decisione cassarea iudigere, & huic vltimæ opinioni videtur inhærere quoque consulendo Iacobus Mandellus cons. 2. nu. 10. & 13. tamen quicquid istri Doct. suadeant, & in dubium reuocent noli discedere aliter à communi præmissa, cùm re vera rutissima veri simaque appareat, & contra eam difficiliè, imò impossibile foret obtinere in causis decidendis. F. Vivius.

Delinquens confugiens ad statuam principis, nõ debet inde auelli. com. dicit Remig. immun. eccles. ampliatione. Clar. d. §. fi. q. 29. in fi. P. Fichard.

delinquens debitor potest quãdocunq; dare de bonis suis insolutum suis creditoribus. communem dicit Picus in l. post contractum. nu. 41. ff. de donat. Clar. d. §. fin. q. 78. versic. fcias etiam. P. Fichard.

Delinquens permutans bona aliqua post delictum. vel vẽdens, si bona permutata, vel precium vẽditorum reperitur in bonis fiscatis. non debent molestari possessores eorum bonorum quæ delinquens alienauit communem dicit Quemada. quæstio. fiscali. septima Clar. d. §. fi. q. 78. ver. contingit. P. Fich.

delinquens potest non solùm à iudice loci vbi deliquit, sed etiam à iudice domicilij sui tempore commissi delicti. puniri. communem dicit Salic. in l. 1. nu. 3. C. vbi de crim. agi oport. Gramma. cons. 27. n. 6. Afflict. super tertia par. consti. Regni. rub. 55. n. 18. idque non solum si reperiatur in loco domicilij, sed etiamsi absens sit, tunc n. citari potest, vt comm. dicit Abb. in c. fi. n. 41. de for. compet. Clar. d. §. fi. q. 39. ver. sortitur. P. Fichard.

delinquens regulariter nõ potest nec debet de sociis interrogari, per tex. l. fi. C. de accus. & est communis. vt dicit Io. de Amicis. cons. 27. n. 1. præterquã in quibusdam criminib. propter eorum immanitatem exceptis, quæ recensetur glo. in d. l. fi. quos tamen casus August. ad Ang. de malefi. in ver. & Sẽpronium. n. 5. dicit non sufficere, quia etiam alij traduntur plerique. Bart. autem in l. repet. §. 1. ff. de quæst. distinguit, dicendo: Aut agitur de crimine ꝙ principaliter cõmittitur in propriũ commodum, vt moneram falsam cudere, furari, &c. & tũc interrogare licet de sociis, aut agitur de crimine ꝙ committitur tantũ in offensam & odium alterius, vt est homicidium, &c. & tunc non potest deliquens etiam contra se confessus interrogari de sociis & dicit Aug. ad Ang. de malefi. in verb. fama publica. n. 106. ꝙ hodie assessores cõiter videntur obseruare hanc doctr. Bart. Sal. tamen in d. l. fi. inter alia tandem ita consuluit, ꝙ in iis criminibus quę regulariter non solent commiti absq; sociis, delinquens possit interrogari de sociis, & hanc cõem dicit Ant. Gom. c. 12. deli. n. 16. in fi. & dicit Bos. in ti. de indic. n. 374. ꝙ illæ considerationes Sal. seruantur in practica. Alij verò dicunt, quicquid sit de iure, hodie de consuetudine non seruari, sed delinquentes in omni casu interrogari de sociis, vt attestatur Blanc. de ind. n. 374. Fulg. cõs. 173. n. 2. Pract. Cason. n. 6. & 9. Not. tamen, si delinquens interrogetur de sociis, non facit indicium ad torturam sed ad inquirendum tm, cõem dicit Publi. super consue. Aluer. n. 3. Hæc Clar. in d. §. fi. q. 21. ver. dictum socij. de vltima tamen communi, vide plura in d. q. 21. ver. si verò. & ver. succedit. P. Fichard.

Universidad de Deusto
Biblioteca

delinquens si confugiat ad sacerdotem portantem sacram eucharistiam in manibus,gaudet immunitate ac si ad ecclesiã confugisset.communem dicit Gomes.in §. pœnales.nu. 50.In stit.de actio.Cagn.in l.vinum.n. 54.ff. si cert. pet.Did.in c.20. lib.2.resolutio.n.6.Remig.de immunit,ecclesia.Ant.Gomes. c.10.delictor.n.1.Clar.d.§.fi.q.30.ver.vlt.quæro. P.Fichard.

delinquens si persequatur à familia sui iudicis in aliud territorium,& ibi captus fuerit,non debet ab illo iudice qui capturam ordinauit retineri,sed relaxari & dimitti: Ita communem dicit Barbat.cons.26.in fi.lib.1.quem refert Boss.in ti.de captura.n.34.& idem Boss.in tit.de fauoribus defensionis,n. 7.ita etiam practicari attestatur Ant.Gomes.c.9.delictor.n.5. non enim hoc casu attendi debet principium sed finis ꝺrium tñ in facti cõtingẽtia decisum fuisse,refert Paris.de puteo.de syndicat.ca.4.num.2.Clar.d.§.fin.q.29.in fin. P.Fichard.

delinquenti opem vel auxilium præstans,licet teneatur ratione qualitatum quæ insunt delicto puta ratione loci,tẽporis,vel personæ,quæ delictum exaggerant & augent,perinde atq; ipse delinquens.id tamen fallit inter cætera etiam in casu,l.raptores,C.de rap.virg.& communiter tenetur,Similiter fallit,quando in præstante opem adest qualitas quæ aggrauat pœnam,& quando propter qualitatem delinquenti inhærentem pœna præstantis opem cui talis qualitas non inest augeretur.vt communiter teneri refert Bened.Capr.reg.80.n.44. & 48.vide §.Auxilium.

delinquens captus in loco commissi delicti potest puniri secundum statuta & iura illius loci,est communis opi. relata per Gandin.tit.de pœn.n.16.per Vital.tit.de inquisit. n.52.in prin.& aliqua ponit Alex.cons.166.lib.7.pro qua vide etiam quæ scribit Bursat.cons.77.col.1.lib.1.

delinquens mandato alterius,mandato expresse vel tacitè reuocato,ex tali delicto mandans non tenetur,vti communiter teneri refert Bened.Cap.reg.8.n.9.vide ꝺ.Mandatum.

delinquere assuetus quomodo puniatur: Abb. in c.1 extra de pœn.Grammat.voto.9. Et de reiterante delictum,vide Aret.in c.cum non ab homine.vlt.not.de iudic.

delinquens,qui est in pœnis vtriusque fori obligatus,accusatus in vno foro & punitus, potest & in atrocioribus criminibus ab ecclesiastico etiam iudice nihilominus plecti. vt est communis opi.Soarez verbo.delinquens.nu.45. Bonacoss.

delinquens & in loco delicti,& in loco originis,potest puniri pœnis , quas eius loci statutã imponunt,vbi delictum sit perpetratum.communis est opi.Soarez ver.delinquens.Bon.

delinquens alibi agens ad delicti locum tunc omnino remitti non debet,cum vterque locus,& in quo agit,& ad quẽ remitti postulatur,in eisdem Principis ditione non est. communis est opi.Soarez verbo delinquens,nu.47. Bonacoss.

delinquens potest puniri in loco delicti,& in loco originis secundum statuta loci,vt est communis opi.de qua D.m.Alcia.in c.pernicioſam.nu.67.de off.ord. Bonacoss.

delinquens confugiens ad statuam principis,non debet in de auelli,vt est communis opi.Clar.q.29.in fi. Bonacoss.

delinquens debitor, potest quandocunque dare de bonis suis insolutum suis creditoribus, vt est communis opi. Clar. q.78.ver.scias etiam. Bonacoss.

Delinquens,qui iuris Cæsarei,ac pontificij pœnis est obnoxius non expeditur pœnis à legibus Cæsarum statutis,ꝙ accusatus, ac punitus apud iudices ecclesiasticos in iis atrocioribꝰ delictis fuerit,commune infit Ant.Gomez.de delict. c.1.n.4. & vide infrà ver.pœna. E.Suarez.

delinquens & in loco delicti,& in loco originis pœnas dare cogitur,quas eius loci statuta infligunt,vbi delictum ꝑpetratum est,communeait Alc.in c.pernitiosam.n.67.de of.ordi.& qui copiosè hac de materia agit Iul.Cla.in pract §.vlt.q. 85.ver.tertius est casus. E.Suarez.

delinquens alibi agens , ad delicti locum tunc omnino remitti nequit,cum vterque locus,& in quo agit,& ad quem remitti postulatur,in eiusdem principis ditione non est,vt communem praxim latè testantur Did.Couarru.in pract.q.11.n. 11.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.38.ver.sed certa.& ver.hoc tamẽ, quem semper in materia cõsule,ac Viuium,qui praxis rerum magistræ,ac gubernatricis nõ admodum memor,doctorum commenta tractat.lib.1.opi.187. E.Suarez.

delinquens potest puniri in loco delicti,&in loco originis secundum statuta loci delicti,Alc.in cap.pernitiosam. nu.67. de off.ord.communem dicit. B.Villal.

ADDITIO:Quando autem hoc procedat.vt puniri possit in dictis locis,videat dicta per Ant.Rosel.in trac.de indulgen. nu.248 cum tribus sequent.

Nota istam communem ad declarationem l.32.tit.2. part. 3.vbi ponitur locus vbi reus delinquens potest conueniri:& etiam ad intellectum l.1.& 2.tit.17.lib.8.ord.loquentium de remissionibus faciendis per iudices ad requisitionem iudicis procedentis.Et circa dictas remissiones vide l.18.tit.1. par.7. per quam approbatur opi.Bart.in l.si cui.§. cùm sacrilegium. ff.de accus.dicentis remissionem esse necessariam:& per d.l.j. reprobatur gl.in l.à diuo Pio.§.sententiam.in verbo in prouinciis.ff.de re iud. dicens in ciuilibus non habere locum remissionem quæ communiter approbatur.& per d.l.disponitur ꝺ rium:tamen d.gl.potest adaptari ad intellectum l.5.tit.2.libr. 3.ord.vbi disponitur,ꝙ absens ex contumacia potest citari etiam in alieno territorio:quod planè intelligendum est in criminalibus,secus tamen in ciuilibus,ratione contractus.iuxta tex.in c.Romana.§.contrahentes.de foro comp.lib.6.&d.l.1. titul.7. & l.5. est intelligenda in iudice delictum cognoscente.& non in iudice domicilij,vt per Pan.in c.fi.de for.compe. ex quibus limitatur nostra communis in hoc regno. Et vide dist.Panor.in d.c.fi.distinguentem inter crimina grauia,& leuia,& secundum eius distinctionem intellige dictas leges.

delinquens permutans bona aliqua post delictum,vel vendẽs,si bona permutata,vel precium venditorum reperitur in bonis confiscatis, non debent molestari possessores eorũ bonorum,quæ delinquens alienauit,vt est communis opi.Clar. q.78.ver.contingit. Bonacoss.

Delinquens potest non modo à iudice loci,vt ibi deliquit, sed &à iudice domicilij sui,tempore commissi delicti puniri, vt est communis opi.Idque si reperiatur in loco domicilij,& etiam si sit absens.tunc enim citari potest.Clar.q.39.ver. fortitur. Bonacoss.

delinquens regulariter nõ potest,nec debet de sociis interrogari,vt est communis opi.præterquàm in certis casibus ob immanitatem exceptis.Distingue tamen.Aut agitur de crimine,quod principaliter committitur in proprium commodũ, vt monetam falsam cudere,furari,&c.Et tunc interrogare de sociis licèt aut agitur de crimine,quod committitur tantum in offensam & odium alterius,vt est homicidium, adulteriũ, &c.Et tunc non potest delinquens etiam contra se confessus interrogari de sociis.Et hodie assessores communiter videntur obseruare.Sed in his criminalibus quæ regulariter nõ solẽt commiti absque sociis. delinquens potest interrogari de sociis,vt est communis opi.Et ita seruatur in pract. Aliqui verò dicunt,ꝙ quicquid sit de iure,hodie de consuetudine non seruatur. Sed delinquens in omni casu de sociis interrogaretur.Et si delinquens interrogetur de sociis,non facit inditium ad torturam, Sed tantum ad inquirendum, vt est communis opi.Clar.q.21.ver.si verò.& ver.succedit.vbi fusius.Bonac.

delinquens si persequatur à familia sui iudicis in aliud territorium,& ibi captus fuerit,non debet ab illo iudice,qui capturam ordinauit retineri.Sed relaxari & dimitti,vt est cõmunis opin.Non enim hoc casu debet attendi principium sed finis.Clar.q.29.in fi. Bonacoss.

Delicto obuiare nemo tenetur de iure ciuili secundum gl. in l.culpa caret.ff.de reg.iu.quam sequitur Bart.in l.1.§.sed in eo.ff.ad Sillania.in l.metum.§.sed licet.ff.quod met. caus.in l. vt vim.ff.de iust.& iur.Salic.in l.quisquis.§.id quod de prædicti.C.ad l.Iul.maiest.Rom.cons.117.Fel.in c.qui alios,de hære.& in c.1.de of.dele.vbi etiam Dec.& Barb.Anchar.in c.dilecto.de sent.excom.lib.6.Aret.in §.iuris.in fi.instit.de iust & iur.& Ias.in d.l.vt vim.& istam scribit esse communem opin. Dec.in d.l.culpa caret,n.4.&Hieronymus.Chucalõ,ibi in addit.in principio , & Franciscus Consicius decanus Senensis in c.1.n.78.de offi.del.de iure vero Canonico tenetur quis si potest obuiare delicto,tueriq́ue offensum vt per glossam in d.l. culpa caret,&ad hoc facit tex.in d.c.dilecto.Tamen Andreas Sycul.in d.c.1.affirmat opinionem d.gl.non esse veram.quia etiam de iure canonico nemo tenetur alium iuuare.& hoc in foro conscientiæ esse dicit,& ita iura citata secundum eum intelliguntur,& idem tenet Ant.de But.in d.c.quantæ. Abb.in c.1.de restit.spol.Bald.in l.1.C.de fer.fugit.Io.de Anan.in c.2. de hæret.Sali in d.§.id quod. Legistæ omnes in d.l.vt vim. & Canonistæ.in d.c.quantæ,videlicet quod dictæ gl.intelligantur in foro conscientiæ,& ista est communis opi.vt constat ꝑ supra allegata,& attestatur Consicius in d.c.1.n.84.& seq.vbi etiam Dec.i.& Ias.in d.l.vt vim, licet in præcitatis locis ipsi teneant contrariũ,videlicet quod de iure canonico quis teneatur aliquem iuuare.Ego verò semper hortarer omnes homines, vt obuiare deberent delictis propter periculum animæ, & conscientiæ,quæ cunctis rebus præferenda est,quãdo posset tutè & absque aliquo vitæ discrimine,& haberent secum arma apta ad obuiãndum delictis,& non aliter,Nam vbicunque quis

Universidad de Deusto Biblioteca

que quis defenderet extraneum, & eum tuendo alium occideret,nõ veniret puniendus,ita Iaſ.in d.l.vt vim.vbi ait iſtam eſſe communem opinionem,& D.Phil.in d.c.1.Sed iſta communis nec enucleata & explicita interpretatur non habere locũ in caſu ſo, qui profectò tenetur offenſioni dñi ſui obuiare ſecundum ac Leo conſi.107.n.18.quod reperitur poſitum inter conſi.feudalia Albert.Bruni,& ita tenent Doct.in d.l.vt vim.l.imaginatur quoque iſta communis in nonnullis aliis caſibus traditis per Bart.& alios in d.l.vt vim,per Anch.in d.c.j. & Dec.in d.l.culpa caret,nu.5.cum aliis ſeq. F.Viuius.

delictum commiſſum in offenſam Principis dicitur publicum.ita refert ex Ant.Gomez.c.1.delictorum.Clar.lib.5.§.1. ver.2. P.Fichard.

Delictum non probatur per inſtrumentum.communem dicit Boer.in c.at ſi clerici.n.14.de iudic.Cur.iun.in auth.ſi qs in aliquo.n.34.ver.4.aduerte.C.de edendo & dicebat Dy.qđ hæc opin.tenetur & ſeruatur pro euangelio,quẽ refert Gãdi. de malef.in tit.de pœna.n.15.Intellige qñ crimen,conſiſtit in facto ſeparato ab inſtrumento,vt homicidium,furtum,adulterium,&c.ſed ſi crimen conſiſteret in animo,prout eſt hæreſis,vtique per inſtrumentum in quo aliquis aſſereret aliquid hæreticum,poſſet crimen ipſum probari.item ſi quis ratificet per inſtrumentum delictum commiſſum ab alio vel ſi aliquis faceret inſtrumentum contractus vſurarij,poterit delictum vſuræ probari per inſtrumentum.Hæc Clar.d.lib.5.§.ſi. q.54. in prin. P.Fichard.

Delictum omne quod principaliter fit in offenſam Dei,dicitur publicum,& quilibet de populo poteſt accuſare.cõmuniter tenent doct.in l.Manichæos.C.de hæreti.teſte Ant.Gomeſ.in c.1.delictorum,num.1,vt refert Clar.in lib.5.ſent.§.1. verſ.1. P.Fichard.

Delictum quod committitur faciendo grauius reputatur quàm quod committitur omittendo,communem eſſe dicit Alber.in l.præſcriptione,ver.Item ex prædictis.C.ſi cõtra ius vel vtil.publi.& in ead.l.Iaſ.n.9,quem refert Anto.de Padilla in l.tranſigere.n.107.C.de tranſact.Clar.in lib.5.ſent.§.1.ver. Eſt etiam. P.Fichard.

delictum ſine dolo commiſſum vel extra propoſitum & intentionem ipſius delinquẽtis, meretur mitigationem pœnæ, ita vt reus non debeat corporaliter puniri. Ita poſt Bart. in l. quid ergò.§.pœna grauior,poſt n.11.de iis qui not.infam. dicere omnes ſcribentes atteſtatur Cæpol.in d.conſ.36.verſi.& poſtremò.Clar.d.§.ſi.q.40.ver.ſunt etiam. P.Fichard.

delictum quodnam ſit leue,ſeu atrox, ex pœnæ qualitate & quantitate cognoſcitur.& iſta eſt communis opin. vt dicit Soc.in conſ.157.n.5.& 6.in 2.vol.Clar.in §.1. ver.ſunt etiam. vbi etiam ponit exempla de hoc.&de delictis atrociſſimis ponit exempla. Bonacoſſ.

delictum eſt grauius quod committitur in faciendo quàm in omittendo.vt eſt communis opi.Clar.in §.1.ver.eſt etiam. Bonacoſſ.

delicti qualitas eſt probanda.vt eſt communis opi. Burſat. conſ.20.nu.12.D.Brunorus conſ.vnico.nu.52. Bonacoſſ.

delictum de noctè à teſtibus non probatur,non deponentibus de Luna,vel de accenſo lumine,vt eſt cõmunis opi.Burſ. conſ.34.nu.6. Bonacoſſ.

delictum patris non nocet filiis in feudo. communis eſt opi.Burſ.conſ.91.nu.14. Bonacoſſ.

delictum ſine dolo, culpáue in committendo non eſt criminale,nec punibile,vt eſt communis opi.Burſ. conſ. 59.n.1. Bonacoſſ.

delictum extra territorium commiſſum, per iudicem originis puniri non poteſt ex magis communi opinione. Licet alij communiorem aſſerant.Burſ.conſ. 59.nu.2.& 4.& eo magis,ſi ſtatutum id dicat.communis eſt opin.Burſ.conſ.77.numer.5.& 6. Bonacoſſ.

delictum ex propria ſola confeſſione, & qualificata punibile,nunquàm pœna ordinaria punitur, vt eſt communis opi.Burſ.conſ.77.nu.18. Bonacoſſ.

delictum à multitudine cõmiſſum, ſi principalis delinquens ſit incertus,non poteſt puniri,& omnes abſolui debent.communis eſt opi.Burſ.conſ.65.nu.10. Bonacoſſ.

delictum à multitudine commiſſum ſi principalis delinquens certò ſciri nequit, puniri nõ debet:imò omnes debent abſolui, ſecundum communem per Burſ.conſ.65.n.10.lib.1. ſecus ſi conſtet quis deliquerit,quia ille ſolus puniri debet,& alij abſolui.

delicti probatio ſemiplena inducitur ex ſententia contra contumacem de iure canonico, ſi de cauſa liquet,ſecundum communem per Burſ.conſ.7.nu.22.lib.1.

Delicti commiſſi tempus reo inſtante præcisè declarare debet,ſecundum magis communem per Burſa.conſ.34.nu.25. 27.lib.1.

delictum commiſſum extrà territorium iunctum delictis in territorio commiſſis auget pœnã, vt ſic fur qui in territorio commiſit duo furta,& vnum extrà territorium ſuſpenda tur ex ſtatuto:q̃ pro tribus furtis fur moriatur,ſecũ ſum Bart. in l.3.C.de epiſc.aud.in l.ſi cui.§.ſi.ff.de accuſat.Bald. in auth. in l.3.C.de epiſc.aud.in l.ſi cui.§.ſi.ff.de accuſat.Bald. in auth. ſed nouo iure.C.de ſer.fug.per l.ex ea cauſa.ff de poſtulan.Io. And.in add.ad Spe.ti.de fur.addi.inci.Famoſa eſt alia queſtio. & Iac.de Belui in auth.vt nulli iudicum.§.ſi verò quis coprehenſorum, videntur tenere contrarium, & æquius videtur: quia ſtatutum locale non debet extendi extra locum. argu.l. venditor.§.ſi conſtat.ff.comm.prædi. maximè in pœnalibus, & odioſis. Balb.deciſ.367.

delictum de nocte non probatur per teſtes non deponentes de ſtatu noctis, puta, an lucente luna, vel accenſo lumine, ſecundum communem per Burſat.conſ.34.nu.6.lib.1.

delictum patris in feudo non nocet filiis, ſecundum communem per Burſ.conſ.91.nu.14.lib.1.

delictum ſine dolo culpáue in committendo,non eſt criminale,nec punibile,ſecundum communem per Burſ.conſ. 59. nu.1.lib.1.

delictum extra territorium commiſſum per iudicem originis puniri nequit,ſecundum magis communem per Burſ.cõſi.77.à n.2.vſque ad 6.lib.1.vbi diſputat, & differit quæ ſit receptior? & ibi quid ſi ſtatutum hoc exprimat poſit pluráque concludit delictum extra territorium commiſſum punitur p iudicem originis,ſi in loco originis ſtatutum id exprimat, ſecundum communem d.conſ.nu.5.nu.6.

delictum itaque quatuor modis committitur,facto,dicto, conſilio,&ſcriptura,de quibus ſigillatim Bal.in l.opera.n.14. qui accuſa.non poſſunt. Quod ſanè delictum debet prius eſſe manifeſtum,& de delicto prius conſtare debet, antequàm iudex procedat criminaliter in omnibus caſib. vt eſt cõis opin. Clar.q.4.in pr.D.Brunor.à Sole conſ.vnic.n.52.& ibi.nu.ſeq. dicit q̃ ſtante ſtatuto,q̃ ſi ſit factum furtũ ſcholari,q̃ de dam no ſtetur iuſo ſuo, vt non habeat locum ſtatutum, niſi prius conſtet de furto,quia delictum non præſumitur.l.meritò.ff.pro ſocio.Riminal.nouiſſimus Ferra.noſtrę decus,cum ſit optimus legiſta, optimus orator,optimus poeta, & optimus muſicus, quod ſit dictũ in eius bonam gratiam & affectionem,pp̃ prium nomen meum,q̃habet.iuxta illud Arim.in ad.ad Ang. de malef.in ver.fama publica.n.36.ver.& libẽter feci.vide per eundem Rim.nouiſ.conſ.42.n.130.Riminald.in quam,conſ. 67.n.52.&ſeq.Ariſtides ſanè Athenienſis philoſophus,Minucio,Fundano Aſiæ Proconſuli ſcripſit,Neminem occidẽdum niſi de accuſatore & crimine conſtaret, vt in hiſtoria mundi ſcribitur,in 6.ætate,fol.112.vbi de eo agitur. Põt th̃ iudex ad querelam partis ꝓcedere vel inquirere, vt pateſiat delictum, vt ibi dicit Clar.de hæreſi autem,adulterio & alio coitu,qui ſi ne fractura committuntur,& de quibus nulla apparent ſigna, furto ſine fractura,percuſſione,q̃ ſit alapa,vl baculo ſine liuore, verbali iniuria,vel ſimili,quia non p̃t conſtare de delicto.ȝ tantim porrecta querela, p̃t & dẽt iudex inquirere ȝ delinquentẽ.Aſſumendo informationes,& habitis indiciis,reum in carcerib.detrudi facere,vel citari,prout delicti qualitas,& differetio requirit.q̃ q̃ dẽ diſcretio cũ ſit mꝰ aſinorũ,vt dr Paul.tract. de viſitatorib.q.1.ſub n.43.facilè non recipitur. Et th̃ ſcimus certi,qđ ſine diſcretiõe q̃s eſt vna beſtia.Bal.ȝſi.161.li.3.col. 2.Neuiz.in ſylua.lib.4.ſub n.56.& qui non facit decentia hoſ ſimiliter eſt vna beſtia,vt dicit gl.decentem.in auth.de mona. Homicidio aũt perpetrato,debet iudex ire ad videndũ cadauer interfecti.Et illud dr viſum & non repertum,vel domum combuſtam,vt eſt cõis opi.Clar.q.4.ver.qñ verò.vel p̃t mittere notarium,qui inſpiciat cadauer,&vulnera ſcribat.Nec refert ſi ignoretur nomen interfecti.vt eſt cõis opi Clar.ibi.dũmõ ȝſtet de corpore.Amplia & limita ſupradicta, vt per Ant. Gabr.cõium opin.lib.7.concl.1.fol.775.Qñaũt quis dicatur participare de delicto,& qũo.Capr.reg.80.& not.q̃ quis deliquiſſe præſumitur,qui ex opere commodum ſentit. Alb.in l. 1.§.ſi quis ita in ſuo.ff.ne quid in loc.pub.vbi ex hoc infert ad eum,in cuius prato aqua reperitur irrigata,quod ſtatuto de auertẽte aquam alienam in ſuo prato puniatur.Et exceſſus notat delictum tam in committendo, quàm in omittendo. Ab. in c.ſicut nobis.n.1.de ſup.neg.prel.Differentiã aũt habemus inter delictum, crimen & peccatum,ponit Alex.in l.ſi mora. n.14.ff.fol.ma.& no. q̃ quando ſtatutũ loquitur de crimine, oportet prius ȝſtare q̃ ſit crimen,quia iſta exceptio eſt impeditiua litis ingreſſus.D.m Alc.conſ.7.n.12.lib.7. Bonacoſſ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

delicta præscribuntur per viginti annos, vt est communis opi.Boer.decis.26.n.6.& hoc de iure communi, exceptis tribus,vt est cõmunis opi.de qua Marc.conc.117.n.42.in 2.vol. Boer.decis.26.communem dicit. Bonacoss.

Delictum sine dolo commissum, facit vt reus corporaliter etiam non sit puniendus.Et quãdo delictum est commissum extra propositum & intentionem ipsius delinquentis, nã eo casu potest iudex minuere pœnam,vt est communis opin.de qua Clar.q.60.ver.sunt etiam. Bonacoss.

delictum commissum in offensam Principis dicitur publicum.communis est opi.Clar.in §.1.ver.2. Bonacoss.

delictum non probatur per instrumentum,vt est communis opi. Quando crimen consistit in facto separato ab instrumento,vt homicidium,furtum,adulterium, &c. Sed si crimẽ consisteret in animo,prout est hæresis vtique.per instrumentum,in quo aliquis assereret aliquid hæreticum, posset probari ipsum crimen,Item si quis ratificet per instrumentum delictum commissum ab alio,vel si aliquis faceret instrumentum contractus vsurarij,poterit delictum vsurę probari per instrumentum Clar.q.54.ver.1. Bonacoss.

delictum omne,quod fit principaliter in offensam Dei,dicitur publicum,& quilibet de populo potest accusare, vt est communis opi.Clar.in §.1.ver.1. Bonacoss.

Delictum.Si vnus ex dominis vel cõsortibus castri vel villæ delinquat, ibi alius condominus vel consors potest eũ punire quasi delinquẽdo ibi,se tacitè submiserit, secundũ Guil. & Ang.in l.est.ff.de iur.om.iud. Sali.& do.Ambr.ibi per c.in archiepiscopatu.extrà de rapto.c.fi.extrà de for.compe.& est communis opin.secundum eos.Quicquid ipse Guil.visus sit tenere contrarium in l.fin.ff.de rer.diuisi.vt refert & sequitur Do. Cato. in d. l. est. dicens tunc adeundum esse superiorem. Balb.decis.116.

delictum clam factum magis punitur, quàm palam in his, quæ ex sui natura possunt esse licita & illicita,vt sunt contractus. Non licèt tamen tutori cõtrahere cum pupillo, & clam cum eo contrahens magis punitur.Clar.q.60.ver.sed an fortè.Si autem est delictum, ꝙ sui natura semper sit illicitum, vt blasphemia.furtum, homicidium,& similia. Et magis palam committens punitur,vt est communis opi.Clar.d.q.60.vers. sed an fortè. Bonacoss.

PRO. delictum personæ in damnum ecclesiæ redundare non debet.in c.venerabilis extra de excep. Bellon.

PRO.delicti venia pœnitentibus datur.l.Manichæos.C.de hæret.l.vlti.C.de sum.trin.& fide cathol. Idem.

delictum si commissum est in confinib. communiter seruatur,quod vterque iudex procedat. ne faciãt sibi præiudicium in territorio.Bossius de foro comp.n.60.& seq. Bonacoss.

delicta præscribuntur per viginti annos.Boer.decis.76.n.6. communem dicit. Villal.

Concor.cum l.5.tit.7.par.5.quæ loquitur in falsario:adulterium autem accusatur vsque in quinquennium,l.quinquẽnium.ff.de adult.l.4.tit.13.par.7. actio de dolo durat per biẽnium ad interesse .ex damno proueniens agitur per triginta annos.l.6.tit.17.part.7. & hoc damnum non est illud de quo loquitur l.4.tit.7.l.5.ordi. Et circa illam legem vide Geral. in singulari 72.ponendum regulam.& limitationem.B.Villalo.

delicta quæ dicuntur grauia,relinquuntur arbitrio iudicis. Alc.in c.cùm non ab homine.n.28.de iud.communem dicit.

L.13.ti.5.part.1.tria delicta grauia dicit:crimen hæresis,simonia & homicidium voluntarium:sed nota istam communem ad ampliationem illius legis. Idem.

delicta quæ grauia dicantur,iudicis arbitrio relinquitur,vt est communis opi.de qua Soarez verbo delicta.nu.80. D.m. Alc.in c.cum non ab homine.nu.28.de iudiciis,communem dicit. Bonacoss.

delicta extra commissa aggrauant commissum intra territorium.Vnde qui fecit plura furta extra territoriũ,posset suspendi pro vno furto commisso intra territorium , quia furta extra territorium commissa faciunt eum famosum,& quocũque vadat sequuntur eum.vt est communis opi.de qua Bald. in l.fi.ver.illud tamen.ff.de iurisd.om.iud.Fel.in c.sicut.1.col. ver.gl.in ver.adulterio, de testibus. Bonacoss.

delicta paria mutua compensatione tolluntur. Personalis de adipiscen.possessio.n.284.& n.406.communem opi. probans.Quod intellige,vt ibi per eum. Bonacoss.

delicta.quæ grauia ducãtur,iudicis arbitrio præciditur,cõmune inquit Alc.in c.cum non ab homine.nu.28.de iudic.& multum laudatus,ac multum laudandus Iul. Clar. qui varias hac in re communes sentẽtias memorat in prac.§.1.ver.sunt etiam delictorum. E.Suarez.

Delictorũ alia sunt merè ecclesiastica , alia mere secularia, alia communia, alia nominata,alia innominata, vt est cõmunis opi.Clar.in §.1.ver.habes. Bonacoss.

delictorum alia esse merè Ecclesiastica,alia merè secularia, alia communia.Item alia nominata,alia innominata, vt ea distinxit Bart.in l.nunquam plura.n.4.ff.de priuat.delict.cõmuniter approbatum,dicit Blanc.in pract.crim.n.111.Clar.lib.5. §.1.ver.habes. P.Fichard.

delictis, & in atrocibus habẽtibus speciale nomen delicti, vt in furto,adulterio,homicidio & similibus,mãdatum superioris non excusat.Est vera; & communis opi.secundum.Ias. in cons.136.dubitatur.circa med.vol.1. M.Chærianus.

si in accusatione,vel inquisitione Delictum deductum fuerit,cum aliqua qualitate aggrauante,& postea probatum fuerit tale delictum simpliciter,sine illa qualitate, reus in totum absolui debet.Est comm.opin.secundum Rom.in cons. 167. Anch.circ.fi. Vide ĵ.in verb.qualitas.nu.1. Idem.

PR.Demonstrario plerunque vice nominis fungitur.l.nominatim.ff.de condi.& dem.l.certum.ff.si cert.pet. Bellon.

Denuntians an debeat in expensis condemnari,si denũtiatio non sit legitima:vide Guid.Pap.q.269. vbi quid de procuratore principali. Et dic ꝙ vbi adest statutũ ꝙ non possit procedi nisi præcedente denuntiatione,tunc indefectum denuntiantis põt superior,nec delicta remaneant impunita, ipse denuntiare.Abb.in c.conquerente.col.3,de restit. spol. Quia in materia denuntiationis vide Angin l.diuus.la 2.ff.de custod. reor. maximè ꝙ debeat euocari vt probet suam denuntiationem:alias punitur, licet non teneatur se inscribere. vt per eũ. Quid de syndicis villarum qui sunt obligati ad denuntiandũ maleficia intra aliquod tẽpus sub pœna? & dic ꝙ intelligitur de maleficiis manifestis,non de occultis.Alberic.in l.semper. §.hoc interdictum.ff.quod vi aut clam.Et plura in materia denũtiationis ponit Fel.in c.sicut.extr.de accu. Spec.ti.de denũtiat.3.part.Bart.in l.diuus.la 2.ff.de custod.reor.doct.in l.ea q. dem C.de accus.Quid de alia denuntiatione:& an ac quando denuntiatio constituat quem in mala fide, vide Abb.in ca.2. extra.de præscrip.& vide Bart.in l.item veniunt.§. petitam.ff. de petit.hæredit. Put.

Denuntiare delictũ alicuius ad acta possunt officiales, licet sint plurimum pauperes & viles personæ,& quandoque etiã infames.Communiter obseruari testatur Ang. de maleficiis, in gl.necnon & ad denuntiationem.nu.4.quem refert Cardi. Alex.in d.c.de accusat.ver.2.quæro. 2.q.8.Marian.in repet.c. qualiter &quando.n.81.& Pract.Conrad.n.9.Et eiusmodi denuntiantis dictum sufficit ad inquirendum. communem.dicit Bos.in tit.de denun.n.2.Clar.d.§.fi.q.7.ver.primo & secundo.Si tamen absoluatur reus,tunc denũtiator ratione calumniæ condemnandus est in expensas.com. dicit Alber.in l.sancimus,nu.6.in fin.cap.de iudic,quem refert Gratus consi.97. lib.1.Clar.ibid ver.vlt. P.Fichard.

denuntiare possunt non solum officiales, sed etiam aliquibus est facta aliqua iniuria,vt est communis opi.Clar.q.7.ver si.dixi.Et tenetur iudex inquirere. & stante statuto, ꝙ syndici debeant denũtiare maleficia, nec apponit terminum. Dic,qđ intelligitur incontinenti à tempore scientię,non tamen tenẽtur denuntiare præcepti festinatione,sed inquisita veritate.facti.Bald.in l.cum ancillis n.5.C.de incestis nuptiis. Bonacoss.

denuntiare potest monachus,vt est communis opi.Cla.q. 7.ver.item quæro. Bonacoss.

denuntiare potest laicus suum clericum parrochiæ prælatum,vt est communis opin.Clar.d.q.7. verficu.quæro etiam. Bonacoss.

denuntiare delictum alicuius ad acta possunt officiales, licèt vt plurimum sint pauperes,& viles personæ.& quandoq; etiam infames, vt est communis opi. Et eorum dictum sufficit ad inquirendum, vt est communis opi. Si tamen absoluatur reus,tunc denuntiator ratione calumniæ condemnari debet in expensis,vt est communis opi.Clar.quæst.7.ver.vltim. Bonacoss.

Denuntiatio quæ fieri debet ab emptore venditori,qui de euictione tenetur.non intelligitur simpliciter fieri ad hunc finem,vt venditor sciat, sed vt aliquid faciat, & incitetur,puta ad suscipiendam litem , & defensionem. Igitur non sufficit, quod venditor aliunde habeat notitiã dictæ litis sed requiritur necessariò , quòd ei fiat denuntiatio per emptorem: aliàs non tenetur , de euictione , nec ad expensas : quia non præsumitur emptorem fuisse condemnatum propter malum ius , sed propter ignorantiam iuris venditori competentis. Est communis opinio secundum Dec.in consi.lxxiiij.volu.1. M.Chærian.

Universidad de Deusto Biblioteca

Denuntiatio Euangelica in prælatis est de præcepto, Alci. in c.nouit.n.20.de iudi.communem dicit. B.Villal.

denuntiatio Euangelica non requirit trinam monitionem vt dicebat Host.sed sufficiunt quæ Pan.in c.in omni negotio. n.3.de testi.communem dicit. Idem.

denuntiationem Euangelicam potest facere criminosus,cū denuntiat pro proprio interesse.Alcia.in ca.nouit.n.14.de iudi.communem dicit.

Amplia ad accusationem pro propria iniuria, q̄ pōt facere accusatus de aliquo crimine graui,lege,4.tit.1.parte.7.Idem.

denuntiatio officialis vel alterius, qualis esse debeat cōmuniter.Clarus.d.q.7.verf.quæro nūc.Et no.q̄ qui denuntiauit. super crimine,potest testificari super eo.ca.licèt heli.vbi Inn. no.de simonia. Alberi.in l.j.§.incidit n.2.ff.ad turpilia.& quādo syndicus denuntiat post terminum ponat in denuntiatione,q̄d de nouo peruenit ad suam notitiam.Bal.in l.ann⁹.ff.de calumniato.item officialis,qui ex statuto tenetur denuntiare maleficia. Tenetur etiam denūciare maleficia non punibilia. nisi notoriè constaret delictum non esse punibile, vt puta,qa erat bannitus occisus,vt per Alex.in l.nequis.C..vt nemo priuatus. Statuto tñ dictante puniri syndicum non denuntiantē maleficia,syndicus non incidit in pœnā, si non denuntiat maleficium ,pprium,vel eius patris, vel filii. Stepha.de Federi.in tract.de interpretatione iuris.n.164. Bonacosſ.

denūtiatio extraiudicialis emptori ante alienationē facta, ne rē emat nō pertinētem ad eius venditorē cōstituit emptorem in mala fide: secus si post transactam alienationē,& traditam possessionē fiat.quippe qa tunc nihil nocet cōmune aio ex Alex.in l.de pupillo.§.nunciationē.n.12.ff.de noui ope.nū ciatio.Fel.in c.2.n.5.de præscr. Matth. de Afflict.decis.369.ac Balb.in l.Celsus 3.par.n.13.ff.de vsucap. E.Suarez.

denunciatio euangelica in prælatis est de præcepto.D.m. Alci.in c.nouit.n.20.de iudi.communem dicit.Et non requirit trinam monitionem,vt attestatur Hostiensis.Sed sufficiūt duæ.Pan.in c.in omni negocio.de testib.n.3. communem dicens.Et denuntiationem euangelicā facere potest, etiam criminosus,cum denuntiat proprio interesse.D.m.Alcia.in c.nouit.n.14.de iudi.communem dicit. Bonacosſ.

denūtiatio litis motæ nisi venditori aut donatori fiat debito tempore, emptor vel donatarius aut vasallus aduersus vēditorem,dominum,donatorem non agit,iux.gl.in c.si venditori,de emptione & vēditione,l.emptor fundi,l.actore,C.de euiction. nec satis est eos scire litem sibi motam fuisse, nā tametsi ad finem certificandi illis denuntiare non sit opus, tamen quò ad alium finem, nempe vt veniant ac se defendant, & probationes producant omnino opus est denūtiatione,vt voluit Bart.in l.denuntiasse.§.quod tamen,& in l.non solùm, §.morte,ff.de noui operis nuntiat.idem tenent Bald. & Ang. in Labsente,ff.de procurat.& D.Petrus Floria.& Ant.in ca.fi. de empt.& vendit.per l.si parentes,l.cùm successores,C.de euict.l.si rem,§.fi.ff.eodem tit.quam sententiam Bened.Capr. reg.87.n.227.& veram & cōmuniter teneri affirmat etiamsi venditor vel donatarius iurasset,defendere,cùm hoc casu iuramentum nihil addat contractui, sed eundem dūtaxat robo ret,iuxta l.fi.C.de non numerata pecu.Benedict.Cap.ibidem n.231.vide infra.Venditio,vbi dicit ita practicari & communiter obseruari.

Denunciatio ecclesiastica. Contra tutum exceptione rei iudicatæ potest habere locum remedium denunciationis ecclesiasticæ,cū forte per cauillationes & practicas obtinuerit, vel scit aliter sententiam fore iniquā. in quib.casib.in foro cō scientiæ tenetur satisfacere,secundū Inn.& Pan.in c.quia plerique,ext.de immu.eccl.Bu.& Pan.ī c.nouit.in 22.col.& seq. ext.de iudi. nam non potest iudex cōscientiam victoris iustificare. l.iul.iuncta gl.ff. de condi.indebi.& Bald.in l.1.ff.eodē tit.dicit,q̄ aduersus tales sententias, quæ transierunt in rē iudicatam, prouidet ex capite æquitatis, he fiant illicitæ extorsiones,per l.illicitas.ff.de of.præsid. Vbi enim agitur de peccato,sententia nunquam transit in rem iudicatam.ca.lator.& ibi Host.& Panor. ext.de re iudi.gl.magna.ad fi.in c.inter monasterium.eo.tit.Bart.autem rationes,& iura(qui contrariam tenuit opi.in constitutione ad reprimendam,in verbo per denunciationem) possent procedere in ordinario & directo iudicio, non in iudicio denunciationis, & vbi agitur de peccato, quod etiam in iudicando tenuit do. Constan. in tracta.de cau.iudi.in 1.part.q.18. Balb.decis.149.

denunciator testis. In causa inquisitionis contra aliquem ex iudicis officio de certo delicto admittitur in testē denūciator,& eius domestici p c.licet Heli.extrà de accusa.vult Bar.ī l.diuus.ff.de custo. & exhi. reo. quo videtur restringere gl. & Pan.in c.in omni.extrà de testi.vt procedat quantū ad denunciationem,ad correctionem peccati. Balō.decis.303.

denuntiator, qui calumniosè denunciat, debet(vt dixi)in expensis condemnari si reus absoluitur,etiam quòd sit officialis. etiam quòd sit instigator aliquis, vt est communis opin. Clar.d.q.7.ver.vltimo. Bonacosſ.

denunciatores publicitus constituti,& omnia,crimina etiā quæ pœnas nō merentur,denunciare tenentur,& fidem plenam,atque exactam in grauibus non faciunt, commune ponit illorum materiam cum receptis sententiis diligēter prosequutus Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.6. E.Suarez.

deponi debent omnino prælati insufficientes, vt est communis opi.Clar.q.73.ver.prælati.Episcopus tamen nō deponitur,nisi à Papa, vt est communis opi.ibi. & Papa etiam non deponitur propter insufficientiam, vt est communis opi. ibi. Bonacosſ.

deportatio hodie nō est in vsu,vt est communis opi.Clar. q.67.ver.deportatio,sed loco insius bannū.vt ibi latē.Bonac.

deportationis pœna,& vsu antiquata est, & vel bannum perpetuum, vel mors eius loco successit, vt cum multis receptum ostendit Iul.Cla. in pract.§.vlt.q.67.versicul.deportatio. E.Suarez.

deportatus non habet testamenti factionem. comm.dicit. in §.T.q.22.in prin. P.Fich.

deportatus ex testamento nihil capere potest, non tñ ideo succedit fiscus,sed alij instituti, vel ab intestato venientes succedunt ac si damnatus non fuisset institutus. Idem.

deportatus,cui ex testamēto,vel ab intestato delata est hæreditas, est incapax,& succedūt alij instituti, vel venientes ab intestato ac si deportatus institutus non esse. Alex.consil.26. in prin.lib.1.magis communem ait. Villal.

deportatus est successionis ac testamenti actiuè & passiuè incapax,secundum cōem per Burs.cons.48.post n.27.libr.1. vbi dicit q̄ aliis institutis, vel venientib. ab intestato defertur hæreditas sibi relicta, ac si deportatus institutus non fuisset, secundū communem ibi,ex Clar.§.testamentum.q.21.& 22.

deportatus durante deportatione eligere p̄t,commune ait Eman.à Costa.in l.Gallus.§.& quid si nñ.2.par.n.14.ff.de lib. & posth.& si illius institutio pro non scripta habeatur,vt cōmune ait idem Costa eodem in loco,pagin.43.n.14.&magis commune testatur Alex.cons.21.in prin.lib.1. E.Suarez.

deportato hærede intra deliberandi annū,nō ad legitimos illius,aut testatoris hæredes, sed ad fiscum redit hæreditas,cō mune iuxta Alex.in l.si quis mihi bona.§.si quis planè.n.pen. & vlt.ff.de acquirenda hæred. Eman.à Costa in d.§.& quid si tantum.pag.77.nu.178. E.Suarez.

depositarius q̄ se obtulit deposito,tenet ēt leuissima culpa. Barba. īc.bona fides de deposito cōem dicit. Vezinus Hispanⁿ in suo Aerario communium opinionum.ver.isto. Bonac.

depositarius qui recipit aliquid pro deposito, tenet etiam de leui culpa.Pan.in c.bona fides.n.3.communem dicit.Vezinus in Aerario communium opi.isto ver. Bonacosſ.

depositarius de dolo dūtaxat tenet.l.si vt certo.§.nūc vidē dū.ff.commod.& §.præterea.inst.quib.mod.re ꝺh.oblig. Sed aduerte,qa nō solū de dolo,verū de lata culpa ēt tenetur l.1. C.depositi.& per gl.in c.fi.in ver.culpa.extra depositi.& in d.§.ꝑterea.in ver.dolo.& tradit Bal.cōs.218. præmittendum est,li. 5.quoniam dictio illa tantum,non excludit latam culpam l.j. §.i.ff.si mens.fal.modum dixe.inferri ēt potest q̄ depositarius de leui, & leuissima culpa nullo pacto teneat, vt in principio posuimus.Cōclusio hec procedit qñ depositum factū sit gratia deponentis,qa nulla vtilitas eius versatur,apud quem deponitur,ideo solus dolus præstatur, vt dicit tex.in d.§.nūc videndū,secùs ergo, si factū sit depositū contemplatione depositarii,tūc qppe de leuissima culpa tenet l.si quis nec causam ī prin.ff.si cer.per.fm communē intellectū,de quo latè scripsit Deci.ibi.Eodē mō si depositario obtulit se,d̄ leuissima culpa obligat fm gl.in l.ꝺctus.vbi Deci.ff.de reg.iuris. per l.1.§.fæpe.ff.depositi.qa eius occasione q̄ rogauit, ꝺctus vī celebrari, l.si gratuita.§.margaritas. ff.de præscr. verb. Istam scribit esse communem opi.Barba.in c.bona fides.n.1.de deposito.licet ipse in ꝺrium pōderet rex. ibi in æquiparatione,q̄ facit de eo, qui se obtulit,& de eo,qui pecuniā p̄ custodia recipit:quē vide ibi.quia firmat q̄ qñ quis se obtulit, videat contractus celebratus gratia recipientis tātùm. Si verò depositum factum sit occasione vtriusq;,depositarius de dolo,lata & leui culpa teneat secūdum distinctionem,quæ habetur in d.§.nūc vidēdum & latius hoc tradit Bar.in lege quod Nerua. & Abbas post alios in c.1.de deposito. F.Vivius.

depositarius,q̄ se obtulit deposito,tenet etiam de leuissima

Universidad de Deusto
Biblioteca

culpa.Barb.in c.bona fides.de depoſi.cõmunem dicit. Vilial.

Depoſitarius, qui recipit aliquid pro depoſito : tenetur de leui culpa.Panor.in d.ca.bona fides,nu. 3.de depoſi.communem dicit. Idem.

depoſiti inſtrumentum habet executionem paratam. l.pe. C.depoſ.no.Rol.conſ.17. nu.1.lib.1.cuius contractum adeo fauorabilem eſſe dicũt doct.vt mereatur executionem,ſicut ſententia vel confeſſio facta in iudicio,vel iuramentum conuentionale aut iudiciale.Quę concluſio intelligitur quando depoſitum eſt quodammodo notorium : vt quia de eo apparet per publicum inſtrumentum, vel eſt ſcriptura publica atteſtationum teſtium,aliàs non haberet executionem:quia requirerentur libellus, litis cõteſtatio.& ſimilia quæ ponit Matheſil.ſing.5.Bart.& Ang.in d.l.pen.

depoſitum iudiciale fieri debet penes eligendum per iudicem.doct.in l.acceptã.C. de vſur. Alex. cõſ.75.col.fi.in prin. lib.7. Cur.Iun.conſ.28.col.2.Rol.conſ.63.n.3.& 32.lib.1.itẽ fieri debet parte preſente,vel citata.Caſt.& alij in d.l.acceptã. Alex in l.ſi mora.ff.ſolu.matr.item vt ſit validum, requiritur ꝙ pecunia coram teſtib.realiter numeretur. Rol. d.conſ.63. n.24.Curt.d. conſ.28.vbi ponit omnia fere requiſita vt depoſitum dicatur rite factum:quod quidem depoſitum redditur nullum quãdo depoſitarius illud non fatetur, nec ſe obligat ad eius reſtitutionem, teſte Rol.d.conſ.63.num.33.lib.1.Iaſ. conſ.9.col.pen.verſ.4.lib.1.Qua autem exceptione depoſitũ retineri poſſit, nec deponenti reſtitui, ſcribit Anchar. conſil. 360. Et quando depoſitarius teneatur de dolo & lata culpa, vide Rom.ſing.262. quid de confeſſione depoſiti recepti facta parti obtentæ?Dic ꝙ præiudicat confitenti, vt ab eo ab acta parti obtentæ?Dic ꝙ præiudicat confitenti, vt ab eo ab aſſerto deponẽte depoſitum inter alios confeſſatum exigi poſſit,vt no. Crem.ſing.105.Bald.in l.deſiderium.C.depoſ.& in rub.C.res inter alios.in ſi.Fel.in c.examinata.col.2.de iudic.

Res depoſita an poſſit propter ſuſpectum debitorem de fuga ſequeſtrari. vide Iaſ.in l.ſi fideiuſſor.§. fin.col.3.ff.qui ſatiſ. cog.vbi dicit quòd gl.in l.pen.C.depoſ.tenet quòd ſic : & tamen ipſe Iaſ.contrarium ſuſtinet vt ibi per eum. Put.

depoſiti inſtrumentum habet executionem paratam,ſicut res iudicata:quare depoſitarius ſine dilatione compellendus eſt ad reſtitutionem, nec poteſt obiicere compenſationem.l. ſi quis.&ibi Bart.& reliqui Doct.C.depoſiti.Bal.in conſ.384. n.2.ver.ſequitur videre de exceptione compenſationis,in 2. vol.conſ.Ang.Aret.in §.præterea & is.n.4. Inſti. quib.mod.re contrah.oblig. Pan.& alij in c.bona fides.n.6. aſſignant optimas rationes.ꝙ propterea hoc priuilegium introductum ſit, ne in fraudem allegaretur compenſatio cauſa differendi reſtitutionem depoſiti, & ſic ne contractus depoſiti,qui multum innititur bonæ fidei,redundaret in perfidiam.ext.depoſiti.Alex.de Imo.in l.ait prætor.§.ſi iudex. nu.4.ff.de re iudica.Ant. de Canario in tracta.de execut.inſtru.nu.17.ver.ſeptimò quęro.in 5.vol.tract.idq́ue probatur expreſsè per verba textus d. l.ſi quis.ibi,reddere illicò modis omnibus compellatur.&ibi quam celerrimè & quam ocyſſimè.Et hanc communẽ Doc. ſententiam eſſe, ſcribit conſulendo Roland.à Valle, in conſ. 17.n.1.in 1.To. conſ.quam non procedere in depoſito confeſſato , cùm priuilegia veri & actualis depoſiti non habeant in eo locum, quia quado non apparet de depoſito per numerationem,ſed per ſolam confeſſionem, non procedunt leges dicentes,cauſam depoſiti in hoc eſſe priuilegiatam,vt non admittatur exceptio compenſationis , Doct.tradiderunt. Ita in ſpecie voluit Bald.in d.conſ.384.circa fi.Barth.Socyn.in cõſ. 143.n.15. ver.confirmantur prædicta.in 1.vol.conſi.additio ad Bar.in verb.executionem paratam.in d.l.ſi quis.Licet multi alij contrariam ſententiam ſequantur, & approbent. Quia in depoſito irregulari locum habent priuilegia depoſiti regularis Docto.in l.2.ff.ſi certum peta.& tradit copioſè per multa egregia fundamenta Rolan.à Valle,in dicto conſ.17.nu.6. cum ſeq. kirchouius.

depoſitum redditur nullum,quando depoſitarius illud nõ fatetur,nec ad illius reſtitutionem ſe obligat. Doct. in l.acceptam.C.de vſur.& conſulendo ſcribit Iaſ.in conſ.9.n.15.ver. quartò, quod talis depoſitio ſit nulla.in 1.vol.cõſ.ita omnes Doct.indifferenter concludere, repetit hoc quoque & latiùs explicat Roland.à Valle,in conſ.63.num.33.in 1.Tom.conſ. kirchouius.

depoſiti ſuſceptor,qui ſe illi obtulit,leuiſſimam culpã prę ſtat.cõmune ait Barba.in c.bona fides.de poſ.at q ob illud ſervandum mercedula aliqua fruitur,leuis culpæ nomine tenebitur.vt cõe idẽ refert in c.ca. bona fides.n.3.alij aũt depoſiti cuſtodes aliàs de dolo,vel lata culpa modo tenebunt,vt ſunt iura,& aſſerit receptum Vinius lib.1.opi.70. E.Suarez.

Depoſitum pecuniæ numeratæ cenſeri debet iuxta mutui regulas, tametſi magis depoſitum, quàm mutuum ſit, communia pronuntiat Eman. à Coſta in l. ſi ex cautione. limitat. 2.n.4.C.de non numera. pecu.non tamen admittet exceptionem,non numeratæ pecuniæ, vt commune ponit & idẽ Coſta,& eodem in loco. E.Suarez.

depoſitum accipientis gratia duntaxat celebratum ſic eius periculo eſt,vt de leuiſſima culpa teneatur,non verò vt & casus fortuitos iſte præſtet, quemadmodum, commune interpretum dogma conſtituere auſim iuxta Iaſ.n.25.Purpu.nu. 20.in l.cum quid.ff.ſi cer.pet. Purpur.rurſus à n.17.in l.rogaſti.ff.illo eodem tit.Pan.in c.2.n.3.de depoſ.& ſi Accur. aliter cẽſuerit in d.l. cum quid. in ver.periculo. atque eum inibi ſequantur Aret.in ſi.Deci Alc.à n.14. Zaſ.lib.1.ſingul.intellec. c.n.23.à quibus ſum. E.Suarez.

deprehenſio in crimine non facit plenam probationẽ,ſed hoc tantummodò operatur vt reus poſſit torqueri.communẽ ait Alber. in l.defenſores, n.2.C.de defenſor. ciuit.Clarus dicto §.fi.q.8.verſ.primo.Nihilominus tamen poterit puniri abſque lata ſententia,vt communiter approbatum dicit Boſ. in titulo de denuntiat.n.10.Clarus idem verſ.quæro an quãdo. P.Fichard.

deprehenſio in crimine,non facit plenam probationẽ.Sed operatur,vt reus torqueri poſſit,vt eſt cõmunis opi. Et poterit puniri abſque ſententiæ prolatione, vt eſt communis opi. Clar.q.8.ver.quæro an quando.& in ver.ſcias tamen qd procedit in graui delicto,ſecus in leui.Et talis deprehenſio in crimine non facit plenam probationem(vt dixi)ſed tantũmodo operatur,vt reus poſſit torqueri.vt eſt communis opi.de qua etiam Albe.in l.defenſores.n.2.C.de defenſo.ciuitatũ. Quod dicit eſſe verum,cum quis deprehenditur à priuato,ſecus ſi à iudice ſuum officium exequente.quia tunc talis deprehenſio ſufficeret ad condemnationem, quia tunc crimen eſt notum ipſi iudici,Et ita vidimus(inquit)de facto ſeruari. Quando aliquis reperitur per iudicem arma portare,vel res prohibitas, quia ſine alia probatione damnatur. Bonacoſſ.

deprehẽſus in flagrãti crimine, nõ debet habere copiam inditiorum,nec ei debet dari terminus ad ſe defendendũ, ſi cõfitetur delictũ.aliàs ſecus,vt eſt cõis opi.Clar.q.8.ver.ſed nũquid.& ibi.ver.quæro.dicit,ꝙ nõ requiritur alia ſentẽtia, ſed pt puniri,vt eſt cõis opi.Sed aliter ſeruatur in practica. Nã declaratoria ſententia etiam requiritur in pœnis, quæ ipſo iure inferuntur,vt eſt communis opi.Ant.Gabriellius in ſuo communium.opi.lib.7.concl.12.Amplia & limita,vt ibi per eum fuſius.Ana.conſ.11.n.4.etiam ſi quis confiteatur contenta,in inquiſitione fore & eſſe vera,vt ibi per eum.vide infrà in verbo ſententia declara. Bonacoſſ.

deprehenſus verò in crimine dr,qui de eo eſt conuictus,qñ punitur crimen.Bar.in l.1.C.de petitio.bonorum ſubla.lib.x. n.1. quod intelligit vbicunque ſtatutũ punit crimen.Secus ſi lex punit deprehenſionẽ,qa in practica,tunc ille deprehenſus dr,qui in ipſo flagranti crimine deprehenditur,& ideò ſi ſtatutum dicit,ꝙ ſi quis fuerit deprehẽſus arma portare,puniatur, tenta pœna,non punitur ſi probatur,ꝙ viſus fuerit arma portare,niſi in ipſorum geſtione reperiatur,& deprehendatur.& vide ibi per Apoſtillantes latius.Et dixi in meis quæſtionibus criminalibus ad ſtatuta in verb.deprehenſus. Bonacoſſ.

deſcendẽtes in aui vita,nec nati,nec cõcepti,quamuis auo non ſuccedant quo ad hæreditatem , ſuccedent tñ quo ad dignitatem,&honores.commune dicit Ant.Gomez.de teſta.c. 1.n.11.ver.limita.2.& ex parentum perſona iure tranſmiſſionis à ſuitate(vt doctorũ verba vſurpem)à ſanguine,à iure deliberandi etiam quo ad hæreditatem ſuccedẽt.commune infit idem Ant.Gomez.co.n.11.& c.9.n.44. E.Suarez.

deſcẽdentibus alicuius per lineam maſculinam cõceſſa nõ cõceduntur eiuſdem filiabus , quoniam ramis(vt doctorum ore in colligendis doctorum opinionibus loquar) fœminæ lineæ excluſis, & caput ipſum excluditur. commune ponunt Io.Croi.n.10.Loazes,n.67.in l.filiusfamilias.§.Diui.ff.de leg. lib.1.Pari.conſ.20.n.44.lib.3.latè doctor meus Arius Pinc.in l.3 nu.29.C.de bon.mater.at q̃ ſimpliciter priuilegia alicuius deſcendentibus elargiuntur,ſi in reip. perniciem non vergãt, & per lineã fœmineam deſcendentibus tributa.atque indulta cenſebuntur,commune ponit idem Arius Pinel.diligẽter, & copioſè in eandem l.3.n.32. E.Suarez.

deſcendentibus etiam fœminis ꝓceſſa priuilegia,ſi reipub. grauia ſint,nuptis fœminis non tribuentur,cõe ait Soc. Nep. cõſ.40.n.16.Sed cõtrariam ſententiam magis communẽ fantur Deci.conſilio 221.Cagnol.in l.cum quædam puella. ff.de iuriſ.om.iudic.Verumenimuerò vt hanc poſteriorem verio-

rem

rem,ita doctorum numero inferiorẽ recẽſet accuratè, ac pro lixe Arius Pinel.in l.2.n.34.C.de bonis matern. E.Suarez.

deſcriptio terrarum ſuper libro æſtimi nõ præiudicat exẽplo,niſi de eius ſcientia facta ſit deſcriptio:nec ſolutio contraria obeſt,niſi continuata per ſpatium 30.annor.ſecundum cõmunem per Burſ.conſ.16.n.28.lib.1.

Deſtructa ciuitas,Eccleſia,caſtrum &c.quãdo retineat, vel amittat iura ſua,hæc diſtinctio ab omnib.approbata ẽ. Quod aut deſtruitur facto ſuperioris, ſine ſpe reædificationis, & tũc in totũ diſſoluitur,&amittit iura ſua:nec ſi reædificat,recuperat.Aut deſtruit à Tyrãno,vel ab hoſtib",& tũc nõ amittit iura ſua,ſed ea retinet, & eidem reædificatio competit, &c. Ita, ſcribit Nic.Bello.conſ.1.n.8,per iura ibidem allegata. I.Fich.

Nota iſtas cões:vide l.4.tit.3.part.5.& l.1.tit.15.li.3.For.ll.

Ex iniuſta detentione poteſt officialis detinens ad intereſſe conueniri.gl.communiter approbata in l.2.§.ſimili modo. ff.ſi quis cau.in verbo. retentus. & actione iniuriarum l.nec magiſtratibus.ff.de iniur. Balb.decil.386.

deterioratio notabilis facit vt emphyteuta poſſit expelli,ſi ue ſit emphyteuta Eccleſiæ, ſiue priuati. com.dicit Cl.in §.E. q.61. P.Fich.

Dictio taxatiua appoſita in l. continente caſum fauorabilem,vel pium expedit extenſionem ad caſus ſimiles,ſecundũ gl.Cyn.Bart.Bald.Saly.& omnes in l.illud.C.de ſacroſ.eccl.vbi donatio vſque ad 500.aureos.quæ tũc fieri poterat ad certas pias cauſas duntaxat, ibi commemoratas nihilominus in aliam cauſam ſimilem poterit fieri ſecundum gl.& omnes,ſequitur Bart.in l.ſerui.ff.de vſucap.Roma.in l.non erit.§.dato. ff.de iureiur.Bart.& ceteri Doct.in l.ſi conſtante.in 9.q.ff.ſol. mat.Crotus.n.59.& Ripa n.86.atteſtantur eſſe communem, & tradit Riminal.conſ.109.n.24. F.Viuius.

dictio perinde cùm apponitur cum dictiõe per omnia,importat omnimodam æqualitatem, Io.Igne.in l.1.§.ſeruus.nu. 14.ff.ad Silla.communem dicit. B.Villal.

PRO.dictio,& cetera,inducit repetitionem omnium dictorum in præcedenti.in lege.Gallus.§.& quid ſi tãtum. vbi Bar. de liber.& poſth. Bellonus.

dictio perinde cum apponitur cũ dictiõe per omnia.importat omnimodam æqualitatem.Igneus in l.1.§.ſeruus.n.14.ff. ad ſyllania.communem dicit. Vezinus Hiſpanus in ſuo Aerario communium opinionum. quòd no.pro ſtatutis criminalibus. Bonacoſſ.

dictio diſiuntiua quãdo ponitur inter perſonas,inter quas cadit ordinata affectio, ſeu mens diſponentis, importat vt ordine ſucceſſiuo vocentur tales perſonæ, iuxta ordinem literæ,& ſecundum affectionem,& mentem diſponentis. l.hæredes mei.§.ſi.ff.ad Trebellia. & l.cum pater.§. pen. ff.de legatis ſecundo,& vtrobique tradũt doctores.Et traditur etiam cõmuniter in l.pen.C.de verb.ſig.vt ibi per Modernos,cum cõcordantibus vt per Deci.in conſ.95.& p tenui facultate mea. communem tradit Soc.Iun.in conſ.52.n.4.vol.4. E.Muſcul.

dictio,item,poſita cum oratione perfecta,nec ſubſequẽtia in præcedentib. nec præcedentia in ſequentib. repetit, ſecundum communem per Burſ.conſ.97.n.10.lib.1.

PRO.dictio,de,auget.in l.1.ff.depoſi. Bellon.

PRO.dictio magis,aliquando comparatiuè,aliquando electiuè ſumitur gl.in l.iubere cauere.ff.de iuriſd.omn.iud.

PRO.dictio propter, denotat cauſam remotã:dictio verò, Ex,cauſam proximam.l.eo tempore.§.ſi.ff.de pecul.l.1.§.ſi.ff. de incen.ruin. Idem.

PRO.dictio excluſiua non excludit ſimiles caſus.in l.ob æs alienum,iuncta gl.C.de præd.mino. Idem.

dictum vel depoſitio rei alicuius criminis de correis facit indicium contra nominatos correos ad inquirendum,vel ad inquiſitionem fundandam. communem dicit Roman.in l.& ſi certus,in prin.ff.ad Sylle. quem refert & ſequitur Auguſtinus ad Angelum de maleficiis, in verb. fama publica. nu.31. Grammat. conſ.21.n.10.& conſ.67.in fi.& Io.de Amic.conſ. 27.n.5.& Nouel.in practica.crim.n.19. & hæc concluſio procedit ſiue delinquens ſponte, ſiue etiam interrogatus à iudice.ſocium illum nominauerit, idque tam in criminibus exceptis,vt communiter docto.tenere ait Blãc. de indiciis.n.389. quem refert Villalobos in ſuis commun. opinio.in litera. C. n.293.Et licet Ruin.conſ.147.n.1.in fi.lib.5.dicat communẽ eſſe quod in caſibus non exceptis nullum faciat indicium ad inquirendum,neque ad procedendum,ſiue ſponte, ſiue ad interrogationem iudicis dixerit, quem refert & ſequitur. Roland. conſ.73.n.2.li.1. tamen contrariam magis communem eſſe putat Clar.d.§.fi.q.21. verſic retenta. Ad formandam tamen inquiſitionem, non eſſe ſufficiens indicium ait Decius conſ.189.n.9.quem refert.Pract.Conradi.in prin.Et quod talis in caſibus non exceptis admittatur in teſtem,dicit Rolan. conſ.16.nu.7.libr.1.ſecùs in exceptis, idem Rol.cod.conſ.n. 2.Quod etiam tale dictum non ſit ſufficiens indicium ad torturam,tam in non exceptis, quàm exceptis caſibus,communem dicit Boer. deciſ.319.n.1.quem refert Roland. d.conſil. 16.n.17.Grama.voto.6.n.7.Villalobos in commu.opi.in litera C.n.152.Rolan.conſ.73.n.20.Facit tamen aliqualem præſumptionem,vt communem dicit Boer.d.deciſ.319.num.4. Ideoque ſolum dictum mandatarij non facit indicium ad torturam contra mandantem, niſi alia concurrant.communem dicit Pariſ. de Put. de Syndicat. in verbo Tortura. vt eum refert Nouel.in pract.crim.n.31.&ſeq.Clar.d.q.21.verſ.ſi verò, & ſequentibus. P.Fichard.

PRO. dictum generale generaliter eſt intelligendum.l.j.§. & generaliter.ff.de leg.præſtan.l.4.de in ius voc.ff. Bellon.

PRO. dictum generale reſtringitur per rationem.in l.cum pater.in §.dulciſſimis.vbi Bart.ff.de lega.2. Idem.

PRO. dictum determinatur ſecundum ſuam cauſam.l. ita autem.ff.de admin.tut. Idem.

dictum vel depoſitio rei alicuius criminis de correis, facit indicium contra nominatos correos ad inquirendum,vel ad inquiſitionem fundandam, vt eſt communis opin.Quæ procedit, ſiue delinquens ſponte, ſiue interrogatus à iudice ſocium illum nominauerit, idque tam in criminibus exceptis, quàm non exceptis, vt eſt communis opinio. Clar.q.21.ver. retenta. Ad formandum autem inquiſitionem, non eſt ſufficiens indicium. Et tale dictum non eſt ſufficiens indicium, ad torturam tam in nõ exceptis,quàm in exceptis caſibus. vt eſt communis opinio, facit tamen aliqualem præſumptionem,vt eſt communis opinio.Clar.d.q.21.verſ.ſi verò.& ſeq. Bonacoſſ.

dies indultus à lege miſerationis gratia, non impedit natiuitatem,neque exercitium actionis.Io.Franc.à Ripa in l.intra dies.in prin.ff.de re iudicat.dicit hanc opinionem communiter receptam. B.Vil.

ADDITIO. diem termini aliqui in terminum computari tenuerunt,aliqui verò contrarium.Attenta autem varia opi. Cæſ.Contar.in l.diffamari.in q.14.nume.92, magis communem dicit non computari?quod amplia,ac limita,vt per Tiraquel.de retract. munici.in §.1.gloſ.11.num.20.vſque ad fi.& tetigit etiam Marc.Ant.Bard.in tract. de temp. Vti.& contin. in c.3.ſub nu.1.

PRO.dies cœpta pro impleta habetur.lege,qua ætate.ff.de teſtamen. Bellon.

PRO. dies ſtatuta pro homine interpellat.l. magam.C.de contrahen.ſtipulat.l.ſi fundum. ff.de verb. oblig.l.traiectitia. ff.de action.& obligat.l.2. C.de iur. emphyt.& c.potuit extra loc. Idem.

PR.dies incerta pro conditione habetur in l.dies incertus. ff.de cond.& demonſt. Idem.

PR.dies mortis eſt certus,hora vero eius eſt incerta.l.1.ff. de cond.& demonſt. Idem.

dies aſſignationis termini:non computatur in termino,ſecũdum magis communem per laſ.in l.1.col.pen.ver.pro clara.ff.ſi quis cautionib.Guid.Pap.q.270.De quo vide quæ ſcribit Seb.de nullit.c.9.nume.160.Bal.in l.eos.§.ſinautem.C.de appell. quid quando vltima dies termini cadit in diem feriatam?& Dic,quòd debemus inſpicere præcedentem non feriatam non ſequentem & ſic comparere eo die ſecũdum Caſtr. in l.2.n.2.nu.6. C.de temp. appell.vbi n.3.quòd quando quis comparet vltima die termini nõ eſt neceſſaria partis citatio: ſecus ſi intra terminum. prædictam autem concl.de citatione vt quis compareat tali die & ſic de termino in quo, vel intra talem diem.& ſic de termino intra quem,& dies vltima reperitur feriata declara,vt per Caſt.ibi d.l.2. in fin. vbi ſi dicatur, compareas intra 10.dies,& vltima dies ſit feriata:debes comparere die præcedenti non feriata,ex iurib.ibi alleg.

dies aſſignationis termini non computatur in termino, ſecũdum magis communem per laſ.in l.1.col pen.ver.pro clara.ff.ſi quis cautio.de quo plura no.Guid. Pap. q.270.Sebaſt. Vant.de nullit.c.9.n.160.Bald.in l.eos.§.ſinautẽ.C. de appell. Cautelam autem quòd poſt terminum quis non audiatur,vide per Cæpol.cautel.167.incip.vt quis poſt terminum.

dies aſſignata per iudicem ad aliquid agendã in iudicio,tacedit.& ſic iudex vſq; ad vltimam horã diei iudicialis expectare debet, teſte Bart.in l.liber homo. §.decẽ.ff de verb.obl. Quid quando dies termini cadit in diem feriatam: Quid de vltima die inſtantiæ, & quando iuriſdictio delegati expirat in die feriata?dic vt per Bart.in l.2.C.de tempor.appellat.

Vide

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dies signanter debet apponi in quærela,si reus petat expri mi,vt est communis opinio.Clar.q. 12. versiculo.dixi etiam. Sed si accusator dicat se non recordari,erit excusandus.& ita communiter practicatur.Clar.ibi. Bonacoss.

dies, annus, & mensis, in inquisitione apponi debet, vt est communis opi.Burs.cons.34.n.27.&magis communem esse opinionem dicit Plotus inter cons.crim.cons. 109.n.4.vol.1. Bonacoss.

dies termini non computatur in termino, vt est communis opi. de qua Vantius de nullitatibus processus. fol. 104.n. 160.in parua impressione Aldi. Bonacoss.

dies appositus in libello criminali,vel quærela non proba tus, non facit nullam quærelam. Nisi extaret statutum talem diem signanter, in quo si quid criminaretur, puniretur, quia non probato die actor succumberet.Clar.q. 12.ver.sed quid. Et si fuerit formata inquisitio, in qua dies & locus ꝓtineatur. Si respondens simpliciter confiteatur, nō adiiciendo locum & tempus, ex hoc non probatur crimen in accusatione, vel inquisitione contentum.Riminal.cons.203.nu.vigesimopri mo. Bonacoss.

dies solutionis fiendæ in certo loco nō interpellat pro homine, nec debitorem in mora constituit, quando creditor & debitor sunt diuersi fori, nec accessit ea die creditor ad locū fiendæ solutionis pro recipiendo,per tex.in l.si in diē.in prin. ff.de cond.& demon. vult Bar.in l.item illa.in ver. eadem ratione. ff. de constitut. pecu. Si tamen solutio fieri deberet respectu alicuius rei,putà pro canone,contra Bart.tenet plerique Doctor.quos refert do. Alex.in 1.vol.cons.92.in fin. 5. col. Balb.decis.197.

dies tacita & si actionem nasci impediat,tamen obligationis natales non remoratur, cōmune asseuerant Alex.in l.interdum n.3.ff.de verbor.oblig.ac Dec.&Cagnol.quos refert Viuius lib.1.opin.13. E.Suarez.

diem sub certam si qui sunt concepti contractus,aut legata relicta,eorum omnium statim & obligatio,& actio cedit, quamuis competat exceptio. vt commune ait Ant. Gomez. de testam.c.vlt.n.57.ver.aliquando.& 2. E.Suarez.

dietæ computantur à loco domicilij.Dom.de Rota in decisio.643.in antiquis.communem dicunt,

pragma.25.computat istas dietas à fine diœcesis illius,qui conuenitur, & qualiber dieta habet decem leucas in dicta pagma.& in l.8.tit.1.lib.2.For.ll. B.Villal.

Dies delicti. In accusatione vel inquisitione debet exprimi si reus hoc petat,vt possit se defendere, & accusantem vel testes de falso redarguere, probādo ea die se fuisse absentem ab illo loco,vel infirmum,& similia.secundùm Bart.& Bald. in l.1.§.editiones.ff.de eden.per illum tex.Bar.in l.liberorum, & in l.is qui reus.ff.de publi.iudi. Balb.decis.289.

Diœcesis appellatione licet plerique velint in beneficialibus venire quoque ciuitatem, & econtrà ciuitatis appellatio ne diœcesim. contraria tamen opinio communior est, vt tenent Hostien.Io.Andræas,& D.Nicolaus in capitulo Rodolphus de rescriptis iuxt.glo.notabil.in c.accepimus de ætat.& qualitate Compostel.in capitulo. Abbatem.de rescriptis. Archidia.in ca.quamuis de præbend.libro sexto.glos.in capitulo vnic.in verbo diœcesis,& ibidem Ioan. Monach.de rerum permutatione,lib.6. Laudanus in clement.ne Romani,de elect.& clem.vnica,in prin.de sequestrat. qa in eiusmodi strictè accipitur ciuitas vel eius appellatio nec venit diœcesis vel econtrà & communiter teneri refert Benedictus Capra, reg.102.num.29.& num. trigesimoprimo, dicit per d.iura idem esse in odosis & restringentibus,idque cōmuniter quoque teneri.

diœcesis appellatione venit etiam ciuitas in materia larga, secus in stricta.Alciat.in c.pernitiosam, nu.2.& 3.de off.ordi. communem dicit. Villal.

diœcesis appellatio in larga materia ciuitatem comprehendit,in stricta non eò vsque profertur,commune ait Alci.in c. pernitiosam,n.3.de of.ordi. E.Suarez.

diffamatio loco accusationis succedit, quæ si præcedat cō tra aliquem potest iudex procedere. & super ea informationes & indicia sumere,vt est communis opinio.Clar.quæst.6. in princ. iudex itaque antequàm procedat contra reum, debet assumere informatione ex officio super infamia, & si reperiat eum diffamatum,examinet testes super maleficio contra ipsum,deinde comperto eum esse de ipso delicto diffamatum,examinet testes contra eum super maleficio,& si procederet iudex contra non diffamatum de iure communi posset appellari. Et idem est, quando iudex procedit ex officio, quia debet præcedere diffamatio,vt est communis opi.Clar. ibi.vers.idem etiam. Fel.in c.qualiter & quando.de accusa.n. 9.etiam quòd potestati detur liberum arbitrium inquirendi, vt est communis opinio. Fel. ibi. Exemplo scilicet villici, de quo in Euangelio qui fuit diffamatus,vt per Abb.in eius practica.c.150 Riminaldus nouissimus. inter consil.criminalia diuersorum.cons.69.numero 29. tomo 2.Et licet testes.probent delictum, si tamen inquisitus de delicto non est diffamatus.tales testes ipsi non præiudicant. quia quis non potest de aliquo crimine inquiri,nisi sit de eo diffamatus. & ita est cōmunis opinio.de qua D. Brunorus à Sole in vnico eius cons. num.138. cum seq.& numer.147. fallit si princeps concedit hoc priuilegium iudici inquirendi non præcedente fama,potest procedere. Dummodo superior hoc mandet motu proprio.Ang.in tract.maleficij.in verbo fama publica.Fel.in c.sicut Romana.n.5.de reser,fallit in inquisitione sup fama absq; magna diffamarione.sed ex modica præcedēte,vt est communis opi.Clar.ibi.vers.scias etiam.& q.31.ver.&eorum & cuiusq;. Item fallit in inquisitione, quæ fit ad inueniendum crimen, quia nō opus est qꝺ infamia præcedat.Clar.q.6.ver.scias.Item fallit in inquisitione super hæresi. quia diffamatione non est opus. Sed sufficit ad inquirendum vehemens suspicio, vt est cōis opi.Clar.d.ver.item scias.Ite non requiritur diffamatio, quando inquisitio formatur iussu Principis (vt dixi)assertiuè non narratiuè loquentis,vt est communis opini.Clar.d.quæstio.6. versicul. præterea scias. Et si procedatur absque diffamatione procedit processus parte non apponente,vt est communis opinio Clar.ibi,in versi.vlterius.& non creditur iudici esserenti famam publicam præcessisse, vt est communis opinio.Clar.q.31.versic.fama publica.Sed hoc non obseruatur. quia constito de delicto, assumuntur informationes eodem contextu super crimine & super fama, vt dicit ibi Clar. Rolan.à Valle in cons.4.nume.9.& numer.14.in 3.volum.item diffamatio, quæ est orta à suspectis, & conspiratoribus, non dicitur fama,sed vocatur calumnia Bal. in cap.postquàm.numero 1.de electione & electi potesta.Bal.in ca.quoniam contra de probat. nec creditur iudici, qui apponit i inquisitione, non quidem à malcuolis, sed à fide dignis, quia quandoque nesciunt à quo vel à quibus ortum habuit infamia, vt per Alberi.in l.iustissimos.C. de officio rectoris prouinciæ. vide ad supra dicta Bursa.cons.116.n.12.& cons.94.n.37.& infra dicetur. Bonacoss.

PRO. differentia esse debet inter dantem, & accipientem l.1.ff.de auth.tut.in c.ii.de instit.extra. Bellon.

PR difficile est vt bono peragatur exitu,quæ malo sunt inchoata principio c.cum principatus.1.q.1. Bellon.

PRO.difficile est plures in vnum cōuocare.l.2.in §.deinde quia difficile,ff.de orig.iur. Bellon.

PRO.difficilis probatio est interesse.l.fi. ff.de præt.stipulatio. Bellon.

PRO.difficilimum est iustum dolorem temperare.in l.si adulterium.in § imperatores.ff.ad leg.Iul.de adult. Bellon.

difficultas excusat à mora etiam in obligationibus dandi, hanc dicit communem antiquorum vsque ad Alex.sed quod postea Recen.contrariam communiter tenet. Purpur.in l.qꝺ te.n.63.ff.si certum.petat. B.Villal.

difficultas superueniens excusat à pœna,vt est Barto. summa communiter recepta ad l.vlt.§.idem iuris,ff.ad leg.Rhod. de iact.tradit idem Bartol.in l.quod te mihi,num.14.ff.si certum petatur. receptus frequenter, constat illic ex Alex.nu.9. & Dec.in l.impossibilium.nu.4.ff.de reg.iur.& cons.314.nu. 14.2.Amplia licet debeatur quantitas,vt in d.l.qꝺ te mihi.asseuerant Salicet.Ful.Roman.Curt.iun.Dec.nu.vlt.Purpur.n. 64.& qui commune dogma attestatur Sabolet.nu.93. quamuis contrarium illic censuerit Barto.numer.14. quem ibi Ias. n.32.& in l.vinum.nu.16.ff eo.tit.asseruit communiter receptum.Limitabis tamen,cùm iam contractus tempore inerat difficultas,quia tunc non excusabit.vt est recepta Bart.opinio in l.alia.§.eleganter.in fi.ff.sol.mat.à qua sunt Ias.in l.Titia,n. 13.ff.de verb.obl.Paris.cons.76.n.15.li.3.Bellon.lib.3.suppu tat.c.13. Suarez.

difficultas excusat à mora, quæ initio aderat, nec superuenit in obligationib. facti, maximè ad eum finem. ne soluatur pœna,vt est communis opinio.Gabriellius cons.181.nu.14. Bonacoss.

PRO.diffidentia plerunque iuuenes auertit.§.his igitur.Instit.de iust.& iur. Bellon.

PRO. diffugiendum est malum, eligendum verò bonum est.in §.. in auth.quib.mod.nat.effic.sui. Bellon.

PRO.dignus est mercenarius mercede sua.Luc.x.cap.secū dum apostolum.extra de præben. Bellon.

PRO

PRO. signum est, vt qui similem cum aliis vitam suscipiũt, similem cum aliis sentiant disciplinam, in c. recolentes. extr. de ista. mo. seu. reg. Idem.

PRO. digniora sunt præponenda §. fi. insti. naturali.

OB. contrà, difficiliora sunt digniora facilioribus, & nunc imperator de facilioribus prius tractat. §. his igitur. instit. de iust. & iur.

SO. ingenium iuuenũ voluit prius leuia, deinde difficilia tradere Imperator in libro institutionum. Bellon.

PRO. dignitas filij gloria est & laus patris. in auth. constitutio, quæ de digni. §. generaliter. Bellon.

Dignitati relicta, velut præsuli, aut ecclesiæ rectori, tum demum ad successorem trãseunt, cùm ab extraneo relinquunt, commune fatur Imo. in c. requisisti. de testa. E. Suarez.

dilatio per iudicem data, potest ab eo commutari, reuocari, vel abbreuiari. Iafre. Balbus decis. 328. communem dicit.

Intellige hanc communem, nisi cui facta fuit dilatio, incepisset vti illa, vt per d. Balbum quam nota. pro intellect. l. 2. ti. 15. par. 3. Villal.

dilatiõ secunda non potest dari, nisi causa cognita etiam si iudex coarctauerit primam: communem testatur Ripa in lege. 11. n. 32. de re iudic. Idem.

PRO. dilatio cõcessa super principali, censetur ꝯcessa, super accessorio. l. cum soluendæ, vbi Bart. ff. de distrac. pig. Bellon.

dilatione assignata à lege, siue cum ministerio iudicis, siue sine eo, iudex non potest abbreuiare vel prorogare: nisi aliud inueniatur in lege expressum, vel quando tẽpus datur à lege, supplẽdo defectum iudicis. Ias. in l. qui pro tribunali. n. 22. de re iudi. communem dicit. B. Vi.

ADDITIO. Istæ dilationes & aliæ, siue à lege, siue ab homine datæ an & quando prorogari & abbreuiari possunt, & de tempore decem dierum ad appellandũ aliqua per Marc. Ant. Bard. in trac. de tẽporibus Vti. & contin. in c. 3. n. 4. & seq. Nota istam communem ad intellect. l. 1. ti. 3. lib. 3. ord. quæ loquitur in contestatione. & l. 1. & 4. de terminis iudicij. & l. 2. tit. 6. de destinatoria proponenda, & probanda, & de aliis terminis ad d. l. positis.

Dilatio rei. In criminalibus non potest de iure iudex statuere reo vnam dilationem & peremptoriam pro tribus, secundùm Cy. in l. 1. C. de requi. reis. Bal. in l. non sunt liberi. ff. de statu homi. Roma. & Nicel. in l. 2. ff. de re iudi. item quãdo proceditur ad annotationem bonorum, secundùm Cy. vbi §. Et si velit citari clericus, qui non reperitur in suo beneficio, nec scitur vbi habitet, secundũ Io. And. & Butri. ĩ rub. de cler. non resid. idem si velit moneri clericus, vt à negotiationibus desistat ad finem, vt aliàs amittat priuilegium clericale, secundum gl. in cle. 1. de vita & hone. cleri. idem in casu c. 1. de mili. vas. qui contu. est. in vsib. feud. secundùm gl. ibi in verbo, tertiam. & ca. de illicita. 24. q. 3. vbi vĩ expressum, ꝙ in criminalibus possit fieri vna citatio pro omnibus, loquitur secundũ Roma. vbi §. quando ab initio crimen est manifestum, aliàs procedat dicta conclusio. Etiam speciale est in sententia excommunicationis, vt possit fieri vna monitio pro omnibus. ca. constitutionem. de sen. excom. in 6. secundùm Roma. vbi supràꝫ. Spe. tamen tit. de citatio. §. nũc de temporum. in fi. Inn. supràꝫ. Spe. tamen tit. de accusa. Bal. in d. l. 1. & in l. 2. C. vt intra cer. tem. videntur tenere contra id, quod supràꝫ in princ. dictum est, vt refert & sequitur cum limitatione Fel. in c. cùm sit Romana. in 2. col. extrà de appel. Balb. decis. 428.

dilationes in secularibus siue prophanis dari debent secũdum iuris ordinem, qui est, vt prius dẽtur actori, deinde Reo, cui onus probandi, non incumbit: nisi postquam actor suam probauit intentionem, l. si quis. C. de except. secus in beneficialibus, in quibus dilationes, actori & Reo sunt communes, adeò vt si vni parti detur dilatio prodest & alteri, l. petendæ. C. de temp. in integ. rest. Fel. in cap. prudentiam col. 1. de mut. pet. Alex. in Auth. iubemus in prin. C. de iudi. vbi limitat, nisi alter dilatione vti noluerit, Sed an. dilationi concessæ quis renuntiare possit in præiudicium alterius partis? & dic, quòd nõ, q̃ concl. procedit quotiescunque eam iure communi meruit, secus si iure speciali beneficio restit. in integr. vt not. Tiraq. de vtroq. retract. §. 36. ad fi. tit. nu. 27. prædictam autem opin. quòd communis sit dilatio: adeò vt ĩ aduersarij præiudicium renuntiari non possit: communem dicit Ias. in l. 1. n. 54. ff. de adopt. Quò verò ad dilationem beneficio restitutionis concessam vel iure speciali; dixerunt aliqui renuntiari non posse in præiudicium, doct. in d. l. petendæ, Tiraq. loco supra alleg.

Quam communem opi. limita, nisi re integra dilationi renuntiatum esset, vt per Ianfr. c. quoniam contra. vers. dilationes, nu. 8. de probatio. Quæ dilatio regulariter intelligitur continua, dieſq́ue feriati currunt, l. siue pars. in fi. C. de dila. Bal. in l. 1. C. de fer. Marc. delph. q. 35. intellige, nisi feriæ totam dilationem vel ipsius maiorem partem absorberent, Bal. in l. si quando. q. 4. C. de testi. Ianf. d. c. Quoniam ver. dilationes col. 2. prædictis. Accedit, quòd omnis probatoria dilatio de iure est peremptoria, & vnica, vt semel tantum dari possit, teste Alex. in l. fi. 1. no. ff. de fer. Abb. in c. licet 4. not. de proba. Fel. in c. pastoralis col. 1. de excep. Quæ Reg. limitatur, vt p Ias. d. l. fi. & in l. oratione ff. de fer. primo, si in prima dilatione iustum esset impedimentum & noue superuenissent probationes: tunc secunda concedi debet dilatio vt vbi, & in l. 1. C. de dila. vbi Saly. & Abb. in c. 1. eo. tit. & in ca. pastoralis de excep. & ideo reprehẽduntur iudices qui sine causæ cognitione & causa legitima dilationem prorogant, vel nouã concedunt, Quæ secunda dilatio nisi causa cognita concedi non potest, etiam si primam iudex coarctasset, secundum communem per Rip. in l. 2. nu. 32. ff. de fer. iud. licet facilius prorogetur ipsa dilatio quàm noua concedatur, teste Spec. de dila. §. nunc videamus. vers. & sunt hæc ea ratione, quia eadem censetur, l. sed si manente ff. de precar. Aretin. in l. filius à patre. 3. not. ff. de lib. & posth. Quod aliqui limitant non procedere in odiosis, secundum Bal. in l. si à te. C. de pac. inter emp. Quibus etiam connire videntur quæ Alex. not. in l. 4. in princ. ff. de dam. infect. etsi hoc reprehendat idẽ Alex. in d. l. vlt. de feriis. quia iudex absque causa dilationem probatoriam prorogare nõ potest, per tex. in d. l. 1. in fi. C. de dila. sed dato quòd vera esset opin. vt absque causa prorogari possit? intellr tamen, antequam prioris dilationis tempꝰ elapsum esset, Bal. in c. de causis. col. 2. vbi Dec. de off. deleg. Bal. cons. 34. libr. 4. Cassan. cons. 41. in fi. cum prorogatio sit prioris termini quædam coniunctio, qui si elapsus fuerit, nulla prorogatio stare potest, quia non entis nullæ sunt qualitates l. ei⁹. ff. si cer. pe. Quare cautela est, vt in dilatione prorogãda fiat protestatio dissensus, teste Bar. in l. 1. C. de rela. qua protestatione stante dilatio nec secute probationes valebunt, ex not. per Alex. & Ias. d. l. vl. Bal. cons. 33. col. fin. libr. 5. Quæ conclusiones fortius procedunt in causis summariis, in quibus dilationes abbreuiari debent, Clem. sæpe. de verb. sig. Abb. in ca. cum sit. de appel. Alex. & doct. in l. 2. de re iud.

DILATIO.

Summaria.

Dilationem datam ad probandum esse peremptoriam: adeò vt licet in assignatione termini non apponatur verbum peremptoriè, tamen subintelligatur ex iuris dispositione. quæst. 1.

dilationem probatoriam semel tantùm dari: Nisi iustum impedimentum interueniat in prima dilatione: vel pars aduersa non contradiceret, aut ius eius non esset factũ deterius, sed omnia integra. q. 2.

Secundam dilationem, quæ datur propter impedimentum, vel aliam iustam causam, non dari ad quoscunque testes producendos, sed eos tantùm, quos in prima dilatione pars produxisset, si impedita non fuisset. q. 3.

QVAESTIO I.

QVAERO, vtrum dilatio, quæ datur ad probandum, sit peremptoria? Respon. quòd sic, & hęc est communis opinio, vt firmat Hiero. de monte in tract. de finib. c. 49. n. 4.

Et hęc conclusio adeò procedit, vt licet in assignatione termini non apponatur verbum peremptoriè: tamen subintelligatur ex iuris dispositiõe. ita tenet Bart. in l. 1. C. de dila. Alex. & Doct. communiter. l. fi. ff. de feriis. teste Marant. d. Rubr. de dilat. nu. 2. par. 6. Eandem sententiam firmat Bart. l. si finita. §. Iulianus. & ibi Alex. num. 12. ff. de dam. infect. Ias. l. 2. numer. 36. ff. de re iud. Ias. l. qui Romæ. §. duo fratres. numer. 51. ff. de verb. oblig. Felin. capit. pastoralis. numer. 2. extrà, de except. Spec. tit. de dila. §. 1. nu. 3. & §. videndum. nu. 7. Franc. Niconit. capit. quoniam contra. in glos. verb. dilationes. numero 15. extrà, de probationibus.

QVAESTIO II.

Quæro, quoties detur dilatio probatoria? Resp. quòd non detur nisi semel, ita est tex. in l. 1. C. de dila. & ibi Bar. & l. fi. ibi, Alex. & Doct. communiter. ff. de feriis, vt firmat Pe. à Duen. Alex. & Doct. communiter. ff. de feriis, vt firmat Pe. à Duen. in reg. 200. Hier. de Mon. d. tract. de finibus. Maran. in Spec. 6. par. Rub. de dilat. cum similibus per eum alleg.

Hanc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hanc conclusionem limita, vt non procedat, quãdo extat iustum impedimẽtum in prima dilatione. Nam potest dari secunda, ita tenet gl. 1. ibi, vt verò dic, in d. l. fi. quam communiter approbatam dicit Ias. ibi, n. 33. & n. 36. Et ibi qualiter hoc procedat, Marant. d. Rub. de dilat. n. 5.

Secundò limitã non procedere, quando iudex daret secundam dilationem præsente parte vtraque & non contradicente. Namque tunc censetur data de voluntate ambarum partium, & valet secùs si pars contradicat, ita tenet Bald. d. l. fi. & ibi Alex. & Doct. communiter, vt refert Marãt. d. Rub. de dila. n. 12. adeò vt probationes infra eam receptæ non valeant, idẽ Bal. in cons. 33. col. fi. vol. 5. & Doct. d. l. fi.

Limita tertiò, qñ ius aduersarii non est factum deterius, & omnia sunt in integro statu. Namq; tunc iudex p̃t concedere secundam dilationẽ absq; alio impedimẽto, vel alia legitima causa, ita tenet Bar. d. l. fi. Spec. ti. de dilat. §. nũc videamus. ver. sed nunquid post lapsum tp̃s, & sequuntur omnes Moderni, vt firmat Ias. d. l. fi. num. 38. licet ipse teneat contrarium.

QVAESTIO III.

QVAERO, an secunda dilatio, quæ datur propter impedimentum, vel aliam iustã causam, detur ad quoscunque testes producendos? Resp. ꝙ non, sed eos tantùm, quos in prima dilatione pars produxisset, nisi fuisset impedita. Ita tenet Bar. in l. admonẽdi. n. 2. ibi Bal. in 1. lect. n. 4. Sal. & Doc. in l. 1. de dila. Et hæc sententia communis & verior est, licet cõtrarium, sed minus rectè, teneat Ias. in repe. l. admonendi. n. 11. & lect. post Lud. Roma. ibid. Mich. Grassius.

dilatio, quæ confessis, vel condemnatis indulgeatur, vide s. in vtrorumque ver. E. Suarez.

dilatio à iudice indulta ab eodem & contrahi, & mutari, & reuocari potest, commune inquit Beluis. decis. 253. E. Suarez.

dilatio, quæ ab alterutro reorum impetratur, alteri quoque ita prodest, vt in illius præiudicium renuntiari nequeat, commune inquiunt Ias. in l. 1. n. 51. ff. de adopt. & qui multa hinc inde adducunt Tiraq. de vtroque retrac. §. 36. n. 27. Ant. Graual. ad Vestrium lib. 5. c. 4. n. 6. E. Suarez.

dilatio, quæ à lege præscribitur siue opera iudicis interueniente, seu secus, si lex aliud expressim nõ caueat, nec amplificari, nec in angustias redigi à iudice poterit, commune dicit Ias. in l. pro tribunali. n. 22. ff. de re iudic. E. Suarez.

dilatio legis vel iudicis data perdictionem inclusiuam, putà ad aliquid faciendum vsque ad octo dies non extẽditur ad diem vlteriorem: & si vltima illarum dierum sit feriata, secundum Bal. in l. 2. circa finem. ff. si quis in ius voc. nõ ierit. in gl. in verbo feriatus & ibi dominus Cato per l. secũdam. in fi. C. de temp. app. & nota. in c. cum dilecti. extr. de dolo & contu. seens quando sine tali dictione, putà statuendo terminum octo dierum ad sic faciendũ: quia tunc fiet prorogatio ad diem sequentem. l. 2. ff. si quis cau. Sed dictum c. cum dilecti. potius videtur contrariari, quia loquitur per dictionem, vsq;. & dies vltima termini erat feriata, & tamẽ fuit expectatum vltra terminum. Balb. decis. 237.

dilatio à iudice data potest ab eo mutari, abbreuiando vel prorogando ex causa, vel reuocari secundum Doct. communiter in l. fi. ff. de fer. cum sit interlocutoria: nisi assignatus iam cœpisset vti dilatione, incipiẽdo agere id, ad quod est assignatus, secundùm Doct. ibi. & no. in l. quod iussu. ff. de re iudi. in l. arbitro. ff. qui satis. cogan. & per domi. Præpo. in c. cum sit Romana. in 3. col. extrà. de appellationibus. Balb. decis. 233.

dilationes secundùm communem opinionem arbitrariæ sunt, & possunt restringi, præcipuè quando conceduntur à lege, sine p̃finitione termini certi, Bar. in l. 1. Albe. in l. sine pars. n. 3. C. de dila. Marant. in tract. de ord. iud. par. 6. de dilat. §. tertius actus. n. 15. & 16. quam differentiam Alex. de Imo. Ias. & Zas. in l. 2. ff. de re iudic. adductis variis opinionibus Doct. latiùs prosequuntur, sed hanc communem esse testatur Octauianus Cacheranus in Dec. Sena. Pedemontani, Dec. 22. nu. 13. kirchouius.

dilationes in criminalibus sunt arbitrariæ iudici, vt est cõmunis opi. Clar. q. 48. ver. quæro quot. Etiam in crimine adulterij. Et ipse dilationes sunt communes vtríque patri, vt est communis opi. Clar. in ver. cætera. Manochius de arbitrio iudicis. casu 52. Et hoc secundum canonistas. Alias duæ accusatori, tres reo dantur dilationes. Bonacosi.

dilationes in iudiciis criminalibus dandæ sunt duæ accusatori, & tres reo. per tex. in l. fi. ff. de feriis, & licet textus ille videatur loqui in causis capitalibus tantùm, nihilominus intelligi debet, vt procedat in quibuscunque causis criminalibus, secundum gl. magnam. ibidem quam communiter obseruari dicit Bal. in ead. l. fi. in vltimis verbis ita etiam de consuetudine obseruari communem attestantur, ibidem Ang. num. 1. & Paul. castr. n. 3. Alex. n. 22. Ias. n. 50. secundum Canonistas autem materia dilationum est in arbitrio iudicis, vt dicit communem Alex. in l. 2. nu. 8. ff. de re iudi. Clar. d. libr. 5. §. fi. q. 48. ver. quæro. P. Fichard.

Dilationis causa cessante debet etiam cessare dilatio. Quæ conclusio procedit tam in contractib. quam in vltimis voluntatib. teste Alex. cons. 34. n. 6. lib. 2. vbi doct. in apostil. hoc cõ firmant. Et ꝙ dicitur dilationẽ concessam vni ex litigatorib. communem esse: dic hoc verum esse, nisi pars quæ vult vti tali dilatione renuntiauerit omnib. probationib. ita Ias. in l. si arrogator. post n. 55. ff. de adop. Quòd autem dilationes ita sint moderandæ ꝙ nõ transeat instantia assignata à lege, vel à statuto, vel ab homine, not. Alex. ad Barto. in l. 2. nume. 22. ff. de appel. recip.

dilatione Reo concessa Actor vti potest, teste Spec. tit. de dila. §. vlt. ver. in summa. Quam concl. intellige, vt per eum, ni si ꝺ̀ol̃ interueniisset, nam qui dolosè agit, vt puta, ne in loco examinaretur: remissorie aut prorogatiõis termini particeps esse nõ debet, alias dolus ei prodesset: sed si fraude careret, vtique ipsius Rei dilatione vteretur, secũdum Bar. Cast. Alex. & Ias. in l. 1. §. nuntiatio. ff. de op. no. nun. Afflic. decis. 110. n. 6. qua in materia adde, ꝙ dilationes concessæ partibus præsentibus & consentientib. non possunt altera parte inuita, sola iudicis autoritate prorogari, ex not. per Rom. consil. 226. post prin. Dec. in c. significante. 4. no. de appell. Boer. q. 294. n. 10. quid qñ ꝑpter partis subterfugia: alia, intra dilationem sibi incumbentia non probauit? qũo ei succurrendum sit, quid in causa ordinaria, quid in summaria? vel extra ordinaria, & quid acturus sit petens tertiam vel quartam dilationem? & vide Rom. d. consil. 226. col. 2. & pen. vbi docet pract. not. ꝙ scilicet iurabit, se in nulla negligentia versatum, & harum probationum notitiam ad eum nouiter deueniss̃e, de quo plura not. Boer. q. 352. col. 2. & habetur in Ducal. subalpinæ patriæ decret. lib. 1. c. 17. ver. pen. & c. 26.

PRO. diligenter fines mãdati sunt custodiendi l. diligenter. ff. manda. c. cum dilecta. in fi. extra de reser. Qui enim excedit mandatum, aliud quicquam facere videtur. ideo tenetur mãdati: vt ibi.

OBIEC. argumentum contrà de l. si 18. cui ff. quemadmodum serui. amittit. vbi qui amplius facit quam fieri debet, non facit aliud, sed plus quàm sit faciendum. ideo nec præiudicatur ei.

SOL. Strictius est obseruanda forma mandati, quàm seruitutis. Ratio, quia in negotiis alienis diligentius versari debemus, quàm in nostris. l. in re mandata. C. manda. in vsu verò seruitutis vti quodammodo iure meo videor. Non mirùm ergo si excedens vsum seruitutis non tam puniatur, quàm excedens formam mandati. Bellon.

PRO. dimidium facti qui bene cœpit habet. glos. in l. 1. ff. de orig. iur. Bellon.

PRO. discretio est omnium virtutum mater. in ca. præsentium. 1. q. 5. in c. 1. de of. custod. extr. Bellon.

discussio bonorum principalis debitoris, ad hoc vt possit haberi regressus contra fideiussores, iuxta Auth. præsente. C. de fideiuss. vel vt possit peruenìri ad tertios bonorum possessores, iuxta Auth. hoc si debitor. C. de pig. & hyp. nõ solùm requirit nuncij publici relationem factam in actis, sed etiam super ipsa discussione pronunciari eam legitimè factam fuisse oportet. ita tradit Bar. l. stipulatio. §. habet autem stipulatio. nu. 4. ff. de noui ope. nun. Et hanc sententiam veram & communem esse interpretes tradiderunt. Ias. ibid. nu. 7. Ang. Aret. in §. item si quis in fraudem. nu. 10. inst. de act. Ant. Negusant. in tract. de pig. & hyp. in 8. par. prin. 1. memb. n. 11. ver. quarta conclusio. in 9. vo. tract. Doct. Huius autem differentiæ aliquot restrictiones & declarationes referuntur à Barth. Socy. in consil. 80. numer. 2. circa fin. in 3. volum. consil. Aym. Crauet. in consil. 201. numer. 45. cum seq. in 2. parte consil. & Roland. à Valle, in consil. 14. num. 14. cum seq. in 1. Tom. consil. Kirchouius.

PRO. disiunctiua posita inter personas inter quas cadit affectio ordinata, non soluitur in coniunctam. l. cum pater. §. pen. ff. de leg. 2. Bellon.

dispensandi potestatem habens à Papa cum quibuscunq; in qualicunque statũ nõ poterit dispensare in prohibitis à iure diuino. Vnde clausula supplẽtes oẽs defectus refert tũc ad solennitatẽ iuris positiui non naturalis vel diuini, vt est cõis opi. Grammarus in trac. extensio. numer. 193. ideò simpliciter dispensatus ad duo incompatibilia restringitur, vt non

Universidad de Deusto Biblioteca

procedat in eadem ecclesia, vt est tandem communis opi. ibi. n. 194. Bonacoss.

PRO. dispensatio est iuris communis relaxatio. gl. in ca. requiritis. 1. q. 7. & in c. vt constitueretur. 50. dist. Bellon.

PRO. dispensatio sine causa non est tuta quod ad Deum. gl. sing. in c. non est voti. ext. de voto. & vot. redem. Idem.

PRO. dispensationem exorbitantem à iure oportet velut odiosam restringi in c. 1. §. fi. de fil. presb. lib. 6. Idem.

dispensatio Principis sine causa, valet: si tamen alteri committat faciendam non valet, nisi causa sit adhibita. Curt. iun. conf. 175. communem dicit.

Nota istam communem ad intel. l. 20. tit. 26. part. 5. vbi dr, q̃ Episcopus p̃t dispensare in omnib. casibus, in quibus non est prohibitum, quã intellige in criminibus maioribus adulterio vt habetur in verbo Episcopus.

Fallit in dispensatione facta per Papam contra ius diuinũ, vel canonicum fundatum in ratiõe diuina, vel naturali: quia in hac dispensatione debet esse causa expressa, aliàs nõ valet. Io. de Rip. ĩ c. 2. de restit. spol. n. 19. communẽ dicit. B. Villal.

dispensatio Romani põtificis in affinitate, proueniente ex coniunctione carnali, & matrimonio oportet q̃ vtrunque ex primatur videlicet affinitas, & publica honestas. Coua. ĩ epist. 4. c. 6. §. 7. n. 4. communem dicit. Idem.

dispensatio Romani pontificis de crimine non sõlum operatur in via inquisitionis: sed etiam accusationis, Decius cõs. 136. n. 1. communem dicit. Idem.

dispensatio non extenditur ad casum maiorem, vel habentem maiorem rationem, Cur. iun. n. 95. n. 7. com. dicit. Idem.

PRO. disponat testator, & erit lex. in §. disponat. in auth. de nupt. Bellonus.

dispensatio Romani Pontificis de crimine operat, non sõlum in via inquisitionis, sed etiam accusationis. Dec. cõs. 136. vol. 1. communẽ dicit. Soarez verbo dispẽsatio. n. 81. Bonac.

dispensatio (vt doctorũ principibus blandientium cõmenta loquar) ad fratrum, & fororum matrimonium, velvt neptis patruo, aut auunculo nubat, nulla ab vllo indulgeri põt, commune dicit Porc. in §. vlt. n. 14. inst. de gradib. E. Suarez.

dispensatio Pontificis crimen remittentis, & inquisitionẽ, & accusationem tollit. commune loquitur Dec. consil. 136. quãuis aliud verius, æquiusq; sit, vt alibi demonstrat. E. Suar.

dispensatio Pontificis sine causa, etiam si tñ sit cõtra ius ab hominibus commentum, tuta animo nõ est, commune testatur Did. à Couar. de sponsal. 2. par. c. 6. §. 8. n. 9. at contra ius diuinum, vel canones, seu lege diuina, seu naturali ratione innitentes sine causa expressa non valet, commune ait Rip. in ca. 2. n. 19. de restit. spol. quin nec cum causa temerè admittendam alibi latè, & diligenter ostendo. E. Suarez.

dispensatio principis quin & absque causa valeat, nemo dubitat: si eam tamen princeps alii committat, causa desiderabitur, commune infit Curtius Iunior. conf. 75. E. Suarez.

dispensatio tunc ex Pontificis dissimulatione gignitur, cũ ipse se dissimulare dicit, non verò cùm tantùm connuet, cõmune enuntiant Fel. in c. 1. de treug. & pac. Did. à Couarru. de sponsal. 2. part. c. 6. §. 10. n. 15. tametsi alij alibi non de nihilo in diuersa omnia habeant. E. Suarez.

dispẽsatio mera Papæ, simpliciter ad spiritualia, velut odio se, est stricte interpretãda, vt sic per eam minus recte latur à iure communi prout communiter fit de qualiber dispensatione iuxta c. 1. & 2. & in eis tradunt Docto. extra de filiis Presb. lib. 6. cum concordantibus, vt per Barbat. in conf. 57. præclarè scribitur apud &c. n. 3. vol. 2. Tradit Fel. in c. mandato. n. 3. de Simo. Deci. in ꝯs. 476. pro resolutione casus, &c. n. 7. Ruy. in conf. 140. clarum est, quod de iure, &c. nu. 9. 5. vol. Paris. in conf. 136. stante defectu, &c. n. 23. 4. vol. Et hanc opinionem, seu distinctionem inter legitimationem, & dispẽsationem, in simili ponit Corn. in cõs. 93. primo aspectu videtur &c. 3. vol. Vbi alios allegat, vt per eum. Et ita etiam rectè intuẽti voluit Fel. in d. c. mãdato. n. 4. de Simo. Quod autem ita in effectu se habeat communis opi. attestatur etiam Soc. Iunior in consil. 48. n. 27. vol. 4. E. Muscul.

dispensationi filij à principe impetrandæ necessaria est illorum citatio, ad quos inde damnum aliquod redũdare potest, commune inquit accuratè Did. à Couar. de sponsal. 2. part. c. 8. §. 8. n. 15. ver. quartò infero. E. Suarez.

PRO. distingue tempora, & concordabis scripturas. l. apud antiquos. C. de furt. & can. si peccauerit. 2. q. 1. Bellonus.

PRO. dispositio in filio extenditur ad nepotem. l. filium habeo. ff. ad senat. Macedon. Appellatione enim filiorũ veniunt etiam nepotes. l. liberorum. in fi. ff. de verb. sig. Bellon.

dispositio hominis verificatur in primo actu. Cur. iun. cõs. 178. n. 27. communem dicit, de quo tamen plenè ommino vidẽdus est Tiraq. ĩ l. boues. §. hoc sermõe. ff. de verb. sig. B. Vil.

dispositio auth. ex causa. C. de lib. præteri. locum habet in præteritione facta de filio per matrem aut alios ascendentes. com. ait Clar. in §. Testamentum. q. 51. vers. Et quia. Similiter etiam locum habet in filio à patre præterito. communem dicit. q. 53. ver. sed quid. idem locum habet tam in præteritio filij nati, quàm posthumi à patre scienter facta. commu. in d. q. 51. ver. item quæro. Non autem locũ habet in posthumo à patre ignoranter præterito. com. in d. q. 51. Versic. sed quid si posthumus sit ignoranter. Contrar. dixi Paris. in cons. 60. nu. 13. Neque etiam locum habet quandõ frater à fratre est præteritus & turpis persõna instituta. commune dicit. d. §. testamentum. q. 52. Hæc tamen opinio ipsi Claro non placet. Tandẽ locus est d. dispositioni siue exhæredatio facta sit nõ inserta causa legitima, siue causa sit inserta, sed per hæredem non probata. com. dicit in d. q. 52. ver. vlt. P. Fich.

dispositio auth. ex causa, facit vt etiam legata & fideicommissa sustineantur. com. in §. d. q. 54. vers. item substitutiones. com. idem Clarus dicit. q. 54. Quæro etiam. Sed legata facta ipsi filio præterito, vel exheredato non sustinentur. commune dicit. q. 53. ver. præterea. Similiter nõ sustinentur legata facta per testatorem turpibus persõnis. communem dicit. q. 54. ver. item. Idem.

dispositio auth. quòd sine. C. de testam. habet locum etiam si filij in schedula non sint æqualiter instituti. com. dicit in §. testamentum, q. 18. ver. sed quæro nunquid. Idem.

dispositio c. cũ esses, extra de testa. locum habet etiam in testamentis conditis ad causas profanas. com. dicit Io. Clarus d. §. Testamentum. q. 57. Extra tamen terras Ecclesiæ nõ habet locum ea dispositio, quod tñ intellige quo ad forũ seculare. nã in foro ecclesiastico etiam in terris imperij seruatur ea dispositio. com. dicit idem in d. q. 57. ver. Extra. cum seq. Idem.

dispositio c. 1. an agnat. vel fil. locum habet solummodo in feudo hæreditario, vel simpliciter recepto. communem ait Clar. in §. feudum, q. 76. Contrar. tenet Iser. in eo. ca. quem sequuntur Cur. Bru. & Didac. Idem.

dispositio c. potuit, extra de locato, procedit tãtùm in emphyteotis ecclesiæ, non autem in emphyteotis laicorum cõmunem dicit. §. feudum. q. 8. ver. vlt. Idem.

dispositione l. 1. C. de sacro. eccles. non sublatę sunt omnes solennitates iuris ciuilis in testamentis ad pias causas. com. d. in §. testamento. q. 6. ver. Fuit. Idem.

dispositio l. vnic. C. si liber. al. imp. li. x. habet locũ etiã in feudis, quæ communiter aliquibus à principe ꝯcessa sunt. magis. com. dicit in §. feudum. q. 78. Contrar. Cyn. in d. l. vnic. Idem.

dispositio l. si quis argentũ. C. de donat. nõ habet locũ in donatiõe remuneratoria. com. dic. §. donatio. q. 14. ver. q̃ro. Idẽ.

dispositio d. l. si quis argentum non habet locum in donatione præsumpta. §. donatio. q. 14. ver. item quæro. Idem.

dispositio d. l. si quis argentum, locum habet etiam in promissione de donãdo. com. d. in §. donatio. q. 14. ver. dispositio. contrarium dicit Alci. in l. 1. ff. de verb. obl. Idem.

dispositio l. si vnquam. C. de reuoc. don. locum habet tñ in Donat. omnium bonorum, sed in qualibet parte bonorũ donata. non est locus illi dispositioni. com. §. donatio. q. 22. Idẽ.

dispositio d. l. si vnquam nõ habet locum in donatione ob causam. com. in §. donatio. q. 23. ver. item quæro. Idem.

dispositio d. l. si vnquam habet locum in donatio. Ecclesiæ facta. nõ tñ reuocatur donatio nisi ad legitimam filiis postea natis cõpetentem. com. dicit in §. donatio. q. 23. in prin. Idem.

dispositio d. l. si vnquam. locum habet non solum quando legitimi & naturales liberi superueniant, sed etiã si naturales tantùm postea nascãtur. communem. in §. donatio. q. 24. vers. sed quæro. Idem.

dispositio d. l. si vnquam non habet locum si quis tempore donationis habet naturalem aliquẽ filium, & faciat eum post donationem legitimari. communem dicit in §. donatio. q. 23. ver. Sed quid. Idem.

dispositio. §. ex imperfecto. l. hac consultissima. C. de testa. non habet locum in testamento inter liberos si vnus ex liberis sit preteritus. com. dicit in §. testamentum. q. 8. ver. sed quæro. Idem.

dispositio. §. ex imperfecto. l. hac ꝯsultissima. C. de testa. non limitatur per auth. subsequentem quantum ad testamentum nuncupatiuum, sed solum quantum ad testamentum in scriptis. com. dicit. Io. Clarus. d. §. testamentum. q. 11. Idem.

dispositio §. ex imperfecto. l. hac consultiss. C. de testa. non habet locum inter liberos naturales tãtùm vel spurios. com. dicit. Clarus. in §. testamentum. q. 12.

Dispositio

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diſpoſitio. d.§.ex imperfecto locum habet etiam in legitimatis.com.dicit Clar.in §.teſtamentum.q. 12.ver.ſed quid.

diſpoſitio d.§.ex imperfecto locum habet etiam inter liberos,qui per ſtatutum ſunt excluſi à ſucceſſiõe inteſtati.com. in §.teſtamentum,q. 12.ver.Item quæro. Idem.

diſpoſitio d. §. ex imperfecto locum habet non ſolum inter filios primi gradus tãtum, ſed ẽt vlterioris,vt nepos &c. com.dicit in §.teſtamentum.q. 12.ver.quæro etiam. Idem.

diſpoſitio d.§.ex imperfecto nõ habet locum ſi filius familias teſtetur inter parentes.com.dicit in §.teſtamentum.q. 12. ver.vlti. Idem.

diſpoſitio §.ſi quis, auth.l.hac conſultiſſima. C.de teſta.nõ habet locum quando in ſecundo teſtamẽto eſſet præteritus aliquis ex filiis teſtatoris,communem in §.teſtamẽtum.q.95. ver.Scias tamen.

diſpoſitio teſtatoris de perſonis quæ ſibi ab inteſtato ſuccedere poſſent,in dubio intelligitur eo modo &ordine,quo de iure communi vel municipali ad ſucceſſionem ab inteſtato vocarentur.communem in §.teſtamentum.q.76.ver.ſecũdo infertur. Idem.P.Fich.

diſpoſitio auth.bona damnatorum. C.de bon.damnat.extenditur etiam ad collaterales, licet corpus vnde ſumpta eſt, nullam mentionem faciat de collateralibus.com. dicit Aret. in l.eius qui.§.ſi cui,verſicul.ſed quæritur. ff.de teſt.quem refert Cagnol.in l. ea ſola deportationis numer.7. ff.de reg.iur. P.Fichard.

diſpoſitio authent.bona damnatorum. C.de bon.damnat. non corrigit indiſtinctè iura antiqua, ſed tantummodò in illis caſibus, in quibus pœna confiſcationis eſt impoſita in cõſequentiam alterius pœnæ, & ideò in illis in qbus à lege antiqua eſt expreſsè impoſita pœna confiſcationis bonorum, non ſunt correcta iura antiqua.com.dicit Bart.in l. 1. nu. 3. ff. de bon.damna. quem refert Boer.deciſ.264.n. 15.Clar.d.§.fi. q.78.in prin. P.Fichard.

diſpoſitio c. 1.de homicid.in 6.non ſolùm locum habet in certo illo hominum genere qui aſſaſſini appellantur,ſed omnibus homicidiis. commu.atteſtatur Boſſ.in tit. de mandato ad homicid.num. 16.Refert Clar. libr. 5.ſenten.§. Aſſaſſinus, in princ. Et extenditur illa diſpoſitio etiam in epiſcopum aſſaſſinum.com.dicit Soc.in conſiliis Curtij ſenioris,conſi.20. n.43.ver.omitto poſtremo.Clar.ibid.ver.quæro. P.Fichard.

diſpoſitio auth.minoris.C.qui dar.tut.vel curat. poſſ.non procedit in Tutore teſtamentario, quia fides dicti Tutoris,p teſtatorem dicitur approbata,ſiue teſtator tale debitum ſciuerit,ſiue ignorauerit, cùm ſemper vigeat eadem ratio approbatæ fidei Tutoris per teſtatorem:prout iſtam opinionẽ, abſque aliqua diſtinctione poſt Ioan. & Azon. ſequitur, & dicit communiter obſeruari Odoffred. in dicta authenitic. minoris. verſi.ſed nunquid poterit eſſe Tutor teſtamentarius,&c. Quos refert & ſequitur Socinus Iunior in conſi. 5.n. 1.vol.4. E.Muſcul.

diſpoſitio, ſiue remedium l. 2. C.de reſcind.vend.habet locum in tranſactione quando in ea exceſſus, ſeu deceptio trãſigentis, eſſet vltra dimidiam iuſtæ æſtimationis, dubij euentus litis in magno exceſſu. Et licet magna ſit inter Doctores diſputatio. Tamen in noſtro caſu videtur per Modernos teneri,quod procedat d.l.vt ſignanter voluit Corn.in cõſ. 166. litera R. & S. 1.volum.dicens: quod tunc recedendum omnino erit,à tranſactione etiam iurata. Et ita tenet etiam Dec. vt patet in conſil.203. verſic.negari tamen non poteſt, &c.& in conſ.479.verſ.ex quibus patet,& cum concordantibus,vt per Pariſ.in conſ.96.n.65.& 66.vol. 1.& voluit Crauet.in cõſ. 192.n.3.vol. 1. Ait communem ac frequẽtibus interpretum ſententiis probari,ac magis recipi atteſtatur Soc.Iunior cõſ. 129.n.48.ver.poſſumus.vol. 1.& in conſ.98.n. 17.vol.2.& in conſ.25.n.22.vol.4. E.Muſcul.

diſpoſitio ſimplex non trahitur ad futura in materia pœnali,vt eſt communis opi.de qua Iaſ. in l.ſi quis iniquum.§.illud quoque.ff.quòd quiſque iur.n.2.Amplia multipliciter,vt ibi per eum. Bonacoſſ.

diſpoſitio Auth.bona damnatorum.C.de bonis damnato. extenditur etiam ad collaterales.licèt de his nullum verbum in corpore vnde ſumitur, vt eſt communis opi. Cagnolus in l.ea ſola deportationis.n.7.ff.de reg.iu. Bonacoſſ.

diſpoſitio Auth. bona damnatorum.C.de bon.damna.nõ corrigit indiſtinctè iura antiqua.Sed tantummodo in illis caſibus, in quibus pœna confiſcationis eſt impoſita in conſequẽtiam alterius pœnæ.Et ideò in illis caſibus,in quibus à lege antiqua eſt expreſsè impoſita pœna confiſcationis bonorum, non ſunt correcta iura antiqua, vt eſt communis opin. Clar.q.78.in prin. Bonacoſſ.

diſpoſitio.c.1.de homicidio.in 6.non ſolum habet locum in certo illo genere hominum, qui aſſaſſini dicuntur, ſed in omnibus homicidiis,vt eſt communis opin Quę extenditur etiam ad Epiſcopum aſſaſſinium, vt eſt communis opi. Clar. in §.aſſaſſinium.ver.quæro. Bonacoſſ.

diſpoſitionem,conceſſionemq; hominis ſtrictam,& quantumuis perſonalem vel per verba perſonaliſſima factam extendi ad alios caſus ex dictæ rationis identitate vel vbi ratio familiæ,vel agnationis concurrit,communem dicit Burſ.conſ. 17.n.12.lib.1.vbi ponit exemplum not.

diſpoſitio generaliter loquens maximè prohibitiua, non comprehendit dotes,ſecundum vnam magis communem opin.per Burſ.conſ.32.n.11.lib.1.quam declara, vt per eum.d. conſ.n.27.

diſpoſitio exorbitans loquens de feudo, non extẽditur ad feudum improprium,ſecundum communem per Burſ.conſ. 85.n.24.lib.1.

diſpoſitio l.cum Auus.ff.de cond.& demon. non comprehendit naturales filios tantum, ſecundum communem per Burſat. conſ.51.n.20.libr.1.ſecus autem diſpoſitio hominis, ſi ſine liberis, cum naturales fideicommiſſum deficere faciant, ſecundum magis communem per eundem d. conſil. vbi ſup.

diſpoſitio quælibet contrahentium regulatur continuo ſecundum ius commune, vel municipale, ſi adſit, teſte Burſat.conſ.67.n.11.li.1.l. hæredes mei §. cum ita.vbi Bar.& alij ff.ad trebel.

diſpoſitum in vno ex æquiparatis à lege antiqua,& in alio diſpoſitum cenſetur, etiam qꝛ non eſſent in omnibus æquiparata,ſecundum communem per Burſ.conſ. 120. nu.21.lib.1. quam latius ibi declarat.

diſponendi verbum in re dubia ad vltimas volũtates referri debet,commune aiunt Pariſ.conſ.33.li.1. Viuius lib.1.opi. 442. Suarez.

diſtributiones quotidianæ,& ex ꝓſuetudine abſentibus,& non miniſtrantibus,dari non debent.c. vnic.de cleri. non reſiden.in 6.vbi Doct. imò nec canonicis ſecundum iuris diſpoſitionem. Exiſtentibus autem in Epiſcopi ſeruitio, & miniſterio debentur iſtæ diſtributiones, ca.de cetero.de cleri.non reſiden.Similiter nec illi, qui literis in aliquo ſtudio operam dant,diſtributiones quotidianas recipiunt,vt no.in c.licet.de præb.vbi gl.Abb.& Doct. communiter in ca.in præſentia.de probat. vbi Modern. hoc latè explicant, quibus adſtipulatur iſtud no.quòd habẽs à Papa priuil. vt fructus beneficij etiam abſens recipiat, non poſſet quotidianas diſtributiones ex eo habere,tex.eſt & ibi gl.communiter approbata in ca.fi.de reſcript.libro ſexto.gl.& ibidem Doct. in c. 2.de priuil.eod.lib. tradit.Io. Staphi.in tract. de literis gratiæ.& quamuis põtifex proprio reſcripto iubeat abſenti reddi fructus beneficij acti clericus præſens eſſet, nõ ob hoc ei diſtributiões quotidianæ debentur ſecundum gl. communiter receptam in d.c.vnico. de cleri.non reſiden.in 6.& ibi Probus num. 50. & hoc idem dicendum erit vbicunque Pontifex abſenti permitteret fructus peipere, & ei debere ſtatueret,ac ſi reſideret.Adhuc eũ ex hac indulgentia fructus beneficij,diſtinctos,& ſeparatos à diſtributionibus quotidianis percipiet, non autem ipſas diſtributiões quotidianas, quod annotauit Caſſador.poſt alios in deciſio.vnica in titulo de clericis non reſident. F.Viuius.

diſtributionis quodlibet verbum adſcribit actum cuilibet inſolidum, vt commune inquit Bellon. conſil.20. numer.2. E.Suarez.

diſtributionis, quam alicuius ſummæ inter pauperes fieri teſtator iniunxit hæredi, tempus, ac locus hæredis ipſius voluntate non metitur. vide infrà verſ. hæres,& verſ.pauperes. E.Suarez.

diſtributum per verbum,quodlibet,tribuit actum cuilibet in ſolidum.Bello.conſ.20.nu.2.communem dicit. ex Bart. in l.hoc articulo.ff.de here.inſti.& Curt.Iuni.conſ.49.quam intellige quando verba diſtributiua ſunt appoſita inter diſtributiuos principales:ſecùs tamen,ſi ad eorum, ſucceſſores referatur, vt ſi inſtitutus eſt Petrus & Sempronius: & quilibet eorum tunc vnicuique in ſolidum actum tribuit,tamen ſi inſtituatur Titius, & Caius & filij cuiuſlibet eorum, vel ſi concedatur pro Sempronio,& pro qũolibet eius filio,vel eius deſcendenti. tunc ex filiis deſcendentibus mortuo non accreſcit alteri,ita in terminis conſuluit Pet.de Anch.conſ.245.& Cur.iun.conſ.55. B.V.

PR O.diuerſa ratio pactum reformat.in l.interpoſitas.C.de tranſact. Bellonus.

PRO

PRO. diuersitas proponens nõ auditur. l. professio, & desiderium tuum. C. de rei. patr. lib. 10. Idem.

PRO. diuersitas nominũ diuersitatem constituit effectuum l. si idem. C. de codicillis.

OBIEC. contrà de l. quicũque. §. ideirco. C. de hæret. vbi est diuersum nomen hæreticorum, & th eadem hæresis. & l. 1. ff. de legat. 1. & l. 2. C. communia. de leg. vbi legata & fideic. diuersa habent nomina, & tamen habent eundem effectum.

SOL. diuersas appellationes diuersos effectus constituunt, diuersos tractatus habẽt, alias minimè, vt in ɔtrariis. Bellon.

PRO. diuersitas factorum exigit diuersitatem pœnarum. l. si seruus. ff. de nox. Idem.

PRO. diuersitas temporum diuersitatem donationum inducit. l. sancimus, in §. si quis autem. C. de donat. Idem.

PRO. diuersitatem corporum diuersitas sæpe sequitur animorum. c. quia diuersitatem. extrà de concess. præb. Idem.

diuidi possunt de iure feuda inferiora tantùm, maiora cũ (vt Ducatus, Marchiæ, vel Comitatus) non diuidi debent. cõmunem dicit I. Clarus. §. feudum q. 44. sed consuetudine hodie vbique ferè diuiduntur, de qua consuet. Gratus in cons. 4. n. 29. lib. 1. P. Fich.

diuidentes prædam cum aggressoribus viarum, puniuntur pœna mortis, quod facit contra barisellos, qui de nocte diuidunt furta cum furibus quos secum ducunt. cõmunis est opi. Clar. q. 68. diuidentes. Bonacoss.

diuidente hæreditatem, testatore si alteri ex cohæredibus portio sua euincat, alter cohæres tenetur de euictione: secus in prælegato, secundum communem per Burs. ɔs. 6. n. 19. li. 1.

PRO. diuinus cultus est semper augẽdus, nõ deminuẽdus, in can. vasa. de pœnitentia. di. 3. c. ex parte. extrà, de cõsti. Bell.

diuisio ex possessione pacifica x. an. apud vnum solùm existente, in re aliàs communi, præsumitur facta. Est communis opi. secundum Dec. cons. 79. in fi. vol. 1. Vel sic.

diuisio ex possessione diutina 20. anno. alicuius partis rei communis, & sustentatione onerum dictæ rei insolidũ præsumitur. gl. communiter adprobata in l. pen. C. com. diuid. Est cõmunis opi. fm Alex. in ɔs. 139. viso. in fi. vol. 2. M. Chęrian.

diuisionem non potest prohibere testator. Curt. Iun. cons. 112. n. 2. communem dicit. Villal.

diuisio inter fratres, si sit facienda, non debet maior facere partes, & minor eligere, sed fit diuisio sorte, vt officio iudicis. Ias. in l. si duobus, n. 7. C. cõmunia de legat. cõem dicit. B. Vill.

Idem Ias. in l. 1. n. 36. ff. si cer. pet. plenius tractat, & refert Legistas communiter hanc primam opinionem (quæ originaliter fuit Bart. in l. 11. C. quand. & quib. pars. lib. x.) tenere. Canonistas autem communiter tenere contrariam: quod imo maior teneat diuisionem facere, & iunior habere electionem. in qua videtur etiam ipse Ias. (licet dicat hũc passum esse in magna dubitatione) residere. Hãc quæstionem tractat plenè idẽ Ias. in §. omnes autẽ. n. 62. cum seq. Inst. de Actio. vbi expressè dicit, tenendam esse opinionem Canonistarum, &c. Declarat tamen eam notabiliter ibidem. Nẽpe qd maior hic nõ capiat ratione tpis vel ætatis, sed administrationis, s. qui diutiùs administrauit, hoc dicit probare tex. in c. 1. de Paroch. & qd hoc ibidem expressè notant Host. Io. Andr. Ant. But. & Ab. p hac consuluit Aemi. Ferre. cons. 1. Et dicit Minsig. obser. 37. Cen. 4. quod ista posterior opinio seruetur in Camer. I. Fich.

diuisio inter fratres præsumit, si diu fuerint separati, vnusquisque partem possidens. Boer. dec. 58. Ias. cons. 127. vol. 1. communem dicunt. Et istud diu, intelligitur per decennium, vt post Alex. communem etiam dicit Steph. Bertr. cons. 344. vol. 1. per l. si cum. §. Aristo. ff. qui & à quib.

Limita si esset inæqualitas possessionis. Balb° de præsc. par. 3. q. 10. n. 45. communem dicit.

Nota istas communes ad intell. l. 8. ti. 6. lib. 3. For. ll. & l. 5. ti. 13. lib. 3. ord. quæ assumpta est à l. 2. tit. 11. lib. 2. For. ll. q̃ leges dicunt inter fratres habentes rem pro indiuiso, possidens ex tempore non iuuatur, quæ leges concordat cum communi posita in vers. præscriptio. n. 290. est intelligenda non quo ad præsumptionem vt hic de qua per Alex. cons. 96. vol. 2. & Dec. cons. 79. n. 3.

Nota th, & intellige dictas leges, nisi alias vnus fratrũ p 30. annos possedisset, vt est gl. notabilis iũcto tex. in §. 1. de ppet. & temp. actio. inst. quam gl. in d. l. 8. Suarez. à n. 38. vsque in finem per plura comprobat: dicens, q verbum, perpetuò, positũ in dispositione non transcendit 30. annos, vbi dicit q licet filio non currat tempus ad se immiscendũ in hæreditate paterna per l. licet. C. de iure deliber. currit th tempus 30. ann. Et hanc opi. dicit magis communẽ n. 40. vers. intellige. ad quod accedit dictum Ang. & Bart. in l. si quis decurio. C. de decur. libr. 11. q præscriptio quadragenaria non censetur exclusa p constitutionem omnem præscriptionem excludẽtem, quod etiam tenet Ang. in l. 1. ff. de concu. quem refert Curt. Iun. ɔs. 158. n. 13. quod est etiam ex mente d. l. 5. ord. & l. 2. fori. iũcta l. 21. tit. 29. par. 3. quia in d. l. 5. sunt æquiparatæ res furtiuæ, & per l. 21. res furtiua præscribitur p 30. annos, & sic res fratrũ: cùm de æquiparatis idem sit iudicium. gl. in c. si postquam de elect. ĩ 6. Ang. in §. 1. in prin. insti. de legi. paren. tute. not. 3. pg. tex. in l. si quis seruo. C. de furt. & ibi gl. Bart. & Doct. quo. et corroborat per gl. in c. solicite. de rest. spol. Balbus in p. præscri. in 4. part. q. 24. vbi dicitur, quod remedium canonis tedintegranda, competit perpetuò, per gl. dicitur non excedere 30. annos. & Balbus dicit communem opinionem. Villal.

diuisio non inducitur ex petitione, & solutione partis debiti ab vno ex correis debendi receptæ, non expresso quod petebatur, & soluebatur pro virili. Balbus decisio. 789. communem dicit. Idem.

diuisio simplex cum clausula de non contraueniendo, nõ videtur causare renuntiationem fideicommissi, nisi aliter cõstet ex mente diuidentium. Cur. Iun. cons. 49. n. 12. & ante cũ Dec. cons. 243. n. 2. communem inquiunt. Idem.

diuisio si petatur reformari non ex eo q nõ potuit fieri, sed ex eo q altera pars minùs recepit, diuisio in totum nõ dissoluitur, sed arbitrio iudicis tollitur læsio, vel in alia re ad arbitrium non læsi. Lud. Gozard. cõs. 44. n. 15. communem ait, ex Bart. Bal. Docto. in l. 1. C. commu. diuid. Idem.

diuisio aliàs inualida iuramento confirmatur. Communẽ dicit. Durand. in ar. testan. Tit. 3. n. 2. I. Fichar.

PRO. diuisio reddit rem clariorem. in l. 1. ff. de do. mal. excep. in §. sed non vsque. inst. de leg. not. gl. in proœ. insti. in verbo, pertinet. Bel.

PRO. diuisio gratia vberioris culturæ, diuersos fundos non facit. l. Caius. §. Titius. ff. de legatis secundo. Bellon.

diuisio patris inter filios habet vim vltimæ volũtatis, & nõ simplicis donationis. Bart. in l. si filia. §. si pater. ff. famil. erciss. Quid si sit iurata? vide Dec. cons. 86. Soc. cons. 33. lib. 2. & cõs. Quid si sit iurata? vide Dec. cons. 86. Soc. cons. 33. lib. 2. & cõs. 4. cons. 58. 107. lib. 3. Corn. cons. 228. lib. 4. Alex. cons. 28. col. pen. lib. 3. in l. pactum quod dotali, C. de collat. Et an reuocari possit, quando est iurata. Ruin. cons. 96. libr. 5. quid quãdo est sine iuramento. Ruin. cõs. 187. lib. 2. vbi q non potest reuocari. Cuius contrarium tenet Paris. cons. 24. n. 60. cons. 26. 34. li. 2. Afflic. post Bald. in §. item sacramẽta. in gl. 3. post 7. no. ti. de pa. iura. firm. Grat. ɔs. 24. lib. 2. Quib. adde q vbi adest iuramẽtum ea reuocari nõ potest: vt no. Iac. de S. Seuerin. & Cagnol. in l. frater à fratre. ff. de condict. indeb. quia patria potestas nõ est cognita de iure naturali & diuino. Dec. cons. 414. n. 12. & 17. cons. 631. nu. 5. & 688. Alex. cons. 8. col. 2. lib. 2. Soc. cons. 91. ver. sed pro certo lib. 1. vbi dicit communem opi. Cephal. cons. 61. n. 21. Rol. cons. 77. in prin. libr. 1. Paris. cons. 33. lib. 3. Quæ omnia latè etiam examinat Osasc. decis. 125. n. 4. 5. & 6. & vide Rol. cons. 34. nu. 69. lib. 4 post Abb. cons. 66. li. 2. Dec. cons. 475. n. 21. Paris. cons. 126. n. 103. lib. 2. Nat. cons. 273. & 474. Dilect. de arte test. titu. 3. c. 2. Imbert. in enchirid. iur. Gal. vers. collationis exceptio. Bart. in l. cum pater. §. euictis. de leg. 2. & in apostil. ad eundem in l. si fratres. §. idem respondet. ff. pro soc. vbi loquitur de diuisione facta per regem Aragonæ inter duos eius filios: qui filij iurauerant eam ratam habere: postea idem rex fecit quasdam substitutiones: quęritur ibi an tale iuramentum impediat secundum testamentum. Die vt ibi per eos. Put.

diuisio bonorũ latis verbis & clausulis generalib. ac multũ prægnantib. facta operatur fideicommissi renuntiationem: secundum communem per Burs. cons. 86. n. 12. & 13. li. 1. Quæ eõclusio procedit data scientia fideicommissi, iuxta communem per eundem cons. 12. nu. 45. eo. quo casu fideicommissi remissio inducitur. pro quo vide quæ idem scribit consil. 64. n. 28. & 34. vbi q diuisione simplici fideicommisso renuntiatum mei intelligitur, secũdum magis communem ibi. nisi ad sint dictæ clausulæ generaliter pregnantes & alia de quib. ibi. vbi plura no. in materia. pro qua vide quæ scribit Rol. cõs. 34. col. 19. & 20. lib. 4. vbi est locus proprius.

In diuisione quæ fit inter fratres, debet restitui dos illi fratri q est vxorat°, & ipse cauere aliis q pro illa amplius nõ molestabuntur. l. si filia. §. 1. ff. fam erciss. Et an diuisio seu instrumẽtum diuisionis dicat titulus, & probet dominium, vel possessionem diuidentium, vide Alex. cons. 137. col. pen. lib. 2. & cõs. seq. Quid de diuisione sponte facta cum eo qui putabatur cohæres, & non erat? & q diuisio non præiudicet, etiam si sit facta per errorem iuris, vide doct. in apostil. ad Bart. in l. cum putatem. ff. famil. erciss. Dec. cons. 206. Put.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Diuisio inter fratres cohæredes quomodo facienda sit, tres Doct. sententiæ inueniuntur: alij dixerunt maiorem natu diuidere, minorē eligere. arg. c. 1. ext. de Parroch. & alien. parroch. Guido Papa in suis Decis. Gratianop. q. 289. Alij verò voluerunt, dissentientibus fratribus iudicem diuidere oportere. §. si familiæ. & §. fi. inst. de of. iud. Pan. in d. c. 1. n. 4. ver. ego tamen non puto. Alij autem dixerūt sorti hoc esse committendum: & hæc est communis opi. Legistarum referente Ias. in l. 1. nu. 39. ff. si cer. pe. & in l. si duobus. n. 7. C. communia de legat. Primam probarunt Aemilius Ferrettus in 1. respon. suor. consil. Mynsing. in suis obserua. Cameræ. obser. 37. in 4. Cētu. addēs, assessores Cameræ in iudicando illam approbasse, & pulchrè Hieron. Schurpf. in cons. 71. n. 1. in 1. Centu. pluribus argumētis hanc sententiam defendere cōstituit. Tertiam & communem nobiles in Ducatu Megapolensi semper obseruarunt. kirchouius.

diuisio prohiberi à testatore nequit. commune dicit Curt. Iun. cons. 112. nu. 1. quod intellige, vt simpliciter facta ea prohibitio procedere non possit: nam ad certum vsque tēpus, vel ad alicuius personæ vitam, prohiberi, atque interdici poterit. commune affirmant Grat. cōs. 66. n. 24. lib. 2. Iul. Clar. de test. q. 67. vers. quæro, an testator. E. Suarez.

diuisio inter fratres, si ius ciuile spectetur, sorte absolui debet, vt commune ponunt Speluecanus in pract. artis notariæ in form. instrument. duorum fratr. fol. par. 283. copiosè Ias. in l. 1. n. 39. ff. si cer. per. & in l. si duobus. n. 7. C. communia de legat. Rip. in l. 1. n. 90. ff. si cer. pet. At si ad Pontificum æquitatē te verta, maior diuidet, minor eliget. vt commune videt ex Vbald. & iis, quos refert in tract. de duob. frat. part. 11. q. 12. n. 13. Afflict. de iur. prothomis. in prin. n. 45. E. Suarez.

diuisio facta inter fratres ex diuturna diuisim seruata possessione præsumetur, commune effantur Rip. in c. sæpe. n. 2. in fi. de rest. spol. Ias. cons. 127. li. 1. Boer. decis. 58. Erit autem hac in specie decennij possessio diuturna. vt cōmune scribit Bertr. cons. 344. lib. 1. Suarez.

diuisio simplex cum clausula non contraueniendi, non inducit fideicommissi renuntiationem. ni aliud de diuidētium mente constat. commune dicunt Dec. cōs. 243. n. 2. Curt. Iun. cons. 49. n. 12. E. Suarez.

diuisio familiæ, in qua quis vltra dimidium captus est obnoxia sit remedio l. 2. C. de rescind. vendit. & si iusti pretij explendi electio decipienti non concedatur, commune ait Fulgos. in l. maioribus. C. commu. vtriusque iudi. & qui latè in vtrāque partem doctorum scripta exhaurit Arius Pinellus ad illam l. 2. par. 2. c. 1. à n. 1. E. Suarez.

diuisio cùm reformari desideratur, q̄ alterutri diuidētium minor portio addicta sit, non verò quia fieri nequierit, nō ea impetrota reformatione dissuetur diuisio, sed iudicis arbitratu resarcietur læsio. vt commune inquit Goz. ad. cons. 44. nu. 15. E. Suarez.

diuisio dicitur confirmata, vel saltem inducit̄ præsumptio diuisiōis tacitè factæ inter fratres, per cursum 15. an. post maiorem ætatem, quib⁹ bona fuerint pro diuiso possessa. tex. est in l. pen. & ibi gl. communiter approbata. C. comm. diuidun. prout Bald. ibi declarat Et vltra etiam, opinio. glo. in d. l. pen. Prout ibi declarant Doctores, ꝓcedit, quando diuisi inter fratres, erat æquis portionibus facta, seu pro æquis portionibus bona fuerunt, per longum tempus pro diuiso possessa, vt tradit Nic. Boer. in decis. 58. an vnus, vel duo ex coheredibus, n. 3. Et commune dogma constituit Soc. Iun. in cons. 50. nu. 34. in fi. vol. 4. E. Muscul.

diuisio licet sit inter aliquos prohibita ex præcepto testatoris, non tamen illi dicuntur prohibiti dimidere fructus bonorum communium, quia illa diuisio intelligitur quo ad dominium, non autem quo ad fructus & ius fruendi prohibita. Et hanc veram & communem opinionem Doct. esse inquiunt Socy. Iun. in cons. 79, n. 6. in 1. parte & Rol. à Valle, in cōs. 80. n. 33. in 1. Tom. cons. kirchouius.

diuisionis placitum siue cōtractus, perinde atque alij bonæ fidei contractus. si per eum quis vltra dimidium suæ partis decipiatur. admmittit remedium, l. 2. C. de rescind. vendit. vt vouit gl. in l. maioribus, C. communia vtriusque iudicij. & gl. in c. cùm dilecti, de emptione & venditio. & ita communiter tenetur, prout notatur in d. l. 2. C. de rescind. vendit. & ibidem p Baldum, vt in l. si quis cum aliter. ff. de verb. obl. & ibidem per Bartolum, qui ibidem vult, quòd etiam locum habeat in stipulatione quæ non nouandi animo interponitur contractui bonæ fidei, vt refert Benedictus Capra, regula 87. nu. 77.

diuisionem qui vulgò ita faciendam dicunt, vt maior partem facere, minor verò eligere debeat, fallunt secundū Bart. in l. 1. C. de iis qui se deferūt. quod exceptis casibus in quibus id pro priuilegio concederetur verum est, quia Bart. ibi non loquitur de minore. 25. an. sed minore ratione ætatis, relatione scilicet facta ad maiorem natu, quod communiter teneri refert Benedictus Capra reg. 109. n. 16.

diuisionem aūt vrgere aut ad eam socium vel cohæredem maiorem prouocare, licèt minor non possit, l. si pupillo. ff. de rebus eorum, l. pen. C. de prædiis minorum, id tamen nisi ipse ad eam prouocet aut ei eandem facere expediat, & commodo damnosa sit, aut nisi fructus diuidere velit quod facere potest, l. 1. gl. d. l. pe. & Bart. in l. iubemus, & ibidem Cy. & Baldus. C. de sacrof. eccl. Bald. in l. 1. ff. de rebus eorum. & id communiter teneri refert reg. 109. n. 19. Bened. Cap.

diuisionem inter hæredes testator prohibere non p̄t. communē dicit idē in §. testamentum. q. 67. ver. q̄ro an. P. Richard.

Per simplicem Diuisionem non censetur remitti fideicommissum. Est communis opi. secundum Decium cons. 267. nō excedit, in prin. & eundem in cons. 79. vol. 1. Tamen Deci. ibidem limitat communem opinionem procedere in fideicōmisso de futuro, quod nondum erat purificatum. secùs tamē in fideicommisso iam purificato: quia in eo non procedit cōmunis opi. Adde Dec. cons. 79. vol. 1. Corn. cons. 102. licet in hoc, vol. 4. Dec. cons. 243. vt clarior. vers. venio ad secundum. vol. 1. M. Chærian.

volentibus fratribus venire ad diuisionem, maior non tenetur facere partes, & dare electionem minori, vt vulgò circumfertur, sed electio deber fieri sorte, vel arbitrio iudicis. Est communis opin. secund. Ias. in l. si duobus. in 1. not. C. com. de leg. & in l. 1. ff. si certum pet. idem latissimè in §. quædam. inst. de actio. Idem.

Illud quod dicitur in l. si creditores C. de pact. quod per receptionem parti inducitur tacita Diuisio, procedit quādo recipiens solutionem, recepit illam partem non simpliciter, sed tanquam partem spectantem ad soluentem, seu pro persona soluentis: secùs tamē, si simpliciter dictam partem, & virilem recepisset, quia non induceretur diuisio. Est communis opin. secundum Alex. in cons. 178. viso processu. vol. 7. Idem.

Fideicommissum iniunctū fratribus etiam reciprocum & coæquæuum, per diuisionem etiam cum clausula qua promiserunt ad inuicem se nihil contra talem diuisionem facturos, non censetur remissum. Est communis opi. contra Angelum secundum Alex. cons. 167. visis, vol. 7. Adde Dec. cons. 79. diligenter viso. vers. venio ad secundum. vol. 1. vbi dicit magis communem. Idem.

PRO. diuites & non pauperes ad officia ciuitatum eligantur, ne pauperes forte non possint adimplere officiū. l. ad iubeunda. C. de decur. lib. 10. Bellon.

diuitiæ, quæ in intentionis fundamētum allegantur, ab allegante probari debent, commune aio ex Rhoderi. Soarez in ll. regni ri de las arras. Tiraq. de retract. lign. gl. vna n. 91. Did. à Coua. li. 2. resolutionū c. 6. n. 3. & vide j. ver. qualitas. F. Sua.

doctor, & Aduocatus pōt esse 17. anno. l. 1. §. initium. ff. de postulan. vnde si ipse tanquam minor allegaret se deceptum, ac læsum in allegatione Iuris, non esset restituendus omittēs quędam allegare in causa sua, alleganſque ex hoc se deceptū, & cetera, vt per scriben. omnes cōmuniter in l. 1. C. qui, & aduersus quos. & opinionē istam scribit esse cōmunem Boer. decis. 350. nu. 7. & Gulielmus Raynerius in l. nihil. §. non capitur. nu. 5. ff. de reg. iur. cum sit contra eum præsumptio. arg. d. l. 1. §. initium, quoniam in suo doctoratu fuit approbatus tanquam sapiens, ita quod in suo casu professio sua & suum delicium repugnant, vt in simili dicitur in l. professio. cum ibi no. in gl. C. de muneri. patri. lib. x. & tenet Cy. & Docto. in d. §. initium, & Ang. consil. 58. & facit quia turpe est patricio viro ius, circa quod versatur, ignorare, vt dicit tex. in l. 2. §. Mutij. ff. de origine iur. & ita etiam tenet Marcus Mantua in suis apoptheg. apoph. 20. vbi ait hoc idem dicendum in mercatore, qui quippe si reperiretur descriptus in matricula mercatorū & assereret se in actibus mercantiæ deceptum non audiretur secundum Ang. in l. 1, C. qui & aduers. quos, quia secundum Mantuam in loco citato, quodam modo mercator iste allegaret turpitudinem suam ab alio non detectam, contra tritam iuris regulam. F. Vinius.

doctor, vel aduocatus, qui operas suas locauerūt casu quo moriantur, pendente anno locationis transmittunt salarium annuum ratione illius anni ad hæredes, & per cōsequens eorum hæredes possunt petere integrū salarium totius anni secūdum Ias. post alios in l. diem functo. ff. de of. assesso. per tex. in l. post duos. C. de adu. diuer. iudi. Ratio dicti huius ista videtur, quia p eos nō stetit. l. 1. §. Ditus. ff. de variis & extraordi.

cogni

cogni.istam scribunt esse communē opi. Mod.in l.diem functo,presertimq; Cur.Iun.inibi.n.53.Ampliat hoc etiam habere locum in prætore moriente intra tempus sui officij,q quidem salarium totius anni transmittit ad suos hæredes, vt tradunt Bar.Ang.Bald.ceteriq; communiter in d.l.diem functo. istam communem sequūtur, attestanturq; Deci.ibi.n.15.Ias. n.38.& Curt.iun.n.29.& Ripa in trac.de peste. in tit.de priuilegijs contractuum causa pestis n.115.Ampliatur quoque in Doct.legente & moriente, qui proculdubio transmittit salarium ad suos,secundum gl.in d.§.Diuus.vbi hoc idem procedere dicit in doctore impedito infirmitate cui etiam debetur totum salarium per rationem illius tex.& per elegantem tex. in l.cum hæredes.§.Stichus.ff.de stat.liber.hoc idem voluit etiam Bal.l.vnic.q.3.C.de suffrag.Ias. Deci.Iac. Nigri, ceteriq; Mod.in d.l.diem functo. Alex.& Dec.in d.l.1.ff.de of.eius, & ibi excellentissimus &celebetrimus Do.Petrus Calefatus de Plumbino præceptor &promotor meus,n.265.ait istam esse communem opi.& Curt.iun.in d.l.diem functo,contra verò istam communem adsertionem nonnulla argumenta adducuntur per Fulg. & Rom.in d.l.1. quibus omnib.abundè respondet Deci. & post eum prædictus Petrus sequendo communem.n.266.& seq. F.Viuius.

doctor emeritis 20.an.stipendiis dignitatem illustris cōsequitur,commune dicunt Ias.in l.quæcunque, n.12.ff.de offi. eius cui mādat.Syl.nup.lib.5.n.36.& seq.antea verò in dignitate censetur,commune aiunt Fel.in c.quāto.n.1.de magistr. Guid.Pap.decis.388.nu.9.amicus noster Nic.Ant.Grauatius ad Vestrium lib.6.c.vlt.n.12.& qui multa ad illius nobilitatē congerit Viuius lib.2.opi.87.Atque ideò torqueri non potuit, vt frequens esse doctorum placitum scripserunt Bossius in prac.tit.de indit.n.111.Duennas reg.190.ampliat.4.& Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.64.vers.quæro. E.Suarez.

doctor, qui publicè ad profitendum conductus est,nō potest suas vices per alium supplere, vt magis communem opi. verè arbitratur præclar⁹ qua iuris professor, quà aduocatus. Io.Ronchegallus Gioldus īl.nemo est.ff.de duob.reis,Quod tamen non processurum intelliges,cùm fontica aliqua causa intercesserit,vt alibi latè probamus. E.Suarez.

doctor inuitus cogi potest ad consulendum, teste Bar.in l. 2.C.de proxi.sacror.scrin.libr.11.Ias.in l.eum qui res.n.13.C. de procur.Fel.in c.ex literis.in prin.de of.iudi.& vide Ias.in l. inuitus.n.2.C.de procur.Et dic ꝙ qui melius cōsiderat, aliqs consilium mutat.teste Bart.in l.si pater.post n.3.C.de instit.& substit.vbi doct.in apostil.plura no.de doctore ꝯsulente.& ꝙ cogatur quis ēt iudicare,no.Bart.d.l.2.de prox.sacr.scrin.Put.

doctor habet dignitatem ex not.in apostil.ad Bart.in l.2.C. de profess.& medic. vbi plura de doctore,& doctoratu:& inter alia ꝙ assumens gradum doctoratus indignè,peccat mortaliter,ex gl.in clem.2.vers.honore,de magist. vide latius per eos ibi. Put.

Si iudex vel aduocatus eligāt opin. quam multi Doctores tenuerunt,licet non sit approbata,an excusentur,vel teneantur.& quid si aduocatus consuluit,& iudex pronuntiauit cōtra communem,vide Ias.in l.cum prolatis.col.3.ff.de re iudi. Quid quando adest diuersitas opinionum,& ibi dixi & an excusetur qui secundum opinionem preceptoris consuluit,vel iudicauit?dic ꝙ sic,vt per eundem Ias.in l.generaliter n.10.ff. de in ius voc.& vide tex.in l.dicere.§.fi.ff.de arbit.

doctoris dictum debet intelligi secundum ea,quæ alleg.vt est doctrina Bart.cōiter approbata in l.non solum.§.si liberationis verba.ff.de liberat. legat.cum cōcordantibus per Soc. iun.in cons.14.n.10.& in cons.71.n.15.vol.4. E.Muscul.

doctori attestanti sic seruari de consuetudine,creditur.Vide sup.in ver.consuetudo. E.Muscul.

doctori attestanti de consuetudine credi oportere voluit Bar.in repe.l.de quibus.n.21.ver.quartò principaliter q̄ritur, qualiter consuetudo probetur.ff.de legi.sed huius sentētiam expressè reprehēdit vir magni iudicij Alex. de Imol.in l.post dotem.n.29.inquiens,etiamsi Doctores plures in lecturis affirmassent ita de consuetudine seruari,illis tñ non adhibendā esse fidem, cum iure non sit prouisum, ꝙ mortua voce Doct. consuetudo probetur.ff.fol.mat. Quia non creditur testib.absque iuramento.l.iurisiurādi.C. de testi.item duplex esset specialitas,si Doctoribus crederetur.prima, ꝙ testis absque iuramento reciperetur:altera,ꝙ deponeret per scripturam.ita cōsulendo in specie tradit Are. in cōs.132.inci.in causa quæ vertitur.hanc sententiam pluribus &aliis rationibus ꝯfirmat Ias. in d.l.de quib.n.89.in fi.& 90.camq; communē Doc. opinionem esse inquiunt Phil.Dec. in ꝯs.402.n.15.&latiùs Portius, in lib.1.concl.vtriusque iuris.c.24.ver.contrarium.quam Apostillat.vbique defenditsin d.cōs.Dec.402.& in cons.691.in ver.reprobatur.Verum Bar.sentētiam magis communem & veriorē esse reperio.Raph. Cu.in cons.57.inci.monasterium. cir.fi.Pau.de Ca.in cons.162.inci.in præsenti causa.in prin.secūdùm veterem impressionē.Lanf.in c.quoniam.in verb.responsiones.n.13.ver.& ideò refert.11.de proba. Dec.in l.2.§. mutui.n.8.& in altera lectura eiusdē.§.n.13.14.&15.ff.si cert. pe.cons.559.n.6.& 7.& in d.cons.691.n.12.& 13.& in cōsi. 694.n.3.& 4.vbi ipse plures Doct.authoritates adducit,&nouissime Sichard.Germ.in Auth.sacramenta puberum.nu.27. C.si aduer.vend.quia Barto.loquitur explicante Dec.de præsumptione,cùm dixerit, Credo q̄ authoritas excellentis Doctoris sufficiat, nisi contrarium probetur: nam pro sententia Doctoris sicut pro iudice & notario præsumitur. ita quoque Bartoli sententiam intelligunt & defendunt Ludo. de Goza din.in cons.59.n.18.Socy.iun.in cons.60.n.9.& 10.in 2.part. cons.& Grauet.in cons.166.n.9. Licet Alex.de Imo.voluerit assertionem aliquorum Doctorum non facere præsumptionem,quod ita sit consuetudo in loco aliquo, in consi.50.n.5. in 5.lib.cons. kirchouius.

doctori attestanti de communi vsu loquendi,quo ad præsumptionem credendū est,vt onus probandi cōtrarium trāsferatur in aduersarium.Bar.in l.de quibus.vers.quartò principaliter quæritur.n.21.ff.de legib. Quamuis Alex.de Imo. cōtrariam sententiam defendat,inquiens,etiamsi plures Doctores in lectura affirmarent,ita de cōsuetudine seruari,quod eis non crederet,qa nō reperit iure cautū,qd eorū voce mortua ꝓbetur ꝯsuetudo īl.post dotē.n.29.ff.sol.mat.aliiq; Doc.sententiam Alex. sequātur:tamen Dec.in l.2.§.mutui datio.n.8. ff.si cer.pe.testatur. Bartoli sententiam magis communem esse,quam ipse quoque sequitur in cons.420.n.9.circa fi.&Bar. opinionem magis communem esse idem Dec.inquit,in cōsi. 159.n.7.& in cons.694.n.3.& hāc Doct.alij communiter approbarunt,camq; communiorem esse,fatentur Lud.& Goza din.in cons.59.n.18.ver.9.si cōis vsus loquēdi est. Aym.Crauet.in cons.166.n.9.in 1.par.Rol.à Valle,in consi.71.n.22.in 1.Tom.cons.& idem Crauet.post Cur.Sen.in cōs.74.col.24. voluit,ꝙ communis vsus loquendi probari nō debeat,quando plures illustres Doctores de eo testarentur, in consi.325. n.1.in 2.parte. kirchou.

doctori famoso (quemadmodū est Alex.)attestanti de cōsuetudine,vel cōsuetudinem ita esse,vel in aliqua particulari Ciuitate ita, & taliter obseruari credēdum est fm Bart. in l.de quib.ff.de legi.à quo discordant omnes Mod.cōiter,& complures alij.Doct.quos ꝯgerit Pari.ꝯs.158.vo.4.Rochus Curt. in c.fi.sectio.7.n.9.de consuet.Hoc Bart.dictum vī nimis dubitabile,vt referūt Mod. ipsi in d.l.de quibus. & Paris.ꝯs.105. n.4.Sed aduerte,ne erres,quia Bart.opi. vī magis communis vt scribit Io.Bapt.Ferretus ꝯs.102.n.6.Gratus ꝯs.12.nu.58.& seq.Deci.in l.2.§.mutui datio.n.8.ff.si cer.pet.vbi eam non nihil tueri conat,& Mod.Senenses ꝯs.60. Assertio aūt prædicta Doctoris de consuetudine ad tollendū omne dubium fm veriorem,& communiorem opinionē saltem inducit præsumptionem. & transfert in partem aduersam probandi onus. & hoc vltra alios firmat Dec.cons.559.in casu.& cons.694.pro resolutione.Curt.iun.cons.60.n.5.cū aliis cumulatis p Mod. in d.l.de quibus.& Stracca.in tract.de mercatura in 5.part.de Doctorib.n.6. Procederent quoque præmissa absque dubio etiam in curia dūtaxat,in qua versatus est Doctor ille qui suis scriptis de re aliqua esse consuetudinem attestatur, vt p Par. de puteo in tracta.syndic.in ver.doctor seu aduocatus.Alex. cons.5.circa primum lib.3.Deci.cōs.472.testator.Hoc modo posset procedere dictū Bart.in d.l.de quibus. Quatenus verò superius ꝯclusum fuit,qd tandū est dicto Doctoris attestantis de consuetudine,dic plenè vt per Ias.in d.l. de quibus. per Curt.in d.c.fi.in sectio.7.n.9. Marsy.in prac. cri.in §.constāte. & in rep.l.fi.ff.de quæst. Capicium decis.176.& Gram.vo.13. & in hac quæstione variauit Deci.in d.cons.482.&691.ponit Mars.singul.768.Probus in c.1.de const.& in rub. de ꝯsue.in 6.& adde Zasium dicentem in d.l.de quibus. pōderandum esse an Doct.specificet locū cōsuetudinis vt ei credat.F.Viuius.

doctor q per 20.annos publicè legit,efficitur illustris.Ias.in l.quæcūque.n.12.ff.de officio eius,communia dicit.B.Villal.

doctor habet dignitatem communem,testatur Fel.post Io. de Anani.in c.quanto.n.1.extra de magist. Idem.

doctori attestanti aliquam opinionem esse communē,creditur.doct.in l.de qbus.ff.de legib.Hieron.Alba.cons.5.n.46. licet.n. doctori de consuetudine attestanti non credatur, qñ ea facti sit,in quo vel prudentissimi falli possunt, vt §.dictum est,in ver.ꝯsuetudo, tñ asserēti aliquam opinionē esse in iure

Universidad de Deusto
Biblioteca

fundatam,aut communem,ei creditur secundum regulã,vni cuique in arte sua credendum esse.c. vt constitueretur. 50.di. Et quæ ad hoc congerit Matth. de Afflic, decis.253.nu.10.Et quia doctoribus concessa est potestas iura interpretandi,licet eorum interpretatio probabilis tantum,nõ autem necessaria sit secundum gl.in l.1.C.de legib.Et hoc concedunt etiam Alex.ĩ l.post dotem.n.29.ff.sol.mat.atque alij quos ꝛ.in d.verb. consuetudo recensui. Nec admodum controuertitur. Quod ego tamen intelligo,si talis doctor sit non solũ excellens,sed etiam integræ, atque receptæ fidei:nõ autem qualis Andreas Barbatia cuius allegationibus non est confidendum,vt multi dicunt, quamuis enim fuerit celeberrimus, tamen doctor eũ veritatis obliuione, quo nihil execrabilius est in iurisconsultos à quibusdam appellatur. De quo multa Neuizanus in d.li. 5.Sylue nupt.Calca.cons. 1.in prin.Et plura congessit Iac.Menoch.in 14.Remedio,recup.post.n.57. I.Eich.

Doctores tam legentes, quàm non legentes ac scholares quoque ex priuilegio,& fauore publicæ vtilitatis,scientiæq;, possunt expellere fabros de suis officinis iuxta domos eorũ malleantes,fm gl.Dyn.Alber.Bart.Bal.Ang.Pau.Castr.Ias.& D.Pontanum Perusinum,n.84.cum aliis seq.in l.1.ff.sol.mat. & omnes alios Legistas tam antiquos,quàm modernos communiter inibi,& Canonistas.in c.fi.de iudic.vbi Fel post alios innumeros relatos per eũ.Guid. Papa decis.83.& 388.Alcia. in lib.8.pareg.c.2.Franciscum Marci,decis.635.& 10.de Amicis cons.104.n.9.vbi exprimit post Mod.in d.l.1.istam esse cõmunem opi.Sed in ciuitate Neapolis extat cõsulendo in contrarium. videlicet, quod fabri malleantes retinent, ac habent officinas subtus domos doctorum,&aliorum iuxta ecclesias, & monasteria:quę obseruatur,vt valet tã ibi,quàm in toto regno,vt firmauit.& consuluit.Ioan.de Amicis. in d.cons. 104. n.12.cum aliis seq. F.Viuius.

doctores non debent torqueri,vt est communis opi.& cõsuetudo in contrarium non valet,vt est communis opi.Clar. q.44.vers.ꝙro an doctores.Soarez in ver.doctor n.100. Rol. à Valle in cons.31.n.3.vol.3.etiam si non legat.vt per Lenauf derium ĩ eius trac.de doctorib.& eorũ priuilegiis facit tex.in l.2.§. iuris ciuilis.ff. de orig. iur.vbi Scipioni Naficæ data fuit domus publicè in via sacra,quo facilius consuli posset, nõ ibi dicit,vt legeret,& in scolis penes iuuenes doceret,vt eum sic notat Syluanus in cons.20.n.6.in 1.vol. Sed illud consilium non est Syluani.sed Nattæ.prout in consiliis Nattæ.cons.1.& ꝙ non possit torqueri doctor.plures ad hoc reportat D.Brunorus in vnico eius cons.criminali.n.18.communẽ probans, fallit si doctor esset maleficus,magicus,aut incãtator Metho dica iuris.par.3.c.29.n.6.& in casib.in quib. veniant torquendi, debẽt prius degradari, vt probat idem D. Brunorus à Sole in d.eius vnico cons.n.147.vide Pet.Lenaude,in d.trac.de docto.q.26.part.4.& Lanf.in sua disputa.vtrum preferen.sit miles,an doctor.n.26. Bonacoss.

doctores Legum excusantur à munere recipiendi milites in domo,& collectis.l.Medicos.C.de profes.& med. lib.10.q̃ l.ibi docto.intelligunt,de doctoribus actu legentibus. Alij verò illã de doctoribus actu non legentibus etiam intelligendã esse voluerunt.Guid. Papa in suis decis.q.88.& q.188. Pet.Lenauderius in tract. de doctor.priuileg in 2.par.§.7. in 11.vol. trac.Io.Bapt.in tract.de debito suspecto.in 6.prin.q.n.9.vers. quartò quæro.vol.8.trac.Ripa in l.1.nu.133.ff.sol.ma.& in l. Centurio.n.17.ff.de vulg.&pup.Et hanc communem doc.recentiorum sententiam esse, refert pluribus adductis authoritatibus post alios Rol.à Valle.in cons.66.n.37.in 1.Tom.cõs. Probat & illam Ant.Natta in cons.20.nu.1.2.3.4.5.6.& 7.inter cons.Lauren.Syluani. kirchouius.

doctores non debent torqueri.ita tenẽt omnes,vt ait Paris. de Puteo.de syndicatu.n.9.& ita communiter teneri attestatur Prac.Carrerii.n.180.ver.excipiuntur. Et licet aliqui dicãt illud de consuetudine non seruari tamen communis est ꝙ talis consuetudo de iure nihil valet,& ideò non est obseruãda, vt dicit Carrer.in loco alleg.quem refert Duẽnas reg.190.in ampliat.4.hãc etiam communem dicit Bos.in ti.de in.diciis.n. 111.Clar.d.§.fi.q.44.ver.quæro an doctores. P.Fichard.

PRO.doctores excellere debent scientia,moribus & facũdia.l.vnica.C de profes.qui in vrbe Cõst.li.12.& l.magistros. C.de profess.& med.lib.10. Bellon.

doctorum auctoritas probabilis duntaxat, non & necessaria haberi debet,commune dicit Curt.iun. cons.136.nu.8.& cons.160.n.4.& vide inferius ver.opinio. E.Suarez.

doctoratus est dignitas,& sic doctores legum sunt in dignitate, fm Bart.in l.1.C.de nouo Codice componen. Ab.Io.de Ana.&Fel.n.1.c.quanto.de magistris,vbi scribunt istã esse cõmunem opi.& Deci.cons.161.n.2.& sequitur Guid. Papæ dec.388.n.1.Marc.in l.edictum, sub n.5.ff.de q.& in prac.crim. §.expedita,n.35. Dec.ĩ c.proposuisti, n.63.de probationibus, & Bal.in l.1.ff.de iusti.& iure,vbi firmat ꝙ doctorat⁹ est dignitas,& in signum huius datur insula tãquam principi,seu præceptori. Et doc.ratione dignitatis prædictæ torqueri nõ possunt,fm Io.And.in c.in cõtemplatione,de regulis iuris,in antiquis,Cyn.Bart.& Alex.in l.milites,C.de q.Ang.in trac.maleficiorũ,in ver.fama publica. Alex.& Galiaiuam,in repet.l.cẽturio,n.25.ff.ꝺ vulga.Mattheſi.no.59.Marc.sin.556.& ĩ prac. crim.in §.expedita,nu.30.Ias.in l.1.C. de iur.& facti ignoran. Bru.in trac.de indic.ad torturam,& Gram.in voto.1.nu.4.qd procedit etiam si extaret consuetudo in contrarium,& sic de consuetudine doctor minimè torqueri posset, vt voluit Bar. per illum tex.in l.omnes iudices, n.2. C.de decurio.li.x.Ang. in d.ver.fama publica,n.102.Roma.singu.488.Ias.in l.de quibus,n.66.ff.de iusti.& iure,Galiaula,in d.l.Cẽturio.n.35.Grãmat.ĩd.voto.1.n.12.& in voto.15.n.4.licet corrupt⁹ sit, Pau. Grilan.in trac.de tortura,q.6.n.3.Marc.sing.556.& Carrerius post alios congestos per eum.in prac.crim.in prin.sub n.180. vbi explicat istam esse communem opi. imò doctor dicit nobilis,& nobilitatem ex legali scientia cõsequitur.fm Alex.cons. 14.in fi.lib.1. Corset.in c.grandi. nu.27. de suppl.negligen.& Io.Iac.de Leonardis cons.suo inserto,inter cons.Soc.iun.30. in ordine,n.27.& seq.vol.2.& Dec.in d.c.proposuisti.n.64.& Cassaneum in consuetudinibus Burgundiæ,in ti.des droictz, & appar,in ver.entre gens nobles,n.1.§.19.& hoc nõ careret ratione,qa per Imperatorẽ,in l.2.§.fi.ff.de excus.tuto. Vlpia.appellatur nobilis.& nobilissimus, in l.dicemus.eodem tit,in lege diui fratres,ff.de iure patro.Imperator appellat doctorem amicum suum, & in lege ex diui, C.de locat.vbi Vlpianus ab Imperatore appellatur parens noster,& iurisperitis princeps reverentiam habet,l.quicquid,C.de aduoca.diuers.iudi.& habetur per Afflictum in proœmio feudorum,& doctores sunt repleti splendore sicut sol,vt per Barb.in c.postulasti,col.1.de fo.comp.& vt inquit Cicero,in fi. 1.de Oratore:Dom⁹ vnius. cuiusque iurisconsulti oraculum est ciuitatis,ciues.n.de reb⁹ suis incerti per eos certi dimittuntur,&sic scientia doctorum mũdus illuminatur,& nisi fuissent doctores essemus in tenebris, vt inquit Salycetus in authentica habita. C.ne filius pro patre.& ab aliis quantũuis nõ fratres,sed dñi debẽt appellari, l.2.C.de of.diuersorum iudi.no.Lucas de pẽna, in l.mulieres, C.de dignitat.libr.12.Barb. cons. 57.præclarè scribit,vol.2.& Imo.ĩ clem.2.de magistris.Et deniq; doctores qñ legerũt publicè 20.annis efficiũtur illustres,fm Bart.in proœm.ff.orum. Ang.in §.item Romæ,instit.de excusa.tuto.Alex.in rub.de dignitatis.lib.12.Petrum Perusinũ, in trac.de quarta canonica, in proœ.Barba.in proœ.clem.Bolog.in repet.d.auth.habita, Calca.cons.8.Corset.in trac.de potestate regia,q.10.Lupum, in rub.de don.inter virum.& vxorem, Caccialup. in tract de debitore fugiti.q.5.Franchinũ Brixien.in trac.quis sit preferẽdus,doctor an miles.Dec.in l.1.ff.de of.eius,& istorũ opi.dicit communem esse Ias.ibi,n.12.cum omnibus Mod.

Licet ipse,Alex.quoq;, & Bolog.n.20.& seq.ibi nolint admittere aliquo pacto, ꝙ doctores legentes publicè 20. annis sint illustres, tñ eorum fundamenta tolluntur per Bolo. in d. auth.habita,& per nonnullos modernos,in d.l.1.& per cõsequẽs prima opi.Bar & sequacium videtur communis,quam approbat,sequit.& inquit communẽ Io. de Neuizanis in sua sylua nuptiali,lib.5.nu.36.& seq. & effectus quot sint,ꝙ quis illustris sit.Ias.ponit tres.Cur.4.Sex verò connumerat Bolog. in d.l.1.n.22.& Imperator Lotarius fuit adeò iustitiæ cultor, obseruatorq; perpetuus,ꝙ Hirnerium elegit,quẽ al.q Guarnerium vocant,iste omnium primus leges ciuiles aperuit nouellas cõstitutiones Iustiniani in breuiarium redegit glosasq; composuit, & propterea iuris lucerna appellatus est.huius.n. authoritatem eo tpe maximam sequuti sunt alii nobis vsque ad trecenta librorum volumina relicta sunt, sed dolẽdum est valde,per ipsum Iustinianum pulcherrimam illã,& tot librotum admirabilem bibliothecam,quot à sanctissimis legũ cõditoribus descripti erãt,deperisse opera illius,qui ne elemẽta quidẽ nouerat,& licet Iustinianus credendo posteritati cõsulere perdiderit tot illustrium scriptorũ cõgestos labores, tot libros propè diuinos,tãtam elegantiam doctrinãq;; quæ quãti nũc emerẽt exprimi non posset,& scripturã interpretatiuã poni in libris ꝑ modũ glosationis, recẽseriq; prohibuisset, vt habetur:in l.2.§.pen.C.de veteri iure enuncl. nihilominus ex consuetudine à trecentis annis citra cõsuetudo admisit glosemata Doctorũ,& excusat eos à pœna posita in d.§.pe.vt notat Alcia.in d.l.j.ff.ii cer.pet.in ver.Celsus,& sic primus tradit Hirnerius

Himerius, qui edictū Iustiniani cōtempserit, & Lotario maior laus, honor, & gloria ascribēda est, q̄ cæteris p̄decessorib. princip. & eius memoria nullo vnq̄ tpe obliuiscēda est, sed reminiscenda, colenda, & adorāda semper ab omnibus, ex quo primus fuit, qui occasionem præbuit doctorib⁹ vt iura publicè interpretando illustres efficerentur, & hæc omnia latè cōmemorat Petrus Messias in vitis Imperatorū nuper traductis per Alfonsum Vlloam in vita Lotarij secundi, & doctoribus ob eorum maximos labores, Principes Imperatoresq̄; cōcesserunt infinita priuilegia, quæ ponūtur per Bolog. & alios in dicta authētica habita, & Ioānes de Lesnaudiere, in tractatu, de doctorib⁹, & aduerte hic vltra præmissa, quod creditur doctori attestanti de communi opi. secundum Ferdinandum, in repetitiōe, §. diui. n. 93. & 343. & Ias. in l. 1. §. sublata, ff. ad Trebel. ait q̄ quando doctores dicunt, q̄ est communis opi. illud est bonum verbum in practica, & refert Io. Iac. de Leonardis cons. inserto inter cōs. Soc. iun. 121. in ordine, n. 17. vol. 2. itē doctorum authoritas, vbi deficit lex, pro lege seruanda est, l. si idem cum eodem, vbi Ang. notat. ff. de iurisdictiōe omnium iudi. Host. in c. inquirēdum. de pecu. cler. Fabianus, in trac. de emptione & venditione, & nonnulli alij relati per Neuiza. in d. sylua. nuptia. lib. 5. n. 24. & aduerte similiter, q̄ magis creditur dicto doctoris in consulendo, quàm in legendo, & ratio huius dicti videtur ista, secundum Alex. cons. 185. viso titulo q. vol. 2. quia est actus magis deliberatus, vbi Alex. respondet ad quoddam dictum Romani, qui in lectura tenuerat vnū, & in cōsulendo tenuerat cōtrarium. Sed reperio Cauet. in tractatu. de antiquitate temporum in 1. par. n. 48. & in 4. part. n. 48. & Rubeum cons. 127. sub n. 8. Contrarium asseuerātes, videlicet, q̄ doctores legendo magis nituntur veritati, quàm consulendo, ex quo in lectura cessat affectio, & cupiditas æris, tamen quicquid ipsi suadeant prima pars videtur verior, & rationabilior, vt latè probat Neuiza. in d. libr. 5. suæ sylvæ, n. 26. Cæterùm vt è semita in viam redeamus concludēdum est, q̄ nobilis non virtuosus non præfertur ignobili excellenti virtutibus, & sic doctori, secundum omnes Canonistas communiter, præsertim q̄; Ab. ibi, ibi in c. venerabilis, de præb. vbi per illum textum, inquit statuta disponentia canonicos alicuius ecclesiæ debere esse nobiles nō nocere. ac inferre præiudiciū ecclesiæ debere esse nobiles nō nocere. ac inferre præiudiciū virtuosis ignobilibus. imò nobilitas sciētiæ præfertur nobilitati ex genere, voluit Cyn. in l. quisquis, C. de postulando, quē sequitur Roma. singula. 644. nobilitas inducit, & Barbat. in c. prudentes, n. 3. de donationib. vbi etiam ponit tres species nobilitatis, n. 4. & facit, quod scribit Cassiodorus in epistolis, vbi asserit illam esse indubitatam nobilitatem, quæ ex honestis moribus honoratur, & Arist. 4. Politicorum, i fi. nobilitas est antiqua virtus, atque diuitiæ, quem refert Bart. in l. si certis annis, circa fi. C. de pactis, & Cicero contra Salustium, ego maioribus meis virtute mea præluxi. vt si prius noti nō fuerant à me nomē acciperent. & Iuuenalis nobilitas sola est, atque vnica virtus, & Hieronymus ad Celantiā vera est nobilitas clarum esse virtutibus, & complura alia ad hoc adduci possent, quæ breuitatis causa supprimuntur, cùm ponantur per Cassaneum, in d. ver. entre gens nobles, n. 18. cum aliis sequētib. & hoc nō mirum, quia nobilitas stercus est, nisi habeat virtutis concomitantiam, ij. Host. in d. c. venerabilis, & dicit idē Host. in c. tua, de consanguinitate & affinit. q̄ qui superbit de nobiliori sanguine de nobiliori stercore intumescit, & nobiles, p maiori parte hodie supbi, & inimici populariū, gulosi, & luxuriosi plusquàm populares, & nihil aliud sciūt, nisi comedere, bibere & superbire: ita tenet Bald. in l. qui per adoptionem, in 1. lect. ff. de adoptio. & concluſiuè procedēdo nobilis magis censetur doctor, qui nobilitatem mediante virtute sua acquisiuit quàm descendens ex nobili genere, vt voluit Cynus in l. prouidendum. C. de postulando. Alex. consi. 94. vol. 1. Deci. in c. clerici. n. 54. de iudiciis. Alciat. in tract. de præsumptio. in reg. 1. p̄sumpt. 48. n. 5. & Cassaneus in d. §. 19. vers. entre gens nobles. n. 2. Sed nobilis virtuosus præfertur virtuoso ignobili, secundum Doct. omnes communiter, in d. c. venerabilis. & Bal. in l. memini. in fin. C. de aduoc. diuer. iudiciorum. vbi ait, quod data paritate in scientia, præhonoratur qui est de nobiliori sanguine, & sequitur Deci. in c. cōstitutis, n. 17. de appellatio. & ita dicit obseruari Cassaneus. in d. vers. entre gens nobles. n. 23. & seq. & licet doctoratus dignitas sit maxima. vt supra in principio docuimus, nihilominus ea non liberat filium à patria potestate, vt tenuerunt Bart. in l. item in potestate. in fi. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. Bald. in l. si marit⁹. C. de patria potestat. & in l. 3. C. de cast. pecul. lib. 12. & Cottam in memoriali, in ver. sacerdotium. in fi. F. Viuius.

dolor iustus excusat in delictis à pœna ordinaria, & debet temperari pœna, vt in marito vxorem adulteram occidente, vt est communis opi. Clar. q. 60. ver. sed hic quæro. Bonacos.

dolus quando requiritur ad incurrendam pœnam: nō sufficit lata culpa. Ias. in l. in actionib. n. 23. ff. de in litem iurand. communem dicit, quam refert & sequitur Coua. in epist. 3. c. 6. §. 8. n. 21. B. Villal.

dolus præsumitur, quando interuenit enormissima læsio. Cur. iun. cons. 141. n. 6. communem dicit. Idem.

dolus præsumptus potest remitti. Hieron. Cagn. in l. cōtractus. n. 101. ff. de reg. iur. communem dicit.

intellige istam communem in dolo præterito: non tamen in futuro Bart. in l. Aurelia. §. Gaius. ff. de libe. lega. Segu. in l. si ex legati causa. n. 28. ff. de verb. obl. pro quibus est l. 19. tit. 15. par. 5. Idem.

dolus si dedit causam contractui bonæ fidei: reddit contractum ipso iure nullum: si tamen erat stricti iuris, venit annulādus. Coua. in reg. possessor. de reg. iur. in 6. par. 2. §. 6. n. 6. communem dicit ex gl. in §. actionum. insti. de action. Idem.

PRO. dolus dicitur delictum. in l. planè. ff. de tutel. & ratistra. & in l. si ex causa. in §. nunc videndū. ff. de mino. Bel. Tol.

PRO. dolus aut desidia alterius alteri nocere nō debet. in l. electio. in §. fi. ff. de noxal. actio. & l. 3. ff. de transac. Idem.

PRO. dolus præponderat culpæ. l. si mora. ff. sol. matr. & in l. item si obstetrix. ff. ad l. Aquil. Idem.

PRO. dolus ex indiciis perspicuis probari debet. l. dolum. C. de dolo. Idem.

PRO. dolus dans causam contractui bonæ fidei, & contractum ipso iure annullat. & l. eleganter. ff. de dolo malo.

OBIEC. contra de c. pe. extra quod met. cau. vbi licet dolus det causam contractui, non tamen subuenitur dolum passo, nec rescinditur contractus.

SOL. ibi in spiritualibus. Idem.

dolus præsumptus & difficultas probationis quando concurrunt, tunc datur iuramentum in litem gl. in actionibus. ff. de in lit. iur. Quam communiter approbatā esse dicūt Barth. Socy. in cons. 73. n. 7. vol. 1. cons. & Rol. à Valle, in cons. 49. n. 68. in 1. To. cons. vbi ista conclusio, & à Doc. in d. l. in actionibus. latius declaratur. kirchouius.

dolus licet in delictis præsumatur. l. 1. C. de sicar. & l. si non conuitij. C. de iniur. fallit tamē in minore & muliere, in quib. non presumitur dolus nisi probetur. gl. vbi Bald. in l. vbi exigitur. ff. de edend. qui dolus vbi requiritur, euidens esse debet, maximè vbi pœna corporalis infligitur, secundum communem per Burs. cons. 77. n. 14. lib. 1. Et qui dolus cum à lege requiritur ex parte fisci, seu agendo, probari debet, secundum communem per eundem cons. 94. n. 15. cōd.

dolum cuidētem non culpam requirunt lex vel statutum apta inducere pœnam corporalem, secundum communem per Burs. cons. 94. n. 8. lib. 1.

dolus dans causam contractui, facit contractum ipso iure nullum, secundum opinionem magis communem. Nicellus de concordia glossarum. n. 168. tomo 1. Bonacos.

dolus qui dat causam actui, ex quo acquiritur nocet tertio, & ille tertius fit indignus in testamētis, vt est communis opi. Gabriel. cons. 99. n. 9. Bonacos.

dolus in libello regulariter non debet exprimi de necessitate, dicendo, quod ita dolosè factum est: sed sufficit narrare factum, ex quo dolus colligatur. secundùm Cy. in l. si nō consuitii. C. de iniur. in 6. & 7. q. no. Doc. in l. si quis intētione. ff. de iud. d. Cato. in l. si quis id quod. in §. doli. ff. de iurisd. omn. iud. Balb. decis. 61.

dolus præteritus & si remitti possit, tamen futurus nequit, commune interpretum placitū inquit Ant. Gomez de testa. c. vlt. n. pen. E. Suarez.

dolus vbi expressim ad pœnam exigit, non illius vices geret, ac sufficiet lata culpa commune ait Ias. in l. in actionibus. n. 23. ff. de in lit. iur. & copiosè Did. à Couar. de sponsa. 2. par. c. 6. §. 8. n. 21. E. Suarez.

dolus si abfuerit, & si lata culpa adfuerit, nunquā corporeis pœnis locus erit, commune inquiunt Cagnol. in l. cōtractus, n. 10. ff. de reg. iur. Hipp. cons. 67. n. 40. & qui latissimè id prosequitur Iul. Clar. in prac. §. vlt. q. 84. E. Suarez.

dolus vt causam contractui celebrando suggerens illū nullius ponderis reddat, is esse debet, qui prudentem, & cordatū hominem induceret, commune pronuncio ex Inn. & scribentibus in c. cum dilectus, extra quod met. cau. Ias. in l. interposi tas. C. de transact. & in l. si quis cum aliter. n. 9. ff. de verb. obl. & in §. actionum, n. 6. instit. de action. E. Suarez.

dolus præsumitur vbi insignis, & (vt fantur interpretes) enormissima læsio vertitur, commune dicit Cur. iun. cōs. 141.

Universidad de Deusto Biblioteca

n.16.huiusmodi autem præsumptus dolus quin remitti possit.nihil vetat.commune ait Cagnol.in l.contractus n.101.ff. de reg.iur. E.Suarez.

dolus & ex causa minus colorata (vt doctorũ verba emolliam) cassat commune ponit Arius Pinel.in l.2.c.3.n.18.ad finem.C.de rescindend.vendit. E.Suarez.

dolus vbi nõ est,ibi delictum esse nõ potest.Clar.q.31.ver. scienter & dolosè.& est communis opi.Ias.in l.1.n.3.ff.ne qs eũ,qui in ius voc.est vi eximat.Alex.in l.1.n.4.C.ex.quib.cau. infa.irro.dolus.n.adesse debet, vbicũque lex pro crimine pœnam imponit,vt est communis opi.D.m.Alcia.in cõs.6.n.18. lib.7.Soc.iun.in cons.37.n.22.in 2.etiam in crimine falsi,vt ibi.Et omnes leges,omnia decreta,omnia statuta,&omnia pacta,partium quibus cauetur, ꝙ iudex cognoscat appellatiõe remota & ꝙ de nullitate dici non possit, sed ꝙ potius sententia debet executioni mandari.sunt intelligẽda.nisi iudex fuerit in dolo vel lata culpa.D.Cęsar Contardus.Si de momenta nea possessiõe fuerit appellatum, limi.10.n.4.& seq.fol.185. & statuta pœnalia; licet simpliciter loquantur, intelliguntur cũ doli clausula,vt dicit Bald.in l.illud.ff.ꝙ quisque iur.Castr. in l.1.n.10.ff.de legibus,vbi dicit, ꝙ statutũ de homicidio intelligitur de doloso & statutum dicens,ꝙ si quis percusserit aliquem puniatur in centum licèt nõ requiratur dolus,sufficit culpa.Alex.in l.1.§.ꝙ prætor.n.2.ff.ne quis eum, qui ĩ ius voc. est vi eximat. Item stante statuto criminali,ꝙ si quis faciat tale quid puniatur.&c.si non facit mentionem de dolo an subaudiatur dolus ponit Ang.in l.1.col.2.ad fi.ff.de legib.& si statutum facit mentionem de dolo An quis,qui sit in culpa cõprehendatur.ibi Ang.pulcherrimè vide Menochium in 3.remedio retinẽdæ possessionis,n.616.vbi si statutum disponat, ꝙ si quis aliquem percusserit puniatur in centum non requiritur dol' sed sufficit culpa. & ibi quomodo probetur dolus. Et dolus est duplex,s.re ipsa tãtum.& re & ɔsilio.Cast.in cõs. 411.vol.1.Quando autem lata culpa equiparetur dolo.Bald. in l.ĩ actionib.col.1.ff.de in litem iuran.excusatur à dolo, qui credit bono viro & honesto,vt est communis opi.Soc.iun.d. cons.37.n.22.in 2.item non comprehenditur in statuto homo simplex, si vtatur statutum verbo præsumat. Marsil.sing. 187.nec comprehendit statutum iustè ignarum. Socy.senior in c.licèt.nu.22.de pœnis. Et credulitas etiam fatua excusat à dolo.& tollit pœnam doli.Soarez verbo doli.n.113.& quælibet causa fatua,bestialis & iniusta excusat à dolo,plura in repertorio Brun in cons.feuda.in verbo dolus.Ias.in cons.137. vol.1.& 8.in ver.causa fallit.vt per Aret.in cons.80.nu.2.Bar. in cons.91.in 1.Zasi.cons.12.n.105.in 1.& in consi. vlt.vol.1. sub n.9. vbi dicit hanc esse regulam, ꝙ quælibet causa iniusta & bestiales excusat à dolo.fallit vt ibi p eum. Marsil.sing.176. & statuta punientia grauiter delinquentes intelligũtur si dolosè fecerint.Cur.iun.in cons.235.n.15.vol.3. Nã omnia statuta,omnes leges,& omnia decreta,q̃ de homicidio,falsitate, vel alio crimine,seu damno dato ponunt pœnã mortis,mutilationis, vel aliam corporis afflictiuam, aut confiscationem bonorum, pœnam dupli, tripli, quadrupli. intelliguntur vbi adsit dolus,vt est cõmunis opi. de qua Plotus in l.si quãdo.n. 765.C.vnde vi.&768.vbi cõem dicit.si qs nõ dolosus ꝙ doloso conueniretur,quia non posset iurari in litem. Et qui dolum dicit,probare debet.Marsil.sing.176.Dec.in consi.255.n. 7.ver.2.principaliter, vbi dicit hanc esse regulam communẽ, ꝙ qui fundatur in dolo,debet probare dolũ.& duplex est dolus,est dolus verus.& dolus præsumptus.Exempla ponit Plotus in d.l.si quando n.813.C.vnde vi.Dolus autem nõ presumitur,quoties aliquid de genere prohibitorum fit. Ias.in l.1. nu.3.ff.ne quis eum,qui in ius voc.est vi exi.vbi fusius.& qui non soluit gabellam præsumitur in dolo,vt de gabellis soluẽdis secũdum miseriam illius temporis in toto orbe dicit Bal. in l.leges.n.5.C.de legib.rusticus autem nõ presumitur in dolo & fraude,& magis succurritur rustico quam mulieri,propter eius simplicitatem. Lucius.inter cons.crim.cons.162.n. 12.in his tamen quæ tangunt ad formam & rigorem iudiciorum non succurritur mulieri,vel rustico.Fran. Mar.decis.Delphi. q.291.n.2. in quibus aũt casibus qs præsumatur in dolo. ponit & enumerat. Alber.in l.dolum.ff.de dolo. vbi infinitos propemodum enumerat casus, in quibus dolus præsumitur. & vide in pluribus casibus de quibus in consiliis Crauettæ,ad quæ te inducit index proprius in verbo dolus.Et q portat mala noua,& tristia est in dolo,& tenetur ad interesse.Ang.in l.i. col.1.ff.de eo, per quẽ fac.est. & omnis intricans suum patrimonium intelligitur ĩ fraudem creditorum intricare.& ideò tenetur.Ang.l.fi.ff.de stipula.seruorum. Bonacoss.

dolus præsumptus potest remitti.Cagnol.in l. contractus. n.101.ff.de reg.iur.communem dicit. Bonacoss.

dolus vbi requiritur,euidens esse debet.maximè vbi pœna corporalis infligitur,vt est communis opi.Burs.cõs.77.n.14. Corn.cons.136.litera E.vol.1.etiam in crimine falsi,vt est cõmunis opi.Gabriellius in cons.169.n.17. Bonacoss.

dolus cum à lege requiritur ex parte agẽtis seu fisci probari debet,vt est communis opi.Burs.cons.94.n.16. Bonacoss.

dol' præsumitur si interuenit leuissima culpa.Cur.iun.cõs. 14.61.n.16.communem dicit. Bonacoss.

dolus præteritus potest remitti,sed non futurus, vt est cõmunis opi.Soarez verbo dolus.n.105. Bonacoss.

dolus vbi non adsit.Sed lata culpa,quis non punitur pœna corporali,vt est communis opi.Soarez verbo dolus.nu.107. vide omnino Capram, reg.78.n.5. vbi latissimè de dolo, culpa leui,leuissima,& reliquis. Bonacoss.

dolus vbi adest,ibi enormissima est læsio,vt est communis opi. Soarez in verbo dolus.n.109. excelsus ac honoratus vir Riminaldus nouissimus.in cons.5.n.122.D.Iosephus.Ludo. decis.Perusi.18.n.55.& 57. Bonacoss.

dolus licet regulariter ab allegante sit probandus vt cõcludit Io.Monachus in c.scienti.de reg.iur.libr.6.per l.quoties §. qui dolo,ff.de probat.gl.fi.& notabilis ĩ c.sedes.de rescriptis, id tamen inter alia quoque fallit in actibus, qui sunt de genere prohibitorum.in quibus præsumitur dolus, vt l. falsus.§ q alienum.ff.de furtis & notatur in l.1.C.ad l.Corn.de siccariis. & in communiter teneri refert Benedictus Capra.regula 78. n.40.vide ꝫ.Culpa.Alias dolus perspicuis indiciis, q̃ facti qualitatem concernant,probandus est,l.dolum.C.de dolo. Cap.

dolus quando dat causam contractui bonæ fidei,vt puta.si tibi habenti pulcherrimum corpus iuris non aliàs vendituro alius persuaserit,vt sibi venderes ex eo quod de proximo noua publicanda esset compliatio,tunc venditio vel contractus ipso iure nihil valebit,l.& elegãter.ff.de dolo,l.3.ff.pro socio, gl.in l. Dolo,C.de mutilibus stipulat. 12.q.2.ca.quisquis episcopus:&capitulo cùm vniuersorum,de rerum permutat.gl. in c.cum dilecti,de empt.& venditio.& ibidem Host.Io.And. Imola.& D Nicola.& ita communiter contra Petrum de bella pertica,Doct tenere refert Benedictus Capra, regula 87.n. 35.quod tamen fallit in dolo velato vel incluso sub metu,itẽ fallit ,si deceptus vellet nihilominus contractum valere, aut adhibitus sit in spiritualibus quia in iis dolus contractum nõ vitiat,pro bono dolo habetur iuxta c.dudum,de conuers.cõiug.& l.1.ff.de dolo. vt est ibidem nu.48. & seq.Si qs tñ dolo non vnius,sed omnium Monachorũ inducatur ad ingredien dum monasterium, tenet quidem ingressus, sed nocebit.dolus quò ad eius bona, quæ non monasterio, sed eius hæredibus & consanguineis acquiruntur.secundum Inno.in d.c.dudum, per capitulum cõstituit.20.q.3.cum quo communiter transeunt Doctores, Io.Andr.& Imola in capitu.præterea,de offic.delegat.quod verum est quando principaliter ob auaritiam & bonorum auiditatem quis omnium Monachorum dolo inductus esset ad ingrediendum monasterium, vt refert ibid.Capra,nu.50.itẽ fallit,si dolus à tertia persona adhibitus sit,quia tenet contractus,licet deceptus contra tertiam illam personam, de dolo agere possit ad interesse, d.l.& eleganter, §.de dolo,gl.in c.cùm dilecti,de emptione &venditione.& id communiter teneri refert Bened.Capr.n.59.

PRO. doli exceptio est exceptionis pacti subsidiaria.l. rescriptum.§.plerunque.ff.de pact. Bellon.

dolo inest fraus.Iuris gentiũ.§.sed si fraudãdi.ff.de pac.Idẽ.

PRO. dolo facit qui petit quod restituturus est.l.dolo. ff. de dol.mal.excep.

OBIEC. contrà de leg.1.in §.rediguntur. ff.quorum legat. vbi legatarij ex illo edicto restituunt legata quæ possident,vt his restitutis,hæredem conueniant.

Sol.Hæc regula vera est,si quod debet ei à quo petitur reddi,clarum sit & liquidum:aliàs non,vt in contrario.

OBIEC.præterea oppono de l.si quis conductionis.C.locati, vbi ex illa lege restituitur possessio locatori, vt conductor postea vendicet dominium suum.

SOL.Hæc regula non habet locum in possessoriis recuperandæ:quoniam in illis possessor spoliatus ante omnia est restituendus.in l.si quis ad se fundum.C.ad l.Iul.de vi. Idem.

PRO.dolo facit qui cõtra transactionem expertus amplius petit.l.eleganter.in §.fi.ff.de condi.indeb. Idem.

doli exceptio contra eum qui ex cautione, quam quis spe numerandæ pecuniæ conscripsit,agit perpetuò intentari potest,& si non numeratæ pecuniæ exceptio decurso iam biennio euanuerit,vt commune aurumo ex Host.Panor.n.18.Anchar.n.11.in c.vlt.de solu.And.Sicu.cõs.15.n.vlt.lib.1.Hipp. sing.277

Universidad de Navarra Biblioteca

Ang.277. Doct.cum Butricar. Salic.Fab. Ang. Aret.atque aliis quos laudat & mirificè probat Eman.à Costa.in l.si ex cautione.ver.sed tamen hæ opiniones. C.de non num.pec.& si aduersantium sententia reipub.litibus diuexatæ vtilis videatur, & [illegible] librorum authoritate inniti possit,quam iis verbis Harmenop.lib.2.tit.2.illinc promptis testatur, [illegible] sed hæc de re vberius alibi. E.Suarez.

Doli pœnam vel fatua credulitas tollit,commune ait Curt. iun.cons.119.n.4.& vide 3.ver.credulitas,&ver.causa.E.Suar.

dolo in contractum infidente læsus nō rem præcisè,vel alternatim vindicat,sed ad damnum resarciendum duntaxat aget.commune scribit Arius Pinel.in l.2.par.2.n.2.& n.13.cū duob.seq.& c.4.n.6.in contra plures eodem c.n.11.recensos. C.de rescind.vend. E.Suarez.

doli pœnam tollit fatua credulitas,vt est communis opin. Soarez verbo doli.n.113.& 5. Bonacosi.

dolosus non ex proposito excedens moderamen in culpa ex tutelæ, non punitur pœna mortis, sed alia extraordinaria. Crassus communium conclusio.lib.1.c.2.q.9. Bonacosi.

PRO.domestica testimonia de iure reprobantur.l.etiam.& l.patentes.C.de testib. Bellon.

domicilium solum retinetur vsque ad annum,& non vlterius.Boe.dec.13.n.8.comm.dicit. B.Villal.

domicilij mariti statutum est attendendum,cum agitur de lucranda dote per maritum,& non ius commune: nec statutum domicilij vxoris.Curt.iun.cons.120.n.6.& Ias.in l.arrogator.nu.44. ff.de adopt.& in L 1.C.de summa Trinit.in 1.lectura n.24.& in ij.num.60.& Coua.epist.4.c.7.nu.6.commu nem dicit.

Amplia istam communem, non solum quando agitur de lucranda dote,sed tiam si agatur de restituenda,quia non potest conueniri in loco contractus, sed domicilij .Coua.ibi cōmunem dicit.

Limita nisi bona vtriusque vxoris & mariti sint ī alio loco: non enim statutum illius loci est attendendum. Antonius Rube.cons.71.communem dicit.

Limita secundò,si matrimonium sit cōtractum eo animo, vt in loco vxoris ambo vitam agant.Coua.in d.c.7.n.7.communem dicit.ex Bald.in l.fi.C.si à nō compet.iudi.alias limit. vt per Ias.in d.l.arrogator.& in l.1.

circa materiam istarum communium vide l.29.tit.11.par. 4.vbi dicit,q̄ quo ad dotem,vel ad arrhas sponsalitias, vel lucra habita durante matrimonio est attendendū statutum,vel consuetudo loci,vbi contractum est matrimonium,q̄d nota.

Nota etiam q̄ si vir & vxor destinentur viuere in aliquo loco:& contingat quod matrimonium dissoluatur in alio,considerabitur consuetudo, & statutum loci vbi matrimonium fuit pfectum vel tuit destinatū per eos,& nō domicilium vbi matrimonium dissoluitur,Boe.in consu.Bit.in rub. *Des coustumes concernans les mariages & douaires* §.4.cōmunem dicit ex Fel. in c.1.de sponsal. Idem.

domicilium per habitationem cōtinuam 10.ann. contractum, constitutumque censetur, & sic habitans in aliquo loco per 10.annos,videtur ibi verum domicilium contraxisse.l. 2.C.de incol.libr.10.& cæteri omnes,in l.lex Cornelia.§.si tamen.ff.de iniur.& in l.domicilium.ff.ad municipales,& Paris. cons.12.n.20.21.& 22.vol.3.vbi ita consuluit, & dicit hanc esse communem opinionem. F.Viuius.

domicilium loci originarij mutatur per habitationem in alieno territorio per decennium, secundum communem per Burs.cons.36.n.8.lib.1. Quam concluf.declara vt per eum ibi. & plura in materia domicilij vide per eundem cons.74.n.36. 45.& 91.& per totum cons.eo.lib.

domicilij iudex omnimodam iurisdictionem exercere potest in subiectum ratione domicilij,si ibi inueniatur,& potest ille ibi conueniri coram eo de omnibus:tam de contractibus alibi gestis, quàm de re alibi sita quam etiam de criminibus alibi commissis,& ille forus domicilij est ordinarius,& generalis ad omnia,teste Abb.in c.fi.n.38.ff.de for.com.vbi n.41. dicit, quòd si iste est absens:quòd nihilomin⁹ iudex domicilij poterit eum citare ad omnes actus,quam concl.declara,vt latius per eum ibi.

domicilium habere quis dicitur in eo loco in quo habet animum perpetuo morandi & habitandi,& habitat vel vbi habet maiorem partem suarum fortunarum.l.ciues. vbi gl.ver. summam. C.de incol.libr.10. vel vbi conuersatus est per decennium,l.2.vbi Bar. C.eo. & in l.lex Cornelia.§. si tamen in fi.ff.de iniur.

domicilium sortitur quis quasi ex assidua conuersatione in aliquo loco facta, per l.2.C.vbi senat.vel clariss. vbi Bar.& ita intelligit Ab.in c.quod clericis.col.1.circa fi.extra de for. comp.subdens q̄ poterit talis etiam ibi cōueniri pro alibi gestis,pro quo vide quę scribit Fel.in c.dilectus.2.de rescr.n.11. & seq.

domicilium principale clerici est in loco sui beneficij in quo tenetur facere residentiam, teste Fel.in cap. postulasti.in prin.de for.comp.qua in materia, hoc est circa domicilia clericorum & religiosorum: vide eundem in c.dilectus. el ij.extra de rescript.

domicilium mutare censetur is qui recedit de loco seu de propriis laribus cum rebus suis & familia,teste Bar.in l.assiam prio §. iurisprudentiæ. ff.ad municip. & ideo tali casu dicitur quis amittere prius domicilium:& nouum constituere,l.domicilium.ff.eo Bal.in Rub.C si à non comp.iud.

domicilium eligere cogitur forensis litigans in aliquo loco, ne contingat pro singulis actibus mitti ad villam pro eo citando,secundum Alex.& Ias.in l.qui ante calēdas ff.de ver. ob.Abb.in c.fi.col.4.in fi.extra de dila.

domiciliuum habitatione decennali paratur commune ait Paris.cons.7.n.20.& seq.lib.1.intellige cum res ambigua est, & aliter non constat habitantem de perpetua habitatione ,testatum esse alias enim statim domicilium quæreretur.vt recte ponit commune Alc.in l.pupillus.§.incola.ff.de verb.signifi.& nos consulendo alibi ostendimus conseruabitur autē, acretinebitur domicilij ius ad annum vsque,non & vlterius.vt commune inquit Boer.decis.13.n.8. E.Suarez.

domicilij iudex & eum etiam absentem,qui alibi gentium deliquit,accusante offenso puniet, & inquisitione suo ex officio cōtexta prosequi poterit,commune asseuerat Iul.Clar. in pract.§.vlt.q.39.vide ī.verb.originis. E.Suarez.

domicilij etiam iudex punit reum,quem alibi deliquisse constat.& contra reum potest ex officio inquirere,& ad instā tiam offensi accusantis poterit, vt est communis opi, Soarez verbo domicilij.n.188. Bonacosi.

PRO.dominium à naturali possessiōe cœpit.ff.de acq.possess. Bellon.

PRO. dominium & iurisdictio,dignitas quoque & status, æquiparantur.l.qui furere.& ibi Bald.ff.de sta hom. Idem.

dominium non transfertur ex simplici traditione sine titulo & causa q̄uis illa causa non subest, nec re, nec spe: secus tamen,si speratur quod reuiuiscat,Ant.Gomez.in l.45.tau.nu. 30.communem dicit ex Barto. in l.sub conditione.in fi.ff.de solu.nu.9. B.Villal.

dominium per contractum habilem,sola traditione simplici transfertur.Idem Ant.Gomez.in d.l.n.91. communem dicit ex gl.& Doct.in l.si fundum.ff.de fund.dota. Idem.

Nota q̄ licet sola pollicitatione obligatur quis ecclesiæ,& pio loco,vt in l.1.ff.de pollic.non tamen ex sola pollicitatione,sine traditiōe acquirit ecclesia,vel pius locus Dominium. idem ibi nu.91.comm.dicit ex gl.& doct.in l.si quis rem.§.res etenim.ff.de polli. Idem.

dominium ex pluribus causis prouenies post acquisitum, non retinet:secùs si à principio concurrant plures tituli. Ant. Gomez.in l.45.taur.n.98. communem dicit ex gl.in l.numerationibus.§.ex pluribus.ff.de solu. Idem.

dominium rei transactæ non transfertur per transactionē, & sic renuncians liti per transactionem non tenetur de euictione.idem Gomez.n.71.communem dicit ex Doct.in l.pe. de vsu.pro empt.& Azo. in summa de vsucapio.pro empt.n. 29. Idem.

Restringe istam communem ad rem deductam in iudicio, si tamē detur alia res diuersa,vt à lite discedatur,si res erat dātis,dominium transfertur,sin autem dat causam vsucapiendi. idem in d.n.71.communem dicit ex Bart.& Paulo de Cast.in l.1.ff.pro empto.& sic dicit intelligēdam.l.pen.C.pro empto.

Nota q̄ si ista res quæ traditur, vt renuntietur, euincatur à tertio,tenetur de euictione tradens.idem ibi nu.73.communem dicit:ex Doct.in l.si pro fundo.C.de transactio. Idem.

dominium probatur per com. opi.vel famam. Cassa.in cōsuetud.Burg.rub.1.§.2.& gl.n.15.communem dicit. Idem.

ADDITIO.Limita veram esse in antiquis.Gab.Sarap.in a nota.ad Sing.Mathes.12.n.23. Sed quia probatio dominij solet esset difficilis, an quando,& quomodo probetur vel præsumatur,vt per instrumētum locationis pro Marc.Ant.Bard. in tract.de temp.vtil.& contin.in c.18.n.2.vbi de aliis probationibus dominij.

dominium transfertur per sententiam.Ias.in l.ex hoc iure. n.45.ff.de iust.& iure.communem dicit. Idem.

dominium rei legatæ transit in legatarium à morte testato ris fictè:ab adita tamen hæreditate verè.Ant.Nice.in concor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gl.93.communem dicit. Idem.

Dominium non amittit confitens habere in emphiteusim rem suam. Io.de Ripa.in l.conditionis.n.23.C.de pact. communem dicit.& vide supra in verbo conducens. Idem.

dominium non probatur per instrumentum locationis inter conductorem & locatorem, quando agitur actione reali contra conductorem, Alex.cons.21.volu.4. communem dicit. Idem.

dominium rei non est necesse probari per actorē agentem cum vendente,vel hærede eius, Mathe.Affli.in Neapo.decis. 40.communem dicit. Idem.

dominium tribus his concurrentibus, videlicet titulo vacuæ possessionis,traditione & pretij numeratiõe probari voluit Placen.in l.cum res.C.de proba.Gl.tamen ibi,in verb.vēditam. contrarium concludit. Mouetur quòd ex istis tribus necessariò non inferatur emptorem dominum fore,cùm possibile sit venditorem dominum rei venditæ non fuisse.l.traditio.ff.de acquir.rerum do.oportereque necessariò probare q̃ venditor fuerit dominus,aliàs obstat regula, quæ sumitur ex l.neque natales.C.de proba.& ideò Bart.in d.l.cùm res sequitur d.gl.quam dicit communiter teneri, F.Turzan.

dominij translatio contra venditionis naturam est, vt cõmune dicunt Alex.n.3.Ias.nu.1.in l.vlt.ff.de condict.sine causa.Soc.in l.certi condictio.num.22.ff si cert.pet. quod tamen per quam ridiculum esse obseruat meritò,cum mulris,Arius Pinel.in rubr.2.par.c.3.n.15.de rescind. vendit.vbi etiam nu. 16. multos subsannat, qui saltem de venditionis natura illud non esse receptum scripserunt. Suarez.

dominij probatio ab eo exigi haud debet,qui vel cum venditore,vel cum illius hærede agit.commune põnit Mattheus de Afflict.decis.40. E.Suarez.

dominium rei siue non transfertur in alium quando licet quis permittat de re sua inuestiri,nisi tribus concurrentib.de quibus per Burs.cons.46.n.18.& 20.lib.1.

dominium ab vsufructu differt, secundum communem per Burs.cons.12.n.33.lib.1.

dominium directum præscribitur spatio cẽtum annorum sine titulo & aliis requisitis,secundum communem per Burs. cons.27.n.5.lib.1.

dominium quæsitum ex contractu cum priuato vel cum principe, non tollitur ab eo sine causa, secundum communem per Burs.78.n.13.lib.1.

dominium rei meæ an ciuitas vel vniuersitas sine causa auferre possit? dic vt per Bart.in prooem.fforum, verb.omnem. col.3.vers.item quæro quid de ciuitate,in l.toties.in fin. ff.de pollicitat.vbi quando id fieri possit per statutum. Bartol.in l. pen.C.de fid.instrum.& iur.hast.fiscal.li.10.& in l.neque Dorotheum.eod.tit.& in l.fi.C.de iur.reipub.lib.11.

dominium rei in contractu nunquã ex solo cõtractu,& sic ex solo titulo in aliquem transfertur,nisi interueniente traditione vel quasi. l. traditionibus.C.de pact.§ per traditionem. instit.de rer.diuis.etiam si sit contractus omnium bonorum, & sic contractus vniuersalis: secus in vltimis voluntatib.Rationem diuersitatis inter contractus & vltimas volũtates ponit Ias.in l.si sorori. C. de iur.deliber. vbi plura de dominio & possessione. Put.

dominium probatur per instrumenta antiqua ex fama publica.Et quid si agatur cõtra tertium,& plura in materia probationis dominij,vide per Burs.cons.27.n.7.& sequentib.lib. 1.vbi de communi opi.

dominio in tradendo sicut attenditur solus animus tradentis:an idem sit in transferenda possessione,not.Ias.in l.1.§.per procuratorem. nu.9. ff.de acquir.possess.vbi concludit quòd sic secundum communem. Adde quòd dominium transfertur ex contractu principis absque traditione, teste Ruin. cõs. 32.libr.1.& ibi quid in donatione seu priuilegio eiusdem, & quando vtitur clausula motu proprio. Put.

dominij exceptio non obstat agenti interdicto vnde vi, vt not. Bald. qui dicit communem in l.1.col.fi.n.6.C.de appell. Et an obstet agenti possessorio,vide per Ias.in §.nihil commune.n.41.& seq.ff.de acq.poss.Alex.cons.78.libr.3. Quid in remedio recuperandæ,Nat.consi.14.col.7. Quid in retinendæ, Nat.cons.411.col.2.in fi. Quod autem exceptio dominij vel hypothecæ non admittatur in possessorio recuperandæ, not. Alex.cons.78.lib.3.pro quo vide Afflict.decis.7. Quid in interdicto,quorum bonorum?dic quòd non impeditur per exceptionẽ dominij,sed reseruatur in petitorio, teste Dec.cons. 424.nu.20.pro quo vide Rip.in l.1.ff.quor.bon. vbi disputat quomodo excludatur agens eo interdicto. Quãdo autem & quibus casibus agenti opponi possit exceptio dominij, vide per Doct.in apostil.ad Bart.in l.commodare.ff.commod. vbi plura notant. Put.

dominium, vel communi opinione, vel fama probabitur, vt commune inquit Cassan.in consuetud.Burg.rubr.1.§.2.gl. & la prouue.numer.15.non tamen inde probatur,quod rem sibi traditam vacante possessione, ac pretium à se numeratum quis ostendat, nisi & venditorem fuisse dominum commostret.commune affirmat Turzan.opi.116. E.Suarez.

dominium sine possessione quæri nihil vetat.vt commune aio ex Aret.num.1.Ias.num.8.in rubr.ff.de acquir. poss.Aret. rursus in l.certi condictio.§.si nummos.num.36. ff.si cer.pet. Alex.in l.venditor.n.9.ff.de acq.poss.Ias.& Dec.in l.traditionibus ad fi.C.de pact.Ant.Gomez.de contract.c.vlt.num.29. E.Suarez.

dominium quibus casibus sine traditione transfertur,non solùm vtile,sed & rectum tranferri intelligitur.commune autumo ex Aret.quamuis vario in leg.1.ff.de leg.lib.1.Ias.& in l.vltima.numer.26. C.de sacr.sanct.eccles.& in leg.1.C.commun.de leg. Gomez. in §.sic itaque.nu.26.institut.de action. E.Suarez.

dominium & si nuda traditione non transferatur, transferetur tamen,cum vel inutilis contractus præcessit.vt est gl.opin.in l.contractum.in ver.vel id.C.de fide instr.recepta iuxta Salic.illic n.11.Negus.de pign.4.par.n.39.& si non immeritò alicui aqua hærere isthic possit ex l.si ego. ff.si certum pet. atque ex iis, quæ ad illam illic tradunt Ang. Rom.Ias.& Alc.in prin. E.Suarez.

Dominium & in corporeis censetur. commune elicio ex Alex.numer.4.& numer.6.Socin.numer.1.Rip.num.26. Berens. capit.2.numero 12. in l.naturaliter.§. nihil commune. ff.de acquir.possess.Roderic.Soarez.in maioratus quæst.189. E.Suarez.

dominium non transfertur à simplici traditione, si nec reapse,nec spe titulus, aut causa subsit. commune dicit Anton. Gomez in l.quadragesimoquinta Tauri. numer. trigesimo. quod & ij asserunt,quos supra retuli,verb.dominium & si nuda. E.Suarez.

dominium rei legatæ à morte testatoris fictè,ab hæreditatis additione verè ad eum,cui res legatur,commeat. commune ait Ant.Nicel.in concord.gl.92. E.Suarez.

dominium & per sentẽtiam transfertur. commune ait Ias. in l.ex hoc iure.n.45.ff.de iust.& iur. E.Suarez.

dominium vtile quà à iure prætorio,quà à ciuili manat,nõ verò & à natura proficiscitur.commune ponit Iaso.in leg.ex hoc iure.n.40.de iust.& iur. E.Suarez.

dominij translatio,quæ fit ipso iure in pacto legis commissoriæ, & in diem addictionis non habet locum in aliis pactis resolutiuis,etiam per verba directa conceptis.Est communis opinio secundum Alexand.consil.10.videtur.in princ.vol.1. M.Chærian.

pactum l.commissoriæ,vel æquipollens,nunquam operatur translationem Dominij ipso iure in venditorem, nisi appositum fuerit in ipso contractu,ante ius ex contractu quæsitum.Est communis opi.secund.Alex.in d.cons.10.in fi.ver.5. confirmatur.vol.1. Idem.

Licet modus acquirendi Dominij sit ciuilis, tamen dominium iurisgentium est, secund.com. opi.vt per Crauet.cons. 103.visis. Idem.

dominium quid sit & quotuplex,vide Bart.in l.si quis vi §. differentia ff.de acqui.poss.& quomodo probetur?not.idem Bar.in l.Rem alienam.col.3.circa med.ff.de pig.pact.Spec.ti. de emphyteu.§.nunc aliqua.ver.lim.6.vide no.in l. officium. ff.de rei vend.in l.rem quæ nobis. vbi Bar. Alex.& Ias.n.18.& Rip.nu.33.& 40.ff.de acq.poss. Rol.de ord.iud.c.6.cuius dominij probatio difficilis est, cum non solum titulum? Sed authoris dominium probare oporteat,aliàs in causa obtineri nequit, teste Alexan.consil.98.lib.2.consil.11.libr.4. Afflict. decis.40. & est communis, secundum Bar. in l. cum Rem C. de proba. pro qua probationis difficultate: vltra prædictos Doct. vide Rot. decis.15.de re iudic. in no. Boer.quæst.42. numero 32. Ias. in §. omnium numero 71. institu. de act.datur tamen casus in quo non tam difficilis ea sit probatio, vt puta,in factis antiquis,in quibus probatio per famam sufficit, iuxta not.per Dec.qui refert.communem.in cap.1.de appell. quam sequitur Aym.de antiq.temp.par.1.n.3. Dec.cons.42. 428.Cur.iun.consil.17. Hypol.sing.505.in Rub.C.de proba. numer.104. Fel.in cap.veniens 1.de testi.quam communem concl.per famã probari dominium in antiquis intellige procedere,quãdo factũ est adeò antiquum: q̃ 100.annorum metã excedat,vt per Aym.loco supra alleg.Aret.cons.37.Barb.cõsi.6.col

Universidad de Sevilla Biblioteca

fcō.col.5.conſ.18.col.antep.lib.2.poſt Cy.& alios in l. ſi quidem C.ſol.matr. & ideo quando agitur de probatione dominij annorum 40 ſola fama non ſufficit,ſecundum communē per Rip.d.l.rem quæ nobis.n.37.poſt Alex.conſ.15.col.1.lib.5.de qua per eundem Alex.conſ.159.col.3.in fi.nu.10.lib.5. Dec.conſ.42.col.9.conſ.428.Nat.conſ.378.col. fi. vbi docet practicam capiendi in probando dominio in antiquis: de quo dominio probando ſingularem practicam docet Alex. conſ.4.col.6.n.10.lib.2.& habetur per prac.pap.for.poſ.actoris.ver.item ſpacio per Azo.in ſumma C.de proba.in l. eū te. quæ eſt l.9.Anch.conſ.42.fr.Mar.decif.195.Iaſ.d. §. omnium inſt.de act.quomodo autem deponere debeant teſtes vt probetur dominium dic,vt per Rol.conſ.46.n.17. vſque ad 25. lib.3.quid de libello concepto ſuper rei vendicatione?& dic, non ſolum venire directum dominium, ſed vtile, ſecundum Abb.in c.cæterum nu.18.de iudi.vbi doc. in apoſtil. plura ad praxim docent notab.& ipſe Abb.d.c.n.20.

ad probationem quaſi Dominij,requiritur titulus, & traditio poſſeſſionis vacuæ.Eſt communis opi.ſecundum Alex.in conſ.182.viſo ,proceſſu.ver.nec etiam puto.vol.7. M.Chærian.

ad Dominium probandum non ſufficit titulus vēditionis & interuentus pretii,& poſſeſſio,vacuæ traditio:ſed etiam requiritur, & venditor tempore contractus fuerit dominus rei vendite.Eſt communis opi.ſecundum Alex.in conſ.182.viſo proceſſu,circa prin.vol.7. M.Chærian.

dominia iuregentium primo diſtincta non fuerunt. commune fantur Galeatl.in rub.n.168.ff.de verb.oblig.Iaſ.in l.1. n.43.ff.de acq.poſſ.Arius Pinel.in rub.par.1.n.11.C. de reſc. vend. E.Suarez.

dominia etiam iure ciuili,atque etiam principum conſtitutionib. quæſita princeps, vel ex plena poteſtate negt auferre, vt commune ponit inſignis Pinel.in rub.par.1.c.2.n.9. C.de reſc.vend.ea tamen vel ex iuris gentium contractu parta auferre poterit, ſi publica vtilitas ita exigat, vel iuſta cauſa ſubſit,vt frequentius placitum ait Alex.conſ.361.n.10.lib.2.quē alicubi retulit Turz.ac poſt eum latè Viuius lib.1.opin.242. E.Suarez.

domina cum ſeruo ſe commiſcens capite punitur, ſeruus autem comburitur,vt eſt communis opi.Cla.in §.fornicatio. verſ.mulieris. Bonacoſſ.

Domina cum ſeruo ſuo concumbens, capite punitur, ſeruus autem flammis comburitur.l.pen.C.de mul.quæ propr. ſer.ſe iunx.comm.dicit Ant.Gomeſ.ſuper l.80.Tauri.nu.23. Non tamen econtrà ſi ancilla rem habeat cum domino,punitur,imò remuneratur,vt eſt tex.in l.fi.C.comm. de manumiſſ. Clar.lib.5.ſeut.§.fornicatio.ver.Mulieris. P.Fichard.

Dominus non tenetur pro delictis famulorum com. dicit Curt iun.in l.1.n.13.C.de ſer.fugit. non enim debet culpa ſeruorum vel quomodocunque ſubditorum nociua eſſe domino vt communem dicit ibidem Curt. Intellige niſi dominus teneret in domo viros notoriè ſceleſtos,ita totam iuriſcholam ſentire dicit Plaza.lib.1.delict.c.14.n.1.& 3.Tenebitur tamen dominus,ſi famulus eius occaſione vel eo ſciente aliqd faciat, quia cēſetur feciſſe eius voluntate comm. dicit Curt. ſen.conſ.41.n.10.Gram.conſ.crim.8.De delictis verò quæ famulus facit domino inſcio,& prohibere non valente, dominus non tenetur.com.dicit Cagnol.in l.culpa caret.nu.13.de reg.iur.Clar.d.§.fi.q.86.ver.hinc infertur. P.Fichard.

dominus alienans ſubditos ſuos cōtra iuris diſpoſitionem debet priuari proprietate ipſius feudi.cōmunem dicit Clar. §.feudum.q.28.verſi.ſed quæro.contr.Bald.in c.2.quo temp. mil. P.Fich.

dominus contra quem peccauit Vaſallus,ſi in vita ſua non querelauit,nō transfert illud ius querelandi ad heredes ſuos, intellige ſi dominus ſciuit culpam.communem dicit in §.feudum.q.64. Idem.

dominus emphyreuſeos qui poſt incurſam caducitatē recepit ſolutionem penſionis temporis præteriti tantum,ſ.elapſi ante caducitatem,& proteſtetur ſuper caducitate,non cēſetur remittere caducitatem emphyteutæ,ſecùs,ſi recipiat penſionem etiam pro tempore futuro, i. decurſo poſt cauſatam caducitatem,nam ēt ſi tunc proteſtetur, cenſetur proteſtatio contraria facto,& irreleuans.Si verò accipiat penſionem ſine proteſtatione,tunc ſiue de præterito ſiue futuro tempore receperit, cenſetur remiſiſſe caducitatem. communem dicit in §.emphyteuſis q.10. Idem.

dominus emphyteuſis non tenetur recipere penſionē pro tribus, vel pluribus annis futuris ſi nol. communem dicit in §.emphyteuſis.q.12.ver.ſed pone. Idem.

Dominus feudi ſi decedat relictis pluribus heredibus,Vaſallus non tenetur ab omnibus petere inueſtituram, commu nem dicit contra Zaſ.in §.feudum.q.49.ver.Quæro nūc.Idē.

dominus non habet cognoſcere, quando cōuentus negat ſe eſſe Vaſallum,ſed cognoſcet ordinarius.qui cauſa cognita, remittet ad Dominum,ſi conuentus ſuccubuerit.communē dicit in §.feudum.q.90.ver.ſed pone. Idem.

dominus nō poteſt cogere ſubditos ad molendum in ſuis molinis niſi id ius haberet ex conſuetudine vel priuilegio.cō mu.dicit.§.feudum.q.30. Idem.

dominus non tenetur Vaſallo iurare fidelitatem,vt Vaſallus Domino.com.dicit in §.feudum.q.70. Idem.

dominus poteſt aliquem inueſtire de feudo nondum aperto.com.dicit.in §.feudum.q.14. Idem.

dominus poteſt directum dominium etiam inuito Vaſallo pignori obligare.comm.dicit.§.feudum.q.28.ver.item quæro. Idem.

dominus poteſt emphyteutam poſt caducitatem propria auctoritate expellere.comm.dicit in §.emphyteuſim.q.11.in prin. Idem.

dominus qui expulit emphyteutam poſt declaratam caducitatem, ſi proteſtatus ſit ſuper iure ſuo petendi pēſiones pro annis ceſſatis,habet adhuc facultatem eas petendi,ſi vero nō proteſtatus ſit,vel ſibi reſeruauerit,tunc non poteſt petere pēſiones temporis præteriti.comm.dicit l.Clar.contra Bar.in §. teſt.q.10 ver.quæro nunc. Idem.

dominus recipiens à Vaſallo ſeruitium poſt ingratitudinē commiſſam,cenſetur remittere ingratitudinem,niſi ignoraſſet Vaſallum à feudo cecidiſſe.com.in §.F.q.61. Idem.

dominus, ſi propter aliquam culpam priuetur proprietate feudi, tunc applicatur feudum Vaſallo. communem dicit in §.F.q.72.Claro tamen non placet. Idem.

dominus ſi ſit laicus,& Vaſalli clerici, nihilominus remanet eorū iudex.com.in §.F.q.90.verſi.Sed quid ſi Vaſalli.Idē.

dominus tenetur defendere Vaſallum, vt Vaſallus Dominum.com.in §.F.q.27.etiam contra patrem,filium vel fratrē. com.d.q.27.ver.Sed nunquid. Idem.

Domino recuſante inueſtituram,nihil præiudicat Vaſallo, imò ipſe dominus debet in eo caſu priuari proprietate feudi. com.in §.F.q.49.ver.ſed quid ſi Vaſallus. Idem P.Fich.

dominus præſumitur per vim extraxiſſe Vaſallis ſeruitium in quolibet anno præſtandum,niſi dominus probauerit volūtariam præſtationem,Coua.in c.poſſeſſor.de reg.iur.in 6.§.4. par.11.nu.1.com.dicit ex Alex.conſ.1.nu.12.vol.4. B.Vitал.

dominus non poteſt cogere ſuos ſubditos venire ad ſuum furnum,vel molendinū.nec poſſet hoc inducere ſtatuto,nec valet.Coua.ibi.§.4.n.7.communē dicit ex Soc.conſ.27.,volu 1.& ſi valeret,tamen non ligaret Clericos,vel Eccleſiam.Idem ibidem communem ait ver. hāc. etſi promittatur ex Iaſ. in l.quo minus.q.25.nu.156.ff.de flumin. Idem.

dominus propria auctoritate pōt intrare in re emphyteutica, ſi emphyteuta ceſſauit à ſolutione per biennium, Deci. conſ.146.n.7.communem dicit.& Corne.conſ.271.vol.3.in litera B.magis communem dicit. Idem.

dominus poteſt ratificare ſententiam latam in fauorem fal ſi procuratoris.Iaſ.in l.licet.de proc.n.10.communem dicit.

Amplia etiam ad ſententiam latam in fauorem collegij, vel vniuerſitatis agentis ſine auctoritate ſuperioris:quia ſuperior poteſt ratificare.Franc.de Aret.c.cauſam quæ,de iudi. n. 34.communem dicit. Idem.

PRO.Dominus ,pbatur ex eo ꝙ percepit fructus,& diſtrahit bona.l.Titia.ff.de verb.obl.§.fi.inſtit.de hered.qualitate& differen. Bellonus.

Dominus inueniēs rem ſuam ſibi furto ſubtractam à fure, cū ea fugiēte, poteſt auctoritate propria de manibus furis auferre.vt eſt cōmunis opi. de qua per Iaſ.in conſ.20.vol.3.Pet. Rauen.in Alpha.aureo in ver.fur.Angel.in l.qui vas ff.de fur. Bonacoſſ.

dominus qui dixit famulo,vade & non redeas domum,niſi ſentiam aliquid de illo negotio,ſi famulus occidit, vel vulnerauit aliquem,præſumitur feciſſe mandato domini. tex.eſt in c.ex literis.de exceſſi.prælat.& ibi Abb.n.3.Ang.& Imo.in l.ſi quis mihi bona.§.ſi quis mādauerit.ff.de acq.hæred.Aug. de Anim.in Addi. ad Ang.de malef.in verſi Sempronium.21. q.n.42.& eſt communis opi.teſte Auguſtino ibi.& per Apoſtillantes ad conſ.29.nu.25.Pau.de Caſt. Bonacoſſ.

dominus regulariter non tenetur de his delictis, quæ facit filius,ſeruus, vel aliquis de domo &familia inſcio ipſo,vel ꝓhibere nō valente,vt eſt communis opi.de qua Corn.in conſ.40.lib.1. Cagnol.in l.culpa caret.n.13.ff.de reg.iur.ſequitur Clar.q.86.in princ.limita vt per Clar.ibi. Bonacoſſ.

Universidad de Deusto Biblioteca

Dominus tenetur pro facto serui, si ex illo facto commodum sentit.aliàs non, vt est communis & recepta doctorum sententia.de qua Menochi.in cons. 53.nu.15. Bonacost.

dominus pro seruo,pater pro filio,Abbas pro monacho,ciuitas pro ciue,pro interesse proprio ad iudicem venire,& defendere potest,communis est opi.Rol.à Valle in cons. 47.nu. 32.in 3.vol. Bonacost.

dominus vnus ex dominis,vel consortibus castri,vel villæ delinquens, ibi alius condominus, vel consors potest punire quasi delinquendo, quasi se submiserit consorti, vt est communis opi.de qua Iaffred.decis.116. Bonacost.

dominus aut pater licet cõtractus filij & serui etiam nõ suo nomine gestos ratos habere possunt,vt ex eo in solidum obligentur,& communiter teneri refert Bened.Cap.n.17.& 24. tamen si alius filij ver serui cõtemplatione negotia peculiaria gesserit,vel si ratum habeant,nõ vt pater,vel dominus,sed tãquam alius vel tãquam pater,& alius, vel dubitetur quomodo vel qualiter ratum habuerint,non obligabuntur vltra peculij vires, quia hisce casib.ratihabitio nihil operatur nec retrotrahitur,vt communiter teneri refert Bened.Cap.reg.54. n.6.22.24.& seq.Qua de re vide ſ. verbo Pater,& Ratificatio.

Dominus non tenetur pro delicto famulorum,vt est communis opi.Nisi dominus teneret in domo viros notoriè scelestos,vt est cõmunis opi. Vel nisi famulus domini occasione, vel illo sciente aliquid mali faciat.Secus si inscio domino aliquid mali faciat,quia pro famulo nõ tenetur dominus,si prohibere non potuit,vt est communis opi.Clar.q.86.versi.hinc infertur. Bonacost.

dominus etiam absque causa intra modum seruos verberare impunè potest.commune enuntiat Porc.in §.sed hoc tẽpore.nu.9.insti.de iis,qui sunt sui vel alieni iur. E.Suarez.

dominus nequit cogere in ipsius iurisdõne positos ad suũ. fornacem, pistrinumue,sed molendinum venire illis vsuros nec si id statuto caueat,quidpiam efficiet.cõmune effert Did. à Couarru.in c.possessor.§.4.n.7.de reg.iur.lib.6.ac Villalob. in sua collecta. E.Suarez.

dominus alicuius terræ cum mera & mixta omnimoda iurisdictione in perpetuum pro se,& legitimè descẽdentib.dicitur habere iura Principis,vt est celebre cõsilium Pau.de Cast. n.227.super primo dubio videtur dicẽdũ.in Antiquis.In nouis est cõsilium 34.vol.2.cum cõcordãtibus ibi alleg.per Decium in cõs.403.Quamuis in casu,&c.& per Curt.iun.in cõs. 61.habita,&c.n.6.Qui dicit,quòd de hoc est communis opi. Et secundum eam pluries consuluisse dicit Soc.iun.in cons. 1. nu.65.in 4.vol.vbi etiam communem ait. E.muscul.

PRO.Domini est terra & plenitudo eius. Psal.23.& c.tua. extra de decim. Bellon.

PRO. dominiappellatione, & dominum pro parte contineri posse certum est.l.1.§.domini.ff.de senat.Silla. Idem.

domino currente ad brauium,si cadit equus,& relicto sessore equus præ aliis cutrit ad brauium, dominus consequitur brauium.Raue.in alpha.Aur.in verbo brauium, communem dicit ex Cyn.in l.gallus.§.si eius.ff.de lib.& posth.B.Vill.

Dominum qui se simpliciter affirmat, si sibi vtile dominiũ competere probet,nõ succumbet.commune ato ex Ias. in §. sed istæ quidem.n.141.instit.de act.& in l.si domus.§.si fundus.n.9.ff.de leg.lib.1.& in leg.sed & si possessori.§.item si iurauero.ff.de iureiur.Feli.& in c.cæterum de iudic.& in rub.n. 7.de præscrip.quod etiam processurum arbitror,& si rei dominum dicat. quippe cum nullo modo alias dominium aut proferri, aut intelligi soleat. tametsi in contrarium doctores crebrius iuerint secũdũ Alex.Bolog.n.11.Alc.n.9. Horman. n.19.Rip.n.27.Claud.Marmer.nu.46. in l.naturaliter. §.nihil commune.ff.de acq. possess. sed ea de re copiosius,& accuratius suo in loco. E.Suarez.

PRO.Domus tutissimum cuiusque refugium &receptaculum est.l.plerique.ff.de in ius voc. Bellonus.

domus si vẽdatur,& hortus vẽditioni eius accedet,ad quẽ per illam aditus patet aliter autem neutiquam.commune dicit Ias.in l.beneficium.n.14.ff.de constit.prin. Villalob.in sua collect.sed ipse contrahentium mẽtem, verba ac reliquas rei præsentis coniecturas inspiciendas arbitror. E.Suarez.

PRO.Domo translata cẽsentur venire quoque domui cõnexa.l.creditor.in §.fi.ff.de act.emp.l.prædiis. in §.qui domũ. ff.de leg.3.l.si quando.C.de bon.vac.lib.10. Bellonus.

domo vendita,cẽsentur venditus hortus si est additus per domum,aliàs secùs.Ias.in l.beneficium.ff.de constit.prin.nu. 14.communem dicit. B.Villal.

ADDITIO. Et hoc ratione cõnexitatis,quia cõnexitas operatur,vt vnitas censeatur,cum connexorum idem sit iudicium vulg.iurib.prout in alio casu vendita domo intelliguntur vẽditæ statuæ si domui cohærent,& sint affixæ &cõnexe. l.nemini.C.de ædif.priua.l.senatus ff.de contrah. emp.cum aliis,&ita fuit iudicatum in vrbe in sacro Rotę audirorio,Cor. Iac.Cardi.de Puteo tunc And.vt refert.M.Ant.Bard. in Trac. de Temp.Vti.& contin.in c.18.nu.20.

domo contigua vendita vel legata,debẽtur ab alia domo, licet non dicatur,seruitutes habentes causam continuam,secundum magis communem per Burſat.cons.57.nu.12.lib.1.

Domum insultãtis pœnam luit,qui insultum ad porticum fecit,vt est communis opi.Soarez in verbo domum.nu.144. Bonacost.

domum insultãtis pœnas luit,qui insultum ad porticũ domus fecit receptũ attestatur Iul.Clar.alia ad hanc rem apposita commemorans in pract.§.vlt.q.82.statut.10. E.Suarez.

domo ex sua quando quis ob pecuniæ debitum extrahi possit,vide suprà ver.carceri. E.Suarez.

Donans propter merita tenetur de euictione, secundum communem per Burſat.cons.31.nu.5.lib.1.

Donare qui nequit.nec gratis remittere potest.communiter est receptum:vt apparet ex allegatis Hipp.de Rimi.in §.1. nu.302.Inst.de dona. Ioan.Fich.

donare nõ potest filius familiàs causa mortis patri ipsi cuius consensus requiritur.communem dicit Cornæ.cons.294.refert Durand.de Arte test.tit.1.cons.1.nu.4. I.Fich.

donari ac concedi potest ius patron.religiosis per Laicum patronum sine cõsensu Episc.ea.licet.vbi Abb.de iure patro. & in c.illud,eo.tit.&est tex.in c.vnico de iure patron.in 6.per quem tex.hodie sublata est omnis dubitatio,quæ de iure anti quo inter gl.& Doct.an patronus posset donare loco religioso ius patrona.absque cõsensu Episcopi,quia aliqui volebant quod sic,aliqui vero qđ nõ,vt habetur in d.c.illud,hodie autẽ emanauit dispositio d.c.vnici ad præcidendum dubium istud: sed vbicunque(nota)laicus donaret ecclesiæ vel pio loco,ecclesiam de cõsensu Episcopi, eo casu ex huiusmodi donatione transfertur nõ solum ius patronatus, verum etiam dominii proprietas,& omnia iura temporalia,quæ habebat Episcopus in ecclesia transferuntur secun.gl.in cap.de Monachis.in ver.deprouentibus.de præb.quã sequuntur Car.But.& Abb. in c.illud.de iur.pat.gl.& Abb.in c.quod autem.eo.ti.Abb.in c.pastoralis.de donat.Host.in Summa de iure pat.§.quid competat patrono,& Domi.c.vnic.de iure pat.in 6.& ista est communis opi.teste Dec.in d.c.de Monachis.nu.24.cum aliis seq. & donatio hæc eo magis valeret etiam quo ad proprietatem & iurisdictionem temporalem,quãdocũque patronus laicus donaret ecclesiam cum consensu Episcopi loco religioso in casu,in quo patronus ipse occuparet de facto ecclesiam,& ab eius manib.ob suam potẽtiam aliter ecclesia eripi non posset, nisi mediãte donatione prædicta,ita tenet Abb.& omnes cõmuniter,& indifferẽter in d.c.illud.& in c.cura.& in c.nullus. de iure pa.& ita intelligunt communiter Doct.in dictis locis, rex.in d.c.quod autem,vt ibi refert Augusti.Beroius.n.51.sed ista cessant,qñ patronus Laicus donaret ecclesię seu pio loco absque Episcopi cõsensu ecclesiam,tũc quippe ea donatio facta sine Episcopi cõsensu nõ valet etiam quo ad ius patronatus,& per cõsequens ex ea nihil trãsfertur,secundum gl.Calderi.Abb.Dec.& omnes in d.ca.quod autem,& ista est magis communis opi.secũdum Dec.in d.c.de Monachis.n.27.circa medium.cõtrarium vero tenuit gl.in summa 16.q.2.quã sequitur Anch.Butr.& Imin d.c.de Monachis,quorum fundamẽtis sequẽdo, & attestãdo dictã cõmunem respõdet Aug. Beroius in d.c.qđ autem.n.40.cum 10.aliis seq.& tutum est ab ea discedere in actu practico per optimas rões citatas per relatos scriben.In præsentiarum vero vtiliter limitatur regula ista ita declarata nõ habere locum in priuata persona,& sic in laico,ad quẽ patronus absq; cõsensu sui Epi ius patronatus trãsferre,legare,vel donare nõ pt.d.c.nullus.& d.ca.illud. vbi Abb.aliiq; Doct.tenẽt & firmãt,& Abb.in sua disputatio inci.Augerio,& istã scribit esse cõem opi.Dec.cons. 541.sed vt valeat hoc legatum,testator debet obtinere,ac impetrare cõsensum Episcopi prius quàm leget: quia tunc valebit legatum,vt constat ex relatis per Cæsa.Lambe.in trac. de iure patro.lib.6.parte 2.q.6.prin.& eandem q.art.2.vbi refert istã esse com.opi.& Roma.sing.427.accidit mihi Romæ.F.Viuius.

donare tutores, caterive administratores possunt bona minorum remunerationis causa,atque in eos conferre,qui erga minores benemeriti fuere.l.qui filium.ff.vbi pupil. educari debeat:& l.filius,in prin.ff.de proc.& voluit gl.in c.fi.de off. vicar.li.6.Bar.in l.ambitiosa.ff.de decretis.Fulg.cons.cj.Rom. consil. 50. & Areti. consil. 24. vbi appellat istam opinionem

comm

communem esse, imò ipsi minores, etiam absque iudicis decreto possent facere huiusmodi donationem, secundum Roma. in l. si ante nuptias. ff. sol. mar. Marian. Soci. conf. 66. Bertr. conf. 203. vol. 2. & Alc. in l. creditores. ff. de verb. sig. Contrarium verò, & malè firmauit Iaſ. in l. si non sortem. §. libertus. ff. de cond. indeb. in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iur. & in l. cum filio. ff. de leg. 1. F. Viuius.

PRO. Donare est perdere. l. filiusfa. de dona. cano. pastor. 1. q. 2. Bell.

PRO. donari videtur quod nullo iure cogēte conceditur. lege. donari. ff. de don. Idem.

ex pacto nudo de Donando an oriatur actio, an verò ex lege propter pactum, vide 8. libr. 1. versi. actio quæ oritur ex l. si quis argentum. cui adde q̄ promissio de donādo obligat ad donandum. d. l. si quis argentum. §. si autem. vbi Bart. & doct. & in l. Aristo. §. Labeo. vbi quærit an donator teneatur de eui ctione. & tandem in locis prædictis concludunt, q̄ vbi quis promisit donare, ad implementum compelli potest, siue promissio fiat per stipulationem, siue per pactum nudum. Put.

Donatum sibi mortis causa accipiens non potest testamentum separatum ab ipsa donatione infringere, teste Rom. sing. 482. per tex. in l. si verò. ver. sed si mortis. ff. de bon. libert. Put.

Donata sponsæ per consanguineos & attinentes mariti & sponsi, soluto matrimonio per mortem vxoris, & sponsæ remanere debet penes maritum, & nō veniunt restituēda heredibus vxoris, secundum Bart. in l. sed, & si plures. §. ad substitutos. ff. de vulg. & pup. quem sequitur Iaſ. ibi, & cæteri, quos ipse refert, & in l. vt liberis. C. de collat. Ang. Aret. in §. fuerat. instit. de actio. & Lupus, in repet. rub. de donat. inter vir. & vxo. §. 45. & est decisum per Rotam, in decis. 1. de don. inter vir. & vxo. in antiquis, vbi latè domini de Rota distinguunt, & ita cōcludūt in dubio, quam opinionem ostendit communem esse Cagnolus, in l. cōtractus. n. 38. ff. de reg. iur. & magis communem. Clarus, in tract. de don. q. 10. ver. sed nūquid ea. In cōtrariam verò partē, videlicet, q̄ nō acquirantur marito, sed vxori, quamuis à cōsanguineis mariti donatio processerit inclinauit Alc. cum aliquibus doct. illustribus signatis per eum, in trac. de præsump. reg. 1. præsump. 18. verùm ipse inhæreo cōmuni præmissæ, quæ roboratur, declaratur, tutaque redditur plurib. fundamētis per Lupū, in d. §. 45. ferè p totū. F. Viuius.

donata sponsæ non præsumuntur, quæ maritus, vel eius pater ad illam simpliciter mittit. commune aiunt Cagn. in l. contractus. nu. 35. ff. de reg. iur. Iul. Clar. latè de don. q. 10. F. Suar.

donata spōsæ à viri consanguineis, aut propinquis donata viri contemplatione censentur: at illi donata ab ipsiusmet necessariis, sua contemplatione videntur elargita. vt commune aiunt Iaſ. in l. vt liberis. n. 17. C. de collat. Cagnol. in l. contractus. nu. 38. ff. de reg. iur. E. Suarez.

donata sponsæ per cōsanguineos sponsi, sol. matri. sunt heredis mariti & non sponsæ. Cagno. in l. contractus, n. 48. ff. de reg. iur communem dicit, tamen per plura Alc. de præsumpt. re. 1 præsump. 18. tenet contrariam. quem vide, & tene communem. Idem.

de iure regio intellige istam in pretiosis, nō tamen in aliis, Ang. l. 32. tit. 11. par. 4. de qua in verbo vestes n. 33. & vide Io. Lupum in repe. rub. de don. inter vir. & vxo. §. 11. n. 3. & conf. 187. §. 44. nu. 1. & 2. qui contra communem inducebat l. 2. ti. 3. lib. 3. For. ll.

Donare causa mortis nō potest mulier, stāte statuto, quod non possit contrahere sine cōsensu agnati. Iaſ. in l. 2. ff. de leg. 1. ff. communem dicit: licet Alc. in l. 2. de verb. oblig. n. 10. veriorem dicat contrariam. B. Villal.

donatio inter virum, & vxorem regulariter, cōstante matrimonio, est inualida, & prohibita, vt in toto tit. ff. & C. de donat. inter vir. & vxor. Sed hoc fallit vbicūque donatio ista prohibita rōe personarum firmeretur iuramēto, tūc, quippe valet, prout tenet Bart. in l. Scius, & Augerius. ff. ad legē Falcid. & in l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. Feder. de Se. cōs. 150. Guli. & Alber. in l. sed & si possessori. §. item si iurauero. ff. de iureiur. Maranta in tract. iudiciorum. in 6. par. n. 26. Abb. Imol. aliique Canonistæ in c. cū cōtingat de iureiur. Pau. Cast. & Iaſ. abūdè plures cumulans & decēs istam esse magis communem opinionem. in l. pacta quæ. C. de pact. Mar. in pract. crim. §. secūda quæst. n. 59. Boer. decis. 92. nu. 6. Deci. cōs. 232. Rube. cōs. 25. n. 5. & cōs. 54. Ruynus cōs. 179. n. 111. vol. 1. & cōs. 132. n. 2. vol. 4. Aret. cōs. 84. in 2. dub. Soc. iun. cōs. 44. vol. 2. Bertr. cōs. 215. vol. 4. cōs. 301. n. 3. & cōs. 327. nu. 4. vol. 1. & Parisi. qui pari modo supponit esse magis com. opi. cōs. 86. n. 46. vol. 3. Cotta in lib. memoralium in versi. donationes inter vir. & vxo. vbi dicit q̄ secūdum cōmunem sæpius vidit iudicari, & Crotus in repetiti. l. frater à fratre nu n. 72. & seq. ff. de cōd. indeb. respōdet omnib. Doct. cōtrarium asserētibus. Sed hoc certè nō procedit in donatione simulata, quia hoc casu videtur esse facta in fraudem, nō valet, nec firmatur iuramento, secūdū Bart. in l. Codicillis. §. Titia. in fi. ff. de leg. 3. & Ruynum cōs. 230. n. 4. vol. 1. & iuramētum hoc dicitur assertoriū, q̄ quidem nō valet, sed si esset promissorium de futuro s. quā- q̄ quidem nō valet, sed si esset promissorium de futuro s. quādo promitterem nō cōtrauenire nullo vnquam tēpore, tunc vigore istius iuramēti promissorij firmatur donatio ista, vt p Bald. Nouellum in tract. de dote. in 10. par. & Rip. in 3. li. de donationib. c. 6. Fallit 2. dicta conclusio, seu regula in donatione facta inter virum & vxorem ex causa benemeritorum, seu seruitiorum, quæ donatio vtique valet secūd. præcitatos Doct. tamē seruitia ista debēt probari aliter quàm per cōfessionem ipsorum cōiugum, secū. doctrinā Bart. in l. si fortè. ff. de Castr. pecu. communiter approbatam ab omnib. in l. si donatione. C. de collatio. de qua communi vltra scriben. ibi facit mētio. Soc. cōs. 65. & cōs. 66. vol. 1. & Gra. cōs. 175. n. 2. Fallit ternē cōtio dicta regula in rōe reciproca, videlicet reciprocè inter cōiuges hoc modo facta, q̄ si cōtingat alterum præmori, superstes habeat bona, valet, & tenet talis donatio, ita cōcludit Cy. Bald. & Sali. quos refert, & sequitur Iaſ. in l. si pater puellæ. C. de inoff. testam. & Soci. in tractatu fallētiarum, fallent. 204. in prin. versi. Limitatur quarto loco nō habere locum præcedēs regula, quotiescūque vxor marito donaret ius patronatus tā tùm, quia tūc valeret donatio, ex quo maritus nō efficitur locupletior. l. naturalis. ff. de præscr. ver. & l. planè. la 2. in fi. ff. de leg. 1. & ita tenet Alex. in l. cōstante. §. siue autem. circ. fi. ff. solut. mat. & Domini. de Rota decis. 11. in antiquis. sub rubr. de pactis inci. cōsuetudo. cir. fi. Limitatur quintò vbicūque plebeius acciperet mulierem nobilē in vxorem, & cōstante matrimonio, faceret instrumētum de receptione dotis, quam in effectu nō receperat, & quamuis ista dicatur donatio inter virum & vxorē, nihilominus valet, quia fit in remunerationē, ac recompēsationem, propter inæqualitatem eorum, ita eleganter cōcludit Bart. post gl. ibi in l. si volūtate. n. 2. C. de dot. promis. & in l. si diuortio. & ibi Iaſ. n. 9. ff. de verb. obl. idem tenet Bald. in l. 2. §. fi. ff. si cert. pet. Abb. in c. 1. n. 8. de adult. Iaſ. in l. fi. C. de verb. sig. & in l. ex hoc iure. n. 55. ff. de iust. & iur. Tira quel. in tract. de legib. cōnubia. in 4. l. n. 7. & in l. 5. nu. 18. & istā recitat esse communem opinionem Curt. iun. conf. 6. n. 20. & Bald. Nouellus in dicto tract. de dote in 10. par. nu. 7. Limitatur postremò hæc regula nō procedere, quādo vxor donaret pecuniā marito pro refectione ædiū, quæ incēdio cōsumptæ fuissent, vt in l. qd si vir vxori. ff. de don. inter vir. & vxor. F. Vi.

donatio facta priuato propter superueniētiam liberorum penitus reuocari solet. l. si vnquam. & ibi notāt omnes communiter. C. de reuoc. don. & in l. 1. C. de inoffi. donatio. Amplia hoc intātum, q̄ ceedere, q̄licet illius rei donatę dominium fuisset trāslatum in donatarium. per patrem ante natiuitatem filij, nihilominùs post natiuitatem filij reuertitur in dominio donatoris dicta donatio ante petitionem ipsius ipso iure, vt p gl. & alios Doct. communiter in d. l. si vnquàm. & Bar. in l. Titia. la 2. §. Imperator. n. 2. ff. de lega. quam cōmunem declarat, & citat Ripa in d. l. si vnquam. n. 103. simul cum aliis Mod. Sed fallit primò ista communis, vbicūque donatio esset facta ecclesiæ, tūc dūtaxat reuocatur vsq; ad legitimam, vt voluit gl. & Archid. in c. fi. 17. q. 4. Bart. in d. §. Imperator. & post eū Cuma. Roma. in auth. similiter. in 8. specia. C. ad legem Fal. Bald. Ang. Saly. & Pau. de Cast. in d. l. 1. Abb. & Imol. in c. fi. de donatio. Barba. in repeti. l. cū acutissimi. C. de fideicom. Iaſ. in auth. si qua mulier. C. de sacrosanctis eccl. & in l. generaliter. §. cùm autē. C. de insti. & substi. Fel. in c. in præsentia. de probat. Cornel. cōs. 11. vol. 3. & cōs. 30. vol. 4. Calca. conf. 13. Corset. sing. in ver. donatione, incip. licet donatio. Paris. conf. 73. n. 24. volu. 1. vbi recitat istam esse communem opinionem, idemque testatur Ripa in d. l. si vnquam. n. 115. & Tiraq. ibi. n. 66. Verū communis ista procedit in foro contentioso: in foro verò politico, ipsa Ecclesia tenetur propter superueniētiam filiorum donata restituere. tex. est in d. c. fi. 17. q. 4. quē tex. dicit ad hoc mēti tenēdum esse August. Beroius in c. 1. seu rub. nu. 217. de cōstitut. Limitatur secundò dicta cōis, q̄n facta esset per patrē vni filio, quæ quippe donatio nō posset reuocari post natiuitatē aliorū filiorū, vt sentit Bart. & omnes Legistæ cōiter in d. §. Imperator. & Canonistæ in d. c. fi. de donat. vt per Ripam in d. c. vnquam. n. 115. postremò quotiescūque donatio esset remuneratoria, tūc quātumuis sit facta priuato, non reuocatur, nec reuocari p̄t aliquo mō fm scriben. oēs cōiter in d. l. si vnq̄ vbi Moder. & Rip. n. 29. nōnihil istā cōem declarāt. F. Viuius.

Donationem stipulās Notarius absenti, ignorāti adhuc ex parte

Universidad de Deusto
Biblioteca

parte absentis, & ignorantis, non est donatio, nec ei aliquod ius quæritur, nisi ratificatione secuta, & cõsensu cõcurrente, vt tradit Bald.cons.220.lib.2.Alber.in l.non enim.ff.de adop. Paul.Cast.cons.195.vol.2.Dec.leg.in l.certi condictio.§.si nũ mos.ff.si cert.pet.in l.1.n.22.C.de pact.in l.ꝟctus.nu.16.ff. de regu.iur.& consulendo cons.226.cons.247.cons.432. cir.fi. cons.586.n.13.& cons.661.Curt.iun.cons.52.n.12.cons.55. n.9.& cons.120.Bertr.cons.116.lib.2.& cõs.304.vol.3.Soc. in l.1.§.si iusserim.in fi.ff.de acq.posses.Ruy.cons.121.lib.1.& cons.174.co.li.Cassan.cons.7.&cons.59.Pari.cons.12.n.100. lib.Rube.in repeti.l.non solùm.§.morte.n.9.& 59.ff.de noui oper.nuncia.& cons.132.Gratus cons.12,cons.25.n.37.consi.67.cons.94.& cõs.127.li.1.Galliau.in rub.n.84.ff. de verb. oblig. vbi refert istam esse veriorem opinionem, Et Carolus Molineus in additio. Alex.cons.31.lib.6.scribit esse magis cõmu.opi.& ad hoc corroborãdum ômnes præcitatos Doct.cumulat Tiraq.in tract.de iure constit.possesso.in 3.par. limitatio.30.n.10. & seq. concludẽs ibi non valere generaliter stipulationem notarii pro altero, nisi eo ratum habente, prout voluit Salyc.in l.Gaius.ff.de vsu.Soc.iun.cons.126.nu.12.& Alc.in c.cum contingat.n.234.de iureiu.qui audacter recitat istam esse comm.sent.Cagnolus etiam in l.fi.n.273.C.de pactis.In contrariam verò partem inclinauit titubãter Dec.cõs. 293.Ruy.cons.119.ꝟs.126.n.10.vol.1.& cõsi.47.vol.5.Cor. cons.21.vol.4.Bertr.cons.156.n.5.vol.1.Soc.in cons.118.vo lu.2.& nonnulli alij Doctor relati per Tiraq.in præcitato tracta.const.possess.n.13.& seq.Sed quicquid isti Doct.suadeant contra istam communem, ob hoc factum foret ab ea recedere.quam quidem ita receptam tãquam verissimam intellige, vt non requirat expressam ratificationem, sed sufficiat, vt absens tacitè ratum habeat donationem istam, secundum Dec. in d.cons.586.Goza.cons.42.&Gratum d.cons.12.&quomodo, quib.modis,&signis videatur, seu colligatur tacitè absens ratificare donationem, vide Tiraq.latè declarãtem in d.tract. consti.possesso.in 3.par.30.limitatio.n.11.& seq.His accedit similiter, ꝙ in dubio præsumitur præsentia donatarij, licet nihil fuerit dictũ de præsentia ipsius. vt tenet gl.1.in l.1. in ver. inter præsentes,& ibi Bar.ff.de don.caus.mort.& gl.in l. optimam.in verb.ipso die,& in ver.seruus,& ibi Iac.But.C.de cõtrah.& committenda stipula.& tenet Io.de Imol.cons.7.sed Bald.videtur tenere contrarium in l.si quando, per illum tex. C.de statu.& imagi.vbi respondet ad d.l.1. & ad l. optimam. quòd ibi per scripturam apparebat partes fuisse presentes, sed vbi non apparet, non præsumitur. F.Vinius.

Donatio facta ablenti verbo tenus, si Donatarius adipiscatur postea possessionem rei donatæ, non tamen ideò dicetur contractus donationis perfectus, nisi etiã nuntius vel epistola interuenerit.cõmunem dicit in d.q.12.ver.sed pone.P.Fic.

donatio facta absenti, interueniente tñ Notario, q ꝓ absente acceptauerit, valet:& licet dõator postea antè, q̃ donatari eã ratificauerit simpl'r reuocauerit, tñ simplex illa reuocatio ñ obstat qn donatarius adhuc postea eã ratificare possit.Hãc magis communem dicit in §.donatio.13.ver.1.ergo casu.cõtra.tenet Cagnol.in l.quo tutela.§.nec paciscẽdo. de reg. iur. imò etiam si donator etiam rem donatam in alium transtulisset, nihilominus valebit prior donatio. Hanc magis communem ꝟ Decium & Cagnolũ dicit in d.q.13.ver.Cõtrariã. Idẽ.

donatio facta coniugi à marito ignobili, vel sene, propter ignorabilitatem vel senium, valet.communem dicit in d.q.9. ver.sed pone.Putat tamen Clar. procedere, si in ipso actu dotis constitutæ fieret donatio, secùs si post. Idem.

donatio facta Ecclesię non potest propter ingratitudinem reuocari.quia cẽsetur Deo facta, qui ingratus esse non potest. com.dicit §.donatio.q.21.ver.Item quæro, cum seq. Idem.

donatione facta præsenti hoc pacto, vt certo casu veniẽte, res donata perueniat ad tertiũ quendã absentẽ, non licet donatori tale pactũ in præiudicium absentis remittere, etiam si nemo ꝓ absente acceptauerit & ideò nec reuocari potest.Magis cõem dicit in §.donatio.q.13.versi.Secũdus.cũ seq.Idem.

donatio facta per patrem filio emancipato, valet.communem dicit in §.donatio.q.8.ver.Secundo. Idem.

donatio hereditatis alicuius, non valet, qa Hereditatis verbum nihil excludit.communẽ dicit in d.§.donatio.q.19.vers. sed quæro.contr.Purpura.in l.fi.C.de pact. Idem.

donatio ĩ dubio potius præsumitur esse inter viuos quam mortis causa facta, si in ipsa non sit facta mẽtio mortis, & ita non collata sit in tempus mortis.communem dicit in §.donatio.q.4.vers.Sed quæro. Idem.

donatio inter coniuges confirmatur morte donãtis. Intelligendum tamen si modò interuenerit traditio vera vel ficta, alias enim si sola promissio interuenit non confirmatur morte.communem dicit in d.q.9.ver.sed hoc intellige. Idem.

donatione immẽsa facta, si dicatur in instrumẽto, ꝙ donator velit cẽseri plures donationes non excedẽtes pro singula summam 500.solidorum, nihilominus cẽsebitur vna tantum donatio,& nullius valoris, tanquam clausula illa in fraudem legis apposita.cõem dt in §.donatio.q.17.vers.Sed pone. Idẽ.

donatio immẽsa iuramẽto firmata non eget insinuatione. Magis communem dicit in §.donatio.q.18.Intelligẽdum tamen hoc dicit, vt insinuationis renũciatum sit in specie, aliàs secùs. Item intelligendum vt valeat, si insinuatio debet interuenire in ipso actu donationis. Si autẽ esset lex, vel statutum ꝙ insinuatio deberet fieri intra certum tempus, eo casu iuramẽtum non firmat donationem, si insinuatio non esset facta intra præscriptum tempus.com.dicit.ead.q.ver.vlt. Idem.

donatio inofficiosa si facta sit vni ex filiis, tunc siue sit inofficiosa re tãtùm, siue re,& consilio, nũquam reuocatur nisi vsque ad legitimam aliorum filiorum. Si verò facta est extraneo, tũc si est inofficiosa re tãtùm reuocatur solummodo vsque ad legitimam, si verò est inofficiosa re & consilio, reuocatur in totũ. cõem dicit in §.donatio.q.24.ver.aut verò quis non agit. Et hæc quidem obtenent etiam in donatione iuramento confirmata.comm.ead.q.vers.Hæc autem. Idem.

Donationem inofficiosam in extraneum factã pater in totum non potest reuocare, si filio aliquid reliquerit.com.dicit in §.donatio.q.24.ver.Sed quid si pater. Idem.

donatio mortis causa inter coniuges facta non valet.§.donatio.q.9.ver.& hæc quidem. Idem.

donatio ob causam non potest reuocari propter ingratitudinem.com.dicit.§.donatio q.21.Sed quæro. Idem.

donatio ob causam, causa non secuta ipso iure reuocatur. com.dicit in §.donatio.q.24.ver.Præter has. Idem.

donatio omnium bonorũ, præsentium,& futu.non valet, com.dicit I.Cla.§.donatio.q.19.Si quis verò donat presentia sua bona tãtùm valet donatio.com.ead.q.ver.ex hac.Item valet donatio, si quis simpliciter donat bona sua. Imò etiam si quis vniuersaliter omnia bona sua donasset, quia eo casu non subintelliguntur bona futura. Similiter si quis donat omnia sua bona mobilia& immobilia.quia in tali donatione non veniunt iura & actiones, com.dicit.d.q.19.ver.eademque.cum seq. Valet tamen donatio omnium bon.præs.& fut.si mortis causa facta sit.com.ead.q.ver.sed quid si quis. In tantùm verò non valet don.om.bo.præs.& futu.vt etiam iuramẽto firmari non possit.com.dcit in §.donatio.q.20. Et nota quod talis donatio annullatur in totum, non pro parte tãtùm.com.ead. q.ver. Item quæro. Talis verò donatio facta Ecclesiæ valet,& est speciale in Ecclesia: quia etiam personam suam quis Ecclesiæ donare potest.ea.q.vers.vlterius. Valebit tamen eiusmodi donatio.si inter duos fratres reciprocè facta sit.ea.q. ver. sed pone.& valet non solùm inter fratres, sed inter quoscunque si post mortem collata sit. Idem.

donatio propter merita facta valet, etiam si de ipsis meritis aliter, quam per assertionẽ donãtis non constet. Intellige modò non fiat inter personas prohibitas, nam eo casu non statur assertioni donãtis, sed requiritur probatio meritorum. com. dicit in §.donatio.q.3.ver.sed hic occurrit. Idem.

donatio propter nuptias nõ constituitur ipso iure.& ideò si nõ fuit petita cõstitui cõstante matrimonio, nõ potest postea soluto matrimonio peti. potest autem peti vt cõstituatur cõstante matrimonio, licet tpe dotis promissæ vel datæ, non fuerit petita, neq; ꝟstituta, com.dt.§.donatio.q.11.ver.fi. Idẽ.

donatio pp superuenientiam filiorũ reuocatur etiam si appositũ sit iurm.com.dicit §.donatio.q.22.ver.stat ergo. Idem.

donatio reuocatur si post factã donationẽ ipsi donatori superueniant liberi.per dispositionẽ.l.si vnquam.C.de reuocat. don.com.dicit.§.donatio.q.20.in prin. Hinc infertur, ꝙ si Donator tẽpore donationis de liberis cogitasset, dispositio d.l. si vnquam non locũ habeat, nec donatio reuocari possit.com. dt.q.22.ver.ex qua. Sifr nõ reuocatur, si donatio esset facta in ꝟctu mrimonij, nã eo casu ꝑsumit donator de liberis cogitasse.com.dicit.eo.ver.Ex qua.q̃ tñ opi.ipsi Claro nõ placet. Idẽ.

Donatio omnium bonorum præsentium,& futurorum aliàs prohibita tanquam liberam testandi facultatem tollens nõ valet, nec tenet secund.Bar.& alios Doct.communiter in l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.oblig. quam nimirum communem sequuntur, declarant, & citant Mod. ibi. & Curt.iun.cõsi.21.num. 1. & infiniti cõsulentes variis in locis, sed fallit ista communis vbicunque donatio hæc esset facta ecclesiæ, tunc enim valet, & tenet, vt ponit Iaſ.in d.l.stipulatio hoc modo concepta.nume.10.& latius in l.fi.C.de pactis, ibique

Universidad de Deusto Biblioteca

ibiq́ue Dec.n.3 tẽ ſenerat iſtam eſſe com.opi.& in ca.in præſenti.n.8.& 27.de prob.in antiq.& poſt eum Aug.Berius.n. 81.& idem Dec.teſtatur conſ.488.n.5.& Iaſ.conſ.169.vol.4. tamen in hoc caſu eccleſia ipſa teneretur donãti alimẽta ſub miniſtrare.l.ſunt q̃i.cũ trib.ſeq.ff.de re iud.& ita tenent omnes præcerati Doctor,examinãtes materiam iſtam.Fallit ſecũdo loco dicta concluſio,ſi in iſta donatiõe om.bo.præſ.& futur.fuerit appoſitum precarium,tunc quippe habetur loco traditionis,vt per Doc.in d.l.ſtipulatio hoc modo cõcepta,Alex.in l. 3.§.incertam.& ibi Iaſ.audacter aſſerit iſtam eſſe com.opi.ff. de acq.poſſeſ.quam ſequitur Afflict.deciſ.30.& Tiraq.in tracta.conſt.poſſ.in 2.par.30.ampliatio.Tertiò limitatur cõmunis iſta,quãdo in donatione om.bo.præſ.& futur.fuerit facta retẽtio fructuum, ac alicuius rei certæ à donãte,de qua diſponere poſſet,quo,inquam,caſu valet donatio,ſecun.Doct.omnes in d.l.ſi.C.de pact.& in d.l.ſtipulatio hoc modo concepta, & alios complures cõgeſtos per Boer.deciſ.204.n.25.vbi affirmat iſtam eſſe com.opi.licet Deci.præcipitãter conſi.33.& cõſ.351.& conſ.203.tenuerit contrarium,in quibus locis voluit etiam ipſe Dec.donationem omnium bon.præſ.& futur. non valere,quãdo donans reſeruaſſet de illis bonis in vita diſponere,ſimul ac in morte. Sed in hoc caſu ſicut in alio ſuperiùs relato com.opi. videtur cõtra Decium, vt abundè deducit Boer.in d.deciſ.204.n.25. Quartò limitatur præcedẽs cõmunis, q̃ſi aliquis donaret omnia bona ſua alteri per ſtipulationem, tunc enim donatio iſta trãſit in cõtractum qui eſt irreuocabilis,vt ſentit gl.in d.l.ſi.C.de pact.in verb.accommodauerit, quam communiter ſequuntur ſcriben.ibi, & de iſta communi vltra Moder.in d.l.ſtipulatio, & in d.l.fin. teſtatur Boer.deciſ.153.nu.2.& 14. F.Viuius.

Donatio facta à patre filio in poteſtate nõ valet regulariter,ſecũdum Doct.communiter in l.frater à fratre.ff. de cõd. indeb.quam communem citat,& latè limitat in decem caſib. Crotus ibi,& inter alios caſus limitatur per ſcribentes iſta cõmunis nõ procedere, vbicunq; donatio eſſet iurata inter patrem & filium in poteſtate,quia tũc valeret,& ſuſtineretur ratione iuramẽti,vt tenet Bal.in l.ſi.C.de vſucap.pro do.in conſi.430.præmittendũ eſt.vol.1.aliàs 362.vol.3.Abb.cæteriq́ue Canoniſtæ in c.cùm cõtingat.de iureiur.& Legiſtæ in d.l.frater à fratre.& in l.pacta,quæ cõtra.C.de pact.Aret.conſ.27.& cõſ.72.in fi.Alex.conſ.20.vol.3.& in l.ſi donatione.C.de collatio.vbi Iaſ.quoq; Dec.&Riminal.arteſtãtur iſtam eſſe com. opi.& idem Deci.conſi.202.Pariſi.cõſ.69.n.128.vol.3.Bertr. cõſ.35.& cõſ.62.n.4.& cõſ.135.n.1.vol.1.vbi dicit,q̃ iſta hodie videtur communis ſhĩa tam ſcribẽtium in iure,quàm cõſulẽtium,quam etiam latè tener Iaſ.cõſ.118.vol.4.Soci.iun. cõſ.13.vol.2.Ruyn.cõſ.179.vol.1.& cõſ.96.n.5 vol.5.Capi. deciſ.Neap.56.eamq́ue fatetur communem Alci.in d.c.cum cõtingat.n.207.Et donatio iſta nõ eſt imputãda filio in legitimam.l.ſi q̃ñ.§.gñaliter.C.de inoffi.teſta.& notat Grauet. cõſ. 136.n.2.Fallit ſimiliter dicta communis,quotieſcũque donatio facta eſſet propter benemerita præcedẽtia filio in poteſtate cõſtituto,tũc vtique iſta donatio ſtatim valeret, ſecũdùm gl.in Auth.vnde ſi parẽs.C.de inof.teſtam.Ratio eſt,quia pręſumitur ſibi deberi ex operib.ſuis,&ſic iudicatur aduẽtitium & aduẽtitia in quartam nõ computãtur.l.ſcimus§.repletionem.C.de inoffi.teſta.Cæterùm Alex.conſil.8.vol.2.allegando cõcordantia,dicit communem opinionem eſſe,q̃ imputetur, niſi expreſsè dicatur. Ampliatur dicta limitatio eatenùs procedere,q̃ ſi pater donaret filio,qui ipſi patri beneficia cõtulerat,nulla facta mẽtione,vel expreſſione meritorum,tũc præſumeretur iſtam donationem eſſe factam intuitu meritorum præcedẽtium:nõ autẽ intuitu filiationis ſecũdum gl.cęteroſq́ue Doctores communiter in d.l.ſi donatione,&Crotũ qui communem aſſenerat in d.l.frater,à fratre.n.79. Tamẽ ſi in inſtrumẽto diceretur,ſanguinis affectione,tũc potiùs pręſumeretur dictam donationem celebrãtam fuiſſe naturali affectione,quàm ob merita,vt per Doct.præcitatos,& ita conſuluit Pau.de Caſtr.conſ.105.ſed quæſtionis tollendæ gratia cautè pater poſſet ſpecificare benemerita. Vbicũque enim in inſtrumẽto forẽt ſpecificata bñficia,valeret donatio inter patrem & filium,vt cõcludũt Doctores communiter in locis citatis,&communis iſta nõ habet cõtradicẽtem,vt per Moder. in d.l.frater à fratre,& intellige limitationem hãc procedere, quãdo videlicet benemerita rei donatę reſpõderent,vt eſt gl. not.communiter approbata in d.l.ſi donatione.in ver.poſtulas,& in c.relatum.lib.2.in ver.iuxta ſeruitij.de teſtam.Bart.in l.ũ fortè.n.5.ff.de Caſtr.pecu.&in hoc nõ ſtãdũ eſſet cõfeſſioni patris,ſ.merita præceſſiſſe;ſed opus eſt q̃ ſeruitia ipſa probẽtur,vt tenẽt glo.& Bart.in d.l.fortè.Iaſ.in d.l.frater à fratre. n.44.Cor.conſ.144.n.10.vol.2.Man.in d.l.ſi donatione.n.46. vbi Rimi.n.8.Cotta in memoralibus iuris in ver.donatio inter patrem& filium.Ruynus cõſ.96.n.2.vol.3.& Afflict.deciſ 360.n.15.& iſta eſt communis.vt in ſequẽti cõcluſione ponã poſt prin.Fallit quoque dicta communis, quãdo pater remitteret filio vſumfructum in bonis aduentitiis filij,nam in caſu hoc donatio ſtatim valeret,nõ expectata morte patris,ſecundum Bart.in d.l.frater à fratre.n.57.& Bart.in l.2.C.de inof.teſtam.quam Doct.Bart.ſequũtur Doct.communiter.Iaſ.in d.l. frater à fratre.n.44.& Crotus ibi.Fallit vlterius dicta communis nõ procedere in donatione facta filio in poteſtate à patre cauſa ſtudij,quam donationẽ valere dicũt, ſicuti pro dote facta.Bald.Ang.Alex.& Iaſ.in l.1.ff.ſolu.matri.quorum opinio certè videtur dubia & nimis periculoſa:nã cõtrarium,q̃ non valeat huiuſmodi donatio,tenet Bart.Bald.ſibi cõtrarius. Im. Alex.Iaſonq́ue ſimiliter.Saly.Põtanus,& Ripa,qui prædictos citat in d.l.1.in fi. & recitat iſtam eſſe communem opinionẽ. Nec procedit hic æquiparatio dotis, & ſtudij, quoniam pater tenetur dotare filiã.l.fi.C.de dotis promiſſio.ſed non tenetur aliquid dare filio cauſa ſtudij,præter grammaticam,qua filius cum honeſtate cõditiõis ſuæ carere nõ poteſt,vt per Alex.in d.l.1.in fi. meritò donatio facta filio cauſa dotis per patrẽ valet,ſed nõ idẽ iuris cẽſeri debet de donatione facta cauſa ſtudij,cũ in donatiõe ſtudẽti facta fraus ſubeſſe poſſit,&tãto magis,qa Scholares ſũt calidi,& aduers⁹ eos pſumit̃,vt tradit Bal. in d.l.neq; natales.C.d̃ ꝓb.& Iaſ.in l.fi hoc n.17.C.vñ legiti.Vi.

Donatio inter viuos facta vſque ad quingẽtos aureos,valet ſine inſinuatione.l.ſi quis pro redemptione.§.fi.C.de donam &vltra nõ valet,quia don.excedẽs quingẽtos aur.debet inſinuari.d.§.fi.& l.ſancimus.e.tit. Sed hoc limitatur in donatione facta Eccleſiæ,vel alteri pio loco. Nã donatio iſta vltra quingẽtos aureos nõ inſinuata fact.eccleſiæ, valet & tenet, ita Spec.& Io.Andr.poſt Pileum in tit.de inſtrum.editio.in §. porrò.in fi.Hoſt.& Io.And.in c.fi.de fide inſtrum. Butrit.s, & Im.in c.ad hæc.de teſtam.Bar.& Alber.in l.illud.C.de ſacroſ. Eccleſ.Abb.in c.relatũ.el 1.n.4.de teſta.Paul Caſtr.conſ.112. n.6.vol.2.in nouiſſimis.Calder.conſ.111.de don. Cannati in tract.de inſinuatio.in 3.par.q.8.&Pariſ.conſ.70 nu.23.vol.4. &opinionem iſtam ſupponit eſſe cõmunem.Fel.in c.eccleſia ſanctæ Mariæ.n.57.de cõſtit.Iaſ.cõſ.169.vol.4.&Ripa in 3.lib. reſpõſorum.c.11.In contrariam ſentẽtiam inclinauit gl.in §. ſimus.in auth.de nõ alie.vbi tenet,q̃ donatio nõ valeat eccleſiæ facta ſine inſinuatione vltra quingẽtos ſolidos.& eam glo.Bar.præter morem ſuum cõtrarius latè confirmat,ſequũtur etiam Cy.Alber.Ang.& Salic.in d.l.ſancimus.Ang.& Fulgo.in l.pen.C.de do.Cy.Odo.Bal.Sal.& Pau.Caſt.in d.l.illud, Barba.in d.c.ad hæc.Sed primam opinionem amplectendam eſſe ſuadeo,quæ videtur magis communis teſte Ruyno cõſ. 182.n.13.vol.1.Fallit ſecũdo loco dicta concluſio in donatione reciproca,& viciſſitudinaria,quæ nõ requirit,nec eget inſinuatione, etiam q̃ excedat quingentos aur. ſecun.Ang.conſi.169.viſis p̃dictis inſtrumẽtis.& voluit gl.in l. Aquilius Regulus.ff.de don.& ibi Doct. gl.& communiter ſcribent.in l. licet.C.de pact.Bal.poſt Guli.de Cu.in l.illud.C.de ſacroſ.eccl. & in l.3.C.qui bonis cede. poſſ.& in l.& ſi mortis, cit. fi.C.ad l.Falc.& in l.fin.ff.de exercito.Alex.conſ.244. ponderatis.Io. And.in addi.Spec.in tit.de inſtru.editio.§.porro.circa ſi.Iaſ.in l.ſi pater puellæ.C.de inof.teſta.vbi plura congerit in materia viciſſitudinaria,& idem Iaſ.conſ.9.nu.13 poſito inter conſil. feudalia Alberti Bruni.& Curt.iun.conſ.81.n.5. vbi deducit iſtam eſſe com.opi.Fallit tertiò regula prædicta,vbicũq; donatio eſſet facta vltra quingentos aureos,tamen,ſoluta gabella non aſcenderetur in effectu vſque ad quingentos ſolidos, tunc profectò valet donatio vltra talem ſummam etiam nulla facta inſinuatione ſecũd.Bar.in l.quoties.C.ad l.Falc.quem ſequitur Bal.Imo.Pan.Caſt.in lectu.Paduana.&ibi Alex.quoque,Rom.ſing.cc.& Cremen.ſing.pe.licet Ang. & præcipitãter d.l. quotiens aſſerat contrarium cuius fundamenta confunduntur per Alex. & alios communiter ibi.iſta Bar.opinio communis etiam ſeruatur quotidie in practica,ſecundum citatos Doct.Limitatur quartò quotieſcunque donatio hꝛc eſſet iurata,quia donatio ſine inſinuatione illo caſu firmaretur iuramẽto, & iuramentum tolleret ſolennitatem inſinuationis, ſecun.Ioan.Alex.& Imo.in loco ſuperiùs citato:& hoc idem firmat Alex.in l.nemo poteſt.ff.de leg.1.dicens q̃ ita ſæpe conſuluit,ꝓut reperit conſ.4.vol.6.& conſ.133.n.10.vol. 7.idemq; latè Aret.conſ.247.& Dec.conſ.77.& Dec.ꝓſ.239. n.2.vbi ſcribit iſtam eſſe magis cõem ſent.& conſ.432.& ꝓſi. 488.n.6.Rubeus conſ.59.n.5 Soc.iun.conſ.118.nu.2. vol.2. Pari.conſi.xxxiij.num.45.& conſ.69.num.67.vol.3.Ruynus

Universidad de Deusto
Biblioteca

consi.172.in fi.180.n.14.vol.1.&159.n.15.volu.4.Bellonus cons.60.Gratus cons.70.n.28.vol.1.Bertr,latè cons.1.n.19. vol.2.78.nouit.n.7.vol.3.&Cur.iun.cõs.47.Sed Cur.ipse cõsi.66.cum seq.Inclinauit in contrariam opinionem negatiuã Bal.& Saly. & eamqtie communem asserit Bauerius in tract. de virtute iuramẽti,prima par.ver.22.n.35.Ferratius cau.33. multos cumulãs.Ant.de Cãnaria in tract.de insinua.in 2.par. q.pe.& Calca.cons.25.& Crotus in d.l.nemo potest.n.21.& Tiraq.in l.si vnquam.n.138.& 154.C.de reuoc.don.vbi congerit nõnullos Doct.hinc inde pro vtraque parte.& opinionem istam negatiuam,contra cõmunem supponit esse magis communem Barbat.& multi alij relati per Moder.Senen.cõsi.69.lib.1.vbi citat omnes Doct.pro ista parte.Tamen prima sententia affirmatiua videtur verior, & magis communis, vt s.ostẽdimus,& casu eueniẽte, semper secũdum eam iudicarẽ & cõsulerem.Quæ opinio retẽta tãquam verissima,& magis cõmunis limitatur nõ procedere,quãdo iuramentum donationis,si cõfirmaret donationem, tẽderet in præiudicium tertij: tunc enim donationem ipsam nõ cõfirmat tale iuramentũ,prout in notabili casu tradit Soc.iun.in d.cõs.69.n.40.vo.j.

Prædictis accedit, qꝑ in insinuãda donatione decretũ iudicis nõ requiritur,secũdum Bar.Rom.&alios in l.Modestinus. ff.de don.& opinionem istam asseuerat esse communem:Rogerius,ibi.n.16.Faber.& Aret.in §.1.Instit.de don.idemque tenet Bal.in l.illud.C.de sacros.eccle.Ang.Pau.de Cast. & Ias.in l.omnium.C.de testam.Bertr.cons.248.nu.14.lib.1.Tiraq. in tract.de legib.cõnubia.in glo.5.nu.32. & Cannarius in dicto tract.de insinua.q.x.vbi abundè respõdet fundamentis Doct. cõtrariam tenẽtium.Occurrit similiter præmissis vtiliter hic, qꝑ insinuatio fieri potest coram quocunque iudice,etiam cui nõ subsit donator,nec res donata secundum Bar.& Roma.in d.l.Modestinus.Saly.in l.data.Alex.cõs.156.vol.2.Guid.Pap. cõs.23.n.6.& Fabrum in d.§.1.instit.de don.Sed cõtrarium tenuit Imo.in d.l.Modestinus.cui videtur inhærere Capicius de ci.Neap.203.idem tenet titubãter Guid.Pap.decis.325.Cæterùm prima opinio Bar. est verior & magis communis, quam seqtur Ant.de Cãnar.in dicto tract.de insinuatio.q.12.& Rogerius in d.l.Modestinus.n.19.Occurrit vltimo loco qꝑ donationis insinuatio nihil aliud est,quã eam facere redigi in scriptis corã iudice, ita tradit Bart.in d.l.Modesti.n.2.quem Rom. Pau.Cast.& alij.communiter ibi sequuntur:vbi Cum.dicit qꝑ magis propriè loquẽdo est reductio donationis ad acta iudicis,idem quoque tradit Bart.in l.donationis.C.de don.Bal.in d.l.illud & in auth.si omnes.C.si min.ab her.Old.cons.253.in fi.Alex.cons.156.vol.2.& Soc.iun.cons.67.n.19.vol.2. F.Vi.

Donatio ex quinq; causis ingratitudinis reuocari potest, quas enumerat gl.in §.1.insti.de don.& tex.in l.fi.C.de reuoc. don.Sed ex hoc dubium resultat,nũquid ex alia causa simili, nõ expressa in dictis locis liceat donationem reuocare,vt puta si donatarius donatorẽ nõ aluerit,Gofr.Alb.Ang.& Fulg. in d.l.fi.& Faber in d.§.1.tenẽt qꝑ nõ,& opinio ista fuit de mẽte gl.in l.in cõdemnatione.ff.de reg.iur.quatenus dixit cautũ nõ reperiri,donatarium teneri ad alimẽta donatori,ergo propter ea nõ præstita,priuari donatione non debet.Cõtrarium verò tenet glo.Cy.Faber,& alij in d.l.fi. & post eos Ripa in q.41.&49.n.163.& seq.Abb.Anch.Imo.&Barb.in c.fi.de don. Ias.in auth.nõ licet.C.de liber.præt.Lupus in rub.de don. inter virum & vxorem.§.70.n.25.Guli.Bened.in c.Rayn.n.19. de testa.verb.Guli.Mainer,& Cagnolus in d.l.in cõdemnatione. Et id saltem procedit secũdum pleróſque prædictorum, quãdo donatio esset facta omnium bonorũ, vel magnæ quãtitatis, aut propter dictam donationem, donator ad egestatẽ redactus esset. Distinctionem istam ponit Rogerius in l. qui ex donatione.ff.de don.& hæc est æqua,& commu.opi. Contraria autem superiùs relata impia, & quæ gratos animos ad ingratitudinem prouocat,prout Sal.Ripa,Guli.Ben. Meynerius,& præcitati Doctores testantur,& Moder.in d.c.fi. Aliud exemplum vltra allegarum dictę com.opi.ponit Rip.in d.l.fi. Declaratur primò regula ista vbicũque donator donationem reuocare nõ potuit,vel quia ingratitudo sibi nota nõ fuit,vel repẽtina morte pũctus,impeditus fuit eã reuocare.ita voluit Io.And.Anc.Im. & cæteri Can.in d.c.fi.Rom.& Alex.in l.rei iudicatæ,ff.sol.mat.Faber in d.§.1.&Rip.in d.l.fi.q.61.vbi scribit istam esse comm.opi.& Moder.in allegato c.fi.quæ communis probatur hac ratione,quia nõ potest videri remissa ingratitudo ex taciturnitate defuncti, qui agere propter ignorãriam, vel aliud impedimẽtum,nõ potuit.Argumẽto l. mater decedẽs.ff. de inof.testa. Ergo nõ mirum si heres suus potest ad reuocationem agere.Declaratur secũdo loco dicta cõclusio, qñ fit reuocatio donatiõis in vltimo casu posito in d. l.fi.videlicet ob pacta donationi imposita,per donatariũ non adimpleta,nam hoc ius ad heredem quoque donãtis trãsmittitur,vi cõcludũt ibi Bal.Ang.Alb.Sal.&alij cõiter moti,quoniam nõ fit eo casu reuocatio propter ingratitudinem,sed qꝑ pacta nõ seruata,prout etiam dicũt Abb.Sycul.& Barba.in d.c.fi.Fulg.& Ripa verò q.63.in d.l.fi.tradũt in hoc quãdam distinctionem,quæ erit satis vtilis in practica. Amplia,prędicta, qꝑ donatarius in isto casu nõ posset purgare morã & præsertim,quãdo ipse donatarius iurasset cõuenta inter ipsum & donãtem adimplere:nam iuramẽtum obstaret purgationi l.si qs maior:vbi Bart.C.de transact. & idem Bart. & alij communiter in l.si insulã. ff.de ver.obl.&ita in terminis cõsuluit Com. cons.cx.vol.1.Sed nũquid purgatio ista moræ admittatur de æquitate Canonica,vide Moder.declarãtes in d.l.si insulam& Ripa in d.l.fi.n.110.cum seq.Sed vbicũque(nota ad prędicta rum interpretationem)donatio esset remuneratoria,propter ingratitudinẽ reuocari nõ posset,secũdum Roma.cons.298. in fi.circa præmissum,& voluit Alex.cõs.215.nec arguẽdi.volu.3.vni subdit, qꝑ licet aliàs priuilegium exẽptionis possit reuocari propter ingratitudinem,vt notat Bal.in l.2.C.de lib.& eorum lib.tamen quãdo esset cõcessum in remunerationem, nõ posset reuocari propter ingratitudinem , ad quod allegat Bald.in l.si cum mihi.ff.de dolo, nec posset reuocari donatio facta Ecclesiæ,propter ingratitudinem Prælati,vt sentiunt omnes Can.in d.c.fi.& ista est communis opi.teste Ripa in d.l. fi.nu.173.& seq.vbi eam latè probat & declarat. F.Viuius.

donatio facta inter virum & vxorem,cõstãte matrimonio firmatur iuramẽto.Est communis opi.secũdum Ias.in l.pacta quæ cõtra.C.de pact.Dec.cõs.232.dura admodum.Idem cõsil.240.& diligenter,Alex.consi.8.in 2.volu.Dec.dicit magis esse cõmunem,in cõs.202,vt patris cõsult.vol.1.M.Chærian.

donatio facta inter patrem,&filium cõfirmatur iuramẽto. Est com.opi.secũdum Decium cõs.239. Primò non videtur. in princip.& consil.432.cùm sit quod Almericus. Idem.

In donatione facta à patre filio propter benemerita,nõ statur soli assertioni patris de benemeritis , nisi aliter probẽtur. Est communis opi.secundum Decium, cons.366. pro declaratione.Oldr.cons.5.Titius dedit.in fi. Idem.

donatio causa mortis, facta per filium patri , ipso patre ad suam vtilitatem cõsentiente nõ valet, Est communis opi.secũdum Dec.cons.279.placet mihi.ver.ita ergo in proposito. vol.2. Idem.

Fallit quando pater generaliter cõsensisset filio donãti causa mortis,vt possit donare cui voluerit:ita Dec.in d.cons.ver. & certè negari non potest.

In Donatione remuneratoria,non habet locum dispositio l.si vniquam,C.de reuoc.don.Est communis opi.secun.Deci. cõs.360.pro declaratione.ver.venio ad tertium dubium.Tamen pars,qꝑ dicit donationem esse remuneratoriam,debet probare veritatẽ benemeritorum : nec sufficit assertio solius donantis,etiam in specie,secundum eundem.

donatio omnium bonorum,præsentium& futurorũ,facta Ecclesiæ valet fauore ecclesiæ.Est com.opi,secũdum Dec. in c.in præsentia.in prin.ver.opi.tamen.extra de probat.Alex.in l.stipulatio hoc modo concep.de verb.obl.Dec.in cons.488. in causa.ver.secundò respondetur,vol.3. Idem.

Vestes prætiosæ,gemmæ,catenæ,monilia,& alia ornamenta ꝑ maritũ vxori vel spõsæ tradita,nõ cẽsentur donata,sed vt ornatius incedat,ad vsum tm accommodata,igitur veniũt ipsi marito,vel eius hæredib.restituẽda.Est cõis opi. secundum Corn.ꝑl.81.primus ꝑsultationis.ver.nõ obstãtib.vo.j. Idem.

donatio omnium bonorum præsentium & futurorum, etiam cum iuramento nõ valẽt omnino,nec in parte.Est communis opi.secundum Corn.cons.166.in præsenti.ver.ex quibus.vol.2.Pulchrè Dec.cons.30.vol.1. Idem.

donatio facta in aliquo testamẽto , in pœnam mutationis ipsius testamenti non valet.Est communis opi.secundum Alex.in cons.156.viso testamento.vol.7. Idem.

Iocalia & alia ornamẽta,missa vel tradita à sponso sponsę, in dubio nõ censentur ei tradita animo donãdi , sed ad vsum cõcedendi,vt sponsa venustior reddatur.Est com.opi. secun. Alex.cons.155.viso.tit.in fi.vol.7.& vide s.n.7. Idem.

donatio facta filio emãcipato,aliis filiis in potestate cõferri debet,sed nõ aliis emãcipatis.Est verior & magis com.opi. secund.Dec.in cõs.59.licet in causa.circ.fi.ver.nõ obstant allegata,vol.1.& com.opi.maximè procedit,quando non conferendo fratres ad maiorem æqualitatem reducuntur,vt ibidem tradit Deci.vers.sed tamen diligenter. Idem.

donatio omnium bonorum præsentium valet,& tenet.Est com.opi.secun.Corn.cons.228.viso. ver.nõ obstat,& consil.

Universidad de Deusto Biblioteca

52.primo.ver.sed quòd imò.vol.3. Idem.

Promissio semper facta,etiam sine aliqua causa discreta vel specificata,videtur facta animo donandi.Est com. secundum Alex.cons.4.circa primum.ver.sed his nō obstant.vol.1. Idē.

Donatio iurata non infringitur ex defectu insinuationis. Est vera opi.secundum Alex.in cons.4. vers. quinimò. virtute.vol.1. Idem.

Ad inueniendam quantitatem Donationis inspicitur quantitas bonorum existentium tempore mortis donatoris. Est com. opi.secundum Alexan.cons.14.circa primum.in fi.ver. non obstat.vol.1. Idem.

Constitutum donātis,& possidentis,in fauorem primi donatarij,præfertur actuali donationi secundo donatario factæ. Est com.opi.secundum Alex.d.cons.14.in fi.vol.1. Idem.

Pactum ꝙ Donatio prætextu ingratitudinis reuocari non possit,non valet,secundum Pau.&Ias.in l.fi.C.de pact.Butr.& Imol.in c.fi.de donat.Et est communis opi. secundum Alex. in l.stipulatio hoc modo concepta,de verb.obli.nisi interuenerit iuramentum:quia tunc tale pactum confirmatur secundum Alex.cons.40.super primo.ver.frustra quęritur.vol.4.& Corn.cons.102.vo.1. Idem.

Donatio facta patri à filio,de cōsensu ipsius patris indistinctè,non valet.Est magis com.opi.secun.Deci.cons.245.versi. non obstant.vol.3.post Soc.in l.1.§.fuit quæsitum.ad Trebel. vide s.nu.4. Idem.

Donatio omnium bonorum præsentium & futurorum,reseruato tamen vsufructu,non valet.Est verior opi.secundum Ripam,in lib.3.resp.c.14.ver.circa tertium.& ita tenuit Pau. de Cast.in cons.ci.notandum est.in l.fi.C.de pact.Corn.in cōsil.176. in præsenti.volu.2.Dec.in cons.30.& in cons.251. in causa magnificæ. Licet contrarium tenuerunt Alex. & Ias. in l.stipulatio hoc modo concepta,de verb.oblig.tamen præcedens est verior,& communior,vt patet ex prædictis. Idem.

donatio facta alicui & eius liberis vel descendētibus,vī facta ordine successiuo vt primò pater,deinde post eius mortē filij admittantur.Ita est communis obseruantia,& Doct.opi. secun.Dec.in con.607.viso puncto.in prin.vol.5. Idem.

Donatio facta sine solennitatibus,à iure vel statuto requisitis iuramento suppletur & conualidatur.Est vera & com.opi. secun.Ias.in cons.51.si tota dubitatio.nu.3.vol.1.

donatio patris in filium,ab initio efficax & irreuocabilis, in eius legitimam nō imputatur,nisi hoc in donatione expressum fuerit.Est com.opi.secundum Alc.in cons.8.visis.in principio.vol.2. Idem.

Pater donans alicui,potest specialiter renūciare beneficio l.si vnquam.C.de reuoc.donat.quia mero fauore ipsius patris inductum est.Magis com. opi.secun.Ias.cons.125. Bartholomeus.vol.1. Idem.

donatio vbicunque incipit à promissione, donator tenetur de euictione,secundum gl.Bart.ceteroſque Doc.communiter.in l.Aristo.§.fi. de don.ff.vbi Rogerius plures casus ꝓsiderat.Sed contrarium expressè tenet,& firmat gl.fi.in l. Iulianus.§.qui fundum.ff.de verb.obli.Iac.de Arena. & Alberi. in l.i.C.de iure dot.Cum.in d.l.Aristo.in fi.Fulg.in l.ad res donatas.ff.de ædi.&in l.si tibi.§.pactum Bart.in l.si id quod aurum, nu.7.ff.de verb.obli.idem sentit Ripa lib.3.responsorum c.8. n.2.& Faber in §.1.Instit.de donat. ceterum rationes istorum Doc.parum,aut nihil me mouens ad discedendum à præmissa communi opinione, quæ quippe ita amplexa absque alia rationum inculcatione limitatur non procedere in donatione facta per libertum in fraudem patroni, quā licet patronus reuocet, nihilominus donatārius nō habet actionem de euictione contra libertum,posito quod donatio cæperit à ꝓmissione. casus est singularis secūdum vnum intellectum gl. quem Bart.Ang.Pau.Cast.Im. & alij communiter sequuntur ibi,& in l.qui res.§.1.ff.de solut.&Rom.in d.l.Aristo.§.fi.inferens ibid.esse in patre reuocante alienata per filiū in eius fraudem.Limitatur similiter dicta communis,quando euictio sequuta fuit virtute hypothecæ ignoratæ, vt quia res fuerat obligata per antecessores donātis,ita Pau.Cast.in l.si rem meā. in fi.ff.de fol.quem sequitur Afflict.in c.1.n.8.de lege Corra. Limitatur tertio loco dicta communis nō procedere,quādo donatio ipsa nō incipit à promissione,sed à traditione,tūc donator nō teneretur aliquo modo de euictione,secūdum glo. in d.§.1.Instit.de donat.vltra quam gl.& alias,quas citat Areti.ibi habes aliam d.l.ad res donatas,quam sequitur Cepol.ibi in n.7.Doct.in l.Aristo.§.fi.Im.in c.fi.de emp.& vend.Corne. cons.141.vol.2.Ias.cons.34.& cons.73.volu.1.Ruinus cons. 184.lib.1.Boer.cons.67.in prin.&ista est communis opi.teste Aret.in d.§.1.Insti.de donat.& Curt.iun.cons.178.n.27.quæ ampliatur in tantum procedere,vt habeat locum non solùm in donatione,quæ incipit a vera traditione,verum etiam à ficta,vt quia donator consensit se donatarij nomine possidere, id enim constitutum est actus fictus & ficta traditio, vt tenet gl.&Doc.in l.ab emptione.ff.de pact.Bart.in l.si is qui pro emptore.ff.de vsuca.Bal.in l.pen.C.de vsuc.pro dona.Corn. cons.343.li.1.& Cuma.cons.173.& ratio huius ampliationis ad præmissam tertiam limitationem per Doct.præcitatos allegatur ista,quoniam licet constitutum sit ficta traditio,tamen ex eo transfertur vera,& propria possessio,ac si vera traditio interuenisset,vt tradunt Bar.Ang.Bal.Fulg.in d.l.ab emptione, in fi.Bart.Im.& Ias.in d.l.si is,qui pro emptore.Roma in l.traditionibus,C.de pact.Aret. in §.per traditionem.Instit.de rer. diuis.Alex.cons.83.volu.6. cum infinitis aliis quos cumulat Tiraq.in tract.de ꝓstit.possess.2.par.n.2.vbi tādem.n.6.cōclu dit istam fore magis communem opi.propterea nō est mirū, si donās de euictione nō tenetur.Sublimitatur tñ seu declaratur dicta vltima limitatio ita ampliata in donatione remuneratoria, in qua donator tenetur de euictione, licet à traditione inceperit,ita Rayneri.Iac.de Arena,Bart.Areti.Alex.Ias.& alij communiter in d.l.Iulianus.§.qui fundum.Ias.in l.ex hoc iure,nu.68.ff.de iust.& iur.& cons.34.s.citato.Alex.cons.47. Cor.cons.194.vol.3.Rubeus cons.95.in fi.Tyraq.in l.si vnq. C.de reuoc.donat.n.51.Grauet.cons.64.nu.2.& Boeri.decis. 67. Declaratur quoque dicta limit.nō procedere quādo promissa foret euictio siue per stipulationem,vel nudo pacto hodie,secun.Bart.in d.l.Aristo. §.fi.Aret.&Ias.in d.§.1.Inst.de dona.in addi.Christophori,&Boeri,in citata decis.67.in prin.de quo tñ secundo dubitat Im.in d.l.Aristo.§ fi.quia hoc secundum eum nō reperitur iure cautum,nec tale pactum videtur posse vestiri cohærētia cōtractus, qui nō producit actionem Sed(quicquid ipse suadeat)opinio Bart.& sequacium est cōmuniori interpretū calculo approbata,vt attestātur Doct. in præcitatis locis:procederet etiam ista cōis,si verbis generalibus promissa fuerit euictio, vt quia donator promiserit rem donatā bonā facere,ita tenet Corn.cons.141.n.10.vol.2.Procederet similiter quotiescūque donator promisit pro suo dato,vel facto,dicitur enim de euictione promisisse iuxta notata per gl.Bart.Bald.Sal.Pau.de Cast.in l.si seruus.in princ.ff.de con.fur.& ita tenet Goza.cons.60.nu.16. F.Viuius.

Donatio sub cōditione facta dicitur propria,&simplex donatio,vt cōcludit Bart.Pan.de Cast.Cu.ceteriq; cōiter per illū rex.in l.2.§.si pecuniā.ff.de dona.Dec.in 1.lect.n.19.& Moder.oēs in l.1.ff.si cer.pet.Cōtrariā verò partē tenuit Areti.in §.1.Instit.de donat.vbi voluit,ꝙ donatio propria debeat fieri purè,& mera liberalitate,ita ꝙ donatarius nō sit adstrictus ad aliqd dādū,vel faciē dū.Circa primū,ꝙ purè faciē da sit donatio sentit Aret.ꝙ donatio ꝓpria sub cōditione fieri nō possit, meritò cōcludēdū est in hac re distinguēdo,quod quædā est cōditio depēdēs ex facto donatarij,& commodū donātis respiciēs,pura si donatarius qd donāti dederit,vel fecerit, & ista nō est vera donatio.Cēsetur.n.donās moueri nō ex liberalitate,sed spe lucri futuri.casus est in l.hoc iure.§.1.ff.de donat.& ita ꝓcedit sīia Are.in d.§. 1. Altera verò est cōditio nō respiciēs donātis cōmodū,sed futurū euētū,&ista nō impedit quo minus dicatur vera donatio,qa nō cēsetur moueri ad donandum cōremplatione illius casus,sed ex sua liberalitate:nō tñ vult donare nisi casus eueniat, ita tradit Pau.de Cast. in d.l.1. ff.de donat.Bart.in d.§.si pecunia.Dec.in l.diuus.ff.de reg.iur. & in d.l.1.in 1.lect.ff.si cert.pet.& Cranet.cons.85, Viuius.

Donatio iuris presentādi facta laico non valet sine cōsensu Episcopi.Magis communem ait Phil.Dec.cons.541.B.Villal.

donatio propriè nō est cōtractus,Communis est,vt refert, probat & sequitur Rimi.super Rub.de don.n.62.Insti.I.Fich.

donatio facta filio causa studij non valet.Magis communē dicit Franc.Rip.in l.1.nu.140.solu.mar. B.Villal.

donationē nō solū ex quinq; causis ingratitudinis in fi.ca. de reuoc.don.expressis,verum etiam aliis,consimilis gravitatis,reuocari posse, communis, & æqua est opinio, contraria verò impia.ita Hippol.in §.1.num.356.Instit.de do. I.Fich.

donatio inter virū & vxorē,hēt ꝓditionē tacitā,si donās ꝓdecesserit.Alc.ī c.cū cōtingat.n.106.d iureiu.cōem dt.B.V.I.

donatio alias inualida ppomissam insinuationē infō firmatur.Hæc magis cōis ē opi.fm Rimi.ī §.1.n.255.inst.d don I.Fi.

Fallit in donatione iurata,qa statim sortitur suum effectū: Soc.in suis fallen.reg.ciij.in vers.donatio,cōem dicit.Sed circa istā fallētiam variæ sunt doctorū opiniones,Curt.Seni.ꝓf. 66.n.6.dicit donationē inter ꝯiuges nō firmari iurō,vbi dicit cōem,Alc.tamen in d.c.cum contingat n.197.contrariam dicit magis cōem,licet sibi nō placeat:Ioan.Lupus in dicta Rub. de don

Universidad de Deusto
Biblioteca

de donat.inter vir.& vxor.§.fi.in fi.n.1,dicit communem nostram limitationem:& obseruari in practica. & idem Ioan.de Rip.in suis resp.libr.3. & c.17.n.1.& Couar.in rub.de testam. parte 2,n.22.communem dicit limitationem.

De iure regio donatio inter vir.& vxor.infra annum contractus matrimonij non valet:post annũ,si filij superueniant: idem non valet nisi in quinto bonorum l.6.tit.1.lib.3.si tamẽ filij nõ superueniant valet.l.3.tit.12.lib.3.For.ll.quam legem limita,vt in nostra communi,si donans prædecesserit:cũ qua concor.l.4.tit.11.part.4.sed limita dictam communem:& ꝙ non sit necessariam,quod prædecesserit donans,quando ipse donans non efficitur pauperior ex donatione etiam si donatarius efficiatur ditior per l.5.tit.11.par.4.vel si recipiens non efficitur ditior:etiam si donans efficitur pauperior.vt in l.6.titu.11.par.ea.Nota ꝙ hæc donatio inter cõiuges ad hoc quod morte cõfirmetur:requiritur traditio vt per Io.Lupum in repet.rub.de donat.§.35.vet.aduerte nunc,per totum. vbi vide aliqua per quæ fit traditio.

Nota quod ad confirmationẽ istius donationis sufficit traditio ficta Ant.Gomez in l.45.tau.nu.3.communem dicit ex gl.in l.2.C.de dote cau. & non num. Et nota quod si donatio inter coniuges sit reciproca non requiritur traditio ad hoc ꝙ confirmetur morte:vt eleganter dicit Pau.Castr. in l. si pater.ff.de dona.inter vir.& vxor.de quo meminit.Ioan. Lupus in repetit.d.rub.§.50.nu.17.de dona.inter vir.& vxor.& vide eundem Io.Lupum §.75.per totum.

Donatio,quæ morte confirmatur:non censetur inter fratres:quia habet vim legati.Io.de Ripa.in suis resp.lib.3.de dona.c.9.nu.8.communem dicit. B.Villal.

donatio simplex facta per patrẽ, filio in potestate mortuo fratre,non confertur:ex quo facta non valet,sed per mortem confirmatur,Iaſ.in l.ex testamento.num.10.C.de collat.communem dicit.

Fallit primò si est donatio iurata,quia statim valet. Alci.in c.cum cõtingat.n.207.de iureiur.Io.de Ripa de dona. in d.n.8.& Deci.cons.688.& cons.206.& 239. & Io. Duran. in arte testan.tit.3.cau.2.communem dicit. B.Villal.

ADDITIO. De hac fallentia & ꝙ communis sit, vide plura apud Hippo.Riminal.in §.1.n.291.Instit.de dona. I.Fich.

Fallit secundò, inquantum dicit, quod valet statim, quòd est conferenda in donatione facta filio existenti sub patria potestate ex causa studij quæ statim valet, & non confertur. Segu.in l.vnum ex familia. §.sed si fundum. numer.131.ff.de leg.2.& Iaſ.in l.1.n.52. ff.sol.mat.communem dicũt:Contrariam,sc.ꝙ conferatur,dicit magis communem Ripa in l.1.ff. sol.matr.n.104.sed opi.Did.de Segu. & Iaſ. approbatur per l.5.ti.15.part.6.vbi disponitur valere donationem,& non conferri,quam limita in peruerso scholari, vt per Stellam recitatur colla.in ver.quæ res sint quæ non cadunt.in collationem, vt per Alex.in auth.quod locum.de colla.C. & ibi Iaſ. & vide Cora.in l.frater à fratre,n.64.ff.de cond.indebit.& ad hoc ꝓtinet qđ dicit Tiraq.trac.cessante causa.in ver.priuilegij causæ. n.207.vbi dicit esse communem opi.ꝙ priuilegium concessum scholasticis comprehendit parum studẽtes ex Domini. in prooem.lib.6.Decret.licet sibi non placeat. B.Villal.

donatio simplex facta filio emancipato confertur, Iaſ. in l. ex testamento.nu.14.C.de colla.communem dicit.

Amplia istam communem, quia non solùm est conferenda cum alio filio sub potestate, sed etiam cum emancipato. Iaſ.in d.l.ex testamento.communem dicit. B.Villal.

donatio facta filio per patrem,qui est sub eius potestate,inducit obligationẽ naturalem. Io.Cor.l.frater à fratre.§.quæsitum.n.46.ff.de cond.indeb.communem dicit. Villal.

Nota quod ad hoc ꝙ donatio facta filio sub patria potestate constituto confirmetur morte,requiritur traditio.glo.in l. Papinianus.ff.de dona.inter vir. & vxor. communiter approbata vt per Iaſ.in d.l.frater à fratre n.46. Et nota ꝙ hæc traditio sufficit,si fiat per traditionẽ veram,vel fictam, vt per clausulam constituti,vt not.gl.in l.2.C.de inof.testam.& Segu. in l.1.nu.1.§.sed si fundum.ff.de leg.2.

In dictis donationibus factis per patrem filiis de iure regio disponitur per l.17.in decis.tau.ꝙ pater siue filiis sub potesta te,vel emancipatis potest donare tertium,& quintum bonorum:& potest reuocari talis donatio vsque ad mortem donãtis:nisi fit ex causa onerosa vel cum alio tertio facta donatio: & illud tertium, & quintum est,ꝙ pater potest in vita, vel in morte donare,vel legare siue vni,siue pluribus filiis per l.26. tau.&nõ requiritur iuramentum ad validitatem donationis. teneo etiam ꝙ de iure regio non habet locum d.l.3.tit.4.par. 5.nec l.5.tit.15.part.6.de quibus in n.97.nec communis opi. dicti nu.stantibus aliis filiis priuarentur sua legitima:cum iuramentum non debet operari in præiudicium tertij per text, in c.quamuis,de pactis in sexto.& in c.veniens,de iureiur. ex quibus cõcludit Alc.in c.cum cõtingat,n.30.de iureiur. cum aliis sequentibus,ꝙ alienatio fundi dotalis cum iuramẽto,licet operetur cõtra mulierem,nõ tamen adstringit filias quin possint petere reuocationem iuramẽto non obstante,quem vide. Tamen iuramentum producit effectum in patre donante:ita ꝙ pater non poterit reuocare dictas donationes:cũ iam sortitæ sint effectum per dictam opinionem n.96.&quod ad istum effectum remanent dict.ll.par. incorrectæ. Et etiam ex iuramento producitur alius effectus:quod ex dicta donatione non deducitur tertium & quintum: in quibus alius frater eius melioratur, sed dictæ donationes comprehendũtur sub tertio & quinto,per l.septuagesimam quintam in ord.tau.Et nota,ꝙ stante d.l.26.tau.non habet locum communis opi.de qua per Iaſ.in l.si quando talis.§.generaliter.C. de inoff. testa. ꝙ donata filiis inter viuos non conferuntur, nec computantur in legitima:cùm per dictam l.nõ potest ligari, nec donari filiis vltra tertium,& quintum etiam plurimis, item nota stãte l.17.tau.disponẽte donationem,secura traditione, ꝙ non potest reuocari:quod non solùm habet locum in filio emancipato:sed etiã in eo qui est sub potestate patria,vt per Io.Lupum in d.l.n.15.Item nota ꝙ per l.in curiis Madricij,cẽtesima prima, Pater nõ potest meliorare filiam donatione inter viuos vltra legitimam quod per d.l. nõ reprobatur melioratio facienda in testamento secundum l.9.tit.*las mandas* lib.3.For. ll. & de istis donationibus vide Nunium in dictionario litera C. B.Villal.

donatio inter patrem,& filium in potestate iuramento cõfirmatur,& sustinetur.communem dicunt Iaſ.Deci.Riminal. Parisius,Bertrand.Ruynus & Alc.secundum Hipp.in §.1.nu. 273.Instit.de donat. I.Fich.

Nota ꝙ donatio facta etiam ab infirmo, si mentio mortis non est facta in ea,censetur inter viuos.Ripa in lib.3.resp.de dona.c.9.nu.7.communem dicit. B.Villal.

donatio facta inter prohibitos propter bene merita etiam si merita in specie exprimantur, probanda sunt merita, vt in donatione concubinæ facta per militem,vel clericum.Cora. in l.frater à fratre.§.quæsitum.n.55.ff.de cond.indeb.com. dicit & vide in verbo merita.

Nota istam communem ad intel.l.3.tit.9.li.5.quæ loquuntur de dona.regalibus. B.Villal.

donatio inter vir.& vxor.iuramento confirmatur.Iaſ.magis com.dicit in l.pacta quæ contra.C.de pact.refert Rimi.in §.1.n.272.Instit.de donat. I.Fich.

donatio generalis non comprehendit rem debitam donatori ex fideicommisso.Boer.deci.33.commu.dicit. B.Villa.

donatio ecclesiæ vel pio loco facta, excedens quingentos aureos,etiam si non insinuata sit,tamen valet.commu.dicunt Fel.Rip.Iaſ.& Ruin. vt eos allegat & sequitur Rimi.in §.1.n. 385.inst.de act. I.Fich.

donatio omnium bonorum tam præsentium, quàm futurorum non valet. Curt.iun.cons.25.nu.1.Pan.cons.48.vol.2. Io.Duran.in arte testan.tit.10.cau.2.communem dicit.

Amplia etiam si interueniat iuramentum.Cur.iun.d.cons. 25.n.6.com.dicit. B.Villal.

Contrariam tamen dicunt communem multi Doct. quos vide apud Pet.Duen.reg.219.ver.secus tamen esset,&c.eo sci licet casu quando libera esset testandi facultas. I.Fich.

Fallit primò, si sit donatio vniuersalis omnium bonorum, quia valet,& intelligitur solum de præsentibus,Iaſ.cons.5.volum.3.communem dicit.

Fallit secundò,in donatione omnium bonorum post mortem:quia etiam præsumitur de præsentibus tantum,Iaſ.in d. cons.5.resp.ad tertium communem dicit.

de iure regio donatio omnium bonorum etiam præsentiam,non valet,l.7.tit.12.lib.3.For.ll.& l.69.tau.Et si quis habet filios, vel descendentes poterit donare extraneis solum quintam bonorum per d.l.7. filiis autem tertiam & quintam l.6.& 27.tau. Habens autem descendentes, potest donare etiam extraneis tertiam bonorum l.18. tau. si non habet descendentes nec ascendentes potest donare tertiam partem bonorum non tamen omnia etiam præsentia per d.l.69. & vide plures limit.per Soc.in reg.108.

Fallit tertiò,si fiat ecclesiæ.Ant.Gom.in l.69.tau.n.7.commun.dicit ex Bart.in l.fin.C.de pact. sed tamen ecclesia tenetur donatorem alimentare l.sunt qui, cum tribus seq. ff.de reiud.& pro hoc est l.1.tit.fin.part.5.quam etiam tenatur commun.Deci.cons.488.num.5. B.Villalob.

ADD

Universidad de Deusto

ADDITIO. de hac donatiõe omnium bonorum, & quod non valeat, etiam quo ad bona præsentia, secundum communem, vide diffusissimè Hippo. de Rimi. in principio Instit. de don.nu.364.cum seq. I.Fich.

Donatio omnium bonorum mobilium & immobilium non comprehendit iura & actiones: quia sunt species separatæ, Iaf.cons. 5.vol.3.communem dicit. B.Villal.

donatio de fundo trium iugerum, etiam si plura sint iugera: omnia comprehendit: secùs tamen, si de iugeribus facta sit donatio. Alex.cons. 106.vol.6.&Dec.cons.347.communem dicunt: quam declarat Dec quando est facta mentio de confinibus, & vide Curt.iun. cons. 131. vbi concludit cum distinctione, quam dicit ibi communem: aut incepit contractus à iugeribus, & tunc non comprehenduntur plura quàm nominata: si tamen incepit à fundo, etiam si plura sint iugera comprehenduntur: & sic est intelligendus tex.in l.si fundum.ff.de euict. Idem.

donatio cuiuslibet partis bonorum reuocatur per superuenientiam filiorum, Io.de Rip.in l.1.q.7.nu.15.C. de reuoc. don.communem dicit.

Amplia etiam si sit iurata, idem Rip.q.3.nu.7.comm.dicit.

Amplia secundò, in donatione cuiuscunque rei particularis Io.Nic.in addi.ad Ale.in trac.de præsump.reg.1.præsump. 14.com.dicit.

Fallit, si res donata sit minima.d.Ioan.Nic.num.4.communem dicit. Idem.

donatio cum clausula, si cõtigerit reuocare testamentum, est inutilis: & nõ firmatur iuramẽto, quia tollit factionem testamenti. Alex.cons.156.vol.6. communem dicit, licet antiquitus communis opi.erat contra.per Ioan.Duran.in arte testan.tit.10.cau.2. Idem.

donatio facta ecclesiæ, valida fit. Ang.in procem.insti.communem dicit. Idem.

donatio factà ambasiatoribus, non præsumitur facta contẽplatione principis, sed illorum. Alc.de præsump.reg.1. præsump.18.nu.2.communem dicit. Idem.

donatio facta per auum nepoti censetur aduentitia: & non acquiritur patri. Alc.ibidem.in fi.communem dicit. Idem.

donatio propter solam consanguinitatem non præsumitur, nisi concurrant hæc duo, diuturnitas temporis, & ratio sępius calculata vt nota.in l.Procula.ff.de prob. Et communem dicit Alcia.in tract.præsump.Reg.1.præsump.32.n.5.cum ibi allega. I.Fich.

donatio si incipit à traditione, & non à ꝓmissione, donator non tenetur de euictione. Curt.iun.cons.178.n.27. communem dicit. B.Villal.

ADDITIO. Et communem dicit Bart. Cæpola in l. ad res donatas.n.7.ff.de ædil.edict. Et Aret.in §.1.instit.de don.I.Fic.

Nisi malitiosè donauerit, quia tenetur dare donatario tertiam partem prætij, donatario tamen ignorante l.13.ti.7.par. 3. si tamen donatarius scierit rem esse alienam, & receperit in donationem, emptionem, vel permutationem, reddit eam domino cum duplo, l.6.tit.10.For.ll.libr.3.& vide Io.Lupum in repe.rub.de don.inter vir.& vxor.§.65.n.54.& vide l.6.tit. 13.lib.4.For.ll. B.Villal.

donatio non dicitur ex hoc simulata, ꝙ donans semper perseuerauerit in possessione. Curt.iun.cons.108.n.11.communem dicit. quam intellige quo ad ipsos contrahentes. secus tamen quo ad tertium creditorem. Imo.cons.55.& Panor.in c. dilectus.el 1. de præb.& Boer.in consuet.Bituri.in rub. *des donations.* §. primo.& relinquitur arbitrio iudicis inspecta qualitate personarum, & rerum. vt per Bald.cons.70.n.5.vol.1.& vide Tiraq.de constit.par.3.limi.9.per totam. B.Villal.

donatio, nec alius contractus in dispositionibus cõtra ius, non venit appellatione vendirionis: secus tamen si sunt eõformes iuri. Pet.Rauen. in alpha aure.in verbo alienatio, communem dicit. Idem.

donatio non præsumitur quando debitor aliquid simpliciter dedit creditori, sed compensatio. Io.Cora.in l.frater à fratre.nu.4.ff.de cond.indeb.communem dicit. Idem.

donatio causa mortis quo ad sui confirmationem æquiparatur contractibus. Communem dicunt Ruin.Ripa.Soc.iun. Pontanus & Gul.Bened. vt refert & sequitur Hippol.Rimi.in prin.de don.nu.631.instit. I.Fich.

donatio tam olim, de iure Digestorũ, quàm hodie erat contractus nominatus, secundum Bart.Bal.Ang.Pau.Castr.Alex. & alios per pulcherrimas rationes in leg.iuris gentium, ff.de pact.Cy.Bart.& Bald.in l.2.C.de cond. ob caus. quorum opinionem ponit esse communem Iaf.in d.l.iuris gentium, nu.8. & Ferandus in repetit.l.pacta conuenta, nu.51.52.& 55.in 3. lect.ff.de contra.empt. In contrariam verò partem inclinauerunt præcipitanter Fulg.Roma.& Iaf.in d.l.iuris gentium, asserentes ibi donationem semper fuisse contractum innominatum, sed gl.in l.fi.ff.de condictione ob causam, & in l.ædib. §.1.in verb.ex rebus.ff.de donat.& in d.l.iuris gentium, fuit in alia opinione, asserens in dictis locis de iure Digestorum fuisse contractum innominatum, cæterum hodie, quia sola conuentione perficitur, & solo cõsensu producit actionem, videtur ipsa donatio contractus nominatus, quã gl.sequitur Fortunius Garzias in d.l.iuris gentium, n.14. tamen quicquid isti Doct.suadeant in tam variis sñis, ob hoc opi.Bart.& sequacium communis sequenda est, quæ videtur in iure verissima, vt per Mod. in locis præcitatis abunde respondentes omnib. fundamentis contrariis. F.Viuius.

donatio censetur facta causa mortis, quando de morte fit mentio, l.Scia.in fin.ff.de dona.cau.mor.& l.quæ doris, & ibi Bart.Bald.Dec.& omnes.ff.sol.matr.Io.Faber.Bar.Bald. & Sali.in l.2.C.de iu.dotium, in l.in donationib.C.ad l.falci. Rom. cons.229.Alex.cons.13.in princ.vol.1.&omnes Doct.in l.nõ omnis.in prin.ff.si cer.pet. Hinc nota perpetuò, ꝙ vbicunque donatio facta esset ab infirmo, nõ præsumeretur donatio causa mortis, secundum Bar.& omnes scriben.communiter in d. l.quæ dotis. In tãtum ꝙ donatio facta à cõstituto in extremis vitæ suæ reputatur, ac cẽsetur donatio inter viuos, nisi fuisset facta mortis specialis mentio, secũdum communem intellectum d.l.Scia.§.fi. traditum ibi per Doct.in locis præcitatis, q̃ communem sequitur, declarat & attestatur Ripa in tract. de peste, in tit.de priuilegiis contractuum causa pestis, & vltima rum voluntatũ causa mortis, n.175. accedit similiter præmissis ꝙ ista donatio causa mortis nudo pacto perficitur secundum Bart.in l.cùm pater.§.Mæuio.ff.de leg.2.&in l.1.ff.de donat.causa mortis, &omnes Doct.communiter in l.sciendum. aliàs l.2.ff.de leg.1.vbi Alex.n.7.& cæteri scriben. communẽ istam citant, comprobant, & plurib.mediis tuentur. F.Viuius.

donatio causa mortis nõ exigit hæredis additionem, vt confirmetur, sed morte ipsa donantis perfectum robur nanciscitur. commune aiunt Rubeus cons.11.n.6.latè Did.à Couarr. in rub.part.3.n.22.de testam.Iul.Clar.de don.q.5.ver.scias tamen. Reuocatur autem tacita etiam voluntate, vt commune inquiunt Alc.in l.non omnis.ff.si cert.pet. Did.à Couuarru.d. part.3.n.18.& ipsa donãtis cõualescẽtia, cùm donatio instanti mortis periculo facta est, aliàs enim secus. vt commune infiunt iidem Alc.d.l.Couarr.d.l.loco.nu.23. si tamen donator absque hærede decesserit, & si donatio ob mutatam donantis volũtatem reuocata sit, sustinebitur. quemadmodum frequẽter placitum inquiunt contrarium de iure verè verius affirmantes Did.Couarru.d.par.3.n.15.Iul.Clar.ad finem tract.de donatio.ver.in hoc tamen. Suarez.

donatio causa mortis conditionib.impossibilib.aut turpib. non vitiatur. commune fantur Rip.in l.2.n.9.ff.de legib.i.Vigl.in §.impossibilis.n.2.insti.de hære.inst.Eman.à Costa meus iuris doct.in l.cum tale.§.si arbitratu.limit.2.n.2.ff.de condi. & demonst.Ant.Gomez.de contract.c.4.nu.17.ver.7.infero. Suarez.

PRO. donatio omnium bonorum reuocatur superuenientibus liberis.l.si vnquam.C.de reuoca.dona. Bellon.

donatio absenti facta adeo nihil valet vt etiam si ecclesiæ, vel piæ causæ vel pauperib.facta sit, & nemo ꝓ ipsis acceptet, non valeat, com.d.§.donatio.q.12.vers.vlt. P.Fichard.

donatio à patre filio studij causa facta, siue vestes, siue libri, siue aliud quidpiam donatum sit, sustinetur, nec potest à patre reuocari. Ita tener Clar in §.donatio.q.8.ver.3. Sed magis communis videtur in cõtrarium. Si tamen donatio à patre in filium facta iuramento firmata sit, sustinetur, & ita hodie cõmuniter teneri ait in d.q.8.ver.sed quæro. Idem.

donatio inter virum & vxorem iuramẽto confirmatur, vt But.Card.& Im.tradidere.in c.cùm contingat.de iureiur.Fed. Senen.cons.140.per id quod probatur in auth.sacramẽta puber.C.si aduer.vendit.& hanc opinionem attestatur esse commu.Alex.in cons.150. visis.in vol.2. F.Turz.

donatio causa mortis quo ad modum, & ordinationem, dum in esse deducitur, æquiparatur actui, sed postquam est in esse deducta, quo ad effectum & efficaciam, censetur vltima voluntas. Hanc communem distinct.ponit Clarus in §. donatio.q.5.contr.Boer.cons.34.n.12.& Marsi.sing.136. Nota tamen, etiam si dona.caus.mortis æquiparatur vltimæ voluntati, quo ad effectum, secùs tamen est quo ad confirmationem, nam vltimæ voluntates non confirmantur nisi adita hæreditate. Donat.autem caus.mort.confirmatur sola morte donãtis. communem dicit idem in d.q.ver.scias tamen. P.Fich.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Donatio.debet fieri præsenti,aliàs non valet.communem ait §.donatio.q.12. Nisi interueniat nuncius vel epistola, qui tamen ad hoc specialiter sit à donãte destinatus.communem dicit.ead.q.in prin. Idem.

donatio est contractus nominatus. communem dicit,in §. donat.q.1. Idem.

donatio est de sui natura contractus irreuocabilis.communem dicit in §.donatio.q.1.ver.fi. Idem.

donatio etiam si fiat ab aliquo in ipso articulo mortis constituto,quem verisimile sit de morte cogitasse:tamen si nõ expressa mortis mentio facta fuerit,censet tm inter viuos.com. dicit in §.donatio.q.4.ver.Et hæc quidem.contr.Ant.Butr.in c.2.de consuet. Idem.

donatio pacto nudo effecta non ex se,sed ex constitutione l.si quis argentum.C.de don.condictionem gignit. commune testificatur Porc.in §.aliæ.nu.4.instit.de don.ac Viuius lib. 1.opi.14. E.Suarez.

donatio verbis de futuro concepta,dabo,vel donabo,vel promitto me donaturum aut dare, parit actionem. commune aiunt Rip.de don.& Grat.reuocat.c.12.n.2. Gomez. in §. in persona.n.39.instit.de actio.latè insignis iuris& doctor,& patronus Arius Pinelus in l.2.par.2.c.3.n.30.C.de rese.vend. nec audiendus est Alci. contrariam sententiam communem proponens in l.si pacto,quo pœnam.C. de pact.nec Eman. à Costa,qui me magis moratur,in l.si ex cautione.C.de non numer.pec. E.Suarez.

Donatio præsumpta,cum quis,v.g.scienter sine causa promittit,etiam iam hodie actionem parit.vt magis commune affirmat Viuius lib.1.opinio 14.vers.tertiò ampliatur.sed nescio certè quo ductus genio id protulerit,cùm contrarium sit longè receptius,vt constat ex Bart.Bal.Pau.Alex.& Ias.in l.iu risgentium.§.sed cum nulla.ff.de pact.& id latissimè testantur Tiraq.in l.si vnquam.ver.donatione largitus.nu.128.C.de reuoc.don.Ant.Gomez.de contract.c.11.n.3.ver.item adde,vbi citat Alex.in l.si aliquam rem.ff.de acq.pos.Ias.in d.l. iurisgentium.§.quinimo.nu.12.magis communem affirmantes. E.Suarez.

donatio vt per nuntium facta valeat,necesse est eligatur eã in rem specialiter nuntius.commune aiunt Cor.cons.254.li. 3.Hip.in l.si quis ne quæstio.n.69.ff.de q.Guid.Pap.deci.222. n.2.alioquin diceret pollicitatio,vt j.ver.pollicitatio. E.Sua.

donatio absenti facta vsq; adeò nulla est,vt nihil ei, in quẽ collata est,prosit nancisci postea rei donatæ possessionem, vt commune ait Capic.decis.180.n.9. Quod procedet, & si donatio in ecclesiam,aut piam aliquam causam conferatur, cuius nomine nemo præsens illam accipiat. cõmune inquiunt Ruin.cons.13.n.10.& cons.37.n.14.lib.4.Iul.Clar.de don.q.12.in fi.Sed certè hæc ampliatio,& falsa iure,& minus recepta est,cum ea in specie pollicitatio sit, quæ causis piis actionẽ largitur,vt infrà ver.pollicitatio. E.Suarez.

donatio absentis nomine à notario stipulata, ius ei in quẽ confertur, non tribuit,nisi post eiusdem ab eodem acceptionem.qua de causa poterit illam donator reuocare ante huiusmodi acceptionem.vt commune aiunt Alc.in c.cum contingat.n.22.de iureiur.Cagno.in l.quo tutela.§.nec paciscendo. in fi.ff.de reg.iur.Tiraq.de constit,16.limit.nu.9. Alba. cons 36.n.1.& plures,quos allegat vir doctissimus Io.Cepha. cõs. 13.n.2.& si verius contrarium sit, quod magis commune asserunt Goz.ad.cons.87.ad finem.Iul.Clar.eleganter, & copiosè,de don.q.43.ver.primo ergo casu.cum seq.Viuius lib.1.opi.77.& qui latè,atque eleganter ita cõsuluit Io.Cephal.d.cõsi.13.n.5.cum seq.si tamen non solum antea reuocauerit,sed & in alium rem ipsam donatã cum effectu contulerit, minor dubitatio esse debebit,vt reuocata iure cẽseatur.atque ita frequenter placitum asserit Cagn.in l.vlt.n.72.C.de pact.& si & in hac etiam specie cõtrarium verè asserant verum,& magis receptum Soc.iun.cons.118.n.16.lib.2.& cons.121.n.8.libr. 3.Did.à Couarru.in rub.par.3.n.1.de testa.Iul.Clar.vbi s.ver. contrariam tamen sententiam,vbi disertè loquitur,ac Io.Cephal.d.cons.n.7.At si is cui donatum est, ante acceptionẽ donationis mortem obeat,eam amplius non poterunt agnoscere illius hæredes.vt æquius certè videtur,& commune attestatur Alc.in l.2.§.ex his n.2.ff.de ver.obl.quamuis si quis hanc rem ad viuum resecarit,proculdubio probaturus sit,contrariam sententiam Iulij Clari vbi s.ver.tertius casus. Suarez.

donatio consensum, & vires sumit à tacita illius præsentia, cui fit.commune inquiunt Cagn. in l. semper qui non prohibet.n.5.ff.de reg.iur.Vigl.in prin.n.11.& 12.instit. quib. non est permis.Did.à Couarru.in rub.par.3.n.13.de testa. Suarez.

donatio & olim & hodie pactus nominatus fuit, atque est, cõe affirmant Ias.in l.iuris gentium in prin.n.8.ff.de pact.Gomez.§.in personam.nu.40.instit.de act. atque ideò semel perfecta pœnitentiæ locum non relinquit. vt commune asseuerant imo.in c.vlt.n.25.de don.Iul.Clar.de don.q.1.Viuius li. 1.opi.84. Suarez.

Donatio postquam res promissa est,perfecta dicitur vt donator ad tradendum obligetur,iuxta glo.receptam in l.vlt.§. Lucius,ff.de don.& vt nec reuocari queat, nec quidquam ex ea immutari possit,iuxta textum,& gl.ibi in prima opinione receptam in l.perfecta.C.de don.quæ sub mod.& attestantur ij,quos ver.s.proximo retuli.at nõ dicetur ita perfecta,quousque res donata tradatur, vt interim nequeat res illa alteri obligare.vt commune dogma esse asseuero ex Bart.nu.9.Plat.Rebuf.& aliis in l.1.C.de iure fisci.lib.10.Corset.in nota.ver.dona.1.Dec.cons.251.nu.3.in fi.& cons.645. Suarez.

donatio aureos quingẽtos supergressa vsque adeò insinuatione eget,vt illius legibus non soluatur. si tot fieri donationes in instro dicatur,quot summę quingẽtorum,aut quadringẽtorum aureorum sunt.commune famur Tho.Ferret.caut. 33.Ant.Gomez.de cõtract.c.4.nu.6.Iul.Clar.de don.q.17.ad finem.nec si insinuationi expressim renũciatur.commune eferunt Ant.Gomez.d.c.4.n.7.in fi. nec iusiurãdum illam confirmet.vt frequẽter placitum asseuerãt Barb.cõs.66.in fi.Cal can.cõs.19.in fi.probat latè Ferrer.d.caut.33.Sed probabilius cõtrariam sentẽtiam magis receptam effantur Alc.in ca.cum cõtingat.n.170.de iureiur. Iul.Clar.de donatio.q.18. Viuius lib.1.opi.78.ver.limitatur.4.latissimè Io.Cephal.cõs.61.nu. 18.quæ tamẽ sentẽtia tũc admittetur,cùm & insinuationi expressim renũciatum est.aliàs.secus.vt docuit Bal.in l. illud.q. 5.C.de sacrosanc.eccle.sequuntur Castr.in l.si quis pro eo.ff.de fideiuss.Roma.in l.Modestinus ff.de don.Card.in c.cum cõtingat.de iureiur.Ant.de Can.de insinuat.par.2.q.30.& qui receptum asserit Corn.cons.69.lib.2.atq; eo forsan modo nõ incommodè hæc,atque illa cõmunis in cõcordiam reducẽtur. intellige autem,atque obserua summam illam priscam quingẽtorum aureorum reduci ad nostratium scutorum septingẽtorum summam.vt cõmune aiunt Bellon.cõs.4.n.14.Duẽnas qui prolixius interpretatur, reg.223.limitat.19.in fi.Iul. Clar.de donatio.q.15. Intellige rursus nec in hac septingentorum scutorum summa donationem insinuatione egere si fiat sacro,pioue alicui loco.vt commune asserunt Fel. in c.ecclesia.n.57.de cõstitutio Ias.cõs.169.lib.4.Iul.Clar. vbi supra q.17.Viuius qui multos contrariũ asserẽtes laudat.d.opi.78. Nec item insinuatione opus habuit,si alternis fiat,vel hinc inde mutua sit.vt commune pronũciant Curt.iun.cõsi.81.n.8. Viuius vbi supra ver.fallit 2.vel si iureiurãdo sit vallata atque illi expressim renũcietur,vt supra posui.vel si deniq; deducto vectigali sola septingẽtorum scutorum summa resset. vt frequenter placitum testificatur Viuius d.opi.versi.fallit tertio. Ant.Gomez.de testam.c.12.n.25.ver.secundo infertur.Stat.

donatio generalis nõ comprehẽdit rem donatori debitam ex fideicommisso.vt commune ait Boer.decis.33.Villalob.in suæ collect. Suarez.

donatio omnium bonorũ mobilium,& immobilium presentium,ac futurorũ valet, ac firma omnino est,quia, factiones,& iura nõ cõtineãtur.vt complures allegãs receptum asserit Tiraq.de retract.lig.§.1.gl.7.n.9.ad fi.Sed& donatio omnium bonorum simpliciter facta valebit, ac rata prorsus erit. commune ait Ias.cons.5.lib.3.Quod ob eãdem rõem procedet,etiam si post mortem cõferatur.vt commune testãtur Alex.in l.vlt.C.de pac.Turz.opinione 83.At donatio omnium bonorum cùm præsentium,tum futurorũ nullius vis,ac momẽti radicitus est.cõcedantur Panor.cõs.48.lib.2.Bald.nu.19. Cur.iun.n.61.Purpur.n.247.in l.vlt.C.de pact.Guid.Pap.cõsi. 214.n.5.Io.Dilect.de art.testan.tit.10.caut.2.Iul.Clar.de don.q.16.Viuius lib.1.opi.73.adde relatos à Io.Ceph. cõs.44. n.24. Nec iureiurãdo cõfirmabitur. receptum testãtur Curt. iun.cõs.25.n.6.copiosè Iul.Clar.vbi supra q.20.Valebit tm in pium,sacrumue locum aliquem collata.vt commune pronũciant Dec.n.8.& n.27.Berous n.81.in c.in præsentia.de probatio.idẽ Dec.in l.vlt.n.31.C.de pact.Ant.Gomez.in l.69.Tauri.n.7.latius Iul.Clar.d.q.20.ver.vlterius quæro.Donãtem tamen pius ille, faceruè locus necessario alet. receptum aiunt Dec.cons.488.n.5.Viuius d.opi.74. Valebit item ista hæc omnium bonorum tum præsentium tum futurorum donatio,si sibi donator fructus retinuerit, aut rem aliquam seruauerit, de qua testari queat.commu.affirmant Boer.decis.204.n.25. Iul.Clar.ac Viuius vbi supra,Quod tamẽ intelliges nõ sufficeturum,si ea fructuum,vel cuiuspiam alterius rei reseruatio ad vitam expressim fiat:nam & ea in specie donatio penitus corruet.com

Universidad de Deusto
Biblioteca

riet.commu.affirmãt Did.à Couarru.lib.3.resolut.c.12.n.3. Iul.Cla.d.q.19.ver.sed pone quod donator. adde multos idẽ asserẽtes,quos laudat Io.Cepha.conf.34.n.15.Valebit tertiò huiusce modi donatio cùm precarium interuenerit, vt commune ponũt Tiraq.de constit.par.2.ampliat.30.Viuius vbi 3. Valebit quartò, si huiusmodi effusa donatio stipulationis formalis muniatur vt commune prodũt Clar.ac Viuius vbi 3.& secus opinio iuri,atque bono & æquo aduersa sit. Suarez.

Donatio excedẽs 500.aureos sine insinuatione vitiatur in excessu,etiam si sit iurata,teste Rol.cõs.19.n.14.conf.93.nu. 15.li.1.Sed cõtrarium verius & secũdum magis communem opi.dicit idem d.cõs.n.46.cõs.77.n.20.eod.lib.post Dec.cõs. 432.n.17.488.n.6.Paris.conf.33.n.45.lib.3.doct.ad Rom.cõsil.26.n.4.Alex.conf.12.n.4.lib.1.conf.4.n.10 eod.lib. Quòd autem hodie valeat donatio vltra septingẽtos aureos sine insinuatione,not.Ias.in l.fi.circa prin.ff.de in ius voc.post Bart. in l.quoties C.de suscept.& arca.lib.x.& pulchrè Nat.cõs.28. Idem Rol.cõs.19.n.41.libr.1.pro quo vide etiam quæ ponit Dilect.de arte testãd.tit.de testa.ord.c.x.col.2.Cautelã autem q̃ donatio valeat,licet non fuerit insinuata,ponit Ferrat.cautel.31.In summa verò in qua valet dicta donatio:dic q̃ intelligenda est de aureis quorum 72. faciunt librã auri vt per Cast. in l.fi.in prin. C.communia de legat.Dec.conf.239.col.j.536. col.pen.Rol.d.cõs.39.n.4.Quòd autem in donatione in qua requireretur insinuatio, iuramentum suppleat defectum insinuationis,communem dicunt Dilect.de art.testand.tit. 2.c.x. doct.in apost.ad Rom.cõs.26.n.4.vide Bart.in l.Modestinus. ff.de donat.Et q̃ donatio iurata excedens 500. aureos,valeat quo ad 500.tantum,magis communem dicit Bursa.conf.40. nu.59.lib.1.ex Gabriel.tit.de don.concluf.1.nu.56.

donatio facta pro se,filiis & hæredibus,comprehendit hæredes etiam extraneos,secundum communem per Burs.consi.31.nu.8.lib.1.

donatio facta absenti notario pro eo stipulante,& reintegra ratificata prætualet alteri donationi factæ alicui acceptanti,secundum communem per Burs.conf.33.nu.1.lib.1.

donatio dicitur, & non feudum,quando in inuestitura adsunt illa verba,propter merita donamus, &c.adeo q̃ vasallus de re donata ad libitum disponere poterit absque principis assensu,secundum cõmunem per Burs.conf.46.n.3.& 4.lib.1.

donatio sui natura reuocabilis ex iuramento de non ꝺueniendo irreuocabilis efficitur, teste Rol.qui communem dicit conf.8.n.12.lib.1.per tex.in l.vbi ita donatur.ff. de donat. cauf.mort.Alex.conf.14.lib.1.Masuer.

donatio remuneratoria & propter merita reuocari nõ potest etiam per superuenientiam liberorum, aut ingratitudinẽ secundum communem per Burs.conf.31.n.3.& 4.lib.1.

donatio inter viuos vera, sicut alij contractus potest in testamento celebrari l.assignare.§.fi.de assig.lib.gl. & doct. in l. hæredes palam.§.fi.de testa.not.Ias.in l.quoties.C.de rei vendic.de quo vide quæ scribit Rom.conf.293.vbi doct.in apostil.plura not. Pur.

don.facta filio studenti in potestate cã studiorum valet irreuocabiliter,sicut in donatione dotis,& hanc magis cõmunem dicit Ias.in l.1.col.fi.in prin.ff.sol.matri.

donatio ob causam non est proprie donatio:vt not.Dec.in l.diuus.n.3.ff.de reg.iur.&an sit contractus nominatus vel innominatus,disputat Ias.in l.qui Romæ.§.flauius.nu.12. ff.de verb.oblig.

donatio inter viuos sicut purè,ita sub conditione fieri potest.l.i.§.1.ff.de don.§.omnis stipulatio.instit.de verb.obl.& etiam in testamento talis donatio fieri potest. Quia cõtractus factus in testamẽto valet.Accur.in l.hæredes palã.§.fi. in ver. alienum.&ibi Bar.in fi.ff.de testa.Et ita omnes Doc.tenere refert Dec.post Lud.Ro.in cõs.171.in conf.293. n. 20. vbi ipse asserit communem sententiam esse, vt pœna vel donatio rei datæ vel summæ non impedientis liberam facultatem apposita,reuocatione certi legati valeat,& non aliàs.quam doctrinam & Alex.de Imo.in conf.25.n.6.lib.3.& in conf.83.n. 16. in 2.lib.conf.& idem Dec.in cõs.247.n.8.tradiderunt. In qua tamen aliter Apostillator distinguit in ver.donatione. liter.c. in suis margin.addit.ad conf. Alex.& Dec.in d.conf. 25.& in verbo,contrarium,litera A.in d.conf.293. kirchouius.

donatio simplex facta à patre filio,quæ ab initio valuit,cõ sserri non debet,quando implebat eius legitimam,quia, tunc contemplatione legitimæ facta cẽsetur,& sic magis relicti,q̃ inter viuos donationis naturam imitatur,secundum Bar.Paulum Picum.nu.62.Ripam,nu.493.&nu.190.cum aliis seq.& Ruinum.n.18.& 23.in l.in quartam.ff.ad legem falci.vbi appellant istam esse communem opinionem, & Corasi. in l. filium quem habẽtem n.106.C.fam.ercis.Licet ibi.&malè sentiat contrarium,& Corn.quoque.in l.illud. C. de collatio.& Soc.conf.18.volu.2. F.Viuius.

Donatio facta per patrem filio in potestate nõ debet ꝓferri,quia morte cõfirmatur,&sic videtur esse quæsitũ post mortem patris secũdum communem opinionem Doc.in auth.ex testamẽto.C.de collati.de qua per Vasquium,in tract.de successionum resolutione.lib.2.§.19.sub n.49.& per Ias.in d.auth. ex testamento. & istam communem limitat in trib.casib. gl.ibi,& Soc.in tract.fallentiarum in litera D.regula ciij.F.Vi.

donatio facta filiofamiliàs, quæ ab initio nõ valuit,& quæ ad nutum patris reuocari potest. l. donationes quas parẽtes. C.de donat. inter vir. & vxor. si morte confirmata fuerit imputatur ei in legitimam. Ita tradit Bar.in l.in quartam. versic. si verò donatio nõ tenuit ab hãltio.nu.10.in fi.ff.ad l.Falc.cuius sentẽtiam reliqui Doct.tãquam communem approbarũt Alex.de Imol.ibid,n.25.& in l.illud.nu.4.C.de colla.Ias.in l.si quãdo.§.& generaliter.n.3.ver.primò qñ donatio.C. de inof. testa.Pau.de Mõtepico.in d.l.in quartam.ver.8.cõclusi.nu. 201.& Rol.à Valle,in cõs.11.n.31.vbi ipse plures authoritates& argumenta contraria,cum adiecta earundem solutione recenset in 2.Tom.conf. Kirchouius.

donatio inter cõiuges licet intra 500. aureos confirmetur morte donatarij.gl.in l.2.C.de dot.caut.nõ numer. tamẽ quãdo est vltra 500. etiam infra nõ cõfirmatur morte pro aliqua parte.l.donationes la 1.vbi Salic.C.de don.inter vir. & vxor. teste Rol.conf.93.n.45.lib.1.Qui tamẽ ibi n.37.dicit q̃ imò ipsa donatio vsque ad 500.aureos legales valere debet.l.si qs argentum.C.de don.Aret.conf.17. vbi reprobat Salic. in d.l. donationes.de cuius dicto dubitat Ias.in l.1.§.sed si mihi.ff.de verb.oblig.

donatio propter nuptias si cõstante matrimonio cõstituta nõ est eo soluto vt constituatur,nec peti, nec obtineri debet. commune aiunt Afflict.dec.242.n.1.Gramma.dec.94.nu.4. Quin vt aliquo tempore cõstituatur dissuetum iam est vt attestatur Iul.Clar.de don.q.11.Quamuis de iure vellet nollet adigi ad id maritus posset si vxor cõstante matrimonio cõdictione auth.dos donata.C.de don.ante nupt.ageret,vt cõmune placitum pronũciant Matth.de Afflict.d.dec.242.n.j. Carol.Ruin.cõs.11.n.2.lib.5.&qui quamuis probabiliter dissentiat,falsò cõtrarium asserit Iac.Menoch.de recup.possess.nu. 165.cum seq.nec enim merẽdi verbum in illa præiudicatæ iã auctoritatis nouella positum honestatem solum,atq; obligationem naturalem modò præ se fert, vt alibi latius, & commodius ostendo. E.Suarez.

donatio causa mortis quo ad sui cõtexturã contractui par habetur,quo ad vires,& effecta vltimæ volũtati cõfertur. cõmune aiunt Ias.nu.11.Rip.n.15.in l.2.ff.de leg.lib.1 Ale.in l. 2.in prin.n.10.ff.de verb.ob.Iul.Clar.de donatio.q.5. Quin si absenti in testamento fiat,fideicommissi loco erit,ac semper valebit.vt frequenter placitum testantur dec.conf.196.n.11. Soc.iun.conf.75.n.17.lib.3.Et omnium bonorum tum præsentium, tum futurorum rectè fiet. cõmune ponit Io. Ceph. conf.43.n.9.post Soc.cõs.232.n.1.propè finem,& conf.235. nu.3.lib.2. E.Suarez.

donatio causa mortis nunquã facta cẽsetur,nisi expressim mortis mẽtio fiat. vt commune latè asseuerãt Did.Couarr.in rubr.part.3.n.25.de testam.Iul.Clar.de don.q.4.ver.cæterum si in donatione.Viuius lib.1.opi.85.Vnde nec si ab infirmo aliter fiat, mortis causa donatio iudicabitur. commune dicit Rip.3.resp.de don.c.9.n.7.Iul.Cla.d.q.4.Quin etiam requiritur,vt simul mortis tempus conferatur. commune effatur Sigismund.conf.feud.num.4.&si mihi id ex primi nęcessarium omnino non videatur,sed ea de re alibi opportunius.E.Suar.

donatio cãusa mortis iam hodie mero, ac nudo pacto perficitur.commune inquiunt Pore.in §.aliæ autem.n.7.instit.de don.Ang. Are.Ias.n.61.in §.in personam.inst.de act.Tiraq.in l.si vnquam.ver.donatio.n.220.C.de reuoc.do.Ant.Gomez. de contract.c.4.n.16.Iul.Cla.latè, & qui eum citat Viuius lib. 1.opi.14.ver.secundo loco,& opi.85.in fi. E.Suarez.

donatio mortis causa alioquin facta,si eam donator validã semper futuram,ac stabilem promittit,nõ causa mortis donatio,sed inter viuos cẽsetur.vt apertè probat l.vbi ita donatur. ff.de don.cau.mor. quam ad id commẽdant de materia agentes Ferrar.cau.30.Boe.dec.354.dec.cõs.305. Cur.iu.cõs.56.à nu.2.Paris.cõs.16.à n.13.lib.2.& complures alij,quos laudat Did.à Couar.in rub.parte.2.nu.13.de testam.Ant.Gomez.de contract.c.4.n.22.Io.Cephal.conf.44.num.26.& sequentib. & qui neminem ea in re reluctari inquit Natta conf.ciiij.n.6. & sequentib. Amplia vt idem iudicari debeat,& si donatio a-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ho quin inualida futura sit, vt in fine illemet tex. luculēter probat, & aduertit contra Paulum Alex. in d.l. quæ doris, nu. 11. ff. sol. mar. quem sequitur Ant. Gome. vbi 5. verum quē id proculdubio est, & si cum Paul. hallucinetur Bened. in c. Raynut. ver. testamentum. 4. n. 25. de testam. Intellige tamen dummodo ea promissio, vel pactum de nō reuocando ponatur in dispositione principali: non verò in instrumēti fine, vbi similes clausulæ magis ex notariorum stylo, quam ex donantis volū tate positæ cēsentur. vt eleganter scripsit dec. conf. 305. nu. 7. & in l. vlt. n. 21. C. de pact. & in l. non omnis. n. 11. ff. si cert. pet. commendat Iac. à Nigris in l. §. si quis ita n. 44. ff. de verb. obli. Ant. Gome. ac Did. à Couar. vbi 5. Quæ sentētia & si elegās, vt dixi, videatur, ac receptior certè sit, tamē mihi nō admodum probatur, quia scio omnia instrumento contenta de consensu partium præsumi scripta, ex Liuri sgentium. §. quod ferè. ff. de pact. gl. in l. sciendum. ff. de verb. obl. quam constat esse receptam ex Ias. illic. n. 35. Curt. sen. conf. 49. n. 75. E. Suarez.

Donatio causa mortis à filiofamilias fieri nequit absque ipsius patris cōsensu. vt commune effatum attestatur Rubeus conf. 46. n. 4. quamobrem in patrem ipsum illam conferre filius non poterit commune ait Io. Dilect. de testam. caut. 1. n. 4. & vide infra ver. filiusfamilias. E. Suarez.

Donatio causa mortis inter coniuges nullius est momenti. commune ait Did. à Couar. in rub. part. 3. num. 2. de testam. E. Suarez.

donatio absenti facta etiam non secuta ratificatione notario stipulante, & cum clausula constituti, absenti bona donata irreuocabiliter acquiruntur, ex magis communi sententia per Burs. conf. 33. nu. 2. lib. 1. vbi articulum plenè discutit inter alios allegans Clar. §. donatio. q. 13. ver. primo casu. & Ossasc. decis. 33. nu. 8. Quomodo autem, & per quæ verba intelligatur facta acceptatio in donatione? Dic q̄ intelligitur facta si donet præsenti, licet tacenti, secundum communem per Cagnol. in l. semper qui non prohibet. nu. 3. ff. de reg. iur. Bursat. d. conf. 33. nu. 4.

donatio vrbis Romæ facta per Constantinum Syluestro, facta fuit cum consensu populi Romani, teste Rol. conf. 1. n. 36. lib. 1. de donatione autem facta per eundem, dic adeo validam esse, vt hereticus dici possit, qui contrarium sustineret, idem Rol. conf. 88. n. 29. eo. lib. & plura ponit Alex. conf. 24. col. fi. lib. 5.

donatio reuocatur propter vitium ingratitudinis. l. fi. C. de reuoc. don. §. aliæ. instit. e. tit. Fallit si sit donatio remuneratoria. tex. iuncta gl. in l. si pater. §. 1. in gl. in verb. irreuocabilis. ff. de don. not. Rom. sing. 520. conf. 26. col. fi. 298. in fi. 436. col. 3. Ias. in l. ex hoc iure. col. x. ff. de iust. & iur. in l. si non sortem. §. libertus. col. 4. de cond. indeb. Dec. conf. 20. Ripa in l. si vnquam. q. 14. Grammat. decis. 65. Boer. q. 27. 228. circa fin. limita vt per Gomes. in §. item Seruiana. n. 44. instit. de actionibus. Quib. adde q̄ donatio mera, licet prętextu ingratitudinis reuocari possit: secus tamen est si sit remuneratoria, teste Rol. qui communem dicit, conf. 5. n. 13. lib. 1.

donatio inter virum & vxorem iuramento confirmatur, secundum communem per Dec. 232. Rol. conf. 8 n. 16. lib. 1. post Alex. conf. 157. col. 2. lib. 2. Paris. conf. 86. libr. 3. Quid de donatione inter patrem & filium, vide eundē Dec. conf. 239.

de donatione autem inter virum & vxorem adde eundem Dec. cōs. 202. 240. vbi q̄ habet tacitam conditionem in se, si vxor cui donatur superuiuat: ita in marito, vt ibi. de quo plura no. Boer. q. 92. n. 6. post Rom. cōs. 299. 2. dub. quòd autem donatio inter patrem & filium in potestate iuramento confirmetur, communem dicit Dec. cōs. 432. & ibi etiam quid de donatione inter Abbatem & monachum. & conf. 414. In donatione autem inter virum & vxorem, dic q̄ illa resoluitur p mortem donatarij præmorientis ante donatorem, secundum communem quam ponit Rol. conf. 77. col. 1. lib. 1. l. à marito. C. de don. inter vir. & vxor. l. quod de bonis. §. ex donationib. vbi Castr. ff. ad leg. falcid. Dec. in l. non omnis. n. 8. ff. si cer. pet.

donatio causa mortis vt valeret, olim requirebatur stipulatio: hodie verò saltem pactum nudum, teste Soc. consil. 125. lib. 3. gl. in l. vnic. §. sinautem aliquid. in gl. in verb. donationibus. C. de caduc. tollend. in l. cum pater. §. Mæuio. ff. de lega. 2. & vide tex. in l. inter mortis. ff. de don. cauf. mort. & quæ scribit Rom. conf. 513. quę quidem donatio valet, quamuis non adeatur hæreditas, teste Dilect. de art. testan. ti. de leg. c. 2. n. 4.

donatio efficitur caduca præmoriente donatario ante donatorem, & sic nulla. l. vnic. §. pro secundo. C. de caduc. toll. §. 1. instit. quib. mod. testa. infir. Rol. conf. 58. n. 43. lib. 3. & n. 44. vbi q̄ institutio censetur caduca & inutilis quando institutus non viuit tempore mortis testatoris.

donata in dubio secūdùm communem opinionem per cō sanguineos viri spōsæ efficiuntur & querūtur marito, ex quo eius cōtemplatione donata fuerunt, ita firmat Bart. in l. sed si plures. §. in arrogato. n. 4. ff. de vulg. & pup. & sequūtur alij Docto. communiter Bar. vt refert Ias. ibidem inquiens: Durum est se in practica discedere à sentētia Bar. & idem Ias. in l. vt liberis. n. 17. in ver. capio glossam. in ver. sponsus, inquit: nō recedendum esse à distinctione Bartoli, quæ magis communiter tenetur, licet secùs esset, vbi apparet cōsanguineos mariti vel le donare vxori, vt ei acquirantur donata. Ias. ibi in verb. nisi appareat, quod cōtemplatione sponsæ sit donatum. similiter quando cōsuetudo esset talis, quod donata vxori à cōsanguineis vel amicis mariti efficiantur propria vxoris, & remaneāt apud eam & eius hæredes. Cuius decisionis facit mētionem Philip. Corn. conf. 81. in litera T. vers. nec obstat. circa fi. 2. volu. & latè explicat Rol. à Vall. conf. 10. n. 10. & 11. lib. 1. Kirc.

Donatio quando valere non potest vt causa mortis, & si in ea sit facta mentio mortis, ob defectum numeri testium, si tamen valere potest vt inter viuos, sumēda est interpretatio, qđ donans voluerit facere donationem inter viuos, vt actus valeat & non pereat. arg. l. quoties. ff. de rebus dub. Et hanc sentētiam communem opinionem Doc. esse consulendo scribit idem Rol. à Valle, in d. conf. 8. nu. 34. in 1. To. Kirchouius.

donatio propter merita facta inter personas prohibitas nō valet, nisi benè merita probētur aliter quàm per assertionem donātis. Bar. in l. si fortè. n. 5. ff. de Castr. pecu. cuius sentētiam multi communem esse arbitrati sunt. Sed de hac decisione videantur quæ scribunt Socy. in conf. 295. in vol. 2. Ias. in cōsil. 154. in 2. vol. Dec. in cōs. 20. & in cōs. 366. n. 11. & 12. cuius sentētiam approbauit Ripa in l. si vnquam. in q. 15. C. de reuoc. don. Verum Moder. Paris. acerrimè Socy. sentētiam, reprobata Decij sentētia, & interpretatione Bartoli in suis annotationibus ad con. Dec. in d. cōs. 20. ver. sed tamē aliis plurib. adductis authoritatibus defendunt, & cùm casus pendeat sub iudice, sat est illorum Doct. sentētias allegasse. Videantur quoq; quæ refert Rol. à Valle, in d. conf. 98. nu. 53. Kirchouius.

donatio iuramēto firmata inter patrem & filium valet. Bal. in l. fi. n. 6. C. de vsucap. pro donato. Alex. de Im. in cōs. 8. nu. 2. in 2. vol. & in cōs. 7. n. 8. in 6. vol. cōs. Pet. Philip. Cornæ. in cōsi. 306. n. 5. vol. 3. conf. Et hāc communem opinionem Doct. esse inquiūt Soc. Sen. in cōs. 91. n. 8. in 1. vol. Crauet. in cons. 201. n. 1. ver. sed præmissis. & Rol. à Valle, post alios multos allegatos in cōs. 77. n. 2. in 1. Tom. & in cōs. 25. n. 24. in 2. Tom. cōsi. Ita quoq; asseritur de donatione iurata inter vxorem & virum. Dec. in cōs. 202. n. 2. & cōs. 240. in prin. Licet Alc. in c. cū cōringat. n. 108. extrà, de iurein. & moder. Paris. cōtrariam sentētiam veriorē arbitrētur, in d. cōs. 202. in ver. arbitretur. & in d. conf. 240. in verb. iuramēto. De quorū modernorum Paris. sententia dixi etiam in verb. donatio inter viuos facta inter virum & vxorem iuramento firmata valet. Kirchouius.

donatio excedens summam quingētorum aureorum carēs insinuatione, etsi nō valeat. l. sancimus. §. j. C. de don. tamē si iuramento confirmata fuerit, etiam in excessu valebit. Hāc Doc. communem sentēriam esse scribūt cōsulēdo Dec. in cōsi. 432. n. 17. & 18. & ih cōs. 488. n. 6. & Rol. à Valle, in cōs. 77. n. 20. in 1. To. cōs. vbi ipsi plures authoritates adducūr. Kirc.

donatio causa mortis cū hodie nudo pacto fieri possit iuxta sentētiam gl. approbatæ. in l. cùm pater. §. Mæuio. ff. de leg. 2. donatarij præsentia cum taciturnitate cōsensum inducit, & ipsius donationis validitatē: quia cùm agatur de vtilitate donatarij præsentis, cōsentire cēsetur. l. qui patitur. ff. mādati & per cōsequens interuenisse pactum. Ita expressè cōsuluerunt Ang. de Peruf. in cōs. 183. incip. ex themate prædicto. n. 5. cir. fi. Soc. Sen. in cōs. 112. n. 7. & 8. in 1. vol. cōs. Et hāc sentētiam veram & communem esse, scribūr Hiero. Cagn. in l. semper. n. 7. ff. de reg. iu. & Benuenutius Stracchæ. in tarc. de assecuratio nib. in 3. par. 25. Limita. n. 86. licet sniam cōtrariam amplexus fuerit Dec. in d. l. semp. n. 4. & 5. & ī Rub. C. de pac. n. 5. cui' argumēta q̄futat Cagn. ī d. reg. semp. n. 4. 5. 6. & 7. cū seq. Kirch.

donatio & inter viuos, & à traditione etiam cōcepru adiectis turpibus, aut impossibilib. conditionib. euertitur. commune affirmat Eman. à Costa in l. cùm tale. §. si arbitratu. limi. 2. nu. 2. ff. de cond. & demonst. E. Suarez.

Donatio, quæ legitimam filiorum exhaurit, ac re. & cōs. in officiosa est, si in extraneum cōferatur, penitus rescinditur, at quæ reipsa tātum inofficiosa est, ad legitimam vsque liberorum portionem dūtaxat retractatur: commune aiūt Curt. Sc. cōs. 1. n. 39. Soc. Iun. cōs. 67. n. 55. lib. 2. Paris. cōs. 72. n. 28. & cōsi. 73. n. 26. lib. j. Iul. Clar. de don. q. 54. ver. aut verò. Neque qd- quam obstabit, si iusiurandum huicce donationi accesserit. vt

frequenter

frequenter placitum testatur Did.à Couar.lib.1.resolu.c.19. ver.cæterum. Non tamē in hac recepta sentētia procedet, vt filius totam donationem re,& consilio inofficiosam reuocet vbi pater illi aliquid testamēto reliquerit,quamuis ad suæ vsque legitimæ expletionem possit eam rescindere vt receptū affirmat Bertand.cons.38.n.3.lib.4. nec item vbi id genus donatio non in extraneum, sed in aliquem alium filium collata esset,quia & in hac specie ad solam legitimæ portionis summam donatio quocunque consi.facta rescindi poterit, vt receptissimum esse scribit Iul.Clar.vbi supra. E.Suarez.

donatio ob liberos postea natos vsque adeò iure ipso reuocatur,atque euanescit,vt nihil obsit ante illos natos domi nij translatio,nec item obsit nihil adhuc à patre petitum esse. vt commune affirmat Ripa.in l.si vnquam.n.103.C. de reuocand.donat. Reuocatur autem,quia tacitam liberorum conditionem cōtinere cēsetur,vt receptum asseuerant Io. Ceph. vir doctissimus,atque eruditissimus cons.94.nu.11.Iul.Clar. de don.q.12.Viuius lib.1.opi.86. Vnde iusiurandum ei additum nihil proderit.quod frequenti interpretum suffragio receptum testantur Ruin.cons.70.n.13.Iul.Clar.d.q.ver. stat ergo.Viuius vbi supra ver.itē ampliatur. Quin & illud nō proficiet,& si pars aliqua bonorum tantum donata sit.commune dogma ait Rip.in d.l.si vnquam.q.3.nu.7.vel etiā si res aliqua singularis,quę minima non sit,elargita fuerit commune infit Io.Nic.ad Alc.reg.1.præsump.13.& copiosè Iul.Clar.d.q ver si.quarto infertur.& ver.cæterum.Intellige tamen prędictam iuris definitionē nō procedere,cùm donatio in sacrum,pium uè locum aliquem collata proponitur.quia tunc illa solùm, quatenus legitimam susceptorum filiorum portionē exhaurit,reuocatur,vt commune renunciant Rip.n.115.Tiraq.n. 66.in d.l.si vnquam.Paris.cōs.73.n.24.li.i.Iul.Clar.d.q.ver.q̄ro etiam.Intellige secūdò & cum in vnum ex aliis liberis iam natis prædicta donatio delata est,non illam in totum, sed tanquam in officiosam vsque ad legitimam portionem filiis postea natis debitam rescindi.vt receptum tantur Ripa.Clar. ac Viuius vbi s.ver.sed quid si pater.& Did.à Couar.lib.1.resol. c.19.n.1. Intellige tertiò non processurum superius cōe placitum cùm ob merita donatur.cōmune asserūt Ias.cōsil.171. n.1.lib.4.Clarus vbi s.ver.item quæro,Viuius d.opi.in fi.& si cōtrarium iure verius sit, ac reip. vtilius, vt alibi latè ostendi- tur.Intellige quartò hanc omnem quæstionem de medio sublatum iri, cùm illi l.si vnquam expressim renunciatur. commune inquiūt Soc.cons.147.n.17.lib.1.Tiraq. in eādem l. in præfat.n.174.& qui multos ꝯtrarias sectæ auctores refert Iul. Clar.d.q.ver.tertio infertur.Intellige quintò,q̄ licet ipso iure fiat isthæc huius donationis reuocatio,& filius naturalis ad illam sufficiat,tamen si donator ad extremum vitę vsq; crepusculū tacuerit,illius heredes eam reuocare nō poterūt.vt cōia latè,ac diligēter ponit Iul.Clar.in laudata quæst.ad fi.Suarez.

donatio cùm ob pactam fidem non seruatam reuocatur, & ab hæredibus,&contra hæredes rescindi potest.commune testificantur Curt.iun.cons.126.n.14.Iul.Clar. de don.ad fi. Viuius lib.1.opi.79.ver.declaratur secundo loco. Suarez.

donatio non tantum ob ingratudinis causas iure scriptas. sed etiam ob alias similes,aut maiores reuocabitur.commune ponunt Ant.Gomez.de testa.c.11.n.25.ver.sed ex his.Iul. Clar.de don.q.21.Viuius lib.1.opi.79.Intellige nihil ingrato profuturum pactum,aut stipulationem de nō reuocanda donatione,quin postea donatio ob admissum ingrati vitium rescindi possit,vt commune ait Ant.Gomez.de testam.c.vl.nu. pen. in fi. Intellige secundò, idem futurum & si donationem non reuocaturum conceptis verbis iurauerit. commune inquiunt Corn.cons.224.lib.4.Alc.in c.cum contingat.n.39.de iureiur. Curt.iun.cōsi.33.n.21.quod & summè pium.ac reip. vtile arbitror.& si contrarium magis probauerint.ac receptū deblat erauerint Alex.n.23.Aquens.in l.stipulatio hoc modo ff.de verb.obl.Bauer.de virt.iuramen.casu.38.Rub.consi.64. n.3.Bolognet.in l.vlt.n.97.& seq.C.de pact.Intellige tertiò,idem omnino processurū, & si huic reuocationi ex ingratitudinis causa expressim renuncietur,dū tamen & donator,non eius hæres agat, & contra eum, cui donatum est, non aduersus eius successorem agatur, quia generaliter id criminis nec ab hærede,nec aduersus hæredem intētabitur.communia efser Auto.Gom.de contract.c.4.n.14. sed & donatoris hæres tunc semper admittetur,cum vel causa ingratitudinis donatori ipsi occulta fuit,vel donatori morte præuēto tempus,& commoditas agendi non fuit commune asserunt Rip.in l.vl. q.61.C.de reuoc.don.Vi.lib.1.opi.29. Suarez.

donatio verbis generalibus,& assentatorijs concepta,nempe non solùm eam rem,quam peris,sed &meas res omnes alias, ac quidquid tibi videbitur promitto donatorem non obligat.commune aiunt Ex ea de pact.par.1.n.171. Viuius lib. 2.opi.ccxlij.& si facile cōtrarium iure possit probari. Suarez.

donatio,quæ à traditione initium ducit,non parit euictionis obligationem.commune enunciat Curt iun.cons.178.n. 27.Amplia & si ficta sit traditio per constitu.clausulam. commune asseuerat Tiraq.de constit.2.par.n.6. Secus autem erit si à promissione cōtexatur.communia ponunt Ant.Gomez. de contract.c.2.n.55.Viuius lib.1.opin.80.& si de iure verius sit nunquam euictioni locum fore. qua de re alibi latius, & commodiùs. Suarez.

donatio in legatos,aut oratores collata non principis sed ipsorummet contemplatione censetur facta.vt commune dicit Alciat.reg.1.præsumpt.18.numer.12.Villa.in sua collect. E.Suarez.

donatio in clerici,militis,vel aduocati concubinam,ab iis collata,qui cum illis rem habent,nullius est ponderis,ac momenti,quamuis expressa meritorum nuncupatio subdatur,si merita ipsa non probētur.receptum inquit Io. Cora. in l.frater à fratre.§. quæritur. numero 55.ff. de condition.indebit. Suarez.

donatio à patre in filium nōdum suo mancipio,ac potestati exemptum delata,nihil omnino regulariter valet commune testificantur.Io.Crot.in l.frater à fratre.ff.de condict.indeb. Iul.Clar.de don.q.8.& Viuius libr.1.opi.74.Producit tamen supernaturalem obligationem, vt cōmune effatur Io. Cora. in l.frater à fratre.§.quæsitum n.46. Ac si traditio præcesserit, patris morte cōfirmabitur,viresque summas nanciscetur.cōmune fatur Ias.in d.l.frater.nu.45.Valebit autem statim,ac firma prorsus erit, si iureiurando munietur,receptum pangunt Rip.in l.si vnquam.n.35.C.de reuoc.don.Alc.cons.45.n.2.Paris.cons.69.nu.128.libr.3.latissimè Iul.Clar.vbi s.q.8.ver.sed quæro.Viuius d.opi.74. Valebit secundò si fiat ob merita, vt commune affirmant Deci.in l.si donatione.n.10. C. de colla. Rimina.cons.240.n.3.Io.Cephal.cōs.61.n.13.Clar.vbi supra ver.hæc tamen conclusio.Viui.laudata opi.ver. secundò tallit.& qui cum multis præferendus multis contrarium meritò asserit Arius Pinel.in l.1.part.4.n.62.ver. infertur vndecimo, C.de bon.mat.quin & in dubio si nulla donationi causa adiiciatur,& filius antea de patre præclarè meritus fuerit,valebit donatio,& ob merita censebitur facta.vt commune asseuerāt Crot.in d.l.frater à fratre.n.79.Viuius vbi supra,ver. Ampliatur dicta limitatio.& si minus hæc communis opi.quam illa vt dixi,iure subsistat,presertim si qua expressim sanguinis mētio fiat iuxta præcitatos,opus tamen semper erit,vt benemerita probet filius, nec enim assertioni patris etiam speciali de illis fides habebitur.commune testificantur Ruinus in cons. 96.n.2.lib.5.Cotta in memorab.ver..donatio inter patrem & filium.Iul.Clar.vbi s.ver.hinc infertur.Viuius dicto loco ver si.& in hoc nō standum esset.Quin & postquam merita filius probauerit,eatenus dūtaxat donatio valebit,quatenus ipsa merita rebuntur.commune ait Dec.in l.petens n.17.C. de pact. idq; prudentis iudicis arbitrium metietur. vt receptum enunciat Ias.cons.154.n.5.lib.2.Clar.ac Viuius vbi supra conferetur tamen post patris mortem huiusmodi donatio.atque in legitimam filij portionem imputabitur,si aliter nō sit expressum, vt frequenter placitum infit Alex.cons.8.lib.2.& vide j.vers. donatio quæ à patre.Valebit tertiò isthæc donatio, de qua agimus,nec vnquam postea conferetur,si sit facta studij causa. vt commune asserunt Ias.in l.1.nu.52.ff.solu.mat.Segur.in l. vnum.ex familia.§.sed fundum.n.131.ff.de leg.lib.2.Iul. Clar. d.q.8.ver.tertiò infertur, & si perperam magis commune asserat contrarium Rip.ad laudatam l.1.numer.103. quem parum iuuant rationes adductæ à Iul.Clar.vbi supra, & à Viuio d. opi.lxxiiij. in fine, vt alibi latius, & opportunius ostendo. E.Suarez.

donatio, quæ à patre in liberos eius ditiōi adhuc subiectos collata statim valet,non aliter post eiusdem mortem conferetur,quam si legitimam ipsorum portionem excesserit, quippe alioquin & ratione legitimæ facta videbitur, & magis legati naturam,quam donationis induet.cōmune aiunt Ruin. in l.in quartam.n.18.& nu.23.ff.ad l.Falc.Soc.cons.18.libr.2. Io.Coras.in l.filium quem habentem.nu.106.C.fami.ercisc. E.Suarez.

donatio,quæ à parentibus,vel ab aliis in eos cōfertur,qui ipsis ab intestato alioquin successuri sunt. liberalis donatio nec dicitur,nec donationis definitionib.regitur. vt voluit Bar.n.1.Plat.n.2.in l.1.C.de impon.lucrat.descript. lib.10.quem sequitur Aret.cons.17.nu.3.Tiraq.cum aliis de retract.ligu.l.1.n.47.dicit receptum Arius Pinel.contrarium

Universidad de Deusto
Biblioteca

euidenter verius ostendens in l. 1.par.3.n.61.ver.infertur.29. C.de bonis maternis. E.Suarez.

donatio inter viuos facta inter virum & vxorem iuramento firmata valet,licet aliàs sine iuramẽto nõ valeret.l. 1. ff.de don.inter vir.& vxo.Et hanc sententiam de iure veriorem & magis communiter approbatã esse,consulendo tradũt Alex. de Imo.in cons.157.n.17.in 2.vol.cons.& idem Alex.in cons.8.n.3.in eod.vol.Dec.in cons.102.n.2.in 1.parte cõs.vbi ipse contraria argumenta soluit.Licet hanc communẽ sententiam falsam esse Moder.Paris.crediderũt, per authoritates ab ipsis allegatas in verb.firmetur.ad d.cons.8. Alex.de Im.Sed priorem approbat & sequitur Rol.à Valle,in cons.8.n. 16.in 1.Tomo cons. Kirchouius.

Donatio nõ vitiatur ex defectu insinuationis,si nullitas opponeretur,iuxta l.sancimus.C.de don.si iuramẽtum interuenerit.Hanc sententiam veram & communem esse passim scribunt Doct.Alex.de Imo.in cons.4. nu. 10.& ibi Apostillat.in verb.iuramenti.in lib. 1.cons.Dec.in cons.432.n.17. & 18.in 3.parte cons.&in cons.488.n.6.in 4.parte cõs.Ias.in cons.128. n.2.in 4.vol.cons.Rol.à Valle,in cons.19.n.48.in 1.Tom.cõsil. Licet multi Docto.contrariam sententiam secuti fuerint, quos refert And.Barb.in cons.15 n.35.in 2.vo. kirchouius.

donatio inter virum & vxorẽ resolutur per mortem donatarij prædecedẽtis donatori l.à marito.C. de don.inter vir. & vxo,l.si inter virum ff.de reb.dub.l.quod de bonis.§.ex donationib.& ibi Pau.de Cast.n.2.ff.ad l.Fal.&ita inquit Dec.donationem factam per maritum vxori,præmoriente vxore resolui.l.non omnis.n.8.ff.si cert.pet.sed quid si iuramẽtum accessisset.Respondent Bald.Dec.& alij,q̃ quemadmodum donatio causa mortis in causam caduci conuerteretur, quando donatarius præmoritur donanti, etiamsi donatio ipsa sit iuramento firmata.Quia iuramentum recipit interpretationem, secũdum naturam actus super quo interponitur.l.fi.C.de nõnu.pecu.Ita etiam donatio inter virum & vxorẽ.Nam si præmoreretur donatarius lex illam reuocat,& in causam caduci conuertit Bal.in cons.29.in 1.vol.Dec.in cons.240.cum vltrius non extendatur iuramentum,quam extenderetur virtus promissionis,vt in casu præsenti etiam cõsulendo scribit Deci.in cons.536.horum sententias & alii sequũtur vt refert Paris.in cons.85.n.47.in 3.vol. Sed alij contrariam sententiam tanquam veriorem & communem defendunt,per multas rationes, & argumenta quæ referunt excellentissimi recentiores Alc.in c.cum contingat.n. 108.ver.tertiò limitatur, vt nõ procedat quando donatarius prædecederet donanti.extr.de iureiur.Aym.Crauet.in cons. 102.in 1.part.& Rol.à Valle, in cons.77.n.7.cum seq.in 1.Tom.cons.& in cons.25.n.24. in 2. Tom.Sed Moder.Paris.Baldi,Decij & aliorum sententiam sequuntur in suis annotationib.in d.cons.240.in verb.tacitam. & in verb.habet.in d.cons.536.in verb.iuramentum.quæ cõmunior videtur. Kirchouius.

donatio inter cõiuges si iureiurando vallata sit, firma ac rata prorsus erit commune asseuerant Alc.in c.cum contingat. n.196.cum seq.de iureiur.Boer.decis.92.n.6.Io.Cro.in l.frater à fratre.nu.71.& seq.ff.de cond.indeb.Cot.in memorab. ver.donationes inter virum & vxorem.Crauet.cons.81.n.1. & cõs.102.n.2.& latissimè in proposito consulens Io. Ceph. vir doctissimus,atque eruditissimus cõs.61.n.15.& n. 22.Iul. Clar.de don.q.9.ver.sed quid si in ipsa donatione,Viuius lib. 1.opi. 75.& si non perperam cõtrarium cum multis asserant: tamen id commune affirmantes Curt.sen.cons.66.n.3. cum trib.sequentib.Cassan.in consuet.Burg.titũ.de iuribus ad matrimonium attinẽtibus.§.7.quorum contraria sententia tunc proculdubio admittitur.cùm simulata donatio erit. vt asserunt commune Iul.Clar.d.q.ver.hæc tamen cõclusio,Viuius vbi §. nisi tamen iusiurandum in promissionem de non contraueniendo nuncuparum proponatur. quia tunc enim simulata donatio valebit.commune ponit cum Bald.de dote.par. x.& cum aliis,Viuius vbi §.Valebit item si alternis fiat, vt l.si alterutrum eorum mori cõtingat,superstes bona omnia,aut aliquam bonorum partẽ habeat.vt cum Ias.in l.si pater puellæ,C.de inof.testa.Soc.reg.204.in primo ver. commune ponit Viuius d.opi.75.ver.fallit tertiò,adde latè Io.Ceph.consil. 43.n.7.Valebit rursum huiusmodi donatio,de qua differimus si ob merita fiat:vt frequenter placitum attestantur Soc.cons.66.lib.1.Ant.Gomez de contract.c.4.n.31.Viuius opi.ver. fallit 2.Io.Ceph.cum multis,cons.61.n. 12. & qui in contraria omnia meritò abit Arius Pinel.in l. 1.par.3.n.61.C.de bonat.vnde & ea donatio valebit,quæ à scne,vel populari marito,in vxorem iuuenem,ac bellam,vel nobilem alioquin defertur.vt receptum aiunt Curt.iun.cons.6.nu.20.Bal.de dote. part.x.n.7.Iul.Clar.d.q.9.ver.sed pone,Viuius.vbi supra in fine sed profectò qui à Pinelli sententia erũt,vt omnes diligentius rem perpendentes erunt,hanc opinionem æquè ac suprà proximam omnino refellent.Memineris tamẽ semper,quod is merita probare tenebitur, cui donatum ob illa asseritur, vt commune asseuerant Soc.cons.65.& cõs.66.lib.1.Clarus,ac Viuius vbi §.Memineris etiam perpetuò,quod huius generis donatio alioquin inualida,ac nullius momenti.morte donãtis cõfirmabitur si vel ficta traditio interuenerit, vt voluit gl. vlt.in fi.in l.2.C.de dot.caut.non nume.cõmuniter interpretibus placita.vt constat ex Paris.consil.90.n.17.lib.3.Did.à Couar.lib. 1.resolut.c.7.n.4.& in rub.part.3.n.3.de testam.& intellige illam duntaxat confirmatum iri donantis morte,quatenus legitimam septingentorum scutorum summam nõ excurrit,si alioquin insinuatione caruerit.vt commune air Bellon.cons.4.n.11.cui adde multos,quos laudat Io.Ceph.cons. 61.nu.3. E.Suarez.

Donatio alternis facta,quam reciprocam doctores dicunt insinuatione non eget,& inter coniuges fieri potest. vide supra ver.donatio aureos quingentos.& ver.donat.inter coniuges. nec enim donatio propriè cẽsetur:vt commune air Curt.iun.cons.82.nu.5. Suarez.

donatio in pium,sacrumue locum aliquem collata,nec insinuatione eget, vt supra obseruat ver. donatio aureos quingentos, nec ob iustas ingratitudinis causas à prælato, ac toto insuper c.admissas reuocatur.commune asseuerãt Rip. lib.2. resp.q.28.n.20.Iul.Clar.de don.q.21.in fi.Viuius li.1.opi.79. in fi. Suarez.

donatio,quæ alicui cõfertur ea conditione, vt casu aliquo interueniente,ad alium vel tota,vel eius pars perueniat,& absenti illi alij,& non agnoscenti vtilem condictionem:si casus aduenerit,absque vlla cessione pariet,non vero etiam rei vendicationem suggeret.vt probat apertè text.in l.quoties.C.de don.quæ sub modo.& est receptum ex Alc.in l.traditionibus ad fi.C.de pact.&in c.cum contingat.n.239.de iureiur.Guid. Pap.quem refert,& sequitur Tiraq.de constit.par.2.ampliat. 28.Aym.Syuel.cons.9.Ant.Gomez in l.40.Tauri.n.25.Soci. cons.115.n.1.lib.4.Did.à Couar.lib.1.resolut.c.14.quamuis Dec.cons.239.& in l.traditionibus.Rip.libr.3.de reuoc.don, c.1.ad fi.cõtrarium negligenter,ac perperam tradiderint.Qđ primo intellige in donatione,& causa dũtaxat penitus lucrosa ex illorum omnium parte,qui id negocij agunt vt commune resoluit Alex.in l.ex facto.§.si quis rogatus.in 1.n.22.ff.ad Senatusconsult. Trebel.& communiter tradũt ij,quos statim infra laudo. Intellige secũdò , cum res eadem non alia danda est.vt commune aio ex Bar.Ias.n.26.& seq.in l.stipulatio ista. §.si stipuler.ff.de verb.obl.Pau.in eiusdem l.§.alteri.ad fi. Alc. in l.certi condictio.§.si nummos.n.2.ff.si cer.pet.late Exea de pact.n.128.Ant.Gome.in d.l.40.Tauri.n.25.Did.à Couar.vbi supra.Vel etiam vbi pecunia loco rei elargienda erit,commune affirmat Soc.cons.236.n.1.lib.2.Intellige tertiò,quod pendente vel casu, vel tempore, & ante illius tertij acceptionem liber pro animi sui sententia pactum huiusce modi adiectum donationi,& donationem ex illo emersuram reuocare possit. vt est frequens interpretum dogmacum Bar.in l.q Romæ.§.Flauius.ff.de verb.obl. & ibidem attestantur Soc.n.16. Ias.n.24.Cagnol.in l.id quod nostrum.nu.12.ff.de reg.iu.Exea de pact.n.143.Grat.cons.25.n.39.lib.1.Aym.d.cons.9.nu. 11.& cons.135.n.10.Did.à Couar.d.ca.9.n.17.Ant.Gome.in d.l.40.Tauri.n.26.ad fi.Duennas reg.216.Iul.Clar.de don.q. 13.ver.difficultas est.vbi multos contrarium asserentes commune refert.quib.accesserunt Did.à Couar.Aym. & Anton. Gomez.vbi §.& ipse alibi latius illorum sententiam Deo volente cõfirmabo. Non tamen donatoris hæredibus idem vsquam licebit. vt cõmune profitẽtur Soc.in d.§.flauius.n. 19. Did.à Couar.d.c. 14.n.17.Iul.Clar.d.q.13.vers.vlt.Amplia,ac perpetuo reminiscere,quod si ille tertius præmoriatur, spem ac ius,q̃ habet,ad ipsius hæredes transmittet.vt commune ausim pronunciare ex Old.cons.224.n.28.in fi.Abb.cons.85.li. 1.Pau.cons.164.num.7.lib.2.Dec.cons.443.Afflict.in c.1.numer.20.versic.11.arguitur.de success. feud. in vsibus feudor. Suarez.

donatio atque omnis generaliter lucrosus contractus in librum illius arbitrium,in quem confertur recte refertur.commune loquitur Anto.Gomez.de contractib.cap.20.num.19. Suarez.

donatio fundi trium iugerum non concutitur , q̃ plura iugera fundo insint,imò donatio in toto fundo rata est. cõmune dicunt Alex.cons.106.lib.6.Dec.cons.347.quod intellige cum donatio à fundo ipsq̃,non ab illis iugeribus initium duxit,aliq̃

Universidad de Deusto Biblioteca

xit, alioquin insugeribus nominatis donationi tantùm robur erit, commune inquit Curt.iun.conf.131. Suarez.

Donatio non præsumitur, si quis alicui dicat, tolle pecuniã cùm magna pecuniæ summa est, secus si parua sit. commune ponit Ioan.Lup.in rubr.§.11.n.1.de don.inter vir.&vxo. Nec item præsumitur, cũ debitor aliquid creditori simpliciter dedit, tunc enim compensatio potiùs censetur. commune asseuerat Io.Coral.in frater à fratre.n.42.ff.de cond.indeb.& vide infra ver.donata. Ac memineris præsumptam seu tacitam donationem non minùs insinuatione egere, quam expressam vt frequenter placitum infit. Curt.iun.conf.136. Et potius errorem ac fatuitatem præsumi quàm donationem. vt commune pono ex gl.Bal.& Ang.in l.generaliter. C.de non num.pecu. Alex.conf.13.lib.1.& conf.19.lib.2.Dec.conf.350.Alciat.de præsump.ac viro multæ doctrinæ Io.Cephal.conf.39.nu.30. Suarez.

donatio sub clausula, si donator casu aliquo testamentum reuocarit, inutilis est, nec à iureiurando vires mutuatur. commune ait Ale.conf.156.lib.5.& vide infra vers.testamentum. Suarez.

donatio ob merita, seu causam, non eget insinuatione, vt receptum esse literis produnt Rip.in l.si vnquam.n.35.C.de reuoc.don.Ias.in l.ex hoc iure.n.53.ff.de iust.& iur. Tiraq.in d.l.si vnquam.ver.donatione.n.44.Aufrer.ad Capel.Thol.q.381.Petruc.in l.1.n.180.ff.de iureiur.latè Io.Ceph.vir multæ doctrinæ, atque eruditionis conf.61.n.17. Nec reuocatur ob ingratitudinem. vt commune aiũt Boer.dec.27.Tiraq.d.ver. donatione.n.12.Roma.conf.26.n.8.Fortun.in l.1.§.ius naturale.n.61.ff.de iust.& iur.Gozad.conf.50.n.10.Curt.sen.conf. 66.n.2. Grammat.deci.65.n.24.multoque minus donatio, q̃ princeps ob præclarè merita confert, poterit ex causa reuocari, vt cẽsuit Bald.in l.si cum mihi.ff.de dolo. cuius opinionem frequenter placitam effero ex Ias.in d.l.ex hoc iure.n.54.Fel. in c.nouit.de iudic.Tiraq.d.ver.donatione.n.13.Capic.decis. 121.n.15.Afflict.in c.1.n.24.de natura feud.Ari.Pinel.in rub. par.1.c.2.n.31.ad finem.C. de rescind. vend. Quin nec subsequenti liberorum susceptione retractabitur. vt commune ponit Rip.in l.si vnquam.nu.25.atque euictionis obligationem semper pariet, seu à promissione, seu à traditione ordiatur. cõmune aiunt Crauet.conf.64.n.12.Boer.dec.67.Vinius lib.1. opi.80.ad finem. Ac denique, & vltra quam facere possit, donatorem obligabit. vt commune ponit idem Vinius eodem lib.opi.81. Sed enim & falsas iure, & vsu pernicioſas reip.cõmemoratas omnes superiùs opiniones cum multis asseuerat, atque ostendit præclarus iuris interpres Arius Pinel.in l.2.par.3.n.62.cum præcedenti.C.de bon.mat.à quo sto. An autem, & quando, & quomodo merita probari debeant. vide infra ver.merita. Suarez.

donatio ob merita quæ remuneratoria dicitur, nudo pacto haud hodie perficietur. commune ait Ias.in l.iuris gentiũ. §.quinimò.num.19.& seq.ff.de pact. quem merito improbat Ius.Clar.de don.q.14.ver.quæro an dispositio. Suarez.

Donatio ob merita, in personas aut solidi non capaces, aut omnino incapaces collata, nullius est momenti, qua fine supergreditur merita. vt receptũ pronuncio ex Alex. in l.si donatione.n.4.C.de collat.Ias.& Dec.in l.petẽs.C. de pact. Cassan.in consuet.Burg.rub.7.§.5.n.49.Tiraq.in l.si vnquam.ver si. donatione.n.71.& seq.C.de reuoc.don. & idem attestãtur notabiliter Soc.conf.91.n.9.lib.1.Bertr.conf.164.nu.2.lib.5. stabiturque ea in re iusto iudicis arbitrio. vt frequenter placitum effantur. Ias.cliiij.n.5.lib.2.Loazes in alleg.pro Marchione.num.3. Suarez.

Donatio, quæ mero facto constat, si pacto nudo conficiatur, obligationem non pariet at si quid mixti secum habuerit, secus erit, vt cum quis donandi animo Romam se iterum promittit, pacto nudo non obligabitur. Cum alteri effodiendæ cretæ in suo agro facultatem pacisci tur, obligabitur. commune ponit Vinius lib.1.opi.14.ver.quarto loco. Suarez.

donatio locum non facit legi.2.C.de rescind. vend. vt frequentissimis doctorum suffragiis sanctum ponit Arius Pinel. ad eandem l.2.par.1.c.4.nu.4. Suarez.

donatio simplex vbi fit mẽtio de donatione simplici: in dubio intelligitur de donatione inter viuos, vbi verò in donatione fit mẽtio mortis, tũc illa cẽsetur mortis causa donatio, teste Rom.cõs.229.col.1.vbi in casu de quo ibi sustinet donationem mortis causa nõ inter viuos, per l.Seia.ff.de don. causa mor. sequitur Alex.cõs.81.nu.2.lib.1.Boer.q.253.in prin. Rom.cõs.513.in prin. vbi quãdo causa mortis donatio facta cẽseatur? de qua per eũdem Rom.d.cõs.229.col.1.Corn.cõs. 289.n.11.lib.4. Quibus Adde, q̃ donatio causa mortis ad esse sui requirit personæ præsentiam, ex not.per eundem Rom.d. cõs.513.n.2.& d.cõs.col.fi.vbi q̃ & si in donatione adsit clausula per quam promittat quis donationem nõ reuocare. tũc quãuis facta sit mẽtio mortis: erit tamẽ donatio inter viuos, l. vbi ita donatur.ff.de don.causa mor. Ang.cõs.179.col.5.n.6. Alex.cõs.14.col.2.li.1.Boer.d.q.353.n.11. quam differẽtiam inter donationẽ causa mortis & inter viuos vide per Alex.cõs.152.n.10.libr.6.pulchrè per Nat.cõs.115.270. Ias.in l.quæ dotis.à n.26.vsque ad 48.ff.sol.mat. Corn.cõs.223.lib.1. Alex. conf.81.lib.1. quãdo autem donatio causa mortis q̃uertatur in donationem inter viuos: & per quæ verba? dic, vt per Dec. conf.305.470. quid quãdo quis in donatione causa mortis q̃ misit non reuocare? & die per Dec.cõs.521.n.13.Ias. in l.non omnis col.2.ff.si cert.pet. Aym.cõs.214.n.10.Rol.cõs.8.n.6. & seq.lib.1.conf.61.77.82.Isb.2.& an donationes causa mortis reuocẽtur ad instar legatorũ? dic, q̃ nõ, ex no.per Rom.d. cõsi.229.n.2.Dec.d.l.nõ ois.n.14. quid de donatione facta de nomine debitoris? an videatur reuocata per exactionem partis? & ad quid teneat heres eius qui donauit causa mortis nomen debitoris? dic vt per Rom.d.conf.229.col.1. post med. vbi q̃ ex donatione de re aliqua vtenda ad tempus transfertur in donatarium ius plene proprietatis, ex iuribus ibi alleg.

Donatio si fit alicui pro benemeritis, & bonis seruitiis habitis, si non legitimè de causa allegata, & benemeritis constet, assertioni donatoris de tali causa. & benemeritis non creditur per doctrinam cõmuniter approbatam.in l.si fortè.ff. de castr.pecul. Dum vult, q̃ quando validitas donationis consistebat in bene meritis, sola assertio meritorum non sufficit, vt per eum communem ponit Soc.iun.in conf.8.n.28.volu.4. E.Muscul.

donatio inter viuos, habitura effectum post mortem, sub conditione, si donans decesserit sine filiis legitimis, & naturalibus valet. vt est communis conclusio Doct. secundum Soc. iun.in conf.21.nu.1.vol.4.cum concordantibus ibi per eum. E.Muscul.

donatio facta Ecclesiæ, vel Episcopatui, nõ indiget insinuatione, secundum magis communem opinionem: vt scribit Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ n.82.in lib.de constitut. Vbi etiã ponit rationem differentiæ inter clericum & ecclesiam vt per eum. Quem etiam retulit & sequutus est Soc.iun.conf.82.n. 31.in 4.vol. Muscul.

donatio reuocatur per natiuitatem filij iuxta l.si vnquam. C.de reuoc.don. Nam satis est filium nasci, etenim donatio reuocatur, eò, q̃ facta dicebatur sub conditione, si donans filios nõ habuerit, vt per Doct. in d.l.si vnquã. Et durat reuocatio, seu annullatio donationis etiam, q̃ filius viuo patre decedat, vt voluit Bart.in l.Titia cũ testamento.§.Imperator.ff.de leg. 2. Et est communis opi. Doct.in d.l.si vnquam. vt ibi nouissimè per Tiraq.super verb.susceperit liberos.n.151. cum aliis seq. quod etiam voluit ibi Ripa q.38.in prin.&c. nisi verisimiliter cõstet, q̃ voluerit in donatione persistere, & sic sufficit illam conditionẽ semel defecisse. per natiuitatem filij, licet postea ille decedat. Id communi interpretum sententia receptũ affirmat Soc.iun.in conf.29.num.19.vol.4. E.Muscul.

donatio filiofamil.facta, ita vt ipsi soluatur, per hoc dicitur facta prohibitio vsusfructus ipsi patri, idq̃ue tacitè colligitur ex eo, q̃ relinquens, vel donator voluit ipsi filiofam. solui: secundum doctrinam Bart.per illum tex.in l.si vsusfructus.§. si ita quis.ff. quando dies leg. vt per eum, cum quo transeunt communiter Doct. vt ait Soc.iun.cum cõcordantibus ibi per eam in conf.84.n.11.vol.4. E.Muscul.

donatio iuris præsentãdi facta à patrono cum cõsensu epiſcopi, valet. Et hãc communem Doct. sententiam esse referũt Philipp.Dec.in cõs.541.n.2.Rochus de Curte.in trac.de iure patro.in ver.pro eo.in 2.q.n.3.in 15.vol.tract. Quæ tamẽ sententia intelligitur, quãdo donatio de beneficio vacãte, secùs autem de beneficio vacaturo facta esset.c.fi.ext.de cõcess.pb. & ibi Abb.in vltimo notab.n.6.ait, q̃ sicut collator nõ potest promittere beneficium vacaturum, ita nec dare in specie alicui potestatem cõferendi antequam vacet.c.constitutus.c.2. ext.de cõcess.præb.sic & patronus nõ potest promittere præsentationem alicui, nec dare in specie alicui potestatem præsentandi cùm vacabit, quia ea ratio quæ est in collatione militat in p̃sentatione. nã sperãs se præsentãdũ desideraret mortẽ proximi. Quã cõclusionẽ plurib. authoritatib. cõfirmat Rol.à Valle, in conf.47.n.53.cum seq.in 1.Tom.conf. kirchouius.

donatio facta ecclesiæ alicui an valeat sine insinuatione, existimat gl.eam factam ecclesiæ excedentem summam quingentorum aureorum sine insinuatione non valere, & sic nisi fieret coram iudice, & probaretur in actis publicis gl.in l.san-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cimus.in verb.ad quingentorum aureorum. C.de dona.glo. in verbo,si minus igitur. & in verbo, firma. in Authentic. de non alie.aut permu.rebus eccle.colla.2.Bal.in l.illud.n.3.ver si.tertiò quæritur,C.de sacrosc.ec.quia speciale est in donatio ne quæ fit pro redemptione captiuorum,vt illa valeat cuiuscunque sit quãtitatis sine insinuatione.l.si quis pro redẽptione. C. de don. ergò secùs videtur in donatione quæ fieret ecclesiæ aut piis locis.Hanc sentẽtiam sequitur And.Sicul.in c. adhæc.ext.de testam.Sed cõtrariam sentẽtiam,q̃ hodie indistinctè valeat donatio facta ecclesię sine aliqua insinuatione, defendit Bar.in d.l.illud.n.5.quem alij sequuntur, adiicientes rationem per tex.d.l.si quis pro redẽptione. sicut in donatione facta pro redemptione captiuorum est sublata solennitas insinuationis,ita eodẽ fundamento asserendum in donatione facta ad quamlibet piam causam,quia in cernentibus animam & fauorem religionis, cùm videatur esse eadem ratio, eadem etiam esse debet iuris dispositio.c.cum dilecta.extr.de confir.vtili vel inutili.Spe.in tit.de instr.edi.in §.porrò. nu.7. ver.itẽ no.in fi.lib.2.par.2.copiosè pro more suo D.Panor.in c.relatum.j.n.4.ver.sed quæro.ext.de testam.Et hanc opinio nem communem Doct.esse scribit Ias.in cons.169.nu.8.ver. breuiter in contrarium.in 4.vol. vbi plures rationes huic decis.annectit. Kirchouius.

donationem causa mortis nequit illa mulier absq; cognatorum auctoritate concinnare, cui facultas contrahendi absque illorum consensu adempta est.commune dicit Ias.in l.2. ff. de leg. lib. 1. & si verius contrariam opinionem veriorem censeat Alc.in l.2.ff.de verb.obliga. Suarez.

donatio sub modo:ob defectum modi resoluitur ipso iure teste Cast.cons.360.in fi.lib.2.Bal.cons.74.libr.1.qui modus facit condictionem,secundum Bal.& Saly.in l.fi.C. de reuoc. don.Bal.cons.448.lib.1.Aret.cons.17.col.9.de quo plura no. Nic.moron.trac.de fid.treug.& pace,par.1.q.20.n.3.& eo casu impeditur purgatio moræ,ex not.per Bertr.cõs.63. 74.lib. 3.vbi talem donationem ipso iure resolutam determinat, de qua moræ purgatione an eo casu admittatur vide quę scribit Rip.in d.l.fi.q.38. & seq. & sunt qui dixerint monitionem & interpellationem necciam: vt donatarius cadat ob modum non impletum,inter quos est Corn.cons.120.208.li.1.Aym. cons.59.col.fi.post Aret.cons.150.per l.si pœnam C.quando dies leg.ced. rationem ponit Moron.d.trac.q.præalleg.n.6.n. 7.& seq.vbi declarat,quid dicendum vbi modus est finalis,& dic,vt per Corn.cons.102.lib.2.Aym.d.cons.59.nu.8.

DONATIO.

Summaria.

Donationem omnium bonorum præsentium & futurorum,non valere:Et quæ sit huius ratio.q.1.

donationem omnium bonorum præsentium & futurorũ, ne quidem cum iuramento valere:reprehensa, atque reiecta opinione aliter sentiendum.q.2.

donationem omnium,tam futurorum,quàm præsentium bonorum,esse contra bonos mores,liberamq; testandi facultatem auferre.ead.q.

Iuramentum factum super donatione omnium bonorum, præsumitur factum in fraudem legis.ead.q.

An libera testandi facultas tolli possit per statutum, vel etiam iuramentum.ead.q.in fi.

donationem omnium bonorum, in totum vitiari, tam in præsentibus,quàm futuris.q.3.

donationem omnium bonorum ob dotis, causam factam valere propter fauorem matrimonij.q.4.

donatio omnium bonorũ ecclesię facta,vel monasterio,& pio loco valet.ead.q.

Causam dotis esse piam.ead.q.

An & quando donatio inter virum & vxorem,quam aliàs ius ciuile non agnoscit,per iuramentum interpositum facta, firmetur.& valeat.q.5.

donationem rustici,vel plebei,qui duxit nobilem, & constante matrimonio confessus est in instrumento se recepisse dotem,quam non recepit,valere tanquam remunerationem ad recompensationem inæqualitatis.q.6.

donationem à parte factam filiofam. quæ aliàs iure ciuili nulla est,nisi in certis casibus,iuramento firmari & corroborari.q.7.

Data filiofam. studiorum causa,à patre,vt sunt libri,&c.an censeantur filio donata,&an post mortem patris conferãtur. q.8.remissiuè.

Patre remittente vsumfructum filiofam,quẽ habet in bonis aduentitiis filij,valere donationem.q.9.

Quando quis mortis causa donare,censeatur.q.10.

Apposito pacto,de nõ reuocãdo,in donatione causa mortis,transire donationem in contractum inter viuos.q.11.

Ad cognoscendum qualitatem contractus,non attendi sonum verborum,sed effectum rei.ead.q.

Donationem excedentem quingentos solidos , sine insinuatione non valere. ead.q.

Si fiat computatio aurei, secundum valorem eius temporis,quo lata est.l.si qs pro redẽptione.C.de don.posse tũc hodiè consistere donationem vsque ad aureos 800.ead.quæst.

Aureos olim maioris põderis fuisse,quàm hodiè.Et nostra quidem ætate plures quàm centum & viginti constituere libram auri,olim autem 72.& postea.96.ead.q.

Remissionem esse instar donationis: Et ideò creditore remittente debitori suo debitum excedens quantitatem quingentorum solidorum,requirit insinuationem.q.12.

donationem remunerandi compẽsandíve vt causa factam & mutuam,nõ esse meram donationem:Ideoque valere absque insinuatione.q.13.

donationem iuratam excedentem etiam summam quingentorum solidorum,valere absque insinuatione.q.14.

Iuramentum seruandum esse,vbicunque potest seruari, sine periculo æternæ salutis.ead.q.in fi.

In donatione facta ecclesiæ, vel pio loco, non requiri insinuationem.Idemque esse in ea,quæ confertur scholari.q.15.

QVAESTIO I.

Quæro, An valeat donatio omnium bonorũ præsentium & futurorum?Resp.Bart.in l. stipulatio hoc modo concepta. & futurorum? Resp. Bart. in l. stipulatio hoc modo concepta. ff.de verb.obl. tenet q̃ non.Idem tenet Alex.& Ias.n. 20.qui dicit eam esse communem,& tenet idem Bar.l.fi.nu.12.C.de pac.Fel.vbi hanc communem dicit esse in c.præsentia.n.5.de prob.Eandem opinionem amplectitur Abb.consi.48.vol.2. &Bal.d.c.presentia.communem dicit Curt.iun.cons.23.n.1. Roma.cons.271.n.1.Et hanc dicit esse communem Deci.l.fi. n.30.C.de pac.Ratio est,quia per eam aufertur libera testandi facultas.Soc.iun.cons.21.nu.9.vol.2. Hanc dicit esse communem Gratus in cons.70.nu.1.vol.1.

QVAESTIO II.

Quæro,Quid si iurm interueniisset?Resp.Donatio etiamsi iurõ firmata sit, inualida est. Ita tenet Bar. d. l. stipulatio hoc modo.quem sequitur Panor.cons.48.n.2.vol.2.Hãc opinionem tenet Fran.Purpu.d.l.fi.n.240.&ibi Cur.iun.cõem dicit, n.57.Cagnol.n.220.C.de pact.Et tenet Corn.in cons.60.n.3. & cons.186.n.16.vol.2.vbi communiter dicit ita teneri.Hãc opinionem sequitur Claud.de Seysel.in l.licet.C. de pact.Rippa lib.3.Resp.c.14.& tenet Bal.cons.22.lib.1.Pau.Paris.cons. 26.n.59.& 60.vol.2.& cõs.72.n.15.vol.1.Rõ est,qa talis donatio est ꝓ bonos mores,cùm liberam auferat testãdi facultatem.Vnde succedit regul.non est obligatorium. de regulis iuris.in 6. Et tale iuramẽtum factum super donatione omnium bonorum præsumitur factũ in fraudem legis prohibẽtis talẽ donationem,ideò seruandũ nõ est. Eãdem opinionem tenet Zasius d.l.stipulatio hoc mõ.n.52.vbi dicit esse magis verã& cõem.Soc.iun.cons.44.n.35.vol.2.Crauet.cõs.139.n.9.vo.1.

Cõtrariam tñ opinionem tenet Dec.in cõs.655.n.12.& in l.pactum q̃ dotali.n.2.C.de pact.vbi dicit hãc opinionem esse veriorẽ.Hãc etiam tenet Corn.sibi ꝓrius in cõs.252.n.6.li. 3.Maria.Soc.iun.cõs 65.n.49.Gartz.i tract.de vlti.fi.illat.20. n.349.pro hac opinione Doct.allegãt dictum Baldi in l.cum Archimedoram.n.12.C.vt in possessionẽ legato.vbi tenet,q̃ hæc libera testãdi facultas põt tolli p̃ statutũ, ergò & p̃ iurm. Sed illud reprehẽdit Ale.ac respõdet d.l.stipulatio hoc mõ.n.7.

QVAESTIO III.

Quæro.An prædicta dõatio in totum vitietur tam in p̃sentibus quàm futuris?Resp.q̃ sic,ita tenet Bar.in d.l.fi. Idem tenet Aug.10.de Im.& Alex.d.l.stipulatio hoc modo.n.21.Docto.in l.1.§.sed mihi.ff.de verb.obl.Et eã dicit esse cõem Fran. Purp.d.l.fi.n.247.& ab ea nõ esse recedendum ĩ consulendo.

QVAESTIO IIII.

Sed quæro,Quid,si donatio omniũ bonorũ fit ob causam doris?Resp.Old.cõs.5.tenet,q̃ talis donatio valeat ob matrimonij fauorẽ.Eãdẽ opinionẽ tenet Boer.Dec.353.n.10.Cũ eñ dõatio oĩum bonorũ ecclię vl̃ monasterio facta,fm Bart. & Doct.l.fi.C.de pac.Itẽ pio loco,valeat,fm Bald.l.iubemus. C.de sacrosc.eccl.& dos dicat cã pia, idẽ dicẽdũ est in cã doris. Hãc opinionẽ tenet quoq; Fel.c.in p̃sentia.n.5.d̃ p̃b.Et eã d̃t eẽ cõem Fran.Purpu.i d.l.fi.n.242.& tenet Soc.reg.69.fall.4.

QVAESTIO V.

Quæro,An donatio inter virum & vxorem valeat,si interueniat iurm?Resp.Bart.in l.Seius & Augerius.ff.ad l.Falcid.tenet, quòd licet donatio inter virum & vxorem de iure ciuili non va

non valeat,tñ bene firmatur iuramẽto. idẽ Bar.ĩ l.si quis pro eo.n.17.ff.de fideiuſſ.Eandem opinionem tenet Fred.de Senis in ℘.140.n.3.Ab.ca.fi.n.9.de don.inter virum & vxorem.Et in c.cùm ℘tingat.n.30.de iureiu.ibi,Imo.n.85.Abb.cõſ.195. n.1.vol.2.vbi dicit hanc eſſe communem opi.Roma.cõſ.44. Com.cõſ.41.n.6.lib.3.vbi dicit ita communiter teneri. Idem tenet Alex.cõſ.8.& cõſ.158.vol.2.Franc.Aret.cõſ.199.Aret. Rub.Alex.conſ.25.n.5.conſ.130.n.6.Maria.Soc.iun.cõſ.44. n.6.li.2.Pau.de caſt.℘.49.vol.2.Cæpol.caut.122.Ant.Corſ. rep.Rub.de iureiu. priuil.25.Bald.l.j.lec.antiqua.ff.de don.in ter virum & vxorem. Eandem opinionem dicit eſſe commu nem Laur.Sylua.in conſ.40.n.20.Cagn.rep.l.fi.n.36.C.de pactis.Gomeſ.§.quædam.n.19.inſti.de actio.Cotta in memora. iuris,verb.donatio.el.5.Iaſ.l.pacta,quæ cõtra.n.5.C.de pactis. Ruin.conſ.137.n.2.& 1.vol.4.Roder.Zuarez.l.j.vt de las aras.lib.6.fori.3.9.Ant.Bauer.trac.de virtu.iura.n.38.Guid.Pa pa conſ.204.n.3.Cæpolla.conſ.8.in ciuili.Iac.de Sãcto Georgio.l.pfectitia.§.ſi pater.n.4.ff.de iur.dot.Fort.Gartz.d. tract. de vlt.ſi.illat.20.n.349.Eandem dicit eſſe opinionem Alex.d. l.Seius.Tom. Gram.deciſ.103.nu.73. & eam dicit eſſe magis communem Bertr.conſ.215.n.4.&conſ.301.n.2.Et vbi dicit ab ea in iudicando & conſulendo nõ eſſe recedendum,in cõſ. 327.n.4.vol.1.Hanc dicit communem Alciat.c.cùm contingat.n.204.licet ipſe velit contrarium.n.198.de iureiur.

contrariam opinionem,q̃ talis donatio non firmetur iura mento,tenet idem Bart.in l.1.per illum text.ff.de donat.inter virum & vxorem. Hãc opinionem ibi ſequitur Bald.Salic.& Fulg.&tenet Bar.l.cùm quis decedens.§.Titia.n.2.ff.de leg.1. Ang.l.ſi quis pro eo.n.2.ff.de fideiuſſ. Card.Clem.1.§.porrò. n.10.de iureiur.Bald.l.ſi quis inquilinos.§.1.ff.de legat.1.Eandem opinionem tenet Curt.Senior,in conſ.66.n.3. Soc.cõſi. 65.n.12.vol.1.Corn.conſ.223.nu.4.vol.3.Io. Andr.addit ad Spec.tit.de dote poſt diuort.reſtitu.in ſi.Salic.l.2.75.C.de reſcindend.vend.Hanc opinionem amplectitur Alciat.ſupradicto loco, dicens eam ſibi plus arridere, & eam communiorẽ eſſe tenet Chaſſanç in conſuetu.Burgun.vt des droitz.Rubr. 4.§.7.fol.167.n.27.Sed reuera Bart.& doct. per Chaſſanæum relati,ſi rectè inſpiciantur eorum dicta,hanc ſententiam non probant.Non enim loquuntur in donatione vera,ſed in confeſſione dotis receptæ,vt ſi maritus confiteatur ſe debere vxori ſuæ mille,quæ dicit ſe ab ea recepiſſe, & iurat, talis donatio nõ firmatur iuramento,ita loquitur Bar.d.§. Titia.& Doct.ſe rè omnes. Ratio eſt, quia talis confeſſio præſumitur facta in fraudem legis,& iuramentum tale interponit ſuper eo, quod eſt de præterito.Noſtra verò cõcluſio,de qua Bar.in d.l.ſi qs, loquitur in eo caſu,quando iuramentum interponitur ſuper eo,quod eſt de futuro. & tunc locũ habet.d.c.cùm cõtingat: & quæ ibi tradunt doct.ita diſtinguit Imo.ibi, & tenet Soci.l. 1.n.98.ff.ſol.mat.Cur.conſ.95.n.4.vol.2.

QVAESTIO VI.

Quæro, Si ruſticus vel plebeius duceret nobilem & conſtãte matrimonio faceret inſtrumentum,in quo confeſſus eſt,ſe recepiſſe dotem,quam nõ recepit,An valeat talis donatio tãquam remuneratoria, ad recompenſationem inæqualitatis? Reſp.Bart.l.ſi voluntate. C.de dotis promiſſione.nu.2.tenet, q̃ licet talis donatio dicatur ĩ effectu inter virum & vxorem, tamen valet.Idem tenet in l.ſi dmottio ibi,Iaſ.n.9.ff.de verb. obl.Eandem opinionem tenet Bald.l.2.§.fi.ff.ſi cert.peta.Iaſ. l.ex hoc iure.nu.55.ff.de iuſti.& iur.Tiraq.in Legib.connub. in quarta l.n.7.& in quinta l.n.18.& in repet.l.ſi vnquã.verb. donatiõe largitus.n.19.C.de reuoc.donat.Hanc dicit eſſe cõmunem Bald.Nouel.in tract.dot. 10.part.n.7.Curt.iun. conſ. 6,n.20.Couar.epit.4.lib.2.part.c.3.§.3.n.2.& tenet Abb.c. 1. n.8.de adult.Segura.in l.cohæredi.§.cùm filiæ.ff. de vulga. & pup.nu.162.Neuiz.in ſylua nupt.lib.2.nu.28.

QVAESTIO VII.

Clarum eſt in iure donationem inter patrẽ & filium in poteſtate exiſtentem iure ciuili eſſe prohibitam. Textus eſt in l. donationes.C.de don.inter virum & vxorẽ. Quæro igitur an talis donatio firmetur iuramento? Reſp.Bal.in l.ſi.in fin.C.de vſucap. pro donato tenet q̃ ſic. Eandem opinionem tenent communiter Canoniſtæ,in d.c.cùm cõtingat.Iaſ.l.pacta,quæ contra.& ibi Docto.communi calculo approbant.C.de pact. Dec.conſ.216.n.2.Pau.de Caſt.in conſ.375.col.2.vol.1. Crauct.conſ.29.n.1.vol.1 Ferdi.Loazes,repet.l.filiusfamiliàs.§. ditui.n.95.ff.de leg.1.Alc.d.c.cùm contingat.n.207. Alex. l.ſi donatione.C.de colla. Eandem tenet opinionem Aret. l. placet.ff.de acq.hære.Pariſ.conſ.69.n.128.vol.3.& communem dicit Grat.conſ.63.n.23.vol.2.Io.Duran.in tract.de arte teſtãdi.ti.3.caut.Eandem dicit communem Anto.Capyc.deciſ.56. n.2.Dec. conſ.239.n.1.conſ.216.n.2. Intellige tamen ſupradictam concluſionem,q̃ donatio inter patrem & filium ſit in ualida,procedere in ſimplici donatiõe,ſecùs in donatione ob cauſam, vt que ſit propter benemerita vel ob cauſam remunerationis,quo caſu tales res donatæ fiunt peculij aduentitij. Namque talis donatio valet.Ita eſt glo.in l.ſi donatione.C.de collatio.quam communiter approbatam dicit Per.Duen.reg. 222.n.1.& tenet Bar.l.ſi forte.n.5.ff.de caſtr.pecul.Nec venit in legitima computanda,vt dicit d.gl.communiter approbata.verb.poſtulas.

Requiritur tamen hoc caſu,q̃ benemerita probentur,nec ſtatur aſſertioni partis.Ita dicit glo.& Bart.vbi ſuprà.Iaſ. rep.l. frater à fratre.nu.44.vbi cõem dicit.ff. de cond. vide tu Mar. Mãt.d.l.ſi donatiõe.& ibi Riminald.Ruin.cõſ.96.n.2.vol.5.

QVAESTIO VIII.

Quæro,An ſi pater tradidit filio libros ex cauſa ſtudij, cenſeatur illos donaſſe.& an poſt mortem eius conferre debeat, vel habeat præcipuos? Reſpon.dixi infrà c.23.q.18.

QVAESTIO IX.

Quæro, Quid ſi pater remittat vſumfructum filio, quem habet in bonis aduẽtitus filij,An valeat donatio? Reſp.q̃ ſic, nõ expectata etiam morte parẽtis.ita tener Bar.d.l.frater à fratre.n.57.quem communiter conſequuntur Doct.ibi,vt dicit Iaſ.n.44.Grat.fol.6.ver.fallit ergò concluſio præmiſſa.

QVAESTIO X.

Quæro,quando cenſeatur quis cauſa mortis donare? Reſp. q̃ donatio cauſa mortis cẽſeatur, ſi in ea de morte mẽtio facta ſit,aliàs donatio inter viuos.ita ẽ text.l.Seia.§.fi.ibi gl.verb. videri.ff.de don.cauſa mort. & ibi Bar.gl.l.fi.C.de dona.cauſa mortis.Hac opinionem tenet Bart.l.quę dotis.ff.ſol.mat.& ibi Guliel. Ponta.n.7. Iaſ.n.26.vbi communem aſſerit Bar.l.ſi. n.11.ibi,Dec.n.20.communem dicit.C.de pact.

QVAESTIO XI.

Quæro,quid ſi in donatione cauſa mortis apponatur pactũ de nõ reuocando,an tranſeat donatio in contractum inter viuos? Reſp.q̃ ſic, ita eſt tex.in l. vbi ita donatur.ff.de don.cau. mort. Et ita expreſsè cõſuluit Alex.℘.14.n.2.vol.1. Eandem opinionẽ tenet Iaſ.d.l.quæ dotis.n.31. Bald.l.2. C.de iur.dot. Ad iudicandum.n. qualitatem cõtractus,non attẽditur ſonus verborum,ſed effectus rei.Hanc dicit eſſe communem Dida. in Rub.de teſtam.2.par.n.12.licet contrarium teneat Bal.l.ſi. C.de pac.Alex.d.l.quæ dotis.

clari iuris eſt,donationẽ, quæ excedit q̃ngẽtos ſolidos,nõ valere niſi inſinuetur.tex. eſt expreſſus l.ſi quis ꝑ redemptione.§.cæteris.C.de don.per quem corrigitur.l.ſancim'.C.e.tit. Hanc opi.tenet Bar.l. Modeſtinus.ff.de don.Bal.l.ſi.C.de iure do.Pau.Pariſ.℘.25.n.53.lib.3. Ruin.cõſ.159.n.6.& 15.vo.4. Hodie tñ ſi fiat computatio aurei ſecũdum valorem iſſius tẽporis, quo lex iſta ℘dita ẽ,donatio ꝓmittitur vſq; ad octingẽtos ẽt aureos. Nõ enim hodiè tãti põderis ſunt aurei, ſed minoris.Cùm olim 72.faciebãt libram auri,poſtea 96.tñ, vt dicit Bar.in rub.C.de vete.numiſma. Ang.ĩ l.ſancimus.n.4 Nõſtris aũt temporibus plus quàm cẽtum & viginti ad librã auri conſtituendam requiruntur. Vnde ſi fiat computatio ad anti qua tempora, ſequeretur etiam donationem vltra mille aureos valere: vt dicit Duen.reg.224.limita.vltima.

QVAESTIO XII.

Quæro, an hæc concluſio procedat, vt requiratur inſinuatio in remiſſione facta per creditorem debitori? Reſp.q̃ ſic:& ita communiter teneri firmat Cagn.l.ſi quis obligatione.n.5. ff.de reg.iur. Eandem dicit communem Decius.l.creditori.n. 12.C.de pac.Iaſ.l.ſi mulier.n.1.C.de condi.cau.da. Alex.in ℘. 138.n.28.vol.2.& d.l.creditori.Roma.l.Modeſtinus. n.41.ff. de don.Remiſſio enim donatio eſt.

QVAESTIO XIII.

Quæro,quid in donatione remuneratoria & mutua? Reſp. q̃ abſq; inſinuatiõe valet,ita ẽ text.l.ſi pater.l.Aquilius regul'. ibi gl.verb.nõ meam.ff.de don.Hanc opi.tenet Bal.in l.illud. n.8 C.de ſacroſ. eccl. Iaſ.l.ex hoc iure.n.53.ff.de iuſti.& iure. Talis.n.donatio nõ eſt propriè donatio.ſed quædam compẽſatio.Et hæc eſt communis,vt dicit Cur.iun.conſ.81.nu.5.

QVAESTIO XIIII.

Quæro,quid in donatiõe iurata? Reſp.Guliel.de Cun.Alb. & Bal.in l.illud.C.de ſacroſ.eccl.tenẽt, q̃ donatio,ſi nõ ſit inſĩ nuata,nõ valeat,etiamſi iurata ſit. Hãc dicit eſſe cõem Barba. ℘.16.n.10.& 16.vol.2. Alex. ſibi ℘rius in addit.ad Bar.l.poſt mortẽ.ff.de adop. Barb.℘.22.vol.4.Ruin.cum multis p̃ cum relatis,in ℘.159.nu.6.vol.4.Crotus in repeti.l.nemo p̃t.ff.de leg.1.Soc.iun.conſ.69.n.39.vol.1.& plures alij relati per Tiraq.in l.ſi vnquam.in præfat.n.153.C.de reuoc.dona.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Contraria tamen opinio magis communis est, si authoritates numerentur,& tutior:eam tenet Io.de Imo.c.cùm contingat.n.90.de iureiur.Alex.cõs.4.n.x.vol.1.asserẽs hanc opinionem esse veriorem,secundum quam semper consuleret& iudicaret.Eandem opinionem dicit communem Paris.cons. 69.n.95.vol.3.Eandem dicit communem Ias.cons.51.vol.1. Dec.ꝯs.239.n.3.& cons.488.n.5.& hãc tenet Alex.d.l.nemo potest.ff.de leg.1.Fab.§.&cũ retrò.n.3.insti.de dona.Hãc quoque dicit communem Soci.iun.consi.67.n.20.vol.2.Matt.de Affli.c.j.n.36.de feu.dato in vicem leg.commissor.&eam tenẽt plures docto.relati per Tiraq.d.l.si vnquam. Posset tñ attẽtari prima opinio,ꝙ iuramentũ nullum effectũ haberet tãquam contra vtilitatem publicã, & ꝺ bonos mores:sed à posteriori nõ est tutum recedere.Vbicũque enim seruari potest iuramentum sine interitu æternæ salutis,seruandum est.

QVAESTIO XV.

Quæro,qd in donatione facta ecclesiæ vel pio loco? Resp. ꝙ valet absque insinuatiõe.Et est communis opi.vt dicit Fel. c.ecclesia sanctæ Mariæ.n.82.de cõst.Ripa.lib.3.Resp.c.11.n. 10.Paris.cons.70.nu.23.vol.4.Rebuffus de priuileg.Schola. priuileg.64. Vbi dicit idem in donatione facta scholari tanquam pia. Mich.Grassus.

PRO.donationes causa mortis legatis comparantur.l.1.ff. si quid in frau.patro. Bellon.

PRO.donationes inter virum & vxorẽ, sunt prohibitæ,ne mutuo amore se spolient.l.1.ff.de don.inter virũ & vxor.Idẽ. donationem factam per clericum concubinæ etiam interueniente iuramento nõ valere, secũdùm communem Doct. sententiam.duo insignes recentiores ꝯsulentes Aymon.Crauet.in ꝯs.229.& Rol.à Valle,in ꝯs.98.ĩ 1.Tom.multis fundamentis & doc.authoritatibus allegatis ꝯsulendo scripserunt. Licet alij ꝓriam sententiam secuti fuerint, quos recenset Ripa in l.miles.n.12.ff.de re iud. Sed & ipse ante Crauet.& Rolandum priorem sententiam defendit. kircho.

in donatione si talis clausula apposita fuerit,videlicet,quæ omnia & singula promisit attendere,obseruare & non cõtrauenire, &c.non dicitur factus transitus ad donationem inter viuos.Bald.in l.cum quis.ver.sed quid si dixi.ff.de cõdic. cau. data.communis tamen docto.sententia est in contrarium, vt Rol.à Valle, in d.consil.8.nu.26.& 37.in 1.Tom.sententiam Baldi post Boerium in Deci.353.in 2.parte explicãs, pulchrè & latè prosequitur. kirchouius.

donationem omnium bonorũ presentium & futurorũ nõ valere communi doc.voto receptũ est Bar.in l.stipulatio hoc mõ.n.5.addens rationẽ in primo mẽbro,aut promittit bona, & tunc aut omnia bona præsentia & futura,& nõ valet, quia auffert liberam testandi facultatem per indirectũ.nam nullus hæres eẽ vellet sine cõmodo. Pau.d Ca.ibid.n.3.Ias.n.10.ver. nã habeo.Zas.n.52.vers.tertia ꝯclusio.Hiero.Butigella.n.45. ff.de verb.obl.Bar.in l.fi.n.16.Ias.n.33.Dec.30.Hieron.Cagn. copiosè & eruditè n.237.cum seq. C.de pac.Pe.Phil.Cornæ. in ꝯs.60.n.15.vbi inter cæteras rationes ipse & hãc rationem assignat,quia vicem testamẽti obtinet.l.hæreditas.C.de pact. cõuentis.vol.2.cons.Licet multi doct.cõtrariam sententiam amplexi fuerint,vt liquet ex Alex.annotationib.in d.l.stipulatio hoc mõ.n.14.cum seq.& Io.Crotti.n.91.tamen Bartoli& aliorum sententiam receptã, eamq; cõmunem esse inquiunt Bal.in c.in præsentia.n.36.ext.de prob. Lud.Ro.in ꝯs.171.in prin.ver.tenentis talem donationem nullam fore. Et hæc cõmunis opi.confirmatur rationib.Panor.in ꝯs.47.& 48.nu.1. ver.sed his nõ obstantibus in 2.par. cõs.Ias.d.l.stipulatio hoc mõ.d.n.10.Io. Crottus d.n.91.& n.97.Dec.in d.l.fi.d.nu.10. quam doctrinam ẽt procedere volunt doc.cõiter in d.l.stipulatio.etiamsi iuramẽto fuisset firmata.Io.Franc.de Ripa in respon.3.n.1.& 2.tit.de dona. & gratiis perficien.& reuoc. pag. 84.li.mei.vbi ipse reprehẽdit Cornæ. ꝓriam sentẽtiam approbantem.in ꝯs.251.n.6.vol.3.ꝯs.quia iuramẽtum est ꝺ bonos mores. Et hanc sentẽtiam probabiliorem esse addit ibidem ipse Ripa.nam iuramẽtum nõ cõualidat dispositionem impedientem liberam testandi factionem,cũ id repugnet charitati proximi,& ꝺ bonos mores censeatur,ideò nõ firmari iuramẽto inquit Cagnol.in d.l.fi.n.262.ver.septimò limita.Sequitur quoque eãdem Rol.à Valle,in ꝯs.39.n.1.in 1.Tom.ꝯs.Et hãc decisionem nõ procedere addunt nõnulli docto.si facta fuisset cum reseruatione vsufructus Pau.de Ca.in ꝯs.101.inci.notandum est fm antiquam impressionem.& idẽ Pau.de Ca. in l.fi.n.10.C.de pact.sed Bart.in d.l.stipulatio hoc mõ.n.5. ver. idem pluto & aliorũ Pau.de Ca.ibid.n.3. Alex.n.18.Ias.nu.18. sententiam existimantium donationem valere reseruato vsufructu,per rationes ibi relatas quas multi alij sequuntur,quia donãs de fructibus testari pt idem Bar.in d.l.fi.n.11.vers.item de fructibus Lud.Ro.in ꝯs.26.in prin.& posset dici,qã de fructibus percipiendis donator testari possit, qa possit supersse de quo ipse testaret.Lud.Gozad.in ꝯs.87.n.11.Cagnol.in d.l. fi.n.240.vbi ipse egregiè latiùs hãc doctrinã prosequitur.addit;q; n.246.à sententia Bar.nõ esse recedendum.Cæterũ si facta fuisset donatio cum aliqua reseruatione alicuius quãtitatis,de qua posset donãs testari,admitteretur illa. Barth.Socy. in ꝯs.101.nu.1. affirmans hanc opinionem communem esse in 3.vol.ꝯs.sequitur eandem adductis pluribus cons.aliorum Rol.à Valle,in d.cons.39.n.3.etsi idem Rol.in cons.65.nu.5. eo.Tom.ex sentẽtia aliorum doct.ibi allegatorum voluerit, indistinctè donationem omnium bonorũ præsentium & futurorũ valere, si donator sibi reseruauerit vsumfructum. qa de fructibus percepturis poterit donans testari. nam licet vsusfructus finiatur morte.§.finitur.inst.de vsufruct.Fructus tamen percepti viuente vsufructuario pertinent ad eius hæredem.ita quoque asserit Socy.iun.in cons.153.n.20.cum seq. in 1.part.cons. kirchouius.

donator promittens non reuocare donationem ex quacũque causa,vel ingratitudine futura,nõ obstãte pacto hoc,supueniente ingratitudine vrique potest eam reuocare,& sic pactum ꝙ reuocari donatio nequeat ratione cuiuscũque ingratitudinis committendæ non valet.nec tenet,secundum Bart. Paul.castr.Ias.n.17.& Bolognettum,sub n.96.in l.fi.C.de pactis.Bald.in l.fi.C.de bonis que liber.Salyce.in l.pactum.C.de colla.Spec.ĩ tit.de donatio.§.j.ver.quid si actũ sit,Ant.& Imo. in c.fi.de donatio.Corn.cons.102.n.7.cum aliis seq.vol.1.Roma.cons.26.Alex.cons.40.vol.4.& in l. stipulatio hoc modo concepta,n.23.ff.de verb.obl. & ista est communis opi.vt per Mod.ibi,& Rubeum cons.64.n.1. hoc verò limitatur nõ procedere,vbicunque interueniret iuramentum, nam tũc,etiam ingratitudo futura posset remitti,& pactũ istud firmaretur dicto iuramento,secũdum Io. And.in add.Spec.in d.§.1.ver.qd si actum sit. Io.de Imo.cons.35.Alex.in d.cõs.40. Fel.in c.si diligenti.de for.comp.Ias.in d.l.fi.C.de pact.n.17.Alex.in d.l.stipulatio hoc modo concepta.n.23.vbi ait opinionem istã veriorem,communem,& in practica seruari,& sequitur Soc.ꝯs. 53,vol.1.Aquen.in d.l.stipulatio. Bauer.in trac.de virtute iuramen.casu.38. Ripa,in repeti.l.fi. C.de reuoc.donatio.q.54. Tiraq.in l.si vnquam eodem tit.& Rubeus, in d.cons.64.n.3. vbi ita consuluit,& prædictæ opinioni inhæret quoque Bolognettus,in d.l.fi.C.de pac.nu.97.& seq.& istorũ assertio adeò clara,cõmunisque est & iure probatur,vt nefas sit eam in cõtrouersiam aliquam mittere.in cõtrariam verò partẽ,vt huic hæredi seu donatario indigno hæreditatem vel donationem testator adimere possit,& periurium nõ incurrat,ac committat,inclinarũt gl.in c.vltima volũtas.3.q.3.& ibi Arch. Corn. consil.224.vol.4.vbi appellat istam esse communem opinionem quam sequitur,& communiter teneri,ait Alci. in c.cùm contingat.n.39.de iureiu.Bar.in l.si duobus.§. idem respõdit. ff.pro socio.Cy.in l.1.in fi.C.de sacros.eccles.& Ang.de Gambel.in trac.de testam.in gl.& iurauit non reuocare,& licet primam opinionem Alex. & Soc.n.50.in d.l.stipulatio hoc modo concepta,asserant communem esse Legistarum,nihilominus ingenuè fatentur quoque contrariam præmissam esse communem sententiam Canonist.de qua per Mayner.& Cagnol.in l.nemo potest mutare.ff.de reg.iur.per Alci.vbi 8.nu. 77.per Moder. in tract.de testamen. par.2.n.15. & Cur.cons. 33.nu.21.Sed ipse inhæreo memoratæ opinioni Legistarum tanquam turiori,& communiori. F.Vinius.

donator habet priuilegium, vt nõ exigat nisi in quãtum facere pt habita ratiõe ne egeat.lege inter eos,& l.ne liberalitate.ff.de re iudi.vbi tex.assignat rationẽ,videlicet ne liberalitate sua inops factus periclitetur, declara hoc habere locum in donatiõe ex liberalitate donãtis emanata, secus verò in donatione facta ob causam,quippe qa illa nõ est propriè donatio, nec liberalitas.l.j vbi gl.Bart.in l.Aquilius Regulus,& ibi Rapha.Cum.ff.de don,quem sequit Ang.in l.sed hoc ita.in prin. ff.de re iudi.Roma.in d.l.inter eos.n.3.vnde si donator,aduerte,diceret se nõ habere nisi pdiũ,ex quo pcipit alimẽta,& si vltra,donatario asserẽti ꝓrium hoc casu incũbit onꝰ probãdi.l. fi.§.licet.C.de iure delib.&tenet gl.in l.cum de lege.ff.de iudi. quã sequit Ias.post alios relatos p eũ,Bal.ꝯs.60.vol.4.Roma. ꝯs.222.in fi.Pau.castr.ꝯs.72.& cons.212.vol.1.Alex.cons.41. in fi.li.3.cõs.71.lib.4.& cons.16.lib.5.& Gozadi.cons.94.& Cur.iun.cons.150.qui asserit dictam gl.in d.l.cum de lege.cõmuniter approbari,quæ gl.de plano procedit,quãdo præsumptio est pro negante aliquid de pluri esse secundum Ias.cons. 34.lib.1.& in l.ii constante.ff.sol.mat. F.Vinius.

Dona

Universidad de Deusto

Donator etiam ſi voluntatem ſuam mutauerit,in donatione cauſa mortis ,ſi tamen poſtea contingant illum decedere abſque hærede ex teſtamento , vel ab inteſtato, donatio non cenſetur reuocata.Hanc opinionem notat Clarus ex Didaco frequentius receptam.§.donatio.q.24.ver.in hoc tñ. P.Fich.

donator poteſt etiam ob alias cauſas quàm in l.ſi. C.de reuocan. donat.expreſſas, reuocare donationem.communem dicit Clarus in §.donatio.q.21.ver.huius. Idem.

donatori aſſerenti ſe ob benemerita donaſſe , plena fides adhibenda eſt,vbicunque donare eam rem,de qua agitur prohibitus nō erat,ſecundum Bar.reliquoſque omnes.in l.ſi fortè.ff.de caſtr. pecu. Pau.caſt.in l.Attilius Regulus.ff.de donatio.doc.omnes communiter,in l.ſi donatione.C. de collatio. Guidonem Papę.q.95.Bertr.conſ.3.& 154.vol.3.Barth.Soc. conſ.295.vol.3.& Deci. conſ.20.& conſ.531.& iſta eſt vera, communiſque opinio, ſecundum memoratos Doct. omnes. Sed donatori aſſerenti merita præceſſiſſe non creditur,quando donare liberum non erat,vt latè ſcripſimus,in 1.par.in opinio.75.exordiente donatio inter virum,& vxorem,in ſecũda limitatio. F.Viuius.

donatarius partis bonorum nō tenetur ſoluere debita donatoris in toto, nec in parte:ſed ad ea compelli poteſt hæres, niſi donator non eſſet ſoluendo , aut non habeat hæredem, aut donatio facta eſſet in fraudem creditorum, aut diſcuſſione facta ageret in tertios poſſeſſores,teſte Dec.conſ.237.poſt Rom.conſ.189.nu.3.vbi quòd onus æris alieni non ſequitur donatarium.tex.in l.æris alieni.C.de donar. Put.

donatarius rei Emphyteuticæ nō debet apprehendere poſſeſſionem ſine conſenſu Domini. communem dicit in §.emphyteuſis.q.15.ver.Arbitror tamen. P.Fich.

donatarius ſi donatori indigenti alimenta denegauerit,poterit reuocari donatio.com.§.donatio.quæſt.21.ver.quid ergo. P.Fich.

donatarij præſentia cum taciturnitate,conſenſum inducit: & donationis validitatem. Hier. Cagno. in l.ſemper qui non prohibet.n.5.ff.de reg.iur.communem dicit. Viuius.

donatariorum principis præfertur qui primò dono habuit in tempore, non cui fuit res tradita, ſecundum communem per Burſ.conſ.116.n.25.li.1.ex Iaſ.in l.quoties.C.de rei vẽdi. n.10.& vide quæ idem Burſ.ſcribit conſ.78.poſt n.6.eo.lib.

dormiendo crimen committens excuſatur, quia non cenſetur tunc cõpos mentis. intellige tamen quando aliàs ei dormienti talia euenire non ſolerent, nam ſi aliquando ipſi ſoleret contingere vt ſi à lecto ſurgeret.& enſem euaginaret, vel ſimilia faceret, tunc ſi ipſe nõ præcauiſſet claudẽdo hoſtium, diceretur eſſe in culpa, & puniendus eſſet pœna extraordinaria.com.dicit Didac. in repe.clem.ſi furioſus.n.6. Plaza lib.1. delict.c.31.nu.3.& ita quoque tenet Bart.in l.pe.ad l.Pompe. de parricid.Clar.d.§.ſi.q.60.ver.quæro etiam. P.Fichard.

PRO.dos nõ pt eſſe ſine matrimonio.l.4.ff.de iur.do. Bell.

PRO.dos eſt proprium patrimonium filiæ.l.pater filiam.ff. ad legem falcid. Bellon.

PRO.dos ſecũdum facultates mulieris, & dignitatem mariti & vxoris eſt conſtituenda, lege quæro. & lege inter ſocerum.§.gener.ff.de iur.dot. Idem.

PRO.dos ſuccedit in locum legitimæ.in l.quoniam nouella.C.de inof.teſtam. Idem.

PRO.dos à patre profecta ad patrem redire debet. l.dos à patre.C.ſol.matr.Hoc intellige,niſi ſuperſtitibus liberis filiæ. ita doct. communiter volunt.vt in l.inter ſocerum.§.cum inter.ff.de pact.dotal. Idem.

dos vniuerſale, atque incorporeum ius dicitur.commune dicit Ripa.in rubr.nu.43.ff.ſoluto matrimonio.& ex eo tempore cenſeri incipit , ex quo nuptiæ celebratæ ſunt , & ſi nec matrimonium adhuc copula conſummatum fuerit,nec vxor ad viri domum deducta ſit : locũque ſtatutis inde faciet, quæ ipſius partem aliquam mortua abſque liberis vxore marito addicunt.receptunt effantur Corn.in leg. non ſine C.de bon. quæ lib.& conſ.84.lib.3.Bal.Nouel.de dote part.6.priuil.38. Rol.in tract.de lucro dotis q.16.nu.9.Viuius lib.1.opin.3 19. Tametſi cõtrarium receptũ aſſerant Soc. in l.cum fuerit.ff.de condit.& demonſtr. Dec.conſ.67.Fel.in rubr.de ſponſal.Rip. in rub.nu.68. ff.ſoluto matrimonio & ante eos ſibi aduerſus Corn.conſ.248.lib.2.c.quorum ſcriptis poſteriorem opinionem frequentius doctoribus probari , priorem verius efferri duco.& vide infra ver.maritus. Suarez.

dos cauta tantùm vel confeſſata,vbi nõ conſtat realiter eſſe numeratam,non habet priuilegium prælationis ,ꝓtra alios creditores.communem dicit Minſ.Obſerua.61.cẽt.1. I.Fich.

Fallit , niſi alij creditores ipſi quoque nihil habeant præter literariam cautionem,ſuper eorum creditis confeſſatis,quia tunc cum vtrinque par ſit conditio, mulier adhuc præfertur, etiam in cõfeſſata dote,tanquam fauorabilior ratione dotis, vt ibidem latiùs idem Minſingerus.

Item nota,ꝙ etiam ſi excedat hæc donatio quingentos aureos,& non ſit inſinuata.morte confirmatur.Secundũ magis communem opionem vt per Bellon. in d.conſ.4.nu.11.contra Cur.iun.conſ.95.in fi.& vide Bello.ibi de valore quingentorum aureorum,ad quorum numerationem eſſe attendendum dicit ꝙ72.aurei in tempore l.fancimus.C.de don.per gl. in l.fi.ff.de ĩius voc.& Iaſ.in d.l.fi.& in l.2.§.ex his ff.de verb. obl.faciebant libram auri,Et aurei moderni ſunt minoris valoris,quia 96.aurei faciũt libram vnam.& ſic libra variata eſt in 4.parte valoris:& ſic valebit donatio vltra ſeptingẽtos aureos vt per Paul.in l.fi.C.communia de leg. & ſequitur Fel.in c.conquerente.de of.ord.

de iure regio iuxta pragma.120.c.1.quingenti aurei de quibus in d.l.fancimus. ſunt mille aurei:de quibus nunc vtimur. Nam per dictam pragma. taxatur Marca auri in 75.aureis: & marca eſt medietas libræ,libra enim ex centũ & quinquaginta aureis conſtat qui computati iuxta d.l.ſancimus,excedunt millenarium.Sed nota verbum Alcia.in l.hæc enũtiatio.ff.de verborum ſignificationibus vbi dicit,nobis videtur aureum quo hodie vtimur ex generali omnium populorum conſuetudine,ſubrogatum eſſe illi veteri,& ideò que de ſolido,de iure ciuili ſtatuta ſunt : ad noſtrum vſum licet leuioris referenda ſunt.

Sublimita primam limitationem,ad præiudicium creditoris:quia licet præiudicet hæredibus matris, non tamen creditoris.Bello.cõſ.47.n.4.communem dicit,quem vide & nota.

Nota,ꝙ creditores,ad hoc ꝙ eis non præiudicet:debẽt opponere exceptionem non numeratæ dotis intra tẽpora iuris, aliàs præiudicat eis:& nocet confeſſio. Matthæ.de Afflict.de cif.402. communem dicit. licèt alij tenuerint contrarium vt per Coua.in reſo.lib.1.c.7.n.6.vbi nititur concordare:dicens ꝙ hæc communis opi.procedat cum cõfeſſio preceſſerit matrimonium:ſi tamen poſt matrimonium, cõfeſſio emanauit: non præiudicat creditoribus, quin poſſit etiam poſt tempus exceptionis non numeratæ dotis opponi. & dicit hoc eſſe ex mente Bart.& doctorum in l.ſi conſtante. ff.ſol.matr.qđ not.

dotẽ tenetur preſtare pater filiæ:etiam nuptæ,& poteſt cogi officio iudicis,Pau.de Caſt.in l.ſi ſocer.ff.ſolu.mar. Ant.de Tremo.in addit.ad Bona.in prac.excep. in rub.quib. mod.ciui.n.12.in verbo quaſi caſtren.communem dicit.

Amplia primò , etiam ſi contraxit matrimoniũ abſque ſua voluntate,etiam ante vigeſimum quintum:ſi contrahat cum digno.Cur.iun.in auth.res quæ,n.25.C. communia de legat. communem dicit.

Amplia ſecundò,etiam ſi maritus ſit diues,Frau.de Ripa in l.1.ff.ſol.mat.n.54.communem dicit.

Amplia tertiò,etiam ſi filia ſit dotata, & perdiderit dotem; non tamen ſua culpa,tenetur pater iterum dotare, Io. Lupus in repet.c.per veſtras de donat.inter vir.& vxor.§.27.n.6.cõmunem dicit exploſa gl.in l.2. verb.dos.ff.ſol.mat. quæ dicebat in quocunque caſu patrem teneri. Et nota ꝙ ſi pater præſtitit dotem priori viro:& filia ſecundo cõtrahat,& præſtetur dos per patrem:cenſetur animo compenſandi,& non dicitur de nouo præſtare. Boe.dec.137.communem dicit ex Bart.in quæſt.an mulier habens amplam dotem.

Nota iſtas communes ad intel.l.3.tit.11.par.4.mater tamẽ filiam dotare nõ compellitur l.fi.C.de iur.doti.quod fallit in matre hæretica,vel Iudæa.filia autem catholica.l.9.tit.2.part. 4.& Io. Lupus in reg.iur.de donatio.inter vir.& vxor.§.21.n. 4.pro quo adducit l.9.tit.2.par.4.

Amplia quartò,ad auum paternum:qui tenetur neptem dotare.d. Io. Lupus in repet. c.per veſtras.§.27.num.1.communem dicit.

Concor.cum l.8.tit.11.parte 4. quando filia non habet vnde ſe dotare poſſit.

Amplia quintò, ad fratrem qui tenetur dotare ſororem ex eodem patre natã.Io. Lupus ĩ rep.d.c.§.27.n.13.cõem dicit.

de iure regni videtur idem innuere l.18.tit.16.part.5.& ꝓ ea eſt l.4.tit.1.lib.5.ord. quæ loquitur de ſorore contrahente matrimonium ſine licentia fratris. B.Villalo.

dos profectitia,mortua vxore,nõ patri ipſius defuncti, ſed eius liberis competit.Eſt verior de iure opi.& communior de conſuetudine,ſecundum Soc.conſ.9.vol.1. M.Chærian.

Pater poteſt filiam in dote tantum à ſe profecta,& iam data,inſtituere.Eſt magis communis opi.ſecundum Alex. conſ. 176.viſo.vol.5. M.Chærian.

Dosper

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dos per actionem ex ſtipulatu exigi poteſt: licet nulla fuerit adhibita ſtipulatio, ſecundum nouam conſtitutionem, l. vnicæ. in princ. C. de rei vxo. actio. vbi Bart. & omnes communiter hoc firmant & ob talem conſtitutionem receſſum eſt à l. ad exactionem. C. de dotis promi. vbi dos nuda pactione cõſtituebatur, pariebatq́ actionem ea conſtitutio, qua dotem exigere maritus poterat, Paul. verò Caſtren. contra omnes conatur defendere poſſe per d. l. vnicam, nõ eſſe correctam, l. ad exactionem, tamen iſta Paul. opinio non videtur tuta, ſecundum præcitatos Doct. ideo inhærendum eſt dictæ communi: Aduerte autem quod quemadmodum mulieri, ſoluto matrimonio, datur actio ex ſtipulatu per d. l. vnicam. ita etiam in fauorem mariti conceditur ipſi eadem actio ad petitionem dotis promiſſæ, ſecundum gl. in l. ſi diuortio. ff. de verb. obl. & in d. l. vnica. in §. fuerat. cum qua ſentit Bart. aliiq́ue omnes communiter ĩ locis allegatis, & ĩ l. q liberos. ff. de rit. nup. F. Viuius.

dos dicitur eſſe ius vniuerſale, & incorporale, communem dicit Rip. in Rub. ff. ſol. mat. n. 43. B. Villal.

dos competens non dicitur: ſi ſit minus legitima. Decius ℘. ſ. 379. n. 4. & 181. n. 5. communem dicit. Idem.

dos eſt magis priuilegiata, quàm fiſcus. Alci. de præſump. re. 3. præſump. 23. nu. 4. & Goza. conſ. 97. num. 12. commun. dicit. Idem.

dotem permutare mulier poteſt cum marito: communem dicit Per. And. Gamma. in repet. c. 1. de permut. lib. 6. in princ. nu. 82. I. Fich.

dos propriè dicitur ante copulam, & traductionem vxoris, adeoq́ue vir habebit lucrum ex diſpoſitiõe ſtatuti, ℘ mortua vxore ſine liberis, vir lucretur tertiam partem dotis, communem dicit Corn. in l. non ſiũe. poſt Bald. & Fulgo. C. de bon. libe. idem Corn. conſ. 84. licet eleganter, libr. 3. & Bald. Nouel. communem quoque appellat in tract. de dote, in 6. parte priuileg. 38. Sed contrariam opinionem communem dicit Soc. in l. cum fuerit ff. de condit. & demonſt. Fel. in Rub. de ſpõſalibus. Decius conſilio 67. Corn. ſibi contrarius cõſ. 248. in præſenti conſultatione. lib. 2. vt per Rip. in rub. ff. ſol. matr. n. 68. B. Villal.

dos propriè dicitur, ſoluto matrimonio, cõmunem inquit idem Ripa ibidem n. 71. & 72. quæ intelligitur ante reſtitutionem, vt latè proſequitur Soc. conſ. 121. viſa contingentia. lib. 1. de quo per Ripam vbi ſuprà.

Amplia etiam ad hypothecam tacitam: Fanus de pigno. & hipo. in 2. par. mem. 4. n. 109. communem dicit.

Nota quòd priuilegium tacitæ hypothecæ competens doti, nõ tranſit ad extraneum. Fanus ibi n. 97. communem dicit.

Bona mariti, etiam minoris ſunt tacitè hypothecata pro dote. idem Fanus. n. 73. communem dicit. Idem.

dos data ab auo matri computatur nepotibus ĩ legitimam. Curt. iun. conſ. 180. n. 2. & Ripa lib. 3. de don. c. x. n. 3. & Alci. de præſump. re. 1. præſum. 16. n. 4. in fi. comm. dicit. Idem.

dos reſtituta, ſi alteri eſt reſtituẽda dicitur dos. ſi tamen nõ eſt reſtituenda, dos non dicitur, Laſ. in l. maritus. nu. 9. C. vnde vir & vxor. communem dicit.

dos nõ eſt reſtituenda mulieri: nec competit actio ei de dote durante matrimonio, niſi in caſu inopiæ viri, vel alterius obligati ad reſtituendam dotem. Fanus de pig. & hipo. part. 8. mem. 1. n. 1. comm. dicit.

Nota iſtam communem cùm ſequentibus ad intel. l. 29. ti. 11. part. 4. & vide quæ habes in verbo actio dotis, n. 18. cum ſequentibus.

Amplia etiam, ſi maritus ſit excommunicatus. Io. Cora. in l. qui liberos. n. 112. ff. de rit. nup. communem dicit.

Amplia ſecundò, etiam ſi dicatur dos inofficioſa: quia non repetitur à viro durante matrimonio. Io. Lupus in repet. c. per veſtras. de don. inter vir. & vxo. §. 24. n. 3. communem dicit, de qua per Coua. in epi. 4. c. 8. §. 6. n. 12.

Amplia tertiò, ℘ in tantũ eſt verà: quod ſi maritus reſtituit dotem ſine cauſa mulieri: non liberatur maritus, quin teneatur reſtituere iterum dotem hæredibus vxoris. Io. Cora. in d. l. qui liberos. n. 114. communem dicit. Idem.

dos à patre profecta, ſoluto matrimonio, debet apud filios remanere. Cur iun. conſ. 43. n. 9. communem dicit.

Amplia etiam, ſi per patrem ſtipulata ſit ſibi reuerti liberis ſtantibus, ſi liberi adſunt tempore mortis filiæ, ſtatim eſt dos ipſius matris: & filij ex ſucceſſione matri veniũt, & nõ aui. Io. Nic. in l. generaliter. n. 46. C. de ſecun. nup. cõem dicit. Idem.

dos confeſſata, durante matrimonio, non valet, nec confeſſio, Laſ. conſ. 32. vol. 3. communem dicit. de qua per Bello cõſ. 47. & Boe. deci. 330. & Io. de Ripa in l. fœminæ, n. 36. C. de ſecun. nupt. Et non aſtringit maritum. Lud. de Goza. conſ. 28. n. 22. communem dicit.

Amplia, etiam ſi ſit iurata talis confeſſio. Cur. iun. conſ. 95. n. 4. cõmunem dicit. de qua plenè per Coua. ĩ ſuis reſo. li. i. c. 7.

Limita primò, quo ad effectum donationis: quia licèt confeſſio nõ prę̃iudicet viro: tamen habet vim donationis: & cõfirmatur morte donantis. Io. de ripa in l. fœminæ. de ſecund. nupt. n. 36. C. communem dicit. de quo in verbo, confeſſio.

Nota, & intellige iſtam communem, in confeſſione facta poſt annum contractus matrimonij de iure regio: argumẽto l. 3. tit. 12. lib. 3. For. ll. vbi validatur donatio coniugum inter ſe poſt annum contractus matrimonij, ſi nõ ſint filij legitimi: & coniuges poſſunt poſt annũ facere inter ſe ſocietatem omnium bonorum: l. 9. ti. 6. lib. 3. For. ll. de quo per Io. Lupum in repe. rub. de donat. inter vir. & vxor. §. cum cõiuges ſint ſocij in damnis, & delictis. l. 14. tit. 20. libr. 3. For. ll. Fallit tamen d. l. 24. ſi ipſa mulier renuntiet commodum ac damnum l. 227. ſtyli. cum qua concord. l. 60. in ordi. tau. Item ſi maritus, & vxor inſolidum obligentur: mulier tenetur, ſi cedit obligatio in fauorem illius, aliàs tamen non niſi obligatio fiat pro debito fiſcali: quia licet nõ ſit verſum in commodum mulieris, nihilominus tenetur l. 61. tau. Nec obſtat l. 25. tit. 12. par. 5. qa illa lex loquitur, quando maritus ſolus obligat. quia tunc bona mulieris non cenſẽtur obligata: ſecus tamen, quãdo ipſa obligatur. vt in d. l. 61. item nota dictũ ſolemne Petri de Anchara. conſ. 308. quod cõfeſſio dotis poſt 10. annos habetur ac ſi fuiſſet verè numerata.

Limita ſecundò, ſi præceſſit, antè quàm matrimonium cõtrahat, promiſſio dotis: & poſt ℘ctum matrimonij ſequat cõfeſſio ſtatim: valet confeſſio. & non opponi exceptio nõ numeratæ dotis: cũ præſumatur donatio, Bello conſ. 4. n. 7. communem dicit. ex Bal. Cyno, & Paulo in l. cõtractibus. C. de nõ numerata pecunia, & Matthæus de Afflictis deciſ. 402.

Item nota, ℘ in tantum hoc eſt verum, ℘ donatio hæc præſumitur ex confeſſione dotis: & ℘ non ſit ſub ſpe numerationis, ℘ etiam ſi non apponatur renuntiatio non numeratæ pecuniæ: non poteſt opponi. Soci. conſ. 79. volu. 4. communem dicit, & Rub. conſ. 78. magis communem dicit.

Item nota, ℘ confeſſio mariti de dote recepta habetur pro traditione. Bellonus conſ. 4. n. 10. communem dicit. Idem.

dos cõfeſſata à marito ſiue ante matrimonium, ſiue eo cõſtante, ſiquidem præceſſit inſtrumentum dotale, quo dos ipſi marito fuit promiſſa, verè numerata præſumit. ℘ tex. inſignẽ in l. in contractibus. §. ſed quoniam. C. de non numer. pecu. Hanc ſententiam poſt multas allegationes communem dicit Couar. lib. 1. varia. reſolu. c. 7. n. 6. I. Fich.

Quæritur, an pater qui ℘ filio ſuo & eius nomine dotẽ nurus ſuæ recepit, ſi poſtmodum illã de ipſius nurus iuſſu & cõſenſu, ipſi filio ab ipſo patre, ſeorſum habitãti reſtituat, liberet ab actiõe de dote, ita ℘ mortuo poſtmodũ dicto filio, à nuru moleſtari nequeat, Bart. ĩ l. ſane. ff. de iur. dot. tenuit, ℘ adeò liberatur, ℘ amplius ab ipſo ſocero nurus petere nõ poterit. allegat Richard. Malumb. idẽ firmat Pau. de Caſt. ibidẽ. Sed aduertendum eſt, quia & Bart. & Caſtr. loquuntur qñ filius tpe reſtitutionis à patre emancipatus erat, & ſic reputabat extraneus, l. vnica. §. extraneũ. C. de rei vxor. actio. Nec reputat de familia, & agnatione, l. de tutela. ff. de ca. deminu. Bart. in l. i. §. domini. ff. ad ſenatuſcõſult. Syl. & tũc nõ vr̃ procedere regula l. de die, & l. Attilicin⁹, ff. de pact. dot. q̃ habet, ℘ mulier ex ſuo ꝺſenſu ꝺditionem ſuam, quoad dotem, deteriorem facere nõ ꝑt, quia procedit qñ cõditio deterior fieret fauore viri, ſecùs ſi extranei. Bal. Nouel. trac. ſuo de dote, priuileg. 34. ver. Vnde ꝑt dici. alleg. quod habetur in ſimili in l. 2. in prin. ff. ſol. matr. vbi legitur ℘ mulier à viro petere poteſt, vt dotem ſuam alteri, per viam delegationis reſtituat in euẽtum ſoluti matrimonij, & licet nõ cogatur vir qñ aliquod ſibi ex ipſa promiſſione contingere poſſe ſuſpicatur præiudicium, ſiue damnum, vbi tñ ſuſpicio ceſſat, cogit, vt probari dicit ibidẽ à ꝺtrario ſenſu, & nihilominus accidere poſſet ℘ ſic, reſtituẽdo ſoluto matrimonio, remaneret mulier ipſa indotata, nec cõſideratur, ℘ ex illo ſuo conſenſu, & hac ſua voluntate conditio ſua poſſet effici deterior, contra tex. in d. l. de die, & in d. l. Attilicinus. Poſſet tamen indicio meo reſponderi, ℘ hoc ideò ſit, quia iſto caſu ab initio mulieris conditio non fit, nec eſt in ſpe ℘ fiat deterior, quia aduerſa fortuna non eſt in conſideratione, l. inter ſtipulantem. §. ſacram. ff. de verborum oblig. & ibi no. in caſu verò, l. de die. & l. Attilicinus, ff. de pact. dotal. ſtatim ab initio conuentionis dotis, ſiue mulieris conditio deterior redditur, cùm paciſcitur quòd dos ipſa longiori die, eſt quod à iure reſtitutionis ſtatutum eſt, videlicet in immobilibus ſtatim ſoluto matrimonio, in mobilibus verò infra annum à die ſolu-

matrimõ

Universidad de Deusto
Biblioteca

matr.d.§.exactio,&c.reliqua apud F.Turzan.lib.opinionum.

Dos conditionaliter promissa filiæ non operatur eius exclusionem in terminis statuti. Corn. consil.40. colum. 5.libr. terio.litera i. Brun. de statut. exclud. fœmin.quæstione 7.art. secundo.memb.2.sexta parte princ. & filia non præsumitur dotata.Bald.in auth.res quæ.col.2.C.communia de leg. Cor. cons.94.libr.2.Bru.d.trac.q.8.art.4.Et per hoc facit,an dos designata filiæ sponsæ, vel ꝙ sequatur matrimonium ex ipsis spõsalib.vel non.an censeatur vti dotata excluſa per statutum?& videtur quòd sic, quantumcunque fuerit ex destinatione patris dotata, vel sibi de dote prouisum fuerit. Dec. consil.35. Brun.d.tract.6.art.q.7.secundum quam opi.decreuit ducalis senatus Sabaudiæ in causa de mafeis Bugellesi. Put.

dos solui promissa,quando præfixo tempore soluta nõ est, & post moram voris in soluenda dote maritus moritur,debetur augentum dotis pro rata ipsius dotis solutæ. & si nihil de dote solutum sit,nihil de augmento debetur:teste Afflict.decis.242. quod quidem augmẽtum debetur totum quãdo est promissum, etiam si tempus soluendi dotem nondum venerit:vt idẽ Afflict.scribit decis.333.de quo vide Neuizan.sylu. nupt.lib.1.pag.170.n.75.& Guid.Pap.q.430. Put.

dotali ex pecunia res empta,efficitur dotalis si ita actum sit inter virum & vxorem.l.ita constante.l.res ex pecunia.de iur. dot. Si verò expressè actum non sit, dotalis non efficitur.l.ex pecunia,vbi gl.C.de iur.dot.l.fi.C.de ser.pig.dat.manumiss.fallit in subsidium quando maritus non esset soluendo. quia tali casu posset mulier ad rem emptam ex ea dotali pecunia recurrere.l.vxor marito.ff.de donat.int.vir.& vxor.Bart. & alij in d.l.ex pecunia Corn.cons.170.in prin.Et procedunt prædicta quando maritus vel alia tertia persona emit rem vel feudum de pecunia dotali. vbi verò mulier emeret fundum de ea pecunia,fundus ipse dotalis efficeretur, si vtile esset mulieri,aliàs non.d.l.ita constante.de iur.dot.Rom.cons.201.in prin. Bart.cons.124.Castr.cons.360.libr.1.in nouis.Et sicut prædicta procedunt in cõtractu emptionis & venditionis,ita etiam in contractu permutationis.d.l.ita constante.l.fi.ff.eo.Bart.d. cons.124.circa medium. Put.

Dos consistens in pecunia,& si statim secuta morte viri nõ sit restituenda, sed intra annum. l.1.§.exactio. C. de rei vxor. act.etiam si hæredes essent diuites.Barto.& alij in l.diuortio. in prin.ff.solu.mat. Ias.in §.fuerat.col.8.insti.de act.licet interim sit alenda ab hæredibus si non habet vnde,Doct.in d.l.diuortio.in prin.Ias.d.§.fuerat.col.7. versic.restat.fallit tamen si dos fuit legata vxori:teste Rol.cons.10.nu.19.lib.1.pro quo vide quæ scribit Bartol.in l.1.in prin.de dot.præleg.Aret.d.§. fuerat.Dilect.de art.testand.tit.de legat.c.17.

dos confessata habet priuilegia dotis tam contra hæredem mariti, quàm contra creditores si fuit ante matrimonium, quàm etiam contra fideicommissarios.Alex.consil.26.libr.2. Cuman.cons.31.Aret.cons.86.Rub.consil.78.vbi dicit communem opin.Et licet confessio dotis constante matrimonio non præiudicet anterioribus creditoribus, & forsan non futuris, vt per Soc.in l.1.ff.solut.mat. tamen quando talis confessio fit pro receptione ab alio facta præiudicat marito & creditoribus,vt voluit Bald.consil.412.libr.30.quẽ sequitur Io.Lup.in tract.de donat.inter vir.& vxor.§.30.nu.11.& seq. Rub.d.consil.78.in fi.pro qua concluſ.vide quæ scribit Burſ. cons.32.nu.30.& 31.& 42.lib.1.vbi dicit communem quòd dos confessata post lapsa tempora opponendi exceptionem non numeratæ doris, omnia priuilegia doris & hypothecæ contra creditores habet.Declara vt ibi per eum. Put.

dos confessata post transactum decennium pro vera dote habetur, ita vt nec marit⁹ nec vxor aliquid excipere possint. auth.vt exact.dot.in prin.Anchar.cons.307.quinimo nec restitui ex capite ignorantiæ, secundum Burſ.cons.32. post nu. 30.lib.1.

dotis causa est adeo priuilegiata,quòd in omni dispositione,quamuis generali,maximè prohibitiua,semper excepta dicitur,secundum communem per Burſ.cons.56.n.1.lib.1.post Neuizan.cons.76.n.16.Cephal.cons.13.n.43.eundem Burſ. cons.32.nu.11.& 27.& cons.120.eod.lib.

pactum vel statutum de dote lucranda,locum etiam habet in dote non soluta: & hoc si maritus incipit sustinere onera matrimonij,quia vxorem duxit.idem videtur si non duxit, si tamen contractum est matrimonium per verba de præsenti: licet non sic lucretur fructus dotis: vt pulchre differit Castr. in l.si marito §.si pater.ff. solut.mat.vbi hoc inteligit procedere,si statutum dicat,vir lucretur dotem vxoris: quia negari non potest quin sit vxor. Sed quid si statutum dicat,lucretur dotem datam?vide ibi, cui adde quæ scribit Nat.consi.consil. 282. Put.

Dos quando consistit in pecunia soluto matrimonio mote viri,per hæredes viri statim non est restituenda,sed ī.annũ. l.1.§. exactio, C. de rei vxoriæ act. etiamsi ipsi hæredes essent diuites,& haberent facultatem statim eam restituendi.Bar.& alij in l.diuortio.ff.sol. matr. Ias.in §.fuerat.nu.28. versi.quod si maritus esset diues,& haberet pecuniam præ manibus.Vbi ipse reprobando Ang. qui contrarium dixerat, in campsore, mercatore vel alio pecunioso, affirmat hanc esse communẽ. d.nu.28. ver.Et ita tenet communiter Docto.licèt interim alenda sit ab ipsis hæredibus si non habeat vnde se alat, secundum receptam Doct.sententiam. Ias.in d.§.fuerat.numer.23. ver.restat.& in l.diuortio.num.18.vbi Ias.contrariam sententiam contra communem defendere conatus fuit,quæ tamen communis sententia fallit, & locum non habet, quando dos fuit legata à viro vxori.de qua quæstione videatur Rol. à Valle,in cons. 10.n.19.vol.1.cons. kirchouius.

dos mulieris nubentis in casu à iure prohibito scientis tamen factũ, licèt errauerit in iure,si matrimonium carnali copula fuerit consumatum applicatur fisco,vt est communis opin.Clar.q.80.ver.dos mulieris. Bonacoss.

dos mulieris simul cum reliquis bonis confiscatur, si delictum commissum fuerit per eam soluto matrimonio, vt est communis opinio. Constante autem matrimonio bona vxoris non publicantur,nisi in quinque casibus.Et in illis casibus ris non publicantur,nisi in quinque casibus,Et in illis casibus simul cum aliis bonis etiam dos cõfiscatur, vt est communis opi.Clar.q.78.ver.quæro si bona. Bonacoss.

dos propriè etiam dicitur soluto matrimonio,vt voluerũt Bal.Pau.Cast.& cæteri.in l.1.C.vnde vir,& vxor.Dec.in l.fi.e. tit.& Bart.in 3.oppo.Pau.casl.Soc.& Ripa,n.70.& seq.in rub. ff.sol.mat. vbi simul cum aliis Modernis perhibent istam cõmunem opinionem fore. F.Viuius.

Dos promissa licet nõdum tradita censetur propriè dos,& sic dos data, & promissa à pari procedunt, secundum omnes doc.communiter.in rub.ff.sol.mat.præsertimque Ias.& Ripã ibi, n.58.& seq. dicentes istam communem opinionem fore, quam sequitur, & approbat pariter viuis ratiõibus cum aliis relatis per eum Tiraq.in tract.de retrac.in §.fi.n.32.circa fi.d. tractatus. F.Viuius.

dos mulieris nubentis in casu à iure prohibito, scientis tamẽ factum licet errauerit in iure matrimonium carnali copula fuerit consummatum, applicatur fisco.com.dicit Abbas in c.& si necesse.nu.7.de donatio.inter virum & vxor.prout illũ refert Bello.cons.84.num.3.& ita tenet gl.in l.fin.in verb.nupsit.ff.de condit.sine causa.Clar.d.§.fi.q.80.ver.dos mulieris. P.Fichard.

dos mulieris simul cum reliquis bonis confiscatur, si delictum commissum fuerit per eam soluto matrimonio. com. dicit Nellus de bannit.in 1.par.2.temp.q.28.quem refert August.ad Ange.de malefic.in verbo & eius bona.num.29.constante autem matrimonio bona vxoris non publicantur, nisi in quinque casibus.commun,dicit Anton.Gomes.super l.78. Tauri. numer.1.& est text.in l quinque legib. ff.de bon.damnat.& in illis casibus simul cum aliis bonis etiam dos cõfiscatur.commu.dicit Nell.in loco prælegato,quem refert.Bos. in tit.de bon.publ.nu.73. Clar.d.§.fin.q.78.vers.quæro si bona. P.Fich.

dos si ob statutum aliquod filiabus à successione excluſis assignari propinquorum consensu debet,non minor portione illarum legitima assignari poterit. commune aiunt Grammat.dec.101.n.10.& copiosè Viuius lib.1.opi.113.& si contrarium mihi magis ac magis p̃batur, frustra enim statutum alioquin conditum esset.frustra eius,& propositum,& intentio habebitur.sed ea de re alibi. Suarez.

dos vbi marito liberis non superstitibus, vel superstitibus statuto defertur,quomodo,& quando,& quatenus delata intelligatur,vide infra verbo maritus. Suarez.

Dos confessata non habet priuilegia dotis, gl.in l. assiduis. C.qui por.in pig.Tiraq.de vtroq.retract.ti.2.§.4.gl.6.numer. 14. & an locum habeat quando non potest opponi exceptio non numeratæ dotis propter lapsum temporis? & Dic, quòd affirmatiuam tenet Rom.cons.445.numer.10.Fel.in c.si cautio.post num.84.vers.fallit vltimò de fid.instr.Negatiuam verò sustinet Bal. cons.456.1.dub.libr.1.Matheſ.ling.193.post Bar.d.l.assiduis.Alex.cons.90.numer.5.lib.3.cons.97.numer.2.lib.7.Gozad.cons.42.post n.13.Boer.q.330.col.2.Quæ posteriot opi.videtur communis per Rubeum Alex.cons.78.n. 9.Aym.cons.40.n.6.quibus adde, ꝙ stante renuntiatione primam opin.sequitur Ias.consil.32.lib.3.vbi dicit magis communem,quid.quando dubitatur an maritus confessus fuerit

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſpe futuræ numerationis, an verò animo donandi? & Dic. q̃ ſi coniuges ſunt pares: q̃ tunc confeſſio facta præſumitur animo donandi. ex no. per doct. in l. ſi voluntate. C. de dotis promiſſ. per text. in l. qui teſtamentum. ff. de proba. l. cum quis decedens. de leg. 3. Alex. conſ. 26. n. 3. li. 2. 145. n. 9. lib. 6. Soc. q̃ſ. 82. lib. 3. & magis communem dicit Alex. conſ. 45. n. 6. lib. 1. Soc. conſ. 61. n. 3. conſ. 66. n. 16. lib. 1. Rub. Alex. conſ. 78. n. 2. Grat. reſpon. 36. lib. 1. Quicquid dixerit Alex. conſ. 142. nu. 5. lib. 5. Rom. d. conſ. 445. n. 7. Alex. in l. diuortio ff. ſol. mat. Homo tamen recedendum eſt à communi, quæ nulla magis procederet: ſi in inſtrumento dotis confeſſatę renuntiatum ſit exceptioni non num. dotis, Quo caſu nec diſſentit Alex. d. l. diuortio & conſ. 142. col. 2. quem ſequitur Rub. conſ. 119. licet Aym. dubitet conſ. 40. de quo vide quæ ſcribit Bal. nouel. de dote part. x. n. 7. & ſeq. laſ. & alij d. l. diuortio Campeg. de dote par. 1. q. 52. Nat. conſ. 438. col. 2. circa fi. vbi q̃ doct. confeſſata habet priuilegia dotis datæ, quando maritus renuntiauit exceptionę non num. dotis, vel ſunt lapſa tpa eam opponẽdi, q̃ qua vide Alex. conſ. 90. libr. 3. vbi in apoſtil. pulchrè Boer. q. 330. 2. par. Alex. conſ. 148. lib. 5. vbi apoſtilan. ponunt limit. ad Reg. in materia except. nõ num. dotis, de qua exceptione vide que not. Rom. conſ. 44. Accedit in materia q̃ confeſſio mariti de dote recepta conſtañ matrimonio non valet: nec præiudicat creditoribus, ſecundum Alex. conſ. 142. libr. 5. vbi apoſtilañ dicũt talem confeſſionẽ æquipollere vere ſolutioni, ex Aym. conſ. 40. qui tenet contra Alex. d. conſ. quinimo confeſſionẽ mariti de dote recepta præiudicare etiam creditoribus: quando mulier agit hypothecaria contra tertios poſſeſſores lapſo tempore opponen except. non num. dotis, & hanc dicit eſſe communem, quam ſequitur Nat. d. cõſ. 438. col. 2. in fi. & col. pen. n. 10. vbi q̃ confeſſio mariti diceñ ſe pauperẽ & inopem: ad effectum vt vxor. conſtañ matrimonio ſuas dotes repete re poſſit, non præiudicat creditoribus, idem Aym. conſ. 44. vbi etiam docet praxim allegañ fraudem pro creditoribus, in materia autem prædictæ confeſſionis: vide quæ ſcribunt Alex. conſ. 148. lib. 5. conſ. 45. n. 6. lib. 1. Imbert. in enchirid. iur. gall. ver. confeſſio, Rol. conſ. 31. n. 40. conſ. 85. n. 42. conſ. 93. n. 20. lib. 1. Rui. conſ. 32. col. 3. lib. 4. conſ. 152. col. 4. eod. Nat. cõſ. 28, 316. Fel. in c. ſi cautio col. 18. de fid. inſtr. Viui. co. opi. lib. 2. concl. 69. Aym. d. cõſ. 40. col. 2. & 3. vbi plura de §. aliud quoque in auc. de æqual. dot. conſ. 198. col. 2. in fi. Afflict. deciſ. 402. col. 4. Alex. conſ. 123. lib. 6. Rom. conſ. 444. 445. n. 5. & ſeq. vbi diſtinguit tres caſus, q̃ aliquando fit cõfeſſio ante matrimonium, aliquando conſtañ matrimonio, aliquãdo in vlt. vol. declara, vt latius per eum ibi, & per villal. inter co. opi. lib. ver. dos confeſſata.

Dos prohibita alienatione per teſtatorem poteſt conſtitui ex illis bonis, quorum alienatio eſt prohibita. quare Auth. res quæ. C. communia de legatis. loquens in prohibitione tacita, etiam locum habet in expreſſa, quando expreſsè eſſet prohibitum alienare bona. ita Bart. poſt Iac. de Aren. voluit. in l. filiusfamiliàs. §. diui. n. 10. vbi ipſe allegat. l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Treb. & d. Auth. res quæ. C. communia de lega. Bal. in l. voluntas. n. 5. & Sal. n. 6. C. de fideic. & idem Sal. in l. fi. ver. quæro an prohibitus alienare poſſit in dotẽ dare. Dic q̃ ſic, ſi non haberet aliundè. n. 4. C. de reb. alie. nõ alie. Pau. de Caſtr. in conſ. 13. ſecundum veterem impreſſionem. Alex. de Imo. in conſ. 56. n. 3. in 1. li. Ludouici. de Gozadin. in q̃ſ. 97. n. 9. Et hanc Doct. communem ſentẽtiam eſſe dicunt Phil. Dec. in conſ. 519. n. 3. verſ. ſed breuiter in contrarium eſt communis opi. Ferdinan. Loazes. in d. l. filiusfamilias. §. diui. n. 135. & Io. Crottus ibid. n. 47. vbi ipſe n. 44. illam quæſtionem incipit diſputare. Licet autem multi Doct. contrariam ſententiam amplexi fuerint, Bal. in c. 1. §. donare. n. 2. tit. qualiter feudum alienari poſſit. in vſib. feudor. Iaſ. in d. Auth. res quæ. n. 25. ver. ſed contra communem ſententiam ego adduco fortè ſundamentum, &c. tamen prior ſententia, quod prohibitio alienationis licet validè facta nõ impediat rem prohibitam dari in cauſam dotis, vel donationem propter nuptias, communiori calculo probatur, vt in vtramque partẽ eruditè diſputat Marian. Socy. iun. in d. §. diui. verſi. capio ſecundam quæſtionem. n. 174. cum ſeq. quam tamen concluſionem in eo caſu nõ q̃cedere Doc. aſſerunt, quãdo filia aliundè haberet, vnde ſe poſſet congruè dorare de bonis ſuis, tunc non habebit locum diſpoſitio. d. Auth. res quæ, vt eſt tex. in §. ſi verò. in Auth. de reſti. colla. 8. Sal. in d. l. ſi. d. n. 4. C. de reb. alien. non alien. & in d. l. voluntas. n. 5. C. de fideicom. & Rol. à Valle, in conſ. 85. n. 9. cum ſeq. vbi ipſe n. 23. conſulendo ſcribit, communem opin. doc. eſſe, q̃ diſpoſitio d. Auth. res quæ. non habet locum, quãdo teſtator expreſsè prohibuiſſet alienationem bonorũ ſuorum, etiam ex cauſa dotis. in 1. Tom. conſ. Licet Iaſ. voluerit patrem non poſſe expreſsè prohibere, ne ſæpedicta Auth. res quæ. locum habeat. Quia cùm ſit debitor dotis vel donationis propter nuptias, non debet eſſe in poteſtate teſtatoris tollere obligationem. l. ſicut. C. de act. & oblig. item quæ ſunt adducta fauore publico, non poſſunt tolli vel mutari ex diſpoſitione teſtatoris. l. quod de bonis. §. fi. ff. ad l. Fal. ĩ d. Auth. res quæ. n. 32. ver. 13. limita iſtam Auth. non habere locum quãdo pater in teſtamento prohibuiſſet in indiuiduo alienationem. kirchouius.

dos ſoluto matrimonio per mortem vxoris reuertitur ad hæredes vxoris, & donatio propter nuptias propter mortem mariti ad hæredes viri. Gl. in verb. donatio in Auth. ſiue à me. C. ad S.C. Velleia. Auth. ęqualitas. C. de pac. cõuen. gl. in verb. meretur. in Auth. dos data. C. de don. ante nupt. Bar. in auth. de æqual. dot. in prin. col. 8. Hanc communem ſententiam eſſe & limitari ſcribit poſt alios Rol. à Valle, in conſ. 62. nu. 1. & 2. in 1. Tom. conſ. vbi aliter per pactum inter cõiuges actum eſſet. c. fi. & ibi gl. fi. in verb. ſicut dos. Bald. in d. auth. ſiue à me. n. 2. Lud. de Gozadin. in conſ. 47. n. 16. ver. 4. an donatio propter nuptias. in conſ. 185. n. 2. ver. de pacto ſanè non eſt dubitandum. in 1. parte conſ. kirchouius.

DOS.

Summaria.

An & quando dos poſſit eſſe ſine matrimonio. q. 1.

dotem, quæ cœpit eſſe, contracto ſemel matrimonio, non definere eſſe dotẽ, eo poſtea quacunque ratione ſoluto. ea. q.

dotem eſſe ius quoddam vniuerſale; ſecundum magis receptam doct. ſententiam. q. 2.

dotis cauſam, ſeu præſtationem & reſtitutionem, fauorabilem eſſe ratione publicæ vtilitatis. q. 3. in prin.

Patrem compelli per iudicem dotare filiam ſuam, ſecundum vires ſui patrimonij. q. 3. in prin.

An pater teneatur dotare filiam diuitem. ead. q.

Patrem regulariter teneri filiam dotare, de bonis propriis. ead. q.

Patrem teneri dotare filiam, non iure obligationis, actioniſue, ſed officio iudicis. ead. q. in fi.

Auus paternus tenetur dotare neptem, propter inopiam patris & matris; quibus opulentis exiſtentibus, non tenetur. quæſt. 4.

Fratrem teneri dotare ſororem ex eodem patre natam: nõ autem vterinam. q. 5.

Patrem cogi dotare filiam, nubẽtem ſine ipſius voluntate: niſi nubat indigno & inhoneſto. q. 6.

dominium rei dotalis, in maritum ſine traditione non trãſferi: idemque ſeruari in dote vniuerſali. q. 7.

Contractum dotis, quò ad tranſlationem dominij per traditionem, non eſſe priuilegiatum. ead. q. in fi.

Mulierem, etiam ſterilem, gaudere priuilegio dotis. q. 8.

dotem non vitiari propter incertitudinem: vt in aliis ſit cõtractibus, vel quaſi. q. 9.

An & qui poſſit alienari res dotalis mobilis. q. 10.

dotem ſoluto matrimonio reſtituendam mulieri ſuperſtiti. quæſt. 11.

Muliere adulterium committente, an & quãdo dos cedat lucro mariti, aut eius hæredibus. q. 12.

Mulierem mortuo marito, ſtuprum viduitatis tempore cõmittentem, non amittere dotem. q. 13.

Crimen ſtupri leuius eſſe, quàm adulterij. ea. q. §. contrariã.

Mulier ſtuprum committens tempore viduitatis, incidit in omnes pœnas, ſtatutas in has, quæ conuolant ad ſecundas nuptias. ead. q. ſub fi.

Bona mariti tacitè obligari pro dote. Mulierẽque in tacita hypotheca præferri cæteris creditorib. itidem tacitam hypothecam habentib. q. 14. in prin.

Etiam minoris bona curatorem habentis, contracto matrimonio tacitè pro dote obligari: Et quæ ſit huius ratio. ead. q.

Sponſam non habere hypothecam priuilegiatam in bonis ſponſi. q. 15.

Mulierem habentem hypothecam expreſſam, non præferri creditorib. habẽtib. ſimiliter expreſſam anteriorem: Et quæ ſit diuerſitatis ratio. q. 16.

Obligationem bonorum pro dote, in dubio præſumi præceſſiſſe obligationem extranei in bonis mariti. q. 17.

In repetitione dotis admitti compẽſationem: ſi modò ex vtraque parte quantitas debeatur. q. 18.

In cõtractu dotis præſumi ſtipulationem, quam dubium ſit

interc

Universidad de Deusto Biblioteca

intercessisse: Aut fingi,quam constet non intercessisse.q.19.
Promissionem de constituenda dote haberē eundem effectum,ac si dos esset constituta.q.20.
Quid iuris,si quis promittat sese obligaturū ad decē.ea.q.
Patrem non posse filiæ dare dotem minorem legitima:Aliàs peti supplementum congruæ dotis.q.21.
Filias non posse supplementum dotis petere:cùm extantibus masculis,filiæ statuto à successione excluduntur.q.22.
Dotem per metum promissam ipso iure nullā esse:nec opꝰ esse rescissione,vt in cōtractibus aliis,per metum initis.q.23.
Mulierem post annum non posse petere alimenta,siue vsuras doris:nisi hæredibus moram committentib. aut ipsa die à lege inducta,pro homine interpellante.q.24.
Marito vergente ad inopiam, dotem repeti posse constante matrimonio.q.25.
Repeti item posse dotem constante matrimonio, incipiente marito male vti substantia sua.q.26.
In dubio pro dotib.respondere,meliùs est.ea.q.in fi.
Repetitioni dotis locum non esse, si vxor sciens contraxit matrimonium cū viro inope,& nō existente soluendo.q.27.
Reip.interesse dotem manere saluam.ead.q.
Casum inopinatum facere locum repetitioni dotis, matrimonio constante.ead.q.in fi.
Mulier sciens contrahendo matrimonium, videtur vitam, mores,& facultates viri approbare.ead.q.in fi.
Priuilegium repetitionis locū habere & in socero recipiente dotem,ac vergente ad inopiam.q.28.
Quis iuris,si pater recipit dotē.suo & filij nomine(quo casu constituuntur duo rei debendi pro restituēda dote)& alter eorum vergat ad inopiam: possint ne agi aduersus vtrūque, an alterum tantùm,an verò cum neutro.q.29.
An & quando paupertas vnius,noceat alteri.ead.q.
Maritus,vel socer,offerētes,mulieri fideiussores dote cōservanda,ad euitādam exactionem dotis,an sint audiendi.q.30.
Duos extraneos posse constitui pro dote correos: Non autē fideiussores ꝓ dote ꝓseruanda dari posse,vel debere.q.31.
Pro dote profectitia simpliciter tradita:Item si pater stipulatus sit simpliciter, dotem reddi, actionem communem esse patris & filiæ.q.32.
Si mulier decedat,superstite patre,& relictis liberis:non patri,sed liberis restituendam dotem.q.33.
Filiamfam.in dote profectitia hæredem habere,iis casibus, quibus actio solius est filiæ.q.34.
Quibus casibus actio pro dote,solius filiæ sit.ead.q.
Actionem dotis profectitiæ pro filia emancipata datæ, cōpetere soli filiæ:perinde,vt,quæ antea communis erat,pòst emancipationem incipit esse solius filiæ.q.35.
In dote aduentitia esse solius filiæ actionē: Sicut vice versa,in donatione propter nuptias aduentitia,solius filij.q.36.
Filiamfam.in dote aduentitia,solū sine consensu patris stare posse in iudicio:eo maximè casu,quo propter inopiam mariti constante matrimonio dotem repetit. Sed & soluto matrimonio idem iuris esse.q.37.& 38.
In casu inopiæ mariti,licet actio cōmunis sit filiæ & patris: tñ & solum patrem agere posse ad restitutionem dotis.q.39.
Maritum teneri,& condemnandum in solidū,eo casu quo vxor constante matrimonio propter inopiam eius dotem repetit.Et quæ sit huius ratio.q.40.
Mulierem eo casu,quo potest agere ad dotē constante matrimonio, non posse conuenire extraneos possessores bonorum quæ tempore datæ dotis erant mariti nisi excussis prius bonis mariti. Neque in hac parte gaudere aliquo priuilegio præ cæteris creditoribꝰ.q.41.
In iudicio dotis procedendum ex bono & æquo.ead.q.
Non attendi apices iuris,æquitati cùm locus esse pr.ead.q.
Extraneum dotē pro muliere soluentē,sibiq; soluto matrimonio reddi stipulantem,nō posse ꝓstante matrimonio agere,marito vergente ad inopiam:Sed mulieri competere ex æquitate officium iudicis: Atque extraneo præstandam cautionem,de restituenda dote soluto matrimonio.q.42.
Actionem,quæ competit marito,vt dos tradatur,eqùe bonæ fidei esse, atque eam, quæ ex stipulatu competit mulieri, pro restituenda dote.q.43.
Actionem extraneo competentem pro restituenda dote, non esse bonæ fidei,sed stricti iuris.q.44.
dotem,si in rebus soli consistat,soluto matrimonio ab hæredibus mariti statim restituendam:si in mobilib. annum hæredibus mariti dari.q.45.
An hæredes mariti, eo casu,quo annū habent ad restituendam dotem,ipsi interim alere teneantur mulierem.q.46.
Hæredes mariti, primo anno dilationis finito, non cogendos amplius alere mulierem.q.47.
Mulierem non cogi, per id temporis, quo ali ab hæredib. mariti debet ,commorari & habitare in domo hæredum:sed petere separatam habitationem posse.q.48.
Hæredes mariti lucrari omnes fructꝰ dotis primi anni,quo alitur vxor.q.49.
Pactum inter virum & vxorem, de tota dote lucranda valere.q.50.

QVAESTIO I.

QVAERO,an dos possit esse sine matrimonio? Resp.Communiter ea recepta est sententia,quòd licet esse nō possit,quādo nunquam contractum est matrimonium. Tamen postquā semel est contractum,& dos esse cœpit,non desinit esse.licet postea matrimonium dissoluatur,ita firmat Iaf.Rub. ff.solut. matr.2.lect.n.4.

QVAESTIO II.

Quæro,an dos sit ius quoddam vniuersale? Resp.Bal.in l.1. ff.sol.mat.tenet ꝙ non:idem in l.fi.C.de sen.quę sine cer.quāntita. vbi dicit, communem esse opi. contra Bar. Eandem sententiam amplectitur Ang.Cuma.&Pau.de Cast.d.Rub.ff.sol. matrimo.
contrariam opinionem,ꝙ imò dos sit ius vniuersale, tenet Bart.l.si marito.§.fi.e.ti.per illum tex.quem sequunt imo.Roma. Alex. & Recentiores,& in hanc sententiam magis communiter itum est à Doct.nostris,vt firmat idem Iaf.d.Rubr.n. 28.dicens,ab ea non esse recedendum.

QVAESTIO III.

dotis causa & præstatio,itē restitutio,fauorabilis est,ratiōe publicæ vtilitatis:vt inquit Iurisconsultus in l.1.ff.sol.mat.& ibi doc.cōiter,teste Iaf.ibi.Hinc priuilegium dotis,ꝙ pater cōpellitur per iudicem,dotare filiam suam fm vires sui patrimonii,vt est text.expressus.l.qui liberos. 19.ff.de ritu nupt.
Sed quæro,nunquid pater teneat dotare filiā diuitē? Resp. doc.in hac q.sententiis variant. Vna est illorū,ꝙ pater tenetur dotare filiā de suo ,ꝓprio patrimonio,q̄is filia sit diues & habeat bona ,ꝓpria.s.materna. De hoc est tex.expressus in l.fi.C. de dot.promis. & ibi eam sententiā amplectunt Bald.& Ang. Alex.in l.mulier. 1.§.cùm ,ꝓponeretur.ff.ad Treb.Ang.Auth. quę res.C.commu.de legat.Et dicit Iaf.in l.1.ff.sol.mat.quòd videtur ista esse communis opinio.nu.25.
Alia est opinio Bar.in d.§.cū ,ꝓponeretur,ꝙ si filia diues est, pater nō tenet eam dotare,ex quo pater nō iure obligationis astrictus est,ad dotandā filiam, sed officio iudicis tm,qđ in æquitate consistit,æquitas aūt cessat,qñ filia est diues,&habet, vnde se possit dotare. Hanc opinionē dicit esse veriorem Iaf. vbi 3.secundum quam,si casus contingeret,vellet iudicare.

QVAESTIO IIII.

Quæro,an auus paternus teneatur dotare neptem? Resp.ꝙ sic,ita tenet Saly.d.l.fi.post Bart.in l.1.vbi Iaf.n.26.dicit,ꝙ ista sit communis opi.& ꝙ omnes doc.ita tenent.intellige tñ hāc communem,vt non procedat eo casu,quo pater est diues,qa tenetur filiam de suo dotare, ita tenet Bald.ī d.Auth.res quæ. quē sequuntur ibi Albe.de Rosar.Salyc.&Fulgos.Eandem opinionem tenet Rom.& Alex.in d.l.1.ff.sol.mat.Franc. Aret. cons.17.incip. consideratis diligentissimè. & dicit Iaf.d.l.1.n. 26.quòd ista est clara & indubitata conclusio.
Itē limita,in patre inope,& matre diuite,qa mater tenet dotare filiā ita tenet Cyn.& Dyn.Bar.Bal.Albe. de Rosar.&Fulgos.d.Auth.res quæ.Rapha. Cuma.l.à filia.ff.ad Treb.vbi dicit,ꝙ ista est communis opin.licet contrarium teneat Ang.& Salyc.d.Auth.res quæ.Raph.Cuma.& Alex.d.l.1.ff.sol.matr.

QVAESTIO V.

Quæro,an frater teneatur dotare sororē? Resp.verior doc. sententia est,ꝙ sic,dummodo ex eodem patre nata sit,secùs si sit vterina,ita tenet gl.l.non omni.C.de administ.tutor.quam gl.ibi sequūtur Cyn.&Bar.Bal.l.fi.C.de dot.promis.Ab.in ꝓs. 12.inc.& vt clarè materiam videas,& quòd ab ista nemo est, qui discrepet,dicit Iaf.d.l.1.n.29.

QVAESTIO VI.

Quæro,Si filia nubat sine voluntate patris,an nihilominus pater cogatur filiam dotare? Resp.recepta & communis opi. Scribentium est,ꝙ fm iura Canonica pater tenetur dotare filiam etiamsi nubat sine volūtate ipsius, dummodò digno nubat,ita tenet gl.c.cū cā, ext.de raptor. Et eam sequit ibi Arch. Eandem tenet Bal.l.si pater.C.de spon.Ab.d.c.cū cā. Alex.ꝓs. 97.incip.principalis dubitatio.vol.1.Nec obstat tex.in Auth. sed si post.C.de inoff.test.quem ibi ad hoc no. Pau.de Cast.ex quo.n.pater secundum tex.ibi,potest exhæredare filiam, quæ nubit sine eius consensu ante annum. 25. multò magis non cogitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

cogitur eam dotare. Namq; illa Auth. de iure Canonico correcta est, secundum communem & receptam Doct. sententiam, vt firmat Ab. in c. 1. de sponsal. impub. Hanc opinionem dicit communiter receptam Iaſ. l. 2. §. quòd si patris. nu. 28. ff. solu. matr.

QVAESTIO VII.

QVAERO, an dominium rei dotalis transferatur in maritum sine traditione? Respon. quòd non, ita tenet Bald. Imol. & omnes Doct. indifferenter, vt testatur Iaſ. l. 5. nu. 5. ff. solu. matr. Quod intellige quoque procedere in dote vniuersali, quando scilicet mulier vniuersaliter omnia bona dediſſet in dotem, ita not. glo. singularis. l. 1. verſic. vniuersæ. ff. pro dote. & eam sequitur Bal. Imo. & omnes Doc. teste Alex. in d. l. 5. & ita contractus dotis quòad translationem dominij, non est priuilegiatus.

QVAESTIO VIII.

Quæro, an priuilegia ratione dotis concessa, competant etiam mulieri sterili? Respon. videtur dicẽdum, quòd non, ex quo dotis causa priuilegiata est fauore Reip. qui fauor versatur circa sobolem procreandam, secundum cõmunem doc. sententiam in l. 1. ff. sol. matr. Vnde cessante causa, cessare debet effectus.

Contraria tamẽ opinio communiter recepta est, quòd scilicet mulier sterilis gaudeat priuilegio dotis, propter alias rationes, ita tenet Bart. d. l. & sequitur ibi Iaſ. qui dicit: quòd omnes doct. cum decisione Bar. transeant, & eam opinionem tenet Bal. d. l. Auth. quæ res.

QVAESTIO IX.

Quæro, an dos vitietur propter incertitudinem? Resp. quòd non, & hoc speciale est in dote, ita tenẽt doc. communiter, vt firmat Iaſ. d. l. 1. n. 32.

QVAESTIO X.

Quæro, an res mobilis dotis constante matrimonio possit alienari? Respon. quòd non, nisi seruetur dispositio Auth. siue à me. C. ad Velleia. Et est communis opinio, vt testatur Iaſ. d. l. 1. nu. 33.

QVAESTIO XI.

Quæro, Quando dos possit reperi? Resp. q̃ regulariter dos restituenda est mulieri superuiuenti, soluto matrimonio, de hoc tex. est expressus in l. 2. ff. sol. mat. & ibi Doc. crebriori calculo approbant.

QVAESTIO XII.

Sed nunquid si mulier adulterium commisit, actio de dote nihilominus manet salua? Respon. quòd non, & dos cedit lucro mariti & hæredum eius, ita est text. in l. cùm mulier. ff. solut. matri. l. ex consensu. C. de repud. Et hæc conclusio verissima est & indubitata, quando maritus in vita cõquestus fuit de adulterio vxoris, vt notant omnes doct. communiter in d. iurib. & in l. rei iudicatæ. ibi Alex. testatur. ff. sol. matr. & firmat latè addit. ad Ang. in trac. de malefi. verb. che me hai adultera to. nu. 29. Sed dubium est, si maritus priusquam querelaret, decessit, nunquid ius priuãdi mulierem iure dotis transeat ad hæredes mariti? Respon. quòd in hoc sunt diuersæ sententiæ Scribentium. Vna est illorum, qui volunt, quòd si maritus silentio transiuit, nec inquietauit mulierem, sed tacuit, per hæredem eius non possit obiici crimen adulterij, ad hoc vt perdat dotem, per tex. d. l. rei iudicatæ. §. & hæredi. & ibi no. gl. & communiter scribentes, vt testatur addit. ad Ang. quę incipit: Mulier propter adulterium perdit dotem. d. verb. che me hai adulterato. nu. 29. & tenet Spec. tit. de exce. verb. item quæritur. Sal. l. fi. C. de adul. Andr. de Iser. ca. 1. §. porrò. quæ fuit pri. cau. benef. amitten. vbi dicit, quòd si dominus in vita nihil dixit, hæredes eius non possiunt auferre feudum vasallo, secundum receptam Doct. opinionem, vt firmat Ripa, repe. l. fi. nu. 237. C. de reuoca. dona. Eandem opinionem tenet Signorel. de Homod. in conſ. 50. vbi dicit, quòd hoc casu, si contra petitionem dotis excipiatur de adulterio mulieris per hæredes mariti, ex quo ipsi tractant de lucro captando, contra ipsos replicabitur de lenocinio mariti, & paria delicta mutua cõpensatione tollentur. Secùs verò si maritus non tacuit, nec approbauit mores mulieris, sed conquestus est de offensa, quia tũc optimè possunt hæredes de adulterio, etiamsi maritus in iudicio non egerit, nec accusauerit, opponere. Hanc opinio. tenet Bal. Io. de Imo. & Pau. de Caſt. d. l. cùm mulier. Ro. l. Lucius. eo. tit. Iac. de Bu. Cy. Bal. Sal. Auth. sed hodie. C. de adul. & eam dicit esse communem. addit. ad Angel. in tract. malefi. versi. che me hai adulterato. quæ incip. non obstant in contrarium. & dicit ab ea in iudicando & consulendo non esse recedendum. Alia est opinio Bar. quòd hæredes non possint excipere de adulterio, sed requiratur accusatio & inscriptio. l. mi-
les. §. socer. ff. de adul. & §. quia verò. Auth. vt liceat matri & auiæ. Et hanc dicit esse magis communem Vgoli. de Arim. in addit. ad Ang. vbi supr. quæ incip. non obstant. Quam opinionem roborant secundum eum text. gl. & Doct. plures maioris authoritatis, ideoque magis communem esse, quàm vt veriorem approbat gl. in d. §. quia verò, clariùs gl. in l. consensu. §. vir quoque. glo. 1. glo. verb. sibi hæredi. Et hanc dicit esse tenendam Ant. de But. ca. plerunque. de dona. inter vir. & vxo. Quare cùm hæc sententia text. gloss. authoritate & numero Docto. priorem vincat, ab ea tanquam magis communi recedendum non est, maximè cùm maiori æquitate nitatur. ca. 1. de decimis. Abb. cap. sunt nonnulli. ver. tantorum patrum. 16. quæst. 1.

QVAESTIO XIII.

Sed pone, quòd mulier mortuo marito stuprum viduitatis tempore commisit, nunquid amittet dotem? Respon. Pau. de Caſt. in l. sororem. C. de his quibus vt indig. tenet quòd sic, idem tenet in l. fideicommissum. C. de fideicomm. & in conſ. 147. incip. reuocatur in dubium. vol. 2. quam opinionem sequitur & summè commendat Iaſ. l. 2. nu. 6. ff. sol. mat. Augusti. Arimi. d. verb. che me ai adulterato. nu. 30. Eandem opinionem tenet Hyp. de Marſ. in sing. 234. & in l. 1. §. item diuus. n. 4. ff. de Sica. Gerard. de S. Petra in sing. 48. Pala. Rub. in repet. Rub. de dona. §. 67. n. 6. & §. 81. nu. 6. Hanc quoque tenet Ripa in Rub. de iudic. nu. 21. Io. Neuiza. in sylu. nupt. lib. 2. n. 44. & dicit Petr. à Duen. in reg. 12. nu. 3. quod pro hac opinione communiter per Doct. allegatur. tex. & gl. l. pen. ff. de adult.

Contrariam opinionem tenet Alex. d. l. sororem, quem sequitur Dec. c. pastoralis. n. 8. de iudic. Molin. in consuet. Pariſ. tit. 1. §. 30. q. 28. nu. 142. Crotus l. 4. §. caro. ff. de verb. oblig. & plures alij relati per Duen. vbi supr. quia leuius est crimen stupri, quàm adulterij, quia leuius punitur, & minor est iniuria, quæ fit defuncto, quàm illa, quæ fit viuenti. Præterea mulier in viduitate stuprum committens, patitur omnes pœnas statutas in illas, quę secundas nuptias contrahunt, inter quas nõ numeratur amiſſio dotis, & hæc opinio verior & æquior est, vt testatur Pet. à Duen. d. reg. 12. Cùm enim leges loquentes de priuatione dotis, sint pœnales, potius sunt restringendæ, q̃ ampliandæ, vt tantummodò loquãtur in casu adulterij, & sic viuente marito. Licet aliter distinguat Alciat. in tract. præſumpt. reg. 2. præſumpt. 9. num. 2.

QVAESTIO XIIII.

Vulgaris cõclusio est, quòd bona mariti tacitè sint opignorata pro dote, de qua est text. expressus in l. 1. §. & vt plenius. C. de rei vxo. actione, quodq; mulier in tacita hypotheca præferatur cæteris creditorib. tacitam hypothecam habentibus, vt est tex. l. fi. C. qui pot. in pig.

Sed quęro. Nunquid si minor habẽs curatorem. matrimonium contrahat, bona eius tacitè sint obligata pro dote? Respon. quòd Bar. in l. si constante. 4. q. tenet, quòd non, quem sequitur Fulgo. & Salyc. l. certi iuris. C. locati. Io. de Imo. d. l. si constante. vbi dicit opi. Bart. securè sequendam.

Contrariam tamen partem communi calculo approbarũt Doct. nostri, vt testatur Alexan. in d. l. si constante. & ibi tenet Bald. Ang. & Roma. & ita determinat gl. & Cyn. l. fin. C. de legit. tuto. & ibi Bald. & Ang. dicit Bald. hanc esse commu. opi. Eandem tenet idem Bal. d. l. vnica. §. & vt pleniùs. & l. 1. C. de dot. promiſſ. Eandem opinionem tenet Signor. de Homod. in consil. 49. Et eam dicit esse communem Gram. decis. 163. nu. 17. Ex quo. n. lex permittit principalem scilicet matrimonium contrahere sine curatoris authoritate, & decreto iudicis, accessorium quoque permittere videtur consequenter, imò in hypotheca legali non requiritur decretum iudicis, sed sufficit decretum legis.

QVAESTIO XV.

Sed quæro, An similiter sponsa quoque in bonis sponsi sui habeat hanc hypothecam priuilegiatam? Respon. Communis & recepta Doc. opinio est, q̃ non, ita tenet gl. l. eos. C. qui potio. in pigno. Bart. l. 2. §. fi. ff. de priuil. cred. Ang. §. fuerat. n. 12. de actio. Schrader in tit. de nupt. in prin. in materia spõſal. de futuro. vbi communem dicit.

QVAESTIO XVI.

Quæro, an mulier habens expressam hypothecam, præferatur creditoribus habentibus similem expressam anteriorem? Respon. in hoc articulo diuersæ sunt opiniones. Ange. §. his consequens, Auth. de æqual. dot. tenet, quòd sic, & dicit, quòd ita de consuetudine seruetur, quam opinionem sequitur Aret. l. 1. ff. sol. matr. & Bald. Nouel. in trac. de dote. x. part. limit. 16. vbi dicit eam esse satis æquam.

Cõtrariam opinionem tenet ipse Bald. Nouel. in d. trac. 10. par. sibi

part.sibi contrarius.& Salyc.l.assiduis.C.qui,potio. in pigno. Eandem tenet Dyn.Bart.& Albe.de ros.& reliqui Doct.d.l. 1. vbi hanc dicit esse magis comm.opi.Ias.2.lect.n.11. Ratio diuersitatis est,quia quando vtraque est tacita hypotheca,tunc vtraque prouenit ex prouisione legis, vnde tùm voluit lex magis fauere doti. Secùs est quãdo vtraque est ex prouisione hominis,quia tunc lex non voluit alienum denegare auxiliũ, secundum gl.cõiter approbatam,vt dicit Ias.supradicto loco.

QVAESTIO XVII.

Quæro, Nunquid in dubio obligatio bonorum pro dote præsumatur præcessisse obligationem extranei in bonis mariti?Repon.q̃ lic.l.in ambiguis.ff.de reg.iur.& ita potest intelligi d.l. 1.ff.solut.matr.Hanc opinionem tenent in d.l.j.Dy.Bar. & Bal.Et dicit ibi Ias n. 1.quòd ita tenent omnes Doct.& hoc est vnum priuilegium dotis.

QVAESTIO XVIII.

Quæro, An in repetitione dotis admittatur compensatio alterius debiti? Respond.q̃ sic, dummodò ex vtraque parte quantitas sit debita, est ita est text.in l.diuortio,§.ob donationes.ff.solut.matri.l.etiam.C.de donat.inter vir.& vxor.Secùs verò si ex vna parte species, ab altera quantitas debeatur, de quo est text. in l. 1.§. taceat. secundum communem intellectum. C.de rei vxor. actio. Nec est speciale in dote. vt cesset compensatio. Et hæc est comm.opin.vt attestatur Signor. de Homod.in suo cons.40.vers.prædicta non obstant.

QVAESTIO XIX.

Quæro, An in contractu dotis præsumatur intercessisse stipulatio?Respon.q̃ sic,etiamsi verè non intercessit:Ita est tex. in l.vnic.in prin.C.de rei vxor.actio.& ibi hoc tenet Bald. inquiens: Aut constat q̃ non interuenit,& fingitur.Aut est dubium, & præsumitur, aut vtiliter intercessit, & tunc est vera. Eandem opinionem tenet pract. Papiens.in for.libell. quo vxor agit ad dotem.in prin.priuil.4. Angelus §.fuerat.& ibi Ias. Instit.de action.Et eam dicit crebriori calculo approbatam esse Gramm.decis.centesimatertia,nu.7.

QVAESTIO XX.

Quæro,An promissio de constituenda dote,operetur eundem effectum,ac si dos esset constituta?Respon.q̃sic,ita tenet Ioan.Andr.in addit.ad Specul.tit.de obligationib.& solutionib.in Rubri.vbi signanter dicit,q̃ ille, qui promisit se obligaturum ad decem,potest statim ad decem conueniri absq; alia obligatione,causa euitandi circuitum. Eandem opi. sequitur Alex.l.cum fundus.§.seruum.ff.si cert.pet.Et ita sentire Doct. communiter in prædictis locis firmat Gram.decis. 103. num. 19.& ita in specie decidit constit. Neapol.decis.61.Matth.de Afflict.

QVAESTIO XXI.

Quæro,An si dos sit data minor legitima,possit peti supplementum congruæ dotis? Respon,q̃ sic, ita probat tex.iuncta gl.l.vni §.quæ à nobis.C.de rei vxor. act. Et hanc opinionem firmat Bald.Nouel.in tract.de iur.dor.par.6.priuil. 16.Luc.de Pen.l.in his.in fi.C.de præd.li. 11.Matth.de Afflict.decis.160. Eandem sententiam firmat Saly.Auth.nouissima.C.de inoffi. test.Corn.con.134.n.31.vol.6.Card.cons.80. Soc.cons.163. cons.107.vol.1.& in con.157.vol.4.vbi in specie dicit, q̃ dos non debet esse minor legitima. Hanc dicit communem Dec. cons.180.Eandem dicit esse communem &in legendo &consulendo firmat Socy.l.hæredes.§. cùm ita.ff.ad Trebel. Curt. sen.cons.28.Ias.d.Auth.nouissima.Alber. Bru.in tract. de statu. exclud. filias à succes.art.9.in prin.vbi dicit indistinctè patrem non posse filiæ assignare dotem minus legitima.Et dicit hanc opinionem Canonizatam, communem & veram esse, & ita pluries iudicatum esse dicit Socyn.in cons. 150.vol.2.

QVAESTIO XXII.

Sed quid si extet statutum excludens filias à successione ex tantibus masculis,nunquid poterit supplementũ petere?Respon.Hæc est ardua quæstio,& à Doctor.variantibus sententiis mirificè disputata. Cõmunior tamen & receptior est sententia hoc casu filias, sicut à petitione legitimæ eiusq; supplementi,ita quoque à dotis supplemento, quæ in locum legitimæ succedit,excludi.Ita consulendo tenet Ang.cons. 105.incip.statuto cauetur.Paul.de Cast.cons.118.incip.si domina Cornelia.& cons.135.viso puncto.Et dicit esse comm.opi.Socy. cons.288.vol.2.cum aliis alleg.per Dec.cons.26.vbi idem testatur de comm.opi.& cons.276.cum plurib.alleg.per Gram. decis.101.nu.60.& quòd legitimam non possit petere, dicit magis communem Iulius Clarus de testam.quæstio.42.vers. quæ quidem conclusio.

QVAESTIO XXIII.

Quæro, An contractus dotis per metum initus sit ipso iure nullus?Respon.q̃ licet contractus metu initus non sit nullus ipso iure, sed rescindatur per actionem, quod metus causa. Tamen speciale est in dote, vt si per metum promittatur etiam per expressam stipulationem, non valeat ipso iure, de quo est text.expressus in l.si mulier.ff.q̃ met.cau. Et ita tenet gl.Inn.& Doctor.communiter.c.2.ext.q̃ met.cau.& ibi Abb. vt attestatur Bald.Nouell.in tract.de dote.part.6. priuile. 39. Eandem dicit esse communem Gram.decis.103.nu.68.Et eã tenent Doct.omnes relati per Bald.d.loco.Licet contrarium voluerit Bar.d.l.si mulier. q̃ scz si per expressam stipulationẽ dos promittatur, valeat ipso iure, cuius opinio communiter reprobatur,secundum præfatos Doct.

QVAESTIO XXIIII.

Quæro,An mulier post annum possit petere alimenta siue vsuras dotis? Respon. q̃ non. Et est magis communis opinio vt firmat Alex.in l.diuortio.ff.solut.matr. & in cons.21.inci. ex isto themate.vol.4.& in cons.74 incip viso titu.q.& cons. 147. incip. perspectis instrumentis. vol. 5. Eandem dicit esse communem Gram.decis.103.nu. 91.Ratio, quia ipsa habuit in sua potestate dotem suam petere,vnde sibi imputet q̃ rem pestiue non petiit.Præterea quicquid accedit sorti, vsura est. Eandem opinionem tenet Bart.l.at qui natura.§.non tantùm ff.de neg.gest.Inn.Io.And.Ant.de Butr.&communiter Doct. c.salubriter.ext.de vsur.

Intellige tamen commu.opi.vt non procedat,si postquam mulier petiit dotem, hæredes in mora extiterunt, Namque tunc interesse damni emergentis peti. potest. Ang.Ioan. de Imo.Pau.de Cast.& Alex.in d.l.diuortio. vbi hac ratione concordant opi.Cyn.in l.omnem.C.de bonis mater.tenẽtis contrarium.Eandem limitationem amplectitur Abb.d.c.salubriter.Et hanc dicit esse communem opi.Lancel.Deci.in d.l. diuortio.& testatur ita aliàs esse consultum Senis tempore suo. Et eam quoque tenet Petr.de Anchora.in con.incip. in quæstione.quæ vertitur.& d.c.salubriter. Quod etiam procedit si nulla facta est interpellatio de dote restituenda,ex quo dies ipsa à lege inducta interpellat pro homine, & æque constituit in mora sicut dies expressa,vt no.gl.&Imo.& Doct.in l.si mora.ff.solu.matr.Bald.Rubr. de constit. pecun.Et hanc opinionem tenet Alex. in cons. 172.incip. in causa & lite vertente. cons.220.incip.perspectis narratis.vol.6.

QVAESTIO XXV.

Quæro, Vtrum constante matrimonio non possit dos reperi,marito vergente ad inopiam?Respon.q̃ sic,& de hoc est tex.expressus in l.si constante.& ibi no.Doct.communiter,vt testatur ibi Alex.& Ias.

QVAESTIO XXVI.

Sed quero,An hoc locum habeat,si maritus sit quidem soluendo, sed tamen incipit malè vti substantia sua? Respon. q̃ sic, & ista est magis communis opinio,vt firmat Alex. in d.l. si constante.& dicit ab ea in consulendo & iudicando non esse recedendum.& hanc opinionem tenet gl.l.vbi adhuc.C.de iure dot. Eandem dicit esse communem Io.de Im. d.l.si constante.addens difficile esse in pract.obtinere contrarium.

Contrariam tamen partem tenet gl.in §.istud. Authẽ.de æqual.dot.dum vult tex.d.l.vbi adhuc, esse intelligendam iuxta.l.si constante.scilicet q̃ viro inchoante malè vti substantia ita q̃ eius facultates non sufficiant ad exactionem dotis,& solutionem æris alieni, tunc possit dos peti, & non aliter. Eam opinionem tenet Dyn.Ioan.de Imo.&Roma.d.l.si constante. & eam in puncto iuris dicit subsistentabilem ibi Alex. Sed prima verior,ex quo in dubio semper fauendum est dotibus.

QVAESTIO XXVII.

Quæro,Nunquid hęc repetitio locum habeat,si vxor sciẽs contraxit matrimonium cum viro inope,&non existente soluendo? Respon. q̃ in hoc sunt diuersæ opiniones. Affirmatiuam partem tenet Bar.d.l.si constante.q.6. 1.par.prin.& hanc dicit ibi Alex.sibi magis placere,Pet.de Anchor.& Imo.c.propter sterilitatem.quia publicæ vtilitatis interest,quòd dos maneat salua.

Contrariam partem,q̃ s.mulier repellitur,tenet Cyn.d.l.vbi adhuc.q.4.Dyn.d.l.si constante.& eam approbant Canonistæ in c. per vestras ext.de donat.int. virum & vxor.Alber. de Rosa.Bal.Ant.Ang.Imol.& Aret.d.l.si constante.vbi Ias.dicit esse magis comm.opi.Bald.in Auth.q̃ locum.q.7.C.de colla. Et hanc opinionem dicit veriorem,& magis æquitati consonam pract.Papiens.in for.libel.quo agitur ad dotem.&eam tenet Io.Andr.in addit.ad Spec.§.ii.ver.quid si mulier.tit.de donat.int.vir.& vxor. Casus enim inopinatus facit locum repetitioni, non si fuit præuisus & cognitus, Videtur enim sciens contrahẽdo mulier,vitã.mores & facultates viri approbare.

Universidad de Deusto
Biblioteca

QVAESTIO XXVIII.

Quæro,An hoc priuilegiũ repetitionis dotis habeat quoque locum in socero recipiente dotem & vergente ad inopiam?Respon.q̃ sic,ita tenet gl.d.l.vbi adhuc.& d.l.si constante. & ibi tenent Cyn. & Ang.pract. Papiens.d.for.libell.verb. vxor.Et hanc com.opi.firmat Ias.repet.d.l.si constante.n. 24.

QVAESTIO XXIX.

Sed quid si pater recepit dotẽ nomine suo & filij,quo casu sunt duo rei debendi pro dote, & vnus eorum vergat ad inopiam, an possit agi contra alium? Respon.Doct.in hac q.sententiis variant. Bar.d.l. si constante. tenet quòd paupertas vnius nocet alteri,ad hoc vt possit conueniri.

contrarium tenet Bald. Ang. Cuma. in d .l. si constante. & eam dicit ibi æquiorem Alex. Eandem dicit ibi communem esse opinionem Ias. nu. 24. quòd scilicet inopia vnius alteri nocere non debet.

Tertia opinio est illorũ,qui volunt,q̃ neuter hoc casu possit conueniri.Et hanc tener Petr.de Bella Petr. Iaco. de Aret. in d.l. si constante. vbi dicunt hoc esse indubitatum, & sequitur Roma. Ias.n.43.quæ etiam videtur mihi satis æqua ex quo vxori satis prouisum est de dote,altero existente soluendo.

QVAESTIO XXX.

Quæro,Nunquid si maritus vel socer offerant mulieri fide iussores de dote conseruanda,cuitabunt exactionẽ dotis?Respond.Bar.in d.l.si constante,tenet q̃ non,quem sequit Ang. §. illud. Auth. de æqualit. dot. Et hanc opinionem dicit communiter approbatam esse Alex.d.l.si constante.&dicit eam se qui Doctor.iuris Canonici.d.ca.per vestras.quia mulier non debet se committere fragilitati cautionis.

contrariam partem tenet Ang. sibi contrarius.& Roma.d. l.si constante.& eam dicit sibi magis placere Ias.in puncto iuris.nu. 188.per d.c.per vestras.

QVAESTIO XXXI.

Sed quid, An duo extranei possint constitui pro dote correi?Respon.Io.Andr.in addit.ad Spec.ti.de donat.inter vir.& vxor.§.pen.tenet q̃ non. Eandem amplectitur Io.de Imo.d.l. si constante.Paul.de Castr.l. si cùm dotem.§.transgrediamur. ff.solu.matr.Licet se benè firmare non audeat.Alex.d.l. constante.§.quoties.

contrariam opinionẽ tenet Bar. l.fin.C.de do.cau.non nu. quod scilicet in dote possint constitui duo rei debendi , licet fideiussores dari non possint , & hanc opinionem tenet Ang. Io.de Imo.sibi contrarius.d.§.quoties.Bald.& Salyc.l.2.C. ne fideiusso.dot.dent.& eam dicit esse commu.opi.Paul.de Cast. sibi contrarius in cons.160.incip.cum tempore.

QVAESTIO XXXII.

Vulgaris est conclusio,q̃ in dote profectitia simpliciter tradita,actio sit communis patri &filiæ,de quo tex.est in l.2.§.q̃ si in patris & ibi communiter Doct.ff.solut.matrim.

Idem dic,si pater stipulatus est simpliciter dotem reddi.Nãque actio ex stipulatione est communis patri & filiæ.Ita not. Paul. de Castr.in l.post dotem. & ibi Bal.Ang.Imol.& Ias. qui hanc dicit esse commu.opi.nu.21.ff.solut.matr.

QVAESTIO XXXIII.

Quæro,Quid si mulier decedat superstitib.liberis& patre, An ne patri vel liberis hoc casu debet restitui dos?Respõ. magna est in hoc articulo controuersia glossatorum Ioannis & Martini.Io.tenet,q̃ dos debet restitui patri, & hæc opinio cõmuni calculo approbata est,vt attestatur Ant.de Alex.l. post dotem.ff.sol.matr.& Imo.in l.j.c.ti.vbi dicit opinionem Martini communiter reprobati.Hanc opinionem dicit veriorem, & quòd eam tenent omnes Doct.Paul.de Cast.l.j.C. de bon. quæ liber.Eandem dicit communem Capyc.Decis.176.nu.1.

contrariam opinionem,s.Martini,q̃ dos hoc casu debet esse liberorum,tanquam æquiorem de consuetudine approbatam esse,dicit Bart.d.l.post dotem.Eandem dicit vsu prævalere gl.in l.dos à patre.& ibid.affirmat Bald.veritatẽ esse pro Io. Sed contrarium de consuetudine seruari,& dicit Sali. q̃ vsus commnnis approbat opinionem Martini æquissimis rationibus.Hanc quoque dicit magis æquam Bal.d.l.post dotem.& eam tenent plures Doct.relati per Alex.ibi,&Cur.in addit.ad Alex.vbi addit,q̃ ista non est propriè consuetudo,sed generalis intellectus legum,& interpretatio dubij propter authoritatem tantorum Docto. Eandem teneri & seruari de consuetudine,firmat Bal.Nouel.in trac.de dote par.6.priuileg.26.& hæc mihi semper visa est æqua.

QVAESTIO XXXIIII.

Quæro,vtrum filiafam.in dote profectitia habeat hæredẽ? Respon.q̃ sic,in iis casib.in quib.actio est solius filiæ, vt quia ipsa stipulata est dotem profectitiam sibi reddi, vel pater nomine ipsius filiæ,vel alio modo donauit filiæ actionem.Namque filia prædefuncta patri,dos transit ad filios eius, vt hæredes.Hanc opinionem tenet Bar.d.l.post,dotem.q.4. ibi Ias.n. 92.Et est expeditum per iura Auth.§.j. Auth. de hæred.ab intest.Vbi tex.dicit,q̃ omnia, quæ per filiam patri non quærun tur,transeunt ad eius hæredes descendentes. Et hanc dicit esse communem opinionem,Capyc.Decis.176.nu.25.

QVAESTIO XXXV.

Quæro,An pater in dote profectitia data filiæ emancipatæ habeat communionem? Respon.Communis & recepta Doc. opinio est,q̃ sicut filia,postquam pater eam dotauit,emancipata acquirit dotem,& non consolidatur amplius in patrem, vt est tex.in l.2.§.q̃ si in patris.ff.solu matr.ita etiam si pro emancipata dos esset soluta,vt attestat Ias.d.§. quia si in patris. nu.21. Si enim actio communis patris & filiæ per emancipationem tollitur,&consolidatur in solam filiam,ex quo emancipatio facit eam extra patriam potestatem : multò fortius à principio tollitur. Quia faciliùs aliquid tollitur à principio, quam ex post facto.

QVAESTIO XXXVI.

Sed quid in dote aduentitia, an actio sit patris & filiæ communis,an verò solius filiæ?Respon.q̃ sit solius filiæ.Et hæc est communis opinio,vt testatur Ias.d.§.q̃si in patris.n.15.vbi dicit,q̃ in hoc omnes concordant,& nu. 19. dicit quòd omnes tenent indubitanter.

Ampla hanc conclusionem procedere quoq; in donatione propter nuptias aduẽtitia,quia actio est soli' filij, & in hoc omnes concordant,teste eo.Ias.in d.§.quòd si in patris.n.16.

QVAESTIO XXXVII.

Sed quæro, nunquid in huiusmodi dote aduentitia filiafa. sola possit esse in iudicio sine consensu patris? Respon. q̃ sic & hoc indubitanter procedit,quando filia agit constante matrimonio in casu inopiæ mariti , ex quo tunc dos nihilominus seruire debet oneribus matrimonij. Itaque patri nullus competit vsusfructus. Ita tenet gl.d.§.q̃ si patris.quam sequitur Bart. & Doct. communiter, vt dicit Ias. tàm Antiqui, quàm Moderni.

QVAESTIO XXXVIII.

Sed dubium videtur,an generaliter procedat, etiam si filia ageret solu.matr.Respon.Communis opinio est, q̃ sic ita tenet gl.in auth.quod locum.verb.cum mater.C.de collat.quã ibi sequuntur Bar.Bal.Salyc.& recentiores.Idem tenet gl.§.illud. verb.hoc valere.ibi Iac.de Beluis.auth.de æqual.dot.Eandem opinionem dicunt esse communem Imo.Rom.l.Caius. ff.sol.matr.Alex. licet ipse contrariam partem in puncto affirmet esse veriorem in d.§.quòd si patris.& ibi Ias.nu. 17.

QVAESTIO XXXIX.

Quæro,An in casu inopię mariti,quando communis est actio patris & filiæ , vt ẽ.dictum est, solus pater possit agere ad repetitionem dotis?Respon.q̃ sic, nisi filia habeat instam causam contradicẽdi, vt quia pater esset turpis persona, ita tenet gl.l.si constante.& ibi Bar.q.3.& 4.ff.sol. matr. Hanc opinionem dicit esse communem Alex.ibidem. Ratio allegatur,qa periculum spectat ad eum,quia tenetur redotare filiã, & hæc est communis,licet eam reprehendat Ias.d.l.si cõstante. n.55.

QVAESTIO XL.

Quærò,An hoc casu,quo vxor constante matri. propter inopiam mariti, dotem repetit, maritus in solidum teneatur, An verò habeat beneficium, ne teneatur, vltra,quàm facere possit?Respon.gl.d.l.si constante.videtur velle, quòd non teneatur vltra,quàm facere possit,deducto ne egeat.

contrarium verò tenet gl.d.l.vbi adhuc.ibi ad sustentationem,quod scilicet exigatur insolidum,& hanc esse com.opi. testatur Ias.d.l.si constante.n.11.Et eam tenent Cyn.Bald.d.l. vbi adhuc.Imo.Pau.de Cast.Roma.d.l.si constante.Ratio,qa dos hoc casu nihilominus seruit onerib.matrimonij,& vir ab vxore alendus est,secùs solut. matr.Et hæc indistinctè procedunt,siue agat actione reali mulier,siue personali.

QVAESTIO XLI.

Quæro,Mulier in casib. prædictis si agat contra extraneos possessores bonorum , quæ erant tempore dotis datæ mariti, an requiratur prius excussio de bonis à marito possessis? Respon. Doct. sententiis variant. Vna est illorum, qui volunt excussionem non requiri, hanc tenet Ludouic.Rom.d.l.si constante.& sequitur Bal.Nouel.tract de dote.par.8.priuileg.37. quia in iudicio dotis debet procedi ex bono & æquo quo casu non debent attendi apices iuris , eam quoque videtur approbare Ias.d.l.si constante.nu.201.

Alia est opinio gl.ord.in d.l.vbi adhuc.verb.qui non potiora iura,quod s. requiratur excussio, exemplo cæterorum credito

Universidad de Deusto Biblioteca

ditorum,quod quę in hoc dos non sit priuilegiata. Hanc opinionem glo.communiter approbatam esse firmat Alex.d.l.si constate & ibid.Ias.dicit hanc sibi videri magis communem. nu.200.& eam tenet Specu.tit.de donat.inter virum & vxorem.§.fin.vers.sed quo iure.Cyn.& Bal.l.vbi adhuc.pract. Papien.in for.libel.quo vxor agit ad dot.verb.vxor.

QVAESTIO XLII.

Quæro,An extraneus quoque qui dedit dotem, & stipulatus sit eam sibi reddi, possit agere,marito vergẽte ad inopiã? Respon.communis & recepta Doct. opinio est, q extraneus non possit agere,sed ipsa mulier.vt firmat Ias.d.l.si constante. num.56.&tenet Bart.ibi,Cyn.d.l.vbi adhuc.q.7.Ang.§.illud. Auth.de æqualit.dot.ex quo enim extraneus pactus est dotẽ sibi reddi soluto matrimonio, vel simpliciter quod idem est, in casu omisso videtur donasse mulieri. Licet Paul.de Cast.& quidam moderni velint hoc casu mulieri non competere actionem, sed tantùm officiũ iudicis ex æquitate, ne sic fame pereat,& maneat indotata,nota tamen q hoc casu extraneus bene poterit petere,vt sibi caueatur de dote restituenda sol. matrimonio, vt communiter tenet Doct. teste Ias. vbi suprà nu.58.&61.Licet contrarium teneat gl.in l.2.e.ti.ff.sol.matr.

QVAESTIO XLIII.

Quæro,Actio ex stipulatu.quæ competit mulieri pro restitutione dotis, est bonæfidei.§.fuerat Instit. de actio.an idem sit in actione, quæ competit marito, vt dos tradatur?Respon. q sic,ita tenet glos.in l.de diuisione,verb.possessio.& est comm. opi.vt firmat ibi Ias.nu.9.& seq.ff.solut.matr.

QVAESTIO XLIIII.

Sed quid in actione,quæ competit extraneo?Respon. q actio ex stipulatu hoc casu non est bonæfidei, sed stricti iuris, ita tenet gl.l.2.ff.sol.ma.& est communis opinio,vt attestatur Alex.ibi.Fab.& Ang.d.§.fuerat. Licet contrarium teneat Bar. d.l.2.sibi contrarius.

QVAESTIO XLV.

Quæro, Quando dos debeat restitui soluto matrimonio ab hæredib.mariti?Respon.Communis & recepta est Doc.opinio,q si dos consistat in immobilibus,tunc statim debet fieri restitutio. ita est tex. l. vnica.§.exactio.C.de rei vxor.actio. Sin verò in mobilibus, tunc datur annus, ita tenet gl.l.diuortio,verbo,facto.ff.sol.matr. quam communiter approbatam dicit ibi.Ias.n.18.

QVAESTIO XLVI.

Sed nunquid hæredes interim tenentur vxorem alere? Respon.q sic,ita tenet gl.in d.l.diuortio.quam communiter approbatum esse testatur Pau. de Cast ibi, & in pract. obseruari dicit Alber.de Rosat.& ab hac opinione in iudicando non est recedendũ,consulit Ias.ibi.nu.18. Licet ipse in puncto iuris contrariam partem velit esse veriorem.Eandem opinionẽ tenet Anto.Capy.Decis.24.vbi oẽs Doct.ita tenere affirmat.

QVAESTIO XLVII.

Sed quid finito primo anno dilationis? Respon. q non tenentur eam allere ita communiter teneri firmat Rapha.Cu. d.l.diuortio.Eandem dicit esse comm.opi.Alex.conf.27.inci. viso themate supra scripto.vol.4.

QVAESTIO XLVIII.

Quæro viterius, Nunquid interea temporis, dum alitur,vxor teneatur stare in domo hæredum?Respon.q non,sed potest petere seperatim,& hæc est communis opinio, vt firmat Ias.d.l.diuortio.in prin.& in l.libertis.§.fi.e.ti. tenet eam Bart. Eandem tenet Pau.de Cast.l.j.C.de legat.Ang.l.cùm hi.§.fi.ff. de transac.Io.de Ana.conf.54.incip.visis his quæ in facto.vbi dicunt ita semper obseruari etiamsi mulier posset honestè viuere cum hæredibus mariti, vt refert & sequitur Capy.d. decis.24.nu.8.

QVAESTIO XLIX.

Sed nunquid hæredes mariti lucrentur omnes fructus dotis istius primi anni,quo alitur vxor?Respõ.quòd sic,ita tenet Bar.d.l.diuortio.q.3.Bald.Ang.Imo.Roma.& Rapha.Cuma. Et hanc dicit ibi communem esse opinionem Ias.n.25.à qua in consulendo & iudicando non sit recedendum.

QVAESTIO L.

Quæro, Vtrum valeat pactum inter virum & vxorem, de tota dote lucranda?Respon.q sic,ita tenet gl.in l.2. in pr.vers. dos debeat. & ibi Doct. communiter tradunt.ff. solut. matri. Hanc dicit esse communem opinionem. Nicol. Boer. decis. 244.nu.1. Michael Grass.

Dotis acceptæ,alioquin non acceptæ,confessio,si facta animo donandi probatur, marito non nocebit,sed eius obitu confirmatur,commune dicit Curt.Iun.conf.xcv.nu.6.Quin nec, damnovè vlli erit ipsi marito, & eius creditoribus.commune placitum affirmant Alex.conf.cxlij.lib.v.Aret.§.fuerat.nu. 14.ver.& vt breuiter.Inst.de action.Io.Crot. in l. si constante. vers. secunda conclusio. ff.sol.matr. Quod ampliabis tum ad futuros mariti creditores,quibus nec iurata huiusmodi confessio oberit.commune ponit Io.Cephal conf.cij.nu.21.cum Crauet.conf.xliiij.n.1.Rube.conf.cxix.atque aliis.Intellige tamen creditores intra iuris tempus exceptionem non numeratæ dotis necessariò opposituros. vt commune inquit Afflict. decis.ccccij.licet inept.in contrarium ienint relati à Did.à Couar.lib.i.resolut.c.vij.n.6.ac Rubeus conf.lxviii.n.10.& Io. Ceph.d.conf.cij.nu.23. Quæ autem doris acceptæ confessio constante matrimonio falsa sit,vana & inutilis prorsus est, vt commune fantur Ias.conf.xxxij.lib.iij.Deci.conf.cccxxx. Bellon. conf. xlvij. Nec iureiurando confirmatur. commune inquit Curt.Iun conf.xl.n.4.& si & hęc confessio vires donationis habeat,quæ & morte confirmetur, & quingentorum aureorum summam prætergressa insinuationem requirat. hoc magis commune insit Bellon.conf.iiij. n.11. illud commune atteslantur Rip.in l.fœminæ.n.37.C.de secund.nuptiis.Curt. Iun.conf.xlv.nu.6. Suarez.

Dotem omnia sua bona mulier nubẽs dicere, ac dare non præsumitur,vt receptum dogma constituunt Dec.nu.6. Curt. Iun.nu.12.in auth. præterea.C.vnde vir.& vxor.Cur. Iun.rursus conf.clxviij.n.4.latè Did. à Couarru. de sponsal.part.j.c.v. Turzan.opin.cxix.Viuius lib.j.opin.cxj.in fin. Præsumitur tamen eiusdem quantitatis dari mulier secundo nubens,cuius prima dos primo marito dicta fuit.cõmune ainnt Paris.conf. xxxiiij lib.iij.Viuius lib.j.opinio.ccxxij.Quod singulariter intelliges,vt solum in iis procedat,quę re ad se primo marito in dotem dedit,non verò & in iis,quæ maritus ipse in dotem accepisse confessus est.commune pono ex Alex.conf.cxxij. lib. 7.Io.Cephol.conf.cj.nu.16.cum præcedenti. Suarez.

Dotem dare tam nuptæ filiæ,quàm nubenti tenetur pater. commune aiunt Alex.conf.clxix.n.2.lib.vij.Ias. in §.fuerat.n. 97.inst.de actio.Arius Pinel.in l.2.par.j.c.3.n.vlt. C.de rescin. Quod procedit & si sine patris consensu nubat.cõmune infit Did.à Couar.de sponsal.2.part.c.3 §.7.n.7. Et quamuis ante 25.annum nubat,q̃ digno nubit.cõe prodit Cur.iun.in auth.res quæ.n.25.C.comm.de leg.Si tamen pater inops fuerit,cogetur ad id mater diues,vt commune ait Coras. in l. qui liberos.lec.2.n.112.ff.de ritu nupt.Et hæc atque ille bona alio quin alienari prohibita ad huiusmodi officium rectè alienabit.cõe inquiunt Boer.decis.cxxix.n.4.& seq.Viuius li.j.opin. ccxj.Nec me fugit Alex.sibi aduersum conf.lxj.n.4.li.vij.receptam opinionem dixisse,vt pater nuptã filiam dotare non cogatur,quod & si mihi non admodum improbetur.tamen minus receptum & praxi insolens existimo.si tamen filia indigno nupta fuerit,dotem illi dare pater non obstringetur. quãuis eam expressim filia promiserit, vt frequenti doctorũ calculo stabilitum testantur Ripa in l.j.nu.59.ff.soluto matrimonio Paris.conf.xxix.nu.65.lib.3. Suarez.

Dotem nepti non alias tenebitur auus dare quam si filius pauper sit.commune aiunt Soc.Sen.conf.33.lib.3.Socin.Iun. conf.lxxix.nu.15.lib.3. Suarez.

Dotem sorori consanguineæ fratres necessariò dabunt. vt cõe ponunt Palat.in repet.c.per vestras.l.xxviij.n.1.de donat. inter vir.& vxor.ac diligenter Pinel.in l.j.par.iij.num.101. C. de bonis mater.Ant.Gome.in leg.xl. Tauri nu.75. Suarez.

Dos si infra dimidiã minor dicta,datauè est,tam viro,quàm mulieri ipsi subuenietur ex remedio l.2.C.de rescin.vendi. vt commune ait Arius Pinel. contrarium in vxore meritò probans ad eandem l.par.1.c.4.nu.33. Suarez.

Dotis ab auo,vel matre profectæ iudiciũ inire, ac per agere filiafam.& absque patris consensu poterit.commune ponit Ias.in l.quod locum.nu.11.de collat. Suarez.

Dotis etiam profectitiæ actio insolidum emancipatæ filiæ quæritur. commune effatum constituit Rip. in l.2.§. quod si in patris.nu.14.ff.solut.matr. Suarez.

Dotis repetendæ actio,si maritus ad pauperiem vergat,& constante adhuc matrimonio competit.cõe ponit Ludo.Gome.in §.fuerat.n.41.instit.de actio.Amplia & si paupertas illa non ipsius negligentiæ,aut culpæ,sed formæ adscribi debeat. commune fatur Palat.Ru.in rep.c.§.24. in pr.de donat.inter virum & vxorem.Excipe cum dos sol.matr.restituẽda extraneo erit,quia tunc agi non poterit.commune ait Gomez.vbi supra. alias autem matrimonio constante nunquam dotis actio nascetur.commune ait Io.Cora. in l.qui liberos.n.41.ff. de ritu nup.Quod verum erit etiam si vxor à viro seuienti foras expellatur.vt commune aiunt Alex.conf.lxxviij.lib.2.Vi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uius li.j.opi.ccxxij.Quin nec alieni etiam cum iuramento cedi poterit.cõe inquit Soc.Iun.consl.v.nu.11.lib.2. Suarez.

Dotis actio filiæ nõ patri cõpetit,qñ illius restituendæ filiæ ipsi stipulatio interpolita est: tametsi & dos profectitia sit,& eius quà administratio, qua vsusfructus penes patrem futur⁹ sit.cõe dicit Curt.Iun.cons.clij n.1.& n.3.At doris aduentitiæ vsusfructus matrimonio soluto ipsimet filiæ, non eius patri quæretur. vt cõe ponunt Ias.nu.17. Rip.nu.10. in l.secunda. §.quod si in patris.ff.soluto matrimonio. Suarez.

dotis restitutio de nihilo facta ꝓstãte matrimonio non obstabit,quin mari⁹ postea,atque ei⁹ hęredes tenantur.cõe ponit Io.Coras.in l.qui liberos nu.114.ff.de rit.nup. Suarez.

dotem redditurus ob matrimonium impedimento antea existenti solutum maritus non habet priuilegium,neque conueniatur solum quatenus facere potest: sed & totam dotem cogit refundere,& nullã temporis dilationẽ impetrat.cõe inquiunt Bal.Nouel.de dote.par.2.n.28.Did.à Couar.de sponsa. 2.par.ca.6.§.8.& nu.24.& nu.vltim. Suarez.

dotis lucra non iure cõi, non domicilij vxoris statutis, sed consuetudinibus,ac statutis maritalis domicilij reguntur cõe aiunt Ias.in l.arrogator,n.44.ff.de adopt.& in l.j.lect.1.n.24. & lect.2.n.60.C.de sum.Trini.Curt.Iun.cons.cxxix.n.6.Atq; illa marit⁹ nõ ꝓfert vnquã,vt receptũ effant Florian.in l.filia. §.si fili⁹.ff.famil.erisci.Bald.Nouel. de dote part.6. special. 37. Campes.de dote etiam parte quinta quæstione.vij. Suarez.

dotem si pater, ac filius accepisse simul cõfiteantur, præsumetur pars dimidiata ad filium peruenisse,& alteram partem dimidiatam accepisse.commune inquiunt Crauet. consi.xcj. Viuius lib.2.opin.clxxix.& opin.ccxv. Suarez.

dotis causæ,quæ tacita adiungitur hypotheca,non euanescit ob sequutã illius expressionem, vt cõe ait Boerius decis. 332.poteritque debitori cedi. commune pronunciat idem Boerius decis.cccxxxv.num.3. Suarez.

dotis nomine legatum non antea debet, q̃ matrimonium subsequatur.cõe aiunt Corn.cons.229.lib.4.Nouell.de dote. par.6.priuil.50.à Couar.in c.3.n.2.de testam. quidquid dicat cõe contrarium Im.in l.Titio centum. §.Titio genero.n.7.& nu.10.ff.de condit.& demonstr. Suarez.

dotis in quantitate si filia instituatur, firma, ac valida institutio erit.& suis omnibus partibus testamentum constabit.vi de infra ver.filia si in dote. Suarez.

dotis vel à patre,vel ab extraneo promissæ, ac non solutæ nomine potest marit⁹ vxorem domo pellere cõe inquit Did. à Couarr.de sponsal.2.parte.c.7.nu.2. Suarez.

dotis aduentitiæ fructus quærebantur patri mariti, qui & dotem penes se habebat,& ex ea filium,ac nurum alebat.cõe inquiunt Alex. in l. si cùm dotem §.transgrediamur.nu.9. ff. solu.matr.Io.Crot.in 2.repet.l.si constante.n.117. ff. illo cod. tit.Arius Pinel.in l.1.part.1.nu.53.C.de bon mater. Suarez.

dotis dominus matrimonio constante maritus est, non vxor. vt frequens interpretum placitũ esse miserunt in literas. Salic.in l.in rebus n.5.C.de rei vend. Alex.cons. 106.li.5. Bal. Nouel.de dote parte.8.priuil.8.nu.1.& in l.1.nu.227.ff.soluto matrimonio copiosè, & accuratè Arius Pinel. in l.1.part. tertia,numero 13.C.de bono.mater. Suarez.

dotis nomine mulier interueniens non iuuatur Vellejano. vt commune renunciat Ioan.Coras.in lege qui liberos.numero 122.ff.de rit.nupt. Suarez.

dotis promissor pater si decedẽs filiæ quidpiam leget, compensandi animo legare videbitur. commune pronuncio ex Alex.n.3.Ias.n.8.in leg.huiusmodi.§.cùm pater.ff. de leg. lib. 1.Ias.in leg.vlt.num.2.C.de leg.Soc.reg.232.Campes.de dote part.3.q.100.Paris.cons.xcv.nu.38.lib.2. Suarez.

dotis gratia,seu noie,si quidpiã pater filiæ reliquerit, ac postea viuus candẽ filiã collocauerit & dotauerit,nõ propterea impedietur postea filia relictũ illud petere,quatenus excurrit ac superaugeritur dotem sibi præstitã. vt fuit celebris ac famigerata sniã Oldr.quem referunt & sequuntur Bald. & Ange. l.Lucius.j.ff.de leg.li.2.Alex.n.5.Ias.n.19.in l.huiusmodi.§.cũ pater.ff.de verb.obl.testantur.com.Alex.cons.7.n.10.li.1.Ias. in l.filia.n.3.C.de leg.Soci.ꝓs.ej.n.3.li.3.Bened.in c.Raynuti⁹. ver.dotem. n.14.de testa.Dec.cons.81.n.6.Paris.cons.lxj.38. li.2. Et si nihil amplius filiam posse petere asseueruerit Dyn⁹, quem laudant,ac summopere probant Cuman.n.7.Paul.n.4. Imo.ad fi.in d.l.Lucius.rursus Im. in d.§. cùm pater. Campes. de dote.par.j.q.36.Hipp.in l.vna n.27.C.de rapt. virg.Sed certè quidquid sit superior sniã & vera oĩno est,& indistinctè recepta,seu pater prò filia maritanda, seu pro dote filiæ reliquerit labũturque maximè qui Bar.eam distinctionem in d.l. Lucius,adscribunt,inter quos primas obtinet Pau.cons.214.li.j. & qui falsò, ac perperam frequenter placitam illam scripsit Palat.Run.in repeti.c.3.no.§.12.n.8.vt aduertit Did.à couar. ex aliorum mente in c.officium.n.10.de testam. Suarez.

Dotis nomen & antequam numeretur,postquàm dicta est auspicatur,comm.ponunt Rip.in rub.n.58.& seq.ff.solu.ma. Tiraq.de retract.lig.§.vlt.n.32.& matrimonio soluto propriè etiam adhuc perstat,cõe inquit Rip.in d.rub.n.71.& n.72.intellige tamen si nondum restituta sit,vel sit quidem iam restituta,&adhuc alii restituenda vt frequens placitum infit Ias.in l.maritus.nu.9.C.vnde vir.& vxor. Suarez.

dotis causa,quo ad mulierem lucrosa censetur, quo ad maritum semper in onerosis ponitur.cõe inquiunt Ias.in §.item si quis in fraudem nu.30. inst.de actio. prolixè insignis Pine. Ius in l.j.par.tertia.C.de bon.mat.ac Did à couar.de sponsal. 2.parte ca.8.§.6.numero 12. Suarez.

dotis causa & à generali dispositione non comprehendit, vt cõe dicit Neguzant de pign.1.par.8.part.pr.n.3.ad fine. Minorum.bona et nullo decreto iudicis inserto obligat. quemadmodum receptum ꝓnunciant Cur.Iuni.cons.excviij.nu.2, Fanus de pign.2.par.membr.4.n.79.cum quę aliis Viuius li.j. opi.209.Et fisco antefert.cõe ait Alc. de præsumpt.reg.3.præsump.xlj.n.4.Gozad.cons.xcvij.n.2.Tametsi creditoribus ex pressam hypothecam antiquiorẽ habentibus postponat.cõe fantur Rip.in l.quæsitum.n.7.ff.de priuil.credit.Io. Cora.in l. qui liberos.n.118.ff.de ritu nupt.Quibus ẽt tunc postponet, cũ expressam quoque hypothecã ipsa habuerit,sed posteriorem.vt cõe ponunt Rip.n.2.Io.Crot.n.69.in l.j.ff.sol.matr.Et si cõtrarium vtraque in specie multi probabiliter asseruerint, quos referũt superius relati, & magna contentione nõ de nihilo probant Ant.Costan.de dotibus.c.7.à n.6.Balduin.Iaco, Cuiac.inst.de actio.ver.in hypotheca.fauetque illis & Grecorum auctoritas.teste Harmẽ op.li.j.ti.13.cum seq.& li.3.ti.3. & praxis generalis optima rerum magistra, quam attestatur Fab.in §.fuerat.n.6.inst.de actio. Hanc autem tacitã hypothecam dotis causa ab eo tempore sortitur,à quo dicta, ac ꝓmissa est,nõ à quo etiã soluta est.vt cõe dicunt Boer.dec.331.n. 1.Neguzan.de pign.2.par.pr.4.membr.n.14.Viuius li.1.opi. 210.illud tñ perpetuo memineris ꝙ si fuerit dos extraneo restituenda,nec tacitã hypothecã,nec prælationem,nec aliq̃ alĩ prærogatiuam habet cõe ponit Paul. castr.in l.2.n.9.ff.solut. matr.Quin & tunc eius actio stricti iuris est. cõe ait Rip.in l. 1.n.23.& in l.2.in pr.n.32.ff.illo eo.ti. & annuam dilationem parietur quemadmodum cùm mulieri ipsi restituenda est,tametsi extraneus stipulatione constituenda. cõe scribit Paul. in d.l.2.n.10.& n.11.soluto matrimonio & semper mariti hæres fructus intra id temporis perceptos lucrifaciet. commune affirmat Viuius lib.1.opin.149. E.Suarez.

dotis fauore bona emphyt.& ecclesiastica veniũt in ghali obligatione,secundum communem per Bursat. cons. 32.nu. 10.nu.27 cons.120.nu.22.lib.1.

dotis restitutio marito vergentem ad inopiam fit,sm communem,idem si absit vel sit exul.iuxta aliam cõmunem,similiter si incipiat tantum malè vti substantia sua,ex not.per Bursa.cons.56.col.1.lib.1. vbi ꝙ fideiussor de dote restituenda in omnem casum dotis restituendæ:non tenetur ob vergẽtiam viri ad inopiam,cum illa non dicatur restitutio. sed dotis consignatio, iuxta communem per Rip.in l. si constante. nu.52.85.ff.sol.mat.Nat.cons.81. de qua tamen vltima cõcl. disputat idem Bursat.cons.120.nu.35.eodem vbi randem habetur concludere ꝙ dotis consignatio ob viri inopiam dicatur vera restitutio, cum sit ei, cui fuit permissa restitutio, iuxta veriorem opin. vbi relatum & ibi nu.36.quid in statuto

dotis numeratio non probatur ex confessione facta in testamento,si tamen opposita non sit exceptio non num.pecuniæ intra legitima tempora, ea confessio nocet, secundum communem per Bursat.cons.32.nu.5.42.lib.1.De restitutione dotis loquente? vbi post plura concludit non comprehendere assecurationem dotis factam constante matrimonio ob viri inopiam secundum magis communem ibi.d.cons.120.n.36.

dotis filij vsusfructus debetur patribus sustinentibus onera matrimonij,siue sit maior oneribus,siue minor, Qui filius habitans in castro separato à patre:non dicitur seorsum habitare,iuxta crebriorem sententiam per Rol.cons.54.nu.22.23. 24.& seq.lib.3.

dotem filio datam si pater recipiat: an ornamenta nurus de propria pecunia,an vero de pecunia dotis emisse præsumatur? & Dic, ꝙ dotis filio datæ: per patremque receptæ ipse pater administrator est, cùm proprietas sit filij.l.1.2.& 3.C. de bon. que lib. & sic habetur pater emisse de dotali pecunia, iuxta tradita per bar.in l.nesennius.ff.de neg.gest.Rom.consi.

Universidad de Deusto

426.n.7.quod maximè ꝓcedere dicit si incontinenti vel paruo tempore postea ornamenta empta fuerint, Quam tamen concl.declara,vt latius per eum.

dotis promisse non solutæ, an possit maritus emolumentū aliquod vltra dotem petere?& dic,presuppositа mora in solutione dotis:ꝙ aut maritus est negotiator, & tūc petere potest interesse lucri cessantis : quia dos solura non est,cum qua negotiando lucrari non potuit,teste Rom.cōs.517.n.4.Ab.cōs. 85.col.2.li.2.de quo ꝓ Ias.in l.cūctos populos.n.38.C.de sum. trin. & sic in solito negotiari motā passo in receptione debiti. hr̄ ratio lucri cessantis.Rom.d.cons. 517.2.dub.vbi prosequē do inquit,aut maritus nō cōsueuit negotiari,&tunc vltra dotem petere potest interesse quod prætēdit ratione damni qđ sentit,quia præstat alimenta de proprio:vbi soluta dote de eadem præstaret.quam opi.multū æquam dicit bal.cons.94.circa med.li.1.& cōem Alex.cons.147.lib.5,corn. cons.164.nu. 5,lib.3.& valida est hoc casu petitio vsurarum,quia vt interesse petuntur,& loco interesse succedunt, & hoc casu valida ēt esset conuentio ꝓ quam conueniret maritus ꝙ vxore dotem promissam sibi nō soluēte aliquid habeat pro alimētis:sequitur soc.cons. 176.col.3.lib.2.cons.89.col.2.lib.4.de quo plura not.Rol.cons.55.n.xx.lib.2.Quid in vidua?dic,vt per Rol. d.cons.nu.8.n.17.post Neuiz.cons.74.nu.3.

dotis lucrum consequi debere.sponsum per verba de pñti mot.doc.arg.illius tex.in l.pe.C.de don.inter vir.& vx.l.nō sine.C.de bon.quæ lib.l.nihil.ff.rer.amot.l.2.§.fi. de priuil.cre. fac.glos.in l.ea quæ.la 2.vbi Bar.ad municip. Bal.in l.deo nobis.per illum tex.C.de epis.& cler. Castr.in l.si donaturus.§.fi. de cond.ob caus.Ias.in l.nō tm̄.C.de legi.& in similib.ferè terminis in l.quamuis.nu.7.C.de inoff.testa. Io.Campeg.de dote super stat.de lucro doct.q.13.in fi.Alex.cons.129.nu.4.lib. 7.Socy.cons.223.lib.2.Rub.Alex.cons.19.col.2.Corn.cons. 84.lib.3.Bertr.cons.24.lib.1.Paris.cons.127.n.6.lib.1.Secus in sponso de futuro,scribit Rol.de dote.q.12.n.11.quid in casu statuti ꝙ muliere decedēti in matrimonio sine liberis his lucretur certam partem dotis:an habeat locum ī spōsa per verba de pñti matrimonio nōdum cōsumato? & dic,ꝙ licet cōis opi.sit ꝙ eo casu nō habeat locum:tm̄ si mulier esset ducta domum viri:vt ei coniungeretur: & ante coniunctionē mulier decederet:hoc casu vir lucraretur partē dotis debitam ex statuto.quia pro coniuncta & copulata hr̄,quæ de proximo copulanda est,teste Hypol.qui rem latius declarat sing. 106.plura no.Rol.qui de hoc latè disput.tract.de lucro dot.q.196.q. 107.& seq.post Boer.q.22.par.1.Alex.cons.129.lib.7.& fac, q̄ idem Rol.scribit cons.x.n.7.lib.1.in p̄dictis autem qq. dic, vt per eum d.q.106.& duab.seq.doc.in apost.ad Ias.d.l.quamuis.quæ est l.2.illius tit.C.de inoff.testa.

dotis legatū, vel dotis causa factū alicui mulieri conditionale censet,nec debet,nisi sequuto matrimonio:vt ī l. Publi⁹ Meuius,ī pr.ff.de cōdit.& demōstr.firmat Io.Dilectus,ī tract. de arte testādi.ti.6.caute.51.Barb.per textum ibi in leg.Titio cētum.§.Titio genero.ff.de cōdictio.&demon.&ista est communis opinio,secūdum Pau.cast.ibi Corne.cons.229.vol.4. Bal.Nouellum,in trac.de dote.in vi.par.priuilegio 50.Couarru.c.3.nu.2.de testa.& disputat Ias.in l.si Titio.n.22.ff.de leg. 1.In cōtrariam verò partem,videlicet,vt ipsum legatum dotis purum sit inclinauere Imo.in d.§.Titio genero.n.7. & 10. vbi perhibet istā opinionē cōem fore,quā firmāt etiā alij non pauci per eum relati,& per eos,de quibus suprà. F.Vinius.

dotis nomine si testator dixerit Margaretæ & Catarinæ, relinquo & assigno cuilibet earū mille aureos,licet sint cōiunctæ verbis, tm̄ ex quo erāt omnino vocatæ ad diuersas res, qa partes assignatę fuerāt,quę ad oculū ostēdi potuerūt,nō debitur locus iuri accrescēdi,si vna ex illis mortua fuerit.Itē si pater reliquerit mille noīe dotis ꝓ qualibet filiarū.Ita inqt Bar. l.hmōdi.§.qb.ita.n.2.dicēs:Testator instituit filias suas in cētum ꝓ qualibet, certè inter eas nō est locꝰ iuri accrescēdi, qa separata,quātitas assignat cuilibet. Cuius sniam reliqui Doc. ibi.Bal.Raph.Cu.n.3.ver.vnde dr,Bar.& Pau.de Ca.cōiter approbarūt.& idē Bar.in l.re cōiuncti.n.23.ver.2. quæro nūqd inter ꝺiunctos verbis tm̄ sit iꝰ accrescēdi.ff.de leg.3.Io.de Im. l.q filiabꝰ.§.si qs ita.n.2.ff.de leg.& fidei.1.Alex. de Imo.ī ꝺ. 55.n.3.in li.2.cons.Et hāc sniam cōem esse dicūt Ias.in l.re cōiuncti.n.104.vers.ex ista fallentia. & Bart.Romuleius.nu.92. vers.ex istis dictis Bartoli. Kirchouius.

dotis causa nunquam in generali lege, maximè prohibitiua comprehēditur,sed ab illa excepta intelligitur, secundum magis communem per Bursat.cons.120.col.1.lib.1.

dotis augmentum ꝓpillare clausulam.promisit maritus in omnem casum & euentum,restituere dotes & augmentum, ad hæredes mulieris ex dicto pacto spectat augmentum,licet alias ad maritū,vel eius hæredes rediret,prout dos ipsa ad mulierem secundum communem per Bursat.cons.120.n.19.li.j.

dotis fructus impuberi traditæ, & si dos sit marito tradita ab impubere cedūt doti,cum impubes nō possit donare.Gozad.cons.33.n.11.communem dicit. & sic est intelligenda gl. in l.11.C.de dot.promiss.Secus in maiore, quæ tradidit dotē sponso:qui sustinuit onera matrimonii.quod nota. Villal.

PRO. Dotis causa fauorabilior est.l.j.ff.solu.matr. Bell.

PRO.Dotis ꝺditio ꝓ pactū deterior fieri nō pōt.l.si vnus §.pactꝰ.ī fi.ff.đ pact.l.đ die.& l.Attilicinꝰ.ff.đ pactis dotal. Bel.

dotis augmentum, quod socer fecit nurui:ꝙ imputetur in partem filio,& sic marito vī cois sententia,teste Alex.in l.qui in aliena.§.interdum.ff.de acq.her.in l.si cum dotem.§. transgrediamur.col.2.ff.sol.matr.in illa q.qñ pī & filius simul reciunt dotem,cuius contrarium ex veriori sentētia.scribit Neuiz.cons.76.n.13.vide tamen quæ habetur per doc.in l.vt liberis & in auth.ex testamento.C.de colla.

dotis augmentum Regulatur prout dos,ideo pacta apposita in dote?Censentur ēt apposita in augmento.l.etiam.C.de iur.dot.Dec.cons.141.col.1.131.n.7.Neuiz.d.cons.76.n.14. & vide Dec.d.con.141.n.2.Tiraq.de retrac.conuen.cons.18. §.1.nu.51.& nu.169.

Statutum de dote locum hēt ēt in augmento,teste Cāpeg. de dote 3.par.q.19,& fit maritus locupletior ex augmento sicut ex dote: & ex vtroque potest petere interesse,teste Paris. cons.126.lib.1.

dotis augmentum est accessorium ad dotē,teste Neuiz.ꝺ. 45.n.21.cui adde,ꝙ confessio de augmento dotis nō præiudicat creditoribus,vt scribit dec.cons.96.nu.3.

dotales res etiam immobiles,quæ idcirco solum æstimatæ sunt,vt earum precium innotescceret,nō vt &emptio cōtrahetur,maritus ꝺsentiēte vxore rectè, hodieque alienabit. cōe inquit Porc.in pr.n.6.Inst.quib.alie,licet Alioquin autem res mobiles etiam cōsentiēte vxore si seruari possunt, maritꝰ alienare nō poterit.vt receptum effatur idem Porc.eodem in loco nu.7. Res immobiles cōsentiente miles vxore distrahere maritus multo minus poterit.vt frequenter placitum asseuerant Rip.in l.prima.num.106.ff.soluto matrimonio Bal.Nouell.& qui eum laudat Turzan.opinio.cxv. Suarez.

dotales res à viro cōtra ius alienatas vir ipse vindicare poterit, commune pronuncio ex Ang. & Riminald.in pr.instit. quib.aliena licet.Bal.Nouel.de dote.par.7.priuil.1.limit.12. Campe.de dote etiam par.4.q.xx.Ant.Gome.in l.50.Tauri. nu.63. Suarez.

dotalibus in rebus si quod ædificium æquis etiam vtriusque coniugis expensis construetur, solo non cedet. vt receptum dicit Boer.in consuet.Bitur.reg. des coustumes dès mariages,§.2. Suarez.

dotalium rerum æstimatio emptionem in dubio præfert. commune aio ex Alex.cons.lxxix.lib.5.Ang.Aret.in pr.insti. quibus alie.licet.Fran.Aret.cons.xciiij.Soc.cons.lvj.& seq. li. 5.Atque hæc quidem æstimatio,si alterum coniugem, etiam citra dimidium iusti precij lęserit,emendabitur.vt commune in vtranque partem diligenter, & copiosè recenset meus iuris doct.Arius Pinel.in l.2.par.1.c.1.n.12.& 13.& c.4.n.33.C. de rescinden.vendit. Suarez.

dotare neptem regulariter auus tenetur,sed si filius esset dines,auus ipse illā dotare nō teneretur aliquo modo,sm Bald. in auth.res quę.C.communia de leg.Bal.in l.si filiusfa.in id.ff. ad Maced.& in l.pater,filiæ in pr.ff.de euict.& Soc.Seni.cons. 33.vol.3.vbi docet istam communem.Ias. in l.auus neptis.1. not.ff.de pac.& in d.authent. res quæ, cum aliis pluribus per Soc.Iun.adductis cons.lxxix.nu.15.vol.3. F.Vinius.

dotare tenetur qui mulierem cognouit, teste Paris.consil. 160.lib.4.de quo vide quæ scribit Osac.decis.107.

dotata dicitur filia cui dos à patre in testamento relicta est, ita ꝙ venit excludenda à successione vigore statuti, ꝙ stantibus masculis,filia dotata non succedat,communem ait Rip. in rubr.ff.solut.matrim.numero 61. B.Villalob.

dotata dicitur filia,& cadit sub exclusione statuti excludentis filias dotatas, ex sola dotis assignatione per patrem in testamento facta.Bart.in l.plures Titio centum.§.Titio genero. vbi Castr.ff.de condict.&demonstr.& in l.cum plures.§.cum tutor.ff.de adminis.tut.in l.non est.ff.de rit.nupt. Castr.cons. 478.n.3.lib.1.in nouiss. & hoc procedit etiam si pater simpliciter legasset,vel instituisset nulla facta mentione dotis:qa intelligitur factum cōtemplatione dotis.Bart.in l.quod autem. ff.de iur.doti. Put.

PRO. Dubia iuris principis interpretatione dissoluunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Deut. 1.Exo. 17.& 18.l fi.C.de legib.l.2.C.de vet. iur.enucl.l. 1.C.de relat.in §.fi.in auth.de iud. Bellon.

PRO.Dubius est litis euentus.l.cp debetur.ff.de pecul.Fel.

Dubius præscribit.Fel.in ca.fi.n.9.de præscri. communem. dicit. B.Vila.

Intellige istam communem, si post inchoatam præscriptio nem,succesſit dubitatio,secùs tamen,si à principio.Balbus tra cta.de præscr.in 2.part.tertiæ.part.q.2.communem dicit,&vi de in verbo præscriptio.intrà. Idem.

dubius etiam atque incertus præscribendi ius habet. commune ait Fel.in c.vlt.n.9.de præscr. Excipe vt id nō procedat, cum ante p̄scriptionis iniurium orta dubitatio fuerit.vt receptum scribit Balb.de præscr.2.par.3.princ.q.2. Suarez.

dubiam depositionem testis seu obscuram, non interpreta tur producens ad suam intentionem, fm Bart. Bal. & Ang.in l.si quis intentione.ff.de iudi.Bart.in l.1.in fin.C.de vsufru.in l.2.§.creditum.ff.si cer. pet.Panor. in c.cum tu.extrà, de testi. Balb.decis.53.

dubio in iure suborto si opiniones & sentētiæ variāt,statur decisioni iuris canonici ,si per illud casus deciditur. Ad Papā cm̄ spectat decidere opiniones, etiam inter legistas, eiusq́ decisioni etiam in foro ciuili est standum, ex quo Imperator non determinat contrarium,vt not.in c.Raynutius, de test.p Bart.in l.præscriptionem.C.si cont. ius vel vtilitatem publ. & ita cōsuleter teneri refert Ben.Capr.concl.siue reg.quarta.n.18.

duces,Marchiones,& Comites perpetuò inuestiti censentur Principes in Ducatu, Marchionatu, ac Comitatu, omnia possunt in subditos suos quæ potest Imperator in orbe. Cur. Iuni.consl.lxi.n.9.& Bel.cons.xcv.nu.10.communem dicit ex Decio cons.403.

Amplia ad alium principem, qui exercui iura imperij per tempus:de cuius initio non est memoria hominum in contra rium.Bellon.consl.lj.n.3.communem dicit.ex Marti.Lauden. de principe.quæst.11. Villalob.

duces,Marchiones,Comites perpetuo inuestiti,censentur Imperatores i suo Ducatu,Marchionatu ac Comitatu,& om nia possunt in subditos suos,quæ potest Imperator in toto or be.Cur.iun.in cons.61.n.9.Bellonus cons.51.&53.n.10.com munem dicit,Soc.iunior in suo li. communium opinionum in verbo iura Imperij. n.16. & in verbo Imperium merum.n. 19.vbi vtrobiq́ue communem dicit &in ver.Princeps.vbi fu sius prosequitur.Sa...ez in eius thesauro in ver.Duces. num. 376. Bonacoss.

duces, Marchiones, Comites & alij huiusmodi habentes iurisdictionem in personas sibi subditas, quemadmodum obligant seipsos per contractum factum cum ipsis subditis,ita etiam obligant successores suos in ea iurisdictione & dignita te,vt tradit Abb.in c.1.n.1.in 1.notab. extrà, de proba. & ibi latiùs Fel.n.1.& 2.Dec.n.1.2.3.4.5.6.& 7.Ias.in l.1.n.12.13. & 14.ff.de constit.prin.& idem Ias.valdè pulchrè, in cons.1. in 1.vol.cons.Et hanc communem Doct.conclusionem esse scribit Iaco.Mandellus Albensis,in cons.67 n.1.Kirchouius.

ducatus,Marchionatus & Comitatus non diuiduntur,ita voluit expressè tex.in c.Imperialem. vers. præterea Ducatus, Marchia,Comitatus de cætero nō diuidatur.tit.de prohibita feu.alie.per Freder.Quia dignitas& dominium p diuisionem diminuitur,& ad destructionem deducitur.Gl.inverb.priuan dum.circa fi.in c.licet vniuersis.extrà, de voto & voti redēpt. quam conclusionem rationibus & authoritatibus confirma ri dicit Soci.Sen.in cons.67.n.23.& 24.in 1.vol.& i cons.165. n.15.& 16.in 2.vol.cōs.Et hanc communem Doct.sentētiam esse ipse in d.cōs.67.n.25.& in d.cōs.165.n.16.in fi.& in cōs. 177.n.1.in 2.vol.cōs.post Doc.in d.§.præterea Ducat° asserit. ad hanc decisionem multas authoritates allegat Fel.in c.quæ in ecclesiarum.ver.hac declarationem.n.90. extrà.de consti. & Philip.Dec.in c.prudentiam.nu.12. extrà.de offic.deleg.se quuntur & alij Alb.Brun.in cons.93.n.22. inter cons.feud.& Hieron.Schurpf.in cōs.17.n.16.in 1.Cent.Hac sententia & a aliis multis argumentis,quæ per Soc.in d.cons.67.& 165.Ba ptist.de S.Blasio,in cons.66.inter cons.feu.Roland.à Valle,in cōs.80.in 1.Tom.& Hieron.Schurpf.in cōs.37.n.1.2.& 3.cū seq.in 2.Centu.cōs.latissimè deducūtur,nō obstātibus,cōtra riam sentētiam veriorē & magis receptam esse ipsi affirmant.

Alij verò faciunt duas regulas, cp in feudo Ducatus, Marchiæ vel Comitatus habente annexam dignitatem, & sic in feudo maiori non sit permissa diuisio, secùs verò in aliis feudis inferioribus,quæ non habent dignitatem annexam,quod ea scilicet diuidi possit.Doct.in d.§.preterea.& Francischinus Curtius in tracta.feud.in 4. par. ex quib. cau.feud. amit.vers. 30.quæro,an & quando feud.diuidi possit.n.121.vsque ad n. 125.vbi & Cur.illam egregiam doctrinam refert, an in diui sione bonorum feudalium,ad hoc vt fieri possit,omnes con uasalli debeant consentire,quam anteà Alex.de Imol.in cons. 6.& 7. & ibi Apostillator meminit in vers. contradicat. & in cons.25.in lib.5.&Ias.in l.stipulationes non diuiduntur.num. 31.ff.de verb.ob.pulchrè explicarunt. Kirchouius.

duellum principes permittere non debent, aut concedere, cp si fecerint,peccant:teste Ias.in l.ex hoc iure.nu.31.& seq.ff. de iust.& iur.D.Tho.2.2.q.25.Ias.cons.114.col.3. cons.144. col.3.lib.2.& d.cons.col.5.vbi dicit hanc esse communem o pin.ex mente Albe.ros.dicens inde,etiam susceptum recusari posse,ex Dec.cons.686.487. licet dicat,cp de facto, milites,& nobiles,obseruant contrarium : atque in quibusdam casibus tollerari posse duellum ex causa graui autoritate superioris, pro honoris cōseruatione,quia crudelis est qui famam suam negligit,secundum Bal.in l.ex hoc iure.q.8.ff.de iust.& iur.in tit.de pace ten.in prin. sed nihilominus tenenda est opi.Ias.& communis,vt s.quam sequitur Soc.iun.cons.123.nu.2. libr. 2.Carel.ver.perduellionis,maximè cum simus in materia pec cati, & in casu vbi tractatur de periculo animæ, quo casu ius canonicum obseruandum est,vt habetur in c.fi. extra de præscript.in c.1.& 2.de oper.no.nun.per Ias.in l.cohæredi.§.cum filiæ.col.3.de vulg.& pupil.

duellum est omni iure prohibitum,sc.iure diuino, canonico,& humano propter peccatum mortale,tam respectu prouocari acceptantis,quam prouocantis,quibus omnibus proculdubio ecclesiæ sacramenta,precipueque eucharistia denegantur,nisi eos pœniteat.c.monomachiam.2.q.4.vbi glos.& Archid.& text.de torneamentis,& de cler.pugn.in duel.&de purg.vulga.per totum.& Ioan.de Plat. per text.ibi in l.1.C.de gladiat.lib.11.Laur.corrad.in tract.de duello. in prin.num.1. Abb.in c.ad audientiam.de homicid. Paris.de Put.in tract.de duello.§.an qui.lib.9.Ias.in l.ex hoc iure.num.13.& seq. ff.de iust.& iur.Fel.in c.qualiter.2.§.ad corrigendos. de accus.cùm aliis latè congestis per Laur.Syluan. cons.51.nu.1.& seq.vbi istam opin.abundè probat,declarat,& dicit esse communem post præcitatos doct.propterea duellum etiam susceptum po test recusari secundum Ias.cons.144.facti.vol.1. Cott.in me moriali in ver.perduellionis.& Soc.iun.cons.125.nume.2.& seq.vol.2. F.Viuius.

duellum iure omni prohibitum est, vt commune dogma latissimè asserunt Syluan.cons.51.nu.1.& seq. Viuius libr.1. opin. 110. quamobrem etiam semel susceptum recusari ho nestè poterit,vt cum Cotta.in memorab. vers. perduellionis. Soc.cons.125.nu.2.& seq. ponit commune Viuius d.opin.in fin. Suarez.

duellum omni iure est prohibitum, etiam à concilio Tridentino,vt est communis opin.Soarez in ver.duellum.num. 377.& communem dicit Iac.castil.in tracta.de duello.nu.31. tom.6.Plotus in l.si quando.nu.704.communem dicit.& no. cp diffidatio debet præcedere bellum. Dec.in cons.575.num. 11. Bonacoss.

duæ personæ possunt coniunctim in vna charta facere te stamentum & se inuicem,instituere, & de bonis suis dispone re,com.dicit Clar.in §.T.q.60. P.Fich.

PRO. duæ propositiones vniuersales,contrariæ non pos sunt esse simul veræ,sed bene falsæ.l.si is, qui ducenta.§.vtrum ff.de reb.dub.

OBIEC. contrà, quia lex dicit, cp si promisi plures stare in iudicio,& stati sunt omnes, præter vnum:verum erit dice re,omnes statos non esse,ergo nulli steterunt:igitur duæ con trariæ simul veræ sunt.l.si seruus.§.si plurium.ff.si quis cau.

SOL. Respondē, cp ibi non sunt duæ orationes vniuersa les: nam non erat oratio hæc vniuersalis, omnes statos esse, quia vnus non steterat, ideo quia in vno reperitur falsa, tota falsa efficitur.d.§.vtrum. Præterea ita interpretanda est lex,ex mente Accurs.verum est dicere omnes statos non esse, id est verum non est omnes statos esse,& ita non obstabit. Bellon.

PRO.Duæ negationes faciunt vnam affirmationem.in l. duabus negatiuis ff.de verb.signifi.

OBIEC. Contrà de l. fideicommissa. in §. sic fideicom missum.ff.de leg.3.& l.1.C.de seru.fugit.in l.fluminum. in pr. ff.de dam.infect.in l.1.§.si quis ita.ff.de verb.oblig. & in §. sed seruus.instit.de inut.stipul.& in §.inordinatum.in auth. de he re.& falc.Vbi duæ aut plures negationes negāt,nō affirmāt.

SOL.Gloss.dicit,quòd vna negatio abundat.

Tu dic,qnòd duæ negationes,si ponantur circa idem,affir mant:quia tunc non sunt duæ,sed vna tantùm. Si circa diuer sa,negant.Item in numero verò impari negant:ità procedunt contraria. Bellon.

PRO

PRO. Duæ vices faciunt consuetudinem glo.in l.3.C.de episcop.audient. Idem.

PRO. Duæ causæ lucratiuæ in eundem circa eandem rē non possunt concurrere.in §.si res aliena.instit.de lega.Idem.

PRO. Duæ obligationes in eiusdem persona de eadem re concurrere possunt.l.non est nouum.ff.de actio.empt. Idem duæ semiplenę probationes licet in causis ciuilibus iunctę faciant plenam probationem tamē secùs est in criminalibus, vt com.dicit Gratus cons.xlvij.n.7.lib.2.quem refert Simancas.de hæret.c.50.nu.2. Contrariam verò communem dicit Alber.in l.2.§.fin.nu.2.ff.de excusa.tuto.Alij verò dicunt cp si sint plura indicia, quorum quolibet in sua specie perfectum sit,sufficiunt ad condemnationem, aliàs secus secundum doctrinam Bal.in l.si quis ex argentariis.§.1.nume.4.ff.de edendo. quam Doctores communiter sequi dicit Bertrand. cons. 137.in fi.lib.2.in secunda part.& cons.clxiiij.in fi.lib.7.refert Clar.d.§.fi.q.lxiij.vers.tu scis. P.Fich.

duo testes supplent præsentiam parrochiani in casu c.cum esses.ext.de testam.commūnem dicit I.Clarus.§.testamētum. q.lxij.vers.sed pone. P.Fich.

duo rei credendi si sint ex causa lucrosa,& alter quid piam exegerit, alteri illud haud communiesbit. vt commune ponit Paul.in leg.Titio,aut Seio,post pr.ff.de leg.lib.2.qua in re insigniter hallucinatur Mant.in l.frater à fratre,nu.196. ff. de condict.indeb. Suarez.

duo vnum & eundem vulnerantes,temporis tamen interuallo,ita vt vulneratus moriatur,tunc si primumvulnus non erat letale,sed tamen incertum an vulneratus ex eo moriturus esset,primus tenetur de vulnerato, alter de occiso si verò erat indubitatum quòd ex primo vulnere euadere non poterat,tunc etiam primus tenetur de occiso.comm.dicit Boer.de cit.323.nu.10.Didacus in repeti.in cl.si furiosus.nu.4.de homicid.Plaza.li.j.delict.c.12.num.8. Blanc.in pract. crimin.nu. 96.refert Clar.lib.v. sentent.§. Homicidium vers.Sed quid si reus probet. P.Fichard.

PRO. Duo simul agere non possunt.l.decreto.ff.de administratione tutorum. Bellon.

PRO.Duo faciunt rixam & congregationem.in l.prætor. ff.vi bono.rapt.& in c.1.extra de election. Idem.

PRO.Duo vincula sunt fortiora vno.l. re coniuncti.ff.de legat.iij. auth.cessante.C.de suis, & legi.here.auth.itaque. C. comm.de succes.in §.sed hodie.instit.de adopt.

OB.Contrà de l.nam & si patentibus.C.de inof.testa. & l. scripto.in fin.ff.vnde lib.vbi vna ratio vincit duas.

SOL.Verum est,vbi vna est potior seu melior duabus.

OBIEC.Præterea opponitur de l.patre furioso.in fi.ff.de his qui sunt sui,vel alien.iur.vbi duo impedimenta non plus operantur quàm vnum.

SOL.Dic quòd ibi in rei veritate vnum tantùm est impedimentum, scilicet furoris: nec refert quòd ibi sit in duabus personis,scilicet in viro & vxore,cùm maritus & vxor pro vna eademque persona reputentur in l.j.ff.rerum amot.vel dic quòd ibi vnum impedimentum respectu vnius est æquale duobus,respectu duorum.Nam cum vir & vxor sint duæ personæ connexę & indiuiduæ.in §.j.instit.de pat.potesta.Conexorum autem & indiuiduorum eadem est ratio, & quod de vno dicitur,de altero intelligitur.l.eum actum.ff.de neg.gest. cum similib.nec omittam textum in l.fi.C.de indi.vidu. toll. vbi statutum in vxore tantum porrigitur ad maritum: ergo non refert vtrum ex vtraque parte furor interueniat, vtrum verò ex altera tantum quo ad impediendum matrimonium contrahendum vel retinendum iam contractum,vt ibi. Bell.

PRO. Duo specialia circa eandem personam non possunt concurrere.in l.j.C.de dot.promis. Idem.

POR. Duorum insolidum nec possessio, nec dominium, nec hereditas esse potest.in l.si vt certò.in §.si duobus vehiculum.ff.commoda.& in l.3.§.ex contrariò.de acquirenda possessione.ff.in l.hæreditate.in §.vni.ff.de reg.iur.& in c.licet.extra de probatio.

OBIEC.Contrà de l.si duo.ff.vti possid.& l.clàm possidere.in §.qui ad nundinas.ff.de acq.poss.vbi duo eandem rem in solidum possidere possunt.

SOL.Ex diuersis causis possunt duo possidere insolidum: vt iustè vnus possideat,alter iniustè: vel vnus naturaliter,alter ciuiliter,vt in l.& habet.in §.placet.ff.de precar.Secus esset vbi ex eadem causa possiderent,vt hic.

OBIEC.Præterea contra, duo domini esse possunt insolidum.maritus enim est dominus rerum dotalium.§.1.institu. quib.alie.licet, vel non vxor etiam est domina, in l.in rebus. C.de iure dot.eodem modo pater & filius sunt domini in eodem patrimonio.l.suis.ff.de lib.& posthu.

SOL.Dic quòd maritus verè & effectualiter est dominus rerum dotalium.mulier vero fictè & interpretatiuè est domina ex quo continuè viuit cum marito, & præsumitur eadem persona.idem in persona filij respectu patris, pater enim verè dominus est, filius verò impropriè spe.d.l. in suis & ista est communis resolutio Doct.

OBIEC. Obstat etiam quod dicitur de domino & emphyteuta:quia cum habeat rei vendicationem in l.j. ff. si ager vectig.vel emphyt.pe.per consequens rei dominium habet.l. in rem.ff.de rei ven.

SOL. Dic quod emphyteuta dominus est vtilis tantum non directus.d.l.j.si ager vectig.& ibi gl.& ideo vtilem habet reivendicationem.quia d.l.in rem non comprehendit vtilem rei vendicationem.vt ibi no.gl.& ita eodem modo non sunt domini. Bellon.

duo vnum & eundem vulnerantes, temporis tamen interuallo,ita vt vulneratus moriatur tunc,si primum vulnus non erat lætale, sed tamen incertum,an vulneratus ex eo moriturus esset,primus tenetur de vulnerato,alter de occiso.Si verò erat indubitatum,quòd ex primo vulnere euadere non potuerat,tunc etiam primus tenetur de occiso,vt est communis opinio.Clarus in §. homicidium. vers. sed quid si reus probet. Bonacoss.

Ex duobus casibus equiparatis in lege antiqua,dispositum in vno, censetur etiam in alio,etiā in materia odiosa. Bellon. cons.lxix.num.1.communem dicit,ex glos.in l.si quis seruo. C.de fur.& gl.in c.de mulcta de præben. & ibi Panor. & Dec. in l.factum.§. in pœna, ff. de reg.iur.& Ripa.in l. si constante. nu.69.ff.solu.matr. B.Villalob.

Duo rei promittendi possunt interuenire pro dote restituē da,Com.dicunt recentes à Ripa in l.si constante n.55.ff.solu. matrim. Idem.

PRO.Dura est separatio liberorum, parentum,& fratrum. l.3.C.comm.vtriusque iud. Bellon.

PRO.Durum est coram suspecto iudice litigare.c.cum inter.extra,de exceptio. Bellon.

PRO.Durius est de pecunia quàm de persona seruire.l.hę operæ.& ibi glo.ff.de oper.lib. Bellon.

duplex causa,si sit in casu,& si vna cesset, non tamen cessat effectus,Bellon.cons.8.nu.5.comm.d.ex Dec.in ca.cum cessante.de app.

Intellige,qñ causa cessans tēdit ad eundē effectū,secꝰ, si ad ꝺriū.Idē ibi cōem ꝺt ex Bart.ī sciēdū.ff.q fatis. cogā. B.Villal.

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum,ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber Quintus.

E

EBrietas est malum omnium fomes, ac nutrix. can.fi.35.dist. Bellon.

Ebrius. An contractus ab ebrio celebrati valeant? dic cp non.gl.not.in c.vnusquisque. 22.q.4. facit tex.in ca.sanè.15.q.1.vbi dicitur cp ebrij ne sciunt quid faciant, aut loquantur:quia æquiparantur infantibus & furiosis qui contrahere non possunt.l.j.§.furiosum. ff.de act.& obligat.Dec.q plura allegat cons.112. P.Andora.

Si aliquis ad prandium vel cœnam inuitat,&inebriat eum, & secum contrahat,præsumitur dolo inebriatus.ita vult glo. sic ponderata per Bald.in l.dolum.C.de dolo.Dec.vbi ꝫ. Angel.in §.præterea.col.10.de action.in instit.

Ebriꝰ testari nō pōt.Fel.post Bald. ī c.j.de testib.dec. ꝺ.cons.112.

Ebrius an possit matrimoniū cōtrahere.Dec.d.ꝺ.cons.112.Idē.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ebrius an teneatur ex delicto? Bart. in l. respiciendum. §. delinquunt. ff. de pen. & Alexan. ad omnia s. dicta in d. l. dolum. Card. in cle. vnic. q. 8. de homic. Ale. in d. §. delinquunt. Idem.

ebrius an sit pœna dignior quam alius? Bald. in repet. l. j. col. 9. C. vnde vi. Idem.

ebrius cognoscitur ex verbis. Bald. in l. ob quæ vitia. §. id autem. quam legit cum l. j. ff. de ædilit. edict. P. Andora.

Non creditur testi dicenti aliquem ebriosum, nisi assignet rationem. Bald. ibid. in §. idem Iulianus. Idem.

Ebrius etiam sua culpa factus non est puniẽdus pœna mortis naturalis. l. omne delictum. §. fi. ff. de re mili. dum dicitur: Per vinum & lasciuiam lapsis capitalem pœnam remittẽdam esse. Et hanc sñam communem Doc. esse, ebrios, s. delinquẽtes nõ esse puniẽdos pœna mortis naturalis, secundũ ea quæ Bart. voluit in l. respiciendum. §. delinquunt. nu. 3. cui Bald. in §. data opera. n. 6. ff. de iis, qui ac. nõ p̃ os. adstipulaī, scribit Bart. Romul. in l. vt vim. nu. 185. ff. de iust. & iure. quam materiam opinio ordine sãtis prolixè prosequitur And. Tiraq. in tract. de pœ. eau. 6. & Pe. à Placa. in epito. delictorum. c. 30. qui omninò sunt videndi. Kirchouius.

Ebrietas excusat in delictis non quidem in totum neque à culpa, sed à dolo tantum, & ideo ebrius delinquens extraordinaria pœna, non ordinaria puniendus est. Ita com. esse dicit Menchiaca controuers. illustr. c. xcvj. n. 31. Plaza. lib. j. delict. c. 30. n. 1. refert Clar. d. lib. 5. §. fi. q. lx. ver. præterea quæro. addit etiam eum qui ebrietatis calore blasphemauit, mitius puniendum, secundũ Abb. antiquum. in ca. 2. de maled. quem Doct. communiter sequi testatur Gram. super constitu. regni. n. 6. Imò dicit etiam ibid. Clar. se credere eum qui sine culpa inebriatus fuerit, vt si socij ipso inscio sal in vinum coniecissent, tam à culpa quàm à dolo excusandum nihil tamen allegat. P. Fichard.

ebrietas excusat in delictis, nõ in totum, neque à culpa, sed à dolo tantum: Et ideò ebrius delinquens punitur extra ordinem, vt est cõis opi. etiam q̃ ipse ebrius blasphemet, vt est cõmunis opi. Clar. q. 60. vers. præterea quæro. fallit si sine culpa sua esset factus ebri⁹, vt quia sal eo inscio in vino positus fuerat, quia tunc penitus excusatur, Soarez vers. ebrietas, n. 1. Tiraquellus in suo tractat. de pœnis temperandis. & Chircoui⁹ communium opinionum cent. 1. conclu. 97. Bonacoss.

Ebrietas, & si delictorum pœnas non tollat, tamen infringit. vt aiunt commune Menchiaca controuers. illustr. ca. xcvj. fi. 31. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. lx. ver. præterea quæro. Suarez.

PRO. Ecclesia Dei domus orationis esse debet, nõ spelunca latronum, aut sanguinis forum. Ioan. 2. ca. cum eccl. de immum. eccl. Idem.

PRO. Ecclesia est sponsa vel vxor Sacerdotis. ca. sicut. 21. q. 2. vnde ab vxore ad ecclesiam valet argumentum. c. sicut. 7. q. 1. Idem.

PRO. Ecclesia vnius debet esse sacerdotis, sicut sponsa vnius viri. c. cum non ignores: extra de præben

PRO. Ecclesia nulli claudit gremium. l. inter claras. C. de sum. trin. & fide catho. c. super eo. de hæretic. in vj.

OB. Contrà de l. 3. C. de apost. vbi etiam pœnitentibus non subuenitur.

SO. Ibi in perditis hic in errantibus. Vel dic, quò ad forum fori illud verum esse, secùs quò ad forum poli, vt hic.

PRO. Ecclesia ad sui regimen viris literatis permaximè nosc̃itur indigere. c. cùm ex eo. de election. in vj. Idem.

Ecclesia non tenetur ad collectas pro rebus solitis collecta ri: cum imponantur personis: Bellon. con. xl. n. 3. comm. dicit.

Intellige istam communem secundum legem lv. par. v. tit. vj. in bonis datis ecclesiæ in dotem: cum de nouo ædificatur ecclesia: vel datur pro sepultura: tamen de bonis postea quæsitis vel ex emptione, vel ex alio titulo tenet ecclesia collectas soluere: vel ad dãdum hominibus bona: cui collectas soluãt: in l. 53. c. tit. Et hanc distinctionem: quam leges ista sentiunt, ponit Car. in cle. j. de immu. ecclesiæ: q. 2. quem refert Bertrã. de Gabel. par. 6. nu. 12. Et istam distinctionem intellige: cùm onera sunt certa: & perpetua annexa ipsis rebus: secus tñ in aliis, vt per Panor. conf. 53. vol. j. vbi communem dicit. de quo per Cal. in conf. 2. de sensi. & Gemini. conf. 303. & Ang. conf. 19. & Petr. de Anchar. conf. 303. & Ang. conf. 73. & pro hac opinione communi, & intellectu Panor. est l. j. tit. 3. li. j. ordin.

Fallit primò hæc communis: in quo sentit q̃ ecclesia, nec personæ ecclesiasticæ non tenentur ad collectas, quæ imponuntur personis: quia limitatur pro refectione pontium, murorum & fossatæ, quia in his casibus tenetur ad collectas. Io. de Ripa de rescrip. lib. 2. c. 2. nu. 6. & in c. 26. num. 25. communem dicit.

Concordat cum communi l. 52. & 54. tit. 6. par. j. & cum l. xx. tit. 32. par. 1. & cum l. j. tit. 3. lib. j. ordi.

Fallit secundò: cùm collecta imponitur pro redimenda vexatione imposita tam laicis, quàm clericis, & sic pro bono communi totius reipublicæ. Io. de Ripa de res. lib. 2. ca. xx. nu. 70. com. dicit.

concord. cum l. j. tit. 3. lib. j. ordi. & cum d. l. 52.

Fallit tertiò. in clerico coniugato qui tenetur ad collectas l. 13. tit. j. lib. j. ordi. & hoc est de iure communi: cùm non gaudeant nisi priuilegio fori & canonis. c. j. de cler. coniug. lib. 6.

Fallit quartò, in gabellis: quæ apud nos dicitur Alcauala, quia Clerici vendentes, tenentur ad illas. d. l. 13. & l. 3. tit. 4. li. 6. ordi. quæ leges sunt corruptæ per l. 3. in quaternione de gabellis: vbi disponitur idem quod de iure cõi est statutum in c. fi. de vi. & honest. cler. quod cleri. qui se abstinent à negotiis: gaudent priuilegio clericali: immiscentes autem tenentur ad dictas gabellas soluendas. Et nota: q̃ in casu, in quo clericus tenetur ad dictas gabellas: laicus qui emit: tenetur ad illas soluendas. iuxta dictam legem quartam: & in hoc non est reuocata ad instar illius qui emit ab extraneo qui tenetur retinere gabellas, vt habetur in l. 100. d. quartæ.

Nota q̃ si bona retenta ab ecclesia: vel à clerico transeant ad laicum: tenetur laicus ad omnia onera: quia mutata persona, mutatur qualitas rei. l. Paulus & l. licitatio: ff. de pub. & vecti. Deci. in l. omnibus, n. 2. ff. de reg. iu. & Ripa in li. 2. de rescr. Idem dicit. Et sic arrendatores fructuum c. lxxij. it. 17. communem dicit. Et sic arrendatores fructuum Ecclesiarum tenentur ad gabellas, ad quas clericus non tenetur vt in expresso tenet Archi. in c. quamquam, de censi. in vj. & Ias. in auth. quas actiones. n. 41. C. de sacrosan. eccl. quod intellige, q̃n res, quæ transit ad alium, non est exempta. si tñ sit immunis ad quemcunque transeat: non collectabitur vt dicimus de re empta per ignobilem à nobili: q̃ si res est exempta à collecta: ignobilis nõ tenet: vt p̃ Io. And. in addit. ad Specu. de censi. l. eratem. §. rebus. ff. de censi. quam refert Tiraq. de nobili. c. xx. n. 165. & nota pro intel. d. l. lxxiij. tit. j. li. j. ordi. vbi dicit q̃ clericus emens tenetur ad gabellas. Ex qua lege colligit, q̃ emptor teneatur ad gabellas: illud est conforme iuri communi: vt per decis. Capel. Tolos. 451. per l. debet. ff. de ædili. edict. quæ per plura comprobat eius addit. Sed tamen contrarium est determinatum de iure regio per l. 2. d. quater. de gabel. vbi disponitur, q̃ venditor teneatur ad gabellas, & nõ emptor. Nota q̃ cùm in d. quater. l. j. taxat gabellam in decima parte rei venditæ: Illa decima pars debet intelligi, deductis expensis proxenetæ, & aliorum, & sic si vendita est pro centum, & proxeneta habuit decem, nonaginta erit pretium vt ab illis deducatur decima, vt per Bart. in l. sed si. §. cuidam. ff. de cõdi. & demonst. quem refert Gomez. in l. 8. n. 10. in decis. tau. & tenet Ias. in l. non amplius. ff. de leg. i. Item nota aliud notabile in hac materia: q̃ si partes dissentiant de venditione, nondum re tradita, non debetur gabella, quæ per plura comprobat Modern. Paris. in consuet. feuda. rubr. j. §. 3. gl. 5. q. 2. per totum quod intelligendum est per traditionem veram, non tñ fictam, vt notant Albert Fulgos. Pau. & Ias. in l. ab emptione. ff. de pactis: Et hanc dicit veriorem d. mod. Paris. d. nu. 15. licet contrarium videatur tenere Bald. & Ang. d. l. ab emptione, & alij quos refert d. Mod. Paris. & Anto. Gomez. in l. xlv. tau. nu. 95. Sed vide plura de hoc per Tiraq. de const. l. muta. 26. par. 3. n. 6. & quæ habes in vers. emphyteuta. B. Villal.

Ecclesiæ non infertur pœna exilij, propriè loquendo, Alci. in c. cum non ab homine. nu. 100. de iudic. cõem dicit. Idem.

Ecclesiæ res in casu, in quo potest dari in emphyteusim, potest concedi in perpetuum filiis, & nepotibus, & successorib. non tamen extraneis, Lud. Gozad. conf. 25. n. 20. ait communem ex Panor. in c. in præsentia. de probat. n. 29. Idem.

ecclesia præscribit contra ecclesiam. Ias. in auth. quas actiones. n. 13. C. de sacrosanct. Eccles. communem dicit.

Nota q̃ hac præscriptio, qua vtitur ecclesia contra aliam debet esse quadragenaria. Balb. de præscription. parte quinta. in princip. communem dicit. Idem.

ecclesia intra quadriennium restituitur aduersus præscriptionem à tempore lesionis, Ias. in d. auth. n. 33. communem dicit. & præscriptionis completæ. Balb. in dicto tract. in quinta parte, quæst. 7. communem dicit.

Nota q̃ quadriennium quod datur ad restituendum ecclesiæ, non currit in vita prælati alienantis. Balbus idem communem dicit, vide in verbo absens. n. 2. cum sequentibus. Idem.

Eccles. 2 succedẽs priuato, contra quem erat inchoata præscriptio decem vel viginti annorum, præscriptio perficitur, secundum priuilegium ecclesiæ. Ias. in d. auth. quas actiones. n. 36. & Balbus in d. q. 2. communem dicunt. Idem.

Eccle

Universidad de Deusto Biblioteca

Ecclesia habebit bona præmorientis, etiam non expectata morte alteri⁹: cum vir,& vxor ingressi sunt monasterium: statuentes ꝙ bona sua post mortem illorum venirent ad ecclesiam. Ias.in l.cum quidam.n.7.C.de impub.&aliis substit.communem dicit. Idem.

Ecclesiæ vacantis bona administrabuntur per Episcopum, vel instituere valentem. Panor.in c.primo.numero duodecimo.de appel.communem dicit. Idem.

Ecclesia si succedit priuato, aduersus quem fuerat inchoata præscriptio, pro tpe præterito vtitur iure priuati, in futurū verò iure suo. arg.tex.in l.fiscus.ff.de iure fisci. Sic cōiter ꝺcludunt Doct.in auth.quas actiones.C.de sacrosanct.eccle. & Cano. post Io.Andr.in c.vnico.de iurepat.in 6. Hinc dixit Bart. in d. auth.in fi.ꝙ si contra priuatum effluxerum erat tempus decē annorum (intellige in casu quo viginti ad præscribendum requiruntur) si postmodum succedant ecclesia, completa non erit medietas præscriptionis, nec sufficiet ꝺ ecclesiam ꝺplere reliquam medietatem, videlicet aliorum decem, sed triginta requiruntur. Cùm contra ecclesiam regulariter non currat præscriptio nisi quadraginta annorum.c.de quarta.de prescriptio. F.Turzanus.

Ecclesiæ competit restitutio, etiā contra præscriptionē xl. annor. Est cōis opi. secundum Deci.cons.cclxxxij.viso pūcto. & cons.29.in princ.& cons.xxxvj.volum.j. M.Chærian.

si testator relinquat 100. Ecclesiæ pro anima sua, nec exprimat cui Ecclesiæ, legatum debetur Ecclesiæ suæ parochiali, in qua testator sacramenta percipiebat. Et si habebat duas Ecclesias parochiales, intelligitur relictū pauperiori. Est com.opi. secundum Ias.in l.prima.C.de sacr.Eccles. Idem.

Ecclesia cōtra Ecclesiā præscribit spacio xl.annor. Est com. opin.fm Ias.in Auth.quas actiones.ver.sum in secunda parte. C.de sacr. Eccl. per regul. Quia quandocunque sunt duo priuilegiati,&vn⁹ tractat de dāno & alter de lucro, tractās de dāno gaudet priuilegio, alter verò nō.l.rerū.§.fi.de mino. Igitur Ecclesia gaudet beneficio præscriptionis passiuē contra aliā Ecclesiā, non aūt actiue: licet Bart.fuerit in cont.opi. Idem.

Ecclesia restituitur in integrū aduersus prescriptionē, intra quadriēnium à tēpore læsionis, sed non vltra. Est com.opi.secun.Ias.in Auth.quas actiones.ver.secundo est opi.C.de sacr. Eccl.& in cons.27.ad eruendum.volum.j. Idem.

Ad validitatem alienationis rei Ecclesiasticæ non est necesse probari ꝙ fuerit in casib.concessis facta, vel pecuniam fuisse versam in vtilitatē ecclesiæ. sed sufficit probari: solēnitates debitas,& formales in ipso actu alienationis interuenisse. Est cōmunis opi. secundum Socynum cons.xv.visis predictis, ver.tamen communis.volum.1.& Dec.in cons.trigesimosexto.versiculo tertiò principaliter non obstat.volu.j. Idem.

Tractatus, & aliæ solennitates quæ in rebus Ecclesiæ alienandis requiruntur, præsumuntur propter antiquitatem temporis interuenisse. Est com.opi.secundum.Dec.cons.36.versiculo vltimo non obstat. Mar.Chærian.

Ecclesiæ res vel alterius venerabilis loci in perpetuam emphyteusim ita vt ad quoscunque etiam extraneos transeat hęredes, concedi possit,& licet in emphyteusi à priuato concessa hoc iure expeditum sit illam perpetuò concedi posse.& ad omnes extraneos transire hæredes.§.adeò,inst.de loca.l.viam veritatis.C.e.l.j.C.de iure emphyt. Tñ ecclesiastici vtriusque censuræ Doctores varij & contrarij hac in re fuerunt, Aliqui eñ in hāc declinarunt sententiā ꝙ ad extraneos minimè, sed ad personas tñ. in §. emphyteusim.in auth. de non alien. aut permut.re.expressas, cum quibus Specu.in tit.de loca.§. nunc aliqua.ver.cxiij.prope fin.Bald.in l.cū virū.C.de fide ic.Bar.in l.ex diuerso.§.etiā, in gl.ibi, ea quę.ff.so.mat.in l.quod dicitur. ff.de verb.obl.in l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de oper.liber.in l.si tibi decē.§.si pactus.ff.de pact.in l.Gallus.§. quidam rectè, aliàs §.etiā si à parēte.ff.de liber.& posth.Bal.in l.2.C.de suis& & legiti.Roma.in d.l.etiā.ff.so.mat.Imol.ī l.ex facto. *Ia grande.* ff.ad Trebellia. inquiens, hāc cōem, & huic non obstare sñiæ tex.in §.licentiā, in auth.de aliena.& emphyteu.quia corrigit per textū in c.nulli.de rebus ecclesiasticis non alien.canon.apostolicos, 12.q.2.vbi perpetua locatio, seu emphyteusis concessio immobilis rei ecclesiæ, ex Concilio apud Syluanū habito, interdicitur,& prohibetur, pro quo facit tex.in c.hoc consultissimo, quod est secundū de rebus eccl.non alien.eodē titulo, in vi.& pro huius opinionis corroboratione idē Roma. loco prælegato adducit tex. in §.illud.in auth.vt de cætero commu.non fin. arguendo à spāli, quod inductum ait in vna ecclesia, vt alij in perpetuum emphyteusim rē suā immobilē concedere valeant, ergo in contrarium est ius cōe.l.ꝙ verò.l. ius singulare.ff.de legi. Hanc eandem sentētiam Roma. ibidē aliis comprobat iuribus præcipuè ex text. in c.ad aures, cum gl.e.tit.de reb.eccl.non alie.& in authen. si quas ruinas, iuncta gl.C.de sacrosanct.eccles.& aliis modis vt ibi videre licet. Alij quidam putà Iacob.de Belui. & Angel.sectati sunt gl. in §. alienationis.in auth.de non alie. aut permutan.rebus, quæ ex duabus sententiis ibidē relatis, primam sequitur, quæ fuit, ꝙ in perpetuum, id est, donec reditus (vt verbo suo vtar) siue canon soluatur,& sic in perpetuū,& ad quoscunque trāsire, ad quam gl.in d.§.emphyteusim, & pariter se remittit: Hāneque tenet gl.in §.illud.in auth.vt de cætero cōmuta.ibi, sed hodie cōiter fieri in perpetuum.allegat dictum.§.licentiam, & in d. §.adeò, insti.de loca.& authen.si quas ruinas,& ibi Pet.Cy.& Bald.Bart.in auth.perpetua.C.de sacr. eccl. Specu. (qui in hoc fuit sibi contrarius) in d.§.nunc aliqua, vers.7. de loca.& alij cōplures quos referre non expedit, cum sufficere arbitrer magis cōem,& receptionem referre, istam tñ opinionem limitā procedere,& verā esse, qñm in concessione dictæ emphyteusis subest necessitatis, vel vtilitatis ecclesiæ causa,& adhibentur solennitates, quæ necessariò adhibentur & requruntur in alienatione rerum immobilium ecclesiæ, vt Alexander tradit in l.si patroni.ff.ad Trebellia. allegat Imol.ī leg.ex facto. *Ia grande.* ff.de hære.Inst.& in cons.clxxxij.viso & maturè discusso.2. vol. optimè subnixum, videlicet ratione sumendo argumentum à fortiori,& à maiori ad minus, nā si legitimis subsistētib. causis,& solēnitatibus, de quibus in text.in c.in summa,& in c.sine exceptione, 12.q.2. & in auth.hoc ius porrectū.C.de sacrosanct.eccl.cum simili. Intercedentibus plena,& perpetua ipsarū ecclesiæ stabilium rerū alienatio permittitur iurib.prædi. & habetur in c.i.de rebus eccl.non alien. & in cle.i.e.tit. ergo & eo magis huiusmodi emphyteutica concessio, quę nō propriè,& strictè, sed largè dicit alienatio: d.§.alienationis: in authentica de nō alienādis, seu permutādis rebus: & prędicto capitulo nulli. extra eodē titulo de rebus eccl.non alienādis. facit reg.culibet: de reg.iur.in 6.cū simili. Hāc quoque sñiam ꝙ ad omnes trāseant secut⁹ est legēdo Alex.Imo.in d.l.ex diuerso, alias est Letiā.ff.so.mat. contrariis pro prima allegatis abū dē respondendo: tribus duntaxat exceptis casibus: quorū primus est, ex doctrina Ang.in prędallega.§.emphyteusi: vbi ecclesiæ cui⁹ res conceditur, cōsuetudo iuuabit ꝙ ad extraneos nō transeat arg.tex.in l.semper in stipulationib.ff.de reg.iur.& p alia iura& authoritates p eundē adductas. Secundus est ex doctrina Imo.in d.l.qđ dicitur ff.de verb.obl.& Abb.in c.in præsentia: de proba.& casus iste tāgit ꝙ paulò aut dictū est de obseruatione solennitatū: videlicet qñ res ipsa ecclesiæ aliàs solennitatib. requisitis adhibitis, & seruatis concessa fuisset: quia etsi postmodum ad ecclesiam redeat,& deuoluatur eadē solennitate omissa & non adhibita rursus sub eisdē qualitatib⁹, quibus primò facta fuit, concedi poterit: & ad extraneos transibit hæredes fretus auctoritate gl.in cle.vnic.§. quidā etiā in ver.ad mensam: de excess.prælato.& per alia iura per eū ibi citata. Tertius,& vltimus est in concessione rei Cōstantinopolitanæ: Ecclesiæ sanctæ Sophiæ: & cæteris illi subiectis ecclesiæ: quia in illa,& in ipsis text.in d.§.emphyteusim: remanet correctus per text.in §.alienationis in d.auth.de non alienan. Primam autem opinionē ꝙ ad extraneos nō transeat, firmat idem Alex.in cons.25.oportune ꝺsideratis.li.j.per tex.in d.§. emphyteusim.& in §.alienatiōis: & in §.si verò etiā perpetuā: in auth.de non alienand.aut permutand.rebus: & hanc magis communem attestatur adducens oīa superiùs pro ista opinione allegata: & iuxta istā pariter consuluit cons.9.visis themate vna cum instrumentis.vers.secundo ad idem adduco libro secundo.& cōs.38.& cons.189.e.lib. hanc itidem communē, & cōiter obseruari affirmat, subdens d.§.emphyteusim, in emphyteusi ecclesiastica incorrectum persistere, alleg. Specu. in supra alleg.§.nunc aliqua, vers.7.& vers.clv. Cōtrarium tñ tradit cons.314.viso, vers.2.respondetur, lib.2. superius enim dixit ecclesiæ consuetudinem inspiciendam, vt sita ꝙ ad extraneos transeat concedere consueuerit, transeat, etsi, vt nō transeat, ad illā extranei nō admittant, & ab ipsa cōsuetudine recedendum nō esse, per tex. in c.secundo de feriis. ad fi.& trad. p Bart.in auth.qui rē.C.de sacr.eccl.in fine, si verò de ipsa consuetudine nō liquet, inspiciendū, & attendendum esse, an ipsa concessione intercesserit aliqua ex causis de quibus in tex. in d.c.in summa. 12.q.2.& solēnitas, de qua in d.c. sine exceptione eadem causa,& quæstione. & si interuenerunt, tunc dubio procul, ad quoscunque trāsit hæredes. Si aūt causa nō adfuit, neq; solēnitates accesserūt, tūc si aliàs saltē semel illis adhibitis & obseruatis ꝺcessa extitit illis illo casu aliter nō adhibitis, & ñ subsistēte causa ꝺcessa ad extraneos indubitāter trāsibit, sicq; à Doctorib. cōiter ꝺcludi, sed si đ tali ꝺcessiōe mō pmisso

Universidad de Deusto
Biblioteca

facta non apparet, tunc farendum est, quod si fiat sine causis, & solennitatibus prædictis ad extraneos nõ transit, in d.l.post modum, vers.2.respondetur, prę allegato, audacter, & indistincte affirmat verum non esse quod ad extraneos transeat, & sic communiter teneri ait. Aliam quidẽ sn̄iam, quod nõ transeat ad extraneos, cõfirmat idem ꝓ.cclxxx.cõsideraris.vers.alia ratione.lib.1.quo in loco attestatur hãc magis cõem, cõcordat Pau.de Castr.ꝓ.cxlvij. parte prima in impressione Papiæ, Anchara.in ꝓ.33.mortua dicta domina, & cõ.xliiij.primo de viribus & efficacia, & cõ.134.plenè, & subtiliter, qui ait ab ista opinione recedere tutum nõ fore in ꝓsulẽdo, & denique ista videtur magis cõis.vt ex cumulatis per Dec.in d.c.in præsentia, vers.fit ergo ꝓclusio, de proba.vbi etiam cõem attestatur, & probare videtur quam tn̄ limitat, & declarat procedere qn̄ ecclesia concedit rem in emphyteusim, eo tn̄ respectu, quia sic cõcedi & locari cõsueuerit, & sic ex cõsuetudine, & nõ ex eo, quod subsit aliqua ex causis, de quibus in præallega. text. in c.in summa duodecima q.2. & non adhibitis solẽnitatibus, de quibus in c.sine exceptione.eadem cau. & q.secùs verò, vbi cõcessio ipsa fit alicui, & hæredibus suis ex causis prędictis, & cum solẽnitatibus præmissis, quia tũc nõ valeat plenaria & omni respectu facta de rebus ecclesiæ alienatio in quoscunque, vt iuribus prædictis, & aliis cõcordãtibus probatur, ita & multò magis isto casu quo tantum vtile dominium transfertur & alienatur, transire debeat ad extraneos. & hoc modo cõcordat ipse Deci.has opi.vbi videre poteris, & ibi habes respõsiones ad cõtraria, indistinctè quoque concludit d.§.emphyteusim, per §.licẽt iam immutatum, & correctum solùm quo ad numerum personarum, & heredum nõ autem quo ad qualitatem heredum. & sic quod cõcedi possit recipiẽti pro se, filiis, nepotib. & descẽdẽtibus in infinitum, nõ autẽ ꝙ extraneis heredibus deferatur & ad alios trãseat, & in hoc similiter omnes cõuenire Doct. testatur. Tamẽ gl. & Imol.in c.potuit.ver. aduerte tn̄.extrà de loca. inquit voluere d.§.emphyteusim. ꝑ §.licẽt iam, indistinctè corrigi, cõcurrẽs, & ipse in eãdem distinctionem, an ex cõsuetudine ecclesiæ, vel ex causa, vt ꝑimo casu nõ secũdo transeat ad hæredes extraneos, & licet aliqui inter quos Bal.in l.i.q.34.ff.de rerum diuisione, & in c. Imperiam, de prohibit.feud.alienat. & aliis quos citat idem Dec. & Ale.d.l.etiam.ver.in eadem gl.ff.sol.ma.huius fuerint sensus, & opinionis, ꝙ licet quæ superiùs dicta sunt procedãt, qn̄ simpliciter dictum fuit pro se, filiis, & hæredibus, secùs tn̄ sit, vbi expressum fuit, pro se filiis, & hæredibus quibuscũque, quia isto casu extranei includuntur, etiam in materia sui natura ad extraneos nõ trãsitoria, vt Alex.loco §.proximè allegato voluit, cum quo cæteri per eum ibidẽ, & Dec.dicto c. in præsentia, vers.& hoc procedit, relati trãseunt. Hoc quoque verum sit, & procedat, si dicatur pro omnibus heredibus, propter vniuersalitatem huius dictionis, *omnibus*, quę neminem excludit, c.in præsentia.de probatio. scribit. Contrarium tn̄ dixit in c. vnic.§.donare.ver.sed dubitari potest.in fine.qualit.olim feu. alienar.po.quem ipse Deci. refert ibi quod illud verbum, *quibuscunque*, intelligitur de habilibus, & ad illos restringitur secũdum subiectam materiam, quam Bald. sn̄iam Aretin. & Moder.in d.l.Gallus.§.etiam si parente, ff.de liberis & posthumis, sequi attestatur Dec. qui hãc de iure veriorem sn̄iam affirmat, pro qua allegabat eundem Bald.in l.cum virum.circa fi.C.de fideic. & alios, quos ibi per te vide, & hoc maximè verum esse, & procedere in cõtractibus, in quibus verba dubia contra illum qui se in & ex illis fundãt interpretãtur, l.veteribus.ff.de pact. cum simili. Præterea Bar.in §.alleg.l.si patroni.ff.ad Trebellia. in fideicommisso nõ venire emphyteusim dixit, ea ratione, quod ad hæredes, vt hæredes nõ trãseat, sed domini, sicue ecclesię cõcedẽtis beneficio iuxta gl. & not.in d.l.etiam, ff. sol.matr. Dyn. verò in l.hæredes, C.de omni agro deser.lib.xj. cõtrarium determinat & sequitur iis potissimùm rationibus, ꝙ in hæreditatis petitione nõ solùm iura veniũt directa, verũ ẽt fideicommissaria, ꝺ sequẽter, veniãt in fideicõmisso.l.item videndum, in fi.ff.de pe.hær. iuncta gl. quæ tamen in feudo locuta est, veniret quoque in familiæ erciscundæ iudicio veluti corpus hæreditarium, ex text.in l.item prædia, ff.famil. erciscę. quo tamen in loco sermo est de priuati & municipum nõ autem ecclesiæ, siue ecclesiastica emphyteusi, inter quas illa cadit differentia, ex qua vna ab altera distinguitur, vt puta, quia prima ad extraneos transitoria, secunda nequaquam est, ibi, & quia specialiter legari potest, ergo & fideicommitti, seu per fideicommissum relinqui.l.si dom°.ad finem, ff.de leg.j. Bald. verò cõ.lxx.lib.2.incip.cõcessio, horum opinio. declarat, & distinguit sic. quãdoque aliquis recipit ab aliqua persona ecclesiastica emphyteusim pro se, & filiis simpliciter, non adiecto verbo heredibus, & tunc vera est, & procedit Bart.doctrina. Aliqn̄ verò cum adiectione verbi huius hæredibus, & isto casu procedit & locũ sibi vẽdicat. Dyni. sentẽ. restricta, & limitata secũ. Io. And. opi. quã Dyni. sent. loco prę allegato Bart. in d.l.patroni.in emphyteuticariis bonis Reipublicæ, vt tributariis, quę ad omnes trãseunt hęredes & legari possiunt, vt dictis legibus, per Dynum allegatis procedere ait, secùs in rebus ecclesię, vel etiam priuati, quę ad extraneos, nõ vti hęredes, sed domini cõcedẽtis beneficio ad liberos trãseunt, quia in fidei commissi restitutione nõ veniũt sicut & operæ libertorum, d.l.vt iurisiurãdi.§.si liberi, ff.de oper.liberto. & dum Bar.in d.l. iurisiurãdi, vtriusque cõcursum qualitatis nõ exigi voluit, videlicet ꝙ sint filij, & hæredes, Alex.d.§. etiam si parente, ff.de liberis & posthumis, eandem sequutus sentẽtiam hãc magis cõem testatur, arg.l.tn̄ adiectio. ff.de lega.3. cũdem sequutus quoque fuit Ang.ibidem, passum hũc profundum esse dicẽs, quam tn̄ ꝓclusionem duobus nõ ꝓcedere casibus inquit, primò, qn̄ resultaret absurdũ, de quo in l.Publius, ff. de ꝺitio. & demõst. puta ꝙ testator extraneũ filio prædilexerit, qn̄ ad absurdum illud euitãdũ, vtriusq; cõcursus exigitur, d.l.Publius.

Secundo fallit in contractibus, in quibus semper, qn̄ pater recipit, aut stipulatur ꝑ se, filiis, & hęredibus, requiritur vtriusque concursus quoad filios, cum in dubio pater filio tanquã hæredi stipulari videatur. adde not. per glo. & Doct. in l.si tibi decem.§.si pactus. ff. de pact. quoad extraneos autem copulam illa, & auget, & eos comprehendit, si sint hæredes, intelligendum tn̄ ait prout Bart. declarat in d.§.si pactus, prout ipse quoque intelligit in d.§.si liber, hãncque cõclusionem notabi. dt quia passus est valde ambigu°, & malè declaratus in dictis locis, & Doct. multum variasse, & eam veriorem affirmat Cast. in d. §.etiam si parente: vtriusque qualitatis concursum exigit. tamen, cum opin. reprobata. F. Turzan.

Ecclesia habet immunitatẽ, ita vt in ea nemo personaliter capi debeat, com. dicit Maranta in spec. suo. num. 29. & delinquentes fugientes ad ecclesiam cõsequuntur immunitatem. com. dicit Gomes. inst. de actionib. in pr. n. 67. & hãc pro regula ponũt oẽs Canonistæ & legistæ, vt ait Remig. de immunit. eccl. in regula. Hæc aũt immunitas in duobus cõsistit, primũ, vt qui eò cõfugit violẽter extrahi nõ possit, secundò, vt licet non violenter extractus, sed ab ipso episcopo vel abbate spõtè traditus fuerit, nõ possit amplius ex eo delicto cõdemnari ad mortẽ vel pœnã corporalẽ, sed pecuniariam tn̄. Ita com. esse dicit Abbas in c.inter alia. de immunitate ecclesiarum. n. 8. magis etiam com. d. Summa Angelica in §. immunitatis nu. 16. sed hanc posteriorem partem immunitatis hodie nõ esse in vsu attestatur Remigius de immunitat. eccl. Prædicta verò immunitas locũ habet etiam in ecclesia cõstructa quidẽ, sed nõdum cõsecrata, vt com. d. Remigius de immunitate ecclesiarum & Didacus in q.20. libr.2. resolution. Idem est etiam in ecclesia interdicta, com. dicit Summa Ange. in verb. immunitas. q.27. honos eñ qui ecclesiis debetur ob dei reuerẽtiam præstatur. quę propter hominum culpam cessare non debet. Idem quoque dicendum est de Ecclesia destructa, sub spe tn̄ reædificationis. vt com. dicit Remigius in loco prædallegato, in ampliat. 20. Secùs tn̄ dicendum est de oratoriis priuatis, licet in iis diuina celebrẽtur vt Com. attestatur Abbas in ca. fi. n.4. de cõsil. & Remig. de immu. n. 10. quia talia oratoria omni die possunt de voluntate domini ędium commutari, ita vt quod hodie oratorium, cras camera sit. Cæterum non omnes gaudẽt illa immunitate. Latrones eñ viarum, depopulatores nocturni & homicidæ q ex insidiis interfecerũt, nõ merentur illam immunitatem. com. dicit Igneus in l.j.§. subueniturn. 107. in fi. ff. ad Syl. n. 117. Remig. de immu. Et licet de iure ciuili. etiã raptores virginũ. homicidę & adulteri, excludantur ab illa immunitate ꝑ tex. §. ꝙ si delinquẽtes auth. de mandat. prin. tn̄ textus ille corrigitur ꝑ ius canonicũ, ita vt illi rei gaudeãt immunitate, vt cõem attestatur sum. Angel. §. immunitas. n. 17. & summa Syluestrina. §. immunitas tertiò. in prin. q.n.2. & hãc dispositionem Iuris Canonici etiam consuetudine approbari attestatur Ioãnes Fabrica. §. sed hoc tempore. n. 2. de his qui sunt sui vel alien. iuris. Alexan. cons. cxlv. n.4. lib. 7. n. 11. Boss. in tit. de captura num. 21. in specie verò de raptoribus virginum ꝙ gaudeant immunitate. com. dicit Henricus Boich. in ca. ecclesiæ. de immunit. eccles. Didacus dicta quæst. xx. numero 8. & quamuis aliqui distinguant. an delictum sit commissum stimulo naturali vel non, tamen eorum opinio communiter damnatur, vt ait Alex. cons. cxlv. num. 9. An verò talis immunitas etiam illis prosit qui in ipsa ecclesia delinquunt. com. est. ꝙ non. vt dicit Angelus de Castro inter cons. Pauli de Castro patris sui, cons. 458. numero 1. in fin libro 2.

Pract

Universidad de Deusto Biblioteca

Pract.Milei.n.21.& Cardinalis tenuerit,q̄ sic,tamen communis opinio est contra illum,vt attestatur Remig.de immu.ec. fall.3.n.5.Intellige tamen hanc communem de illis qui delinquunt sub spe immunitatis,secùs in aliis,vt cōem dt Remig. ibidem n.5.Adde q̄ delinquens in vna ecclesia,aufugiat ad aliam non tñ gaudebit immunitate,vt comm. dicit Remig.ibidem fall.11.n.2.Hæc omnia refert Clarus in d.lib.5.§.fin.q. 30.per totum. P.Richard.

Ecclesia sicut & clericus potest vti statuto laicorum generali & fauorabili,quia in eo non perinde atque in speciali superioritas continetur,communem dicit Bened.Capr.reg.15. nu.35.vide infrà verbum Statutum. Cap.

Ecclesia perinde atque clericus vel quilibet alius possessor prædiorum tenetur ad decimas prædiales, ipsi ecclesiæ in cuius parochia prædia sita sunt, etiamsi talia prædia ipsi pro dote assignata forent,prout notatur in c.j.de censibus,& 16 q.j. c.laicus.secundumD.Nicolaum in c.notiuum,de decimis,q̄d cōiter teneri refert Bened.Capra reg.xcix.n.3.q̄d licet regulariter verum sit,tñ fallit si vel priuilegio vel consuetudine,vel transactione cum ecclesia inita excusetur,iuxt.tex.in c.expar te,c.ad apostolicæ,c.ex multiplici,e.ti.de decimis,ibidem nu. seq.Capra.

Ecclesia licet sit mater omnium fidelium.12.q.2.c.qui abstulerit:tñ non semper veniet appellatione coniunctarū personarum,quia secundum cōem Docto.sñiam, in c. nonnulli, de rescriptis,iura permittentia aliquid coniunctis,intelliguntur de coniunctis,ratione sanguinis,& nō de ecclesia,quæ largo modo dicitur coniuncta, quemadmodum refert Bened. Capra reg.16.n.16.quod licet verum sit,si tamen ecclesiæ ,p anima aut ad pias causas res aliena ignoranter legetur, valebit legatum,perinde ac si coniunctę personę factum esset,saltem quò ad æstimationem , & ita cōiter tenere vtroque iure ibid.nu.18. refert ibidem Benedictus Capra per not.in l.cùm alienam,C.de lega.quod procedit, nisi res legata ecclesiæ foret,quia tunc siue ignoranter, etiam coniunctæ personæ, vel ad pias causas relictum sit non valeret,secundum Inn.c.filius de testam.cuius opinionem Petrus Anchara.Imol.& D.Nicolaus.ibidem cōiter teneri.& difficilè esse ab ea recedere fatentur,vt refert ibidem numero vigesimo Benedictus cap.

Ecclesia habet immunitatem ita vt in ea nemo personaliter capi debeat,vt est cōis opinio. & ideò ad eam confugientes sunt salui , vt est cōis opinio canonistarum & legistarum. & inde extrahi non possunt.Et si ab Episcopo,vel Abbate traditi sunt seculari,non possunt puniri morte,vel corporali pœna affici,vt est cōis opinio.Amplia etiam in ecclesia cōstructa nondum tñ consecrata , vel & interdicta vt est cōis. Idem in ecclesia destructa,quæ tñ sperantur reædificanda.fallit in oratoriis priuatis,licet in iis diuina celebrentur,vt est communis opinio.Limita prædictam immunitatem, non habere locum in latronis publicis & homicidiariis, vt est cōis opi.Raptores tñ virginum,homicidæ & adulterij de iure canonico gaudēt dicta immunitate,vt est cōis opi.quæ consuetudine approbatur.Limita,in ipsa ecclesia delinquant,vt est cōis opi. Item limita.si delinquens in vna ecclesia ad aliam confugit,quia nō gaudet immunitate , ecclesiastica , idem si quis pretextu immunitatis ecclesiasticæ delinqueret.Cla.quæst.30.per totum. Bonacosi.

Ecclesia admittit hæreticum redeuntem quocunque tempore , etiam ante executionem sententiæ misericordiam implorantem.ex magis communi.Burs.conf.90.nu.14.licèt in hoc seruetur multum iudicis arbitrium. Bonacosi.

Ecclesia non infert exilij pœnam,vt est communis opinio. Soarez verbo ecclesia.nu.4. Bonacosi.

Ecclesia,sacérue,vel pius locus non debet collectas pro rebus,ex quibus colligi aliquid solet,cùm personis imponūtur. cōe ait Bellon.conf.xl.n.3. conferet tamen ad pontium, murorum, & fossarum refectionem, atque ad reparandam. seu sacerdotum seu aliorum vexationem.communia ponit R.p. lib.2.de rescript.cap.xx.nu.6.& 7. Suarez.

Ecclesia non infert exilij pœnam,si propriè loquamur.cōmune scribit Alciat.in c.cum non ab homine.n.108.de iudi. Villalo.in sua collecta. Suarez.

Ecclesia ex pacto reuēdendi obligatur,verius,& cōis dicit insignis Pinel.in l.j.par.iij.n.53.C.de bon.mater.æquius affirmat idem Pinel.in l.2.par.j.c.4.n. .ad finem.C.de rescin.vendit. Suarez.

Ecclesia iure minoris infra quadriēnium ob modicū damnum non restituit. commune, & falsum meritò ait Emanuel à Costa in §.& quid si tantum.l.Gallus.2.par.num.76.ff. de liberis & posthum. quod nos alibi latius,& enucleatius probamus. Suarez.

Ecclesia aduersus præscriptionem infra quadriennium à lesionis tempore restituetur.commune inquit Iaf.in auth.quas actiones.n.33.C.de sacrosanct.eccles. Suarez.

Ecclesia exceptionem non numeratæ pecuniæ perpetuam habet.vt frequenter placitum asserit Rip.in l.si is,qui bona.ff. de pignor. Suarez.

Ecclesia quando & quibus casibus contribuere teneatur. Bald.in ti.de pace constan.in prin.col.5. Bart.in l.nullus.C.de curs.publ.li.xij.in l.2.C. de muner.patrim.Iaf.in l. si ex toto.in prin. ff.de leg.1.Alex.conf.30.li.5.Abb.in c. peruenit. & in c. non minus.extra de imm.eccl.Bart.in l. quod semel. ff. de decret.ab ord.faciend.in l.2.ff.de iureiurand. Bald.in l.etiam.C. de execut.rei iudic.Luc.de Penn.in l.cum ad felicem.C.quib. munerib. lic.se excus.in l.vacuatis.C. de decurion. Hostiens. in sum.de imm.eccl.Iacob.de homag.ver.sed hic cadit. col.x. Bart.in l.omnes populi.q.3.de iust.& iur.Anchar.conf.2.Iaf. conf.107.lib.j.117.170.lib.2.25.83.89.li.3.102. 112.li.4.in l. placet.col.3.C.de sacrosan.eccl.vbi dicit q̄ ille tex.est contra opin.Bart.in d.l.nullus.& vide Bart.in l.1.C.de superind.Et dictum Bart.in d.l.nullus.q̄ ecclesia teneatur,limita vt p Ruin. conf.219.lib.1.Et ad quę onera teneatur ecclesia,vide Alber. in rub.ff.de munerib.& honorib.n.85.in d.l.placet.& in l.ad instructionem.C.de sacrosanct.eccl. Abb.conf.3.6.9.52.53.108. lib.1.conf.15.libr.2.Et quomodo,ac quo casu teneatur,vide Guliel.Bened.in reper.c.Raynaldus.n.244.de testa.Afflic.tit. quæ sint regal.in pr.n.86.92 Bellamer.conf.45.Syluan. conf. 20.col.3.conf.32.Aufrer.in repetit.clem.1.de offic.ordin.Ripa respons.20.Paris.conf.225.lib.1. Afflic.in §.illicitas.tit.de pac.iuram.firm.in c.j.de cleric.q̄ inuest.fec.n.24. Luc.de Pen. tract.de charitat.subsid.q.74.Bald.in auth.sed periculum.vbi Salic.C.sine censib.vel rel. Put.

Ecclesia tenetur ad refectionem,viarum,pontium & ad vigilias castrorum.& similia, iuxta communem per Bursa. cōs. 25.n.3.li.1.Et dic q̄ ecclesiasticæ personæ tenentur ad omnia onera causa publicæ vtilitatis,necessitatis,vel pietatis imposita,secundum communem per eundem conf.16.n.23.co.lib.

Ecclesia ob omissam probationem ī iudicio restituitur absque eo q̄ probetur læsio:secus extra iudicium,vel in contractu:tunc enim prius probari lesio debet,teste Abb.in ca.auditis.9.not.de in integ.restit.in c.suscitata.cod.tit.Et qualiter ac qñ ecclesia vel minor restituat̄ post publicatas attestationes: vide Abb.in d.c.auditis.8.not.

Ecclesiæ fauor est,vt magis emphyteusis quàm census præsumatur,secundum communem per Bursa.conf.26.n.20.li.1.

Contrahens cum Ecclesia tenetur probare pecuniam versam in illius vtilitatem.Dec.conf.35.col.5. An autem confessio prælati in hoc releuet contrahentes:vide Ang.conf.244. col.3. Put.

Ecclesia fideicommissaria nō subiacet detractioni Trebellianicæ,secundum veriorem & magis communem,per Burs. conf.55.nu.34.lib.1.

Ecclesia declarare compellitur num stet contractui,quem aut irritum,aut nullum potest dicere.commune ait Arius Pinel.meus doct.in l.1.par.4.nu.36.C.de bon.mater. Suarez.

Ecclesiæ familia non potitur fori prærogatiua,tametsi prę sulis familia potiatur. vt frequenter interpretibus probatur teste Panor.in ç.2.nu.6.de foro competent. Suarez.

Ecclesiæ immunitatibus non fruitur ex industria , aut insidiis homicida, commune ait latè Ant.Gomez. de delict.cap. 10.num.2. vers.5.limita. & qui latissimè differit qui illis potiantur,& qui secus,Iullius Clarus.in pract §.vltim.quæst.30. per totam. Suarez.

Ecclesiæ legatum ad parochialem , vt fandi mos est, pertinet.commune inquit Iason.in l prima.numero quarto. C.de sacrosanct.eccles.Villalob.in sua collect. Suarez.

Ecclesiæ & vltra quadriennij tempus ob damnum notabiliter insigne conceditur restitutio. commune ait Iaf.consil.55.num.2.libr.1.Emanuel.à Cost.in §. & quid si tantùm.l. Gallus.secunda parte.numero 80.ff.de liberis,& posthumis. Suarez.

Ecclesiæ facta donatio cum pacto , modo , vel conditione donationem resoluente , non magis valet , quam pactum , conditioque valebit ac seruabitur. receptum ponit Arius Pinel. in l.1.parte 3.vers. infertur. num. 21. C. de bon. mat. Suarez.

Ecclesiæ absque statis ritibus etiam vtiliter alienanti copia est dicendi nullum eiusmodi contractum , vt frequenter receptum inquiunt Iaf. in l. cum ij.§.eam ff.de transa. & in l.contra iuris. ff.de pact.Feli.in c.causam.n.8. de iudi.copiosè

Arius

Universidad de Deusto
Biblioteca

Arius Pinel.in l.1.part.3.num.31.C.de bon.mat. Suarez.

Ecclesiæ ipsi,vel illi subditis damnosum statutum nec directè,nec indirectè condi.potest.vt magis cõe attestantur Ias.in l.quo minus.q.25.ff.de flum.Boe.dec.125.Vinius lib.1.opin.302.Villalob.in sua collect. Suarez.

Ecclesia non tenetur ad aliquod onus reale, personale,vel mixtum,nisi esset reale ordinarium,quod cum re ipsa empta ab ecclesia vigore statuti transiret in eam,sm magis cõem per Bursat.cons.42.n.7.lib.1.vbi oẽs fere casus enumerat,in quib. ecclesia teneatur,vel non teneatur.& ibi quid de famulis,conjonis & aliis.cui cõclusioni adde q ecclesia circunscripto statuto est immunis à collectis & onerib.realib.super rebus impositis, etiam antequam illas acquisiuisset, ex magis cõi per eundem Burs.cons.16.n.10.eo.lib. vbi ꝓrium sustinet ex magis communi,stante statuto quòd bona obnoxia sint onerib. & collectis,& ecclesia postea acquirat.

Ecclesiæ bona furata auocantur non restituto pretio, sm cõem p Burs.cons.43 n.31.lib.1.Clar.in pract.§.furtum.in fi.

ecclesia succedens priuato contra quem fuerat inchoata præscriptio,vtitur iure priuati pro tempore præterito,pro futuro verò vtitur iure & priuilegio ecclesiæ.argu.l.fiscus. ff.de iure fisci.Bal.in Auth.quas actiones.nu.9.C.de sacros.eccl.Et hanc communem opin.docto.esse consulendo scribit Panor. in cons.14.nu.2.in 2.parte cons. Kirchouius.

Ecclesiæ si quis dederit omnia bona sua præsentia & futura,an talis donatio subsistere possit, multi docto.dubitarunt, eamque non valere consulendo scribunt Angel.de Vbald.in cõs.179.n.5.ver.& ex prædictis infero.quia pactio per quam impeditur libera factio testamenti, est legib.& morib.reprobara apud laicos, ergò multo fortius apud ecclesiasticas personas,quæ non temporalib.sed diuinis vacare debent.Pet.de Anc.cons.231.n.2.ver.his tamen non obstantib.vbi ipse non contemnendis rationib.hanc sententiam approbat.Sed Bart. &alij cõiter sententiam ꝓriam amplectuntur.Bart.in l.fi.n.13. nam cùm quis possit personam suam dedicare ecclesiæ.auth. ingressi.C.de sacros.ec. multò magis bona præsentia & futura.C.de pact.& Bal.in Auth.si qua mulier.n.15.ver.sextò no. C.de sacros.ecl.Panor.c.in præsentia.n.2.ver.no.quintò.extr. de prob.& in c.2.n.11.ver.& inducitur ad quæstionem.extr. de conc.preb.& in c.fi.n.2.ext.de suc.ab intest.&in cons.102. inci.circa personarum & bonorum oblationes.n.2.post prin. cons.in 2.par.cons.&Ias.in d.l.fi.n.33.Et hanc oĩm doct com. opi.esse refert Mar.Soc.sen.in suo insigni trac.qui inscribitur de materia oblatio.in libel.10.n.1.vers.vnde conclusio sit.Et hanc sn̄iam cõiter approbatã restantur Phil Dec.d.l.fi.nu.31. ver.finaliter tamen.& idem Dec.d.c.in præsentia.n.5.ver.septimò no.10.Crot.in l.stipulatio hoc mõ.n.97.& 98. ff.de ver. obl.& præceptor Hieron.Cagn.in d.l.fi.n.238. kirchouius.

Ecclesiæ in quærendis non in quæsitis præiudicari põt, ita tradit Bar.in l.iubemus nullam.n.4.de sacros.ec.quare ꝓsulendo scribit Fred.de Sen. cons.9.q prælatus possit repudiare hæreditatẽ delatam ecclesiæ,cuius sn̄iam cõiter doct.sequuntur Bar.in l.tutor.n.3.ff.de bo.pos.Bal.in l.pupillorum. vbi bona est add.And.Barb.litera M.& lit.A.C.de repu.vel abstin.hęre, Pet.de Anc.cons.136.& Lud.Ro.cons.184.Abb.in c.1.n.41. ext.de dol.& cont.Et hanc cõem doct.opi.esse tradit Fel. c.in præsentia.nu.57.ver.10.quæro.ext.de prob.licet Alex.de im. sn̄iam ꝓriam cõiorem esse voluerit,in l.legatũ.n.3.ff.de leg.j, tñ eius sn̄iam Ias.ibid.reprobat, quem ipse quoque sequitur, in cons.108.n.2.lib.1.cons.Et hanc reliqui doct tanquam cõi voto approbatam confirmant.Dec.in c.ecclesia S.Mar. n.53. ver.tertia concluſ.ext.de constit.Crauet.cons.152.n.9.1.par. cons.Rol.à Valle,ꝓs.15.n.33.cum seq.in 1.Tom.cons. kirch.

ecclesiæ restitutio in integrum aduersus præscriptionem elapsam datur.Etsi in hoc sint variè discrepantes sententię,an ecclesia restituatur aduersus præscriptionem,& tres principales referat Ias.in Auth.quas actiones.n.43.& 44. C.de sacros. eccl.illa tamen magis communis est, eodem Ias.referente, vt restituatur intra quadriennium à tempore læsionis & præscriptionis completæ,per text.in clem.j. & ibi glos.in ver.admittenda.& Card.Zabarel.n.3.4.7.& 9.& alij docto.de restit. in integr.nu.6.& Philip.Dec.in cons.36.vers.tertiò & vltimò quæritur.de præscript.nu.9.Et hanc quoque commun.opin. docto.esse attestatur Nic.Bellon.in cons.46.vers.ad vltimum an possit peti restitutio.nu.14. kirchouius,

Ecclesia quando acquirit tanquam hæres,tenetur vltra vires hæreditarias inuentario non confecto,gl.in c.1.de testa.c. j.de sol.tex.§.fi.in auct.de hær.& fal.communem dicit Ias.in l. fi.§.fi.col.fi.in prin.C.de iur.delib.Rol.de inuent.q.12.

Etiam in foro contentioso canonico hæres vltra vires hæreditarias tenetur non confecto inuentario,secundum communem per Rol.de inuent.q.12.nu.5.

ecclesia succedens iure hæreditario,restituitur in integ.ad uersus omissam confectionem inuentarij, secundum Rol. de inuent.q.12.nu.10.

ecclesia æqparatur minori & pupillo.c.1.& c.audit.de rest. in int.Ias.in §.ex maleficiis.col.9.de actio.Mathes.no.43.vide j.§.43. P.Andora.

Idẽ fauor q debetur rei pu.deb,& ecclesię:imo maior.c.qd ergo.23.q.4.Fel.in c.nonnulli.col.19.de rescr.

cui mag.fauendum sit ecclesiæ,an filiis.Ias.l.licet.col.1.&2. C.de pact.dicit,q excepta leg.mag.faue.piæ causæ,& sic ecclesiæ q̃ filiis,per multa quæ alleg.& idem vult in l.hac consul.§. si quis aũt.col.2.& in l.iubemus.col.1.C.de testa. & in l.generaliter.§.cum aũt.col.2.C.de insti.& subst.re.& in l.si cui lege. §.1.in fi.de leg.j.& inter alia al.cons.Pe.de Anc.43.quod mihi est.46.Soz.in 2.par.cons.229.col.2.Alex.in 3.vol.cons.92.ibi posset etiam.Dicit tamen Alex.in v.vol.cons.182. q fauorabilior est cã filiorũ q̃ ecclesiæ.Barb.late in 3.vol.ꝓsi.38.col.2, ecclesiæ in dubio faueñ est.Sonz.in 2.parte.consi.247.col. 5,& multa ponit Barb.in 3.vol.cons.1.col.30.in fi.

Non tamen ei faueñ est.cum alterius iniuria.quia debet ecclesia esse auctrix & cultrix iustitiæ.Barb.in 1.vol.cõs.13.col. 7.& cons.34.col.4.& cons.50.in fi.& in 2.vol.cons.35.col.5. & cons.36.col.1.Addo Ana.cons.68. Barb.in 3.vol.ꝓsi.1.col. 31.in pr.Card.cons.20.Panor.in c.nuper,de don.int.vi.& vx.

eccłia an tenea.ad collectas.vide s.ver.collect.qb.imp.§.5.

Sed nunquid ecclesia tenea.contribue.ad reffectionem mur. ciuitatis?gl.l.ad instructionẽ.C.de sa.san.ec.determinat q nõ. Iac.Butr.Bal.Sal.& Alb.in d.l.ad instructionem distingunt, aut illi muri fiunt ad ornatum,& non tene.ecclesia,aut ad necessitatẽ & tene.subdit ibi Alb.q vidit eccłiam ad hoc ꝓpelli.

Panor.in c.non minus.de im.ec.& in cons.3.inc.casus super quo ꝓsilium peti.per multa fundamenta tenet totum ꝓrium. concludens q q̃ caũs contingeret,esset papa consulendus.

Adde Ias.in l.placet.col.3.C.de sa.san.ecc.vbi post Bar.in l. nullus.C.de decu.lib.12.tenet q ecclesia tenetur contribuere ad munus extraord.quod respicit pu.vtilitatem. cum limita. tamen dummodo talis necessitas eque immineat ecclesiis,& impona.onus,nõ per seculares, sed per iudices ecclesiasticos. Et addit,q clerici tenentur ad custodiam muror.ciuitat.tempore imminent. belli.Et q ecclesiæ tenentur contribuere ad reffectionem viarum pub.q hoc tangit cõem vtilit.all.multa vide Barb.vol.3.cons.1.max.in col.6.& seq.& in 4.vol.ꝓs.29.

ecclesia an teneatur ad inuentarij confectionem.vide Ale. in rub.ff.de acq.hær.Vtrum factum prælati noceat eccłiædic q aut loqui.in acqrendis,& tũc põt noce.ar.l.fi.ff.de acq.pos.

Aut loqui.in iam quæ sit.& isto casu aut loqui.contrahen, & tunc non præiudicat ecclesiæ, quando alienaret sine debita solennitate.de qua in c.sine exceptione.12.q.2.

Patien.autem præscribi rem ecclesiæ,bñ præiudicat.c.1.de præscr.Adde tamen q tunc prælatus tene. conseruare de suo ecclesiam indemnẽ,& etiam eius hæredes.gl.est ord.in c.placuit.el 2.16.q.3.q̃ multũ cosñdat Pan.c.ex pñtiũ.col.j.de pig.

Aut loqui.delinquen. & isto casu si prælatus cum toto capitulo delinquat,bñ nocet ecclesiæ.vt vult glo.in l.iubemus. C.de sa.san.ecc.in fi.sui.Si autem solus prælatus delinquat,distingue,q aut pœna potest adaptari contra prælatum. & hoc casu pena exige.ab eo,& non præiudicabit ecclesię.l.memine rint.C.vnde vi. Si vero pena non potest adaptari contra prælatum.vt in casu d.l.iubemus. vbi nauis erat ecclesiæ, & tunc nauis confisca.tene.tamen de suo proprio prelatus ecclesiam indemnem conseruare.& ita salua.2.op.d.gl.in l.iubemus.& de hac materia no.in reg.delictum pe.de regul.iur.in 6.& per Panor.latiss.in c.1.ext.de dol.& contu.Ang.cons.245.

Vide in ver.prælati.§.4.&§.8.

Si eps interposuit decretum in actu aliena.rei ecclesiastice, non poterit iudex inferior cõcede.rest.in inte.aduersus illum ꝓctum.per no.per Bar.l.nam & postea.§.si minor,ff.de iureiu. vbi ita inferunt Fulg.& Alex.dixi latius in ver,rest.in int.§.17.

contractus in ecclesia celebrati valent.l.nemo martires.C. de sa.san.ec.&est gl.ord.cõiter approbata in c.decet.de im.ec. lib,6.de quo vide Alex.in l.iusiurañ & ad pec. §.qui iusiurañ. ff.de iureiur.vbi dicit,q etiam decreta quæ nõ requirunt causæ cognitionem,possunt in ecclesia interponi,sic.in iu: am:nto test.quod potest in ecclesia deferri.

Vide Phi.in d.c.decet.& Ang.insti.de lib.§.1.

Adde q causæ ecclesiasticæ possunt in ecclesia tractari,secus in iudice temporali.Phi.in c.qua fronte. in 1.col.de app. & in c.decet.de immu.eccl.in 6.vide ver.sententia.§.23.

Protest

Universidad de Deusto

Protestatio potest fieri in ecclesia. Iason. in l. non solum. §. mortem. in 27. col. in prin. ff. de op. no. nun.

Delinquens in ecclesia. non potest capi. per iudicem temporalem. sed per episcopum. qui debet remittere temporali. Auth. si quis ei. C. de adul. Cy. & doct. in l. præsenti. C. de his qui ad eccl. confu. Alex. in l. si cui §. fi. de accus.

Et quòd delinquens in ecclesia possit extrahi. vide Barb. in 4. vol. cons. 33.

Quid autem in delinquente. extra ecclesiam. & ad eam confugiente. an possit ab ea extrahi per iudicem tẽporalem. tex. est quòd sic. in Auth. de mand. princ. §. sed neq; homicide.

Vide latius. Panor. in c. inter alia. & in c. fi. extra. de immu. eccl. per Alex. in d. l. præsenti. aliquid per Ang. are. in trac. malefi. in ver. fama pub. in xx. col. ibi. Quarto quæro. & in ver. in scak sctī petronij Lud. Ro. in cons. 227. & Alex. in 2. vol. cons. 24. in 6. col. Barb. in d. cons. 33. Old. cons. 154. Calca. cons. 70. cum duobus sequen.

Et Barb. in d. cons. 33. ponit an domus canonicorum gaudeat immutate ecclesiæ.

Quid de cimiterio? vide Ang. in §. fi. circa fi. insti. de his qui sunt sui vel alie. iu.

Quid si vnus est captus in ecclesia. & pronuntia. relaxari. & relaxa. sed iusti. extra ecclesiarum capitur? Bar. in l. 1. §. 1. ff. de acquir. re. do. dicit quòd non intellr esset data libertas. & quòd debet relaxari. Ang. in §. fere. insti. de re. diuis.

Fac. quòd habetur in ver. metus. §. 31.

Quid de eo qui duci. per ecclesiam. an possit extrahi. Oldr. in cõs. 54. in fi. tenet q̃ sic all. Arch. in c. sic antiquitus 17. q. 4.

Et ibi ponit quid de iudeo. vel infideli. & de eo qui fugit ad corpus Christi. de quo etiam vide. in ver. fugiens. §. i.

Acquisita per curatum. præsumuntur. de bonis ecclesiæ. c. 1. & ibi Panor. de pecu. cler. Inno. in c. cum inter. de verb. sig. Bal. & Pau. de Cast. in auth. licentiam. C. de epis. & cler. gl. in c. pontifices. 12. q. 3. Barb. in 3. vol. cons. 19. in 1. du.

Limita tamen. nisi ex coniecturis appareat de contrario. vt quia ante beneficium habeat patrimonium & redditus. ita nostr. Sonz. in 2. parte. cons. 216.

Limita etiam Nisi hæres prælati. seu curati. sit in pos. quia tunc successori in benefi. onus incombet probandi. esse quæsita de bonis ecclesiæ. vt latius dixi. in ver. iur. supp. §. 13. vers. 75. ibi dum etiam all. c. nulli re.

Consue. hactenus obseruata cum ecclesiis per laycos. circa decimas. seruan. est. vt dixi s. in ver. decime. §. 14.

Ecclesia collegiata. quæ & quomodo dicatur. vide Alex. in 4. vol. cons. 74.

Ecclesia nunquam claudit gremiũ redeunti. detius in cõs. 137. Bal. in l. cum ancillis in 1. col. C. de ince. nup.

Successor in dignitate potest reuocar̃ male alienata. nec p̃t referri q̃o dominij. Panor. in cap. episcopi. in princi. de rebus eccl. non alie. & in c. 2. de dona.

Et si non posset probari dominium peta. pos. vt dicit. Ang. in §. 1. institu. qui. mo. re contrah. obl. & per condict. indebiti. Ang. in §. sic itaque in 6. col. de actio.

Ecclesiastice res alie. regulariter prohibita est Barb. in ii. vol. cons. 14. in prin. Bolog. in cons. 33. vbi dicit. q̃ inter cætera requi. tractatus ad partẽ & de per se. maximè. in 3. col. Phi. in ca. 1. in 1. col. de rebus eccl. non alie. in 6. detius cons. 174.

Fallit si fiat pro remunerat. Ias. in l. si non sortem. §. libertus in 4. col. vers. sextus effectus. ff. de cond. indeb.

Alias limitat. vide. per Phi. in d. c. 1. in 9. col. & seq.

In re relicta tribus minoribus. non requi. solennitas in alienan. Cor. in 2. vol. cons. cxvij. Hypo. sing. 132.

Ad sustineñ. re in contrarium ad anullañ. vide eundẽ Cor. in 2. vol. cons. 243. & Dec. in c. quæ in ecclesiarum in 2. col. de consti. vbi v. no.

Ad sustineñ. aliena. rei ecclesiastice. vide amplissi. Cor. in 2. vol. cons. 181. & Barb. in v. vol. cons. vj. in 2. col. & seq. Lud. Ro. cons. 36.

An autem prælatus possit hipothecare bona ecclesie pro contractu? Die q̃ sic secundum. Alex. qui multa all. in cons. 119. in 5. col.

Pro bonis ecclesie male alienat. quilibet etiã non hñt. leg. per. interuenire põt. Fely. in c. prælatorum. in 1. col. de accus. & in c. cum olim. in 2. col. de resti. Phi. in c. 1. in prin. de resti. in inte. li. 6. Panor. in c. Si quis. in pr. de rebus eccl. Ang. in §. seq. in 1. col. insti. de act.

Qualiter autẽ debeat formari libellus. qñ res ecclesie fuit minus canonice alienata. vide Pau. de Ca. in 2. vol. cons. 52. in fi. & in cons. 215. & in ver. Alie. §. 60. in fi.

Et aliqua requsita in alienat. rei ecclesiastice ponit Alex. in 3. vol. cons. 4. & Barb. in 3. vol. cons. 12. in 5. col. & in 4. vol. cõs. 17. maximè. in 4. & 5. col. Phi. in c. 1. de rebus. eccl. non alie. in vj. Panor. in c. nulli. de rebus. eccl. non alie. & in c. 1. nume. 17. de resti. in inte.

Ecclesie conductor. non habet ius præsentandi. Paul. de Cast. in 2. vol. cons. 57.

Ecclesie pecuniam surripiens. fur est & homicida. Barb. in 1. vol. cons. 20. in prin.

Et cui applice. tal. pena. Ludo. sing. 443. dicit quòd pro dimidia ecclesie. pro alia dimidia iudici. c. 2. de penis.

Ecclesiasticus iudex. an possit pecuniaľr cõdemnare seu punire. vide Fel. in c. ceterũ. de off. ord. vbi ꝯcludit q̃ sic maximè qñ tal. pena pec. magis timet. & ponit ibi limita. quas vide.

Vide etiam nostr Barb. in 3. vol. cons. 21. in 6. col. & cons. 57. in 4. col. & Calde. in ti. de iud. cons. 11. alias 125.

An iudex ecclesiasticus possit punire pro adulterio. Phi. in c. consuluit de appel. el. 1. tenet quòd sic.

An autem ecclesia condemnet in pena sanguinis? dic q̃nõ. secundum Ias. in l. trãsigere. in 2. col. ibi 2. aduerte. C. de transi.

Et quòd possit incarcerari pro delict. ecclesiastic. vide Phi. in c. cum episcopus de off. ord. in vj.

Ecclesia quo ad articulos fidei errare non potest. Secus in aliis ocul. Fely. in c. vñe. de testi.

Immunitas seu exẽptio ꝯcessa eccñe. an extenda. ad hoĩes subditos eccñe? vide Barb. in 2. vol. ꝯs. 26. in 4. col. vbi dr q̃sic. qa app. rerum veniũt hoĩes. all. l. senatorũ & ibi Andr. de barrulo. & Bar. C. de digni. li. 12. hr̃ aliqd p Lud. Ro. ꝯs. 180. Et q̃ rerũ app. veniãt hoĩes vult Bal. in l. oĩa. §. cum ita. ff. de leg. 2.

An extenda. ad hospitalia. Bolog. in ꝯs. 33. in 1. col. tz. q̃ sic.

Violatores eccñarũ sunt ipso iure excõicati. Card. in cle. 2. in 13. no. de censi. & tenẽr crie lese maie. l. 2. C. de his q ad ecc. confug. & pena capitali puniuntur. l. fi. quæ incipit pñti. co. ti.

Res empta de pec. eccñe. an effitia. eccñe. vide Panor. par. 2. cons. 94. Barb. in 3. vol. cons. 19. in 1. du. Et latiꝰ in ver. communi dividendo. §. 44. Ludo. Ro. cons. 159.

Ecclesia tenens ab ecclesia an incidat in commissum. vide Bal. in 4. part. cons. 265.

Eccñia ꝯ pscr. restitui. ĩ inte. Panor. ĩ 1. pte. ꝯs. 32. Lud. Ro. in ꝯs. clxvj. vers. p̃miss. tñ. & ꝯsi. 369. in 4. col. ver. quo ad 4. Ias. in auth. quas actiões. ĩ x. co. de sa. san. eccl. dec. nostr. ĩ ꝯs. 36. 7. co.

Ecclesia non debet inhiar̃ bonis temporalibus. Barb. in 3. vol. cons. 1. in 19. col. & in 4. vol. cons. lxv. in 5. col.

Eccñiaz fundãs. dz eã suffr̃ dotare. Barb. ĩ 3. vo. ꝯs. 22. ĩ 1. co.

Eccñia nõ ẽ repan. p cõitatez. nisi ĩ ꝯriũ eẽt ꝯsue. Barb. ĩ. 3. vol. ꝯs. 25. vide aliqd ĩ ver. canonicꝰ. §. 14. & parp. ĩ l. placz. in 26. col. de sa. san. eccl. Panor. in c. 1. de eccl. edifi. aliquid. in ca. Si quis. num. 8. de reb. eccl.

Ecclesie app. venit capella. vt 3. capella: §. 4.

Eccñiarũ app. nõ veniũt mon. vel alia pia loca nisi exprimã. c. scía. & ibi Phi. in 1. no. de elect. in 6. & in c. generali. co. ti. de quo vide eundem. Phi. in c. grandi. de sup. negl. præla. in 6.

Vide tamen Phi. in c. 1. in 1. col. de resti. in inte. lib. vj.

Ecclesiasticus iudex põt p cẽsuram ecclesiasticam monit. præmissa compelle. iudicem seculare q̃ derogat eius iurisdict. phi. in c. fin. in prin. de except. in vj.

Ecclesiastice res vt planete. ad vsus prophanos comodari non debent. Panor. in c. ad hæc de relig. dom.

Ecclesia petens resti. inte. pro contractu. cum laico celebrato. debet pete. coram iudice ecclesiastico. Lud. sing. cxij.

Et idem in clerico. Lud. vbi ꝫ.

Ecclesia & minor equiparan. Mathes. no. 43. & 55. §. 1.

Fallit quia sñia lata contra minorem indefensum est nulla. secus ꝺ eccñiã habentẽ prælatũ indefensum. Mathes. d. no. 43.

Ecclesia potest agere contra prælatum patientem rem ecclesie præscribi. Corse. in vers. præscrip. car. xx.

Eccñia põt pete. rest. in inte. aduersus laudũ ratificatũ & iuratum, ẽt post quadrienniũ. à morte prẽlati iurãt. hypo. sing. ibi.

Ecclesia potest semper opponere excep. non nu. pecu. pro mutuo facto prælato. Ang. cons. 245. in 2. col.

Cõsti. gñalis loquẽs de vac. bñficiorũ nõ includit eccñias cathedrales. Ludo. Ro. cons. 340. vide in vers. collegiũ. §. 10.

Recõciliatio. eccñie. dz fieri sumptibus violatoris. si sit soluen. arg. c. Si canonic. de off. ord. in 6. vel sumptibus eccñie & parrochianorũ. c. j. de eccl. edifi. vel si non sunt soluen. sumptibus. episcopi. ca. caueñ. x. q. 3. & c. placuit. 1. q. 2. & in auth. de mand. prin. §. si tibi. de quo per Card. in cle. 1. §. 1. 4. q. de excess. præla. & in c. propositi. in 5. q. de conf. eccl. vel. alta. & in cle. 1. in 13. q. de celeb. mis.

Et p recõciliatione non debe. ꝓcuratio ep̃o. nisi in ꝯriũ sit ꝯsue. Card. in cle. 1. in 14. q. cum seq. de cele. mis.

P. Andora.

Ecclesiast

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ecclesiastica res quando in emphyteusim concedi potest, & filiis,& successorib,perpetuò dari pōt. cōe effatum pronūciat Gozad.consi.xxv.10. Suarez.

ecclesiasticarum rerum alienationes absque diligēti & causæ cognitione,& negocij trāsactione irritæ. atque inutiles futuræ sunt.cōe aio ex Soc.cōs.xxv.lib.1.Dec.cons.cxlij.Rebuf.in c.sine exceptione.xij.q.2.Nec solennitates illis requisitas consuetudo poterit antiquare,& si eas possit augere.vt crebris exceptū suffragiis affirmant Petr.de Benint.decis.13.n.7.Roch. Curt.in c.vlt.q.5.nu.25.& seq.de consuet. Suarez.

ecclesiasticus iudex potest secularem iudicem excōicatione cōpellere,vt præstet illi auxilium:quamuis secularis iudex ecclesiasticum non cogat.commune dicit Alciat.in ca.perniciosam.n.7.& 8.de of.ordin.amicus noster Nicol.Ant.Grauatius ad Vestrium lib.8.cap.vlt.num.40. Suarez.

ecclesiastico iudici non quis idcirco subiicitur, ꝙ in ecclesia deliquerit,commune inquiunt Rolan.cons.24.n.5.& 6.libro 2.Iul.Clar.in practica §.vltimo quæstione xxxviij.ver. vidi etiam. Suarez.

ecclesiasticus iudex potest compellere iudicem laicum, vt præstet sibi auxilium: per excōmunicationem: laicus tamen non compellit clericum ad præstandum. Alciat. asserit cōem in c.perniciosam.nu.123.de offic.ordin. Villalob.

ecclesiasticus legitimus iudex solus est, quando inter coniugatos agitur de diuortio quò ad thorum propter fornicationem.Et hanc cōem opi.Doc.esse scribit Dec. in cons.212. n.2.in 2.par.cons. Licet ipse hanc causam ad vtrumque forū mistim pertinere credat,cōem tñ,cùm hic tractetur de coniugali cohabitatione dissoluenda, sequit Didac. Couarruuias, in epito.in 4.lib.decr.c.7.§.6.n.8.2.partis. Kirchouius.

ecclesiastico iudici non subiicitur,& quod in ecclesia delinquerit,vt est communis opinio. Soarez in verbo ecclesiastico.nu.22. Bonacosi.

edere sententiam, vel acta, potest compelli pars appellata per iudicem appellationis sub pœna priuationis. Ias.in l.is, apud quem.n.12.C.de eden.communem dicit. Villalob.

edere tenetur reo actor, instrumenta, ac rationes ad fundandas suas exceptiones,Ias.in l.& quę à diuo.n.j.C.de eden. com.dicit. Idem.

Edi an & quando possit pars instrumenti,vel priuilegij,seu statuti vt fidem faciat:vide doct.in l.fi. C.de precib.imper.offer. tex.in l.j.§.pen.ff.de eden.in l.argentarius.§.edi.ff.eo.Bart. & doct.in rub.ff.de oper.no.nuntiat. in l.inciuile.ff.de leg.adde Bart.in l.pars literarum.ff.de iudi.quam no.idem in d.rub. de oper.no.nuntiat.declara vt per eum ibi,& etiā per Ias.Put.

edenda non sunt instrumenta actori per reum ad intentionem suam fundandam, etiam si reus, sit fiscus, etiam si pœna sit pecuniaria.Rip.in l.j.de eden.n.11.& in l.is apud quem.nu. 22.eo.tit.com.dicit.

Fallit primò,in ecclesia.Rip.in d.l.j.nu.13.commun.dicit.

Fallit secundò,in actore agenti pro matrimonio,pro dote, pro alimentis,pro libertate propria.Idem Rip.n.12.com.dt.

Fallit tertiò, in mercatore,vel in eo, qui necessitate officij tenetur conficere librum.Ias.in l.j.C.de eden.nu.55.com. dicit,& vide in verbo rationem.num.4.

Concor.cum l.17.tit.ij.par.iij. Villalob.

P R O.Edita actio speciem futuræ litis demonstrat.l.edita. C.de edend. Bellon.

edere vt notarius cogatur, vel exhibere instrumentum parti, duo copulatiuè requiruntur: primum ꝙ interfit petentis: secundum, ꝙ notarius fuerit ab eo togatus.Est com.opi. sec. Dec.in l.j.in gl.in verb.ex causa.C.de eden.Rom.cons.83.incip. licet iure.Et prætensum interest,probatur solo iuramento:vt ibidem dicitur. M.Charrian.

edi; reus in criminalibus fisco instrumēta ad eius intentionem fundandam,vt est cōis opi.Cla.q.27.ver.sed hic incidenter.&hoc siue causa sit capitalis,siue etiam si sit mera pecuniaria,vt est cōis opi.ibi.itidem & parti non tenetur edere. nisi acta communia non attestationes, confessiones, vel testium confrontationes.& ita seruatur. Bonacosi.

edere reus iura,& instrumenta in causis criminalibus. nec fisco tenetur,cōmunę ait Dec.in l.2.n.41.C.de eden.seu causa sit capi.seu pecuniaria, vt frequenter placitū tenentur Rip. & Bosi.quos laudat Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.xxvij.ver.sed hic incidenter.In causis autem ciuilibus generaliter,ac regulariter edere instrumenta reus actori ad suæ intētionis instructionem non cogitur.cōe dt Rip.in l.j.n.11.& in leg.is apud quē. n.32.C.de eden.Excipe nisi vel pius, facer vè locus aliquis agat,vel quiuis alius matrimonij causam tractet.communia fatur idem Rip.in illam leg.j.nu.13.Excipe iterum nisi reus vel mercator sit,vel eius cōditionis homo, qui rationum librum necessariò cōfecerit conficiat vè.vt receptū scribit Ias.in laudatam l.j.n.55.C.de eden.Excipe tertiò,nisi de vsuris,vel causa vsuras respiciente contra vsurarios agatur. cōe ait Dec.in c.ex epistolæ.n.101.cum seq.de probat.Actor verò instrumēta, & rationes reo cogitur edere ad fidem suis exceptionibus faciendam.vt cōe ponit Ias.in l.& quæ à diuo.n.1.C.de eden. Intellige porrò, ac perpetuò memineris ꝙ hæc instrumentorum editio fit iudicis officio,nō actionis iure,vt frequens dogma enunciat Rip.in allegatam.l.j.nu.20.C.de eden.& quod edere eam duntaxat instrumenti, testamenti, statuti, alterius vè cuiuspiam scripturæ partem quid cogi potest,quæ ad causam ac ius petentis faciat:non verò integrum instrumentum, testamentum.vel aliud scripturæ genus, vt cum Boer.q.352. atque aliis commune ponit Fran.Turza.opi.cxxiij. Suarez.

editur libellus reo suis non actori expensis. commune ait Rip.in l.edita.nu.12.C.de eden. Suarez.

editio instrumentorum fit non iure actionis,sed officio iudicis,Rip.n.20.in d.l.j.& Dec.n.19.com.dicunt. B.Villal.

edendus est libellus reo suis expensis, & non actoris.Rip. in d.l.edita.n.12.C.de eden.comm.dicit. Idem.

editio Instrumentorum fien.est post litem contest. nec suffic.,pductio cū libello facta.j.in verbo reproductio.P.Andoa.

editio sententiæ, vel alterius instrumēti peti potest.doctrina Inn.in c.G.perpetuus.de fi.instr.doct.max. Soz.in l.2.in 2. col.C. de eden. dixi in ver.Appel. vers. Iudex ad quem.§.18. P.Andora.

reus tenetur edere actori iura.quando ag.de periculo animę. Ludo.Ro.cons.398. Idem.

editionem ab argentario, notario, mercatore & similib,actione aut iure actionis in factum fieri oportere,excellens interpres Alex.de Imo.existimauit. in l.j.n.8.C.de edendo. tum ꝙex edicto regulariter actio in factū darur.l.fi.in pr.ff.de eo per quē fact.erit.tum ꝙ verba edicti partē ipsam respiciūt. l.prætor.in pr.ff.de eden.sed sententiā contrariā cōiter Doct. approbarunt,quia d.l.j.And.Alciato ibidē referente.n.30.& 31.ostendit persecutione seu officio iudicis id expediri,sic& lex ait officiū iudicis pertinere,vt exploret rationes defuncti iubeatque ab eo edi replicationis aduuādæ causa. l.pe.§.fi.ff. ad l.Falc.nam & prætor in edicto causa, inquit,cognita edi iubebo.l.si quis ex argentariis.§.prætor.ff.de edend.quæ verba ad iudicem referuntur. Meritò igitur cōi sententia existimatum est officio iudicis id explicari, censuitque Bart.l.4.§.Cato.ff.de verb.obl.id officiū nō merè in personam,sed quantū sit ad singularem successorē instar cuiusdam rei vēdicationis inductum esse.Et hanc Doc.com.opi.esse testantur Salicet.in d.l.j.n.5.Bart.Socy.n.13.Dec.n.20.licet ipse ibidem Alex.sententiam sequatur.& in c.j.n.61.ver.2. principaliter quæritur. extrà de prob.Io.Maria Ryminal.in l.j.n.9.Io.Francisc.Purpura.n.28.Rip.n.20.in fi.copiosè & latè Hier.Cagn.n.89. circ. edictum,facta præsentatione beneficij.est ponendum, iuxta c.fi.de elect.in 6.Lamb.de iur.pat.par.2.tit.2.q.6.art.2.n.4. communem dicit. Villalob.

edictum iudex proponere potest ad instātiam partis,vt quicunque sciuerit apud quam personam, vel in quo loco reperiatur talis res, quæ dicitur furto subtracta, debeat reuelare, communis est opinio.Clar.q.27.ver.sed quæro.Quod intelligit scienrem teneri reuelare,præterquàm si ab ipso fure intellexisset. Et non modo potest fieri tale edictum, vt reueletur res furata, sed vt reluetur etiam fur. communis est opinio. Clar.ibi.vers.sed nunquid. Bonacosi.

P R O. Effectus quandoque dignior est sua causa. in l. quod ex liberta.C.de oper.liber.& institu.de inge.in prin.

O B I E C.Contrà,de §.generaliter.in auth.consti.quæ de dign.vbi causa causato dignior est.& leg.quisquis. cum gl.C. ad legem Iul.maiest.vbi similis est effectus causę.

S O L. Hoc brocardicum regulariter non habet locum. sed quandoque,puta fauore libertatis. Io.Bell.Tolos.

Effectus vbi abest, affectus & conatus, qui adest haud punitur ex generali consuetudine. vt frequenter receptum asse uero ex iis,quæ latissimè tradit Ias.in l.j.§. hæc autem verba à num.16.ff.quod quisque iu. Gand.in rubr.de pœn.reo. Ang. in §.& si credatur.à nu.3.inst. de oblig.quæ ex delic.notanter Hipp.in l.vna,num.244. cum seq.& num.254.cum seq.C.de rap. virg. resolutè Ale. in l.sæpe. in fin.ff. de ver.sign. pulchrè Did.a Couarru.in ca.si furiosus.iij.par.in prin. à nu.6. de homicid. & Mant. de argument. soluend. post med. atque aliis compluribus, quos vberius infra refero versic. voluntatem. Suarez.

effectus Cessat cessante causa. vt dixi.8.in verb.causa.§.14.

Non

Non curamus de modo dummodo habeamus effectum. l.3. & ibi doct C.de inſtit.& ſubſti.l.quotiens.§.ſi quis nomen.& ibi Im.ff.de hæred.inſt.fac.quod vult Alex.in 1.vol.conſi.129. ibi.Nec ob.l.ſi.& ibi Bal.C.de don.quæ ſub mo.

Nec inquirimus cauſam cum habeamus effectum. Bal. in l. quo vinc.C.de ſec.nupt. P.Andora.

Effractores eccleſiarum cum ſpoliatione, ſunt excommunicati.c.conqueſti.de ſen.exc. ad hoc tamen vt locum habeat diſpoſitio d.ca.conqueſti.non ſufficeret ſola effractio, neque ſola ſpoliatio, ſed requiritur vtrunque. com. dicit Remig.de immun.eccleſ.fall.53.Clar.d.§.ſi.q.77.ver.effractores. P.Fic.

Effuſio importat magnam quantitatem ſanguinis. gl. in c. cum illorum.de ſent.exc. Ang.Arc.no.in tract.maleſi. in ver. ſanguis exiuit.Phi.in c.vnic.de conſecr.eccl.in 6.Corſ.in ver. effuſio.Alex.in l.denuntiaſſe.§.quid tamen.ff.de adul. P.And.

Egregia perſona. Ad materiam l.ad egregias. ff.de iureiur. & c.ſi qui teſtium.extr.de teſti.vide limitat.per docto.in ipſis locis,& maxime Fel.in d.c.ſi qui teſtium.& inter cæteras limitant quando tales p. poſſent commode ire ad iudicem. quia tunc ad eas non eſt mitteñ.al.Rot.concluſ.218.incip.item ꝙ ſenex.in nouis.mihi 222. incip.ſenes. vbi dicitur.ꝙ ſenes robuſti, qui poſſunt laborare non excuſantur, ſed ſolum ſenes valitudinarii.

Limit.2.in cauſa criminali,in qua non debet iudex mittere, ſed perſonaliter accedere. Lud. ſing. 392. oblimitant non aliud ſuadeat dignitas iudicantur. P.Andora.

An d.l.ad egregias.renũtiari poſſit.vide in ver.renũciatio.§.5.

An autem d.l.habeat locum in no.paupe.Lud.in ſing.170. tenet quòd ſic. P.Andora.

P R O. Electio tribus modis fieri poteſt, per viam ſpiritus ſancti,per viam ſcrutinij,& per viam compromiſſ.c.quia propter.extra de elect. Bellon.

Electio datur vaſſallo,an velit perſonaliter cum domino ire ad expeditionem bellicam, vel ipſi domino ſubminiſtrare dimidium reditus vnius anni, nec poterit dominus vaſallum cogeret vt alterutrum præſtet,ſed ſtat in arbitrio vaſalli.com mun.dicit Iul.Clar.§.feudum.q.22. P.Fich.

Electio parium aliquot curiæ ad iudicandum inter dominum & vaſallũ,ita fieri debet, vt primo dominus eligat quot voluerit,& poſtea vaſallus eliget totidem, iuxta numerum à domino comprobatum.com.dicit Cla.§.feudum.q.30.Idem.

Electio prælati mortui poteſt fieri ante ſepulturam. Guid. Pap.conſ.206.n.1.com.dicit. Villalob.

Item electio facta de nocte valet: licet ſit inhoneſtum. Io. de Rip.reſp.lib.2.c.13.n.5.com.dicit. Idem.

Electio in vltimis voluntatibus eſt inuariabilis. Cur.iun.in conſ.159.n.1.com.dicit.

Concor.cum ll.15.& 16.tit.9.par.6. Idem.

Electio & ſi in vltimis voluntatibus facta proponatur, immutabilis habetur.com.ait Cur.iun.conſ.159.nu.1.Villalob. in ſua collect. Suarez.

Electio legatum adepturi commiſſa hæredi,vel alteri,& in vita & tantum coram duobus teſtibus, etiam in electi abſentiam fieri poteſt.com.pronunciat Ant.Gomez de teſta. c.vlt. nu.48.verſ.item adde quod iſtam.& verſ.item adde quod talis. Suarez.

Electio fideicommiſſum, aut legatum reſtitutione conſequuturi in iis ponitur,quæ meri facti ſunt,commune dicit,ac defendit contra reluctantes Eman.à coſta.§.ſi arbitratu.l.cum tale.2.part.n.15.ff.de cond.& dem. Suarez.

ſi in Electione, aut alio actu fuerit omiſſa aliqua ex ſolennitatibus iuris poſitiui,modò ea quæ ſunt neceſſaria ſecundũ ius naturale, ſeu gentium & diuinum interuenerint, non per hoc quo ad Deum & in conſcientia corruit actus, vel peccat ſic electus,nec tenetur ſibi facere conſcientiam Inn.valdè ſingulariter in c.quia propter.ext.de elec.quem ſequitur Panor. in c.1.in fi.ext.de in integ.reſt. Balb.deciſ.510.

Electio. Regulariter reus qui poteſt conueniri coram plu ribus iudicibus non eligit coram quo conueniatur,ſed actor ſecundum Iac.But.& Bald.in l.cum clericis.C.de epiſ.& cleri. Guid.de Suſa.& communiter docto.in l.5.§.generaliter.ff.de eo quod cer.lo.per illũ tex.&in l.decernimus.C.de epi.aud.in auth.habita.C.ne fi.pro pa.per locum à ſpeciali.Balb.dec.161.

Si teſtator legat optionem alias electionem ex tribus rebus omnino conformibus,non valet legatum tali optionis.Lud. ſing.487.al.l.cum aurum.§.ſed ſi argenti. cum gl. ff. de aur.& argent.legat.

Grauatus reſtitu. pauperibus eligendis. vide.elegiſſe.Si inſtituat vnũ hoſpitale.Bal.in l.vnũ ex familia.§.ſi duos.de leg.2.

Et rogatus reſtitu.pauperibus.poteſt elig.vnum pauperem. Bal.in d.l.vnum ex familia.§.ſed ſi quidem. P.Andora.

Electio. In alternatiuis cuius ſit electio.vide ſ.ver.alternatiua.§.6.& ſeq. P.Andora.

Electio mala eſt in culpa.Lud.Rom.conſ.475.alle.infinita iura,quæ omitto.facit quod vult Barb.in 3.vol.conſ.91. in 1. & 2.col.& eſt text.in l.periculum.& ibi docto.max.Sonz.ff.ſi cer.pe.Ang.in §.præterea.inſt.quib.mo.re contrah.oblig.

Adde tamen ꝙ eligens viam incompetentem, non perdit competentem.vt in ſpe.dicit Iaſ.in l.cum indebitum. §.creditor.ff.de cond.indeb.de quo tamen vide quæ latè dixi in verſ. via.§.2. P.Andora.

An poſt primam electionem liceat variare?vide Feli.in ca. præſentata.col.2.de teſti.vbi remiſſiuè alle.Bar.in l.de rebus. ff.re.amo.& Pe.de Anc.conſ.210.inci.franc.mihi 214.&Rot. in antiq.deciſ.37.& alia multa.

Addo Panor.in 2.part.conſ.11.vbi dicit. ꝙ in ſtip.licet variare donec voluntas in iud.deduca. l.ſi quis ſtipulatus. ff.de ver.obl.ſecus in elec.ex vlt.vol.l.huiuſmodi.§.ſticum. de leg. 1.l.ſtatu liberum.§.1.de leg.2.& l.apud aufidium.ff.de ope.li. vide Phi.in c.2.col.1.de reſcr.in 6.& in c.gratia.eod.ti.& li.& in c.in captandæ.de conceſ.præb.eo.li.& Alex.in l.2.§.1. col. pen.& vlt.ff.de ver.obl.

Electiones non ſunt fiendæ per fabas, ſecundum Panor.in c.eccleſiaveſtra.per illum tex.de elec.qui tex.exigit ſaniorem partem.de quo etiam per Bar. in l.Pomponius. alias ſi vni.ff. de re iud.

Adde quod forma & conſue.antiq. in electionibus ſeruanda eſt.l ſuper creandis.C.de iu.fi.li. 10.Barb.in 3.vol.conſ.45. col.vlt.

Et aliter facta non valet.vt etiam vult Lud.Rom. conſ.66. maximè ſi ſit clauſula,Si q̃ fiat electio ſit nulla.vt ibi per eum.

An quando pluribus conceſſa eſt electio,poſſint vnum ex ſeipſis eligere?Vide Bar.& Alex.in add.in l.ab omnibus. §.ſi à titio.ff.de leg.1.& Barb.in 2.vol.conſ.33.col.8.vbi dicit ꝙ ſic, al.gl.in l.plane.ff.quod cuiuſq.vni.no.& alia Panor. in c.cum in iure.de elec.Bal.in l.quod ſi vno.§.verum.ff.de in diem adiec.poteſt etiam pater eligere filium.vt in ver.pater.§.13.

Et reſpondet ibi Barb.ad illud, ꝙ inter eligentem & electũ debet eſſe differentia.c.fi.de inſtitu.ad quod tamen fac. quod vult Iaſ.in l.1.col.1.C.de ſer.fugit. Vide tamen Alb.in 1.part. q.174.& in 2.par.q.16.& Cald.ti.de reſta.conſ.51.alias 359.

An laicus poſſit conſtitui procur.in elec.fien.in ſpiritualibus?vide ample Fel.in c.apoſtolice.col.3.& 4.de excep.

Qui habes duas voces non poteſt eas diuidere,& dare vnã vni,& alteram alteri.c.ſi quis iuſto.de elec.in 6.Bal.in l.ſi plures.in pr.C.de ꝺd.inſer. Ale.l.ſi ꝺuenerit.§.ſi nuda.ff.de pig.ac.

Limita niſi haberet ſpeciale mand.ad eligeñ.certã p.qa tũc p̃t diuidere voces:ſi eligendus eſt p.digna.ca.quia pp.de elec. per gl.ibi.Vide Deci.in c.quamuis.de of.deleg.

Eligere non poteſt minor. Iaſ. in l.minorem. col.vlti.ff.de pac.& in l.de pupillo.col.3.ff.de oper.no.nun.

in eccleſiaſtic. electionib. qui non eſt iuſte impeditus non poteſt committere vices aliis de capitulo ꝺdicentib. Phi.in c. conſtitutus.lo vlt.col.2.ext.de app. Aduerte quia excepta elect.pap. ex iuſto impedimento, poteſt vox alteri committi. Phi.in c.vbi periculum.§.ſane.in 2.not.de elect.in 6.

Qui electioni intereſſe non vult ab ea ſe reddit indignum. Bal.in 3.par.ꝺſ.290.& eſt tex.c.vbi periculũ.§.ſane.& ibi Phi. de elec.ĩ6.Et tũc minor ps p̃t eligere?Lu.Ro.ꝺſ.352.col.3.ĩfi.

Quando partes diſcordant eligere peritos.iudex eligit.Panor.in c.propoſuiſti.de prob.Fel.c.ſi.in prin.col.2.de re iud.

Eligens ſcienter indignũ priua.elect. Barb.vol.2.conſi.33. col.6. nec excuſat dicẽs rectaſſe Sonz.in l.cũ filiusfa.§.in hac. col.2.ff.de ver.obl. Bal.in l.cum quidam ff.de legat.2.An aũt ſubdelegans indig.perdat iuriſdict. vide Iaſ.in l.plane.de leg.j.

Habens electionem iure ord.ſi primam abſque dolo irritã fecerat,ad ſecundã procedere poteſt.Lud.Ro.conſ.492.

Eligi p̃t dign⁹ q̃uis extet dignior.Barb.vol.2.ꝺſi.20.col.12. adde Fed.ꝺſ.95.&Dec.conſ.129.col.1.Bal.in d.l.cum quidã.

Eligi tñ dz mag.virtuoſus & prudẽtior.Bal.l.viduæ.C.d nup. Ciues noſtri præ ceteris eligendi ſunt.vt ſ.ver.ciuis.§.13.

Eligi debet res mediocris ab habente optionem.Barb.vol. 2.conſ.56.in fi.3.& prin.4.col.& conſ.66.col.10.Iaſ.in l.fi.§. 1.per illum text.in fi.C.com.de leg.& in l.legato generaliter. ff.de leg.1.Panor.in c.prædicante.de teſta.

Limita niſi lege eccleſiæ.ita Barb.in 2.vol.conſ.59.col.15. vbi dicit,ꝙ qñ lega.eccleſiæ gñaĩ debe.id quod eſt melius.al. Pe.de Anc.in c.iudicãte.ext.de teſta.& ibi Panor.Poſſet tñ dici ꝙ iſta non eſt limitatio,quia melius eſt inter bonum & optimũ.& ſic dĩ mediocre.vide ẽt de hoc Bened.conſ.3.col.1.

Et in ſim

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et in ſimilia quando manda. prouideri de maiori præben. &c.videre Rotam.in No.concluſio.ccxvij.

Limita etiam non proced. quando electio eſſet duorum tñ, quia tunc poteſt eligere meliorem. Ita Iaſon.in d. l. legato géneraliter.in 2.col.per l.qui duos.illo to.tit.

Item limita quando legatario tacite competit electio ex diſpoſitione legis.tunc enim debet eligere mediocrem.ſecus autem quando teſtator reliqſſet electionem ſeu optiãz. quia tunc poſſet eligere quod vellet & ſic optmz. l. 2.ff. de optio. leg.Ita Iaſon.vbi ſ.all.gl.& Bal.in d.l.fi.C.coĩa de leg. quod tamen dicit eſſe ſane intelligeñ. quando illæ res eſſent in patrimonio teſtatoris. alias legatarius non poſſet eligere optimũ. & ita dicit Salua.gl.in d.l.2.de optio.leg.

Addit Iaſon.q̃ quando hæredi eſſet expreſſe à teſtatore data electio non poſſet tunc hæres eligere peſſimam.ſed mediocrem.all.l.Si hæres generaliter.illo to.ti.de leg. 1.Add.bened. in conſ.3.1.col.

Electo ad poteſtariam ſeu vicariatum.Ius acquir.ludo.Ro. in conſ.492. Panor.in 1.parte conſ. 47. Vide aliquid remiſſiue per Phi.in ca.quam ſit. §. 1.de elect.in 6.Idem Ludouic.in conſ.cxvj.

Poteſt tamen reuocari talis electio. Sonz. in 1. parte conſ. xxv. 5.col.vide Alb.in 1.parte q. 132.Et ſi fuit facta nullitervel electus recuſat poteſt alia elect.fieri.phi.in c.Si electio de elect.in 6.Remiſſiue ludo.Ro.conſ.216.in fi.

Electus in epiſcopum an habeatur pro epiſcopo. Iaſon in l.quamuis.C.de inoff. te.dicit q̃ non poteſt epiſcopalia exercere.Addo Fely.in c.meminimus.de accuſ.

Limita tamen quo ad Iuriſdictionem quia electusvenit appellationi epiſcopi,ita Barb.in 2.vol.conſ.2.in 3.col.

In electione & ſimilibus an abſentes debeant citari. videri ample.Cor.in 2.vol.conſ. 181.in ix.col. P.Andora.

In diuiſione maior non tenetur dare minore electionem portionis: ſed ſi ſuper optione ſit diſcordia, dirimitur per iudicem,ſecundùm Bart.in l. 1.C.de his qui ſe deferunt. lib. 10. In contrarium facit tex.cum gl.in verbo minor.in c. 1.ext.de parochiis. Balb.deciſ.266.

Pro,Eligens vnum ex duobus contrariis, alteri renunciare videtur.in l.j. C. de fur.vbi notat. in canon.cùm renunciatur. xxxij.quæſtione ſecunda.

Pro.Eligentes vnum remedium ſeu actionem,alteri renunciare videntur.in l.cum filiusfamilias.§.variis.ff.de legatis 2.l. quod in hęrede.§.eligere.ff.de trib.actio.l.commiſſoriæ.C.de pact.inter emptor.& venditor.l.reſcrip.§.ſi pact. ff.de pact. in leg.ſi.C.de codic.leg.nemo ex his.§.quoties.ff.de reg.iuris.

Obiec.Contrà de leg.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acquir.poſſeſ. & l.cùm fundum.§.fi.ff.de vi & vi armata. & leg. & an eandem.in §.fi.ff.de exceptio.rei iudicat. vbi duæ actiones cumulantur.

Sol. Actiones plures cõpetentes, ad diuerſa poſſunt ſimul intentari.vt ibi.quia ex diuerſis cauſis,& diuerſis reſpectibus intentantur,ſecus ſi ad idem competant.vt hic. Bellon.

Electus de conſenſu partium,vel de mandato iudicis, vt ſe cundùm peritiam artis deponat,debet iurare:aliàs non ſtabitur eius reſponſioni. Crotus in tractat. de teſt. in vj. parte, comm.dicit.

Nota iſtam communem ad amplationem l.xxiij.ti.vj.part. iij.de teſte non iurato deponẽte,de quo in verbo teſtis.n.93.

Nota q̃licet cum iuramento deponat: nihilominus probatio in contrarium admittitur.Alexand.in l.qui bona.§. qui dã num.ff.de damno infecto.commun.dicit. Et vide Coua.in reſo.lib.ij.c.xiij.n.4.

Item nota.q̃ partes non ſunt citandæ ad videndum iurare, vel ad depoſitionem illius qui de arte deponit,vel de conſenſu ambarum partium,Dec.in c.2.de teſt.comm.dicit.

Limita iſtam communem:ſi perſona eſt electa abſente parte,quia licet poſſit eligi à iudice,vel à parte,abſente alia parte & valet electio, vt per Bar. communiter approbatum in l. Theopompus. de dote prælegata. ff. tamen ſi, abſente parte, fuit electa perſona,debet pars citari ad videndum iurare, Fel. in c.quia iudicante,de reſcrip.communem dicit. B.Villal.

Electus vel à iudicis mandato, vel agentium conſenſu, vt iuxta artis peritiam deponat,non niſi iurato ratam reſponſionem , & contrariæ probationi nihilominus ſemper obnoxiã edet.illud commun.fatur Ioan.Crot.de teſtib.par.vj. hoc verò frequenter receptum tenetur.Alex.in l.qui bona. §.qui dãnum.ff.de dam.infec.Illius autem iuſiurandum non ideò minus firmum erit,quod ad eius inſpectionem vterque agens citatione vocatus non ſit.commune dicit Dec.in ca.2.de teſtibus Excipe,niſi alterutra parte abſente optio à iudice fact.pro ponatur.commune inquit Felin.in ca.quia iudicante.de præſcriptione. Suarez.

Eleemoſyna. Potius danda eſt propinquius pauperibus quam aliis extraneis c.Non ſatis.86.diſt.Pau.de caſt.in 2.vol. conſ.295.aliàs 293.Card.ample in clem. 1.§.adeoque.de reli qui.& venc.ſancto.& ibi ðr quib⁹ poti⁹ danda ſit. P.Andora.

ad Eleemoſynam an quis cogi poſſit.vide Panor.in c. 1.de empt.& vend.panor.in c.cum in officiis.de teſta.& in c.peruenit de arb.& in c.iij.ſuper numero 19.de rebus eccleſiæ.

Eleemoſyna de bonis alienis fieri non poteſt.c.ex tranſmiſſa.de deci.Pau. de ca.in 1.vol.conſ.70.incip.quia fruſtra. in 4. col.repetit.in 2.vol.conſ.74. P.Andora.

eleemoſyna danda eſt ſecũdum qualitatẽ accipiẽt. Panor. in c.& ſi quæſtiones.nu.7.de ſimo. P.Andora.

eleemoſyna valet ad remiſſionem peccatorum 13.q. 3.c. animæ defunctorum.c.inundatia de pœni.diſtin. 1.Bar.in l. 1. in 3.q.vj.principalis C.de ſac.ſanct. eccl. Card.in clem. 1.verſ. deoq; de reliqui.& venc. ſancto. vide Alb. multa notab.allegantem in 1.parte.q.cxxij.Bal.in l.Si ſponſus.§.pen.ff.de don. inter vi.& vx.

Et ibi Card.ponit requiſita ad eleemoſyna.

An autem facta in peccato mortali proſit ad ſalutem? tex. eſt q̃ non.in c.non eſt. 1.q. 1.Sed ſolum prodeſt ad mitigandũ deum. ſecundum Archid.ibi vide Phi.in rubr.de teſtam.in 5. in xvj.col.& ſeq.

Et ibi ponit phi. an eccleſia debeat capere eleemoſynã à tali pa.Panor.in c.ex tranſmiſſa de deci. Idem.

eleemoſyna an vxor de bonis viri facere poſſit. vide §. dos dari non poteſt. Idem.

eleemoſyna facta per comitẽ multis annis,an poſſit reuocari.Alex.in 2.vol.conſ.ccix.col.3.Deci.in c.eccleſia S.Mar.col. xxiij.de conſtit.aliquid p Alb. 1.part.q.cxxj.Panor.in ſimili in c.abolende in fi.de ſepul.Hypo.ſing.192.

eleemoſyna Si non prodeſt ei pro quo facta eſt,prodeſt fatienti.per nota. per Panor.in c.fraternitatem.col.fin.de ſepul. P.Andora.

eleemoſynam quilibet dare & facere debet & tenetur. vt eſt communis opinio de qua Anton.Burgos in ca.q̃ hoc.nu. 29.de emp.& vend.Duobus ſcilicet concurrentibus, neceſſitate maximè ex parte proximi inſtante. vel quæ veriſimiliter inſtare in futurum crederetur. Secundum concurren. eſt facultas ex parte debentis facere eleemoſynam, alias non obligaretur,vt ibi.Et quis poteſt cogi officio iudicis præſtare eleemoſynam,non iure actionis,vt ibi. Bonacoſſ.

Elegans. Quæ eleganti nota digna ſunt, ſi ſpecialter nõ apponantur pro neglectis habentur.Barb.in 2.vol.conſ.xvj.in 5. col.dixi latius in ver.generalis.§.21. P.Andora.

Eluſio Et Illuſio quid ſint vide Fely. in ca. rodulphus. in 3. col.de Reſcrip. P.Andora.

Non debet eſſet in poteſtate vnius alterum eludere. l.2.§. Sed ſi agant.ff. de Iud.l. ne in ponte.ff.de arb.Pau.de Ca. in 2. vol.conſ.clvij.col.fi.& conſ.175. P.Andora.

Elluſoria non debet eſſet Iuris diſpõ. Alex. 5.vol.conſi.cliij. in iij.col.verſ.frater poĩto.all.l.2. C.communia de lega.& ca. commiſſa. de elect.in 6. P.Andora.

Emancipationis, ac patriæ poteſtatis differentia hodie penitùs ſublata eſt, vt iure cautum reperitur.§.nullam. in auth. de heredib. ab inteſtat. venien. tamen emancipatus ipſe non obſtante remotione dictæ differentiæ non tranſmittit patris hereditatem non aditam ſicut ſuus, & ratio videtur hæc ſecũdum Alexand. in l. emancipati. C. de collatio. & in leg. cum quidam.§.ſuum heredem.ff.de acquiren.hered.quia ſuitas in patria poteſtate regulariter fundatur.§.ſui,inſti.de hered.qualita. & differen.item propter ſuitatis exiſtentiam confirmantur tabulæ pupillares,tutelæ,ſimul ac libertates, dato q̃ filius ſe abſtinuerit hereditate.lege filius,qui ſe paterna, & l. quæſitum.ff. de acquir.hered. ſecùs in emancipato, & iſta eſt communis opinio Doctorum,in lege.Gallus.§.& quid ſi tantum, ff.de liberis& poſt.quam ſequuntur atteſtanturq́ue communem Moder.ibidem, & q̃ filij in poteſtate conſtituti, vt ſuperiùs docuimus tranſmittant hęreditatem patris non aditam, & ad quoſcunque heredes,probat in l.apud hoſtes.C.de iuis, & legiti.& Doctor.tenent hoc communiter omnes in l. ſi infanti.C.de iure deliberan.his accedit congruenter,q̃ quando emancipatus in ius vocauit patrem nulla priùs venia petita ac impetrata obtentaq́ue,tenetur ad pœnam in d.l. penult.ff. de in ius vocand. ſtatutam ſoluere , tamen proceſſus fabricatus valeret,& teneret parte citata non opponente,ſecundum communem adſertionem ſcriben.de qua atteſtatur Alexand. in l.fi. n. 2.C.de in ius vocan. Contrariam verò ſententiam q̃ filius

Universidad de Deusto

filius vocãs in ius patrem absque venia, volenſq; ſoluere pœnam, d.l.pen.non ob hoc poſſet proceſſum conualidare dixit meliorem Gram.poſt alios relatos per eum conſ.ciuili 40.n. 4.vbi ita conſuluit. F.Viuius.

Emancipatio de emancipatione vide plura per Iaſ.in l.vtrũ turpiorem ff.de verb.obl. vbi an pater inuitus cogi poſſit emancipare: & an aliquid pro præmio accipere debeat: & an emancipatio à manumiſſione differat: & alia plura notab. vide ibi: Et quòd cogatur pater emancipare filium, no.idem Iaſ.in l.in teſtamento.n.17.C.de teſtam.milit. Put.

Emancipatio quo ad quid fieri. quo ad quid haud fieri nõ permittitur.commune aiũt meus iuris doc.Ant.Gomez.de teſtam.c.3.n.21.& ante eum Alciat.de præſumpt.reg.2.p̃ſump. 2.n.4.Quod verũ exiſtimo quo ad ipſam emancipationis formã, ac ſubſtãtiam: nõ verò quo ad illa effecta, q̃ ex illa oriunt. quia hæc quin expreſſim excipi, & coarctari queant, nullis iuris rationibus impediri alibi vberrimè oſtendo. Suarez.

emancipatio.filius inuitus emancipari non põt.l.iubemus. C.de emãci.lib. & eſt gl.in l.fi.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iu. Bal.in 3.part.p̃ſ. 1.niſi ſit rixoſus & ingratus.Ang.& doct.in l. vt.ff.de verb.obl.Bal.in l.nec auus.C.de eman.lib. & in l.quãuis de fideicom. P.Andora.

Filius poſt emancipationem magis eſt obligatus patri, q̃ añ. tex.eſt not.in l.1.ff.de off.præto.& poteſt eſſe ratio, quia pater emancipando filium, dicitur ſibi cõferre beneficium l.vnica.C. de ingra.lib. & q̃ emancipatio dicatur beneficium vult Bal.in l.2.in fi. C.ſi aduer. rem iud. & in l.cum oportet §.cum autem C.de bo.quæ lib. P.Andora.

emancipatio requirit ſcripturam.Bar.in l.emãcipatione.C. de fi.inſtr. nec ob.l. poſt mortem ff. de adop. dum loq.de ſol teſtibus quia non negat ſcripturam eſſe neceſſariam. Idem.

Qui opponit contra inſtrumentum emancipac. debet oppoſitum probare.l.ab ea parte.ff.de prob. Idem.

emancip.poteſt fieri coram delegato.gl.in l.emancipari.ff. de adop.Bal.in l.poſt mortem.to.tit. Idem.

Non tamen poteſt fieri coram notario.Decius conſ.13.in 1.col.Ang.conſ.93.in 1.col. Idem.

emanc.non poteſt fieri per procu.glo.not.in l.cum proponas.C.de dolo.Bal.in l.neque abñs.ff.ee adop.& in l.excuſare. ff.de excuſ.tu.Ang.are.in §.p̃terea inſti.qui.mo.ius pa.po.ſol.

Contrarium tenet Ang.in conſ.44. Idem.

Nunquid autem abſens.poſſit emancipari ſi expoſt ratã habeat emancipac.vide no.pro & cõtra per Cur.conſ.4.vbi concludit quòd ſic. Idem.

Infans ſine principis reſcripto emancipari non poteſt.Cor. conſ.163. Idem.

Quando emancipatio diu ſtetit occulta. præſumitur fraudulẽter facta Ita dicit eleg. Bal.ĩ l.fraus.ff.de fi.& ita vult Iaſ.in l. non dubium.in 11.col. C. de ll.Barb.in 2.vol.conſil. 8.in 26. col.& conſ. 53.in 15.col.fac.quod vult Fely.in c.3.loco.in fi. extra de prob.Pe.gerar.ſing.76. Idem.

Quid ſi filius longo tempore habitauit ſeorſum à patre negotian.an preſum.emancipatus.vide Bal.in l.poſt mortem.ff. de adop.Barb.in 2.vol.p̃ſ.33.col.2.& Iaſ.ĩ l.ſi cert.an.in 3.col. ver.ſeptimo.C.de pac.& in l.ſi emãcipati.in 2.col.C.de collac. vbi dicit q̃ſic ſi habitauerit per 10.annos.& filius hoc alleget. idẽ vult Barb.inter p̃ſ. Alex.vol.4.p̃ſ.vlt.in 4.col.Bal.in l.2.C. ſi adu.rem iud.& ad prob.an. q̃ pro tali ſe geſſerit vide Angel. in §.item ſi.in 8.col.inſt.de excep.

an filius poſſit ad vnum ſolum actum emancip. vide Alex. & Iaſ.in l.i.§. hoc autem.ff.ad treb.Phi.in Rub.de teſta.in 6.in 22.col. Idem.

Data in primum emancipac. an veniant conferenda? vide Cu.conſ.28.incip.de fundo dato.

Filius qui nõ poteſt ſtare cum patre propter patris ſeuitiã. põt patrem cogere. vt eum emãcipet venia prius impetrata. & vt eidẽ filio reſtituat bona mõna.vel ſi?ia in q̃bus pater debeat hãre vſumfructum.ita Cu.p̃ſ.82.ſeq Iaſ.in l.filius ĩ fi.C.de inof.te.vbi dicit generaliter.q̃ ex omnib. cauſis quibus filius poteſt exheredare patrem.poteſt cogere.ad emancipan.

Vide aliq. in ver. filius §.8.& Alex. in l.vtrum.de verb.obl.

emãcip.præſumitur præceſſiſſe donationẽ factam filio.ſm Bal.poſt Cy.in l.cũ in teſtõ.§. verba.ff.de hĩd.inſti. Alex.ĩ l.cũ proponat.C.de codicil.&ĩ 5.vol.p̃ſ.112.Fel.late in c.paſtoral. in 3.col.de reſcrip.& in c.capitulum in 14.col.to.tit. Iaſ.in ſimili per dictam auct. Bal.in l.admo. in cv.colum. ff. de iu.iur. & in l.hac conſul.in 2.col.C.q̃ re.fa.poſ. & in l.fi.in 12.col.C. de edic.di.adr.tol.& in l.1.in 4.col.ff.de verb.obl. P.Andora.

Pater emãcipan.filium. poteſt retinere dimidiam vſusfr.in bonis queſit.ſecus in quærendis.ita no.Iaſ.in l.fi.in 8.col.C.de pac.Pe.gerar.ſing.76.

Vide aliquid in ma.per Cor.in 1.vol.conſ.42.in 3.du.

emãcipac.& patrie poteſt.an ſit ſublata differentia? vide Iaſonẽ.in l.emancipata.in 2.col.C.qui admit.vbi dicit quòd ſic quantum ad ſuccedeñ.ab inteſtato. Secus in aliis.

emãcipatus an ſuccedat in feudo. vide Iaſonem. in l.qui ſe patris.in 27.col. C.vnde lib. vbi decidit quòd ſic.dixi in tract. feudorum in rub.de ſucceſ.feu.ver.emancipatus.folio 32.

Aduerte tamen.quia firmanus.in repertorio.in ver.filius emancipatus. §.10.dicit q̃ emãcipatus, nõ ſuccedit ab inteſtato ſimul cum filio in põte. quia quo ad ſucceſ.inteſtati.nõ eſt ſublata.differentia emancipationis.& patrie pot. allegat Alb. & Ang.in rub.C.qui admitti.in pen.col.

emancipatus.ſi nõ alat patrem inopẽ.põt in poteſtatẽ reuocari.l.1.C.de ingra.lib. Bar.in l.aliũta.§.ti.ff.de lib.agno.Ang. in §.fi.in fi.inſti.qui.mo.ius pa.po.ſol.

emancipatus non poteſt teſtari.in præiud.patris.licet ſecus econtra.Bal.in l.fi.C.de fruc.& lit.expen.

Licet filius renuntiet emancipationi. attamen remanet ſui iñſ.Cor.in 4.vol.conſ.228.in 2.col.

emancip.filij clerici poteſt fieri coram iudice tẽporali.Phi. in c.fi.§.ſi vero de iud.in 6.

An pater in emancipac. poſſit ſibi reſeruari vſumfructum bonorum querendorum per filium, vide Iud.ſing.305.

Si pater pro emancipac.aliquid à filio accipiat.priua.ſucc.filij.Alex.in l.vt.in fi.de verb.obl.

Omnibus caſibus quibus filius poteſt exheredari poteſt & emãcipari.Ang.in §.fi.ĩ fi.inſti.qui.mo.ius.pa.po.ſol.P.Ando.

emancipatus iure antiquo aut cum cauſa, aut abſque cauſa præteritus, & ſi tantum bonorum poſſeſſionem contra tabulas habuit, tamen hodie iure nouo ſine cauſa præteritus teſtamentum nullum dicit. cum cauſa inuolutus ſilentio antiquã duntaxat bonorum poſſeſſionem habet.cõmune aiũt Ant.Gomez.de teſtament.c.11.n.34 poſt illos, quos latè infra refero ver.præteritus.& ver.proxime ſequenti. Suarez.

emancipatus filius, & eius frater, qui nondũ ſui iuris, ac mancipij factus eſt, æquiparãtur hodie tum matris, tum lineæ maternæ reſpectu, vt præteriri cum cauſa ſaltem debeant: aliàs teſtamentum ſit nullum, vt commune interpretum dogma effero ex Bal.n.19.Paul.n.9.ĩ auth.ex cauſa.C.de libe.p̃te.Ang. in leg.certum.§.vlt.ff.de iniuſt.rupt.im.in l.1.ff.de teſtam.& in l.filio præterito.ff.de iniuſt.rupt.& in leg.Gallus.§.& quid ſi tantum.ff.de libe.& poſthum.latè Did.à Conar.in c.Rainutius.in prin.n.4.de teſtam.Ant. Gomez.de teſtam.c.11.n.34. & ſi verius de iure cõtrarium autument Vigl.in rub.n.4.inſti. de inoffi.teſtam.idem Vigl.numer.1.in fi.& Guinar.Baro in ver.tu vide ad §.mater.vel auus.inſtit.de exhæredat.libe.& ante eos Imo.in l.1.ff.de teſtam.ſed ea de re alibi latius, & oportunius. Suarez.

emancipatus filiis in poteſtate poſitis tantùm ab inteſtato recentis iuris conſtitutionibus æquiparatur: non verò cùm teſtamentum exaratum proponitur.commune inquit Ant.Gomez.nõ pœnitẽdæ auctoritatis doc.de teſtam.c.11.n.34.Suar.

emancipatus pro parte non poteſt quis eſſe. Alcia. de præſump.reg.2.præſ.2.n.4.commu.dicit. B.Villal.

emancipatum eſſe filium, in dubio non præſumitur: com. eſſe dicit.poſt Curtium, Ferman.Vaſquius illuſtriſ.controuer. lib.2.c.85.n.13. I.Fich.

emẽda pertinet ad dominum.l.2.C.ad leg. aquil.l.item mela.§.legis.ff.eod. P.Andora.

emenda idem importat q̃ ſatisfactio, & debet fieri competens Cardi.in cle.1.in 1.col.de decim. Idem.

emẽdatio probatur ſi per triennium quis bene viuat.Lud. Rom.conſ.236.verſ.tertiò ponderandum. P.Andora.

emens rem alienatam à fiſco, ſtatim eſt ſecurus, vt tertius p̃tendens hæreditatem ad eum pertinere, habeat recurſum cõtra fiſcum, & non contra ementem.Bello.conſ.51.in fi.communem dicit. quam intelligit dictus Bellonus in caſu, in quo liquidatur dicta communis: ſecus tamen, ſi fiſcus vendidit tãquam vacantem, quæ non vacabat. & non habet locum l.bene à Zenone.C.de quadrien.præſcript. B.Villal.

emens certos reditus pro vita, valet emptio ratione incertitudinis vitæ.Iaſ.in l.1.de ſumma trinitat.C.num.63.communem dicit.

emere rem alienam, aut vendere ſuam, licet nemo inuitus cogi poſſit, l.inuitum.C. de contrahend.emp.l.nec emere C. de iure deliber. id tamen inter alia multa quoque fallit, quando res ad victum ſpectans authoritate publica deſtinatur ad vendendum, tempore enim Careſtiæ coguntur habentes victualia ne indigentes famæ pereant, ad illa vẽdenda, l.1.C.de

Universidad de Deusto
Biblioteca

epiſcopa.aud.Bart.l.1.§.cuta carnis,ff.de offi.perfect. vrb.etiã minus iuſto precio.l.3.§.quæſita deinde.ff.ad l.Rhod.de iact. idque contra gl.in l.annonam,ff.de extraord.crim.communiter teneri,& in practica obſeruari,refert Benedictus Capra,regul.87.n.21. Secus eſt ſi neceſſitas non ita vrgeret, licet enim & tunc ad vendẽdum cogi poſſint, nõ tamen minoris quàm iuſto precio,& tenet Bartolus in d.§.cura carnis. Bened.Cap.

emens equum à trãſeunte furto ſubtractum cum cautela, de qua Cæpolla cautela 10.non eſt ſecurus, vt eſt communis opi.& theologorum recepta concluſio.Clar.in §.furtum.ver. ſed hic incidenter.dixi ego aliàs in meo tract.de equo.q.333. & q.62. Bonacoſſ.

emens bladum cauſa reuendendi, vt penuria ſequatur,punitur in 20.aureis.Sed hodie non ſeruatur. Clar.q.80.in prin. Bonacoſſ.

emens rem furtiuam,requiritur,vt puniatur,q̃ id faciat animo lucrandi,vt eſt communis opi.in l.1.vbi doc.omnes.ff.de furtis. Paſethus conſ.185.n.7.emens autem à filiofamilias rẽ ſurreptam,etiam patri ſcienter tenetur furti.Aret.ĩ §.2. qui n. 2.inſti.de obligat.quæ ex delic.naſcuntur.Si tamen emens ſit bonæ famæ,emendo rem furtiuam, contra eum non laborat ſiniſtra ſuſpicio.q̃ in ſtrazarolis dicit ꝓcedere Salic.in l.fi.col. 3.ad fi.C.de quæſtio. Marſ.in l.qui falſam.n.45.ff.de falſis.Blãcus in l.fi.n.417.ff. de quæſtio & ita in terminis terminãtibus ſtrazarolorum conſuluit Paſethus conſil.183.per totum.vbi etiam dicit,quod præſumitur emẽs emere iuſto ꝓcio. Bonac.

emptor qui non denuntiat litem motam vẽditori nullum ius defendendi habenti,non poteſt arguere cõtra ipſum de euictione.communem dicit.Dec conſ.74. Villalob.

emptor rei eccleſiæ non gaudet immunitate gabellæ: licet eccleſia gauderet,communem teſtatur And.Tiraq.de retrac. tit.1.§.1.gl.13.n.12. Idem.

Emptor ſecũdus cui res tradita eſt:præfertur primo, etiam ſi vendens ſit perſona eccleſiaſtica, laſ.in l.quoties, de re.ven. C.n.19.communem dicit.

Nota iſtam communem ad ampliationem,l.50.tit.5.par.5. quæ cõcordat cum d.l. quoties. Et vide aliam ampliationem in ver.iuramentum,n.137. Idem.

emptori non tenetur venditor de euictione, quæ non fuit denuntiata,etiam ſi ſciat litem moueri.Alex.in l.2.§. voluntatem, n.12.ff.ſoluto matrimonio, & Io.de Ripa.in ca.cum M. Ferrar.de conſtitu.nu.166.& Petr.Rauen.in alphab. aureo in verbo vendere:communẽ dicit,& Rauenna ponit duas limitationes.

Nota iſtam communem cum ſequentibus ampliationibus ad intelle.& ampliationem l.32.tit.5.par.5.& l.7.ti.10.For.lli.3.Et vide l.36.tit.5.par.5.vbi ponit caſus,in quibus vẽditor non tenetur de euictione. Et vide l.21.tit.8.part.5.de conductore impedito vti,& frui re locata.

Amplia primò, q̃ nõ ſolùm requiritur,quod denuntiet litem eſſe motam emptor venditori: ſed etiam tenetur offerre libellum,& citationem in authentica forma.Io.de Ripa.in d. c.cum M.de conſt.n.163.communem dicit.

De iure regio emptor tenetur ſaltem ante publicationem denũtiare vẽditori:aliàs nõ tenetur venditor,l.32.ti.5.par.5.

Item non ſolùm requiritur q̃ denũtiet litem eſſe motam: ſed requiritur etiam quòd proteſtetur quòd veniat ad litem recipiendam:Ripa ibi n.165.communem dicit.

Nota quòd ſi,abſente vẽditore,emptor proteſtetur, quòd non poteſt venditorem inuenire ad faciendam denunciationem:hæc proteſtatio eum non adiuuat,ſi veniente venditore non denunciet: quia videtur à proteſtatiõe receſſiſſe.laſ.in l. de pupillo.§.ſi quis ipſi.nu.4. ff.de no.oper.nuntiat. communem dicit. Villal.

emptor de euictione contra venditorem non agit, niſi ſibi litem motam,& vt veniat ad ſe defendẽdum,ac probationes producendum,& debito tempore denuntiauerit,etiamſi venditor controuerſiam moueri ſciuiſſet, tametſi enim ad finem certificandi, eo caſu non ſit neceſſaria denuntiatio, tamen ad alium finem,puta,vt defendat ſe.& probationes producat,opus eſt denunciatione,vt voluit Bart.in l.denunciaſſe,§.quod tamen, ff.de adulteriis, & in l.non ſolùm, §.morte, ff.de noui oper.nunciat.Bald.& Ang.in l.abſentem. ff.de procurator.& D.Petrus,D.Floria.& D.Ant.in c.fi.de empt.& vendit. per.l.ſi parentes, l.cùm ſucceſſores,C.de euict.l.ſi rem. §.fi.ff. eodem tit.quod verius eſſe ac communiter teneri refert Bened.Cap. reg.87.n.227.qua de re plura vide infra in verbo venditio.

emptore,re euicta per ſententiam à non ſuo,ſed per prorogationem ſuam, effecto iudice, ſimiliter de euictione contra venditorem non aget.iuxt.gl.l.ſi dictum, §.ſi compromiſſio, ibi,nulla neceſſitate cogente, ff. de euict.& ibidem Bart. cum quo cæteri communiter tranſeunt,vt refert Bened. Cap.reg. 87.nu.246.

Emptor in genere tenetur facere precium rei in genere vẽditæ venditoris,non autem venditor tenetur facere rem venditam emptoris,ſed ea euicta tenetur ad ſpeciem, l.ex empto, in prin.ff.de act.empto quod verum eſſe.& cõmuniter teneri refert Bened.Cap.reg.107.n.3.

emptor,qui rem minori precio,quàm valeat, emit,in animi iudicio obligabitur,vt pium ꝑculdubio aſſero,& receptũ arbitror ex Tiraq.de iure marit.in l.9. Did.n.9.à Couar.lib.2. reſolutionum c.4.n.11.& multum laudato,ac multùm ſæpeque laudando Ario Pinello, qui complures allegat.ad d.l.2. par.1.c.1.n.35.C.de reſcin.vend.intellige tamen, niſi vẽditor verum rei valorem calleat,vt accuratè reſoluit Rip.in l.ſi vn quam. q.9. C.de reuoc.donat. & eſt ex aliorum interpretum mente. E.Suarez.

emptor rei alienæ ſcienter,tametſi de euictione ſibi nõ cauerit, tamen re poſtea euicta precium ſuum:vẽditore ſeruat, commune ponit Did.à Couar.lib.3.reſolu.c.13.verſ.ad eam, verum enimverò & iniquum id eſt,& cõtra text. apertum in l.fundum.C.de euict. Idem.

emptor cum pacto reuendendi ſeu retrouendendi, ſeu, reſtituendi, ſi res penes illum ſit, ad eam præcisè tradendam obligabitur,nec eo,quod intereſt,ſoluendo ſatisfaciet,vt commune ex multis contra multos ait accuratè Arius Pinel.in l. 2.part.2.c.3.n.22.de reſcind.venditione. Idem.

emptor rei vniuerſitatis ab eadem vniuerſitate venditæ,nõ neceſſe habet probare precium à ſe ſolutum, in vniuerſitatis illius vtilitatem fuiſſe verſum,vt frequenter placitum inquit Alciat.in l.ciuitas.ff.ſi cer.pet. Idem.

emptor vt poſſit agere non habet opus offerre precium,ſi venditor id nõ petat.commune aio ex Alex.in l.filiæ licet.C. de collat. Iaſ.in l. iuriſgentium, in 3.notab.ff. de pact.& in l.ſi duo patroni.§.ſiquis iurauerit.ff.de iureiurand. & in §.actionum.n.136.cum ſequẽtib.inſti.de action.atque ex aliis,quos refert And.Tiraq.de retrac.lig.§.1.gl.17.n.4.& ſi Fulgoſius acutiſſimi ingenij vir in d.l.filiæ licet,cõtrarium prorſus autumet, atque inibi eum & ſequatur ac defendat Deci.& in cõſ. 421.ſequatur etiam Alex.ſibi reluctatus in conſ.173.lib.6.ac nonnulli alij,quos citat Tiraq.in d.gl.n.13.in eandem opinionem iuerint. Sed quidquid illi deblaterent. communis opin. eſt,q̃ poſſit agere,& pars aduerſa id debeat opponere.Nec obſtat quod oblatio(quã in hac re exigi,tex.in l.Iulia.§.offerri.ff. de actio empt.) in ſolutionis vim accipiatur, & oblationis ei eſſe natura videatur,vt tũc locum habeat, cum pecuniam aduerſarius recipere tergiuerſatur, vt in l.ſi creditrici, & in l. acceptam.cum ibi no.C.de vſur.& in l.obſignatione.C. de ſolut.& in l.debitor.ff.de vſur.notãr Bar.ac reliqui ſcribentes in l.qui Romæ.in prin.ff.de verb.obl. quod argumentum complures perturbat.quia inficiari nemo poteſt, Quin etiam illis propriè precium offerri dicatur, quorum volũtas in incerto eſt. num velint illud accipere necnè, & id nos alibi multis ex authoritatibus opportunius, ac latius oſtendimus. Nec item obeſt,q̃ cùm venditor regulariter,qui precio ſibi nõdum ſoluto rem emptori tradidit, nec illi de eo fidem habuit dominum rei nõ faciat emptorẽ.l.quod vẽdidi.l.vt res.ff.de ꝓtrah. emp.§.venditæ.inſti.de rer.diuiſ.cum ſimilib. & cum oblatio de qua in d.§.offerri,vim ſolutiõis,ac locum ſubeat,videatur & parte non petente fieri debere, vt efficax poſtea ſubſequat traditio,q̃a empti actio perſonalis eſt,qua ob ꝓctum emptor ſtatim experiri poteſt: & argumentum ad rei vendicationem ſpectat.ſed hæc omnia alibi enucleatius,& vberius. Idem.

emptor ad tributa, & onera rebus ipſis impoſita non ſolũ præſentia,& futura,ſed ẽt præterita tenet, vt frequẽtius placitum aſſerere auſim ex Pan.ĩ c.paſtoralis.n.5.de deci. Matt.de Afflic.deciſ.95.quod ẽt procedet,& ſi emptor ꝓria pacta cum vẽditore inierit,vt cõmune pono ex Pariſ.ꝓſ.52.li.1.Ario Pinel.in l.1.par.2.n.72.ver.3.ampliatur.C.de bon.mater. Idem.

emptor ſecũdus rei poſſeſſionem nactus præfertur primo, & ſi eccleſiaſtico.communem ait laſ.in l.quoties.nu.19,C.de rei vendic. Idem.

emptor qui ex vi pacti de retrouendendo,tenetur reuendere alteri,ſi rem emptam alteri locat,& durante locatione redimatur.tenetur redimens ſtare locationi factę per emptorem. Bal.in l.1.n.35.ver.item pone vendidi tibi fundum.C.de iure fiſc.lib.10. Lud. Gozad.in l.2.ver.26.quæro, n.143.& Hieron. Cagnol.ver.12.quæritur.n.77.C.de pact.inter emp.& ven.in 7.vol repet.Et hanc Doc.communem ſententiam eſſe meminit Rol.à Valle,in conſ.49.n.3.in 2. To.conſ.vbi doc.allegationes

Universidad de Deusto
Biblioteca

rationes pulchras eius doctrinæ retulerunt. kirchou.

Emptor vt teneat ad vsuras ratione rei emptæ & acceptæ possessionis nō solum requirit traditio rei vēditæ, sed ēt pceptio fructuum per tex.l.curabit.ibi,fructus pcepit.& pceptorum fructuum ratio.C.de act.emp.& ven.Quare & fructuum percepti one vna cū traditione,& non solùm traditionem cō siderare oportet, vt emptor ad vsuras precij nō soluti teneat, & ad illorū solutionē ꝓpelli possit.Et hāc com.doc.sententiā esse dicūt,licet alli cōtrariam amplexi fuerint.Hiero.Cagnol. in d.l.curabit.n.28.ver.sed non videtur recedendum.& Rol. à Valle,in conf.14.n.3.in 2.Tom.conf. kirchouius.

emptori venditor de euictione non tenetur,si litē sibi motam illi haud renūtiarit, quanuis motam ipsi vēditor aliunde scierit,commune inquiunt Petr.Rauen.in alph.aut.ver. vendere.Villalob.in sua,collect.confirmant,idemque censent Alex.in l.2.§.voluntate.n.12.ff.sol.mat.Rip.in c.cum M.n.166. de constitutio. Viuius libr.1.opin.434. Amplia idem fore,& cùm venditor nullum defendēdi ius habet, commune effert Dec.conf.74. E.Suarez.

emptor singularis non tenetur stare colono,nisi in locatione pactum sit appositum ꝙ ea durante res locata nō possit in alium alienari,& si cōtra fiat,sit nulla:& pro obseruantia specialiter obligata sit res locata,secundum communē per Rol. conf.6.n.11.lib.1.post Alex.in l.si filiofamilias.§.si vir. col.4. ff.sol.mat.Ias.in l.quoties.col.6.& seq.vers.11.C.de rei vend. in l.filiusfamil.§.diui.1.lect.col.3.ver.iuxta prædicta.& n.92. de leg.1.pro quo vide quæ ponit Rom.cons.309. Quam conclus.declara vt per Rol.d.conf.n.36. Gozad. conf.24.& 100. col.fi. Alex.ꝓsi,118.n.20,lib.5.Guid.Pap.q.480.Capel.Tolos. q.420.Osasc.decis.156.Cagn.īl.2.C.de pac.int.emp.& vēd.

emptori habita fides de precio censetur ex mera,ac sola rei venditæ traditione,vt commune inquiunt Porc.n.7.Ange.n. 2.in §.venditæ, instit. de rerum diuis.& composita doctorum strues à Tiraq.de retrac.conuent.in fi.n.77. & si contra id rectè steterint Fulgos.in l.quod vendidi.ff.de contr.emp.& in l. procuratoris.§.planè.ff.de tribu.act.Aret.īl.quoties. C.de rei vendi.Fabian.de emp.& vend.q.5.n.35. iura enim aut expressam fidem,aut veram solutionem exigunt.quorum hæc sunt præcipua.d.l.quod vendidi,19.ff.de contrah.emp.l.si à Titio. 73.ff.de rei vendi.l.ex empto.ad fi.prin.ff.de act.empt.l.sicut. §.si debitor.in 1.ff.qui.mod.pign.vel hypoth.sol.l.quoties.C. de rei vend.§.venditæ insti.de rer.diuis. E.Suarez.

PRO.emptio & venditio sine re,& pretio non valet.l.2. & l.nec emptio.ff.de contrahend.empt.in §.pretium.institut. de emptione & vendit. Bellonus.

PRO. emptionis verbo omnis alienatio cōtinetur.l. statu liberi.in fi.ff.de statu.libe. Idem.

emptio facta conuenienti precio,non potest dici fœneratitia:vt inquit Crauetta in conf.145.viso processu. 1.vol. Dum post alios,quos allegat,dicit:tales emptiones valere,nisi modicitas precij interuenerit.Et quòd eiusmodi ꝓtractus valeat, nec vsurarius dici possit.firmat Ab. in c.in ciuitate. vers.extra gl.quæritur de notabili quæstione, de vsuris, dicens, ꝙ ita tenēt Host.Inn. & communiter omnes doctores vt eum refert Socinus.iun.conf.27.n.11.vol.4. E.Muscul.

EMPTIO ET VENDITIO.

Summaria.

Emptor licet regulariter non teneatur stare colono:aliter tamē obseruari in emptore nō habente plenum ius in re.q.1.

emptorem fundi ecclesiæ, teneri stare colono. item firmū ac validum esse argumentum, de fisco ad ecclesiam : perindè vt est de ciuitate ad ecclesiam.q.2.

emptorem teneri stare colo,seu conductori habenti hypothecam etiam generalem.q.3.

emptorem,vt regressum habeat ad venditorem de euictione,vēditori denunciare oportere,litem sibi motam de re empta.q.4.

Denunciatio ob euictionem fieri debet cum transmissione,& oblatione libelli.q.5.

emptorem repetere à venditore expensas litis : siue succūbat,siue obtineat.q.6.

Iuri offerendi,ꝙ competit venditori ex pacto de redimendo à se vel hæredibus suis,oblata quandocunque pecunia,triginta annorum tempore nō præscribi : secundum æquiorem & conscientię minus periculosam sententiam.Licet in cōtrarium communior Neotericorum sit opinio.q.7.

His quę in fauorem publicum introducta sunt,renunciare nemini facile permittitur.eadem quæst.

contractum venditionis ex pacto de retrouendendo cum modicitate pretij, simultatum & pignoratitium atque vsurarium iudicandum esse.q.8.

Venditorem constituentem se rem possidere nomine emptoris, liberari à reali traditiōe rei venditæ, licet quo ad actionem ex empto:aliis autem actionibus conueniendū.q.9.

Venditionem fundi circumscriptis & ostensis certis limitibus,censeri ad corpus factam,non ad mensuram:Licet mētio fiat mensuræ & quantitatis,idemque esse, si vendatur fundus adiectis confinibus.q.10.

Venditione fundi facta ad corpus,deberi omne id,quod intra fines continetur:Verùm facta ad mensuram, modum mēsuræ seruandum.q.11.in fi.

Venditionem ad mensuram factam, ante mensuram adhibitam perfectam non esse:ideoque periculum ante mensurationem vēditoris esse,tam in immobilibus,quàm mobilibus ad mensuram venditis.q.11.

Aestimationem rerum in dotem datarū,in dubio,emptionis instar esse.q.11.12.

adiecta in æstimandis rebus dotalibus hac clausula,vt soluto matrimonio restituatur res eodem pretio, quo fuerit æstimata,non censeri emptionem.q.13.

Aestimatio rerum in dotem datarum, quem effectum habeat.ibid.

æstimatis rebus in dotem datis,ad qd teneat maritus.ibid.

Quid operetur clausula,ꝙ soluto matrimonio vxori res æstimatæ restituantur si extiterint,habita ratione augmenti, & diminutionis.q.14.

æstimationem rerum dotalium tum demum efficere venditionem,cùm facta fuerit iusto pretio:secùs,si diminutio iusti pretij maxima fuerit,& vltra dimidium.q.15.

QVAESTIO I.

Notissimi iuris est ꝙ emptor nō tenetur stare colono. Quæro,an hoc locum habeat in emptore non habēte plenum ius in re?Resp.Bar.in l.venditione.§.si quis fructus.n.1.ff.de bon. autor.iud.pos.expressè tenet, ꝙ non.idem ibi tenet & firmat expressè Zasius n.4.Ang.l.emptorem.n.2.C.locati. Eandem opi.tenet Guid. Papæ,in decis.480.Bar.in l.si filiofa.§.si vir in quinquennium.n.4.Alex.n.6.Io.de Imo.n.8.Ro.nu.10.ff.soma.Hanc opi.communiter teneri affirmat Ias.in l.diuortio.aliàs est §.Papin.l.7.in prin.nu.33.ff.sol.mat. Et eam tenet Pyrrhus in l.contractus. fol.11.pag.1.vers.adde circa hunc contractum.ff.de reg.iur.

QVAESTIO II.

QVAERO,an etiam locum habeat in fundo ecclesiæ venditō?Resp. Bar.in l.cognouimus.n.2.C.de mancip.& colo.li. 11.concludit, ꝙ emptor tenetur stare colono, etiam in casu quo venditio sit efficax. Hāc opi.tenet expressè Gratus conf. 95.n.23. cùm argumētum sit validum de fisco ad Ecclesiam secundùm communem doc.opi.testante hoc Duen.reg.140. limit.9.& tenet Bar. l.à diuo Pio. §.sed si emptor. ff. de re iud. Licet contrarium teneat Alex. d.§.si vir in quinquennium.n. 5.Cur.Senior conf.10.n.2.vbi tenēt,ꝙ licet de ciuitate ad ecclesiam valeat argumentum, nō tamē de fisco ad Ecclesiam, sed in hoc errauit Alex.vt per Euerh.in locis legalib.loco.26.

QVAESTIO III.

Quæro,an prædicta communis conclusio,ꝙ emptor nō tenetur stare colono, habeat quoq; locū, qn bona locātis sunt obligata & hypothecata pro obseruatione contractus?Resp. Valdè cōtrouersum est in hac quæstione. Nam Io.de Imo.in l.qui absenti.§.si quis possessionē.n.3.ff.de acq.hær.existimat nō esse locum,ī obligatione siue hypotheca speciali,secus in gñali. Hāc sentētiam quoq; firmat ibi Roman.n.3.& expressè Alex.ī l.si filiofa.§.si vir in quinquennium.n.4.& Ias.in l.filiusfam.§.diui.lect.j.n.2.de leg.1.Eādem firmat Roder. Suarez. in l.post rem iudicatam.n.8.limitatione prima,ff.de re iudic. contrariam opinionem,ꝙ.s.non requiritur specialis hypotheca,verum etiam sufficit generalis,tenet Bar.in l.emptorē. C.locati.& ibi Sal.vbi Bar.expressè dat consilium conductori,de obligatione omnium bonorum, & sic de generali obligatione loquitur idē tenet Bar.in d.§.si vir in quinquennium. n.2.& in l.qui fundum.ff.locati.l.1.§.ꝙ autē.ff.de superfi.Pau. de cast.l. merces.§.1.ff. locati.& in l.nihil.§.fi.ff.de leg.1.Eandem sententiam firmat Cornæ.in conf.6.nu.3.vol.4.Socy.in cōs.90.n.1.vol.4. Et eam dicit esse communem Ferdin. Loazes in d.§.diui.n.441.Ang.§.fi.inst.de locat.Eandem dicit esse communem Ant.de Fano.in trac.de pig.2.par.prin.n.6. Grat. cōs.95.n.12.vol.1. Eandem quoque dicit communem Io.de Amicis conf.123.nu.7.per text.l.si creditor.§.fi.ff.de distract. pign.vide Ant.Capyc.decis.182.

Vulgaris conclusio est,ꝙ venditor ex natura contractus tenetur de euictione ad interesse. text. est in l.non dubitatur.C.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de euict.& l.venditor.ff.eo.tit.

QVAESTIO IIII.

Sed quæro,An emptor,si conueniatur,venditori denũciare debeat,vt assistat liti,ad effectum,vt teneatur de euictione? Resp.Diuersæ in hoc articulo sunt sentẽtiæ.Nam gl.in l.emptor.C.de euict.tenet ꝙ nõ teneatur,& eam sequitur ibi Cyn. & Imo.in l.nõ solùm.§.morte.ff.de ope.no.nun.& in c.fi.n.3. de emp.Dy.reg.eum qui.de reg.iur.lib.6.Et hanc dicit esse veriorem sententiam Barb.d.c.fi.n.4.

Sed hæc gl.opi.communiter reprobata,& in eam itum sententiam,ꝙ emptor teneatur litem denunciare vẽditori, ad effectum,vt possit ↄ eum habere recursum de euictione.ita tenet Bar.in l.denunciasse. §.quid tamẽ.ff.de adul. & in l.nomẽ. C.quæ res pig.obli.pos.d.l.nõ solùm.§.morte.l.empti.C.de euict.Eandem sententiam amplectitur Io.And.Ant.de Bu.Ancha.Card.Abb.& Ant.de Burgos,d.c.fi.Rom.& doc.d.§.morte.& in specie ibi Alex.dicit eam esse communem,n.12.& in cons.24.n.5.vol.4.Ant. Rube.d.§.morte.n.182.& ibi Claud. de Seysel.n.93.Ias.n.39.Eandem dicit esse communem idem Ias.l.2.§.volũtate.n.26.ff.sol.mat.Pet.de Rauen.in Alphabet. aureo.verb.vendere.

QVAESTIO V.

Quæro vlteriùs,an sola sufficiat denũciatio,vt teneatur de euictione venditor? Resp.cõis est sentẽtia,ꝙ non sufficit simplex denũciatio,nisi ostẽdatur copia libelli,est.n.hæc denunciatio citatoria, ſvt veniat vẽditor ad aliquid faciẽdum, quo casu nõ sufficit emptori dicere vẽditori, sibi litem esse motã, sed debet eum certiorare ostendendo copiam libelli,& requirere,vt veniat ad defendẽdum,aliàs denũciatio venditorẽ nõ astringeret.ita pulchrè declarat Bar.in d.§.morte.& ĩ l.empti. C.de euic.Card.Clem.cãm.ver.idẽ quoq;.in fi.p illũ tex.dẽ elec.Eandẽ sentẽtiam firmat Ang.& Io.de Imo.in l.executiõe. §.insolidũ.ff.de verb.obl.Bal.& Sal.ĩ d.l.empti.Alex.d.§.morte.Et eã dicit esse cõem cũ cæteris Modernis Fel.ĩ c.cũ M.Ferrarien sis.de cõst.n.63.Eandẽ dicit esse cõmunem Ant. Rube. d.§.morte.n.674.& ibi Claud.de Seysel.n.93.Ias.n.38.& eam tenet Barb.d.c.fi.n.5.Licet cõtrarium teneat Ro.d.§.morte.n. 12.per gl.d.Clem.causam.in gl.fi. Verùm eius sentẽtia parum curanda est,quia est contra casum.d.Clem.vers.fi.

QVAESTIO VI.

Quæro, an emptor indistinctè à venditore possit repetere expensas litis ob rẽ venditam factas? Resp.de hoc controuersum est.Nam gl.in l.1.C.de euic.tenet, ꝙ solum possit repetere re euicta,quãdo succubuit emptor, quam sequitur ibi Bal. Eandem sententiam firmat Spec.tit.de emp.§.1. vers.quid instrumentum.Cuma.in l.venditorẽ.ff.de verb.obl.dicens, hãc communẽ opi. & ꝙ omnes ita tenuerint vsque ad Bar. Fulg. l.qui absentem.C.de procura.

Verùm ꝙ imò indistinctè emptor possit expẽsas litis repetere,ẽt si obtineat, tenet Bar.d.l.vẽditores. nisi ab aduersario recuperet,q̃ succubuit,idẽ firmat Ang.Imo.& Aret.&Bal.d.l. vẽd.& eam dicit esse magis communem sentẽtiam Ias.d.l.vẽditores.n.2.4.& 5.& licet sit passius disputabilis,tñ hæc vltima sentẽtia mihi vĩ verior.Nam certi iuris est,ꝙ vẽditor ex dispositione iuris tenetur ad duo copulatiuè ex natura ↄctus,videlicet de euictione ad interesse,vt s.& ad defensionem litis.l.si plus.§.mota.ff.de euict.ex quo sequitur,ꝙ etiam pendente lite,& re nondum euicta, emptor possit venditorem cogere vt subministret expensas,vt per Bar.d.l.qui absentem.Vnde per consequens si emptor non tenetur ad illas expensas, rectè si quid soluit poterit repetere,siue succumbat,siue obtineat.

QVAESTIO VII.

Quæro,an iuri offerendi,seu redimendi,quod vẽditori cõpetit ex pacto,vt ipse,vel sui hæredes oblata pecunia rẽ vendi tam q̃cunq; ad se redimãt,possit præscribi? Resp.quæstio est ardua,& apud Doc.mirificè cõtrouersa.Nõnullis existimãtibus hoc casu præscriptiõi locum nõ esse, propter malam fidẽ emptoris, q̃ scit,à se rẽ euinci posse.c.possessor.de reg.iu.in 6. quos refert &sequitur Fabian.de Mont.in trac.suo.de emp.& vẽd.Horum ẽt sentẽtiam vti æquiorẽ,& ↄscientiæ minus periculosam sequẽdam ↄsulit Alciat.noster in l.petẽs.C.de pac. & fm hanc ẽt in iudicio cameræ Imperialis pronũciari tradit Mynsing.ĩ suis obseruat. maximè si hoc actum sit, vt semper, vel quandocunque,vel in perpetuum redire fas sit.

Verum ab hac sentẽtia à recẽtioribus crebriori calculo in contrariam itum est,vt indistinctè 30.an.præscriptioni locus sit in iure redimendi rem tali pacto vẽditam,& quidem ex eo potissimùm fundamento,ꝙ præscriptio 30.vel.40.an.generaliter aduersus omnes actiones introducta sit, & quidem odio negligentiæ non petentis,ac ne perpetuò in incerto essent rerum dominia,idq; publicæ vtilitatis gratia. ita tenent omnes Moderni,& in specie Ias.in d.l.pentens. n.10.non obstante ẽt clausula,absque vlla præscriptione,vel dictione quandocunque,in perpetuum, ꝙ iis,quæ in fauorẽ publicum introducta sunt,renũciare nemini facilè permittitur, & dictiones istæ ad præscriptionis præfinitæ tempus restringẽdæ sunt.ita consuluit Bal.in cons.303.inci.ad euidentiam præmittendum.vol.1. Pe.de Anch.in cons.132.Signor.de Homod.ↄs.189.Io.Fabr. l.cùm notissimi.C.de præsc.30.vel.40.an.Tiraq.trac.de vtroque retrac.§.1.gl.2.n.7.Eandem sententiam refert &sequitur Dec.l.petens.Ang.in cons.55. & eam tanquam veriorẽ & cõmuniorem, & in iudicando & consulendo sequendam tenet Fran.Balb.in tract.suo præscr.3.q.4.par.5.prin.Ludo.Gozad. in repe.l.2.n.48.C.de pac.int.emp.& ven. Vdalr. Zas.in cons. 12.puncto 3.dubitationis. vers.iam verò ne cui.nu.75.Hier. Schurpf. in cons.suo 99.& cons.70.per totum. Sed quamuis hæc sit magis communis sententia. Ego tamen à prima tanquam æquiore, & conscientiæ minus scrupulosa in iudicãdo non arbitror esse recedendum.

QVAESTIO VIII.

Quæro,an ex modicitate pretij,cum pacto de retrouẽdendo contractus vẽditionis præsumatur simulatus & pignoratitius? Resp.ꝙ & in hoc articulo inter doc.magna est cõtrouersia.Nam ꝙ prædicta duo non sufficiant ad probandum ↄctus simultaionẽ,& ꝙ sit iudicãdus pignoratitius,nisi ↄcurat cõsuetudo fœnerãdi,& ꝙ sit solit⁹ fœnerari emptor tenet Arch. c.qa plerique.14.q.3.Iac.de Aret.& Sal.in l.emptione.C.plus vale.quod agit. Io.And.c.illo vos.de pig.Bal.c.1. de feu.dato in vicem leg.commis. Eandem sentẽtiam firmat Pau.de ca.in l.rogasti.§.fi tibi.ff.si cer.pe.Pe.de Anch.ĩ c.ad nostram.ext.de emp.& ven.Et ita ꝙ ista tria requirantur,& prædicta duo non sufficiant,dicit esse magis communẽ opi.Cæpolla in suo trac. de simula.contrac.sub finẽ. & firmat Dec.in cõs.167.ver.nõ obstat ẽr.&in cons.308.vbi allegat Soc.in eandẽ sententiam. Et eam sequitur Gozad.in repe.l.2.C.de pac.inter emp.&vẽ. ver.tertiò quæro.cũ pluribus & Antiquis &Modernis p eum allegatis.idem sequitur Cagnol.in d.l.2.C.de rescind.vend.

contrariam sententiam, ꝙ s.ex pacto de retrouendẽdo,cũ modicitate pretij contractus sit iudicandus fœneratitius,& illa duo sufficiant ad probandam simulationem, firmat gl.in c. conquestus.ext.de vsur.& c.ad nostram.quam sequuntur ibi doct.Host.Inn.Io. And.& Pan. qui dicit hãc esse communem opi.Eandẽ sententiam sequit Bal.Alb.de Rosa.Pau.de cast.& Fulg.in l.emptione.C.plus valere qđ agi.Et ibi Alb. dicit hãc esse communem,& se ita obtinuisse coram magnis peritis.Et dicit Bar.cons.51.vol.1. ꝙ ita ↄsuluit pluries in plurib. puinciis.Hanc quoq; communem esse opi. firmat Fulg.in d.l.emptione. Alex.in cõs.46.vol.3.Imo.in d.c.ad nostram.Goffr.in sum.sua,de pig.Spec.in ti.de vsur.& tenet Dec.cõs.167.Guido Papæ cõs.180.Bertr.cõs.111.in 3. vol asserens hãc esse cõmunem opi.Eandẽ firmat esse communem Th.Ferra.in caut. 17.subdẽs hãc esse ꝙ salute aĩæ & ↄscientiæ tenendã,Aimon Crauet.ↄs.156.n.8.Hãc quoq; dicit esse cõem & saniorem ꝙ cõscientia Chassan.in ↄsuet. Burgund. prout testatur Ferra.d. caut.Et pro hac sentẽtia,ꝙ s.ex pacto de retrouendo cũ modicitate pretij nõ nisi pignus cõstitutum,& in fraudem vsurarũ vẽditionem celebratam,præsumat,dicit esse iudicatũ Matth. de Afflic.decis.65.& 40. Et ab hac sentẽtia tot ac tantorũ Patrum tam Antiquorum quàm Modernorũ authoritate & numero roborata tãquam magis communi & ↄscientiæ minus periculosa recedendum nõ est, vt c.1.de decimis. Abb.c.sunt nonnulli.ver.tantorum patrum.16.quæst.1.

QVAESTIO IX.

Quæro,an venditor constituens se rẽ possidere nomine emptoris liberetur à reali traditione rei venditæ? Resp.cõis & vera assertio est, ꝙ liberetur,nec poterit conueniri ad realẽ traditionẽ rei actiõe ex vendito seu empto,sed dẽt cõueniri rei vẽdicatione,vel vti possideris,ita tenet Bar.in l.ab emptione.per gl.ibi ff.de pac.idẽ tenet gl.in Aut. sacramẽta puberũ. ver.custodiant.C.si aduers.ven.Et hãc sententiã sequunt in d.l.ab emptione,Bal.Sal.Fulgo. & Iaso.qui dicit ꝙ ita tenent cõiter doc.Are.& Pau.de cast.in l.si mora.ff.sol.ma.Per constitutum enim transfertur dominium & possessio tam naturalis quàm ciuilis,vt tradit Bar.in l.interdum.in prin.ff.de acq.poss.

QVAESTIO X.

Quæro, an vẽditio dicatur facta ad mensuram vel corpus, quoties actus incipit à corpore,adiecto mẽsuræ modo,& certis corporis limitibus,vt vendo fundum trium iugerũ his circumscriptum limitibus? Resp.Diuersæ fuere sentẽtiæ, namq;

censer

censuerũt quidam esse ad mẽsuram factam venditionẽ, Pan. c.per tuas.de don.Alex.in addit.ad Bart.l.Iulianus.§.si Titius. ff.de act.emp.Decí.cõs.500.n.15.& ꝑs.347.Nico.Boer.decis. 50.n.5.& 6.Capy.in decis.14.n.2.Quidam cõtrarium asserue runt, nimirum ad corpus factam fuisse vẽditionem, Anch.& Imol.ibi.per tuas.Pau.de ca.l.2.C.de peri.& commod.rei ven. Alex.cõs.133.lib.1.n.6.quorum opinio communis est,vt testatur Soc.iun. cons.22.lib.2.& tenet eandem in cons.43.co. lib.Eandem firmat Carol.Ruin.cons.83.lib.1.Bart.Socy.cõs. vlt.lib.3.Paris.in cons.64.nu.55.lib.1.

Sed quid si præcedunt confines, vt vẽdo talem fundum sic confinatum, qui est tot modiorum? Resp. Doctores concludunt,venditionem hõc casu ad corpus factam esse, Oldra.ꝑs. 197.Ias.cons.79.libr.1 & in l.si fundum.§.si libertus.ff.de leg. 3.Bal.l.Iulianus.§.si Titius.ff.de act.emp.Pau.Castr.l.si duorũ. in prin.ff.de act.empt.Matth.de Afflict.decis.68. Capy.decis. 14.n.2.Fabia.trac.de emp.par.prin.6.ver.circa quartum. Ale. cons.120.lib.2.cons.133.nu.6.lib.1. Hanc dicit esse communem Did.Couar.pract.q.c.3.n.2.& tenet Socy.iun.in cõs.42. nu.6.lib.2.Vtilitas huius inuestigationis est maxima,vt suprà diximus,quia si vẽditio ad corpus facta est, venit omne id qd intra fines continet,licet mensurę modum excedat,si ad men suram verè mensuræ modus seruandus est.

QVAESTIO XI.

Quæro,an venditio ad mẽsuram facta sit perfecta antę mẽ surã adhibitam? Resp.ꝙ nõ,ita est tex.in l.quod sæpè.§.in his. ff.de ꝺh. emp. Et ideò periculum ante mensurationem ipsius venditoris est,nõ emptoris,& procedit nõ tm in rebus mobi- libus,sed ẽt immobilibus ad mensuram vẽditis,ita tenet Bar. l.si in venditione.§.1.& ibi doc.ff. de peri.& cõmod.rei vẽ.& in cõs.108.incip.in quæstione domini Cioli Alex.in cõs.33. lib.5.Cur.iun.d.§.in his.Capy.deci.14.n.6.Pau.Paris.cum plu ribus per eum allegatis cons.59.lib.1. & hanc dicit esse com- munem Did.Couar.prac.q.c.3.nu.6.

QVAESTIO XII.

Quæro,vtrum æstimatio rerũ dotalium cõstituat in dubio emptionẽ & venditionẽ? Resp.ꝙ sic,ita est text.expressè hoc probãs l.quoties.C.de iure do, & hãc sentẽtiam tenet Bar.l.si vt certò.§.nũc vidẽdum.ff.commod.Alex.ꝑs.156.n.1.vol.6. Soc.ꝑs.56.lib.1.ver.septimus casus.Rube.ꝑs.5.Soc.iun.cons. 141.lib.1.And.Tiraq.libr.1.de vtroq;tetrac.§.1.gl.14.n.20. vbi communẽ dicit.Eandem dicit esse communẽ Did.Couar. li.prac.quæst.c.28.in prin.Secùs verò,qñ ex pacto ꝓhentium expresso vel tacito apparet aliud eos egisse, tex.est l.si æstima tis.ff.sol.mat.& tenent omnes,vt per Soc.d.cons.56.

QVAESTIO XIII.

Quæro,Si dicatur,ꝙ res restituaꝫ soluto matrimonio eodẽ pretio,quo fuerit æstimata, nũquid censebitur emptio & ven ditio? Resp.ꝙ nõ,tex.est expressus in l.si inter vir.& vxor.C.de iure dot.æstimatio enim illa,cui pretium annexũ,hoc operaꝫ, quod res dotales æstimatæ, si extent soluto matrimonio, nec diminutæ sint,vxori restituantur,si verò deteriores factæ cul pa mariti,æstimatio prædicta & præfinita soluatur,ita no.Bar. Bal.Sal.& Doc.post gl.& Cynum d.l.si inter.&est communis, teste Couar.pract.quæst.c.28.nu.3.

Sed nunquid hoc casu maritus de omni culpa tenebitur? Resp.Licet maritus regulariter alioqui pro reb.dotalibus te- neatur de dolo,lata culpa & leui,nõ autem leuissima.l.etiam. §.1.& ibi omnes Doc.ff.sol.mat. Tamen hoc casu etiam de le uissima teneri culpa, non tamen de periculo absque eius cul- pa vlla contingenti,notat gl.fi.d.l.si inter.& ibi Sal. Soc.cons. 56.libr.1.asserens opinionem gl. communiter receptam esse, Pau.de cast.d.l.si æstimatis.ff.sol.mat.

QVAESTIO XIIII.

Quero,Nũquid æstimatio faciat emptionem,si adiecta sit clausula,vel pactum,ꝙ soluto matrimonio res æstimatæ vxo ri,si extiterint, restituantur habita ratione augmenti & dimi- nutionis arbitratu boni viri? Resp.ꝙ non,ita probat text.d.l.si æstimatis.ff.sol.mat.secundùm Pau.de ca.& alios,remanet.n. soluto matrimonio dominium apud ipsam vxorem, eique si extant res illæ,restituendæ sunt,& peti poterunt ẽt si apud ter tium sint,vel iusta eius temporis æstimatio Pau.de cast.vbi s. Soc.d.cons.56.& est communis opi. doct.& tenetur maritus de diminutione & interitu,etiam ob leuissimam eius culpam ratione prædictæ clausulæ.

QVAESTIO XV.

Quæro, Quid si pretium sit minus iustũ in æstimatione,an præsumatur nihilominus venditio? Resp. Vera est sentẽtia,æ- stimationem rerum dotalium ita demum efficere venditio- nem,si facta fuerit iusto pretio,alias secùs.ita tenet Bal.Sali.& Ias.l.ex conuentione.C.de pact.Bal.l.1.q.3.C.commod. post gl.l.1.§.1.verb.agendo.ff.de superfi.Deci.d.l.ex conuentione. Eandem sententiam firmat Are.cons.84.Barb.cons.19.lib.4. Soc.iun.cons.141.libr.1.vbi nu.21. asserit hanc esse commu- nem opinionem, quæ mihi quidem non videtur ita indistin- ctè intelligenda,sed ita demum,si diminutio iusti pretij fuerit maxima,& vltra dimidium. Michael Grassus.

emptio nulla erit si hunc in modũ ꝓcipiatur,empta tibi res esto pro iusto precio, aut emptam hanc rem habeto pro eo precio,quod inter nos statuetur, seu quod postea declarabit: erit tamen contractus,innominatus, & precium subsequuta traditione à iudice indicabitur. receptum ex multis ponit A- rius Pinel.in rub.2.part.c.1.n.19.& c.3.n.2.C.de rescind.vend. Quin generaliter emptio nulla est,quę nõ expresso certo prẽ cio,vel idonea relatione comprehẽso fiat: tamẽsi res empta vel ex loci consuetudine,vel ex conuentionis tempore certũ pretium habeat,vel æstimatores publici sint,vel denique cer tæ,ac publicæ rerum indicationes esse proponantur: vt recep- tum ponit idem Pinel.ad illam rub.c.3.n.2.& 3.part.2.vnde nec illam emptio alicuius põderis erit,in qua precium in bo- ni viri,aut alicuius tertij ab emptore,& venditore eligendi ar bitrium confertur.quemadmodum frequenter placitum cẽ- set idem Pinel.contra Dec.non curantiam in d.2.par.rubr.c.1. n.4.C.de rescind.vend. E.Suarez.

emptio quin tunc vera ac germana censeatur, cùm res ali- qua æstimata pro re alia datur, nemo veterum interpretum sententiam amplexurus dubitare debet. est enim commune omnium placitum in l.1.C.de contrahend.emp.quod laudãt Rip.n.26.Alc.n.23.in l.2.ff.si cer.pet.Tiraq.de retract.lig.§.1. gl.14.n.19 & sequuntur complures, quos allegat, ac meritò ꝓtraria oĩa abiens,cõfutat Arius Pinelus,à quo sum,in rub. 2.part.c.1.n.16.& c.3.n.1.versa.C.de rescind.vend. Vnde nũ quam approbare potui, & æquitatis rationibus semper alie- num duxi,ac duco quod scripsit Dec.consil.160. Emphyteu- sim committi si pro re alia æstimata permutetur,quia & res ę- stimari solent, vt solus earum valor melius cognoscatur,l.si æstimatis,cum similibus,ff.sol.mat. & precij mentio(quæ illi argumentum suggerit)tum venditorem arguit, cùm in pecu nia numerata consistit.§.item precium.in prin.instit.de empt. & vend.sed hac de re commodius,& vberius alibi & egimus, & Deo fauente agemus. E.Suarez.

emptio aliquot reddituum ad vitam,non vitæ incertitudine labefit,vt frequenter visum interpretibus inquit Ias.in l.1.nu. 63.C.de sum.Trinit. Idem.

Emptio.libellus in actione ex empto põt sic formari. Pro- pono ꝙ vendidi Petro.vnum equum morellum pro 20.duca tis quem sibi tradidi:nec pretium soluit. Quare &c.iste est li- bellus perfectus.l.Iulianus.§.offerri.ff.de actio.emp.P.Ando.

ex parte autem emptoris.sic formatur.dico ꝙ emi à Petro talem equum.cum talibus signis.pro 20.ducat.quos iam sibi solui.Vel(si non solui)quos eidem iudiciaꝫ offerro.& tamen ipsum equum mihi traddẽ.denegat.quaꝫ peto ꝺdem.& cogi ad illũ me traddeñ.vel alr.ꝙ ipse Pe. interpellatus me traddẽ, denegauit.& propterea mea interest in ducat.duob.quaꝫ pe- to eum ad dictũ interesse me ꝺdem. vel ad id qd ꝓbabi. mea interesse.vel sic.quare peto dictũ Pe.condem.ad traddeñ.me, dictum equum.& si nõ traddat.peto eum condem. ad meum interesse.quod verificabitur.&istud est tutius.secũdum Ang. Aret.in §.actionum.inst.de actio.vide Barb.in 3.vol.cons.52. in 8.col. P.Andora.

Dicitur in libello.pretio,&c.quia ad hoc.vt valeat venditio & competat actio ex empto.requi.pretium.§.pretium.ĩnstit. de emp.& ven.& vult in terminis Alex.qui multa al.in 1.vol. cons.18.& in v. vol.consil.59.vers.preterea pretium.& in l.si duo patroni.§.marcellus ff.de iu.iur.addo Ludo. Ro.in cons. 30.vbi dicit.ꝙ testes singulares circa pretium.nõ probant. & Sonz.in 2.par.cons.208.& Ias.in d.§.Marcellus.& in l. admo. in col. 100.ff.de iud.iur.& Dec. in cõs.57.in 3.col.vbi etiam al. Alex.in 2.vol.consil.128.fac.quod vult Ias.in l.si fideiussor.§. meminisse.ff.de leg.1.vbi dicit quòd si testator, mandat fun- dum vendi,intelligitur iusto pretio.

Amplia ꝙ nõ valet vendi.sine certo pretio.etiam.si cõitta. declaratio pretij.in aliquem alligeñ. nisi cõittent.in duos per partes elligendos,quia tunc valet.Cor.in cons.50.in 2.col.al. Bar.in l.si merces.ff.loca.idem dicit.in 3.vol.cons.110.

Quid si fiat vend.pro iusto pretio. nullo tamẽ alio addito. vide Alex.in l.sciendum.in 5.col.de verb.obl.

Adde quòd pretium nõ potest committi incertæ personę. Ang.in §.pretium.instit.de empt.& vend.& in titu.de loca.in fin.prin. P.Andora.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed quid si testes deponant de vend. sed non de quantitate pretij, quia non recordant. Pau. de ca. in l. 1. C. de rei ven. dicit probatam esse venditionem. & ꝙ pretium declarabi. off. iudi. fac. gl. in l. si ex causa. §. nunc videñ. in gl. 3. circa prin. ff. de min. idem vult Lud. Ro. consil. 91. vbi al. Bal. in l. 1. de rebus al. non alie. Barb. in l. 3. vol. cons. 90.

contrarium tenet. Alex. qui multa al. ĩ rub. ff. de ꝺh. emp. & in contrarium fac. qđ s. prox. dixi, & istam partem puto verã. ad decisionem. Bal. in d. l. 1. respondeo. ꝙ loqui. quantum ad tertium. qui vult se tueri præscr. quia tunc licet testes non deponant de pretio, tamen bene probant. q̃rum autẽ ad emptorem. & venditorẽ. requi. ꝙ testes deponant de pretio & ita volunt doc. in loc. præal. & vide. etiam esse de mente Fel. in c. sic. in fi. extr. de re iud. & fac. quod vult Alex. in 4. vol. cons. 20. in vlt. col. ibi preterea hypo. sing. 38.

Et singlitas testium circa pretium ellidit eorum dictum. Ludo. Ro. cons. 30.

Agẽti ad rẽ. ob. excep. p̃tii nõ soluti. vt ĩ. excep. p̃tij ñ soluti. emptio esse intelle. vbi fit mentio de pretio. Ias. in l. 1. col. 6. C. de iu. emphy. al. gl. in l. cum dotem C. de iure. do. & ibi Bal. limitat. tñ. qñ pretiũ esset ꝺdignũ rei alias secus vide ibi p eũ.

Dici. ẽt in libello. quem equum tradidi. nam agenti ad pretium ob. excep. Rei non tradite. vt in excep. rei non traddite.

an autem venditor tenea. præcise rem traddẽ. an vero liber. prestan. interesse. vide no. per gl. in l. 1. ff. de act. emp. & per Ias. in §. actionum, col. 26. insti. de actio. & est concl. ꝙ si venditor est dñs. & habet facultatẽ rei tradden. tenc precise traddẽ. Als aũt si non possidet nec dolo desiit possid. libe. prestan. interes se. vt ibi per eum. quem vide. & Barb. vol. 3. ꝯs. 52. col. 8. & seq.

Quid si in instrumẽto venditiõis. appona. ꝯstitutum. an vẽditor possit vltrs ꝯpelli. ad traddeñ. gl. est ꝙ nõ. in l. ab emptione, ff. de pac. sed tunc erit ageñ. ꝺ vẽditorem. rei ven. publitiana vel interdicto. vti possi. & ita vult Bar. in d. l. ab emptiõe, & licet. Ias. alie. adducat. in cõtrarium. in §. actionum. in 26. col. inst. de actio. attamen ipse vĩ sequi dictam gl. dum dicit ꝙ op. Bal. tenent. cõtrarium. in l. vnica. in pen. col. C. de sent quæ ꝓ eo. quod interest. esset intelligen. secundum prædicta.

Addo ꝙ illam gl. seq. Alex. in 1. vol. cons. 27. ibi nec prædictis obstat. & in cons. 92. circa 1. col.

cõtrarium tenet. in terminis. Alex. vol. 2. cons. 28. vbi dicit ꝙ ita tenent Bal. Ang. & Paul. de ca. in d. l. ab emptione. Bal in l. 2. in pe. q. C. de vsu. & Pau. de ca. in l. Iul. §. ex vendito. ff. de actio. emp. & Bal. in l. 1. C. pro don. & respondet ad gl. in d. l. ab emptione dicens verum esse. ꝙ venditor per cõstitutum libera. à traddic. iuris idest ab illa traddic. per q̃ trãsfertur dñium. sed ab actuali traddic. facti quæ adhuc supereſt. cum perfectæ non tradiderit, non est liberatus. & subiungit. quòd imo. damnat Bar. tenentem contrarium.

Aduerte. quia gl. in d. l. ab emptione. & in d. §. ex vẽdito. nõ sunt contrarie sed diuerse. nam gl. in l. ab emptione. loqui. in simplici constituto. & per illud libera. vend. glo. ver. in § ex vẽdito. loqui. in constituto cum precario per quod nõ libera. ab actuali traddic. & ita dicit & intelligit Ias. in d. l. ab emptione col. 8. dicens ꝙ plus opera. simplex ꝯstitutum q̃ cum precario.

Vide in ver. constitutum. §. 2.

Aduerte etiam. quia si venditor. cum constituto. denegat relaxari rem emptori. dicitur eum spoliare. ita no. tenet Alex. post aliquos antiquos quos refert. in l. 3. §. si rẽ. vbi etiam Ias. ff. de acq. pos. & ĩ l. si alienam. circa prin. vbi plura al. ff. sol. ma. fac. quia colon⁹ qui denegat rem restituen. postquam desinit esse colonus. dicitur me spoliaſ. l. colonus ff. de vi & vi ar. l. cõductores. C. loca. no per Cy. in l. 2. C. si cer. pe. Bar. & Bal. in l. si quis conductionis ti. C. loca. etiam si talis contradictio fiat in iud. l. non ab re. & ibi Bal. C. vnde vi. cum aliis al. per Alex. vol. 5. cons. 90. & Fel. in c. licet causam. in 7. col. ext. de prob.

Vide in ver. colonus. §. 31.

emere vel vendere quis reg. non compell. l. nec eme. C. de iur. delib. l. dudum. & l. inuitum. C. de contrah. emp. l. 1. §. cum quidam. & ibi hipo. ff. de quæst.

Fallit. pro bono pu. quia quis cogi. vẽdere fundum. in quo errigan. furce ꝓ iustitia. ita Alex. in l. 1. in 14. col. & in l. 2. in vltima col. ff. sol. mat. al. auctoritates. quas omitto. fac. qđ vult ipse Alex. vol. 2. cons. 190. vbi dicit ꝙ ex causa publice vtilitat. multa permittunt. vt ibi per eum quem vide. & ita in terminis tenet. Oldr. in cons. 161. fac. quod dixi in ver. princeps. §. 10. ver. causa autem leg. &c.

Fallit etiam inhabente iurisdictionem absque territorio. quia poterit cõpelli dominus territorii vt paria. errigi furcas. in territorio in quo. alius hr iurisdictionem. ita in spẽ. Fel. in c. 1. extr. de iude. & ista limit. est eadem cum 1.

Fallit quoque in colono. partiario qui cogi potest. vt quod venditurus est. vendat domino. ita Fel. vbi s.

Fallit pariter. quia si ciuitas hẽ fru. superfluum. poterunt compelli homines emere. Fel. vbi s. al. l. j. C. vt ne licе. in emp. spe. se excu. li. 10.

idem dicit ipse. in habente fru. tẽpe caristie. quia cog. vend. deducto ne egeat. al. l. si pẽdentes §. si quid. ff. de vsufr. & vilio ri pretio. Ias. qui multa al. in d. l. nec eme. vide in ver. caristia. Ang. in §. fi. insti. de don. Bal. in d. §. si quid.

item fallit in eo qui vendidit maximũ prædium, & reculat vendere particulam ei adherentem. quia potest compelli. Fel. vbi s. al. l. sancimus §. nec autem. & ibi Bar. C. de don. hypo. in d. §. cum quidam.

Fallit preterea fm. Fel. vbi s. si testator mãdat ecclesiam cõstrui in loco suo. qui nõ est sufficiens propter adherẽtiam vicini. quia ille poterit cogi. al. Bal. in l. 1. §. fi. per illum rex. C. de cõi ser. manu. & est text. in l. si quis sepulchrum ff. de relig. & sum. fu. & ad hoc multa al. Fel. i. dist. c. oẽs ll. col. 7. Ias. ll. 2. col. 1 sol. mat. in l. 1. §. nunc. col. 1. de oper. no. nun. & in l. si seruus ff. de vul. & pup. & in d. l. nec emere.

Subiicit generaliter Fel. in d. c. j. de inde. ꝙ quis cog. vende. id qđ sibi non nocet. & alteri ꝓdest al. doct. in d. l. 2. ff. sol. ma.

Quid in re exposita ad vendẽñ. an cogar vende. Ias. in l. 1. in fi. de ẽsti. act. al. Bar. in l. nõ enim. ff. re. amo. tenẽ. ꝙ sic & ꝙ pretium imponẽ. arb. boni viri. Credit tamen ipse ꝙ ista decisio Bar. non sit vera. & al. Alb. tenẽ. contrarium. & Pe. Cy. & Bal. in l. 1. C. de rer. permu. & idem vult ipse Ias. in d. l. nec eme. vbi al. Pe. Cy. & Bal. in l. 1. C. de epi. Aud. & Alb. in d. l. non enim.

Fallit insuper. vbicunque. sta. cane. ꝙ quis coga. vendẽ. nã valet tale sta. si sit generale. ita Bar. in l. venditor. §. si constat. ff. communia p̃d. & in l. anthiocensum. ff. de priuil. cred. & ita dicit Ias. in d. l. nec eme. vbi etiam al. Bar. in l. 2. C. de debi. ciui. lib. 11. dicentem. valere sta. ꝙ hñs rem paruam apud confinia habent. rem magnam. compella. vende. pretio moderan. arbi. iudic. Cor. in 3. vol. cons. 29.

Fac. quod vult Lud. sing. 710. vbi dicit quòd domus priuati potest destrui. vt ciuitas fiat puchrior.

Fallit demum in ciuibus quia possunt compelli. ad locañ domos scolaribus. ita Ias. d. l. nec eme. al. doc. in l. 1. ff. sol. ma.

in premiss. tamen casibus, in quibus quis cogi. vende. debet pretium solui. vt per multa no. deduc. ample. Fel. ind. ca. omnes. ll. in 7. col. distinc. 1.

Fac. quod vult Dec. in ca. quæ in eccleſiar. col. 8. ver. & ista ꝯcl. de cõsti. & quod vult Bal. in l. 2. C. qui. cau. fer. præmi. lib. accip. vide in ver. princeps. §. 10. ver. ꝙ autem re. et si quis tene. dare passum & victualia. non tene. daꝛ nisi primo soluat p̃tium. Bal. in l. venditor. §. si constat. ff. communia prædio.

Imo tali coactio vende. debet statim pretium solui. vt vult Bal. in d. l. 1. C. de com. seruo manu.

An autem quis possit ptohiberi vendere vel emere vide Ang. in §. fi. insti. de don.

emens granum vel similia. debet duce. suis sumptibus secũdum. Alex. in l. quod lega. ff. de iud. al. Spec. in titu. de compe. iud. add. §. 1. ver. quid si rusticus.

Quid si venda. ager. an debeant mensurari fossata? Bar. in l. littora. ff. de contrah. emp. tenet ꝙ sic. per l. predia. §. ita legatũ. cum ibi no. ff. de fun. instr. & ita in terminis tener. Alex. vol. 2. cons. 120. & in 5. vol. cõs. 54. & Fel. in c. Rodulphus. in 15. col. extr. de reser. Ang. in §. flumina. insti. de re. diuis. & in §. actionum. col. 9. de actio. Bal. in l. ripar. ff. de re. diuis.

Quid de rippa flũis pri. an debeat mensurari? vide Fel. in ca. quia indicante. col. 1. de præscr. & latius Ias. in l. quominus. in 11. col. ff. de flumi. vbi al. Bar. & Bal. in mul. loc. tenẽ. ꝙ nõ. nisi i rippa. essent multe arbores. vl terra posset arrari. & subiic. ꝙ licet. op. Bar. sit communis. tamen op. contraria est sustentabilis vide eum. & Alex. no. in d. cons. 120. Ang. in §. rippar. insti. de re. diuis. Bal. in rub. C. de contrah. empt. & in rubr. ff. de rer. diuis. col. 8. & in l. ripar. eo. tit.

Quid de sepibus. vide Ang. in d. §. rippar.

Ea que sunt intra confines veniunt in vẽdi. Barb. in 4. vol. cons. 54. in 1. col. & seq. & cons. 57. col. 1. & seq. Lud. Ro. cõs. 5. dixi in ver. confines. §. 3.

Sed quid si in mensura predij venditi reperian. plures iornate vel pautiores q̃ dictum sit? vide not. in l. Iul. §. si titius ff. de actio. emp. & Oldr. in cons. 197. incip. in concessione cuiusdã. vbi dicit multum refere. vt. loquens incipiat ment. cõceptum explicari à nominibus explicãtibus num. & mẽsuram. & tũc non plus in actu deduc. quam significe. per precedẽtem num. & mẽsuram. an à nominibus designantibus certam speciem vel corpus determinatum. & tunc adiectio mensuræ est loco demonſt

demonſtrationis q̃ue falſa.nõ vitiat.vt ibi per ẽum.& illud cõ ſilium refert &ſequi.Alex.vol.2.ꝯſ.120.præal.& in cõſ.127. in co.2.vol.& vol.5.conſ.159.& Iaſ.in l.1.col.1.C.de ſum.tri. & in §.actionum.col.28.inſti.de actio. Alex.vol.1.conſi.133. col.4.in prin.& vol.3.conſ.73.col.1.Cor.vol.4.conſ.59.Pan. in c.per tuas de don.Bal.in rub.C.de contrah.emp.col.vlt.

Vide õtũ iſta materia Pau.de ca.vol.2.cõſi.377.alias.379. incip.in cauſa que vertit,vbi dicit ꝙ licet quando reperi.minus in menſura.debeat fieri diminutio pretij.per l.ſeruum §.ſi modus.& l.Iulianus §.ſi titius.& l.ſi duorum ff.de actio.emp. Quãdo vero reperiunt̃ plures iornate in menſura.debeat pretium augeri.l.qui fundum.§.qui agrũ.ff.de contrah.emp.Tamen dicit hoc eſſe verum quando vend.fieret ad menſuram. cõſtituto pretio.pro ſingula.iornata.ſeu pro ſingulo agro.vt ipſe dicit: Secus autem quando nõ fit ad menſuram.ſed tanquam de certo corpore.niſi venditor temerarie aſſer.eſſe tãtum in menſura vt ibi per eum quem vide.& ita in effectum. vult Fel.in c.ſignificante.col.3.de reſcr.vbi al.Paul.de ca.in d. §.ſi modus.& expreſſe.Ludo.bolog.in conſiliis.Ana.cõſ.98. vbi al.d.conſ.Pau.de ca.licet.alio nũo.& Sonz.in 1.parte.ꝯſ. 98.vide etiam Alex.vol.4.conſ.8.Cor.vol.4.conſ.59.

Et ſi nihil dictum fuit de menſura.poteſt peti ȷ̃.30.annos. Pan.in c.per tuas.n.7.de don.vide ȷ̃.§.18.

Et poteſt quandocunque agi.licet emptor mult.annis poſſederit Bal.in l.qui fundum.ff.de contrah.emp.

Aduerte tamen.quia ex qualitate pretij.põt argui.an plus vel minꝰ veniat ī vẽd.l.cũ in fundo.§.vxor viro.ff.de iu.do.& ita vult Alex.ī l.diuortio §.ob donac.ff.ſol.mat.& Iaſ.in d.l.1. col.1.C.de ſum.tri.al.Bal.in rub.in 22.q.alias eſt in 4.q.C.de contrah.emp.addo.Bal.in 2.parte.conſ.104.& in 4.parte.ꝯſ. 126.& cõſ.181.in fi.Are.conſ.6.col.vlt.Alex.vol.1.conſ.84. & vol.4.conſ.26.& vol.5.conſ.39.& Dec.conſ.43.in fi.& in loc.præal.ſemper al.gl.in l.1.ff.de ſuperficie.& ita etiam tenet Barb.vol.2.ꝯſ.36.col.4.al.Bal.in l.1.C.qui te.fa.poſſunt. Ale. vol.2.conſ.187.col.3.ibi & hoc maxime.& vol.4.conſi.26.& vol.5.conſ.68.in fi.Phi.in regula inſpicimus quæ eſt 45.

Limita procede.in dubio Secus in caſu certo.ita Barb.in terminis.vol.4.conſ.54.col.1.

Quando venditio facta fuit ad menſuram.nõ dicitur perfecta.niſi mẽſure.vt eſt tex.in l.ꝙ ſæpe.§.in his.ff.de ꝺtrah.emp. quæ licet.loquatur in re mo.tamẽ idem eſt in immo.l.ſi in vẽdic.§.1.ff.de peric.& co.rei ven.l.Iul.§.titius.de ac.emp.Bar.ī conſ.74.& conſ.121.Alex.vol.4.conſ.90.Cor.vol.3.cõſi.79. ad intellectũ.d.§.ī his.vide ſubtiliter.Barb.vol.3.ꝯſ.90.col.6.

Et tunc peti poteſt ſæpe mẽſurari.ita Iaſ.in §.quædam.in fi. inſti.de actio al.Bar.in l.1.§.1.ff.ſi mẽſ.fal.mo.dix.& dicit bene face.l.1.C.de erro.cal.vide in ver.agrimenſor.§.5.

Et poteſt peti ȷ̃.30.annos quòd menſure.Pan.in c.per tuas. nu.7.extra de dona.

Quomodo autem debeat fieri menſura an per aerem an p terram.vide Alex.vol.4.cõſ.22.Fel.in c.olim. col.1.de excep. & Iaſ.in l.1.ff.ſi quis cau.

Et ita debet menſurari.malum ſic.bonum.Bal.in l.ſic.periculum in fi.C.de act.emp.

Sed quid ſi vnus de vigono.vẽdit mihi.in hoc loco pinero lij ior.decem terræ.ſitas in finibus cantogni.cuius loci menſura ſeruan.eſt.dic ꝙ mẽſura pin.& ſic locus vbi celebratur cõtractus attendendus eſt.ita Bar.in l.ſemper in ſtip.ff.de reg.iu. & eſt tex.in l.ſi fundus.ff.de euic.faciunt multa q̃ dixi.in tract. ſta.ſta.ſub rub.gabella pro contractibus ſolua.q.20.& 21.

Fac.quod habetur.in ver.conſue.loci contractus.

Si emptor habeat terminũ vnius anni ad ſolueñ pretium. quando incipiet annus? vide ȷ̃.in verbo Terminus.

Quid ſi vendo fenum.vel fructus viridarij.& bis in anno ſeca.dic ꝙ intelligitur de primo.ſecũdum Bal.& Alex.in l.diuortio.§.ob donac.per gl.ibi.ff.ſol.ma.Fel.in c.innouamus.col.1. de treu.& pa.& in c.licet dilectus in fi.col.1.de teſti.

Limitat Alex.vbi ſ.niſi quãtitas pretij aliud iudicaret.& dixi ſ.§.17.

Item limitat quando aliena.ti.oneroſo.ſecus ſi lucratiuo. quia tunc intelligitur tam de 1.quam de 2.vt ibi per eum.

Quid ſi vendam ſaluo iur.coloni.& nullus eſt colonus.ſed ego ſeminaui vt.poſſim detrahe.partem.quæ conſueuit dari colono? vide Alex.poſt Bar.in l.ſi quis.ff.de leg.1.vbi Alex. ſe etiam remittit ad no.per Bar.in l.ſi mercedẽ §.ſi.ff.de actio. emp.vbi Bar.dicit ꝙ non.& eſt bene no.addo Alex.vol.1.ꝯſ. 28.& vol.2.conſ.31.quod eſt idem.Iaſ.in l.admo.col.x.ff.de iu.iur.Sonz.in 2.part.conſ.287.Fel.in c.inter mon.col.1.de re iud.Hipo.marſ.in l.1.§.ſi ſeruus.col.1.ff.de quæſt.

Limita niſi emptor pariter ſciuiſſet nullum fuiſſe colonum. ita Alex.in d.conſ.28.alleg.Bar.in d.l.ſi quis.

Illud autem certum eſt,ꝙ in dubio fructus rei venditę pertinent ad emptorem.vt vult Cum.in conſ.20.per l.fructus.ff. de rei ven.& l.iul.§.ſi fructibus.ff.de act.emp. hꝫ per Bar.in l.j. §.cum prædium.ff.de pign.per Alex.in l.diuortio.col.14.ſol. mat.Addo Lud.Ro.conſ.309.Iaſ.in §.actionum.col.27.de actio.& expreſſe in l.diuortio.§.interdum.col.5.ff.ſol.mat.vbi etiam all.l.ſi.§.vt fructus.ff.de his quæ in frau.cre.vide in ver. fructus pendentes.§.1.

Quid ſi tempore vendit.fructus erant collecti.ſed penſio nondum erat ſoluta, an emptor debeat habere quicquam de dicta penſione.vide Alex.in 1.vol.conſ.28.repetito in 2.vol. conſ.31.ibi & fortifica.fac.quod vult in 2.volu.conſ.15.ibi circa tertium.

Aliud eſt vendere,aliud promiſſio de venden.Lin bonæ fidei.ſecundum vnam lect.& ibi Iaſ.ff.de eo quod cer.loc.gl.in c.pen.de elect.in 6.Bar.in l.dedi.ff.de cond.ob cau.& in l.ſi pupillus.ff.ad l.falc.Bal.in l.1.C.com.de lega.fac.l.ſi hæres.ff.de actio.emp.& ita tenet Alex.in 2.vol.conſ.73.&in 3.vol.conſ. 72.& in 5.vol.conſ.45.& conſ.76.Are.conſ.28.Barb.in 1.vol. conſ.8.col.12.&conſ.51.in fi.col.16.& in 2.vol.conſ.47.col. 8.Mathe.no.46.Pe.gerar.ſing.98.Dec.conſ.183.in fi.

Aliud cede.aliud promiſſio de ceden.Lud.Ro.ꝯſ.85.col.2. facit quod vult Iaſ.in l.qui pecuniam.col.3.ff.ſi cer.pe.vbi dicit,ꝙ quis non cogitur mutare ex promiſſione de mutuan. facit etiam quod vult in l.ſi quis maior.col.3.C.de tranſact vbi dicit,ꝙ etiam ſi ſit iuramentum de venden.ſi fiat alij vend. & res tradda.valet ſecunda vend.de quo etiam per eum in l. quotiens.col.9.& 10.C.de rei ven.

Facit etiam quia aliud eſt dare, aliud promiſſio de dan.Fel. in ca.veniens. col.1.de teſti. faciunt etiam multa, de quibus per Firm.Berta.in ver.pronunciatio. vbi vide.Hypol.ſing.vlt. & Alex.in l.1.§.ſi quis ita.col.3.& 4.de ver.ob.

Facit tãdem,quia aliud eſt ꝺferre beneficium,aliud cõndare. Dec.conſ.149.col.4.aliud eſt publicare bona,aliud pronunc. de publican.Bal.in l.1.C.ſi aduer.liber. aliud ſtare in poſ.aliud poſſidere.Alex.in l.ſi quis ante.col.3.de acq.poſ. aliud eſt habere,aliud vide.habere. Bal.in l.vnica. C.de mulie.quæ ſe fer. propri.Et dicit Alex.in 1.volu.conſ.68.ibi per ſupradicta patet,ꝙ tunc non tene.vendere,ſed competit perſonæ ac.ad intereſſe.& ita dicit Barb.in 3.vol.conſ.90.all.Ang.conſ.181.alias 184.incip.ex forma.Soz.in l.legem.col.4.C.de pac.

contra præmiſſa fac.quia paria ſunt promittere & ſoluere. l.ſi.C.ad l.falc.l.ſi patronus.§.1.ff.de don.& vult Iaſ.in §.ſi minus.col.2.inſtit.de act.fac.quod dixi ſ.in ver.circuitus. facit etiam quod vult Bal.in l.quamuis.in fi.C.de tranſact.vbi dicit,ꝙ promitt.& vend.ob cauſam.obliga.ad venden.

Ad idem fac.quod vult Alex.in l.licitatio.de publica.vbi dicit,quòd ex pacto de venden.acqui.ius emere volenti.

Quid ſi ſit promiſſio de venden.& res ſit tradita ſoluto pretio,an emptor lucretur fructus.vide Soz.& Iaſ.in l.5.ff.ſolut. mat.vbi contra Bar.tenet quòd non.

Vbicunque venditor ſciens non certiorauit emptorem de qualitate rei,pp q̃ res vendita minoris eſt,tunc emptori ignorãti tene.ad oẽ intereſſe.l.j.§.j.l.Iulianus.poſt pr.& l.quæro.ff. de act.emp.Si aũt vẽditor ignorauit tene.qti minoris emptor fuiſſet empturus ſi ſciuiſſet.l.quotiens.ff.de ædil.edi.&d.l.iul. in prin.& l.Labeo libero.ff.de ꝺh.emp.l.j.§.cã.ff.de ædil.edic.

Et reg.ꝙ tunc venditor nolens de euict.teneri ſpꝫ moneat & certiorem faciat emptorem de qualitate rei. d.l.quæro.& vult Cy.in l.1.C.de edil.act.& clare non obſcure moneat. alꝫ non ſuffic.l.ea quæ comdandi.§.fi.ff.de contrah.emp.l.tene.§. fi.ff.de act.empt.cum aliis all.per Alex.in 5.volu.conſ.95.faciunt no.per eundem Alex.in 5.vol.conſ.14.Addo Pau.de ca. in 2.vol.conſ.319.alias 317.Cor.in 3.vol.conſ.81.

Imo ſi venditor dicat rem non eſſe alij obligatam cum ſit. cõittit falſum.ita vult Fel.in c.cum Io.col.10.ext.de fid.inſtr.

contra præmiſſa fac.quia ille qui gerit actum cum alio,præſumitur ſcire conditionem & qualitatem eius. adeo ꝙ eſt in culpa ſi ſe non informat.ita vult Fel.in ca.cum olim.col.3.de teſti.Pau.de ca.in 2.vol.conſ.335.alias 333. Barb.2.vol.conſ. 56.col.9.faciunt quæ ample vult Alex.2.vol.conſ.103.max. in 3.& 5.col.& in 5.vol.conſ.60.Paul.in d.l.quæro.

In dubio præſum.res vendi libera.Iaſ.in l.quominus.col.13. ff.de flum.al.l.ex pdiis.& ibi Ang.C.de euict.Addo Are.conſ. 19.& Iaſ.in l.ſi pro fundo.col.2. C.de tranſac.& ibi pſe Alex. Bolog.conſ.2.col.5.dixi aliquid in ver.res §.13.Bal.in rub.C. de contrah.emp.q.6.

Et non dicitur res traddita quando eſt cum one.Alex.in 5. vol.conſ.65.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si tamen res sit obligata sub condic.poterit vendi.& si emptor.petat.consentiri per illum cui est obligata.suffic.caue.de conseruan.emptorem imdēnem.ita no.Alex.vol.5.cons.65.

Et in ma.quando vendi.res obligata sub condic.vide aliqd per Alex.vol.3.cons.67.& in d.cons.65.

Et venditor tene. lue. predium venditum. & trade.liber.l. quoniam liber.& ibi Bal.C.de compensac.

Quādo autem dica.res lībe.traddita?vide.Ias.in l.si pro fundo.col.2.C.de transac.

Vide etiam Ang.ī §.fi.insti.de suspec.tuto.in fi.& in §. actionum in 7.col.de act.

Quid si vendo rem liberam ab omnibus decimis. dic ꝙ intelligitur de extraordinariis.Crem.sing.107.al.Bal.in l.fistulas §.fini.ff.de contrah.emp.

Emens scienter rē alienam an possit age.ad interesse.Alex. vol.4.cons.69.tenet ꝙ non.per no.in l.si fundum sciens.C.de euic.fac.ꝙ vult Ias.in l.nō dubium col.13.C. de ll.dum ponit an ex contractu nullo debea.pœna. & quod vult in l. cum qs in fi.3.col.C. de iu. & fac. ig.dum dicit an ex contractu nullo oria.aliq. obl. fac.etiam quod vult. in l. pactum quod dotali verf.3.extende C.de pac.

Vide tamen contrarium.Cor.vol.3.cons.2.in 2.du.

Seruitute reali euicta.an venditor tenea.quanti minoris?vide Ias.in l.stip.ista §.si quis col.5.ff.de ver.obl. vbi tenet quòd sic.vide ibi per eum.

Si vendo fundum.cum omnibus iuribus meis intelligit sōlū venditum,id quod est de natura rei.Ias.in l.quominus col. 26.ff.de flumi.

Quid si habeam in fundo iurisdic.an intellig. vendita.vide Sonz.in l.cum quid.col.1.si cer.pe.

An autem empto fundo intelliga.empta via ad ipsum fundum?vide Ias.in l.seruum.§.fi.ff.de leg.1.vbi dicit ꝙnō.al.tex. in l.in venden.ff.de contrah.empt.& Bar.in l.1.ff. de serui.leg. addo Alex.vol.2.cons.194.in fi.

Limita nec dictum sit cum accessibus,&c.Cor.vol.2.cons. 154.fac.l.in lege.& quod ibi vult Bal.ff.de contrah.empt.

emens rem videtur eme.ius quod habet venditor.l. qui tabernas.ff.de contrah.emp.

Quod intellige qñ emptor sciebat qualitatem rei.Alex.qui multa al.vol.5.ꝯs.95.in fi.addo.Lud.Ro.no.ī ꝯs.396. Bolog. in cōs.2.col.5. seruitus aquæductus transit in emptorē etiam si nec dica.l.si aquæductus.& ibi Bal.ff.de contrah.emp.

Et in ma.an vendens rem. videa.vende. totam.an solū partem quam in ea habet.vide Alex.in l.si domus §.fi.de leg.1.& aliquid remissiue.in l.1.C.qui te.fa.possunt.Lud.Ro.ꝯs.396.

Si emat ius qđ qs hr̄ī re.oporret ꝓbare.de iur.vēdentis Alex.vol.2.cōs.187.& fac.qđ vult in vol.5.ꝯs.96.col.2. vbi dicit ꝙ cōcessiones principis nullum ius tribuunt. nisi ꝯstet qd ad principē spectabat.Oldr.ī ꝯs.164.Alex.ī l.locº de acq.pos.

Talis enim emptio valet.vt dicit Ias.ī l.3.§.1.in fi.ff.de acq. pos.al.l.ꝙ si nulla.iuncta l.ꝙ si sic.ff.de hr̄d.vel act.ven.&dicit bene face.l.si iactum rett.ff.de cōtrah.empt.Alex.in d.l.locus.

emptori nō tenc.venditor.dare instr̄a sue acquisitionis Ias. in l.quotiēs.col.13.C.de rei vendi.al.l.titius hæres.& ibi gl.& Bar.ff.de actio.emp.& tex.cū gl.in l.instr̄a. C.de fideicō. Ant. Imo.in c.fi.de emp.& vend.& Bal.in l.1.in fi.C.cred.euic.pig. nō te.& in c.vasallus.in rit.si de feu.fuc.cōtro. inter.do.& ag.

Tenc.tamen illa ostende.vt dicit gl.in d.l.titius hæres.& ibi hoc.vult Bal..

imo tene. face. copiam emptori. ita in terminis vult Bal.in parte ꝯsi.250.al.d.l.titiº.fac.qđ vult Bal.in l.cetere.ff.fam.erc.

an autem cogi possit ad facieñ instr̄m vendi. vide ī.instr̄m facieñ est.§.1.

Si mando vt emas me talem rem pro decem.& emas ꝓ 20. etiam vtilr.non repetis nisi decem.ita Pau.de cast.vol.2.cons. 157.Crem.sing.72.

emptio nō ꝓsumi.si fata.si venditor remanet in pos.rñden. de fructibus emptori.Alex.vol.2.cons.211.in prin. Idem.

emptor.nō potest auct.propria.cape.pos.vt hr̄ in l.si ex stip. ff.de acq.pos.Bal.in l.si pater.C.de actio.emp.

vide limitac.p Alex.ibi.Ang.ī §.actionū.col.7.de actio.Idē.

patientia tamen vēditoris sciēt.emptorem tene.& posside. habet vim traddic.l.2.C.de acq.poss.

Quod limita quando venditor teneba. tradde. alias secus. ita Alex. vol.5.cons.90. Idem.

emptio & venditio qñz promiscue ponūtur. & vnum pro alio.Cor.nq.vol.2.cons.28.ver.nec ob. Idem.

Si scio ordinē datū in ꝯs.de pretio graui,& vēdā rē, teneor ad ītersse.Lud.ī ꝯs.sing.282.vid Calca.ꝯs.13.el 2.col.pe.Idē.

emptor.post tradita ,sibi pos potest expelle.illitos detento res Bal.in l.si mercedem.§.fi.ff.de act.empt. P.Andora.

emergens de nouo nouo indiget auxilio. l.si arbitro.§.1.ff. qui satisdar.cog.l.1.ff.de vēt.inspic.Ang.inst.de libert.in prin. P.Andora.

emergens propriè appellatur illud quod respicit processum. Alex.in l.quod iussit.in ij.addit.de re iud.vide Bald.in l.2. C.de ord.iudic.vbi latè ponit quid dicatur emergens,& quid incidens. Idem.

emphiteusis perpetua præsumitur præcessisse solenniter:si diu fuit possessa res,tāquam emphiteutica,si res erat ecclesiæ: quia non præsumitur perpetua, sed vsque ad tertiam generationem.Balbus de præscr.par.3.q.10.n.35. B.Villal.

emphyteusis est contractus nominatus communem dicit in §.emp.q.2. P.Fich.

emphyteusis ecclesiæ potest cōcedi vltra filios & nepotes. com.dicit in §.emphyteusis.q.6.vers.Quæro. Idem.

emphyteusis ecclesiæ ꝑt etiā ita cōcedi vt trāseat ad extraneos hæredes.Magis communem dicit Clarus in §.emp.q.6. ver.Sed nūquid.cōtr.Imola.in l.ex facto.ff.de hæred.inst.Idē.

emphyteusis si à laico simpliciter concessa sit, transit ēt ad extraneos,sed ab ecclesia simpliciter ꝯcessa nō trāsit ad extraneos. Magis communem dicit Clar.in §.E. Q.38.contr.dicit Corn.cōs.131.& cons.173.lib.2.Si tamen ab ecclesia concessa sit pro se & hæredib. quibuscunque & debitæ solennitates in concessione interuenerint, trāsibit etiam ad extraneos.cōmunem in §.E. Qu.48.ver.sed quæro quid si idem dicendum erit si ab ecclesia alicui pro se,& hęredibus & quibus dederit, concessa sit.communis in d.q.28.ver.idemque. Idem.

emphyteusis de suâ natura est trāsitoria etiam ad fœminas. communem dicit ī §.E.q.32. etiam si ecclesiastica sit. ibidem. Si tamen emphyteusis concessa sit pro se,& filiis,tūc non veniunt fœminæ.communem in dicta q.32.vers. Sed quid.Claro tamen non placet. Idem.

emphyteusis data alicui pro se,& filiis masculis,vel pro se & descendentibus suis virilis sexus,eo casu non comprehendit filius masculus ex filia,cōem dicit in §.E.q.36.ver.Pone. Idē.

emphyteusis accepta pro se , & filiis nulla facta hæredum mentione,transit ad filios, etiamsi non sint hæredes patris.cōmunem dicit in §.emp.q.35.in prin.

Et hoc casu,etiam si filij repudient hæreditatem patris possunt nihilominus succedere in feudo.comm.in d.q.37.ver.Et ex hac.contra verò si emphyteusis concessa esset pro se, filiis, & hæredibus non transibit ad alios nisi etiam hęredes sint,neque poterunt hæreditatem repudiare,& in emphyt. succedere.Eadem q.37.vers.in secundo. Idem.

emphyteusis si finiatur sine culpa emphyteutæ, puta cursu temporis,vel finita generatione,potest ipse emphyteuta si viuit,vel ipsius filij vel etiā agnati petere à Domino vt emphyteusim in eorum persona confirmet seu renouet , etiamsi ab ecclesia concessa sit.imò si Dominus recusat,possunt appellare ad superiorem.communem dicit in §.emp.q.43. Idem.

emphyteusim quis accipiens pro se, & filiis descendentib. si vnus ex filiis recipientis cessauit in solutiōe canonis p trienium,ita ꝙ res cecidit in commissum talis cessatio & caducitas obest etiam descendentibus,vel agnatis vocatis ex tenore primæ inuestituræ.communem dicit ī §.emp.q.8. ver.sed hic quæro. intellige , dummodo ea cessatio non sit facta in fraudem descendentium vel agnatorum. Idem.

in emphyteusi concessa hæredibus regula est ꝙ sub nomine hæredum etiam extranei includuntur. l. sciendum.l. hæredis appellatio.ff.de verb.signifi. & l.annalibus.C.de legat.ista verò iura, quæ ad hoc per doct. allegantur de numero hæredum vidētur loqui,vt omnes veniant in infinitum,probatur etiam ista conclusio ex eo ꝙ nomē hæredes generale est,& in plures species distinguit̄,vt inst.de hæred. qualita.& differen. in prin.nā hæres dicitur,i.dominus.ī l.item Mela.§.legis.ff.ad l.Aquil.& secūd.istā ꝯclusionem arguit Ang.cōs.350.charissime frater,& procedit hoc,ēt si dicatur pro hæredib.suis,l.stipulatio ista.§.si qs ita.ff. de verb.obl.not.Spec.in tit.de loca.§. nūc aliqua.ver.113.Bar.& doc.in l.Gallus.§.etiam.ff.de liber. & posthu.& Alex.cōs.9.vol.2.ista verò regula fallit, quando dr̄ de hæredib.masculis,tunc.n.non veniunt extranei, sed dūtaxat descendentes secund.Rayn.de Forliuio in dispu.incipi. quidam habeat duos filios, quem sequitur Bal. in l. Gaius. ff. sol.mat.& in d.l.Gallus.§.etiam in fi.dist. Bartol.quem refert cum concordantibus traditis ibi per eum Alex. & in l. quod dicitur.ff.de verb.obl.& cōs.105.perspectis.vol.1.coarctatur secundo prædicta cōclusio nō procedere,quando aliqua cōiectura esset in contrarium,vt verba de extraneis hæredib.nō intelligerentur,vt est tex.in l.ex facto.§.fi.ff.ad Treb.ibi.n.cōditio,si

ditio,sine hęrede decesserit,intelligitur tãtùm de liberis,quia illa ↄditio ẽt si intelligeretur de extraneo hęrede quodãmodo impossibilis redderetur,vt declarat Ab. in c. in præsentia. de probatio.in prin.gl.Bart.& doctor.in d.§.fi.& Ang. consil. 305.& cons.265.Cumanus cons.125.Alex.cons.105.vol.1.& ↄs.117.vol.2.interpretatur & limitatur postremo ista regula, quando emphyteusis fuisset concessa ab ecclesia alicui,& hæredibus suis, tunc quippe ad extraneos hæredes non porrigeretur.§.emphyteusim.in auth.de non alien.& not. Bart. in l.etiam.& ibi Alex.ff.sol.mat. & idem Alex.fatetur istam esse communem opi.cons.23.opportunè consideratis,vol.1.Im. in d.l.ex facto.§.fi.Dec.in d.c.in præsentia.n.153.& seq.& cõ si.117.Affli.decis.100.vel ex Goza.cons.39.Ruin.cons.161. vol.1.Paris.cons.84.& 85.volu.4.& Boer.decis.268. num.7. Idem Viuius.

Emphyteusis si finiatur,quia finitæ sunt generationes,consanguineus emphyteutæ potest petere à Prælato, vt renouet emphyteusim,& facit iniuriam non renouando,& potest adiri superior per viam appellationis, vel quærelæ, vt compellatur renouare,Barb.in c.1.n.18.de locatio.dicit communem ex Bart.in l.ait Prætor.§.permittitur.ff.de aqua quotid.& æsti. Quam intelligit Panor.in c.bonæ el 2.de postul.prælat.n.28. quando prælatus extraneo vult conferre,secùs tamen si apud se vult habere.Et vide octo limitationes ad istam communẽ per Corset. in addit Abb. ibidem in verbo, renouationem. B.Villal.

in emphyteusi concessa à priuato,ea lege,quo ad extraneũ hæredem non transeat idem concluditur:quia tunc etiam nõ confiscatur.Est commu.opi.secund.eum.ibid. M.Chærian.

emphyteusis ecclesiastica,facta cum debitis solennitatibus, etiam ad hæredes extraneos transit.Est com.opi. licet dubia, secund.Curt.iuniorem in cons.4.super controuersia.vol.1.& vide quæ scribit Alex.cons.9.lib.2.

Emphyteusis acquisita à patre pro se & filiis,potest in testamento vni ex filiis tantum assignari,ceteris exclusis.Est mag. com.opi.teste Alex.cons.124.consideratis.vol.5.cõtra Bart. in l.vt iurisiurandi.§.si liberi.de oper.libert. Contrariam opinionem dicit magis communem cum Bart.idem Alex.in cõsi.107.in causa Nicolai.in prin.vol.4.vide latiss. per Ias.in l.2. in vlt.q.C.de iure emphy.vbi ꝫ.omnes Doct.articulum dis putat ad partes.& quæ habentur in apost.ad Alex.cons.8.li.3. Curt.tract.feud.4.part.nu.131. Idem.

emphyteusis concessa vsque ad tertiam gñationem expletam cõprehendit nõ solùm nepotes, sed ẽt pronepotes, si tñ cõcedat in tertiã gñationẽ:nõ cõprehẽdit nisi nepotes, Lud. Gozad.cõs.25.n.17.com.dicit ex Alex.cõs.125.vol.5.B.Vill.

in emphyteusi recipiẽs ab ecclesia rẽ propriam, nõ vt propriam,sed vt rem ecclesiæ,contractus non valet,communem dicit Franc.Ripa in l.si aliquam.n.34.ff.de acq.poss. Idem.

Emphyteusi finita per generationem,& nõ propter culpã, emphyteuta retinet melioramenta,communem ait Dec.consi.518.nu.2.& per totum. Idem.

emphyteusis ecclesiastica,quæ secundum consuetudinem solet dari vsq; ad tertiam gñationem masculinam,si datur vsque ad fœmininam, vel in perpetuum vitiatur pro parte pro qua nõ erat cõsuetudo:valet tamen quo ad aliam partem.Ias. in l.qui rem aliquam.C.de sacros.eccle.n.21.communem dicit.l.licet sibi non placeat.Decio tñ placet n.22.&nota vnam conclusionem per eum traditam ibi n.19.& 20.quod res ecclesiastica,quæ solita est dari in emphyteusim potest concedi absq; solennitate.p tex.in c.2.de feu.& ibi Abb.&solitũ ꝓbat p duas vices ↄcessas intra xl.annos.p Bald.ĩ l.đ qb.ff.đ leg.Idẽ.

Emphyteusis ecclesiastica ꝓ filiis,& nepotib. trãsit ad eos: etsi sint hæredes.Cur.iun.cons.78.n.4.cõmunem dicit.Idem.

ADDITIO. An aũt per dicta verba trãseat ad filias fœminas,ad quas etiam emphyteusis ecclesiast.trãsit,vt habetur in §.emphyteusim.in auth.de nõ alie.& masculinũ cõcipiat fœmininum,vulg.iurib. Sali.videtur dicere ꝙ sic in l.2.C.de iur. emphy.in q.17.contrariam tñ opi.com.dicit Cors.in reper.ad Abb.in ver.emphyteusis facta pro se.Illud autem ꝙ masculinum concipiat fœmininum distinguit Archid.in c.si quis suadente.n.4.cum duob.seq.17.q.4.cum addi.Superad. Sed si diceret pro se & liberis ad differentiam pro se & filiis,tunc contineretur filia fœmina,vt in latiori vocabulo Pet.de Anch.in consi.125.visis,n.2.Alex.cons.61.Super eo,per totum vol.1.

Amplia,etsi filius repudiet hæreditatem,Alc.de præsum.regul.1.præs.31.in prin.communem dicit.

Amplia secũdo,etsi ñ sit facta de filiis mẽtio:quia in dubio præsumitur & pro filiis recepta, Ias.in l.in emphyteuticariis, ꝙ.188.C.de iure emphyt.communem dicit.Et ideo cum indistinctè cõceditur,nõ transit ad hæredes extraneos.Curt.iun. cons.130.n.5.Communem dicit,& Dec.in cons.171.& Segura,magis cõmunem dicit,in l.coheredi.§.cùm filię.ff.de vulg. & pup.n.160.& Ant.Rube.in repet.l.Gallus.§.quidam rectè, de liber.& posth.ver.pen.colligit conclusio Dec.ex cõs.411. Amplia istã secundam partem istius communis,quia sicut tacitè non cõprehendũtur hæredes extranei in cõcessione emphyteutica de reb.ecclesiæ:ita nec expresse potest concedi,vt ad extraneos transeat. Anton.Rube. in d.§. quidam rectè d.l. Gallus.ff.de liber.& posth.communem dicit ex Dec.cõs.71.

Restringe tñ istam ampliationem,si concedatur in perpetuum cum solennitate,cap.sine exceptione, 12.q.2.quia tunc potest concedi vt transeat ad heredes extraneos,idem Anto. Rub.ex Dec.in d.cons.71.comm.dicit.

Et ex hoc dicit dictus Segu.ibi,ꝙ stante l.9.For.ll.titu.*de las mandas* ꝙ,stantib.liberis nõ potest testator tertiam bonorum legare extraneis:ꝙ si fiscus succedit in bonis defuncti, nõ succedit in d.tertiam:&ad corroborationem d.l.9.est l.25.tau.vi de ĩ.in verb.fiscus,n.105.Et nota ꝙ emphyteusis priuati si sit concessa tali lege,ꝙ non transeat ad extraneum:si bona emphyteutæ confiscentur,non transit ad fiscum.Segu.in d.§.nu. 262.com.dicit.ex Bart.ĩ l.si finita.§.si de vectig.ff.de dam. inf.

Amplia istã restrictionẽ,si recipiatur emphyteusis pro se.& pro hęredib. quibuscunq;:quia tũc cõprehendũtur hæredes extranei.Ant.Rub.in d.§.qdã rectè.vers. ꝓ respõsiõc.com.đt.

Restringe istam ampliationem secundam:si aliàs sit apposita in emphyteusi clausula: & quibus dederit, quia tunc bene transit ad extraneos hæredes,Cur.iun.cons.130.n.2.com.đt.

Amplia tertiò,ꝙ pater recipiens emphyteusim ecclesiasticam pro se &filiis suis,non potest vni donare,nec signare,Stephan.Bertr.cons.138.volu.2.quem refert,& sequitur Nic.in addi.Alc.in tract.præsc.reg.1.præsum.31.com.dicunt.

Amplia quartò,ꝙ pater non põt vni ex filiis prælegare emphyteusim.Alex.cons.24.vol4.magis com.dicit.Ias.autem in l.i emphyteuticariis,đ iur.emph.C.n.211.distĩguit,quẽ vide.

Amplia quintò,ẽt si pr̃ recipit emphyteusim mediãte pecunia.Ant.Rube.in repetitio.§. qdam rectè.d.l. Gallus de liber. & posth.ff.ver.quartus casus.com.dicit,licet dicat in puncto iuris veriorẽ esse ↄriam per l.fi.ff.de assigna..liber.Idem. Vill.

Nota ꝙ emphyteusis cõcessa pro se,& filiis,non facta mentione de hæredib.nõ cõprehẽdit fœminas,Dec.in l.fœminę. de reg.iur.com.đt,&in ↄs.336.n.3.quia in ↄctib.appellatione filiorum non veniunt fœminæ.Bart.in l.1.ff.de verb.oblig.

Nota secũdò,ꝙ cum emphyteusis sit accepta per patrẽ pro se,& filiis,&hæredib.nõ ꝑt succedere filius,nisi sit hæres.Alex. ĩ ↄs.129.vol.5.& Io. Duran.in arte testan.ti.xj.cau.x.com.đt.

Nota tertiò, ꝙ si pater acquisiuit emphyteusim à priuato pro se,& filiis:tunc acquiritur filiis vt hæredib.Ant.Rube.vers. si.quintus & vltimus casus,commu.dicit. Idem.

in emphyteusi concessa priuato comprehẽduntur naturales,nisi conditio concedentis aliud suaderet,secund.com.adsertionem Doct.quam sequitur,&citat Alex.in l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad Treb.Abb.Deci.n.136.& Moder.in c.in p̃sentia.de prob.Contrarium verò tenuit Ang.in l.generaliter. §.cum autem.C.de institu.& substitu.qm̃ verba dubia in ↄctibus interpretãda sunt ↄ illum,qui stipulatur,l.veteribus.ff.de pact.& verba in dubio ꝓpriè accipiũtur.l.1.§.is qui. ff.de act. & oblig. filius verò naturalis non dicitur propriè filius, ff. de his,qui sunt sui.& istam partem scribit esse veriorem Deci. in loco præcitato.Tandem ipse conatur præfatas opiniones ad bonam consonantiam,& concordiam reducere,quam videndum suademus,quia est verissima.

regulariter in cõcessione emphyteusis non habet locũ ius accrescendi,sed bene ius non decrescendi.Est com.opi.secun. Dec.cons.326.in casu proposito.circa prin. M.Chærian.

emphyteusis sine domini consensu facta renuntiatio, nullius est momenti,commune assero ex Ias.l.2.nu.24. C.de iur. emph.Matt.Afflict.in c.1.n.42.& n.48. de vasall.qui contra constitut.in 3.lib.feud.ac Fel. c.quæ in ecclesiarum. de const. Curt.de feud.4.part.q.31.atque ante illos omnes Panor.in c. 1.de feud. E.Suarez.

emphyteusi,quã aliquis sibi,suisq; liberis susceperit,renunciasse is videtur,qui patris bonis simpliciter renũciauit,commune asserunt Ias.in l.si non sortem.§.libertus.n.34.& n. seq. ff.condict.indeb.Viuius lib.1.opi.13.in fi. E.Suarez.

emphyteusis ecclesiastica nõ transit ad hæredes extraneos secundum gl.in verb.etiam filios.l.etiam.ff.solut. matrim.allegans §.emphyteusim.in Authent.de alie.& emphyteu.collat.9.& hanc opi.magis communem esse scribit Alex.de Im. consulendo,in cons.23.n.4.in lib.1.ver.tertiò pro hoc.& in

Universidad de Deusto
Biblioteca

conſ.89.in prin.lib.4.conſ.de qua ſententia ipſe Alexan.in d. l.etiam.& ibi additio in verbo,in eo cõſulere.latiùs tradit me minit quoque eleganter huius doctrinæ Apoſtillator ad con ſi.Alex.in verb.extranei.in conſ.120.in lib.1. kirchouius.

Emphyteoſis eccleſiaſtica ſi alicui cõceſſa fuerit, licet regu lariter in ea nõ admittantur hæredes extranei,quando fit mẽ tio de hæredibus indefinitè:tamen tecùs ſi in ea dictum ſit de omnib.hæredib.tũc etiam extranei venirent.Ita Bal.in d.c.in præſentia.ver.nota q̃ nomen hæredis.n.20.ext.de probat.cu ius ſententiam communiter Doct.probarunt,vti referunt A lex.de Im.in conſ.185.verſ.vnde dicit ſingulariter. Bal.n.4.in 6.vol.conſ.Ludo.de Gozad.in conſ.27.n.22.circ.fi.& in cõſ. 59.n.15.ver. tamen ſi dictum fuerit pro ſe & omnibus hæredib.veniunt indifferẽter omnes,etiam extranei.& Rol.à Val le,in d.conſ.96.nu.28.cum ſeq. kirchouius.

emphyteuſis eccleſiaſtica non poteſt alienari, niſi in quatuor caſib.Cur.iun.in conſ.130.n.3. communem dicit. Clar. in §.emphyteuſis. Bonacoſſ.

emphyteuſis nõ tranſit in fiſcum in caſibus,in quib. ad extraneos tranſire non poteſt.cõmunis eſt opi.Soarez ver.emphyteuſis.nu.75.Gabriel.conſ.123.nu.6. Bonacoſſ.

emphyteuſis non incidit in commiſſum, antequàm dominus declaret emphyteutam cecidiſſe.communis eſt opi. Soarez verbo emphyteuſis.n.84.Et dominus directi, licet canonem recipiat præteriti temporis,nõ ideo minus cecidiſſe emphyteutam vult.licèt ſecus ſi futurum.communis eſt. ibi. nu. 85.idem ſi dominus recipiendo præteritum canonem non ſit proteſtatus. communis eſt opi.ibi,nu.87. Bonacoſſ.

emphyteuſis alicui & eius filiis conceſſa,non pertinet ad filias.commune aiunt Dec.conſ.336.n.3.Loazes in l. filiusfamilias.§.diui.n.68.ff.de leg.lib.1.Ioannes.de reb.quotid.c.3. magis commune cenſet Alex.in l.qđ dicitur.n.24.ff.de verb. oblig.laſ.in l.2.nu.193.C.de iure emphy.& in l. ſi quis id qđ. nu.23.ff.de iuriſd.om.iud.Did.à Couarru.lib.2.reſolut.c.18. ſed falſum,atque iniquum oſtendit Arius Pinel.in l.2.num.9. C.de bon. mat. quem nos alibi multis argumentis iuuamus. E.Suarez.

emphyteuſis alicui,& eius legitimis hæredibus indulta ꝓximos tantum ab inteſtato ſucceſſuros, non & extraneos teſtamento inſtitutos admittit. commune aiunt Curt. iun. in l. vna.n.11.C.quand.non petent.part.latè.Pinel.in l.2.nu.9.C. de bo.ma.vt & illa emphyteuſis,quę alicui & eius hæredibus accepta ſimpliciter eſt, extraneos hæredes omnino reſpuit. quod receptum eſſe in literas miſerunt Alex.conſ.23. libr.1. Pariſ.conſ.84.& conſ.85.lib.4.& qui multos cumulant,& cõ trarium receptius teſtantur Iul.Clar.de emphy.q.28.ver.tertius eſt caſus.& Viuius lib.1.opi.99. Idem.

emphyteuſis alicui, & eius hæredib. conceſſa ad fœminas ſpectabit.commune ait Berous q.18.in prin.Iul.Clar. de emphy.q.32.ver.hæc.tamen concluſio. Idem.

emphyteuſis alicui,& eius liberis quà maſculis,quà fœmin. eo in loco ꝯceſſa,vbi ſuperſtitibus maſculis fœminæ exclud. ad maſculos tantum perueniet, & in eorum defectum ad fœ minas artinebit.commune inquiunt Curt.iun.conſ.271.n.3. Brun.de ſtatuto exclu.fœmi.in art.8.q.22. Idem.

emphyteuſis alicui&eius filiis recepta ad naturales liberos non pertinet,commune affirmant Alex.in l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ff.ad Treb.Viuius lib.1.opi.100. Idem.

emphyteuſis,quæ in aliquem collecta eſt,atq; in eum dein de,qui ab ipſo nominabitur,ad omnes hæredes tum teſtato, tum inteſtato ſuccedẽtes ſpectat,ſi nemo nũcupatus reperia tur,commune pronuncio ex Alex.conſ.222.n.3.libr.6.Doct. conſ.542.n.3.Soc.in l.1.§.per procuratorẽ.n.5.ff.de acq.poſſ. Iaſ.in l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis ita,n.2.ff.de verb.obl.Hip.ſing. 580.atque id ſanè & æquum & bonum eſt. Idem.

emphyteuſis ab aliquo ſibi,& filiis,& hæredib, excepta nõ pertinet ad filium nõ inſtitutum,vt commune aiunt Alex.cõ ſi.129.lib.4.Io.Duran.de art.teſta.ti.11.caut.x.latè Iul.Cla.de emphy.q.37.Viuius li.1.opi.132.ad finem,vnde qui talis em phyteuſis bona poſſidet,hæreditati patris ſeſe immiſcuiſſe cẽ ſetur,vt rectè commune ponit Viuius vbi ſuprà. Idem.

emphyteuſis in plures ſimpliciter collata ſingulis quibuſque eorum pro virili portione cẽſetur elargita, vt commune ponit atque accuratè declarat,vir magna laude dignus,ac mi hi chariſſimus Io.Ronchegallus Gioſdus in l.eandem,n.228. cum ſeq.ff.de duuobus reis. Idem.

emphyteuſis accreſcendi ius non admittit,vt frequentibus interpretum calculis comprobatum refert Dec.conſ.326.n.1. & qui benè explicat Iul.Clar.de emphy.q.39. Idem.

emphyteuſis eccleſiaſtica ſi perſonarum,aut legitimũ modum,aut conditionem iuſtã egreditur,ea fini,qua poteſt, valet,illa,qua nequit euertitur,commune ponit laſ.in auth.qui rem aliquam,n.21.C.de ſacroſ.eccl.Tiraq.de retract. cõuen. in fi.operis nu.144.latè Iul.Clar.de emphy.q.6. Idem.

Emphyteuſis eccleſiaſtica indiſtinctè non tranſit ad extraneos hæredes,commune placitum ait Dec.conſ.171.& Cur. iun.conſ.130.n.5.magis commune affirmant Segura. in l.cõ hæredi.§.cum filię.n.160.ff.de vulg.& pup.Rub.in repet.§.q. dam rectè.l.Gallus.ff.de libe.& poſthu.& ante eos Alex.conſi.clj.viſo themate.in fi.lib.2. Quod etiam procedet cùm alicui,& eius hæredib.conceſſa fuerit, receptum enũciant Soci. iun.conſ.11.n.1.lib.3.Gozad.conſ.39.n.6.& ſeq.&qui latius hac de re agit Iul.Clar.de emph.q.28.ver.tertius eſt caſus,cũ ſequentibus,vbi multos ac multa in cõtrarium adducit,& tã dem hoc magis commune aſſeuerat,limitabis tamẽ vt iſthec non habeant locum cùm emphyteuſis eccleſiaſtica alicui,& quibuſuis eius hæredib.ritè conceſſa erit, vt teceptũ ait Did. à Couarru.quem refert,ac meritò probat Iul.Cla.d.q.ver.ſed quæro quid ſi ab eccleſia.limita.2. cùm alicui & eius hæredibus,& quib.ipſe illam dederit, hæcce emphyteuſis eccleſiaſtica indulta erit, quemadmodum frequenter probari author eſt Curt.iun.conſ.4.nu.1.& conſ.103.nu.2. Idem.

emphyteuſis eccleſiaſtica, quæ in aliquem & eius filios cõfertur,vni ex filiis à patre nec donari poteſt,commune effantur Bertr.conſ.138.lib.2.Alc.de præſump.reg.1.præſump.11. Quin nec prælegari poterit, vt receptius affirmat Alex. conſ. 24.lib.4. amplia & ſi huiuſmodi emphyteuſis ob pecuniæ interuentum data fit.commune ſcribit Ant.Rub.in repet.§.qui dam rectè.l.Gallus.in fi.verſ.quartus caſus.ff.de lib.& poſth. Idem.

emphyteuſis eccleſiaſtica, quæ filiis & nepotibus cõceſſa eſt,ad illos licet inſtitutione non honeſtatos redit commune ponit Curt.iun.conſ.78.n.4.Quin & ad eos etiam tunc perti nebit cum hæreditatem repudiaſſe proponentur, receptum prodit Alc.de præſum.reg.1.præſump.31.in prin. Idem.

emphyteuſis eccleſiaſtica, quæ ad extraneos hæredes non tranſit,ad fiſcum cum aliis emphyteutæ bonis confiſcatis nõ deferetur,commune aſſeuerat Alex.conſ.23. prima conſideratione,in fi.& ſeq.lib.1.&qui vberius hanc rem agit Iul.Cla. de emphy.q.29. Idem.

Emphyteuſis quibus in caſib. alienari poteſt,in eos alienari nequit, qui ipſo emphyteuta potentiores habentur, ac ſunt, commune aiunt laſ.in l.vlt.n.90.&n.99.C.de iu.emph.Grat. conſ.80.n.2.lib.1.& qui potentiorum nomine clericos,curiales,milites,& ſimiles comprehendi tradit Iul.Clar.de emphy. q.22. Idem.

emphyteuſis abſq; domini conſenſu alienata,niſi &tradita ſit,non committitur,commune aio ex laſ.in l.vlt.n.132.C.de iur.emphy.Tiraq.de retract.lig.§.1.gl.2.n.43. & idem teſtatur latiùs cumulãter Iul.Clar.de emph.q.13.ver.ſed nũquid. Viuius lib.1.opi.117.Idemq́; erit tametſi conſtituti clauſula apponatur,vt verius,&æquius arbitror cum Alc.in l.1.n.27. & in §.ſi vir vxori.n.60.in fi.ff.de acq.poſſ.Guid.Pap.deciſ.cj. Ant.Gomez.in l.45.Tauri.n.95.quamuis contrarium receptius eſſe agnoſcam ex laſ.vbi ſ. & ex Tiraq.de conſtit.par.3.limit.26.Si verò emphyteuſim ſemel tradiderit,etiam retrò eã confeſtim emat,atq; accipiat,iſtius iure prorſus euertetur,cõmune affirmant laſ.in l.cũ dubitatur.n.135.C. de iure emph. copioſius Iul.Clar.d.q.13.ver.ſed quid ſi emphyteuta. Idem.

Emphyteuſis ſi alienetur non ideò minus fit caduca,quod ſalua domini voluntate dicatur alienata,vt frequenter excep tum teſtantur laſ.in 2.lect.rub.n.25.ff.ſol.mat.Rip. in c.cum M.n.8.de conſtit.& ſi mihi aliud æquius ac melius eſſe videatur, parumq́ue differre arbitror num hoccè modo alienatio fiat,an ſaluo domini conſenſu. qua in ſpecie nõ committitur emphyteuſis,vt commune dogma effatur Rip.vbi ſ.quidqd Iul.Clar.tradat de emph.q.13.verſ.item quæro, ſed hac de re alibi copioſius. Idem.

emphyteuſis,quæ alicui & quibus ipſe illam dederit cõceſſa eſt,rectè atq; impune inſcio domino alienabitur, commune ait Dec.conſ.164.n.3. vt illa abſq; dubio impunè diſtrahetur, cuius vẽditio in ipſius ꝯctu diſertè permittitur, commune renũciat Torniel.in rub.n.156.ff.de verb.obl.& illa ẽt alienata nõ cõmittetur,cuius alienatio in emphyteuta maiorẽ ac potẽtiorẽ exꝑſſis ꝯctus verbis interdicit, quemadmodũ crebris doctorũ ſuffragiis ꝓbatũ ſcribit Ruin.conſ.203.n.6.li.j.Idẽ.

Emphyteuſis nõ antea committitur, quàm dominus illius directus id ſe velle declarauerit, commune aiunt Curt.iun. conſ.119.n.2.& conſ.149.n.3. ac latius Iul.Clar.de emphyt. quæſt.9. Idem.

Universidad de Deusto

Emphyteusis, quæ semel commissa est, nõ ideo minus cõmissa intelligetur, quod dominus postea scienter pensionem accipiat protestatus de commissione, quam se indulgere nolle dicat cõe aiunt Corn. conf. 40. litera c. libr. 4. Ias. in l. si post moram, n. 4. ff. de eo quod cer. loco. Intellige tamen si transacti temporis solutionem duntaxat acceperit. nam si futuri etiam temporis pensionem receperit, nihil oberit contestatio quin culpa remissa videatur, commune inquiunt Gig. de pension. q. 73. in fi. Ruin. conf. cx. n. 4. & conf. 151. n. 12. lib. 1. Intellige secundò, quod si nulla protestatio interuenerit, sola præteriti temporis solutio admissa susceptam culpam diluet, vt receptum esse prodiderunt memoriæ Gyg. d. q. 73. nu. 3. iul. Clar. de emphy. q. 10. ver. aut verò fumus, quamuis Salic. in l. 2. num. 14. C. de fur. emphy. contrarium frequenter placitum effutierit. Idem.

emphyteusis à maioratus, seu primigenij possessore constituta, non est ipsi superstes, commune pono ex iis quæ tradũt Ant. Gomez. in l. 40. Tauri. n. 84. & vir elegantis ingenij, atq; eruditionis Arius Pinel. in l. 1. par. 3. n. 65. C. de bo. mat. Idem.

emphyteusis iisdem finitionibus metienda est, quibus feudum, nisi vel aliter iure communi expressim disponatur, vel sanctiones de feudo multum, lateque à iure communi abhorreant, vt frequenter placitum affirmant Soc. conf. 157. non inutilis. lib. 2. Tutz. opi. 164. Iul. Clar. de feud. q. 3. vers. & hæc quidem. ac Vivius lib. 2. opi. 29. Idem.

emphyteusis in re propria constitutæ confessio non infert dominij iacturam, in id enim frequenter iuisse testatur Franc. Rip. in l. conditionis. nu. 23. C. de pact. Idem.

emphyteusis emptor ni se expressim ad pẽsionem obligauerit, nõ cogetur illam soluere, vt commune recenseo ex Ias. in l. 2. n. 150. & n. 154. C. de iure emphy. ac Matth. de Afflict. decis. 95. nu. 3. Idem.

emphyteusis plurium annorum futurus canon inuito domino solui nequit, commune ait Dec. in l. cum tempus, n. 8. ff. de reg. iur. Aret. in l. qui Romæ in prin. ff. de verb. obl. Ias. in l. 2. nu. 66. & seq. C. de iure emphy. Idem.

Emphyteusis hereditaria sequitur hereditatem, & venit eũ ipsa hæreditare restituenda. Ita cõmuniter determinant Doc. in l. si patroni. in prin. vt ibi per Alex. ff. ad Treb. Soc. iun. in cõsi. 79. nu. 16. vol. 4. E. Muscul.

emphyteusis susceptа pro se, & filiis masculis & fœminis (stãte statuto excludẽte fœminas à successione, propter existẽtiam masculorũ) intelligitur ordine successiuo: & sic transit ad filios masculos primò, & eis deficiẽtibus, postea ad fœminas. ita voluit Bart. in l. vt iurisiurãdi. §. si liberi. verb. idem prædicta vera nisi esset statutum. ff. de oper. libert. Ita etiam firmat Salyc. in l. 2. q. 17. vers. sed dubitari potest. C. de iure emphy. vbi allegat Bart. in d. §. si liberi. Et licet ille, paulo post videatur intelligere dictum Bart. quando fuisset dictum (& hæredibus) hoc tñ nõ obstat, vt declarat Soc. iun. in conf. 79. n. 9. vol. 4. Vbi refert Io. de Imo. in cap. potuit, prope fi. ver. aduerte quia si quis, & c. de loc. Et hãc opinionem, allegãdo prædictam doctrinam Bart. firmat Alex. in l. hæredes mei. §. cum ita mihi. ver. benè facit. &c. ff. ad Treb. & ibi idem sequitur Ripa n. 76. allegãdo Bart. in d. §. si liberi, vt per eum. Et ita etiam cõsoluit Bar. in conf. 60. n. 3. vol. 1. Quam decisionem refert, & sequitur Ias. in l. 2. ver. quam decisionem. C. de iure emphy. n. 191. & eam realiter firmat insignis Moder. And. Alc. in tract. de præsump. reg. 3. præsum. 32. n. 7. dum se remittit ad Bart. in d. §. si liberi, dicẽs hanc opinionem Bart. esse receptam, &c & illam etiam in effectu sequi voluit Corn. in conf. 145. per totum. vol. 1. E. Muscul.

emphyteusi finita per generationem. descẽdentes possunt petere cõfirmationem, & appellare, si nõ confirmãtur: vnde solitum cõcedi per ecclesiam si finita linea reuertitur ad ecclesiam, illa tenetur inuestire proximiorẽ, & hæredem eius, qui vltimo loco decessit. Vt est doctrina Bart. trita, & communiter approbata in l. 1. §. pmittitur. ff. de aqu. quotidiana & estiu. Tradunt Canonistæ maximè Ab. in c. bonæ. de postul. Prælat. Quam opinionem firmat plures alios allegando Soc. sen. in conf. 99. volu. 4. cum concordantibus, vt per Ias. in l. 2. ver. ex hac decisione. C. de iur. emph. Et communem ponit Soc. iun. in conf. 79. nu. 27. vol. 4. E. Muscul.

emphyteusis concessa pro filiis vtriusque sexus (stante statuto. q. stantib. masculis, fœminæ non succedant) nõ deuenit in fœminas simul cum masculis, sed ordine successiuo. Sed tali statuto, vel consuetudine nõ stante, secus est quia tunc talis concessio pertinet ad fœminas sicut ad masculos. Ita est doctrina Bar. communiter recepta in l. vt iurisiurãdi. §. si liberi. ff. de oper. libert. vt attestatur Soc. iun. cum multis concor. in cõsi. 82. nu. 9. vol. 4. E. Muscul.

Emphyteosis ecclesiastica concessa in perpetuum trãsit ad extraneos hæredes. Bald. in l. 2. n. 6. C. de iure emphyte. & in c. 1. §. quidam obligauit. ver. ego de facto fui cõsultus nu. 2. tit. de feu. dato in vicem legis commis. in vsib. feud. allegans tex. in §. licẽtiam. in Auth. de alie. & emph. colla. 9. vbi ex noua cõstitutione datur licẽtia, vt emphyteosis ab ecclesia perpetuò cõcedatur. & per cõsequens etiam vltra descendentes, qui interdum nõ sunt hæredes in perpetuum. gl. in §. adeò. in verb. auferre licet. Inst. de locat. & conduct. & per multas alias rationes quas passim Doct. afferũt. Sed magis cõmunis opi. Doct. reprobata Baldi sententia, est in contrarium. Alex. de Imol. in d. l. etiam. n. 4. ff. sol. mat. & conf. 9. n. 9. in lib. 2. conf. Phil. Dec. in c. in præsentia. n. 48. & in conf. 171. n. 6. ver. non obstat successiuè. & Lud. de Gozad in conf. 30. n. 8. quia d. §. licentiam. vtens verbo, perpetuè, intelligitur in infinitum, quantum ad numerum hæredum, sed respectu qualitatis hæredum ibi nil innouatur, sed attenditur quod asseritur in §. emphyteosim. in Auth. de non alie. aut permut. reb. eccles. colla. 2. Et sic cõcedi potest filiis, nepotib. & omnibus descẽdentib. in infinitum, nõ tamen extraneis. Ita post alios declararunt valdè pulchrè, Alex. de Imo. in d. conf. 9. d. n. 9. attestans hanc veriorem Doc. sententiam esse. Philip. Dec. in d. c. in præsentia. n. 48. Lud. Gozad. in d. conf. 30. n. 8. & Rol. à Valle, in conf. 96. n. 18. qui inquit, hanc Doct. esse opinionem n. 10. in 1. part. conf. Kircho.

emphyteusis potius præsumitur quàm cẽsus. secũdum cõmunem per Burs. conf. 56. n. 8. lib. 1. Clar. § emphyteusis. q. 1. ver. sed pone. quam conclus. dicit procedere fauore ecclesiæ idem Burs. conf. 26. nu. 20. eod. lib. secundum communem.

in emphyteusi nouiter concessa, vel iam effecta paterna, an locum habeat ius accrescẽdi vno ex emphyteutis decedẽte: vide Dec. cõs. 262. vbi etiam an emphyteutæ possint inter se diuidere inscio domino. & an emphyteusi cõcessa alicui pro se & descẽdẽtib. masculis, comprehẽdatur filia: Dec. cõs. 319. Et dic q. emphyteusi plurib. concessa, vt concessa pro virili. Et q. ius accrescendi habeat locum, & solui debeant meliorameta hæredib. eorum quibus finita est linea. Dec. conf. 326. & ibi quid si facta fuit insolidum. & emphyteusis finita, qualiter & quando renouari debeat. Dec. cõs. 328. Plura alia in materia emphyteusis, vide per eundem Dec. conf. 411. Et qualiter cognoscatur contractus emphyteuticus. Alex. conf. 117. lib. 4. Et q. quis accepit emphyteusim pro se. & liberis suis p lineam masculinã descẽdẽtib. & decedat relicta filia, an ipsa admittatur tanqnã descendens ex masculo, vel repellatur prout faceret descendens ab ea. vide Castrens. in l. maritus. C. de procur. vbi decidit quòd non admittatur. Put.

emphyteosis si cõcessa fuerit alicui cum clausula, & quib. de ceteris. &c. transit ad extraneos hæredes, maximè quãdo hæres extraneus esset institutus in testamento. Et hanc communem omnium Doct. sententiam esse referunt Curt. iun. in cõsi. 1. col. 1. & in conf. 4. col. 1. & Rol. à Valle, in conf. 42. n. 9. & 10. in Tom. 1. conf. Kirchouius.

emphyteusi finita propter generationem. & reuersa ad dominũ: descendẽtes, seu hæredes istius emphyteutæ, seu generationis finitæ possunt petere cõfirmationem & si dominus denegauerit, possunt appellare ad superiorem, pariter, ac implorare officium iudicis pro reuocatione prædicta facienda secundum doctrinã Bart. in l. 1. §. permittitur. ff. de aqua quotidia. & ita communiter approbatam à Doct. vt refert Barb. in c. ex rescripto. de locat. & cõducto, Mars. in sing. 419. Boer. decis. cvij. circ. fi. & Ripa in tract. de peste in ti. de remediis prẽseruatiuis contra pestem. n. 260. cum aliis seq. Istam communem sequitur etiam nouissimè post alios relatos per eum Paris. cõs. 118. n. 55. lib. 1. Limitatur primo prælegata communis opi. quãdo essent extranei hæredes instituti, vt per Mars. in d. sing. 419. circa fi. & q. quãtum tempus debeat peti cõfirmatio ista, vide Alex. & Paris. declarãtes in add. ad Bart. in d. § permittitur. vbi etiam dicit in fine. add. ipse Paris. q. descendentes possunt petere reuocationẽ emphyteusis, etiam si ascendentes fuissent priuati, eò quia venissent contra cõuentiones. Limitatur præfata communis vlterius per Ias. in l. 2. nu. 21. C. de iu. emphy. habere locum, quando emphyteusis expirasset ob generationem finitam, secùs si ob canonem non solutum: Aliàs verò declarationes ad istam communem ponit Corset. in add. Abb. in versi. renouationem. in c. bona secundo, de postulatio. prælat. F. Vivius.

Emphyteusis, in emphyteusi ecclesiastica filios non hæredes non succedere secundum communem dixit Paris. consil. 48. numero 10. libro 4. docto. in apostill. ad Alexand. consil. 129. colum. 2. libro 5. pro cuius rei & quæst. intelligentia:

vide

Universidad de Deusto
Biblioteca

vide quæ scribit Rom.cōs.35.vbi quærit,an emphyteusis de qua ibi transire possit in filios licet non hæredes? & alleg.glo. teneñ q̄ non.in l.etiam ff.sol.ma.Alex.aut.d.cons.129.col.2. lib.5.loquitur in emphyteusi ecclesiastica,& dicit eam transire etiam ad filios non hæredes,secus tamen in concessa à priuato,cum ipsa sit transitoria ad quoscunque hæredes,& ideo pro filiis vt hæredibus accepta censetur, teste Bar. qui communiter approbatur,in l.gallus.§.1.n.9.ff.de lib.& posth.in l.si tibi §.si pactus.n.9.ff.de pac.quam sequitur Dec.cons.149.colum.1.licet.vt supra dixi,doc.in apostil.ad Alex.d.cons.& Paris.vbi supra teneant filios non hæredes in emphyt.eccl. non succedere secundum communem ibi relatam.

Emphyteusis quando est concessa fœminæ, & sic à principio est fœminea:si in ipsius cōcessione fit mentio de filiis,veniunt etiam & fœminæ,quod probatur, ex communi concl. quæ habet, q̄ licet fœminę in feudis non succedant tanquam incapaces:c.1.qui feud.dar.poss.limitatur tamen ea concl.locum non habere in feudo materno,seu fœmineo,quod origine sumpsit in fœminis,gl.in §.& quia videmus.qui feud.dare poss.tex.in c.1.de nat.succe.feud.ita in emphyteusi concludit Rol.cons.76.n.6.& n.7.& seq.lib.3.vbi dicit cōem, quam declara vt per eum ibi,vbi ponitur casus de emphyteusi concessa fœminæ,pro se suisq̄ filiis,& quæstio est,inter neptem ex filia,& nepotem ex filio.

emphyteusis cōtractus nominatus est,vt commune ait Ias. in prælud.feud.nu.34.in fi.hodieq̄ ex communi loquendi vsu idem cum libellario cōtractu habetur,atque iisdem regulis vterque metitur.commune inquiunt Dec.cons.146.nu.2. Paris.cons.77.n.12.lib.3.Tiraq.de retract.mutticip.§.34.gl.n.1.& si propriè libellarius cōtractus tūc sit, cùm res emphyteutica fit ab eo,qui directè dominus non est,emphyteusis vero,cùm à vero,& recto domino res in emphyteusim concedi tur,vt frequēter placitum scribit Ias.in l.1.n.19.C.de iure emphyteu.Differt autem à censu,quia census dominium quà vtile,quà directum confert,emphyteusis vtile duntaxat.commune renunciant Ab.in c.constitutus.n.29.de relig.dom.Ias. in d.l.1.nu.39. Suarez.

emphyteusis ecclesi.quin alicui,& omnib.eius descendentibus concedi possit,nemo iure ambiget.commune inquiunt Alex.cons.cx.lib.iij.Goz.ad.cons.xxv.nu.20.ver.ad decimum in l.Clar.de emphyteu.q.6.ver.quæro vsque ad quā. vt & dubitatio nulla esse debet,quin ea alicui & extraneis eius hæredibus expressim præstari possit. commune dogma attestatur Soc.cons.266.n.33.lib.2.Grat.cons.128.n.6.lib.2.& si perperam aliud receptum asseruerint Alex.in l.etiam.n.3.fol.mat. Rub.in l.Gallus.§.quidam rectè.n.197.& nu.203.ff.de lib.& posthum.quos merito refutat Clar.d.6.versic.sed nunquid, Suarez.

emphyteusis recepta à priuato in qua appositum est verbum hæres,quid operetur tale verbum? dic,vt per Rol.consi. 54.col.fi.post med.lib.3. Quid in emphyteusi recepta ab ecclesia pro se & hæredibus vide ibi.

emphyteusis. Renūtiatio seu repudiatio patris facta de iure emphyteusis,an possit filij,præiudicare,& dic,vt per doc.in apostil.ad Rom.cōs.35.post n.4.vbi Rom.querit an patruus: ius emphyteusis suæ nepti legare potuerit? & concludit q̄ sic, pro qua q.vide Ias.in l.2.q.22.& q.vl.C.de iur.emphy. Afflic. in c.1.nu.21.de succe.feud.Tiraq.de vtroq.retract.tit.1.§.11. gl.6.n.23.& seq.doct.in apostil.ad Alex.cons.8.n.15.lib.3.vbi quæ sit communis.opi.

Emphyteusis an legari possit domino irrequisito? dic, vt p Alex.cons.9.num.10.lib.2.vbi doc.in apostil.disputant,& an emphyteuta possit donare ius suum emphyteuticum & melioramenta? vide Ias.in l.fi.num.60.C.de iur.emphy.vbi concludit q̄ sic,quam concl.declara,vt per eum ibi à n.66. vsque ad 70.post spec.tit.de emphy.§.nunc aliqua.n.131.vbi disputat in vtranque partem,quam q.Abb.cons.74.n.3.stat pro negatiua,nō posse donare legare,seu alr transferre,nec etiā permutare,spec.autem d.tit.n.151.dicit q̄ nō potest alteri in emphyteusim dare sine consensu domini,cuius contrarium scribit Alex.cons.120.col.fi.lib.1.qui reprehenditur per doct.in apostil.ibi.Quid de diuisione in feudalibus & emphyteuticis: an etiam sine consensu domini permittatur? & dic, q̄ sic, vt p Alex.cons.189.nu.3.lib.2.nam concl.declata,vt ibi nu.7.nu. 13.& seq.

EMPHYTEVSIS.

Summaria.

In generali omnium bonorum obligatione, venire etiam bona emphyteutica:contra sent.Lud.Roma.q.1.

Emphyteutam finita emphyteusi,retinere seruitutes acqsitas,impēsas & meliorationes:vel certè earū æstimationē.q.2.

emphyteutam alienātem partem emphyteuseos,irrequisito domino,nō cadere à tota emphyteusi, sed amittere solam partem alienatam:ad instar vasalli,seu feudatarij.q.3.

Magnam esse cognationem,& affinitatem inter feudum & emphyteusim.ead.q.

emphyteutam alienātem cum clausula:semper saluo & reseruato assensu domini,& non aliter nec alio modo,non priuari iure suo.q.4.

emphyteutam propter cessationem in solutione canonis, postquam dominus declarauerit velle se rem cadere in commissum,ipso iure priuari feudo emphyteutico.q.5.

Purgationem moræ, stricto iure non admitti, vbi propter non solutum canonē,domino volente res emphyteutica cecidit in commissum:æquius tamen esse,admitti.q.6.

emphyteutam ecclesiæ,vel priuati posse purgare moram,licet apposita sit in instrumēto clausula,rato manente pacto:secùs si iuramentum sit appositum.q.7.

emphyteusim ecclesiæ,de sui natura non transire ad hæredes extraneos:sed tantùm ad filios & alios descendentes:Nisi aliud dicatur specialiter, & exprimatur in legitima concessione.q.8.

emphyteusi minus solenniter concessa,putà,pro se & hæredibus,non intelligi,neque contineri extraneos.ead.q.in fi.

In emphyteusi non habere locum ius accrescendi,si data & concessa pluribus simul,ab initio.q.9.

Argumentum de emphyteusi ad feudum,& econtrà valere. Maximè cùm dispositio feudalis non est contra regulas iuris communis.Licet quidam dissentiant.q.10.

QVAESTIO I.

Quæro,An in generali obligatione omnium bonorum veniant bona emphyteotica? Resp.Licet Lud.Ro.in l.si constante.in prin.ff.solut.mat. existimet q̄ non obligenter bona emphyteotica:tamen contraria sententia crebriori calculo recepta est, quam tenet ibi Bart. q̄ scilicet sub generali omnium bonorum hypotheca veniunt quoque bona emphyteotica, vt firmat ibi Alex.Eandem dicit esse communem Matthæ.de Affict.in decis.191.nu.3.

QVAESTIO II.

Quæro,An emphyteusi finita emphyteota perdat seruitutes acquisitas, impensas & meliorationes? Resp. Communis est conclusio,q̄ non perdat,sed potest eas vel earum æstimationem retinere,ita tenet Bald.& Doct.in l.senatus.§.Marcellus.ff.de leg.1.& ibi in specie Lancelot. Deci.Eandem sententiam firmat idem Bald.in c.1.§.si vasallus.n.1. hic finitur lex. Pau.de Cast.Auth.qui rem.C.de S.S.eccle.& in cons.238.numer.3.& 4.vol.1.Ias.l.2.notab.7.C.de rei vend.Mathæ.de Affli.d.§.si vasallus.n.12.Alb.Bru.in tract.de augmen.concl.20. Et eam dicit esse communem Deci.in cons.508.Et hæc est veritas,quamuis contrarium consuluit Fulg.cons.9.

QVAESTIO III.

Quæro,emphyteota alienans partem emphyteosis irrequisito domino,An cadat à tota,an verò amittat tātùm partem alienatam? Resp.Verior & receptior est opinio,q̄ amittat partem alienatam,argumēto sumpto à feudo ad emphyteosim, q̄ validum est secundum communem Doct.sententiam. Sūt enim eiusdem naturæ & conditionis feudum & emphyteusis secundum Spec.tit.de feud.§.quoniam.ver.40.in fi. Et æquiparantur secundū Bal.c.quæ in ecclesiarum.de constit. q̄ autem feudum nō possit in totum deuolui,tenet gl.in c.i.§.similiter.quib.mod.feu.amit.Et hanc esse communem opinionē firmat Tho.Gram.decis.49.n.2.& tenet Paris.cons.14.n.11. vol.1.Raph.Cuma.in l.quidam in iure.§.1.de don. Vbi dicit, q̄ non reperit aliquem tangentem in emphyteota, & q̄ ipse consuluit emphyteotam non perdere ius suum in parte non alienata,& est cons.99.vol.5.Et hæc opinio communior videtur si authoritates numerentur:quamuis non viderim aliquē expresse hoc attestantem.

QVAESTIO IIII.

Sed qd,si in alienatione sit apposita clausula: semper saluo & reseruato assensu domini,& nō aliter,nec alio modo? Resp. Crebrior est sentētia emphyteotam virtute talis clausulæ nō posse priuari iure suo,licet possessionē tradiderit, ita egregiè disputando firmat Fel.in d.c.quæ in ecclesiarum.ext.de cōsti. Et hāc opinionem tenet quoq; Bald.in c.1.§.hoc quoque.de succes.feud.Alber.in l.fi.C.de iur.emphy.idem firmat Ias.in l.2.C.e.tit.vbi dicit id nō procedere,si nō simpliciter dicatur, saluo cōsensu dñi,quia ista verba nō releuāt.Ita quoq; tenet Bal.in

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bal.in c.1.§.fi.quæ fu.pri.cau.benef.ami.Soc.in conſ.2.Et hãc dicit eſſe communem opinionem Rip.lib.3.reſp.c.1.nu.3.

QVAESTIO V.

Quæro.An emphyteota propter ceſſationem in ſolutione canonis cadat ipſo iure à fundo emphyteotico?Reſp.Magn⁹ eſt conflictus Doct. in hoc articulo pro vtraque parte multa adducẽtium, ſed magis placuit emphyteotam non cadere ipſo iure à re emphyteotica, ſed ita demùm ſi dominus declaret velle ſe,ꝙ res incidat in commiſſum,namque tunc ſtatim abſque aliqua ſententia declaratoria iudicis, ipſo iure priuatur.Ita tenet Bart.in l.2.C.de iure emphy. & ibi Iaſ.dicit hanc eſſe cõem opinionem num.10.& 12.Alex.in conſ.6.volu.3.

QVAESTIO VI.

Sed quæro, Nunquid res emphyteotica domino volente cadat in commiſſum abſque moræ purgatione?Magna eſt cõtrouerſia ĩ qua variè locuti ſunt interpretes,præſertim in emphyteota priuati, nonnullis exiſtimantibus,ꝙ abſque moræ purgatione ob ceſſationem ſolutionis canonis intra triennũ res emphyteotica domino volente incidat in commiſſum,vt firmat Alex.conſ.102.vol.3.& Moder.in d.l.2.Et hæc eſt cõmunior opinio,& ita iudicatum in conſ.Neap. teſtatur Matthæ.de Affli deciſ.174.n.2.per tex.d.l.2.Aliis verò cõtrà, purgationi locum eſſe,quæ & mihi æquior videtur,propterea,ꝙ moræ purgatio ex æquitate deſcendit,vt latius ĩ.ca.Mora.9.

QVAESTIO VII.

Sed quid ſi emphyteuta eccleſiæ,vel priuati,dato ꝙ ei quoque cõcedatur moræ purgatio,in emphyteotico inſtrumento appoſuit clauſulam, rato manẽte pacto, vel iuramentum, nũquid poterit mora purgari?Reſp.in hac quæſtione diuerſæ ſunt ſentẽtiæ,vt in c.1.de mora.lib.2.q.24.dicemus.Sed quò ad clauſulam,rato manente pacto,magis cõmunis eſt,ꝙ non operetur moræ purgationis excluſionem.Secùs quò ad iuramentũ.ꝙ habet vim clauſulæ ſpecialis,& impedit moræ purgationem.l.ſi quis maior.C. de tranſactionib. Et firmat Bart. & Doct.in l.inſulam.ff.de verb.obl.& in l.ſi poſt tres. & ibi in ſpecie Bald.& Ang.ff.ſi quis caut.Licet quò ad primum,contrarium teneat Mathæ.de Afflict.in deciſ.174.nu.4.

QVAESTIO VIII.

Quæro,An emphyteuſis eccleſiæ de ſui natura tranſeat ad extraneos hæredes?Reſp.Communis & recepta eſt Doct.ſententiaꝙ ſolummodò trãſeat ad filios,& deſcẽdentes,&nõ ad extraneos,vt teſtatur Mathæ.de Afflic.in deciſ.100.n.1.niſi hoc dicatur,quando legitimè facta eſt conceſſio,ſicut.n.poteſt eccleſia in caſu à iure permiſſo in totum alienare, & ſic ꝙ tranſeat ad extraneos hæredes:ita quoque poteſt rem ritè & rectè in emphyteuſim concedere, vt tranſeat etiam ad extraneos hæredes,vt firmat Alex.in conſ.9.vol.2.& in conſ.189.& cõſi.38.3.col.eod.vol.& cõſ.91.vol.1.cum pluribus per eum al leg.Hãc dicit eſſe communem Pot.inſti.de loc.§.adeò.Et hãc dicit eſſe veritatem Matthæ.de Afflict.in d.deci.100.n.3.&ita iudicatum eſſe dicit in deciſ.386.nu.7. Hanc etiam opinionẽ vti veriorem tenet Alex.in l.etiam.ff.ſolut.matr. vbi 5.refert opiniones & tãdem in hac reſidet.Secùs tamẽ eſt, quãdo emphyteuſis conceſſa eſt minus ſolẽniter pro ſe & hæredib.Nãque tunc indubitatum eſt,eam non tranſire ad hæredes extraneos,vt firmat Curt.iun in conſ.109.n.7.Et ita iudicatum eſſe dicit Matthæ.de Afflict.d.deciſ.100.

QVAESTIO IX.

Quæro, An in emphyteuſi locum habeat ius accreſcendi? Reſp.ꝙ ſecũdum communem & receptam Doct.ſentẽtiam regulariter nõ habeat locum,vt firmat Alex.in l.ſi mihi & Titio.ff.de verb.obl.& ibi Iaſ.n.10. Limita tamẽ hanc cõcluſionem procedere,quãdo plurib.ſimul fuit cõceſſa,ſecùs quãdo vni,ſ.patri recipienti pro ſe & filiis ſuis.Namque tũc ſi pater decedat relictis filiis,qui ſucceſſerunt ei, inter ipſos habet locum ius accreſcẽdi.Ita cõſuluit Bart.in conſ.58. Et cum Bart. tranſeunt omnes Doctores communiter,vt teſtatur Iaſ. dict. l.ſi mihi & Titio.n.12.Et hanc ſententiam firmat Bald.& Sal. l.2.C.de iure emphyteutico.Alex.conſ.21.nu.5.vol.5.

QVAESTIO X.

Quæro,An valeat argumẽtum de emphyteoſi ad feudum, & econtrà?Reſp.Communis eſt Doct.aſſertio,ꝙ ſit validum, maximè quando diſpoſitio feudalis nõ eſt cõtra regulas iuris communis.Ita probat gl.c.1.verb.vtrumque an agnat.vel ſi.lius.quam ſequitur Alex.cõſ.5.nu.2.vol.5.Tiraq.in tract. de mor.4.part.declar.6.n.2.Carol.Mol. in cõſuet.Pariſ.§.1.gl.5. n.71. Euerhard.in loco à feu.ad emph. Et hãc dicit eſſe cõem opi.Soc.cõſ.167.n.24.vol.2. Licet multi velint ꝓrium,vt per Myſing.ĩ obſeruat.Camer.impial.Cẽtur.1.obſer.7. M.Graſſ.

Emphyteoſis, Græcè,Latinè idem eſt quod melioratio.vt volunt cano.maximè Card.& Imo.in c.potuit.ext.de loca.& ideo pro emphyteuſi modica penſio præſtatur. & ita etiam in effectu vult Bal.in l.1.in 1.column. C.de iure emphyt. vbi dicit ꝙ fundi dantur in emphyteuſim ad meliorãdum vt melioramenta facta (emphyteoſi qũocunque finita) ſint ipſius domini.&ita refert & ſequitur Iaſ.in l.1.in 2.col.C.de iure emphy.allegat multa max.d.Alex.in cõſ.600.incip.viſo proceſſu cauſe.vertẽtis inter.d.lutiã.quod eſt in 4.volu.cõſ.117.faciunt quæ habẽtur per Alex.in 1.vol.cõſ.112.vbi dicit ꝙ emphyteoſ eſt quãdo da. res magni valoris per modico ſoluen. in recognitionem.dominij. & illud conſi. eſt repetitum in 2. vol.conſ.6.& ita.ſe habet communis opi.vt dicit.Alex. in locis præallegatis. P.Andora.

Emphyteoſis propriè dicitur quãdo eſt perpetua.ſecũdum Bal.& Ang.in l.1,ff.ſi ager.vecti.refert Iaſ. vbi ſ. & multa alia al. Idem.
vide quæ habentur.ĩ.q.fi.

Ab emphyteota perpetuo res auferri non debet.licet alius meliorẽ offerat cõdictionem.Ita no.Bar.in l.3.per illum text. C.de fundis patri.li.11.refert & ſequitur Iaſ.in d.l.1.in fi.2.colum.vbi etiam allegat.Alex. in conſ.79.incipien. circa pm.de quo quæritur.

Addo Pau.de caſt.in 2.vol.conſ.63.vbi idem tenet in fortioribus terminis.valet in colono eccleſiæ.&ita vult Curtius conſ.47.in 2.col.cum ſeq.vide aliquid in verb.colonus §.16. Panor.in c.ad aures.de reb.eccl.non alie.

Bene fac.qd vult.Bal.in 3.part.ꝯſ.143.ꝙ locatio rei inutil. valet.licet ex poſt meliore.nec debet reuocari.

Cõtrarium tñ tenet Barb.in 1.vol.cõſ.64.in 9.col. P.And.

Si res ſterilis data ſit in emphyteoſim vſque in tertiã generationem.durat ppo.lud.ſing.368.al.Bar.in l.quicunque. de omni agro deſer.lib.11.

Fac.quod vult idem ludo.ſing.628.vbi dicit ꝙ prelatus priuatus ob delictum prælatura non priua.fundo qui erat ſterilis. quem reddidit fertilem. P.Andora.

emphyteota cadit à iure ſuo emphyteotico veniẽdo cõtra pacta.ſm Bal.in l.ſi.§.fi.in vlt.col.C.communia de leg.cum aliis al.per Iaſonem.in d.l.1.in 3.col. vbi cõfirmat. per id quod dicitur de feudo.Nam ſi vaſallus non ſeruat pacta. põt abeo feudum auferri.etiam ſi ſit eccleſia vaſalla allegat Bal.in prælud.feu.in pen.col.& Bar.in l.1.circ.med.ff.de interd.&releg. & Bal.in l.fi.C.de liber.cau.

Idem ſi rem deteriorauit.de quo tamen late.per Iaſonem. in l.2.in 32.col.in 42.q.C.de iur.emph.& dico.ĩ.q.40.

Si res emphyteotica in totum pereat. an liberetur emphyteota?tex.eſt ꝙ ſic in c.potuit ext.de loc.& in §.adeo.inſti.eo. & in l.j.C.de iur.emph.vbi in gl.ponũt.illi verſ.vulgares.ſi res tota pit,&c.vide ĩ.§.12. qd ſi tota periit deiſi palluuionẽ acreſcat an actio extincta reuiuiſcat. vide in ſiſi Bal.in 4.par.conſ. 214.vide ẽt Alex.in 5.vol.cõſ.91.in fi.et in ſiſi.qd vult remiſſiue Iaſ.in l.quominus in 31.col.ibi qd aũt ſi heõ.de flu. Valeret tñ pactũ.ꝙ ẽt re in totũ pempta.pẽſio nihilominus dẽreꝯ. vt vult ſpec.ĩ ti.d loc.ĩ ver.nũc aliq⁹.ver.138.&ſeq.Iaſ.ĩ d.l.1. ĩ 3.col.ꝑ qo.dt eẽ ibi bo.tex.in ver.ſup oĩb.vl ẽt fortuit.cãib.

Si aũt res emphyteotica.in totũ nõ piit Sed ꝑ parte. tene. noĩus emphyteota ad integrũ canonẽ.vt hĩ in loc.ꝑal.&ſpec. & Io.and.in d.§.nũc aliq⁹.ver.135.& ita vult Iaſ.in d.l.1.in 4. col.& in 21.col.ibi.in ea.gl.ibi.& hęc placet.idẽ vult Lud.ro.ĩ ꝯſ.169.ĩ 6.& 7.col.Alex.ĩj.vol.ꝯſ.cxij.repetito in 2.vol.ꝯſ.6.

Quid ſi dono rem eccleſiæ. vt me alimentet. & res pereat. an eccleſia tenea.ad alimẽta franc.crem.in ſing.1.tenet ꝙ ſic.

Quid aũt & quãtum. eſſe debeat illud qđ remanet ad hoc vt emphyteota ad canonem integrũ tenea.Bar.in d.l.1. tenet quod debet ſufficere ad canonem ſeu pẽſionem.alias fiet diminutio & ſequi.ibi Iaſ.in xxj.col.ibi ſed tunc ſuccedit.

Sed quid ſi domus emphyteotica caſmate periit.an debea. pẽſio.Iaſ.in d.l.1.in 4.col.ibi ego autẽ. tenet ꝙ ſic.quia durat area quæ eſt potiſſima pars domus.l.qui res §.aream.ff.de ſol. & donec ſupereſt aliqua pars.rei emphyteotice.nunquã libera.emphyteota.vt dictum eſt ſ.& ad hoc allegat Ang.in §.itaque.in aut.de non alie.& Imo.in d.c.potuit in 37.col.idẽ vult ipſe Iaſ.ibidem in xxj.col.ibi.& iſta etiam facerent.

Licet in cõtrarium.ſit gl.ſecundum eum in l.inter quos. §. damni in verbo percipien.ff.de dam.infec.

Faciunt quæ habentur per eundem Iaſonem. in l.quominus.in 30.col.ibi quæro 24.ff.de flu.
vide late per Alex.in l.interdum.§.1.ff.de acq.poſ.Ange. in §. adeo.inſti.de loca.

Quæro qd ſi res emphyteotica.ſi poſſit pp guerrã.cultiuãi an debeatur penſio?Iaſ.in d.l.1.in xxij.colum. ibi quid ſi res

Universidad de Deusto
Biblioteca

emphyteotica. dicit hanc q. dubitatiſſimam. & plus q̃ alia quæ in materia occurrat.& quot capita.tot ſententiæ.& tandem relatis multis opi. tenet vltimam.quæ eſt Iac. de Are.& Bar.tenentium.q̃ non debea. penſio.faciunt not.per Alex.in 1.vol.conſ.112.cor.in 2.vol.conſ.181.in 15.col.

Eſſet tamen probañ q̃ propter guerrã res non potuit poſſi deri.Alex.in ſpecie in 4.vol.conſ.117.in fi.

Iſtud tamẽ ſingulariter limitat.ibi laſ.in 28.col. ibi per iſta remanet poſt Alber.de rox.in l.item quæritur.§.exercitu ff.loca. vt non procedat. quando in inſtrumento emphyteotico foret renuntiatum.excep.doli.condictioni ſine cauſa,& omni auxilio.rc.Nam tũc tenc. emphyteota ad canonem. etiam ſi guerra poſt contractum.ſuperueniat.&dicit iſtud procede. etiam in omni ſimplici colono ſeu conductore.& dicit ibi Ia ſon iſtud eſſe.diligentiſſime notandũ.quia dicta clauſula.ſem per in inſtrumentis apponi conſueuit.

Iſtud tamen ego ſublimitarem.licet in ſpecie tactum nõ in ueniam.per ea.quæ volunt.Ana.& Bolog.in conſ.74. vbi cõcludunt. q̃ licet conductori non fiat remiſſio quãdo ſuſcepit in ſe omnem cauſam. tamen illud fallit. quando talis cauſas. prouenit facto iniuſto locatoris.Ita in caũ iſto ſi guerra ſuper ueniſſet facto iniuſto directi domini.crederem non ob.tali renuntiatione emphyteotam non teneri.

Secũdo limitat laſ. dictam opinionẽ Bar. proced. Niſi emphyteota.talem rem.tempore guerre accepiſſet,quia tunc ſine vlla diminutione.penſionem ſoluere tenetur. habet enim quid ſibi imputet.allegat tex.optimum in terminis in l.q bona.§.de illo.ff.de dam.infect.& Bal.in tit.de pa.conſtan.&in l. ſi ea lege.C.de vſu.& Bar.in l.ſi is à quo.§.fi.ff.vt in poſſ.leg.

Addo quod idem vult Barb.in 2.vol.conſ.51.in 7.col. vbi multa allegat.&dicit idem eſſe.ſi imminebat periculum guerre.ſeu hoſtium incurſus.quia ſcire debebat rei qualitatem & ſtatum.

idem etiam per multa tenet ſonz.in 2.parte conſ.156.in 4. col.& Alex.in l.interdum§.1.in fi.de acq.poſſ.

vide in ver.conductor.§.30.

Quid ſi fructibus correſpondeat penſio.an ſit fienda remiſſio.vide Alex.in 1.vol.conſ.112.vbi tenet quòd ſic.

An propter augmentum. puta alluuionis rei emphyteoticę debeat augeri pẽſio?gl.ſi.quam ſequuntur Bar.&doct.in d. l.1.de iure emphy. determinat q̃ nõ.quia ſic.per diminutionem rei nõ diminuit penſio. Ita per augmentum rei.non debet penſio augeri.vt contrariorum eadem ſit diſciplina.& ita vult ibi laſ.in xxij.col.idem vult in l.de quib.in 9.col.ff.de ll.

Vbi hoc limitat in aug.conſueto euenire.ſecus in inſolito. allegat ſignanter. Bal.in add.Spec.tit. de loc.in 6.col.allegantem gl.quam ad hoc reputat auream.in l.ſi merces.§. vis maior ff.loca.

Cor.in 4.vol.conſ.15. tenet indiſtincte. quòd non debeat augeri penſio.

ſubiungit ibi laſ.An alluuio accreſcat.emphyteote.&ſic ei lucro cedat.ibi tamen nihil firmat.Idem ponit in l. de quibus in 8.& 9.col.ff.de ll.& concludit q̃ ſic.vide vtrobique per eũ. Cor.in 4.vol.conſ.15.Ang.in §.prętera.inſti de re.di.Quid ſi prædiũ ſit totũ à flumine corroſum. deinde flumen relinquat alueum.vide Alex.in 5.vol.conſ.91.in fi, & in ſimili Bal. in 4. parte conſ.214.& 8.§.6.

Nunquid empyteota poſſit ſiluam emphyteoticam extirpare inuito domino.Bal.in d.l.1.in vlt.col.tenet q̃ non.refert & ſequitur.laſ.ibi in 28.ſeu pen.col.pro quo dicit,bene face. l.hactenus.§.fi.ff.de vſufr.& allegat flor.in terminis in l.hactenus §.caſſius ff.de vſufr.

Adduc, etiam quia emphyteota fructuarius & ſimiles.non poſſunt arbores fructiferas inuito domino ſuccide. ſed bene ceduas. allegat.Bar.in l.in fraudem.§.conductor.ff.de iu.fiſ.& in l.diuortio§.ſi fundum per illum tex.ff.ſolu.matr. & Bal.in Auth.qui rem in 1.col.C.de ſac.ſan.eccl.Addo q̃ idem volũt Alex & laſ.in d.§.ſi fundum.

Imo ſi incidant poſſunt expelli:quia faciunt rem deteriorẽ. ar.d. Aut.qui rem. & c.propter ſterilitatem.ext.de loca. & ita volunt Alex.& nouiſſimi poſt Bart.in d.§.qui fundum.

faciunt quæ dixi in ver.conductor.§.5.

Limitat tamen laſ.ibi.in 3.col.ſi ex inciſione ſequatur magnum damnum.ſecus ſi paruum.

Secundo limitat niſi loco inciſarum,alias arbores ſubrogarẽt,tunc.n.non poſſent expelli.allegat Ang.Pau.de caſt.& Alex.ibi.& Ang.in aliis locis.

Tu adde aliam & pulchriorem. limitationem.ſ. q̃ emphyteota non poteſt incide.arbores fructiferas non renaſcituras. ſed renaſcituras breui tẽpore poteſt incide. vt eſt ſilua in qua nihil commoditatis percip. niſi ex inciſione & vendit.lig. tales. n. arbores dicuntur in fructu. nec eſt in conſiderat. an ita cito renaſcãtur.Ita in terminis tenet Alex.in 5.vol.cõſ.118. allegat multa quæ omitto Idem etiam in propriis terminis tenet.d.franc.de curte.in conſ.70.in 6.& 7.col.vbi allegat.dictum conſilium.Alex.

Sed an emphy.poſſit pratum emphy.reduce.ad culturam. vide Bolog in conſ.67.vbi tenet.quòd ſic.

Quid ſi emphyteota tenea.dare tertiam partem.fructuum vineę plãtate.& expoſt plantet alias arbores.q̃ vites.an teneatur etiam ad partem fructuum.pro illis aliis arboribus.lo.an. in add.ad ſpec.in tit.de loca.in prin.determinat q̃ ſic. & ita refert& ſequitur.laſ.in d.l.1.in fi.com.vbi dicit eſſe multum notandum.

Addo eundem Iaſonẽ.in l.ſtip.iſta. §.in ſtip.ff.de verb. obl. vbi dicit q̃ magª eſt auct.lo.and.tamen eius dictum non proba.lege nec ratione.

Idem q̃ lo.and.tenet.Corſ.ver.frequentia. & pe.gerar. ſingu.97.vbi probat dictum.lo.and.ratione.& auct.

Emphyteota.tene.ſoluere collectas.& ſic publicas functiones ſeu onera rei pu.l.hij penes quos cum gl. & ibi Bar.C. de agri.& cenſ.lib.11.Bal.in l.1.& ibi laſ.in 7.col. C. de iure emphy.allegat l.ſi pendentis.§.ſi quid cloacarij.ff.de vſuf.allegat etiam in l.2.in ver.publicarum functionum.&ibi Sal.in 2.no. co.ti.de iu.emph.& dicit omnino eſſe videñ.And.de Iſer.in c. 1.in ver.& plauſtrorum in tit.quæ ſint reg.idem tenet ipſe laſon.in d.l.2.in 1.col.de iur.emph. allegat multa quæ omitto.

Idem in terminis.vult ſonz.in 1.part.conſ.119.vbi dicit q̃ tale onus ſoluendi collectam.ſpectat ad poſſeſſores habentes max.ius in re. percipiẽtes fructus.al.l.fi.vbi dicit eſſe cauſam. C.ſine cen.vel reliqui.& ibi gl.Bar.& doct.Allegat alia multa max.tex. &ibi Bal.in c. 1.in tit.per quos fiat inueſti.&iſtud cõfirmat.duodecim.ſimilibus ſeu mediis. idem repetit in 2.vol. conſ.217.idem vult Lud.Ro.conſ.73.

Iſtud etiam tenet Alex.in 1.vol.conſ.101. in 4.col.ibi ergo ſi appareat & expreſſius in 4.vol.conſ.35.in 3.col.& in 5.vo. conſ.4.

Idem in terminis vult.d.Franc,deCur.qui infinita iura al.in conſ.36.& Alex.in l.pen.§.fi.ff.de leg.3. quæ incip.his verbis.

Limita tamen vt non procedat in emphyteota eccleſiæ.cũ enim talia bona ſint proprio penſioni obligata.&pro eis cenſus quolibet anno ſoluatur nõ debet pro eis collecta prestari. ne duplici one.grauentur.ita dic.elleg.Bar.in l.priuate. per illum tex.C.de excuſ.mu.lib.x.Refert laſ.in d.l.1.in 7.col. C. de iure emph.vbi dicit.vide omnino And.de Iſer.in c.1.in ti.quę ſint reg.in vſi.feu.qui tenet contra.Bar.

Idẽ vult ipſe laſ.in Auth.quas actiones.in vlt.col. C.de ſac. ſan.eccl.vbi etiam refert Bar.in d.l.priuate.dicentẽ.q̃ iſtud de conſue.non ſerua.peruſij.Addo q̃ illud dictum Bar.allegat in ſimili ſonz.in 2.par.conſ.302.in 2. col.ibi Ad idem.l.priuate. fac.quod vult Barb.in 3.vol.cõſ.1.in 4.col.vbi dicit q̃ pro eadem re non tenetur quis ſoluere duplicem gabellam. Parpa. in repe.l.placet.in 21.col C.de ſac.ſan.eccl.

Ego autem tenerem.contra iſtam limitationem.tũ q̃ Bar. in d.l.priuate.dicit q̃ de cõſue.non ſerua. Tum q̃ and.de Iſer. tenet contrarium.in loco.prælega.tum etiam q̃ Alex. in d. conſ.cj.in 4.col.vide.ſequi.expreſſe And.de Iſer.

Et contra iſtam limit.adduco in terminis.Fred.de ſenis.cõſi.exj.in iiij.col.ver.item,quæritur an ruſtici,vbi dicit q̃ coloni eccleſiæ.tenent ad collectas.idem vult Fel.in c.eccleſia ſanctæ.M.in 36.col.ext.de conſti.&idem vult.in auth.ſed periculum.C.ſine cen.vel reli.

Adduco ẽt Bal.in 3,part. conſ.31. vbi ẽt tenet q̃ colonus tene.ad collectas licet prædia ſint eccleſiæ.Adduco. ẽt Card. in cle. 1.in 22.q.de decí.& Panor.in 1.par. cõſ.9.in quib.locis tenent q̃ colonus eccleſiæ.teneatur:ad decimas.fac.etiam qđ vult Gemi.in c.quanquam.de cenſi.in 6.& ibi phi.Card. conſi.88.vide etiam Panor.in c.ex parte.extr.de decimis.

An autem vſufructuarius colonus. conductor. legatarius. maritus pro fundo dotali.& huiuſmodi.teneantur. ad collectas.dixi 5.in verbo Collecta quibus.§.8.& ſeq.

Sed an vſufructuarius teneatur ad debita hæreditaria. an vero hæres vniuerſalis.Vide in verbo.vſusfructus.

Et ibi.pono multas quæſtiones notabiles.

Emphyteota priuati ceſſans per triennium. ſoluere canonem cadit à iure ſuo l.2.& ibi omnes doct.C.de iure emphy.

Limita qñ ĩ tali triẽnio.ñ pcipi.ni vnª ſolª fructª.Na tũc requi.lapſª duplici triẽnij.ita Ale.ĩ l.diuortio.§.ob donat.cir.fi. ff.ſol.ma.allegat Bal.in l.eden.C.loc.Idem vult laſ.in d.l.2.in j.col.vbi pro hoc al. bonum text.in l.ſi ſic conſtituta ſit aqua.

ff.quem

Universidad de Deusto

ff.quemad.ser.amit.in verbo. duplicato.cõstituto tpe amitti.

Et ad intellectũ pmissorũ vide Ale. in 3.vol.cõs.106.2.col. Limita etiam Nisi emphiteota iurasset soluere canonẽ singulis annis.Nam tunc suffic.cessatio per vnum solum annum.Ita in terminis.vult.d.Alex.in 1.vol.cons. 85.incip. non puto. repetitio in eo.col.cõs.126.allegat.Bal.in capitulo.querelam. ext.de iureiurando & alia multa.Idem vult ipse Alex.in 3.volu.cons.106. vbi dicit q̃ tunc virtute iur.non admittitur purgatio more.

Addo Fel.in d.capitulo quærelam.in 3.col.allegat.Bal.ibi.

Idem vult Ias.in l.si quis maior.in 3. col. C.de transact. vbi dicit q̃ ita tenet.quicquid ars tenuerit.in l.2.9.q.C.de iur.emphy.Addo.eundem Iasonem.in l.quod te.in 9.col.ff.si cer.pe. vbi al.Bal.in d.ca.querelam.& Alex.in d.cons.85.& licet ipse Ias.in d.l.2. in 15.col.in 9.q. videatur istud dictum impugnare.subiicit tamen esse. tenendam opinio.Bal.& ibi etiam allegat.d.consilium.85.Bolog.in cons.31.in 1.col.

Limita pariter.d.l.2.procedere.in emphyteota. secus autẽ si contractus esset censualis.nam tũc si cessaretur in solut.census.per mille ann. non caderet à iure suo. gl.est in c.constitutus.& ibi Inn.ext.de relig.domi.

Ad idem adduco Bal.in terminis in 1. part. cons.21. incip. visis verbis instri.Et ita nostr.vult Ias.in l.1.in 11.co.in 4.q.C.de iure emphy.vbi al.Imol.in c.ad audientiam.in 2.col.extr. de reb.eccl.non alie.& Io.Fab.in §.Adeo insti.loca.idem vult ipse Ias.in d.l.2.in 12.col. ver. tertio quæro vbi alia multa allegat max.Cuma.in cons.incip.Prælatus cerne ecclesiæ quod in ordine meo.est 164.licet ipse non dicat.Istud etiam tenet ipse Ias.in Auth.qui rem.cc.2.col.Ibi limita istas.C.de ss.san.ec. Dec.cons.138.

Ad idem adduco sonz.in 2.parte.cons.208.in pen. col. vbi dicit.q̃ censualis non cadit à iure suo per alienationem. factã irrequisito domino sic.non cadit per solutionem census non factam.

Idem vult Alex.in 2.voln.cons.14.in 2.col. hipo. sing. 95. Dec.cons.164.

Istud tamẽ sublimita. nisi concedens rem ad censum. reseruaret sibi directum dominium.quia tunc si censualis cessaret soluere p triẽniũ.caderet à iure suo.ita dicit eleg.Bal.in cõm. pac.cõstan.in ver.Pactiones in ver.soluere fictum.Addo eundem.Bal.in terminis. in 1.parte. cons.374.& ita etiam vult Imol.in d.c.ad audientiam.idem vult sonz.in 2.parte cõs.167. in 2.col.& Ias.in d.l.2.in fi.12.col.ibi istud tamen.

Et no.q̃ ille dicitur contractus censualis.quando transfertur omne ius reseruato censu.emphyteoticus autem.est.quãdo vlt. canonem. reserua. directum dominium.ita Bar.in l.1. in principio.ff.de publica. & Bal.in 1.part.cons.21.Ias.in d.l.j. in 11.col.in 4.q.al.Imo.in d.c.ad audientiam. subiungentem fortius q̃ si in instro diceretur concedo tibi talem rem in emphyteosim pro Annuo censu.&omne ius quod habeo in illa re iste non esset contractus emphyteoticus.sed censualis.&illa verba concedo in emphyteosim staretur.improprie.quod reputat notabile.vide Alex.in 2.vol.cons.14.in 2.col.

Vnum etiam singulariter nota.& ppo.tene menti.quòd in dubio præsumitur contractus censualis. Ita notab.vult Alb. de rox.in d.l.2.in ver.quid de q.à me quæsita.refert &seq.Ias. in d.Auth.Qui rem cc.2.col. ibi.& no.diligenter. & in d. l. 2. in 13.col.ibi ad ista addite ita etiam refert sonz.in 2.part.cons. 167.in 2.col.& in cons.266.in 11.col.vbi ita expresse tenet. Dec.in cons.138.hip.sing.95.

Quid in contractu liuetario. vide Decium.cons.154.Ang. aliquid in cons.184.

Quid autem si dica.concedo in emphyteosim vel censum. vide Iasonem.in d.l.2.in 65.col.ibi octauo quæro.

Limita insuper.d.l. 2. Vt non habeat locum in feudatario. Nam licet cesset in solutione per triennium.tamen nõ cadit à iure suo.ita nostr.in terminis vult Cuma.cons.164.superius al.& sõz.in d.cons.167.in 1.col.allegat spec.in titu.de loca.§. nunc aliqua. ver.85.& Imo.in c.2.in 20.col.ext.de feu.vbi dicit.q̃ etiam si vasallus cessaret à solut.per mille annos Nõ caderet à feudo.all.etiam Io.Fab.l.2.C.de iur.emph.&Lud.Ro. in l.1.§.1.ff.de publ.idem expresse vult Ias.in d.l.2.in 15.col. ver.Quarto quæro.vbi infinita al.max.Alex.in cons.174.incip.viso themate.suprascripto quod est in 3.vol.cons.9.

Et ista est communis opi.licet Bal.in c.si duob.ext.de re iu. & alibi sepe contrarium tenuerit.

Vide tamen latius.in trac.feu.in rub.quid sit inuestitura.in verb.de Canone soluen.fo.82.

Potest etiã limitari d.l.2.Nisi emphyteota fuisset interpellatus.per id quod nostr vult Ang.in l.locorum C.de omni agro deserto.li.11.vbi dicit q̃ si ecclesia fecit citari emphyteotam q̃ soluetur.tũc suffic.cursus sex mensium ad eum expellendũ Corse.in ver.emphyteota.

Et licet Ias.in d.l.2.in 14.col.ibi octauo quæro. nita.hanc decisionẽ euertere. Tamen vt ipse dicit.notanda est.quia magna est auct.Ang.max.cum non habeat contradicentem.

intellige etiam procedere dictam regulã.Nisi emphyteota cessauerit soluere eo,quia dominus.erat eidẽ obligatus in tãtundem.Nam tũc siue emphyteota opponat compensationẽ ſ.tempus debitum siue non.tamen res non cadet in commissum Quia licet compensatio non fiat ipso iure.l.si constat.C. de compensat.tamen hoc fallit quo ad pœnam euitandam.vt no.in d.l.si cõstat.& per gl.& Bal.in l.1.illo.co.tit. bene facit ad hoc.tex.in l.1.C.de distra.pig.& ad istud q̃ fiat ipso iure cõpensatio quantum ad pœnam euitandam.adduco.Pet.de anch.in cons.5.Alex.in 5.vol.cons.74.Fel.in ca.ex transmissa.in 4.col.ext.de præscrip.

Et ita in terminis huius quæstionis tenet Ias. in d.l.2.in 19. q.& est in 19.col.allegat.Imo.in c.bona fides.in 9.col.extr.de depos.& Ang.in l.semel.mora.ff.sol.mat.& Io. Fabr. & Io.de pla.in §.in bonæ fidei.insti.de Act.vbi etiam ipse Ias.in 18.col. vbi infinitas allegat remissiones.

Idem etiam vult sonz.in 1.parte.cons.90.in 2.col. vbi assignat rationem quia pœna non committi sine mora.& nõ est in mora. qui habet talem exceptionem allegat multa quæ omittto. idem quoque in terminis vult Curt.cons.70. in 6.colum.vbi dicit q̃ in pallatiis ita solet obseruari.Panor.in d.c.bona fides nu.11.

Aduerte etiam.quia licet emphyteota non soluat canonẽ. tamẽ res Nõ incidit in commissum. dummodo alius pro eo soluerit.ita Bar.in l.cum seruus.ff.de verb.obl.& in l.fraudati. ff.de publica.Idem in terminis. vult Ludo.Ro.in cons.491.in fi.vbi multa allegat.idem expresse vult Ias.in d.l.2.in 22.col. q.25.

Non omitto tamẽ q̃ dominus.nõ tene.recipe.solutionem canonis ab alio q̃ ab emphyteota si nolit.ita elleg.vult Bal.in l.Acceptam.in vlt.col.C.de vsu.referũt Nouissimi in l.post diuisione ff.de pac.& Ias.in d.l.2.in 22.col.seu in 26.q.C. de iure emph. quia cum emphyteota tenea.soluere.non solum ad finem libera.cõsequende. sed etiam in recognitione iuris directi dominij.consũs est.vt tertius non possit pro eo soluere. & hanc rationem.adduc.Sal.in d.l.Acceptam.in vlt q.Nec dicto caũ.admittentur oblatio & consignatio. vt vult ibi Ias. in 27.q.vbi notabiliter loquitur.

Ad illud autem quod dictum est.solutionem per alium factã.prodesse emphyteote. Amplia. etiam si nõ foret facta nomine ipsius.Sed solum nomine soluent.qui forte rem emphyteoticam occupabat.talis enim solutio prodest.vero emphyteote.ita Ias.in d.25.q.vbi infinita allegat.Addo.q̃ idem in ꝑpriis terminis.vult Pau.de cast.in 2.vol.cons.215.incip.si non interesset. Et Panor.in 2.part.cons.67. in fi. & cons.94.col.4. fac.quod vult Pau.de cast.in 1.vol.cons.310.inci.circha id.in fi.repetitio in 2.volu.cons.162.vbi dicit q̃ excusa. Vasallus à petitione inuestiture.donec alius rem occupat. Addo Bal. in 3.parte cons.364. & ita vult Deci.cons.58.in vlti.col.Alex.in 1.vol.cons.71.in fi.& in 5.vol.cons.124.in fi. Cor.cons.115. Ludo. sing.556.& cons.103. vide tamen ad hoc.limitationẽ quam pono in ti.de feudis.in rub.quid sit inuestitura.vers.inuestitura petenda est.ibi istud tamen intellige.in fol.76.

Nunquid autem emphyteota possit inuito domino. pro mult.puta 10.annis soluere canonem?spec.& Io. And. in d.§. nunc aliqua vers.42.& 43. tenent q̃ non. Idem vult Bar. in l. eum qui.alias iabolenus ff.de an leg.Bal.& Alber.in d.l.2. & ibi Ias.in 20.col. q.23. vbi allegat plures auctoritates.& pro hoc secundum eum potissime fac.quia ista sol.tot annorum. posset afferre domino incomodum. quantum ad probationem recognitionis dominij quia licet per solutionem annuã 10.annorum præsuma.debitum.l.si certis annis cum sy.C.de pac.tamen non esset idem si fieret vnica sol.pro 10.an.secundum.Bar.in d.l.eum qui.

Adduc.aliam rationem.sc.quia vt emphyteota non posset cogi soluere ante tempus pro pluribus ann. ita nec dominus debet posse cogi recipere.vt equalitas fue.l.fin.cum sy. C. de fruc.& lit.expen.quam rationem dicit esse persuasiuã sed non strugentem.Addo Alex.in l.stip.ista. §.si quis dolum. de ver. ob.& in l.qui romæ.col.3.eo.tit.

Hãc cõclusionem.limitat 1.Ias.ibi ĩ 21.col.Nisi emphyteota vellet soluere pro pluribus annis futuris cum omni interesse dñi.&face.instrm.in quo recognoscat dñm ꝑ toto tpe. all. Bar.in d.l.cũ q.qui ita tenet p no.il.q Rome.ĩ pr.ff.d̃ ver.obl.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed Iason vbi dicit istam limitat.non esse generalem. & ꝙ solum procederet quando dominus posset prætendere inter esse.ratione recognitionis dominii.Non autem quando posset prætẽdere aliud interesse.Vt quia pensio esset soluenda in vino vel frumento.& sua interesset ꝙ solua.suo tempore tũc indistincte tenet cõclusionem prædictam. quam comprobat per doctrinam.Gul.de Cu.& Bal.in l.plures appocis.C.de fid. instr.quæ est.ꝙ ille qui debet recipere vinum vel bladum ad tempus.non cogi.recipere ante tempus. nec aliquid aliud qđ cursu temporis deteriorari possit.& ibi allegat alia multa. Ad de Barb.in 2.vol.cons. 15 in 10.& 11.col. vbi late ponit An. creditori ante tempus solui possit. Vide ibi, quia non curo de carta in papirrum transcribere.

Secundo. Limitat dictam conclusionem vt non procedat quando emphyteota vellet soluere pro tribus annis. tunc enim posset allegat.Bar.in l.statu liberos §.fin.ff.de sta.libe.qui ita tenet.per tex.in l.placuit.C..de fun.pat.lib. 11.

Allegat etiam ibi .af.Bar.in l.si cum præfinitione.ff. quãdo dies leg.ced.vbi per illum tex.singulariter vult.ꝙ si testator.legat alicui vnum sachum grani.vsque ad decem.annos. ꝙ hæres poterit primo.anno soluere.pro toto tempore.

Sed dicit hanc opinionem non esse veram.& allegat Bal.tenet contrarium.in l.In annalibus C.de lega.&in d.l.plures appocis in fi.per supra dicta.

An autem creditor pro fundo emphyteotico sibi obligato possit soluere canonem.text.est ꝙ sic, in l.lex Vectigali. in verbo tam debitor quam creditor.ff.de pigno.& ita in termi nis tenet Iaſ.in d.l....in 22.col.q.24.

Nunquid autem emphyteota qui triennio non soluit.possit soluendo, purgare moram?Iaſ.in d.lege.2.in 23.columna. q.20.fatetur ingenue.hũc passum esse.disputabilem.& in emphyteota ecclesiæ dicit.esse text. in capitulo potuit. extra de phyteo.vt celeri satisfactionem possit Moram purgare.In emphyteota autem priuati.dic.Maximum esse dubium.&primo pro parte.Negatiua allegat Ang.in repe.l.si insulam & ibi Imo.ff. de verb.obl.& pro ista parte.adduc.octo fundamenta.

Pro parte autem affirmatiua & sic contraria allegat Ang.sibi contrarium.in l.& si post tres.ff si quis cau.Bal.in l. si pacto quo pœnam.C.de pact & in l.acceptam.in 21.q.C.de vsu.& pro ista parte.adduc.quatuor fundamenta.& respondet ad omnia in contrarium allegata.

Alia & sic tertia.secundum eum fuit opi. domini Hieronymi torti sui præceptoris Sic distinguent.ꝙ aut quæritur nunquid possit mora purgari. antequam dominus declaret velle emphyteotam cecidisse.& tunc dicit.ꝙ sic.Aut postquam dominо declarauit & tunc dicit.ꝙnon.& pro ista opi.adduc.Iaſ. caurelam Carpo. 183.incipiente. Tu scis ꝙ emphyteota.Confirmat ratione.quia declarata domini voluntate statim emphyteota ipso iure intelligitur priuatus.nec alia sententia declaratoria requi.ergo. nõ est locus purgationi.quia vbi exeq.fit à lege ipso iure ibi non potest mora purgari.l.traiectitie.§.de illo.ff.de act.& obl.cum aliis quæ allegat & ibi subiungit.sufficere.illam voluntatẽ domini per quam impedi. purgatio more esse tacitam.vel expressam.allegat Panor.in 2.parte.consil. 67.& Alex.in 4.vol.cons. 106.& hanc opinionem mult.aũctibus & mediis comprobat. dic tamen ꝙ istud non vide.verbum.quia nimium restringere.dispositio d.c.potuit.

Quid tenen.dic ipse?& dicit.indistincte tenere primam opinionem ꝙ emphyteota priuati. non possit purgare moram. hanc partem confirmat multis auct. & respondet ad adducta in contrarium.& ita concludit.

Infra quantum tempus.possit emphyteota saltem ecclesie. purgare moram?Iaſ.in d.l.2.in 27.col.& seq.qõ.30.relat.aliqbus op.tenet ꝙ illud verbũ celeri refera. ad modicum tẽpus. arbitrio iudicis.ꝙ in emphyteota diuite.minus tempus debebit arbitrari.quàm in paupe.allegat Card.& Im.in d.c.potuit. & Panor.in d.cons.67.& Petr.de ancha. cons.421.incip.quædam ser anth.quod in ordine meo.est 420.de quo.etiam vide Bal.in 1.part.cons.21.& Ludo.Ro.cons.103.

Ecclesia emphyteota priuati.an propter non solutum Canonem cadat à iure suo?gl.est ꝙ sic.in Aut.qui rem.C.de sac. san.eccl.& in d.capitulo.potuit.& ita vult Bal.ĩ l.placet.C.eo. de sac.san.eccl.cum aliis allegatis per Iasonem.in d.l.2.in 15. col.q.10.vbi inter cætera allegat spec.in d.§.Nunc aliqua versi. 14.& seq.

Vbi etiam dicit.idem esse in minore & in ver. 17.idem dicit in ciuit.vide ibi per eũ.& Iaſ.ibi in 16. col.q.12.quærit an req ra.tunc biennium vel triẽnium. & concludit quòd triẽnium. ne quod fauore.re.

Sed an tunc minor ecclesia.vel ciuitas restituantur in integ. dic ꝙ sic secundum spec.in d.§.Nunc aliqua.ver. 15.Iaſ. post in d.l.2.q.11.in 15.& 16.col.vbi dicit.ꝙ debent restitui ĩ.quadriennium.post tempus lapsum soluendi. secundum spec. in loco prælegato,vers. 16.allegat etiam Bar.& doct.in Auth. quas actiones.C.de sac.san.eccl.& Ludo.Ro.cons.407.incip. Cum præsuppona.quòd rerre re.

Idem in eo qui ignorabat rem esse emphyteoticam vel vt hæres successit,quia pp non solutum canonem.res incidit in commissum sed potest petere restitutionem in integ.vt vult Alex.in terminis in 2.vol.cons. 14.&in 5.vol. cons.124.in fi. allegat glo.& doct in d.l.2.de iu.emphy.& Bar.& doct.in l.cũ filius §.in hac.ff.de verb.obl.Idem vult Barb.in 1.vol. cõs.40. in 15.col.de quo.etiam per eundẽ.in 2.vol.cons. 18.in 9.col. & per Iasonem.in d.l.2.in 72.col.cum seq.ibi in ea.gl.ad fi.vbi infinita allegat. Idem ẽt in terminis tenet Curtius.in cons. 58.in 1.col.vbi dicit. ꝙ restituitur. ex clausula. Si qua mihi iusta causa.&in locis predictis infinita allegant.quibus tamẽ Adde.quæ dixi in lra.Restitutio in inte.Decij cons.58.in fin. Alex.in 1.vol.cons.71.&cons.79.in fi.Cor.in 2.vol.cõs.165. col.6.Phili.in regula cum quis quæ est 14. sonz.in d.§.in hac. char.117.nu.21.& ibi Alex.Dec.cons.164. in vlt. col. Ludo. Ro.cons. 166.in fi.

Fac.quod habetur.in q.216.

Limita nõ esset ignorantia supina.Ludo Ro.cõs.127.in fi. Sed qd si ꝓpre magna.ex bursata prius grãdi q̃titate pecuniæ. teneatur.emphyt. soluere vnum solũ denarium. & nõ soluat an cadat à iure suo.& perdat rem tanti pretii?gl.est ꝙ sic in d. Auth.Quj rẽ.quam seq.Bar.Bal.& doct.ibi.idem tenet Bal.in l.cum allegas in 7.op.C.de vsu.Iaſ.in d.l.2.in 16.col.q.15.vbi inter cetera allegat Alex.cons.470.incip.Magnifice Pretor ꝙ est in 3.vol.cons. 106.in 5.col.Addo Barb.in 1. vol.cons.40. in 15.col.Eundem Iasonem.in d.auth.qui rem.in 4.col.& in l.si non sortem §.fi.ff.de cõd.indeb.sonz.in 2.parte cons.167. in 3.col.

Quid autem si emphyteota non soluit totũ canonem.sed solum partem puta dimidiam. An poterit in totum à re emphyteotica expelli.an vero pro parte tantum.spec.in d.§.nũc aliqua fuit cõtrarius.quia in ver.29.tenet ꝙ expellatur in totum.& in ver.seq.tenet.ꝙ solum pro parte. Et istam cõtrariatatẽ arguit Iaſ.in d.l.2.in 17.col.q. 16. vbi tenet ꝙ priuetur in totum.allegat multa. Quibus addo Alex. in l. in exequtione. §.item si sta.ff.de verb.obl.sonz.in l.quamuis.cc.vlt.col.ff.de cond.& dem. Barb.in 1.vol.cons.40.in 15.col.& in 2.vol.cõs.26.in fi.Eundem Iasonem.in d.Auth.Quj rem.in 5.col. fac. etiam quod vult idem Iaſ.in l.si non sortem.§.fi.ff.de cond.in deb.vbi dic.ꝙ si testõr.legauit 10.dan.titio in vnum menſem. aſs.ꝙ titius haberet talem fundum.si hæres solt nouem.poterit titius illa nouem restituẽ.&hĩe fundum.allegat.Bal.in l.1. in 14.q.C.de his quæ pe.no.& pro hac parte.fac etiam gl.not. in l.res bona ff.de contrahen.emp. quæ vult ꝙ si res sit venditẽ sub pacto. ꝙ nisi die statuta fiunt soluta pecunia. res sit inempta.ꝙ si vnus solus nummus deffitiat.res erit inepta.quam gl.al. Iaſ.in d.l.2.q. 16. Addo Iasonem in l.qui sine C. de cond. sine eã.vbi post Ang. dicit ꝙ si statuto remitta. pœna homicide hĩta pace cum defuncti hæredibus. soluen. certum quod pro gabella.ꝙ defectus vnicum nummi impedit pacem & remissiam pœnæ.fatiunt multa accumulata per Barb. in 1.vol. cons. 58.in 5.col.& ita dicit.Alex.in 3.vol.cons. 106.in 5.col. ibi pro hoc bene facit. Addo Old.in cons.29.

Istud tamen limit.nisi per errorem.minus fiunt solutum.ꝙ tex.not.in l.quamuis rationes.ff.de cond.& demon.quem ad hoc dicit,sing.Bal.in l.,ꝙ hæreditariis.C.de hæred.vel act.vẽd.

Vide tamen Alex.in 3.vol.cons. 106. in 5.col. ibi præterea illud.

Secundo.Limitat secũdum.spec.in d.ver.29.quando propter paupertatem non soluisset. dic tamen quod istud nõ procedit sine dubio. & ꝙ dependet ab illo articulo an difficultas excuset à mora.de quo dixi in litera mora.

Et pro ista limitat.fac.quod dixi in litera Paupertas.§.2.

Vide etiam in verbo minimum §. 1.ver.ad illud.

Pone ꝙ emphyteota deceſſerit.duob.relictis hæredib.quorum alter.partem canonis sibi cõtingẽtem soluit. Alter vero nõ imo in solu.canonis cessauit per triennium vel biennium si sit ecclesiastica.emphyteotis. An tota res committatur. an vero pro parte. soluere cessant.videtur quòd tota committa. in primis ea ratione quia nõ potest fieri solutio particularis. l.tutor §.Iutius ff.de viu.l.Iulianus §. offerri cum ly.ff. de act. emp.Particularibus. n. solutio. minima affert incommoda.l. plane.ff.famil.ercisc.Nec sufficit ad euitan.pœnam.l.in exeq. §.ti.ff.de verb.obl.& l.etiam partis.ff.de leg. 1.item quia vnus debebat

Universidad de Deusto

deb ebat totū ſoluere ſi volebat à laqueis obl. liberari. l. hæredes §. in illa. ff. famil. erciſ. & l. quandiu de diſtrac. pign. cum ſi. Nihil enim ſolutum videtur dum totum non inuenitur eſſe. ſolutum ar. l. ſoluen. ff. de verb. ſig. & l. in ſtip. ff. de dam. infec. & l. 1. §. cde. ff. de edendo cum ſimilibus.

Et pro iſta parte fac. quia ſi primus emphyteota ſolum pro parte ſoluiſſet. in totum potuiſſet expelli. vt dixi ſ. in q. proxi. præcedenti per interuentum ergo hæredum cōdictio primæ obl. mutari non debet. l. 2. §. ex his ff. de verb. obl. l. 2. §. fi. ff. de præto. ſtip. & l. cum fundus. ff. de cond. & demonſt. & ita poſt longam diſputationem, tenet gl. in l. communi diuidundo. ff. communi diuid. refert & ſequitur Iaſ. in d. l. 2. in 17. col. q. 17. vbi dicit non eſſe verum ꝙ hoc caſu delictum non ſoluentis noceat ſoluenti. cum ſibi conſulatur & ſuccurratur contra non ſoluentem. contra quem agere poteſt quanti ſua intereſt l. is conſiñ. §. fi. & l. hæredes. §. ſi vnus. & §. idem iuris. ff. famil. erciſcund.

Et ibi reſpondet Iaſ. ad id quod vult Bar. in l. fraudati. ff. de publi. vbi vult ꝙ particularis ſol. facta ab vno hæredū. in duobus vel tribus annis. habere poſſit vim vnius ſolutionis perfecte. ideſt ꝙ ſubiicere poſſet pro vna ſolutione omnium dic. n. cōtrarium tenuiſſe. Io. And. in d. §. nunc aliqua. ver. 71. adduc. alia multa quę omitto. addo Alex. in l. 4. §. Cato. col. 5. de ver. obl. Bal. in d. l. communi diuidundo.

Prædicta tamen concl. d. gl. in l. communi diuidundo. & ſ. firmata. Limitatur niſi duo à prin. cepiſſent. rem in emphyteoſim. penſionemque ſimpliciter ſoluere promiſiſſent tunc. n. quilibet pro ſua parte tantū ſoluere tenetur. l. reos. §. cū in tabulis ff. de duo. reis. & ar. l. cui fundus. ff. de cond. & demonſt. & l. in ſingulis. ff. ad l. falc. & l. ſi mihi & titio. ff. de verb. obl. & vult Bald. in terminis in 1. part. conſ. 119. fac. etiam tex. & ibi Iaſ. in l. legata. §. in legato. ff. de leg. 1. & quod vult Bal. in 3. parte conſ. 102. Altero ig. in ſolut. ceſſante. in caſu iſto. eius ſola portio incidit in commiſſum. & ita procedat opin. Bar. in d. l. fraudati & in l. cui vſusfructus. ff. de vſufr. leg. & in l. ſi necīas. §. ſi vnus ff. de pig. act. & ita vult Iaſ. in d. l. 2. in 18. col. ver. 2. limitat.

Et pro iſta opi. fac. licet Iaſ. non alleget. quia iſto caſu dominus ab vnoquoque partem canonis accipere tenetur. l. ſi 95 legata. & d. l. cui fundus ff. de cond. & demon. cum aliis præal. Præterea non debet vnius negligentia vel inuidia alteri obeſſe. l. pupillus. ff. de his quæ in frau. cred. l. electio. §. abſente ff. de nox. & l. vlt. C. depoſ. vel etiam mora. l. 1. C. de diui. tu. & l. ex p³. C. de prob. & l. 3. ff. de admi re. ad ci. per. Pręterea ſi aſſr diceremus malignis conſortibus malignandi tribueretur occaſio. contra l. non debet. ff. de reg. iur. & l. 1. C. de conſor. eiuſdem lit. Nec debet pœna perſonam deliquentem excedere l. Sancimus. cum ſi. C. de pe. Nec poteſt vnus conſortum grauari. propter alium non ſoluentem l. legatorum. & ibi Bal. ff. de leg. 2. & ita in terminis vult Bal. in 1. part. conſ. 119. & Dec. conſ. 58. in fi.

Quid autem ecōtra. Vt quia deceſſit dominus. relictis duobus hæredibus. quorū vni facio quod debeo. alteri vero nō. An perdam in totum emphyteoſim? Bal. tenet ꝙ non. in l. communis libertus. ff. de in ius voc. refert Iaſ. in d. l. 2. in 19. colum. q. 18. vbi dicit ſe latius dictur. in l. fi. eo. ti.

Sed quid ſi non eſt perſona cui ſoluatur. vt quia dominus ſine hærede deceſſit vel forte iacet hæreditas. an tunc emphyteota non ſoluens per triennium cadat à iure ſuo. Spec. in d. §. nunc aliqua. ver. 19. cum duobus ſequētibus tenet ꝙ ſic. eo quia debet fieri depoſitio & conſignatio. iuxta formam. d. l. 2. & d. l. acceptam. & mouetur quia ſi pec. ſit ad diem promiſſa ſub pœna. mortuo promiſſore ante diem pœnam committitur. licet hæreditas non ſit addita. l. ad diem. ff. de ver. oblig. dic. tamen ꝙ tunc dabitur reſti. ex cla. generali ſi qua me re. & ita tranſit ibi Io. And. idem etiam tenet Alber. in d. l. 2. qui dicit eſſe tutius ꝙ pec. deponatur. & ita dicit fuiſſe conſultum per vbertum de bobio. cum d. Simone vincentino.

Contrariam opi. tenet ipſe Alb. in l. 4. §. ceterum. ff. de dam. infec. Bal. in d. l. 2. in finalibus verbis per tex. in l. ſi prędio. ff. de act. emp. idem per multa tenet d. Alex. in 1. vol. conſ. 92. in 4. col. in princ. ibi ad hoc. quod no. vbi infinita allegat. Eandem etiam opi. tenet Iaſ. in d. l. 2. in 19. col. cum ſeq. q. xx. vbi Reſpondet. ad illam l. Ad diem ꝙ loquitur in caſu contrario. quā do debitoris hæreditas non eſt adita. hic autem loquim. econtra dicit tamen tutius eſſe. ꝙ fiat depoītum. ſi triennium lapſum non eſt. eo autem lapſo non. putat emphyteotam expelli poſſe.

Sed quæritur quid iuris ſi emphyteota fuit in carceribus detentus. & per triennium non ſoluerit canonem. an poſſit expelli? Ant. de But. in c. ſignificante. in 4. not. de pigno. tenet ꝙ non. refert & ſequitur Iaſ. in d. l. 2. in 20. col. q. 21. vbi dicit ꝙ ſaltem ei daretur in inte. reſti. pro hoc fac. quod dixi in litera carcer. §. 16.

Quid ſi emphyteota per mundum vagatur dimiſſo tamen procu. à quo. dominus non vult recipere canonem propter dubium mort. ſpec. in d. §. nunc aliqua. ver. 164. relatis opi. vitur inclinare ꝙ poſt triennium. poſſit dominus. à procuratore rem emphyteoticam vendicari. vide Iaſonē in d. l. 2. in 29. col. q. 34. vbi in priuato tenet expeditum ꝙ res non committatur. idem ēt putat eſſe verius in eccleſia. cui hoc caſu incūbentur onus probandi mortem.

Pone ꝙ emphyteota promiſit ſoluere canonem ſeu penſionem. in certa moneta groſſa. quæ currebat tpe ꝓcſtus. deiſi illa moneta creuit in valore. de qua erit ſoluendum. iſtam q. ponit late Iaſ. in d. l. 2. in 29. & 30. col. q. 36. de qua vide quæ dixi. in litera moneta. vbi infinitas allego deciſiones. in materia variationis Monete.

Quæritur ſi domin⁹. & emphyteota ſint diuerſi fori. an emphyteota tenetur portare canonem. an dominus debeat mittere ad accipiendum. Bar. in l. item illa. ff. de conſti. pec. dicit ꝙ non tenetur emphyteota portare. quinimo ſufficeret etiam ſi in domo propria. proteſtaretur per inſtrumentum. ꝙ ſoluc. canonem. Si eſſet qui recipe. idem vult Alber. & Iaſ. ibi in d. l. 2. in 30. col. q. 37.

Vbi allegat infinitas auctoritates & remiſſiones. Addo ꝙ idem in terminis. tenet Alex. in 5. vol. conſ. 120. vbi licet videatur tenere contrarium. tamen per auctoritates quas allegat. apparet quòd ſuffic. talis proteſt. in domo. vide Panor. in c. ſignificante in fi. de pig. & in ver. creditor §. 3.

Limitat ibi Iaſ. non procedere quando canon eſſet minimus. al. Bal. in l. acceptam. in 12. q. C. de vſu.

Item limitat non habere locum. in decimis. quas ruſtici. in horreis debent portare. de quo dixi in verbo. decima.

Et ſubdit ibi Iaſ. in 38. q. quando dicantur eſſe eiuſdem fori. & concludit cum Bar. in d. l. item illa. quem dicit eſſe. totum videndum.

Subdit etiam in 39. q. ꝙ ſi ſint diuerſi fori. promiſit tamen emphy. ſoluere ad domum creditoris. ꝙ ſi creditor mutet habitationem & non ſit magna diſtantia. tenebitur deb. portare. al. Bal. in d. l. acceptam. in 14. q. ſecus. ſi nimia eſſet diſtantia.

Et dicit vnum. eſſe pp⁹. notandum. ꝙ ſi emphyt. vel alius debitor promiſit mihi ſol..ere in certo loco. & ab illo ſim poſtea bannitus. Iſto caſu tenebitur in ſoluere in alio loco. & ita cogi poterit. per text. cum glo. in l. vſuras. & ibi Bar. & Bal. C. de vſu.

Cuius autem ſumptibus debeat portari. pēſio eo caſu quo in loco domini ſoluenda & portanda ſit. Bal. in l. acceptam. in 15. q. C. de vſu. dicit ꝙ ſumptibus emphyteote. vbi etiam dicit ꝙ tenebitur ad gabellam. per tex. in l. mediterranee in ver. diſpendij. de anno. & trib. lib. 11. refert & ſequitur Iaſ. qui alia al. in d. l. 2. in 31. & 32. col. q. 41.

Quæritur etiam. An ſic. emphyteota ob canonem non ſolutum poteſt expelli. Ita propter rei emphyteoticę deteriorationem? Iaſ. in d. l. 2. in 32. col. q. 42. dicit ꝙ in emphyteota eccleſiæ. clarū eſt. ꝙ ſic per tex. in d. auth. qui rem. & idem dic. in emphyteota priuati. allegat Pet. Cy. & Guid. in d. auth. qui rē. & Bal. & doct. in l. diuortio. §. ſi fundum. ff. ſol. ma. Cald. in tit. de feu. conſ. 6. alias 308. ſubdit tamen ꝙ Bal. in d. auth. qui rē. tenet tria copulatiue in hoc caſu requiri. 1. ꝙ ſit notabilis deterioratio. 2. ꝙ ſit ad perpetuum deteriorationem fundi non ad curam fructuum. & ꝙ taľ deterioratio procedat. dolo. lata culpa. vel leui. ſecus in leuiſſima & ꝙ illa tria copulatiue requirantur. tenet etiam Bal. in l. 3. col. pen. C. loc. & Fulg. conſ. incip. ſer. Anchs de la cruce.

Vnum diligenter Nota. ꝙ etiam ſi conceſſio in emphyteoſim facta per eccleſiam. eſſet nulla quòd nihilominus. deber. penſio. text. eſt & ibi Ange. in §. ſi vero. in authen. de non alie. col. 2. refert. & ſequitur Iaſ. in d. l. 2. in 3. col. ibi vnum tamen. C. de iu. emphy.

Nunc quæro de alta quæſtione. An propter canonē. triennio. non ſolutum. res emphyteotica ipſo iure committatur. vide Dec. conſ. 138.

An vero Ita demum ſi dominus. voluerit & declarauerit? Bar. in d. l. 2. per tex. ibi in ver. volenti. & in ver. ſi modo voluerit. dicit ꝙ non reuertitur ipſo iure ad dominum. & idem dicit Bar. velle gl. paruam in l. 2. ff. ſi Ager. vecti. idem vult Ang. in d. l. 2. C. de iur. emphy. qui etiam allegat. l. quam ad hoc. reputat ſingularem in l. his conſequenter. §. 1. cum gl. ff. fam. erc. & propterea dicunt doct. in locis præal. ꝙ tertius non poteſt de

Universidad de Deusto
Biblioteca

huiusmodi commissione opponere. Limita vt ĵ.q.48. Et ita ẽt vult spec.in d.§.nunc aliqua.ver.66.& ita vult Ias. in d. l. 2. in 2.col.Ibi Quinto no.vbi infinita allegat.max.Pau. de Cast. cons.133.quod tamen est.135.in 2.vol.& vlt.al.per Iasonem Addo in terminis Panor.in 2.par.cons.67.Alex.in 2.vol.cõsi. 173.& in 3.vol.cons.91.quod est idem.&idem vult in 1.vol. cons.79.in fi.vbi loquitur in feudo.Alex.in 4.vol.cons. 106. ibi nec prædictis ob.si dicer.q̃ dictus thomas Alex.in 5.volu. cons.128.Cor.cons.115.

Adde q̃ eo ipso q̃ apparet dominũ voluisse q̃ emphy.non cadat à iure suo.non potest amplius dominus ab ea vol.discedere.ita Alex.in 4.vol.cons.113.ibi 2.fortificatur.&in 5.vol. cons.128.Fel.in c.cum Bertoldus.in 5.col.extra de re iud.Addo etiam eundem Iasonem.in l.posthumo.in 7.col. de cõtra tab.& in l.omnimodo in fi.C.de inoffi.te. Idem notabiliter.p multa tenet Lud.Ro.cons.212.in ver.Quo ad tertium. Idem etiam in terminis tenet Barb.in 1.vol.cons.51.in 21.col.in q̃ bus locis.Ludo.& Barb. tenent notabiliter.q̃ requiratur sententia declaratoria.&quòd alias non possit alius à directa.domino inuestiri.adducunt multa & notabilia fundamẽta quæ omitto.cum ipsa consilia communiter habeantur. fac. quòd in feudo vult Dec.cons.185.in fi.

Cõtrariam tamen sentẽtiam.tenet Alex.in 3.vol.cons.44. vbi multa al.& Ias.in d.l.2.in 4.col.&seq.Dec.cons.146.in 2. q̃.Alex.in 3.vol.cons.6.in pen.col.Cor.cons.237.Calde.in ti. de verb.sig.cons.x.

An autem tertius possit opponere de iure emphyteote vide Iasonem in d.l.2.in col.6.q.3.

In illo autem articulo an dominus. possit auctoritate propria priuare emphyteotam qui triennio.Soluere cessauit. vide vsque ad Nauseam.per Iasonem in d.l.2.in 33.col.cũ multis seq.& adde Sonz.in 2.part.cõs.167.in 5.col.cũ seq.& Dec. cons.146.in 2.q.Alex.in d.cons.6.

Et an requiratur libellus.licentia iudicis & partis citatio.Iason.ibid.in 39.col.cum seq.

Quid si dominus post tempus lapsum petat pensionem ab emphyteota.&neget rem esse emphiteoticam.an tunc possit mora purgari.spec.in d.§.nũc aliqua ver.83.tenet q̃ sic.refert Ias.in d.l.2.in 28.col.q.31.

Sed quid si emphyteota negans se emphyteotam conuincatur de mendatio.an cadat à iure suo.Inn.in c.ceterũ.de iud. dicit q̃ sic.Si scienter negauit.Idem vult Ang.in l.fi. in 1. col. ff.de rei vend.& requiritur q̃ negauerit per dolum vel latam culpam.ita Ias.in d.l.2.in 28.col.q.32.allegat tex.in c.vasallus el 1.in ti.si de feu.fue.contro.inter do.&ag.& ibi Bal.qui alia all. Putat tamen ibi Ias. quòd in terminis huius q. non priue. emphyteota.al.multa quæ omitto.

Quid autẽ si dicat nego narrata re.vide ĵ.in ver.litis cõte.§. Illud autem quod dixi ŝ.in ver.Nunc quæro de alta.q. re. Limita nisi emphyteosis esset finita per generationem, quia tunc quilibet posset opponere.ita Ias.in d.l.2.in 2.col.ver.Re deo.allegat Bal.in ad l.spec.in tit.de locato.in 7.col.

An autem nõ facta declarat.per dominum.Tenea. emphyteota ad fructus post triennium perceptos? vide Ample Iasonẽ.in d.l.2.in 5.col.ibi 2.quæro. tenet q̃ sic al.spec.in d.§. nũc aliqua.ver.x.vbi addu.simile de vsufructuario qui tenetur restituere fructus perceptos post finitum vsumfructum.l.si pater.C.de vsufr.al.alia multa quæ omitto.

Nunquid autem.post cessationem.solutionis per triennii. possit dominus.alium inuestire non moniro nec citato. 1.em phyteota? Ias.in d.l.2.in 6 col.ibi item quinto addite. allegat. Ludo.Ro.cons.212. tenentem q̃ sic. quem simpliciter dicit. seq.Alex.in multis consiliis.Tu aduerte.quia Lud.in d. cons. videtur sibi contrarius nam 1.tenet istam opi.deiñ dic.in tertio dubio.q̃ ad hoc. vt emphyteota priue. propter canonem per triennium non solutum.requi.sententia declaratoria. ergo.d.anct.propria.non posset alium inuestire.nõ vocato nec citato p̃ emphyteota. Et istam partem tenet aperte. Barb.ꝫ Lud.in 1.vol.cons.51.in 21.col.& pro ista parte.contra Iudo. & Iasonem. faciunt quæ dixi ŝ.in ver.Nũc quæro.de alta quæstione.faciunt etiam quæ dixi.in litera pœna.§.1.ver.Adde q̃ etiam vbi pœna re.

Quid in feudo.vide Bolog.in cons.1.in 8.col.vbi dicit.q̃ tem potest alium inuestire quando inuestitura non fuit petita al. Lud.Ro.cons.27.

Si propter generationem finitam.finiatur emphyteos.descendentes si petatur debent de ea inuestiri.alias eis fieret iniuria.à qua possent app.ita Bar.in l.i.§.permittit.ff.de aqua. quoti.& æsti.& in l.si ĩ.& titio.ff.de verb.obl.vbi omnes doct. idem vult Bar.in l.1.in fi.ff.de priuil.cred.per tex.in c.bonæ me morie.ext.de postul.præla.& istam opi.tenet Ias.in d.l. 2.in 6. col.ibi ex hac decisione.vbi allegat Ant.de Bu.in c.1.ext. de loca.& Ludo.in repe.rub.ff.de arb.& alibi sepe.max.in cons. 22.al.etiam Bal.in add.spec.in ti.de loca.in 11.col.&in c.1.in ti.quemad.feu.ad fil.perti.vbi etiam Bal.tenet.q̃ ista renouatio seu reformatio potius fieri debet filiæ ipsius emphyteote quam agnatis.

Adde tu q̃ op.Bar.tenet expresse Alex.in terminis.in 1.vo. cons.80.in 2.dubio.Idem vult.d.Fran.de cur.in cons. 47. vbi al.infinita.max.Pet.de anc.cons.180.incip.caũs.raf. est quidã re.quod in ordine meo.est.171.istud latius prosequitur.Dec. in cons.131.Alex.in d.l.si ĩ & titio.in 6.col.Imo.in cons.27. & cons.58.& cons.68.

Fallit primo.ista conclusio.si emphyteos sit finita. propter canonem.non solutum.ita Ias.in d.l.2.in 6.col. ver.ex hac decisione.vbi dicit. q̃ ita colligit.ex decisione quam fac. Lud. Ro.in d.cons.212.

Secũdo fallit.Nisi antequã.petatur. talis renouatio.dominus rem emphyteoticam alteri iam cõcessisset.& illum inuestiisset.vt eleg.vult Lud.Rom.in cons.70. refert (licet alio numero.)& sequitur. Alex.in 3.vol.cons.x.in fi.

Tertiò fallit.si talis renouatio petatur. post annum. tali. n. requisitioni.præscribitur.anno.à tempore scien.per c. titius. in ti.si de feu.fue.cõtro.inter.do.& ag. per quem tex.ita tenet Ludo.Ro.in locis præal.& ita in specie.vult ipse.Lud.in d.cõsi.70.ibi Tertio istam sentẽtiam.& ita vult Ias.qui dictum cõsilium.non al.in d.l.2.in 7.col.ibi circha quod.&in l.petens.in 4.col.ibi & per illum tex.C.de pac.

Adde tamen q̃ ipse Ias.in l.prætor ait.§.fi.ff.de oper.no.nũcia.dicit.q̃ ista illatio de illo c titius. ad istũ casum non est bona.quia ratio illius capituli.est q̃ ibi iudicis officium anno extinguatur.propter subiectam mãm. quia inuestitura feudalis debet.à domino feudi infra annum peri.c. 1.quo temp. mil.i. deo lapsus anni.fac.vt excludatur.& hãc rationem. ponunt.ibi Bal.aluo.& alij feudiste.& secũdum istam rationem.ista limitatio seu illatio nihil valet. ita Ias.ibi.

Item fallit in emphyteosi ecclesiæ. Alex.in l.si ĩ & titio.6. & 7.col.de verb.obl.

Fallit etiam si ille qui petit se inuestiri non esset hæres præfuncti.ita Alex.in 3.vol.cons.x.in fi.

Vtrum emphyteota possit inuito domino rem emphyteoticam dimittere.vt à pẽsione liberetur.spec.in d.§.nũc aliqua in ver.129.& ibi Io.and.tenẽt q̃ nõ.max.per tex.in l.quicũq. C.de fun.patri.lib.11.Alber.in d.l.2.in vlt.col.& ibi Ias.7.col. ibi sexto principaliter.nota.Vbi præmissa & alia all. Quib.ad de fel.in c.quæ in ecclesiarum. in 28.col.ext.de consti.& Pan. in terminis.in 2.part.cons.94.in 4.col.ver.quo ad tertium.

Aduerte tamẽ in hoc.quia secus esset.in aliis priuatis. Qui si teneãtur.soluere.de reditib.alicuius prædij.possunt prædiũ dimittere & assignare.& sic à solut.se liberare.ita. notabiliter in terminis.vult Pau.de Ca.in 2.vol.cõs.20.inci. vltra ea quæ re.circ.fi.ibi Quãtum vero ad aliud.allegat.Io.and.in add.spec.in ti.de instr.edi.§.dicto.& dicit.videri casum.in l.filiusfami.§.apud marcellum.ff.de leg.1.& ad illud vide quæ dixi.in verbo pensio.

Quid ĩ feudatario.an possit inuito domino feudum dimittere.Vide quod dixi in litera feudum:in Rub.quid sit inuestitura.in verb. de roydis & homagiis. ver.an subiectus ratione homagii.

Sed quid si in vicinia sit puteus communis.qui refectione indigeat. an vnus ex vicinis possit vsui putei renuntiare & à cõtributione se liberare? spec.tit.de cens.§.1.ver.itẽ pone quẽdam vicinia.determinat q̃ nõ.& ita vult Ias.in d.l.2.in 7.col. ibi Ad ista vide.vbi etiam al.Io.an.ibi.& Bal.in l.cum fructuarius de vsufr.addo.Alexand.in l.prætor.§.hoc edictum. ff. de dam.infect.

An autem si concessi fundum in emphyteosim. sub certa pensione adiecto pacto.q̃ de fructib.fundi deberes.quid in perpetuum alicui dare.& cesses triẽnio.adeo q̃ fundus ad me reuersus est ob canonem nõ solutum triennio.Tenear illi in perpetuum ad illud quid. Vide Ang.Pau.de cast.Alex.& doct.in l.adoptiuum §.patronum.ff.de in ius voc.& Ias.in d.l.2.in 27. col.q.23.vbi videtur inclinare.tale ius non esse illi quæsitum. sed posse reuocari.de quo.per eundem ibidem.in 81.col.

Quæritur vlts.an emphyteota qui p̃ 40.annos cessauit solnere pensionem, & tñ semper possedit. dicatur præscripsisse liberar.à pensione soluenda Bar. in l. comperit.reprobata ibi gl.C de præscrip. 30.vel 40.ann.tenet q̃ sic. per l. sic. & l.omnes.illo.c.tit. refert Ias.in d.l.2.in 23.col.q.28. vbi dicit. q̃ illa decisio procedit indubitanter. quantum ad pensionem. Sed

quantum

quantum ad alia vide. durior. istam tamen decisionem indistincte tenet in 63.col. in pr. vbi etiam al. spec. in d.§. nunc aliqua. ver. 44. & Bar. in aliis locis. vide Bar. in l. ius emphyteoticum. & in l. fi. C. de iur. patri. lib. 11.

Quid autem si aliquis possedit annis 40. fundum non emphyteoticum, pro eo tñ vt pro emphyteotico soluit pensionem. an præsumatur. contractus emphyteoticus præcessisse. adeo vt illud ius dicatur. præscriptum. gl. est q̄ sic. in d.l. 2. & ibi Ang. & doct. max. Alb. in 7. col. idem vult spec. in d.§. nunc aliqua. ver. 64. ver. 106. & ver. 142. idem vult Ias. qui infinita allegat in d.l. 2. in 62. col. ibi in ea. gl. in fi.

Addo q̄ idem tenet Pau. de Castr. in 2. volu. cons. 295. alias 293. incip. viso puncto sttō. allegat. not. per Cy. in d.l. cōpit. in 4. & 5. q. Idem etiam vult Alex. in 1. vol. cons. 79. circ. 2. col. ibi sed præmiss. oīb. vbi dicit. q̄ propter lapsum tanti temporis. & sic propter antiquitatem præsumuntur omnia solennia interuenisse. Ad qđ adde quæ dixi. in verb. solemnitas in princ.

Ad intellectum tamen huius decisionis. vide quæ dicam j. in ver. cuius autem qualitatis alias q. 60.

Vtrum emphyteota possit præscribere contra. dominum. directum dominium? dic q̄ non etiam si mille annis possideat. ex quo eum in directum dominum. recognoscit. l. Male ag. C. de præscrip. 30. vel 40. an. & ita expresse vult Ias. in d. l. 2. in 63. col. ibi tertio quæro. al. Bar. & alios. in auth. perpetua. C. de ss. san. eccl. & in d. l. comperit. Bal. in l. neque. C. de vsufr.

An autem. possit præscribi contra aliquem tanquam contra emphyteotam. vel tanquam colonum. puta quia per decē annos e't vlt. quis solvit pensionem. tanquā emphyteota vel colonus an possit in futurum compelli? Bar. in l. litibus per illum tex. C. de agri. & cēs. tenet q̄ sic secus in vasallo secūdum eum. idem vult in l. cum de in rem verso. in fi. ff. de vsu. & in l. folent. §. i. in fi. ff. de offi. procon. Bal. & doct. in l. si certis annis C. de pact. Ias. in d.l. 2. in 63. col. vers. Quarto quæro. vbi dicit. plenius scripsisse. in §. præiudicales. Inſti. de act. allegat etiam Panor. in cons. 75. incip. duo prin. quod tamen in ordine meo est. 74. addo quōd idem vult. Alexand. licet videatur. limitari in rustico. in 5. volum. cons. 50. in fi. & Barb. in 1. volu. cons. 50. in 8. col. Dec. cons. 146.

Vide etiam Alex. in 5. vol. cons. 124.

Sed nūquid talis recognitio prosit ei erga quem recognouit. cōtra vide verum dominum. spec. posit in d. §. nūc aliqua. ver. 53. refert Ias. vbi s. ibi Quinto quæro. vbi vide.

Cuius autem qualitatis præsumatur. talis qui annis 40. prescripsit. & sic an præsumatur. emphy. perpetuus. an ad eius vitam. & qualiter? & relatis aliquibus. Ias. in d.l. 2. in 63. col. cum seq. ibi sexto quæro. tenet q̄ circūscripta cōsuetudine. in dubio præsummatur. emphyteos perpetua nō ad vitam soluentis. al. Angel. in §. emphyteosim. in auth. de non alie. & in aliis pleriſque locis. allegat etiam Bal. & alios. & concludit q̄ in ecclesia præsumet. vsq; in tertiam gñationē. in priuato ꝑpetua.

Quid si cōcedatur. emphyteosis ad tempus. sine tempons præfinitione. qualiter intelligatur. illud verbum ad tempus. Bal. in l. 1. in prin. ff. si ager vecti. dicit. q̄ intelligitur de decennio. dum al. l. sine præfinito alias in metallum ff. de pœnis.

Contrarium tamē videtur. tenere. Ias. in d.l. 2. in 64. col. cū seq. ibi septimo. quæro. vbi dicit. q̄ cum non inueniat cōtradicentem. Bal. reliquit in hoc cogitandum.

Tu pro illa decisione. Bal. allega. eundem. Bal. in 3. par. cōs. 34. vbi dicit. q̄ Bannitus sine tempore. intelligitur per decennium. allegat. d.l. sine præfinito.

Et præsuppoīta. præscriptione. propter solutionem per tēpus xl. annorū. an præsumatur præscriptus cōtractus emphyteoticus an cēsualis. Io. Fab. in l. 1. col. j. C. de iur. emph. dicit. q̄ præsume. præscriptus emphyteoticus. qñ magis frequētatur. alias secus. refert & sequit. Ias. in d.l. 2. in 63. col. ibi nono q̄ro.

Quæro de pulchra & quotidiana quæstione. quam iam sæpe hūi de facto. An dominus. recipiēdo pēsionem. post. commissionem. ob nō solutum canonem, factam. videa. ius commissi seu caducitatis remisisse? gl. est. q̄ sic. in d.l. 2. in verb. Repellere. ibi item si triēnio. al. l. posit diem. ff. de lege. commiss. & l. si per emptorem, illo. eo. ti. in §. ti. Idem vult gl. in c. potuit. & ibi Io. and. extr. de loca. & spec. in d.§ Nūc aliqua. in vers. 25. & pro ista opi. optime fac. quia. emphyteota nō cadit à iure suo propter solutionem canonis nō factam. Nisi domino volēte. vt dixi s. in ver. Nūc quæro de alta q̄one. Sed dominus canonem recipiendo. non videtur. velle priuare emphyteotam. d.l. posit diem. cū si. ergo &c. & hāc rationem addu. Ang. in d.l. 2. & ita vult Lud. Ro. cōs. 102. circ. fi. Alex. in 1. vol. cons. 79. circ. fi. vbi loquitur. in vasallo. & expresse in emphyteota. hoc vult in 2. vol. cons. 14. in 3. col. ibi Addo quod no. & in 4. vol. cons. 113. ibi 2. fortificatur.

Secus in ecclesia. Alex. in 5. vol. cons. 5. in 3. co. ver. octauo. Max. si alium inuest. Cor. cons. 187.

Quid autem si dominus recipiēdo. pēsionem. fuerit. de iure suo protestatus. quod illud ius commissi. nō intēdebat remittere? dic q̄ aut recepit pensionē parti temporis & tūc pōt expellere. quia protestādo. ius expulsionis. sibi reseruauit. l. si debitor §. 1. ff. qui mo. pig. vel. hyp. sol. & ita intelligerem q̄d vult Ias. in l. nō solum §. more in 31. col. ibi tolle aliud ex. qui alias esset sibi cōtrarius vt patebit ex j. dicendis. ita etiam intellige quod vult Bal. in l. si fundus. §. elleg. ff. de l. commissō.

Aut recepit solutionē tpis parti simpliciter. & absq; protestatione. Et tunc aut recepit ignoranter. Calca. cons. 50. in fin. Nesciēs rem in cōmissum cecidisse. & sibi nō præiudicat quin possit emphyteotam expellere. vt vult dy. in l. meuius. §. duobus. ff. de leg. 2. & spec. in d.§. nūc aliqua. ver. 24. & seq. fac. qa ignorans ius suum illud remittere. nō videtur. l. cum acquilina. & l. qui cum tutoribus §. qui per fallatiam. ff. de trāsact. l. si mater. C. de inoff. te. & l. nec ignorās cum si. C. de donat. & ita vult Alex. in 3. vol. cōs. 106. in 4. col. ibi Vel etiam potest dici. Ias. in d.l. ij in 51. col. ibi prædicta rē. fac. quod vult Alex. in 5. vol. cons. 146. in prin. 2. col.

Aut sciebat rem esse commissam. & tamen sine protestat. pensionem temporis parti recepit. & sibi præiudicat. vt habet in iurib. ꝑal. & in terminis vult Curt. cons. 81. vbi infinita al.

Aut dñs recepit pēsionem pro tpe futuro, & tūc siue protestatus fuerit siue nō. sibi ꝑiudicat. l. 2. §. nō male. ff. de excep. doli. & l. qui in futur. ff. de pac. & cū hac distinct. transit. Ias. in d.l. 2. in 44. col. cū multis sequētib. & ibi in 49. col. dic. q̄ istam putat in hoc passu esse veritatem. relatis prius variis. & diuersis opi. & ita licet ipse. nō alleget. vult. spec. in d.§. nūc aliqua. ver. 26. refert & sequitur. Pau. de Ca. in 2. vol. cons. 139. incip. Primo videñ. est. Alex. in 3. vol. cōs. 106. in 4. col. ibi 2. respondeo. & in 4. vol. cons. 113. in 1. col. ibi 2. fortificatur. Are. cōsi. 35. circ. fi. ibi Præterea aut ista. Fel. in c. sup his. in 2. cōl. ibi fac. et gl. not. ext. de accus. Barb. in 1. vol. cons. xlj. in xxj. col. & in 2. vol. cons. lviiij in viiij. col. in quibus locis. tenent. q̄ prēlatus recipien. pēsionē. etiam tpis pti. præiudicat eccleſiæ. in tali iure quæren°. in hoc tamē. Ias. in d.l. 2. in lj. col. ibi tertio & vlti. dicit. q̄ communis opi. est vt fiat differentia. inter ecclesiam collegiatam. & nō collegiatam. vt primo casu nō possit prælatus. sine consensu capituli præiudicare ecclesiæ recipiendo 2. vero casu sic. all. gl. in d.c. potuit.

Et q̄ dñs recipien. pensionem pro tpe futuro, et cū ꝓtesta. sibi præiudicet. tenet ꝓmulta media idē Ias. in l. 2. ff. si quis cau.

An aūt qñ dominus recipien. pensionem pro tpe pōo protesta. sufficiat emphyteotam tacere. licet non consentiat expresse. Ias. d.l. 2. tenet q̄ sic. ad infinita. max. Im. in d.c. potuit. col. 53.

Quid in feudo. an si dominus inuestiat. vasallū. videatur. remisisse ius caducitatis vide Dec. ꝙs. 185. ver. vlterius reuocat.

Sed quid si dominus pēsionem nō recepit. sed solum petit an sibi præiudicet? Ias. in d.l. 2. in vlt. col. ibi 2. quæro. tenet q̄ sic. Allegat. Alb. ibi in fi. 4. col. & Sal. in l. Commissorie in fi. C. de Pac. inter. emp. & vend. fac. l. emilius. in verbo petendo. ff. de mino. fac. quod vult Imo. in cons. x. in 2. dubio.

Putat etiam ibi Ias. q̄ si post talem cōmissionem. dominus det licētiam emphyteote alienandi. q̄ videatur sibi caducitatem remisisse. quia. dictum est s. in ver. Nūc quæro de alta. qō ne. q̄ emphyteota non cadit nisi domino volente. ergo dan. licentiam alienandi non videtur velle q̄ cadat. imo videtur caducitatem remittere.

An valeat pactum. q̄ ob non solutum canonem. res nō cadat in commissum. nec pariter ꝓ deteriorat. nec ꝓ alienationem factam irrequisito. domino? Spec. in d.§. nūc aliqua. tenet q̄ sic in ver. 89. refert Ias. in d.l. 2. in 42. col. ibi in ea. gl. &c. Addo Pau. de Cast. in 2. vol. cons. 139. incip. 1. videñ. est. & vtrobique affur. Bar. in l. fundi. C. de fun. patri. lib. 11. addo Panor. in 1. par. cons. 72. fac. quod dixi in trac. feu. in ti. qd sit inue. vers. valet pactum re. Addo tñ q̄ Bal. in l. si à te. C. de pac. int. empt. dic. non val. rescriptū papæ, q̄ ob non solutum canonem. res non incidat in commissum. Crem. sing. 106.

Quid de pacto, q̄ emphyteos non transeat nisi ad primogenitū, an valeat? Ias. posit Bal. in d.l. 2. col. 43. col. ibi 2. q̄rit Bal. tenet q̄ sic. Et ibi in 44. col. ver. 3. succedentiue. q̄rit post Bal. an valeat pactū. q̄ spurij succedant in emphyteosi. & cōcludit q̄ sic.

Si emphyteos. ob gñationē finita sit. nō intellig. facta renouatio. licet dñs patia. emphyteotā possid. Bal. in l. vnic. col. pen. ver. sed nūqd. C. qñ nō pe. par. Ias. vbi cū vid̄ in d.l. 2. col. 49. ibi ꝑdicte doctr. & in l. j. col. 18. e. ti addo Barb. vol. 2. ꝙs. 14. col. 11. Not. in hac mria, q̄ onus ꝓbandi. solutionē canonis incūbit

Universidad de Deusto
Biblioteca

emphyteote.gl.& oēs.doct.in d.l.2.vbi Iaſ.in 51.col.ibi.in ea gl.ibi vt ſ.de prob.l.1.all.ſpec.& Io.and.in d.§.nunc aliqua in ver.31.& Imo.in d.c.potuit in 43.col.

Idem in conductore quia tenetur.probare ſolutionem.Alex.in 4.vol.conſ.130.in 3.col.ver.nec prædictis obt.

Addo Alex.in terminis.in 5.vol.cōſ.120.vbi al.Inn.in c.ſuper his.ext.de accuſ.& Bar.in l.in illa.ff.de verb.obl.vbi ēt Iaſ. in 6.col.Addo etiam Alex.in 4.vol.conſ.131.in 1.col.& in 3.vol.conſ.41.ibi nec:obt.

Quot autem teſtes ſint necēſſ.ad ꝓbañ ſolutionē canonis: vide Iaſonē.in d.l.2.in 52.col.cū ſeqn.ibi in ea.gl.ibi p teſtes. vbi re ꝓbato Sal.t3.ꝙ poſſit ꝓbari p duos teſtes.alt.Bal.in l.teſtiū.in pa col.C.de teſti.& in l.ſi.in 3.q.C.arb.tu. Addo Fely. in co.ſic.in 4.col.ext.de re iud.vbi allegat Iaſonem hic.

Quid aūt ſi emphyteota probet ſe ſoluiſſe tribus annis ꝓx. pēis.an p̄ſumat.pro toto tpe retro ſoluiſſe?rex.ē ꝙ ſic in l.qcūq;.C.de ap.publ.lib.x.quē ſex.alt.gl.in d.l.2.&ibi oēs doct. max.Iaſ.in 53.col. ibi in ea gl.ibi. vt ſ.de appo.pu. vbi multa allegat addo Alex.in terminis.in 3.vol.ꝯſ.cvj.& eūdē Iaſ.in l. ſi cert.annis.in 2.col.C.de pact.&in l.1.in 2.col.C.de fideicō.

Limitat.tñ iſta ꝯcl Niſi ſolutio eēt facta.vno anno.ꝓ trib. ſm.Bal.in l.2.C.de dot.promiſ.refert& ſequitur.Iaſ.in d.l.2.in 52.col.Ibi limitate tñ.&ī l.1.ī 9.col.ff.d off.ei° cui.mād.ē iuriſ. &ī d.l.ſi tert.ānis.ī 2.co.&ī d.l.1.ī3.co.C.d fidei.Crem.sīg.78.

An aūt.d.l.quicūq;.locū habeat.in colono.conductore.& in alio quocunque qui probaret per triennium ſoluiſſe.Iaſ.in d.l.2.in 54.col.ibi Nūquid autem.tenet ꝙ ſic.Allegat Ang.in §.ſcire autē.ad fi.in Aut.d fi alie.& Bal.ī c.lre.ad fi. ext.d dilat.

An iſta p̄ſumpo.de trib.annis re.hēat locū ſi ꝓmiſiſti.m̄ ſolue.x.ſing.annis?Crem.ſing.79.dt.ꝙ nō alt.Bal.in d.l.quicūq;.

Quid ſi emphyteota ſoluere promiſit pœnam eo cāū quo canonem ſoluere ceſſet.An nomīs ceſſano per trienniū.poſſit expelli?ſpec.& Io.and.in d.§.nūc aliqua.verſ.35.& Bar.in l. eum pr̄. §.libtis.ff.de leg.2.tenēt ꝙ ſic.Iaſ.in d.l.2.in 55.col.in prin.ibi ī ea.gl.ibi l.qd fauore.allegat multa.max.Ale.ꝯſ.615. mc.īcā& lite vertente.inter vniu ſitatē qd ē.ī 4.vol.ꝯſ.131.

Debet tñ dñs alterum tantum elige. phi.in regula 83.in fi.

Sed quid ſi emphyteota promiſit ſolue.duos denarios.pro canone.ſub pœna centum florenorum.an talꝭ promiſſio pœne valeat.Bal.tenet.ꝙ ſic in c.1.in 1.col.in tit.qua.dñs.propr. priue.refert &ſequit.Iaſ.in d.l.2.in 55.col.ibi circa hāc cōclu.

An autem retento themate ſtō. ſi dominus non obſeruet promiſſa. cadat in illam pœnam centum florenorum. Bal. & Iaſ.in locis præal.tenent ꝙ non.vide Iaſo.ibi in verſ.2.q.1.

Multas queſtiones.quādo emphyteota fecit alium emphyteotam.vt quis teneatūr ſoluere.& an debeat in alienatis.requiri cōſenſus dñi.& ſimilia.vide p Iaſ.in d.l.2.in lx.co.&ſeq.

Conceſſio in emphyteoſim facta vſque in quartam generationē.qualiter.ſit intelligena.Vide notabiliter. Iaſ. in d.l.2. in 65.col.ibi decimo rc.& Alex.in 3.vol.conſ.111.in 4.col.in 2.dubio.& in 5.vol.conſ.125.

Et ibi ver.11.quærit Bal.ponit quid ſi fiat in cunctam generationem an includan.filij filiarum.

Et in 66.col.ibi vnum tamē cauſam Notate, an quando qs accepiſſet fundum ſterilem in emphytēoſim. vſq; in tertiam generationem.quem ſua opera reddidiſſet ſterilem.an poſſet retineri vlt.tertiam generationem.vide ibi per eum.

Quid.ſi cōceſſio in emphyteoſim ſit nulla rōe lōgioris tēporis.vel alicuius rei. an in totum vitie. vel pro parte Iaſ. notabiliter & copiose.in d.l.2.in 66.col.& ſeq.ibi 12.vlt Bal.

Qñ aliqd ſoluit vt emphyteota.nec apparet ꝓ qua re. oīa eius bona præſumūtur emphyteotica.ſpec.in d.§.nūc aliqua. verſ.62.Iaſ.in d.l.2.in 68.col.ibi 13.q̄ro.al.Alb.in d.l.ſi cer.annis.& in d.l.plures appocis.Addo.Bal in terminis.ī 1.part.cōſ. 133.& ſonz.in 2.part.conſ.167.in 8.col.& ſeq.& in locis cit. Iaſ. & ſonz. adducunt ſiſe de vaſallo. de quo. vltimo. vide latius per Iac.in trac.feu.ī ver.dictiq; vaſ.ꝓmiſ.reco.ī 5.& 6.co.

Sed qd ſi inſtra inueſtiturarū ſunt perdita.qualiter probabitur ius emphyteoticū Bal.in l.ſi cert.annis.præal.dicit.ꝙ qualis appet ſolutio talꝭ præſumitur. præceſſiſſe conceſſio. refert Iaſ.in d.col.68.ibi 14.quæro.& ſubiec.vide qd not.in l. initia ī 1.col.ff.de rei ven.Tu adde Fel.in c.cum bertoldus.in 12. col.ext.de re iud.& eundem.Iaſonem in §.præiudiciales in 16. col.inſti.de actio.Alex.in 1.volum.conſ.106.

Adde etiam ꝙ ꝺctus emphyt. non poteſt probari niſi per ſcripturam.Alex.in 5.vol.conſ.1.in 2.col.ver.2. principaliter.

Nunquid autem emphyteota teneatur domino oſtendere inſtrumentum emphyteoticum.ſpec.in d.§.nunc aliqua.ver. exij.tenet ꝙ ſic p tex.in l.prætor ait §.1.ff.de eden.& ibi Ang. qui limitat eſſe verum quando emphyteoſ non negatur.alias ſecus.per regulam.l.qui accuſare.C.de eden. & ita ſimpliciter refert & ſequitur.Iaſ.in d.col.68.ibi 15.quæro.Addo. Panor. in 1.part. cōſ.74.vbi all.Bal.in d.§.1.addo Bal.vbi loquitur.in feudo.in c.1.§.cum domino in ver.neſcire.in tit.de no.feu.& in l.ij.in ver.ſed nūquid dominus feudi.quomodo &quando iu.vide Iac.in ver.dictique vaſ.promiſ.reco.in 5.& 6.col.

Quid aūt ſi emphyteota fatetur emphyteoſim.ſed negat hr̄e inſtr̄m.Ang.ibi refert Bal.dicere ꝙ incōtinēti poſſit expelli tanquā finita ſit emphyteoſis ar.l.ſi ſeruus C.quod cum eo. Quod limitat ibi Ang.niſi emphyteota probet ſe ſoluiſſe canonem p 30.annos.tunc.n.prēſumetur emphyteoſ perpetua vt dixi ſ.in ver.Quid aūt ſi aliquis poſſedit an.40.rc.alſ §.56.

Subdit ibi Iaſ.in 69.col.Vnū pp°. notandū. Qui ſi rex aut princeps fac.citari barronē.vt ſibi oñdat iura q̄ hr̄ in caſtris q̄ poſſidet.alſ ꝙ illa ſibi auferet.citatio erit ipſo iure nulla.cum nemo ſine poſ.titulū oñde.cogat.l.cogi.ff.de pet.hær.allegat. Bar.poſt And.de barrulo in l.1.p illum rex.C.de cōduc.& p.cu.re.fiſ.lib.11.idē vult ipſe Iaſ.in §.actionū 39.col.in fi.inſti. de actio.Vide tñ Iac.vbi ſ.in 7.col.In ꝺrium tñ fac.quod vult Bal.in c.1.§.cū domino.in ver.neſcire.ī ti.de no.feu. vbi vult ꝙ vaſallus tenetur.oñde.titulum.inueſtiture.idē vult in l.2.in ver.ſed nunquid dominus feudi quomodo & quādo iu.& ita tenet Dec.cōſ.61.ī 2.col.vid phi.ī c.ordinarij de of.ord.ī 6.

Sed quid ſi aliquis rem ſuam.ab alio in emphyteoſim accipiat.An ſibi in dominio prēiudicet.Bar.in l.ſi rem aliquam.& ibi Alex.diſtinguunt. inter ſcientem & ignorantem.& ſequi. Iaſ.qui alia allegat.in d.col.69.ibi Sextodecimo quæro.& ibi ponit an error poſſit reuocari.& dicit.quòd ſic allegat Io.an. in d.§.nunc aliqua.ver.60.

Vide etiam de feudo.Iac.vbi ſ.in 7.col.

Inſtrumētum emphyteoticū an ꝓbet dñium?Bar.in l.legata.ff.de adim leg.tenet.ꝙ nō.& ibi reg̃r tenet ꝙ ex inſtro cōceſſiōis.nō ꝓbet dñium l.ad ꝓbationē.cū ſi.C.loc. refert Iaſ. ī d.col.69.vbi plura allegat. Tu dd hoc.vide latius.in lra inſtrumentū.& qñ dicat probatū.rē eſſe emphyteoticā.vr̄ ſ.q.230.

Quo tempore. teneatur. emphyteota ſoluere canonem. quando non eſt dictum.Vide Ample Iaſonem.in d.l.2. in 70. & 71.col.vbi concludit quòd in fine anni.

Ad cuitañ.pœnā caducitatis.& plenariam liberationē conſequēdum.requi.copulatiue ꝙ fiat oblatio.depoſitio & cōſignatio canōis.Iaſ.ī d.l.2.ī 71.col.&ſeq.ibi ī ea.gl.ibi ēt à pena.

Quj tamen ſufficiat oblatio. vide Cald.in tit.de loca.conſi.3.alias 281.

Sed an in terminis d.l.ſubuenia.mulieri vr̄ ruſtico.ſi deponere ꝺſignare &offerre neſciuerūt. Alb.ibi tenet ꝙ ſic.ſed Iaſ. ibi ī 72.co.ibi Nūqd aūt tēet ꝺriū.d qo vid q̄ dixi ī lra ruſtie.

An aūt ī emphyteoſi hēat locū ius accreſcēdi?dic ꝙ nō.qa in ꝺctib.nō hr̄ locū ius accreſcēdi.Bar.ī l.ſi mihi & titio.ff.de verb.obl.& in l.fraudari.ff.de publica.Bal.in l.vnica §.1.C.de cad.tol.in Auth.ſi quas ruinas.C.de ſac.ſan.ec.in l.1.C.quando nō petē.p.&in l.legatarius & ibi Alex.ff.de leg.1.vbi Alex. dicit. ꝙ nunquam habetur locum ius accreſcendi poſtquam ſemel fuit ius alteri queſitum licet poſtea deficiat.præterquā in vſufructu l.1.§.ſi.ver.ſed in vſufructu.ff.de vſufr.acre.

Et preter iſtā tenet Pau.de Caſt.in 2.vol.cōſ.158. vbi dicit. ꝙ in feudo nouo. nō habet locū ius accreſcendi. pro quo eſt tex.in c.1. de duo.fra.de no.benefi.inue.& in c.1 in ti.de duo. fra.à cap.inue.& ita vult Bal. in 1.parte.cōſ.119. & Lud.Ro. conſ.315. de quo vide in ti. de feu. in Rub. de iu. accreſcend. fo.93.& Cor.in 3.vol.conſ.285.

Idem etiam vult Panor.in 2.part.cōſ.103.vbi dicit ſecus eſſe.ſi dictū foret ꝙ poſt vitā amborū res ad dire ctū dñm. rediret.qa tūc accreſcit alij.eo.viuēte.repeto.ſ.px.verſ.qd ſi duo.

Itē ſecus eēt ſi cuilibet foret data emphyteoſis.qa tūc vno moriēte accreſcit alteri.ſonz.in 1.part.cōſ.50.Alex.in 5.vol. conſ.13.in vlt.col.aliqua al.pro hac parte & ita vult in 5.vol. conſ.22.in 3.col.verſ.4.ratione. Tamen ipſe Alex.in d.cōſi. 13.tenet.ꝺrium.vide p eum.&ſ.in trac.feu.in rub.de iur.acer.

Item p̄miſſa vera niſi emphyteoſis eſſet paterna.qa tūc ſecꝰ. vt per Bar.in d.l.ſi mihi & titio.& in conſ.58. incip.ex themate prædicto.de quo late per Alex.in 1.vol.conſ.44.

Habetur de materia.remiſſiue per Alex.in d.l.ſi m & titio. & per Iaſonem.in d.l.2.in 69.col.ibi Vltimo.circa hanc partē. C.de iur.emph.Alex.in 2.vol.cōſ.204.Cor.in 2.vol.cōſ.122. ī pe.& vlt.col.Crotus.in l.re cōiuncti.ī 49.col.cū ſeq.de le.3.

Quid ſi duo fratres ab eccleſia.receperint emphyteoſim ꝓ ſe. & filiis. ita quòd poſt eorum mortem reuertatur. ad eccleſiam.an vno mortuo ſine filiis reuertatur ad eccleſiam. an vero accreſcat alteri. Iaſ. in d.l.2.co.78. ibi 17.tenet idem. ꝙ Panor.in d.conſ.103. allegat alia multa. Addo Alex. in d.l.

Universidad de Deusto

fi m & titio in 4.col.Lud.Ro.conſ.19.

Melioramenta. An perdantur. per emphyteotam. qui ob canonem non ſolutum vel aſr ſua culpa ab emphyteoſi cecidit.tex.eſt q̄ ſic.in l.2.& ibi Bal.& doct.C.de iu.emphy. idem tenet Bal.in Rub.eo ti.& in l.ſenatus.§.Marcellus.& ibi doct. ff.de leg.1.& in c.1.§.vaſallus.&ibi Alua.in tit.hic finit.lex.in lib.feu.& in l.ff.§.fi. C.cõia de leg.& in l.1.ff.loca.& in l.in Rẽ §.fi.ad fl.ff.de rei ven.Bar.in l.colonus. ff.locati. Panor.in c.fi. ext.de loca.fac.12.q.2.c.hoc ius.de quo. per Alex. in l.diuortio §.ob donat.ff.ſol.ma.& ita tenet Pau.de Caſt.in 2.vol.cõſ. 139.in fi.& in cõſ.326.alſ.324.inci.viſo pũcto.in 3.col.Barb. in terminis.in 1.vol.cõſ.64.in x.& clarius in vlt.col. fac.quod vult Alex.in 3.vol.conſ.44.Guido.conſ.139.

Idem ĩ ſupficiario.& cẽſuario Ang.ĩ §.adeo.in fi.inſti.loca.

Iſtud tñ nõ procede. quando finita eſſet emphyteoſis.ob generationẽ ſeu lineã finita.nã tũc tolli pñt melioramenta.ſm. Spec.in d.§.nũc aliqua.ver.131.Bal.in d.l. fi.§.fi. cõia de lega. & in d.§.Marcellus & ibi doct.& in aliis locis.de quib. per laſ. in d.l.2.ĩ 8.col.ibi intelligatis tamẽ.de iu. emphy.& ibi al.per eum.addo.Paul.de Caſtr.& Barb.in conſiliis prælleg.

Et aduerte.q̄ eo caſu quo.emphyteota.põt melioramenta tollere. põt dñs illa retinere. ſoluen° tñ. ꝙtum emphyteota ex leuatione.hĩturus eſſet.& ita vult Bal.in l.in fundo in 3.no. ff.de rei vendi.refert Iaſon.qui videatur. in d.l. 2. in 9.& vult Barb.in d.conſ.64.in vltima col.

Imo qñ finita eſt emphyteoſ.nõ culpa. ſed ob gñationem emphyteote finitam. poſſunt ẽt repeti. quicunque. ſumptus necio facti.itaBal.in l.emptor.ff.de rei ven.refert & ſequitur. Iaſ.vbi ꝙ.ibi it addc.& vult Paul.de Caſt.in conſiliis prælleg.

Et nota q̄ emphyteota nõ præſumitur. ædificare aĩo donã di.Bal.in l.2.C.de rei vendi.& in ca.dño guerrã in ti. hic finit. lex.cũ aliis all. per laſ.in d.l.2.in 9.col.ibi Vlti.de iure emphy.

Quid in melioramentis.factis per ſuperficiarium.vide per Iaſ.in l.1.in x.col.C.de iure emphy.

Quid de melioramentis factis per colonum.ſeu conducto rem.vel inquilinum.dic q̄ ſemper expenſas vtiliter factas repetunt.tex.eſt in l.colonus.& in l.dominus horreorum.& vbique Bar.ff.loca.refert Iaſ.in d.l.2.in 8.col.

Vbi ẽt remiſſiue ponit qd de melioramẽtis factis p vaſallũ. & ad præmiſſa vide Aliquid per Angel. in §. & ex diuiſo. in ſti.de re.diuiſ.

Quid in eo.q̄ emit rem prohibitã alienaĩ. an poſſit tollere melioramẽta.Vide Pau.de Ca.in 1.vol.conſ.241.incip.in cauſa quæ vertit.Saone.in fi.& in 2.vol.cõſ.x.inci.Clarũ eſt in iure.vbi tenet q̄ſic.Bñd.de pux.ꝑſ.90.ĩ 2.dub.de q°.p Fel.ĩ c.cũcã.in 8.col.ibi ſumpt° aũt.ext.de re ind.Aliqd.p bñd.ĩ cõſ.55. vide.in ver.alienatio §.28.

Quid in ementẽ rẽ alteri hypotecatam. quam meliorauit. dic q̄ præſtan.primam æſtimationem.libera. ſecundum.Bar. in l.2.C.de præd.& om.re.naui.lib.11.

De quo tamen.vide Alex.in l.ſi fundus.§.ſi res ff.de pig.vbi dicit.illum tex.facere in ꝙrium.Tamen.tenet cum Bar.in d.l. 2.vbi ẽt al.Aug.&illã op.Bar.ſequit not.ſoz.in 2.par.ꝑſ.224. vide in ver.cuictio.§.29.

Quid in hærede mariti.pro expenſa facta in re dotali. vide Bñd.de pux.in ꝑſ.135.ĩ 1.dub.vbi multa allegat.&not.loq.

Quæ autem dicantur.& qualiter intelligantur.Melioramẽta.vide In verb.Melioramenta.Et in ver.Alienatio.§.29.

Sed quid ſi eo caſu quo emphyteota poteſt expelli.& pdit melioramenta dominus ei remittat. & aſcẽdant ad quingentos aureos.an requiretur inſinuatio.Bal.in c.1.in tit.quid iu.ſi poſt alie.feu.vaſ.illud recuper.tenet q̄ non.refert Iaſ.in d.l.2. in 29.col.ibi 35.quæro.vbi etiam allegat Bal.in l.ſi mulier.ff. de cond.ob.cauſam.

Scriptura.an necio pro ſubſtantia requiratur. in contractu emphyteotico.Vide Ample Iaſ.in l.1.in 3.col.ibi Quinto no. C.de iu.emphy.vbi tenet q̄ſic.& latius ibidem.in 16.col. & ſeq.vbi atteſtatur.ita eſſe communem opi.

Et propterea ibi ſubdit q̄ ſi finita ſit emphyteoſ per generationem.Non intelligatur.facta tacita renouatio.al.Bal.in l.vnica in pen.col.C.quando non peten.de quo vide eundem.in l.2.in 49.col.ibi prædicte doctrinæ.& dixi 5.q.71.

Contractus emphyteoticus.quid differat à contractu locationis & emptionis.Iaſ.in l.1.in 6.col.C.de iu.emphy.

Quid differat à contractu liuelli.Iaſ.in d.l.1.in 8.col.

Quid à ſuperficiario.ibidem in 9.col.

Quid à contractu cenſuali.ibidem.in 11.col.

Quid à feudo ibidem in d.11.col.

Pro ſe & filiis ſuis. ſi Inueſtitura dicat alicui pro ſe & filiis ſuis.an filij concurrant ſimul cum patre.Sal.vt refert Iaſ. in d. l.2.in 73.col.ibi.quia tamen.hæc gl.re.tenet q̄ non.ſed q̄ veniunt ordine ſucceſſiuo. ad quod etiam Iaſ.allegat Bar. & alios.in l.gallus.§.i.ff.de lib.& poſth.& in l.ſi tibi §.Pactus.ff.de pac.& in l.qd dr.ff.de verb.obl.& in l.ſi nõ ſortẽ.§.libertus.ff. de cõd.indeb.& Lud.Ro.ꝑſ.22.incip.p propoĩte & in ꝑſ.35.

addo Alex.in 5.vol.conſ.129.vbi ẽt alle.Bal.in l.liberti.C. de oper.lib.& in l.ſi mulieri.ff.de vſufr.accr.& Paul.de ca.in l. cum ita.§.in fideicõiſſo.ff.de leg.2.Addo etiam Barb.in 2.vo. conſ.18.col.11.vbi all.Lud.Ro.conſ.34.incip.viſa facti ſerie. quod tñ eſt 35. vt s.retuli.idem vult Alex.in 4.vol.conſ.107. ibi 2.ratio.& in 5.vol.conſ.17.in 2.dub.Et ſi dictum ſit pro ſe & nepotib.an filius fratris veniat cum patruo,vide ĩ.

Quid ſi ſtip.dicat pro ſe aut filiis ſuis.an intellig.ordine ſucceſſiuo.dic q̄ ſic.fm Bar.in l.vxorem.la 2.§.teſt'o.ff.de lega.3. Im.&Pau.de ca.in l.eũ qui.§.qui ſibi.ff.de ver.ob.Pau.de caſt. in l.gaius.ff.ſol.ma.Bal.in l.fi.C.com.vtr.iud.Alex.poſt Bar.in l.poſt dotem.col.12.ff.ſol.mat.

Sed quid ſi dica.in inueſtitura pro ſe & filiis ſuis, maſculis & feminis.an p°.veniant maſculi q̄ femine. Sal.in d.l.2.vt ibi refert Iaſ.in 73.col.ibi 2.quærit.tenet q̄ non.quinimo vult q̄ pariter admittan.niſi ꝙſue.eſſet in ꝙriũ.quis aliud ſit in feudo. all.Bar.in l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff.de ope.lib.& ibi all. Iaſ. alia multa.adde q̄ ita in terminis tẽt Ang.ꝑſ.184.vbi no.loq.

Et dũ Iaſ.iſtud limitat niſi vigore ſta.maſculi.p̄ferãtur fœminis nam tunc recipiens vide. diſpoſitioni ſtatutarie ſe confirmare.al.multa. Adde tu & vide quæ dixi in trac.ſta.ſub rubrica.filia dotata.ibi decimo quæro.

pro ſe & ſuis,qui comprehendantur?vide Imol.conſ.21.

An autem quando pater recipit emphyteoſim.pro ſe & filiis vt s.dictum eſt.Poſſint filij.repudiare hæreditatem.paternam.& emphyteoſim retinere.gl.in c.1.in tit.an fil.vel ag. & ibi Bal.& in l.etiam.ff.ſol.mat.tenent q̄ non.&ita tenet.Lud. Ro.in d.conſ.35.vbi refert q̄ ita tenet Bal.in d.l.ẽt.&in l.2.C. d ſuis & leg.idẽ vr velle Pau.d Ca.ĩ 2.vol.ꝑſ.361.inc.viſo.ſta.

Cõtrariã opi.tenet Sal.in d.l.2.vt ibi refert Iaſ.in 74.col.ibi 3.quærit Sal.eo quia pater non quæſiuit eis emphyteoſim vt hæredib.ſed vt filiis.quod facere potuit.l.quodcunq;.& l.qd dicitur.ff.de verb.obl.&§.emphyteoſim in Auth.de non alie. quamuis ſecundum eum ſecus ſit in feudo.& allegatis aliqb. dicit.Iaſ.ita ſe habere communem.concluſionem.vt firmant Bar.& doct.in d l.quod dicitur.& in d.§.pactus.

Addo.q̄ idem vult Barb.ĩ 2.vol.cõſ.63.in 9.col.vbi multa notabilia dicta ad hãc mãm accumulauit.Pe.gerar.ſing.89.

Iſtud tamen limita. in terminis ſſlis. ſed ſi diceretur pro ſe & hæredib.tunc vtrunque requi.ſ.q̄ ſit filius & hæres.vt vult Bar.in d.§.ſi liberi.per d.§.emphyteoſim. refert & ſeq.Iaſ. vbi s.vbi multa al.max.Bar.in d.§.pactus.&Sal.in d.l.2.q.22.Ale. in 2.vol.conſ.9.Addo Alex.in terminis in 5.vol.conſ.124.vbi dicit,q̄ ſi vnus ex filiis ſit inſtitutus in re certa,qñ inueſtitura dicat ſolum pro hæredibus, tunc filius ille non habebit partem in re emphyteotica,licet in hoc Iaſ.vbi s.col.75.dicat paſſum eſſe multum dubium.& doct.eſſe varios.iſtumque attic.longa indig.indagine.de quo ẽt per Cur.conſ.82.col.5.& per Alex.in 1.vol.cõſ.44.vbi idem tenet,quod in illo ꝑſ.124. idem vult in conſ.128.col.pen.vbi dicit, q̄ qñ inueſtitura eſt pro filiis & hæredib.maſcul.& fœm.requir.ẽt q̄ ſit hæres. Et hoc max.ſi aditia.legitimis & naturalib.vt vult Ale.in 2.vol. conſ.56.vide ẽt Alex.in 1.vol.conſ.80.col.vlt.vbi vr tenet q̄ licet ñ ſit hæres tñ admitta. ad emphyteoſim, qñ eſt pro filiis hæredib.& ſucceſſorib.vide ẽt aliquid in feudo per Alex.in 5. vol.conſ.19.col.3. vbi dicit, q̄ ſi eſt datum pro hæredib. non intelligitur de hærede ſanguinis.de quo in l.quod dr. col.28. & 29.de ver.ob.

Sed an qñ emphyteoſ pro ſe & filiis ſuis,intelliga.pro exiſtentibus in põte tantum.an ẽt pro emancipatis. & ſic an veniat nepos ex femina.Spe.in d.§.nũc aliqua.verſ.146.tẽt q̄ ñ. contrarium tenet Sal.in d.l.2.q.4.refert & ſeq.ibi Iaſon.in 74. col.ibi quarto quærit.

An iſto caſu veniant filij naturales tñ.Spec.in d.§.nunc aliqua.ver.67.& ſeq.refert ibi Iaſ.& ñ decidit. vide in verſ.filiorũ app.§. Quid ſi ſint legitimati.vide in ver.legitimatio.§.

Quid in adoptiuis.Spec.vbi s.ver.68.tenet q̄ non veniunt adoptiui.al.l.fideicom.ff.de cond.& dem. & c.ita dilig.30.q. 3.refert Iaſ.vbi s.vbi dicit,q̄ fac.l.ſi ita quis.§.fi. ff.de leg.2.& melius tex.in c.adoptiuus. ſi de feu.fue.contr.int.do.& ag.& Lu.Ro.& Pau.de ca.in l.adoptiuum.ff.de in ius vo.& ibi Ale. in 1.not.

An autem in tali conceſſione,pro ſe & filiis.veniant nepotes? Sal.in d.l.2.q.6. tenet q̄ non,per 4.fundamenta.refert & ſeq.ibi Iaſ.in 35.col.ver.6.quærit.de quo etiã dicit eſſe videñ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bar.in l.liberorum.ff.de verb.sig.Per.de Anc.in clem. 1. de Baptis.Bal.& Imol.in l.Gallus.§.instituens.ff.de libe.& posth. & late Bal.in l.maximum vitium.ff.de lib.præte.

Addo.Alex.in terminis.in 1.vol.cons. 128.in pen.col.& eũdem.Ias.in l.de quibus.in 6.col.ff.de ll.& in l. si quis id quod. in 5.col.ff.de iurisd.om.iud.vbi eẽ.allegat Alex.in 1.vol.cons. 91. Addo etiam Alex.in terminis.in 5.vol.cons. 17.Calde.in ti.de loca.cons. 11.alias 289.

Addit tamẽ Ias. in d. col. 75. Quj si aljquis acceperit emphyteosim.pro se & filiis suis masculis.Non comprehenduntur.nepotes masculi ex filia allegat Ange.in l.sed si hac.§.liberos.ff.de in ius voc.& spec.in loco præal.ver. 146.& Io.An.in add.spec.in ti. de testa.in Rub.fac secundum.eum quod habetur.in c. 1.§.fi.in ti.Qui feu.da.pos.& in c. 1.§.fi.in ti.de succes. feu.& per Bal.in d.l.maximum vitium.& Imo.in d.l.quod dicitur. Addo.Ionz.in l.gallus.§.nunc de lege.ff.de libe.& posthum.& præpo.Medio.in d.c.1.§.& quia.in 2.col.in ti.qui feu. da.poss.& in 15.col.ponit rationes ad hoc.

Subiungit ibj Ias.verba formalia.Illud etiam ppo.Nota.ad limitar.prox. dictorum cp in concessione feudi. App. filij veniunt omnes descendentes vsque in infinitum ita singulariter.Bal.in c.que in ecclesiarum in vlt.carta ext.de cõsti.de qo. tamen.vide latius.in tract.feu.in Rub.de succe.feu.ver.pro te & filiis masculis.

An autem pater non soluendo canonem.possit filio præiudicare.quando emphyteos. est.pro se & filiis rc.spec.vbi s.versi. 144.tenet cp non.per l.emancipatum.§.si quis.ff. de sena.& per l.adoptiuum §.fi.cum gl.ff.de in ius voc.Ias.vbi s.vers.7.q̃rit relat.op.nihil videtur.firmare.sed dic.videsi.per moder.in d.l.adoptiuum.Alex.in 3.vol.cons.8.in 1.col.& in 4.vol.cons. 89.in 2.col.ver.nec obr.Cor.cons.309.

Tu pro op.cp præiudicet.Vide Pau.de Cast.in 2.vol.consil. 154.& cons. 162.& Alex.in 2.vol.cons. 9.in 4. col. & clarius in 5.vol.cons. 119.120.& 124.de quo.habetur late. per eundem Alex.in l.cum seruus.§.si quis.ff.de leg. 1.& in 5.vol.cõs. 13.& cons. 28.in fi.seu in vlti.col.in quib. loc. concludit cp in feudo hæred.factum patris præiudicat filio.

Per Ionz.in 1.part.cons. 25.in 4.& 5.col.vbi per multa ofidit cp pater possit vni ex filiis in emphyteosi præiudicare.& illam.in dotem filiæ dare.& aliter de ea disponere. & vni filio. xum prælegare.de quo.tamen vide latius j.§.

Quid autem in feudo.an propter patris delictum filius prius.dixi.in litera feudum.

An autem pater renuntiano. emphyteosi præiudicet filiis. tang.in locis præal.& in specie.per Lud.Ro.cons. 22.& 35.& remissiue per Iasonem.in d.l.2.ibi Quid autem sit in themate.

Sed an in ghali cõfiscatione bonorũ veniant bona emphyteotica.Bar.in l.3.ff.de interd.& releg.de quo.Ias.vbi s.in 76. col.ibi & ad id.dicit.esse videsi. Bal. in l.cum antiquitas in fin. C.de vsufr.& in l.2.in 1.q.C.de lib.& eo.lib.& quod scribit.late Bar.&ibi moder.in l.si finita §.si vectigalibus ff.de dam.inf.

Et cp non confiscetur.seu cp non veniant in generali confiscatione.tenet in terminis Ant.de But.in cõs.61.& Cur.in cõs. 59.in 13.col.vbi multa al.max. Alex.in cons.87.in 4.vol.qd̃ tamen est.89.& in locis sttis. loquuntur.de emphy. eccl. Addo Pau.de Cast.in 2.vol. cons. 154. incip. circa præsentem.& quæ dixi.in trac.feudorum in Rub.quando vas.priua.feu.versi.confiscat.bonis.

Aduerte.tamen.quia Ionz.in 2.part.cons.266.in 14.col.vbi videtur limitare. in emphyteosi concessa. ab ecclesia constantinopolitana.vt loquitur.§. 1.in aut.de alie.emphy.

Item dicit.cp transit in fiscum. reseruato iure ecclesiæ. quæ post biennium excluditur.à reuocat.

Item intelligit nisi emphyteos eccl.posset peruenire. ppo. ad hæredes extraneos. vt in illo casu. Vide ibi per eum. Quid de bonis emphyt.quæ ex delicto confiscantur:ad quem pertinere debeant,& dic,vt per old.cons. 17.

An autem emphyteos veniat in generali obl.vide in verbo hypotheca.

Pro se & filiis.An tunc veniant filiæ: & sic an in hac materia emphyteotica.Masculinũ.comprehẽdat fœmininum:videtur.cp sic.cum regula.masculinum.concipiat fœmininũ. vt vult Bar.in l.1.ff.de verb.sig.& in l. si quis in tantam, C. vnde vi.&pet doct.in l.quicunque.C.de fu.fug. Alex.in l.sed si hac. §.liberos.ff.de in ius voc.cum aliis per me ample allegatis.in verbo Masculinum.& ita vult Sal.in d.l.2. in 12. q. C. de iur. emphyt.

In contrarium tamen est veritas.vt vult Arch. in ca.si quis suadente diabolo.17.quæstio 4.quia in contractibus,in quibus fit interpretatio contra illum in cuius comodum verba proferunt.iux.materiam.l.veteribus.ff. de pac.Masculinũ nõ concipit fœmininum.refert & sequitur.Imo.in c.potuit in vltima.col.ext.de loca. qui dicit. se ita consuluisse. & adduc.aliqua.quę refert Ias.in d.l.2.in 76.col.in versi.vlt.Sal.vbi etiam ad hoc.allegat.Lud.Ro.in cons. 35.

Addo.cp ita videtur.tenetur Fel.in c.in præsentia.in xx.col. in ver.Sed contrariam partem.& in c.per tuas.in 1.col.ver.limita. 3.eo.ti.

Et ita expresse.vult Ias.in l.si quis id quod.in 5.col. vbi alt. Alex.in 1.vol.cons.61.& in 2.vol.cõs.204.&in d.§.liberos& in aliis multis locis.idem vult ipse Ias.in d.l. veteribus & in l. si extraneus in 4.col.ff.de cond.ob.causam.

Quid si res simpliciter data in emphyteosim.sit nulla facta mentione.de filiis.nec de hæred.vide Ias.in d.l.2.in 76.col.ibi x.quæro.

Pro se filiis.& hæredibus. An transeat ad extraneum.Alex. in 1.vol.cons. 120.tenet quòd sic.& in 4.vol.cons.90.

Contrarium tenet.in 2.vol.cons. 56.max.si sit verbum leg. & naturalibus vt ibi per eum.

vide per eundem Alex.in l.quod dicitur.in 17.col.&seq.de verb.obl.

Pro se & fratre suo. Quid si aliquis recepit emphyteosim pro se & fratre suo.& moriatur.frater ante successionem.sibi factam. seu ante ratificationem. An ex persona illius fratris mortui.finiatur emphyteosis. sic.si ipse recepisset. Bar.in l.siqs vsumfructũ.in prin.ff.de vsufr.leg.dicit cp sic.per tex.in l. fundum cum mihi venderes. ff.de actio. empt. refert & sequitur Ias.in d.l.2.in 77.col.in ver.Vndecimo quæro.vbi alias remissiones allegat.Addo.Alexand.notabiliter in 5.vol.consil.24. in 2.col.

Pro se filiis &nepotibus.An nundum concepti comprehẽdantur.Bar.in l.item prætor.ff. de suis & leg. tenet cp sic.per l. Paulus.§.Paulus ff.de oper.libert.refert. Ias.vbi s.ver.12.q̃ro. vbi al.Bal.in l.qui se patris. vnde liber. & l. si in personam C. de fideic.& Sal.in d.l.2.in 19.q.

Et an tunc veniant pronepotes. vide notabiliter. Alex.tenentem.quòd sic.in 5.vol.cons. 125.

Pro se & filiis fratris sui. An proprij filij recipientis. excludant filios fratris.dubium fac.quia nũquam quis videtur velle præponere.siue proprie alienam posteritatem. imo totum econtra.l.cum acutissimi.C.de fideicom.& l.cum Auus.ff.de cond.& demonst.& l.generaliter.§.cum autem. C. de insti.& substi.sub cõd.fac.Bal.in d.l.cum Acutissimi.in fi.determinat quòd non.refert Ias.vbi s.in ver. 13.quæro.

vide in simili.Ionz.in d.l.cum Auus in 66.col.vers.octauo quæritur.

Pro se & hæredibus quibuscunque. An veniẽt etiam legatarij in feudo.Bal.determinat cp sic.in c. 1.in pe.col. de prohi. alie.feu.per Fred.refert & sequitur.Ias.in loco præal.versi.14. quæro.vbi alia multa allegat.

Adde tu cp istud in terminis tenet idem Ias.in l.quædam §. nihil.ff.de eden.allegat Bal.in c.imperialem.in pen.col.de p. hi.alie.feu per Fred.&in c. 1.§.donare.in ti.qual.olim.feu.pot. al.& in l. 1.in 48.q.al. 34.q.de re.diuis.& Alex.in d.§.nihil.fac. secundum eum.quia dictio quibuscunque quę est geminata. debet aliquid operari.l.balista.ff.ad treb.& Idem dicit.in feudo allegat multa.max. Alex.in l.si patroni.ff.ad treb.

Idem in terminis de emphyteosi.tener Ionz.in 1.part. cons.95.in vltima.col.de quo per eundem.in l.Gallus §. etiam si parentre.ff.de lib.& posthu.& ibi ample.per Alex.Barb.in l.cũ acutissimi.in 7.col.C.de fideic.Alex.in 5.vol.cons. 19.in 3.colum.ver.non ob.etiam si in cõtrarium.& in l.quod dicitur.in pen.col.de verb.obl. Et pro ista parte faciunt quæ dixi in ver. geminata.Et istam opi.vr̃ sequi.Cur.vbi s.in 3.parte.in fi.vbi dicit sic pro concordia dici posse Aut dictio quibuscunque profert à lege,vel statuto,& tunc recipiat restric. de habilitate.Aut ab homine,& tunc secus. Ego tamen in quæstione facti in materia feudali cõtrarium psului.&dicebã cp illa verba. quibuscunque erant restringenda.ad personas habiles ad succeden in feu.Mouebar in primis.quia app.hæredis in feudalibus de descendentibus masculis intelligim.c.2.§.profecto.in ti.de lege.contra.verba.n.debent intelligi secundum. materiã subiectam.l.si vno in prin.cum si.ff.loca.& secundum materiam contractus super quo interponuntur. l. si stipulatus. ff. de vsu.

Non obst.dictio quibuscũque.qa debet restringi iuxta materiam subiectam.l.si.cum sua gl. C.sine cen.vel.reliqui.&l.1. cum mate.C.de ss.san.eccl.& hanc opi.tenet Bal.in d.§.donare.licet male,in contrarium allegetur.

Ad c. 1.in tit.de feu.no.habente.propri.maturam. Respondebam

Universidad de Deusto
Biblioteca

debam.q ibi sunt alia verba.s.Cui dederit.

Adducebam etiam.l.1.§.permittitur. in verbo vel qualēcū que successorem. ff.de aqua.quoti.& æsti. & in terminis allegabam Bal.in l.cum virum.de fideicom.vbi dicit.q illa dictio quibuscūque refert ad habiles. & non ad prorsus extraneos. Adducebam etiam eūdem Bal.in terminis.in 1.part.cons.70. vbi dicit.q tunc. non comprehendentur. personæ. prohibite. lege. vel moribus vel na. incapaces. & ideo concludit quòd non admitteretur spurius.

Allegabam etiam Alex.in terminis.in 1.vol. cons.30.repetito.in 3.vol.cōs.2.vbi in 3.col.ibi octauo.vbi vult.q tunc nō veniet vxor. quia sequerētur duæ improprietates vna q feudum transiret ad eos qui non essent de agnatione.alia q transiret in fēiam allegat.Bal.in d.§.donare.

Ad idem allegabam.Barb.in 1.vol.cons.64.in 11.& 12.colum. vbi post Bal. in d.l. cum virum.tenet istud procedere.in feudo.& in emphyteosi ecclesiastica.vt non admittantur.extranei.etiam quando sunt verba.quibuscunque &c.& idem effectualiter vult ipse Barb.in Rub.de feu.in 2.col. & ita in terminis feudalibus.vult Iac.in tract.feu.in ver.& quibuscūque. Dec.cons.171.

Posset tamen pro concordia dici. & ita verbo respōdebā. coram mag. duca. sab. senatu. in causa Marsalie. quæ inter no. de canalibus agebatur. Qui aut intelligimus de extraneo hærede vel legatario.alias habili vt quia non erat mulier. spurius māchus & huiusmodi.& procedat. 1.opi. Aut intelligimus de spurio.Muliere.mācho.vel alias imperfecto.&tunc procedat.2.opi. & ita fuit iudicatum. per Mag. ducale consilium.Vide tamen.Are.& sonz.in d.§. etiam si parente, & cur. vbi 8.vbi dicit.hanc.q.multum dubitabilem.

Verbum autem hæredis in hac materia. qualiter intelligatur.an de primo tātum.an etiam de aliis.vide Ias.qui infinitas allegat remissiones.in d.l.2.in 77.col.in ver.15.quæro.vbi dicit.quòd intelligitur secundum consuetudinem.

Quid si emphyteota ingredia. mona.an emphyteof transibit in illam ecclesiam. in emphyteosi priuati. concludī q sic.vt habetur per gl.Bar.&doct.in Auth.ingressi.C.de ta.san. eccl.cum aliis alī. per Iasonem in d.l.2.in 78.col.ibi 16.q̄ro.

Addo eundem Iasonem.in l.1.in 12.col.co.ti.de iu. emph. Ibi aliam drām.ponit Bal.in l.qui se patris.rc. & Fel. in d. c.in præsentia in 20.col.ext.de prob.vbi omnino vide. quia notabiliter loquitur.& limitat.& multa allegat.pro& contra.vide etiam Barb.in 1.vol.cons.13.

Pro se & filiis legitimis.Nūquid veniēt filij legitimati? Bal. & Sal.in l.fi.C.de his qui ve.eta.impe.dicunt q non.& ita tenet Ias.in d.l.2.in 78.col.ibi 19.quæro.vbi allegat. Alex. in 1. vol.cons.128.& tandem subdit.q veritas huius puncti pēdet ab his quæ scribuntur.in illa ardua quęstione An legitimatus excludat.substitutum. quam quæstionem. ego latius ceteris quos hactenus viderim.enucleam.ponen.omnes opi. pro.& contra.in verbo substitutio.ver.nunquid aūt.legitimatus.rc.

In terminis tamen istis.Adde Alex.in 2.vol.cons.60.vbi cōcludit q legitimatus.non admittatur. ad emphyteosim ecclesiasticam.nec etiam ad eā que esset concessa.per nobilem.vel nobili.& in 1.vol.cons.129.& cons.94.

Addo etiam Fel.in d.c.in præsentia in 9.col.extr. de proba. vbi multa alleg.maxime.Im.in l.quod dicitur.ff.de ver.ob.

Et q in emphyteosi ecclesiastica nō succedat legitimatus. tenet Ias.in Auth.si qua mulier.in 9.col.ibi 2.& fortius.C.de ss.san.ecc.& in l.generaliter.§.cum autem.in 7.col.C.de insti. & substi.allegat infinita & dicit.q ab ista conclusione.nemo discrepat idē vult.in d.l.2.in 79.col.ibi 20.quæro.Addo Cur. cons.13.in 1.col.Corneum cons.9.in 4.parte præpo.in c.per venerabilem.§.quod autem in 46.72.& 81.col.Alex.in 1.volum.cons.128.& aliquid in l.quod dicitur.in 27.col.de verb. obl.Dec. cons.171.

Limita tamen.istam conclusionem nisi esset legitimatus.p subsequēs matrimonium.quia tūc succederet in emphyteosi etiam ecclesiastica.ita tenet Ias.in d.§.cum aūt.in 7.col.ibi limita istā cōclusionē.allegat Im.in d.l.qđ dī.in pe.col.& Pet.đ Anc.cōs.229.ici.ex tenore priuilegij.qđ tñ ē.241.affat ēt Ale. Ī l.ex facto.§.si qs rogat°.ff.ad treb.vbi đr.q istud cōiter tenet quis.Ang.ōr.ū pluerit& male.Ī ꝑs.29.inc.ex themate rc.

Et dr.ibi Ias.post Alex.& alios.q istud ꝓcedit ēt in feudo. Ī q°.vltio.addo Bal.Ī terminis.quē Nemo affat Ī 1.par.ꝑs.330.

Subdit tñ Ias.in d.§.cū aūt in 7.col.verba formalia Caue tñ & multum signa qa Andreas de Iser.summus feudista.in d. c. naturales. quem Bal.ibi simpliciter refert & sequitur.limitat istud vltimū q legitimati per subsequens matrimonium succedunt in feudum si non extant filij legitimi.& naturales.sed si existerent.legitimati per subsequens matrimonium.nō admitterent.in quo.vltimo (dic ipse) valde dubito.attēta rōe q legitimat° p subsequēs mrimoniū cēsea.Ī oīb.ꝓ vere legitio.

Addo.Ang.in cons.29.vbi indistincte tenet. talē legitimatum per subsequens matrimonium non succedere.

Subiūgit ēr ibi Ias.q illud qđ cōcludi.p Bal.ibi ē indubitatum.q in emphyteosi.ecclesiastica.accepta simpliciter pro se & filiis.nō succedūt naturales tm̄.sic. nec Ī feudo qa si nō succedūt legitimati.ꝗto minus naturales. Limitatur tm̄.Bal.in c. quæ in ecclīarū in pen.col.extr.de cōsti.Nisi ecclia à prin.cō cessisset vni qui esset naturalis tm̄ qa tunc oēs naturales inde descēdentes succederēt.ex quo.ꝓcedēs nō abhorruit naturalem tm̄ considerato initio.ca.1.§.eadem.in ti.de lege conrad. cum ad initium contractus semper recurrendum sit. l.qui id quod in prin.ff.de don.& quia ab exordio rituli posterior formatur euentus.l.1.C.de impo.luer.descri.lib.x.& dicit.ibi Ias. & hoc.diligēter no.quia hoc mō potes limitaī.d.c.naturales.

Addit tñ.q licet istud nedū impugnatū imo n°. tactū inueniat putat q in ꝓrium.fac.tex.in d.§.cū aūt põderat° vt p Ang. & Pau. Vbi licet test'or instituerit naturalē tm̄ ex q° declarat q ñ abhorruit talē sobolē. tm̄ alij naturales ab eo descēdētes ñ faciūt defice.ꝓdictionē fideicōissi.&d'.& sup h°.text.cogitabis đ rnso.vide tñ Bolog.in cons.61.vbi consuluit.q legitimatus succedat in illo casu in emphyteosi ecclesiastica.

Quid autem in legitimat.facta.per nominationē, in test'o. vt.quia pater.in test'o.nominauit.filium naturalem. tantum. eius filium leg.&naturalem.an tunc succedat in emphyteosi ecclesiastica.Bar.tenet quòd non.in cons.120.inci. verutius.

Addo quòd idem in feudo.tenet Bal.in 1.par.cons.392.

Admitterētur. tamen filiæ. licet inuestitura dicat pro filiis leg.ita Ias.in l.vnica in 2. col. C. quando non peten. al. multa max. Alex.in 3.vol.cons.55.

Pro se & liberis per lineam masculinam descendentib.an si talis decedant relicta filia,& nullo masculo. An filia isto casu admittatur ad emphyteosim. Pau.de Ca.no.tenet q non.in l. marit°. col.vlt.C.de proc.vbi dicit q ita videtur tenere Spe.in d.§.nūc aliqua.ver.146.idē vult Ale.in l.Gallus.§.nūc de lege. ff.de lib.& posth.& ample in 3.vol.ꝑs.43.& pro ista opi.bñ fa, quod dictum est.5.in ver.pro se& filiis.in §.vbi teneo q in hac materia.masculinum non cōcipit fœmininū. Et dicit.Ias.in d. l.2.in 79.col.cum seq.ibi, 21.quæro. q ita alias de facto consuluit ipsis in fauorem Mon.sanctæ Catherinæ.& vide eundē Ias.in d.l.maritus.& quæ dixi in tract.feu.in Rub.de succ.feu, ver.pro suis liberis hæred.ex linea masculina descendēn.

Adduc. tamen ibi multa in contrarium. quæ transcribere. non curo.vide ibi per eum.& bened.in cons.82.in 2.col.

& admitttuntur nepotes ex filiis mascul. non autem ex filiabus. Alex.in 5.vol.cons.24.in 3.col.Bened.cons.104.

Adde etiam q tunc admitteret filia.quando inuestitura dicit pro se & filiis leg.vt vult Ias.in l.vnica in 2.col.quando nō peten.al. Alex.in 3.vol.cons.55.

Pro se filiis & neporibus.Nūquid isto casu possit pater.emphyteosim.in totum vni filio prælegare seu relinquere? Istam q.Ponit vltimam in ordine. Ias.in d.l.2.in 80.col.cum seq. ibi 22.& vlt.C.de iure.emphy.& dicit.eam multum disputabilē, & illa lex.pulchro fine.Claudia.intendit eam excutere. pleni° quam scriptum habeatur.Arguit igitur ad partes. Et pro parte affirmatiua.allegat.Imo in d.c.potuit in vltima carta. & in l.si domus §.fi.ad fi.& in l.apud iulianum.§.si quis alicui. & in l.filiusfa.§.cum pater.ff.de leg,1.

Allegat etiam Lud.Ro.in cons.35.Petr.de Anch.cōs.132. vbi tñ đ h°.nihil đr.sed istud vult Ī ꝑs.143.inc.Pro dña Paula,

Adduc pariter Bal.ī auth.si quas ruinas Ī pen.col.C.de sac. san.ecc.& in l.1.ad fi.C.per quas pers.no.acq.Vbi limitat duobus modis. 1.Nisi filij fuissent emancipati. 2. nisi emphyteof processisset benefic.concedentis.nō autem ex re patris.idem vult ipse Bal.in c.1.in ver.quærit hic gl.in ti.An agna.vel fil.

Allegat etiam Pau.de Cast.cons.161.incip. in causa quam Mag.dñs titus.quod tñ est 163.Addit ibi Ias. aliam limitationē.s.qñ pr̄ fuisset auctor huius acquisit.Alias secus affat Alex. ꝑs.589.siue.589.cū seq.qđ est Ī 4.vol.cons.cvi.cum sequenti.

Tu pro ista parte.Adde in terminis.sonz.in 1.par.cons.25. in 4.& 5.col.vbi adduc.x.fundamenta.& dic. q ita consuluit. & respondet ad ea quæ in contrarium allegari possunt.

Et pro ista parte.fac.quod dixi 5.in §.124.in illa quæstione. an pater non soluendo cañonem possit filiis præiudicare.vbi allegaui.docto.tenentes.q sic.si enim potest præiudicare.illo modo.filiis.multo magis isto. s.vni filiorum prælegan.

fac.cons.Ang.311.

Et tenen°.istam partem.dicit.Ias. q succederet pulchra qō

Universidad de Deusto
Biblioteca

de qua per Ioan.And.in d.§.nunc aliqua.ver.77.valet.si pater disponeret. q̃ fundus emphyteoticus ad vnum filiorum perueniret neminem noĩan°. de quo esset intelligeñ. & tandem dicit.q̃ dñs posset eligere & nõ eligen.pertineret ad omnes.

Pro parte aũt.neg.Adduc.spec.in d.§.nũc aliqua.ver.78.& Bar.in l.iurisiurãdi §.si.liberi.ff.de oper.liber. & in consi.inci. dominus Amatus qđ est 55.licet. Ias. non dicat. & finis illius consilii.qui errore scriptorum.ponitur.alio consi.vt dicit.Ias. est consi.60.licet etiam hoc.ipse non dicat.

Et pro ista parte allegat Bal.sibi ꝓrium in l.itẽ videñ.§.Nũc videamus ff.de peti.hæred.vbi refert q̃ ita consuluit Iac.But. faciunt pro hac parte quæ dixi in litera.legatum.§.

Eandem partem neg.dicit.Iaso.tenet ipse Bal. in l.liberti liberteque.de oper.libe.& in l.apud Iulianum. §. si quis alicui. ff.de leg. 1.& Fred.de se.consi.228. incip. factum tale est. duo fratres. Ang.in d.§.nunc videamus.& in consi.191. alias 192. vbi tamen Nihil de hoc dicit.sed hoc.vult in consi.312.incip. ex themate prædicto.

Allegat & Pet.de Anch.sibi cõtrarium.in consi.317. incip. in themate præsuppositio tria sunt.q̃ tamen est.consi.319.incip themate præsuppositio.sunt tria principaliter discutien³. vbi tenet.q̃ si alterata sit emphyteos.q̃ possit transferri etiam in extraneos quocunque tit.posset pater prælegare. ergo.sentit q̃ secus esset vbi non esset alterata. propter istud dicit.Ias. limitari hanc secundam opinionem Adduc.etiam Alex.in d. consi.589.cum seq.in quibus locis.dic.quòd ista videtur magis.communis.opi.

Adduc.præterea.Lud.Ro.sibi contrarium.in l.vnica.in 12. C.quando nõ peten.par.& Sal.in l.fi.in 5.col.co.ti.de iure emphy.Et adduc.Bal.in l.in insulam.§.fi.ff.sol.matr. vbi dicit.Pone q̃ duo inimici fecerunt pacem.& promiserunt ad inuicem se non offendere.sub tanta pœna.applican³.ecclesiæ.deiñ.cõ trauenerunt & reconciliati remisunt omnem iniuriam & pœnam.tenet. q̃ nõ obstãte non tollitur.pœna acquisita ecclesiæ.cuius esset ex pacto ipsarum partium.& alia adduc.pro hac.parte.max.Bar.in l.mort.cã capit.ff.de don.caus.mor.vbi dicit.q̃ si pater accepit rẽm in emphyteosim. pro se filiis & neporib. filij videntur adiecti.post mortem patris.& a domino viden⁵. capere.causa mortis patris & non à patre ergo.rc.

Pro ista parte faciunt quæ dixi in litera. fiscus. & hanc partem tenet Bolog.qui multa al. in add. ad mathes. in trac. suc. ab inte.in 33.col.

Et subiũgit ibi Ias. q̃ per ista redditur. quæstio valde dubia vt merito dici possit illud vergilianum. Hinc atq; hinc vastæ rupes. & quòd in hoc passu non inuenit veritatem. bene explanatam.

Tandem dicit.q̃ excellentissimus. I. V.interpres. d. Andr. Barb.in d.c. potuit.dic.has opin.posse.concordari per doctrinam.Ang.in consi.191.alias 181.quod tamen in ordine meo. est. 184.& incipit.ex forma & serie.Quid aut pater qui prælegauit vni filiorum totam emphyteosim. Aliis etiam filiis tantũdẽ ꝓlegauit.& tũc valeat ꝓlegatũ & sic ꝓcedat 1.opi.alʒ sec⁹.

Ipse vero Ias.Putat hãc esse veritatẽ.ꝓsideratis oĩb.Vt sit distinguẽdũ.q̃ Aut pr̃ accepit Emphyteosim ꝓ se filiis neporibus & hæredib.exp̃sse adiecto hoc.termino hæredib. & tunc possit prælegare cui velit. & hr̃ casum istum pro indubitato quod apparet fm eum.quia cũ filij tũc veniant. nõ vt filij sed vt hæredes. Certe pro qua parte essent instituti hæredes. pro ea etiam parte venirent ad emphyteosim & nõ vltra.vt tenẽt Bar.& alij.in l.Gallus.§. 1.ff.de libe.& posth.& in d.l.quod dicitur.& in d.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.Vnde tunc in potẽ patris est. pro qua parte velit filios esse hæredes in emphyteosi. & sic facere.quòd vnus habeat iure prælegati.

Et ad istud vide Alex.in 5.vol.consi.124.Barb.ample. in 3. vol.consi.89.& in 4.vol.consi.66.in 3.col.& seq.

Aut pater.accepit pro se & filiis vt filiis. Aut simpliciter q° casu est idem.quia in dubio præsumitur.accepisse pro filiis vt filiis non vt hæredib.Vt volunt Bar.& doct. in d.l.quod dicitur.& in l.si non sortem.§.libertus.ff.de cond.indeb. & in l. inter.§.pactus.ff.de pact.cum similibus.& tunc cum talis stipulatio.patris.quo ad filios conferatur.post mortem matris.certe acquiritur filiis vtile ius. & vtilis actio ex contractu patris. l.quocunque.§.2.&ibi Bar.ff.de verb.obl.& plenius in d.l.qđ dicitur & in istis terminis dubitant doct.nunquid possit pater vni prælegare. Et tunc distinguit. Aut pater disponit in testamẽto.de ista re emphiteotica tanquam de re filiorum. cum ius patris.quod in ea hr̃ sit finiturum eius morte. & istud exp̃sse apparet.Et tunc si filij volunt succedere.ex testamẽto patris.tenet q̃ tũc pater potuerit prælegasse.secus si nolũt venire ex testamẽto.patris.vel test'm est nullum.& hoc ex fundamẽto.Ludo.Ro.in d.consi.35.& Imo.in d.c.potuit.Quia pater in test'o. potest ita disponere.de re ipsius hæredis.sic.de re sua propria. legando vel quomodocunque disponen° §.Non solum institu.de leg.& l. vnũ ex familia.§.si rem cum similib.ff.de leg.2.

Aut pr̃ disponit in test'o. de ista re emphyteotica. nõ tanẽ filiorũ q̃ sunt futuri hæredes eius.sed tãẽ de iure ꝓprio.qđ in ea hr̃.qđ in dubio p̃sumitur.l.vxor patrui cũ si.C. de lega. Vel si disponit tãẽ de re filiorũ filij nolũt venire ex test'o.& nolũt eẽ hr̃des vel alter pr̃ assignat inter filios.vel diuidit inter eos pactũ inter viuos.assignan.vni filiorũ totã emphyteosim.ita q̃nõ sumus in casu.d.§.nõ solũ. Et iste cãus fm eũ est multum dubitabilis Tñ concludit q̃ nisi aliud exp̃sse sit actũ. tpe quo emphyteos' fuit.iuxt.limitat.spec.in d.vers.78.& Pet.de Anc. cõs.114.(voluit dicere 317.qđ tñ ẽ.119.vt s̃.retuli.nõ possit tũc pr̃ ꝓiudicar̃ filiis.vni eorũ.totã emphiteosi ꝓlegan.max.p decis.Bar.in d.l.mor.cã capit.sup q⁹ dic.face.maximũ capitale.

Limitat tñ.nisi.pr̃ aliis rãtũdẽ reliq̃sset in recõpensationẽ.

Et subiungit.q̃ ista est veritas.vt ex solutione fundamentorum apparebit.Reliqua vide ibi per eum.

Quærit etiam ibi Ias.in vlt.co.Quid in feudo. An pater.possit illud vni prælegare.de quo vide quę dixi in litera feudum. in Rub.de alie.feu.in verbo testari.§.

Quid si sit cõcessa emphyteosis alicui ꝓ se filiis& neporib. An intelliga.ordine succeßiuo.& an tũc filius fratris ꝑmortui cõcurrat cũ patruo.Vide notabiliter.Ale.in 5.vol.ꝓs.129.& ꝓcludit q̃ p̃fera⁵.patru⁹.in emphyteosi.ecclesiastica vide Barb. in 2.vol.ꝓs.18.in 11.col.Ias.in d.l.2.in 73.col.& Bñd.in cõsi.5.

Tu de hac quæstione.an filius fratris præmortui cõcurrat cum patruo.vide quæ dixi.in litera feudum.in Rub.de succes. feu.ver.Nepos.fo.32.& seq.

An aũt qñ pr̃ recepit emphyteosim ꝓ se & filiis mascul.possit vn⁹ ex filiis donare partẽ suam in p̃iudicium.fratrũ suorũ. Alex.in 4.vol.ꝓs.106.in 1.col.tenet.q̃ nõ.& in 5.vol.ꝓs.128. faciunt quæ dixi in trac.feu.in Rub.de Alie.feu.ver.testari fo. 51.in fi.

Pro se & hæred.An comprehendantur.nepotes ex filia.tex. est q̃ sic.in l.ex facto.§.fi.cum ibi not.ff.ad treb.vbi per verbũ hæredibus comprehenduntur alij descendentes vlr filios oportet. tamen quòd ad hoc vt isto casu admittat⁹. talis nepos ad emphyteosim.q̃ sit hæres.per ea quæ dixi s̃ in §.

Et quòd veniat filia fratris.cum alio fratre.seu patruo.quãdo est pro hæredibus.tenet ample Cor.in consi.263.

Pro se & liberis.An veniant filiæ.text.est q̃ sic.in l.1. C.de cond.infer.& vult in terminis.Alex.in 1.vol.consi. 80.in vlti. col.vbi multa al.& notabiliter loquitur Ias.in l.si quis id quod. in fi. 5.& in prin.6.col.de iurisd.om.iud.

Veniẽt ẽt nepotes.ex filia.l.cogn.§.liberorũ alʒ ẽ l.liber. ff. de verb.sig.& d.l.1.Ias.in l.si qs id qđ.in 4.col.ff.đ iurisd.om.iud.

Vbi limitat.nisi adderet.verbum.seu dictio mascul.al.spec. in d.§.nunc aliqua.ver.146.& Bal.in d.auth. si quas ruinas. & doct.in l.sed si hac §.liberos.ff.de in ius voc.

Pro se & descentibus suis virilis sexus.Non comprehendi. Nepos ex filia.sed bene neptis ex filio. ita Bal. & Alex. post alios.in l.Gallus.§.nunc de l.ff.de liber.& posth. vbi Alex.allegat plura.iura.& infert Ad.not.q.de qua.ibi per eum. & in 5. vol.consi.24.in 3.colum.& Bened.consi.82.in 2.colum.hypo. sing.13.

Tu de hoc vide etiam Ias.in l.Maritus.C.de procur.

Et vide quæ dixi.s̃.in q.138.

Quid si dicat inuestitura pro se & mascul. & vna fẽa. & habeat duas fœminas an incertitudo vitiet. vide in terminis Cald.in ti.de loca.consi.12.alias 290.

An aũt emphyteos.ecclesiastica trãseat ẽt ad extraneos hęredes,& sic an in ꝑpetuũ dari possit. Spe.tẽt q̃ sic,in d.§.nunc aliqua.ver.7.Bar.& doc.in l.etiam.ff.sol.ma.Bal.in aut.si quas ruinas.C.de sa.san.ec.idem Bar.in aut.perpetua. 1.oppo.co.ti. Cur.iun.consi.4.in prin.vide Ang.in §.adeo.inst.de loc. col.2. contrarium tenet idem Bar.in l.si finita.§.si de vectigalibus. ver.2.quæro quid de feudo emphyteoticario.ff.de dam.infe. & in l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de oper.lib. & doct.alij alle. per Ias.in d.l.2.col.78.ibi.18.quæro.de iur.emphyt.& ibi alle. per eum.Addo Pau.de cast.in 2.vol.consi.136.& ꝓs.139. Ale. in 2.vol.consi.9.& in 4.vol.consi.89. & Barb.in 1.vol.cõs.64. Alex.in 2.vol consi.28.col.vlt.& in 4.vol.consi.89.

Emphyteos ecclesiastica de sui natura transit ad filios vt filios.non vt hæredes. Alex.in 3.vol.consi.8. fac.quod vult in 1. vol.consi.80.col.vlt.& ita tenet in 4.vol. consi.89. & in 5.vol. consi.22.col.2.ver.tertia ratione. vbi dicit hanc esse communem opin.& in consi.129.Cor.in 4.vol. consi.100. Bologn.in consi.48.Deci.consi.171.Lud.Rom.consi.35.

Contr

Universidad de Deusto Biblioteca

Contrarium tenet Pau.de ca.in 2.vol.conſ.137.Alex.vol. 2.ℨſ.189.in pe.col.cum ſeq.vbi dicit hanc eſſe communē op.

Quid ſi eccleſia. teneat ab eccſia rē in emphyteoſim.an incidat in cōmiſſum.ob canonē. nō ſolutū. vel propter indebitā alienationem.Bal.in 1.part.conſi.224.allegat multa pro & ℨ. tandem.vide.tene.quòd incidat in commiſſum vide ibi p eū.

Vſque in tertiam generationem. an recipiens computetur. &c.vide no.Alex.in 3.vol.conſ.111.in 4.col. ſeu in 2. dubio. & 5.§.79.

Et Alex.in 5.vol.conſ.125.

Sonz.in 1.par.conſ.25.in 1.q.

Pro ſe. & filiis ſpuriis.an valeat talis conceſſio. Creñ.ſing. 129.tenet quòd ſic.

Emphyteota alienans ſine cōſenſu domini.cadit à iure ſuo. l.fi.& ibi gl.&doct.C.de iure emphy.limita tamē.vt ℨ.§.Alex. vol.2.conſ.187.

Amplia vt procedat.etiam in conductore perpetuo ſeu ad longum tempus. ita laſ.in d.l.fi.in 1.col.vbi ſimplr. allegat & ſequi.fulg.in conſ.24.incip.pro euidentia eor.de quibus quæri.& dicit laſ. q ſi eſt verum.eſt magna & ſollēnis extenſio.ad illum.tex.ru dic quòd illud conſ.in ordine meo.eſt 240.

Amplia etiam in cenſuario & ſuperfitiario.laſ.in d.l.fi. col. 43.ibi 18.quæro.

Et adde q ſic.emphyteota cadit à iure ſuo alienan. irrequiſito domino.ita eſt cōductor.ſub annuo fictu.ita in terminis. tenet Sonz.in 2.par.conſ.287.in fi.allegat.Bar.in l.1.§.fi.ff.de ſuperfitie.& iſta profecto eſt etiam magna extenſio.ad d.l.fi.

Amplia etiam in milite. muliere. & ruſtico alienantibus contra.formam huius l.fi.vt dicam.ℨ.q.

Valeret tamē pactum. q emphyteota poſſet irrequiſito domino alienare.d.l fi.& ibi no.laſo.qui etiam al. gl.in l.1.eo.ti. & rex.& gl.in l.2.eo.ti.& Spec.in d.§.nunc aliq.verſ.89.

An autem ſtante pacto. q emphyteota poſſit alienare cuicunque voluerit.intelliga.cum ℨſenſu dñi.vel ſine? Spec.vbi ſ.ver.94.dicit q etiam iſto caſu requiritur.conſenſus domini. quia cum iſtud ſit de natura ℨtractus.q requira. cōſenſus dñi dominus.non vide.dediſſe licentiam alienandi. niſi ſecundū formam.l.& conſtr q poſſit alienare cuicunque voluit.dño tamen prius requiſito.quia licentia. ſimplr data intelligr.ſecundum formam.l.ar.l.ſi quando.in prin.ff.de inof.te. & l.ſi non ſpli.C.de teſta.cum ſy.ita refert Laſ.ī d.l.fi.in 2.col.vbi allegat. Alex.in conſ.580.incip.viſo themate.quod eſt vol.4.ℨſ.106.

Addo eundem Alex.idem expreſſe volentem. vol.5. conſ. 128.

Pro iſta parte.fac. vlt. adducta per doct. in locis præal.quia ſi princeps concedat alicui licentiam teſtandi intelligr. ſecundum cōſuetudinem loci ſecundum.Bal.in l.queſtionem C.de fideicom.al.c.1.§.præterea.in ti.quid ſit inueſti.fac.quod vult idem Bal.in d.l. ſi quando. vbi dicit q ſi Papa concedit monacho pōtem teſtandi.intelligr ſecundum ius canonicum. refert. Barb.vol.1.cōſ.12.col.4.fac.etiam quod vult idem Bar.in eo. vol.conſ.47. in 6.& 7.col. vbi multa adduc.ad probañ. quòd ille cui datur. facultas libera aliquid expediendi debet tamen ſeruare formam iuris debitam allegat multa quæ omitto. ad idem adduco.Bal.quem ſequi.ibi laſ.in 7.col.in l.fi.ff.de conſti.prin.vbi dic.q priuilgm.principis.eſt latiſſime interpretañ. niſi cōcurrerent plura ſpīa.ita in caſu iſto intelligeñ eſt de licentia. in qua. interueīret conſenſus domini ne concurrant duo ſpīa.ſ.quòd emphyteota alienet contra ius.& ſine licentia.contra.l.1.C.de dot. promiſ. iſta eſt mea noua cōſideratio in hoc articulo.quam pōſui vt ſaltem dem poſteris mām.cogitandi.Addo Calea.in conſ.50.Creñ.ſing.154.

Contrariam op.in quæſtione propoīta tenet Sal. in d.l.fi.ī 1.col. tenet enim q ſtante tali pacto. poſſit emphyteota alienare ſine conſenſu domini. quia verba pacti debēt aliquid operari.ar.l.ſi ſtip.ff.de vſu.l.ſi quādo.ff.de leg. 1.& c.ſi Papa.de priuil.in 6.cum ſimilib.& ita refert laſ.ibi.vbi contra Spec. al. etiam Io.de Imo.in d.c.potuit in 48.col.vbi tamen dicit.q vigore huius pacti.nō debebit emphyteota propria auct.introduce.emptorem ī poſ.ſed debebit require.dominum.& eum expectare per duos menſes quia quo ad hoc non vide. per prædictum pactum.legi derogatum.

allegat & Alex.ſibi contrarium.in conſ.314.incip.viſo themate & ſcripturis.quod eſt in 2.vol.ℨſ.173.repetito in vol.3. conſ.91.licet ipſe non dicat.allegat.etiam Lud.Rom.in ſingli 350.incip.emphyteota non poteſt alienare ſine conſenſu. domini.quod alias eſt 469.

adduc.duo fundamenta.in veritate vrgētia. quæ refert laſ. in d.l.fi.vbi tenet hāc o i.quam putat veram.& reſpondet ad op.Spec.q procede.quando pactum.alias nō eſſe inutile. ſed ī caſu iſto niſi ita intelligeretur.pactum redde.inutile.ig.&c.

intellige etiam præmiſſa quando in pacti alienat ius ſumm. ſecus.ſi alienaret etiam proprietatem.quia tūc priua. Alex.in 2.vol.conſ.187.in 3.col.

Quæro de notabili quæſtione. emphyteota alienauit. ſine licentia dñi.modo vidēs.q male fecit & q res cecidit in cōmiſſum.offert rē dño venalē.dñs recuſat eme.& dat licētiam alienādi.an p hoc.emphyteota euitet cōmiſſionem.Bal ī l.ſi quis filio.§.irritum.ff.de iniu.rup.&c. dic.per illum tex.q permittens de nouo face.vide.iam factum.confirmare niſi aliqua rō in ℨrium.ſubeſſe.& ppea.Pau.de ca.ibi.& ī l.hæc ℨdictio.filiæ meæ.§.ſi ſic.ff.de ℨd.& demō.dicit hūiſſe hāc.q.de facto.& ℨ. dñm.allegaba.d.§.irritum.ipſe dicit q ſi dominus ignorabat. illam alienationem. non vide. ius commiſſi remiſiſſe. ſecus ſi ſciebat.ar.l.2.ff.ſi quis caut.& l.poſt diem.ff.de leg. cōmiſ.refert & ſequitur.Alex.vol.5.conſ.146.ibi.cōproba.per id.&c.

Pro iſta parte fac.quod vult Barb.in 1.vol.conſil.12.in 12. col.& in 2.vol.conſ.58.in 7.col.in quibus locis dicit.quòd licentia debet precede.actum.vbique al.multa que omitto.refert & ſequi.Curtius.in conſ.19.in fi.

Fac.etiam quod vult Cor.in conſ.260. verſ nec. ob.2.& in 2.vol.conſ.43.verſ.non enim eſt & ita vult Soz in l.ſi iam facta.ff.de cond.& demon.char.291.nu.3.

Fac.quod vult Card.in clem.fi.in 11.q.de elect.

in contrarium tamen fac.quod vult laſ.in l. & militibus C. de teſta.mil.vbi dicit.q ſi habens.benefi.curatum.impetret aliud.benefi.curatum.& ſic incompatibile.& poſtea obtineat diſpenſac.ſeu licētiam.à Papa.hñdi. duo beneficia curata.taī diſpenſatio. trahe. retro. ad beneficia iam habita.item ſi Papa det licentiam Cardinali. vel epō.teſtandi de fructibus beneficior.taī licentia trahetur.ad teſtm̄.iam factum.allegat.Pau.de ca.ī d.§.irritum. vbi ēt vult q ſi princeps ℨcedat alicui pōtem & licentiam. conſtruendi molendinum in fluīe nauigabili. ſi habebat molendinum iam factum. poterit virtute taī conceſſiōis.illud retine.quod ēt refert laſ. in l. quominus.col.27.ibi 3.fac.ſeu ibi ℨrium eſt verius.ff.de flumi.vbi ſecūdum Pau.de ca.dicit nō eſſe.diſtingueñ.an princeps ſciret de pō.nec ne.

Ego in hac quæſtione.teneo q ſi dominus ignorabat illam alienationem factam.ante licentiam. nō videa. remiſiſſe iura commiſſionis.alias ſecus.

Ad illud quod diceba.de molendino. poteſt reſponderi. q ibi militabat eadem imo maior ratio. ne haberet neceſſe deſtrue.molendinum.

Sed in quæſtiōe propoſita.erat iam ius domino quæſitum. quod ignorans remitte.non videtur.& ita clare. vult Paul.de de ca.vbi ſ.

an autem per longam patientiam præſuma dominus conſenſiſſe alienac.Alex.vol.4.conſ.113.tenet quòd ſic.

Sed quid ſi poſt licētiam datam.emphyteotam ſtetit per annum ad vendendum.an requira.noua licentia ad euitan.dum commiſſionem.Spec.format.q.ſed nō decidit.in d. §. nunc aliq. verſ.98. Io.fab.in d.l.fi.in vlt. col. tenet quòd requira.alia licētia.alias emphyteota cadat à iure ſuo.per.l.ſic.§.ſi voluntate.ff.qui.mo.pig.vel liy.ſol.

Ieſon.vero.in d.l.fi.in 8.col.ibi 2. iuxta dictum. dicit q ſibi placet ſententia Io.And.in d.§.nunc aliq.ver.101.vbi dicit q aut dominus dedit licētiam ſimplr.& tunc poſſit quandocunque & cuicunque alienare.ſine conſenſu domini.intelligit tamen niſi dominus purgaſſet morā.volen. præferri in alienac. quod re integra face.poteſt.vt tenet ibidem.

Aut dñs tpe licentiæ,tps vel perſonam limitauit.& tunc ſecus.pro quo fac.quia limitata cā.rc.item quia conceſſa ad tps re.iuīb.vulg.ſubdit laſ.q verba Io.An.vbi ſ.ſunt bene no.quia vult q dñs tpe quo dat licentiam emphyteote.de alienando. poſſit limitare tps & perſonam. Addit ēt q non vide. data licentia.Si dñs dicat nolo retinere.ſm Io.Fab. ipſe th vī reprehendere.all.Io.And.vbi ſ. Quid ſi vendidit, ſed poſt reemit, an cadat in commiſſum,vide Cor.conſ.178.& latius ℨ.§.221.

Pro ſe,& his, quibus dare voluerit. An tunc emphyteota poterit alienare ſine conſenſu domini?Io.And.vbi ſ.verſ.84. poſt Vbert.de Bob.vide.tenere quòd non. ℨrium tenet laſ.in d.l.fi.col.3.ver.2.iuxta prædictum not.tam ſiue dictum fuerit pro ſe,& quib.iura ſua cōcedere voluīt, ſive pro ſe & cui ipſe dederit vtroq; caſu, poterit emphyteota alienare ſine ℨſenſu dñi,qa ſuffic.à prin.dñi voluntatē interueniſſe.all.Bal.& Ang. in l.cum eſſent.§.1.ff.de ſer.ruſt.præd.per illam tex.al.ēt Alb. in d.l.fi.col.pen.qui adduc.c.1.tit.de feud.non hñte prop.nat. ſeu.per quem text.dicit Ang.in l.q Romæ.§.duo fratres.q.5. prin.col.vlt.ff.de ver.ob. q ſi in inſtrō diuiſionis celebrate inter frēs.ℨtinea.q vn° alteri & alter alteri bona ī partē puenta.

Universidad de Deusto
Biblioteca

concessit,pro se & illis quibus concede,voluit.intellige.data potestas alienādi secus si diceretur.& cui iura sua cōcede,voluit.nam tūc intelligetur de iuribus prout sunt.vnde transirēt bona affecta fideicommisso.& ita seq.Imo.& Alex.ibi.

adduc.etiam pro ista decisione.Bal.in l.1.in 45.quæst.ff.de re.diuis.

adde.quæ dixi.in simili de feudo sic concesso.in verbo feudū.in rub.de alienac.feu.ver,alie,aut ibi sed quid si.& per ista limita.d.l.fi.

Quę etiam limita.in emphyteota fisci vel rei pu.vt vult ibi Ias.in 16.col.ibi & ad hoc.

Limita.etiam secundum Ias.ibi.in 3.col. vers.istud limitat. quando emphyteota alienaret sua melioramenta.non retento vtili dominio.alias secus.al.Bal.ibi ita tenentem per tex.in l.necessario.§.fi.ff.de peric.& com.rei vend.& in c. quæ in ecclesiar.in 6.col.ext.de consti.&Imo.in c.ad nostram.ext.de rebus ecclesiæ non alienandis.

Subdit tamen.q licet auct.istor.sit magna.hæc tamē limit. videtur ei durior & non tenen.in puncto iuris.per texr.illius. l.fi.in vers.sed ne hac occasione. vbi dr q quādo emphy.vult alienare melioramenta tene. 1.denunciare domino.& dominus hr benefi.vt expectetur per duos menses quo.benefi.posset hoc modo fraudari.

Et allegat Bal.contrarium.in terminis in c.1.in prin.ver.q̄ro nūquid vasallus possit concede.in pp̄m emphy.de proh.al. feu.per Fred. vbi in feudo,dic.quod vasallus.non poterit feudum concede. in emphyteosim perpetuam vel ad longum tempus.de quo.dixi in litera feudum.§.

Sed retenta 1.op.an in dubio emphyteota alienādo.præsumatur sibi retinuisse vtile dominium melioramentor. Bal.in l.1.C.si pig.da.sit.tenet q sic.refert Ias.in d.l.fi.in 4.col.ibi tenen.tamen.vbi dicit istud esse pp̄.no.

Ad illud autem quod subiicit Ias.colonum teneri potius vē de.domino fruct° fundi.quam alteri,iusto pretio. vide quod dixi in verbo colonus.§.1.

an aūt stante sta.vel consue.q cōiuncti. vel ↄsortes p̄ferantur.in emptione.debeant prę ferri dño.in emptiōe rei emphyteotice?Ias.ī d.col.4.ibi iuxta prędictum no.per bonas rationes.decidit.quod non allegat multa quæ omitto.

limita.ēt d.l.fi.qa emphyteota potest ius suum expone.venale.absque dñi consensu.Ias.in d.l.fi.ī 5. col.ibi 5.principalr. allegat Pan.in d.c.potuit.in 2.no.quod dicit esse no.

Quid autem econtra.an sic.emphyteota.non potest aliena re sine consensu domini.sua melioramēta.ita dominus.directum dominium.sine denunciatione.facta emphyteotę? & si non denūtiet dominus.an cadat à iure suo.Spec. in d.§. nunc aliq.ver.93.& ibi Io. And.tenēt q non.qa nō reperi.iure cautum.refert Ias.vbi 3.in 6.col.vbi etiam allegat Alb.ibi.

Et dum subiungit q dominus.feudi.committendo felonią amittit feudum.sic amittent vasallus.per tex in c.domino cō mittente.si de feu.fue.contro.inter do.& ag.adde Barb.vol.1. cons.63.in 16.col.& in 2.vol.cōs.36.in 19.col.in quibus loc. dicit quòd dominus astringi.vasallo.sic.econtra.

addit ibi Ias. vnum notabile. quòd licet vasallus nō debeat confiscari.propter delictum domini. Imo feuda per eum cōcessa firma remaneant Tamen ipsi vasalli efficiuntur franchi. al.Bal.in c.1.in prin.5.col.in ti.hic fi.lex.per illum text. quem ad hoc.reputat sing.

Vnum pp̄.no.quòd si emphyteota nuntiet domino.nō verum pretium.cadit à iure suo.Ias.in d.l.fi.ī 7.col.al.Sal.ibi fac. quod dixi in litera feudum. §.in rub. quid sit inuestitura.vers. laudimium.

Verum autem pretium.est qđ cōiter inueni.nō aūt qđ dns offert.Ias.ibidem ver.& propterea.per hunc tex.decidit Bal.

Faciunt quæ vult Alex. in l.qui Rome.§.cohæredes.in pe. & vlt.col.de verb.obl.

Si post denuntiationem.domino factam, labban.duo menses.pōt emphyteota vende.cui vult d.l.fi.ibi si aūt duor.mensium spatium.& ibi Ias.in 7.col.in 8.no.vbi dicit q hoc est vtile.pro his qui promiserunt non vende.rem nisi tali.vt sibi fiat denuntiatio & protestatio.& expecte.per duos mēses.quibus elapsis poterit secure vendere cuicōque voluit.al. Ang.ibi q dicit.q ita fecit practicari.& Lud. Ro. sing.inci.fatio pactū.q si voluero vende.quod est in antepe.carta.addo eūdem.Lud. cons.27.vide in ver.alie.§.17.

Subiungit ibi Ias.q lapsis duobus mensibus.reintegra poterit dominus purgare moram.vt sic aliis præfera.al.multa.maxime.Io.And.in d.§.nunc aliqua.vers.101.& Pau.de ca.in d.l. qui Rome §.cohæredes qui ita tenet.per l.sic.§. voluntate.ff. qui.mo.pig.vel hyp.sol.

Ad illud quòd subdit ipse Ias. in 30.not. q in vno quoque contractu ea semper inter partes intelligūtur adiecta.quæ de consuetudine apponi cōsueuerunt.adde multa quæ accumulaui.in verbo.consuetudo.serua.§.5.& seq.

inuestitura renouatur.ratiōe mutate successionis. propter tria. 1. propter commoditatē domini circa laudimium.2. pp obligationem canonis ad quem. nouus emphyteota alias nō teneba.3.quia expedit successori,nam deinceps attēde.generatio inuestiti.aliàs autem nec fic. renouatio finita gfiac.& sic resoluto iure datoris &c.ita Bal.in aut.si quas ruinas. C. de ss. san.eccle.refert Ias.in d.l.fi.in 9.col.in 11.not.& dicit Bal.in l. plures apoc.quòd emphy.ad requisic.domini tene.recognosce.rem emphy.sequi.Iac.in trac.feu.in ver. dictique vas,promiser.recognosce.

Alia causa renouāde inuestiture est.antiquitas seu vetustas instrumenti secundum. Bal. & Ias.in loc.præall.allegant gl.in aut.de hæred.& falc.in prin.subdit Ias.quòd istud procedet.in quocunque contractu.in quo instrm esset antiquum.al.Imo. sub dubio forte.in l.2.in pe.col.ff.sol.mat.

Alia est causa ratione necessitat.duplici,vno modo.s.ex cōuentione facta de renouan. puta de tertia in tertiam generationem.gl.in §.neque illud.in aut.de nō alie,2.mō si oti.necessitas ex consue. renouandi.ar.l. domini prædior. C.de agri.& cens.lib.11.

Et aduerte.quia in renouac.inuestiture rei ecclesiasticæ nō est necessarius consensus capri.præpo.in 1.ti.feu.c.1.in 3.col. al.multa.Alex.in 1.vol.cons.79.in 2.dubio.& clarius in.7.dubio.& in 2.vol.cons.14.in vlt.col.Cor.in 2.vol.cons.181.Cal de.in ti.de his quæ fiunt.cons.1.aliàs 257.& in ti.de feu.cons. 11.alias 313.Pni.in c.1.col.10.de rebus ecc.non alie.in 6.Panor.limitac.in c.vt super nu.11.de rebus eccl.

an casu quo non recognoscat.possit dominus impone.pœnam amissionis rer.vide Iacob.in trac.feu.in ver.dictique vas. promis. reco.in 3.col. vbi ↄcludit quòd sic si præceptum fiat ob causam rei emphy.vel feudal.alias non.

decimas autem ad ecclesiam reuersas non potest prælatus laico infeudare Calde.in tit.de Deci.cons.1.alias 383.

Alia & 4.causa renouandi inuestituram est.ratione tollende obscuritat. & difficultat.probac. vt quia per antiq. instra. non appēt fines noui.sunt.n.variati.ar.l.eos.ff.finium regum. & l.titius ff.de act.empt.& l.si prædior.ff.ad l.falc. & ista dicta Bal.sequi.Petr.de Anch.in clem.1.de pœnis.& fulg.qui multam ea commodat in d.aut.si quas ruinas. de ista etiam materia.ponunt cano.in ca.1.extr. de preca. ita fere formalr. dicit Ias.in d.l.fi.in 19.col.

Et ibi addit.duas alias causas per quas debet fieri renouatio inuestiture. 1.quando instrm esset deperditum quia tunc emphyteota potest pete renouationem al.Spec.in d.§.nunc aliq. in vers.140.per text.in l.cirographis.ff.de admi.tu.& in l.2.& ibi Bar.ff.de discus.lib.10.& ic.fi.ext.de fi.instr.& Lud. Ro.in l.si finita §.el Pnr.ff.de dam.infec.addo.Fel.in ca.accedens el 1. in 1.col.vt lite non conte.& quæ dixi in litera instrm.§.

secunda.quando ius directi domini muta.in alium. vt quia dominus ius suum alienat al.Spec.in ver, 165.in d.§.nūc aliq. per tex.in l.omnes.in fi.ff.de vsufr.quemad.caue.

intellig. etiam facta renouatio. quando fit concessio duobus in solidum.vno.n. mortuo,alter vide. tacite renouatus.ita Ias.vbi s.al.Bal,in l.vnica.in 11.q.C.quando non pete.par.

Et per istam rationem.ego addo.q dice. etiam tacita renouatio quando duo accepissent emphyteosim ita q post mortem eor.reuerta.ad ecclesiam quia vno mortuo.vide.alter renouatus per ea quæ vult Pan.in 2.parte cons.103.& Ias.in l.2. in 78.col.ibi 17.quæro.eo.tit.Lud.Ro,cons.19.

Fac.quod habet j.in trac.feu.ī rub.de iu.acre.ver.limitat 3.

Vbi promissa ē renouatio,nō potest res alteri concedi.l.ne cui & ibi Bal.C.loca.refert Ias.vbi s.in 10.col.ver.Addite.

inuestitura rei emphyteoce.fien.est.per dominum. non autem per procuratorem. d.l.fi. in verbo. sed ipsos dominos.& ibi Ias.in 10.col.& seq.vers.13.no.

Et dum ibi subdit secus in feudo. vide quæ dixi in verbo feudum.§.

Laudimium pro inuestitura.Non debetur domino. qui alienationi consensit.ita vult Ias.in d.l.fi.in 11.col.ibi sed antequam veniam.allegat.Ana.cons.90.incip. quia dubium. post Petr.de Anchar.in cons.55.incip. Motiua iudic.quod tamen. in ordine meo est.63.addo Bar.in terminis.in l.fi. C.de præd. Curi. libro 11. & Alex. in terminis. in 2. volumin. consilio cētesimo octuagesimonono.in 3.col. ibi confirmo prædicta. vbi dicit quòd si dominus cōsentit vasallo rem feudalem. vel emphyteoticam vendenti. vide. remitte. totum ius suum.

allegat

allegat.Iac.de Are.Cy.& Bal.in l.dotalem ff.ſol. matr. per l.& deſinit cum ſy.eo.tit.

Nec etiam debet ſolui laudimium. quando ipſe dominus. emit rem emphyteoticam Iaſ.in d. l. fi.in 12.col.ibi 3.quæro. decidit poſt Alber.ibi in vltim.col.& in l.quòd ſi vno.ff.de in diem addic.

Quis tene.ſolue. laudimium.an venditor.an vero emptor? gl.in d.l.fi. in verbo accipe.quæ dicit à nouo emphyteota. & ibi Iaſ.in 11.col.ver.Po.quæro.dicit quòd emptor.

Addit ibi Iaſ.bene face. quod vult Bal.in l.ſi prædium.col. 2.de edil.act.vbi vult quòd quando in ſtatuto.non fit mẽtio. quis debeat ſolue.gabellam.intelfr. quòd ſoluat acquirens & non vendens per tex. in l.debet.circa fi.ff. de edil.edict. al.etiã Bal.in rub.C.de reb.cred.in 3.q.

addo. Alex.remiſſiue.in l.iuẽ illa.ff.de conſti.pec.& clare in terminis.vol.3.conſ.51.& Sonz.in 2.parte conſ.247.col.2.in quibus loc.multa adducunt quæ pretereo.

Qui ſub priori inueſtitura non comprehendi nouus dicitur emphyteota. & conſnf. inueſtituram pete.& laudimium ſolue.tene.ita Sal.in d.l.fi.refert & ſequi.ibi Iaſ.in 11.col. verſ. 2. iuxta proximam.q.pro quo ſecũdum Iaſ.bene fac.illud quod dixi in l.2. in fi.eo. tit.dum poſuit quid ſit nouum feudum & quid antiquum.

Et propterea decidunt ibi quæſtionem. ſi aliquis recepit emphyteoſim pro ſe.filiis & nepotibus.qui iſti filij.non tenebunt. nec pariter nepotes ad laudimium Imo. nec ad nouam inueſtituram.allegat.gl.in d.aut.ſi quas ruinas in gl.2.licet ſecundum eos aliud ſit in re feudali per ca. 1.in ti.quo tempore mil. & ibi reddunt rationem dre. quam vide. & ita intelligo procede.quod vult Barb.vol.1.conſil.49.in 1.col.vbi dicit.q filius.mortuo patre. nõ dicitur feudum cape.ſed acquiſitum retine.fac.quod dixi in ſta.ſub rubr. gabella pro contractibus ſolua.q.15.

Secus autem.quando quis fac.hæredem extraneum. vel legat rem emphyteoticam. tene. n. hæres vel legatarius ſolue. laudimium.ſecundum.gloſſ. in d.l.fi.in verbo æſtimac.quam Spec.in d.§.nunc aliq.verſ.114.refert.licet nihil firmet.Iaſ.tamen.ibi in 14.col.ver.10.quæro.allegat Sal.ibi tene. cum gl. & bene.& Bal.in c.litere in pe.col.extr.de dillac.

Quid de donac.dic idem quod prox.quia pro ea debe.laudimium vt etiam loquũtur doct.in q.prox.relata.idem etiam vult ipſe Iaſ. in d.l. fin.in 22.col.in verſicul.ſequi.quintum.& vltimum.

Sed quid. ſi dedi in emphyteoſim aream pauci valoris. ſuper qua.emphyteota multa ædificauit.cuius æſtimationis debeat ſolui laudimium.dic quòd totius & aree &ædificii.Iaſ.in d.l.fi.col.12.ibi quarto quæro. al. Alb.poſt Odofr.ibi. quia ædificium ſolo cedit l.1.§ quod ait ff.de ſuperfi. & per hanc rationem infert Iaſ.ſecus eſſe.ſi per pactum.ſuperficies iure proprio ad emphyteotam pertine.

Laudemium cui ſolui debeat.an vſufructuario an proprietario rei emphyteotice.Io.Andr.in d.§.nunc aliqua verſi.93. in add.mag.& Alb.de Rox.in rub.C.de vſufr.quos refert Iaſ. in d.l.fi.in 12.col.ver.5.quæro.tenent quòd debeatur.vſufructuario.quia omne emolumentum.qd̃ prouenit ex re vſufructuaria.debe.ipſi vſufructuario.l.item ſi fundi in prin. ff.de vſufr.addo Oldr.conſ.24.

Si tamen ob nõ ſolutum canonem.vel alia de cauſa.res emphyteotica cõmittere.applicare.proprietario. vt volunt doc. in loc.prox.al.& Oldr.conſ.240.

An pro diuiſione. debeatur laudimium. Bar.in l. & ideo ff. de cond.fur.tenet quòd non.quia talis diuiſio.videtur neceſſaria alienatio.l.fi.C.de litig.& §. 1.in aut.de litig. in quibus iuribus habere. quòd alienatio rei litigioſe quæ alias eſſet prohibita.permittentur.quãdo hæredes vel ſotij inter ſe diuidũt.

Et dicit Iaſ.in d.l.fi.ĩ 13.col.verſ.7.quero.quòd cum iſta deciſione tranſeunt communiter doct. & dicit eam eſſe. ſingſr no.pro limitac. d.l. fi.vt non habeat locum.in alienatione neceſſaria circa laudimium ſoluendum.& ita etiam tenet.d.Iac. in tract.de roydis.ver.quid de diuiſione.Alb.in 1.part.q.110.

Quid ſi pⁿ emphyteota cum conſenſu domini. dederit alij in emphyteoſim.deinde 2.emphyteota.vult ius ſuum alienare.cuius conſenſus requiri debeat. & quis debeat habere laudimium.Spec.vbi §.verſ.126. tenet quòd pⁿ dominos. refert & ſequi.Iaſ.vbi §.8.quæro. vbi dicit eſſe ibi gl.in gl.magna. in ver.vende.circa fi.idem vult ipſe Iaſ.in l.3.§.ex contrario. col. 11.ff.de acqui.poſ.

Et in feudo.vide in trac.de feu.in rub.de alie.feu.fo.52.verſ. Pone quòd &c.

Quid autem ſi res emphyteotica. detur in dotem. an tunc debeatur laudimium? Spec.vbi §.ver.110.diſtinguit aut datur inæſtimata.vel tali æſtimac. quæ non fac.venditionem.& nõ debe.laudimium.aut datur æſtimata taliſc.æſtimatione.quæ fac.emptionem. & tũc dominus debebit habere laudimium. & hãc diſtinc.refert & ſequi.Sal.ĩ d.l.fi.col.4.vt refert ibi Iaſ. in 14.col.verſ.9.quæro.

ipſe tamen Iaſ.tenet indiſtincte. quòd pro re emphyteotica nunquam debeat laudimium ſolui.ſiue de. inæſtimata ſiue æſtimata.tenen.id quod dictum eſt §.q.179.quòd pro alienatione neceſſaria.non debea.laudimium.& de hac.q dicit eſſe. videndum.Hoſt.in ſumma.in ti.de loc.in §.quid ſi ſit &c. ver. quid ergo.ſi res emphyteotica &c.

Quid ſi vendita ſit res emphyteotica. & poſtea conſenſu partium reſolui.contractus.iuxta l. ab emptione.ff.de pac. & l.1.& 2.C. quando lice. ab empt.diſce.An debeant ſolui duo laudimia.an ſolum vnum.an vero illud 1.ſolutum reſtitui debeat.Iaſ.vbi §.ver.11.quero.dicit ſimpliciter.vide late.per Albe.poſt.Giul.de Cu.in d.l.ab emp.

Tu dic ſecundum doctrinam. doct. §.allegatorum. & Bal. Ang.Pau.de caſt.& nouiſſimor.in d.l.ab emptione.quòd aut fit reſolutio vt ex tunc. propter pactum. & nihil debet ſolui. quia non intelfr facta venditio. Aut reſolui. vt ex nunc. & ſi eſt ſimplex reſolutio vnicum laudimium ſolui debet. Aut eſt ex noua cauſa.vt noua venditio.& duplex eſt ſoluendum laudimium.

Et ſecũdum iſtam diſtinctionem. intelligẽ. eſt quod vult Ang.l.iuriſgen.§.adeo ff.de pac.& ibi Pau.de caſt. vbi dicit. q̃ ſi recedi. à vendi. debe. laudimium niſi ſic. diſceſſus incon. & dicit Paul.de caſt.quòd dice.incon. ſi diſcede. antequam. deuentum foret ad alios actus.

Et ſecundum præmiſſa etiam intelligẽ eſt. quod vult Fel. in ca.vergent.extra.de hære.vbi dicit quòd ſi celebre.vend.& ab ea diſceda.debebi.nihilominus laudimium.& ibi multa allegat.quæ omitto.

ad præmiſſa optime faciunt quę dixi.in ſta.ſub rub.gabella pro contractibus ſolua.in 4.& 5.q.vbi vide.

Nunquid autem pro datione in ſolutum. debeat dominus habere laudimium? vide. diceñ. quòd ſic. quia verbum vendic.eſt verbum generale.l. ſtatu. libe.a ceteris.§. quintus.ff.de ſta.lib.& l.ſic.§.vendic.ff.qui.mo.pig.vel hyp.ſol.

Contrarium tenet Spec.in ti.de emp.& vend.§.nũc diceñ. verſ. ſed pone. ſta. refert & ſequi.d. Iac.de ſancto Georgio.in ſuo laudabili tractatu feudor.in materia oper.ſeu roydar. ibi item dubita.an præſuppoſita.conſue.

ego pro iſta parte.adduco.quæ dixi §.in q.179.vbi concludi. quòd pro diuiſione & ſic neceſſaria alienatione. non debeat.laudimium.

Fac.quod vult Alex.vol.1.conſ.52.in fi.vbi dicit. quòd ſta. loquens de alienac. non habet locum. in datione in ſolutum à iudice facta.

Circa quod etiam vide.quæ dixi in verbo Alienatio.§.6.dũ tracto an prohibitio alienationis.habeat locum in alienac.neceſſaria.

Facit etiam quod dicam ĩ.q.203. vbi pono an res emphyteotica.poſſit per iudicem in ſolutum dari. ſine domini conſenſu.& concludf.quòd ſic.

Quid aũt de permutac. an pro ea ſolui debeat laudimium? Bal.in l.final.in 1.col. ibi extra. hoc notabile. ff.de cond. cauſa da. ſiue de cond.ob.cauſam.tenet quòd non.allegat Specu. vbi §.prox.& refert etiam & ſequi.d.Iacobinus.in loco prẽal. & Alex.in d.l.fi.quæ incipit.dedi.

Contrarium.tenet.Iaſ.in d.l.fi.in 34.col.in prin.

Sed quid ſi in pmutac.reſficia.aliq.pec.vide Io.And.& Pan. in c.ad quæſtiones.ext.de re.permut.& Iac.vbi §.& quod in ſimili vult remiſſiue Iaſ.in l.2.in 4.col.ff.ſi cer. pe.& in l.1.circa fi.ff.de re.permut.

Fac.quod vult Alex.vol.3.conſ.120.ibi pro hoc.fac.

Quid ſi fiat pactũ de retrouẽden.& res emphyteotica.retrouen̄.an debeat ſolui aliud laudimiũ.Bal.& Ang. in d.l. ab emptione.tenent q̃ ſic refert Iac.vbi §. & põt eſſe ratio. licet ipſe non dicat.quia ad multitudinem traditionum. ſequi.multitudo laudimior.l.quicunque.C.de ſeruis fug.

Pone.q̃ ruſtici.ad ſupplantan̄.dños circa laudimium.dum vellent vende.rẽ emphyteoticã:fecerũt ſcribi inſtrm.ſub nomine pignoris.vel aliã fraudem exquiſierũt. an nihilominus dñi debebunt habere laudimiũ.vide Iacobinũ.vbi §.vbi vide. tene.q̃ ſic.& ibi ponit multos modos.p quos fraus cõmitti.maxime p ruſticos ad d̃cipien̄.dños.& qñ res pign.,p tãto q̃tũ valet.vide.in tract. feu.in rub.quid ſit inue.verſi.laudimium. Et Alex.in 3.vol.conſ.120.

Quid

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quid autem si contractus sit celebratus sub aliq. cõdic. an laudimium solui debeat tempore contractus. an vero tempore purificate cõdictionis? Bar. ponit. in l. sancimus. C. de cõsuli. lib. 12. vt refert. d. Iac. in trac. de roydis. ibi quid autem, &c. & dic, quòd non debetur laudemium quando contractus est sub conditione, teste Guid. cons. 126.

Et subiungit. quòd de promissione de venden. non debe. laudimium, quia aliud est vend. aliud promissio de venden. vt dixi in ver. emptio. §.

Si tamen solua. laudimium de promissione, nõ debebi. postea aliud laudimium de vendic. & sic de exeq. al. Bar. in l. fin. §. quotiens. ff. de public. & Pau. de ca. cõs. 187. incip. vide, diceñ.

Donare. an emphyteota ius suũ donare possit absque consensu domini? Bar. in d. l. fi. C. de iure emphy. post irnerium. in gl. relatum. tenet quòd non allegat glo. in l. 1. C. de fun. patri. libr. 10, & text. in d. l. fin. qui loqui. generaliter. idem vult ipse Bar. in l. si domus. §. fi. ff. de leg. 1. & in l. 2. C. ne rei do. vel templo. per illum text. in ver. vendite vel aliter alienate. ita etiam tenet. ipse Bar. in l. 1. §. quod autem ff. de superfi. & in l. in conuentionibus. ff. de verb. sig. & pro ista parte. Iaſ. ĩ d. l. fi. col. 16. & seq. allegat Cy. Pe. Rey. Alb. & Ang. ibi & subdit Ang, dice. ꝙ istud obseruat consuetudo. allegat etiam doct. in aliis multis loc. maxime, Saly. ibi. dicentem. quòd op. gl. tenent. contrarium. posset saluari. vt emphyteota donan. irrequisito dño. nõ cedat à iure suo. dummodo emphyteota vadat ad notificañ. domino. & laudimium. seu quinquagesimam sibi offerat & donatarius petat inuestituram sibi fieri. & hoc, faciat absq; mora. Subʾic. Iaſ. quòd communiter doc. ibi sequuntur istam partem. Et tenendo istam partem, ipse respõdet ad obiectum in contrarium. valet quòd si emphiteota volens donare alteri debe. pº. requirere dominum. an vellet sibi donari. quis esset tam fatuus qui non acceptaret & dicit. quòd imo illa lex est adaptabilis ad istam causam donatiõis. vt domino debeat notificari. & cum require. an ipse velit (non dico dicit ipse) quòd sibi donet sed an velit hoc, scilicet cum sit alienaturus in alium donando. an ipse velit soluere æstimationem rei. & præferri aliis. & isto modo putat tolli absurdum. & ita tenet Alex. licet. non firmet. vol. 3. cons. 120.

Contrariam sentẽtiam. videlicet. quòd Imo. res emphyteotica donari possit irrequisito domino. Tenet gl. ĩ d. l. fi. quam seq. Iac. Bu, Odofr. & Oldr. ibi & idem Bu. in d. l. si domus. §. fi. Bar. sibi contrarius. in l. 1. C. de fun patri. lib. 11. Bal. in d. l. fi. ad fi. &ĩ d. §. fi. vbi dicit ꝙ ista est cõis op. & ĩ l. vsufr. ff. sol. ma. vbi etiam dicit ꝙ ista est communis. op. & in d. l. 2. ne rei domi. in aut. quas actiones. de sa. san. eccl. & in l. cum iur. C. de fideicõ. & alibi sæpç. vt dicit Iaſ. vbi ĩ. qui etiam al. gl. in d. c. potuit. & Host. in summa in ti. de locato §. fi. ver. hoc si velit vẽde. Azo. in summa. in ti. de iu. emphy. in §. & idem, Spec. & Io. Andr. in d. §. nunc aliq. ver. 107. & vers. 125. Imo. & omnes. in d. l. si domus §. fi. & alia infinita maxime. Panor. in cons. 75. incip. duo priuilegia. quod me est. 74. & Alex. in cons. 120. in 1. vol. & in cons. 330. incip. viso & plene discusso. quod est in 2. vol. cons. 189. & tandem dicit ꝙ ista op. est communior & 23. auct. solennium docto. firmata. & respondet ad allegata in contrariũ vide ibi quia parum esset de carta in papirum transcribe.

Addo quòd hanc partem. tenet Bal. quem nemo allegat in 1. par. cons. 358. vbi dicit. quòd hanc. q. habuit cum Bar. in aduocationibus. addo etiam Alex. in d. l. si domus §. si fundus ff. de leg. 1. & Aret. in cons. 35. & cons. 41. & Barb. in 1. vol. cõs. 43. in 27. col. & in 3. vol. cons. 52. in 3. & 4. col.

Et tandem Iaſ. ibi. præmissa alleganti declarac. Concludit ꝙ emphyteota volens donare, non tene. require. dñm. an velit sibi donari. nec eius responsum expectare Imo. absque tali denunciatione. potest alteri donare. bene tamen postea tene. denuntiare domino. quòd donauit tali. & quòd eum recipiat. in nouum emphyteotam. & debet pro inuestitura solui laudimium. & pro inductione. debebit dominus expectari, per duos menses.

Subiungit. quòd inter contractum donac. & alios. est vna tantum dña. quantum ad mãz. d. l. fi. quia emphyteota volens vende. tene. 1. denũtiare domino. an velit pro eo pretio quod ab aliis inuenit. & cum expectac. per duos menses, sed volens donare. ad istud non tene. quantum ad alia nulla est dña. al. omnes Cano. in d. c. potuit. & Alex. in cons. 484. incip. vif. narrat. in themate. quod est in 3. vol. cons. 150. & quòd possit donare addo Alex. in 4. vol. ꝑ. 90. & in 5. vol. cõs. 17. in 4. dubio Cor. in 2. vol. cons. 166. in antepe. col. ver. accedat.

Et quòd donatarius non possit accipe. pos. sine licentia domini. tenet. Guido Papæ. cons. 46.

Subiungit Iaſ. in d. l. fi. in 23. col. ibi supraſcripta omnia. ꝙ ista habent locum in emphyteosi priuati. quid autem in ecclesiastica. an donari possit irrequisita ecclesia? Bar. vbique tenet. quòd non. per d. l. 2. quæ incip. vniuersas. ne rei do. vel. te. idem vult Ang. in d. l. si domus §. fi. & Alex. vol. 2. cõs. 9. Ant. de Bu. in cons. 23. incip. in facto fratrum. vbi loqui. de legato. rei ecclesiastæ. facto extraneo.

Contrarium tenet Bal. in d. l. fi. vt refert Iaſ. in 23. col. & seq. vbi al. eũdem. Bal. in infinit. loc. & alios multos doct. maxime. Pan. in consil. 75. quod me est. 74. vt ĩ. dixi. & subiungit istam esse communẽ opi. dummodo, aliene. seu verius done. saluo iure ecclesiæ. & addũc pulchrum, fundamẽtum. videlicet. qa ecclesia potest age. hypo. pro canone. ergo. multomin'. debet requiri consensus ecclesiæ. quam priuati. qui. nõ hñ hypo. sed in priuato conclusum est. quòd potest donari. sine eius cõsensu. multo mag. in ecclesia. vide ibi per eum.

Addit ibi Iaſ. in 25. col. in versi. vltimo pro complemento, esse bene notandum. dictum Bal. in ca. 1. §. donare. quia. olim. feu. pot. alie. & in l. vsufr. ff. solu, matr. ꝙ emphyteota ecclesiæ donans. non reseruato expresse iure directo ecclesiæ. & sic donans rem vt ex toto suam. priua. in totum iure suo. quia ecclesiam prodit. & quãtum in eo pos. interuertit. & dicit quòd pro hoc. melius fac. quia dicitur male vti re emphyteotica, cum tribuat donatario causam prescribendi cõtra ecclesiam. merito debet expelli per aut. qui rem. C. de sa. san. ecc. al. Bal. in l. eden. in 4. col. C, loca. Addo Alex. in terminis. ĩ 2. vol. cõs. 187. in 3. col.

Legare. an emphyteota sine consensu domini rem emphyteoticam legare possit. Bar. in d. l. fi. & in d. l. si domus. §. fi tenet quòd non. cum etiam legatum sit alienatio. & idem vult in d. l. in conuentionibus de verbo. oblig. & in l. 1. §. pen. ff. de superfi.

Contrarium tenet Bal. in d. l. fi. Spec. in d. §. nunc aliq. versi. 112. cum tribus sequentibus. Alb. & Sal. in d. l. fi. Io. And. Imo. & alij. in d. ca. potuit. Iaſ. in d. l. fi. in 26. col. versi. succesſiue. vbi mult. allegat. maxime. Alex. in 1. vol. cons. 120. vbi dicit quòd ista est communis opi. & in cõs. 330. incip. viso & mature discusso. quod est in 2. vol. cons. 189. vt ĩ. dixi. & dicit Iaſ. quòd dicta de donac. locum habent in legato. & quòd doc. has quæstiones simul tractant. & ita etiam in Spe. vult Bal. in 1. parte. cons. 358. & quòd possit legare tenet Alex. in 4. vol. cons. 90.

an autem in casu quo non possit leg. vt in emphyteosi ecclesiastica debea. æstimatio vide Alex. in 2. vol. cõs. 9. in 4. col. vbi tenet. ꝙ sic. de quo. vide latius in ver. legatum rei aliene.

Hæredem instituc. potest emphyteota hæred. instituc absque domini consensu. Iaſ. in d. l. fi. in 26. col. ibi eodem modo. vbi dicit quòd in hoc, dicit in omnibus prout dixit in donac. & dicit vide Alex. cõs. 330. quod tamen est in 2. vol. 189. vt ĩ. dixi,

Pignorari. an possit res emphyteotica sine ꝯsensu domini. rex. est quòd sic. in l. tutor. §. fi. ff. de pig. ac. & in l. lex vectigali. ff. de pignor. gl. & doct. in d. l. fi. vbi Iaſ. in 27. col. al. Spec. in d. §. nunc aliqu. versi. 122. & alia mlta. addo. Alex. in terminis. in 2. vol. cons. 173.

Dic. tamen ibi Iaſ. quòd per ista confundi. illa regula, quòd res emphyteotica non venit in generali obligac. de quo. dixi in verbo hypotheca. §.

Confundunt. etiam alie multe regule. de quibus ibi per eũ. Qui sustinen. glos. illam. dicit secundum Imo. in d. c. potuit in 12. col. quòd licet regla. vbi est simpla. prohibita alienatio intelliga. etiam prohibita pignoratio. l. fin. C. de rebus al. non alie.

Tamen illa. l. fin. C. de iu. emphy. non prohibet simpliciter alienationem. sed prohibet ius emphyteoticum in alium transferri & ideo non vide. prohibita pignoratio.

Præmissa tamen viden. limitan. nisi pro tãto pignore. quòd spes luendi non subsit quia tunc dicitur alie. secundum. Bar. in l. legata §. fi. ff. de sup. leg. fac. quod vult Bar. in l. in quor. ad fi. ff. de pig. & Bal. in l. fi. C. de rebus. alie. non alie. Alex. in l. 1. §. per seruum. ff. de acq. pos. & dixi in trac. fen. in rub. quid sit inuestitura. in ver. laudimium. ibi quid si pignore.

Permutare. an ꝑossit emphyteota sine ꝯsensu domini. Spec. ponit sed non firmat. in d. §. nunc aliq. ver. 121. Bal. & Ang. in l. cum hij §. fi. cui ff. de transac. tenent quòd non. per l. statu liberi à ceteris. §. quintus. ff. de sta. lib. & hanc op. seq. Iaſ. in l. fi. col. 2. ff. de cond. ob causam.

Contrarium tenet ipse Bal. sibi contrarius. in d. l. si domus. §. fi. ff. de leg. 1. refert & sequi. Iaſ. in d. l. fin. in trigesimatertia col. ibi pro clara ergo intelligentia. vbi dicit. quòd in hoc pũcto in omnibus concludit prout conclusum est. in donac. al. Imo. in d. c. potuit in 13. col. in prin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vide notabiliter Decium in consilio 160.

In dotem dari an emphyteosis possit à patre filiæ sue in dotem dari. vel filio in donac. propter nup. Spec. & Io. And. in d. §. nunc aliq. vers. 109. determinant q̃ sic. refert & sequi. Ias. in d. l. fin. col. 35. ibi p3. ergo. in ordine lit qõ. vbi allegat Alex. in cons. 104. incip. viso themate quod est in vol. 2. fol. 173. repeti to licet ipse non dicat. in vol. 3. fol. 91. & alia multa quæ omitto. addo eundem Alex. vol. 5. cons. 28. vbi in fi. hoc vult in feudo perpetuo. & in emphyteosi hæreditaria. addo. etiam Fel. in quæ in ecclesiar. col. 27. extr. de consti.

intellige tamen. vt sit. apud filiã. eodem iure quo erat apud patrem. vt volunt doc. in loc. præal. maxime. Spec. & Io. And. qui in vers. 111. ponunt. quid si tunc maritus cessauerit in solue. canonis per triennium res cadat in commissum in præiudicium vxoris.

intellige etiam vt formaui quæstionem. quando pater dat in dotem pro filia. Si autem daret pro extranea. tunc esset maius dubium. & in hoc. Ias. vbi s. in 36. col. concludit. secũdum. Imo. in d. ca. potuit. quòd Aut res emphyteotica datur inestimata. & tunc quia censc. quædam donatio. dicen. est. prout dictum fuit s. in donac.

Aut vero datur æstimata. & tunc quia esti. fac. venditionem. l. quotiens cum sy. ff. de iu. do. dicen. est. prout dici. de vendic.

Et de hac q. an res emphyteotica possit dari in dotem. dic. esse videndum Pau. de ca. in d. l. vsufructu. & l. fi. ff. sol. ma. Bal. in l. voluntas. C. de fideicom. vbi etiam dicit. quid de fratre dãte rem emphytheoticam in dotem pro sorore.

Quid autem in feudo. vide in verbo. feudum. q.

in emphyteosim concedi. an possit res emphyteotica & sic an emphyteota. possit alium loco sui constituc. Spec. in d. §. nunc aliqua. vers. 125. dicit quòd nõ. quia appal. alienationis cõtine. emphyteof. c. nulli. extra de re. eccl. non alie. & §. nos igitur. in ver. alenac. in aut. de non alie. & l. fi. C. de re. al. non alie. subiungit Spec. quòd istud est verum de iure. & de consue. observa. & ita refert Ias. vbi s. in 36. col. ibi 2. quæro. vbi multa allegat maxime Imo. in d. c. potuit. & Bal. in Aut. nisi C. ad treb. & in l. cum essent §. per plurium. ff. de serui. rust. præd.

in feudum concedi. nunquid possit res emphyteotica sine consensu domini in feudum concedi. Specul. vbi s. vers. 129. tenet q̃ sic. & Refert Ias. vbi s. in vers. 3. quæro. vbi post Imol. in d. c. potuit in 15. col. dicit in hoc. esse dicen. prout in donac. dictum fuit.

Et ibi subiic. quid econtra. an vasallus possit rem feudalem. in emphyteosim perpetuam cõcede. de quo. vide in verbo feudum. q.

An prælatus possit infeudare. rem emphy. vide no. Alex. in 3. vol. cons. 9. Fel. in c. audit. col. 7. de præscrip.

Locari. an possit res emphyteotica sine consensu domini? dic quòd in loc. ad modicum tempus. non est dubium quòd sic. quia per eam nõ transfertur etiam pos. l. non solum. ff. loca. l. nemo prohibe. C. eodem titulo. & ita vult Specul. vbi s. versicul. 123.

in locatione autem ad longum tempus. per quam transfert. vtile dñium. l. 1. §. qui in perpetuum ff. si ag. vecti. vel emphy. pe. est maius dubium. & Spec. ibi. in ver. 124. videtur tenere idem. Imo. in d. c. potuit. dicit idem quòd in emphyteof concessione. & sic tenet quòd non. refert & sequi. Ias. in d. l. fi. col. 37. ibi 4. quæro. vbi allegat Alex. in cõs. 484. incip. visnarrat. quod est in vol. 3. cons. 120. adde quæ dixi. in ver. locatio. §. & ita in terminis vult Alex. in vol. 3. cons. 105.

Faciunt quæ dixi. in ver. conductor.

Quid si in loca. ad longum tempus dice. q̃ nullum acquir. dominium? vide Bal. in l. codicillis §. instituto. de leg. 2.

Vsufructuarium facere. An possit emphyteota sine domini consensu. Bal. in l. 1. §. item in fundo. ff. qui. mod. vsusf. ami. tenet q̃ sic. refert & sequitur Ias. in d. l. fin. col. 37. ibi. nunquid autem emphyteota. vbi al. Alex. in cons. 126. incip. super eo. quod quæritur in fin. Tu dic q̃ imo est in cons. 120. vol. 1. vbi in fin. allegat etiam Bar. in l. 4. §. ex contrario. vers. quæro quomodo possint plures. ff. de acq. pos. vide etiam Alex. in l. si domus. §. fi. ff. de leg. 1. & Pau. de Cast. in l. Titia. §. fi. de leg. 2. dum quærit de laudunio cui applice. Alexand. in d. §. ex contrario. col. 15.

contrarium tenet Crem. singul. 85. per l. fin. C. de reb. alien. non alien.

In solutũ dari. Res emphyteotica pro debit. emphyteotæ, an possit in solutum dari sine consensu domini? dic q̃ sic per iudicem, saluo tamen canone domini. ita Bal. in c. 1. de prohi. alien. feud. per Fred. all. not. in l. si finita. §. si qua. sunt iura. ff. de damn. infec. & in l. 1. C. de conduc. & proc. do. aug. li. 11. refert Ias. vbi s. ibi. 5. quæro. vbi intelligit quando dario in solutum fieret à iudice. & sic esset alienatio necia. Si autem fieret per emphyteotam. tunc dominus requiri deberet. & dic. q̃ de hac q. Albe. tangit ibi. & se remittit ad ea quæ dixit in l. 1. C. com. vtr. iud.

diuidi. vtrum res emphyteotica sine consensu domini, diuidi possit. Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. q. 10. ff. de verbo. obl. in l. cum hij. §. si vni. ff. de transact. in l. & ideo. ff. de cond. fur. & in l. si domus. §. fi. ff. de leg. 1. in l. pater. §. quindecim. de leg. 3. in l. 1. C. de impo. lucra. descrip. libr. 10. & in cons. 58. incip. ex themate prædicto. tria re. determinat quòd sic. per tex. in c. 1. §. præterea ducatus. de proh. feu. alie. per Fred. vbi dicitur, quòd feudatarij possunt inter se diuidere feudum sine domini consensu. per tex. in l. voluntas. C. de fideic. vbi si hæredes sint prohibiti alienare, poterunt tamen inter se alienare & diuidere. & adduc. Bar. bonam rationem. Nam ratio quia prohibita est alienatio emphyteof irrequisito domino est. quia extraneus in quem alienare. non recognoscit dominum in directum dominum. nec ad censum sibi tene. actione personali. & ideo dominus multum damnificare. quia volens agere ad censum, haberet probare de dominio, quod est difficile. Quæ ratio cessat, quando emphiteote diuidunt inter se, cum vnusquisque recognoscat dominum, & ei pro sua parte actione personali ad censum tenea. vnde dominus in nihilo damnifica. Et ita refert & sequitur Ias. vbi s. in vers. 6. quæro. vbi dicit, quòd ita se habet communis opi. pro qua all. Anto. de Bu. in cons. 38. incip. viso puncto & instr. quod tamen mihi est 17. alle. etiam Spec. & Io. Andr. in d. §. nunc aliqua. vers. 72. & vers. 147. & Spec. in tit. de feu. §. quoniam. Bal. in d. l. voluntas. Fred. cons. 228. incip. factum tale est. duo fratres. & no. per Bar. & Bal. in l. si familiæ. C. famil. ercisc. Addo Alex in terminis, in 2. vol. cons. 189. Fel. in c. quæ in ecclesiarum. col. 32. extra de constit. & in c. cum causam. col. 1. extra de probat. & eundem Ias. in d. l. voluntas. circa 1. col. ibi similiter fac. ista l. vbi conclud. quòd quando plures filij successerunt emphyteote. possunt inter se alienare, & vnus alteri portionem suam vendere sine consensu domini. & ita tenet Ale. in 5. vol. cons. 7. col. 1. & cons. 25. in 2. dub. col. penult. & in d. l. qui Romæ. §. duo fratres. col. 43.

Aduerte tamen, quia contra istud facere vide. quod vult ipse Ias. in d. l. fin. col. 38. ibi intelligite tamen. vbi dicit præmissam decisionem procedere quando diuisio fieret pro his partibus, pro quibus emphyteote obligati sunt ad pensionem domino. secus si in diuisione fieret adiudicatio totius rei emphyteotice vni tantum. quia tunc non posset sine consensu domini. quia tunc secundum eum cessarent fundamenta prędicta. Sed vide quæ dicam j. in q. proxima.

Quid autem sit in feudo, an possit diuidi sine consensu domini. Ias. ibi ponit remissiones. dic vt dixi in verb. feudum. in rub. de alie. feu. ver. diuide. fol. 45.

Inter se alienare. An plures emphyteote possint irrequisito domino diuisionis tempore, vel post. rem emphyteoticam inter se alienare. Bar. in locis præallegatis, & per illa fundamenta, tenet quòd sic. & Ang. in d. l. si domus. §. fi. Salic. in l. ea lege. C. de condi. ob causam. & in d. l. fi. column. 7. vt refert ibi Iason. in 38. column. ibi. septimo quæro. vbi & pro hac parte alleg. Ioan. Calde. in cons. 5. in titul. de locat. & Paul. de Castr. in d. §. duo fratres. & in d. §. si vni. Adde quòd illud consilium Cald. est 10. in tit. de locat. alias 288. Hypol. sing. 28.

Contrarium refert tenere Guilielm. de cun. in d. l. cum hij. §. si pluribus. per illum textum. & l. si pupillorum. in principio. ff. de rebus eorum. & respondet ad d. l. voluntas. & ad d. §. 15. allegat per Bar. quòd ibi non fuit facta prohibitio, nisi quo ad extraneos, non autem inter se. sequitur Bal. in d. l. voluntas. & in l. dudum. C. de contrah. empt.

Et dicit ibi Iason quòd ista pars magis sibi placet, quia considerat quòd ratio Bar. facit contra eum. Nam dicit Bar. quod ratio quam prohibetur emphyteota alienare sine consensu domini, est, quia fieret præiudicium domino. Cum ille tertius non sit obligatus domino. vt supra dixi. Nam secundum Iasonem, ista ratio videtur stringere contra Bar. quia licet vnusquisque sit obligatus actione personali domino pro parte sua. per l. 1. C. si certum petatur. cum similibus. Tamen pro alia parte quam emit à socio non est verum, quòd sit obligatus domino, actione personali. ergo hæc ratio concludit, quòd alienatio inter socios non sit permissa. sed quòd dominus debeat requiri. Et dicit, quòd hanc partem tenet pater & obseruan. d. præceptor suus d. Alexand. in d. l. si domus. §. fi. vbi tamen limitat, Nisi emphyteof esset accepta.

Pro se-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pro ſe ſiliis & hæredibus. quia mortuo patre. cum inter iſtos filios.ſit locus iuri acreſcendi vt vult Bar. in d.l.ſi mihi & titio ff.de verb.obli.diceretur potius quædam renũtiatio quã alienatio.vt eſt tex.no.ſecundum eum.in ca.1.cum ibi not.in ti.de Alie.feu.vbi idem dicitur in feudo tam concesſo.vt not. Bal.in d.l volũtas.& in c.1.in prin.de prohi.alie.feu. per Fred. & ideo concludit Iaſo.quòd hoc caſu.eſſet permiſſa alienatio inter ſe.alias ſecus. & ad iſtam. q.allegat etiam no.per Bal. in d.c.1.in vlt.col.de Alie.feu.

Sed an poſſit diuidi per partes. an vero debeat tota vni aſſignari.vide no.Alex.vol.5.conſ.7.ver.tertio proba.

Seruitutem imponere. vtrum emphyteota poſſit irrequiſito domino in re emphyteotica ſeruitutem impone. & imponen.an cadat à iure ſuo. Bal.in l.3.C.de ſeruit.& aq. arguit ad partes. Tandem cõcludit quòd ſic. & q̃ talis ſeruitus durabit pro tempore.quo durabit ius emphyteoticum. & non vlt.ar. l.is cui.§.ti.ff.ad.fui.amit.& l.lex vectigali.fundo. dicta.ff.de pig. & ſic tandiu durabit ſeruitus impoĩta. q̃ diu durabit ius emphyteote imponẽt.poſtea reſoluc.ipſo iure.ar.l.prætor.§. prediũ.ff de leg.2.&l.ſtatius florus.§.Cornelio felici ff.d̃ iu.fi. iſta refert Iaſ.in d.l.fi.in 39.col.ibi 8.quæro.vbi pro hac op. addit gl.ord.in l.3.ff.de ſeruit.& Bal.in c.1.§.quid ergo.de inue.de re.al.fac.& in l.1.§.item in fundo ff.qui.mo.yſufr.amit.

Allegat etiã ſimile de ſupficiario.ſm Bal.in d.l.3.ff.de ſuit.

Et ibi Iaſ.ſequi.hanc partem.licet ſecundum eum.d.Ihero. tortus.contrarium teneat.in l.iubemus la 2.C.de ſa.ſan.eccl.

Cõpromittere.nunquid emphyteota ſine cõſenſu domini poſſit de re emphyteotica. cõpromiſſum face. Bal.ſingfr.in l.fi.ad fi.C.communia.de leg.determinat q̃ ſic. quia ſecũdum eum compromitten.nõ dr.alienare.etiam poſito. q̃ ex laudo emphyteotica res aduerſario adiudice.per ſententiam.n. arbitri.dominium non admittitur c.Reinaldus.extra.de teſta.

Pro hac ſententia. Iaſ.in d.l.fi.in 40. col.allegat Spec. in tit. de arb.in §.reſtat.ver.ſed nunquid vaſallus.vbi tenet q̃ vaſallus poſſit ſine conſenſu domini. de re feudali compromitte, quod ſequi.Lud.ro.in l.1.§.& poſt operis.in fi.ff.de oper.no. nunc. & in l.iuſiuran. quod ex conuentione. §.1. ff.de iu.iur. de quo tamen vide quæ dixi in verbo feudum.q.

ipſe tamen Iaſ.tenet in vtroque contrarium. moue.quia q non poteſt alienare non poteſt compromiſſum face. ca. cum tempore.& ibi Cano.extra.de arb.ſed emphy. eſt huiuſmodi. ig. &c.ad fundamentum. Bal.quòd per ſententiam arbitri nõ preda.dominum.dicit q̃ eſt faſſum.& q̃ ſic.per ſententiam iudic.transfertur.dominum.iux.not.per gl.& doct. in l.ex hoc. iure. ff.de iuſt. & iure cum aliis quæ allegat.ita & per ſententiam arbitri.maxime cum ex ea hodie oria.actio.l.cum antea. C.de arb.vide ibi per eum qui alia addũc. & concludit q̃ emphyteota & vaſallus. non poſſint face. compromiſſum ſine conſenſu domini.& ſi faciunt cadunt à iure ſuo.

aduerte tamen.quia in hoc. contrarium tenent Andr.de Iſer.& Alua.in ca.1.§.ſi inter in tit.de lege conra. vbi dicunt q̃ per ſimplex compromiſſum, res non committi. niſi ſententia ſeu laudum ſequat.

Vide latius quæ dixi in verbo feudum.in rub.de alie.feu.in ver.compromitte.fo.44.

Tranſigere. Sed an emphyteota ſine cõſenſu domini tranſige.Iaſ.in d.l.fi.in 40.col.ibi 10.quæro.dic.1.videri q̃ ſic.per c. ſi vaſallus.de ſuo.& ibi Bal.ſi de feu.fue.cõtro.inter.do.& ag. & c.1.de contro.inter vaſ.& alium de benefi.

in contrarium dicit face. quia qui non poteſt. rem alienare non poteſt ſuper ea tranſige.l.non ſolum C.de pred. mino.& eſt gl.no.& ibi Bar.& doct.in l.1.C. ſi aduer. tranſac.& Bar.in l.quotiens.C.de fideicom.& dicit q̃ iſtam.q. de emphyteota ponit Bal.in d.c.1.de contro.inter vaſ.&c.

Et dicit quòd iſta eſt veritas.ſecundum.quòd collig.ex dic. Bal.ibi.& in c.1.de prohi.alie.feu.per Fred. qui ſi quidem emphyteota.rem emphyteoticam. penes ſe exiſtentem ex cauſa tranſac.traddat aduerſario. quòd non poſſit ſine cõſenſu domini.alias cadat à iure ſuo.quia iſta eſt alie.d.l.non ſolum.

Aut vero emphyteota rem retinet & ex cauſa tranſac. aliquid dat vel facit aduerſario.& iſtud bene face poteſt ſine cõ ſenſu domini.qa iſta non eſt alie.vt no.gl.in l.nulli. & ibi Bar. & doc.ff.de tranſac.

aut vero res emphyteotica.erat penes aduerſarium.& illam ex cauſa tranſac.dimiſit ſeu remiſit emphyteota.aliquo recepto. & taĩ tranſac.adhuc eſt permiſſa, ſine conſenſu domini. quia dimiſſio rei exiſtent.penes aduerſarium ex cauſa tranſactionis, nullam induc. tranſlationem dominij vel alienationem.vt eſt tex.vnicus & ſing.in l.ſi pro fundo.& ibi doc. maxime.Bar.C.de tranſac.iuncta.gl.no.in l.pe. C. de vſucap.pro emp.ita formam dic.Iaſ.qui ita tranſit.

Addo eundem Iaſ.idem volẽtem.in l.iuſiuran.quod ex cõuentione.§.pupillus.in 1.& 2.col.ff.de iu.iur. & quod vult in d.l.ſi pro fundo.in pe.col.ibi.6.no.

Et ſecundum.præmiſſam.diſtinctionẽ.intelligo quod vult Fel.in c.veniens cl.1.in prin.ext.de teſti.vbi dicit.quòd prælatus remittens ius eccleſiæ.puni.ſic.alienans.

ita etiam procedat quod vult Barb.vol.2. conſ.16.col.11. vbi dicit quòd remiſſio gratuita dicitur.donatio.

Pariter intelligo.quod vult.Lud. Ro.in conſ.166.vbi vult quòd tranſac.dica.alie. & quòd prohibitus alienare prohibe. tranſige.& remitte.

addo tamen quod vult Barb. vol.1.conſ.41.col.20. vbi dicit quòd in materia. Simonie. paria ſunt remitte. & dare. ſed dic quòd iſtud. eſt propter enormitatem delicti ſeu crĩs ſimonie.tunc.n.eadem eſt ratio.in remiſſione quæ eſt in datione.

Iuramentum deferre. an emphyteota litigans ſuper re emphyteotica.poſſit aduerſario.ſine domini conſenſu.iur. deferre Iaſ.in d.l.fi.in 41.col.ibi 11.quæro.vbi ſequen. Gul.de Cu. in l.iuſiur.quod ex conuentione.§.1.ff.de iu.iur.contra. Lud. Ro.ibi.tenet quòd non.vide ibi per eum.

Omnium conſenſus.pone quòd vnus eſt emphyteota plurium an in alienac. ſufficiat conſenſus vnius vel duorum habentium maiorem partem. Iaſ. vbi ſ. ibi 12.quæro. refert Io. And.in d.§.nunc aliq.in verſ.72.tene.quòd requira.omnium conſenſus.

Refert.etiam Bal.& Angel. in l.communis libertus.ff.de in ius voc.velle.quòd tũc res committa. tantum pro parte illius cuius conſenſus non fuit requiſitus. cum tantum debeat puniri pro parte circa quam deliquit.l. reſcriptum. ff. de his qui. vt indig.allegat alias multas deciſiones.quas omitto.

Vide in ſimili q. Oldr.conſ.34.

Sed pone. quòd res emphyteotica ſit dotalis an ſufficiat cõ ſenſus mariti. & ſic an ſufficiat denunciatio facta marito? Iaſ. ponit.in l.non ſolum §.morte in fi.15.& in princ.16.col.ff.de oper.no.nunc.& vide morde. op. quam tenuit in d.l.fi.in 43. col.vbi 17. quæro. vbi indiſtincte tenuit quòd ſufficiat conſenſus mariti.per tex.in l.aut q̃ aſr.§.ſi ſeruus.iuncta gl.1.ff.q̃d vi aut clam.ramẽ vide.ſequi.eandem op.quòd ſufficiat denũciatio facta marito.vide tamen ibi per eum.quia no.loqui.

Alienans pro parte. rem emphyteoticam ſine cõſenſu domini.an.cadat à tota re.an vero ſolum pro parte alienata. Iaſ. in d.l.fi.in 41.col.ibi 13.quæro.dicit credo.quòd iſtam q. tangat ſolus. Raph.Cu. in l.quidam in iure.§. donationem ff.de don.vbi refert Raph.dicc.quòd habuit iſtam.q.&perquiſiuit multa ſcartapatia. Et nunquam inuen. aliquam deciſionem. licet ſecus in vaſallo.quia multa reperiuntur iura.ibi per eum allegata.

Subiicit Iaſ.quòd aut emphyteota.alienat partem.ſub commemorac.emphyteoſ & vtil dominij. & ſic tanquam emphyteota. & tunc non cadat niſi pro parte alienata. per d.l. reſcriptum.

aut vero alienauit tanquam habẽs directum dominium & tunc cadat in totum. propter contemptum. domini vide ibi per eum.

Ego addo quòd imo iſtam.q.poſuit in terminis.Raph.Cu. in conſ.41.vbi indiſtincte tenet.q̃ cadat ſolum pro parte alienata.Idem etiam vult Alex.in terminis in 5.vol.conſ.99.in fi. & Sonz.in l.4.§.Cato col.13.de verb.obl.faciunt quæ dixi in verbo alienatio.§.42. & ita vult ipſe Iaſ.in l.ſi prius col.11.ff. de oper.no.nunc.& in l.ex facto §.Iul.ff.de vul.& pup.

Vide tamen Barb.vol.2.conſ.36.vbi tenet.q̃ cõductor.emphyteota & vaſallus.reſpectu part.poſſint toto priuari.&maxime.in 7.8.9.22.& 23.col.& in hanc partem. in feudo.vide. inclinare.Bal.in 1.par.conſ.208.vide latius Cur.in 4.par.ver. quinto.& vlt.ibi reſtat tamen adhuc. & fac.conſ.Ang.168.vbi dicit q̃ prohibitus alienare res.ſi vnã alienet cadet ab alis.

intelligit tñ p̃miſſa procede.Iaſ.in d.l.fi.col.42.de iure ciuili de iure aũt Cano.& eius benignitate.nõ. cade. niſi p̃ parte alienata allegat.Io.And.in c.2.ext.de feu.& Bal.in l.locis ibi al.

Querit etiam ibi Iaſ. Teſtator. legauit duos ſachos fru.ſoluendos ſup tali fundo.annuatim dandos tali eccleſiæ.an poſſit taĩ fundus ſine conſenſu eccleſiæ alienari.& dicit q̃ illa qõ poni.per Spec.& Io.And.in d.§.nunc aliq.ver.86.& ver.118. & refert late dixiſſe in l.2.in gl.ſuper verbo.triennium.in 7.q. & eſt in col.14.vbi vide.

Quid aũt eõ. nunquid.dñs. poſſit rem emphyteoticam.in præiudicium emphyteote.alij legare.vel donare.&ſimilia.ponir Iaſ.in d.l.fi.in 36.col.ibi vltimo.iuxta prædicta. & concludit quòd non põſt Bal.ibi allegatum.

præm.

Præmissa omnia in quibus dictum est. emphyteotam alienantem cade. à iure suo. Limita & intellige. in sciente rem esse emphyteoticam. secus autem in ignorante. c. 1. in ti. de contro. inter do. & emp. & ibi Bal. ponit Iaſ. in d. l. fi. in 42. col. ibi 15. quæro. vbi dicit dominum volentem reuocare. habere ꝓbare de ſcientia. vide latius quæ dixi in verbo feudum. in rub. qui. mo. feu. amit. verſ. 1. circa. fi.

Vide ẽt quæ dixi ſ. eo. q. 29. vbi dixi ꝙ ille q ignorabat rẽ eſſe emphyteoticã. licet ob fi ſolutũ canonẽ. incidat ĩ cõiſſum. tamẽ reſtitueret in inte. ex clau. generali ſi qua. mihi. iuſta cauſa. vt vult Alex. in terminis vol. 2. conſil. 14. & habetur in aliis loc. ibi per me allegat.

Quid ſi mulier ruſticus vel miles alienẽt ſine ꝯſenſu dñi rẽ emphyteoticã vel feudalem. an cadãt à iure ſuo. Bal. in c. 1. in pe. q. in ti. de contro. inter do. & emp. tenet ꝙ ſic qa non licet eis ignorare iura ꝑ̃ctus. al. l. fi. C. de iu. & fac. igno. Iaſ. in d. l. fi. ĩ 43. col. ibi 16. q̃ro. al. etiam gl. in l. iuris la 2. ff. eo. & Bal. in c. 1. §. præterea ſi quis ad fi. de prohi. alie. feu. per Fred. allegat alia multa quæ omitto. & max. quia mulieri & ruſtico non parci. niſi in caſib. à iure expreſſ. d. l. fi. de quo. dixi in litera. Ruſticus.

Si emphyteota vendat ſine conſenſu dñi ſi tamen nõ tradat. nõ propterea res cõitti. Spec. in d. §. nũc aliqua. verſ. 95. refert & ſequi. Iaſ. ĩ d. l. fi. col. 43. cum ſeq. ibi 19. quæro. al. etiam Alb. ibi in vltimis verbis. Ant. de But. conſ. 37. & Alex. in cõſ. 314. incip. viſo themate. quod eſt in vol. 2. ꝯſ. 173. repetito. in vol. 3. conſ. 91. & dicit ibi Iaſ. quòd iſta eſt communis op.

Iſtud tamen limitat. niſi interuenerit ficta traditio puta ꝙ conſtitutum. quia tunc res incidit in cõiſſum. ſecundũ. Iaſ. ibi. allegat. Ant. de But. conſ. 34. incip. de iure. abſq; lõga alſac. allegat etiã alia quæ omitto. vide quæ dixi in litera feudũ. in rub. qui. mo. feu. amit. verſ. alie. facta. ibi nunquid autem ad hoc.

Per promiſſionem de venden. nõ incidit res in cõiſſum. qa aliud eſt venditio. & aliud promiſſio de vẽdendo. vt dixi in litera emptio. §. & in litera vẽditio. §. & ita vult in terminis Iaſ. in d. l. fi. col. 44. ibi per prædicta. allegat Pau. de ca. in l. in bonæ fidei §. ſi tamen. ff. de eo. qđ cer. lo. & Bal. in l. fi. C. ad l. falc. vbi ponit an qui nõ poteſt alienare poſſit promitte. de alienãdo.

Sed quid ſi emphyteota vẽdidit cum conſenſu dñi. poſtea tamen propria auct. & ſine dñi conſenſu nouum emphyteotam. in poſ. indux. an priue. iure ſuo. lo. de Imo. & moder. in d. l. ſi domus §. fi. ff. de leg. 1. tenẽt ꝙ ſic. & bene ſecundũ. d. Iaſ. in d. l. fi. col. 44. ibi quid autem quia tex. eſt ibi. in verſ. necĩtem. iuncto verſ. ſi autem nouum.

Quid autẽ. ſi emphyteota alienat irrequiſito dño. rem emphyteoticam poſtea tamen eam redemit. an euitet pœnã cõiſſionis & caducitatis. Spec. in d. §. nunc aliqua. verſ. 96. tenet ꝙ ſic. arg. c. ſi quis presbyterorum extr. de reb. eccl. non alie. & c. de multa. de præb. & l. ex hoc. edicto §. ſi qs. ff. de alie. iud. mu. cauſa. fac. & l. ſequi. §. item labeo. ff. de vſucap. & ĩ c. potuit. in ver. celeri. extr. de loca. allegat etiam aliquas auctoritates pro hac parte. Iaſ. in d. l. fi.

cõtrariam op. ẽt ipſe tenet Alb. ibi. col. pe. & dicit ꝙ iſta eſt cõis opi. motus per gl. ibi in ver. cadat. quæ dicit ipſo iure. cãdem op. tenet Bar. in l. ſequi. §. item labeo. ff. de vſuc. per l. 1. §. ſi rem. ff. depoſ. & Liquidam teſtõ. & l. rogo. ff. de fideicõ. lib. & per caũm. c. 1. in ti. quid iuris ſit ſi poſt alie idem vult ipſe Bar. in d. §. ſi rem. & in l. ſi quis libellos ad fi. C. de app. idem etiam in vaſallo tenet Bal. in c. 1. in ti. de prohi. alie. feu. per fred. & idem in emphyteota. tenet Petr. de anch. in d. ca. potuit. & ibi Imo. col. 41. vbi etiam dicit ꝙ iſta eſt communis op. idẽ tenet Imo. in l. ſi à me tibi ff. ad l. falc. Ang. & Lud. Ro. in d. §. item labeo But. in d. conſ. 34. vide etiam Cor. conſ. 178. & Albe. in 1. part. ſta. q. 87. Alex. in l. ſi inſulã col. 16. col. de verb. obl. Dec. conſ. 160. Guido conſ. 192.

Et tenen. iſtam partem dicit Iaſ. quæ eſt communis. Limita niſi in alienatiõe emphyteota feciſſet pactum. ꝙ incontinẽti retroſibi vende. ſeu incontinẽti deberet ſibi reſtitui. quia tũc per talem alienationem non cade. à iure ſuo. allegat Ang. & Lud. Ro. in d. §. item labeo. & Butr. in d. ca. potuit col. 1. & fac. ſm eum. l. pleriq; ff. de ritu nup. & quod vult Ang. in l. volun. tas in fi. C. de fideicõ. vbi vult ꝙ prohibitus alienare extra familiam. poſſit alienare. cũ pacto. ꝙ incõt. debeat reſtitui familie. de quo. dicto. Ang. vide. quæ dixi. in verbo alienatio. §.

Sed pone ꝙ emphyteota vendat rem emphyteoticam irrequiſito dño. cum pacto l. commiſſorie. vel adiectionis me diẽ & reſolutus eſt contractus per euentum condic. in pacto adie & reſolutus eſt contractus per euentum condic. in pacto adie. an euitet pœnam commiſſionis. ſeu caducitatis. Bal. ĩ l. ab ẽ de. an euitet pœnam commiſſionis. ſeu caducitatis. Bal. ĩ l. ab ẽptione. col. vl. ff. de pac. tenet ꝙ ſi ab initio tale pactum fuit appoſitum excuſa. emphyteota. Secus ſi ex interuallo. poſt a- lienationẽ. & hoc ſequi. Iaſ. ĩ d. l. ñ. in 45. & 46. col. ibi 21. q̃ro.

Et ad iſtud vide quæ dixi ſ. q. 182.

Quæritur inſuper. an emphyteota alienan. nullr aliqua de cauſa. ſine conſenſu dñi. cadat à iure ſuo? Bal. ſing. in l. 2. col. 1. C. de epi. aud. tenet ꝙ non. quia vendic. verbum abſolute prolatum. non cõprehendit venditionẽ nullam. l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. refert Iaſ. vbi ſ. ver. 22. quæro. vbi pro hoc ad dũc. Bar. in l. filium. §. ſi quis bonorum. ff. de leg. præſtã. vbi per illum tex. tenet. ꝙ ſtante ſta. ꝙ ſi aliquis ceſſerit actionem alicui nobili cadat à iure ſuo. quòd ſi ceſſio ſit nulla nõ cadet à iure ſuo. & ad iſta Iaſ. allegat multa alia quæ omitto. idẽ vult Creñ. ſing. 112.

addo. Fel. in c. ceter. col. 6. extr. de iud. & in c. tua nos. col. 2. ext. de iu. iur. & in c. nob. ex Simo. & in c. ex tenore. col. 4. ext. de reſcr. Alex. vol. 5. conſ. 99. in fi.

Et vide etiam quę dixi in verbo feudum. q. & in ſta. ſub Rubrica. gabella pro contractibus ſolua. q. 3. vbi teneo ꝙ ſi contractus ſit nullus non debea. gabella alias ex cõtractu debita.

Contrarium videtur tene. Guido Pap. conſ. 192.

an autẽ quando emphyteota vendit domino pñte. habeat nece. dominus proteſtari. ad hoc. vt ius ſuum ſit ſibi ſaluum. Alb. & Ang. poſt antiquos. vt refert. Iaſ. in d. l. fi. col. pe. ibi 23. quæro. diſtinguunt quòd aut vẽdit ſimpliciter. & non eſt neceſſaria prote. aut vendit rem pleno iure. & tunc ſecus. vide ibi per eum.

Quid autem ſi emphyteota vendat. ſaluo iure. & conſenſu domini an euitet caducitatem. Bal. in l. vnica. ver. quæro quid ſi ꝓhibita eſt alienatio. in col. C. de his quæ pe. no. tenet quòd non. & idem Bal. in c. vnico §. fi. col. vlt. quæ fuit prima. cauſa. benef. amit. dic quòd quamuis ſi dictum. ſaluo iure domini. tamen ſi proceſſum eſt ad traditionem illa verba non releuant. refert Iaſ. vbi ſ. ibi 24. quæro.

Secus autem ſi addat. & non aſſr. nec alio modo. allegat no. in l. ſi quidem. C. de excep. & ibi Iaſ. ꝙ hoc. allegat alia multa.

Quibus addo. Fel. in c. quę in eccleſiar. col. 30. ext. de conſt. & Alex. vol. 1. conſ. 3. col. 2.

ad quod etiam vide quæ dixi. in verbo. feudum. in rub. qui. mo. feu. amit. verſ. 1. ibi ſaluo iure domini. & non aliter.

Sed quid ſi dicat vendo ſi & in quantum de iure poſſum. & non aliter. an excuſe. Bal. tenet ꝙ ſic. in c. 1. §. hoc quoque. col. pe. de ſucce. feu. refert & ſequi. Iaſ. in d. l. fi. col. vl. ibi 25. quæro. vbi etiam allegat. Alua. in ca. 1. in pe. col. ver. quæro quid ſi vaſallus vendat de prohi. feu. alie. per frede.

adde quæ dixi. in litera. feudum. q.

Quid ſi vendat pretio declaran. per tertium, & ille non declaret. an committa. Bal. in l. hæc venditio. ff. de contrah. emp. tenet quòd non.

Quid ſi dicat vendo. ſi domino placuerit. Iaſ. vbi ſ. ibi 26. quæro. tenet quòd excuſa. allegat multa quę omitto. ſed vide quæ dixi in verbo feudum. q.

idem ſi dicat vendo. ſi dominus non reuocauerit. alias res ſit inempta. Iaſ. vbi ſ. ibi 27. quæro. allegat Bal. in l. ſi quis locuplex. ff. de manu. teſt.

Quis autem ſit iudex componens. in cauſa emphyteotica. vide Iaſ. in l. 1. col. 20. C. de iu. emphy. vbi al. Lud. in conſ. 212. concludentem. ꝙ ſit iudex competens is in cuius territorio. bona ſita ſunt. al. etiam Ana. conſ. 84. & Oldr. conſ. 272.

Quando dica. probatum rem eſſe. emphyteoticam. vide Lud. Ro. in conſ. 127. & Pan. in 1. part. conſ. 74. in quibus loc. concluditur quòd proba. per ſoluc. & libros antiquos cenſua les. allegant multa. quę vide per eos. addo Alex. vol. 5. cõſ. 50. in vlt. col. Barb. vol. 1. conſ. 50. col. 8. & Iaſ. in l. 2. in 61. col. C. de iu. emphy. vide etiam Alex. in 4. vol. conſ. 113. col. vlt. ver. vnde in propoſito. & vol. 5. conſ. 124.

An probe. per inſtrumentum emphyteoſ. vide ĩ q. 233.

Emphyteotica bona an dican. hæreditaria? vide Barb. vol. 2. conſ. 63. in 9. col. vbi per multa concludit quod nõ. de quo vide. in tract. ſta. ſta. ſub rub. filia dotata. &c q. 9.

Emphyteota eccleſię. an tenea ſtare colono? Curtius. in ꝯſ. 10. allegat pro & contra. & pro op. affir. allegat Roma. conſ. 64. per l. cognouimus. C. de macip. & colo. libr. 11. & dicit ꝙ iſtam partem videtur tenere. Alexand. in l. emptorem. in add. C. loca.

Pro parte contraria. quam ipſe tenet. al. multa. maxime. Alex. in l. ſi filio. §. ſi vir. ff. ſol. mat. & pro hac op. ipſe addũc multa quæ omitto. P. Andora.

Inſtrumentum emphyteoſis non probat directum dominium ita in terminis tenet Sonz. in 2. parte. ꝯſ. 266. ĩ fi. 4. col.

in emphyteoſi an transferra. vtile dominium abſque traddic. vide not. Cor. in conſil. 237. tenentem quæ non contra. Spec. ibi allegatum & in 2. vol. conſ. 173. col. 4. cum ſequenti.

contra

Universidad de Deusto
Biblioteca

Contrarium videtur tene.ipse Cor.in 3.vol. conf.37.verf. non ob.4.arg.

Emphyteota eccleſiæ. ſi conuenia. pro vtili dominio non poteſt nominare in iud.eccleſiam.Barb.in 4.vol.conſ.84.

Recognitio facta in emphyteoſim de re allodiali.non cõſtituit rem eſſe emphyteoticam. Card.in clem.1.verſ.Porro. in 15.no.de iu.iur. P.Andora.

emphyteuſim ſi quis acquiſiuit pro ſe & filiis: non veniunt fœminæ,ſecundum veriorem ſententiam per Rol.conſil. 58. nu.62.lib.3.& nu.63. vbi quòd emphyteuſis acquiſita pro ſe & filiis:non comprehendit nepotes,& d.conſ.66.quòd inueſtitura in qua copulantur deſcendentes inueſtiti tam maſculi quàm fœminæ,intelligitur de fœminis non exiſtentib. maſculis,& copulatiua maſculis & fœminis poſita in inueſtitura feudali,copulat verbum & non ſenſum,& potius intelligitur appoſita in vim ordinis,quàm vt ſi non extarent maſculi:tũc fœminæ debeãt admitti aliàs ſecus,ex not.per Rol.d.pſ.n.67.

ſi Eccleſia cõceſſit rem in emphyteuſun duobus fratribus, ita poſt mortem eorum & filiorum ac nepotum ſuorum,talis res ad eccleſiam reuertatus: ſi vnus illorum fratrum decedat ſine liberis portio ſua non accreſcit fratri ſuperſtiti,ſed deuoluitur ad eccleſiam, & conſequenter illa dictio Eorum, reſoluitur in ſingularitates.Eſt com.opi.pro Bar.cont.Spec.ſecun. Alex.in conſ.167.viſis.vol.7. M.Chærian.

emphyteuſi finita per extinctum lineæ vel generationis,& ſine culpa emphiteutæ, melioramenta remanẽt penes ipſum emphyteutam:ſi verò finita ſit emphyteuſis propter culpam ipſius emphyteutæ,melioramẽta pertinent ad dominum. Eſt comm.opin.ſecundum Dec.in conſil.518.circa med.volum. 1. Idem.

emphyteuſis priuatio propter canonem non ſolutum, nõ committitur ipſo iure, ſed ita demum, ſi dominus voluerit, & voluntatem ſuam declarauerit.Eſt com.opi.ſecun. Dec.in conſ.206.quæritur an diuiſio.vol.2. Idem.

Emphyteuſim pater vni ex filiis prælegare non poteſt.ita eleganter conſulendo ſcribit Alex. de Imo.in conſ.8.n.15.in lib.3.conſ. De qua doctrina variè & diſcrepantes extant doc. ſententiæ,quas And.Tiraq.vir magnæ lectionis, in vnum cumulum collegit.in tract. de vtroque retract.§.11.gl.6.nu.23. & 24. quorum authoritates hic referre & tranſcribere non operæ prerium eſſe exiſtimo. Et hanc communem & veram ſententiam eſſe ibidem Tiraq.ex aliis, & apoſtillat.ad conſil. Alex.in verb.legare.in d. conſil.8.teſtantur. Et eam communem appellant Dec.in conſ.259.nu.6.& Bartho.à Chaſſan.in conſ.53.n.58.licet idem Tiraq.in eo.tract.§.30.gl.1.nu.2.tale prælegatum fieri poſſe aſſerat. kirchouius.

emphyteuſim totam alios quoque amittere, ſi ex pluribus vnus nõ ſoluerit penſionarium,voluit Bar.in l.fraudati vectigalis.numer.3.ff.de publi.& vectig. Et huius Bar. ſententiam communem doct.opi.eſſe referunt Apoſtillator Pomates in verb.in contrarium. ibid. & Io. Oldendor.in ſuar.act. forenſium progymnaſma.claſ.5. in tit.de act. emphyteutica.cap.7. Quid de hæredib.ſit ver,quid igitur.Licet ipſe ſententiam cõtrariam in iudicio,cùm prior æquitati repugnet,aliiq́ue poſteriorem amplectantur,in c.potuit. ext.de loc.præferendum eſſe voluerit. kirchouius.

emphyteuta acquirẽs emphyteuſim pro ſe,& filiis deinde deceſſerit,relictis duobus filiis quorum vn? ſine liberis decedat,emphyteuſis non reuertetur ad concedentem,ſed accreſcet alteri fratri, communem dicit Clar. §. emphyteu. qu. 39. ver.pone ergo. P.Fich.

emphyteuta alienans partem rei emphyteuticæ, non ideò cadit tota emphyteuſi, ſed cadit tantùm parte alienata. com. in §.emphyteu.q.13.ver.Non omittam. Idem.

emphyteuta ceſſans tantum pro parte, nihilominus cadit toto.com.dicit in §.emphyt.q.8.ver.Hoc autem. Idem.

emphyteuta ceſſans, ſi rem emphyteuticam eo tempore quo ceſſauit, non poſſederit, non incurrit caducitatem, niſi forte dolo deſiiſſet poſſidere vel eius culpa factum eſſet quominus poſſideret commun. dicit in §. E.quæſt.8. verſicul.ſed quæro. Idem.

emphyteuta ceſſans cadit iure ſuo, etiam ſi ignorarit rem eſſe emphyteuticã,de rigore iuris, ſed de æquitate datur huic hæredi(etiam ſi ſit maior.25.annis) ex capite probabilis ignorantiæ reſtitutio in integrum ex clauſula generali ſi qua iuſta cauſa,&c.communem dicit.idem Clarus.in §.E.quæſt.8. ver. proſequendo. intellige, niſi dominus velit probare ſcientiam,in dubio tamen præſumptio eſt pro hærede,quia ſcientia eſt facti,& factum non præſumitur niſi probetur eod.verſicul. Idem.

Emphyteuta habens in emphyteuſim rem quæ valeat mille ſolidos pro qua tamen ipſe annuatim non niſi vnum ſolidum ſolueret,eque per ceſſationem incurrit pœnam caducitatis,ac ſi multo plus ſolueret.comm.dicit.in §.E.q.8.verſ.ſed pone. Idem.

emphyteuta in caſibus quibus poteſt res emphyteuticas alienare, non debet eas alienare in potentiorem. comm. dicit. in §. E. quæſt.22. Potentiores autem perſonæ intelliguntur, clerici,curiales,milites,vtpote magis priuilegiatæ.ex eo. Idẽ.

emphyteuta interuertens poſſeſſionem domini, cadit iure ſuo non tamen poterit hoc caſu à domino propria auctoritate eiici, quia tunc incipit emphyteuta in totum ſuo nomine poſſidere,& ideò via iuris,non facti contra eum agendum eſt. Idem.

emphyteuta non cadit ipſo iure ab emphyteuſi, ſed requiritur, vt dominus declaret ſe velle vt locus ſit caducitati. cõmun.dicit Clarus in §.E.quæſt.9.in princ.Poſtquam verò dominus voluntatem ſuam prædicto modo declarauerit, tunc cadit emphyteuta ipſo iure ab emphyteuſi, neque requiritur ſententia iudicis, commun.dicit. Clar.in d.§.E.quæſt.9.in fin. Idem.

emphyteuta non poteſt regulariter rem emphyteuticam, irrequiſito domino alienare.commu.d.Clar.§.E.q.13.in princip.imò ſi alienat contra formam,l.fi.C.de iure emphyt.cadit ipſo iure emphyteuſi,neque requiritur ſententia.d.q.verſ.adde. Et nota quod ad perfectam alienationem non ſufficit cõtractum eſſe celebratum, ſed requiritur etiam quod traditio facta ſit. Sufficit autem etiam fictam tantum traditionem (vt quæ fit per cõſtitutum, vel precarium) interueniſſe,ad hoc vt dicatur alienaſſe,commun.d.Clar.in d.quæſt.13. verſicul.ſed quid. Idem.

emphyteuta nõ poteſt rem emphyteuticam alteri, irrequiſito domino, in emphyteuſim concedere, ita de cõſuetudine obſeruari ait Clar.in §.E.q.20. Idem.

emphyteuta poteſt ius ſuum legare,vel donare alteri,etiam irrequiſito domino.communẽ dicit contra Bar.& Ang.Clar. in §.E.q.15.dummodò fiat ſaluo iure domini & citra fraudẽ, neque opus eſt, vt domino denuntietur, an eodem pretio emere velit, ex quo nullum pretium interuenit, neque etiam tenetur emphyteuta domino donare,vel legare,cũ forte nulla beneficia in eum contulerit. Idem.

emphyteuta poteſt de emphyteuſi teſtari, in præiudicium filiorum ſuorum,ſi emphyteuſis ſit noua & hæreditaria.Si verò non ſit hæreditaria, tunc diuerſæ ſunt inter Doct. opiniones & Claro magis placet. quòd etiam in eo caſu emphyteuta poſſit, id quod acquiſiuit ſuo iure alienare. contrariam verò magis communem. dicit Alexan. conſil.106.numer.8.& conſ.107.in prin.lib.4.idem tenent Gratus, Bertr.Did.Chaſſ. & Rubeus. Idem.

emphyteuta poteſt,etiam irrequiſito domino rem emphyteuticam vendere, ſi in conceſſione emphyteuſis cõuentum ſit, quid liceat emphyteutæ vendẽre.com. ait Clarus.§. Emp. q.13.ver.ſed pone. Idem.

emphyteuta poteſt expelli propter deteriorationem, ſi tamen ſit notabilis deterioratio.com.d. Clarus.§. emphyteuſis. q.25. P.Fich.

emphyteuta poteſt rem emphyteuticam ſine conſenſu domini permutare etiam cum extraneo. com. dicit Clarus in §. emp.q.17.modò permutatio fiat bona fide. Idem.

emphyteuta poteſt rem emphyteuticam ſine conſenſu domini hypothecare. commun.dicit Clarus in §. emphyteuſis. quæſt.18. Idem.

emphyteuta poteſt rem emphyteuticam ſine conſenſu domini locare.com.ait Clarus.in §.emp.q.19. Idem.

emphyteuta poteſt ſine conſenſu domini cõſtituere ſeruitutem in fundo emphyteutico,quantum ad ſui præiudicium, non autem quo ad præiudicium domini directi, ideo finita emphyteuſi finitur etiam ſeruitus. communem dicit Clarus in §.emp.q.21. Idem.

emphyteuta propter ſterilitatem fundi non excuſatur à ſolutione penſionis.comm.dicit in §.emphyteuſis.q.8.verſ.ſed nunquid. Idem.

emphyteuta,qui propter calamitates bellicas nullos fructus percipere poteſt, non tenetur ad ſolutionem penſionis eo anno quo nihil percepit.communem dicit Clarus in §. emp.q.8. verſ.ſed quid ſi emphyt. Idem.

Emphyteuta ſi in ipſa alienatione proteſtetur quòd eam faciat ſaluo & reſeruato conſenſu domini, & eius iure directi dominij, cùm talis proteſtatio ſit contraria facto, nõ excuſat neque releuatur emphyteutam com. dicit Clarus in §. Emp.

Universidad de Deusto
Biblioteca

q.8.vers.item quæro.Sed si protestatur se alienare saluo & reseruato consensu domini & non aliter, neque alio modo, talis protestatio verbis geminatis concepta operatur,ꝙ emphyteuta propter alienationem non cadit emphyteusi.com.dicit Clarus in d.q. 14.vers.Bene verum. Idem.

Emphyteuta si post alienationem recuperet rem emphyteuticam, non propterea euitabit pœnam priuationis.Com. dicit in §.emphy.q.xiij.vers.sed quid si. Idem.

emphyteuta si resistat verbis tantum domino, eum propter caduciratem expellere volēti,tunc dominus nihilominus potest eum expellere. cōmunem dicit Clarus in §. emphy.q. 12.in fi.Secus esse dicit si factis resisteret.ibidem. Idem.

emphyteuta tenetur ad collectas præstādas pro bonis emphyteuticis.comm.dicit Clarus in §.emphy.q.xlvj. Idem.

emphyteutæ bonis confiscatis, res quoque emphyteutica si à laico simpliciter concessa sit, transit ad fiscum. Si verò in concessione posita sint aliqua verba,ex quibus appareat contrahentes noluisse emphyteusim ad extraneos hæredes transire,tunc non transibit in fiscum.Comm.dicit Clarus in §. emphy. q.29. At si res ab Ecclesia concessa sit,tunc nullo modo transit ad fiscum.ibidem. Idem.

emphyteutæ descendens,vel agnatus si intra annum à die, quo sciuit emphyteusim finitam non petierit reuocationem, & alius extraneus interim inuestitus fuerit, sibi præiudicat, nec vlterius auditur.Com.ait Clarus in §.emphy q.xliij.vers. Sed pone.cum seq. Idem.

emphyteutæ licet alienare rem emphyteuticam,si eam acceperit pro se, & quibus dederit.com.ait. Clarus in §.emphy. q.xiij.vers.vlterius quæro.contrat.Ruin.cons.ccxiij.lib.j.idē.

emphyteutæ si plures sint,possunt rem emphyteuticā dño irrequisito inter se diuidere.com.dicit in §.emphy.q.14.imò possunt etiam inter se alienare,alio quocunque titulo,dño ipso irrequisito.cōmunem dicit in d.q. 14.sub fi.Idem.P.Fich.

emphyteuta non tenetur ad pēsionem illius anni, quo propter bella nullos fructus percipere potuit. Est magis com. secundum Ias.in cons.liiij.in præsenti causa.volum.j.M.Cheriā.

emphyteuta directum dominium nunquam præscribere pōt.t ſt com.opi.secun.Ias.in cons.37.facti cōtingentia.vol.j.

Possidens fundum aliquem per annos xl.tanquam Emphyteuticum, soluendo pensiones, vtile dominium seu ius emphyteuticarium præscribit. Est commun.opin.secundum Ias.in dicto consilio 37.volum.j. Idem.

emphyteuta alienans,non salua voluntate domini,cadit iure suo,Ripa in c.cum M.de constit.num.8.comm.dicit.

Amplia istam communem, etiam si non verè tradit:sed fictè per clausulam constituti.Tiraquel.de constitu. parte tertia,limit.26.n.6.communem dicit.

Fallit primò,si alienatio sit facta saluo consensu dñi,non aliàs nec alio modo.Idem Ripa ibidem communem dicit.

Fallit secundò, si non tradit,quia etsi alienet sine consensu domini,non tamen cadit iure suo,Ias.in l.cum dubitabatur,n. 132.C.de iur.emphyt.communem dicit. B.Villal.

emphyteuta inscio domino,si melioramenta sua vendit,et si celeriter redimat,cadit iure suo.Iaso ibi n.135.communem dicit.quę cōis procedit de rigore iuris:secùs de æquitate,præcipue si domina est ecclesia,quia clerici non debent in pœnis esse tenaces:præcipuè vbi eorum conditio non deterioratur, ca.fraternitatis in fine prin.12.q.2.secundum Anto.de Butri. cons.34.in fin.quod nota.

Fallit tertiò,quando fuit data potestas emphyteutæ,vt possit alienare cui voluerit.quia tunc potest,irrequisito domino alienare.Ias.in l.3.de iur.emphy.C.nu.7.communem dicit.

Fallit quartò,in donatione,vel legato.etsi sit emphyteuta, fisci,vel priuati:potest legare,vel donare etiam si non denuntiet domino.Ias.in d.l.3.& in l.si domus.§.fi.n.31.ff.de leg.j.& Cur.Iuni.cons.cxxx.nu.8.com.dicunt Et deceptus est Io.Duran.in arte testan.tit.6.cau.xlvj.dicens Iasonem tenuisse contrarium &secundum Ias.hęc denunciatio non est ad finem,vt expectetur dominus, si velit sibi donari, sed ad finem vt dominus recognoscatur,& sibi soluatur laudimium ex approbatione,quam dominus facit, & cum hoc stat comm.opi. & sic emphyteuta,licet possit donare, non tamen tradere vt tenet ad Apostill.Alex.cons.cxxix.in vers.donari.quod nota.

Nota has communes ad limitationem l.xxix.tit.8.part.5.

Amplia istam limitationem ad emphyteutam ecclesiæ:qa potest donare saluo iure ecclesiæ,Ias.in d.l.3.nu.72.communem dicit.In possessionem tamen non potest eum inducere antea quam ecclesia sit certiorata,Cur. Iun.in d.cons.cxxx.in fin.quod nota.

emphyteuta priuatur per non solutionem canonis:etsi sit vnius nummi.Ias.in l.qui rem alienam.C.de sacrosanct.eccl.n.16. com.dicit.

Amplia,& si ignorabat rem esse emphyteuticam,& non soluit canones per tempus statutum: cadit ī commissum,sed tamen restituitur.Io. de Imol.in c.potuit.de locato. num.36. commu.dicit.Et vide in verb.Restitutio.num.52.

Amplia,ꝙ si plures sint emphyteutæ:& vnus non soluit canonem,etti omnes alij soluant:cadunt in commissum.Alciat. in l.2.nu. 97.de verb.oblig.ff.communem dicit.

Nota istas communes ad intel.l.28.tit.8.part.5.

Fallit primò,si dominꝰ noluerit,quia tunc non cadit in cōmissum: & tertius non potest opponere ꝙ non soluit canonem.Ias.in l.in emphyteuticariis.nu.11. de iur.emphy.communem dicit.

Fallit secundò,si per impetum guerræ non potuit laborare agrum emphyteuticum:taliter ꝙ nihil collegit, non tenetur ad pensionem:si tamen tātum collegit quod sufficiat pro pēsione,ad totam tenetur.Imol.c.potuit,de locat. quem refert Ias.in l.j.de iure emphy.num.92.C.& in l.possideri.§. in amittenda.ff.de acqui.possess.nu.16.communem dicit.

De iure regio in locatione l.22.tit.8.part.5.disponit ꝙ si inquilinus,propter impetum guerræ,vel aliàs,vel per alium casum fortuitum,non percipit fructus qui sufficiant ad soluendam pensionem,deductis expensis si velit,potest domino dare omnes fructus,& per l.23. sequentem si locatio est facta p duos,vel tres annos ꝙ confertur fructus duorum annorum, & facta locatione, deductis expensis, supereſt pro pensione soluenda:dominus recipit, aliàs recipit quod supereſt tārum.

Fallit tertiò,si inueniatur ꝙ non soluit,nisi vno anno,quia requiritur biennium continuum vnum post alium: secùs tri si interpellatur.quia non cadit.Deci.cons.138.nu.7.cōem dt.

Fallit quartò,si soluit per tres annos proximiores,quia præsumitur soluisse per alios anteriores ab illis tribus. Cur. Iun. cons.xcvj.n.5.communem dicit.

Nota istam communem,etiam ad intellectum l.28. tit. 8. part. 5. & intellige istam communem, quando solutio trium annorum fuerit facta,quælibet de per se vnaquęque singulis annis,secus, si simul.& semel soluisset secundum Bald.in l.secunda,de dot.promis.nu.2.& alios quos congerit Ste.Aufrerius addi.quæst.235.in c.Tolosa.decis. B.Villal.

emphyteuta propter non solutum triennio canonem non priuatur,aut cadit Emphyteusi ipso iure,nisi domino volenta & hoc declarante.Communem dicit Ias.in l.In Emphyteuticariis.n.10.c.de iure Emphy. P.Fich.

emphyteuta, & non dominus tenetur probare soluisse canonem:licet negatio domini sit fundamentum suæ intentionis.Ias.in l.in emphyteuticariis,n.132.de iure emphy.C.commu.dicit.

Nota ꝙ solutio probatur per duos testes. Ias. in d.l. in emphyteuticariis.nu.134.commun.dicit. B.Villal.

si Emphyteuta promisit soluere pensionem sub certa pœna:dominus non potest consequi si non soluit illa duo, videlicet,adiectionem,& pœnam,nisi ad omnia se obligauerit emphyteuta.Ias.ibi nu.144.communem dicit. Idem.

emphyteuta non compellitur soluere in æstimatione pecuniæ alteratæ, sed in æstimatione pecuniæ tempore contractus. Addi. Angel.in l. cum quid.ff.de reb.cred.commun.dicit. Idem.

emphyteuta tenetur ad solutionem canonis, condictione ex lege Zenonia. Ias.con.8.n.1.& in l.j.nu.68.de iure emphy. C.communem dicit. Idem.

emphyteuta priuati si deteriorat rem emphyteuticam, potest priuari.Ias.in l.qui rem aliquam.nu.6.C.de sacrosan.eccl. comm.dicit.

Amplia,ad cæsionem arborum,quia vassallus,vel emphyteuta non potest.scindere arbores.Ias.in l.diuortio §.si fundū. ff.so.mat.n.4.com.dicit.vbi vide duas limit. Idem.

si Emphyteuta priuatur emphyteusi, propter culpam suā, priuatur etiam melioramento.tamen si priuatur propter generationem finitam,vel propter tempus,non perdit melioramenta.Deci.in l.qui rem.C.de sacrosanct.eccl.n. 14. comm.dicit. Et quæ dicantur melioramenta,vide per Paul.de Castr.cons. clxx.vol.2. Idem.

emphyteutæ duo, si diuidant inter se: non debent soluere laudemium,vel quinquagesimam.Ias.in d.l.3.C.de iure Emphyte.nu.47.communem dicit. Idem Villal.

emphyteuta eo ipso ꝙ probat se canonem,seu censum soluisse per tres continuos annos proximiores præteritos, præsumitur soluisse toto tempore retro, nisi contrarium probetur secundum glo.& communiter omnes Doctor.in l.2.C.de

Universidad de Deusto
Biblioteca

iure emphyt.& præsertim Ias.ibidem nu.168.& 170.per tex. in l.quicunque.C.de apoch.pub.li.x.&Curt.Iuni.q facit mentionem de cõi opinio.cons.xcvj.n.5.qui quidem scriben.vbi suprà.Subdunt d.l.quicunque habere locum etiam in simplici colono,& in quolibet censuario,&in alio quolibet obligato ad annuas præstationes ex identitate rationis, vt ibi p eos.

Soluẽs alicui canonem,vt feudatarius,emphyteuta,vel colonus 3.ann.spacio hoc casu dicitur illi acquiri hoc ius personale pro se,hæredibus,ac successoribus,vt per Barto.Bald.Sa. Cyn.aliósque cõiter in l.malè agitur,& in l.omnes,& in l. cũ notissimi,& in l.comperit.C.de præscr.30.ann. & in l.2.C. de iure emphy.& ibi nonnulli Doct.aiunt istam esse com.opi.& Aug.Beroius in c.dilecti filij.nu.24.de arbit. F.Viuius.

emphyteuta priuati cessans à solutione canonis per triennium,& ecclesiæ per biennium cadit iure emphyteutico, ca. tex.ca.posuit,extrà de locato,vbi Canonistæ,& l.2.C.de iure emphy.vbi notat Ias.Ampliatur hoc in tantum procedere,q̃ emphyteuta, qui tenetur ad canonem solum vnius nummi cadit emphyteusi si cessauerit per biẽnium à solutione,vt cõcludunt oẽs Doctores cõiter in auth.qui rem.C. de sacrosc. eccles. & istam cõem vltra Modern.in præcitata auth. sequitur, & citat Ripa in l.fi.n.126.& seq.C.de reuocan.donatio. Ampliatur etiam secundo loco, si emphyteuta obligatus ad soluendum certum canonem soluerit exceptovno nummo,res incidit in commissum, vt not.Bald.in rubr.C.de contra. emptio q.x.Oldra.cons.28.Alex.latè,in l.in executione.§.item si ita.ff.de verb.obl.Ias.latiùs, qui ait istam esse cõem opinionẽ in l.2.n.54.C.de iure emphy.Goza.cons.lvij.n.15.& cõs.lxix. nu.9.& Riminal.cons.cccixxxj.n.5.& est gl.notab.in l. res bona fide.ff.de contra.emptio.volens, re vendita hoc pacto,qđ nisi certa die totum pretium fuerit solutum,eam ineptam esse pretio soluto intrà tempus,exceptovno nummo,ineptam reputari.Ista conclusio ita explicita & ampliata limitatur nõ procedere in iure francandi, quia emphyteuta cadẽs iure suo propter canonem non solutum,non ob hoc videtur cadere iure luendi, aut francandi secundum Veronensem relatum per Ias.in d.l.2.in 3.notab.licet ipse Ias.arguat contra Veronensem,q̃mò debet cadere etiam iure luendi,quia pactũ de luendo videtur esse pars inuestituræ, & sic vult Ias.quod etiam in illa materia pœnali fieri debeat extensio, sed in hoc contrarium tenet Barba.cons.lj.vol.1.quem sequitur Dec.in l.in bonæ fidei.C.de pact.& in l.petens.in fi.e.ti.& Ias.etiam sibi contrarius,qui certè reuocauit consilium in melius tenendo contrarium in l.cùm quidam.in 7.not.ff.de liber.&posthu.q̃mò in pœnalibus non sit licita extensio ex identitate rationis, vbi abundè hoc probat dicens,hã esse cõem opinionem:Modo pulchrum est scire,vtrùm requiratur sñia declaratoria privationis in conclusione ista in principio posita.in hocverò articulo sunt opiniones variæ Canonistarum,de quibus per gl. & Doct.in d.ca.potuit,tandem non videtur necessaria secundum magis communem opinionem, quam sequitur, allegat Ias.in d.l.2.Cassiodorus in 2.decisio. in tit.de locato & condu. & Aug.Bero.in c.j.nu.43.de præcariis. Idem.

Res solita in emphyteusim, vel feudum concedi casu quo reuerteretur ad ecclesiam,ecclesia quippe posset illam concedere absque solennitate,auctoritatéque superioris,iuxta doctrinam Feder.de Senis cons.clxxiiij.quem sequuntur scribẽ. in c.vt super.de rebus ecclesiæ non alienan.Spec. in §.sequit. vers.& hoc.circa finem.in tit.de locato,vbi Io.And.audacter asseuerat ita in practica seruari,& Moder.in ca.j.de præcariis. F.Viuius.

emphyteuta alienans rem emphyteuticam absque consensu domini cadit à iure suo,etiam si post alienationem celeriter redimat rem illam:nã per hoc nõ reuelatur à caducitate iã incursa,l.ti.C.de iure emphy.vbi Doct.& ita se habet cõis opinio,teste Ias.in l.cùm dubitabat.n.135.C.de iure emphy.quæ procedit de rigore iuris,secùs de æquitate secundum Aut.de But.cons.34.in fine. Amplia hoc etiam procedere in conductore ad longum tempus secundum Fulgo.cons.25. quod dictum pro singulari refert,sequiturque Ias.in l.j.vers. circa differentias.C.de iure emphy. dicens hoc esse valde notandum: cum sit materia pœnalis. Interpretat, limitatúrque primum ista conclusio ita ampliata non habere locum in alienatione emphyteusis facta sine traditione,nam dicta alienatio absque traditione caducitatem non inducit,d.l.fi.& notat Spec.in titu.de locato.§.nũc aliqua.vers.excv.&Canonistę.in c.potuit, eo.tit.& istam scribit esse comm. opi.Ias. in l. cum dubitabatur.ff.1.32.C.de iure emphy.Alex.verò cons. clxxiij. viso themate,& scriptis.vol.2. ampliat hoc dictum procedere non solum in emphyteusi,verum etiam in feudo,sequitur Ias.in d.l. fi.scribens istam esse com.opi.& Negusantius de Fan.in trac. de pignor.& hypothec.in 2.par.pr.3.membri.nu.79.declarat etiam præfata conclusio pluribus aliis modis per Affl. decis. xciiij.& per Marsilium in sing.cccexij.plures. F.Viuius.

emphyteuta ius emphyteuticum donare potest etiam nõ requisito dño,secundũ gl.in l.fi.in vers.aliis vendere,C.de iure emphy.quã cõiter approbant Doct.vt scribit Alex.in l.si dom⁹.§.fi.ff.de legat.j.& cõs.xc.sup eo.in fi.lib.4.& cõs.clxxxix. vol.2.qm nõ est eadẽ ratio donãdi, & vẽdendi, l.nec adiecit. ff. pro socio. Si verò testator simpliciter legaret, vel donaret prædium emphyteuticũ,tunc coarctatur ista cõis,& emphyteuta ipse priuatur suo iure secũdum Bar.in d.l. si domus.§.fi. cuius opinionẽ asserit esse cõem Alex.ibi, Cornæ. cons.lxxxiiij. videtur. vol.2.& Ias.cons.cix.spectabilis.vol.2.Ratio istius limitationis videtur hæc,nam testator videtur legãdo malè vti re sibi in emphyteusim data,cùm ex eo paretur legatario cauta contra dominum præscribendi,auth.qui rem.C. de sacrosc. eccl.vt per Bal.in l.ædem.C.locat.& in l.vsufructu.ff.so.matr. In contrariam verò sententiam videlicet q̃ emphyteuta fisci, vel priuati donare,ac legare possit etiam non requisito domino.inclinauit Bal.cons.clx.quæritur.lib.j.cũ aliis cõgestis per Alex.in d.l.si dom⁹.§.fi.vbi Ias.n.34.&seq.post Alex.cons.17. vol.5.audacter sequit,& atteſtatur istam esse cõem opinionẽ ꝑ Bart.Card.Florent.eriã in c. potuit.de locato, & Moder.in c.cùm M.Ferrariensis de const.similiter tenet Bal.con.139.diuisio.vol.4 in casu simili,q̃ emphyteusis diuidi possit irrequisito dño.In isto igitur cõflictu opinionũ,& ne res emphyteutica rediret ad dñm,d.§.fin. q̃ optimè,ac tutissimè ageret emphyteuta iudicio meo,vt ante testamentum, & legatum obtineret,impetraret.& haberet cõsensum directi dñi de legãdo, vel donãdo emphyteuticum,secundum Alex.in d.§.fi.& hoc modo tolleretur penitus omnis dubitatio,& ita emphyteuta in omnem cuẽtum donaret,vel legaret emphyteuticam rem ob hoc non posset eam tradere,vel aliquem in possessionem inducere,vt per Apostil.ad Alex.cons.cxx.& Curt. Iun.cons. cxxx.circa fi. F.Viuius.

emphyteuta tenetur condictione ex l.Zenoniana. Est vera & comm.opin.secun. Ias.in cons.8.factum sic se habet.vol.1. M. Chærian.

confiscatis bonis Emphyteutæ, ecclesiastica emphyteusis in fiscum efficaciter non transit:qa ad extraneos heredes transire non potest. Est mag. comm.opin.secun.Alex. cons.23.1. consideratione.vers.3.pro hoc facit.vol.1.

ex delicto Emphyteutæ rei ecclesiæ,quæ ad extraneos non transit hæredes,vel etiam rei priuatæ,quæ ea lege cõceditur, vt ad ipsos extraneos nõ transeat,bonis dicti emphyteutæ delinquentis confiscatis,res ipsa emphyteutica nõ transit in fiscum,nec in ipsorum bonorum confiscationevenit,ex sententia Bart.& aliorum in l.si finita §.si de vectigalibus.ff.de dam. infect.cum quibus conuenit Alex.cons.23.prima consideratione.vol.1.asserens hanc cõiter Doct.sequi.opi.cõcludens insuper, bona restitutioni fideicommissi subiecta, sequitur bonorum grauati confiscatione, in fiscum cum tertij præiudicio non transire, in præiudicium autem ipsius grauati delinquentis,& illius vita durante,vel quoadusque restitutionem principalem meruerit obtinere,transire, per textum. in l.Statius,§.Cornelio.Feli.ff. de iure fisci. & alia per eum ibi cumulata. F.Turzan.

emphyteuta non soluens integram pensionem dño fmcõmu.à tota re cadit.Bal.i Rub.n.10.in 10.q.C.de ꝑtrah.empt. & vend.Ias.in l.2.nu.54.in 16.q.C.de iure emphyt.vbi ipse & Roland.à Valle,in cons.17.n.15.in 2.Tom. hanc sententiam communem esse asserunt. Kirchouius.

emphyteutam ecclesiæ nõ posse donare vel legare sine cõsensu ecclesiæ,inquit Bart.in l.si domus.§.si fundus.num 2.in fi.ff.de leg. 1.contra quem multi alij Doct.sentẽtiam contrariam ibidem defenderunt,vt refert Alex.de Imol.ibi.n.6.ver. an aũt prædicta procedãt.quorũ sñiam cõem esse dt ibi Ias. n.34.ver.Ista est communis opinio contra Bart. Kirchouius.

emphyteuta p alienationem rei emphyteuticæ factam inconsulto domino non priuatur iure suo, etiamsi res tradita fuerit emptori per constitutum: quia requiritur actualis apprehensio possessionis.Ias.in l.fi.n.132.vers.19.quæro.C.de iure emphyt.Hippo.sing.412.& Ant.Negusan.in trac.de pig. &hypot.in 3.memb.2.par.n.79.in 9.vol.tract.attestantes hãc sententiam cõiter receptam esse. Sed Rolan.à Valle,in cons. 51.nu.22.26.& 37.in 2.tom.cons. dicit contrariam sententiã magis cõem esse, cùm ꝑstitutũ quantum ad effectum priuationis idem operet. ac si emphyteota fundum actualiter tradidisset.Et hãc sñiam ab oĩbus Doct. approbari inquit Guid.

Papa

Papa in conſ. 149.n.6.ver.item & ſi foret. De qua quæſtione latè diſputat Roland.in d.conſ.51. Kirchouius.

Emphyteota nō pōt arbores fructiferas incindere, ſed benè cæduas, & ſi incidat, priuatur iure ſuo emphyteotico, & expelli poteſt. Bart. in l.in fraudem. §. ꝺductor. & ibi apoſtil. in ver. fructiferas cædere. ff. de iure fiſ. Bart. n. 3. & alij Doct. in l. diuortio. §. ſi fundum. ff. ſo. ma. Iaſ. in auth. qui rem. n. 6. ver. itē quia emphyteota incidendo arbores fructiferas. C. de ſacroſ. eccl. Et hanc communem Doct. ſnīam eſſe poſt plures allegationes inquit Roland à Valle, in conſ. 49. n. 14. adiecta illa declaratione nu. 20. & in ſi. conſilij eam maximè procedere, vbi deterioratio fuiſſet notabilis, quæ tenderet ad perpetuam deteriorationem fundi. in 2. Tom. conſ. Quam latiùs declarat Iaſ. in d.l. diuortio. in §. ſi fundum. n. 4. verſ. iſtam communem opinionem limita, quando ex tali inciſione ſequeretur magnum damnum. Kirchouius.

emphyteota ſi deceſſit plurib. relictis hæredib. quorum alter ſoluit canonem, alter verò ceſſauit per triennium, tota res perditur, ſm commu. & ſic omnes cadunt. Et hāc comm. Doct. ſnīam eſſe affirmant Horman noctius Detus in l. 4. §. Cato. n. 295. & Rolan. à Valle, in d. conſ. 17. nu. 16. Kirchouius.

emphyteutarius rei vendicandæ habet, vt frequenter placitum enunciat vir acuti ingenij, ac magnæ diligentiæ Arius Pinel. in l. 1. par. 2. nu. 18. C. de bon. mat. E. Suarez.

emphyteuta ſolutum canonem probare debet, ſi agentis domini intentio negatione nitatur, commune pangit Iaſ. in l. emphyteuticariis. n. 132. C. de iur. emphy. Soci. Iun. conſ. 3. nu. 15. lib. 2. Gyg. de penſio. q. lxxvj. in fi. Idem.

emphyteuta penſionem ea pecunia ſoluere non cogetur, cuius æſtimatio poſt contractum aucta eſt, at priſtino illi⁹ pecuniæ valore illam ſoluere ſatis, ſuperque erit, vt commune inquit additio Ang. in l. cùm quid. ff. ſi cert. pet. Idem.

emphyteuta omnibus ante actis annis ſoluiſſe præſumitur, ſi per tres ꝺtinuos annos antea proximè elapſos ſe ſoluiſſe canonē probet, cōe affirmat Curt. Iun. conſ. xlv. n. 5. aſſerūt Iaſ. in l. 2. n. 135. C. de iur. emphy. Duennas reg. liiij. Guliel. Bened. in c. Raynutius, verſ. ſi abſque liberis. n. 187. de teſt. Franciſ. Luc. de ſiſco. j. part. n. 9. lib. 2. Limita tamen cùm vna ſolutio facta eſt pro tribus annis: vt cōe autumo ex Bel. & Alex. ad Bart. in l. quicunque, C. de apochis. lib. x. Iaſ. in d.l. 2. & in l. 1. C. de fideicom. & in l. 1. nu. 33. ff. de offic. eius. Ale. in l. ſi certis annis. in ver. annis. C. de pact. Rebuf. in tit. de cōſtit. reddituū. gl. xv. Admittetur th ſemp in cōtrarium probatio, vt d.l. quicunque. luculenter probat, & aſſero receptum ex Bar. ibidem in prin. & Alex. ad illum. n. 2. in fi. & eo Alex. n. 9. Iaſ. nu. 2. in l. iuriſgentium. §. quod ferè. ff. de pact. Aret. nu. 3. Iaſ. nu. 10. in l. ſciendum. ff. de verb. oblig. Idem.

emphyteuta & donare, & legare emphyteuſim abſque domini conſenſu, ac prudentia poteſt, cōe inquiunt Iaſ. in l. 3. C. de iur. emphy. & l. ſi domus. §. vlt. n. 3. ff. de leg. lib. j. Cur. Iun. conſ. 130. n. 8. & qui latiſſimè cumulāt Iul. Clar. de emphy. q. xv. Vinius li. j. opi. xcviij. quin & permutate abſque dñi ſcientia poterit, vt ait receptum Rip. in l. qui Romæ. §. duo fratres. n. 86. ff. de ver. obl. niſi ſi fraus aliqua interſit, quia tunc haud idem erit, quemadmodum frequenter placitum enunciat idē Rip. in l. 2. n. 38. ff. ſi cer. pet. Multo autem magis & pignorare & hypothecæ ſubiicere emphyteuſim, emphyteuta impune poterit inſcio, & inuito dño, quippe quia in id vnanimiter interpretes iuiſſe atteſtātur Iaſ. in l. vlt. n. 78. & ſeq. C. de iure emphy. Rip. in l. filiuſa. §. diui, nu. 90. ff. de leg. lib. j. Grat. conſ. 54. nu. 5. & conſ. lxv. nu. 1. lib. 1. Idem.

emphyteuta ob ſterilitatem impetrare penſionis remiſſionem iure nō poterit, cōe aiunt Cotta in memor. verſ. conductor. poſt prin. Nata conſ. xlix. n. 15. latè Iul. Clar. de emphy. q. 8. verſ. ſed nunquid ſi th ob aliquam bellorum calamitatam nullos fructus perceperit, eam conſequi debebit, commune inquiunt Iaſ. conſ. 54. nu. 2. lib. 1. latius Iul. Clar. d.q. verſ. ſed quid. in fin. Idem.

emphyteuta ad tributa & onera pro rebus ſoluenda obligatus eſt, commune pronuncio ex Iaſ. in l. j. n. 25. C. de iure emphy. Caſſan. in conſuet. Burg. Rub. 4. §. 8. Io. de Amic. conſ. 8. n. 91. & nu. 62. & ad collectas, & ad iſta omnia tametſi magnū canonem domino ſoluat, tenebitur, vt commune ex multis teſtatur impiger Pinelus in l. 1. part. 2. ad finem. C. de bon. matermis: quamuis ſi magnæ erunt collectæ contrarium, cum ſe natus authori. proponat Iul. Clar. de emphy. q. xlvj. Idem.

emphyteuta ob ſolutionem vnius nummi prætermiſſam expelli à domino poteſt, cōe eſſatum teſtatur Iaſ. in l. qui rem. C. de ſacr. eccl. amplia vt idē procedat, tametſi aliquam. n. 16. C. de ſacr. eccl. amplia vt idē procedat, tametſi ignoret rem eſſe emphyteuticam, vt frequenter placitum inquit Imol. in c. potuit. n. 56. de locat. Soc. Iun. conſ. lxx. nu. 23. lib. 1. qua th in ſpecie ex ignorantiæ capite reſtituetur emphyteuta, quemadmodum crebrò interpretib⁹ probari ait idem Imo. eodem in loco: & qui latiſſimè cumulando iſthanc rem tractant Iul. Clar. de emphy. q. 8. per totam. Vinius lib. j. opin. xciiij. Idem.

emphyteuta ſi vel emphyteuſim deteriorem efficiat, vel emphyteuſis frugiferas arbores cædat, ab emphyteuſi poſſidenda rectè, ac ritè abigetur, commune aiunt Iaſ. in l. diuortio. §. ſi fundum. ff. ſo. mat. & in auth. qui rem. n. 6. C. de ſacroſ. eccl. & conſ. xvij. lib. j. & cum Paulo Pico, atque aliis Arius Pinel. in l. 1. part. 2. n. 60. ver. idem in emphyteuta. C. de bon. mater. Idem.

emphyteuta nunquam antea emphyteuſi lapſos dicitur, vel cēſetur, quam dominus declarauerit: commune affirmāt Iaſ. in l. 2. no. v. C. de iu. emph. Cur. Iun. cōſ. cix. n. 2. & cōſ. 249. nu. 3. copioſius Iul. Clar. de emphy. q. 9. Viuius lib. 1. opinio. xciiij. ad fin. atque adeò ad fructus à declaratione perceptos ſolum tenebitur, commune inquiūt Fei. in c. de quarta. de prę ſcri. Iul. Clar. dicto loco ac Viuius in allegata opin. xciiij. ver. ampliatur tertio loco. E. Suarez.

emphyteuta ſi ob nō ſoluēdi culpam eiiciatur, quæ in emphyteuſim ornādam, & ad meliorē ſtatum reducēdam expēdit, nō repetet, ſinautem tēporis metis excludatur, illhæc oia prorſus repoſcet. cōia effero ex Iaſ. īl. 2. n. 27. C. de iur. emphy. & īauth. qui rem. C. de ſacroſ. eccl. vbi Dec. nu. 14. ex eodem Dec. cōſ. 518. Cagno. īl. ſi quis maior nu. 53. C. de tranſact. Bero. in c. potuit. num. 146. de loc. & aliis, quos adducit Iul. Clar. de emphy. q. xlvj. E. Suarez.

emphyteuta vſumfructum, & ſeruitutem ea fini duraturā, qua ipſius emphyteuſis ꝺſtiterit, iure ꝺſtituet. vt cōe recēſeo ex Iaſ. in l. vlt. n. 118. de iure emphy. Cepol. de ſeruitut. vrban. prædiorum. c. 14. Afflict. deciſ. cccclxxx. Cur. de feud. q. 14. Pariſ. conſ. xcviij. nu. 11. lib. 2. Boer. deciſ. clxxxj. E. Suarez.

emphyteutæ ſolutione per biēnium ſuperſedētis rem emphyteuticam dñs propria auctoritate ingredietur. cōe dicūt Corn. cōſ. cclxxi. lib. 3. Dec. cōſ. cxlvj. nu. 7. Viuius lib. 1. opin. 94. īfi. Quin gḥafr emphyteutā emphyteuſi lapſum dñs propria authoritate pōt expellere, ac rei poſſeſſionē ſibi vindicare. vt receptū cēſent. Alex. ꝺſ. 117. n. 2. li. 4. Dec. in laudato ꝺſ. cxlvj. n. 7. & q benè declarat Iul. Clar. ḋ emphy. q. x. E. Suarez.

emphyteutæ cōſanguineus emphyteuſim generationum ſine conſumptam ſibi renouari iure poſcet. ac, ſi repulſam ferat, & accepiſſe iniuriam videbitur, & ſuperiorem vel querelæ, vel appellationis via adire poterit. vt frequenter placitum eſſe literis prodiderunt Alex conſ. lxx. viſo & animaduerſo. n. 7. lib. 1. Barba. in c. 1. n. 18. de locat. & qui vberrimè cumulant Iul. Clar. de emphy. q. xliiij. Vinius lib. 1. opi. xcvj. Intellige th id tunc proceſſurum, cùm patronus ſibi ipſi emphyteuſim retinere non vult. quemadmodum commune dogma aſſeuerant Petr. de Benit. deciſ. xix. Clarus, ac Viuj⁹ vbi ſ. E. Suarez.

emphyteuta non poteſt locare de nouennio in nouenniū: quia dicitur alienatio. Alex. conſ. 165. lib. 2. conſ. 105. lib. 3. Et quando per petitionem canonis vel receptionem videatur quis remittere caducitatem, Alex. conſ. 106. lib. 3. Et quando emphyteuta non ſoluit, an poſſit propria authoritate expelli: vide ibi. Et quid etiam in conductore: & an alienans irrequiſito domino incurrat pœnam: & quid quando alienat cum clauſula, ſaluo iure, an euitet pœnam. Calcan. conſ. 52. Fel. in c. quæ in eccleſiarum. col. vlt. de conſtit. Et an ex alienatione partis cadat quis in commiſſum reſpectu totius? Dic q̄ non, vt per Curt. ſenior. conſ. 70. col. vlt. Put.

emphyteuta ſeu vaſallus propter deteriorationem notabilem in re obnoxia factam cadit, prout cadit ob non ſolutionem canonis: licet hoc caſu poſſit expelli propria authoritate, at in primo ſecus, ſecundum communem per Burſat. conſ. 91. nu. 3. lib. 1. vbi inter alia tria enumerat vt propter deterioationem quis cadat: primo notabilis deterioratio: ſecundò, ad perpetuum fundi damnum: tertiò, vaſalli dolus, aut culpa: quæ declara vt latius per eum d. conſ. nu. 4.

emphyteuta non ſoluens totum pēſionem domino, cadit à tota re, ſecundum communem per Rol. conſ. 17. nu. 14. lib. 2. de qua per Iaſ. in l. 2. q. 16. C. de iur. emphyt. in l. ait prætor. nu. 8. ff. de iureiur. Guid. Pap. q. 174. Et quid ſi deficiat in modico, puta in vno nummo? dic q̄ non cadit, vt ſcribit Iaſ. in l. in executione. §. item ſi ita. ff. de verb. oblig.

emphyteute an teneatur dominus oſtendere fundum pro quo ſoluitur? vide Aret. in l. ſi certis annis. col. vlt. C. de pact. Et an & quando emphyteuta teneatur exhibere domino agenti inſtrumentum emphyteuticum, vt videatur an emphy-

Universidad de Deusto
Biblioteca

teusis sit finita? Vide Ias. in l. j. §. fi. ff. de edend. Et quid etiam de vasallo, vbi per eum. & quæ habẽtur in antiquis decretis Ducal. patriæ subalpinæ pag. 60. in rub. vtiles domini. Et an teneatur vasallus docere de suo titulo, siue demonstrare rem pro qua soluit, & etiam emphyteuta. not. Guid. Pap. q. 42. & habetur in consuetud. Burgund. pag. 383. col. j. 114. col. j. Oldrad. cons. 12. an teneatur exhibere originalem scripturam, seu inuestituram prædecessorũ suorum. Et an & quando dominus videatur remittere caducitatem? Dec. cõs. 186. & ibi qualiter probetur solutio, & qualitas solutionis, an per libros censuales: & an ꝙ per decennium ita solutum fuerit. allegando Bald. vt per eum ibi. Et an emphyteuta cessans per 30. aut 40. ann. à solutione, præscribat liberationem? vide Balb. de præscript. 4. part. 4. part. prin. q. 8. Et cui incumbat probatio ꝙ fuerit solutum, vel non solutum, vide ibi. Et an emphyteuta, vel is qui alium recognoscit in superiorem id est, directum dominum possit prescribere ius dominij directi. Balb. vbi 3. quæst. 11. vbi etiam quid de hærede eius. Et adde quod in canone annuatim debito, vel aliis reditib. annualib. non potest allegari præscriptio, maximè pro futuris: quia quolibet annuo incipiet præscriptio. Guid. Pap. q. 406. & tantum præscribitur, quantũ possidetur. l. j. §. si quis hoc interdicto. ff. de itiner. actuq. priuat. vbi Bart. Put.

Emphyteutæ nulla est facienda remissio pensionis ob sterilitatem, vel ob alium casum fortuitum, secundum Iac. de Arena. Cyn. Bar. Bald. Ang. Salyc. & cæteros omnes. in l. j. per tex. ibi. C. de iur. emphy. Spec. in tit. de emphy. §. nunc aliqua. ver. 137 gl. Abb. Ant. de But. Imo. & Barb. n. 17. in c. potuit. de locat. vbi Ab. præsupponit istam esse communem opinionem, prout hanc fore communem scholam Legistarum, atque Canonistarum omnium fatentur etiam Cotta in memor. in ver. conductor post prin. & Natta cons. xlix. n. 15. & ita consuluit Aret. cons. 55. & Alber. de Rosa. in d. l. j. referens ibi pro hac parte consuluisse in arduis quidem causis, & postremò obtinuisse, & sit consuluit, ac iudicauit, pariter Collegium Paduę, teste Abb. in d. c. potuit. & sequitur quoque, dicitque communem, atque limitat Clarus in trac. de iure emphy. q. 8. vers. sed nunquid propter sterilitatem. F. Viuius. lib. 2. opin. 100.

emphyteuta priuatus non soluens canonem circulo trienij, & emphyteuta ecclesiæ biennij circulo cadit à iure suo c. potuit de locato. vbi Doct. & in l. 2. C. de iure emphy. vbi not. Ias. sed si emphyteuta iuraret, & postmodum canonem ipsum statim non solueret, haudquaquam expectato biennio, seu triẽnio, caderet quippe à iure emphyteutico, secundum Bal. c. querelam. de iureiur. Alex. cons. lxxxv. & cons. 126. vol. 1. Corsetum in sing. in vers. emphyteuta. inci. Licet empyteuta ecclesiæ, & Marcum Ant. Baueri. in tract. de virtute iuramenti in cons. 10. vbi appellat opinionem istam communem esse. Clarus quoque cum aliis citatis per eum, in tract. de iure emphy. q. 8. ver. & hoc quidem. vbi firmat contrarium. F. Viuius. lib. 2. opin. 101.

emphyteutam & conductorem propter deteriorationem rei, vel canonem non solutum debitis temporibus expellendi facultas domino directo datur. auth. quæ rem. ibi, repelli potest. C. de sacrof. eccl. & tex. in auth. de alie. & emphy. vnde auth. desumpta est. c. potuit. ext. de loc. & conduc. Et hanc priuationem non fieri ipso iure. nisi interueniat necessaria declaratio voluntatis domini, Doct. communiter voluerunt. Bart. in l. 2, n. 2. per illum tex. nisi dominus hoc voluerit. Bal. in l. fi. n. 4. ibi, vbicunque dicitur, ꝙ feudum ipso iure reuertatur ad dñm, intelligitur si domus voluerit. C. de reuoc. dona. Alex. de Im. in cons. 173. n. 7. libr. 2. & in cons. 113. n. 3. in 4. lib. cons. Petr. Phil. Cornæ. in cons. 115. n. 7. in 1. vol. cons. pulchrè Dec. in cons. 138. vers. sed tamen prædictis non obstantib. n. 5. & 6. & in con. 206. n. 8. vbi ipse plures authoritates adducit Carol. Molin. in Commen. in ☽suet. Paris. §. 30. n. 106. Et hanc Doct. veriorem & magis comm. sententiam esse refert Hieron. Cagno. in d. Auth. quæ rem. n. 38. & 39. Kirchouius.

emphyteotæ plures possunt rem emphyteoticam inter se diuidere sine consensu domini Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. n. 24. vbi attestantur Fran. de Acolitis, Aretin. n. 28. vers. circa quartam quæstionem. Alex. de Imol. n. 60. ver. circa primum. Ias. n. 75. ver. cum ista prima conclusione. Et Apostillator in addit. ab Bart. in verb. fuit renuntiatum. ff. de verb. obliga. hanc communem sententiam esse. Licet multi alij Doct. contrariam sententiam amplexi fuerint, de qua tamen doctrina videantur ea, quæ tradiderunt Alex. de Imol. vbi ipse distinguit in emphyteosi recepta pro se & filiis hꝛdib. & emphyteosi concessa à principio duob. in l. si domus §. si fundus. n. 7. ver. vltimo concludit. ff. de leg. j. Ias. in l. fi. n. 116. C. de iure emphyt. vbi ab ipsis infinitæ authoritates in vtranque partem adductæ sunt. & Socyn. Iun. in d. §. duo fratres. nu. 136. refert supra scriptam sententiam magis cõmunem esse, cum adiecta declaratione & limitatione. nu. 137. Kirchouius.

emphyteota priuati, qui non soluit canonẽ per triennium, cadit à iure suo, & nõ ante. l. 2. C. de iure emphy. Emphyteota ecclesiæ, qui non soluit p biẽnium. Aut. qui rem. C. de sacrof. eccl. Sed si iurasset singulis annis soluere, tunc cessando à solutione vnius anni, fm commu. sententiam, à iure suo cadit. Bal. in c. querelam, ext. de iureiur. Ias. in l. quod te. nu. 22. vers. iuxta prædicta quæro. ff. si cert. peta. Ias. in l. si quis maior. vers. nota benè. n. 11. C. de trãs. Hippol. de Marsi. in suo singul. 226. Lud. de Gozadin. in cons. 69. n. 9. & in cons. 57. n. 19. ver. nec obstat. dicit ipse, hãc sententiam communiter esse receptam, quam & refert Rolan. à Valle, in cons. 77. nu. 18. in 1. To. & in cons. 25. n. 23. in 2. Tom. cons. Kirchouius.

emphyteuta ignorans rem esse emphyteuticam, non soluens canonem infra tempus statutum cadit in commissum. Sed tamen restituitur Io. de Imol. in ca. potuit. de loca. nu. 56. communem dicit. Vezinus Hispanus in suo Aerario communium opi. verbo emphyteuta. Bonacoss.

emphyteuta priuati, si deteriorat rem emphyteuticam, poterit priuari. Ias. in l. qui rem. n. 6. C. de sacrof. ec. communem dicit. Vezinus vbi suprà. Bonacoss.

emphyteuta vendens rem emphyteuticam sub conditione, si domini consensus interuenerit, si non fuit impleta conditio, non priuatur, nec cadet à iure suo, secundum veriorem per Rol. cons. 7. n. 7. lib. 3. vbi nu. 8. ampliat procedere, quando in instrõ dicitur, ꝙ omnia & singula noluit procedere nisi domini consensu interuenieñ. Accedit, ꝙ vasallus & emphyteuta, licet per alienationem feudi, vel rei emphyteuticæ irrequisito domino: ipso iure priuetur feudo, hoc tamen intelligeñ est. voleñ domino, ex not. per Rol. cons. 22. n. 43. con. 81. n. 6. n. 7. lib. 3. An autem propter canonem non solutum, emphyteusis perdatur ipso iure? vel requiratur sententia declaratoria? & Dic vt per Rom. cons. 212. n. 7. & ibi n. 9. ꝙ alienans sine consensu domini, priuetur emphyteusi, de quo vide quæ scribit Ias. in l. ij. n. 16. C. de iur. emphy. Capic. decis. 69. n. 29. Tiraq. in l. si vnquam. ver. reuertatur. n. 39. C. de reuoc. do.

emphyteuta non soluens canonem in tempore: & si priuetur ipso iure re emphyteutica, id tamen intelligitur domino volente, & ita declarante, secundum veriorem sententiam per Rol. cons. 81. num. 6. num. 7. lib. 3. vbi etiam dicit procedere in vasallo, pro quo vide eundem cons. 22. num. 43. eodem lib. Quid de eo qui non soluit debitum canonem: ob quem non solutum bona emphyteutica in commissum inciderunt: an debeat restitui tanquam ignorans bona fuisse emphyteutica? & Dic, ꝙ sic, secundum communem per Rom. cons. 166. col. fi. in fi. Anch. cons. 174. num. 5. vbi vult talem ignorantiam iuramento probari posse, cui adde hypol. in Rub. C. de proba. ante num. 125. cons. 18. num. 16. Grat. Respon. 151. num. 14. lib. 2. & quòd emphyteuta ob non solutũ canonem à iure suo cadat: non tamen ipso iure. sed si dominus voluerit, scribit Mising. cent. 3. obser. 65. pro quo fac. quæ idem not. d. cent. obser. 97. Rom. cons. 212. nu. 7. nu. 9.

emphyteuta vt priuetur propter deteriorationes quòd damnum sit notabile & non modicum, iudicis arbitrio diffinitur, secundum communem per Burs. cons. 91. nu. 4. lib. j.

emphyteutæ plures possunt inter se diuidere emphyteusim irrequisito domini consensu, & non incidunt in pœnam caducitatis, sicut etiam plures feudatarij possunt inter se diuidere feudum commune sine consensu domini: per Ias. in l. qui Romæ. §. duo fratres. num. 75. ff. de verb. oblig. Clar. §. emphyteusis. q. 14.

emphyteuta an teneatur ad onera: vide Alex. cons. 4. lib. 5. & an debeatur quinquagesima pars de feudo prout de emphyteusi. idem Alex. cons. 5. eodem lib. Et adde quod dominium vtile bonorum emphyteutæ ecclesię subiicitur statutis laicorum. Ruin. cons. 70. lib. 5. & ideo potest eo respectu collectari per laicos. Idem in feudalib. ecclesiæ not. Paris. cons. 146. lib. 1. cons. 50. num. 85. lib. 3. & hoc quando de præiudicio laicorum tractatur. Soc. Iun. cons. 71. num. 12. lib. 1. & an emphyteuta possit soluere canonem domino directo pro plurib. annis ipso domino inuito: Alber. in l. statuliberos. §. Stichus. ff. de statuliberi & quòd onus collectæ spectat ad emphyteutam. not. Curt. sen. cons. 36. Put.

emphyta ecclesiæ si differt soluere, & citatus differat per sex menses, priuatur iure suo non expectato biennio. Doct. in apostil. ad Bart. in l. locorum. C. de omn. agr. desert. lib. 11. Et adde quòd emphyteuta ecclesiæ vel fisci potest rem vendere

dere & donare irrequisito domino. & hoc est speciale in l.j.C. de fund.patrim.li.10.& per hoc concordatur Bart. in his quæ ibi dixit cum dictis per eum in l.3.C.de iur.emphy. & l. si domus.§.fi.de leg.1.& in l.in quentionalib⁹.ff.de verb.sign. Put.

emphyteutæ remissio an fiat ob sterilitatem,vel modicum fructuum perceptionem,quando ab eo soluitur liuellus in recompensationem fructuum? Dic vt per Burs. cons. 111.nu.1. lib.1.vbi concludit quòd sic,secundum communem ibi relatam, quam inde reprobat d. cons. num. 22. ex Nat. cons. 49. cum aliis ibi alleg.

emphyteuta potest expelli propter non solutionem canonis vnius numi.Ias.in l.qui rem aliquam.n.16.C.de sacros.eccle.communem dicit.Cur.iun.in cons.287.n.26.in 3.vol.limitatur secundum ipsum quando cessaret soluere per errorem. Bonacoss.

emphyteuta ecclesiæ potest donare,saluo iure ecclesiæ.Ias. in l.qui rem numero 3.C.de sacros.eccles. communem dicit. Idem & alienare irrequisita ecclesia, cum reserua. & protestatione, ꝙ omnia iura ecclesiæ semper salua & reseruata sint. Perso.de adipiscen.poss.num.388.limita vt per eum. Bonac.

emphyteuta potest alienare irrequisito domino, quando est ei concessum, vt possit alienare, cui voluerit. Ias. in l. qui rem.numero 7.C.de sacros.eccl.communem dicit.Bonacoss.

emphyteuta non cadit à iure suo per non solutionem vni⁹ anni.Sed requiritur biennium. Dec.cons.138.numer.7.communem dicit. An iudicis declaratoria requiratur super caducitate. ponit Moronus in tract.de fide treuga & pace.q.32.n. 1.vbi dicit satis esse declarasse dominum eius voluntatem alteri concedendo, & est magis communis opinio, vt ibi per eum numero 4.& dicit,quòd vbi quis inuestituram intra tempus præfixum non petit,dicitur renunciare,quia contemnit, Bald.cons. 466.in 1. vol.Rolan. à Valle in cons. 18.in 1. vol. Riminaldus nouissimus in cons,22.nu.6. vbi communem dicit,& probat pluribus reportatis. Bonacoss.

emphyteuta, deteriorans rem, vel arbores, fructiferas cedens,potest expelli, vt est communis opinio.Soarez ver.emphyteuta.nu.114. Bonacoss.

emphyteuta nunquam dicitur cecidisse, nisi dominus declaret,vt est communis opinio.Soarez vers.emphyteuta.nu. 115.Riminaldus nouissimus.in cons. 94.num. 16.& seq.magis communem dicens.num.26.subdens,quòd hæres.qui habet iustam causam ignorantiæ rei emphyteuticæ,si res ipsa incidit in commissum,potest restitui ex clausula generali.si qua mihi iusta causa esse videbitur. Et ista est communis opinio. vt ibi per eum.num. 28. & ad fructus à declaratione perceptos tantum tenetur. communis est. Soarez ibi. num. 116. Bonacoss.

emphyteuta per biēnium cessans à solutione annuę prestationis,potest à domino auctoritate propria expelli.Soarez in verbo emphyteutæ.num. 120.communem dicit.Idem quando est finita emphyteusis,vt est communis opinio,de qua Gozadinus in cons.86.nu.9.Clar.d.§.emphyteusis. Bonacoss.

emphyteuta potest legare emphyteusim irrequisito domino,vt est magis communis conclusio.Petrus Rauennas in Alphabeto aureo.in vers.emphyteusis.vide Soci.reg.434. Clar. & alios. Bonacoss.

emphyteutica bona non possunt dici allodiala communem dicit in §.Emph.q.xlix. P.Fic.

emphyteuticus contractus præsumitur, atque etiam prescribitur spatio 30 quadraginta annorum.Magis commu.dicit Ias.in l.2.n.155.C.de iure emphy.& sequitur moder.Paris. in 2.part.consue.Paris.num.34. I.F.

emphyteuticus contractus de necessitate requirit scripturam. Ias.in l.1. num.61.C.de iure emphy. communem dicit. B.Villalob.

ADDITIO. Communem etiam testatur imo. in cap. potuit.de loca.Sed hanc communem non seruat cōsuetudo, vt dicit Ant.de Butr.in d.cap.potuit.num.13.

Et contrarium tenent Moder. Paris. in secunda parte commenta.super consuet.Parisienses,quem omnino vide.I.Fich. emphyteuticus contractus de sui substantia non requirit, ꝙ certa quantitas præstetur.Ias.ibi.nu.3.comm.dicit. B.Villal.

emphyteutica bona veniunt in generali obligatione bonorum.Communem dicit Matth.de Affl.decis.exci. I.Fich.

emphyteutica res præsumitur, si possidens tanquam emphyteuticam diu soluerit canonem.Ias.in d.l.1.num.55.com. dicit. B.Villal.

Diu, in hac materia dicitur ad causandam hanc præsumptionem quando lapsi sunt triginta anni. Ias. ibi eod.nu.155. communem dicit,& idem dicit Balbus de præscr.in 3.part.q. 10.num.36. B.Villal.

ADDITIO. Limitatur illud dictum, ꝙ contractus emphyteuticus scripturam requirat, prout addidi s. in vers. caducitatis.quia in hoc casu præsumitur scripturam,& contractum præcessisse si dicto tempore quis fundum possedit,ac ꝙ eo canonem soluit.Alber.autem in l.emphyteuticariis.num. 10.C.de iure emphy.dicit talem contractam emphy.presum. si per xl.annos pensionem soluerit, vnde dici potest quòd dixerit xl.ex abundantia,licet ad causandam dictam prescriptionem sufficiant 30.

emphyteuticus contractus scriptura necessario eget.commune inquit Ias.in l.1.nu.6.C.de iure emphy. & qui latè agit Iul.Clar.de emphy.q.4. E.Suarez.

emphyteuticus contractus subiacet constitutioni l.2.C.de rescindend.vendit.vt commune ostendit diligenter,& copiosè Arius Pin.ad eandem l.par.c.3.nu.vlt. E.Suarez.

emphyteutici canonis solutio duobus testibus probari debet.commune ait Ias.in l.emphyteuticariis.nu.134.C.de iur. emphy. E.Suarez.

emphyteutica res præsumitur,si eius tanquam emphyteuticæ possessor diu canonem soluerit. commune fatur Ias.in l. 1.num.55.C.de iur.emphy.erit autem hic diutina canonis solutio, quæ triginta annos excedat. vt commune effert illic Ias. num.155. & Balb.de præscri.part.3.q.10.num.36. ac Viuius lib.1.opi.xciij. E.Suarez.

emphyteutica bona & pro aliis permutari,& inter emphyteutas distribui inconsulto, atque ignaro domino rectè possunt.illud commune ait Rip.in l.qui Romæ.§.duo fratres.nu. 86.ff.de verb.obl.hoc verò frequenter placitum assero ex Aret.Alex.Ias.num.75.Io.Crot.num.135. ad illum eundem §. duo fratres.atque ex Ias.rursus in l.vlt.n.114.C.de iur.emph. qn & aliis emphyteutę impunè distrahentur inscio domino: vt cōiter receptum inquiunt Ias.nu.77.Rip.n.87.vers.5.facit in laudato superius.§.duo fratres.Ias.iterum in illam l.vlt.nu. 116.C.de iur.emphy.& in l.voluntas.num.7.C.de fideicom. Hipp.sing.28.Gozad.cons.20.nu.9. E.Suarez.

emphyteuticus contractus requirit de substantia scripturam.Ias.post alios,in l.1.vers.stat ergò ex prædictis conclusio, ꝙ de substantia huius cōtractus emphyteotici necessariò requiratur à principio scriptura.nu.63.C.de iure emphyteo.Et hanc magis commu.opi.esse inquit Matth.de Affl. in Dec.sacri cons.Neapol.Dec.72.n.7.vers.vnde fuit mihi visum. Quæ tamen doctrina,si sit consuetudo in contrariū non procedit. & propterea multi Doct.voluerunt,ꝙ hodie scriptura non requiratur, & hanc opi.consuetudine approbari. Ita consulendo scribit Socyn.Sen.in cons.167.nu.9.in 2.vol.cons.Et hanc communem Doct. esse sententiam dicit Roland. à Valle, in cons.87.nu.11.in 1.Tom.cons. Kirchouius.

emphyteutica bona per vxorē obtinentur in Saluiano interdicto,si dos reperatur,licet tempore ad iudicationis assensus domini requiratur, secūdum communem per Burs.cons. 56.nu.2.lib.1.

emphyteutica bona maximè priuatorum possunt à testatore obligari & relinqui, secundum communem per Burs. cons.32.n.36.lib.1.Ias.in l.fi.nu.71.C.de iur.emphy. pro quo vide quæ scribit Clar.§.emphyteusis.q.18.& 2.28. circa fi. Et dic ꝙ bona emphyteutica etiam ecclesiastica, maximè in hæreditate reperta,testator obligare pōt, quæ legare & in testamento relinquere voluit,iuxta communem per Ias. vbi s. teste Burs.d.cons.nu.3.vbi latius declarat.

emphyteuticæ rei pars si alienata fuerit sine consensu domini.emphyteota tota re priuatur.Licet enim per alienationem partis, quando delinquitur circa rem tota res non perdatur,sed pars tantùm alienata,ne pœna egrediatur suum delictum.l.rescriptum.ff.de iis,quæ vt indig.auferunt.tamen vera est ea sententia, quod vbi per alienationem partis rei emphyteoticæ peccatur in personam domini, per peccatum partis perditur totum.Bal.in c.1.vers.quæro vtrum propter peccatum partis.nū.9.de alien.feu.per tex.l.quidam in iure.§.fin. & ibi Bar.ff.de donat. Marian.Socyn.Iun.in l.4.§. Cato.n.91. vers.nec obstat.ff.de verb.oblig. quam sententiam tanquam commu. plurib.argumentis confirmat Roland. à Valle, in cons.17.nu.10.cum seq.in 2.Tom. Kirchouius.

emphyteuticæ rei si detur in dotē, an debeatur laudemiū? vide Host.in sum.tit.de locat.§.quid sit de natura.in fin.Ias.in l.in emphyteuticariis.q.7.& seq. C.de iur. emphy. Iacob.à S. Georg.tit.de roidis,num.23.distingue vt per eum.& Specul. tit.de emphy.q.109.& seq.nu.133.& seq.vbi distinguitur inter dotem æstimatam,& inæstimatam. Put.

Enormissima læsio,est iusta causa petendæ relaxationis iu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ramenti.communem dicit Iaf. post copiosiss. allegationes in
cons. 133.vol.3.& sequitur.Prob.in add.ad Ioan.Monach.in
c.quamuis.de pact.lib.6.in fi. I.Fich.

Episcopus non est dandus,nisi in magnis ciuitatib. Alciat.
in c.perniciosam.de offic.ordi.nu.2.communem dicit.B.Vil.

episcopus in aliena Diœcesi,absque licentia Diœcesani po
test portare anulos,& celebrare in pontificalibus.Pano.in c.j.
nu.7.vt lite pẽden.communem inquit ex gl.in Clem.Archie
piscopo 3.de priuileg. Idem.

episcopus non dispensat in delictis maioribus adulterio,ni
si inueniatur concessum, Fel. in c. at si clerici.§. de adulteriis,
nu.1.de iud.communem dicit. Idem.

episcopus cum adultero, & incestuoso dispensat, ibi Fel.
communem dicit. Idem.

episcop⁹ moniales exemptas propter iniectionem manuũ
in clericum excommunicatas absoluit.Panor.in c.de monia
libus.de senten.excomm.communem dicit. Idem.

episcopus non potest excommunicare laicum Iudicem se
cularem exemptum:cùm petitur brachij auxilium,si non pre
stat.Alciat.in c.pernitiosam de of.ord.n.127.cõem dicit.Idẽ.

episcopus tenetur adimplere mandatum Romani Pontifi-
cis, directum capitulo sede vacante, si inuenit non adimple-
tum.Panor.in c.eam te.de rescrip.n.4.communem dicit.Idẽ.

episcopus audiens missam sine solẽnitate priuata.etsi sit ex-
communicatus,non efficitur irregularis Præpo.in c.si quis e-
piscopus.11.q.3.communem dicit. Idem.

episcopus committens crimen lesę maiestatis contra Prin
cipem,non debet degradari actualiter: sed solum verbaliter.
Curt.Iuni.cons.clix.nu.1.communem dicit.

episcopus delicti, priuationis beneficij digni, potest ferre
sententiam super beneficium, existens extra suam diœcesim.
Panor.in c.postulasti.de foro compe.communem dicit.Idem

episcopus vt suspectus recusatus,vel causam minori remit
tere, vel delegare de ꝯsensu partiũ debet, nõ tñ eligere dele-
gatum.Panor.in c.si quis ꝯ de for.compet.cõem dicit. Idem.

episcopus etiam capitulo non consentiente,licetvideatur
posse facere statutum,seu ꝯstitutionem de percipiẽdis vel nõ
percipiẽdis fructibus in absentia,vt per textum,in c.cum dile
ctus.de cleri.nõ resid.Doctor.tñ in c.cùm omnes. de constit.
contrarium communiter cõcludunt.Ad tex. autem in d.c.cũ
dilectus,respõdetur quod ibi intelligi possit,statutum huiusmodi cõditum fuisse,accedẽte capituli cõsensu, licet hoc ex-
presse nõ dicatur,vel fortè ibi hac de re nõ erat quæstio, aut
nemo fuit qui talem cõstitutionem oppugnaret:ad quod fa-
cere videntur not.in c.cùm cõsuetudinis.de cõsuetu.Illud tñ
nõ est ignorãdum,Pontificios familiares fructus suarum pre
bendarum posse in absentia percipere, Cõstitutione cõtraria
qualibet nõ obstãte,vt probat in d.c.cùm dilect⁹.& ibi Imol.
not.in fi.qꝫ licet religiosus ordinis mendicãtium efficiatur ca
pellanus Pontificis, nõ tñ ob id habilitatus censetur aduersus
Clem.1.de regula.cuius dispositione mendicantes huiusmodi beneficia ecclesiastica obtinere prohibentur,nisi cum ipsis
aliter dispensatum fuerit. F.Turzan.

episcopus cum sui capituli cõsensu potest condere statuta
præiudicium aliorum prælatorũ inferiorum, aliarúmque ec-
clesiarum concernentia, dum tñ prælati inferiores,& agẽtes
pro ecclesiis subiectis præsentes ꝯsensum præstiterunt. aliàs
statuta huiusmodi nõ valebũt in præiudicium aliarum eccle
siarum subiectarũ vel inferiorum subditorum nõ cõsentien-
tium,vt Io.Andræ.& alij communiter tradiderũt in c.vestra.
de loc.per ea,quæ not.in c.pen.& c. fi. de iis quæ fiunt à præl.
si.con.ca. Valent tñ huiusmodi statuta licita cum solo cõsen-
su,qñ sup iis dũtaxat fiũt, q̃ ad episcopi iurisdictionẽ spectãt,
nõ afũt in præiudiciũ inferiorũ ecclesiarũ.c.vt aĩarum.de con
stit.in 6.& c.2.de maio.&obed.&no.in c.ꝯstitutionẽ.deverb.
signi.qđ &Alex.tradit in cons. ccxlviij.perspectis.li.2.F.Turz.

episcopus si excommunicat aliquem sub conditione,&ea
pendẽte de ipsius episcopi iurisdictione & foro esse desierit,
sic excõicatus an cẽseatur cõditione postmodu exittẽte,Ioan
nes And.in Mercu. reg.cum sunt patrium iura.de reg.iuris.in
6.post aliquorum opiniones,quas refert, denique ꝯcludit,qꝫ
si cõditio,sub qua excommunicauit non fuit potestatiua,sed
casualis censeatur,&sit excõicatus,qua huiusmodi cõditio
casualis in snĩa retrotrahitur ad diem cõdemnationis, sequit
Iaf.in l.si is qui pro emptore.ff.de vsucapio.quod bene notan
dum ait. Ratio est,quam etiã assignat Bart.in d.l.si is,qui.ver.
prædicta, quia in casuali ꝯditione non est in potestate (in ter-
minis nostris) eius,quem sic Episcopus excommunicauit,cõ
ditioni parere, secus est in potestatiua,ideò tunc æquitas sug-
gerit,qꝫ retrohatur conditio, & fingatur ab initio extitisse:est
enim ipsa solùm æquitas causa fictionis, Bart.vbi suprà.vers.
vbi æquitas. nam æquitas fingit iam natum. qui non est. lege
qui in vtero ff.de sta.hominum.lege fi.eo.tit. & fingit eum vi
uere,qui mortuus est.§.sed si in bello.Instituta de excusat.tu-
to.& l.fi.ff.de vaca.mune. F.Turzan.

PRO. Episcopus,& quilibet prælatus non est dominus,
sed procurator rerum ecclesiasticarum. & ideo conditionem
ecclesiæ meliorem,non deteriorem reddere potest.ca.frater-
nitatem extrà de donatio. Bellonus.

PRO. Episcopus est vicarius Christi in terris.in can.mu-
lier.33.q.5. Idem.

PRO. Episcopi sunt successores Apostolorum.can. quo
rum vices:lxviij.dist. Idem.

episcopus potest cognoscere de causis subditorum suorũ
prelatorum etiam habentium ordinariam iurisdictionem,qđ
verum est,si voluerit per se dictas causas cognoscere cùm sit
iudex ordinarius de sua diœcesi,vt tenuit Bart.Brix.in gl.Can.
in c.50.dist.11.q.1.c.de persona,& c. qui resistit, & octaua di-
stin.c.quæ contra.in fi.argumẽto.l.fi.ff.de iurisdict.omni.iud.
quod etiam tenuerũt Hugo.Tancred.Vincent.Laurent.Phil
lip.&Goffred.& Host.in c.pastoralis,de of.ordinarij.cum qui
bus videtur ibid.residere D.Nicol. & ita communiter teneri
asserit Ben.Capr.reg.33.nu.4.fallit,nisi prælatus inferior ordi
narium episcopum preuenisset per citationem partis,quo ca
su cùm impedire non possit,secundum Bonagũidam in capi-
tulo, cùm ab ecclesiarum, de off.ord.quem sequitur Ioannes
Andreas in d.ca.pastoralis,cum quo ibidem residet D.Nicol.
& communiter Doct.&ibidem nu. 5.refert idem Capra Simi
liter fallit qñ consuetudo aliud induceret. sed si priuilegium
aliud disponeret.vel si prælatus inferior sit regularis,vel ipi⁹
iurisdictio eadem esset cum Episcopi iurisdictione,vel si ex
longæua consuetudine seu præscriptione iurisdictionem ha-
beret,quod postremum verum esse,& communiter teneri&
procedere dicit ibidem Capr.nu.19.& seq.quando videlicet
expresse præscriptũ foret priuatiuè,cùm in dubio nunquam
priuatiuè,sed accumulatiuè præscriptum esse censeatur,,put
sentit Ioan.Andr.in d.c.pastoralis,& id notandum dicit.quia
licet contrarium verius videtur,id tamen ita in practica obser
uari ibidem nu.23.Capra asserit.

episcopus in Monachos etiamsi iudicialiter ad pœnam le-
gis procederetur, non habet iurisdictionem. sed Abbas, nisi
consuetudine aliud obtinuisset,aut Abbas notoriè correctio
nem negligeret, aut tale crimen Monachus commisisset ob
quod posset degradari,quo casu Episcopus etiam per viam in
quisitionis contra eundem, & non Abbas, procederet, com-
munem refert Benedictus Capra.lxxxiiij.nu.24.28.& 37.vi.
de infrà Monachus.

episcopus potest ius auctorizandi sine consensu capituli
ex quo dignitatis&iurisdictionis,& non ordinis prescribere,
iuxt.c.audiens,de præscrip.prout voluit Petrus de Perusio,in
d.c.quęsitum,de rerum permutat.cum quo ceteros commu
niter transire refert Benedictus Capra in tractat.permutatio-
nis beneficiorum,post regulam lxxxviij.posito nu.72.

Episcopus si præscripserit ius auctorizandi,ita vt solus col
lationem habeat,tunc licet capitulum sede vacante non pos-
sit perficere ipsam permutationem, tñ poterit recipere resig-
nationem ex causa permutationis factam,quam post creatus
episcopus perficiet.prout voluit Petrus de Perusio in c.quæsi
tum,de rerum permutatio.& Imol.in ca.exhibita. eodem tit.
cum quibus reliquos Doctores communiter transire refert
Benedictus Capra.in tractatu permutationis.nu.77.

Episcopus licet non tantùm super beneficiis pluribus sim-
plicibus differẽtibus,in eadem ecclesia obtinendis.sed etiam
vt quis habeat in vna eadémque ecclesia dignitatem siue per
sonatum & canonicatum cum prebenda dispensare possit,cũ
tunc numerus canonicorum non interrumpatur,iuxt. not.p
gl.in c.1.de consuetu.libr.6. tamen super pluribus beneficiis
vacantibus simplicibus singulis residentias exigentibus habẽ
dis,in eadem ecclesia, non poterit dispensare,sed Papa.gio.&
Io.And.in c.literas de præbend.lib.6.quia tunc numerus ca-
nonicorum mutilaretur,quod communiter teneri refert Be-
nedict.Capr.reg.xc.nu.143. in diuersis autem ecclesiis secus
est,quia de pluribus licitè dispensare poterit, prout voluit
Hostien.in c.super inordinata.de præben. & Ioan.Andræam.
D.Ant.& Imol.in ca.cum iamdudum,eod.tit.Benedictus Ca
pra.dicta regula nonagesima,numero centesimoquadragesi-
moquarto.

episcopus licet secundum quosdam in beneficiis simplici-
bus à clerico coniugato in titulum detinẽdis dispensare pos-
sit,vt voluit Abb.in c.Ioannes.de cleri.coniug.per 32.dist.ca-

pitulo

pitulo si qui verò, & 12.q.ca.quia tua.& Goffredus & Philip. in capitulo cùm decorem, de cleri.coniugat.& Speculat.in titul.de Bigamis.§. nunc dici. verſ.xxv.& Hoſtien. in cap.Sane. & capitulo diuerſis, de cleri. coniugato.& ibidem D.Ant.qui idem cum Petro de Peruſ. in d.c.tenet, & ita communiter teneri, niſi ſcandalum immineret, tametſi diſpenſare in iis epiſcopus non poſſit, referat Bened.Capra.reg.xcvii.nu.41.tamẽ contrarium.quod epiſcopus in iis diſpenſare non poſſit, verius videtur, & per Moderniores, puta Aegid.Imola. Floria. & Nicolaum in d.c.Ioannes, per dictũ capitulum diuerſis, magis communiter teneri ibidem numero 43. refert idem Capra quia cum coniugatus clericus præterquam in duobus caſibus de quibus ſuprà inverbo clericus. habeatur pro laico,& non eſt capax beneficij eccleſiaſtici in titulum ex diſpenſatione epiſcopi, prout notatur in c.cauſam, de præſcri. quia q laicus habeat beneficium, eſt cõtra ius commune.d.c.diuerſus. & c.1.de cleri.coniuga.& ibidem gl.maior in fi.contra quod epiſcopus diſpenſare non poteſt niſi in caſibus expreſſis à iure, ſed ſolus Papa, prout not.in capi.dilectus, de tempor.ordinandorum.

Epiſcopus perinde atque quilibet alius poſſeſſor prædiorũ eccleſiæ in cuius parochia prædia ſita ſunt decimas prædiales ſoluere tenetur, idque non tantùm pro prædiis propriis, ſed etiam pro prædiis eccleſiæ, cùm eccleſia quoque ad decimas prædiales teneat, eccleſiæ in cuius parochia prædia ſita ſunt, etiamſi prædia illa eccleſiæ pro dote aſſignata forent, prout voluit gl.& Io. Andr. poſt Hoſt.in c.nouum, de decimis, vt notatur in c.1.de cenſibus, idem voluit D.Nicol.d.c.nouum,& ita communiter teneri, niſi priuilegio conſuetudine, aut tranſactione cum eccleſia inita, excuſetur, capitulo ex parte, capitulo ad apoſtolicæ, capitulo ex multiplici, de decimis refert Benedictus Capra.regula 99.nu.3.

epiſcopus loci in quo teſtator natus eſt, cenſetur legitimus executor teſtamenti, iuxt. communem ac receptam opinionem, de qua infrà in verbo executor. Si verò natus eſt teſtator in vna, in alia autem ciuitate domicilium habeat tempore quo deceſſit, tunc ſi omnia ſua ſecum tranſtulit epiſcopus domicilij, ſin in loco natiuitatis ſiue originis ſint, epiſcopus originis. Si denique in vtroque loco habeat, vterque epiſcopus, poterit diſtribuere ſin in alterutro epiſcop⁹ ſub quo ſunt, Sin neutro, epiſcopus originis. & ſi de origine non apparet. epiſcopus domicilij, exequetur, qua de re vide Capram.in tract.executionis, vlti.voluntat.memb.8.nu.57.& ſeq.

epiſcopus ſuccedit in poteſtate exequenti teſtamẽta in quibuſcunque legatis, etiam non piis hęrede non adimplente voluntatem defuncti.c.nos quidem.& ibi Io.de Imo.nu.4. verſ. not.argumentum, q id quod dicitur epiſcopum, negligente hærede vel executore, ſuccedere in poteſtate exequendi, capit.ſi hæredes.& glo.in verb.ab epiſcopo.& idem Io.de Imo. nu.2.ver.nota argumentum pro opinione quæ habet, q epiſcopus ſuccedat in poteſtate exequendi teſtamenta, in quibuſcunque legatis etiam non piis.& Panor.ibid.nu.7.verſ.venio ad tertium.ext.de teſta.& vlt.volunt.Et hanc opinionem magis communem eſſe refert Alex.de Imo. in conſ. 239. nu.12. in 6.vol.conſ. Kirchouius.

epiſcopus negligens non poteſt niſi à ſummo Pontifice deponi. com. dicit Abb.in c. excommunicatus.j. in fi.de hæret. Clar.d.§.fi.q.lxxiii.§.prælati. P.Fichard.

epiſcopus non poteſt delegare laico cauſas criminales clericorum, comm.atteſtatur Ripa in c.decernimus.n.34. de iudic.Amplia vt etiam non poſſit etiam ſi laico adiungere vellet clericum & ita vtriſque ſimul delegare. comm. dicit Dec. in d.c.decerninus nu.5.in fi.quem refert Rolandus conſ.4.n.4.li.1.Amplia ſecundo quod epiſcopus etiam clerico coniugato tales cauſas non poſſit delegare.comm. dicit Ripa in d. c.decernimus.n.64.Fallit d.communis in Pontifice, quia ille ex pleniſſima poteſtate ſua poſſet tales cauſas etiam mero laico cõmittere, per gl.in c.benè quidem in verbo, præter.xcvj. diſt.quam totus mundus ſequitur, vt ait Berous q.7.nu.1.Nõ tamen poſſit conferre iuriſdictionem ordinariam principibus laicis in clericos.vt com. dicit Menchiaca li.3. de teſtam. §.22.nu.60. P.Fichard.

epiſcopus non poteſt in criminibus communis fori laicos perſonaliter capi, aut carcerari facere, ſed poteſt tantummodò contra eos procedere per cenſuras.commu. Io.Andr.in additi.ad Spec. vt illum refert Foller.in pract. crimin.canon.nu.52.& ſeq.Aufrer.in tract.de poteſtate eccl.ſupper laicis.nu.1.quem refert Did. Pract.q.50.nu.2.Hanc etiã com.dicit Menchiae.lib.3. de teſtam. §.22. & licet ibidem dicat eundem ferè eſſe numerum contrarium tenẽtium: tñ Clarus à dicta communi dicit eſſe non vllo modo recedendum. In clericis verò aliud eſt, nam epiſcopus poteſt illos capere & in carcerem mittere, etiam ſine auxilio brachij ſecularis.com. dicit Didacus in d.q.10.nu.2.verſ.quartò non eſt.Clar. d. lib. 5.§.fi.q.37.verſ.vnum tamen, P.Fichard.

epiſcopus non tenetur ſequi acta facta contra clericum, p iudicem ſecularem, clericum remittentem in actis tendentibus ad punitionem. Secùs in tendentibus ad inſtructionem, ſecundum Bal.in auth.clericus. C. de epiſco.& cleri. & Guil. de Cu.in l.magiſtratibus.ff.de iuriſdi.om. iud. vt refert Bald. vbi ſuprà. Balb.deciſ.399.

epiſcopi vicarius, etſi non poſſit conferre beneficia ſine ſpeciali mandato, tamen benè poteſt inſtituere vigore ſui officij præſentatum à patronis, quamuis ad hoc non habeat mandatum ſpeciale Nicol. Boer.in Deciſ.ſuis, q.30.n.4. Rochius de Curte, in tract.de iure patro. in verb.competens.31.q.n.66. dicit hanc communiorem opi.eſſe, in 15.vol.tracta. quam quoque amplectitur Rolan.à Valle, plurib.adductis authoritatib. in conſ.47.nu.45.in 1.Tom.conſ. Kirchouius.

epiſcopi palatium licet communis ſit q de iure non min⁹ ac ipſa eccleſia gaudeat immunitate, vt nemo inde extrahi debeat propter delictum, vt teſtatur Didacus lib.2. reſolut.c. 20.nu.5.in fi.& Remig. de immunit.eccl.in 15. ampliatione, etiam ſi in eo nulla capella conſtructa ſit vltra xl.paſſus ab eccleſia diſtet. Tamen in praxi forenſi per frequentem vſum cõtraria opinio recepta, nempe q non gaudeat tali immunitate, niſi ſit conſtructum intra dictos xl. paſſus ab eccleſia, vt atteſtatur Didacus ibidem, Clarus d.§.nn.q.30.verſ. ſcias tamen. P.Fichard.

epiſcopi licet de iure deberent pœnas pecuniarias quas à clericis delinquentib.exigunt, applicare cameræ, & non ſuæ tamen de conſuetudine hodie ſeruatur contrarium, vt com. dicit Didac.li.2.reſolutio.c.9.nu.11.Foller.in pract.crim. Canon.n.14.Gomeſ. Arias ſuper l.vij. Tauri.n.75. Clar.d.§.fi.q. lxxx.verſ.In hac autem. P.Fichard.

epiſcopus negligens non poteſt niſi à ſummo Pontifice deponi, vt eſt communis opinio.Clar.q.73.verſ.prælati.Bonac.

epiſcopus non poteſt delegare laico cauſas criminales clericorum.cõis eſt opi.etiam ſi aſſociaret cum clerico, neq; clerico coniugato, vt eſt cõmunis opi.fallit in Papa, vt eſt communis opinio.Non tamen poſſet conferre iuriſdictionem ordinariam principibus laicis in clericos ipſe Papa, vt eſt communis opi.Clar.vbi ſuprà. Bonacoſſ.

epiſcopus non poteſt in criminibus communis fori laicos perſonaliter capi, aut carcerari facere, aut punire. Sed poteſt tantummodo contra eos procedere per cenſuras, vt eſt communis opi.in clericis ſecus eſt.quia Epiſcopus poteſt illos capere. & in carcerem mittere. etiam abſque auxilio brachij ſecularis, vt eſt communis opi.Clar.q.37.verſ.vnum tñ.Bonac.

epiſcopi palatium licèt ſit cõmune. Tamen immunitate eccleſiaſtica gaudet, vt inde nemo extrahi debeat propter delictum. etiam ſi in eo nulla ſit capella, ſi ſit conſtructum intra 40.paſſus ab eccleſia, aliàs ſec⁹.Clar.q.30.ver.ſcias tñ.Bonac.

epiſcopi licèt de iure deberent pœnas pecuniarias, quas à clericis delinquentibus exigunt applicare, Cameræ Romanę & non ſuæ. Tamen hodie de conſuetudine ſeruatur contrarium, vt eſt communis opi.Clar.q.80.verſ.in hac aũt. Bonac.

epiſcopus delicti priuationis beneficij digni poteſt ferre ſententiam, ſuper beneficio exiſtente extra ſuam dioceſim.Panor.in c.poſtulaſti de foro compe.communem dicit. Bonac.

epiſcopus poteſt abſoluere moniales exemptas ab excommunicatione propter iniectionem manuum in clericum. Panor. in ca. de monialibus. de ſententia excommuni. communem dicit. Bonacoſſ.

epiſcopus non diſpenſat ſuper adulterio, niſi inueniatur conceſſum.Fel.in c.at ſi clerici de iudi.n.i.§. de adulteriis.com munem dicit. Soarez verſ.Epiſcopus.n.154.ſed ante eum Vezinus Hiſpanus in ſuo Aerario communium opinionum.verbo Epiſcopus. Bonacoſſ.

epiſcopus cum inceſtuoſo & adultero diſpenſat. Feli. in d. ca.at ſi clerici.num.1.de iudi.communem dicit. Bonacoſſ.

epiſcopus non poteſt excommunicare laicum exemptum ſi cum petit, non impartitur ſuum auxilium.Dim. Alcia. in c. pernitioſam.de offi.ordina.communem dicit. Bonacoſſ.

epiſcopus audiens miſſam priuatè, cum eſt excommunicatus, non eſt irregularis.Præpo.in c.ſi quis Epiſcopus.11.q.3. communem dicit. Bonacoſſ.

epiſcopus committens crimen læſæ maieſtatis contra Principem, non debet degradari actualiter. Sed ſolum verbaliter. Cur.iun.in conſ.139.num.1.communem dicit. Soarez verbo

Universidad de Deusto
Biblioteca

Episcopus nu.155. Bonacoss.

Episcopus potest dispensare ante depositionem cum adultero,vt est cõis opi.de qua Soc.sen.in c.clerici.n. 12. de cleri. excõica.vel depos. Episcopus tamen nõ potest absoluere ab atroci,& minori iniuria,nõ mõ à mediocri, vt est cõis opi.de qua idẽ Soc.in c.officij.n.58.de snĩa excõmunica. Bonacoss.

episcopus potest absoluere percutiẽtem clericum leuiter, si sibi hoc committatur,& in casu speciali,quando iniuria nõ est enormis absoluit,vt est cõis opi.de qua Soc. senior in ca. peruenit.de sententia excommunic.n. 1.& 2. Bonacoss.

episcopus in arduis,& delictis grauibus,& pœna graui imponenda non potest procedere absque consensu capituli, vt est communis opinio.Anto.Gabriellius in suo communium conclu.lib.7.Conclu.36. Bonacoss.

episcopus diœcesanus excommunicans exemptos in casibus,in quibus regulariter non potest cognoscere,vel excommunicat exemptum,qui ex priuilegio non poterat ab alio excommunicari, quàm à summo Pontifice, non tenet excommunicatio,vt est communis opinio.de qua Soc.senior in c.recipimus.nu.80.de priuilegiis. Bonacoss.

EPISCOPVS.

Summaria.

Episcopum posse dispensare contra statuta synodalia:cùm & tollere possit.q.1.

Legatum non posse statuere contra canones,sed dispensare.ead.q.

episcopum,etiam ex magna causa,necessitatis puta,vel vtilitatis, non posse dispensare contra concilium. Archidiaconi autem contrarium sentientis opinionem sustineri posse, vbi concilium vel permittit dispensare,vel non prohibet expressè.q.2.

episcopum ex sententia Baldi, posse dispensare contra canones ex magna causa.ead.q.

episcopum non posse statuere in præiudicium aliorum inferiorum.q.3.

episcopus an possit facere contra ius canonicum.q.4.

episcoporum constitutiones iuri ciuili aduersantes,non obligare.ead.q.

QVAESTIO I.

QVAERO, An Episcopus possit dispensare contra statuta synodalia? Respon. Inn.in c.ad monasterium.n.4.de stat. mona.tenet ꝙ sic.Eam sequitur Io.And.ibi,&in c.dilectus.de tempo.ord.ibi Cardi.Zabarel.Io.And.in reg.cui licet. & reg. qui tacet.de reg.iur.lib.6.Cardi.d.c.ad monasterium. q.5. Gemin.& Philip.Franc.c.licet tamen.de elect.lib.6.Hanc opinionem dicit communem tenere Doctor. Fely. ca. at si clerici.§. de adulteriis.n.6.de iudic.Philipp.Deci.ibi, n.98.Iaf.l.1.§.fuit quæsitum.n.9.ff.ad Trebel. Hanc quoque dicit communem Anto.de Rosel.in tract.de concil.in dubitatione,an in simplici beneficio,ꝙ habet ecclesiam parochialem annexam,episcopus possit in eo dispensare.nu.20. Ratio, quia facilius est dispensare,quàm constitutionem tollere. Nam legatus non potest contra canones statuere,tamen dispensare potest,sed Episcopus potest tollere statutum suum, ergo multò magis dispensare. Hanc opinionem dicit communem Petr. Rauen. in compen.iur.cano.tit.de iudi.vers.sed solet dubitari:Lancelo. Cahanl.l.centurio.ff.de vulg.

Contrariam opinionem tenet Inno.sibi contrarius.d.c.dilectus.nu.5.Archidia.d.c.licet canon.Zabarel.sibi contrarius cons.130.nu.4.

QVAESTIO II.

Quæro, An Episcopus ex magna causa necessitatis putavel vtilitatis possit dispensare contra concilium? Respon. Archi. in c.licet canon.de elect.lib.6.tenet ꝙ sic.quem sequitur Hostien.c.cùm dilectus. de elect. Ita quoque tenet Abb. d.§.de adulter.nu.9.d.c.cùm dilectus.c.fi.de fili.presby.Eandem opinionem tenet Lambert,in tract.iuris patro.1.part.2.lib.artic. 19.q.7.prin.nu.2.fol.222.Bald.l.omnes populi.ff. de iustit.& iure.vbi dicit,Episcopum posse dispensare contra canones ex magna causa. Catellia. Cotta in memorabil.verb.episcopus. Rom.singul.492.Fel.c.1.7.fallent.de constit.quam limitationem intelligit tamen Are.in d.§.de adulteriis.nu.20.vbi de facili superior consuli non possit. Cõtrariam opinionem tenet Io.And.Anchara.in c.1.de ætat.& qualitat.lib.6.Et ibi Domi. de S.Gemi.vbivolunt episcopum etiam ex magna necessaria & vtili causa non posse dispensare cum patiente defectum ætatis in dignitatibus curaris propter concilium generale. Et contra Archid.esse communem Doct.opinionem firmat Domi.de S.Geminia.in d.c.licet canon.nu.7.Eandem tenet Phil. Fran.d.c.1.Io.Monachus c.cupientes.n.124.de elect.lib.6.Et eam communiter tenẽt omnes Doct.d.ca.cùm dilectus.de elect.Puto tñ vtramque opinionem & cõem,& Archidiaconi sustineri,quia cõis loquitur in casu, quo concilium generale prohibet episcopis,& punit ꝺ facientes, & liquet in c.cùm in cunctis.§.clerici.de elect.Archidia.aũt snĩa loquitur qñ cõcilium vel permittit dispensare, vel loquitur impersonaliter, nec vetãdo nec permittẽdo,nec imponẽdo aliquam pœnam.

QVAESTIO III.

Quæro,An episcopus possit statuere in præiudicium aliorum inferiorum? Respon.Abbas in c.vestra. de locat.tenet,ꝙ nõ.n.2.quẽ sequuntur Doct. ibi cõiter secũdum Archidia.c. 1.de consecrat.ibi Card.de turre cremata.Cardi.Alex.c.à nobis.el 1.n.3.de sent.exc.Io.de Im.c.cũ ecclesiarũ.n.26.de ꝓbi. Fab.§.sed qd principi.inst.de iur.na.Soc.cons.272.n.8.vol.2.

QVAESTIO IIII.

Quæro,An episcopus possit facere contra ius canonicum? Respon.Hosti.c.fi.de of.Archid. tenet ꝙ sic.Eam sequitur ibi Io.Andr.Card.Ant.de Butr. Eandem opinionem tenet Abb. c.cùm dilectus.n.10.de ꝓsue. vbi dicit ꝓstitutiones Episcoporum iuris canonico aduersantes nõ obligare, allegat Host.c. ex parte.de verb.sign. nõ eñ canones ꝑ episcopos euelli aut minui possunt,qui debẽt ꝑ ipsos obseruari. Hãc opinionẽ tenet Alber.de Rosa.in j.par.stat q.6.Iaf.l.omnes populi.2.lect. n.11.ff.de iust.& iur.Paul.Paris.cons.27.n.59.lib.2. Barb.cõs. 21.vers.sed istis nõ obstãtib.vol.3. Eam dicit esse cõem opin. Alex.l.1.ff.quod quisque iur.& in cons.106.nu.2.vol.2.Ang. §.ius ciuile.instit.de iur.natur. Michael Grassus.

episcopus, seu præsul,nisi magnis ciuitatib. non datur,frequenter placitum ait Alc.vir summę eruditionis,ac doctrinę in c.pernicioſam nu.2.de offic.ord. E.Suarez.

episcopus in delictis adulterio maioribus,non aliàs dispensat,quàm si expressim id illi concessum inueniatur,commune ait Fel.in c.at si clerici.§.de adulteriis.n.1.de iudi. Idem.

episcopus læsæ maiestatis reus non reipsa, sed verborum tenus debet degradari,vt doctores loquuntur,cõmune testatur Curt.Iunior cons.clix.nu.1. Idem.

episcopi familia fori prærogatiuis potitur. & si ecclesiæ familia illis nõ potiatur, cõe doctorũ axioma asseuerat Panor. in c.2.nu.6.de for.compe.Vilal.in sua collect. mihi vtrunque improbari posse q̃ meritissimò videt,sed hæc alibi.E.Suarez.

episcopatus quamuis patriam potestatem tollat,non tollit sui hæredis iura, vt commune interpretum dogma affirmat Ant.Gomez.de testament.c.x.nu.11. E.Suarez.

episcopatus est de iure diuino strictissimè sumpto, & ex Christi institutione,secundum communem,per Bursat.cons. 125.nu.37.lib.1.vbi num.11.ꝙ episcopatus est ordo vt sacramentum,secundum canonist.& theologos, ex communi ibi relata.

episcopi an dicantur habere territorium in dominio principis secularis vbi habent episcopatum,vt possint facere citationes reales,hoc est per capturam personæ.vide tex.in c.1.§. contrahentes.vbi gl.de foro compe.lib.6.& in c.cum episcopi.de offic.ord.eod.lib. Put.

episcopus in omnibus inquisitori, & inquisitor episcopo potest vices suas demandare,secundum communem,perBursat.cons.24.nu.32.lib.1.

equo simpliciter & per auersionem empto, tum demum eius & sella &c. ornamenta empta quoque censentur, cùm aut equus ornatus emptori ostensus est, aut loci consuetudo id flagitat,commune inquit Ant.Gomez.de contract.c.2. nu.15. E.Suarez.

equus. equum meum ab aliquo abductum, & apud alium repertum,aũcte propria capere possum.Iaf.in §. quadrupli.in 7.col.inst.de actio.Alex.in 3.vol.cons.64.ibi & ꝙ tex.etiam si non constat à quo fuerit captus.Angel.in d.§.quadrupli.in 1. col. P.Andora.

Pro equo pascendo potest capi herba in quantum potest protendi brachium.c.fi.& ibi Andr.de Iser.in tit.de Pace ten. Cepo.in tit.de fuit.pascu.q.4.Ludo.sing.231. Idem.

Transportatus violenter ab equo non punitur.Fely.in c.Si gnificasti.de homic.

Nec quando rumpi.frenum.Bal.in l.quemadmodum.§. Si Nauis.ad l.acqui.

Alias autem.Si non exclamauit tene.Flor.in l.si putator. ff. ad l.acqui.vide Ang.in § impetu.insti. de l. acqui. vbi inuehit contra eos qui ponunt pueros paruos super equos robustos ad pm.Bal.in l.1.§.1.ff.si quadr.pauper. Idem.

Si equus armigeri occidatur in bello.an ciuitas tenea.vide ꝫ.in verbo Armiger. Idem.

Nunquid ille qui vendidit aliquem equum habentem defectum

Universidad de Deusto

fectum latentem. & dix. vendo morbosum strabonem claudum re.tenea. Vide spec.in ti.de emp.& vend.§.nunc Ang.& doct.in l.paciſci.ff.de Pac.vbi dicit quòd non obstantibus illis verbis.poterit emptor agere rehedibitoria.vel quanto minoris.de quo.per Barb.in 2.vol.con. 16.in fi.& con. lvj.in 3.col. & per Iaſon.d.l.paciſci.Cor.in 3.vol.conſ.81.Panor.in c.iniuſtum.num.3.de rerum permu. Alex.in l.ſi quis cum aliter. in vlt.col.de verb.obl.

Ang.in §. prætor.inſt.de iure.naturali.& in §. in duplum.in 3.col.de act.

Vide tamen Alex.in 3.vol.conſ.cviij.in 1.col.ibi accedunt & in 3.col.ibi item ibi vendens. Idem.

Adde q̄ quando vendo tibi equum & moritur ȝ. triduum præſummi.q̄ morbus interior de quo deceſſit erat ante venditionem. & ideo emptor poteſt agere. ita dicit. Bal.in l.1.C. de edil.act.idem vult Io.Andr.in add.ad Spec.in ti.de emp.& vend. in §. ſcieñ. dum loqui.de Boue morboſo.& Alex. in 2. vol.conſ. 148.Panor.in d.c.iniuſtum. Alex.in d.l. ſi quis cum aliter.in vlt.col.& remiſſiue.in l.ſi in rixa.ff.de ſicca. Ang.in d. §.in duplum.in 3.col.de actio.

Et tunc eſt optima cautella. vt emptor faciat exuiſcerari equum.& ſi reperia.habere cor putridum vel pulmonem. ille morbus præſumetur antiquus. & hanc cautelam traddunt doct.in d.l.paciſci.de quo habet.per Bal.in l.2.q.j.C.de reſcin. vend.Ang. & Alex.in l. ſi quis cum aliter ad ſi.ff.de verb. obl. & in l.ſcieñ.in ſi.co.tit.& per Iaſonem.in l.lecta.in 17. col. ff. ſi cer.pe.

Vide etiam in ma.ſigno. conſ. liij. & Balb. in 3. parte. conſ. 388. Idem.

Nota tamen, quòd ſi equus moriatur in itinere præſummi.mortuus ex itinere.ita no.Bal.per illum tex.in l.ſi pecuniã. §.ſed ſi accepit.ibi,niſi forte perfectio.ff.de cond.cã da.Quod intelligit ibi Alex. quando non eſt naturaliter mortuus. ſed apparet quòd ex aliqua violentia ſeu caſu occurrente in itine reperiit.ita dicit.intelligendum illum tex. Idem.

Subiungo,q̄ ſi venditor ſciebat morbum equi.emptor autem ſupine ignorauit.vt quia erat defectus.qui ad oculum videri poterat. Tunc venditor non tene.ita dicit.Bal.in d.l. 1.C. de edil.act.& eſt de mẽte gl.in d.l.paciſci.dum dicit.iuſte. Non obt.q̄ dolus præponde. culpe.l.item ſi obſtetrix.ff. ad leg.acquil.quia Reſpondet Bal. vbi §.quòd venditor hoc caſu non fuit in dolo,quia non debebat præſumere emptorem eſſe fatuum.Ang.in §.prætor. inſti.de iur.na. Idem.

Equo vendito.an intelligan. vendita Sella frenum & ſimilia? Vide Alex.in l.ſi vt certo.§.vſque adeo.ff.comod.Bar.& Alex.in l.eum qui.§.non ſolum.ff.de fur.Alex.in l.de quibus in vlt.col.ff.de ll.& in l.funes.ff. de actio.emp.in quib' loc.dicũt q̄ ſic.Addo Iaſ.in §.actionum.in 11.col.inſt.de actiõ. vbi plus dicit. q̄ ſi venditor oſtenderit equum bene ornatum. tene. illa ornamenta tradere.& q̄ omnia ornamenta quæ erant per duos dies ante.cauſa vendendi debentur emptori.all.l. ediles la 2.§.vendendi.ff.de edil.edic.& idem vult ipſe Iaſ. in d.l. de quibus.in 24.col.vide etiam decium in ca.præterea. in 6.col. de off.deleg.Ang.in §.in duplum.in 3.col.inſti. de action. Bal. in d.l.ediles §.ſi iumenta.

Et in loc.ſſtis.dicit.Iaſ. q̄ vendito equo poteſt famulus aliquid accipere pro capiſtro.vide ibi per eum. Idem.

An autem vendita equa intelliga.vẽditus pull'. vide doct. in loc.præall.& Iaſ.remiſſiue.in l.ſi extraneus in fi.ff.de cond. ob cauſam Bal.in l.ſi vt certo.§.vſque adeo.ff.como.

Quid ſi equus venal' datur ad experieñ.& moria. vide text. in l.ſi is qui.ff.comod.& in l. apud labeonem. ff. de præſcript. ver.

Et in d.l.ſi is.§.ſi quem dicit.Bal.quòd res data ad experieñ. poteſt locari. Idem.

Sed quid ſi res datur venden.eſtimata.ad quem pertinet periculum.Iaſ.in d.§.actionum.in 15.col.poſt Bar.ibi allegatum. notabiliter.diſtinguit vide eum. Idem.

Equo donato non eſt in ore reſpiciendum.gl.in clem.2. in ver.gratioſe.de cenſibus.Bal.in l.ad res.ff.de ædil.edic. Idem.

De quo currente ad brauium.vide ȝ.in ver.brauium.

De equo dimiſſo in paſcuis.re.vide Bar.in l. ſi negotia in fi. ff.de neg.ge.& Bal.in l.3.in fi.C.de epi.aud.Cor.in 3.vol.con. 28.Alex.in l.3.§.nerua filius de acquir.poſſ. Idem.

Equus calcitroſus dicitur vitioſus.l.bouem in prin.ff.de edil.edic.vbi dicit. gl.q̄ pro eo non ag.redibitoria.ſed quanto minoris.de quo.habetur.in l.ob quæ vitia. §.animi.ff. eod.titul. idem.

Equus autem retrogradus poteſt redhiberi.Bal.in l.j.C.de edil.actio.

Secus in caſtrato.Bal.in d.l.1. Idem.

Equus curatus per maneſcalchum poteſt retineri pro mercede & ſumptibus ei fact.Bal.in l.fi.C.comod.faciunt quæ dixi in ver.Sutor. Idem.

Libellum in redibitoria.vide ȝ.in verbo Redibitoria.

Libellum in actione quanti minoris.vide.ȝ.in ver. eſtimatio quanti minoris.

Si videro equum alienum ſudantem in ſtabulo, & extraham,& incapiſtretur,teneor.Pet.Gerard.ſing. 9. allegat Ang. in l.eleganter.§.idem labeo.ff.de dolo.

Commodatarius equi nõ tenetur,ſi equus fuit ab alio percuſſus ſine ſui culpa l.fi.& ibi Bald.ff.ad leg. Aquil.P.Andora.

PRO.Error ĩ corpore vitiat actũ.ĩ l.4.ff.de leg.j.& l. quoties.de hære.inſt.ff. & l.ĩ vẽditionib'.de ꝓtrah.emp.ff. Bellon.

PRO.Error impedit conſenſum.l.ſi per errorem.ff.de iuriſ dict.om.iud.l. 2.ff.de iudi. Idem.

PRO.Error contrahentium vitiat actum,qui geritur.l. in omnibus. ff.de actio.& oblig. Idem.

PRO.Error in ſyllaba nõ nocet l.q̄ habebat.ff.de man.teſt.

PRO.Error regionis non nocet,ſi de corpore conſtat.l.patronus.§.liberis.ff.de leg.3. Idem.

PRO. Error in proprio facto non toleratur.in leg. quanquam.ff.ad Velleian.cum ſimilibus.

OBIEC. Contrà de l.ſed etſi me putem. ff. de condictio indebi.& l.inter ſocerum.§. 1.de pact.dotalibus.

SOL.Error in facto proprio,tolerabilis eſt in damno euitando,vt in contrariis:ſecus in lucro captando,vt hic. Idem.

PRO.Erronea ſubſcriptio non nocet l.Titius.ff.de reſcin. vend.l.Caius ff.de pig.actio. Idem.

error in ſnĩa,ſiue expreſſius fit,ſiue deprehẽdatur ex actis,vtroque caſu ſnĩa iudicis ſit nulla:eſſe volũt Iac.de Raue.Petr. Cyn.in l.ex diuerſo.§.fi.ff.ſo.mat.mouent.hac ratione,q̄ ſnĩa ſemper ad acta referatur,& ſic,ſi error ſit in actis,pariter & in ſnĩa expreſſus cẽſeatur:allegãt tex. in c.cum ad ſedem, de reſtitu.ſpolia.& in l.2.C.de ſent.quę ſine certa quãtitate profe. gl.& Docto.in l.ſi qs ibi.p̄ eos exhibẽdum.ff.de except.re.iudi. & alia de quibus ibi per eos, & inter cetera referunt Rotã hãc opi.ſequi deciſ.405.& dicũt incipere, dubitatur vtrũ auditor,quã tñ in lib.meo etiã diligẽter ſingulis ſic(vt aiunt)incipientibus viſis nõ inueni,reperio tñ gl.l.vnic.C.de error.calcu.quæ ſm vnum intellectum firmat contrarium,ſ.qd̄ niſi error ſit ĩ ſnĩa expreſſus,valeat.quã ſequũtur Ang.& Sali.Alex. verò ab lm.ſequitur diſtinctionem Bart. ibi dicẽtis,aut ĩ ſnĩa eſt expreſſus error,& tũc ſnĩa eſt ipſo iure nulla.l.2.C.qñ pro uo.nõ eſt neceſſ.l.j.ff.quæ ſent.ſine appellatione reſc. Aut nõ eſt expreſſus error in ſnĩa, ſed apparet ex actis, & tunc ſubdiſtinguit: aut ſnĩa eſt lata p̄ relationem ad illa acta, in quib.eſt error,& videtur expreſſus in ſnĩa.d.l.2. C.de ſen.quæ ſine cer. quant.profe.& l.ait prætor.§. 1.ff.de re iud.aut eſt iata ſimpliciter & eo caſu dicit aduertẽdum,quia quædam ſunt acta,ad quæ ſnĩa neceſſariò refertur vt libellus.l.vt fundus. ff. cõi dui.ſimiliter ſnĩa lata in cauſa appellationis,quæ de neceſſitate ad primam ſnĩam refertur,quam Iudex approbat, vel improbat.l.eos qui,de appellationib.& tali caſu ſi in libello,vel in 1. ſnĩa eſt expreſſus error, ſnĩa ſecũda ſimpliciter lata videretur erronea,& errorẽ cõtineret.& meritò eſſet nulla d.l. 1.ff.quæ ſnĩæ ſine appellatio.reſcin.& iſto caſu poſſet eſſe vera opinio Iacobi de Rauena.Si verò error appareret in aliis actis.tũc nõ redditur ſnĩa nulla, & ſic intelligitur opinio Gl.in d.l.vnica. C.de error.cal.& d.l. 1.C.quæ ſnĩæ ſine appellation. reſcin. & l.præſes. ff. de re iudic. Opinionem tñ illam,quod niſi ſit expreſſus error in ſnĩa non eſt nulla, approbat idem Ale.in d.l.j. C.de erro. cal.p̄ qua allegat tex.ĩ d.l.ex diuerſo.§.fi.ff.ſo.mat. & l.poſthumus.§.ſi quis ex iis.ff.de inof.teſta.& l.ſi expreſſim. à cõtrario,ff.de appella.Bart.& Ang.in d.l.j.in pr.ff.quæ ſent. ſi.appell.reſcin.Bar.& Imol.in d.l.ex diuerſo.But.in c.ab excõmunicato. de ſententia excommunicatio. in 6. & quæ ipſe Alex.latè dixit in l.cum prolatis.ff.de re iud.ex quibus omnibus videtur communior. F.Turza.

error iuris excuſat à fructibus, Eſt communis opinio ſecundum Curt. in conſ. 28. in cauſa vertente inter nobiles de Rodolphis.vol.1. M.Chærian.

PRO.Error in noĩe nõ vitiat,ſi de corpore ꝓſtat.l.ſi in noĩe. C.de teſta.§.ſi quis in nomine. inſtitu.de legat.l. ſi in nomine. ff.de verb.obl.l.in venditionibus.ff.de contrah.emptio.

OBIEC. Contra de l.ſi quis in fundi.ff.de leg.j.& l. quoties.ff.de hæred.inſti.vbi error circa rerum vocabula vitiat.

SOL.Hic ĩ errore noĩs ꝑprij.ibi in errore noĩs appelatiui.

OBIEC. Contra iſtud oppono,de l.ſi. C.de hær.inſti.vbi error in proprio nomine vitiat inſtitutionem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SOL. Hic in errore nominis alieni, ibi in errore proprio testatoris sui nominis. Bellon.

Error in substantia, exercitio, vel vsu iurisdictionis vitiat processum. l. si per errorem. ff. de iurisdict. omn. iudic. gloss. ordinaria in l. 1. ff. de iudic. Innoc. in 4. colum. Hostiens. & Ioan. Andr. in capit. prudentiam. extrà de offic. delegat. Et ideo secundum prefatos doctores si sint duo iudices delegati, qui habent exercitium iurisdic. simul, non quilibet insolidum, nisi aliter in commissione sit expressum. d. c. prudentiam. & ff. de re iudic. l. duo ex tribus. & si per errorem partes litigent coram altero ex eis, non valet processus: quia erratum est in exercitio iurisdictionis, licet Angelus in d. l. si per errorem. tenuerit contrarium. Idem si plures ex forma statuti vel consuetudinis legitimè sint deputati consules seu iudices in causis mercatorum, vel appellationum, secundùm Bald. quem sequitur, d. Ambro. in l. 1. ff. de offic. procon. Poterit tamen secundum eum maior pars eorum vno non vocato pronunciare. In dubio autem quando litigatur coram iudice incompetente, præsumitur error. l. verius. ff. de proba. secundum Spec. in tit. de compe. iudi. adi. §. 1. vers. sed nunquid, nisi litiganti esset nota iurisdictio ex vicinitate vel fama in eo loco, ex quibus præsumitur scientia, vt per gl. in l. si tutor petitus. C. de peric. tu. Bart. in l. si cui. in §. iisdem. ff. de accus. gloss. in capit. 1. extra de postul. prælat. facit capit. fin. extrà qui ma. accus. pos. Balb. decis. 113.

Error. Licet in dubio litigans coram non suo iudice præsumatur errare, secundum Spec. in titul. de compet. iud. adi. §. 1. versic. sed nunquid. hoc potest limitari, nisi ipsi litiganti esset nota iurisdictio ipsius iudicis, per glo. in l. si tutor petitus. C. de peri. tu. & in l. de tutel. C. de in integ. resti. mi. Balb. decis. 162.

Error. Si ordinarius procedat vt delegatus, vel econtra per errorem, & partes pariter errent, credendo eum delegatum, cum sit ordinarius, vel econtra, processus est nullus, secundum Angel. in l. si per errorem. ff. de iurisdi. omn. iudic. quod videtur sequi Bald. in l. falsus. C. de fur. in l. eum qui. ff. eo. Mouetur Ang. per l. si seruum. §. si quis iudex. ff. de arbit. Si autem ipse iudex tantùm erraret, quia procedit vt delegatus, cum sit ordinarius, tunc valet processus. & hoc casu loquitur Innoc. in cap. cum ex officij. extrà de præscrip. & Bal. in l. 1. C. de furt. quod sequuntur Felin. in dicto capit. cum ex officij. & do. Cato in d. l. eum qui. Balb. decis. 106.

Acta facta coram iudice incompetente per Errorem partium credentium eum esse competentem, possunt, postquam partes sciuerint eum incompetentem, ratificari: & valebunt retro gesta, secundùm gl. quæ reputatur singularis & communiter approbata in l. si de crimi. agi. opor. Bal. in l. vbi conuenerit. ff. de iurisd. om. iudi. bene facit. l. 2. C. commu. vtri. iud. quod ad limitationem eorum, quæ habentur in l. si per errorem. ff. de iurisd. omn. iud. & in l. 2. §. 1. ff. de iudi. quod in clerico qui litigasset coram iudice temporali, non procederet per cap. at si clerici. extrà, de iudi. & ca. si diligenti. extrà, de foro compe. Balb. decis. 85.

error in calculis, atque aliis rebus generaliter eo ipso interuenisse præsumitur, cp veritas in contrarium ostenditur, vt frequens doctorum placitum renuncio ex gl. & doct. in l. de æta te. §. vlt. ff. de interrogat. actio. Alex. cons. lxix. nu. 3. li. 3. & cõs. cxlv. nu. 7. lib. 6. Ias. per textum illum post alios interpretes. in l. si post diuisionem. num. 3. C. de iur. & facti ignorant. Luc. de Pen. in l. 3. C. de Castrens. pecul. E. Suarez.

error computationum allegari semper potest, atque emendari perpetuò debet, & si rationes sæpe sæpius initæ proponantur, vt probat textus expressus in l. vna, ibi, veritati non afferre præiudicium, & ibi, sæpe computatis. C. de error. calc. & est receptissima sententia ex Bar. Angel. Paul. Ias. & Deci. num. 2. ad illam l. ex gloss. in l. 2. C. de iure fisc. lib. 10. Alexan. cons. 135. num. 7. lib. 6. Soc. cons. xcij. num. 8. lib. 4. Paris. cons. vltim. num. 6. & num. 27. libr. 1. Est autem in promptutatio. quippè quia errantis nulla est voluntas. vt in reg. nihil consensui, atque inibi Dec. & alii. & in l. si per errorem. vbi Alex. in princ. Ias. ff. de iurisdict. om. iud. Luc. de Penna in l. 3. C. de castrens. pecul lib. 12. E. Suarez.

errore soluti repetitionem non impedit antidoralis, vt doctores fantur, vel remunerandi obligatio. vt commune aiunt Ias. in l. ex hoc iure. num. 74. ff. de iustit. & iur. & in l. 1. numer. 12. ff. de condict. indeb. Dec. in cap. ad nostram de probation. insignis Pinelus in l. 1. part. 3. C. de bon. maternis. Etsi contrarium perperam moliantur Fortun. in l. 1. §. ius naturale. num. 65. cum sequentib. ff. de iustit. & iure. Zas. lib. 1. respons. ca. 3. num. 22. Did. à Couatru. in cap. cum in officiis. num. 10. de testam. cuius argumentis alibi diligenter satisfacim⁹. E. Suarez.

error In principio, inducit errorem in processu. Et ideo dicimus quòd à primordio tituli posterior formatur euentus. l. vnica. C. de impo. lucra. descript. libro 10. & ita dicit Angel. in l. qui rem propriam. C. loc. Nisi hoc fieret ex certa scientia, ita Bal. in l. si functiones. C. de donat. P. Andora.

error præsum. quando quis fac. quod facere non debet, nisi appareat de certa scientia. Bal. in prima parte. consil. 82. Alex. in 5. vol. cons. clxiiij. Idem.

An in facto proprio. vel alieno admitta. & tolleretur error. vide ĵ. in ver. Ignorantia §. 13. & seq. Idem.

error proba. proban. rem aliter se habere. l. sed & si me putem cum ibi no. ff. de cond. indeb. Bal. in quarta parte. cons. 269. & in prima. parte. cons. 99. Paul. de Castr. in secundo. vol. cons. 80. Alexand. in primo. vol. cons. cij. & in tertio. vol. cons. 69. & in quinto. volum. cons. 168. Bened. de perux. in cons. 10. in 2. & 5. colum. Bar. in l. non fate. in pen. colum. vers. Si vero in facto proprio. ff. de confe. Iason. in §. si quis agens. instit. de action. vbi dicit. quòd vbi tracta. de damno vitand. in facto proprio tollera. ignorantia. idem vult Alexand. in quinto volum. cons. clxiiij. ad pm. addo. Calde. in titulo de confe. cons. 1. alias cons. 149. Idem.

error notarij. qualiter probe. & corrigatur? vide Alexand. in secundo. volum. cons. cv. & Fely. in capitul. ex literis. extra. de fi. instr. Idem.

error notarij proba. ex præcedentibus & sequentibus. Bar. in l. errore C. de testa. habetur. in l. si librarius. ff. de reg. iur. Idem.

errorem proprium quis caute corrigere debet. Fely. in ca. qualiter & quando el 1. in 3. colum. extra de accus. in simili. Barb. in primo. volum. cons. primo. in 29. colum. & cons. 10. in 2. colum. & in secundo volum. consil. xxvij. colum. 12. Idem.

errans in iure censetur in lata culpa. l. late culpe. ff. de verborum. significat. lege imperitia. ff. de regulis iuris. lege prima. §. hæc actio. ff. si mes. fal. mo. dix.

Et ideo videtur male loqui. Bal. in ca. 1. §. iudices. in titu. de pace iurament. fir. in lib. feu. vbi dicit. quòd in doctore error inis. est dolus saltem præsumptus nam hoc. non est verum quia solum cense. in lata culpa. Idem.

error iuris nihil offic. consuetudini. licet officiat simplici præscrip. ita dicit. Bal. in l. rem non nouam. in gloss. super ver. tact. C. de iud. all. l. 3. in fi. ff. de sup. leg. Idem.

Nunquid autem error iuris vel facti noceat vsucapere volenti? vide Angel. in l. venditioni. C. de vsucap. pro empt. Idem.

errans non consentit l. si per errorem. ff. de iurisd. om. iud. l. cum testũ. C. de iu. & fac. igno. faciunt no. per Alex. in 5. vol. cons. 9. in 3. col. vers. aut dictus iulius.

Limita quando error. est in causa proxima. Secus si remota. ita Iaso. in §. item si quis. el primo. in duodecima col. instit. de actio. all. Bal. in l. vnica. in vigesima colum. C. de confes. Alex. in d. l. si per errorem. in 1. limita.

Alias limitationes. vide per Alexand. in d. l. si per errorem. Idem.

error nominis proprij vel appellatiui an noceat? vide Iasonem. in l. si in nomine. C. de testa. Et regulariter. dicit. quòd non. si de corpore constet vt ibi. & l. in venditionibus. ff. de contrahend. emptione. l. his verb. §. final. ff. de hæred. institu. l. demonstratio. falsa. in principio. ff. de conditionib. & demonst. Rota in No. concl. 133.

Vide ibi limita. per doct. maximè Iasonem. qui notabiliter loqui. Idem.

error calculi. an possit post sententiam in causa appellationis allegari. vide. Paulus de Castr. in secundo. volumine. consilio trigesimosexto. Ana. consilio sexto. habetur in l. vnica. C. de erro. cal. Lud. Rom. cons. 346. in 2. colum. & seq. Idem.

error calculi non potest vltra triginta annos allegari. l. calculi. ff. de admi. re. ad ciui. perti.

Merchatores possunt sepius pete. calculationem. d. l. vnica. & ibi Ias.

Quid si cum calculo interuenit quitatio. an iter. peti possit quòd calculetur. vide Iasonem. in d. l. vnica.

Quid si quis in iud. negauit calculum. an possit postea allegare errorem calculi vide not. Paul. in d. cons. 36. quod all. Ias. in d. l. vnica. licet alio numero.

error communis fac. ius. l. Barbarius phs. ff. de offic. præto.

Limita in beneficialibus & spiritualibus. in quibus ille text. non approba. per theologos secundùm. Phi. in c. 1. de reg. iur. in 6. in 2. col. P. Andora.

Error

Universidad de Deusto Biblioteca

Error facti alieni excusat ab omni culpa. communis est opi. Gabriel. cons. 172. nu. 28. Bonacoss.

error calculi post transactionem vel sententiam super ratione vel calculo allegari non potest. Corn. cons. 62. lib. 4. Et an & quando possit vide Paris. cons. 89. lib. 1. Put.

error semper & perpetuò est emendandus, secundum communem per Bursat. cons. 68. nu. 44. lib. 1.

error est in sententia dum ad acta erronea se refert, secundum communem per Bursat. cons. 74. nu. 83. lib. 1.

PRO. Errantibus, & non fallentibus subuenitur, l. si is qui. C. si minor se ma. dixer. Bellon.

PRO. Erubescimus sine lege loqui. in l. illam. C. de colla. & in §. consideremus. in auth. de trien. & semis. coll. 3.

OBIEC. Contrà, in legibus arguitur à contrario sensu. in l. eum qui. ff. de don. cum similibus. argumentum autem à contrario sensu tacitè, & per quandam coniecturam ex lege sumitur. l. apud antiquos. C. de furt. & sic non ex lege expressa.

SOL. Dic quòd contrarius legis sensus est, pro lege, in l. qui testamento. in §. mulier. ff. de testam. vbi gl. & apertissimè sensus legis à contrario colligitur. in l. si quis locuples, ff. de manu. testamen. Bellon. Tol.

Et, copula, eius naturæ est, vt inter diuersa ponatur regulariter loquendo. Ita voluit gl. ad hoc allegata in rub. ff. de iur. & facti ignor. Sic quoque voluit glos. in verb. nescit, relata ad tex. in l. fi. C. per quas person. nob. acq. Quam inquit communiter receptam Soci. iun. in cons. 38. num. 1. volum. 4. & in cons. clxxxj. de duobus. nume. 32. volum. maximè vero in cons. lxviij. incip. tam plura per me edita consilia. nume. 15. in fin. & seq. volumine primo. Vbi etiam respondit ad quædam in Contrarium cauillosè allegata, vt latè ibi per eum, & ad quæ etiam hic in d. cons. 36. se remittit. E. Muscul.

PRO. Etiam, dictio est implicatiua. tot. ti. C. etiam per procur. in integ. restituend. Bellon.

PRO. Etiam si pedem in fossa haberem, adhuc discere vellem. l. apud Iuli. ff. de fid. liber. Idem.

PRO. Etsi nihil facilè mutandum est ex solennibus, tamen vbi æquitas exposcit, subueniendum est l. diuus, ff. de restitu. in integrum. Bellon.

PRO. Euagationis & dissolutionis occasio euitanda est. cap. quia in tantum. extra de præbend. ca. cum singula. de præben. in 6. Bellon.

PRO. Euanescit instrumentum, si exinanitur debitum. lege si conductionis. C. locat. Bellon.

PRO. Euenientes fortunę contrarios sæpius euentus operantur. in §. quia verò hactenus. in authent. de nupt. col. 3. Bellonus.

PRO. Euentus considerandus est, in l. aut facta. ff. de pœnis. §. quia verò hactenus. in authentic. de nupt. coll. iij. Bellon.

PRO. Euentus non spectatur, cuius effectus nullus sequitur. l. fi. C. qui admitti. leg. ad probationem. C. de prob. capitulo. cum contingat. extrà de offic. de leg.

OBIEC. Contrà de l. quibus diebus. §. 2. ff. de condi. & demonstrat.

SOL. Ibi propter conditionem, quæ in forma specificata est. adimplenda. l. Mæuius. ff. eodem titulo. Bellon.

PRO. Euidentia parati sceleris non indiget clamore accusatoris. in capitu. euidentia. extra de accus. Idem.

euidens dicitur quod etiam ex coniecturis apparet. Iaso. in l. prætor ait. in 1. col. ff. de oper. no. nun. Barb. in 4. vol. cons. 78. in 4. col.

Non tamen dicitur euidenter expressum. illud quod elicitur ex coniecturis. ita not. Ias. post Aret. in l. qui plures in fi. ff. de vul. & pup. P. Andora.

euicta re per sententiam, licet emptor de euictione contra venditorem nō queat agere, nisi eidem debito tempore nempe ante conclusionem vtriusque instantię, vt veniret ad se defendendum denunciauerit, glos. in capitulo si venditori, de empt. & vendit. l. emptor. fundi, C. de euictio. id tamen fallit inter alia, si emptor & venditor in eodem iudicio simul ab eo qui rem euicerat, conuenti fuissent. tunc enim emptor etiam si non denunciauerit venditori de euictione, recte eum conuenire potest, iuxt. gl. sing. & in leg. si dictum, §. si præsente, in verbo, possit. ff. de euictionib. quam sequitur Bal. in l. fin. C. de sentent. & interlocut. omnium iudic. & cum ea Doctores communiter transire affirmat Benedictus Capra reg. lxxxvij. nu. 228. plura de hac re vide infra Venditio.

euicta re per sententiam arbitri emptor contra venditorem de euictione non recte agit, l. si dictum, §. si compromisero. ff. de euict. nisi compromissum eius voluntate aut ex necessitate fieret, puta ex forma statuti vel alio iure, ad hoc fuisset coactus emptor. quia cessante ratione d. §. si compromisero emptor perdens causam coram arbitro necessariò agitatā rectè agit contra venditorem, de euictione, vt voluit D. Petr⁹, & D. Floria. & Imol. in c. fi. de empt. & venditione, iuxta not. in l. si fideiussor, §. si necessariò. ff. qui satisd. cogantur. l. fi. C. de iudic. ca. ab arbitris, de offic. dele. lib. 6. & idem volunt Bart. & Bald. in d. §. si compromisero. & ita communiter teneri refert Benedictus Capra reg. octuagesimaseptima. numero 244.

euicta re per sententiam à iudice non suo, sed per prorogationem effecto latam, venditor similiter emptori de euictione non tenetur, iuxta glo. & Bartolum in l. si dictum. §. si compromisero, ff. de euictionib. in verbis nulla necessitate cogente, cum quib. Doctores communiter transire refert Benedictus Capra, regula octuagesimaseptima. numero 146.

euictio licet regulatiter in re aliena legata, tradita & euicta contra heredem locum non habeat. gl. & Bart. in l. si domus, §. de euictione, & lege qui concubinam. §. si heres, ff. de lega. 1. Cyn. Bartolum & Bald. in l. cùm alienam. C. de legat. Anchar. & Imola in capitulo filius. de testam. id tamen fallit, nisi legan ter res alienæ in genere ex natura seu qualitate ipsius rei, l. qui concubinam, §. si hæres. ff. de legat. 3. & ibidem gloss. & Bartolus, quia tunc hæc res legantis si à euinceretur, tenebitur hæres de euictione, quia obligatus in genere tenetur facere rem accipientis, l. si à substituto. §. hæres, ff. de legat. primo. l. ex empto. ff. de act. empti, quod verum esse & communiter teneri refert Benedictus Capra reg. cvij. numero tertio, vt autem legatarius de euictione agere possit contra hæredem, in casibus quibus ei id permittitur, necesse est, vt ei denunciet litem motam ante litem à se contestatam, quia non tam de damnovitando quàm lucro captando tractatur secundum gloss. in l. rem, §. final. ff. de euicti. & gloss. iunct. text. l. si concubinam. §. si hæres. ff. de leg. tertio. & ibidem Dyn. & Bartolum. Cyn. in l. emptor. C. de euicti. quod communiter teneri refert, dicta regula 87. nu. 25. idem Capra.

euictio locum habet quando hæreditas diuiditur per testatorem, si vni ex cohæredibus euincatur pars sua: secus in prælegato, secundum communem per Bursat. cons. 6. numer. 19. libr. 1. vel quando diuiditur hæreditas per institutos, cum euictio competit, iuxta communem ibi relatam: quam latius declara vt per eum ibi.

euictio locum habet in donatione, propter merita, secundum communem per Bursat. cons. 31. nu. 5. lib. 1.

euictio. In libello ex actione ex empto. de euictione. Oportet. Narrare. contractum emptionis. & litem. fuisse motam. Et qualiter tandem res fuit euicta sententialiter. licet vsque ad finem. per te ac tuos idoneos aduocatos & procuratores in causa insteteris. & eam pro posse deffenderis. & propterea tua interest rem non fuisse euictam in xx. Quare petis dictum venditorem. ad dicta xx. tibi soluen. condem. vel in eo quod probabitur tua interesse. ista forma colfr ex dict. Bar. in l. qui concubinam. §. si hæres. de leg. 3. & in l. Aristo. §. 1. & ibi doct. ff. de donat. vbi Barto. tam in theorica quam in praticha.

Et hoc si de euictione expresse cautam non sit. Si autem expresse cautū sit. quid debeat restitui simplum vel duplum euictionis nomine. in libello debes sic concludere.

Quare peto dictum venditorem condemnari me ad dictam duplam euictionis nomine quam promisit. P. Andora.

Quomodo aut forme. libellus. quando venditor non deffendit sed emptor. & sec. sumptus. quomodo age. pro sumptibus? Dic quòd est aduertęn. Aut enim in instrumento venditionis fuit expresse cautum de sumptibus refficiendis. etiam in dicto casu. & tunc directe peti possunt hoc modo. Dico quòd emi à titio talem librum pro 10. duc. quos sibi solui & librum tradidit. & inter cætera promisit mihi si molestaret expensas reficere. & quòd fuit me mota lis. & expossui. duc. quinque. quare rem. Si autem non fiunt cautum de expen. petam interesse ex quo. venditor non defendit. ita habentur ex dictis. Bar. in l. venditores. ff. de verbo. oblig. & ponit Ang. Aret. in §. actionum. inst. de actio.

Et quòd emptor possit recuperare à venditore sumptus quos fec. in lite. & etiam damna & interesse eo casu quo res non fuit euicta. vult Bal. in l. si plus. §. mota lite. ff. de euict. fac. etiam quia venditor non solum tene. de euictione. sed etiam deffendere. vt proba. in dicto §. mota lite. & in l. 1. C. de pericu. & como. rei vend. & in l. si parentibus & in l. empti. C. de euict. & ple. per Cy. in l. qui absentem. ff. de procur. Alex. in l. venditores. de verb. obl.

Et eo

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et eo ipso, quòd fuit vend. requisitus vt liti assistentur re. fuit constitutus in mora.per ea que habentur.in l.quiRome. §.cohæredes.ff.de verb.ob.& in l.fideiussor.in prin.ff.de fideiuss.ergo tene.ad penam & omne damnum & interesse.per id quod habetur in casu valde not. in l. Iutius. ff. de act. emp. & istud tenent Pet.de anch.& Imo.in c.fi.ad fi.extra de empt.& vend.vbi concludunt q̃ licet non possit agi.ex clausula.de euict.ex quo res non fuit evicta. Tamen potest agi ex clausula ob rem non defensam. max.stante clausula.rato manente Pacto.l.qui fidem. ff.de transact.de qua.q.habetur.in l.1.C.de euic.per Bar.in d.l.venditores.& in d.l.qui absentem.per Ana. & Bolog.in cons.31.Panor.in d.c.fi.in fi.

Non tamen tene.in se litem assume.sed solum assistere & exhibere instrã & testes.Alex.in d.l.venditores.de verb.obl.

Causa euictionis pendente non tenc.venditor ad sumptus litis Bal.in l.cum testamento.C.de testa.manu. Idem.

Nota q̃ statur dicto emptoris super præmiss'ar.eorum que habentur in Auth.Nouo iure.C.de iud.& l. si quando C. vnde vi.& per Imo.in ca.fi.quod met. causa.

Et quòd tal' præmissio de stan. dicto emptoris rem valeat, tenet Dy.in l.fi.ff.de prætor.stip. & Io.And.in add.Spec.in tit. de proba.§.videñ restat ver.Sed quid rem.vbi refert ita tene. Alber. pap̃.in l.2. ff. de in litem iur̃ per illam l. & per id quod habetur in l.3.§.fi.ff.de eo quod cer.lo.& vult Bal.in l. si qs in conscriben.C.de episcopis & cler.& in tit.de pa.iur.fir.§.item sacram.& in l.1.C.de re.cred. moder. post Ang. in l.inter stip. §.1.ff.de verb. oblig.Ang.in l. ab exeq.ff. de app.pro quo fac. quod vult Inno.in ca.Sane & in cap.veniens, de renun.de eo qui commisit se gratie & misericordie alicuius. Addo Ana. in d.cons.31.& Alex.in 2. vol.cons.67. & quæ dixi in ver. pactũ.§.44.&Crotus.in l.nemo põt,ĩ 23.col.de leg.j.P.Andora.

Tale tamen pactum non transit ad hæredem.vt vult Iaso. in l.fi.in fi.ff.ne quis eum. Idem.

Ex sententia arbitri compromissarij non committ. stip. de euictiõe.l.si dictum.§.si compromiso.ff.de euic. Ang.in §.j.in 3.col.insti.de act.& in §.actionum.col.12.

Ampliaquando emptor detulit iuramentum Cremñ. sing. 114.fac.quod dixi in ver.iur.opera.§.84.vers.6.si iur.

Limita nisi emptor coactus à sta. sic disponente compromitte.vt si sta.dicit quòd causæ compromittantur. tunc.n.benè cõtri stip. secundùm. doct. in d. §. si compromiso. & vult Bal.in l.1.C.de pericu.& como.rei vendi.Panorm.in 2.parte. cons.72.in fi.

Sublimita quando apparet in act. quòd partes astricte vigor̃ sta.compromisunt.alias secus secundùm Sal.notabiliter in l. fin.C. de iud.quod not.in praticha.de quo.dixi latius. in ver.appel.§.2.vers.limitat tamen sal.& in trac.sta.sta.sub Rub. caute inter affines.q.

Adde etiam quòd requi. quòd in ellect.arbitror.cite. venditor.ita Are. in l.ex duobus.in 11.col. ff. de duo.reis all.Bal. in d.l.1.C.de peric.& como.rei vend.

Item limita.nisi emptor velit ofide.venditorem non habere bonum ius in re,quia poterit agere ad simplum. Are.vbi s. all.Bal.in l.libera.C. de senten.tamen dicit.quòd multum repugnat textui in d. §. si compromiso. sed ipse Are. in l.fin.C. de in inte.rest.mi.seq.indistincte op.Bal.

Limita quoq; nisi cõpromissum fuerit in venditorem.Ludo.Ro.sing.402.Fran.cremñ.sing.30.

Item limita quando emptor.

Limita etiam d.§.Si compromiso. Nisi dica. quoquo modo res euinca.quia tunc debe.euictio.per no.per glo.in l.cum pena.ff.de aro.& per Bal.& Alex.in l.si domus §. de euic.ff.de leg.1. Addo Alex.in 3.vol.cons.4.Barb. in 1.vol.cons.39.in 8.& 9.col.& in 2.vol.cons.23.in 1.col.faciunt no.per Fely.in c.lator.de homic.vbi aliquid ponit de dictione quouis modo &quoquo modo.de quo ēt dixi.in dictionario.in verbo qũo cũque faciunt etiam que dixi.in verbo Pregnans.& ita etiam vult Alexan.in l.excep.ff.de fideiuss.Cepo.cau.97.Ang.in §. fi. insti.de emp.& vend.& in §.actionum.in 12.col.de actio.

Ante euictionem ius non competit emptori. Alex.in 5. vol.cons.cvj.in prin. P.Andora.

De euictione agi non potest. nisi sit facta exeq. Alexan. in 3.vol.cons.4.præal.fac.tex.& ibi Iason.in 1.col.in l.1.ff.de re. permu. Idem.

Fideiu.autem soluen.potest age.Ang.in §.si quid autem.in sti.de fideiuss.

Nec dicitur res evicta si per hypothecariam auoca.sonz.in 2.parte.cons.199.in 5.col.Ang.in §.actionum.in 12.col.inst. de act.dicit.quòd si euinca.sola pos.non age. de euic. nisi aliter in instro dica.Bal.in l.3.ff.de actio.emp. Idem.

Euictio non debe.vbi princeps de facto emptorem expellit l.Iutius.ff.de euic.l.fi.C.de act.empt.Dec.in terminis.cons. 74.in 3.col.Panor.in c.fi.nu.7.de emp.& vend. Idem.

Euictio non debe.vbi per contumaciam emptor condemnatur.l.si ideo.ff.de euic.Fely.in c.cum bertoldus.in 7.col.de re iu. Etiam si venditori fiunt lis denuntiata.vt vult Dec.in d. cons.74.all.Bal.in l.1.in 4.col.vers.vlti.opp.C.de peric.& como.rei vend.Panorm.vbi s.Cremñ.sing. 87. Ang.in d.§. actionum.in 12.col.

De quo.vide Iatius Fely.in d.c.cum bertoldus. Idem.

Euictio an debea.pro re donata? Bar. in l.si pro re.ff.de euic. tenet quòd non. Et istud vult clarius Ias.in l.scimus. in 2.col. C.de inoff.test.all.l.aristo.§. 1.& ibi gl.& Bar.ff.de don.& glo. in l.1.C.de iur.dot.scilicet quando incipit à traddict.secus si à promissione.vt Iatius per eundem Ias.in l.si à substituto.§.hæres.ff.de leg.j.vide Panor.in c.fi.de empt.& ven. Alex.aliquid in l.1. §. si vir. in 4.col.in fi.de acquir.poss.& in l. quod vxor. eo.tit.Idem in donact.facta à pñe filio.Ias.in §.fuerat.in 9.col. insti.de actio.Cor.in 2.vol.cons.141.Ang. in d.§.fuerat. in 7. col.loqui.in dote.data.an pro ea debea.euic.

Fallit in re donata pro legitĩa.ita Ias.in d.l. scim' per illum tex.nisi secundùm eum euictio procederet culpa filij. l.Si per imprudentiam.& l.si dictum §.si cõpromiso.ff.de euic.& per alia quæ adduc.

Fallit etiam in donac. remuneratoria. Alex.in 3. vol.cons. 47.vbi confirmantur prædicta.

Fallit quoque si donator obligauerat rem donatam.ita mirabiliter Cor.in 3.vol.cons.42.vers.Nec obstant adducti.

Quid pro legato.an debea.euictio? text. est quòd non.in l. cum pater. §. euict. de lega. secundo. gloss. in d. l.scimus. habetur in l.si domus.de euict.de lega.primo,scilicet quando legatur.species simpliciter.Secus si legatum est in genere.vt latè per Iasonem. in d. §. hæres. Ang. in §.non solum.institu. de legat.

Fallit quando legatum est pro legitima.secundùm.Bal.Sal. & doct.maximè Iasonem.in d.l.scimus.

Fallit etiam quando lega. res quæ est ecclesiæ.quia ea euicta non debe.euictio.Panorm.in tecunda parte.consilio 45.

Euictio non debetur.Si in ludo venditum euincatur.Iasonem.in l.iurisgen.§.prætor ait.in 1.colum.ff.de Pac.

Sciens rem suam vendi non euincit. Ludo.Rom.cons.87.

Euictio non competit emti scienter rem furtiuam. l. si in emptione.§.si emptor ff. de euic. & in emte scienter fundum dotalem vide Bal.in l.si prædium.C.de iure.do.

Faciunt quæ dixi.in ver.emptio.§.30.

Quid in emte rem subiectã fideico.vide notabiliter Cor.in 3.vol.cons.2.

Euictio non debe. pro re particulari à venditore hæred.l. 1.C.de euictio.

Euictio non debe.per eum qui solum cessit iura. quæ dicitur habere.vt suprà.in verbo.Cessio actionis.§.45.

Re euicta ad quid tenea.Venditor.vide Ludo.Rom.cons. 169.vbi dicit. quòd tene. restituere pretium. & omnem expensam factam pro melioract.rei.

Et cuius temporis debea.euictio. seu cuius tempotis consideretur valor rei vide Bar.in l.titius cum decederet. ff.de actio.emp.vbi dicit. quòd inspicitur. tempore quo res euinci.

Sed Calca. in consil. 14. in 5.colum.dicit.quòd considera. valor qui erat tempore contractus all.l.bonitat.ff. de euict.& l.ex mille.§.pe.eo.tit.

Vide etiam Ludo.Rom.consil. 169. vbi dicit quòd venditor tene. restituere pretium, & omnem expensam factam in meliorat.rei.vacat quia dixi s.hoc.eod.§.

Contra consi.ludo.videtur casus in d.l. titius in fi.cum l.sequenti de actio.empt.vbi habetur quòd quando melioratio contingit facto emptoris. interesse non potest excedere duplum quo.res valuit tempore contractus.

Venditori debet fieri denuntiatio litis. & interpellatio ad defendeñ. vel liti assisteñ. Fely. ample. in cap. cum M. Ferrarieñ.in 19.& 20.colum.de consti. & in capit.cum contingat in quarta column. de rescript. Angel. in consilio 176.& sequenti de quo vide late Iasonem. in l. non solum.§. morte in 25. colum. ff. de oper. no. nun. in quibus locis late disputant. an sufficiat sola denunct. litis an vero requira. interpell.de assisteñ.liti & de defendeñ.in quo cõior op. esse vide. q̃ interpelle.ad assisteñ.&defendeñ.saltem per equipollentia verba.de quo per Alex.in d.§.morte.in 12.colum.& sequentibus.habetur aliquid per eundem.in l.in exeq.§. insolidum. de verb.obl. Ang.in §.actionum in 10.col.de actio.in quibus locis etiam ponitur.an sit dan. copia citationis & libelli.

Limita

Universidad de Deusto

Limita niſi notorie conſtaret nullam defenſionem competere in re euicta.quia tunc non requi. intimatio nec interpel. Ita Fel.in cap.cum olim.in 7.col.de re.iud.all. imo. in ca fi.de emp.& vend.Addo Alex.in 3.vol.conſ.67.& in d.§.mortem. in 14.col.cum ſeq.

Quando denunc. fit heredibus auctoris. vide Ang. in d. §. actionum.in 10.col.

An autem venditori ſcienti litem eſſe motam debeat fieri denuntiatio? Bar.in l.denuntiaſſe.ff.de adul. & in d.§. morte. tenet ꝙ ſic.& in l.2.§.fi.ff.ſo.mat.vbi Alex.in 4 & Iaſon.in vlt. col.Fel.in c.cum M.Ferrarien.in 20.col.de conſt.& aliquid in capit. ſi autem. in 3.columna. de reſcript. & in capit. cum contingat.in quarta column. eodem titulo. Panorm. in 2. parte. conſ.49 Dec.noſtr.in conſ.74.Panor.in cap.fi.num. 9. de emp.& vend.Ang.in d.§.actionum.in 11.col.

Limita niſi eſſet iuratum.quia ſcienti alr nō denuntia.propter iur.ita Alex.in d.l.2.§.fi.ſo.mat.vbi multa adduc q̄ vide.

Limita ēt qñ ꝓſtat de iure euīcent.quia tunc nō ē nēcia denunc.ita Alex.in 3.vol.cōſ.67.quod all.Fely.lz alio nūo.in c. cum bertoldus.in 10.col.de re iud.facinus dicta ſ.§ prox.

Limita præterea.niſi ſit pactum de non denūtian.litem.valet.n.tale pactum.Bal.in l.1.C.de picu.& como.rei vēd.Ang. in l.emptor.C.de euic.

Limita pariter qñ vēditor eſt pñs.quia alia denūtiatio nō requi.Ita Dec.ꝓſ.102.all.gl.in l.ſi dictum.§.ſi pñte.ff.de euic. quam approbat Bal.in l.libera.in prin.C.de ſenten.re.&in l.fi. §.1.C.de vſu.rei iud.& Alex.in d.l.2.§.fi.ſol.mat. Addo Alex. in d.§.morte.in 13.col.

Quid ſi venditor ſit abſens?vide Bart. & Iaſ.in l. de pupillo §. ſi quis eipſi prætori. in fin.6.& in princi 7.col. de oper.no. nunc.vbi dicunt.ꝙ tunc ſuffic. denunc.facta aūr.& ad domū. eo tamen reuerſo debet ei reiterari. de quo. ēt per Alex. ibi. in 2.& 3.col.Ang.in d.§.Actionum.in 10.col.

Limita quoq; in minore. quia ſuffic.quaſrcſiq;.vēditor ſit certus.abſque alia denuntiatione.ita Arc.in cōſ.26.col.5.al. Bal.in l.1.C.de pericu.& como.rei. vend.ſubiic. tñ verba formalia.de quo tamen dicto ſum dubius pro nunc.

Quando autē debeat fieri iſta denunc.vide Panor.in 2.parte.conſ.45.vbi dicit.ꝙ debet fieri à prin.ante litem conte.all. tex.in l.qui concubinā. §.ſi hæres.de leg.3.& ibi Bar.& Cy.in l.emptor.C.de euic.& gl.in l.ſi rem.§.ñ.ff.eo.

Nō pōt fieri qñ ē in cā cōcluſum.Corſe.in ver.denūtiatio.

An autem emptor.tenea.app.ad hoc vt poſſit de euictione age.Dec.in d.conſ.74.tenet ꝙ ſic.all Bar.in l.ſi procur. §.ſi ignorātes in ſi.ff.mand.vbi ita intellit rex.in l.herennius.§.gaia. ff.de euict.all.ēt Bart in l.inuitus.C.de procu.& tene.app.pro ſequi.niſi propter paupertatem excuſare.vt ibi per eum.

Addo Ang.conſ.177.

Limita niſi eſſet notorium rem ad alium pertine.& ſic venditorē foue.malā cāz.Ang.in §.actionū.in 11.col.inſti.de act.

An denūc.lit poſſit fieri pupillo ſine tutore.qñ tutore non hē.Are.in conſ.26.tenet ꝙ ſic.per l.ſi.dictum.§.fi.ff.de euict. Addo Pau.de Caſt.in 2.vol.con.378.alias 380.incip.effectus primi dubij.

Valet pactum. ꝙ emptori.nō poſſit culpa imputari ſi res euincatur ab eo.Alex.in 2.vol.conſ.67.in fi.

Quid ſi pⁿ.emptori de euictione cum pœna promiſſum ſit, & res euincatur à 2.emptore an pⁿ.emptor.poſſit contra eius auctorem agere?vide not.Alex.in 2.vol.conſ.67.

Not. ꝙ quamuis venditor. dicat emptori nolle teneri de euictione nihilominus tenetur.l.emptorē.ff.de act.emp.§. ibidem.vbi dicit. ꝙ tene.ad prætij reſtit.Bal.in l.1.C.de pericu.& como.rei vend.Ang.in §.fi.inſti.de emp.& vend.

Vide limit.in verſ. communi diuidundo. §.25. verſ.quid ſi dictum re.

Cautella tamen ē.vt dica.ꝙ non vult teneri de euict.nec ad pretij reſtitu.vt volūt doct.in l.in emptionibus.ff.de pact.Bal. in d.l.1.Cepo.cau.97.Bal.in d.§.ibidem.

Limita tamen niſi dica.ꝙ nō vult teneri ex tali cā expreſſa. vel 2.talꝑſone tunc.ñ. re euicta pro illa cā vel ab illa pⁿ.nō tene.ad prætij reſti.gl.no.in l.qui libertat.ff.de euic.Lud.ſing. 382.Bal.in d.l.1.Ang.in §.actionum.in 12.col.inſti.de actio.

Quid ſi duo inuicem permutent bona.&paciſcan.inuicem ꝙ nolint de euic. teneri imo quilibet in ſe periculum ſuſcipit.An re alr vno euicta tenea. aliter de euict.dic ꝙ non.nec ad reſtitu.rei quam habit. gl.ſing.& ibi doct.in l.ſi familiæ in glo. mag.verſ.Sic gⁿ.C.fam.erciſc.quam pro ſing.all. Bal.in l.non dubitatur.C.de euict.& ſequi.Iaſ.in l.ſi pater.C.de inoff.teſt.

Pactum ꝙ de euict. venditor non tenea. emti rem quam ipe emit.ab alio.non excuſat pⁿ.venditorem ab euict.glo.& Bar.in l.ſi ſeruum.ff.de euic.

Vtⁿ. emptor qui emit rem alteri obligatam quam meliorauit ſi euinca.ab eo.liberetur.præſtan.p æſtimationem.cauz eſt ꝙ ſic ſecundum Bar.in l.in his.C.de præd.& omni.reb.naui.lib.11.de quo ēt vide Alex.in l.ſi fundus §.ſi res.ff. de pign. &in d.conſ.67.in 2.vol.&quæ dixi in tractatu emphy.§.101. P.Andora.

Sed an venditor poſſit defendere rem petitam.& ſuſcipere in ſe iudicium inuito actore. vide Bar. in conſ.219. incip. Agit contra thiolum.vbi concl.ꝙ non animo nouandi.ſecus aūt tanquam procu.in rem ſuam.de quo.etiam vide Bar.in diſputat.incipiente Piſane ciuitat. cōſilium decreuit. Ang.Are. inſti. de excep. in Rub.in 13.& 14.col. fulgo.conſ.185. Fel.in c.quāuis in 2.col.de re iud. quibus omnibus Addo fede. cōſ. 261.Bal.in l.1.C.vbi in rem actio.

Et eſt cautela qñ venditor venit animo nouādi iud.vt protesteris ꝙ aliquo modo.non intendis notare actionem ſuam intentatam.vel ius tuum competens.contra.emptorem conuentum.quinimo intendens. contra epiſcopum proſequi, vt vult Ang.in d.Rub.in 8 col.

Contra quem tunc fieri debeat exeq. vide in ſimili. guido. pape.conſ.24. Idem.

Emptor poteſt recuſare ſoluere prætium qñ imminet euictio in l.limine cōtractus niſi præſtetur à venditore fideiuſſor euictionis.l.ſi poſt perfectā.C.de euict.l. habitationem.§.fi.ff. de pericu.& com.rei vend.Ang.conſ.121.vide Ang.in §.fi.inſti.de ſuſpec.tuto.

Et debet dari fideiuſſor generaliter pro qualibet euictione. Bal.in l.Seius.alſ fi.§.1.ff.de reſcin.vend.& in l.pen.§.ante prętium.ff.de pericu.& como.rei vend.

Fallit qñ conſtat actionem nullo modo competere mouēti litem.vt no.Bar.in l.1.C.de bon.mī.& ita vult noſtr Alex.in 5.vol.conſ.65.Bal.in l.non idcirco.C.de contrahen.emp.

Vbi aūt nō imminet euictio nō eſt præſtandus fidem.Lud. Ro.conſ.8.in fi.Ang.in §.actionum.in 9.col.de actio.

Et in materia vide ſonz.in 2.parte.conſ.208. in vlt. col.vbi dicit. ꝙ ſi ſolum oppona. ꝙ euict.imminet in limine contractus.nec oppones petat ſe abſolui. poteſt fieri ſententia conditionalꝭ.contra reum.ſi præſtetur dicta cautio.vt ibi per eum quem vide.

Item fallit ſi lis fuit procurata.Ang.in d.§.actionū.in 9.col.

Quē de euic.tenet actio.re.vide ſ.1 ver.excep.quid ſit.§.18.

Euictio debere, ſi res feudalꝭ vendita euinca. Alex.in 4.vol. conſ.cviiij in 1.col.ibi Pro prædicta opi. Idem.

Euictionis iud.coram quo agitañ ſit. vide Cor.in 4.vol.ꝓſ. 79.in vlt.dubio. vbi tenet. ꝙ deber agitari coram iudice emptoris.Panor.in c.ſi.nu.8.de emp.& vend. Idem.

Quid ſi clericus ſit auctor.vide Ang.inſti.de excep.in Rub. in 9.col.&8.in ver.clericus citari.ver.an clericus ſe cōparens.

Si venditor dicat nolle teneri de euict.niſi ꝑ facto ſuo tu. tenebi.tamen etiam pro facto ſui auctoris.Crem.ſing.31.

Limita in auctore ſingl.crem.ſing.137. Idem.

Euictio non debe. per eum qui tranſigen. dimittit rem apud aduerſarium.Crem.ſing.130.

Euictio non debe. quando per imprudentiam iudex male iudicauit.l.ſi per imprudentiam. ff.eo. Ang.in §.actionum. in 12.col.inſti.de actio.

Nec quando eſt violentia.l.ſi.& ibi Bald.C.de actio.emp.

Sed quid ſi promiſit venditor deffendere de iure & de facto.an tunc tenea. Alexan.in l.ſtipulatio iſta.habere licet.in fi. de verb.oblig. tenet quòd non. vide Bal. in l. ſi. C. de actio. emp. Ang. in §.fi. inſti. de emp.& vend.& in d.§. actionum in 11.col. P.Andora.

Euictio non debe. per primum venditorem, quando res tranſiuit per plures manus.& ei facta non fuit.Ang.in §.actionum.in x.col.de actio. Idem.

Pro euictione contra auctorem auctoris non competit actio perſonalꝭ niſi cedatur Bal. in l. 1. in fi. C. de iure dotium. Idem.

Ex venditione vniuerſitati re ſingulari euicta euictio non debe.l.ſecundum.venditor.& ibi Bal.ff. de euic. P.Andora.

Euictionis actio non aliter procedet, quàm ſi denuntiatio venditori etiam litem emptori motam cognoſcenti fiat, vt commune affero ex Bar.num. 52. Alex. num. 45. ac reliquis ſcribentibus in l.non ſolum.§.morte. ff. de no.oper. nuncia. ex Bart.Angel.& Salicet.& cæteris interpretibus in l.emptor. C.de euict.Ang.in §.actionum.num.19.inſtit.de action.Paul. Imol.Card.Anch.& reliquis in c.vlt.de empt. & vend. atque Anton.Gomez. qui iſthanc rem non indiligenter tractat de contract.cap.2.num.39. E.Suarez.

Euictio

Universidad de Deusto
Biblioteca

euictionis actio nō ſolùm emptori competit ad precium recuperādum, qñ ille litem in ſe intēdi vēditori, denūtiauit, ſed & qñ nihil enūtiās atque ante vel iudicium vel ſentētiā agnoſcēs bonam fidem reſtituerit rem ꝓtrouerſam, ſi modo poſtea ꝓbet eius rē fuiſſe, cui illā reſtituit, vt cōe effero ex Iaſ. in l. ſi domus. §. de euict. n. 14. ff. de leg. lib. j. Matth. de Affl. lib. 3. feud. tit. de cōtr. inter vaſſal. & ali. n. 24. Did. à Couarru. lib. 3. reſol. c. 17. nu. 6. Ar. Pinel. in l. 2. part. 2. c. 3. n. 17. C. de reſcin. vend. E. Suarez.

euictionis actione etiam rei alienæ ignarus ꝓſultóque emptor preciū recuperat, vt cōe affirmāt, ſed falsò, vti alibi diximus. Curt. Iun. in l. ea, quæ, in fi. ff. de contrah. empt. Ant. Gomez. de contract. ca. 2. nu. 42. Dida. Couarru. lib. 3. ca. 17. ver. ab eam. Idem,

euictionis iure, qui re euicta teneretur, re nō euicta ad ſumptus oēs atque expēſas in comparāda victoria poſitas tenetur. tametſi is, qui egit, ob iudicis imperitiam illas nō ſit aſſequutus: modò nec ſolēnes enūtiatio defuerit. nec vel illas nō petierit, vel culpa aliqua per eum ſteterit. quo minus à victo victor ipſe ſumptus illos extorqueret, vt commune ac magis commune placitum recēſent Ang. Aret. in §. actionum. n. 27. inſt. de actio. Alex. & Iaſ. in l. vēditores. ff. de verb. obl. & latius Ant. Gomez. de contractu. cap. 2. n. 46. ver. ſed his non obſtantibus. Idem.

exactio. Exigere eſt ab inuito extorquere. l. fideicommiſſa. §. ſi rem. ff. de leg. 3. Quandoque tamen largius accipitur. vt ibi. & in l. falſus. C. de fur. de quo. vide Bar. & doct. in Auth. hoc locum. C. ſi 2. nup. mul. & eſt glo. in clem. præſenti. de cenſi. Et vide Alex. de hoc. ver. exigere, in l. non ſolum. in 1. col. remiſſiue tñ. ff. ſol. mat. & aliquid. in l. hoc iuſ. de ſolu. P. Andora.

exactores publici. an merchari poſſint de pec. exacta. vide Dec. in conſ. 6. vbi not. loqui. P. Andora.

et ad quid teneatur exigens talem pec. pu. indebite. Alex. in 2. vol. ꝓſ. 206. col. vlt. dt ꝙ tenentur in quadruplo. P. Andora.

exactor publicus poteſt collectam pauperi remittere, ſecūdùm gl. in l. omnes. la prima. C. de anno, & tribu. lib. 10. ſentit Bald. in l. etiam. C. de execu. rei iudica. Roma. & Nicel. in l. 4. §. actor. ff. de re iudica. per l. ſi bene. ff. de vſu. l. ſi ſeruos. in fi. ff. de pigno. actio. l. damni. in prin. ff. de dam. infect. vbi dicit Iuriſcō iuſtus, ꝙ honeſtus modus eſt ſeruandus, non autem cuiuſcūque luxuria immoderata ſequenda. Balb. deciſ. 436.

exigere denotat violentiam. idem in verb. extorquere. Fel. in c. cum m. in 10. col. de conſtitut. Alex. conſ. 59. vol. 3. Philip. in ca. 2. de cenſib. in 6. Panor. in c. parochianos. de decim. Poteſt tñ importare ſpontaneam ſolutionem. Paul. de Caſtr. conſ. 47. libr. 2. de quo vide Iaſ. in l. eius qui in prouincia. ff. ſi cert. pet. & in l. non ſolum. col. 2. ff. ſol. mat. P. Andora.

examinando reum in cauſa criminali, iudex poteſt illi deferre iuramentum de veritate dicēda. cōem dicit marſilius in lege quæſtiones habendæ numero 72. ff. de quæſtione quem refert Pract. Conradi in principio & Gomez. capitulo primo delict. numero 65. Et licet videatur dicendum ꝙ nemo tenea tur ad propriam turpitudinem detegendum. lege alias. de regulis iuris & ita etiam teneri in Francia atteſtetur Marcus deciſ. dclxxvj. Tamē magis communis eſt in cōtrarium vt dicit Clarus d. lib. 5. §. fi. q. xlv. verſ. ſed quæro. addit tñ ſibi hāc practicā nūq placuiſſe, qa ſit manifeſta occaſio periurij. P. Fich.

exceptio oppoſita per hæredem cōuētum inuētarij nō cōfecti impedit litem conteſtari. l. fi. C. de iure delibe. & ibi Bart. qui ait exceptionem hāc, quam hæres habet intra tempus cōficiendi inuētarium impedire litis ingreſſum: cùm etiam hæc exceptio impediat ſententiæ executionem, & quotidie practicatur, ꝙ inſtrumenta nō exquuntur cōtra hæredes exiſtentes intra tempus cōficiēdi inuētarium. Et huiuſmodi opinionem ſequūtur Paul. de Caſt. Alex. Iaſ. Corn. ceterique cōiter in d. §. donec. per illum tex. Alex. in l. vir bon° in addi. ad Bart. ff. iud. ſol. Ang. in. §. æque. inſti. de actio. ver. 11. & Philip. Francus in c. j. fallen. 19. de lite conteſta. Interpretatur primò, & reſtringitur iſtam communis nō procedere in hærede conuento, vt reſtituat vſuras ſi quādo defunctus iuſſit eas reſtitui, vel cauit ſecundum formam c. quamuis, de vſuris. libro. 6. tunc enim propter animæ periculum (quæ cunctis rebus eſt præferenda) non debet differri. l. ſancimus. C. de ſacroſ. eccle. c. cū infirmitas. de pœn. & remiſſio. Hoc etiam quia animæ detrimentum inferretur illo medio tēpore, quod poſteà non tolleretur. l. 2. ff. de appel. recip. cùm ſit damnum irreparabile, meritò diſcedimus à regulis iuris communis d. l. 2. tūtor qui reper torium. ff. de adminiſtrat. tutorum. Diſpoſitio vero præcedēs procedit, qñ omnia ſalua remanent, ſta tenet Richar. Alberic. Cyn. Rayne. Bald. Angel. Fulgo. Paulus de Caſt. Alex. Cor. Iacob. de ſancto Georgio, Iaſ. ceteríque communiter in allegato §. donec. Limitatur ſecundo præcedens communis non habere locum, qñ cōueniretur hæres ꝓ legatis piis nō requirentibus dilationem, puta alimentorum pauperum, qui interim necantur fame, ita limitat Angel. in l. j. §. hac ſtipulatio. ff. ſi cui plus per l. Falcid. quem ſequitur Imol. ibi & Alex. Corn. & Iacob. in præcitato §. donec. 3. coarctatur dicta communis nō ꝓcedere vbicunque cōuenitur hæres rei vēdicatione tūc enim conuenitur, vt quilibet poſſeſſor, non vt hæres. l. eo. §. penul. in fi. ff. ad exhib. quod voluit Odofre. Guli. de Cu. Nicolaus de Matare. Bal. Saly. Paul. de Caſtr. Ange. Alex. Corne. Iacob. de ſancto Georgio in d. §. donec, quamuis ibi Cyn. ſenſerit cōtrarium ob id, quod diſpoſitio illi° tex. generaliter debet procedere, cum generaliter loquatur, dum etiam in eo loquitur de hypothecaria, quæ eſt actio in rem datúrque ꝺ quēlibet poſſeſſorem. l. eos. C. qui potio. in pignore habeantur. & iſtam opinionem Cyn. ſimpliciter refert Alberi. in d. §. donec. tñ Alex. Corne. & Iac. ibi præcedentem limitationem aiunt eſſe veriorem, & communiorem, cum in tex. dicatur creditoribus hæreditariis, ex quo qui non ſunt creditores hæreditarij non comprehenduntur, idem etiam voluit Angel. Imo. in d. §. hæc ſtipulatio. Vnde hęres rei vendicatione cōuentus nō poſſet obiicere pēdentiam inuentarij. Limitatur prædicta cōmunis vlterius nō procedere, quotieſcunque petitur aliquid ab hærede pro impenſa funeris, tunc procul dubio non poſſet opponere de inuentario: ita tenēt & cōcludunt Angel. Alex. Cornæ. Iacob. de ſancto Georgio in d. §. hæc ſtipulatio. Adde præmiſſis, ꝙ ex huiuſmodi exceptionibus expedientibus litis ingreſſum cumulauit triginta Martinus de Fan. in tract. de exceptio. Alex. in l. vir bonus. in addi. ad Bar. ff. iud. ſol. Angel. verò Aret. in §. æquè, inſtit. de exceptio. retulit xl. Maria. Soci. poſuit, 33. in c. 1. de litis conteſta. in 6. Philipp. Francus in d. c. 1. & ſeq. poſuit per viam fallentiarum xliij. F. Vivius.

exceptio ſpoliationis impedit litis ingreſſum, cùm ſpoliat° debeat ante omnia reſtitui. l. ſi quis à ſe fundum. C. ad leg. Iuliam de vi publica. & ibi gl. & cī c. 1. de reſti. ſpolia. & dicit Ang. in l. ſi maritus. ff. de donatio. inter virum & vxorem quod ſpoliato fauetur, ſi ſpoliatus eſſet omnibus bonis ſuis, vel maiori parte à tertio, tunc etenim à nemine inquietari poteſt, neq; ciuiliter neque criminaliter, niſi priùs & antea omnia reſtituatur, vt ſuprà deduximus. & Bart. in l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acquir. poſſ. præfatam exceptionem eſſe dilatoriam, ideò impedire debet litem conteſtari, quem ſequuntur oēs Doct. ibi, & Ang. in §. æquè. inſtit. de excep. in 39. excep. & Frācus in c. 1. de lite conteſta. lib. 6. in fallen. 22. vnde allegans dictam exceptionem eſt profectò audiendus, vt per Specu. in §. 1. in tit. de cita. Inno. & Abb. in c. nouit. de appell. & Io. Andr. in c. cum olim, circa fi. extrà. de reſtitutio. ſpolia. quorum opinionem ſcribit eſſe communem Grammat. deciſio. lxxv. nu. 1. & 3. Sed huiuſmodi exceptio ſpoliationis non poteſt opponi poſt litem conteſtatam, ſecundum Bar. in d. §. nihil commune, quem ibi communiter ſequuntur omnes, vt aſſerunt Fulg. & Moder. ibi, quamuis nonnulli ſenſerint contrarium, quoque fundamentis abundè reſpondent præcitati Moder. inhærēdo communi opinioni. & aduerſus iſtam exceptionē aduerte ꝙ non obſtaret iuramentum præſtitum per debitorē ante ſpolium, vt per Io. Andr. in c. 2. de ordi. cogni. & alios citatos per Grammati. in d. deciſ. lxxxv. Item exceptio præſcriptionis oppoſita, & in iudicio allegata, impedit litis conteſtationem ſecundum Hoſtien. & Canoniſtas omnes in ca. 1. de præſcri. quorum opinionem cōprobat Boer. deciſio. cccixiij. nu. 1. cum aliis ſeq. vbi denique fatetur eſſe communem, & ſecundum eandem decidiſſe concilium Burdegalenſe, & hocidem conſuluit Senatus Grationopolitanus teſte Guido. Papæ in deciſione 221. F. Vivius.

In quacunque generali excluſione exceptionum, facta per ſtatutum, nunquam excluditur officium iudicis, niſi excluderetur omnis exceptio & defenſio. Eſt vera, & communis opinio ſecundum Iaſo. in conſ. 7. adeò compoſe. nu. 5. vol. j. verſ. & per iſtud. M. Charian.

exceptio nullitatis ex capite incompetentiæ procedentis, nunquā cenſetur excluſa, etiam ſi præcludatur via apponendi ꝺ ſnīam. gl. eſt cōis approb. in cle. j. de ſequeſt. poſſ. & fruct. ī fi. fm Corn. ī ꝓſ. 2. viſa. verſu, tertiò nō videtur. vol. 2. Idem.

exceptio dilatoria nō oppoſita ante litē ꝓteſtatā, ī inſtātia, nō ꝓt opponi, nec ī 2. Iaſ. ī l. ſi ita domīt. n. 7. de ꝓcu. cōem dt.

Nota iſtā cōem cum ſequenti ad intel. l. 2. tit. 6. lib. 3. ordi. & ad c. 8. l. xlij. in prag. & l. 2. tit. 8. li. ordi. & l. 1. tit. 4. lib. 3. ordi.

Fallit primò, niſi opponatur exceptio ꝺ procuratorem: vt puta ꝙ ſit monachus: quia poteſt opponi, etiam poſt litem

Universidad de Deusto Biblioteca

conteſtatam. Ant.de Tremo.in addit.ad Bona.in pract.exceptio. in rubr. de impe. & except. quæ contra reſ. nu.9.verſ.6. fallit.communem dicit.

Fallit ſecundò,ſi exceptio dilatoria non erat orta reo ignorante, vel ex errore non propoſuit quia non poteſt opponere poſtea. Iaſ.in l.error.nu.19. de iuris & facti ignoran. communem dicit. B.Villalob.

exceptio dilatoria ſolutionis debet opponi ante litis conteſtationem Præpo. in capit.j. ſi quis.3.quæſt.6.communem dicit.

exceptio eſt actionis excluſio. Defenſio autem repulſio in tētionis.Coua.in reg.poſſeſſor de regu.iur.in 6.n.4. communem dicit ex gloſſ.in ca.j.de lit.conteſta.in 6.ex Soci. in rubr. de exce.

Hinc eſt,q̄ exceptio non excludit intentionem eius,qui ſine actione experitur.Idem ibidem ex Deci.in rub. de except. extra.communem aſſerit,ex quo infertur negationem nō eſſe exceptionem:cùm non excludat actionem,idem ibi.nu.4. in verſ.4.plane.communem dicit. Idem.

exceptio dominij,etiam quæ in promptu offertur proban da,aliter quàm per ſententiam latam in petitorio,non obſtat agenti poſſeſſorio retinendæ. Dicit communem Areti. in l.ſi eo.§.fi.ff.de acquirenda poſſeſſio,quod dicit notand. Ripa in l.naturaliter.§.nihil commune nu.98.eodem titulo. Idem.

exceptio,Tu es conſanguineus.ideo non potes eſſe Iudex ſi non opponatur,valet iudicium. Iaſ.in l. qui iuriſdictioni.n. 6.ff.de iuriſdict. omnium iudic.communem dicit. Idem.

exceptio ſolutionis licet non ſit oppoſita: ſi conſtat ex actis eſſe natam cum obligatione ante litem conteſtatam, abſoluitur re',aliàs autem,ſi poſteà nata fuit: cōdemnabitur ex prima obligatione,Ant.de Tremo.in addi.ad Bona. in pract. exceptionū.in rubr.de impe.excep.quæ contra reſ.n.9.inverbo ante litem conteſtatam.communem dicit. Idem Villal.

exceptio peremptoria poteſt opponi etiam poſt ſententiam,ſi agatur prima actione,& non actione in factum ex prima ſententia,Balb.deciſi.xiij.communem dicit. Idem.

exceptionibus oīnò cōtrariis,reus poteſt vti, & ſe defendere.Hiero.Cagno.in reg.nemo.nu.3.ff.de re iudic.communem dicit.Idem.

exceptio que ſecūdum ſtatutum,nō poteſt opponi tamen res poterit detineri loco pignoris.Boc.deciſ.xlij.nu.15.commu.dicit.Idem.

exceptio nullitatis (licet per ſtatutum tollantur omnes exceptiones) non cenſetur ſublata.Curt.Iuni.conſ.cxix.num.3. communem dicit.

Nota iſtam communem ad intellect.l.primæ,& 4.tit.8.lib. 3.ordi.&hoc quod hæc communis videtur innuere.lex.7.tit. x.libro 2.For.ll. Idem.

exceptio nullitatis non requirēs altiorem indaginem, ſed quæ poteſt incōtinēti probari:impedit executionem.Iaſ.in l. qui ſe nō obtulit,§. ꝺdemnatū.nu.5.ff.de re iudi. cōem dicit.

Concor.cum l.27.tit.2.parte tertia.dicens, q̄ excipiens de dominio,ſi ſtatim probat,admittitur,alias non.

Amplia iſtam communem ad iudicium poſſeſſorium, vbi non admittuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem.Cur.Iun.conſ.cviij.nu.14.communem dicit. Idem.

ADDITIO. Exceptio reſtitutionis in integrum ſimiliter impedit executionem.Alber.& alij in c.ſuſcitata,de in int. reſtitut.quod limita niſi ſit obtēta poſt tres cōformes ſententias iuxta terminos Cle.primæ.de re iudic.Limita ſecūdò niſi calumniosè petatur.Lap alleg.liij.an oporteat,nu.8.vt de his M.Antonius Bardus.in trac.de temp.vti.&contin. in c.5.n.2.

exceptio eſt actionis excluſio: defenſio autem eſt intērionis repulſio.vt frequenter placitum ponit Didac. à Couarru. in reg:poſſeſſor.nu.4.de reg.iur.lib.6. E.Suarez.

exceptio nō infert intētionis aduerſæ probationem.vt cō mune interpretum dogma affirmant Iaſ.in l. Iulianus verum debitorem.ff.de condict.indebit.Anto.Gomez. de delict.ca. 12.nu.16.

exceptio dilatoria ante litis cōteſtationem proponi debet commune ait Præpoſ.in ca.ſi quis.3.q.6.& cùm in prima cauſæ tractatione(inſtantiam appellant interpretes) oppoſita nō eſt,nō poteſt in ſecunda opponi. vt recepta effatur Anto. de Tremon.in addition. ad Bonacur.in pract. exception.in rub. de impedim.&exceptio.quæ contra reſtit.num.9.Villalob.in ſua collect. Idem.

exceptio litem perimens etiam poſt ſententiam opponi poteſt.ſi prima actione agatur, nō verò actione in factum ex prima ſententia vt frequenter placitum enunciat Balb. deciſ. xiij. Idem.

exceptio nullitatis non cenſetur ſublata, ſublatis ab ſtatuto omnibus exceptionibus.vt commune dicit Cur.Iun.conſ. 129.nu.13. Idem.

exceptio nullitatis quæ probari è veſtigio poteſt,executionem retardat.commune aſſerit Iaſ. in l. qui ſe non obtulit. §. condemnatum.nu.5.ff.de re iud. Idem.

exceptio nō numeratæ pecuniæ debet in ſcriptis proponi vt communiter doctoribus probari author eſt Pote.in prin. nu.7.inſtit.de liter.obligat. Idem.

exceptio nō numeratæ pecuniæ, & in aſſertione ſ[illegible] facta locū habet. vt receptiſſimum ponit Emanuel à Coſta in l.ſi ex cautione.limit.quarta.C.de non nume.pecun.Quin & in ea ſpecie verſatur,in quo quis centum ſe recepiſſe confitetur iam annus, biennium̄ve eſt, ſolutionem in tempus antea elapſum reiiciens.vt commune pronuncio ex Alexand.nu.2. Curt.Iun.nu.7.Dec.in ſi.ad legem 2.§.appellata.ff. ſi cert.pet. Ant.Gomez.de contract.c.6.nu.4. E.Suarez.

exceptio nō numeratæ pecuniæ poſt biēnium opponi nequit,etiam ſi probationis onus aſſumatur.commune ait cum Felin.Curt.Iu.in l.2.§.appellata.n.7.ff. ſi cert.peta. Hippo.notab.cccclxiij. Et ſi contrariam ſententiam iuſtius ac verius cō munem recenſeat Ful.in l.ſi ſub ſpecie.nu.vlt.de poſtul.Emanuel. à Coſta in l. ſi ex cautione. limit. vlt. C. de non num. pec. Idem.

exceptio nō numeratæ pecuniæ nō cōpetit in cōfeſſionē ex mutui cauſa factam, ſi alia cauſa à mutuo diuerſa ī eam ſit tranſlata.vt commune pono ex Felin.in c.ſi cautio.n.66.de fi de inſtr.Carolo Ruin.conſ.xix.nu.11.lib.4. atque ex iis, quos ipſi laudant. Idem.

exceptio ad proceſſum obiecta, ꝓcernens merita cauſæ citra quam actor ſe non fundat,& eſt exceptio litis finitæ,debet per excipientem probari,quia reus excipiendo fit actor,ſecùs ſi etiam ipſe actor ſe circa eam fundaret,quia tunc ipſi actori incumberet probatio,iuxt. l. 2. ff. de probat.& plenius notatur,in ca.Bonæ.2.de cler.vnde ſi aliquis cōueniretur quia hic contraxit, & ipſe declinando iuriſdictionem excipiat ſe non contraxiſſe,actor deberet probare,vt voluit Inn.in c. ſuper literis,de reſcr.& in c.Romana.§.contrahentes,de for.competent.libr.6.Jacob.Butrig.in l.præſcriptionem. C.ſi contra ius vel vtilitatē publicā,& ita cōiter contra Bart. & Gulielmū de Cuneo,ibidem rectè teneri affirmat Bened.Capr. regul.xliij. num.21.

exceptiones certæ ſi reſcripto aut ſtatuto tollantur in ſpecie ſubiūcta gñali clauſula,tūc nō ſolùm expreſſæ, ſed etiam omnes aliæ ſimiles ſublatæ cēſentur iuxta cōem. Sin aūt gñaliter reſcripto aut ſtatuto omnes exceptiones, præter talem & talem tollātur, omnes aliæ quantumuis rationabiles cenſebūtur quoque iuxta cōem ſublatæ, niſi exceptio opponēda, proueniat ex alio reſcripti aut ſtatuti capite,aut nullitas cauſetur ex defectu iuriſdictionis, aut imploretur officium iudicis,quia hæc non obſtante reſcripto, aut ſtatuto opponi poſſunt,niſi in illis vlterius diſpoſitum reperiatur,vt refert Bene dict. Capr. regul. lj. numer. 10.19.& 22. vide infrà in verbo, Reſcriptum.

exceptio nullitatis licet opponi non poſſit, Reſcripto aut ſtatuto volente,ne contra inſtrumenta vllæ exceptiones,preter talem opponantur,tamen exceptioni nullitatis & ſic iuriſdictionis,putà ſi inſtrumentū nullum aut falſum dicatur, iuxta communem Doct.ſentētiam rectè opponi poterit,quemadmodum refert ac ſequitur reg. lj. nu. 19. idem Benedictus Capr.Qua de re,vide infrà quoque in verbo Reſcriptum.

P R Ō.Exceptionibus vti pluribus quis poteſt. in l. nemo. ff.de exception. Bello.

exceptio in vno inducit concluſionem omnium aliorum caſuum ſub regula.Dic hoc verum eſſe ī his quæ aliàs ſub regula poterant includi, non autem in his quæ aliàs ſub regula non includebantur,teſte Rom.conſ.107. poſt princip.cōſ. 379.nu.13.cōſ.498.in fi.vbi doct.in fi.vbi doct.in apoſtil.plura not. ad regulam, q̄ exceptio in quibuſdam inducit regulæ confirmationem in aliis.

exceptio admittitur quando aliter periculum reparari non poteſt,vbi aliàs non admitteretur.teſte Alex.conſ.17.col.2.n. 6.libr.1.vbi loquitur in exceptione nullitatis ad impediendam executionem. Put.

exceptio rei iudicatæ obſtabit principaliter agenti, quando ſuper aliquo iure propoſito incidenter per viam exceptionis pronuntiatum fuit, & illud idem per modum actionis in alio iudicio ad eundem effectum deducitur. text. in l. duobus.ff.de except.rei iudic.not.Dec.conſ. 96.vbi doct. in apoſtil.hoc confirmant. Put.

excep

Universidad de Deusto
Biblioteca

Exceptio q̃ quis vigore ſtatuti bannitum licitè occiderit,vel offenderit, impedit litis conteſtationem. communem Gandin.de malefic.in tit.verùm procurator.n.15.Clar.lib. 5. ſent.§.Homicidium.ver.ſciendum. P.Fichard.

exceptio q̃ quis vigore ſtatuti bannitum licitè occiderit, vel offenderit,impedit litis cõteſtationem, vt eſt communis opi.Clar.in §.homicidium.ver.ſciendum. Bonacoſſ.

exceptio ſonans in delictum,quæ neceſſario non infert,nõ obſtat electo.D.m.Alc.in tract.præſump.reg.3.præſump.1.n. 7.communem dicit. Bonacoſſ.

exceptio nullitatis impedit ſententiæ executionem irretractabilem,puta ſi agatur de membro hominis, vt eſt communis concluſio.de qua Pet.Rauen. in ſuo aureo Alphabeto. in verbo exceptio. Bonacoſſ.

exceptio vſurariæ prauitatis oppoſita cõtra ſententiam ſuper inſtrumento cõtractus vſurarij,debet impedire executionem ipſius ſentẽtiæ, quæ nunquàm tranſit in rem iudicatam. Et ideo pro executione impedienda poteſt adiri iudex eccleſiaſticus,qui inhibeat iudici laico ſuper exequutione. vt ſub excommunicationis pœna ſuperſedeat vſque ad ius cognitum ſuper d.contractu.& iſte eſt modus antiquus ſecundum Ang.in l.4.col.fi.ad fi.in §.condemnatum. ff.de re iudica. qui Ang.licet dictum morem damnet.ibi.& Ang.ſequatur Barb. in conſ.18.tamen eorum ſententiam refallit. Tiraq. de vtroque retractu.vbi de retract.cõuentionali agit.in gl.2.n.36.in fi.Natta conſ.497.ad fi.vbi etiam dicit ſe cõſulere,bonum eſſe fieri debere Principis decretum ſuper hoc.Ne l.ſuper q̃ractu vſurario interim exequatur. ſed ſuperſedeatur. Et debet prius peti abſolutio à iuramento ,vt per Alberic.in rub. C.de vſuris,col.3.Nam ſententia ex inſtrumento nullo,non debet exequi, cum inſtrumẽto tanquàm corpus ſine anima exiſtat, Rol.à Valle in conſ.39.nu.41.in 2.vol. Bonacoſſ.

exceptio quæ obſtat cedenti bannito,vt non audiatur, nõ obſtat ceſſionario ex cã oneroſa,vt eſt communis opi.de qua Boſſius tit.banniti quid amittant.nu.16. Bonacoſſ.

exceptio reſultãs ex natura cõtractus & actionis propoſitę: cenſetur ipſo iure probata, ex quo Actor proponendo actionem:eam cum ſua exceptione proponere intellẽ,vt per exempla docet.Oſaſc.deciſ.51.n.19. & ſeq. vbi q̃ exceptio proueniens ex natura contractus:etiam iuramento in contractu interuenien nõ excluditur,Quid de exceptione requiren altiorem indaginem:& quæ aliàs opponi non poteſt,& Dic,q̃ licitè opponitur,quando opponens offert ſe incõtinenti probaturum,teſte Rom.cõſ.244.n.6.conſ.323.poſt n.7.Bar.ex illo tex.in l.ſi is à quo.in prin.ff.vt in poſſ.leg.quibus Adde,q̃ nũquam ſublata intelligitur exceptio quæ deſcendit ex eodem fonte,ex quo deſcendit petitio,& ipſi petitioni ineſt,ſecundũ Rom.conſ.472.col. 2. circa med. qua in materia vide etiam quæ ſcribit Rol.conſ.69.nu.13.14.lib.4.

exceptio indignitatis non iuuat poſſidentem hæreditatem quin teneatur reſtituere:Corn.conſ.150.vol.2.lo. Duran. in arte teſtan.tit.11.cau.11.communem dicit. Villalob.

exceptio adulterij contra mulierem repetentem dotem, durat in perpetuum Balbus de præſcr.4.par.2.partis.q.2.communem dicit. Idem.

PRO.Exceptio eſt actionis excluſio.l.1.ff.de exceptionib. Bellonus.

PRO.Exceptio nititur æquitate. l. qui æquitate. ff. de doli mali except. Idem.

PRO.Exceptio debet eſſe de regula. in l. nam quod liquidè.in § fi.ff.de pen.leg. Idem.

PRO.Exceptio peremptoria vſque ad ſententiam opponi poteſt.in l.peremptorias.C.ſent.reſcin.non poſſ.

OBIEC.contrà de l.tametſi.ff.ad Maced.& l.1.C.de iuris& facti ignoran.& l.minor 25.annis omiſſam.ff.de minor.

SOL. Speciales ibi caſus ſunt in exceptione minoris militis,& exceptione Macedoniani, in ocium creditorum fœnerantium.& Velleiani in fauorem mulierum. Bellon.

Exceptio iudicis incompetentis debet opponi ante lit.conteſta.poſt.l.ſed ſi ſuſceperit,& ibi Ang.ff.de iud.habetur in l.licet.C.de proc.in l.fi.C.de exce.in c.inter monaſterium, ex.de re iud.niſi talis exceptio redderet iudicium retro nullum,aut funditus eradicaret iuriſdictionem ipſius iudicis, quia tũc poteſt opponi quandocunque,ſecũdum Albe.Ang.Bal.& communiter Doc.in l.2.ff.ſi quis in ius vo.non ier.per d.l.licet. Et ſuper dicta exceptione incõpetentiæ eſt pronunciandum expreſsè,antequam procedatur ſuper principali, quãdo citatus non comparet,nec eſt iuriſdictioni citantis ſubmiſſus,& causa in citatorio non eſt expreſſa:aliàs proceſſus non tenet,ſecũdùm Inn.in c.præterea,ext.de dila.in fi.1.col. Si verò citatus comparet,& cõtra citantis iuriſdictionem opponit,ſufficit iudicem ad vlteriora procedere:quia ex eo videtur ſe competẽtem tacitè pronunciare,& exceptionem repellere,ſecundùm Spe.tit.de exceptio.§.nũc videndũ,ver.& no. ſecũdùm Vber. Ang.in l.2.præalleg.niſi citatus comparens petat expreſsè pronunciari ſuper ipſa exceptione : quia tunc ante omnia debet expreſsè pronunciari, aliàs proceſſus redditur nullus,ſm Bal. & do.Præpo.in c.ex parte M.ext.de ap.Sal.in l.quoniam Alexandrum.C.de adult.Bar.in l.à procedente.C.de dila.Ita intelligentes gl.ibi.& in l.arbitro.ff.qui ſatiſ.cog. Balb.deciſ.67.

Exceptio dominij,ſeu dolo facis,&c.non admittitur cõtra agentem interdicto retinendæ,& dicentem ſe turbatum ſecũdum gl.in l.ſi de eo.§.fi.ff.de acq.poſſeſſ.Iac.But.Iac.de Beluiſo,in l.ſi de vi.ff.de iudi.in l.ordinarij.C.de rei ven. in l.incerti.C.de interdi.Bar.& communiter Doct.in l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acq.poſſeſſ.Licet gl.in d l.ſi de vi.gl.ſi in fi. &in l.dolo.ff.de excep.doli.Dy.in c.dolo.in c.qui ad agendũ: de reg.iur.in 6.& Sal.in d.l.ordinarij. videantur tenere cõtrarium:quorum opinio ſecũdùm Bar.vbi ſupra,poſſet procedere, quando hincinde eſſent pares probationes in poſſeſſorio: quia tunc illo obtineret, qui etiam de dominio probaret, vt no.Cyn.in l.1.in pen.q.C.vti poſſi. In poſſeſſorio autem adipiſcendæ bene admittitur dicta exceptio, ſi excipiens incontinenti eam probare vellet,l.fi.C.de edic. diui Adr. tol. & ibi gl.&per l.ſi is à quo.ff.vt in poſſeſſ.l.3.§.duę.ff.de Carbo.edic. Balb.deciſ.75.

Exceptio ſemel oppoſita ad vnum finem, & tunc repulſa, poteſt iterari ad alium finem in negocio principali,ſecũdùm Petr.& Bald.in l.præſcriptione. C. ſi contra ius vel vti. publ.p l. vendicantem.in fin.cum l.ſeq.ff.de euictio.Cyn.in l. peremptorias.C.ſententiam reſcin.non poſſe. Balb.deciſ.324.

Exceptio nullitatis propriè non eſt exceptio. Ideo termin' præfixus à iudice vel ſtatuto ad exceptiones proponendum nõ impedit quin nullitatis exceptiones poſſint poſt terminũ opponi,ſecundum Bald.in l.j.C.de iur.& fact.ignor,col.4.do Præpoſi.in c.dilecto.col.39.extr.de appel. Balb.deciſ.326.

Exceptio perẽptoria poteſt opponi etiam poſt ſententiã,ſi agatur prima actione,& non actione in factum ex ipſa ſententia.gloſſa eſt notabilis & cõiter approbata in l. duobus. ff. de except.rei iudic.Imo etiam ſi agatur actione in factum ex ſententia, qñ talis exceptio non contradicit ſnĩæ, vel nõ dr eam iniuſtè latam per caſum in d.l.duobus,iuncta gl.magna ibi in prin. Ad idem eſt tex.in l.ex diuerſo.§.ſi in iudicio.ff.ſo.matr. & Bart.in l.Neſennius.§.fi.ff.de re iudi. Idem vbicunque talis exceptio habet cognitionem ſeparatam, & eſt ſeparata ab eo ſuper quo eſt iudicatum,ſecundũ Bald.in l.1.C.de iur.& fact. igno.vbi plura exẽpla notabilia ponit circa hoc.Balb.deciſ.13.

Exceptio dilatoria nouiter nata poteſt opponi poſt lit.conteſt.niſi conſtaret de negligentia opponentis ante commiſſa, ſecundum cõiter cano.in c.paſtoralis.extr.de excep.Ang.in l. qui procuratorem dat.§. 1.in l.Pomponius §.rati.ff.de procu. Sal.in l.de die.§.ſi ſeruus.ff.qui ſatiſd.cog.Bu.& Panor.in c.2. ext.de or.cog. Balb.deciſ.40.

Exceptio ſuſpicionis. Regulariter poſt concluſionem in cauſa ne differatur ſententia,non poteſt opponi exceptio, etiam reddens proceſſum retrò nullum, licet poſt ſententiam ſic:notat Bal.in l.quãuis.C.de adul. nec exceptio ſuſpicionis iudicis, etiam ortæ poſt concluſionem in cauſa, ſecundum Do.Prepo.in c.cum ſpeciali.col.12.extrà de appel. Fel.tamen in c.paſtoralis.in 6. tenet contrarium in exceptione ſuſpicionis,ortæ poſt concluſionem in cauſa.Sed iudex ex officio poterit de huiuſmodi exceptionibus inquirere,ſecundùm prio res Doct.vbi s.& per tradita per Bar.in l.1.col.pe. C.ſent.reſcin.non poſſ.Spec.in tit.de renun.& conclu.§.1.verſi.& ſcias. Balb.deciſ.435.

Exceptio generalis ſiue obſcura,non releuat,ſi contra eam opponitur per partem.l.ſcire.ff.de excu. tuto.eſt gl.3.in c.paſtoralis,ext.de excep.Bar.in l.1.ff.eo.in 2.col.Bal.in l.Titiæ.ff. de legat.1.Flori.in l.in exceptionibus.ff.de probationib.Balb. deciſ.63.

Exceptio quę ſtat in meris terminis exceptionis,non eſt in ſcriptis proponenda,ſecundum gl.in verbo præſtare.l.in ædiles.in §.ſciendum.ff.de ædi.edic. probatur in l.circa.ff.de probationibus.Secus ſi haber inſtar actionis, vt exceptio non numeratæ pecuniæ.l. in contractibus.§.fi. & Auth.ibi poſita.C. de non nu.pe.ſecundùm Bart. in l.1. ff.de excep. Alb.in l.1.in prin.ff.de eden. Balb.deciſ.273.

Exceptio declinatoria iudicis penitus incompetentis, licet non ſit oppoſita in principio ante alias exceptiones,imo licet aliqua dilatoria ſit oppoſita ante,poteſt opponi vſque ad litẽ conte

Universidad de Deusto

contesta.exclusiuè,secundum gl in l.sed si susceperit.ff.de iudi.quam sequitur ibi Ang.Quia citra litis contesta.nõ fit prorogatio iudicis penitus incompetentis,vt nota.in l.1.ff.de iudic.in l.si conuenerit.ff.de iurisd.omnium iudicum.Io.Andr. in addi.ad Spec.de compe.iudi.adi.§.1.vers.quid erit.eandem sentẽtiam tenuerunt Iac.Bu.& Alber.in l.si per errorem.ff.de iurisd.omn.iudi.Fulgo.Cyn.&Sal.in l.fi.C.de excep.facit l.si qs stipulatus fuerit.10.in melle.ff.de solutio.vbi probatur, quod litis contesta.est terminus,qui habet impedire pœnitentiam, & exceptionem declinatoriam:ergo ante litem contestatam non impeditur:nisi secundùm Pan.in c.1.extrà,de iudi.cõsensum esset in iudicem præsentem & acceptantem:quia tũc nõ licet pœnitere. contrariam opinionem primæ conclusionis tenent Bar.& Bal.in d.l.si conuenerit.& idem Bal.in l.fi. C.de iudi.Inn.& Fel. in c.inter monasterium.extrà de re iud.dicens hanc esse communem. Si tamen simul & semel opponantur dilatoria & declinatoria,licet dilatoria ĩ ordine scripturæ fuerit præposita,non per hoc inducitur prorogatio.quia declinatoria intelligitur prima in intellectu,per l.2.§.pen.ff.de vul.& pupil.secũdùm Bar. in l.quidã consulebant.ff.de re iud.Ang. vbi supra.& Fel.in d.c.inter. Balb.decis.89.

EXCEPTIO.

Summaria.

Exceptiones litis finitæ præ cæteris exceptionibus peremptoriis,& ante,ad impediendum processum, & post litis cõtestationem ad perimendum ius actoris opponi: Nisi altiorẽ requirant indaginem,nec possint incontinenti probari.q.1.

Vtrum exceptio incontinenti probari possit,ac debeat,an verò non,arbitrio iudicis definiendum permitti q.2.

Quamlibet exceptionem peremptoriam opponi posse ante litem cõtestatam ad impediendum litis ingressum: modò liquida sit & notoria.q.3.

exceptionem iurisiurandi, & periurij, cùm sit litis finitæ, impedire litis ingressum,& processum ad vlteriora.q.4.

exceptiones litis finitæ,cur sic dicantur.q.5.

iudicem ex officio posse agentem sine actione repellere,licet non opponatur exceptio.q.6.

exceptionem spolij impedire litis ingressum.q.7.

exceptionem spolij,cùm sit dilatoria,post litis contestationem oppositã,de iure ciuili non suspendere petitorium.q.8.

exceptionem spolij, non repellere quemcunque tertium possessorem:sed habere tantùm locum contra ipsum spoliantem.q.9.

exceptionem reuocandi domum,posse opponi coram iudice totius regionis generali:ad cuius tribunal omnes,etiam alibi domicilium habentes,legitimè vocari posset.q.10.

exceptionem non numeratæ pecuniæ opponi posse intra biennium,etiam si fuerit ei renunciatum.q.11.

exceptionem non numeratæ pecuniæ nõ competere post biennium,ne quidem de æquitate Canonica.q.12.

Quandocunque quid clarè decisum est iure ciuili, nec reperitur iure Canonico immutatum. stãdum iuri ciuili, etiam in foro cano.ead.q.in fi.

exceptionem dominij:siue proprietatis posse opponi agẽti interdicto adipiscendæ possessionis,si non opponens incõtinenti se obtulerit ad probandum.q.13.

exceptionem excommunicationis posse opponi post conclusionem in causa q.14.

QVAESTIO I.

QVAERO, quando opponantur exceptiones litis finitæ? Resp.Et iure cautum est,& à doct. nostris communiter receptum,exceptiones litis finitæ, & ante litem cõtestatam ad impediendum processum præ cæteris exceptionibus peremptoriis opponi posse speciali quodam priuilegio. c.1.& ibi doct. communiter,de lit.cõtest.libr.6.Et post litis contestationem ad perimendum ius actoris. Hãc dicit esse communem Iaſ.in l.ait prætor.n.15.ff.de iureiur.Et eam tenet Bal.l.postquam liti.C.de pact. l.exceptionem C. de proba.l. nam postea.& ibi Alex.ff.de iureiur.Eandem dicit esse communem Rober.Maran.in trac.de ord.iud.par.6.rub.de citat.nu.12.Et eam tenẽt cõmuniter doct.Cy.Bal. Sal.& sequaces.l.emptor.C.de pscr. long.temp.Bar.l fi.ff.pro socio.Bar.Bal.Ang.Iaſ.Decius,&doct.l.fratris.C.de trãſactionib.eandem dicit esse communem Franc.Balb.in tract.præscr.par.1.q.9.Soc.iun.cons.14.nu.15. lib.3.Ludolphi Schrad.in cons. 32.inter consilia iurisconsul. Germ.par.1.n.83.

Prædicta conclusio procedit,si exceptiões litis finitæ nõ requirãt altiorẽ indaginẽ, Sed incontinenti probari possit,aliàs reseruatur post litis cõtestationem.ita tenet Bar. Alex.& doct. in l.ille à quo.§.si de testõ.ff.ad Treb.Bar. Alex.Iaſ.& doc.l.nã & postea.ff.de iureiur.Fel.rub.n.10.ext.de præscr. Fran.Balb. in trac.præs. 1.par.q.9.Nic.Boer.decis.344.vbi cõem asserũt. Eandem dicit esse communem sentẽtiam Maran.in d.rub. de cita.n.13. Et ita iudicatum esse in exceptione præscriptionis, quæ est litis finitæ,testatur Matth.de Afflict.decis.52.

QVAESTIO II.

Porrò vtrum exceptio incontinẽti probari possit, an verò non,arbitrio iudicis definiendum permittitur,ita tenet Inno. Card.Imo.Abb.& Ant.de But.c. veniens.el.2.& ibi Fel.n.15. ext.de testi.Bal.l.si ex falsis.nu.11.C.de transac.Petr.Iac.in sua pract.in form.secundi libelli.super l.2.C.de edic.diui Adr.Tiraq.repe.l.si vnquam,ver.susceperit liberos.n.30.C.de reuoc. don. Eandem dicit communem Schrader d.cons.32.n.88. Et ibidem in subscriptione iurid.facul.Lipsensis.in prin.

QVAESTIO III.

Sed quæro,nunquid etiam aliæ exceptiones peremptoriæ possint opponi ante litem cõtestatam ad impediendum litis ingressum? Resp.secũdum communem & receptam doc.sentẽtiam. quamlibet etiam aliam peremptoriam exceptionem ante litẽ cõtestatam,ad impediendum processum opponi posse,qñ illa exceptio est liquida & notoria,aliàs nõ.ita tenet Io. And.in addit.ad Spec.§.d.ver.sed pone.Ant.de Bu.& Ab.in c. fi.& ibi Fel.n.4.extr.de libel.obl.Bal.l.elegãter.§.si qs post.de Ædic.indeb.& in l.postquã liti.ver. octaua exceptio.C.de pac. Eandem sentẽtiam firmat Alex.l.nam & postea.§. sed etsi qs. & ibi Iaſ.n.8.Ant.de Bu.Ab.& Imo.in c.exceptionẽ.ibi Fel.n. 14.de excep.Ludolph.Schrader in d.cons.32.nu.84.vbi dicit eam esse communem Alex.in cons.62.n.11.& 12.vol.7. Ab. c.super literis.ibi Fel.n.37.Decius n.11.de rescr.

QVAESTIO IIII.

Quæro,an exceptio iurisiurandi,& periurij impediat litis ingressum,& processum ad vlteriora? Resp.qsic,cũ sit exceptio litis finitæ.tex.est in l.nam & postea.ibi Bar.Alex.& doc.ff.de iureiur.& firmat Bar.in l.eleganter.§.si quis post.ff.de cõd.indeb.& ita cõiter teneri dicit Thomas Gram.decis.66.nu.1.

QVAESTIO V.

Quæro,quare appellentur exceptiones litis finitæ? Resp.cõmuniter traditum est,ideò appellari exceptiões litis finitæ,qa inductæ sunt ad hoc,vt sit litium finis.ita declarant Doctores communiter in l. fratris. C. de transact. vt firmat Marant. in Spec.aduo.par.6.rub.de excep.nu.11.

QVAESTIO VI.

Quæro,an iudex agentem sine actione,si nõ opponatur exceptio,ex officio suo possit repellere? Resp.qsic,& hoc ĩ quacunque parte iudicij,de hoc est gl.in l.vbi pactum. & ibi doc. communiter. C.de pact. vt testatur Robert.Marant.d.rub.de excep.t.n.6.& firmat gl.l.2.§.quòd si actor.verb.rei.C.de iuramentum.Pau.de cast.cons.250.vol.2.

QVAESTIO VII.

Quæro, an exceptio spoliationis impediat litis ingressum? Resp.communis est Doctorum sententia,qsic,ita tenet Ant. de Bu.in c.cùm olim.2.ext.de testi.spo. vbi ita intelligit c.frequens.eo.ti.in 6.& ibi Io.And.Ang.in l.si marito quõdam.C. de don.inter vir.& vxo.Spec.ti.de citat.§.1.ver item quod est spoliatus.Hanc dicit esse communem sentẽtiam Tho.Gram. decis.85.n.1.Io. Fab.§.fi.insti.de actio. licet contrarium velit Panor.d.c.olim.

QVAESTIO VIII.

Quæro,an exceptio spolij post litis cõtestationem oppositã suspendat petitorium? Resp. Magna est controuersia inter Doctor.in hoc articulo.Nam Ab.in c.ex conquestione.de testi.spol.existimat, spoliatum conuentum petitorio à spoliante, posse vsque ad cõclusionem in causa opponere de spolio, & talem exceptionem suspendere petitorium,etiamsi proponatur post litem cõtestatam. Et ita dicit communiter tenere canonistas, Pau.de castr.in cons.272.incip.quia per primum. quem refert Ant.Capyc.in decis.28.n.8.Et pro hac opinione est tex.in Clem.1.de cauſ.possess.& propr.

contrariam sententiam comprobant Doctores iuris ciuilis magis communiter in l.naturaliter.§ nihil commune.& ibi in specie hoc firmat Iaſ.n.137.ff.de aequ.poss.q.f.exceptio spolij sit dilatoria. ideoq; proponẽda ante litem contestatam, aliàs si pòst opponatur,petitorium non suspendit. ita tenet Aret.& Doct.d.§.nihil commune.& Pau.de cast.in d.cons.dicit esse communem sententiam doct.in d.§.nihil commune.Oldendorp.in tract. suo excep.sub Rub.de excep.spolij. Vbi tamen ipse inẽlinat in contrariam partem ,cum modificatione tamen existimans perdurum esse,si strictum ius tãtilli temporis post litem cõtestatam,eripere debeat reo conuento defensionem ablatarum sibi rerum per actorẽ, rectissimè igitur inquit iu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quit iudicem sequi mediam viam,inspecta rerũ & personarũ qualitate,vt animaduertat,vter litigantium de damno,aut de lucro sit solicitus.Pinguius enim certanti de damno succurri tur,quàm de lucro captando.Respondent Doc.q̃ cõtraria in ca.ex conquestione. & Clem. 1. loquantur in spiritualibus & beneficialibus de æquitate canonica.

QVAESTIO IX.

Sed quæro,Nunquid prædicta exceptio spoliationis repellat quemcunque etiam tertium possessorem suspenso petitorio?Resp.communiter recepta est ea sententia, quod tantùm locum habeat aduersus ipsum spoliatorem,& nõ alium.ita tenet Ab.in c.2.de ordi.cognit.& in c.literis. de resti.spol.Alex. Ias.& Doct.in l.si te bonis. C.de iure delib. reprobata opinione Bar. & Ang. Et ita firmant omnes scribentes in c.frequẽs. de resti.spo.libr.6. Cuius dispositionem etiam locum habere in foro ciuili ꝓcludunt communiter,vt dicit Marant.in Spec. aduocat par.4.dist.6.n.42.Eandem dicit communem esse sententiam,& secundum eam esse iudicatum,Mat.de Afflict.decis.19.n.7.cum pluribus allegat.

QVAESTIO X.

Quæro,an exceptio reuocandi domum possit opponi coram iudice totius regionis generali,ad cuius tribunal omnes competenter vocari possunt, etiam alibi domicilium habentes?Resp.q̃sic,ita tenet Bar.in l.2.§.legatis.ff.de iudic.cui communiter subscribunt cæteri doc. vt firmat Oldendorp.in suo trac.excep.sub rub.de excep.reuoc.domum.

communiter receptum est, exceptionem nõ numeratæ pecuniæ opponi posse intra biennium, etiamsi quis ꝓfiteatur se recepisse pecuniam,q̃ non recepit.ita probat tex.in l.in cõtractibus & ibi communiter doc.& in §.1.insti.de liter.oblig.

ampliatur hæc conclusio,vt procedat,siue quis confiteatur in scriptura publica siue priuata.ita tenet gl.& doc.communiter in l.si ex cautione. C. de non numerata pecunia.Licet ibi contrarium velit Pet.de Bel.pert.

QVAESTIO XI.

Sed quæro,nũquid hæc conclusio procedat,si renũciatum sit exceptioni nõ numeratæ pecuniæ?Resp.in hac q̃stione valatũ est sentẽtiis.Nã q̃renũciatio impediat opponi exceptionẽ.tenet gl.in d.l.si ex cautione.verbo,probare.in fi. vers.alij, vt Azo.Et hanc sententiam sequitur Card.in c.fi.de solu.n.9.

contrariam opinionem,q̃ prædicta renunciatio nõ præiudicat renũcianti,tenet Cy.Bar.Bal.& Sal.in d.l.si ex cautione. Bal.in margar.verbo,renunciatio. Fel.c.si diligenti.limit. 1.de for.compe. Eandem sententiam firmat Corn.in cons. 52.n.4. lib.1.Pe.de Anzola in pract.artis notariæ.ti.de excep.non numera.pecu.Hip.in sing.222.Stepha.Aufred. in addit.ad decis. Capel.Tolos.q.874.Hanc quoque tenet Fel.c.si cautio.n.48. Alex.in cons.179.n.2.vol.2.Et ita tenere omnes doc.testatur Ias.l.qui pecuniam.n.2.ff.si cer.pet.

QVAESTIO XII.

Quæro, vtrum exceptio nõ numeratæ pecuniæ de æquitate canonica possit opponi post biennium?Resp.Diuersæ sunt Doctorũ sentẽtiæ. Nam q̃ possit opponi dicit esse cõem opi. Io.de Imo.c.fi.n.32.de sol.Sal.d.l.in contractibus in prin. Eandem dicit esse communem Fel.c.si cautio.n.61.ext. de fide instru.Hipp.in sing.463.& eam expressè tenet Dyn.in reg.locupletari.de reg.iur.in 6.Dec.l.iure naturæ,n.4.ff.eod.

contrariam tamen sententiam,q̃ imò nõ solùm de iure Ciuili,sed etiam de iure canonico nõ competat illa exceptio,tenet Spec.in tit.de resti.in intreg §.1.n.25. Bal.in l.cum quis.n. 22.C.de iur.& fac ign.& ibi Ias.n.18.Ias.d.l. qui pecuniã.n.7. ff.si cer.pe. Hippo.de Marsi.sibi ꝑius in sing.277.ver.an autẽ. Et eam dicit esse magis communem & veram Pe.à Duen. in reg.261.limit.2.Quandocunque enim est aliquid clarè decisum de iure ciuili, nec reperitur immutatum de iure canonico,statur iure ciuili etiam in foro canonico.

QVAESTIO XIII.

Quæro,an exceptio dominij, siue proprietatis possit opponi agenti interdicto adipiscendæ possessionis? Resp.q̃ sic, dũmodo opponens obtulerit se ex cõtinenti probaturum. text. est.l. illè à quo.§.1.ff. ad senatusconsultum Treb. l.3.ff.ad exhiben.Hanc dicit esse communẽ opi.Ant.Capy.in decis.121. n.28.Et eam tenet Pau. de ca.l.2.C.de edict.diui Adria.tol. & l.si de vi.ff.de iudic.Eandem tenet Bald.l.fi.C.quor.bonor.Oldendorp.trac.excep.rub.de except.dominij.

QVAESTIO XIIII.

Quæro,an ex exceptio excommunicationis possit opponi post conclusionem in causa? Resp.Licet Card.in Clem. 1.de exce.velit non posse:tamẽ contraria opinio communi calculo approbata est,vt dicit Barb.in c.fi.de probationibus qui ad ducit ibi multas rationes & iura,quem refert Hippo.de Mars. in pract.crim.§.sequens.n.24. Michael Grassus.

Exceptio iuris tertij,quæ non est exclusiua ipso iure,nõ admittitur,secundum communem per Rol.cons.57.n.10.lib.3. post Bar.in l.2.ff.de excep.rei iud.de quo plura no.pract.Pap. for.lib.negat.versi.spectat. Bar.in l.fi.C.de rei vend.vbi ponit exempla,Bal.in l.peremptorias n.28.C.sent.rescind.non poss. Castr.in l.cum seruum C.de ser.fug.Burs.cons.82.col.fi.lib.1. Bertr.cõs.244.n.2.in prin. qua in materia dixit saly.in l.si cui n.6.C.de non nu.pec.q̃ de iure merè personali alterius non licet excipere, sed de iure reali, quando eneruat factum intentione aduersarij:bene licet,secus si non eneruat, cui addo Ro. cons.46. nu.2.vbi q̃ extranea persona de iure tertij disceptare non potest, de quo opponere & allegare potest: qui causam habet ab ipso tertio,iuxta tradita per Aym. cons.166.n.14. nu.16.vel est ipsius tertij cessionarius,& causam habet abeo, teste Burs.cons.36.n.19.lib.1.

Exceptio per quam persona actoris vel rei excluditur à processu,semper impedit processum:quia subtracta vna ex personis quæ formant processum : processus remaner informis & sine substantialibus.Bal.in repetitione.l.2.ff.de iureiur.in 32. col. Et sic exceptio inducta à lege,vel statuto,vt in aliquo casu quis non audiatur,vel ei ius non reddatur, vel si extrà protectionem cõmunis,impedit processum,per ea quæ vult Inn. in c.cum super.extrà,de concessio.præb.Iac.But.& Doct.in l. nam & postea.ff.de iureiur.& Bal.vbi suprà. Balb.decis.170.

exceptio.quid,sit,& vnde dicatur.vide Ang.Are.in rub.insti.de excep.col.6.Bar.& doct.in l.2.& 3.ff.de excep. P.Ando.

Suffic. narrare factum. ex quo resultet excep.Fel.ample.in rub.de excep.in 2.col.Sonz.in l.1.ff.eo.al.Oldr.cõs.1.Ang.in d.rub.in 17.col. P.Andora.

except.debet esse apta & concludens. l.1.§. labeo ff.de flumi. & dicit Bar.in l.1.ff.de except. quòd excep.generalis non releuat.de quo etiam per Ang.Aret.insti.de excep. in 16.col. addo Pau.de ca.in 2. vol.cons.115. & Ias.in l.titie textores.in 2.col.& seq.de leg.1.Calca.cons.35.in 3.col.

Quod intellige secundum Angel.& doct.in d.l.1.si petatur declarari.alias.autem bene procede.except.generalis.arg.l.fi. C.de an.excep.de quo vide Alex.in d.l.titie textores.& in l.patroni.§.qui fideicommissariam.ff.ad treb.& in 5.vol.cons.58. Fel.in d.rubr. de excep. col.2.& latius in c. pastoral.in 4. col. eo.titul.& in c.simoniacæ.de simo. & Ias.in d.l.titie textores. in 3.col.

Et quòd sit declaran.si peta.vide phi.in ca.2.§.testes in fi.de testi.in 6. P.Andora.

excep.quamuis notoria aliquo modo. in iud.deducen.est. gloss.not.in ca.super literis.de rescrip.fac.l.si quis ex aliena.& quod ibi not.Bar.ff.de iud.& l.2. & ibi Bar.ff.si quis in ius.voca.Fel.in c.cum ordinem.in 7.col.de rescrip. Idem.

Plures exceptiones ad cautelam opponi possunt.l.nemo prohiberur.ff.de excep.Pau.de ca.in 2.vol.cõs.325.alias.321. in fi.Ias.in l.interpositas.in 2.col.C.de transac. vbi dicit quòd suffic.vnam probare.quæ sit sufficiens ad victoriam.

an autem quis varias seu contrarias excep.propone.possit? vide Bar.& doct.in l. nemo.ff.de reg.iu. Bal.& doct.in l.1.C. de fur.& no.Aret.in cons.95.Ang.in §.1.in 13.col.insti.de excep. Idem.

excep. an debeat necessario fieri in script. vide Alex.in l.1. in 2.col.ff.de eden.qui.dicit quòd nõ. al.Bar.in l.1.in 2.vel 3. col.ff.de excep.& alias remissiones. de quo etiam vide per gl. & Cano.in ca. quoniam contra.extr. de proba.Ang.in d.rub. de excep.in 16.col. Idem.

Saluis aliis excep.ista clau.habet effectum clausulæ.non se astringens.&c.Fel.in c.pastoralis.in 4.col.de excep.& in ca.3. loco.in 2.col.de prob.Ang.inst.de excep.in rub.in 21.col.Idẽ.

Et omnes ex his descendentes.opera.ista clau.vt alic.excep. non adducte. possint deduci,sed an opere. dictum effectum non se astringens.vide Fel.in c.2.in 12.col. de rescrip.& in d. c.3.loco.in 2.col.& in c.licet causam.in 20.col.ver.4.fallit extra.de prob.

Excep. debet proponi. ỹ. tempus ỹ.quod agi posset. l.pãp. §.si filius ff.de inoff.te.Fel.in cap.si autem in 4.col. de rescrip. vbi vide.

Temporalia ad ageñ. perpetua sunt ad excipieñ. l. pure. §. vltimo.ff.de doli excep.de quo vide.Fel.cum fallentiis.in d.c. si autem in 3.& 4.col.

cui damus actionem.multo mag.exceptionem.l.1.§. plane ff.de superfitie.cum aliis al.per Alex.in 3.vol.cons.47.in fi.

Quod intellige.quando actio & excep.competunt ad rem familiarem.secus autem si tendunt ad vindictam.ita not.Fel.

in c

Universidad de Deusto
© Reservados todos los derechos

in c.accedens.in 1.col.de accuſ.

Excep.competens reo prin. competit & eius hæredi.l. 1.& 2.ff.de except.iuncta.l.ſi pactum.ff.de prob.no.per Bar.in l.ſi ſic ff.de verb.obl.de quo per Ang.inſt.de excep.in 10.col.vbi etiam ponit in 11.col.an excep tranſeat ad ſing.ſucceſſorem. de quo.j.§.prox.

Excep.competens prin prouid.contractus competit etiam fideiu.Alex.in 4.vol.conſ.66.

excep. tranſit ad ſing. ſucceſſorem. l.ait prætor.la 2,cum l. ſeq.iuncto prin.l.nam & poſtea.ff.de iu.iur. de quo. per Bar.in l.ſi tertius §.ſi prius ff.de aq.plu.arc. fac.text.cum ibi not.in l. 3.ff. quod me. cauſa.de quo per Alex.in d.l.ait prætor. & per Ang.vbi ſ.

excep.competens filio ex ſua p^a.ſibi pro teſt.licet ei vt here di non competat.l.Lutius & ibi Alex. qui illam legit cum l.li berta.ff.ſol.mat.concor.l.an vitium.§. 1.ff de diu.& temp.præ ſcrip.& l.quæſitum §.fi.ff.de preca.Bene fac.quod no.Bar.in l. cum vir.ff.de vſucap.

Vide tamen in contrarium.Cor.in 4.vol.conſ. 170.circa fi. ver.ad ſixtum.

Non debet actor.in ſuo libello.de except.parti.competen- te face.mẽtionem.Inn.in c. 1.de lib.obl.Lud.Rom.conſ.384. fac.quod vult Phi. in ca.ſi duobus in 7.col.de appel.& dixi in ver.Creditor.§. 16.

Quem de euictione tenet actio. eundem agentem repellit excep.l. vendicantem ff.de euic.Pan.in c. 1. n. 3.de teſta.Lud. Ro.conſ. 140.& conſ.251.

Fallit quando cõtractus non valuiſſet.alterius quam ven- dent.occãx.vt in marito vendente fundum dotalem. quia li- cet poſſit vendicare. tene. tamen de euic.ita not.Alex.quem vide.in 4.vol.conſ. 109.verſ.nec ad hoc ob.

Poteſt quis pete.declarari.excep.ſibi compete.Lud.Rom. conſ.90.circa fi.Ang.inſt.de excep.in rubr.in 15.col.& in 22. col.vbi no.loqui.

Peruerſio ordinis.excep.coram ord.non vitiat proceſſum. ſecus coram delegato Ang.in d.rub.in 21.col.

exceptio reiicit,ſi iudex ad vlteriora,pcedat Fel.in c.ex par te.in 3.col.de teſti.& in c.ſuborta. col.3.de re iu.Pau.de ca.in 2.vol.conſ.329.alias 327.in fi.Pan.in 1.parte conſil. 14.Alex. vol.2.conſ.37.in 4.col. Phi.in ca.ſi duobus in 8.col.de app.& in c.ex parte.in 5.no.eo.titul.Iaſ.in l.2.in fi.11.col.ff.ſi quis in ius voc.& in col.ſeq.Alex.in 1.vol.conſ.55.in fi.Cor.cõſ.159. verſ.Nec etiam ob.& in 4.vol.conſ.85. ver.nam quando op- poni.Marſ.in l.ſi quis.in 17. col.de quo. Alex.īl.ſi finita §.Iul. in 13.col.de dam.infect.Lud.Ro.conſ.220.in 3.col.

Et tunc eſt app.vt dict.iuribus.& cauſa grauaīs eſt proban. niſi fuerit oblata probatio. & per iudicẽ à quo fuerit reiecta. c.interpoſita vbi Phi.in 1.& 2.col.de appel.

Limita niſi eſſet inhabilitas iuris naturalis.quia per proceſ ſum ad alteriora non videtur reiecta.Marſ.vbi ſ.

Limita etiam in excep.iuriſd.quia nõ reiici.per proceſſum ad vlteriora Marſ.vbi ſ.in 18.col.

contrarium tenet.Ang.in conſ.217.ver.quinto prob.

item limita. quando ſuper except. reperitur replicatum & cognitum.alias non reiici.excep.ita Lud. Ro. conſ.241.in 2. col.ver.vlti.ſi dicatur.

exceptio litis finite. impedit lit. conteſtationem l.eſſnr §.ſi quis poſt.ff.de cond.indeb.c. 1.de lit.conte.in 6.Bar.in l.poſt- quam liti.in fi.com.C.de pact. aliquid per Alex. in l.4.§.con- demnatum. in fi.4. col.ff.de re iud.Bar. & Iaſ.in l.fratris.C.de tranſ. Bar.in l.ſeruus. C.de his.qui ad eccleſ.confug. vbi dicit quòd iuſta except.impedit litẽ conte. addo text.& ibi Fely.in c.ſic.de re iud.Pan.in 2.parte.conſ.60.Alex.in 5.vol.conſ.40. ibi 3.preſupono.

excep.tranſactionis.eſt lit.finite.l.fratris.& ibi doct.maxime Iaſ.C.de tranſac.Alex.in d.conſ.40.

idem in excep.præſcrip.ſi offera.proba.incon.Alexãd.in 2. vol.conſ.213.vide in materia.Phi.in c.1.in 3.col.de lit.conte. in 6.Ang.conſ.161.

Excep.rei iudicate.eſt lit.finite.Ample.Soz.in 2.par.conſil. 264.in 8.col.cum ſeq.Dec.cõſ.96.vbi dicit quòd vbicunque tria concurrunt in 2.iud.quæ concurrunt in 1. ſemper ob.ex- cep.rei iud.p^m.quòd idem peta.2.quòd eadem ſit cauſa petẽ- di 3. eadem conditio perſonar. l.cum quæritur. cum duabus ſequẽtibus.ff.de excep. rei iud.& de iſta excep.Ang.in §.item ſi.in 20.col.& ſeq.inſt.de excep.

excep.iuriſiurandi delati à parte parti.eſt lit.finite. vt j.iur. opera.§.71.

excep.periurij eſt lit.finite. Iaſ.in l.ſi quis maior.in 6. col.C. de tranſac.al.eſſnr.Ant.de Bu.in c.dilecti.in 3.col.de excep.& dicit eſſe no.quia incognitū.idẽ vult ipſe Iaſ.in l.ait p̃tor.la 2. in prin.2.col.ff.de iu.iur.nam periurus ab agen. repellitur Iaſ. in l.ſi duo.§.fi.in 1.col.eo.tit.& dixi in verſ.periurus.§.9.

except.periurij impedit lit.ingreſſum. Soz. qui multa al.in 1.parte conſ.38.in pe.col.& dixi.in d.verbo periurus.§.9.ver. ſubdit quòd Imo.Cur.iun.conſ.17.in 3.col.

excep.trãſactionis.impedit lit.ingreſſum.doct.maxime Iaſ. per illum tex.in d.l.fratris.C.de tranſac.

except.contrarietat.impedit lit. ingreſſum.in ver. libellus. contrarius.§.1.

Et de excep.impedientibus lit.ingreſſum.vide late Alex.in l.vir bonus.iud.ſol.

excep.rei iudicate.nõ ob.ſi ſententia eſt nulla.Soz.in 2.par te conſil.255.in 1.col.al.l.4.§.cõdemnatum.cum ibi no.ff.de re iud.& alia.addo Alex.in 4.vol.conſ.42.

an excep.rei iudicate.in iud.ſummario.obſtet in ord.Bar.in l.1.in pe.col.verſil.nunc videñ.C. quando prouocare non eſt neceſſe.tenet quòd non.

Quod limita procede. quando non fuit plene cognitum. alias ſecus. ita vult Iac. Butr.in l.ab hoſtibus. §.ſed quod ſim- pliciter.ff.ex quib.cau.maio.refert Soz.in dict. conſi.255.vbi etiam al.Butr. in c.cauſam que el. 1.& in c.veniens el. 2.de te- ſti.& Bal.in l.iudex.ff.de his.qui ſunt ſui vel alie.iu. & Alex.in l.à diuo pio §.ſi ſuper rebus.in 1.carta.ff.de re iud.& Panor.in conſ.51.

Sublimita.quia ad hoc.vt ſententia lata in ſum. præiudicet in ord. non ſuffic. quòd ſit plene cognitum.niſi ſit ſolenniter cognitum.ita Sõz.in d.cõſ.255.in 3.col.al. Ant.de Bu.in loc. præal.& Alex.in d.§.ſi ſuper rebus.

excep.rei iudicate.non ob.agenti.ex noua cauſa. Fede.cõſ. 71.Sõz.in l.modeſtinus.ff.de except.& in 1.parte.conſi.18.in vlt.col.vbi ſubtiſr.multa al.Alex.in 2.vol.cõſ.4.in 3.col.Ang. in §.item ſi in 21.col.inſti.de excep.

Faciunt quæ vult Alex. in l.de pup. §.ſi is cui. in 1.col.de o- per.no.nunc.& per Imo.conſ.130.circa.fi.

excep. lit. finite impediunt lit.conteſtationem.l. eſſnr. §. ſi quis poſt.ff.de cond.indeb.c. 1.de lit.conte.in 6.Bar.in l. poſt- quam liti in fi.C.de pac.aliquid per Alex.in l.4.§. condemna- tum,in fi.4.col.ff.de re iud.& eſt tex.ĩ c.ſic.& ibi Fel.de re iud. Pan.in 2.part.conſ.60.dixi ſ.eo.§.1.

adde quòd vbi poni. except.impediens lit.ingreſſum. non eſt reſpondẽſi.interrogatoriis.Fel.no.in c. excep. in fi. 12.col. de excep.fac.pulchrum conſ.Pau.de Ca.in 2.vol.conſ. 143.& Lud.Ro.conſ.249.

Et vlt.præmiſſa. quæ dican. except. impedientes lit.ingreſ- ſum.vide Alex.in l.vir bonus.ff.iud.ſol.Phi.in c. 1.in 7.col. & ſeq.de lit.conte.in 6.Angel.in §.eque.in 4.& 5.col.inſtitu. de excep.

Omnis excep. per quam concludī. agenti non compete.a- ctionem ipſo iure.impedit lit.ingreſſum.Pau.de ca.in d. conſ. 143.& conſi. 191.in fi.Iaſ.in l.ait prætor.la 2.ff.de iu.iur.

actionem non dabo. impedit lit. ingreſſum. Paul. de caſtr. in d.conſ. 143.

excep.pacti de non peten.impedit lit.ingreſſum.Barb. vol. cõſ.63.in 14.col.vide late.per.Phi.in c. 1.maxime.in 2.col.de lit.conte.in 6.

excep.quòd quis potuit licite occidi opponi.ad proceſſum. & eum impedit.Bar.in l.ſi ſeruus.C.de his qui ad eccl. confu. & ibi Alexãd.in add. vbi al.no.per eum in l.vbi pactum.C.de tranſ.& in d.l.vbi pactum,adduc.multa in contrarium.

Quę dican.excep.quę habent impedire lit.ingreſſum.& ta men non ſunt lit. finite.dic. 1.quòd except. præſcript.ita not. Bar.in l.ſi.ff.pro ſuo.Alex.in 2.volum.conſ.213.Sõz.in 1.par te.conſil.38.in pen.col.& in 2. parte. conſil.203. in fi.Cæpo. conſ.71.

Et de excep.præſcrip.vide Alex.in l.vir bonus.iud.ſol.

Secundo.excep.pact de non adeũdo iudicẽ.ita Bal.in l.poſt quam liti.C.de pact.per.l.3.ff.de cond.ob cauſam.

Tertio.excep.renunciationis lit.d.l.poſtquam liti & ibi Bar. & doct.

Quarto.excep.præiudicialis.& omnis excep.notoria.ſecũ- dum.10.And.in nouel.in c. 1.de lit.conte in 6.

Quinto.iſta except. quem de euic. tenet actio &c. Bar.in l. & ſi inſtrumenta C.de fi.inſtr.& iu.ha.fi.hoc. 10.de quo tamẽ. vide Alex.in l.vendicantem ff.de euic.vbi dicit quòd non po terit opponi poſt ſententiam.

aduerte tamen in preticha. quia eſt magna vis in modo op- ponendi.iſtas excep.lit.finite.& alias quę non ſunt lit. finite & tamen habent impedire lit.conte.quia ſi opponuntur ante li- tem conte.ad proceſſum Tunc bene habẽt impedire lit.cõte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

secus si opponerent. ad merita causæ. & ideo sis cautus quando opponis tales excep. ad finem impediendi lit. conte. vt nõ petas in cedula. reum absolui à petit. quia hoc modo demonstrares oppositam fuisse excepr. ad merita non autem ad processum. quod patet. quia non potest ferri absol. à petit. non facta lit. conte. vt ext. de lit. conte. per totum. & ita vult Ias. in d. l. ait prætor. la 2. col. 2. de iu. iur. al. Bar. in l. cũ quæreba. ff. iud. sol. & alia multa.

Et subdit ex mente Spec. in tit. de excep. §. dicto. verf. rursus no. est circa fi. quòd ist. casibus reus in responsione libelli debet dice. nõ teneor. quia heõ talem excep. sed si diceret nolo respondẽ. libello quia heõ talem excepr. deberet subcombe. quod confirmat ipse Ias. pulchris mediis vide per eum & per Ang. in §. equi. in 8. col. insti. de excep.

Quid autem in dubio. an tales excepr. videan. oppositæ ad processum an vero ad merita? Bal. est sibi contrarius. nam in l. cum §. si quis post. ff. de cond. indeb. dicit quòd intelr ad merita. quia ista est earum natura.

in l. autem ait prætor. la. 2. ff. de iu. iur. tenet contrarium. & ista videtur verior. quia in dubio debet fieri interpret. in casu in quo excep. sit mag. fauorabil. reo. l. si qs intẽc. ambigua. ff. de iud.

exceptio declinatoria fori. est ĩ prin opponen. antequã per opponentem. deuenia. ad aliquem actum. l. fi. & ibi Bar. C. de excep. & not. Bar. in l. si conuenerit ff. de iurisd. om. iud. & in l. quidam consulebant ff. de re iud.

Limita procede. si competat de iure spẽ. secus si de iure cõmuni, quia tunc potest quandocunque opponi. ita Alex. in l. si mulier. in vlt. col. ff. sol. ma. & vide Pau. de çast. in 2. volum. cons. 144.

De excep. incompetente iudic. vide ĩ. in ver. iudex recusa,

excep. recusac. ante omnia proponen. est. Fel. ĩ c. inter mon. in 2. col. cum seq. de re iud.

Vide tamen Phi. in c. cum spẽ in 4. col. de app.

exceptio dilatoria. regẽ. ante litem conte. opponen. est. l. ita demum. C. de procu. c. inter monasterium. ext. de re iud.

Fallit si superueniat lite conte. quia tunc opponi potest. secundum. Ang. & doct. in d. l. si mulier. al. text. not. cum gl. in l. 2. C. de consor. eiusl. lit. & in c. insinuante. de offõ. deleg.

Alias fallentias vide in ver. procu. §. 67.

excep. dilatoria solutionis opponi potest ad impedien. processum. Soz. in l. 2. §. sane ff. de except. nam qui ante diem agit male agit. l. 1. ff. quando dies leg. ced. cum similibus.

Si excepr. dilatoria non opponatur. valet processus. Fel. ample in c. sciscitatus in 1. col. de rescrip.

Omittens dilatoriam excep. oppone. in causa prin. non potest oppone. in causa app. Fel. in c. ad audientiam el 2. in 9. col. de reser. Ias. in d. l. ita demum. in 2. col. de quo etiam vide Dy. cons. 25.

Vide tamen singularem intellectum ad hoc. per Are. in d. l. ita demum.

Tu non potes esse procu. potest opponi in quacunque parte iudicij. Fel. in c. exceptionem in 11. col. de except. Alex. vol. 4. cons. 72.

Si admissus fuit quis vt procu. vsque ad litem conte. non potest postea contra eum opponi. Fel. in c. quoniam cõtra in 23. col. de prob.

Vide tamen. Phi. in c. 1. §. 1. de elec. in 6.

excep. illegiti. persone. potest quandocũque opponi. Marc. in l. si quis. in 8. col. ff. de quæstio.

Et vbi pars prohiberetur oppone. potest per iudicem oppoui. Phi. in d. c. 1. §. 1.

exceptio loci suspecti licet non sit opposita à prin. potest tamen ex post facto opponi, quia grauamẽ renouat, nõ autem consumitur. ita Bal. in l. peremptorias C. sent. rescin. non pos. al. Archi. in ca. hortamur. 3. q. 8. addo Cano. in ca. ex parte. de app. Fel. in c. accedens el 2. in 4. & 5. col. vt lite non conte. Ias. in l. error. in 3. col. C. de iu. & fac. igno. & in l. ait prætor. in fi. 4. col. de oper. no. nunc.

exceprio calumniosa per iudicem repellen. est. Bal. in l. peremptorias C. sen. rescin. non pos. al. Inn. in c. post electionem. de concess. præbend. vbi dicit, quòd quando iudex vehementer suspica. ne reus opponat excepr. per calumniam. potest talem excep. nõ admitte. Imo reiice. nec debet dubitare de app. quod dictum est ppe. no. adde Alex. vol. 1. consi. 65. vbi etiam dicit quòd tunc præsum. iusta causa in iudice. de quo. etiam habetur ample. per Barb. in 1 vol. cons. 10. in prin. per Fel. in c. de cetero. in 3. col. de re iud. fac. quod vult idem Fel. in c. licet. ex tam in fi. 2. col. de proba. addo Barb. in 1. vol. consi. 8. in 9. col. & cons. 18. in 11. col. Marc. ample. in l. patre col. 17. de qõ.

Nunquid autem iudex. tenea. de necĩta. hoc face. vide Fel. in c. excep. de excep. in 1. col.

exceptio. litis pendẽtię. ante litem conte. opponen. est. Bal. in d. l. peremptorias. Alex. vol. 3. cons. 106. in 7. col. Fel. in d. c. excep. in 12. col. Ias. ĩ l. de die. §. si seruus. ff. qui satisd. cog. & in l. nulli. in 2. & 3. col. C. de iud.

Et innouata lite pendente. redduntur nulla. Soz. in 2. parte cons. 199. in 7. col.

Rescriptum impetratum tacita lit. pẽdentia. est nullum. Pe. de Anch. cons. 16.

exceptio. pretij non soluti impedit lit. ingressum. Ias. in §. actionum in 25. col. inst. de actio. al. tex. in l. Iul. §. offerri. in ver. nũdum ex empto. & ibi Pau. de ca. ff. de actio. emp. & alia que vide. Ang. in d. §. actionum in 4. col. addo Alex. vol. 5. cõsi. 39. col. 1. vbi dicit quòd emptor. non potest age. ad rem nisi soluto prætio. vel rafr oblato. al. multa quę vide, & in 2. vol. cons. 212. faciunt quę dixi in ver. pactum. §. 36. & idem vult in vol. 1. cons. 18.

amplia etiam si sol. defitiat in modico. Dec. in cons. 119.

an autem si emptor. agat ad rem prætio non soluto nec oblato. possit obtine. si de pretio non opponatur. Ias. in d. §. actionum. in 24. col. tenet quòd sic. al. Bal. in l. 1. in 3. col. C. ne lice. 3. pro. & in aliis loc. quæ omitto. & idem vult Iaso. in l. iurisg. in 2. col. ff. de pac. & in l. Iulianus. §. si quis iurauit in 3. col. de iu. iur. contra. ful. in l. filie licet. C. de collac.

Subdit tamen Iaso. qp si iudex videt pretium non esse solutum. potest ex suo officio. etiam reo non opponẽte mandare emptori agenti quòd soluat pretium. al. tex. & ibi Bal. in l. si pater. C. de actio. emp.

Imo tunc secundum. cum. poterit iudex. in sententia dice. condemno vẽditorem. ad traddeñ rem. emptore pretium soluente. & non alr nec alio modo. vide in ver. pactum. §. 36. ver. & ita in effectu, &c.

an ista excep. pretij nõ soluti possit opponi post sentẽtiam. Bar. in d. §. si quis iurauerit tenet quòd nõ. Bal. autem. in l. peremptorias. C. sen. re. non pos. videtur. tene. contrarium. tu dic ex mente doctor. in d. §. si quis iurauerit. quòd aut vẽditor opposuit excep. pretij non soluti. ante sententiam. & tamẽ ea nõ ob. iudex eum condemnauit ad traddeñ. rem, & tunc non potuit oppone. post sententiam. secus autem si vend. non oppo suit talem excep. ita volunt Cano. maxime. Butr. & Imo. in c. cum Io. hæremita. de fi. instr. al. l. quod in diem §. si rationem. ff. de compensa. & potest allegari rex. in l. si autẽ §. si quis quocunque ff. de neg. ge. de quo vide latius per Alex. in d. §. si quis iurauerit. Pau. de ca. in 2. vol. cons. 143. & Ias. in d. §. actionum. in 25. col. Ang. in §. appella. in 14. col. & seq. insti. de excep.

adde gl. & Are. in l. 1. C. si adu. lib.

Et quòd possit opponi in exeq. videtur tex. & ibi Bal. in l. 1. §. non tantum. ff. de tutel. & in l. fundus ff. de rescin. vend.

Oblatio pretij. si opposita fuit excep. pretij. &c. proban. est. Bal. in l. acceptam. in prin. C. de vsu. & in l. 1. in vlt. col. C. de vsu. & fruc. leg. & in l. si tradd. in 3. q. C. de actio. emp. Pau. de ca. in 2. vol. cons. 132. Fel. in c. in tantum. de simo.

Et oblatio pretij. debet fieri realr. non autem verbo. l. qui decem §. idem responsum ff. de sol. & l. seruus si hæredi. in fi. ff. de sta. lib. no. Bar. in l. prætor. §. si quis paratus ff. de oper. no. nunc. & in d. l. acceptam Cano. in ca. post electionem de concess. præben. & in c. interposita. de app. vt vult Alex. vol. 5. cõs. 39. & Pet. de Anch. cons. 331.

intellige tamen si peta. per s. dicta. & ita etiam vult Ias. in l. stip. circa prin. ff. de oper. no. nunc. al. multa. maxime. Alex. in d. l. filie licet. C. de colla.

exceptio rei. non traddite obstat agenti ad pretium. Alex. vol. 1. cons. 27. al. l. ediles. §. sed sunt. ff. de edil. edic. & l. Iul. §. offerri ff. de actio. emp.

Ob. etiam excep. rei libe. nõ traddite. Soz. in 2. par. cõs. 208. Dec. cons. 119. Alex. vol. 5. cons. 65. vbi dicit quòd non dicitur libe. traddi quando est cum one.

an autem. except. rei non traddite. possit opponi in exeq. Pau. de ca. in 2. vol. cons. 143. tenet quòd sic. de quo. vide Fel. in c. cum Ioannes. in 11. col. de fi. instr. Dec. cons. 119. vbi ampliat. etiam si sta. caueretur. quòd instrumenta haberent executionem paratam. quia hoc non ob. poterit opponi except. rei non traddite. & non libe. vel non integralr traddite. vt ibi per eum. al. Bal. in l. tradd. in 3. q. C. de actio. emp. & in l. ex prediis C. de euic.

Exceptio fideinssionis non prestitę non pt post litem conte. opponi. Alex. in l. de die. §. si seruus ff. q. satisda. cog. per iura quæ al. maxime. per illum tex. addo Ias. in l. vniuersa. in 1. & 2. col. C. de præci. imper. offer.

Limita

Universidad de Deusto

Limita.nisi &c conte.sit nulla.per no.p Fel.in c.illud.col.3. de præscrip.& ita vult Ias.in l.fideius.§.1.ff.qui satisd.cog.

Limita etiam nisi lis conte. & satisdatio peta. eodem contextu, quia tunc præstan. est. & ex ordine intelfr prius petita satisda. Alex.vol.2.cons.37.faciunt quæ habentur per eum in 4.vol.cs.96.ibi item respondeo.&per Fel.in ca.cum M.in 17. col.de constit.vbi dicit sufficc.quòd prote.appona.in fine scripturæ,& quod vult idem Fel.in c.excep.in 8.col.ver. fallit 10. de excep.& in c.inter mon.in 3.& 4.col.de re iud.& in c.vnico.in 3.& 4.col.de lit.conte.

Fac.etiam quod vult Ias.in l.nam & postea §.si petitor.col. 3.ff.de iu.iur.vbi dicit quòd paria sunt fieri ante litem conte. vel incontinenti post.Et ad præmissa vide eundem Ias.in l.si ita.in 1.col.de leg.1.fac.etiam tex.in l. quidam in testamento. ff.de pecu.leg.

Except.excussionis non factæ. ante litem conte. opponen. est.Alex.vol.1.cons.78.& in 4.vol.cons.31.addo Bal.in 1.part. te.cons.14.&Pe.de Anch.cons.294.Barb.in 1.vol.cons.28.in 9.col.Ias.in l.fi.in 1.col.ff.si cer.pe.Barb.in 4.vol.consil.12.in 6.col.

Et impedit lit. ingressum. Phi.in ca.1.in 7.col.de lit.conte. in 6.

Limita.quia si facta excussione.contra princ.& eo reperto non soluen. si pendente iud. contra tertium pos. debitor efficia. soluen. iter. poterit opponi de excussione non facta. ita el'nr.vult Alex.vol.5.cons.100.

Limita etiam quia opposita ante litem conte.non prohibe. probari lite conte.Cor.in 3.vol.cons.55.in antepe.col.

Non suffic.generalis excep.nisi in spē oppona.de excussione non facta. ita pulchre Alex.in 4. vol.consil.32. & dixi ī.in ver.excussio.§.cetera.ad hanc materiam.vide in ver.excussio.

excep.dolo facis quia pet.quod restituturus es.an & quando opponi possit.vide Ang.Are.insti.de except.in princ.in 19.& 20.col.& tex.in l.dolo fac.ff.de excep.doli.& tex. cum gl.in l. si socer §.Iutius.& ibi Bar.& Alex.ff.sol.mat. & in l.si quis. ff. de cond.causa da.& in excep.doli.vide Ang.insti. de excep.in 2.col.& seq.

excep.doli.non da.plebeio cōtra positum in dignitate Aug. vbi ī.in 9.col.

excep.inuentarii.confecti.potest opponi etiam post sentētiam quia non est contra sentētiam.sed preter. ita Bal.in l.per emptorias.col.1.C.sen.rescin.non pos.& in l.1.C.de iu.& fac. igno.Fel.in c.exceptionem col.13.de except. Ang.in §.extraneis.in fi.insti.de hære.qual.& differentia.& ī §.appella.in 12. col.insti.de excep.

excep.pacis factæ potest opponi etiam post sententiam.ita dicit Bal.in l.si filius.ff.si cer.pe.

excep. excommunicationis potest opponi etiam post sententiam Ias.in l.1.in vlt.col.C.de iu.& fac.igno. & in l. el'nr.§. 1.in 2.col.ff.de cond.indeb.

excep.excommunicationis.potest opponi.etiam coram iudice temporali.gl.mag.dum dicit vel excommunicatus. in l. 1.C.de iu.& fac.igno.& dicit ibi Pau. de cast.q; si iudex tp̄ral. nolet eam admitte, episcopus posset ei præcipe. q; illam admittat.c.fi.de excep.in 6.de quo.vide Ias.in l.placet.in fi.C.de ss.san.eccl.& ī d.l.1.in vlt.col.de iu.& fac.igno.& Fel.in c.tue. vt lite non conte.Parp.in d.l.placet in 39.col.

Quid si coram iudice laico dica.de nul. excommunicationis.an ipse possit de hoc cognosce.vide ī.in ver.iudex.

Reliq.ad materiam excommunicationis. vide ī.in ver.excommunicatio.

excommunicatio opponi potest etiam si quis iurasset non oppone.Phi.in c.1.in 2.col.de excep.in 6.

exceptio ineptitudinis libelli.potest quādocunque opponi & reddit processum retro nullum. Alex.in l. si patronus ff.de iu.iu.post Bal.& Ang.ibi per illum text. bene fac.secundum. eum l.1.§.1.ff.si mes.fal.mo.dix.quam ad hoc al.Cy.in l.vnica circa prin.C.vt quæ des. & dicit melius probari. in l.libellorū §.quod si libelli ff.de accus.& est tex.expressus.in c. cum dilecti.de emp.& vēd.vbi proba. q; potest opponi etiam lata sententia.Patet.quia ineptitudo libelli reddit sentētiam nullam. vt est tex.valde no.iuncta gl.insti.de oblig.ti.generali.no.Bal. in l.actori in fi.C.de iu.iur.& in l.excep.C.de proba.& in aliis loc.al.per Alex.vbi ŝ.addo Ang.cons.167.Lud.Ro.consi.69. Barb.vol.2.cons.88.in 10.col.Fel.in c.exaiata.in 7.col.de iud. in c.tenor.in 1.col.de re iud.Ias.in d.l.1.in 3.col.de iu.& fac.igno.in §.1.col.29.insti.de ac.in l.1.in 2.col.ff.de off.asse. & in d.l.si patronus.& in l.el'nr.§.1.col.3.ff.de cond.indeb.P.And.

excep.opposita.contra partem libelli non suspendit.etiam partem.ita Bal.in l.si non transac.C.de iu.& fac.igno.P.Ando.

exceptio compensac. potest opponi in exeq.Ias.in l.1.in 4. col.C.de iu.& fac.tg.

idem in excep.deductionis impensar.Ias.vbi ŝ.

excep.simulac.de hac excep.vide ī.in ver.instrumentum.

excep.tua nō interest.an impediat lit.ingressum vide Alex. remissiue.in l.postris ff. de inof.te.tex.& Alex.in l.apud Iul.§. si de testō.ff.ad treb.vbi dicitur neminem esse audiēn.nisi sua interfit.pro quo fac.l.1.ff.de app.reci.& c.cum inter.R.senio rem.de elect. & l. si patroni §. qui fideic.vbi etiam Alex.ff.ad treb.de quo etiam p Fel.in c.super his in 9.col.de accu.& in c. ex parte.in 1.col.de testi.& per Ias.in l.2.§.item si in facto.in 5. col.de verb.ob.Cor.in 4.vol.cons.72.in fi.

Et de ista excep.habet in l.postris.§.si quis ex his &ibi Ang. ff.de inof.te.& in l.cum quereba.& ibi Bar.Imo. & Pau.de ca. ff.iud.sol. P.Andora.

excep.tibi ius non competit.impedit litem cōtestari.Alex. in l.mater.ff.de inof.te.

an autem agenti rei vendicac. possit per habētem causam ab eo opponi tu non es dominus.vide Alex.post Bar.in l.si alienam.circa prin.& in 2.col.ff.sol.mat. P.Andora.

excep.quo ad te.liberas.ædes.hēo.de hac excep. vide Bar.ī l.indebitum §.si summi.ff.de cōd. indeb. de qua etiam not.in l.loci corpus §.competit ff.si ser.vend. P.Andora.

excep.de iure tertij nō admitti.Bal. no.in l.cum seruum.C. de seruis fug.al.l.loci corpus. §. competit ff. si ser. vend.& alia multa.addo.Pau.de ca.in 2.vol.cons.17.in pe.col. & cons. 166.Barb.vol.1.cons.8.in 8.& 9.col.& in cons.41.in 14.col. & in 2.vol.cons.18.in vlt.col.Lud.Ro.in consil.76.in pe.col. Barb.in 4.vol.cons.54.col.vlt.

Limita nisi ius tertij sit in totum excluſiuum iuris agēt.l.fi. C.de rei vend.& d.l.cum seruum.& ibi Bal.& doct. Alex.vol. 2.cons.38.in fi.& in cons.137.in pe.col.ibi præterea prohibi. tio.al.no.per Bar.in l.2.ff.de excep.rei iud.& alia multa. idem vult in l.si alienam.ff.sol.ma.& in l.indebiti.§.sed si nummi.vbi etiam Ias.in fi.ff.de cond.indeb.Barb.in 4.vol. cōs.52.in 5. col.al.Pe.de Anch.consil.285.incip. efficacibus.quod me est 297.Alex.in rub.de oper.no.nunc.in 8.col.

Sublimita ita demum procede. si ille tertius declaret se vel le vti iure suo.ita Pau.de ca.in 2.vol.cons.142.

an autem possessor feudi.possit oppone.de iure tertij? vide in spē Bal.in 3.parte.cons.9. P.Andora.

exceptio.requirēs.altiorem indaginem.de hac exceptione. vide no.Lud.Ro.in cons.244.in fi. P.Andora.

exceptio non numeratæ pecuniæ opponi non potest. quādo est illi renunciatum cum iur. ita Bar. in lectu. bononiensi. in l.fi.C.de non nu.pec.Ang.in l.1.C.de do.cau.nō nu.Io.de Imo. in c.cum contingat in 38.carta extra. de iu.iur.& Pau.de cast.in l.si ex cau.C.de non nu. pecu.vt refert Ias.in §.fuerat.in 21.col.in de actio.

Dic tamen ibi Ias. col.22. ad hoc, dari duo singlia remedia. p^m.quòd licet non possit opponi ista excep.stāte iur.tamen si iurans soluerit.potest repete.al.Bar.in d.l.fi.& alia que vide.

aliud singulariſſimum remedium. ponit Ang.in l.1. C. de do.cau.non nu.& illud. dicit Ias.nunquam exeat memoriam in actu practicho.valet. q; hoc casu poterit opponi except. de simulac.contractus. & quòd tunc non erit necessaria absol.à iur.vt ibi per eum.

Potest etiam implorari iudic.offīn.Fel.in c.si cautio col.22. de fi.instr.Bal.ī l.illicitas. ff.de offō. pſi. item opponi potest de dolo & fraude cred.post biēnium, vt ibi.in 23.col.adde Barb. vol.2.cons.19.in fi.Ang.in §.1.in 4.col.insti.de excep.

aduerte tamen.quia Fel.in ca.si cautio.in 11.col.ibi amplia p^o extra de fi.instr.dicit quòd except.non nu.pec. opponi potest infra biennium.non ob.iur. per tex.in d.l. fi.C.de non nu. pec.& quòd non est necessaria absol. à tali iur. ad hoc. vt possit excipi.secundum. Bal.ibi quia iur. habet. conditionem si mihi fidem seruaueris. vt ibi per eum. addo Ias. in l.qui pecuniam.circa 1.col. ibi sexto amplia.ff.si cert.pet.tu dic q; l.op. procedit quando est renunciatum excep.non num. pec. cum iur.2. quòd est iuratum habuisse mutuum. vt etiam vide. declarare Fel.vbi ŝ.l 15.col.Ang.in §.1.in 18.col.insti.de excep.

istud tamen intelligit.Fel.in d.ca.si cautio in 14.col.nisi iurasset pec.vere nūm.secundum Sal.post Bal.ī d.l.fi.circa pr. & Ant.de Bu.in c.fi.in 3.col.de solue.vbi tamen subdit.secundum eum.nisi peteretur absol.à iur.secundum.Dy.in regla locupletari.

Qui possit peti absol.à iur.intra biēnium tenet late Cor. in 4.vol.cons.293. P.Andora.

Quid si cōfessio mutui est facta in iud.dic.quòd adhuc potest opponi.excep non num.pec.ita Fel.in d.c.si cautio.in 14.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fol.al.Bal.inſti.de frar.oblig.in vlt.col. & in l.in contractibus. in fi.prin.C.de non nu.pec.& ibi Saly.

Limitat Fel.niſi confe.in iud.fieret per viam cõtentioſe iuriſdic. quia in iud.debitor fac. quicquid poteſt ne cõfitea. ſed eandem iur.aſtrictus confite.quia tunc ceſſat præſump q̃ gratiſice.cred.& ideo ceſſat dicta except.ſecundum. doct. in loc. præal.

Et ita intelligo.quod vult Iaſ.in l.pacta nouiſſiã.col.3.C.de pac.vbi dicit q̃ ſi quis cõfitea.in iud.habuiſſe cauſa mutui nõ poteſt oppone.excep.nõ.num.pecu.al.Sal.in l.vnica.col.1.C. de confe.& idem vult ipſe Iaſ.in l.ſi conuenerit col.3.ff.de iuriſd.om.iud.& in l.1.col.1.ff.de verb.obl.& quod vult Bal.in 3.par.cõſ.382.& iſtam limitationem latius proſequi. & tenet ipſe Iaſ.in d.l.qui pecuniam.in 2.col.ſi cer.pe. Ang.in §.1.col. 30.inſt.de excep.

Quid in campſore? dic q̃ poteſt oppone.excep.quòd pec. non fuit numerata illi pro quo ſoluit ſecundum. Sal. in l. fruſtra.C.de non nu.pec.Fel.in d.ca.ſi cautio col.14. Iaſ.latius in d.l.qui pec.

ipſe autem campſor ex p̃ ſua non habet talem except. ſecundum.Fel.& Iaſ.in loc.præal.per tex.in d.l.fruſtra.addo eũdem Iaſ.in l.cum quis.col.7.C.de iu.& fac.ig.

Vide Bal.in d.l.fruſtra.

Quid de iure canonico.an taſ excep.non nu.pec.poſſit opponi poſt biennium? Iaſ.in d.l.cum quis. col.6.& 7.al. multa. pro & contra.tandem concluden.tenet quòd aliud non ſit de iure canonico.quam de iu.ciuili.

ipſe tamen Iaſ.in d.l.qui pecuniam.in 2.col.in verſ.vlt.iſtas fallentias vide.indiſtincte tene. quòd de iure cano. poſſit taſ excep.pp°.opponi.& ita vult Lud.Ro.conſ.44.& Ang.in §.j. col.3.inſt.de excep.

iſtud intelligere.ſi poſt biennium velit probare nullam fuiſſe numeratam pec.per dicta j.eo.§.

Ang. tamen vbi s. tenet, indiſtincte. q̃ poſſit opponi poſt biennium de iure.Cano.

contra geminatã confeſſionem.non poteſt opponi excep. non nu.pec.vt infra.in verbo.geminatio.§.

Quid in minore iurante.an poſſit oppone.except. non nu. pec.poſt biennim. Fel.in d.c.ſi cautio. col.15.tenet quòd ſic. al. Bal.& Sal.in d.l.ſi.addo Iaſ.in Aut.ſacra puber.col.17.ver. nono limita.C.ſi adu.vend.

Quid autem in muliere? vide late Bal.in 1.parte.conſ.393.

Si confeſſio ſit facta in vlt.vol.nõ p̃t opponi excep. nõ numeratæ pecu.ita Iaſ.in l.quæ de legato in 6.col. ff.de leg. 1.al. gl.in l.1.C.de fal. cauſa. adiec.leg. quam dicit vnicam & ſing. in iure Bal.in c.literas.in 2.col.de præſump.& in ti.de Pace.cõſtã.in ver. vaſalli el 1.in fi.cõm.& idem vult ipſe Iaſ.in d.l.ſi pecuniam.in 1.col.ibi iſtam regulam, &c. & in l.2.§. creditum. in 4.col.in fi.illo.co.tit.Barb.vol.3.conſ.60.in 18.col.vide tamen Fel.in d.c.ſi cautio in 17.col.

excep.non nu.pec. pp°. competit ciuitati. Iaſ.poſt Bal.in l. ciuitas in 7.col.ff.ſi cer.pe.

idem in eccleſia. ſecundum. Iaſ. vbi ſupra.& in l.2.§.creditum.in 4.col.ff.ſi cer.pe.

excep.non nu.pec.non competit.vbi confe.eſt fa.in trãſac. Iaſ.in l.tale pactum. ff. de pact. al.l. intereſt. C. de ſoluc.idem vult ipſe Iaſ.in l.quamuis C.de tranſac.vbi al.l.ſi tranſac.C.de non.nu.pec.& Bal.in rub.extra.de tranſac.in 5.col.

Limita nec tranſa. facta ſit in fraudem vſurar. Bal.in d. l.ſi tranſac.Imo.in c.grauis extra.de depoſito.

Quid ſi poſt confeſſionem. debitor incepit ſoluc. an competat ei excep.non nu.pec.Iaſ.in d.l.qui pec.al.Bar.& Bal.in l. cum fidem.C.de non nu. pec.rene.quòd non.Ang.in §. 1.col. 18.inſtit.de excep.

Vide etiam Fel. vbi s. in 18.col.verſ.fallit 6.vbi limitat niſi ſoluens expreſiſſet ſe non ſolue.animo recognoſcendi.

excep.non nu.pec.poteſt opponi extr.iudicium.Iaſ.in l.de pupillo.§.ſi quis ipſi prætori in 5.col.ff.de oper.no. nũc.al.gl. in l.ſi intra C.de non.nu.pec.

Quid ſi notarius dicat.habuit & recepit reaſr. in præſentia teſti.& mei notarij an poſſit opponi excep.non.nu.pec.Fel.in d.ca.ſi cautio.col.15.ibi modo dicta regla &c.dicit quòd nõ. al.Bar.in l.ſi ex cauc.C.de non nu.pe.& alia multa vide in materia.Ang.in §.actionum.in 7.& 8.col.de actio.

Et ita intelligere.quod dicit Bar.in l.certi cond.§.ſi nũmos. & ibi Soz.ff.ſi cer.pe.vbi dicunt quòd confeſ. mutui in pu.inſtrumento.probat veram numerationem.

Limitat Fel. non procede.in ſcriptura priuata.in qua diceretur.hiti & recepi.decẽ mutuo &c.q̃ non p̃ba.vera numeratio.Alex.in 1.vol. conſ.35.repetito in 2.vol.conſ.179. & in l. prædia.de acqui.poſ.

Secus diceretur hũi & recepi. quæ me numerata fuerũt in præſentia teſtium.vide ibi per eum.

Quid ſi dica.confiteor. habuiſſe à tali dãte & numerãte. an probe.numeratio? Fel.in d.c.ſi cautio. col.16. tenet quòd nõ. ſecus ſi diceretur per gerundium dan.& numeran.al. Bal.in l.ſi ex cauc. verſi.quinto quæro præal. & poſui in dictionario in ver.dante & ſoluente. Ang.in d.§.actionum.col.8.

Quid ſi pec.fuit p̃ns.& teſtes dicant quòd non viderunt eã recipi.& in inſtrumento.dica huĩt & recepit.vide Fel.vbi s.in 16.col.poſt Bar.in l.ſingſia.ff.ſi cer.pe.& Pau.de caſt.in 2.vol. conſ.vlt.

Vide tamen.Bal.in 3.par.conſ.28.

Excep.non nu.pec.non habet locum in aliis contractibus. etiam in depoſito.Fel.vbi s.col.17. verſi.fallit 3. Alex. vol.2. conſ.191.

Non habet etiam locum.ſi eſſet ſta. q̃ nõ poſſit opponi dicta excep.quod valet inter laicos Fel.vbi s.in 18.col.al.Bal.in d.l.ſi ex cauc.in vlt.q.

Nec etiam quando debes me x.ex vendic. & confiteris illa me debe.ex cauſa mutui.l.aduerſus.C.de non nu.pec. Fel.vbi s.ibi fallit ſeptimo.

Quid ſi in inſtrumẽto mutui ſit delatum iur.cred.an j.biennium poſſit opponi.dicta excep.Cremſing.152.dicit q̃ non, excep.non nu. pecu.non poteſt opponi poſt biennium.l.in contractibus C.eo.gl.& doct.maxime.Fel.vbi s.in 18.col.

Quid in cleric.nomine eccleſiæ.contrahentibus.vide Fely. vbi s.in 19.col.

Quid in hærede deb. an curſus bienni ei noceat? dic q̃ ſic etiam ſi eſſet pupillus.& etiam ſi hæreditas eſſet Iace. Bal.in l. ſi intra.C.de non num.pecu. reſtitueretur tamen pupillus.ſecundum eum.quẽ refert ſimplr Fel.vbi s.ſed vide latius Ang. in §.1.in 1.& 2.col.inſti.de excep.

Sed quid ſi debitor vellet poſt biennium. aſſumere in ſe onus probandi pec.nõ fuiſſe numeratam.an ſit audiendus. dic quòd non.ita Fel.poſt Imo.in d.c.ſi cautio.col.20.al. etiam Imo.in c.ſi.in pe. car.de ſolu.Bal.in l.ſi ſub ſpecie C. de poſtul. & in l.ſi non ſinguli.& ibi Sal.C.ſi cer.pe.& alia multa.

Limitat Fel.vbi s.non procede.de equitate ſaltem canonica.ſecundum quam audi.poſt biennium.volens probare pec. nõ num.al.vulgare dictum Dy.in regula locupletari. & Lud. Ro.in l.diuortio.ff.de verb.obl. & Ang.in conſ.154.incip.in dei &c.vide 1.frõte.quod me eſt.156.al.etiam Imo.in d.ca.ſi. & Bal.in l.ſi ex cauc.in 9.q.& ibi Sal.in 2.q.& Bal.in d.l.in contractibus.& in repe.l.2.ĩ 23.car.ver.quinto q̃ritur ff.de iu.iur. & alia multa addo.Alex.plura alſantem.in 2.vol.conſil.158. repetito.in conſ.207.Barb.in 2.vol.conſ.7.in 14.col. Bolog. in conſ.ana.conſ.97.

Imo Ang.Are.in §.1.in 2.& 3.col. inſti.de except. tener.q̃ indiſtincte debeat quis audiri aſſumen. in ſe onus probandi: etiam poſt biennium.

addo etiam.quòd Iaſ.in repe.l.admo.in 10.col.in fi.ibi confirmo etiam.ff. de iu. iur.dicit. quòd quamuis ille qui iurauit recepiſſe pec.non poſſit oppone.& dice.contrarium.tamen ſi opponat & probet.& nihil fuit ex oppoſitum. valebit proba. & debebit abſolui.faciunt quæ vult. Alex.in 2.vol.conſil.89. verſ.ad vnum,&c.

Quid in foro conſciẽ.dic quòd ille qui non huĩt pec.eſt tutus.vt ample per Fel.in d.ſi cautio in 21.col.

Quid in confeſſione mutui.nõ facta per literas. ſed coram teſtibus.an lapſus biennij noceat cõfitenti? vide copioſe.pro & contra.per Fel.in d.c.ſi cautio.in 21.& 22.col.

Si cred.confeſſus ſit non numeraſſe pec.lapſus biennii non nocet deb.Fel.vbi s.in 22.col.poſt.Hoſt.& Abb.ibi.& gl.in d. l.in contractibus.& ibi Bal.in 4.q.& per alla quæ adduc.

excep.non nu.pec. omiſſa per debitorem poteſt opponi per eius cred.l.ſi cui.C.de non nu.pec. etiam inuito deb. Bal. ibi. qui loqui.in fideiu. de quo no.in l.tam mandatori.eo.ti.

excep.non nu.pec.poteſt opponi non ob.renunc.Alex.vol. 1.conſ.35.repetito in 2.volu.conſ.179.Ang.in §.1.in 10.col. inſti.de except.

Et poteſt peti abſol.à iur.Cor.vol.4.conſ.293.

excep.non nu.pe. competit quando quis confite. habuiſſe centũ.& per interuallum recipit ſolum partem. Barb. vol.4. conſ.37. in 4.col.dixi latius in ver.inſtrumenta plura §.2.

Quid ſi confitear habere apud me.dic quòd poſſum oppone.biennium.excep.nõ.nu.pe.ſecus ſi dicam penes me. Lud. ſing.636.

Quomodo probabi.taſ excep.non nu.pe.vide Ang.in §.1. ĩ 3.col.inſti.de excep.vbi dicit.quod iſta neg.debet eſſe coar-

Universidad de Deusto Biblioteca

ctata debito modo.& ibidem.in 31.col.

Vbi cessat excep. non nu.pec.potest tamen opponi except. doli.Ang.vbi ꝛ.in 4.col.vide ꝛ.§.1.

an potic.de non nu.pec.post biennium.sit respondeñ? vide Ang.vbi ꝛ.col.31.præsentia pec.habet ꝓ nũac.doc.ĩ l.singlia. ff.si cert.pet.Bal.in l.si ex pretio.versic.& inter cætera.C.eo.

exceptio nõ numeratæ dotis ĩ.quæ tempora sit opponen. est rex.in l.ff.cum Aut.ibi posita.C.de dote.cau.nõ nu. Fel.in c.si cautio.in 27.col.de fi.instr.vide quæ dixi in ver.dos.in 10. priuilegio.

Quid si post lapsa tempora.appet quòd maritus recepit solum quinquaginta?Dic ꝙ confe.præcedens præsumi. si fata.& mulier non poterit repete.nisi illud quod appet solutum.ita vult Fel.in d.c.si cautio in 29.col.al. Bar.in l.ab anastasio prope fi.C.mãd.addo.Campez.in 1.par.q.51.Alex.in l.per diuersas.C.mand.Barb.vol.2.conf.19.in prin. 5.col.al. Sal.in d.l.ab anastasio.

Limita. nisi esset dictũ. ꝙ recipiebat illa quinquaginta pro resta seu pro residuo. ita. Fel.vbi ꝛ.al.multa.& idẽ dicit Barb. in d.conf.19.& dixi.in ver.residuum.

Quamuis.post lapasa tempora.maritus vel eius hæres non possit oppone.dotem non fuisse numeratam.tamen si mulier agat hypo.ꝺ possidentem bona mariti.coge.ipsa.probare numeratam dot. Fel.vbi ꝛ.al.multa maxime.Lud.Ro.conf.430. quod me est.445.incip.consultatio præsens.in fi.consilij.

addo quòd tunc cred.etiam deberet restitui in inte.vt vult Ias.in §.fuerat in 21.col.insti.de actio.

excep.non nu.dot. non competit marito quando cõfessus fuit habuisse dotem ab alio quã ab vxore vel eius patre.& sic à tertio.ita no.Ias.in d.§.fuerat in 23.col.ibi vnum etiam non omitto.al.Sal.in aut.sed iam necesse.C.de do.añ.nup. P.And.

Exceptio. Si statutum dicat contra instrumentum posse tantum opponi exceptionem solutionis vel falsitatis, aut aliam in eodem expressam,& nõ aliam:poterit tamen opponi exceptio concernens inhabilitatem producentis instrumentum:putà quod est minor 25.annis, vel nõ est procurator:qa talis exceptio respicit personam nõ instrumentum secũdùm Bar.in l.1.§.denique.ff.quod vi, aut clam. Sali.in l. ita pudor. C.de adulter.Bal.in addi.ad Spe.in tit.de procur.in vers.aliud est opponere. item exceptio nullitatis instrumenti secũdùm Bart.vbi ꝛ.Bal.in l.1.C.de condi.indeb.Pan.in c.ex parte.el.2. ext.de of.dele.item exceptio proueniens ex alio statuto eiusdem voluminis,secundùm Bart.& Sali.vbi ꝛ.Cy.in d.l.ita pudor.Pan.ĩ d.c.ex parte.& in c.item cum quis.ext.de rest.spol. Alber.in 1.par.statutorum decis.65.& in l.ob es.iuncta gl. C. de præ.mi. item exceptio ꝙ debitum de quo in instrumento non est liquidum,vel est cõditionale nec euenit cõditio.item exceptio quæ perimit ipso iure obligationem vel actionem, vt monitionis vel delegationis & similium.secundùm Sal.vbi suprà.Bal.in l.2.C.de execu.rei iudi.in l.si non sortem.§.j.ff. de condi.indeb. Balb.decis.173.

exceptionis non numeratæ pecuniæ renunciatio iureiurãdo confirmatur. vt commune inquit Emanuel à Costa in l.si ex cautione.limit.1.n.3.C.de non nu.pec.aliàs autem nullius est momẽti. quemadmodum receptum cõmuniter affirmãt Alex.conf.35.lib.1.& qui eũ refert Did.à Couar.lib.1.resolu. c.4.n.3.Fel.ĩ c.si cautio.n.48.de fid.instru.Alciat.in c.cùm cõtingat.nu.185.de iure.iu.& in l.pacta, quæ contra.C.de pact. Curt.iun.in l.2.§.vlt.n.2.ff.si cert.pet. E.Suarez.

exceptione nõ numeratæ pecuniæ opponet qui se solutorum cum iureiurando promiserit, non qui se recepisse cum iureiurando cõfessus est.vt commune ex multis ait Emanuel à Costa meus iuris doctor in l.si ex cautione.n.9. C.de nõ nu. pec. E.Suarez.

exceptionem non numeratæ pecuniæ nec simplex debiti ex parte solutio sine expressa agnitione tollit, nec vlla verba tempore cautionis prolata impediunt.Quin nec verba illa,q bus aliquis se reapse accepisse vel penes se habere,vel quid simile in testationẽ redigit illi obstaculo erũt. vt communiter interpretibus placere affirmat Emanuel à Costa,hoc lim.7.in fi.illud limit.8.in appellata superius l.si ex cautione.C.de non num.pec. E.Suarez.

exceptionem nõ numeratæ pecuniæ perpetuam habẽt ciuitas,& sacer piusue quiuis locus, vt frequens interpretum axioma cẽset Rip.in l.si is,qui bona.n.13.ff.de pignor. Idem.

exceptionem moræ adæptus debitor exceptiõis eiusdem oppositioni à suimet debitoribus sit obnoxius. vt commune ait Rip.in rub.n.4.de resti.Vilalob.in sua collect. Idem.

Exceptionem sibi competere declarari, antequam conueniatur, iure petet reus vocato in ius creditore. vt notabiliter commune dicit Ant.Gomez de delict.c.1.n.20. Idem.

exceptionem peremptoriam, aut dilatoriam,coram iudice si quis opposuerit, & illam per iudicem reiectam se corã eodem probaturum obtulerit,licet per oblationem huiusmodi iustificetur appellatio quo ad deuolutionem, vt tradunt Doctores in capitulo interposita.de appellation.nõ tamen ob id probata dicitur exceptio,sed probanda erit coram iudice appellationis, quoniam parti obesse nõ debet iudicis iniquitas, vt communiter voluerũt Doct.in d.c.interposita. F.Turzan.

PRO.exceptionem obiiciens nunquam videtur de intẽtione partis aduersæ confessus.l.non videtur. ff. de excep.c. cum venerabilis.extra eodem titulo. Bellon.

PRO.exceptiones dilatoriæ sunt in limine iudicij opponẽdæ.l.exceptionem.C.de proba. Bellon.

PRO.exceptiones quæ requirunt altiorem indaginem,in causis summariis non admittũtur,sed in causis principalibus reseruantur.in l.tertia.§.ibidem.ff.ad exhibend.l.si is à quo.ff. vt leg.nom.caueat. Bellonus.

PRO. exceptiones personales non transeunt ad alios, sed reales etiam aliis cõpetunt.l.exceptiões.ff.de excep.Bellon.

exceptiones omnes, quæ opponũtur ad impediendum executionem sententiæ in rem iudicatam trãsactæ, si respiciunt actionem primã, & huiusmodi exceptiones natæ essent ante sententiam nunquam opponi possunt, & oppositæ nõ impediunt executionem, vt habetur per Bartolum quem doctor. omnes communiter sequũtur in l.1.C.de iuris,& facti ignor. & in aliis locis citatis per Ias.in dicta l.prima. Viuius.

exceptiones,quę diligenter atque accuratè excuti debent, in possessionis iudicio non admittentur.cõmune ponit Cur. iun.conf.118.n.14. E.Suarez.

exceptionibus cõtrariis sese defendere nemo prohibetur. commune inquit Cagnol.in l.nemo.n.3.ff.de reg.iur.E.Suar.

exceptiones,quæ nisi specialiter declaratę sint,alicuius regulæ,vel alicuius rei,de qua agitur,generalitati nõ subiiciuntur subiicientur prorsus,si quæ exceptio,quæ etiam non continebatur,eidem generalitati subiuncta ꝓponatur.vt frequẽter placitum asseuerãt Cagnol.in l.1.n.30.& n.33.ff de regulis iuris.Euer.in Topicis.arg.3.Viuius li.1.opi.208.E.Suarez.

exceptionem prouenientium ex pacto incontinenti apposito contractui potest iudex habere rationem, licet non appo nantur per partem,cum tale pactum sit pars contractus.l. fundi partem.ff.de contrah.empt.secundum Bartol.in l.lecta.ff.si cer.pet.in l.eum qui ita.ff.de verb.obl.Inn.in c.pastoralis.ext. de except.in cap.1.de plus pe. Bald.in l.bonæ fidei.C.de pact. Balb.decis.291.

Possidentes hæreditatem, si contra agentem petitione hæreditatis, vel familiæ erciscundæ iudicio excíperent ꝙ est indignus hæreditate,vt puta si defunctum testari prohibuerit.l. 2.C.si quis al.test. prohib. cum nota.per Bart.in l.ñ.ff.eodem tit.& per Socinum conf.105.viso processu.vol.3.vel ꝙ defuncti vxorem,seu liberos occiderit,vel tacitam fidẽ de restituẽda hæreditate incapaci accõmodauerit,vt sæpe accidit in his qui instituuntur hæredes ab habentibus filios spurios, vt per Baldum in l.si quis presbyter.C.de episcopis & clericis.& per Barbatium in capitulo cum in officij.ff.de testam.exceptione ista non iuuabitur secundum gl. in l.his consequenter.§.1. ff. familiæ.erciscundæ. l.loci.§.compet. ff.si ser.vend. & opinio hæc communiter approbatur, vt per Corn. consil.150.circa prẽsentẽ li.2.& Doctores variis in locis iuris nostri.F.Viuius.

excipiens cõtra rescriptum ꝙ non fecit mentionem de primo,non solum exceptionem proponere, sed debet appellare à tacita vel expressa reiectione,ad hoc quòd processus sit nullus.Felynus in capitulo sub ortu.n.4.de sent.&re iudic.magis communem dicit. B.Villalobos.

Excipiens contra personas testium, non debet simpliciter opponere ꝙ sint infames,periuri,sed debet specificare locum & tempus commissi dilecti,&circumstantias.com.dicit Boer. decis.321.n.2.Clarus d.§.fi.q.4.ver.1. P.Fichard.

excipiens cõtra testem aliquem ꝙ sit infamis,periurus,&c. non tenetur probare quod communi omnium opinione habeatur & reputetur pro tali,sed sufficit si ꝓbet,quod infamis sit ex tali causa vel tali crimine.ita contra Bart. in l.1.nu.4.C. de testam. magis communem esse attestatur Alex. conf.152. n.16.lib.5.quem refert Crottus de testibus.nu.4. in fi.Clarus d.q.53.ver.sed nunquid. P.Fichard.

excipiens contra testem de aliquo crimine,si nõ probet,tenetur actione iniuriarum.comm.dicit Boss.in tit.de iniur.nu. 21.generaliter enim obiiciens alicui crimen aliquod in iudicio,siue agendo,siue excipiendo,si illud probat,non tenetur. vt in hoc omnes conuenire dicit Boer.conf.4.n.37.in fi.si verò non

rò nõ probat,tenetur.communem dicit Boer. ibidem in fi.n. 37.Clarus d.§.fi.q.53.ver.caueant. P.Fichard.

Excipiens Regñ non vide.confiteri.gl. in aut.de exhi.reis. §.ſancimus.Bar.in l.non vtique. ff.de except.& in l.ſi quidem C.de excep.& in l.magnum C.qui accu.non poſſ.Lud. Rom. in l.cum mulier.ff.ſol.ma.Ang.Aret.inſti.de excep.in 15.col. & eſt tex.in c.cum veñ.& ibi Fel.in 3.col. extra de excep.Iaſ. copioſe.vbi comprobat pulchris fondament. in l.Iul.verum deb.in 6.& 7.col.ff.de cond.indeb.

Limita niſi excipiens aſſumpſiſſet onus probandi.& deffeciſſet in proban.nam tunc vide.fateri intentionem agent. ita vult gl.ſing.in §.ſancimus. in aut.de exhi. re. quam approbat expreſſe Bal.in l.2.C.quando fiſ.vel priua.& in ca.de teſtibus. extra.de teſti.Fel.in d.c.cum veñ.in 3.col.

Limita 2.quando except. de neceſſitate fondat animum actoris.vt ſi excipiẽs dicat.ſum liberatus propter talem excep. Bal.in l.1.C.de confe.& in aliis loc.al.per Fel. vbi ſ.& ibi ſubiungit.quòd cõtrarium tenent Ang.Imo.& Alex.in l.decẽ.ff. de verb.obl.& cum iſta vlt.op.videtur tranſire.ipſe Fel. Iaſ.in d.l.Iul.in 7.col.

Limita 3. quando contra excipientem eſt præſumpt. puta quando dicitur.occidi me defenden.de quo.latius per Fel.vbi ſ.& dixi in ver.defenſio.§.Iaſ.vbi ſ.in 8.col.

Limita 4. quando aduerſarius fondat ſe in verbis explicit. Fel.poſt Abb.vbi ſ.& Alex.in d.l.decem. & ponderat ibi Fel. noua verba Inn.in ca. diuerſ.de cler.coniug.vbi dicit quòd ſi ordinatus. excipiat cõtra ordinantem quòd ſciebat defectus ſuos quando eum ordinauit. non debet audiri quia non poteſt hoc probare ſi confitea. crimen. quæ verba ſecundum eum innuunt quòd excep.implicita non habet vim confeſſus ſi explicita.

Limita 5.in opponente excep.compenſac.quia videtur fateri debitum.Fel.in d.c.cum veñ.in prin.4.col.al.Bal.in l. cum pap.ad fi.C.de ſent.

ipſe.tamen Fel.videtur tene.contrarium. per gl.in l.Iul.verum deb.ff.de cond.indeb.

Not. quia ad tollendas iſtas difficultates doct.in loc.præal. dant cautelam.quòd re p°.neget debitum eſſe verum.& ſi debitum fuerit quòd tamẽ non fate.opponit excep. ſolutionis. iſtam cautelam ponit Bar.in d.l.decem.per doctrinam glo.in d.l.ſi quidem.& alij multi. vt refert Iaſ.in d.l. Iul.in 7.col.vbi eam improbat quia contra ſalutem anime.

Subiungit Iaſ.quòd melior eſt cautela.& iſta ſibi placet. q reus non neget debitum quando præceſſit. ſed quòd reſpondeat conditionaliter. ſi aliquid tibi debui vel debeo vigore alicuius inſtrumenti. ego ſolui. nec poteſt tunc videri confiteri debitum. propter conditionem præcedentem.al. Imo. in d.l. decem.& cano.in d.ca. cum veñ.& dixi in ver.confeſſio.conditionalis.

Poteſt etiam dici nihil mihi mutuaſti.ex quo ſim tibi debitor.ita Iaſ.in l.manifeſte in 6.col.ff.de iu.iur.al.Imo.& Gemy. in ca. cupientes.ſuper gl.in verbo malignantium.poſt Pet.de Anch.de elect. in 6. & Cæpo. cautela.89.& cau.184.habet etiam aliquod per eũdem Iaſ.in l.ius iurañ.& ad pec.§.ait prætor.ff.eo.de iu.iur.& ita tenet.Cur.in l.2.§.quod obſeruari.in 24.breuiloquio. C.de iur.cal.al. Cæpo. caut.109.& cau.216. Phi.in d.glo. malignantium. addo Cæpo. cau.60.& cau.136. P.Andora.

in materia an excipiens de abſoluc. videa.fateri ſe excommunicatum.vide Ang.in §.ſeruus inſti.de capi.di. P.Andora.

Excipiens non videtur confiteri intentionem agentis, etiam ſi excipiat de ſolutione,per ca. cum venerabilis.vbi hoc tenent gl.Inn.But.& Panor.ext.de exceptio.Speculator in tit. de exceptio.§.viſo.verſ.quid ſi reus. Cy. in l.exceptionem.C. de probat.in l.ſi quidem eo.tit. Cu.& do. Alex.in l.decem.ff. de verb.obl.& per l.non vtique ff.de except. hoc tenet etiam gl.in c.exceptionem.de reg.iu.in ſexto,triplici ratione.Probatur d.opi.forti ratione.Nam ſi obiiciens exceptionem peremptoriam videretur fateri intentionem actoris,conſequens eſſet dicere,quòd virtute illius taciræ confeſſionis induceretur litis conteſta. affirmatiuè, & tamen per obiectum talium exceptionem non inducitur litis conteſta.capi.2. de litis conteſta.in ſexto: licet cõtrarium tenuerint plerique Doct.in locis præalleg. diſtinctio tamen Bart.& Angel.in d.l.decem.an per verba legalia vel per verba facti excipiat in ſuis terminis, habet bonas rationes & ſuſtentabilis videtur, Balb.deciſ.243.

excipiens contra perſonas teſtium, non debet ſimpliciter opponere,quod ſint infames,periuri,ſed debet ſpecificare locum & tempus commiſſi dilecti,& circunſtantias.vt eſt communis opinio.Clar.q.53.verſ.1. Bonacoſſ.

Excipientes contra teſtem aliquem, quòd ſit infamis, periurus,&c.non tenetur probare. quod communi omnium opinione habeatur & reputetur pro tali. ſed ſufficit, ſi probet, quòd infamis ſit ex tali cauſa, vel tali crimine, vt eſt communis opinio. Clarus quæſtione 53. verſiculo, ſed nunquid. Bonacoſſ.

excipiens contra teſtem de aliquo crimine, ſi non probet, tenetur actione iniuriarum,vt eſt communis opi.Niſi generaliter obiiceret in iudicio,vt eſt communis opi.Clar.q.53.ver. caueant. Bonacoſſ.

In excipiendo ſufficit narrare factum,ex quo reſultat exceptio ſine concluſione, ſecundum Bald.in auth. ſtatuimus. in 2.colum.C.de epiſco.& cleri.Bart.in l.1.ff.de except. Imol.in l.3.§.hoc autem.ff.de dam.infe.in l.quidam.ff.de re iudic. Butri.in cap.ex parte S.in 2.col. per illum text. extrà de reſcript. Balb.deciſ.398.

PRO. exceſſus in tanto, vitiat in toto. l. certa. C. quando prou.non eſt neceſſe. Idem.

excluſus à ſucceſſione ab inteſtato,eſt etiam excluſus à ſucceſſione contra teſtamentum.communem dicit Ioannes Clarus.§.teſtamentum.queſt.44.ver.Quæ quidem.prope finem. P.Fich.

excluſus ſimpliciter, perindè ac ſi non eſſet, dicitur perpetuo excluſus.cap.1.§.quin etiam.& ibi notat Bald.in ſecundo notab. & alij ſequuntur in titul. Epiſcop. vel Abba.in vſibus feudorum,Vbi in ſimili dicit Bald.quòd ſi filia ſimpliciter excludatur per ſtatutum, ſtantibus maſculis, dicitur perpetuo excluſa, ita quidẽ, quod etiam ſi filij maſculi poſtea moriantur, illa non debet reintegrari ad ſucceſſionem, à qua fuerat excluſa.idem dixit in authentic.ſed & ſi quis.verſ. & per hoc. C.de ſecund.nup.Et ita ſe habet communis opinio, vt ſcribit Deci. alios plures allegando in conſ.309.n.5. licet aliud eſſet dicẽdum,ſi ſtatutum excluderet filiam temporaliter puta, donec,vel quandiu fuerit maſculus,Vt ibidem Deci.declarat cũ infinitis concordant.vt per Soc.iun.in conſ.1.vol.1.& in cõſ. 22.n.1.vol.4. E.Muſcul.

excluſio vnius alterius eſt incluſio.l.cum prætor.ff.de iudi. l.quòd ſi minor.§.ſed quod Papinianus.ff.de minorib.c.nonne. de præſump. Iaſ.in l. legata inutiliter.ff.de leg.1.vbi dicit quòd princeps reprobando aliqua ſtatuta videtur alia approbare, dummodo coram eo lecta fuerint. adde Alexand. conſil.59.lib.1.repetito conſil.39.libr.4. facit quod vult Calder.titul.de magiſt.conſ.1.aliàs 485. vbi dicit quòd vna qualitate expreſſa reliqua excluditur.& titul. de hæretic. conſil. 2.& titul.de ſentent. excommunicat. conſil.11.Ad quod vide limitationes per Fel.in d.cap. nonne.in princip. & vide Alex.conſ.75.lib.5. vbi dicit, quòd dicta iura loquuntur vbi de vno eſt dictum & de alio amiſſum :quia omiſſum videtur negatum.Limita etiam vbi eſſent duo connexa: quia vnius expreſſio operatur expreſſionem alterius.Ant.de But.in c. trãſlato. de conſtitut. Corſet. in verb. argũ poſt verb. alienatio. P.Andora.

PRO.excommunicatus eſt ſeruus diaboli.gl.in l.Pedius.ff. de arbit. Bellon.

PRO.excommunicato actus iudiciarij prohibentur.ca.decernimus.de ſent.excom. Idem.

excommunicatus poteſt teſtari. communem dicit Clarus in §.teſtamentum.q.24.maxime verò ſi occultè excommunicatus ſit. P.Fich.

excommunicatus teſtari poteſt. Felynus in capitulo cum voluntate. de ſententia excommunica. communem dicit,& vide Couarru. in rubrica de teſtam. parte 2.numero octauo. B.Villalob.

Excommunicatus non poteſt eſſe teſtis. Eſt concluſio indubitata ſecundum omnes in capit. teſtium. de teſtibus. vt refert Lanfranc.in repetitio.cap.quoniam contra.in ver. Teſtium depoſitiones.n.8.de probat. I.Fich.

Tamen ſi eſſet abſolutus verior & communior eſt (vt ibidem) quòd poſſit eſſe teſtis. Idem Villal.

Limita,niſi fuiſſe excommunicatus propter delictum,quia tunc non poteſt eſſe teſtis,vt ibidem. Idem.

Amplia, quia tam actiuè quàm paſſiuè habet factionem teſtamenti. Ioan. Durand. in arte teſtand. titulo primo. cau. 10. Barb. in capit. quia ingredientibus. de teſta. communem dicit.

Amplia ſecundò,quòd excommunicatus poteſt contrahere: & valet contractus celebratus per eum. Pan.in capitulo ſi verò.de ſentẽtia excom. communem dicit.& Herculanus in l.ex facto.§.ſi quis rogat°.el 2. ff.ad Trebellia. vbi dicit magis communem. Idem.

Excom

Universidad de Deusto Biblioteca

Excommunicatus,si est in loco insigni,etiam ad defenden dum, non potest esse in iudicio per se, sed per procuratorem. Fel.in c.intelleximus.de iudi.communem dicit.

Nota istam communem ad intel.l.4.ti.x.lib.2.For.ll.in fi.& l.stili.176.

Amplia,q̃ non potest agere cõtra actorem,vt persequatur iudicium,Fel.ibi.nu.7.

Amplia secundò, q̃ nec potest opponere de nullitate sententiæ,Fel.ibi communem dicit. Idem.

excommunicatus est sponsus de futuro,percutiens clericũ inuentum cum sua sponsa,gl.communiter approbata in c.3. de sent.exc.Couu.in epist.quarta.ca.1.num. 12. communem dicit. Idem.

excommunicatus non potest esse testis,secundum omnes. c.testimonium,&in c.veniens.il secundo,ex.de testi.Nellum, in c.ver.excõmunicans.Ferrarien.in sua pract.in for.iuramenti testium,in §.protestante.nu.18.Albe.in tract.de testi.Iodocum Damhauderi.in sua praxi rerum criminalium.c.50.n.16. & Lanfr.in c.quoniam contra.in c.8.de testib.sub n.76.de p̃batio.vbi deducit istam opi.cõem fore,quę quippè fallit non procedere,vbicunque excommunicatus absolutus esset,nam post absolutionem impetratam ab excommunicatione recipi debet,& potest in testem,vt voluerunt omnes,in d.c.testimonium.& Lanfr.in d c.quoniam contra.in ver. de testib.n. 76.vbi recitat istam esse veram,& communem sententiam,licet ipse post Inn.in d.c.testimonium hoc coarctet non habere locum,quando quis excommunicatus extitisset ob furtũ, vel ob aliud facinus, tunc etenim testis esse nequiret & sequitur Bertach.in 1.suo repertorio in verb.excommunicatus testis esse potest in contractib.sub n. 50.Fallit secundò præmissa communis,videlicet,q̃ excommunicatus admitti possit in testem,&pro teste in testamento,secundum Ferrar.in d §.protestante.n.20.& Bald.in l.fi.C.de contrata. quoniam condere potest testamentum quemadmodum alius nõ excommunicatus,& testamentum vires habet,vt voluit Io.And.& Gemi.in c.decernimus.de sent.exc.in 6.Iac.de Bel.in §.omnib.in auth.de sen.epis.Bar.& Aret.in l.si quæramus.ff.de test.Arch. inc.pia.de excep.in 6.Inn.in c.cum voluntate.de sent.exc.Bal. in l.fi.C.si à non comp.iudi.& istorum opinionem q̃ excommunicatus testamẽtum facere possit sequuntur quoque aiũt que communem Franc.in rub.de testa.lib.6.n.32.Barb.in c.q ingredientibus.n.17.de testa.Clar.in tract.de testam.lib.3.q. 25.Fel.in d.c cum voluntate.in fi.Bertachi.in suo repertorio. in 1.part.in ver.excommunicatus testatur,sub n.20.Dilect.in tract.de arte testan.tit.1.caute.x.Couarruuias,in rub.de testa. n.17.Vasquius,in tract.de succes.proces.lib.1.§.1.nu.120.& Petr.Duennas,in reg.272.vbi congerit doct.contrarium asserantes. & hãc communem planè ampliat,in duob.casibus, ac in duobus aliis limitat, & quamuis cõmunis præmissa amplietur per Petrum Duen.vbi §.tamen vltra cum amplia vt excommunicatus ipse tam actiuè, quàm passiuè testamenti factionem habeat,secundum Feder.de senis cons.118.factũ tale est,cum aliis signatis per Dilectum in d.cautela x.nu.2. vbi supponit istam communem opinionem fore,&tradit pariter remedium,cautelamque congruentem excommunicato volenti testamentum condere,quando testes, & notarij ad eum ob timorem censurarum,excõmunicationisve accedere nolent.Fallit tertiò in contractibus prædicta communis, in quibus quidem excommunicatus in testem admittitur.secundũ Bertachi.post alios complures signatos per eum,in d.vers.excommunicatus testis esse potest in contractibus,sub n. 50. & præmissa,aliaque multa ponẽtur infrà latius in opinio.in ver. testis esse nõ potest excommunicatus.F.Viuius.li.2.opi.102.

excommunicatus ex obligatione sua in quam cõuenerat, vt nisi intra præstitutum diem solueret excommunicatus esset, ipso nõ veniente aut soluente, etiam si impeditus fuisset, excommunicatus censebitur,iuxta tex.expressum in c. venerabilibus.§.idẽ est,de sent.exc.lib.6.Videtur enim tunc iudex se referre ad contumaciam veram vel præsumptam,iuxt.no. in l.fi.ff.de restit.in integ.& c.cum Bertoldus.de re iudi.sed statim atque constiterit,de impedimento,sine difficultate veniret absoluendus,vt voluit Inn.&cõiter tenetur,iuxta no.in c. 2.de testibus cog.& in c.Odoardus.de solut. idq̃ sedere refert Bened.Capr.in conclusione dependente & sequente tractatum suum prorogationis post regu.54.n.21.quando excõmunicatio foret contra certam personam.Aliàs si contra meritam personam,putà contra non soluentes collectam vel cõsum infrà certum tempus,tunc excommunicationis sentẽtia non nisi nolentes soluere,& non impotentes,ligabit:quia verba generalia ciuili modo intelligenda sunt,argumento l.si tamen.ff.de seruit.& c.ei cui.de preb.lib.6.quam senten.de impotentib.improbat idem Capr.n.23. putans eosdem quoque excommunicatos,sed ostenta sua penuria sine difficultate absoluendos,quem vide ibid.

excommunicatus agendo non potest stare,comparereq̃ue in iudicio.cap.intelleximus.de iud.Spec.in tit.de actore.vers. item q̃ est excommunicatus.&Ferrarien.in sua pract.papien. in for.libel.in actio.rea.§.veris ac legitimis.sub n.31.&in for. iuramen.testium.§.protestante.n.18.& seq.Petr.Duennas, in regu.268.& Afflict.decis.268.q̃ in tantum verum est,vt tam perse.quàm per procuratorem comparere nequeat,s.agẽdo, sed defendendo semetipsum non per se, verùm per procuratorem in iudicio audiri potest & debet,secundum Doct.communiter.in c.cùm inter.de exec. Bart.in l.de pupillo.§.fi.de ope.no.nun.& in l.non cogendum.§.fi.de proc.& in l.si fideiussor.§.si necessaria.qui sat.cog.vbi inquit eum posse comparere in iudicio ad necessariam sui defensionem, & opinionem istam sequitur,declarat,atque communem esse dicunt Berrachi.n.6 in sua reperto.in ver.excommunicatus.in i.par.sub n. 20.& Fel.in d.c.intelleximus.& excommunicatus iste officio iudicis repelli potest à iudicio,etiam parte non opponente,c. quia.in fi.de excep.in 6.& Phi.in c.cùm parati.de appel.quod procedere habereq̃ue locum interpretatur in publico excõmunicato.Bertac.in d.ver.excommunicatus.sub vers.x.F.Viuius lib.2.opi.105.

excommunicatus potest expedire actus,qui geruntur iure proprio,seu priuato,ad priuatum interesse, vt est communis opi.de qua Soc.in d.c.sacris.n 485.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus cuiusuis,fortè excommunicatio ignorat̃ur.non tenetur eam detegere.communis est opi.Soc.in c.sacris.nu.488.de sen.exc. Bonacoss.

excommunicatus excommunicatione maiori ab homine debet regulariter absolui ab excommunicatore,vt est cõmunis opi.Soc.in c.officij.n.133.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus reus non potest reconuenire actorẽ, qa reconuentio non est defensio,sed impugnatio,vt est communis opi.Soc.in c.sacris.nu.316.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus potest petere reuocationem missionis in possessionem ex primo decreto,vt est communis opi.Soc. in c.sacris.n.295.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus absolutione obtẽta,potest agere pro injuria,sibi tempore excommunicationis illata,vt est communis opi.Soc.in d.c.sacris.nu.295.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus non potest intrare ecclesiam,etiam si intraret alia causa,quam audiendo diuina,vt est communis opinio.Soc.in c.sacris.nu.125.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus potest iterum excommunicari,vt est cõmunis opi.de qua Soc.in c.cum pro causa.nu.23.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus potest appellare etiam q̃ fuerit actor in causa principali,vt est communis opi.Soc.in c.sacris.n. 344. de sent.exc. Bonac.

excõmunicatus non est quis,si iudex dicat,excommunico vel absoluo vel excommunico & absoluo, vt est communis opi.Soc.d.c.perpendimus.nu.206.de sent.exc. Bonacoss.

excõmunicatus perseuerans per annum in excommunicatione habetur pro conuicto & cõfesso de crimine de quo fuerat imputatus.Hanc commu.opi.esse inquit Ripa in c.1.n.77. ext.de iud. quomodo autem hoc intelligatur,explicatur à Panor.in c.excommunicamus.nu.7.ext.de hæret.& in c.fi.nu.7. ext.de pœ.& ab eod.Ripa,in d.c.1.d.n.77.post Pan.Kirchoui.

excommunicatus cõuentus non potest debitum compensare.gl.in verb.recõuentione.in c.cùm inter.quod est 5.de excep.Quia qui cõpẽsat quodammodo agit,sed si ageret repelleretur per exceptionem,ergò nõ potest compensare.l.quæcũque.ff.de compen.Præterea qui compẽsat petit l.amplius. ff.rem ratam ha. In quo articulo Doct. variè loquuntur Pan. in d.c.cùm inter.n.24.Fel.co.nu.ext.de exce.Sed huius gl.sententiam & opi. negatiuam communiter probari scribit ibi.dẽ n.27.Dec.vbi ab ipso in vtramq; partem authoritates & fundamenta allegantur,& argumenta contraria diluuntur. Kirchouius.

excommunicatus pro quacunque causa, etiam ciuili permanens, ac persistens per vnius anni curriculum in excommunicatione de hæresi suspectus habetur,ij.Ioan.And. & Panorm.post alios communiter,in cap.fin.de pœnis.& licet suspitio hæc ad condemnationem non sufficiat, vt sentiunt Innocent. & Panormitan. in loco præcitato. Henri. post alios. in capit. excommunicamus. infra de hæretic. & Ioan. Lupi.in cap.per vestras.§.xviij.nume.24.tametsi sufficeret ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

inquisitionem formandam contra excommunicatum de hæresi,& ad indicendam sibi purgationem,in qua si fortè deficeret,haberetur pro conuicto.c.inter.de purga.cano. in fin. vtpote quia excommunicatus iste præsumitur secundum Panor.in d.c.fi.& Fran.in c.cum contumacia,de hæreti.in 6.malè de sacramentis ecclesiæ sentire,& de potestate clauium pmanẽdo tanto tempore in excommunicationis censura, nec videtur curare de hoc,imò expressè contemnere excommunicationem ipsam:& aduertè,q̃ conuentus super crimine ciuiliter, siue criminaliter ob contumaciam excommunicatus postea, & in eadem excommunicatione per annum perseuerans conuictus cẽsetur de eo crimine,cuius accusatus fuit,secundum gl.& Abb.in c.contingit de dolo& cõru.Rom.sing. 303.gl.& Franc.in d.c.cum contuma.Ab.in c. 1.n.27.de iudi. & ibi Doct.præcipueq́ue Ripa.n.77.& Alc.n.54.vbi profitẽtur opinionem istam esse communem.Licet Dec.ibi,in 2.lec. præcipitanter Contrarium asseruerit,& Selua,in tract. de beneficiis.in 3.par.q. 4. sed sententia gl. & sequacium est communis.& verissima,secundum Moder.in d.c. 1. & eam sequitur Pan.in d.c.veritatis.de dol. & cont.Io.Lupi in d. c. per vestras.§. 18.n.24.Pet.Duennas in regu. 153.n.4 inci.contumax in non comparendo.Ripa.in l.si constante.n.46.ff.sol.mat.& Maranta,in tracta.iudiciorum.in 6.par.2.mẽbri de contumacia.n.53. in regno verò Neapolitano perseuerans in excommunicatione vltra annum,debet denunciari iudici seculari p prælatos,qui eum excommunicauerunt, vel per eorum successores,& legitima pœna condemnari per iudicem ipsum secularem.c.item statuimus q̃ si contingat.quod citat,sequitur que Afflict.in constit.pararenorum.& in constit.pœnam eorum,in 1.not.& Maranta vbi s.item morantes in excommunicatione per annum debent in regno secundum statu,& qualitatem personarum variè pœniri penis taxatis in altero. c. eiusdem regni inci.si quis in excommunicatiõe à canone lata. F.Viuius lib.2.opi.103.

excommunicato communicans scienter in casibus à iure non permissis,nec in consequentiam casus permissi,etiam si p metum participet, incurrit minorem excõmunicationem, iuxta c.sacris,De his quæ vi,quod locum habet non solùm,si participet in crimine,quo casu etiam maiorem,excomunicationem incurrit,c.si concubina,de sent.exc.sed etiam si communicet extra crimen,purà in locutione,conuiuio vel similibus, propter quod incurrit minorem excommunicationem, prout voluit in d.c.sacris,Host.& Inn.quod secũdum Io. An, ibidem communiter tenetur,vt refert Bened.Capr.81.nu.8.

excommunicato scienter cõmunicans,licet secundum cõmunem opinionem non incurrit mortale peccatum,sed tantum veniale.Abb.& Io.And.in c.Sacris.De his quæ vi. quem ad.refert Bened.Cap.reg. 81.n. 14.id tamen fallit, quando q̃s in contemptu clauium,vel superioris,vel frequentius cõmunicaret. aut particeps esset criminis aut communicaret in diuinis,aut si excomunicatus quis sit cum communicantib. & participibus,vt ibidem,nu.seq.est videre.

excommunicatus cùm dubitatur an sententia excommunicationis valeat nec ne,licet tunc in actibus in quibus illi nõ præiudicatur,tutius sit eum vitare,in aliis autem extraindicialibus,vbi eius præiudicium vertitur tutius est eum cum protestatione admittere,tamen ita admissus puta ad electionem ex futuro euentu pendetur. Item eius vox. & quod ipse fecit valet secundum distinctionẽ gl.in c.solet.§.in secunda.de sen. exc.libr.6. & ibidem vult Innoc.& Io.Andr.& ita communiter teneri refert Bened.Capr.reg.82.num.28.& 21.vide infrà Suspensus.

excommunicatus licet secundum quosdam testari nõ possit,iuxt.gl.in c.decernimus.de sent.exc.& ibidem Io. An.Garzi.Host.& Petrus de Vndalla, idque ob periculum communicationis cum excommunicato,Auct.de priuileg. dot. hæret. mul.non præstan.§.antepen.& quia actus legitimi ei interdicuntur,d.c.decernimus. & similis deportatio habetur qui est intestabilis.l.cuius cui,§. 1.fforum de testam. vt tenuit quoq; Io.Monach.Card.in c.quanquam,de vsur.li.6. tamen cõtraria opinio quam tenet Inn.in c.cum voluntate.de sen.excom. quem sequitur Arch.in c.pia.de excep.libr.6.& ibidem Petr. Anch.& Abb.Bellon.d.c.decernimus.& ibidem Io.And.Beluis.in auct.de sanctiss.episcop.§. omnibus verior est, & magis communis, vt refert Capr.regul.103. numer. 174. vide infrà Testamentum.

excommunicatus beneficium conferre non potest,c.quia diuersitatem.de concess.præb.nor.gl.Doc.communiter.in c. fi.de concess.præb.nec patronus excommunicatus præsentare potest aliquo modo,secundum Lapum alleg.7.Ab.& omnes communiter.in c.nobis,de iure patr.Rot.Rom.dec.707. in antiquis,Bertachi.in tract.de episcopo.lib.1. 3.par. q.xxxj. Rochum Curt.in tract.de iure patr.in vers.competens.q. 8.& Lambert.in tract.de iure patro.in 1.par.lib.2.q.2.art.2. F.Viuius lib.2.opi.104.

excommunicatus non potest opponere de compensatione,vt est magis communis opi.de qua Soc.in c.sacris. n. 380. de sent.exc. licet de æquitate secus dicat, quæ debet, seruari, & postea hoc declarat cum distinctione. Bonacoss.

excommunicatus potest compelli procuratorẽ constituere,vt est communis opi.Soc.sen.in c.sacris.n.392.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus non potest exercere suum officium inscribendo acta,& conficiendo instrumenta,vt est communis opi.de qua Soc.in c.sacris.n.407,& 408.de sent.exc. etiam q̃ fuerit excommunicatus in contumaciam, vt est communis opi.de qua ibi.n. 411. etiam q̃ fuerit excommunicatus tempore constitutionis & acceptationis, sed tempore exercitij, erat absolutus,vt est communis opi.ibi.nu.416. Bonacoss.

excommunicatus non potest esse arbiter,vt est communis opi.Soc.sen.in c.sacris.nu.453.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus rectè contrahit, vt est communis opin. Soc.in c.sacris.n.424.& n.454.cõmuniorem dicit. & n.457. cum seq. Bonacoss.

excommunicatus,si Excommunicatio est publica & nota, debet euitari,non solum priuatim,sed etiam publicè,si verò sit occulta,& vni soli nota,debet priuatim tantum eum vitare,sinter se & ipsum,vt est communis opi.Soc.in d.c. inter alia.n.31.de sent.exc.Ita,vt nec contrahendo debemus participare cum excommunicato,vt est communis opi.ibi. nu.42. Nec Episcopus communicando excusatur, vt est communis opi.de qua ibi.nu.81. Bonacoss.

Excommunicatum occultum quis vitare debet, si ipse solus vidit eum percutientem clericum,vel quid simile,non publicè,sed priuatim debet eum vitare,sinter se & ipsum.Soci. d.c.inter alia.n.31.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus,vbi est quis ad cõmodum aliquorum,si ipsi communicent cum ipso excommunicato, non licet aliis cum illo communicare.vt est cõmunis opi.Soc.in ca.Petistis. nu.6.& 7.de Priuilegiis. Bonacoss.

excommunicatus quis sensetur,Si index dicat,si non satisfecerit, te excommunico,vel te excõmunicatum cognosco. Soc.in c.perpendimus.n.215.de sent.exc.communem dicit.

excommunicatus non potest præstare iuramentum, quod cedit ad eius vtilitatem,vt est communis opi.Soc.in c. sacris. nu.98.de sent.excom. Bonacoss.

excommunicatus non potest intrare ecclesiam,nisi vt audiret verbum Dei.hoc est prædicationem, seu sermonẽ de verbo Dei,vt est communis opi.de qua Socin. in c.sacris.n.125. de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus, cuius fortè excommunicatio ignoratur, non tenetur detegere excommunicationem suam si eligatur,prouideatur,instituitur,postulatur, communis est opin. Soc.in cap.sacris num.488.de sentent.excom.vt ibi per Soci. Bonacoss.

Excommunicata mulier potest absolui ab Episcopo loci, quia non tenetur ire ad sedem Apostolicam,vt est communis opi.de qua Soci.in c.officii.n.42.de sent.exc. Bonacoss.

excommunicatus debet euitare excommunicatum, vt est communis opi.Soc.in c.illud.n. 11.de cleri.excom.vel deposi.& dicitur quis participare cum excommunicato, non solũ in facto,sed dicto.etiam si quis dicat illi salue,aut aue.licèt illi nihil respondeat.Soc.in c.ad hæc.n. 10.de priuilegiis.Soc.in c.inter alia.nu. 12.eo.tit. Bonac.

excommunicatus minori,licet eligatur ab eligentib.Ignorantibus talem excommunicationem. Tamen nõ valet eius electio.secundum communem opinionem.Soc.in ca.si celebrat.de cleri.excom.nu.39. Bonacoss.

excommunicatus potest esse arbitrator.quia potest cõtrahere,vt est magis communis opi.de qua Ant.de Tremolis in gl.arbitrium litera B.ad prac.Bonacur.tit.de impedimen.quę impe.compro. fol.135. Bonac.

excommunicatus tenetur vitare alium excõmunicatum,vt est communis opi.de qua.Abb.in c.nulli.n.3.de sent.excom. Bonacoss.

excommunicatus actor est repellendus à iudicio, & cogitur agere per procuratorem,ne cõmodum reportet ex repulsione,vt est communis opi.de qua Bened.de Foro Sempro.in reperto.Fel.in verbo excommunicatus an omnino sit repellendus. Bonacoss.

Universidad de Deusto Biblioteca

Excommunicatus maiori excommunicatione est infamis. gl.est in c.1.§.1.quò tempo.mil.vbi Bald.&tex.in c.infames.6. q.1.Rom.sing.708 intellige in excommunicato ex causa famosa,vel ex contumacia commissa in delicto infamiam irrogante,alias secus. in no.in c.testimonium.de testib. Rom.singu.715. Et an opponens exceptionem absolutionis videatur fateri excommunicationem:vide Alex.in l.decem.de ver.ob. Et quando cessionario obstet. exceptio excommunicationis cedentis.Alberic.in l.cum mancipium.ff.de ædil.edict. Plura autem de effectu excommunicationis ponit Card.in c.perpẽ dimus.de sent.exc.Et qui sint actus qui inter dicantur excommunicato.not.Bald.in l.1.C.de iur.& fact.igno.Et an excommunicati debeant absolui absque eo q̃ euocentur ij quorum instantiam præcessit excommunicatio. Inn.in c.prudentiam. in fi.de off.deleg.Quòd autem excommunicatus non sit infamis,concludit Bald.in l.quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui not.infa.qui excommunicatus matrimonium contrahit, teste Fel.in c.1. vt lit.non contest. Quid de gestis per excommunicatum:dic q̃ si occultus sit,in his quæ publicum officiũ concernunt,tenent: secus in denuntiato & publicato. Circa ea verò quæ fiunt iure priuato per illos non admittitur distinctio occulti & publicati excommunicati quo ad actus validitatem,quando nulliter semper agant circa ius priuatum etiã occultè excommunicati,secundum communem per Bursat. cons.14.nu.9.lib.1.quam declarat non procedere quãdo publica vtilitas suadet quòd valeãt gesta iure priuato per occultè inhabilem:vt ibi n.10. Put.

excommunicatus ob causam in propatulo positam nõ requirit monitionem:vt commune effatur Dec.in ca.1.de iud. Villalob.in sua collect. E.Suarez.

excommunicatus ob contumaciam, & integro anno non absolutus,pro conuicto habetur quo ad crimen illi seu ciuiliter.seu criminaliter intentatum,in quo contumaciam excommunicatione dignam admisit,vt commune aiunt Rip.nu.77. Alc.n.54.in c.1.de iud.Marant.de iud.6.part.2.memb.de contumacia.nu.33.Duennas reg.154.nu.4. Idem.

excommunicatus in loco insigni degens nõ potest ad iudiciũ etiam suæmet defensionis causa accedere,alias nõ prohibetur.vt commune scribit Fel.in c.intelleximus,de iud.amicus noster Nic.Ant.Grauatius ad Vestrium li.7.c.1.n.29. Idẽ.

Excõmunicatus clericus iure ipso beneficij fructib.priuat. vt frequenter placitum aiunt Did.à Couarru.lib.3.resolut.c. 3.n.8.Iul.Clar.in pract.vlt.q.73.ver.pariter etiam. Idem.

excommunicari potest notorius contumax sine monitione.Dec.in c.1.de iudi.n.75.communem dicit. Villalob.

excõmunicatus occultus non differt à publico,in his quæ geruntur iure priuato:nam siue excommunicatus aliquid faciat, quæ cum eo gerũtur non ratione publici iuris seu officij sed priuati,cõcernentia eius priuatam authoritatem seu alterius,si acta huiusmodi excommunicato sunt prohibita nõ valent,etiamsi putaretur nõ excommunicatus.c. cùm dilectus. vbi gl.& Doct.ext.de consuet.Fel.in c.ad probandum.n.6.7. & 8.ext.de sen.& re iudic.Cassiodor.in decis.1.de præb.Hanc communem Doct.sententiam esse refert Rol.à Valle,in con. 46.nu.25.in 1.Tom.cons. Kirchouius.

excõmunicatus potest testari,nisi sit solenniter anathematizatus,secundum magis cõem per Burs.conf.14.n.11.lib.1.

excommunicatus non prohibetur contrahere,& sic sibi p missium est contrahere,distrahere,quie non obstante excõmunicatione,secundum Inn.cæteroſq̃ Canoni.in ca.veritatis. de dol.& cont.Ferrarien.in sua pract.Papien.in for.iuramenti testium.nu.23.Card.in c.perpendimus.35.q.1.de sent.exc.& Dec.in c.post cessionem,sub n.13.de prob.vbi præsupponit istam esse communem opi. F.Viuius.lib.2.opin.107.

Excommunicatus non potest accusare,cum non possit stare in iudicio.receptissimam Doct.sententiam dicit Plaza.lib. 1.delictor.c.44.n.x. quæ quidem locum habet etiam in foro ciuili,licet.n.iure Canonico introductum sit vt excommunicatus nõ possit stare in iudicio,id tñ ẽt in foro Cæsareo obseruandum est.Clar.d.lib.5.§.fi.q.14.ver.quæro nunquid.P.Fic.

excõicatus arbitrator,seu arbiter esse põt secundũ gl.Odofred.& oẽs.in l.pedius.ff.de receptis arbit.Spec. in tit.de arbitris.in §.differt.n.x.Io.And.in reg.dolo.de reg.iur.li.6.Are.in §.pe.n.19.instit.de excep.Host.in c. cùm dilectus de arbitris. Ab.in c.veritatis.n.32.de dol.& cont.Berrach.in 1.par.tut.reptorij,in ver.excõicatus p̃t esse arbitrator,sub n.50.Dec.in c.intelleximus.in 1.not.de iudi.Io.de Imo.in l.ex facto.§. ñ q̃ rogatus.ff.ad Treb.Domini.de sancto Geni.in ca.decernimus. n.7.de sent.exc.& istorum opinionem inquit communem esse Alex.in l.si quis arbitratu.ff.de verb.obl.& Pet.Duennas,in reg.269.cum aliis signatis per eum,vbi communem hanc limitat latè tribus modis. F.Viuius.lib.2.opi.106.

excommunicatus ob causam notoriam, non requirit monitionem,vt est communis opi.Soarez verb.excommunicatus.nu.192. Bonacoss.

excõicatus cõtumax,si infra annũ nõ sit absolutus,p̃ cõuicto hr̃,vt est cõis opi.Soarez verbo excõicatus.n.191.Bona.

excõicatus clericus ipso iure beneficij fructib. priuatur,vt est cõis opi.Soarez verbo excommunicatus.n.195. Bonac.

excõicatus si appellauit,& nullam dicat sentẽtiam,& in extraiudicialibus,si cum protestatione admittitur,pẽdebit validitas eius vocis ab euẽtu.secundũ cõem sn̄iam.Capr.reg.82. n.28.Si absq; protestatiõe.& idẽ est.n.29.in actib.in quib.nõ est euitãdus,statim valet,quod agit actiuè & passiuè fm cõem opi.ibi.n.31.& ibi fusiùs,qs excõmunicationis exceptio etiam post litem contestatam opponi possit,vel ne. Bonac.

excommunicatus à tota synodo dispẽsari nõ potest.gl.cõmuniter approbata.in c.3.de cler.excõmunica.mini.Sed hoc solum soli Pontifici est reseruatum. Albanus in trac.de potestate Papæ.par.2.nu.150. Bonacoss.

excommunicatus non debet ingredi ecclesiam,vt est communis opi.de qua Soc.seni.in c.1.n.5.de clerico excommunicato. Bonacoss.

excommunicare possunt prælati habentes iurisdictionem fori cõtentioſi,vt est cõmunis opi.Soc.in c. super eo.n.16.de sent.exc.& delegatus potest excommunicare,dũmodo sit delegatus à iudice ecclesiastico,& iurisdictionem possit exercere,vt est communis opi.Soc.in d.c.super eo.nu.37.Bonacoss.

excommunicatus non potest accusare,quia non potest stare in iudicio vt est communis opi.legistarum& canonistarũ. Clar.q.14.ver.quæro nunquid. Bonacoss.

excommunicatus ob inobedientiam,quia ad iudicium nõ venit,de crimine,quo accusatur responsurus,pro confesso habetur, si perseuerat per annum in excommunicatione, vt est communis opi.de qua Menochius cons.94.nu.44.Bonacoss.

excommunicatus rectè contrahere potest & valet contractus,vt est communis opi.de qua Pan.in c.ſi verò.de sent.exc. Soarez.isto ver.nu.185. Bonacoss.

excommunicatus si est in loco insigni non potest comparere pro se in iudicio,secus si nõ sit in loco insigni.Fel.in c.intelleximus.de iudi.communem dicit.Soarez. verbo isto.nu. mer.194. Bonacoss.

excommunicatus non potest opponere de nullitate sentẽtiæ.Fel.in c.intelleximus.de iudi.communem dicit.Bonacoss.

excommunicatus nõ potest agere contra actorem,vt prosequatur iudicium.Fel.in c.intelleximus.de iudic.declara,septima communem dicit. Bonacoss.

excommunicati actiuè.& passiuè habent testamenti factionem.Durans de arte testan.ti.1.caute.10.Barba.in c.quia incredientib.de testam.communem dicunt.Soarez in vero.excommunicatus.n.184.Capr.reg 103.n.174.& 188.communem dicens. Bonacoss.

excommunicatus pro notoria contumacia non requirit monitionem.Dec.in c.1.de iudi.n.25.communem dicit.Bon.

excommunicatus potest esse arbiter,vt est communis opi. Suarez ver.excommunicatus.nu.186. Bonacoss.

excommunicantur spoliantes Christianos nauigantes pro honestis causis vel negotiationib. vel Christianos naufragiũ passos in rebus.& dicitur canõ latæ sententiæ.debet prius fieri monitio.Clar.d.q.77.ver.spoliantes. Bonacoss.

excõicantur Christiani,deferentes Saracenis habẽtib.bellum cũ christianis,arma,ferrum,& simi.etiam tpe belli.communis est opin.Clar.d.q.77.ver.christiani. vbi etiam merces quæcunque tẽpore belli prohibentur deferri.alias secus post, si non sint prohibitæ.communis est opi.vt ibi. Bonacoss.

excommunicantur magistri & scholares Bononiæ, conuenientes hospitem pro cõducẽdo hospitio aliorum magistrorum, vel scholarium, ante tempus conductionis elapsum, & magistrorum appellatione veniunt Doctores,vt est communis opi.Clar.q.77.ver.magistri. Bonacoss.

excommunicantur schismatici.communis est opi. Clar.d. q.77.ver.schismatici. Bonacoss.

excommunicantur facientes seruari statura, vel consuetudines contra ecclesiasticam libertatem,idest cõtra priuilegia concessa vniuersi ecclesiæ.à Deo,Papa,vel imperatore,vt est communis opi.Clar.d.q.77.ver.facientes. Bonacoss.

excommunicantur vsurpantes de nouo sibi ius patronatus à locis piis vacantibus.communis est opi.Clar.d.q.77.ver si.vsurpantes.vbi fusius. Bonacoss.

excõmunicatur percutiẽs clericum,vel eum offendẽs,absque vulnere

Universidad de Deusto
Biblioteca

que vulnere, communis est opin. Clar. q. 77. vers. percutiens, etiam q̃ sit primæ tonsuræ, nec potest absolui, nisi à summo Papa. Etiam si sit excommunicatus. ibid. ver. sed nunquid. idē si actualiter non degradatum percutiat. ibi. ver. seq. Bonac.

Excommunicatur clericus se ipsum percutiēs. communis est opi. Clar. d. q. 77. ver. adde. Bonacosi.

excommunicātur qui percutiunt personas religiosas, quæ viuunt sub regula. licet non faciant professionē. Clar. d. q. 77. ver. vlterius. Non tamen excommunicatur, qui ignorans clericum in habitu laicali incedētem percutit, vt est communis opi. Clar. d. q. 77. ver. sed an percutiens. idem si iusta & probabili ignorantia clericum percusserit, vt est communis opi. ibi Clar. versi. succedè. idem si volens percutere laicum errans percussit clericum, vt est communis opi. Cla. ibi. ver. sed quid. Bonacosi.

excommunicatur, qui clericum excommunicatum percutit, vel offendit. Clar. d. q. 77. ver. sed nunquid. communem dicit. Bonacosi.

excommunicatur, qui percutit clericum degradatum, cōmunis est opi. vt ibi per Clar. q. 77. ver. quæro etiam. Bonac.

excommunicari non debet pro leui iniuria illata per laicū clerico. & ideò potest absolui ab episcopi, vt est communis opi. Clar. ver. scias tamen. Bonacosi.

gesta per excommunicatum occultum, si concernunt publicum officium tenent, secus si per denunciatum, & publicatum, vel sit ea quæ iure priuato fiunt, secundum communem per Bursat. d. cons. 14. n. 9. eodem quam cōcl. declara, vt latius per eum. nu. x.

excommunicati procurator constitutus simpliciter ad plures causas cum potestate substituendi, non potest substituere. communis est opi. Soc. in c. sacris. nu. 424. de sent. excom. Bonacosi.

excommunicati constitutio procuratoris non tenet, & potest exceptione repellit procurator. Sed ipso iure non inficit actum, & gesta per ipsum. Sed requiritur exceptio, vt est communis opi. Soc. in d. c. sacris. n. 416. & seq. de sen. exc. & idem si tempore constitutionis non erat excommunicatus, sed tempore acceptationis mandati. erat excommunicatus, vt est cōmunis opi. de qua ibi nu. 419. Bonacosi.

excommunicato testi fides non adhibetur, secundum communem per Burs. cons. 20. nu. 50. lib. 1.

excommunicatum possimus communicare in cōuertendo prædicare, aut in cōfessione audire, vt est communis opin. de qua Soc. in c. inter. alia. n. 96. de sent. exc. Bonacosi.

excommunicatum non potest absoluere collegium Cardinalium sede vacāte, vt est communis opi. Soc. sen. in c. officij. nu. 29. de sent. excom. Bonacosi.

excommunicati sunt cōtrahentes scienter matrimonium in gradibus consanguinitatis, vel affinitatis prohibitis. Clar. d. q. 77. ver. contrahentes. Bonacosi.

excommunicati sunt religiosi, qui extremam vnctionem, vel Eucharistiā ministrant sine licentia presbyteri Parochiæ, vel matrimonia solemnizant, communis est opi. Clar. d. q. 77. ver. religiosi. Bonacosi.

excōmunicati sunt, qui iniuriosè, aut temere Episcopum percutiunt. Cla. d. q. 77. ver. percutientes. Nisi se defenderent, vt est communis opi. ibi. Bonacosi.

PRO. Excommunicatio fieri non debet sine iusta & rationabili causa. c. sacro. extra de sent. excom. Bellon.

excommunicatio est pœna maior, quam habet ecclesia, vt communiter dici consueuit. Clar. q. 77. & duplex est, maior, & minor. Maior priuat à perceptione sacramentorum & communione fidelium. Minor priuat à communione. tantum fidelium, vt est communis opi. ibi. Bonacosi.

excommunicatio non suspenditur post appellationem interpositam, vt est communis opi. de qua Soc. in c. facto. n. 74. de sent. exc. Et debet appellari à sententia excommunicationis infra decem dies à tempore ipsius excōmunicationis cōputandos, vt est communis opi. de qua ibi Soc. n. 116. & est excommunicatio ita facienda, ex nunc decerno, quia si non satisfecerit in termino, q̃ tunc sit excommunicatus, vt est communis opi. nu. 146. Bonacosi.

excommunicatio iniusta non causat metum iustum, vt est communis opi. de qua Soc. in c. sacris. n. 505. de sen. exc. Bon.

excommunicatio etiam per literas fieri potest, vt est communis opi. de qua Soci. sen. in c. perpendimus. n. 151. de sent. excom. Bonacosi.

excommunicatio ex falsa causa tenet, vt est communis opi. Soc. in d. c. perpendimus. n. 176. de sent. exc. Bonacosi.

excommunicatio non aufert contrahendi facultatem, vt communiter receptum dicit Panor. in c. si verò. de sen. exc. & magis commune placitum censet Herculan. in l. ex facto. §. si quis rogatus. in 2. ff. ad S. C. Treb. Nec arbitrij recipiendi facultatem remoratur. vt commune aiunt Alex. in l. si quis arbitratu. ff. de verb. obl. Duennas regu. 269. Quin nec seu actiuā, seu passiuam testamenti factionem (vt interpretū verba in recensendis interpretum placitis vsurpem) impedit ac lædit. vt crebris doct. suffragiis probatum attestantur Fel. in c. cum voluntate. de sent. exc. Barb. in ca. quia ingredientibus. de testament. Io. Durant. de art. testan. tit. 1. caut. x. Iul. Clar. de testam. q. 24. Viuius lib. 1. opi. 102. Aufert tamen testimonij dicendi copiam, vt commune scribit Lanfr. ad c. quoniam contra. ver si. de testibus, n. 76. de probat. E. Suarez.

excommunicatio ad tempus lapsu temporis non tollitur, sed necessaria est deinde absolutio. vt cōmune inquiunt Feli. Dec. ad Rip. notab. 6. in c. 1. de iud. & Did. à Couarru. de spons. 2. parte. c. 6. n. 16. Idem.

excommunicationis, licet iniustæ, metus & dicitur & ducitur iustus metus, atque in virum constantem cadens, vt commune ponunt Roma. cōs. 369. & qui eleganter declarat Did. à Couarru. de spons. 2. par. c. 3. §. 4. nu. 12. E. Suarez.

excōmunicationis sententia lata ex iusta causa & si valeat atque obstringat, tamen si ratione aliqua sit nulla nō obstringet, nec alicuius ponderis, aut momenti erit. commune ingt Soc. inter cons. Cur. sen. cons. 20. n. 24. & n. 30. Iul. Clar. in prac. §. vlt. q. 77. idem.

Excommunicatio quo ad deum, nihil addit, quia statim q̃ quis delinquit, est excommunicatus quo ad deum. gl. est in c. quodcunque ligaueris. 24. q. 1. licet. phi. de perux. in c. dilectis in vlt. col. alleget c. quod dictum. eadem causa. & q. P. Andor.

excōicatio est. cēsura à canone vel à iudice ecclesiastica p̃ lata priuans communione. sacrorum & q̃m hoūm. secundum Panor. & Fel. in Rub. de sent. excom. P. Andora.

Ad materiam. c. si quis suadēte diabolo. 17. q. 4. vide Barb. inter cons. Curtij cons. 20. in 15. col. vbi dicit. q̃ non incurrit defendendo al. clem. si quis suadente. & ibi Cardi. de Pœnis. P. Andora.

excommunica. currit contra culpabiles non propalantes. gl. in l. Ciuile. C. de fur. quæ al. c. qui cum fure. ext. eo. est etiam tex. in c. romana. §. pen. & si. de sen. exc. in 6. & in c. si sacerdos. de off. ord. hī. in c. Nouit. de iud. & per Bal. in auth. Ad hæc. C. de vsu. Ab. ī c. dilecta. de excess. præla. gl. in verb. prædicti. & ibi Card. in clem. dispendiosam. de iud. Idem.

excōicatus tolerans excōicationē p̃ annū. ē de hæresi suspectus. Fel. in c. excōicamus in 1. col. de hære. & in c. postulasti. d homi. phi. ī c. cū ꝓtumacia. in fi. de hære. ī 6. Pan. in d. c. postul.

potest priuari beneficio. Iud. sing. 303. Idem.

excommunicatus in vno loco. est excōmunicatus quocūque vadat, fel. in c. 1. de treu. & pa. in prin. & in c. testimonium. in 9. col. ver. idem in excōmunica. extr. de testi. Phi. in c. pastoralis. §. verum. in 2. col. de Appel. Idem.

excōmunica. non ligat. nisi à die scientie. Ias. in l. 1. in x. col. ff. de consti. prin.

Et q̃n excōica. n̄ ē pu. lata valēt gesta p excōicatū. Card. p̃. 40. & seq. limitant per phi. in cap. 1. in 3. col. de excep. in 6.

In contrarium tamen. vide Gemy. in c. 1. §. ex parte. circ. 1. col. de concess. præb. in 6. & phi. in d. c. 1. §. dicebat.

excōica. pōt ferri ꝺ deb. inconti. q̃ capit mutuum si nō solvat termino ꝙuēto Ias. ī l. si ꝙuenerit. ī 4. col. ff. de iurisd. om. iu.

Excommunica. an liget si cred. terminū proroget deb. phi. in c. præterea in 1. col. de app. in 1. col. tenet quòd sic.

fac. quod dixi. in ver. prorogatio. §. 7.

excōicatus pro debito. quamuis satisfecerit debet absolui. gl. in cle. pñti. de censi. Fel. ample. in c. 1. in 1. col. de iud. phi. in d. c. præterea. el 2. col. 6. vide Card. in cle. 1. col. 6. de decim. Dec. in c. ex lris. col. 3. ver. ista concl. de cōsti. & in c. 1. col. 4. de iud.

excommunicatus an sit ab ecclesia expellendus. vide fel. in c. à nobis in 1. col. ext. de excep.

excōicatus. ob contumaciam. nō debet absolui cū caut. iuratoria. Fel. in c. ad mām. in 3. col. de iu. iur. & in c. ven. de sent. exc. & Phi. in c. qua fronte. in 2. col. de App.

pp ꝓtumaciā ꝓcu. n̄ p̃t excōicaī dns. fel. ī c. j. in 4. col. vt li. fi cōte. secus autem pp suam. Pan. in c. ex parte. el 1. de verb. sig.

excommunicatus cui equipe. deportato. f. an relegato. vide Ias. in l. fi. in 3. col. C. qui admi.

excommunicatus potest iterum excommunicari. Ias. in l. q bus idem. in 4. col. ff. de verb. obl. & ibi Alex. in 1. col.

Qui petit absolutionem ab excommunica. an videa. fateri se excommunicatum Pau. de ca. in 2. vol. cons. 193. in fi. tenet quòd sic. al. c. ven. de sen. excom.

Contrar

Universidad de Deusto

Contrarium tenet.Feli.in ca.literas. in 3.col. ver. Adde tamen.de præsump.Addo Iasonem.in l.1.in 3.col.de oper. no. nun.phi.in c.licet.in fi.2. & in prin.3.col.de sen.exc.in 6. Pan. in c.per venerabilem.n.22.de ele.Bal.in l.2.C.de inge. manu. Alex.in l.j.in 2.col.de ope.no.nun.dicit. ꝙ qui fate.se absolutum non fate.se excommunicatum fuisse.

Tu dic ꝙ aut quis petit simpliciter se absolui.&tunc procedat 1.opi. Aut petit se absolui ad cautelam. & tunc procedat 2.opi.& ita tenet Phi.in c.ad præsentiam.de appel.Panor.in c. exhibita.de homic. Ang.in §.fi.in fi.insti.de inge.

Absolutio ad cautela concedi.solum in duobus casibus.de quibus in c.vẽn.de sent.exc.in 6.Fel.in c.veniens el 2.in 8.col. ext.de testi.de quo vide.Fede.in cons. 198.

Et app.absolu.ab excommunicat.non veĩt absol.ad cautelam.Barb.notabiliter in 3.vol.cons.7.in 3.col.in 5.dubio.

An absol.ad cautelam possit denegari? vide phi.in ca. 2.de sen.exc.in 6.

Et de materia istius absol.ad cautelam vide ample phi.in d. c.2.max.in 4.col.& seq.

Absol.ad cautelam.non est peten.quando excommunica. est nulla.sonz.inter cons.Cur.cons.xx.in 22.col.

Reincidentia excommunicationis. an fiat ipso iure. vide Dec.cons. 145.

Absoluendus.debet iurare de paren.mandatis rc.c.cum de fideres de sen.exc.

Ab excommunica.lata ab homine.alius non absoluit.fely. in c.prẽterea.in prin.de off.or.alias.in c.pastoralis.§.præterea. vbi ponit limita.quas vide.

Istud limitarem per doctrinam.Ias.in l.2.§.1.ibi tu aduerte. ff.qui satisd.cog.vbi dicit.ꝙ in his quæ sunt voluntarie iurisquilibet iudex tollera.tamen potest responderi.

Limita etiam quia excommunicatus potest absolui à iudice ord.pro testi.ferren.ad qđ tamen vide fel.in d.§.præterea.

excommunicatus potest absolui à iudice à quo phi. in ca. qua fronte.in 1.& 3.col.de app.

An autem delegatus absoluere possit excommunicatum à se post lapsum.anni. vide Calde.in ti.de off.deleg.cons. 1.

Absol.ab excommunica.non potest obtineri per procu.obtenta tamen valet.cº.in c.1.col.vlt.de iu.iur. & in c.cum desideres.de sen.excom.

Sed ꝙ possit obtineri per procu.vide phi.in c. qui ad agen. §.procur de procur.in 6.

Ad obtinen. absolut. requir. speciale manda. Rota in antiquis.concl.426.

Et vide notabiliter Barb.in 3.vol.cons.7.in 4.dubio.&phi. in c.2.in 2.col.de sen.excom.in 6.

Absol.ab excommunica.potest dari etiam parte non vocata.Fel.in Rub.de re iud.in 8.col.Lud.Ro.cons.354.in fi.

Contrarium.tenet Barb.in 1.vol.cons.60.in 8.col.

Tu vide phi.distinguentem.in c.qua fronte.in 4.col.de ap. & Bal.in l.si pacto quo.pœnam.in 1.col.C.de pac.habetur aliquid per eundem phi.in c.2.in 1.col.de sen.exc.in 6.

Absol.facta.sub condict.ꝙ si similia attemptauerit rc.an valeat adiectio talis clau.vide fel.in c.cum super.in 1.col.de testi. cog.& Iasonem.in l.si quis accepto.ff.de cond.causa.da.

Vbi time.de incorrect. vel maiori periculo. debet excommunicatus absolui.etiam eo non petente.Fel. in c.scribam de præsump.

Ab excommunica.minore potest quilibet sacerdos absoluere. Fel.in c.à nob.in 2.col.de excep.

Sacerdoti dicenti.se aliquem excommunicatum absoluisse.de licentia superioris creden.est.Fely.in c.1.in 1.col.de excep.& notabiliter.in c.veniens.in 7.col.de testi.

excommunicatus.licet non possit age.potest se defendere. c.intelleximus ext.de iud.c.cum inter de excep.fac.l.libertus la 1.ff.de in ius voc.

Et aliqd ĩ materia quaer dicat̃ se dẽfendere.qñ ꝺ eũ ẽ data tenuta ob ꝓtu.vid Ale.ĩ l.đ pupillo §.fi.ĩ fi.ĩ 1.col.de op.no.nũ.

excommunicatus non potest esse arbiter. gl.in l. pedius. ff. de arb.spec.e.ti.§.potest.ver.item excommunicatus.& in §.di fert.ver.item secundum.eum.& vide Iasonem in l. si quis arbitratu in 17.col.& seq.de verb.obl.Ang.in §. minor. insti.de capi.dimi.

Potest tamen esse arbitrator.Bal.in l.ex facto.§.si quis rogatus ff.ad treb.Phi.in c.1.in 3.col.de excep.in 6.

vide latissime sonz.in l.si quis arbitratu.in pe.col.ff.de ver. obl.aliquid per Cor.in 4.vol.cons.vlt.

excommunicatus an possit testari? habetur.in c.decernim⁹ de sen.exc.in 6.&dicit.Bal.in l.1.C.de sec.nup.ꝙ excommunicatus ex cã quæ redde. eum intestabilem nõ põt testari. c.excommunicamus §.credẽtes de hære.secus si ex alia cã.de quo vide Bar.in l.si q̃ramus ff.de testa.& in cons.238.& ꝙ excommunicatus pro hæresi nõ possit testari.vult Bar.in auth.cadẽtes.C.de hæreti.Bal.in l.1.§.2.de leg. Reconualescit tamen test m sequta absolut.Bal.in l.tanquam C.de fideic.vide ample phi.in Rub.de testa.in 6.in 15.col.& seq.

Excommunicatus.an possit opponere compensationem. vide Fel.in d.c.cum inter in 12.col.de excep.Alex.in 2.vol.cõsil.12.in 3.col.

Et no.ꝙ licet nõ possit oppone.cõpẽsat.poterit tñ dice.nõ soluo.qa m̃ nõ soluis fm Ale.in l.iure ciuili.ff.de cõd.& dem.

excommunicati & vsurarij nõ debet.in cimiterio sacro sepeliri.cle.vnic de sepult.itẽ nec se gladio. veneno.vel laqueo occidentes 24.q.5.c.placuit.

excommunicatus non potest petere debitum iuratum,Ias. in l.de pupillo.§.fi.in 2.co.de ope.no.nun.vide tamen ibi.vbi etiam dicit.ꝙ non agit remedio.l.diffamari C.de inge.manu.

intellige iudicialiter sed extraiudicialiter potest pete. Phil. in c.1.in 3.col.de excep.in 6.

excommunicatus nõ põt esse ꝓcu.fel.in c.post cessionẽ.in 4.col.ibi 1.concl.extr.de prob.phi.in c.1.in fi.de off.vic. in 6.

Gesta per substitutum excommunicati sunt nulla.phi.in d. c.1.de off.vic.in 6.Ludo.sing.626.

excommunicato debent subtrahi fructus beneficij. phi.in c.pastoralis.§.verum in 1.col.cum seq.de appel.

Imo si perseueret in excommunica.per annum priua.beneficium.vt vult phi.in d.§.verum in 3.col.

excommunicatus.non potest prosequi iniuriam.Fel.in c.à nobis.in 2.col.de excep.addo.Fede.cons.116.

excommunicatus se defenden. an possit petere sniam ꝓ se ferri.actore non instante vide fel.in d.c.cum inter in 6. col.

Et an possit dicere de nul.sententiæ. Alex.in l.de pupillo.§. fi.max.in 3.col. de oper.no.nun.quòd non.

Et an audia.in capien.suum debi.fugitiuum.Fel.in d.c.cum inter in 9.col.

An petat reductione ad arbi.boni viri.Fel.in c. significaue runt.in 8.col.de excep.Cald.in ti.de arb.cõs.1.alias 110. Ale. in d.§.fi.in 3.col.

excommunicatus an possit elige.Card.tenet ꝙ sic.in clem. ne romani,§.cæterum.de elect.

excõicat⁹ ñ ꝓt impetrare.Fel.in c.fi.de excep.vide tñ phi.in c.1.de resct.in 6.in 1.no.& in 4.& 5.col.ponit mẽtã ĩ materia.

excommunicatus an possit recõuenire. Ias.in l. libertus ff. de in ius voc.

excommunicatus si spolie.an sit restituẽdus.Ias.in l.1.in 3. col.de oper.no.nun.& in l.de pupillo.§ fi.in 2.col.eo.ti.Fel.in c.dilectus.in 4.col.de resct.phi.ꝙ non.in c.1.in 4.col.de resct. in 6.Alex.in d.§.fi.

excommunicatus non potest nuntiare nouum opus.Ias.in d.l.1.in 3.col.& in d.l.de pupillo §.seruo in fi.

excommunicatus potest contrahere matrimonium.Fel.in c.1.in 1.col.vt lite non contest.phi.in c.1.in 3.col. de except.

Potest esse.in iud.fam. ercis.& similibus quæ sunt communia.Fel.in d.c.intelleximus in 5.col.& in c.fi.de excep.

De aliis gestis ab excommunicato an valeãt.vide Fel. in c. ad probandum.de re iud.& in c.si vero.de sen.exc.

Et aduerte, quia valent gesta ab excõicato. parte non opponente.secundum fel.in c.intelleximus.in 6.col.de ind.vide tamẽ phi.in c.1.in 2.col. de resct.in 6.vbi dicit.ꝙ sententia lata ꝺ excõicatum non valet.si aduersarius sciebat de excõicat.

excommunicatio debet probari.ꝺ.tempus.de quo.in c.pia de excep.in 6.no.per Panor.in c.præterea.in fi.de vsu.

ẽt si ñ statua.t'minis à iudice.vt vult phi.ĩ d.c.pia.§.1.ĩ 3.co. excep.excõis põt opponi. in quacũq; parte iudicij.d.c.pia.

Imo potest opponi ẽt post sententiam.Ias.in l.1.in vlt.col. C.de iu.& fac.igno.Ange.in §.minor.insti.de capit.dimi.

An autẽ excep.excommunicationis possit opponi.cessionario.vide nostr. Fel. in d.c.intelleximus in fi.com̃.

excommunicatio an possit ferri die feriata.vide Fede.ꝺ.xj.

excommunicatio. quæ incepit à præcepto iniusto.est nulla.Alex.in l.iud.solui.ff.de iud.

excõmunicatio ex falsa causa.an valeat.vide Fel.in c.quod super his in 5.& 6.col.de fi.instr.

excommunicatio euidenter iniqua.non ligat.Barb.in 1.volu.cõs.47.in 26.col.&in 2.vol.cõs.38.in 3.col.fac. quod vult Panor.in 1.part.consi.33.& ita vult Hie.tortus.in fi.consi.positi.post consilia.Ant.deBut.& sonz.cons.20.inter cons.Cur. in 22.col.& cons.sequen.in fi.

Probata absolutione solum modo.non est probata excõica.Card.in c.perpendimus.de sent.exc.Fel.in c.in præsentia.n

Universidad de Deusto
Biblioteca

7.col.de prob.& in c.audit.in 19.col.de præscrip.& in c.testimonium.in 7.col.de testi.

fac.quod vult phi.in c.pia.§. 1.in vlt.col.de excep.in 6.

Nec probata publicatione probatur excõmunicatio. Phi. in c.pastoral. §.verum.col. 1.& in c.1.dilect.in 2.col.de appel. Rota.in No.concl.252.

vide eundem phi.in c. 1.§. 1.in 3.col.de excep.in 6.

Vbi peti.aliquem declarari excommunicatum.non requi. lit.conte.sed cit.fel.in c.cum non ab homine.in 5.col.de iud.

Et an requira.tunc cit.vide Ample sonz.in d.cõs.20. inter consi.Cur.in 7.col.

Sententia excommunicationis.etiam app.deserta non trãsit in rem iudicatam.phi.in c.qua fronte in 3.col.de app.

Excommunicati non sunt.dantes nec recipientes ad vsurã Cor.in 2.vol.cons.235.

excommunicati sunt prohibentes ne iudices ecclesiastici sua vtantur iurisdic.Barb.in 3.vol.cons.7.in 2.dubio.al.c.quoniam.de immu.eccl.in 6.

excommunicatio ledit corpus & animam.Barb. in 3. vol. cons.30.in 1.col.in fi.

Nulla est maior pœna ĩ ecclesia quam excommunic.Barb. in d.cons.30.in 2.col.Dec.in c.de caus.in 7.col.de of.dele.phi. in c.vnico.in vlt.col.quod met.cau.in 6.

Casus in quib.quis est excommunicatus ipso iure. vide remissiue per Card.in cons.12.

Et qui sint papæ reseruati.phi.in c.eos de sen.exc.in 6.

excommunicatus est.qui à clericis pro rebus suis gabellam exigit.Card.in d.cons.12.

Rescriptum impetratum à papa per excommunicatum. q de excommunica.fecit mentionem est validum.Phi.in c.1.in 5.col.ver.octauo quæri.de reser.in 6.

excõmunicatio superueniens in delegatum.non extinguit eius iurisdictionem.sed eius exercitium impedit donec durat ipsa excommunicatio.Phi.in c.si is cui.de off.deleg.in 6.

excommunicatus an celebran.cõficiat verum corpus christi.phi.in c.1.in 3.col.de excep.in 6.al.gl.no.in c.2.de cler.excom.quæ tamen loqui.de degradato.

excommunicatus potest esse testis.in instrumẽto phi. in c. 1.in 3.col.de excep.in 6.

excommunicatio.potest opponi.corã iudice seculari. phi. in d.c.1.§.si quis ig.in 1.col.

excommunicatus est infamis.c.infamis 6.q.1.gl.in c.1.in ti. quo temp.mil.no.per Bal.in c.1.§.fi.in ti.per quos fiat inue.& vide in tit.de testi.§.7.Iudo.sing.675.& sing.682.

excommunicatus secrete.an debeat vitari.phil.in c.si ciuitas §.fi.de sent.exc.in 6.Card.q̃ non.in cle.1.in 7.no.de sepul.

Nec ille qui petit excommunicat. declarari nullam. Alex. in l.3.§.si seruus.in 3.col.de acq.pos.

excommunicatus dicitur traditus Sathanæ.Panor. in ca.si quis nũ.3.de reb.eccl.

Semel excommunicatus præsumitur.adhuc excommunicatus nec probet de absolut.Panor.in c.proposuit.num.4.de cler.excom.

Absolut.an tot requiran. quot sunt excommunicationes. vide Ale.remissiue in l.de pupillo.§.si plurib.in 2.col.de ope. no.nun.& Bal.in l.fi.C.de nup.& in l.inter fratres.§.si plures. ff.pro socio.

excommunicatus an possit recipere inst'ra.vide remissiue Alex.in l.lege Iul.ff.ad l.Iul.rep.

Si excommunicatus interponat decretum.in actoria.& tamen decretum non erat necessarium.actoria redditur. nulla. Bar.in l.actor in 2.col.ff.rem ra.haberi.

Ea q̃ fiunt ab excommunicato non reintegran.eo absoluto.Bal.in l.ex libera.C.de suis & leg.

Non est excommunicatus qui loquitur.cum loquente.cũ excommunicato.Bal.in l.nam socij.ff.pro socio.

Participans scienter in diuinis. excommunicatus. non potest absolui nisi per papam.Card.in clem.1.in §.1.de priuil.

excommunicatio.lata.post app.leg.etiam extraiudicialem est nulla.c.dilecti filij.& ibi phi.Franc.de appel. P.Andora.

excõmunicatio.in materia excommunicationis quer̃t aliqui,an excommunicatio sit latina dictio,&respondetur q̃ sic,teste ciceronẽ in oratione pro Cornelio Balbo. qui vtitur verbo communico,quod nõ aliud est:quam participo,& q̃d priuatum est,aut esse potest,vniuersorum facio.Ciprianus excommunicatos abstentos appellauit, sicque inuentum christianorum non fuit. teste cagnol.in prohe.ff.in rub.n.20.Cæsare lib.7.commentar.liuius etiam lib.6.Decadis 3ª. excõcationis similitudinẽ innuere vr̃;& lib.10.decadis 4.Quorum verba latius apud eos videri possunt, vnde dicendũ est,q̃ excommunicare est à cõione separare, vt de eius significatione elegãter differit Did.in c.alma mater n.1.de sen.exc.in 6.vbi & n.2.dicit triplicem esse in ecclesia catholica cõionem fidelium primã interiorem seu intrinsecã,per charitatẽ vnientem christi mẽbra,per fidem formatam capiti christo, & eius mẽbris quæ cõio ꝓcedit à charitate q̃ est animi affectio qua diligitur Deus pp se,& proximus pp Deũ Aug.de Doc.Christiana c.22.psal.118. particeps ego sum omniũ timẽtium te, De hac vnione quæ nexu charitatis in Deum fit indissolubilis,&omnes fideles vt mẽbra christo Iesu capiti cõiungit:meminit Pau.Rom.12.ita multi vnũ corpus sumus in christo, idem ad cor.12.ad ephes.4.Alia est cõio extrinseca quæ consistit simul orãdo in ecclesia & aliis officiis & in colloquio fidelium,Tertia media est interior,& partim exterior,qua oẽs fideles participes sumus cõium suffragiorũ ecclesię & sacramẽtorum, de qua in symbolo,dum dicitur,sanctorum cõionem,ea diuisione sic permissa:facilius erit vim excõicationis maioris & minoris.Itẽ & peccati mortalis percipere,Excommunicationum autem alia est maior,alia minor, alia impropria,quarum declarationem,vide apud Did.loco supra alleg. n.3.& 4.& seq.excõicatus excommunicatione maiori est veluti membrum à corpore abcisum & separatum,tex.in cano. quemadmodum 23.q.7.ex Augustino,epistola. 50.ad Bonifacium,peccatores.n.non tm̃ occulti,sed & manifesti in ecclesia sunt vt eius mẽbra. Aug.epistola ad donatistas,&de fide ad Petrũ c.43.sunt etenim peccatores etiam manifesti membra ecclesiæ.nec fides per mortale crimen amittitur,cum ea possit esse apud aliquẽ sine charitate,& quidẽ vera licet mortua quæ sufficit vt Iesus Christus sit,& ecclesiæ membrum,vt docet Trid.synodus de iustificatione can.28.Pau.i.ad corin.ca. 5.& 1.ad Timoth.1.Aug.serm.68.de verbis apostoli cano.omnis christianus 11.q.3.Aug.trac.27.c.6.Io.cano. Audi. 11. q.3.& in c.nihil.Hanc autem potestatem ecclesiæ prælatis traditam à Iesu.D.N.probatur Math.18.c.nihil & c.omnis 11.q. 3.Did.d.c.alma mater n.8.Paul.1.ad Thessall.3. Quæ quidem excõicatio medicinalis ẽ ex fine,vt excõicatus resipiscat,pœniteat,ac satisfaciat ecclesiæ quã sua contumacia iniuria affecit,& q̃ multũ ea prosit exẽplum est de imperatore Theodosio,cuius mẽtio fit in cano,cũ apud Thessalonicam.xj. q. 3.& ralẽ esse finẽ excõicationis cõstat ex Pau.1.ad Timot.1.tradidi,inquit,eos sathanæ,vt discãt nõ blasphemare,ex eodẽ.1.ad Cor.c.5.vide Ambr.super psal.118.Hinc quærũt Doct.maximè las.in l.quod iussit n.41.de re iudicata. an Iudex ferre debeat sniam excõicationis in eũ quẽ scit,aut verisimiliter suspicatur pœnitentiam nõ acturum, pro qua q.vide Abb.in ca. ab excõicato de reser.Fel.in c.apostolicæ col.4.& 5.de excep. Adde,q̃ excõicatus in iudicio agere nequit licet se defendere possit,c.intelleximus vbi Butr. & alij de iud.cap.1.co.tit.in 6. Affli.decis.268.nu.3.vbi nec actionẽ.l.diffamari.C.de ingen. manumiss.experiri posse testatur,quẽ seqtur Dec.d.c.intelleximus n.14.& vsq; adeo agẽdi ei via p̃cluditvt si cũ ꝓcuratore excõicato iudiciũ vẽtilet,illud nullũ sit & inualidũ,q̃d locũ hẽt tã si ꝓ actore quã si pro Reo procurator interueniat, Ab.& Fel.in c.post cessionẽ de ꝓb.& in c.significauerunt de excep.Intellige sanè, vt p̃ eos,mõ si mãdari tpe excõicatione Innodatus fuerit,sec9 verò si postea,& aduersarius de ea ñ opponeret,qa tunc iudiciũ valeret,de quo vide,q̃ scribit Seb.de null.c.11.n.136.& seq.& c.4.n.24.n.3.Fran.marsi.decis.delp. 96.q.vbi qñ excõicati gesta iure subsistãt Dec.in c.dilecti co. 1.de excep.Tiraq.de vtroq; retrac.§.1.gl.9.nu.276,cũ seq.vbi plura more suo cumulat,& vñ excõicatio ortum habuerit,s. scripta limita ñ ꝓcedere ĩ cã attẽtatorũ,nã aduers9 agẽtẽ vt attẽta reuocẽt excõicatiõis exceptio opponi ñ p̃t,Dec.q̃.200. col.vl.Cæterũ q̃d dixim9 excõicatũ ad se defendẽdũ cõparere posse intellige,ñ ꝓcedere ĩ loco ĩsigni ĩ q° p ꝓcuratorẽ cõparere tenet Fel d.c.ĩtellexim9 q d̃ cõi opi.testat̃,vbi latius ꝓgrediẽdo d̃t excõi interp̃tũ sniã excõicatũ d̃ nullitate sniẽ opponere ñ posse,excõicatũ aũt nedũ ꝓcuratorẽ eẽ ñ posse:sed nec aduocatũ hr̃ ĩ c.decernim9 d̃ sen.exc.ĩ 6. nec ẽt arbitrũ.c. veritatis vbi Ab.d̃ dol.& q̃t.no.Gigas trac.pẽs. q.14.lo.ligna trac.cẽsur.eccl.n.26.& seq.oĩum meli9 Soc.Reg.132.Fel.d.c. ĩtellexim9 Rebuf.ĩ gl.q̃cor.ru.d̃ excom.p.383.vbi 61.pœnas excõicati enumerat,lm. nec iudicẽ eẽ posse,si d̃ hoc q̃stat,nã tũc iurisdõ & ptãs ei9 suspẽdit,&iudiciũ ĩ tps absolutionis& habilitatiõis q̃fert,Inn.ĩ c.cũ sup Abbatia col.3.de off.dele.dũ loquens de iudice ordinario: dicit q̃tra illum posse opponi q̃ est excõicatus,vel perpetuò ab officio amotus,sequitur latr. c.quoniam contra.§.interloq.in prin.de prob.& si talis iudex tempore excommunicationis sentẽtiam ferret esset nulla. c. excommunicamus.§.credentes.de hæret.Ita Seb.de null.c.9.

Universidad de Deusto

num.137.Ratio est,quia excommunicatus est infamis,ca.infames 6.q.1.Rom. fing. & ab vniuersa fidelium communione & participatione à morus, ideirco Iudex esse non potest, sed quandocunque detectū fuerit eundem tempore delegationis vel processus fuisse publicè excommunicatum apparebit eius incapacitas, & gesta per eum non valebunt,vt in cap. approbandum de re iud.Bal.l.1. C. de sent. quæ,& satis fuerit probare talem ante sententiam vel processum excommunicatum fuisse,quia & de præsenti & quousque de absolutione constiterit excommunicatus præsumetur cap. sicuti de sent. excom.Rot.decis.258.in antiq.&ad effectum ꝙ processus nō teneat. quis dicitur publice excommunicatus subsequuta.denuntiatione vel declarata sententia publicè lata,Anch.consi. 189.Seb.de null.c.x.n.63.& nu.seq.

Qui si per annū in excommunicatione perseueret:de hæresi suspectus hꝫ.Abb.in c.grauē.de pœ. & talis per annū abstentus sacrisq; interdictus beneficio priuari potest. c. rursus & c.quicunq; 11.q.3.Bernard.in prax.c.142.Quod tñ intellige,si ꝓ crimine,quia secus si pro pecuniaria causa excōicatus fuerit,Abb.in c.1.n.24.de iudi.in c.contingit nu.7.de dolo & contum.Aufr.ad capel.tolos.q.265.Rip.d.c.1.n.77.de iudi.Intellige talem per anni spacium sic perseuerātem de hæresi suspectum esse, qñ ex alio crimine q̄ hæresis fuerit excōicatus, secus si pro hæresi,tūc.n.lapso anno ꝓ conuicto haberetur vti hæreticus,cap.excōicamus.§.q aūt.& c. cum cōtumacia de hæret.lib.6.sed an ꝺctus factus per excōicatum validus sit,& dic ꝙ sic,& ēt in vtilitatem excōicati,teste Did.in c.alma mater §.1.n.x.not.Abb.& alij in c.veritatis n.35.de dolo& cont. in c.ad probādum.col.2.vbi Fel.de re iud.Doct.in c.si vere de sent.exc.Accedit,ꝙ excōicatio probari pōt per instrumētum ad effectum dilatorie exceptionis,Fel.in c.cū in ecclesiis col. vlt.ver.pro ista de maio.& obe.in c.fi.n.13.de excep.& an possit probari per denūtiationem &famā?vide Fel.in c.cum contingat col.2.ver.ꝙ aūt famā de rescrip.Dec.in c. prudentiam §.6.col.pen.& seq.de offic.del.in c.pastoralis.§.verum.4.not. de app.& an ad excōicationem probandam in vim dilatoriæ exceptionis opposita:sufficiat per instrumentum probari violentam manus iniectionem in clericum?vide Rom.cōs. 349. n.1.vbi n.2.dicit, ꝙ excōicatio ad finem repellendi opposita generaliter probari potest per instrumētum,& ibi excommunicatus quomodo.quis probetur?& an excommunicationis timor causet iustū metum. ita vt factum ipsius timore veniat rescindēdum?vide Rom.cōs.369.n.x. & ꝙ excōicatio iniusta quamuis non liget apud Deum, excommunicatus tamen parere debeat, ne ex superbia ligetur qui prius ex puritate conscientiæ absolutus tenebatur,not.idem Rom.d.cons.n. 11.n. 13.& ibi n.12. ꝙ excommunicatio iniusta quamuis non noceat quo ad Deum. nocet tñ quo ad participātia ecclesiæ sacramēta quo ad ecclesiam militātē,nulla.n.maior pœna de iure cano.inferri pōt q̄ excōicatio, 24.q.3.cap.corripiantur neque modica pœna est inter homines esse,& hominum carere cōmercio,l.ii q sanctā.C.de aposta.stat aūt illud, sñām excōicationis iustā esse ordine atq; aīo præferentis iniustā. verò ex causa dicit tex.11.q.1. si ergo Quid de sñia excōicationis?& dic,ꝙ licet pp gravitatē preiudicij reqrat psonalē citationem Rot.decis.271.367.in no.Cassiad.decis.12.ad fi.ti.de rescrip. decis.1.n.2.ti.de prob.Tiraq.de vtroque retrac.tit.1.§.9.gl.2. n.4.tñ in declaratione hoc non requiritur,Rom. cōs.482.n. 5.& seq.Dec.in auth.Cassa.n.3.C.de ss.san.eccl.in c. pastoralis §.verum.3.not.de appel.in c.reprehensibilis col.1.& seq. e.ti. vide Fel.in c.cū non ab homine.col.pen.de iudi.in cap.Rodulphus col.antepen.ver. intellige de rescr. Rip. in l.is cui bonis n.28.de ver. ob. pro vt in simili videmus actum declaratoriū non requirere illā solennitatē.q̄ requirit actus dispositiuus, l. hæredes palā.§.si qd post de testa. & sic excōicatus per declarationem amplius nō ligatur quasi à principio ligatus sit,sed solum declaratur vt ab aliis euitetur,igitur tāta solēnitas,sap prehensio personæ citādæ nō exigitur in declaratione excōicatiōis, vt in ipsa excōicatione ex q̄b.sequitur cōclusio ꝙ excōicatio & declaratio excōicationis ī plurib.differūt p Rom. d.cōs.482.n.9.cui Adde,ꝙ excōicati sacræ synodus authoritate per apostolicam sedē absolui pñt,Rom.cons.354.n.1.Fely.in c.pastoralis col.pen.ver.fallit 4.de off.ord. & an citationis defectus absolutiōis sentētiam nullam reddat? vel saltem iniustam,dic,ꝙ si superior vult sñām excōicationis reuocare vti iniustam, vel etiam denūtiare nullam:& nō potest nisi partib. vocatis, aliàs nulliter agit, aut vult simpliciter absoluere, & tunc valet absolutio etiam parte non vocata,Ratio est, qa sicut excommunicatio non præcedente monitione.lata non est nulla: sed iniusta ex ordinis defectu, ita dicendum est in sñia absolutionis, vt ea sine monitione pro lata nulla nō sit? Sed rōe deficiētis ordinis iniusta, Rom.ꝰsi.354.n.3.vlterius iniuriam inferre nō dr̄ qui alium tanq̄ excōicatum vitat, teste Rom.cons.387.n.1.secus si ab oīb.excōicationib.absolutus esset,quo casu talis euitatio iniuriā infert,Aym.cons.168. n.1.Nam semel excōicatus semp euitari debet,donec de ipsi⁹ absolutione legitimè ꝓbetur,nō.n.se absolutū dicēri:absolutionē autē legitimè nō probāti credēdū est,Rom.d.cōs.387. n.20.Absolutio.n.legitimè ꝓbari debet,cū semel excōicatus semper ita esse præsumatur,nisi ⁊rium ꝓbetur,Abb.in c.pro posuit n.4.de cler.exc.ministr.& in c.sicut.1.not. de sent.exc. Dec.in c.ad audiētiam 1.not.de rescr.qua in re, cōclusiue dicas,ꝙ sicut excōicatio legitimis documētis ꝓbari debet vt in locis supra alleg.ita absolutio, Præterea dic, ꝙ à sñia excommunicatiōis lata per hominē cōfirmata per Rom.pōtificem nullus absoluit preter Papā sine mādato speciali Rom.d.cōs. 387.post n.4.Fel.in c.pastoralis nu.9.ver & istam.Reg.de off. ord. & quē excōicatum esse euitādū in foro cōscientiæ licet dubiū sit de excōicatione dicit.Rom.d.cons.387.n.5.de quo vide Aug.psal.54.& in epistola ad festum.167. quæ excōicatio ferēda nō est nisi ꝓ graui culpa quæ mortalis sit,teste Didac.in d.cap.alma mater §.9.n.1.& an ferri possit sub cōditione,si intra certum diem non satisfecerit?vide eundē Did.d.c. alma mater.§.x.n.4.& seq. vbi plura de excōicatione cōditionali,de qua plura not.Card.ver.appellari Anch.cōs.60. item excōica. nusquam afficit,nec ligat ignorantes.Did.d.ca,alma mater §.x.n.7.vbi n.12.de ignorātia iusta, qua rōne excuset à peccato & eius pœna,& ibi,an excōicatio cōditionalis trahatur ad diem quo lata fuit,d.c.& d.§.nu.6.c.licet de sent.exc.in 6. Quid de excōicatione lata absque trina monitione, & dic, ꝙ nō est nulla sed iniusta,Did.d.cap.alma mater.§.9.n.7. Abb. & Dec.in c.ad audientiam de appella.Rom.cons.354.Dec.in c.reprehensibilis de ap.& idem Did.d.c. & quæ excōicatio lata post appellationē ꝙ nullum habeat effectū, neque vires assumat,licet postea appellatio deserta fuerit vel ei renuntiatū, not.Idem Did.d.cap.alma mater.§.x.post n.6 quid de absoluto in iudicio animæ etiam pœnitētia peracta?& dic, ꝙ potest in interiori foro accusari,& puniri.secūdum Did.d.cap. alma mater.§.11.post.nu.16.& Bar.resol.libr.c.x.nu.3. excōicatio autē lata ex falsa causa valida est,& absolutione indiget, teste Did.in d.c.alma mater §.11.post n 14. vbi tandem distinguit, aut excōicatio est nulla,& tūc nō ligat. aut est iniusta & tunc ligat.donec absolutio petatur,excōicatio verò nulla vel iniusta quos effectus habeat,ponit Did. d.c.alma mater.§.7.nu.5. & per Doct.in c.per tuas. de sen.exc.in c.sacro. e.ti.Quib.omnib.adde,quod excōicatio vtcunque iniustè lata sit deficiente causa& culpa ipsius excōicati nō est contēnenda,Imo si qs eam cōtempserit, peccati mortalis culpa afficitur, secundum cōmunem omnium sententiam.Quo in sensu accipiendū est quod D.Greg.scribit,sñia pastoris siue iusta siue iniusta timēda est,can.qui iustus est,2.q.3.cuius hæc sunt verba Qui iust⁹ est & iniustè maledicitur premium illi redditur,Aug.sup psal. 102.pulchrè Did.in d.c.alma mater.§.7.ante n.6.Accedit.qd excōicatus iniustè nō est priuatus cōib.&gñalib.suffragiis ecclesiæ catholicæ,etenim ecclesia non cēsetur velle quēpiam iniustè tanta læsione afficere,iniustè autem excōicatus nō priuatur apud Deum suffragiis ecclesiæ Did.d.c.alma mater §.7. post nu.5.2.conclusione c.illud planè 11.q.3.

Excommunicatio. Fictiones non habent locum, vbi agitur de incurrenda sententia excommunicationis: quia excōmunicatio ligat tantummodo in casu vero, & non ficto: secundum Io.And.in ca.2. de constit. Et nisi sit vera contumacia,quæ non dicitur vera, etiamsi sit facta citatio ad domum, vel in valuis ecclesiæ, nisi probetur notitia citationis, secundum Angel.in l.1.§.biduum.ff. quand. appel.sit. & per dominos de Rota,decis.170.Et ita intelligitur gl.in c. si nō sunt.de consecra.distin.2. Ad hoc est bonus text.in l.ea quæ. C. quo. & quan.iud.vbi non valet sententia contra absentem non verum contumacem, vt quia inuentus non fuit personaliter. Quando autem quis est citatus ad domum,præsumitur scisse citationem,secundum gloss. & Bar. in l. si tutor petitus. C. de pericu.tuto.& gloss.in l.si legibus.C.de episcop.audien.in verbo,probatum fuerit.non tamen vt prædixi,ex tali præsumptione excommunicabitur:quia ibi requiritur vera contumacia,& non præsumpta, secundum Inno.in c.fin.extr.de co qui mit.in pos.Feli.in c.cum sit Romana extrà,de appell. Balb. decis.3.

Excommunicatio ad tempus, finito tempore requirit absolutionem, vt est communis opinio Soarez verbo excommunicatio. Bonacoss.

Excomm

Universidad de Deusto
Biblioteca

Excommunicatio,siuè bona,siuè mala semper est timēda, vt est commmunis opi. Sparez verbo excommunicatio. nu. 190.& est meticulosa,etiam inconstantem virum,vt est communis opi.vt ibi. Bonacoss.

excommunicationis sententia lata ex iniusta causa, & si teneat & adstringat.Si ratione tamen aliqua sit nulla,secus est, quia erit nullius effectus,vt est communis opi.Soarez ver.excommunicationis.&si statutum simpliciter imponit pœnam excommunicationis,debet intelligi de maiori.Soc.se.in rub. de sent.excom.nu.18.& seq. Bonacoss.

excommunicatio licet iniusta:metum infert,secūdum cōmunem per Burs.cons.72.nu.54.lib.1.

excommunicationis sententia non potest esse in suspenso, quando lata est purè,nā aut statim ligat,aut statim nulla est. c.pastoralis.de appel.& no.9.q.2.c.j. nec à tempore actus gesti ligat,ob subsecutam ratihabitionem, quæ tamen in eo casu operatur,vt ex illo ex tunc ligetur cùm ratum habetur,nō autem ex tunc cum negocium gestum fuit,q̄ in excommunicationis sententia speciale est.c.licet.de sent.exc.lib.6. secundum Io.And.in gl.c.cum quis,e.ti.lib.6.cum quo cæteros trā sire refert Bened.Capr.reg. 80.nu.72.

excommunicationem non euitat quælibet causa,nisi sit iusta,imponentis manus violentas in clericum. Alc.in cap.cum non ab homine de iudic.nu.46.communem dicit. Villalob.

excommunicationis exceptio etiam opponi potest,post lapsum termini peremptorij ad proponendas exceptiones dilatorias,vt est communis opi.Soc.in c.sacris.n.435.de sentent. excom. Bonacoss.

excommunicationis exceptio non habet obstare reo,quo minus possit se defendere,vt est communis opin.Soc. in c.sacris,nu.361.de sent.excom. Bonacoss.

excommunicationem incurrit communicās cum excommunicato. etiam extra crimen. secundum communem opinionem.Cap.regu,81.nu.8. Bonacoss.

excommunicationis sententia lata ex falsa causa, valet, q̄ ille qui excommunicat, etiam si sciuisset causam non esse veram,fuisset nihilominus excommunicaturus, vt est communis opi.Clar.q.61.ver.quæritur etiam,& d.sententia nulla nō ligat,lata ab homine,vt est communis opi.ibi.vér. solet dubitari,& potest dici nulla etiam non præcedēte absolutione. & in sententia excommunicationis requiritur citatio,ibi. versi. quæro nunc. Bonacoss.

Excusator audiendus est pro reo etiam sine mandato.communem dicit Card. Alex.in can.si quando.n.21.2.q.6.Et licet Bart.in §.ad crimen.n.18.f.pen.de pub.iud.distinguat.an excusator proponat excusationes necessarias,vt infirmitatem carcerationem,&c.vel probabiles tātum, vt quia itinera nō sint tuta,&c. quam etiam opinionem dicit esse communem Rubeus in eodem §.ad crimen.n.201.& n.212.in fi. tamen prior opi.Claro magis placet tanquam æquior.d.§.fi.q.33. versi. sed nunquid. P.Fichard.

Excusator cōparens vt tantùm excuset absentiam rei,non tenetur fideiubere vel satisdare, secùs si etiam defensionem susciperet.cōmunem dicit Alber.in §.publicè.l.seruum quoque.ff.de procur.n.12.in fi.Rubeus.in §.ad crimen.l.pen.ff.de publ.iud.Menchiaca controuers.vsu freq.c.17.n.3.Clar. d.q. 33.ver.quæro nunquid. P.Fichard.

excusator esse potest etiam pater vel Dominus pro filio & seruo si compareant pro suo interesse. communem dicit Rimin.al.cons.13.n.1.Alex.de Neuo.cons.90.n.2. Cepolla cōs. crimin.75.in prin. Item vxor pro viro, princeps pro subdito, ciuitas pro ciue,&c.com.dicit Boss.in ti.An in crimi.iudic.n. 17.Clarus dicta q.33.ver.vltimo. P.Fichard.

excusator in omnib.& quibuscunque criminibus,in quib. potest contra absentem procedi,admittitur,si non proponat aliquas defensiones rei,sed tantummodò alleget eius absentiam.commun.attestatur Alberic.in §.publicè.l.seruum quo que.ff.de procuratorib.n.16.Idem si alleget infirmitatem vel carcerationem in alio territorio,vel alia impedimenta,propter quæ reus non posset etiam si vellet personaliter compare re.nam ad proponendas huiusmodi exceptiones quilibet admittitur communem dicit Maria.in c.veniens.n.67.de accusatio.Imò etiam in omnibus casib.in quib. absens potest diffinitiuè cōdemnari sit admittendus excusator absolutè,etiam ad probandam eius innocentiam,& dicit esse magis communem Aret. cons.146.n.16.Marc.cons.39.n.30.Prac.Conradi. in 27.limita.Hanc etiam magis cōmunem dicit Cepolla.cōs. crimin.li.circ.med.fac.in l.hi qui.nu.7.C.qui testamenta facere possunt.Rubens.in §.ad crimen.n.172.Gomes Arias super l.74.Tau.n.49.Nouell.in tract.ad defensam.n.10.Alex. cons. 4.n.1.&seq.lib.6.Hanc etiam communem esse tam legist.quā canon.dicit Cepol.cons.crim.47.in fi.Gram cons. ciuil.37.n. 10.& rationem huius cōclusionis allegant Doctores, quia iudex debet omnib.modis veritatem indagare,&ex officio perquirere de innocentia rei,etiam nemine petente,vt communem dicit Alber.in l.3.C.de his qui ad eccles.confug.ita relatus per Brun.cons.feud.69.n.2. Aret.cons.146.Marsi.in d.cō. §.60.n.22.Eadem igitur ratione dicendum videtur, vt q̄ potest Iudex à seipso facere,idem etiam ei facere liceat,isto excusatore aut quolibet alio subministrante testes & indicia,ex quibus rei ipsius detegatur innocentia,& ita com.esse dicit Gratus cons.98.n.8.lib.1.Hæc omnia Clar.d.lib. 5.§.fi.q.33.in pr. & ver.seq. P.Fichard.

excusator admittitur ad allegandas causas absentiæ tātum modo.communis est opi.Clar.q.33.in prin.vel infirmitatem imputari vel eius incarceratio in loco vel alia. impedimenta propter quæ imputatus personaliter non potest comparere, etiam si veller.quia quilibet alius potest proponere dictas exceptiones.communis est opi.Clar.ibi.Item admittitur ad eius innocentiam probandam.in omnibus casib.in quibus absens cōdemnari potest diffinitiuè. Nam iudex debet omnino quærere innocētiam rei,vt est communis opi. Et quilibet de populo potest comparere tanquam instructor,&simplex defensor,& innocētiam imputari,proponere.Clar.d.q.33.vers.sed quod plus est.vbi fusius.Potest tamen iudex repellere excusatorem,& dicere,volo ipsum principalem, quod personaliter compareat.tāquam melius informatum,vt videam quo vultu,qua trepidatione loquatur,vt est communis practica, Clar. d.q.33.ver.Quinimmo. Et admittitur excusator absque mandato,dummodo non tangat merita causæ.Clar.ibi.Et si excusator vult.defendere reum,tenetur præstare fideiussionem de iudicio sisti.& iudicatum soluendo,vt est cōmunis opi. Clar. d.q.33.ver.Quæro nūquid.Secùs si absentia allegat,vel ægritudinem,& similia.Potest pater pro filio,dominus pro seruo, vxor pro viro,Abbas pro monacho, Episcopus pro Clerico, Princeps pro subdito.Ciuitas p̄ ciue,pro suo interesse defensionem suscipere.aliàs nō,vt est communis opi.Clar.d.q.33. ver.vlt.quæro.Et vbi pœna corporalis infligitur parer potest pro filio comparere & allegare priuilegiū Clericatus. Similiter & aliud priuilegium allegari potest,ex quo notoriè cōstaret citatum non esse subditum Iudicis citantis, quia tunc etiā procurator, vel excusator admitteretur. Et si excusator allegat absentiam, malitiosè eam allegare dicitur, q̄do apparet, quod citatus visus fuit in loco delicti,eo die quo fuit cōmissum delictum,vel die præcedenti,vel sequenti.Et ita seruatur Clar.q.14.versi. sed pone.Et debet probari absentia omnino. Clar.sed nunquid,vbi communem dicit. Bonacoss.

Excusatur infirmus,probata infirmitate per testes, vel medicum,etiam in delicto capitali,similiter senex,vt est communis opi.Clar.d.q.34.ver.dixi etiam. Bonacoss.

excusatur etiam in criminali citatus, si locus non sit tutus, nec sub fide publica tenetur comparere,communis est opin. Clar.d.q.34. versi. allegatur, Nam fragilis est saluiconductus cautio. Bonacoss.

excusatur carceratus alibi,& hic citatus nisi carceratio fuerit procurata,vel affectata,vt est communis opi.Clar.d.q.34. ver.de carcerato. Bonac.

excusatur à pœna delicti infans.commun.est opi.Similiter proximus pubertati pupillus,si delictum consistit in omittendo,secùs in committendo.Et impubes,si est doli capax punitur.alias non,communis est opi.quando.s. est proximus pubertati.& quod delictum consistat in committendo.Et in omnem casum puniri debet citra mortem,vel membri mutilationem,vt est communis opi. Et hoc etiam procedit sequuta cōdemnatione per contumaciam,vt est communis opi. Clar.q. 60.ver.1. Bonacoss.

excusator comparens, vt tantum excuset absentētiam rei, non tenetur fideiubere, vel satisdare, secùs si etiam defensionem susciperet,vt est communis opin.Char.q.33.ver.quæro nunquid. Bonacoss.

Excussio contra alienati bona cessat, vbi emptores sciebant fideicommissi substantiam, secundum communem per Burs.at.cons.48.nu.9.lib.1.

excussio principalis non requiritur, quando creditor agit contra nomen sibi obligatum.Bart.in l.grege.§.cum pignori. n.4.ff.de pign.Alex.cons.17.lib.1.cons.15.col.fi.lib.6.vbi declarat Auth.sed hodie.C.de act. & obl. quibus adde quæ ponit Cæpol.caut.81.

excussio cessat vbi notoriè constat debitorem non esse solu endo,secundum magis communem per Burs.cons.48.n.10, lib.1.vb

Universidad de Deusto

lib. 1. vbi alios casus enumerat.

licet dicant aliqui sententiam requiri declaratoriam, quòd principalis non sit soluendo, prout & declaratio super excussione requiritur, antequam contra fideiussores procedatur, secundum communem, id tamen non procedit, si oppositum sit principalem non esse soluendo, & de hoc constaret notorie, & iudex ad vlteriora cum causæ cognitione procedat, tũc enim quasi ex tacita pronuntia, vel declaratione censetur iudicare bona principalis non esse soluendo, secundum communem per Bursat. cons. 48. nu. 11. lib. 1.

Excussio requiritur etiam in dote antequam deueniatur ad extraneos possessores, secundum communem opinio. per Bal. nouel. de dot. par. 8. q. pen. Rol. cõs. 9. n. 5. & 6. lib. 1. in qua excussione, vt sit legitima, citari debẽt tertij possessores, si sint certi si verò incerti per generale proclama, si quis vult cõtra dicere excussioni, teste eodẽ Rol. d. cons. n. 8. & seq. Itẽ fieri debet pronuntiatio iudicis, ꝙ ipsa excussio legitimæ facta fuerit, Rol. d. cons. 11. potest tamen ea pronuntiatio fieri in diffinitiua, & sufficit, secundum Corn. cons. 46. col. pen. lib. 2. Rol. d. cons. nu. 38.

excussio non requiritur in saluiano interdicto nec in remedio l. fi. C. de acq. poss. Rol. d. cons. n. 17. & seq. item nec debitore absente, auth. præsente. C. de fideiuss. Rol. vbi s. n. 22. Dec. in l. fi. col. pen. ff. si cer. pet. vbi dicit excussionem posse fieri etiam inchoato iam & pendente iudicio.

excussionis forma facilis est, ꝙ mittatur nuntius per iudicẽ qui diligenter inquirat bona debitoris: & referat, item ꝙ agẽs dicat tot esse in bonis & non plus, & si possessores velint dicere ꝙ debitor plura bona habeat: iudex statuet eis terminum ad probañ. de aliis bonis, quo elapso, si non probauerint dicetur facta excussio, secundum Ias. in §. item si quis in fraudem nu. 86. inst. de act. Rol. d. cons. nu. 30. 35.

excussionis beneficium amittit emens scienter rem alteri hypothecatã. Aym. cons. 77. n. 18. Rol. cons. 9. n. 23. & seq. lib. 1.

excussio non requiritur in saluiano interdicto, secundum communem per Rol. cons. 9. nu. 18. libr. 1. post soc. cons. 80. col. 2. ver. vel etiam & tertio. lib. 2. Aym. cons. 1. col. 2. 7. dub. lib. 2. & vide Cepol. cautel. 137.

Neque etiam requiritur in remedio l. fi. C. de acq. poss. Bal. in l. fi. Rol. d. cons. 9. n. 19. post Alex. cons. 83. col. 1. cons. 195. col. pen. lib. 6. in l. exitus. in fi. ff. de acq. pos.

Quæ excussio non sufficit vt præcedat quando agitur contra tertios possessores: sed requiritur etiam pronunciatio iudicis: ꝙ ea legitimæ facta fuerit, secundum communem per Rolan. d. cons. 9. nu. 11.

Et quæ, licet Regulare præcedere debeat quãdo agitur hypothecaria contra tertios: illa tamen fieri potest pẽdente iudicio intentato contra tertios possessores, teste Paris. cons. 80. n. 40. lib. 1. & not. Alex. cons. 73. lib. 6.

Quid quando mortuus est principalis debitor? & dic, quòd prius facienda est contra hæredes, Auth. hoc si debitor. C. de pig. & quando non est hæres contra hæreditatẽ iacentem dato illi curatore, vt per Paris. qui huius rei prac. docet. cons. 50. per totum lib. 1. vbi concludit eo casu nedum de bonis hæreditariis: sed etiam heredum excussionem fieri debere, ex quo cons. alia etiam prac. desumitur à communi doct. scholia recepta, ꝙ Agens hypothecaria contra tertium possessorem nõ facta discussione: potest se offerre probaturum bona alia debitoris non extare, & consequenter opponentis non interesse de exceptione prædicta, pro quo vide quæ ponit Alex. cons. 17. col. 2. circa fi. li. 1. vbi quando notorium est principale nõ esse soluẽdo perinde est: ac si contra eum facta esset excussio, & repertus esset non soluendo pari. d. cons. 50. col. 4. in fi. & quando allegatur principalem non esse soluendo: vel quãdo opponitur de excussione nõ facta, & super hoc replicatur, iudex́que procedit ad vlteriora ex litis contest. tunc tacitè intelligitur pronuntiatum super excussione, ca. ex parte de appel. & ista tacita pronuntiatio sufficit quando pendente iudicio probatur debitorem nihil habere, Paris. vbi supra. & vide Ale. cons. 4. col. 5. cons. 137. lib. 2. cons. 108. lib. 5.

excussione facta contra principalem debitorem, & eo repto. non soluendo: si creditor velit agere hypothecaria contra tertium possessorem: & interim superueniant bona debitoris principali: poterit 3us possessor contra quem agitur hypothe. excipere ꝙ denuò fiat excussio, si talia bona superuenerint ante litem contest. contra tertium in ea instantia, secus si superueniant post lit. cont. Imo etiam quando dicta bona superuenerunt lite iam cõtestata contra tertium possessorem: adhuc iste 3us possessor exceptionem excussionis opponere poterit, teste Alex. cons. 100. col. fi. in prin. lib. 5. vbi doc. in apostil. pul chrè distinguunt inter fideiussorẽ ex proprio contractu obligatum: & tertium possessorem, vide latius ibi, & per Dec. in l. fi. col. vl. ff. si cert. pet.

excussionis exceptio opponitur, licet sit ei renuntiatum, secundum communem per Burs. cons. 113. n. 21. lib. 1. vbi ꝙ eadem expeñ. excipientis opponitur, licet ordinis beneficium cessaret, quam concl. declara, vt latius per eum & Rom. cons. 14. 211.

excussionis exceptio ante litem contesta. vti dilatoria ponitur, secundum communem per Bursat. cons. 48. numer. 14. lib. 1.

excussio requiritur contra maritum vergeñ ad inopiam, antequam agatur contra tertios, secundum magis communẽ per Bursat. cons. 56. in prin. hb. 1.

excussio bonorum quando fieri debeat necesse est citari fideiussores vel bonorum possessores, per regulam l. nam ita diuus. de adopt. & hanc communem opinionem Doct. esse dicit Ang. Aret. in §. item si quis in fraudem. ver. quæro quando fit excussio. n. 8. Instit. de act. Kirchouius.

excussio non admittitur vbi constaret debitorem non esse soluẽdo Doct. in l. fi. Bart. post gl. n. 1. Rapha. Fulgos. n. 3. Pau. de Cast. n. 5. Ale. de Imo. n. 2. Ias. n. 10. Dec. n. 11. & 14. ff. si cer. pet. quorum doctrina communiter approbata est. Ang. nu. 1. Ias. n. 70. & 75. in d. §. item si quis in fraudem. Hippo. in d. Rub. ff. de fideiuss. n. 10. Ant. Capyc. in decis. facti cons. Neap. dec. 54. n. 5. Rol. à Valle, in d. cõs. 79. n. 26. Mising. in d. obserua. 15. Centu. 2. in prin. Hartm. Hart. in pract. obserua. lib. 2. c. 1. de fideiuss. ver. item fallit quando principalis. Kirchouius.

excussio cessat vbi debitor abest, vel hæredem non habet, si tamen fiscus sit illius loco: contra eum fiet excussio, secundum communem per Burs. cons. 48. nu. 12. lib. 1.

excussionis non factæ, exceptio debet opponi ante litem contestatam, quoniam est dilatoria. Est vera omnium concl. secundum Alex. consi. 78. in causa & lite. circa fi. volu. 1. & in cons. 34. consultus. vol. 4. M. Chærian.

excussio non est necessaria, vbicunque quis creditor vult ius suum exercere contra nomẽ debitoris, ei obligatum. Est communis opi. secundum Alex. cons. 17. requisitus. ver. denique. Idem.

Excussionem bonorum cùm sit de apicib. iuris non requiri tradunt Doct. quando procederetur summariè sine strepitu & figura iudicij. Alex. de Imol. in cons. 114. n. 9. in 6. vol. Socy. sen. in cons. 24. n. 58. in 1. vol. And. Barb. in cons. 12. n. 11. in 4. vol. cons. Ang. Aret. in d. §. item si quis in fraudem. n. 10. ver si. quæro statuto. & Ias. n. 78. Hippo. de Mars. in Rub. ff. de fideiuss. n. 13. & hanc approbatam Docto. sententiam esse inquit Rol. à Valle, in cons. 70. n. 25. in 1. To. cons. Hanc quoque refert Mysing. in suis obser. Imper. Cameræ, in 2. Centu. obser. 15. ibi, vel causa esset decidẽda ex bono & æquo. Kirchouius.

excussio debet fieri contra principalem, anq̃ peruenia. contra fideiussorem, vel tertium possessorem. Auth. præsente. C. de fideiuss. & auth. hoc. si debitor. C. de pigno. Pau. de Cast. in 2. vol. cons. 174. vbi dicit. nõ esse agen. contra extraneos pos. nisi excusso prin. & fideiu. Alex. in 2. vol. cons. 137. ibi. 3. etiam ostenditur. & in 3. volu. cons. 84. in vlt. col. & in 5. volu. cons. 100. P. Andora.

Et quando sunt plures debitores in solidum. oportet omnes excutere. antequam ad pos. bonorum debitoris peruenia. ita Ias. pulchrè. in §. item si quis in fraudem. in 20. col. insti. de act. post Ang. Are. ibi. referentem ita tenere. Iac But. & Ang. in d. auth. hoc si deb. vbi Ang. dicit. ita de facto se consuluisse. p §. sed neque. in Auth. de fideiuss.

Et pro hac decisione ipse Ias. al. rex. in terminis cuius secundum eum. non meminerunt tanti prẽs in l. 2. C. quo quisque ord. quæ. libr. 11. quem rex. dicit. ibi Bar. se ita in quæstione de facto allegasse. & idem etiam tenet Bal. in Auth. sed hodie. C. de Actio. & obl. Cor. in 3. vol. cons. 55. in 9. col. vers. ex alio & tertio. Idem.

Et antequam peruenia. ad personam fideiu. debet deueniri ad distractionem bonorum debitoris Ludo. Rom. cons. 241.

Limita 1. regulam p̃d. ꝙ excussio sit fien. Nõ procedere qñ notorium est debitorem principalem non esse soluen. tũc. n. nõ requi. excussio. gl. Bar. & doct. in l. si ego. ff. si cert. pet. max. Alex. & Ias. in 8. col. Addo Bal. in 3. part. cons. 25. & cons. 170. & in 1. part. cons. 55. Pet. de Anch. cons. 204. Panor. in 2. part. cons. 29. & cons. 72. Are. cons. 29. in 4. col. & consi. 126. Fel. in c. cum olim. in 7. col. de re iud. & in c. cum bertoldus. in x. col. eo. ti. Ias. in §. Item si quis in fraudem. in 17. col. in prin. insti. de Actio. Alex. in 1. vol. cons. 17. in 2. col. Cor. in 2. vol. cons. 46. & in 4. vol. cons. 151. in fi. Alex. in l. non solum §. morte. in 12.

Universidad de Deusto
Biblioteca

col.de oper.no.nunc.Cepo.cau.137.Bal.in l.1.C.de reuo.his quæ in frau.rc.

Sublimita nisi deb.esset non soluen.propter bona alienata. in fraudem creditor.quia tunc prius esset agen. reuocatoria. ita Alex.post Lud.Ro.in d.l.si ego.

Adde q̃ super tali notorio debet pronunciari.Ita Fel.in ca. audientia.ext.de accus.al.Imo.in l.decem.in 4.col.ff.de verb. obl.& dicit.ita etiam sentire Abb.in c.porro in 1.nota.ext.de diuor.Addo.not.Lud.Ro.in cons.211.vbi plura subtiliter ad duc.& idem vult ipse Ludo.in cons.241.& idem videtur velle Ias.in l.stip.§.habet in 4.col.ff.de oper.no.nun.phi.in c.con suluit.de app.

vide etiam Lud.Ro.cons.163.ver.Ceterum rc.

Addo etiam q̃ tale Notorium debet probari.vt vult in terminis.Pau.de cast.in 2.vol.cons.41.& Fel.in c.cum ordinem. in 10.col.de rescrip.vbi in simili.al. d.consilium.licet alio nu.

Limita 2.quando actor dicit. q̃ nulla sunt bona & ita vult probare.nam tunc cessat excussio Ita Alex. in l. si tibi decem milia.§.fi.ff.de pac.& in l.non solum.§.morte.in 15.col. ff. de oper.no.nun.Addo Ang.Are.inter consi.Alex.in 2.vol.cons. 138.al.gl.& Ang.in l.nisi.ff.de pac.& ita vult etiam Alex. in l. exitus ff.de acq.poss.Ange. in d.§. item si quis in fraudem.in 6.colum.

Nam pendente iud.super hypothecaria. potest fieri excussio.vt vult Bal.in 1.par.cons.55.& in l.cum test'o.C.de manu. te.&in 3.par.cons.366.&Lud.Ro.in cons.388.Ias.in d.§.item si quis.in 20.col.

Istud tamen vltimum limitat Barb.in 1.volu.cons.28.in 6. & 7.col.nisi fuerit opposita excep. excussionis ante litem cõtest.quia tunc reddit iud.nullum.nec potest pendente iud.super hypo.fieri tal excussio.

Si autem non esset oppositum de excussione.valeret iud.p ſſtã.& ita inferunt aliqui moderni.in l.si probatum.C.cõmuni diuid.& vult late Ale.in 4.vol.cõs.32.Pe.de anc.cons.294. Are.cons.29.Barb.in 2.vol.cons.43.in 9.col.Fel.in c.excep.in 12.col. de excep.Ias.vbi s̃.

Intellige tamen istud procedere.secũdum.Bal.in d.l.si probatum.si post litem conte.probo de inopia deb.in prin.vel facio fieri excussionem. bonorum suorum alioquin obtinere. non pote.quia non est aperta via agendi contra fideiu.vel cõtra pos.d.§.sed neque.& d.auth.hoc.si deb.fac.quod vult notabiliter.Inn.in c.ex parte abbatisse.de priuil.vbi dicit.q̃ causa libelli est semper proban. quando est tali sine qua. libellus non fuisset receptus.quod est not.secundum.Bal. vbi s̃. & ita vult Barb.in d.cons.28.in 7.col.& Ias.vbi s̃.

Limita 3.Nisi prin.deb.esset tirannus & sic difficil.conuentionis.iuxta l.2.cum gl.ff.qui satisd. cog. quia tunc non facta excussione poterit fideiussor conueniri.Ita Bar.in d.l.si ego.p gl.ibi. & in l.x.ff.de verb.obl.bene fac.l.si quis stip.sticum.§.fi. & l.si ita stip.fuero re sisti.§.possum cum gl.ff.de verb. obl.cũ aliis all.per Alex.in d.l.si ego.addo Bal.in 1.parte.cons.55.& Fel.in c.ecclesia sanctæ mariæ.in 32.col.de consti.ibi 4.adduco.Iasonem.in d.§.item si quis.in 17.col.ibi & per hanc limit. & Ang.ibi in 5.col.

Limita 4.nisi deb.prin.sit rixosus.&consuetus non soluere sine litigio.Ita Alex.in d.l.si ego.per ſſtã.al.etiam Im.in d.l.decem.& not.per gl.in l.2.in ver suspectus.ff. sol. mat. addo Ias. in l.fideiu.in fi.prin.ff.qui satisd.cog.al.Lud.Ro.in l.fi.ff.si certum per.Ange.in d.§.item.si quis in fraudem.in 5.col.vide in ver.rixosus.

Limita 5.etiam si quis pro fisco fideiubeat. quia conueniri potest nulla facta excussione.quia cum fiscus semper dicatur.esse soluen.l.2.de fund.dota. si necia esset excussio contra fiscum.nunquam posset conueniri fideiu. quod. non videtur esse de mente contrahentium.ita dicit.sing.Bal.in l.1.C.de cõne.fi.deb.pro quo.bene fac.tex.in d.l.si ego.in verb.alioquin. secundum.Alex.ibi.vide Lud.sing.635.vbi tenet cõtrarium. & crem.sing.43.

vide etiam eundem ludo.consi.93.vbi tenet excussionem contra fiscum fore necia.

Limita 6.vt per Bal.sing.in c. ex rescripto. extra de iur.iur. vbi per illum tex.voluit q̃ si fideiu.iurasset se facere & curare q̃ prin.soluet,alias promisit indemnitatẽ. seu id quod à prin. consequi.non posset.Talis fideiu.nõ poterit opponere de excussione non facta.& ita refert & sequitur.Alex. in 4.vol.consi.32.in vlt.col.

Imo plus sentit ibi Bal. q̃ in quocunque fideiu. iurante. sit verum dicere. q̃ nulla præcedente excussione possit inuitus conueniri per illum tex.quod est mirabile verbum.

De quo tamen vide Alex.in d.l.si ego.in 4.col.qui. hoc.dictum non putat verum per nota.per Bar.in l.si quis pro eo.in 8.membro.ff.de fideiuss.&per alia de quibus ibi per eum.

Et contra illud dictum Bal.& sic contra limitationem.ſſtã. tenet Fel.in d.c.ex rescripto.in fi.com.& Barb.in 2.vol.cons. 43.in 8.col.cum seq.

Fallit 7.quando in inst'ro.adest constitutum.quia tunc nõ requiritur.excussio.secundum.Ang.& Alex.notabiliter. in l. exitus ff.de acq.poss.per l.fi.C.de acq.poss.&ita vult Iac.Butr. in d.authen.hoc.si deb.Bal.in l.1.C.de reuo.his quæ.in fraud. cred.Ang.in l.2.§.in hac.ff.vi bo.rap.addo Lud.ro.cons.392. Alex.in 5.vol.cons.70.& Dec.consi.27.in fi.Iasonem. in d.§. item si quis in 18.col.ibi 3.limita.hipo.sing.158.Cepo.Cau. 31.Ang.in d.§.item si quis in fraudem.in fi.5.& in prin.6.col. Guido Pape.cons.109.

Istud tamen intellige procedere.quando ag.possessorio.& remedio.l.fi.C.de acq.poss.secus si ag. hipo. quia tunc requi. excussio.Ita.Alex.in d.l.exitus.ff.de acq.pos.& in d.l.fi.C.e.ti. & in 2.vol.cons.137.& in 5.vol.cons.73.Bal.in d.l.1. C.de reuo.his rc.

Et aduerte.quia Barb.in 1.vol.cons.28.dicit. q̃ etiam in casu.d.l.fi.C.de acq.pos.non potest agi nisi præcedente excussione.& subtiliter loquitur.

Aduerte etiam.quia Ludo.Rom.in cons.189. in fi. intelligit verum.nisi præcarium sit finitum morte constituent.vt ibi per eum.quem refert Ias.vbi s̃.& ita etiam vult Cor.in cõsi.190.vbi dicit.q̃ l.fi.C.de acq.poss.non habet locum vbi possidens nominis alieno amittit poss.per mortem.

Fallit 8. si sit renunciatum excussioni fiendæ. ita not.Are. in cons.33.col.3.addo Lud.Rom.cons.392. Panor.in 2.part. cons.72.& Cur.cons.6.Cor.cons.109.

Fallit 9. si in renunc. dica. & omni alij legum & iuris auxilior.ita Alex.in 4.volu.cons.32. addo Panor.in d.cons.72. & Ias.in l.fi.col.2.ff.si cer.pe.Dec.cons.27.circa 3.col. & circa fi. Cor.in d.cons.109.

In contrarium tamen facere videntur,quæ subtiliter ponit Lud.Rom.in cons.472.vbi omnino vide.sed respondet Cor. vbi s̃.

Fallit 10. quando esset debitor in spẽ. vt si quis deberet librum in spẽ.& illum alienaret, quia posset agi.nulla facta excussione.ita Ias.in §.item si quis in fraudem.col.18.ibi 20.principaliter.insti.de actio.all.Bal.sing.in rubr.C.de reuo.his quæ in fraud.cred. & subiungit. & credo q̃ istud dictum alibi scriptum in iure non inuenietis.

Fallit 11. in curia mercator.in qua debet procedi & iudicari de bona equitate.ita Ias.in d.§.item si quis.col.18.ibi 4.limita.al.multa quę omitto.& idem vult in l.singularia.col.19. ff.si cer.pe.Cur.in cons.6. Vide tamen Dec.in c.ex parte.el 2. col.2.de offic.deleg.

Et idem videtur dicẽn. quando procedi.summarie sola facti veritate inspecta.Dec.in d.cons.27.circa fi. Barb.in 4.vol. cons.12.col.5.in fi.& seq.Ang.in d.§.item si quis.col.8.Et idẽ in campsoribus.Ang.in d.§.item si quis.col.8.

Fallit 12. de iure canonico, secundum quod non sunt curandi apices iuris.ita dicit Ias.in d.§.item si quis. col.19.ibi & ex ista ratione subiungit tamen,quòd non audet firmare.

Fallit 13.quando quis interessit animo nouandi,quia tunc non habet beneficium excussionis.ita in terminis tenet Cur. in d.cons.6.& Alex.in 4.vol.cons.32.vbi dicit non requiri excussionem, quando eodem tempore sunt principaliter obligati.

Fallit 14.quando mulier agit hypo.pro dote,quia tunc non requir.excussio.ita mirabiliter tenet Bal.nouel.in tract.de do. in 8.parte.in 37.speciali.

Contrarium tenet Alex.in l.si constante.col.12.fol.ma.late Campez.in 3.part.q.46.

Fallit 15.quando possessores in quos est facta alienatio negarent illa bona fuisse debitoris, quia si conuincan. de mendacio perdunt beneficium excussionis. ita not.vult Ias.in d.§. item si quis.col.19.al.multa not.

Credit tamen Ias. q̃ tal negans recuperaret benefi. excussionis amissum si illum penituit negationis suæ ante lit.cont.

Vel etiam post litem contest. antequam tamen probatum esset per aduersarium. vt ibi per eum quem vide. Sed quid si diceret nego narrata prout narrantur, &c. an perdat beneficium excussionis.vide in simili. in ver.rei vendicatio.§.

Fallit 16. q̃do alienatio esset facta in vnum condebitorem, siue core.debendi,quia tunc posset contra eum agi. nulla penitus excussione facta.ita Ias.in d.§.item si quis.col. 19. ibi septimo ego limito.al.gl.valde no.& ppo nota dignam in l.mulier.in gl.1.ff.qui pot.in pig.hab.quam Bar. ibi multum commend

Universidad de Deusto Biblioteca

mendat.& idem tenet Bar.in l.cred.§.fin.ff.de distract.pign.& Bal.in auth.sed hodie.C.de act.& obl.

17. Non requir. excussio quando ag. contra nomen deb. obligatum. Alex.in 1.volu.cons. 17.col. 2.vide tamen Ang.in §.item seruiana.col.6.de actio.

18. Non requir. excussio. quando debitor prin. est absens. Alex.in 3.vol.cons. 100.col.3. ibi Nam quando essent absentes.& ibi ponit quando dica.absens.

Item non requi.excussio si lite pendente super re hipothecata debitor alienauit talem rem.quia potest contra emptorē agi.Ang.in d.§.item si quis.in 6.col.

In praticha aduerte quia non suffic. appe. in act. excussionem fuisse factam sed est necesse.q̄ iudex pronūtiet excussionem fuisse leg.factam.ita dicit.Bar.in l.stip.§.habet.ff.de oper. no.nun.no.in l.decem.ff.de verb.obl.& in l.fi.ff.si cert.pet.per Bal.in l.2.C.quando fis.vel priua.& in l.exitus ff. de acq. poss. addo.signo.cons. 57.Lud.Ro.cons.93.in fi.&cons.211.Barb. in 1.vol.cons.28.in 7.col.Iasonem.in d.§.habet.& in l.sed &si pos.in §.si cum de hæred.in 2.col.ff.de iu.iur. & in d. §. item si quis.in 21.col.ibi Tangit etiam succesiue.Alex.in d.l.exitus. Ang.in d.§.item si quis.in 6.col.& seq.

contrarium videtur tenere.Cor.cons.109.& in 2.vol.consi.46.Bal.in l.tutores ff.de confir.tuto.Alex. in l. ita stip. in 3. col.de verb.obl.

Sed quid si fiat pronuntiatio non requisita.an valeat.dic q̄ sic per no.in clem. 1.de appel.& ita in terminis vult Alex.in 5. vol.consi. 58.

An autem in excussione fiend.deb.pars citari. valet tertius possessor.vide Ang.are.in d.§.item si quis.in 6.col. ibi quæro. quando fit excussio.& ibi Iasonem in 21.col. in quibus locis per multa quæ allegant tenent q̄ sic quando pos.sunt certi. si autem sunt incerti suffi.generale proclama.&ita vult Alex.in 2.vol.cons.86.& cons.156.& in cons.208.in fi.& in d. 2. vol. cons. 5.Et in 5.vol.cons.106.& seq.

addo Card.cons.74.& cons.128.Lud.Ro.cons.53.in fi.Fel. in c.2.in 5.col.de consti.& in ca.exhibita.in 1.col.de iud. & in c.cum olim.in 8.col.de re iud.& in c.quamuis in vlt.col.eo.titul.faciunt quæ vult Alex.in 2.vol.cons. 5.in 1. colum. Card. cons.74.

Et dicit Alex.in d.cons.208.circ.fi.q̄ non admittitur.dicēs quòd ignorabat tertios pos.

aduerte tamen.quia Ale.in 5.vol.cons. 58.tenet q̄ sufficiat generalis cit.per proclama.

Imo Cor.in 2.vol.cons.46.circ.fi.videtur. tenere q̄ non requiratur.aliqua citatio.

Sed q̄ requirat.tenet Alex.in l.de vno quoque. in fi. prin. de re iud.

Aduerte etiam quia in tali citatione si nuntius referat citas se prout habuit in mandatis tas cit.dicitur ambigua.secundū. Alex.in terminis in 2.vol.cōs. 137.al.Bar.in l.4.§.prætor ff.de dam.infec.& Ant.de Bu.in c.causam.ext.de dolo.& contu.& idem vult ipse Alex.in 3.vol.cons.2.

Forma autem excussionis fien.poni.per Bar.&doct.in d.authen.hoc si debitor.& per Ang.are.d.§.item si quis in fraudē. in 5.col.& per gl.Bar.Ang.& Alex.in l.à diuo pio.§.in venditione ff.de re iud.per segno.cons. 57.& per Iasonem. in d.§. item si quis.in 21.col.

Et potest fieri multis modis. inter ceteros. q̄ iudex mittat. vnum nuntium pn.vel duos ad diligenter quæren.& inuestigañ.an bona deb. sufficiant. quorum nuntiorum relationib. fides præstabi.iux.l.magis puto.§.ne tamen.ff.de rebus.eo. & ita volunt doct.in locis præal.

Et qui voluerit postea dice.alia extare bona habebit probare.Alex.in 4.vol.cons.34.ibi 3.ad idem.

alio modo fieri potest.q̄ statua.terminus per iudicē.ad bona notifican.quo elapso,si nil.vltra fuerit notificatum.dicētur bona excussa.ita habetur per gl.Bar.& doct.in d.§.in vendi.& per Iasonem vbi 5.

Et subdit Ias.q̄ quàm plures alias formas excutiendi ponit Bal.in d.auth.sed hodie.C.de actio.&obl.inter quas illa est.q̄ potest fieri per famam. item per rei euidentia quia vend. vadit mendican.

Et inter alios modos. notat vnum valde sing. quem ponit Ang.in d.§.in venditione valet. q̄ agēs dicat tot esse in bonis deb.& non plus.quo.casu si pos.velit dicere q̄ debitor plura bona habeat. statuet ei iudex terminum.ĩ. quem probabit q̄ debitor plura bona habeat.&si nil.probauerit elapso termino procedet intentio actoris.quam formam approbat Imo.in d. §.in vendi.& ipse Ang.in d.auth.hoc si deb.

Vide tamen Alex.in d.§.in vendi.in 9.add.

excussionis excep.ante litem contesta.opponen.est.vt dixi ś.in ver.excep.excussionis.

adde q̄ non potest opponi in causa app.Alex.clare.in 4.vo lu.cons.34.Ias.in l.ita demum.in 2.col.in fi.C.de procu.

No.q̄ non suffic.generalis excep.sed in specie de excussione non facta opponen.est ita pulchre alex.in 4.vol.cons.32.s. si dica.& opponatur. excep. esse generales. alias autem parte non opponente si procederetur summarie obstaret excep.generalis.vt ibi late.per eum.& per Cor.in 3.vol.cons.55.in antepen.col.

Quid si fiat excussio sed minus leg. eo tamen casu quo nō requiritur dic q̄ valet.ang.are.inter consi.alex.in 2.vol.consi. 138.faciunt no.per Fel.in c.Nouit in 10.col.de iud.vbi ponit de seruante ordinem iudiciarium.licet.non tenea.

Faciunt etiam no.per Lud.Ro.in cons.497.ver.tertio. vbi dicit q̄ libellus minus leg.oblatus.vbi fi erat necius nō vitiat iud.& quod vult Ias.in l.edita.in 2.col.C.de eden.& in l.si cōuenerit in 4.col.ver.2.ff.de iurisd.om.iud.& in l.vinum.in pen. & vlt.col.ff.si cer.pet.& in Rub.C.vnde liberi.in fi.& in l.cum virum.in 1.col.C.de fideic.

Faciunt etiam quæ dixi in verbo.via. fac. etiam quod vult Dec.cons.163.versi.Nono opp.& quod habetur. in verb. rei vend.§.9.

In contrarium tamen fac.quod vult Ias.in l.1.in x.col.ff. de eden.vbi dicit.q̄ licet in sententia non exprima.causa.tamen si iudex exprimat sed ineptam. vitiatur sententia. facit etiam quod vult Dec.in cons.37.in 3.col.vbi dicit.q̄ licet procedat libellus generalis sine causa. parte non opponente. Tamen si causa inepta exprima.vitia.& idem dicit.de sententia.vt ś.

faciūt etiam quæ dixi.in d.ver.via.& ibi dictis adde p̄missa.

fac.etiam quod vult Bar.in l.actor.in 2.col.ff.rem ratam haberi vbi dicit.q̄ si interpona.decretum.per excommunicatū. q̄ actus redditur nullus.licet decretū.nō requireretur in actu.

Si non admittatur.exceptio.excussionis tacite vel expresse debet app.alias valet iudicium.ita Panor.in 2.par.cons.29.

Et si pronuntietur non esse agen.contra. pos. non facta excussione.potest à tali pronunciatione app.ita Bal. in 1. parte consi. 55.

Licet excep.excussionis sit de apicibus iuris.gl. in l.si manicipium.ff.de euict.Ias.in d.§.item si quis in fraudem.in 18.co. Lud.Ro.cons.430.

attamen opponi potest coram arbitro.ita not.& signanter vult Bal.in l.fi.§.sed & si quis.C.com.de leg.& seq.Alex.in l.si constante.col.12.vbi dicit hoc alibi non legisse.ff.sol.ma.addo Fel.in c.canonum statuta.col.18.de consti.

Etiam vbi procedi.summarie re.Cor.in 3.volum.cons.55. col.penul.

Excussio an fieri debeat in bonis domicilij. si in loco iudicij deb.nihil possidet?vide Alex.in 3.vol.cons.84.circa fi. vbi dicit quòd sic.al.Bal.in l.fi.§.sed si.ff.si cer.pe.

Intelligit tamen hoc procedere post Bal.vbi ś.quando exactio esset facilis.alias non coge.creditor peregrinare.vide ibi per eum & Bolog.in cons. 18.circa fi.

an autem non excusso prin. possit agi ad nomen deb.obligatum.vide Alex.in 1.vol.cons.17.vbi dicit q̄ sic,all:Bar.in l. grege.§.cum pignore.ff.de pign.

Excussio facta per vnum ex creditoribus, prodest aliis. Ias. in d.§.item si quis.col.20.ibi aduertite etiam,q̄ excussio.post Ang.are.ibi.& Iac.de ha.& Ang.in d.auth.hoc si deb.

Quando fit excussio contra hæred.iacentem,debet dari curator.Alex.in 5.vol.cons. 100.col.3.

Si p°. facta fuit excussio contra prin. & ipso non reperto soluen.cred.velit agere hip.contra tertium pos.& interim de nouo superueniant bona deb. prin.an tertius pos. possit de hoc excipere?vide Alex.in 5.vol.cons. 100.col.3.vers.fortius dico. vbi concludit q̄ sic. si talia bona superuenerunt ante litem contestatam. imo secundum aliquos etiam quando superuenerunt post litem contestatam.vide ibi per eum Hypo. sing. 142.

Vide Crem.sing. 136.

Pactum q̄ quis authoritate propria possit rem capere, an afficiat rem & tertium pos.vt sine excussione capi possit.Cor. in 3.vol.cons.218.tenet quòd non.

Excussio requir.in rei vendicat.in vno casu,de quo in ver. alienatio.§.82.

Quid si debitor obligauit me fundum,& postea decessit relict.trib.hæredib.quorum vni fundus fuit adiudicatus,an possim agere contra illum hipo. non facta excussione contra alios?Crem.singul. 163.dicit quòd sic.allegat gloss. & Bar.in l. mulier.ff.qui potio.in pign.hab. P.Andora.

Universidad de Deusto
Biblioteca

executor testamento datus, non tantum cogendus est susscipere tale officium, vt dixit Bald.in l.nulli.C.de epis.&cleric. vt tenuit Azo.in summa,co.ti.spec.tit.de instr.edi.§.nunc verò.ver.hoc etiam. hodie nisi exequatur, perdit quod ei testamento quacumque contemplatione relictum fuerit.in auth. de hæredib.& Falcid.§.in omnib.coll.1.& ibid.§.si qui.in vlti. q.not.Iac.de Beluis.secundum Bal.in l.1.ff.de leg.2.argumento,l.primæ,l.nesennius.& l.seq.ff.de excus.tutor.quod cõmuniter teneri refert Bened.Capr.in tract.exec.vlt.volunt.mẽb. 4.n.12.non tamen priuandus esset substitutione pupillari,cũ ea succedatur pupillo,non testatori,idem tenet Ang.d.l.j. ff.de leg.2.Quod est verum quando talis executor potest officium acceptare, & exequi, aliàs verò non, puta si erit frater minor,quia relicto,cuius capax est priuatur,iux.l.ab administratione,C.de leg.secundum Bartolum.

executor merus cui pro executione testamẽti nihil fuit relictum,non cogitur tale officium acceptare,vt tenet Spec.tit. de instr.edit.§.nunc verò,vers.hoc etiam quare,vt refert ibid. Io.And.in addit.idem tenuit Iac.de Arena.Iac. de Beluiso. in Auct.de eccles.tit.§.si quis ædificatorem,coll.9.&Bartho. in ca.religiosus de testam.libr.6.idem tenuit Dy.& post eum Bart.l.1.ff.de leg.2.per l.tertiam.§.tamen etsi,C.de arbit.& l.si quis sepulchrum,ff.de relig.&sum.fu.quia cùm hoc officium sicuti procuratorũ priuatum sit, ad id nemo inuitus compellitur,l.filiusfa.§.inuitus,1.de procurator.l.2.§.quæritur, ff. de curat.bonis dando.quod d.l.3.videtur quoque tenere,Bal.& D.Ant. in c. locum de testamentis, quod communiter teneri refert Bened.Capr.in trac.execut.vltim.volunt.memb.quarto,nu.17.

executor testamentarius si ei aliquid testamento relictum sit cogitur causatiuè tale officium acceptare,aliàs priuatur relicto.iuxt.auct.de hære.& falc. §.si quis autem non adimplẽs, coll.1.Quod si moram vertat priuatur similiter, & trãsfertur relictum lucrum cum potestate exequendi in legitimum executorem,l.licet testator,C.de epis.& cler.& verum est,si executor tale relictum & officium non acceptaret, Aliàs si acceptasset, & monitus intra anni cursum nõ administrat priuatur relicto,iuxt.auct.hoc amplius,C.de fideicommissis.Si autem bis fuerit monitus incontinenti perdit, si relictum sit ad pias causas aliàs nõ,in lapso anno,vt tenuit Iac.de Belui.in d.auct. de hæred.& falcid.§.si quis autem,quem videtur sequi Bald. in auct.Hoc amplius.C. de fideicommis. imò & tunc actione ex testamento cõueniri potest vt exequatur, & tale officium acceptet.vt videtur tenere Spec.in d.§.Bal in l.1.ff.de leg.2.in qua reperitur ordinarius processus, sicut in cæteris actionib. nisi si ad pias causas esset deputatus,quia tunc summariè procedi possit,vt videtur tenere Spec.in d.§. nunc verò, vers.sed quæritur,& Bald.in l.1.C.de sacros.eccle.& in l.hæreditas, ff. de petit.hæredit.hoc communiter teneri refert Bened.cap.in tract.exec.vlt.vol.memb.4.nu.42.

executor testamento deputatus, cui testator centum legauerit,quæ post aliquod tẽpus restitui voluit,censetur potius legatarius quàm nudus executor,l.sumptus.ff.de dona. inter virum & vxorem,Bartholo l.si quis Titio,ff.de leg. 1. licet etiam nudus minister censeri possit,ex eo quod nullum cõmodum percipit,tamen ex testamento contra heredem& possessores,vel hypothecam suo nomine agere& procuratorẽ constituere potest ante litis contestationem,vt sentit Bald.l.id quẽ pauperibus,in 6.q.C.de epis.& cleri.& Spec.in tit. de instrument.edit.§.nunc verò,ver.sed quo iure,quod ex Baldo d.loco,omnes communiter teneri refert Bened.in tracta. vltimæ volunt.memb.6.nu. 5.

Executor testamenti merus ac nudus,vel etiam mixtus,dũmodò verus executor sit,non potest agere contra hæredes,licet bona recipere &distribuere possit,l.Lucius,§.Mæuia.ff.ad Trebell.quia ad rem distribuendam non vt perceptor,neque vt legatarius.neque vt fideicommissarius venit,vt voluit gl.l. si quis Titio,ff.de leg.2. Quod procedit etiam si testator dicat, facio talem meum executorem,ad complendum omnia legata mea,vt tenuit Spec.in tit.de instru.edi.§.nunc verò,versiculo notãdum quoque est,& hoc communiter teneri refert in tract.exeut.vlt.volun.membr.sexto,n.11.Capr.quod tametsi regulariter est verum,tamen inter alia fallit in executoribus seu ministris deputatis ad pias causas,isti enim habent actionem ad exigendum relictum,secundum Spec.d §.nunc verò, ver.& scias,quod tenet Iaco.de Arena, in trac.suo de execut. Cyn.in l.id quod pauperibus,C.de epis.& cler.Io.And.in addit.ad Spec.d.§.nunc verò,vers.& scias,& ver.sed q iure,Bartolus d.l.si quis Titio,& Bald.d.l.id quod pauperibus,& l.nulli.C.de episcop.& cleric.idque hoc cõiter teneri refert Capr.

executor testamenti non potest vendere,nisi pecunia presente:ad hoc q transferat dominium rei venditæ.Ias.in l.à diuo Pio.de re iud.ff.§.sed si emptor. nu. 8. communem dicit. B.Villalob.

Executor testamenti potest agere contra hæredem, vt fiat executio,& habeat bona.Pyrrhus Angleber. de executio.instru.c.17.in consue.Aurel.communem dicit,ex Sal.in l.nulli. C.de episc.& cler. Idem.

executor testamenti nõ tenetur cauere de exequendo.Pyrrhus ibi communem dicit ex. Barto. in l. diuus. ff. si cui plus quam. Idem.

Executor testamenti non potest alienare,aut distrahere bona defuncti pro executione. Pyrrhus ibi communem dicit ex Bart.in l.alio. ff.de legatis. Idem.

executoris testamenti officium, post eius mortem transit ad Episcopum.Curt.iun.conf.66.nu.2.communem dicit.

Fallit nisi sit dictum à testatore vt transeat ad hæredes executoris,idem Cur. ibi communem dicit. Idem.

PRO.Executor de causa cognoscere non potest.in l.si Prætor.ff.de iudi.in c.pastoralis.§.quia vero. de officio & potest. iud.delegat.extra. Bellon.

executor mistus, si est maior iudice priori: potest recipere omnes exceptiones infringẽtes sententiam.Ias.conf.9.vol.3. communem dicit. Villalob.

executores testamẽtorum vniuersales. quales sunt illi qui dãtur testõ per quod instituũtur pauperes, vel testator iubet bona sua inter pauperes distribuere,per suos executores,nullo instituto hærede,vim ac nomen hæredum obtinent, vt videtur velle Spec.in tit.de instru.edi.§.nunc vero. ver. sed potes,& vers.& scias.q sequitur Barth.in l.alio. ff. de aliment.& ciba.legatis.& Bald.in l.si quis ad declarandum,C.de epis.& cleri.vt notatur in ca.tibi.de testamentis. quod communiter teneri refert.Bened.Capr.in tract.execut.vlt.volunt. membr. 4.num.4.

executricem testamẽti licet gl.in l.tutela.ff.de tutelis,& gl. in cap.religiosus de testam.lib.6.dicant mulierem esse nõ posse verius tamen est,quod & consuetudine obseruatur,secundum Gulielmum Durãdum in Spec.in tit.de instrument. editione. §. nunc verò. vers. quod de muliere. executricem esse posse,iuxt.gl.in l. vnica.§.pro secundo, C.de caducis tollẽdis, quod etiam tenet Bald.in l.à filio in patr.ff. de aliment. & cibar.leg.& Io.And.in addi. ad speculatorem,d.§.nunc verò. q de muliere,& Bald.in l.id quod pauperibus C.de epis.& cleri. dicit quod fœmina potest esse executrix, non solùm in negotiis,sed etiam in iudiciis ad pias causas. cùm habeat suo nomine actionem.Leges enim quę repellunt mulieres à limine iudicij loquuntur quando non suo nomine habent actionem. & volunt fungi nudo ministerio.l.qui aliena.§.quanquam,ff. de neg.gest. secundum Bald. ibidem cum quo cæteros communiter transire refert ibidem. nu.45.Bened.Capr.

Executor meus non potest assignare possessionẽ impetranti velo leuato & sine partis citatione,secundum Inn.in sua gl. in verbo, per portarium.in c.cum olim. extr.de priuilegiis.facit.l.meminerint.C.vnde vi.& quod vult Bart.in repet.l.3.C. de pigno. Balb.decis.325.

executor, qui iudice maior est, potest omnes exceptiones sententiam demolientes admittere. vt commune ait Ias.consi.9.lib.3. E.Suarez.

executor testamenti non tenetur cauere de exequendo.vt commune inquit Pyrrhus de execut.instrument. cap.17. Villalob.in sua collectione. E.Suarez.

executor testamenti nõ aliter rei,quam vendidit,dominiũ transfert,quàm si pecunia sit in numerato. vt frequenter placitum enunciat Ias.in l.à Diuo Pio.§.sed si emptor.nu. 8.ff.de re iud. E.Suarez.

executoris testamenti officium eo mortuo ad episcopum, non ad illius hæredes venit,si conspicua testatoris voluntas illud non disponit. vt commune refert Cur.iun.conf.66.nu.2. E.Suarez.

executores testamentarij constitui nequeunt monachi minores.vt receptum infit Dec.conf.499.n.34. E.Suarez.

Executor,à testatore electus,cuius conscientiæ & arbitrio executionem commisit,non potest alteri vices suas in hoc cõmittere, quasi videatur electa industria personæ. Secùs si aliquid certum & declaratum ab ipso testatore commisit:nam tunc nudum ministerium tantum videtur commisisse,in quo non refert fiat per se,vel per alium,capitulo,is cui,de offi.del. in 6.secundum Archi.& Io.And.in nouella,in c.fi.de testa.eo. lib.vt refert & sequitur Bald.in l.nulli,C.de episcop. & cleric. Balb.decis.401.

Executo

Universidad de Deusto

Executores generales, siue vniuersales, cùm loco heredis habeantur, nisi aliter satisfacere possent, poterunt quò cõmodius distributionem perficiãt alienare vt tenuit Barth. in l. Alio. ff. de aliment. & cibar. legat. cum quo cæteri Doctores cõmuniter transiuere refert ibidem n. 85. ibidem Capr. iux. l. si quis ad declarandum. C. de epis. & cler.

Executores qui habent potestatem vendendi à lege nihilo minus tenentur requirere partem. l. à diuo. §. si vẽditorem. ff. de re iudicata iuxt. not. in l. ab executione. C. quorum appel. & ibidem per Cy secundum Bartho. in l. alio. ff. de aliment. & cibar. leg. & potest hæres venditionẽ, offerendo precium necessarium pro legatis, vel cauendo intra terminum se daturũ impedire. l. 3. C. de iure domin. impetran. & licet heres executioni vel distributioni interuenire possit etiam si executor nolit. l. legatum. ff. de vsu & vsufruct. l. nulli. C. de epis. & cler. secundum spec. tit. de instr. edi. §. nunc verò, vers. Quod si hæres dicit, quod est verum, & ibidem dicit Io. And. in add. ad Spec. nisi hæres minaci vultu legatarios quib. vsuræ & malè ablata, restituenda sunt, terreret, tamen executor potest distribuere hærede absente, vel contradicente, vel ẽr venire vel adesse nolente, cùm executor fungi debeat suo officio, & secũdum suã non hæredis conscientiam distribuere, vt patet. d. l. nulli, secũdum quod post Iac. de Arena. ibidem voluit Bald. quod communiter teneri refert ibidem, nu. 113. Capra.

executores testamenti possunt vendere & alienare sine bãnimentis, ex quo alienant ex mandato hæredis, ad similitudinem procuratoris cum libera, qui etiam sine bãnimentis alienare potest. l. 1. ff. de rebus eorum, & l. 1. C. quando decret. opus non est. Bald. in l. & si sine. ff. de minoribus, quod communiter renet Barth. d. l. & si sine. & l. alio. ff. de aliment. & cibar. leg. refert in tract. vlt. vol. memb. 6. n. 117. idem Capra.

executores testamentorum deputati ad distribuendum in certa & malè ablata, possunt liberè disponere & distribuere, etiam absque diœcesani interuentu siue consensu, & eo irrequisito, sicut & ipse testator potuisset. c. cùm tu. de vsuris, 14. q. 17. c. pen. & seq. argumento. c. religiosus. de testam. lib. 6. vt notat. Io. & Ber. c. cùm sit, de Iudæis. vt videtur velle Arch. d. c. religiosus. dicens, ꝙ episcopi de hoc se nõ debent intromittere, nisi in defectum, vbi non est aliquis à testatore præpositus, quod notat Hugo in c. pudenda. 29. q. 1. & refert Io. And. d. c. religiosus, quam Archi. opinionem, vt simpliciter verum nõ attento, quod contrarium æquitatem habere videatur, sequitur Paul. in clem. 1. de priuileg. & clem. dudum. §. si verò de sepul. & Io. Cald. vt refert in d. c. Religiosus, Laurent. remittens ad not. per Lap. in c. 1. de pœnit. & Baldus in l. nulli. de epis. & cler. eandem tenuit & Frider. de sen. in quadam disputatione vt refert Ang. in disputatione quæ incipit, Astẽsis miles, quam communiter teneri refert ibid. n. 123. idem Capra, quod est verum si testator sit Iudæꝰ aut infidelis, quia cùm sit de distributione suspectus, non poterit distribuere, nec executorem deputare, sed ad episcopum spectat distributio, vt notat Hostien. in cap. cùm sit. de Iudæis, nisi obstaret constitutio Synodalis.

executor testamenti vel vltimæ voluntatis, quilibet deputari & hoc officium exequi potest, quia iure repelli aut prohiberi non potest, adeo vt non tantum laici, licet sint filiifam. sine licentia patris perinde atque procuratores esse possint, capitulo cui generaliter, §. decur. lib. 6. Zabarel. & Bartholum, in c. religiosus. de testam. lib. 6. sed etiam clerici, & sic Papa, Episcopus, Archiepiscopus, primates, Cardinales, Abbates, & aliis beneficiis præsidentes, non tantùm ad pias causas possunt esse executores secundum Spec. tit. de instrum. edi. §. nec. vero, ver. de Episcopo autem, & Bartolum. d. c. religiosus. sed etiam vt tenent alij ad non pias causas vt ibidem refert Spec. quod verum, esse patet, ex capitulo, Ioannes. de testamẽtis. vt d. c. religiosus quod & tenere Pau. & Ant. in cle. vnic. eo. tit. idem & idem Ant. d. c. Ioannes. Quinimo & collegium potest esse executor. vt tenuit Bal. in l. id quod pauperibus. C. de epis. & cle. vnde tametsi regulariter quilibet possit esse executor, & tale officium acceptare, quemadmodum communiter reneri refert Bened. Capr. in tractat. execut. vltimarum voluntatũ, ad finem regularum posito, membro 2. n. 3. id tamen inter alia fallit in fratribus mendicantibus, præsertim minorib. quia etiam ad pias causas circa quas vertitur litigium, aut rerum administratiõ, executores esse nequeunt, Clemẽtina exiui de Paradysso. de verborum significatione. Si tamen administrationi annexa sint quæ solo verbo possunt expediri, & consentire, vt commodè separationem patiantur, poterit tale officium quò ad illa adimplere mendicans siue minorita, 90. dist. cap. non satis. argumento l. vtile. ff. de reg. iur. quod d. c. religiosus. vide tur quoque tenere Bartholom. Nanius de Pernsi & Francis. Zabarel. cum quibus cæteri communiter transeunt & ibidẽ n. 11. refert idem Capra. Similiter fallit in bannitis & damnatis qui per annum & condẽnationem perdidẽrunt bona, quæ sunt confiscata, secundum Bartolum d. c. Religiosus, ꝙ etiam vult. Bald. l. id quod pauperibus. C. de epis. & cler. quia hi nisi ad actum nudi ministerij, puta quoad declarationem vel executionem aliquam faciendam non possunt esse executores, l. ex facto. §. ex facto. & ibid. Iac. de Arena. & Bartho. ff. ad Treb. idem in l. cùm pater. §. hæreditatem, ff. de legat. 3. & Bald. l. id quod pauperibus. quod communiter teneri ibidem, num. 20. refert Capra.

executor testamenti legitimus est Episcopus loci in quo originem traxit testator, iuxt. l. nulli. C. de epis. & cleric. quod videtur tenere Spec. d. tit. de instrument. edit. §. nunc verò. ver si quid si Episcop. & Bartholo. Nanius in c. Religiosus, de testam. lib. 6. & Io. And. in c. Ioannes, de test. & communiter tenetur, quod tamen suas recipit limitationes, de quibus vide Bened. Capr. in tract. de execut. vlt. volunt. memb. 8. nu. 57. & seq. putà si alibi natus alibi domicilium & bona habeat.

executor datiuus, largè loquendo licet is dicatur, qui datur à testatore, vel lege, strictè tamen loquendo datiuus censetur ille qui datur per hominem viuentem & per iudicem vel aliũ iurisdictionem habentem. 58. dist. §. si. l. 3. ff. de aliment. & cibar. leg. l. 1. & tertia. ff. de tuto. & curat. dand. secundum Bart. Nanium d. c. Religiosus, quod videtur velle quoque. Spec. d. §. nunc verò, ver. datum, cum quo cæteros communiter transire refert ibidem, nu. 103. Capra.

executor test'i quid facere possit. & ĵ. quantum tempus debeat exequi? vide Bened. in conf. 25. in 3. dubio. P. Andora.

Si omnes moriantur præter vnum, ille solus poterit exeq. Bened. conf. 54. & in simili. vide Cald. in tit. de testa. conf. 45. alias 373. Idem.

Executor non potest potestatem suam alij committere. Bened. in d. conf. 54. Phil. in c. religiosus. §. sane. col. 3. de testa. in 6. vide Alex. in l. si stipulatus. de verb. ob. nec transmittit ad hæredem hanc potestatem. Bal. in l. tutela. ff. de tutel. Angel. conf. 278. Im. conf. 136. Lud. Rom. conf. 69. 119. Bal. in l. 1. C. si quis rgº rem. mi. &c.

An possit coniunctos suos pauperes eligere, & in eos distribuere. vide Bened. in d. conf. 54. & Cald. in ti. de testa. conf. 31. alias 359.

Quid de eius filio, an possit eum eligere. vide Bal. in l. tutor. §. quæ tutoris. de excu. tu.

Et an possit eligere spurium testatoris, Bened. in d. conf. 54. adde Bal. in 3. part. conf. 77. vbi tenet quòd non. Idem.

Episcopus non succedit in execut. post annum, si testator prouidit de longiori tempore executoribus. Phil. in d. §. sane. col. 3.

Multa in materia executoris test'i. vide per Card. in cle. 1. de testa.

Pater habens potestatem eligendi aliquem potest eligere filium proprium. in ver. pater. §. 13.

An possit distribuere in pluris, an in vnum pauperem tantum. vide Lud. sing. 449. aliquid per Alex. in l. 2. §. sed si vnus. ff. vi bon. rapt.

Factum executoris censc. factum testatoris. Corset. in ver. commissarius. Idem.

Si per negligentiam executoris executio deuolui ad ep̃m. debebit ep̃s exeq. de consil. illius cuius consil. teneba. require. executor. Corse. in ver. consilium. Et in materia, quando deuolua. execut. ad ep̃m. vide Im. conf. 112. col. 2. Idem.

Minor non p̃t esse executor testi. Ang. inst. de fid. iur. Idem.

Mulier p̃t esse executrix. Bal. in l. quicũque. §. si. ff. de instito.

Nunquid vnus executor possit emere ab alio. vide not. Bal. in l. cum ipse. C. de contrah. empt.

Executores possunt eligere absentes & ignorantes. Bal. in l. vnum ex familia. §. 1. de leg. 2.

Pauperes eligendi post mortem alicuius non possunt per executores eligi ante. Bal. l. cum pater. §. à filia. de leg. 2. P. An.

Executori nudo siue mixto, si hæres sine satisdatione soluerit non liberatur, sed poterit ab illis conueniri quib. res ab executorib. erant distribuendæ, si eorum interfit, & si executores conueniunt, hæres ita sine exacta cautione soluens nihilominus non liberabitur, quod th si exegisset, eandem illis cedere sufficeret, iux. gl. in l. Firmio. §. 1. ff. quan. di. leg. ced. cõiter approbatã, vt refert in tracta. execu. vlt. vol. memb. 6. n. 81. Capr.

Executorib. pluribus datis, oẽs agere exequi & cõueniri pñr, ẽt si vnus solus in manibus oĩa bona haberet: nec pñt inter se administrationem diuidere in præiudicium agere volẽtium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſecundum Io.And.in addit.ad Speculatorem.tit.de inſtrumẽ ti editione.§.nunc verò,ver.ſed nunquid,per c. religioſus, de teſtamen.lib.6.Argumento.l.2.ff.de adminiſt.tutorum. quod licet regulariter ſit verum,inter alia tamen fallit quando alter eſſet abſens,quia tunc alij etiam eo non vocato nec expectato,quoniam longe abeſt, exequi poſſunt:ſecundum gl.communiter approbatam.in d.c. Religioſus,aliàs non, item quia vocandus & expectandus eſſet vſque ad perfectionem termini præfixi quo elapſo,alij exequi poterunt.d.gl. communiter approbata vt refert Capr.in tract.execut.vlt.volunt.memb.6. n. 181.Similiter fallit quando certa executio & diſtributio eſſet facienda,vt ſi teſtator legauit certo pauperi certam quantitatem,quia tunc vnus ſolus poſſit exequi,& valet,licet malè faciat ſocios non requirendo, aliàs ſi diſtributio eſſet tacita,ſecùs eſſet,vt vult Spec.tit.de inſtru.edit.§.nunc verò,verſ. quid ſi plures,quod etiam Iac.de Arena. tenet, vt refert Bald. d.l.nulli.C.de epiſc.& cler.& communiter tenetur vt refert ibidem,n.185.idem Capr.quod eſt verum quãdo executores ſunt ſimpliciter deputati,quia tunc vnus ſine alio exequi nequit,niſi in caſibus ſpecialiter expreſſis.

executores à iuſſu iudicis,vel epiſcopi infra annum exequi tenentur.aliàs in epiſcopum vel alium legitimum executorẽ poteſtas exequendi tranſfertur, ſicut videtur velle Inn.in ca. vos quidam,& gl.in c.ſi hæres iuſſa,De teſtamentis. & Iac.de Arena in tractat.execut.per textum,in Auct.Hoc amplius.C. de fideicommiſſis,idque vtroque iure procedit.l. nulli. C.de epiſc.& cler.quod quoque verum in c.religioſus,de teſtam.libro ſexto,tenere Bart.quod ex Baldo in lege id quod pauperibus.C.de epiſc.& cler.communiter teneri refert Capr.in tractat.execut.vlt.volunt.memb.7.nu.2.

Executiuum præceptum iudicis ſine cauſæ cognitione , & clauſula iuſtificãte,eſt ipſo iure nullum.Eſt magis communis opi.ſecundum Iaſ.in l.nec quicquam.§.vbi decretum.de offi. proconſu. M.Chærian.

Iudex à præcepto executiuo etiam citra vllam cognitionẽ incipere poteſt:cum clauſula tamen iuſtificante,per quam tale præceptum in vim citationis reſoluitur.Eſt magis com.opi. ſecund.Iaſ.ibid. Idem.

executoribus currit annus , non tantùm à die monitionis, ſed à die ſcientiæ & potentiæ exequendi,vt tenet Bald.d.c.religioſus.c.nos quidam,de teſtam.niſi conſuetudine aliter cõtra conſtitutionem Epiſcopi interpretandum ſit,quod erit ſeruandum argumento.l.ſi quis ignota.§.fi.cũ l.ſeq.ff.ad Syllan. quod Bald. quoque in l.id quod pauperibus videtur tenere, Dicens annum ignoranti nõ eminere,etiam ſi conſtitutio ad hæc non emanet de iure communi,quod communiter teneri refert in tract.ex.vlt.volunt.membr.7.n.8. Capra, quod licet regulariter ita procedit,tamen inter alia fallit,quando ipſe Epiſcopus terminum anni prorogaſſet,quia tunc lapſo anno, poteſtas exequendi in ipſum non transfertur , vt videtur velle Bald.in l.nulli.C.de epiſc.& cleri.dicens,talem prorogari poſſe.Idem tenet Barth.in d.c.Religioſus,per nota.in l.1.ff. de re iud.cum quibus cæteros tranſire ibid.n.12. refert Benedict.Capr.

executores teſtamentorum tenentur reddere rationes,hęredibus præſentibus legatariis, cùm eorum interſit.l. 1. cum Auct.ibid. poſita.C.ſi vt ſe hæredit.abſti.vt videtur velle Speculat.tit.de inſtru.edit.§.nunc verò,ver.ſed an ſimplex.imò tenentur quoque legatariis quib.integrè ſolutum non eſt, eaſdem reddere,vt tenet Iac.de Arena.in tract.execut.per l.fi.C. de auct.præſtan.vt refert Io.And.ibid. in addit.ad Specu.cum quo communiter tranſire.Doct.refert idem Capr. in d.tract. vlt.volunt.membr.8.nu.8.

executores gratiarum exceptione ſibi oppoſita,quæ aut ſolam poteſtatem eorum,aut ſimul etiam gratiam reſpiciunt,ſi pronunciant ſe non executores,ob id nõ cenſebitur extincta gratia,etiam ſi non appelletur, licet poteſtas eorũ dicatur extincta,iuxta gl.notab.in ca.ſi ſibi.de conceſ.præb.lib. 6.quam, tanquam communiter approbatam tenendam eſſe dicit Ben. Capr.reg.22.n.25.addens rationem,qua contra rationes in 5 rium adductas.d.gl.ſaluari poſſit,quia(inquit)quando fertur ſententia ſuper acceſſorio, ratione deducti per modum cauſæ,quod continget principale negocium,non videtur obſtare exceptio rei iudicatæ,ſi poſtea principaliter in iudicium deducetur,vt not.per Inn.in c.cum eccleſia,de cauſa poſſ. argumento.l.ſi quis cum totum,§.ſi ancillam.ff.de except. rei iud. ibidem nu.26.

Exequendi poteſtas ſicut communiter ſpectat ad Epiſcopũ & capitulum, tunc licet mortuo Epiſcopo poteſtas ad capitulum non transferatur,c.poſtulaſti.de conceſ.præb.c.fi.de ſupplen.neglig.prælat.vt tenet in addit.ad ſpec.Io.And.tit.de inſtrumenti edit.§.nunc verò, ver.Item circa legitimos,tamẽ poteſtas exequendi quam habuit capitulum viuo Epiſcopo remanet apud ipſum,& in ea ſuccedit,c.vtrum.ne ſede vacan. & poſito quod dicatur quod non ſuccedat in executionem, tamẽ ſuccedit in executorum compulſione quæ iuriſdictionis eſt,c.is,quem.de maior.& obed.vt vult ibidem Io.And.in c.Ioannes.in verbo.Diœceſanus.de teſtam.vbi dicit,quod licet negetur capitulum in officio legitimæ executionis ſuccedere,tamen ſuccedere, tamen ſuccedit in iuriſdictione cõpellendi,licet non ſuccedat in miniſterio conferendi,vt notatur, in c.1.ne ſede vacan.& c.verum de for.comp. cum quo Doc. communiter tranſire refert Bened.Capr. in tract. execut.vlt. volunt.membr.8.n.48.ſed Epiſcopo exiſtente infirmo vel abſente,capitulum exequi vel adimplere non poterit,argumento,c.quia diuerſ.de conceſ.præb.

Exequi teſtamẽtum,mortuo,vel abſente,vel infirmo Epiſcopo, licet Archiepiſcopus non poſſit, niſi ob negligentiam Epiſcopi cum in certis duntaxat caſib. habeat iuriſdictionem in ſuos ſuffraganeos,iux.c.paſtoralis, de off.ord.inter quos iſte caſus non eſt, Auct.de eccle.ri.§.ſi autem ſe.collat.9.c.quæ diuerſitatem.c.poſtulaſti.de conceſſ.præb. tamen iudex ſecularis prædictis caſib.rectè poteſt adimplere,&exequi vltimas voluntates,deficiente Epiſcopo ad quem primo loco ſpectat executio.l.hæreditas,in fi.ff.de petit.hered.l.3.in prin.&§.1.ff. de aliment.& cibariis legat.l.nulli.§.cum autem.C.de epiſco. & cleric.& d.Auct.de eccleſiaſticis titulis.§.ſi quis ædificationem.& §.ſi verò ſemel. & §. ſequent.collat. 9. quod videtur tenere Vber.vt refert Spec.d.tit.de inſtrumenti edi.§.nũc verò,verſ.ſed nunquid iudex.quod Bartholomeus Nanius d.c. religioſus tenet,per l.præſtans. C.de tranſ.l. 1.& fi.C.de epiſc. audient. cum quibus reliquos tranſire in tractatu ex.vlt. vo.volunt.membr.8.nu.53.refert Capra.

exequi etiam debet ſententia,ſi Bannitus condemnatus in contumaciam veniat in fortiam iudicis, qui eum condemnauit.Et quidẽ ſtatim.Et faciat iudex bannitũ recognoſcere bãnum,& fateri ſe ſe eſſe illummet,qui in ipſo banno eſt nominat⁹,Poſtea exequat̃ ſnĩam,cõis eſt opi.Clar.q.96.ver.q̃ro,Et ſi negat ſe eſſe illũmet. de quo in ipſo bãno,poterit iudex torquere , vt confiteatur ſe eſſe deſcriptum in banno. Et iſta eſt communis practica. Et ſi peteret ſe admitti ad nouam defenſionem,non eſſet audiendus.Stante ſtatuto, q̃ contumax habeatur pro confeſſo.Clar.d.q.96.verſ.ſed nunquid,vide tamẽ ſupra q.44.verſ.quæro nunc,vbi Principis gratia poteſt admitti ad nouas defenſiones.& d.q.96.ver.Sed pone. Et bannitus per vim ductus ad Territorium Iudicis,qui eum banniuit,cũ eſſet extra Territorium poteſt exequi ſententia condemnatoria.Clar.d.q.96. ver. Sed quid ſi bannitus. Et ideo non debent confidere banniti extra Territorium bannientis, vt ibi per Clarum. Bonacoſſ.

exequi debet Laicus ſententiam Iudicis eccleſiaſtici contra reum per eum ſibi remiſſum,& cõdemnatum in crimine, quod ſpectat ad ipſum eccleſiaſticum. Aliàs ſecùs,vt eſt communis opi.Clar.q.96.verſ.quid etiam. Et ideo inquiſitor, vel alius eccleſiaſticus, qui tradit hæreticum ad curiam ſecularẽ, debet ſententiam indilatè exequi, cũ tale crimen ſit merè eccleſiaſticum,vt eſt communis opi.Secùs ſi eſſet crimen merũ, vel mixtum ſeculare, quia non tenetur exequi , Sed deberet prius de eo cognoſcere Laicus iudex,vt eſt communis opin. Cla.ibi.ver.quæro etiam in fine.Et iudex vnius Territorij nõ poteſt ſententiam exequi condemnatoriam,& remiſſionem de reo factam. Niſi eſſent ambo iudices ſub vno Territorio, & ſubditi ambo eiuſdẽ principis,quia vnus poteſt exequi ſententiam alterius.Sed etiam à ſeipſo,Si videt,quod executionem mereatur,vt eſt communis opi.Clar.d.q.96. verſi. Item quæro. Bonacoſſ.

executio ſimplex, ſi mandetur fieri, non requiritur citatio: ſi eſt facienda in eadem re quæ adiudicata eſt:ſecùs tamen in alia.Dec.in c.ex ratione.n.17.communem dicit,de appel.vbi ponit duas limitationes. B.Villalo.

executio facta,non ſeruato ordine,vt primò mobilia,& poſteà immobilia ac deinceps perſona capiatur: valet Iaſ. in l.à duo Pio.§.in venditione.de re iud.n.18.ff.communem dicit, licet ſibi non placeat.

Nota iſtam communem ad intel.l.4.titu.8.lib.3.in ordi.Et nota dictum ſolemne Ang.in l.fi. C. de edicto di. Adri. ſuper gl.in verb.diſpoſitionibus,& Curt.iun.ibi.n.65.dicentem cõtractum per teſtes probatum habere executionem paratam: licet Bar.& Alex.in l.1.in fin.ff.de lus,quæ in teſtam. delen.& Paul.de Caſtr.in l.noſtram.C. de teſta.teneat cõtrarium:quas

opin

Universidad de Deusto

opiniones concordat Bellonus in conſ.22.n.9.dicens opinionem Ang. procedere, quando contractus eſt cancellatus,vel deperditus: & teſtes deponunt de tenore inſtrumenti,& dictum teſtium redigitur in ſcriptis: aliàs autem cum in ſcriptis dicta teſtium non rediguntur. Ratio eſt:quia dicta teſtium faciunt notorium,ſicut inſtrumentum,iuxta tex.in c.ſignificanti de teſtib.& hoc videtur de menti Petri & Baldi in dictis locis. Villalob.

executioni,ſi per ſtatutum mandetur ſcriptura priuata alicuius,intelligitur,etiam ſi per alium ſcribatur,Pyrrhus in cõſuet.Aurel.de executio.inſtru.c.21. communẽ dicit ex Ang. l.cum antiquitus.C.de teſtam,

Nota ad intellect.l.vlti.in curiis de Madrid.de 1534.anno, quæ loquitur de apocha recognita.

Executionem impedit reſtitutio in integrum:etſi requirat altiorem indaginem. Iaſ.in l.qui ſe obtulit.§. condemnatum. nu.27.ff.de re iud.communem dicit. Villalob.

ADDITIO.Limita niſi reſtitutio petatur poſt tres conformes, ſeu poſt duas ſententias, ſi per ſtatutum ſufficiant duæ. Limita ſecundò niſi calumnioſè petatur vt addidi ſuprà in ver.exceptio.

Executio ſententiæ capitalis differenda eſt,quando reus alium de aliquo crimine accuſaſſet,donec iudicium accuſationis ab eo cœptę perficiatur.communem dicit Imo.in l.is qui reus.n.24.ff.de pub.iud.Ang.ibid.n.17.in fi.Clar.tamen putat difficile poſſe obtineri in practica.in d.§.fi.q.97.ver.eſt etiam.

executio rei iudicatæ,nec pignoratio fieri poteſt ſuper bobus,aratris,ceteriſque inſtrumentis ruſticorum.l.executores. C.quæ res pign.da.poſſ.& no.And.de Yſer.& Alij Doct.in c. 1.§.agricultores.de conſuet..quæ contra liberta.eccle.tamen in reiveritate,& ſecundum corticem verborum.d.l.executores.ille text.loquitur duntaxat de bobus,& inſtrumẽtis agrorum tributariorum,reſolutione tributi retardetur, nihilominus ſecundum Bart.communiterque omnes Doct.vbi s. Idẽ eſſet dicẽdum, ſi dicta prædia non eſſent tributaria,quia ſi ceſſaret ratio ſolutionis tributorum militaret quippe alia ratio ſcilicet ne ſterilitas fructuum damno eſſet reipublicæ, argumento.l.1.§.de opere.ff.de aqua plu.arcen.& ne ſegetes cæleſti prouiſione cõceſſæ pereant.l.2.C.de fruc.& lit.expen.Hoc idem videtur hodie ſtatutum in Regno Neapo.vt habetur in cap.incip.conſtitutioni boues,& cetera,exceptis duobus caſibus relatis ibi per tex. Porrò talia prohibita capi, ſi capiantur poſſunt impunè propria auctoritate recuperari per partem à manu executorum,ſecundũ Iaſ.conſ.20.pro liberatione.vol. 3.tex.in l.defenſionis,& l.prohibitum,&ibi gl.C.de iure fiſc. lib.x. Interpretãtur iſta omnia non habere locum pro debito Fiſcali,tunc enim ſi debitor non eſſet ſoluendo,vel non reperirentur alia bona pro executione facienda,poſſent iſto caſu capi boues,& alia inſtrumenta aratoria,&hoc videtur expreſſe ſancitum in c.Regni Neap.incip.pridẽ inſolentiam.in prin. dictorum capitulorum.Limitantur etiam prædicta, quando præmiſſæ beſtiæ aratoriæ,& alia prohibita capi pro executione ex forma iuris communis,& regni cepiuntur non loco pignoris, nec ſimplicis executionis, ſed vt vendantur maximè ad haſtam,vel dentur in ſolutum,& pro executione ſentẽtię, vel crediti,vt alia bona colantur:tunc enim hæc impunè fieri poterunt,ſecundum Ruynum conſ.130.ad dubiam.n.9.vol. 1. Coarctantur etiam poſtremò iam poſita in ſubſidium, vbi non ſunt alia bona,i.quando executores non inuenerunt alia bona ſufficientia pro facienda integra executione crediti, niſi feciſſent executionem in beſtiis aratoriis,&aliis prohibitis, tunc enim præmiſſa prohibita pignorari poſſunt capi pro executione crediti non obſtante lege communi,& ſtatuto quolibet contrario,ſecundum gl.in d.l.executores,& ibi Doc.Pet. Gerard.in ſing.35.dictum eſt,& Ripa in tract.de peſte.rub. de præſerua.remed.nu.221. F.Viuius.

Executio ſententiæ capitalis debet differri per biduum,vel aliud breue tempus,vt reddat reus rationem. mercature, negotiationis,adminiſtratiõis,vel huiuſmodi.Cla.q.97.in prin. Item,vt accuſatio de aliquo p reum facta cognoſcatur, vt eſt cõis opi.Cla.ibi ver.eſt ẽt.item differtur executio,ſi reus nolit pœnitere,& peccata ſua confiteri Cla.ibi.Item differtur.executio ſi mulier ſit prægnans Cla.ibi ver.differtur ẽt.itẽ differtur executio ſententiæ capitalis diebus feriatis in honorem Dei,vel ſanctorum,licet quandoque propter enormiſſimum crimen poſſit exequi,vt eſt communis opi.Clar. ibi ver.quæro etiam.Regulariter autem non debent iudices differre executionem ſnīæ capitalis.vt ibi per Clarum.verſ. Regulariter.

Executio etiam ſententiæ capitalis differtur, ſi reus confugit ad eccleſiam,vel Beroarij cum eo in eccleſia trãſeunt.du centes ad patibulum.vt eſt cõis opi.Clar.q.98.in prin.Idem ſi confugiat ad ſacramentum Euchariſtiæ per clericum portarum,vt eſt cõmunis opi.Clar.d.q.98.ver.ſed pone. Licet non poſſet euadere reus iſto colore,quod ſuſcepiſſet ſacramẽtum Euchariſtiæ.Clar.ver.ſed quæro.Nec differtur executio,ſi reꝰ dicat ſe votum feciſſe intrandi religionem.Clar.ibi.verſi.ſed quid.Differtur autẽ ſententię capitalis executio,dum ad ſupplicium ducitur reus,obuium habet Cardinalem.qui pileum ſuum purpureum in capite ipſius rei imponi faciat & poſſet. Secundum Clar.ibi.ver.Vlterius.reus ad triremes mitti, Niſi eſſet reus criminis atrociſſimi, quia propter hoc non euaderet mortem.Item differtur executio, ſi quis meretricem accipere vult in coniugem.Clar.ver. quæro etiam.Item differtur ſententiæ executio,ſi de Innocentia rei conſtat manifeſtè.cõmunis eſt opi.Clar.d.q.98.ver.ſed nunquid,quæ debet per iudicem Principi referri, cum ipſe Iudex nequeat. cũ ſit officio ſuo functus.vt ibi per Clar. differtur etiã executio,ſi laqueus ſit contritus,vel ſecuris non expleuit executionem. & ſimili. Si tamen prius ipſe reus ſit proteſtatus ſuam innocentiam.vt ibi per Clar.latiſſimè. Bonacoſſ.

executio ſentẽtiæ capitalis fit hoc modo.Antequã reus criminis ducatur ad patibulũ,vel mortem,ei intimatur mors,& ei exhortatur à ſacerdote,vt cõfiteatur & cõicetur.& pœnitẽtiam agat ſuorum peccatorũ,& ſacramẽta eccleſiæ ſuſcipiat. Et hæc eſt laudabilis cõſuetudo.Clar.q.99.in prin.& differtur in diem ſequẽtem executio ſnīæ criminalis, qñ reus ſuſcepit ſacramẽtum Euchariſtiæ.Clar.ver.ſed quęro.Extrema autem vnctio nõ debet dari capitaliter cõdemnatis.&ita practicatur & obſeruatur.& pro executione facienda,non exiſtente carnifice,ꝑt vilis perſona cogi,vt ſit carnifex,vt eſt cõis opi.Cla. d.q.99.ver.ſed pone.& expenſa in executione capitali facienda,debet fieri à fiſco,vel cõitate.Cla.ibi.ver.quæro hic. Et debet fieri executio in loco ſolito. Niſi eſſet publicus graſſator, & latro famoſus,quia in loco delicti fieri debet.Cla.ver.item quæro. Et licet quis lege vel ſtatuto deberet comburi, prout in crimine hæreſi & ſodomiæ,& falſi,debet prius reus ſtrãgulari, & poſtea comburi propter animam. Et ne in deſperationem inducatur reus.Clar.ver.vnum tamen. Bonac.

executio autẽ capitalis non fit animali irrationali, qui hominẽ occideret,vel aliud ageret.Niſi ꝓpatrocitatẽ delicti,puta,ſi cũ animali coitũ feciſſet,&c.Cla.d.q.96.ver.quęro ẽt.vide tñ Caſſan.conſ.1.Cla.ẽt ver.non eſt.& ſi quis foret ꝺdemnatus plurib.condemnationib.pecuniariis,eſſet facienda executio pro omnib.niſi vna aliam tolleret.idem ſi eſſent corporales,vel incompatibiles,quia iudicis arbitrio in vna deberet fieri electio.cum quis niſi ſemel poſſit mori, vt eſt cõis opin. Clar.d.q.99.ver.vltimo quæro,vbi latius. Bonac.

executio ſnīæ capitalis eſt differenda,qñ reus alium de aliquo crīe accuſaſſet, donec iudicium accuſatiõis ab eo cœptæ perficiatur,cõis eſt opi.Cla.q.97.ver.eſt etiam. Bonac.

executio ſnīæ capitalis eſt differẽda,qñ officialis,cui à Principe eſſet mandatũ aliquẽ decapitari,vel ſuſpẽdi,videret illud mandatum Principis eſſe iniuſtum, debet.n.tunc Principi reſcribere,vt eſt cõis opi.Cla.q.97.ver.item eſt differenda.Bon.

executio ſententiæ capitalis differenda eſt,qñ officialis cui à principe mandatum eſſet aliquem decapitari vel ſuſpendi, videret illud mandatum principis eſſe iniuſtum,debet.n.tunc principi reſcribere.com.dicit Carer.in pract.crim.n.110.Cla. d.q.97.ver.item eſt differentia. P.Fichard.

Executio ſententiæ capitalis impeditur,ſi condemnatus aufugiendo è manibus ſatellitum & amplectetur ſacerdotẽ portantem ſacram euchariſtiam. cõem dicit Gom.in §.pœnales. n.50.inſt.de act.idque ꝺ gl.in c.quæſitum.13.q.2.Item impedit executio ſi ꝺdemnatꝰ dicat ſe añ cõmiſſum delictũ feciſſe votum de ingrediendo in religionem,tunc.n.ſuper hoc ſtandum eſt eius iurꝰ. com.dicit Viuius in com.opin.in ver.ordo eccleſiaſticus,& Plaza.lib.1.delict.c.35.n.6.Item impeditur ſi condemnatus obuium haberet Cardinalem qui imponeret pileum ſuum cardinalitium ipſi reo.com.dicit d.Gom.in d.§. pœnales.n.50.inſti.de act. Item impeditur,ſi poſt condemnationem appareret de innocentia rei.com.dicit Marſ.pract.cri. §.opportunè.n.7.Gram.conſ.crim.16.nu.23. Hoc tñ caſu iudex non debet reum abſoluere,cùm.n.ſententia lata iam functus ſit officio ſuo, nihil amplius poteſt,ſed debet ſuperſedere & principi reſcribere.ita com.dicit Ant.Gom.c.8.delict.n. 4.Hæc omnia Clar.d.§.fi.q.98.per totum. P.Fichard.

Executionis dilatio. Si princeps mandat aliquem puniri grauiori pœna,quàm deberet ex lege vel cõſuetudine, iudex lata ſententia debet executionẽ differre per 30.dies,ac ſi princeps illam tuliſſet.l.ſi vindicari.C.de pœn. & ſecũdum Nicol.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in l.1.ff.de re iud.quia interim Princeps poterit vti misericordia,quæ illi bene cõuenit.l.imperialis.C.de nup.l.fi.C. de do. inter vir.& vxo. Balb.decis.425.

Executio sentẽtiæ latæ in actione personali,nõ potest fieri cõtra tertium possessorem,siue cœperit ante litẽ motam possidere,siue post,quandocunque ante executionem,& siue cõdemnatus dolo desierit possidere,siue non. Bart.& alij Doct. in l.à diuo Pio.§.si super reb.ff.de re iud.quia executio facta in bonis à tertio possessis, eo non citato, nullum iuris ordinem habet,& quod ea non iure ordinario,sed per iudicem reuocari debeat,consulendo scribit Petr.de Anch.in cons.292.Referunt & alij Aymon Crauet.in cons.235.n.2.in 2.par.& Rol.à Valle,in cons.5.addens n.9.hanc cõmunem Doct.conclusionem esse,in 2.Tom.con. kirchouius.

executio instrumenti habentis executionem paratam,potest fieri die feriata ob necessitates hominum.c.fi.ext. de iud. Vult Bart.in l.omnes.C.de feriis. Balb.decis.2.

executio iudicati contra principalem fieri potest in fideiussorem de iudicatum soluendo,absque nouo processu,secundum gl.in verbo soluere in l.vlt.C.de vsur.rei iudi.bene facit tex.in l.1.ff.iud.sol.& in d.l.vlt.dum vtitur verbo statim,& vtrobique tenet Bart.Iac.de Are. in l.si quis pro eo. §.nũmos. ff.de fideiuss.Guil.de Cu.in l.2.in fi.& seq.ff.qui satisd. cog. Secus in fideiussore contractus& extrà iudicium,secundũ Bart. vbi s.& Spe.in tit.de execu.sent.§.sequitur.vers.sed nunquid sententia.Io.And.in c.1.de iniur.in 6. & Guil. vbi s. primum dictum limitatur,quando stipulatio iudicatum solui est in iudicio interposita,aliàs secus,secundum Bart.in d.l.1.argumẽto.l.2.C.de execu.rei iud.& l.minor.25.an. cui fideicommissum,ff.de mino.quasi tunc non sit liquidum iudici.Fideiussor verò qui iudicatum soluit,prout promiserat in iudicio,habebit executionem paratam & sine libello contra principalem, secundum Bart.in locis prælleg. Balb.decis.136.

executio relictorum ad pias causas non differtur durante tempore inuentarij per hæredem conficiendi.Cy.&Bald.in l. nulli.C.de episc.& cleri.Cy.in l.fi.§.donec.C.de iure.de liber. Balb.decis.402.

Executio Vbi exceptio fit in rebus adiudicatis per sententiam,non est necessaria citatio victi.l. qui restituere. ff. de rei ven. & ff.ne vis fiat ei.l.si quis missum. & secundùm Inn.c.ex ratione.ext.de sp.Bal.in l.1.C.de iuris & fac.igno.Secus quãdo in condemnatione venit genus,vel quantitas, vel res quæ restitui debet, non extaret. Ita q̃ pro executione caperentur aliæ res,secundum ordinem.§.in vẽditione.in l.à diuo Pio. ff. de re iud.secundum Bar.ibi,in gl.in verb.præiudicio.Bal.in d. l.1.Inn.in c.cum super.ext.de re iud. & eo casu procedat opinio Cy.in l.ab executore.C.de ap.in 1.q.& Roffre.in l.meminerint. C. vnde vi. volentium citationem esse necessariam. Balb.decis.180.

executio aliter facta atque in §.in venditione.l.à diuo Pio. ff.de re iud.instituitur,valet,atque inuiolabiliter stat.vt commune interpretum placitum ait ad illum §.Ias.n.18.E.Suarez.

executionis via non proceditur,antequàm omnia liquidò constent,vt commune pronuncio ex Boer.decis.52.n.8.Ant. Capic.decis.17.Aym.Crauet.cons.231.atque ex aliis,quos ipsi laudant. E.Suarez.

Executioni moram infert restitutio in integrum &si maiorem indaginem desideret.vt receptum profert Ias.in l. qui se obtulit.§.condemnatum.n.27.ff.de re iud. E.Suarez.

executio sententiæ criminalis fit hoc modo. Si reus est in carceribus & sententia condemnatoria sit pecuniaria,reus detinetur in carceribus,vsque quo fuerit soluta condemnatio, nec relaxatur,etiam si præstatur idonea cautio,Nec re⁹ habet quadrimestre tempus ad soluẽdum.communis est opi. Clar. q.95.in prin.Sed statim debet soluere, vel aliud modicum tẽpus iudicis arbitrio.vt ibi.Et si tenetur de Barratatione bonorum prouidetur.Si verò est extra carceres,si in principio præstitit fideiussorem de soluendo iudicato , vocatur fideiussor, qui eum consignet,qui nõ dimittitur,donec soluat.Si autem præstitit fideiussorem de soluendo iudicato, vocatur fideiussor vt soluat & contra eum,si nõ soluit,conceditur executio. Et contra ipsum fideiussorem de iudicato soluendo potest fieri executio,sine nouo processu, vt est communis opi. Clar.q. 95.in prin.Sed si reus non est in carceribus,neque sub fideiussore,sequuta condemnatione, statim conceditur contra eius personam, & contra eius bona executio personalis, & realis, &c.Et ita hodie seruatur. Et qui non habet in ære luat in persona.Clar.ibi.ver.Sed quid.vel committatur pœna.Quod nõ procedit in Officialib.ad Syndicatum,quia detinentur in carceribus.Et si data sit fideiussio in principio,vel postea astringitur.d.fideiussio.Clar.ibi ver.Et scias.vbi communem dicit.Et si pars aduersa,cui aliqua portio condẽnationis venit soluenda,vellet,q̃ portius reus corporaliter esset plectendus,cũ nõ esset soluendo, nõ debet iudex hoc obsequi, Sed debet reum detinere in carcerib.Clar.d.q.95.ver.sed quæro.Nec põt reus nõ soluendo cedere bonis,sed corporaliter luere debet,vt est communis opi.Cla.d.q.95.ver.Sed pone.Et si reus deficiat in vno nummo , etiam debet luere in corpus, vt est cõis opinio Clar.d.q.95.ver.quæro quid si iste.Et si sit soluendo reus malit tamen eligere pœnam corporalem,quàm pecuniariam,nõ debet audiri.Clar.d.q.95.ver.quæro etiam.Sed si esset mulcta fisco debita,non esset necesse propter paupertatem illam cõmutare in pœnam corporalẽ,sed potest iudex illam diminuere,& etiam remittere.Et ista est cõmunis opi. Constito tamẽ prius de paupertate.Et fit ẽt cõpositio, nõ minus quarta parte totius mulctæ,Et condemnatio,licet diuidi debeat inter fiscum & partem aduersam ipsius rei,debet tamen prius fisco p solui tota.Et ille,qui admittitur ad partem,debet ire ad fiscũ, & suam petere partem.Et ita de cõsuetudine obseruatur.Cla. d.q.95.ver.solet etiam. Sententia capitalis executioni statim mittitur,cum ab ea non datur appellatio ex hodierna consuetudine.Clar.d.q.96.in prin. Bonacoss.

executio sententiæ fieri non potest contra tertium possessorem secundum doct.in l.à diuo Pio.§.si super rebus, vbi gl. & Bar.ff.de re iud.Dec.cons.187.198.col.4.in fi.Quid.de sententia lata contra Reum principalem, an possit mandari executioni contra emptorem Rei litigiosæ? & dic, vt per Neuiz. cons.20.n.13.Dec.d.cõs.187.col.fi.doc.in l.fi.C.de litig.quid quando agitur de executione iuris realis : & tertius possessor hẽt causam ab eo contra quem principaliter oritur,distingue vt per Neuiz. d.cons.vbi ponit tres casus not. vsque ad n.14. q̃ autem executio sententiæ latæ in actione personali fieri nõ possit contra tertium possessorem:siue cæperit possidere ante litem contestatam,siue post quandocunque ante executionem,& siue condemnatus desierit dolo possidere siue nõ,scribit Rol.cons.5.n.8.lib.2. vbi ampliat concl. procedere etiam si res fuisset alienata pendente lite per debitorem in fraudem creditoris,quia si feratur sententia in fauorem creditoris sup actione personali:non tamen mittetur executioni contra tertium possessorem in quem res transacta est , sed contra eum agẽs erit reuocatoria:probando fraudem debitoris qui alienauit,teste Rol.d.cons.5.n.10.not.doct. in d.§.si super rebus. Bar.in l.qui missum.§.iudex.ff.de dam.infec.Quid de sententia lata contra cedentem siue alienañ : an mandetur executioni contra tertium possidẽ illas res? & dic , vt per Abb.in c.fi.nu.8.de alie.iud.mut.cauſ.fac.

executio in fundo dotali non fit pro debito vxoris contracto post matrimonium.gl.in l.quinque legib. ff.de bon.damnat.Bald.in l.2.q.vlt.C.ne vxor pro marito.vbi q̃ nec etiam p debito communi inter virum & vxorem.Pro debito verò cõtracto ante matrimonium talis executio fieri potest.quia bona dicũtur ære alieno deducto.Guid.Pap.q.447.& vide Bald. nouel.in tract.dot.part.7.18.priuileg.lib.5. Fallit prima conclusio in primo dicto quando interuenisset iuramentum, ex cap.cum contingat.de iureiurand.not.Cagnol.in l.fin.numero 253. C. de pactis. in l.2. numero 62. C. de rescind. vendit. Put.

executio vel tenuta data super bonis in quibus fuit cognitum in causa contra defunctum, contra hæredem dari non debet absque citatione,secundum Innoc.Felin.Aret. & alios in cap.quia.de iudic.Alexand.in l.à diuo Pio.§.si super rebus. ff.de re iudic.Ang.in repet.l. 1. numero 28. & sequent. C. de iudic. Put.

executionem sententiæ petens debet producere acta causæ vltra sententiam , nisi esset lata partibus præsentibus, & non contradicentibus, vel nisi post biennium:quia tunc pro sententia quæ transiuit in rem iudicatam , & pro rectitudine processus præsumitur,teste Alex. in apostil. ad Bart. in l.3.ff. quando appel.sit. Put.

executio vna quando etiam impediat , vel non : vide Ias. in l. 1. in princip. ff. si quis ius dicent. non obtemper. Ripa in l.4.§. ex conuentione. ff. de re iudicat. Dic quòd contra debitorem executio in bonis non impedit executionem in persona. Ias. consil. 9. column. 13. consil. 11. libro 1.& dicta l. 1.& vide quæ idem scribit in l.nulli.columna tertia. C. de iudic. post Barrol. in lege prima. columna final. C. quomod. & quando iud. & in lege consentaneum. numero 17. eodem titulo. Et an pro executione sententiæ diuersi iudices adiri possint?Dic vt per eundem Iason.d.consil.no no. & consilio vigesimo octauo.columna final. libro primo.

Et quis

Universidad de Deusto

Et quis mandare debeat executionis ſententiam à qua appellatur? Diſtingue vt per Bart. in l. præcipimus. §. officiis. C. de appel. & ibi quid in criminalib. Put.

executio pro debito pecuniario, non ſeruata forma l. à Diuo pio. §. in vēditione. ff. de re iud. an valeat, ſcilicet, vt primò mobilia, deinde immobilia capiantur? & aliàs vt ibi, & Dic, vt per Iaſ. d. §. n. 10. & communem opi. eſſe, valere, ſecundum Iaſ. ibi ſed ea communis procedit in cauſis, in quibus ſola facti veritate proceditur, tūc enim executio minime reuocatur, licet ordo non ſeruetur, teſte Bal. in c. tuæ. vt lit. non cōteſt. Rom. in l. non ſolum. §. ſed probari ff. de op. no. nun. Iaſ. loco ſupra alleg.

executionem ſententiæ latæ contra defunctum exequi poſſe contra hæredem vniuerſalem condemnati, eo citato, communiter à doct. traditur. Inn. in c. quia. quem Abb. nu. 9. cum ſeq. & Fel. nu. 4. ext. de iudi. ſequuntur. Papienſ. pract. in form. execut. ſent. diffin. in §. ſapiens. n. 26. verſ. quæro, an ſententia. Alex. de Imol. in l. oratione. n. 2. ff. de feriis. & idem Alex. in l. à diuo Pio. in §. in venditione. n. 34. verſ. ſecundò fallit quādo peteretur executio non contra condemnatū, ſed contra eius ſucceſſorem, quia tunc ſemper requiritur citatio. ff. de re iud. Quam tamen concluſionem, & ſententiam commu. in executione ſententiæ latæ contra defunctum, in interdicto retinendæ, non procedere, tradit Ant. Capycius in 1. Dec. n. 14. & eam cum eo temperamento accipiendam eſſe, quando prius facta eſſet diſcuſſio & probatio, quis ſit hæres, ex notatis eorum quę per Docto. in l. poſtulante. ff. ad Treb. annotata ſunt, conſulendo ſcribit Rol. à Valle, in conſ. 21. nu. 8. 9. 10. §. quib. tamen non obſtantib. in To. 1. conſ. vbi ipſe & rationes pulchras, & multas authoritates Doc. deducit. kirchouius.

Quando fit executio ſuper re aliqua de qua fuit lata ſentētia: dic, quòd ea executio à tertio ſe opponente impediri non poteſt ſi ei de indemnitate caueatur, l. is à quo & l. ſeq. ff. de rei vend. Bar. in l. à diuo pio. §. ſi ſuper rebus n. 2. vbi Iaſ. n. 17. ff. de re iudi. quod quidem locum habet etiam in beneficialibus, teſte Fel. in cap. veniens 2. n. 7. de teſti. nec non in feudalibus, ex not. per Afflic. in c. Imperialem §. præterea inter duos. n. 67. de prohib. alien. per Fred. & c. ſi duo. nu. 33. de pace ten. qua in re, diſtingue, vt per Miſing. cent. 3. obſer. 73. nam inquit ipſe, aut in re vacante fit executio: & tertius cōtradictor illam impedit, tex. in ca. veniens. de teſti. aut fit executio in re per alium poſſeſſa: & tunc tertij contradictione non obſtante fieri poteſt executio, l. ſticho de rei vend. ſi tamen victor cautionem de reſtituendo preſtabit ſi tertium obtinere contingat, aut cōdemnatio in vna re facta eſt: & in alia fit executio: & tunc tertius executionem impedit Bar. d. §. ſi ſuper rebus. Put.

executio ſententiæ qualiter fieri debeat. vide Bar. & doct. in l. miles. §. qui iudicati. ff. de re iud. P. Andora.

Vt. in executione ſentētiæ. debeat pars citari? videtur quòd non. quia executor non habet aliquem citare. ita no. Inn. in c. ex ratione. de app.

contrarium determinant. Bal. & Sal. in l. ſi contra maiorem. C. de appel. quia ſuper du. an app. ſit deſerta. eſt opus cauſæ cognit. ergo pars citan. l. in cauſe. §. cauſa cog. ff. de mino. & ita vult Bar. in l. 1. ff. nil no. app. pen. ad dictum Innoc. reſponde. q̄ procedit quando executio eſt liquida. alias ſecus. de quo. etiam vide Bal. in l. 1. C. de iu. & fac. igno. per cano. in c. de cetero. vbi Fel. de re iud. & per Iaſ. in l. 1. in 5. col. C. de iud. Barb. in 4. vol. conſ. 37. col. 1. Card. conſ. 32. in fi. Alex. in l. à diuo pio. §. in vendic. in 11. add. de re iud.

Et in materia. an executor poſſit cognoſce. de excep. oppoſit. contra ſententiam. dic vt per Bar. & Alex. in l. à diuo pio. in prin. de re iud. Pan. & Fey. in d. c. de cetero. & per Fel. in ca. fi. in 5. col. de præſump. Alex. in d. l. à Diuo pio. in 3. add. in fi. cum ſequen.

coram exeq. an peti poſſit reſti. in inte. vide ī ver. reſti. in inte. §. 61. P. Andora.

executio ſententiæ. an poſſit fieri die fer. in fauore hominum. vide Alex. in l. 1. §. nunc. de oper. no. nunc. qui refert Bar. ibi & in aliis loc. tene quòd ſic vide tamen ibi per eum & per Fede. conſ. 144.

Et quòd poſſit fieri. tenet Alex. in 4. volum. conſ. 130. in 1. col. Idem.

exe. ſententiæ late contra procu. an debeat fieri contra dominum an contra proc. vide tex. gl. Bar. & Alex. in l. 4. in prin. ff. de re iud. Idem.

Si pro execu. ſententie aga. contra procu. & ipſe non oppo nat. an procedat iud. executiuum contra eum. vide Alex. in l. 4. §. ſi ex conuentione. vbi Imol. hoc relinquit cogitan. de re iud. Idem.

executio ſententiæ. late contra procu. in rem ſuam ſit contra ipſum procu. l. plautius. ff. de procur. d. l. 4. ī prin. ſed an eo caſu poſſit fieri contra dominum. vide Alex. in d. l. 4. circa. 4. col. Idem.

Pro execuc. ſententiæ. poſſunt multa remedia ſimul intentari. Iaſ. in l. nulli. in 3. col. C. de iud. fac. quod vult Phi. in ca. dilect. in 1. col. de app. vbi dicit quòd bona carcerati capi poſſunt pro execu. Alex. in 4. vol. cōſ. 130. in 4. col. verſ. fac. quod in ſimili. Cor. in 4. vol. conſ. 108. in fi. fac quod vult Bal. in l. 2. in fi. C. de reſt. mi. Marſ. in l. vnius §. cuſtodie. in 6. col. ff. de q̄ſtio. fac. quod vult Cor. in 4. vol. conſ. 166. verſ. fac. Alex. in l. 4. §. ſi ex conuentione in prin. ff. de re iud. in l. hæres §. quòd ſi ſtip. ff. de fideiuſ.

Dic tamen Alex. vol. 2. conſ. 159. circa fi. quòd captura cōmitti non debet. ſi facta excuſſione in bonis. & ita tenet. in l. à diuo pio §. in vendic. in 2. add. de re iud. in l.

an autem execu. poſſit fieri in bonis vel p^r. pendente nul. vide Dec. no. in conſ. 73. Idem.

execu. ſententię. non poteſt parti victrici committi. Iaſ. in l. iuſte. 4. col. ff. de acq. poſ. vide tamen. Alex. ibi. & in l. miles. §. qui iudicati. de re iud. Idem.

executor ſententiæ criminalis, ſi videt eam iniuſtam an debeat exequi. Ang. in l. à diuo pio. in prin. dicit quòd non. & ibi Alex. in fi. conſi. de re iud.

vide tamen Iaſ. in §. ſi minus in 6. col. inſti. de actio.

Et adde q̄ exeq. ſentētiæ principis per iram late. eſt per 30. dies differen. Iac. de ſancto Geor. in trac. feu. in verb. princeps. verſ. 34. al. gl. in c. cum apud. 11. q. 3. Addo Alex. in l. debitoribus. in 3. col. de re iud. Idem.

an autem execu. ſententie criminalis fieri debeat ante decē dium. vide Fel. in c. 2. de re iud. & adde vnum not. verbum per eundem. in c. nonnulli. in 20. col. de reſcrip. vbi dicit q̄ ſi damnatus eſt aliquis vtilis rei pu. debet ſuperſederi ab execu. & cō ſuli princeps.

Et quòd non debeat differri tenet. Calde. in tit. de ſen. & re iud. conſ. 1. alias 196.

Alias autem non eſt curan. de app. condemnati. ſed debet fieri execu. ita. Bal. in 4. parte conſ. 99. Idem.

contra executionem. nō admittuntur except. requirentes altiorem indaginem. Bar. & doc. in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. cum aliis al. per Alex. volu. 4. conſi. 94. in 2. col. & in 5. volum. conſil. 83. verſicul. confirman. prædicta. Ludo. Rom. conſ. 323.

Vide tamen not. Ludouic. Roman. conſilio 244. in fine. P. Andora.

excep. autem nullit. quæ offertur incōtinenti. & per modo conſtat, impedit exeq. Cor. vol. 3. conſ. 208. Barb. vol. 3. conſi. 20. vide Alex. in l. de pupillo. §. qui opus. in 3. & 4. col. de oper. no. nun. & in l. 4. §. condemnatum. in 1. add. & ſeq. Lud. Rom. conſ. 51.

Idem in except. nul. contra laudum. Imol. conſil. 30. in 3. dubio.

Limita niſi alleg. pendentia ſuper nul. quia tunc non impedit exeq. Cor. in d. conſ. 208.

Quid ſi peta. reſtitutio in integrum. vide Alex. in d. §. condemnatum. in 4. & 5. add. Idem.

ea quæ in exeq. ſententiæ capi non poſſunt, ſi offerantur, tamen capi non debent. Marſ. in l. vnius. §. ſeruus. ff. de quæſtio. dixi in ver. pec. §. 1. quòd turp. fit cum pec. &c.

exec. ſententiæ latæ contra principalem fit contra fideiuſſorem. Alb. in 3. par. q. 25.

Pro exeq. an ſi non ſerue. forma. l. à diuo pio. §. in exeq. ff. de re iud. retracte. adiudicatio. Salic. via reſt. in inte. vide Cor. vol. 4. conſ. 92. & conſ. 185. Ang. conſ. 47. Idem.

exeq. ſententiæ. debet fieri per iudicem alterius territorij ad requiſic. eius qui iudicauit. l. à diuo pio. §. ſententiam. & ibi doct. de re iud.

Limita. ſi ſententia lata ſit ſecundum ius commune. ſecus ſi ſecundum ſta. Alex. in d. §. ſententiam in 5. col. verſ. 2. limita. hypo. ſing. 138.

an pro exeq. ſententiæ. requira. libellus? vide ample Alex. in l. intra dies. de re iud.

Fructus feudi capi poſſunt pro exeq. ſententiæ quando non extant alia bona. Alex. in l. comodis. ff. de re iud.

Pendente exeq. contra princ. poteſt fieri exeq. contra fideiu. & econtra. Alex. in l. hæres §. quòd ſi ſtip. de fideiuſ. & in l. j. ff. iud. Sol. P. Andora.

in executione ſententiæ ſeruanda ſunt ſtatuta loci vbi peti tur executio. Roma. conſ. 243. P. Andora.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Executionem ſententiæ petere officio iudicis melius eſt, quàm via actionis: ratio eſt, quia tunc nec libellus, nec litis cõteſtatio requiruntur, ſecus quando iure actionis peteretur, iuxta no. per Alex. conſ. 50. col. 3. lib. 2. Iſer. in cõſti. reg. Neapol. Dilationes, cæterum qui executionem petit, ſententiam & acta exhibere tenetur, niſi tranſactum eſſet biennium, quia tũc ſola ſententiæ productio ſufficeret, vt per Bal. in l. 1. C. ne lic. ter. prouoc. quæ quidem executio ſentẽtiæ dicitur cauſa ſummaria, l. à Diuo pio. §. ſi ſuper rebus vbi doc. ff. de re iud. Bar. in l. litibus. col. pen. C. de agric. & cenſ. lib. 11. quod intellige vt per Bal. in l. 1. §. is habetur prope fi. ff. ſi quis iuſd. nõ obtemp. locum habere quando contra executionem nulla opponitur exceptio. Put.

exemplum inuẽtum in archiuo publico, facit fidem, Bello. cõſ. 57. communem dicit. ex Angelo, & Iaſ. in auth. ſi quis in aliquo documento. C. de edendo. B. Villalo.

exemplum non probat, niſi originale habeatur, hæc regula ſumitur ex text. in l. procurator. in fi. C. de eden. procedit, & habet locum non ſolùm ſi vnus, verùm etiam ſi centum notarij exemplarent, quinimò & ſi originale vidiſſe ſine macula, & non vitiatum, & illud exemplum auſcultaſſe, & cum originali concordaſſe atteſtantur. tradunt Iaſ. & communiter doc. in auth. ſi quis in aliquo. C. de eden. & ipſum confitetur ibidẽ Caſtr. reprobãs dictum Spec. qui in tit. de inſtr. editio. §. reſtat. verſ. pe. tenuit quod illa verba per nos, ſiue à me viſo, & lecto operentur (vt probat ipſe Caſt.) quod ſemper miratus fuit de hoc dicto Spec. quia eſt contra dictam auth. ſi quis in aliquo generaliter loquentem & rationem allegatam in gl. ibi, & poteſt eſſe, &c. ſemper credit dictum Spec. non eſſe verum, ſubdens quod licet communis practica notariorum ſeruet dictũ Spec. tamen illa procedere poteſt, ſi pars non opponeret: ſed parte opponente, minimè. Alex. tamen in dicta auth. ſi quis. in fi. non recedendo ad opi. Caſt. Ang. & com. in d. auth. ſeſtinẽdo dictum Spec. vbi ſ. dicit illud verum in terminis ſuis, quia loquitur inter partes contrahentes, & tunc vera eſt cõcluſio ſua, vt quo ad illas dictum exemplum probet. F. Turzan.

exemplo creditur, quando eſt confectum ab eodem notario qui originale confecit. Iaſ. in auth. ſi quis in aliquo n. 3. C. de eden. cõem dicit, vide alia in verbo procurator. Idem.

PRO. exemplo nõ creditur. in auth. ſi quis in aliquo documento. C. de eden. Bellon.

OBIEC. contrà de l. publicati. C. de teſtam. & §. illud. in auth. vt frat. fil. ſucce.

SOL. vbi originale exemplar. eſt officio iudicis publicatum, vocata parte, cuius intereſt, creditur inſtrumento exemplato, vt ibi. Idem.

PRO. exemplo turpiſſimum eſt fœminino quoq; vocabulo etiam maſculos contineri. in l. ſi ita ſcriptum. ff. de leg. 2.

OBIEC. contrà de l. adigere. ff. de iure patro.

SOL. ibi fauore matrimonij. Idem.

PRO. exempla reddunt rem clariorem. l. prætor. §. quoties. ff. de coll. bon. Idem.

PRO. exempla non reſtringunt regulam. l. ſtipulatio damni infecti pertinet. ff. de dam. infec. adde tex. in l. j. §. quod vulgò. ff. de vi & vi arm. Idem.

PRO. exemplis non eſt iudicandum. l. nemo, C. de ſen. & inter. omnium iudicum.

OBIEC. arg. contra, de leg. j. §. quibus. ff. quod cuiuſq; vniu. ibi ad exemplum, &c. & §. ſi. ibi, permittit proconſul, ſicut in priuatorum quoque, &c.

SOL. ſecundum exempla aliorum male iudicantium, iudex non debet iudicare, ſed ad exemplum & ſimilitudinem aliarum rerum vel perſonarum ius dici poteſt, vt in ꝺ̃ris. Bellon.

exemplum inſtrumenti an & quando probet. vide no. Dec. conſ. 36. & quòd non probet tenet Alex. vol. 1. conſ. 138. & in 4. vol. conſ. 12. P. Andora.

Et in eo debet interuenire cauſæ cognitio. & part. cit. Alex. vol. 5. conſil. 106. in 2. col. verſ. ſolum ergo eſt videñ. & dixi in ver. autenticum. P. Andora.

exempla nõ reſtringũt regulam. l. damni infecti ſtipulatio, p tinet §. fi. ff. de dam. infec. c. 1. extra. ne cler. vel mona. Fel. in c. inquiſit. in 1. no. de accuſ. Pau. de ca. vol. 2. conſ. 330. alias 328. in 2. col. & conſ. 351. alias 349. Barb. vol. 1. cõſ. 6. in 7. col. Iaſ. in §. præiudiciales. in 8. col. inſti. de actio.

Quod intelligit Imo. in l. ſi quis cum alr. ff. de verbo. obl. ꝙ non reſtringunt in caſibus ſimilibus. ſed bene reſtringunt ad ſimilia. al. no. per gl. in l. illud C. de ſa. ſan. eccl. & ĩ l. obes. C. de præd. mino. & in l. 1. ff. de cond. indeb. P. Andora.

exemplar & inſtrumentum à pluribus etiam notariis, qui ſe archetypum vidiſſe, & cum illo concordaſſe aſſerant ex ſcriptum, non facit fidem. vt cõmune ponunt Paul. ac Iaſ. in auth. ſi quis in aliquo. C. de eden. & latius Turzan. opi. 149. E. Sua.

Exempla librorum non probant pro ſcribentæ in præiudicium tertij: ſecundum communem. per Burſ. conſ. 119. n. 33. lib. 1.

Exemptus. Abbas dicitur habere iuriſdictionẽ quaſi temporalem. Barb. in 2. vol. conſ. 14. in col. 1. P. Andora.

Priuilegium exempti. an extendatur ad eius homines. vide Barb. in 2. vol. conſi. 26. in 4. col. Idem.

Exempti non includuntur in lege generali. Sonz. in 2. par. conſ. 209. Bal. in l. legator. ff. de leg. 2. Idem.

exemptus locus. dicitur extra territorium. Iaſ. in l. in l. extra territorium. in 1. col. ff. de iuriſd. om. iud. de quo. an exempti dican. de territorio. vide Pau. de ca. vol. 2. conſ. 134. in 3. col. & Iaſ. in l. 1. §. huius ſtudij. in 1. col. de iuſt. & iu.

Vide etiam in materia. Fel. in c. graue. de offi. ord. Barb. vol. 1. conſ. 4. in 3. col. cum ſeq. Idem.

exemptus ab oneribus per principẽ ex cauſa remunerationis per verba geminata, non tenetur etiam ad onera indicta ex cauſa publicæ vtilitatis, vel neceſſitatis, ſecũdum communem per Burſ. conſ. 16. n. 57. lib. 1.

exemptus locus. ſi alteri territorio vnitus nõ ſit tetinet ſta. prioris domini. Alex. vol. 2. conſ. 151. P. Andora.

exemptum monaſterium non tene. ad caritatiuum ſubſidium per epiſcopum impoſitum late Cor. conſ. 343. P. Ando.

exempti ſepeliẽtes excommunicatos, vel alios ſimiles, poſſunt ab ordinariis puniri, Secundum communem opi. Soc. in c. recepimus. n. 64. de priuilegiis. Bonac.

exemptionem ab oneribus ex cauſa renumerationis conceſſam: princeps reuocare, vel infrigere nequit, ac ſi eſſet ex contractu, ſecundum communem per Burſ. cõſ. 16. n. 55. li. 1.

exemptio conceſſa ab omnibus oneribus etiam extraordinariis ac inſolitis: non extenditur ad onera cauſa pettis & belli, vel neceſſitatis alicuius impoſita, ſecundum communem per Burſ. cõſ. 16. n. 51. lib. 1. fallit, ſi verba eſſent geminata, puta, ſi diceretur, ab omnibus & quibuſcunque oneribus, quam fallentiam limita, in caſu valde inſolito, & non cogitato, vel ex cauſa neceſſitatis famis, ſecundum communem d. conſil. nu. 63. 71.

exemptio ab oneribus, ſeu conuentiones factæ cum cõitate, etiam data pecunia num. ſubſiſtunt, ſecundum communem per Burſ. conſ. 16. n. 18. lib. 1.

exemptio cõceſſa ab omnib. onerib. etiam extraordinariis, non comprehendit impoſita occaſione belli diuini, humani, vel ex cauſa publicæ vtilitatis, vel neceſſitatis ſecundum communem per Burſ. conſ. 16. n. 22. lib. 1.

exemptio ab operib. mere patrimonialibus concedi poteſt ab ordine ciuitatis, medicis & doctorib. ſecundum communem per Burſ. conſ. 16. n. 30. lib. 1.

exemptio vectigalis an trãſeat ad emptorẽ. vide Alex. poſt Bar. in l. licitatio. §. fi. ff. de publica. & in l. quia tale. in 2. col. ff. ſol. ma. in quibus loc. dicunt quòd non. P. Andora.

exemptio eſt ſtricti iuris. & non extendi. vlt. rem. vel per. c. cum capella. & c. ſane. de priuil. Idem.

exemptiones conceſſe per imperatores eccleſiis, pro rebus per eos ipſis eccleſiis donatis, ſeruandæ ſunt etiam ꝙ iura imperij diminuerentur, ſecundum communem per Burſ. conſ 25. n. 9. lib. 1.

PRO. exhæredatio valet ad commodum filij facta. l. multi non notæ. ff. de lib. & poſth. Bellon.

exhæredatio vt valeat, duo requiruntur. primum, vt cauſa legitima nominatim inferatur in teſtamento. Secũdò, vt ipſa cauſa ab hærede probetur. communem dicit Clarus. §. teſtamentum. q. 40. ver. aut talis cauſa. P. Fich.

exhæredatio facta ex vna cauſa, quæ non ſit de illis 14. enumeratis ſed ſit grauior vel æquipollẽs, valet & tenet: puta, qa filius fuit rebellis, vel ꝓditor patri. eſt cõis opi. ſecundum Iaſ. in auth. nõ licet. ver. iuxta ꝓdicta. C. de lib. præter. M. Chærian.

exhæredatio appoſita poſt omnes gradus refertur ad omnes gradus ſuperiores ex præſumpta volũtate teſtatoris, quæ præſumptio eſt iuris: non tamen de iure, quin admittatur probatio in contrarium. Segu. in repet. l. 3. §. fi. de liber. & poſth. n. 82. com. dicit. B. Villal.

exhæredatio facta in principio teſtamẽti, ante gradus, ſicut trahitur ad omnes gradus ſequentes, & ita facta in fine trahitur ad omnes præcedentes, ita communiter teneri dicit Iaſ. in l. 1. in prin. n. 3. C. de lib. præter.

exhæredatio liberorũ nõ ſolùm ex 14. cauſis in §. his aliud, in auth. vt cũ de appella. cognoſ. enumeratis verũ etiam aliis conſimilis grauitatis, & ingratitudinis, aut maioris fieri põt.

comm

communem dicit Ias.in authen.non licet. C. de liber.præter. per multas authoritates,& plures insuper accumulat Rimi.in §.1.n.538.inst.de donatio. I.Fichard.

Exheredationis causam iustam esse:hæres probare tenetur, secundum communem per Burs.cons.121.n.8.lib.1.

exhæredationem tollit tacita reconciliatio, secundum cõmunem per Burs.cons.121.n.16.li.1.intellige,ope exceptionis,non quòd testum ipso iure reuocetur,vt ibi.

Exhæredatio nõ solum ob expressas causas in §.aliud quoque capitulum: sed & ob similes vel maiores iure fiet. commune aiunt Ias.in l.licet.n.4.C.de lib.præter. Curt.iun.consil. 182.n.10.Vigil.in §.mater vel auus.n.8.inst.de exhæred. libe. & in §.igitur.n.6.insti.de inofficio.testam.Ant. Gomez.de testam.c.11.n.12.Emanuel à Costa in l. Gallus.§. & quid si tantùm.3.par.n.173.cum seq.ff.de lib.& posthu.Iul.Clar.de test. q.41.ver.sed quæro.Viuius lib.1.opi.128. E.Suarez.

exhæredatio,cui nulla iusta adiicitur,testamẽtum.iure nouo,nullũ prorsus reddit.vt commune affirmare ausim ex glo. Bar.n.5.Aret.à n.2.&reliquis scribentibus ad l.1.ff.de testam. ex gl.1.Bart.n.12.Paul.n.9.conclusione 2.& cæteris interpretibus in auth.ex causa.C.de lib.præter.rursus Paul.in principio.Alex.n.9.in Auth.non licet.C.illo eo.tit.Corn.cons.150. n.1.lib.1.Ant. Gomez.de testam.c.11.n.10. Et si verius mihi videatur quod.ad l. illam primam. ff. de testam. scripsit Imol. sequutus Fulgos. huiuscemodi exhæredationem nulla causa iusta suffultam testamento hodie etiam vt olim vires suppetere, ac necessariam querelam fore ad illius rescissionem,quod idem disputat ac latissimè defendit Io. Ign. in auth. ex causa. cum seq.& Vigli.n.2.ac Stepha.Bodæus in rub.inst. de inoffi. test. E.Suarez.

exhæredationis causa non est,matrimonium à filio sine parentum consensu contractum. vt frequenter interpretibus placere sunt authores Francisc. Duaren.in tit.solut. matr.c.2. quo modo nuptiæ contrahan.ver.hinc exitit quæstio.Anto. Costan.de dotib. c.3.n.19. Quod amplia processurum & si ignominiosam vxorem filius duxerit. atque idem omnino in filia futurum. vt commune aiunt latissimè id agentes Did. à Couar.de sponsal.2.par.c.3.§.8.n.5.& nu.6.Emanuel à Costa. in l.Gallus.§.& quid si tãtum.3.par.n.177.ff.de liberis & posthumis,Iul.Clar.de testamen.quæst.41. versic.sed quid si filia. E.Suarez.

exhæredationis iusta satis superque causa est iniuria verbo tenus, hoc est contumelia, in patrem illata. vt commune ait Cur.iun.cons. 148.n.1.Villalob.in sua collect. E.Suarez.

exhæreditionis causæ testamento ritè insertæ probari omnino debent ab hærede,qui ad id hodierno iure obligatur.cõmune pronuncio ex omni scribẽtium suffragiis per illos tex. in l.omnimodo ibi, arguantur ab hæredibus, & in l.si quis filium.C.de inoffi.testam.ex omnibus commentariis ad auth. non licet.C.de lib.præter. asserunt Vigli.in rubr.post princip. insti.de inoffi.test. Igneus in auth.ex causa. C.de liber.præter. Ant.Gomez de testam.c.11.n.10.Memineris tamen semper, quòd licet plures exhæredationis causas in ingratum filium pater expresserit,satis tamen semper erit vnam aliquam ex illis exhæredationi idoneam ab hærede probari, vt luculenter docet tex.in auth.vt cùm de appell.cognosca.§.sine igitur.in prin.ibi,vel vnam ex iis veram esse monstrauerit.coll.8.& cõmune asseuero ex Bal.&Alex.vtroque,ad fi.Ias.n.11.ĩd.auth. non licet.& reliquis suprà laudatis. E.Suarez.

exhæredationis causæ pœnitentia abolentur,vt communiter probari inquiunt Pyrh.in consue.Aure.de succes.c.25.Cotta ĩ memor.ver.filiusfa.& magis communem opinionem esse affirmat Emanuel à Costa ĩ l.cùm tale.§.si arbitratu.n.189. ff.de condit.& demonstr. Non tamen filiorum prius ingratorum furore postea subsequuto euanescent,vt commne placitum asseuerant Ias.in l.ex facto n.29.ff. de vulg.& qui id non probat Iul.Clar.de testam.q.31. versi. sed pone contra quem immeritò ĩlaterat Viuius lib.1.opi.131. E.Suarez.

exhæredationi vel præteritioni si filius exhæredatus,præteritusue consentiat, tametsi nulla eius consensus in testamento mentio fiat,testamentum firmum,ratumque erit,ac nullo iure oppugnari poterit,vt commune ait meus olim iuris Doctor Anto.Gomez. de testam.c.11.n.14. E.Suarez.

exheredatione se abstenturum pater promittẽs,nullo modo obligatur. nec impeditur, quin postea exhæredare ritè queat.commune ponit Ant.Gom.de testam. c. vlt.n.pe.ad fi. E.Suarez.

exhæredari nequeunt posthumus infans, & regulariter impubes. vt commune renunciant Arius Pinellus in auth. nisi tricennale.C.de bonis matern.Iulius Clarus de test.quæst.41. in fin. E.Suarez.

Exhæredato simpliciter filio, de iure digestorum testamẽtum valebat, nec inofficiosi quærela.oppugnabatur, nisi si filius ille prius probãsset se semper debita parentibus officia præstitisse.De iure codicis si filius exheredatus simpliciter ob ingratitudinẽ proponeretur, hæredes quamlibet ingrati culpam probare tenebantur.at de iure nouissimo & causam specialim exprimi necesse est:& illã ab hæredibus probari oportet quam si scripti hæredes probare nequierint,testamentum quidem valebit, sed iudicio cẽtumuirali rescindetur. at si probauerint.& semper,& omnino testamentum ratum.validum que erit. Si verò nulla exhæredationis causa inferatur, testamentum nullius momenti erit, vt communia ex multis asseuerant Ant.Gomez.de testa.c.11.n.10.& I.Clar. latius de materia agens de testam.q.40. E.Suarez.

ẽxhæredati liberi,aut hæreditatis alioquin in capaces, in liberorum numero censentur, vt cæterorum liberorum legitima portio augeatur.commune inquit Ant.Gomez.de test.c. 11.n.22. E.Suarez.

exhæredatorum ritè ac rectè filiorum liberis suis ex propriis personis auitum testamentum vel nullum dicere,vel in officiosi querela oppugnare possunt, vt receptissimum affirmare ausim ex Bartol. Bald. Ang. & reliquis commentatoribus ad l.pater filium.ff.de inof.testam.ex Bart.num.secundo. Paul.Imol.Cuman. Alex.& Ias.nu.48.in l.si quis posthumos. §.si quis filius.ff.de libe.& posthu.ex glo. Cyno,Bar.Bal.Ang. Paul.Fulg.& Iaso.in l.si quis filium.C.de inoffic.testam.& denique ex Ias. qui id magis commune arbitratur,ac diligenter tractat in l.in suis.num.45.ff.de libe. & posthum. & si nos alibi contrarium cum nonnullis latissimè probare moliamur. E.Suarez.

exhæredare potest pater filium ex iniuria verbali sibi illata per eum.Curt.iun.cons.148.n.1.communem dicit,& concordat cum l.4.tit.7.parte 6.

Nota quòd si filius postquam commisit ingratitudinem, pœniteat viuo patre, non poterit exhæredari, Pyrrhus in consuet. Aurel. de successio. capitul.25. communem dicit. Villalob.

exhæredato filio etiam iuste, cum quid relictum est in testamento:datur actio pro supplemento legitimæ,nõ pro parte hæreditatis,secundum communem per Burs. cons.121.n. 12.lib.1.

exhæredatus filius non succedit in feudo, si iustè exhæredatus est.comm. dicit in §. feudum.quæstione septuagesimaquarta. Vide tamen distinctionem subsequentem ipsius Clari. P.Fich.

Exhæredatio. causas propter quas filius potest à patre exhæredari.vide in §.causas.in aut.vt cum de app.cog.q̃ sunt 14.

Sũt tamen tres aliæ,quæ ibi non enumerantur. prima est,si non exhæredetur malo animo, sed vt se acuratius det virtutibus vel creditoribus satisfaciat.l.multi.ff.de lib.& posth.&ibi Bar.illam l.summan.dicit q̃ exhereda.fit quandoque propter bonum.& in l.cum ex filio. ff.de vul.& pup. dicit q̃ d.l.multi, non est correcta.

2.Si tempore test'i.filius dix.patri,Nolo quicquam de tuo, & exhæredetur,valida & legitima erit exhæredatio,secũdam Bar.in l.si quando.C.de inoffic.test.& ita vult Ang.cons.223. Bar.in l.si quando.C.de inoffic.test.& ita vult Ang.cons.223. in fi.Ias.in d.l.si quando.§.& generaliter. col.3. & in l.posthumo. col. 9. de contrarab. secus in præterit. quia filius voluit. Cor.in 2.vol.cons.31.ver.nec obst.

3. Si filius sit furiosus. nepos vero ex eo sanus. Nam filius poterit exhæredari.mõ nepos institua.l.fin. C.de curat.furio. idem in prodigo.Bal.in l.si furioso.ff.eo.

Et an pro delicto ante furorem commisso possit exhæredari.vide Ias.ĩ l.ex facto.col.11.ff.de vulg.& pup.vbi tenet q̃ sic.

Et inter alias causas,de quibus in d.§.causas. est vna,si.si patrem captiuum non redemerit. de quo etiam est text.in aut.si captiui.C.de epis.& cler.quæ habet locum etiam in captiuo pro debito ita Pau.de cast.in 2.vol.cons.42.in fi. P.Andora.

Nota etiam,q̃ per illa verba,de quibus in §.causas. præal.ibi si grauem & inhonestam iniuriam eis ingesserit. Alex.post alios in l.filio pño.ff.de iniu.rup. dicit q̃ ad exhæredañ filium, suffic.iniuria verbalis,per rationem de qua ibi per eum.vbi etiam dicit, q̃ aliæ similes vel maiores causæ expressis, in d.§. causas, essent sufficientes ad filium exhæredañ. de quo etiam vide eundem remissiue in l.si quis id quod.col.3.ff.de iur.om. iud & latius in 2.vol.cons.203.Fel.in c.pastoralis.col.1.de rescript.Ias.in aut.non licet.col.1.& 2.C.de lib.præter.vbi latissime pro & contra. conel. tamen pro ista parte Hyp.sing.7. alleg.Ang.in l.lex cor.ff.de iniur.

Filia im

Universidad de Deusto
Biblioteca

Filia impudica potest exhæredari.no.ĩ c.quintauallis.de iu. iur.Bal.in 1.parte cons.cons.121.

amplia quia potest exhæredari, etiam à patre meretricato &c.Secus à matre meretrice.ita Ias.in l.in harenã.C.de inof.te.

Limita præmissa quia si filia sit emendata.deber.ali.& dotari,ita Ias.in d.l.in harenam.in 2.col.& in d.aut. non licet. in 2. col.de lib.prete.Alex.in l.1.ff.sol.ma. & emendatio per triennium quòd bene dixit,præsumi.per no.per Lud.Ro.cõs.236.

Vide tamen.Pe.gerar.sing.3. Idem.

contrahe, matrimonium sine cõsensu patris induc.odium capitale.& suffic. ad exhæredationem.l.3.§.si emancipatus ff. de contra.tab,Fel in c.ecclesia in 18.col.de consti.refert multos tene. quòd valet sta.laicor. imponens pœnam nubenti sine consensu patris.

Vide tamen Panor.in 1.parte.cons.12.in 1.& 2.col. vbi videtur tene.cõtrarium per multa quæ al.& idem vult in 2.par. cons.65.Cu.cons.131.Alex.vol.cons.7.& ita tenet ipse Fel.vbi s.Ias.in aut.sed si post.C.de inof.te.& in aut.nõ licet. præal. in 3.col.in fi.latius.in l.2.§.quod si in patris.in 7.col.ff.sol.ma. Phi.in c.1.§.Porro.de despon.impu.lib.6.Panor. in c.1.de despon.impub.

Et aduerte quia Pet. de anch.in consi.21.tenet quòd si filia Nolit consentire patri volent.eam nube.potest exheredari.

Vide aliquid per Bal.in l.si pater.C.de sponsalib.P.Andora.

exhæredari non potest filius vel filia nisi expressa vna de causis.de quibus in d.§.causas.alias.§.aliud quoque.c.ver.causas.vel grauiori.d.aut.non licet.& ibi doct.C.de lib.præte.

Limita in exhæredatione facta malo animo & sic odiosa. secus in facta bona mente.ad prouisionem filij.d.l. multi.& ita vult Ias.qui multa al.in d.aut.non licet.in 4.col.

Limita etiam in exhæredac, quæ fieret vol. filij. quia valet sine causa.ita Ias.vbi s.al.multa.Alex.in d.aut.non licet.

Faciunt no.per calca.in cons.12.col 1.

Sublimita tamen in exhæredac.ante testamentum vel tempore testamenti.si autem pater exheredaret filium sine causa. & filius post testamentum consentiret, nihilominus testamẽtum redderetur.nullum.ita Ias.vbi s.al.Ang.Imo.& Alex.in l. si quis posthumos §.1.ff.de lib.& posth.

Limita vl.procede.in filiis obtinentibus 1.locum.secus in nepotibus.quia potest fieri exhæredatio sine causa.ita Ias. vbi s.al.Bal.in l.pater filium in 11.col.ff. de inof.te. & in l.ĩ suis.in 20.col.ff.de lib.& post.licet.de hoc,dubitet Bal.in l. si quis filium.C.de inof.te.& subiic. Ias.quòd vere est multum dubitabile & in contrarium sorti.fac.tex.in d.aut.nõ sine. dum dicit nec liceat parenti aliquem ex liberis.

Limita præterea procede.in ascendentibus vel descendentibus.secus in transuersalibus.Iaso.vbi s.al.multa maxime.Alex.ibi.

Limita insuper.secũdum Ias. vbi s.in testatore volente ingredi mon.vel cogitãte de ingressu. tempore quo testa. nam poterit exhæredare filios sine causa. poterũt tamen filij pete. leg.vt ibi per eum quem vide.

Limita denique.non procede.in filia prohibita succede.ab intestato per sta. quia si exhæred. sine causa valet testamentũ. Ias.vbi s.

Limita pariter.quia licet in exhæredac.non sit causa. tamẽ poterit probari per heredẽ.& ea probata valebit testamẽtum. Ias.vbi s.al. Ange.in §.ingratitudinem.in aut.de nupt,& ita etiam vult ipse Ias.in l.cum mota.in 5.col.C.de transac.

contrarium tenet ipse Ias.in l.in harenam in 1.col. C.de inoff.te.vbi dicit crede.Ang.male dice.licet aliquando refereh. eum incidenter secutus sit. & dicit. q̃ contrarium tenet ipse Ang.in l.1.in fi.ff.de inof.te.

Limita demum in patre prætereunte filium bannitum in ære & persona: quia cum tal filius habeatur pro mortuo. valet testamentum.nec.fiscus potest rumpe. ita Ias. vbi s. in vlt. col.al.Bal.ĩ l.si qua pœna ff.de his qui sunt sui vel al.iu. P.And.

Quid si pr expressit plures causas. quarũ aliqua sunt vere aliquæ non:dic quòd valet testamentum. ita Ias. vbi s.all.Bal. ibi.per l.scio in fi.ff.de mino.fac.dictum Inn.in c.in præsentia de renunc.de quo dixi.in ver.sententia.

Addo Fel ad istud dictum Inn.in c.1.col.4. de re.iud. addo. Bal.in 2.par.cons.406. Idem.

Licet pater tenea.exprime.causam,tamen non tene. exprime.locum & tẽpus ingratitudinis. sed hæres bene debet. ista probare.ita Ias.vbi s.in fi.com.al.multa maxime. Bal.in cons. incip.proposito.q̃ zacharellus.quod me est.licet ipse non dicat in 2.parte.cons.383.incip.proponi. quòd zutiarellus. all. etiam Alex.vol.2.cons.203. Idem.

Si filius sit patri reconciliatus, videtur exhæredatio adempta.ita Ias.in d.aut.non licet.in fi.com.de lib.præte.addo eundem in l.fi.col.4.C.de pac.& in l.harenam.col.2.C.de inof.testa. Idem.

addo etiam quòd reconciliatio prodest in iniuriis præcedentibus non in sequentibus.ita Bal.in d.cõs.406.& ita videtur tene.Ias.in d.l.fi. Idem.

Quid si filius qui poterat exhæredari. viuo patre.& ante testamentum.conditum. pœnitentiam agat. an possit amplius exhæredari? Ias.in d.l.in harenam in 2.col. tenet quòd non.al. Alex.in l.1.in 16.col.ff.sol.ma.faciunt quæ habentur.per eundem Ias.in l.si filiam.in fi.C.de inof.te.& ita etiam tenet.in d. aut.non licet.in 1.col.

an filius dica. exhæredatus si pater in testamento dicat ma ledictus sit tal filius meus. quia me verberauit.Iason.in dict. aut.non licet.in 1.col. tenet quòd non. al. Bal.in proœ. Decr. in vlt.col.

ipse tamen Ias.in l.si pater.in 1.col.C.de hæred.insti.impugnat istud dictum Bal.vide ibi per eum.

Si filius commisit causam ingratitudinis.& ingredia.non. potest tamen exhæredari.Ias.in d.aut.non licet.in 1.col.gl.in aut.de mona.in prin.& alia.

Vide tamen eundem Iasonem.in d.aut.non licet.in 3.col.ibi caue tamen.vbi dicit quòd est rex.in contrarium in c. non liceat vbi gl.19.q.3.licet. gl.in aut. de mona. dicat q̃ ille text. procedit de iu.canonico.

Pater potest per pactum remittere. causam ingratitudinis, & ex ea non potest amplius filius exhæredari.Ias.in d.aut.non licet.in 1.col.al.Ang.& Pau.de ca.in l.fi.C.de pac.& dic.colligi ex doctrina Bar,ibi.in 2.col.

ex causis quibus.potest quis exhæredari possunt eidem alimenta denegari Fel. in c.cum sit de iude. Ias.in l.ius autem.in 4.col.ff. de iust. & iu. & in aut. sed si post C.de inoffic.te.& in l.1.in fi. 1.col.C.vnde vir. & vxo.phi.in c.vnico.§.porro de despon.impu.in 6.

idem in dote quia potest denegari. Pet.gerardus sing.1.Ias. vbi s.

Quid si pater instituit duos filios.& vnum grauat ad aliquid facien.& si secus faciat eum exhæredat excepta leg.vide not. Bal.in 2.par.cons.334.

Pupillus doli capax.exhæredari.potest.Ias.in l.si quis.§.leg. autem C.de inof.te.

descendentes. possunt exhæredare ascendentes.solum ex sex causis.vt in d.§.aliud quoque cap'm. vers.& hæc quidem. Ias.qui ponit rationem dre inter ascendentes & descendẽtes. in d.aut.non licet.in 1.col.

adde quòd in omnibus casibus in quibus filius potest exhæredare patrem. potest pater cogi ad emancipari filium. ita Ias.in l.filius matrem ĩ fi.com.C.de inof.te.al.cu. (nec.alibi dicit. legisse.)in cons.87.incip.inspec.causis præmiss.quod me est 82.addo eundem Iasonem.in l.in testamento.in pe.col.C. de testamento.mil.

Transuersales. ex tribus solum causis,exhæredari possunt. Ias.in d.aut.non licet.in 1.col.al. text. in §.ingratitudinem.in aut.de nup. habetur in l.fratris.& l.fratres.C.de inof.test.

Et toties quærela inofficiosi testamenti competit contra testamentum fratris.instituent. turpem personam.d. l.fratris. & l.fratres.§.soror. insti.de inoff. te.etiam l.1.ff.co.doc. maxime Ias.in d.l.fratres.in 1.col.

ampliat Ias. etiam in fratre præterito,quia tal præteritio habetur pro exhæredac.al.doct.ibi.& Pau.de ca.in d.l.fratris.

ampliat 2.quando instituisset turpem personam,& non turpem: quia pro parte turpis personæ datur querela. all.l.cum duobus.cum glo.C.eo.& l.circa.ff.eo.& doct.in loc.præal.

Ampliat 3.etiam quando fratri esset aliquid in testamento relictum.minus leg.quia adhuc ageret querela allegat gul.de cu.ibi per rariones quas adduc.

Est enim dare leg. in fratre. vt ĩ. in verb. frater non querelat.§.6?

Dic, tamen Iason. quòd Angel. tenet contrarium. in aut. res quæ.C.communia de leg.& in l.1.ff.de inoff.te. & cum ista op.videtur transire Ias.

Ampliat quarto.etiam si in testamento esset opposita clau. codicillaris.alleg. Paul.de Castr. in consilio quinquagesimo. nono. quod me est in secundo volum. consilio sexagesimo. primo.& adduc. alia multa pro & contra. ad illud. an aut. ex causa. C. de libe. præte. valet. quòd cetera firma. maneant. habeat locum.in casu.d.l.fratres.vide ibi per eum concludentem.quòd non.

Et subdit 3.col. quòd turpis p'. non veniret vigore fidei. cõissi.pp clau.codicillarem.secus qñ fideico.esset relictũ non turp

Universidad de Deusto

turpi.p^s.vt ibi per eum.

Limitat 1.Iaſ.regulam.dict.l.fratres.non procede.in fratre vterino tantum.per gl.ibi & in d.l.fratris.

Limitat 2.in fratribus.primi gradus. ſecus in filiis fratrum. d.l.fratris.

Limitat 3.in fratribus nat.ex leg.marito. ſecus in naturalibus tantum.ab multa quæ vide.

Limitat 4. etiam in naturalibus legitimat. per reſcriptum principis.ſecundum.Sal.ibi & in aut.item ſi quis.C.de natura. lib.& alia multa.

Limitat 5.quãdo p^s.turpis viuente teſtatore.reducta eſt ad frugẽ.melioris vite.all. Bal. ibi in 2.col.& 10.Fabri.in d.§.ſoror.inſti.eo.

Limitat 6.Niſi fratri ſit relicta leg.quia ĩ reſiduo frater.poteſt inſtitue.turpem per.al.Bal.ibi in 4.q.

Sed cõtrariam opi.dicit tene.Gul.de cu.&Pau.de ca.in d.§. 59.ĩn.61.& in d.l.fratris & hanc vlt.op.videtur ſequi.ipſe Iaſ.

Limitat 7.niſi frater.eſſet etiam ipſe turpis p^s.l.in harenam. C.eo.al.glo. & Sal.in d.l.fratres. & Ang.in l.1.ff.eo.fac.ſecundum eum.quod vult Bal.in l. improbum. circa prin.C.de infa. vbi tenet quòd nullus fenerator. habet quærelam contra teſtamentum fratris turpem p^s. inſtituent. cum etiam ipſe ſit turpis p^s.

Limitat 8.no.niſi illa turpis p^s.inſtituta eſſet etiam ab inteſtato ſucceſſura.puta quia erat filius fratris teſtatoris. tunc alius frater.non habet quærelam. al. Pau. de ca.in d.l.fratris.& confirmat bona ratione.

Limitat.9. in clerico ſeu presbytero teſtante. de ſuo peculio qĩ caſtrenſi cum eius teſtamentum non poſſit vllo modo expugnari.ſed agi debet cõdict.ex lege ad leg.vt ibi per eum.

Limitat. 10.Niſi frater.commiſiſſet vnam cauſam ingratitudinis.de tribus in d.§.ingratitudinem. deſcript.al.gl. in d.l.fratres.& in aut.non licet.C.de lib.præte.

addit Iaſo. quòd licet.cauſa ingratitudinis. non ſit in teſtamento expreſſa.tamẽ ex quo frater. oppoſuit hæredi ſcripto. quòd eſt turpis p^s.Poterit hæres excipe.de eius ingratitudine. ſecundum.doct.ibi.maxime Sal.in 2.& 7.q. P.Andora.

an autem cauſæ ingratitudinis. de quibus. in d.§. ingratitudinem.valet.ſi mortem aut criminalem inſcriptionem. inferre voluerit.aut ſubſtantie eius in ferre iacturam.

Repellatur fratrem,etiam ab inteſtato.ſal.in d.l.fratres.in 8. q.tenet quòd ſic. per tex.in l.ſi defunctus. ver.niſi forte. C.de ſuis & leg.qui ſecũdum eum n^l.fac.idem tenet Ang.in d.§.ingratitudem.per illum tex.cum gl.

contrarium tenent Gul.de cu.Bar.Bal.&Ang.in d.l.fratres, per l.cognat.ff.vnde cog.idem Ang.in l.1.ff.de inof.te. &Pau. de ca.in d.l.fratris.Iaſ.in d.l.fratres.circa fi.

Limita.niſi frater.fratrem occidiſſet.quia repelle.& ab inteſtato.ita Paul.de ca. in d.l fratris.per. l.cum ratio.§.fi.ff.de bo. dam.refert & ſequi.Iaſ.in d.l.fratres circa fi. Idem.

Quæ autem dican.perſonæ.infames.vide Iaſ. vbi ſ.& quæ dixi ſ.in verbo.infamia. Idem.

Quid ſi inter patrem & filium ſit conuentio de ſtan. dicto patris circa cauſas iniuriar. an pater abſente filio poſſit face. declarationem?Alex.vol.1.conſ.130.tenet.quòd ſic. Idem.

Si filius copulauerit cum concubina patris poteſt exhæredari.d.§.cauſas.Alex.in l.ſi vxor.de adul.

Limita niſi filius ignoraret Pe.gerar.ſing.2.

Sublimita niſi eſſet ignorantia craſſa & ſupina.vt ibi.

Subiungit. quòd omnes cauſæ ſufficientes ad exhæredac. ſunt ſufficientes ad perditionem feudi.al.Bal.in l.Solco. C.de libe.cauſa.& Iaſonem.in aut.non licet.in 3.col. C.de lib. præte. Idem.

Filius vulneran.patrem pro defenſione patrie nõ poteſt exhæredari.Pe.gerar.in d.ſing.2.

Filius non ſubuenien.patri capto.vel infirmo priua.hæred. paterna.Ang.in §.alio quoque.inſti.qui.mo.te.infir.

Et ibi ponit Ang. quid ſi pater ignorauit talem ingratitudinem.& inſtituit filium an filius cape.poſſit,&c. P.Andora.

Exhibere. libellus ad exhibeñ. Propono. contra. petrum. quòd detinet vnũ codicem. copertum tali corio. miniatum. litera veneta. quem mea intereſt in iud. exhiberi. eum illum vendicare intendam.qĩ peto eum condem.ad illum exhibeñ & copiam inſpiciendi facieñ. & ſi velles cum hac actione. intentare rei vendic.vel publicianam.adde ſic.quem librum.ſic exhibitum.cum ſpectet ad me iure dominij.vel qĩ.ex tunc cũ fuerit exhibitus vendicare intendo. & pro eius vendicatione peto me dñm vel qĩ declarari.&dictum Pe.ad illum reſtitueñ me condem.Ang.& Iaſ.in §.præterea.in 13.col.inſti.de actio. P.Andora.

Et an poſſit peti exhiberi res de qua litiga.vide Bar.& doct. maxime Alex.& Iaſ.in l.1.ff.ſi ex nox.cauſa aga. P.Andora.

exhiberi debet pars quando teſtes dicũt quòd cognoſceat ſi viderent l.ſi cum exhibuiſſent.& ibi Barto.& doct.ff.de public.l.2.& ibi Bart. C.ad exhib.aliquid per Iaſ.in l.ſi ex noxal. cauſ.agat.& doct.in c.cum cauſam.de teſtib. P.Andor.

exhibitio an peti poſſit cũ libello in rei vendicatione,an verò prius de per ſe petenda ſit: vide Bart.in l.1.in fi. princ.ff.de priuat.delict. P.Andor.

exhibitio peri non poteſt.poſt litem conte.Iaſ.in §. præterea.col.13.inſti.de act.al.gl.in l.fi.ff.de tab.exhi. & Io.de pla.in d.§.præterea. P.Andora.

exhortans aliquem vt committat delictum,tenetur de delicto, intellige ſi delinquens non fuiſſet aliàs commiſſurus. comm.dicit Alber.in l.ob hæc verba in fi.ff.de his qui not.infam.Clar.d.§.fi.q.88.in fi. P.Fichard.

exhortans aliquem ad delictum committendum, tenetur eadem pœna, ſi commiſſurus non erat delictum. Sed ſi erat omnino facturus delictum,non tenetur exhortans, vt eſt cõmunis opi.Clar.q.88.ver.hoc autem. Bonac.

exilij pœnam propriè nõ infertur eccleſia. cõmunis eſt op^i. Soarez ver.eccleſia.n.4.Alciat.in ca.cum non ab homine.nu. 188. de iudic. communem dicit. Vezinus in ærario communium opinionum.ver.eccleſia.n.2. Bonac.

eximens aliquem indebitè detẽtum non eſt puniendus, vt eſt communis opi.Clar.q.29.ver.ſed quid. Bonac.

eximens ſe à manibus ſatellitum violenter,punitur,ſed mitius.Clar.q.29.ver.quæro etiam. Bonac.

eximens de manibus iuſtitiæ condemnatum ad mortem, vel confeſſum,ſeu cõuictum de aliquo crimine,punitur pœna capitis.Clar.queſt.68.verſicul.eximens communem dicit. Bonacoſſ.

eximens. contra eximentes.aliquem. de famulis curiæ. vide Ang.in §.pœnales.inſti.de actio. Alex.aliquid.in l.2.ff.ad l. Iul.maie.

addo.Alexãd.in 2.vol.conſ.35.vbi dicit quòd quandoque lex punit eximentem. pœna. 10. librar. auri. vt quando eximetur raptorem.vt in aut.vt omnes obed.iudi.prouin.§.arripiant.iuncto §.fi. P.Andora.

Quandoque puni.pœnæ læſæ maie.vt ſi eximeret iam confeſſum vel condemnatum crimine l.4. ff. ad l. Iul.maie.vt ibi. per Bar.& in extrauag.ad repri.in ver. tãgat.addo.Iaſonem.in §.pœnales.in 22. col.inſti.de actio. vbi tamẽ limitat in capto ab Imperatore. licet. non firmet, ſed dubitet. iſtud tamen firmat in l.1.§.is videtur in fi.ff. ſi quis ius dic. Guido Papæ conſilio 211.

Quandoque punitur pœna vltimi ſupplicij. vt ſi eximat maleficum.ſeu art.magicæ reum l.fi C.de male.& mathe.

in aliis autem caſibus. vbi ille qui eximi.erat reus alicuius criminis puni. eximens eadem pœna l.1. C. de his qui latro. quem tex. dicit ipſe. allegat Bar.in propoſito. in l.ſi quis.in fi. ff.ne quis eum qui. in ius voc. &c. fac. l. quotiens. de exacto. tri.libr.10.& quod not. Ang.in l.1.in princip. ff.ne quis eum. P.Andora.

Quid ſi eximitur. aliquis qui erat iniuſtè detentus an eximens punia.Ludo. Rom.in conſil.320.tenet quòd non.fac.l. prohibitum. de iu.fi. & l.omnes in fi. C.de decurio.libr.10.& ita.indiſtincte tenet Iaſ.in l.ſed eximendi.ff.ne quis eum. licet in fi.videa.conclude.contrarium.

vide in iſta materia.Ange.& Augu.in tract.male.in ver.fama pu.in 19. & 20. colum. & hypo.in l.1. in 7. column.ff.de quæſtio.

in contrarium.fac.quod vult Angel. in d.l.1. vbi dicit. non eſſe attẽdeñ.an ille exẽptus eſſet iuſte vel iniuſte detentus. vt refert & ſequi.Alex.in d.conſ.35.& ibi ſubiungit.Alex.quòd cum exime. ſit de genere prohibitor. & turbe. iuriſdictio.debetur puniri pari pœna inobedientes.turbãtes fautores ꝓſultores & inſtigatores.al.multa.dicens. iſtam pœnam eſſe arbitrariam & ad minus quemlibet poſſe ꝓdemnari.in duabus vntiis auri. & ſic in duodecim ducat. & quòd iudex potuit illo caſu condem.reos pro iniuria lata officio.& ita ſequi. Iaſo. in d.l.ſed eximendi.vbi al.d.conſ.Alex.licet.alio numero.

Limita ñ eſſet iuſte app.à ſentẽtia condem.& iudex.indebite vellet exequi.quia tunc non tenentur.ita no. Iaſ.in d.§.pœnales.in 22.col. P.Andora.

eximens à manibus familie.tene. ac ſi pro exempto fideiuſſiſſet Iaſ.in d.§.penales.in 21.col.al.Bal. in l.additos. C. de epi. aud.pl.fi.C.de oper.lib.& l.3.C.de exacto.trib.li.x.& ibi And. de barru. etiam. ſi exemptus ad carcerem reduca. Iaſon. in l.prima.§. is videtur, in fi. ff. ſi quis iuſd. non obtem. & in d.l. ſed ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſed eximendi.& in l.admo.in 87.col.de iu.iur. Barb.vol.4.ꝙſ. 76.in 3.col.Ang.in d.§.pœnales.in 8.col. Idem.

Quid ſi quis occultat vel recipiat debi.meum. ne capia.an tenea pro eo. vide not. Iaſ.in d.§. penales.in 22.col.& in l.ſed eximendi.ff.ne quis eum.

vide etiam eundem.in §.præterea.in 11.col.inſt.de act. vbi dicit quòd tunc non tene. quis exhibe. illum quem in domo receptauit.Pe.gerar.ſing. 17.

Quid ſi aliquis intimat meo deb.ꝙ fugiat quia volo eum capi face.dic quòd tene.ſolue.pro eo.hypo.ſing. 137.

Ex pluribus eximentibus.an vno ſoluẽte alij liberen. vide Iaſ.in d.§.pœnales.in 18.& 19.col.& in l.pen.§. hoc.iud.ff.ne quis eum.concludentem.quòd non.

Quomodo autem formentur articuli.in hac materia.vide Bar.in l.pe.§.doce.ff.ne quis eum,&c.

Et libellus ſic forma.dico ꝙ cum tali die feciſſem citare talem deb. meum ex tali cauſa pro 10. vt tali die coram ſuo iudice competeñ.compẽt.& veniret ad iud.titius p vim & violẽtiam eum detinuit & impediuit quominus. veniret ad iudi. propter quod actio mea.perempta eſt quia peto dictũtitium. condem.in quantitate in qua iurauero contra eum. veſtra tamen.taxac.præcedente. ita colfr per Bar.in d.§.doce.& ponit Ang.in §.pœnales.inſti.de actio. P.Andora.

Si pro exeq.ſentẽtiæ quis duca.ad carcerem.non debet relaxari ſi præſente fideiu. de iud. ſiſti. ſed debet eſſe fideiu. de ſoluen.Lud.Ro.ſing.141. P.Andora.

PRO.expedit reipublicæ,ne ſua re quis male vtatur.in §.fi. inſtit.de his qui ſunt ſui vel alie.iuris. Bellon.

PRO. expedit creditori potiùs pignori incumbere quàm in perſonam agere.§.furt.inſti.de oblig.ex delict. Idem.

expenſæ Rei qui abſolutus eſt ab inſtantia propter abſentiam actoris,ſunt deducendæ de expenſis actoris ſentẽtiæ diffinitiuæ.Iaſ.in l.properandum.§.etſi quidem.n.21.de iudi.C. com.dicit. B.Villal.

expenſarum cõdemnatio in diffinitiua non poteſt per iudicem reſeruari, ſed bene taxatio earundem ita communiter poſt Cy.tenent Doct.in l.terminato. C.de fructibus & lit. expenſ.refert.Minſing.obſer.45.Cent.1. J.Fich.

expẽſæ.ſi quis condemnatus fuerit ex interlocutoria in expenſis erga aliquem propter aliquam contumaciam, & ipſas expenſas ſoluerit, demum obtinuit in diffinitiua, facta etiam condemnatione in expenſis: quæritur an victus in diffinitiua debeat etiam ſoluere expẽſas quas habuit ex interlocutoria. Bar.ĩ l.ſi pignore. 1.reſp.n.2.ff.de pig.act. dicit ꝙ nõ.vbi doct. Moder. in apoſtil. declarant hoc non habere locum quando in ſentẽtia diffinitiua apponitur clauſula,victum victori, &c. in quibus neutra partium interlocutoriæ extitit cõdemnata: prout ſolet excel. Taurineñ.Ducalis Senatus apponere. & vide quæ ſcribit Nat.conſ. 120.col.7.in pr.Capel. Toloſ.q.222. Rota deciſ.405.in nouis. Put.

Expenſæ.Quod dicitur,ꝙ victor qui habuit primam ſentẽtiam pro ſe,ſuccumbẽs poſtea in cauſa appellationis,non debeat in expẽſis condemnari factis in cauſa appellationis,quaſi propter primam ſentẽtiam habuerit iuſtam & tolerabilem cauſam litigandi,vt voluit gl.quæ reputatur ſingularis in l.generaliter.§.ſin autem.C.de reb.cre. procedit ſecũdum gl. in c. ignorantia,de reg.iur.in 6.Imolam,&Hoſt.in c.finem litibus. ext.de dolo & contu.Bart.in d.§.ſinautem.domini de Rot.in nouiſſi. deciſio.255.ſi ex nouis probationibus & actitatis in cauſa appellationis ſuccumbat.Secus ſi ex eiſdem actis:niſi ſecundum Sal.in d.§.ſinautem.Ang.& Are.in l.negotiorum.ff. de app.illæ nouæ probationes concernerẽt factum proprium ipſius ſuccumbentis, vel eſſent ſuper his de quibus an eſſent vera conſtabat,vel conſtare poterat eidem,etiam in primo iudicio: quia tunc nõ excuſaretur à condẽnatione expẽſarum, cum non habuerit tolerabilem ignorantiam ſecundùm Sal. vbi ſuprà.Et dic vbi per eum. Balb.deciſ.8.

Quando expenſæ petuntur ex promiſſione, iuſta cauſa litigandi ab eis non excuſat ſecundum gl.quę dicitur ſingularis, in §.oportet.in auth.de iudi. niſi conuẽtus in principali abſolueretur ſecundum Baldum in l.terminato. C.de fruc.& lit.expen.in 2.col.quod eſt no.cum in inſtrumẽtis cõiter promittatur expen.reficere cum damnis & intereſſe. Balb.deciſ.312.

expenſæ contumacis. Licet contra contumacem ex primo decreto ſit facta miſſio in poſſeſſionem, eſt tamen in expenſis condemnandus: quam condemnationem expẽſarum iudex tunc facere poteſt abſque vlteriori citatione, ſi autem differret,debet iterato eum citare,ſecũdum communiter docto.in l.ſancimus.C.de iudic. quod hodie eſt declaratum in §. ſi vero.in auth.de duo.reis.& in c. quoniam frequenter.extr. vt lite non conteſt.ad premiſſa facit.l.nullum,cum gloſ.C.de teſti. Balb.deciſ.338.

expẽſæ quas quis facit in aduocatis,& id in quo quis damnificatur ex eo quòd à negotiis auocatur,repetere poteſt, teſte Bar.in l.ſi procurator. ff.rem rat.haber.pro quo vide Franciſc.Peruſ.in c.ſtatutum.§. ſi.de reſcript. in 6.vbi concludit ꝙ teſti non debentur pro operibus ſuis. cui adde eundem Bart. in l.vnic.§.hoc iudicium.ff.ſi quis ius dic.non obremp. vbi diſtinguit inter expenſas quæ veniunt ratione victoriæ, & quæ ratiõe cõtumaciæ.& ibi Iaſ.poſt alios doct. qui declarat dicta Bart.in d.l.ſi procurator.Spec.titu.de expenſ.§.ſi.verſi.quid ſi victor.Abb.in ca.finem litibus.de dol.& contumac.Bart.in l. non ignorat.C.de fructib.& lit.expenſ.tex.in §.hæc autem omnia.ver.damnum &expeñ.inſt.de pe.temer.litig.Bart.in l. de alienat.iudic.mu.cau.fact.maximè vbi promiſſio eſt in inſtrumento de ſoluendo expenſas & intereſſe.& de ſtando dicto creditoris. vt per Barto.in l.ſi.ff.de prætor.ſtipulat.Iaſ.in l. iuſiurãdum quod ex conuentione. in prin.ff.de iureiur.quas autem expenſas quis repetat.vide Alex.conſ.37.col.8.libr.2. Et ꝙ in expenſis ratione victoriæ non veniant niſi expenſæ litis,tex.eſt vbi Caſtr.in d.l.non ignorat.non autem ſecundum eum veniunt damna & intereſſe, vt ſi propter litem reliquiſſet prædia,vel artificium.Caſtr. vbi ſ. Iaſ.d.§.hoc iudicium.vbi declarant verba Bart. in d.l.ſi procurator. & ibi col.3. dicit ꝙ & ſi in expenſas ratione victoriæ non veniant damna paſſa in rebus, veniunt tamen ea quæ ratione perſonæ quis paſſus fuit: vt ſi erat artifex, qui rõne perſonæ debebat tãtum lucrari.accedit ꝙ in expenſis debitis deducũtur quas quis domi feciſſet,teſte Guid.Pap.q.625. vbi dicit hoc procedere de iure:contrarium tamẽ ſeruari ex ſtylo iudiciorum & curiarum, illud autem quod dicitur de iure,locum non habet quãdo qs ex artificio in domo vixiſſet:quia tunc tales expenſæ non deducũtur.Abb.in d.c.finem.de dol.& contu. quæ omnia declara vt per doct.in tract.expenſ. Put.

expenſæ per hæredem grauatum factæ in litigando pro ſuſtinendis iuribus hæreditariis:an detrahendæ ſint de fideicõmiſſo? & dic, ꝙ ſic, & non compenſantur cum fructibus,ſecundum Campeg.inter conſ. Grat. conſ.9.num.17.lib.2.Bal. conſ.255.lib.3.Bal.& doc.in l.ſi.§.in cõputatione.ver.in alias cauſas.C.de iur.delib.vbi Bal.ĩ 3.no. vide tamẽ ipſum Bal.ꝙſ. 271.Aloiſius.lib.1.in antiq. Ang.conſ.245.col.3.Oldr.conſ. 27.38.Rub.Alex.conſ.131. Soc.iun.cõſ.vl.nu.40.lib.1.quid de expeñ.factis per hæredem cum beneficio inuentarij in litigando cum legatariis & creditoribus hæreditariis:an veniãt detrahendæ,tanquam expenſæ neccẽ de quibus in d.§.in cõputatione?& ſic an minuant hæreditatem? & dic, quòd communis opi.eſt contra Bal.ſecundum opi. Ange.Caſtr.Alex.& Iaſ.teſte æmilian. conſil.15.& licet ipſe attentauerit eam opi. procedere etiam ſi ſuccubuit: quando litigauit cum creditoribus,nihilominus in iudicando non eſt recedeñ ab opi. Angeli qui ſolet appellari doctor. iudicum, ſecundum Caſſan. conſ.53. & ita audio iudicatum fuiſſe in Rota florentina.qua in materia videtur facere,quæ ſcribit Rol.conſ.28.conſil.30. libr.1.

EXPENSAE.

Summaria.

Victum victori in expenſas condemnandum etiam in criminalibus.q.1.

iuramẽtum calumniæ non excuſare à condemnatione expenſarum.q.2.

iudex, licet condemnationem expenſarum differre poſſit ad definitiuam,tamen & in ipſa interlocutoria poteſt victum condemnare in expenſas.q.3.

victum, qui iuſtam cauſam habuit litigandi, non condemnandum in expenſas: idemque eſſe in cauſa appellationis. quæſt.4.

Stante ſtatuto, vel lege municipali, vt victus victori condemnetur in expenſas,an & quando, iuſta litigandi cauſa excuſet,& releuet victum à condemnatione expenſarum.q.5.

iudicem non teneri condemnare victum in expenſas,quãdo non petuntur.q.6.

expenſæ, quæ debeantur officio iudicis, & quæ iure actionis.q.7.

QVAESTIO I.

QVAERO,an in cauſis criminalibus victus victori condemnetur in expenſas? Reſpond.quòd ſic,ita proba tex.l.ſi.C. de fruc.& lit.expen.& tenet gl.c.finem litibus. de dolo & cõtu.Et hanc ſentẽtiam firmat Bart.in l.1.in fi.prin.ff.ad Turpil. &in l.ſi

Universidad de Deusto Biblioteca

& in l.si postulauerit.ī prin.& §.fi.ff.de adul.Spe.tit.de expen. §.fi.ver.ex præmissis.ibi,si verò sit criminalis, eandem sententiam firmat Ang.§.hæc autem.insti.de pœn.teme.litig. Ab.d. c.finem litibus.& Bald.l.qui crimen.C.qui accus.non poss. Et hanc dicit esse communem opinionē Hippol.de Marsi. pract. crim.§.supereſt.n.1.

QVAESTIO II.

Quæro,an iuramentum calumnię excuset à condemnatione expensarum? Resp.in hac quæst.doc.sententiis variant. Nā que aliqui existimāt excusari quem ab expensis,gl.d.c. finem litibus.& gl.in l.qui solidum.§.etiam.verb.litibus.ff.de leg.2. Et sequitur Bart.Brixens. posī glo.in c.in primis.2.q.1.Iacob. Butr.quem refert Bar. in l. properandum. §. sin autem. C.de iudic.

alij verò contrà censerunt,iuramentum calumniæ non excusare à condemnatione expensarum, Bart.in auth.generaliter.C.de episc. & cleri. & d. §. sin autem. & ibi Salyc. & Doct. & in l.non ignorat.C.de fruct.& lit.expen.eandem sentētiam firmat Bald.& Oldr.d.auth.generaliter. Ant.de Butr. Imol.& Ab.d.c.finem litibus. Et eam dicit esse communem Lāfranc. de Oria.c.quoniam contra. ver. expensæ.n.8.de probat.Eandem dicit esse communem Hier.de Monte.in trac.de finibus. c.45.n.12.Et tenet prac.Ferra.for.libel.act.real.Maran.ī Spec. 6.par.Rub.de iuramento calum.n.12.

Possent tamen hæ opiniones cōciliari per doctrinam Ang. de Perus.§.oportet.auth. de iudic. vt iuramentum excuset ab expensis debitis ratione præsumptæ calumniæ secundum primam opinionem,nisi de calumnia partis notoriè cōstet, Bar. l.1.C.ad Turp.non autem ab expensis ratione contumaciæ.l. sancimus.C.de iud.vel temeritatis,& ita loquitur communis. iuramentum enium calumniæ nihil habet commune cum contumacia vel temeritate.

QVAESTIO III.

Quæro , vtrum condemnatio expensarum possit fieri, vbi quis fuerit victus per interlocutoriam sententiam? Resp.Receptior opinio est,iudicem,etiam in ipsa sententia interlocutoria posse cōdemnare victum in expensis,non expectata definitiua,ita tenet gl.ibi Pan.& doct.c. finem litibus.de dolo & contu.Bal.Sali.& Pau.de ca.l.sancimus.C.de iud.&hanc dicit esse communem Ias.l.properandum.§.sin autem alterutra.Licet iudex si velit, condemnationem expensarum possit differre ad definitiuam sententiam.

QVAESTIO IIII.

Quæro,quid si litigans habuit iustam causam litigandi, nū quid nihilominus victus condemnabitur? Resp.q; nō,ita probat tex.l.qui solidum.§. etiam.ff.de leg.2. & ibi omnes.eandē sententiam firmat gl.communiter recepta.c.finem litibus.& d.§.sin autem.& ibi tractat Ias.gl.in auth.de iudicibus.§.oportet.colla.6.ca.1.de elect.in 6. Et eam firmat communem esse Pan.c.calumniam.de pœnis.

Sed nunquid hoc etiam procedit in causa appellationis? Resp.licet gl.in d.c. finem litibus. velit in causa appellationis iustam causam non excusare à condemnatione expensarum: tamen cōtraria sententia frequentius approbata est per doct. ibidem Abbate firmante.

QVAESTIO V.

Sed quid dicendū stante statuto vel l.municipali, vt victus victori condemnetur in expensis? Resp. Variæ sunt Doct.sententiæ.Nam quidam existimant eum,qui iustam causam litigandi habet nihilominus condemnādum esse,gl.§.sancimus. quam ibi not. Ang.auth.de exhib.reis.Bar.l.3.§.si rē.ff.de leg. 3.Cremen.sing.121.Corset.in sing.verb.pœna. & eam sentētiam dicit esse communem Hipp.sing.207.& in pract.crim.§. oportunè.n.43. Lud.Gomes.c.1.n.218. de consti.in 6.idque ideò vt statutum aliquid operetur vltra ius commune.

contrarium contra Bart.asseuerat Mathæs.no.80.Alex.d.l. properandum.§.sin autem.C.de iud.ibi Ias. Bald.l.terminato. C.de fruct.& lit.expen.Carol.Molin.in cons. Alex.183.lib.5. vbi volunt communem opinionem tunc demum procedere posse,quoties statutum condemnans victum in expensis diri git verba in ipsum iudicem, sed inducit quandam obligationem ipsius victi,vt victus teneatur victori ad expensas,vel victor à victo petat expensas.Namque tunc victor non obstāte iusta causa poterit petere expensas à victo,etiamsi iudex omiserit cōdemnationem. quæ sentētia mihi verior videtur, & si authoritates numerentur,cōtraria opinio fortè nō erit cōis.

QVAESTIO VI.

Quæro,vtrum iudex teneatur cōdemnare in expēsas,quādo non petuntur? Resp.q; nō:ita tenet gl.cōmuniter recepta. c.si.ext.de reser.vt notant Abb.& Fel.c.significauerunt. de excep.Ias.l.vniuersa.C.de precib.imper.offer.Et Alex.& Ias.d.§. sin autem alterutra.n.30.Hyppol.singul.684.

QVAESTIO VII.

Quæro,quo iure debeantur expensæ? Respon.aut expensæ debentur ratione victoriæ,& tunc siue fuerint factæ ante litē cōtestatam siue pòst, debētur officio iudicis:aut verò debentur ratione contumaciæ, & tunc si ante litis contestationem fiunt,iure actionis debentur:si postea factæ fuerint,officio iudicis,secundum communem & receptam Doct.sententiam, in d.c.finem litibus.teste Ripa.d.l.4.§.hoc autem iudicium.n. 82.& ex his patet intellectus gl.magnæ,in d.c.asseuerantis ex pēsas factas ante litē cōtestatā iure actiōis deberi.M.Grassus.

expense victorie debentur.l.properañ.§.siue autem alterutra.C.de iud.c.calumniam extra.de pœnis.c.finem litibus. extra.de do.& contu.Bal.in 1.parte consil.271.& alibi sæpe per doct. P.Andora.

Sed an hæc regula locum habeat in interloq.Spec.in tit.de expeñ.§.nunc videñ.ver.sed nunquid defficiens. determinat quòd sic.& Bar. in l.non ignoret. C.de fruc. & lit. expen.Bal. Ang.Sal.& Alex.ī d.§ siue autem alterutra.Bal.in l.sancimus. C.de iud. Imo si hoc esset omissum. posset iudex.ī quacūque parte iudicij.suple,ita dicit.Inn.in ca.sæpe.extr.de except.Bal. Sal.& doct.in d.l.sancimus.

Limita tamen nisi illa interloq. esset lata super mero iuris articulo.tunc. n.victus non debet in expeñ. condem. ita Cy. in l.polla.C.de his qui.vt ind.Bal.in l.fi.C.quādo prouo.non est necesse.

Limita etiam quia. iudex in interloqutoria potest expensas.in fine lit.reseruare.ita vult Io.And.& Ant.de Bu.in c.1.de seq.pos.& fruc.& Bal.in c.1.circa fi.ext.de causa pos,& ꝓprie. Fel.in c.significauerunt.in 6.col.de excep.Phi.post Pan. in ca. sæpe de app.addo Alex.in l.paulus la 1.ff.de re iud. fac.quod vult phi.in c.1.in vlt.no.de rest spol.in 6. P.Andora.

Nota etiam quòd facta condemnac. expensar. in interloq. taxatio illar.reseruari potest. Imo debet, si de illis ad præsens constare non videa.per no.in d.c.finem litibus.& per Bar.in l. ab exeq.ff.de appel. Idem.

Et semel facta taxatio.reuocari potest.Ias.in l.1.in 2.col.C. de iud. Idem.

Sed nūquid regula.d.§.siue autem alterutra.cum sy.locum habeat in causa app.doct.ibi.dicunt quòd sic si appellans succubuit ex eisdem act. Idem.

Quid autem si ego obtinui in causa prin.& aduersarius obtinuit in causa app.dic quòd ego debeo in expeñ.condem.ita Sal.in l.gnatr.§.1.C.de re.cre.de quo latius.in d.c. finē litibus. & per doc.maxime Alex.& Ias.in d.§.siue autem.in 8.col.Rota in No.concl.251.

Limita nisi succomberem ex nouis probat.secūdum Alex. vol.2.cons.172.de quo etiam vide Ang. Are.in §.hæc autem omnia.in pen. col.insti.de pœna.the.litigan.Rota in d.concl. 251. Idem.

an autem iudex debeat condem.in expeñ.si nō sint petitę? dic q; aut loqui.in fac.post litem cōte.& tūc potest cōdemnare.l.ædiles §.item scieñ.ff.de edi.edic.& ita volūt Dy.& Bar.in l.4.§.hoc autem iud.ff.de dam.infec.nō tamē tene. iudex hoc face.nisi velit.vt volūt cōiter doc.cōtra Sal.ibi.in d.§.siue aūt &c.aut loquiñ.in fact.ante litem cōte.& tunc gl.in d.c.sinē litibus.tenet q; nō possit condemnare si nō sit petitum.de quo vide latius.in d.§.siue autem.& Fede.in cons.139. Fel.in d.c.significauerūt de excep.Phi.in d.c.sæpe.in 14.col.de app. Ang. & Ias.in §.1.in 24.& 25.col.insti.de act.fac.quod vult Barb.in 3.vol.cons.90.in 5.col. Idem.

adde tñ.q; expēse dicunt petite.si actor ī libello.regrat fm se ferri sñam. ita no.Ias.in l.vinū.in fi.17.& in princ.18.col.ff.si cert.pet.& in d.§.siue autem alterutra.in 10.col. Idem.

adde ēt q; expēse peti pñt p totā illā diē.qua iudex iudicauit. ita no.Ias.ī d.x.col.al.Bal.in add.Spec.in tit.de expen.ver.possunt expense non petite.& dicit esse glos.in l.terminato.& ibi Bar.C.de fruc.& lit.expeñ.quod dicit esse menti teneñ.idem.

Renūcians liti dz in expeñ.cōdem. Ias.ind §. siue aūt alterutra.in prin.al.Bal.in l.postquam liti.col.vlt.in 5.q.C.de pact. &in aut.contra qui propriam.in 2.no.C.de non nu.pe.Idem.

Debet etiam condem.in expeñ. ille qui succombit coram arbitro.vt vult Ias.in d.§ siue autem.in prin. Idem.

Hæres illius qui non habuit iustam causam litigandi.debet in expeñ. condem. Ias. vbi s.al.Bal.in l.si pater.C.si pen.l.app. mors interue. Idem.

Ille qui detulit iur.debet in expeñ.condem.gl.in l.gnatr.C. de iu.iur.Ias.in l.eum qui in 2.col.ver.4.no.ff.illo.e.tit. & in d. §.siue autem.in 4.col.ibi tu autem aduerte. Idem.

iusta cau

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iusta causa litigandi excusat ab expeñ.l.qui solidum.§.1.& ibi gl.ff.de leg.2.glo. & doct.in d.l. non ignoret. omnes doct. maxime Ias.in d.§.siue autem alterutra. in 1.col. & ibi dicit q̃ iusta causa.litigandi.excusat ab omni pœna iuris. & canonis. & à pœna compromissi.al.multa.maxime.Alex.in cons.174. incip.opportune.quod me est in 2.vol.cons.32.al. etiam eundem Alex.cons.261.incip.titulus quæstionis. quod me est in 2.vol.cons.119.addo Alex.in 4.vol.cons.115.in vlt.col.

Limita nisi expense essent promisse per stip.quia tunc iusta causa litigandi non excusat.ita gl.sing.in §. oportet. in aut.de iud.quam sequi. Bal.in l.eos §.cauc. C.de app.Sal.& doct.maxime Alex. & Ias.in d.§. siue autem. in quibus loc. m̃ta allegant.addo Alex.in 2.vol.cons.37.in fi.& in 3.vol.cons.34.in fi.& in 4.vol.cõs.34.in fi.& Ias.in l.1.§.hoc.iud.ff.si quis iusd. non obtemp.Alex.in 2.vol.cons.119.in pen.col.Mars.in l.patre.in 5.col.ff.de quæstio.Phi.in c.1.§.adiicientes de elec.in 6.

Amplius vult singl̃r Sal.in d. §. siue autem alterutra.quòd licet.iudex absoluat victum ab expeñ.nõ tamen intellige.absoluisse. ab ist.promiss quæ debentur iure actionis.in quo. Alexand.ibi.dicit attendendam esse formam libelli.vide ibi per eum.

Limita etiam quando esset sta.quòd victus victori debeat in expeñ. conde. quia tunc iusta causa litigandi non excusat. ita Ang.no.in l.non solum.in fi.ff. de rei vend. Alex. in 3.vol. cons.34.in fi. Ias.qui plura al.in d. §. siue autem alterutra.in 1. & 2.col.vbi multa pro.& contra.de quo.etiam vide Barb. in 1.vol.cons.12.in 8.col.& cons.18.in fi.& in 2.vol cons.50.in 5.col.&eundem Ias.in §.actionum.in 10.col.insti.de actio.Alex.in 5.vol. cons.183.in fi. Mars.vbi s̃.in 6.col.Alb.in 2.part. q.191.Cremñ.sing.120.

Limita quoque in expeñ.contumacie.à quibus iusta causa non excusat.ita Spec.in tit.de expeñ.§.1.versi.hoc autem certum est.doct.maxime Alex.& Ias.in d.§.siue autem.in 3.col.

Limitat & 4. Iason. vbi s̃. quando succumbit in interloq. quia indistincte.debet condem.vide latius per eum.& quę dixi s̃.§.2.

Limita vlr̃s. proceder. in causa princip. secus in causa app. quia debet fieri condem.expensa.Mars.vbi s̃.in 7.col.

item limita nisi requira.plena vel leg.probatio. quia tunc proban.per vnum testem non excusare.ab expeñ. phi.in c.1.§. adiicientes.de elect.in 6.

Limitat 5.in sportul. quas aduersarius tene. restitue. siue habuerit iustam causam litigandi.siue non.al.Bal.in l.fi.in vlt. col.C.de fruct.& li.expeñ.dicit tamen.Bal. quòd istud procedit de consue.quarũdam ciuitatum sed non de iure. vt est gl. sing.in §.tripli.insti.de actio. Idem.

Quando autem dica. quis habere iustam causam litigandi: dic quòd ille qui probauit intentionem suam per duos testes reprobatos non ratione dicti. sed per. puta quia infames & huiusmodi.ita Spec.in ti.de calum.in fi.al.l.qui cum maior.§. fi.ff.de bo.li.refert & sequi.Bal.in aut. gnafr. C.de epi.& Cler. & in l.1.C.de aduo.diu.iud.Cur.in l.admo.in 119.col.ff.de iu. iur.Ias.in §.præal.siue autem.in 4.col.

Quod intellige ver. nisi aliq.suspicio esset contra per. quæ tales testes produxisset.quia tal̃ suspicio ellideret præsumptionem pro eo facientem.ita Bal.in d.aut.generaliter.Idem.

Semipl̃e etiam probante actore per vnum testem. & delato iur.supp.non debet succumbens in expeñ. cõdem. ita Bal. sing.in d.aut.generaliter.ar.l.eum qui.in princ.ff.de iu.iur.refert & sequi.d.Franc.de Cur.vbi s̃.

Faciunt no.per Fel.in c.cum fort.in 1.col.de calum.vbi ponit præmissa & addit idem esse. in eo qui audiuit à fidedignis. addo Pet.de Anch. in cõs.248. Ias.in d.§.siue autem.in 3.col. in fi.ibi 4.concl. vbi al.multa maxime. Alexan.in 4.vol.cons. 108.incip.viso themate. & istis. adde Alex.in 2.volum.cons. 122.in fi.

Limita nisi probatio semipl̃e facta. habeatur pro nulla. ita Bal.in d. aut. generaliter. & sic isto casu. nedum reus. non deberet in expeñ.condem.quin imo condemnandus est actor.

item dicitur in iusta causa.qui habet op.& ꝯf. doctoris pro se.ita Pet.de Anch.i Clem.ne romani de elect. vt refert Alex. in d.§. siue autem.Fel.in c.de 4ª.in 8.col.de præsc.Ias.in d.§.siue autem in 3.col.Mars.vbi s̃.in 7.col.

Idem.vbi op.doctor.scribentium. essent pro vna parte.nisi communis op. esset in contrarium. ita Alex. & Ias. vbi s̃.allegant multa quæ vide.

idem si aĺt de bona fide litigant.constat. vt quia forte erat pª.religiosa. de qua non erat verisimile. q̃ iniuste peteret. doct. vbi s̃.addo Fel.in ca.super his.in vlt.col. de Accus.vide in ver. persona.§. 5.ver.quinto addite.

Idem si aliquis succedat in ius alterius.&reperiat in scrinio patris instrumentum obl.contra aliquem non cãcellatum.tamen debitum erat solutum.& agat dice.in iusta causa.donec sibi constet de soluc.l.qui in alterius ff.de reg.iu.ita Imo.in c. finem litibus.de dolo & contu.

idem in eo qui sequutus fuit op. sui præceptor. ita Oldr. in l.quæsitum.§.1.ff.de fun.instr.Pan.in c.1.in 7.col.de postu. præla.

Limita quando ille præceptor esset doctissimus per no. in c.cum beatissimus.24.q.1.

item limita nisi esset doctor.qui consueuisset tene.op.insolitas.quia contra talem.est præsump.ignorantie.ita Bal.in l.fi. C.de pœna iud.qui ma.iud.

adde.quòd si quis haberet cõsilia doctor.valentium. vltra aduocatos.dicitur habuisse iustam causam.ita Ang.in l.terminato.C.de fruc,& lit.expen.

Imo plus dicit Alex. in 2.vol. cons.184. quòd credens iuris perit.etiam male cõsulentibus dicitur habere iustam causam erroris.

Sed istud non credo verum. per prox. dicta. & per ea. quæ vult Fel.in d.c.super his.in fi.& ĩc.per tuas.de simo.vbi dicit. quòd tunc cõs. doctor.excusant quando sunt valentes scientia.& conscia.

idem.quando testes.extraiudicialiter.se iactabãt quòd deponerent in fauorem alicuius. quamuis postea contrarium deponant.ille dicitur in iusta causa.ita Io.And.in ca.1.in fi.de elec.in 6.Bal.in l.non ignoret.C.de fruct.& lit.expen.Alex.& Ias.in d.§.siue autem.in 4.col.Fel.in cap.cum fort.in 1.col.de calum.Pet.de Anch.consil.248. Phi.in dict.capit.1.in fi.de elect.in 6.

idem in eo qui audiuit à personis fidedignis. Bar. in l.1. in princ.ff.ad turp. Alex.& Ias.vbi s̃.Fel.& Petr.de Anch.in loc. præal.

idem in eo. qui litigauit ob pudorem suum seruandum. Ias.vbi s̃.al.Bar.in l.quæ omnia.§.1.in 3.no.ff.de procur.

idem in eo.qui.ratiõe part. plus debito petite.litigat super toto.Ias.vbi s̃.

No.tamen.quòd Bal.in d.l.generaliter §.1.C.de rebus.cred. & in l.edita.in rep. padu.& in l.1. C.de aduo. diuer.iud. & in d.aut.generaliter. dicit quòd quando dica. esse iusta causa litigandi.committi.iudicant.arbit.vt proba.in aut.de iud.§.oportet.col.6.

intellige dummodo iudex qui non condemnat in expensis. exprimat causam propter quam non condemnat.per not.per Alex.post alios.vbi s̃.Fel.in c.sic.in 8.col.de re iud. & ibi.in 9. col. ponit an tunc sententia sit nulla si non exprimit causam propter quam non condemnat.de quo.etiam per Ias.vbi s̃.in 4.colum.

in dubio autem virtus non præsumi. habere iustam. causam litigandi.secundum.doct.in d.§.siue autem.gl.in d.aut.generaliter.Io.And.in d.c.1.§.fi.de elect.in 6.

an autem iur. cal.excuset ab expeñ.vide Alex.post alios.in d.§.siue autem.vbi dicit quòd nõ.quando ex act. appet quòd ille qui iurauit de cal. non hũit iustam causam litigandi.de quo vide Iaso.ibi in 5.col.& eundem. Alex. in l.ait prætor.ff. de iu.iur.

Sed quid si quis pro parte temporis. habuit iustam causam litigandi. & pro parte non. an excuse. ab aliquibus expeñ. vide Alex.& Iasonem.in 5.col.vbi s̃.& Fel.in cap.2.in 3.col.extra.de calum.

Quid autem si pro parte obtinuit & pro parte succubuit. vide doc.vbi s̃.& est concl.quòd fiet hinc inde compensatio. de quo etiam per Alex.in 2.vol.cons.172.

Si actor plus debito petierit non debet.reus in aliquibus expeñ.condem. sed actor sic̃ pro ea rata. pro qua plus debito petiit.quia propter plus debito petitum licuit reo.negare totum.vt no.in ca.præsentium de testi. in 6.ita doct. in d.§.siue autem.vbi Ias.in 7.col.subdit ibi Alex.post Sal.in l.vnic. C.de plus petit. quòd si actor dolose plus debito petiit. & reus petiit eum priuari.iure suo iuxt. d. l. vnicam. tunc quia actor in totum succumbit condemnabi.in omnibus expeñ.

Limita ñ in libello.sit clau.saluo iure superflui.vt dixi. j. in verbo plus debito petens.§.1.

Quid si vĩcaz interloq. & expensas hũerim. deinde in diff. succombã. fuerim que in expeñ. condemnatus. an tenear illas expẽsas restituere? Bar.in l.si pignore. ff.de pig.act.dicit q̃ non.de quo per eundem.in l.damni §.cũ parietem. ff.de dam. infec.per Bal.in d.l.non ignoret. Alex.in l.si patroni.§. qui fideicom.ff.ad treb.& per Ias.in d.§.siue autem.in 7.col.

Post diffinitiuam sententiam.de sumptibus lit.tractã.non est.l.ter

est.l.terminato.vbi materia. C.de fruc.& lit.expen.

Limita ñ supleat eadem die.l.Paulus.ff.de re iud.c.cum appellationibus.triuñ.de app.in 6.&qualiter tunc accipia.dies. vide Bal.in d.l.terminato.

Idem in arbitro si eius potestas durabat.Sal.& doct. in d.l. terminato.

Limita nisi expense cētit promisse.& sic deberentur iuſ actionis. Nam etiam lata sententia quæ transmissz in rem iud. poterunt peti tales expense licet de eis nulla fcta fuit mētio in diff.ita cñr Bal.& doct.in d.l.terminato.per no.per gl.in l. si mulier.§.si rem.de leg.3.& in l.non solum.ff.de rei vend.& in §.oportet.in auth. de iud. quod est quotidianum.in pretica.addo.Fely.in c.significauerunt in 2.col.de excep.

Limitabat etiam præceptor meus. d. Iacobinus de sancto Geor.in d.l.terminato.in quęstione facti.vbi fuisset factum se questrum de mercibus. quæ propterea vendi non poterant. vt sublato sequestro.possit agi ad interesse.all.quodam consi. Bal.incip.quidam merchator.

Animis excessiua taxact. expensarum potest appellari. vt ś.app.vers.à quorum sententiis.§.35.

Sed nunquid in taxact. expensarum. debeat pars citari?Dic quòd sic.secundùm Bal.in d.l.terminato. quia ag.de eius præiud.gº.debet audiri.§.oporter.in auth.de iud.& vul. l. de vno quoque.cum similibus.ff.de re iud.

Vtrum in criminalibus sit fien.condem.expensarum? videtur quòd non.per tex.in l.non ignoret.ibi legibus constitutā. C.de fruc.& litis expen.& ita tenebat ibi Iac.Butr.

Tu dic contrarium.per l.fi.illo.eo.tit.& per l. qui Crimen. C.qui accuſ.non poſ.& videtur expresse probari.in c.accedēs. in fi.de accuſ.de quo.etiam per Inn.& cano. in ca. cum oporteat.de accuſ. & in ca. cum dilecti. de dolo & contum. Bar.in l.1.ff.ad turp. Sal. in d.l. qui crimen.ang.are.in tract. Malef.in ver.Nec non ad querelam.vers.succombens.&istam partem. tenen.Respondē ad d.l.non ignoret. quòd hoc non negat de quo.etiā vide alex.qui plures all.remissionē.in d.l. 1.ad turp. Fely.in d.c.accedens.in 3.col.Iaſ.in d.§.siue autem ĩ 7.col. vbi dicit.istud esse verum siue proceda.per accusationem siue denūciationem.siue per inquisitionem.fac.quod vult Bar.ĩ l.cū satis.vers.Non quòd moderator.C.de ag.& cen.lib.11.vbi dicit.quòd accusans tene.ad expensas accusato absoluto.marſ. in l.patre in 3.col.ff.de quæstio.Bal.in l.seueriter.C.de excuſ. tuto.

Et quòd Iudex inquirens tenea. ad expensas vlt̄ præmissa. tenet alex.in d.l. 1.ad turpi.all.inter cetera.Cy.& Bal.in l. seueriter.C. de excuſ. tu. de quo. etiam habetur.per ang.are. in d. trac.M.in ver. hec est quædam inquisi.in 19.col.per Fely.in d. c.accedens.in 3.col.Barb.in 1.vol.conſ.47.in 1.col.per Iaſ.vbi ś.all.multa quæ omitto.

Ampliat ibi Iaſ.qa etiā instigator.debet in expeñ condem. all.Bar.in d.l 1.§. incidit per illum tex. & l.senatus.ff. ad turp. addo.ang.in d.ver.nº.non ad querelam.in prin.fac.quod vult Bal.in l.1.§.si curatores in sum.ff.de mag.conue.

Limita nisi præcessissent. legitima. inditia. propter quæ iudex formasset inquisitionem.quia tunc iudex non tenc.dato. quòd reus absoluatur. all. Bal. in l. 1. in 4.col.mc in 2.col.C. qui.accu.non poſ.& in l.sancimº.in 13.q.C.de iud.P.Andora.

Inquisitus. tene. ad expensas factas. ante sententiam non poſt.gl.in c.ad aures.de simo.

Vide tamen phi.in c.vt offiñ. de hære.in 6. vbi dicit quòd inquisitus non tene.solue.ñorio scribenti acta. Idem.

An iudex. qui pronuntiat se incompetentem. possit in expeñ condemnare.vide fede.conſ.133. Idem.

Expense itineris. & alie quæ fiunt in hospitiis. possunt peti iudicis offō.ita not.doct.in d.l.non ignoret.in ver.dispendiis de fruc.& litis expen.

Limita quia debet deduci.quòd in domo propria fuisset expoīsiturus.l.sed si lege.§.qui autem.ff.de pet.hæred.Iaſ.in d.§. siue autem.in 6.col.alex.in 2.vol.conſ.37.in vlt.col. Idem.

Nunquid autem appellatione expensarum. veniant damna quæ suportauit propter absentiam vt quia prædia sua remansunt inculta.& huiusmodi?Sal.in d.l. non ignoret.tenet. quòd non. de quo vide Iaſ. in l.1.§.hoc.iud.in 3.col.ff. si quis iusdic. & in d.§.siue autem alterutra. Idem.

Et app. expensarum veniunt legitime & moderate expense.Alex.in 4.vol.conſ.77.in 1.add.in fi.Addo.Bal.in l.2.ff.vbi pup.edu.deb.vbi dicit.cp deberur admitti expense rationabiles aliæ reprobari. Idem.

Quid de expeñ instrumenti.mandati. sal.in d.l. terminato. tenet quòd omnino debeantur. Idem.

Sed quid de expensa facta in instrumento debiti?Bal.in d.l. non ignoret.distinguit notabiliter.dicens.quòd si deb.fuit in mora.tene.alias nō.sal.autem ibi intelligit dictum Bal.procedere.quando deb. cōuentus vsque à prin.obtulit se paratum soluere.tunc enim est bene fien.distinc.Bal.per no.in l. si reus paratus.ff.de procur.Sed si deb.litigauit.indistincte tenebitur quia ex hoc apparet quòd fuit necesse ere. habere instrm obl. & illud producere. & ista videtur veritas de quo etiam vide Alex.in l.aristo.ff.de acquir.hæred.Fel.in c.nouit.in fi.de iud. & in c.accedens el 1.in 1.col.vt lite non conte.Barb.in 2.vol. conſ.7.in 6. col. & Iaſon.in §.sic itaque.in 9.col. insti. de acti. Idem.

Quid si litigator. fuit in itinere spoliatus. nunquid in ista condemnat.expensarum veniat istud damnum.gl.in d.c.finē litibus. dicit quòd non. per ea quæ habentur. in l. inter cās.§. non omnia.ff.mand.& ista sententia placet. licet. Alber. in d. l.terminato.videa.inclinare.in op.contraria. Idem.

Ille etiam qui obtinuit in causa. nō debet habere ñ expensas.quas facere debebat.l.de offō. & ibi Alex. ff. vbi pup. edu. deb.fac.quod vult Iaſ.in l.fi.§.in compura. in prin.2.col.C. de iu.delib.vbi dicit.quòd nonveniunt expense nisi rationabiles secundùm.Bar.per illum tex.in l.quæ sub condict.ff.de cond. & demon. Idem.

Quid de aduocato.qui in suamet causa cōsuluit.an debeat habere expensas?Bar.in l.stipulatus es opus.ff.de fideiuſ.dicit. quòd non.quando non veniunt nisi sumptus litis sed vbi venirent damna & interesse secus esset.vt quia dum consulebat in causa sua non poterat intendere aliis causis.&ita transeunt Ang.& Im.ibi.

Sed Bal.& Sal.in l.fi.C. de fruc.& lit.expeñ.dicunt contrarium.vide Iaſ.in d.§.siue autem.in 6.col.

Et idem dicunt in eo.qui habuit aduocatum grat.vt ibi per eos.maxime.Iaſ.ibi.5.

Subiungit Iaſ.idem esse.Si notarius cause.nolunt recipere salarium. ob reuerentiā pt. quæ obtinuit quia tunc aduersarius non tene.all.Ang.in d.l.fi.

Limita præmissa.nisi victor huīt gratiam expensarum in remunerationem beneficij pti vel futuri. quia tunc debet fieri condem.expensarum.ita doct.in locis præall.al.Spec.in ti. de expen.§.fi.vers. quid si victor:Io.Andr.in d.c. finem litibus.& ibi Panor.& Bal.& Ang.in d.l.fi.

Vide in simili quod vult Bal.in l.si vero non remunerandi. ff.mand.Alber.in 1.parte.q.94. P.Andora.

Quis autem tenea.ad expensas consultoris.& sic ad sportulas.vide ĩ.in ver.Sportule. Idem.

Sed nunquid ille qui difert producere instrumētum.ti.debeat in expeñ condemnari? Dic quòd sic.secundum. Guil.de Cu.Bal.& doc.in l.cogi.C.de peti.hæred.per.d.l.non ignoret. de quo.per Fely.in c.exceptionem.in 14.col.de excep.& in c. de cetero.in 3.col.de re iud.& in c.ad audientiam.el.2.in 10. & 11.col.de Rescrip. Idem.

Idem in clerico differente producere instrumentum clericale.Fel.in d.c.exceptionē.in prin.marſ.ample.in l.prē.in 16. col.ff.de quæstio.Phi.in cap.1.in 3.col.de Rescrip.in 6.Idem.

In praticha.pº.taxan.expense.2.præsta.iur.3.iudex fac condemnationem.auth. post iusiuran. C. de iud.Nec licet iudici taxaſ in plus vel minus quàm fuīt iuratum.de quo. per Alex. in 2.volu.conſ.37.in vlt.col.Ang in §.in duplum. in 2.col. de actio. Idem.

Et valet pactum de stan. super expeñ. dicto part. maxime cum iuramento Alex.in 2.vol.conſ.37.in pen.& vlt.col. & dixi in verb.pactum.§.44. Idem.

Potest tamen taxa reuocari. si fuīt male taxatum. doct. in l.videamus.§.deferre.maxime alex.in 2.col. ff. de in iitem iurando.Iaſ.in d.§. siue autem in prin.9.col. doct. in ca.fi. quod met.causa. Idem.

Et in taxatione.debet pars citari.non tamen debet citari fideiussor. de iud. soluen. marſ. in l.prē. in 17. col.de quæstio. P.Andora.

Debitor sine die si conueni.non monitus non soluit expēsas si confite.Fely.in c.licet hely.in 2.col.de simo.latius in ca. quoniam contra.in 7.col.de proba.Iaſ.in §. sic itaque ĩ 9.col. de actio.& in l.certi cond.in 2.col.ff.si cert.pet.& in l.fin.§.labeo.in 1.col.eo tit.& in d.§.siue autem.in prin. 5.col.marſ.in d.l.prē.in 8.col.de q̄o Panor.in c.2.de accuſ.Ludo. sing.396. Ang.in §.sic itaque.in 6.col.de actio.

Vbi autem est appoīta dies non requi.monitio. & tene.ad expensas.Fely.vbi ś.Marſ.vbi ś.in 9.col.

Item quando fuisset interpellatus.cepo.cau.84.

Cui autem incombat onus probandi.interueniſſe extraiudicialem interpellationem.Ludo.sing.397.dicit.quòd reo.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sed in apostilla ibi alibi Fely.tenere contrarium.in c.quoniam contra.in 8.col.de proba. P.Andora.

Expense contumatiales debentur in qualibet parte iudicij. l.sancimus C.de iud. P.Andora.

Contumax nō auditur nisi refect.expens.Fely.in c.2. de accus.all.multa.Ias.& doct.in d.l.Sancimus.

addit Ias.q̄ etiam si velit resarcire expensas. adhuc non auditur.nisi satisdet de iud.sisti.& de obseruac.iudicij. §.si vero in authen.de exhi.reis,tex.clarior.in c. 1.de do.& contu.in 6.

item secundū eum potest iudicis offō mulctari.l. 1.§.fi.vbi Bar.ff.si quis ius dicen.non obtemper.

item potest.contra eum peruenire ad pm. & secundum decretum.auth.ei qui.C.de bo.aucto.iud.pos.cum sy.

item contumax.non audi.appellans. vt dixi. in ver. contumacia.§.

Contumaci denegari debet audiētia.don. soluat expensas. d.l.sancimus.& ibi doc.maxime.Ias.col. 1. fac.glo.in l.sed & si per prætorem.§.sed si decreto.ff.ex qui.cau.maio.

Et intelligit Ias.non solum in illa causa. Sed & in omni alia quam habet. etiam cum aliis personis coram eodem iudice. all. Bal. in l.consentaneum.C. quomodo & quando iu. in 5.col.in vers. deiñ ad euidentiam promitto.& in ca.fi.de mutuis petit.& in c.cum venisset.in 3.col.de iud.& in c.grauis in 7.col.de rest.spol.

Quid in arbitro an propter contu. possit denegari audientiam.vide Ias.in d.l.sancimus.in 1.col.

Multas extensiones ad.d.l.sancimus vide ibi per Ias. qui etiam ponit multas limitationes.

Po.limitat.nisi cōtumax incon.compareret.quia purgaret contu.ita dicit.sentire gl.in l.&si post tres.ff.si quis cau.&hoc sequi.ipse Ias. contra.Bal.in d l.& si post tres.& Pau. de Castr. in d l.sancimus.

secundò. Limitat quando citatus non comparuit. eo quia fuit impeditus sine sui culpa.fm.Bal.in d.l.& si post tres.& dicit.esse tex.in d.l.sancimus.ibi mala conscientia abfuit.

tertiò.Limitat qñ citatus.personaliter. vel ad domum.fuit citatus tali tpe.q̄potuisset in termino comparere.si voluisset. l.ex consensu.§.fi.ff.de app.alias nō dicitur mala cōscientia habere.prout requirit.d.l.sancimo.in fi.fm.Sal.ibi,in vlt.col.Idē.

Que autem & quales expense debeāt refici ratione contu. Vide Ias.in d.l.sancimus.in 3.col.in 1.q.

An contumax possit condem.in expens.sine noua citatione.omnes doct.in d.l.sancimus.maxime.Iaso. in 3.col.in 2.q. tenent quòd sic.

Limitat Ias.qñ citatione.esse apposita cōmunicatio quòd si nō comparuerit procedetur ad vlteriora.secus si fuisset simpliciter citatus.& fuisset contumax.

Subdit Ias. q̄ licet doct. communiter ita teneat, nec inueniat contrarium tenentem. ipse tamen tenet cōtra doc.quòd imo sit necia cito.vide ibi per eum.

Vtrum.ad hoc.vt contumax de cetero audia. sufficiat oblatio verbal expensarum.Ias.in d.l.sancimus.col.4. in 3.q. dicit, q̄ si sint liquide & taxate.req.real obl.alias suffi.verbalis cum satisdat.all.multa. Addo Barb.in 2.volu.cons.36.in 17.col.in prin.Eundem Ias.in l.1.in 1.col.ff.qui satisd.cogā.& in l.quod te.in 3.col.ff.si cer.pe.

Quærit etiam ibi Ias.in 4.q. an illa.l. solum habeat locum in vero contumace.vide ibi per eum.

Quinto quærit. an à condenatione expensarum quæ fit ratione contu.possit appellari. & concludit quòd sic si compareat ante condemnationem expensarum.vt ibi per eum.

Sed quid si tempore condemnationis. contumax erat absens. Tempore tamen taxationis expensarum erat præsens. poterit ne app.Bal.in d.l.sancimus.dicit.q̄ non. à condemnatione.sed bene poterit app.à taxact.

Quid si aliquis fuit citatus tribus citationibus.& in 1.&2. non comparuit.sed solum in 3.an tenea.ad expensas 1.& 2. citationis. doct. in d.l.sancimus, tenent quòd sic.& Ias.ibi in 5. col.in 6.q.allegat multa.Addo Fely.in c.2.de accus.

Quærit insuper Ias.an contumax solutis expeñ.admitta.ad opponen contra processum iam factum.& distinguit notabiliter.vide eum.

Vtrum.ista condēnatio expensarum contu.possit peti post sententiam.Bal.in d.l.sancimus.dicit.quòd non.

Antequam iudex faciat condem.expensarum ratione contu.debet sibi de contu.constar.tex.no.& ibi Bar.in l.hæc autē §. 1.in ver.liquere prætori.ff.qui.ex cau. Fely. in ca. quoniam contra.in 7.col.de proba.

Nullo tamen petente. potest facere iudex condem. expensarum ratione,contu. quia ad eius officium spectat propulsare contu.ita Bal.in d.l.sancimus.

Expense contu.peti possunt quandocūque ante dif.per no. per Inno.in ca.sæpe.vbi etiam Phi.in 12.col.de app.habetur. per Fely.in d.c.quoniam contra.in 7.col.

Si contumax moria. eius hæres non potest condem.in expeñ illius contumacie. Alex. in l.si eum hominem. in prin.de fideius. P.Andora.

Expense Retardati processus reficiende sunt.l.non ignoret & ibi doct.C.de fruc.& litis expen. P.Andora.

Et cum tales expense retardati processus equiparentur cōtumatialibus. vt dicit.Bart.in l. 1. ff. de alie.iud.mu.causa fac. debent incont.refici.l.sancimus.C.de iud.

Fac.quod vult Bal.in l.generaliter.§. his de præsentibus.C. de rebus cred.vbi dicit.q̄ qñ quis succombit in vno articulo cause.& condemna.in expeñ illius interlocutorie. tene. illas expensas statim reficere.non expectata diff.de quo. per Alex. in d.l.generaliter.§.sed iuramento.qui all.gl. ibi. & Bal. in l.1. C.de sent.qui sine cer.quanti.

Addo Fely.notabiliter.in c.qualiter & quando el 1. in 11. col.de accus. vbi dicit.q̄ si iudex reuocat interlocutoriam debet condemnare in expeñ.& tales expense.ante omnia debēt refici.& latius idem vult.in c.ad audientiam.el 2.in 11.col.de rescript.& in c.significauerunt.in 4.col.de testi.Ias.in l.error. in 1.col.C.de iur.& fac.igno.

Ad quod etiam fac.quod vult Fely.in ca.præsentium.in 4. col.vers. sed licet. de testi. vbi dicit. quòd non potest recedi à prote.nisi refussis expens. vide quæ dixi.in ver.confe.erronea vers.limita dictam regulam.

Vide tamen ad hoc.vlti.Alex.in l.quod iussit in 7.& 8.add. de re iud. Idem.

Condemnatio expensarum quæ fit ratione alicuius articuli.non debet extendi nisi solum ad expensas factas circha illū articulum.nō autem ad expensas factas alia de causa. Phi.per illum tex.in c. 1.§.si quis ig.in prin.de excep.in 6. Idem.

Expense illegitimi interuentus propter illegitimum interuentum condemnatur quis in expeñ.Io.Andr.in add.ad spec. in tit.de actore §. 1.vers.quid si minor faciunt no.in l.licet. C. de procur. P.Andora.

Expense per victorem facte. ante legitimationem procu. sui non reficiuntur.Ang.in auth.de iud.§.oportet.P.Andora.

Expensa vbi requiritur,& reperitur factum, præsumitur factum ab eo cuius interest.Fely.in c.j.col. 1.de iudic.c.nonnulli.§.sunt & alij.col.6.de rescrip. P.Andora.

Si quis tenetur aliquid facere,intelligitur suis Expensis.Fely.in c.non potest.in fi.de re iudic.vide quæ dixi in tract.feud. rub.quid sit inuest.ver.de roidis.§. 1.vide Pet.Gerard.sing.78. P.Andora.

Expensa voluntaria à socio non repetitur. Roman. consi. 475. Idem.

Expensarum condemnationem sibi reseruare in sententia nequit iudex,&si illarum taxationem possit,commune ainnt Lanfr.in c.2.nu.6.de expens. Viuius(qui in interlocutionibus limitat)libro 1.opin.clxix. E.Suarez.

Expensas victum victori resarcire iudex iubere necessario debet,si petitæ sint,alias & si possit nō tenetur. communia renunciant Alex.& Ias.n.31. in l.properandum. §.sin autem.C. de iudi. idque procedit tum in ciuilibus causis tum in criminalibus,vt commune inquiunt Hippo.in pract.§.superest.nu. 1.Viuius lib. 1.opi.cxj.latius Iul.Clar.in pract.§.vlr.q lxij.vers. sed nunquid.Alioquin litem de illis suam iudex faciet,quem admodum frequenter placitum affirmant Marant. de iudi.6. part.3. memb.n.12. Viuius vbi suprà. Limita nisi reus iustam litigandi causam habuisset, vt affirmat receptum Cagnol. in l.in alterius.nn.25.ff.de reg. iur. Quam habuisse videbitur si, cùm vnum testem produxisset,per iusiurandum non sibi, sed parti aduersæ delatum, succubuerit. commune ponit Viuius d.li. 1.opi.425.vel si peritorum iudicio fulta, litem susceperit, ac tractauerit,quemadmodum receptum aio ex Ias.post alios nu.8.in l.properandum.§.sin autem alterutra.C.de iud.Alcia. de præsump.reg. 1.præsumpt.lj.in fi.Parisi.cons.7.in fi.lib.3.Tiraq.in tract.de pœn.legum,& c.causa.fi.nu. 108. & seq.Ruin. cons. cij.n.7.lib.3.ac Iacob.Menoch.elegantis doctrinæ viro, de recup.poss.nu.27. E.Suarez.

Expensarum condemnatio dicitur interlocutoria quando fit ante diffinitiuam in processu causæ,secus si fiat cum diffinitiua:secundum communem per Robert.Marant.de ord.iud. 6.part.c.53.nu.36.

Expensas & melioramenta, vt Doctores fantur, is tenetur restituere.qui remedio l.2.C.de rescind.vend.rem retrò accipit, vt frequentibus Doctorum suffragiis exceptum indicat

Arius Pinel.ad illam l.2.part.2.c.3.n.1.cum seq. E.Suarez.

Expensarum appellatione, etiam quod earum causa in futurum soluendum est,continetur,vt est gl.singularis communiter approbata in l.quibus diebus.§.1.in gl.1.in fin.ff.de condit.& demon.Quam sequit Soc.Iun.cons.2.n.6.vol.4. Musc.

expositus partus à quo nutriendus sit? Dic q̃ aut scitur ex qua matre natus est,& tunc illa mulier tenetur eum lactare& nutrire vsque ad triennium,text.cum gl.in l.pen. C.de pat.potest. Istud tamen fallit se esset paupercula ita quod oporteret eum quærere sibi victum, vel esset nobilis, cui esset dedecus lactare filium suum:nam tunc non tenetur.Bald. in l. alimenta.C.de negot.gest.& Ang.in d.l.pen.idem Bal.in l.sed si hæreditas.§.quod autem.ff. ad exhibend. aut scitur quis est pater. & tunc tenebitur. Si autem ignorantur pater & mater, tunc ecclesia debet ministrare expẽsas tali partui exposito.ita vult Panor.in cap.1.de infantib. languid.in subsidium autem dicit Iacob. de S. Georg. in l.1.ff.de iur.& fac.ignor. putare Rempub.teneri. P.Andora.

expertis in arte credendum.Vnde illud.Experto crede Roberto.l.1.ff.de vent.inspiciend. Bellonus.

experiendo ius non fit deterius.l.aliam.ff.de nouat.& l.j.ff. si ex noxa.caus.agat. Bellon.

expressio eius,q̃tacitè inesse videtur nihil operatur,per notata per Doct.in l.3.ff.de leg.1.

Fallit q̃n talis expressio inest ex voluntate,&mente testatoris.Ita cõiter Bart.& alij.in l. talis scriptura.ff. de lega.1.& dicunt in d.l.3.Et pro communi tenet Soci.Iun.in cons.30.nu. 9.vol.4.Vbi reprehendit Ias.non bene consuluisse, & melius consuluisse.Curt.Iun.in cons.lxix.habita diligenti consideratione.nu.2. E.Muscul.

expressio causarum.In appellatione ab interlocutoria suffi cit expressio causarũ,vel causæ grauaminis,vt ex actis, siue p relationem ad acta,fm Pau.de Leaz.& Lap.in cle.appellanti. de app.faciũt no.p Inn.in c.fi.de ope.no.nũcia.Card.tñ & Im. in d.cle.Io.And.in c.peruenit.Io.2.ext.de ap.Gemi.ĩ c. cordi. c.ti.in 6.Ang.in l.j.ff.de lib.& posth.&Bal.in repetitione.l.edita.C.de eden.tenent contrarium.de quo plenè per domi.Præpos.in c.vt debitus.extrà,de app.& per dñm de Rota in nouiss.decisio.7. Balb.decis.208.

expressio eorum.quæ tacite insunt.nl.opera.l.3.ff.de leg.1. l.non recte.C.de fideiuss.Alex.in d.l.3.& in 3.vol.cons.2.Ias. in l.2.ff.de cond.indeb.Alex.in 1.vol.cons.25.in vlt.col.& in eo.vol.cons.33.& in 3.vol.cons.35.in 1.col.Bolog.cons.31. in 6.col.

Limitat Alex.in d.l.3.in 1.col. nisi testator vellet talem expressionem reddere actum conditionalem. al.l.in conditionibus.& ibi Bal.in §.1.ff.de cond.& demonst.vide tñ ibi p eum.

Limita etiam nisi fiat expressio alio modo quã tacite inesset.ita Alex.in d.cons.2.all.l.si ita legatum.§.illi si volet. ff. de leg.1.& l.3.§.filius.ff.de lib.& posth.idem vult in 5.vol. cons. 22.in vlt.col.

Limita pariter,qñ tacitum inest ex necessitate legis. secus. quando inest ex præsumpta voluntate ita Ias.in d.l.2.all.l.præcibus.C.de impub.& al.sub. P.Andora.

expressio condictionis quæ tacite inest ex voluntate.dispo nent.fac dispositionem,absolute conditionalem. dec.cons.2. in 3.col.all.d.l.in condictionibus. P.Andora.

expressum non solum dicitur illud quod verbis insinuatur, sed & illud quod euidentibus signis colligitur.Ias.in l.prætor ait.n.5.ff.de noui oper.nunt.communem dicit. B.Villalob.

expressum quid.& qualiter dica.vide Ias.in l. prætor ait.in 1.col.ff.de oper.no.nun. P.Andora.

expressum dicitur.quod ex coniecturis apparet.l. licet imperator. ff. de leg. 1.l.si quis locuplex.ff.de manu.te habetur per Panor.& Barb.in c.licet causam.de prob.Lud.Rom.cons. 271. P.Andora.

expressum dicitur.quòd exmte collig.gl.& Ang.in d.l.prętor ait.§.1.Fely.in c.translato.de consti. Idem.

expressi & taciti an sit par virtus Barb.in 2.vol. cons.40.in 6.& 7.col.doct.maxime Ias.in l.cum quid.ff.si cer.pet.faciunt quæ habentur.per eundem Ias.in l.stip. §.habet.in 1.col. ff.de oper.no.nun. fac.etiam quod vult Bal.in l.cum te.C.qd̃ met. causa.In ꝺrium faciunt quæ habentur per eundem Ias.in l.3. §.fi.in prin.ff.de cond.caus.dat. vbi ponit exẽpla q̃ multa possum aliquo tacente, quæ non possum eo expressè contradicẽte. Et istam regulam q̃ sit par virtus taciti & expressi limitat Alex.cons.59.vol.3.& in l.1.in prin.ff.de verb.obl.& Ias. in l. cum ex filio.§.filio impuberi.ff.de vulg.& pupil. P.Andora.

expresso vitiato non vitiatur tacitum quando non est ratio vitiãdi.Alex.in l.1.§.nuntiatio.col.9.ff.de oper.no.nuntiat. P.Andora.

expressum si vitietur, & quod verbis enuncietur, & quod euidẽtibus signis colligitur.cõe dicit Ias.in l.prætor ait,n.5.ff. de noui oper.nunciat.Villalob.in sua collect. E.Suarez.

expressum si vitietur,tum demum id, qd̃ tacitè eo continetur,labem ac vitiũ facit,cùm vel non æquè principale est,vel consistere per seipsum nequit,sed sic ad illum est affectum, vt pars aliqua subiecta,aut consequutio.aut appendix cõe effert Ant.Gomez de testam.c.3.nu.3.in prin.& in vers.nec obstat. & nu.31.vers.2.facit. E.Suarez.

expressum in statuto criminali dicitur,qd̃ inest, tanquam necessarium consequens,vel antecedens,vt est cõmunis opi. gl.in l.prætor ait in pr.ff.de operis no.nun.In ver.expressum. vbi no Bar.Ange.& omnes.D. Laurentius Occa. Inter cons. cri.cons.100.n.30.vbi fusius.Tomo 2. Bonacosi.

expromissores dicunt,q ,p nõ obligato ,pmittunt vt cõe ,p nuntiat Ias.in l.4.§.ait prætor.nu.3.ff.de re iudic. E.Suarez.

extensio de casu ad casum alterum non procedit in cõsuetudine.Hanc cõem dixit Alex.in l.qd̃ dicitur.ff.de verb. obl. vt refert post Ruinũ Tiraq.ĩ trac.d̃ iure primoge.q.17.n.x.I.F.

extensio de vno casu ad alium,non prohibetur:etsi in casu extenso sit maior ratio.Gomez.in c.statutum.n.39.de rescri. in 6.communem dicit.

Amplia in facultate dispensandi:quia ex identitate rationis extẽditur de vno casu ad alium.Rip.in respons.n.4. cõem d̃t.

Amplia secundò, in correlatiuis:quia lex pœnalis extendi tur de vno correlatiuo ad aliud.Io.Nico.in l.generaliter. nu. 26.C.de secun.nupt.communem dicit.

Limita in correctoriis,quia etiã ex maioritate rationis non extenduntur.Iaso.in l.de quibus.n.14.de legib⁹.ff. & in auth. quas actiones.num.21.C.de sacrosc.eccl.communem dicit.

Restringe istam limitationem,nisi alias fiat extensio de stricta significatione vocabuli ad latã:qa etiam ĩ correctoriis fit extensio.Ias.in rub.de re iudic.num.13.ff.communem dicit.

Restringe secundò,qñ agitur fauore animæ,&pro ea saluãda:quia tunc fit extensio sine aliqua distinctione.Curt.Iun.in l.1.n.80.ff.de of.eius cui man. est iurisdic.communem dicit.

Restringe tertiò,quando lex noua correctoria reducit nos ad legem antiquam:quia tunc tanquam fauorabilis est extendenda.Cur.Iun.cons.xcix.num.3.communem dicit.

Restringe quartò,in l.noua æquiparante duos casus, quia disponens super vnum censetur disponere super alios. Curt. iun.cons.cl.num.6.communem dcit. B.Villalob.

extensio in correctoriis non solùm à simili, sed à maiorita te rationis non est licita,secundum gl. & Doct. in auth.quas actiones.C.de sacrosanctis eccles.& in l.si constante.ff.soluto matrimonio.Ias.in l.fratres.C.de inofficio.testamen.& in authent.non licet.C.de liberis præteritis.Imol.cons.lxiiij.Areti. cons.27.Corneus consilio cclxxj.volum.4.Curt.Iuni.consil. 6.istam opinionem asseuerat esse communem.Ias.in l.de quibus.numero 14.ff.de legib. & in dicta authen.quas actiones. num.21.Decius in l.non debet cui quod plus.nu.4.ff.de regulis iur.quicquid aliter voluerit idem Deci.prẽcipitanter,& tibi contrarius cons.333. F.Viuius.

extensio fieri non debet in odiosis,& in pœnalibus, & vbi lex figit pedem,non debemus vltra procedere:quia odiosa restringi debent, vt in reg.odia.de regulis iuris.in 6.& est optimus text.ad hoc in l.at si quis.§.Diuus autem Marcus.ff.de religiosis, vbi licet hæres delinquat prohibendo testatorem funerari ab eo, quem testator elegerat, seu per quem funerari volebat, tamen non punitur: ratio, dicit text. quia pœna in hæredem statuta non est, & gloss. ibi ait nota quòd illicitum non punitur, & illum text. dicit notabilem Bald. in l. 3. in princip.C.de Episcop.& cleri.Vnde in pœnalibus,quia odiosa sunt non est licita extensio, vt in regu. in pœnis. de regulis iuris libro 6.& hoc notat Decius & Cagnolus in l.factum suum.§.in pœnalibus.ff. de regulis iuris. Istam etiam opinionem ait esse communem Iason.in l.cum quidam.numero decimo & 24. ff.de liberis & posthumis.& in l. finali. ff.de ius vocand. & latè prosequitur Crauet.in tracta.de antiquitate temporum.in 3.parte.numero 87.Quæ quidem communis regula limitatur non procedere, quando ratio est expressa in l.pœnali,quia tunc fit extensio ad alios casus, in quibus viget eadem ratio, ita tradidit Domin. & Gemin. in capitulo si ciuitas.§.primo.de sententia excommunicatio.in 6. Alexand.in l.cum mulier.in 2.notabi. per illum textum.ff.soluto matrimonio Deci.in d.§.in pœnalibus.limitat.vij. Iaso.in d.l. cum quidã.limita.5.& in l.1.ff.de in ius voc.& Crauet. latius in d.tracta.de antiquitate temporum.parte 5.num.107.cum sequent.Interpretatur & limitatur quoque ista cõmunis non

Universidad de Deusto
Biblioteca

procedere in pœnalibus, in quibus fit extensio de casu ad casum.ca. 1.§.porrò,quæ fuer.prima causa bene.amitten. vbi in materia priuationis feudi proceditur de similibus ad similia. & ibi Bald.dicit illum text.meliorem de iure q̃ in pœnalibus proceditur de similibus ad similia,quem sequitur Saly.in l.2. C.de noxal.Alex.in auth.non licet.C.de lib.præt.Cyn.&Saly. in l.fi.per gl.ibi in verb.voluerit.C.de reuoc. donation. & istã opinionem q̃ fiat extensio de vno casu ad alium latè probat. Crauet.in loco præcitato,& dicit communem Gomez.in ca. statutum.n.39.de rescript.in 6.& ista communis probatur vi ua ratione,namvbicunque aliàs lex fieret elusoria,tunc fit ex tẽsio de casu ad casum. ita voluit Ias.in d.l.cum quidam.in fi. Deci.in d.§.in pœnalibus.in 3.limitat.per gl.in c.quanquam. de vsur.in 6.vbi dum dicit aliàs facile esset hanc cõstitutionẽ eludere,& ibi not.Domini.Idem in effectu tradit Butri.in disputa.sua inci.Bononiensis,in fi.tertio dubio: vbi dicit,quod fit extensio in materia pœnali, quando aliàs magna plaga legis inferretur,& sic quando fieret elusoria,sequitur.Soci.cõs. ccxl.vol.2.& Crauet.in d.l.tranct.in 4.part.n.cx. Limitatur etiam præfata communis in quatuordecim aliis casibus,quos ponit Gem.in c.1.de temp.ord.in 6.Sed vltra istos vide sex alios,quos refert Iaso.in d.l.cum quidam.nu.24.cum aliis seq. Idem.V.

extensio ex identitate rationis.potest fieri ratione pu.vtilitatis.etiam in pœnalibus.Bar.notabiliter. in l.2.§. exercitum. ff.de his qui no.infa.& in l.si constante.in.9.q.1.partis prin.ff. sol.mat.Ang.mI.& Alex.in l.si à p°.ff.de lib.& posth.pulchre Barb.in 2.vol.cons. 48.in 1.col.Ias.in l.si filiusfa. in 2.col.ff.si cert.pet.&in l.si certis annis.in 2.col.C.de Pac.&in l.si fratres. in 3.col.C.de inof.test.Maximè si dica.vel alio quouis modo re.Barb.in 2.vol.cons.23.in 1.col.de qua.mã. habetur late. p Alex.in d.l.si constante.& in l.cum mulier.ff.so.mat.& in l.sororem.C.de his qui.vt ind.Fely.in c.translato in vlt.col.de cõsti.Barb.in 1.vol.cons.6.in.7.col.cons. 11.in 2.& 3.col. cons. 19.in 3.col.& latius cons.42.in 2.col.& clarius in cons.vltim. in 6.& 10.col.& in 2.vol.cons.26.in 10.col.&cons.30.in 2.& 3.col.& cons.36.in 13.col.& cons.43. in 6.col.& cons. 53. in 7.& 8.col.Iaso.insti.de actio.in prin. in 9.col. & in.§. sequens in 2.col.Io.Calde.in cons. 12.vide pulchrum text.& ibi Bal.in l.si furiosi.C.de nupt.

Idem fauore animæ.Phi.in c.sciant.de elect.in 6.

et amplia q̃ fiat extensio ex identitate.vel maioritate rationis.etiam si disp.taxatiue loquatur.Iaso.in l.2. in 25.col. C. de iu.emphi.& in vsi.feu.in 26.col.& in l.1.in pen. & vlt. col.ff. de offõ.eius.cui re.fac. quod vult ipse Iason.in l.cognitio.illo eo.tit. & in l. 1. in 3. col. ff. si quis iusd.& in l.1. in 4.col.C.de transac.& in l.1.in 3.& 4.col.C.de bo.pos.contra tab.Barb.in 4.vol.cons.2.in 9.col.

et vltra præmissa an in correctoriis licita sit extensio ex maioritate rationis.vide Ias.in auth.Quas actiones.in 4.5.6.&7. col.C.de sa.san.eccl.& in auth.nõ licet.in 2.& 3.col. C.de lib. præte. & in l. cetera.§. sed si quis.in 3.col.ff.de leg.1. & in l.1. C.de in ius voc.& §.ex maleficiis.col.10.insti.de act.& in l.fi. ff.de in ius voc.& in l.si prius.ĩ 22.col.de oper.no.nun. Alex. in 2.vol.cons. 50.in 3.col.ibi.& pro ista op.& in cons. 113. in fi.vide etiam Phi.in c.j.in 2.col.de temp.ord.in 6.Aliquid per Alex.in l.1.in 3.col.de verb.obl.

et in correlatiuis an fiat extensio.vide eundem Ias.in l.fi. in 1.& 2.col.C.de ind.vid.tol. P.Andora.

extensio regulariter.nõ fit in indispensationibus.Fely.in c. postulasti in 11.col.de Rescrip. P.Andora.

Quod non est extendi non potest. l. cum præcario. ff. de præca.

extensio non fit in fictione.Alex.in j.vol.cons. 10.in 2. col. ibi & in fictione.

Vbi non est eadẽ ratio non fit extensio vt in spẽ.vult Alex. in 2.vol.cons. 115.Ibi 2.potest responderi.

et vbi est eadem ratio. non dicitur extensio Alex.in 5.vol. cons. 5.in fi.& cons.lxxv.in 1.col. P.Andora.

extensio devno casu ad alium non prohibetur,& si in casu extensio sit maior ratio.Gome.in c.statutum.n.39.de præscr. in 6.communem dicit. Bonacoss.

extensio fit ex identitate rationis in materia correctoria,& odiosa,vbi agitur de salute animæ,& euitando peccato,vt est communis opi.de qua.Cur.iun.in cons. 203.nu. 20. In 3.vol. Et fit lata interpretatio in materia odiosa,quatenus proprietas, & vis verborum significat. Celsus & honoratus Doctor. Orator,Poeta & musicus.Riminal.Vrbius nouissimus in cõs. 25.nu.272.Et no.q̃ ex sola dissimilitudine in aliquo, non fit extensio materia aliàs extendibili. Moder. lucen.de Inuentario par.7.nu.36.fol.230.facia.2.Et ideo in statuto appellatione damnorum non veniunt expensæ, quia propriè & strictè debet intelligi statutum.Soci.Senior in ca. in nostra. nu.4.de Iniuriis & damno dato. Bonacoss.

extensio fit in pœnalibus,vt est communis opinio. Viuius in suo Communium opi.lib.1.ver.Extensio,vbi hoc declarat procedere in casibus,vt per eum.Soarez in vers.Extensio.nu. 233.vbi fusius & numero 241. D.Hieronimus de Monte,in suis variis quæstionibus.q.28.nu.19.communem dicit.Gratus responso.155.n.27.in 2.vbi contradicit,limita vt per Pet. Duen.Regu.286.&287.Ias.in l.cum quidam,nu. 19.& seq.ff. de lib.& posth.vbi ponit ampliationes & limitatio.vide Gratum Responso.154.& Respon.165. Et si non fuerit extensio in materia pœnali,legi magna inferretur plaga,Soc. cõs.406. nu.7.& cons.239.n.4.vol.2.vide omnino Alberi. in l. Cæsar. nu.8. ff.de publica. vbi fusissime de hoc, statutum etiam pœnale extenditur ex identitate rationis.Gratus Responso.65. in 1.vol.vide Dec.in cons.406.nu.7.Ex extensione scilicet actiua tanquam fauorabile, quando eadem ratio in casu, ad quem volumus extẽdere, & hoc si odiũ est rationabile. Cast. in l.si quis à seruo.nu.7. C.de furtis & seruo corrupto. Limita in statuto contra ius commune,quia non extenditur.Dec. in c.Translato.in 2.lectura.nu.7.de constit.Item limita statutum nõ debere ampliari, siue extendi ad exceptiones ibi non expressas,sed restringi debet.Bart.in l.Cæsar. C. de vectiga.& commissiis.Gabrielli.in cons.17.in 1.numero &seq.vbi de statuto,quòd nõ debet extẽdi in materia vsurarum.vide Benedictum de foro Sempro.in Repert.Fely.in verbo.Extẽsio.vbi Extẽsio fit in statutis ad casum omissum & odiosũ ex maioritate rationis: etiam si essemus in correctoriis, quando alias dispositio noua nihil induceret.Guido Papę in tracta.de compromissa.literis.q.19.Tomo 13.vide etiam Alber.in l.si quis non dicam rapere.nu.7.C.de episc.& cleri.vbi dicit,q̃ in omnibus illis casibus, vbi est omnimoda similitudo.& subest eadem ratio,procedi debet de similib° ad similia.& vbi est simile legis.secùs si esset simile hominis,vt ibi latius.& ibi.nu.24. dicit communem esse regulam,q̃ in odiosis &pœnalibus nõ fit extensio.Nisi,vt ibi per eum.vide omnino Corsetum in Reperto.ad Abb.in verbo.Dictio pręcisè vbi etiam,quando possit fieri extensio in statutis,& quando loquitur statutum per verbum pręcisè.vide Gabr.cons.180.n.9. Et cõstitutio,quamuis pœnalis,etiam exorbitãs,& correctoria,quæ operatur effectum suum in casu expresso, extenditur etiam ad oẽs alios casus,in quibusversetur idem fauor animæ,vt est cõis opi.de qua Cur.Iun.in cõs.244.n.20.ĩ 3.vol.Et vbi ratio in constitutione expressa est generalis,licet decisio sit specialis,fit extensio ad omnes casus, ad quos generalis ratio adaptatur, vt est communis opi.Cur.Iun.ibi.nu.21. Item extensio etiam fit in pœnalibus de vna persona ad aliam,ne elusoria reddatur dispositio.Riminaldus nouissimus in con.21.nu.65.Et extensio in pœnalibus fit ex identitate rationis, quæ sui natura continet delictum,ne delictum remaneat impunitum.Secus in materia quę ex se non cõtinet delictum.Sed solum eatenus,quatenus lex disponit,vt delictum haberi aliquá ve coherceri pœna,vt sunt negationes iudiciales, quarum aliquæ permittunt à iure,& pertranseunt impunitæ,& solum Deum habent vltorem.D.Phanucius.de Phanuciis Lucensis.de inuentario.part. 6.n.13.vbi latius. Bonacoss.

extensio de persona ad personam fieri non debet in onerosis,secundum Aret.in l.Gallus.§.& quid si tantum.ff.de libe. & posth.& ita in terminis nostris respondet, & declarat Dec. in cõs.217.ver.& ex prædictis decisionibus,&in q̃s.cccIxxvii. vers. nec obstat, si dicatur, dicens: Ita communiter teneri, vt per eum.Quem etiam refert Soc.Iun.in con.29.nu.23.vol.4. E.Muscul.

extensio in iis, quæ à iure abhorrẽt(exhorbitantia Doctores vocant)ex eadem, vel pari ratione rectè ac validum. fiet, vt latè ponũt cõe dogma Tiraq.in l.nũquã.ver.libertis.n.36. & n.37.C.de reuoc.don.Roger.in tract. de interpret. iur.§.5. Arius Pinel.in rub.2.par.n.27. C. de bon.mater.At in iis quæ corrigũt,etiã à maiori ratione non procedet cõe renuntio ex Bart.in l.si cõstante.n.39.ff.so.mat.Ias.in auth. quas actiones. n.21.& 22.C.de sacrof.eccl.Ario Pinello in l.1.par.1.n.78.C. de bon.mater.Viuio lib.1.opi.cvij.Excipe nisi vel ratio sit expressa,vel.extali extensione ad ius cõe illa l.que corrigitur.antiquus reduceremur.Excipe rursùm,nisi vnica tãtùm ratio illius cõstitutionis,de cuius extensione agitur, assignari possit, quia tunc semper à pari vel eadem, vel maior ratione procedet extensio, vt frequenter placere asseuerat Ant. Gomez de testa.c.5.n.11.& c.11.n.12.ad fi.Excipe 3.quando à significa-

tione

tione verbi ſtricta ad latam ampliatio fiet commune ait Iaſ. in rub.nu. 1.ff.de re iud.Excipe quintò ſi pro animi ſalute agatur.quod commune effert.Cur.Iun.in l.j.n.8.ff.de offic. eius, cui mand.eſt iuriſd. E.Suarez.

extenſio in iis,quæ vel pœnam irrogãt, vel odioſa habent ex eadem ratione admitti nequit, vt commune inculcãt Iaſ. in l.cum quidam notab.7.ff.de lib.& poſth.Viuius lib. 1.opi. xciij.poſt med.ac latius eod.lib.opi.108. E.Suarez.

extenſio in materia pœnali & correctoria ex identitate.rationis nõ eſt faciẽda,prout communiter notatur,in l.Si verò §.de vno.ff.ſo.mat.Auct.Quas actiones.C.de ſacroſ.eccleſ.& clem.1.de elect.refert Benedictus Capra.regul.xc.nu.112.

extenſio in pœnis locum non habet,&ſic lex pœnalis non extenditur vltra terminos,&perſonas in ea compræhenſas,& lex imponens pœnam in vno caſu, non intelligitur eandem pœnam imponẽs in alio caſu ad quem fit extẽſio,hanc Reg. declara,vt per Iaſ.in l.in eum.col.1.&2.vſque ad nu.6.ff.de in ius voc.& in l.cum quidam à nu.9.vſque in fi. d.l.ff. de lib.& poſth. vbi etiam quãdo in pœnis maleficiorum fiat extenſio. Quid quando lex eſt pœnalis & correctoria ſimul? Dic non fieri extenſionem ex no.per Iaſ.d.l.cum quidam nu. 5.cui Add de, quòd lex, vel conſtitutio declaratoria, licet trahatur ad præterita:ſi tamen ea lex declaratoria exponat pœnam de nouo, non trahitur præteritos caſus reſpectu pœne, ſecundum Iaſ.vbi ſupra.nu.8.& ſeq.vbi latius declarat.

extenditur conſuetudo,vbi eadem ratio viget &eſt fauorabilis,ſecundum magis communem per Burſ.conſ.40.nu.10. l.6.1.non autem extenditur de caſu ad alium caſum conſuetudo exorbitans,nec egreditur terminos vſus,ſecundum magis communem per eundem conſ.82.nu.5.nu.6.eodem.

Nominata perſona prohibita alienari, vel cui fit ſubſtitutio, ad aliam non extenditur etiam ex identitate rationis, ſecundum communem per Burſ.conſ.51.nu.39.lib.1.

extenſio fit de nepote ad pronepotem vbi adeſt ratio vniuerſalis,vt bona perpetuò remaneant in familia, ſecundum communem per Burſ.conſ.13.nu.15.lib.1.

extenſio fit de caſu ad caſum ex identitate rationis expreſſæ in ſtatuto,ſm communem per Burſ.conſ.93.nu14.lib.1.

PRO.Extinctæ res vendicari non poſſunt.in §.ſi tamen.In ſtit.de rerum diuiſ. Bellonus.

PRO. Extra territorium ius dicenti impunè non paretur in l.ſi.ff.de iuriſd.omnium iud.in c.ſi.de conſti.in 6.

OBIEC.Contrà de l.emancipati.§.apud proconſulem. ff. de adop.& l.2.ff.de offic.proconſ. & leg. vbi magiſtratus habet iuriſdictionem extra prouinciam ſuam.

SOL.Habet voluntariam,non contentioſam,vt ibi.

OBIEC.Præterea,contra de l.ſi quis ex aliena.ff.de iud.vbi vocatus à prætore ex aliena iuriſdictione debet venire.

SOL. Verum eſt, cum dubium eſt inter partes de iuriſdictione,aliàs ſecus,vt hic.

OBIEC.Tertiò contrà de l.1.ff.de iudic.

SOL.Ibi cum partes prorogant iuriſdictionem. Idem.

Extrahens aliquem de eccleſia punitur morte, vt eſt communis opi.Clar.q.68.ver. Extrahens. Neque extrahi poſſunt rei à domibus Cardinalium.S.Rom.eccle.& ita hodie cõiter obſeruatur.Clar.q.30.ver.Item adde. vide Alex.in conſ.145. per totum in vlt.vol.& eſt cõis opi.vt ibi per Alex.n.10.vide etiam Oldra.in conſ.154.Moro.in tract.de Fide, treuga & pace.q.103.Fallit in latrone publico, & nocturno depopulatore. vt ibi per Alex. & Oldr. Quisnam verò ſit latro publicus, ponit Boſſi.in tit.de inquiſitione.n.32.Fallit in quibuſdam aliis caſibus,vt per Caſtr.in Rub.de iis qui ad eccle.confugi. vi de omnino.Abb.in c.inter alia.n.29.de immunt.eccle.vbi diſtinguẽdo dicit,quod eccleſiaſticus iudex tunc extrahere poteſt violenter de eccleſia,propter delicta in eccleſia commiſſa.quando reus eſſet ſacrilegus, & in eccleſia deliquiſſe ſacrilegium feciſſet. Bonacoſſ.

extraneus læſus. Licet forensis contrahẽdo in certo loco ligetur ſtatutis & conſuetudinibus loci,per ea quę habentur in l.venditor.§.ſi conſtat.ff.cõia prædio.per Innoc.& Io.And. in rub.de cenſ.ſi tamen lædatur,poterit petere reſtitutionem in integrum propter ignorantiam eorum, ſecundum Inno.& Io.And.in rub.extrà de conſue. Balb.deciſ.376.

extremum.extremis probatis.probantur media.vtj.probatio.§.68. P.Andora.

Extremum.in vltimum.gl.in l.1.§.is vide.& ibi doct. maxime Iaſ.in 3.col. ff.ſi quis iuſdic. fac.ſm eum qđ dicitur. iſte laborat ī extremis.i.vltimis vitæ.fac. etiam ſm eum.illud,extrema gaudij luctus occupat.fac.etiam illud virgilianum in bucolis extremum hunc aretuſa mihi concede laborem.&aliud poeticum.extremum hoc omnes ingrediemur iter. & dicit.ibi Iaſ.qintelfr ẽt de 1.quia extremum componi.ex integro& corrupto.& dicitur extremum.quod eſt extra medium. P.A.

Quis autem dicatur laborare.in extremis.Iaſ.in d §.is vide. in 3.col.dic.qille qui ex aliqua infirmitate deceſſit,abſq; hoc q aliquod interuallum ſanitatis habuerit. dato q multis diebus ſuperuixiſſet.al.tex.in l.ãlũnæ.ff.de ali.leg.quem dicit.vnicum in iure.Bal.in c.j.in vlt.col.extra.de pac.& infert ad ſta.q in extremis laborãtes nõ poſſint aliquem cõtractum facere. ſine pñtia propinquorum vide in ver. mors vide Pet. gerar. ſing.12. De laborante in extremis, Bald.in l.cum non ſolùm. C.de bon.quæ liber.

Et dicitur laboraſſe in extremis licet poſtea ſuperuiuat. Cer.in 4.vol.conſ.liij.

Teſtm, Actus, & quælibet alia diſpoſitio eius qui eſt in extremis valet.Iaſ.in l.quoniam.C.de teſta.& l.iubemus.C.co. Alex.in 1.vol.conſ.12.in 2.col.Barb.in 3.vol.in conſ.43.maxime.in 9.col.Decius in c.ſi pro debilitate. in 1.col.de off.deleg.Card.conſ.34.

Intellige dũmodo ſit intelligibilis. & articulate loquatur. l.iubemus.C.de teſta.Iaſ.in d.l.quoniam.& in d.l. iubemus.in quibus locis.multa all.vide in ver.mors.§.

Maxime procedit ad pias cauſas. Barb. in 4.vol.conſ.87.in 1.col.& ſeq. P.Andora.

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum,ex diuerſis Authoribus collectarum,

Liber Sextus.

F

FAber vicinus ob ægrotantis ſalutem compelli poteſt, vt vel ceſſet, vel aliò ſeſe transferat receptum ait Lũcas de Pen.in vlt.ad finem.C. de ſtud.liberal.vrb.Rom.lib.11. E.Suarez.

Faber vicinꝰ ob ſtudij impedimentum,non ſolum à Doctore,ſed à quocque literarũ ſtudioſo,poteſt exigi atque aliò propelli,vt commune ait Iaſ. in l.1.n.46.ff.ſo.mat.& qui,cùm aliter conſuetudo ſuadet.aliter ſeruandum eſſe teſtatur Io.de Amicis con.104.n.9.E.Suarez.

faber impediens ſcholarem vel doctorem ne ſtudeat, an poſſit expelli?Latè doct.in l.1.maxime Bart. Alexan.& Iaſ.ff. ſol.matr. P.Andora.

facies quæ dicatur,Fely.in c.cum non liceat.extra de præſcrip.c.ſignificaſti.2.de homicid.Ang.in tract. malefic.in verſ. in facie. P.Andora.

facilius quid acquiſitum retinemus, quàm de nouo acquiramus l.licet.C.de acquirenda poſſeſſion.in l.patre furioſo.ff. de his qui ſunt ſui vel alien.iuris.in c.conſuluit.& c.rurſus extra qui cleric.vel vouent.

OBIEC. Contrà de l.non diſtinguemus.in §.ſacerdotio. ff.de arbitr. vbi vitiatur iam factum, quod tamen non impedit faciendum, & ſic faciliùs de nouo acquiritur, quam retineatur acquiſitum.

SOL.Pro ſol huius contrarij dic,quod in d. §. ſacerdotio. cauſa impediens,reſpicit cauſam finalem & tunc ſicut impedit à principio faciendum, ita tollit iam factum, ſecùs quando cauſa impediens reſpicit cauſam efficientem, vt conſenſum,qui eſt cauſa efficiens matrimonij,l.nuptias,de regu.iur. ff.& licet ab initio aliquid impediat faciendum, non tamen tollit iam factum per regulam,factum legitimè.vbi vide Dy. de reg.iur.lib.6.

OBIEC.Præterea opponitur de l.ſunt perſonæ.ff.de religio.& ſumpt.fune.

SOL.Imò illa lex potius concordat ſecundum Iac.Butrig.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in d.l.patre. Bellon.Tolos.

PRO.Facilius tollitur ius speciale, quàm ius commune. l. eius militis.§.militia missus.ff.de militar.testam. Idem.

PRO.facilius compensamus quam soluimus.not. gl. in l. fideicommissa.§. item si certam.ff.de leg.3.

PRO. Facilius remittimus,quæ speramus,quàm debemus quæ possidemus.not.glo.in l.fideicommissa.§. item si certam per illum tex.ff.de leg.3. Idem.

PRO.Faciliores non sunt testatorum voluntates in onerandis hæredibus.l.vnum ex familia.§.si rem.ff.de leg.2. Idē.

facilitas veniæ incentiuum præbet delinquendi.23.q.4.c. est iniusta.c.vt clericorum.de vit.& honest.cleric.feder.cons. 257. P.Andora.

Facile est iuuentis addere.l. 1. C. de veter. iur. enucleand. Ang.in §. 1.instit.de legit.agnat.succes. Idem.

faciens,quod communiter fieri per alios videmus excusatur à dolo & culpa.Riminal.cons.164.num.42.in 1. Bonac.

factum alienum promittens,non valet promissio,nisi adiiciatur pœna,quo ad pœnam.Cur.Iun.in cons.124. num. 19. communem dicit. Bonacos.

factum promittens alienum, & se facturum & curaturum, cumpotam nec tenetur, quò ad pœnam, si fecit posse.etiam, cp adsit clausula,quod faciēdo possibilia non excusetur,vt est communis opinio.de qua Inter cons.crimi.cons.145.nu.20. 23.& cons.142.n.1.Contrarium tenet.D.Hercules de Sylvestris noster Ferrarien sis.Inter cons.crim.cons.97.nu.16.Et factum alienum promittens non obligatur. Fallit quinque modis,vt per Roma.in cons.510.n.22. Bonacos.

PRO.Factum contra naturam seu substantiam actus non valet l.cum præcario.ff.de præca. Bellon.

PRO. Factum legis excusat negligentiam hominis. l. fin. C.si manc.fuer.alien.& ibi not. Idem.

PRO. Factum iudicis reputatur factum partis. in l. si ob causam.C.de euict. Idem.

PRO.Factum,seu ministerium iudicis necessarium nō est, vbi lex certa est, & operatur suum effectum. l. adolescentiæ tempus, vbi Bald. not. C. in quib. caus. integr. restit. non est necessa. Idem.

PRO.Facta pro infectis haberi non possunt.l.in bello.§.factæ.ff.de cap.& postl.reuers.

OBIEC.Contra de l.non dubium.C. de legi. vbi factum contra legem,habetur pro infecto.

SOL.Illud est de fictione iuris. Idem.

PRO.Facta non præsumuntur, nisi probentur, in l. in bello.§.factæ.ff.de capt.& postl.reuer. Idem.

PRO.Facta sunt incerta.l.vbi autem non apparet. §. qui id quod.ff.de verb.obl. Idem.

PRO.Facta aliena prudentissimos etiam homines fallunt, imò quandoque ipsum legislatorem.in l.2.ff.de iur. & fact.igno. Bellon.

Factum alienum si quis promittat, non valet prmissio: si tamen adiicitur pœna:valet quo ad pœnam. Curt.Iun. cons. 124.nu.19.communem dicit. B.Villalob.

Factum ad cp se quis obligauit,omninò ac præcisè fieri necesse non est,etenim illius,quod interest. solutione, liberatio quæritur,vt commune placitum censent Rom.n.8.Alex.nu. 27.las.n.20.in l.stipulationes non diuiduntur.ff.de verb. obl. Alex.Vincen.& las.in l.si quis ab alio.§.vlt.ff.de re iud.Iacob. de san.Geor.īl.vna.n.61.C.de sent.quæ pro eo quod interest, & qui complures exceptiones subiungunt Soc.cons.xcix.nu. 8.cum seq.lib.1.Ant.Gomez.de contract.c.10.nu.22.Quod intellige iureCesarum processurum.quippe quia si canonum definitiones spectentur:aliud longe diuersum futurum est.vt frequentius dogma renuntio ex Panor.in c.veniens.nu.9. de iureiur.Rom.& las.n.23. ad fin.in appel.latam. stipulationes non diuiduntur.Ant.Burg.in rub.de emp.&vendit.Rebuf.in l.vna.n.467.C.de sent.que pro eo quod inter. Intellige deinde atque excipe, nisi si iusiurandi vinculum accessit, vt commune inquit Fortun.Grac.in l.1.nu.26.ff.de pact.& vide infe rius vers.iusiurandum. E.Suarez.

Factum suum qui præstare duntaxat tenetur,ne alter in alicuius rei dominio perturbetur,& suorum successorum factū quoque.præstabit.commune profert Boer.decis. lxvij. nu.3. cum seq. Idem.

Facti alieni promissor si se adiuncta pœna obliget,& maxima adhibeat curam,ac diligentiam,si factum tamen non præstabitur,semper ad pœnam conuentum præcisè tenebitur,vt receptissimum ponit Balduin.in §.si quis alium.inst.de inutil. stip.& ante eum.Cur.Iuni.cons.139.n.19.Alci.in l.4.§. Cato. nu.132.ff.de verb.obl.Paris.cons.lxxvj.lib.3.Did.à Couar. in c.quamuis pactum.2.par.§.5.n.5.cc nel.7.de pact.lib.6. Idem que colligitur ex Abb.cons.xliiij.ac iura omnia id liquidò pbāt,vt non mediocri sese obstrinxisse errore vi.featur Neapolitanum consilium aliter censens apud Matth. de Afflict. decis.ccxcv.& gruauiter eadem in re hallucinentur Tho.Gramma.q.2.n.8.post decisiones,ac Stephanus Budæus in d.§. fi qs alium.& Viuius cum iis,quos citat,lib.j.opi.cclv. Cauendum erit à Deci.in l.impossibilium.n.3.ff.de reg.iur.à las.in l.stipulatio ista.n.10.ff.de verbo.obli.si quidem quæstio,ac varietas Doctorum,quos laudāt,ea in specie versatur cum quis se curaturū adiecta pœna spondet:in qua receptior est sententia, vt diligentia,pœnam excludat.quemadmodum constabit ex eorum numero atque authoritate,quos citat Did.à Cou.d.§. 5.n.3.ac præterea ex Fel.c.ex rescripto.n.28.de iureiu. Alc.in d.§.Cato n.129.& in l.quod te mihi.n.21.ff.si cer.pet.& ex iis, quos allegat Viuius vbi s.in prin.Quod tñ non procedat etiā hac in vltima specie,si expressum fuerit,vt illud, de quo conuentio initur,oīno fiat,quia tunc nulla cura ac diligētia à pœna promissorem excusabit,iuxta veram resolutionem,de qua Rip.in d.l.quod te mihi.nu.46.ff.si cert.pet.latè Did.à Couar. vbi s.n.6.quamuis perperam contrarium opinētur Afflict.decis.ccxcv.Paris.cons.cx.n.42.lib.1.Vinius.d.opi.Quinimò sufficiet ita ex contrahentium mente, ac proposito colligi,vt æquum & bonum affirmo,& magis commune reor ex Dec.in l.vlt.§.vlt.n.11.ff.si cer.pet.Alc.in d.§.Cato. n.135.Gomez.in §.in personam.n.57.Inst.de action.Rip.in d.l.quod te mihi.n. 47.Did.à Couar.vbi s.n.6.&n.7.Vnde tanquam parum vtilis in super habenda est cautela Viuij, quam ad illius opin. cclv. si effert. E.Suarez.

Facti alieni promissor per formulam illam se facturū & curaturum,si diligētiam & curam nō adhibuit statim ac potuit, in mora cōstituitur absque vlla etiam interpellatione,vt frequenter placitum asseuerāt Cur.Iun.cōs.124.n.6.Viuius lib. 1.opi.cclv.Falcidia locum dūtaxat habet, & ī fideicommissis singularibus,vt commune ait Bellon. in rub.n.10.ad fi.& nu. 11.instī.de fideicomm.hæredit.Atque in iis etiam locum nō habebit,si legatum integrè solui testator iubeat, vt frequenter placitum dicit Ias.in l.cum quis.nu.5.C. de iur.fact.ignorant. Idem.

Factum nō presummi.nisi probe.l.deniq;.ff.ex qui.cau.maio.l.in bello.§.factæ.ff.de cap. & postl.reuer. Barb.in 3. volu. cons.49.in 5.col.

Limita vt per las.in l.scieñ.in 1.col.ff.de verb.obl.videlicet nisi sit factum ꝯsuetum fieri.quia illud bene præsummi.alleg. Bal.in rub.C.de fi.instr.in 3.col.allegantem tex.in l.fi.ad fi.C. de fideiuss. alleg. etiam eundem Bal. in l.incendium.ad fi.C.si cert.pet.

Limitat etiam nisi in scriptura appona.tale verbum,quod de necessitate includat illud tale factum. quia tunc præsummi.all.tex.in d.l.scieñ & in.ll.allegatis in gl.ibi.per quas dicit. limitari illam regulam §.factæ. P.Andora.

Factum leg.nō debet ex nouo euentu retractari.& vt verb. legis vtar.Nō enim debet quod rite & fm.ll.ab initio actum est,ex alio euētu resuscitari.l.sancimus.C.de admi.tuto.l.nec enim corrumpi. ff. de iti. actuq; priua.& regla,actum leg.de reg.iur.in 6.no.in l.si prius.C.de iu.fi.li. 10.fac.l.terminato.C. de fruc.& litis expen.vbi not.doct.cp sopita mā. nō debet nouum iurgiū super ea suscitari.& est gl:& ibi Bar.in l.Barbari⁹. ff.de officio præto.Barb.in 3.vol.cons.13.in 5.col.

faciunt quæ vult Barb.in 4.vol.cons.40.col.19.P.Andora.

Ex facto ius oritur.l.si ex plagis.§.in cliuo.ff.ad l.acq.l.præcibus.C.de impub.l.vt rñsum.C.de transl.domitius labeo.ff. de testa.& l.fi.C.de præci.imper.off.pulchrè Fede.in cons.clij. in prin.Card.in cons.37.in themate.

Et ex modica facti varia. totum ius varia. l. ea est nā.ff.de regul.iur.

Nec possumus bene consule,nisi facto prius cognito.l.are thusa.ff.de sta.ho. Idem.

Facta pro nō factis haberi nō possunt.&hoc solo priua.de⁹. l.verum.ff.de reg.iur.Bar.in l.non dubium.in 2.col. C.de ll.Alex.in 3.vol.cons.15.las.in l.1.§.hoc autem.in prin.ff.de oper. no.nun.& in l.1.§.si vir.in 1.col.ff.de acquir.poss. Idem.

Facta autem pro infect.haberi possunt.vt est tex.ad literam in d.l.non dubium.de quo vide late.Phi.in c.vt nostrum.in 1. col.de appel.all.multa.maxime gl.ī cle.j.de Immu.eccl.Barb. in 3.vol.cons.8.in 2.dubio all.tex. in c.vides. 10. dist. & idem vult in cons.13.in 3. col. Phi.in regla quæ contra. quæ est 64. Idem.

In factis.nedum doctores. Sed etiam principes errant qñz. c.2.de constitu.libr.6.Alex.in l.post dotem.in 15.col.ff.solut, ma.&

matiã & ideo de facto iuris consultus non respondet. Iaſ. in l. Barbarius phꝫ. in 5.col.ff.de officio.præto.

Facto suo, an quis possit contrauenire. Vide ī. in ver. iuramentum opera.§.29.

Et ī.in ver.procurator.§.11.

facto suo nullo quilibet contrauenire potest. Alex. in 1. vol.con. 123.& in 2.vol.cons. 103.in 4.col.& cons. 137.Fely. remissiue.in c.à nob.in.3.col.de excep.de quo etiã vide Paul. de Castr.in 3.vol.cons.74.in 4.col.vers.circa tertium.& cons. 136.ver.tertium etiam.& segno.con.137.Alex.in 1.vol.cõs. 123.in 2.col.in fi.& in 2.vol.cons.93.& in 5.vol. cons. 81.in 1.col.Bal.in l.2.C.si aduer.rem iud.

Et ex causa superuenienti potest quis contra factum proprium venire.Phi.in c.nulli.de elect.in 6.

Item fauore rei pu.Calca.cons.225.fac.quod vult Ang.insti.qui al.licet.al.non.

Reficiens an dica.de nouo facere.Vide Fely.in c.consuluit de iude.&in c.cum accessissent.in 15.col.de consti.& ī.inver. reficiens.

Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent. Paul.de Castr.in 2.vol.cons.328.alias.326.Iaſ.in l.pre furioso.ī 3.col. ff.de his qui sunt sui.vel alie.iu.faciunt quæ vult Ludo.Rom. cons.409.in 2.dubio.

In contrarium est tex.in l.1.§.ant. seuerus. & ibi hipo.ff. de quæstio.

factum de facto.debet de facto reuocari.Bal. in l. verum.§. quod si minor.ff.de Mino.Barb.in 1.vol.con. 51.in 29.col.& in 2.vol.cons.7.in 17.col.Ludo.Rom.cons.69. & cons. 158. Bal.in 4.parte cons.208.Calde.in ti.de dilla.cons.1.Sõz. in 2. parte.cons.266.in fi.Iaſ.in l.si pacto quo pœnam.in 3.col. de pac.&in l.1.in 2.col.ff.de feriis.& ample.Fely.in c.qualiter.& quando.col.7.& 8.de accus.Alex.in l.j.§.nũc.de ope.no.nun. & in c.vol.con. 5.Fel.in c.fi.in 7.col.de iud.Barb.in 4.vol.cõs. 37.in 1.col.& cons.76.in 6.col.& cons.83.in 4.col.Phi.in c.j. de supl.neg.præla.in 6.& in c.vnico in vlt.no. de relig. domi. in 6 hypo.sing.12.195.Alex.in l.1.§.nunc.in 7.col.de ope.no. nun.& in l.quod iussit in 10.col.de re iud.Lud.Ro.cons.220. & cons.320.Quam concl. amplia etiam procedere in successore in officio quòd factum de facto reuocare possit parte tamen citata,& nõ aliter,Bal.in l.si deserta.C.si prop.pub. pẽsit.

factum non debet attendi sed quod fieri debuit.l.nemo iudex.C.de sen.& interlo.om.iud.fede.cons.152. Idem.

facto non minus quam verbis.datur voluntas intelligi.Iaſ. in l.de quibus in 10.col.ff.de.ll.& in l.in testamento.in penul. col.C.de testamento mil.& in l.reprehendenda.C.de insti.& substi. Idem.

facto vbi opus est.verba non sufficiunt.l.1.§. hæc autẽ verba.& ibi doct.maxime.Iaſ.in 4.not.ff.quisq.iur. Addit gl.in c. 1.de co.qui mit.in pos.& in c.vt circa.de elect.in 6.& ideo secundum eum.vbi requi.oblatio non suffic. verbalis.i.qui decem.vers.idem respondet.in fi.ff. de sol. l. fuus qui hæredi. in fi.ff.de sta.lib.Bar.& doct.in l.prætor.§.si quis paratus.ff.de oper.no.nunc.habetur.in l.acceptam.C.de vsu.gl.fi.c.pastoral. de officio ord.fac.secundum eum.ca.1. de seque.pos.& fruc. Idem.

factum censetur.quod de proximo est fiẽ.Iaſ.notabiliter. in l.admo.in 14.col.in lectu.ff.de iu.iur. Ad quod multa accumulaui.in vers.Proximus.

Qui non potest facere, an possit facienti consentire? Vide decium.cons.124.in 3.col.vbi.dicit. ꝙ quando consenties alteri facienti modo habet ius perfectum. tunc licet ipse facere non possit tñ. alteri facienti. consentire potest. Si vero ille qui consentit reperi. habere plenum ius. tunc sic. non potest facere, ita nc. facienti consentire. all. Bar. in l.si.in 2.col.C.de Pac.

Et quòd possit consentire.tenet Alex.in 2. vol. cons. 57.in 3.col.ibi accedit.

facien.an sit grauius delictum.quam ommittenc?Vide Iaſ. in l.sancimus.in 6.col.C.de iud.& in l.si quando circa fi.C.vn de vi.& in l.si mora in 6.col.cum seq.ff.lo.mat. in quibus locis.dicit.regulam esse quòd sic.gl.in l.si mora.præal.& in l.lege.Corn.ff.ad silla.& in l.2.C.de liber.& eo.lib.Addo Alex.in 5.vol.cons.172.in fi.

Dic.tamen Iaſ.in d.l.sancimus.quòd ista regula.videtur cõfundi per illum tex.ex quo.not.Aug.& Pau.de Cast. ꝙ grauꝰ puni.iudex qui.omisit. facere.condemnationem expẽsarum. quia tene.insolidum ad totale interesse.quam qui tulit sententiam iniustam.vide ibi per eum.& in d.l.si mora.in 7. col. vbi plura adduc.contra.dictam regulam.

facere vide.qui per alium fac.Alex.in 5. vol. cons.88.in 4. col.vers.item poterat Cor.in 2.vol.cons.169.in prin.& in pœnalibus.Phi.in ca.sciant.de elect.in 6.Bal. in l.postulare.ff. de fideiu.tuto.Ang.in prohe.insti.vers.cunque.& vers.5.

Limitatur per Panor.in c.licet.de decis.& vide ī.§.21.

facere. permittens.videtur iam factum confirmar.Alex.in 5.vol.cons.146.in 1.col.& vide.s.in tract.emphi.q.153.

facere promittens.intelfr ī.tempus congruum. Cor. cons. 208.in pen.col.ver.Quia promissio.vide latꝰ in ver.pactum. §.15. P.Andora.

Illud dicitur fieri in pꝭ. mea.quod fit meo nomine. Alex. in l.sed si vnius.ff.de iniur. Idem.

Quando sunt plures hæredes grauati facere capellam vel huiusmodi.quilibet tenc.insolidum.Ang.in §.tam autem insti.de lega. Idem.

Quæ de iure fieri non debetur. facta vtilitatem non præstatur.Bal.in l.fi.C.de iure do. P.Andora.

factum hominis & naturæ, in materia alluuionis æquiparantur ad vtilitatem habentium prædia vicina. Ita in simili determinat Bar.in l.quominus.10.q.ff.de fluminib.vt per eũ, cum quo eit communis opi. vt ibi per Iaſ. & noui.simos. Et Bart.etiam refert,& sequitur Socinus Sen.in con.lxxix. super quæstione quæ vertitur.vers.quin imo dicit Bart.1.vol.Et est in simili decisio Bart.Ang.Pau.de Cast.& aliorum in l.fluminum.in prin.ff.de damn.inf. Soci.Iun.in cons.27.nu.8.vol.4. E.Muscul.

facultas insinuandi donationem durat tantum 30.annis,& postea præscribitur.communem dicit Iaſ.post Bald in l.licet. C.de iur.delib.vt refert Hyppo.Rimi.in §.1.nu.210.Licet ipse ibidem post Ang.Canarium sequatur & firmet contrariam opinionem,vbi tamen dupliciter limitat.vide. I.Fich.

P R O.Facultas adimplendæ conditionis non transit ad heredem petendi autem transit, in l.si decem cùm petiero. vbi Bart.ff.de verbo.obli. Bellon.

facultas. An ea quæ sunt meræ facultatis præscriban.Vide in ver.præscrip.§.105. P.Andora.

facultas alicui competens non est angustanda.l.fi. & ibi Bal. ff.de vsu & hab. Idem.

P R O.Falcidia ipso iure resecat legata l.Plautius.ī l.lineam margaritarum.in l.quãtitate.§.magna.ff.ad leg.Falc. Bellon.

falcidiam ne hæres detrahat,testator prohibere potest.Cõmunem dicit l. Clar.§.testamentum.q.lxxiij.vers. sed quæro. P.Fichard.

ADDITIO.

Ista communis opinio probatur in §. si verò expressim.in auth. de hæred. & falcid. Restringitur tamen hæc communis opinio vt non procedat in filiis primi gradus.Ita Iaſ.in l.Marcellus.nu.53.& 55.ff.ad Senatusc on.Trebel.post Bald.in l.iubemus.ver.nota,ꝙ testator.& vers.& ego dico.C.ad Trebell. atque ita respondit P.Decius cons.lxxxj. Mouetur Iaſ. per gl. in d. §. si verò expressim. quæ hoc apertissimè probat ex §. aliud quoque capitulũ.in auth.vt cùm de appellat.P.Pratcius.

Etiam de institutionib.factis in re certa detrahitur Falcid. Est communis opinio secun.Cor.in cons.136.constat.vers.tamen his minimè.volu.3. M.Cherianus.

falcidiam quæ debetur hæredi ex legatis,si testator dicit,ꝙ integrè legatum soluatur tenetur hæres dimittere.Iaſ.in l.cũ quis.nu.5.C.de iur.& fact.ign. magis cõmunem dicit. Vilall.

falcidiam ac Trebellianam licet hæres inuentarium conficiens possit regulariter detrahere Auct.de hæredibus & Falc. §.si verò non fecerit inuent.collat. 1. id tamen inter alia fallit quãdo testator detractionem alterutrius prohibuisset.Auct. Sed cùm testator.§.si verò expressum.C.ad l.Falcid. Bart. & Imol.in l.Marcellus.§.quod autem.ff.ad S.C.Treb.quos communiter sequuntur canonistę,in c.Raynaldus.de testam.sicut refert Bened.Capra reg.ex.nu.3.Similiter fallit si legatum factum aut relictum esset ad pias causas. vel pro redemptione captiuorum,quia.nõ detrahet Falcid. aut Trebelliana. Auct. de eccles.tit.§.sin autem.collat.9. quod & voluit Domi.Ant. in d.c.Raynaldus,cõmuniter ab vtriusque iuris Doctoribus, tenetur,per not.in c.si pater,de testamen.lib.6.& Bald.in l. id quod pauperibus.C.de episco.& cleric.quemadmodum quidem,nu.5.refert idem Capr.

falcidia licet in eo quod pœnę nomine per iudicis condemnationem post specialem affectionem decedit vel accrescit non detrahatur.l.cùm pater,cum l.seq.ff.ad l.Falcidiã,tametsi pœnæ nomine iussu testatoris relictum sit, putà vt legatario contradicente alteri detur, tunc quia non tam pœna quàm legatum sit,rectè detrahetur,prout voluerunt Inn.Anchar.& Abbas d.c.Raynald.de testamen.quos ibidem Io.And. & Domin. Ant. sequuntur ꝙ communiter quòque teneri ibidem refert.

Universidad de Deusto Biblioteca

refert.Benedictus Capra.n.13.Falcid.non solùm non detrahi turnisi hæres j.annum à die monitionis per iudicem facta legata exoluerit.sed nec vllum ex testamento emolumentum capitur gl.in c.Raynaldus de testam.Barto.in Auth.Hoc amplius.C.de fideicommissis.c.si hæredes.ca.nos quidem de testamentis.gl.in Auct.de hæredibus & Falcid.§.si quis non implens.q̃ communiter teneri ibidem,nu.22.refert Capr.quod est verum,nisi aliud tempus j. quod voluntati satisfaciẽdum sit testator prefixerit,quia illud tunc obseruabitur iuxt l.statu libe.§.hẽrede.ff.de statu lib.l.fi.§.Sin autem.C. de iure delibe. prout d.c.nos quidem,voluerunt Anc.Imol. D.Nicol. & cõmuniter Doctores,vt ibidem numero 28.refert Capra.

Falcidia potest prohiberi per testatorem. §. si vero expressim.& ibi Ang.in auth.de hæred.& falc.gl.in l.decem.ff.de fideicom.lib.doct.in auth.sed cum testator.ad l.falc.& in l.marcellus.ff.ad treb.Pau.de Castr.in 2.vol.cons. cl.incip. in causa quæ vertitur. P.Andora.

Item prohibe.tacitè.falc.quando testator mandat præstari integra legata.fm.doct.in locis.præal.ad quod vide omnino. Pau.de Castr.in d.cons.

falcidia non detrahitur per piam contra aliam piam causam.Bened.in cons.86.

falc.non detrahi. de dona. causa mortis facta præsenti. per stip.Bened.in d.cons.86. P.Andora.

falsantes literas inferiorum,non autem Principum,leuius debent puniri.secundum communem opinionẽ. de qua Soc. in c.ad falsariorum.nu.9.de crimine falsi. Bonacoss.

falsans literas Apostolicas per alios eadem pœna punitur, qua punitur falsans per se,vt est communis opinio.Soc. in c. ad falsariorum.nu.19.de crimi.falsi. Bonacoss.

falsificans instrumenta,vel testes,causam licet non perdat, vt tenuit Bart.in l.in fraudem.§.quoties.& ibi gl.verbo cadat. ff.de iure fisci:si tamẽ acta causæ falsificauerit,vel corruperit, causam ipsam amittet qualiscunque causa vel persona fuerit, vt idem Bart.dicit in d.l.in fraudem,quod & Anch placuit in cons.cccl.xxxviij.in casu præmisso.vers.Item non obstat predictis.& Boer.in q.ccxcj.parte 2.vbi attestatur hanc opinionem esse communem,quamuis Card.contrarium tenuerit,quo ad instrumenta.in c. olim.de reseri. F.Turzan.

falsificans monetam principis. Flammis comburitur.Cur. cons.128.all.l.1.&2.C.de fal.mo.habetur per Panor.in c.quãto.de iu.iur.

Idem in falsante reseriptum principis.quia pœna mortis puni.Panor.in c.ad falsariorum.de fal.

fabricans autem aliam monetam quam principis capitali pœna puni.Cu.vbi.§.per.d.iura.subiungens. q̃ hoc casu app. pœnę capitalis venit exilium perpetuum:nec credit q̃hoc casu.veniat publicatio bonorum.

Et q̃ tũc nõ intelliga.de morte,sed de deporta.tenet in terminis. Alex. in 1. vol. cons. 104.dixi.in ver. Pœna arbit.§.20. P.Andora.

Aurifex qui fac.aurum vel argentum de minori liga,quam sit sta. vel ordinatum,incidit in falsum. Bart.in l.lege Cor.ff.de falc.

Expendens falsam monetam.nõ tene.de falso.sed extraordinarie.puniendus est. Bart.l.sacularij. ff.de extraor.cri.Barb. in 3.vol.cons.lj.in 5.col.Panor.in c.ad falsariorum.de fal.

Limita nisi exponat scienter monetam plombeam vel stagneam quia tene. crimine falsi.Bar.īl.lege.cor.ff.de fal. Ang. aret.in tract.malef.in verbo falsario.in 10.col.Addo. Curt. in cons.præal.

Subiungit ibi Aug.ari. q̃ talis expendens excusare,si docet à quo habuit,nec est necesse q̃ doceat habuisse à tali. sed suffic.q̃ per testes doceat habuisse.all.Iac.bu.in l.maiorem.C.de fal.Barb.in d.cons.lj.Alex.in l.lege cor.ff.de fal.

Quod intelligit ipse post Ang. in d.l.maiorem.si per .est honesta & bone fame alias non.Nam de facili quidam ignotus. posset submitti & tempore submissionis testes adhiberi.

Adde quòd expondens bona fide non puni. ita Barb. in 2. vol.cons.29.in 3.col.

Nec etiam punitur pœna falsi expendens monetam à principe reprobatam.vt vult Cur.in l.cum quid in 7.col.ff.si cert. per.Addo ample.Alex.in 1.vol. cons. 104. vbi vult q̃ sta. puniens falsificantem monetam. non habeat locum. in moneta reprobata& loqui.in bagatinis.vide ibi per eum.quia notabiliter.loqui. P.Andora.

falsitas in vna parte instrumenti,totum vitiat instrumentũ, vt est communis opinio.Fely.in c.fraternitas.num.16.de hæret.fallit in pluribus,vt ibi per feli.num.17.& seq.& si quis dicat instrumentum,quo veteris falsum, q̃ nihilominus potes eo securè vti,& sine pœna,si non credas falsum quousque apparuerit de contrario.Cautum tamen est protestari,q̃ si appa ret falsum,non intendis vti. Specu.de instru.edi.§.videndum. vers.si rectis,de quo lo.Fab.inst.de publi.iudi.§.item lex Cornelia.de fals.n.6.vbi etiam ponit,quæ sit pœna committentis falsum.pulcherrimè distinguens. Bonacoss.

falsitas commissa in scriptura quæ deficiebat in forma & circa substantialia,non facit committẽtem reum criminis falsi.communem dicit Alber.in 2.parte statutorum.q.cxlvij.Soci.cons.ciiij.nu.3.Clar.ibidem. P.Fichard.

falsitas dici non potest illud quod iuuatur primordio veritatis.comm.dicit.Foller.in pract.crim.nu.35. Clar. ibid. vers. præterea. P.Fichard.

falsans acta perdit causam.Bald.in l.qui testamento.ff.de excus.tut.Bart.in l.1.§.2.in fi.ff.de calum.Imo.in l.diuus.col.16. ff.de re iud.Ang.in l.1.in fi.ff.de his quæ in testamento delen. pariter.qui conatus est subtrahere probationes aduersarij,secundum Inn.in c.intimauit.ext.de testi.Ang.in l.1.§.si reus.ff. de eo per quem fac.erit. licet Bald.in d.c.teneat contra Inno. Balb.decis.361.

falsitas per partem in causa commissa circa acta ipsius cause,facit vt causa amittatur.comm.dicit Alex.in l.diuus.nu.6. quem refert Didac.in repetit.c.quamuis.n.6.vers.Item punitur.& Pract.Conradi.n.31.Boer.decis.ccxcj.nu.2. Vantius de nullitatib.n.141.Ruin.cons.15.n.3.lib.5. secus si circa testes aut instrumenta commissa sit, vt dicit comm.teneri Dec.in c. cum venerabilis.n.21.de exceptioni.& licet aliqui dicant hoc locum habere quando causa sit contra fiscum, tamen magis communis est etiam si sit cum priuato,vt testatur Ruin.d.cons. 15.n.3.lib.5.Refert Cla.lib.5.sent.§.falsum.ver.item propter. P.Fichard.

falsitas quę nemini preiudicat,nõ facit committẽtem reum criminis falsi.commu.dicit Alex.con.cxlv.vers.confirmo per id Barbatius cons.lij.nu.4.lib.3.Soci.cons.ciij.nu.1.& 2.lib.1. Clarus ibidem vers. Item excusatur. Talis tamen falsitas non excusabit à pœna extraordinaria, prout comm.dicit Plott.in repetitio.l.si quando.n.721.Clarus ibid.in fi. P.Fichard.

falsitas sine dolo committi non potest.comm.air Soci.Iun. cons39.n.83.lib.2.Clar.lib.5.§.falsum.vers.excusatur P.Fich.

falsitas in accessoriis nõ vitiat principale, vt est communis opi.Clar.in §.falsum.ver.sed quid si testis.apostillãtes ad Pau. de castr.in cons. 9. n. 27. & nota q̃ instrumentum simulatum non comprehenditur in statuto loquente de instrumento. Firma.in verbo instrumentum simulatum. & simulatio appellatione falsitatis venit etiam in statuto. Firm.in vers.simulatio.nu.34. Bonacoss.

falsi pœna non tenetur testis non iuratus falsum deponẽs, cuius dictum est nullum,communis est opinio. Grassus communium opinionum.libro 2.c.17.q.21. Bonacoss.

falsitas etiam non nocibilis per testem, vel notarium commissa in actu nullo, punitur non pœna falsi ordinaria, sed extraordinaria. Bologni. cons. 30. communem dicit. Plotus in lege,si quando.n.718.C.vnde vi. Soarez ver.falsi crimen.nu. 14. Bonacoss.

falsi crimen cuitatur interpretatione verbali quoquo modo accepta,quia est necessaria probatio euidens, & de necessitate cõcludẽs nec cõiecturis & indiciis opus est, vt est cõmunis opinio.Soarez vers.falsi.nu.18. Bonacoss.

falsi crimen non censetur indultum à Principe,licet delinquenti venia generaliter reo sit concessa.communis est opi. Soarez vers.falsi.nu.31.

falsitas cõmissa circa scripturam,quæ de se non probat,non punitur gl.in c.quanto.vbi omnes.de iureiu.Parisi.cons.169. nu.61. in vlt.vol.D.Hiero.Gabriel.in cons.169.nu.12.& seq. Soarez nu.14. Bonacoss.

falsitas tripliciter puniri potest. Nam pro instrumẽto falso potest quis puniri,quia fecerit,quia fieri fecerit,& quia illo vsus fuerit,vt est communis opinio.Bossius de falsis.n.115.vide Soci.iunio.in cons.61.in 2.si quis etiam cælat instrumentum alienum,ad finem,ne veritas appareat,tenetur pœna falsi.quia plus est in totum cælare,quàm aliquid inde abradere. Aut nõ fecit,vt veritas nõ appareat,sed forte est latro,qui credens subtrahere saccum cum pecunia,in quo erat instrumentũ,quod non vult exhibere, vt furtum nõ manifestetur,& tenetur furti.Bald.in l.eum qui C.ad l.Corn. de falsi. Bonacoss.

falsitas nõ punitur, si quis in priuata scriptura, quæ nullam facit fidem dolo malo veritatem immutat, vt est communis opinio.Gabriellius īpsi.169.n.21.& ideo si mercator scribat, quod vnus fideiussit seu promisit pro alio, cum nõ possit hoc scribere,nec alius.licet habeat Principis decretũ,q̃ libris mercatorum

carorum præstetur fides,quod decretum,cum debeat intelligi cum quadam limitatione, & subauditione multum æqua & rationabili.videlicet,nisi contrarium videatur iudici ex probabilibus aliquibus causis. Alba in cons.95.non est falsa,quia est nulla, ideo puniri non potest, quia falsitas circa scripturã, quæ de se non probat,non punitur,vt est dictum.per gl.& docto.in c.quanto.de iureiuran.Parisius cons. 169.n.61.vlt.vol. & scriptura libri mercatoris præsumitur facta præsente parte. Bal.in l.si quis.col.2.ver.item quia scriptura.ff.de edẽ.sed habens præsumptionem pro se non tenetur de falso. Bal.in l.fi. col.2.q.5.ver.1.casu.C.de edicto diui Adri.tollen.& in l.si prętor, in Apostillis ad fi. & licet etiam debitor Principis, vel reipublicæ scribat super libro partitam non veram prima facie, licet verificari possit ex alio non dicitur falsarius,quia non dicitur fraudatus liber, cum dolus adfuerit, cum postquàm id quod principale,& in facto suo consistens erat verum,nõ potest dici falsitas,licèt secundum verum non esset.Puta si dixisset se esse debitorem de centum libris, acceptis à tali debitore Principis,quas dicit se apposuisse super tali banco,sed non posuit fortè quia habebat animum opponẽdi.iuxta l. pen.ff. de iusti.& iur.relatione scilicet facta ad id quod non fecit,sed quod facere debebat.ex eo enim q falsitas non consistebat in facto suo secundariò.sed in facti serie & veritate.quia non dicitur falsum,quia falsum non dicitur quod mutatur per modum veritatis. l. cum filius. §. hæres meus.ff.de lega.2. sed est mendacium dicere,q opposuit in banco.licet primum fuerit verum,quod scilicet reperit,& cum potuerit constare de veritate per librum banchi, falsitas nõ dicitur cõmissa,sed mendacium.quod non potuit esse nociuum Principi,&ideo non dicitur commissa barataria,nec furtum,postquàm etiam Princeps non est adhuc dominus pecuniæ debitæ, antequàm tradatur per officialem, sed officialis qui recepit ad numerum.Ita in terminis consuluit Pau.de Cast.in cons. 9. per totum. in 3.vol.de quo cõs.facio magnum festum quia casus nunc sub iudice pendet.Et iste nõ est casus,q quis incidat in pœnam legis Corneliæ de falsi.Soc.in rub.de crimine falsi.n.5.Nam omne non verum non est falsum. Sed requiritur dolus in committente.vt per Soc.ibi,& per tex.in l.nec exẽplum. C.de falsis.Bal.cõs.33.nu.2.Alex.cons.73.nu.4.in 1.Nam non sequit falsum committit & de falso punitur,qui verum suppressit,q qui falsum deposuit,nõ tñ sequitur,vt æqualiter peccet & puniatur.Tiraquellus de pœnis temperan.causa 44.num.71.Et falsum nõ admittitur. quod admixtum habet aliquid veritatis,vel implicitè,vnde testis,qui deposuit rem esse Titij. sciẽs esse communem Titio,& aliis saluatur hac ratione à falsitate, vt est communis opinio.Phanutius de Phanutiis de Luca.in tract.de inuentario.par.6.q.130. Bonacoss.

falsitatem committens perdit causam. communis est opinio.Clar.vers.Item propter.Ruin.cons.86.per totũ in 4.vol. Quando est tñ commissa circa testes,aut instrumenta,non amittit causam.Secus si circa acta causæ,quia tunc causam perdit,vt est communis opinio.Clar.in §.falsum.vers.Item propter.Et si falsi crimen morte extinguitur.l.1.C.si reus,vel accusator fuerit mortuus.Cæpolla cons.cri.23. nu.5.Soarez vers. falsi.nu.32.& 33.Boeri.decis.291. Bonacoss.

falsitas non committitur sine dolo,vt est cõmunis opinio. Clar.in §.falsum.vers.Excusatur. Et falsum non dicitur, si primordio veritatis adiuuatur.cõmunis est opinio.Clar.ibi ver. Præterea.plura Ant.Gabriel.li.7.concl.Conclusione 4.& seq. Soarez vers.falsi.nu.18. Bonacoss.

falsitas excusatur,si nemini præiudicat,vel prẽiudicare posset.communis est opinio.Clar.in §.falsum.vers.Item excusat. D.Hiero.Gabriel.in con.169.n.20.Item excusatur, si scriptura deficiebat in forma,& circa substantialia,&sic si erat nulla, neque ex ea poterat inferri damnum alicui.communis est opinio.Sic & testis cuius depositio fuit nulla,vel nemini præiudicabat.non punitur de falso,sed extra ordinem stellionatus, vt est communis opin.vide omnino Clar.ibi ver. Item debet iudex omni studio vigilare,vt reos à pœna falsi excuset.Et vt dicta testium ad concordiam reducantur interprætatione & distinctione,ne falsum dixisse iudicentur,vt est communis opinio.Clar.ibi. Et not. quod statutum dicens,quod condemnatus pro falsitate nõ admittatur ad officia,intelligitur de cõdemnato pro falsitate strictè.Bart.in l.quid sit falsum.ff.ad legem Corn.de falsis. Bonacoss.

falsitas non dicitur si quis in testamento sibi adscribat, nisi scriptura sit talis,quæ faciat fidem,vt est cõmunis opinio Bos. de iis,qui sibi adscribunt in testamento.nu.3. Bonacoss.

falsitas, quæ nemini est nocibilis, non potest de iure communi puniri pœna falsi ordinaria, siue per testem,siue per Notarium,vel alium sit commissa secundum Bar.in l.si quis legatum.ff.ad l.Corn.de fal. Ita est communis opinio omniũ Docto.vt attestatur Alex.cons.clxv.visis.vol.6. & Soc. cons.ciii. in facto,& ciiij. post reditum.vol.1. quamuis Saly.in l.1.C.de sepul.violat.& malè,imò absque vlla concludenti ratione videatur asserere contrarium, vbi tenet, q si quis in libro suo falsò scripsisset Titium esse suum debitorem, siue tabellio in sui fauorem falsum instrumentum confecisset, puniri debent pœna falsi. F.Viuius.

PRO.Falsus denarius non est denarius.not.gl.in l.3.C. de hæret.& manich. Bellon.

PRO.Falsus rumor nocere nõ debet.l.fi.ff.de hæred.instit.

PRO.Falsa credulitas non confirmat quod agitur. l.si cum te.§.fi.ff.de pact. Idem.

PRO. Falsa demonstratio non vitiat actum.l.demonstratio.& l.falsa.ff.de condi.& demonstrat.& §.huic proxima. instit.de lega.

OBIEC.Contrà de l.si sic.§.1.ff.de legat.1.vbi demonstratio falsa vitiat actum,qui geritur.

SOL. Demonstratio falsa adiecta speciei, si de ea constat, vel quantitati certæ expressæ, non vitiat actum. Vbi autem quãtitas certa nõ est expressa,vitiat actus indistinctè. d.l.si sic.

OBIEC.Præterea contrà de l. si pater.C.de hæredibus instituen.

SOL.Vbi demonstratio falsa est ex errore testatoris,vitiatur actus,vt in contrario:secus si ex certa scientia,vt hic. Idẽ.

PRO.Falsa causa non vitiat actum.l.cum tale.§. falsum. 1. ff.de condi.& demon.§.longè instit.de leg. Idem.

falsus non dicitur testis, nec notarius, si testis asserat aliter scripsisse Notarium, quam fuerit testificatus. communis est opi.Clar.in §.falsum vers.Pone. Bonacoss.

falsis testibus creditur contra corrumpentem,vel subornãtem,ad inquirendum,& torquendum etiam cum aliis adminiculis, vt est communis opinio. Clar.in §. falsum. vers. subornans. Bonacoss.

falsus testis de iure canonico non tenetur,nisi de falso testimonio,non autem de damno inde sequuto,vt est communis opinio.Clar.in §.falsum.vers.Pœna autem. Bonacoss.

falso instrumẽto vtẽs potest interrogari. An eo vti velit p vero:communis est opi.Et debet relegari,vt est cõmunis opi. Clar.in §.falsum. vers.vtens. Et si respondit, quod vult vti instrumento & intendit,si & inquantum veritatem cõtineat,& non aliter,nec alio modo. An sit sufficienter responsum?vide Fulgo.cons.177.& Cæpollam.Cautela.53. Bonacoss.

falsum committit notarius,si apponat in instrumẽto numerationem,quę facta nõ fuit.cõmunis est opi.Clar.in §.falsum. ver.Notarius.Itidem si apponat præsentiam alicuius,qui erat absens.cõis est opi.Clar.vers.sic etiam. Itidem si non apponit clausulas & solẽnitates req̃sitas in instrumento,incidit in falsum.cõis est opi.Licet nõ puniatur de falso.nisi in casibus expressis.cõis est opi. Itidem si conficit instrumẽtum de re illicita extra casus à iure permissos,incidit in pœnam falsi.communis est opinio Clar.ibi ver.Pariter.Itidem si negat se esse rogatum de instrumẽto,de quo in veritate fuit rogatus,punit pœna falsi.Nisi esset bonæ famæ & opinionis,& esset factum de longinquo.cõis est opinio.Clar.ver.Item Notarius. Bonac.

falsum cõmittit qui abradit literas ꝓfirmatorias principis, vel literas iustitiæ,vt est cõis opi.Clar.in §.falsum.ver.sunt etiam.in verbo Abradens.vide Corn.cons.45.in 3.Et no.q q̃ rasura fit à notario in instrumento,q in fine instrumẽti,Notarius debet de ea facere mentionem.qualiter ipse rasit talev bum,vel talẽ lineã, in margine apponit. Et ita se habet hodie cõis stil' notariorũ.q̃ rasura est in loco suspecto.quę cautela non est necessaria,vbi ex præcedẽtibus,vel sequẽtibus potest elici veritas eorũ,quæ sunt cãcellata. Abb.in c.cũ venerabilis. nu.8.de religiosis domibus.q dicit notandum. Bonacoss.

falsum committens non nociuum,licet excusetur à pœna ordinaria.T ñ de culpa & temeritate venit puniendus pœna extraordinaria iudicis arbitrio. Iuxta qualitatem facti & personæ,vt est communis opi.Apostil.ad cõs.P.Paul.de Cast.nu. 30.lib.1. Bonacoss.

falsus testis punitur.eadem eœna.Fely.in ca.sic.in 1.col.de testi.Ias.in §.item si quis.el 2.in 14.col.instit.de act.& l.si duo. §.fi.in fi.ff.de iu.iur.all.Bal.in c.1.de pac.ten. vbi dicit.q falsus testis.debet puniri illa pœna quam subiret reus de crimine intentato puta capitis vel furchar. all.ẽt Bal.in c.1. §.iniuria.de Pa.iur.fir.vbi dicit.q testis falsus in causa homicidij punie.tãquam homicida. Alex.in 1.vol.cons.11.in 1.col.ibi potest etiam.Ias.in l.& si legibus.C.si contra ius.

Vide in ver.periurus §.14.

Universidad de Deusto Biblioteca

In aliis autem causis test. periurus puni. lege Cornelia. de fal. l. 1. ff. de fal. Bal. & Sal. in l. 2. C. de re. cred. Ias. qui alia all. in d. §. item si quis. & in d §. fi. in fi. P. Andora.

Ad excusan. testem à pœna falsi, quando deponit verum, si bi tamen incognitum. vide Pe. de anc. cons. 24. Fel. in c. fraternitatis. in fi. com. de hære. P. Andora.

Quid si aliquis accepit pecuniam, vt dicat testimonium etiam verum, an incidat in falsum. tex. est q̃ sic. & ibi Bar. in l. 1. ff. de fal. Ang. in d. ver. falsario. in fi. 6. col. ibi quæro aliquis. vide in ti. de testi. §. 80. Idem.

An testis cuius dictum non valet, possit puniri de falso. vide Ang. vbi s. col. 7. vers. quæro test. vbi concl. q̃ saltem puni. crimine stellionatus.

Quid si stat. cauea. q̃ producens falsos testes punia. an producens vnum tantum, debeat puniri. Bar. in l. 2. §. si vnus. per illum tex. ff. vi bon. rapt. tenet q̃ sic. Ang. vbi s. col. 7. ver. quæro, vt phñ.

Vtrum testis qui dicit vnum in iudicio, & aliud extra iudicium, incidat in falsum. Bar. in l. eos. ff. de fal. tenet q̃ sic. vide tamen latius per Ang. vbi s. col. 7. ver. an testis qui dic. rc.

Vide etiam quæ dixi. in tract. de testi. §. 16. vers. Quid autem si testis.

Quid si testis dicat falsum. coram iudice arbit. vel arbitratore an & per quem possit puniri. Vide Ang. vbi s. in 8. col. vers. quæro testis dix.

Testes an & quibus casibus. torqueri possint. vide Cepo. cons. 61. aliquid. per Alex. in 1. vol. cons. 77. in vlt. col.

Quid si testis examinatus dicat se nũquam dixisse id quod est scriptum per notarium cui magis crede. Cy. in l. si quis decurio. C. de fal. dicit. q̃ notario. si est bone fame Idem volunt cano. maxime. Imo. in c. ad audientiam. vbi Fely. in 2. col. de præscrip. addo Bal. in 1. parte. cons. 149. & Fely. in c. super hiis. in 9. col. de accus.

Quod limita nisi ageretur de puniẽ testem de falso. quia tunc non staretur dicto tabellionis nec eius scripture. nc. econtra. ita spec. in tit. de instr. edic. §. restat vers. quid si rc. cum duobus seq. Imo. in d. c. ad audientiam Alex. ample. in 1. vol. cons. 70. cons. 74. & cons. 77. & in 2. vol. cons. 65. Fely. in c. cũ causam in fi. de testi. Ias. in l. duobus. §. fi. in 3. col. ff. de iu. iur.

Sublimita nisi Iudex assisteret. Fely. in d. c. ad audientiam. in 2. colum. addo Curt. notabiliter. in consil. 55. in 9. colum. P. Andora.

falsus testis. tene. de falso quando accusatur. Sed quando cõtra eum inqui. extraord. punitur. ita firma. in literas falsitas literarũ. §. 73. all. Ang. in auth. de testi. §. & licet. col. 3. coll. 7. & dicit. q̃ ita obtinuit in ciuit. sua pº. anno. quo fuit doctoratus. sc q̃ sta. puniens testem falsarium intelr. i. quando est accusatus. non quando est inquisitus de falso. P. Andora.

falsum testem. vnum tantum producens, punitur statuto, vt est communis opi. Clar. in d. §. falsum. vers. producens. vide omnino Ias. in auth. si qua mulier. n. 37. C. de sacros. eccle. vbi dicit q̃ statutum de producente falsos testes, etiam habet locum in producente vnum falsum testem. & ibi plura congerit. nu. 38. & seq. Bonacoss.

falsam fabricãs monetam punitur pœna deportationis, vt est communis opi. Et abradens monetam bestiis subiicitur, vt est communis opi. Clar. d. §. falsum. vers. Abradens. vide Gratum. Respon. 72. per totum in 1. vol. Bonacoss.

falsum committit diffigillans literas alienas, vt illas aduersario ostendat. communis est opin. Clar. in §. falsum. vers. aperiens. Bonacoss.

falsi pœna tenetur ascribens sibi legatum in testamento alieno, Nisi testibus illud verè sibi relictum probetur, vt est cõmunis opi. Clar. in §. falsum. ver. ascribens. Bonacoss.

falsi tenetur prohibens aliquem testari, & punitur extra ordinem, & ei aufertur hæreditas, tanquam ab indigno. Et constate debet q̃ vellet testari & q̃ fuerit prohibitus. communis est opinio. Clar. §. falsum. ver. prohibens. Bonacoss.

falsi tenetur, vendens rem duobus, vt est communis opi. Clar. vers. vendens. in §. falsum. Bonacoss.

falsi suspicio pro veritate non habetur. communis est opi. Clar. in §. falsum. vers. trita. Dec. cons. 189. nume. 1. in volum. 1. Bonac.

falsum sumitur pluribus modis. Alex. cons. 73. num. 4. in 4. vol. Nec sufficiunt cõiecturæ, vel suspitiones ad probandum falsitatem. Sed requiruntur legitimæ probationes, & quæ necessariò concludant, vt est communis opi. In ciuili verò ad elidendã aliquam probationem, falsi suspicio pro veritate habetur. communis est opi. Clar. ī §. falsum. vers. Itẽ propter. Ruin. in cons. 86. per totum in 4. vol. vide Antonium Gabriellium. In suo communium concl. li. 7. con. 6. pagi. 686. Socin. iun. cõs. 61. in 2. vol. & cons. 189. n. 61. n. 2. Nisi contrarium euidenter appareat. Punitur tñ quandoque quis de crimine falsi ex sola præsumptione. vt per Abb. in c. porrecta. n. 3. de confirma. vti. li, vel inutili. Nisi accusans de falso haberet etiã præsumptionem pro se, quia tunc non puniretur. Bald. in l. fi. q. 5. C. de edicto Diui Adria. tollen. Bonacoss.

falsum committitur cum veritas immuta. per no. per gl. in c. in memoriam. 19. dist. & in c. licet. extra de crimine. fal. & in l. quid sit falsum. ff. de fal. Alex. in 1. vol. cons. 73. Cur. notabiliter. in cons. lv. P. Andora.

Rasura reddit instrumentum suspectum. Si est in loco suspecto facta. gl. sing. & ibi Panor. in c. cum venerabilis. extra. de relig. domi. de quo vide Bar. in l. in fraudem. ff. de testa. mil. vide etiam. tex. & doct. in c. ex literis. extra. de fi. instr. vbi habetur, quòd rescriptum apicum propter rasuram. in loco non suspecto non censetur vitiosum. Pars tñ non potest abradere, imò careret cõmodo rescripti. vt ibi. & vide in mã. Ias. in l. fi. in 7. col. C. de ed. di. adr. tol.

Secus si in loco non suspecto. Cor. cons. 28.

No. gl. in d. c. licet. de crimine fal. quæ dicit. quòd si literæ essent clause. rasura non noceret. de quo etiam est gl. in d. c. ex literis. P. Andora.

Rasum presummi falsum. Bal. in l. si veritas. C. de fideicom. all. c. cum olim. de priuil. Idem.

Radens nomen alterius & inscribens suum, quomodo punia. no. in l. titio. ff. ad muni. Flor. in l. In lege acqui. si deletum, §. sed & si quis. ff. ad l. acqui. Idem.

An autem instrumenta confici possint in cart. rasis, vide Alex. in l. prætor. §. si initium. ff. de eden. Idem.

An si pars instrumenti sit falsa, totum instrumentum reputetur falsum. Bal. in 1. parte. cons. 96. & cons. 264. tenet q̃ nõ.

Licet falsitas non sit in capto de quo ag. sed in alio. tamen vtens scienter tali instrumento tene. de falso. Ale. in l. si vnus. in fi. com. C. de testa.

Vide Alex. infinita allegantem. in l. si ex falf. in 4. & 5. col. C. de transact. vbi residet in op. quòd falsitas in vna parte. vitiet totum instrumentum. de quo. etiam per Ias. ibi in 3. col. vbi fac. concl. præmissam. & ita indistincte. tenet Bal. in 3. parte cons. 28. Alex. in 4. vol. con. 43. Fel. in c. fraternitat. in 3. col. de hæret. in c. cum 10. in 17. col. de fi. instr. & in c. 1. in 5. vol. de re iud. Barb. in 1. vol. cons. 43. in 3. col. Panor. in ca. fraternita. prælleg.

Limitat quando falsitas. est circa. capm substantiale. Secus si in aliis secũdum Inn. & Io. And. in c. fraternitatis. de testi. & Pau. de Castr. in d. l. si ex falf. all. alia quæ omitto inferens ad practicam q̃ ad hoc. vt testis possit de falso puniri. requi. q̃ falsum dixerit in eo. quod est substantiale negotii. Secus si super appenditus. vt si testis int. an attineat perti. & respondeat quòd non poterit tamen extra ordinem. iudicis arbit. puniri. all. multa addo eundem. Iason. in l. si duo patroni. §. idem Iul. in vlt. col. ff. de iu. iur. Fely. in d. c. fraternitatis.

Limitat 2. nisi aduersa pars confitea. cetera capta instrumẽti esse vera. ita secundum eum salua. gl. in l. 2. C. de fal. vide ibi per eum Fely. vbi s. in 4. col.

Limita 3. in falso vero. secus in præsumpto. vel ẽi falso. puta in rasura in vna parte all. multa. Addo Fely. in d. c. fraternitatis. de hæret.

Limita etiam si esset vitium in accessorio puta in fideiu. Fely. in d. c. fraternitatis.

Quærit ibi Ias. an propter falsitatem à notario commissam in vno instrument. Alia instrumenta eiusdem notarii reddantur suspecta. de quo. dicit. esse gl. no. in §. pen. in auth. de tabel. & quòd ponit Bal. in l. 2. §. miles. ff. de insa. & in l. iubemus. §. fane. C. de sacr. san. eccl. & in c. 1. de l. conra. & in l. militibus vol Alex. C. de test. mil.

Quærit etiam Iaso. quid in teste. cuius dictum reperitur in parte falsum. de quo vide latius quæ dixi. in trac. de testi. §. 16. vers. nunquid autem testis.

An autem canzellatura reddat instrumentum suspectum. Vide doct. in d. l. fi. C. de ed. di. ad tol. & in l. si vnus. maxime Iaso. C. de testa. in quibus locis. conclud. quòd non si notarius atteste. illud propria manu canzellasse.

Insuper sufficeret si ex præcedentibus & sequentibus appareret quòd illa canzellatura esse debet. de quo etiam habetur in c. inter dilectos de fi. instr.

Adde etiam quòd si canzellatura non est in parte substantiale. notarius non tenetur facere mentionem. de ea. ita Fely. in capitul. quoniam contra. in 21. colum. versicul. limita 6. de probationibus.

Quando

Universidad de Deusto

Quando notarius omittit in instrumento veritatem. vel debita capta apponere. committit falsum. ita Bar. in l. presbyteri. C. de epi. & cler. de quo vide Pe. de anch. cons. 285. & Ias. in l. præscrip. in 2. col. C. si contra. ius. vt vti. pu.

Quid si dica. q̄ inter fuerunt omnes canonici. vel. consiliares & huiusmodi. & appareat vnum nō interfuisse. an instrumentum redda. falsum. Vide Alex. in l. inter omnes. ff. qui satisd. cog. vbi dicit. q̄ sic. all. Bal. in l. fi. C. sine cē. vel reliqui. ar. l. fi. is qui cc. §. vtrum ff. de reb. dub.

Dic. tñ Bal. in l. 1. C. communia de leg. q̄si appareat aliquem consiliarium exemptum. nō interfuisse. saluabi. instrumentū. per id quod no. ibi gl. in ver. in omnibus.

De quo etiam vide Ias. ibidem. in 2. & 3. col.

Sed quid si nōrius dicat quòd fuit factum cōcorditer & vnanimiter. & tamen vnus non consensit. an instrumētum redda. falsum. videtur. quòd sic. per c. ad aures. quod met. causa. Vide Alex. in l. iurisgen. §. hodie. ī 2. col. vbi infinitas all. remissiones. ff. de Pac. & eundem Alex. vbi ponit de verbo concorditer. in 2. vol. cons. 124. Fel. in c. non potest. in 6. col. de re iud. Barb. in 1. vol. cons. 1. in 30. col. & Ias. in l. de fideicommisso. C. de transact.

Quid si nōrius dicat quòd inquisitus sponte confessus fuit. tamen confec̄ fuit in tortura vide notabiliter. hypo. in l. 1. §. si quis vlt. in 18. col. ff. de quæstio.

Notarius mutans signum puni. pœna falsi. §. item lege cornelia. insti. de publ. iud. de quo vide Fely. remissiue. in ca. 3. loco. in 1. col. extra. de proba. & in prohe. decre. in 13. col.

Instrumentum redditur suspectum. quādo prothocollum non inuenitur. Ita Bal. in l. cassius. ff. de sena.

Dic tamen idem Bal. in rub. C. de fi. instr. in 5. col. ver. 2. que ro. q̄ quamuis non reperia. prothocollū tñ instrumētum fidē fac. quod etiam vult Fely. in d. c. quoniam contra. in 7. no. & in c. cū P. tabellio de fi. instr. Pau. d̄ Cast. ī 2. vol. q̄s. 230. ī vlt. col.

Licet subiungat ibi Bal. quòd hoc casu notarius posset puniri tanquam transgressor consue. de quo vide Alex. in l. sempronius. ff. de leg. 2.

Et adde quòd si sta. vel consue. disponat debe. confici prothocolla. per notarium. vt est in tota patria celsitudinis ducal' sab. vigore decreti. Tunc si nō inuenia. prothocollum. instrumentum nullam fidem faciet. Ita dicit el'nr. Ludo. Ro. in suo repertorio. iuris canōnici. super ver. instrumentum quod est no. & sequen. doct. nouissimi. in l. si quis ex argentariis. §. si initium. ff. de eden.

Videñ est Prothochollum. quando de viribus instrumēti. dubita. Bar. in l. sempronius. ff. de legat. 2. & tene. nōrius exhibere alias de falso tene. Bar. in l. fi. in vlt. col. C. de eden. & in l. eum qui. C. de fal. Phi. in regula cum quid. quæ est 84. & in data sexti. in 2. col.

Si sit differentia inter instrumentum & prothocollum. stat' prothocollo. vt volunt doct. in l. si quis ex argentariis. §. prætor ait maxime Alex. & Ias. ff. de eden. Alex. in d. l. sempron⁹. & est tex. in auth. de tab. §. pe. & ibi glo. in ver. prothocollum fac. tex. in l. veluti. ff. de eden. & idem vult Alex. in 2. vol. cons. cv. Fely. in d. c. quoniam contra. in 7. no. & in d. ca. ex literis. in 1. col. de fi. instr. & in c. pastoral. ī 4. col. de iud. Cepo. cons. 21. Sōz. in 2. parte cons. 199. & cons. 277. in 4. col. Ang. in §. nihil aūt. insti. de testa. Panor. in c. cū ex literis. extra de in inte. resti.

No. q̄ error p̄summ. ī plura summa rc. Bal. ī d. l. sempron⁹.

De matrice autem seu imbreuiatura. vide aliquid per Cur. cons. 55. in 7. 8. & 12. col. & Alex. in d. cons. cv. & in 5. vol. cōs. 79. vbi dicit. stañ esse matrici. Cor. in cons. 28.

Et quando committi. alicui vt leuet de prothocoll' defuncti. original' nota exhiben. est si petatur. Alex. in 2. vol. cons. cliij. in vlt. col.

Et in tali leuac. debet pars citari. vel saltem remanet & ius saluum dicendi de nul. Bolog. in cons. 25. in vlt. col.

Contrarium tenet. Sōz in 2. parte cons. 277. in 3. col.

An autem tenea. quis prothocollum producere. vide Bal. in l. fi. C. de fi. instr. & Ang. are. in §. præterea. in 35. col. insti. de excep. Ludo. Rom. cons. 174. in vlt. col.

Et qñ prothocollū fidem faciat vide Alex. in 1. vol. con. 41.

Et prothocollo imperfecto non esse fidem adhibēdam. ponit Bar. in cons. 46. Alex. in 2. vol. cons. cliiij. Cor. in 3. vol. cōs. 226. Bolog. q̄s. 30. in 1. col. Barb. in 4. vol. q̄s. 9. in 6. col. Ang.

Notarius dces se non rogatum de instrumento. cum fuerit committit falsum. ita Bal. cons. 220. in l. eum. C. de fal. & in l. qui accusare. vbi etiam Ale. C. de eden. & in 1. vol. cons. 74. in vlt. col. Sōz. in d. l. qui accusare. Ludo. Sing. 371.

Limita nisi p̄cedat diuturnitas tēporis fm doc. loc. p̄al.

Notarius cancellando instrumentum committit falsum. ita Io. de Ana. cons. 12.

An aut celans. instrumenta alterius possit puniri de falso. vide Alex. & Ias. in d. l. qui accusare. eundem. Ias. in l. 1. §. si pc. in 6. col. ff. si quis iusdicen. non obtemp. Fel. in c. sic. in 4. & 5. col. de re iud. & in c. quærelam de simo. & in tract. quando conatus. punia. in 1. col. & Soz. in d. l. qui accusare.

Quid in mutante sibi nomen. an committat falsum. Dic q̄ sic. Alex. in prohe. ff. in add. in vers. Nos vero. tex. cum gl. in l. j. C. de mu. no. Fely. in prohe. decre. in 13. col.

Aperiens literas an debeat puniri tanquam falsarius. Vide Panor. in c. cum olim. el 2. de officio deleg. Bar. in l. 2. ff. de fal. & in l. 1. ff. de præuarica. vbi dicit. quòd sic.

Et idem dicit. in eo qui cognouit iura vnius. & contulit cum parte contraria.

De qua mā, vide Ang. are. in trac. M. in ver. falsario. in 4. col. Ludo. Ro. cons. 365. Ias. in l. non dubium in 12. col. C. de ll. vbi dicit. quòd aperiens literas non tene. de falso. sed extraordinarie puniri potest nisi intimauerit aduerse pti. de quo etiam per eundem. in repe. l. admo. in 73. col. de iu. iur.

Quid in lacerante. vide j̄. in ver. lacerans.

Quid in volente subtrahē probationes. aduerse partis? Vide Fely. in c. intimauit in fi. de testi. vide latius j̄. in ver. falsum committit. §. 12.

Falsificans acta perdit causam. j̄. falsum committit. §. 10.

Idem dic in eo qui dedit iura vnius. aduerse pti. quia tene. de falso. Fely. in c. accedens. el 1. in 1. col. vt lite non conte.

Falsificans literas. priuati. Pape. vel alterius principis. an punia. de falso? Vide Ias. d. l. admo. in 73. col. vbi all. Bar. tenentē. quòd sic. in l. paulus. ff. de fal. & alia Alex. in l. titio. ad municip.

An nōrius scribens contractum illicitum, tenea. pœna falsi. vide j̄. §. 68.

Et an nōrius condemnatus de falso, possit perficere. instrumenta. de quibus antea fuerat rogatus. vide j̄. in §. 66.

Propter simplicitatem. notarij potius præsummi. ignorantia quam dolus. j̄. notarius. §.

Quomodocūque verba possint tollerari vt euite. falsum. illud fieri debet. gl. est ponderata per Bal. in l. iurisgen. §. quod fere. in ver. probe. ff. de Pac. refert & sequi. Alex. in l. singularia in 12. col. ff. si cert. pet. & in 1. volum. cons. 70. & in 5. volum. cons. 93.

Fac. quod vult ipe Alex. in 1. vol. cons. 73. & 74. in quibus locis. multa adducuntur ad defensionē notarij à falso. & Pau. de castr. in 1. vol. cons. 368. incip. præmitten est.

Fac. quod vult. Fely. in c. ad audientiam. in 2. col. de præscri. vbi dicit. quòd si probe. aliud fuisse dictum per partes. quam fuerit scriptum. quia fuit omissum præsumme. omissum. per errorem. all. Ana. in c. cum dilecti. de accusa. & idem vult ipse Fel. in d. c. ex literis. in 2. col. de fi. instr.

Fac. quod vult Ias. in d. §. quod fere. vbi dicit. quòd quando verba possunt trahi ad falsum. & non falsum in du⁹. sit interpretatio quod non continet falsum. & infert quòd proba. falsi. debet de necessitate concludere. quod etiam vult. in l. 1. in 5. col. ff. si quis iusdicent. & ita per multa not. tenet ipse Ias. in d. l. singla. in 24. col. habetur aliquid per eundem. in l. 1. §. hoc autem. ff. de oper. no. nun. & in l. errore in 1. col. C. de testa. vbi dicit. quòd in dubio p̄summ. error. & non dolus. & quòd instrumētum debet saluari quātum potest. all. multa. & quòd præsummi. potius diuersitas temporis vel loci quam quòd instrumentum præsumma. falsum. faciunt multa adducta per Barb. in 4. vol. cons. 77. in 1. col.

Limita tñ nisi sint p̄sumptiones in ꝓrium. quia tunc p̄sum. falsitas. Ita Barb. in 1. vol. cons. 43. in 6. col. Ana. cons. 49.

Fac. quod vult Cur. in cons. 55. in 7. col. vbi dicit. quòd probatio in genere de bonafide notarij. nō. fac. postquam constat' de falsitate. all. Alex. in 3. vol. cons. lx.

Et subdit q̄ in crimine falsi. procedi sine accusatore. & q̄ suspitio falsi. pro falsitate habetur. & poterit ex ea procedi ad puniendum. all. l. iubemus. C. de prob. & alia multa. que vide & in cons. 65. in 17. col.

Et ibi in 12. col. vers. Quia modernus. dicit q̄ licet ex suspicionib. nō puniat capitaliter. tñ extraordinarie punieť. qñ suspitio falsitatis est Patēs seu orit ex facie instri. al. Inn. & Io. And. in c. 2. de fi. instr. Et idē si sit latēs proueniens pte notarij. soliti similia fabricare. Vel ex parte producentis deplorati. quia tunc vtens instrumento tene. falsi. all. mlta quæ vide.

Addo Paul. de Cast. in 2. vol. cons. 203. incip. Ponitur in facto. vbi dicit. quòd præsummi. contra solitum falsificari facere. & idem vult Alex. in 1. vol. cōs. 77. repetito in 3. vol. q̄s. 62.

Et in mā. vide Ang. in tract. Male. in ver. falsario. aliquid. per Lud. Rom. cons. 301. vbi loqui. in mā. testium.

Et quòd

Universidad de Deusto Biblioteca

Et quòd vtens falso instrumento præsuma. falsarius. tenet Barb.in 3.vol.cons.liij.in 6.col.

Quid si aliquis portat notario minutam.& ei dicat vellem quòd faceres mihi instrumẽtum in hac forma.rc. An incidat in falsum.vide Alex.in j.vol.cons.74.vbi concludit quòd nõ, faciunt quæ vult.in eod.volu.cons.70. in fi.faciunt quæ vult Barb.in 4.vol.cons.77.in 3.col.

Contrarium tñ tenet in cons.77.repetito in 3.vol.cons.62.

Adde etiam quòd ille qui portat. tene. de falso. Bolog. in cons.lj.in 3.col.

Plus fuisse,dictum quàm scriptum.qualiter probetur?Vide Barb.in 1.vol.cons.29.in 2.& 3.col.

Qui scienter dictauit notam seu minutam ex qua. redactũ est instrumentum nullum non puni.de falso Alex.in 3.volu. cons.50.& in 1.vol.cons.70.in fi.& cons.74.in vlt.col.

Et an ratione inchoationis falsitat.possit quis puniri,quam uis non fuerit secutus effectusvide Pau.de Cast.in 1.vol.ꝯs. 130.incip.vide.dicẽ.vbi concludit quòd non.& illud consi. est repetitum in 2.vol.cons. 151.puni.tamen extraord.vt ibi.

Et ponit ibi late Paul.de Castr. quòd falsificans scripturam priuatam. puta librum rationum suarum non puni. de falso. quia ista tal falsitas nemini est damnum allatura. l. damus. C. de fal.fac.qđ vult Alex.ĩ 1.vol.ꝯs.70.circa fi.ibi ꝑterea ad oĩa.

falsum commiti. in priuata scriptura Alex. in 1. volu.cons. 77.repetito in 3.vol.cons.62.Bolog.cons.lj.in 4.col.

Tu ad mãz.d.l.damnus.vide latius Sõz.in 1.parte cons.62. & cons 103.& seq.& in 2.part.cõs. 185. & seq. & aliquid per Bal.in 1.parte.cons.353.& Cur.in tract. feudorum in 4. part. ibi 10.quæro.circa fi.Ang. in tract. male. in ver. falsario.in 2. col.& seq.vbi aug.ari.dicit.quòd licet quando nulli para. prę iud.non debeat regulariter pœna falsi puniri tamen pœna extraord. punie. crimine stellionatus. all. Cy. in l. 1.C. de sepul. viol.Bolog.in cons.30.

Et in instrumento nulliter facto.Alber.in 2.parte.q.147.

Vide aliquid per Barb.in 4.vol.cons.77.vlt.col.

Error in indic. an vitiet instrumentum? Vide Dy. in cons. 13.Ias.in l.admo.in lectu.in 23.col.& in repe.in 82.col.de iu. iur.Phi.in data sexti.in 2.col.

Vtrum.notarius possit instrumentum corrigere. sine iudi. auctoritate.habetur.in l.si librarius.ff.de regu.iur. in l.errore. C.de testa.&in l.imperator.ff.de sta.ho.&in terminis per Sõz in 2.part. cons.277. in 3.& 4.col. vbi dicit. ꝙ licet dici soleat notarium posse suum instrumẽtum corrigere.sine iudicis auctoritate.antequam parti copia data sit.vt vult Io And.in data 6.libri. & Bal.in rub.C.de fi.instr.& Bal.& Imo.in c. ex literis extra de fi.instr.Istud tamen debet intelligi.in casibus in ꝙbus concedi.tabellioni quòd possit corrigere errorem suum. Postquam autẽ est data copia. nõ potest sine iudice. quia tũc adeo est functus offõ suo quòd neq; punctum neq; sylabam mutare potest sine iudice.all. Bal.in d.c.ex literis.per d.l.impe rator.Sed in casibus in quibus simpliciter denega. notario. ꝙ nõ possit corrigere.de quibus.per Bar.in d.l.si librari⁹. nõ po test siue sit data copia siue nõ. Ita declarat Im.in d.c.ex literis. vide Phi.in d.data sexti.ĩ 2.col Card.in prohe.cle.in ver.data.

Et incont.potest errorem corrigere.Alex.in j.vol.cons.70.

Potest etiam corrigere circa clausulas consuetas, Alex. in 3.vol.cons.89.in vlt.col.

Vbi in instrumento leuan. aliquid deest vel legi nõ potest. nõ debet notarius addere ex capite suo.Ita Fely.in c.cum P ta bellio.in 4.col.de fi.instr.faciunt no.per eum ibidẽ.in fi.com. Addo Panor.in 1.part.cons. 10.vers.Non obstant verba.

Bolog.cons.30.

Si notarius falsum scribat motus forte ex nuntij rela.nõ punitur.ita Fely.in c.quoniam contra.in 19.col.vers.2.limita.ex tra.de proba.all.Bar.in l.si mulier.§.si fuus.in fi.ff.re.amo.

Idem si motus.ex rela.connotarij.Alex.in 1.vol.cons.70.

Notarius non potest scribere.in instrumento substantialia contractus.quę sunt omissa in prothocollo sed solum circun stantias quę colliguntur ex mẽte contrahentium & ex consue tudine patere ita Bal.in terminis. in rubr.C.de fi.instr.versi. 4. quæritur.

Intellr tamen notarius rogatus.vt apponat clau.ꝯsuetas etiam si à partibus nõ sit dictũ.fm.Bal.in l.si quis sub cõdict.in fi.ff.de cõd. inst.p l.fi.C.de fideiuss.q est melior tex.q in mõdo ad hoc possit reperiri.vt dicit.Bal.& sequi.Alex in l.huiusmo di.in prin. in fi.cõm.ff.de leg. 1.& idem vult ipe Bal. & sequi. Panor.in c.cũ M.ferrarien.de ꝯsti.las. in repe.l.admonẽdi. in 82.col.ff.de iu.iur.& in l.gallus.§.idem credeñ. in 4.col. ff. de lib.& posth. Alex.in l.si prius.la 2.ĵ.recte.ff.de aqua plu. ar.in 2.vol.cons.27.&seq.in 3.vol.cons 89.& alibi sepe. per doct. Alex.in 2.vol.cons.105.in fi.Hypo.sing.123.Alex.in l.si finita.in 1.col.de dam.infect.

Et propterea si notarius dicat se vt aĩcum.nõ vt notarium à partibus rogatum cedulam scripsisse.Pars vero.eum vt notarium rogatum esse dicat.præsummitur vti notarius rogat⁹, quia ita consueuit fieri.& illud quod solitum est fieri præsum mi.factum.ita Bal. clñr.in d.Rub.Addo Fely.in d.c.ex literis in 6.col.& Barb.in 2.vol.cons.7.in 9.col.

Illud autem ꝙ notarius potest apponere clausulas consue. tas limita in ipso notario rogato. Secus in alio, qui leuat instrumentum de prothocoll alienis.Barb.in 4.vol.cons.9.vlti. dubio.hypo.d.sing.123.

Nec etiam potest apponere renun.nisi sit dictum.ꝙdictami ne sapiẽtis rc.Bal.in rub.C.de his q̃ in frau. alie sunt.ĩ vlt.col.

Adde tamen,ꝙ quando notarius fac.mentionẽ de notaratu & apposi. signi tunc dicitur pu. scriptura. Nam quando fit mentio de offõ.videtur quis facere actum tanquam official.l. cum post §. 1.ff. de admi.tu.l.post mortem. ff. quando ex fac. tu.not. gl in l.quacunque.ff.de procur.& in l.scieñ.§.tutores. ff.qui satisd.cog.Bar.in l. 1.§.nun.ff.de oper.no.nun.

Et propterea dicit.Bal.in l. 1.§.editiones.ff.de edcn.ꝙ si tabellio scripsit tanquam tabellio.tunc scriptura est pu.Secus si scripsit tanquam testisvel vti simplex p⁹.al.l.scripturas.C.qui po.in pig.ha. & ita vult Alex.in 5.vol. cons. 48. vbi etiam dicit. ꝙ non refert si instrumentum fiat in vulgari fmone all. l. iudices cum ibi no.C.de sen.& interlo.om.iud.& l.hac cõsul. in fi.C.de testa.& in 1.§.fi.cum ibi.no.ff.de verb.obl.

Vide aliquid per Ang.cons.220.

Caueat notarius ne in instrumentis apponat clausulas insolitas.ita dicit.gl.sing.in d.l.si quis sub condi. de cond.insti. Alex.in 5.vol.cons.28.Barb.in 1.vol.cons. 1.in 42.col.Fel. in c. si cautio.in 24.col.de fi.instr.in c. 1.in 2.col.de sponf.in c.2.in 6.col.vers.stillus.de rescrip.in c.3.loco.in fi.de proba.& in ca causam quæ.el 2.in fi.de testi.Ias. in l. 1.§. is videur. in 1.col. ff.si quis iusd.Cur.in cons. 17.quod est pallioti.in 3.col.& ꝯs. 73.in 34.&35.col.Barb.in 4.vol.con.lij.in 9.col.marf.ample. in l.de minore.in 5.col.de quæstio.pe.gerar. sing.77. Ang. de excep.col.22.tamen istud non suffic.pro plena proba.Alex.in d.cons.28.in 3.col.vers.præterea.

Multe clausule apponuntur ex ceruice notarij.Barb.in 1. vol.cons. 59.in 9.& 10.col.& in 2.vol.cons. 16.in 1.col. & in cons. 34.in 19.col.& cons.43.in 8.col.& cons. 52.in 3.col.& cons.60.in prin.Palliotus in cons.Cur.cons. 3.Barb.inter cõs. Cur.cons.66.in 7.col.idem Barb.in 4.vol.cons.lij.in 8.col.

Vide tamen Alex.in 5.vol.cons. 1.in 5.col.& Barb.sepe.ma ximc in 4.vol.cons.lviij.in 8.col.phi.in c.si pater in 37.col.de testa.in 6.

Notarius non potest rogari. nisi de eo quod ipe partes faciunt Bar.in auth.si quis in aliquo.C.de eden.nr̃ sua scriptura fidem fac.ñ de eo de quo roga.§.nos autẽ. in auth.de tabel.& ita etiam dicit.Bal.in d.auth.si quis in aliquo.Fely.in d.c.quoniam contra.in 15.col.de proba.Cur.in cons.55.in 5.col.

Et licet instrumentum nõ concernat nisi vtilitatem vnius. requi.tamen ꝙ ab vtraq; parte roge. ita Alex.post gl.in l.prætor.ff.de eden.Bar.in l.2.ff.de stip.suo.

Aduerte tamen.quia.Cur.in l.admonendi.in 47.col. de iu. iur.dicit ꝙ ad validitatem instrumenti.suffic. notarium rogari ab ea parte qua.med.instrumentum confici.all. Bal.in rubr. C.de fi.instr.

Posset sic distingui aut loqui.in prote.quæ solummõ expt protestantis dependet.&procedat opº.Cur.aut.loqñ in aliis contractibus ab vtroque contrahente dependentibus & procedat alia opº.& hanc distin.videt facere.Alex.in d.l. prætor. de quo.per eundem in 2.vol.cons.cx.&per Ias.in d.l.prætor.

Not.etiam,ꝙquando contractus concernit vtilitatem alterius tñ.vt est quitatio. nõ tene. notarius dare instrumentum nisi ei cuius vtilitatem concernit. secundum. Bar. in l. instrumenta.C.de fideicom.Alex.& Ias.in d.l.prætor.

Idem in instrumento crediti.quod ñ cred.leuañ non est Fely.in c. 1.in 7.col.de proba.

Limita ñ de interesse.liberant.& quitant.appareat. vt quia sub pœna est obligatus liberare.vt vult Bar.& Bal. in l. plures apoc.C.de fi.instr.& Bar.in l.controuersia.ff.de transt.referũt. Alex.& Ias.in loc.præal.

An autem notarius possit compelli ad edeñ.periculam testamẽti?Vide Ang.in cons. 164.& Fel.in c. 1.in 8.col.de prob.

Et suffic.quod legatario edat particulam.Iaso.in l.fin.C.de præci.imper.off.

An autem cogi possit ad oñdeñ testm̃ legatario? Vide Ias. in l.publicati.in 1.col.C.de testa.

Vtrum

Universidad de Deusto

Vtrum autem acta intereſſe prætẽdentibus eden. ſint. vide Iaſ. in l. 1. §. editiones in 2. col. & in d. l. prætor. ff. de eden.

In dubio præſummi. notarius rogatus vt inſtrumentum conficiat Io. And. in Add. ad Spec. de fi. inſtr. ſuper Rub. doct. in l. ſcien. ff. de verb. obl. Fely. in c. 1. in 7. col. de prob. & in ca. quoniam contra. in 10. col. verſ. 2. quæro. co. ti. Addo Bal. in j. parte. conſ. 143. & Iaſ. in d. l. ſcien in 15. col.

Intelligeſi ipſe hoc atteſte. aliàs ſecꝰ. Alex. in 2. vol. cõſ. cliij.

Et licet notarius nõ ſcribat tunc inſtrumẽtum. dummodo fiunt rogatus. ſuffic. exceptis caſibus. in quibus requi. ſcriptura. l. contractus. & ibi no. C. de fi. inſtr. Alex. in 5. vol. conſ. 93. & in 1. vol. conſ. 73. & ſeq.

Nunquid notarius. limita ñ ignorare condem. Alex. in 1. vol. conſ. 138. in 2. col. ibi ad idem quod not. gl.

Et ſtante ſtatuto. qꝑ notarius cõittẽs falſum ſit priuatus officio. poteſt interim. conficere. inſtrumenta. Hippo. marſ. in l. 1. §. ſi quis dicatur. in 1. col. ff. de quæſtio.

Nunquid notarius de falſo condemnatus. poſſit poſtea inſtrumenta recipere? Dic qꝑ non. doc. in l. prætor. §. cogetur. de eden. Alex. in l. 1. ad l. Iul. repe.

Poteſt tamen antiquas rogationes perficere. Ang. in §. ſed hactenus. inſti. de teſt. mil. Ang. & Alex. ibi Fel. in c. fraternitatis de hæret. Pau. de Caſt. in 2. vol. conſ. 203. & conſ. 207. Iaſ. in l. barbarius. in 14. & 15. col. ff. de officio præto. Bar. conſ. 77. & 174.

Poſſet etiam iudex. in condem. refuare facultatem inſtrumenta conficiendi. Bar. in l. ſi qs in prin. teſtĩ. §. miles. de leg. 3. & in l. & ſi ſeuerior. C. de infa. refert & ſequitur. Alex. in d. §. cogentur. de quo vide Ang. in trac. M. in ver. falſario. in 6. col. ibi quæro aliquis notarius Alex. in d. l. 1. ad l. Iul. repe.

Verba groſſa notarij nõ vitiat inſtrumentum. tex. & Doct. in l. ſi cum ante. C. de don. ante nup. Alex. in l. ſi quis in bona. §. ſed quid ſi mandauit. ff. de acquir. hæred. & in l. quoniam in dignum. C. de teſta. & dicit. Bal. prout refert Alex. in d. §. ſed quid. ſe conſuluiſſe. qꝑ ſi notarius dix. qꝑ teſtator relinquebat filio iure reſtitut. non vitiab. teſtĩ.

Notarius conficiens inſtrumentum de contractu illicito debet puniri. Fely. in c. ſi aduerſus. extra de hære.

Vide. in verbo vſurarius. §. 22.

Non licet falſificare inſtrumentum etiam iniuſtum. Fel. in c. olim. in 1. col. de reſcrip.

Quid ſi notarius actor dicat qꝑ titius produx. inſtrumentũ. & tamẽ in veritate realiter nõ produxit an poſſit puniri de falſo. Ang. in tract. M. in ver. falſario. in 5. col. ibi quęro in act. tenet quòd ſic.

Contrarium tenet ibi Aug. Ari. quem vide.

falſum cõmittit qui ponit nomine alterius in inſtrumento vel appoca. vt ille tenea. l. qui veluti. C. de fal.

Non præſummi. pro modico falſum committi. Alex. in 1. vol. conſ. 74.

In crimine falſi tenet proceſſus. ſine loco & tempore. ℣. in verſ. inquiſi. quæ ſubſtantialia. verſ. 7. Ibi limita quoque.

In crimine falſi ſuſpi. habetur pro veritate. l. iubemus. C. de proba. Alex. in 1. vol. conſ. 77. repetito in 3. vol. conſ. 62.

Vide tamen notabiliter Decium in c. porrecta. de confirm. vti. vel inuti. & latius in conſ. 189.

Inſtrumentum diuerſimode leuatum. dummodo non mute. ſubſtantia valet Panor. in c. dudum. in 2. col. de conuer. coniug. fac. quod vult Ang. conſ. 39. P. Andora.

falſum committit. Qui gerit ſe pro doctore cum non ſit l. eos in fi. ff. de fal. Fel. in prohe. decre. in 13. col. in c. 3. loco. de proba. & in c. 1. de mag. Iaſ. in l. 2. in 6. col. C. ſi contra ius. & in l. Barbarius in 5. col. ff. de offõ. præto. Phi. in c. vt apſice de priuil. in 6. Panor. in c. 1. de cler. non ord. mini. Ang. in §. ſed & ſi quis. inſti. de teſt. mil. P. Andora.

Adde quòd qui gerunt ſe pro comitibus vel pro tabellionibus cum non ſint pœna mortis puniendi ſunt. Alex. in 3. vol. conſ. 50. de quo vide Fely. d. c. j. de mag. & in c. ſuper literis. in 17. col. de reſcrip. P. Andora.

Vendens rem duobus committit falſum. l. qui duobus. ff. de fal. gl. in l. quotiens. C. de rei vend.

Et ad mãz ſta. punientis vendentem rem duobus vide Alex. in 5. vol. conſ. 109.

Limita ſi pꝰ. emptor ſoluerit vel obtulerit prætium. Alioquin eſt licitum venditori. rem alij vendere abſq; metu falſi. Ita notabiliter dicit. Odofr. in l. venditor. ff. de hæred. vel act. vend. ſequi. Bal. in d. l. quotiens & ibi Iaſ. in 13. col. & idẽ vult Bal. in c. ſi facta. in ti. ſi de feu. defunc. fuer. cont. Alex. inter ℣. Cur. conſ. 22. & in l. à diuo pio §. ſed ſi emptor. ff. de re iud. Aug. ari. in tract. Male. in ver. falſario. in 11. col.

Vide Alex. notabiliter. in l. à diuo pio. §. ſed ſi emptor. in 3. col. de re iud. & in d. l. qui duobus Ang. in §. actionum. in 13. col. de actio.

Limita etiam non procedere in infeudante rem duobus. quia non incidit in pœnam falſi. dictum eſt aureum Bal. in c. 2. in ti. quo temp. mil. ſequi. Alex. in d. l. qui duobus. tamen vide Iaſ. in d. l. quotiens. in fi. vbi dicit. dictum bal. non bene probari. in illo tex.

Limita quoque in prin. vendente. ſecus ſi procur. vendat. quia ipſe. non dominus de falſo tenetur. Ang. in conſ. 43.

Limita præterea non procedere. in pignore. quia pignorãs eandem rem duobus nõ incidit in pœnam falſi. Iaſ. in d. l. quotiens. in fi. all. Bar. in l. ſi quis in pignore. §. ſed & ſi quis. ff. de pign. act. Aug. ari. vbi ℣. Alex. in d. qui duobus. incidit tñ in crimen ſtellionatus nisi res vtrique ſufficiat Bal. in l. ſi quis. ff. de pig. act.

falſum committit, qui alicuius cum non ſit ſe fac. crede. Iaſ. notabiliter in l. nam & poſtea §. ſed & ſi quis in fi. ff. de iu. iurando.

Si venditor dicat rem memini obligatam. cum sit. tene. crimine falſi. Fely. in c. cum. 10. in x. col. de fi. inſtr.

falſificans menſuras & pondera pœna arbitraria punitur. Iaſ. in l. 1. in 4. col. ff. de officio. procu. ceſ. vide in ver. pœna arbitraria. §. 3.

Et debent rumpi ab officiariis. Bal. in l. item quæritur. §. ſi quis. ff. loca.

Vide Panor. in c. 2. de emp. & vend. gl. & Bal. in l. arbitrio. §. de eo. ff. de dolo.

In crimine falſi eſt ſpetiale. vt teneat proceſſus ſine loco & tempore. Ang. are. in tract. malef. in ver. hæc eſt quædam inquiſ. verſ. item Adde. in 12. col. & in ver. falſario. in 13. col. ibi & tene menti.

Item in crimine falſi procedi. ſiné accãtore. & ſuffic. ſuſpicio falſi. pro falſitate. vt dicit. Curt. in conſ. 55. in 7. col. & in conſ. 65. in 17. col. & dixi ℣. eo. §. 1. verſ.

Allegans. falſas. ll. an incidat in falſum. Iaſ. in §. in p. in 3. col. de actio remiſſiue. Ang. in d. tract. in ver. falſario. in 5. col. ibi quæro procu.

falſificãs acta perdit cauſam ipſo iure. Bar. in l. in fraudem §. quotiens. ff. de iu. fi. Fely. in c. licet cauſam in 17. col. de proba. & in c. cum veñ. in 4. col. de excep. Barb. in 3. vol. conſ. liij. col. 2. & in col. 6. Alex. in l. diuus. in 1. & 2. col. ff. de re iud. & ibidem in fi. cõm.

Adde. qꝑ ſi ex forma ſta. committens falſum debeat perdere cauſam. & actor producat falſum inſtrumẽrum & pariter reꝰ producat inſtrumentum falſum quita. tunc licet. vterque poſſit puniri de falſo. tamen ſolum actor perdet cauſam. ita mirabiliter Iaſ. in §. in bonæfidei. in 17. col. de actio. all. Bal. in rub. C. de fi. inſtr. in 15. ñ. in 7. col. verſ. incidenter etiam.

Quid in volente ſubtrahere proba. an perdat cauſam? Vide Fely. in c. intimauit in fi. de teſti. & Iaſ. in §. item ſi quis. el 2. in 14. col. inſtit. de actio. & in l. ſi duo patroni. §. fi. in fi. ff. de iureiur. l. 1. §. ſi quis procu. in 6. col. ff. ſi quis iuſd. & concluditur. qꝑ ſic. Barb. in d. conſ. 53. in 6 col. Are. in l. prouiden. C. de poſtul. vide in ver. inſtrumentum lacerans.

Limitat Iaſ. niſi procu. furripiat. quia dominus. non perdet cauſam.

Fac. quod vult Ana. in conſ. 12. vbi dicit. quòd falſitas procuratoris. non nocet domino.

falſum committit qui petit debitum ſolutum ꝑ falſas proba. ſecus ſi per obreptionem iudici factã. qa tunc tene. crimine ſtellionatus. Bal. in l. 1. C. de cond. indeb. vide aliquid per Alex. in l. qui duobus. ff. de fal.

Quid in eo qui ceſſit iura contra eum quem liberauit? Vide ℣. in verbo Ceſſio actionis. §. 41.

Vtens falſo inſtrumento. tene. de falſo. l. ſi falſos. C. de ſ. l. Sed abſtinen. releua. vt ibi per Sal. & Ang. in tract. M. verſ. falſario in 14. col.

Præſummi. enim quòd fieri fecerit niſi oſtendat auctorẽ. Alex. in 1. vol. conſ. 77. repetito in 3. vol. conſ. 62.

Et in cont. quòd dix. nolle vti tale inſtrumentum caret viribus & effectu l. ſi aduerſarius. C. de fi. inſtr. Ang. vbi ℣.

Et eſt cautela. qꝑ interroge. producẽs. an velit vti ipo inſtro. pro bono & vero. & tali interrio, eſt clare rñdeñ. vt dt. Ang. vbi ℣. all. Bar. in l. diuus. ff. de fal. Addo noſtr. fulg. conſ. 177. incipiente publicato proceſſu. Fely. poſt Panor. in c. præſentium. 3. col. de teſti.

fac. quod vult Bal. in 5. parte. con. 68. vbi dicit. quòd ſi interrogatus an velit vti teſtibus pro bonis reſpondeat quòd vult vti in quantum pro eo faciant re. taꝝ rñsio non eſt ſufficiens.

Arom

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aromatarius qui miſcet ceram corruptam cum incorrupta.non dicitur committere falſum Bar.in l.1.C.de condi.in pu.horre.lib.10.Corſe.in ver.commixtio.

Adde tamen q̃ poteſt taĺ aromatarius puniri per ep̃m. Ita Fely.in c.cæterum extra de off.ord.Ludo.ſing.526.

Adde etiam Cu.in conſ.138,vbi dicit.verba formalia.item in eo qui apponit picem in cera.vel ſepum.vel trementinam. vel quid ſimile. vel aur.cum ere vel econuerſo, vel ſtagnum vel plombum cum argento. vel falſe commiſcen. vnam rem cum alia.venden. rem mixtam falſificatam pro bona. & tales diuerſimodè puniuntur.vt de extraor.cri.l.anonam.§. onera. ff.de pœnis.l.In dardanīos.alias inter cnearios.ff.de fal.l.j.§.q in rationibus & l.qui teſtam.& l.quicunque.&l.paulus.de crimine ſtel.ſi.ff.de pig.act.

In generali ſmone remiſſionis.nunquam comprehẽdi.crimen falſi.Fel.in c.inter dilectos.in 5.col.de ſi.inſtr.

Inquiri non poteſt de crimine falſi poſt 20.annos. cõtra gl. in l.querelam.C. de fal.ita dicit, Ang.are.in tract.male. in ver. hæc eſt quædam inquiſi. in 15.col.

Fallit in eccleſia.in qua nunquam præſcribi.Lud.ſing.182.

Inſtrumentum diuerſa manu ſcriptum præſum.falſum.Ludo.ſing.236.Alex.in l.ſi,in 9.col.C.de edic.di.

Vtens alieno ſigillo tanquam ſuo committit falſum.Alex. in l.ſi vnus.in 2,col.C.de teſta.

Scribens nom̃ ſuum in literis alteri deſtinat.committit falſum.l.titio.in prin.&ibi gl.&Bar.in ver.venio ad 3.q.ff.ad municip.Flor.in l.lege,§.Sed & ſi quis.ff.ad l.aquil.Bal.in Rub.C. de ſi.inſtr.in antepe.col. P.Andora.

Falſi ſuſpicio habetur pro falſitáte in ciuilibus. Curt.Iuni. conſ.clxvj. & conſ.133.n.10.communem dicit. B.Villalob.

Falſum committens in cauſa, perdit cauſam, quæcunque cauſa,vel perſona ſit,Boer.deci.ccxcj.n.2.cõem dit. Idem.

Sed debet puniri pœna falſi.l.3.ti.12.lib.4.For.ll.quæ habetur in l.13.ti.8.li.2.For.ll.&Iudex poteſt punire ex officio producentes.l,28.titu,1.part.7.ac teſtes punire, etſi non petatur. l.xlij.tit.16.parte.3,

Intellige,ſi corrumpit,vel falſificat acta:ſecùs tamen,ſi falſificat inſtrumenta,vel corrumpit teſtes.idemBoer.deciſ.ccxcj. nu.3.communem dicit. Idem.

Falſum ſi quis commiſerit in aliqua ſcriptura,vel teſtiũ depoſitionibus aut alio actu, quid deficiat in forma, vel in ſubſtantialibus ex falſitate huiuſmodi tanquam nõ prejudiciali, neque nociua,puniri non poterit:vt ſentit Bart. in l.ſi quis legatum.ff,ad l. Cor. de fal.cuius opinionem ceteri communiter approbarunt,& ab ea non diſſentit Soci.in conſ.104. poſt reditum,in 1.part.licet contrarium tenuerit Salic.in l.1.C.de ſepul. viola. vbi not. q̃ ſi quis in libro ſuo falsò ſcripſerit aliquem ſuum eſſe debitorem, vel ſi notarius in ſui fauorem falſum inſtrumentum confecerit, quod non valet:vt probatur in l.filij.§.1. de falſis:tales puniuntur pœna falſi: quantum enim in eis fuit,validius falſum cõmittere nõ potuerunt. F.T.

Falſi crimen etiam propter aliud inſtrumentum quàm teſtamentum alicui imputatum,cenſeri publicum.comm.dicit Aret.in §.Item lex Cornelia.ante nu.1.Inſt.de pub.iud.& Rubeus conſ.12.n.2.tenuiſſe Azo,item gl.& Doctores in l.1. ff. de pub.iud.refert Clar.lib.5.ſent.§.1.verſ.3. P.Fichard.

Falſi ſuſpicio non habetur pro veritate,ita communiter tenetur contra Archid.in can.in memoriam,19. diſt. atteſtatur Gratus conſ.lx.nu.16.lib.2. P.Fichard.

Falſo inſtrumento ſcienter vtens,mitius punitur quamuis qui fabricauit vel fabricari fecit.comm.dicit Salic. in l.veteris. nu.4.C.de fid.inſtrum.Refert Clar.lib.5.ſent.§.falſum.ver. vtens. P.Fichard.

Falſi pœna tenetur, qui accipit ſcripturas ſui aduerſarij, & collitigantis,& eas penes ſe retinet.Dum tamen ex tali facto generetur præiudicium domino ſcripturarum,& tunc poteſt agi contra detinentem ciuiliter &criminaliter,vt eſt communis opi.de qua Fran.de Mariano. inter conſ.crimin.conſ.100. nu.1.in 2.tom. Bonacoſſ.

Falſi pœna non plectitur,qui vnum in iudicio dixit, q̃ contrarium extradixerat, vt eſt communis opi. Clar. in §.falſum. verſ.teſtis Secus,ſi contrarium dicat eius,q̃ dixerat in alio iudicio,vt eſt communis opinio.ibi. Bonacoſſ.

Falſi pœna non punitur, qui deponit ſuper negatiua. Niſi alias conuincatur,vt eſt communis opinio.Et in dubioverba teſtis ſuper negatiua ſunt intelligenda, vt euitetur falſitas, vt eſt communis opinio. Clar.in §. falſum verſ.ſolet etiam dici. Bonacoſſ.

Falſi pœna nõ plectitur,qui circa ſubſtantialia falſum non dicit,vt eſt communis opinio.Clar.in §.falſum.verſ. ſed quid ſi teſtis. Bonacoſſ.

Falſi pœna nõ incurrit,qui aliquid fecit, q̃ alteri nõ nocet. l.damus.vbi Bart.& Doct.C.de falſis.Soci.conſ.103.& ſeq.vbi fuſius.lib.1.vt eſt communis opi.Alex.cõſ.145.vol.6.Soc. conſ.105. delictum enim effectu carens regulariter non punitur.l.qui falſam.ff.de falſis.Ang.in maleſi.in ver.falſario.Caſt. conſ.150.in 1.vol.l.1. ff.q̃ quiſque iur.de pœni.diſt.1.& hæc verba.ita in mutatione vnius diei, in aliam diem in quadam apocha.D.Machellus patrocinio 40.per totũ.Pariſ.con.151. per totum. in 4. Nam falſus commiſſa circa ſcripturam,quæ de ſe non probat.non punitur.gloſ.& Docto. in c. quanto de iureiu.Pariſ.conſ.169.n.61.in vlt.vol. Soc.conſ.62.n.2.ver.ſecundò hæc concluſio.Clar.in §.falſum,verſ.excuſatur.vbi dicit communem eſſe opinionem.q̃ vbi non eſt dobus.ibi non poteſt eſſe falſitas.Soc.iun.conſ.39.n.83.lib.2.& quando dolus eſt de ſubſtantia delicti,vt eſt falſum,periurium,& ſimilia. tunc ſiue cauſa ſit iuſta,ſiue iniuſta,excuſatur à pœna. Burſa. conſ.111.nu.11.D.Hieron.Gabriell.in conſ.180. Bonacoſſ.

Falſi crimen admittens in ſcriptura, vel teſtium depoſitionibus, vel alio copiam actu, qui aut forma ſua careat,aut neceſſariis ſubſtantialibus deſtituatur nullas pœnas luet. vt cõmuniter cum Bartor.receptum teſtificatur Soc.cõſ.104.poſt reditum.lib.j.Turzan.opi.lxxx. Iul.Cla.in pract.§.falſum.ver. item excuſatur.poſt princ.Quod tñ neceſſario intelligẽtes cũ eiuſmodi nullitas euidens eſt,ſtatim ex ipſiuſmet ſcripturę inſpectione illuceſcit.quippe ſi lateat, vel ex ipſius ſcripturæ perfectione nõ comprehẽdat,ſtatutas ac ſanctas in falſos pœnas dabit,qui illud admiſit,vt luculẽter probat.l.ſi quis legatum. ff.ad l.Corn.de falſ.vbi qui falſi crimine ſe obſtringit in teſtamento.in quo filius eſt præteritus, falſi pœnis plectitur, cum maior teſtamenti nullitas conſiderari nequeat.l.j.ff.ſi tabu.teſta.null.extab. notat Alex.in l.poſthumo nato.n.13.C.de bono.poſſ.contra tab. docet.l.C. in l.inter cætera, ibi principale ius.ff.de libe.& poſth.& ita rectè atque elegãter.d.l.legatum. ff.ad l.Cor.de falſ.acceperunt & commendarunt Aret.in l. filius,qui in poteſtate.ff.de lib.& poſth.Roder.Soarez in l.poſt rem iudicatam,ff.de re iud.& ante eos Bal.in l.vna.nu.2.C.de errore calc.eáque ſpecie accipi debet deciſio.Sali.in l.1.C. de ſepulc.violat. E.Suarez.

Falſi crimẽ ſi de eo principaliter agatur,iuſtis probationib' ritè demõſtrandum eſt,nec præſumptionibus,aut cõiecturis illud argui ſufficiet.commune effatur Soc.Iun.conſ.39.num. 44.& nu.77.& conſ.lxj.n.9.lib.2.At ſi ad eleuandã dũtaxat ac refellendam alicuius ſcripturæ fidem intẽtetur,ſola eius ſuſpicio probationis loco erit,vt commune inquiũt Cur.Iun.cõſ. 133.n.10.& in conſ.clxj.n.9.Iul.Clar.in pract.falſum.ver.trita eſt concluſio. Idem.

Falſi crimen effugitur verbis per interpretationem cui cui modi acceptis,neceſſariúmque eſt,vt huiuſmodi delicti probatio ſit neceſſaria,nec cõiecturis,indiciiſve nitatur.commune aio ex ſuprà proxime laudatis,& ex Ias. in l.iuriſgẽtium.§. quod ferè n.10.ff.de pact.Dec.in c.porrecta.de conſtit.vtil.vel inutil.& in conſ.clxxv.n.4.&ſeq.Siluan.cõſ.7.n.17.Cur.Iu.in l.ſingularia.n.16.ff.ſi cer.pe.Cæpol.cõſ.cri.22.verſ.& qđ hoc ſit.& Emanuel à Coſta meo olim iuris Doctore in l.ſi ex cautione 19.limi.C.de nõ nu.pecu.qua in re cæcutierũt laſ.conſ. clxviij.n.2.lib.4.Cur.ſen.conſ.lv.n.16.Hipp.in rub.n.19.ff.ad leg.Corn.de falſ. Idem.

Falſi crimen eleuatur,atque eius pœnæ effugiuntur.ſi quis in dolo nõ fuerit,vel ſi primordio veritatis iuuet, vel ſi quod falsò geſtum, dictúmve eſt, nemini damnum. aut præiudiciũ inferat,vt communia dogmata ex multis aſſiduis iuris interpretibus oſtendunt Iul.Clar.in pract.§. falſum verſ. excuſatur autem cum ſeq.Viuius lib.1.opi.cx.& opi.419. Idem.

Falſi crimen nõ idcirco à Principe indultum cenſetur, qđ delinquẽti,generali delictorum venia ab eo conceſſa proponatur,vt commu.aiunt Nellus de bannitis,3.parte 2.temporis,q.12.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.lix.ver.ſcias etiam. Idem.

Falſi reus quicũque ſit, quancũque cauſam perdit, in cuius actis falſum commiſſiſſe cuincitur.cõe ait Boer.dec.cxcj.nu. 31.Quod tñ nõ procedet ſi inſtrumentum ipſum, vel teſtes falſi crimine polluerit,vt cõe ponit Turzan.opi.lxxxij. Idem.

Falſi criminis accuſatio 20.ann.ſpatio aboletur,vt frequenter placitũ affirmant Boer.deciſ.26.n.5.& ſeq.Viuius lib.1.opi.19. Idem.

Falſi pœna non tenentur inquiſitis, niſi damnum legitimæ per fiſcum probetur, vt eſt communis opinio, de qua Burſa. conſ.112.nu.12. Bonacoſſ.

Falſi pœna vt quis teneatur,de illa liquidò conſtare debet, vt eſt communis opinio.Burſatus conſ.122.nu.11.Bonacoſſ.

Falſi

Falsi pœna tenetur dicens falsum iudicium, licet non iurauerit, vt est communis opinio. Bursa. cons. 89. nu. 30.

falsa causa notoria in sententia illam nullam facit, vt est cõmunis opinio. Bursa. cons. 99. nu. 28. Bonacoss.

falsum (vt est dictum) sine dolo nõ punitur, & potius errore negatum, & dictum præsumitur, q̃ dolosè, vt est cõis opi. Burs. con. 112. n. 14. vide Rui. in con. 83. n. 1. in 4. vol. vbi consuluit p̃ ser. Dominico Corrigiario inquisito de falso. defendendo eum à statuto Ferrariæ, de hoc loquente, cum in scripta alterius manu continebatur, q̃ Borbus Calcagninus confessus erat se teneri, & obligatũ esse in certa quantitate pecuniarum d. ser. Dominico & esse eius verum debitorem pro pecuniis, & rebus ab eo acceptis, post celebrationem cuiuscunque instrumẽti facti inter dictas partes, renũtiando exceptioni nõ habiti & nõ recepti, &c. & cum promissione. &c. & sub obligatione oĩum bonorũ &c. Et cũ pacto, q̃ scriptũ habeat vim publici instrũmẽti, & q̃ illud nihil possit opponi. &c. Bonacoss.

falsi pœna extraordinaria punitus, adhuc puniri poterit ordinaria. cõis est opi. Bossius de falsis. nu. 104. Bonacoss.

falsi pœna punitur expẽdens falsam monetã, extra ordinẽ, vt est cõis opi. Clar. vers. expẽdens. Alex. cons. 121. in vlt. vol.

Et delictum dicitur cõsumatum, portando quis falsam monetam ad locum prohibitum. Et hoc saltem est in dolo portationis, cum sciret, falsam esse, & sic est condemnandus iudicis arbitrio. vide Bald. in consil. 155. in fine. in 3. volum. Menochiũ. vbi te index ad ei⁹ librũ ad arbitrio iudicis te ducet. Bona.

falsi criminis accusatio tollitur viginti annis. communis est opinio. Soarez verbo falsi. nu. 34. Bonacoss.

Falsi suspicio habẽtur pro falsitate in ciuilibus. secus in criminalibus, (vt dixi) vide fusius per Menoch. de adipiscen. possessio. remedio. 4. nu. 700. Curt. iun. cons. 166. & cons. 132. n. 10. communem dicens. Eichar. adv illalob. isto verbo. Portius communium opinionum lib. 1. conclu. 9. Neuiza. in cons. 8. nu. 38. & in cons. 27. n. 13. & cons. 68. n. 24. vbi dicit. quod q̃n falsitas est apparens, vt rasura instrumẽti, præsumitur falsitas in eo. vide Hercula. de negatiua. n. 131. vbi ex Soci. iunio. cõs. 45. n. 8. li. 3. qui de communi attestatur, dicit quod falsi suspicio non habere pro falsitate. vide etiam Paris. in cons. 162. in 4. Corn. in cons. 261. vbi de notario & testamento de falso suspecto. Gratum Respon. 60. n. 16. in 2. vol. vide Soarez verbo Falsi. nu. 16. Bonacoss.

falsi pœna tenetur testis, qui falsum deposuit, etiam non iuratus modo falsitas sit nocibilis, vt est cõmunis opinio. Si non est nocibilis extra ordinem. Clar. §. falsum. vers. Tu scis. vbi communem dicit. Bonacoss.

falsi pœna non tenetur notarius, si aliter quàm scripsit testis asserat, quia Notario potius creditur quam testi, vt est cõmunis opinio. Cla. §. falsum. vers. Pone testes. Bonacoss.

falsi pœna tenetur testis, qui probatur falsum dixisse, licet non probetur, quod fuerit corruptus. communis est opinio. Nisi pars dicat falsum dixisse, & corruptam fuisse. communis est opinio. Si dicat vtrúmque simul dixisse. Secus si copulatiuè scilicet, testem falsum dixisse & corruptum fuisse, non sufficit alterum probare. communis est opin. Clar. §. falsum. vers. quæro nunquid. Et no. q̃ si iudex astringitur p̃ statutum præcisè ad terminum, q̃ iudex condemnare debet. Saluo & reseruato, q̃ si postea apparet testem falsum dixisse, q̃ condemnatio habeatur pro non facta. Et interim potest fieri executio. Bald. in l. 1. n. 77. C. qui accusare non possunt. Bonacoss.

falsi pœna non tenetur testis, qui falsum non dixit, licet pecuniam acceperit, sed extra ordinem est puniendus. Clar. §. falsum. vers. Sed quid è conuerso. Soci. iunior in cons. 37. in 2. & cons. 38. eo. vol.

PRO. Fama communis probationem adiuuat. l. 3. §. eiusdem quoque. in vers. aliàs veluti. de testibus. Bellon.

Fama publica regulariter semiplenam facit probationem, non autem plenam. l. 3. §. eiusdem. iũcta gl. ff. de testib. c. 1. vbi gl. de appellatio. c. illud. de præsum. & c. ex literis. de iureiur. quę quidem cõclusio in istis iuribus expresè probatur, eámque sequuntur communiter Doctores omnes in d. §. eiusdẽ. & in c. veniens. el 1. extrà de testib. Bart. in l. de minore. §. tormenta de quæst. Deci. con. cxlvj. Soci. con. 22. n. 7. vol. 1. Fely. in c. ex tenore. nu. 6. extrà de rescrip. & Cassadorus decisio. 2. n. 1. in ti. de probatio. De ista communi attestantur Deci. in c. dilecti. n. 36. cum aliis seq. de app. Fulgo. cons. clxv. quoniam plurima. & Alex. cõs. 18. viso processu. vol. 1. interpretatur & limitatur ista cõmunis non procedere in factis antiquis, quorum non extat principij memoria, tunc publica fama ipsa habetur pro plena scientia, & veritate. Vnde testis potest deponere, scio Christum crucifixum, & Constantinum imperatorem, quia nouit indubitanter, quamuis non viderit, ita Inn. in ca. fi. extrà de iuram. calum. & quod ista fama in antiquis plenè probet, est communis opi. teste Crauet. in tract. de antiquitate temporum, in 1. part. n. 302. Ias. in l. Prætor. nu. 25. ff. de eden. Deci. in l. ex his. C. de testamento milit. Cur. Iun. cons. 17. Mars. in l. de minore. §. plurimum. nu 60. & seq. ff. de quæstio. & in rubr. de probation. nu. 194. & sing. 505. declaratur etiam præcedens communis opin. q̃ sola fama publica in antiquis, quorum initij memoria non extat, non probet dominium antiquissimum, videlicet q̃ ista domus fuerit Dantis Poetę Florentiæ, & Virgilij in Manuta, secundum gl. & Ange. in l. at qui natura. §. cùm me absente. ff. de negot. gestis. Bald. Angel. & Paul. de Castro in l. proprietatis. C. de probatio. Bald. in c. 1. §. Vasallus. si de feudo controuer. & in l. conuenticula. C. de epi scop. & cleri. Alex. cons. 4. volu. 2. & in l. rem quæ nobis. ff. de acquir. poss. vbi ait istam esse communem opinionem. Soci. quoque, & Deci. in ca. cùm causam. de probation. in secundo nota. idem Deci. cons. xlij. & in ca. 1. de appellatio. sequitur etiam communem Areti. cons. 15. Calca. cons. 11. Ias. in l. cum aliquis. C. de iure deliberan. & Cassadorus decis. 2. in tit. de p̃bat. contrariam verò sententiam tenuit Cornæ. cons. 304. libro 3. q̃ sola fama in antiquis non plenè probet, nisi alia adminicula concurrant, istas tamen opiniones conator ad optimam consonantiam reducere distinguendo Ripa in d. l. rem quæ nobis. quæ videtur verissima, & semper mihi placuit. F. Viuius.

fama duobus testibus sufficienter probatur. Est communis opi. secundũ Salic. in l. ea quidem. vers. ad septimã. C. de accus. Sequitur Deci. cons. cclxxij. viso processu. vol. 2. M. Chærian.

Licet sit inter Doctor. controuersia, an testis deponens super Fama, debeat reddere causam sui dicti, etiam non interrogatus: tamen certissima, & communis est opinio, q̃ interrogatus super publica voce & fama tenetur reddere causam sufficientem, aliàs non probat. Est autem causa sufficiens, si respondeat se audiuisse à maiore parte populi, vel vicinię. Ita notab. dixit Aret. in cons. 122. in præsenti consultatione. circa princ. vers. est tamen altercatio. Et latè Hyppol. cons. 8. in causa matri. Io. vers. concurrit & alia ratio, vbi post omnes gl. & Doct. concludit, q̃ nisi testes deponant, se à maiore parte populi audiuisse illud dici, non probant famam, & esse communem, etiam attestatur Alex. in cons. clxxxiiij. viso processu. vol. 7. & Deci. in cons. 37. in causa rigorosæ. circa med. vers. tertius testis. vol. 1. Idẽ Dec. in cons. ccx. viso puncto. in fi. vol. 2. Idem.

fama cum vno teste de veritate in criminalibus non sufficit. Est communis opinio secundum Decium in cons. ccx. viso puncto. in fin. vol. 2. Idem.

Licet in probanda morte alicuius sufficiat probatio per Famam illius loci, in quo dicitur mortuus, quando talis mors ita esset de longinquo, vt facilè memoria haberi non posset, tamen si locus sit de propinquo, & mors non multùm de longinquo, requiritur probatio per testes, nec fama sufficit. Est magis communis opinio secundum Alexandrum in consil. 25. in causa vertente vol. 4. Idem.

fama facit semiplenam probationem. Io. Cora. l. admonendi. nu. 8. ff. de iu. iur. communem dicit, vide Marc. Anto. de indiciis. nu. 313. & octo casus per Deci. in c. 1. vers. in q̃. Io. in verbo famam, de appella. in quibus facit semiplenam probationem. B. Villalob.

fama sola non est sufficiens indicium ad torturam. Hypp. singul. xcvij. communem dicit, & Marcus Ant. in l. fi. de quæstio. ex indiciis ex processu. nu. 313.

Concordat cum l. 3. tit. 30. parte 7. quæ lex requirit cum fama, personã esse vilẽ: Nota tñ quo ad probandã famã, tria præcipuè requirũtur: Primùm q̃ testis dicat à pluribus audiuisse, & nominet particulariter aliquas personas: etsi nõ fuerit interrogatus. Inn. in c. qualiter & q̃n. el. 2. Bart. in l. de minore. §. plurimùm. ff. de quæstio. Secundò requiritur, quòd testis dicat se audiuisse à maiore parte populi (vt in casu sequenti) & requiritur tertiò q̃ testis exprimat causam pp quam fama sit orta: vt puta, ex inimicitia, ex minis, ex iniuria, vel ex alia consimili causa. Sal. in l. ea quidem. C. de accus. Item, & requiritur quartum: q̃ fama præcesserit accusationem. Ancha. cons. 253. & de hoc vide plenè per Hyp. in sing. xcvij. & in pract. §. diligetur. n. 8. & in cons. 20. & Th. Gamma. in voto 34. & Marcus Ant. in l. fi. de quæst. ff. in verbo fama, n. 3. cum seq. & plures alios quos poteris videre per citatos, ne frustrà membranas occupem. Idem.

fama sola, si agatur de probando dominio annorum quadraginta non sufficit: ita communiter teneri dicit Ripa in l. rem quæ nobis. nu. 57. ff. de acquir. poss. Nec probatur eam dor. in

Universidad de Deusto Biblioteca

dominium de præsenti. Communem ait Dec.cons.428.& Ripa in d.l.rem quæ nobis.nu.58. Idem.

ADDITIO. Quo ad probationem dñij de præsenti, distingue, vt per Rip.in allegat.l.n.59.videlicet aut status rei repugnat famæ, aut non, & in reliquis die vt addidi s. in litera D.sub nu.107.

Fama in antiquis plenè probat. Communis est, vt per Aymon.in tracta.de antiq.tempor.in 1.par.nu.302. Idem.

Fama probatur duobus testibus, Communem dicit Sal.in l.ea quidem.vers.venio ad 7.q.C.de accusa. & Dec.cons.lxxij. nu.4. Idem.

Fama, ad hoc quod dicatur esse probata requiritur, q̃ testes dicant se audiuisse à maiori parte populi, Cur.Iun.cons.clxxij. nu.9.communem dicit. Idem.

Fama in antiquis plenè probat dñium. Aymõ.de ant. tẽp. in 1.parte vers.visio.ĩ hac parte 1.nu.3.com.dicit ex Decio.in c.1.de app.per quem vide 8.casus, in quibus fama plenè probat: quem refert Coua.in l.admonendi in fine ff.de iureiuran.

Amplia, q̃nõ solùm probat dñium ĩ antiquis, sed sufficit ad probãdum dñium de præsenti, vt si volo probare meum dominium: sufficit q̃probem de dñio antiquorum per famam. idem ibi n.4.com.dicit ex Dec.cons.428.reiecta cõiectura, de qua per Ripam in l.Rem quæ nobis.ff.de acquir.poss. Idem.

Fama cum vno teste, nõ probat plenè in criminalibus, nisi sint aliæ cõiecturæ vel adminicula.comm. dicit Crot.in trac. de testibus.n.102. & gñaliter fama etiam si iũcta sit cum alia semiplena probatione, nõ sufficit in criminalibus ad plenam probationẽ. per gl.in c.veniẽs.j.in verb.illorum.de testib.quã communiter approbatam dicit Decius cons.210.in fine. Marsil.ĩ l.de minore.§.plurimum.nu.55.de q. Clarus dicto §.fi.q.63.vers.fi. P.Fichard.

Fama debet vt minimum per duos testes probari. & quod per duos testes tãtum probari possit. communẽ dicit Salicet. in l.ea quidem.C. de accusat.in 6.charta. vers. venio ad septimam, vt illum refert Decius cons.cclxxij.nu.4. & in hoc omnes cõcordare dicit Alberic.in d.l.ea quidem.num.24. idque secũdum gl.l.3.§.eiusdem. ff. de testibus. Debẽt tñ testes illi de fama deponẽtes reddere sufficiẽtem causam sciẽtiæ, aliàs nõ probãt.comm.dicit Simãcas de hæretic.capit.lxiij. numero 16.Corn.cons.232.ĩ litera D.lib.& cons.216.ĩ litera H.lib. 3.Debẽt item dicere q̃ audiuerũt à maiore parte populi, aliàs nõ probãt, & ideò dicit Bartolus in l.de minore.§.plurimum. numero 19.ff. de quæstio. q̃ nõ sufficit testes dicere q̃ publicè audiuerint, quia potest esse q̃ audiuerint in loco publico, sed tñ à paucis. vel etiam ab vno tãtum, igitur requiri q̃dicãt, se audiuisse à maiore parte populi. & ita cõmuniter teneri affirmat Imo.in l.hæredes palàm.in pr.n.1.ff.de testa. quem refert. Alex.cons.212.nu.5.lib.2.& cons.20.num.4 lib.4.Corn. cons.lxxxiiij.lib.1.& cons.lxviij.lib.2.& cons.304.libro 2.vbi dicit se obtinuisse contra Benedictum Capram, in causa eius propria. Hãc etiam communem dicit Alex.cons.123.num.3. libr.7.Soc.cons.liiij.num.27.lib.4.Deci.cons.37.nu.10. vers. tertius testis. Bertran.cons.lxxiiij.nu.10.libro octauo.Soci.iunior cons.lxix.num.24.libr.1.Gram.cons.crim. 26. num.14. Card. Alex.in c.cùm in tua circa fi.de sponsalib.Dec.in c.1.n. 35. de appella.& cons.143.num.4. in fi.& cons. ccx. num.9. Curt.sen.cons.lxxxij.num.9.Craueta cons.xlj.num.4.& cons. cclxij.num.5.& licet Bal.in c.literas. num. 2. de præsumptionib. teneat contrarium, atque etiam Cassa. d. decis.3.num.7. de probat. attestetur opinionem Baldi seruari ĩ practica, & cõmunem obseruantiam esse contra Bart. similiter etiam Calc. cons.8.num.11.dicat communem opinionem esse cõtra Bar. imò etiam Alex. sibi cõtrarius dicat in cons.cij.num.17.lib.7. videri q̃ magis communiter damnetur opinio Bart. Tñ propter maiorem numerum doctorum videtur mihi Fichardo magis cõmunis opinio Bartoli, de iure, secus fortè apud quosdam in Practica, Preterea debent etiam testes deponẽtes de fama nominare eos à quibus audiuerint, aliàs enim nõ probãt. com.dicit Alex.cons.100.num.4.vers. sextus testis. libro primo. ita etiam magis cõmunem esse dicit Aret. in c.cùm oporteat.num.58.ver.communiter tñ de accusat. Et hoc procedit etiam si nõ interrogẽtur, tñ si non etiam nominauerint eos à quibus audierũt nõ probãt: ita seruari attestatur Io.Andreas in d.c.cum oporteat.de accusat. vt illum refert Marsil.in d.§. plurimum.nu.50.& cons.lxxvj.num.22.& Gram. cons.crim. xlij.n.19.& voto.34.n.14.debet.n. fama habere originẽ à personis honestis & fide dignis nõ autem à maleuolis, vel improbis, nisi ageretur in causa turpi, vt de gestis in lupanari, tunc etiam lenoni & meretricibus fides habenda, cum honestæ personæ illuc nõ veniãt. Postremò debẽt etiam tales testes de fama deponẽtes, scire quid sit fama, aliàs nihil probãt. commu. nem dicit Marsil.ĩ d.§.plurimũ.n.104.& seq. Hæc omnia Clar. d.§.fi.q.6.ver.sciẽdũ, cũ sex.sequẽtib⁹. vbi tãdem d̃t, famæ pbationẽ difficilimã. eẽ, ita vt ad eã recte ꝓbãdã vix sufficerẽt testes qui essent iurisperiti. d.q.6.ver. postremò scias. P.Fichard.

Fama in criminalibus etiam ne semiplenè quidem probat, secũd.gl.ĩ c.veniẽs.1.ĩ verb.illorum.de testib.quam communiter approbatam esse dicit Berous in c.qualiter & q̃.nu.78. de accusat. Decius in d.c.veniẽs.1.nu.25. vt illum refert Blancus de indic.num.313.& dicit Salicet.in l.ea quidem.numer. 133.de accusa.quod ita se habet communis practica quem refert & sequitur attestãs ita se habere com.opi.Bertrã.cons.126. n.11.li.7.Clar.d.§.fi.q.21.ver.fama sola. post prin. P.Fichard.

Fama sola absque aliis adminiculis, nõ est sufficiẽs indiciũ ad tortoram.comm.dicit Ias.in repet.l.admonẽdi.num.207. ff.de iureiur.quem refert Craueta cons.xlj.num.6.Marsil.cons. 3.num.4.in fi.Blãc.de indiciis.num.413.& Duẽnas reg.300. in pr.Foller.in pract.crim.n.38. Crottus in tract. de testib.nu. 147.Marsil.in l.de minore.§.plurimum.num.30.ff.de quæstio. nib. & singul.xcvij. Carer.pract.crim.num.111. quem refert Plotus in repet.l.si q̃.nu.891.& licet alij attestẽtur ꝓrium de cõsued.seruari, vt Gandin. de malefic.in verb.fama publica. num.41.& Caratiua super l. xlj.ritu magn.cur.num.8.& Brunus de indiciis num.32.ioã.Andr.ad Specul.in titulo de not. crim.§.fama.in verb.veniẽs.quem refert Pari.de Puteo de syndicat.c.num.2.& Marsil.cons.num.16.tamẽ Clarus dicit se semꝑ vidisse dictã cõem obseruari. d.§.fi.q.21.ver.fama sola. P.F.

Fama sola sufficit ad hoc vt possit formari inquisitio contra subditum.commun.dicit Card. Alex.in ca.de accusat.2.q. 8.in fine. Si verò reus nõ est subditus, tunc stat in arbitrio iudicis, vt commu.dicit Martianus in c. qualiter & q̃.extrà de accus.num.19.Clar.d.§.fi.q.6.vers.Item quæro. P.Fichar.

Fama sola non facit indicium ad torturam ꝓ aliquem. Et hãc comm.Doct.opi.esse, multis adductis authoritatib.& nõ nullis adiectis limitationib. inquit Hippo.de Marsil.singul.97. incip.fama sola non facit indicium ad torturam. Et idem Hippo.calamo copiosiore in.l.de minore.ĩ §.plurimum quoque. nu.27.28.29.& 30.ff.de quæst. Kirchouius.

Fama facit probationem in factis antiquissimis, hoc est, ex cedẽtibus memoriam hominum. ita respõdet ꝓsulẽdo Alex. de Imol.in cons.16.nu.22.& in cons.24.nu.21.in 5.vol.cons. etiam plenam. Idem Alex.de Imol.in cons.139.num.10.in 6. vol.con. Ita quoque ꝓsulendo scribit And.Barba.Sycu.in ꝓs. 8.nu.73.ver.præterea adduco.in 2.vol.cõs. Licet multi Doct. reclamauerint, quos referũt Fel.in c.veniẽs.1.nu.16.vers.sed cõtra cõclusionem.ext.de testib. Hier.Schur.ff.in cõs.90.nu. 24.in 3.Cent.cõs.apostill.in verbo, famã.in d.cõs.16. Tñ præcedẽs opinio magis communis est, attestantib. Alex.de Imol. in cõs.101.nu.15.ver.sed in antiquis. fm magis communem opinionem in 7.vol.cõs.& Fel.in d.c.veniẽs.nu.16.vers.nihilominus prima opinio tanquam communis. & in l.rem quæ. nu.18.ff.de acquir.poss. Dec.in cõs.42.nu.12.vers. hinc est. & in cõs.428.nu.3.ver.sed tñ his nõ obstãtibus. vbi ipse inter cætera refert, nõ multùm esse curandum de aliorum opinione cõtrariam sñiam defendẽtium, cùm ea sit cõtra communem. Propterea secundùm communem sententiam Doct. requiritur tempus centum annorum. Ita tradit Dec.post alios in c.1. nu.18.ext.de appel. Kirchouius.

Fama bona, vox, qualitas, nobilitas, ac merita ipsius rei, est bona defensio ipsius rei. Nam licet fama publica faciat indicium cõtra aliquem ad torturam, si cõtra probet quis se ex se bonæ vocis, cõditionis & famæ non poterit torqueri, vt est communis opinio. Clar.q.60. vers. frequẽs. vbi dicit, q̃per probationem bonæ famæ expurgãtur & tolluntur inditia quamtumuis vrgentia cõtra accusatum, vel inquisitum, vt est communis opinio. Si tamen vltra famam esset aliquod aliud indicium, super delicto posset torqueri, nõ obstãte ꝓbatione bonæ famę. & ita seruatur etiam coram rigorosis iudicibus. vide Burs.cons.34.n.18. Bossi.de inquisitione.n.34. & seq. & Plotus in l.si quando.nu.881.C.vnde vi. Bonacosi.

Fama probatur per testes singulares, dummodo concordent in eundẽ finem, licet in aliis discordent, vt est magis cõmunis opinio, de qua Riminaldus nouissimus inter cons. diuers.cri.cõs.85.n.16.tomo 2. idem dicit in iurisdictione probanda mero Imperio, infamia, decimatione & similibus. qa ad probandum quid in genere & in vniuerso testes singulares probant, vt est communis opinio. ibi num.23. Bonacosi.

Fama sola non est sufficiens indicium ad torturam, secundum communem per Bursat. consil.20.numero 32.cons.55. nu.16.lib.1.post Clar.in pract.§.fi.q.21.in prin.

Fama

Universidad de Deusto Biblioteca

Fama in causa ardua nec cum vnico teste probat, secũdum communem, per Burs. cons. 98. n. 19. lib. 1.

FAMA.

Summaria.

Famam plenam fidem non facere. q. 1.

famam in factis antiquis, & his quæ hominum memoriam excedant, plenè probare: cùm in huiusmodi rebus probationes admittantur minus integræ. q. 2.

famam in criminalibus non facere probationem, ne semiplenam quidem. q. 3.

famam non facere indicium sufficiens ad torturam. q. 4.

in probanda fama non sufficere ad plenam probationem, si testis deponat tantùm de publico auditu: sed reddendam causam per aliquid, quod sensu percipitur: vnde fama orta sit, &c. q. 5.

QVAESTIO I.

QVAERO, an fama faciat plenam fidem? Resp. ꝙ regulariter plenè non probet, ita tenet Bartol. in l. de minore. §. plurimùm. n. 30. ff. de quæst. ibi Hypol. n. 36. Gand. in tract. malefi. in rub. à quo vel à quibus possit fama incipere. ver. quid sit fama. Ias. l. admonendi. n. 242. ff. de iureiur. Fel. c. veniens. el. 1. n. 7. de testib. Deci. c. 1. n. 36. de appellat. Vbi dicit hanc esse communem opi. Corn. cons. 46. n. 16. vol. 3. & cons. 51. nu. 1. vol. 1. Mar. Mant. cons. 62. n. 41. & cons. 248. n. 7. Cassanæ. in cõsuet. Burgun. in tit. des fiefz. rub. 3. §. 4. fo. 106. col. 2. n. 4. Deci. cõs. 427. n. 2. Soc. iun. cons. 148. vol. 2. & cons. 66. n. 3. & cons. 79. n. 18. & n. 26. vol. 1. Corras. d. l. admonendi. n. 80. vbi dicit cõmunem esse. eandem opi. tenet Caro. Ruin. in cons. 158. n. 23. vol. 5. Paris. in cons. 65. n. 17. & cons. 104. n. 166. vol. 1. & communem dicit Aret. d. c. veniens. n. 21.

QVAESTIO II.

Sed quæro, an id quoque locum habeat in factis antiquis, in quibus aliàs admittunt probationes minus integræ? Resp. ꝙ fama in his quæ hominum memoriam excedũt plenè probat. Hanc opi. tenet gl. l. atqui natura. §. cum me absente. ff. de neg. gest. Corn. cons. 304. n. 5. vol. 3. & cons. 35. n. 22. vol. 1. timore. in c. quid pernouale. & c. veniens. de verb. sig. Soc. cons. 89. n. 5. & cons. 86. n. 2. vol. 1. cons. 187. n. 18. cons. 156. n. 12. & 28. vol. 2. Bal. auth. quas actiones. vlt. col. C. de sacros. eccl. & l. cùm semper. C. de rei vend. Are. in cons. 42. n. 1. Rom. cõs. 324. n. 5. Cæsar Lamb. in tract. iur. patronatus. 2. par. 2. li. 9. art. 10. q. 1. fol. 335. Cur. senior cons. 70. n. 16. Cæpolla cons. ciuili 38. n. 10. Lud. Gozad. cõs. 8. nu. 47. And. Tiraq. in tract. de primoge. in præfati. n. 103. Bertr. cons. 260. n. 7. vol. 4. Paris. cons. 27. n. 10. cons. 104. n. 20. vol. 1. Matt. de Afflict. decis. 277. n. 1. Pau. Paris. cons. 103. n. 16. vol. 1. cons. 44. n. 15. & 17. cons. 92. n. 9. cons. 151. n. 2. cons. 173. n. 2. vol. 4. Matth. de Afflic. c. 1. no. n. 28. de pace iuram. firman. Grat. cons. 95. n. 15. vol. 2. Io. Samson in cõsuet. Tauronen. arti. 13. Bald. l. 4. C. de proba. Ant. de Bu. c. veniẽs. n. 10. de verbo. sig. Dec. vbi dicit hãc communem opi. esse in c. j. n. 46. de app. & in c. veniens. n. 11. de fide instr. & cõs. 42. n. 10. ℘. f. 4. 28. n. 3. vol. Vbi similiter communem dicit Alciat. reg. 2. & præsump. 3. Cravet. cõs. 53. n. 10. vol. 1. & tract. de antiq. tempor. 1. par. sect. viso de fama. Ias. cons. 114. nu. 5. vol. 1. cons. 65. nu. 1. vol. 3. Quando autem dicatur tempus de antiquo, suprà dictum est in præcedent. c. n. 7. Et vltra ibi relatos Doc. ꝙ l. sit tempus cẽtum annorum, tenet Socy. reg. 144. 7. limita. Corset. in rep. ad Ab. verb. fama. Spec. ti. de probat. §. 1. ver. valet etiã. Alex. ℘. f. 12. n. 8. vol. 4. ℘. f. 84. n. 6. eo. vol. Imo. & Ab. c. veniẽs. el. 1. n. 8. de testib. Iac. de S. Geor. l. 3. §. eiusdem. n. 16. ff. de testib. Deci. ℘. f. 428. Vbi similiter communem dicit nu. 2. Cæpolla in tract. de serui. vrba. præd. c. 19. Eandem dicit communem esse Bertr. cõs. 41. n. 8. vol. 1. eandem opinionem tenet Præpos. ca. 1. n. 11. de appellatio. Carol. Molinæ. in consuetud. Paris. §. 5. n. 63. eandem. dicit magis communiter teneri idem Bertr. cons. 283. n. 4. vol. 3. primæ impress.

QVAESTIO III.

Quæro, an fama in criminalibus faciat semiplenam probationem? Resp. Gl. in c. veniens. el. 1. verb. illorum. de testib. tenet, ꝙ non. eam opinionem sequitur ibi Bal. Imol. Ant. de Bu. n. 10. & Ab. nu. 8. Fel. n. 12. Deci. n. 25. Bald. & doc. ca. 1. de appellat. Bart. l. de minore. §. plurimùm. nu. 30. ff. de quæstio. ibi Hyppoli. n. 55. cum aliis per eum allegatis. eandem opinionẽ tenet Aym. Crauetta cons. 41. n. 6. Ias. repet. l. admonendi. nu. 250. ff. de iureiurãd. Cæpolla cons. 34. n. 5. Iac. de S. Georg. l. 3. §. eiusdem. n. 10. ff. de testib. Salyc. & doc. l. ea quidem. C. de accusatio. Et hanc dicit esse communem opi. Marc. Ant. Blanc. in tract. de indi. & tortur. n. 313. Ratio huius decisionis est qa probationes in criminalibus debent esse luce meridiana clariores, ita cõcludunt omnes Doct. s. adducti & Deci. cõs. 429. nu. 9. & cons. 136. n. 2. vol. 1. Paris. cons. 153. n. 11. volum. 4.

QVAESTIO IIII.

Quæro, an fama faciat saltem indicium ad torturam? Resp. Gl. in l. qui sine accusationibus. verb. suspiciõibus. ff. de quæst. videtur clarè probare ꝙ sic. contrariam tamen opinionem, ꝙ scilicet fama in criminalibus nõ faciat indicium ad torturam cõtra aliquem, tenet Io. And. in addit. ad Spec. tit. de probatio. §. videndum. n. 19. & in tit. de notorio crimine. §. fama est. sup ver. casus ad fin. eandem opinionem sequitur Pan. ca. 1. n. fi. de purg. cano. & in c. cùm in contemplatione. de reg. iur. Ant. de But. c. 3. loco. n. 19. de proba. Ang. in trac. malefi. verb. ꝙ fama publica. n. 41. idem tenet Bart. l. milites. C. de quæst. Alex. cõs. 5. n. 3. vol. 1. eam dicit communiter teneri Ias. repe. l. admonẽdi. n. 25. ff. de iureiu. Hyppol. l. de minore. §. plurimùm. n. 27. ff. de quæst. & in fin. 97. & in cons. 31. nu. 2. vol. 3. Marc. Mant. cõs. 148. n. 7. Paris de Put. trac. syndica. verb. an fama. Eandem opinionem dicit Ant. Bland. de indic. n. 213.

QVAESTIO V.

Quæro, quid testis ĩ probãda fama debeat deponere? Resp. Bald. in c. literis. ext. de præsumptionib. tenet, ꝙ fama probet, si testes simpliciter deponant de publico auditu. eandem opinionẽ sequitur Rota, vt refert Cassiod. decis. 3. n. 7. de probat. Et faciunt ea quæ no. Inn. & Anch. c. veniens. pe. col. de verb. sig. vbi concludunt, ꝙ licet testis in probanda communi opinione debeat dicere se à multis audiuisse. Si tamen non nominet, sed respondeat se non meminisse de aliquo, saltem ita cõmuniter dictum esse, testimonium valere. contrarium tamen opinionem, ꝙ. s. non sufficit, si testis simpliciter dicat, ꝙ sit publica vox & fama, quia non reddit causam per aliquid quod sensu percipitur, sed debet dicere, ꝙ audiuit publicè dici per ciuitatem, vel à maiori parte, tenet Bar. in l. de minore. §. plurimùm. n. 10. ibi Hyppol. n. 46. ff. de quæst. & sequit decis. Tholosa. 329. Hier. de Mont. Vbi communiter teneri opinionem Bart. dicit, in tract. de finibus. c. 56. n. 2. & seq. debet etiam talis testis exprimere aliquam causam, propter quam fama orta sit, & ꝙ fama statuta sit orta. idem voluit Carrer. in pract. crim. §. curabis. n. 111. Corn. cons. 193. incip. visa. vol. 2. Alex. cõs. 19. n. 21. cons. 25. n. 4. & cons. 152. n. 14. cons. 61. n. 25. cons. 169. n. 44. vol. 4. communem asserit Hier. de Mont. vbi suprà. posset tamen conciliari opinio Bart. cum opi. Baldi vt procedat opinio Baldi eo casu, vbi fama faceret semiplenã probationem. Opinio verò Bartoli & communis quando fama plenam induceret fidem, prout est de mente Bart. ibi, verb. quæro statutum. nu. 31. quem sequitur Marsyl. nu. 104. item opinio Baldi posset intelligi, quando fama esset orta ex probabilibus & verisimilibus causis. per ea quæ notat Aym. Crauet. cons. 260. incip. ad dubia. n. 7. vol. 2. Michael Grassius.

Fama publica non probat plenè contra inquisitum, vel alium, sed solùm semipse. secundum. Bar. in l. de minore. §. tormenta. alias in §. plurimum. ff. de quæstio. Ias. plenius in l. ea quidem. C. de accus. Cano. in c. veniẽs el 1. de testũ. no. in l. 3. §. ciusdem. ff. de testi. P. Andora.

ad probationẽ famæ requi. ꝙ test. ẽt nõ interrogatus vltro assignet rationem dicti sui. vt dixi in trac. de testi. §. 92. versi. 3. fallentia. & ita vult Inno. in c. qualiter & quando. de accus. & Ant. de Bu. in c. licet. eo. ti. Bar. in d. §. tormenta. Bal. in l. solam. C. de testi. & ratio est. quia fama debet habere ortũ ab honest. & fidedignis. d. c. qualiter & quando. ideo sciri non potest. nisi test. adiiciat plenam & iustam causam scit̃. & sic oportet. ꝙ test. assignet causas probabiles. ex quibus populus fuerit indu ctus ad sic credeñ alias diceretur potius vana vox populi non exaudien. l. decurionum. C. de pe. & declarat Bar. in d. §. tormẽta. Bal. in l. proprietat. C. de prob. in l. diffamari. C. de inge. & ma. But. in d. c. veniens. & Sal. in d. l. ea quidem.

Nam fama est id quod à maiori parte populi. pu. dicitur. gl. & doc. in d. §. eiusdem Bar. late in d. §. tormẽta. alias pfm. & ita in terminis vult Alex. vol. 4. cons. 20. & cons. 117. & in 5. vol. cons. 150. in 4. col. & cons. 151, 153. & cõs. 155. in quibus loc. concludit. ꝙ testes qui dicunt ꝙ audiuerunt pu. dici. non probant famam nisi dicant quòd audiuerũt à maiori parte populi. idem vult Cur. in cons. 82. in 6. col. & ample. Alex. vol. 3. ℘. f. 70. Dec. in cons. 57. in 2. col. & in cons. 133. in 5. col. Mars. in d. §. pfm. in 8. col.

Et si testis dicat audiuisse à mult. non probat famam. quia multi dicuntur duo. l. 1. §. hoc reseriptum vbi gl. no. ff. ad silla. Bar. Ang. Sal. & doc. in loc. præal.

Et idem si diceret inter homines audiuisse quia dictio inter verifica. in duobus. l. inter illam ff. de verb. sig. l. libertas §. fi. ff. de manu. te.

idem si diceret audiuisse à pluribus. ar. c. pluralis. de reg. in. 6. &

Universidad de Deusto
Biblioteca

in 6.& l.vbi nũs.ff.de testi.& no.per Ang.Aret.in tract. mal.in ver.pluribus.& ita vult Alex.in d.cõs.70.vol.3.& in aliis p̃al.

idem quando test.nescit à quibus audierit dici.secundum. Bar.& doc.in loc.præal.Inn.in d.c.qualiter & quando. Spe.in ti.de inquisic.§.nunc tractemus.

vide tamẽ Fel.in c.3.loco.in 2.col.de prob. vbi tenet q̃ valeat depositio. test.super fama. si dicat sic dicitur per populũ. addo Iaſ.in l.nõ hoc.in 3.col.C.vnde leg.vbi dicit q̃ valet depoſi.super fama si test.dicat q̃ audiuit pu.dici.vide per eum.& Barb.vol.4.cõs.28.in 4.col.& cõs.72.in 1.col.& seq. & Marſ. in d.§.pfm.in 8.col. P.Andora.

ad probañ famam in tota ciuitate. non suffic. q̃ vnus test. deponat de vna parte ciuitat.& alius de alia.ita Fel.in ca. licet ex quadam.in 5.col.de testi. P.Andora.

Per duos testes. potest probari fama totius vicinie. & non requi.q̃ maior pars vicinie deponat.ita not. Abb.& post eum Fel.in ca.3.loco.extra. de præsump.& dicit ibi Feli.in fi.2.col. ver.3.principaliter. post Pan. quòd contrarium æstimant minus intelligentes. P.Andora.

Et qualiter probe. fama vide Fel. remissiue infinita al.in ca. cum oporteat.in 6.col.de accus.

Si testis interrogatus quid est fama. respondeat q̃ est audire ea quæ dicuntur per istum & illum. quia appet eum nõ intellige.quid est pu.fama nõ probat. ita Bar.in l.1.ff.si cert.pet. Bal.in l.1.ff.de his qui sunt sui.vel alic.iu.& ĩ rep.l.data opera. C.qui accu.nõ pos.imo.in l.ſtip.ista.§.hoc quoque.ff.de verb. obl.& ita vult Alex.vol.4.cons.117. P.Andora.

in factis antiquis cuius principij non extat memoria.pu.fama habetur pro plena scią & veritate.vnde test.põt dice. scio Christum crucifixum quia nouit indubitanter. licet non viderit.ita Inn.in c.si.extr.de iur.cal. P.Andora.

Et in talibus antiquis.fama pu.& communis op.probat dominium.vt q̃ ista domus fuerit dãt.vel vergilij.gl.& Ang.in l. at qui natura.§.cum me absente.ff.de neg.gest.Bal.& Ang. in l.proprietat.C.de prob.Bal.in c.vasallus.si de feu.fue.contro. & in l.conuenticulam.C.de episcopis.& cler.Alex.vol.2.cõs. 4.in 4.col.& cons.187.& cons.208.vbi tamen dicit requiri cẽ tum annos.& in 3.vol.cõs.70.vbi dicit.requiri.saltem 40.annos.& in cons.83.vbi dicit requiri centum vel circa.addo Iaſ. in l.admo.in rep.in cx.col.ff.de iu.iur.vbi dicit quòd communis op.est.q̃ requirat.centum anni.ad hoc.vt dica.in antiquis. & dixi.s.in ver.antiquum.

Et quòd fama probet in antiquis.addo Alex.vol.4.cõs.75. in 1.col.in fi.Marſ.in l.de minor.§.pfm.ĩ 13.col.ff.de quæstio.

Bona fama compara.vite.& infamia morti.gl.no.in l.iusta. C.de manu.vind. adeo q̃ sic per mortẽ expirat iurisd. delegata.& compromissum arbitri ita superueniente infamia.c. vno delegator.& ibi gl.& doc.extra.de officio.deleg.

Et no.q̃ licet salarium aduocati.non possit excede.centum aureos l.1.§.pe.de va.& extraord.cog. Tamen secus in criminalib.capitalibus.quia defende.quem in causa capitali est merces eximij laboris l.si pater.ĩ fi.& ibi Ang.ff.de don.& pari mõ vbi ageretur de infamia per ea quæ no.gl.in d.l.iusta.& in d.c. vno delegator.ita mirabiſr Bal.in l.1.C.mand.per tex.in d.l.si pater.dicẽs quòd sic. pro vita tutãda salarium est debitum aduocato.ita pro statu dignitat.conseruando quia à pari procedunt mors & infamia.quod est no.addo Barb.vol.2.cons.54. col.3.Iaſ.in §.tripli.ĩ 9.col.de actio.& ĩ l.trãsige.in 3.col.C.de transac.præpo.in c.1.in fi.in ti.de feu.guardie.Barb.vol.3.cõs. 2.in 4.col.

fama deducẽs.est.per cautum aduocatum. super vno quoque articulor. Fel.in c. cum causam.col.1.de testi.Barb.vol.2. cons.70 in 10.col.

Bona fama opera.multum.vt vicini non debeant torqueri pro furto. Iaſ.in l.in actionibus in pe.col.ff.de in litem iur.

Opera.etiam in casu.de quo per Alex.vol.3.cons.14. ibi ad defensionem dicti Iacobi.vbi dicit q̃ per probac.bone voc.& fame minuuntur indicia.de quo.etiam per Iaſo. in l.1. in fi.C. communia de lega.vbi dicit quòd prob.bõe vite & fame.fac. ne malefactor ex indicijs possit torqueri. al. multa. addo Carpo.cons.31.col.pe.Imo.cons.137.in fi.

Et quando proba.mala fama.cautela est vt deduca.de fama contraria.Barb.vol.4.cons.72.in 2.col.

fama æquipolet verbis enunciatiuis emiſſ in priuilegiis Papæ.& illa non probant ergo &c.ita Fel.in ca. per tuas in 4.col. ver.3.concl.de proba.

Maledictus hõ.qui negligit famam.Barb.ample.vol.1.cons. 27.in 5.col.& cons.29.in 10.col.Panor.in c.magne, in 2.col. extra de voto.

Fama excusat quem à dolo. Fel.in c.cum contingat. col.1. de Rescrip.& in c.quia verisiſe.de præsump. Alex.ample.vol. 4.cons.115.in vlt.col.

fama in ciuilibus fac. semiplenam probationem. Alex.qui multa al.in vol.3.cons.66.circa fi.& in cons.83.

fama opera.vt aliis probac.ceteris paribus præferra.qui habet probationem fame.Barb.no.vol.3.cons.37.in 5.col.

fama debet præcede.inquisitionem:capturam.&torturam. c.qualiter &quando.& c.inquisic.cum ibi no.de accus.Bar.in l.de minore.§.tormenta.ff.de quæstio.Ang.in l.si vacantia.C. de bo.vac.libr.10. Ang.in tract. M.in ver.hæc est quædam inquisi.in 12.col.al.cons.Oldr.213.& ibi Ang. addit pulchrum cons.Pe.de Anch.254.addo Barb.vol.1.cons.47.in 5.col.& idem vult ipse Ang.in ver.fama pu. col.1.addo etiam quod illud consi. Pe.de Anch.est.253.incip.in quæstione presbyteri. vide tamen j̃.§.22.

Limita præmissa nisi inquisi. præcedat. de sciẽtia principis. quia tunc necio non debet præcede fama.ita Angel.in d.ver. fama pu.al.Bal.in l.nullus.per illum tex.C.ad l.Iul.maie.

Sed aug.ari. ibi in 2. col. sublimitat quando fit motu proprio principis secus si ad postulationẽ.alterius vide per eum.

adde quòd non creditur iudici asserenti se informatum de fama.Fel.in c.quoniam contra falsam.in 1.col.ver.ex prædic. de prob.

adde etiam quòd si non præcedat fama. pene declarate ob contumaciam sunt mille ita Bal.in 2.parte.cons.371.

aduerte tamen ad s.dicta.quia licet indicia debeant præcede.torturam.tamen ad capturam suffic. aliqualis informatio. nec indicia necio debẽt præcede.capturam.ita Aug.in d. ver. fama pu.in fi.2.& in prin.3.col.al.Bal.in l.& si certus ff. ad Sillany.& Saly.in l.nullus C.de exhi.reis.

aduerte etiam quia valet inquisi. non præcedente fama.si non oppona.c.fi.de accus.in 6.Ang.vbi s.in 2.col. P.Andora.

fama an faciat indicium ad torturam. vide j̃. in ver.inquisi. sine fama.vers.fama an sit. Idem.

fama in criminalibus.an sufficiat cum semipſa probac.vide ample Marſ.in d.§.pfm.in 12.col.

Et multos casus in quibus probat fama.vide ibi per eum.

Et in 16.col. ponit. an in ciuilibus fama probet semiplene. vide ibi per eum. Idem.

fama cum vno teste.non probat plene excep. obiectam in vim dilatorie.Lud.sing.198. P.Andora.

fama publica non probatur nisi tribus concurreñ de quibus per doct.ĩ l.de quæstiõe.§.plurimum quoque.ff.de quæst. quod enim testes aliquid publicè dici audiuerint,nõ probat, secundum communem per Dec.cons.133.Nat.cons.388.nu. 4.nisi personas fide dignas nominent,rationemq̃ dicti reddant,etiam non interrogati,ac dicant communiter & à maiori parte populi id audiuisse,iuxta communem per Burſ.cons. 20.nu.30.lib.1.cui adde,quòd fama probatur,si testis dicat id publicè dici audiuisse, & publica voce à populo ex magis cõmuni & seruata opi.secundum.eundem Burſ.consil.87.n.47. eodem lib.post Clar.in prac.§.fi.q.6.ver.debent.

fama quomodo formiter probetur in materia concubinatus vide Burſ.cons.98.n.15.lib.1.

fama bona in specie probata: malam famam etiam in specie probatam, & indicia tollit, iuxta communem per Burſat. cons.20.n.13.lib.1.

Fama publica vt probetur, opus est deponant testes se id à maiori populi parte audiuisse, vt commune attestantur Imo. in l.heredes palam,in princ.ff.de testam.Alex.cons.357.visis. n.5.libr.2.Curt.iun.cons.122.n.9. Et si longe verior.illorum sit opi. qui sufficere arbitrãtur si se ita publicè audiuisse testes deponant.de qua Chassa.titulo de probat.decis.3.Turza.suis in opinionibus ac Viuius latè de materia agẽs lib.1.opi.377. latius & accuratius Iul.Clar. pract.§.vlt.q.6.vers.debẽt etiam. vbi & in ver. subsequentibus cum receptis dogmatis vberrimè prosequitur quæ in idonea famæ probatione requirãtur. E.Suarez.

fama sola non est sufficiens indicium ad torturam,vt commune aiunt Hippol.singul.93.Duennas reg.300.in princ.copiosius Iuli.Clar.in pract.§. vlt. quæst.21.probat tamen semiplenè etiam in iis, quæ sunt difficilis probationis vt frequenter placitum inquiunt Alex.cons.18.lib.1.& cons.143.libr.2. Andreas Sicul.cons.8.libr.1. Ioannes Coras.in l.admonendi. nu.8.ff.de iureiuran. Did.à Couarru.de sponsal.2.part. cap.8. §.tertio. nu.9.at in antiquis perfectè probat, vt commune asseuerant Ayrn.Cauet.de antiq.temp.parte 1.nu.302. Viuius libro 1.opi.119. in criminalibus verò nunquam plenam probationem gignet.& si alia semiplena probatio illi adiungatur, quemadmodum communiter receptum copiosè attestatur

Iulius

Universidad de Deusto Biblioteca

Iulius Clarus in pract. §.1.vlt.quæst.63.versicul.vlt. Idem.

fama publica, vt perfectè probetur, duorum testium num. contenta est.commune dicunt Salicet.in l.ea quidem.ver.venio ad septimam quæstionem.C. de accusat.ac Dec. cõs. 162. nu.4. Idem.

fama pecuniis compensari potest, vt communiter receptũ ponit. Did.a Couar.lib.1.resolu.c.2.1o.n.8.Quod & si nõ me diocriter oratorum,poetarum ac philosophorum placitis refragetur, vsui tamen omnia pecuniis deferenti, apprimè consentaneum est. Idem.

fama publica probatur per duos testes.communis est opi. Clar.q.6.versi.sciendum est autem.qui testes debent reddere sufficientem causam scientiæ.Clar.ver. illud tamen. communem dicit.& est probata fama publica,si testes dicãt, quòd audiuerunt dici publicè à maiori parte personarum illius loci, per eum cognitarum,vt est communis opi.Clar.ibiver.debẽt etiam. Et hoc publicè & non secreto, vt est communis opin. Clar,ver item requiritur.& debent nominare personas à quibus id publicè dici audiuerunt, alias non probant famam publicam.Clar.ibi.ver.amplius,vbi communem dicit Et non interrogari debent nominare personas, vt est communis opin. Clar.verf.sed quid.Et debent respondere quid sit fama publica,vt est communis.Clar.ibi.versi.postremò.& fama sola non sufficit ad aures iudicis perueniens ad formandam inquisitionem.Sed requiritur etiam clamosa insinuatio,vt est communis opi.Clar.ver.item quæro.& fama cum vno teste in criminalibus non sufficit.Chærianus in ver.fama. Bonac.

fama sola non sufficit ad torturam, sed cum aliis adminiculis sint.Clar.q.31.versi. fama sola.& est communis opi.secundum Clar.& communem dicit Crottus cons.33.nu.3.& Plotus in l.si quando.nu.891. C.vnde vi. & communem dicit.D. Lauren.Occa.Ferrarien.inter cons.crim.cons.60.nu.55.& communem dicit.Riminaldus nouissimus cons.88.nu.8.Et fama debet procedere à personis fide dignis & honestis, nõ autem maleuolis & suspectis personis, vt est communis opi.de qua Brunus inter cons.crimi. cons.115.nu.45.& 46. tomo 2.Nec probatur fama, si testes deponant se publicè audiuisse, sed debent dicere, quòd hoc audiuerunt publicè dici à maiori parte hominum loci,vt est communis opi. de qua ibi per Brunũ. nu.46.& seq.vbi dicit hanc esse magis communem opinionẽ. & debet testis deponens super fama nominare vnum,& postea subdere.& audiui à pluribus aliis & à maiori parte populi, licet dicat de aliis non se recordari,nisi interrogetur à quibus audiuit,& responderet se non recordari,quia famam nõ probaret.& fama non est sufficiens indicium ad torturam, nisi cũ aliis adminiculis (vt dixi) & est communis opi.Brunus ibi.n. 52.Marsi.sing.97. vbi ponit fallentias. Nam fama sola sufficit ad inquirendum, aut ad capturam. vt per Brunum.ibi.nu.53. D.Ludoui.Catus inter cons.crim.cons.99.nu.32.& pluribus seq.tomo 1. & an fama faciat indicium ad torturam, vel plenam, aut semiplenam probationem. tradit Bart.in cons.218. per totum.in 1.part.fusius Dec.in c.inter cætera.nu.19.de appella.Perusi.in c.dilecti.n.9.de appella. & quomodo probetur fama.Lucius inter cons.crim.cons.161.n.29.vide Donatum. in suis regulis.li.4.in verbo fama. fol.301. & fama facit semiplenam probationem, vt est communis opi. de qua Pet. Rauen.in suo Alphabe.aureo.fol.188.versi. communiter. & per famam potest probari, quòd filius percusserit matrem. Ber. Diaz.regu.333. & quos effectus operetur fama.ponit Guido Pap.q.301.Brunus d.consil.115.in 2.tomo.Et fama cum vno teste facit plenam probationem.Et si crimen esset probatum plusquàm semiplenè, cùm vno scilicet teste de veritate cum alio indicio, fama benè compleret probationem, & iungeretur cum teste ad probandum in criminalibus. Et fama sufficit ad committendum capturam. & quando agitur ad purgandum,& sufficit ad torturam,si sit vehemens fama.Benedic. de Vado.foro Sempro.in reperto. Fel.in verbo fama in criminalibus. Et si fama esset super delicto,in quo quis aliàs esset consuetus delinquere, bene faceret indicium ad torturam, communis est opi.Clar.d.q.31.verbo,fama.Secus si delictum esset difforme. Nisi pœnitens esset triennio trãsacto. & extaret de eo bona fama, vox & conuersatio.communis est opi. vt ibi p Clar.Chirchouius centuria 2.conclu.30. & fama cum vno teste non probat plenè,nisi sint aliæ coniecturæ, vel adminiculæ, vt est communis opi. Clar.q.63.versic.hinc infertur. Grassus communi.opi.lib.2.c.19.q.1.& 3.& q.4.vide Dona.in Enchiridio suo.lib.4.in ver.fama.vbi ponit fallẽtias.& Turrium inter cons.crim.cons.81.nu.49.vbi æquiorem & magis communem dicit,qp ex fama sola nullum resultat indicium ad torturam.vide Parisi.cons.153.in 4.vol.vbi fusissimè.Corn consi. 68.in 2.vol. Brunus cons.115.nu.3.inter cons.crimi.tomo 2.& si aliqui testes deponunt,quòd publicè dicebatur,quòd tales commiserunt tale homicidium,vel maleficium, non probat famam quia non sequitur,aliquid publicè dicitur.ergo ita fama est. quia vnus vel duo homines possunt ita publicè dicere,vnde oportet dicere,qp audiuit dicere à maiori parte hominum loci,vbi fama oritur,vt est communis opi.de qua Alex. in cons.2.nu.16.in 7.vol. plura de fama ponit Ang.in l.ea quidem.C.de accusa.fol.263.& Fel.in ca. veniens.nu.12.de testibus.vbi quando fama faciat, vel non faciat semiplenam probationem.vide Soarez.ver.fama.nu.37.& num.40. Riminal. nouissimus cons.88.num.44.Marsi.singu.97.Blancus de indiciis.nu.313.& octo casus in quibus fama facit plenam probationem ponit.Dec.in c.1.de appellat.vide Cur.iun. cons.122. Bursi.cons.116.n.21.& cons.34.n.19.& cõs.87.n.47. & fama in causa ardua, nec cum vnico teste probat, vt est communis opi.Bursi.cons.98.nu.17.& cons.20.nu.31.& cons.35.nu.16. Bonac.

fama bona rei in specie probata,multum prodest inquisito, & indicia elidit,vt est communis opi. Bursi.cons.116.n.21.& cons.34.n.19.D.Brunorus à Sole in vnico eius cõsi.cri.n.153. vide omnino. Bonac.

fama ꝓbatur, si testis dicat id publicè dici audiuisse, ex magis seruata opinione.Bursi.cons.87.n.47.vide Cur.iun. in cõs. 344.n.7.& seq.in 3.vol. Bonac.

famam non probant testes, si ipsi testificati fuerint, ita,publicè dici.Bart.in l.de minore.§ plurimum.nu.21.ff.de quæst. Et hanc doctrinam Bartoli communiter approbatam esse inquit Io.de Imol.in l.hæredes.nu.1.in fi.Quia potuit audiuisse dici in loco publico per paucos. Propterea vt testis deponens de fama probet,necesse est dicat,quòd audiuerit hoc publicè dici,à maiori parte populi, seu hominum illius loci in quo erat fama.Alex.de Im.in cons.94.n.11.vbi & apostill.in verb.maiori.in lib.2.& idem Alex.in cons.151.n.11.& ibi Carol. Molin.in verb.famam.& in cons.35.& ibi Carol.in verb.publicè, & in cons.101.n.15.& ibi Carol.in verb publicè.in 7.vol.cons. Philip.Dec.in cons.37.n.10.& ibi apostill.in verb.publicè. & in cons.57.nu.4.& Hippo.de Marsi.in cons.58.nu.12.& Rol.a Valle,in cons.51.in 1.Tom.cons. kirchouius.

famis necessitas à furto excusat,secũdum communem per Bursi.cons.16.n.63.lib.1.vbi plura in materia.& ibi an eximat aliquem, quantumuis priuilegiatum & exemptum ab oneribus? & post plura concludit quòd non, quando onus seu collecta imposita sunt causa famis.

Familia ecclesiæ non gaudet priuilegio fori: secùs tamen, in familia Episcopi.Pan.in c.2.de foro competen.nu.6. com. dicit.

Nota.& vide.l.51.tit.6.par.1. Villalob.

Familia aliqua puta nobilium, potest condere pro sui status & dignitatis conseruatione statuta,& ordinationes.etiam fœminas excludentes. communem dicit Io. Bologninus in l. omnes populi. n.57.& 58.ff.de iustitia & iure.est enim familia tanquam ciuitas quædam, vt auctoritate Aristotelis dicit Bal.cons. 50.in primis videndum.vol.4.&commendat Tiraq. in præfat.lib.1.de retrac.n.27.Et talia pacta,etsi nõ essent iure communi approbata (prout sunt, quia non sunt cõtra bonos mores) tamen ꝯsuetudine essent cõfirmata.com. dicit Alciat. in l.pactum.C.de collatio.Vide de prædicta communi latè Tiraq.in tract.de iure primoge.q.17.adde Iaf.in l.si quis à patre. §.1.& ibidem Zas.dicentem hãc opinionem esse veriſſimam. ff.de leg.1. I.Fich.

Familiæ appellatio, & si ex digestorum iure strictam illius significationem ac magis propriam intuenti agnatos tãtum comprehenderet,tamen ex iustinia vlt.constitutione.in fi.de verbi. signi.latam huius verbi indicationem ex præsumpta disponentium mente interpretatis & cognatos complectetur, vt commune aio ex gl.Barto.Bald.Pau.Corn.nu.2.Iaf.ac reliquis scribentibus ad illam l.vltimam.C.de verborum significatione.Chassan.de Burg.in rub.7.§.12.n.quartò vnde vbi vsus aliter suaserit, vel vbi propria verborum interpretatio tãtum erit spectãda, solos agnatos includet, vt receptum pono ex suprà laudatis ac Pau.in l.cum ita.§.in fideicommisso nu.2. ff.de leg.lib.2.Alex.cons.160.n.5.lib.2.Soc.cõs.84.n.8.lib.3. Parisi.cons.91.n.12.lib.2. Guliel.in c. Raynutius. in verb.duas habens filias.n.173.de testam.quos sic exaudiendos arbitror. E.Suarez.

Familiæ personis, aut iis qui in familia sunt fideicommissum relictum ad illum primo totum pertinet, qui primum familiæ locum habet, vt commune ait Alex.consi.88.num.12. lib.1. Idem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Familiæ totius ꝓsensu et si alienare possint quæ extra familiam alienari prohibentur, tamen eiusce modi alienatio filiis consentientium postea natis haud nocebit. quippe quia poterunt illi iure suo alienata renocare ac sibi ipsis illa vindicare, vt commune effero ex Fulg. Corn. & Iaſ. n. 2. in l. quoties. in 1. C. de fideicommiſ. Crot. in l. filius fam. §. diui. nu. 146. Loazes nu. 191. ff. de leg. libr. 1. Guliel. in c. Raynutius in ver. ſoboles quam geſtabat in vtero. nu. 48. de teſtam. & ante eos Bal. in c. 1. §. hoc quoque. nu. 20. de ſucceſſ. feud. Fulg. rurſus conſil. 67. Dec. conſ. 78. & conſ. 468. n. 29. & conſ. 498. n. 20. & iis. quos cõgerit Tiraq. de retract. prox. §. 1. gl. 9. n. 54. Quamuis ſi rem ad viuum reſecem⁹ ac iuris ratiões accuratius perſcrutemur, aliud proculdubio veriſſimum ſit, ſed ea de re alibi & latius & opportunius. E. Suarez.

familiares officialis pro eo teſtificantur in ſyndicatu, ſi cauſa non rãgit eos, & ſint vitæ probatæ, ſecundũ Inn. in c. in literis. extrà de teſti. Salic. in l. 2. C. eo. Bald. in l. obſeruare. §. proficiſci. ff. de offic. procon. in 17. quæſt. & in l. etiam. C. de teſti. Balb. deciſ. 387.

famulus durante infirmitate, non habet ſalarium. Pan. in c. 1. de cler. ægrot. nu. 6. com. dicit. B. Villal.

Famulus ſeruiens pro mercede valetudine impeditus operas promiſſas præſtare, ſalarium pro eo tempore, & ſic durante infirmitate habere non debet, ſecundum gl. & Bar. in l. opere. ff. de vſufru. leg. & Bar. in l. ſi vno. §. item cùm quidam. ff. loca. Bal. in l. liberti. C. de oper. lib. Ant. de Bu. Anch. & Imo. in c. propter ſterilitatem ex. locat. & Pau. Caſt. in d. §. item cùm quidam. vbi dicit quòd merces dicitur eſſe pretium operæ, meritò ſi opera non præſtatur merces non debetur, quæ eſt correlatiua. arg. l. ſi ſumma fides. ff. de actio. emp. & ob hoc concludit Bal. in d. l. liberti. quòd non laboranti ſalarium non debetur. & Alex. inquit. in d. §. item cùm quidam. in add. ad Barto. quòd promiſſio ſalarij illam tacitam conditionem habet ſi operas præſtabit. ſed opinio iſtorum videlicet. quòd famulus proportionabiliter pro rata temporis operarum præſtitarum per eum debeat conſequi ſalarium, videtur nimis periculoſa, cùm pro vtraque parte allegentur vrgentiſſima fundamenta, vt vix veritas dignoſci poſſit, vt refert Iaſ. in l. diem functo. ff. de offic. aſſeſſ. & Barb. in d. c. propter ſterilitatem. n. 25. vbi per multa iura inclinat in hanc partem cõtrariam, quòd pro tempore infirmitatis famulo ſalarium debeatur, & in huiuſmodi ſententiam inclinarunt quoque originaliter gl. in d. § item cũ quidam. & in l. arboribus. §. illi. ff. de vſufru. Inn. in d. c. propter ſterilitatem. Io. And. & Hoſt. in ſumma de locat. §. quæ actiones. verſ. quid autem. & Azo. in ſumma. C. de loca. gl. & Port. in §. Apum. nu. 11. inſt. de rerum diuiſ. tamen prima opinio gl. Bar. & ſequacium eſt communis, ſecundum Abb. in c. 1. de cleri ægrot. nu. 9. & Curt. Sen. in d. l. diem functo. ait quoque ꝙ de rigore iuris, communis opi. eſt, quòd infirmus famulus nõ debeat habere ſalarium deperditi tẽporis, licet de equitate ſalarium conſequatur pro tempore, quo operas præſtitit, quanquam ipſe de hac communi opinione dubitet per tex. in l. cũ hæres. §. ſtichus. ff. de ſtat. lib. vbi quos curamus nobis ſeruire dicuntur, at ego non recedo ob talem ſuaſionem, & alias quã plures, quę fruſtrà in medium adduci poſſent à communi prę miſſa, quam in practica millies obſeruari vidi, & eſt verior de iure, teſte Io. de Imol. in d. c. propter ſterilitatem. cùm ei inhæreat etiam Cagnolus, in d. l. diem functo. nu. 215. & Bolog. nu. 72. F. Viuius lib. 1. opi. 208.

famulus. vtrum ſit paſcẽdus à domino tempore infirmitat. vide Bar. in l. ſi cum dotem. §. ſin autem. ff. ſol. ma. & in l. in rebus. ff. commod. & in l. legatis. ff. de Aliñ. & cib. leg. Alex. in l. diuortio. §. fi. ff. ſolu. matr. in quibus locis effectualiter diſtinguunt inter magnam & modicam impenſam. vide Pan. in c. j. de cler. ægro. pro op. ꝙ ſic. fac. quod vult Ang. conſ. 217. circa fi. dum al. l. cum hermes, &c. P. Andora.

an autem famulo infirmo debea. ſalarium? communiter tenẽ. ꝙ non: quia caſus contingens in perſona illius qui locauit operas ſuas, liberat conductorem à mercedis præſtatione. l. ſi vno §. item cum quidam. vbi Bar. Alex. & doct. ff. loca. de quo etiam per Bar. Alex. & Iance. Dec. in l. opere. ff. de vſufr. lega. & per Iaſ. in l. diem functo in vlti. col. ff. de officio. aſſeſſo. Phi. in c. vnico. §. qui vero. in prin. de cler. non reſi. in 6. Panor. vbi ꝛ. P. Andora.

Quid ſi promiſit ſeruire per annum. & aliquo tempore fuit infirmus. an teneatur ſuppleré? gl. in c. ſi propter tua. de reſcr. in 6. dicit quòd non. vt l. cum hæres. §. ſticus ſi hæredi. ff. de ſta. lib. faciunt quæ habet per Iaſ. in l. ſi ita ſtip. in 4. col. ff. de verbo. o'bl. P. Andora.

Sed quid ſi famulus diſcedat ante annum an debeat habere ſalarium præteriti temporis Bar. in d. §. item cum quidam. tenet ꝙ non. cõtrarium tenet Bal. in l. 2. C. loca. & in l. idem. vet. ſed pone. eo. tit. vt refert Iaſ. in d. l. diẽ functo. in vlt. col. vbi dicit. quòd licet de rigore iuris nullum debeat habere ſalarium, tamen attenta æquitate debet habere præteriti temporis, niſi domini multum intereſſet propter receſſum famuli. & ita ſequi. ipſe Iaſ. quid autem ſi recedat ex inimicitia. ſeu alia iuſta cauſa non affectata? vide in ſimili. Bal. in 2. parte conſ. 35. Idẽ.

an ſi conduco operas alicuius. debeat eas me præſtare ſuo victu. dic ꝙ ſic. & ita communiter tenent doct. vt refert Alex. in l. ſi non ſortem. §. libertus ff. de cond. indeb. per l. ſuo victu ff. de oper. lib. licet gl. tenuerit contrarium & male ſecundum Bal. ibi in l. quoniam liberi. in gl. fi. C. de teſti. de quo vide doc. in d. §. libertus.

Quid autem ſi conduco famulum vel operas alicuius. An poſſim eum alteri concede. ſeu delegare eo inuito. vide Bar. & Alex. in d. §. libertus. vbi etiam Iaſ.

Quid ſi promitto famulo ſolummodo alimẽta poſſim eo diſcedente ſibi auferre veſtes? Dic ꝙ non aũcte. propria. l. extat ff. quod me. cauſa. quod limita. per l. prętor ait §. ſi debitorem. ff. de his que in frau. cred.

Qui autem veſtes debeant tunc reddi. vide Bar. & Alex. in l. ſi vero. §. ſeruus. ff. ſol. ma. Bal. in aut. habita C. ne fil. ꝙ parte. Dec. in l. ſeio ff. de anni. leg. al. l. id veſtimentum. ff. de peculio. & ibi. hoc. vult Bal.

Quid ſi fuit receptus vnus famulus à tribus dominis, & vnus recedit an debeat famulus habere tãtum ſalarium à duobus. quantum à tribus. Bar. & Lanc. Dec. in d. l. ſeio. concludũt quòd non Iaſ. in l quominus in 29. col. ff. de flumi.

delictum factũ per famulos an preſuma. de vol. domini. vide Fel. in c. Petrus de homic. Alex. vol. 3. conſ. 1. Ro. conſ. 152. Cur. cõſ. 41. & 5. ver. dominus. §. 8. & in ver. præſumprio. §. 22. & ſeq. Barb. vol. 3. conſ. 13. col. 11. & ſequentibus & in 4. vol. conſil. 45. vide Alex. in l. de pup. §. ſi quis ipſi prætori. in 6. col. de oper. no. nun.

famuli quando gaudeant priuilegio domini? vide Fel. in c. 1. in 1. col. & ſeq. extra de for. compe. Panor. in c. 1. num. 9. de locato.

famuli noti amiſſio tendit ad domus deſtructionem. Iaſ. in l. legato gnaſr. in 2. col. ff. de leg. 1. P. Andora.

Quid ſi famulus vnius efficia. notarius. & recipiat inſtrumẽta ad opus ſui domini an poſſit pete mercedẽ inſtrumentor. vide Lud. Ro. in conſ. 25. vbi tenet quòd ſic. P. Andora.

famulus infirmus non cõſequetur eius temporis ſalarium quo ægrotauerit. commune dicunt Panor. in c. 1. nu. 6. de cleric. ægrotan. Cur. Sen. & Cagnol. nu. 215. ac Bolognet. n. 72. in l. diem functo. ff. de of. aſſeſ. Viuius lib. 2. opi. 108. & ſi contrarium magis ex pietate admittendum cẽſeam cum multis, de quibus alibi.

Famulus quicquid domini ſcientis occaſione agit. ex illius voluntate egiſſe creditur. commune ait Cur. Sen. conſ. 41. n. 10. & Gram. cõſ. eri. 8. at ſi quæ delinquat Domino inſcio, vel prohibere nequeunti, Dominum nõ obligabit, vt commune efferunt Cagnol. in l. culpa caret. n. 13. ff. de reg. iur. & qui iſthanc materiam rectè differit. I. Clar. in prac. §. vlt. q. 86. in prin. E. Suarez.

famuli Epiſcoporum gaudent priuilegio Epiſcoporum dominorũ, etiam ſi ſint meri laici. communis eſt opi. Clar. q. 35. & hoc eſt ſpeciale, in eis. Secus ĩ aliis famulis aliorum clericorum. vt ibi. Et alias dixi. fuſius in meo tractatu de ſeruis vel famulis. Bonac.

fatale tertium etſi de iure nulli competat, tamẽ pauperi impedito appellationis cauſam in primo & ſecũdo fatali ſequi, & terminare paupertatis intuitu, indulgetur implorata reſtitutione in integrum ex generali clauſula prætoris, ſi qua mihi iuſta cauſa, &c. communem eſſe teſtatur Dec. conſ. 436. & refert & ſequitur Corn. Benincaſ. in trac. de pauper. 9. 6. Speciali. 3. n. 18. I. Fich.

fatuus. an poſſit teſtari? Iaſ. in l. furioſum. in 2. col. C. qui teſta. poſ. tenet quòd ſic. P. Andora.

fatuus eſt qui fatua loqui. Iaſ. in l. ſi fundum. §. ſi. in 1. col. ff. de leg. 1. Bal. in l. ob quę intra. §. id autem. quam l. cum l. 1. ff. de edil. edic.

fatuus pareñ. decidit quæſtionem. hoſpit. qui volebat eum compelle. ad ſolueñ eo quia comederat ad odorẽ aſſati. Pan. in c. ad noſtram. de conſue. Idem.

PRO. fauendum eſt magis religioni, bona enim eſt ratio quæ pro religione facit. l. ſunt perſonæ. ff. de religioſis & ſumptibus funerum. Bellon.

PRO. fauendum eſt in neceſſitate poſitis. in l. ſi fideiuſſor. §. ſi ne

Universidad de Deusto Biblioteca

§.si necessaria.ff.qui satisdare cogāt.& l.nec enim.ff.ex quibus causis maior. Idem.

OBIEC.contrà de l.2.& l.mater.C. de oper.libert. vbi non fauetur ei,qui de necessitate coactus aliquid facit.ad idem textus in l.nam quod.§.qui compulsus.ff.ad Trebel.

SOL.ibi quia bonum volūtarium est magis præmiandum, quàm necessarium,vt ibi. Idem.

fautor.quod fauore vnius introductum est nō debet in eius odium redundare. l. quod fauore.ff. de ll.l.non tantum §.si emācipatus el 1.ff.de contra.tab.Alex.in 5.vol.cōs.32.vbi pulchra no.adduc.ad propositum.Fel.i c. significauerūt in 5.col. de iud.& in c.ecclesia sanctæ Ma.in 5.col.de cōsti.latissime in c.dilectus el.2.in 4.col. de rescrip.& in c.tuis in 1.col.de testi. fac.quod vult Bal.in l.apud hostes.in fi.C.de suis & leg.vbi dicit quòd priuilegium concessum nō tollit ius cōmune quod est vtile priuilegiato.addo Pau.de ca.vol.2.conf.213. & conf. 323.alias 321.Barb.no.in 2.vol.cōs.15.in 11.col. Panor.in 2. parte conf.89.fac.quod vult Ang.insti.quib.mo. iust.patr. posol.in fi.prin.

Fac.quod vult Iaf.in §.actionum.in 8.col.ibi,vlti.diligēter, insti.de actio & in l. si ruffinus.ibi,2.no.C. de testamento mil. & in l.2.in 3.col.ibi.vnum tamē circa istud C.de iu.emphi. & in l.legata inutiliter.in 2.col.ff.de leg. 1.fac.quod vult Lud.sing. 406.vbi dicit q̄ missus. in pos. ob contu.rei potest n̄ oīus coge.partem ad prosequen.in causa.ȳ.annum.vide in ver.diminutio. P.Andora.

fauori suo.q̄z renuntiare.Panor.in 2.part.consil.11. Barb. latissime in 1.vol.conf.12.in 1.& 2.col.

vide etiam Iaf.in l.ad eg.in 1.col. ff.de iu.iur. vbi quærit an benefi.illius legis renun.possit. P.Andora.

PRO.fauorabilia sunt amplianda,& odiosiora sunt restringenda, odia enim restringi & fauores conuenit ampliari in l. cùm quidam.ff.de liberis & posthumis.in c.odia.de regu.iur. lib.6.

OBIEC.contrà de l.2.§. exercitum. ff. de his, qui notan.infam.vbi odium ampliatur.

SOL.Hęc regula vera est,nisi odiosum respiciat vtilitatem publicam,vt ibi. Bellon.

PRO.fauorabiliores sunt rei quàm actores.reg.fauorabiliores.de reg.iur.ff. Idem.

PRO. fauorabiliores esse debemus ad solnēdum, quàm ad obligandum.l. Arrianus. ff. de actionibus & obligationib. in c.ex literis.extrà,de probationibus. Idem.

PRO. fauorabilius est directum, quàm obliquum.l.fi. & ibi gl.C.qui.ma.non poss. Idem.

PRO. fauore alicuius introductum ī eius odium retorqueri non debet.l.quod fauore.C.de legib.capitulo,quod ob gratiam.de regulis iuris.in 6. Bellon.

fautores quandoque appellantur in bonam partem.Bal.in l.cum apud C.de communi seruo manu.

Et qui dicātur fautores vide Card.in clem. 1.in 17.q.de fo. compe. P.Andora.

febris app. non venit febricula. l.1.§.sed scien. ff.de ædil.edic.faciunt quæ dixi in ver.minimum.& in sta.sub Rubr. pro vulne,solua.tantum. P.Andora.

fenestra in muro communi per vnum ex sociis inuito alio fieri non potest,l.in re communi. & ibi Angel. ff. de seruitut. vrb. prædior.Bartol.& Bald. in l.altius. C.de seruitut.& aqua, Bart.& Bald.in l.si iter.ff.de seruit.vrb.prædior. P.Andor.

fenestra fieri non potest in alio loco diuersa etiam in proprio muro,quando vna tantum concessa est Cæpol. in titu.de seruit.vrb.præd.c.30.5.q. Idem.

fenestra non potest fieri si fiat solùm ad æmulationem vicini.Hippoly.sing.154.vide Ang.Aret.in tit.instit.de leg. fus.canin.toll. Idem.

PRO. ferè philosophicum est temperamentum. l. obligationum ferè.ff.de actionibus & obligationibus. Bellon.

PRO.ferendus est pudorem suum purgans.in l.quę omnia. ff.de procur. Idem.

PRO. ferro abscindenda sunt vulnera , quæ fomenta non sentiunt. in c.in canonibus.16.q.1. Idem.

feriæ. not. q̄ si rusticus cite. tempore feriato. & in 1.dicta non alleget excep.feriar.poterit tamen postea oppone. ita dicit no.Ang.in l.1.ff.de feriis.Imo.in c.fi.extra.eo.tit.Fel.in ca. accedens.el 2.in 5.col.extra vt li.non cōte.Iaf.in l.ita demum. in 2.col.ver.12.C.de procur.

fac.quod vult ipse Iaf.in l.si cōuenerit.in fi.ff.de iurisd. om. iud.vbi dicit quòd licet.rusticus.omiserit oppone.except. incompetētie iudic. poterit tamē oppone.post litem conte.al. optimas auctoritates.licet ipse solus impugnet. P.Andora.

Feriis quibus rustici gaudent.vt messium,& vindemiar.gaudent milites & alij.Alex.vol.2.conf.2.

ferie vindemiar.prosunt etiam non habentibus vineas.Fel. in c.fi.in 6.col.extra. de iud. Iaso.in l.1.in 1.col.ff.de feriis.fac. quod vult Pan.in c.fi.n.24.de fer.

feriis statutariis renunciari potest. Alex.volu. 2.conf.36.& conf.188.circa fi.Barb.in 1.vol. cōs.12.in 4.col. Iaf.in l.1.in 2. col.ff.de fer.Fel.in c.si dilig.in 4.col.in fi.de fo.compe.

adde quòd induci.renunciatio. si procedi. in causa non allegan.ferias.Pau.de ca.vol.2.conf.323.aliàs 321.

feriis autem repentinis. & in honorem Dei induct. renun. non potest.Fel.in d.c.si dilig.in 4.col.in fi.al.Spec.in tit. de fer. §.nunc videamus.Host.eo.tit.§.fi. gl.in Clem. sepe.de verbo. sig. & in l. omnes C. de fer. & in l. si vt proponis. la 1.C. quomodo & quando iu.Iaf.in d.l.1.in 1.col.vide etiam Ang.in §. 1.in 23.col.insti.de excep.

Renunc. feriar.non extendi. ad futuras,nisi dica.Bar.in l.1. ff.de fer.& ibi Iaf.Alex.in d.conf.188.in 2.vol.in fi.Ang. in §. appella.in 11.col.insti.de excep.

Non dicitur quis feriis renunciasse si citatus non compareat.Alex.vol.2.conf.213.

Tempore feriato testes iurare non debent Alex. in d.conf. 213.Fel.in c.dilector.in fi.de testi.cog.

Omnis actus extraiudicialis. potest fieri die fer. Bar. in l.cū filius §.fi.ff.de verb.obl.Fel.in c.cum M.ferrār.in 18.col.de cō sti.per l.dies.C.de fer.Iaf.in d.l.1.in 1.col.& in l.more romano. in 3.col.eo.ti.& in l.diuus.eo.tit.

Feriata die.capi potest fideiussio à carcerato.de se represen tan.Iaf.in d.l.1.§.sed excipiuntur.in 2.col.

Feriata die.an liceat doctoribus consule.Iaf.in d.l.diuus Panor.in c.1.de fer.

carcerator.causa potest die fer.āgitari.Iaf.in d.§.sed excipiūtur & in d.l.diuus.

Tortura potest in criminibus quæ secreto committuntur inferri.Iaf.in d.l.diuus.

Die fer.in honorem dei.non potest fieri exeq̄ sententiæ.Alex.vol.5.conf.53.in 1.col.

Idem in feriis repentinis Alex.in l.1.§.nunc.in 5.col. de oper.no.nun.

Secus in fauorem hominum.Alex.vbi ?.& in l.1.§ nunc.in 4.col.ff.de oper.no.nunc.Ang.in §.1.in 23.col.insti.de excep. & in §.appella.in 11.col.eo.ti.

Diem dominicam circa plurimum venerandam & obseruandam ponit Panor.in c.licet.de fer.

Omni die qñocunque feriato potest fieri commissio de capien.Alex.in d.§.nunc.in 5.col.

sententia lata die feriata in honorem Dei.est nulla l.si vt ꝓponis la 1.& ibi doc.C.quomodo & quando iudex.c. fi.extra de feriis & l. si feriat. & ibi Docto. maxime Alexand. ff. de feriis.

Limita nisi instantia sit peritura.quia vltima die feriata ferri potest gl.in c.fi.de iud. Alex.in l.1.ff.de fer.

Limita etiam nisi pro causa pia.& miserabili persona.Spec. in ti.de fer.§.pe.in prin.& est tex.in l.1.§.fi.ff.eo.de fer.

Sententia lata de mense Augusti.quo fiunt messes tantum dilatate propter pluuias cum debuerint fieri de mense Iulij, valet nec dicitur lata tempore feriato.Bal.in add Spec.in ti.de sententia.vers.non valet sententia. P.Andor.

Feriarum exceptio. Qui tempore feriato ob hominum necessitates citatus comparuit,& aliquem actum iudicialem fecit etiam litem contestando, non per hoc excluditur ab exceptione feriarum in aliis actibus iudiciariis,per tex. qui dicitur singularis cum Ang.in l.1.ad fi.ff.de fer.& secūdum Imol. in c.fi.in fi.extrà eo.Do.Præposi.in c.ex parte tua.in 2.col.extrà de appella. Balb.decis.511.

feriis ob necessitates hominum possunt partes renunciare ab initio, non post actum factum tali tempore, vt conualidetur, secundum Bald.in l.cum antea.C. de arb. domi. Præposi. in cap. dilecto extra.de app.co.penul.posset tamen actus tunc valere in vim pacti, per l. 2. C. communia vtriusque iudic. Balb.decis.313.

ferrum Non dicitur hasta ferrata.Bal.no.in add.ad Spec. in tit.de homic.§.1.quod est notandum.quia si sta.caue. q̄ petiens cum ferro puniatur tali pœna. non punie. percutiens. cum hasta etiam feriata. P.Andora.

feudum hæreditarium non transit nisi ad illos,ad quos trā sit hæreditas,& feudum ipsum hæreditarium,secundum Bartol.in l.vt iusiurandi.§.si liberi.ff.de oper.liberto.Bald.in ca.1. §.decedenti.qui feudare possunt.Moder.in l.quicquid adstrin gendæ. & in l.ita stipulatus.§. Chrysogonus. ff. de verborum obliga

Universidad de Deusto
Biblioteca

obligatio.& per Alex.consilio decimo ponderatis. volum.3. vbi asserit istam esse communem opinionem. & cons. 19. super eo.& consilio 28.in causa & lite. volum.5. cum aliis congestis per Afflict.decisio.140.19.& 240.& per Deci. consilio 295.in causa Magnifici, & per Craue. consilio 197.num.5.& Parisi.consilio 4.numero 28.volum.1.vbi etiam ait istam esse communem,& consilio primo,numero sexto.eod.volu. Vnde sciendum est hic ad præmissorum intelligentiam,nec ab re putamus quale dicatur feudum istud hæreditarium. feuda igitur hæreditaria constat illa esse, quam ex tenore inuestiturarum fuerint concessa, & acquisita pro se hæredibus & successoribus,& cætera, secundum Andræam de Iser.in cap.1.in princ.& §.hoc quoque.de succession.feudo.& in capit.1.de eo qui hæres suus,& per Alex. consilio decimo, ponderatis.volum.3.& consilio 55.perspectis. eod.vol. & nonnullos alios, quos congerit Parisi.4. numer.27. volum.1. vbi scribit istam esse communem opinionem. & consil.2. numer.17.eod. lib. F.Viuius.

feudum in dubio præsumitur antiquum , non autem nouum.ca.1.§.1.de succession.fratrum,seu grad.succes. vbi Bald. hoc firmat & est tex.in cap.1.vbi Aluaro.post alios si de feudo fuerit controuer. inter domi. & agna.& dicit ibi Iacob. de Belui. & Nicol. de Neapol. quòd benignior est præsumptio, quòd ex quo apparet fuisse feudum censetur potius quòd antiquum sit,quàm nouum, vt agnati succederent, qui aliàs excluderentur,vt ibi per eos.Ex quo igitur infertur quòd si prælatus aliquem in feudo inuestiat , & antiquum esse asserat eo casu quippe stabitur huiusmodi confessioni , & inuestitura ipsa valebit,licet si nouum esset non valeret aliquo pacto. Ratio est , quoniam statur confessioni prælati in ecclesiæ præiudicium,præsertimque quando cum illa confessione præsumptio iuris concurreret. ca.si diligenti.vbi Abb.in 3.nota. ff.de præscriptio.& c.2.ff.de capellis Monachorum, & ita resident ibi Moder. communiter omnes, In contrariam verò sententiam inclinauit Bal.in proœmio,feudorum in 3.diuisio.quia non statur simplici contrahentium adsertioni, vt actus per talem confessionem licitus fieret qui aliàs esset illicitus.l. si forte.vbi Bart. ff.de castr.pecul.& l.si donatione.C.de collatio.& hoc Bal.dictum sequitur Mart.Laud.in capi. primo.qui feud. dare possunt.Imol.in capit.2.de feud.in antiq. Alex.consi.10. vol.3. & Afflict. in commentariis constitutionum Neapol.in titu.de succes.nobilium, num.60. Rubr.26.dicens ibi, quòd in dubio feudum præsumitur nouum, nisi sint indicia quòd maternum sit,& quod indicium bonum erit si probaretur antiquitas temporis, item si probaretur quòd feudi pars est antiqua , tunc enim ratione partis præsumitur idem de toto. & mouetur dicta Bald.auctorirate,& ista opinio verior apparet, vt per Docto.præcitatos,quæ procedit etiam si prelatus cum capitulo iurasset,secundum Ias.post alios in proœmio feudorum, in 7.car.& istam opinionem vltimam Bald. sequitur, & tuetur Alciat. in tract. de præsumpt.in 3.regul.præsumpt.28. Idem Viuius.

feudum nouum,quando conceditur iure antiqui feudi,nõ adsumit naturam, & qualitatem feudi antiqui, secund. Oldr. consil.178.quidam nobilis.circa finem.vbi supplet quòd ista verba iure antiqui feudi facti veritatem non immutant, per l. si forte. ff. de castr. pecul. & l.si donatione. C.de collatio.& istam opinionem Oldra.sequitur Ias. consil. 57.lib. 1. & consil. 152.& consil. 160.lib.2.contrarium verò quòd imò per talia verba feudum nouum adsumat naturam antiqui feudi,tenet Bald.in c. 1.in prin.de aliena. feudi pater. in cap. 1.an agna.vel filius in vsibus feudorum,quem sequitur Alexand.consil.30. volum.1.quod est repetitum consi.2.vol.5.tradit idem Alex. consi.55. volu.4. & istam sententiam asserit esse communem Deci. consil.194.sequitur idem Deci.consil.185.Ias.etiam sibi contrariis reuocando sententiam in melius consil.1.libr.3. & consil.136.lib.4.Curti.iunior in tracta.feudorum in 1.parte q.8. primæ part. num.8. eandem opinionem attestatur esse communem , & sequitur Crotus in l.si is qui pro emptore. ff. de vsucapio. & in l.re conuincti.ff.de legat.3. Ripa in l.1.ff.de lega.1.Aret.consi. penulti.& Alciat.in tracta.de præsumpt.in 3.reg.præsumpt.27.n.4.& istam communem latè limitant,& declarant Mod.in d.l.re conuincti.& præcitati Doc.in multis casibus. Viuius.

feudo priuare non potest vasallum princeps sine causa , & absque eius culpa.cap.primo de feudo sine culpa nõ amitten. cap.primo de natu.feudo & notat,& tenet Bald.cõs.326.Rex Romanorum. & consil.345.ad euidentiam volu.1.& consil. 182.lib.2. Pau.Castren.cons.229.lib.primo & cons.46.lib.2. Abb.cons.3.lib.2.Soci.cons.38.vol.4. Deci.cons.410.& cons. 445.& consilio 544.Alex.consilio 203.lib.6.Ias.cons.177.& cons.227.& cons.233.lib.2.& cons.86.libro tertio,& in l.pecuniam.ff.de condictio.ob causam dat. Curt.iun.in tract.feudorum in 2.parte.quæstio.12.& consil.1. Gozadi.consil.9.& consil. vigesimoseptimo. ista conclusio videtur communis, quòd Vasallus non possit priuari feudo absque causa etiam de plenitudine potestatis. ratio est, quia feudum dicitur contractus innominatus.capit. forma.vigesimasecunda quæstio. quinta.Abb.& Docto.in cap.quæ in ecclesiarum,de constitu. & sic princeps, subiicitur contractibus. capit. primo. vbi latè Moder.de probatio.sed tamen contrarium asseruit precipitãter Socin.sibi contrarius consilio 87.libro 3.Deci. consi.390. Ias.cons.236.lib.2.& cons.107.lib.4.similiter Gozadi. consil. octauo.in fine.& consilio.92.tamen difficile esset in actu practico obtinere contra istam communem,quæ videtur verissima,& posset infinitis rationibus,& auctoritatibus fulciri,quę omittuntur breuitati studendo , & ita sublimitet edisserebat domin. Raynaldus Rodolphus Perusinus , Legum interpres Perusij & Pisis , doctrina & integritate singularissimus, dum eum publicè audiebam. F.Viuius.

de feudo vasallus regulariter non potest testari, vt in c.1.in succes.feud.& in ca.1.§.donare qualiter olim feud. pote.alie. & per Soc.cons.19.adsit. libr.1.tamen hoc interpretatur non procedere in feudo hæreditario, nam vbicunque feudum esset hæreditarium patet absque dubio in testamẽto posset prelegare vni filiorum:cùm in tali feudo,quis succedere nõ possit,nisi sit hæres,secundum Bart.in l.iusiurandi,§.si liberi.ff.de operis liberto. Bald.in ca.1.§.decedenti. qui feu. da. poss.Moder. in l. quicquid astringendæ, & in l. ita stipulatus. §. Grisogonus.ff.de verb.oblig.& per Alex.consi.10.ponderatis,vol. 3.vbi scribit istam esse communem opinionem:& cons.19.super eo. & cons.28. libr. 5.& hoc factum testatoris impugnari non potest,nec debet,l.cum à matre.C.de rei vẽd.&per Alex. cons.124.quod citant Mod.in tract.de feudis.& ponit Præpositus in c.Imperialem,in princ.de prohib.feu.aliena. per Fede. Viuius.

Feudum si processit à fœmina , fœmininum est iudicandum.Ripa in libr.prim.de leg.c.1.num.64.communem dicit. B.Villal.

feudum in dubio præsumi hæreditarium,communiterque id obtinere dicit Minsing. obser.2. cent.4. subiungit tamen quod Camera sequitur contrariam opi. I.Fich.

feudum , si sit maternum vel fœmineum , scilicet ab initio concessum vni fœminæ, tunc fœminæ quoque admittuntur ad successionem sed tunc demum,quando non extarent masculi.comm.dicit in §.feudum.quęst.73.ver.Præterea quæro. P.Fichard.

Dispositio cap.potuit,de loca.priuans ipso iure emphyteuta non soluentem canonem,nõ procedit in feudo,pro quo annua pensio debetur.est magis com.opi.secund.Alex.in cõs. 9.viso themate.vol.3. & Dec.in cons.138. diligenter. volu.1. M.Chærian.

in feudo empto & acquisito,prætio mediante,æquè succedunt fœminæ,vt masculi.est com.opi.secund.Dec.in cons.390. quoniam ex facto.ver.capio secundam. Idem.

in alienatione feudi subinfeudati , requiritur cõsensu prioris & directi domini : nec sufficit consensus domini posterioris,qui subinfeudauit.est magis com.opi.secund.D.Iaco.de S. Georgio , in tractatu de feudis.in §. & cum pacto de non alienando.vers.quæro de quæstione quotidiana. vbi limitat duobus modis:scilicet si prior dominus sit absens,vel alterauit naturam feudi.dando licentiam vasallo alienãdi cui vellet:quoniam tunc sufficit cõsensus domini posterioris & immediati. Nota,quia quotidiana sunt. Idem.

consuetudines feudales, etiam ecclesias & personas ecclesiasticas ligant. est magis communis opi. secundum Cur.iun. in cons.177.habita diligenti.n.20.vol.2. Idem.

feudum hæreditarium,id est,receptum pro se & hęredibus nunquam transit ad agnatos,nisi sint hæredes recipientis,vel illius prædefuncti,de cuius portiõe tractatur.est vera & communis conclusio secundum Curt. iun.in consil.1,numer.11. vol.1. Idem.

feudorum liber fuit compilatus à quodam Oberto de Orto Ciue Mediolanẽse,vt notat rexr.in cap.primo,quæ sit causa benefici.amittend.in vsibus feudorum. & Alua.in cap.1.in princip. de feudi cognitio. Postea verò iste liber fuit lectus in publicis scholis,& communiter approbatus,ab hoc igitur exploratum est habere plenam fidem sicut aliæ leges secũdum Andre. de Yfernia in præludio feudorum , in prima quæst. & alios ibi communiter,& istam esse communem ponunt Ripa

in l.si

Universidad de Deusto Biblioteca

in l.fi.nu.696.& seq.C.de reuocand.donatio.Maranta in trac. iudiciorum.in 3.par.prin.nu.63. & Zasi.in vsib. feudorum.n. 3. idem videmus in aliis scripturis, seu libris in studiis approbatis,vt sunt dicta Aristotelis, seu Hipocratis,quibus stãdum est,secund.Bart.cæterosque post eum in l.1.ff.si certum petatur.per l.septimo mense.ff.de statu homi. & l.si pater.ff.de solutio.quæ iura aliqui Doctores dixerunt nõ probare, cum id sit de auctoritate,& approbatione legis facta prout But. Paul. Cast.Deci.in 1.lectur.in d.l.1.nu.16.& idem Deci.in c.ne inni taris.in 1.lectur.de constit. & in ca.1.7. notab.de officio delegat.Retenta igitur prima opinione affirmatiua Barto.quæ est communis, prout testatur Niger in d. l.1.quòd auctores passim citari possint. Quæ communis sanè venit declaranda, vt procedat in arte sua,vt si Poetæ sunt,illis credendum sit in arte poetica, & literis humanioribus, secùs si de Medicina, vel Philosophia loquerentur, in his enim Hypocrati, Galenoq; medicis,Platoni,Aristoteli Philosophus potius credẽdum esset,ita tradit Niger in dicta l.1.quæ quidem communis ea iuris regula confirmatur, qua cautum est vnicuique in arte sua credendum esse.cap.vt constitueretur. 50.distinct.l.1.in fi.vbi Barto.ff.de ventre inspicien.Lucas de penna in l.curioli. C.de decurio.lib.12.& Alex.consil.15.volumine primo. cum simi libus,quæ congerit Afflict.decisio.253.nu.10.Hoc autem declaratur non procedere, quando lex reperiretur in contrarium,secundum Paulum de cast. & Decium in dicta l.1.ponitur exemplum in auctoritate Pauli ad Gala.4.ca.si filius, ergo hæres,quam consequentiam lex non admittit.l.1. C.si min.se ab hæred.& in §.sed sui.institut.de hæred.quali.probatur quo que ex auctoritate Aristotelis in topicis dicentis, quòd mulier nubens marito videtur dare omnia bona sua in dotem, quam auctoritatem lex non recipit aliquo modo, vt inquit gl.in l.mulier bona.ff.de iure dotium, eamque sequitur Deci. consi.521.nu.11.& in auth.præterea,in 3.notabi.C.vnde vir, & vxor,per illum tex.& Gozadi.cons.33.nu.20.& istam opinionem contra Aristotelem refert esse communem Deci. in dicta auth.præterea.n.6. F.Viuius.

Feudum absolutè hæreditarium (vt si datum sit pro se, & hæredibus.quibuscunque)transit ad quoscunque hæredes extraneos,& ad hoc,vt quis in tali feudo succedat,sufficit quòd sit hæres.com.dicit Clar.in §.feudum.q.9.vers.hoc præmisso. P.Fich.

feudum acquiri posse, mediante pecunia.contra gl.in ca.1. de benefi.frat. Hodie consuetudine receptum esse dicit Clar. in §.feudum.q.16.Et tale feudum est verum feudum,& regulatur secundum leges,& cõsuet.feudi, ita omnes feudistas vel le ait in §.feudum.q.16.in fi. Idem P.Fichard.

feudum à patre acquisitum, siue pro se, & hæredibus, siue pro se & liberis, potest filio imputari in legitimam. at si prouenit ab auo, tunc ex quo censetur aduentitium, non potest imputari.communem dicit I. Clarus in §. feudum. quæst.46. Idem.

feudum datum pro se, & hæredibus, est quidem hæreditarium,sed non ita,vt etiam ad extraneos hæredes transeat. cõmunem dicit in §.feudum.quæst.9.versi.Nunc prosequendo. Idem.

feudum datum pro se,& filiis,& hæredibus,ab eis legitimè descendentibus,censetur hæreditarium,& in tali feudo descẽdentes non succedunt,nisi etiam sint hęredes.com.dicit Clar. in §.feudum.q.9.ver.sed quid si feudum. Idem.

feudum datum pro se, & hæredibus masculis, non dicitur hæreditarium.com.dicit in §.feudum.q.9.versic. item quæro quid si.idem Clar.tamen distinguit in vers.seq. Idem.

feudum datum Titio vsque in quartam generationem, finita quarta generatione,filij vel agnati Vasalli vltimo defuncti possunt petere sibi confirmari feudum,& si non fiat,poterunt appellare ad superiorem.comm.dicit in §.feudum.q.87. Idem.

feudum decimarum, quod solitum sit laicis infeudari, potest prælatus alteri laico in feudum concedere. comm. dicit I. Clar.in §.feudum.q.13.ver.Sed quæro. Idem.

feudum est contractus nominatus.com.dicit Clar.in §.feudum.q.6.Non tamen est contractus bonæ fidei.com.dicit eadem q.in fi. Idem.

feudum Francum est,quãdo in inuestitura expressè dicitur q̃ sit Francum, & quando vasallus nõ tenetur nisi ad seruitia in inuestitura expressa.com.dicit in §.feudum.q.12. Idem.

feudum ita concessum,concedo tibi tale castrũ in feudum, transit ad hæredes eos tantùm, qui aliàs ex natura feudi succedunt.comm.dicit in §.feudum.q.9.ver.sed quid dicendum. Idem.

Feudum nouum si detur à Principe expressè iure feudi antiqui & paterni, debet tanquam feudum antiquum regulari. Magis com.dicit contra Oldr.cons.178.in §.feudum.q.8.ver. Sed hic. Idem.

feudum si datum sit pro se,& filiis,& hæredibus,tũc requiritur vt succedere volens, filius sit, & etiam hæres.com. dicit contra Bald.in §.feudum.q.9.ver.quandoque & tertio.Idem.

feudum,si datum sit pro se,& filiis,vel pro se & liberis,nulla facta mentione hæredum,tunc sufficit,quòd succedere volens sit filius vel descendens ab illo primo acquirente, & non requiritur quòd sit hæres.com.dicit in §.feudum.q.9.ver.quãdoque verò. Idem.

feudum si datum sit pro masculis cum fœminis, tũc fœminæ veniunt simul cum masculis, sed si datum sit masculis & fœminis,tunc veniunt fœminæ ordine successiuo, s.prius masculi & his deficientib.fœminæ.com.dicit in §.feudum.q.73. ver.Et in hoc proposito. Idem.

feudum nec in dotem pro filia dari posse, comm. esse dicit Zas.in Epis.feu.tit.de alie.feud.post princ.in 4.ampl. & domi. Minsing. obser. 86. (vbi scribit eam seruari in camera) Cent. quarta. I.Fich.

feudum non confiscatur cæteris bonis vasalli confiscatis, magis communem dicit Iac.de S.Georg.in trac.feud.in verb. dictique vasal.promiserunt.n.63. I.Fich.

in feudo clericum succedere posse,etsi quæstionis sit maximè controuersæ,ita vt Laurent.Sylua.cons.3.n.52.lib.1.scribat,de ea dici posse,quod dicit Poeta, tot sunt sentẽtiæ quod capita,communem dixit, Salicet. ingressi. C.de sacrof.eccles. vt eum refert Iacobin.de S.Georg.in tract.feudo.in ver.& qui buscunque hæredibus.& ibi aliquot plures doct. maximè tamen Canonistas c.in præsentia, de proba.eam tenentes. item quod ipse,cum contigisset casus in Priore S.Andræ.p̃ ea consuluerit,quodque proinde Prior ille in parte quadam Comitatus à Duce Sabaudiæ fuerit inuestitus. itaque ipse Iacobinus ibidem hanc opinionem tanquam communiorem retinet.Et communiorem esse fateri videtur etiam Zas.in Epito.feud.ti. qui feud.dare possint.circa fi. I.Fich.

contrariam vero opinionem, q̃ imò nõ succedat Clericus in feudo,sed eius planè incapax sit veriorem, & magis cõmunem dicit Carolus Ruinus cons.42.n.9.vol.1.quem latè defendit Curt.in trac.feudo.in 3.par.prin.in 10.q.& Bart.Chass. super consue.Burg.in rub. *Des fiefz* §.quinto.in ver.*Excepté les Religieux*. per totum vsque §.6. Et tenuerunt eandem vltra allegatos per Iacobinum pro parte negatiua,Fel.in d.ca.in præsentia.n.44.vbi in fine refert plures canonistas hanc tenentes, insuper Matth.de Afflict.c.1.de milite vasal. quia arma depos. & in c.qui clericus.si de feud.fuerit cõtrouers. Andræ. Alciat. cons.222.in prin.Ferra.in collecta.feuda.lib.2.ca.2.Et prolixè Sousbeccius in Commen.feud.parte 12.n.137.cum seq.pro qua etiam q̃suluit expressè Rol.à Valle,q̃s.23.n.19.20.& seq. lib.1.in eandem inclinare etiam Zasium, in suprà allegato loco satis apparet,& allegatis ab eo tam iuribus quàm rationib. etsi iudicium suum suspendat. ego vero hanc posteriorem opinionem, tãquam veriorem pariter communioremque sem per securus sum itidemque alios,in primis autem præstantiss. & celeberrimum in Germania nostra iurisconsultum Ludouicum Grempium, Reip. Argentoratensis Aduocatum, amicum nostrum incomparabilem, fecisse memini. Et procedũt hæc adeo, vt ne per substitutum quidem clerico feudum deseruire concedatur, secundum doct. supra pro Negatiua allegatos. I.Fich.

feudum, etsi sit antiquum: agnati transuersales non succedunt:nisi vsque ad septimum gradum, Ias.in l.certum est.n.3. C.vnde legi.communem dicit.

Fallit, si sit concessum pro se, & pro descendentibus: quia tunc excedit etiam decimum gradum, Coua.in resolu.libr.2. c.5.n.4.com.dicit. B.Villal.

in feudo nouo transuersales (nisi expressè id dicatur in inuestitura)non succedunt.com.dicit Curt.seni. cons.2.in fi. Et Rol.à Valle cons.60.n.1.lib.1. I.Fich.

feudum concessum à Principe cum clausula, quod tale feudum habeat naturam paterni,& auiti:iudicatur,vt antiquum, & auitum:vt in illis succedant qui possunt succedere in auito, & antiquo.Ias.cons.1.vol.3.com.dicit. B.Villal.

Hanc communem refert & sequitur etiam D.Minsingerus in obserua.84.cen.4. I.Fich.

feudum hæreditarium venit in restitutione fideicommissaria.Cur.iun.cons.101.n.10.com.dicit. B.Villal.

Feudum hæreditarium non transit etiam ad descendentes, vel agnatos,nisi sint hæredes defuncti vasalli.com.dicit Alex.

Universidad de Deusto Biblioteca

conſ. 10.vol. 3.refert & ſequitur Rol.à Valle.conſ.2.n.39.lib. 1. I.Fich.

Feuda ſingularia, quæ ſunt pura in regno Apuliæ: ſunt in directo dominio Regis,quamuis regnum ſit feudum,ita communiter teneri dicit Deci.conſ.centeſimo decimoſeptimo.in fi. B.Villal.

feuda acquiſita pro ſe,hæredibus,& ſucceſſoribus,non trāſeunt niſi ad illos, ad quos tranſeunt feuda hæreditaria. Pari. conſ. 1.n.6.lib. 1. Idem.

feudum conceſſum pro ſe, & hæredibus quibuſcunque, tunc cum verbis geminatis poteſt tranſire ad fœminas, & nō eſt reſtringendum:ſed ampliandum Moder.in addit. ad Alex. conſil. 30.in verb.quibuſcunque.volum. 1. communem aſſerunt. Idem.

Ex quo feudum receptum pro ſe, & ſuis hæredibus venit in reſtitutione fideicommiſſi.Cur.iun.conſ. 183.n.6.com. dicit. Idem.

in feudis nomine filiorum veniunt etiam nepotes,ita vt ſi quis accipiat feudum pro ſe, & filiis intelligitur etiam nepotes incluſi. Hanc communiorem eſſe teſtatur Franciſ. Cur.in ſuo tract.feud.in 1.part. 3.partis. princip.in quæſt.27.n. 51.licet,ipſe putet diuerſam opinionem iuri magis eſſe cōſonam. I.Fich.

feudum non amittitur, etſi ſeruitia debita pro feudo, per biennium,ac triennium non ſoluantur.Zaſ.in vſib.feudo.numero 62.dicit magis communem, licet ipſe diſtinguat inter ſeruitia perſonalia,& realia: quia perſonalia non perduntur:in realibus diſtinguit,aut ſunt parui pretij,& nō perditur: ſi tamen eſt maximi perditur,quod nota. Villal.

Feudum nunquam amittitur ipſo iure (excepto ſolo caſu alienationis irrequiſito domino)ſed ſolummodo per ſententiam.Moder.communem.&veram dicunt in conſuet.Pariſ.§. 30.n.23.par. 1. I.Fich.

feudum & ſi nominatus contractus ſit, vt commune aſſerit Curt.iun.de feud. 1.part.princip. quæſt.9. Io. Ronchegall. Gioldus mihi multis nominibus obſeruandus in l.reos. § cū tabulis.n. 37.ff.de duob.reis.tamen bonæ fidei non eſt. vt frequenter placitum enunciat Zaſ. de feud. 1. parte. ad finem. E.Suarez.

feudum quin pecunia interueniente conſtitui poſſit, nihil vetat.commune aiunt Zaſ. de feud. 12.part. verſic. 3. concluſio. Modern. in conſuetud. Pariſi. ſed §. 30. numero 100. in fi. Idem.

feudum non præſumitur in re dubia, ni liquidò probetur, vt frequenter placitum affirmant Curt.iun. conſil. 184.nu. 1. Bel.conſil. 10.n.9.Iul. Clar.de feu.q. 18. Viuius lib. 1.opi. 113. Idem.

feudum in re dubia potius præſumitur antiquum. quàm nouum,vt receptum ponit,&ſi intricatè Viui.libr. 1.opi. 114. Idem.

feudum hæreditarium dicitur, quòd alicui, & eius hæredibus ac ſucceſſoribus conceſſum eſt,vt frequentibus interpretum calculis ſuffultum aiunt Pariſ.conſil.4. numer.27.libr. 1. Iul. Clar. de feud. quæſt.9. Viuius libro 1. opin. 112. in fine. Idem.

feudum hæreditarium ad alios non tranſit, quàm ad quos hæreditas peruenit. commune teſtificantur Alex. conſil. 10. ponderatis.lib. 3.latè Iul.Clar.de feud.quæſt.9.verſic.hoc premiſſo,& verſic.ſed quæro. Viuius lib. 1.opin. 112.& opi. 129. Idem.

feudum hæreditarium fideicommiſſario reſtitutioni fit obnoxium,vt frequenter placere teſtis eſt Cur.iun. conſ. 171.n. 10. quemadmodum erit etiam feudum ſibi & ſuis hæredibus exceptum,vt commune inquit idem Curt.conſ. 183. numer. 6. Idem.

feudum hæreditarium poterit primus ſucceſſor cum domini cōſenſu in ſucceſſorum perniciem alienare, & ſi aliud in alio feudo iuſſit,vt commune renuncio ex Alex.conſ. 106.n. 8.& conſ.ſeq.lib.4.& conſ. 13.n. 11.lib. 5. Matth.de Afflict.in ca. 1.n.74.de prohib.feud.ali.Hier.conſ.feud. 136.n.7.Syluan. conſ. 15.n.4. Cur.iun.conſ. 55.n.8.Goff.conſi.feud.10.n.24.apoſtill.ad Alex.conſ.8.n. 15.lib. 3. Idem.

feudum omne nouum iure antiquo conceſſum, vel cum clauſula, vt auiti & paterni feudi legibus cenſeatur, omnibus prorſus in rebus antiqui feudi naturam & qualitatem induit. atque inſtar paterni & auiti cenſetur commune inquiunt Iaſ. conſ. 1.lib. 3.& in vſus feudorum n.90. Deci.conſ. 185.& cōſ. 194.ateque vberrimè I.Clar.de feud.q.8.ver.ſed hic occurrit. Viui.lib.1.opi. 115. Idem.

Feudum ob præclarè merita conceſſum ex ingratitudinis cauſa reuocari nequit,vt frequenter placitum inquit,à iure tamen alienum veriſſimè affirmans melius iuris Doct. Arius Pinel.in l. 1.par. 3.ver.infertur. 17.C.de bon.matern. Idem.

feudum abſque domini conceſſu repudiari nequit, vt commune enunciat Panor.in ca. 1.de feud.Iaſ.in l. 2. nu. 4.C. de iure emphyteu.Arius Pinel.in l. 1.part. 2.verſi.limi. 8. C.de bon. mater.& in l. 2.part. 1.cap. 4.nume. 2.ad fi.C.de reſcind.vendit. Idem.

feudum à fœmina originem adeptum fœmineum cēſetur, commune inquit Rip.lib.1.de legib.c. 1.nu. 74. Villalob.in ſua collect. Idem.

Feudum ſi cauſa aliqua non adſit, nec ex poteſtatis plenitudine Princeps auferre poteſt,vt commune aiunt Curt. iun. de ſud. 2.part.quæſt. 12.Viui. libr. 1.opi.centeſimadecima ſexta. Idem.

feudum eius, qui ob læſæ maieſtatis crimen bonis exutus eſt, non fiſco, ſed Domino defertur, vt frequenter placitum renuntiat Boer.deciſ. 264.n. 7.Gyg.de crim. læſ. maieſt.q. 5.n. 1. Idem.

feudum vel à Principe conceſſum non admittit accreſcendi ius,vt magis commune ponunt addit.ad Alex.conſ. 30. nu. 8.libr. 1.Iul.Clar.de feud.quæſt. 70. & ſi Iaſ. contrarium commune perperam effutierit in l.ſi mihi.& Titio.ff.de verb.obligat. Idem.

feudum antiquum non poteſt alienari in præiudicium proximioris agnati, ſine conſenſu ipſius, etiamſi vaſallus refutaret feudum antiquum in manib. domini. Quia tum refutatio non præiudicat agnatis, niſi in vita ipſius refutantis & deſcēdentium ſuorum.ita declar. poſt alios Bal. in ca. 1.§. hoc quoque.verſ.prima concluſio.numer. 12.de ſuc.feud. & in verſic. ſed quid ſi ille qui habebat feudum paternum refutauit ipſi domino.numer. 6.de aliena. feudi paterni.& Iacob. Aluaro.in cap. 1.§.denique ſæpè.qui eſt finalis. verſic.trigeſima ſeptima concluſio. numero 27. quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi. Hanc communem concluſionem & ſententiam eſſe ſcribit Iaco.Heinrichmannus in conſil. 1.verſic.trigeſimo nono num. 58.in 1.Tom.con.& ante illum Franciſchin. Curt.in tractat.feud.in 4. parte.ex quib.cauſ.feud.amitt.§.tertia igitur eſt regula principalis.verſic. eſt ergò ex præmiſſis.nume. 147. kirchouius.

Feudalium poſſeſſio datur filiæ vel ſorori inſtitutæ non obſtañ contradictione agnatorum, ſecundum communem per Burſ.conſ. 89.n. 31.lib. 1.

feudum ſuſceptum pro ſe & hæredibus maſculis legitimis & naturalibus.dicitur hæreditarium,ex veriori & magis communi.per Burſ.conſ. 3.n. 1.lib. 1.

feudi hæreditarij diſpoſitio tenet, ſi fiat inter comprehēſos in inueſtituris ſecundum communem per Burſat. conſilio 3. numero ſecundo. libro primo. vel ſic.diſpoſitio teſtatoris ſuper feudo hæreditario mixto valet, iuxta magis communem ibi, vbi quòd nec hæres ei contrauenire poteſt, quam concl. latius declara,vt per eum ibi,& conſil.quadrageſimonono.n. 47.eodem.

Hæres non poteſt contrauenire diſpoſitioni teſtatoris ſuper feudo hæreditario mixto, ſecundum magis communem per Burſ.conſ. 3.n. 2.lib. 1.

feudi deuoluti ſine culpa vaſalli melioramenta ad hæredes extraneos tranſeunt,ſecundum communem per Burſat.conſ. 43. numer. 19. libr. 1. ſecus ſi ob culpam vaſalli quia tunc trāſeunt ad dominum vel agnatos cum re ipſa, iuxta communē per eundem d.conſ.n. 18.

Hæres ſine beneficio inuentarij in feudo ex pacto & prouidentia ſibi præiudicat, ſecundum Burſat. conſilio tertio. numero 29.libr. 1.& vide quæ idem ſcribit conſil. 2.numero 45. eodem.

feudum pro ſe & hæredibus ex eo legitime deſcendeñ dicitur hæreditarium, ſecundum magis communem per Burſat.conſil. 76. numero 1.libro 1.poſt Rol. conſil. 55. numero 7.lib. 3.

feudo hæreditario mixto quis non admittitur niſi ſit hæres primi acquireñ. vel vltimo loco defuncti, ſecundum magis communem per Burſ.conſ. 76.n. 2.lib. 1.de quo per Oſaſc. deciſ. 23.n. 33.Rol.conſ. 23.n. 29.lib. 3.conſ. 28.n. 7.conſi. 53. n. 6.n. 7.eodem lib. 3.

Hæres vltimi defuncti eſſe debet: ſuccedens in feudo hæreditario mixto,ſecūdum vnam communem opi.per Burſ.cōſ. 2.n. 43.lib. 1.pro qua vide eundem.conſ. 76.n. 2.eodem.

feudo hereditario mixto,inuentarij confectio non prodeſt, ſecundum magis communem per Burſ. conſ. 3.nu. 28.libr. 1. quam concl.declára,vt latius per eum ibi.

Hæres

Universidad de Deusto Biblioteca

Hæres etiam cum beneficio inuentarij in feudo hæreditario mixto tenetur pro facto defuncti, maximè cum alia bona libera adessent, & de commoditatibus feudi satisfacere, fm magis communem per Bursat.cons.9.nu.28.lib.1.Rol. cons. 44.per totum.lib.5.

Feudum nouum ad transuersales non pertinet secundum magis communem per Bursat.consil.76.numero 47. libro 1. vbi quòd nec in eo locum habet ius accrescen etiam quòd ab Imperatore concederetur.ex crebriori sententia ibi.

Feudum hæreditarium mixtum dicitur, vbi in inuestitura qualitas hæredis adest, secundum magis communem per Bursat.cons.49.nu.26. lib. 1. vel quando acceptum est pro se & hæredibus,iux.communem per eundem cons.91.numero 13.eodem.

Feudum pro se,& hæredibus tantum,est informe, secundū communem per Burs.cons.49.n.41.lib.1.& pro se & hæredibus vtriusque sexus.est hæreditarium mixtum, iux. communem d.cons.post nu.47.ac etiam si diceretur pro hæredib.masculis,de quo disponi potest secundum magis communem,at secus de feudo ex pacto & prouidentia, de quo non disponitur, ex communi ibi relata, etiam si esset nouum, & cum domini assensu,secundum magis communem ibi d.cons.

Ordo successionis nō attenditur in feudo hæreditario,sed præfertur qui hæres est, secundum magis communem per Burs.cons.92.nu.33.lib.1.

Factum defuncti in feudo hereditario nocet successori,vbi non est factum inuentarium, secundum magis communem per Bursat.consil.2.post nu.44.lib.1.vbi latius declarat quod quidem inuentarium in feudo hæreditario nihil operatur, iuxta communem per eundem.d.consi.2.numer.46.eodem.

Factum patris præiudicat filiis, & omnibus in feudo hæreditario,secundum communem per Bursat.consil.3.num. 27. libro 1.

feuda hæreditaria mixta veniunt in petitione hæreditatis, restitutione fideicommissi renunciatione generali,& in aliis excepto domini assensu, vti allodialia bona iudicantur, ac in legitimam imputantur,secundum communem per Burs.consi.3.nu.3.lib.1.

Feuda filius legitimatus à comite palatino dicitur verè legitimus & naturalis, ac succedit in feudo & omnibus bonis, secundum communem per Bursat.cons.10.num.2.lib.1.post Clar.§.feudum q.82.quam concl.dicit Burs. vbi supra procedere etiam si feuda accepta sint pro filiis legitimis,& de legitimo matrimonio natis,secundum communem ibi.

Hæres primi inuestiti tantum,licet nō vltimi,potest in feudo ex prouidentia succedere,secundum communem per Bursat.consil.82.numero 13.libro 1.Osasc.decis.26. numero 10. decis.180.

Feuda & emphyteusis legitimatum per subsequens matrimonium admittunt,secundum communem per Burs.consil. 17.nu.3.lib.1.

feudalia dantur insolutum creditoribus,ita sponte volente debitore, & accedente consensu domini, secundum communem per Burs.cons.44.n.7.lib.1.post Alex. & alios in l.si finita.§.de vectigalibus.ff.de dam.infec.

Licentia super feudo retrotrahitur, iux. communem per Burs.cons.76.nu.48.lib.1.

feudalia non veniunt de iure communi in generali obligatione sine domini assensu,secundum communem per Bursat. cons.44.nu.25.lib.1.emphyteutica verò sic,licet sine domini assensu non tradantur,iux.communem per eundem cons.31. nu.18.eodem.

Feudalia non probantur ex inuestitura sola,quæ in clausulis generalibus continetur,nisi probetur tempore concessionis feudi illa fuisse tradita vasallo,secundum communem per Bursat.cons.41.n.1.lib.1.cui Adde, quòd feudum non præsumitur,nisi probetur, & non sequitur aliqua res concessa & in feudum: ergo alie sunt feudales, secundum communem per eundem cons.46.nu.9.eodem vbi declarat numero 8.numero 23.

Feudum plurium alienatum:deuoluitur tātum quo ad dominos qui non consenserunt,non autem quo ad illos qui dederunt licentiam,secundum communem per Burs.cons. 40. nu.32.lib.1.

Feudum alteratum tenet pro solita natura feudi, licet pro alteratione minimè, secundum magis communem per Burs. consil. 40. numero 34. libro 1. & d. consil. numero 35. vbi quòd natura feudi alterata in parte : non operatur vt totum feudum annulletur,iuxta communem ibi relatam.

feudum francum in testamento relinqui potest, secūdum communem per Bursat. consil. 2. numero 35. libro 1. cuius feudi franchi alienatio tenet si iura domini reseruentur, iux. communem per eundem consil. 4. numero 1. numero 6. eodem.

Feudum hæreditarium mixtum, non datur nisi hæredi, etiam quòd esset agnatus, secundum magis communem per Bursat.consil.2.numero 37.lib.1.vbi quòd legari potest in testamentō: quia hæres facto defuncti contrauenire non potest, secundum communem, vbi quòd in legitima imputatur,ex communi opi.ibi relata.

feudum pro se, & hæredibus masculis ex eo legitime descendeñ dicitur hæreditarium mixtum, non autem ex pacto & prouidentia simpliciter,secundum magis communem per Burs.cons.2.nu.41.lib.1.

feudum hæreditarium in dubio præsumitur, ad quod non admittitur quis etiam transuersalis,nisi sit hæres,ex magis cō muni per Burs.cons.3.n.4.lib.1.

Feudum quando sit hæreditarium, vel naturæ, quòd quis non succedat in eo, nisi sit hæres, non differunt in effectu, cum nec filius, nisi hæres patris, ad feudum ex pacto & prouidentia admittatur, secundum magis communem per Bursat.consil.3.numero 5.numero 31.libro 1.vbi numero 7.numero 46. contrariam dicit veriorem & communiorem pro qua vide quæ scribunt Roland. consil. 28. libro 3. Osasc. decis.162.

feudum hæreditarium, vel etiam simplex, vt quis consequatur, opus est se hæredem probare, non autem se filium tantum, secundum communem per Bursat.cons. 3. numero 25.libr.1.

feudum concessum pro se &quibus dederit,pōt alienari in præiudicium agnatorum in quascunque personas, etiam fœminas,& clericum præter naturam feudorum, licet adesset iuramentum fidelitatis,secundum magis communem per Bursat.cons.4.nu.4.lib.1.

feudum non transit in fœminas, nisi concessum sit pro se & quibus dederit, secundum magis communem per Bursat. cons.4.nu.4.lib.1.

feudum non dicitur, nisi expressè dominium directum reseruetur, & potest alienari vbi clē dedit ex. ad habendum ex.posite sunt in verbis dispositionis inuestituræ. secus si in executiuis,secundum communem per Burs.consil. 4.nume.9. libro 1.

feudum, vel emphyteusis in extraneos non transiens, non venit in confiscatione bonorum, secundum magis communem per Bursat. consilio 122. numero tertio. libro primo.

feudum emptitium,vel pro pecunia concessum,magis emptionis contractus : quàm donatio censetur, secundum magis communem per Bursat. consilio 4. numero 15. libro primo.

feudum emptitium seu hæreditarium : si legatur sine assensu regio, debetur legatario estimatio, secundum communem per Barsatus. consilio quarto. numero 17. libro primo.

feudum non dicitur,vbi clē inuestituræ, & verba donationem significantia innuunt,secundum communem per Burs. cons.46.nu.3.n.4.lib.1.

feudum pecunia concessum : non dicitur merè feudum ex liberalitate procedens,secundum communem per Burs.consi.46.nu.13.lib.1.

Feudum si factum sit de castro cum omnibus pertineñ quę sunt in territorio,bona quæ sunt in dicto territorio non præsumuntur feudalia, sed allodialia, nisi contrarium probetur, præsumuntur tamen esse sub iurisdictione, secundum communem per Bursat.cons.46.nu.26.lib.1.

feudum & emphyteusis,non estimata tamen, sicut dantur per filiam sine assensu domini in dotem, illa donantur propter nuptias,secundum communem per Burs.consi.120.num. 28.lib.1.

feudum non cadit in commissum ex omissa renouatione, nisi dominus declaret,secundum communem per Burs.cons. 91.nu.16.lib.1.

feudum acceptum pro se & filiis dicitur ex pacto & prouidentia,secundum communem per Burs.cons.82.nu.1.libr.1. pro qua vide Clar.§.feudum.q.9.ver.quādoque.Osasc.decis. ibi.in prin.

feudum susceptum pro se & hæredibus quibuscunq;,transit etiam ad extraneos,secundum communem per Burs.consi.76.n.7.lib.1.vbi quòd in fideicommissi restitutione venit, iux.aliam communem opi.ibi relatam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Feudum pro se & hæredibus vtriusque sexus: dicitur hæreditarium mixtum, secundum communem per Burs. cons. 89. n. 33. libr. 1. quinimo & illud, pro se & hæredibus masculis ex eo legitime descendeñ, secũdum magis communem ibi relatam, licet plures ex alia receptiori opi. contrarium tenuerint.

feudum & emphyt. quæ pacto alienari in quoscunque potest in extraneos transit, secundum communem per Burs. consi. 76. nu. 7. lib. 1.

feudum hereditarium mixtum venit in dispositione testatoris, secundum communem per Burs. cons. 49. n. 47. lib. 1. ac emphyteusis hæreditaria, secundum communem ibi, & in legitimam filij imputatur, iux. aliam communem ibi.

feudum paternum & hæreditarium mixtum: ob delictum vasalli etiam in committendo, puta per alienationẽ deuoluitur ad filios, vel agnatos, non ad dominum, secundum magis communem & seruatam per Burs. cons. 91. n. 14. lib. 1. vbi idẽ si negligendo inuestituram non poterit, ex communiori opi. ibi relata. d. cons. de qua vide quæ scribit Rol. cons. 64. libr. 2. Osasc. decis. 23. num. 20. Rolan. cons. 1. num. 3. libr. 3. cons. 64. libr. 3.

feudum hæreditarium mixtum in legitima filij imputatur, secundum communem per Bursat. cons. 89. n. 37. lib. 1. Quod quidem feudum hæreditarium mixtum in præiudicium omnium successorum cum domini assensu alienari potest, iuxt. communem per eundem cons. 31. n. 14. eodem.

feudum antiquum datur Agnatis vltra 7. gradum etiam vsque ad centesimum, cum primordialiter de primo inuestito in filios descendit, secundum communem per Burs. cons. 63. n. 6. lib. 1. licet secus in feudo nouo, vel vbi agitur de succedẽdo primo per lineam transuersalem, iux. aliam communem opi. ibi relatam.

feudum pro se, & hæredibus masculis, & fœminis, stañ statuto exclusio fœminarum: non deueniet ad fœminas donec supersit masculus, secundum communem per Bursat. d. cons. 63. nu. 7. lib. 1.

filia semper excluditur per patruũ vel agnatos descendeñ à primo in feudo antiquo, secundum communem per Bursa. cons. 63. nu. 8. lib. 1.

feudum pro hæredib. vtriusque sexus susceptum nũquam transit ad fœminas donec masculus supersit secundum magis communem per Bursat. cons. 63. numer. 9. libro 1. vbi quòd nec fœmineum simpliciter, ex communi ibi relata.

feudum antiquum datur hæredi primi inuestiti, licet non sit hæres. vltimi, secundum communem per Bursat. consi. 63. num. 16. libro 1. vel hæres primi inuestiti admittitur ad feudum, licet non sit hæres vltimi, ex communi d. consil. numero 16. Osasc. decis. 26. numero 10. Clar. §. feudum. q. 9. q. 76. in fi.

Fœmina semel exclusa per masculum, qui etiam incontinenti decedat, durat perpetuò exclusa, secundum communem per Bursat. consil. 63. numero 17. libro 1. vbi quòd nec ad feudum amplius admittitur, ex alia communi ibi relata, vel sic, feudum non datur fœminæ semel per masculum exclusæ: licet masculus incontinenti decedat, secundum communem ibi.

fœmina comprehenditur sub nomine quoscunque extraneos vbi in facultate testandi fœminarum fuit habita mentio secundum magis communem per Burs. cons. 22. n. 3. n. 6. nu. 7. nu. 15. lib. 1.

feudum verum, seu personale, pro quo iuramentum fidelitatis præstatur, non transit ad monasterium, secundum communem per Bursat. consil. 63. numero 27. libro 1. aliud verò quo seruitium reale tantum sic, secundum aliam communem ibi, quæ intelligitur respectu commoditatis feudi vasalli vitæ durañ, ex alia communi opin. ibi d. consil. numero 27.

Renuntians feudum vel emphyt. nunquam admittitur, donec supersint de comprehensis in prima inuestitura, nisi ad effectum vt non deuoluat, secundum communem per Bursat. cons. 63. nu. 3. lib. 1.

feudum hæreditarium, seu mixtum alienatum, infringi potest per hæredes cum beneficio inuentarij, secundum communem per Bursat. consil. 31. numero 13. libro 1. vbi dicit aliquos tenere contrarium ex alia magis communi opinio. de qua ibi.

feudum hæretici non venit in confiscatione, nec transit ad filios, secundum communem per Burs. cons. 43. nu. 15. libr. 1. pro qua vide quæ scribit Clar. §. feudum q. 84. §. emphy. q. 29. quam concl. declara, vt per eundem Burs. n. 16. d. cons. vbi dicit quòd fiscus nec commoditates.

feudi condemnati consequitur, iux. communem opin. ibi.

Feudum aperitur agnatis non domino facta alienatione siue assensu, secundum magis communem per Bursa. cons. 50. nu. 7. lib. 1.

ad feudum paternum ob delictum patris in committendo per alienationem deuolutum, filij admittuntur, secũdum magis communem per Burs. cons. 91. nu. 14. lib. 1.

ad feudum ex pacto & prouidentia filius nisi hæres non admittitur: secus in agnato, secundum communem, licet alij in filio contrarium teneant ex crebriori, quòd tantum in hæreditario debeat esse hæres, secundum communem per Bursat. cons. 3. nu. 46. lib. 1.

ad feudum hæreditarium mixtum filius vel agnatus non admittuntur. nisi sint hęredes ex communi per Burs. cons. 89. nu. 34. lib. 1.

feudi deuoluti sine culpa vasalli melioramenta transeunt ad extraneos hæredes, secundum communem per Burs. consi. 43. n. 19. lib. 1. pro quo vide quæ idem scribit cons. 880. nu. 34. & 35. lib. 1.

ius priuandi vasallum feudo non transit ad hæredes domini, si dominus de ea no. in vita non sit conquestus, secundum communem per Bursatus. consilio 91. post numero quinto. libro 1.

feudum concessum pro te, & quibus dederis, non solùm secundùm communem sententiam, transit ad hæredes extraneos, de qua decisione diximus in verbo feud. quando est concessum, &c. verùm etiam de eo testari vasallus sine consensu domini potest. Ita est text. in c. j. tit. de feud. non habente propriam naturam feudi. in vsibus feud. vbi dicitur si quis ea lege alicui feudum dederit, vt ipse & sui hæredes, & cui ipse dederit, habeant: respondeo, isse, qui sic accepit, poterit id vendere vel donare: vel aliter si sibi placuerit, etiam sine voluntate domini alienare. & ibi doctor. Deci. in cons. 171. numer. 2. & cons. 193. numer. 5. Gozadin. in cons. 4. vers. decimò considero. numer. 8. inquiens: certè etiam si esset feudum, cùm sit data potestas concedendi quib. voluerit, potest disponere ad libitum, & in testamento relinquere. sequuntur & alij Aym. Crauet. cons. 84. numer. 11. par. 1. & Rol. à Val. cons. 96. num. 34. in 1. Tom. cons. Kirchouius.

feudum hæreditarium dicitur, quando conceditur pro se & hæredibus. sed si concessum est pro se & liberis, non dicitur hæreditarium, sed ex pacto & prouidentia concedentis. Andr. de Isern. in capitulo primo. §. hoc quoque. numero sexto & septimo. titul. de success. feud. & in capitulo primo. in principio. titul. an agnatus vel filius defunctus. in vsib. feud. Alexand. de Imol. in cons. 10. numero octauo. in tertio volumine. in cons. decimonono. numero tertio, quarto, & decimosexto. cum sequent. & in cons. vigesimooctauo. nume. 18. in 5. volum. cons. Deci. in cons. 14. numero quarto. & in cons. 390. numer. quinto. vers. nam feudum dicitur hæreditarium. Franc. curt. in tract. feudali. par. 1. quæst. 8. numer. 19. Et hanc communem doctrinam doct. appellat idem Dec. cons. 447. num. 8. Kirchouius.

feudum nouum si fuerit alicui datum, & in inuestitura illa verba (iure feudi paterni vel antiqui) adiecta essent, faciunt feudum quantumuis nouum sortiri vim & effectum paterni vel antiqui. Bal. in c. 1. n. 2. ver. extra nota q. si rex. in tit. de alie. feu. pat. Aluar. in c. 1. nu. 3. de vas. decrep. ætat. in vsib. feud. Iac. de S. Georg. in tract. feud. ver. nobilis. num. 8. in fi. Curt. in suo tract. feud. in 1. part. quæst. 8. incip. octauò principaliter quæro. num. 8. vbi ipse hanc doctrinam in vtramque partem disputat, addens ab ea tanquam communi in iudicando non esse recedendum. Freder. Schenk ex liberis Baronib. à Tautenberg in Viridario conclusionum Iuridicarum. concluſ. 98. licet autem alij doct. contrarium referentib. Alex. de Im. cons. 10. nu. 4. & 5. lib. 3. & Ias. in cons. 152. nu. 1. in 2. vol. cons. verius esse voluerint: tamen magis communis opin. est in contrarium, vt communiori voto doct. concludunt. Dec. in cons. 194. nu. 3. Ias. sibi contrarius in cons. 136. nu. 3. vers. tenendo istam partem quæ est magis communis. in 4. vol. cons. Rol. à Val. cons. 60. n. 17. 1. Tom. cons. cùm legi & naturæ feudorum tenor inuestituræ deroget, & feuda magis dependeant à lege conuentionis, quàm à iure proprio vel consuetudinario. An hoc Commenta. in consue. Paris. §. 5. nu. 84. Kircho.

feudum hæreditarium si fuerit in eo sufficit quem hæredem esse primi inuestiti, licet non fuerit hęres vltimi decedentis & defuncti. Hanc conclusionem magis communiter esse approbatam dicunt Alex. de Im. in cons. 10. n. 8. vol. 3. Albert. Brun. cons. 18. numer. 14. inter cons. feuda. & Rol. à Valle, in cons. 97. numer. 65. in 1. Tom. cons. kirchouius.

Feud

Universidad de Deusto

Feudum ligium est pro quo vasallus de feudo inuestitus ꝺ omnes homines fidelitatem domino debet, nullius alterius fidelitate excepta. gloss. in clemen. pastoralis. in §. rursus. ver. homoque ligius. & ibi not. numer. 3. versic. quæro quis dicatur homo ligius. Card. Zabarel. & Apostilla. in litera E. ver. qs dicatur homo ligius. de sen. & re iud. Bal. in prælud. feudo. ver si alia diuisio feudorum. n. 52. & Prepositus n. 54. ver. 13. diuisio. & Bal. in consil. 291. n. 1. 2. & 11. in 2. vol. cons. Ias. super vsibus feud. n. 106. ver. septima diuisio feudorũ est, aliud ligium, aliud non ligium. Quam descriptionem iuris interpretes cõmuniter approbare, cum adiecta vlteriori declaratione quid legalitas, quid homagium, quid fidelitas dicatur, Item an vasallus ligius duorum dominorum ex necessitate vel ex incidẽti effici possit, nec non si vasallus ligius promiserit priorẽ dominum & nullum alium iuuare, possit tamen ad hoc auxiliari secundò per substitutum, scribit Rol. à Valle, in consil. 43. in 2. Tom. con. Kirchouius.

feudum paternum transitorium ad omnem hæredem etiã transit in monasterium, & hanc sententiam communem esse inquit Fel. in c. ĩ præsentia. n. 48. ver. fallit quartò. extrà de probar. & sequitur Io. Cephal. in consil. 151. n. 43. ver. quinto prædicta. in lib. 2. cons. Kirchouius.

feudum acceptum vel relictum pro se, vel alicui pro se suisque descendentibus & hæredibus, ita demum debetur, si copulatiuè sint hæredes & descendentes, quia vtrumque requiritur, nec alterum sine altero sufficeret. Barto. in l. vt iurisiurãdi. §. fi liberi. n. 4. ff. de oper. lib. Bal. in l. tale pactum. §. fin. nu. 1. ff. de pact. Hanc communem Doct. sententiam esse inquiunt Alex. de Imo. in consil. 128. n. 6. in 1. lib. Ias. in cons. 57. n. 1. in 1. vol. & Crauet. in cons. 197. in 1. par. cons. Kirchouius.

feudum. Vasallus cessans in solutione eius qđ debet domino singulis annis pro ipso feudo, per biẽnium in ecclesia, triennium in laico, nõ cadit à feudo, si res quæ solui debet, sit modica, secundum Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua. versi. 85. quia hoc non reperitur iure cautum. Gemi. in c. ad apostolicæ. de re iud. in 6. Do. Cato in l. de quibus. ff. de legi. Secus si sit magni valoris: quia tunc non est propriè feudum, sed contractus innominatus, vt not. Bald. in l. liberti libertæque. C. de ope. lib. in 11. col. quo casu procedat opi. Inn. in d. c. ad apostolicæ. tenentis, ꝙ cadat. & Io. And. ibi in gl. in verbo reprehendi. ac Bald. in c. quę in ecclesiarum. ext. de consti. Balb. decis. 138.

Feudum antiquum secundum magis communem opinionem, propter homicidium vasalli transfertur in agnatos. Rolan. à Valle in cons. 1. n. 31. in 3. vol. & non in fiscum. Bonac.

Feudum hæreditarium an dicatur, quando reperitur, receptum pro se & hæredib. masculis. Et non dici hæreditarium, sed ex prouidentia & pacto, hoc modo probatur, quia illa verba (hæred. masculis) operãtur, vt feudum intelligatur tantùm concessum pro liberis, per tex. in c. 1. §. Et si clientulus fecerit libellum, vel aliud de medietate feudi sine domini volũtate, eo mortuo sine legitimo hęrede masculo (ꝙ verbum ita intelligẽdum est in feudo, i. sine filio masculo) reuertitur feudum ad dominum. in tit. de alie. feud. in vsib. feu. Quare si illud feudum esse debebat hæreditarium, illa verba, hęredib. masculis, superfluo fuissent adiecta. l. si quando. ff. de leg. 1. Item vnumquodque verbum in contractu intelligitur vt aliquid operetur. Propterea illud verbum, hæredib. non potest intelligi de extraneis, sed de suis hæredib. iuxta naturam feudi. c. 1. titu. de succes. feud. in vsib. feud. Bald. in l. Gaius. ver. & per hoc determinatur quæstio. ff. sol. ma. & l. Gallus. §. etiam. n. 2. ver. aut fit mentio à concedente. ff. de liber. & posthu. & Bal. in l. libertæque. ver. quid ergò. C. de ope. libert. vbi ipse inquit: Quid si facta fuerit concessio alicui recipienti pro se & hæredibus suis masculis, illam non transire ad hæredem suum extraneum masculum. Quia adiectio masculi de iure & de facto, refertur ad descendentes, de iure, i. scripto, & de facto, i. consuetudine. Dec. in cons. 185. n. 3. & cons. 239. n. 4. ver. sed prædictis nõ obstantib. vbi ipse testatur hanc cõem opin. esse. Sequitur Rol. à Valle in cons. 67. vbi ipse in vtramque partem hanc doctrinam copiosè prosequitur, & refertur ab ipso ibi cons. Socyn. iun. in quo ipse n. 27. de iure respondet, si feudum concessum fuerit alicui pro se & hæredib. non simpliciter, sed adiectis aliquib. verbis, ex quib. constare potest, quod verbum hæredib. respectu liberorum prolatum fuit, tunc absque dubio feu. nõ dici hæreditarium cons. 72. d. n. 27. in 1. par. cons. Kirchoui.

feudum per vasallum alienatum etiam cum consensu domini directi non aperitur domino, sed agnatis, qui illud petere possunt saltem post mortem alienantis, secundum veriorẽ. & magis communem opinionem, vt post gl. ibi per tex. illam firmant Iac. de Beluiso, And. de Iser. Bal. Præpositus. & alij in c. §. hoc quoque, de succes. feud. Alex. cons. 30. quoniam omne datum. lib. 1. cum cõcordantib. per Soc. iun. in cons. 52. n. 23. & in cons. 91. nu. 6. vol. 4. E. Muscul.

Feudum nobile gratis, & libere cõceditur. & pro eo solum debetur seruitium personale. & in eo differt ab emphyteusi, quia in ea præstatur annua quædam pensio. Ita in effectu voluit Ias. in vsib. feud. ver. item aduerte. Et dicunt communiter Feudistæ, vt per Zasium in tract. de feud. in 7. part. respectu totius tract. ver. sed quantum ad seruitia præstanda. Curt. iun. in simili tract. in 6. q. princ. Dum quæritur quid sit feudum. & dicit inter alia, si fiat pactum, ꝙ præstetur annuum, non erit feudum, cùm illud personæ cohæreat, non patrimonio, vt per eum. Hæc refert Soc. iun. in cons. 76. numer. 6. volum. 4. E. Muscul.

feudum hæreditarium venit in restitutione fideicommissi vniuersalis, vt traditur in l. si patroni. ff. ad Treb. & ita se habet communis opi. vt attestatur Soc. iun. in cõs. 79. n. 17. allegans adhuc aliud cons. vol. 4. E. Muscul.

Matertera ad feudum admissa propter defectum masculorum, non debet postea priuari, licet superueniant masculi. Ita decidunt Iac. de Beluis. Nic. de Neap. Bal. in ca. 1. de duob. fratrib. à c. inuest. vt per eos. Et licet plerique teneant cõtrarium tamen ista est communis, vt ibi dicit Aluar. & Iac. de S. Georgio in sua inuestitura. ver. & fœminis. in fin. Soci. iun. cons. 22. nu. 18. 4. vol. E. Muscul.

feudum si irrequisito domino alienetur, siue nouum sit, siue antiquum, ad dominum reuertetur. gl. in c. 1. §. 1. de suc. feu. quod procedit etiam si alienatum fuisset saluo iure domini, prout voluit Bald. in c. 1. §. fi. Quæ sit prim. causa beneficij amit. idem Bald. in l. 2. C. de iure emphyt. iuxt. text. cap. ex parte tua, de feud. & id ex Bald. verum & communiter teneri refert Bened. Capr. reg. 77. nu. 35.

feudum ciuitatis vel castri vacantis, per Papam vel Principem concessum, perinde vt etiam alia quælibet beneficia latissime venit interpretandum, ita vt etiam si id expressum nõ sit tam iurisdictio quàm castra, pagi, vel villæ, quæ subsunt tali ciuitati vel castro, aut in eius districtu & comitatu sita sunt, concessa censeantur, argumento l. fi. ff. de constit. l. si quando & ibid. Bart. C. de bonis vacantibus lib. 10. l. 1. §. initio. ff. de offic. præfect. vrbis. c. cùm dilecti, in fi. & ibid. gl. de don. & gl. in c. cum olim. de verb. signific. quod Barto. & Doctores in prædict. locis communiter tenere refert Benedict. Capr. reg. 102. num. 3.

feudum potest confiscari, si transit ad extraneos, vt est communis opin. Bossi. titu. de bonorum publica. num. 51. & seq. D. Hieron. Gabriellius in cons. 172. num. 39. communem dicit. Bonac.

Feudum, si qua iusta causa amittatur, puta læsæ maiestatis, nõ fisco, sed domino defertur. communis est opi. Soarez ver. feudum. n. 67. Etiam si sit antiquum, vt est communis opi. Capra Reg. 77. n. 35. D. Hieron. Gabr. in cons. 172. n. 40. vbi hoc limitat. Idem.

Feudum, de feudo ad emphyteusim valid. um est argumentum, ita demum si ius feudorum in iusta & naturali ratione fundetur, reste Rom. cons. 212. n. 4. Dec. cons. 435. in fi. Ofasc. decis. 32. & est communis opi. per Alex. cons. 106. col. pen. & cons. seq. col. 2. libr. 4. declarando vt ibi per eum, cui adde Ias. in l. 1. n. 55. & seq. C. de iur. emphy. secus si ius commune resistat, & ratio diuersitatis assignari possit, & ius feudorum non fundetur iusta & naturali ratione. Ias. in l. de quibus. nu. 16. ff. de legi. in l. pactum quod dotali. 3. par. gloss. C. de colla. qua in materia dixit Bal. in rub. extra de iudi. 1. lect. col. 3. ꝙ in materia iurisdictionis licitum non est arguere de feudo ad emphyteusim, sequitur Dec. in c. cæterum. ante n. 13. de iudi.

feudum concessum pro se & quibus dederit, potest alienari sine vlteriori consensu Do. Iac. de S. Ceorg. post alios in tract. feudali. §. ita etiam ꝙ ipsi vasalli & eorum hęredes & successores. Et copiosius Franc. Cur. in suo tract. feudo. in 4. part. ex quib. caus. feud. amit. in 11. principali canone. incip. aggrediamur itaque secundam regulam principalem. §. quintò quę ro. n. 141. vbi ipse in vtramque partem hanc q. explicat, addit-que eam communem docto. opin. esse, à qua in practica non esset discedendum. kirchouius.

Feudi paterni & antiqui facta alienatio per parentem cum consensu Domini, etsi filius & aliis agnatis obesse non possit. Docto. in cap. 1. §. hoc quoque. de succes. feud. hoc tamen non procedit, secundùm communem sententiam, quando filij & agnati essent hæredes alienantis, & aliquid possiderent de bonis ipsius, & inuentarium non confecissent. Doc. in c. 1. an agnatus vel filius possit repudiare feudum. Franc. Cur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in tract feuda.in 4.par.ex quib.cau.feu.amit.§.tertia igitur est regula principalis in hac materia alienatiõis,ver.limitate præ dictam commu.conclu.n.148.copiosè.Rol.à Valle in d.con. 97.nu.46.cum seq. kirchouius.

In Feudo hæreditario,concesso pro se,hæredibus & succes soribus,vt quis admittatur ad illius successionem, requiritur ꝙ sit hæres primi inuestiti,vel vltimi defuncti,de cuius perso na tractant Alex.& alij Doct.in l.quod dicitur.ff.de verb.obli gat. Et hanc esse communem opinionem affirmat Rol.à Val- le in cons.23.n.44. vbi ipse plures authoritates Doc. id affir- mantium adducit in 1.Tom.cons. Et hoc adeò verum est, vt non sufficiat ꝙ quis sit hęres sanguinis,sed etiam hęreditaris, quia vtrunque requiritur repudiata sententia Baldi, contra quem communis & contraria opi.est,attestante Alex.de Im. in cons.19.nu.16.in 5.vol.con. kirchouius.

Feudi dominus, si feudum hæreditarium non sit, de eo te- stari nequit,vt frequenti Doctorum sententia comprobatum testificantur Iul.Clar.de feudis,q.11,Viui. libr.1. opin. 117. E.Suarez.

feudi alienatio absque patroni consensu non aliter nec an rea damno est,quàm postquam traditio subsequuta est,vt cõ mune efferunt Ias.in l.vlt.C.de iur.Emphy. Tiraq. de retract. conjang.§.1.gl.2.nu.45.Iul.Clar.de feud.q.13.Viui.lib.1.opi. 97.in fi. Idem.

feudi successori etiam non citato præiudicat sententia con tra eiusdem possessorem lata, vt commune placitum verè as- serunt Did.à Couarru.pract.q.c.13.n.5.Arius Pinel.in l.j.par. 3.n.48.ver.sed contraria C.de bon.mater.tametsi Dec.perpe ram,contrarium commune effutierit cons.445.n.29.& Soc. Nep.cons.151.n.93.lib.2.Atque Aym.Crauet.cons.197.n.7. cuius opinio tunc admitti poterit,ac debebit,cum victi pos- sessoris culpa probabiliter arguatur.argumento tex.in l.si ser uus plurium.§.1.de leg.lib.1.tradit Soc.in l. Gallus §. & quid si tantum.ff.de liber.& posthum.conferunt scripta à Rhode- rico Soarez allegat.tertia. Idem.

feudi possessor nec suam salutem domini vitæ postponere tenetur,vt ait receptũ Loazes in allegat.pro Marchione Ve- lez.n.35.nec cum egenum alere obligatur,commune renun- ciat Alnar.in c.licet.n.6.si de feu.fuer.controuer.quem refert Loazes vbi 5.nu.25. Idem.

Feudi possessorum ius in alium transferre atque alienare ne quit.dominus illis inuitis,vt frequenter placitum aiunt.Cur. iun.de feu.6.par.prin.2.q.Grat.cons.147.n.5.&seq.lib.2.exci pe nisi si ditionem suam vniuersam vnà alienet.commune ef fantur Moder.in consuet.Paris.feud.§.1.gl.3.nu.25. ac latius Iul.Clar.de feud.q.28. Idem.

Feudo non excidit indebitis officiis præstãdis duos, trésve annos deses,vt frequenter placere tradit Zas.in vsus feud.nu. 62.feudo tamen priuari poterit si amicitiam cum domini ini mico contrahat.commu.ait Grat.cons.1.n.81.lib.1.ac præser tim si eam iniisse proponatur in Domini perniciem,vt asserit receptum Cur.iu.de feu.4.par.in causa 15. priuationis feudi. quin & ille feudo euerti poterit. qui cùm nosset periculũ vel honori,bonis domini impendere,& illum eius rei præmone- re posset,non præmonuerit.commune renunciat Cur.vbi su prà in 28.causa. E.Suarez.

FEVDVM.

Summaria.

Librum feudorum esse authenticum, ita vt possit ad deci- dendas causas allegari.q.1.

Iura feudorum extendi etiam ad personas ecclesiasticas. quæst.2.

Feudum esse contractum nominatum.q.3.

feudum,licet nouum sit,si tamen conferatur tanquam feu dum antiquum, paternum, auitum, vel proauitum,assumere naturam & qualitatem feudi antiqui,&c.q.4.

Prælatum posse res ecclesiasticas, antiquitus in feudum da ri solitas,concedere in feudum,tam consanguineis& affinib. suis,quàm extraneis.q.5.

Vasallum cessantem per triennium à solutione pensionis, feudo non priuari.q.6.

Inuestituram præsumi ex sola possessione annali.q.7.

Bona feud.in generali omnium bonorum obligatione nõ venire.Item feuda nec generaliter,nec specialiter, nec tacitè, nec expresè obligari posse.q.8.

Monachum succedere in feudo,& retinere feudum, cuius natura sit talis,vt seruitium pro eo debitũ æquè præstari pos- sit per monasterium,ac poterat per ipsum vasallum:ꝙ tamen ita accipiendũ,s.non quò ad dominium & perpetuò:sed quò ad commoditates,& ad dies vitæ vasalli,seu quò ad vsumfru ctum.quæst.9.

Feudum nõ posse alienari à vasallo,sine cõsensu dñi.q.10.

Feudum alienatum non prascribi,etiam longissimo tempo re.ibid.§ amplia.

Partem feudi alienatam amitti,& reuerti ad dominum,par tem non alienatam non amitti.q.11.

Feudum in dotẽ dari non posse sine cõsensu domini.q.12.

Feudum non posse à Vasallo locari ad longum tempus.Et quæ sit huius ratio.q.13.

In locatione feudi, longum tempus, dici spacium decem annorum.q.14.

Feudum pignori vel hypothecæ dari non posse sine cõsen su domini.q.15.

Alienantem priuari feudo,ipso iure.q.16.

Alienans, hoc modo, saluo & reseruato consensu domini, nihilominus priuatur: Nisi alienauerit hac conditione, non aliter,nec alio modo.q.17.

Vasallũ,feudo post alienationẽ recuperato,nõ euitare pœ nã priuationis:Nisi traditione possessionis nõdũ secuta.q.18.

Vasallũ alienãtẽ feudũ pp necessitatẽ aliq̃.ñ excusari.q.19.

Vasallum posse alium de feudo subinfeudare.q.20.

Feudum alienatum à vasallo,sine consensu filiorum,vel a- gnatorum,posse ab ipsis reuocari.q.21.

feudũ à vasallo alienatum,reuocari posse à filiis & agnatis, etiam post alienationem factam conceptis & natis, siue alie- natio facta sit in extraneũ,siue etiã in agnatũ remotiorẽ.q.22.

Feudum à vasallo alienatum in vnum aliquem,ex pluribus agnatis pari gradu distãtibus,pro parte debita & æquali,reuo cari à cæteris æquè proximis.q.23.

feudum reuocari ab agnatis, indistinctè, siue alienatum sit legitimè,siue illegitimè.q.24.

filium,vel agnatũ,etiam hæredẽ alienatoris existẽtem, feu dũ sine cõsentu suo alienatũ posse reperere,si sit ex pacto & p uidẽtia.Idẽq̃;eẽ ĩ feudo hæreditario illegitimè aliẽato.q.25.

feudũ hæreditarium mixtũ,i.pro se & filiis & hæredib.rece ptũ,adita hereditate cũ beneficio inuẽtarij reuocari posse.At qui aliud esse in feudo simpliciter & merè hereditario.Hic.n. nec confectionem quidem inuentarij aliquid prodesse.ibid.

Confectionem inuentarij conseruare adeunti omnia Iura sua & actiones,perinde ac si non adiuisset.ibid.

QVAESTIO I.

Quæro,an liber feudorum sit authenticus,ita ꝙ possit alle- gari ad decidendas causas in iudiciis? resp.ꝙ sic,quò ad leges imperatorum,quæ continentur in isto libro.Sed dubium est, quò ad decisiones compilatorum Oberti & Gerardi,quorum authoritas cùm sit probabilis tantùm,nec constet eos autho- ritatem legis condendæ habuisse, dicendum videtur,illas de- cisiones legum vigorem non obtinere. communis tamen o- pin.in contrarium viget,ꝙ scilicet totus liber sit authenticus, vt firmat Alb.de ros.in reper.iur.cano.ver.feudum.Ias.in præ lud feud.q.1.eandem dicit communem idem Alb.in l.de qui bus.ff.de leg.Iac.de beluis.c.1.§.fi.de his qui feu.da.pos.vbi di cit ꝙ ita tenent omnes doct.tam citramontani,quàm vltram. & gl.tam iu.ciuil.quàm can.pro qua opi.facit, ꝙ ille liber fuit obseruatus pro authentico tanto tempore, cuius in contra- rium non extat memoria, ꝙ tempus habet vim constituti & priuilegij.

QVAESTIO II.

Sed nunquid extendantur illa iura feudorum etiam ad per sonas ecclesiasticas?resp.communis & recepta doct.opi.est ꝙ sic,vt latè firmat Ias.in prælud.n.5.Marant.in Spec.3.part.nu. 93.Mart.Laud.in procem.feud.Bal.c.cęterùm.de iudi.Aluar. c.1.in prin.de his qui feud.dare.

QVAESTIO III.

Quæro,an feudum sit contractus nominatus? resp.Bal.l.fi. q.1.C.quan.lice. ab epi.tenet,ꝙ sit contractus innominatus, ex quo non parit actionem nominatam secundum nomen contractus,sed vel condictionẽ ex l.vel consuetudine,idẽ tẽt in rub.C.de perm.prium tenet Bar.l.iurisgentium.§.quinimò ff.de pact. cuius sententiam cõi calculo approbatam esse firmat Ias.l.2.n.34.C.de iu.emph.Curt.in tract.feud.par.1.q.9.

QVAESTIO IIII.

Quæro,si in inuestitura dicatur,feudi noui,qđ sit,vel cõfe- ratur tanquã feudũ antiquum,paternũ,auitũ vel proauitũ.an feudũ quod est nouum,assumat naturã & qualitatẽ feudi an- tiqui?resp.diuersæ sunt sniæ.nãque aliqui existimant tale feu- dum non assumere naturã,& qualitatẽ feudi antiqui. Oldr.in cons.177.inci.factum tale est,quidam nobilis. & ita determi- natum esse firmat Alb.de ros.in sho dictionar.ver.nouum.

Alij verò contrà censuerunt, & illorum opinio crebriori calculo

Universidad de Deusto

calculo appro bata est, vt dicit Ias. in prælud. feud. nu. 90. & ita tenet Bal. in c. 1. de aliena. feud. par. & in c. 1. An agnatus. Alua rot. c. 1. de vasal. decrep.

QVAESTIO V.

Quæro, An prælatus possit res ecclesiasticas in feudum cõcedere? Resp. licet Doct. variè loquuti sint: Tamen cõmunior & verior est sententia, q̃ prælatus possit infeudare rem antiq. tus solitam infeudari, non solum extraneis, sed etiam consanguineis suis, & affinib. Ita tenet Bald. l. 1. de rer. diuis. q. 25. debet enim fauorabilior esse suis, quàm extraneis, dũmodò nõ sit suspicio, q̃ ius ecclesiæ per hoc deterius reddatur. Eandem sententiam firmat Aluar. c. 1. si de inuest. inter do. & vas. lis oria. ex quo. n. non læditur ecclesia, cùm consanguineus capiat eiusdem conditionibus, quibus extraneus, cur hoc fieri prohiberetur? Fred. de Sen. in cons. 152. incip. quidam prælatus. Ab. c. vt super. de reb. eccles. non alie. & hæc est communior opi. vt firmat Ias. prælud. feud. n. 19. Zas. de feud. parte quinta, quar. conclu.

QVAESTIO VI.

Quæro, An vasallus cessans per triennium à solutione pensionis priuetur feudo? Resp. Quidam existimant q̃ debeat priuari, sicut emphyteuta, Mart. Lauden. c. ad apostolicæ. de reiud. Alij verò contrà, & hæc est magis communis sententia, vt dicit Ias. prælud. feud. nu. 59. 60. & 62. Alex. cons. 9. lib. 3. viso themate suprascripto. Et dicit de iure veriorem Gemi. d. c. ad apostolicæ.

QVAESTIO VII.

Quæro, Vtrum ex sola possessione annali præsumatur inuestitura? Resp. q̃ sic, etiam non accedentibus aliis adminiculis secundum communem ac receptam Doct. sententiam. text. est in c. 1. §. fin. si de inuest. inter dom. & vasall. lis oriat. Et tenet Aluarot. & Præpos. c. 1. §. si quis per triginta. si de feu. de funct. Franc. Balb. tract. de præscr. 4. par. 4. par. prin. 12. q. princ. q. 1. nu. 2. vbi communem asserit. Eandem dicit communem Ludo. Schrader. cons. 32. n. 74. inter cons. Iuriscon. Germa.

QVAESTIO VIII.

Quæro, An in generali bonorum obligatione veniant bona feudalia? Resp. Communis & recepta Doct. sententia est. q̃ feuda nec generaliter, nec specialiter, nec tacitè, nec expressè obligari possint, vt attestatur Ripa. l. obligatione. n. 36. ff. de pignor. Et hanc opinionem tenet Salyc. l. fi. C. de iure emphy. Alex. l. constante, in prin. q. 3. ff. solut. mat. & in cons. 21. nu. 1. & 2. vol. 6. Eandem tenet Matth. de Afflict. in constit. Neapol. li. 3. Rub. 5. Et eam dicit esse communem Palatios Ruu. Rep. c. per vestras. §. 30. ampl. 7. de don. inter vir & vxor. Tiraq. de vtroque retrac. 1 it. de retractu linagier. §. 1. gl. 3. n. 5. Licet contrarium teneat Bart. d. l. si constante. n. 33. cuius opi. communiter in hoc reprobatur.

QVAESTIO IX.

Quæro, An clericus seu monachus succedat in feudo, seu feudum retinere possit? Respon. Doc. in hoc puncto sunt varii. Pro habenda igitur veritate cõcludo, Quòd si feudum est talis naturæ, q̃ seruitium pro eo debitum æquè præstari possit q̃ monasterium sicut poterat per ipsum vasallum, vt quia seruitium est reale, vel ẽt personale, quod tamẽ honestè vel q̃ se vel substitutum, si impedimentũ interuenerit, præstare monasterium poterit, tunc succedit monasteriũ, aliàs secùs. Hãc dicit esse cõmunem opi. Card. Alex. in c. 1. §. & quia. & ibi Lauden. Iac. de S. Georg. in tract. suo feud. verb. & quibuscunque hæredibus. Eandem dicit esse communem Capy. allegans Aret. in decis. 31. n. 2. Salyc. in auth. ingressi. C. de sacrosanct. eccles. Matth. de Afflict. decis. 320. nu. 2. & 3. vbi refert idem firmare Io. And. in addit. ad Spec. in tit. de statu mona. §. 1. & Alex. cons. 10. incip. viso instrumento. Fel. in c. in præsentia. de probat. Et eam tenet Cald. in cõs. 12. Bal. in auth. nisi rogati. C. ad Treb. Ant. de But. & Arch. c. si mulier. 19. q. vlt. Vbi omnes volunt iuxta hanc distinctionem intelligendos esse text. contrarios. videlicet. c. 1. §. qui clericus. si de feud. fuer. contro. c. 1. de milit. vasal. qui ar. bel. c. 1. an mut. vel surd.

Prædicta communis conclusio limitatur etiam, vt procedat, non quò ad feudum perpetuò, eiusque dominium retinẽdat, sed tãtùm ad hoc, vt monasterium habeat illud quò, ad commoditates durante feu datarij vita. Ita tenet Bald. in d. ca. 1. de milit. vasal. quem sequitur Alex. in d. cons. 10. vol. 5. & in hoc nemo est qui contradicat, vt firmat Capy. d. decis. 10. numer. 10.

QVAESTIO X.

Quæro, An vasallus possit feudum alienare sine consensu domini? Resp. q̃ non, & est expeditum per tex. in c. imperialẽ. de prohi. alie. per Frid. & ibi Doct. tenent communiter. Zas. in cons. 15. n. 11. & 16. vol. 2. Carol. Mol. in consuet. Paris. §. 13. 5. gl. nu. 1. & seq. Mar. Mant. in cons. 213.

Amplia hanc communem, q̃ adeò vera sit, vt talis alienatio etiam longissimo tempore non possit præscribi. Ita tenet And. de Iser. d. c. imperialem. verbo nullius temporis præscriptionem, quem sequuntur ibi Docto. communiter, vt firmat Maria. So. iun. cons. 115. n. 4. vol. 2. Card. Parisius cons. 23. numer. 185. vol. 1. Eandem dicit communem Matth. de Afflict. d. c. imperialem. nu. 24. & eam tenent Bart. Socy. cons. 86. numer. 8. vol. 1.

QVAESTIO XI.

Quæro, An procedat etiam in parte feudi? Resp. Communis recepta Doct. opi. est, q̃ si pars alienetur, pro illa parte perdatur feudum & reuertatur ad dominum. Ita probat text. d. c. imperialem. & eam tenet Matthæ. de Afflict. ibi. n. 28. Bald. c. 1. §. hoc quoq; n. 13. de succes. feu. & communem dicit Tho. Gram. decis. 49. n. 2. And. Tiraq. l. si vnquam, verb. omnia. nu. 14. C. de reuoc. donat. Paul. Paris. cons. 14. nu. 2. vol. 1.

QVAESTIO XII.

Quæro, An possit ĩ dotem dare sine cõsensu domini? Resp. q̃ non. de hoc est tex. in c. 1. §. donare. qualit. olim feud. & ita tenet Soc. in cons. 19. n. 13. vol. 1. Maria. Soc. iun. cons. 72. nu. 74. vol. 1. Ias. l. fi. n. 109. C. de iur. emphy. Hanc dicit esse commu. opi. Sigism. Goffred. cons. 52. n. 6. Iac. de Leonardis consi. 114. n. 86. inter cons. Bruni. Et eam tenet Pau. Paris. cõs. 18. nu. 31. & cons. 4. n. 47. vol. 1. Bald. d. §. donare.

QVAESTIO XIII.

Quæro, An feudatarius possit rem feudalem locare ad longum tempus? Resp. q̃ non, ita tenet Matth. de Afflic. d. c. imperialem. n. 61. Ias. d. l. fi. n. 112. Paris de Put. lib. de integra. feudi. c. an possit reuocari locatio. fol. 140. Curt. iun. in tract. feu. 4. part. vlt. cau. amis. feud. reg. q. 3. Vbi asserunt hãc esse communem & receptam Doc. sententiam. Locatio enim ad longum tempus parum distat ab alienatione, & ideo prohibita alienatione, censetur etiam prohibita locatio ad longum tempus Ratio, quia in locatione conductor dicitur naturaliter possidere, & habet vtile dominium in re conducta.

QVAESTIO XIIII.

Quando autem dicatur longum tempus, dicit gl. magna. l. si vt certò §. si duobus. ff. commod. l. si quis antea. gl. 3. ff. de acqui. posses. l. quæro. §. inter locatorem. vers. biennij. ff. locat. q̃ sit spacium decem annorum. quas gl. sequitur Bart. l. 1. §. ff. de superfi. Ang. & Imo. l. si domus. §. fi. ff. de leg. 1. Ias. l. manumissiones. n. 7. ff. de iust. & iur. Fel. c. quæ in ecclesiarum. n. 86. de constit. Matth. de afflict. tract. de iur. prote. in 8. not. n. 25. Vbi dicit communiter reprobatam gl. in l. Codicillis. §. instituta. ff. de leg. 3. quę tenet contrarium. Nicol. Boer. decis. 235. And. Barb. repet. Rub. de reb. eccle. alie. 4. chart. Fran. Zabarel. & ibi Lapus, allegat. 31. Clem. 1. post gl. ibi. de reb. eccl. non alie.

QVAESTIO XV.

Quæro, An supradicta etiam procedant in pignoribus & hypothecis? Resp. q̃ sic, non. n. potest feudum pignorari, nec hypothecari sine consensu domini. Ita probat text. in d. c. imperialem. ibi pignorare. c. 1. §. item si quis. quib. mo. feud. amitta. Et hanc opi. tenet Aug. Bero. decis. 94. n. 11. Chassanæ. in consuet. Burg. tit. des fietz. Reg. 3. §. 8. n. 11. fo. 118. 3oc. cons. 19. n. 12. vol. 1. Vbi dicunt hanc esse commu. opi.

QVAESTIO XVI.

Quæro, An alienans priuetur feudo ipso iure, an verò requiratur sententia? Resp. q̃ amittat feudum ipso iure. Ita est text. in c. 1. §. si vasallus. quæ sit pri. cau. benef. amit. Hanc opinionẽ tenet Hiero. Grat. cons. 9. n. 134. vol. 1. Ias. l. fi. n. 103. & seq. C. de iur. emphy. Alber. Bru. cons. 8. nu. 6. Carol. Molinæ. in consuet. Paris. feud. §. 30. n. 27. Vbi dicit hanc esse communiorem & veriorem sententiam. Paris de Put. in tradi. integr. feud. c. an ipso iure perdatur feud. Fel. c. Rodulphus. n. 36. de rescript.

QVAESTIO XVII.

Quæro, Quid si alienet saluo & reseruato consensu domini, an nihilominus priuetur? Resp. q̃ sic. nec operatur quicquã ista reseruatio, quia factum est contrarium protestationi. Ita tenet Bal. l. vnic. 16. q. C. de his quæ pe. Abb. c. 2. de feu. Et hãc dicit communem approbatam opinionem Ias. l. non solùm. §. morte. nu. 35. ff. de no. oper. nun.

Limita tamen hanc communem, nisi dicatur in alienationis instrumento, non aliter nec alio modo: Namque talis reseruatio conseruat ius, facit ne amittat feudum, quia perinde est, ac si domino esset denũciatum, & eius consensus interuenisset. Ita tenet Alb. de Ros. l. fi. C. de iur. emphy. Bal. c. 1. §. hæc quoque. de suc. feu. Aluar. d. c. imperialem. Ratio diuersitatis, quia hoc secundo casu alienatio tota est cõditionalis, & nihil ponit

Universidad de Deusto
Biblioteca

ponit in esse, itaque domino non consentiente, non dicitur alienasse, ex quo deficit conditio. quod non est in primo casu. Ita est de mente And. de Iser. d.c. imperialem. §. scriba. Hanc dicit esse communem opinionem Ias. Rub. 2. lectu. num. 25. ff. solut. matri.

QVAESTIO XVIII.

Quæro, nunquid feudatarius si post alienationem recuperauerit feudum, euitet pœnam priuationis? Resp. Communis & recepta Doct. opi. est, q̃ non. De quo est tex. in c. 1. quid iur. sit si vasal. post alie. fact. & ibi Doct. tenent communiter, vt attestatur Pet. à Duen. in tract. regula. reg. 40. ampli. 13. Tiraq. in tract. de iure const. 2. part. ampliat. 26. nu. 1. Curt. iun. tract. feud. 4. part. n. 13. intelligunt tamen prædicti Doct. hanc opinionem procedere, quando Vasallus recuperauerit feudũ postquam fuit traditum, secùs si recuperauerit ante traditionem possessionis factam, quia tunc excusatur.

QVAESTIO XIX.

Quæro, Nunquid excusetur vasallus, si alienet feudum propter aliquam necessitatem? Resp. q̃ non, ita tenet Bal. ca. 1. in princ. qualiter olim feud. poterat alie. & ibi communiter sequuntur Doc. vt testatur Pet. à Duen. d. reg. 40. ampliat. 14. & sequitur Curt. iun. in tract. feud. 4. part. nu. 107.

QVAESTIO XX.

Quæro, An vnus vasallus possit alium vasallum infeudare de feudo, q̃ ipse habet & recognoscit à domino? Resp. q̃ sic. Ita tenet gl. communiter approbata in c. 1. §. præterea. de cap. Corradi. vt testatur idem Duẽnas. d. reg. 40. limitat. 1. Eandem opinionem tenet gl. & ibi omnes Doct. d.c. imperialem. & tenet & sequitur Io. Scarampis in cons. 111. n. 1. inter cons. Bruni Gozad. cons. 62. n. 5. Et eandem dicit esse commu. Curt. d. tract. feud. 4. par. nn. 83.

QVAESTIO XXI.

Quæro, An feudum à vasallo sine consensu agnatorum alienatum per agnatos repeti possit? Resp. quòd sic, ita probat text. expressus in cap. 1. §. Titius filios. si de feudo defuncti conten.

Amplia hanc communem, vt non tantum per agnatos, sed etiam per filios alienatoris reperi possit. d. §. Titius.

QVAESTIO XXII.

Sed quid si filii alienatoris sint concepti & nati post alienationem feudi factam? Resp. q̃ nihilominus possint reuocare, ita tenet And. de Iser. c. 1. §. hoc quoque. n. 9. ibi. Aluarot. Præpos. n. 6. & Frider. Schenck. n. 2. de succes. feud. Hier. Schurff. cons. 82. n. 5. lib. 2. Andræ. Tiraq. in tract. de vtroque retract. 1. par §. 1. gl 9. n. 90. Aluarot. d.c. 1. §. Titius. n. 6. & ibi Præpos. n. 3. Et hæc est communis opi. secundum præfatos Doct.

Amplia secundò hanc opinionem, vt procedat siue alienatio facta sit in extraneum, siue agnatum remotiorem. Namque agnatus proximior talem alienationem potest reuocare. d.c. 1. §. si Titius. & ibi Doct. communiter, Aluarot. Præpos. & alij, vt testatur Curt. iun. d. tract. feu. 4. par. n. 146. Carolus Rui. cons. 8. nu. 4. lib. 1.

Amplia tertiò, vt procedat, si vasallus feudum consentiente proximiore in remotiorem agnatum alienet. Namque illi agnati, qui sunt medij gradus inter remotiorem & proximiorem, feudum alienatum repetere possunt, ita tenet Card. Ale. d.c. 1. §. Titius. Iac. de S. Georg. in tract. feud. verbo, & cum pacto. cl 2. n. 32. & 33. And. Tiraq. in tract. de vtroque retract. 1. par. §. 26. gl. 2. n. 3. Hanc dicit esse cõmunem post supradictos Doct. Cur. iun. d. 4. par. n. 149. Et eam tenet Bald. d.c. 1. de alie. feud.

QVAESTIO XXIII.

Quæro, Nunquid, si vasallus feudum integrum alienet in vnum ex plurib. æquali linea ipsi cõiunctis, alij agnatis æquè proximi possint feudum alienatum proportionibus ad ipsos spectantibus reuocare? Resp. Verissima mihi videtur sentẽtia, q̃ possint repetere, nõ aliter, ac si in remotiorem alienatio facta sit, eam ob causam, q̃ is, in quem alienatio facta est, quòd ad portiones aliorum agnatorum eiusdem gradus agnatũ quoque remotiorem dici, vt not. Bald. c. 1. n. 7. de alienat. feudi pater. Vnde sicut reuocatio cõceditur facta alienatione totius feudi in remotiorem, ita quoque in alienatione partis cõcedi debet. arg. l. quæ de tota. ff. de rei vend. non tamen reperio ab aliquo tactum.

QVAESTIO XXIIII.

Quæro, An agnatus indistinctè possit feudum reuocare, siue alienatum sit legitimè siue illegitimè? Resp. q̃ sic, & est cõmunis opi. vt firmat Curt. iun. 4. part. concl. 4. & Fran. Sonsbeck. in tract. feud. part. 13. n. 77. licet ipse amplectatur contrariam partem, & velit feudum illegitimè, i. sine cõsensu domini alienatum, non agnatis deferri, sed domino feudi applicari. Pro hac sententia est tex. expressè hoc decidens in cap. 1. §. porrò. qualiter feud. olim. & eam tenet Mat. de Afflict. c. 1. §. hoc quoque, nu. 10. de succes. feud.

QVAESTIO XXV.

Quæro, An filius vel agnatus etiam hæres alienatoris sine consensu suo alienatum feudum possit repetere? Resp. Communis & recepta Doc. opinio est, quod si feudum sit ex pacto & prouidentia, reuocare possit, vt attestatur Arius Pinellus in repet. l. 1. par. 3. n. 99. ver. facit sua ratio. C. de bo. mater. In feudis enim ex pacto & prouidẽtia, factum vasalli agnatis etiam hæredib. nõ obest, cùm ius eis quæsitum sit ex tenore primæ inuestituræ, & ita ex prouisione maiorum suorum, non ex facto ipsius patris vel alienatoris.

Sed dubium est in feudo hæreditario. Ego distinguendum puto. Aut enim feudum hæreditarium est alienatum illegitimè, i. non consentiente domino feudi, & potest reuocari à filio vel alio agnato ipsius alienatoris, etiãsi ipse sit hæres eius. Ex quo enim alienatio irrequisito domino facta est nulla, nec alienatorem, nec hæredem eius ex ea obligari certum est. Preterea alienatio hæc tendit ad excludendum hæredem à legis beneficio, quo casu hæres contra factum defuncti venire potest, vt not. Tiraq. de vtroque retract. 1. part. §. 1. gl. 9. nu. 57.

Aut verò feudum hæreditarium legitimè alienatum est, & tunc neque filius, neque agnatus, qui est hæres alienatoris illud reuocare potest, etiamsi ipsi hæreditatem adierint inuentario conscripto. Et hæc est communis sententia vt attestatur Alex. cons. 38. lib. 5. Caro. Ruin. cons. 38. n. 15. lib. 1. Matth. de Afflict. decis. Neap. 112. n. 3. & decis. 240. n. 11. Eandem dicit esse communem opinionem Scribentium Ari. Pinel. d. repet. l. 1. par. 1. n. 93. ver. ex his patet. Licet ipse ibidem n. 95. cõtrarium adserat, q̃ f. hæres alienantis feudum admittatur contra alienationem defuncti, etiam in feudo hæreditario legitimè alienato absque inuentarij confectione. Cuius ego sententiã omninò falsam esse existimo, siue loquamur in feudo simpliciter hæreditario, recepto pro se & quibuscunque hæredib. siue mixto, quod. sc. pro se & filiis & hæredib. receptum est, ex quo enim ipse inuentario non confecto hæreditatem adiuit, propriè repræsentat personam defuncti, ideoque facto eius contrauenire non potest, secundum not. per Doct. communiter. l. cũ à matre. C. de rei vend. Secùs verò si inuentarium confectum sit, Namque tunc confectio inuentarij conferat ad eunti omnia iura sua, & actiones, perindè ac si non audiisset, vnde licet supradicta communis opi. habeat q̃ etiam hoc casu reuocatio non concedatur. Ego tamen contrariam sententiam verissimam iudicio, q̃. sc. reuocari possit feudum cum confectione inuentarij, si sit mixtum pro se, filiis & hæredib. ex quo iste hæres tale feudum non tantum acquirit ex persona ipsius defuncti, sed etiam ex beneficio primi acquirentis, & hoc maximè in agnato, qui non tanquam heres alienantis, sed primi acquirẽtis, mediãte persona auteceſſorum suorum, feudum posset habere, quod sufficit in feudo taliter recepto, sm receptam Doct. opi. vt testatur Alex. in cons. 10. n. 7. vol. 3.

Sin verò feudum sit simpliciter & merè hæreditarium, puto procedere communem opinionem, q̃. f. confectio inuentarij nihil omninò prosit hæredi. Ex quo de tali feudo iudicatur æquè, ac de aliis bonis allodialibus. Michael Grassus.

Feudum merè hæreditarium dicitur, quando cõcessum est alicui pro se & hæredibus quibuscunque, & quod transit ad quoscunque hæredes etiam extraneos, teste Bal. in l. 1. q. 35. ff. de rer. diuis. in c. imperialem in prin. de prohib. feud. alie. per Fed. vbi q̃ sub tali concessione nedum includuntur tria genera hæredum, de quibus inst. de hær. qual. & diff. sed ẽt legatarius qui in re legata dicitur quodammodo hæres, secundum Rol. de inuent. 4. par. q. 50. nu. 2. & 3.

feudum quãdo est concessum pro se & hæredibus quibuscunque, veniunt etiam extranei, licet instituti cum filiis vel in re certa, secundum communem per Rol. de inuent. 4. part. quæst. 50.

feudi alienationi contrauenire non potest hæres cum cautela inuentarij, si feudum est concessum alicui pro se hæredibus, & quibus dederit, secundum communem per Rol. de inuent. 4. par. q. 50. n. 6. cons. 42. n. 10. cons. 79. n. 20. libr. 2. nam à pari procedunt q̃ feudum sit concessum pro se & hæredibus quibuscunque, vel pro se & quibus dederit, iux. not. per Rol. d. q. nu. 7.

Feudum hæreditarium dicitur quando est concessum pro se & hæredibus, item quando est concessum simpliciter pro se, item quando pro se & suis, secundum communem per Roland. de inuent. 4. part. quæstio. 50. numero 22. 23. & 24.

& in eo non admittantur nisi qui sunt hæredes, vt per eundem d.q.num.25.quam concl. declara, vt latius d.q.num.27. & seq.

Feudi alienationi non potest contrauenire hæres in beneficio inuentarij, quando est concessum cum clausula, & quibus iuratiua concedere volueris, vel si dictum sit, & habitaris causam ab eo, secundum Rol.de inuentar.4.part.q.50.n.8.& seq. nam licita feuda possunt vēdi, donari, & de eis disponi etiam sine consensu domini, iuxta not.per doct.in c.1.de feu.habeat prop.nat.feud.per eundem Rol.d.q.n.11.& seq.cōs.42.n.26. lib.1.vbi dicit communem.que feuda hæreditaria veniunt in restitutione fideicommissi.teste eodem Rol.cons.96.n.37.li. 1.cons.79.nu.24.lib.2.

Feudum merè hæreditarium venit in publicatione bonorum, secundum Rol.de inuentar.4.part.q.5.nu.14.

Feudi alienationi contrauenire potest hæres cum beneficio inuentarij, quando feudum est ex pacto & prouidentia, secundum Rol.de inuentar.4.part.q.50.nu.15.

In Feudo emptitio secundum veriorem & magis commu. Doct.sententiam fœmina succedere non potest.D.Præpos.in c.& quia.n.62.ver.octaua fallent.qui feud.dar.poss.Licet multi Doct.in contraria sententia.fuerint, quos refert Rol. à Vallem cons.23.nu.2.& 3.in 1.To.con.Sed priorem sententiam commu.esse inquit Marian.Socy.Iun.in cons.65.nu. 16.in 1. vol.con.& magis commu.eam appellat Albert.Brun.in cons. 18.n.9.inter consi.feud.Quia ad hoc, vt fœmi.in feudo emptitio succedere possit, duo requiruntur. Primò, q̄ sit integro pretio emptum.Secūdò, q̄ nullum seruitium sit præstandum. Ita post alios tradunt Soc.iun.in d.cons.65.n.16.& Rol.à Val. in d.cons.23.nu.33. kirchouius.

In Feudo clericus primæ tonsuræ, & qui habet quatuor ordines minores potest succedere.Bald.n.2.Aluarot.n.4.& Prepos.n.1.in c.qui clericus.si de feud.fuer.contro.inter dom.& agna.Bald.in c.vnico.n.3.ver.quærit hic gl.de benef.fœm.Et Præpo.in c.1.§.& quia n.19.qui feud.dar.poss. Et hanc commu.Doct.opi.esse inquit Rol.à Valle in cons.23.n.23.in To. 1.con.vbi ipse communis doctrinæ aliquot limitationes recēser. Et pulchrè hanc quæstionem prosequitur Alber. Brunus in cons.26.inter cons.feud. Kirchouius.

A Feudi alienatione exclusus non potest illud repetere ēt ab extraneo, & excluditur per spacium triginta annorum, per quod tollitur tale ius reuocandi bona feudalia alienata in extraneos, vt per Doct.in c.Titius.si de feud.contro. fuer.inter do.& agnat.& per Curt.seni.in cons.suo 82.in 3.col. in fi. vbi attestatur istam esse com.opi.& per Ias.in l.petens. C.de pact. & in l.si mater.C.de instit.& sub.condit.facta.Rol. à Valle. in cons.3.nu.90.in 1.Tom.con. Kirchouius.

feudum quando est concessum pro te & hæredib. quibuscunque trāsit ad extraneos. Bal.in l.1.n.27.ver.34.ff.de diuis. rer.& qualita.& in c.imperialem.de prohib.feu.alie.vbi si feudū est concessum pro re & heredib.quibuscunque, includuntur non solùm tria genera hæredum.de quibus instit. de hæred.qualit.& differ.sed etiam legatarius, qui in re legata dicitur quodammodo hæres.l.id tempus. §.1.ff. de vsucap. Alex. de Imo.in cons.7.n.8.in 7.vo.con.& Cur.Iu.in cōs.4.& in tracta.feu.in par.4.n.130.ver.quartò signāter limitāda.& n.141. ver.aut simpliciter sint appositā.vbi attestatur hāc esse cōmunem opi.Ias.in l.quædam.§.nihil interest. n.5.ff.de eden.Item etiam transit ad fœminas, & ad descēdentes ex fœminis, vt latius prosequitur multas authoritates allegans.& contraria argu.refutans.Rol.à Valle in cons.3.nu.65.cum seq.in 1.Tom. cons. kirchouius.

Feudi dominus directus potest respectu sui iuris & interesse consentire q̄ feudum transeat ad personas, ad quas de sui natura nō esset transiturum. Nam postquam ipsum feudum fuit apertum domino, habet ipse dominus liberū arbitrium disponendi de eo.l.in re mādata.C.mandati.Alb.Brun.in cōs. 65.n.3.in cons.feuda.Curt.iun.in cons.1.n.15.& per multas alias authoritates adductas per Rol.in d.cōs.41.n.23.Ex quorum authoritatibus cōstat hanc sententiam communiter approbari. kirchouius.

feudorum iura procedunt etiam de iure Cano.& in ecclesia quatenus Canones expresse nō contradicunt, quia approbata esse videntur ab ecclesia, teste Dec.cons.131.col pen.n. 2.vbi refert Bal.dicens quòd consuetudines feudorum locum etiam habent in feudis ecclesiasticis.

Feudorum liber summam fidem & auctoritatem in feudorum causis habet.commune asserūt Rip.in l.vlt.n.699.& seq. C.de reuoc.dona. vberrimè Iul.Clar.de feud.q.3.Viuius libr. 1.opi.111.nō tamen eandem auctoritatem in aliis causis præter feuda obtinebit, vt affirmat receptum Curt. iun. cons.64. num.15. E.Suarez.

Feudorum consuetudinibus obnoxia est ecclesia, obnoxiique prorsus sunt ecclesiastici. vt frequēter placere literis prodiderunt Cur.iun.cons.177.n.10.Marant.in Spec.3.part. numer.93. E.Suarez.

Feudorum bona nec specialem, nec generalem obligationem ferunt, vt commune aiunt Ant.de Fan.de pig.2.par.mēbro 2.n.43.latius Iul.Clar.de feud.q.30. Extraordinariam tamen hoc est longissimam, præscriptionem admittunt, vt frequenter placitum affirmāt Ias.in l.j.n.43.C.de ser.fugit.Chass.in cōsuetud.Burg.Rub.3.§.1.n.16.& cons.4.n.9. Cur.Se. cons.82.ver.quia Arius Pinel.in auth.nisi tricennale.n.19.C. de bon.mater. quæ tamen longissima præscriptio tantum oberit possessori, contra quem inita ac perfecta est, non verò etiam aliis iure postea successuris nocebit, vt cōmune ex multis affatim tradit idem insignis Pinellus in eodem loco n.49. cum sequentibus licet ibidem n.55.verius nec minus receptum affirmet contrarium. E.Suarez.

feudorum fructus vltra nouem annos nec ritè, nec rectè locabuntur.commune dicit Ias.in epit.feud.part.9. numer.12. E.Suarez.

feudorum possessores tributa, atque onera pro rebus debita, ex fructibus, quos percipiunt, soluere tenentur, vt commune pronuncio ex Ias.in l.1.n.25.C.de iure emphyt. Cassan.in consuet.Burg.rub.quarta §.6.Io.de Amicis cons.8.nu.62.& num.62. Idem.

feudorum, quæ alicui & quibuscunque illius hæredib.concessa sunt, successione fœminæ potiuntur. commune ponit Apostillat.ad Alex.cons.30.ver.quibuscunque.lib.1. Idem.

feudorum possessores feudis nequeunt renuntiare absque Dominorum consensu, vt receptum ait insignis Pinel. in l.1. 2.part.vers.limitatur 8.& in l.2.in 1.part.c.3.n.1.ad finem. C. de rescind.vend. Idem.

feudorum possessores seruitutem & vsumfructum licet in dominorum præiudicium nequeant constituere, tamen earum duraturum, quatenus ipsis ius feudorum durauerit, rectè constituent, vt commune ponit Arius pinellus hac in re omnino videndus in l.1.parte 4.nu.70.C.de bon.mater. Idem.

DE FEVDIS.

Quid sit feudum. Feudum est beneficium ex beniuolentia alicui datum proprietate danti retenta, translato vsufructu in recipientem pro se & hæredibus masc.& fœmin. (si de eis dictum sit) ita vt dictus recipiens eiusque hæredes, domino seruire teneantur. ista diffinitio probatur in c.1.in titul. quib.caus.feud.amit.& eam prosequ.late Bal.in prælud.feu.habetur aliquid per Alex.in 1.vol.cons.136.col.2.& per Prepo. medio.in prælud.feu.col.5.per Ias.in l.1.col.11.& 12.C de iur. emphy.& in prælud.feu.col.6.& per Soz.in 2.part.cons.167. in prin.Bolog.in cons.61.Alex.late in l.si finita.§.si de vectigalibus.col.10.& seq.de dam.infect. P.Andora.

Circa hanc diffinitionem, quæro, nunquid illud verbum, vsufructu, ster proprie? & dic q̄ non.sed ponitur pro vtili dominio. Nam differentia est inter feudatarium & vsufructuarium, quia feudatarius habet vtile dominium rei infeudate. & consūr fructuum in ea pendentium.sed vsufructuarius habet solum dominium fructuum perceptor. l.si fructuarius messem.ff.quib.mod.vsusfr.consti.ita vul. Bal.in c.quæ in ecclesiarum.circa 6.col.extr.de constit.

Et propterea idem Bal.in l.1.q.43.ff.de rer.diuis.vult q̄ dominus, qui concessit castrum in feudum, non possit cognoscere de primis causis rusticorum, sed prima cognitio pertinet ad vasallum.& istud vltimum tenet Præpo.in prælud.col.7.& ita in terminis vult Cur.iun.in cons.2.in principio. vbi etiam allegat. Mar. de Lau. in tractat. de principibus. in 1. rubric. concl.138. incip.dux mſi. & propterea dicit Io. Fabr. dixisse. Insti.de attil.tuto. dominum directum non posse in terris baronis sibi subiecti dare tutorem pupillo, nec exercere alium actum iurisdictionalem, ne in casum defectus iustitiæ inferioris moue.per ea quæ habentur in c.pastoralis.de off.ord.& in c.romana.eo.tit.in 6.

Quæro, dictum est in diffinitione.proprietate danti retenta.quid si princeps donat filio suo aliquod castrum ratione recti feudi ad ipsum principem pertinens.transferr.directam & vtilem actionem.an iste dica.contractus feudal? Old.in consi. dicit q̄ non.sequi.Bal.in prælud.feu. in ver.& dixi 2°. de quo tamen vide latius Cur.in tract.de feu. in 1.part.q.6.vers.circa vero 2.requisitum.

Nunquid

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nunquid feudum possit consistere. in redditibus annuis. Bal.in præiud.feu.ver.sed hic quæro.dicit q̃ sic.per c.1.de cõtro.inter vas.& epi.dic.n.Bal.q̃ omnes res. ex quibus fructus percipiuntur.inter immo.computantur. & q̃ ex annuis reddi tibus.percipiantur fructus.patet.quia singulis annuis renasci. prout alij fructus.per nota.in l.diuortio.§.si vir.ff.sol. mat.Ita refert&sequiturCur.vbi s̃.ver.circa vero quartum vbi alia al. &(infert licet in specie tactum non inueniat)q̃ in molendinis potest feudum cõsistere.quia inter immo.computan. vt vult Bal.in l.certi iuris C.loca.vbi vult q̃ molendinum dicitur prę dium rusticum.al.etiam Bal.in c.contingit in pen.col.extr.de do.& contu.subiungit esse videñ Ang.in §.1.in Auth.de non alie.vbi dicit,q̃ mobile coherens immobili censetur.immobi le.al.etiam Ang.in l.non solum.ff.de peti.hære.vbi vult.quòd licet molendina inter immo. computentur. tamen quia sunt in continuo periculo possunt per prælatum. & tutorem. sine decreto alienari.

Sed an fructus rei feudalis.à solo separati.& res mobiles existentes in castro dicantur esse feudales?Cur.vbi s̃.vers.item notabit.dicit.q̃ non.al.Bal.in cons.422.incip. casus taĺ est. ad fi.in 1.volum.& in consil.33.incip.ad euidentiam.in eod.volumine.

In contrarium tamen fac,quia quod dicimus de feudo.idẽ & de fructib.rei feudalis.vt vult.Segno.cons.12.faciunt multa quæ ponit sonz.in 1.part.cons.93.in 9.col.vbi dicit.q̃ fructus sunt eius naturæ.cuius & bona.fac.etiam quod vult Fel. in c.quæ in ecclesiarum in 31.col.ext.de consti.

Solue.& dic vt dixi j̃.in Rub.de alienatione feu.ver.vsumfructuarium facere.fo.41.

Vlterius quęro an si in concessione feudi princeps recipiat pec.tunc sit feudum:Bal.in l.qui se patris.vers.hoc scias.C.vn de libe.dicit.q̃ non.& idem vult in l.si quam C.de oper.liber. vbi vult q̃ si quis emat à principe mansum in feudum.nõ erit proprie feudum tanquam mercenarium & non gratuitum. refert & sequitur.Cur.vbi s̃.ver.circa septimum.

Sed quid si princeps. concedat in feudum. pro annuo censu.an tunc dicatur proprie feudum?Cur.vbi s̃.al.Bal.in l.liberti.in vlt.col.vers.Item no. si instrumentum.C.de oper.libert. & in aliis plerisque locis. tenere q̃ nõ.sed tunc erit potius cõtractus emphyteoticus.vel innominatus al.etiam multa alia. max.Alex.in cons.136.

Quærit Cur.vbi s̃.ver.sed circa præmissa.Quid si pactũ apponatur.contra aliquid ex requisitis in feudo.an tale pactum transformabit cõtractum feudi in diuersam speciem contractus.an vere remanebit feudũ licet improprie? Al. multa pro & contra.Tandem concludit q̃ licet pactum apponatur.contra. aliquod ex septem requisitis quæ ipse añea enumerauit. firmus tamen remanet contractus feudi.licet improprie.al.c. 1.in tit.de feu.non hñ.prop.naturam.feu.& alia multa. max. Pau,de Cast.in cons.162.incip.circha id quod primo. quæritur.in princ.

Quærit etiam.Cur,ibi.in 7.q.1.partis. vnde dicatur.feudũ. & dicitur à fide,seu fidelitate.vt proba.in c.1.§.nulla. Alias in c.nulla in fi.per quos fiat inue.& subiungit multa.ad illud an procedat argum. ab ethimologia. de quo. dixi. in verbo.Argumentatio.§.

Vnum nota.Quj omnis res præsumitur allodialis nisi probetur.feudalis.& sic q̃ nõ præsumitur.feudum.nisi probetur. quia feudum est species seruitutis.Ita Bal. in c. inter filiam in tit.si de feu.defunc.fuc.contro.& in c.1.de contro.inue.& in c.1.in prin.extr.de iud.& in l.1.C.de seruit.& in Auth.sic alienatio.C.de sac,san.eccl.& in l.si prius ff.de oper.no.nun. Pan. in c.sic.ext.de iu.iur.&est bona gl.in l.si ex prædiis C.de euic. Addo.Pau.de Cast.in terminis.in 2.vol.cons.163. & Alex. in 1.vol.cons.129.& in 5.vol.cons.15.Barb.in 1.vol.cons.50.in 5.col.& Iasonem in d.l.si prius.in 17.col.& præpo. in prælud. feu.col.17.& eundem Iasonem.in l.quominus.in 37.col. ibi quæro.31.ff.de flumi.Iacob.pulchre. in tract.feud.in verb.dictique vas.promiss.recog.rc.in 3.col. Alex.in 4.vol.consil.55. in 8.col.

In antiquis tamen proba.per famam rem esse feudalem.Alex.in 5.vol.cons.15.in prin.

Rub.Quot sint diuisiones seu species feudorum.

In hoc. articulo varij varia dixerunt. Vt ingenue fatetur. Cur.in trac.feu.in 1.part.q.8.Vbi omiss.aliis diuisionibus ipse breui compendio.omnia complecten.duas tantum species esse dix.prima. est, species. feudi proprij. & habentis propriam naturam.

Secunda.est species feudi improprij vt toto tit.de feu.non habente.prop.naturam feu.

Sub prima.specie feudi proprii.continetur. feudum. q̃ aliquando appella.regale siue dignitatis Aliquando app.non regale nec dignitatis.

Feudum regale.seu dignitatis.dicitur duobus concurrentibus.primo q̃ aliqua dignitas, vt m̃chionatus vel cõitatus & huiusmodi in feudum conceda, 2º. quòd talis dignitas. in feudum concedatur.ab imperatore.rege. vel alio principe.c. 1.ti.de feu.march.

Feudum vero non regale nec dignitatis dr̃ duplici 2.1.vel. q̃ dignitas aliqua.non sit concessa in feu. sed aliquid priuatũ. puta mansus terræ.vel si aliqua.dignitas concessa sit nõ sit cõcessa ab eo qui habet potestatem conferendi dignitatem.c.1. quis dicatur.dux.mar.f.co.c. 1.§. si quis de manso. de contro. inue.& ita(dicit ipse)declarant Bal. Alua.& communiter scribentes.

Sub prima.specie.continetur.feudum quod aliquando dicitur Nouum.Aliquãdo antiquum & Aliquando paternum.

Feudum nouum dicitur.quod de Nouo conceditur. & initium habet in p̃m.primi.inuestiti c.1.in ver.nouam inuestituram.in ti.quot te.sint nec.ad prob.no.inue.

Feudum paternum.dicitur vsque ad quartum. gradum ascendentium.Abinde vero supra dicitur feudum antiquum.licet sepius feudum antiquum & paternum pro eodem ponantur.cum sint eiusdem naturæ & potentię.& sic(dicit ipse)feudũ antiquum siue paternũ. dicitur q̃ sit quæsitum ab aliquo ascendente.qui fuerit parẽs. communis agnationis.c.j.§. hoc quoque.& ibi Bal.in ti.de suc.feu.ca.1.§.1.& ibi etiam Bal. & doct.in ti.de grad.suc.in feu.& c.1.de na.suc.feu. Bal.in auth. defuncto.C.ad tertul.Alex.in 1.vol.cons.30.repetito.in 5. vol.cons.2.Adde quòd in dub. præsumitur.antiquum nisi dominus reperiatur.in pos.Alex.in 3.vol.cons.10.

Et subiungit multos effectus,an feudum sit nouum,an antiquum vel paternum,vt ibi per eum. P.Andora.

Quærit insuper de quæstione quotidiana. Quid si in concessione feudi noui dicat concedens, q̃ concedit iure feudi antiqui & paterni. an tale feudum regula. fm. Năz feudi noui,an vero fm năz feudi antiqui?Et pº.dicit tale feudum censeri nouum.al.Oldr.cons.178.incip.quidam no. & Alb.in dictionario in ver.feudum.& Pau.de castr.in cons.156.incip.q̃ istud feu.& Alex.in 3.vol.cons.10. addo Præpo.in c.feudum ea l.si de feu.fue.cont.& Bal.in 1.vol.cons.5.& ita videtur vel le Bolog.cons.1.col.13.in fi.& col.seq.ver.vel & 4.Barb.in 4. vol.cons.66.col.13.& seq. ad quod etiam vide Cur.iun.cons. 1.col.5.& 6.

contrariam tamen sententiam amplecti. ipse Cur. valet, q̃ per talia verba censeatur feudum antiquum. all.Bal.in c.1. in tit.de alie.feu.pater.& in c.1.col.pen.in tit.an ag.vel fil. Alua. postard.in c.1.col.vlt.de vas.decre.eta.& Alex.in 1.vol.cons. 30.& Iser.in c.1.tit.de contro.feu.apud pa.termi. & alia multa.multa max.Alex.in 4.vol.cons.55.& in 5.vol.cons.1.& 29. & Are.cons.pen. & dicit q̃ ab ista opi.tanquam cõi non esset recedeñ.addo Deci.cons.53.Lud.Rom.cons.1.in fi.

Quid si finita generatione fiat renouatio feudi, an reassumat năz pª.vide no.Alex.in l.si me & Titio.col.6.de ver.ob. Eandem opi.tenet Franc.de curt.in cons.48. col.14. & late in cons.seq.col.27.& in cons. 50.& Ias.in prælud.feu.col.32.33. Tu dic,q̃ op.præmissæ bene possunt concordari.nam in prælat.eccles.prohib.alienare procedat opi.Oldr.& Pau.de castr. & sequacium.vt per illa verba non alteretur na.feudi noui.

In principibus autem & aliis valentibus libere dispone.illa verba facerent feudum censeri antiquum. & ita colr̃ & dict. docto. s̃.all.

Istud tamen limita ne prælatus conced. rem emphi.in feudum,quia tunc potest,fm Dec.cons.53.vide tamen in contrarium Alex.in 3.vol.cons.9. P.Andora.

Item sub prima specie proprij feudi contine.feudum quod multiplici respectu app.rectum, de quo est ti. de concess.recti feu.Ita Cur.vbi s̃.vers.3. sub hac prima specie. vbi ponit quot modis feudum dica.rectum.

Item sub eadem 1. specie contine. feudum hæreditarium, quod dicitur quando accipi.pro se & hæredibus suis,sed si dicatur pro se &liberis,tunc dicitur feudum non hereditarium, sed proueniens facto & prouidentia concedent. Curt. vbi s̃. ver.4.sub hac.al.multa. max.Alex.in 3.volu. cons.10.& cons. 55. Effectus autem est magnus an feudum sit hæreditarium, vel ne. Et quando dicatur hæreditarium. vide aliquid per Deci.cons.185.

Item sub hac specie contine. feudum ligiũ: ad cuius essentiam tria requiruntur.primò,q̃ vasallus iuret fidelitatem.nul lius alterius fidelitate reseruata, secundò, q̃ expresse in inue-

stitura

Universidad de Deusto Biblioteca

ſſitura dicatur cp̃ feudū ſit ligium. 3°. cp̃ vaſallus principl̃r perſonam ſuam. & in conſn̄tiam etiam bona non feudalia ſubiiciat pōti domini. de p°. eſt gl. in cle. paſtoral̃. de ſent. & re iud. in ver. rurſus. de ſecundo. eſt deciſio Bal. in c. inter dilectos. in 6. col. de fi. inſtr. de tertio. habetur per ſpec. in ti. de feu. §. quoniam ver. 17. ſequitur. Mar. de lau. in c. 1. in 9. col. in ti. qui feu. da. po. Ita Cur. vbi s. ibi 5. ſub hac. vbi ſubi ūgit cp̃ ideo dr̃ feudum ligium. quia plus ligat vaſallum quamalia feuda. & Addit multos effectus feudi ligij.

Primus. effectus eſt. quia licet in aliis feudis. vaſallus poſſit feudum refutare & hoc modo amplius non ſeruare domino. c. 1. de vaſ. qui. contra conſti. Ioth. & no. Can. in c. quæ in eccleſiarum. de conſti.

Tamen in feudo ligio. non admittitur. pœnitentia nec refutatio ita ſignāter Bal. in c. cæterum in 8. col. de iud. refert ſingulariter. Cur. vbi s. allegando. etiam Mar. de lau. in ca. 1. in 7. col. in ti. qui feu. da. poſ.

Secundus effectus feudi ligij eſt. quia licet. in aliis feudis. pares curie ſint iudices. c. 1. de contro. feu. apud par. termi. tamē in feudo ligio ſolus dominus eſt iudex. Ita Bal. d. c. cæterum. in 5. col. de quo. vide Cur. vbi s.

Tertius. effectus eſt. quia in ipſo veniunt omnia bona vaſalli. poſſem domini. vt dixi s. in ver. item ſub hac ſpecie. contine. feudum ligium. ibi de tertio. habetur per ſpec.

Quartus. effectus eſt. quia licet in aliis feudis fœminæ regulariter non ſuccedant. vt dicam. j. in Rub. de ſucceſſ. feu. q. Tamen in feudo ligio de conſuetudine. ſuccedūt fœminæ. ſecūdum. Alex. in 1. vol. conſ. 30. refert Curtius vbi s. vbi dicit. hº ſane intelligeñ. quando conſtaret de tali conſuetudine. vt loquitur Specul. in d. §. quoniam. verſ. 21. & dicit. probari. in c. ſignificauit ext. de reſcri. quod etiam vult expreſſe. Alex. in d. conſ. 30. repetito in 5. vol. conſ. 2. in 6. col. ibi ad quartum.

Secūda principalis ſpecies eſt feudi improprij. & iſta etiam multa nomina. complectitur.

Et p° complecti. feudum franchum ſiue liberum. quod dicitur duobus concurrentibus. p°: cp̃ in conceſſione dicatur. cp̃ ſit franchum. ita Bal. in d. capit. inter dilectos. in 6. column. & Alex. in d. conſ. 30. ſecundò, quòd ille qui habet feudum franchum non teneatur. ad aliqua ſeruitia. ſi ad expreſſa. ita Curt. vbi s. ibi ſecunda. principalis vbi ponit effectus feudi franchi.

Primus. effectus eſt. quia licet regulariter. in feudis ſeculāribus. eccleſia non ſuccedat c. 1. §. 1. de Alie. feu. Tamen in feudo francho. ſuccedit eccleſia. ita Bal. in Auth. niſi rogati. in vltima col. C. ad Treb. Alex. in d. conſ. 30. in 1. vol. repetito in 5. vol. conſ. 2. circa fi.

2. effectus eſt. quia licet regulariter. Vaſallus de feudo teſtari non poſſit. c. 1. §. donare. in tit. qualiter olim feu. po. al. tamen in feudo francho. poteſt teſtari. ita Bal. in d. authen. niſi rogati.

Tertius eſt effectus. quia in iſto non admittitur. poteſtas renuntiandi feudo. ſecundum. Bal. in d. c. ceterum in 8. col. de quo tamen vide cur. vbi s. ibi tertius. effectus.

Quartus. effectus eſt. quia vaſallus. irrequiſito domino. ſaluo tamen iure domini. poteſt feudum franchum alienare Bal. in l. 1. in 2. col. C. ſi à non compe. iud. & Hoſt. in c. fi. de reb. eccleſ. non alie. quam op. Sequitur. cur. vbi s.

Secundo. ſub iſta ſpecie. feudi improprij. contine. feudum non rectum. de quo. eſt text. in c. 1. in ti. qui. mo. feu. conſti. & in c. 1. de feu. guar.

Tertio. continetur feudum hīta. quod app. perſonale. quia non tranſit ad hæredes accipientis. c. feudum habitationum. in ti. de feu. & benefi. vt refert. Cur. vbi s.

Quarto. continetur. feudum ſoldate. de quo eſt tex. in c. 1. §. ſoldata. in ti. quis dicatur. dux. rc.

De aliis autem pr̃ibus diuiſionibus feudorum: poteris videre. per feudiſtas. in prælud. feu.

Si feudum antiquum diuidatur. inter fratres. & fiat inueſtitura cuilibet cenſetur. feudum nouum Bolog. in conſ. 1. in 4. col. al. Bal. in 1. part. conſ. 117.

In contrarium faciunt dicta s. eo. §. 2. in 2. op.

Rub. Quæ ſint regalia.

Quæro quę dicantur regalia. dic cp̃ habetur. in c. 1. in ti. quę ſint reg. & per Bal. in c. 1. in ti. epiſcopum. vel abba.

No. cp̃ quando princeps infeudat regalia. nō valet infeudatio ñ. ſit appoſita clauſula motu proprio. vel ex certa ſcientia. l. j. C. de peti. bo. ſubla. lib. 10. & ita vult Albe. de rox. in l. quotiens. C. de præci. imp. offer.

In generali vēditione. nō veniunt regalia. Calca. conſ. 101.

De mero & mixto imperio. & omni da. iuriſdictione.

Quæro an merum imperium. poſſit acquiri præſcriptione. ſeu conſuetudine? Bal. in l. imperium. in 2. lectu. ff. de iuriſdic. om. iud. tenet cp̃ ſic. idem vult Imo. in c. cum contingat. ext. de ſo. compe. per l. 1. C. de emancip. libe. & l. viros. C. de diuer. of fi. lib. 12. de quo vide Ample Iaſonem. in d. l. imperium. in 9. & 10. col. vbi poſt multa fac. conclu. cp̃ merum imperium poteſt per præſcrip. acquiri.

Limitat non procedere. in his quæ competunt principi in ſignum ſupreme poteſtatis vel in ſignum vniuerſal̃ recognitionis. nam talia nunquam poſſunt contra principem præſcribi. l. comperit & ibi Bal. C. de præſcrip. 30. an. & alia multa quæ al.

Secundo. limitat procedere. in eo qui habet caſtrum vel territorium. vt ille poſſit præſcribere. quantum ad ſibi ſubditos tantum. ſecus quo ad alios. al. Butr. in d. c. cum contingat.

vide in materia. Iac. in trac. feu. ver. cum mero rc. in 3. col. ibi moueo etiam.

Quæro vlterius an habens merum & mixtum imperium ex inueſtituta vel preſcriptione. poſſit ſubditis ſuis collectam imponere. vide ſupra. in verbo collecta. imponitur.

Sed an poſſit à ſubditis. petere adiutorium. quando dat nuptui filiam vel quando duc. vxorem? Bal. in c. 1. §. ſimiliter. in ti. de capſis. contra. dic. cp̃ non. Niſi eſſet ſpēs conſuetudo. & ita vult Pau. de ca. in l. Neminē C. de ſa. ſan. eccl. bene faciunt no. per Bal. in com. Pac. conſtan in ver. Pactiones. vbi dicit. cp̃ inde bita ſeruitia. præſumuntur per metum extorta. al. Io. Andr. in nouel. in c. 1. de præſcrip. in 6. Et idem. Bal. in c. 1. in ti. qua. vaſ. iu. deb. fidel. dicit. cp̃ noua iuramenta à ſubditis extorta præſumuntur impreſſiua.

Vbi autem eſſet conſue. tenerentur. ſubditi. vt vult Bal. in d. §. ſimiliter. bene fac. quod no. Spec. in tit. de feu. §. quoniam. ver. & no. cp̃ vaſalli cōitum. & Io. de Marſ. in tit. quib. mo. feu. amit. ver. erunt etiam. & Io. ray. in c. imperialem. §. inſuper. ver. quæro de filia maritan. in tit. de prohi. alie. feu. per Fed. vbi dicit. cp̃ nedum vaſalli. ſed etiam ſubditi. debent adiuuare & cōtribuere in dota. & in nuptiis. fm conſue. & iure proba. in l. mater. fm. Cy. C. de iu. do. & in §. illud. in aut. vt li. ma. & aui. & ita vult Alex. in 2. volu. conſ. 35. Quid de filia ſpuria, vide in ver. princeps. §. 49. & quid ſi intrat religionem. ibid. §. 50.

An poſſit princeps imponere præſtantias cleric. vide Parp. in l. placet. col. 38. de ſac. ſan. eccl.

An autem habens merum imperium, poſſit dare licentiam tollendi corpora ſuſpenſor. ad furcas. tex. eſt no. cp̃ non. in l. 2. C. de cada. puni. Iac. in tract. feu. in ver. cum mero. col. 3. cum lic. iudic. tolli poſſunt Marſ. in l. fi. col. 7. de quæſtio.

Vtrum habens merum imperium, debeat ſuccedere hōi ſuo, ſine leg. hærede decedenti. Bal. in l. 1. C. de hered. decurio. videtur velle, cp̃ ſic. ſubdit tamen ibi Bal. cp̃ tales ſubditi putent de eorum bonis teſtari. quia ſunt ingenui, niſi conſue. haberet contrarium.

Videtur tamen diceñ. contrarium. valet cp̃ dominus loci, non debeat ſuccedere ſubdito ſuo, niſi demum deficientib. liberis, parentibus, propinquis, & coniuge. l. 1. C. vnde vi. & vx. & l. vitrico. & l. affinitat. C. com. de ſuc. faciunt no. per Bar. & Ang. in l. 1. C. de bo. vac. lib. 10. vbi dicunt cp̃ tale ius ſuccedendi. ſubdit. non competit, niſi ex conſuet. vel priuil. & ita dicit Ang. temperari dictum Bal. in d. l. 1. & ita vult Iac. vbi s. in 4. col. ibi. ſed an iſte nobilis.

Pone cp̃ ex priuil. dñs habeat ius ſuccedendi ſubdit. Quidā ſubditus habens domicilium in territorio ipſius dñi. deceſſit, & habebat quodam nomen debitoris in alieno territorio. vtrum dictus dñs ſuccedat in illo nomine debitoris? vr̃ cp̃ non, per no. per Bar. & doc. l. cunctos populos. C. de ſum. tri. & fi. ca.

Quid ſi extet ſta. vel conſue. cp̃ decedenti ab inteſtato ſuccedat eccl̃ia. an condito teſtō. & hr̃de repudiante hr̃d. aditam. an admitta. eccl̃ia. Bar. in l. j. ff. de ſuis & leg. tenet cp̃ non. ſeq. Rui. in l. gallus. §. & quid ſi tantum. col. 33. de lib. & poſth.

In contrarium fac. quod vult Bal. in l. mercatores. C. de cōmer. & merca. vbi dicit, cp̃ bona mob. concernunt p^m illius cuius ſunt. Immob. vero concernunt territorium, vbi ſunt ſituata. & licet nomina debitorum ſint ſpēs de per ſe. l. à diuo pio. §. 1. ff. de re iud. cum ſi. tamen ſi ac. perſonalis competat ad mo. noñ deb. computa. inter mo. ſecus econtra. ita vult gl. & Bar. in l. poteſt. ff. de aucto. tuto. & gl. in ver. connumeranda. §. 1. in auth. de non alie. no. per gloſſ. & doct. in l. 1. C. ſi aduer. tranſac. ſi ergo nom deb. concerni. p^m ſubditi ig. rc. Iac. vbi s. ibi ſed formo. vide j. in rub. quid ſit inueſtitura. ver. de royalis & homagiis.

Furcharum erectio. eſt ſignum meri imperij. ſecundum Bal. in l. 1. C. vt ne lice. ſine iud. aucto. al. præd. ſig. impo. & in l.

Universidad de Deusto
Biblioteca

à procu.C.mãd.& in c.1.in ti.quid sit inuest.de quo habetur. per Ang.in l.arboribus.§.de Illo.ff.de vsufr.Iac.vbi j.prox.

Habens merum imperium.potest imponere pœnam mortis si delicti qualitas hoc exigat l.imperium.ibi animaduert ẽdi in facinorosos homines.ff.de iurisd.om.iudi. Iac.in trac.feu. in ver.cum mero.rc.in 1.col.

Potest etiam incarcerare. item sententiam absolutoriam sic.condemnatoriam in causa criminali dare. item bannire.item relegare.item fustigare.Iac.vbi s.in 2.col.

An autem possit condere.statuta.vide vbi s.vbi tenet q̃ sic contra Ang.in l.imperium in 3.col.ff.de iurisd.om.iud.

Nunquid autem poterit facere confiscationem bonorum. Iacob.vbi s.tenet q̃ sic per gl.in l. 1. C.Ne fine iuf. princip.licc.confif.

Taliter inuestitus non potest facere grãm condemnato.in causa capitali.Iac.vbi s.per l.1.§.1.ff.de quæst.& l.diui fratres ff.de pe.& ita dicit.colligi ex not.per Bar.& alios.in l.actor. §. de amplianda.ff.de re iud.& per Bal.in d.l.imperium. vbi enumerat omnia principi reseruata.

In cõcessione meri imperij. non venit cognitio causarum app.Iac.vbi s.al.Ang.in l.1.§.qui mandatam.ff. de off. eius rc. & cano.in c.ceterum.de iud.

Non potest taliter inuestitus noua imponere vectigalia Iacob.vbi s.in 5.colum. ibi sed vlis dubitatur. potest tamen tale ius præscribere.

Quid sit merum & mixtum imperium. vide per Old.cõs.x.

De castro & fortalitiis.ac aliis edifitiis.

Quæro nunquid in solo proprio liceat edificare castrum. vel fortalitium:habetur per Inn.in c.pissanis.de resti.spol.& p Iasonem.&nouissimos.in l.ex hoc iure.in 1.col.cum seq.ff de iu.& iure.& concludunt q̃ sic. nisi fiat ad emulationem alterius.ad quod Ias.adduc.multa not.Addo.Ludo.Ro.in consil. 52.vbi dicit.q̃ licet. in suo edificari permittatur. tamen fallit si fiat animo alteri nocendi.

Addo etiam Fel in c.cum accessissent.in vlt.col.de consti.& in c. consuluit de iude. in quibus locis vult q̃ possit castrum reedificari.nisi fiat in alterius iniuriam. Habetur etiam de materia.per Ias.in l.2.C.ne fil.vel res publica. &in l.de pupillo.§. meminisse.in vlt.col.ff.de ope.no.nun.& in l.quominus.in 5. col.ff.de flu.

No.q̃ in re mea possum edificare & operari.licet vsus alterius incomodetur Ita Ias.in d.l.quominus.in 16.col.al.Bar.ibi in 11.q.in fi.vbi dicit. q̃ si edificium vicini. per meum non destruit, nec in se incomodat. quamuis vicinus minus percipiet ex agro suo.& sic minus lucretur.de hoc non est curan.

Ad idem al.Bal.in l.vnica.in 13.opp.C.de sent.quæ pro eo vbi eg.dicit. q̃ si molendinum inferius est prius edificatum. non potest edificari aliud superius per quod auferat. inferiori comodum naturale,i. comodum aque quæ est communis vel pu.sed bene potest auferri comodum concursus molentium.Al.etiam Bal.in 2.vol.cons. 129.incip.quatuor.sunt.vbi dicit.q̃ si tu habes domũ.vel hospitium. ex quo multa lucraris.& ego facio aliud hospitium iux. te. tamen nl. immitto in tuo. licet postea pauciores homines veniant ad tuum hospitium.per hoc.tamen non habes ius prohibẽdi.& sic dicit ipse vnus Cerdo non prohibet alium. nec vnus miles obstat quin etiam alius stipendia querat quia dona ingenij & fortune.omnibus patent & omnibus sunt communia. fac. quod fortius vult idem Ias.in d.l.quominus.in.7.col.ibi quinto principaliter.& Ang.in l.quidam.§.fi.ff.ad treb.

Addo fortius q̃ in re propria.potest edificari.etiam si seruitus vie debeatur.alteri.dummodo via non impediat.ita sonz. in 1.parte. consil. 105. & sequenti. & latius in consil. 141. in quibus locis allegat l.si eo loco.ff.si serui.vend.& alia multa.

In communi autem.an liceat aliquid facere.per quod vsus alterius incomode.Vide Pau.de cast.in 2.vol.cons. 196.& Iasonem.in d.l.ex hoc iure.in 2.col. &in l. 1.in fi C.qui te.fa.possunt.& in l.ius autem in 4.col.ff.de iust.& iur.in quibus.locis. dicit. de duebus fratribus habentibus castrum commune. vt vnus expulsus. non possit ad emulationem alterius vendere partem suam. & idem dicit. de fratribus habentibus turrim communem. quæ pro parte erat lignea. vt vnus non posset. formam veterem immutare.alio inuito.

Addo Bal.in 1.part.cons.215.& in 3.parte.cons. 152.in q̃bus locis.vult q̃ in re communi non possit inuito socio.quid fieri.contra.veterem formam.& q̃ melior sit cond.prohibentis.in propria autem possit edificari. dummodo non sit ad alterius emulationem.

Et quòd ad emulat.non possit tenet.etiam hypo.sing.154. Ludouic.Rom.cons. 52.

Vnum etiam addo.q̃ in dubio non presumitur.quis facere ad emulationem alterius.ita notabiliter.vult Ias.in d.l.ex hoc iure.in 2.col.allegat.Bal.in l.item lapilli.in 2.col. ff. de rerum diuis.& idem vult ipse Ias.in d.l.quominus in princ.7.col. vbi etiã al.gl.Bar.& doct.in l.fluuium.§.fi.ff.de dam.infec.& Imo. in l.si in meo.de aqua.plu.ar.fac.quod vult Cor.in 4.vol.consi.282.ver.tamen his.Ang.insti.de l.fu.ca.tol.in fi.

Vide tamen.Alex.in 2.vol.cons.174.ibi tertio.probat.Ludo.Ro.cons. 52 in fi.

Quid si castrum vel aliud edificium. sit per sententiam vel pactum dirrutum an possit reedificari? Bal.in 1.part.cons. 65. determinat q̃ non.addo Ias.in l.Nam & postea. §.si petitor.in 2.col.ff.de iu.iur.vbi al.multa.quæ omitto.& phi.in ca.commissa.§.porro.de elect.in 6.& in c.1.§.& quia.de vsu.in 6.vide Alex.in l.1.§.si quis edificium.de oper.no.nun.

Et in materia.an prohibitus facere.prohibeat reficere.vide Iasonem.in d.l.ius autem in 3.col.& in d.l. quominus. in 12. col.vbi dicit q̃ non.al.multa iura. vide ibi per eum. Panor. in c.per tuas.de dona.

An autem muri possint fieri circa opidum sine licẽtia principis.vide Bar.in l.opus Nouum. ff.de oper.publ.

Quæro an tẽpore guerre possit princeps imponere custodes in castro.quod ab eo tene.in feudum. Ang. in auth. nunc si heres.per illum tex.C.de litig.determinat q̃ sic. Quid de căpanili.vide j.in verb.de iurisdict.§.

Et subiũgit ibi Ang.q̃ ille qui habet decimas in aliquo territorio.potest ibi apponere custodiam pro suo interesse.ne decipia.al.l.si ita §.dominus.ff.de vsu & habita.& ibi Bal.

Vbi etiam Albert.de rox.ita determinat. Panor.in ca.ex parte.de deci.

Adde quòd etiam potest mitti custodia. ad videñ quod agat colonus.secundum Alex.in l.diuortio. §.fi.in fi.ff. sol.mat. fac. quod vult Bal. in 1. parte. cons. 87. vbi dicit. quòd si sint plures socij vnius pedagij,potest vnus pro suo interesse ponere custodes.

Addo q̃ imo tempore guerre potest princeps capere castrum. quod ab eo tenet. in feudum. inuito vasallo l. 1. C. de Nau.& excus.lib. 10. & potest inuito vasallo Illud fortificare. secundum.Albe.in l.fi.ff.de vsu.& habita.

An autem princeps possit postea, talem impensam repetere à vasallo? dic q̃ non.secũdum.Bal.in l.si aliquam in fi. com. ff.de off.procon.&leg.per rationem.etiam quia inspici.quod principaliter fit.

No.etiam q̃ dominus castri.tenetur.ad impẽsam.custodie castri.non autem subdin.ita Ias.in d.l.diuortio. §.impendia.ff. sol.mat. Pe.gerar.sing.37.

Et si mulier habeat partem castri tenetur.ad partem.impẽse.Ang.in cons. 149.Ias.in d.§.impendia.

Et qui habet custodiam tene.de suo reficere expensas si labi permittat phi.in c.generali de elect.in 6.

Quid si castrum debeat alicui restitui ad tempus.an impensa facta medio tempore pro custodia illius castri possit repeti? dic q̃ non.secundum.Ange.& Imo.in l.sumpt. ff. de leg. 1.res dotal.non potest propter impensam retineri. sonz. in l.si non sortem de cond indeb.char. 39.n.9.si tamen aliquis fac.expẽsam pro recuperan.castrum aĩci. potest sibi retinere. donec ei restituat. expẽsa. Ana.cons. 32.refert Ias.in l.diuortio §.interdum in 1.col.sol.matr.

Faciunt quæ habentur per Alex.in 2.vol.cons. 168. ibi vltimo.& in 5.vol.cons.20.quod est idem.Barb.in 4.vol.cõs.46. in 5.col.& cons. 56.& Ang.in cons. 35.

Ille princeps dicitur possidere.castrum. ad cuius instantiã. ibi ponitur castell's secũdum.Bal.in l.traditionib.in prin. com. C.de Pact.

Quæro an fideiu.castellani.tenea. de extorsione seu robaria per castell'm facta? Bal.in l.1.in prin.ff.de mgra.conue. deteriant.q̃ nõ.quia solũ fideiussit apud rempu. non aũt apud priuatos.& idẽ vult Fel.in c.cum ordinem.in 4.col.extr.de reser.

Si princeps tempore belli vel ciuitas fortificauit castrũ alicuius no.ille no.non tene.ad illã expensam, Nisi tanquã vnus de populo.Bal.l.si in aliq̃.ff.d off.pcõ.& leg.fac.crem.sing. 25.

Addo Ias.in l.age.cum geminiano.C.de transact.al.Bal.vbi vbi s.& adduc.ad hoc.pulchra similia.

Posset tamen istud dictũ limitari. Nisi forma fideiussionis. esset late cõcepta.per no.in l.fideiuss.mgrãtuum. ff.de fideiuss.

Quid autẽ si finito anno pro quo. quis fideiussit. remaneat ille castell's in castro,an fideiuss.videa. iterũ obligatus.vide no. in l.itẽ quæritur.§.qui impleto.ff.loca.& Alex.late. in l.si mora in 8.col.ff.sol.ma.Barb.in 1.vol.cons. 31.in 1.col. cum seq. & Ias.in l.si vnus.in fi.principij.ff.de pac.&in l. 4.in 5.col.C.de iud.&

Universidad de Deusto

iud.& ſonz.in 4.part.cõſ.21.in 4.col.in quibus locis.communiter concludũt.& ideiu.non remaneat obligatus.faciunt quę dixi ĩ.in verbo ꝺdeiuſſio.§.16.

Sed quid ſi violentia fiat caſtr̃no. per inimicos.an tenebi. dic ꝙ aut violentia præceſſit culpa caſtellani, & tenebi. ar.l.ſi merces.§.culpe.ff.loc.aut non præceſſit culpa.& non tenet.l. quæ fortuitis.ff.de pig.act.vide ample Lud.Rom.conſ.395.

Quòd ſi cuſtodes caſtri.inter ſe diuidant cuſtodias nocturnas & caſtrum capiatur.vide Iaſ.in l.1.§.ſi procu.in 2.col.ff.ſi quis iuſdicen.non obtemp.vbi dicit. ꝙ illi qui poterant dormire non tenentur.al.Alb.in 2.part.ſta.q.159.incip.ſi ex forma ſtatu.elligantur cuſtodes rc.quæ ĩ eſt.158.Adde Pet.Gerar.ſing.37.

Nunquid ille qui habet caſtrum in cuſtodium à principe. debeat credere literis generalibus principis. per quas mandat caſtrum relaxari?dic ꝙ nõ ſed debet caſtr̃s recipere. ſigna ſpecialia ſibi à principe data.

Ita ẽtur vult Bal.in c.ſignificauit extr.de reſcrip.

Ego intelligerem dictum Bal.in terminis ſuis.ſ.quando caſtr̃no.eſſent data ſigna ſpẽcia.alias autem hobedien.literis generalibus credere ipſum caſtr̃m excuſari.Et ad iſtud in ſpecie. in ſimilib.terminis alle.Bar.in l.ſi quis vxori.§.apud labeonẽ ff. de fur. vbi excuſat bidellum reſtituentem librum famulo ſolito.vel alteri portanti ſignum.

Ad idem addo Pan.in c.fin.ext.de fur. vbi per illud dictum Bar.dicit. ꝙ licito quis reſtituit rem alterius deferrenti ſignũ illius cuius eſt res.fac.bonus tex.in c.ſignificauit.ext.de appel. vide aliquid in materia.per pe.gerar.ſing.87.

Poſſet tamen iſtud limitari (licet in ſpecie tactum non inueniam.)nõ procedere.in re pretioſa vt eſt caſtrum.quia tũc. non debet quis ita literis generalibus credere.& ita procedat opi.Bal.

No.etiam ꝙ caſtr̃s.qui ſubſtituit vnum no.eius conſanguineum ad cuſtodiam caſtri.excuſat̃. à proditione illius. nec de proditione ſocij.Alex.in l.ſi.de cuſto.reo.Ita Old.in conſ.92. Addo Fel.in c.Petrus.in 1.col.ext.de homic.Barb.in 1.vol.cõſi.63.in 4.col.& in 2.vol.conſ.3.in 16.col.& cõſ.18.in 12.co. Iaſ.in l.ſi pec.§.ſi.ff.de cond.cauſa.da.& præpo.med.in ca.1.in 4.col.in ti.de feu.guar.faciunt quæ dixi.in ĩ.in verbo fuga.

Et quæ vult Barb.ĩ 3.vol.cõſ.91.in 2.col.Pe.gerar.ſing.30.

Caſtellanus inuitatus ab inimicis de produc. caſtri. poteſt ad illam inuitationem attendere & facere duplicem tractatũ. hoc tamen prius notificato domino caſtri.ita dicit.Ang.in l.q cunque C.de ſeruis fug. & in l. ſi quis ſeruo perſuaſerit C. de fur.Et ibi Pau.de Caſt.in prin.

Vbi dicit.idem eſſe in vxore alicuius quam alius quærit adulterare.vt ipſa vxor poſſit dare aures.& reuelare marito.ꝓ baſtonari facien.illum quærentem adulterare faciunt quæ dixi in ver.dolus.§.7.

No.ꝙ caſtellanus.qui videt obſeſſionem caſtri eſſe fiendã. per inimicos. non propterea debet recedere, ſed debet viriliter ſe deffendere.alias eſt puniendus.ſi tamen inimici iam inuaſiſſent caſtrum.poteſt recedere. ſecundum Ang. in l. metum.ff. quo d met.cauſa.

Dic.etiam Bal.in c.illud.& ibi ſequitur.Fel.ext. de maio.& obed. quòd caſtr̃s non debet exire de caſtro etiam pro dano. ſubſidium toti ciuitati.

Adde ꝙ Sal.in l.1.C.de cuſto.& exhib.reo. dicit, caſtellanũ debere de nocte.duplicare cuſtodias alias ei poſſet imputari.

Adde etiam Fel.in c.cũ contingat in 2.col.extra.de for.cõpe.vbi.dic.ꝙ Ciuitas obſeſſa. poteſt ſe dare ſine domini conſenſu.quando nõ eſt ſpes deffendendi.& idem vult in c. cum non liceat in vlt.col.ext.de præſcrip.

vide aliquid per Calca.in ſimili.conſi.80.

Vnum notabile non omittto.ꝙ ſi ciuitas vel locus ſit rebellis.poteſt princeps eximere caſtra à ciuitate. Ita vult Fel. in c. inter quatuor.in prin.extr.de maio.& obed.al.Panor.ibi.

Et per illud dictum.dixi alias.cũ locus car.rebelaſſet.Illme. d.d.Ludouico.marchioni ſalutiarum.& ipſe princeps.exemiſſet genitorem meum à collect.quod iſtud facere poterat.nec communitas poterat huic exemptioni ſe opponere.

An ille qui promiſit cõmodare caſtrum.contra omnem perſonam.teneatur.comodare contra ſeipſum?Iac.in trac.feu.in ver.de caſtro.in 4.col.ibi Moueo nob.rc.concludit quòd nõ.

An caſtrum dicatur.habere pertinentias.Alex.in ĩ.vol.conſi.43.tenet ꝙ non.& dicit.Panor.in 2.part.conſ.62.in 5.col.ꝙ non dicitur quid de pertinentiis caſtri.ñ ſit deputatum.vt ibi eſſet perpetuo.vide tamen Barb.in 4.vol.conſi.57.in 4.col.& ſeq.iuriſd.caſtri.dicitur de pertinẽtiis.Alex.in 5.vol.conſ.23. in 1.col.vide eundem in l.3.in 7.col.de acq.poſſ.

Confirmatio facta ei qui per vim occupat caſtrum eſt nulla.Bar.in l.auctoritatem.C.vnde vi.Alex.in 5.vol.conſ.1.in 8. col.& latius in conſ.3.ver.8.& 5.in ver.confirmatio §.10.

Et conceſſo caſtro cum iuribus & pertinentiis an veniant molendina & huiuſmodi vide Cor.in 4.vol.conſ.321.

Quando caſtrum occupa.ab aliquo. libellus dandus eſt cõtra occupatorem & coram ſuo ſuperiore. Angel. in §. præiudiciales in 4.col.inſti.de act.

De iuriſdictione.An princeps concedens caſtrum in feudũ intelligat̃. conceſſiſſe iuriſdictionem?Vide Bar.in l. ſi quando in fi.com.C.de bo.vac.lib.10.& Bal.in l.cum multa.C. de bo. quæ libe.in quibus locis dicunt ꝙ ſic.& Ang.in l.1.§.quo mãdatam.in com.ff.de off. eius cui, mand. eſt. iuriſd. idem tenet Pet.de Anch.in c.præterea.ext.de off.deleg.de quo.etiam habetur aliquid per Bar.in l.2.ff.de verb.ſig.& per Bal.in l.1.§.cũ vrbem.ff.de off.præfec.vr.& in l.ſi.ff.de cõſti.princi.& in l.pe. C.de cond.inſer.& in c.1.in tit.de cap.qui cur.vend.de quo.etiam.per ſpec.& Io.Andr.in tit.de iuriſd.om.iud. in §.1.& per flor.in l.1.§.1.ff.ſi vſusfr.pe.

addo Fel.in cap.quod ſedes.in 2.colum.extr.de off.ordi.vbi plures allegat remiſſiones.

Addo etiam Pau.de ca.in 2.vol.conſ.134.in 1.col.quod incipit Notãdum.eſt.vbi tenet ꝙ donato caſtro intelliga.donata iuriſdic.de quo.etiam per Alex.&Iaſ.in l.1.in 8.col.ff.de iuriſd.om.iud.& in l.ſi.in 1.& 2.col.per Iaſ.ff.de conſti.prin.habetur etiam per Bar.in l.inter eos.ff.de acq. re. do. & per Iaſo. in l.quominus 26.col.de flu. Alex.in 5.volu.conſ.7.in 2. col. Oldr.conſ.252.

Et quid de molendinis.an conceſſo caſtro.intelligãtur.cõceſſa molendina quæ ſunt in aquis dicti caſtri. habetur. per Bal.& Alua.in c.1.in ti.de cap.qui cu.vend.de quo. latius per Cor.in 4.vol.conſ.321.in 4.dubio.

An autem recognoſcens.tenere caſtrum in feudum.intelligatur.recognouiſſe iuriſdictionem & territorium?Bal.in d.c. 1.poſt Oldr.tenet ꝙ non.&idem vult Albe.de rox.in l.ſi.C.de iuriſd.om.iud.vide latiſſime.Iac.in tract.feu.in ver. dictique vaſalli promiſerunt recognoſcere.

Nunquid ille cuius protectioni committitur. caſtrum. dicat̃.habere iuriſdictionẽ illius?vide Bar.in l.1.C.de excuſ.mn.

Quæro an dominus temporalis habens iuriſdictionem in loco.poſſit tempore guerre ponere gẽtes ſuper campanili. in vito prælato. videtur ꝙ non. quia vt res eccleſiæ prohibentur alienari.c.ſine excep.12.q.2. Ita & occupari. item rei proprie quilibet eſt moderator.& arbiter.vt ĩ.in verbo moderator.

Sed cõtrarium videtur verius.quia hoc.fit pro vtilitate publica.quæ priuate eſt præferenda.t.vnica.§.pen. C. de ead.tol. & iſta op.videtur verior.ſecundum.Cy.& antiquos. in l. nullus.C.de ſum.tri.& fi.ca.

Addo.Bal.in terminis.in 1.part.conſ.356.Panor.in c. cum eccleſia.nu.3.de immu.eccl.

Vaſallo habenti iuriſdictionem pertinet cognitio 1.in ſubditos ſuos & non poteſt à ſuperiore impediri.vt vult Bal.in l. 1.in 43.q.ff. de re.diuiſ. dixi latius ſ. in 1. Rubr. Quid ſit feudum.§.2.

Si dominus decedat relictis trib.filliis.an vnus ſine aliis poſſit exercere iuriſdictionem?Vide.Iac.in tit.de feu.in ver.princeps.vbi multa al.& inter cætera.al.Bar.in l.pomp. alias in l.ſi vni ff.de re iud.tenentem ꝙ ſic.niſi agatur.de comodo mulctarum.ſeu penarum.al.tamen Bal.tenere.contrarium.in l.vnica.in 7.q.ff.de off.conſuf.Vide ampliſſime Barb.inter conſi. Cur.cõſ.66.in xi.col.&ſeq.& dixi ĩ.in Rub.de alie.feu.in ver. diuidere.fo.47.& Alex.in d.l.ſi vni in vlt.col.

Si vnus ex fratribus vendat iura vnius caſtri alicui ſuo fideli.ille emptor habetur pro domino caſtri.quo ad alios.nõ qo ad fratres vendent.qui ſunt domini ſui.ita Bal.poſt dy.& alios in l.cum ex oratione ff.de excuſ.tuto.allegant gl.in arm.ibi.in ver.habetur.ibi quo ad patronos.

Imo alij ſubditi non tenentur ei obedire.vt dixi in ver. Baro.§.2.

Quid ſi dominus. habeat in aliquo loco furchas & ſolitus eſt exercere iuriſdictionẽ an ſi vendat illum fundum cum iuribus intelligatur.vendidiſſe illam iuriſdictionem?ſonz.tenet ꝙ non.in l.cum quid in 1.col.ff.ſi cer.pet.al.Bal.in l.à procuratore.C.mand.

De venationibus.ſi dominus prohibeat proclama ꝙ nemo audeat venari.dicitur eis violentiam inferre.eſt tamen cautela pro dominis vt fiant talia proclamata.quia ſi ſubditi non ꝫdicant. & a vena.deſiſtant.dominus conſtituitur.in ĩi poſſeſſione. prohibendi. per longa tempora. l.1. & 2. C.de ſerui.& aqua.habetur ꝓ gl.& doct.in l.qui hũbus.ff.de ſerui.vr. prꝺ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ita dicit.Host.in c.non est ext.de deci.

An & quando sit permissa venatio etiam clericis.est gl. melior.de corpore iuris.in ca.qui venatoribus.86. distinct. & in clem.ne in agro §.porro.de sta.mona.habetur in ca. 1.extr.de cleri.vena.

Si no.amisit falconem vel accipitiem.& rusticus eum cepit præbuitq́ue causam mortis dan. comedere. carnes salsas vel huiusmodi.An teneatur. rusticus ad æstimationem vide Bar. in suo trac.de falcone.incip.Comes Guido. & Iaco.de sancto Geor.in suo laudabili trac.feudorum. in verbo. & cum venationibus.

Pone q̃ intraui fundum tuum te inuito.& ibi multas venationes cepi.Nunquid efficienter mei capientis.gl.in §.fere.insti.de re.diuis.dicit quòd non.

Sed gl.tenet contrarium.in l.3.ff.de acq.re.do.& in l.diuus pius aucupibus.ff.de ser.ru.præd.& iste vltime gl. sunt approbate.vt refert Iac.de sancto geor.vbi ꝫ.vbi etiam al.ita tenere Bar.in l.1.§.omnia.ff.de acq.re.do.& Ang.in d.l. diuus vbi dicit.hanc q.fuisse de facto.Subiungit tamen.flor.in d.l. diuus. concordare dictas gl.contrarias.hoc modo.Aut fructus fundi consistit in venatione.& tunc si dominus. prohibeat mihi ingressum.Venationes,non efficient meę. & ita intelliga.i.gl.

Aut fructus non consistit in venatione.& tunc venationes efficientur mei capientis & ita loquantur gl.contrarie. Addo Fel.ita dicentem.in c.omnes ll. in vlt.col. 1.dist.

Dic tamen Io.Fabr.in d.§.fere.præmissa procedere.quando priuatus prohibuit ingressum fundi. sed si iudex prohibuisset tibi ad mei instantiam. tunc id quod caperes non efficeretur tuum.al.optimum tex.in l.qui fundum.§.qui sciens.ff.de vsucap.pro emp.

In fundo enim alieno quis aucupari potest.dummodo fundo damnum non inferat Ang.in d.§.fere.

Ponit etiam Fel.in d.c.omnes ll.in 6.& 7.col.an per alienũ agrum transire liceat.& dicit.q̃ non reg̃r.d.l.diuus.&ita vult Alex.in 4.vol.cons.35.in 2.col.

Fallit in sex casibus.enumerat.per gl.in d.c.omnes ll.dixi aliquid.ꝫ.in verbo transitus.

An autem talem me inuito.in fundo meo ingrediẽtem.retinere possim donec mihi restituat venationem?dic q̃ non.secundum.Ang.in d.l.diuus.

Potero tamen contra eum agere actione iniuriarum. quia me prohibẽte ingressus fuit.l.iniuriarum actio.§.fi.ff.de iniu. possem etiam armata manu resistere ne ingredia. vt vult gl.in l.3.§.plane.ff.de acq.re.do.refert & sequitur.Iacobinus vbi ꝫ.

Vbi ẽt ponit quid si in laqueo meo detinea.fera.& alius capiat eam.cuius esse debeat.& dicit.q̃ erit capientis.quia illud quod detinetur.in laqueo meo non efficitur.meum.nisi mea manu capiam.al.tex.in l.in laqueum.ff.de acq.re.do.

Ponit etiam quid si lup⁹ vel canis, vel miluus accepit pecudem vel Auẽ alicuius.& habet in ore.ego erripio eam de faucibus suis.an tenear eam restituere.priori domino.& dicit.q̃ sic.alt⁹.tex.in l.pomponius.in fi.ff.de acq.re.do.

Si aliquis barro. concessit alicui monasterio siluã. retento tamen vsu venandi omnes de illo monasterio.poterũt etiam ibi venari.ita Pau.de Ca.& Alex.in l.ex facto.§.1.ff.de vulg.& pup.per nota.per Bar.in l.quominus in 5.q.vbi hoc.etiam refert Ias.in 11.col.ff.de flumi.

In materia.an communitas. possit quicquam super venat. disponere.vide Dec.cons.197.

De molendinis.Quæro in primis.Quid si dominus habeat Molendium & homines longissimo tempore,cuius initij memoria non extat in contrarium semper lueruntad dictũ molendinum.& Alius velit construere,aliud molendinum.nunquid possit ꝓhiberi.tex.videtur.q̃ sic.in c.significãte. in prin. & ibi cano.ext.de ap.& ibi Bal.no.ex illo tex.q̃ potest præscribi q̃ ciues non possint Ire ad molen. ñ in meo molendino:& q̃ non possit aliud cõstrui.in meum præiud^m.& idem vult in repe. l.de quibus. ff.de ll. vbi dicit valere consuet^nem. q̃ omnes volentes molere.teneantur venire ad meum molendinũ.

Præterea antiqua consue.non debet in præiud.tertij immutari.vt habetur.in l.si manifeste C.de serui.& aqua.

Insuper.hoc cõfirma.ex doctrina Bar.in l.quominus. in 1. q.ff.de flu.vbi vult q̃ qui.habet molendinum tanto tempore, cuius initij rc.certe habet licite.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua.quot.& esti.ergo. cum habeat illud molendinum licite potest prohibere. alium volentem facere aliud. ita vult Bar. in d.l.quominus. & remissiue in l.1.§.sed & si. ff. de aqua plu.arc.

In contrarium tamen est veritas. quia in fundo proprio licitum cit.edificare. etiam in præiudicium alterius vt late dixi supra.in ver.de castro.§.2.

Præterea.in his q̃ sunt mere facultat.nõ currit præscript.vt late dixi.in ver.præscrip.§.105.Et ita in terminis. tenet Iac.in d.tract.in ver.& cum molendinis & Ias.in d.l.quominus.in 6. col.vbi dicit.q̃ ita consuluit illo anno,in ciuitate casalensi. & quòd ita fuit iudicatum.
vide etiam Alex.in 2.vol.cons.194.

Limita.tamen secundum eos.ista conclusio.Nisi volẽs edificare.nouum molendinum.fuisset à me prohibitus & prohibitioni acquieuisset per tempus aptum ad præscriptionẽ complendam.tunc bene acquireretur m̃ ius prohibendi. per not. per gl.ord^m. in l.qui hũbus. ff.de serui.vrb.præd. & per not. per gl.& doct.in c.Abbate sancti Syluani.extr.de verb. sig.& per not.in l.si quis diuturno.ff.si serui. ven. & in l. hæc autem iura.ff.de serui.vrb.præd.faciunt not.in l.2.C.de serui.&aqua. & in c.ad audiẽtiam.ext.de præscr.& ita expresse.volunt doc. max.Pan.in d.c.significante.& idem.Pan.in c.fi.in fin. de rest. spol.& in d.c.Abbate sancti Syluani.

Addit ad istam q.Ias.vbi ꝫ.not.dictum Bal. in l.item lapilli in 3.q.ff.de re.diuis.vbi quærit Bal.nunquid.aliquis præscribere possit.vt ipse solus habeat molendinum.ita q̃ alius nõ possit aliud facere.& dicit.videri q̃ sic.per l.si quisquam.ff.de diuer.& temp.præscri.&dicit.hoc.esse verum si prohibuit alios facere & illi aquieuerunt.nam à tempore inhibit. incipit currere tempus præscrip.& sine prohibit.aquiri non potest.& ꝓ hoc infert q̃ tali modo.possit acquiri ius ĩ præiudiciũ aliorũ.

Et istud ampliat Pan.in d.c.Abbate sancti Syluani.& refert Ias.vbi ꝫ.etiam si prohibitio esset facta. extraiudicialiter. & etiam si ei sit obtemperatum pro bono pacis.

Limita.etiam ñ principaliter construeretur.aliud molendinum ad iniuriam alterius.Alex.in 2.vol.cons.174.

Nũquid autem dñs possit ordinare.q̃ nemo vadat ad moleñ. nisi ad sua molẽdina?videtur.q̃ sic. q̃ domin⁹ potest suis subdit.munera indicere.item in iur.fidelitat.contine.q̃ subditus dominum suum exaltabit quantum poterit.gl.in c.1.in ti. qua.vas.iu.deb.fide.

Sed cõtrarium est verius.quia ire ad moleñ.est libere põt. ar.l.viam publ.ff.de via pu.præterea capta fidelitat.sunt determinata.c.1.in ti.de for.fidel.& c.1.in ti.qua.vas.iura.deb.fide. sed in illis non includi.istud.ig.rc.ar.l.cum prætor.cum similibus.ff.de iud.

Insup in homagiis Nulla debet induci nouitas. vt vult spe. in ti.de feu.§.quoniam.ver.ego tal.iuro.& est tex.in l.cum satis.§.caueant.C.de ag.& cens.lib.11.denique.cũ subdito præcipitur.q̃ vadat ad molendum. in tali molendino. ab omnib. aliis prohibe.l.cum ita legatum sit si titio.ff.de cond. & dem. sed hoc.etiam per pactum fieri non potest l.pen. ff. de pac. ig. rc.& ita in terminis.tenet sonz.in 2.vol.cons. 272. vbi multa al.quæ omitto.

Sed quid si subditi iuerunt longissimo tempore ad molendinum domini. Nunquid in futurum cogi poterunt?conclude q̃ non.quia in his quæ sunt mere facultatis non induci.cõ suetudo nec præscrip.vt dixi in ver.præscrip.§.35.versi.Adde pariter. & ita in terminis vult Pan.in c.quoniam.nu.7. de vit. & ho.cle.& in c.ex parte astenf.n.7.de concess.præb.in c.abbate.de verb.sig.

Limita tamen nisi subditi fuissent prohibiti ire ad alia molendina.& prohibitioni acquieuissent per longum tempus.ꝓ supra dicta.in hoc.eodẽ ver.§. Quod etiam vult Fel. in terminis.in c.pastoral.in 3.col.extr.de off.ord.& in c. cum accessissent in fi.com.ext.de consti.& phi.de perux.in c.significante. in 1.col.extr.de appel.

Sed pone.q̃ cõueni cum domino.vt tenea.moli facere granum pro me & familia mea.omni anno.pro decẽ. & tempore conuentionis.Nõ habebam nisi duos filios.In processu aut tẽporis aucta fuit.familia mea.vt^m.dominus tenea.moli facere. omnib. de familia eodem prætio?vide. q̃ sic. quia ista nomina vniuersalia, vt est familia. recipiunt augmentum & etiam diminu.l.pen.cum gl.ff.de fun.instr.& l.peculium.ff.de leg.2.fac.l.si seruitus.ff.de ser.vr.præd.vbi habetur.q̃ seruitus imposita hũbus.intelligitur. tam de præsentib. quam futuris. prẽterea inspici debet.quod euenire potest.l si quis domum. §.1.ff.loca.no.in l.inter stip.§.sacram.ff.de verb.obl.

Idem vide.tenere.Alb.in l.ruttilia pola.ff.de contrah. emp. vbi dicit.q̃ si conduxi molendinum in quo.erant.quatuor rote cum pacto de soluen.decem sachos grani.pro qualibet rota.si postea fatram construi nouam rosam,in illo molendino nihil tenebor soluere.vide tamen Iasonem tenentem contrarium in d.l.quominus.in 29.col.ibi quæro 23.fac. quod vult idem Alb.in auth.hoc ius porrectum.in ver.vnam aliam pulchram

Universidad de Palermo Biblioteca

chram.q.s. de ſa.ſan.eccl.vbi.dicit.q̄ ſi patet ſa.conuenit vt s. cū molendinario & creuerit familia tenetur. molendinarius mole pro illa ſumma & ſic decid.hanc. q. in terminis. hypo. ſing. 134.

In contrarium eſt tex.in l.nō modus.C.de ſeruit.& aq. præterea verba in dubio debetur intelligi ſm.tempus p̄ctus. d. l. ruttilia pola.fac.l.ſi ita ff.de au.&arg.leg. inſuper infinitas eſt quid.vt dixi ī.in verbo infinitas.Et ad iſtud bene fac. quod volunt dy.& Albe.in l.cui fundus.ff.de cōd.& dem.vbi dicūt q̄ ſi cōceſſum eſt alicui.q̄ poſſit in ſilua incidere lig. pro ſe & familia ſua. & eius familia creuerit. tamen inter omnes non poterunt incidere.niſi quantum tempore conuentionis.

Dic q̄ pōt diſtingui. aut ꝓmiſſio eſt facta ſub noīe vniuerſali vt pro me & mea familia.& tūc locū hēat 1.op.vt ēt vult Pe.de Anch.in c.q̄to.extr.de cenſi.& Pan. in d.c.q̄to. de cenſi.

Aut eſt facta ſub nomine particulari.vt pro me.& duobus filiis meis & tunc limitata conuentio limitatū pariet effectū. l.in agris.cum ſi.ff.de acq.re.do.

Aut eſt facta ſub nomine indiſſinito.vt ꝓ me& filiis meis. & iſto caſu.intellige.de filiis.qui erant tempore p̄ctus.nō autem de aliis.d.l.ruttilia.faciunt not.per Bar.in l.ſi pſibus. ff. de leg.2.& ita intelligatur.2.op.

Aut eſt facta ſub noīe gn̄ali.vt ꝓ me.&omnib.liberis meis. & tūc Aut eſt facta ad certū tp̄s.& intell'r de liberis q̄ ꝓ tpe reperirētur.q̄a ptes cogitare poterāt.hūc caſum euenire poſſe. ꝓ not.p Bar. in d.§.ſacram. & quia verba generalia debēt gn̄al'r intelligi.l. 1.§.& generaliter. ff.de legat.præſtan. Aut eſt facta in pp̄m.& tunc idem.Non ob.arg.de infinitate. quia debet intelligi Niſi verba ſonēt ad oppoſitum. poteſt.n. quis in pp̄m. ſe obligare.l. 1.§.qui in pp̄m.ff.ſi ager.vecti. Aut eſt facta ſimpliciter prox.in anno.& tunc.pro illo anno non augebi'. nec dimiue.ſecus pro aliis l.item quæri.§.qui impleto locati.

Præmiſſa intellige.quando familia creuit per Natiuitatem. ſecus ſi per aliquod accidēs puta quia ille cui eſt facta promiſſio.habuit aliquam dignitatem.propter quā oportet eum ampliorem habere familiam.iux.§.cogitatio.in ver.largioris. in auth.vt iud.ſine quoquo ſuffr. nam tunc ta augmētatio.non debet nocere.promiſſori.per no.in l.ſed ſi lege.§.quod autem ff.de pet.hæred.hanc diſtinctionem. & ita fere formaliter ponit.d.Iacobinus.in d.trac.in verb.& cum molendinis.

Addo Alex.in 2.volu.conſ. 178.vbi multa not. adduc. pro & cōtra.& tandem videtur.facere præmiſſam. deciſionem.& diſtinctionem.al.infinita iura. habetur.ēt aliquid per Fel.in c. ſi.in vlt.col.ext.de conſti.& per Iaſ.in l.ſi.in 1.col.cum ſeq. C. de ver.ſig.& in d.l.quominus.in 28.& 29.col.vbi dicit.q̄ ta. conuentio nō trahitur ad futuram familiam.& q̄ iſta pars eſt equior & eſſet in iudican. tenen. quamuis alia in ſtricto iure poſſit deffendi.

intellige etiam quando filij poſtea nati habitarent cum patre.alias ſecus.ita Iaſ.in d.l.ſi.in 2.col.vbi dicit.q̄ illa dicitur ꝓprie familia quando ſimul habitant.

An valeat pactum. per eum qui habet molendinum inferius.ne liceat ſuperiori. in fundo ſuo facere molēdinum? Bal. in l.pen.ff.de pac.tenet q̄ ſic.refert & ſequitur Iaſ. in d. l. quominus in 7.col.ibi ſeptimo Adde. vbi dicit.bene facere.quod vult.Bar.ibi.in 14.q.vbi vult q̄ valet pactū factum per habentem molēdinum inferius.ne liceat ſuperiori in ſuo aquam retinere l. 1.§.ſi quis hoc.conceſſerit.ff.de aqua.quot.& eſti.

Nunquid liceat auctoritate iuriſgen. facere molēdinum in flumine pu.non nauigabili.vide Bar.in d.l.quominus.in 2.q. vbi cōcludit q̄ ſic.&licet Pau.de Ca.in l.fluminum ff.de dam. infec.videa'.hoc limitare.quando quis vult conſtruere ſuper aquam.vt cū cathenis.ſecus ſi in ſolo.Attn̄ Iaſ.vbi s.in 8. col. mult.fundamentis ſequitur.indiſtincte op.Bar.

Nemo poteſt facere molendinum vel cluſam.in fundo alieno. vel in aqua aliēa etiam comes vel rex.c. cum olim abbas. in prin.ext.de off.deleg.& ibi Bal.refert& ſequi.Iaſ.in d.l.quominus in 9.col.ibi vltimo vbi etiam al.Bal.in Rub.de of.dele. in 7.col.& ſi fiat cedit lucro domini ſoli al.Bal.in d.c.cū olim. quod dicit.eſſe no. ad ampliationem. illius regulæ. quicquid planta.de qua.dixi.in verbo ædificium.

Quid ſi quis vult edificare molendinum ita q̄ meum.impediat.quomodo m̄ ſuccurra'.Vide Bar. in d. l. quominus in 4. q.& ibi Iaſonem in 9.& x.col.

Sed quid ſi duo hñt molendina iux.flumen.& in tempore aqua non ſufficiat. dic quod illud quod eſt prius cōſtitutum in tempore.erit prius. in iure. ſi autem eodem tempore. tunc illud quod eſt altius habebit primam vtilitatem.Iaſo.vbi s.in 12.col.al.Bal.in l.ſi plures.in 1.q.C.de cond.inſer.

An volens facere molendinum poſſit immittere. tigna.in ripam vicini.Bar.in d.l.quominus.in 7.q.& ibi Iaſ.in 12.col.

Quid ſi ad plures pertinet molēdinum. vel aliud edificiū. quod impetu aque.vel aliter deſtructum eſt.& vnus vult reſi cere.alter vero non vult.vel differt.reparare.qualiter ſuccurra.volenti reparare.vide Bar.in d.l.quomin? in 17.q.& ibi Iaſ. in 23.col.vide latius.s.in ver.communi diuidūdo.§.35.&ſeq.

App.molendinorū quid veniat.Vide Bar.in d.l.quominus in 19.q.& ibi Iaſ.in 24.col.

Et non dicitur molendinum.qd̄ non habet molas pro molen.Alex.in l. 1.in 1.col.ff.de acq.poſſ.

Et an molendinū.veniat app.pertinētiarum. vt ſi princeps concedat caſtrū cū pertinētiis.an veniat molēdinū.Bal.in c.j. in ti.de cap.qui cur.vend.ponit hāc.q.& latius Iaſ.in d.l.quominus.in 25.col.ibi Quæro 20.vbi concludit q̄ ſic. Cor. in 4. vol.conſ.321.

Molendinum cōputa'.inter immo. & dicitur prædium ruſticum.poteſt tamen alienari ſine decreto.vt dixi s.Rub.quid ſit feudum.§.

Quærit. an licētia hīta à principe de cōſtruēdo molēdinū. in flumine pu.nauigabili extēda.ad molēdinū prius illicite& ſine licētia fabricatū. Iaſ.poīt hāc q.in d.l.quomin? in 26.col. ibi Quæro 27. & adduct.mult.ꝓ & p̄.decidit q̄ taī lcīa.extēde.ad iā factum.vide q̄ dixi.in tractatu.emphyteotico.q. 153.

Quid ſi eccl'ia p̄ceſſit alicui q̄ī flumine eccleſiæ edificaret molendinū ſub annuo cenſu.& poſtea molēdinum ſit deſtructum.an conductor molendini poſſit cogi ad reficien. & ſolueñ.cēſum?vide Iaſ.in d.l.quominus.in 30.col.ibi quæro 24. & faciunt quæ dixi.in tract.emphy.q.x.

Sed qd ſi hēo.molendinū emphyteoticū.& illud eſt in totum deſtructum.dem̄ à me refectum.an poſſit dominus.illud vt emphyteoticū repetere.Iaſ.vbi s.in 31.col.ibi quid autem ſi habeo.al.remiſſiue.Bar.in l.hoc.iure.§.ſi aquam.in fi.ff.de aqua.quot.& eſti.vide etiam remiſſiones in ſimili.per me poſitas.in trac.emphyteotico.q.6.Ibi quid ſi tota.

Quid aūt ſi quis condux.molēdinum deſtructum.cum pacto q̄ ipſum reparare tenea.An ſi reparauit & poſtea deſtructum ſit.tenea.iterum reparare.& ſoluere pēſionem?Bal.in l.licet in 4.q.C.loc.tenet q̄ nō.ſed q̄ debeat ei fieri remiſſio mercedis.per l.fideicommiſſa.§.ſi quis ita.ff.de leg.3.fac. Regula. l.Boues §.hoc.ſermone.ff.de verb.ſigni.de qua. multa dixi.in verb.infinitas.

Limitatt'n̄.Bal.vbi s.Niſi promiſit redaptare. & redaptatū manutenere. tunc.n. tene, redaptare. quotiens opus eſt l. inter caſtellianum.ff.de arb.refert & ſequi.Iaſ.in d.l.quominus. in 31.col. Ibi quid autem ſi aliquis.

Quærit etiam ibi Iaſ.quid ſi archiepiſcopus,extra ciuitatem hī aliqua.molēdina.ſi'r ēt cōitas.in eodē flumine. hī alia molendina.hoīes p̄ſūt ire ad molendū quo volūt cōitas fac.nouū ſta?.q̄ hoīes.q̄ irēt ext.ciuitatē cauſa molēdi.tenerent ſolue re in ingreſſum porte.certū datiū.Niſi irēt ad molēdina cōis. & iō molēdina archiepiſcopi patiebātur dānū.q̄rit.an valeat tale ſta?.al.Pet.de anch.in c.canonū ſta.in 11.q.ext.de conſti. cum toto coll'io bonoñ.tenuiſſe q̄ nō.al.etiam eundem.Pet. de anch.in cōſ.13.inci.ſuper dubio tranſmiſſo.& in cōſ.145. incip.optimis rationib.& conſ.193.incip.pro cōite. idem d'. conſuluiſſe Gaſp.cal.cuius conſi.eſt 12.inter conſi.Pe.de anc. &hāc partē.d'.tenere.Pan.ī eccl'ia ſctē.ma.in 22.col.de p̄ſti.& Ale.cōſ.352.inc.viſa facti narrat.quod eſt in 2.vol. conſ.120.

Tu dic.quod illud conſi?.Petri.quod incipit optimis rationib.eſt ſecundum.ordinem meum 155.Aliud vero.q̄ incipit pro cōite.eſt.298.& alias incipit in territorio rc.

Et adde q̄ hanc partem.tenet Fel.in c.cum omnes.in 2.col. de conſti.& in c.Nouerint.ext.de ſen.exc.faciunt quæ dixi.in ver.ſtatutum.§.Vbi pono non valere ſtatutum. p̄ libertatem eccleſiaſticā etiam p̄ indirectū.& aſſlaui.dicta conſilia.Petr.de anch.antequam.viderem Iaſ.in d.l.quominus.

Contrarium.in caſu iſto dicit.ibi Iaſ. conſuluiſſe Bal. & illud conſi.eſt 11.inter conſi.Pet.de Anch.vbi Bal.moue. optimis fundament.& dicit.hanc partem etiam tenuiſſe Io.Cal.in conſ.21.poſito in ti.de conſti.

Ipſe tamen Iaſ.dicit. q̄ licet paſſus ſit dubius. tamen tenet. p̄m.op.quam confirmat pulchro fundamento.vide ibi p eū.

Quærit vlt's.Iaſ.ibi 33.col.de pulchra.q.Tres habent molēdinum commune. duo ex eis inuito tertio. locant molendinum.pro 30.ſachis frumenti in anno.Tertius vult plus de parte ſua.puta 15.vel vult tenere partem ſuam molendini pro ſe quæritur quid iuris?& dicit.q̄ iſtam.q. formal Bal.in c.1.§.ſi quis de manſo in fi.in ti.de contro.inue.& determinat. q̄ tertius non tenet.ſtare illi prætio. quia quando aliquid eſt cōmune pſibus.vt ſingl'is. tunc factum a maiori parte nō præiudicat

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicat minori l.q fundum.ff.de ſerui.ru.præd. ſecus in his quæ ſunt communia pl'ibus.vt vniuerſ.l.quod maior.cum ſimilib. ff'ad munic.& ſubiũgit Bal.q ille tertius poterit retinere.pro ſe non impedien.tamen alios in locat.

Subiungit tamen ibi laſ. q ſi illud molendinum conſueuit locari.vide. q iudex debeat cogere illũ tertium ſtare locationi.facte per illos duos.dũmodo.ſit fctã iuſta mercede. al. Bal. in l.1.in fi.C.qui te.fa.poſ.vbi tenet q ſi duo habent hoſpitiũ commune.quod conſueuerit locari.& vnus vult locare.alius non certe præferre.ille qui vult locare attenta conſue.al.not. per gl.in l.arboribus §.vſufructuarius.ff.de vſufr.& dicit. Iaſ. q iſta 2.op.videtur verior. Tamen q idem Bal.vide.a'r determinare in c.cũ omnes in 11.col.de conſti. vbi quærit an vnus ſotius poſſit locare domum. quæ eſt communis pro indiuiſo.altero ſocio inuito &tenet q ſi cõſueuit locari.poterit partem ſuam pro indiuiſo locare ſocio requiſito ſi vero non eſt conſuera locari.& tunc ſecus. Vide ibi per eum & quæ dixi.in ver.communi diuidundo.§.39.

Quid ſi quis promiſit ĩ manutenere.cluſam molendini arbitrio meo.Ego poſtea cedo alteri molendinum.an tale arbi- tr^m.tranſeat ad emptorem? Iaſon.in d.l.quominus. in 36.col. multa hinc inde adduc.& nihil firmare videtur.

Omne molendinum præſumitur. liberum. & allodiale. ſic & quelibet alia res præſumitur. libera & allodialis. Iaſ. in d. l. quomin'. in 37.col.& dixi ſ.in ti.ſeu Rub.quid ſit feudum.§.

Vlt.quærit Iaſ.quid ſi molendinum fuit deſtructum.& ille cuius erat vult aliud ibi edificare.an poſſit ſibi nouũ opus nũtiari?& multa al. & diſtinguit aut primũ fuit funditus deſtructum. & tunc poſſit nonum opus nuntiari,aut non.& tunc ſecus vide ibi per eum.

De aquagiis & fluminibus.Nunquid in conceſſione feudorum regalium.veniant flumina.Puta ſi princeps dix.Cõcedo. caſtrum cum territorio de tali flumine.vſque ad tale. Arch.in c.eccleſias.13.q.1.dicit.q ſic.propter dictionem.de & dictionẽ vſque.& veniunt vnde incipiunt.& vbi finiunt.& ita vult Bal.in c.1.§.ſi quis de manſo.in ti.de contro.inue.in pen.col. vide in contrarium.lud.ſing.63.

Si flumen eſt in confinio.duorum territoriorum præſumitur.eſſe cuiuſlibet territorij. vſque ad medium fluminis. ar.l. arbor.ff.communi diui.& ideo in his quæ committuntur.vſque ad medium fluminis.præſump. eſt. pro vtroq; territorio quo ad iuriſdictionem.Ita Bar.in tract.tiberiadis.in verſ.item videñ eſt.& vult Bal.in c.ex literis.in pen.col.de proba.

Limitat tamen.d.Iacobinus.in ſuo tract.feu.in ver. & cum piſcationibus.Niſi per aliud ſeu alterum ex territoriis.fuiſſet illud flumen poſſeſſum.quia tunc iuriſd.pertinet ſolum ad illud territorium.

Et ibi ſubiungit.qualiter dica.poſſideri. vel q̃i illud flumen, & dicit. q ille qui habet imperium & iuriſdictionem in flumine.præſumitur.illud poſſidere.al.Bar.in d.tract. tiberiadis ſub Rub.de Alueo.& dicit.eſſe de mente Bal.in l.ſi plures. in 4.col.C.de cond.inſer.

An alluuio padi.poſſit immutare iuriſdictionem. & acereſcere.alij loco.cui ipſa alluuio.acquirit?vide notabiliter.pro& contra. per Cur.in conſ.56.vbi conſuluit colſium papienſ.& concludit q ſic.multis rationibus aũctibus.& fundament.vide in ver.alluuio.§.3.

Quid ſi dominus caſtri locat vel in emphyteoſim cõcedit caſtrum cum territorio.an tũc veniant flumina.Bar.in l. 1.C. de manc.& col.pa.lib.xj.dicit.q in tali contractu non veniunt riui aquarum.neque pontes neque flumina.neque loca ſterilia penitus ad culturam inhabilia Niſi qths aqua eſt expediẽs ad culturam rerum conductarum.& idẽ vult Lud.Ro.in fingſi.63.& Mart.de lau.in trac.de princi.in Rubr.de caſtellanis. & mouentur.per dictum Bar.in d.l.1.

Dominus Iac.vbi ſ.dicit.q in quæſtiõe facti.dicebat q aut præfati.doc.loquuntur in conceſſione plenaria. puta facta tidona.vel vendit.& tunc iud. ſuo male loquantur. quia in tali conceſſione.veniunt etiam flumina.& loca ſterilia. per nota. per Bal.in c.1.in ti.de cap.qui.cu.vend.&in c.1.§.ad hæc.in ti. de pa.inr fir.Ad idem al.Bal.d.c.1.§.ſi quis de manſo.vbi dicit q conceſſo caſtro.venient omnes munic.pp^a.deſtinat.patriſſa.ibi poĩte.vt ſunt trabuchi bombarde. baliſtre. & ſimilia. & dicit bene facere not.per eundem Bal.in l.ſi.ff.de conſti. prin.

Sed ſi prefati doct.intellexerunt de conceſſione.non plenaria puta de ea quæ fit ri.locat.vel emphyteoſ. tunc credit eos bene dicere.per dictum.Bar.ſ.relatum.

Et q ita doct. ſtĩ. intellexiſſe potuerint probat, quia verbum conce.lo.eſt verbum generale.& debet intelligi. ſecundum naturam actus ſuper quo apponitur.vt vult archi.in c.j. in verb.concedat de vſu.li.6.& in c. 1. de iniur. & dam. da. de quo verb.habetur late.per Bar.in l.vx.§.fi.de leg.3. & per Bal. in c.titius.in ti.ſi de feu.defunc.fue.cõtro.per eundem in l.nõ ambig.in fi.ff.de ll.cum aliis per eum al.cui addo.laſ.in l.ſed ſi me putem.§.cum iter in 1.& 2.col.ff.de cond.indeb.

Fluminum quædam ſunt priuata.quædam pu.l. 1.ff.de flu.

Proprietas.fluminum.pu. eſt ceſaris quia ipſa flumina ſunt de regalibus c. 1.in ti.quæ ſint reg. hodie autem cum merum imperium ſit præſcriptum.per ciuitates lumbardie.gl.in §.iuſ iuran.alias in §.nulla.ĩ aut.de def.ci.flumina pu. quo ad ꝓprietatẽ ſunt illius ciuitatis ſeu populi, per cuius territorium diſcurrunt.vt vult Ang.in l.fluminũ. in prin.ff.de dam.infe.Plus vult Bar.in d.l.quominus in 1.col.q hodie omnes ciuitates Italie præſcripſerunt merum imperium. & acquiſiuerunt omnia regalia.refert Iac.vbi ſ.

In aquagiis fluminibus.nemoribus & ſimilibus. conſuetudo.antiqua.ſeruandam eſt. Barb.in 1.vol.conſ.9.in 1.col.& in conſ.vol.conſ. 51.in 7.col.

An lignamina vi fluminis impulſa retinere liceat.Fede.cõſi. 107.vbi dicit.q non niſi habeãtur.pro derelict.& q tutum eſt fieri facere proclama.q ĩ tale tempus auferran.alias quòd pro derelict.habebuntur.& ſecurius eſſe. vt tunc pauperibus errogentur.

Vide laſ.in l.ſi quis nec.cauſam.§.res pignori. ff.ſi cert. pet. vbi dicit.q talia remanent domini.nec acquiruntur ei. in cuius agrum.impulſa ſunt.

Aqua an poſtquã eſt in meo.poſſim de ea facere.quod volo.Bal.in l.4.C.de ſerui.& aqua.determinat q ſic.& eſt tex. in l.1.§.permittitur.& in l.lutio.ff.de aqua.quotti.& eſti.de quo habetur.per laſ.in d.l.quominus.in 17.col.ibi.12.querit.Bar. & in l.reſcripta.ver.2.no.regulam.de præci.imper.offer. & in l.2.in pen.& vlt.col.ff.ſol.mar.& per Bal.in 1.par.conſ.109.& in 3.part.conſ.57.

Ius nauigandi in flumine pu.præſcribi non poteſt. Card. in conſil.38.

De piſcationibus. In flumine pu. cuilibet competit ius piſcandi.l.2.ff.ne quid.in lo.pub.& §.flumina.inſti.de re.diuiſ.

Et locus eſt præoccupanti.d.l.2.§.1.

Limita. ſi flumen eſſet priuatum. quia tunc ei cuius eſt. licet piſcari,& non aliis. text.eſt in l.iniuriarum actio. ff.de iniur.in fin.

Limita 2.quando quis præſcripſiſſet.vt ſolus piſcaretur. in tali loco fluminis.& non alij.d.l.iniuriarum actio.§.fin.cum l. ſequent.

Limita 3.quando illud ius piſcandi eſſet priuatum.puta qa princeps vendidiſſet alicui certam piſcariam.in certo loco.talis fluminis.& ita poteſt intelligi.c.p^m. ĩ ver.piſcationum redditus.in ti.quæ ſint reg.

Limita 4.quando vicinus meus.ſe obligaſſet per ſtip.q ſibi vel hæredibus ſuis.nũquam liceret piſcari.in tali loco ſeu flumine.taſ enim conuentio eſt valida.tex.cum gl. in l. venditor in prin.ff.communia prædio.& dicit.ibi Pau.de Ca.q hoc.nedum habet locum in mari.ſed etiam in aliis aquis.

Limita 5.quando eſſet conſue.q non liceret alicui piſcari.ĩ talĩ flumine niſi pro vſu pu.taſ enim conſue.bene valeret. d.l. venditor.§.ſi conſtat.

Nunquid autem domini terrarum poſſint prohibere piſcari.in talibus fluminibus pu.dic.q de principe non eſt dubium quòd ſic.l.ſeruitutes §.pen.ff.de ſeruit.ti.genera.

Quo ad alios dominos.vide.etiam dicẽn.q ſic.quia quo errore dicunt q in terris ſuis ſunt imperatores.quia hodie diuiſum eſt imperium.vt no.gl.in Rub.C.de ſtud.liber.vr.ro.libr. 11.& dixi.ſ. in verb.dominus.in §. Ita eodem errore. videtur q poſſint prohibere piſcari.ſed Io. Fab. in §. flumina inſti. de re.diuiſ.dicit totum contrarium.quia ſic præſides prouinciarum.non poſſunt hoc facere.ita nec.iſti domini allegat l. 3. §. plane.ff.quod vi.aut clam.

Limita niſi ex conſue.eſſet eis ius quæſitum.per not.p Bal. in d.l.item lapilli.in 4.q.ff.de re.diuiſ.faciunt quæ habẽtur in l.fi.ff.de vſucap.& in c.ſignificante.de app.& in ſpecie.per fel. in c.2.in fi.com. 1.diſt.

Et q domino prohibente. non poſſit quis piſcari in flumine pu.tenet Alex.in l.3.§.nerua filius.circa fi.de acq.poſſ.

In fundo alieno. non licet piſcari. niſi fundus eſſet inundatus à flumine & ibi aqua piſces aportaſſet.Ang.in §.fere.inſti. de re.diuiſ.

De Mineris,& auri vel argenti fodinis.

Pone quidam priuatus habet vnum prædium in monte. & ibi ſunt vene ſubterranee.vbi reperiũtur metalla. Quidã vult talia metalla fodere.dominus prædij prohibet?quæritur quid iuris.&

Universidad de Navarra Biblioteca

ſuris.& videtur.q; dominus poſſit prohibere.quia ſic.quicqd eſt ſ.illud prædium.vſque ad cælum eſt illius priuati.cuius eſt fundus.l.altius.C.de ſerui.&aqua.ita quicquid eſt inferius.debet pertinere ad ipſum dñm fundi.hinc eſt q; licitũ eſt ĩ fodere.in fundo meo. & auferre commodum vicino. quod habiturus eſſet de fundo meo.dummodo non tangam fundum vicini.l.fluminum.§.fi.& l.proculus.ff.de dam.infec.

Contrarium tenet.Pau.de caſt.in l.diuortio.§.ſi vir.ff.ſolu.mat.vbi dicit.conſuluiſſe,q; cuilibet licet.ſub terra fodere.ad perquirẽdũ metalla.ſine læſione tamen ſuperficiei.al.tex.cum gl.in l.quoſdam.& in l.cuncti.C.de metal.lib.11.& reſpondet ad contraria.

Sed contra iſtam opi.d.Iac.in d.tract.in ver.& cum argenti fodinis al.tex.in c.1.in ver.argentario.& in ver.ſallinarum. in ti.quæ ſint rega.

Tandem dicit.q; d.Flor.de ſancto pe.in l.ſed ſi inter duos. alias in l.æquiſſimum.§.inde eſt quæſitum.ff.de vſufr.dicit.q; quando iſta metalla auri vel argenti reperiuntur in fundis priuatorum. pertinent ad ipſos qui ſunt domini fundorum. ſed ſi reperiantur in fundis publicis pertinent ad principem.d.c.1.quæ ſint reg.

Dominus mar.de lau.in d.c.1. videtur.idem velle dicens q; ſi ſalline reperiantur in pu.ſpectant ad principẽ,alias ſecus.& pro iſta opi.ipſe Iac.allegat tex.in l.3.in fi.ff.de rebus.eo.

Tu in hac materia.Adde Pau.de caſt.in 1.vol.conſ.351.incip.comodum dicte mene.& in 2.vol.conſ.5.conſ.95.&conſi.178.cum ſeq.vbi multa ponit in materia.vide etiam Imol. conſ.87.

Rub.Qui feudum dare poſſunt vel non.

Quæro an princeps poſſit alienare.ea quæ ſunt principat⁹? Bal.quem alij ſeq. in prælud.feud. verſ.expedita diffinitione. dicit.q; ſi princeps vult alienare ex proprian.ſeu obdican.à ſe omne dominium iuriſdictionem.& proprietatem. nõ poteſt hoc.facere.quia eſſet deformare.principatum.&ita no.in c.intellectum.ext.de iu.iur.de quo.etiam per eundem Bal.in prohe.fforum.in proœ.C.fac.quod habetur in c.in apibus.7.q.1.

Aut vult alienare retinen. proprietatem ſeu directum dominium.transferren.vtile in alium.per viam infeudationis.& tunc poteſt.& q; princeps poſſit infeudare.eſt tex.in c.1.in ti. de natura feu.& in c.1.in prin.quis dicatur.comes dux.rc.

Limita niſi tal infeudatio. in magnum principatus vergeret detrimentum quia princeps paſſim infeudat.modo vnam ciuitatem vel terram. modo aliam. & iſtud eſſet deſtruere. principatum.vt no.in c.grandi.ext.de ſup.neg.prela.fac.l ſumma cum ratione.ff.de pecu. Nam ſecundum. Bal. & Iſer. in d. prælud.infeudatio non debet minuere coronam regalem.

Et ita in effectu. vult in terminis.Alex.in 5.vol.conſ.1. in 6. col.vbi alia al.& in conſ.24.in fi.

Vide in hac materia.Pau.de caſt.in 2.vol.conſ.74.inci.quia fruſtra.Panor.in 2.part.conſ.3.q.26.Fel.in c.1.extr.de proba. in 3.col.ver.3.declara.& in c.ad audientiam.in 1.& 2. col. de præſcrip.& Iaſ.in prælud.feu.in 30.& 31.col. & ibi præpo. in 9.& 10.col.Aliquid per phi.in c.Abbate ſane §. pro parte. de re iud.in 6.& in Rub.de teſta.eo.lib.in 31.col.

Adde q; rex vel princeps non poteſt conſtituere ſeruitutem.etiam durante ſuo.vt vult Old.in conſ.231.

Nunquid quilibet etiam priuatus poſſit feudum conſtituere.Bal.in c.1.in tit.qui feu.da.poſ.tenet quòd ſic.vbi dicit.procedere.etiam in ruſtico.per tex.in ca.1.in tit.per quos fiat inueſtit.

Et hanc op.mult.prius in contrarium adduct.tenet. Cur.in trac.feu.in 2.par.q.4.prin.

Archiepiſcopus.& alij prælati.poſſunt infeudare.vbi eſt antiqua conſuetudo infeudandi.d.cap.1. in prin.in ti.qui feud. da.poſſ.

An autem in tali infeudatione.requiran.ſolemnitates requiſite.in alienatione rerum eccleſiaſticarum communis concl. eſt q; non.vt volunt cano.in c.2.de feu.refert Cur.vbi ſ. in 2. part.q.1.vbi al.etiam Pan.in c.vt ſuper.de reb.eccl.non alien. Lud.conſ.70.Pau.de caſt.conſ.136.fede.conſ.109.& Calde. conſ.1.in tit.de his quę fiunt à præla.in quibus loc.dicit.communiter teneri.q; feudũ reuerſum ad eccleſiam, poſſit de nouo infeudari ſine illis ſolemnitatibus.& licet.ipſe multa adducat in contrarium.dicit. tamen ab iſta op. non eſſe. recedẽdum multipliciter confirmat.

Et ibi ſubiungit in 2.q.an tunc ſolus prælatus, ſine conſenſu capituli poſſit talem infeudationem facere. & dicit hanc q.poni per Bal.in d.c.1.in ti.qui.feu.da.poſ.& poſt longam diſtin.tenet quòd ſic.

Et in 3.q.quærit quãtum tempus requiratur.ad hoc.vt dicatur inducta conſuetudo.infeudandi adeo q; non ſint neceſſariæ ſolemnitates. vide ibi per eum referentem varias op. & non decidentem.ſed ponit deciſionem.in q.ſeq.

in 5.aũt q.ponit qd requiratur.ad hoc.vt res ſolita infeudari rediens ad eccleſiam perdat iſtam qualitatem. vt non dica. amplius ſolita infeudari.& ſic de cetero non poſſit alienari ſine debitis ſolemnitatibus.in qua etiam refert varias op.

In 6.ponit.quid ſi cõſuetudo eccleſiæ.ſit infeudare in maſculos.& fiat infeudatio in maſculos & fẽias.an valeat.& pro qua parte.

In 7. ponit.an infeuda. poſſit fieri conſanguineis prælatorum.

In 8.ponit.an deciſio.d.c.1.qui feu.da.poſſ.dicent.q; res ſolitę infeudari.rc.habeat locum in decimis, &ſic in rebus ſpiritualibus.

In 9.ponit an prælati.poſſint infeudare ſuo capſo.rem quæ redeat ad eccleſiam.

In 10.ponit.an prælatus ſuperior.poſſit infeudare ſine conſenſu prælati inferioris.

In 11.ponit de poteſtate papæ.circa infeuda.

In 12.ponit quid ſi epiſcopus primo. conceſſit in feudum. deĩ papa quæ conceſſio valeat.

In 13 ponit an legatus de latere. poſſit infeudare feuda eccleſiarum ſuæ legationis.

In 14.ponit nunquid regula d.c.1.habeat locum in archiepiſcopo.

In 15.ponit an finito feudo per generationem tenea.prælatus potius inueſtire cõſang.defuncti,q; alium extraneum.& concludit per multa quòd ſic.de quo.dixi in tract.emphy.q.

In 16.quærit an ſi fiat Noua infeudatio.requiratur. canon condecens.& decidit quòd non.al.Alexand.in 1.volum.conſil.79.

In 17.ponit nunquid prælatus poſſit infeudare rem nõ ſolitam cum pacto.vt non incidat in commiſſum.propter canonem non ſolutum.

In 18.quærit ſi eccleſiæ ſolueba. certus canon.an prælatus accipien.minorem canonem longo tempore. poſſit præiudicare eccleſiæ.& concludit q; ſic.ſi per 40.annos.fuit ita ſolutum.per c.olim cauſam.ext.de cenſi.al.Ale.in conſ.112.

In 19.ponit an prælati poſſint infeudare.rem non ſolitam. occupatam à potente ſine debitis ſolennitatibus.

20.quærit.nunquid prædicta concl. q; prælati eccleſiarum non poſſint de nouo infeudare ſine debitis ſolẽnitatibus procedat non ſolum in rebus propriis eccleſiæ.ſed etiam in aliis quas eccleſia tanquam vaſalla recognoſceret in feudum ab alio.

21.quærit an deciſio.illius c.1. habeat locum in rebus paruis.& concludit quòd non per c.terrulas. 12.q.2.al.Alex. in l. ſenatus.§.marcellus de leg.1.

22.quærit.an deciſio.d.c.1.habeat locum in rebus patrimonialibus clericorum & dicit quòd non.per c.1. in tit.de cler. qui.inue.fec.

23.quærit an res relicta eccleſiæ ſub condict.ne aliene. poſſit infeudari.& dicit.q; non, poſt lac. ardiz. & Alua. in d.c.1. qui feu.da.poſſ.per tex. in §. ſanctiſſimas in Auth.de alien. & emphy.

24. quærit an eccleſia vel mon. poſſit infeudari. & dicit. q; non,poſt Alua.& præpo.in d.c.1.

25.quærit an prælatus qui ex delicto venit deponẽdus poſſit infeudare feudum ſibi apertum.ſi nõdum eſt accãtus.& dicit.q; ſic.al.Alua.poſt Bal.in ca.1.in tit.hic poteſt eſſe. tit. qui ſucce.tene.

26. quærit an ſolus prælatus poſſit remittere feloniam vaſallo.& al.Bal.in d.c.1.qui feu.da.po.diſtinguentem. aut ſolus prælatus eſt collator feudi. & poteſt alias non. & adduc. ibi Cur.pro iſta diſt.pulchra no.

An prælatus poſſit infeudare rem pertinentem eccleſiæ ſibi in med.ſubiecte.Barb.in 4.vol.conſ.54.in 3.& 4.col.tenet. quòd ſic.

Imperator.poteſt infeudare res.etiam mediate ſibi ſubiectas Cur.Iun.conſ.1.in 2.dubio.col.8.

Rub.de acquiſi.feudi & quot modis acquiratur.

Primo.feudum acqui.per inueſtituram.c.1.qui.mod.feud. conſt.po. vbi habetur quòd ſine inueſtitura non poteſt feudum conſtitui.

Qualiter autem probe inueſtitura. dic q; inueſtitura feudi noui proba.per pares curię aut per breue teſtatum à paribus comprobarum ſiue ſubſcriptum c.1.quid ſit inue.

Inueſtitura autem feudi antiqui.proba.etiam per teſtes.ex tractos.dummodo mare.c.1.ad fi.in ti.quot teſt. ſint nec de

Universidad de Deusto
Biblioteca

istis habetur.per Cur.in d.tract.in 2.par. ver. viso quæ personæ.cum sequentibus.

Secundo. requiritur per pecuniam. de quo. tamen vide latius Cur.vbi.ꝛ.in secunda parte.versicu.quinto principaliter.

Tertio.acquiritur per stipulationem.de quo tamen vide latius vbi ꝛ.ver.2.cadit necessaria dubit.

Quarto.acqui.per ius accrescendi.de quo dicam. ꝯ.

Acqui.etiam aliis modis.de quibus.in c. 1. de consue. recti feu.ſ.successione.item per adeptionem pos.præcedente licentia domini.item & si quis steterit in pos.feu.per annum.domino præsente & non contradicente.de quo & est tex.in cap.2. in fi.in titul.si de inuest.inter do.& vas.lis or.

De præscriptione. autem feudi.vide Dec.cons. 144.in 3.colum.& seq. vbi ponit quæ sint necessaria ad præscriben. feudum.& faciunt quæ vult Alexand. in 2.volum. cons. 169. ibi tum etiam quia.

Et an feudo præscriba.vide Cur.cons.82.in 2.col.vbi tenet quòd sic spatio 30.an.

Sed Alex.in 5.vol.cons.2.in 6.col.versi.ad sextum. tenet ꝙ non præscribatur. minori spatio cẽtum annorum & late soz. in 1.part.cons.86.in 4.concl.&illud consi.Alex.est repetitum in 1.vol.cons.30.

Vide Ludo.Roma.consil. 166.in tertia columna.& consilio 371.

Rub.de successione feudi.

In successionibus feudorum.ducatus. Marchionatus & comitatus. & huiusmodi quæ dicuntur. dignitates regales. vt dicit. Bal.in c. 1.in tit.de feu.marchie An sit dare successionẽ? tex.in c. 1. in fi.in ti.de feu.alie.dicit.ꝙ non. ꝺt tamen ibi text. quòd de consuetudine. contrarium vsurpatum est. quod tamen.secundum. gloss. & doct. ibi intelligendum est in bona consuetudine.

Et ideo Bal.in d.c. 1.de feu. march. dicit. hæc verba formalia.Nor.quòd in istis regalibus dignitatibus. vt sunt ducatus marchionatus rc.in successionibus est attenden.cõsue. quod est bene notandum.secundum.eum.

Intellige tu attendendam esse consuetudinem. ſ. vt primogenitus succedat.Valet namque taꝫ cõsuetudo.vt etiam vult Bal.in terminis.in 1.parte.consi. 143.Panormit.in 2. part.consil.3.præpo.in cap. 1.§.& quia.in 1.colum.qui feu.da.poss.

Licet in successionibus.non admittatur. quis nisi vsque ad x.gradum.vt habetur.in § fi.inst.de succes.cog.

secus tamen est in istis feudis regalibus.quia admittitur. etiam vsque ad centesimum gradum.vt vult.Bal.in d.cap. 1.de feu.mar.& ibi.Mar.de lau.Dec.cons. 85.in 2. col. vide tamen de hoc Ias.in l.fi.in 1.&2.col.C.vnde cogna. vbi dicit.ꝙ in feu disagnati transuersales.non succedunt nisi vsque ad septimũ gradum.c. 1.§.hoc autem scieñ.in ti.qui feu.da.pos.& ca. 1.§. hoc.quoque.de succes.feu.gl.not.& ibi Bal.in d.ca. 1. de feu. mar.Bal.& alii.in c.ſatis bene.de prohi.feu.alie.per Loth.Bal. in aut.defuncto.in 1.col.C.ad tertul.etiam si esset feudum antiquum.vt vult Bal.in d.c. 1.de feu.mar.& dicit.Ias.ꝙ ita communiter tenetur.licet.contrarium.tenuerint Are.in cons. pe. per text.c. 1.in ti.de na.suc.feu.qui tamen tex.non vide.obstare.secundum ipsum Iasonem.

Qui licet dicat hoc.non procedere.in feudo. regni. secundum. dictum Bal.vbi ꝛ.quod sequuntur & extollunt Alua. & Iaudeñ.tamen ipse semper admiratus fuit de illo dicto. & vꝫ sibi.ꝙ Bal.ex toto non firmet illud dictum.vide ꝯ.ver.Collaterales.ibi in casibus tamen.

De primo genito.stante vãlida consuetudin.ꝙ primogenitus succedat. Quæritur qd si primogenitus esset demẽs mente captus.l.furiosus.An ducatus vel marchionatus rc.regeretur per tutorem vel curatorem illius de mentis? videntur primo diceñ quòd sic per cap.grandi.extr.de supplen.negl.præla.in 6.

Contrarium est verius quia consue. quæ defert successionem talium regalium dignitatum primogenito.intelligiẽ .de habili & sufficienti.sed quando patitur. vitium ppm. quia ita natus est.Certe secundogenitus succedere debet.ita dicit.notabiliter Bal.in c. 1.in tit.de succes.feud.Idem vult ipse Bal.in repe.l. 1.C.de sum.trin.& fi.cath. & in Auth. hoc amplius. C. de fideicom.

Vide tamen.Ias.in l.nemo potest.in 1.col.ff.de leg. 1.vbi dicit.ꝙ quando primogenitus. est demẽs. pater potest in testamento. ordinare ꝙ secũdogenitus succedat. Alias si pater nõ disponeret. deberet. admitti demens. & regeretur per curatorem.d.c.grandi.alle.Bal.in d.auth.hoc.amplius in 2. col.& in prohe.grego.in 3.col.in fin.

Ego autem in hoc.dicerem.ꝙ si primogenitus sit demẽs à natura.debear secundogenitus admitti. licet pater nihil ordinauit.Et ad cm.grandi.responderem. ꝙ intelligitur quãdo ex accidenti demẽtia superueniret.&ita in veritate videtur.sentire Bal.in d.c. 1.in fi.principij.de.suc.feu.

Quid si habens regnum decessit relicto vno filio nato ante acquisitam illam dignitatem. relicto etiã alio filio. nato post acquisitam dig.quis præferre.in ea.Vide.d.Iac.in ti. de feu. in 1.carta.ver.sed iuxt.hoc quæro.& Alb.in 1.part.q.157.Fran. Crem.sing. 50.

Quæro an stante dicta cõsue.secundogenitus Clericus excludatur à primogenito? hanc.q.late disputat Fel.in c.ecclesia sanctæ Mariæ ext.de consti.in 37.col.& seq.& dicit. communiter teneri ꝙ sic al.Io.And.in reg.sine culpa. in mercu.de regu.iu.in 6.& max. hoc vult eã ratione quia taꝫ secundogenitus in natiuitate sua. Iam ligatus erat dicta consuetudine per quam primogenito debebantur.bona.etiam patre inuito.& ideo clericatus subsequens.Illud ius quæsitum primogenito auferre non potest.vide ibi per eum.allegantem.pro declaratione dicte decis.Calde.in disp.inci.Sta. ciuitat. cauet. in vlti. col. vbi dicit. eam esse extendendam solum ad casus qui sortiuntur virtutem suam ante clericatum sic.in hoc ex⁰. de primogenito.secus vbi actus habuisset initium.ante clericatum. & consumare.post clericatum. vt ibi per eum quem omnino videas. Et bene aduerte.quia Io.And.& Fel.in loc.præl.indistincte præsupponunt clericum esse admitteñ ad feudum. de quo.tamen.tu dic.latius vt ꝯ.hac eadem Rub.ver.Clericus.

Sed quid si duo simul nascantur. quis eorum succedet stante.dicta consuetudine. Alex.in l.qui filiabus.§. si quis ita. ff.de leg. 1.vbi plures al.remissiones dicit.ꝙ vterque admitti.per l. 2.§.hæreditas.ff.de suis.& leg.fac.l.cum inter C.de fideicom. lib.& idem tenet ipse Alex.in l.ex duobus.ff.de vul.& pup.& in l.is potest.ff.de acq.hæred.& in l.hoc.articulo.ff. de hæred. insti.in quibus.loc.multa al.quę omitto.Fel.in c.capſm.in 16. col.de rescrip.vbi vide.

Addo ꝙ idem Alex.in l. Aretusa ff.de sta.ho.dicit.ꝙ si ignoretur quis sit ps.pater potest eligere al.Bal.in l.in quibus.C.de secund.nup.& hanc.decisionem Bal.refert & sequi vide.Ias. in l.si extraneus.in 4.col.ff.de cond.causa da.

vide in simili.de duobus simul castrum ingredientibus.Alber.in 1.par.q. 106.& ꝛ. in ver.duo.& ꝛ.in ver.Brauium.

Pone ꝙ decessit Rex.dux.vel Marchio.Relicto filio secundogenito.Et Nepote nato ex primogenito defuncto. Quis istorum succedet.Patruus an Nepos? Bar.in Auth.post fratres. C.de leg.hæred.determinat pro patruo contra nepotem.& idem vult Oldr.in cons.94.in prin.penultimæ col.al.l.cum ita §.in fideicom.ff.de leg.2.& l.agrum ff.quando dies leg.&alia multa.& dicit.hanc op.præstantiorem.de veritate iuris.Hanc etiam partem.videtur sequi.Bal.in 1.par.cons. 143.vbi al.multis in contrarium.dicit. ꝙ ius primogeniture soluitur morte. vide ibi per eum quia multa not.adduc.idem etiam vult Per. de anch.in cons.82.

Eandẽ op.tenet Alex.in 4.vol.cons.4.vbi dicit.ꝙ eam semper sequutus fuit tanquam communem. quam etiam videt. sequi in 2.vol.cons.204.

Istud etiam expresse vult.in l.is potest ff.de acqui.hæred.vbi sequitur.distin.Aut filius primogeniti.est natus.ante secundogenitum.& tunc aut verba sta.vel consue.dicunt ꝙ primogenitus succedat.& tunc excludetur.patruus.Aut dicũt filius primogenitus succedat.& non excludetur patruus.Aut filius primogeniti.natus est post secundogenitũ.& tũc admitte.patruus.& dicit.hãc esse distinctionẽ.Bal.in l. 3.C.de suis.& leg.

Contrariam op.recte intuenti.tenet Io.And.in add. ad spe. in ti.de feu.Pan.in cons.85.Pau.de Ca.in 2.vol.cons.161.Are. cõs.164.Barb.in 2.vol.cons.10.in 11.col.sonz.amplissime.in 2.part. cons. 252. in quibus loc. infinita adducuntur pro hac parte Bolog.cons.62.in 6.col.Panor.in c.licet.de vo.

De hac etiam.q.vide Ias.in l.maximum vitium. vbi corrupte vt credo.allegantur aliquæ decis.pro vna parte.quæ tamen sunt pro alia. & tandem dicit. passum esse dubium. prout in veritate est vt patet ex varietatibus tantorum patruum & doctorum si tamen casus occurreret. ego sequerer opin. quæ fac. pro nepote.

Et de hac q. vide ad saturitatem. per Corsetum. in tract. de põte regia.q.cv.vbi relat.op.dicit. ꝙ aut cõstat de consue. vel sta. & illis stañ est Aut primogenitus in vita sua est adeptus dñium.& tunc casus est clarus ꝓ nepote.c.licet.extr.de voto. Aut primogenitus decessit ante adeptionem dominij & tunc Old.variauit quia in cõs.224.tenet pro nepote.& in cons.64. tenet contrarium.al.etiam Petr.de anch.cons.82.vbi tenet ꝓ patruo.vide aliquid per Phi.in c.grandi.de sup.neg.prela.in 6.

Bal.a

Bal in l. tutella. §. si duo ff. de leg. tuto. Ale. ī d. l. maximū vitiū.

Quæro an dux. vel Marchio possit testari. de ducatu vel marchionatu quem tenet ab imperatore in fedum? dic q̄ nō. tex. est in c. 1. in ver. Nulla ordinatione defuncti. rc. in ti. de succe. feu. & ita vult Bal. no. in 3. par. cons. 38. & in 1. par. cons. 33. Old. cons. 237. Card. cons. 100. in fi. segno. cons. 11. Ang. cons. 287. Pau. de Cast. in 1. vol. cons. 456. Lud. Ro. cons. 494. Pan. in 1. part. cons. 82. Ana. cons. 37. Alex. in 1. volu. cons. 30. in 3. vol. cons. 10. & in 5. vol. cons. 15. Ias. in l. de quibus in 21. col. ff. de ll. in l. qui se patris in 27. colum. C. vnde liber. sonz. in 1. part. cons. 19. & in 2. par. cons. 252. in 1. col. Cur. cons. 25. & cō si. 75. in 2. col. sonz. in cons. posito post. ti. ff. sol. mat. in 1. & 2. col. Phi. in Rub. de testa. in 6. in 31. col.

Idem in emphyteosi. Alex. in 4. vol. consi. 106. in vlt. col.

Limita nisi ex tenore inuestiture. appareret. concessam sibi fuisse potestatē testādi. Nā in materia feudi. Accipe hāc maximam. q̄ à tenore inuestiture non est recedēn. quia derrogat omni iuri. & omni naturæ feudorum. tex. est not. in c. 1. in fi. ibi propter tenorem inuestiture. in tit. de duobus fratribus à cap. inue. & dicam ī. in ti. quid sit inuestitura. §.

Limita etiam nisi filij approbarent testamentum patris. qa tunc sibi præiudicarent. vt vult notabiliter Cur. in d. cons. 75. in 2. & 3. col. al. Bal. in c. imperialem. & ibi Alua. lauden. & præpo. med. in ti. de prohi. alie. feu. per Fred. vbi concludunt q̄ filiis approbantibus testamentum paternum. fieri potest super feudis testamentaria ord. per patrem. & refert Alua. in c. 1. de succes. feu. Zab. in facto consuluisse. q̄ vasallus non possit disponere q̄ vnus filiorum habeat duas partes feudi. & alter tertiam. Quod procedit secundum eum. non accedente consensu ipsorum filiorum vide ibi per eum. & Alex. in 5. vol. consi. 12. & consi. 29. in 4. col. ibi si eum.

An autem pater possit vni filiorum feudum prælegare. Ias. in l. 2. in vlt. col. C. de iure emphy. & al. infinitas. decisiones. vbi habetur. q̄ non. in feudo. recepto simpliciter. vel pro se & filiis secus. in feudo hæreditario. vide ibi per eum. & Pau. de ca. in 2. vol. cons. 163. incip. in causa quam mag.

Vt^m. dignitas maioricatus seu primogeniture possit alterari. vide notabiliter Bolog. in consi. 62. max. in 2. & 3. col.

Debetur tamen alij filij sustentari per primogenitum & sibi aliqua assignari pro victu. phi. in d. Rub. de testa. in 31. col. Panor. in c. licet. ext. de Voto.

Quid si vnus est natus ante coronationē patris, alter post quis succedet? vide Bal. in l. imperialis §. his illud C. de nup.

Fœmina. Regulariter non succedit in feudo. quia non pōt portare arma. Hinc dicit. gl. in c. 1. §. hoc autem notandum. in ti. qui. feu. da. pos. q̄ fœmina non leuat phaydam. i. inimicitiā contra hostes. Ang. cons. 67. 2. quia honestas non patitur. mulierem virorum cetibus immisceri. præterea fœmina. habet cor instabile. & est fragilis & in ea versatur. periculum. secreti. has rationes ponit Bal. in l. quotiens in pen. col. C. de suis & leg. Et q̄ fœmina nō succedat in feudo. vult in terminis Ale. in 1. vol. cons. 29. & in cons. 30. repetito. in 5. vol. cons. 2. Ias. in vsib. feu. in 40. col. vbi al. spec. in tit. de feu. §. quoniam. vers. 25. & idem vult. in l. si quis id quod. in fi. 2. & in prin. 3. col. ff. de iurisd. omn. iud. & in l. fi. in 11. col. C. de edic. diui adri. tol. sonz. in 1. part. cons. 19. & in 2. part. cons. 257. in 2. col. & habetur alibi sæpe. per doct. Addo. Dy. in cons. 2. & cons. 139. Cor. cons. 239. Card. cons. 64. Cald. in ti. de feu. cōs. 3. alias 305. Phi. in c. grandi de sup. negl. præla. in 6.

Amplia istam regulam. vt non solum excludatur. fœmina. sed ēt nepos ex ea. & sic eius filius masculus. vt dicit. tex. in d. c. 1. §. hoc autem notandum. qui. feu. da. poss. & potest esse ratio quia tunc masculus procedit ex radice infecta. l. si viua. C. de bo. mater. Card. in cons. 92.

Amplia etiam in dubio feudo. Alex. in 5. vol. cons. 15. in vltima colum.

Limita. 1. hęc regula. quando ex pacto. inuestiture. feudum esset datum etiam pro fœminis. vt est ibi tex. & ibi gl. magna. in §. cum vero conradus. Aduertendum tamen tunc est. quali ter verba pacti concepta fuerint. Nam si fuit simpliciter dictū q̄ fœmina succedat. tunc ordine successiuo admittetur. filia nept. pronept. & deinceps. si autem esset dictum. q̄ talis filia succedat. tunc illa admitteretur. non autem descendentes ab ea pactum. n. personale. personam non egreditur. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pac. l. qui ī futurum. §. si ab altera. e. tit. l. quia personale. cum similibus. ff. sol. mat. & ita volunt Iser. & lauden. in d. c. a.

Et q̄ fœmina succedere debeat quando ita est actum. tenet Alex. in 5. vol. cons. x. in ij. col. Calde. in d. cons. 5.

2. Limitatur. nisi feudum esset maternum. ita vult gl. no. ī d. §. 1. §. & quia vidimus qui feu. da. pos. per tex. in c. 1. de natura. succ. feu. Et licet. Iser. reprehendat ibi hanc limitationem. eam tamen sequitur. Cur. in d. trac. in 3. part. ibi 2. singulariter. pro qua. al. Pet. de anch. in cons. 341. inci. pro maiori intelligentia. quod. in est 339. vbi secūdum. cum vult q̄ si quis recipiat emphyteosim pro se & filiis. licet regulariter. nō veniant fœmine. quia in contractibus regulariter. masculinum. non concipit femininum. secundum. Archi. in c. si quis iuadēte. 17. q. 4. & dixi in ver. masculinum. Tamen illud non procedit vbi emphyteos esset fœminea. vel à fœminis originem habuisset. qa tunc veniret fœmina. Cald. in d. cons. 3.

Intellige tamē hanc limitationem. vt demum admittatur. fœmina. si defficiat masculus alias masculo existente. excludī fœmina. etiam à feudo materno. text. est. in ca. 1. de benefi. fe. quem ita intelligunt. omnes feu. ibi. & videtur. gl. in d. § & qa vidimus. & in c. 1. de natura. suc. feu. & ita vult Ludo. Rom. in cons. 367. inci. circa primum. refert & sequitur Cur. vbi s. fac. quod vult Ale. in d. cons. 29. ibi fortificantur prædicta. Lud. cons. 1. & cons. 33.

Et ibi Cur. hoc. sublimitat non procedere. in filiis naturalibus tantum. qui non succedunt etiam in feudo fœmineo. al. Alua. in c. 1. an mari. succe. vx. post Iac. ardiz in ti. de succe. feu. sub rubricella. an naturales succe. in feu. Quod dicit. esse notā dum ad limitat. l. si qua Illu. C. ad orf. vbi in bonis maternis. ita succedunt naturales sic. leg.

3. Limitatur. quando fœmina redemisset feudum à domino per pec. itagl. ibi.

4. Limitatur. Quando dominus propter seruitium patris dedisset feu. filiæ. secundum. dictam gl. & ita vult Fulg. in terminis. in consil. 4. de quo. vide latius cur. vbi s. Bolog. nostr. in cons. 1. in 9. col. & seq.

5. Limitatur. quādo feudum esset franchum & liberum. & sic ad nullū seruitium. quia tunc fœmina succederet. vt vult Bal. in d. §. & quia vidimus. in fi. com. al. tex. in c. si cui militi. in titu. de capīs extraord. Cuius capti verba. refert Bal. in d. l. quotiens. C. de suis & leg. Et hanc limitationem. sequitur. Ludo. Ro. in singli 177. alias 178. incip. hodie fœmina. vbi dicit. ita consuluisse. & ita consuluit in d. cons. 367. Et ita etiā videt. tenere. Alex. in 1. vol. cons. 29. & sequenti. vbi concludit q̄ tale feudum franchum potest alienari. Hanc partem. addit Cur. vbi s. tenuisse Barb. in c. ex parte in prin. ext. de feu. & Corne. in cons. 41. incip. Aperte. Dec. cons. 32. & cons. 85. in 2. dubio.

Hanc tamen limitationem impugnat. ipse Cur. post Lau. & Card. medio. bono fundamento. & hanc impugnationem antē eum posuit d. Iac. in suo tract. feu. in ver. & fœminis & Ale. in d. cons. 29. in fi. & cons. 30. Cor. cons. 139.

Limita etiam ñ iur. esset præstan. ita Dec. cons. 139. & ista limit. colr ex dict. Alex. in d. cons. 30. in 5. col. ibi ad 3.

6. Limitatur. Nisi dominus de Nouo inuestiret fœminam consentientibus illis ad quos succīo feudi esset peruentura. ita vult Lud. ro. in d. cons. 367. per tex. in c. 1. de alie. feu. pater. & in d. c. 1. §. hoc. quōque. de succes. feu. & vult Cur. vbi s. ibi 13. Fallit.

Amplia vt per Bolog. in cons. 1. in 10. & 11. col.

7. Limitatur. in feudo Emptitio. Nam in tali feudo. fœmina succedit magis ex natura contractus quam ex natura feudi. vt vult ellnr Odof. in summa. in ti. qui pos. suc. in feu. & Bal. in d. §. & quia vidimus. dicit quòd si istud dictum esset verum. esset valde not. Alex. in l. vt^m. de verb. obl.

Adde tu. q̄ hāc limitationem. sequi. Lud. Ro. in d. cōs. 367.

Et licet. ꝯ hanc limita. teneāt. Iser. & laudeñ. in d. c. 1. q feu. dare. pñt. eam tñ seq. Cur. vbi s. bonis rationib. & fundamētis.

Sed eam sublimitat duob. modis. 1. vt solū ꝓcedat q̄n feudum est emptū integro ꝓtio. i. q̄ datū est iustū pretium quod æquiualeat feudo. sine alio seruitio secus aūt vbi pars ꝓtii data esset & pro parte præstaretur seruitium. al. Bal. qui ita velle videtur. in d. §. & quia vidimus.

2. sublimitat quādo feudum esset susceptum pro se filiis & descendentib. masculī quia tunc propter verbum masculis filiæ excluderentur per tex. in simili in c. Reynaldus de testa. & alia quæ al. & ad ista dicit. esse videñ. franc. Cur. consi. 48.

Aduerte etiam. quia dicta limit. saluari posset. quando quis emisset cōitatum pro certo censu annuali Nam licet talis cōitatus sit cēsualis nō tamen est feudalis. prout nec esse præsumitur. vt dixi s. in Rub. quid sit feudū. §. Et ideo fœmina posset. in tali cōitatu succedere. Ita Bal. ī c. significauit ext. de resc.

8. Limita. q̄n fœmina. esset in armis assuefacta. vt dī de vxore mitridat. Regis teste. valerio maximo. in ti. de amore coniugali. & ꝓut dī de pātasilea amazonū Regina. & de sibb. & ita in terminis. vult Iser. in d. §. hoc autē no. alias in §. & qa vidimus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed hanc limit. reprehendunt Laudeñ. ibi. & modern. vt Iac.& Cur.vbi s.

9.Limita.nisi feudum esset pro certo seruitio,quod ita posset explicari per feminam sic.per masculum. ita vult Ludo.in cons.præal.367.& Alex.in 1.volu.cons.30. repetito in 5.vol. cons.2.addo Cum.cons.99.& cons.164. & Fulg.cons.8. Cor. in 1.vol.cons.16.Are.tamen cons.1.reprobat hanc limita. vide Cur.vbi s.ibi 9.fallit.de quo per Alex.in 5.vol.cons.9.col. 2.& Cor.cons.239.

10.Limita.quando consue.esset,q; mulier succedat in feudo,vt in regno Siciliæ,tal.enim consue.seruan.est.c.1.in ti.de feu.cog.& ita vult Iser.in d.§.& quia vidimus.& ibi Alua.post eum.& Cur.vbi s.Addit Bal.in 1.par.cons.143.incip.q; pro regula.de quo etiam vide Ro.in d.cons.367.& Ias.in l.de quib. col.20.ff.de ll.& Fran.Cur.in cons.50.circa fin.2.col.& Card. medio. in d.§.& quia vidimus. col.16. vide etiam Cur.vbi s. ibi 8.fallit.

Et ibi subiungit Cur.an in hoc attenden.esset consue.vnius familiæ.& sic nunquid vna familia possit introducere consuetud.vt fœmina succedat.& relat, hincinde opin. dicit, q; hanc q.pro tunc non vult decidere.quia in breui erat de facto ventura.sed dic.esse videñ q;.Bar.71.inc.ex facto proponi.& Are. cons.163.Adde tu ad istam q. bene face. quæ vult Barb.inter cons.Cur. cons.66.col.16. & Ias.in l.si quis à filio.§.si parri.ff. de leg.1.in quib.loc.dicunt,q; consue.vnius progeniei est seruanda inter eos.

11.Limita.in feudo condictionato, dato pro se & hæredibus & successorib. max. si dica. quibuscunque. quia tunc admitte.femina.Ita Sonz.in 2.part.cons.257. col.5.6.& 7.& filij fœminæ.Cur.iun.cons.1.col.3.

Sublimita,nisi iur.esset præstañ.domino.ita Dec.cons.139. faciunt no.per Alex.in 5.vol.cons.9.col.2.ver.præterea.Cor. cons.239.

12.Limita.in feudo ligio,in quo ita succedunt fœm.sic.masculi.vt vult Alex.in d.cons.30.in 1.vol. & dixi s.in rub.quot sint diuisiones seu species feudorum.Et istud etiam in terminis vult Ias.in prælud.feud.col.40. quod intellige secundum eum ibi.stante tali consue.

13.Limita.in sententia,in qua dici.q; feudum pertineat tali & filiis suis:quia tunc venient filiæ.vt vult Alex. in 5.volum. cons.1.sed hoc impugnat Cur.vbi s.ibi 12.rc. vide in ver.masculinum.§.

14. Limita. vt non procedat in feudo exiguo. ita Rom. in d.cons.367.& pro ista limit.quam tamen ipse impugnat.Cur. vbi s.ibi xi.limitate.all.multas auctoritates.

Et ad limitationem regulæ prædictæ not. quòd licet si aliquis recognoscat feudum à superiore,& postea ipse alteri infeudet, ipso moriente, femina non succedat, nec vasallus tenea.recognoscere illud feudum à femina. tamen si aliquis infeudaret allodium suum,& postea decederet relict.mascul.& feminis.in tali feudo ita succederent femine sic.masculi,& tenebi.vasallus recognoscere feudum,etiam à feminis.ita sing. Alnar.in c.1.in princ.& in antepen.col.in tit.de eo,qui sibi & hæred.suis.refert Cur.vbi s.ibi 14.vbi hoc tamen impugnat.

Aduerte etiam, quia si princeps dixisset, donamus tibi & tuis leg.hæredib.admitteretur etiam filia,seu femina. Decius cons.32.& cons.85.in 2.dub.

Et subiungit Decius,quòd femina est capax iurisdict.quando venit iure hæreditario. Decius vbi s.in fin.f.in cons.32. & vult Alex.in 5.vol.cons.1.col.6.& cons.24.col.3.ver.nec obstat quòd feminæ.

Pro se & hæredibus masculis & feminis.An tunc admittentur fœminæ cum mascul.An vero ordine successiuo? Cur.vbi s.ibi 17. dicit hanc dubitationem reperiri decisam. per Alex. in cons.29.volum.1.vbi concludit,quòd admittentur ordine successiuo. addo quòd istud etiam videtur decidere idem Alex.in d.1.vol.cons.29.ibi fortifican.prædicta. vbi vult,quòd ita demum admitta.femina, etiam in casibus in quibus de iure succedere potest, quando deficiunt masculi, & non aliter. & idem vult in eodem 1.vol. cons.127. vbi loqui.de emphyteosi & stante statuto,quòd filia excluda.ab intestato rc.alias autem tenet, quòd in emphyteosi hoc modo recepta. succedat femina æqualiter cum masculo.Et de hac quæstio.vide etiam Ludo.cons.1.& cons.22.& Iasonem in l.2.colum.75.C. de iur.emphyt. & Dyn.cons.2.Deci.cons.129. Card.consilio sexagesimoquarto.

Vide etiam Bal.in 2.parte.cons.326. vbi dicit,quòd si vltimo loco remaneant duo fratres, & vnus decedit relicta filia: postea alius decedit relicta filia, quòd filia vltimi morientis excludet aliam.vide ibi,quia est not.consilium.

Adde tamen ipse Bal. vide. tenere contrarium in d. 1. part. cons.328.quem etiam vide in cons.331.

Præmissam decisionem Alex.in d.cons.29.volum.1.intellige in terminis suis, quando feudum est pro se & hæredibus suis, masculis & feminis: secus si dictum esset in inuestitura, quòd quis recipit feudum cum masculo simul cum femina, vel diceretur quòd femina succedat sicut masculus, vel recepisset feudum pro masculis cũ feminis. Nam istis casibus succederet femina cum masculo. ita Bal. in d.l. quotiens. C. de suis & leg.Franc.crem.sing.70.

Adde quòd Ang.in cons.184.tenet quòd femina succedat cum masculo,quando dicitur pro masculi & vna femina.

Quid si inuestitura dicat pro se & hæredibus suis vtriusque sexus, an tunc venient feminæ ordine successiuo. Cur.vbi s.refert solum Alex.hoc decidere in cons.9.vol.5.vbi dicit, quòd feminæ non admittentur nisi ordine successiuo.

Vide vnam pulchram quæstio.per Calde.in ti.de feu.cons. 13.alias 315.

Sed quid si fuit quis inuestitus, vt s. pro se & hæredibus suis mascul. & feminis, & decessit relict. vno masculo,& vna femina, sed masculus illico decessit. vtrum femina admitta. gl.not.in c.1.§.quin etiam. in tit.episcop.vel abb. determinat quòd sic. & ibi hoc volunt Aluar.Iac.de Beluis.Nic.de Neap. & Bal.licet Iser.ibi teneat contrarium.

Quid autem si feudum sit concessum duobus, vt s.& vnus ipsorum decedat relicta filia, an patruus excludet eam, an e. contra.dic quòd filia excluder patruum.c.1.in tit.de duo.fra. à cap.inue.fac.l.pactum.ff.de prob.faciunt not.per Alex.in 5. volu.cons.119.col.1.ver.& decedente.Bened.in cons.82.col. 2.& seq.

Sed quæritur,quid si masculus petat inuestituram pro se & sorore,an sibi præiudicet. Alex.in 5.volu.cons.9.determinat quòd non. refert & sequitur simpliciter Curt. vbi s. ibi 19. quæro.

Pro masculis & vna femina.Quid si contingat plures feminas adesse. Bal. in d.§.& quia. dicit, quòd erit locus gratificationi.sed Cur.vbi s. ibi 18. dicit, quòd primogenita admitte. per not.per Lud.cons.408.vbi dicit,quòd si testator leget alicui centum,pro prima filia maritanda,intelligitur legatum fa ctum pro primogenita. dic tamen,quòd pro opi.Bal.fac.tex. in l.si quis seruum.§.si inter duos.de legatis secundo. & relinquit cogitañ.

Vide etiam Ang.cons.311.vbi loqui.de emphyteosi.

Deficientibus mascul quòd fœminæ admittantur. Quid si decedat relicta vna filia, quæ successit in feudo, & contingat illam filiam decedere relicta vna filia,relicto q; nepote ex filio præmortuo,quis succedet?dic quòd nepos.gloss.in cap.1. in titul.de eo,qui sibi & hæredibus suis. & ibi doctor. faciunt quæ in similibus terminis vult Bal.in 1.parte.cons.1.& 2.fac. etiam quod vult Cur.vbi s.ibi 22.quæro. vbi alleg.Fulgos.in cons.229.

Pro mascul.& fe.ex suo corpore descensuris.An continea. nepos ex filia.Bal.in c.1.§.filia vero.de succeff.feu. dicit quòd sic.quia non decedit sine filiis,qui nepotem ex filia reliquit.l. 1.C.de cond.inser.vbi idem Bal.& Pau.de cast.refert & sequi. Cur.qui alia al.vbi s.ibi 23.quæro.

In casibus, in quibus mulier succedit in feudo, quid si relinquat filios ex diuersis matrimoniis, qualiter succedent filij in feudo.Curt.vbi suprà. ibi, vigesimoquarto quæro.dicit esse text.mirabilem. in capit.mr. si de feud.fuer.controuers. decidentem in fauorem filiorum primi matrimonij. sed dicit communiter doctor.ibi illum text. intelligere in consuet.locali,non autem in generali.

Pro suis liberis hæredibus ex linea masculina descendeñ. An comprehenda. filia femina recipient. Curt.vbi suprà. ibi, vigesimoquinto quæro.dicit,quòd hanc quæstionem in emphyteosi formar Paul.de castr.in l.maritus. C.de procuratori. vbi dicit consuluisse,quòd non.& ibi Curt.alleg.multa.max. Alex.in 3.volum.cons.43.& vide quæ dixi in tractat.emphyteotico.q.139.

Pro te & aliis de genere tuo. An veniant descendentes ex femina.Iser.in c.1.de succ.feud.dicit q; non.vide de hoc Cur. vbi s.ibi,26.vbi latissime disputat hanc q.Et in ver.27.quærit an femina semel exclusa, per existentiam masculi. pp° duret exclusa. ita q; etiam mortuo masculo, qui eam excluserit, non possit femina admitti, & post multa hincinde adducta. concludit q; sic.dicens hanc esse communem opin.quam limitat. vide ibi per eum.& quæ dixi in sta.sub rub.filia dotata q.

An autem fœmina semel admissa, excluda. à masculo superueniente.ex.duæ filiæ successerũt in feudum,vna moritur relict

relicto filio, an iste nepos excludat materteram. Cur. ibi post longam recitationem versic. 27. dicit ꝙ non. & dicit hanc esse communiorem opinionem.

Ad vnum notabiliter aduerte, quia dominus directus feudi potest respectu sui iuris & interesse. consentire. ꝙ feudum veniat ad fœminas vel natos ex fœminis. c. 1. §. hoc autem notandum. ibi n. ſpr dictum fuerit. qui feu. da. poſſ. c. 1. de feu. fe. & ſi. ſad feu. ad feu. pti. & ita vult d. Franc. Curtius in conſi. 1. & ita refert ſe conſuluiſſe. in d. tract. ibi xxx. & vlti.

Pro te & filiis maſcul. Quæro quomodo in materia feudali intelligatur. iſtud nomen filiis. ſ. an nepotes pronepotes & deinceps comprehendan. vide. 1. ꝙ non. per nota. per Bar. in l. liberorum. ff. de verb. ſig. dum tangit articulum. an in contractib. app. filiorum continean. nepotes. & hanc opi. tenet Alex. in 2. vol. conſ. 204.

Contrarium eſt verius. quia in materia feudali. ſub hoc verbo filiis. continentur omnes deſcendentes maſculi. ita gl. no. in c. 1. ver. & ſi clientulus. in gl. ſuper ver. ad dominum. ibi ſed tu inſtabis. de alie. feu. & ibi hoc. vult Bal. & in c. quæ in eccleſiarum in antep. col. de conſti. Iſtud etiam proba. in d. verſ. & ſi clientulus dum illa litera equiparat hos duos caſus. ſ. quando quis recepit feudum pro ſe & hæredibus ſuis maſcul. & quando recepit pro ſe & filiis. Nam primo caſu intelligitur de omnibus hæredibus maſcul. verbum. n. hæres in materia feudali intelligitur de filio maſculo. c. ſimiliter. §. profecto in tit. de l. conra. comprehenduntur etiam nepotes pronepotes rc. quia illa verba ſine hærede deceſſerit. in materia feudali ſunt poſita. in condictione vnde debemus intelligere de filiis & vlterioribus in gradu. non autem de extraneis quia alias feudū. nunquam reuertere. ad dominum. cum intelligeretur. de extraneo. cum nemo ſine hærede decedat. l. 1. C. vnde vir. & vx. vide tamen Alex. conſ. 19. col. 3. lib. 5. vbi ꝙ non intelligitur de hærede ſanguinis. Pari modo eſt dicen. quando feudum recipi. pro ſe & filiis. vt comprehendan. etiam nepotes & vlteriores ad no. per Bar. in d. l. liberorum. poteſt reſponderi ꝙ loqui. in materia cōtractuum. ſed ꝺctus feudal. non eſt proprie ꝺctus. imo magis dicitur gratia. quia magis participat de lucro & benefi. quam de onere. vt declarat Bal. in prohe. feu. dū ponit an feudū poſſit dici gra. g⁹. rc. l. q̄ritur. ff. de ſta. ho. & ab iſta opi. aqua. vidit aliquos diſcrepare & quam mult. compro bat iuribus. dicit. non eſſe recedē. d. Iac. in d. trac. in ver. præſentes & recipientes. Adde Alex. in l. gallus §. inſtituens. in vlt. col. ff. de libe. & poſth. cuius verba. fere formaliter. tacto auctore. refert Iac. vbi s. & de hac. q. vide latiſſime. per Iaſ. in l. de quibus. in 6. & 7. col. ff. de ll. & pro iſta parte. quam ſequi. al. infinita. max. Alex. in 4. vol. conſ. 121. incip. ſuper primo. quæſito. quod m̄ eſt 124. al. etiam eundem Ale. in 5. vol. conſ. 17. & conſ. 26.

Addo eundem. Iaſonem. in l. ſi extraneus. in vltim. col. ff. de cond. cauſ. da. vbi in apoſtilla. allegantur. multa conſilia. quæ mihi parum eſſet. tranſcribere. idem vult in d. §. inſtituens. in 4. colum.

Addo etiam. Cur. in d. tract. in 2. part. ver. circa hanc materiam. vbi infinita al. pro & contra. dicens. ꝙ alias conatus fuit. defendere. primam. op. Nunc autem diutius conſideran. conſiderauit præd. op. fedele. diſt. poſſe concordari.

Diſtingue ig. inquit ipſe. ꝙ aut loquimur. in feudo habito à ſupremo principe. & tūc app. filiorum veniant nepotes. Aut loquimur. in conceſſione feudi facta ab alio inferiore. & tunc ſecus. & hanc ſuam diſtinctionem probat optimis fundamēt.

In emphyteoſi autem app. filiorum. non venient nepotes. Ita Alex. in d. conſ. 17. in 5. volu. & dixi latius. in tract. emphy. §. 121.

Quæro an feudum receptum pro filiis. intelliga. etiam pro naſcituris? Laudē. in c. 1. de grad. ſucceſſ. in feu. tenet ꝙ ſic. & eſt de mente Bal. in l. manumiſſus q̄ in ſi. com. C. de libe. & eorum libe.

Quid ſi dica. pro filiis naſcituris. & naſca. quis ex ventre ſerto. dic ꝙ admitti. ita Fel. in c. ſic. ex tua. extra. de homic. Adde Cur. in 3. part. q. 14.

Pro ſe & nepotibus. An tunc veniant filij fratris. vide Alexan. in l. 2. C. de ſucce. edic. & quæ dixi. in ver. Nepos.

An autem veniat filius fratris præmortui. cum alio filio. & ſic cum patruo. Cur. in 3. par. ibi 12. quæro. dicit. ꝙ ſic. al. Corneum in 2. part. conſ. 24.

An filij recipient. excludant filios fratris. Bal. in l. cum acutiſſimi de fideicom.

Pro ſe & ſuis hæredibus. An tunc fœmina admitta. vide Alex. in 1. vol. conſ. 30. repetito in 5. vol. ꝯſ. 2. & dic ꝙ ſi. ga in hac materia feudali. app. hæredis. intelligitur de filio maſculo c. ſimiliter. §. profecto. in ti. de l. conra. Card. in conſ. 64. Cal. l. in ti. de feu. conſ. 8. alias cccx. Ang. conſ. cx. in iij. col.

Cor. tamen. in conſil. xvj. tenet. quòd ſi dica. pro ſe & hæredibus & ſuccōibus veniat fœmina.

Et hæredibus quibuſcunque. An intelliga. etiam. de extraneis? Bal. in c. imperialem. ver. ſed ſi conceſſum. in ti. de p:ohi. alie. feu. per Fred. determinat ꝙ ſic in tantum. ꝙ poterit legari. etiam extraneo. quia in re legata. leg. cenſe. quodammodo hæres. l. id tempus. §. 1. ff. de vſuca. idem. vult ipſe Bal. in l. 1. in 34. q. ff. de re. diuiſ. de quo vide late Alex. in l. Gallus. §. etiam ſi parente. ff. de libe. & poſth. in 2. col. cum apoſtilla mea. eandem opi. tenet ipſe Alexan. in l. quædam. §. nihil intereſt. ff. de eden. & in l. etiam ff. ſol. mat. in l. quod dicitur. ff. de verb. obl. & in l. ſi patroni ff. ad Treb. faciunt quæ vult Barb. in 2. parte conſil. 23. vbi ponit de ſta. dicente quòd quælibet p:. cuiuſcunque ſit condict. rc. & dixi in ver. verba dubia. §. Cur. iun. §. 1. in 1. col. & ſeq.

Addo. Pan. in 2. vol. conſ. 3.

Idem vult Iaſ. in l. 2. in 77. C. de iure. emphy.

De hac materia. vide quæ dixi. in tract. emphy. q. 133.

Et pro heredibus & ſucceſſoribus. Not. quòd tunc oportet. quòd ſit heres ille qui intendit conſequi. feudum. vt in terminis. vult Alex. conſ. 10. in 3. vol. & in 5. vol. conſ. 13. & conſ. 19. conſ. 26. in 1. colum. & conſ. 28. in vlt. colum. & conſ. 124. Et Cur. in conſ. 82. in 4. colum. & Cur. iun. conſ. 1. in 4. col. ibi ſecundam itaque. fac. quod dixi in ver. Baro. §. allegan. Bal. in auth. hoc amplius de fideicom. & in dubio præſumi. pro hęredibus. Alex. in 5. vol. conſ. 18. & conſ. 26. Cur. Iun. conſ. 3.

In contrarium fac. quod vult Alexand. in 2. vol. conſi. 193. in 1. col.

Pro te & quibus dederis. An tunc tranſeat ad extraneos? doct. communiter per illum tex. tenent quòd ſic. in c. 1. in tit. de feu. non haben. pro. naturam feu. & eſt tex. in c. feudum ea lege. ſi de feu. fue. contr. & ita etiam in emphyteoſio eccleſiaſtica. tenent Nic. de Neap. & Alua. ibi. & iſtud eſt indubitatum. quando in teſtamento. eſſet inſtitutus hæres extraneus. vt vult Alex. in 2. volu. conſ. 189. & vide Bal. in prima parte. conſil. 70.

Cur. iun. conſ. 1. circa prin.

Sed nunquid. habeat locum ab inteſtato. Cur. in 4. conſil. multa al. pro & contra. tamen concludit hanc opinionem eſſe veram & procedere. etiam ab inteſtato. vt tunc veniat etiam hæres extraneus. ab inteſtato. al. Nico. de Neap. Alua. & Card. Alex. in d. c. feudum ea lege. & alia infinita. reſpōden. pulchre & ſubtiliter ad adducta in contrarium.

Sed quid ſi ille qui tali modo fuit inueſtitus non diſponit an hæres diſponere poſſit? Alua. in c. 1. in ti. de co. qui fi. fe. ag. de feu. pater. in vlt. col. dicit. ita fere formaliter & cui dederit aliquid non operantur poſtquam vaſallus non fuit vſus illa potentia ſibi attributa. ar. ff. de arb. l. non diſtinguemus §. ſi cum dies.

Non requi. tunc conſenſus domini in alienatione. Decius conſ. 164.

Pro ſe & deſcentibus. quid ſi deceſſit relictis pluribus filiis qui diuiſerunt inter ſe & feudum peruenit ad vnum. dic ꝙ donec extant aliqui de linea illius cui feudum peruenit alij non admittentur. tex. eſt in c. 1. de natura. ſuc. feu. vt al. Cor. in 3. volum. conſil. 37. verſic. ex alio rc. fac. quod vult Oldr. in conſilio 178.

Et ita in emphyteoſi firmat Cor. in tertio volumin. conſilio 190.

Contrarium tamē in emphyteoſi videtur tenere ipſe Cor. licet non audeat firmare. in 4. vol. conſ. 42.

Exhæredatus. An ſuccedat in feudo. Iacob. de ardiz. in ſumma. in titul. de ſucceſſ. feud. in Rubric. an filius ſucce. in feud. dicit. quòd ſic ſi teſtamentum ſit irritum. ſecus ex eo. ſit adita hæreditas. l. ſi exhæredatus ff. ad ſylla. idem tenet Iſer. in c. 1. in prin. in ti. de ſucce. feu.

Intellige tamen. quòd exhæredatus poſſit in feudo ſuccedere. quando iniuſte fuit exhæredatus. alias ſecus omnis. n. cauſa quæ eſt ſufficiens. ad exhæredandum eſt ſufficiens. ad priuandum feudo. text. eſt not. in c. p. primo. §. prædictis autem modis. in titul. quæ ſit prima cauſa. benefi. amit. Non tamen intelligas quòd quælibet cauſa, ex qua opinio. & fama exhæredati grauatur. ſit ſufficiens ad priuat. feudi. vt eſt text. in prælegato. capit. primo. §. illud enim. vide Iaco. vbi s. in d. verbo. præſentes & recipientes. & Cur. vbi s. in 3. par. ver. tertio principaliter quæro.

Nunquid autem exhæredatus à patre. ſuccedat in feudum aui. vide Iacob. de ardiz. vbi s. & Iacob. & Cur. in locis p:ol.

Et an

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et an exhæredatus à patre excludatur à ſuccõe collateral. dic ꝙ non. Alua. in d. §. & quia. Cur. in 3. parte. ibi. 8. quæro an filius exhæredatus.

Inſtitutus in re certa, an ſuccedat in feudo cum aliis æqualiter? dic ꝙ ſic, per c. 1. in tit. de ſucceſ. feu. & ita vult Bar. in l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. ff. de oper. lib. cum aliis alle. per Alex. in 1. vol. conſ. 129. col. vltim. & in 5. vol. conſ. 19. col. 3. ver. non ob. etiam ſi in contrarium. & in conſ. 22. col. 2. verſ. & hoc etiam operatur.

Emancipatus, an ſuccedat in feudo? Bal. in aut. in ſuccõe. te. ſuis & leg. tenet ꝙ ſic. & Iac. de ardiz. in tit. de ſucc. feu. §. item quæritur ſi emancipatus. hanc q. latiſſime decidit Cur. vbi s. verſ. 2. principaliter quæro. & Iaſo. in l. qui ſe patris. col. 27. C. vnde liberi.

Nepos ex filio prædefuncto, an ſuccedat cũ patruis in feudo, quemadmodũ in allodialib. Cur. vbi s. ibi nono princip. r conclud. breuiter ꝙ ſic, per gl. in c. 1. de na. ſucc. feu. quæ gl. dicit hoc eſſe de mente tex. in c. 1. circa prin. de grad. ſuc. in feu. all. etiam tex. in c. 1. de ſucc. feu. & ibi. Bal. all. etiam Are. conſ. 163. & Alua. in c. 1. de na. ſucce. feu. vbi Alua. dicit. ꝙ filij tunc ſuccedunt in ſtirpes non autem in capita & ꝙ in feudo admitta. Nepos cum patruis. eſt tex. in c. vnico. §. his vero deficientibus in ti. de grad. ſucce. in feu. & vide. caſus. in §. reliquum in auth. de hæred. quæ ab. inte & in auth. vt fra. filij. in prin. col. 9. Et ita vult Alex. in 1. vol. conſ. 88. repetito. in eo. vol. conſ. 137. Addo tex. in c. decedente. & ibi Bal. in tit. de. na. ſuc. feu. doct. in c. 1. de ſuc. feu. Bal. in c. 1. §. ſi tamen. in tit. qui feu. da. poſſunt & in 1. parte. conſ. clxj. & conſ. 395. in quibus locis. late ponit. ꝙ nepotes. ex filio prædefuncto. ſuccedunt in ſtirpes cum ſuis patruis tam in feudalibus. quam in allodialibus addo Barb. in 2. vol. conſ 10. in 4. col. vbi ad hoc. etiam all. c. 1. de feu. march.

Addo etiam eundem. Bal. ĩ 4. parte. conſ. 32. ibi ſuper quinto. Et ita in terminis vult Sonz. in 2. parte. conſ. 252. in 1. col. Alex. in 5. vol. conſ. 129. in fi. & in 3. vol. con. 26. Cor. in 2. vol. conſ. 24. in fi. & conſ. 131. Sonz. in conſ. poſito. poſt tit. ff. ſol. matr. in 1. col.

Concluditur ergo. ꝙ tam in allodialibus quam in feudalibus. filius ſuccedit in locum patris ſui. per §. cum filius. inſti. de hæred. quæ. ab inte. cum aliis præal. & vult Bal. in 1. parte conſ. 5. per quem tex. Bal. in l. 1. in 2. col. C. de 2. nupt. dicit, ꝙ tunc non corrumpi. gradus. ſed repreſentatur.

Iſtud tamen. intelligeñ videtur. quando tractatur. de ſuccõe aſcendentium. Secus quando tractaretur. de ſuccõne trãſuerſali. quia tunc filius non ſuccedit in locum patris præmortui. nec equaliter admitti. cum patruo ſuo. §. ſi plures. Inſti. de lega. ag. ſuc. l. ſi auie. C. de ſucce. edic. & l. auunculo. C. communia de ſucce. Iaſ. in l. fratres. in 3. col. C. de inoff. teſta. facit conſilium Ang. 37.

Sed dicit. Iaſ. in d. l. ſi auie in 2. col. quòd iſta iura prox. all. limitan. non procedere quãdo tracta. de hæred. patrui vel auunculi. ſeu amite vel matertere. quia tunc filius ſuccedit loco patris & admitti. ſimiliter & ſemel. equaliter cum aliis patruis. auth. ceſſante. & in cor. vnde ſummi. C. de leg. hæred. quod intellige ab inteſtato. Iaſ. in d. l. fratres. in 3. col.

Quantum autem ad alios tranſuerſales. filius vel nepos nõ ſuccedit in locum patris præmortui. Imò excluditur. per patruos qui viuunt. auth. poſt fratres. & ibi Bar. C. de leg. hæred. & declarat Cy. d. auth. ceſſante. Bal. in l. 3. C. de leg. hę. & Io. fa. in d. c. cum filius. & ita in effectu vult Alex. in 5. vol. conſ. 44. in 4. col. Ang. in d. conſ. 37.

Et in materia. ꝙ nepos admitta. cum patruo. in allodialibus. vide ſubtiliter. Bolog. in tract. ſuc. ab inte. in add. ad mathef. col. 31. cum duabus ſequentibus. & aliquid per decium conſ. 87. in fi.

Aduerte tamen. Quia Alex. in 5. vol. conſ. 129. vult ꝙ ſi alicui ſit data emphyteoſ. pro ſe filiis & nepotibus. intelr ordine ſucciuo. imo filius fratris. præmortui. non admitte. cum patruo. al. Bal. in l. cum ita. §. in fideicommiſſo. ff. de leg. 2.

Idem vult bened. de perux. in conſ. 5.

Et idem in feudo. in terminis propriis. tenet Petr. de anch. in conſ. 82. & Alex. in 2. vol. conſ. 204. & in 4. vol conſ. 4. & in 5. vol. conſ. 17. addo Ant. de bu. conſ. 47.

Idem in emphyteoſi eccleſiaſtica. tenet. Bolog. in conſ. 48.

Fateor ingenue hunc articulum eſſe difficilem. Et niſi. fiat aliqua diſt. videntur doct. in locis præal. multum contrariari.

Ego autem pro nunc ita diſtinguerem. ꝙ aut loqui. in ſuccõne aſcendentis. & tunc filius repræſentet perſonam patris. & eius loco ſuccedat.

Aut loqui. in ſuccõne. tranſuerſali. & tunc aut loqui. de ſuccõne patrui. & tunc etiam filius ſuccedat in locum patris ſui prædefuncti. Aut loqui. de ſuccõe aliorum tranſuerſalium. & tunc filius non ſuccedat in locum patris ſui. & hanc diſtinctionem colligo ex dictis per Iaſ. in d. l. ſi auie. & per Dec. in conſ. 1. & ita videtur velle Alex. in 3. vol. conſ. 5. in fi. & in 5. vol. conſ. 44. in 4. col. & Cor. in conſ. 302. in 1. vol. & in 4. vol. cõſ. 186. Ang. in §. cum filius inſti. de hæred. quæ ab inte. Bal. in l. conſanguinitatis. C. de legi. hæred.

Et quia illam diſtinctionem. an quis ſuccedat ex prouiſione. l. vel. hominis. mordent. multi doct. vt patet. in locis præal. de quo habetur etiam aliquid per Iaſ. in l. qui liberis. §. hæc verba. in 1. & 2. col. ff. de vul. & pup. Ideo pro nunc eam. non attingo. de quo etiam habetur per Dec. conſ. 79. & Alex. in 3. vol. conſ. 26. & Cor. in 2. vol. conſ. 131. & in 3. vol. conſ. 131.

Limita etiam. niſi pr eſſet de crimine læſæ maieſtatis damnatus. quia tunc eius filius excluderetur. Ita fulg. conſ. 8. ad fi. refert & ſequitur cur. in 3. parte. ibi nono pro perfecto.

Sed retento themate. quòd filij ſuccedãt in locum patris. quæritur nunquid tales filij. qui patrueles appellan. Succedãt in ſtirpes an vero in capita. Iac. de ardiz. vbi s. ſ. in rub. de ſucce. feu. dicit. quòd ſuccedent in capita. & idem vult Bal. in d. auth. ceſſante. dicens hoc ita communiter teneri. & aſſignat rationem quia ſic. ſeruitium feudi diuitur per capita. Ita & ſuccio. l. ſecundum. nãz. ff. de reg. iur. ad idem all'ur. tex. in c. 1. §. his vero. deficientib. de grad. ſuc. in feu. vbi text. videtur velle. quòd deficientibus deſcendentibus admittan. fratres. & filij fratrum. vlteriores autem admittan. per capita. & etiam quando filij fratrum ſuccedunt alicui collaterali ad idem eſt tex. in c. decedente fideli. in tit. de capris. extraord.

Contrarium tamen determinat d. Iac. vbi s. in ver. præſentes & recipientes. al. Iſer. in c. 1. de grad. ſucc. in feu. & Bal. in c. 1. in ti. de na. ſuc. feu. vbi dicit. ꝙ quia gloſator in d. aut. ceſſante. tenuit ꝙ in allodialibus ſuccedunt in ſtirpes. non vult ipſe Bal. recedere ab op. gl. Et idem vult ipſe Bal. in ti. de gra. ſuc. in feu. c. 1. & in c. 1. de ſucc. feu. Et ibi hoc etiam vult Aluar. nam cum in allodialib. vt dictum eſt, ſuccedant in ſtirpem, nec habeatur. tex. in ꝓrium in feudalib. non eſt à iure cõi recedeñ. c. 1. §. ſtrenuus autem. in ti. de feu. cogn. & reſpondet ibi Iac. ad motiua. in contrarium adducta. Et ſubiungit, ꝙ ſecundum iſtam opi. ſæpe conſuluit. concludens, ꝙ ſi nepotes ſine patruo ſuccedunt alicui patruo, vel ſuccedunt cum patruo alteri patruo: tunc ſuccedunt in ſtirpes, etiam in feudalibus. Si vero ſuccedunt alicui alteri collaterali ſuccedunt in capita. & prædicta. dicit eſſe de mente Bar. in l. poſt cõſang. ff. de ſuis & leg. & Io. de Im. in cle. plures. de iure patr. vbi refert conſ. doct. bonoñ. & ita fm cum etiam concludit Mar. laudeñ. in d. cap. 1. de grad. ſucc. in feu. Addo Alex. not. in 4. vol. conſ. 55. cum conſ. Barb. ſubſequenti. & in 5. vol. conſ. 29. col. 3. ver. ſi autem fuiſſent. Et idem vult Cur. qui multa alia al. in 3. par. ibi 4. circ. iſtã materiam. Et in allodialib. ꝙ ſuccedant in ſtirpes vide not. Bolog. in tract. ſuc. ab inteſt. in add. ad Mathef. in 35. col.

Clericus, An ſuccedat in feudo, cum aliis fratribus laicis? vide. ꝙ ſic. vt voluit Bar. in repe. aut. ingreſſi. C. de ſac. ſan. eccl. & pro iſta parte vide. gl. in c. 1. in tit. an mutus, rc. & in c. 1. de benefi. fe. Idem volunt Cano. quos refert ibi Fel. in 19. col. in ca. in præſentia. ext. de prob. Archi. in c. ſi qua mulier. 19. q. vlt. & Sal. in d. auth. ingreſſi. vbi dicit quòd doct. communiter ita tenent. Idem vult Iſer. in c. ſi quis deceſſerit. in tit. ſi de feu. fuer. controuerſ. Et dicit d. Iacob. vbi ſupra. in verbo, & quibuſcunque hæredibus. vbi dicit. ita conſuluiſſe. multa allegando & reſpondendo ad motiua in contrarium adducta. de quo etiam habetur latiſſime per Car. Alexand. in titul. qui feud. da. poſſ. capit. 1. §. & quia. column. 4. cum ſequentibus. Et pro iſta parte adducuntur infinita fundamenta, relata per doct. in locis prælegatis. & per Curt. in 3. parte. verſ. decimo principaliter. qui tamen tenet contrariam opinionem. vt infra ſubiiciam.

Contrariam opinionem, quòd clericus non ſuccedat in feudo. tenet Iacob. de Beluiſ. in dict. capit. ſi quis deceſſerit. & Ioan. Blanchi. in titul. de ſucceſſ. feud. §. ſed forte. & Iſern. in capit. fi. de cle. qui inue. fec. & in capit. 1. de benefic. fe. & in capit. ſi clericus. vbi de hoc vide. text. expreſſius in titul. ſi de feu. fuer. controuerſ. vbi text. dicit, qui clericus effici. hoc ipſo feudum amittit. & Bal. ibi exponit dummodo ſit in ſacris. vt in ſubdiaconatu, qui eſt ſacer ordo. capit. à multis. de ætat. & qualitat. ord. Et pro iſta parte alleg. etiam text. in capit. 1. in titul. de milit. vaſal. qui arm. bel. depo. & alius text. qui multum vrget. in capit. 1. in fin. in titul. an mu. ſuc. vel aliter imper. & in capit. 1. in titul. de benefic. fe. Et hanc partem tenet expreſſe Bal. in d. c. qui clericus. & Alb. de Roſ. in dict. authen. ingreſſi.

Et pro

Universidad de Deusto Biblioteca

Et pro ista parte. Curt. vbi ꝫ.all.innumerabiles decisiones. & dic. huius articuli veritatem. pendere. ab illa difficultate. an clericus vasallus. possit domino seruire per substitutum. in quo.dicit.veriorem conclusionem esse quòd non.quam sub stiliter.probat concludens.clericum. non posse in feudo succedere.all. Alex.tenuisse.hanc partem.in 5.vol.cons. 10. & Fe lg.in d.c.in præsentia.in 2 1.col.& respondet ad omnia. in cõ trarium all.

Tu dic.quòd Imo Alex.in d.con. 10.vide.tene.cõtrarium. concludit.n.quòd si seruitium præstan.possit præstari.per sub stitutum.admitte.monasterium.ad feudum.&idem etiam in veritate videtur tene.Fely.in d.c.in præsentia.ĩn.in 19.col.v- bi dicit.quòd nisi sit ellecta industria personæ. potest. seruiri per substitutum.& quòd nunquam dicatur.ellecta. industria personæ.vbi fit mentio hæredis.vide ibi per eum.

Pro ista tamen parte.quòd clericus non succedat in feudo videtur.facere.quod vult Pau.de Cast.in 2.volu.cons. clxj. in vlt.col.vbi dicit. valere. consue. quòd clericus non succedat in feudo.arguen.sic.quòd potest fieri per pactum.potest fieri per consue.& contra.l.non impo.ff.de pac.sed per pactũ.non possetvasallus.excludere.filium à feudo.vt dictum est ꝫ.ergo nec per consue.cum gº.Pau.de Cast.velit id posse fieri per cõ suet. in clerico. gº. dicesi vide.quòd clericus.debeat excludi. Tamen istud fundamentum videtur posse retorqueri in con trarium.quia si potest fieri per consuetudinem.ergo.prę̃supo nitur.contrarium de iure.

Limitat.tamen.hanc suam conclusionem.Cur.multis mo dis. 1.vt procedat in vero feudo,ex quo debea.seruitium per sonale,secus in seruitium reali.vide Cald.in ti.de feu. cons. 2. alias 304.

2.Limitat non procedere in clerico pe tonsuræ tantum.

3.Limitat quando pater in fraudem faceret filium clerica.

4.Limitat in fẽa.quæ intrass.monast.eo casu quo fẽa admitta.ad quod vide Lud.Ro.in sepe al.cons.367.& Card.A- lex.in d.§.& quia.col. 13.qui feud.da.pos.& adde quid de ca nonico regñ.ad quod vide Cur.cons.61.& seq.

5.Limitat non procedere in feudo franco & libero.al.mul ta.max.Alex.in d.cons. 10.vol. 5.& Fel.vbi ꝫ.

6.Limitat in monacho,qui ex dispensa.pape esset effectus comes,quia succederet in feudo aperto, postquam fuit effe- ctus comes.al.Bal.in 1.part.cons. 143.

7. Limitat vt non procedat in cruciferis qui militant con tra infideles.vide tamen ibi quia vide.impugnare.

8. Limitat ñ de nouo clericus inuestia. à domino sciente eum clericum.al.Aluar.in c. 1.§. 1.de benefi.fe.

9.Limitat in feudo acquisito, pro se & successorib.quibus cunque.de quo tamen se remittit.ad quod vide quæ dixi ꝫ.in ver.& hæredib.quibuscunque.Subiungit ibi Cur.qñ vasallus priua. feudo per ingressum religionis ad quem feudum de- uolua.an ad dñm,an ad agnatos.& dicit,q̃ gl.c. 1.§.j.de benef. fe.tenet q̃ reuertatur ad dñm. sed dicit,q̃ illam gl.intelligunt ibi Alua.& cõiter doct.,pcede.in feu.nouo,sed in antiquo de- uolui.ad agnatos.ita ẽt dic.tene. Alua.& ceteros in c.j.de mil. vas.qui ar.be.depo.& Cu.cons. 167.incip.Ioseph.& ant.

Adoptiuus.An succedat in feudo? Cur.vbi ꝫ.ibi. xj. quæro. ñt q̃ nõ.al.tex.c.adoptiuus.& ibi Aluo. q idẽ ñt in arrogato.ĩ ri.si de feu.fue.contr. Aug.in §. 1.insti.de hæred.quæ ab inte.

Legitimatus,an succedat in feudo? Cur.in d.3.part.ver. 17. ponit hanc q.& dicit,q̃ legitimatus per rescriptum principis, regulariter non succedit.c.naturales.si de feu.contro.

Fallit ſm eum,qñ in rescripto hoc diceretur.ſm glo.in d.c. nales.& suffic.q̃ in legit.dica.q̃ possint succedere in feudis.li cet non dica.in quib.ſm omnes doct.ibi.nisi ſm laudeñ.ibi.es set maxima dignitas.al.Bal.in l.eam quam.C.de fideic.

ad regulam q̃ legitimatus non succedat in feudo.addo Lu. Ro.in d.con.367.vbi dicit,hoc procedere, etiam quantum ad legiti. per subsequens matrimonium.de quo tamen dicam j. addo Alex.in 1.vol.cons. 128.

Ampliat Cur.ibi.d.reg.vt procedat ẽt in feudo materno.al. Iac.de ardiz.If.Alua.laudeñ.& modernos in d.c.naturales.

ampliat 2. etiã si nulli alij essent leg.per tex.ibi.nec soli,nec cum aliis,addo Alex.in terminis in 2.vol.cons.60.cõtrarium tamen in hoc vide.tene.Bal.in 1.par.cons.81.& Pau.de ca.in 1.volu.cons.456.in quib.loc. volunt q̃ leg.talẽ q̃ succedat in feudo,admitta.cum aliis leg.& naturalibus.

ampliat 3.vt non solum procedat in successione ab inte- stato.sed etiam ex testamento.al.Laudeñ.in d.c.naturales.

Limitat ipse Cur.hanc reg. non procedere,quando domi- nus concessit feudum vasallo pro se & filiis nat. & nascituris. & dominus sciebat quòd vasallus non habebat ñ solum na- turalem,quia tunc talꝭ naturalis succedet. all.Aluar.in d.c.na- turales.vide ibi per eum.

Legitimatus per subsequẽs matrimonium succedit in feu do.ita.Cur.vbi ꝫ.ver.2.prin.regula.al.Iser. quẽ omnes seq. in d.c.naturales per tex.in c.tanta generaliter.loquentem.qui si lij sint leg.

Addo.q̃ istud in terminis.vult Bal.in 1.part.cons.330. fac. quod vult franc.de Curte.in consi. 13.max.in 5.col.vbi dicit. q̃ differt legitimatio,per subsequẽs matrimonium ab alia le- gitime.& ita vult.Ias.in l.generaliter.§. cũ autem. in 7.col. C. de insti.& substi.Calde.in ti.de feu.cons. 5.alias 307.

Contrarium tamẽ in hoc.tenet.Lud.Ro.d.cons. 367. dicẽs legitimatum etiam per subsequens matrimonium nõ succe- dere.in feudo.& Ang.cons.29.

vide quæ dixi.in ver.legitimatio.§.

Hanc regulam. limitat Cur. vbi ꝫ. non procedere. quando forma inuestituere.inspiceret principium. puta si inuestitura feudalis diceret.concedo feudum.tibi & filiis ex te leg.descẽ dentib.tunc.n.legitimati per subsequens matrimonium.non admitterentur.al.Bal.in d.c.naturales sed dicit,hãc limita.im- pugnari.per lauden.& Iser.ibi.

Subiungit.has op.posse concordari.secundũ.Alua.ibi,hoc modo. Aut tempore matrimonij. filius erat conceptus & na- tus.& procedat op. Bal. aut erat conceptus. sed nondum na- tus.& procedat op.contraria.

Secundo.limitat dictam regulam vt procedat.in filiis natu ralibus tantum.secus autem in spuriis.al.in specie. laudeñ. in d.c.naturales.per tex.in d.c.tanta.

Aduerte tñ circa hoc.quia si feudũ sit datũ pro se &heredi- bus suis veniet etiam spurius legitimatus.ita Ias.in l.qui se pa- tris.in 4.col.vnde liberi.al.Cu.cons.216. incip. Reuerendus. pater.quod ĩ est. 168.

Posset etiam limitari.d.regula.non procedere. quando ex- tarent alij filij leg.& naturales. vt in terminis vult Iser. in d.ca. naturales.quem ibi sequitur.Bal.refert Ias.in d.§.cum autem. vbi dicit.de hoc valde dubitare.artẽta ratione.q̃ legitimatus per subsequens matrimonium.censeatur.in omnibus pro ve- ro legitimo.

Quid autem de legitimato. per nominationem patris. no- minantis filium leg.& naturalem. an succedat in feudo? Vide Bal.in 1.part.cons. 392.vbi dicit.quòd non.

Quid de emphyteosi. etiam ecclesiastica. an legitimatus. succedat in ea.vide in verbo,legiti.§.& in tract.emphyteotic. §. 136.

No.q̃ in simplici potẽ legitimandi.nõ includitur.potestas legitimandi ad feuda.ita Cur.vbi ꝫ.all.Segno in cons.220.in- cip.quidam dictus Ioannolus.& Pau.de Castr.in d.cons.456. in 1.vol.Alex.in 2.vol.cons.6.& Arc.cons.pen.

Vide tamen dec.in cons.76.

An autem in legitimatione.ad feuda.requiratur.spꝫis dero gatio.ad d.c naturales,an sufficiat generalis.Bal.post dy. in d. c.naturales.tenet quòd requiratur.spꝫis.

Cur.tamen vbi ꝫ.dicit.istud dictum esse periculosum.quia cõtrarium tenent ibi Alua.& Card.med.& laudeñ.& Cuma. cons.168.& alia multa adduc.quæ vide.

Ascendens Non succedit descendenti in feudo. tex.in c. 1. in ti.de natura suc.feu.in prin.& quærit Cur.vbi ꝫ.ver.expedi to primo tractatu.rc.quæ sit ratio diuersitatis inter bona feu dalia & allodialia Nam in allodialibus est contrarium.l.Nam & si parentibus.ff.de inoff.te.& l.scripto ff.vnde liberi.& rela tis multis rationibus.sequitur.illam tanquam magis persuasi uam quia non præsumitur. q̃ pater. & ascendentes recipien- tes feudum tanquam seniores possint tam bene adiuuare do minum sic descendentes iuuenes. cum virtus in iuuenib.sit porentior.l. 1.C.de ath.lib.x.vide ibi per eum.

Limitat 1.quando pater renuntiasset feudum in manu do mini.cum pacto.q̃ filium inuestiret.ea cõdictione vt moriẽ- ti filio,pater succedere posset. inferens posse limitari genera- liter.quòd ex pacto possint ascendentes succedere.

Limitat 2.quando filius esset inuestitus contempla.patris. quia tunc pater succederet.

Limitat 3.in feudo nouo.secus in antiquo.ĩ quo succedũt ascendentes vide ibi per eum.

Quærit ibi Cur.nunqd pr̃ hẽat vsumfructũ in bonis feuda lib.filij.& post multa tenet q̃ sic.al.Bal.ĩ l.cũ oportet.C.de bo. q̃.lib.& ꝓbat bono fundamento.Nam fructus feudi postquã sunt separati non dicuntur feudales.sed allodiales.al.Bal.in 1. par.cons.33.per tex.optimum.in c. 1.in ti.an agna. vel.filius.

Limitat tamen non procedere. qñ feudum esset acquisitũ a principe.quia nꝰ.acqueretur pr̃i.l.cũ multa. C.de bo.quæ lib.

Limitat

Universidad de Deusto
Biblioteca

Limitat 2. ñ esset feudum dignitat. cohærẽs p^e. feudatarij. qui 1 nihil acquirentur patri. iux. l. 3. §. si quid. ff. de mino.

Limitat 1. nisi feudum esset acquisitum in castris virtute armor. quia tunc censetur castrense. all. Bal. in d. l. cum oportet.

Collaterales, vsque ad quorum gradum succedant. text. in c. 1. §. & quia vidimus. qui feu. da. pos. dicit vsque ad 7. & idem vult Bal. in aut. defuncto. ad tertul. & in c. 1. §. si capitanei. alias est c. si capitanei. de feu. march. idem vult Iser. in d. §. & quia vidimus Calde. in tit. de feu. conf. 9. alias 311.

contrarium tenet gl. in c. 1. de succe. feu. tenens. q^p succedãt vsque in infinitum. & gl. d. §. alias c. si capitanei. Odofr. in sum. in ti. qui. in feu. succe. possint. refert. Cur. vbi s. ver. successiue. vbi all. hãberi. archi. in sum. in ti. qualiter succe. in feu. & Bal. & Ang. cõs. 106. incip. sanctissima. inter cons. Ang. qd ñ est ex.

Intellige tamen istud procedere. quando feudum de p^a. primi acquirentis transitum fecit ad ipsius acquirentis descendentes. Nam tunc ad transuersales illorum descendentium à 1. acquirente progreditur feudum vsque in infinitum.

Secus quando feudum ex persona. acquirentis non fac. trã situm ad descendentes ipsius acquirentis sed ad collaterales ex pacto vel alia de causa. quia tunc non progredi. nisi vsque ad 7. gradum ipsorum collateralium. ad hoc. alsur. Io. faxo. in sum. in ti. qui in feu. suc. poss. Iaco. de belu. Nico. de Neap. Bal. & Alua. in d. c. si capitanei, & Alua. in d. §. & quia. & ibi laudeñ. refert & sequi. Cur. vbi s. all. etiam Aret. cons. pen.

In casibus tamen in quibus transuersales non succedunt nisi vsque ad 7. gradum. istud limita non procedere in succõib^9 regni. quia si tota domus regia sit extincta. & adsit aliquis de sanguine antiquo. Puta de domo borbonie. & non adsit aliqs proximior. tũc admitteretur. etiam ille qui esset vltra millesimum gradum. ita sing. vult Bal. in c. j. de feu. march. & ibi Alua. & laudeñ. refert & sequi. Cur. vbi s. Tu vide quæ dixi s. hac eadem rub. de succe. feu. §.

Limitat etiam Cur. ibi non procedere. in feudis iurisdictionum. in quibus succeditur. in infinitum. all. Are. in d. con. pen. in antepen. & pen. col.

Quia tex. in d. c. 1. qui feud. da. poss. dicit. collaterales succedere. vsque ad 7. seu septimum gradum. quæritur an dictio vsque stet. inclusiue an vero exclusiue. If. in d. §. & quia vidimus. dicit. q^p stat exclusiue subiungens honorium papam ita pronuntiasse tempore rebellionis sicilie. contra ecclesiam romanam. & illa pronun. principis diffinitiua. fac. ius generale. l. fi. C. de ll.

contrarium. tenet. laudeñ. ibi. quia benefi. principium sunt latissime interpretan. l. fi. ff. de const. prin. & in mã. fauorabili. dictio vsque stat inclusiue. glo. in auth. quod ius. C. de proba. no. in l. meminisse. ff. de offõ. procon. & leg. Et hanc opinionẽ. sequi. Iac. vbi s. & Cur. in 3. parte. vers. successiue. Ibi circha istam secundã. vbi inter cetera. all. Alex. in 3. vol. cons. cxiiij. vbi per multas autes concludit. quòd dictio vsque in mã. computationis graduum circa succõem semper stat inclusiue. & vltra Alex. all. Bal. in c. 1. §. si quis de mãso. in vlt. col. de contr. inue. Vbi all. an. Archi. dicit q^p dictio vsque adiuncta vniuersitati. siue signo vniuersali stat inclusiue. Addit etiam eundem Bal. in l. 2. in j. col. C. de iu. emphy. Vbi dicit. quòd dictio vsque stat inclusiue. ex na. acquisitionis. de quo etiam per Angel. in §. emphyteosim. in auth. de non alie.

Et de hac dictione vsque. vide quæ dixi. in dictionario. in verbo vsque.

Subiungit. ibi Cur. vers. 2. circa istam mãz. Quid si quis concedat feudum vsque in tertiam generationem. An dictio vsq; stet inclusiue. vt includat p^m. recipientis. Et dicit. quòd hanc q. in emphyteosi. formar Bal. in d. l. 2. in 2. col. de iu. emphy. de quo. tu vide etiam Ias. ibi. in lxv. col. ibi decimo. rc. Vide in dictionario. in ver. vsque.

Et gradus computa. secundum ius ciuile. secundum. If. & Bal. in d. §. & quia vidimus. refert Cur. vbi s. vbi confirmat. qa regula est in qualibet succõe. quòd gradus debent computari secundum ius ciuile. all. Bar. Bal. & communiter doct. in l. si auie. C. de fide. edic. & alia multa. & in terminis feudalibus all. Are. in d. conf. pen. in pen. col.

Vterinus frater. An succedat in feudo. Bal. & Ang. in d. conf. incip. sanctissima. determinant quòd non. quia iure cog^tionis. non est dare succõem. in feudalibus. c. 1. §. 1. in tit. de grad. succe. in feu. refert Cur. vbi s. ibi quinto circa istam mãz. vbi addit. laudeñ. & Alua. in d. §. & quia vidimus. & Nico. de neap. & Ardiz. in sum. de mõ succe. in feu. sub rubricella. de agnatis an succe. & dicit. Cur. hanc esse veritatem à qua nullus diferepat.

Vtrinque cõiunctus. In succõne feudi. an excludat fratrem consanguineum? Iac. de Ardiz. in ti. de succe. feu. sub rub. an fra ter. ex vtroque parem determinat quòd non. sed quod ambo admitten. Et hoc. tenet. Bal. in rub. C. de leg. hered. & idem Bal. & Alua. in c. 1. de grad. succe. in feu. Rõ est, quia in mã. succõis feudi ius cog^nationis n^l. infert & quanquam. in fratre vtrinq; conjuncto concurrant due qualitates. tamen quia altera ipsarum est impertinens non auget effectum. Istam opinionem. sequi. laudeñ. in d. §. & quia vidimus. & ita vult. d. Iac. in verbo pro se. & eorum filiis. refert Cur. vbi s. ver. sexto quæro. vbi addit. quòd eandem. op. tenet prati. papi. in forma libelli. quo. ag. ad reuocationem. feudi in verbo nec superstitibus. in 3. col. & Alex. in 5. vol. cons. 9. crotus in l. re coniuncti in 2. col. de leg. 3. & in l. ffiliusfa. §. diui. in 40. col. de leg. 1.

Pro se & fratre suo. An intelliga. pro tota linea transuersali. an vero pro fratre tantum. Bal. in c. quæ in ecclesiarum in ante pen. col. de constit. dicit. quòd solum includitur frater non autem tota linea. Et istam decisionem. confirmat Cur. vbi s. ibi 7. quæro. quia in dispositione hominis. filij non veniunt loco patris. per dictum Bal. in l. cum ita. §. in fideicõmisso. ff. de leg. 2. de quo. tamen. dic. vt dixi s. hac eadem rub. ver. Nepos. ex filio prædefuncto.

Nota. q^p sic. in allodialibus filius fratris excluditur patrium defuncti. auth. post fratres. C. de leg. hæred.

Ita in feudalibus. Ita Bal. notabiliter. in c. j. ad fi. in ti. impera. lotho. eug. pap. rc. Moue. optimo fundamento. quia sic. in feudo non succedunt ascendentes c. 1. de na. suc. feud. ita eodem modo. patruus qui est in linea transuersali ascendentium excludi. per filium fratris. qui est in linea transuersali descendentium & hanc decisionem dicit. pp^a. no. Cur. vbi s. Ibi nono pro perfecto. Vbi addit hæc verba formalia. vide tamen omnino Alua. in d. c. 1. in vltimo not. impera. lotho. eug. pape. dum notat ex textu. quòd transuersales per lineam ascendentem. succedunt transuersalibus descendentibus. Et propterea. vide. ex hoc dicto Cur. inferre. cõtra dictum Bal. sed ego respondeo. q^p illa decisio Alua. potest procedere. quando non extarent filij. fratris defuncti. sed eis extantibus. licet. locum. decisio Bal. per d. auth. post fratres.

feudum præscriptum. an suprà dicta circa feudi succõnem. locum habeant. in feudo præscripto? Bal. in ca. fi. in titu. de feu. da. in vi. l. cõ. determinat quòd sic. quia præscrip. æquipollet veritati. vt not. in l. prima. C. de serui. & aqua. Et idem vult Bal. met. in l. liberti. C. de oper. liber. & laudeñ. in cap. primo. in prima colum. in titu. qui. mo. feud. consti. potest. idem vult Curt. vbi suprà. Ibi postremo pro perfecto. Vbi etiam alleg. Bal. in l. 1. in 31 q. ff. de re. diuis.

Limita tamen ibi Curt. quando constaret qualiter ista res esset solita concedi. quia tunc præsumeretur concessã secundum consue. vide ibi per eum.

Rub. De alienatione feudi.

Vasallus non potest alienare feudum. sine consensu domini. in c. imperalem. de prohi. alie. feu. per fred.

Et alieno. facta sine domini consensu. est nulla vt ibi. Adeo quòd feudum non potest præscribi. etiam longissimo tempore. secundum. Isern. ibi. per illum text. in ver. nullius temporis præscriptione. Et ita vult in terminis. Sõz. in 1. parte. cons. 86. Alex. in 1. vol. cons. 30. vlt. col.

Et procedit ista regula. etiam in feudo nouo quod non potest inter agnatos & conuasallos alienari. vt vult Curt. in 4. parte. in vlt. causa priuationis. ibi p^a. g^o. principal, alleg. Sonz. in prima parte. cons. 19. Addo Fely. in c. quæ in ecclesiarum in 29. colum. in fi. de consti. & in 31. colum. cum seq. aliquid per Ias. in l. voluntas in 1. colum. C. de fideicom. dec. in d. c. quæ in ecclesiarum in 2. col. in 6. not.

Fac. quod vult Alex. in 4. vol. cons. cvj. in prin.

Subinfeudare. An vasallus possit sine consensu domini aliũ subinfeudare? Videtur quòd non. quia hoc modo transfertur vtile dominium. c. 1. §. fi. in qui. cau. feu. amit. g^o. prohibita. alie natione. videtur prohibita subinfeud.

In contrarium tamen est tex. in c. j. §. 1. in ti. qual. olim pote. feu. alie. & in c. 2. §. similiter. & §. profecto. in ti. de l. conra. & in d. ca. imperialem. §. callidis. & in §. firmiter & in §. illud & vult Ample. Ias. in c. 1. in 11. & 12. col. in tit. qui feu. da. pot. Alex. in 5. vol. cons. 1. maxime. in vlt. col.

Quæ autem requiran. ad hoc. vt sine domini licentia. possit vasallus subinfeudare. vide per glo. no. communiter approbatam. in c. 1. §. præterea. de cap. conra.

Limita hanc concl. q^p feudum possit subinfeudari. Non procedere. quando in inuestitura esset pactum de non alienan. feudum. quia tũc nõ poterit subinfeudari. sine cõsensu dñi nã qñ noua ꝓhibitio adiicit antiquæ ꝓhibitioni. hẽt ampliare. l. 1. §. nunc. ff. de op. no. nun. ita vult etiã Bal. quẽ cęteri seq. in d. c. 1.

§. præte

Universidad de Buenos Aires Biblioteca

§.præterea de capi.cõra.& Fel.in c.quæ in eccleſiar.in 24.col. de conſti.quem refert Curt.in 4.part.ibi Aggredior p^m.ver. 4.declaratio.

Vide tamen Iaſonem in c.1.in pe.col.qui feu.da.poſ. vbi dicit quòd licet mag.ſit auctoritas Bal.tamẽ habet hũc paſſum. pro valde ambiguo.& inuehit contra op.Bal.bonis fundamẽt. ſubiungens non inuenire alicubi hunc paſſum.bñ diſcuſſum. Limita 1.dictam concl.fm Bal.ſub dubio.tamen forte,in d. §. præterea Niſi eſſet feudum eccleſiaſticum, quia non poſſet ſubinfeudari.

contrarium tñ tenet Iac.de Belui.in d.c.1.qui feu.da.poſ.niſi eſſet feudum decimale.quia non poſſet ſubinfeudari. ſine cõ ſenſu prælati per ea quæ habentur in c. prohibemus. dẽ deci. & cum iſta op.tranſit Alua.in d.§.præterea.allegans Specu. in ti.de pig.§.1.ver.quid de decimis.& dicit.dominus Iacobinus in d.tract.in verbo & cum pacto.de non alienan. quòd ſecundum iſtam op.quandoque conſuluit &eam etiam ſequi.Cur. d.4.part.ibi aggredior.verſi. Tertio no.eſt.de quo vide latius Iaſ.vbi ſ.in pe.& vlt.col.

Limita 3.niſi vaſallus vellet ſubinfeudare.eccleſiæ.quia tũc non poteſt ſine conſenſu domini.ita Iaſ.in d.pe.col. al. Pan.in d.c.quæ in eccleſiar.in vlt.col.

Limita 4.in laico habẽte ab eccleſia in feudum,decimas ante concilium lateranenſe. quia nõ poteſt eas alteri infeudare. ca.prohibemus. extra de deci. de quo tamen vide latius Iaſonem,vbi ſ.in vlt.col.& Curt.vbi ſ.ibi octauo limita.

Limitat etiam ibi Cur.in ver.quinto limitan.eſt.vt nõ procedat in feudo. exiſtente in curia domini. vel in loco in quo. dominus habet iuriſd.

Limita vlfs.niſi fieret in faudem.Alex.volum. 5.conſ.15.in 2.col.ver.ſed dubium fac.

Vnum not. q̃ taĺ ſubinfeudatio. non durabit niſi ad vitam ſubinfeudãt.&eo mortuo ſine liberis agnatis poterũt reuocare. quia reſoluto iure datoris reſolui. ius acceptoris. vt dixi in ver.reſolutio.& iſtud volunt Iſer.& doct.in ca.1.§.1.per quos fiat inue.& laudeñ.in c.titius ſi de feu.defun.fuer.contro.Fel. in d.c.quæ in eccleſiar.in 24.col.Iaſ.in d.c.1.qui feu.da.poſ.in fi.12.col.de quo etiam vide Cur.vbi ſ.ibi.6.declaratio.fac.q̃d vult Alex.vol.4.cõſ.106.in 1.col.vbi dicit q̃ licet feudum ex licentia domini poſſit alienari tamẽ taĺ alie. non durabit ſi in vita alienant. & eo mortuo fratres poterunt vendiçare. & ita etiã vult Alex.vol.5.conſ.15.col.2.ver.2.mõ.& in fi.conſilii.

Limita vt per Alex.in 5.vol.conſ.8.ſ.niſi frater conſenſerit illi alienationi.

Quid ſi p^s. vaſallus infeudat 2. & 2.tertio.& tertius poſtea vendat pro allodio cui pertinebit vendicario?dic quòd domino feudi.nõ autem vaſallo infeudanti.ita Io.And.in ti.de feu. §.2.ver.38.& ita vult Iaſ.vbi ſ.& Cur.in ver.ſeptima datur.allegat Fel.in d.c.quę in eccleſiar.in ver.4.declaratio & tunc vẽdicabit dominus etiam id.quod per præſcrip.erit acquiſitum. ita Bal.& Alua.in d.c.1.§.fi.de cõtro.inue.refert Cur.vbi ſ.ibi. decima.& vltima.

In emphyteoſim concedi.an poſſit feudum in emphyteoſim concedi ſine cõſenſu domini?gl.in c.imperialem in prin. de prohi.alie.feu. per Fred.deteriant quòd non. quia taĺ conceſſio in emphyteoſim eſt alie.§.alienationis. in aut.de non alie.col.2.& l.fi.C.de reb.al.fi alie. & illam gl.ſeq.omnes ibi & iſtud eſt verum.licet.Io. fabri.in §.adeo. inſt.loca. teneat contrarium. cuius fundamento poteſt reſponderi. quòd quando vaſallus ſubinfeudat.hoc fac.ſub eiſdem qualitate & condic. & ſub tit. quo habet. ſed quando concedit in emphyteoſim. hoc fac.ſub diuerſo tit.& in habentibus ſimbolum facilior fit tranſitus.l.ſpadonem. §.qui iura.ff. de excu.tu.l.in rem.§.item quecunque.ff.de rei vend.

aduerte ñ.tamẽ eſt.quia Pe. Iac.in ti.de cond.ex l.imperiali. §.callidis.dicit quòd de conſue. videmus obſeruari. quòd vaſalli.Paſcua terras incultas.& harenas concedunt quotidie.in emphyteoſim.& conſue hoc tollerat.de iſta cõſue.atteſta.Io. fabri.vbi ſ.& Io.rey.in d.c. imperialem §.1.allegans genitorẽ ſuum ita tenc.& dicit.Cur.vbi ſ. ibi 2.principaĺr quæro. iſtud dictum eſſe pp^r.no. quia poſſent Saluari plures vaſalli qui dedi ſſent in emphyteoſim. à pœna eaducitat. retento pro vero. dicto Bar. in quibus. ff. de ll.quòd doctori alleganti conſuetudinem.creda.de quo.vide ſ.in verbo.doctor.§.1.

Ceſſante autem.conſue.teneñ eſt feudum non poſſe in emphyteoſim concedi.vt etiam tenet.d.Iac.in verbo ita etiam q̃ ipſi vaſalli. vbi dicit quòd iſta fuit vna de cauſis. quia ill. marchio mõtisferrati.priuauit.no. dominos ſancti Sebaſtiani eorum feudo. quia multa feudalia conceſſant in emphyteoſim. & multa alienauerant ſine licen.eorum domini.& de iſta materia.vide etiam Fel.in d.c.quæ in eccleſiar.in 10.col.

ad liuellum. an feudum poſſit per vaſallum ſine conſenſu domini ad liuellum alias libellum concedi?dic quòd non. per text.in d.c.imperialem. ibi.ſub quadam coluſione nomine liuelli.&c.& ita volunt doct.ibi.maxime.Io.rey.

Et quando dica contractus liuellarius.vide Bar.in l.ſi finita. §.de vectigalibus.ff.de dam.infec.& clarius Bal.in ca.1.§.aut ſi liuellario in fi.qui.mo.feu.amit.

Sed quid ſi vaſallus concedat feudum.ad liuellum cum domini conſenſu. & res committa. cui aperietur? vide Sonz. in f^m.parte.conſ.256.& conſi.261.vbi loqui.de emphyteoſi.ſed in terminis de feudo.vide Iaſonem.in l.3.§.ex cõtrario.in 11. col.ff.de acqui.poſſ.& in l.2.in 61.col.C.de iu.emphy.

Vſufructuarium face.nunquid vaſallus.poſſit in feudo ſine conſenſu domini vſumfructum concede.aliqui voluerunt dicere.quòd ſic in præiudicium ipſius conſtituent. per ea quæ dicentur ſ.in verbo.

Sed gl.no.in c.1.§.præterea.de ea.contra. dicit quòd taĺ conceſſio nullo modo valebit.& hoc.ſequi.Ardim.in ti.qui.mo. feu.amit.§.cum prædictum ſit.verſi. nunquid poſſit,&c.idem vult Io.blã.in ti.qui.mo.feu.amit. ver.nunquid poterit & Alua.in d.c.imperialem.& ita vult.d.Iac.vbi ſ.vbi poſt.Io.rey.dicit.quòd non poſſet.ſine licẽtia domini.concede.annuos reditus in re feuuali. quia talis conceſſio æquipollet conceſſioni.vſusfructus.l.cum ita.ff.de vſuf.leg.& l.quintus ff.de annu. leg.& ĩ hac q.vide Cur.vbi ſ.ibi decimoquinto quæro.&quæ dixi.in tractatu emphyteotico.q.202.

Et aduerte quia licet vaſallus ſine cõſenſu domini.nõ poſſit vſumfructum conſtitue.vt ſ.prox.tamen poſſet vende.fructus rer.feudalium. pro tempore quo feudum apud eum remanet.vel ad certum tempus.quia iſta non dicitur alie. feudi. l.in edibus.§.1.ff.de don.& ita vult Alua.in d.c.imperialem.

Hinc dix.no.Bal.in c.1.in prin.circa fi.coñ.in tit.de ſucceſſ. feu. q̃ ſi vaſallus in ſuo teſtamento grauet filium ſuum. q̃ de vnio. naſcituro.in tali vinea feudali. det oĩ anno amore Dei. duas ſalmas. alias menſuras. tale relictum valebit: quia tunc non dicitur.diſpone. de re feudali. ſed de fructibus ſeparatis à fundo.& non dicitur alienare rem.qui alienat fructus ſeparatos.d.l.in edibus.§.1 & ita.vult.d.Iac.vbi ſ.Fel.in d.ca. quæ in eccleſiar.in 31.col.& Cur.in d.trac.in 4.part.ver.15.quæro.in fi.valet.in verſ.ita etiam quòd ipſi vaſalli.verſic.ſubſequenter quæro.ſequi.Alex.vol.5.conſ.18.allegan.Bal.in d.c.1.

Pro hoc.fac.quia fructus rei feudalis à fundo ſeparati.dicũtur allodiales.vt vult Bal.in 1.par.conſ.33.refert & ſequi. ipſe Cur.in 3.par.verſ.expedito,&c.circa fi.

Tu aduerte.quia licet doc.communiter.ita tranſire videan. cum deciſione Bal.in d.ca.1.de ſucce.feu.tamen.mihi ſemper viſa fuit periculoſa. nam clarum eſt, quòd idem quod dicimus de feudo dicimus & de fructibus.vt vult Segno.in conſ. 12.faciunt multa quæ ponit Soz.in 1.par.conſ.93.in 9.col.vbi dicit quòd fructus ſunt eius naturæ.cuius & bona ſic ergo. vſallus in præiudicium ſuccoĩs.non poteſt.diſpone.de feudo. vt dixi ſ.in rub.de ſucce.feu.ver. de primogenito §. ita nõ poterit diſpone.de fructibus rei feudalis.

Et ſi aliter diceremus ſequere.quòd pater poſſet priuare filium comoditate rei feudalis.quia ſic. poſſet legare. aliquam partem fructuum.ita & omnes fructus.ar.l.quæ de tota. ff.de rei vend. ſed iſtud non eſt diceñ. ig. &c. & ad iſtud in contingentia facti.allegabam gl.in d.c.1.§. præterea.de capſis contra. & ſ.dicta.in eodem verſ.§.1.

Ad dictum Bal. reſpondebam, vel. quòd eſt falſum. vel quòd poteſt procede. eo caſu quo filius ſit hæres patris. ſed ſi filius non eſſet hæres ſed veniet tanquam ſuccõr.neſcio vide. quomodo procedat dictum Bal.& conſtr. quomodo. pater poſſit grauare filium.in fructibus rei feudalis.

Poſſet etiam dici q̃ dictum Bal. procedat in ſuis terminis. ſecus, ſi teſtator reliqueret vſumfr. quia vſufr. dr̃ pars fundi. l.4.ff.de vſufr.Im.dici.pars integralis Bar.in l.ſi alij.ff.de vſufr. & alibi.

Vel etiam poteſt reſponderi.quòd Bal. loqui.de feudo nouo conceſſo proſe & hæredibus: quia pater poteſt diſponere in præiud.filii.ſecundum Doct.in cap.1.de alie.feu.paterni.ad quod vide Alexand. in 5.volum. conſil.18.& conſil.ſequen. vbi dicit quòd quando feudum eſt hæred.filius tene.fat. face. creditoribus.

Seruitutem impone. an vaſallus in re feudali poſſit ſeruitutem impone. ſine conſenſu domini. intelligen. de ea. quæ debetur à re rei.l.qui in aliena.§.fin. ff.de neg.geſt.in quo.dic quòd non in præiud.domini.quia cenſe.quædam alien.l.fina. C.de re.alie.non alie.

Sed in

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed in præiud.vaſalli.bene valet talꝫ ſeruitut. impoſi.cap.1. §.quid ergo.in ti.de inueſt.de re alie.fac.not.in l.in prouintiali C.de ſerui.& aqua.& per gl.in d ca.præterea.de cap.conra.

Et ex hoc.ſequi effectus. quia ſi aliquo modo feudum aperia.domino. non tenebi. pati illam ſeruitutem.d.§.quid ergo. quia reſoluto iure datoris,&c.

Limita iſtud procede. quando feudum reuerti. ad dominum. vt dominum. ſecus ſi reuerta. ad eum. tanquam priuatum. vt quia vaſallus, ipſi domino donaſſet feudum vel eum heredem inſtituiſſet.quia ex qua.pª.quis lucrum ſentit.debet illius factum approbare. l.ex qua.perſona. ff.de reg. iur.habetur in l.cum à matre C.de rei vend.& in l.quæ à patre.de reſti. mil.& ita vult.Petr.de Bel.per.in l.3.ff.de ſerui.tit.generali.& Pe.Iacob.in tit.de act.in rem quæ da.pro re.quæ cœci.in commiſ.verſ.item eſt no.& Io.rey.in d.ca.Imperialem §.hīto.in 4. carta.& ita vult d.Iac.in d.ver.ita etiam quòd dicti vaſalli,&c. vide tamen Cur.vbi dicit crede.hanc concl.eſſe periculoſam. & eam impugnat.

Ea tamen.pro vera retenta.dicit eſſe notañ.ad quæſtionem quæ fuit de facto.in quodam vaſallo.qui pro certa pec.quantitate remiſit hominibus ſuis. quodam ſubſidium. quod ſibi debeba. ratione feudi. cōtingit tale feudum ad dominum reuerti. certe non tenebi. dominus ſtare illi remiſſioni. quia reſoluto,&c.& ita vult Io.rey.in d.§. hīto.ad idem.al. Bal.in l.ſi. §.ſed quia noſtra.C.communia de leg. vbi poſt Cy. quærit de tali q.quidam no.tenebat caſtrum in feudum à principe. ipſe not. alienauit quoſdam de hominibus deiñ.commiſit felloniam.per quam feudum fuit apertum.domino. an illa alie.facta de dict.hominibus reſcinde.deteriant quòd ſic.quia reſoluto,&c.Nam ſecundum eum quia non habet liberum dominium. non poteſt libere transferre rem. ſed cum ſua qualitate tantum.l. ſi quis domum §.1.ff.loca. & ita.vult Curt. vbi ſ.& Iac.vbi dicit ſe ita conſuluiſſe.in quadam cauſa.mag. domini cōit.de chalant.

Limita etiam in regibus & principibus qui non poſſunt conſtitue.ſeruitutem.etiam durante iure ſuo.Oldra.cōſ.231.

Locare.an vaſallus.ſine conſenſu domini.poſſit rem feuda Item.locare?Dic quòd ſic ad modicum tempus. quia prohibita alienac.non eſt prohibita loca.ad modicum tempus.Clem. 1.de rebus.eccl.non alie.ca.fi.cum ibi no.ne præla. vices ſuas. habetur per Bar.& doct.in l.cottem ferro.§. qui maximos. ff. de publica. quia per eam non transfertur dominium nec poſ. l.non ſolz.ff.loca.

Et modicum tempus. dicitur. intra decennium. per not.in rub.& in l.1.C.que ſit lō.conſue. & C.de præſcrip.lō. temporis.& ita vult Cur. in d.4.part. ibi 3.prinꝫ quæro nunquid vaſallus ſine lic.domini poſſit hodie.locare.

Limitat ſignanter vt non procedat. quando loca.ad modicum tempus.fieret in potentem. ita quòd non eſſet ſpes redimendi. tunc. n. prohibita alienac.cenſe. prohibita talꝫ loc.all. Bal.fulg.& modernos.in l.manumiſſiones.ff.de iuſt. & iuꝝ.ar. l.qui habebat.ff.de leg.3.

Ad longum autem tempus.non poteſt vaſallus locare.ſine conſenſu domini.quia talis loca.æquipollet alienationi.cum ex ea trāsferra.vtile dominium.iuxta.no.in l.1.§.fi. ff.ſi Ager. vecti.& ita tenet Bar.& communiter doct.in l.Codicillis.§.in ſtituto.reprobata.gl.ibi ff.de leg.2.cum aliis al.perCurt.vbi ſ. vbi hoc.ampliat procede. etiam ſi diceretur. quòd tot eſſent loc.quot anni.al.Bal.in c.1.qui feu. da. poſſ. cuius opi.confirmat.mꝫ.ſimilibus & aūctibus. maxime. Alex.vol.1. conſ.68. addo Alex.vol.3.conſ.105.

Subiungit tamen. ad hoc dari pulchram limitat. de qua tamen ſemper ipſe dubitauit.valet quando in tali locac.eſſet dictum. quòd vtile dominium non transferra. in cōductorem. vide ibi per eum.

Et quòd non poſſit locari.ad longum tempus. tenet.etiam Fel.in d.ca.quæ in eccleſiar.in 31.col.

in dotem.an feudum poſſit dari in dotem.ſine cōſenſu domini?in hac.q.Doct.variare loquuti fuerunt.vt referunt.Iaco. & Cur.in loc. præall. veritas eſt.ſecundum.Curt.quòd poteſt dari inæſtimatum.al.d.de Rot. deciſſ.199. incip.pater poteſt. alias item quòd pater.vbi dicunt quòd talꝫ datio in dotem.durabit in vita vaſalli.all.etiam Inn.& omnes in c.nuper.de don. inter vi.& vx.& doct.in d.ca.quæ in eccleſiar. & alia multa.& quòd talꝫ datio non duret niſi in vita vaſalli. vide Alex. vol. 5. conſ.28.in fi.Fel.in d.c.quæ in eccleſiar.

Et de hac.q. vide etiam per Iaſ. in l.fi. in 36.col.C.de iu.emphi.& in aut.res quæ. in 8.& 9. col. communia de leg. Sōz.in 1.parte.conſ.25.in 2.q.addo Bal.in 1. parte.conſ.213.& quæ dixi.j.in rub.quid ſit inueſti.in ver.de roydis &c.verſi.an homo meus de bonis &c.Bolog.in conſ.1.in 4.col.

Quid autem in re emphi.an poſſit dari in dotem.vide tract. emphi.q.196.

Qui autem mulier quæ habet feudum. poſſit illud ſibi in dotem conſtitue.ſ.inæſtimatum.tenet Ard.in tit.qui. mo.feu. amit.ſub rubricella.mulier.habens feudum.& Alua.in c.1.§. donare.in tit.quaꝫ olim poter.feu.alie.& vult Fel.in d.c. quæ in eccleſiar.27.col.& Iac.& Cur.vbi ſ.

Pignorare. an vaſallus poſſit feudum. pignorare. ſine conſenſu dominiꝫ tex.eſt quòd non.in d.ca.Imperialem.in verbo vel pignorare.& ibi Bal.& Alexād. in l.ſi conſtante.in 12.col. ſolut.matr.de quo. per Fel. in ca.quæ in eccleſiar.in 30.col.de conſtit.

Limitat.tamen Cur.vbi ſ.ibi 6. principaliter quæro. an vaſallus poſſit pignorare.&c.4.moīs. 1.vt procedat quādo ſubſequta fuit tradd. quia ſola pignoratio ſine traddic. non fac. vaſallum cade.in pœnam caducitat.al.ſignanter.Bal.in cap.1. §.aut libellaīo in fi.qui.mo.feu.amit.& in l.2.in prin.communia de leg.addo.Barb.qui idem videtur velle.in 1.parte. conſ. 12.in 16.& 17.col.

Secundò limitat vt non procedat.quando vaſallus obligaret feudum pro neceſſitatibus. ex cauſa feudi incombētibus. & pro ſeruitiis domini.al.Bal.in.d.l.2.

Tertio.limitat non procede. in fructibus.qui bene poſſunt pignorari.al.Io.fabri.in §.item ſeruiana in 14.col.inſti. de act. de quo. per Iaſon. ibi in 24. col.& in l. fi.in 27.col. C. de iure emphi.

Quarto.limitat.quando pignoraret domino ſuo. quia tūc vide.conſentire.al.Bal.& Alua.in d.c.imperialem.& text.in c. 1.& ibi Cano.extra de feu.& in ca.conqueſtus.de vſu.& Alua. in c.1.de feu.da.in vicem.l.commiſ.

No.quòd illis caſibus qbus tenet pignoratio. creditor cui pignoratur caſtrum.pt in homines exerce.iuriſdictionem.ſecūdum.Iaſonem.in d.§.item ſeruiana.in 24.col.al.Bal.remiſſiue tamen.in c.1.de feu.da.in 6.l.commiſ.addo quòd hoc decidit. in terminis.Pau.de ca.in 2. vol.conſ.376.incip. vifact.& actitita.vide tamen quæ dixi.ſ.in tit.quæ ſint regalia.in ver. de iuriſdict.verſic. ſi vnus ex fratribus,& quòd poſſit tenet Ludo. ſing.554.

Quid in emphyteoſi.an poſſit pignorari.vide in tracta.emphite.q.194.& quid ſi pignore. pro tanto quātum valet. vide j.in ti.quid ſit inueſti.in ver.laudimium. verſ.quid ſi pignore.

In ſolutum dari. feudum non poteſt dari in ſolutum creditori.ſine conſenſu.domini.ita Bal.in c.1.de prohi alie.feu. per Fred.ver.ſed nunquid ex conſue.Fel.in d.c.quæ in eccleſiar.in 3.col.in prin.

fac. quod vult ipſe in c.1.in vlt. col.in ti.an fil.vel agna.vbi dicit quòd feudum non poteſt alienari.pro ſatisfacien. creditoribus.ad quod addo.ſegno.conſ.71.&conſi.253.Are.conſ. 14.in fi.6.col.& Alex.vol.4.conſi.124.Limita niſi ſit feudum hæreditarium.Alex.in 5.volum.conſil.19.in 2.col.verſi.in ea dubitat.

in cauſam tamen iudicati. quando aliud non haberet vaſallus, poſſet capi. Curt. in 4.part.in rubr.an pignus iudiciale. Alex.in l.ſi finita §.ſi de vectig.de dam.infec.

Tranſigere.an vaſallus ſine licentia domini.poſſit ſuper feudo tranſige.d.Iac.& Cur.in loc. præall. referunt plures text.& varias op.& dicunt tandem.poſſe fieri tres concl.

Prima,quòd vaſallus poſſit tranſige.cum aduerſario.dummodo retineat feudum Zaſ.de feu.alie.pat.9.no.21.Ant.ī 14. col.7.reſſ.prætera poato.

Secunda.quòd poteſt dimitte.feudū apud poſſ.l.ſi pro fundo.C.de tranſac.

Tertia,quòd non poteſt tranſige.transferren.in alium.

Cur.tamen ibi.dicit. ſibi videri.2.concl. confundi.ex dicto Bar.in l.nulli.ff.de tranſ.vbi vult quòd prælati eccleſiar.q ſunt prohibiti alienare & per conſequens tranſige.non poſſunt ex cauſa tranſac.dimitte.rem penes aduerſarium. licet ab eo poſſideretur.

Tu vide quæ latius dixi.in tract.emphiteotico.q.209.

Et limita 2.concluſionem.niſi iura vaſalli eſſent liquida.qa tunc ſine licentia domini non poſſet dimitte. præſumeretur n.fraudulēter feciſſe.& omnis machinatio per quam deuenitur ad alienationem feudi.eſt interdicta vaſallo. d.c.imperialem in prin.& in §.callidis.

Et no. quòd tranſac. eo caſu quo fieri poteſt. non præiudicat ag. Iſer. & Alua.in c.ſi vaſallus.in tit.ſi de feu.fuer. contro. etiam ag.ſcientibus.per doctrinam Bar. in l. quæ dot. ff.ſolu. matrim.

Compromitte.nunquid autem poſſit vaſallus compromittere.ſuper

Universidad de Deusto

rere super re feudali, sine consensu domini? text.in c.1.§.si inter.de leg.conra. Videtur velle ꝙ sic in arbitros.& idem videtur velle tex.in c.1.in tit.de inue.in ma.fac.& in c.1.in ti.apud quem re.& gl.in d.c.imperialem.§.pen.& in d.c.si inter.Spec. in tit.de arb.§.restat.ver.sed nunquid.Iac.in ver.& cum pacto de non alienando. vbi dicit, ꝙ in secreto iuris putat ꝙ vasallus possit in arbitros compromittere, vt in specie tenet Alua. in d.c.fi.inter. vbi subiungit, ꝙ dominus posset prohibere vasallo ne in arbitros cōpromittat.al.l.1.ff.si quis ius di.non ob. Cur.tamen in d.4.parte.ibi, octauo principaliter quæro.nunquid vasallus possit compromittere.in fi.dicit decisionem huius articuli reddi multum dubiam & periculosam.

In arbitratorem autem tenendum est vasallum non posse compromittere sine licentia domini: quia licet vasallus agen. vel se defendendo super re feudali possit esse in iud.sine licentia domini.c.1.in tit.de contro.inter vas.& al.de benefic. Tamen coram arbitratore non est iud.nec q̄i.vt vult Innoc.in c. quintauallis.de iureiur.præterea ex constitu.feudor.sunt certe determinate p̄.ad cognoscen̄ in causa feudi: quia quandoque cognoscit dominus feudi, quandoque pares curie, quandoque ord.vt not.in c.cærerum.de iud.& in c.1.de contro.apud pa.term.aliquando arbiter.d.§.si inter.& ꝛ.dictum est.sed in arbitratorem nullibi cauc.ergo nec dicere debemus. ar.l.si seruum.§.non dix.præter.ff.de acq.hæ.vide Ias.in l.fi.in fi.col. 39.cum seq.C.de iur.emphy.& Cur.vbi ꝛ.tenentem ꝙ in casibus, in quibus doctor. concludunt valere transactionem sine consensu domini, in eisdem valeat & compromissum in arbitratorem, cum sit quædam transactio. auth. si vero contigerit.C.de iud.Alex.in 5.vol.cons.1.col.vlt.

Et in materia, an vasallus possit compromittere de re feudali, in alium quam in dominum.vide Alex.in l.1.§.& post operis.in fi.de oper.no.nun.

Not.tamen, ꝙ vasallus per simplex compromissum, factum in arbitratorem, sine licentia domini, non amittit feudum, sed demum quando per sententiam arbitratoris transfertur poss.feudi in alium.vt vult Iser.in d.§.si inter.& Alua.ibi.

Quid in emphyteosi.vide ꝛ.in tract.emphy.q.208.

Permutare. An vasallus possit feudum permutare sine consensu domini. Alua.in d.c.imperialem.post Ardiz.ibi.& Spec. in tit.de feu.§.quoniam.ver.32.dicit quòd non.

Sed Cur.ibi.ver.xj.mouet difficultatem de l.sed & permutare.cum auth.ibi posita.de sac.san.eccl.

Vide quæ dixi in simili in emphyteosi. in tractat. emphyt. quæst.195.

Iuramentum deferre. An vasallus possit iur. deferre sine consensu domini.vide Cur.vbi ꝛ. ibi decimo principaliter.& quæ dixi in d.tract.emphy.q.210.

Diuidere. An vasallus sine domini consensu possit feudum diuidere.dic ꝙ feudum dignitat.diuidi non potest.c.1.§. præterea ducatus.de prohi.alie.feu.per Fed.& ibi omnes doc.

Amplia. etiam si omnes consortes consentiant. vt probat. tex.in d.§.præterea in prin.iuncto ver. Aliud autem feudum. ponderan.aduersatiuam.quæ.aduersatur.in iure & in facto.l. hoc amplius.§.de his autem.ff.de dam.infe.cum si.cum ig.in ver.aliud autem.permittatur. feudum inferius posse diuidi si tamen consortes consentiant.ergo in casu præcedenti. prohibetur diuisio.etiam consortibus consentientibus.& ita est de mente omnium.in d.§.præterea & gl.& doct.in c.si hæredes. de testa.& in c.licet.de voto.& Alua.in c.omnes.si de feu.fuc. contro.

Addo.Card.in cons.64.& cons.129.circa fi.Pan.in 1.parte. cons.12.in 3.col.Alex.in 5.vol.consi.6.& cons.25.in quib.locis multa al.Fel.in d.c.quæ in ecclesiarum in 32. col. ibi hanc declarationē. limita.& istud per multa tenet.Cur.vbi ꝛ.in ver si.Trigesimo quæro an & quando feudum.rc.Barb.in 4.vol. cons.14.in 3.col.phi.in c.grandi.de sup.neg.præla.in 6.

Limitat 1.non procedere.quando totum feudum. assignaretur.vni ex cōsortibus integraliter.ex cōmuni omnium consensu.al.Bal.& Alua.in d.§.præterea ducatus. & est glo. & ibi Bal.in l.si familiæ.C.fam.ercisc.& dicit.ꝙ hanc fallentiam seq tur.sonz.in 2.part.cons.165.ver.3.respondetur.in 9.col. Adde.ꝙ illud consilium est etiam in 1.vol.cons.67. Addo Alex. in 3.vol.cons.60.

Sublimitat tamen Cur.ibi.Nisi tal̄ diuisio fuisset in fraudē domini.vt quia ex diuisione totum feudum deuenit ad illum qui habebat filios.& bona allodialia. ad illum qui non habebat nec habere sperabatur.& feudū erat nouum.ita ꝙ ad dominum portio sua erat reuersura.c.1.de benefic.fratris.Quia tunc tal̄ diuisio non teneret in præiudicium.domini.ar.d. ca. imperialem.§.callidis.&l.1.ff.de his quæ.in frau.cred.al.Alua. post Iser.in d.§.præterea ducatus.

Limitat 2. dictam regulam. vt non procedat quando consue.alicuius loci se haberet in cōtrarium.nam valeret & esset obseruan.al.Bal.& Alua.in d.§.præterea. Host.& Card.in d.c. licet.Old.cons.237.Alua.in d.c.omnes.

Tu adde Alex.in 3.vol.cons.60.& sonz.late.in d.consiliis. & in consi.278.in 2.part.in quibus locis volunt. ꝙ etiam talia feuda dignitatis.de consuetudine.Italie diuidan.de quo vide j.ver.limitat 8.

Sublimitat tamen Cur.hanc secundam.fallentiam.quia nō sufficeret probare.ꝙ seruatum fuerit de consuetudine.ꝙ talia feuda à sponte volentibus & consentientibus fuerint diuisa. quoniam tal̄ consue.non derrogaēt iuri communi.quantum ad hoc.vt vno vasallo cōtradicente.posset procedi.inter eos ad diuisionē.necessariam.& sic esset necē probare talem consuetudinem.esse inductam in contradictorio iud⁹.al.Alex.in d.cons.6.in 5.vol.vbi al.Old.in d.cons.237.

Sublimitat etiam.procedere.quādo tal̄ consue.esset introducta.& obseruata sciente & patiente superiore alias secus.secundum.doct.in loc.præal.& Io.And.in Add.spec.in Rub.de feudis.ver.Non omittā.& sic opus esset probare scientiam & tollerantiam.in principe vniuersali.in quo præsumitur.ignorantia c.1.de consti.in 6.secus.in principe particulari in terris suis.al.Bar.in extrauag.ad repri.in ver.non obstantibus.

Limitat 3. vt non procedat quando per sta^m. alicuius loci permitteretur tal̄ diuisio.dūmodo statutum.esset factum sciēte & patiente superiore.ita dicit. intelligendam Notā. Bal. & Alua.in c.1.§.item si fuerit qui.mo.feu.amit. & ita secundum cum.vult expresse Alua.in d.§.præterea.in ver. quæro an per statutum.

Limitat 4.quando ex spō.priuillegio principis.feudum esset factum diuisibile al.Iser.Bal.& Alua.in d.§.præterea.& Alua.in d.ca.omnes.& sonz.in d.cons.165.versic.sexto respondetur.

Limitat 5.quando per aliquos consortes peteretur tal̄ diuisio.cōsentiente domino feudi.vt dicit.probari.in d.c.imperialem.in princi.& ad istud.al.Alex.in 5.volum.cons.25. versic. fortificantur.

Limitat 6. Nisi talia feuda, essent solita diuidi. per spatium tanti temporis.cuius initij rc.al.Alua.in d.c.omnes.& ante eū Iser.ibi per l.hoc iure.§.ductus aque.cum concor.ff. de aqua. quotti.& citi.

Limitat 7.quando esset dubium ne partes deuenirent ad arma.quia tunc esset licita diuisio. alias prohibita. & hanc limitationem.dicit.summi ex dictis Alex.in 5.vol.cons. 7. quam dicit.late confirmari per sonz.in d. cons.165.versic. decimo & vltimo.& ver.præcedenti incip.nono respondetur.

Limitat 8.ex dictis.Alex.in d.cons.25.in 5.vol. vbi dicit. ꝙ communiter in Italia.& in ceteris partibus Alamanie.de gña li consue.permittitur diuisio.& addit ꝙ de hac generali consue.testa.Ang.cons.286.inci.pro clariori decisione.quod mihi est.287.subiungit in hoc.cur.necessarium esse subintrare illam difficultatem. an credatur. doctori attestanti consue. de quo vide quæ dixi.in ver.doctor.§.

Et ad hanc limitationem.adde quæ dixi.ꝛ.ver.limitat. 2.addo Alex.in 2.vol.cons.18.

Limitat 9. vt procedat dicta regula. quantum ad substantiam ipsius feudi.secus autem quantum ad diuisionem administrationis vsus & exercitij. iurisdictionis feudi habentis dignitatem.quia tal̄ diuisio bene est permissa.al.Bar.in l.inter tutores ad fi.ff.de admi.tuto.Bal.Alua.& communiter feudistas in d.§.præterea ducatus.& sonz.in d. cons.165.& confirmat multiplici.Addens in tantum hoc esse verum. vt procedat ēt ad requisitionem vnius tantum.al.Ang.& Imo in l.2.§.ex his. ff.de verb.obl.Iac.in ti.de roydis in vlt.col.addo Alex.in 2.volu.cons.18.& in 5.vol.cons.25.in 2.& 3.col.

Subiungit ibi Curt. vnum esse.ppo. notandum. quod vult Alb.de rox.in dictionario.in ver.feudum.dum tractat.q.quā vidit inter No.marchiones de Carreto.& Sauone.vbi dicit.ꝙ licet forte aliquibus nouum videatur.tamen ind fuo.§.Præterea ducatus.non est intelligendus ita large.vt 1.facie sonat litera.quia bene dicit.ꝙ ducatus.march.& cōitatus sunt indiuisibiles.ne per diuisionem.dominus debito seruitio fraude.

Sed si aduerta.tex.in c.1.in t.responso.de feu. march.& in d.§.præterea ducatus loquuntur & debent intelligi. solum de ipsis dignitatibus.& tit.dignitatum. Non autem de bonis temporalibus earum.puta ciuitatibus castris, & aliis locis ad ipsas dignitates pertinentibus. quia illa sunt bene diuisibilia. nec.de illis loquuntur dicta iura.vide.ibi per eum.

Sed quid. si domini. discordant in exercitio iurisdictionis

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod erit remedium.dic q̃ superior poterit eos cogere ad cõcordañ.ita dicit.Ang.d.l.2.§.ex his.ff.de verb.obl.

Et dan͂.quatuor.modi per quos fiet ipsa diuisio. primo. q̃ vni ex consortibus locentur res feudales&pensio.inter ipsos distribua.pro rata.

2.quòd omnes consortes locent feudum tertio. vt pensio pro rata distribua.

3.q̃ quilibet ex consortibus vta.re feudali alternis temporibus.iuxta l.lutio.§.fi.cum l.seq.ff.de aqua.quot. & esti. hos tres modos ponunt.Bal.& communiter feudistæ in d.§.præterea ducatus.& max.procedunt q̃n res feudal͂ respectu exercitij. non capit comodam diuisionem per regiones. vt quia est vnum castrum tantum.vel huiusmodi.vt dicit Imo.in d.§.ex his.& ita vult Alex.in 5.vol.cons.7.versi.confirmo.Ludo.singu.759.

Sed quando res feudalis posset comode diuidi per regiones.datur.alius & quartus modus vt diuidatur.feudum. quo ad exercitium iurisdictionis per regiones. cautionibus interpositis de non se inuicem impedien̄.l.communi diuidundo. §.cum de vsufructu.ff.communi diuid.pro quo fac.secũdum eundē Curt.quod no.Bar.in d.l.inter tutores.ad fi.vbi loquit͂. de duob.castris cõcessis in feudũ cõitatus.q̃ respectu administrationis diuisa fuerũt inter duos filios primi cõitis inuestiti. assignando vnum castrum vni,& alterum alteri.& sic vult ibi Bar.q̃ feuda duorum castrorum hoc modo diuidi possint. & ita etiam dicit.esse.de mente.Bal.& Alua.in d.§. præterea ducatus.cum hoc.tamen.q̃ille cui adiudicatur.administra.castri vtilioris.officio iudicis condemne.in eo.quod cõueniens est alteri. insti. de officio iud. per totum & est casus. in l. ad officium.C.communi diuidun.

Quid si vnus marchio decedat cum tribus liberis hæredib. an vnus solus possit exercere iurisdictionem?vide Gul.de cu. in l.1.ff.de off.consul.vbi dicit.quòd non.& ibi.Bal.

Bar.autem in l. pomp.scribit si vni. alias incipit: si vni.ff.de re.iud.tenet totum contrarium.& ibi Aug.&Pan.in c.prudẽtiam ext.de off.deleg.vide Amplissime Barb.inter consi.Curtij cons.66.in 11.col.& seq.dixi etiam s̃.in Rub. quæ sint reg. ver.de iurisdict.fo.10.

Sed quid si isti filij.inter se diuidant castra.& cõtingat vnũ ex illis delinquere. in territorio alterius an poterit ab eo puniri?Bar.in d.l.inter tutores.dicit.q̃ non intelligitur facta diuisio iurisdictionis.quæ est indiuisibilis.sed intelligitur facta q̃tum ad exercitium & hãc op.seq.Cano.in d.c.prudentiam.de quo per Alex.in 5.vol.cons.7.in 2.col.ver.&per hoc.

Quid autem si sint duo domini eiusdem castri. & vnus ex eis ibi delinquat an poterit ab alio puniri?Bal.ĩ c.1.in fi. com̃. in ti.qualiter.vas.iura.deb.fidel. dicit. quòd non. quia par. in parem.rc.

Sed quid si vnus ex fratribus vendat iura sua alicui subdito.an si ille emptor delinquat poterit ab aliis puniri. Bal. in l. cum ex oratione ff.de excus.tu.tenet q̃ sic.quia solũ habetur pro domino quo ad subditos. non quo ad fratres vendentis. dixi s̃ in Rub.quæ sint regalia.in ver.de iurisdict.fo.10.

Fallit secundum eum quando vnus esset maior in administratione.

Fallit secundo,quando periculum esset in mora.&idem in terminis.vult Ias.in l.de pupillo §.si quis riuos.ff.de oper. nonunciat.

Fallit tertio, si non recognosceret superiorem.all.not.per Gul.de Cu.in l.fi.ff.de re.diuis.

Potest addi quarta fallentia.quando difficil͂ esset aditus ad superiorem.vel superior esset tal͂.qui non posset resistere.per nota.per Bal.in l.1.C.vnde vi.fac.l.nullus.& l.Nemo.C.de iude.& quod habetur.in l.si alius.§.Bellissime.ff.quod vi aut clã & de hoc.habetur.per Ang.& Pau.de Cast.in l.est receptum. ff.de iurisd.om.iud.& per Gul.de Cu.& Bal.in d.l.fi.ff.de re.diuis.ita Iac.in ver.marchio.

An per statutum.vel consuetudinem.possit induci.diuisio. Iac.in 2.car.ver.vlt͂s quero.tenet q̃sic.al.lo.and.in add.rub.de feu.Iser.Alua.& lauden.in c.imperialem.§.præterea.de prohi. alie.per Fede.

Feuda non habentia dignitatem.possunt diuidi.text.in d.c. imperialem.§.præterea ducatus.

Amplia etiam si sit feudum iurisdictionis.dummodo nõ sit dignitas.ducatus marchionatus.vel cõitatus.vt spec.in tit.de feu.§.quoniam.ver. 34. vbi concludit q̃ etiam feudum iurisdictionis.potest diuidi.ar.d.l.communi diuidundo.§.cũ duo. & §.cum de vsufructu.ff.communi diuid.refert Cur.in 4.par. ver.Trigesimo quæro.ibi.2.principal͂ regula.vbi dicit. q̃ Bal. ĩ d.§.præterea ducatus post multa hinc inde adducta. videtur. hoc modificare.q̃ substantia iurisdictionis.non possit diuidi. sed solum vsus & comoditas.secundum.ea.quæ s̃.prox.dicta sunt.& ita in effectu.dicit.tenere.Alexan.in 5.volum. cons.7. circ.med.

Limita. 1.secũdum eum.ista regula. vt procedat ita demũ. si omnes cõsenserint.& nõ aliter.vt dicit.probari.in d.§. præterea ducatus.ibi si consortes voluerint.qui tex.non solet põderari.secundũ.Pan.ita tenentem.in cons.82.inci. conditoris omnium.in pen.col.& hanc fallẽtiam dicit.tenuisse.Fel. in d. c.quæ in ecclesiarum.in pen.col.& in d.c.prudentiam. col.2. de off.deleg.& ita sequitur.hypo.sing.9.

Ipse t̃n Cur.dicit.multum dubitare. de hac limitatione. & reperire.q̃ in cõtrarium de directo tenet Iser. in d.§.præterea ducatus. vbi dicit, q̃ illa diuisio feudi. de qua.ibi est alie. necessaria.quia etiam inuitus cog. per iudicẽ ad diuisionẽ.l. Iul. §.idẽ celsus.ff.de act.emp.&l.si pupillorũ.in prin.ff.de reb.eo.

Et istam opi.etiam dicit.teneri per Alex.in cons.7.& in consi.25.in 5.vol.Nec.ob.s̃m Alex.d.§. prætera ducatus.q̃ dicit. q̃ ille tex.nõ requrit consensum omniũ consortũ.& licet hoc. innuere videa.Illud solũ inuit arguen.à ɔrio sensu.quod arg. non est bonũ.q̃n resultat correctio.iuris cõis.l. conuẽticulã. de epi.& cler.de iure aũt cõi disponi.q̃ quilibet possit prouocar iad diuisionem rei communis. l. & si non omnes. cum si. ff.communi diuid.

& eandem opi.vlt͂all.per Alex.dicit.tenuisse Bal.in add.in d.§. præterea ducatus.& q̃ pro ista opi.consuluit.franc.Cur.cons. 68.& sonz.in d.cons.278.Vide etiã sonz.in 2.part.cons.165. & Barb.inter consi.Curtij.cons.66.

Subiungit Cur.ibi.q̃ retenta op.pro vera.q̃ ista feuda inferiora non possint diuidi,nisi de consensu omnium consortũ. esset pluribus modis limitan. prout fuit limitata prima regula.quia fundamenta & rationes prædictarum limitationum, possent etiam ad hoc propositum adaptari.

Vnum Adde q̃ si in diuisiõe feudi paterni. assignatur totũ feudum vni.donec.supersit aliquis de linea illius cui fuit assignatum.excludentur omnes alij.etiam si essent proximiores. c.1.de natura succ.feu.& ita vult sonz.in 2.part.consi.249.in fi.14.col.

Testari.An vasallus possit de feudo testari?tex.est ad literã. q̃ non.in c.1.ibi Nulla ord.rc.in tit.de suc.feu.& late dixi s̃.in Rubr.de succes.feud.versicul. de primogenito. ibi quæro an dux.rc.

Amplia.vt etiam nõ possit testari.pro anima.c.1.§.donare, ibi vel pro anima.in ti.qualiter.olim feu.poter.al.& ibi Bal.& Alua.idẽ vult Io.reynaldi.in d.c.imperialem.§.habito.&hanc opi.tenẽt multi.quos refert Cur.vbi s̃.ibi penultimo.quæro. & max.Fel.in d.c.quæ in ecclesiarum.in 25.col.&in c.inter dilectos.in 7.col.de fi.instr.& hanc opi.sequitur ipse Cur.

Addo q̃ hanc partem.tenet indistincte.Bal.in 1.parte.consi.389.inci.fratres.& Ias.in l.de quib.in 21.col.ff.de ll.& inter alia.al.Old.in cons.270.incip.in quæstione proposita.Alex.in 1.vol.cons.30.repetito in 5.vol.cons.2.n͂. tamen dicit.de legato.pro anima.

Et quamuis multi tenuerint contrarium. quos refert. ibi Cur.cui addo.Calde.in ti.de feu.cons.x.alias cccxij.

Attamen.ego sequerer hanc opi. q̃ feudum non possit legari.etiam pro anima.rationibus & fundamentis.adduct. per doc.max.cur.vbi s̃.

Amplia etiam de iure cano.ludo.sing.527.

Limitat 1.Cur.ibi.ex dictis.Host.in ti.de immu.eccl.§.inq̃tum.in 7.col.ver.sed nec illa immunitas.vbi dicit.prædicta locum habere in feudo.quod non est pp͂m.sed ad tempus. & in quo seruitium.non potest præstari per alium.sed vbi ista duo cessant.potest feudum relinqui.pro anima.quia cum nõ agatur.de præiud.domini.nõ debet locus pius esse.deterioris cõditionis.quam alius.de quo.dicit.poni larius per Fel.in d.ca. quæ in ecclesiarum m̃ in 26. col. & istud est quod in effectu. vult Cald.in d.cons.10.qui tamen non al͂ur per eum.

Limitat 2.in feudo francho & libero.quia poterit tale feudũ legari.al.Bal.in d.c.inter dilectos. & ita vult Fel.in d.c.quæ in ecclesiarum.in 26.col.

Limitat 3.nisi feudum transiret in ecclesiam simul cum vasallo.qa tenet alie.donec. naturaliter viuit vasallus ingrediẽs mon.de quo.vide Alex.in 5.volu.cons.10.Feli.vbi s̃.Et Ias. in l.fi.in 31.& 32.col.C.de iu.emphi.

An autem quando legatur.feudum ecclesiæ pro anima.saltem debeatur.esti. Cur. vbi s̃. refert. varias opiniones. & pro ea.quòd non debeatur.al.Bal.in l.prima. in lectu. in antepen. col.C.de sa.san.eccle.& in c.1.§.donare.qualiter olim feu.poter.alie.& ibi Alua.

Et ipse

Universidad de Deusto

Et ipse putat aduertẽn. q̃ veritas huius dubitationis dependet à not. per Bar. & doct. in l. apud Iul. §. constat. ff. de leg. 1. vbi ponitur materia, quando legatum aliquo respectu est nullum. an & quando debeatur esti. & dicit q̃ considerat cõmunem esse opinionem. q̃ quando aliquid non potest alienari. sine consensu principis. dicitur generaliter in comertio. ita q̃ non debetur. esti. imo fortius Alexan. ibi vult quòd procedat nedum in supremo principe. Sed etiam in domino particulari alicuius loci. Cum ergo. dicit ipse. clarissimum sit q̃ vasall⁹. non potest alienare feudum. sine consensu domini. d. c. imperialem. ergo. bene stat. q̃ feudum generaliter. dicitur non esse in communi commertio.

Ex quo. secundum eum sequitur. q̃ si legetur. non debeatur. estimatio. Et ex hoc. dic. pate. solutionem. ad l. filiusfa. §. si quid alicui. ff. de leg. 1. quia debet intelligi. quando erat res. in communi commertio. licet non esset in cõmertio legatarij. vt patet. ex no. in d. §. constat.

Est ig. regula. quòd testari non potest vasallus de feudo. vt etiam dixi s̃. in rub. de successione. feudi. vers. de 1. genito.

Limitatur i. ista regula. vt non procedat. quando dominus viuente vasallo. s̃. eo mortuo ratificaret testamentum. quia talis ratificatio. trahetur retro. & mandato. equiparetur. l. fi. C. ad maced. ita Bal. in d. §. donare.

Quod dicit sane intelligen. laudeñ. ibi vt valeat talis ratificatio ad præiudicium. ratificantis. Sed si fuisset feudum antiquum. vel paternum. quod non potest alienari. etiam accedente consensu domini. ñ interueniat consensus agnatorum. c. 1. de alie. feu. pater. talis ratificatio. domini secundum eum non præiudicaret agnatis. ar. l. in conceden. ff. de aqua plu. ar. & sequitur Cur. vbi s̃.

Limitatur 2. dicta regula. quando vasallus testaretur de re feudali presente domino. & præsentib. agnatis. quia talis presentia videtur. eis præiudicare. vt habetur per Cur. vbi s̃. & dixi s̃. in rub. de succõ. feu. vers. de 1. genito. ibi limita etiam.

Limitatur 3. quando vasallus relinqueret filio vel agnato. ad quem in omnem euentum feudum erat peruenturum. ita vult Io. Reynaldi. in d. §. hĩto. sic. in simili dicimus. in c. 1. de alie. feud. patern. Et ita vult. d. Iacob. in ver. & cum pacto. quòd de ipso feu. & curtius vbi s̃.

Limitatur 4. vt non procedat quando feudum fuisset concessum. pro se. & quibuscunque hæredibus. vt dixi s̃. in d. ver. de 1. genito.

Et istud late prosequitur. Curt. vbi s̃.

Quæro nunquid pater. possit vni filiorum totum feudum assignare? d. lac. vbi s̃. dic. quòd sunt qui tenent quòd sic. dummodo pater ex probitate sua illud acquisiuerit. ar. l. diui fratres. ff. de iu. pat.

Alij. secundum eum tenent q̃ hoc. possit facere dummodo assignet bene merito. per l. viu⁹ libertus. ff. si quid in frau. pat. & per l. si ruffinus. C. de test. mil.

Bal. autem in d. c. imperialem. dicit. q̃ pater non potest hoc facere. nisi de voluntate omnium aliorum fac. quod vult Iser. in c. 1. de succe. feu. vbi dicit. q̃ pater non posset vni filiorum assignare duas partes feudi. & alteri filio tertiam. quia hoc priuilegium est legale. ergo ab alio quam à lege auferri non potest. §. sin autem in auth. de nup. & l. si arrogator ff. de adop. Et ita vult Alua. in c. 1. de succ. feu. in prin. & in §. & quia vidim⁹ vbi dicit. quòd filij equaliter succedunt in feudo. quamuis sint inequaliter instituti.

Addit Ang. in l. item videñ. § fi. ff. de peti. hered. vbi dicit. q̃ pater. non potest assignare totum feudum vni ex liberis. & ita vult Io. rey. in d. §. hĩto. vbi attestatur doct. ita communiter tenere. Et pro ista op. Curt. vbi s̃. al. multa maxime. Ang. consil. clxxxj.

Et Barb. in rub. de feud. in vltima carta. & cuma. cons. clxiij. incip. guarnerius & Io. de Ana. cons. 37. & Curt. cons. 25. Et istud vult Bar. in l. vt iurisiurandi §. si liberi. ff. de oper. liber.

Contrariam autem opinionem dicit tenuisse Pau. de Cast. cons. clxiij. incip. in causa. quod ñ est in 2. vol. repetitum in 1. vol. cons. clxxv. vbi consuluit quòd pater. qui accepit. feudũ pro se & filiis potuit illud relinquere. vni filiorum. & excludere alios. imo fortius consuluit quòd vasallus possit generaliter disponere in testamento. q̃ 1. genitus tantum succedat in feudo. Monetur. per l. 2. C. de 2. nup. vbi in his quę mulier fuit consequuta à 1. viro. & quæ tenetur reseruare filiis primi matrimonij. potest eligere vnum quem vult. & alios excludere & licet illa. l. corrigatur. quantum ad illum casum. per auth. ibi poĩtaz tamen non corrigitur. in ratione. Mouetur. etiam aliis pulchris fundamentis.

Et istam opinionem tenet Barb. inter cons. Alex. in 4. vol. cons. 55.

Et pro ista parte. stringit doctrina Bar. in l. qui rome §. flaui⁹ ff. de verb. obl. vbi dat doctrinam. q̃ vbi ex facto meo. alicui tertio est ius quæsitum. ego possum tali iuri renuntiare. etiam in præiudicium illius tertij. per l. 3. cum similibus. ff. de seruis expor. Addo. q̃ opinionem. Pau. de Cast. in feudo nouo sequitur. Alex. in 5. vol. cons. 28. addo eundem Alex. in 5. volum. cons. 12.

Curt. autem vbi s̃. relatis. dictis op. dicit ind. suo. ad veritatẽ huius decisionis discutien. esse illum articulum quid ĩ emphyteosi. An pater possit prælegare vni filiorum. & all. infinitos tenuisse quòd non. multos autem tenuisse q̃ sic. dicens determinationem. huius dubitationis esse difficilimam. Quam federe distinctio. põite q̃ per Are. in l. apud Iul. §. si qd alicui. ff. de leg. 1. nititur. concordare. aut ig. filij. succedunt. ex mero beneficio concedentis. quia pater n̄. dedit de suo. tunc admittan. filij equaliter. Aut pater aliquid exponit & tunc secus si filij non erant sui iuris quia tunc videtur reuocata donatio. Si autem non erant sui iuris. dicit istum casum pendere. ab his quę ponit Bar. in d. §. flauius. secundam. ponit concordiam. ex dictis. Barb. in d. cons. 55. in 4. vol. Alex. sequitur. tamen concordiam Aret. hoc addito quòd quãdo feudum esset pro se filiis & hæredibus. & consẽ esset hæreditarium. tunc pater possit prælegare. all. multa & ita vult Alex. in 5. vol. cons. 28. in vlti. col. Barb. late. in 4. vol. cons. 66. in 5. col. & seq.

Tu adde quæ dixi in trac. emphy. q. 140.

Quærit subsequenter. Cur. vbi s̃. An feudum veniat in restitutione. fideicommissi. Puta pater habens plures filios. eos instituit. aliquos vniuersaliter. aliquos particulariter grauan⁹ eos onere fideicommissi. an in restitutione. fideicommissi. veniat etiam feudum? & secundum. eum predicta cõmunis conclusio. fac. q̃ nõ. quia si nõ potest vasallus de feudo testari. Ita non poterit substitutionem fideicommissariam facere. Et dicit. de hoc. haberi. per Bar. & doct. maxime Alex. in l. si patroni. ff. ad treb. & dicit. q̃ solet distingui. aut feudum est hæreditarium. & tunc veniat in substitutione. aut nõ. & tũc secus. ñ fideicom. sit de descendentibus capacibus. ad succõem feudi. & ita remittit se ad no. per Alex. ibi. & in 5. vol. cons. 29. adde quod de hoc habetur per Bal. in l. cum virum. C. de fideicom. & per Alex. in 5. vol. cons. 19.

Idem de emphyteosi ecclesiastica. Calde. in ti. de loca. cons. 14. alias 292.

Nunquid autem feudum veniat in petitione hereditatis? vide gl. in l. item. videñ. §. fi. ff. de peti. hæred. & ibi Bar. & in d. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liberto. & in d. l. si patroni. vbi melius loquitur. Vide notabiliter. dy. in cons. 2. vbi dicit. q̃ in conuentione & sententia de diuiden. hæred. non venit feudum. Vide etiam Ias. remissiue. in §. actionum. in 41. col. de act. & in prælud. feu. col. 19.

Sed an feudum compute. filio in legitimã? Curt. ibi dicit q̃ illa concl. quæ habet q̃ de feudo non possit testari. fac. q̃ ñ. qa non videtur. filius habere feudum ex testamento patris. sed potius ex legis dispositione. Ita dicit. Nico. de neap. in l. pater filium. ff. ad l. fal. vbi dicit. quòd per illum tex. solet notari q̃ feuda. quæ pater ex necessitate tenetur. relinquere filio. non imputantur ei in leg. Quod tamen ipse non credit verum. sic. in simili pater tenetur. dotare filiam. l. qui liberos. ff. de ritu nup. l. fi. C. de doris promis. & tamen ipsa dos imputatur filiæ. in leg. l. quoniam nouella. C. de inof. test. & cum op. nico. vide tur tene. Gul. de Cu. & Bal. in l. omnimodo. §. imputari. C. de inof. test. de cuius veritate. dicit Curt. se remitte. ad ea quæ latius scribit. Alex. in d. l. si patroni. vbi concludit hanc opinionem. esse veriorem. q̃ feudum regulariter imputetur in legitimam. dummodo tale feudum proueniat ab ipso testatore. Secus autem si proueniat ab aliquo. alio ascendente.

Et quòd feudum imputetur. in leg. addo Alex. in 5. volum. cons. 27. & cons. 29. vbi hoc. tenet in feudo prouento. à pre.

Imo. etiam quando est receptum pro se & liberis computatur. filio in leg. Ita Alex. in 5. vol. cons. 19. in vlt. col. ver. com probatur &c.

De materia. vide etiam Alex. in 3. volu. cons. 8. vbi tenet. q̃ feudum & huiusmodi. quæ transeunt ad filium. vt filium. non imputantur ei in leg. all. multa maxime gl. & ibi Ang. in d. l. si patroni. ff. ad treb. & idem vult in 4. vol. cons. 89. vbi all. gloss. vulgatam. & ibi Ang. in §. optime. in auth. de nup. & ita vult Ias. qui præmissa cons. all. in d. l. quoniam nouella. circa. fi. ibi in 2. parte. & in l. illud in 2. col. C. de colla. Et ita etiam in emphy. debita filiis vt filiis. tenet. hypo. sing. 32. Calca. in con. 73.

Vide etiam quæ dixi. in ver. legitimam. §. 61.

Subsequenter quærit Cur. an vasallus possit renuntiare feu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

do.inuito domino.& dicit.ꝙ tex.in c.1.in tit.de vaſ.qui contra conſt.loth.tenet quòd ſic per rationem.quia feudum conceditur.in fauorem ſuum.ergo.ſuo fauori rc.vt dixi in ver.fauor.& dicit ita tenere.omnes feu.ibi.& ad iſtud all.Fely.in d.c.quæ in eccleſiarum.vbi in 27.col. hoc.vult ponens quinq; fallentias.Addit tamen.ſignanter.Cur.ibi quod vult Bal.in c. cæterum in 6.col.de iud. vbi dicit, quòd quando feudum eſt franchum ſiue ligium non admittitur.renuntiatio.nec ex parte domini.nec ex parte vaſalli.&illud dictum Bal.refert.Card. med.in c.fi.de cap.qui cu. vend.ſubdens ꝙ cões regulæ ſtringunt in contrarium.& propterea dicit.ſe dubitare.

Subiungit ꝙ Card.in loco præal.vult ſecundum quoſdam quos refert.ꝙ de iure cano.propter bonam fidem ſeruãdam. non poſſit renuntiari feudo etiam recto.& ſimplici.

An autem quando inueſtitura eſt pro filiis poſſit vnus filiorum donare partem ſuam in prẽiud.fratrum.dic.quòd non.ſecundum.Bal.in c.1.in vlt.col.in tit.de alien.feu. pater.all.iura quæ omitto.

Faciunt quæ vult Alex.in 4.vol.conſ.106.in prin.vbi ita tenet expreſſe & dixi j.in verſ.conſenſus agnatorum. verſ.& ex præmiſſ.

Propter neceſſitatem. An propter aliquam neceſſitatem præſertim famis poſſit feudum alienari? Bal.in c.1.in tit. quã. olim feu.poter.alie.per illum tex.dicit.ꝙ non.& ſeq.communiter doct.ibi.Et idem vult ipſe Bal.in ca.1.§.aut ſi libellario. quib.mod.feu.amit.Cur.tamen.vbi ꝫ.in 4.parte.Ibi 16.quæro.dicit.contra hoc facere.multa quę ibi enumerat in quibus neceſſitas fac.actum probabilem.qui alias non eſſet. de quib⁹ vide quæ dixi in verbo neceſſitas.

Alienatio nulla. facta ſine conſenſu domini. an faciat rem committi? Alua.in ca.1.in tit.quid iu.ſit.ſi poſt aliena.fac. vaſ. recuper.concludit,quòd non. Vide latius j. in rub. Qui.mod. feu.amit.

Alienatio.autem cum conſenſu domini.excuſat vaſallum. d.c.imperialem.& ibi.omnes doct.de prohi.alie.feu.per fede.

Vtrum autem.requiratur.conſenſus expreſſus.an vero ſufficiat tacitus.Cur.in d.4.parte.verſ.aggrediamur.Ibi & in primis.refert plures opiniones. ſed ipſe ſequitur primam. quam ponit gl.in c.1.de prohi.alie.feu.per loth.quæ tenet ſufficere tacitum conſenſum.& dicit.ꝙ hanc opinionem.ſeq.communiter ſcribentes ibi.& Alua.in c.j.§.præterea.quib.mod. feud. amit. Et hanc opinionem.comprobat. optimo fundamento. vide ibi per eum.& per Iacobinum.in d.trac.in verbo.& cum pacto.de non alienando.verſ.quæro quando vaſallus rc.

Vtrum cõſenſus domini. debeat præcedere alienationem? Iſer.& Alua.in d.ca. imperialem. tenent ſufficere. ꝙ ſequatur conſenſus.ſequitur.Cur.vbi ꝫ.firman. alio fundamento. vide ibi per eum. & per Iacob.vbi ꝫ. & quæ latius dixi in tract. emphy.q.153.faciunt etiam quæ dixi.in verbo conſenſus.§.

An autem.per talem conſenſum. videatur domin⁹ ſibi præiudicaſſe.in directo dominio? Alua.poſt Iſer.in d.ca. imperialem.dicit quòd non.

Curtius tamen vbi ꝫ.dicit.reperiiſſe.Io.ray.tenuiſſe contrarium.in d.c.imperialem.§.hiſo.& pro iſta parte.dicit. fortiter ſtringere.tex.in c.1.de feu.non hñ.propri.nãz.feu. tandem relinquit cogitaſi. ſed.d. Iacob. vbi ꝫ. ſeq. primam.opinionem. quam.(vt dicit.)ſequutus fuit ſepe in conſulen.

Pone quòd conceſſi tibi caſtrum in feudum. Tu illud ſubinfeudaſti. titio titius vult alienare. an habeat neceſſe requirere conſenſum. mei prioris domini. an vero ſufficiat habere tuum.gl.in d.c.imperialem.§.illud videtur inclinare.ꝙ requiratur.conſenſus mei prioris domini. In hac quæſtio. ſunt variæ opiniones.quas vide per.Iacob.vbi ꝫ.verſ.quæro.de quæſtione.rc.

Et in ſimili de emphyteoſi. vide. in tract. emphyteutico. quæſt.180.

Quid ſi dominus.det licentiam alienandi.in talem.an poterit alienari in alium.gl. & Alua.in d.ca.imperialem. determinant ꝙ non. quia fines mandati rc. item quia poteſt intereſſe domini.non vendat alteri.ar.l.fi.C.de iu.emphy.& l.ſi ſteril.§. ſi tibi.ff.de act. emp. item cum conceditur. vt vendatur. vni. cenſetur. prohibitum vendere. aliis. l. cum prætor.cum ſy.ff. de iud.

Sed quid ſi in inueſtitura ſint verba.pro te.& quibus dederis.an videatur. data licentia alienandi ſine alio conſenſu domini. ſpec. in titu. de locato. §. nunc aliqua. verſ. xciiij. dicit. quòd non.

In contrarium tamen.eſt tex.& ibi communiter doct.in d. c.1.de feu.non habente.propri.nãz.feu. & ita in emphyteuſi. tenent Bal.& Aug.in L.cum eſſent §.1.ff.de ſerui.ruſti.prædio. & Alber.in l.fi.C.de iu.emphy.

Fac.quod vult Ang.in l.qui rome.§.duo fratres.in 5.q.ff.de verb.obl.vbi dicit.ꝙ ſi in inſtro diuiſionis.dictum fuerit,ꝙ vnus frater alteri. & econtra. bona in parte peruenta conceſſit pro ſe & illis quibus concedere voluit.videtur data licentia alienandi.& renuntiatum fideicommiſſo.& illam deciſionem ſequitur.Alex.ibi in vlt.carta.

Et iſtam opinionem.expreſſe tenet Bal.in l.1.in xlv.q.ff.de rc.diuiſ.& in l.liberti.ff.de ope.liber.& Imo.in c.potuit.de loca.& ſal.in l.fi.C.de iu.emphy.

Et hanc opinionem.ſeq.Iacob.in verbo ita etiam ꝙ ipſi vaſalli.& eorum hæredes rc.& Curt.vbi ꝫ.ver. quinto quæro ſi in inueſtitura. vbi etiam all. Bal. & Alua.in c.feudum.in tit.ſi de feu.fue.contro & Lud.Rom.ſingul.350.& in conſ.493.in cip.in caſu conſultationis præpoſitæ.alias propoſitæ. Bald.in add.ſpec.in tit.de loca.in 11.col.& Alex.in 2.vol.conſ.174.

Vide quæ dixi in trac.emphyteutico.q.155.

Subiungit ibi Curt. ad tria eſſe aduertẽ.p⁰. eſt quia.dicta communis op. non procederet.quando eſſent iſta verba.& cui ius dabit. quia per talia verba. non intellr alterata natura feudi.cum ad ius videantur.relata.all.Bal.in d.l.liberti.in pen. col.per no.per Bar.in ſimili.in l.gaius. ff.ſolut.mat. & ita vult Iacob.vbi ꝫ.

2. Dicit.aduertẽ.quia per talia verba.non videtur.dñs remiſiſſe laudimium. all.Sal.in d.l.fi.C.de iu.emphy.Et iſtud dictum.etiam refert.Iacob.vbi ꝫ.

3.Et mirabilius dicit.aduertẽ.quia tex. in d.ca. 1. de feud. non hñ probat vnum ad quod non ſolet in practica aduerti, ꝙ non ſolum illa verba.& quibus dederis operantur licentiã alienandi irrequiſito dño.Imo fortius operãtur.ꝙ ille in quẽ erit facta taľ alienatio.retinebit illam rem liberam & expeditam.& tanquam allodialem.non autem iure feudi.& ita illum tex.intelligunt gl.ibi.If.Bal.& Alua. & communiter feudiſte quod ipſe reputat mirabile ſingul.& pp⁹ memorie commendandum.

An autem per lapſum deceñij pręſumatur conſenſus dñi. interueniſſe? Iaſ.in l.1.in 6.col.C.qui admitti.tenet quòd ſic.

Quid ſi ſint plures dñi. an omnium conſenſus requiratur? vide.Curt. vbi ꝫ.ibi 6.quæro ſi vaſallus habeat.& quæ dixi in tractatu emphyteutico.q.ccxj.

Si dñs dat licentiam vaſallo alienandi feudum. an poterit vendere partem? If.quem refert.Alua.ĩ d.c.imperialem.tenet ꝙ ſic.ꝺ tñ ibi Alua.ꝙ rigor qui ſolet ſeruari in contractibus. multum contrariatur.hanc op⁰.de qua. etiam dubitat Curt. vbi ꝫ.ibi 7.quæro ſi dominus dedit rc.

Nunquid in alienatione feudi noui ſufficiat conſenſus dñi. abſq; eo ꝙ interueniat conſenſus filiorum vaſalli? Alua. poſt. If.in c.1.de alie.feu.paterni.dicit,ꝙ ſic.de quo vide latius curtium. vbi ꝫ.ibi 8. quæro nunquid in alienatione.

Et ibi ſubiungit.in verſ. nono quæro.ſi eſt data licentia alienandi inter viuos.an poſſit vaſallus.alienare in vlt.voluntate. & dicit.ꝙ hanc dubita.decidit.Bal.in c.j.de prohi.alie.feu. per Fede.verſ.quid ſi vaſallo.vbi dicit.ꝙ ſi ſit data licentia donandi non tñ poterit donare cauſa mortis.mouetur. per l. filius. ff.de don. vbi etiam imo.no. illum text.ꝙ permiſſa donatione.non intellr permiſſa don.cauſa mortis.& dicit. ꝙ per præmiſſam.deciſionem.Ita conſuluit. ſonz.in 1.volum.conſ.19.

Conſenſus agnatorum.eſt necius in alienatione feudi anti qui vel paterni nec ſuffic.ſolus conſenſus domini.c.1.de alie. feu.pater.& ibi omnes doct.

Pone quòd vaſallus. alienet feudum in agnatum remotioris gradus.cum conſenſu agnatorum proximiorum. Attñ agnati. 2. vel tertij gradus non conſenſerunt vtrum conſenſus proximiorum ſufficiat? collegium mediolanenſe in quæſtione facti conſuluit quòd ſic.& Bart.de ſal.& Chryſto.de caſtel. Adducen.pro iſta opinione.tex.in c.1.verſ.& licet.in tit.de alie.feu. pater. Nam illa dictio. & licet. debet aduerſari.in iure & in facto.quod non faceret ſi deberet interuenire conſenſus omnium. adducebantur. etiam pro iſta opinione. multi alii tex.vt referunt Iacob.in d.ver.& cum pacto. de non alienan. & Cur.in 4.parte.ver.3.ig.eſt regula.

Pro contraria vero opinio.referunt conſuluiſſe collegium bononienſe.& iſtam partem tenuit bertran.caprioli.vt refert Io.ray.in d.ca.imperialem.§.hiſo.per l.fi.C.de auct.præſtan. & ſecundum eos. Ioan.fax.de piſt.in tit.de alie.feu.ſic inquit. item vaſallus alienabit & vendet feudum agnatis & conſanguineis qui ſe mortuo fuiſſent ſucceſſuri in illo feudo. Ecce. quòd non permittit alienationem fieri.ñ in agnatos qui fuiſſent ſucceſſuri.ig.rc.& idem tenet Odofr.in ſumma.in tit. q. perſo.vaſ.vend.feud.& Iac.de bel.v.in d.c.imperialem & Pal.

poſt lor g

post longam disputationem.in d.ca. 1.de alie.feu.pater.& Io. de Ig.in clem. 1.de iu.pat.& Mart.de Lau.in c.titius.in ti.si de feu.fue.contr. vbi dicit,ita consuluisse in causa do.de Scaram pis.Et d.Iac. dicit. q̃ hanc sententiam sæpe tenuit consulen°. adducen.bonũ tex.in d.c. titius vbi proximior agnatus reuocat alienationem factam in agnatum remotiorem. & ibi respondet ad motiua in contrarium adducta.subiiciens tres conclusiones. 1.q̃ aliena. feudi antiqui potest fieri in proximiorem agnatum.qui erat successurus in illo feudo.

2.concl.si sint plures agnati in pari gradu.&aliena.feudi antiqui fiat in vnum ex eis reliqui existentes in pari gradu poterunt pro eorum portionibus.reuocare alienationem.

3.concl.si aliena.feudi antiqui. fiat in agnatum remotioris gradus.cum consensu proximiorum agnatorũ. tamen agnati.2.vel 3. gradus qui non consenserunt poterunt talem alienationem reuocare.

Et ex præmiss.dicit d.Iac.decidi pulchram.q. quam habuit de facto sunt tres fratres habentes feudũ antiquum. vnus donat partem suam illius feudi alteri.deinde ingreditur religionem.An donatarius solus habebit illam partem.an vero spectabit ad ambos fratres.consuluit,ambos debere admitti allegando.Bal.in d.c. 1.de alie.feu.paterni in vlt.col. & mouetur. quia si solus donatarius.haberet illud feudum esset contra.intentionem primi parentis. qui pari intentione sibi & hæredibus suis.prospicere voluit.nec mentis eius fuit. vnum per alium supplantari c. 1.in ti.de duo.fratri.à cap.inue.adduc.etiã tex.in c. 1.in ti.de mil.vas.qui ar.belli.depos.addo Alex. multa in similibus terminis allegantem.in 4.volum.cons. 106.in prin.& cons.seq.faciunt quæ dixi s. eo.in verb. subinfeudare ver.vnum no.limita vt per Alex.cons. 13.vol. 5.

Vtrum autẽ filij illius qui alienauit feudum.debeant in reuocan. alienationem præferri agnatis ipsius alienatoris? Iac. vbi s.dicit.q̃ si aliena. est facta iure & consuetu.permittente. tunc filij præferrentur.si vero facta fuit.iure & consuet.refragante.tunc agnati p̃ferrentur ista concl. secundũ eum cõprobatur.à doct.in d.c.titius.& in c. 1.§.& si clientulus.in tit.de alie.feud.

Quod autem dictum est. agnatos admitti. ad reuocationẽ &c.limita nisi sint hæredes ipsius alienatoris.per l.cum à matre,C.de rei vend.& l.si ab eo.C.de libe.causa.fac.l.ex qua persona.ff.de reg.iu.& l.quæ à patre.C.de resti.mil.

Sublimita tamen.nisi agnati antequam adirent hæred.confecissent inuent.de bonis defuncti.quia tunc bene possent reuocare.talem alienationem quia confectio inuẽtarij conseruat hæredi omnia iura.& act.vt vult pulchra gl.in l.fi.§.in cõputatione C.de iure del.& ita volunt doct.in d.c. 1.in ti.an filius vel agna.& Bal.in l.qui se patris C.vnde liberi. & Io. de Imo.in c.2.circa 17.col.ext.de feud.& vult Alex.in 4.vol.cons.i.124.& in 5.vol.cons.28.in princip.vltimæ colum.Dec.cons fil.185.

Quatenus aũt hereditas est soluen.tenẽtur non ob.inuent. Alex.in 3.vol.cons.60.ibi & dato.& in 5.vol. cons.19.in fi.& in materia inuent.quãdo hæred.est soluen.vide Bal.in l.si pec. de leg.2.

Hinc occurrit pulchra dubitatio. an filius possit acceptare feudum paternum.& repudiare hæred. paternam. text. est q̃ non.secus in agnato.tex.est in d.c. 1. in tit. an agna. vel fil. de quo per Card.in cons.64.Pau.de Ca.in 2.vol.cons.361.Alex. in 1.vol.cons.30.& in 4.vol.cons.124.& in 5.vol.cons.19.& Are.cons.14.in 8.col.Et est ratio, quia filius habet feudũ medio patre suo vnde venit ex persona.patris.sed agnatus nõ sic c.1.in ti.de grad.succe.in feu.& c. 1.in ti.de succe.feu.& illud cons.30.est repetitum.in 5.vol.cons.2.

Limita tamen.regulam prædictam.vt procedat.quando investitura est facta alicui pro se & hæredibus suis.secus.si est facta.pro se & filiis.vel pro se & liberis ar.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de oper.liber.hanc limitationem.ponit Iac.de ardiz.& Iser.in d.c. 1.& idem Iser.in c. 1.§.hoc quoque.tit.de succ.feu. idem Bal.in d.c.1.in tit.an agna.vel fil.faciendo. tres casus.p°. est.quando quis accepit feudum simpliciter.2°.quando accepit pro se & hæredibus suis.&istis duobus casibus.habet locũ ille.ti.an agna.vel fil.3°.est casus quando accepit feudum.pro se & filiis.vel pro se & liberis.& hoc.casu.liberi poterunt retinere feudum.& repudiare bona paterna.& idem vult Imo.in c.ex parte.in 15.col.extra de feu. vbi dicit. hanc esse communem opi.Addo Pau.de Cast.in 2.vol.cons.162.Adde etiam in simili.de emphyteosi.Alex.in l.si tibi.§.si pactus in 4.col.ff.de pact.& Barb.in 2.vol.cons.63.in 9.col.& Ias.in l.2.in col. 74. C.de iu.emphy.&in l.si non sortem.§.libertus.in vlt.col.ff.de cond.indeb.& in Auth.vnde si parens.in 2.col.C.de inoff.te. & ita videtur.velle Alex.in consiliis præal.max.in 5.vol.consi. 19.& cons.26.in 2.col.& per totum.& quando feudum est hæreditarium potest alienari.vt habetur in loc.hic al.&etiam quando est nouum.Alex.in 5.vol.cons.28.

Sublimita tamen.nisi filius renũtiasset bonis paternis.quia etiam tunc intelligitur renuntiasse feudo vel emphyteosi.ita vult notabiliter.Ias.in loc.prox.al.al.spec.in ti.de loca.§. nunc aliqua.ver.158.Pe.gerar.singu.89.idem Ias.in prælud.feud.colum.19.

Vide tamen Cor.in 3.vol.consil.11.in 14.col.& seq.vbi tenet.quòd non intelligatur renuntiatum feudo antiquo.

2.Limitatur.regula.c. 1.an agna. vel filius.vt intelligatur. quando filius incepit primo acceptare feudum.nã tunc non potest repudiare hæred.paternam.sed habet necesse.vtrumq; acceptare.sed si primo.incepisset acceptare hæred. bene posset refutare feudum.etiam inuito domino.c. 1.ĩ ti.de vas.qui. contra.const.Loth.& hanc limitationem ponit Odof.in summa.sub rubricella vt^m.quis possit repud.hæred.patris. & placet Bal.& alua.in d.c.1.

3.Limitatur.quando ad filium aliquid peruenit. vel peruenire potest de hæred.paterna. Alioquin si pater nihil in bonis haberet. & alienasset feudum,tũc filius admitteretur ad illud feudum.quamuis n^l.in bonis hæreditariis haberet.ita dicit.Iacob.de Beluis.in c.titius in fi.com.si de feu.defunc.fue.contr. & sequi.Bal.in l.cum secundum.in fin.C. de fideic. idem vult Io.Ray.in d.c.imperialem.§.pena.in 7.col.& laudeñ.in d. c.1. an ag.vel fil.

4.Limitatur.quia debet intelligi.quãdo filius potest habere hæred.patris.puta quia fuit hæres institutus à patre.vel succedit ab intestato.Alioquin si esset institutus in re certa.vel so lummodo in legitima.alio vniuersaliter instituto.tunc licet filius non dicatur hæres patris vt habetur in l.si quis priore.ff. ad treb.& in l.quotiens ff.de hæred.insti. Tamẽ poterit habere feudum paternum.secundum Iac.de ardiz.Iac.de Beluis.& Alua.in d.c. 1.an ag. vel fil.Et hoc.casu secundum eos.non tenebr̃ filius respondere.pro oneribus hæred.& idem dicit.Bal. ibi.quando filius esset pts.nam tunc succedet in feudo.& idẽ in exhæredato.& de istis duobus vltimis. dixi s. in tit. de succeff.feu.

5.Limitatur.quia si vigore statuti.filia excluditur ab hæred. paterna. & pater haberet feudum q̃ transire posset ad fœminas.posset illa filia habere feudum.quantumcunque sit exclusa ab hereditate.paterna.vt vult Bal.in d.l.cum secundum. in fi.& in d.c.primo.&ibi Alua.in ti.an agna.vel fil.& dixi.in sta. sub Rub.filia dotata.q.9.

6.Limitatur.secundum.Bal.in d.c. 1.an agna. vel fil. vbi dicit.q̃ si filius viuente patre.renuntiet hæred. paternæ cum iuramento.iux.not.in c.quamuis de pac. in 6. Tamen mortuo patre. poterit habere feudum paternum quamuis renuntiauerit.hæred.paternæ. & dicit. ibi Bal. q̃ ista cautella non fuit ab aliis adinuenta.neque cogitata.& pro ista limitatione.fac. quia in generali renuntiatione hæred. paternæ. non comprehenditur.feudum.secundum.Bal.in auth.in succõne.C.de suis & leg.fac.text.in cap.in generali.in titu.si de feu. defunc. fue.contro.

Ego istud sublimitarem.per dicta s.eo.ver. limita tamen.ibi sublimita tamen, scilicet, quando filius renuntiasset bonis paternis. quia appellat. bonorum veniret etiam feudum. vt ibi dixi.

7.Limitatur.secundum Iser.in d.c. 1. an agna. &c. & cæteri seq.dic.n.ibi Iser. q̃ filius potest acceptare. feudum paternũ. & hæredit.paternam acceptare.cum beneficio. inuentarij. & istud inuenta.erit magni effectus.quia liberabit bona feudalia ab onerib.hæred.& dixi s.eo.vers.quòd autem dictum est.ibi sublimita tamen.

Sed pone q̃ filius refutauit feudum & hæred.paternam.deinde reperitur.tenere ipsum feudum vel hæred.paternam.nũ quid tenebitur.ad seruitia feudi.& ad onera hæred.Iac.de Ardiz.& Alua.in d.c.1.determinant quòd sic.per l.si is qui.ff.de acq.hæred.

Vlterius. potest dubitari. an filius possit repudiare hæred. patris.& succedere auo in feudo auito. Odof. dicebat q̃ non propter generalitem dicti ti.an ag.&c.idem videtur velle Bal. in d.l.qui se patris.C.vnde liberi.

Sed ipse Bal.in d.cap. 1. circa hoc eleganter distinguit. aut filius decessit in tali statu.in quo potest habere hæredem. aut non.primo casu subdistinguendum est. quia aut ipsi filio erat feudum.acquisitum.& tunc nepos non potest venire.ex persona. aui ad illud feudum sed oportet quòd veniat tanquam hæres hæredis.l.fi.C.de hæred.insti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Aut ipsi filio non erat feudum acquisitum. & tunc quia ex persona patris non potest venire. quia respectu patris feudum est caducum.ideo nepos admittetur ex persona aui.

2.casu principali. quando decessit filius in tali statu in quo non poterat habere hæredem.tunc dicit Bal. ꝙ feudum est separatum ab hæred.& ideo Nepos potest illud obtinere ex persona aui.Et hanc dist.sequuntur Aluar.& Iauden.ibi.& Bal.in l.si in personam.C.de fideic.vbi dicit. ꝙ etiam nepos conceptus post mortem aui.est successibil in feudo.

Nunquid si agnatus consentiat alienationi feudi antiqui. tal consensus an. habeat præiudicare filio ipsius consentientis? conclude ex mente Iac.de Besuis.Bal.& aliorum.in d.c.1. §.hoc quoque.in ti.de succes.feu.in distinct.quam fac.ibi Bal. Q̃ aut fuit simplex & rudis consensus vt quia agnatus solum dix.ꝙ consentiebat alienationi. & tunc tal simplex consensus.non præiudicat filio.

Aut fuit ꝑsensus obligatorius puta quia agnatus nedũ cõsensit alienationi feudi antiqui. sed ẽt se obligauit promittendo.non contrafacere nec vnquam contrauenire.&tunc talis consensus obligatorius. bene nocebit filio si sit hæres patris. quia non est sibi licitum.venire contra factum patris.l.quæ à patre. cum similibus. C. de resti. mil. An viuente patre. filius possit agere.ad feudum diuisum per patrem? vide Cur. Iunio rem.cons.3.

Quid si vasallus feudum antiquum.refutet in manibus domini, an ista refutatio præiudicabit agnat.dic ꝙ non. nisi donec viuit ipse refutans.& eius descendentes. vt vult Bal. in d. §.hoc quoque.& in c.1.in 2.col.in ti.de alie.feu. pater. Addo eundem Bal.in 1.part.cons.82.

Quãdo feudum est pro se & descendentib.si inuestitus decessit relictis pluribus qui diuiserunt. & feudum peruenit ad vnum.donec extant descendentes ab illo cui peruenit feudũ alij non admittentur etiam proximiores.ca. vnico. de natura suc.feu.Cor.in 3.vol.cons.37.ver.ex alio.

Sed quid si agnatus offerat iustum pretium. extraneus aũt qui vult emere feudum offert vlt. iustum pretium quis istorum præferet. Bal.in l.2.in fi.com.C.de rescin.vendi. disputat istam.q.& tandem determinat contra agnatum.quia res tantum valet,&c.l.pretia rerum.ff.ad l.fale.l.si seruus.ff.de cond. fur.auth.hoc ius porrectum.de sac.san.ecc.l.prætor.§.in eam. ff.de bo.aucto.iud.poss.& l.1.& 2.C.si propter pu.pensi.

Limita tamen.dummodo nõ interueniat fraus neque colusio cum eo qui offert vlt.iustum pretium. al. super ista materia nota.per Io.And.in add.spec.in ti.de emp.&vend.§.Nũc dicesi restat.ver.item no.ꝙ sta.in fi.& sequitur.Alua.in c.1.§. sed & res.in tit.per quos fiat inue.mouetur.per illum text.ibi æquali pretio.

Ang.tamen.in l.qui romæ. §.cohæredes.ff.de ver.ob.videtur velle contrarium.al.not.per Io.And. vbi 5.sed in veritate, Io.And.determinat contra agnatum.

Pro agnato autem videtur.esse gl.in d.l.2.C.de rescin.ven. de hoc.vide latius per Alex.in d.§.cohæredes in penult. & vltim.col.

Not. ꝙ quando fit aliena. in agnatum remotiorem proximior agnatus.potest illam reuocare.vt dixi 5.hoc eodem ver si.in prin.Cautus tamen esse debet.proximior.quia à die qua sciuit illam alienationem non habet nisi vnum annum ad reuocañ.d.c.titius.si de feu.fue.contr. Et ita vult Ias.in l. petens in fi.3.& in prin.4.col.C.de pac.vbi al.similem tex.in c.1.§.fi. si de inue.inter do.& vas.lis oria. fac.secundum eum text. in c.constitutus extra.de in inte.rest.al.etiam Pau.de ca.in cons. 159.incip.ista quæstio vertitur vt audio.alias incipit quæstio ista &c. & per illum tex.dicit.Lud.Ro.in l.prætor.§.fi.ff. de oper.no.nun.tenuisse.ꝙ illa facultas.quã habet quis finita emphyteosi per generationem,&c.perditur per lapsum anni.de quo vide in trac.emphyt.q.51. ver.3.fallit.

Et adde ad hanc q.eundem Ias.in d.l.ait prætor,§.fin.in vlti. col.& Bal.in 3.part.cons.16.&Cur.in cons.82.in 1.col.vbi ita consuluit.in facto turris.spec.dominorum de solario.contra. illu.dominum cardeti.Lud.Ro.cons.22.in fi.

Si aũt alienatio est facta in extraneum agnatus habet xxx. annos ad reuocañ.gl.in d.c.titius.& ita tenet. Alex. in 5.vol. cons.15.in vlt.col.

An autem reuocans alienationem teneatur restituere prætium. vide laudeñ.in d.cap. titius. Alua.in cap. 1. §. hoc quoque.de suc.feu.& in d.c.titius.Imo.in c. 1.in gl.2. extra de testa.Lud.Ro.in d.cons.22.in fi.Cur.iun.in cons.3.circa fi.

Rub.Quibus modis feudum amittatur.

Prima causa. per quam vasallus est dignus priuatione feudi est ingratitudo.c.de forma circ.fi.22.q.vlt.& ponit Cur.ad hoc multa similia.in 4.par.in prin.de quo vide quę dixi in ver. ingratitudo. & ista causa est generalis. ad quam reducuntur. omnia iura.loquentia de priuatione.speciales autem causas ꝛ enumerabo.

Alienatio facta sine consensu domini.est iusta causa priuationis feudi.c.1.de prohi.alie.feu.per Loth. c.imperialem.de prohi.alie.feu.per Fede.

Idem si recognoscat tenere feudũ ab alio.Iac.in trac.feud. in ver.dictique vas.promis.recog.

Quid si alienatio sit nulla aliquo respectu.an vasallus incidat in pœnã priuationis? Alua.in c.1.in ti.quid iuris sit si post. alie.factã.vas.recuper.dicit.ꝙ non. motus auctoritate Bal. ita tenentis in l.2.C.de epi.aud.& pro hac opi.Cur.in 4.part. ibi 17.quæro.al.Ang.in consil.162.incip.super puncto sitõ.

Et subiungit Cur.ꝙ licet ista opin.sit colorata. ipse tamen multum dubitat de veritate.& al.Are.in cons.18.& hanc opinionem.comprobat optimis fundamentis. vide ibi per eum.

Adde tamẽ ꝙ primam op.tenet Ias.in l.fi.in 46.col.ibi 22. quæro.C.de iur.emphyt.de quo dixi latius.in tractat.emphy. q.223.

Nunquid autem ad hoc. vt vasallus propter alienationem priuetur sit necesse ꝙ perueniat ad actum traditionis.Bal.in c. 1.§.aut si libellario.in vlt.col.qui.mo.feu.amit.determinat ꝙ sic. quia per solam venditionem. vasallus non priuaretur.al. tex.in l.alienatum.& ibi Dy.ff.de verb.sig.

Adde ꝙ de hoc.est tex.& ibi Iser.& Bal.in d.c.imperialem. §.calidis.& ita volunt Alua.& laudeñ. ibi. Et ita vult Alua. in c.1.§.fi.in 43.concl.quæ fue.prima cau.benef.amitt.& in c.1. post gl.ibi.de prohi.alie.feud.per Loth.& confirmatur. per similem de emphyteosi. de quo dixi in tractat. emphyteutico. q.218.

Et in terminis addo.Barb.in 1.vol.cons.12.in 16.col.in fi. vbi etiam al.Bal.in d.c.imperialem.in prin.

Sed quid si interueniat constitutum? spec. in tit. de emp. & vend.§.1.in prima forma instrumenti.venditionis in ver.dare tradere.& in alia forma contractus venditionis.in verb. emphyteotice, videtur velle.ꝙ in contractu feudali. vel emphy. constitutum non operetur.nisi ficte & improprie. adeo ꝙ res non habeatur pro realiter tradita.fac.quod vult Bar.in l.prædia.ff.de acq.pos.vbi vult ꝙ illa verba.dedit & tradidit nõ importent realem traditionem:&sic spec.videtur velle ꝙ vasallus non amittat feudum.

In contrarium fac.quod vult Pet.Iac.in ti.de cond.ex l.imperiali.in §.calidis.sub rubr.de actione eadem.ver. item cum. vbi iubet ꝙ quando vasallus. concipit instrumentum vendi. cum constituto.ꝙ addat.ista verba.saluo tamen iure domini. saluisque & retentis consensu & vol. domini, à quo mouetur ipsum feudum.quia istud verbum saluo,magnum operatur.effectum.l.si debitor ibi saluo iure pignoris. ff. qui. mod. pig. vel hipo. sol. cum aliis al. in dictionario in verbo saluo iure.

Pau.de ca.in l.1.§.si rem.ff.depos.videtur. velle. ꝙ vasallus alienãdo cum constituto priuetur feudo.idem &clarius vult Iaudeñ.in d.c.imperialem.vbi dic.ꝙ sic.vasallus.alienan.&traden.realiter feudum.sine licentia domini amittit feudum.ita est secundum eum quando tradidisset per cõstitutum.l.quod meo,in prin.ff.de acq. poss. & potest esse ratio. quia vasallus hoc casu.quantum in eo est alienauit feudum &licet per cõstitutum.dicatur.interuenire ficta trad.tamen bene transfertur vera pos.vt habetur.in d.l.quod meo.& istud in terminis tenet.d.Iac.in verb.& cum pacto de non alienan.& Cur. in d. 4.parte.ver.20.quæro.in fi.vbi al.Ant.de But.cons.34. Addo Ias.in d.l.fi.in 44.col.C.de iure emphy.

Addo etiam ꝙ cessio actionis habetur loco traditionis.ita in terminis vult Bal.in 1.parte consi.208.& cons.216.

Saluo iure domini & non aliter. An vasallus alienan. cum hac protes. excusetur à pœna. Bal.c.1.§. donare. qualiter olim feu.porer.alie.tenet quòd sic.& idem vult Bal.in emphyteosi. in l.fi.C.de iure emphy. & in pace constan. in verbo liuellarie.

Contrarium tenet ipse Bal.in c.1.§.fin.in tit. quæ sit prima. causa benefi.amit.quia cum vasallus teneretur.denũtiare domino.&non denuntiauerit videtur.ipsum dominum contẽp sisse.& consnr debet perdere feudum.d.§.fi.

Et in prẽiudicialibus protest.nl prodest.c.olim.ext.de cen si.& idem vult ipse Bal.in l.1.in pen.col.ver.quæro quid si prohibita.C.de his quæ pe.no.

Secus autem si diceretur. & non aliter nec alio modo. vt vult Bal.in d.§.fi.per l.si quidem.cum ibi not.C.de excep.& l.

idem

idem Iabeo.§.1.ff.fam.hærc. & l. si quis locuples. ff. de manu. testam.& ita vult Panor.in c.2.extra.de feu.& in c. insinuante ad fi.extra qui cler.vel vouē.& in istis terminis loquitur. Bal. in c.1.§.hoc quoque.de succ.feu.Addo.d.franc. de curte.qui infinita.all.in con.8.& quę dixi in trac.emphyteutico.q.225.

Curtius tamen in d.4.parte.vers.21.quæro.dic. quòd istud non est sutum.quia in hoc.contrarium vult Bal.in l.voluntas C.de fideicom.motus quia etiam stantibus verbis prædictis. factum est contrarium protest.vide ibi per eum.

Et adde Ias.in l.non solum.§.morte.in 18.col.ibi istam limitationem.ff.de oper.no nun.vbi aperte.reprobat dictam opinionem.Bal.in d.c.1.§.fi.quæ sit prima causa.Mouetur.per doctrinam Bart. ibi quia ista protes. non dependet à voluntate protestantis. sed alterius. ergo quibuscunq; verbis concipia. nihil debet operari.

Allegat etiam in contrarium Bal.in c.fi.in 9.col.ver.Aduocari dicunt de confess.vbi dicit.q; ista verba. & non aliter nec alio modo non prosunt ad cautelam.eo quia in præiudicialibus talis protes. non valet.per gl.in d.l.si quidem.& ibi etiam Bal.& quia in re facta non prosunt artes verborum.nec.simulatę protestationes.secundum.Bal.in d.c.fi.Alleg.etiam Bal.in l.vnica.in 14.col.in vers.demum quæro C.de confe.vbi idem dicit.Addo Bal.in 1.parte.cons.293.& decium.cons.160.

Et propterea subiūgit Cur. vbi ꝫ. q; semper sibi placuit cōcordia.quam ponit Fel.in c.quæ in ecclesiarum.in pen.car. de consti.vbi dic.considerandos esset tres casus.

Primus.quando vasallus fec.contractum.alienationis.cum clausula. salvo iure dñi. & non aliter & non deuenit ad traditionem.& tunc dominus non possit eum priuare.

Secundus casus quando vasallus tradidit rem. & per hanc traditionem. ag. de præiudicio. domini vt quia tradidit castrum.non facile recuperañ.& tunc amittitur feudum.

Tertius. casus est. quando deuentum fuit ad traditionem. cum dicta prote. & res potest sine difficultate haberi pro non alienata.Et tūc cum pariter interfit domini.qui pot alienationem.ad.libitum rescindere forte sustinerētur.opiniones. præd ictæ. quòd illa verba. & non aliter nec alio modo. habeant excusare.Et bene faciunt quæ vult Calca.in con.50.

Et de dictis verbis & non aliter nec alio modo. Vide etiam Alex.in 1.vol.cons.3.in 2.col.& Ias.in §.item si quis el 2.in 4. col.insti.de act.Panor.in c.fi.circa.fi.de rerum permu.

Quid si vasallus dicat. vendo. salvo consensu domini.an ista verba sufficiant?Bal.in d.l.vnic.C.de his quæ pœ.no. dicit. quòd non.

Idem si dicat salvo honore domini.per not.per host.& Io. Andr.in c.causa quæ extra.de iu.iur.

Sed quid si dicat vendo si & in quantum. de iure possum? Bal.in d.c.1.§.hoc.quoq; in ti.de succ.feu.refert Iac.de Ardiz. tenere. q; excusatur. sed hoc. limitat Bal. nisi Captio domini posset interuenire puta in traditione.castri.difficulter recuperandi vt dixi ꝫ.& hanc limitat.sequitur Aluar.in d.c.imperialem.& Ias.in d.l.fi.in vlt.col.vers.25.de iure emphy.

Quid si dicat. Vendo feudum si domino placuerit : Dic q; excusatur à perditione feudi.Ita videtur tenere.Bal.ī d.§.hoc. quoque.& expresse Alua.in d.c.imperialem.all.d.l.si quis locuples.

Et dicit.d.Iacob. q; ita consuluit. dum quidam vendidisset. feudum salvo semper bene placito principis:& nō aliter nec alio modo &dicit.obtinuisse in sacris audientiis.quia ablatiui absoluti resoluuntur.in vim conditionis &c.& defectus conditionis habet annulare actum seu contractum. Et q; traditio.dominij & pos. possit fieri sub conditione.est text.not. & ibi Bar.in l.qui absenti.§.1. ff.de acq.poss. Et ita in terminis præmiss.quando sunt verba si domino placuerit. tenet Ias.d. l.fi.in vlt.col.ibi 26.quæro.vbi all.multa quæ omitto.

Vide tamen Bal.in 1.parte.cons.293.vbi dicit.quòd si ex tali venditione infertur præiudicium.domino.quia emptor detinet castrum inuito domino talia verba.non excusant.faciūt quæ dixi ꝫ.hoc eodem tit.vers.salvo iure domini &c.ibi Cur. tamen.in d.4.parte.& c.

Quid autem. si dicat. Vendo si dominus non reuocauerit. Alias sit res inempta?Vide Ias.ī d.l.fi.in vlt.col.ibi 27.vbi post Bal.in d.l.si quis locuples. ff.de manu.test.tenet quòd excusetur.vasallus à commissione rei feudalis.

Vtrum. si vasallus vendat feudum cum pacto de reemendo.priuetur feudo?Bal.in 1.parte.cons.82.ibi item pactum retrouendendi.videtur tenere.quòd non.

Vide quæ dixi.in tract.emphyteutico.q.221.ibi & tenen.istam partem.& q.222.

Quæritur etiam quid si vasallus alienat feudum pro parte. an cadat à toto?Vide quæ dixi in tract.emphy.q.213.

Quid si mulier rusticus vel miles alienent feudum. sine consensu domini.an cadant à iure suo?vide in d.tract.emphyteutico.q.217.

An autem per promissionem de venden.res cadat in commissum?Dic quòd non vt dixi in d.tract.q.219.

Sed quid si vasallus alienat irrequisito domino rem feudalem postea tamen redemit an euitet pœnam caducitatis?vide vbi ꝫ.q.221.

Quid si vendat cum pacto. l. commissorie. vel adiectionis in diem?vbi ꝫ.q.222.

Quid autem si vendat domino præsente.an dominus debeat protestari.vbi ꝫ.q.224.

An per generalem alienationem. bonorum vasallus cadat à feudo?Dic quòd non.per text.in ca.generali.si de feud. fue. contro.vbi tex.dicit.quòd in generali alienatione. non venit feudum.Et ita vult Bal.in l.1.in vlt.q.ff.de re.diuis.in l.voluntas C.de fideicom.& in c.super si de feu.fue.contro.fac.l.obl. generali.ff.de pig.

Limitat tamen Barb.singulariter.in ca.ex parte.in 5.col. extra.de feud.vt procedat nisi ex quantitate pretii. recte iudicari possit vasallum etiam alienasse feudum.argum.glo.in l.1.§. quod ait ff.de superfi.& quod no.Bal.in l.j.C.qui test.fac.pos. Faciunt quæ dixi. in verbo emptio. §. Et hanc limitationem. in specie refert & sequitur Curt.vbi ꝫ.

Aduerte.quia in praticha debes dicere.quòd vasallus sciēs talem rem esse feudalem. eam alienauit &c. quia si alienaret erranter.excusaretur.à pena.text.est no.in c.1.in fin. de contr. inter.do.& emp.& ita vult.Fely.in c.à nob. in 1.col.de excep. Ias.in l.fi.in 42.col.vers.15.quæro.de iure emphy. faciunt quę dixi ī.in rub.quid sit inuestitura. §.& quæ dixi in trac.emphy. q.216.

Faciunt quæ vult Barb.in 3.vol.cons.lj.in 1.col.& in 4.vol. cons.62.in 7.col.

Limita vt sit deduceñ.de scientia. in casu dubio.sed vbi quis dat operam rei illicite,non.Ita Barb.notabiliter.in 4.vol.con. 74.in 8.col.

Omnes autem casus in quibus vasallus potest.vel non potest de feudo disponere. Vide ꝫ.in rubr. de alienatione feudi. per discursum.

Relinquens dominum. præliantem non mortuum nec ad mortem vulneratum.debet feudo priuari.c.j.in prin.qui.mo. feu.amit.ca.1.§. si quis miles.de feu.sine cul. non amit.ca.1.§. item qui dominum.quæ fuit 1.causa.benefi.amit.

Et quando dicatur.dominus ad mortem vulneratus ponit Bal.in d.c.1.quib.mod.feud.amit. dicens quòd si impossibilis vel difficilis sit curatio. dicitur mortifere vulneratus. argum. not.in l.martius.ff.de loca.& l.ab hostibus.§.fi.ff.solu.matr.Et subiungit ibi laudeñ. stañ. esse iudicio peritorum. l.semel. de re mil.libro 12.refert & sequitur.Curt.in 4.parte in prin.

Quid si aliquis insultet dominum.an vasallus teneatur eum iuuare sub pena priuationis feudi.tex.in d.c.quib.mod. feud. amit.à contrario sensu videtur innuere quòd non.

Contrarium putat verius.Curt.vbi ꝫ.per tex.in c.licet in 2. respons si de feud.fue. contro. dum dicit. quòd vasallus videns magnum periculum domino imminere debet opem præstare.etiam non requisitus.alias perdit feudum.nec.distinguit inter prælium campestre.& priuatum.2.per text.in ca. 1. de no. for. fidel. vbi ponit inter cetera quæ requirunī de forma fidelitatis.quòd vasallus promittat iuuare dominum.contra omnem personam quæ velit ei damnum inferre Nec fit distinctio inter prælium campestre & priuatum.& ita dicit.esse de mente.omnium loquentium in hac materia.

Nunquid vasallus teneatur.defendere. dominum. in bello etiam iniusto.vel in rixa iniusta. Curt.vbi ꝫ.ibi 2.cadit necia. dubitatio dicit.quòd text.in c.domino guerram.in ti. hic finitur.lex. decidit tres casus principales. primus. est quando est clarum.quòd dominus fouet iustitiam.secundus.quando dubitatur. tertius , quando est clarum quòd fouet iniustitiam. quia tunc etiam tenetur dominum vasallus defendere. licet circunscripta defensione non teneatur. aduersarium offendere.

Et est spe in vasallo.vt teneatur.defendere dominum.etiā iniuste rixantem. secus autem in alio. qui ex aliqua dispo. teneretur alium iuuare. quia non teneretur quando iniuste rixaretur.tex.est in l.si quis in graui.§.si maritus.& ibi Bar.ff.ad Silla.

Et ita secundum.Cur.dicit franc.aret.in cons.164 incip.sicut Ioannes scripsit &c. & Alua. & communiter Moderni in d.c.domino guerram.

Universidad de Deusto
Biblioteca

All.tamen Iſer.in d.c.1.qui.mod.feu.amitt.tenentem indiſtincte.q̃ vaſallus non tenea.iuuare dominum.ĩ bello iniuſto. etiam ad defendeñ.&idem tenet ibi Iac.de beluiſ.quia non dicitur.opem ferre.qui ad peccañ.nos adiuuat.14.q.7.ca.ſi res. gl.in c.de forma 22.q.vlt.

Et dicitur.bellum iniuſtum quinque modis ſecundum eũ. vt dicit.gl.no.23.q.1.§.ex his.no.in l.ex hoc.iure. ff. de iuſt.& iu.& in d.c.domino guerram.

Limitat tamen prædicta.niſi.dominus eſſet excommunicatus vel bannitus.quia tunc vaſallus non teneretur iuuare dominum.tex.eſt.in d.c.domino guerram.

Vtrum vaſall⁹ teneatur.ſequi dominum.ſuis propriis ſumptibus?vide Alex.in l.recuſare.§.ſi quis alio.alias in l.ſed ſcieñ. ff.ad treb.& in l.ſi non ſortem.§.libertus.circa fi.& ibi Iaſo.in 11.col.ff.de cond.indeb.vide etiam eundem Iaſ.in l.cum ſeruus.ff.de leg.1.& d.Iac.in d.tract.feu.in ver.& promiſerunt eidem domino. & communiter concludere.q̃ ſic. niſi feudum eſſet ita tenue.q̃ non ſufficeret ad expenſas.& al⁹ur Bar. in l. meuia.§.1.ff.de ann.leg.Bal.in l.qui manumittitur.ff.de oper. liber.Ludo.Ro.in l.recuſare.§.ſi quis alio.ff.ad treb. & Oldr. conſ.234.incipiente.factum tale eſt quidam miles.

Bal.tamen.in c.cum ex officij in 1.col.de præſcrip. argum. illius tex.not.quòd vaſalli debent ire ad exercitum ſumptib⁹ domini.refert Iaſ.in d.§.libertus.in 11.col.

Sed an vaſallus.teneatur.ſequi dominum in bello.extra.patriam?Iſer.in c.1.§.ſimiliter.de ca.qui cur.vend.& in c.1.§.ſed nec.iuſtior.quæ fuit 1.cauſa.benefi.amit.videtur.diſtinguere. quòd aut dominus fac. guerram extra ſuum territorium. vt acquirat aliquam ciuitatẽ,vel locum.& tunc non tenetur ire vaſallus.extra territorium. Aut vero mouet bellum.pro vindican.iniuria illata vaſallo. & tunc tenentur conuaſalli ire extra territorium.idem tenet Iſer.in d.c.j.quib.mod.feud. amit. de quo.vide.latius Cur.vbi s̃.in verſ.3.cadit neceſſaria dubitatio,cui addo Barb.in 1.volu.conſ.11.in 1.col.vbi tenet indicte quòd teneatur.ſequi.dominum.extra territorium.

Subdit ibi Curt.in ver.4.cadit.an vaſallus.debeat p.æponere ſalutem domini.ſaluti proprie.& ſic an teneatur.iuuare dominum.contra ſe ipſum.& concludit quòd non.de quo. dixi j̃.in rub.quid ſit inue.verſ.de iuramento.fidelitatis.

Et an teneatur iuuare dominũ contra prẽz,& contra patriã. vide j̃.in tit.quid ſit inue.ver.de iuramento fidelitatis.Ibi An autem vaſallus qui iurauit.&c.

Nunquid autem vaſallus teneatur ale.dominum egenum. Curt.vbi s̃.concludit per multa quòd non.de quo vide etiam Iaſ.in prælud.feu.in 28.col.verſ.vlti. circa &c. Et habetur. de materia per eum & doct.in d.l.ſi non ſortem.§.libertus.in pr. ff.de cond.indeb.de quo vide etiam Iacob.in verſ.& cum pacto quòd ipſi vaſalli ſingul⁹ annis &c.Et latius in ti.de homag. in 6.q.ibi 5.homo.

Ponunt etiam d.Iacob.& Cur.in locis.præall.multas ſiſes. q.& maxime.quid ſi vaſallus. cepit iuuare dominum. in prælio iniuſto.deiñ penitentia ductus eum deſeruit.

Item ſi vaſallus ſit inhabilis.an teneatur iuuare dominum.

Item ſi vaſallus reliquit dominum in prælio campeſtri.ſed ſtatim reuerſus eſt.

Item ſi reliquit dominum.quem putabat mortifere vulneratum.& tamen non erat.

Item ſi reliquit dominum non turpi de cauſa. ſed forte timens crudelitatem tiranni.

Item ſi dominus vicit bellum.non ob.fuga vaſalli.an vaſallus ſit puniendus.

Item ſi vaſallus reliquit dominum vulneratum,qui poſtea deceſſit an præſumatur. deceſſiſſe ex illo vulnere. vt vaſallus priuetur feudo.

Item ſi dominus relictus à vaſallo ſit mortifere vulneratus ita quòd non poterat euadere tamen poſt fugam. vaſalli fuit iterum vulneratus.ex quo 2. vulnere citius deceſſit dominus an vaſallus priuetur.feudo.

Item ſi ſint duo fratres vaſalli.in prælio cum domino.quorum vnus reliquit dominum.alter vero ſua probitate eum defenſauit.an ille qui reliquit.priuetur.parte ſua feudi.&dum dicit. ibi Curt. quòd ex perſona. ſua quis non conſequitur. id quod quãdoque ex aliena perſona conſequitur. vide & adde quæ dixi in ver.perſona.

Vide etiam.ad hanc.q.Lud.Sing.241.

Copulans cum vxore domini.debet feudo priuari.d.c.1.§. 1.quib.mod.feu.amit.

Amplia etiam vxore volente. ſecundum. Iſer.& Alua. ibi. per tex.in l.1.§.vſque adeo.ff.de iniur.

Amplia etiam ſi copulet mortuo domino. ipſa tamen exiſtente vidua. ſecus ſi ad 2. vota tranſiiſſet. per ea quæ habent in c.2.in fi.de feu.ſine cul.non amit.in l.apud celſum §.aduerſus.ff.de except.dol.& quod not.in l.fideicom.C. de fideic.& in l.ſororem.C. de his qui. vt indig. & dicit. Alua. quòd licet Bal.contrarium teneat in vidua,primum tamen dictum putat verius.Et hanc.opinionem.contra Bal.dicit.ibi Curt.tenuiſſe Alex.in d.l.ſororem.de quo vide latius Curt.ibi verſ.2.principalis cauſa.

Amplia etiam in ſponſa nondum tranſducta. ita Alua.in d. §.1.cum aliis all.per Curt. ibi vbi dicit. hoc poſſe confirmari. per communem concl.doct.que habet quòd ſtante ſta.quòd vxore præmoriente maritus lucretur. dotem. habet locum in ſponſa nondum tranſducta.de quo.tamen.tu vide latius.in ſta.Sub rub.muliere premoriente.q.

Amplia etiam ſi vaſallus non fecerit. ſed tamen opem dedit facienti.Ita Bal.in d.c.1.in prin.quib.mod.feud.amit. & ſequitur.Alua.in d §.1.

Limitat.Cur.concl.prædictam non procedere.quando vaſallus ignoranter adulteraſſet vxorem.domini ſui.vt quia forte reperiit eam in lecto ſuo credens eam eſſe vxorem ſuam. quia tunc non priuaretur feudo. alle.Alua. in d.§.1.in vlt.col. niſi ſua ignorantia eſſet ſupina.

Addo fel.in c.ſi vero.el 2.extra.de ſenten.excom.in fi.coñ. bene faciunt quæ dixi.in verbo inceſtus.§.

Quid autem in concubina domini.an vaſallus eam carnaliter cognoſcens priuetur.feudo.Curt.vbi s̃.relatis.op. tenet illam.quòd priuetur.per tex.in c.1.§.prædictis.quæ fue. prima. cauſa benef.amitt. dum vult quòd ex quibus cauſis filius exhæredatur. ex eiſdem priuetur feudo. ſed ſi filius habeat coitum cum concubina patris poteſt exhæredari.§.cauſas. in authen.vt cum de appell. cogno.ergo. etiam poterit feudo priuari.

Sed quid de pediſſequa domini?Iſer.& Alua.in d.c.1.§.j. vt refert Curt.vbi s̃. tenent quòd iſta non ſit iuſta cauſa priuandi feudo.

Quærit inſuper.Curt.ibi.quid ſi vxor.domini.& alie perſonæ.enumerate.in d.c.1. quib.mod.feu.amit.ſint pub.meretrices.an tunc vaſallus perdat feudum. & concludit q̃ ſic poſt Iſer.in d.ca.1. & adduc.multa not. ad hoc.quòd grauiora ſunt mala.quæ ab illis inferunt.quos amicos arbitramur. vide ibi per eum.

Quid ſi vaſallus.non concubuit cum vxore domini.ſed ſolum tentauit?Dic quòd debet priuari feudo.d.capi.1.§.1.qui. mod.feud.amit.

Nec mirum ſecundum Cur. ibi quia in delictis atrociorib⁹ punitur.affectus licet non ſequatur effectus. l. ſi quis non dicam rapere.C.de epi.& cle.l.diuus.ff.de ſicca.

Pone.poſtquam tentauit. q̃ eum peniteat an priuabi. feudo.gl.in d.§.1.dicit.q̃ non ſi deſtitit per penitentiam. ſecus ſi per impoſſibilitatem.l.qui falſam.ff.de fal.

Alua. autem ibi latius diſtinguit. vide ibi per eum. & per Curt.vbi s̃.Ibi.circa.iſtam 3.cauſam.

Et ſubiungit an iſtud procedat non ſolum ſi ſe exercuit cõcubere.cum vxore.domini.ſed etiam cum perſonis.enumeratis in d.c.1.& ſeq.laudeñ.contra Bal.ibi.tenet quòd ſic.

Nunquid autem vaſallus turpiter luden. cum vxore domini. priuari debeat feudo. tex.in d.ca.1.§.1.in tit.quib.mod. feu.amit.tenet quòd ſic.& gl. ibi exemplificat ponen. manus ad pectus.vel ad femur.

An idem ſit ſi turpiter loquatur. & non tangat dñaz. Iſer. Bal.& Alua.in d.§.1.tenent.quòd non.

Contrarium tamen. tenet Curt. ibi. ſubiungens præfatos doct.velle.quòd tunc vaſallus teneatur.actione iniuriarum.

Quid ſi vaſallus concubuit cum nuru domini.an debeat priuari feudo.text.in d.§.1.tenet quòd ſic.Et extendit Alua. ibi. etiam ſi talis nurus ſit nupta filio qui non eſſet ſucceſſibilis in feudo.& ita vult Iſer.ibi.

Idem ſi cõcubuit cum filia.domini.vel cum nepte. ex filio. d.§.1.

Sed quid ſi cõcubuit cum ſorore domini. in eadem domo manente?dic.idem.per tex.in d.§.j.& in c.1.§.rurſus. quæ fue. 1.cauſa.benefi.amit.vide Cur.vbi s̃.ibi ſeptima principalis.

Vbi ſubiungit quid ſi iſta ſoror erat maritata.ſed adhuc ſtabat in domo fratris cum marito ſuo.vt ſepe euenit.an vaſall⁹ priuetur.feudo.& dicit.Alua.in d.§.rurſus determinare q̃ ſic.

Sed ipſe ponderat tex.in p̃rim.in d.§.rurſus.ibi quæ ĩ capillo dr̃.que verba videñ intellig.de ſorore nubili.vide ibi p eũ.

Addit ibi Curt. q̃ Aluar.d.§.rurſus.extendit deciſionem illius tex.vt procedat etiam in ſorore domini.quæ remanſiſſet vidua.& poſtea.eſſet reuerſa.in domum ipſius domini.

Item

Universidad de Deusto

Item extendit etiam si esset sponsa nondum transducta.
Item extendit etiam accedente voluntate mulieris.
Limitat tamen quando fecisset cum voluntate domini ar. cap. 1.§.& si clientulus de alie.feud. & ita dicit.tenere Iacob. de Ardiz.

Idem si concubuit cum matre domini.quæ ad 2.vota non transiuisset.Ita vult Alua.in d.§.primo in vltima colum.alleg. in argumentum.§.sin autem in auth.de consulibus.& l. fi. C. de priuil.schola.

Insultans.dominum.debet priuari feudo.d.c. 1.§. similiter. qui.mo.feu.amit.

Et quid sit insultus.vide Bar.in l. 1.§.cum arietes. ff. si quadru.pauper.feci.dicatur.ex cuius dictis.dicit.Curt. vbi ꝫ. hoc esse limitañ vt non procedat.quando dominus & vasallus in uicem rixarentur.

Limitat etiam secundum.Bal.& Alua.in d.§.similiter.vt solum procedat quando sunt adeo proximi. quòd se attingere possunt.alias non diceretur insultus in personam.sed potius insultus ad locum.

Quid si vasallus insultauit castrum domini:vel alium locũ domini dic ꝙ debet priuari feudo.d.c. 1.§. similiter. iuncto §. porro.in c. 1.quæ sit 1.causa.

Amplia.etiam si vasallus ignorauerit dominum ibi esse.gl. & Alua.in d.§.similiter.& ibi communiter doct.

Et sufficit.quòd vasallus se ad castrum tantum approximet ꝙ possit iaculã proiicere. & expugnare. secundum Bal.in d.§. similiter.refert & sequitur.Cur.vbi ꝫ.

Occidens.fratrem suum proprium priuandus est feudo.& pariter occidens filium fratris sui. d. §. similiter & occidens conuasallum Aluar. in capit. 1. in titul. an ille qui interf. fratrem,&c.

Occidens autem fratrem domini non priuatur feudo. c. 1. an ille qui interfe.fratrem domini sui.

Sed quæ est ratio differentiæ?Bal.in d.§.similiter.dicit ꝙ interficere fratrem suum.nꝫ.aliud est quàm sanguinem suum ꝓdere. & maius est delictum quod contra sanguinẽ suum cõmittitur.l.vtrũ.ff.ad l.pomp.de partic.l. 1. C.de his qui paren. vel liber.occi.item hoc est statutum.quia aliqui interficiebãt fratrem suum. vt eis portio paterna accresceret & huic morbo lex obuiat.quia priuat eos feudo habito& habendo.vt ibi latius per Bal.

Occidens autem se ipsum.non perdit feudum.Bal.in d.c. 1. sepeliri tamen debet cum canibus.glo.in c. placuit. 23. quæstione. 5.

Manus in dominum iniiciens. debet feudo priuari.d.c. 1.§. porro.quæ sit prima.causa.benefi.amitt.f.vulnerando.secundum.Alua.ibi.

Ampliat Alua.etiam si per alium.vulnerari fecerit al.Iser.ibi.ar.l. 1.§.deiecisse.ff.de vi & vi ar.& confirmat ibi Cur. optimo fundamento.

Limitat tamen, vt procedat quando vasallus actualiter dominum verberauit.secus si solam manum ꝫ.dominum eleuauit.sed non percussit.al.Alua.in d.§.porro.

Ipse autem Cur.dicit ꝙ in contrarium fortiter stringit tex. in l.apud Iabeonem.§. 1.ff.de iniur.inducendo.vt ibi per eum. quem vide.

Iniurians domino.priuatur.feudo.d.§.porro.ſ.inferen.graues iniurias vt ibi.Grauis autem iniuria extimatur. ex tribus. quæ ponit tex.in §.atrox.insti.de iniur.

Insidians vitæ domini.Veneno gladio.vel aliter.debet priuari feudo.in d.c. 1.§.Porro.quæ fue. 1.causa. benefi.amit.

Quod limita procedere.qñ insidias posuit actualiter.secus autem si solũ iurasset deoccid.dominum. sed vltꝝ non processisset.ita Iser.in d.§.porro.

Cur.tamen vbi ꝫ. videtur.hoc impugnare quia iurꝫ.denotat enixam voluntatem iurant. vide ibi per eum ver. 14. causa priuationis,&c.

Limita etiam non procedere.si fuisset insidiatus.animo se deffendendi cum aliter periculum suum non posset euitare.ita vult gl.in d.§.porro & ibi cõmuniter feudiste.& idem vult gl.in §.si quis hominem.in ti.de pace tenen.fac.l. præses.C.de serui.& aqua.

Adhærens inimico.domini.seu cum eo contrahens amicitiam priuatur feudo.ita vult gl.in d.c. 1.§. 1.qui.mo.feu.amit. & est tex.in c. 1.in tit.quot te.sint necessarij.ad proban.ing.& ita volunt Bal.& communiter doct.in l.liberi.C.de inoff.test. & in l. 1.§.cum patronus.ff.de of.præfec.vr.&ita vult in termi nis.Barb.in 2.vol.cons. 11.in 11.col.& seq.Ias.in l. si non fortem.§.libertus.in 1.col.ff.de cõd.indeb.& in d.l.liberi.& Cur. vbi ꝫ.ibi 15. causa. ybi extendit vt procedat etiam in ecclesia feudataria.al.spec.in titul.de dona.§.primo.versic.quid si aliquis baro.

Limitat tamen procedere.quando taꝯ amicitia esset cõtracta in perniciem domini. Alias autem sola amicitia contracta cum inimico ad alium effectum.non priuaret vasallum feudo.ita secundum eum.limitat glo.in c. 1.in tit. hic potest esse ti.qui.mo.feu.amit.quam seq.communiter feudistæ. & gl.in d.§.porro & vbique Alua.

vide notabiliter hypo.in l. 1. §. præterea in 3. colum. ff. de quæstio.

Adde quod vult Fel.in cap. Ita quorundam extra.de Iudæ. vbi dicit.quòd portans vinum.arma & similia. hostibus. puniendus est.

Inobediens. domino. potest feudo priuari Bal. in 1. parte. cons. 357.

Aduocans sponte contra dominum.priuatur.feudo. gl. in d.c. 1.§.sed & qui delator.quæ sit 1.causa.& ibi doc.fac.quod habetur in c.fi.extra de postul.& per spec.in tit.de postul.§. 1. ver.item ꝙ postulat & in l.fi.ff.de inoff.test.& in l. qui cũ maior.§.si procurator.ff.de bo.liber.

Cur.aũt vbi ꝫ.ibi 33.caus.dicit.sibi videri.ꝙ vasallus etiam sponte aduocans contra dominum.non debeat perdere.feudum.eo quia considerat ꝙ glos.& scribentes. in hac materia. semper equiparant vasallum liberto.prout etiam generaliter. solet equiparari.vt dicit Bal.in l.liberti libertéque.col.pen.de ope.liber.& tamen habemus tex.clarum. ꝙ inter libertum & patronum non est prohibita aduocatio.l.qui cum maior.§. si patroni.ff.de bo.liber. & assignat rationem tex. neque. enim. aduocatus accusat. ergo idem dicẽ. in proposito. vide ibi per eum.

Iudicans.contra dominum.si tanquam male lata sententia ex eisdem actis.rescissa sit.est priuandus feudo.ita gl.in d.c. 1. §.sed & qui delator.quæ sit prima causa.vbi vide Alua.qui dicit.istud esse intelligeñ.de cã criminali.quoniã in causa ciuili si vasallus non faciat iustitiam domino in alia re quam feudali non priua.feudo.vt no gl.in §.item qui domino.co.ti.

Testificans.contra dominum.adituando accusatorem.priuatur.feudo.gl.in d.§.sed & qui delator.Quod limitat Aluar. ibi.quando sponte.testificatur. secus si coactus à iudice. vt etiam vult gl.in l.post legatũ.§.his vero.ff. de his qui. vt indig. & in c. 1.§.similiter.de consue.rec.feu.& subiungit Alua.ꝙ vasallus debet resistere. ne testificetur. contra dominum. vide Cur.vbi ꝫ.ibi.32.causa.

Inducens accusatorem contra dominum priuatur. feudo. gl.in d.§.sed & qui delator ar.d.l.qui cum maior.§.sed & si.ff. de oper.lib.& ita tenet Alua.ibi.

Delator.domini.si ex tali delatione. graue damnum dederit domino priuatur.feudo.d.§. sed & qui delator. de quo vide latius Curt. ibi 29. causa vbi limitat Nisi detulisset iuste & suam intentionem probasset.secundum Iser.& Alua.ibi. quã tamen limitationem.ipse videtur impugnare.

2.Limitat quãdo vasallus.accusasset. dominum de delicto commisso in principem vel rempublicam.

Limitat etiam mult.aliis modis.max.quando vasallus esset minor.vide ibi per eum.

Fideiubens pro eo qui accusauit dominum. quòd prosequeretur.app.priuatur.feudo.ita tenet gl.in d.§. sed & qui delator.per d.l.post legatum.§.sunt qui putant ff.de his qui.vt indig. & ibi Aluar. de quo tamen vide Curt. vbi ꝫ. ibi 30. causa.

Proditor. siue contra dominum siue contra alium. priuatur.feudo.glo.sing.in capit.primo.§.primo in tit. quib. mod. feud.amitt.quam in specie ad hoc.not.ibi.laudeñ post Iacob. de Beluis.

Quis autem dicatur proditor. Bar. in l. respicieñ. §. delinquunt.ff.de pœn.dicit,quòd ille qui in mente gerit vnum. & facto aliud ostendit & hoc.sequitur. Bal. in Auth. item nulla communitas.C.de epis.& cler.& in d.c. 1.

Dic.etiam Iac.Bu.in l.athletas. §.calumniator. ff. de his qui no.infa.ꝙ ille qui dat potionem venenatam.dicitur proditor. & idem vult in l. 1.C.de malef.& math.& sequitur.Bal.in d.c. 1.& Alua.in c. 1.in 11.an ille qui interfe.

Vide latius quis dicatur.proditor.ꝯ.in repertorio.in verbo proditor.

Parricida.committens crimen. ꝙ app. parricidii contineatur.perdit feudum.d.capit. 1.§.fin. quæ sit prima. causa. & ibi Bal.signanter dic.quòd dicitur quis parricida. siue sequuta sit mors siue tractata & in tractatu perseueratum. licet Deo reuelante non fuerit cõsummatum.l.si sciente. ff.ad leg.pomp. de parricid.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quærit etiam ibi Bal.an dicatur.parricida. ille qui non procurat mortem sed malam captionem. puta carcerem fratris sui.& consn̄ an possit feudo priuari.& decidit quòd sic.

Non liberans. dominum inclusum cum potuit priuatur. feudo.d.§.sed & qui delator Curt.vbi s̄.ibi 36.causa. vbi mouet difficultatem quia tunc vasallus sine interpellatione constituatur.in mora.& dicit. q̄ hoc operatur. virtus iuramenti fidelitatis: intelligit tamen. quòd vasallus debeat in persona. se exercere.non autem soluere de suo secundum.Alua.ibi.

Reuellans secreta.domini.priuatur.feudo.c. 1.in ti.hic potest esse tit.qui.mo.feu.amit.& ibi Alua.qui dicit. tria esse ad hoc.necessaria.primum ipsa manifesta.secundum q̄ fiat animo damnificandi dominum tertium.q̄ ex reuelatione sequutum sit damnum.

Et subiungit q̄ etiam si sequutum sit damnum.tamen si reuellatio non fuit facta animo damnificandi non priuabitur. feudo.onus tamen probandi. q̄ non animo damnificandi rc. incumbet vasallo.Vide Curtium. vbi suprà. ibi trigesimaseptima causa.

Præsumptio. Contra vasallum q̄ sit inimicus domini. est causa iusta priuationis feudi:gl.in d.c. 1.§. 1.in ti.qui. mo. feu. amitt.& est tex.in cap. 1.in tit.quot testes sint nec. ad proban. ing.de quo tamen vide Curt.vbi s̄.ibi 16.causa.

Incestum committens.Priuatur feudo.Ita Bal.in l. 1.in 51. q.ff.de re.diuis.refert Alua.in d.c. 1.§.item si fidel.quib.mod. feu.amit.

Cur.tamen vbi s̄.ibi 18.causa.dicit.esse.aduertēn. quia iura per eos.al.not.loquuntur de feudo. licet dicant ex incestu bona confiscari.Et ideo dicit.esse recurrēn ad ea quæ no.feudistæ.max.Alua.in c. 1.in tit.an ille qui interfe.fratrem. domini sui.& ex ibi dict.dicit.posse simul stare. q̄ ex aliquo crimine publicentur bona.& tamen non possit agi ciuiliter ad priuationem feudi.

An autem ignorantia excuset ab incestu. vide quæ dixi. in verbo incestus 5 §.

Negans scienter rem esse feudalem.perdit feudum.cap.vasallus 1.& 2.in titul.si de feud.defunc.fue.contro.iunctis notatis.per Bal.in d.c.vasallus el 1.Fely.in cap.cæterum in 5.colum.de iud.

Et idem in emphyteosi.de quo tamen.vide latius in tract. emphy.q.47.

Limita tamen procedere.si negatio fiat in specie.secus autē si diceret nego narrata,&c.sm Bar.el'nr in l.si ita dubitetur. § Ita demum.ff.de fideiuss.& fuit originale dictum.Iac.But.in auth.offeratur.& sequitur.ibi Bal.C.de lit.conte.

Sed Fel.in d.c.cæterum in 6.col.dicit.q̄ ista limitatio communiter reprehenditur.vide latius.in verbo lit.conte.§.

Male vtens re feudali.ipsam deteriorando.debet ea priuari.Cur.vbi s̄.ibi 22.causa.quod dic.probari.ex dictis Inn.in c. ad apostolicæ.de re iud.in 6. vbi per illum tex.vult.q̄ licet vasallus habeat vtile dominium. non tamen debet dilapidare nec deteriorare rem feudalem quod dictum sequitur Bal. in c.fi.in pen.col.extra de re iud.& Gemi.in d.c.ad apostolicæ.§. sed licet.in 3.col.& ita vult Pau.de cast.in auth.qui rem.C.de ss.san.eccl.& pro ista parte.secundum.Cur.est bonus tex.quē ibi no.Bal.in cap. 1.§.fi.de pace tenend.& probatur.in simili. de emphyteosi.in qua.secundum eum.clarum est. q̄ emphyteota male vtens potest priuari.dicta.auth.qui rem.ergo,&c. Cald.in ti.de feu.conf.6.alias 308.

Tu autem vide quę latius dixi.in tract.emphyteotico.quęstione.40.

Recognoscens feudum ab alio quam à domino.debet priuari feudo.Iac.in d.tract. in ver. dictique vasalli promiserunt in pen.col.ver.Aduerte.tamen.

Inuestiturā non petens infra annum & diem priuatur feudo.c. 1.in prin.quæ fue.prima causa.benefi.amitt.de quo dixi latius j̄.in ti. quid sit inuestitura.

Seruitium debitum denegās.priuatur. etiam feudo.d. c. 1. §.sed nec alia.de quo.vide j̄.in d.ti.quid sit inuestitura.in ver. de Canone soluendo.

Et denegans fidelitatem.nisi feudum esset paruum. Ludo. sing. 118.

Ingratitudinē committens.Priuatur feudo.ex eisdem causis ex quibus fit exhæredatio.Matrimonij.dissolutio.& donationis reuocatio.ita videtur.velle tex.in d.c. 1.§.prædictis modis.in titul.quæ fue. 1.cau. & ita communiter colligunt doct. ibi de quo tamen vide subtiliter per Cur. in d.4. part. ibi. 38. causa.

Et in ver.40.causa,&c. subiic.q̄ ex omni alia causa non expressa. quæ posset dici similis.vel maior expressis. potest vasallus priuari feudo.vt dicit.colligi.ex d.c. 1.§. sed quia natura.&dicit.hoc.relinquen iudicis arbitrio.an s.sit causa similis vel maior.

Et propterea dicit.vasallos remanere subiectos multis periculis. & eos posse de facili illaqueari. & bonum esse habere iudicem fauorabilem.cuius officium latissimum est l. 1.in pr. ff.de iurisd.om.iud.

Et q̄ valeat argumentum. de exhæredat. ad perditionem feu.vide s̄.exhæred.§.23.An propter delictum domini vasallus priuetur feudo.hypo.sing. 122.dicit.quòd non.

Testes quot requirantur.ad probandam felloniam.vide j̄. in Rub.quot testes &c.

Sententia an sit necessaria.An vero vasallus priuetur.ipso iure.in casibus in quibus incidit in pœnam priuationis. gl.in d.c. 1.§. 1.qui.mo.feu.amit.conclud.q̄ requiratur sententia.p c. 1.de feu.sine cul.non amit.& per tex.in c.3.in ti. quo temp. mil.& cum illa gl.transeunt ibi Iser.& Alua.proba.etiam in c. 1.in prin.in ti.de capitulis conra.in ver.perdat. quo casu secūdum communem doctrinam traditam.in l.in criminali C.de iurisd.om.iud.requi.sententia & max.in materia penali vt ibi notatur.

Præterea ex quo.vasallus.fuit semel inuestitus legitime.n̄ potest sine causa & culpa diuestiri.& ita vult natura feudi. c.1. in ti.de natura feu.fac.quod no.in c. 1.ext.de prob.& habetur in c. 1.in ti.de feu.sine cul.nō amit.Quæ causa & culpa debet cognosci & terminari per pares curię.per ea quę habentur in c.imperialem §.callidis.&§.pen.in tit.de prohi.alie.feu.per Fe de.Præterea hoc casu.nō videtur q̄ vnica citatio sufficiat.sed requiritur trina.per id.quod habetur in ca. 1.§.est & alia.quæ fue.prima causa.

Et ita in terminis tenet Pau.de ca.in 2.vol.cons. 159.incip. quæstio Ista.& Alex.in 1.vol.cons. 124.& in 3.vol.cons.60.ibi circa tertium.Card.cons.74.& cons.92.in antep.col. versi. item non est verum.& in cons. 128.

Contrariam opinionem.tenet Bal.in d.c. 1.in ti.quo temp. mil.vbi etiam tenet quòd non admittitur, purgatio more. & assignat plures rationes ad hoc. quòd ipso iure dicatur.priuatus.allegat.gl.in d.§.callidis in ver.ipso iure.& in c. 1. de contro.inter.do.& emp.

Et hanc partem.tenet expresse.Ana.in cons.32.& ibi Lud. Bolog.

Idem in terminis vult Alex.in 3.volum.cons.44. vbi dicit. quòd quicquid sit.quando vasallus priuatur. feudo. propter alias culpas. tamen quando priuatur. eo quòd alienauit sine consensu domini priuatur.ipso iure.vt dicit.esse de mente Innoc.in c.ex parte.extr.de feu.& clarius ponit Bal.in cap. 1. in fin.princ.quib.mod.feud.amit.& in d.§.callidis.&ita videtur. tenere Iason. qui multa alleg. in l.fin.in 35.colum. C. de iur. emphyt.

Et tenendo istam partem.potest responderi.ad iura quæ loquuntur per verbum futuri temporis. per ea quæ habentur. per tex.glo.& Bal.in d.l.fi.C.de iur.emphy.vbi tex. vtitur. verbo.futuri temporis.& gloss.ibi exponit ipso iure.& subdit ibi Bal.multum notabil. Quòd aut pœna cadentis à iure suo imponitur.actui iudiciario & legitime. & tunc si per verbum futuri temporis.requiritur. sententia. & hoc modo loquantur iura contraria.Aut imponitur.contractui.& facto extra iudicium.gesto.& tunc quantumcunque.per verbum futuri temporis.loquatur.nihilominus imponitur. ipso iure absque aliquali sententia.quod est singulariter.notandum.&ita dicunt doct. in locis præallegatis posset etiam aliter responderi. q̄ aut dubitatur.vtrum.vasallus petierit infra tempus statutum inuestituram.quia ipse affirmat se petiisse. dominus vero negat. quo casu res efficitur dubia.& tunc requiritur. sententia. nec ante dicitur priuatus.Et ita debent intelligi. iura loquentia per verbum futuri temporis.Aut certum est& notorium. quòd non petiit.& tunc ipso iure dicitur priuatus.nec.aliqua requiritur.sententia.Ita signanter.vult Bal.in ca.fi.de feu.sine cul.nō amit.Cald.in ti.de feu.conf.6. alias 308.& in ti. de ver. sig.conf.x.

Vnum etiam not. quòd vbicunque factum est certum. q̄ vasallus tenetur. petere inuestituram & dominus citat eum. vt infrà tempus.illud faciat ad quod de iure tenetur. si non faciat termino elapso.censetur ipso iure priuatus.absque alia citatione, vel sententia etiam declaratoria. & dominus potest illud ius alteri conferre. text. est aureus. in capitul. ordinarij. in verbo, quod si forte. de officio ordinarij. libro sexto.

Tenendo autem primam opin.quòd requiratur sententia. Limita procedere,q̄n vasallus priuat̄ pp felloniā vel delict̄, secus

Universidad de Sevilla Biblioteca

seus autem quando per alienationem factam irrequisito domino. quia tunc ipso iure priuatur. ita Alua. in d. §. callidis. post gl. ibi. vbi etiam Bal. contra tamen istud dictum. Cur. vbi s. ibi post enumeratas causas, &c. adduc. multa.

2. Limita. quando ex cursu temporis. esset feudum extinctum. quia tunc non requiritur. sententia. Ita Cur. vbi s. al. Barb. in c. ex parte. in 4. col. ext. de feu. post Bal. in c. quæ in ecclesiarum. in 12. col. de consti.

3. Limita quando feudum perditur. propter finitam generationem. quia tunc nō requiritur. sententia. ita Curt. vbi s. al. Paul. de castr. in consil. 133. incip. in casu præsenti. quod mihi est. 135.

4. Limita. quando vasallus priuaretur. feudo ex inhabilitate personæ. quia tunc non requiritur. sententia. ita Curt. vbi suprà. alleg. Bal. in capitul. qui clericus. si de feud. fuer. controuer.

5. Limita. quando priuaretur. propter crimen læsæ. maiestat. Ita Bal. in d. §. callidis. refert & sequitur. Curt. vbi suprà.

6. Limita. quando priuaretur. propter hæresim. quia excedit crimen læsæ Maiest. c. vrgenter. & c. excommunicamus. de hære. Cur. vbi s.

7. Fallit in casu. capit. fœlicis. de pœnis. in sexto. Curt. vbi s.

8. Fallit in casu capitul. pro humani. de homic. in 6. Curt. vbi s.

9. Fallit in casu. cap. si quis suadente. circa princip. de pœnis. Cur. vbi s.

10. Fallit quia si dominus vel communitas habēs feudum ab ecclesia. faciat statutum contra libertatem ecclesiasticam. priuatur. feudo. ipso iure. cap. grauem in fin. de sententia excommunicationis. Bal. in cap. 1. in principio. qualiter. do. propri. priue.

11. Fallit quando priua. ob inuestituram non peritam. quia tunc cadit ipso iure. Cur. vbi s. all. Bal. in capit. 1. quo tempore. mil.

Tu in hac materia. Adde & vide quæ in simili dixi. in tract. emphyteotico. q. 42.

Hæres domini. An possit priuare vasallum. si ipse dominus non fuit conquestus. in eius vita? gl. in d. c. 1. §. 1. quib. mo. feu. amit. conclud. quòd non. al. l. oīdo. C. de inof. test. l. 1. C. de reuo. don. & l. procula. ff. de proba. idem vult gl. in cap. 1. §. Porro. quæ. fue. 1. causa. & in d. c. imperialem. §. insuper fac. quod dixi. in verbo. dos. §. & in ver. donatio reuocatur. §. Et hanc opi. videtur. sequi. Cur. vbi s. ver. 2. princi. dubitatio. vbi refert. Barb. de ea dubitantem. in capitul. 1. in 9. column. extra. de donat.

Limitat tamen singulariter. Curt. vbi s. vt non procedat in fellonia per quam vasallus esset ipso iure priuatus. puta quia alienasset sine consensu domini. quia tunc hęres domini posset expellere vasallum. all. Bal. in d. §. insuper. ad fi. quia quando pœna imponitur ipso iure trāsit ad hæredem, etiam quòd nulla feratur. sententia. gl. in l. 3. § quod autem ait. ff. quod qsque iur. & dicit. quòd hanc limitationem sequitur. Card. in d. c. fi. extr. de don. Pau. de Cast. in d. l. omnimodo. & Are. consil. 14. ad fi.

Ipse autem Cur. impugnat hanc limitationem. & al. Im. in d. c. fi. in 13. col. de doña. vide ibi per eum.

Limita 2. quādo dominus sciuit Culpam esse commissam. & habuit spatium querellandi. secus autem si ignorauit vel si sciuit non habuit spatium querellandi. all. Iacob. de Beluis. Bal. Alua. & communiter scribentes. in d. c. 1. §. 1. qui. mo. feu. amit. Io. And. in add. spec. in ti. de feu. §. nunc dicamus. in prima add. mag. & Are. in d. cons. 14. ad fi. & Alex. in l. rei iudicate. in 2. col. ff. fol. matr.

Addo Pau. de ea. in 2. vol. cons. 158. incip. viso & examinato. vbi limitat dictam. regulam procedere. quando dominus sciuit se habere ius. in re feudali. secus si ignorauit. quia tunc ignorans non videtur. remisisse.

Et pro ista limitatione. Cur. & aliorum. faciunt quæ dixi in ver. dos. §.

Subiungit. ibi Cur. quid si dominus non fuit conquestus in vita vasalli qui commisit felloniam. an possit agere contra hęredem. & concludit q̄ non. al. multa. max. Io. And. in add. spec. in ti. de feu. §. fi. Cuma. consil. 164. & confirmat multis auctoritatibus.

Rubr. Quando vasallus priuatur feud. cui deferatur.

Dic quòd quando priuatur. per culpam. respicientem offensam domini siue feudum sit antiquum siue Nouum. semper reuertitur ad dominum exclusis agnatis vt dominus habeat suæ iniuriæ vltionem. cap. primo. §. denique. quæ fue. prima causa. & ibi glo. & alia glo. in §. fin. in vltima glo. in fin. in titulo de pace iuramento firmanda. Bal. & alij. in d. §. denique qui est. fi. & in cap. 1. §. aut si libellario quib. mod. feud. amitt. & in cap. si vasallus culpam. vbi etiam gloss. in titulo. si de feu. fuer. contro. Bal. post Iacob. de Aret. & Odof. in cap. primo. si vas. feud. priue. &c. & videtur de mente Bar. in l. eum qui. ff. de interd. & releg.

Et de hoc videtur. text. in capitul. imperialem §. præterea si quis infeudatus. de prohib. alie. feud. per Fede. & probatur. ex his quæ habentur. 12. quæstione 2. capit. longinquitate. & est glo. in cap. ex parte. extra. de feud. & ibi Cano. concludentes quòd vbicunque vasallus. committit aliquid contra dominum. vel aliquid facit contra conuentionem inuestituræ. tunc feudum reuertitur ad dominum. exclusis agnatis. allegant quod habetur in l. 1. ff. si quis aliq. te. prohi. bene facit quod habetur. per Bar. in l. 1. de bon. dam. & hanc opinionem tenet expresse. Bal. in prima parte. consilio. 357. & in capit. primo. §. porro. in titulo. qualiter. olim feud. amitt. & in d. prima parte. consilio 118. & Ana. in consilio 32. Alex. in 3. vol. cons. 10. & d. Iacob. in tit. de feu. in ver. qui quidem inuestiti. versic. rursus quæro.

Contrariam tamen opinionem, videlicet, q̄ imo in feudo antiquo. delictum vnius agnati. etiam commissum in personam. domini. non noceat aliis agnatis. sed solum descendentibus agnati delinquentis. tenet glo. in cap. 1. §. 1. de succes. feu. & in d. capit. primo. si vas. feud. priue. Iser. in d. cap. primo. §. fi. quæ fue. prima causa. & in d. capit. primo. si vasal. feud. & Hostien. in summa. in tit. de feud. & ita videtur. tenere. Paul. de castro in 2. volum. consilio 152. incip. circa. præsentem.

Et respondent præfa. docto. ad d. §. primum. quæ fue. prima causa. dum dicit. quòd excluduntur proximi. quòd debeat intelligi solum de descendentibus agnati delinquentis. non autem de aliis agnatis transuersalibus.

Cur. tamen vbi suprà. in quinta parte. in principio. sustinendo primam partem. quam dicit. esse communem. & quam dicit. renuisse. Iacob. Ardiz. in summa. in titu. quib. mod. feud. amit. & Io. reynaldi. in d. cap. imperialem. §. pœna. dicit. posse responderi. ad obiecta in contrarium. ex quo feudum attenta originali natura. est beneficium. cap. primo. §. fin. qui. cau. feu. amit. licet omnes agnati videantur vocati virtute primæ. inuestituræ. tamen feudum ipsum procedens à principio ex liberalitate concedentis censetur datum cum ista qualitate. & conditione, vt si ingratitudo committatur contra dominum. ad ipsum dominum deuoluatur. Vide ibi per eum. qui etiam dicit. esse. videñ Franciscum Curt. in consilio 49. in secunda ampliatione consilij. versicu. 11. dicunt. & versicul. Ad 11. &c.

Et extendit Cur. hanc conclusionem. vt non solum procedat in culpa commissa. contra personam. domini sed & si vasallus requisitus vt velit associare imperatorem Romam proficiscentem pro suscipienda corona. contumax fuerit & inobediens. quia hoc casu priuatur feudo, & ad dominum deuoluitur, siue antiquum siue nouum sit feudum. al. gl. in cap. primo §. fin. de pace iuramen. firmand. & ibi communiter docto. max. Alua. & in d. cap. 1. §. fin. in 45. conclusione. quæ fue. 1. caus.

Limitat 1. Curtius. hanc conclusionem, nisi ex tenore inuestituræ. constet de mente concedentis. quòd non velit delictum vnius. alteri nocere. vt si diceret concedo de vno in alium. vel omnibus principaliter. vel concedo. attentis meritis singulorum. & ita dicit. tenere. Bal. in capitulo primo. si vasal. feu. priue. &c. & in capitulo primo. de vasal. qui contra consti tut. Loth. & Aluar. in dicto capitulo primo. §. fin. quæ sue. prima causa. in septima conclusione. & alia multa allegat. quæ omitto.

2. Limitat vt non procedat quando feudum esset datum patri & filio nominatim vt filius patrem habeat in feudo etiam viuo patre. quia tunc delictum patris non nocebit filio. alleg. Ilern. in capit. primo. in prima. columna. si vasal. feud. priue. arg. l. si quis titio. ff. de vsufr. acrce. & alia multa.

3. limitat nisi feudū esset concessum generi. vide ibi per eū.

4. Limitat quando vasallus stud: ose. domino assentiente. committeret delictum in personam domini. vt priuaret agnatos feudo. tunc n. non debet feudum ad dominum reuerti. al. Bal. in cap. 1. §. aut si libellario quib. mod. feud. amit. ar. l. fin. in princ. ff. de eo. per quem fac. erit. & idem secundū eum. tenet

Iacard

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iac.ardiz.in ti.qui.mod.feu.amit.ſub rubricella ſi vaſallus excogitat culpam.refert & ſequitur.Alua.in d.c. 1.§.fi.in 5. concl.quæ fue. 1.cauſa.

5. Limitat quando culpa domini. vaſallus incideret in caſum amiſſionis feudi quia tunc. non ad dominum. ſed ad agnatos feudum reuerti debet.al.Ardiz.vbi ſ.& Alua.in d.§.fin. in 6.concluſione.

6.ad limitationem d.regulæ.dicit ſummopere notandum. quod vult Bal.in c. 1. ſi vaſ.feu.pri.re.vbi ſubiungit de mente Iac.de rauentino.q̃ aliquod eſt feudū.quod nulla culpa. nullaque ingratitudine eſt amiſſibile Puta ſi ſit cõceſſum ex eo. q̃ dãtem à morte liberauit.vel ab hoſtibus vel latrunculis. al. tex.ſing.in l.ſi pater.§. 1.ff.de don.vbi don.facta ex cauſis præmiſſ.nulla ingratitudine poteſt reuocari.ergo eodem modo. quamcunque ingratitudinem committat vaſallus cõtra dominum.non poterit feudum ad dominum reuerti.Et iſtud dictum.ſecundum eum refert & ſequitur.Idem Bal.in cap. 1.in tertia columna. in titul. an mutus ſur. vel aliter imper. & ibi Iauden.

Quando vaſallus priuatur.feudo ex alia cauſa.quam ex iniuria.quæ concernat perſonam.domini.ſi feudum eſt nouum adhuc reuertitur.ad dominum excluſ deſcendẽtibus & agnatis omnibus c. 1.§.fi. in 2. reſp. ibi ſi tamen paternum ſit, quæ fue. 1.cau.& ibi Bal.Alua.& doct.& Iſer.in d.eap. 1. in titul. ſi vaſ.feu.pri.vbi etiam Bal.& alij Cur.in d. 5.part.ibi 2.prin.vbi dicit.quòd in hoc.non inuenit diſcrepantem.

Quando priuatur.feudo ex alia cauſa quam ex delicto.vel iniuria cõcernẽte perſonam.domini.ſi feudum eſt antiquum reuertitur.ad agnatos.non autem ad dominum.c. 1.§.fi. in 2. reſponſo quæ fue. 1.cauſa.& eſt bonus tex.ſecundum Cur. vbi ſ.in c. 1.in ti.an ille qui interf.fratrem do.ſui.& ita communiter tenent doct.in loc.præal.& Alua.in d.c. 1.§.fi.in 11.concl.quæ fue. 1.cau.

Subiungit ibi Cur. an omnes agnati admittan. ad tale feudum.vide ibi per eum.

Quãdo vaſallus priua.feudo propter alienationem factam irrequiſito domino.ſit diſt.inter feudum nouum.& antiquũ. quia Nouum reuertitur.ad dominũ.d.c. 1.§.fi.quæ fue. 1.cauſa.c.imperialem.§.callidis.de prohi.alie.feu.per Fede.ca. 1. de vaſ.qui contra conſti.Loth.& c. 1.in ti.quid iuris ſit ſi vaſ.feu. alie.recuper.

Si vero ſit feudum antiquum.tunc reuertitur. ad agnatos. cap. 1.§.hoc.quoque.de ſucceſ.feud.& gl.ibi ab omnibus approbata. doct.in d.c. 1.§.fi.quæ fue. 1.cau.vbi Alua.in 16. conclu.Et ſequitur.Cur.vbi ſ.ibi 4. prin. licet ſecũdum.eum Bal. in d.§.fi.videa.tenere contrarium. & dare cautelam. quæ non eſt tuta. & q̃ tunc feudum reuerta. ad agnatos tenet Alex. in 1.volu.conſ.30.repetito.in 5.volum.conſ.2.in 4. col.& in 4. vol.conſ.106.in 1.col.

Quando priuatur ob inueſtituram nõ petitam. Eadem eſt fien.diſt.ſ.de feudo nouo.& antiquo.Cur.vbi ſ.ibi Quinta ſit concl.al.Iſer.& Alua.in c. 1.quo tempore mil.& Alua.in d.§. fi.in 20.concl.vt nouum reuertatur.ad dominum.Antiquum vero ad agnatos.

Et idem quãdo priuatur.propter imperfectionem.vt quia ſit mutus ſurdus vel aliter imperfectus. & ad hoc. in ſpecie. Cur.vbi ſ.al.Iſer.in §.mutus.in ti.epiſcopum. vel Abb. & in c. 1.an mutus rc & ibi Alua.in vlt.col.& in d.c. 1.§.fi.in 23.concl.quæ fue. 1.cau.

Idem ſi amiſit feudum propter clericaturam.ſuperuenientem.iuxta dicta ſ.in Rub.de ſucce.feu.ver.clericus.tunc.n.vocatur.dominus & non agnatus.ſi feudum eſt nouum. Niſi eſſent filij. quia tunc filij excluderent dominum. ſecus ſi feudũ eſſet antiquum. quia tunc vocarentur agnati. excluſo domino.ita tenet Alua.in d.c. 1.§.fi.quę fue. 1.cauſa.in 44.concl.vbi dicit.hanc concluſionem firmaſſe.in c.1.de mil. vaſ. qui ar. bel.dep.ſuper tex.& in ca. 1.in fi.de benefi.fe. Refert & ſequi. Cur.vbi ſ.vbi dicit.per prædicta. poſſe decidi omnes caſus ſimiles.in quibus vaſallus alio modo. quam ex delicto priuatur.feudo.

Adde Bolog.in cõſ. 1.in 5.col.vbi tenet.q̃ feudum nouum reuerti.ad dominum.

Delictum patris. An & quando in feudis habeat nocere filio.Bar.in l.cum qui.ff.de interd.& releg.relat.diſtinct. Dy. in in c.non debet.circa fi.de reg.iu.in 6.& Cy.in l.2.in fi.C.de libe.& eo.lib.quas diſtinct.dicit.eſſe contra.tex.in c. 1. ſi vaſal. feu.priue.& contra no.per gl.in c.ſi vaſallus.ſi de feu.fue. contro. Tradit talem diſtinctionem. Aut vaſallus committit aliquod delictum propter quod debet feudo priuari directo.vt quia delinquit contra dominum.vel aliquid fac.contra conuentionem feudi.& tunc indiſtincte delictum patris nocet filio.ita loquitur tex.in c. 1.ſi vaſ.feu.priue.& quod habetur in d c.ſi vaſallus ſi de feu.fue.contro.& iſtud comprobat per ſimile.vt ibi per eum.

Addo Alexan.in 3.volum.conſil. 60. in 4. dubio. & in d.l. eum qui.

Vide aliquid per phi.in d.c.non debet.

Iſtud tamen primum. membrum limitat Bar. vt procedat in feudo iam patri acquiſito.ſi autẽ erat quæreñ. quia adhuc erat apud auum ipſius nepotis. tunc delictum patris non nocebit filio. eidemque nepoti.Imo nepos incipiet tenere primum.locum ex perſona ſua.l.Gallus.§.&quid ſi tantum.ff.de lib.&poſth.fac.l.non tantum.§.emancipatis.ff.de bo.poſ.contra tab.

Secundum membrum diſtin.Bar.eſt.quando vaſallus committit aliquod delictum propter quod de directo non eſt priuandus feudo.ſed in cõſequentiam cadit ab illo. vt quia non delinquit contra dñm, vel ɔ promiſſiones factas in feudo. & tunc dicit.Bart.tenendam eſſe diſtinctionem.Cy.diſtinguentis vbi ſ.q̃ aut quis debet habere feudum ex ſuo iure.ſiue ſua perſona.vt quia pater eſt ſtip.ſibi.& ſuis filiis.& per cõſequẽs eſt quæſitum ius filio.vt filio. & tunc delictum patris non nocet filio ar.d.l.eum qui.Aut vero filius debet habere feudum ex ſucceſſione paterna.vt quia pater ſtip.eſt.pro ſe & hæredibus.& tunc delictum patris noceret filio. ar. d.l. eum qui.Ita refert Cur.in d. 5.part.Ibi ſextus principalis ſit rc. vbi dicit. q̃ cum hac diſtinctione Bar.tranſit Pau.de Caſtr.in conſil. 162. incip.circa id quod primo.quæritur.& Sal.in l.2.C.de liber.& eo.lib.& Bal.in l. lege 12.tab.C.de leg.hære.Addo Alex.in 5. vol.conſ. 19.in 3.col.ver. & per hæc. Quid de delicto prælati an noceat ſuccõri in feudo?vide Ang.in §. 1. inſti.qui.mo.tu. finitur.

Ipſe autem Cur.putat aduerteñ. q̃ veritas huius difficultatis ſatis dependet ab illa q.an teſtator.poſſit vni filiorum feudum prælegare.de quo dixi late ſ.in Rub.de alie.feu.ver.Teſtari.Ibi quæro.nunquid pater.Videtur enim ſecundum Cur. quòd in caſibus.in quibus contrahendo.poteſt pater filio præiudicare. in eiſdem poſſit etiam delinquen. cum valeat arg. à delictis ad contractus.& econtra.l.omnem cum ibi not. ff.de iud.Vide Ale.in 1.vol.conſ.30.repetito in 5.vol.conſ 2.in 4. col.in fi.& in 4.vol.conſ.106.in vlt.col.

Tu adde.Pau.de caſt.in 1.vol.conſ.310.inci.circa. id quod primo.quod eſt repetitum.in 2.vol.conſ.162.ſ.al. Et quid de renunc.patris an noceat filio.vide Bal.in 1.par.conſ.82.& Alex.in 5.vol.conſ.13.& conſ.18.in 2.col.

Confiſcatis bonis. An intelligatur.confiſcatum etiam feudum?vide.Alex.poſt Bar.in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dam.infec.vbi relatis variis opi.diſtinguit. quòd aut propter ſententiam criminalem cum bonorum confiſcatione non poteſt vaſallus inſeruire domino. vt quiã vaſallus ſit poſitus in banno territorij vbi eſt feudum.& vbi habet ſeruire domino.& bona eius ſint confiſcata. tum quia taĺ equiparatur. deportato.vt not.gloſſ.in §. relegati. inſti. quib. mod. ius pa. po.ſol.& pſe.per docto. in lege prima.C. de hæredi.inſtituen. & tunc verum ſit dicere. quòd indiſtincte. feudo priuetur. Tamen feudum tunc non tranſibit ad fiſcum,quia ad fiſcum ſolum tranſeunt ea. quæ ad hæredes tranſeunt. cuiuſmodi non eſt feudum. Aut vero propter dictam ſententiam criminalem nõ impeditur. vaſallus ſeruire domino.& iſto.caſu dicit.Alex.quòd procedit diſtinctio Imo.ibi per eum relata.ita refert & ſequitur. Curt. in d. quinta. parte. Ibi. Septimus & vltimus.

Adde quæ dixi in trac.emphy.q. 126.

Subiungit Curt.vbi ſuprà.quid ſi vaſallus propria auctoritate inuadat rem feudalem.quo caſu debet priuari iure ſuo. l. ſi quis in tantam.C. vnde vi. cui applicabitur feudum. an domino an vero agnatis. an vim paſſo? & refert Alexand. in d. §.ſi de vectigalibus poſt Imo.in l.eorum.illo eodem titul.dicentem quòd cõmoditas feudi applicabitur violentiam paſſo.apud quem durabit vſque ad vitam vaſalli ar.l. neceſſario §.fin.ff.de peric.& commo.rei vend. dicit tamen ibi.Im.quod Bar. ibi in prima q. ſentit contrarium. & non bene. vide per Alexand.vbi ſ.

Rub.Quibus cauſ dominus proprietate priue.

Ex quibus cauſis vaſallus priuatur. feudo ex eiſdem dominus priuatur. proprietate. capitul. primo. qualiter dominus propri.priuetur.quas cauſas vide ſeriatim ſ. in Rub.qui.mo. feud.amittat.

An va

An vasallus possit expellere dominum eum intollerabiliter opprimentem, vide Bal. in l. ex hoc iure. col. 2. ff. de iust. & iu. vbi concludit quòd non.

Ipse tamen Bal. in 1. Rub. ff. ad fi. ver. quicquid sit. vult ꝙ licet subditi non possint expellere dominum, eos opprimentẽ. sibi tamen interim obedire non tenentur.

Alb. etiam. in l. bene à Zenone. C. de quadr. præscrip. dicit. quòd tal dominus. potest ab imperatore vel papa priuari. vide Cur. in 6. parte. ibi quæro ig. vbi al. Fely. in c. cum nobis. in 3. col. de præscrip.

Et vlt. Fel. addit Bal. in c. 1. §. publici latrones. de pac. tenen. volentem ꝙ si habens castrum. in feudum. male tractat homines. superior potest eum monere. quòd eos tractet modo debito. & consueto. alias curia domini. potest sibi castrum auferre. quia male vti. substantia domini. ar. l. si cum dotem. §. si vero dotem. cum si. ff. sol. mat.

Quinimo secundum eum. dix. flor. in l. si filia nupta in prin. ff. fam. ercisc. ꝙ licet quis plus. solito grauetur. à superiore. tamen per hoc. non poterit plus solito grauare subditos.

Vtrum. autem dominus. possit vasallos inuitos in alium alienare? vide Curt. vbi ꝫ. & quæ latius dixi. in verbo. dominus. §.

Quærit subsequenter. Curt. an dominus alienans subditos suos. contra iuris dispo. priuetur proprietate. & refert Bal. tenere. quòd non. in capit. 2. quo tempore miles. subiungit tamen quòd opinionem. Bal. reprobant ibi Alua. & moder. vide ibi per eum.

Propter delictum domini. non publica. ius vasallagii. Imo vasalli remanent liberi. Alexand. in l. si finita. §. si de vectigalibus in fi. de dam. infec.

Rub. quot testes requirantur ad probandam felloniam.

Dic quòd requiruntur. quinque summæ & integræ. opinionis. tex. est elegans in cap. 1. in tit. quot testes sint necessarij, &c.

Et not. ꝙ quando lex vel sta. requirit testes esse sanæ & integræ opi. debet esse cautus aduocatus. vt articulet testes esse. rc. & ita probare tene. alias succumberet. ita dicit Ang. in l. cũ ab initio. & in l. si quis ex signatorib. & in l. 1. §. si quis neget. ff. quemad. te. aper.

Et Io. de Im. in d. §. si quis neget. refert Franc. de ramp. suum præceptorem consuluisse contrarium. quia quilibet præsumitur. esse bonus. iuribus vul. sed ipse Imo. dicit. quòd licet quis præsumatur. esse bonus. tamen non præsumitur. esse summæ. op. & sic in suprẽtiuo. quod no.

Addo ꝙ istud vult in terminis. Cepo. cons. 58. vbi all. Ang. in l. Vel negare. ff. quẽad. te. aper. & pulchre & subtiliter Ionz. in 2. part. cons. 274. in 11. col. & Alex. in 1. vol. cons. 82. & in 4. vol. cons. 43. in pen. col. & in 5. volum. cons. 154. in 2. colum. ver. nec prædict.

Fac. quod vult idem Alex. in 1. vol. cons. 64. in fi. vbi dicit ꝙ quando lex requirit testem idoneum non creditur. verbis ipsius testis asserentis se idoneum. nisi aliter probetur. quia qualitas requisita. debet deduci & probari per tex. in l. 1. §. 1. ff. ne quid in loco publico. & in l. fulcinius §. 1. ff. ex qui. cau. in pos. ea. bonus text. vbi glo. & Panormitan. in capitul. pisanis. de restitut. spoliat. Panormitan. in capit. Abbas. in 3. colum. extr. quod met. cau.

Et ad istud ꝙ sit articulañ. & probandum. de idoneitate testis. addo. Barb. in terminis. in 1. vol. cons. 32. in 10. col. & in cõsi. 45. in 2. col. & cons. 47. in 12. col. & cons. 54. in 4. col. & in 4. vol. cons. 6. in 6. col. hypo. sing. 187. Dec. in c. 1. in pen. colum. versicul. quarto requiritur. extra. de appel. & in consil. 37. in 4. colum.

Aduerte. tamen. quia Cur. in cons. 55. in 4. col. tenet contrarium. dicens ꝙ illud dictum Ang. est falsum. quia secundum eum stamus dicto testium. si nil. in eorum personas. est obiectum. cap. præsentium. extra. de testi. & auth. si dicatur. C. eodem. titul.

Et quia in dubio testes dicũtur. omni exceptione maiores qui non repelluntur aliqua excep. leg.

Et dicit. quòd contra Ang. tenuerunt solennes doct. Io. de ligna. & Franc. de ramp. in d. §. si quis neget.

Subiungit ꝙ in terminis quando lex. vel sta. loquere. in suprẽtiuo. posset saluari opi. Ang. quam sequi. Alex. in d. cons. 82. in 1. vol.

2. respondet. ꝙ opi. Ang. posset procedere in testibus nõ de scripris seu supernumerariis sed in testib. numerariis. nullis. posset procedere. op. Ang.

Tu quicquid dicat Cur. tene. quòd opi. Ang. est vera. quando sta. vel lex. loqui. in suprẽtiuo. vt tunc sit articulañ. & proban. de tali qualitate testis. vt volunt doct. in loc. præal. & illa est communis opinio.

Rub. Quid sit inuestitura.

Inuestitura propria est pos. Abusiua vero. cum hasta. vel aliud corporeum. tradi. vasallo à domino inuestiente. c. vnico. in prin. & ibi Bal. & doct. in ti. quid sit inue. de quo. vide late. Iacob. in trac. feud. in verbo inuestiuit. vbi ponit effectus abusiuæ inuestiture.

Inuestituræ tenor inspiciendus est. c. 1. in tit. de duo. frat. de no. beneficio. inuest. ad quod allego infinitas auctoritates. in ver. inuestitura.

Inuestitura antiq. est illa quę regulat. & debet attẽdi. vt vult Bal. in c. 1. quando vas. iu. deb. fidel.

Fac. quod vult spec. in ti. de feu. §. quoniam. versi. & no. vbi dic. ꝙ in similib. non debet induci nouitas. de quo ĩ. in ver. de roydis & homagiis.

Hinc dix. Bal. in c. 2. §. si vero. in ti. de feud. guard. ꝙ renouatio feudi alr facta quam more solito. nõ nocet possessori. Addo Pau. de Cast. in terminis. in 2. vol. cons. 162. incip. circa id quod. 1. vbi dicit. ꝙ dominus. in præiudicium vasalli non potest immutare naturam feudi.

Ita etiam vult Bal. in c. 1. in ti. An filius vel agna. vbi dicit ꝙ si feudum erat antiquum & fiat renouatio inuestituræ. tanꝙ de feudo nouo. tal renouatio non præiudicabit agnat. non consentientibus quia dominus in præiud. agnatorum nõ potest alterare naturam feudi. ar. l. fi. ff. de pac. & l. si post mortem §. fi. ff. de contra tab.

Eodem modo vasallus. in præiud. agnatorũ. nihil potest facere in feudo antiquo. vt probatur in c. 1. §. ex contrario & ibi Bal. in ti. de inue. de re. al. fac. faciunt no. in c. 1. in ti. de vas. decre. era.

Idem vult Bal. in l. 1. in pen. col. C. quando non peten. par. vbi dicit. ꝙ renouario inuestiture. aliter facta. non habet præiudicare tertio & idem vult in 1. part. cons. 82. vbi dicit. ꝙ si antiqua inuestitura diceret in masculos tantum. Noua non potest dicere in masculos & fœminas.

Addo etiam Alex. in 1. vol. cons. 30. repetito. in 5. vol. cons. 2. vbi al. Bar. in l. si mihi & titio ff. de verb. obl. gl. Dy. & Bal. in l. quod dicitur. la 1. ff. de impen. in re. do. fac. & Bal. in l. 1. in 9. q. ff. de re. diuis. & Iser. in d. c. 1. de vas. decrep. era. & gl. & docto. in cap. 1. §. insuper. de prohib. alien. feud. per Fede. & alia multa.

Idem in terminis. vult Cur. in cõs. 1. in 3. & 4. col. in d. trac. in 2. part. ver. 7. quero si 1. inuestitura &c. vbi al. Bal. in d. cons. 82. & Card. cons. 92. incip. Nobiles viri. in prin. vbi dicit. Nouam inuestituram. habentem etiam aliam formam quam antiquam non immutare formam antiquam. per tex. in d. c. 1. de vas. decre. era. & per alia quæ al. ad quod etiam adduc. Alua. in d. c. 1. in fi. 2. col. de vasal. decre. era. & dicit. bene facere. quod vult Pau. de ca. in cons. 154. inci. circa pntẽm caũm. dum dicit ꝙ in dubio postquam constitit de antiqua inuestitura præsumitur sequens facta. secundum conditiones appositas. in 1. & ꝙ renouatio inuestiture aliter facta quam more solito non noceat posteris. recognoscent. tenet etiam Iac. in tract. feu. in ver. dictique vasal. promis. recog. in 4. col. al. Bal. in c. 1. in ti. de feu. guard. fac. quod vult Alex. in 5. vol. cons. 18. ver. tamen in proposito Dec. cons. 185. & cons. 193.

Limitat tamen nisi tal recognitio. fieret ex certa scientia & sponte. vide ibi per eum.

Sed quid si in concessione feudi noui. dicat concedens ꝙ concedit iure feudi antiqui & paterni an tale feudum regulabit. secundum naturam feudi noui. an vero secundum naturã feudi antiqui? vide quæ late dixi ꝫ. in Rub. quot sint diuis. feu. spẽs feudorum. ver. quærit insuper de quæstione quotidiana.

Et quid si feudum antiquum sit diuisum, & quilibet est pro sua parte inuestitus an tunc dica nouum & filij vnius ex fratribus. excludan. à parte alterius? vide notabiliter. Bolog. in cõs. 1. in 4. col. & seq. vbi tenet ꝙ sic al. Bal. in 1. part. cons. 117.

Inuestitura ꝓbat rem esse feudalem. c. 1. q. mo. feu. cõit. po. & ita vult in terminis segno. in cons. 79. prope fin. vbi dicit. ꝙ & ita etiam per testes feudum probari potest al. ca. 1. §. 1. in tit. quid sit inue. Barb. in 4. vol. cons. 57. max. in 5. col.

Quid si inuestitura est facta de aliquo loco. posse & territorio cum iuribus & pertinentiis suis An bona existẽtia. in dicto territorio seu finib. censeantur. feudalia? Cur. in 2. part. vers. 6. quæro quando inuestitura. rc. fac. concl. quòd quãdo totum. vel maior pars est feudalis. omnia pſumuntur feudalia. nisi ꝫ-

rium

Universidad de Deusto
Biblioteca

rium probetur.c.1.de contro.inter masc.& fœmi.& ibi doct. al.multa alia.max.Panor.in 1.vol.cons.82.& Pau.de Castr.in 1.vol.cons.153.incip.super primo quæsito.quod tamen consilium non inueni.in 1.vol.sed est in 2.al.etiam eundem. Pau. consil.163.Are.consil.15.Barb.in 2.vol.consil. 18. & segno. cons.6.

Addo bene facere.quod vult Barb.in 4.vol.cons. 54. in 1. col.dum al.l.ede sacra §.intra.ff.de contrah.emp. & in specie. hoc vult.in cons.57.in 1.col.& seq.in eo.4.vol.

Dic.tamen aduerten.quia per inuestituras.nō videtur probari dominium principis cōtrá tertium.al.Bar.in l.legata inutiliter.ff.de adim.leg.Alex.in l.si alienam in principio.ff.solut. matri.& in 4.vol.cons.12.vide etiam Alex.in 4.vol. cons.55. in 8.colum.

Et idem dicit.per confessionem inuestiti.all. in spē. Are.in l.rem quæ nob. in 4. col. ff. de acq.pos.& Alex.in d.cons.12. Spec.in tit.de loca.§.nunc aliqua.vers.57.Barb.in 1.vol.cons. 50.& Are.d.cons.15.

Addo q̄ vult las.in l.quoties.in 8.col C.de reivend.vbi dicit.q̄ per solam inuestituram puta per impositionem annulli censis &c. non transf̄tur dominium nec pos.rei feudalis. all. gl.in c.aūcte.extra de insti.& alia multa.Alex.in 5.volu.cons. 9.in 3.col.& in l.3. in 4.col.de acquir.pos.

Limitat ſi inuestitura fieret in re præsenti.alleg.Cy.in l.j.C. de don.

Limitat 2.in inuestituraverbali.secus in reali.all.Bal.in pre lud.feu.& in c.cæterum in 5.col.extra de iud. Alex. in d.l.3.in 4.colum.

Et subiungit q̄inuestitura facta in absentia rei operatur.saltem concessionem licentiæ ingrediendi propria aūcte. alleg. Cy.in d.l.1.& Imo.in c.ex literis in fin. de consue. & alia quæ omitto.

Addit etiam vnum quod dicit esse pp̄.not.q̄ in feudis. filius viuo patre intell̄r inuestitus.ac etiam possidere.& sic continuatur.in eum pos.sine alia inuestitura.all.sing.Bal.in l.cum antiquioribus in vers. 10.C.de iu.deliber.Et dicit.esse magnā limitat.ad l.cum hæredes in prin.ff.de acqui.pos.

Et ad illud q̄ per inuestituram. non probetur. dominium &c.fac.quod dixi in verbo dominium.qualiter.probetur.§.

An inuestitus præsummatur.fuisse præsens.Iac.in ver. præsentes in princ.tener.quòd sic all.Bal.in rub.C. de contrahen. emp.in 18.q.

Inuestitura.principis vel alterius.intell̄r.sine tertij præiudicio.vt dixi in ver.priuilegium.§.33.fac.quod ī specie vult Bal. in l.1.in prin.ff.de consti.princ.vbi dicit.quòd in confirmationibus principum semper intell̄r saluum ius alterius. Et ita in terminis vult Alex.in 2.vol.cons.125.& con.160.Addo Pau. de Castr.in 2.vol.cons.160.Barb.in 2.vol.cons.11.in 19.col. Fely.in c.causam,quæ.in 5.col.extra de rescrip.& in c.veniēs el 2.in 2.col.vers.1.concl.extra.de testi.

Inuestitura peten.est. j̄. annum. & diem. à morte domini. Alias vasallus priuatur feudo c.1.in princ.quæ fue. 1.causa.& quia fuerit fia^m.istud tempus.Alua. ibi dicit. non bene posse reddi rationem.Bolog.cons.1.in 8.col.

Ratio autē quia inuestitura sit peten.est. quia petere inuestituram est quidam q̄i census deuotionis.recognitionis& reuerentiæ.quæ debet domino præstari.& si non fiat res incidit in commissum.c.1.de prohi.alie.feu.per loth.

Istud amplia.etiam si vasallus iurasset seruare fidelitatē.domino.& succōibus suis quia non obst.hoc iuramento.tenet. tamen petere renouationem inuestituræ. licet non teneatur. ad aliud iur.fidelit.ita Alua.post Bal.in d.c.1.quæ fue.1.causa.

Contrarium tamen.tenet Fel.in c.Ne dei.de simo. & Alex. in 1.vol.cons.79.circa fi.

Fallit in minore 14.an.& sic in pupillo.qui excusare.à pœna priuationis.si non petiisset renouationem inuestituræ.c.1. §. præterea.de prohi.al.feu.per Fed.no.per gl.in c.si minori.in ti.si de feu.fue.contro.quando non dolose, Dec.cons.144.n. 6.vt quia alius erat inuestitus,&sic requiritur dolus,teste soc. cons.66.nu.17.lib.3.

Quid in maiore 14.minore tamen 25.an.& sic in adulto. si non petat renouationem.inuestituræ tempore debito. an restitua.in inte.Cur.in 4.parte.vers.23.causa.tangit & non decidit.glo.in d.§.præterea.tenet quòd sic.de quo. ponit ibi Alua.

Vide quæ dixi in simili.in tract emphy.q.28.& sequenti.

Fallit 2. quando ex iusta causa. vasallus non petiisset renoua.inuestiture. Ita probatur in capit.fin. de prohibi. alie. feu. per Loth.

Et quæ sint iuste causæ.ponit tex.etiam ibi doct.in c.1.quo temp.mil.vbi tex.exprimit.causam.mortis.capitalis inimicitię. infantiæ infamiæ.& iustæ absentiæ.& de istis.cauf.ponit latissime.d.Iac. in suo trac.feu.in ver.& promiserunt eidem domino.&c.ver.24.

Et dum dicit.quòd absentia domini. siue iusta siue iniusta. excusat vasallum Adde quòd tunc etiam non requi.protestatio.Ita vult Fely.in capit.ex transmissa.in tertia columna. extra.de præscrip.

Fallit 3.in milite vasallo.qui habet. annum & mensem. d. cap.1.quo tempore mil.& ibi docto.& in d.capit. 1. quæ fue. 1.causa.

Fallit 4. nisi vasallus celeri satisfactione. moram purgauerit.quia tunc non priuare.feudo. Ita Ardiz.in Sum.in tl. quib. mo.feu.acq. sub rubricella.ex iusta causa.de quo. tamen vide Bal.in c.1.quo tempore mil.vbi dicit.q̄ licet ista opi. sit equa. tamen non proba.aliquo iure.& idem vult Alua.in d.c.1.quę fue.1.causa.de quo.vide latissime.Cur.in d.vers.23. causa.ibi 5.limitan.& quæ.dixi in d.trac.emphy.q.25.& Ana.cons.32. vbi sequitur.op.Bal.

Fallit 5.dicta conclu.vt non procedat quādo vasallus mortuus esset j̄.annum& diem.quia adhuc hæres suus.habebit integrum annum &diem ita Ardiz.in ti.qui.mo.feu.acqui.sub rubricella.ex quo tempore currit annus.Alua. tamen. in c.1. quo. tempore mil. distinguit q̄ aut loquimur. in feudo antiquo.& tunc succōr.habeat integrum tēpus.secus in nouo.de quo latius per Cur.vbi ś.

Fallit 6. quando elapso tempore ad petendam inuestiturā. dominus recepisset vasallū ad obedientiam & seruitium consuetum.quia tunc videtur dominus remisisse ingratitudinem & culpam & consīn̄ nō posset amplius feudo priuari.ita vult gl.in d.c.1.quo tempore mil.& ibi Alua.vbi Limitat ſi dominus fuisset contrarium protestatus.vel ñ dominus culpam.ignorasset.faciunt quæ dixi in d.tract.emphy.q.63.& seq. & ita etiam vult Alex.in 2.vol.cons.14.in vlt.col.

Fallit 7.quando j̄.tempus anni & diei vasallus non possidebat feudum.sed ab alio tertio possideba.tunc.n. vasallus non priuatur.feudo.ita volunt.Gul.de Cu.Bal.Paul.de ca.& doct. in l.solennibus.C.de rei vend.Alua.in d.c.1.quæ fue.1.causa.

Addo Pau.de Cast.in 1.vol.cons.310.in fi.& in 2.vol.consi.162.circa fi.& cons.215.circa fi.Bal.in 3.part.cons.364.Panor.in 2.part.cons.67.in fi.& cons.94.in 4.col.fac. quod vult Alex.in 1.vol.cons.71.in fi.Barb.in 4.vol.cons.84.in 2.col.& Card.in cons.92.in antep.col.ver.item ex iusta causa.

Fac.quod vult Dec.cons.58.in vlt.col.& ita etiam tenet in cons.144.in 4.col.fac.etiam quod vult Alb.in 1.part.statu.q. 177.Iacob.à sancto Geor. ver. qui quidem inuestiti num. 32. Guid.Pap.q.165. Brun.cons.42.col.2.Cla.§.feudum.q.49.moder. in consuet.paris.§.32.nu.159.

Istud tamen intellige quando vasallus amisisset feudum facto domini vel sine culpa ipsius vasalli. Alioquin si culpa &negligentia sua amisisset feudum.non liberaretur à sacramento fidelitatis ne sua negligentia sibi prosit.ita dicit.Iacob. in ver. al.Ang.consi.321. incip. illustris & magnificus. quod tamen consi.non inueni. Addo tamen. quòd istud vult in terminis. Paul.de Cast.in 2.volum.cons.158.& Fely.in cap.ex transmissa.in prima.colum.extr.de præscrip. Alexan.in 5.volum.consi.111.in fi.

Intellige etiam, Nisi fuisset interpellatus à domino: quia tunc licet non possideat tenetur.ad inuestituram.alias priuatur feudo. ita in terminis vult Bal. in tertia parte. consilio ccccxxv.

Fallit 8. quando vasallus ignorabat esse feudum. & ideo non petiit inuestituram.quia tunc non priuaretur. feudo. ita Bal.in l.fin.C.si penden.app.& Alua.in d.cap. 1.in vlt.col.quæ fue. 1.causa.

Fallit 9. quando vasallus petit feudum nouum sibi dari.qa tunc.non habet taxatum tempus.ad peteñ inuestituram. Bal. in c.1.§.præterea.de prohi.alie.feu.per Fede.Card.post Alua. in d.c.1.quæ fue. 1.causa.

Fallit 10. quando vasallus ignorabat mortem domini. vel etiam rem feudalem Iacob. vers. qui quidem. numero quadragesimoprimo. Alexan.cons.71. numero nono.libro primo Dec. consilio 164. Card. vbi ś. refert & sequitur. Curt. vbi ś.

Quærit etiam ibi Curt. Quid si dominus decedat. relicta vxore prægnante à quo petenda. sit inuestitura. & cui fienda sit fidelitas.& dicit. quòd Card. vbi ś. vult omnia esse fienda. nomine ventris al.Bal.in l.qui in vtero. ff. de sta. homi. & secūdum eum dabitur. curator ventri qui fidelitatem recipiat. al.Bal.in l.fi.in fi.C.de testamen.mil.

Quid p̄ eo. qđ qs habet ex iure accrescēdi, an tenea.petere

Universidad de Deusto Biblioteca

inueſtituram Dec. in conſ. 144. in vlt. col. tenet quòd non.

Hæres. Vaſalli p̃ annum & diem. debet petere. renouationem inueſtituræ alias priuatur. feudo. d. ca. 1. in prin. quæ fue. prima cauſa. & eſt text. in capitul. imperialem. §. præterea, ſi quis infeudatus. de prohi. alie. per Fede.

Extende vt procedat etiam in fœmina. ita Bal. in d. §. præterea. & ibi Alua.

Item exte de etiam ſi vaſallus mortuus iuraſſet fidelitatem pro ſe & ſucceſſoribus. quia tale iur. non releuat hęredem. ita Ioan. And. & Cano. in c. veritat. ext. de iu. iur. Alua. in d. c. 1. in 3. colum. quæ fue. prima cauſa. refert & ſequi. Cur. in verſic. 24. cauſa.

Extende etiam ſi validitas teſtī penderet à natiuitate poſthumi. pti. quia propterea non debet differri inueſtitura filij iã nati. Ita Bal. in c. 1. an agna. vel fil. & Alua. in d. c. 1. quæ fue. 1. cauſa. refert & ſequi. Cur. vbi s.

Aduerte tamen. quia iſtud tempus anni & diei non incipit Currere. ſi poſt etatem. 14. annorum. ita vult notabiliter. Bal. in c. 1. §. perſonam. in tī. per quos fiat inue. refert & ſequitur. Cur. in d. verſ. 24. cauſa.

Item aduerte. quia non ſuffic. lapſus anni. & diei à morte patris. ſed oportet etiam probare q̃ filius ſe immiſcuit hæred. paternæ. habendo ſcientiam paternæ mort. item oportet probare q̃ habebat ſcientiam qualitat. feudi. & niſi iſta probẽtur. nõ poterit priuari feudo. licet ſit lapſum tempus anni & diei. ita vult effnr Bal. quem ceteri ſequuntur. in ca. 1. in tit. de cap. conra. quod eſt bene notandum. in practica. refert Alua. in d. c. 1. in vlt. col. quæ. fue. & ſequuntur Iac. & cur. vbi s.

Addo Alex. in terminis. in 1. vol. conſ. 79. in fi.

Nec tale tempus currit ignoranti. Alex. in 2. vol. conſ. 14.

Nec impedito iuſto impedimento. Card. conſil. 128. & ibi ponit an tenea proteſtari.

Quid ſi dominus qui fecerat verbalem. inueſtituram. offerrat ſe velle facere realem peten. à vaſallo iur. fidelitatis. & vaſallus ter monitus non præſtatur. dic q̃ priua. feudo d. c. 1. §. eſt & alia. quæ. fue. 1. cauſa. Cur. in ver. 25. cau.

Vbi dicit. q̃ quando vaſallus. fuit realiter inueſtitus. ſi moneatur. ad præſtañ iur. fidelit. non habet annũ. vide ibi per eũ.

Quæro an agnatus emens ab agnato. tenea. petere inueſtituram? vide Iac. vbi s. in ver. & cum pacto. de non alie. ver. quęro vlt s. ſunt duo. fratres. & Cur. in 4. part. in 2. regula. verſ. circa hanc tertiam. regulam. & concluditur. q̃ aut iſti erant inueſtiti. & tene. petere. & idem ſi ex delicto vnius applice. alteri. aut nondum vnus agnouerat ſuam portionem vel eam amiſit propter inue. non petitam. & tunc alter non tenetur petere inueſtituram.

Sed quid ſi dominus. aditus per vaſallum recuſet eum inueſtire? dic q̃ vaſallus liberatur à commiſſo. & nihilominus tenetur. dominus ad intereſſe. cap. 1. §. fi. in tit. de no. for. fidel.

Item ſi dominus per annum & diem differat inueſtire vaſallum priuabitur. proprietate illius feudi. quia dominus erga vaſallum tene. ad pares vices. c. 1. §. dominus. in ti. de for. fidel. & c. de forma. 22. q. 5. & dixi j̃.

Sed vaſallus non petens inue. j̃. dictum tempus priua. vt s. dictum eſt. ig. rc. & pro hoc eſt tex. in c. domino comittẽte. in ti. ſi de feu. defunc. quem ad hoc. al. gl. in c. 1. §. fi. per quos fiat inue. ſeq. doct. max. Bal. & Alua. in c. 1. §. fi. in tit. de noua for. fidel. Addo Pau. de ca. in 2. vol. conſ. 159.

An autem propter inueſtituram non petitam vaſallus priuetur. ipſo iure? Pau. de Caſt. in d. conſ. 159. tenet quòd non.

Contrarium tenet Ana. in conſ. 32. vide Iaſ. in l. 2. in 5. col. C. de iur. emphy. & Bal. in 3. part. conſ. 425. & quæ latius dixi s. in Rubr. quib. mod. feud. amit. verſicul. ſententia an ſit neceſſaria.

Valet pactum q̃ ob inueſtituram non petitam, non perda. feudum. ita Pau. de Ca. in 2. vol. conſ. 162. & vide quæ in ſimili. dixi. in tract. emphyt. q. 68. vbi dixi valere pactum quòd ob non ſolutum Canonem res Non cadat in commiſſium.

Quid ſi vaſallus non petat tempore debito inue. cui applicabitur. feudum. an agnat. vel domino? Vide Alex. in 3. vol. cõ ſi. 10. Ana. conſ. 32. Iac. in ver. qui quidem inueſtiti. ver. rurſus quæro. vbi concſud. quòd applica. domino.

Tu vero vide quæ latius dixi s. in Rubr. quando vaſ. priua. feu. cui appl.

Et quando non fuit petita inueſtitura. dominus poteſt aliũ inueſtire. Bolog. conſ. 1. in 8. col.

Et quid in emphyteoſi. vide in trac. empy. q. 50.

Laudimium. An ſolui debeat pro inueſtitura feudali? videtur q̃ ſic ar. eius quod dicitur in contractu emphyteotico. in quo ſoluitur. domino laudimium l. fi. §. ſed ne auaritia. C. de iure emphy.

Tu conclude q̃ ſi aga. de Renouatione antiqui feudi. vt p̃ mortem domini vel mortem vaſalli. Nullum debetur. laudimium. ita vult Bal. in c. quæ in eccleſiarum. extr. de conſti. Io. rey. in c. imperialem §. præterea ſi quis maior. in pen. col. de p̃hi. alie. feud. per Fede. & ita vult Calde. in titu. de feud. conſ. 7. alias 309.

Aut ag. de inueſtitura noui feudi. & tunc debe. laudimium. & ita vult Iſer. in c. 1. de benefi. fratris. & qualiter frater. fratri ſuc. & ibi Alua. cum aliis al. per. d. Iac. in ver. qui quidem inueſtiti. ver. item quæro.

Et in materia. vide Alex. in 5. vol. conſ. 5. circ. prin. vbi in effectu. videtur. idem tene.

Adde q̃ qui circa laudimium ſolueñ. vult principem decipere debet feudo priuari. vel ſaltem. in quadruplo puniri. ita vult d. Iac. in trac. de roydis. in 3. carta al. tex. in c. imperialem. §. calidis. in ti. de prohi. alie. feu. per Fede. & tex. in l. qui in contractibus C. de iur. fi. lib. 10. fac. quod dixi in tract. emphyt. quæſt. 163.

Quid ſi pignore. res pro tanto. quantum valet. an debeat. laudimium. eo q̃ cenſeatur. alienata? tex. videtur. q̃ ſic. in l. qui habebat ff. de leg. 3. quem al. ad hoc Bar. in l. rem legatam. ff. de adimen. leg. & in l. legata. §. fi. ff. de ſup. leg. & Bal. in l. voluntas. C. de fideic. & in l. fi. C. de re. alie. non alie. vbi dicit. q̃ in ſta. odioſ & penalibus app. alienationis. non contine. pignus. niſi res ſit pignorata pro tanto quantum valet. al. d. l. qui habebat. Et idem Bal. in l. manumiſſiones ff. de iuſt. & iur. dicit q̃ ſi trado tibi rem. cum pacto. ne exeat manus tuas & tu pignoras eã pro tanto quantum valet dice. exiiſſe de manibus tuis. & Nic. de Neap. in d. l. qui habebat dicit. q̃ ſi per ſtam. prohibean. forenſes acquirere. prædia non poterunt accipere pignori. pro tanto quantum valent. quia tunc diceretur alieno. cum non ſubſit veriſimiliter ſpes luendi. ita Iac. vbi s. & vide quæ dixi. in tract. emphy. quæſt. 194. in fin. vide etiam. in ver. legatum reuocatur.

De iuramento fidelitatis. No. quòd triplex eſt ſpecies iuramenti fidelitatis. Prima, eam quam præſtat vaſallus ratione feudi. ei enim. qui non præſtat iuramentum fidelitatis. poteſt inueſtitura denegari. cap. Nulla. per quos fiat inue. & iura. fidelitas ſecundum formam. c. 1. de for. fide. & c. 1. de no. for. fide. & vlt. ea. quæ in dict. capitulis continentur eſt aliud capitulum. ſcilicet quòd ipſe vaſallus exaltabit dominum ſuum rc. vt eſt glo. ſing. in capit. primo. in titul. qualiter vaſal. iu. deb. fide.

Non tamen debet dominus. exigere iuramenta inſolita. ga per vim extorta. præſumerentur. Ita Bal. in c. 1. prox. al. refert & ſequitur. d. Iacob. in ver. qui quidem inueſtiti præſtiterunt iuramentum. addo Aret. in terminis. in conſil. 24. & in ſimili. Paul. de Ca. in 2. vol. conſi. 162. & quod dixi j̃. in verb. de roydis & homagiis.

Secunda eſt forma quam præſtat ratione familiaritatis. quamuis non teneat feudum à domino. vt habetur in capitulo primo. §. ſi vero domeſticus. in titul. qualiter vaſal. iur. de. fidel.

Tertia eſt ſpecies. quando quis iurat fidelitatem ratione habitationis. quam habet in territorio domini.

Eſt & 4. ſpecies iuramenti. quod quis præſtat propter prædia. quæ poſſidet in aliqua iuriſdictione. licet ibi non habitet. c. 1. in fi. in tit. qualiter vaſ. iu. deb. fidel. & hanc opi. ſeq. Iſer. & Alua. ibi.

Sed d. Iacob. in dicto verbo. qui quidem inueſtiti. rc. dicit. quòd in quæſtione facti conſuluit contrarium. & mouebatur. auctoritate. Hoſtien. quem ſeq. Ioan. Andr. Panormitan. & Imo. in cap. nimis. extra. de iur. iuran. vbi dicunt quòd non hoc ipſo. quòd quis poſſidet bona intra prouinciam alicuius domini. tenetur. ſibi præſtare iuramentum fidelitatis. ſeu fidelitatem. quia non præſumitur feudatarius niſi probetur. & iure naturali primeuo omnis perſona. & omnis res & terra erat libera. cap. ius gentium. prima. diſtinctione. bene ſac. auctoritas Geneſis quam al. glo. in cap. quanquam. de cenſi. libro ſexto. faciunt quæ dixi. ſuprã. in Rubric. Quid ſit feudum ver. vltimo. vbi late pono. quòd omnis res. præſumitur. Allodialis niſi probetur feudal.

Nec obſtat. ſecundum dominum Iacob. ſi dicatur. quòd fundata eſt intentio domini in toto ſuo territorio: quia reſpondet quòd hoc eſt verum. quo ad iuriſdictionem. ſecus quo ad proprietatem. rerum. vt in ſimili habetur in l. bene à Zenone. C. de quadr. præſcrip. & in ca. omnes Baſilicæ. 16. q. 7. & ita vult Panormitan. in capit. ſi diligenti. in princip. com. extra. de præſcript.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2. Moueba. quia aut dominus terræ volebat sibi præstari iur^m. fidelitat. rõe p^s. illius qui possidet prædia. in territorio suo. & tunc peti. domini est iniusta : quia ille non habitat in suo territorio. aut vult eam sibi præstari ratione bonorum: & tunc etiam domino non est mos gerendus. quia ex quo ipsa bona non sunt feudalia, sed allodialia. Non tene. possessor præstare iuramentum fidelitatis. Et dicit q̃ eo consulente, ita fuit iudicatum in fauorem no. Bernardini ex marchionib. romag. qui possidet quædam prædia. in dominio Astensi. in quodam territorio nobilium de Scarampis.

In contrarium tamen vide Parp. in repe. l. placet. col. 18. in fi. cum seq. C. de sac. san. eccl.

Nunquid autem iuramentum fidelitatis possit præstari per procuratorem? Bal. in l. 1. qõ. 56. ff. de rer. diuis. determinat q̃ non. & idem vult in c. 2. in fi. com. ext. de ord. cog. quia præstatio fidelitatis requirit exhibitionem reuerentiæ. & ideo requirit personalem comparitionem. Et ita videtur tenere Phi. in c. vnic. §. verum. de stat. reg. in 6.

Sed ipsemet Bal. in l. vnica. §. ne autem. C. de cad. toll. tenet expresse contrarium. & de hoc est tex. in c. 1. §. sed vtrum. in ti. per quos fiat inuest. Et idem vult ipse Bal. in ca. 1. in titul. quo temp. mil. & ibi Alua. & in c. omnes filij. si de feu. defunc. fuer. controuer. Et secundum hanc opi. dicit d. Iac. ita consuluisse.

Addo Alex. in l. qui bona. §. si alieno. col. 8. ff. de dam. infec. & in 5. vol. cons. 10. & idem vult Cur. in repe. l. admonendi. col. 13 1. ff. de iureiur. & Ias. in l. fi. col. 11. C. de iur. emphy.

Limita tamen, vt requira. spẽ mandatum. Ita vult Archi. c. tibi domino. 63. dist. refert & seq. d. Iac. vbi s. allegans ad hoc Bal. in c. 1. §. fi. in tit. per quos fiat inuest. & Bal. & Aluar. in c. 1. in tit. quo temp. mil. & ibid. Laudeñ.

Tutori autem, dicit ipse, qui habet liberam administrationem, non est necesse habere speciale mandatum. secundum Bal. in d. §. fi. & nunquid tutor infant. tenea. præstare iur. fidelitatis. vide ẽ.

Limitat etiam, nisi dominus vellet vasallum in vultu videre: quia forte habet eum suspectum, & vult eum admonere & terrere. Nam hoc casu potest dominus requirere, vt vasallus veniat personaliter. al. stupeñ. dictum. Bal. in suis concl. feud. quas posuit in fine operis, videlicet in pen. concl. tit. quo tem. mil. faciunt not. in simili in l. fi. C. de procur.

Vtrum vasallus teneatur præstare iuramentum fidelitatis filio domini, ipso domino viuente? dic q̃ non, per ea quæ habentur in c. 1. in prin. in tit. de cap. coitra. & in c. imperialem. §. præterea. in ti. de prohi. al. per Fed. & in c. 1. in ti. quo tem. mil.

Limitat. d. Iac. vbi s. nisi feudum esset concessum. ea lege. q̃ fidelitas debeat præstari domino, & filio: quia pacta dant legem contractui. l. 1. §. si conueniat. ff. depos. & dicit prædicta esse de mente Iac. de Ardiz. in tit. qualiter vas. iur. deb. fidel. & Alua. in c. 1. in tit. de form. fidel.

Sed nunquid homines subditi vasallo domini teneantur præstare fidelitatem ipsi domino? dic q̃ non, quia homo vasalli mei, non est propterea homo meus, nisi in inuestitura sit aliter conuentum. Vel fi. dominus superior haberet generalẽ iurisdictionem, ita sunt pulchra verba Bal. in com. pac. constan. in vlt. car. ibi exeunte Ianuario. al. Spec. tit. de feu. §. quoniam. vers. 14. refert & sequi. d. Iac. vbi s. Adde quæ dixi j. in vers. de roydis & homagiis.

An autem vasallus qui iurauit fidelitatem domino, tenea. iuuare dominum, contra patrem & fratrem? dic q̃ sic. text. est ad literam in c. 1. §. fi. in tit. hic finitur lex.

Nunquid autem teneatur iuuare dominum, etiam iniuste? vide Arc. in cons. 165. vbi dicit q̃ sic, & q̃ istud est speciale in feudorum consuetudine. al. Bal. in ca. domino guerram. in tit. hic finitur lex. de quo vide latius s. in tit. quib. mod. feud. ami. in ver. relinquens dominum. ver. nunquid vasallus tenea. rc.

Sed an vasallus teneatur iuuare dominum, contra patriam propriam. gl. no. in c. de forma. 22. q. 5. tenet quòd non.

Et vtrum teneatur iuuare dominum, contra semetipsum, dic q̃ non. text. est iuncta gl. in c. peritio. ext. de iureiur. quia in generali sermone non includ. p^a. loquent. l. inquisi. C. de solu.

An autem teneatur iuuare contra priorem dominum, cui prius fidelitatem iurauit? Paul. de cast. in 2. vol. cons. 298. alias 296. col. 4. determinat quòd non.

Et in hac materia vide Ias. in prælud. feud. col. 39. & in l. frater à fratre. col. 7. & 8. in lectu. & in 10. col. in repe. ff. de condi. indeb. Lud. Rom. cons. 47.

Quid si vasallus decedat pluribus relictis hæredib. an quilibet ipsorum tenebitur iurari fidelitatem. communis est opinio. q̃ sic, secundum Ang. in l. 2. §. ex his. de verb. obliga. & in l. loci corpus. §. si fundus. ff. si serui. vend. & Aluo. in c. omnes fi lii. si de feu. defun. refert d. Iac. vbi s. Addo tex. & ibi Ias. in l. stipulatio. §. habet. in fi. com. ff. de op. no. nun.

Quid si feudum sit obligatum domino, ad aliquod seruitium, qualiter hæredes præstabunt. conclude secundum Iser. & Alua. q̃ aut illud seruitium est diuiduum: & tunc quilibet tene. pro parte. l. 1. C. si cer. pe. l. ea quæ. C. fam. erc.

Aut vero est indiuiduum, puta ire ad prælium, & tunc dabunt eque idoneum ex seipsis: & hoc sufficere debet domino. l. iam tamen. §. si plures. ff. iud. sol. Nam ipsi plures vasalli, qui successerunt vasallo habentur pro vno. l. cui fundus. ff. de cond. & demonstr. & ideo debet sufficere domino, q̃ habeat eque idoneum, sicut erat prior. l. qui autem. §. 2. ff. de const. pe.

Quid si vasallus decessit relicto vno filio infante, vtrum ille infans tenebitur iurare fidelitatem? Bal. quem cæteri seq. in in c. 1. per illum tex. in ver. infantia. in tit. quo temp. mil. dicit q̃ infans erit excusatus, si non præstet iuramentum fidelitatis: quia ex seipso omnia ignorat. l. fi. in fi. ff. rem pup. sal. fo. fac. l. 1. C. de fal. mon.

Nunquid autem tutor infant. tenebi. ad præstañ. iuramentum fidelitatis? dic q̃ poterit illud præstare, sed non necẽtabi. secundum Alua. in c. si minori. si de feu. defun. faciunt no. per Bal. in c. 1. §. nulla. in tit. per quos fiat inuest. & ad propositum dic. Bal. in l. 1. qõ. 20. q̃ infans non potest inuestiri de feudo, quia in inuestitura requirunt verba. al. pulchrum tex. in l. mulier. ff. de verb. sign. refert & sequi. Iac. vbi s.

Sed quid diceñ. in pupillo, dic q̃ non tene. iurare fidelitatem, neque petere renouationem inuestituræ tamen feudum retinebit. tex. in d. c. si minori. & in ca. si decesserit. in titul. si de feu. Alex. in d. cons. 10. col. 3.

Nisi sit doli capax, secundum Iser. in d. ca. si minori. per l. vt iurisiurandi. §. dabi. ff. de oper. liber. & per l. fi. ff. de lib. cau.

Sed d. Iac. vbi s. tenet impuberem quantumcunque doli capacem esse excusatum, vt non præstet iuramentum fidelitatis. per d. c. si minori. & ibi hoc tenet Aluar. cum quo concordat Bal. in d. c. 1. in tit. quo tem. mil. al. gl. l. in negotiis. ff. de reg. iu.

Quid si esset proximus pubertati. Iser. in d. c. si minori. dicit q̃ tenetur præstare iuramentum fidelitatis. per d. §. dabitur.

Sed præfa. d. Iac. tenet contrarium per d. ca. si minori. & c. si decesserit. eo. tit. vbi sunt tex. aperti. & quorienscunque in materia feudali, habemus text. decidentem dubitationem emergentem, non debemus recurrere ad decisionem legum. ca. 1. §. strenuus autem. in tit. de cognit. feu.

Sed pone, q̃ dominus decedat relict. pluribus hæredib. an teneatur vasallus præstare iuramentum fidelitatis omnib. hęredibus? vide Bar. in l. cum vnus. ff. de alim. & cib. leg. & Alex. post Bar. in l. de pupillo. §. si plurium. ff. de oper. nou. nunc. vbi multas al. remissiones & conclu. est, q̃ vni solum præstare tenea. de quo tamen vide latius per d. Iac. vbi s. ver. quid autem econtra. & per Fel. in c. 1. col. 2. extr. de maio. & obed. & Ias. in d. §. si plurium. col. 2. 3. & 4. & in l. stip. §. habet. in fi. ff. de oper. no. nun. Guid. cons. 207.

Quid si vasallus iurauit fidelitatem prælato, & successoribus suis canonice intrantib. vel domino seculari recipienti pro se & successoribus suis, vtrum moriente prælato vel domino. tenebi. iterato vasallus præstare iuramentum fidel. successori. dic q̃ non. licet tenea. petere renouat. inuestituræ. iux. dicta s. in vers. inuestitura peten. est. Et ita in istis terminis tenet Iac. de Ardiz. in tit. quib. mod. feud. amit. sub rub. quando vas. iu. deb. & Spec. in tit. de feu. §. quoniam. ad fi. & Alua. in c. 1. quæ sit prima cau. proba. etiam in c. veritatis. & ibi cano. extra de iureiur. faciunt no. per Bal. in l. litigator. C. de fruct. & li. expen. Car. in clem. 1. ver. fi. in 6. q. de iureiur.

Addo Alex. in 1. vol. cons. 79. circa fi. & Fel. in c. iudei. extra de simo. in quibus locis etiam tenent, q̃ tunc non tenea. vasallus petere renouat. inuestituræ.

Abbatissa quæ tenet feudum à domino temporali, tene. ei præstare iuram. nec ad eam vt eg^am. p^am. mandañ. est. Phi. in c. vnic. §. verum. de stat. reg. in 6. Lud. sing. 798. Et q̃ ecclesia tenea. tali casu. vide Bal. in l. fi. in fi. C. sine cen. vel reli.

Si rex, papa, imperator, vel huiusmodi, faciat sibi iurari fidelitatem alicuius terræ, quæ sua non sit, talis fidelitas nihil valet. Pe. gerar. sing. 38. al. Bal. in l. nec si volens. C. de lib. cau.

Vbicunque aliqui. sub iuram. fidelit. sunt de iurisdictione alicuius, non possunt sine eius consensu iurisdict. in alte. prorogare. Alex. in l. 1. §. & post operis. col. vlt. vers. adde Bal. ff. de oper. no. nunc.

De canone soluendo. Vasallus cessans per triennium soluere canonem, cadit à iure suo. ita vult Inno. in c. ad apostolice. per illum tex. de re ind. lib. 6. idem vult Bal. in c. quæ in ecclesiarum. col. 5. de consti. vbi dicit esse tex. sing. cui nec Apollo,

nec

nec Christus respõderet.in c.1.§.sed nec alia quæ fuc.pri.causa.Idem tenet ipse Bal.in c.fi.in pen.col.ext.de re iud.vt refert Curt.in 2.parte.Ibi 30.causa.vbi etiam al.laudeñ.in ca.1.qui. feu.da.possunt.tenentem contrarium.post spec.in ti.de loca. §.nunc aliqua.ver.85.& Gemi.in d.c.Ad apostolicæ.& subiũgit q̃ pro ista vltima parte.consuluit collegium mediolani.& q̃ ita tenet Io.de Imo.in c.2.in 20.col.de feu.& Lud.Ro.in l. 1.§.1.ff.de publica.& Io.Fab.in l.2.C.de iure emphy.& Alua. in d.§.sed nec alia.& Alex.cons.9.in 3.vol.

Ipse tamen Cur.tenet primam.opinionem. q̃ imo vasallus non soluens. cadat à iure suo. & ibi respondet ad all. in contrarium.

Sed dominus Iacob.de sancto Geor.in suo trac.feu.in ver. & cum Pacto q̃ ipsi vasalli.singulis annis, &c. tenet opinionem.laudeñ.

De hac.q.vide etiam amplissime per Iasonem.in vsi.feu.in 22.co.cum multis seq.vbi relatis omnib.opi.distinguit q̃ aut loquimur in feudo proprie quod est quando gratis per principem conceditur.& feudatarius tenetur.solum ad seruitia p sonalia.& tunc vasallus cessans etiam per mille annos.præstare talia seruitia non cadet à iure suo. ad quod multa all. quæ omitto.

Limita tamen.licet ipse non dicat,Nisi vasallus iurasset soluere annuum censum. Nam tunc si vno solo anno cessasset. posset contra eum agi ad penas.l.si quis maior.C.de transact. ita vult Bal.in c.querelam.vbi etiam Fel.in 3.col.extr. de iur. iur.& Alex.in 1.vol.cons.85.repetito.in eo.vol.cons. 126.& idem vult ipse Ias.in d.l.si quis maior.in 3.col.& in l.2.in 15. col.C.de iure.emphy.& in l.quod te.in 9.col.ff.si cer.pet.Addo Alex.in 3.vol.cons.106.

Vide in trac.emphy.q.18.ver.Limita insuper.

Aut feudum est tale.pro quo vlt seruitia personalia.expresse conuentum est vt etiam prestetur.aliquid reale.consistens vel in pec.vel in fru.vel animalibus.iux.c.imperialem.§.firmiter.de prohi.alie.feu.per Fed.& c.1.§.similiter.de cap.conra. & in hoc.membro putat aduertẽ quid sit maius & principalius.an seruitium personale.an pensio realis.vel econtra.& si seruitium personale sit dignius.puta quando reale esset quid modicum.vt quando præstatur.accipitur vel enf,&c.& tunc etiam tenet q̃ istud sit proprie feudum.& idẽ q̃ in casu 5.proxi.relato.

Si vero pensio real esset maior.& tunc istud non esset proprie feudum & consequenter cessando per triennium. priuaretur.

Subiungit hanc suam distinctionem procedere in casu claro quando appareret quid esset maius & principalius.

In dubio autem quando concessio est facta in feudum. tenet quòd esset contractus feudi.

No.q̃ vasallus non tenetur offerre.seruitium domino. sed debet expectare q̃ sit interpellatus.Nisi sciat mag.periculum domino imminere quia tunc debet se offerre. etiam non interpellatus.tex.no.in c.licet.in ti.si de feu.fue.contro.& ibi decidit.q̃ licet dominus stet in periculo incidendi in periuriũ eo quia pec.debitam non potest in termino soluere. licet vasallus sibi non subueniat de illa pec.cum possit non tamen debet perdere feudum quod est.notandum.& sic no. quòd vasallus non tenetur de necessitate prouidere saluti animæ domini sui.

Quid si vasallus ad interpellationem domini.non exhibuit seruitium.dominus tamen sponte postea suscepit seruitium. an vasallus amittat feudum.Cur.in 4.part.ibi 28.causa.in fi.illius vers.post Alua.per eum allegatum. tener quòd non,Nisi dominus recipiendo seruitium. protestatus fuerit. ius suum saluum fore.

De roidis & homagiis. Cuius sumptibus opere seu royde præstari.debeant.an domini.an hominis?Bal.in l.liberti libertęque.C.de oper.liber.Distinguit aut præstantur.ex curialitate & tunc hõ debet habere recompensationem. in alimentis ar.l.in rebus.§.possunt ff.commod.aut præstantur.ex necessitate & tunc secus l.suo victu.ff.de oper.liber.de quo.vide Alex.in l.si non sortem §.libertus.&ibi Ias.in 11.col.ff.de cond. indeb.& per eundem Iasonem.in l.cum seruus.ff. de leg.1.& not.per Fel.in c.nõ potest in fi.extra de re iud.vbi dicit.quòd quotiens quis tenetur. aliquid facere. intelligitur semper quòd faciat suis expenf alleg.Archi.in c.cauendum.10.quæstione.3.

Vide etiam Barbat.in quarto volum.consil.62.in tertia colum.& seq.

Quid si homo præstando. operas destruat ferramenta. an dominus teneatur reficere?dic q̃ non.gl.est in l.quoniam libe ri.in fi.C.de testi.quæ al.optimum tex.l.2.ff.ad l.Rod.de Iac. & ibi Alex.idem vult Ias.in d.§.libertus.in 12.col. vide Alex. in l.stipulationes.de verbor.oblig.& Bal.in d.l.2.versiculo si conseruat.

Vtrum homo meus qui dẽt mihi aliquas roydas.possit me iubente.cogi eos alteri præstare?dic q̃ sic. d.§.libertus in fi. & ibi Bar.& doct.

Non tamen posset cogi se obligare alteri ad præstationem illarum roydarum l.1.& l.nec cred. C. de Noua. & ita vult Io. And.in add.ad spec.in ti.de cessione actio.§.1.in fi. & Imo. in l.2.in princ.ff.solut.matr.licet Bar.in d.§.libertus videatur.vel le contrarium.

De quo vide Alexand.in l.in stipulationib.§.operarum. ff. de verbor.obliga.& in dicta lege secunda. in 8.colum. solut. matrim.

An autem homo cogi possit ad faciẽ roydas extra territorium dominiid.Iacob.in titul.de roydis.tenet quòd non. per text.in lege quod nisi.cum seq.ff.de oper.lib.

Quid si homo cessat.duobus vel tribus annis præstare roydas.an dominus possit agere ad roydas preteritas?Vide Bar.in l.stip.non diuiduntur. ff.de verb.obl.& gl.in d.l.in stipulationibus.co.tit.vbi deciditur quòd non.sed debet peti æstimatio roydarum.& ita consuluit.d.Iac.vbi 5.

No.tamen q̃ si homo tenetur.ad albergariam.& dominus certo tempore non vadat.non potest dominus petere æstimationem ita Fely.in capit. cum ex officij.in prima col. extra de præscrip.

Sed quid si homo qui tenebatur. præstare vnam roydam. decedat relictis tribus hæredibus filiis.qui se diuiserunt.vtrũ. quilibet tenebitur. insolidum. ad dictam roydam? videtur q̃ sic quia opera est indiuisibilis. & diuisim præstari non potest l.1.ff.de oper.liber.vt in simili dicitur. si fundus debeat seruitutem viæ.est vnica via.l. si cui. ff. de serui. & tamen si de illo fundo fiant duo. incipient mihi deberi duæ viæ. l.nam satis.§. pen.& fi.ff.quemad.serui. amit.item hoc patet.in pluribus heredibus in re indiuisibili.quia quilibet est obligatus in solidũ l.hæredes.§.an ea.ff.fam. erciscẽ.idem in pluribus delinquentibus quia quilibet tenetur.in solidum.Item mella.§.si plures. ff.ad l.aq. Et idem in actione noxali. l.seruus communis.ff.de noxa. idem in exercitoria.l.1.§. final. cum l.sequent. ff. de exerci.

In contrarium fac. quia ex persona hæredis non debet ius obligationis immutari.l.2.§.ex his ff.de verb.ob.Præterea nõ debet plus obligationis.transferri in filios quam fuerit in defuncto.ar.l.4.§.si communem. ff.finium reg. Nec debent filij esse deterioris conditionis quam pater. l.hæredem. ff.de reg. iu.insuper ipsi filij hæredes vicem vnius personæ. f. defuncti. gerunt ergo,&c.ar.l.si plures.ff.de pact. & per ista videtur. q̃ omnes filij teneãtur quilibet pro virili.& sic omnes. ad illam roydam.præstan.

Imo videtur q̃ solum teneatur.quilibet ipsorum pro hæreditaria.portione.l.1.C.si certum pet.l.pro hæred.C.de act.hæred.absurdum.n.videretur quem vltra portionem hæred.gravari.l.2.C.si vnus ex plũ.hæred.&l.si vxor.C.de bo.aucto.iud. possi.

Nõ ob.primum fundamentum quòd opera sit indiuisibil. Quia Respondetur. quòd æstimatio. operarum est diuisibil. vt notatur.in d.l.stipulationes.non diuiduntur.& in d.l. in stipulationibus.

Quid diceñ?inquit.d.Iac.vbi 5.Mart.de Fa.secundum.eum distinguit.q̃ aut tale seruitium.debetur.ratione feudi.aut homagij primo casu illi ad quos transeunt talia bona. tenentur ad illud si sint hæredes defuncti.etiam pro parte.l.1.& 2.C.de anno.& trib.lib.10.

2.vero casu concludit q̃ aut seruitium est diuiduum.&tũc quilibet tenetur.pro virili.l.nonnunquam. & l.quotiens. ff. ad treb.l.cum pater §.hæreditatem.ff.de leg.2. Aut est indiuiduum.& quilibet potest insolidum conueniri.vno tamen insolidum exacto.ceteri liberantur.vide ibi per eum qui subiic. aliam distinctionem.

Not.q̃ dominus. pro seruitiis personalibus sibi debitis per hominem suum potest tempore necessitatis exigere subsidiũ in pec.& conuertere illa seruitia personalia ad pec. imminente necessitate.ita Bal.ctnr.in l.1.in fi.com.C.de oper.libert.& est de mente.eiusdem Bal.in c.1.§.fi.in pen.col.in ti.de pa.inr. fir.vt refert.d.Iac.in tract.de homag.in 6.q.in ver.7.homo.ibi & Aduerte.

Non potest quis esse homo ligius duorum dominorum. gl.in clem pastoral.§.denique.de re iud.probatur.in ca.si quis inuestitus cum c.seq.in tit.de cap.extraord.&ita vult Bal.in c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cæterum.de iud.

Homo autem non ligius. bene potest. esse duorum dominorum.c:grandi.de sup.neg.prælat.lib.6. & ita vult Ioan. Reimondi.in cap.imperialem.§.fi.in 3.car.de prohib.alienat.feu. per Fede.

Et dicitur homo ligius.qui domino iurat fidelitatem. nullius alterius.personæ.fidelitate reseruata d.cap.imperialem.§. final. & vult specul. in titul. de feud. §. quoniam. versiculo. & not.

Alios effectus.feudi ligij.vide per d.Iac.in tract.de homag. & dixi aliquid.in Rub.quot sint diuis.seu species feu.ibi item sub hac specie.continetur.feudum ligium,&c.

Per pactum vel stipulationem.potest quis se facere hominem meum.secundum spec.in d.§.quoniam.vers. 5.quæritur & Io.rey.in d.c.imperialem.§.fi.ver.quæro vlterius.& est tex. in d.c.grandi.& ita vult Alb.in l.fi.ad fi. C.de patri.qui fil. distra.& ista est veritas.licet Bal.teneat contrarium. & male. in l.fi.C.de transact.dic.etiam Bal.in l.liberos. C. de liber.causa. quòd sola confessione vel vol.non potest quis fieri homo alterius.

Vtrum filius hominis mei.sit homo meus?vide Iac.in d.tracta.de homag.ver.2.quæro.& spec.in d.§.quoniam.versi. 14. quæro, vbi decidit q̃ non.Et dicit Bal.in l. 1.C.de patri.qui fil. distrax.qui fidelitas patris non fac. filium fidelem. fac. quod vult Alc.in 5.vol.cons. 139.dum dicit. q̃ vasallus vasalli mei. non dicitur meus vasallus & quod vult Fel.in c. ex parte. de fo.compe.vbi dicit.q̃ vxor hominis mei.non est mea & ad 1. vide eundem Fel.in c.quæ in ecclesiarum.in 24.col.de constitu.fac.quod vult Ias.in l.transactione.C. de transact.q̃ recognitio alicuius in vasallum. non præiudicat filiis. idem vult in l.2.§.quod si in patris.in 3.col.ff.sol. mat.& præpo.in prælud. feud.in 19.column.& Curt.in 4.parte. ibi Nona datur declarario.

Fac.etiam quod vult Alex.in l.si seruum.§. 1.de verbo.obl. in vltima col. vbi dicit. quòd fideiussor. fideiussoris mei non dicitur meus fideiussor. Nec socius socij mei dicitur socius meus.Bal.in l.qui admittitur.cum seq.ff.pro socio.

An autem ego possim esse vasallus vasalli mei.Ias. in l.eius in 18.col.ff.si cer.pe.dicit q̃ sic per illum tex.al.etiam Bal.in l. sed si hac.§.liberos.ff.de in ius voc.

Super homagiis Nulla debet induci nouitas.Ita spec. in d. §.quoniam. & Bal.in com.Pac.constan.in verbo pactiones.& est tex.in l.cum satis §.caueant.C.de agri.& cens.lib. 11. & iuramenta.insolita.per vim præsumuntur extorta.Bal.in c. 1.de Noua for.fide.Pau.de Ca.in simili.in 2.vol.cons. 162.& Aret. cons. 24.

Nouitates enim inducendæ non sunt. vt vult notabiliter Ias.l.in rebus.ff.de const.princ.Sonz.in 2.part.cons. 257.in 4. colum.

Fac.quod vult Paul.de Castr.in 2.volum.consil.63. vbi dicit. quòd colonis ecclesiæ. non debent fieri pacta insolita.

Instrumentum recognitionis probat homagium inter laicos.Ita.d.Iac.in d.tract.de homag.ibi 4.quæro.vbi subiicit. in practica qualiter probetur. homagium. & dat modum articulandi.

Homo subditus tenetur. domino suo præstare reuerentiam.exº.liberti erga patronum l.liberto.ff.de obseq. à liber. pa.præst.notatur.in l.si non fortem.§.libertus.ff. de cond. indebit.

An autem possit vocare dominum in ius.venia non petita. d.Iac.vbi s.ibi 6.principaliter quæro.tenet q̃ sic. de quo.vide latius in verb.in ius vocando.

Nunquid dominus.possit collectam imponere. vel charitatiuum subsidium.petere. vide suprà. in verbo collecta. imponitur.

Sed quid si vna terra vel ciuitas consueuit omni anno soluere.certam quantitatem.& dominus præstet alicui immunitatem.an alij grauentur.vide in d.verbo priuilegium.§. 38.

Et an dominus.pro bonis quæ acquirit.teneatur. ad collectam.vide in ver.collecta quibus.§. 14.

An domini terrarum.possint cogere homines ad faciẽ custodiam in castro?vide d.Iac.in d.trac.de homag.versi.an autẽ vbi concludit q̃ nõ.Nisi immineret magnum periculum.per c. 1.in tit.qua.vas.iu.deb.fidel.iuncta gl.not. quam ibi ad hoc ponderat Bal. in l.Aduocati in fi.C.de aduo.diuer.iud.&idem Bal. in l. si tuis C. de oper. liber. dicit. quòd pec?. est vita hominis.

Et subiungit.q̃ domini non possunt cogere subditos vt vadant ad tripudian in castro.quia ab omni superioritate ius honestatis intelligitur esse exemptum.al.Bal.in l. quod ex liberta.C.de oper. liber.

Quid si dominus ex pacto vel consuetudine.succedere debeat homini suo morienti sine filiis. & homo decedens habeat nomen debitoris in alieno territorio.an dominus succedet in illo nomine debitoris? videtur q̃ non per not. per Bar. & doct.in l.cunctos populos C.de sum.trin. 2.per theoricam Bal.in l.ex facto proponebatur.ff.de hæred.instit.fac.pro hac parte.l.inter tutores.ff.de administrat.tutor.& l. quæro ff. de solut.

Contrariam tamen sententiam.tenet.d.Iac.in trac.de roydis.ver.Quia dixi s̃ per multa quæ al.Addo in terminis Alex. in 1.vol.cons. 31.repetito in 4.vol.cons. 111.vide s̃.in Rubr. quæ sint regalia.verfic.de mero & mixto imperio,&c.

Quid autem si homo meus moriatur in terra mea vbi habet bona.habet etiã bona immobilia.in territorio alieno.An ego dominus succedam etiam ĩ illis bonis alterius territorij? d.Iac.vbi s.tenet q̃ non.al.Sal.in d.l.cunctos populos. in ver. ex predictis infero ad decisionem al.etiam not.per Alex.in 1. vol.cons. 16.incip.viso puncto.Alias inci.viso titulo.quæstionis,&c.

Sed quid si homo ingreditur religionem. dic q̃ si non habet filios eius bona debentur domino vt succõri.ita.d.Iac.vbi s.al.spec.in tit.de instr.edi.§.compendiose.versi.sed quid si homo.Adduc. simile quia curia succedit curiali. & patronus liberto.per l.si quis presbyter.C.de epi.& cler. & l.2. in quib. cau.col.cens.lib.11.

Nunquid homo meus possit testari.de bonis suis ? videtur q̃ non:quia nihil dicitur habere.nam cum eius persona. possidea.à me domino.consnr̃ ipse nl.potest possidere.l.cum hæredes.§.item quæro.ff.de acq. poss.

D.Iac.vbi s.determinat contrarium.al.Spe.d.§.qñ.ver.19. quæritur.addit Bal.dẽ volentem.in l. 1. C.de hr̃d.decurio. vbi dicit.q̃ homines nostri possunt testari. quia ingenui sunt. al.gl.ord. insti.de iu.person.

An homo meus.de bonis quæ possidet.possit dare in dotẽ pro filia sua absque consensu mei domini.& an teneatur. solnere laudimium.dic q̃ si dat inestimata.non requi.consensus domini.nec soluet laudimium.secundum spec.in tit. de loca. §.nunc al.qua.versi. 109.Ioan. Andr. & Imo.in capit. potuit de locato. bene fac. §. emphyteotis. in Authentico. de non alienan.

Si vero dat æstimata.secus.quia æstimatio.fac.emptionem vt habetur.in l.si inter virum. C.de in.do.ita doct.in loc.præal.vt refert d.Iac.vbi s.vbi etiam al.no.in c.nuper. extr.de do. inter vi.& vx.&quod volunt domini de rota concl. 188 inci. item q̃ pater.quæ me est.in nouis. 190.inci.pater potest.& de hac.q. vide latius s̃. in Rubric. de alienatione feudi. in verbo in dotem.

Quid si homo.tenetur. ex consue. vel pacto. aliquid relinquere domino.& faciat testamentum.in quo.nl.relinquat.an reddatur.nullum.vide Iac.in loco præal. vbi dicit. vidisse seruari in multis locis q̃ testamentum nl.valeat.tamen.in stricta ratione putat contrarium. & q̃ non rescinditur testamentum in totum.sed solum ad illud q̃ domino debetur. arg.l. 1.C.de bo.pos.contra tab.quæ datur pa.& eius liber.

Quærit subsequenter.Præsuppositio. q̃ dominus terræ habeat succõem in omnibus bonis hominis sui defuncti.qñ moritur intestatus.& quando testando.non reliquit partem debitam domino. quid si in testamento dicat. Relinquo domino meo id quod de iure habere debet. An hoc sufficiat. Arguit ad partes.& concludit q̃ sic.quia app.iuris venit consuetudo. al.multa.max.gl.in prohe.clem.in ver.iuris.de quo.q̃ app.iuris veniat consue.dixi in verb.ius.

Quidsi sit consue.q̃ si frater sit diuisus à fratre.& moriatur sine liberis. q̃ dominus succedat ei excluso fratre vel sorore. Modo contingit q̃ pater habens filium &filiam instituir filiũ masculum hæredem vniuersalem.filiam autẽ instituit in certa quantitate pro dote. iubens eam esse tacitam & contẽtam. Moritur frater.sine liberis.dominus concedit se debere succedere.soror vero.dicit.contrarium.quid iuris?d.Iac.vbi s.vers. quid de tali casu dicit.sæpe consuluisse. q̃ filia intelligitur esse diuisa.ex quo,amplius non haber communionem in bonis cum fratre.per ea quæ habentur in l.fi.&in l.quotiens C.fam. ercisc.fac.quia per assignationem.legit. videtur facta diuisio. Barb.in 3.vol.cons. 80.in 6.col.

Sed quid si dominus habeat tertiam venditionem. & fiat vendi.demum recedatur à contractu.an dominus debebit habere laudimium.seu tertiam venditionem? vide. quæ dixi in tractatu emphy.q. 182.&sequentibus.vbi etiam dico quid de

dat̃one

dationc in ſolutum.& quid de permutatione.

An ſubiectus ratione homagii poſſit ſe liberare.d.Iac.vbi §. diſtinguit.Aut homagium eſt præſtitum propter feudum.& ſic eſt homagium reale.& tunc renunciando feudo poteſt ſe liberare ab homagio.Aut eſt homagium perſonale.& tunc ſecus al.Dy.& Bar.in l.is cum quo.ff.de aqua plu.arc.vbi dicunt q̃ emphy.vel feudatarius. non poſſunt cedendo rei emphyt. vel feudi ſe liberare ab obligatione.quando fuit conceſſa vel conceſſum.ad certum quid determinatum. & iſtud etiam ſecundum eum.vult Im.in c.ad audientiam.q̃i in fi.com.ext.de reb.eccl.non alie.Adde quæ dixi in tract.emphy.q.52.vbi pono an emphy.poſſit inuito domino rem emphy.dimittere.vt à penſione liberetur.

Subiungit.d.Iac.q̃ ſi vaſallus iuraſſet non contrauenire.nõ poſſet refutare feudum.al.Bal.in ca. quæ in eccleſiarum in 6. col.de conſti.& in prohe.feu.& in l. vnica & ibi etiam Sal. C. de ſent.quæ pro eo.&c.

Subdit etiam d. Iacob. quòd homagium finitur. ſi de conſenſu domini.homo loco ſui alium ſubroget.al.ſpecu. in d.§. quoniam.ver.30.

Item finitur. perempta re propter quam fuerat præſtitum. l.1.C.de iure emphyt.& l.qui vſumfructum areæ.ff.de vſufr.

Item finitur.per excommunicationem domini.quia ea durante.non tenentur homines domino ſuo obedire.c.1.in tit. hic finitur.l.

Item finitur.præſcriptione.centum annorum ſi tanto tempore ſubditi domino non obedierint al. Flor.in l. hæc autem iura.ff.de ſerui.vrb.præd.& Cano.in c.ad audientiam. d præſcript.

Quod limitat. niſi homines Ideo non præſtitiſſent ſeruitia domino per tantum tempus quia caſus non euenit.nec dominus indiguit.al.Bar.in l.in filiis C.de decu.li. 10.& in l.cum ſcimus.C.de agri.& cenſ.lib.11.Ad quod vide quę dixi.in verb. præſcript.§.105.

Item finitur homagium expreſſa remiſſione. facta per dominum.non tamen liberaretur homo.à iure reuerentiali.l.fi. in ver.reuerentia.C.de bo.lib.nec etiam liberaretur ab eo,qđ de facili poſſet expediri al.tex.ſingularem.& ibi Bar.in l.decu. C.de decu. libr. 10. vbi Bar. colligit quòd immunitas. alicui conceſſa.non eximit eum ab actu qui de ſeui.poteſt expediri.

Quærit etiam ibi Iac.an iſta remiſſio ſeu liberatio ab homagio poſſit fieri in vlt.volun.&dicit.quòd Bal.in l.2.C.de opelib.tenet quòd ſic.

Item finitur homagium. propter mala tractamenta domini.qui ſeue &tirãnice tractat ſubditos.Et ita vult Alb.de roz. in l.bene à Zenone.C.de quadr.præſcrip.vbi dicit.q̃ quando dominus male tractat ſubditos ſuos.poteſt priuari dominio. Et Bal.in l.2. ff.de his qui ſunt ſui vel ali.iu.per illũ tex.dicit,q̃ propter nimiam ſeueritatem domini. poteſt ſibi auferri iuriſdictio.al.Cy.ibi.Ille.n.q̃ abutitur.dominio.indigne fac.ſe dominum nominari.

Idem Bal. in capit. 1.§. publici latrones. in titul.de pac.tenend. dicit, quòd dominus qui male tractat ſubditos ſuos, poteſt moneri per ſuperiorem, vt eos tractet modo debito. alias quòd aufertet ſibi caſtrum. Idem Bal. in authentic. ſtatuimus.C.de epiſcop.& cleric.dicit,q̃ cum comes Flandrenſ denegaret iuſt.ſubditis ſuis. ipſi ſubditi habuerunt recurſum ad Regem Francorũ pariſius.& dicebant q̃ ipſe comes debebat priuari iuriſdictione.eo quia ſepe requiſitus denegauerat iuſtitiam ſubdit.& ipſe Bal.poſt Pe.de Bellaper.ibi dicit.q̃ prę fatus comes non debebat de hoc curare, quantum ad priuaſi eum iuriſdictione.ſed eſt bene verũ q̃ ipſe incurrerat indignationem ſuperioris.& tenebatur.læſis ad intereſſe.al.text. in §. ſic tibi.in Auth.de mand.prin.ſed ex eo q̃ incurrerat indignationem.ſuperioris.poterat eius arbitrio puniri.al.text.in §.ſuper hoc.in Auth.de quæſto.

Pau.de ca.in auth.qui rem.C.de ſac.ſan.eccl.dicit.q̃ quando dominus male tractat ſubditos.đbet priuari dominio.Mouetur ex°. eius quod dicit̃ de emphi.qui notabiliter rem emphy.deteriorauit quia debet priuari emphyteoſi.Ita formaliter.dicit d.Iac.in d.tract.de Roydis.ver.7.finitur.vbi etiam al. bonum tex.in c.ad apoſtolicæ.de re iud.lib.6. Et ſubiungit inter hasop.videri ſibi diſtinguen̄. Aut domin⁹ delinquit in omittendo.puta quia non fac.iuſtitiam ſubditis.& tunc ex hoc non debet priuari ſua iuriſdictione.licet læſ teneatur.ad inter eſſe.& incurrat indignationem ſuperioris.&ita intelligit Bal. in d.auth.ſtatuimus: aut delinquit in faciendo.Puta ſeueriter & tirannice tractando, ſubditos. & tunc tenet eum poſſe priuari.& ita intellig.Alb. & Bal.in locis p̃al.dicit tamen cautelã Bal.in d.§. publici latrones. eſſe bonam. Vide etiam eundem Iac.in trac.feu.in ver.Marchio,ver.quæritur etiam ponamus, &c.Lud.Ro.conſ.37.

Dominus debet defendere.homines ſuos ab oppreſſionib. propter ſeruitia quæ ſibi præſtant.c.1.§.dominus.quoque.in ti.de for.fidel.& c.de forma.§.dominus quoque 22.q.5. Iac. vbi s̃.

Item debet bene regere & gubernare ſubditos ſuos. & eis iuſt.mi.facere.alioquin non eſt verus dominus.c.regum.& c. Rex debet 23.q.5.& c.ſcelus.2.q.1. faciunt quæ habentur in c.1.in ti.de mil.vaſ.qui cõtu.eſt. Et ſi ipſe dominus neſciat gubernare terram ſuam propter defectum intellectus.puta quia furioſus eſt. vel mente captus. ſubditi poſſunt habere recurſum ad ſuperiorem temporalem.illius domini ſi habet. alias ad papam.vt ip ſi domino furioſo,&c. det coadiutorem. cap. grandi de ſup.negli.præla.in 6.habetur in cap.1.de cler.egro. eo.lib.ita Iacob.vbi s̃.al.ſpec.in d.§.quoniam.ad fi.

Subiungit Iac.q̃ ſi dominus.non impendat ſubditis.officij debitum.Non tenentur ſibi ſubditi ad ſeruitia.al.Bal. in prohe.fforum.non tamen eſt licitum ſubditis propria auctoritate recedere à domino.& alium eligere.all.Bal.in l.ex hoc iure.in pen.col.ff.de iuſt. & iu. Tamen ſi dominus ſepe requiſitus non poſſit regere.& bene gubernare ſubditos & eis bene dominari.tunc eis licitum eſt.ſe ſubmittere.alias autem regulariter non eſt licitum ſubditis dominum mutare.all. Hoſt.& Io And.in c.ſi.extra de iud.& Io. And.& doct.in c.præſidẽtes. de hære.in 6.& not.per Bal.in d.l. ex hoc iure. de quo. dixi in ver.dominus.§.

Item ſecundum eum. poteſt finiri homagium. propter nimiam ſeuitiam domini. qui quotidie infert violentias iniurias & offenſas ſubditis ſuis. Nam propter hoc poſſunt petere ſe eximi.& liberari.ab eius iuriſdictione.&homagio.l.2.ff. de his qui ſunt ſui vel alien.iur.& l.1.cum ibi no.per Bar.C.ſi quacun.prædi.poteſt.

Adde vltra dicta per dominum Iac.q̃dominus aſtringitur. vaſallo.vt ecõtra.ita in terminis Barb.in 1.vol.conſ.63.in 16. col.vbi dicit,q̃ ſi dñs non ſeruat conuentionem vaſallo, eodem mõ non tenere vaſallus ſeruare domino ſuo fidelitatẽ. al.mirabilem tex.in c.1.de for.fidel.in verb,dominus.vero.& ibi dicit.Bal.illum tex.eſſe optimum.& continere ius equum & ſanctum.q̃ in quibuſcũque vaſallus debet eſſe.fidel.domino. in eiſdem dominus debet eſſe fidel vaſallo. Alioquin dominus iudicabitur malefidus.& vaſallus poterit eum diffidare quia debet perdere.proprietatem feudi.Notent ergo ingt ipſe valde illum tex. domini terrarum quia terribilis eſt eis ſecundum Bal.ibi.& idem repetit in 2.vol.conſ.36.in 19.col.& aliquid in l.prætor ait §.fi.de dam.infec.

Addo Iaſonem.in l.fi.in 6.col.C.de in.emph.vbi poſt Pau. de Caſt in l.ſed ſi hac §.patronum.ff.de in ius vocan.dicit q̃ ſi vaſallus quando frangit fidem domino.priuatur.ſuo vtili dominio.ita & econtra.ſi dominus frangit fidem vaſallo. debet priuari directo dominio.de quo.ſecundum.eum eſt text in c. domino committente.ſi de feu.ſue.contro.quem tex.dicit.eſſe mirabilem.Lud.Rom.in l.ſi finita.§.ſi de vectigalibus ff.de dam.infec.& ipſe Iaſ.ad idem addit tex.in c. 1.in tit.qualiter. do.propric.priue.iuncto c.1.ad fi.in tit.de no.for.fidel.

Et quòd dominus feudi debeat auxiliari vaſallo vt ecõtra tenet etiam Alex.in 5.vol.conſ.15.in 2.col.verſ.ſed dominus feudi.

Nunquid homines mei teneantur iurare fidelitatem domino meo ſuperiori?Bal.in comm. Pac.conſtan. tenet quòd non. quia homo vaſalli mei non eſt homo meus. ſecundum ſpec.in d.§.quoniam.refert Iac.vbi s̃.in pen. col. vbi pro hoc dicit, ſacere quod vult idem.Bal.in l.1.in 43.q. ff. de re. diuiſ. vbi dicit.q̃ poſtquam princeps inueſtiuit me de caſtro.nõ poteſt ſe intromittere.de primis cauſis ruſticorum meorum.

An dominus.habens. omnimodam iuriſdictionem. poſſit accedere.ad locum illum.cum gentibus armat.inuit.ſuis ſubdit.Iac.vbi s̃.tenet q̃ ſic.al.Io.An.&Gemy.in c.grandi.de ſup. neg.præla.in 6.

Vtrum. dominus habens decimas poſſit pro ſuo intereſſe apponere cuſtodes.d.Iac.vbi s̃.tenet q̃ ſic al.not. per Bal. in l. ſi ita §.dominus.ff.de vſu & habita.& Ang.in auth. nunc hæres C. de litig. & ſubiungit quòd eo conſulente. ita fuit iudicatum.

Quærit vltimo.d.Iac. quid ſi homo meus delinquat in alieno territorio. Nunquid tenear eum tradere illi iudici. in cuius territorio deliquit. & concludit q̃ aut fuit repertus in flagranti crimine.& tunc Bal.in c.1.§.ſi iudex.in ti.de pa.te. videtur velle quòd familia illius iudic.in cuius territorio deliquit & repertus eſt.poterit eum inſeq. quocunque vadat. ex quo

Universidad de Deusto
Biblioteca

incepit eum insequi.in suo territorio,& sic principium fuit licitum.per l.quod ait lex.ff.de adul.& sic videtur velle Bal.ꝙ si familia illius iudicis territorij.in quo homo meus deliquit incepit insequi hominē meum.in territorio illius iudicis.ꝙ poterit eum insequi.& capere.in territorio meo.quod tamen ipse lac.non putat verum.& ad hoc.al.Bal.in propriis terminis. in l.sicuti.§.Aristo. ff.si serui.ven. vbi dicit ꝙ capiens malefactorem.in alieno territorio.tenc. actione iniuriarum ei cuius territorium offendit per tex.no.in c. ex parte in xp̄o. de verb. sign.Nec ego dominus. hoc casu teneor tradere seu remittere hominem meum illi in cuius territorio deliquit.

Sed bene debeo eum repellere.à territorio meo.nec debeo sibi dare receptaculum l.congruit ff.de off.pręsi.de quo.dicit esse viden.no.per Bar.& omnes.in l.A diuo pio.§.sentētiam. ff.de re iud.& no.in auth.qua in prouincia vbi de crimine.ag. op.& in §.si vero quis comprehēsorum in auth.vt Nulli. iud. & in clem.pastoral.de re iud.

Adde Barb.in 1.vol.cons.26.& Iasonem.in l. extra territorium.in 1.col.ff.de iurisd.om.iud.& in l.plerique.in 2. col. ff. de in ius voc.& in l.vbi pactum.in 6.col C.de transact. in qui bus loc.volunt. ꝙ si prosequar aliquem fugientem. à finibus car.& capiam super finibus cargnam quòd debeat relaxari.

Si vero homo meus nō fuit repertus in flagranti crimine. sed pro delicto fuit proscriptus seu condemnatus à principe in cuius territorio deliquit. & tunc idem ꝙ in casu præcedenti.l.3.ff.de off.præsi.

Si vero.nō fuit repertus in crimine.nec condemnatus.sed solum inculpatus de crimine Tunc si habet habitationem.in terra mea. non teneor eum tradere petenti. Imo debeo eum conseruare & tueri, quia dominus non debet esse bechārius sui subditi secundum Bal.in d.§.si iudex.Si vero non habet habitationem in terra mea, teneor eum tanquam profugum & vagabundum tradere petenti. nisi timeam de violentia irrationabili. & istam decisionem secundum eum faciunt Bal. & Aluar.in d.§.si iudex.

Quis sit iudex in causa feudi. In hac materia. Curt. in suo tract.in 7.parte fac.tres regulas cum fallentiis.

1.Regula, quòd vbi est contentio super feudo inter duos comites.& barrones. qui proprie Capitanei appellātur solus imperator est iudex.tex.est clarus in c. 1.apud quem vel quos contro.feu.deb.termi.& ibi omnes feudiste.

2.regula est, quòd vbi est contentio feudi inter alios vasallos qui non sunt duces comites & Barones. & per consns immediate subiecti imperatori. dominus feudi tūc est iudex inter tales vasallos.text.est in cap.imperialem.§.pen.de prohibi.aliena. feud. per Fede. & in capit. 1. de contro. feud. apud pa.termi.

Limitat 1. Cur. quando constat vtrunque litigantem. esse vasallum eiusdem domini de aliis feudis de quibus nulla est quæstio.vel est contentio solum de aliqua parte feudi.sed nō de toto.vel de finib.ipsius feudi.ita ꝙ certum est. ꝙ vterq; est vasallus. saltem in parte sine litigio:secus autem si constaret vnum tantum esse vasallum. de feudo aliquo de quo non est quæstio.& quæstio est de alio feudo.quia tunc dominus non est iudex.sed pares curie.tex.est in cap. 1.in 2.responso.Apud quem vel quos,&c Et ita determinat gl.in d.§.pen.& ita probat tex.in c.cæterum in verb.constat. de iud. & dicunt Cano. ibi esse casum.pro eo.quod vult Pe.de ceruo.in c. 1.de inue.in mari.fac.ꝙ licet soleat dici.ꝙ quando est dubium de iurisdic. citant. debet citatus comparere. ad affan exceptionem declinatoriam.l.si quis ex aliena ff.de iud.istud procedit qñ quis citatur.coram iudice ord.generaliter.sed quando est ord.singularis.vel inter paucos.sic.est dominus feudi vel curia domini. Non tenetur.citatus comparere.nisi vere sit iurisdictio. citantis. & ad hoc dic. videñ Barb. in dict. capit. cæterum. in 3. & 14.column.

Limitat 2.quando est dubium inter litigantes.quis eorum sit vasallus. vt quia ambo prætendunt inuestituram nouam alicuius feudi.siue ab eodem domino.siue à diuers.quia tunc iudex ord.vel arbiter cognoscit.vt in c.j.§.si inter.& ibi feudiste.in ti.de l.conra.

Limitat 3.quando vnus vasallus, diceret feudum esse antiquum. & alter nouum. qui haberet causam ab ipso domino. quia tunc cum ipse dominus possit prætendere interesse.non poterit esse iudex. in tali causa sed cognoscet vel iudex ord. vel arbiter.tex.est & ibi communiter doct.in d.c. 1.in prin.de inue.in mari.fac.contra tamen hoc.inuehit.de c. 1.in ti.An apud iud.vel dominum.vbi dicitur ꝙ hoc casu.soli pares curie debent cognoscere.& post multa dicit. forte esse tutius tenere.quòd vnus tex.per alium corrigatur.

Limitat 4.quando quæstio vertitur inter litigantes.quorū vterque dicit. esse feudum antiquum. & ad se spectare. quia tunc dominus cum curia cognoscet.d.cap. 1. in fi. de inue. in ma.fac.

Limitat 5. quando est quæstio inter vasallos producentes diuersos inuestitores quia tunc iudex ord. cognoscit. vt in §. si duo.& in §.si tres.de pa.te.vel arbiter.vt c. 1.an apud iud.vel dominum.& in c. 1.de l.conra.de quo etiam est gl.&ibi cano. in d.c.cæterum.

Limitat 6.quando quæstio est inter vasallum.&alium quē constat non esse vasallum quia tunc iudex ord.rei cognoscet. c. 1.de contro.inter vas.& alium.

Limitat 7.quando est quæstio inter vasallum. & vasallum. non tangens feudum.quia dominus nō erit iudex. ita dicunt communiter cano.in d.c.cæterum.

Limitat 8.nisi dominus feudi iniuste recusasset vasallum inuestire & deinde coactus inuestiuit. quia isto casu dominus non erit amplius iudex in causa ipsius vasalli.al.Bal.in §.li qua controuersia ad fi.de pa.constan.per tex.in c. 1.de contro.inter vas.& episcopum.

Limitat 9.nisi quæstio feudi dependeret à virtute iur.quia tūc itur ad ord.ecclesiasticum.al.Cald.cons.2.in ti.de iud.qđ forte.non procedit.secundum Fel.in d.c.cæterum in 4.col.ni si quando agens vult declinare dominum.secus si esset contētus ꝙ dominus cognosceret.& ageretur solum de quæstione exeq.iur.secus si de validitate eius.nam tunc itur ad episcopū per ea quæ dicit Inn.in repe.c.cum contingat de iu.iu.& Pan. in c.cum venissent.in 4.col.de insti.

Limitat 10.nisi habens feudum esset miserabil persona. qa tunc potest agi quæstio feudi coram ord.ca.ex parte B.& ibi doct.max.Pan.& in c.cæterum.de iud.

Limitat 11.dicens esse aduertēn.ꝙ in omnibus casib. in quibus dicitur pares curie.vel alias personas esse iudices in causa feudi.istud debet sane intelligi. Nisi consue.vel priuilegio derogatum sit & prouisum de certo iudice.al.Bal.in d.ca.imperialem.§.præterea.& Pan.in c.Nouit.circ.fi 3.col.de iud.

Limitat 12. quando dominus nolet iustitiam facere inter vasallos.quia tūc aliis remediis esset vas.succurren.&dicit.reperire.quatuor.remedia.quorum vltimum est. ꝙ tūc poterit dominus iure suo priuari.vt dixi s.in rub.quid sit inue.in verbo.de roydis & homagiis.Ibi item finitur. homagium propter mala tractamenta.

Quærit circa istam secundam regulam.Cur.vbi s. An in cā feudali.dominus laicus. possit esse iudex inter vasallos clericos.& dicit.Inn.& Panor.in d. cæterum tenere ꝙ sic. & subdit hanc esse communem opinionem.quam al.multos tenere.licet Barba.multa adducat in contrarium quæ referre omitto.

2.quærit in quo loco debeat dominus sedere quando vult cognoscere de causa feudali inter vasallos. vide ibi per eum.

3. quærit quomodo procedi debeat & an lis sit contestanda.& ordo iudiciarius obseruandus.& dicit.libellum esse porrigen.litem contestandam.totūque iuris ordinem obseruañ. al.Alua.in d.c.imperialem.§.pen. & Inn.& Cano.in d.c.cæterum.Non tamen exig.iuramentum.calum.alleg.Aluarot. vbi s.

4. quærit. quid si non est deputatus notarius qui scribat in causa.quis conficiet acta.&dicit.ꝙ possunt eligi.duo non notarij.vel vnus notarius. al.Bal.in l.non.n,aliter circa med.ff.de adop.al.etiam Alua.in d.§.pen.

5.quærit an vasalli possint prorogare iurisdictionē.alterius iudicis.sine consensu domini feudi.& concludit ꝙ non.quærit etiam an sufficiat tacitus consensus vide ibi per eum multa ponentem.

6.quærit qd si agatur.causa possessorij inter vasallos an dominus feudi sit iudex. & refert varias opiniones. tādem dicit. ꝙ cōmunis opi.est.ꝙ causa possessorij feudal.ita sit terminanda coram domino feudi.sic.causa petitorij.& dicit.ꝙ hanc opinionem tenent communiter doct.in d.c.cæterum.al.multa similia & not.quæ omitto:

7 quærit quid si contra dominum cognoscērem de feudo opponatur declinatoria. & conuentus neget se vasallum an dominus cognoscet an sua sit iurisd.& concludit ꝙ non.alle. glo.& docto.communiter.in c. 1.de inue.in mari.fac. vide ibi per eum.

8.quærit. an iurisd. domini sit ord. vel delegata. & dicit. ꝙ est ord.per tex.in d.c.cæterum.& ibi Panor.

9.quærit an sententia lata super feudo contra vasallum noceat agnat.suis? & dicit.ꝙ Iser.in c.si vasallus de suo.in ti.si de feu.fue.contr.concl.ꝙ tal sententia præiudicabit agnat. scientibus illā litē agitari.ignorantib.aūt nō.per l.sepe.ff.de re iud.

10.qui

Universidad de Deusto

10. quærit nunquid ſententia lata inter duos contendentes de feudo caſtri præiudicet hominibus illius caſtri.& dicit q̃ Bal.in l.2.C.de lib.cau.determinat q̃ non etiam ſi ſciuerint cauſam agitari.& ſequi.Panor.in ca.quamuis.in 17.col.extra de re iud.

11. quærit ſi dominus feudi pronunciat in cauſa vaſallorũ ad quem ſit app.& dicit. q̃ ad proximiorem ſuperiorẽ dominum illius feudi.& vltimo ad imperatorẽ.al.Io.And.& doct. in d.c.cæterum.& Io.rey.in d.c.imper.§.pen. bene fac. ſecundum cum.tex.in c.fi.quo temp.mil.

12. quærit ſi vaſallus ſit inueſtitus de mero & mixto imperio,& omnimoda iuriſdict.& ipſe duputauit poteſtatem.qui poteſtas ferat ſententiam, ad quem appelletur. iſta dubit. inquit videtur.decidi ex not.per Ang.l.1.§.qui mandatam.ff.de off.eius cui,&c.vt dicamus.q̃ ſit app. ad ſuperiorem. Arguit tamen in contrarium.vide ibi per eum.

13.quærit an tempora app.de iure communi ſta.ſint ſeruãda in cauſa feudali.& dicit.q̃ cõmunis concl.doct.in c.fi.quo tempo.mil.eſt q̃ ſic.eo fundamento q̃ vbi in iurib.feudorum non reperitur.contrarium deciſum.debemus ſeruare iura romanorum etiam in cauſa feudali.c.1.§. ſtrenuus & ibi cõmuniter feu.de feu.cogni.fac.quod vult laſ.in Rub.C. de carb.edic.in fi.vbi dicit. q̃ ſi contingat aliquis caſus in materia feudali non deciſus in feudis.deciditur.per ius commune.

Subiungit Cur.q̃ non ob.tex.in d.c.fi.qui prima facie videtur contrarium probare dum vult q̃ quando app.in cauſa feudali dantur.ſex ſeptimane appellanti quia ſecundum eum.reſpondẽt Iſer.& Bal.&doct.q̃ ille tex.ponit caſum ſpẽm quando app. ad imperatorem.vide ibi per eum.

3.prin.regula eſt.Quod vbi eſt contentio feudi inter dominum & vaſallum.pares curie ſunt iudices d.cap. imperialem. §.penult.

Extendit hanc regulam. etiam ſi controuerſia ſit ſuper inueſt.vel ſuper amiſſione feudi.vel ſuper violẽtia facta per dominum vaſallo in dicto feudo.al.Bal.in d.§.pen.& Inn.in d.c. cæterum.

2.extendit vt procedat etiam ſi dominus feudi non recognoſceret ſuperiorem.al.Alua.in c.1.in 4.col.in ti.apud quem vel quos contr.feu.termi.deb.

3.extẽdit vt procedat etiam ſi vaſallus dicat ſe vaſallum.& dominus neget.al.ca.1.de contro.inter vaſ. & epiſcopum. & Bal.in d.c.pen.

4.extendit q̃ itur ad pares etiam ſi ſint minores litigantib. al.Bal.in prohe.decre.quem ſecundum eum refert Fel.in d.c. cæterum in 9.col.de iud.

Limitat expoſt dictam regulam nõ procedere.quando pares non auderẽt cognoſcere.vel Nolent vel eſſent domino nimium fauorabiles.quia tunc cognoſcit papa ratione peccati. vt in c.nouit de iud.idẽ diceñ eſt.propter defectũ iuſtitię.c.ex tranſmiſſa. de fo.comp. ita Iſer.& Bal.in d.c.pen.ſic etiam ſm eum.dicit Bal.in c.1.an apud iudi.vel curi.q̃ quando pares curiæ ſunt ſuſpecti.cognoſcet ord.

Limitat 2.nõ procedere quando dominus extorqueret iuſtia indebita à vaſallo vltra modũ quia vaſallus poteſt implorare offm̃ præſidis vt prouideat.per l.illicitas ff.de off.præſi.al. Bal.in d.§.pen.

Limitat 3.vt procedat in feudo iam conſtituto.ſecus ſi tractaretur.de feudo conſtituendo al.Pan.in d.ca.cæterum quia tunc erit adeundus ord.& non pares.

Limitat 4.non procedere. quando dominus vel vaſallus haberent neceſſe producere pares in teſtes. ne fungantur duplici officio c.dilecto.de teſti.& tunc ord.cognoſcet.al. Aret. in d.c.cæterum.

Limitat 5.niſi vaſallus coram parib. negaret ſe fuiſſe inueſtitutum & prouocat ad ord. tunc.n.pares curiæ cognoſcent ſummatim de hoc.& conſtito de inue.procedent Alias non. al.Ang.in l.1.C.ſi à non compe.iud.& Bal.in d.c.imper. & Fely.in d.c.cæterum in 8.col.

Limitat 6.vbi non ageretur condictione ex.l.feudali.nam tunc nõ itur ad pares curie ſed ad ord.puta(dicit ipſe)ſi intentaretur remedium.l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.al.Bal.in c.1. de inue.in mari.fac. allegantem Inn.d.c.cæterum.ad fi.& ita tranſit ibi Fel.in 8.col.vltra quem al.Bal.in d.c.imperialem.§. pen.& in §.ſi qua controuerſia in ti.de pace.conſtan.

Et de hac materia.quis ſit iudex competens.in cauſa feudi. vide Ample.Iac.in trac.feud.in verb.& dicti vaſ.pro dictis rebus feudalib.&c.& Alex.in 1.vol.conſ.79.& in 5.vol.conſ.1.

Et aliquid in materia emphyteotica per Oldr. in conſ. 17. in 4.colum.

Rub.de iure accreſcẽdi. An in feudis habeat locũ ius acer. Doct.communiter tenent q̃ non.per tex.in ca.1.§.& quia vidimus.qui.feu.da.poſſunt.& eſt tex.in c.1.de beneſi.fratris. in c.1.de duob.fratrib.& in c.2.de feu.march. Aſſignatur duplex ratio.1.quia ius accreſcẽdi proprie habet locum in acqrendis.non aũt in acquiſitis hinc dicitur.q̃ ius accreſcendi regr.non habet locum niſi vbi portio ipſo iure deffic.gl. in l.ſi duo patroni.ff.de iu.iur.2.ratio eſt.quia in cõtractib.regr nõ habet locum ius accre.l.ſi m̃ & titio.ff.de verb.obl.Rõ rationis eſt.quia debent ſibi contrahentes imputare. qui legem apertius non dixerunt.l.veteribus ff.de pac.

Vide latius.Cur.in 2.parte.ver. 3. principalis cadit dubitatio.vbi ponit.an iſta regula limitetur.in feudo cõceſſo à principe.&ſic an l.vnic.C.ſi ſocius imperial.liberal.lib. 10.habeat locum in feudis & retenta opi.cõi. quæ eſt affirmatiua. ſublimitat vt procedat in feudo à principe conceſſo.nemine petẽte.& ſic motu proprio. per gl.& Bal.d.l.vnic. vide etiam lac. in ti.de feu.in ver.princeps.ibi 51.& Cor.in 2. vol.conſ. 196. Alex.in d.l.ſi m̃ & titio.in 2.col.

Limitat etiam d.regulam. vt ſolum procedat in feudo nouo.ſecus in antiquo vel paterno.tex.à contrario ſenſu.in c.1. de duo.fra.de no.bene.inue.

Subiic.aduertẽ.quia proprie.tunc non eſt ius acer.ſed potius ius ſucceſſorium.

Limitat 3.non procedere.vbicũque feudum eſſet conceſſum duob.fratrib.cum clau.vt quandiu ipſi vel eorum hæredes maſculi viuerent feudum haberent.vide ibi.quia notabiliter loquitur.vide in ver.emphyteof §.167.

Limitat 4.vt nõ procedat quando feudum eſſet cõceſſum ſub hac forma.Cõcedo in feudum vobis Petro & Ioanni.& cuilibet vrũ.quia tunc habet locum ius accre.al.Bal.& Alua. in c.1.§.filie vero.de ſucceſſ.feu.& Bal.in l.vnic.in 15.col.ver ſi.dubitatur.C.quando non peten.&Alex.in conſ.30.in 1.volu.repetito in 5.vol.conſ.2.& idem vult in 5.vol.conſ. 22.in 3.col.ver.4.ratione.vide Bolog.in conſ. 1.in 15.col.

Sublimitat ſingulariter.nõ procedere.quando feudum eſſet conceſſum titio & ſempronio pro ſe.& pro cuiuſlibet eorum tertia generatione. vel pro ſe & cuiuſlibet eorum filiis leg.& naturalibus.quia vno decedente ſine deſcendentib.nõ habet locum ius accre.al.Pet.de anch.in conſ.246.incip. duo 1.dubia quod m̃ eſt.245.& Alex.in 5.volu.conſ.13.& conſilio 17.

Limitat 5.vt non habeat locum in feudis dignitatum.& aliarum rerum indiuiſibilium al.Iac.de Beluiſ.Iſer.& Bal.in ca. 1.de fra.de no.bene.inue.& alia multa max.Alex.in d. conſil. 30.vide tñ eum.qui dicit.iſtud non eſſe ita ſupine intelligẽ.

Quid in emphyteoſi.an in ea locum habeat ius accreſcendi, vide in tract.emphy.q.94.

Liber feudorum. An ſit autenticus & allegabilis ad deciſiõnes cauſarum.Cur.in 1.part.in prin. Adduc.multa pro parte neg.tamen concludit partẽ affir.eſſe verã & cõiorem.al.feuditas in prælud.feu.& Io.And.& Cano.in c.ex parte.de reſcr. & in c.fi.de feu.& alias multas auctoritates & rões.P.Andor.

Quærit ẽt Cur.in d.1.part.ibi 3.principaliter quæro. An iura feudalia ſint allegabilia ad deciſionẽ alterius materię q̃ feudalis.al.multa ꝑ & ɔ Tandẽ diſtinguit q̃ aut iura feudalia aliquid diſponũt.ɔ regulas iuris cõis.& iſto caſu nõ ſunt allegabilia in alia m̃ria q̃ feudali. Aut aliqd diſponũt qd̃ nõ eſt ɔ regulas iuris cõis.ſed ſm ipſas vel prꝛeter.& iſto caſu pñt allegari.& dicit reperire hãc diſtinctionẽ traditã ꝑ Alex.in l.diuortio.§.ſi fundũ.ff.ſol.ma.& q̃ collig ẽt ex tradit. ꝑ eundẽ Alex. in conſ.106.in pen.col.in 4.vol.& in cõſ.ſeq & idẽ vult Alex. in l.ſi m̃ & titio.de verb.obl.& in l.g Romæ.§ flauius in ante pen.col.e.ti.& pro iſta diſt.Cur.al.multa.quæ vide.& Adde in materia laſ.in l.1.in 13.& 14.col.C.de iu.emph vbi pro & cõtra.& in l.pactum.in 2.col.C.de colla. vbi indiſtincte tenet q̃ non poſſint allegari.vide etiam prꝛepo.in prælud.feu.in 2.col.

Subſequenter.in ver.4 principaliter quærit Cur.Nunquid in iſtis conſuetudinib.feudalib. licitum ſit arguere à cõtrario ſenſu.al.multa. ꝑ & ɔ Tãdẽ diſtinguit. aut quærimus vtrum. in feudalibus iurib. poſſit ſumi argu. à ɔrio ſenſu ad deciſionem alicuius caſus in materia non feudali.& tunc ſeruetur diſtinct.data.in q.præcedenti.Aut quærimus nunquid in iurib. feudalib.ſit licitum arguere à ɔrio ſenſu ad deciſionem caſuũ in materia feudali.& tunc tenet q̃ ſic,dummodo non reſultet correctio regulę vel deciſionis.iuris cõmunis.al.Bal.in c.imperialem.§.prꝛeterea ducatus in pen.col.de prohi.alie.feu per fede.& etiam niſi reſultaret correctio alterius diſpo.feudalis. ar.eius quod dicimus.q̃ etiam in materia ſcripta non licet arguere à cõtrario ſenſu. vbi reſultaret correctio alterius iuris. vt dixi in verbo.argumentum.§.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et idem in effectu vult Ias.in l.1.in 14.col.C.de iu. emphy.
Quærit etiã ibi. an indiffinita equipoleat vniuerſali in feudalib.& dicit.ſoz.in 2.part.conſ.278. tenere ꝙ nõ. ſibi autem videtur.diſtinguẽſi.vt in duabus quæſtionib.præcedentibus.
An dicta in feudo habeant locum in emphyteoſi.& econtra.vide Alex.in 5.vol.conſ.5. vbi videtur ſequi diſtin.ſ.datã. vide etiam Ias.in d.l.1.in 13.& 14.col.vbi tenet ꝙ ſic vide etiã ſonz.in 2.par.conſ.167.in 9.col.vbi dicit.ꝙ ſic. ñ contrarium reperiatur deciſum.vide etiam.Cur.conſ.25.vbi dicit.ꝙ à pari procedũt ꝺcti emphyteoticus & feudi al.multa. ꝺ quo per Alex.in 4.vol.conſ.106.ibi nec prędict.ob.ſi diceretur ꝙ tex.
Dic.tamen ipſe Alex.in 1.vol.conſ.30. repetito.in 5.volu. conſ.2.in 4.col.ibi non ob.l.2.&c.ꝙ nõ procedit arg.de vno ad reliquum.de quo.etiam late.in d.5.vol.conſ.5.in 2.col.
Aduerte quia.Alex.in d.conſ.106. dicit.ꝙ dicta in feudo. non procedunt in emphy. quando ſunt contra ius cauſa alias ſecus.& ita poſſunt op.cõcordari & ꝙ non procedat quando eſt cõtra ius.tenet.Alex.in l.qꝺ dicitur.in 28.col.de verb. obl.
Si contingat aliquis caſus in materia feudali nõ deciſus in feudis deciditur per ius commune.Ias.in Rub.C.de carb.edic. in fi.& dixi ſ.in Rub.quis ſit iudex.ver.13 quærit.P.Andora.
Iura feudalia. habent locum etiam in feudo eccleſiaſtico. Dec.in conſ.78.in fi. P.And.
Feudi inueſtitura ſi contineret,ꝙ illud pro ſe, & hæredib.q buſcunque collatum eſſet,voluerunt multi Doc.verba illa reſtringi oportere ad habiles.l.1.& ibi gl.in verb.habeat.& Docto.C.de ſacr.ecc.cũ generales dictiones ad habiles reſtringãtur,etiam in materia feudali.Bal.ti.qual.feud.alie.poſſ.§.dona re.n.3.in fi.Præpoſ.tit.qui feu.dare poſ.§.& quia.n.34.Matth. de Affict.ti.de prohib.feu.alie.per Frede.§.imperialem.n.38. in fi.Iac.de S.Georg.in tract.feud.§.& quibuſcunque hæredibus.n.1.Et hanc ſententiam de iure veriorem eſſe inquit Deci.in c.in præſentia.n.48.ver.& iſta opinio verior.ex.de prob. quam & ipſe conſulendo ſequitur in conſ.171.n.6.185.n.4. & 208.n.6.Plures authoritates adducit Tiraq.in trac.de vtro que retract.§.1.gl.7.n.27.Sed ꝺriam ſententiam magis cõmunem eſſe plures Doct.teſtantur Bart.Socy.in conſ.10.n.2.& 3.inter conſ.feu.Soc.Iun.in conſ.72.n.22.in 1.par.& cõſ.101. n.28.in 2.par.conſ.Alc.in conſ.176.n.3. Lau.Sylua.in conſ.3. n.66.& in conſ.30.n.26.27.cum ſeq.Crauet.in conſ.256.n. 8.& Octauian.Cacher.in Dec.ſenat.Pedemon.in dec.26.nu. 18.& Dec.27.n.11.aliàs Doc.allegationes addit Tiraq.in d.§. 3 gl.7.n.21.22.cum ſeq. kirchouius.
Feudi dominus directus ſi voluerit propter ſeruitium vel amorem patris,eo defuncto ſine filio maſculo,filiam inueſtire de aliquo feudo,hoc facere poteſt.c.1.quem ad.feud. ad filiam pertineat. Quæ conceſſio etiamſi facta eſſet de feudo paterno & antiquo.agnatis primi inueſtiti officere non potuit. vt communiter feudiſtæ in c.1.tradiderunt.Propterea Doct. illum textum de feudo nouo,non aũt antiquo vel paterno intelligunt,alioquin conceſſio non valeret,cùm de præiudicio agnatorum agatur,quib. ex prima inueſtitura ius fuit quæſitum.Signoro.de Homod.in conſ.11.n.1.Nam dominus nihil poteſt in præiudicium agnatorum.c.1.de alie.feu.pater.& ita velle omnes Feudiſtas inquit Lu.de Gozad.in cõſ.8.n.11.ver ſi.9.nec princeps.& Ias.in conſ.8.n.26.ver.2. inter conſ.feud. Quam concluſionem,ꝙ in feudo paterno vel antiquo dominus non poſſit præiudicare agnatis non conſentiẽtib. ſibi locum vẽdicare,q̃ſi agnati quamuis trãſuerſales.eſſent de deſcẽdentib.à primo inueſtito,ſcribit poſt alios Rol.à Valle,in conſi.41.n.27.in 2.To.vbi ipſe adducit Pariſ.in conſ.1.n.44. vol. 1.conſ.26.n.123.& in conſ.13.n.2.in eod.vol.aſſerentẽ hanc communem opi.eſſe. kirchouius.
Feudi frãci natura eſt,ꝙ vaſallus niſi ad ea quæ ſunt expreſſa in cõceſſione,vel quæ continentur in forma fidelitatis, nõ teneatur.Ita affirmat Io.And.in add.ad Spec.in litera A.§. his dieb.in tit.de præſcr.lib.4.par.2.& non habetur in forma fidelitatis,qꝺ non poſſit alienari ſine cõſenſu domini,ergo alienari poterit,ſm Bal.dicẽtem: Feudum Francũ dici à lege legis,i. à pœna caducitatis,quę alterat naturalem libertatem conſenſus, nõ aũt eſt liberũ à lege cõuẽtionis. ergo licet alienauerit vaſallus irrequiſito domino non amittit feudum.Bald.in c.in terdilectos n.6.& 8. extrà de fid.inſtr. Quia argumentum ab vltima voluntate ad ꝺctus,vbi eadẽ rõ reperitur,valet.l.ſeruũ filij §.eum,qui.ff.de leg.1. Sed in vltima volũtate vaſallus de feudo Franco per viam teſtamenti diſponere poteſt,licet regulariter in feudis vaſallus teſtari nõ poſſit:vt in c.1.ibi,nulla ordinatione defuncti manente vel valẽte.Bal.in auth.niſi rogati.n.15.ver.& fuit quæſtio.quem refert & conſulendo ſequitur Ias.in conſ.57.n.2.ver.ſecundò principaliter moueor.in 1. vo con.Nam licet regulariter vaſallus non poſſit de feudo teſtari,nec alterare naturam feudi,illud eſt verũ niſi feudum eſſet Frãcum,in quo benè cõperit vaſallo facultas teſtãdi.Si ergò feudũ Frãcum & liberum per viam teſtamẽti in extraneũ trãsferri poteſt,ergò & pariter per viam ꝺctus,cùm nõ poſſit aſſignari rõ diuerſitatis.Cõtrariam tamẽ ſentẽtiam & cõmuniorem opinionem eſſe in ꝺrium liquet ex ſentẽtia Bal.in prę lud.feu.n.53.ver.alia diuiſio feudorum. quem ſequuntur ibi alij Scribẽtes,vbi reprobãdo Hoſt.in c.fi.de reb.eccl. nõ alie. dicũt, ꝙ tale feudum Frãcum irrequiſito ꝺño alienari nõ poſſit,quia ſi poſſet alienari,ſequeretur incõueniens,quod ſi deliquerit vaſallus puniri in amiſſione feudi nõ poſſit,& ſic contemneretur ab eo dominus.Paul.de Caſt.in cõſ.163. vbi dicit:Quòd feudũ Frãcum nõ poteſt alienari ſine volũtate domini,ne dominus inuitus alium quem voluerit habeat in vaſallum,vt in c.2.de fratre.de nouo benef.inueſt. Quam communem ſententiam latius deducit Rol.à Valle in conſ.2. nu. 134.cum ſeq.in 1.Tom.conſ. kirchouius.
Feuda etiam antiqua ad agnatos ex latere intra ſeptimum dũtaxat gradum ſucceſſione redibũt,vt commune aſſerit Ias. in l.certam.n.6.C.vnd.legit.Excipe cum& deſcẽdentes cõceſſio admittit.quippe quia tũc decimi gradus ratio ſubduceretur vt frequẽter placitum atteſtatur Did.à Couar.lib.2.reſolut.c. 5.nu.4. E.Suarez.
Feuda,ad quæ adoptiuus ſucceſſione adſpirat.nõ recipiunt diſtinctionem vetuſtatis,aut nouitatis quo ad illam adoptato factam.ſuccedẽdi copiam,vt commune profert Cur.lu.conſ. c.xxxvij.nu.7. Idem.
Feuda ad eccleſiam reuerſa non modo extraneis,ſed & honeſtis antiſtitum conſanguineis,concedi ius ſaſq́ue eſt, vt cõmune effert Zaſ.de feu.part.5.n.51. Idem.
Feuda ſingularia regni Apuliæ nõ ideo minus in dominio regis directo ponuntur,ꝙ regnum ipſum ſit feudum,vt commune prodit Dec.conſ.117.in fi. Idem.
Feuda illa mutus ac ſurdus & fœmina illorum alias in capaces conſequentur,quæ facinus aliquod patrãti ſtatutum detulerit.quod ipſi peregerint.commune aiunt Ias.in l.filiusfa. n. 3.ff.ſi cert.pet.Viui lib.1.opi.325. Idem.
Feuda eiſdem regulis cẽſentur,quib.emphyteuſes,vt ſuperius latè receptum poſui ĩ ver.emphyteuſis,vbi ſcriptis addes Io.Rõchegal.virum magna eruditione,ac doctrina,in l. reos, §.cum tabulis.n.37.de duob.reis. Idem.
Feuda ſubiiciũtur cõſtitutioni l.2.C.de reſcind.vend.vt frequentius placitum ponit meus &iuris Doctor,&commemorabilis interpres Arius Pinel.ad illam eandem i.par.2.c.vlt.numer.23. Idem.
In feudo filij æqualiter ſuccedũt iuxta l.vt iuriſiurandi. §.ſi liberi.& ibi tradit Bar.n.2.ff.de oper.liber.Licet aliàs filij hæredes inæqualiter inſtitui poſſint: tñ vni filiorũ feudũ etiam nouum prælegari non poteſt.And.de Iſer.& Aluar.in ca.1.de ſucceſſ.feu.in vſib.feud.Et quis Doct.in hoc articulo variè loquantur,hæc tñ magis cõis Doct.opi.eſt.Ita cõſulẽdo ſcribit Maria.Soc.iun.in conſ.72.n.35.Nã dubium ſolet fieri de feu. nouo.in 1.par.& in conſ.160.n.41.ver.& qꝺ in eiuſmodi feudo non valeat parẽtis relictũ factũ vni ex filiis.in 2.par. conſ. Hæc aũt deciſio valdè dubia eſt,& in vtrãq; partẽ à Doct.diſputat.Quære de ea qõe videãtur illa,quæ copioſè à Ias.in cõſ. 213.n.13.ver.ad p̃dicta.in 2.vo.cõſ.Frãciſchino Curt.in tract. feu.in 4.par.prin.n.131.132.And.Tiraq.in tract.de vtroq.retract.§.11.gl.6.n.25.ver.& huc ſpectat alia cõtrouerſia Apoſtillatoris ad cõſ.Alex.in cõſ.8.verb.legare,vol.3.cõſ.referũtur. De qua deciſione quoq; multa cõſulẽdo ſcribit Cephal. in cõſ.252.n.50.51.52.53.& 54.in lib.2.cõſ.vbi ipſe p̃dictam cõem ſnĩam ſm alios Doc.quos refert Tiraq.d.loco,remoto ꝺſenſu dñi,intellexit.Sed ſi dñi ꝺſenſus rõe noui feudi interueniſſet,tũ ſuũa ꝺria,ꝙ pater vni liberorum p̃legare feudũ nouum poſſit,cum interueniẽtis dñi ꝺſenſu,oẽs Doct.admittũt illud ad liberorum præiudicium alienari poſſe,procederet,& communior eſſet,per multas authoritates quas ibidem idem Cephalus latè deducit. kirchouius.
Feudalia bona nõ poſſunt obligari,nec gẽraliter,nec ſpecialiter. Ant.de Fa.de pig.in 2.par.mem.2.n.43.com.dicit.B.Vil.
Feudalem rem eſſe aliquam non præſumimus,quia feudũ eſt ſpecies ſeruitutis,quæ non præſumitur. Ita omnes ſcribẽtes tenere in §.E.q.18. P. Fich.
Feudalis res,vel emphyteutica in dubio non præſumitur modo aliquo,ſed allodialis & libera,quia oẽ prædium à qualibet ſeruitute libertum cẽſetur.l.altius.C.de ſerui.& aqua.& ita tenet Alex.cõſ.129.põderatis his.vol.1.& cõſ.55.perſpectis his.vol.4.vbi patet ex congeſtis per eum iſtam eſſe cõem

epin

opinionem, & ita assecuerat Cur. iun. consil. clxxxiiij. nu. 1. Idém que firmat Bellonus con. 10. nu. 9. vbi subdit, q̃ omnes Doct. legendo, & consulendo communiter sequuntur istam opinionem, Idem quoque firmat Dec. cons. 468. superiori anno, & cons. 498. viso casu, vbi ait feudum non præsumi, nisi probetur & allegant concordan. & cons. 583. viso puncto. & cons. 424. proponitur, & Paul. Castren. cons. 179. in causa vol. 1. no uissimorum, & sic ex istis concludendum est q̃huiusmodi prę sumptio transfert in aduersariam partem probandi onus, vt bona feudalia, & non allodialia sint, vt tradit in terminis Cur. Senior eleganter cons. 75. & ita consuluit Bellonus in præcitato cons. 10. per totum. F. Viuius.

Feudalis res in dubio, non creditur. sed allodialis. Cur. iun. in cons. 174. nu. 1. communem dicit.

Amplia etiam, si feudum sit factum de castro cum omnib⁹ pertinentiis, quę sunt in territorio, non præsumuntur bona in d. territorio feudalia, sed allodialia, nisi cõtrarium probetur. Bello. cons. 10. n. 11. communem dicit ex Curt. iun. cons. 108. & 158. & 184. & Matthæ. de Afflict. decis. 257. Villal.

Feudales cõsuetudines ligant ecclesiam, & personas ecclesiasticas. Curt. iun. cons. 177. nu. 10. communem dicit, & vide suprà in verbo Clericus, nu. 53. Idem.

à Feudali sententia partium appellari posse perinde atque à cæteris sententiis, & quod in tali appellatione tempora de iure communi statuta obseruantur, communem esse Doct. in cap. fi. quo tempo. num. conclusionem dicit Francisc. Cur. in tract. feud. in vlt. parte. in 11. 12. & 13. q. At ita ego in iudicio camerę imperialis iam olim obtinui. In cau. Nobiliũ à Shcual bach contra Nobiles à Lindenfels Hatstein & consortes. I. F.

feudalia bona si reuertantur ad Ecclesiam possunt infeudari non solum extraneis, sed & consanguineis prælatorum, dũ modo sint honestæ personæ, & non ecclesiis onerosæ. Zasi. de feud. parte 5. nu. 51. communem dicit ex l. in ca. decenter. 89. dist. & Panor. in c. vt super. de reb. ecclesiæ non alie. Villal.

Contrariam opinionem post multas allegationes communes esse asserit Dec. cons. 131. nu. 2. (etsi inibi statim in principio scribat, in hac q. Doct. tam variè loqui, vt quæ verior sit opinio, & quæ communior esse videatur, non facilè perscrutari possit) & ibidem refert Roma. quoque in cons. 22. propositæ mihi consultationis &c. cõcludere hanc esse communem. Et similiter Alex. in con. 80. vol. 1. in eadem residere dicẽtem hanc esse communem, & quod ab ea quouis modo nõ sit recedẽdum. Item allegat And. Sicul. in c. 1. de loca. qui & ipse attestatur, hanc esse communem Doct. opinionem. Quam retinuit idem Dec. cons. 328. Et auctor hoc loco. Et hæc maximè in Ecclesia procedere debent, cùm sit in ipsa æquitate fundata, cuius Ecclesia magis studiosa debet esse, quàm Laici. secundum tex. in c. 1. de alie. feud. I. Fich.

Certum est tamẽ, si ecclesia vellet retinere feudum pro se, nec cuiquam de nouo concedere quod hoc posset, per tex. in c. 2. de feud. Hęc quoque communis opi. est secundum præceptorem Zasium in cons. 8. num. 44. lib. 2. Et Carol. Ruin. con. 152. vol. 1. plura, & quæ ad obtinendam reuocationem requirantur, vide ĩ. in vers. Vasallus. vbi notaui. Villal.

feudali in contractu possunt adhiberi pacta extranea & cõtra naturalia, ac propriam & communem naturam feudorũ, dummodo substantialia non apponantur, teste Rol. cõs. 16. nu. 8. nu. 9. lib. 3. vbi q̃ per pactum recedimus à propria natura feudorum, quia natura feudorum est genus, & tenor inuestiture est species, quæ semper derogat generi. iux. no. per eundem Rol. d. cons. n. 9. n. 10. & seq. vbi quando alteratur natura feudi ex concessione & forma inuestituræ & ex pacto.

feudatarius fictè contumax non potest vigore istius contumacię priuari feudo, nisi ter monitus fuerit, & non ꝑuerit, per tex. in c. 1. de milite vasall. qui contumax est. vbi & tex. dicit. dominus vocat militem qui ab eo feudum possidebat, dicendo eum in culpam incidisse, per quam feudum amittere debeat, hic non respondet, quæritur quid faciendum sit domino? Respondeo eum ad curiam vocari debere, & si non venerit, iterum debere eum vocari vsque in spacio tertio, septem vel decem dierũ, & arbitrio eiusdem curiæ terminãdo. Quòd si nequeuenerit ad tertiam vocationem, hoc ipso feudũ amittat, & ideò debet curia dominum mittere in possessionem. & ibi gl. in verb. tertiam vocationem. quærit an vnum duntaxat edictum pro omnibus sufficiat. l. cõsentaneum. C. quomodo & quãdo iudex. & respondet illud in feudo non obseruari, sicet, q̃ pro omnibus edictis vnũ duntaxat proponatur. Quã licet, q̃ pro omnibus edictis vnũ duntaxat proponatur. Quã sententiam communiter iuris feudalis interpretes sequuntur And. de Iser. ibid. nu. 1. ver. hæc citatio. nu. 2. vers. vel speciale. & nu. 4. in fi. vers. negari non potest. Bald. nu. 1. & 2. Aluarot. nu. 6. ver. quæro cum gl. 2. Præpos. nu. 1. & 2. & Matth. de Afflict. ver. 8. no. ex tex. Quòd ad hoc vt vasallus dicatur contumax, debet esse ter citatus cum spacio 7. vel 10. dierum pro qualibet citatione, nec sufficit semel citare cũ spacio 30. dierum, quia tex. iste expressè requirit triplicem citationem, & sic vna citatio pro omnibus cum peremptorio nõ sufficeret. & ibi ab ipso nõnullæ limitationes eius doctrinæ adiiciũtur. Iacob. de S. Georg. in tract. de feud. in verb. dictique vasalli ꝑ miserũt nõ committere Feloniam. nu. 46. vers. 21. causa est, si vasallus trina vice citatus pro causa feudali nũquam comparuerit, Dominus post trinam citationem mittetur ĩ possessionem ipsius feudi. & ita omnes asserere meminit Rol. à Valle, in cons. 47. nu. 61. Kirchouius.

feudatarius per alienationem partis rei feudalis, non cadit, fm communem, à tota re, sed à parte tãtùm alienata, per tex. in c. 1. de vasal. qui ꝑ ꝑstit. Lotha. regis benef. alie. Et hãc communem opi. esse inquit Thom. Grammat. in Decis. 49. nu. 2. quæ in eo casu procedit vbicunque in alienatione partis rei feudalis facta fuisset commemoratio, quod res esset feudalis, aliàs secus. Ita refert post Paris. Roland. à Valle in cons. 17. in 2. Tom. cons. kirchouius.

Fictio ad hoc quod habeat locum requiruntur duo extrema habilia. Ias. in l. 1. num. 123. ff. de vsuca. communem dicit. Villalob.

Fictio duplex circa eandem rem non debet cõcurrere. Ant. Gomez. in l. xlv. tau. nu. 92. communem dicit ex glo. in l. cum post. §. gener. ff. de iure dotium. Idem.

P R O. Fictio est super certo, præsumptio super incerto, doctrina. glo. in l. vnica. §. accedit. in verbo, præsumat. C. de rei vxor. actio. Bellon.

P R O. Fictio operatur tantum, vbi veritas locum habet in l. qui ad certum. ff. locat. Idem.

P R O Fictio non operatur contra ius gl. no. in l. talis scriptura §. ff. de leg. 1. Idem.

Fictio, & extremum à quò, & extremum ad quod desiderat aptum, atque appositum, vt frequenter placere renunciat Did. à Couarru. de sponsa. 2. part. ca. 8. §. 2. nu. 19. E. Suarez.

fictio duplex circa eandem rem non potest contingere, vt commune dicit Ant. Gome. in l. xlviij. Tauri nu. 92. sed nos alibi id falsum atque adeo absurdum latè ostendimus. Idem.

fideicommissarius non detrahit Trebellianicam fideicommissario secundo: nisi quando hæres primò Trebellianicam non detraxit, lo. Durand. in arte. testan. tit. 5. cau. 28. communem dicit.

Nota istam commu. ad intel. l. vlt. titu. 5. part. 6. & l. 8. titu. 6. part. ea.

Item non detrahit quando testator prohibuit detractionẽ trebellianicam. Ias. cons. 84. vol. 1. nu. 9. communem dicit.

Item & non detrahit, quando testator mandauit restituere plenam hæreditatem, vel quicquid ad eum peruenerit, Gozardi. cons. xcvij. nu. 6. communem dicit. Villal.

fideicommissarius donans in vita fideicommissum dicitur donare, & non restituere. Suarez in l. quoniam in prioribus. C. de inof. test. communem dicit. Idem.

fideicommissarius qui rogatus est restituere hæreditatem post mortem suam pauperibus q̃ si in vita restituat, nõ adimplet voluntatem testatoris. Dec. in l. cum tempus de regu. iur. ff. communem dicit. sed Hiero. Cagno. ibi num. 6. dicit magis communem contrariam imò quod adimplet, sed pro communi, Dec. est communis. §. proxima cogita. Idem.

fideicommissarius, cum cõditione, si filij testatoris non superuixissent, non tenetur probare non superuixisse: quia lex præsumit non superuixisse, Alci. de præsum. reg. 1. præsumpt. xlix. nu. 6. in fi. communem dicit. Idem.

Fideicommissarius non conficiens inuentarium perdit detractionem trebellianicæ. Magis cõmunem dicit Corne. cõs. clxviij. vol. 3. Et Dec. cons. 236. vt refert Io. Durand. in ar. test. tit. 5. cau. 37. Subiungit tamen, licet hæc opi. dicatur communis per Doct. §. relatos valde tamen dubia est (inquit) & de ea sunt diuerse iuris interpretum sententiæ, vt patet ex his quæ congerunt Doct. in l. Marcellus. ff. ad treb. Et Alex. cons. 87. vol. 4. dicit communem esse opinionem, quod hæres non amittat Trebellianicam si inuentarium non fecerit. Et q. adeo ambigua est, vt decisionem principis desideret, vt dicit Rota, in titu. de testam. Decis. 4. in collectis per Cassado. Hæc ille. Io. Fich.

fideicommissarius in feudo non succedit regulariter. com. Clar. in §. F. q. 85. secus tamen est in feudo simpliciter & absolutè hæreditario. ea. q. P. Fich.

fideicommissaria substitutio nõ est propriè substitutio. Est

Universidad de Deusto
Biblioteca

communis opi.secūd.Alex.in repet.l.Gallus.§.quidam rectè. ff.de liber.& posthu.vers.3.pro hac sentēria.& Doct. in Rub. C.de impub.& Corne.cons.320.vol.4. M.Chærian.

fideicommissarius hæredis appellatione propriè nō venit. Est comm.opi.secūd.Alex.in repet.d.§.quidam rectè. vers. 3. pro hac sententia.de lib.& posthu.Soci.cons.cx.in causa filiorum.vol.3. Idem.

fideicommissarius,cui faciēda restitutio ī alium ab eodem iussa est, sic omnes actiones accepti & expēsi,quas actiuas & passiuas nominat trāsfert, vt nullæ vllo modo apud illum remaneāt.cōe dicit Ant.Gome.de testa.c.5.nu.5. E.Suarez.

fideicommissarius,qui fideicommissum in vita restituit, non restituere. sed donare dici ac duci debet. commune inquit Rhoderi.Soarez in l.quoniam in prioribus.C.de inof.testa. E.Suarez.

fideicommissarius tunc duntaxat detrahendæ trebellianæ ius habet, cum ilam hæres antea non detraxit. commune ait Soc.& qui eum refert 1o.Dilect.de art.test.tit.5.cau.28. Idē.

fideicommissarius vniuersalis etiam nō citatus,lata contra hæredes sententia læditur.commune asserit Rip. in l. filiusfa. §.diui.nu.59.ff.de leg.1.probant.Paul.& Alex.nu.2.in l.si patroni.§.vlt.ff.ad Treb.Alex.in l.sæpe.nu.16.ff.de re iud.Deci. cons.34. Idem.

fideicommissarius vniuersalis beneficio inuētarij ab hærede facti vsque adeo fruitur, vt nec aliud facere ipse teneatur, nec opus sit,vt ei illud hæres cedat. commune effantur Alex. in l.cēturio.ff.de vulg.& pup.Ant.Gome.de testam.ca.5.nu. 12.vers.si autem hæres. At si inuentarium ab hærede factum nō sit,quin illud fideicommissarius facere possit.vt illius prærogatiuis potiatur.nihil prohibet.commune ait Alex.l.in ratione.§.quod vulgò.q.8.nu.19.ff.ad leg.Falcid. Idem.

fideicommissarius etiam particularis non potest agere cō tra hæredem,nisi sibi cedatur actio, & sic fiat restitutio actionis à primo legatario grauato de sibi restituendo legatum.l. imperator.in prin.ff.de leg.1.l.si legatarius.ff.de leg.2. Bar. in l.1.col.3.in fi.vers.de leg.1.& ibi Ias.nu.73.hoc autem est intelligēdū non potest agere actione directa, nisi cedatur, sed vtili actione bene potest agere,secundum Bar.per illum text. in l.si quis seruum.§.certarum.ff.de leg.2.fac.tex.in l. ex legato.C.de leg.Ias.d.l.1.post.n.74.vers. respondē secundum Bar. per tex.in l.nomen.§.1.C.quæ res pig.ob.poss.

fideicommissario agenti contra hæredem grauati sufficit probare bona fuisse reperta in hæreditate fideicommittentis tempore mortis suæ, secus si agit contra tertios possessores, quia tūc de dominio fideicommittentis probari debet,secundum Rol.cons.46.nu.10.lib.3.vbi nu.11.dicit,quòd substitutus extraneum conuenire nō potest pro rebus subiectis fideicommisso,nisi probet quòd defunctus fuerit domin⁹ vel quasi,quod nō probatur ex sola possessione ex ibi alleg.vbi num. 12. quòd actio ex testamēto nō datur cōtra extraneum possessorem, nec officium iudicis cōtra extraneum possessorem titulatum.l.1.§.si hęredi.ff.ad treb.aut ex edicto diui Adr.&nō potest.aut condictione ex l.si coloni. vel officio iudicis & nō potest,cum possessor habeat titulum ex no.per doct.in l.2.C. de fur.in l.rem que nobis ff.de acq.poss.Nat. cons.400.col.fi. vbi quòd si fideicommissarius agit cōtra extraneum qui possidet rem hæreditariam cum titulo, tunc quia fideicommissaria hæred. petitio nō competit contra possidentem cum titulo:op⁹ est rem vēdicare à possessore l.2.l.hæreditas.C. de pet. her. necesseque habet probare de dominio vel quasi defuncti, alias obtinere non potest.iux.tradita per Rol.d.cons. 46. vbi latius declarat.

fideicommissarius non tenetur ad alimenta filij naturalis, ad quę pater defunctus grauatus tenebatur pro fructibus perceptis ex portione sua secundum communem per Burs.cons. 83.nu.18.lib.1.

fideicommissarius petit omnes fructus tam pendēs quàm perceptos à die mortis grauati. secundum communem per Burs.cons.71.nu.25.lib.1.

fideicommissi remissio inducitur ex multis clausulis & promissionibus generalibus in instrumentis diuisionis rerum fideicommissi appositis, secundum communem per Burs. cons.64.num.34.lib.1.puta,ex clausula,promisit non contra uenire. supposita fideicommissi scientia, quæ clausula tollet fideicommissum.iuxta communem per eundem Burs.cons. 86.n.13.& seq.eodem vbi latius declarat.

fideicommisso non censetur renuntiatum ex simplici diuisione,secundum communem per Burs.cons.64.numer.28. libr.1. vbi dicit. Contrarium verius vbi adessent clausulæ de quibus ibi iuncta scientia fideicommissi.iuxta aliam communem opinionem. d.cons. numer. 29. numer. 34. & cons. 12. nu.45.cons.86.nu.13.eodem.

fideicommisso paterno subiacent bona emphyteutica hæreditaria mixta, secundum communem per Burs.cons.48. nu.7.lib.1.

fideicommisso inter filios facto comprehēduntur emphyteuses ecclesiæ, quæ alienatæ in legitimā imputantur,secundum communem per Burs.cons.48.num.24.lib.1.

fideicommissa conditionalia non transmittuntur ad filios defuncto grauato ante conditionis euentum secundum communem per Burs.cons.71.post num.7.lib.1. nisi ex præsumpta mente testantis, quia ex ea transmittuntur ad filios decedēn etiam grauato ante conditionem, teste Bal. in l.1.C.de his qui ante apert tab. quæ mens testatoris colligitur ex not. per eundem Burs.d.cons.post nu.7.

fideicommissum ante restitutionem cedi & donari potest, secundum communem per Burs. consilio 55. numero 24. libr.1.

fideicommissum vniuersale in ecclesiam sine restitutione transit,secundum communem per Burs.cons.55.num.26. libr.1.

fideicommissum inducitur ex clausula codicillari, secundum communem per Burs. consilio 88. numero 22. libro primo.

fideicommissum in casu contrauentionis tantum factum, non habet locum mortuo grauato,& minus non sequuta alienatione,secundum communem per Burs.cons. 97. numer. 13.lib.1.

fideicommissum diuisione tollitur ex clausulis prægnañ. & data scientia illius, secundum communem per Burs. cōs. 12.num.45.libr.1.cuius fideicommissi Remissio inducitur ex multis clausulis, & promissionibus generalibus in instrumentis diuisionis rerum fideicommissi appositis,ex communi per eundem cons.64.nu.34.eodem.

fideicommissum reciprocum inter institutos non inducitur, nisi fiat substitutio in tota hæreditate vel cum alio signo vniuersali, secundum magis communem per Burs. consil. 51.numer.8.libr.1. & nisi fiat vltimo morienti, non autem post mortem omnium,ex magis communi ibi relata, factaq; post mortem omnium:non veniunt portiones aliorum,quę vltimo iure fideicommissi obuenerunt substituto,nisi præcedat substitutio grauamen,iuxta communem d.cons.post nu. 8.pro qua vide etiam quæ scribit Osasc.decis.110.

fideicommissum vel substitutio reciproca non inducitur si fiat tantum post mortem omnium, vel deficiēn filiis nisi in tota hæreditate & vltimo morienti fiat, secundum communem per Burs.cons.52.nu.16.lib.1.

fideicommissum simplex non inducitur ex sola prohibitione de non alienando,quia vult testator bona ad alios deuenire.ex vna communi.secundum Burs.cons. 52. numer.39.lib.1. nisi dicat,quia vult in familia remanere, iuxta magis communem per eundem Burs.at.d.cons.nu.40.vbi latius declarat.

fideicommissarij intentio, dicentis grauatum fine liberis decessisse, fundata est ipso iure quia ei qui dicit grauatum filios reliquisse,& sic fideicommissi conditionem defeciisse,incumbit onus probandi.Est commu.opin.secund.Dec.consil. 652.viso consi.circa med.volum.4.vide infra.in verb.liberti. M.Chærian.

fideicommissario primo ante hæredem defuncto, fideicommissum apud hæredem remanet, cum onere restituendi secundo substituto.l.vnic.§.pro.2.C.de caduc.toll.Barto.in l. quamdiu, vltima, per illum textum de acquiren.hæred.Et est commun.opi.secun.Decium cons.ccccxxvij.licet in casu.volu.3. M.Chærian.

in fideicommissaria substitutione attendi magis testatoris, quàm hæredis proximiores,veriorem & communiorem dicit Durand.in art.testand.titul.quinto. cau. vigesima prima. vbi vide. I.Fich.

fideicommissaria in restitutione veniunt mobilia,& semouentia,pecuniæ,merces,fructus,& similia,instit.de singu.reb. per fideicomm.relict.in princip.& not.Alex. cons. 401.497. numer.5.Aym.cons.295.circa fi.vbi loquitur de animalibus, mobilibus,fructibus,paris.cons.septuagesimonono, numer. 44. libro secundo. cons.vigesimoquinto. numero 68. Soci. Iun. cons.130.numer.13.libr.1. De quo vide Capr. consil. trigesimosecundo. numer. septimo. vbi loquitur de suppellectilibus, pecuniis, & cæteris mobilibus imputañ in legitimam consumptis. & not. Paris. cons.55. numer. trigesimosexto.libr.3.Alciat. consil.631. Sed an veniant bona quæ testator vendiderat cum pacto retrouendēn intra certum terminum

minum,si post eius mortem hæres grauatus redemit dicta bona. vel ipse hæres possit dicta bona pro se retinere. restituen pretium fideicommissario. seu teneatur restituere ipsa bona etiam sine retentione pretij soluti in redemptione? Dic, vt per Cagnol.in l.2.numer.254.quæst.94.C. de pac. inter emp. qui dicit huiusmodi bona fideicommissario deberi,quia post recuperationem ex prima causa apud hæredem esse dicũtur. tenet Bar. in l.in diem. ff.de aqua pluui. dicit tamen hæredem recuperaturum pretium à fideicommissario,quia de propriis pecuniis redemisse videtur & præsumitur vt ibi per eum, cui adde Decium consil.238.numer.5.Grat.consil.160.in fi.libr. secundo.Rom.consil.276. colum.2.versicu. quo ad nouum. Alex.consil.81. numero 13.libro 2. Catel.versicu.hæres grauatus.

fideicommissum relictum eis,qui sunt de familia,intelligitur relictum ei,qui in agnatione,vel familia tenet primũ gradum & proximiorem Alex.consl.lxxxviij.nu.12.volu.1.communem dicit. Villalob.

fideicõmissum conditionale transit ad hęredem decedente fideicommissario ante factam sibi restitutionem.Communem ait Alex.in l.cum filio.de leg.1.Deci.consl.ccccxc.nu.10. vers.postremo. Idem.

fideicommissum remitti non videtur per diuisionem factã inter grauatos onere futuri fideicommissi,dato q̃ partes promittant non contrauenire diuisioni. Communem testatur Dec consl.495.vers.sed tamen his non obst. Idem.

fideicommissaria substitutio non dicitur propriè substitutio:Communem dicit Ripa in Rub.de vulga.& pupil. nume. 10. Idem.

Si fideicommissum relictum sit vltimo morienti videtur facta substitutio reciproca inter institutos.Cur.Iun.consl.3.n. 4.communem dicit. Idem.

fideicommissum resultat ex sola coniecturata mente testatoris,etsi ex verbis non constet. Cur.Iun.consl.121.n.10.cõmunem dicit.Ex quibus quando testator ordinat,q̃ sua bona vsque in perpetuum remaneant infra scriptis filiis & hæredibus suis,& eorum descendentibus, resultat substitutio fideicommissaria,Curtius consil.tertio,numer.20.communem dicit. Idem.

fideicommissum relictum alicui,si sine filiis decesserit,expirat relictis filiabus,Cur.Iun.consl.139.nu.14.communem dicit. Idem.

fideicommissum vniuersale transit in ecclesiam,vel ciuitatem absque restitutione.Ias.in l.vt inter diuinum,nu.11.C.de sacros.eccle.communem dicit. B.Villal.

fideicommissum non dicitur resolutum,vel renunciatum per diuisionẽ factam inter fratres: etsi promissum sit nõ contraueniri diuisioni. Bello.consl.19.nu.8.communem dicit.ex Bart.l.qui Rome.§.duo fratres.q.j.de ver.obl.ff.& Dec.consl. 86.nu.4.

fallit,si fideicommissarius sciebat,ad se pertinere fideicommissum:& diuisit:nam videtur resolutum,Idem ibi num. 10. communem dicit ex Bar.in d.§.duo fratres. Idem.

Prælegata quæ præcedunt fideicommissum, veniunt in restitutionem fideicommissi, licet tale fideicommissum non fuerit iniunctum per verba omnino vniuersalia.Est commu. opi.secund.Dec.consl.252.viso puncto.vers. sed tamen prædictis.M.Chærian.

Quando honor præcedit grauamen,prælegata & fideicommissa veniunt in restitutionem fideicommissi,& per verba indefinita,& non vniuersalia relicti.Est comm.opi.secun.Alex. consl.25.circa prin.vers.quantum ad 2.vol.1. Idem.

acquisitum ex substitutione compendiosa, quæ valet iure fideicommissi post aditam hęreditatem,quando talis substitutio compendiosa præcessit fideicommissum, venit in restitutionem talis fideicommissi.Est com.opi.secun.Deci. in consl. 81.in casu proposito.130.vol.1.Idem, tenet Decius,in consl. 80.circa medium vol.1. Idem.

acquisitum ex pupillari substitutione,venit in restitutionẽ fideicommissi, quando tale fideicommissum fuit per verba vniuersalia iniunctum.Est comm.opi.secund.Alex.in l.ita tamen.§.qui suspectam.ff.ad S.C.Trebel.vide j. in verb. Substi. pupill.nu.2.

In fideicommissaria substitutione,filium succedere in locũ patris esse magis communem opinionem dicit Alex.consl.36. vol.3.& Ias.consl.158.vol.2.Dec.autem consl.2.& consl.227. & consl.229. contrariam opinionem magis esse communem dicit. I.Fich.

fideicommissum conditionale decedente fideicommissario pendente cõditione,non transmittitur ad hęredes,iuxta l. 1.§.sin autem aliquid sub conditione. C.de cad.toll.Etiam ad proprios liberos.vt benè probatur in l.hæredes mei.§. cum ita.ff.ad Treb.& est gl.communiter approbata in l.1.C.de his qui antè aper,Tab.vbi Bal.Saly.& alij Bart.& alij in Lis cui. ff. de actio.& obl. & tradunt communiter Doct. in locis prædictis. Soci. Iun. in consl. 54. numer. 13.& consl. 63.numer. 1. volum.4.

Limitatur,quando voluntas testatoris colligi potest in cõtrarium.per aliquas habiles coniecturas.Nam sicut fideicommissum,quod de sui natura est transmissibile,potest ex voluntate testatoris fieri non transmissibile.l.in conditionibus.§.1. ff.de conditio.& demonstr.vbi Doct.notant. Ita & per Contrarium,fideicommissum sui natura non transmissibile,potest per testantis voluntatem fieri transmissibile:vt tradunt Bald. & alij in d.l.j.C.de his,qui antè apert.Tab. & de hoc communis doctrina in l.3.ff.de leg.1.vt refert Soci.Iuni.in d.consl.63. sub nu.2.& 3.vt per eum. E.Muscul.

fideicommissum conditionale,siue spes ad illud,non transmittitur fideicommissario decedente pendente conditione. Bart.in l.is cui.ff.de actio.& obliga.& alij in l.1.ff. de leg. 1.& est communis opi.gl.Bal.Saly.& aliorum in l.vnica.C. de his, qui ante apert.Tab.Soc.Iun.in consl.66. nu.6. dicens,se aliàs quoque hanc opinionem communem probauisse,& sæpe defendisse à fundamentis in cõtrarium,per Soc.patruum suum allegatis,vt per eum in 4.vol. E.Muscul.

fideicommissum licet aliquando ex coniecturata mente testatoris,possit dici inductum,tamen id non procedit,quando tali interpretationi repugnat ratio recti sermonis, vt est doctrina Bart.communiter approbata & recepta in l.fi.ff.ad Trebel.pro quo bene facit l.Plautius,in fi.ff.de auro & arg.lega. Soc.Iun.consl.14.nu.9.vol.4. E.Muscul.

fideicommisso subiecta, post mortem possidentis possunt per eum in testamento alienari,& sic titulo legati,vt fideicõmissi relinqui,& valebit tale legatum,si aliud non obstaret.Ita in terminis de hoc est casus in l.cum pater.§. cum pater. ff. de leg.2.& ibi no Bar. & alij sequũtur.maximè Io.de Im.licet per alios non allegetur.Nam ibi testator,qui prædium quoddam ex causa fideicommissi debebat filiæ, reliquit filio exhęredato, & ibi determinatur prædium illud deberi exhęredato. Nec dicatur, q̃ ille textus in hoc debet dici correctus per auth.res quæ C.com.de lega.vt voluit glos.in d.§. cum pater. Quoniam respondetur, q̃ hoc omnino falsum est,quia nulla dicatur facta correctio,vt Dyn.Bartol. & alij communiter dicunt,ibi,reprobando illam glos.Quod etiam tenent Doctor. in l.final.§.finautem sub conditione.C.communi. de legat.vt ibi per Salyc.in secunda oppos.Hæc refert Socin Iuni.in consilio sexagesimooctauo. numero quinto. volum. quarto. E.Muscul.

fideicommissum ex sola testatoris voluntate coniecturis collecta exoritur,etiam si verba nulla in id spectantia proponantur.commune ait Curtius Iunior consl. 121. numero 10. E.Suarez.

fideicommissum quo pater hæreditatem suam ad aliquem pertinere, aut peruenire simpliciter constituit, si eius filius sine liberis decesserit, à filij hærede non ab ipso filio relictum censetur, quamobrem omnis prorsus hæreditas debebitur, ac pleniori iure eiusce modi fideicommissum valebit.commune inquiunt Paris. consil. quadragesimoprimo. numero 44.& consilio septuagesimoprimo,numero 9.& sequent.libr.tertio.Grat.consl.134. nume.quadragesimoquinto.libr.primo.& consilio 103.numero 13.lib.secundo. ac latissimè Iulius Clarus de testament.quæst. 62. versic. tertius est casus.& si contrarium magis commune asseueret Galeaul. in l.centurio.nu.409.ff.de vulg.quem meritò carpit Iul.Clar. vbi suprà. Idem.

fideicommissum conditionale nullo modo transmittitur. commune proferunt Curtius Iunior consilio lxxix.numero primo,& consilio centesimotrigesimoquinto numero quinto,atque Anto.Gome.de testament. capit.5.numero 9. Quod ampliabis, vt nec huiusmodi fideicommissum ab ascendente in descendentem traiiciatur, vt frequenter placitum renunciant Dec.consl.115.in principio,& consl. 574.Cur. Sen.consl.75.nu.4.Curt.Iun.consl.135.nu.5. Idem.

Fideicommissum post impuberis mortem à memine expressim relictum, à filij hæredibus in dubio relinqui videtur quapropter & ipsa legitima filij portio restitui debebit.commune dicunt Alex.in l.1.§.vlti.nu.3.ff.de vulg. idem Alex.& Ias.nu.16.in l.cohæredi.§.cum filiæ.ff.illo tit. Rhodericus Soarez Quoniam in prioribus.limit.1. C.de inoff.testa. Guliel.in c.Raynutius.ver.absque liberis,in secundo tractatu

Universidad de Deusto
Biblioteca

compendiosè.nu.45.de testa. Etsi contrarium commune esse miserint in literas Rip.n.126.Galeaul.nu.409.in l. Centurio, ff. de vulg. quorum sententiam non probo, ac videndos consulo s.relatos,ver.isto.nu.105. Idem.

Fideicommissum vniuersale non ideò minus debetur, ac firmum validúmque est, ꝙ testamentum vel inofficiosi querela ruptum sit,vel ob filij præteritionem nullum declaretur, vt crebris Doctorum suffragiis exceptum inquiũt Alex.Ias.n. 11.Cur. Iun.n.53.in auth. ex causa.C.de lib.preter.Dec.cons. lxxxv.nu.3.Guliel.in c.Raynutius,vers.eodem testamento in 1.n.237.de testa.Ant.Gome.in l.xliiij. Tauri.nu.5. Idem.

Fideicommissumvniuersale transit in ecclesiam vel ciuitatem absque restitutione,vt commune dicit Ias.in l.vt inter diuinum.nu.10.de Sacros.eccle.& generaliter cuicunque illud sit relictum antevllam restitutionem,atque adeo ante aditam hæreditatem , in hæredes transmittitur.commune inquiunt Aret.nu.8.Alex.n.21.Ias.à nu.306.Mar.Ant.nu.154.Bal.Nouell.nu.46.nu.47.Soc.Iun.nu.235.Aymon.in 1.par.nu.36.& 2.par.à nu.263.& antea Rip.nu.73.atque eleganter Alciat.n. 21.in l.cum filiofam.ff.de lega.lib. 1.Rip.in l. hæredes mei. §. cùm ita,n.57.& in l.vbi purè.nu.3.ff.ad Senatusconsult.Trebellia.Guliel.in c.Raynutius.ver.si absque liberis: in 2.à n.6. & à n.70.de testa.Alciat.lib.4.Paradox.c.5.in fi. Marian. Iun. cons.cxlj.n.27.lib.2.Ant.Gomez.de testa.c.5.nu.9.& nu. 14. vers.item quæro. Idem.

Fideicommissi restituendi onere præssi ascendentes non fruuntur beneficio.l.cum acutissimi.C.de fideic. vt nec descẽ dẽtes si vel purè in vita, vel post certum tempus restitutio fieri iubeatur.communia fatur Ant.Gomez.de testa.c.5.nu.35. ver.imò quod magis est.nu.37. E.Suarez.

Fideicommisso abvltimo morienti relicto alterna inter instítutos institutio facta cẽnsetur.commune dicit Cur.Iun.cons. cxj.nu.4.Villa.in sua collect. E.Suarez.

Fideicommissum an &quando inducatur.ex prohibitione alienationis?vide subtiliter dec.con.23.& con.38. Sonz.in 2. part.cons.227.& cons.249. P.Andora.

Fideicommissum an fiat caducum.si substitutus præmoriatur.hæredi.vide Paul.de Castr.in 2.volu.cons.353.alias. 351. Idem.

Si fideicommissarius emat rem sibi aliquo casu restituendam poterit eueniente casu agere ad prætium.gl.in l.qui Rome.§.duo fratres.& ibi doct.maxime.Alex.in 21.col.de verb. obl. Idem.

Filius fideicommissarius. non potest reuocare fideico. per pẽm alienatum si adiuit eius hæred. sine inuentario.vel cum inuentario. sed subsunt tot bona quæ ascendunt ad fideic.ita in terminis.tenet Lud.Rom.cons. 18. Idem.

Alienatio bonorum subiectorum fideicommisso in diem vel sub conditione reuocatur adueniente die vel conditione nisi pro dote filiarum vel donatione propter nuptias.aut. res quæ.C.communia de lega. habetur ibi per Cyn.& no.per Bar.in l.seruo legato.§.1.ff.de lega.1.& l.si fundum.ff.de conditio.& demonst.& in l.fi.§.fin autem.C.commu.de lega.& ꝙ Bar.in l.marcellus.§.res que.ff.ad treb. & pretium eo casu debet restitui emptori. text. in l. emptorem. §. ibidem. ff. de actionibus emp.& in terminis substitutionis seu alienationis rei subiecte fideicommisso est text. in l. fi. §.emptor. C. communia de legat. etiam inscienter ementre rem fideicommisso subiectã quo ad pretium non quo ad duplum & interesse. d. §.emptor.& ibi gl. P.Andora.

Fideicommissi ius vniuersalis, etiam ante agnitionem vel restitutionem, transmittitur ad hæredem substituti. & Com. opin.secun.Dec.in cons.478.in causa domini Aurelij.vers.& cum dicta.vol.3. M.Chærian.

Ampliatur, vt procedat etiam in fideicommisso in codicillis relicto,vel virtute clausulæ Codicillaris inducto.Est com. opin.secun.Dec.ibid.& idem Dec.cons.409.visis.vol.3.Vide j.in verbo Transmissio. Idem.

in Fideicommissis filius nõ subintrat locum patris vel matris.Est mag.com.opi.secun.Dec.in cons.408. in causa.vol.3. & in cons.1.memini.vol.1.& in cons.lxxix.in pr.co.vol.& in cons.217.& 412.& in cons.478.in causa domini.in fin. Vide Parisium in cons.9.nu.20.volu.2. Contrarium tenet Alex.& dicit esse comm.in cons.137.præclarè.vol.1.cum Alex.tenet larè Crauetta,in cons.lxvij. Idem.

Vbicũque grauamen precedit,relictum acquisitum ex substitutione non venit in restitutionem Fideicommissi. Est cõ. opi.secun.Deci.cons.lxxx.visis in prin.vol.1.Hoc verum, nisi grauamen fuerit iniectum per verba vniuersalia. quia tunc non veniret.vt patet supra acquisitum. Idem.

Vbi honor sequitur grauamen, taliter relicta non veniunt in Fideicommissum.Vel relicta post onus iniunctum, nõ veniunt in restitu.Est mag.com.opi.secun.Com.con.228.quod dominus Serantonius.vol.4. Idem.

In fideicommissis filius in locum patris non succeder, sed proximior in gradu præfertur.Est mag.comm.opi.cum Bald. in l.cum ita.§.in fideicommisso.reprobata.ibi gl.de leg.2.fm Dec.in cons.408.in casu.vol.3.& in cons. 1.memini. Sed opi. gl.contra Bar.dicit mag.com. Socy.Iun.in cons.116.viso pũcto.nu.9.vbi reprobat Dec.vol.1.Rayn.cons.clxxj. casus. nu. 10.vol.2. M.Chærian.

Fideicommissum conditionale non tranfmittitur ad hæredes.Cur.Iun.cons.lxxix.nu.1.communem dicit.

Amplia & etsi fideicommissum sit ascendentis, quia non transmittitur ad ascendentes.Cur.Iuni.cons.135.n.5.& Seni. cons.lxxv.nu.4.& Deci.in cons.115.in prin.& con.574.com munem dicit. Villal.

Fidelitas. vtrum iuramentum fidelitatis possit per procuratorem præstari?vide in tit.de feu.in rub.quid sit inue.in ver. de iuramento fidelitatis.ibi,nunquid autem. P.Andora.

P R O.Fidelitas & diligentia præualet diuitiis.in §.fi.Instit. de suspect.tu. Idem.

P R O.Fides est credere,quòd non vides.canone,domo.de pœnit.dist.4. Bellon.

P R O.Fides veritatis verborum adminicula non desiderat. l.1.C.si min.se ab hæred.abst. Idem.

P R O.Fides etiam hosti seruanda est.c.noli.36.q.1. Idem.

P R O.Fidem fallere grauissimum est.l.1.ff.de constitu.pecu. Idem.

Fides,quam priuatus hosti dedit, seruanda necessariò non est. commune ait Zas. relatus à Did. à Couar.in contrarium, cùm rei publicæ damnũ non vertitur bono exemplo abiens. in tract.de spons.2.par.ca.3.§.4.nu.14. cum præced.quam in rem nos alibi multas hincinde auctoritates colligimus multa ex præclaris rei Romanæ monumentis exempla aduocamus. E.Suarez.

Fidem , quæ à iudicibus de impunitate reis idcirco datur, quo facilius ac luculentius flagitiorum veritas innotescat, seruari non est necesse, & si ordinariis pœnis locus tunc nullus sit.commune aiunt latè &eleganter id pertractantes Ant. Gome.de delict.c.12.nu.6.& nu.7.Did.à Coua.lib.resolut.c. 2.n.16.Iul.Clar.in sua pract.crim.§.vlt.q.55.vers.circa secundum.& vide quæ latius j.obseruamus ver.Iudices. E.Suarez.

fides data hosti,fidem frangenti non est seruanda, communis est opi.Soarez n.177.Limita, nisi reipublice damnum sit. vt ibi. Bonacoss.

Fides data à iudice reo, vt confiteatur, non est seruanda, communis opi.Soarez.ver.fides.n.178. Bonacoss.

Fides quanta adhibeatur testibus,statur Iudicis arbitrio, vt est communis opi. Burs.cons.20.nu.53. Bonacoss.

Fides rumpitur quando quis negligit seruare promissa.l.1. ibi sed solum.vbi etiam doct.C.de dolo. P.Andora.

frangenti fidem , fides frangatur eidem. l. si conuenerit in fi.ff.pro socio.l.si instituta.ff.de inoff.test.l. cum proponas. la 2.& ibi doct.maxime.Ias.C.de Pac.l.quæro.§. inter locatorẽ. ff.de loca.Pau.de Castr.in 2.vol.cons.74.in fi.2.col.Barb.in 1. vol.cons.33.in 7.col.Bal.in c.cum adeo.de reseri. vbi dicit. ꝙ habet locum etiam si quis deffic.in modico.& pro hoc dicto Bal.est tex.in l.fi.ff.de cond.ob cau.quem all.Ias.ĩ l.si pro fundo.in 2.col.C.de transs. vbi habetur ꝙ paria sunt non implere. vel non perfecte. Vide quæ latius dixi.in verb.Pactum.§.36. vbi etiam posui limitationes. ad hanc regulam. Adde Ludo. Rom.cons.244. P.Andora.

Graue est fidem fallere.Bal.in 4.parte.cons.492.hypo.sing. 148.Ludo.Rom.cons.52.scilicet seruanti fidem.&non aliter hypo.sing.177.

Fides non est seruan.hosti.à priuata per. l.1.ff.de dol.Ias.latissime in l.conuentionum.in 1.col.ff.de pac.

Secus in pub.persona,quæ etiam hosti fidem seruare tenetur.vt habetur.in locis præal.Bal.in d.l.1.§.non fuit.

Fidei præstatio.an equiparare iuramento.Fely.in c.2.col.5. de sponsa.

Fides adhibenda non est multum pollicenti. Bart.in l.non omnes.ff.de re militar. Idem.

Fide bona quando quid fit,an dicatur bene fieri. Ias.in l.eũ qui.§.in pluribus.ff.de iureiur. Idem.

Fidem de pretio qualiter quis dicatur habere.tex.& glo. in l.quod vendidi.ff.de contrah.empt. Idem.

Fidem de pretio an possint habere vendentes alieno nomine.Bart.remissiue in l.si procurator.§.si ab eo.ff.de iur.fisci.Idẽ.

Fideiuss

Universidad de Deusto

Fideiussor potest agere contra suum principalem, vbicunque creditor confiteretur sibi satisfactum esse ab isto fideiussore, & sic confessio ipsius creditoris asserentis sibi satisfactū fuisse à fideiussore, sufficit ad agendum contra principalem, ita expresse tenet Bart.cons. 160. Titius promisit Sempronio eundem indemnem reseruare, & ibi Apostillantes ad eum, & eandem opinionem sequitur Saly.& ibi Pau.de Cast.Rom.n. 1.Alex.& Ias.n.9.in l.duob. reis.ff.de duob.reis.Fel.in c.si cautio.n.89.de fide instr.Cepola cons.ciuili 12.Deci.in l.2.§.fi.ff. si cert.pet.& cons.493.n.6.Tyraq.in tractat.de vtroq; retract. in ti.de retractu lignager gl.16.n.84. & in ti. de retractu conuentionali.gl.6.num.17.& Alc.in lege solutionis verbo ff.de verb.sig.& in l.1.in fi.C.de transact.& Afflict.in decis.91.n.3. & in decis.94.n.3. vbi dicit magnum verbum, ꝙ ita communiter tenetur per Doct. & istam opinionem veriorem & magis communem audacter attestatur Mars.in repet.rub.n.265. C.de fideiussor.In contrariam verò partem inclinauit gl. d.l. duobus reis.§.in fideiussore.in ver.solutionis,quam sequitur Bartol.præcipitanter,& sibi contrarius ibi,& in l.& per iusiurandum.§.antep.ff.de acceptilatio.& in lege cùm filius.in fin. prin.ff.de verb.oblig.& in l.reos.in 5.q.ff.de duobus reis,Roman.in l.prædia.ff.de acq.poss.Fulg.in d.l.duobus reis.& Moder.in addi.ad Alex.cons.90.in addi.ad n.3.vbi refert Alex.in multis consilio tenere istam secundam opinionem:tamen qc quid dicat Bart.cum aliis sequacibus in præcitatis lecturis ob hoc non discedendum suademus à dicta communi,quæ videtur verior de iure,& sequenda est in consulēdo,& iudicando tanquam communis, & ita per istam communem consuluit in Ciuitate Florentiæ Pau.de Cast.vt ipse refert in d.l.duobus reis.& pro hac parte consuluit Fran.Tigrinus, vt referunt Alex.& Ias.in d. l. duob. vbi se pro hac opinione communi his consuluisse,& ita in effectu cōsuluit cons.90.n.3.vol.3.&cons.123.vol.6. F.Viuius.

Ille cui debetur ex fideiussione,dicitur propriè creditor,& fideiussor dicitur propriè,& indistinctè debitor secūdum Bartol.in l.1.n.34.ff.si cert.pet.per l.si fideiussor.in prin.ff. de leg. 1.& ista Bart.opinio corroboratur plurib. rationibus, primò quia sicut tollitur obligatio principalis, ita tollitur obligatio fideiussoris,l.cùm quis.ff.de solu.Secundò facit quia lex prohibens minoris debitorem esse tutorem,comprehēdit etiam fideiussorem,vt per Angelum in auth. vt hi, qui oblig. perhi. res minores.§.1.Tertiò confirmatur secundum Dec.in d.l.1. quia ab eo inuito creditor exigere potest,toto titu.ff.& C.de fideiusso.& ista Bart.sententia sic corroborata est communis teste Aret.in §.1.nu.8.Instit.de oblig.Alex.in d.l.1.nu.48.Nigro,Bolognetto,& aliis Moder.ibi,qui quidem Moder.respōdent omnibus in contrariam partem allegatis,& Dec.in 1.lectu.nu.30. F.Viuius.

fideiussor si efficiatur nō soluendo, non potest creditor petere,vt alius præstetur,si sumus in fideiussore conuentionali. communem dicit Alex.cons.60.lib 5. B.Villal.

Fideiussor non dicitur idoneus,qui non habet immobilia: nisi fideiubeat pro diuite.Hippo.in Rub.de fideiuss.ff.nu.228. com.dicit.

Nota istam communem ad intel.l.1.ti.18.l.3.For.ll.quæ loquitur de identitate fideiussoris. Idem.

ADDITIO.

Nota quod si pauper fideiussit pro diuite, omnia bona inter eos aggregantur ac pro vnico patrimonio reputantur sal tem quo ad redden.creditorem cautum,vt per eundem Marsil.in d.Rub.n.179.In qua materia,nota ꝙ licet communis opi.sit ꝙ per solutionē factam à principali de re aliena suo creditori in solutum recipienti liberetur, & principalis debitor ac fideiussor,Instit.quib.mod.toll.ob. in prin.Bart.in l.si quis. ff.de solut.contrarium tamen ex equitate tenuerunt Domini de Rota in vrbe,rationibus,de quibus per M.Ant.Bar.in trac. de temp.Vti.& contin.in c.18.sub nu.23.vt dixi ꝛ. in litera D. sub nu.14.

Fideiussor in duriorem causam iurans obligatur tanquam principalis Alc.in c.cum contingat.n.174.de iureiur.comm. dicit. Idem.

Nota istam communem ad intel.l.7.ti.12.par.5.& pro eius limitatione,&limita etiam d.l.vt per Segu.in l.si ex legati causa.ff.de verb.obl.vbi dicit, ꝙ fideiussor potest se obligare sub guarentigia:licet principalis non sit ita obligatus: quia illud non dicitur plus,sed efficacius.vt in l.Marcellus.ff.de fideiuss. Idem.

Fideiussor,inuito creditore mutari non potest.Hiero.Cagnol.in l.plus cautionis.numero 7.ff.de regu.iur.communem dicit. Idem.

Fideiussor potest petere vt liberetur à fideiussione: si diu stetit in obligatione:quod relinquitur arbitrio iudicis.Anto. de Tremo.in addi.ad Bonacoss.in pract.excep.in Rubr. quib. mod. suo nomi. numero 3.in verbo diu stetit communem dicit.

De iure regio dicitur stetisse diu per annum,l.8.tit.18.libr. 3.For.ll.& cum hac communi cōcor.l.14.tit.12.par.5.vbi ponit alios casus in quibus potest fideiussor petere vt liberetur à fideiussione.Sed has leges &communem intellige,nisi aliàs obligatio sit guarentigia:quia potest petere: vt statim liberetur.Did.de Segu.in l.si ex legati.n.74.ff.de ver.obl.& Suarez in l.post rem iudicatam.n.14.ff.de re iud.quem intellige post quam creditor habet facultatem agendi,secund.Bal.in l.cum notissimi.§.illud.C.de præscrip. 30. anno. quod dictam nota pro intel.l.tit.13.lib.3.ord.de præscriptiōe delicti per decem annos.& l.63.tau.de executione non faciendâ post decem annos.&l.de madrid.anno 1534.de apocha recognita,& de cōfessione facta in iudicio, quæ in compilatione noua habetur sub tit.9.l.5.lib.3.& 4. Idem.

fideiussor potest agere contra debitorem ex sola confessione creditoris dicentis recepisse debitum à fideiussore.Hippo. in Rub.de fideiuss.numer.265.& Anto.de Tremo.in add.ad Bona.in pract.except.in Rub.quib.mod.suo no. numero 39. vers. sub iudicibus secularibus. versic. fallit. 20. communem dicit. Idem.

Hanc similiter communem dicit Ias.in l.sciendum. nu. 30. qui satisd.cog.Quam ampliat vno modo,& limitat quatuor modis Hyppollit.in Rubr.de fideiuss.sup.alleg.num.27.cum seq. I.Fich.

Fideiussor est idoneus testis pro fideiussore,ad probandum quòd non fideiusserint principaliter. Iason. in lege, dictantibus, numero octauo. C. de testamentis. communem dicit. B.Villal.

Fideiussori non citato non nocent facta contra principalem,Rip.in l.his,apud.numer.34.C. de eden.communem dicit. Idem.

Fideiussor licet in causis criminalibus vbi pœna capitalis imponenda est, vel etiam corporalis, interuenire non possit (quæ & ipsa communis est opinio) tamen potest, quando consuetūdine loci ita receptum esset. communem dicit Petr. à Duennas. libro primo. Regul. Iuris. Regul. 231. in fine. I.Fich.

PRO.fideiussor pro fideiussore accipi potest.l.Græcè.§.fi. ff.de fide. Bellon.

PRO. Fideiussor non potest obligari in grauiorem causam, quàm principalis. lege, Græcè. §. illud. ff. de fideiuss. Idem.

Fideiubens Titio de eum repræsentando toties,quotiens. seu de eum sistendo iuri, & non repræsentauit, nec fecit eundem iudicio sistere tenetur vltra pœnam debitam fisco ratione fideiussionis,& prædictæ remissionis parti,ad cuius instantiam fuit captus,ad interesse,secundum gl.fi.in l.fi.ff.si quis ius voc.non ierit,quam communem esse asseuerat Afflict.de cis.234.& ibi quoque explicat ita sacrum consilium iudicasse,& sequitur istam communem Foll.pariter in sua pract.crimina. in fragmentis. rubric. de fideiussoribus. numero 260. circa finem. dict.practica. F. Viuius libro secundo. opinio. 209.

Fideiussor tutoris qui patitur nomen suum apud acta scribi nisi præsens contradicat,perinde iuxta communem tenebitur ac si stipulatio interessisset vt refert Bened.Capr. reg. 56. nu. 18.vide infrà Tutor.

Fideiussor in causa criminali, si is pro quo fideiussit postea imputatus sit de alio crimine, & bannitus, tunc ille fideiussor datus in prima causa non tenebitur illum consignare sub pœna in fideiussione contenta. imò sequuta condemnatione contra reum remanet fideiussor liberatus, nec tenetur illum amplius præsentare. Communem dicit Albert. in quart.part. stat. quæst. 64. & Bossi. in titul. de carcer. fideiuss.relaxan.numero 41.Clar.d.§.fin.quæst.46.versic.quæro. P.Fichard.

fideiussor in prima instantia, regulariter non tenetur in secunda. sed lata sententia expirat eius fideiussio. communem dicit Boerius decis.315.numero 1.Pari.cons.171. numer.30.lib.3.Clar.d.§.fina.quæstione 46.versic.sis tamen. P.Fichard.

fideiussor de iudicio sisti,& iudicatum soluendo,acceptus in causa principali, non tenetur in causa appellationis, nisi

Universidad de Deusto
Biblioteca

alind sit actum, per casum singularem secundum Bar.in l. cũ apud.ff.iud.sol.& l.2.cum gl.ordinaria.C.de procur.& §.si verò aliquis.in fi.Inst.de sat.Quicquid contra senserint Guil.de Cu.& Marsil.in d.l.cum apud. Idem in fideiussore de rato secundum Dyn.ibi per iura præall.Præmissa limitari possunt secundum Bart. vbi s.nisi victus appellasset, & appellationem deseruisset non prosequẽdo. quia tũc teneretur etiam in causa appellationis. quia agitur tunc ex prima sententia, non ex secunda.l.fi.C.de temp.appel. Balb.decis.99.

Fideiussor si habuerit confessionem à creditore, quod ei satisfactum sit, potest agere contra debitorem, non aliter probata numeratione, quia confessio creditoris de recepto verã probat numerationem, vt fideiussor contra debitorem agere possit Alex.de Imol.post Pau.de Cast.in cons.90.in 3.lib.&in cons.26.in 2.lib.& in cons.123.in 6.vol.con.Dec.in con.493. nu.6.in 4.par.cons.Hipp.de Mars.in Rub.de fideiuss.nu.310. vers.35.quæro.vbi ipse inquit: hanc sententiam veriorem & magis communem esse, ꝙ sufficiat talis confessio creditoris dicentis, sibi satisfactũ esse à fideiussore, vt ipse fideiussor possit agere contra principalem. Matth.de Afflict. in Decis. sacri cons. Neapoli. Deci.94.nu.2.& 3. Quam sententiam quoque communem esse ante Hipp.tradit Ias.in l.duobus reis.nu.9.ff. de iureiur.sequitur Rolan.à Valle, in cons.17.nu.9.in j.Tom. cons. Licet multi alij Doc.contrariam sententiam secuti fuerint, quos referunt Hipp.de Mars.in d.rub.d.n.310. Et apostil. Alexan.in d.cons.90.in ver.Florentiæ.in d.3.lib.cons. kirch.

Fideiussor docens de solutione per instrumentum confessionis creditoris tantùm, non potest agere contra debitorem principalem: quia debet de reali solutione constare, secundũ gl.cum Bar.in l.duobus.ff.de iureiur.Cy.in l.si quando.C.vnde vi. Balb.decis.305.

Fideiussor omni priuilegio competente principali gaudebit, si faciat quod reus principalis suscipiat in se iudicium motum contra ipsum fideiussorem, & opponat tale priuilegium vel exceptionem ex persona sua. textus est not.in l.idémque. § sed generaliter.ff.mand.& gl.magna, in l.si fideiussor. ff. illo eo.tit. Idem quando fideiussor se opponeret in iudicio, non vt fideiussor sed vt defensor principalis rei, per casum in l. verũ. §.1.ff.pro socio. Balb.decis.17.

Fideiussor ordinis vel excussionis exceptionem solum ante litem contestatam allegare potest. vt commune placitum esse arbitratur Raphael Cuman.ad fin.Soc.nu.9. Zas.n.17. in l.1.ff.de excep. Ias.in l.decem.n.6.ff.de verb.obl. Fel.in c. exceptionem nu.42.de excep. Ang.in §.appellatur.nu.16. Sed ego contrarium æquius melius existimo, ac non minꝰ receptum affirmare ausim. nam id docet gl.in l.3.ff. de excep. ad finem. quam illic sequitur Alb.& Ang.Spec. idem affirmantem laudans: & probant Bal.nu.3. Salic.nu.6.ver.sed caue. Paul.nu.3. in l.2.C. comm.divi. Benedict.de Plumb.in trac.de discus. nu. 18.additio ad Iaco.de Aren.in tract.de excussio.nu.32. Anto. de Trem.in pract.ad Bonacur.vers.aduerte & antea Paul. Ca. in d.l.decem.nu.6.& in l.vlt.n.9.ad fin.ff.si cert.pet. Montan. in sua pract.c.de except. Aymon Crauet.in cons.263. fauentque maximè iuris rationes, de quibus alibi & latius & opportunius. E.Suarez.

Fideiussor indemnitatis (vt doctores loquuntur) & si omnibus fideiussorum beneficiis ac legum auxiliis renunciet, non tamen poterit ante principalem debitorem cõueniri. vt commune dogma assero intrepidè ex Bar.& Plat.in l.1.C.de conuenien.fisc.debit.lib.11. Ang. Alex. Ias. Dec. Alci.in l.vlt.ff.si cer.pet. Bal.l.1.C.de iis, quæ in fraud.cred. Salic.in l.1.C.quod cum eo. Alex.cons.29.nu.22.lib.7. Rhod. Soarez in tit.de los emplasamentos. Amplia vt idem processurum sit, & si huiusmodi fideiussor iureiurando se obstrinxerit. vt frequentius receptum arbitror ex Alex. Ias. Dec. Alci. ĩ allegata l.vlt.ff.si cer. pet. Fel.in c.ex rescripto de iureiur. conferunt ea, quę tradunt Tiraq.in l.si vnquam.n.147.C.de reuoc.donat. Did.à Couar. in c.quamuis pactum in 1.part.§.4.de pact.lib.6. Memineris q; semper quod absque dubio huiꝰ generis fideiussor excussionis exceptionem poterit opponere post litem ꝓtestatam, & si alios fideiussores non posse concedamus, vt frequenter placitum opinor, ac verissimum asseuero cum Bald.in c.ex rescripto, de iureiur. Ias.n.1. Alc.n.3 .in l.vlt.ff.si cer.pe. Aret.in l.decem. Hipp.in rub.nu.314.ff.de fideiuss. qua in re labitur. Alex. cons.29.nu.24.lib.4. E.Suarez.

Fideiussor pater ante liberorum executionem, pro quibus promisit, aut interuenit, conueniri insolidum potest. vt commune aiunt Pirrhus in l.2.C.de decur.lib.x. Viuius lib.3. opi. 239. Idem.

Fideiussor, mercator, vel campsor, cõueniri atque exigi ante debitoris ipsius executionem potest. vt commune pronunciare non verebor ex Bal.& Sal.in l. frustra.C. de non nume. pecun. Ang.in §.item si quis.in fraudem. Inst.de Action. Ias.in singularia.num.39.ff.si cert.pet. Cur.Sen.cons.6. Dec.in l.vlt. nu.23.ff.si cer.pe. Hypp.de fideiuss.n.8. Cassan.in consuet. Burgund.rub.1.§.5. Ant.Gome.de contract.c.13.n.4.vers.4. limi. Eman.à Costa in l.si ex cautione.limit.17.nu.2.C. de non nu. pec. quod placet, & si apertè reluctetur text.in Iustin. nouella 36.de argentar.contract.§.1. sed hac de re vberius alibi. Idem.

Fideiussor à debitore solutionem diu remoranti, vt sese fideiussione expediat, rectè ac iure exiget, eaque in specie iudicis arbitratus temporis spacium metietur. vt commune inquit Ant.de Trem.in addit.ad Bonac.in pract.excep. in rubr. quib.mod. suo no. num.3. vers.diu stetit. Villa.in sua collect. Idem.

Fideiussor ad corporis pœnam propter alterius delictum. subeundam interuenire nequit. vt commune aiunt Didac.à Couar.lib.2.resolut.c.8.n.8. Iul.Clar. in practi.§.vlt.q.46.ver. sed nunquid. Idem.

Fideiussor non quis inde constituetur, quod etiam apud iudicij acta præsens, gnarus ac tacitꝰ fuerit, cum alter illum pro se fideiubere diceret, nisi si & expressim consenserit. commune ait Boer.decis.314.nu.5. Idem.

Fideiussor de aliquo sistendo totiens, quotiens, si cum requisitus non stiterit, nõ solum ad pœnam fisco tenebitur, sed & parti ad id, quod eius interest, obligabitur. cõmune inquit Afflict.dec.234. Falle.in pract. criminalis fragment.in rub. de fideiuss.nu.260. Idem.

Fideiussor ex remedio l.2.C.de rescin. vend. absque dubio iuuari.poterit. vt commune ponunt Alex.& Iac.in l.1.C.de fideiuss.minor. Idem.

Fideiussor ita pauper, vt de suo nequeat soluere, ne in carcerem alioquin trudatur, poterit de principalis debitoris bonis soluere. vt frequenter placitum affirmat Hippol.in rub.n. 429.ff.de fideiuss. Idem.

Fideiussor, cum reus principalis soluendo est, & ipse excussionis beneficio non renunciauit, & testis, & iudex pro principali esse poterit. communia inquit latè Viuius lib.1. opi.399. post iuris vtriusque apprimè carum Io.Ronchegall.in l.reos. nu.53.ff.de duob.reis. Idem.

Fideiussor simpliciter datus, atque accepꝰ in prima instantia, si appellatio interuenerit, & deserta non amplius in euentum vllum tenebitur. commune ponunt Viuius lib.2. opin. xcviij.ac Iul.Clar.in prac.§.vlt.q.45.vers.sis tñ cautus. Idem.

Fideiussor in prima instantia, non censetur repetitus in secunda, & est communis opinio. Etiam in criminalibus, Boeriꝰ decis.315. Parisi.cõs.171.n.30.li.4. Clar.q.46.vers.si tñ cautꝰ. Et ideo qñ iudex maleficiorum recipit fideiussores, debet facere eos obligari ad omnẽ pœnã, quæ posset sequi ratione ꝑ cessus. vt docet Paul. de Cast. post Bart. in l.rẽ in iudiciũ.ff. de in litẽ iuran. Et liberãtur fideiussores de præsentãdo se ad mãdatum potestatis. & de soluẽdo omnẽ ꝺdemnationẽ, si post ea reus fuit ꝺdemnatus, & eius bona ꝺfiscata. Cast.in l.si debitori.n.2.ff.de fideiuss. Et no.qsi statutũ imponat pœnã centum ꝑ vulnere, & mille ꝑ homicidio, & aliquis accusatꝰ vel inquisitus de vulnere dedit fideiussores, & est relaxatus, qa pœna est pecuniaria, & postea ille vulneratus est mortuus, & iudex ꝺdemnauit accusatũ in mille, non tenentur fideiussores, Cast. in l.fideiussores nu.1.ff.de fideiusso. vide tñ postea. Bonacoss.

Fideiussores in instrumẽto pacis adhibiti in casum contrauentionis secundum communem opinio. non possunt cogi ad soluendum pœnam, nisi legitimè & plenè constet de pace rupta, & de contrauentione per testes, vel veram confessionẽ principalis, pro quo fideiusserunt. adeò quod eius ficta cõfessio, quæ inducitur ex contumacia, seu bãno contra contumacem dato, non sufficeret, vt est communis opi. de qua Rolan. à Valle in cons.94.nu.24.in 3.vol. Et no.ꝙ fideiussor, qui fuit præsens, & scriptus fideiussor pro condemnatione soluenda, si non contradixit, obligatur. Bart.in l.1. ff.de fideiuss. Arno. commentario. 174. Et si carceratus offert fideiussores, & aduersarius nõ cõparet, potest iudex recipere. & illum relaxare. Cast.in l.eum, pro quo quis.ff.de in ius vocan.nu.2. Bonac.

Fideiussor ib. relaxatur reus, & procurator admittitur vbi non imponitur pœna corporalis, vt est communis opinio. de qua Mars.cons.75.n.j.in 1. Et debent esse idonei fideiussores, aliàs nõ debet iudex maleficiorũ relaxare reũ accusatũ. Ang. in l.edicto. quæ est l.1.ff.in ius vocati vt eant, vel satis. quia nõ intelligitur cautum, qñ est vitiosè cautum. Ang. in l.quoties. ff. qui satisd. cog. Et recipiens fideiussorem minus idoneum, sibi imputet. vt ibi ꝑ er Ange. Et debet esse ideneus fideiussor facultra

facultatibus, possidendo stabilia, vel mobilia, vt mercator. Ang.in l.fideiussor.ff.eo.qui satisd.cog.Et quis sit pauper,vel diues iudicis arbitrio relinquitur inspecta qualitate causæ, & cõditione personarum.Ang.in l.si verò.§. 1. ff. qui satisd.cog. Menochius de arbitrio iudicis.Et debet quis dare fideiussores ciues,& non forenses.Ang.in l.fideiussor.§. 1.ff.qui satisd.cog. & est communis opinio.de qua Riminal. nouissimus in cons. 93.nu.16.& seq.vbi facit differentiam inter fideiussionem necessariam & voluntariam,si necessaria, & tunc forensis est idoneus.Et caueant officiales,ne relaxent carceratos cum fideiussore de iudicio sisti tãtum,quia liberantur per sententiam cõdemnatoriam. Sed debent recipere fideiussores debitum solui,vt inquit Bal.in c.dilecti. n. 12. de appella. vbi dicit bonam practicam. & no.quia quidam potestas, qui hoc ignorauit, ꝓ incauta relaxatione cuiusdam carcerati, in syndicatu fuit cõdemnatus,&desolatus.vide Cast.in cons. 328.in 2.vol.Vbi tradit cautelam,ꝙ iudex faciat apparere in actis, qualiter ex tali, & tali iusta causa, quæ animum suum mouerunt,pronunciat non esse talem personaliter detinendum. sed sub fideiussoribus dimittendum. Et not.ꝙ si Notarius Curiæ maleficiorum recipit fideiussorem pro communi Ferrariæ, ꝓ omnibus quorum interest, vel interesse posset, non committere malum in eius districtu: Offensus Bononię,non potest agere ex dicta stipulatione ad pœnam contractus.Bald.in l.1.§.huius studij. ff. de iusti.& iure.& dictus fideiussor non tenetur ad pœnã quanti pluris.Bal.in l.siue in duplum.ff.qui satisd. cog. Et no.quod reus conuentus suo nomine, tenetur satisdare iudicatum solui. Et licet pœna sit parua & ipse reus sit ditissimus, non tamẽ debetPotestas dimittere propriam promissionem sine fideiussore,quia ista est forma data, ꝙ recipiatur fideiussor,à qua nõ est recedendum Bal.in l.minor.§.fi.ff.de procurato.Et licet qs sit obligatus ad dandum fideiussorem teneatur dare illum, q sit idoneus facultatibus. Tñ si aliquis ad iudicem ducatur,debet relaxari,si persona sibi coniuncta pro eo præsentãdo fide iubeat, licet non sit idoneus facultatibus. text. est in l.1. cum duabus seq.ff.in ius vocati eant,vel satisdent.de quo Cur.iun. in cons.257.nu.28.in 3.vol. Bonacoss.

Fideiussor non intercedit,vbi venit imponenda pœna corporalis.Soarez.vers.fideiussor.nu.145. Bonacoss.

Fideiussores in instrumento pacis adhibiti.in casu contrauentionis,non possunt cogi ad soluendum pœnam, nisi legitimè & plenè constet de pace rupta per testes,vel veram cõfessionem principalis,vt est communis opi.Rolan. à Valle. in cons.94.nu.24.in 3.vol.Adeò, ꝙ eius ficta confessio, quæ inducitur ex contumacia,seu banno contra contumacem, non sufficeret,vt est communis opin.Rolan.ibi.Et fideiussor promittens præsentare reum toties quoties non liberatur,si domus reo fuerit assignata loco carceris.D.Hieron.à Monte. In suis quæst.variis.q.28.Et quoties sit reus personaliter captus, & incarceratus,eius fideiussores per hanc incarcerationem liberati esse dicuntur.D.Nonius in cons.103.nu.8.Etiam si dictum fuerit toties quoties. Bonacoss.

Fideiussor & correus:an pro fideiussore & correo testificari possint?Dic,ꝙ sic,quando in causa principaliter non testificantur, etiam si fideiussor pro confideiussore deponat: qui non interceserunt vt principales, sed vt confideiussores, ita Alex.cons.78.col.1. vers.& ideo lib.1.Qui fideiussor ratione sui interesse: non est idoneus testis, teste eodem Alex. cons. 154.nu.4.lib.5.ꝙ autem fideiussor non sit idoneus testis:scribit idem Alex.cons.176.col.2.nu.3.lib.7. De quo plura not. Ias.in l.si cui legetur.§.si titio.n.15.ff.de leg.j.Viui.inter com. opi.lib.18.vers.testis. idem Ias.in l.dictantibus.post n.8.C.de testam.

Fideiussor qui simpliciter promisit sistere in iudicio,vel ꝓmisit sistere quandocunque.fuerit requisitus, vel toties quoties placuerit iudici, an liberetur lata sententia? & dic, quòd non,secundum Iaso.in l. fideiussor.§.in fideiussorem.colum. secunda post numer. 9. ff. qui satisdar. cogan. & an fideiussor possit se obligare ad pœnam mortis, si reum non præsentauerit? vide eundem Iaso. in l.non impossibile. numer. 2. ff. de pac. vbi concludit quòd non, de quo vide quæ scribit Rom.sing.129.Doc.in apostil.ad text. in l.si quis reum.ff. de custod.reor.

Fideiussor in duriorem causam cum iureiurando acceptº instar debitoris principalis tenetur,non amisso tñ epistolæ Dini Adriani, aut excussionis beneficio. vt commune pronuntiat Alciat.in c.cum contingat.nu.174.de iureiur. E.Suarez.

Fideiussor in pecuniam acceptus, cùm principalis rem debet nullo modo ac nulla via tenetur. commune ponit Arius Pinellus in diuersã omnia abiens in rub.part.1.c.3.n.18.cum seq.C.de rescind.vendit. Idem.

Fideiussor de iudicato soluendo obnoxius executioni est absque alio nouo processu,commune inquiunt Cagnol.in l. nemo alienæ in fin.ff.de reg.iur.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q. xcv. ad fi.in prin.At qui fideiussor ex contractu est,sententiæ contra principalem latæ executioni non item subiectus est, vt commune affirmant Imo.in c.peruenit.de fideiuss.Turzan. opin.cxl. Idem.

Fideiussor ex conuentione acceptus si fiat non soluendo, non poterit idcircò creditor alium idoneum postulare,vt cõmune testatur Alex.cons.lx.lib.v. Idem.

Fideiussor in id, quod interest, rectè accipitur, cum principalis factum debet.commune pono ex Aret.in l.in illa stipulatione.in 1.n.3.ff.de verb.ob.Alex.in l.si insulam.n.42.ff.illo eod.tit.Ias.in l.non amplius.§.vlt.nu.15.ff.de leg.lib.1.Dec.l. certi condictio.nu.7.ff.si cert.pet.& in c.1.lect. 1.num.22. de iudic. Idem.

Fideiussor in maiorem summam acceptus nec vllo modo, nec aliqua in quantitate obligatur.commune aiunt Fulg.in l. hactenus.§.1.ff.de constit.pecu.& Alex.& Ias.nu.9.in l.1.§.si stipulanti.ff.de verb.oblig.Sed aduersa opinio, quæ fideiussorem in pari summa ipsi debitori obligari censet.& verior mihi videtur,& æquè recepta est,quippe quia ab ea stant Azo in summa de fideiuss.nu.7.Cyn.& Albe.in l.vlt.C.de fideiu.Dec. & ad eum Apostil.in l.in eo quod plus.n.13.ff.de reg.iur.Galeaul. Alciat. Corasi. & Duare.in allegato §. si stipulanti mihi, ac Balduinus Costa, & Stephanus Bodæus in §. fideiussores, Insti. de fideiussor. & notabili eam vberrimè comprobamus.

Fideiussor cum debitore rectè iuréque paciscetur,vt pro ea quantitate, quæ debetur.emptum sibi pignus sit si intra certũ tempus non liberetur,ac non liberatus ipse soluerit, nullúsq; erit consequenter in fideiussore locus constitutioni. l. vlt. C. de pact.pignor.vt commune inquit,ex multis cõtrarium cordatè ipse probans Arius Pinel.in Rub.2.part.ca.1.nu.31.C.de rescind.vendit. Idem.

Fideiussor soli bona non habens. non aliter nec alias dicetur idoneus. quam si pro diuite spondeat, vt commune dicit Hippol.in rub.nu.228.ff.de fideiuss.vt nec qui castrum munitissimum habet,vel alia ratione difficile conueniri potest idoneus fideiussor dicetur,vt verius cum Ang. atque Angeli sectatoribus in l.2.ff.qui satisd.cog.pono. Quamuis contrarium commune pronuntiet Boer.q.238.& qui eum laudat Iac.Menoc.nu.315.Nec ita procurator litigiosus aut cauillosus fideiussor idoneus habebitur, vt receptum ponit Viuius lib.2. opi.cxij.Nec rursus idoneus fideiussor censebitur qui patrimonium non habuerit,& si summa fide dignus habeatur ac vitæ honestate excellat,vt commune pronuncio ex Alb.Soc.num. 3.& aliis in l.2.ff.qui sat.cog.Alex.Aret.& reliquis in l.si quis stipulatus.§.si quis ita.ff.de verb.obl.quicquid Ias.in l.1.n.19. ff. qui satisd. cog. Hippol.in rubr.ff.de fideiuss.num.180.scribant. Idem.

Fideiussor patiẽs se nominari,poni,ac describi in actis curię à notario pro fideiussore alicuius,&incontinenti non contradicens tunc obligatur,teneturque licet expresse non dicat,ita promitto, atque fideiubeo, & sic iste fideiussor nominatus apud acta eo præsente, & non contradicente nominationi de se factæ censetur promisisse,& quod omnia fuerint solenniter acta,sicut si fideiussor expressè describi consensisset,vt voluit Bar.in l.cùm ostendimus.§.si.ff.de fideiuss.tut.&curatorum.& Ruinus,n.11.Marcellus Berincutius. cum aliquibus aliis Moder.in l.1.ff.de verb.obl.Bald.cons.204.vol.1.Ang.in trac.maleficiorum.in gl.pro quibus Antonius fideiussit,nu.12.Benedi.de plumbi.in l.manumissio.ff.de manum.vind. & Alberic. de Rosate,in tracta.de testibus.sub nu.129. in rubr.qui testes non cogantur testificari. Sed opinio hæc Bart. & sequacium communiter à nostratibus reprobatur,in d.§.fi.& variis in locis iuris nostri.vt latè deducit, & apertè fatetur Boeri. decis. 314.n.5.videlicet,quod non inducatur aliquo modo stipulatio, etiam ob iudicij calorem vbicunque fideiussor ipse deferi ptus nihil respondeat. F.Viuius lib.2.opin.111.

Fideiussor non est idoneus quotiescunque custodiam castri haberet,vbi fideiussio p eum dari,ac præstari debet,q̃m iudex,seu eius familia nullo modo potest accedere ad exequendum ꝺ eum,fm gl.Bart.n.1.Ang.Roma.Paul.& Alex.in prin. in l.2.ff.qui sat.cog.& Boer.decis.238.nu.5.post medium.vbi ait sententiam istorum communem fore,& Alex.in d.l.2.nu. 1.& sequitur Marc.in repeti.rub.ff.de fideiussor.nu.302.idẽm que videtur dicendum in notario,vel procuratore valde rixoso,litigioso,cauilloso,siue potenti,qui tanquam non idoneº haudquaquam ad fideiubendũ admittitur,fm gl.Bar.Alex.n. 2.in d

Universidad de Deusto
Biblioteca

2.in d.l.2.&Nattam conſ.cxliij.n.10.& ob doctrinam iſtam ſi cuti veram,& communem declaraui in facti contingentia in ciuitate Therami,dum eram ibi iudex criminalis quendã Horatium Delficum ciuem ibi, & procuratorem non fore idoneum fideiuſſorem:item non eſt idoneus fideiuſſor,qui caret bonis immobilibus, ideò ob hoc poteſt tãquam nõ idoneus recuſari à creditore,vt voluit gl.in §.ſuſcepto.in auth.de exhi. reis.Spec.ti.de ſatiſd.§.dicto verſ.ſed ſi ſcholaris.Bald.in c.coram.de of.dele.Ang.Paul.Caſtrẽ.Alex.n.5.& Iaſ.n.1.in d.l.2. ſed hoc non procedit, vbi principalis valde diues,& idoneus foret,ſiue reperiretur, tunc equidem quis quantũuis pauper ſeu nõ idoneus facultatibus admittitur ad fideiubendum pro eo,ſecundum glo.in verſ.præſtitiſſe.in l.mulier.C. de iure do. Paul.Caſtren.Roma Alex.nu.4.Iaſ.num.5.& alios in d.l.2. & Marſ.in d.rub.ff.de fideiuſ.nu.269. vbi ponit iſtam eſſe communem opinionem. F.Viuius lib.2.opin.112.

Fideiuſſor repetens à debitore principali ꝙ ꝓ eo ſoluit nõ admittitur ad probandum ſolutionem per ſolam creditoris confeſſionem, & ſic per huiuſmodi confeſſionem non probatur ſolutio, & fideiuſſor ob hoc duntaxat repetere nequit à debitore illud,quod aſſerit ſoluiſſe pro eo,ſecundum glo.in l.duobus reis.§.j.ff.de iurciur.quam ſequitur Bart.ibi,& Fulg. Bart.in l.reos.in 5.q.ff. de duobus reis.& Rom.in l. prædia.ff. de acq.poſ.ſed Bar.ipſe reuocando,ſeu mutando iudicium in melius tenuit,&voluit contrarium conſ.clx.Titius promiſit, videlicet. vt fideiuſſor poſſit agere contra debitorem vigore talis confeſſionis creditoris dicentis ſibi ſatisfactum eſſe à fideiuſſore,& ſequitur Sal.Pau.Caſtr.Roma.Alex.& Iaſ.in d.l. duobus reis.& ita conſuluit Alex.conſ.25.viſo inſtrumento. vol.2.& conſ.128.vol.6.& opinionem iſtam inquit communem Fulg.& Alex.in d.l.duobus.§.j.n.2. Bellonus conſ.lxxvij. nu.6.&ſeq.Tiraq.in tracta.de vtroque retra.in tit.de retractu conuentionali.§.1.gl.18.n.84. & Marſ.in repetit.rub.ff.de fideiuſſori.n.310.& 312.vbi etiam ſequitur & declarat,& ſecũdum communem iſtam conſuluit quoque Paul. Caſtr. conſ. cccxcvj.queritur vtrum fideiuſſori,prout ipſe refert,aut teſtatur,in d.l.duobus reis. & ſequendo ego communem ſententiam prędictorum breuiter concludo,quod licet multi ex doctoribus dicant Bar.contrariari,in hoc tñ non meretur allegari contrarius, nam in d.l.duobus reis.non firmat pedem, vtiſ enim verbo forte, & opinionem iſtam communem plenius poſui,quàm hic in 1.li.communium opinionum, & eam ibi quoque ſequutus fui in opinione fideiuſſor poteſt agere. F.Viuius lib.2.opin.113.

Fideiuſſor pauper à creditore vocatus, & conuentus in iudicio poteſt ſoluere de bonis principalis ſtante paupertate ſua,& impoſſibilitate,difficultate, ſeu impotentia ſolutionis de ſuo proprio,ne in carceribus maceretur,& in eis perpetuò detineatur,ſecundum Bar.per illum tex.in l.ſi procuratorem. §.ſi ignorantes.in prin.ff.mandat.Ang.in auth. vt omnes obe. iudi.Bal.in c.ſi qui teſtium. in fin. extra de teſt. & Bart. & Bal. in l.ſi.in auth.qua in prouincia.C.vbi de crimi.agi opor. quorum ſententiam ſequitur,declarat,& ait eſſe cõmunem Marſ. in repeti.rubr.ff. de fideiuſſor.num.429. F. Viuius libr.2. opin.114.

Fideiuſſor eius, qui verè debitor eſt, ad debitam quantitatem infra ſex menſes ſoluere promittens non liberatur, nec eximitur ab obligatione fideiuſſoria, licet creditor ſine licentia,& conſenſu ipſius fideiuſſoris diem ſolutionis debitori ꝓrogauerit,& ſic fideiuſſor iſte non liberatur,ſi creditor mutat obligationem ex conuentione facta cum debitore principali circa cõſenſum ipſius fideiuſſoris ſecũdum Hoſt.Anch. Imo. & Abb.in c.conſtitutus.de fideiuſſ.Bar.in l.Lucius.§.Paulus. ff.de adminiſt.tut.Alex.Iaſ.nu.2.in l.lecta.ff.ſi cer.pe. & Marſ. in repe.rub.ff.de fideiuſ.nu.19. & ſeq. cum aliis relatis ibi per eum quorum opinio communis eſt,teſte Iaſ.& Dec. in d.l.lecta.& Marſ.in d.rub.vbi citat etiam doctores contrarium aſſeuerantes,coſdémque allegat Augu.Beroius,in c.de cauſis nu. 34.& ſeq.de offic. iud. deleg. vbi hoc indeciſum derelinquit. F.Viuius lib.2.opin.110.

Fideiuſſor datus,ſeu acceptus in prima inſtantia, non tenetur in eo, quod poſtea iudicatur in cauſa appellationis, niſi aliud actum ſit.l.cum apud. ff. iudicatum ſolui, quem tex.dicit ſingularem ibi Bart.in pr.& quamuis.d.l.cum apud,loquatur, vbicunque prima ſententia fuit abſolutoria ,& actor appellauit,nihilominus idem eſt ſi prima ſententia condemnatoria fuerit,& reus appellauerit,ſecundum Bart.nu.4.& Ang.ibi per tex.gl.in l.2.C.de procu.& ibi Cyn.& communiter omnes, & inſti.de ſatiſdationibus.§ ſin autem.de quo ibi per Fabrum, & Aret. nam non oritur actio iudicati ex prima ſententia, ſed ex ſententia appellationis confirmatæ, ideoque imputetur actori ꝓtra reum in cauſa appellationis ſi non petierit cãueri.l.eos §.fi.C.de appel.hocque verum apparet,vbi appellatio non eſt deſerta,aliàs ſecus,ſecundum Bar.in d.l. cum apud. Imò memorata communis ſententia ampliatur intantum procedere, vt cautio de iudicio ſiſti,aut repræſentando minimè ſe extendat in cauſa appellationis,quia expirauit per ſentẽtiam.l.græcè. §.& poſt litem.ff.de fideiuſſ.& ibi per Pau.Caſt.& Imo.verùm huiuſmodi cautio quotieſcunque præſtita eſt pro abſente,tunc expirat,ex quo ſemel reus extitit præſentatus,ſecùs ſi fuerit præſtita pro reo præſente,quoniam durat vſque ad ſententiam,ſecundum Alex.in add.ad Bart.in l.1. ff. ſi quis in ius voc.non ierit,hoc verò limitatur nõ procedere,quando cautio de ſiſtendo reo in iudicio toties,quoties iudici viſum fuerit præſtita foret, nam durat etiam poſt ſententiam iuxt. not. Bart.in l.ſi quis res.ff.de cuſt.reor.& per Ang.in l.1.§.1.cod. tit. F.Viuius lib.2.opi.118.

Fideiuſſor promittens præſentare reum toties quoties, &c. non tenetur repreſentare eum, qui propter vulnus inflictum detinebatur, ſi deinde vulneratus ſit mortuus, vt eſt communis opi.de qua D.Hiero.Gabriel.in conſ.181.num.5. Bonacoſſ.

Fideiuſſores tenẽtur repreſentare reum,quem promiſerũt repreſentare toties quoties. ſi reus eſt bannitus, ſi ſibi tamen fuerit factus Saluuſconductus à iudice de voluntate Principis,& fidantia oblata: vt eſt communis opi. de qua D. Hiero. Gabriel.in conſ.181.n.23.vbi allegat Ange.dicentem ita cõmuniter ſeruari,quia data fidãtia impoſſibilitas ceſſat ſiſtendi in iudicio.Si tamen facta omni diligẽtia, ipſe reus bãnitus nolit ſub aliqua fidantia comparere,excuſantur ipſi fideiuſſores de præſentãdo toties quoties à mora,& per cõſequens à pœna, quia difficultas excuſat à mora, & conſequenter à pœna, vt ibi.n.24.& ſeq.Et ibi dicit.n.17.ꝙ licet qs promiſerit repreſentare reum toties quoties , ꝙ ſi pro vulnere ſit reus accuſatus,ſic moriatur, vel in bãno ponatur. Et poſtea reuerſus homicidium committat,non tenetur ipſe fideiuſſor.Etiam ꝙ ipſa fideiuſſio ſit præſtita in inſtrumẽto cũ clauſulis gñalib.quia in his prætoriis ſtipulationib.gñalia verba reſtringũtur exæquitate.Caballi.de eo quod intereſt.n.172.vide Gram.in cõſ.66. n.64. In ciuilib.vbi idẽ dicit,ꝙ æquitas ſeruatur, non rigor in iſtis iudicialibus & prętoriis ſtipulationib.Et vide per eũdem Gabriel.vbi ꝫ.n.17.18.& 19.vbi ꝓ D.Baptiſta ab epo. Bonac.

fideiuſſor,q promiſit fideiubere ꝓ accuſato,ſi antequam ſi deiubeat, ꝓteſtetur iudici,ſalua reuerẽtia, ꝙ ſi ipſum receperit in fideiuſſorem,nõ intẽdit ſe teneri de tali fideiuſſione,poſtea fideiuſſit,nõ tenetur,vt eſt cõis opi.de qua Iaſ. in l. qui in aliena.§.Celſus.n.47. & ſeq.vſq; ad fi.ff.de acq.hære. Et licet iſta opi.neminem habeat ꝺicentem.tñ Iaſ.dicit eam non eſſe rationem veram. Angeli tamen auctoritatem eſſe magnam fatetur.quæ ſua eſt opi. Bonacoſſ.

Fideiuſſores rei delicti, liberãtur cõdemnatione, bonóve, aut morte rei ſed ꝓꝓ accuſationẽ ſolam nõ,vt eſt cõis opi.de qua Gabriellius conſ.181.n.2.Et vbi reus eſt condemnatus,ſi deiuſſor remanet liberatus,vt eſt communis opin.de qua fuſius Moronus de fide,treuga & pace.q.128.n.12. Bonacoſ.

Fideiuſſor in cauſa criminali,ſi is pro quo fideiuſſit,poſtea ſit imputatus de alio crimine,& bãnitus,tũc ille fideiuſſor datus in prima cauſa nõ tenebitur cõſignare illũ,ſub pœna in fideiuſſione cõtenta.Imo ſequuta condemnatione ꝺ reum,remaner liberatus fideiuſſor.nec aliter tenetur preſentare,vt eſt communis opi.Clar.q.46.ver.quæro. Bonacoſſ.

ad Fideiuſſorem non culpabilem periculum caſus fortuiti nõ ſpectat.Eſt vera,& magis communis opi.ſecundum Alex. in conſ.57.qñ in quæſtione.ver.confirmo.vol.1. Chærian.

Fideiuſſorẽ dare promittens,cẽſetur ac intelligitur promiſiſſe eum in loco ꝓmiſſionis,& celebrati ꝺctus,& de hominibus eiuſdẽ loci,ſm Bar.Ang.& oẽs cõiter,per illum tex.in l.ſi fideiuſſor.§.ſi neceſſaria.ff.qui ſatiſd.cog.vbi Alex.iſtam communem ſequitur,n.3.vbi refert ſup hoc ſe aliàs de facto conſuluiſſe,prout apparet conſ.ſuo 37.&opinionem hanc approbat etiam Iaſ.in d.§.ſi neceſſaria.n.2.3.& 8.& ſequitur,approbat,declarat,& dicit veriorem Marſ.in rep.rub.ff.de fideiuſ.n. 307.cum aliis ſeq. F.Viuius.lib.2.opin.116.

Fideiuſſores dare promittẽs,certè dãdo pignora, ẽt inuito creditore liberatur,ſm glo.Bar.& oẽs,in l.1.ff.qui ſatiſd.cog. gl.& Bar.in l.prætoriæ,ſa 3.ff.de prætor.ſtipu. Cy.Bal.& cæteros ſcribẽtes,in l.1.C.de procu.Io.And.in add.Spec.in ti.de ſatiſd.§.dicto,in prin.& in tit.de pig.ſup rub. & opinionẽ iſtorũ ſequunt,& aſſeuerãt eſſe cõem Ale.n.6.& Iaſ.n.17.ĩ d.l.1.ff.q ſat.cog. Ant.Neguſantij de Fan.in tract.de pig. & hypotheciis,

in <.part

Universidad de Deusto Biblioteca

in 5.par.principali,n. 5.& Marsi.in repe.rub.ff.de fideiussor.n. 349.& seq.quoniam melius,ac tutius est incumbere pignori, quàm in personam agere, & sic quàm habere fideiussorem. l. plus cautionis.ff.de regu.iur.& voluit Bar.in l.in eod.§. 1.eo. tit.& in casu hoc debitor dans pignora creditori,si vellet postea dare fideiussorem,& repetere pignora sibi permissum nõ foret,nec facere posset inuito creditore,secundum gl.in §.fuit ceptol.in gl.magna,circa med.in auth.de exhib.reis.F.Viuius. lib.2.opi.115.

Fideiussores indẽnitatis,hoc est, qui sese obligant ad id qđ creditor à debitore seruare nequierit, eo ipso liberabuntur, quod probabunt creditorem in culpa, ac negligentia fuisse, quo minus debitum suum exigeret,ac præsertim si etiam ab illis ad id fuit prænonitus ac requisitus.At fideiussores cæteri,qui se hodie simplici fideiussione obstrinxerint,etiam executionis ordini renunciarint,nec prœmonitionibus,nec interpellationibus culpæ,& negligentiæ creditoris adiunctis quid quam ad se liberandum efficient.Si verò non item executionis beneficio renuntiauerint, sed tantum simpliciter fideiusserint, & desidem ac negligentem creditorem prænonuerint, ac requisierint,quantumcunque piger,ac negligens in debito seruando creditor proponatur, non item liberabuntur. vt communia ponit,ac meritò valde commendat meus olim iuris doct.Ant.Gomez.de contra.c.13.n.9. E.Suarez.

fideiussores, qui in ius vocati non fuerunt, principalis debitoris actis non lædentur. cõmune dicit Rip. in l.apud quẽ. nu.34.C.de eden. vt nec quouis periculo ex fortuitis casibus prouenienti offendentur. commune ponit Alex. cons. 365. lib.2. Idem.

Fideiussores,qui pro aliquo absente aut ignorante fideiusserunt,actione negociorum gestorum,quod soluerint, recuperabunt. qui verò pro aliquo inuito aut contradicente fideiusserint,nihil consequendum habent.commune ponit Ant. Gom.de contract.c.13.n.11.ex gl.Odofr.Bar.Bal.Ang.&Salic.in l.vlt.C.de nego.gest.atque aliis alibi. Idem.

Fideiussores conuentos principalis debitor poterit defendere, & ob id quod eius interest, exceptiones etiam eas proponere,quæ fideiussoribus non communicantur.vt commune pono ex iis,quæ latè atque eleganter scribit meus doct.& alter parens Arius Pinel.in l.2.n.44.C.de rescind.vend.Idem.

Fideiussores, qui se euictionis nomine obligauerint, aut nullam molestiam illatum iri alicuius rei emptori sub pœna promiserint,nullam pœnam omnino incurrent si contractus & oppugnatus & rescissus fuerit remedio.l.2.C.de rescin.vẽdi.& si illam incursuri sunt,si contractus& remedio restitutionis in integrum ratione ætatis,aut aliquo alio speciali beneficio impugnatus sit.vt frequenter placita ponit insignis Pinel. ad illam eandem l.2.par.2.c.3.n.43.cum seq. Idem.

fideiussorem dare obligatus,si locuples manifestè sit,satisfaciet suorum bonorum obligatione.vt commune placitum esse constat ex Soc.& Ias.in l.1.ff.qui satisd.cog,Dec.in l.plus cautionis.in fi.ff.de reg.iur.Fel.in c.ad nostram n.10.de iureiu ran.&in c.ad hæc.de sent.exc.Hipp.in rub.n.178.ff.de fideiuss. Palat.Ru.in repet.Rub.§.38.n.1.de do.inter vir.& vx.Contra quos & ius& bonũ atquè æquum esse alibi ostendo.Sed & is, qui fideiussorem dare promisit,si pignora præstet,promissioni satisfaciet.vt receptum affirmat Dec.in d. l.plus cautionis. n.3.ex gl.vlt.in l.1.ff. qui satisd.cog. quam ita inibi. quamuis perperam.doctores communiter post Bar. intelligunt, ac sequuntur. Eritque hæc opinio à fortiori iisdem authoribus recepta,quibus superior.Sed & superior vt dixi, falsa est, atque id ita esse efficaciter ostendunt Alex.& Are.in l.diuortio.§.interdum.ff.solu.mat.Aret. rursum in l.si quis stipulatus sit Stichum.§.vlt.ff.de verbo.obligat. Et hæc vltima opinio falsa etiam est & compluribus improbata. nam contra eam tenaciter contendunt Alex.nu.6.Ias.n.12.d.l.1. ff.qui satisd. cogan. Rip.in rub.n.8.ff.de pig.idem Rip.n.22.Alc.n.10.in l.2.§.mutui datio.ff.si cer.pet.Cagnol.in d.l.plus cautionis.n.7. & Neguzant.de pig.5.par.prin.n.6. qui, vt dixi, à fortiori primam quoque opinionem de propriæ facultatis obligatione reiiciant,& confutent,necesse est. E.Suarez.

Fideiussorem semel promissum creditor dimittere, atquè alium æquè idoneum accipere cogi potest. commune aiunt Hyppol.de fideiuss. num.213.Ant.Gome.de contract.ca.13. n.2.Arius Pinel.in l.2.part.2.c.1.n.23.C.de rescind. ven.At si non solum promissus, sed & datus iam sit illum liberare creditor non cogetur,& si alius fideiussor magis idoneus offeratur.commune renuncio ex superius laudatis,& ex Ias. in l.2. n.2.ff.sol.mat.& in l.si domus.§.si fundum.n.31.ff.de leg.lib. 1.& in l.debitorum.n.5.C.de pact.vbi etiam Alc,ac Matth.de Afflic.lib.3.consti.rub.15.n.5.Cagn.in l.plus cautionis.n.57. ff.de reg.iur. Idem.

fideiussorem qui dare vel promisit,vel tenetur,non potest eum alio in loco.nec aliis ex hominibus dare,quam vbi contraxit,vel promisit, atque ex eiusdemmet loci hominibus, vt commune ponunt Alex.n.3.Ias.n.2.& n.8.in l.si fideiussor.§. si necessaria.ff.qui satisd.cog.Hypp.in rub.n.307.cum sequẽtibus.ff.de fideiussor.Afflict.in 2.part.constit.regni rub.10.n. 6.&qui eum refert Iul.Cla.in prac.§.vlt.q.46.ver.pone quod. Idem.

fideiussores non impropriè debitorum nomine comprehenduntur.vt frequenter placitum enunciant Alex.in l.1.nume.48.ff.si cert.pet.Ang.Aret.in §.1.nu.7.insti.de obl.Viuius lib.1.opi.140. E.Suarez.

Fideiussores dare se non posse, probabit vnusquisque suomet cum iureiurãdo:quod receptum inquiunt Soc.cons.79. ver.3.confirmatur,& qui eum laudat Iul.Clar.in pract.§. vlt. q.46.ver.sed quo modo. Idem.

Fideiussores ob temporis prorogationem absque illorum consensu à creditore indultam debitori principali non liberantur.commune renuncio ex.Ias.in l.si vnus.§. 1. ff. de pact. & in l.lecta.n.9.ff.si cer.pet.& in l.1.§.post operis.ff.de nou.oper.nun.& in l.1.C.de iudic.atque ex Berol.in c.de causis. nu. 37.& seq.de offic.iud.deleg. Idem.

fideiussores instrumentum publicum, vel priuatũ de solutione ostendẽtes, quamuis ipsam solutionem reipsa planam non faciãt ꝺ debitorem audientur,ac summã debiti, pro qua fideiusserunt,ab eo exigẽt. vt cõe dicũt Ias.in l.duob.§.1.ff.de iureiur.Fel.in c.si cautio,de fide instr.Hipp.in rub.n.264.ff.de fideiuss.Ant.de Tremo.in addit.ad Bon.in pract.excep. in rub. quib.mod.fu.no.n.39.ver.sub iudicib.secularib.verb.fallit,& Ant.Gome.de ꝺct.c.13.n.3. Non tamẽ idẽ erit si fideiussores in iudicium vocati iureiurando sibi à creditorib. delato se liberauerunt,debitorẽ nõ teneri simpliciter iurantes. vt est Accur.sententia in d.l.duob.§.1.in ver. solutionis. ff. de iureiur. quæ cõiter recepta est,vt cõstat ex Alex.n.3.Ias.n.5.illic ex Iaso.rursus.in §.itẽ si qs postulãte.n.8.Inst.de act.quãuis Matth. de Afflict.dec.150.n.35.dicat eam cõiter improbari cuius opi.tũc erit admittẽda,cũ fideiussores se soluisse iurauerint iuxta Alex.d.§.1.n.3. Quin pterea fideiussores semper ꝺ principalẽ debitorẽ agẽ poterũt vbi creditor ꝺfiteat sibi ab illis satisfactum esse,vt frequẽter placitũ asseuerãt Matth.de Afflic.de cis.94.n.3.Hip.vbi s.latissimè Viui. multos in ꝺ.ia euntes recẽsens lib.1.opi.139.& lib.2.opi.113.atque ita cõsuluit Pau. Cast.consil.64.lib.1.in nouis&Bart.atque Alex.quos cum Iaso.refert Io.Chal.cons.101.num.5.Idem.

fideiussores vt à debitore conueniri queant, necessaria est iudicis debitorem non soluẽdo esse pronũciantis sniã:nec in actis posita nũcij delatio ad id sufficiet,cõe dicit Ias.in l.stipulatio.§.haberautem num.7.ff.de nou.oper.nunicia. Idem.

Fideiussionem,cautionẽ,seu satisdationẽ dare nõ tenetur, qui est manifestè idoneus facultatib,etiam ex dispositiõe iuris cõis, & municipalis, qñ nulla veritimilis causa suspitionis subest,sed sibi remittenda est satisdatio hæc,&obligatur,ac tenetur dũtaxat nomine proprio absq; fideiussorib.cum gñali hypotheca omniũ bonorũ suorũ,fm Bar.& Io.de Plat.in l.quicunq;,la 2.C.de fund.patrim.libr. 11.& Bar.in l.priuate. C.de mun leg.lib.10.Rom.cons.67.viso themate prænarrato,Pau. Cast.& Ias.n.16.& seq.in l.1.ff.qui sat.cog.& Alex.cons.179. viso & opportunè discusso ꝓcessu.vol.2.& licet Alex.ipse titubanter.in d.l.1.& in l.diuortio.§.interdũ.ff.sol.mat. asseueret ꝺrium,tñ opi.Bar.&sequaciũ quicqd frustrà suadeat Alex. est cõis fm Ias.in d.l.1.n.20.& ita obseruat ꝺsuetudo,teste Ange.in d.l.prætoriæ.& sequitur Marsi.in rubr.ff.de fideiussor.n. 270.in quib.quidem locis,tam Bar.quàm alii post cum tradiderunt super hoc cõgruum exemplũ.videlicet.ꝙ si ex forma statuti officialis teneatur ante officij sui ingressum satisdare, tunc certe,& absque dubio aliquo si ipse idoneus fore crederetur ac staretur ei soli cum generali obligatione bonorũ suorum, in regno verò Neapolitano practica, & stylus obseruat contrarium,& officiales oẽs in officii principio,& ante ipsius administrationẽ omni facultate,diuitiis, & idoneitate remotis,ac reiectis, & exclusis præstãt necessariò idoneã cautionẽ ante susceptã officij tutelã ꝺ patrẽ.lo sindicatui finito eorũ officio.imò officiales ipsi iurare debẽt in ꝑsentia decẽ restiũ,seu formã traditã in c.regni exordiente:itẽ recipiant sacramentũ in forma subscripta,alias nõ præstita cautione ꝑdicta in camera summariè,& iuxo eorã vno ex regentib. regiã cancellariã, nõ ꝑfit officiũ exercere,sub pœna vsurpatæ iurisdõis prĩcipis posita,in d.c.itẽ recipiant, & tam cautio,q̃ etiam iusm hoc in commissio

Universidad de Deusto
Biblioteca

commissione officialium specialiter exprimenda sunt ob dispositionem,d.c.item in fi.& verba.d.c.refert. Afflict. in constitutio.baiuli locorum,vbi pulchrè loquitur. F.Viuius. li. 2.opin.117.

FIDEIVSSIO.

Summaria.

Fideiussorem iudicio sisti,habere & excussionis beneficium:sicuti cætera omnia,quæ fideiussoribus competunt, beneficia.q.1.

In electione actoris esse, velítne agere ad pœnam in stipulatione adpositam,an ad interesse cõtra fideiussorem iudicio sistendi causa datum.q.2.

In excussione,quæ fit contra principalem,ad hoc,vt deueniatur ad fideiussorem,citandum esse ipsum fideiussorem.Agi enim de eius præiudicio.q.3.

Etiam pignora prius vẽdi debere,quàm ad fideiussores veniatur.q.4.

Fideiussorem beneficio excussionis renunciantem, posse conueniri,etiam non excusso principali:cùm quilibet fauori pro se introducto possit renunciare.q.5.

Patrem fideiubentem pro filio,conueniendum sine excussione filij,seu principalis.q.6.

Publicatis & confiscatis omnibus bonis debitoris,conueniendum fideiussorem,non facta excussione.q.7.

Si constet principalem debitorem non esse soluendo,conueniendum fideiussorem sine excussione principalis.q.8.

Fideiussorem,qui cum iuramento fideiussit,conueniri posse,non facta excussione principalis.q.9.

Mulierem fideiubentem cum iuramento obligari, licet non expressè renunciet beneficio Velleiani.ead.q.

Iuramentum in actu aliquo interpositum,habere vim expressi,ead.q.in fi.

Fideiussorem,propterea,q̃ non possidet immobilia,recusari non posse,tanquam minus idoneum.q.10.

Confessionem creditoris, cui fideiussor soluit, sufficere fideiussori,ad hoc vt agere possit contra principalem.q.11.

QVAESTIO I.

Quæro,An fideiussor de iudicio sisti habeat beneficium excussionis?Resp.Gul.de Cun.in l.2.§.si quis ex his.videtur tenere q̃ sic,dicit enim q̃ fideiussor de iudicio sisti,habeat omnia beneficia fideiussoribus competentia,ergò & per consequẽs beneficium excussionis.Idem tenet Bald.d.§.si quis.&sequuntur ibi Pau.Cast.Alex.& Ias.n.7.Ro.6.Eandem opinionem tenet Io.Fab.§.sed hodie,insti.de satisd.vbi dicit q̃ quando principalis est præsens & soluendo,tunc non potest agi contra fideiussorem de iudicio sisti,secùs si esset absens principalis,vel alia non extarent bona:Eam dicit esse cõmunem Roder.Suaretz.l.2.tit.de los emplazamientos.lib.2.for.ll. in §. quæritur vlteriùs.n.1.2.& 3.fol.187.

QVAESTIO II.

Quæro,An fideiussor de iudicio sisti vltra pœnam,si ea est apposita,teneatur etiam ad interesse parti?Pau.de Ca.in l.2.§. in fideiussorem.existimat,fideiussorem de iudicio sisti ad certam quantitatem non teneri ad aliud interesse.Cõtrariam verò opinionem tenet gl.in l.fi.ff.si quis in ius voc.non ierit. Et hanc communem approbatam esse dicit Matth.de Afflic.decis.Neapol.234.in 1.& tenet Ias.in d.l.2.reprobata opi.Pau.de Ca.ibi.Eandem opinionem tenet Alex.in addi.ad Bar.in d.l.fina.vbi dicit id adeò verum esse, vt procedat etiamsi interesse excederet pœnam per gl.ibi.Et ibi Pau.de Cast.dicens esse in electione actoris,an velit agere ad interesse vel ad pœnam.

Notissimi iuris est fideiussorem ante principalem cõueniri regulariter nõ posse,vt est tex.in Auth.præsente.C.de fideiuss. Auth.hoc ita,si debitor.C.de pig.ibi Bar.& Doct.Ab.in c.peruenit.ibi Doct.de fideiuss.

QVAESTIO III.

Sed quæro,An in excussione, quæ fit contra principalem, ad hoc vt deueniatur ꝺ fideiussorem , citari debeat ipse fideiussor?Resp. Bar.in l.decem,n.4.ff.de ver.obl.tenet q̃ sic.& licet in l.de vnoquoque.ff.de re iud.teneat, q̃ sufficiat generalis citatio:tamen contraria opinio, q̃ s. nominatim citari debeant fideiussores, ex quo de illorum præiudicio agitur, approbatur.& eam tenet Bal.Ang.Pau.de cast.in d.l.de vnoquoque.& l.nam ita diuus.& ibi Alex.quoque in l.de vnoquoq;. & Hip.n.73.Alex.in cons.156.n.4.vol.2.& cons.86.n.3.Hanc opinionem communem & verissimam esse firmat expressè Claud.de Seysello.in d.l.decem.num.16.ff.de verbo. obliga. Ias.l.nequicquam.§. vbi decretum. numero 36. ff. de offic. procons.

QVAESTIO IIII.

Quæro,Quid si creditor habeat pignus, An non obstante pignore possit conuenire fideiussorem?Resp.gl.Auth. si quis igitur.ver.sum.colla.tenet q̃ creditor potest agere contra fideiussorem,non obstante,q̃ habeat pignus. Hãc opinionem gl.sequitur Bal.l.inter eos.§.creditor.ff.de fideiuss.quando incontinenti &de facili vendi potest,aliàs priùs debet vendi,& tenet Anch.c.peruenit.eod.vt Cy.d.auth.præsente.

Contrariam opinionem,q̃ scilicet indistinctè debet vendi pignus,& si non reperiatur emptor,debet pignus æstimari,& adiudicari creditori in solutum,iuxta æstimationem arbitrio iudicis faciendam,tenet Cardi.d.c.peruenit. Et ibi Imo. dicit eam esse communem & veriorem.Eandem opi.tenet Vitalis de Cambanis in tract.clausularum,clausula fina.n. 2.in fi.Barba.d.c.peruenit.nu.9.

QVAESTIO V.

Quero,Quid si fideiussor renunciat beneficio excussionis? Resp.gl.in d.Auth.de fideiuss.§.si quis igitur.verb.accedat.expressè tenet. q̃ hoc casu,etiam non excusso principali, possit conueniri,cùm quilibet fauori pro se introducto possit renũciare.Eandem opinionem tener Bal.d. Auth.præsente. nu. 6. Cor.cons. 111.n.8.vol. 1.Hip.in rub.de fideiussor.n. 1.Spec.ti. de renun.§. 1.ver.viso de beneficio.Barba.d.c.peruenit.n. 5.& 6.de fideiuss.Hanc opinionem dicit esse cõmunem Amedeus de Castel.in tract.de syndicatu.n.208.Step.Ber.cons.244. nu. 2.lib.2.primæ impressionis.Cur.se.cons.6.nu. 1.Phil.Dec.l.fi. n.20.ff.si cer.pet.Hiero.Grat.cons.136.vol.4.nu.1.

QVAESTIO VI.

Quæro,Quid si pater fideiussisset pro filio?Resp.Bal.in l. 3. §.sed vtrum.ver.perinde.per illum tex.ff.de minor.tenet, q̃ pater possit hoc casu conueniri,non facta excussione principalis.Eandem opinionem tenet Barba.d.c.peruenit.nu.7.& in l. stipulationum.la 2.§.satis accipio.col.5.ver.item nisi pater fideiussisset.ff.de verb.obl.Et hãc communem esse opi. firmat Pyrrhus Englebermæus.l.1.C.de decur.libr.10. Et tenet Stepha. Aufred. decis. 196. in addit. Boer. decis. 221. numero 6.& 14.

QVAESTIO VII.

Quæro,Quid si omnia bona debitoris sunt publicata?Respon.Bar.in l.si ego,in prin.ff.si cer.pe.tenet q̃ si fideiussor possit conueniri,non facta excussione.Eãdem opinionem sequitur ibi Iacobi.nu.3.ver.3.fallit.Contrariam opinionem tenet expressè Cu.d.l.fi.f.quia debet conueniri fiscus,qui semper p̃ sumitur idoneus,ad soluendum.Eandem opi.tenet Barb.d.c. peruenit.n.7.Et eandem dicit communiter reprobari Cur.iu. d.l.fi.n.8.vbi defendit Barto.Hanc opinionem tenet quoque Dec.d.l.fi.num.15.& ibi Ias.num. 11. Et eam dicit magis veram esse Claud.de Seysel.d.l.tenet Rom.d.l.fin.numer.5. vbi dicit se ita consuluisse contra Bar.vt patet in cons.93.num.4.

QVAESTIO VIII.

Quæro,Si constet principalem debitorem non esse soluendo,An possit fideiussor conueniri?Resp.Bar.in d.l.fi. tenet, q̃ sic , etiam nulla excussione facta in principalem , & ante eum tenuit gl.fi.d.l.decem.& d.l.fi.verb.sed etsi cùm sero.& Ang. de Perus.post gl.l.nisi hoc actum.ff. de pact. & sequitur Bal.l. 1.C.de his quæ in fraud.credit.Hanc opinionem tenet Fel.c. cùm olim.n. 11.de re iud.Alex.l.si ego.ibi Ias.n. 11. Claud. de Seysel.n.4.ff.si cer.pet.Ias.§.item si quis.el 1.n.68.Instit.de actio.Capyc.decis.54.n.5.Curt.Sen.cons.6.nu.3.Hyppo.Rubr. de fideiuss.n. 10.Hermanotus Detus l.hoc edicto.§.nunciatio. n.130.ff.de noui oper.nunc.Pet.de Rauen. in alphabeto suo, ver.fideiussor.Cor.cons.46.n.13.li.2.&vbi eam communem dicit in cons. 151.num. 5.lib.4.& tenet Socyn.in tract.regu.regu.134.limitatione 5.& Gratus in cons.87.nu.23.vol.1.

QVAESTIO IX.

Quæro,Quid si fideiussor fideiussit cum iuramento?Resp. Bal.sibi contrarius in c.cùm contingat.nu.20.vers. ex hoc sequitur,q̃ fideiussor.extr.de iureiu.tenet,q̃ Fideiussor non obstante iuramento habeat beneficium excussionis.Idem tenet Alex.sibi contrarius.d.l.fi.ff.si cer.pe.&ibi Ias.nu.2.Dec.n.11. Eandem opinionem sequitur Fel.c.ex rescripto.n.19.de iure iur.Tom.Gram.cons.770.n.4.in ciuilibus.Alc.d.c. cùm contingat.Coua.c.quamuis pactum. 1.par. 1.§.4.nu.4.Cùm enim lex concedat fideiussori hoc beneficium excussionis,iuramẽtum quoque secundum naturam huius obligationis debet intelligi,ita vt licet corroboret actum, non tamen tollat beneficium illud. Eandem opinionem tenet Alex.cons.29.n.7. lib.7.Carol.Molinæ.in addit. ibi.

Contrariam opinionem tenet Bal.d.c.ex rescripto.n.2.ver. item

item quia iurauerunt. Eandem tenet Anch.ibi, & Abb. Alex. conſ.29.n.38.lib.7.& in addit.ad Bar.l.marcellus.n.7.ff. de fideiuſ. Gozad.conſ.32.n.14. Hãc etiam opinionem tenet Corſet.in tract.de iureiu.q.8.n.36. Soc.d.reg.234.limit.1. Io. Baptiſta in tract.de arbi.q.79.verſi.quinta concluſio. Steph. Auff. addit.ad deciſ. Tholoſ.139. Tiraq.l. ſi nunquam. in præfatione.n.137.& n.152. Grat.conſ.28.n.16.vol.1. Rol.l.1.§.ſi quis ita.n.24.ff.de verb.obl. Ant.Bauer. in tract. de virtute iuram. in prin.n.25. Hanc opinionem dicit eſſe communem Io.Hannibal.l.ſi inſulã.n.162.ff.de ver.obl.& tenet Cy.l. ſi ex cautione.n.6.C.de non nu.pecu. Et hæc verior eſt opinio per tex. d. c.ex reſcr. vbi mulier, quæ fideiuſſit, licet expreſsè non renunciauit Velleiani beneficio, tamen quia iurauit, videtur etiam illi beneficio renunciaſſe, licet aliàs requiratur expreſſa renũciatio Velleiani: iuramentum enim quandocũque in aliquo actu interponitur, habet vim expreſſi. Bal.l.1.q.2.C.commo.

QVAESTIO X.

Qæro, An fideiuſſor non poſſidens immobilia poſſit recuſari, tanquam non idoneus? Reſp. gl.in Auth.de exhiben.reis. §.ſuſcepto.verb.perſonali.colla.5.tenet q̃ ſic. Idem tenet glo. in l.ſi quis ſtipulatus ſit Stichum.§.ſi quis ſtipulatus.ff.de ver. obl. Hanc opi.tenet Spec.ti.de ſatisda.§.dicto.ver.ſed ſi ſcholaris. Bal.c.coram.n.8.de of. deleg. Iaſ. poſt Bar. ibi dicit hanc eſſe communem opinionem in d.l.ſciendum.in prin.n.30. Et eam tenet Alex.conſ.160.nu.5.vol.5.

QVAESTIO XI.

Clarum eſt, q̃ fideiuſſor ſoluens pro reo habet mandati actionem. l.ſi fideiuſſor. C.de manda. ſed quæro, an ſufficiat confeſſio creditoris, dicentis ſibi ſatisfactum eſſe à fideiuſſore, ad hoc, vt ipſe fideiuſſor poſſit agere contra principalem? Reſp. gl.in l.duobus reis.§.in fideiuſſore.verb.ſolutionis.ff.de iureiur. tenet, q̃ non. Hanc ſequitur ibi Bar. ſibi contrarius. & in l.cum filius, in fine principij.ff.de verb.obl. Hanc opinionem tenet quoque R.om.l.prædia.ff.de acquir.poſſeſſ. Fulgoſ.d.l.duobus. Caro. Mol.addit.ad Alexan.in conſ.90.n.3.vol.3.

Contrariam opinionem tenet expreſsè Bar.in conſ.160.in ci. Titius promiſit. Et ibi additio, q̃ videlicet confeſſio creditoris ſufficiat fideiuſſori ad repetendum à debitore debitum. Hanc opi.tenet Sal. Alex.& Iaſ. Pau.de Caſt.& Ro.d.l.duobus reis.§.1.de iureiur.vbi dicit Alex.& Iaſ. ita conſuluiſſe Franc. Tigrinum. Ita tenet Alex.in conſ.90.n.3.vol.3.& 123.vol.6. Cæpolla con.12.con.ciuilibus, Dec.l.2.§.fi.ff.ſi cer.pe. Matth. de Afflict.deciſ.94.n.3. Vbi dicit opi.Bar.in hoc communiter reprobari. q̃ non ſufficiat cõfeſſio creditoris fideiuſſori, quia in confeſſione ad liberandum, idem dicendum eſt, q̃ in pacto de non petendo, vt ibi per eum. Quia aliud eſt confiteri p̃ creditorem accepiſſe & habuiſſe, aliud facere pactũ de non petẽdo, quia illa verba, accepiſſe & habuiſſe, fauore liberationis inducunt diſpoſitionem poſt 30.dies. Pau.Caſt.l. ſi ex plurib.ff. de ſolu. & per conſequens, ſicut acceptilatio & ſolutio facta vni reo credendi, nocet alteri, ita & dicta confeſſio. Eandem opi.tenet Fel.c.ſi cautio.n.89.de fid.inſtr. Tiraq.tract.de vtroque retractu.ti.de retractu linagier.gl.16.n.84.& ti.de retrac. conuen.gl.6.n.17. Et hanc opinionem veriorem & communiorem affirmat Hip.rep.rub.ff.de fideiuſ.n.265.& tenet Alc. l.ſolutionis.in fi.ff.de verb.ſig.& in l.1.in fi.C.de tranſactionibus. Michael Graſſus.

Fideiuſſio. fideiubere nihil aliud eſt quam perdere. l.ſi cui.§. flauius ff.de ſolut.fac.quod vult Iaſ.in l. in perſonam. §. qui pec.ff.de Pac.vbi dicit. q̃ ſeruus fideiubendo, non obligat dominum ignorantem etiam de peculio. quia iſtud non venit in adminiſtratione peculij. cum non ſit adminiſtrare ſed dilapidare vt inquit tex.in l.3.§.filius.ff.de pecu.

Qui fideiuſſorẽ. minus idoneum accipit. ſibi imputet. l.3. ff.de fideiuſ. quia eum approbaſſe videtur. Marſ.in l.ſi quis.in 8.col.ff.de quæſt.

An autem diſtinguen̄ ſit an ſcienter an ignoranter. eum acceperit? vide Bar.& doct.ibi.& Alex.in l.de die.§. ſi ſeruus. ff. qui ſatisd.cog.

Vide etiam Alex.in 5.vol.conſ.60.vbi dicit, q̃ etiam ſi acceperit ignoranter. ſibi imputet, niſi interueniſſet dolus præſtãtis fideiuſſorem. affirmantis illum eſſe idoneum. vt ibi per eũ.

Quid autem in accipientem pignus non idoneum. vide s. Creditor.§.1.

De delegatione. autem debitoris non idonei. eſt tex.in l. p̃mittendo.§.1.ff.de iu.do.& in c.1.extr.de alie.iud.mutan.cauſa fac.

Fideiuſſor.de iud.ſiſti. non tenetur. poſt ſententiam. l. græce.§.& poſt.& ibi Bar.& doct.ff.de fideiuſſ. Iaſon.in l.eum pro quo.ff.de in ius voc.& latius.in l.2.§.fi.ff.qui ſatisd.cog. Cæp. cau.98.

Et ſic talis fideiuſſio non durat in exeq. nec in cauſa app. ſecundum Iaſ.in d.§.fi.

Ampliat ibi Iaſ non ſolum lata ſententia. & etiam inſtantia perempta. dato quòd de nouo inchoaretur. al.glo.in l.pen.C. de fideiuſſo.

Ampliat 2. non ſolum in cauſis ciuilibus ſed etiam in criminalibus. al.gl.in l.ſi quis reum. ff.de cuſto.reo.& Bal.in c.di lectis. de appellationibus. dicentem. quòd officiales debent capere fideiuſſionem de iud.ſiſti.& iudicatum ſoluen.

Ampliat 3. etiam ſi fideiuſſor. promiſit. iudici aliquem ſiſtere in iud.& parere mandat. curiæ. quia adhuc lata ſententia. fideiuſſio. expirat. al.ſing. Bal.in Add.ſpec.in ti.de reo.in 1.col. & Alex.in d.§.fi.

Ampliat 4. etiam ſi promiſit facere. omnia quæ in iud. ſunt facienda. quia iſta verba debent ad ius referri. alle. ſolum Bal. in d §.fi.

Limitat Iaſ.d.regulam primo quando fideiuſſor. de iud. ſiſti. ante fuit in mora exhibendi. quo. caſu commiſſa eſt ſtip. ad totale intereſſe. contra reum. licet lata ſententia liberetur fideiuſſor. ab obl. prin. de ſiſtendo. tamen non liberatur. ab intereſſe. prius commiſſo. al. multa q̃ vide.

2. Limitat quando fideiuſſor. ſimpliciter promiſit ſiſtere. in iud. ſecus ſi promiſit ſiſtere quandocunque fuerit requiſitus. vel totiens quotiens placuerit iudici. quia tunc lata ſententia non liberatur al. Bar. in l.4. in vlt. col. ff.de cuſto.reo.& Lud. in d.l. græcè.§.& poſt litem. Quamuis ſecundum eum p̃trarium teneat Bal. in l. qui crimen. in 3.q.C.q accu. non poſſ. per duas rationes. quibus reſpondet. Alex. in d.§.fi. Aliter etiam ſecundum eum & male. tenet Ang. in l. quod ſi nolit §.ſi quid ita. ff. de edil.edic. Fran.crem.ſing.11.

Qui promiſit titium ſiſtere in iud. eo mortuo libera. nec tenetur ſiſtere. eius hæredem. docto. max. Iaſ. in l. ſi deceſſerit ff. qui ſatisd.cog.

Idem ſi titius banniatur. Alber. in 4.part.q.64.

Limitat in fideiuſſor. de Iud. ſiſti ſimpliciter. ſecus ſi copulatiue ſit fideiu. de iud. ſiſti.& iud. ſoluen. quia tũc per mortem rei. quamuis liberetur à iud. ſiſti tamen tenetur. ſoluere. iud. vt ibi latius per eum.

Sublimitat. niſi diſiunctiue. ſit obligatus vel ſiſtere. vel iud. ſoluere. quia tunc per mortem liberatur. ab vtraque. al. multa quæ vide.

Quid ſi promittat quis ſiſtere titium p̃. decem dies. & ſit in culpa. quia titius diſtat per x. dietas. & paſſus eſt labi octo dies. ita q̃ non ſuperſunt n̄ duo dies p̃. quos in po. eſt ſiſtere. & in illos duos dies moritur. titius. an teneatur. fideiu. vide gl. & docto. max. Alex. col.3.& 4. in d.l.ſi deceſſerit.

Ante tamen finitum terminũ. pœna exigi non poteſt. phi. in c.commiſſa. de elect. in 6.

Fideiuſſor. de iud°. ſiſti. tenetur ſucceſſiue vſque ad ſententiam. d.l. græcè.§.& poſt litem. gl.& doct. max. Iaſ. in d.l.2.§.fi. ff.qui ſatisd.cog.

Limitat Iaſ. ſecundum doct. ibi. quando actor proſequitur in lite. contra principalem. debitorem ſecus ſi eſſet negligens per duos menſes quia tũc fideiu. liberaretur. l.pe.C.de fideiuſ. cum diſt. de qua ibi per gl.

Fideiuſſor. de iud. ſiſti. pro vna cauſa. non tenetur. pro alia. Lud.Ro.conſ.210. fac. quod vult Iaſ. in d.l.2.§.fi. in fi. qui ſat. cog. vbi dicit. q̃ ſi pro vulnere. eſt pena cẽtum. pro homicidio eſt pena mille. ſi quis fideiubeat pro vulnere. non tenetur. in mille. licet ex illo vulnere. ſequatur mors. & idem vult in l.1. in 3.col. ff.de in litem iur. fac. etiam quod vult idem Ludo. cõſi.270. in fi.

Fideiuſſor. de iud. ſiſti debet eſſe idoneus facultatibus & facilitate conueniendi l. fideiuſſor. ff. qui ſatisd. cog. Et ad hoc vt ſit idoneus debet poſſidere immo. ſecũdum Ang. ibi. al. gl. in Aut.de exhib.re §. ſuſcepto. alias in §. ſancimus. in verb. fideiuſſione. ar. inſti. de replica. ad fi.

Niſi taꝝ fideiuſſor. inueniri non poſſet. quia tunc accipiendus eſſet poſſeſſor mobilium. puta mercator. ſecundum Ange. in d.l fideiuſſor. al. not. per ſpec. in ti. de ſatisd. §. dicto verſi. quid ſi ſcholaris.

De quo vide Iaſonem. in d.l. fideiuſſor. & Alex. in 5. volum. conſ.160.

Et potentior. non dicitur idoneus Iaſon. in l.2. in 7. colum. ſolut. mat.

Vbi tamen prin. eſſet diues. admitteretur fideiuſſor. etiã nõ idoneus facultatib. vt probatur. in l. mulier. cum ibi not. per gl. in ver. præſtitiſſe. C. de iu. do. Pro quo fac. quia vbi prin. eſt euiden

Universidad de Deusto Biblioteca

euidenter diues.nõ tenetur præstare fideiussorem. vt vult Alex.in l.1.ff.qui satisd.cog.de quo tamen vide Alex.in l.diuortio.§.interdum ff.sol.mar.& secus est in actore.qui licet possi deat tenetur satisdare.Alex.in l.de die.§.qui mulierem in fi.ff. qui satisd.cog.

Contra fideiussorem.de iud.sisti.ag.ad interesse.si pena apposita non fuit.l.cum quis ff.si quis in ius voc.

Fideiussor.de repræsentando.debet esse idoneus nisi sit cõiuncta persona quæ pro coniuncta fideiubeat.quia est verisimile.q̃ citatus comparebit ne is qui pro eo fideiussit illaqueatus remaneat.l.1.& ibi doct.max.Alex.& Ias.ff. in ius voc. vt eant,&c.

fac.quod vult Bal.in l.filius.circ.fi.ff.de his qui sunt sui.&c.

Fideiussor.de repræsentando.liberatur. ex vna repræsentatione.l.fideicommissa.§.si quis x.ff.de leg.3. Alex.in l.græcè. ff.de fideiuss.

Limita nisi essent verba quandocunq;.vel totiens quotiẽs. &c.vt vult Alex.in l.fideiussor.§.fi. ff.qui sat.cog.vbi all.quotas doct.& idem vult ibi Ias.& in l.duobus.§.1.in 3.colum.ff. de iureiur.& in l.1.in 1.col.ff.si quis in ius voc.non ie.

An aũt q̃n sunt dicta verba totiẽs quotiẽs liberetur fideiussor.ex bona præsentatione? Fel.in c.licet dilectus. in fi.1.col. de resti.tenet q̃ sic.al.Ang.in l.oratione.ff.de fer.& in l.si finita. in prin.ff.de dam.infec.Addo Lud.Ro. in conf.15.in vltimo.dubio.

Contrarium.tenet Alex.in 2.vol.conf.145.inci.Quoniam abunde.& in d.l.si finita in prin. & in l.qui bona.§.fi.de dam. infec.Ias.in d.l.duobus §.1.in 3.col.de iureiur.Dec.in c.2.in 2. lect.in 1.col.ext.de consti.

Vide in ver.arbitrator.ver.compromissum.§.x.

Promittens præsentare aliquem j. octo dies sub pena.non incidit in penam nisi fuerit requisitus de præsentando.ita notabiliter Pau.de ca.in 2.volum.conf.168. Fel.in c.si autem.in 3.col.de rescrip.Ias.in l.vniuersa. in 2.col.de preci.imper. offer.& in l.si ex legati causa.col.5.ff.de ver.obl.& Dec.in conf. 145.in 1.col.

Aduerte tamen.quia ipse Dec.vbi ꝫ.in vlt.col.videtur impugnare dictum consi.Pau.de ca.

Quid si repræsentet antequam requiratur.an fideiu. liberetur.vide Lud.Ro.in conf.137.

Difficultas non excusat fideiussorem. de repræsentando tali die.Ias.in l.quod re in 14.col.ff.si cert.pet.al.Bal. in l. sancimus per illum tex.C.de fideiuss.

Nec etiam quãdo procurauit talem difficultatem.Barb. in 3.vol.conf.57.in 7.col.

Fideiubens ad certum tempus transacto tempore non tenetur.l.si cũ hermes C.loca.l.Labeo in fi.ff. de arb.Albe. in 2. part.q.143.& q.163.

Et prorogato termino prin. non remanet amplius fideiussor obligatus.Fel.in c.2.in 13.col.de spons.Barb.in 1.vol.consi.31.in 1.col.de quo vide eundem.in 2.vol.conf.15.in 7.col. Dec.in specie.conf.93.& in c.de cauf.in 4.& 5.col.de offic.de leg.Imo.in conf.12.in fi.Alex.in l.3.in fi.prin.de dam.infect.

Limita.vt per Card.in clem.1.ver.Nos itaque in fi. de iure iur.f.quando fideiussit in omnem casum.

Fideiussor. non potest teneri. in grauiorem causam quam prin.l.græcè.§.illud & ibi Bar.& doct.ff.de fideiuss. & ibi quærit Bar.quid si reus promisit 10.& fideiussor.20. an in aliquo. teneatur fideiussor.& concludit.quòd non.

Et ad primum fac.quod no.doc.max.Ias.in l.centum capue ff.de eo.quod cert.loc.vbi vide.in 3.& 4.col.& ibi limitat nisi fideiussor.ita promiserit.de quo etiam per eundem Ias.in l. 2.§.in fideiussorem.ibi quid autem si quãtitas.ff.qui sat.cog.

vide tamen Lud sing.152.vbi dicit.q̃ id q̃d accrescit prin. obl.accrescit etiam fideiussori.vide etiam Ang.in §. sequẽs in 2.col.de Actio.

Pactum vnius ex fideiussoribus.non præiudicat cred.contra alium fideiussorem.agenti. l.si stip. esses à me.§. si ex duobus & ibi Bar.& doct.ff.de fideiuss.

Quando fideiussores.à prin.diuidunt inter se obl.tunc ob. vnius non cedit in damnum alterius.l.inter fideiu. cum gl. fi. & l.inter eos ff.de fideiuss.

An factũ rei prin.noceat fideiuss.vide doct.in l.fi.ff. de pac. & quid de delicto.vide Bar.& doct.in l.si quis iniquum §. si is pro quo.ff.quod quisque iu.& Alex.in l.quotiens.C.de præci. imper.off.

Mora prin.nocet fideiussori.l.mora.& ibi doct.ff.de verb. oblig.

Quid de confe ficta an præiudicet fideiussori.Cor.notabiliter.in 3.vol.conf.211.quod non.

Exceptio.competẽs principali.competit fideiu.etiam spõtaneo.Lud.sing.317.

Quid de excep.fori.vt in fideiu.clerici.dic q̃ non competit fideiu.Lud.sing.627.

Adde Ang.in l.si reus ff.iud.sol.

Quid si principalis faciat inhiberi. me pendente lite super absolutione.à iuramento molestę.an prosit princ.hypo.sing. 125.dicit quòd non.

Vtrum dilatio data principali. prosit fideiu. vide Alex. in l. cum filius §.si stip.ff.de verb.obl.Ias.in l.lecta.in 6.7.& 8.col. ff.si cer.pe.& in l.1.in 5.& 6.col.C.de iud.& Dy.in conf.11.v. bi etiam ponit de securitate personali data princip. an prosit fideiussori.

Quid de absolutione.à iuramento.vide Iasonem.in l. 1.C. de diuer.rescrip.vbi dicit.quòd concessa vni.non prodest alteri insolidum obligato.quin contra eum possit fieri exeq.

Quid de cessione bonorum deb.an prosit fideiussori. vide Iasonem.in §.fin.in 4. colum. instit. de Actio. vbi dicit. quòd non.

Quid in acceptilatione.Ias.vbi j.& Ange.in l.si hæres pec. ff.ad treb.

Quid in pacto de non petendo.vide Iasonem.in l.quod dictum.ff.de Pac.

Quid in casu.l. maiorem ff. de pactis. vide Mathes. notabili.105.

Quid de appellatione. principalis. an prosit fideiussori. vide Phi.in cap.cum teneamur.in 3.colum.de appella.vbi dicit. quòd sic.

Fideiubens.pro accusato.an teneatur.ad pœnam quæ cresc it per inficiationem vide Ber.in l.quæro.ff.loca. Alex. & Ias. in l.1.ff.de in litem iur.& eundem Iasonem.in §.quadrupli.in 1.& 2.colum.insti.de act.Ludo.Rom.consil. 507. & Fel. in c. cum ordinem.in 4.colum.de rescrip.& communis concl. est quòd non.

Limita.nisi sit promissio.de soluẽdo omnem penam.etiam per contumaciam vel negationem.& huiusmodi.ita doct. in loc.præal.max.Ias.in d.§.quadrupli.qui dicit.istud bene notãdum.in practica.

Fideiussor.non potest se obligare ad penam mort. Alex.in l.3.ff.de custo.reo.

Non videtur dare fideiussorem.qui dat priuillegiatum.l.de die.§.qui mulierem.ff.qui satisd.cog.l.1.& ibi Alex.ff. si quis in ius voc.non ie.

Max.dando.clericum.Pan.in c.1.in fi.de fideiuss.

Et potentior non est idoneus fideiu.Ias.in l.2.in 7.col.ff.solu.mat.

Vtrum si fideiussor desit esse soluendo.sit iterum caueñ.vide Alex.remissiue.in l.fideiussor.in princip.ff.qui satisd.cog.

Qui recusat accipere fideiussorem. tenetur actione iniuriarum.l.si vero §.qui pro rei qualitate.& ibi doct.max.Ias.ff.qui satisd.cog.Idem Ias.in l.1.in 1.col.ff.si quis in ius voc.& in l.j. ff.de in ius voc.Fel.in c.legebatur.in prin.de maio.& obed.

Si constituam me solururum id quod titius tibi debet.non propter hoc titius est liberatus.tex.cum gl.in Aut.de fideiuss. in prin.Alex.in 2.vol.conf.10.

Per acceptationem.2.fideiussoris.an liberetur primus late sonz.in 1.part.conf.18.in 2.q.& in conf.21.vide etiam Alex. in 1.vol.conf.70.ibi.q̃ autem.& in l.4.§.si ex conuentione.in 2.add.de re iud.

Et an per nouationem liberentur fideiussores? Bal.notabiliter.in 1.par.conf.290.& in 3.par.conf.238.aliquid per Barb. in 2.vol.conf.15.in 6.& 7.col.

De excep.autem credendarum actionum.vide sonz.conf. 200.in 2.part.

Et quòd cedi debeant.vide Alex.in 5.vol.conf.38.in fi.

Fideiubere.non tenetur.qui securitatem promisit.Ias.in l.j. in ij.& iij.col.ff.qui satisdat.cog. & in l.prætor ait.§.deinde.in 2.col.ff.de oper.no.nun.

Limitat Ias.nisi 1.se obligasset per instrumentum.Postea ꝑ mitteret facere securũ quia si ista 2. promissio intelligeretur. de cautione verba.essent superflua.

Limitat 2.ñ promisisset plene vel idonee facere securum.

Limitat 3.quando promittens esset forens.ita q̃ verisimiliter.posset suspicari de eius fuga.

vide per eundem Ias.in loc.præal.in quib. etiam ponit no. distinctionem.

Fideiussor.indemnitatis.non potest ante principalem conueniri.quamuis renunciauit.Lud.Ro. in conf.241.fac. quod vult idem Lud.cõs.211. Bal.in l.1.C.de reuo. his quæ in frau.

Fac.quod vult Bal.in 3.par.conf.389.& in l.si pro ea in 12. q.C.mand

Universidad de Deusto Biblioteca

q.C.mand.

Bene fac.etiam quod vult ſonz.in 2.part.cõſ.273.in 3.col. ibi confirmo.hoc & in 4.col.Ibi ad idem,&c.&idem vult in l. cum filiusfa.§.1.ff.de verb.obl.

vide j.eo.§.62.

Non debet quis arctari ad bis ſatisdan.l.ſi arbitro.§.fi.ff.qui ſatisd.cog.Nam ſuperuacuę cautiones præſtan.non ſunt.l.nõ cogen.§.fi.ff.de procur.l.hæc ſtip.§.diuus.ff.vt leg.no.ca.

Limita procedere.quando prima.ſatisdatio. eſt ſufficiens & valida.alias ſecus l.quotiens ff.qui ſatiſ.cog.

Fideiuſſio præſtanda.non eſt.ab eo qui ſuam non deterioravit condictionem.Fel.in c.quod ad conſultationem in 5.& 6.col.de re iud.Pau.de Caſt.in 1.vol.conſ.40.ver.3.quæritur. fac.quod vult Iaſ.inſti.de act.in prin.in fi.12.col.ibi prædicta concl.& in l.quæ de legato.in 4.col.de leg.j.fac.quod vult Panor.in c.propter ſterilitatem n.9.de loca.& Alex.in l.qui bona §.de illo.de dam.infec. fac.quod habetur. in verbo creditor.§.19.

Si autem valde deteriorauit tenetur.fideiubere.Barb. ample.in 3.vol.conſ.70.in 14.col.& ſeq.

vide Bal.in l.ſi pro ea.in 1.col.C.mand.

Fac.quod vult Bal.in l.mulier.in 1.col.ver.ex hoc no. C.de ſponſ. vbi dicit. q̃ qui contrahit ſcienter cum inope non poteſt habere ſuſpectum.

Satisdatio peti non poteſt lite conte. ſecundum Alex. in l. de die.§.ſi ſeruus ff. qui ſatisd.cog.Iaſ. in l. vniuerſa. in 1. & 2. col.C.de præci.imper.off.& in l.1.in 1.col.ff.de in litem iur.

Limita niſi taꝫ excep.ſuperueniat lite conte.l.2.& ibi doct. C.de conſor.ciuſ.li.

Quod tamen intellige ſecundum Ang.ibi.niſi illa excep.de nouo ſuperueniens poſt litem conte.ſit taꝫ nature.q̃ poſſit in alio iud. refricari per viam agendi. nam tunc poſt litem conte.non poterit opponi.al.not.per Inno.in c.2.& in cap.fin.de ord.cog.

Limita etiam niſi litis conte.ſit nulla.per not.per Fel.in c.il lud.in 3.col.de præſcr.& per Iaſ.in l.fideiuſſor.§.1.ff.qui ſatiſ. cogant.

Limita præterea.niſi ex noua cauſa petatur. ita Iaſ.d.l.1.ff. de in litem iur.

Quid autem ſi lis conteſtetur.& ſatisdatio petatur.eodem contextu.dic q̃ tunc præſtanda eſt ſatisda.Ita Alex.in 2.volu. conſ.37.faciunt quæ vult in 4.vol.conſ.96. ibi item reſpondeo,&c.Et quæ habẽtur per Fel.in c.cum M.Ferrarien.in 17. col.de conſti.vbi dicit.ſufficere.q̃ proteſta.apponatur.in fine ſcripturæ.fac.etiam quod vult idem Fel.in c.exceptionem in 8.col.ver.fallit x.de excep.& in c.inter mon.in 3.& 4.col.de re iud. & in c.vnico.in 3.& 4.col.de lit.conte.

Fac.quoque quod vult Iaſ.in l.nam & poſtea.§.ſi petitor.in 3.col.ff.de iu.iu. vbi dicit.q̃ paria ſunt.quid fieri ante litẽ con te.vel incon.poſt & ad præmiſſa vide eundem Iaſ.in l.ſi ita.in 1.col.ff.de leg.1.&bene fac.tex.in l.quidam in teſtamento.ff. de pecu.leg.

Fac.etiam quod vult Alex.in 5.vol.conſ.112.ver.non ob. etiam ſi dicatur.

Fac.præterea.quod vult Iaſ.in l.2.§.prius in 3.col.ff.de vul. & pup.dum impugnat deciſionem Bal.& Are.ibi.

Ille ad quem peruenit vtilitas contractus. dicitur prin. Alter vero dicitur fideiuſſor.quicquid in contrarium verbis actum ſit.l.ſed Iulianus in prin.& §.non ſolum.ver.item ſi duos & ibi gl.ff.ad Maced.& in auth.de fideiuſ.in prin. & ita tenet Pau.de Ca.in 2.vol.conſ.81.& conſ.220.& in terminis ſonz. in 2.part.conſ.244.in vlt.col.Barb.in 3.vol.conſ.26.in 2. col. & in conſ.91.in 5.col.Crem.ſing. 38. Alex. in l. marcellus ff. de fideiuſ.

Et eſt ageñ contra eum ad quem vtilitas peruenit.ſi fideiuſſor.inſtet eum excuti ſuis ſumptibus.Ita Barb.in 2.vol.conſi. 43.in 4. 5.& 6.col.Addo Ana.& Bolog.in conſ.60.Barb.in d. conſ.91.col.6.Ang.in §.1.inſti.de duo.reis.

Vide tamen Ludo.Ro.in conſ.114. vbi tenet contrarium. quando ſunt principaliter & inſolidum obligati. & ita tenet Alex.in 4.vol.conſ.32.in vlt.col.idem Lud.conſ.392.Cur.cõ ſi.6.& ſeq.

Idem quando principalis eſſet difficil.Ang.vbi s.

Fideiuſſor.qui habet quita.à cred.an poſſit agere.cõtra debitorem.principalem. vide notabiliter Bar. in conſ. 160. vbi concludit q̃ ſic.Alex.in 2.volu.conſ.25.repetito in 3.volum. conſ.90.

Vide latius j̃.eo.§.67.

De except. autem cedendarum actionum. vide ſonz. in 2. parte.conſil.200.

Fideiuſſor. p prin.præſumitur.velle recuperare.l.ſi fideiuſſor.cum ibi no.ff.mand.no.in l.indebitam.ff.de condi.indeb. & in dubio eſt potius præſumen.fatuitas quam renunc.ſui iuris.Bal.in l.generaliter.C.de non num.pec.

Et præſumitur fideiuſſor.habere mandatum.de ſoluen.d.l. indebitam.& ibi Iaſ.in prin.

Sed an debeat ſoluere ante ſententiam.vide Albe.in 2.par. q.155.Ang.in §.pen.inſti.de fideiuſ.

Fideiuſſor.tamen grauatus à teſtatore.fideiubere. ſi ſoluat non repetit à prin.tex.ſing.in l.tribus ver.pen.ff.de vſuf.ea.re. & ibi Bal.Iaſ.in l.quod dictum ff.de pact. & in d.l. indebitam. & in l.ſi fideiuſſor.ff.de leg.1.Addo Alex.in 3.vol.conſ.58.in fi.Pe.Gerar.ſing.85.Ang.conſ.278.

Si ſint duo fideiuſſ.pro decem.& ſic quilibet teneatur.pro dimidia poteſt debitor inuito cred.ſoluere pro parte vnius fideiu.Iaſ.in l.quidam eſtimauerunt.in 6.col.ff.ſi cert.pet.& cit tex.quem ipſe al.in l.in his verõ.§.ſi duos.ff.de ſolut.

Creditor recipien. ſolutionem pro ſua parte. ab aliquo ex plurib.in ſolidum obligat.ſibi preiudicat.ne poſſit amplius in ſolidum petere ab vno ex eis.ſed intellig ſummam inter eos pro rata diuiſiſſe.l.ſi creditores.& ibi doc.max.Alex.& Iaſ.C. de pact.

Limitant doct.max. Iaſ quatuor modis.ſ.quãdo ille ſoluit partem ſuam virilem.& non plus ſi minus.alias non induceretur diuiſio.al.gl.no.in l.inter eos.§.1.& ibi doc.ff.de fideiuſ. Et dicit.ibi Ang. q̃ habuit de facto Florentiæ, allegant etiam glo.magnam & ibi Bal.& Sal.in d.l.ſi cred.& Imol.in l.2.ff.de duo.reis.

2.Limitant quando ſoluit tanquam partem ad ipſum ſpectantem.& creditor.ſimiliter recipit.ſecus quãdo ſimpliciter ſolueret. & dicunt q̃ per iſtam limitationem.tollũtur omnia contraria.al.iura & rationes.vide per eos.

3.Limitant procedere. quando cred. recepiſſet ab vno ex correis.partem ſuam de ſorte princ.ſecus ſi recepiſſet partem de acceſſorio.puta de vſuris.

4. Limitant niſi cred. recepiſſet ſaluo iure ſolidi. allegant multa quæ vide.& in ver.Pactum.§.32.& in ver. proteſtatio. §.33.ver.3.exm.

Fideiubere tenetur.de iud.ſoluen.qui ad defenſionem alterius venit.l.filiusfa.& ibi doct.max.Alex.& Iaſ.ff.qui ſatiſ.cogan. Nam ſine ipſa fideiu. nemo(etiã locupletiſſimus)eſt idoneus defenſor.Iaſo.in l.de pupillo.§.qui remiſſionem.ff.de ope.no.nuncia.

Limita non procedere. in allegante abſentiam. qui ſolum ſuper illo articulo tenetur ſatisdare.Iaſ.in d.l.filiusfa.& dixi j̃. in verbo.procurator.§.64.

Fideiuſſor.eſſe poteſt maritus pro vxore.l.2.§.prętor ait.& ibi Iaſ.ff.qui ſatisd.cog.

Non econtra.niſi in caſu fundi dotaꝫ.l.de die.§.qui mulierẽ & ibi Iaſ.ff.illo.eo ti.

Fideiuſſio capi poteſt die fer.à carcerato videlicet de ſe pręſentan.Iaſ.in l.1.§.ſed excipiuntur ff.de fer.

Fideiuſſor.an veniat appellatione debitoris.vide Iaſ.in l.1. in fi.ff.ſi cer.pe.

Et an appellatione creditoris,&c.Iaſ. in l. ſi fideiuſſor.ff.de legat.1.

Fideiuſſor.in cauſa criminali non admittitur.ſc. corporali. Iaſ.in l.1.in 2.& 3.col.ff.de in litẽ iur.Bal.in 1.part.conſ.204.

Fideiuſſor.expenſarum quatenus actor ſuccumberet in cã an teneatur. ſi ſit pronuntiatum inſtantiam peremptam. Bal. notab.quòd non in 2.part.conſ.272.

An fideiuſſores renuntian. debeant exprimere. renunc. & an ſufficiat generaliter.renuntiare.Bal.in 3.part.conſ.4.

Fideiuſſor.an ſit teſtis Idoneus in cauſa ſui prin. vide in tit. de teſtibus.§.55.

An licite qs pecuniam accipiat vt ſit fideiuſſor.Bar.in l.hoc iure.§.1.ff.de dona.dicit quòd ſic.al.l.ſi remunerandi. §.fin.ff. mand.

Qui patitur ſe ſcribi pro fideiuſſore.obligatur.l.cum oſtendimus §.fi.ff.de fideiuſ.tuto.& ita vult Alex.poſt alios.in l.2. §.fi.in fi.ff.ſol.ma.Card.in clem.1.in 1.q.de procur.idẽ.in eccleſia.fiſco.& pupillo.Bal.in d.§.ſi. Limita niſi fuerit iudici p teſtatus.Pe.gerar.ſing.52.& in ver.proteſt.§.25.

Fideiuſſio non valet ſine ſtipulatione. l.5.§.ſatisacceptio. ff.de verbor.obligatio.l. Blanditus.C.de fideiuſſ.Decius conſil.93.

Amplia vt non valeat etiam de iure canonico.Iaſ.in l.lecta in fi.ff.ſi cer.pe.Dec.vbi s.

Limita niſi fiat in iudicio.Bal.& Fel.in c.1.in 5.col.extr.de Pac.Iaſ.in l.pacta nouiſſima.in 3.col.C.eo.& in l.1.in 1.col. ff.de

Universidad de Deusto
Biblioteca

ff.de verb.obl.fac.quod vult Bal.in 4.part.conſ.432.

Non valet fideiuſſio per epiſtolam.Bal.in 1.par.conſi.204.

Fideiuſſor qui promiſit ꝙ in fine ſex anno prin.reddet pecuniam.poteſt conueniri.licet prin.ante moriatur.Alex.in 2. vol.conſ.34.

Ad dicta.ſ.in §.38. vbi habetur. ꝙ fideiuſſor. indemnitatis non poteſt ante prin.conueniri.Adde ꝙ tenetur. tamen in ſe iud.ſuſcipere ſecũdum.Bar.et nr.in l.pater.ff.de dote.præleg. refert & ſequitur.Alex.ibi.& in l.quæro.ff.loca.& nouiſſimi. in l.ſi pater.C.de colla.

Debet etiam opponere.talem exceptionem.ante litem cõte.Alex.in 4.vol.conſ.32.in 2.col.

Idem operatur.verbum immunis.quod verbum indemnis Alex.in 2.vol.conſ.149.

Ille cui promiſſa eſt indemnitas non poteſt agere.contra ꝙ mittentem.ſi aliunde eſt ſibi prouiſum.Alex.in 3.volũ. conſil.115.

An autem ille qui promiſit facere ſecurum teneatur.cauere.Iaſon.in l.1.in 2.& 3.col.ff.qui ſatiſd.cog.

Adde ꝙ contra fideiuſſorem indemnitatis demum mota lite & non ante agi poteſt ſonz.in 2.part.conſ.244.in penult. colum.

Et tenetur etiam ad lucrum ceſſans.phi.in c.fi.de fo.comp. in 6.& ad omne intereſſe. Bal.in l.ea lege.ff.loca.

fideiuſſor ſoluens vſuras.non repetit à prin.Alex.in 1.vol. conſ.57.repetito.in 2.vol.conſ.220.

Limita ex permiſſu principis poſſet cogi ad illarũ ſolutionem.Alex.vbi ſ.vide etiam.in conſ.221.

Fideiuſſor.qui habet quittationem & confeſſionem.à creditore, an poſſit ex ea agere ad ſolutionem. contra principalem.an vero teneatur.probare de vera ſolutione?Bar.in l.duobus reis §.à fideiuſſore. ff.de iur.iur. ſub dubio forte dicit. eſſe proban.de vera ſolutione.ſequitur.Pau.de Ca.in 2.vol.cõſi.290.alias 288.in fi.4.& in prin. 5.col.

Contrarium tenent communiter doct.in d.§.à fideiu.max. Alex.& Iaſ.& contrarium tenet ipſe Bar.in conſ.160.incip.titius.Alex.in 2.vol.conſ.25.repetito in 3.vol.conſi.90.Pau.de Caſt.in 1.vol.conſ.64.& in 2.vol.conſ.84.& conſ.pen.Fel. in c.ſi cautio in fi.com.de fi.inſtr.

Faciunt quæ dixi in verb.ceſſio actionis.§.22.

Quid ſi fideiuſſor.ſe obligauit per inſtrumentum quod habet exeq.dic ꝙ poteſt ſtatim agere contra prin.Bar.&Alex.in l.fideiuſſor.ff.de fideiuſ.

fideiubens eo qui non potuit contrahere.non obliga.Ale. notabil.in 4.vol.conſ.66.

Fideiuſſor contractus.an poſſit conueniri lata ſententia cõtra principalem. Cor.in tertio volumine conſil. 211.tenet quòd non.

Quid in fideiuſſore.de iud.ſoluen.vide Ang.in §.1.inſti.de vſu & habita.

Fideiuſſor.non poteſt requirere ſe eximi antequam ſoluat l.lucius.ff.mand.ſpec.in ti.de actore.ver.item excipitur cõtra fideiuſſorem.

Limita ñ velit ire ad ſtudium.Lud.ſing.100.

Limita niſi facto debitoris orta ſit inimicitia.hypo.in l.1.§. præterea.in 10.col.ff.de quæſt.Panor.in c.fi.de fideiuſ.item limita niſi diu ſteterit in obl.Ang.in §.pen.inſtit.de fideiuſ.

Limita etiam ñ moleſtetur.à cred. Pan.c.conſtitutus.de fideiuſ.& in c.fi.eo.ti.

Quid in fideiuſſore.iudicij.vide Bal.in l.ſi mãdato. §. ſi iud. ff.mand.

Fideiuſſor. an dicatur.debitor. vide Alber. in prima parte. q.179.

Contra fideiuſſorem.poteſt fieri exeq.ſententiæ latæ contra principalem.Alber.in 3.part.q.25.ſcilicet contra fideiuſſorem.iudicij.non autem contractus.Ange.in §.penult.inſti. de fideiuſ.

fideiuſſoria obl.tranſit contra hęredes fideiuſſoris.l.4.cum ſimilib.ff.de fideiuſ.

Fallit in fideiuſſione facta pro maleſi.hypo.ſing.158.

Suffic.offerre fideiuſſorem.quando quis tenetur cauere.vt aliquid conſequatur.Alex.in l.de pup.§.ſi is cui.in prin. de oper.no.nun. P.Andora.

Quilibet fideiuſſor.debet à prin.indemnis conſeruari.Calca.conſ.14. in 1.col.

An fideiuſſio præſtita officiali durer finito eius off.videLudo.Ro.conſ.210. P.Andora.

Verbum fideiubeo.eſt prægnans.& importat omni meliori modo.&c.Ang.in §.fi.inſti.de fideiuſ. P.Andora.

Filiusfamilias regulariter non poteſt teſtari,etiam patre volente,ac permittente,l.qui in poteſtate.ff. de teſta. imò patris conſenſus non operatur vt teſtamentum valeat l.teſtamenti. eod.ti.& c.licet.de ſepultu.lib.6.vbi latè per Alex.& alios in l. ſenium.C.qui teſta.face.poſſ.Amplia hoc quod non ſolum filiusfamilias non poteſt teſtari de aduentitiis, quorum vſufructus patri quæritur, ſed etiam de aduentitiis ad ipſum pleno iure ſpectantibus, vt habetur in l.fi.& in l.3.vbi omnes Doct. communiter ponunt.C.qui teſta.face. poſſ.Calde.conſ.10.in ti.de teſta.Io.Monteferratus in repet.l.frater à fratre.in fin.& Crotus ibidem n.121.ff.de cond.indeb. Iſta eſt magis cõmunis opi.prout ſcribunt Alex.Corn.Iaſ.& Riminald.in d.l.pen. in fi.C.qui teſta.face.poſſ.& vltra præcitator Doc.idem tenet Roma.conſ.512.n.3.Rubeus conſ.93.n.2.Ruynus conſ.24.n. 2.vol.5.& Soc.Iun.conſ.77.n.10.vol.2.Fallit primo iſta concluſio,quando pater ingrederetur monaſterium, tunc.n.eius filij propter talem ingreſſum efficiuntur ſui iuris. poſſuntque teſtamentum condere,ſecundum Bart.in l.patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui,vel al.iur.vbi hanc limitationem probat trib. rationibus,& in l.patri,per illum tex.ff.de adulter.circa fi.Iac. verò Butri.& Bald.poſt gl.ibi in auth.excipit.C.de bonis,que liber. inclinauerunt in contrariam ſententiam, Sed primam Bart.& ſequacium aſſerit eſſe communem Ia.in d.l.patre furioſo.n.45.Moder.in c.in præſentia de proba.Alberi.in auth. ingreſſi.n.13.C.de ſacroſ.eccl.& Boeri.in deciſ.121.n.2.& ſeq. Limitatur ſecundo loco quando filiusfamilias, patre conſentiente conderet teſtamentum de peculio aduentitio ad piam cauſam.eo caſu proculdubio valet teſtamentum.d.l.licet.in fi.& tenet Ang.Bal.& Sal.in d.l.ſenium.Roma.in auth. ſimiliter,in 13.priuilegio,C.ad l.Falcid.Fed.de Sen.conſ.298.&iſtã opinionem ſcribit eſſe communem Crotus in d.l.frater à fratre vbi reſpondet omnibus ferè fundamentis Fulgoſ.ceterorumque Moder.contrariũ aſſeuerantium in d.l.ſenium. Hoc etiam procedit in filiafamilias,quæ quidem licet nupta ſit,& conducta ad viri domũ propterea poteſtas nõ finitur,ſed remanet in poteſtate patris.l.ſi vxorem.C.de conditio.inſer. & non poteſt de bonis maternis ſeu ſuper dote facere teſtamentum,vt per gl.in l.filiæ,ff.ſol.mat.& Alex.conſ.17.viſis vol.2. niſi ad pias cauſas,&cum patris conſenſu.d.c.licet.§.fi.Iſta eſt communis opi. vt patet ex allegatis per Alex. & alios d.l.ſenium,& per Barb.in rub.de teſta.Sed vtique poſſet teſtari ipſa filia.vbicunque eſſet emancipata ſecundum glo.& Docto. communiter in d.l.ſi vxorem,& Fel.in c.ſuper eodem.2.ext. de teſt.ſimiliterque filia ipſa maritata ſit ſui iuris de conſuetudine Neapolita. vt refert.Gram.conſ.ciuili.63.n.15. vbi hoc intelligit procedere,quo ad debitum carnis, operaſque obſequiales in cæteris verò dicit, ꝙ remanet ſub patria poteſtate, & latius hoc explicat conſ.ciuili.87.n.4.cum aliis ſeq.& dato propter huiuſmodi conſuetudinem filiafami. nupta, & conducta ad domum viri non remaneat in patris poteſtate nihilominus ipſa filiafami.mortuo marito,iterum reuertitur in poteſtatem patris,vt tenet Spec.in ti.de tuto. §.quid ſi mulier.& Afflict.in conſtit.Syciliæ exordiente proſequentes,& ita ſeruatur vbique,prout refert Boeri.in deciſ.197.n.4.Gram.deciſi.54.n.9.Limitatur,ac declaratur tertio loco.quando filiusfami. teſtaretur de bonis ſibi donatis per principem de quibus quidem teſtari poteſt.vt ſentiunt omnes Doct. communiter in l.cum multa.C.de bonis quæ liber.per illum tex.& Alex.in l.1.§.hoc autem.ff.ad Treb.Iſtam eſſe communem ponit Crotus in repet.d.l.frater à fratre.n.112.vbi ait,ꝙ contrarium eſt verius.Interpretatur quartò,reſtringiturque quando filiusfami.teſtaretur de peculio caſtrenſi,vel quaſi caſtrenſi, tunc.n. valebit teſtamẽtum.l.fi.C.de inof.teſta.vt per Corn.conſ.87. iura dubia,vol.3.& Alex.conſ.2.in cõſultatione,vol.6. Quintò limitatur ꝙ licet filiusfam.nõ poſſit teſtari etiam patre cõſentiente,poteſt tamen donare cauſa mortis patre permittente.l.tamis.§.fi.ff.de dona.cauſ.mort.Sed hic pulchrum eſt diſquirere de rõne.quare filiusfa. de patris voluntate teſtamentum facere non poſſit.& nihilominus cauſa mortis donat,patre quidem permittente?reſpondeas breuiter,ꝙ comm.ratio eſt,quæ originaliter fuit Accur.in §.1.inſti.qui.non eſt per.fa. teſta.& d.l.tamis.§.fi. quia donatio cauſa mortis & ſi vltimæ volun.naturam redoleat,magis tamen accedit contractui. & de huiuſmodi cõi ratione teſtatur Coraſ.in repe.l.qui liberos. nu.29.cum aliis ſeq.in 2.lectu.ff.de rit.nupt.vbi contra rationem communem præcitatam aſſignat aliam meliorem.Quatenus autẽ diximus,ꝙ filius de patris conſenſu poteſt donare cã mortis.d.l.tamis.§.1.nota hic, ꝙ licet poſſit donare filius, tamen non põt legare,vt probatur in l.2.ff.de leg.1.à prio ſenſu iũcta l.qui in poteſtate.ff.de teſta.& inſti qui.eſt per.fa.teſt. in pr.Iſtam differentiam pariter firmauit gl.in d.l.2.ff.de leg.i.

cum

Universidad de Deusto

cum quo communiter alij Doct. transeunt, vt refert Ruynus in prin. ibi, & gl. in d. l. senium. vbi Ias. n. 8. Similiter testatur istã esse communem opinionem, idemque tenet Alex. cons. 53. n. 3. vol. 7. Domin. Perus. & alij in ca. si pater. de test. in 6. vbi Gomesius dicit circa hoc non esse dubium, sicque omnes cõcludere, aliosque refert eiusdẽ sententiæ Dilectus in tract. de arte testandi cautela 1. titul. 1. & ponit Guliel. Bened. in repet. ca. Raynut. de test. n. 43. Solus Cumanus in d. l. tam is. §. 1. & in d. l. qui in potestate. tenuit contrarium, videlicet q̃ nec etiã donare causa mortis possit filius patre quantũuis consentiente per multas rationes, tamen concludebat ipse Cuma. non esse contra stimulum calcitrandum, & sic in communem sententiam declinabat, quam sequuntur respondendo omnibus fundamentis Cuma. Soc. Iun. in l. 2. n. 15. ff. de legat. 1. & Celeberrimus Iurisc̃õsultus Gulielm. Pontanus Præceptor meus. n. 15. Sexto loco limitatur communis, q̃ quamuis filiusfam. testari nequeat etiã patre consentiente, põt tamen disponere inter viuos de bonis in quibus patri vsusfructus non quæritur secundum communem opinionem omnium Doc. quam citat, & latè declarat Crauet. cons. 84. nu. 9. F. Viuius.

Filiusfamilias non potest stare in iudicio citra consensum patris. l. fi. §. necessitate. C. de bonis. quæ liber. & l. 1. §. fin. C. de anna. excep. vbi. Bal. imò cõsensus requiritur expressus, & specialis, ideò non sufficeret generalis in quibuscunque causis. l. si qui mihi bona. §. iussum. ff. de acq. hæred. Sed vbicunque cõsensus patris est præstitus in causa principali durat etiam in cã executionis, nec requiritur nouus consensus, vt per gl. in l. 3. §. sed vtrum. ff. de minor. Hic autem aduertendum est consensum patris minimè esse necessarium in causis summariis, vt p Bald. in præcitato §. sed vtrum. motum auctoritate gl. in l. j. C. qui admitti. Tamen communis sententia omnium Docto. videtur in contrarium illic, & alibi, vt attestantur Moder. in l. q liberos. ff. de rit. nup. & Bal. parum sibi constans reuocauit iudicium in melius in l. nec quicquam. §. de plano. ff. de off. Pro con. videlicet q̃ consensus patris semper, non tamen in causis plenariis, sed etiam in summariis, & executiuis interuenire debet. Hęc omnia habent locum non solùm in suo, sed etiam in emancipato, vt latè deduximus s. in ver. emancipationis. in fi. & quamuis ipse filiusfam. nec agere, nec conueniri possit in iudicio absque patris consensu, secundum Bal. in d. §. fi. fallit tamen hoc quando interuenit, vt procurator. c. qui generaliter. §. 1. de procur. in 6. & circa istam materiam aliquid tetigimus in d. ver. emancipationis. Viuius.

filius vltra quatuordecim causas expressas in §. illud. in authen. vt cùm de appellat. cogno. (ex quibus velut ingratus exheredari potest) si consimilem grauitatem, vel grauiorem cõmittat, licet ibidem non expressam potest exhæredari, voluit hæc Gulielm. de Cug. & quàm plurimi, quos refert, & communem opinionem dicit Ias. in auth. non licet. C. de liber. preterit. & Ripa in repetit. l. fi. nu. 137. C. de reuoc. dona. sequitur Alex. in l. si id, q̃. ff. de iur. omn. iud. Gerard. in sing. 1. in princ. Marsl. sing. 78. Fely. in c. pastoralis, de reser. Alex. cons. 203. sup Themate, vol. 2. Cassan. in consuet. Burg. in rub. 7. §. 2. ver. sed quæro pone, Guliel. Bened. in l. ex donatione. ff. de don. Affli. in c. 1. §. sed quia, quæ fuerit prima causa benefi. amit. in vsib. feud. & Ripa. in d. l. fi. in q. 41. Ratio istius communis videtur hæc vltra assignatas per doct. allegatos. Quia vbi est eadem ratio, vel maior, non dicitur lex extẽdi, sed enucleari, secũdum Old. cons. 185. thema tale est. in fi. & Calderi. cons. 1. in ti. vt lite penden. vbi ait. Quòd vbi est eadem ratio, non dicitur quis extendendo nouum casum addere, sed quod in primo casu in ratione concludebatur secundũ æquitatem detegere, seu declarare: lex enim dicitur esse, quod in ratione constitu. c. consuetudo. 1. dist. Ergo vbi habet locum legis ratio, circa id prædicta dici debet lex: alibi scribit Calderi. cons. 1. in tit. de regulari. Quòd ratio dicitur lex communis ad omnes casus, ob id non inspicitur dispositio, an in ea sit idem casus, vel non, sed ratio duntaxat consideratur, alibi scribit Ioannes de Anan. in ter consilia Pau. de Cast. cons. 261. lib. secundo. q̃ vbi est eadẽ ratio, & omnimoda similitudo, nõ dicitur lex extendi, sed casus ille sub eiusdem legis dispositione includi, per gl. in c. 1. de temp. ord. lib. 6. Vnde si quis subtiliter insurgeret cõtra istam rationem dicendi, q̃ hic non sit enucleatio, sed extensio propriè. Ergo ista ratio non concludit, quia aliud est extensio aliud enucleatio: respondendo fundando præallegatam communem sententiam meliori ratione, q̃ in casu communis opinionis, & in aliis similibus, quamuis sunt pœnales, fit extensio de similib. ad similia ex idẽtitate rationis, vt notat Alex. in l. si qs id quod. n. 17. & seq. ff. de iurisd. om. iud. Ias. in §. sequens & in §. tripli. Inst. de act. & in l. 1. C. de transact. in l. à Titio. in 3. not. ff. de verb. obl. Dec. in c. translato. in prin. de constit. post Abb. ibi, vbi Deci. allegat Rom. cons. 429. in 2. dubio, vbi Roma. multa exempla adducit idem tenet Dec. in c. 2. requiris, de appel. in c. 1. de prob. Et patet q̃ in casu dictæ c. communis non solùm militat eadem ratio, sed & maior, ergo à fortiori potest fieri extẽsio, idem videmus in feudo, videlicet, q̃ vasallus priuetur feudo, ex omni alia causa non expressa, quæ posset dici similis, vel maior expressis, secundum Iacob. de Leo consi. 117. n. 34. quod quidem consil. reperitur inter cons. feudalia Alberti Brun. Viuius.

Filius exhæredatus excluditur à successione in feudis hæreditariis, quando mala mente fuit facta exhæredatio, & causæ exhæredationis fuere iustæ & expressæ, secundum Iacobum Ardizo. in summa de succes. feu. sub rub. an filij succe. in feud. & per Andre. de Iser. in c. 1. in prin. de succes. feu. Paris. consi. 1. n. 7. vol. 1. & per Ang. in auth. de nupt. §. soluto, dicentẽ filium iustè exhæredatum non succedere in feudo, & optimè facit quod vult Bart. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de operis libertorum. cum aliis congestis per Moder. in tract. feudorum. vbi asseuerant istam esse communem opinion. quæ quippe probatur hac ratione: nam licet vasallus non possit de feudo testari, vt in c. 1. de succes. feu. & in ca. 1. §. donare, qualiter olim feud. poterat alien. & per Soc. cons. 19. ad fit. lib. 1. Tamen q̃n feudum est hæreditarium, pater sine dubio in testamento potest prælegare vni filiorum, cùm in tali feudo quis non possit succedere, nisi sit hæres, secundum Bart. in d. §. si liberi. Bal. in c. 1. §. decedenti. qui feu. da. poss. Moder. in l. quicquid adstringendæ, & in l. ita stipulatus. §. Grisogonus. ff. de verb. obl. & q Alex. cons. x. ponderatis, vol. 3. vbi scribit istam esse communem sententiam, & in cons. 9. super eodem & cons. 28. lib. 5. ideoque factum testatoris impugnare non debet. l. cùm à matre. C. de rei vend. & per Alex. cons. 124. quod quidem citant Moder. in d. tract. de feud. & ponit Præpos. in c. imperialem. in prin. de prohibi. feud. aliena. per Feder. & his occurrit quod non sufficit exprimere causas in testamento per patrem, sed necesse est eas probare, vt est tex. iuncta gl. in vers. dicatur in l. 1. in prin. ff. si quadru. pauper. fecisse dicatur, & in c. dilecti ibi opposita, & probata de excep. & est tex. vbi Alex. & alij in l. si prius. ff. de oper. noui nunciat. & Parisius cons. 1. vol. 1. n. 136. onus enim probandi causas exhæredationis incumbit hæredi. §. si vero igitur. in vers. demonstrauerit. in authent. vt cum de appellat. cognosci. & ibi Bart. & Angel. & plenius per Bart. & Angel. & plenius per Bart. Are. & alios in lege, prima. 1. de testibus. fallitque quotiescunque testator, eo viuente, fecisset examinare testes super illis causis ad futuram rei memoriam, quod potest fieri, & sic causæ ingratitudinis possunt probari viuente patre, secundum Alex. cons. 104. super themate. vol. 2. cæterùm dicta examinatio debet fieri ritè, & rectè exhedato formiter citato, vt dt Ale. cons. 104. in fi. & Paris. d. cons. 1. n. 137. & habetur per Canon. in c. Albericus. & in c. significauit. de testib. F. Viuius.

Filius furiosus potest exhæredari ex causa ingratitudinis commissæ contra patrem ante furorem. vnde propter furorẽ superuenientem non purgatur vitium ingratitudinis præcedens, secundum Bart. & communiter omnes in l. ex facto. in prin. ff. de vulg. & pup. subst. quam quidem cõem sequitur, & citat Ias. in l. patre furioso n. 42. ff. de his, qui sunt sui. vel alie. iu. & Rip. in l. fi. C. de reuoc. don. n. 227. Sed propter reconciliationem dictæ causæ ingratitudinis possunt reuocari, atq; remitti, & huiusmodi remissio, ac recõciliatio aufert omnem ingratitudinem. & causas exhæredationis, vt dicit. Bart. in l. 3. in fi. ff. de adim. leg. & latè Modernior. Pap. in l. de quæstione, C. de pact. & in l. in arenam, C. de inoff. test. & in l. filio, quẽ pater. ff. de libe. & posth. cessat etiam præfata exhæredatio quãdo non apparet ex testamento patris esse aditam hæreditatẽ, vt est tex. in l. filium quem pater. §. sed cum exhæredatio ff. de bonor. poss. contra tab. & in l. si quis Sempronium, cum concordantibus, ff. de hæredi. institu. F. Viuius.

Filij possunt repudiare patris hæreditatem retentis emphyteuticis bonis pro eis, præsertimque quando pater sibi, & filiis emphyteusim stipulatus esset secundum Dy. quem refert, & sequitur Bart. in l. item videndum. §. fi. ff. de petitio. hæred. idẽ videmus vbicunque frater renunciaret fratri hæreditatem paternam, aut faceret quirantiam de omni eo, quod posset petere, vel consequi ex hæreditate paterna, ob hoc non impediretur petere partem feudi, aut partem possessionum emphyteuticarum, quia censentur hæreditaria: nec profectò debẽtur iure hæreditario, nec tanquam ex hæreditate paterna, sed vigore contractus, vt per Bartolum d. l. item videndum. §. fi. quod etiam procedit si in huiusmodi renuntiatione hereditatis pa-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ternæ interuenisset iuramentum, vt per Baldum in ca. 2. in titul. an agna. vel filij, in vsib. feud. amplia hoc etiam procedere quando emphyteusim pater accepisset pro se, filiis, & hæredibus masculis, tunc enim si non sint hæredes admittuntur ad emphyteusim eius liberi, vt per Deci. cons. 220. primo, Limitatur prærallegata conclusio primo loco, quando pater stipulatus esset emphyteusim sibi filiis, & hæredibus, eo casu filius possidendo emphyteutica bona videtur hæreditati se immiscuisse, & ad omnes hæreditarium soluendum obligatur, siquidem stipulatione sic concepta, emphyteusim habere non potest, qui non sit hæres, vt per Bart. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. Alex. in l. Gallus. §. etiam si parente. ff. de liber. & posthu. cum aliis per eundem allegatis cons. 19. super eo. & cons. 129. perspectis lib. 5. vbi asseuerat istam esse communem opinionem, & sequitur Ias. in l. si post mortem. ff. de leg. 1. & cons. 57. in causa. lib. 1. interpretatur secundo, quando filius renuntiaret hæreditati, & bonis paternis. Renuntians enim bonis paternis intelligitur renuntiare etiam emphyteusi secundum Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua & Ias. in auth. vnde si parens. C. de inoff. testa. & in l. si non sortem. §. libertus n. 34. & seq. ff. de condict. indeb. vbi attestatur istam esse com. opi. Et ratio istius limitationis videtur ista hæc, quoniam appellatione bonorum continetur emphyteusis, tex. est in l. bonorum appellatione. la 1. ff. de verb. sig. F. Viuius.

Filij debent habere, seu recipere legitimam ex bonis, & substantia patris defuncti non autem in pecunia numerata, l. cùm scimus. §. repletionem. C. de inoff. testa. etiam si pater legasset eis in testamento certam pecuniam pro eorum legitima, vt p Doct. communiter in d. §. repletionem, quam quidem communem inibi sequuntur, & attestantur Moder. & consulētes variis in locis. Et dato q̃ pater, seu mater simpliciter reliquissent iure institutionis filiis, vel filiab. minus q̃ legitimã, possunt tunc recurrere pro supplemento legitimæ non solùm ꝺ hæredem vniuersalẽ, sed etiam ꝺ legatarios pro rata p supplemento legitimæ, secundum Bar, l. in quartam. q. fi. ff. ad legem Falc. cum quo sentiunt omnes scriben. communiter ibi, teste Corneo. cons. 148. vol. 4. imò dic fructus perceptos per filios non computari in legitimam, ac Trebellianicam l. iubemus. C. ad Trebel. & d. §. repletionem: tamen computantur in dotem iuxta communẽ opinionem omnium in locis superiùs citatis, quam citat, & nõnihil declarat Boer. in decis. 44. n. 16. & q̃ filij grauati de restituendo post tempus non teneantur fructus perceptos computare in quartam Trebellianicam, tenent Doct. præcitati, Ias. in l. Marcellus n. 53. ff. ad Treb. Dec. cons. 480. n. 15. Picus d. l. in quartam, n. 10. Paris. cons. 126. n. 35. vol. 1. & cõs. 16. n. 65. cõs. 547. 149. & 145 & seq. vol. 3. & in multis aliis cons. suis. & Ripa in l. nemo potest. n. 53. ff. de leg. 1. sciendum est etiam ad præmissorum intelligẽtiam, q̃ filius nõ potest patris, seu matris testamẽtum approbare, in præiudicium aliorum fratrum suorum in minori parte institutorũ vt concludũt omnes Docto. communiter per optimas rationes in l. filio præterito, ff. de iniusto rup. test. contra Bar. & Saly. ibi, & istam communem citat sequitur, & declarat Boer. in decis. 96. n. 8. & seq. Insuper filius alienãs rem alienari prohibitam censetur in dubio ipsam elegisse pro sua legitima, l. Marcellus. §. res, quæ, vbi Barr. ff. ad Trebel. qui quidem Bart. licet loquatur ibi in trebellianica, idem tamen est, & multò fortiùs in legitima, in qua præfato filio competit electio, quasi creditori, secundum Bal. in l. si quis filium, in prin. ff. de inof. testa. & in l. filium quem habẽtem. C. fam. ercisc. & ista est communis opi. vt per Doct. in locis citatis, & vbique. F. Viuius.

Filius institutus in re certa habebit totam hæreditatem hærede vniuersali nõ adeunte, vt notant Doct. in l. quotiẽs. C. de hæredi. instit. hinc sciẽdum est, quod si quis instituatur hæres particularis in re certa tãtum, ita quod nihil aliud petere possit, tunc si nullus alius sit hæres vniuersalis, aut sit quippe, sed repudiet, huic hæredi particulari accresceret tota hæreditas nõ obstante taxatiua, & ratio videtur ista, quoniam testator non potuisset prohibere ius accrescẽdi in isto casu, per quam prohibitionem decederet pro parte testatus, & pro parte intestatus, secũdum Bald. post Cy. in l. si quis ita hæres instituatur. ff. de hered. instit. in l. dominus. §. j. ff. de vsufr. in cons. 480. testator. vol. 1. cõs. 468. quidam Titius. eod. vol. & latiùs cõs. 379. vol. 4. Alex. in d. l. quoties. & in l. si quis in priore, ff. ad Treb. vbi asseuerat istam esse communem opinionem, & Aug. Beroius in c. Raynut. ext. de testa. n. 247. & alios Doct. hanc sentẽtiam tunẽtes latè cumulat Ias. cõs. 8. vol. 3. Calca. cõs. 33. & seq. Curt. sen. cõs. 75. Ias. cõs. 72. circa fi. lib. 3. & Capra. cõs. 9. & hæc communis opi. cõtra Bart. procedit etiam in foro poli. vt per Fed. de Sen. cons. 131. casus talis est. Cõtrariam verò partem, q̃ imò ius accrescendi possit expressè prohiberis, & q̃ ex dictione taxatiua cẽsetur prohibitũ, & q̃ eo casu testm̃ sit nullũ, nullo existẽte hærede vniuersali per huiusmodi prohibitionẽ expressam, vel tacitã tenet Bart. in d. l. si quis in prio re. cir. fi. per illum tex. & in l. pater filium. ff. de inof. testa. & in plurib. cõsiliis suis, & complures alij Doct. quos refert. & seq̃tur Ias. in præcitato cõs. 8. Curt. Iun. cõs. 12. Gozadi. cõs. 21. eã demq̃ sentẽtiam sequitur Ripa in l. re cõiuncti. ff. de legat. 3. licet dicat communem opinionem esse contra Bart. cæterùm Ias. in d. cõs. 8. fateatur cõtrarium q̃ imò opi. Bart. est magis communis. idem etiam Ias. in l. si mora in 4. not. ff. sol. mat. dicit q̃ ius accrescẽdi prohiberi potest in institutione, sed requireretur prohibitio expressa, nec sufficit tacita, quæ infertur ex dictione taxatiua, aut prohibitione de plus nõ petendo: retẽta tamen prima opi. ꝺ Bart. quæ videtur verior & communior, vt efficacissimis rationib. eam tuendo, ac sequendo demonstrat Beroius in d. c. Raynut. n. 247. cum aliis seq. dic procedere inter hæredes, secus in legatis, nam testator inter legatarios potest expressè prohibere ius accrescẽdi, lege Lucius. §. quę habeat. ff. ad Treb. Barto. in l. pater filium. in 2. lect. ff. de inof. testa. Ang. Aret. in tract. de testamentis, ver. item inter dictos B. & D. prohibuit ius accrescẽdi, cum aliis cumulatis per Barbatiam cons. 71. illud in medio. vol. Ampliat secũdo loco istam esse communem Beroius in d. c. Raynut. n. 251. nõ solũ in institutione facta de re certa, sed etiam in substitutione pupillari. v. g. si quis solùm substitutus esset pupillariter in re certa, tunc iste substitutus simpliciter ad totam hæreditatẽ, & ad omnia pupilli bona admitteretur loco hæredis. §. cùm filię. ff. de vulga. & pup. substit. secundum communem intellectum, quem ipse Beroius sequitur vbi s̃. Viuius.

Filius debet instituere patrem, & sic institutio parẽtum est necessaria in testamento filiorum, vnde filius faciens testamẽtum in casib. à iure permissis, teneatur parẽtes in aliquo instituere hæredes, si quidem, illis preteritis, testamẽtum virib. careret. §. siue igitur, & §. hæc autem dispositimus. in Auth. vt cũ de appel. cognosci. not. Calder. cõs. 5. an si testator. in tit. de testam. Bal. cõs. 84. veritas. lib. 4. & ista est communis opi. vt constat ex allegatis per Doct. in auth. nouissima. C. de inoffi. testa. & per Barba. & Moder. in c. Raynu. de testam. cõtra Bart. in d. auth. nouissima, quia parẽtibus debetur legitima propter honorem, & reuerentiam, quam filij erga illos præstare tenẽtur. d. §. hæc autem. Secũdò, quia debetur miserationis, & pietatis causa, l. nam, & si parentib. ff. de inoff. testa. & l. scripto. ff. vnde liber. debetur tertiò præcipuęque matri, ne à luctuosa filij hereditate dicatur excludi. l. fi. C. de instit. & substit. sub condi. factis. & l. liberi, §. 1. C. de inoff. test. Quartò debetur propter pericula, & sæpe propter mortẽ, quib. matres in partu subiiciuntur, §. sed nos. instit. de Senatusconsul. Tertull. Postremò, quia legitima, vel successio parẽtibus debetur nõ iure agnationis, & sic vinculo ciuili, sed cognationis, quæ est de iure naturali. §. sciẽdum. Instit. ad Senatusconsul. Orfitia. Limitatur præfata communis conclusio vbicunque extarent descendentes, qui obtinerent in successione primum locum. auth. in successione primum locum, Auth. in successione, C. de suis, & legit. hæred. tunc. n. non est necesse in aliquo instituere ascẽdentes, vt per Bart. cons. 18. viso testamento, cùm prima causa successionis sit filiorum, l. filius. ff. de suis, & legi. & in auth. de hæredi. ab intesta. in prin. Alex. cons. 90. in causa. vol. 2. Fallit secũdò ista communis, quotiescũque in testamento filij nõ continẽte parentum institutionem fuerit apposita clausula codicillaris, quæ quidẽ facit videri eos, qui ab intestato succedunt rogatos esse hæreditatem restituere ei, qui in testamento hæres scriptus est, vt not. in l. in testamento. C. de fideicommiss. & licet Bart. in l. 1. ff. de iure codic. q. 1. & cons. 12. teneat clausulã codicillarem non operari transmissionem hæreditatis cõuentæ in fideicommissum, tamen opi. hæc, vt dicit Alex. in d. l. cũ filio, iure non probatur: & sic cõstat communem esse ꝺ Bart. ex relatis per Alex. ibi, & istam communem allegat, sequitur, & declarat Soc. in d. l. cum filio. non procedere, cum clausula codicillaris concepta esset verbo, q̃ futurum tempus significaret, secundum Bart. in l. 1. q. 12. ff. de iure codi. & Corne. cõsi. 62. aliàs consului, vol. 2. & declarauimus ꝑ. latiùs in ver. statutum, in conclusione incip. institutio patris, & matris, &c. F. Viuius.

Filiusfamilias ea, quæ lucratur ex pecunia patris sibi data, ac concessa ad negotiandum, aut occasione negotiandi, dicitur peculium profectitium: ideoque erunt fratrib. communi cauda post patris mortem, secundum Spec. in ti. de iudici. in §. sequitur. ver. quod si aliter asserẽtis, post gl. in l. cùm oportet. C. de bonis quæ liber. sequitur Ful. ibi, vbi fatetur hoc idem

sentire

Universidad de Sevilla

sentire Bal.neminemq́ue contradicere, & denique asseuerat istam opinionem esse in practica seq.In contrariam verò partem inclinauit Bal.in l.1.§.nec castrense.ff.de coll.bono.in l.si tibi.§.si pactus ff.de pact.in d.l.§.cùm oportet in princ.l.illud. C.de colla.& in trac.de duob.fratrib.simul habitantibus,in 2. q.in prin. videlicet q̃ dimidia pars lucri attribui debeat operæ,ac industriæ filij negotiantis, ideò illud tanquam aduentitium fratribus non erit aliquo pacto conferendum,l.fi.C.de collat, altera autem pars dimidia attribui debeat paternæ pecuniæ, proinde illa tanquam profectitia communicabitur aliis fratribus mortuo patre,l.certum. ff.fam.erc. & cum Bart. sentit Bal.& Pau.Cast.in d.l.cùm oportet,vbi Moder.Perusini attestantur istam esse magis communem opinionem quam sequitur Ange.etiam cons.85.pater habet plures filios,ex eò q̃ nititur magna æquitate.Soc.cons.92.vol.1.Fulgo.Pau.Castr.& Dec.in d.l.illud,Abb.cons.36.in prin.Roma.cons.469. vbi dicit non esse recedẽdum ab opinione Bar. Sed Bal. in d.l. cùm oportet,& in auth.ex testamento.C.de collatio.in l. omnimodo.§.imputari.C.de inoff.testa.& in c.1.de beneficio fratris, videtur contradicere Bar.in locis superiùs citatis tenẽdo q̃ hoc torum remittendum sit arbitrio iudicis, qui plus, aut minus poterit assignare personæ ipsius filij,propterea nõ parum laborarunt Doct.in concordando opiniones istorum in d.l.illud,præcipueq́ue Dec.& Iaſ.ibi,vbi fœdere distinctionis reduxerunt hoc ad veram,& legitimam cõsonantiam. Tamẽ retenta communi opinione Bar.quæ est verissima,& obseruatur in iudiciis, & actu practico interpretatur, non procedere vbicunque filius ex pecunia habita à patre negotiando vsuras exerceret,tunc proculdubio illud,quod ex ea superlucraretur non acquireret patri, nec post eius mortem teneretur fratribus communicare,l.quod seruus,ff.de acq.poss.vbi Docto omnes hoc tenent,& firmant,& Bart.Sal.Bal.Pau. de Ca. & alij in d.l.cùm oportet Bal.in d.Aut.ex testamento,& Iaſ.in ad l.ad Portium in §.1.n.29.Instit.de his, qui sunt sui vel alic. in reprob.gl.in l.cùm oportet,& in d.l.quod seruus,vbi Claudius Aquensis asserit istam esse communem opinionem.& ratio communis præcitatorum Doct.videtur ista,quia filius ex delicto non queꝛit patri,sicut nec seruus domino,vt est casus in d.l.qui seruus,sed vsuræ sonant in quoddam furtum,seu rapinã,& de iure diuino sunt prohibitæ,ergo ex tali illicita causa filius patri non quærit,ideoq́ue,mortuo patre, filius huiusmodi lucrum non tenebitur fratribus conferre,cum aduentitia non cõferantur.l.fi. C.de collatio. & istam cõmunem plures, & vrgentiores rationes corroborant Doct. præcitati, idemq́ue videmus in quæsitis per filium in ludo:nam ea,quę acquirit in ludo filius,nõ acquirit patri tanquàm acquisita ex turpi quæstu,& ex illicita causa,vt per Bal.& Rom. in d.auth. ex testamento. Ale.cons.77.in fi.vol.5.Dec.in d.l.illud,& omnes communiter in d.l.frater à fratre,ff.de cond.indebit.& in locis præcitatis. F.Viuius.

Filij naturales propriè dicuntur illi, qui nati sunt in domo ex concubina in ea retenta,& ex legitimo concubinatu,& cõcubina dicitur illa,quæ indubitato affectu in domo est retenta ab vxore parum distans,l.in eõcubinatu. ff. de concubi.ita dicit Bal.cons.129.factum proponitur lib.2.Abb.in c.tanta q̃ filij sint legi. Caccialupus in l.si qua illustris, C. ad Orfitia. & Alex.cõs.55.vol.2.isti itaque naturales,qui ꝓsiderãtur à lege veniunt appellatione cõiunctorum,& propriè appellãtur cõiuncti secũdum Inn.Host.Io.And.& alios in c.nõnulli de rescri.vbi Fel.circa fi.scribit istam esse communem opinionem, hinc præcitati Doct.cõcludunt,q̃ determinatio illa,quę se habet q̃ cõiunctus admittatur pro coniuncto ad agẽdum,vendicat sibi locum in filio naturali etiam.Resultat alius effectus similiter ex prædictis in fauorem naturalium liberorũ, videlicet q̃ substitutus absolutè excluditur à naturalibus liberis hęredis instituti,vt sentit gl.in c.Raynut.de testa.& in c. in præsentia de probatio.quam sequitur Io.And.in addi.Spec.in tit. de succeſſ.ab intesta.§.1.vers.quid si duob. Barto. & alij communiter in l.ex facto,§.si quis rogatus,ff.ad Trebel.& Dec.in d.c.in præsentia,n.101.& 107. vbi istam communem limitat non procedere in sex casib.nu.108.cum aliis seq.& Moder.simiter plurimum istam communem declarant, & expressè citant.Resultat postremò ex præmissis alius vtilissimus effectus, s.q̃ filia naturalis dũtaxat dummodo ex damnato coitu procreata nõ sit, succedat matri exclusa auia,ẽt quoad legitimam.§.nouissimè instit.de sena.Orphi.& d.l.si qua illustris,vbi Bar.Sal.& alij omnes trãseunt intrepidè cum ista sententia, quam dicit communem Cassadorus in decisio.vnica,in ti.de succeſſ.ab intestato, vbi refert in contingentia facti ita fuisse decisum,& confirmatum. F.Viuius.

Filio quæritur dominium in aduentitiis,vt in §.1.insti. per quas perso.nobis acquir.Hoc verò fallit, nisi quæratur ex stipulatione paterna,secundum Aret in d.§.1. Sed contrarium tenet Bart,in l.dominus,ff.de ver.obl.gl.& Doct.omnes ibi secũdum Saly.in l.2.C.de contrah.& com.stipu.Istam opinionem communem esse scribit Alex.& Iaſ.in l.quod dicitur, ff. de verb.oblig.& rationem assignant Doct. nam sicut pater stipulãdo filio ex causa castrẽsi,vel quasi totum quæritur,ita stipulãdo ei ex causa aduentitia debet acquirere proprietatem, arguendo de toto ad partem, l. quæ de tota ff.de rei vendica. Fallit secundò, nisi fuerit stipulatus patri, & non sibi,quia tunc acquirit etiam proprietatem secundum Dy.& Bart.in l. quodcunque in prin.ff.de verb.obl.vbi Alex.ponit istam esse magis communem opi.pro qua facit regula,l.pen.C.de pact. vbi licet suo fauori renũciare,ergo si filius patri stipulatur sibi imputatur,& dominio priuari debet,cũ posset stipulando sibi illud quærere, quia etiam absque filij stipulatione proprietas erat filij,d.§.1.vt aliqd ergo operetur stipulatio,iuxta l. si qñ, C. de inoff.testa. debet etiam acquiri proprietas patri, ex qua ratione tollitur vnum fundamentum Iaſ.in d.l.quodcunque contra communem,qui post Alex.& Cuma. dissentiunt à dicta communi,à quo non est recedendum in iudicando & cõsulendo quicquid dixerit Iaſ.& alij ante eum. F.Viuius.

Filiifam. etiam senes comprehendũtur sub dispositione. l. fi.§.filius autem.C.de bon. quæ liber. vt non possint alienare directum dominium bonorum,in quibus pater habet vsumfructum,viuente patre.Corn.ibi communem dicit. B.Vill.

Filio instituto repudiante,pater præfertur substituto communem dicit Ripa in l.1.n.142.de vulg.& pupil. Idem.

filio ius quæsitum ex contractu patris,potest pater reuocare.Ale.in l.adoptiuum § patronum.ff.de in ius voc.Iaſ. in l.2. q.23.C.de iure emphy.& in l.qui Romæ.§.Flauius de verbo. obli.& ibi Soc.concl.5.Ripa in l.fi.q.65.C.de reuoc.dona.dicunt communem. Contrariam tamen esse communem dicit Bened.in c.Raynu.de testa.Illam autem Cagnol.in l.id quod nostrum.de reg.iur.probat.

Filius non conficiens inuentarium perdit trebellianicam: quod ista sit magis communis dicit Phil.Dec.cons.481.n.16. cum seq.Corn.cons.163.inter dubio.vol.3.

filius nõ assumit locum patris in fideicommisso.Dec.cons. 1.& cons.217.& cons.480.n.10.& Alex.cons.26.volu.3.Io. Duran.in arte testan.tit.5.cau.27.communem dicunt.sed Iaſ. cons.158.vol.2.& Bello.cons.50. tenent q̃ contraria est magis communis. Idem.

Filius vel filia nõ tenetur dotare matrem.Ripa in l.1.n.83. fol.mat.communem inquit. Idem.

filius legitimatur per subsequens matrimonium quãdo parentes poterãt copulari vel tempore cõceptionis vel tempore natiuitatis.Coua.in epi.4.c.8.§.2.n.2.communẽ dicit. Idẽ.

Nota q̃ idem est ad hoc q̃ filij dicantur naturales,l.11.tan. dummodo pater recognoscat eum in filium. Idem.

ADDITIO. Et sic actus retrotrahitur si à principio potuerit intercedere,alias non:adeò q̃ duo extrema sint habilia,extremum à quo,& extremum ad quod,& ad dictum tempus fauore filiorum & legitimationis tale matrimonium retrotrahitur,vt per M.Ant.Bard.in tract.de tem.Vti.& contin.in c.9. n.10.& de tali legitimatione pro Anto.Rosel.& Marti. Lauden.in tract.de legitimatione per totum.

filius natus ante consecutionem factam à patre, vel de regno,vel dignitate non succedit in dignitate,vel regno. Io. de Ripa in c.inter ceteras n.14.de reser.communem dicit.Idem.

Filij nati ante delictum à patre commissum, in l. quisquis. §.filij vero.C.ad l.Iulia.maiest.nõ comprehenduntur,Sed tãtum postea nati, communem dicit Gigas in tract. de Crimi. læsæ Maiest.lib.1.q.5.in fi. I.Fich.

Filius in dispositione hominis non subintrat locum patris, magis communem dicit Deci.cons.1.& Bello.cons.10.n.2.licet ad quæstionem in l.Galllus.§.quidã rectè.ff.de lib.& posthu.teneri contrariam esse communem. B.Villal.

ADDITIO. An & quando filius representat personam patris defuncti in successione,Patis.cons.20.,p vera resolutione n.23.& 25.cum duob.seq.vol.2.&cons.30.dubitatur,nu.23. & 29.cum duob.seq.eod.vol.quia filius dicitur quodammodo caro patris augmẽtata,ac eadem caro ex artificio iuris Ciuilis & dominium continuatur de patre in filium,vt dixit M. Ant.Bard.in d.tract.de Temp.Vti.& contin.in c.12.n.2. cum aliis seq. vbi etiam dicit de continuatione possessionis inter eos in c.13.

Amplia istam communem, etsi intermedium fuerat aliud matrimonium, Ferdinan.de loazes, in tract. de matrimonio,

Universidad de Deusto Biblioteca

dubio 12.n.18.& Coua.in epist.4.c.8.§.2.n.15.com. dicit Ias. in l.Pomponius §.quæsitum.ff.de acq.posses.nu.5.c.8.

Intelligeistam ampliationem sine præiudicio alterius filij legitimi nati inter mediũ:idẽ Couar.ca.8.§.2.n.28.com.dicit.

Amplia istam cõmunem, & si vnus ex ipsis sit coniugatus altero autem ignorãte secuto posteriori matrimonio,filij efficiuntur legitimi,idem Coua.n.17.communem dicit ex Cassado.deci.vnica de sponsa.

Amplia tertiò,non solùm quoad alia:sed etiam quoad ordines,episcopales absque dispensatione legitimi efficiuntur, idem ibi,n.24.& Boer.decis.159.communem dicunt.

Amplia quartò, etiam ad reuocãdam donationem factam post natiuitatem,matrimonio secuto post donationem,idem ibi n.29.& ex Ripa l.si vnquam de reuoc.dona.C.cõem dicit.

Amplia etiam ad successionem feudi.Cur.iun.cons.136.n.2.communem dicit.

Fallit primò,nisi conficiantur instrumenta dotalia,Curt.iu. ibi n.2.com.dicit.& Ias.in l.cũ autem,de insti.C.n.10.com.ꝺt.

fallit secundò,si mulier sit talis,cum qua nõ possit esse matrimonium,secundum bonos mores ciuitatis.Cur.iun.cons. 139.nu.14.communem dicit.de istis duab.limitationibus,vide quæ habes in verbo legitimatus.infra.

Fallit tertiò,in filio filij mortui ante contractum matrimonij.Io.Nic.ĩ add.Alc.de præsum.par.21.in fi.com.ꝺt.B.Villal.

filius ad hoc,quod dicatur legitimus:requiruntur duo:primum ꝙ matrimonium sit contractum in facie ecclesiæ:& secundum ꝙ bona fide contrahatur: etsi inter partes non possit esse matrimonium.Coua.in epist.4.c.8.§.1.nu.2.ex Iaso.in cons.156.vol.4.communem dicit.

Concor.cum l.2.tit.15.part.4.& cum l.3.tit.3.part.4.& vide in verbo legitimatus. Idem.

filius legitimatus ingratus patri, perdit legitimam. Coua. in epist.4.c.8.§.2.nu.2.communem dicit.

filius,stantibus aliis liberis legitimis,habebit de hæreditate arrogantis quartam quartæ partis:quam habiturus erat ab intestato,non stantibus liberis Segu.in l.1.§.si vir.n.69. de acquir.poss.ff communem dicit.

De iure regio adoptatus nullam partem habebit,cum arrogatio reddatur nulla, nisi pater velit ei aliud legare de quinta parte bonorum l.j.ti.22.lib.3.For.ll.& vide Segu.in d.§.si vir. de aliis legibus colluctantibus cum ista:& ex illa l.reuocatur, l.9 tit.16.par.4 de hac communi vide l.8.eo.tit.

filiusfamilias non potest donare patri cuius auctoritas requiritur.Corn.cons.194.vol.1.Io.Duran.in arte testan.cau.j. nu.4.communem dicit.

Amplia,& in filia nupta: quia non potest testari de bonis maternis nec de dote.Io.Duran.in arte testan.ti.1.cau.j.communem dicit. Idem.

filiusfamilias de bonis aduentitiis,de quibus pater non habet vsumfructum:nõ potest testari,Ias.in l.nemo ex lege.n.2. C.qui testa.facere possunt,communem dicit.

fallit, quia de consensu patris, potest testari ad pias causas. Ias.in l.seruum ætatis, nu.5.C.qui testa.facere possunt. & in l. perfecto.nu.10.C.de testa.communem dicit. Idem.

Nota quod testando filius ad pias causas,si aliud legat,non valet legatum:& est venientis ab intestato,Ias.in d.l.perfecto, nu.10.communem dicit. Idem.

filiusfamilias solus,patre ignorante potest adire hæreditatem.Ias.in l.bonorum.C qui admit.n.17.cõem dicit. Idem.

filius in fideicommissariis substitutionibus non assumit locum patris.Dec.cons.1.nu.5.communem dicit. Idem.

fallit,in substitutione ascendentium quia tunc bene filius assumit locum patris.Bello.cons.50.communem dicit.Et sic sunt concordandæ istæ duæ communes opi.de quibus per Io. Duran.in arte testan.tit.5.cau.27.quæ concordia & est ex mẽte Decij cons.217.nu.2. Idem.

filius naturalis excludit substitutum,cum substitutus est Titius,si Gaius decesserit sine filiis.Dec.in c.ĩ præsentia. de prob. Io.Duran.in arte testan.tit.5.caut.15.communem dicit.

fallit in filia instituta, quia testator non debuit intelligere de filio naturali filiæ.Dec.in d.c.in præsentia.nu.41.communem dicit.

fallit secundò,in filiis spuriis.Dec.ibi.nu.39.cõem dicit.

fallit tertiò,qñ naturalis non excluderet substitutũ ab intestato.Cornæ.cons.176.vol.3.lra b.cõem ãt.persona enim q̃ nõ excludit substitutũ ab intestato: si nõ adesset substitutio nec illa existẽte.idẽ Cor.con.138.vol.2.litera e.com.dicit.Idem.

filij naturales, & spurij comprehenduntur in pœnis impositis filiis propter delictum patris,vt est in filiis hereticorum. Io.Cora.de scua.ff.in l.liberos.n.11.communem dicit. Idem.

filiusfamilias,si cũ pecunia patris acquisiuit, absque aliqua sua opera,nec industria,lucrum est profectitium,& conferendum aut ex sua opera, & industria, & est aduentitium,& non conferendum.aut dubitabitur,& medietas est aduentitia,Segu.in l.1.§.si vir.nu.69.ff.de acq.poss.communem dicit.

Nota istam communem ad intel.l.3.tit.15.part.6.& l.6.ti. 4.lib.3.For.ll.& vide l.36.cum seq.ti.12.part.5.vbi disponitur an mater, vel auia, vel vitricus, habentes in domo filiam, vel priuignam, si teneatur ad soluendum obsequium. Et nota ꝙ seruitium est soluendum post decem annos l.2.tit.23.libr.4. For.ll.& l.fi.tit.fi.vidi ad arbi.iudi. Idem.

filiusfamilias non potest petere,vt pater remoueatur ab ad ministratione per solam alienationem peũ factam de bonis primi matrimonij. Cum ipse filius possit reuocare alienata à possessoribus.Io.à Ripa in l.generaliter,de secun.nu.C.n. 54.communem dicit.

fallit si pater dissipet ita ꝙ filiis nullus regressus possit dari. idẽ ibi n.55. commun.dicit. Et vide alias limit.per eum ibi,& vide s.in verbo Binubis,nu.19.& l.23.tit.3.part.5.

Nota quod pater cum peruersè administret: nõ satisfacit, dando cautionem,sed interdicitur administratio. Ripa in d.l, gñaliter.n.68.cõem dicit.& vide in verbo binubis,nu.19.Idẽ.

filio nulla reuocatoria, nulla querela competit contra alienationẽ onerosam paternam,etsi probauerit fraudẽ. Moder. in ꝓfact.Paris.tit.j.§.8.n.18.gl.3.comm.dicit licet in cõtractu simulato ipse teneat contrarium,quem vide. Idem.

filius patre monacho,habebit legitimam:& patre viuente secũdum ius canonicũ:secùs th de iure ciuili,quia expectabit mortẽ patris,Ias.in auth.si qua mulier.nu.51.de sac.sanc.eccl. C.com.di.& sibi plus placet cõis legistarum.nu.52.& 57.

De iure regio,pater,vel mater si ingrediatur monasterium intra annum & diẽ,põt cõdere testamẽrum tempore hoc ela pso,si testamẽrum nõ sit factum: filij habebunt hæreditatem paternã.& si filij nõ sint alij cõsanguinei propinqui.l.11.tit.6. lib.2.For.ll. Idem.

filius ad supplementum legitimæ,agit condictione ex lege. Ant.Ruber.cons.115.communem dicit.

Nota ꝙ si considerabitur quantum plus, vel minus valuit substãtia patris,tẽpore mortis ipsius patris.Ias.in l.cum quæritur.C.de inof.testa.& Io.Bernardũ episcopũ Calaguritanũ in reg.264.sed no.l.29.ĩ dec.tau.qꝺ si dos dicit inofficiosa,ꝓside rabit tẽpꝰ mortis ꝓstitutæ,vel mortis patris qꝺ filiꝰ voluerit.

Nota quod supplementum legitimæ potest peti in perpetuum:sicut legitima, & non arctatur ad quinquennium sicut legitima,intra quod agitur querela inoffi.testamenti,Ias.in l. si quis filium.nu.6.C.de inof.testa.communem dicit.

Nota ꝙ ista perpetuitas, de qua in communi præcedenti non transcendit 30.annos. Balb.in tract.præscri.q 23.part.4, vbi dicit Paul.Alex.ac Aretinum dixisse esse communem.

fallit,si viuente patre,acceptauit aliud loco legitimæ: non potest plus petere:etsi facultas patris augmentetur.Rip.de legi.libr.1.c.6.n.4.Curt.Seni.cons.vlt.nu.1.communem dicũt, reiecta opi.Bal.in c.cum in.de const. Idem.

filius non perdit legitimam,etsi non conficiat inuentariũ. Calca.cons.16.& Guido.dec.53.& Segu.in l.3.§.fi.nu.110.ff. de libe.& posth. Io.Duran.in arte test.tit.11. communem dicit licet Iaso.in l.iur.C. qui admi.teneat contrarium. Idem.

filius grauatus restituere,potest detrahere duas quartas,vnam legitimæ,& alteram trebellianicæ. Curt.iuni.cons.160. nu.1.& Dec.cons.203.nu.3.communem dicunt,& cons.236, Idem.

Et ante illos Angelus in l.cohæredi.§.cum filiæ.ff.de vulg. dixit hanc esse communem tam in iudiciis, quàm in Scholis. I.Fichard.

Concor.cum l.1.tit.11.par.6. Et de iure regio pater in extraneos non potest disponere nisi de 5. parte bonorum per l. 9.tit.15.For.ll. B.Villal.

Similiter communem & quod consuetudine dicta opinio approbetur,dicit Ias.qui plura pro ea allegat,in l.filium quem habentem C.famil.ercisc.quæ approbatur etiam iure canonico,c.Raynutius & c.Raynaldus,vbi glossæ & Docto. Limitatur tamen tribus modis vt per Ias.in d.l.filium quem. l.rich.

fallit quando testator mandauit totam hæreditatem restitui:quia non detrahit nisi legitimam.Steph.Bertr.in l.hac edictali.§.si tamen.C.de secun.nup.nu.10. communem dicit.Et in hoc casu est intelligenda communis opinio relata per Bertran.in l.hac edictali de secund.nup. C.vers.tamen nu.10.vbi dicit quòd filius grauatus de restituendo, debet computare trebellianicam in legitimam. B.Villalob.

Filius non computat in legitimam quæ detra' ir à nouerca ex disp

Universidad de Navarra Biblioteca

ca ex dispositione legis: sed habebit illud, & legitimam. Stepha.Bertr.in auth.hac edictali.§.ita tamen nu.10.C.de secun. nup.communem dicit. Idem.

Nota quod stante statuto, vel pacto de lucrando dotem per nouercam,vel vitricum,stantibus liberis primi matrimonii hi primitus legitimam consequuntur reliqua verò bona fratres inter se diuident. Idem Bertr. nume. 11. communem dicit.

filius sub potestate patris de iure canonico potest contrahere matrimonium:secus de iure ciuili.Cur.iun.cons.136.n. 3.communem dicit.

Amplia,& ad filiam,quæ potest contrahere matrimonium sine licentia patris.& nullam pœnam incurrit, Abbas in ca.1. de spon.communem dicit.

Amplia secūdò,ad filiam emācipatam ante 25.annum. Coua.in epi.4.7.part.ca.3.§.8.communem dicit. per hanc communem l.2.tit.*de los matrimonios*. For.ll.& l.4.tit.1.lib.5.ordi.& For.ll.19.tit.1.part.4.

fallit,nisi elegerit turpem vitam,Petr.Rauen.in compe. iuris canonici de spon.2.communem dicit. Idem.

filij per substitutionem factam,si sine filiis decesserint:instituus non censetur vocatus.Cur.iun.cons.96.nu.1.Io. Cora. in Miscel.c.19.l.2.communem dicunt. B.Villal.

filius consequitur dotem matris,tanquam hæres & non ex dispositione aui,si stipuletur dotem tradi auo,non extantibus liberis,Io.Nic.in l.generaliter nu.46.de secun.nup.C.communem dicit.

Et sic filij hæredis veniunt ab intest. & non ex testamento. cum testator instituit filios,& substituit Sempronium si filius sine filiis decesserit Gui. dec.39.& Segu.in l.3.§.fi.ff.de libe.& posth.nu.178.communem dicunt.

Et filius filij,licet sit positus in conditione,non dicitur positus in dispositione,& sic non dicitur vocatus ad fideicommissum.Gozad.in cons.104.nu.7.communem dicit. Idem.

filio instituto cum grauamine,si habet cohæredem,competit querela inofficiosi testamenti,si tamen est solus:non competit querela,sed bonorum possessio secundum tabulas,laso. in l.filiis matrem.n.4.de inof.test.C.communem dicit.Idem.

filio instituto sub conditione casuali, & in eius defectu exhæredato reiicitur conditio,vt testamentum valeat.Cur.iun. cons.148.n.9.communem dicit. Idem.

filiofamilias instituto, repudiante hæreditatem, potest pater eā acceptare,ēt si tali filio esset datus substitutus.Communis est Doc.opinio fm Ias.iuxta gl.in l.ii.§.1.in vers.recusare. C.de bo.quæ libe.Et Diaz.Reg.293.licet aliqui teneāt ꝫriū.

Limitatur tamen, nisi substitutus esset Testatoris coniunctus.idque communiter teneri dicit Ias.in l.3.C.de hæred. instit.licet dicat in puncto iuris hoc sibi non placere. I.Fich.

Filiꝰ spuriꝰ sicut nō pōt habere aliud ex bonis patris stante legitima prole,ita nec nepos,etsi sit lgtīmus,& naturalis ex tali filio,Ias.ī l.hæreditas,n.8.C.de iis q.vt ind.com.d̄t. B.Villal.

filiꝰ spurius,ꝙ possit instituī hæres ex testamento,nec statuto,nec lege municipali statuitur.Coua.in epi.4.c.8.§.5.nu.6. com.dicit.ex Baptista de S.Blasio in l.omnes populi.ff.de iust. & iure.

De iure regio per l.10.in decisionib.tau.pater potest legare filio etiam ex dānato coitu procreato:etsi sint legitimi quintam partem bonorum.

fallit quoad alimenta,quia filij ex quocūque coitu procreati,sunt alimentandi.Coua.in epit.4.decret.c.8.§.6.nu.6.communem dicit.ex Aret.in prin.insti.de iure nat.gen.& ciuil.

Amplia ad dotem filiæ,quia sicut tenetur ad alimenta: ita ad dotem.idem Couar.ibi nu.11.ex Io.Bapt.de S.Seuer.in l.si qua illustris.C.ad Orfiti.

fallit secundò,in successione fratrum si sunt vterini ex quocunque coitu succedunt agnatis vel fratribus ab intestato. idem ibi,nu.19.ex Corneo,cons.71.vol.1.communem dicit.

De iure regio habes l.12.tit.13.part.6.vbi disponitur,ꝙ frater vterinus succedit fratri ex parte solùm,& si adest fratri legitimꝰ,& nr̄alis patri,repellit alios fratres nr̄ales ex patre.Idē.

filius nō dr̄ ex damnato coitu natus, si sit susceptus ex coniugato,& soluta.Coua.ibi nu.16.comm.dicit,ex Decio cons. 311.hanc opinionem videtur sentire l.9.tau. Cùm filij dicantur solùm nati esse ex dānato coitu, cùm mater incurrit pœnam mortis, vel si sit susceptus à religioso, vel moniali, licet lex 24.tit.3.lib.1.ord. videbatur innuere contrarium nostræ communi,sed cum l.9.sit posterior illi standum est.

filius spurius,& naturalis comprehenditur in pœnis impositis filiis propter delictum patris,vt hæreticorum filij.Io.Cora.de Senato.ff.l.liberos.nu.11.communem dicit.

Nota istam communem ad ampliationem l.2.tit.2.part.7. & nota ꝙ licet filij hæreticorum sint priuati à successione paterna, non tamen à successione aui catholici secundum Iaco. Butr.in l.1.C.de hæredibus instit.quem refert Segu.2.in l.cohæredi.§.cùm filiæ.de vulgari & pup.ff.nu.73.vide doctor.de pala.rubr.de obtenti.re.Nauarriæ.part.5.§.6.& 7.in res.ad obiecta. Idem.

filio legitimo potest conferri beneficium per patrem vicarium.Dec.cons.129. Idem.

filius natꝰ ex dānato coitu non potest agere pro fratre sine mandato.Ias.in l.exigendi.nu.9.C.de procu.comm.dicit.Idē.

filiusfamilias potest agere sine cōsensu patris in peculio castrensi.in aduentitio tamen,si pater est præsens in iudicio,cōpellitur prestare consensum:si tamen est in territorio,expectabitur consensus qui præstandus est ante litem contestatā.Ant. de Tremo.in add.ad Bona.in pract.excep.in rubr.quib.mod. suo.no.aui.nu.13.in vers.generaliter.communem dicit.

Et ideò clericus pro fructibus beneficij,potest esse in iudicio sine licētia prælatorū,vt longè traditur à Pala.rubr.in repeti.rub.& vt habetur in l.2.lib.5.part.4.vbi tractat de patre percipiēre fructꝰ beneficiorū filij qd̄ teneī ad rōem reddēdā.

fallit in filia quia potest esse in iudicio sine consensu patris, cum agit pro dote aduentitia,quæ processit ab auo,vel à matre.Ias.in l.quod locum.nu.11.C.de collatio.comm.dicit.

fallit secundò,ꝙ filiusfamilias potest agere nomine alieno sine consensu patris,Ant.nu.14.inverbo sine consensu patris, communem dicit.

Dum tamen sit maior 25.ann.per c.qui generaliter,§.licet. de procur.in 6.& est l.5.& tit.5.part.3.& sic communis intellecta facit pro intellect.l.7.tit.2.part.3.

fallit tertiò quia filiusfamilias potest accusare de consensu patris.Ant.de Trem.ibi communem dicit. Idem.

filiusfamilias ad hoc ꝙ possit donare causa mortis:requiritur consensus patris.Ant.Rube.cons.46.nu.4.com.dicit.

Nota ꝙ iste consensus præstandus per patrem, potest præstari per epistolam.Ant.de Tremo.vbi 5.num.15.in verb.rerum,non putò,communem dicit. Idem.

Decidit Bart.in l.i.§.si verò.ver.3.quæro quid in dubio.ff.de don. ꝙ si filiꝰ viuēte patre soluat debitū ipsius patris, nec appareat an animo donādi,vel ex ꝓposito repetēdi,& sic in dubio soluisse præsumatur aīo donandi,alleg.text.in l.si filius.ff. de neg.gest.Hanc tñ suam opi.Imo.& Doct.cōiter in d.l.si filius.& Rom.in l.quæ dotis.ff.so.mat.dānant,concludentes,ꝙ siue appareat ꝙaīo repetēdi soluerit,siue nō appareat,& sic in dubio,cōpetit filio soluti repetitio,per tex.illum in d.l.si filiꝰ, ibi aīo donandi,arg. à contrario sensu & per textū in l. hæredes.§.si filiꝰ.ff.fa.ercisc.Doct.tñ antiqui.Iac.Pet.Cyn.But.Rayne. Bald.limitāt hāc cōem nō procedere, vbi debitum solutū vel impensa ꝓ patre facta esset exigua,p tex.in l.vtrū.ff.de dona.int.vir.& vx.gl.l.sed & si de sua.C.eo.& cum d.cōi cōcord. Alex.in d.l.si filiꝰ.dicens Bart.in hoc sibi ꝛrium fuisse.F.Turz.

PRO. Filius est qui ex viro & vxore legitimo matrimonio iunctis nascitur.l.filium.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.

OBIEC. Contra appellatione filij etiam naturalis continetur.l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad Treb.l.Lucius.§.fi.& l. cum pater.§.volo.ff.de leg.2.l.fi.ff.de iure delibe.

Præterea legitimi quoque tantum,s.adoptiui continentur. l.1.ff.de adopt. De hac filiorum diuisione, vide gl.in auth. ex complexu.C.de incestis nup.& in §.1.instit.de adopt.

SOL.Filius propriè est qui & naturalis simul,& legitimus est,vt hic accipitur.Impropriè verò & largè ex interpretatione legis naturalis tantùm,vel legitimus tantùm. Bellon.

PRO.Filius est,ergo est hæres,ad Gal.2.& l.cum ratio.ff. de bo.dam.vbi hæreditas debetur filiis.& l.ex facto.§.fi.ff. ad Treb.vbi conditio,si sine hærede, id est,si sine liberis decesseris,intelligitur. Idem.

PRO.Filius non portabit iniquitatē patris.3.Reg.14.Deutero.24.Ezech.18.& l.crimen.ff.de pœnis.

OBIEC.Contrà de l.quisquis.C.ad leg.Iul.maiest.

SOL.Ibi speciale in crimine læsæ maiestatis.

OBIEC. Præterea pater & filius vna & eadem persona reputantur.l.fi.C.de impuber.ergo filius debet puniri ex delicto patris,cùm pœna in suum auctorem retorqueri debeat.l. sancimus.C.de pœnis.

SOL.Filius non habetur pro eadem persona cum patre in odiosis,vt in pœnis,quia odiosa sunt restringenda.l.interpretatione.ff.de pœnis. Idem.

PRO. Filium temporalem nostris temporibus habere nō conuenit.l.si tibi filius.ff.de adoptio. Idem.

PRO.Filiusfamilias nō potest agere in iudicio sine licētia patris

Universidad de Deusto Biblioteca

patris.in l.cùm non solum.§.necessitate.C.de bonis quæ liberis De iure verò canonico patris consensus non requiritur.in c.fi.de iud.in 6. Idem.

PRO.Filiusfamilias suo nomine nullam habet actionem. l.filiusfamilias.ff.de actio.& oblig.

OBIEC. Contra de l. si longius.§.si Filiusfamil.ff. de iud. & l.cum filiusfamilias.vbi glo. ff.si cert.pet.vbi filiusfamilias agit.

SOL. Ibi propter iustam causam absentiæ, vt studiorum, vt ibi. Vel dic,q̃non habet directam actionem:vt hic:sed exercitium tantum actionis,vt ibi.

OBIEC.Item contra de l.miles.§.1.ff.de castr.pecu.vbi in castrensibus actio filiofamilias datur.

SOL. In his, quæ acquirit patri filiusfamilias non competit illi actio.In his verò,quæ sibi soli tantum acquirit,habet actionem,vt in contrario. Idem.

PRO.Filii sequuntur familiam patris,non matris.l.cum legitimè.ff.de stat.homi.l.familiæ.ff.de verb.sign.& §. 1.inst.de legitim.agna.tutel. Idem.

PRO.Filij,viuo patre,quodammodo domini existimãtur. l.in suis.ff.de lib.& posth. Idem.

PRO. Filiifamilias testari non possunt.l. qui in potestate. ff.de testa.l.tam is.§. 1.ff. de donat.causa mortis.l. fenium.C. qui testa.fac.poss.

OBIEC.Contrà testamentum est publici iuris.l.3.ff.de testa.In his autem,quæ sunt publici iuris,filiusfamilias habetur pro patrefamilias. l. filiusfamilias. ff. de his,qui sunt sui vel alien. iur.

SOL Dic quod patria potestas non curatur quantum ad ius publicum. Verum quantum ad magistratus obtinendos, vel tutelas:vt ibi Secus quo ad testamenta,vt hic. Idem.

PRO. Filios castigatores esse parentum moribus nostris non conuenit.in §.sed quòd sancitum.auth.de nup.

OBIEC. Contra de l.3.§.si quis.ff.de cond.cau.dat. causa non secu.

SOL. Iure corrigere potest pater filium, vbi meliori nititur ratione,vt ibi. Idem.

Filius emancipatus à filiofamilias hodie non differt quo ad exhæredationem.com.dicit Clar.in §.testamentum. q. 40. vers.item quæro. P.Fich.

Filius emancipatus si preteritus sit sine insertione causæ,testamentum est ipso iure nullum.Siverò causa inserta sit,valet testamentum, sed potest,per bonorum possessionem contra tabulas impugnari.com.in §.T.quæst.42.ver.Et hæc quidem. Idem.

Filiusfamiliàs Aduocatus potest testari de salario, quod à clientulis suis percepit.com.dicit idem Clar.in §.T.q. 14.ver. Sed quid de salario. Idem.

Filiafamiliàs non potest testari de dote sua aduẽtitia.Com. in §.T.q.18.vers.1. Idem.

Filiafamiliàs donare non potest inter viuos,si tamẽ habeat aliqua bona,quibus patri non quæreretur vsusfructus,posset illa donare etiam sine consensu patris.Com.Clar. in §. donatio.q.6. Idem.

Filiusfamiliàs non potest donare causa mortis sine consensu patris. Comm.in §. D. q. 6. At cum consensu patris potest. com.ead.q.vers.Si autem. Idem.

Filiusfamiliàs non potest donare patri causa mortis,magis com. dicit in §.D.q.6.vers.quæro etiam. Contrar. dixit Alex. in l.i.§.fuit quæsitum.ff.ad Treb.cum quo concor.Bertr.& Iaso. Idem.

Filiusfamiliàs non potest testari,at si in testamento apposita sit clausula codicillaris,vel vt valeat tãquam donatio mortis causa, vel cuiuscunque vltimæ voluntatis, tunc sustinebitur in vim donationis causa mortis.Com.in §.D.q.6.vers.Sed quæro.cum seq. Idem.

Filius grauatus fideicommisso semper potest detrahere legitimam,siue testator prohibeat,siue non prohibeat.imò si ipse non detraheret, poterit ipsius hæres, vel substitutus eam detrahere.com.in §.T.q.72.ver.circa primum. Si verò non ipse filius,sed eius hæres vel substitutus pupillaris grauatus sit fideicommisso,tunc hæres ille vel substitutus totam hæreditatem restituere tenetur.comm.dicit q.72.vers.in secundo casu. Idem.

Filius ingratitudinem aduersus patrem committens si postea fiat furiosus,nihilominus poterit exhæredari,nõ obstante furore superueniente,comm.dicit in §.T.q.4.vers. Sed pone. Idem.

Filius in potestate cõstitutus potest quidem instituí etiam sub conditione,sed potestatiua tantùm, non etiam in casuali vel mixta.comm.in §.T.q.39.in prin. Idem.

Filius in potestate patris si fit præteritus,siue cum causa,siue sine causà,semper testamentum est ipso iure nullum.com. in §.T.q.42.vers.Et hæc quidem in fine.

Filiusfamiliàs nõ potest facere testamẽtum,ẽt si cum cõsensu patris faceret, q̃a testamẽtum nõ põt ex alieno arbitrio pẽdere.Com.ẽt in §.T.q. 18.in pr.Imò nec de peculio adũẽtitio testari põt,etiã si spectaret ad ipsum filiumfa. pleno iure,neq; pater haberet vsufructum in eo.ead.q.vers.vera. Idem.

Filius non potest pro patre testimonium ferre in testamentis,siue sit in potestate,siue emancipatus.com.dicit Clar. in §. test q. 55.vers.Sed nunquid filius. P.Fichard.

Filius præteritꝰ si in ipso actu testamẽti cõsentiat preteritioni,tũc valebit testamẽtum quòd æquitatem prætoriam,nõ aũt de iure ciuili. Com.dicit I.Clar.§.testamentum.q.43.ver. sed qd si filiꝰ. At si post ꝓditum testamẽtum ꝓsentiat, tũc qdẽ testamẽrum de iure ciuili nullũ remanet,q̃a ab initio nullum fuit,sed de iure prætorio recõualescit.com.i d.q.43.vers.secũdus,& in tali casu de iure ciuili nõ põt aditi hæreditas,sed requiritur,vt petat bonorũ possessio.com.d.q.43.vers.obseruatũ,qd talis approbatio præteriti filij nõ præiudicat cæteris filiis inæqualiter institutis,quo minus ipsi possint intentare bonorum possessionem contra tabul.ex persona ipsius præteriti, quia tale ius per præteritum ipsis semel quæsitum non potest illis rursus auferri.Com.dicit.in d.q.43.vol.vlt. Idem.

Filius qui ingratitudinem commisit,& posteà pœnitentiã egit antè quàm pater eius condidisset testamentum, non potest postea ex eadem illa causa exhæredari.com.dicit.in §.test. q.41.vers.prætereà. Idem.

Filius tenetur probare merita, propter quæ ipsi pater aliquid donauerit,nec statur in eo assertioni patris.Com.in §.D. q.8.vers.Hinc inferrur. Idem.

Filius vasalli si offendat dominum, pater vasallus non potest idcirco exhæredare filium suum.Com.in §.test.q.41.ver. Item quæro. Idem.

Filiusfamilias mortis causa patre permittẽte donare põt.l. tã is.§.filiusfamiliàs.ff.de dona.cau.mor.nõ tñ põt donare filiusfamiliàs causa mortis ipsi patri cuius cõsensus requiritur. Bar.in l.1.n.5.ff.de auth.& ꝓsen.tut.Alex.de Imo.in cons.106. in pr.in 1.lib.cons.cùm nemo possit in facto proprio, sibi authoritatẽ suã accõmodare.d.l.j.l.pupillꝰ. l.qd dicimꝰ.ff.de autho.& ꝓsen.tutor.q̃ doctrinã veram Guid.Pap.in deci.suis.q. 223.n.1.cõem Pe.Phil.Cornæ.in con.224.n.2.& magis cõem Phil.Dec.in cons.279.nu.5.appellarũt.Licet multi alii ꝓriam sniam amplexi fuerint,quos referũt Apostil. ad Decis. Guid. Pap. in d.q.223 in verb.ẽt credo verã. & Moder.Paris.qui & hãc post Alex.approbarũt.in suis addit.ad cons.Alex. in d.ꝓs. 106.ver.mortis.& in suis addit.ad con. Dec.in d.cons.279.in verb.negatiuã.& iidẽ Moder.Paris.in Phil.Decij cons.245.in verb.negatiuã.p rationẽ,q̃ patria potestas fauore patris introducta sit.ergò nõ noceat ꝓmodis patris. Sed priorẽ snìam cõmuniter Doc.sequunt,referẽte Soc.sen,ĩ ꝓs.112.n.4.in j.vol. cons.& in l.i.§.fuit quæsitum.nu.6.ff.ad Senatusc.Treb. Kirc.

Filiæfa. cùm ex ꝓsuetudine ob ꝺctas nuptias à patriæ potestatis vinculis eximuntur, mortuo marito redeunt rursus ad pristinam parentum potestatem, vt ibique seruari testantur Boer.decis.197.nu.4.Grammat.decis.54.nu.9.& ponit commune Viuius lib.1.opinione 121.quamuis mihi contrarium probari posse non de nihilo videatur. E.Suarez.

Filiabus relictum non participant regulariter posthumæ, vt frequenter placitum affirmat omni laude dignus Arius Pinel.in l.3.nu.7.C.de bo.mater. E.Suarez.

Filius instituꝰ & restituẽdo hæreditatẽ grauatꝰ, nõ põt detrahere quartas duas.vnã p legitima tanq̃ filiꝰ,iure naturæ sibi debitam,alterã p Trebellianicã seu Falcidiã,tanq̃ q̃liber extraneus institutꝰ & de restitutione grauatꝰ.gl.in l.Papinianꝰ.§. meminisse.in verb.Falcidiæ.ff.de inof.test.quãuis iste textꝰ ad propositũ istius q.nihil faciat, q̃a verba(solũ perdere)in textu ponunt nõ ad exclusionẽ alteriꝰ quartę,sed ad exclusionẽ portionis restituẽdæ,q̃ nõ ꝓficiatur nisi intẽtans q̃relã succubuerit,ne alteri,vt ẽt tex.ex facto quærelãtis fiat iniuria.Prædicta tñ ꝓclusio ꝓcedit & est vera,qñ grauatꝰ est qs purè restituere, aut sub ꝓditione,vel in diẽ fm iuris ciuilis dispositionẽ.p l.iubemus.C.ad Trebel.inducẽdo eo mõ,vt ibi p Bald.& Pau.de Cast.ĩ d.§.meminisse.n.6.inducit.& Rip.ĩ l fideicõmissariã.n. 30.ad Senatusc.Treb.de qua quęstiõe variè & ambiguè Doc. loquũt,vt nouissimè ꝓsulẽdo tradiderũt post alios Aym.Crauet.in ꝓs.16.n.x.in j.part.ꝓs.& Rolan.in ꝓs.12.n.7.& 8.ĩ j.To. ꝓs.Sed de iure canonico p tex.ĩ c.Raynu.& in c.Raynal.ext. de testamẽtis.& cõiter p scribentes Iuris canonici traditur, ꝙ filius

filius sub conditione grauatus, possit detrahere duas quartas, videlicet legitimam & Trebellianicam, quæ capiunt dimidiã partem hæreditatis. Et hanc sentẽtiam æquam & benignam, in Scholis & Palatiis approbari, & ex generali cõsuetudine etiam in terris Imperij per totum mundum obseruari, scribũt Bened. Capra. in cons. 79. & Hiero. Cagno. in d. §. meminisse. nu. 10. qui multas authoritates multorum Doc. adducit, & inter cæteras allegans insigne consilium D. Iaso. 146. in 4. volu. cons. & Ioh. Dilec. in trac. de arte testan. ti. 5. de substit. caut. 31. Kirchouius.

Filius qui patris hæres est bona sua aduentitia vel materna ab eodem patre alienata, non poterit vindicare, aut aliquo modo reuocare. commune ponit eleganter illud exponens quonam modo, quaque fini intelligendum sit, vt elegantis ingenij ac maturi iudicij Arius Pinel. in L. 1. part. 2. nu. 79. C. de bon. mater. E. Suarez.

Filius non idcirco hæreditatem paternam agnouisse censetur, quod pacem cum ipsi⁹ patris offensore inierit, & si auctoramentum aliquod inde nactus sit, vt receptum aiunt Ant. de Padilla in l. transigere. n. 63. C. de transac. Iul. Cla. in pract. §. vlti. q. 58. vers. sed hic. nec enim necesse est, vt patris hæreditatẽ agnoscendo adeat, vt pacem cum illius offensoribus possit facere, quemadmodum frequenter placitum affirmat Boer. de cis. 121. nu. 4. Iul. Clar. in laudata. q. 58. ver. quęro nunc. Idem.

filius nec quæ casu aliquo nactus est, nec ea, quæ sua sibi opera atq; industria peperit, fratrib. cõferet, vt receptum ait Segur. in l. 1. §. si vir. nu. 69. ff. de acquir. poss. Nec item illa alicui cõmunicabit, aut conferet. quæ ex delicto comparauit, veluti ex ludo, aut ex vsuris pecunia etiam paterna collectis. commune inquiunt Claud. Aquens. in l. quod seru⁹. ff. de acq. poss. Iarè Viuius lib. 1. opi. 127. Sed nec etiam conferet libros sibi à patre donatos, vel quæ in assequẽda doctoris dignitate consumpsit, vel quæ similiter in equis, & re militari posuit, vt latè ponit communia Viuius lib. 2. opi. 126. quæ tamen ab iis pendent quæ superius donatione studij causa facta dixi. Idem.

filius quæ ex paternis pecuniis ad negociandum concessis quęsiuit, pro dimidiata parte sibi integrè retinet, pro altera dimidiata cæteris fratribus confert, vt cõmune ponunt Rom. cons. 466. Bertr. cons. 303. lib. 3. ac Viu. varia doctorum dogmata hac in recensens, & hoc tandem magis commune asseuerans lib. 1. opi. 136. idemque erit si ambigetur num illa filij⁹ suamet industria quæsierit, num ex pecunia paterna comparauerit. commune pronunciat Segur. in l. 1. §. si vir vxori. nu. 69. ff. de acq. poss. Idem.

filius ad iustæ portionis expletionem eget condictione ex lege, vt commune ait Ant. Rub. cons. 115. agetque nõ solum contra vniuersalem hæredem, sed & contra legatarios omnes pro vniuscuiusque rata, vt receptum pronunciant Corn. con. 148. lib. 4. Viuius lib. 1. opi. 133. Idem.

filius de parentum hæreditate agens de lucro comparando agere, nõ de damno declinãdo contendere censetur. commune dicit Aret. in l. Titia. ad fi. ff. de verb. obl. & si tum diuino, tum naturali, tum humano iure debita illi paterna hæreditas existimetur, vt receptũ ait Ant. Gomez. de testa. c. 1. Idem.

filius & si inuentarium non confecerit, nihil prorsus delegitima sui ipsius portione periclitabuntur. commune ponũt Guid. Pap. dec. 63. Calcan. cons. 36. Io Duran. de art. testan. tit. 5. caut. 27. Non tamen quartam trebellianicam consequetur. vt frequenter placitum enunciant Corn. cons. 164. lib. 3. Dec. cons. 481. nu. 16. Idem.

filius in fideic. parentis locum nõ vindicat vt nec in cęteris hominum dispositionib. quod frequenter interpretribus placuisse miserunt in literas Alex. cons. 26. libr. 3. Dec. cons. 217. & cons. 480. nu. 10. Io. Duran. de art. testan. tit. 5. caut. 27. Et si mihi magis illorum opinio probetur, qui frequentius itum in omnia diuersa asserunt, è quorum numero Iaso. cons. 158. libr. 2. Bellon. cons. 10. n. 2. Idem.

filius delictorum à se ipso patratorum damnatus, vt se à vitæ honoris vè discrimine expediat, nõ poterit res restitutioni subiectas alienare, vt commune aiunt Ias. in auth. res quæ. nu. 20. C. commu. de legatis. Arius Pinel. in diuersa humanè transiens ad auth. nisi tricennale. nu. 40. C. de bon. mater. Idem.

filius & vìuo patre, à cuius morte ad illius dignitatem adspiraturus esl comes, dux, & princeps appellari potest. commune ait Ant. Gome. de testa. c. 1. nu. 5. Idem.

filius emancipatus si à patre sine causa prætereatur iure nouo testamentum nullum dicit, vt frequenter placitum renunciant Paul. nu. 7. Corn. nu. 29. Ias. nu. 18. in auth. ex causa. C. de libe. pręter. Im. in l. filio præterito. ff. de iniust. rup. Ias. lect. 1. n. 4. Emanuel à Costa part. 3. nu. 64. ad §. & quid si tantũ. l. Gall⁹. ff. de lib. & posth. Ant. Gome. de testa. c. 11. n. 34. Et si contrariam opinionem, quæ emancipato tñi hodieque bonorũ possessionem ꝺ tabulas defert. nescio quo duct⁹ spiritu commune affirmet Porc. insti. de bo. poss. At si iustam ob causam filij⁹ emancipatus prætereatur, auxilio tantum ipsi erit bonorum possessio contra tabulas, vt receptum ait vir & ingeniosus & laboriosus Eman. à Costa. in d. §. & quid si tantùm. part. 3. nu. 245. ver. 5. & vlt. Idem.

filius emancipatus ritè à parente exhæredatus, si contra paternas tabulas inofficiosi querela vti velit, bonorũ possessionem litis agnoscendæ gratia & hodie prius petat, necesse est. commune pono ex Ang. de Perigl. in relect. l. in suis. nu. 52. ff. de libe. & posth. Alex. nu. 8. Corn. in fi. ad l. certum. C. vnde legit. Corn. rursus in auth. ex causa nu. 30. C. de lib. præter. Ias. in l. 2. nu. 8. C. de inof. testa. Lancel. Galeaul. in l. Gallus. §. & quid si tantum. nu. 49. ff. de liber. & posth. à quo tamen recepto dogmate multi merito aliquando defecerunt, vt fusius alibi ostendo. Idem.

filius fratris non intrat in locum patris sui in fideicommisso, qñ agitur de successione hominis, secus verò, qñ agitur de successione legali, fm Bal. in l. cùm ita. §. in fideicommisso. ff. de leg. 2. quem sequuti sunt ibi Cum. & Floria. Ias. in l. 2. C. de suc. edic. Alex. cons. 204. consideratis verbis. nu. 6. vol. 2. & Deci. cons. 1. ferè per totum, cons. 478. in causa dñi Aurelij. nu. 2. & seq. & cons. 480. in casu, qui contingit, sub nu. 9. cum seq. in quibus concor. allegat, & mouentur ea ratione, quoniam in fideicommisso, seu dispositione hominis consideratur affectio, quã quis videtur habere ad proximiores in gradu, sed in titulo hæreditario, seu dispositione legali cõsideratur dispositio iuris, quæ est ꝙ filius subintret locum patris, vt per citata vbi s. & opinionem istam Bald. dicit magis communem, & veriorem Dec. in d. cons. 1. nu. 5. & sequitur quoque consulendo, ait pariter esse magis cõem Natta cons. 127. nu. 4. & seq. cons. seq. nu. 4. & Bellonus cons. 50. nu. 1. & seq. vbi refert quã plures Doct. ita cõsuluisse. præsertimque Ias. Rubeum, & Crotum, vt habetur inter consilia. d. Rubei cons. 86. cum tribus seq. in cõtrariam verò partem inclinauit gl. in d. §. in fideicommisso in ver. proximo, videlicet, ꝙ filius fratris, licet agatur de successione hominis, assumat locũ patris, quam sequutus est Alex. sibi ꝺrius cons. 26. videret forte esse. vol. 3. vbi inqt doctores magis cõiter sequi opinionẽ gl. quã Bald. & citat Bald. sibi etiã ꝺrium ĩ cons. vt ibi idẽ Alex. cons. 124. viso processu causæ, sub nu. 3. vol. 7. vbi pariter sequit sentẽtiam gl. Dec. q memor sui primi consilij. nõ erubuit taquam veriorẽ amplecti gl. cons. 217. in casu ꝓpposito, vbi in terminis ꝙsuluit. hãc sñr scribit cõem Ias. cons. clix. magnifica, lib. 4. & cons. 215. lib. 2. Curt. Iun. cons. 57. & alij. innumeri, quos refert. & sequit Cravet. cons. 67. vltra per me scripta, n. 5. vbi supponit cõem opi. cum gl. ꝺ Bald. & Dec. vbi s. & sic fm cõem præmissam, qñ sumus in dispositiõe hõis, & præsertim, qñ agit de hæreditate aui, vel patrui filius indifferẽter assumit locũ patris, & licet super hoc Doc. ita varij fuerint, vt vix discerni possit, q̃ sit cõis opinio, tñ veritatẽ ꝓfitendo ista 2. opinio gl. videt, & apparet cum effectu magis æqua, magis vera, magísque cõis, ꝓ ut arte statur, & eã sequit Dilectus, in tract. de arte testan. in ti. 5. caut. 27. & Io. Cephal. copiosissimè, atque doctissimè, ꝙsulendo ac respondẽdo ꝺriis oĩbus, cons. 16. n. 28. cum aliis seq. & fm eam ꝙsului, & obtinui de præsenti anno 1565. ĩ causa nõ leuis momenti, reiectis tñ ꝙsiliis aliquorũ clarissimorũ virorũ ꝑ iudices causæ prædictæ in ꝺrium scriptis copiosissimè, & in ꝓcessu ꝓductis, imò aliàs superioribus annis fm eãdem opinionẽ gl. iudicaui, sentẽtia mea ꝑ iudices superiores ad quos, extitit approbata, & ꝙfirmata, & hoc nõ absque ratiõe euenit. nã Deci. nõ valẽs aliquo modo remouere obiectionẽ, & obstaculũ glo. prædictæ, ausus fuit attestari opinionẽ cõem esse ꝺ ipsam gl. qñ s. agitur de successione hominis, prout fecerat in dicto suo 1. con. ex se ipso ibidem citato, nõ animaduertẽs ipse Deci. quam ibi. in c. cons. 480. & in cons. 1. dicit cõem opi. fuisse à se ipso reiectam, in d. cons. 217. vbi nõ erubuit tanquam veriorẽ, & cõiorem seq opinion. d. gl. & hoc minimè ab re concluditur ꝑ Dec. gl. & alios præcitatos Doct. ꝓ rationes allegatas ꝑ eos optimas, & verissimas, nã glosæ sunt naues, ꝑ quas navigam⁹ ꝑ hoc vastũ pelag⁹ iuris ciuilis, ducẽtes nos ad portũ claræ veritatis, vt elegãter dixit Saly. in l. 1. C. de pact. & Ripa, li. 3. de donationib. n. 45. & somniare dicũt volẽtes infringere opi. glosę, vt dixi Bald. in c. contingit. ext. de dol. & cont. F. Viuius libr. 2. opi. 121.

filius cui à patre dati libri apparent, vt literis vacaret illos quippe fratribus suis conferre non teneretur, secundum Bartol. in l. 1. §. nec castrense. ff. de collat. bonor. Paul. Castr.

Alex

Universidad de Deusto
Biblioteca

Alex.nu.20.& Ripam.nu.168.in l.in quartam.ff.ad leg. falc. Iaſ.in l.filiæ licet. C.de collat. Coraſ.in l.filium quem habentem.num.92.& 100.C.famil.erciſc.Ang.Bald. & Saly. nu.8. in l.omnimodo.§.imputari.C.de inof.teſt.Dec.& Alex.in l.ſi donatione.C.de colla. vbi dicit iſtorum ſententiam communem eſſe,quæ quidem procederet,quando filius erat emancipatus,& ſic vbicunque filio emancipato donatio fieret,arg.l. quæ pater.ff.famil.erciſc.cum gl.iuncta.l.illud.C.de colla.Cõtrarium verò firmauere,& malè quamplures Doct.citati per Ruinum.in d.l.in quartam,nu.18.& per alios Doct. præcitatos intelligitúrque ſeu ampliatur præmiſſa communis opi.ſimiliter habere locum ĩ filio ſcholari,cui ſi pater libros in ſtudio donaſſet,& poſtea viuo patre doctor euaderet,illos fratribus conferre minimè teneretur,ſecundum communem opinionem omnium ſcriben.quam ſequitur,& citat Alex. conſ. cxliij.vol.2.& Ripa.in d.l. in quartam. imò ipſe filius minime teneretur conferre fratribus expẽſas factas ad gradum doctoratus ipſius adipiſcendum, quia quaſi Caſtrenſe id reputaret, vt voluerunt Bald.Ang.Saly.& Pau.Caſt.in d.§.imputari.Bar. in d.§.nec Caſtrẽſe,& iſta eſt communis opi. cui inhæret etiã Ripa,d.l.in quartam.nu.166.Coraſius,in d l.filium,quem habentem,nu.110.quamuis Ruinus ibi,&leuiter ſentiat contrarium.imò quoque ipſe filius equos, & arma à patre ſibi conceſſa,vt ad bellũ proficiſceretur,fratribus nullo modo cõferre teneretur,ſecundum gl.& communiter Doct.in d.l.quę pater.Bal.Ang.& Saly. in d.§.imputari,& Ripam,in d.l. in quartam,nu.167.imò etiam expenſæ factæ à patre. vt filius ſcriptoriam apoſtolicam,vel non apoſtolicam,vel decurionatum adipiſceretur conferendæ fratribus non eſſent, cùm nec vendi,nec ad heredes tranſmitti poſſit,ſecundum aliquos doctores. in d.§. imputari, & Nicolaum de Vlbadis de ſucceſſio.ab inteſtat. Contrarium verò ſenſere, vt conferendæ veniant huiuſmodi expenſæ Pau.Caſtr.& Iaſ. in d.§.imputari, & Rip. in d.l. in quartam,n.163.& iſta eſt communis opi. E.Viuius lib.2.opi.126.

Filius tenetur àlere matrem,l.ſi quis à liberis.in princ.ff.de lib.agn.ſed non dotare.l.tutor,ſecundum.§.fi. de adm.tu.Bal. & Ang.in l.1.C.de præſcr.long.temp.Ang.& omnes communiter in l.1.ff.ſo.mat. F.Viuius lib.2.opi.128.

Filius ſi patrem occiderit vniuerſam ſucceſſionẽ fiſcus cõſequitur.Bal.nu.28.& alij in l.1.C.de hæred.inſtit.Et hanc ſententiam omnium, & cõmunem opi.eſſe ſcribunt cõſulendo And.Barb.in conſ.8.à n.1.2.3.4.5.6.7.vſque ad ver.capio nũc ſecundum dubium.in 3.vol.conſ.Et Io.de Ana.in conſ.73.n. 1.quam doctrinam latiùs explicat Rolan.à Valle.in conſ.57. in 1.Tom.conſ. Kirchouius.

Filius vocare in ius patrem,aut matrem abſque venia non poteſt.l.fi.C.de in ius voc.gl.in §.penales,in verſ.vel parẽtem, inſti.de act.& Cotta,in memoria.iuris. in verſ.filius, imò hoc procedit quoque in patre,matréque ſpirituali ſuſcipiente eũ de ſacro fonte,nam per filium ipſum vocari in ius ſine venia nequeũt,ſecũdum Ang.& Fulg.in l.adoptiuum,p illum text. ff.de in iº voc.Guliel.de Cu.Bal.Ang.Paul.Caſtr.Roma.Alex. Iaſ.in l.generaliter.eo.tit.Ang.Aret.Iaſ.Zaſ.& Gom.nu.24.in d.§.pœnales,Alex.in l.1.in pr.C.de in ius voc.Fran.in c.poſtremo,de appel.Pari.de Puteo,in tract.ſindi.in ver.ſuſpicio.Guliel.Bened.in rep.c.Raynu.de teſta.in ver.& vxorem.nomine Adelaſiam,nu.765.& Tiraq.in repe.l.ſi vnquam.C.de reuoc. dona.in ver.ſuſceperit liberos, numero 28.& in tract.de pœnis temperãdis,aut remittendis.cauſa.21.nu.3. & ſeq. vbi audacter fatetur iſtorum ſententiam fore communiorem,&veriorem. Ampliatur etiam dicta regula cp filius vocãs patrem in ius abſque venia,licet paratus ſit,& vellet ſoluere pœnam, l.pe.ff.de in ius voc.non propterea proceſſum cõualidare poſſet,vnde pœnaĩ caſu iſto exigibilis eſt,& prorſus annullatur, ſecundum Cyn.Ray.Alber.Fulgoſi.Alex.nu.2.&Moder.in d. l.fi.C.de in ius voc.Io.Fabr.in 4.q.in l.2.eo.tit.& Gram.conſ. ciuili.xl.nu.4.vbi atteſtatur opinionem iſtam eſſe meliorem, & communem dicit Purp.in l.fi.nu.36.in tract.quẽ fecit poſt lecturam illius l.C.de eden.&Capici.deciſ.56.nu.6.ſed aduerte cp proceſſus iſte valeret, & teneret parte citata non opponente,vt voluit Cyn.Bar.Ray.& omnes in d. l. fi. C. de in ius voc.vbi opinionem iſtorũ ſequit Alex.nu.2.& dt cõem,&veriorem,cõmunémque inquit Capic.in d.deciſ.56.n.6. ac amplectitur Guido Papæ,in ſing.565.vtrum ſi procurator. Ampliatur regul.predicta ſimiliter procedere in ciue vniuſcuiuſque vniuerſitatis, qui volens ſuam vniuerſitatem in ius vocare,debet & tenetur prius & ante omnia petere veniam,ſecundum Ang.in d.l.generaliter,& Aret.in d.§ pœnales,&ita conſtituit per pulcherrimas rationes Gram.in d.conſ.40.Aliàsve rò quamplures ampliationes,& limitationes ad d.regulam vtiles,& neceſſarias tradidit Petr Duennas ĩ ſuis regulis,in ver. filius non poteſt vocare patrem in ius, quas videre poteris. F. Viuius lib.2.opi.119.

Filius emancipatus ab inteſtato ad ſuorum ſimilitudinem hodie ſucceder,& ſi nec ſuus ſit,nec eius filij,qui ſuus eſt prærogatiuas ac dignitatem obtineat. commune dicit Emanuel à Coſta. in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm.parte 3. nu.208.cum ſeq.ff.de liber.& poſth. E.Suarez.

Filij inſtitutio hodierno iure cõditionibus à caſu tm̃,vel à caſu ſimul & poteſtate ſuſpenſis,non offenditur,& ſi iure antiquo offenderet.ſed illis omnino deletis pura perſtat, vt frequenter placitũ renũcio ex Pau.in l.ſuus quoq;.ff. de hæred. inſti.Dec.Iac.n.14.Lancel.in fi.ad l.ſi pater.C.de ꝺd.inſt.Gul. in c.Raynu.ver.reliquit.nu.28.de teſta.Roderic.Soarez.in l. qm̃ in prioribus.ampliat.1.C.de inof. teſta. & idem commune ponũt latius de materia agentes Iul.Clar.de teſta.q.39.Viuius lib.1.opi.205.At turpes conditiones perinde hodie atq; olim filij inſtitutionem depopulantur, ac prorſus labefactãt, cõmune inquiunt Alb.in l.ſi pater.n.193. C.de cond.inſt.Gul. in c.Raynu.ver.reliquit.nu.33. de teſta. ac magis commune effatur Emanuel à Coſta in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm. parte 3.nu.106.ff.de lib.& poſth. E.Suarez.

Filij inſtitutio ſi ſpeciali ꝙuitio dehoneſtetur,nulla eſt,nullúmque teſtamentum facit,vt commune pronũciat in diuerſa omnia rectè abiens Emanuel à Coſta.lib.1.ſelect.interpret. c.3.nu.7.& nu.8.in quæ iam antea receſſerãt Cuma.in l.quotiens.§.ſi quis hæred.ff.de hæred.inſti.& in l.turpia.nu.3.ff.de leg.lib.1.Soci.in l.3.in pr.ff.de lib.& poſth.ac vir acuti ingenij Texera in l.Paul.2.de reb.du. Idem.

Filij exhæredatio quando teſtamentum euertat, quando ſecus vide ſ.ver.exhæredatio. Idem.

Filio legitima portio inſtitutionis tit.relinqui omnino debet. commune aiunt Iaſ.ĩ auth.nouiſſima.C.de inof.teſt.Did. à Couuarr.in c.Raynu.in pr.n.1.de teſta.Ant.Gom.de teſta.c. 10.nu.1.verſ.quod.1.extende & ca.24.in fi. Viuius lib.1.opi. 127.Amplia vt idem iuris ſit,quamuis teſtamentum inter liberos cõdatur.commune affirmãt Bertrãd.ꝺſ.19.lib.6.Io.Dilect.de art.teſtan.tit.3.caut.1.n.7.latius Iul.Dilect.de art.teſt. tit.3.caut.j.nu.7.latius Iul.Clar.de teſta.q.38.Intellige tamen vt non tota portio legitima inſtitutionis tit.relinqui neceſſariò debeat,ſed certam aliquam rem ſic relinqui ſatis ſuperq; futurum ſit,vt ſ.n.219.frequenter placitum retuli.E.Suarez.

Filioſa. hodieq; à matre legitima portio relinqui poterit ſub cõditione,ſi è manu patris mittatur,ac ſui iuris fiat,& nihil ex bonis ipſi relictis pater eius cõſequatur.cõmune aiunt Sal.in l.filiis matrẽ.in fi.C. de inof.teſta. Boer.dec.194. Io.Dilect.de art.teſtan.ti.de leg.cau. 16.Quamuis cõtrarium veriº, &receptius arbitrentur.Eman.à Coſta.in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm.part.vlt.nu.8.ff.de lib.& poſth.Ant. Gomez de teſta. c.11.nu.27. Quin & exhæredari filius à matre poterit, ne ad eius patrem diſſipatorem vſusfructus bonorum perueniat, dũmodo inſtituatur, qui filio iam ſui iuris facto bona illa reſtituat,vt commune aſſerit Gul.in c.Raynut.verſ.in eo.teſta. in 2.nu.27.de teſta. E.Suarez.

filioſa.quidquid à patre ob merita datur,eatenusvalet,qua tenus meritis non præponderat commune aio ex Alex.in l.ſi donatio.nu.5.C. de collat.Iaſ.& Dec.nu.17.in l.petens. C. de pact.Caſſan.in conſuet.Burgund.rub.7 §.5.nu.49. Tiraq.in l. ſi vnquam.verſ.donatio.n.71. & num.72.C.de reuoc.donat. Cagnol.in l.2.nu.196.C.de reſcind.vend.atque ex aliis.quos ſupra retuli.verſ.donatio,vbi obſeruata vide. Idem.

filij, qui ſe legitimos nondum mota lite aliqua pronuncia ri petunt, non temere audiri debent, vt frequenter placitum inquit Did.à Couar.in tract.de ſponſ.2.part.c.8.§.3.nu.2.cenſebuntur autem præiudicato legitimi ex coniuncta viuorum parentum cohabitatione,vt commune pronũciat idem Did. à Couarr. eadem ſecunda part.capit.primo. numero quinto. E.Suarez.

filij non ideo inſtituti,aut vocati cenſentur,quod in condi tione ponantur commune dicunt Guid.Pap.dec.39.Cur.Iun. conſ.96.nu.1.& vide quæ ſuperius obſeruaui verſ. conditione compræhenſi. Idem.

filij ſi ex capite vnde liberi, vel vnde agnati ob triginta annorum preſcriptionem à patris hereditate repellantur,ad eandem nihilominus ex capite vnde legitimi admittentur. commune aiunt,ac meritò reſellunt Alciat.lib.3.parad.c.4.Vigl.in §.vlt.nu.4.inſti de exhæred.lib. Idem.

filij ſeu fam. ſeu iam à patre manumiſſi, ſi ſine cauſa à matre prætereantur,iure quo vtimur, teſtamẽtum illius nullum dicunt

Universidad de Deusto

dicunt, vt commune renũcio ex Corn. in l. 3. n. 30. C. de iu. delib. Ang. in §. 1. Inſt. de inof. teſta. Did. à Couarru. in c. Raynutius in pr. nu. 3. & nu. 4. de teſta. Vigl. in §. mater, vel auus. nu. j. ad fi. inſt. de exhæredat. lib. Ant. Gome. de teſta. c. 111. nu. 34. Et ſi ab hoc communiter placito nõ malè deſciuiſſe videantur Im. l. 1. ff. de teſtam. Vigl. & Eguinar. Baro in adducto §. mater vel auus: idem Vigl. in rub. n. 4. inſt. de inof. teſta. Did. à Couar. in reg. poſſeſſor. 2. parti. §. 5. verſ. præſertim, de regul. iur. lib. 6. Idem.

Filij ante delictum etiam læſæ maieſtatis à parẽtibus conflatum vel nati, vel concepti, pœnis non ſunt obnoxij, quibus delinquentium liberos plecti ius ſancit. commune inquit Alcia. conſ. 467. n. 7. & Iul. Clar. qui alios contrarium receptum affirmantes refert, ac meritò improbat. in pract. crimi. §. læſæ maieſtatis. verſ. fuit etiam. Idem.

Filij patris iuſſu adulterum in eiuſdem parentis nuptias de bacchantem, impunè necant, vt commune refert aliò ipſe recedens Did. à Couar. in tract. de ſponſa. 2. part. c. 7. nu. 5. Idem.

Filij vel quicunque deſcendentes, quibus bonorum reſtitutio poſt mortem iniũcta eſt vſque adeo tacitè ſub cõditione ſi ſine liberis deceſſerint, ad eam reſtitutionem faciendam iuſti atque onuſti intelligũtur, vt illis ſuſceptis piam quoq; cauſam excludant. commune fantur Dec. conſ. cccxcj. in fi. Soci. Nep. conſ. 135. nu. 28. lib. 1. Carol. Ruin. conſ. 182. num. 8. lib. 2. Tiraq. in l. ſi vnquam, verſ. liberis. nu. 64. C. de reuoc. donat. Ant. Gomez. de teſta. c. 5. nu. 34. Idem.

Filij naturales, & ſpurij pœnis parenti ob delictum impoſitis æquè ac legitimi liberi plectuntur. commune inquit Ioan. Coraſ. in l. liberos. num. 11. de ſenat. ac magis commune affirmat Claud. quem refert Iul. Cla. in prac. §. læſæ maieſtatis. ver. ſed nunquid. Idem.

Filij naturales tunc demum ſubſtitutum excludunt, cùm & conditio liberorum ab ipſo teſtatore expreſſim adiecta eſt, nec teſtator eo ſanguinis ſplẽdore clarus eſt, nec ea officij amplitudine prẽditus, nec ea denique vitę conditione, aut honeſtate affectus, vt de illis cogitare nequierit. commune dogma eſſe videtur ex gl. vlt. Rayn. Alb. Franciſc. de Ramp. Nico. de Neap. Raph. Cum. Claud. Rip. nu. 27. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus in 1. ff. ad S. C. Treb. ex gl. in verſ. iuſta ſobole. in fi. & Odofr. Alber. Bal. Ang. Sali. Pau. Iaſ. nu. 6. communius id aſſerentes in l. generaliter. §. cum autem. C. de inſti. & ſubſtit. Ant. Gomez. de teſta. c. 5. n. 40. ver. ſed certè in puncto iuris. Quãnuis verius ac proculdubio iam receptius ſit, vt idem omnino ius locum habeat ſeu cõditio à teſtatore exprimatur, ſeu à lege pręſumatur, tantúmque ſemper ratio ſtatus, & conditionis teſtatoris habeatur, vt intrepidè conſtituo ex Bar. q. Im. ac Paul. Alex. n. 11. Vicen. ab Hercu. qui id receptius pronũciant in d. §. ſi quis rogatus. & Petr. de Bella. pert. Cyn. Aret. Corn. n. 4. in d. §. cum autem. Soc. in l. cum auus. nu. 63. in fi. ff. de condit. & demonſtr. Aret. nu. 40. Deci. nu. 37. Pariſ. nu. 56. in ca. in præſentia. de probat. Eman. à Coſta, qui latè & eleganter quæſtionem hanc excutit. in l. Gallus. §. & quid ſi tantùm. vlt. part. du. 769. cum duobus ſeq. ff. de lib. & poſth. atque etiam Viui. lib. 1. opi. 137. Idem.

Filij naturales, quibus aliis receptis ſententiis regantur, vide ĵ. verſ. naturales. Idem.

Filius ex eo quis probabitur ꝙ inſtar filij à parentibus tractatus fuerit, ſiue poſſeſſorio iudicio, ſiue petitorio agatur. cõmune ponunt Dec. con. 54. Boſſius in pract. crim. in ti. de part. ſuppoſ. nu. 9. nu. 11. & 27. cum ſeq. & qui illud verè ac præclarè cõſtringit Did. à Couar. de ſponſ. 2. part. c. 8. nu. 6. quamuis Alciat. & alij aliud receptum perperam aſſeuerint, quorum de errore alibi copioſius. E. Suarez.

Filius non ſe filium à ſola nominatione efficaciter probabit, niſi ſi adminicula etiam alia accedant. vt commune inquiunt Dec. in c. per tuas. de prob. Did. à Couar. de ſpon. 2. c. 8. §. 3. n. 7. Duennas reg. cccxlij. Idem.

Filius nec probabitur, nec præſumet adulterinus, inceſtuoſus, vel illegitimus ex matris aſſertione in ipſius mortis crepuſculo, vel aliis circunſtantibus facta, vt commune affirmant Boer. q. 219. part. 2. Turz. opi. 120. Quin nec idcirco illegitim' cenſebitur, ꝙ mater adulterij conuicta fuerit, niſi illud liquidò aliunde probetur. commune aſſeuerat Did. à Couarr. in trac. de ſponſ. 2. part. c. 8. §. 3. nu. 8. Idem.

Filius à domo patris alibi ſumptus eidẽ ſuggerere volẽtis propelli nõ poteſt, vt commune renũcio ex Paul. & Iaſ. nu. 6. in l. quidam cum filius. ff. de verb. obl. Si tamen filius ipſe alibi habitare velit, ac pater nolit, nõ aliter alimẽta cõſequetur, quam ſi patri aſſenſus vel ſuis in gratiis in eius domo habitet. commune effatur Arius Pinel. in l. 1. part. 1. num. 53. & ſeq. C. de bo. mater. Idem.

Filius inuito patre atque ad expenſas obligato operam litis nauabit, vt frequẽter placitum affirmare auſim ex Feli. in ca. 3. de magiſt. Bal. Nouell. de dote part. 6. priuileg. 46. in pr. Rebuf. de priuil. ſcholaſtic. priuil. 53. & ex iis, quos ipſi laudant. Idem.

Filius contra alienata ex parte admittetur, atque illa reuocabit, niſi ꝓbentur verè ex nõ gratuito cõtractu alienata: nec quidquam ea in re patris aſſeueratio etiam iureiurãdo circũſepta proderit, vt commune pono ex Iaſ. in l. 1. ff. de eo ꝙ quẽ fact. erit. & in l. ſi arrogator. nu. 25. ff. de adopt. & in auth. vnde ſi parẽs. C. de inof. teſta. atque ex aliis compluribus, quos laudat Tiraq. de retract. lig. §. 1. gl. 18. n. 8. At ɔ illa quæ cõtractu nõ gratuito alienata proponũtur ꝙ nulla via, ac nulla ratione admittetur. commune aiunt latè moder. in conſuet. Pariſ. §. 8. gl. 3. n. 81. Did. à Couar. in c. Raynu. §. x. n. 9. de teſta. Arius Pinel. in l. 1. part. 3. nu. 76. C. de bo. mater. Amplia commemorabiliter vt idem prorſus ius futurum ſit, quamuis pater in fraudem alienauerit, & emptor fraudis particeps fuerit, ſi modò precium verè numeratum oſtendatur, vt commune aio ex Iaſo. in d. l. ſi arrogator. nu. 23. ff. de adop. Rub. in l. Titia. §. imperator. nu. 33. ff. de leg. lib. 2. moder. in conſuet. Pariſ. §. 7. gl. 3. nu. 18. atque Ario Pinel. vbi ſupra. Idem.

Filius qui patris conſcientia geſſit, patre mortuo rationem geſtorum reddere fratribus cogetur, vt frequenter placitum renuncio ex Dec. conſ. 255. & conſ. 469. Hypp. ſing. 493. atque ex aliquam multis aliis, quos laudat multum laudandus Pinel. in l. 1. part. 2. nu. 39. C. de bo. mater. Idem.

Filiuſf. teſtamenti faciendi ius non conſequitur, quod eius pater in hoſtium manum ac poteſtatem redactus ſit, vt receptum aſſero ex Ang. in l. vlt. C. de ſent. paſſ. Corn. conſ. 204. nu. pen. lib. 4. Alex. nu. 10. Iaſ. nu. 9. in l. lex Cornelia. ff. de vulg. & pup. Imo. ver. & plus dico. Iaſ. nu. 234. Io. Crot. nu. 18. & n. 19. in l. ſi quis pro emptore. ff. de vſuc. & idem teſtatur ex aliis Viuius lib. 1. opi. 121. Exemptus tamen patriæ poteſtatis vinculis ducitur, vt commune ait contrarium ipſe probans Emanuel à Coſta. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. 2. part. nu. 94. ff. de lib. & poſth. E. Suarez.

Filiusfamilias patri, cui⁹ auctoritas requiritur, donare mortis cauſa nequit, vt commune efferunt Corn. conſ. 294. lib. 1. Io. Duran. de arte teſtan. cau. 1. nu. 4. ac latiſſimè Iulius Cla. de donatio. q. 6. verſ. quæro etiam, vbi multos contrarium non de nihilo aſſerentes citat. Nec item generaliter, ac regulariter alia alij donare poterit quã q̃ pleno iure ipſe poſſideat, commune inquit Crauet. conſ. 84. n. 9. & conſ. xcij. n. 1. Sed & hæc quæ pleno iure poſſidet, nõ aliter cui quam cauſa mortis donare poterit, quam ſi pater cõſentiat, vt commune eſſe literis tradiderũt Rub. cõſ. xlvj. nu. 2. Soc. conſ. 172. lib. 2. & vberius Iul. Clar. de donat. e. 6. verſ. aut verò quæris, quamuis contrarium iure probabilius ſit, vt alibi luculenter oſtendo. Non autem ſufficiet tacitus patris conſenſus (ſi doctores ſequamur) ſed expreſſo opus erit, vt frequenter placitum copioſè inquit Tiraq. de legib. connubial. gl. 7. nu. 9. Idem.

Filiuſfa. ſi teſtamẽto (quod patris voluntate condidit) aliquid alicui relinquat, & clauſulam codicillarem ſubiũgat, atque ille cui illud relinquit, vel expreſſim teſtamenti tempore relictum agnouerit, vel ſaltem præſens fuerit, ſuſtinebitur relictum illud tanquam mortis cauſa donatio: ſi verò nec agnouerit, nec præſens fuit nullius ponderis momentique erit, vt commune inquiunt Soci. conſ. 125. li. 3. Iul. Clar. donat. q. ad finem. Idem.

Filiuſf. nec patre cõſentiẽte de iis bonis teſtari põt, quorũ dñium atque vſusfruct' plenè ad ipſum ſpectat, vt cõe pono ĵ. verſ. teſtari. poterit tñ abſq; dubio tũc de huiuſmodi bonis teſtamẽtum exarare, cũ ad pias cauſas illud facier, vt receptũ aiũt Vaſq. de ſucce. lib. 1. tit. qui teſtari poſ. §. 1. n. 50. latè Viui' lib. 1. opi. 121. latius Iul. Clar. de teſta. q. 5. verſ. ſed nunquid filiuſfa. Idem.

Filiuſfa. nõ magis põt legare patre ɔſentiente, q̃ teſtari, vt cõe affirmãt Iaſ. in l. ſeniũ. nu. 8. C. q teſta. facer. poſ. Gome. ĩ c. ſi pater. de teſta. li. 6. Viui. cũ aliis lib. 1. opi. 121. At inter viuos de bonis, quorũ vſusfruct' patri nõ quæritᷣ, ꝑ animi ſui ſentẽtia iure diſponet, vt frequẽter placitũ renũciant Aymo. Crauet. cõſ. 80. nu. 9. & cõſ. xcij. n. 1. ac Viui' lib. 1. opi. 121. Idem.

Filiuſfa. patrem bona diſſipãtem compellet, vt eam bonorum partem, quæ ſuis alimẽtis par ſit quæque debitæ ſibi portioni cõueniat, reprobat, ac ſegreget, vt communius ait ac rectè exponit doctor meus Arius Pinellus in l. 1. part. 3. n. 76. de bon. matern. Idem.

Filiuſfam. abſque parentum conſenſu matrimonium iure

Pon

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pontificum valiturum ꝓtrahet.& ſi Cæſarum leges refragentur.commune aſſerunt Curt.Iun.conſ.136.nu.3.Eman.à Coſta non pœnitendus mihi iuris doct.in l.cum tale.§. ſi arbitra. ampliat.9.num. 5.ff.de cond.& demonſtr. Did.à Couatru.in tract.de ſponſ.2.par.c.3.§.8.n.1.&nu.2.ac Viui.lib.1.opi.124. Idem.

Filiusfa. vt alterius procurator, tutor, vel curator. iudicio ſupereſſe abſque ſui parētis conſenſu ritè rectéque poteſt,vt frequenter placitum enunciant Ant.de Tremo. in pract. excep.in rub.quibus mod.ſuo no.nu.14.verſ. ſine conſenſu patris. Villa.in ſua collect.& Viuius lib.1.opi.122. Idem.

Filiusfa.ſi debitum ſoluerit, contra qꝫ S.C.Macedoniani exceptio illi competebat,eam ad ſolutionem facti errore ductꝰ fuerit, indebiti condictione id omne repetet quod ſoluit, vt commune renuncio ex Alex.l.qui exceptionem.ff. de condi. indeb.& in l.filiusfa.ff.ſi cert.pet.tametſi contrarium alibi verius oſtendam. Idem.

Filius occidens patrem,ſuccedit quidem patri.ſed fiſcus ab eo aufert hæreditatem tanquam ab indigno. com.dicit Butr. ꝙſ.63.neque admittūtur nepotes ex illo filio ad ſucceſſionē, vt contra Bald.in l.ſi quis inceſti.nu.4.C.de inceſt. nup. communiter teneri ait Boer.deciſ.25.nu.8. & 17.Clar. libr.5.ſentent.§.homicidium.verſ.Priuatur etiam. P.Fichard.

Filius poteſt facere pacem de patre offenſo mortuo,etiam ſi non velit eſſe hæres patris.Com.Iaſ.in l.ſi filius qui patri.ff. de vulg.n.21.Villalpand.ſuper l.22.c.xlj.n.7.Boer.deciſ.121. nu.4.in ſi.quem refert Ant.de padilla.in l.tranſigere.C.de trā ſact.nu.62.nam ius faciendi pacem non eſt hæreditarium, vt Communem dicit Ruin.in repetitio.§.Cato.nu.102. Clar. d. §.ſi.q.58.verſ.quæro nunc. P.Fich.

Filiusfamilias poteſt accuſare alium criminaliter etiā ſine conſenſu.cōmunem dicit Hiero.poſt Ang.de malef. in verb. & ad quærelam.n.81.quem refert Carauita ſuper 201.tit.magn.curiæ.Ant.de Tremo.in additio.ad Bonac.in pract.Exceptionum in rubr.quibus modis ſuo nomine ani.nu.133.& Areti.conſ.138.& licet gl.in l.ſi.§.neceſſitatem.in ver.imponēda.C.quæ liber.tenuerit,ꝙ non.Imò etiam Pract.Carer.num. 108.atteſtatur illam glo.opinionem eſſe magis communem, tamen veritas eſt in contrarium & gl.illa communiter reprobatur.vt dicit Card.Alex.in c.de accuſatione.verſ.Item ſecundùm aliquos,2.q.8.& dicit Clar.ſe nunquam vidiſſe in practica ſuper hac opinione dubitari.d.l.ſi.quæſt.14.ver.ſed. quid. P.Fichard.

Filius ſideicommiſſarij morientis,pendente cōditione, nō admittitur ad fideicommiſſum,etiam iure tranſmiſſionis,qñ ad illud, ſeu in fideicommiſſaria ſubſtitutione vocabatur ſuperſtes,vel ſuperueniens,aut ſimilibus verbis.Ita vltra Bal.voluit Alex.in conſ.252. præclarè allegatum. in prin.lib.6. Soc. Sen.in conſ.77.in pr.1.vol.concludens contra filium morientis,pendēte cōditione,in caſu, quo ſuperueniēs erat vocatus, dicens,ꝙ ita tenuit Fulg. & ꝙ contraria opinio nō eſt ſecura, quia cōtra illam communiter tenetur,vt per eum.Ita etiā voluit Carol.Ruyn.in conſ.136.perſpectis diligenter.nu.7.&8. 3.vol.Nam in caſu ſuo erat dictum,ꝙ bona veniant ad remanentes,quod verbum æquipollet verbo ſuperſtites. vel ſuperuiuens.Eandem opi.firmat Curt.iun.in cōſ.lxix.habita diligēti conſideratione.nu.2.hoc idem firmat Pariſ.in con.37.ſi bona & reſ.nu.50.& 51.2.volu. Et ita cōſuluit Soc.Iun.in conſ. 133.nobilis vir.in primo dubio,maximè n.4.cum multis ſeq. 1.vol.& in conſ.30.nu.7. hanc opinionem reiectis omnibus, firmat authoritate maiorum,& dicit non eſſe recedendum à communi opinione,maximè cùm pro ea ſit caſus.in §.cum ita.in l. hæredes mei.ff.ad Trebel. & ſint rationes vrgentes. vt per eum.in 4.vol. E.Muſcul.

Filij fratrum præmortuorum,de iure communi ſuccedunt pariter cum patruo.Vt eſt trita &communis doctrina in l.hęredes mei.§.cum ita.ff.ad Treb.cum ſimilib.per Soci.Iunior. conſ.66.nu.5.lib.4. E.Muſcul.

Filius præſumitur legitimus.etiam ꝙ mater ſit adultera. vt eſt communis opi.Ant.Gabriel.in ſuo Communium opi. lib. 1.de præſump.concl.14.Limita.vt ibi. Bonac.

Filij ob delicta paterna quandoque puniuntur,&præcipuè in crimine hæreſis.vt eſt communis opi.Rolan. à Valle in ꝙſ. 8.nu.45.in 3.vol.Nam in terris eccleſiæ.&Imperij filij &agnati excluduntur à ſucceſſione hæreticorum, vt eſt communis opi.de qua ibi.Rol.n.48.Et econuerſo patres pro filiis. Vnde ſtante ſtatuto ,quod pater teneatur pro delicto filij, ſtabitur confeſſioni filij in præiudicium patris.Soc.in l.1.§.abſens.nu. 9.ff.ſi ex noxali,cauſa agatur. Bonacoſſ.

Filius occidens patrem, ſuccedit patri, licet tanquam indigno fiſcus auferat, vt eſt communis opi.Ana.conſ.63.in prin. Clar.§.homicidium.verſ.Priuatur etiam. Bonacoſſ.

Filius pro iniuria verbali patri,illata poteſt exhæredari, vt eſt communis opi.Curt.iun.in conſ.148.in 2.vol. Bonac.

Filius delinquens.Vbi pater ex forma ſtatuti teneretur ſoluere cōdemnationem pro Filio delinquente, pater in proceſſu citari debet,& cum eius cōſenſu filius eſſe in iudicio, aliàs nō nocet proceſſus patri,ſm Bal.in l.filiusfamiliàs.ff. de his q ſunt ſui vel alie.iur.cum ipſius patris interſit.l.devnoquoque. ff.de iudi.Licet Bar.in l.cum filius.ff.de verb.obl.dixerit citationem patris eſſe conſilij,non neceſſitatis. Et idem dicit poſſet,quando magiſter pro famulo teneretur eadem ratione.Et eſt ad limitationem iurium dicentium,in cauſa criminali cōtra filiumfa.non requiri patris conſenſum. Balb.deciſ.196.

Filiusfa.ſi patris debitum ſoluat non præſumetur in dubio id animo donādi feciſſe,vt frequēter placitum ait Turza.opi. lxxxix.

Filiusfa.quidquid patris occaſione,ac patre ſciente agit,de illius voluntate egiſſe creditur.commune pronunciant Cur. Sen.conſ.41.n.7.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.86.verſ.2. infertur, ad finem. F.Suarez.

Filiusfa.monaſterium ingreſſus à patriæ poteſtatisvinculis eximitur,vt frequenter placitum aiūt,Iaſ.in l.in pupillari. nu. 9.ff.de vulg.& pup.Ant.Gome.de teſta.c.3.n.20.ad fin.Arius Pinel.in l.1.part.1.n.46.C.de bon.mater. quod alibi cum nōnullis in ordinem redigimus. Idem.

Filiusfa. generaliter ac regulariter ex omnibus contractibꝰ à ſe geſtis præterquam ex mutuo efficaciter obligatur, ac ni ſoluerit,in carcerem detrudi,vt quiuis alius, poteſt. commune ait latè & extricate meus iuris doctor Ant.Gome. de contract.c.vlt.nu.1.cum ſeq. Idem.

Filiusfa.patris ſui curator non minus rationes reddere cogetur, quàm quiuis alius extraneus , qui eo officio fungetur, commune ponit poſt Firmian.de epiſc.nu.64.præclarus iuris interceſſor Arius Pinel. in l.1. part.2. nu.39.C.de bon.mater. Idem.

Filiusfa.de caſtrēſi peculio ſine patris conſenſu aget,de aduentitio,ſi præſens in iudicio pater ſit,illius vel inuiti conſenſum habeat ſi ab vrbis finibus pater ſit,ante illius reditum,atque ante illius vel expreſſum vel tacitum cōſenſum nō poterit litē cōteſtari,vt frequēter placitum ſcribit Ant.de Tremo. in addit.ad Bonac.in pract.excep.in rub.quib.mod.ſuo nu.3. verſ.generaliter.Villalob.in ſua collecta. Idem.

Filiusfa.ſolꝰ atque ignorāte patre hæreditatem qua ipſe ab alio cohoneſtatus eſt,adire poteſt.commune dicit Iaſ.in l.bonorum n.17.C.qui admitti. quam ſi repudiet, ſubſtituto cuius alij præferetur ipſius pater.commune inquit Ripa. in l. 1. nu.142.ff.de vulg. Idem.

Filius ſuus hæres, pro hærede non vſucapiet, vt commune aiunt complures,quos diligenter cōgerunt,ac diligētius refutāt Ant.Gome.de teſta.c.3.nu.20. & c.x.nu.19. atque Arius Pinel.in rub.2.part.cum ſeq.C.de bon.mater. E.Suarez.

Filius & ſi iuſta exhæredationis cauſa nuncupatim expreſſa prætereatur, teſtamentum nihilominus nullum prorſus erit, quia ſ.verum eſt cum neceſſe inſtitutum, nec exhæredatum, vt commune cōſtituo ex Iaſ.in l.ſicut.n.1.C.de teſta.milit. & in auth.ex cauſa.C.de liber.præte.& in l.in arenam.C.de inof. teſta.& ex accuratis nomenclatoribus Gulie.in c.Raynutius. ver.in eo.teſtō.in 2.nu.46.de teſtamētis.Did.à Couar.ad illud idem c.Raynu.n.1.Ant.Gome.de teſta.c.11.n.2.Eman.à Coſta.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum part.3.nu.164. ff.de libe.& poſth.Reddit aūt hæc & quęuis alia filij prēteritio ſic teſtamē tum nullum,vt opus non ſit illud nullum dici,vt cōe pono ex Alex.conſ.27.nu 1.& 3.li.6.Iaſ.in l.poſthu.nato.à nu.23.C.de bo.poſſ.contra tab.Guliel.in d.c.Raynutius.verſ.in eodem teſta.in 1.nu.90. Boer.deciſ.xcv.& ex iis,quos ſuperius laudaui, atque inferius laudo,verſ.prēteritio. Idem.

Filius non idcirco inſtitutus cenſetur quominus teſtamentum euertatur , quod eius pater illud teſtamentum condens Titium hæredem inſtituit. ſi hic ipſius filius hæres eſſe noluiſſet: ſed perinde ac ſi huiuſmodi filius prēteritus omnino fuerit, quæcunque teſtamento clauduntur inania ſunt,commune inquiunt Aret.in l.1.ff.de vulg.& pup.idem Aret.& Alex.ac Iaſ.in l.Gallus.in prin.ff.de lib.&poſth.idem in l.ſi quis. §.vlt.ff.de vulg.& pup. Idem.

Filius ſi aliqua in re certa tantùm inſtituatur,teſtamentum validum ac ratum erit,vt commune aſſero ex Paul.nu.3.& n. 15.Fabia.n.259.ac reliquis interpretibus in auth. nouiſſima. C. de inof.teſta.Paulo Pico in l.in quarta.num.6.ff.ad leg.Falcid.atque aliis alibi paſſim. Idem.

Filius

Filius ex conditione sub asse institutus, si substitutū in conditionis defectum nō habeat, expuncta statim cōditione omnia bona cōsequitur: sed si vel tim cōditione omnia bona cōsequitur: sed si vel substitutum, vel cohæredem habeat, circū ducetur conditio quo ad reliqua alia hæreditatis bona expectabit, tandēque si cōditio defecerit, bona cætera, vel ad substitutum insolidum peruenient, vel ad cohæredem pro parte ex iure accrescendi spectabunt: sin conditio implebitur, bonis omnibus filius potietur. vt frequenter placita latè attestatur Anto. Gome. de testa. c. 9. nu. 49. ver. quod tamen limita. c. 11. nu. 32. Idem.

Filius, cui onus restituendæ hæreditatis iniūgitur, & legitimam sui ipsius portionem, & iustam S. C. trebelliani quartam corradet, vt commune effatum pronunciat Curt. Iun. consil. 160. nu. 1. Villa. in sua collect. testanturque idem alij, quos inferius refero. Idem.

FILIVS ET PATER.

Summaria.

Filium naturalem legitimatum per subsequens matrimonium, posse absque dispensatione promoueri ad ordines, beneficia & episcopatum. q. 1.

Liberos naturales, mortua vxore, quam pater ipsorum dixerat, legitimari per subsequens matrimonium posse, non obstante matrimonio intermedio. q. 2.

Naturalib' legitimatis competere remedium. l. si vnquàm. C. de reuoc. donat. scilicet, quò ad legitimam. q. 3.

Legitimationem non reuocari, aut infirmari per superuenientiam filiorum legitimorum & naturalium. q. 4.

Filium naturalem legitimatum, excludere substitutum, hac conditione datum, si filius decesserit sine liberis ex legitimo matrimonio natis. q. 5.

Filium naturalem qui potest legitimari per subsequēs matrimonium, non posse legitimari per rescriptum principis. q. sexta.

Filios naturales legitimari per subsequens matrimonium, vel in mortis articulo, aut à sene decrepito contractum. q. 7.

Filios naturales legitimari per subsequens matrimonium, etiamsi mater sit vilissimæ conditionis, rustica scilicet, vel meretrix & pater nobilis: inter quos aliàs matrimonium honestè contrahi nequit. q. 8.

Legitimatum ex subsequenti matrimonio non tollere ius primogenituræ iam nati. Cùm legitimatio retrò non trahatur in præiudicium alicuius. q. 9.

Legitimatos per subsequens matrimonium succedere in feudis. q. 10.

Patrem naturalem teneri alere filium spurium. q. 11.

Filium incestuosum non succedere parentibus. q. 12.

Filium spurium non posse aliquid capere ex testamento, vel vltima voluntate de bonis patris. q. 13.

statutum disponens filium spurium ex testamēto posse succedere, non valere. q. 14.

Filio spurio hærede instituto à patre, deferri hæreditatem liberis legitimis, vel proximioribus cognatis. q. 15.

Institutionem filij spurij sub cōditione factam valere. q. 16.

Nepotem legitimum & naturalem ex filio spurio, posse hęredem instituí ab auo, deficiente prole legitima. q. 17.

Filium studiis operam dantem, non teneri conferre libros à patre datos. q. 18.

Filio non deberi legitimam in vita patris. q. 19.

Filio non esse obligata bona patris, pro legitima: sed filium habere tantùm conditionem ex lege, contra hæredes patris. quæst. 20.

Renūciantem successioni paternæ generaliter, non videri renunciasse legitimæ, sed opus esse renunciatione speciali. quæst. 21.

Legitimam patre viuo non venire in confiscatione bonorum pro delicto filij. q. 22.

Statutum, quo cauetur patrem teneri soluere ex legitima pro delicto filij, valere. q. 23.

Patre ingrediente monasterium, deberi filio legitimam, etiam eo adhuc viuo. q. 24.

QVAESTIO I.

Quæro, An filius naturalis legitimatus per subsequens matrimoniū possit ꝓmoueri absque dispēsatione ad ordines, beneficia, & ad episcopatum? Resp. Gl. in c. tāta. & in c. innotuit. verb. cōiugata. de elect. tenet ꝙ sic, quam sequitur ibi Abb. Eādem opi. tenet Calderi. cōs. 2. sub Rub. qui filij sint legit. quia ꝓ subsequēs matrimonium factus est legitim⁹, & post matrimonium perinde habetur, ac si nunquam fuisset illegitimus. Hāc opinionem tenet etiam Chassanæ. in cōsuet. Burgūd. in ti. des successiōs. Rub. 8. §. 3. fol. 287. n. 6. Rip. l. si vnquā. nu. 87. C. de reuo. donat. Lud. de Sardis in tract. de natur. lib. c. de legitimationis effectu. nu. 5. Aegid. Bellamera. c. 2. nu. 3. 36. dist. Dec. c. cum in cunctis. nu. 24. de elect. Io. Corr. l. pro parte. nu. 14. de serui. vbi affirmant opinionē gl. cōmuniter esse approbatam.

QVAESTIO II.

Quæro, Quid si matrimonium sit intermediū, vt qa marit⁹ postquā habuit filios ex muliere soluta, ꝓtrahit cum alia, qua demùm mortua ducit illam, ex qua haber filios naturales, an legitimentur per subsequēs matrimonium, non obstante matrimonio intermedio? Resp. Io. Andr. in reg. sine culpa. de reg. iur. in 6. tenet ꝙ sic. Eandem opi. tenet Abb. d. c. tanta. n. 3. Ias. l. eum qui ita. §. qui hominem. n. 7. ff. de verb. obl. Ang. in cōs. 18. in 2. q. eandem opi. tenet Ias. in l. Pomponius. §. quæsitū. ff. de acq. pos. Brunel. in tract. de sponsal. concl. 2. nu. 22. Præpo. in d. c. tanta. q. 7. n. 14. & hanc opi. dicit esse communem Lud. de Sardis. d. tract. de natur. liber. c. de legitima. per verum matrimonium. n. 9. Licet ibi contrarium teneat ipse. Eandem dicit esse communem Ant. de Rosell. tract. de legitimatione, lib. 1. c. de causa materiali legitimationis. nu. 44. Carol. Molinæ. in consuet. Paris. vt 1. §. 8. gl. 1. q. 7. nu. 34. & eam tenet Mayne. l. quoties. ff. de reg. iur.

QVAESTIO III.

Quæro, An filij naturales legitimati p subsequēs matrimonium, possunt vti remedio. l. si vnquam, ad reuocandam donationem omnium, vel maioris partis bonorum? Resp. Bal. in c. innotuit. de elect. tenet, ꝙ sic, eandem opi. tenet Aug. & Salyc. in l. si totas. C. de inof. donat. Aldobrand. in §. fi. nu. 8. vbi dicit eam esse communem. Et eam tenet Ias. in l. Gallus. §. & quid si tantùm. 2. lect. n. 42. quod dicit verū esse Bald. l. 1. C. de reuo. donat. etiamsi nati fuissent ante donationem. nō rñ itavt tota donatio reuocari possit, sed in ea parte, quæ ad legitimam attinet, eum sequitur Boer. decis. 159. n. 12. Ripa. d. l. si vnquam. q. 32. nu. 89. & ibi Tiraq. verb. susceperit liberos. nu. 71.

QVAESTIO IIII.

Quæro, An reuocetur legitimatio p superueniētiam filiorum legitimorum & naturalium? Resp. Hoc expeditum est ꝓ tex. l. cùm quis. C. de natur. liber. ꝙ non reuocetur. Hanc opi. tenet Bart. & Docto. l. ex facto. ff. de vulg. & pupil. & ibi Hier. verius dicit eam communem esse n. 175. & eam tenet Tiraq. trac. de primog. 34. 4. nu. 51.

QVAESTIO V.

Quæro, An filius legitimatus per subsequēs matrimoniū, excludat substitutū? vt pone ꝙ pater in testamēto filio instituto hæredi substituit Titiū, si filius decesserit sine filiis ex legitimo matrimonio natis, & filius decedat cum filio legitimato. Resp. Ant. de Butr. d. c. innotuit. de elec. tenet. ꝙ sic, idem tenet Dec. c. cùm in cunctis. n. 28. de elec. Boer. decis. 159. n. 20. Rip. Rubr. ff. si cert. pet. nu. 3. Deci. cons. 284. n. 9. vbi dicit hāc esse cōem opi. & in cōs. 155. n. 7. Eādem dicit esse cōem Rui. cōs. 163. n. 6. & 7. vol. 3. & tenet Laur. Sylua. ꝓs. 3. n. 22. & hæc opinio verior est. licet ꝓriū teneat Bald. in cōs. 357. n. 2. vol. 5.

QVAESTIO VI.

Quæro, an filius naturalis, qui potest legitimari per subsequens matrimoniū, possit legitimari per rescriptū principis? Resp. Gl. in auth. quibus mod. natur. effi. legi. §. sit igitur. verb. permittimus. colla. 6. expressè tenet, ꝙ non. Eandem opi. firmat Bart. ibi n. 5. & Ang. n. 10. hanc opi. dicit esse communem Ias. d. l. Gallus. §. & quid si tantùm. 1. lect. n. 107. Chassa. in cōsuet. Burgūd. tit. des successions. Rub. 7. §. 3. fol. 286. n. 9. eam quoque tenet Bal. c. per tuas. n. 3. de maior. & obed.

QVAESTIO VII.

Quæro, An filij naturales legitimētur per matrimoniū in mortis articulo, vel à sene decrepito contractum? resp. Bal. in l. nuper. C. de natur. liber. tenet, quòd non, per tex. ibi. Idem tenet in l. eam quam. nu. 27. C. de fideic.

Contrariam opi. tenet Io. And. Ant. de But. & Præpos. in d. c. tanta. Abbas. c. 2. de frig. & malef. Eandem opi. tenet Mayne. in l. quoties. nu. 22. ff. de reg. iur. Couar. in epit. de spōs. par. 2. c. 8. §. 2. n. 10. Lud. de Sardis in trac. de nat. liber. ca. de legiti. per verum matrimoniū Ang. §. fi. n. fi. Inst. de nup. Hanc dicit esse cōem opi. Alex. ī l. qui posthumos. ff. de lib. & posth. Ias. l. sed etsi quæsitum. ff. e. ti. Ant. de Rosel. ī trac. de legit. ī pr. c. de causa materiali legitimatiōs. n. 23. Eādē tenet Brun. ī trac. de spōs. 2. cōcl. n. x. Io. Guald. in tract. de arte testādi. tit. 1. caut. 14. n. 2.

QVAESTIO VIII.

Quæro, Si mater est vilissimæ conditionis, vt quia rustica, vel meretrix, & pater nobilis, inter quos matrimonium honestè contrahi nequit, an filij legitimentur per subsequens matrimonium? Respon. Bal. in auth. si quis. C. de natur. liber.

tenet

Universidad de Deusto Biblioteca

tenet q̃ non idem tenet in l.2.C.quibus res iudic.non nocet. Eandem opinionem tenet Ruin.conſ.111.num.5.& 6.lib.1. Lauden.tracta.de legitima.nu.158.Cur.Iun.con.136.nu.10. Hanc opinionem dicit eſſe communem Maria.Socy.Iunior. conſ.52.nu.2.vol.1.& tenet eam Cæpolla caut.150.incip.de bes ſcire.

Contrariam opinionem tenet Iaſ.in conſ.234.volu.2.Gul. Caſſiado.deciſ.vnica,n.6.rit.de ſponſa. Et eam tenet expreſsè Nic.de Vbald.in tract.de ſuc.ab inteſt.n.61.& 62. ſi enim matrimonium tenet,filios antea natos legitimari per ſubſequẽs matrimonium dubij iuris non eſt per tradita Io.And.in d.reg. ſine culpa.vbi dicit q̃ ex quocunque coitu natu legitimatur per ſubſequẽs matrimonium, ſi modò tempore coitus inter eos matrimonium eſſe potuit,eo caſu quo legitimus conſenſus interueniſſet.Preterea licet iure ciuili inter tales perſonas matrimonium ſit prohibitum.l.imperiales.C.de nup. tamen iure Canonico valet,q̃ hoc caſu maximè ſequimur. Hanc opinio.tenet quoq; Ripa.l.ſi vnquam.C.de reuoc.dona.Laur. Sylua.conſ.3.nu.44.& hæc opinio videtur mihi ſatis æqua.

QVAESTIO IX.

Quæro,An legitimatus ex ſubſequenti matrimonio tollat ius primogenituræ iam nati?Pone q̃ habens filium ex concubina, poſtea duxit vxorem ex qua filium ſuſcepit, ea mortua contrahit cum conbubina,& ſic filius ille naturalis legitimatur?Reſpon.Iaſ.in l.quoties.nu.40.C.de rei ven. dicit q̃ non, idem tenet Io.And.d.reg.ſine culpa.Anch.d.c. tanta.nu.12.ibi Card.Eandem opi.tenet Boer.deciſ.159.nu.fi.Cur.Senior. in l.40.tauri.nu.20.Et tenet eam Tiraq.l.ſi vnquam.verb:ſuſceperit liberos.nu.64.Maria.Socy.Iun.conſ.52.n.7.lib.1.Brunel.tract.de ſponſalibus.2.concl.nu.32.Alb.l.cùm quis.C.de natur.lib.Alex.conſ.25.nu.2.lib.1.legitimatio enim non trahitur retrò in præiudicium alicuius.

QVAESTIO X.

Quæro, An filij legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedant in feudis?Reſp.Bald.in ca.1.§.naturales, ſi de feud. defunct. conten. inter domi.& vaſall. agnat. dicit eſſe diſtinguendum aut in conceſſione feudi fuit dictum de deſcendentibus legitimè,vel de natis legitimè,vt tunc non ſuccedant,idem tenet Bald.dubius in ℔.367.n.2.li.5.Ang.conſ.29.Barb. l.cum acutiſſimi.n.241.contrarium verò quod imò indiſtinctè legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedãt,tenet Io.And.ĩc.lator.qui fil.ſint leg. Et eam dicit eſſe communem Bar.Socy.in conſ.3.n.11.& tenet Panor.c.innotuit.& d.c.tãta.Iaſ.in conſ.148.nu.6.vol.4.Boer.deciſ.123.nu.4.Io.Cur.in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm.nu.82.ff.de lib.& poſth.Ant.Rube.l.Titia Scio.§.Imperator.nu.46.ff.de leg.2.Cur.Iun.in ℔ſi. 136.nu.1. Eandem dicit eſſe communem Iaſ.l. generaliter.§. cum autem.nu.10.ff.de inſtit.& ſubſti.& Ripa.d.l.ſi vnquam. n.88.& in l.ex facto §.ſi quis rogatus.n.18. ff.ad Treb.Eandẽ dicit eſſe communem Cur.in tract.feud.3.par.q.17.nu.41.Eãdem dicit communem Matth. de Afflict.d.§.naturales. & tenet Zaſ.in tract.feud.8.par.nu.87.Alciat.d.l.ex facto,nu.7. ff. de vulg.Lau.Sylua.conſ.3.nu.49.

QVAESTIO XI.

Quæro, An pater teneatur alere filium ſpurium?Reſp.hoc expeditum eſt de iure canonico,q̃ teneatur,tex. eſt in c. cum haberet.de eo qui duxit in matrimonium quam polluit. Ratio eſt,ne filius fame pereat.Hanc opi.tenet Abb.d.c.cùm haberet.quæ diſpoſitio hodiè etiam, in foro ciuili in terris non ſubiectis Papæ locum habet,& tenet Gilo.d.c.cùm haberet.& Dec.vbi communem dicit.c.clerici.nu.4.de iudi.Ripa vbi ſimiliter communem dicit.d.l.ſi vnquam.q.37.n.68.Capy.deciſ.163.Claud.in l.1.ff.ſol.mat.dicens opinionem Cano. eſſe veriorem,& q̃ ita iudicaret Abb.con.115.vol.2.dicens,q̃ ita communiter tenent Legiſtæ in Auth.ex complexu.C. de inceſt.nup.Hanc opi.tenet etiam Corſet. ſing.incip. ſpurius. & communem dicit Iaſ conſ.26.nu.4.lib.1.Io.Gualden.tract.de arte teſtand.tit.1.Cur.14.nu.13.Lambert.in trac.iuris patro. 3.q.prin.lib.3.fol.392.

QVAESTIO XII.

Quero,An filius inceſtuoſus,id eſt,natus ex conſanguineo & conſanguinea ſuccedat parẽtibus?Reſp.Gl.& Doc.in l.qua illuſtris.verb.cum legitimis.C.ad Orficia.tenent,q̃non,idem tenent ſcribentes §.nouiſſimè.inſti.eo.& hanc opinionem dicit eſſe communem Baptiſt.Caccialup. rep.d.l.ſi qua illuſtris. num.9.

QVAESTIO XIII.

Quero,An filius ſpurius poſſit aliquid capere ex vltimavoluntate de bonis patris?Reſp.q̃ talis filius non poſſit capere aliquid ex teſtamento patris.tex.in Auth.licet.C.de nat.lib. & in §.ſui.in fi.Auth.quib.mod.natur.eſſic.ſui. colla.7. & tradit Bar.l.fi.ff.de his quib.vt indig. Dec.c.in præſent.n.105.de proba.Couar.de ſponſ.2.par.c.8.§.5.& 6.Nic.de Vbald.de ſucce. ab inteſt.1.par.nu.44.

QVAESTIO XIIII.

Sed quid ſi ſtatutum diſponat q̃ filius ſpurius ex teſtamento poſſit ſuccedere?Reſp.Fred.de Senis in conſ.265.nu.1.tenet tale ſtatutum non valeret,& hanc opi. dicit eſſe communem Io.Baptiſta de Caccialu.l.cunctos populos.nu.176.C.de ſacroſ.eccleſ.de quo vide latiùs,quæ dixi in c.de ſtatutis.

QVAESTIO XV.

Quæro,Cui deferatur ſi filius ſpurius in teſtamento patris inſtituatur hæres?Reſp.Bal.in l.j.per tex.ibi.C.de natur.liber. tenet q̃ ſi filius ſpurius à patre inſtituatur, id à legitimis liberis,vel cognatis proximioribus deferatur.Idem tenet Bar.l.fi. ff.de his quib.vt indig. Eandem opi.dicit eſſe communem A. lex.l.hæreditas. C. de his quibus vt indig.& in conſ.74. nu.6. vol.3.& eam tenet Bermondus in tract.de publ.concub.pag. 318.nu.21.

QVAESTIO XVI.

Sed quæro q̃ ſi filius ſpurius inſtituatur ſub conditione? Reſp.q̃ tunc benè valet talis inſtiturio, ita tenet Bal.l.ſeruus. C.de leg. Albe.l.libertas teſtamento.ff.de manumiſ.teſta.Bal. Imo.& Alex.l.Gallus.§.inſtituens.ff.de lib.& poſth.Hanc opi. dicit eſſe communem Lancelo.Dec.d.§.inſtituens.& ibi Iaſo. nu.5.eandem dicit eſſe communem Io.Guald. de art.teſtan. tit.1.cau.14.nu.15.Curt.Iunior.conſ.84.nu.2.Galiaul.repe.l. Gallus.§.& quid ſi tantùm.n.4.ff.de lib.& poſth.Catellia.Cotta.verb.ſpurius.el.3.

QVAESTIO XVII.

Quæro, An pater poſſit nepotem ex ſpurio legitimum & naturalem deficiente prole legitima hæredem inſtituere?Reſpon.Bart.in conſ.118.incip.odioſus habens filium.tenet,q̃ ſic.Idem tenet in d.l.Gallus.§.quid ſi his.ff.de lib.& poſth.ibi ſequitur Alex.& Iaſ.Hanc opi. dicit eſſe communem Roder. Zuaretz.in lectu.l.9.tit.11.lib.1.fori.fol.73.nu.3.Eandem dicit communem Iaſ.l.hæreditas.n.8.C. de his quibus vt indig. & Alex.conſ.74.n.2.volu.3.Io.Gualden.de art.teſtan.d.caut. 14.nu.12.Boer.deciſ.127.nu.16. Eandem dicit eſſe communem Bermond.tract.de publ.concub.

Scias tamen q̃ hæc concluſio non procedat in nepote ex filio inceſtuoſo ita not.Bal.l.ſi quis.C.de inceſt.nup. Hanc opi.dicit eſſe communem Sal.d.l.ſi quis. hanc etiam tenet Couar.in epit.de ſponſ.2.par.c.8.§.5.nu.30.Hip.ſing.144.Corn. conſ.25.n.15.vol.1.Gul.Benedict.c.Raynutius.verb.& vxorem.deciſ.5.n.131. Eandem opi.dicit eſſe communem Bald. d.l.ſi quis Marti Laudenſ.in tract.de legit.nn.73.licet contrarium teneat Paul.de Caſt.d.§.quid ſi is in filio inceſtuoſo. nu. 6.Iaſ.ibidem.nu.25.

QVAESTIO XVIII.

Quæro, An filius ſcholaris teneatur libros à patre datos, poſt eius mortem conferre?Reſpon.q̃ non:ita tex.& ibi gl. l. quæ pater ff.fam.erciſc.Hanc opi.tenet Bart.l.1.§.nec Caſtrẽſe.ff.de colla.Sal.in l.filiæ cuius.C.fam.erc. Eandem dicit eſſe communem opi.Iaſ.in d.l.filiæ.licet Fabia.de Mont,rep.auth. nouiſſima.q.26.C.de inof.teſta.Alex.l.ſi donatione.C.de col. & in conſ.50.nu.17.volu.6.Vitalis Nemanſenſis. in tracta.de colla.q.5:num.10.& tenet Rebuf.in tract.de priuileg.ſchola. priuil.35.

QVAESTIO XIX.

Quæro,An filio debeat legitima in vita patris?Reſp.q̃ nõ. & de hoc eſt tex.in l.cum quæritur.C.de inoffi.teſta. Auth.de trien.& ſemiſſ.§.1.hanc opi. tenet Ang.l.Cornelia.ff.de vulg. & pup.quem omnes Doct.ſequuntur.Et hanc opi. tenet Bal. in l.quanquam.C.ad l.Fal.Bar.Auth.ſi qua mulier. C. de ſacr. eccl.Bal.conſ.257.n.1.& 2.ver.3.Aldobr.§.præterea.n.53.inſti.quibus mod.ius patriæ poteſt.ſoluit.Alber.Bru.in con.80. n.15.Mantua.Auth.nouiſſima.pag.23.Et hanc dicit eſſe communem Tho.Gramma.in deciſ.101.nu.66.

QVAESTIO XX.

Quæro, An bona parris filio ſint obligata pro legitima ipſius?Reſp.q̃ non,ſed habet filius ſolùm condictionem ex l.5 hæredes patris.Pro hoc eſt tex.in §.cæterùm.Auth.vt cum de appel.cognoſ.Hanc opi.tenet Sal.in l.omnimodò,in pr.C.de inof.teſta.& Doct.in l.quartam.ff.ad l.Fal. & l.ſuus quoq;.in prin.C.eo.tit.Ang.l.Papinianus.§.ſi conditioni.ff.de inof.teſt. & hanc eſſe communem opin. firmat Matth.de Afflict.deciſ. Neapo.162.nu.4

QVAESTIO XXI.

Quæro,An generaliter renuncians ſucceſſioni paternæ,videatur

deatur renunciasse legitimæ? Resp.q̃ non, quia requiritur, q̃ fiat specialis mentio, aliàs non includitur. Ita est text. qui hoc probat in l.si quando.§.generaliter.C.de inof.testa.& ibi.Bal. Sal.& Alb.de Rosa.§.cæterùm.Auth.vt cùm.de ap.cognoſ. Et hanc opi.firmat Boer.decis.3.nu.7.vol.1.vbi etiam stante iuramento concludit hanc esse communem opinionem Ang. de Aret.in §. cùm autem.insti.de inof.testa.& tenet Aret.d.1. §.si quis ita.ff.de verb.obl.

QVAESTIO XXII.

Quæro, An legitima viuo patre pro delicto filij veniat in confiscatione bonorum? Resp.q̃ non, ita tenet Gul.de Cu.l.si qua pœna. C. de his qui sunt sui vel alie. idem tenet ibi Bart. & Bal.in conſ.252. vol.3.priuatio enim præsupponit habitũ, sed filius viuente patre nullam habet legitimam, ergò non potest venire in confiscatione. Et eam sententiam dicit communiter teneri Socy.iun.conſ.51.n.5.lib.1.Syluester.§.præterea. nu.55.insti.quib.mod.ius patriæ potest.fol. & eam tenet Lucas de Penna in tract.de fisco.c.de publica.bonor.n.2.& Doc. in l.in suis.ff.de libe.& posth.

QVAESTIO XXIII.

Sed quid, Si esset statutum, q̃ pater teneatur soluere ex legitima pro delicto filij? Resp. Gl.in rub.C.de decurio.lib.10. tenet expresse, q̃ tale statutum valeat. Idem tenet expresse Iaſ. in d.Auth.nouissima.nu.8.& 12. hanc dicit esse communem Aldobr.d.§.præterea.nu.56.Chassanæ.in consue.Burgund.in ti.des successions.Rub.7.§.2.fol.320.nu.5.Eandem dicit esse communem, & in practica seruari Alex.l.lex Cornelia. ff.de vulga.& pup.

QVAESTIO XXIIII.

Quæro, Quid, si pater ingrediatur monasterium, An viuo eo, debeatur filio legitima? Resp.q̃ debeatur, est tex.in c.cum simus.de regula.per quem ita tenet glo.in c.transmissæ.verb. mota.qui filij sint legit.& hanc dicit esse communem opi.Iaſo.in Auth.si qua mulier.nu.50.C.de sacroſ.eccl.& d.auth.nouissima.nu.8.C.de inof.testa.fol.D.c.in præsentia.nu.55.eam tenet Couar.c.2.nu.7.de testa.Corset.sing.incip.legitima.Michael Grassius.

Filiusfamilias licet cum patris consensu.exceptis castrensibus vel quasi testari non possit, secundum Ioannem Andream, in c.si pater, de testa.libr.6. quia testamentum cùm sit publici iuris non potest pendere ex alieno arbitrio. l. vlla institutio. ff.de hæred.instit.l.receptum.ff.communia prædiorum.l.captatorias.C.de test.milit.cum quo videtur residere Zerzell.Io. de Fantinis Aneh.Im.in c.licet de sepul.lib.6.& Bald.in l.1.C. de sacroſ.eccl.& ita communiter teneri refert Benedictus reg. 103. nu. 62. concordant tamen communiter in eo quod patris consensu mortis causa donare possit pro anima, quia donatio talis sapiat naturam contractus l.2.in pr.de dot.præleg. Benedict.ibidem, nu.57. nec desunt qui eum pro anima quoque testari posse contendunt, inter quos Frider.de Senis, Imo. Domini.Bar.& Bald.ibidem numerat. idq̃ue per diuersitatem iuris ciuilis & Canonici conciliari posse putat, ibidem.

filius potest negare alimenta patri hæretico. Bened.de foro Sempr.in Repert.Fel. in verſ. filius qui habet patrem hæreticum, communis tamen opinio est, q̃ filius non potest præferre extraneum in eleemosyna patri hæretico pauperi. vt ibi. Bonacoſſ.

filius natus in domo patris ex viro & coniuge in figura matrimonij, præsumitur generatus ex semine viri, & non concubinarij. Etiam q̃ amasius consuetudinem cum ea habuerit, vt euitetur crimen, & inhonestas, vt est commun. opin. de qua Pariſ.conſ.12.nu.232.& seq.in 2.par.& Bal.in l.si matre.C.de suis & legiti. vide omnino Petr.Iac.in sua Practi. in tit. de Generatione.fol.87.& Concennalium.lib.2.c.9. Bonacoſſ.

filius ideò non censetur illegitimus ex matris assertione, vel si ipsa fuerit adultera.comm.est opi. Soarez verbo Filius. nu.182.& seq. Bonacoſſ.

filiusfamilias ex crimine damnatus non potest, vt ad delicti pœna se eximat res fideicommiſſo subiectas, & alienari ꝓhibitas, vt est communis opinio. Soarez verbo Filius nu.241. Bonacoſſ.

filij ante delictum patris, etiam lęsæ Maiestatis nati, vel concepti, non puniuntur, vt est communis opinio. Soarez verbo filij.nu.168. Bonacoſſ.

filij naturales & spurij puniuntur ob delictum patris, prout legitimi, vt est communis opinio. Soarez verbo filij.nu.270. Bonacoſſ.

filius potest facere pacem de patre offenso mortuo, etiam si nolit esse patris hæres, vt est communis opinio. Clar.q.58. verſ.quæro nunc. Bonacoſſ.

filiusfamilias potest accusare alium criminaliter absque consensu patris, vt est com.opi.Clar.q.14.ver.sed quid. Ita practicatur. Bonacoſſ.

filij naturales tantum admittuntur ad accusandum de iniuria patris, & præferuntur cæteris consanguineis, vt est communis opi. Non etiam si essent spurij, adulterini, vel incestuosi, quia non admittuntur, vt est comm.opi.Clar.q.14.ver.quæro an filij. Bonacoſſ.

filij naturales & spurij possunt pacem facere pro offensis factis eorum matribus & patribus, quando sunt certi filij, vt est comm.opi.Clar.q.58.verſ.scias autem. Bonacoſſ.

filius ob delictum patris & feloniam non priuatur feudo, vt est comm.opi. de qua Syluanus in tract.de Feudi recognit. q.40.ad finem. Bonacoſſ.

filij naturales & spurij comprehenduntur in pœnis impositis filiis, propter delictum patris, vt filij hæreticorum. Io. Corasius in l.libertos.nu.11.ff.de Senatoscomm.dicit. Bonacoſſ.

filius, an & quando subintret locum patris: vide Dec. conſ. 1.408.412. Vbi q̃ in successione legali repræsentat patrem, secus in dispositione testatoris, nisi dictum sit salua gradus prærogatiua: quia proximior succedit solus, & ibi an tunc succedat in capita vel in stirpes. Attenditur quomodo sint vocati vt ibi & an quando subintret locum patris debeat esse conceptus in vita patris? & quid quando agitur de successione patrui magni vel veri patrui: vide Pariſ.conſ.39.lib.2.conſ.30. n.32.33.eo.lib. vbi q̃ in quocunque gradu sint descendentes ascendenti succedentes semper intrant locum patris, & quod filij fratrum succedant patruo vel amitæ in capita vel in stirpes? & dic, q̃ in stirpes, teste Bertr.conſ.2.lib.1.& an & quando in fideicommiſſis filius repræsentet patrem: vide Dec. conſ. 217.Iaſ.conſ.124.lib.4.& in fideicommiſſo filij diuersi matrimonij succedunt æqualiter, cum succedant testatori, non fratri, Dec.conſ.304.col.1.

filius semper præsumitur esse in potestate patris. l.si emancipati.& ibi not.C.de collat.& l.si filius.ff.de probat.

Vnde cautela est secundum Ang. q̃ quando sententia est lata contra aliquem, vt ille alleget, q̃ is pro quo lata fuit, erat filiusfa. quia nisi ille probet se esse sui iuris, irritabit processus, & sententia erit nulla. Ita Ang.in l.sed si de fua.ff.de acq.hæred. de quo vide doct.in d.l.si emancipati. Alex.in l.is potest.ff.de acq.hæred.& latè in d.l.sed si de fua.& spec.in ti.de act.ſof.verſ. sed quid si præsente patre. Fel.in c.ex literis. in 5.col.de prob. & Iaſ.in l.qui se patris.in 8.col.C.vnde libe.& in d.l.si emancipati.in 2.col. Fac.quod vult Cor.in 3.vol.conſ.104. Barb.in 3. volu.conſ.10. Phi.in cap.fin.§.fi.in fi.de iud.in 6. Cepo.cautela 118.

Vide tamen Cor.conſ.45.in 4.col.verſ.ideo super hoc. vbi tenet contrarium.& dicit q̃ onus probandi incumbit allegantri & in con.218.ver. Nam patria potestas.& in 3.vol.con.208. Marſ.in l.si quis.in 9.col.& seq.ff.de queſtio.

Limitat Iaſ.in d.l.si emancipati nisi filius habitauerit seorsum à patre per x.annos. quia tunc præsumitur emancipatus si hoc alleget.al.Bal.in l.post mortem.ff.de adopt.& alia, que omitto. Addo Barb.in 2.vol.conſ.33.col.2. & eundem Iaſ.in l.si cert.annis in 3.col.verſ.7.C.de Pac. de quo etiam dixi 3.in verſ.emancipatio.

Et ita vult Barb.inter conſ.Alex.in 4.vol.conſ.vlt.in 4.col. P.Andora.

Filia etiam nupta remanet in potestate patris. Fely. in c.super eo.el 2.extra.de testi.habetur.per Bar.& doct.in l.si vxor. C.de cond.inf. Alex.in 4.vol.conſ.133.in 1.col. Et acquirit patri. vt vult Alex.in d.con. Ang.insti.ad tertulianum in pr.& in §.1.insti.de iniur.

Vide quæ dixi in ver.pater.§.8.& in verſ. mulier. §. primo. P.Andora.

Et filius illius qui effectus est episcopus, vel abbas remanet in potestate patris Bal.in l.fi.§.necessitate.in 1.col.C.de bo.q̃ lib.refert phi.in c.fi.§.fi.de iud.in 6.& vide 3.in ver.episcopus. §.5. Idem.

filiorum appellat. An veniat posthumus. Sonz in 2. parte conſ.301. tenet q̃ sic. all.l.nomen filiarum.ff.de verb.sig.l.iubemus.C.ad treb.& alia multa. concludens. q̃ legatum factũ filiabus fratris testatoris, debeatur. etiam posthumis. de quo vide doct.maxime Iaſo.post Alex.in l.qui filiabus.ff.de leg.1. Card.in conſ.60.

filiorum appellatione. in statutis nunquid comprehendantur nepotes. Ang.in conſ.88. concludit q̃ si statuto. cauetur. q̃ mulier non possit testari sine consensu filiorum. q̃ etiam requiratur consensus nepotum. & sic. quòd veniant nepotes. appellatione filiorum.

Universidad de Deusto Biblioteca

Fely.in rub.de fi.instr.in 2.col.in fi.dicit.quòd licet appellatione.filiorum comprehẽdatur filia.l.si quis ita in pr.ff.de testa.tu.l.si ita scriptũ ff.de leg.2.l.filii.ff.de verb.sig.Iaſi in l. quũ filiabus in pr.3.col.de leg.1.& in l.si quis id quod.in 1.col.de iurisdict.omn.iud.Cur.conſ.63.in 10.col.& conſil.64.in vlt. columna.

Tamen in ſta.ſecus eſt.alleg.Card conſ.135.incip.Redemptoris.&c.Puto filias.& Pe.de anch.in repe.c.1.in 45.carta.de conſti.& Gemy.poſt alios in ca.generali.de electione.in 6.

Aduerte tamen.quia Iaſi.in l.ſi quis id quod.in 1.col.ff.de iuriſd.om.iud. per multa quæ all.tenet.q̃ maſculinum.comprehendat.fœmininum.etiam in ſta.vt ſi ſta.dicat q̃ nullus vadat de nocte ſine lumine.comprehendatur.etiam femina.de quo.dixi in verſ.maſculinum.

Quid in feudis.an appellatione.filiorum comprehendant. nepotes.Iaſi.in l.ſi extraneus.in vlt.col.ff.de cond.cauſa.da.tenet q̃ ſic per infinita quæ alleg.& in l.gallus.§.inſtituens in 4.col.ff.de lib.& poſth. & in l.de quibus.in 6.col.ff.de ll. dixi latius in tract.feu.in rub.de ſucceſ.feu.in ver.pro te & filiis maſculis.

Secus in emphyteoſi quia appellatione. filiorum non veniunt nepotes.Iaſi.in locis præall.& in d.l.ſi quis id quòd.in 5.colum.& eſt ratio quia in contractibus.appellatione.filiorum non veniunt nepotes. & idem dicit. in l. quæ de legato. in 3.col.de leg. 1. & q̃ in contractibus filiorum appellatione.non veniant nepotes addo.Alex.in 1.vol.conſ.61.& in 5.vol.cõſ. 17.& dixi latius in tract emphy.§.121.

Quid in teſtamentis. ſeu vltimis voluntatibus an appellatione.filiorum veniant nepotes?Iaſi.in l.ſi pater tuus.in 1.col. C.de hæred.inſti.dicit.q̃ licet appellatione.filij.non continea tur.nepos.fm.Bar.in l.alimenta in pr.ff.de alimen.leg.Tamen ſi ſit nepos. quem auus ſolebat ſemper tractare & nominare filium.venit app.filij.

Limitat tamen niſi concurreret & filius & nepos.quia tũc app. filij intelligeretur de vero filio. potius quàm de tali nepote.Addo.Sonz.in 1.part.conſ.vlt.

Quod autem veniat nepos. eſt doctrina Bar. in l. libe.ff. de verb.ſig Iaſi.in d.l.de quibus.in 6.col.& in d.l.ſi quid id quod. in 5.col.& in l.quæ de legato.in 3.col.de leg. 1.Barb.in 2.vol. conſ. 10.in 7.col.& notabiliter.in con. 55.in 8.col.Ludo.Ro. conſ. 148.Addo.Bal.in 4.part.conſ.74.& in con.254.& in 9ſ. 256.& in 5.part.conſ.19.Sonz.in 2.part.conſ.249.in pr.Alex. in 1.vol.conſ.9.& in 3.vol.conſ.5.& conſ.26.& conſ.178.in prin.Bened.in con.22.& con.123.Phi.in c.ſi pater.in 26.col. de teſta.in 6.

Vide tamen in hac ma.Sõz.in j.par.con.vlt. cũ multis ſubſcriptionibus.& decium. conſ.95.in 2.dubio.in quibus locis tenent q̃ in illis terminis filiorum appellatione non veniant nepotes.Addo Alex.in 1.vol.conſ.1.in 6.col.

Et pro iſta parte.multa allegantur.per Alex.in 5.vol. conſ. 56.licet in fi.videa concludere.contrarium.

Vide etiam eundem Alex.in 5.vol.conſ.125.maxime.in 5. col.vbi dicit.q̃ app.filiorum ex propria ſignificatione.non veniunt nepotes.

Ad mãm vide etiam Cor.in 4.vol. conſi.162.& conſ.290. Ang.in §.1.inſti.ad tertul.

Et quòd nepotes ex filia.non veniant appellatione.filiorũ maſculorum tenet.notabiliter.Bened.in conſ.18.Alex.remiſ ſiue.in l.libe.in fi.2.col.ff.de verb.ſig.

Alias autem ſi non ſit dictio maſculorum appellatione. filiorum veniunt nepotes ex filia.Bened.in conſ.123.Lud.Ro. conſ.129.& conſ.148.

Vbi agitur de præiud.tertij. filiorum appellatione. non venit nepos Bal.in l.ſed & milites.ff.de excu.tuto.

Filiorum appellatione. nunquid comprehendantur.ſpurij & naturales. vide Alex. qui per multa tenet quòd non. in 2. vol.conſ.60.

Vide etiam Fely.in c.in præſentia in 7.col.cum ſeq.de proba.vbi ponit regulam quòd ſubſtitutus.per verba ſi hæres deceſſerit ſine liberis. excluditur. à filio naturali tantùm. Limitat tamen ſex modis vide per eum.

Vbi eſt eadem ratio in naturali.quę eſt in legitimo.appellatione.filij venit naturalis tantùm.Panor.& poſt eum Fely.in d.c.in præſentia.in 8.col.col.Alex.in 2.vol.conſ.150. naturali non debetur.leg.Bal.in l.fi.C.de natura.liber.

Si ſtatuto.cauetur.quòd pater teneatur ex delicto filij pro legitima.includitur.naturalis.Fely.vbi ſ.alleg.Ludo.Rom.in l.filio la 2.in 17.q.fol.mat.& Io.Andr.ad ſpec. in rubr. qui fil. ſint leg.

Addo quòd contrarium tenet Alex.in d.conſ.60.in 3.col.

Vide in materia remiſſiue per phil.in cap.ſta.el 2.de hæret. in ſexto.

Vide in materia.Bal.in l.libertinum.C.de interd.mã.

Sta.arctans filium ad compromittẽdi.comprehendit naturalem. Fel.vbi ſ.all.Pet.de Anch.conſ.183.incip.apud me dubitabile.quod in eſt 187.

Secus de aliis de parentella.all.Paul.de Caſtr.conſ.66.incipiente.in Chriſti nomine.&c.ſuper eo quod in eſt in 2.volu. conſ.69.

Idem dicit.Fely. in ſtatuto. quòd filius non ſoluat gabellã de relicto ſibi à patre facto quia venit naturalis.all.Bal.in l.parentes.ff.de in ius voc.& alia.Addo.Bar. in conſ. 229. Angel. conſ.30.

Idem de actione iniurie facte patri.quia competit etiam naturali.all.Bar.in l.cum ſcimus.C.de agri.& cenſ.lib.11.Et ideo poteſt accuſare de morte patris.all.multa.

Idẽ in impetran.reſcripto.& agen.tanquam coniuncta perſona.quia admittitur naturalis.all.hoſt.Bal.& imo.in cap.nonnulli.de reſcrip.

Idem in incurren.pena patricidij.all.Bal.in c.naturales.in titu.ſi de feu.ſue.contro.& in d.ca.nonnulli. & in l.ius ciuile.ff. de iuſt.& iu.& in d.l.parentes.

Idem in teſtamento inter filios naturales. quia fieri poteſt coram duobus teſtibus ſic.inter legitimos.all.ſpe.in tit.de inſtru.ed.§.compendi.ver.quid ſi pater naturalis.& ſal.in l.fi.C. fam. ercis. ſubiungit tamen quòd eſt aliqualiter dubium. ſed in matre omnino clarum all.multa.

Si pater præſtitit cautionem pro ſe & filiis. de aliquo. non offenden.non tenetur.ex offenſa facta per naturales.Fely.vbi ſuprà.alleg.Cyn.in l.cum pater §.nolo.de legat.2.hypo. ſing. centeſimotrigeſimonono.

Priuilegium.pro ſe.& filiis.quòd tempore interdicti poſſit celebrari facere.non includit naturales tantùm. Fely.vbi ſuprà.all.Iac.de are.& Cy.in l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ff.ad trebel.Addo Alex.in 2.vol.conſ.60.

Priuilegium datum parẽtibus propter numerum filiorum non intelligitur de naturalibus Fely.vbi ſuprà.all. Bal. in l. 2. ff.de excuſ.tut.

Idem in priuilegio ſtatuti. quòd pater. habens tres filios. non teneatur ire ad exercitum all.Bal.vbi ſ.

Filius naturalis.non dicitur.de genere.Panor.& Fely. in d. c.in præſentia.in 9.col.all.Bal.in l.fi.C.de natura.liber.Iaſi.in l. fi.in 2.col.C.de verb.ſig.

Limita ñ ſit legitimatus. per text.& ibi Bal.in l.communi. C.de natura.liber.de quo.vide latius Fely.vbi ſ.

Emphyteoſis eccleſiæ.conceſſa pro ſe & filiis non extenditur ad naturales.Panor.& Fely.vbi ſ.allegant.ſpec.in tit. de loca.§.nunc aliqua.verſ.67.Et Bar. in d.§.ſi quis rogatus.Bal. & Imo.in l.Iutius.§.fi.de leg.2.Bar. in d. l. parentes de in ius voc. & alia multa.Addo Alex.in 1.vol.conſ. 128. in pen.col. & in 2.vol.conſ.60.

Limita vt per hypo.marſ.in l.1.§.ſi ſeruus. in 1. col. & ſeq. ff.de quæſtio.

Quid autem in emphyteuſi priuati?Vide Fely.in d.c.in præſentia.in 9.col.ibi 6.& vlt.

filius naturalis non quærelat teſtamentum patris. Iaſo. in l.1.in 3.col.C.de contra tab.ex ſtipulatione.patris.acquiritur vtilis actio filiis.Alex.in 5.vol.conſ.135.

filius naturalis. poteſt inſtitui. in defectum legitimorum. Bal.in 2.part.conſ.55.

filius legitimatus an excludat ſubſtitutum. vide latiſſime in verbo ſubſtitutio.fideicommiſſaria.§.

filiis naturalibus.pater donare poteſt. Lud.Rom.conſ.43.

filius naturalis non poteſt in alimentis grauari.Dy.in conſil.viiij.

filius naturalis quis proprie eſſe dicatur. vide infra. in verſ. ſpurius.§.

filiorum appellatione.in legato alimentorum an comprehendantur.nati tempore teſtamenti tantũ, an vero etiam nati poſt, vide Alex.in 2.vol.conſ.171.in vlt.col.

filiorum appellatione.an comprehendatur.filia vide ſ. eo. §. 2.& quæ dixi in verbo ſubſtitutio.Fideicom.§.17.

Filius natus ante ſacerdotium patris. non dicitur filius ſacerdotis.Bal.in l.imperialis.§.ſi miles.C.de nup.

Filius obligatur fideiuben. Dy.in conſ.33.

Filius obliga.ex iuramento. ſede.de ſenis.conſ.272.

Filiusfa.non obliga.ex mutuo.eo.tit.Ad maced.glo.in §.actiones autem.& ibi Iaſi.in 6.col.inſti.de Actio.

Etiam ſi ſit comes vel doctor.Ang.in §.Item ſi in 6.col.inſt. de excep.

Limita

Limita quia si mutuum fuit ob neceſſitatem filij. peccat mortaliter ſi non reſtituit. quia tenetur. in conſcientia. Ita Iaſ.in d.§.actiones.in 6.col.& l.qui exceptionem.ff.de condi. indeb.all.Inn.in c.quia pleriq̃.circa fi.com.extra.de immu. eccleſ.

Limita etiam in filiofam.mercatore. in quo non habet locum excep.macedoniani. Iaſ.in d.§.actiones.all.Bar. in l. macedoniani.C.ad maced.& ibi hoc.etiam vult Bal.

Limita quoque. procedere. in mutuo pecuniæ. ſecus in aliis rebus. quia non habet locum macedonianum. ſi fieret in fraudem.ita Iaſ.in l.ſingularia.in 13.col.ff.ſi cert. pet.all. l. ſed Iul.§.quod dicitur.ff.ad maced.&Bar.in l.talis ſcriptura.in pr. ff.de leg. 1.Ang.in §.item ſi.in 6.col.inſti.de excep.

Limita inſuper. quando vnus frater mutuaret alteri. quia tunc non habet locum macedo.ita Iaſo.in l.frater. à fratre. in 16.col.ff.de cond.indeb.all.gl.ibi.& aſſignat rationem.

Limita præterea in contractu inito per filium.gerentem ſe pro libero quia non iuuatur maced.l.2.C.eod.Bal.in l.2. C.ſi aduer.rem.iud.Ang.vbi ſ.in 8.col.& ibi ponit quomodo probetur.quòd ſe geſſerit pro tali.

Item limita in mutuo facto in cauſam ſtudiorum.d.l.macedoniani.Ang.in §.pen.inſti.quod cum eo.& in d.§. Item ſi. in 9.colum.

Et quòd non obligetur.voto.Alex.in l.1.in 2.col.C.qui admit.vide Ang.in §.item inutile.inſtit.de inuti.ſtip.

Filiusfa.obligatur.ex omni contractu.exceptis voto &mutuo. & ſi non habet vnde ſatisfaciat detrudetur. in carcerem. Iaſ.in l.veluti quam legit.cum §.huius ſtudij.ff.de iuſt.& iure. &in l.1.in 1.col.C.qui admitti.all.l.tam ex contractibus.ff.de iudi.& l.filiusfa. ff.de act.& ob.Et q̃ fiat executio med.captura.all.l.3.§.ſed vtrum.ff.de mino.& ibi Bar.& in l.ſi filio.ff.ſol. mat.& in tract.de Carcere.in 4.q.

Liberat̃ tamen ſi faciat ſe emancipari.dummodo non contraxerit debita in fraudem.ſub hac ſpe emancipationis laſ.notabiliter in l.qui iuraſſe.§.ſi pater.ff.de iu.iur.

Filius obligatur. pro dote promiſſa ſorori. ita Panorm. in conſ.12.dixi in verbo pactum.§.39.ver.& ſubiicit.&c.

Filius etiam aduentitia in quibus patri non quæritur vſuſ. donare non poteſt ſonz in 2.part.conſ. 172. in pr. Addo laſ. in l.pen.in 1.colum.cum ſeq.C.qui teſt.fa.poſ.vbi dicit.quòd filius non poteſt teſtari etiam de bonis in quibus pater non habet vſumfructum.idem.Sõz.in prima parte.conſil. 112. in princip.

An autem poſſit teſtari in piam cauſam.Paul.de Caſtr.in 2. vol.conſ.201.

Tu vide ad ſaturitatem.per Iaſ.in l.ſenium in 2. col. & ſeq. C.qui te.fa.poſſunt.

Filiusfamil.cum conſenſu patris poteſt donare cauſa mortis.Old.conſ.26.

Quid in filiofa.clerico.an poſſit teſtari.vide ſ.in verſ.clericus diſponit.§.

Filius gallicus.poteſt teſtari.vt infra.Gallus.

An diſp.l.ſi.§.filiis autem. C.de bo.quæ libe. militet vbi eſt appoſitum iur.vide.Cor.in 4.vol.con.310.ver.non enim ob. vbi videtur tenere quòd non.

Filius qui contraxit viuente patre.effectus ſui iuris non tenetur.vltra quam facere poſſit &c. Alex.in l.qui cum ſe. de re iudic.

Et in materia vide crotum.in l.frater.à fratre.in 27.col.

Si filius delinquat viuente patre. & publicentur eius bona non põt fieri executio in bonis ab inteſtato ei deuentis. Crotus in repe.l. frater.à fratre.in 22. col. de cond. indeb. vide in ver.confiſcatio.§.12.

Præceptum guarantigie quod fit filioſa. ſine conſenſu patris non valet Bal.in l.cum non ſolum.§.neceſſitate. in 3. col. C.de bo.quæ lib.

Filius reuocat. alienata per patrem. in fraudem. quo ad legitimam.vt no.in l non vſque adeo.ff.ſi quis à paren.fue.manu.Alex.in 5.volu.conſ. 57.Ludo. Rom. in conſ. 26. & conſ. 95.vbi dicit quòd quando don.eſt inofficioſa re tantum. non autem fraude.& eſt facta extraneis reuocatur,ſolum quantũ ad legitimam.Et idem in effectu.tenet Are.in conſ.47. Iaſ.remiſſiue in §.item ſi quis in fraudem.in 1.col. inſti. de actio.& in l.nam & poſtea.§.ſed & ſi quis in fraudem.in 1.colum.ff.de iu.iur.vbi dicit.quòd licet detur pro cautella.quòd pater alienet tit.oneroſo.quia hoc modo filij non reuocant etiam quo ad legitimam. Tamen non ſuffic.ſi pater confitẽatur.habuiſſe pretium.all.multa quæ vide.Et idem Iaſ.in Auth. vnde ſi parens.in fi. C. de inof.teſt. vbi dicit.quòd ſi ſit inofficioſa re & conſ.reuocatur.in totum.& idem tenet Cur.in 1.conſ.in vlt. col vide aliquid per Panor.in c.de his.de ſepul.

Limita ſi filius paternum iudicium approbaſſet.Ludo.Ro. d.conſ.26.

Vide quæ dixi in ver.legitima.§.65.& ſeq.

Idem patre perdente omnia bona in ludo. quia filius poteſt reuocare vſque ad legitimam.Iaſ.in l. ſi arrogator. in 11. col.ff.de adop.& in d.§.ſed & ſi quis.in 2.col. & in l. ſi rem. ff. de præſcript.ver.

Quid econtra.an pater poſſit facere talem reuocationem. quando filius alienauit bona?Cy.in l.prima. C.de inoff.do.tenet quòd ſic.

Contrarium tenet Iaſo.in l.qui ſe patris.in vlt.col.C. vnde liberi.

Filius non poteſt fraudari in legitima. in vſufructu. auth. nouiſſima.C.de inof.te.

Nec etiam in legitima. poteſt fraudari reſpectu. legatariorum.ſecus autem reſpectu.creditorum.l.papĩ.§.quoniam 4.ff. de inof.teſt.

Filius non poteſt renuntiare legitimę.viuẽte patre.l.ſi quãdo.§.1.C.de inof.teſt.

Filio quantumcunque diuiti debetur.legitima.d.auth.noniſſima.&qualiter capien.ſit ipſa legitima.vide infra.in verbo legitima.§.

Filio autem diuiti non debentur alimenta per patrem. l. 1. & ibi Bar.C.de mẽdi.vali.lib. 11.& l.ſi quis à liberis.§.ſi vel parens.ff.de lib.ag.

Si pater male vtitur ſubſtãtia ſua. ſiquidem eſt talis abuſus qui cadat in prodigalitatem. & male vtatur. dote. quia forte fundum dotalem vendidit.tunc viuente patre.non poſſunt filij quicquam dicere ſed mortuo patre poterunt fundum vendicare. l. prima. C. de bon. mater. & in auth. de nup. §. & ita certa.

Sed ſi dotem alio modo ſubuertit,vt quia dos eſt in quantitate. & diſſipat patrimonium. poteſt patri interdici bonorum adminiſtratio.l.imperator.ff.ad trebel.ita vult Bart.in l.ſi conſt.in 13.col.verſ.9.quæro.vxor deceſſit.ff.ſolut. matr. all. l.ſi.§.quibus.C.de ſent.paſ.& l.ſi.circa prin.ff.vt leg.no. caue. & eſt gloſ.in l.patrem. ff.de his quæ in frau.cred. de quo vide Alex.in d.l.imper.& in l.2. §.quod ſi in patris.in 4.col.remiſſiue tamen.ff.ſol.mat.Are.conſ.72.in 3.col.ſonz.notabiliter. in 1.part.conſ.34.in 4.q.Bal.in l.vbi adhuc in 5.colum. C. de iu.dot.

Adde q̃ licet Bar.in d.l.ſi conſt.dicat q̃ filij in vita patris ſi. dicere poſſint. Tamen Ang.ibi dicit.q̃ Bal.in l.ſi.§ in computatione.C.de iu.del.tenet ꝯrium videlicet q̃ filij poſſint vendicare fundum in vita patris. imo plus q̃ pater teneatur conſentire ipſis filiis.Et fortius q̃ pater ipſe veluti leg.adminiſtrator poſſit contra venditionem ſuam venire.Ad quod fac.q̃d dic.idem Bal.in l.ſi.C.ſi quid in frau.pat.ita Ang.ibi.

Si vero pater diſſipat bona ſua.ſi filij vellent petere legit. viuente patre non debent audiri. quia eo viuente non habent aliquod ius in leg.l.1.§.ſi impuberi.ff.de colla.bo.no.per Dy. & Bar.in l ſi.ff.de liber.agno.& poſſet patervẽdere.omnia bona ſua &pretium proiicere in mari.ita dicit.gl.no.in l.2.C.de inoff.do.& q̃ nõ debeatur leg. Addo Bal.in 4.part.conſ.193. vbi tamẽ dicit.q̃ pater tenetur.alere filium. dummodo filius opere.ad patris vtilitatem.

Et in materia.an filius.viuente patre.habeat ius pro leg.vide Ang.in d.§.item ſi quis in fraudem. in penultim. & vltima colum.

Poſſunt tamen filij petere ſibi aſſignari aliqua bona pro alimentis attento q̃ pater diſſipat bona.ita dicit.Bal.in l. defuncto.in vlt.col.C.ſi quid in frau.pat.

Et petere. q̃ patri interdicatura dminiſtratio bonorum filij.ita Bal.ibi ver.ſed pone.de quo.vide Alex.remiſſiue in l.2. §.q̃ ſi in patris.Sol.mat.& latius in d.l.imperator.in 6.col.vbi al.Bal.in l.non poteſt ff.de adop.dicere.q̃ eo caſu pater nõ tenetur aſſignare vnam rem pro alimentis ſed tantum de menſe in menſem aſſignare alimenta.Sed ipſi Alex. magis placet. opi.Bal.in d.l.defuncto.vide etiam Iaſ.in l.lex.Cor.in 3.no. ff. de vul.& pup.

vide aliquid in ver.emancipatio.§.14.

Filij non poſſunt reuocare.diuiſionem eorum nomine per patrem factam.Cor.conſ.252.

Quid ſi mater.donat alicui antequam cum eo contrahat ſecundum.matrimonium an habeat locum diſpoſitio l. hac edictali.C.de ſecund.nup.Bened.in conſ.81.tenet quòd ſic.

Filius & pater.cenſentur.vna & eadem perſona.Fel.notabiliter.in c.afferte.in 1.col.de præſump.

Parentes quandoque magis terrentur in filiis quam in ſe

Universidad de Deusto Biblioteca

ipſis.Fel.vbi ſ.al.l.iſti quidem in fi.ff.quod me.cauſa.fac.text. in §.fi.ibi quis.n.patiatur.filium ſuum.inſti.de Noxa.

Et ſecundum eum dicit Alb.de roſ.in l.eum qui C.de epi.& cler.q; ſi filius verberat patrem.& ſi pater ſtuprat filiam.nec il le filius nec ille pater præſumitur.

Et hinc eſt.ſecundum eum.q; vaſallus non tenetur. iuuare dominum.contra proprium filium.al.Bal.in capit. 1. in tit.de no.for.inuc.& in l. 1.in 23.q.ff.de re.diui.& alia.

Eſtimum patris.eſt eſtimum filij.Fel. vbi ſ.Adde quæ dixi in ver.eſtimum.§.

Non dicitur quis libere relaxatus de carcere. quando cogi tur filium relinquere in carcere pro obſide.Fel.vbi ſ.al.d.Marianum.in conſ. 53.incip.Mag.Capitanee.

Vbi etiam eſt electa induſtria perſonæ. poteſt quis ſeruire per filium.Fel.vbi ſ.all.Lud.Rom.in l. 1.ff.in ius voc. vt eant. vbi dicit.eſſe caſum notabilem.in l.ſcien.§. legati ff. de legat. quem tamen tex.ipſe Fel.non putat ita extendendum.

Prohibitus alienare in potentiorem.poteſt alienare in filiū quamuis potentiorem. Fel.vbi ſ.all.Bal.in l.ea lege.col. 8. C. de cond.ob cauſam.per gl.in l.ſi ita quis §. ea lege. ff. de verbo.obl.

Si ſtatutum prohibet inuitari ad nuptias vltra xij.feminas, & pater & filius faciant eo die nuptias, non poterunt inuitari vltra 12.quia cenſentur vnice nuptie. Fel.vbi ſ. alleg. Bart. in l.inficiando.in fi.ff.de fur.de quo.tamen dicit.ipſe.per Angel.ibi.

Ieiunium filij liberat patrem obligatum ad illud. Fel.vbi ſ. dicens quòd aliqui habent gl.in c.3.de pœni.diſt.4.

Si patri fit violentia corporal.& filius aliquid fecit.vt liberet patrem.dicitur actus factus per metum.ac ſi illa violentia illata fuiſſet filio. Fel.vbi ſ.all.Inn.in c.cum locum.in prin.de ſponſ.

filius poteſt tueri poſ.patris.etiam repellēdo aduerſarium. Bal.in 1.part.conſ. 8.

filius etiam papa.debet reuerentiam patri. Iaſ. in l. adoptiuum.quam legit cum §.prætor ait in fi.ff.de in ius voc.

Filij chariores ſunt quam pia cauſa.quo ad relinquendum. Barb.in 1.vol.conſ.34.in 1.col.

Et cui magis faueñ ſit filiis an piæ cauſæ? vide Iaſ.in l.licet. in 1.& 2.col.C.de pac.

Filius non tenetur.credere.matri.dicenti eum non eſſe filiū patris.Pan.&Fel.in c.per tuas.de prob.Cor.in 2.vol.cōſ.201. in vlt.col.latius ſ.filius probatur §.9.

filius non dicitur de familia matris. l. 1.§. de matris & ibi Bar.ff.ad Sylla.

filius non honorans matrem impius eſt.Bal.in l. congruētius in fi.C.de pa.poteſt.

filius non habet meliorem amicum.quam patrem.gl. in l. quidam cum filium.ff.de hæred. inſti.

filij ſcientia lætificat cor patris. in authentico. conſti. quæ de digni.§.generaliter.Bal.in l.Macedoniani.C.ad maced.

filius naturaliter.contriſtatur de morte patris.ſed magis pa ter de morte filij.Bal.in l. 1.C.de his qui ante aper. tab.

filius præſumitur.habere eandem affectionem. & voluntatem.quam habuit pater.Bal.in l.liberti.C.de oper. lib. per l. ſi operarum.ff.eo.ti.

filius dicitur à filos quod eſt amor.Bar.in l.liberorum.ff.de verb.ſig.

filius ingreſſus religionem inuito patre, tenetur potius obedire patri reuocanti eum quam Deo.gl.20.q.2.c.de his.

Sæpe ſolet ſimilis filius eſſe patri. Et ſequitur leuiter filia matris iter.6.q. 1.c.ſi quis.

filij debent portare arma paterna non materna.quia denominantur à patre.Phi.in c.ſta.el 2. de hære.in 6.

filius debet patri & matri pariter ſubuenire. nec debet alterum præferre.Bal.in l.furioſo. ff.de cura.furio.

filius paciſcendo an præiudicet patri.vide in verb.pactum. §.38.

filius qui non ſubuenit patri captiuo vel infirmo priuatur eius hæred.Ang.in §.alio quoque.inſti.qui.mo.te.infir.

filius poteſt eſſe nobilior patre. Bal. in l. filium. C. de ſuis & leg.

filius debet ſtudere. complacere patri. Bal. in l. nec ei. ff. de adop.

filius probatur.filiatio non poteſt concludēter probari. gl. & docto.in l. 1.ff.de prob. Alex.in l.non nudis C.de prob. vbi multas auctoritates al.& in l.filium. ff. de his qui ſunt ſui vel alie.iu.& eſt glo.in l. 1.C.quo.bo.& tex.in l.lutius ff.de cond. & demonſt.

Et propterea ſuffic.prob.præſumptiua. vt habetur in locis præal.& in ſpecie vt Ang.in conſ. 136.

Idē in probat. fraternitat.vt vult Pau.de ca.in 3.vol.pſ.150.

Refert tamen Alb.de roſ.in d.l.1.ff.de prob.quoſdam dice. quòd filiatio tribus modis probari poteſt.

Primò.per aduerſarij confeſſionem.c. 1.ext.de confeſ.

Secundò,ſi probe.maritum & vxorem fuiſſe clauſos in vna turri, & ibi fuiſſe cuſtoditos per vnum annum, iſtud tamen non videtur verum,quia cuſtodes non ſemper potuerunt vel aliquis ex ipſis potuiſſet reddere prēgnantem mulierem,ergo iſta probatio non concludit.c.in præſentia.cum ſi.de probat. ſed quòd concludat tenet Barb.in 3.vol.conſ.3.col.3.

Tertiò,eſt modus quem dicunt quidam probari in auth.itē ſi quis.C.de nat.lib.ſed etiam videtur,quòd illa ſit prēſumptiua,non autem concludens probatio.

In hac materia dic q; filiatio non poteſt concludenter probari,vt dixi ſ.oportet ergo tam probare per cōiecturas,ſ.probando, q; eſt natus in domo coniugum vicinis ſcientibus.l.ſi vicinis.C.de nupt.item proba. per tractamentum,ſc.proban. q; tales coniuges tractarunt me vt filium,& econtra. ego eos vt parentes.vt eſt opt.tex.in l. 1.ibi charam filiam habuiſſe. ff. de queſtio.& hoc modo proba.non proprietas,ſed quaſi poſ. filiationis.& ita vult Dec.in conſ. 54. Barb.in 3.vol. conſ. 14. col.7.adde tamen q; licet quis fecerit aliquam prolem nutriri tamen per hoc,non præſumi.ille filius.Ale.in 2.vol.conſ.74.

No.q; ſic.eſt dare quaſi poſ.filiat.ita & fraternitat. gl.not.in l.non nudis.& in l.non eſſis.C.de probat.Ang.in l. 1.C.quor. bon.Fel.in c.per tuas.in fi.com.ext.de prob.

Et iſta quaſi poſ.fraternitat. eſt magni effectus, quia retorquet onꝰ p̄bandi p̄rium in aduerſariū.vt no.in d.l.non nudis.

Filiatio proba.etiam per vulgi op. ſeu cōem hoīm famā & reputationē.l.cū de laniōis.§.alīnā molēdinariā.ff.d̄ fun.inſtr.

Proba.etiam filiatio ex confe.iudiciali directe facta de filia. alicuius.quia ille talr in iud.nominatus pro filio conſtituitur in quaſi poſ.filiationis.l.j.§.Iulianus.alias idē iul. ff.de lib.agn. & ita vult Panor.in d.c.per tuas.vbi addit idem eſſe in confeſ. extraiudiciali,principaliter ad hoc facta, præſente nominato. l.certum.§.ſi quis abſente.ff.de confeſ.

Plus dicit Bar.in d.§.idem iul. q; idem eſſet in nominat. facta etiam inciden. quando illa nominatio magis conuenit filio quam extraneo. puta quia dix. bene venerit filius meus, quem volo habere & tenere bona mea.& hoc dictum Bar.ſequitur Ant.de Bu.d.c.per tuas.de quo vide latius per Fel.ibi.

Item per inſtitutionem in teſtamento probatur filiatio.Sozi.in 1.part conſ.89.col.2.Barb.in 3.vol.conſ.14.col.7.

In practica ad probaſi. filiationem, poteſt hoc modo articulari.primò,q; inter Petrum & Mariam fuit contractum matrimonium leg. item & ſolennizatum in facie ſanctæ matris eccleſiæ.item & dicti Pet.& Maria.erant tempore dicti matrimonij habiles ad ipſum matrimonium contraheñ.item q; ipſi iugales,vti vir & vxor ſimul habitabant, & ſic ad inuicem ſe tractabant,appellabant & nominabant vt vir & vxor.

Item quòd ipſe talis natus eſt in domo dictorum Petr. & Mariæ iugalium, vicinis ſcientibus. item & dicti coniuges eum tractabant & nominabant vt filium.& econtra. ipſe eos tractauit vt parentes. & ita comm.teneba.ac tene.& reputa.à cognoſcentibus.

Item quòd fuit & eſt publica vox & fama, quòd ipſe talis eſt filius dictorum Petri & Mariæ iugalium.

Et ita in effectu vult Bar. in l. filium. ff. de his qui ſunt ſui, vel alien.iur.& in l. 1. ff.quor. bonor. cum aliis alleg. in dictis locis,per Alexand.quem etiam ample vide in 1.volum.conſ. 51.Sonz.in 1.part.conſ.39.Dec.in conſ. 54.Hypol.in l. 1. §. 1. in 5.column.ff.de quæſtionib.Panorm.in ca.peruenit. qui fil. ſint legit.

Nota,quòd non dicitur probata filiatio, ſi teſtes dicant, quòd per ciuitatem publice dicitur, quòd iſte eſt filius talis, vt in terminis vult Alexand. in 4. volum. conſ. 25. quod refert & ſequitur Iaſo.in l.neque profeſſio.circa principium.C. de teſtamen. faciunt quæ vult Paul. de Caſtr. in 1.volumine. conſ.431.

Et aduerte ad id quod dixi ſ. quòd natus in domo coniugum vicinis ſcientibus,præſumitur filius. Quja hoc habet locum, etiam ſi mater eſſet vna meretrix ſeu adultera. text. eſt ſingul.in l.miles.§.defuncto.ff.de adul.de quo vide Fel. in d.c. per tuas.& Alex.in 5.volu.conſ.157.& in d.§.defuncto. addo Bal.in 5.par.conſ.39.in fi.Barb.in 2.volu.conſ.58.col.1.Alex. in 1.volum.conſ.37. repetito in 3.volum. conſ.87. Hypol.in d.§.1.in 6.col.in princ.Panorm.in c.tranſmiſſe.qui fil.ſint leg. & in cap.intelleximus.num.7. de adult. & in c.officij.de pœn. Alex. in dicto §.defuncto.

Ampl'ia

Amplia quia natus ex concubina in domo concubinarij præsummi. filius illius concubinarij gl no. in ca. Michael. de fil. presbi. quam ponderauit Panor. in d.c. per tuas. & ita vult Fely. ibi in pr. com. & Alex. in d. conſ. 157. Bened. in conſ. 2. in 1. col hypo. in d. §. 1. Panor. in d. c. tranſmiſſe.

Amplia fortius quia non admitteretur probatio in contrarium. Ita hypo. vbi ſupra.

Amplia etiam ſi incontinenti poſt mortem mariti vxor vidua formicetur, & naſcatur puer. ꝯ. ix. menſes. quia prę ſumitur mariti. Cremſ. ſing. 126.

Limita niſi. probaretur. abñtia. mariti vel concubinarij vel impedimentum copule. d. l. filium diffinimus. & ita vult Fel. in d. c. per tuas. in 1. not.

Limita etiam niſi probaretur. filium. eſſe natum. in domo alterius quam mariti. & ꝙ ille talis & mater. tractabant illum vt filiũ. & ita erat fama. quia tunc non præſumetur filius mariti ſed illius. Ita pulchre. Bened. d. conſ. 2. & idem in effectu videtur tenere Pau. de Caſtr. in d. conſ. 175. in 2. vol. Cor. in 3. vol. conſ. 1. in 3. dubio. alias in 11. col. verſ. & modo Barb. am ple. in 4. vol. conſ. 68. in 2. col. & ſeq.

filiatio debet probari per aſſerentem. Iaſ. in d. l. neque profeſſio. in 1. col. C. de teſta. & dixt. infra. in ver. probatio. §. 32.

Aduerte ad vnum quod vult Iaſ. in l. gallus. in 14. col. ff. de lib. & poſth. vbi dicit. quòd quando filius eſt ſimilis patri ſeu marito præſummitur illegitimus. all. Iacob. Butr. in l. fin. C. de carb. edict. & eſt ratio. quia quando vxor adulterat propter timorem mariti ſemper habet cor. ad eum. & ex illa cogitatione. & imaginatione. generat filium ſimilem marito. & refert Iac. Butr. quòd ita ſibi dicebat quidam ſuus amicus. magnus medicus.

Addit Iaſ illud quod refert diuus hiero. in quæſtionibus ſuper geneſi ſcriptum fuiſſe in libris hypocratis quòd quædam mulier erat punienda propter ſuſpitionem adulterij cum peperiſſet filium pulcherrimum & oĩo diſſimilem vtrique parẽti & toti generi ſed hypocrates ad hoc vocatus decidit quæſtionem. Monens videri ne forte talis pictura eſſet in camera cubiculari. qua inuenta. liberata fuit à pœna adulterij.

Addit fortius quod refert fabius quintilianus qui liberauit quãdam matronam accuſatã de adulterio quòd filium ethiopem peperiſſet. Nam ex imagine tali. in Camera exiſtente. iudicatum eſt illud contigiſſe.

Alibi ſecundum eum diuus Aug. in libr. 11. de ciuitate dei. refert non eſſe mirum ſobolem procreari ſimilem conſpecte imagini. cum diuus hiero. ſcribat hoc ipſum. in equorum gregibus apud hiſpanos obſeruari.

Vnum nota, ꝙ matri dicenti filium ſuum non eſſe filium mariti. non creditur. l. fi. ff. de prob. & ita vult Bal. in 1. part. ꝯ. 59. Iaſ. in d. l. gallus. in 14. col. vbi refert queſtionem. de eo qui renuntiauit regno ex dictis matris dicentis illum non eſſe filium regis. & all. Bart. in l. filium diffinimus. de his quæ ſunt ſui vel alie. iu. dicere. quòd ipſe hoc feciſſet. Addo Barb. in 2. vol. conſ. 58. in 1. col. & ita videtur. tenere. Paul. de Caſtr. in 2. vol. conſ. 175. Fely. poſt Panorm. in c. per tuas. de proba. Cor. in 2. vol. con. 201. in vlt. col. hypo. in. l. 1. §. j. in 6. col. ff. de quæſtio. Panor. in c. officij. de peniten. Alex. in l. neque profe. C. de teſta.

Imo dicit. Fely. in c. per tuas. in 3. col. verſ. Amplia 1. de proba. quòd filius non tenetur. credere. vtrique parenti. dicenti eum non eſſe filium eorum Panor. in c. tranſmiſſæ. qui fil. ſint leg. & in c. accedens de purg. cano. P. Andora.

filius præſummitur. eſſe mariti mortui. etiam ſi naſcat poſt nonum menſem. & ĩ. decimum. Alex. & Sõz. d. l. gallus. & ibi etiam Iaſ. in 14. col. vbi tandem dic. eſſe. relinquendum. phiſi. Cremſ. ſing. 126. vbi loquitur. quando natꝰ eſt filius ĩ. nouem menſes. vide in ver. mulier. §. 18.

Quid ſi pater excedat 60. annum. & mater 50. vide in ver. mulier. §. 17.

Quid autem ſi maritus erat ſexagenarius & vltra. an filius præſummatur ſuus. vide infra. in ver. Mulier §. 17. verſic. vir autem.

Quando mater ſcit filium non eſſe mariti debet totis viribus agere. vt filius intret religionem. Panor. in ca. veniens. de eo qui dux. in matr. quam polu. per adul. vel ſaltem filio relinquere ſolum legitimam. Vide latius Panor. in c. officij. de peniten. P. Andora.

filius naturalis ali non debet ab hærede patris defuncti, qñ ex operibus, & ingenio ſuo. vel ſaltem ex famulatu ſibi victum acquirere poteſt, per doctrinam Bar. in l. ſi quis à liberis §. ſed ſi filius. vbi ipſe voluit ꝙ filius legitimus, qui ſe ex operib. ſuis alere poteſt, alimenta petere non poſſit. ff. de li. agnoſ. vnde idem Bar. ſcribit filio robuſto & ſano nihil operãti à patre alimẽta denegari poſſe, modò ſm ꝯditionem natalium operari ei nõ eſſet verecũdum. Bar. in l. vnic. n. 7. C. de mẽdican. valid. li. 11. Laur. Calca. in cõſ. 59. nu. 10. in fi. Phil. Dec. in cõſ. 576. & Bal. Nouel. in tract. de dote in 6. par. in 16. priuil. Vnde hæc ſnĩa multis tãquam communis videtur, ſed Aym. Crauc. in conſ. 199. per multa argumenta tuetur, ꝙ nihilominus pater ſi velit, poſſit ei relinquere pro alimentis, quia non poterit ſemper lucrari, nec ſemper ſe alere, & ita quotidie practica ri ſcribit Car. Mol. in annot. ad con. Dec. ĩ d. conſ. 576. in verb. qñ à ſeipſo. De qua quæſtione copioſè quoque ſcribit Rolã. à Valle, in conſ. 54. in 2. To. conſ. Kirchouius.

filij hæredis inſtituti ſi in ꝯditione poſiti ſint, nõ cẽſeturvocati à teſtatore, ſed ſolũmõ eſt illis reſeruatũ ius legitime ſucceſſionis ab inteſtato. com. in §. teſt. q. 77. verſ. Pone ergo. P. F.

filij in conditione poſiti à teſtatore grauati, non propterea cenſentur vocati. Magis com. dicit ꝯtra Bart. in l. Lucius. ff. de hæred. inſtit. in §. teſt. q. 78. verſ. Sed quicquid. Idem.

filius grauatꝰ de reſtituẽdo purè, nõ detrahit niſi legitimã: ſub ꝯditione verò grauatꝰ, detrahit legitimã & Trebellianicã. eſt com opi. ſecũ. Alex. conſ. 250. quo ad primũ. vol. 6. & Dec. conſ. 320. dũ legerẽ Paduæ. de qua Cano. in c. Raynu. c. Raynaldus. extrà de teſta. Legiſtæ in l. filium quẽ habẽrem. maximè Iaſ. C. fam. ercif. Ratio aſſignat: quia quicquid habet filius ex bonis paternis, ſtatim debet in legitimã imputari. l. qñ ĩ nouella. C. de inof. teſta. Bart. in l. quanquam. C. ad l. Falc. & vno eodémque tempore legitima, & Trebellianica ſimul detrahi non poſſunt. Conſidera tamen, ꝙ oppoſitum æquius videretur: quia magis grauatur filius per purum fideicommiſſum, quàm per conditionale, ideò magis eo caſu foret releuandus. arg. l. eum qui. de iureiur. & contra com. opin. vide etiam tex. ſubtiliter ponderando in d. l. filium. & ibi aperit Iaſ. C. fa. ercif. & hanc opi. contra communem, per multa fundamenta tenet Oldr. in conſ. 205. incip. 1. &c. M. Chærian.

Ex ſola delatione hæreditatis paternæ, nõ eſt fundata intẽtio creditorũ ꝯ filiũ. niſi probẽt illũ ſe immiſcuiſſe. Eſt comm. opi. ſecundum Alex. in l. ſi cùm dotem. §. tranſgrediamur. vet ſic. in gl. in verb. extiterit. ff. ſo. ma. Et hoc propter beneficium abſtenſionis, quod neceſſitatis vires ſuſpendit. Idem filius qui patri. ff. de vulg. & ibi vltra omnes latiſſ. dixi. Idem.

Statutum excludens filias, ſtantibus maſculis, licet tantum loquatur de filiis, ſimpliciter tamen extenditur etiam ad nepotes. Eſt deciſio Bald. communiter approbata in l. 2. C. de ius voc. & eſſe communem, atteſtatur Deci. conſ. 372. viſis & diligenter. verſ. poſtremò in terminis ſequitur. Iaſ. in l. de quibus. ff. de legi. & eſſe communem dicit Alex. in conſ. 203. viſo themate. vol. 7. Idem.

filij nati ex legitimo matrimonio, ſuccedunt de iure in feudis. c. 1. §. naturales ſi de feu. fuerit controuerſia inter domi. & agna. in vſib. feud. Ampliatur hoc procedere etiam ĩ legitimatis per ſubſequens matrimonium, qui quidem legitimati admittuntur ad feudi ſucceſſionem, vt notant omnes Canoniſtę communiter in c. lator, qui filij ſint legiti. quam communem ſequuntur, & citant Ant. de Butr. Card. & moder. ibi, Alex. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus, nu. 18. ff. ad Treb. Ripa in repeti. l. ſi vnquàm, n. 86. cum aliis ſeq. C. de reuo. donatio. Io. de Imo, in l. ꝙ dicitur, ff. de verb. obl. poſt Hoſt. & Io. And. ĩ d. c. lator. Hoc idem tenet Boeri. in deciſio. 240. nu. 16. cum duobus aliis ſeq. poſt alios cõgeſtos per Petrum à Duenas in ſuis regulis in reg. in ver. filius naturalis legitimatur per ſubſequẽs matrimonium in 6. ampliatio. & Laur. Sylu. rub. 32. vbi iſtam cõmunem latè ſuſtinet, ſequitur & tuetur. Ratio huiuſmodi cõmunis videtur iſtihæc, qñ legitimati per ſubſequẽs matrimonium. (quantum ad effectum iuris) dicuntur verè, & propriè nati. Imò iſti. legitimati propriè agnati dicuntur legitimi, & naturales, c. tanta, qui filij ſint legiti. & notat Pau. de Caſt. in l. fi. C. de iis, qui ven. æta. & Abb. in d. c. tanta. vbi ait, ꝙ ſtatutum loquens de legitimis, comprehendit legitimatum per conſequens matrimonium. quia perinde cenſetur, ac ſi matrimonium à principio contractum fuiſſet ante ortum filiorum, vt in d. c. tanta, & in §. dubitatum itaque. in auth. de inceſtis nuptiis, & ibi Iacobus de Bello viſi. Sed nota ꝙ Veneti nõ admittunt iſtos legitimatos per ſubſequens matrimonium ad eorũ nobilitatem licet illos admittant vti legitimos, ad bonorum ſucceſſiones, fideicommiſſa, & feuda, iuxta terminos. d. c. tanta. Imò tales legitimati non admittuntur ad nobilitatem, nec ad eorum conſilia, vt dixit Fulg. conſ. 62. ſtante ſtatuto. Vnde dic ex prædictis, ꝙ ſtatutum excludens fœminas propter maſculos, excludit etiam legitimatum per ſubſequens matrimonium, ſecundum Anch. con. 242. ex tenore, & Deci. con. 155.

Universidad de Deusto Biblioteca

diligenter,& pro tenui:similiterq́ue isti filii per subsequẽs matrimonium legitimati. succedunt etiam in emphyteusi ecclesiastica,secund.Alex.& Mod.in d.l.ex facto §.si quis rogatus, Anch.cons.241.nu.5.seu in d.cons.242. Imo.in d.l.q́ dicitur, nu.10.ff.de verb.obl.& alios quamplures relatos per Petrum à Duenas in prædicta regula. filius naturalis legitimatur,nu. 7.Ampliatur secundo loco dicta conclusio habere etiam locum in filiis emancipatis qui quidem in feudis admittuntur, secundum Bal.in c.1.de succes.feu.in vsibus feudorum,cuius sñiam supponit esse communem Marcus Mantua, in Apophtheg.apophtheg.64. quia secundum scriben. inclinãtes in istam communem hodie in successionib.ab intestato videtur sublata differentia emancipationis, & patriæ potestatis. §. si verò in auth.de hæred.ab intesta.veni. Viuius.

Filij sunt necessariò à parentibus instituẽdi, vel exhæredandi,vt valeat testamẽtum,l.inter cætera.ff.de lib.& posth.& de iure nouissimo Authẽricorum isti parẽtes tenẽtur,ac debent honorabili titulo institutionis filiis legitimam relinquere. §.aliud quoque capitulum.ĩ auth.vt cùm de appellat.cogno. & hoc tenẽt gl.& Areti.in §.tam autem,& in §. igitur.inst.de inof.testa,vbi latè Moder.gl.& Doct. omnes communiter in auth.nouissima,prout ibi refert Iaf.n.13.C.de inof.test.d.l.inter cætera.& in l.omnimodo,post Pau.Castrẽ.C.de inof.test. Ratio est ista,qñ visum est iuris prudẽtibus institutionis titulus honorabilior.secundum gl.in l.filium.§.sed etsi portio.ff. de lega.præstan. & quamuis titulus quoque legati honorabilis sit,l.amicissimos.ff.de excus.tut.& ibi Nic.de Neap.Nihilominùs institutio etiam vtilior.Nam filius institutus in re certa totam hæreditatem habebit,hærede vniuersali non adeunte,vt notant Doctores in leg.quoties.C.de hæredi.insti. & latius dicemus ĩ.Et sæpè euenit,q́ testator sobolem masculinã non habẽs,agnatos hæredes instituat,& certam summam filiabus relinquat,ipsas nõ instituẽdo in dicta quãtitate quã relinquit,& ita testamẽtum tam iure Ciuili,q̃ Canonico subuertatur,sm opi.magis communem, quam sequitur, declarat & citat Iaf.in d.auth.nouissima,Ancha.Ant.& Mod.in c.Raynu. de testa.vbi Barb.de hoc latissimè disputat. Limitantur prædicta non procedere,vbicunque filius de consensu ipsius preteriretur in testamento patris,vel matris,tunc enim possunt prę teriri secundum Doct.communiter in l.posthumo. C. de bo. pos.contra tab. de qua communi attestantur Boeri. in decis. 201.n.40.& Iaf.in d.l.posth.n.26.cum aliis seq. Viuius.

Filiorum appellatione in contractibus filiæ non veniunt. Est com.opi.secun.Deci.in cons.433.visa copia. Chærian.

In substitutionibus Filiorum appellatione nepotes non cõprehenduntur. Est magis com.opi.teste Soci.in cons.104.qñ præsens.in pr.vol.3.Contrarium tenet Dec.& dicit esse com. cum Bart.presertim qñ appellatione filiorum confertur in futurum.in cons.395.in casu proposito post Alex.cons.9. visis. vol.1.Idem Dec.latè in cons.95.vers.venio ad secund.Doct. communiter in l.Gallus.§.quidam.& §.instituens.de li.& posth. & quod filiorum appellatione in dispositione hominis, non contineantur nepotes,dicit veriorem Deci.in cons.545. viso testamento.vide 5.nu.8. Idem.

Vbicunque in dispositione testatoris fit mentio de filiis,in eorum fauorem eis relinquendo,semper filiorum appellatione nepotes continentur.Est comm.opi.omnium cum Bar.secundum Soci.Iun.in cons.116.viso puncto.num.23. volu.1. Idem.

Filiorum appellationevbi expressè sunt filij nominati,non veniunt nepotes.Cur.Iuni.con.114.nu.5.communem dicit. Villalob.

Amplia primò,in statuto excludente filiam propter filium masculum:quia si est nepos,excluditur&filia:Iaf.in l.de quib. ff.de legib.nu.16.communem dicit.

Amplia secundò,in fideicommisso, etsi non sint nominati propriis nominibus:quia nõ comprehenduntur nepotes.Bello.in cons.50.nu.5.communem dicit.

Fallit primò, si testator nominet filios honorando illos in institutione,vel substitutione.Cur.Iun.cons.128.n.12. com. dicit.

Fallit secundò,quãdo sequeretur aliquid durum.Cur.Iun. cons.3.nu.8.communem dicit.

Fallit tertiò,in casibus,in quibus masculinum concipit fœminam.Idem Cur.Iun.nu.12.communem dicit.

Fallit quartò, quando dicit velle conseruari in agnatione bona sua.idem ibi nu.11.communem dicit.

Fallit quintò,quando testator fecit mentionem de filiis nascituris.Idem Cur.Iun.ibi.nu.9.communem dicit.

Fallit sextò,quando dispositio testatoris fuit collata in futurum euentum incertum, tamen si decesserit sine filiis. Goza.cons.4.nu.13.& 31.communem dicit ex Decio cons.391. Idem.

Filij naturales tantùm admittũtur ad accusandum de morte patris,& præferuntur cæteris consanguineis,recepti.ssimam omnium sñiam esse dicit Plaza in c.41.n 5.Si verò essent spurij adulterini vel incestuosi nõ admittuntur.Communem dicit Felinus in c.nõnulli.§.sunt & alij.nu.58. de rescriptis. Sed si certum patrem agnoscerent,nõ essent ab accusatione repellendi.com.dicit Petr.Bellus de re militari.n.64.Clar. d.§.fi.q. 14.vers.quæro an filij. P.Fichard.

Filij naturales & spurij possunt pacem facere pro offensis factis eorum matribus,etiam patribus qñ sunt certi. Comm. dicit Petrus Bellus de re milit.num.64.Clar.d.§.fi.q.58.vers. scias autem. P.Fichard.

Filium pater etiã propter alias causas quã illas 14. in auth. vt cùm de appell.cogn.expressas, exhæredare potest, quæ tñ sint illis similes vel maiores, vt quod fuerit proditor patriæ, &c.comm.in §.test.q.41.vers.sed quæro. P.Fichard.

Filium pater exheredare potest,etiam propter verbalem iniuriam tantùm,si tamen grauis sit,vt si illum appellauerit proditorem,&c.com.in §.test.q.41.ver.Sed an. Idem.

Filium si mater, vel auus maternus in testamento præteriit nulla inserta causa, testamentum nullum est. com. dicit. in §. test.q.47.volu.vlt.Sed causa legitima inserta, tunc præteritio habetur pro exhæredatione.Com.dicit ibidem. Idem.

Filio exhæredato,causa testamento non inserta, testamentum ipso iure nullum est, & non opus est querela inofficiosi testamenti ad rescindendum illud.com.in §.testa.q.40.vers.a liquando enim idem est, etiam si causa aliqua inserta sit, sed non legitima.Eadem q.40.vers.Aliquando verò. Idem.

Filio vno ex pluribus à patre præterito, & reliquis institutis inæqualiter,poterit ille cui minùs relictum est quàm aliis, etiam tacente filio præterito.testamentum dicere. com. in §. test.q.43.vers.successiuè. Idem.

Filij filiorum positi tantum in conditione,non censentur à testatore grauati.Est vera & communis opi.secundum Alex. in cons.202.viso themate,circa pr.vol.7. M.Chærian.

Filius etiam post immissionem vel additionem hæreditatis paternæ,præsumitur adhuc testamentum patris,& in eo contenta ignorare.Est comm.opi.pro Bart.cont. Bald. secun. Iaf. in l.eius qui in prouincia.in §.fi.vers.tenendo tamen.ff.si cert. per.Io.Crotum,in l.qui Romæ.§.duo fratres.nu.47.vers. obstat.ff.de verb.obl. M.Chærian.

Conditio Filiorum in futurum euentum collata,comprehendit etiam nepotes.Est com.opi. secun. Alex. cons.9. visis verbis.vers.veriorem.vol.1. Idem.

Filius non conficiens inuentarium,amittit Trebellian. Est magis com.opi.secun.Dec.in cons.480.in casu.vol.4.

in materia onerosa seu præiudiciali,veluti fideicommissaria, appellatione Filiorum non veniunt nepotes.Est verior,& cõmunior opi.secundum Dec.in cons.95.vers. venio ad secundam vol.1. Idem.

Filij naturales præteriti, vel iniustè exhæredati,nõ possunt testamentum dicere nullum, vel contra tabulare. com. dicit in §.I.Q.4.V.Sed quid in filiis. P.Fichard.

Filij positi in conditione, regulariter loquendo (nisi aliud appareat)non dicuntur vocati.vt est gl. communiter recepta ibi per Bart.Bald.Paul.de Castr.Imol.& alios in l.Lucius,la 2. ff.de hæred.insti.& hanc opinio.tanquam communem & veram sequitur & defendit Soc.Sen.in l.cùm auus.ff.de cond.& demonst.cum concordantibus,vt per Soc.Iun. in con.27.Magnifica domina.nu.14.1.volu.& in cons.65.sub nu.4.volu.4. E.Muscul.

Filij,& descendentes masculi,de cõsuetudine, præsertim in Italia obseruata,succedunt ita in feudo Comitatus, sicut in aliis:ita dicit Andræ.de Iser.in ca.1.post pr.in ver.hodie succedunt,de feud.Marchiæ.vel duca.Et Soc.Iun.in cons.31.nu.8. vol.4.hoc intelligit,q́plures filij possunt æqualiter succedere & ita etiam voluisse Iser.dicit patere ex eo,q́statim subdit:sed non diuidunt. Non enim talia verba conuenirent nisi habentibus feudum commune.Et cum Iser.transeunt ibi communiter Doct.vt ibi per Præposit.in 1.nota.& per de Afflic.in 3.nota.vers.hodie autem.Et dicit Præposit. q́ ita communiter tenent Feudistæ. Et prædicta consuetudo probatur etiam in c.j. §.fi.de alie.feud.ibi.sed hodie est vsurpatum: vbi latè Præpo. & ante eum Andr.de Iser.in fi. E.Muscul.

Filij grauatorum in cõditione ponuntur in forum fauore, vt ipsi habeant.ita est gl.notab.in l.filiusfa.§.cum quis.ff.de lega.1.siue vellimus intelligere,vt habeat,s.ab intestato, siue ex testam

testamento grauati.de quo primus testator dicitur confidisse vt vult opinio illa,quæ à pluribus appellatur communis,s.q̃ positi in conditione non dicantur vocati ex testamento grauantis.iuxta gl.in l.Lucī,quam ibi sequuntur Bart.Bald.Pau. de Castr.& alij plures.ff.de hæredib.instituen.&de quo plenè tract.Soc.Sen.in l.cum auus.ff.de cond.& demonst. Et tradit Soc.Iun.in cons.41.nu.9.vol.4.dicens,quòd hodie de hoc sit communis opinio,vt per eum. E.Muscul.

Filiorum appellatione veniunt nepotes,quãdo in testõ fit mentio de filiis testõris in dispõne eius fauorabili. vt est doctrina Bart.communiter recepta in l.liberorum.ff.de ver.sig. Et tradunt Doctores maximè Moderni.in l.Gallꝰ.§.instituẽs. ff.de lib.& posth.Soci.Iun.in cons.44.nu.8.volu.4. cum concordantibus per eum.

Ampliatur procedere quãdo simpliciter,& generaliter fieret mentio de filiis, eis prouidendo.non autem quando de filiis proprio nomine vocatis,& specialiter nominatis,tunc enim sub nomine filiorum,non continentur aliquo modo nepotes,vt est communis doctrina Bart. & aliorum in d.l. liberorum,& locis præall. Et hoc dicitur esse indubitatum, & extra omnem disputationem Doct.vt dicit Cur.Iun.in cons.57. nu.2.Quem etiam refert Soci.Iun.in cons.66.num.3.volu.4. E.Muscul.

Filij non legitimè procreati, etiam quod essent legitimati per rescriptum,& sic essent habiles ad succedẽdum patri, tam ab intestato,q̃ ex testamento,non faciunt deficere conditionem(sine filiis de legitimo matrimonio procreatis) & sic nõ excludunt substitutum,quia de his testator non sensit loqui, nec fuerunt in dicta conditione comprehensi:secundum cõmunem opinionem,vt per Soc.Iun.in con.82.n.17.cum concordantibus per eum.in 4.vol. E.Muscul.

Filij sola,ac simplex nominatio non operatur,vt quis filius esse dicatur,& sic filiatio ex sola parentum nominatione non probatur,nisi alia adminicula concurrant,fm Bart.in l.1.§.idẽ per contrarium.ff.de lib.agn.Anto.de But.in c.Michael.in fi. de filiis presb.Ang.& Pau.Castr.in l. non epistolis. C.de proba.Bald.in l.non nudis,eo.tit.gl.in c.per tuas,de probatio.vbi Dec.nu.28. exprimit istã esse cõem opi.Rebuffus quoque in tractatu nominatio.vers.1.fallit.Couarr.in epist.4.c.8.§.3.nu. 7.& Petr.Duennas in reg.342.filiatio non probatur,in quibꝰ locis vtiliter,& copiosè limitant communem istam in 4.casibus non procedere,quorum vnus cõiter approbatur,vt clarè in locis premissis colligitur,sed in casibus prędictis,in quibus præcitati Doct.aiunt nominationem filiorum probari, venit facienda necessariò talis interpretatio vt hoc intelligendum, verificandúmque sit in filiis legitimis,&naturalibus,vel in naturalibus tm̃,non autem ĩ filiis spuriis,inter quos nominatio ipsa nihil prodest,ita Ang.cons.199.quem sequitur Ias.cons. 102.lib.4.& Gratus cons.158.lib.2.ideò debent esse cauti ad uocati in probanda filiatione,quos instruit Bart.in d.§. idem per cõtrarium,& in d.l.non nudis,&Dec.cum aliis relatis per eum,in d.c.per tuas,nu.40.Item filiatio minimè probatur per solum tractatum non concurrentibus aliis adminiculis,& per consequens,q̃ quis producit fuisse tractatum vti filium parentibus postmodum hoc negãtibus nõ ob hoc videtur sufficienter probatus tractatus ipse filiationis,fm Alb. Bald.Ang. & Saly.in l.non ignorat.C.qui accus.non pos.Bald.in d.c. per tuas.Bart.in d.l.non nudis,in 2.lect.& in l.quidam.ff.de cond. inst.Flori.in l.quidam.ff.de proba.Ias.in l.neque professio. C. de testa.& cons.106.in fi.lib.1.& cons.102.lib.4. & Alciat.in tract.de presump.in 3.reg.præsumpt.38.vbi scribit istam fore veriorem,magisq̃ comm.opi.In contrariam verò partem, videlicet filiationem plenè probari per tractatum inclinauerunt Fely.post alios relatos per eum in d.c.per tuas,nu.13.Iaco.de S.Georgio,in d.l.quidam.Natta.con.159.n.15.& Dec. cons.54.vbi ait istam opi.esse communem,& sequitur Aegidius Bossius,in pract.crim.in tit.de partu supposito,nu.9.11. 27.28.& seq.sed prædictas opiniones ad optimam consonantiam videtur reducere Couarr.in d.§.3.n.6.& Alciat.in d.præsump.38.n.5. cum aliis seq.vbi occasione sumpta concordãdi opiniones istas ponit quatuor casus necessarios. Et Vasq. in trac.de successionum processu.lib.1.§.4.n.4. & seq. F.Viuius.lib.2.opi.124.

Filij non acquirunt,cùm patri succedũt,sed acquisitum capiunt,fm gl.fi.singularem ab omnibus cõiter receptam,in c.j. de feudi cognitione,quam gl.Bald.ibi cõmendat, & dicit mẽ tenendam,ex qua,& Aluar.ibi,in fi.refert q̃ mortuo vasallo ius feudale in filium continuetur.arg.l.1.§.largius,de succ. edi. dicens feudum in filiis de nouo non acquiri, & idem tenet Præpo.loco prædicto, volens, q̃ in feudo antiquo, & patrimoniali non sit opus filios in possessionem mitti,quam prius habebant,exprimensq̃ d.gl.signandam fore,q̃ materia suitatis,etiam in feudis locum habeat,faciunt,quę tradit Bald.in l. cum antiquioribus.q.10.C.de iure delib.qui per gl.precitatã voluit,q̃ in feudis possessio ad suum hæredem transmittatur, qui & viuo patre inuestitus esse, & possidere censeatur, & propterea possessionem in eum absque alia inuestitura continuari,idem Bal.in c.1.an mut.vel surd.aut.ait filium in vita patris nominari feudatarium,ita q̃ post mortem patris potius dicatur feudum retinere,q̃ de nouo succedere Ampliatur prædicta q̃& iure communi,nondum feudali possessio hereditatis paternæ continuetur,vt est gl.in l.in suis,de lib.& posth.vbi dicit filios hæredes suos sicuti invita patris sunt quodammodo dñi,ita & possessionem habere dicantur,& idem inquit gl.in §.sed sui,insti.de hæred qualit.& diff.videlicet filium viuo patre possessionem habere videri,per l.2.§ filium.ff.pro hæred. &dicitBart.filium se non posse nominare hæredem de nouo, id est,dñm,& possessorem,qui ante erat,idem & Paul.Castrẽ. ibidem,qui filium viuente patre quodãmodo dñm,& possessorem esse ait,& sic per præmissa satis apparet q̃ à patre in filium, & in feudis, & in aliis rebus possessio continuatur.Sed si rem syncera iuris veritate considerare volumus,ista amplia tio.q̃ possessio hæreditatis à parente in suũ hæredẽ continuatur vera non est,& licet gl.in d.l.in suis.& in d.§. sed sui huiusmodi continuationem admittere videantur,nihilominus hæ gl.iure non probantur,& contrarium docuit ipsamet gl. in l. cùm miles, ex quibus causis maior. & in l.cum hæres. & ibi Bart.& cõiter omnes,de acq.pos.& inquit Bal.l.in suis,possessionem nõ transire in suum heredẽ sine apprehensa possessione,quod & Alex.ibi asseuerãter tenuit,qui pro hoc plura allegat,Bal.in auth.ingressi.C.de sacr.eccl.& in l.fi.in pr.C.de edi. diui Adria.toll.quod sustineri potest ista ratione,nam possessio sine animo retineri non potest.l.si quis vi.§.1.de acq.poss. & l.licet.C.e.tit.sed animus patris morte finitur,nec ad hæredem transit.l.4.ff.loca. vnde morte patris rumpitur, & extinguitur possessio.l.qui vniuersas.§.quod per colonum,de acq. poss. F.Viuius lib.2.opi.123.

Filij duorum fratrum venientes ad successionem patrui, nullo superstite patruo,succedunt eidem patruo ab intestato postmortem in capita,non autem in stirpes, fm Azonem in summa.C.de legi.hæredib.§.iure verò nouissimo.gl. in §.hoc etiam.insti.de legit.agnat.succes. Host.in summa de succes.ab intesta.§.& qualiter.Io.And.in addi.Spec.ti.de succes.ab intesta.§.1.vers.sed an filij fratrum.Iacob.But.Bal.& Saly.in auth. cessante.C.de legi.agna.succ.& Couarruuias,in suis epi.in tit. de succes.ab intestato, sub nu.8. cum aliis congestis per eum & per Tyraq.in lib.1.de retract §.11.gl.11.n.3. quorum opinioni astipulatur etiam Capra cons.21.num.13.proferens ibi hoc cõiter teneri. In contrariam verò sniam, videlicet filios fratrum aut sororum succedere patruo in stirpes,non in capita inclinauerunt glo.Dy.Iacob.Atet.Cyn.Albe.Io.Fab.Paul. Castr.Corn.& Ang.in d.auth.cessante.gl.Bart.& Ang.in l.1.§. fi.ff.si pars hæredi.peta.Faber,& Port.in d.§.hoc etiam,& istorum opinionem falsi fuere cõem esse Nicol.de Vbal. in tract. de succes.ab intesta.tertia parte.Zas.in lib.responsorum.c.7. Tiraq.in d.gl.11.Alex.cons.55.n.4.vol.4.& Bertr.con.2. vol. 1.vbi ita consuluit,& in effectu ista est veritas prout deducit pluribus rationibus,& authoritatibus Bart. in l. post consanguineos.§.hæreditas.ff.de suis,& legit.hære.& Alex.ibi,in addit.ad ipsum Bart.super litera G.& Cy.Alber.& alij communiter,in d.auth.cessante,& aduerte ne te decipiat Capra,in d.cons. suo 21.in fi.& cons.104.nu.j. qui asseruit primam opinionem Azo.& sequacium cõiter approbari, quia assertio hæc falsa redditur,& ipse Capra decipitur in hoc teste Tiraq.in d. glos. 11.nu.3.cum aliis seq.vbi inhæret isti vltimæ opinioni gl. cõmuni simul cum aliis innumeris Doct.relatis per eum. F.Viuius.lib.2.opi.125.

Filij incestuosi & alij nati ex damnato coitu & accusabili, possunt parentes in ius vocare sine venia.vt est gl.communiter approbata.de qua Soc.l.in ius vocari.§ prætor ait.nu.5.ff. de in ius voc.Fortunius,de vlti.fine in cano.& ciui.n.117. Et patri denegare alimenta.vt ibi. Bonacoss.

Filij non obstante præscriptione,seu lapsu 10.ann. possunt agere,& agnoscere hæreditatem maternam,vel paternam ex capite,vnde legitimi, dato q̃ excludantur præscriptione à capite vnde liberi,vt per Bart.cons.128. Alex. cæteroscque omnes,in l.licet.C.de iur. delib. & ista est communis opinio, fm eundem Alex.cons.89.vol.2.Corn.cons.70.volu.4.Gozadi. cons.59.nu.7.& Dilectum,in tract.de arte testandi,rit. de acquirend.vel repudianda hæreditate,cautela 6.n.2. quo ad ex-

Universidad de Deusto Biblioteca

traneum verò si extat ignorantia restituitur aduersus præscri tionem 30.ann.non autem maiorem,vt per Alex.cons.106. vol.5.Fulg.cons.64.Dec.cons.103.& Dilectum cum aliis accumulatis per eum,in d.caute.6.n.3.vbi docet istam commu nem sententiam fore. F.Viuius lib.2.opi.127.

Filij in conditione positi cum qualitate masculorum & aliis concurreñ censentur vocati,secundū magis communem per Burs.cons.13.nu.53.lib.1.

Filij hæredum institutorum:substitutione expirata per defectum conditionis,magis veniunt ab intestato quàm ex testamento vel fideicommisso,secundum communem per Burs at.cons.1.nu.6.lib.1.

Filij in conditione positi non censentur vocati,licet substituti cum conditione masculinitatis, secundum magis communem per Burs.cons.1.n.8.lib.j.

Filij positi in conditione licet grauentur, non tamen censentur vocati,ex magis communi.opi.per Burs.cons.1.n.10. libr.1.

Filij in conditione tantum positi.non censentur vocati. secundum communem per Burs.cons.75.nu.14.lib.1.

Filij masculi in conditione positi simpliciter. non censentur vocati,secundum magis communem per Bursa.cons.86. nu.2.lib.1.

Filij in conditione tantum positi.non censentur vocati.regulaſ,secundum magis communem per Burs.cons.51.nu.6. libr.1.

Filij in conditione positi non censentur vocati licet pluries sint substituti extranei,secundum magis communem perBurs at.cons.51.nu.21.lib.1.

Fili in conditione positi ex coniecturis censentur vocati secundum communem per Burs.cons.52.nu.3.lib.1.

Filij in conditione positi licet grauati:non censentur voca ti secundum magis communem per Burs.con.52.n.22.&seq. libr.1.

Filij nascuntur illegitimi ex muliere desponsata quam quis per adulterium viua prima vxo. polluerat si vterque id sciat, vel filij sint concepti & nati ante sequutum matrimonium, secundum communem per Burs.cons.98.nu.20.lib.1.

Vocati ab intestatò tantum censentur filij in cõditione positi,licet etiam grauati,secundum magis communem per Burs at.cons.51.nu.7.lib.1.

Filium à patria potestate eximit ac liberat episcopalis dignitas.auth.sed episcopalis.C.de episco.& cler.& c.venerabilẽ qui filij sint leg.& no.Bart.in l.patre furioso.ff.de his,qui sunt sui,vel alieni iuris.& in l.si maritus.C.de pa.po.Fran.in rub.de testa & omnes alij Canonistæ communiter in c.si annum.de iud.lib.6.& in c.Iudæorum,de æta.& qual.& Legistæ post Bar. in d.l.patre furioso,vbi Ias.nu.48.&seq.inquit istam esse communem opi. Item filiusfamilias creatus Cardinalis Romanæ ecclesiæ immunis est à patria potestate,secundum gl.in extra ua.execrabilis de preb.inter communes,ver.sublimitatem.& Barb.in trac.de prestan.Card.in 1.part.q.1.nu.69.& hoc idem operatur religionis professio,secundum glo.in l.si ex causa.§. Papinianus.ff.de minor.quam dixit singularem Barb.in d.q.j. nu.69.& hæc omnia procedunt, seu limitantur in his duntaxat, in quibus vtile est ipsi filio à patria potestate liberum cẽseri,nõ autem in his, in quibus liberras hæc esset ei damnosa, & grauis, secundum Bart. in l.item in potestate.ff. de his qui sunt sui,vel alie.iur.in fi.Alex.in l.sub conditione.ff.de libe.& posth.Barb.in d.q.j.& istam fatetur com.opi.Cotta in memoriali,in verſ.episcopalis dignitas,& quamuis prædictæ dignitates liberent filios à patria potestate, nihilominus facer ordo non eximit filium à dicto patris nexu seu potestate,auth. presbyteros,C de epis.& cler.Abb.in c.cùm desideres,& in c. cum voluntate.§.fi.de sent.excom.& in d.ca.Iudæorum.contra glossam ibi,&ista est communis opinio,quam sequitur,& citat Io.de Arnono,in dialogo,dexci.exordiente sed si filius familias esset sacerdos,& Cotta in memoriali.in verſ.sacerdotium.Ias.in l.filiæ.C.de collat.Guliel.Bened.in ca.Raynutius, de test.verſ.insuper de re mil.nu.17.Boer.decis.121.nu.12.& Cassan.in consuet.Burg.nu.4. F.Viuius lib.2.opi.120.

Filio supplementum legitimæ acquiritur,seu debetur ipso iure eo declarãte,& sic eo ipso q̃ filius declarat velle tale supplementum,ei acquiritur,ac conceditur,secundum gl.2.in l. scimus.C.de inof.test.cunctis Doctorum suffragiis receptam ibi.Corn.cons.265.vol.1.cons.265.in hac videtur, volu.3.& cons.264.videtur prima,vol.4.Alex.cons.69.in 2.dubio.vol. 1.& hæc communis glosæ sñia procedit, vt statim mortuo testatore memoratum supplementum ipso iure debeatur absq; filij declaratione,licet commutabiliter,& illa declaratio,quę secundum gl.communem requirit, operatur, vt ipsa acquisitio fiat incommutabilis,quod clarum est,quia defuncto filio nulla per eum declaratione facta, huiusmodi supplementum purè:atque statim filio ipso iure acquiritur, non autem conditionaliter si petatur,& transmittitur ad quoscunque hæredes,vt declarat,& firmat Saly.in d.l.scimus. & sequitur Alex. cons.55.vol.2.& Ias.d.l.scimus.imò &fructus legitimæ cum ipsa legitima debentur ipsi filio à tempore mortis testatoris, secundum Bald.in l.Papinianus.§.vnde si quis,ff.de inof.testa. & consuluit Corn.in d.cons.265.vol.3.in fi. F.Viuius libr. 2.opi.122.

Filiorum iuris atque, vt ita & clarè & barbarè loquar, filiationis controuersia non euanescit quinquennio à morte patris decurso,vt commune inquit Did.à Couarru. cum pluribus contra non paucos in tract. de sponsa.2.part.c.8.§.3.nu.2. E.Suarez.

Filiorum appellatio nepotes complectitur,& cum filios in stitutione vel substitutione testator honorat,vt commune ait Cur.Iun.cons.128.n.12.& cum aliter absurdum inde proficisceretur,& in casibus,quibus masculino fœmineum gen⁹ comprehenditur,& cùm testator vel se velle dicit in agnatio, ne conseruari bona,vel mentionẽ nascituræ prolis facit,quẽadmodum frequenter placita asserit idem Cur.Iun.cons.111. nu.8.& nu.9.& nu.11.ac seq.Et denique cum fœminæ ob masculos excluduntur,vt receptum ponit Viuius lib.1.opi.315. non tamen in fideicommisso comprehendentur, commune pronunciat Bel.cons.50.nu.5. Idem.

Filiorum conditio, quæ est, si quis absque liberis animam exhalauerit,nepote ex filia superstite deficit.Excipe,nisi si testator filiis & filiabus auctus, alterũ è masculis alteri restituere iubeat, tunc enim & ratio agnationis ducta censebitur, & hic nepos susque deque habebitur. communia ponit sedulò Arius Pinel.in l.3.nu.24.C.de bo.mater. Idem.

Filiorum conditio quando naturalibus liberis expleatur, vide ſ. verſ.filij naturales. Idem.

Filiis seu descendentibus per masculinam lineam accepta emphyteusis non pertinet ad accipientis filiam.vt commune inquiunt Io.Crot.nu.10.in l.fi.Loazes.nu.67.in l.filiusfa.§.di ui.ff.de leg.lib.1.Paris.cons.22.nu.44.lib.3.Quin & filiis simpliciter, & sibi suscepta ab aliquo emphyteusis non admittet filias.vt commune ponunt Loazes in d.§.diui.nu.98.& congesti à Tiraq.de retract.lignag.§.1.gl.19.nu 181.ac magis commune renunciant Alex. And.Iaso.& alij.quos allegat Arius Pinell. meus non pœnitendus iuris præceptor, contrarium verius ipse docens in leg. tertia. numero 33. C. de bon. matern.

Filia dotata si superuixit patri, etsi renuntiauit legitimæ obest nepotibus eiusmodi renuntiatio. Bello. cons.15.nu.14. commun.dicit ex Bald.in l.pactum.gloss.2. C.de colla. Villalob.

Filia renuntians legitimæ,si moriatur viuo patre,non nocet nepotibus quin possint petere, si velint succedere non ex capite matris,sed suo.Idem Bello.nu.5.ex Bald.in l.fi.C.de pactis. Quia renuntiatio videtur facta, si hæreditas ad eam peruenerit,vt per Bertrand.cons.cxxxviij. vol.1. Goza. cons.75. Idem.

Filia cui ab intestato nihil debetur, potest à patre præteriri, & eius præteritio non reddit testamentum nullum. Ita voluit Paul. de Castr.in consil.centesimooctauo. super eo,de quo queritur,in princip.in antiquis.In nouis est consil.6.in secunda parte, vt per eum. Idem voluit, si fuisset exhæredata vt scilicet ei non competat querela inoffic. testament. Ita dicit in l.prima.circa medium. in ver.patet etiam per istam glo. ff.de inofficio. testament. Et fuit hoc antè prædictos, de intentione Bald.in l.fi.§.quando.verſ.quæro,quid si ista filia,ff. ad Tertul.prout ipsum refert & sequitur Alexand.in consilio decimonono.circa primum dubium.numer.quinto. libr.sexto.Idem voluit Aret.in consilio 160.longa est ista disputatio. versicu.venio ad vndecimum : quia asserit hanc esse communem opinionem,vt per eum , prout verè est, ex prædictis apparet. & quam ipsemet Aret.sequitur in l.fratres.in 1. notab. C.de inof.test.similiter Bart.in loco prædicto refert,& sequitur Ias.in d.l.fratres.in 8. limitatione, vbi etiam alios concordantes alleg.& idem firmat Cur.Iun.in d.l.1.n.8.ff.de inof.te. Et ab ista opinione communi, & tot tantorumque patrum authoritate munita, non est aliquo modo recedendum iudicando & consulendo,per iura notissima,quicquid in contrarium dixerint Bald.&Sal.in d.l.fratres,in contrarium allegati, Nam etsi vbi rectè considerentur, eorum authoritates facilè euitari possent,vt ingt Soc.Iun.cons.87.n.5. vol.4. E.Musc.

Filia

Filia quæ peccauit in corpus ſuum poteſt exhæredari per patrem, vt eſt tex. ī l. ſi filiam. C. de inof. teſta. imò pater eidem poteſt denegare dotem, & alimenta, & ſic à patre non eſt alimentanda, nec dotanda aliquo modo, vt voluit Spec. in titul. qui filij ſunt legiti. ver. quid ſi filia, tamen hoc fallit, ſi viuente patre reſipuerit, vel ad bonos mores, honeſtamque vitam cōuerſa pœnitentiam egerit. non poteſt per patrem exhæredari ſecundum Spec. in loco præcitato, Ant. in c. quintauallis. de iureiurand. & alios Doctor. communiter. ibi. Bald. l. ſi filiam ſuperius citatam, Alex. in l. 1. ff. ſol. matr. & ibi Ripa. verſ. fallit in filia, & Campegius in tractat. de dote. quæſt. 15. in fine. ideoque dixit Bald. in d. l. filiam, quòd ſi mulier turpiter vixit, & deinde ſe correxit, & ad honeſtam vitam reuerſa ſit, non debet reputari turpis perſona, quia vltima cōſuetudo inſpicienda eſt: argu. l. Mela. ff. de alimen. & cibaria. lega. & Bald. ſequitur Alex. in locis ſ. citatis, & Iaſo. qui dicit eſſe mirabile in auth. non licet. C. de liber. præter. & Ripa in repet. l. fin. nu. 223. & ſeq. C. de reuoc. donatio. qui aſſerit iſtam eſſe cōmunem opinionem. Viuius.

filia ſemel excluſa, perpetuò manet excluſa. Hæc non tam communis, quàm communiſſima opinio eſt. vt teſtantur Frā ciſc. Curt. in tracta. feudo. in 3. par. prin. ver. vigeſimoſeptimo quæro. num. 32. Petr. Pau. Pariſ. conſil. 16. nu. 5. (qui tamen ibi num. 13. ſuam ſententiam declarat) volu. 4. And. Alciat. conſ. 170. per totum, vbi inter alia expreſsè ſcribit, hāc opinionem communem eſſe approbatam & canonizatam per Doct. vt de ea non ſit dubitandum maximè in iudicio, &c. Quem ſequitur in eadem facti ſpecie Mar. Mantua conſi. 333. libr. 1. & nouiſſimè Iac. Henrichmannus. conſ. 1. nu. 477. Tomo 1. qui omnes potiſſimum innituntur vnico textu, in c. 1. §. Quin etiam (qui tamen hoc non dicit) in titu. Epiſc. vel Abba. in vſib. feudo. Io. Fich.

Contrariam tamen ſententiam tenuerunt multi clariſſ. Iuriſconſulti, tam vetereſ, quàm recentiores. Nempe vero Iacobus de Beluiſo, cuius excellens eſt inter feudiſtas auctoritas, adeo vt vulgo dicatur, eum omnium optimè textus feudales (vt quos ſæpius publicè prælegerit) intellexiſſe. Item Iacobus de Ardizone (cuius ſimiliter auctoritas in materia feudorum maxima eſt), vt de eo ſcribit Tiraq. in l. ſi vnquam in ver. donatione largitus. n. decimoquinto. C. de reuo. dona.) in ſua ſumma feudo. in 3. par. ſub tit. de feud. ſucceſſio. verſ. vnde videtur, &c.

Mart. Lauden. in d. §. Quinetiam. Pet. de Monteforti. quem refert Matth. ae Affict. in d. § quinetiam, qui tenuit omnino ſororem ſuccedere fratri in dict. caſu quia licet (inquit) ſoror nō ſit de deſcēdentibus fratris, de cuius ſucceſſione agitur, tamen eſt de deſcendentibus eius cui conceſſio facta eſt, modo prædicto, videlicet, vt eius deſcendentes maſculi & fœminæ feudum habere poſſint, item quia non eſt excluſa ex forma conceſſionis feudi, ſed admiſſa potius, cōditionaliter tamen. Et ſic interim ſtat in ſuſpenſo, &c. Et iſtam eius ſententiam non video ibidem à Matth. repræhendi, ſed eundem potius ſequitur (in caſu ſcilicet expreſſi pacti) maximè numer. 10. & ſeq. Ex recentioribus autem contra prædictam communem in fauorem filiarum conſuluerunt Carol. Ruin. conſ. 9. vol. 1. P. Pau. Pariſ. conſ. 22. & conſ. 23. vol. 1. Hiero. Gratus conſi. 9. vol. 1. Maria. Soci. nepos ſiue iunior, conſ. 76. nu. 112. volu. 1. Io. Baptiſta Ferre. Vincentinus. cōſ. 106. in prin. Et Io. Cepha. Ferrarien conſ. 30. nu. 34. cum ſeq. & plenius nu. 46 & 47. lib. 1. Denique omnium diligentiſſimè & elegantiſſ. hanc poſteriorem ſententiam contra prædictam communem opinionem, propugnat Franciſcus Sonsbeccius. in nona parte Commentariorum feudalium. nu. 13. quem puto cuiuis veritatis amatori ſatisfacturum. Quam opinionem & ego, tanquam veriorem & æquiorem, aliquoties conſulendo ſum ſecutus, non attenta communi opinione, quæ vtcunque magnæ ſit exiſtimationis, tamen & falli poteſt, & falſiſſima ſæpenumero (quod demonſtratione non indiget, cum ſit manifeſtiſſimū) inuenta eſt.

Nuperrimè cum editi eſſent in lucem doctiſſ. & diligentiſſ. I. C. Iulij Clari Alexandrini aliquot in iure Ciuili Tractatus, reperi illum quoque lib. 4. in §. feudum. quæſtio. 80. verſicul. ſed quid econuerſo, &c. hanc noſtram contrariam opinionem aſſerere. Etſi enim ibidem ipſe quoque fateatur ſuperiorem eſſe communem, tamen mox ſubiungit hæc verba. Quæ tamen mihi ſemper viſa fuit dura. Saltem quando agitur inter fœminam ipſam (quæ ſola ſupereſt ex progenie primi inueſtiti) & dominum. Bene poſſet procedere text. in d. §. quinetiam. & communis opinio, quando ageretur inter fœminā & alium agnatum, in caſu in quo maſculi & fœminæ eſſent vocati in inueſtitura, ſecundum gradus proximitatem, vt proximis annis contigit diſputari in quodam feudo in partibus Pedemontium: Sed quo ad ipſum dominum, crederem abſolutè, quod exiſtente fœmina, licet per maſculum ſemel excluſa, quæ eſſet ex vocaris in inueſtitura, feudum non aperiretur domino, &c. Et hanc ego quoque credo eſſe veram. B. Villalob.

Filiæ excluſæ ſuper ſtatutum donec ſuperſint maſculi. &c. etiam ſi poſt 40. annos illi deficiant, tamen ad ſucceſſionem admittuntur. ſecundum Bart. in l. ſi. ff. ad Tertul. & com. dicit Soci. conſ. 63. vol. 1. I. Fich.

Filia excludit ſubſtitutum cum conditione ſi ſine filiis. ita communiter concludit inquit idem Deci. conſ. 520. numer. 3. & 5.

Filia familiàs licet nupta & traducta domum, cum nihilominus remaneat in poteſtate patris, non poteſt ſuper bonis maternis, vel dote teſtari, ſine conſenſu patris, niſi ad pias cauſas. com. dicit Io. Duran. de arte teſtan. tit. 1. cau. 1. Io. Fich.

Filia poteſt contrahere matrimonium abſque licentia patris. & nullam pœnam incurrit. Abb. in c. 1. de ſponſ. com. dic. Et illud quod dicitur ꝙ filia emancipata ante 25. annum, non poteſt contrahere matrimonium ſine licentia patris, procedit de honeſtate: non tamen de neceſſitate glo. approbata in l. vidua. C. de nupt. quam com. dicit Couarr. in epi. 4. part. 2. c. 3. §. 8. & vide quòd habes 5. num.

Not. ꝙ hęc communis deſtruit l. 2. tit. de los matrimonios. For. ll. & l. 4. tit. 1. lib. 5. ord. de qua vide plura in d. c. per veſtras. de don. inter vir. & vxor. & Alex. conſ. 1. vol. 3. quæ leges haberent locum in matrimonio per l. 40. tau. quia tunc non militat ratio, ex qua dicitur leges illas ſublatas eſſe, cùm licet ſit verum ꝙ reges & principes ſeculares nō poſſunt diſponere in concernentibus ſpiritualia, qualia ſunt matrimonia: vt per Io. Andr. communiter receptum in c. ſtatutum. de hæret. in 6. & Pan. & Fel. in c. eccleſia. de conſtit. tamen bene poſſunt imponere pœnas ad obſeruationem legis canonicæ: per gl. ſingularem in cle. ne Romani. de elect. B. Villal.

Filia teſtamentum rumpit, ſi præteratur, etiam ſtante ſtatuto, ꝙ filiis maſculis ſtantibus, filia dotata cenſeatur excluſa: Alex. & Iaſ. in l. ſi quis poſthumus. ff. de lib. & poſth. Io. Duran. in arte teſt. tit. 3. cau. 5. com. dicit. Idem.

ADDITIO. Quo ad præteritionem noto, ꝙ Bart. in l. filio præterito. ff. de inuſt. teſta. & in l. poſthumo. circa med. C. de bon. poſ. contra tab. dicit, ꝙ filius præteritus tacens per annum excludit ur à iure dicendi nullum, & approbat teſtamentum. Quæ opi. reprobatur vt per Bald. in d. l. filio. n. 5. Ang. n. 6. Im. & alios, & Bald. in ead. l. poſthumo. n. 3. Ang. n. 5. Franc. de Aret. n. 4. Alex. nu. ibid. & alios dicentes filiam non eſſe excluſam à iure poſt annum.

Fallit ſi inſtituatur vltra dotē in quinque ſolidos. Io. de Im. in c. Raynutius. de teſta. com. dicit. B. Villal.

Filia quæ ex lege municipali à ſucceſſione parentum excluditur, dum ſuperſunt maſculi etiam poſt 40. anno. admittitur. Soci. conſ. 63. vol. 1. com. dicit. Idem.

Filia cui mille pater in teſtamento reliquit: & poſteà data ſit nuptui, & dos ſit ei ſoluta habebit tantùm ſupplementum legitimæ. Alex. & Iaſ. in l. huiuſmodi. §. ſi pater. ff. de leg. 1. & Io. Duran. in art. teſt. tit. 36. com. dicit. Idem.

ADDITIO. Circa filiam noto, quòd Barto. in l. obligamur. verſ. ſen §. lege, ſuper gloſſis. ff. de actio. & obligatio. & in l. nupta. ff. ſolut. matrim. tener, quòd filia nupta ſine conſenſu patris, vel aui, non poteſt petere dotem à patre, vel auo. Quæ opinio reprobatur, vt per Angel. in d. l. obligamur. numer. 1. Imol. in l. 1. numer. 3. ff. ſoluto matrimonio. & ibi Alex. num. 31. Bal. & Iaſo. in auth. res quæ. C. com. de lega. Nicol. de Neap. in rub. ſolut. matrim. gloſſ. in d. §. lege, cùm gl. in c. fi. 12. quæ. 2. & gloſſ. in c. de raptoribus. & ibi Archid. 36. q. 1. niſi ſaluando Bart. dicas, & diſtinguas, quando filia maritum indignum elegiſſet, vt per Moder. in rub. & l. 1. ſolut. ma. Et limita etiam aliis modis, vt per Io. Campeg. in tract. de dot. q. 13. nu. 1.

pater tenetur dare dotem Filiæ iam nuptæ, de eius conſenſu, ſecundum gloſſ. communiter approbatam, in l. obligamur. §. lege. ff. de actio. & obligatio. quam ſequitur, allegat, nonnihilque declarat Ripa in l. 2. ff. ſoluto matrimonio. & in l. 1. numer. 12. 55. & ſequent. eod. titul. Bald. conſil. 456. recolo, volum. 5. & Brun. in tract. de ſucceſſ. ab inteſtat. in 1. part. in 9. art. 2. q. n. 50. Nec iſta communis videtur habere dubitationem, cùm ita pater adſtringere tacitè videatur, l. 2. in princ. ff. ad munic. Sed dubium inſurgit, quando filia contraxerit matrimonium abſque patris conſenſu, tunc huiuſmodi cōis reddi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ditur anceps,& dubia,& ab omnibus Doct.in vtramque partem agitata, Cæterùm(vt veritas elucescat)filiæ licet, spreto patris consensu,secundum communem sententiam Doct.nubere,teste Corasio in rep.l.qui liberos n.99.ff. de ritu nupt.in 2.lect.& hoc probatur in c.sufficiat.27.q.2.& in gl.in c.fi. 32. q.2.Ista verò communis procedit de iure Canonico,videlicet vt filij possint matrimonium cõtrahere sine consensu patris, vt dicit gl.in l.Paulus ff.de statu hom.& in §. 1.inst. de nup.in ver.secũdum datum,& ibi An.Io.de platea,& Io.Fabri,& Ias. in add. 1.ad Portium per tex.in c.videtur qui matri.accu.non posſ.tantò magis habet locum ista conclusio,quando filia nupsit post 25.annũ,cùm eo casu nihil sit quod ei imputari possit,sed potius patri,qui tantùm distulit filiam in matrimo.collocа.§.si verò vsque,Auth.vt cùm de appel. cognoscitur:& istud (vt patear rectè intuenti) procedit etiam de iure Ciuili, videlicet,vt filia non possit cõtrahere matr.absque patris cõsensu,nisi ad 25.annum vsque peruenerit,Auth. sed si post:C. de inoff.testa.Et quamuis iste tex.loquatur in filia,idem tamẽ dicendum est in filio,cui magis, atque etiam magis sanguis,q̃ filiæ feruet,& bullit,vt in d.§. 1.inst.de nupt.& tenet Io. Fabri ibi per istam rationem, quia frigidior homo de mundo, calidior est calidissima muliere,secundum Naturales: & ita dicit Auicenna prima primi c.de ætatibus, vt refert Gabriel de Taragna in tex.Hæc conclusio declaratur,ac limitatur in 5. casibus per Corasium in d.l.qui liberos,n.99.cum aliis seq.in 2.lectu.quos omitto breuitati studendo. Amplia etiam d. concl. q̃ in tantum procedat, q̃ si stet statutum imponens pœnam contrahenti matr.absque patris consensu non valere, nec tenere,quia metu pœnæ mat.libertas impediretur,vt voluit Io. And.in c.statutum,primo de hæret.lib.6.cum aliis latè congestis per Ruyn.cons. 144.n.20.lib.5.vbi asseuerat istã esse com. opi.& Curt.sen.cons.27.n.3.& Dec.in c. Ecclesia sanctæ Mariæ,de const.n.128.& seq.Et ita elegãter,ac doctè declarabat istam materiam D.Rayn.Rodol. Peru. dum eum publicè audiebam Perusij,à quo omnia ista simul ac alia,quæ posuimus & scripsimus in præsenti tractatu didicimus. Interpretamur ac limitamus insuper prædicta non habere locum, vbicũque filius, facto suo proprio liberatus à patria potestate, reperiatur,hoc casu pater nõ perdit vsumf.quẽ habere debet iure patriæ potestatis.l.fi.C.de vsufr.&l.2.C.de bonis mat.Sin autem pater consentiret mat.filij,& sic ex patris facto esset patriæ potestatis nexu liberatus,tunc perderet totum vsumf.sine reseruatione partis dimidiæ vsusfr.prout reseruat per l.cùm oportet §.cùm autem,& §.hoc quoque.C.de bon.quæ libe. & per Bar.in auth.idem est.C.eo.ti.à cuius sententia nemo ex Doct. discedit,& sic ista opi.est cõmunis,vt constat ex allegatis per scriben.inibi.& in multis consil.

Filiæ relinquens in testamento pater mille.si nupserit,& cẽtum si ingrediatur monasterium, quo casu (inquam)si ingrederetur religionem, posset petere mille, ac si nupsisset, vt per Bart.in l.2.n.1.ff.de is,quæ pœne nomine,Matheſi in sing.52. exordiente,nota q̃ si testator.& Marſ.in rub.ff.de fideiusso.n. 127.& Augustinus Beroius in c.in præsentia.vnic.&seq.de p̃bat.C.Ista est communis opi.teste Ripa in l.1.n.62.ff.sol.mat. Marſ.in leg.n.45.de rap.virg.& Dec.in d.c.in præsentia,n.59. & cons.684.In testamento Bernardini,interpretatur ista communis non procedere, quando testator expressè declarat filiam non posse consequi dicta mille,nisi matrim. cõtraxerit, & si monasterium ingressa fuerit, non posset petere, nisi centum,nam seruanda est voluntas testatoris,quando de illa apertè constat,§.disponat,in auth.de nupt. & l. in conditionibus. ff.de condit.& demonstr. & quilibet rei suæ potest,quam velit legem imponere.l.quoties.C. de donatio. quæ sub modo, & quilibet est rei suæ moderator & arbiter.l.sed etsi lege.§.cõsuluit.ff.de petit.hæred.nec æquum est,q̃ monasteriũ habeat bona testatoris,inuiti,i.illa mille,quæ relicta sunt,si virgo nuberet,inuitus enim nemo cogitur benefacere, cap.de Iudæis 45.distin.& ista est verior,& magis communis opin.vt scribit Deci.consil.419. viso eleganti consil.post relatos per eum,& nouissimè Beroius in d.cap.in præsentia, numer.494. & seq. Et in hac opinione sunt etiam quamplurimi Doc.quos refert Ias.cons.43.Ioan.lib.3. vbi audacter fatetur, q̃ totus mundus sequitur istam opinionem.

Priuilegium concessum alicui, simul ac omnibus suis descẽdentibus,tam masculis,quàm fœminis,quo casu filiæ possunt gaudere huiusmodi priuilegio si sunt virgines, aut viduæ, secùs si essent maritatæ, quoniam mutant statum, & sequuntur forum viri, vt tradit Bart.in l.quoties.C.de priuileg.scholasti. lib.12.& latè Ias.in l.j.n.18.C.de const.prin.Marſ.in rub.de fideiuss.n.113.& in l.vnic.n.200.C.de rapt.virg.& Ripa in li.2. responsorum, ca.3.nume.2.& ista est communis opinio,teste Hieronymo.Chucalon in addi.ad Deci.in l.fœminæ,numer. 95.in litera L.ff.de reg.iur.quamuis Dec. & malè in ca.nouit. num.4.ext.de iudiciis, affirmauerit contrarium, quòd mulier nupta retinet omnia priuilegia, ac omnes prærogatiuas, ex quibus non distrahitur à seruitio mariti, & hoc idem tenet Alex.in l.cùm quædam,nu.14.ff.de iurisdictio.omnium iudicum. Viuius.

Filia quæ per statum propter existentes masculos,vel agnatos excluditur,si à patre in testamento præterita sit,& illi masculi vel agnati, propter quos ipsa excluditur, instituti, non potest testamentum dicere nullum, neque contratabulare. com.l.Clarus.§.testamentum.q.42.ver.quæ quidem. P.Fich.

filia quæ sine patris consensu alicui nupserit,non potest ob hãc causam exhæredari nisi etiam turpiter & obscænè viuat. commu.dicit idem Clarus.in §.T.quæst.41. versi.sed quid si. Idem.

filia quæ vigore statuti ab intestato excluditur, legitimam petere non potest: & si prætereatur in testamento,testamentum nõ annullatur.est com.opi.secun.Deci.cõs.264. reuocatur in dubium.circa prin.vide latiſ.per Soc.cons.cl.per totum vol.1.vbi dicit magis communem, versi.prætereà ille. Et esse magis com.dicit Alex.cons.47.abundè.n.11.vol.2. M.Chæ.

Statutum disponens quòd filia dotata non succedat, cùm sit odiosum,contra l.maximum.C.de lib.præter. non porrigitur ad bona, sita extra territorium statuentium. est com. opi. secun. Alex.cõs.16.viso tit.quæstionis.in prin.& fi.vol.1.Dec. cons.276.proponitur quòd dominus. & cons.314.pro resolutione.in fi. Idem.

filia exclusa ab hæreditate paterna per statutum, vel renuntiationem,non prohibetur succedere fratri qui paternam hæreditatem adiuit. Est com.secun. Dec.cons.309. viso puncto. in prin. Idem.

filia enormiter læsa veluti cum pro vna dote pluribus hæreditatibus renuntiat, potest tali renuntiationi contrauenire etiam nõ obstante iuramento. Est com.opi.secun.Dec.consi. 379.requisitus.circa fi. Idem.

Statutum simpliciter disponens, quòd filia dotata non succedat,intelligitur de hæreditate dotantis,non alterius:nisi vltra procedat,exprimendo illas personas, à quarum hæreditate velit ipsam excludi.est com.opi.secun. Deci.cõs.346.omissis his.ver.est ergo insistendum. Idem.

Filia in bonis patris debet habere legitimam.auth.nouissima.vbi Doc.C.de inof.testa.& Dec.in consil.89.circa fi.Item & Trebellianicam, quæ faciunt dimidiam partem totius hæreditatis.cum sit grauata restituere ipsam hæreditatẽ sub conditione,secundũ cõmunem opi.Canonistarum. in c.Raynut. in c.Raynaldus.extrà, de testa. quæ etiam de iure ciuili communiter tenetur. Dec.in consi.55.n.8.& in cons.218.nu.5.& Rol.à Valle,in cons.85. vbi ipse multas authoritates Doc.adducit.n.12.in 1.Tom.cons. kirchouius.

filia impudica exhæredari potest,nisi resipiscat,vt est communis opi.Suarez verbo filia.n.287.& seq. Bonacoss.

filia ob parentum crimina,etiam læsæ Maiestatis,nõ plectitur,vt est communis opi.Soarez.ver.filiæ.n.30. Bonacoss.

filia contrahens matrimonium sine licentia patris,non cõtrahit ingratitudinẽ ex qua possit exhæredari.Nisi elegerit virum turpem Pan.in c.1.de sponsa.Pet.Rauen.in compe.ti.de Sponsa.col.2.communẽ dicit Vezinus Hispanus in suo Aerario.Communium opinionum. Bonacoss.

filiæ ob parentum crimina,etiam læsæ Maiestatis, non puniuntur, vt est cõmunis opi. Soarez in eius Thesauro.in verbo.filiæ.n.303. Bonac.

filia licet nupserit & collocata fuerit in matrimonium, tamen pater,secundum veram & communem sententiam,eam dotare obligatur: quia ipse ad duo tenetur,scilicet ad dãdum maritum filiæ,& constituendam dotem:glo.in verb.l.obligamur.vbi bona additio.in l.obligamur.ff.de actio.& oblig.l.fi. ver.neque enim.C.de dot. promiss.ita refert Ias.in l.si donatus.§.si quis indebitam.nu.5.ver.item moueor. ff.de condict. causa data. kirchouius.

Filiafamliàs licet nupta sit, & traducta ad domum viri, cùm remaneat in potestate patris. l. si vxorem.C.de cõd.inser.non potest super bonis maternis,vel super dote facere testa.Bal.in l.senium. n.5. verſ.sed an filiafamiliàs possit testari. C.qui testam.face.pos.Alex.de Imo.in cons.17.in libr.2.cons.& idem in d.l.senium.nisi ad pias causas & patris consensu.c.licet.§.fi. de sepul. in 6. Et hanc communem opinionem Doct. esse inquit Io.Dilect in arte testandi.tit.1.de his,qui non habent testamenti fact.Caute.1.n.1. Kirchouius.

Filiafam

Filiafam.(decet enim vt segnioris.semper generis fœminas masculis subiungamus) absque patris consensu matrimonium contrahens non idcirco iustè exhæredabitur. commune inquiunt Petrus Rauen.in compend.titul.de sponsal. Feli. numero 59. Dec. numer.trigesimosexto in capit.ecclesia,de constit.Ias.in authen.sed si post.C.de inoff.testa.Did.à Couar. in tracta. de spons.2.parte. capit.3.§.octauo. numero 5.& 6. E.Suarez.

filia quæ impudicitiæ notam sibi inussit,non solùm à patre etiam inhonestè viuente exhæredari potest. sed & alimentis destitui.vt commune latè ponit Viuius lib.1.opi.130.non tamen ob illam eandem causam à matre meretrice exhæredari poterit, vt idem Viuius eodem in loco frequenter placitum renunciat.quin si se hæc filia correxerit,& ad bonam frugem redierit, nec à matre, nec à patre, & si vterque summa honestissimæ vitæ laude polleat,exhæredari potest.commune asseuerant Rip.in l.vlti.nu.223.& sequ. C. de reuocan.donation. Viuius vbi supra,ac magna interpretum caterua, quam suprà retuli ver.exhæredationis causæ pœnitentia abolentur.Quãuis certè hac in specie contrarium omnino asseueranter censeam.sed ea.de re alibi. Idem.

Filia, cui pater mille sestertia testamento reliquit, si postea nuptum cum dote collocetur,non amplius ex illo legato cõ sequetur,quam quatenus dotis summa ipso præponderatur. commune fantur Alex.& Ias.in l.huiusmodi.§.1.ff.de leg.lib. 1.Io.Disect.de art.testan.titu.6. caut.36.Sed tu perleges,quæ copiosius hac de re obseruaui suprà ver.dos. Idem.

filia substitutum excludet,vbicunque illa conditio,si absq; filiis, adiecta proponitur, commune inquit Dec.cons.520.n. 3.& n.5. Sed vide, quæ superius alicubi ea de re vberius scribo. Idem.

Filia si in dote, quam iam penes maritum habet, instituatur, non præterita censetur, nec testamentum aliqua ratione inde periclitatur.commune affirmant Alex.cons.168.nu.11. lib.5.Ias.in auth.nouissima.n.49.C.de inof.testam. Guid.Pap. cons.63.n.3.Turzan.opi.38.I.Clar.de testam.vbi etiam.recepram illam sententiam asserit, quæ ad maiorem cautelam iubet,vt præterea in duodecim imperialibus instituatur. Idem.

filia dotata si masculis,superstitibus statuto excludatur,atque illi masculi mortem obeant,sic ad ius,succedendi patri redit, ac si nunquam exclusa esset vt frequenter placitum testificantur Soc.cons.63.in causa,circa fi.lib.1.Turzan.opi.162. Idem.

filia dotata si Statuto excludatur, cuius ĩ statuti rubrica sit, vt filia dorem adepta in ascendentium bonis nõ succedat, ab omni omnium ascendentium successione excludetur: & si in ipsamet statuti constitutione nõ alterius deinde fiat mentio, quàm matris vel auiæ,vt commune latissimè ponit Viuius li. 1.opi.314. Idem.

filia emancipata absque patris cõsensu ritè & olim potuit, hodieque potest,iure etiam ciuili,matrimonium cõtrahere, vt commune ponunt Eman.à Costa.in l. cùm tale §.si arbitratu.amplia.9.nu.3.ff.de condit.& demonstra. Did.à Couar.de spons.2.par.c.1.§.8.n.3. Idem.

filiæ tum virgines,tum viduæ iis priuilegiis fruuntur, quæ illarum maioribus tum masculis,tum fœminis cõcessa sunt, at quæ iam matrimonio aliquorum coniunctæ sunt, non itidem iis priuilegiis potientur, commune aiunt Chucalon ad Dec.in l.fœminæ.n.95.ff.de reg.iur.Viuius libro 1.opin.126. magis commune pronunciat Soc Nep.cons.168.n.57.libr.2. Sed contrarium proculdubio semper æquius, ac verius est, quod etiam magis commune asseruerunt Dec.cons.223.Cagno.in l.cùm quædam puella ff.de iurisdom. iud. & affirmant complures laudati à Tiraq.in l.1.connub.37.& qui copiosissimè allegantur ab Ario Pinelo(qui contrarium crebrius quidem fatetur,sed falsum omnino probat)ĩ l.3.n.34.C.de bon. mater. E.Suarez.

filiæ, si paternis bonis cum iureiurando renuncient, iuramenti absolutionem impetrare poterunt,ac deinde suum ius solẽniter prosequentur,quia scilicet eo ipso enormissimè læsæ cẽseantur, vt frequentibus doctorum suffragiis probatum inquiunt Dec. consi.203.nume.5. Viuius libr.1. opin.221. Idem.

filiæ,quæ superstitibus masculis statuto excluduntur, si in paternis testamentis prætereantur, ac masculi illi hæredes instituantur, non poterunt ratione aliqua eiusce modi testamẽti tuantur idcirco impugnare,vt commune affirmant Alex.n.6. Dec. ta idcirco impugnare,vt commune affirmant Alex.n.6. Dec. n.4.in l.filiæ dotem.C.de collat.idem Alex.nu.16. Ias.nu.58. Claud.nu.21. Crot.nu.109.in l. Gallus.§.& quid si tantum.ff. de lib.& posthum.copiosius Iul.Clar.de testam. qu.42. verb. quæ quidem conclusio. Si autem extranei homines hæredes scribantur, aliud prorsus erit, vt receptum asseuerant Berous in c.Raynutius.nu.237.de testam.Viuius libro 1.opi.315.& si valde atque immeritò dubitet I.Clar.vbi supra, ver.secundus est casus. Idem.

filiæ ob patrẽtum crimina etiam læsæ maiestatis,& ob quæ filij plectuntur, nullam omnino pœnam incurrunt, vt receptum interpretum dogma effert Gygas de crim. læsæ maie. q. 14.n.15.quid enim mali de hoc sexu vel suspicari, vel in futurum timeri fas est? Idem.

Filia,statutum quòd filia dotata existeñ masculis non succedat:tunc dicitur filia dotata,quando pater ei reliquit mille pro dote, pater enim ita legando exercet actum paternum constituendi dotem filiæ,& ideo statuto satisfactum videtur, teste Bar. in l.titio. §. titio genero. de cond.& demon.Bal.nouel.de dote 6.par.priuileg.17.col.pe.& part.11.§.hactenus.n. 22.& est communis opi.secundum eundem Bal. par.1.col.4. Brun.de statut.exclud.fem. Artic.6.q.3.q.7. vbi dicit contrariam opi.de iure veriorem sed pro Bar.stat gl.in l.cum plures. §.pe.ver. alio patre vbi Bar.ff. de admin. tut. & vide quæ scribit Bal.vbi etiam Saly.col.vl.in l.sancimus.C.de nupt.Bar.autem opi.sup.alleg. intelligi potest: vbi statutum diceret, fœminam extañ masculis non succedere, dotari tamen debere, & si ita conceptum fuerit statutum, fœmina dotata non succedat extañ masculis, tunc falsa est opin. Bar.si quidem dicta dotis qualitas adesse debet: tempore quo filia excluditur à successione, nec dotata dicitur ea fœmina saltem vere: quæ dotem habet sibi sub conditione relictam, vnde hoc casu cõtra Bar. tenet Castr. d. §. titio genero Brun. de statut. exclud. fœm.articu.11.q.3.eo tamen casu quo vera sit opin.Bar.filia percipere debet alimenta ab hæredibus patris interim dum matrimonij conditio non euenerit, Saly.d.l. sancimus.col.fi. Quæ autem dicatur filia dotata? vide Alex. cons.13. post nu. 12.lib.3.vbi doct.in apostil.Ias.in l.commodissimè col.2.post num.1.ff.de lib.& posth. & quando locum habeat statutum, quòd filia dotata nõ succedat,& quid si statutum dicat:quòd dotetur?Alex.d.cons.13.num.10.12.14.libr.3.quid de statuto, quòd filia vel soror dotata excludatur ab hæreditate patris?& vide eundem Alex.cons.151.lib.2. Doct. in apostil.ad Bal.in l.1.litera H. C. de ser. fug. & Dic, quòd statutum quòd filia dotata non succedat:intelligitur de dotata tempore mortis,& congrue:saluo supplemento legitimæ,secus si statutum dicat,quòd debeat stare contenta dote data,Alex. consil.69. libr.1.151.libr.2.& si dicat statutum quòd debeat dotari:poterit dotari post delatam successionem,etiam si nolit nubere, teste Alex.consil.121.libr.6.cui adde,quòd filia dotata si per statutum excluditur: Dos non debet esse minor legitima, Alex.dict. consil.69.numer.2.libr.1.vbi apostil. dicit hoc. non habere locum quando filia dotatur à parente & future successioni renuntiat, Alex. consil.29.libro tertio.& in terminis conclusio. prædictæ, quando filia per statutum excluditur: quòd Dos congrua dicitur,quæ non sit minor portio quàm sit legitima:not. Alexand.dict.consil.centesimo vigesimoprimo.libro sexto. Dec.consil. vigesimosexto. colum. prima.in princip. vbi apostil. plura not. & ibi Dec.numer. secundo.loquitur de filia quando dotatur ab alio quàm à patre: quòd debeat dotari secundum quãtitatem patrimonij patris, item de filia quando dote contenta cum iuramento renuntiat successioni paternæ quòd non poterit pẽtere supplementum legitimæ, nisi maximus esset excessus, de quo plura scribit Port. libro quarto. concl. trigesimasecunda. & quòd filia licet à successione paterna excludatur stañ masculis, debeat tamen competenter dotari, no.Dec.cons.centesimo octuagesimo.n.2.

Filia primi matrimonij licet excludi possit per statutum à successione, tamen admittitur ad bona quæ deferuntur filiis primi matrimonij, in pœnam patris & matris transeuntis ad secunda vota.Sal.in l.fœminæ.§.illud.C.de secun.nupt.vbi refert se casum in facto habuisse,quod statuto prouisum fuisset, vt filius masculus succederet patri & matri exclusa filia, mortua matre successerat masculus, cui masculo postea ex statuto pater solus successit. postea pater se ad secundas nuptias contulit,& discessit superstite vno filio ex illo matrimonio, & dicta filia ex priori matrimonio, & in eo casu dubitatum fuisse, an illa habere deberet bona materna ad patrem prouenta mediante successione filij: & dicit ipse de iure responsum fuisse, filiam ex priori matrimonio admitti. cuius sententiam communiter alij doct.sequuntur Marian. Socyn. in consilio trigesimoquarto. numero tertio. versiculo. insuper etiam. Barthol. de Salyc. in primo volumin. consilio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Phil.Dec.in conſ.87. num.3.ver non obſtat. & Albert.Bru.in trac.ſuper ſtatutis excludẽtibus fœminas & cognato. lineam à ſucceſ in art.8.prin.q.15.n.57.& 58.& in art.13.q.5.nu.75. verſ.& prædicta ſunt limitanda.ex Deciſ.Sal. Et hanc Saliceti opinionem communiter approbatam eſſe dicit quoque Rol. à Valle,in conſ 95.n.43.in 1.Tom.conſ. kichouius.

FILIAM dotatam patri ab inteſtato ſuccedere non debere, ſi ita ſtatuto prouiſum fuerit,pater condidit teſtamentum inſtituit filios,& filiam præteriit,filia præterita impugnat teſtamentum,fratres contra illam,quod vigore ſtatuti ſit excluſa, opponunt, reſpondet ipſa, ſtatutum excludere ipſam ſolummodo ab inteſtato, vnde ſtatutum non eſt ad caſum confecti teſtamenti trahendum. Quam ſententiam plerique approbarunt.Bal.tamen contrariam ſententiam cõſulendo amplexus fuerat,cuius ſententia communis eſſe videtur referente Chriſtoph.Portio,inſti.de exhære.libe.n.22.ver.& infertur ad quę ſtionem frequentem,circa fi.titul.per rationes. Quia cui non competit ius petendi legitimam, non competit ius rumpendi teſtamentum.l.Papinianus.§. ſed nec impuberis.ff.de inof. teſt.Deinde ipſe addit materiam patri ne conficeret teſtamẽtum dari,ſed tandem inquit potius conſuli,vt pater filiam dotatam, volens condere teſtamentum, inſtituat in duodecim imperialibus vna cum dote, ne præterita, dicat teſtamentum nullum.ſecundum gl.in l.3.§.proinde. in verb.patrimonium eſt.ff.de minoribus 25.annis.Quam doctrinã latiùs ibid.Alb. nu.13.& 14.proſequitur,& inquit Bar.in d.l.3.§.ſed vtrum.in fi.ita obſeruari de facto,cuius queſtionis mentionem faciunt Iaſ.in auth.nouiſſima.n.13.& 46.C.de inof. teſta.eamque latiùs explicarunt Io.Dilect in tract.de arte teſtandi,tit.3. Cautel.5.numer.2.& Iul. Clarus in libr.3.ſenten.§.teſta.quæſt.44. kirchouius.

Filiatio ex parte matris ita probatur per præſumptiones, ſicut probatur ex parte patris, Aug.Bero.in q.90.n.1.commu nem dicit ex tex.in c.afferte.de præſump.& Bar. in l.non nudis.C.de probat. B.Villal.

Filiatio per contractum non probatur.Coua.in epiſt.4.c.8. §.3.n.6.commun.dicit.Sed Dec. in conſ.54. dicit contrariam com.Tamen pro concordia,dic quòd in petitorio ſolus contractus nõ ſufficit,in poſſeſſorio autem,cum agitur ad alimẽta ſufficit.Doct.in c.2.qui filij ſunt leg.Vel dic,quòd ſolus cõtractus ſine adminiculis non probatur,cum aliis adminiculis ſic, vt in ſimili dicimus de nominatione,niſi ſit actus, in quo filius nominatur qui ſoli filio competit vt eſt in emãcipatione. ac melioratione.Iuel ſimiliter.Coua.ibi nu.7. comm.dicit ex Iaſ.conſil.102.volum.4. vide Lud. de Goza.conſil.13.per totum.

Nota iſtam communem ad intellectum l.fi.titul.19.par.4. loquentem de patre negante filium: & ad intellect. 24. titul. 5.part.1.

filiatio probatur, ſi naſcatur in domo, & de concubina retenta in domo.Coua.ibi.n.8.communem dicit ex gl.in c.Michael.de filiis presbyt. Idem Villal.

filiatio & quaſi poſſeſſio eiuſdem probatur,quòd quis tractabatur & alebatur vt filius.Fer.Vaſquius lib.2.Illuſtr.contr. c.85.n.20.communem dicit. I.Fichar.

Concor.cum l.9.tit.14.par.3. Villal.

Etiam in deciſoriis,vbi principaliter agitur ad hæreditatem obtinendam, ſufficit agenti probare quaſi poſſeſſionem filiationis,per tractatum reputationem.Eſt com.opi.ſecun. Dec. conſ.54.in cauſa D.Antonii. M.Chærian.

filiatio probatio quaſi poſſeſſionis operatur, vt actor, vel reus obtineant,tam in petitis,quàm in poſſeſſione,ſecundum magis communem per Burſ.conſ.98.n.8.lib.1.

Probatio transfertur in aduerſarium ex quaſi poſſeſſione iuris probata per alterum, ſecundum communem per Burſ. conſ.98.n.7.lib.1.

filiationis quaſi poſſeſſio probatur ex communi opinione, tractatu,ac nominatione parentum,ſecundum communem opi.per Burſ.conſ.88.n.6.lib.1.

Spuria filiatio,probatur vt filiatio legitima,ſecundum magis communem per Burſ.conſ.98.n.6.lib.1.

filiationem probant tractatus, vox, fama,nominatio, & ſimilia.iuxta communem per Burſ.conſ.83.nu.5.lib.1.

PRO.finis eſt ſpectandus: vnde Exitus acta probat, ſecundum Ouid.l. ſi quis. ff.de rit. nupt.l.non intelligitur.§.ſi quis palàm.ff.de iur.fiſc.l.Mela.ff.de alim.& cib.leg in §.quia verò hactenus.in auth.de nup.in c.literas. de deſp.impub. extrà.& c.præterea.de teſt.cog.vel non.

OB.contra imò principium eſt ſpectãdum.in l.1.ff.de orig. iur.in l.creditor.2.C.de pigno.actio.cum ſimilibus.

SOL.principium ſpectandum eſt in omni negotio,ex quo actio oriri poteſt,vt in cõtractibus,vel quaſi,delictis,vel quaſi,& in decretis, & conſtitutionibus, niſi propter fauorem aliud inducatur,ſicut in matrimonio c.literas. & c.acceſſit. de deſpon.imp.& in libertate.l.homo liber.ff.de ſtatu homi.§.1. inſtit.de ingen.in ver.ſufficit. finis autem attendẽdus eſt, cùm quæritur an id dedit, vel nõ dedit,ſeu quãdo dediſſe videtur, vel quando poſſidet, vel reſtituit, ſiue cum capere potuit,vt hic:ita declarat gl.in c.dudum, in verbo, electionis tempore. de electio. Bellon.

Fines agror. quomodo probentur inter duas ciuitates, villas,oppida,vel caſtella habes gloſſ.in l. cum aliquis C.de iure delibe. & ibi Bal.gl.in l.prædiis §.titio.ff de leg.3. in l. optimã. C.de contrahen.& commit.ſtip.& in c.cum cauſam. extra.de prob.aliam in ca.cum olim el 1.de cenſi.aliam.in c. ſi Papa de priuil.in 6.de quo.vide imo.Ro.& Alex.in l.ſcieñ.ff. de verb. obl. Barb.in 2.vol. conſ.6.in 1.col.vbi dicit quòd probantur per antiqua.inſtrumenta.& in 2.vol.conſ. 18.in 22.col.Bal.in 1.par.conſ. 154. Bolog.in conſ.4. Pan.in ca.ſuper.eo.extra de parroch. P.Andora.

Terminus.ideſt finis.late Cor.conſil. 158. verſic.pro cuius rei,&c.

fines præſumuntur eſſe illius ciuitatis quæ pº. occupauit. Alex.in l.rem quæ nob.in fi.6.& in princ.7.col.de acqui.poſſ. P.Andora.

finis.omne Agens agit propter finem.& finis mouet agentem.proba.in l.eam quam.C.de fideicom. & in l. nec apud C. de hæred.inſti.Barb. ſæpe maxime.in 3.vol.conſi. 1.in 15.col. P.Andora.

Finis declarat quaꝑ res ſit cenſenda. l. ſed & ſi quis. §.interdum.& ibi flor.ff.de vſufr.Spec.in tit.de fruc. & intereſſe.§.1. verſ. ſed quid ſi debitor. fac.illud ouidianum.exitus acta probat.&c. P.Andora.

Quorum finis malus eſt, eorum ſubſtantia mala eſt. Bal. in rub.C.pro ſocio. Idem.

finium regundor.libellus ſic forma.propono contra Pe. ꝙ cum poſſiderem. talem fundum ruſticum. & ipſe poſſideret. vnum ibi vicinum in tali loco, &c. confines dictor. prædior. ſunt turbati. Adeo quòd bene agnoſci non poſſunt. Quare peto dictos confines declarari & poni. ita quòd amodo diſcerni & cognoſci poſſint. poteſt etiam concludi hoc modo. P.Andora.

Quare peto vſque ad tales fines & terminos ſñ adiudicari. & tales debere eſſe terminos & confines declarari. & ſuper ipſis confinibus dicto Petro ſilentium imponi.& hãc formam libelli ponit Ang.Are.in §.quædam.inſti.de actio.Bar.in l. demonſtra.falſa verſi.Moueo vlterius.ff.de cond.& demon.habetur aliquid per Fel.in c.quia indicante.in 1.col.de præſcrip. vbi tracta.materia agrimenſorum. P.Andora.

Statur terminis ſeu finibus antiquis niſi aꝑ probe. Iaſ.in d. §.quædam in 15.col.

De pœna.l.agrariæ de termino amoto.vide Fel.in d.c.quia indicante in 1. col. vbi etiam dicit quòd poteſt puniri in corpus arbitrio iudic.ſecundum qualitatem perſonæ.&delicti.& Iaſonem in d.§.quædam.in pe.col. vbi remiſſiue ponit an per illam pœnã quinquaginta aureorum.ſit ſublata pœna corporaꝑ extraordinaria. P.Andora.

PRO.fiſcus præfertur priuato. l.ſi is, qui.ff.de.iur.fiſ.tot.titul.C.de priuileg. fiſc. Quandoque tamen iura quæ obtinent in fiſco,obtinent & in priuato,vt in l.item veniunt.§.ait ſenatus.ff.de petit.hæred.&econtrario in l.exemplo.C.de probat. Bellon.

PRO.fiſcus eſt ſemper diues,& ideo non ſatiſd.l.j.§.ſi ad fiſcum.ff.vt lega.nom.caueat. Bellon.

Fiſcus in feudo non ſuccedit. commun. in §. F. quæſt. 84. P.F.ex Clar.

fiſcus præfertur ſubſtituto, ſi inſtitutus indignus fuerit:cõmunem teſtatur Ripa in l. 1.n.155.de vulga. & pupil. Quæ opinio indubitãter procedit,adita hæreditate per indignum,vt ibi per eum. B.Vill.

Fiſcus, & priuatus quando concurrunt, & non apparet de potiori iure alterutrius,ſi ſumus in cauſa onoroſa, præfertur fiſcus priuato:ſi autem cauſa eſt lucratiua,præfertur priuatus fiſco,Ant.de Fano.in trac.de pigno.in 2.par.n.4.& 118.communem dicit. Idem.

Fiſcus qui habetur loco hæredis in bonis condemnati non poteſt facere,Curt.Iuni.conſilio 120.communem dicit. Idem.

Nota iſtam communem ad intellectum l.7.tit.8. par.8.& l. 16.titul.7.part.6. & leg.2.titul.2.part.17. & l.3.tit.20.part.7.

loquen

loquentem de bonis quæ ex delicto fisco applicantur &vide quæ habes supra in verbo emphyteusis. Idem.

fiscus succedens in bonis priuati per viam publicationis bonorum,siue alio modo,tenetur ea obligatione,qua teneba tur priuatus.text. est in l.via constitui.§. si fundus.ff.de seruit. rust.prædio.& in l.cùm quidam.§.fiscus.ff.de vsu.& in l. si ma rito.ff.so.ma.idemque concludendum est in oneribus legato rum,& fideicommissorum,& reliquis omnibus,vt onera cre ditorum fiscus ipse subire debeat,quando bona vacantia sibi referuntur.l.recusare.§.si fisco.ff.ad Treb.l.si Titio,vbi Bar.& alij.ff. de leg.2. & l. si seruus plurium.§.si quis ante, & ibi om nes Doct.ff.de leg. 1.& hoc certè ac tutè intelligendum est,v bicunque culpa hæredis bona vacare,& ad fiscum transuola re cœperunt,l.sororem.C.de his,qui.vt indig.& d.§.si quis an te.& tenet Ias.in l.eam quam.nu. 13.C.de fideic.& Alex. in d. §.si fisco,vbi appellat istam esse communem opinionem. cõ trariam verò partem,vt etiam si sine culpa hæredis ipsa bona vacare cœperint adhuc fiscus onera subire debeat,& sic vt te neatur legata,atque fideicommissa agnoscere,tenet Sali.in §. pen.per tex.ibi.C.de cadu.tollen.vbi firmat hanc esse commu nem sententiam.sed si propter crimẽ,lęsę maiestatis,vel aliud simile publicarẽtur bona testatoris,ille tam intestatus,intesta bilis decedit quoad legata,& fideicommissa,quàm quoad in stitutiones.l.2.per quam ita firmãt ibi Bart.Alberi.Paul.Cast. Cuma.Alex.Ias.Ripa,& alij communiter.ff.de leg. 1.F.Viuius lib.2.opi.129.

fiscus in ambiguis vel quæstionibus,vel doctorum opinio nibus,vel probationibus,si aut de lucro,aut de pœna exigen da agat cõdemnari debet.commune aio ex Ias.in l.de die.ff.q satisd.cog.Rip.in rub.nu.5.de iudi.Hipp.in rub.nu.393.C.de probat.Sylvest.in §.res fisci.insti.de vsuca.Fan.de pign.2.part. memb.4.n.118.Did.à Couarru.lib.1.resolut.c.16. E.Suarez.

fiscus in damnati bonis locum hæredis subiens, plus iuris, quàm ipsemet iudicatus habere nec potest, nec debet.com mune inquit Cur.Iun.cons. 120.Et ad omnia illi⁹ debita pror sus tenetur,cuius bona asciuit.vt receptum latè attestatur,ac diligenter explicat.Iul.Clar.in prac.§.vlt.q.78. vers.sed an te netur,cum seq. Idem.

fiscus& si ex partium stipulatione facta in compromisso de pœna fisco applicanda nõ acquiratur fisco ius ad pœnam,al tera partium cõtrauenientẽ.l.arbiter intra,cum gl.ff.de arbit. tamen secus est notario de consensu partium ita stipulante,se cundum Bar.& Doct.in l. 1.in pr.ff.de iure fis.Balb.decis.164.

fiscus. Quidquid acquirit officialis fisci,præsumitur in du bio acquirere de patrimonio &prouentibus fisci:nisi aliunde se doceat acquisiuisse, secundum gl. mirabilem in l.facultas. C.de iure fisci.quod videtur sanè intelligendum de eo officia li, qui habet administrationẽ rerum & prouẽtuum fiscalium non de iis qui tantum iustitiæ præsunt. Balb.decis.101.

fiscus ad quem peruenerũt bona alicui⁹, si ea capit tãquam bona cõfiscata,tenetur ad onera legatorum &fideicommisso rum,& creditoribus hæreditariis,quasi hæres,& habetur loco hæredis Com.dicit Crauetta cons.265.n.7. & sic tenetur per soluere omnia debita cõdemnati,vt communem esse dicit Al ber.in l.actione.§.publicat.ff.pro socio.Sed quando capit bo na vt vacantia,eo casu non tenetur ad legata, neque ad fidei commissa.ita communiter receptum.attestatur Rip.in l ex fa cto.§.ex facto.n.6.ff.ad treb.At si deferuntur ad fiscum ex suc cessorio edicto, s. deficientibus aliis succesoribus, tunc licet Salic.in l.vnica.§.pe.nu.29.C.de caducis tollẽd.secutus Baldũ in l.eam quam.nu. 5.in fi.C.de fideic.dixerit communem esse ꝙ etiam tunc teneatur fiscus.Cõtrariam tñ,ꝙ nõ teneatur,cõ munem dicit Claud.in l.recusare.§.si fisco.nu.3.ff.ad Treb.& hanc magis cõmunem atque in practica obseruari dicit Clar. d.§.fi.q.78.vers.sed an. P.Fichard.

fiscus an habeat bona delinquentis tacitè obligata vel hy pothecata,licet aliqui simpliciter dixerint ꝙ non, & ita com munem asserat Sali.in l.si quis post.nu.6. C.de bon. proscr. & Bost.in tit.de bon.public.nu. 81. Clarus tñ ita distinguẽdum dicit.Aut loquimur ante delictum commissum,& tunc certũ est ꝙ non habet in eis aliquam hypothecam, vt communem dicit Butrig.cons.61.nu.3.& Picus in repetitio. l. post contra ctum.n.40.ff.de donat.Aut loquimur post delictum commis sum, antequam inchoatum sit iudiciũ criminale, & similiter dicendum est, ꝙ nullam habet hypothecam, vt communem dicit Alex.in l.rescriptum.in pr.n.8.ff. de pact. Aut loquimur post sententiam,& dic.ꝙ à die latæ sententiæ habet fiscus bo na delinquentis hypothecata,vt comm.dicit Augu. ad Ang. de malef.in verb.Dictum Sempronium nu.11.Hęc.Clar.d.q. 78.vers.fi. P.Fichard.

fiscus præfertur creditoribus delinquẽtis ex delicto.etiam in pecuniariis,nõ tamẽ præfertur eius creditoribus ex contra ctu.com.opi.attestatur Didacus lib. 1.resolut.c.16.n.8. Clar. d.q.78.vers.vbi. P.Fichard.

fiscus si alicui succedat, quocunque casu bona ad illum de ferantur, nunquam tenetur vltra vires hæreditarias etiamsi non confecerit inuentarium.comm.dicit Ias.in l. scimus.in prin.nu. 1 C.de iur.deliber. Apostillar.ad Abbat.in c. 1.in fi.in versic. hæreditarius de solut. Clar. d.q.78.versic. vnum scias. P.Fichard.

fiscus præfertur creditoribus delinquẽtis ex delicto, etiam in pecuniariis. Non præfertur creditoribus ex contractu, vt est comm.opi.Clar.q.78.ver.vbi. Bonacost.

fiscus si alicui succedit quocunque casu bona ad illum de ferantur,nũquam tenetur vltra vires hæreditarias.Clar.q.78. vers.vnum scias. Bonacost.

fiscus vbi fideicommissum est simplex,quia continet solam tacitam prohibitionem alienationis,à lege capit bona bãniti quatenus viuat ipse bãnitus:vbi verò fideicommissum sit ex pressum in casu alienationis,tunc non rapit fiscus,sed admitti tur sequens in gradu fideicommissi.D.m.Alcia. in cons. 146. in 5.lib.vbi communem & certam opinionem asserit.Et si fis cus comparet pro suo interesse,reuocat ad suum iudicem,sci licet ad procuratorem fisci,idem est in ecclesia. vt per Dec. in cons.vlt.nu.8. Bonacost.

fiscus potest vindicare rem incidentem in commissum in tra quinque annos.Bar.in l.commissa.n.4.ff.de publica.vbi & apostil.Bal.in l. 1.ff.de rerum diuisio.ver.& no.quod fraudata gabella colum. 5. in pr. aliàs elapso quinquennio non potest, quia etiam in bonis delictis fisco propter vectigal non solu tum præscribitur spacio quinque an.Marc.fin.307.vbi latius. Benè verum est,quod istud tempus quinque annorum intelli gitur à die scientiæ fisci.Natta con.225.n.2.in 1.vol.Marc.cõs. 87.nu.15.communem dicunt. Bonacost.

fisco non probante, reus absoluitur,vt est comm.opi.Burs. cons.65.nu.3. Bonacost.

fiscus non rapit bona banniti expressè prohibita alienari, com.est opi.D m.Alcia.in cons.68.nu.1.& n.8.& 9.Bonacost.

fiscus contra eximentem aliquem in ius vocatum, vel in carceratum potest iurare in litem,vt est commun.opi. de qua Plotus.in l.si quando.nu.588.C.vnde vi. Bonacost.

fiscus non priuilegiatur plus quàm damnatus,in cuius suc cedunt bonis.com.est opi.Soarez.verb.Fiscus.n.307. Et ideò à sententia lata cõtra fiscum nõ datur appellatio in terminis l. 1.si de momenta.post.fue.appella.vt est comm.opi.de qua D. Contardus in d.l. 1.q.21.per totum.fol.312.

fiscus qui habetur loco hæredis in bonis condemnati,non potest facere,ꝙ condemnatus non poterat.Cur.iun. in cons. 120.communem dicit. Bonacost.

fiscus ad quem peruenerunt bona alicuius, si ea capit tan quam bona confiscata tenetur ad onera legatorum & fidei commissorum,& creditoribus hæreditariis quasi hæres,&ha betur loco hęredis,vt est comm.opi.&sic tenetur soluere om nia debita condemnati,vt est com.opi. Sed quando capit bo na vacantia,eo casu non tenetur ad legata,neque ad fideicom missa,vt est comm.opi. & si deferantur ex successorio edicto, scilicet deficientibus aliis succesoribus,nec tenetur fiscus,vt est magis comm.opi.& practicabilis.Clar.q.78.vers.sed ante. Bonacost.

fiscus non habet bona delinquẽtis tacitè hypothecata,vel obligata,vt est comm. opi. quæ est vera ante commissum de lictum.sed post,ante tamen quàm sit inchoatum iudicium cri minale,idem est aut post sententiam,& à die latę sententiæ fi scus habet hypotecata delinquẽtis bona.vt est com.opi.Clar. q.78.vers.fi.

fiscus est bursa Cæsaris vel principis. 16.q.7.c.maiores.Vel hodie est saccus sine conscia.quia omnia malè quęsita imbur sat.l.in hæredem.ff.de Calum.& l.papi.ff.de inof.test. Bal. in c. 1.in vlt.col.quæ sint reg.dicit.ꝙ fiscalia dicuntur pœne male ficiorum. item bona vacantia. bona contrahentium incestas nup.bona confiscata.redditus plaustrorum & nauigiorum& collecte.

Et quare dicat fiscus.vide Ang.in §.fi.inst.de vsuc.P.Ando.

fiscus & respu. sunt Idem.gl.in l.properandum.in vers. su per iure in fi.C.de iud.de quo.vide Bal.in l. 1. q̃i in fi. com. C. de pe.iud.& in l.fi.C.de hæred.vel act.vend. P.Andora.

Debitor fiscalis manifestè conuictus non appellat. Ita Sal. in l.quoniam. C.de app. Idem.

Vtrum.in exactione debitorum fiscalium.sit seruandus or do iudiciarius videtur ꝙ non.per.d.l.quoniam in vers.iussi.

Sed

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed Sal.ibi dicit q̃ ant est debitor fisci ex causa priuata.puta emptionis vel huiusmodi. & hoc casu debet seruari ordo iudiciarius.contra debitorem fiscalẽ negantem.sed si sit ex causa pu.vt propter tributa,& c. Secus quia procedi.vello leuato. & executiue. tex. est no.ĩ l.missi opinatores.C.de exacto.trib. li.x.Et quot remedia habeat fiscus contra non soluentem tributa.vide Bal.in l.i.C.si propter publ.pensi. Idem.

In fisco nihil est spẽ nisi expresse inuenia. Ias.in l. 1. in 2.col. ff.de officio. procu. ces.& in l.final.in prima. colum.C.de iu. delib.

Imo in dubio contra fiscum iudicari est.Fel.in c. fi.in 2.col. de re iud.Ias.in l. 1.in 10.col. Sol.ma.& in l.si is qui in vlt.col. C.qui te.fa.po.& in l. 1.in 4.col.C.de hæred. instit. Panor.in 1. parte.consil. 106.in fi.& est tex.in l.non puto. ff.de iu.fi. Lud. Ro.cons. 185.in 4.dubio.faciunt no.per eundem Fel.in c.Cæterum in 2.col. vers.Limita 2.de officio. ord. vide etiam Mathes.not.72.& que dixi.in ver. testamentum reddi.nullum.in vers.si reperian.duo testamenta.ibi aduerte tamen.

Limita vt per Iasonem.in l.de die.circa fi.ff.qui satisd. cog. videlicet. qñ fiscus agit ex causa lucratiua descendente ex delicto. Secus si fiscus ageret ex cõtractu vel huiusmodi.quia si probat.essent pares sentẽtia debet ferri pro fisco.al.multa que vide.& idem vult in d.l. 1.in 10.col.sol.ma.de quo.vide ĩ ver. Reus.§.2.ver. limita tamen hanc regẽam Ang.in §.fi.instit.qui. mo.te.in fir. Idem.

Quot requiran.ad hoc.vt valeat vẽditio rei fiscal. vel deb. fisci.dic vt per gl in l.3.C.de iu.fi.li.10.& no.in l. 1.C.si aduer. fis.& in l.si quis C.de rescin.vend. Idem.

Vtm.fiscus tenea.ad inuentarij confectionem.vide Alex.in rub.ff.de acq.hæred. Idem.

An autem possit reuocare alienata in eius fraudẽ.vide Bar. & doct.in l.post contractum ff.de don.& in l.si quis post.ff.de bo.dam. Idem.

Fiscus non tene.stare colono. Ias.in l.diuortio.in 10.col.ff. sol.ma. Idem.

Fiscus cui incorporata sunt bona delinquent.an possit conueniri à creditoribus.vide Ludo. Rom.consil.73.idem Lud. consi.93.vbi etiam ponit an requira. excussio contra fiscum. Idem.

Vbi pœna aplica.fisco.dicitur causa criminal. l.2.§.fi. & ibi Bar.ff.de sepul.vio.licet allegetur gl.contraria.& ibi doct.in l. si qua per calumniam C.de epi.& cle.

An tunc actio sit popularis? Lud.Ro.cons. 152.tenet.q̃ nõ. vide in ver.popularis actio.§. 14. Idem.

Fiscus nunquam moritur c.si gratiose.& ibi arg.de rescrip. in 6.& l.proponebatur ff.de iud. Idem.

Ecclesia an habeat fiscũ.vide Fel.in c.cæter.de iud.& Card. in clem.2.§. 1.de hære.vbi dicit.quòd prælati ecclesiæ habent fiscum. Idem.

An emphyteof transeat in fiscum.vide doct.in l. si finita §. si de vectigalibus ff.de dam.infec. & Alex. in l.in insulam.vbi plures al.remissiones ff.sol.ma. Idem.

Fiscus potest vendicare bona à fratribus. qui in vita patris. hered paternam diuiserunt.Ias.in l.fi.in 2 col.C.de Pac.dixi latius.ŝ.in verbo communi diuidundo.§.81. Idem.

Quod ab indigno aufertur.fisco applica. Ias. in l.si pater.in 3.col.C.de hæred.instit.al.no.per Bar.in l.aufertur ff.de iu.fi.& l.pap.§ meminisse.ff.de inoff.te.Ang.cons.pen.

An autem tunc.fiscus dica.proprie hæres. Ias.in l.ex facto. §.Iul.ff.de vul.& pup.tenet quòd non.

Limitat tamen Ias.procede.quãdo indignitas procedit cul pa hæredis. secus si per errorem testatoris. quia tunc applica. venientibus ab intestato.habetur etiam.per Sõz.in 1.par.cõs. 22.in 4.& 5.col.vbi dicit quòd quãdo aliquis est incapax.hæreditat.illa applica.venientibus ab intestato.secus si ab eo aufertur tanquam ab indigno. quia applica. fisco.al. multa que vide.

Vide etiam in materia quãdo aufertur à spurio cui debeat applicari.Cor.vol.2.cons.236. Idem.

Ius fisco quesitum.ex facto alterius non aufertur.etiam secuto accordio inter partes.Barb.nofr. volu.2. cons.18.in 10. col.al.Bal.in l.in insulam §.fi.ff.sol.mat.& idem vult Ias.in l.fi. in pe.col. ff.de pac.in quibus loc. dicunt.quòd si duo nobiles fecerunt pacem.& promiserunt eam nõ rumpe.sub certa pœna. applican. ecclesiæ. quanquam rupta pace reconcilient se. per hoc nõ præiudicat ecclesiæ. cui erat ius iam quæsitum.& idem vult ipse Ias.in l.2.in 85.col.C.de iure.emphi.Barb. vol. 4.cons.66.in 1.col.Alb.in 2.parte.q.127.

Fac.quod no.vult Bar.in l.inter omnes.§.recte.ff.de fur.vbi dicit quòd ex eo quod fit priuato queritur ius reipu.& ibi post. nit.q. de eo qui intitula.de furto. An excuse.comparente domino rei furate. & dicente fuisse factum de eius voluntate.& concludit.quòd non.nisi concurrerent alie coniecture. vt qa erant consanguinei vel vicini.& res erat modica,& erat consuetus ita concede.

Et ad istud dictum Bar.addo.Alex.in 3.vol.cons. 1.in 4.col. & in 2. volum. consil.24. Felin. in capit. 1. in vltim. col.de præsump.Ludo.Rom. consil. 506.in 2.dubio.Angel.Aret.in tracta. M. in ver. comparent dicti inquisiti in territorio, &c. in 5.& 6. col. & Iasonem in l. 1. in 1.col. C.de fur. ibi 4.nota. Pe.gerar.sing. 55.Ang.in §. 1.insti.de obl.quæ ex delic.Bal.no. in l.transige.in pe.col.C.de transac.

Limita ñ pœna sit in omitten.Corse.in ver.pœna carta 20. Idem.

Fiscus succedit morienti sine hærede.Alex.vol. 1.cons.31. reperito in 4.vol.cons.111. Idem.

Fiscus habet bona delinquent.obligata. saltem post sentẽtiam. Alex.vol. 1.cons.75.in 1.col. Idem.

Fisco tene.reus ede.nisi in causa criminali. Alex.vol. 1.cõs. 132. Idem.

fiscus. post quinquennium non potest vẽdicare bona.quæ in commissum ceciderunt.Bar.in l.commissa.in fi.ff. de publi ca.per.l.2.C.eo.Addo.Alex.vol. 5.cons.31.Alex.in l.forma §. fi.ff.de censi.

Secus si res emphi. cadat in commissum. quia etiam vltra quinquennium potest per dominum cum fructibus vendicari Sonz.ample.in 2.parte.cons. 167.in 3.& 4.col. Addo Bal.in repe.Lemilius in 3.col.ff.de mino.faciunt no.per Barb.vol.4. cons.70.in 24.col.& seq.

Si tamen interim res pereat casu fortuito libera.deb.Bal.in l.2.C.de vecti.& com. Idem.

fiscus succedens loco filij preteriti. non potest dicer. testamentum nullum.frãc.cren.sing. 12.al.Bal.in l.si qua pœna ff. de his qui sunt sui vel alie.iu.idem vult sing.octuagesimonono. P.Andora.

fiscus in criminalibus non restitui.in inte.franc.cren. sing. 22.al.Bal.in add.ad Spec.in ti.de accus.vers.sed quid si ipsum. in fi.2.col.

Vide tamen quæ dixi in ver.sententia.§.62.

Multa priuilegia fisci. vide per Bal.in l. 1. C. de hæred. vel ac.vend. P.Andora.

fiscus an teneatur facere inuentarium, Duæ sunt opi. quarum prima est negatiua, Bar.in l. prima. §. an bona ff. de iure fisci Bal.in l.fi.in princip.quæst. quarta. vbi etiam Castr. C.de iur. delib. vbi quòd fiscus siue capiat bona tanquam vacantia, siue ex delicto alterius non tenetur vltra vires hæreditarias non confecto inuentario.qua in re,Dic quòd in omnem casum quando fiscus succedit alicui, siue tanquam in bonis vacanti, siue ex confiscatione, nunquam tenetur vltra vires hæreditarias, etiam si non confecerit inuentarium, & hanc communem dicit Iaso. in dict.l. fi.in princ. col.secunda.Clar. practic.crim.§.fi.quæst. septuagesimaoctaua. ver.vnum scias. pro qua vide Boss.titul.de bon.publ. numero 23.& titulo,de fisco.

Altera opi. est affirmatiua, ex text.in §.pen. in auc. de hær. & fal.in qua quæst. Dic,quòd prima opi. locum habet quando fiscus accipit bona non tanquam hæres sed tanquam bona vacantia,vt quia venien ab intest. vel ex testamento repudiauerant: quo casu ad eum non tanquam ad hæredem veniunt,l. 1.C.de bon.vacan.libro decimo. & idem si capiat bona ex delicto, quia tunc non tenetur vltra vires hæreditarias, teste Clar. dicta quæst. septuagesimaoctaua. vbi dicit hanc communem, secus quando fiscus capit bona tanquam hæres quia tunc cum tanquam hæres institutus accipiat, tenetur vltra vires hæreditarias inuentario non confecto, & tunc procedat secunda opin. & hæc concordia videtur colligi ex Bar.in rub.de acq.hær. Quæ omnia declara, vt latius per Rol. de inuent.q. 10.

Flagranti in delicto deprehensi, & absque sententia puniri possunt vt frequenter placitum copiosè ponit,atque accuratè declarat Iulius Clarus in practic. §. vlti. quæstione octaua, post Aegid.Bossium.in practic. titu. de denunciat.numer.10, E.Suarez.

Flebotomia. Die decimotertio. februarij fac. quem non posse illo anno mori ex febre. Ioan. Andr.& Panorm.in capi. cum ad monasterium.de statu.monach. & Panorm.refert ibi Anto.de Butr.dicentem, quòd Ioan. Andr.sic seruabat ex reuelat. Angeli. sed non est consulenda non indigenti: cum vitam minuat. ita firmanus in hoc. verbo, flebotomia. P. Andora.

Flum

Flumina nauigabilia, etiam si inter regalia, soli Imperatori reseruata, numerent, quo ad vniuersale, tñ in particulari sunt earum ciuitatum per quarum territorium transeunt. Ita dicit Bald. in l. si plures. C. de condit. inser. Ange. & Io. de Imo. in l. fluminum. n. 3. ff. de dam. infec. Signorolus cons. 70. Alex. con si. 194. visis verbis instrumẽti. n. 6. vol. 2. Iaſ. in l. quo minus. n. 39. ff. de flumi. Iac. de S. Georg. in ver. fluminibus. (in tract. feu. Et est communior. I. Fich.

Fœmina est capax feudi, si pro eo nullum præstetur seruitium. com. d. in §. F. q. 73. ver. vlterius. Imò etiam si præstetur seruitium, quod tamen æquè per fœminam vt per masculum præstari possit, fœminæ admittũtur. communem dicit I. Cla. §. Feudum. q. 73. ver. item quid si. P. Fich.

fœmina potest esse testis in testamento inter liberos. com. dicit in §. T. q. 8. ver. Secundò infertur. Idem. ex eod.

fœmina semel admissa non excluditur postea per superuenientem masculum. communem dicit in §. F. quæstio. 80. Idem ex eod.

Fœmina semel exclusa semper remanet exclusa. com. in §. F. q. 80. ver. sed quæro. Claro tamen nõ placet, sed dicit si ageretur inter fœminam, & dominum feudi, tunc dicit, se credere absolutè, q fœmina non maneat exclusa, neque feudum aperiatur domin. Idem.

fœminæ admittuntur ad successionem feudi, si ita sit consuetudo vel statutum in prouincia. communem dicit in §. F. q. 73. ver. sed quid si adsit. Idem.

fœminæ etiamsi bona non sint feudalia, habeant autem annexam dignitatem & administrationem cum mero, & misto imperio, tamen non sunt eorum capaces, Ita communem esse dicit Clarus in §. F. q. 73. ver. Sed quæro. Addit tamen cõtrarium hodie seruari de consuetudine. Idem.

fœminæ regulariter in feudo non succedunt. com. in §. feudum. q. 73. Idem.

fœminæ si in inuestitura expressè sint vocatæ, tũc deficientib. masculis fœminæ admittuntur. com. dicit in §. F. q. 73. ver si. item quæro. Idem.

Fœminæ succedunt in feudo empto. Magis com. dicit Cla. in §. F. q. 73. ver. sed quid in feudo empto. Idem.

fœmina semel exclusa semper manet exclusa, &c. vide quæ notaui suprà in versicul. filia semel exclusa, &c. numero 60. I. Fichar.

PRO. fœminæ vno partu septem filios edere possunt, cum septem habeant receptacula, secundum Medicos. in l. antiqui ff. si pars hæred. petat. Bellon.

PRO. fœminæ non habent filios in sua potestate. Illud. §. ad testamenta. ff. de bo. poss. contra tab. §. fœminæ. instit. de adopt. §. ceteris. Instit. de hæred. qualit. & diffe. Idem.

PRO. fœminæ tutores dari non possunt. l. fœminæ. ff. de tute. nisi mater & auia autn. matri & auiæ. C. quando mul. tutel. off. fung. poss. Idem.

fœminæ etiam comprehenduntur in conditione (si sine filiis) nisi sit adiectum, masculis, non obstante, quod testator, priam filiam exclusserit, ac etiam, quod lege municipali masculi excludant fœminas, Textus est in l. 1. & ibi plenè tradunt scribentes. C. de condit. insert. cum similib. per Soc. iun. in cõsi. 108. n. 32. 2. vol. & Et hanc opinionem pulchris, & plurimis rationibus firmauit Curt. Sen. in consil. 14. & eandem firmat consulendo Rom. cons. 148. Alex. in cons. 227. ver. secundũ quod videbatur. vol. 2. & in cons. 55. vol. 3. Dec. in cons. 370. viso testamẽto. & in cons. 570. vbi dicit, quod Doct. communiter ita tenent. Curt. iun. in cons. 49. & in cons. 163. vsque ad finem. Et latè Carol. Ruin. cons. 143. & 144. 152. 153. & 154. vol. 2. Vbi concludit in terminis nostris, filiam excludere sub stitutum. & firmauit Alc. in l. inter stuprum. §. ff. de verb. sign. Paris. cons. 41. Ioannes testator. nu. 25. & 26. vol. 3. Vide plura per Soc. Iun. in cons. 26. sub num. 4. vol. vbi communem ait. E. muscul.

fœmina exclusa per statutum temporaliter, videlicet (donec, & quousque masculi extarẽt,) deficientibus masculis, venit reintegranda ad portionem suam à qua per masculos fuit fœt exclusa, iuxta doctrinam Bald. magis communiter receptam in l. fi. §. 1. ff. ad Tertyl. Quam approbat etiam Soc. iun. cõsi. 82. nu. 7. vol. 4. E. Muscul.

fœmina tametsi, secundum gl. in l. tutela. ff. de tutelis, & gl. in c. Religiosus, de testa. lib. 6. executrix testamenti esse de iure nequeat, verius tamen est, quod & consuetudine obseruatur, secundum Spec. ti. de instrum. edi. §. nunc verò, vers. quod de muliere, & ibidem Io. And. in addit. quod de iure esse possit, iuxta gl. in l. vnic. §. pro secundo. C. de cad. toll. quod Bald. l. filio. in prin. ff. de alimen. & cibar. lega. & in Lid quod. paupe-

ribus. C. de episc. & cleric. sequi videntur, vbi dicit q fœmina non tantùm in negociis sed etiam in iudiciis ad pias causas cum suo nomine habeat actionem, possit esse executrix, nam leges quæ repellunt fœminas à limine iudicij loquuntur, quãdo non suo nomine habeant actionem, sed nudo volunt fungi ministerio, iuxta l. qui aliena. §. quanquam. ff. de nego. gest. cum quo cæteros transire refert Bened. Capr. in tract. execut. vltimarum voluntatum. memb. 2. nu. 45. post regulas posito.

Fœminæ atque earum liberi priuilegiis omnibus fruuntur quę concessa sunt illarum maioribus, ipsorum descendentib. vel posteris, vel liberis, vel denique filiis, vt commune ostendit, ac latissimè, & diligentissimè contra nonnullos communstrat meus olim juris præceptor Arius Pinel. in l. 3. n. 32. cum duob. seq. C. de bon. mater. quò te conferes de materia acturus. E. Suarez.

Fœminarum quæ exclusæ sunt, liberi non admittentur. cõmune dicunt And. Tiraq. de primog. q. 22. Moder. in consuet. paris. §. 16. n. 1. Did. à Couar. in tract. de sponsal. 2. part. c. vlt. §. 1. n. 5. ver. 4. & amplè ac fructuosè Arius Pinel. in l. 3. n. 19. C. de bon. mat. Vivius etiam lib. 1. opi. 315. E. Suarez.

fœminas statuta ob masculos excludentia rem fauore dignam tractare censentur. commune ait Curt. iun. cons. 57. n. 8. Et si contrarium magis commune asseuerat Soc. Iun. cons. 1. n. 46. & 108. lib. 1. quem meritò carpit Vivius compluria notatu digna ad huiusmodi statutorum materiam aggregans li. 1. opi. 315. Siquidem fœminas masculis superstitibus ab hæreditate abigi, & legi sacrosanctæ, & antiquis 12. tabularũ sanctionibus consentaneum est. Sed ea de re latius alibi, vtentur autem hac statuti prærogatiua, & clerici vt frequenter placitum enunciant Paris. cons. 47. n. 62. lib. 3. Brun. in tract. quod stantib. masculi. 12. art. prin. q. 11. & item Iudæi priuilegio hoc fruentur, ac fœminas suæ religionis omni hæreditate interci pient. quemadmodum frequenter placitum insit Marquard. de Iudæis. 2. par. c. 2. n. 4. Sed & legitimati vel subsequenti parentum matrimonio, vel à principe eadem prærogatiua potientur. cõe ponit Vivius in d. opin. 315. Quamuis legitimati ab alio quam à principe idem iuris consequuturi non sint. sic enim frequenter interpretib. probari attestãtur Dec. in l. liberos fin. C. de collat. Cur. Sen. cons. 16. nu. 5. Brun. vbi s. q. 12. arti. 4. Sufficiet autẽ hæc in specie, cùm fœminæ simpliciter masculis superstitibus excluduntur, vt vel per aliquod temporis momentum filius superuiuat, quamuis ante agnitam successionem occumbat, ac vitam cum morte commutet. vt commune asseuerat Vivius in eadem opinione cum Alex. cons. 20. lib. 1. Soci. cons. 143. lib. 1. & cons. 296. lib. 2. Brun. vbi s. arti. 12. pr. q. 6. Tiraq. in tract. res inter alios acta. limit. 42. & sequẽt. Sed si verba statuti ita concepta fuerint, vt donec masculi supersint, fœmineum genus excludatur, etiam post quadraginta annos deficientibus masculis fœminæ admittentur. quemadmodum pronuntiant receptum Soci. cons. 63. Soci. Nep. cons. 110. nu. 4. & num. 16. lib. 3. Io. Dilect. de arte testan. cau. 6. tit. 11. nu. 5. vbi autem masculi non extiterint, fœminæ absque omni dubio rem prorsus omnem indistincte adipiscentur. quod asserit commune Soc. Nep. cons. 80. nu. 6. lib. 2. Quinimo & vbi exclusserunt, ad legitimæ suæ portionis expletionem agere poterunt. commune scribit Gram. dec. 105. nu. 46. Quod intellige nisi si non solùm simpliciter excludantur, sed & dote contentæ esse iubeantur. commune ponit Vivius d. opi. E. Suarez.

fœminas excludentia ob superstites masculos statuta ad bona aliis in locis sita non proferentur. vt frequentius placuisse testificatur Alex. cons. 16. viso tit. lib. 1. Idem.

fœmina exclusa facit partem ad considerãdam legitimam matris, secundum magis communem per Burs. cons. 115. nu. 4. libr. 1.

fœmina neptis non excluditur propter masculos à successione patris sui, licet filia propria testatoris excludatur, nisi aliter de mente testatoris apparẽat, secundum magis communem quę concl. procedit etiam quòd concurreret filię substitutio, secundum Burs. cons. 86. nu. 7. nu. 9. lib. 1.

fœmina monialis, excluditur ab agnato, propter statutum exclusiuum fœminarum, secundum magis communem per Burs. cons. 93. nu. 28. lib. 1.

fœminã excludit clericus agnatus propter statutum exclusiuum fœminarum stati masculis, iuxta magis cõmunem per Burs. cons. 93. nu. 27. lib. 1.

fœminæ semper nomine filiorum comprehenduntur ad substituti exclusionem. dummodo ille non sit descendens vel agnatus, qui aliter dictam fœminam ab intestato excluderet secundum communem per Burs. cons. 64. nu. 11. lib. 1.

fœminæ

Universidad de Deusto Biblioteca

Fœminæ capaces sunt emphyteusis hæreditariæ mixtæ secundum communem per Burs.cons.92.nu.24.lib.1.

fœminæ dicuntur de familia & de genere nomine patris, ac de posteris,& sicuti fœminę succedũt:ita masculi ex eis descendeñ,fallit quando sunt nuptæ cum non dicantur de familia vel agnatione,nec descendentium etiam fœminarum appellatione veniant,secundum magis communem per Bursa. cons.1.nu.33.lib.1.

Fœminis exclusis à feudo & emphyteusi. illius quoq; descendeñ excluduntur,secundum communem per Burs.consi. 1.nu.40.lib.1.

fœmina semel exclusa à feudo: in perpetuum exclusa censetur,nec mortuo masculo,qui eam exclusit:amplius admitti tur,etiam nullo existeñ agnato masculo,secundumveriorem sentẽtiam per Rol.cons.58.n.65.68.vsque ad.n.74.lib.3. pro quo vide quæ scribit Roma. cons.1.133.367.col.4. post med. 6.fall.Dec.cons.516.col.5.Cur.iun.cons.181.n.2. pract. pap. for.lib.ad reuoc.feud.ver.ac nomine.n.4.& ver. nec superstitibus.post nu.2.

Fœmina est capax iurisdictionis quando venit iure hæreditario.Dec.cons.32.in fi. Alex.in 5.volu.cons.1.col.6. & cons. 24.in 3.col.ver.nec obstat quòd fœminæ.Cor.in cons.16.in vlt.col. P.Andora.

fœmina an succedat in feudo.vide ꝯ.in tract. feu. in Rubr. de succes.feud.ver.fœmina.in fo.26. P.Andora.

fœmina non venit appellatione virorum.l.scripturas &ibi Bal.in fin.com.C.qui potio.in pig.ha.Bar.in l.1.ff. de legibus. Idem.

An autem veniat appellatione hominis.vide ꝯ.homo.§.j.

Fœmina in cons. esse non potest,& vocem non habet.Bar. in d.l.1.in fin.ff.de ll.Alexan.in l.quod maior.ff. ad Municip. Idem.

fœmina an & quibus casibus.possit esse testis.vide ꝯ.in tit. de testi.§.78. Idem.

Fœminarum appellatione.non veniunt masculi.Ias. in l. si quis id quod.in 6.col.ff.de iurisdom.iud.vbi ponit quæstionẽ de sta.imponente pœnam contra tenentes capras in villa. an comprehendat tenentem hircos.in quo dicit.ꝙ Alber.de Rosat.in 1.part.sta.q.114. mihi. 104. refert fuisse determinatum ꝙ non de cons.Alb.pap.ipse tamen Albe.de Rosat.dicit ꝙ vidit seruari contrarium.& licet.nl.alleget.Ias.al.pro hoc.Ant. de But.c.fi.9.car. de ꝓsue.vbi dicit ꝙ quando ratio est indifferens tunc etiam fœmininum continet masculinum.P.Ando.

Vide tamen.Fel.in c.quoniam.de simo.vbi dicit ꝙ app.monialium non veniunt monachi. Idem.

Fœneratitius ad hoc,vt contractus præsumatur, vel simulatus tria copulatiuè requirunt: pactum de retrouendendo, modicitas pretij,& ꝙ persona sit aliàs solita fœnerari.Est magis com.opi.secundum Dec.in cons.308.in casu ad nos transmisso.versiculo secundo datio.& secundum Ias.in cons. 150. & seq.in 4.vol. Tamen aliam opinionem, ꝙ duo prima sufficiant,tenent plurimi excellentes Doctores,quos idem Ias.ibidem enumerat:& ego puto veriorem & in conscientia tutiorem: quia magis communiter illa duo prima arguuntur,non habere animũ emendi seu vendendi,sed mutuo dandi vel accipiendi.Et hanc partem dicit magis communem Alex.in cõsi.46.circa præsentis,vol.3. M.Chærian.

Fœneratores criminaliter puniri nõ possunt. vt receptum dicit.Straccha de mercat.par.1.n.37. de quibus ac fœnore illorum mercede, videbis quæ inferius obseruo versi. vsura. E.Suarez.

Forensis non potest denũtiare nouum opus,quando ædificatur in publico,nisi ædificetur in via Ias.in l.in prouinciali.§. si in publico.nume.1.ff.de noui oper.nunc.communem dicit. Villalob.

Forensis habebit possessionem, data ordinatione, vt danti ciuitati aliquid detur possessio aliqua:etsi sit prohibitum forensi acquirere in territorio.Hiero.Cagno.in l.fi.ff.de reg.iu. nu.8.communem dicit. Idem Villal.

Forẽses comprehendũtur statuto in iis,quæ sunt voluntariæ iurisdictionis,vt Testamentum,adoptio,emãcipatio, &c. communem conclusionem dicit Ias.in l.cunctos populos,n. 86.C.de sum.Tri. Quam tamen mox limitat ex Bartolo procedere tãtùm quo ad ipsum actum testãdi,nõ autem quo ad personas testantium,eas habilitando,vel inhabilitando.Et sic si statutum minueret numerum testium quo ad testamẽtum tunc illo statuto etiam forensis gaudebit. Cæterùm, si statueret,ꝙ maritus nõ posset vxori legare, tunc forensem nõ comprehendet,posset enim ille,condito testamento,in loco statuti,nihilominus vxori suæ legare,&c. I.Fich.

Forensis & onera non subiens,non gaudet beneficiis statutorum,consulunt Io.de Imol.vt ipse asserit in eo quod Clericis, de foro comp.prout refert & sequitur Alex.in cons.41.nu.6, lib.7.& hanc opinionem voluit Dec.in cõsi.114.&pro tenui, post prin.& alibi sæpè.Idem determinat Soc.Se.cons.124.n. 4.vol.4.Corn.in cõsi.114.circa primum dubium,liter.F.G.H. I.2.vol.vbi dicit,hanc theoricam esse communem.Vide Soc. iun.in cons.49.n.5.vol.4. E.Muscul.

forensis cõtra pœnam statuti aliquid quod & legibus prohibitum inuenitur damnantis,nõ meretur ex cap.iustæ ignorantiæ restitutionem.communem refert Bened.Capr.cõclusio.5.n.35.vide ꝯ.Statutum,quia est in supina ignorãtia.Idem si statuto prohibita sunt quæ etiam in vicinis locis prohibita inueniuntur.ibidem nu.37.& in verbo Statuum.

Forensis excusatur à pœna statuti loci.Nisi statutum damnaret factum à iure damnatum secundum communem opinionem.Capra conclu.5.n.34. & si statutum damnat factum per loca propinqua,ab eius pœna forensis non excusatur,cõmunis est opi.Capra ibi n.35.vide Bar.& ibi per apostillan. in auth.vt factæ nouæ constitutiones.nu.10. Bonacoss.

forensis excusatur ab edictis, & proclamationibus, vt est communis opi.in l.1.C.de Sutri.& in c.1.de constitu.in 6.Pacethus in cons.190.nu.16. Bonacoss.

forensis non excusatur à supina ignorãtia statuti pœnam imponentis,vt est communis opi.Capr.regu.5.nu.34.& maxime si statutum damnat factum à iure damnatum.ibi. Bonac.

Forenses tenentur statuto puniẽte delictum vt si statutum dixerit si quis furtum fecerit,&c.vt est communis opi.Soc.Senior.in c.à nobis.n.13.& seq.de sen.excom. Vide d.Gab.Cassa.inter cons.crim.cons.21.Tom.2. Et quib.statutis forenses ligentur Roma.cons.491.per totum. Bonacoss.

Forẽsis aliquid committẽs,quod nõ est prohibitum de iure communi,sed tantum ex forma statuti forẽsis habẽs ignorãtiam d.statuti excusatur,vt est communis opi.de qua D.Rolan à Valle.in cons.42.n.26.in 3.vol.vbi ob id exemptatur forẽsis à pedagiis & guidagiis. Bonacoss.

forẽses non reguntur cõsuetudine, seu stylo, qui ad causæ decisionem spectat,& si ea cõsuetudine obstringãtur,quæ ad iudicij ordinem pertinet. commune efferunt, relati à Viuio lib.1.opi.110. E.Suarez.

forẽses,(vt doctores fantur,)seu exteri mortales nõ fruuntur statutis,quæ aliquem inhabilem aliàs ad aliquid habilem reddunt.commune aiunt Ruin.cons.120.201.libr.1. Viuius lib.1.opi.318. E.Suarez.

forẽsis.Quis dicatur.vide amplissime per Ang.Are.in trac. M.in ver.de Bononia.col.2.Alex.in 4.vol. cons.54.& in 5.volum.consil.34.Fel.in c.quoniam.de off.ord. P.Andora.

Forens habitans pinerolij, potest dici de pinerolio.& Oriũdus pinerolij.habitãs thaurini.potest dici de pinerolio.Bar.in l.prouinciales.ff.de ver. sig.Pau.de ca.in 1.vol.cons.308.inei. videtur.dicen.fac.ꝙ vult Barb.in 4.vol.cons.73. in 2.col.& sequen.vbi tenet.ꝙ ciuis gaudet statutis suæ ciuitatis. licet alibi habitet. Idem.

forens nõ gaudet beneficiis sta.Ang.in cons.73.Pau.de ca. in 2.vol.cons.347.alias 345.Fel.in c.ecclesia sanctæ mariæ.in 29.col.de cõsti.Barb.in 2.vol.cons.51.in 1.& 2.col.Lud.Ro. cõs.224.Sonz.in 2.part.cons.231.in 6.col.& seq. & in consi. 292.vbi notabiliter loquitur.Dec.in cons.114.Alex.in 5.vol. cons.44.in 3.col.in prin.Barb.in d.cons.73.in 3.col. Idem.

Quid in clerico.an gaudeat sta.vide Decium. in dicto consil.114.

forens nõ ligatur sta.Lud.Ro.cõs.491.Alex.notabiliter.in 4.vol.cõs.86.ver.fortificantur prædicta. fac.qđ vult in 5.vol. cons.16.in 2.col.ver.& per hæc.Et ita tenet.in 5.vol.cons.44. in 1.col.& seq.& in 3.vol.cons.101.Cor.in 2.vol.cõs.94.amplia.etiam pro bonis scitis in loco sta.Barb.in 3.vol.consi.75. in 3.col.& seq.

forens potest petere.rest.in int.aduersus sta.ex clausula generali.si qua mihi iusta causa:Ias.notabiliter.in l.quãdiu. in fi. C.qui admi.

Forens enim præsumitur. ignorare stat. Curtius in cõs.27. in 10.col.Cor.cons.152.& cons.199.vide in materia in verb. sta.phi.in c.1.in 4.col.in fi.de constitu.in 6.

Nupta extra territorium non dicitur forens in loco originis.vt dixi in tract.stat.sta.sub Rub.Alienatio in forensem fieri non possit.q. Idem.

forens ligatur sta.vbicunque sta. concernunt solẽnitatem actus adhibendi tẽpore contractus & in his quæ sunt voluntariæ iurisdictionis.Cor.in 3.vol.cons.64.

Et in materia an forens ligetur sta.vide Al's.in 2.part.q.1.

Vide

Vide etiam Ang.in §.1.insti.de obl.quæ ex.quasi delict.vbi dicit q̃ forens non potest prætendere ignorantiam sta.quæ communiter vigent per Italiam.vt soluere gabellas.non portare arma & huiusmodi.

Et q̃ punia.pœna sta.vbi delinquit vide Bal. in l. debitor. ff.de pigno.forens.conuersans in loco liga.sta.Barb.in 4.vol. consil.64.in 6.col.multo magis habitans.Ludo.Rom.consil. 228.in 2.col.

Et quot vicibus dica.frequentatio.vide Pan. in c.monasteria n.5.de vi.& hone.cler.vbi dicit.de duabus.

Scolaris tamen. licet conuerse. in loco præsumi. ignorare. sta.loci.Pan.in c.1.n.8.extra de loca.

An autem requira.conuersatio decennalis.vt ibi possit cõueniri.Vide Bal.in l.2.C.vbi sena.vel clar. Idem.

forma est quæ dat esse rei. l. Iulianus scribit si hominem.§. 1.ff.Ad exhibẽ.l.si is qui cccc^ta.§.quædam ff.ad l.falc.& ita tenet Inn.in rub.ext.de conse.eccl.vel.alta. P.Andora.

forma & lex data.& consue. antiqua. in electione officialium est seruanda.l.super creandis.C.de iu.fi.libr.10.quam.l. no. contra eos qui ducunt iudices quia debent eis face.sumptus etiam pro famulis. P.Andora.

Gesta contra formam sunt nulla.c. pisanis. de restit. spol.l. cum hi.§.si prætor ff.de trãsac.c.cum dilecta vbi Feli.in 9.col. de Rescrip.

Nec enim est recedẽ.à forma.Barb.in 1.vol.cons.44.in 2. col.Ias.in d.§.si prætor.& in l.si vnus in 1.col.C.de testa.

Et ad cognoscẽ. signa. quando aliquid detur pro forma. vide Fel.in d.ca. cum.dilecta in 5.col.cum seq.& remissiue in c.super eo.de testi.cogen.

Vbi aliquid datur pro forma.an sufficiat per equipolẽs seruari?vide Iasonem.in l.iubemus.in 4.col.C.de testa.

forma substantialis quæ dica.vide Iasonem.in l.vniuersa.in 4.col.C.de.præci.imper.offer.

forma permissiua non seruata.sumus in forma destructiua. l.prætor ait §.siue autem.& ibi Ias.post Bal.in 1.col.ff.de oper. no.nu. P.Andora.

fornarius obligatus ad coquendum panem pro familia, si augeatur cum excessu, non tenetur nisi vsque ad numerum familiæ existentis in tempore promissionis. Albert. Brun.in tractat. de augmento. concl.10. principalis. magis communem dicit. B.Villal.

Fornicatio cum meretrice, non est de iure ciuili punibilis. com.dicit Ang.in l.si vxor.§.sed & in ea. nu.1.ff.de adulter.adeò vt si quis etiam per vim meretricem stuprauerit non puniri debeat,vt communiter teneri contra Bald. dicit Ale.cõs. 469.nu.1.Clar.lib.5.sent.§.fornicatio.in prin. P.Fichard.

fornicatio simplex,& si iure ciuili nullas pœnas det, tamen & peccatum mortale proculdubio est, & tum sacris initiatũ arbitrariæ pœnæ iure canonum subiicit,tum clericum suspẽsionis damno obnoxium facit. vt communia ponit latissime de materia scribens Iulius Clarus in pract. cri.§. fornicatio.in prin.& primo.verb. E.Suarez.

PRO.fortior præsumptio tollit minorem.l.diuus.ff. de restit.in integ.in c.alma mater.extrà de sen^ts.excom.& c. literas. de præsump. Bellon.

Fortuitorum casuum generalis renunciatio contractibus addita,tot, ac tantas vires habet, vt specialis necessaria nõ sit. commune pono ex Alex.nu.12.Ias.n.14.& in l. sed & si quis. §.quæsitum.ff.si quis caution.Imol.in c.1.num.23.commod. Corn.cons.128.num.43.lib.2.Ias.cons.107.lib.1.Si autem vnus casus peculiariter exprimatur, ac generalia deinde verba subiungantur.perinde erit,ac si omnes sigillatim expressi sint. vt magis commune attestatur Alex.cons.3.viso instrumento in fi.lib.1.Turzan.opin.143. Quin autem huiusmodi renunciatio valere debeat,dubitare nemo potest.vt frequenter placitum inquit Straccha de merca.parte 3.nu.77.& 4.part.n.6. E.Suarez.

Forum sortimur ratione delicti,& licet Docto.velint,quòd delinquens possit etiam puniri de delicto alibi commisso, in loco vbi plurimum conuersatur,& ratione assiduæ conuersationis videatur sortiri forum: tamen illud procedit, quando talis conuersatio saltem fuit per annos decem.Est verior opinio secundum Alex.in cõs.166.videretur fortasse. circa med. volũ.7.Et ibi ponit Alex. quot modis quis dicatur sortiri forum,ad hoc vt possit de delicto puniri:videlicet ratiõe originis,ratione domicilij,ratione diuturnæ conuersationis,ratione delicti perpetrati,& ratione vagationis, quia delinquens sit vagabundus per mundum:quia talis potest vbique conueniri. M.Chærian.

Forum quin patrati delicti ratione omnes sortiantur, nulla est dubitatio. vt late cum receptis sententiis explicant Duenna reg.378.Iul.Clar.in pract. §.vltim. quæst.38.per totam. E.Suarez.

Forum vetitum. Trahens aliquem ad forum vetitum potest pœnitere vsque ad litis conte. pœnam tamen euitare nõ potest secundùm Ia.de Are.Pe.& Bal.in l.in criminali.C.de inris.om.iud.& ibi Io.Fa.gl.in verbo, perdant, in ca.si diligenti. extr.de foro.comp.& ibi Inn.& Io.And.gl.& Archi.11.q.1.c. molita.Spe.in tit.de compe.iud.adi.§.1.versic.sed quomodo potest.do. Alex.in l.quamuis ff.de in ius vocan.in 3.col.licet gl.& Bar.in d.l.in criminali.& Pan.in d.c.si diligenti.tenuerint posse pœnitere, & pœnam euitare quandocunque ante sententiam. Balb.decis.229.

forum quis sortitur etiam in criminalibus ratione domicilii,vt est communis opi.Clar.q.39.vers.sortitur. vel vbi plurimum. conuersatur de delicto alibi commisso. Cherianus. in in suo communium opinionum, in vers.forum. quando fuit talis conuersatio per decem annos.Pet.Duen.Reg.378.Soarez vers. forum. vide omnio Grassum in suo communium opi.lib.2.c.10.q.1.vbi ponit limita.& amplia. Bonacost.

Forus omissus. Locus deputatus de iure communi ad iura reddendum, vt est locus maiorum potest obmitti de consensu partium secundum Bal.& Sandil. in l.fin.ff. de iurisdict. om. iudic. per l.si vt proponis, præses certum locum. C.quomo.& quando iud. Balb.decis.378.

FORVM.

Summaria.

Delinquentem sortiri forum ratione delicti: & in quibus delictis hoc non procedat.q.1.

Etiam mandantem delictum,perinde vt ipsum delinquentem sortiri forum in loco admissi delicti.q.2.

delinquentes de consuetudine non remitti ad locum delicti perpetrati, sed puniri, vbi deprehenduntur,& incarcerantur.q.3.

furem repertum & deprehensum in alio loco cum re furtiua,non posse ibi puniri.q.4.

in foro pœnitentiali nõ opus esse remissione furis puniendi in loco commissi delicti.q.5.

Si quis possidet bona in alio regno, vel ducatu, quàm in quo habet domicilium,electio est actoris,vbi velit eum conuenire,ratione istorum bonorum.q.6.

familiares,vel domesticos alicuius priuilegiati,exceptis domesticis episcopi, non gaudere priuilegio fori concesso ipsi priuilegiato, nisi sint perpetui, aut nisi specialiter sit expressum.q.7.

Clericus venditor, laudatus author, debet defendere emptorem in foro ipsius emptoris.q.8.

Licet aliàs regulariter possit quis conueniri eo loci, vbi cõtraxit,si ibi reperiatur,tamẽ legati habent priuilegium reuocandi domum si ante tempus legationis ibi contraxerunt:nisi ipsi ad iudicium vocauerint alios.q.9.

Si quis vt aduena à mercatore quid emit, vel cum eo contraxit,an ibidem possit conueniri.ead.quæstione.

Promittens soluere certo loco,si non satisfecerit solutioni, vbi possit & debeat conueniri ibid.in fi.

Pauperes posse alios conuenire extra proprium forũ.q.10.

Quæ personæ dicantur miserabiles.ibid.

Viduam habere priuilegium vocandi quẽ extra proprium forum q.11.

Fœminã Virginem, quæ cælibem vitam egit,habere quoque priuilegium viduæ.ibid.

ecclesiam spoliatam habere priuilegium conueniendi spoliatorem quemcunque extra forum suum,coram iudice secularì,vel ecclesiastico.q.12.

Clericus laici hæres, lite coram seculari iudice cum defuncto nondum cœpta,vocandus est pro actione hereditaria ad iudicem ecclesiasticum. q.13.

Iudex domicilij an teneatur ad requisitionem iudicis loci contractus,citare contrahentem, vt in loco cõtractus respondeat.q.14.

Si contrahens habeat bona in loco contractus, poterit iudex loci istius præcedente citatione,& reo contumace, actorem mittere in possessionem bonorum rei, existentium in loco contractus.ibid.

Renunciatio fori, seu proprij domicilij, quid in contractibus operetur.q.15.

Quid iuris, si quis cum iuramẽto renunciauerit priuilegio fori,&promiserit apud tribunal iuratus,se in loco contractus responsurum.q.16.

Universidad de Deusto
Biblioteca

QVAESTIO I.

Et legibus cautum, & à Doctoribus cõmuniter receptum est, forũ quem sortiri ratione delicti. text. est in l. 1. & in Auth. qua in prouincia. C. vbi de crimine agi. ca. fi. de foro comp. Et hanc dicit esse communem opinionem Gand. in tract. malef. rub. vbi punia. delinquens. n. 2. Et tenet Abb. & Doct. ca. fi. lib. 6. Boerius decis. 29. Marianus Soc. c. postulasti. nu. 5. & seq. de foro comp. Hipp. l. vnica, n. 23. C. de raptorib.

Limita hanc conclusionem non procedere in leuibus criminib. Ita probat text. l. desertorem. à contrario sensu. ff. de re militari. Et expressè tenet Cassanæus in consuet. Burgund. tit. des aduentz. rub. 12. §. vnico. n. 7. Melchior Klin. c. fi. nu. 10. Et ita communiter teneri firmat Abb. d. c. fi. n. 15.

QVAESTIO II.

Sed quæro, an prædicta conclusio habeat locũ in mandante, vt forum sortiatur in loco delicti, sicut delinquens? Resp. q̃ sic, & est communis opi. vt expressè firmat Lancel. Deci. l. hæres absens. §. apud Labeonem. ff. de iudic. dicens ab ea non esse recedendum. Eandem dicit esse communem Maria. Soc. d. c. postulasti. n. 5. Abb. c. fi. n. 27. cõ. tit. Et tenet Hipp. sing. 404. incip. forum. Bart. l. si vt proponitur. n. 2. ff. de fideiuss.

QVAESTIO III.

Sed quid si delinquens effugerit, & alibi carceretur, vtpote in loco domicilij, nunquid iudex ille debet remittere puniendum ad iudicem delicti? Resp. Hæc quæstio variantibus sententiis merificè disputata est. Nam Io. de Ana. ca. 1. de raptor. existimat, quòd iudex possit cognoscere de crimine alibi cõmisso. Et sequitur Bald. & Ang. l. fi. ff. de iurisdictiõe omnium iudic. Bald. d. l. 1. C. vbi de crimi. Ang. in tract. malef. verb. hæc est quædam inquisitio. n. 83. Et ibi Aug. Arimi. dicens, hanc esse communem opinionem. Eandem sententiam firmat Bart. & Bald. l. cũctos populos. C. de summa trinitate. Bald. in cons. 313. vol. 5. Bart. l. si cui §. sacrilegium. nu. 1. ff. de accusat. vbi dicit, quòd de vrbanitate iudex debet remittere. non de necessitate, & ita reliqui, vt per Hipp. pract. cri. §. opportunè. n. 33.

Contrariam tamen opinionem quòd de necessitate iudex debet remittere ad locum delicti, tenet gl. expressè in Clem. pastoralis. verb. de more. de re iudicata. Et sequitur Oldradus d. l. cunctos populos. Odofredus, lac. de Beluiso. d. l. fi. Eãdem sentẽtiam tenet Ioãnes And. ti. de ꝓpeten. iud. §. j. Sal. l. seruos. C. ad legem Iuliam de vi. Guido Papæ decis. 102. Nicol. Boer. in decis. 29. n. 2. Et eam dicit esse magis communem, Hipp. §. cõstante. n. 90. in sua pract. cri. Thom. Gram. decis. 26. n. 11. Et pro hac opinione est text. in Auth. vt nulli iudicum. §. si verò quis comprehensorum. Verum tamen est, quòd de consuetudine seruetur prima opinio, vt quoque testatur Paul. de Cast. l. hæres. §. 1. de iudic.

QVAESTIO IIII.

Quæro, quid in crimine furti, nunquid fur repertus in alio loco cum re furtiua, possit ibi puniri? Resp. Doct. in hoc articulo valdè sunt varij, vt per Aug. Arimi. in add. ad Ang. verb. & vestem. n. 15. Namque Bart. in l. si dominium. per illum tex. ff. de fur. tenet quòd possit puniri, & eum sequuntur quamplures Doct. relati per Arimi. d. verb. vestem asserentes sentẽtiam Bart. in iudiciis ab assessoribus pro Euangelio seruari.

Verum in contrarium est communis opi. vt firmat Bald. d. l. si dominium. Eandem contra Bart. dicit fuisse communem vsque ad tempora Bart. Abb. c. 1. de raptor. Et quòd Moderni quoque firmẽt opinionem Bart. de stricto iure non procedere. Eandem opinionem reprobata Bartoli sententia communiter teneri dicit Paul. de Cast. l. siue manifestus. §. 1. de furt.

QVAESTIO V.

Quæro, quid in foro pœnitentiali? Resp. communis & recepta est Doct. opinio, non requiri remissionem. sed debet confiteri delinquens suo sacerdoti, vt testatur Abb. c. 1. n. 4. Et ibi Io. de Ana. n. 4. extrà, de raptor. Barbat. c. fi. n. 5. de foro comp. & Rubr. n. 53. Roma. sing. 458.

QVAESTIO VI.

Quæro, an quis possit conueniri in loco domicilij, ratione bonorum, quæ sita sunt in alio regno, vel ducatu? Resp. communior & receptior est opinio, esse in electione actoris, agere in loco, vbi cõuentus domicilium trahit tempore iudicij moti. vel in loco, vbi bona sita sunt. Ita tenet gl. in l. fi. C. vbi in rẽ actio. quam sequitur Bal. Saly. & doc. ibid. Et eam communiter approbatam esse firmat Thom. Gram. in decisiõe sua, 103. nu. 132.

Sed quid si bona sint feudalia? Vide §. c. 2. de feud. quæstio.

QVAESTIO VII.

Quæro, an familiares alicuius priuilegiati, gaudeant priuilegio fori competente ipsi priuilegiato? Resp. Si loquamur in familiaribus episcopi, speciale est q̃ indistinctè gaudeant priuilegio fori competente domino episcopo. De hoc est text. in c. fi. de offic. Archi. Et ibi hoc firmant communiter Doc. vt dicit Ant. Capyc. in decis. 12. nu. 2. Sin verò loquamur de familiaribus aliorum priuilegiatorum, controuersia est inter Doct. Namque Imol. in c. 2. de foro comp. existimat, quòd tales familiares, interim dum seruiunt, sunt de ecclesia, argu. d. c. fi. quòd indistinctè loquitur, licet non bene audet se firmare. Idem videtur firmare Bald. in familiari alicuius temporalis priuilegiati, quòd scilicet gaudeat priuilegio durante tempore, quo inseruit ei, quem sequitur Soc. in c. 1. de for. comp.

In cõtrariam tamen sententiam magis communiter itum est, quòd scilicet familiares alicuius priuilegiati, si nõ sint perpetui, sed seruitores mercenarij, non gaudeant priuilegio fori competente ipsi domino. Vt firmat Capyc. d. decis. 12. Et eam tenet Ant. de But. in d. c. 2. de foro comp. Et ibi expressè Abb. & Fel. qui dicit opinionem Abbatis esse tutiorem. Eandem dicit Spec. tit. de compet. iud. adit. Soc. d. ca. 1. declaratione quinta.

QVAESTIO VIII.

Quæro, vtrum clericus venditor, author laudatus possit declinare forum emptoris ex sua persona, an verò teneatur ibi emptorem defendere? Resp. Hæc quæstio apud Doctores valdè fuit controuersa, & vtraque opinio maximis nititur authoritatibus. Namque nonnulli existimarunt, clericum euictionarium posse declinare forum iudicis laici, ita tenet Ang. in l. venditor. de iudic. quem sequitur Ang. Are. in §. actionum. instit. de actio. Vbi dicit quòd ita seruetur de cõsuetudine. Eandem opinionem sequitur Ant. Capyc. in decis. 197. Spec. ti. de primo & secũdo decreto. §. restat. ver. quid si dominus. & ver. quia clericus. Ang. & Pau. de cast. in d. l. venditor. Imol. in l. nõ solùm. § quod vulgò. de vsucapio.

Alii verò contrà censuerunt, quòd imò clericus non possit ex persona sua forum emptoris declinare, sed teneatur defendere emptorem ī foro ipsius emptoris, ita tenet Baldus & Fulgosius in dict. l. venditor. & ibi Alber. de Rosatis, & Florianus, de sanct. Petr. Baldus in Auth. clericus. C. de episcopis & clericis. Eandem sententiam firmat Maran. in Specul. part. 6. Rub. de laudatione. Et eam multùm sibi placere dicit Gram. decis. 21. n. 8. maximè cùm maioribus authoritatibus fulciatur. Eandem dicit esse communem Socy. in cons. 91 volu. 3. quem refert Capycius dict. decis. 197. nu. 7. cum pluribus per eum allegatis. Eandem dicit quoque communem Imola d. §. quod vulgò. clericus venditor venit solùm ad defendendum emptorem, contra quem institutum est iudicium, vnde non potest dici, eum conueniri coram iudice laico, ad hoc vt possit forum declinare.

QVAESTIO IX.

Communis & recepta est doc. sententia, forum sortiri quẽ ratione contractus, vt contrahens in loco illo reperiatur, conueniri possit. rex. elt & ibi Doctor. c. dilecti. de foro compet. l. hæres absens. §. si quis. ff. de iu tic.

Limitatur in legatis, namque ij habent priuilegium reuocandi domum si ante tempus legationis in eo loco contraxerint, l. 2. §. omnes. §. item si extra. & ibi Lãcelot. Deci. communem asserit esse opinionem. ff. de iudic. Et tenet Maria. Soc. c. fi. de foro compet.

Sed quid si ad iudicium ipsi vocauerint alios? Resp. q̃ non poterunt vti priuilegio reuocandi domum suam, sed cogunturrespondere non tantùm his, aduersus quos egerint, sed & omnibus. text. d. l. 2. §. sed si agant. Sicut ibi intelligit Accurs. quem sequuntur Albe. Ang. Pau. de Cast. Fulgos. & Iacobi. de sancto Georg. Eandem sententiam firmant Inn. & Maria. Soc. d. c. fi. Et eam dicit esse magis communem Did. Couar. pract. quæst. c. 5. n. 4. Licet cõtrariam sententiam amplectantur Iac. de Rauen. Butrig. quos refert Albe. item Guiliel. de Cune. & Dyn. quos refert ibi Pau. de Cast. quod scilicet non omnibus teneantur respondere, sed his saltem, quos ipsi vocauerint.

Sed quæro nunquid dicta regula procedat in eo, qui à mercatore quid emit, vel cum eo contraxit vt aduena? Respon. quòd nõ, sed domicilium eius sequi debet. l. vnica. C. vbi conuenien. qui cert. loco. & ibi Doct. communiter. Limita non procedere, si contrahens vt aduena in eo loco, alia ex causa. quàm ratione contractus forum sortitur, Namque poterit ibi conueniri, si fuerit in eodem loco inuentus, ita tenet gl. cõmuniter recepta. c. Romana. §. nec etiam suffraganeorum. de foro compe. in 6. vt firmat Maria. Soc. d. c. fi. n. 76. Did. Couar. d. c. 5. nu. 3.

Sed nunquid promittens soluere in certo loco, si non satisfecerit solutioni, poterit conueniri i.. quolibet loco? Resp. q̃ non, sed

non,ſed deber conueniri in loco idoneo,ſcilicet, vbi aliàs ſortitur forum, ita no.gl.communiter recepta,d.l.vnica.verb.& in alio teſte Pau.de caſt ibi.

QVAESTIO X.

Quæro,vtrum pauper tanquam miſerabilis perſona poſſit conuenire reum laicum extra proprium forum coram iudice eccleſiaſtico etiam in rebus temporalibus? Reſp.q̃ ſic,text. c.ex tenore,ibi omnes doc.de for.comp.Ant.de But.c.per noſtras.de donat.inter vir.& vxor.

Amplia vt pauper vel miſerabilis perſona,ſimulq; oppreſſa per vim vel alio modo re ſua ſpoliata, poſſit ad hoc coram iudice eccleſiaſtico agere etiam aduerſus laicum de re temporali,quamuis ipſe actor quoque laicus ſit,nulla etiam data negligentia iudicis ſecularis, ita probat tex.quem ad hoc cõmuniter notant Doct.c.ex parte B.de foro competenti.vt teſtatur Pan.ibi.Et tenet Soc.c.licet ex ſuſcepto.de foro comp.

Sed quæro,quæ dicantur miſerabiles perſonæ? Reſp.communis eſt ſententia, iudicis arbitrio relinquendum eſſe, quæ ſint miſerabiles cẽſendæ præter eas,quæ expreſſim in iure nominatæ,ita Cyn.Alberic.Bald.Bart.& Doct.l.vnica. C.quan. imp.Abb.& Doct.c.ſignificantibus.Alberic.tract.ſtat.part.1. quæſtio.112.

QVAESTIO XI.

Quæro, nunquid vidua habeat illud priuilegium vocandi quem extra proprium forum? Reſp.quòd ſic.tex.eſt ĩl. vnica. C.quan.imperat.inter pupil.& vid.

Sed nunquid locum id habet etiam in fœmina, quæ cælibem vitam egit? Reſp.dubia eſt quæſtio,ĩ qua nec Accur. ipſe certam elegerit ſententiam,vt patet in l.malum. ver.viduam. ff.de verbo.ſigni. Glo.tamen in d.l.vnica. videtur velle,quòd nõ habeat priuilegium illud, ex quo vltimo loco ponit illam opinionem. contraria verò ſententia communi Doctorum conſenſu probata eſt,vt dicit Fulgoſ.d.l.vnic.Et eam tenet ibi Azo.in ſumma, & ibi ſequitur Cyn.Oldr.Bar.& alij.Eandem tenet Io.Lup.d.ca. per veſtras.de donation.inter virum & vxor.Matthæ.de Afflict.in conſti. Neap.lib.1.tit.37.n.29.Guido Papæ deciſio.566.

QVAESTIO XII.

Quæro, nunquid eccleſia ſpoliata poſſit quoque eligere iudicem eccleſiaſticum vel ſecularem cùm velit conuenire laicum expoliatorem? Reſp.communis & recepta eſt ſententia,eſſe in eius electione coram quo velit agere, eccleſiaſtico vel ſeculari.ita tenet Ioan.And.& Doc. in c.cùm ſit generale. de foro compet.Et eam communem eſſe teſtatur Alexand.in conſ.103.ad finem.lib.5.& Ioan.Imol.c.ſi clericus. ext.de foro compet.

QVAESTIO XIII.

Quæro,an clericus hæres laici defuncti,nondum cœpta adueꝛſus cum lite. poſſit conueniri coram iudice laico vel ſeculari? Reſp.quòd non,ſed conueniendus erit apud iudicem eccleſiaſticum,etiamſi vt hæres laici vocetur his actionib⁹,quæ aduerſus defunctum iure dantur.ita tenet gl.communiter recepta.c.is qui in ius ſuccedit.de reg.iur.in 6.gl.Archid.Domini.& Præpoſit.c.clericum nullus. 11.q.1. Bart.l.hæres abſens. in prin.ff.de iudic.Cyn.nu.7.Bald.Fulg.& Iaſ.n.39.Auth.quas actiones. C. de ſacroſ.eccl.Ang.Alber. Fulgoſ.& Iacobin.de S.Georg.d.l.hæres abſens.& ibi Curtius iunior,qui dicit hanc eſſe communem opinionem.Et eam tenet Deci.aſſerens non eſſe in hoc dubitandum,poſt Abbat.& alios.ca. quia.v. de iudic.Bald.l.2.C.vt in poſſeſſio.legat.Nec obſtat text. in d.l.hæres abſens.quia intelligendus eſt eum nõ excuſari priuilegio particulari per principem ſibi indulto,non de generali per legem conceſſo & iuri communi inſerto, vt not.gloſ.ibi verb. excuſatur.

QVAESTIO XIIII.

Paulò antè dictum eſt,non poſſe quem ratione contractus conueniri apud iudicem illius loci, vbi contraxerit, niſi ibidem reperiatur.

Sed quæro nunquid iudex loci contractus poſſit requirere iudicem eius loci,vbi habitat,qui contraxit, vt contrahentem citet, & iubeat ad iudicem contractus accedere reſponſurum actori? Reſp.Hac.in quæſtione reperio Ant.de Butr.in ea fuiſſe ſententia,q̃ iudex domicilij cogatur ad requiſitionẽ iudicis loci contractus reum remittere vel citare, & ſi fuerit reus contumax, iudex loci contractus poſſit ad ſententiam procedere.quem ſequitur Abb.c.fi.n.36.de for.comp.verùm hæc illorum opinio communi ſuffragio improbata eſt,vt firmat Franc.Ripa in c.1.n.6.de iudic.Et tenet cõtrariam Fel.d.c. fi.n.21.de fo.cõp.Deci.d.c.1.d̃ iudi.n.23.ver.2.hæc limitatio.

Nota tamen q̃ ſi contrahens habeat bona in loco contractus,poterit iudex loci iſtius præcedente citatione,& reo contumace,actorem mittere in poſſeſſionem bonorum rei exiſtẽtium in loco contractus,ita loquitur tex.c.Roma.§.cõtrahentes.& ibi Doct.communiter notant,de for.comp.lib.6. Si verò non habet bona in loco cõtractus licet iudex loci iſtius de cauſa cognoſcere non poſſit, nec propria ſententia definire, nec locus ſit remiſſioni,poteſt tamẽ ſi latitat reus in loco domicilij miſſionem in poſſeſſionem bonorum ex primo decreto decernere, & iudicem loci in quo bona ſita ſunt, pro executione requirere ſecundum cõem & recepram Doctor.ſententiam in d.§.contrahentes.& d.l.hæres abſens.§.1,vbi Paul. de Caſt.& alij.

QVAESTIO XV.

Quæro,quid ſi contrahens ſe ſubmiſit foro illius loci contractus,renunciando expreſsè foro domicilij? Reſp.Gl.in l.1. ff.ſi quis in ius vocat. non ierit.tenet remiſſioni locum eſſe, quam ſequitur ibi Doctores communiter,& in d.l.hæres abſens.§.1.vt firmat Pau.Caſtr.n.8.& Lanc. Deci & hanc ſententiam amplectitur Pan.n.37.Fel.n.22.c.fi.de fo.comp. Eãdem dicit communem Ripa.n.65.Beroius n.196.& Alc.n.52.c.1. de iudic.Iaſ.l.1.ff.ſi quis in ius vocatus non ierit.Did.Couarr. pract.queſtio.c.10.n.5.Et Bald.tenet c.præterea de offi.deleg. Iaſ.l.1.ff.de eo quòd cer.loco. fori enim exceptio tollitur per renunciationem.

QVAESTIO XVI.

Quæro, quid ſi apud tribunal loci ꝺ̃ctus præſtito iuramento promiſerit ſe reſpõſurum & litigaturum reus in illo loco, abſque alia fori renũciatione? Reſp. communis & recepta eſt doc.ſententia, cauſam ad iudicem loci contractus remittendam eſſe,quam tenet Pau.de Caſt.d.l.hæres abſens.§.1.Rom. ſingu.281.Fel.d.c.fi.n.23.extrà,de fo.comp.Iaſ.d.l.1.ff.de eo, quod cer.lo.Beroius n.196.Rip.n.66.d.c.1.de iudi.Maria.So. c.dilecti.n.39.ext.de for.compe.& eam communem eſſe poſt alios aſſerit. Michael Graſſus.

Forus.quomodo quis ſortitur forum? Reſpondet gl.in c.1. 3.q.6.per verſus.contractus,crimen,reus,res,religioque.Vtr. ratio ſimilis vel prouocat atque recuſat. excedit iuſſus. vel ſi conſentit vterque.& vide ibi expoſitionẽ cum alleg. P.And.

Vtrum quis ſortia.forum in loco domicilij ratione contractus.mutato ipſo domicilio vide ample & no.Are.conſ.135. vbi ponit nunquid recedens cum rebus videa.mutare domicilium.de quo.& per Alex.in 5.vol.conſ.34. P.Andora.

Et in materia fori domicilij,vide Fel.in c.poſtulaſti.de for. compe.& in c.dilectus.lo 2.maxime.in 6.col.de reſcrip.

Aliquid per Barb.in 2.vol.conſ. 52.& per Iaſonem in l.qui certo.in fi.ff.de cond.in deb.

Quando in perſona.vnius.cõcurrunt locus originis & domicilij ratione habitationis præfertur.locus originis.Alex.in 3.vol.conſ.101.in prin. Idem.

An ex frequenti conuerſatione. poſſit quis conueniri in illo loco.vide Phi.in c.1.§.nec etiam de fo.comp.in 6. Idem.

Contrahentes in loco.ſi ibi inueniantur poſſunt conueniri.d.c.1.§.contrahentes.& ibi Phi.

Sorti.quis forum in loco contractus celebrat. per eius procu.generalem.lud.ſing.237.

Sorti.etiam ratione diſtractus. Alex.in l.pomp.§.præterea. de acq.poſ. P.Andora.

Vbi fit mentio de domicilio intell͛r in dubio de domicilio habitat.Alex.in l.aſſumptio.§.filius.ff.ad municip.vide in ver. domicilium. P.Andora.

Et app.fori in dubio intell͛r.de foro domicilij.Bal.in l. quæ conditio §.cùm ita.ff.de cond.& demon. P.Andora.

Francigenæ non poterunt pupillariter ſubſtituere liberis ſuis,quia eos non habent in poteſtate, Communem ait Ripa in l.2.n.21.ff.de vulga.& pupil. Villalob.

Frater nõ excluditur à ſucceſſione legitimæ fratris propter ingratitudinem.Io.de Garro in auth.ex teſta. C.de coll. n.40. com.dic. B.Vill.

frater,& fratris filij,ſimul inſtituti,ad hæreditatẽ ſimul vocantur.non ordine ſucceſſiuo,propter effectũ orationis conjunctiuæ.Com.dicunt(contra Bar.)Alex.conſil.22.volu.3.& conſ.43.vol.5. Et Corn. conſ.47.vol.2. Et Dec. conſ.254.& conſ.248. I.Fich.

frater tenetur dotare ſororem pauperem, com.ait Fulgoſ. conſ.224.Ant.de Mora.& Ripa in l.1.num.83.ſoluto matri. B.Vill.

frater,vel ſocius,qui habet domum comm.poteſt compelli per fratrem, vt recipiat conductorem idoneum in ſua parte. Iaſ.in l.quanquam.n.24.C.qui teſta.face.poſſunt.com.dicit.

frater tenetur alere ſororem etiam vterinam,l.qui filium.§. fi.vbi

Universidad de Deusto
Biblioteca

fi vbi Bald.ff.vbi pupil.edu.deb.&gl.in l.1.C.de alen.liber.ſed non cogitur eam dotare ſecundum communem opinionem, de qua per Ang.& Alex.in l.à filio.ff.ad Treb.Fulg.conſ.224. Ant.de But.Abb.& cæteros.in c. peruenit. de arb. & per omnes.præcipueque Iaſ.& Ripam,in l.1.n.83.ff.ſol.mat. F.Viuius lib.2.opi.131.

Frater ſi fratri in teſtamento legati nomine aliquid reliquerit,& turpem perſonam inſtituerit,tunc nihilominus poterit ſuperſtes frater querelari ad reſcindendum totum teſtamentum,nec tenetur ſaltem agere ad ſupplementũ legitimæ,quę eſt quarta pars totius hæreditatis. Hæc opinio Iaſonis, Decij & Gul.de Cu.& placet Claro ſed contrariam dicit eſſe magis communem.Pariſ.conſ.64.lib.3. P.Fichard.

Frater fratrem occidens, priuatur ſucceſſione hæreditatis fraternæ,& præfertur fiſcus,adeò,vt ne filij fratricidæ ad eam hæreditatem admittantur,com.dicit.Barb. conſ.8.lib.3.in dubio 1.Clarus lib.5,ſent. §. homicidium.verſi.puniatur etiam. P.Fichard.

Frater vtrinque coniunctus ſolus ſuccedit fratri præmoriẽti.tex.eſt auth.ceſſante. de legi.hær.& in auth.itaque.C.com. de ſucceſ.& vtrobique tradunt Bar.& communiter alij. Paul. de Caſt.in l.fi.C.de verb ſig.Alex.in conſ.5.conſideratis omnibus.n.3.lib.6.cum concordantibus,vt per Soc.Iun.in conſ. 50.nu.1.vol.4. Muſcul.

Fratres non poſſunt contrauenire diuiſioni inter ſe factæ, & iuramento confirmatæ,etiam non obſtante minore ætate, iuxta auth.ſacramẽta puberum.& tradita ibi per Bart.& alios communiter, C.ſi aduerſ. vendic. Omne enim iuramentum ſeruandum eſt, quod non vergit in detrimentum ſalutis æternæ,vt refert Soc.iun. in conſ. 50.n.22.& 23.vol.4. allegans c. cum contingat,extra de iureiuran.& c.quamuis,de pact.in 6. E.Muſcul.

Frater conſanguineus tantum, pariter ſuccedit fratri prædefuncto,cum vtrinque coniuncto,cùm pares ſint in vinculo agnationis,qꝫ ſolum dicitur attendendum,reiecto penitus vinculo cognatiõis.l.1.C.de legit.hæred.vbi Bald.Fulg. Corn. & alij.Et licet prædictæ opinioni Bald.plerique videantur cõtradicere,vt Pet.de Anch.in conſilio relato & approbato per Soc.ſen.in conſ.553.viſis inſtrumentis,ver. ſecundo ego reſpondebo,ibi,pro hoc induco.vol.2.Tamen illa opinio Baldi eſt verior,& magis communiter recepta ſecundum Soc. iun. in conſ.72.n.8.vol.4.cum concordant.ibi.Et eandem opinionem ſequitur Pau.Caſt.in d.l.1.C.de legit.hæred. E.Muſc.

frater qui emit fundum vel domum, ſuo proprio nomine tantùm tenetur communicare alteri fratri,quando omnia ante & poſt fuiſſent hinc inde collata.Ita voluit Pet.de Anch.in conſ.302.Vnde refert Alex.de Imo.ex Bal.in l.1.ver. item nõ eſſet.C. ſi quis alteri vel ſibi. Si duo fratres ſimul habitarent, & eſſent ſocij omnium bonorum,ſi tamen vnus de communi pecunia emeret pro ſe tantum, quamuis ipſo iure non acquiratur alteri fratri,tamen per actionem pro ſocio teneretur cõmunicare,cum multis ſimilibus deciſionibus,in conſ.49. nu. 11. lib. 1. con. Et hanc communem ſententiam ſcribentium eſſe ſcribit Iaſ.in conſ.2.in 7.col.in prin.ver.decimò etiam animaduertendum.in 3.vol.conſ.Quam doctrinam per aliquot caſus latius explicando proſequitur idem Iaſon.in l.1. C.qui teſtam.fac.poſ. kirchouius.

frater fratrem occidẽs,priuaretur ſucceſſione fraterna,quę debetur fiſco.& nõ filiis eius,communis eſt opi.Clar.in §.homicidium.ver.puniatur etiam.Boer.deciſ.25.n.8. communẽ dicit.Soarez verbo.fratris.nu.341. Bonacoſſ.

frater non cogitur teſtificari contra fratrem in criminalib. vt eſt communis opi.Soarez in ver.frater n.338. Bonacoſ.

Frater pro fratre ad defenſam teſtis eſſe poteſt in criminalibus.communis eſt opi.Graſſius communium opi.lib. 2.c.17. q.3.Et eſt vera opi.& mẽti tenenda.ſecundum Alex. in conſ. 4.in 6.vol.nu.11.poſt Bal.vide omnino Dec.in conſ.469.nu. 7.& ſeq. in cauſa tamen ardua frater pro fratre non teſtificatur.Barb.conſ.16.n.17.in 2.vol.Idem in crimine hæreſis.Bar. in tract.de teſtibus.nu.8.Bened.de foro Sempro.In Reperto. Fel.in ver.frater.& fuſiſſimè Fel.in c.cum oporteat.n.3. de accuſa.vide Crotum in tract.de teſtibus in 4.part.n.10.& ſeq.& in 3.par.n.13.præſertim contra fiſcum.n.150.Sed contra fratrem non cogitur teſtificari,vt eſt communis opi. de qua ſupra,& Graſſius.q.4.Portius.communi.conciu. Reg.26. lib.4. Anto Gabriel.communium opi.lib.1.tit.de teſtib concl.14. lib.7.concl.21.vbi ampliat & limitat.Petr.Duen.Regul.383. & regu.384.Et frater fratrem non poteſt denuntiare puniendum.Riminaldus conſ.566.nu.8.in 3.vol. Bonacoſſ.

Frater non idcirco ſororis ſucceſſione excluditur,qꝫ ſoror fratris hæreditatem ob ſtatutum non conſequatur. commune ait Cagn.in l.ſi ſecundum naturam.num.30.ff.de reg. iur. E.Suarez.

Frater à fratre turpem aliquam perſonam hæredẽ inſtituẽte præteritus,totum penitus fratris teſtamentum querela inofficioſi rumpet: & ſi aliquo legato ibidem cohoneſtatus ſit, cõe aiunt Iaſ.conſ.71.n.3.lib.1.& in l.fratres.nu.9. C.de inof. teſta.Dec.conſ.530.n.13.Quamuis verius proculdubio ſit,vt frater hic præteritus ſolùm ad legitimæ portionis explementum poſſit agere ac reliqua omnia de ſuo loco non moueantur,quod etiam magis commune cum Pariſ.ſcripſit Iul. Clar. de teſt. quæſt. 50. verb. pone ergo, & ver. ſed quæro tu ſcis. E.Suarez.

frater contra fratrem inuitus nec in ciuilibus,nec in criminalibus teſtificari cogetur.commune effert Iac.de S. Geor.in l.lege Iulia.nu.2.ff.de teſtib. E.Suarez.

Frater germanus, aut eodem patre natus,ſororem inopem de ſuo dotare cogetur. vt frequenter placitum inquiunt Fulgo.conſ.224.Rip.in l.1.n.83.ff.ſol.mat.Palat.Ru.in repet.c.pveſtras.§.76.nu.3.de don.inter vir. & vx. ac diligenter Arius Pinelus in l.1.part.3.n.101.C.de bo.mat. Vterinus autem frater ad alimenta duntaxat,non etiam ad dotem adigetur.commune auſim affirmare ex Ang.& Alex.in l.à filio. ff. ad Treb. Fulg.conſ.224.Iaſ.ac Rip.n.83.in laudatam l.1.ff.ſolut.matr. E.Suarez.

Fratris homicida,eiuſque hæredes,ad fratris mortui ſucceſſionem incapaces habentur.commune inquit Boer.deciſ.25. nu.8. E.Suarez.

Fratres.qui poſt patris mortem bonis indiuiſis,lucris communicatis,ac nec petita,nec data ratione viuunt,iniiſſe ſocietatem cenſentur.commune ait Alc.reg.1.præſumpt.25.in pr. E.Suarez.

Fratrum filij in patrui hæreditate,ſi nullus alius patruus ſuperſit,pro ſtirpis, non pro capitũ ratione ſuccedũt.cõe aiunt Nicol.de Vbald.in tract. de ſucceſ. ab inteſta.parti.3.& innumeri alij quos congerit And.Tiraq.optimus nomenclator de retract.ligna §.11.gl.12.n.5.licet aliquammulti,ac perperam, mea quidem ſententia,contrarium atteſtentur, quos refert idem Tiraq.eodem loci n.4.ac Did.à Couarr.in ſua epit.tit.de ſucceſ.ab inteſtat.n.8.qua de re nos alibi latiſſimam contexi-
mus diſputationem. E.Suarez.

Fratribus ſi quid legetur,vel fideicõmiſſo relinquatur, vel aliquod feudum concedatur, vel quodpiam ſtatutum ſeu faueat,ſeu ſuccenſeat,de primis fratribus,&,vt vocant,vterinis intelligi debet,commune dicit Tiraq. l.boues. §.hoc ſermone.nu.80.ff.de verb.ſig. E.Suarez.

frater.App.fratris venit etiam ſoror.l.tres fratres.ff.de pac. l.lucius ff.famil.erciſc.l.Lucius §. quæſitum.ff.de leg.3. Alex. late in 4.vol.conſ.85.Bolog.in conſ.60.in 2.col.

Amplia nedum quando profertur.à lege. ſed etiam ab homine.Angel.in d.l.tres fratres.per l.Iurius §.Mæuia.ff.ad treb. Alex.in d.conſ.85.Iaſ.in d.l.tres fratres.

Amplia etiam in ſta.Iaſ.in d.l.tres fratres.in 1.col.al.Pau.de Ca.in conſ.338.alias 340.Bolog.in d.conſ.60.in 3.& 4.col.hypo.ſing.19.

In contrarium tamen fac.quod vult Bened.in conſ.62.vbi vide in ver.4.ad quartum.ſed vide in ſtatuto.ſub Rub.filia dotata. 54.& in ſtatuto.muliere.præmoriente.&c.q.12.verſi.an autem.

Amplia quoque.ſi de ſingul. tranſiret ad plurale.vt ſi diceretur fratri & fratribus.Iaſ.vbi ſ.al.Segn.conſ.173. inci.teſtator in ſuo ſolenni teſtamento.

Limita 1.vt veniat ſoror propria carnalis.ſecus in alia.exm. ſi relinquatur aliquid fratribus tertij ordinis.non veniunt ſorores tertij ordinis.Iaſon.qui multa al.in d.l. tres fratres. in 1. colum.

Limita 2. niſi ex cõiecturis aliud præſumatur.vt ſi teſtator dicat relinquo fundum fratribus meis. & volo qꝫ ſemper remaneat in agnatione.quia tunc non veniet ſoror.vide ibi per eum ponentem.aliud no.ex.

Limita 3.niſi agatur.de odio.Vt quia princeps mãdaret decapitari aliquem & fratres eius.quia nõ veniret ſoror.Iaſ.ample.in d.l.tres fratres.allegat multa.Addo Barb.in 2.vol.conſ. 57.in 7.col.

Limita 4. procedere. quando profertur in plur. vt fratres. ſecus ſi in ſingli.ita Pau.de Ca.in d.l.tres fratres.refert Iaſ. ibi. qui etiam al.Alex.conſ. 568.quod mihi eſt.in 4.vol. 85.quod allegaui ſ.

Ipſe tamen Iaſ.videtur.hanc limitationem impugnare.

Limita 5.quando per ſtatutum maſculi excluderẽt fœminas.nam

nas.nam si pater tunc faciat mentionem de fratribus.non veniet soror.Ias.post Pe.de Anch.in d.l.tres fratres.in 2.col.& late dixi in tractat.stat.sub Rub.filia dotata.q.22. & ita vult Alex.in 4.vol.cons.15.

Limita 6. quando in aliqua materia fieret mentio discretiue.de per se.de fratre.& de per se de sorore.Ias.vbi s.al.in simili Bal.in l.in multis ff.de sta.ho.

Limita 7.in officiis.quia appellatione fratris.non venit soror.Ias.vbi s.Addo eundē.Ias.in l.ex facto.in 20.col.ff.de vul. & pup. P.Andora.

Fratrū appellatione quādo quis habet plures.qui veniant. vide Pau.de ca.& Iasonem.in l.fi.in vlt.col.C.de verb.sig.vbi dicit.q; venient illi qui sunt proximiores.s. vtrinque coniuncti. P.Andora.

App.fratris in sta.non venit vterinus Fel.in c.veniens.de simo.al.Ang.cons.97.Addo.Alex.in l.ex facto.in 14.col. ff. de vul.& pup.& vide in sta.sub Rub.filia dotata.q.32.in fi.

Nec etiam veniunt patrueles Cor.in 4.vol. cons.169.vide Bal.in l.vxor C.qui accus.non possunt.

Appellatione fratris an veniat Illegitimus.Pau.de Ca.in 2. vo.cons.183.ponit multos casus in quibus venit illegitimus in illo tamen casu.s.in statuto arctāte ad compromiten. dicit q; non venit illegitimus.de quo vide in statuto.sub Rub. causæ inter affines compromittan.q.

Et q; non veniat frater illegitimus. tenet.Bolog.multa allegans in cons.58.in 3.col. P.Andora.

Quæstionem de fraternitate iurata &c.vide Alex. in l. nec apud quam legit cum l.si pater tuus.C.de hæred.inst. Idem.

Frater sororem inopem vtrinque coniunctam tenetur.dotare.Sed ex altero parente tantum coniunctam,non.tex.cum gl.sing.& ibi doct.in l.cum in plures.§.fi.ff.de admi.tuto.not. per doct.in l.1.ff.solut.matr. per Bar. in l. non omni C. de admi.tutor.

Imo etiam natam ex altero parente tātum. secundum.Bal. & Angel.in l.qui filium ff.vbi pup.edu.deb.& Bar. in d. §.fin. P.Andora.

Frater tenetur.alere fratrem inopem.gl. & Bar. in l.1.C.de alen.liber.Imo.in l.quamuis.ff.sol.mat.Bar.in l. si quis à liberis.§.vtrum.ff.de liber.ag.Bal.in l.1.C.quando non peten.par. Idem.

Frater non quærellat cōtra testamentum fratris.l.fratris & l.fratres C.de inof.test.

Limita nisi sit turpis p^a.instituta.d.l.fratres.& ibi omnes docto.Bolog.in cons.15.vbi in fi.dicit.q; tal' per.instituta non debet habere etiam minimam rem.Sublimita non procedere in fratre vterino Ang.insti.de inof.te.

Idem in naturali tantum.Bal.in l.1.ff.de inof.testa.

Amplia licet non sint fratres sed promiserint se tractare vt fratres.Ale.in l.nec apud.quam legit cum l.si pater.C.de hær. insti. P.Andora.

Et dicitur turpis per.instituta.quando instituitur.vsurarius Bal.in l.improbum.& ibi Alex.C.ex qui.cau.infa.irro.Mathe. not.49.

Idem si instituatur.concubina.Ang.cons.171. Idem.

Sed quid si in testamento.sit clau.codicillaris.an cætera firma maneant per auth.ex causa.C.de liber.præte.Pau.de ca.in 1.vol.cons.263.incip. Ad primum videtur dictas sorores. repetito.in 2.vol.cons.61.dicit q; nō subiungens q; gauisus fuit comperuisse Angel.huius sententiæ.in d.Auth.ex causa & q; non meminit vidisse cōtrarium.& ita sequitur crem.sing.90.

Tu vide Ias.multa in contrarium allegantem.in d.l.fratres. in 2.col.licet concludat primam opinionem esse communio rem. & dixi. in verb. exhæredatio §. 19. versicul. Ampliat 4. Idem.

Frater potest instituere.fratrem spurium.Bal.in 1.part.cons.5. Idem.

fratres in potestate patris an sibi donare possint.Ias.in l.frater à fratre.in lectu.in 4. col. ff. de condit. indebit. concludit quòd non.

Quid autem accedente patris consensu. vide ibi per eum. Idem.

Quid si fratri relinquatur.vsque ad legitimam.est enim dare legitimam.in fratre.vt dicit Cor.in 4.vol.cons.176.ver.Nāimo dicit Bal.&c.an instituta turpi p̄sona frater possit querelare testamentum.fratris?Cor.in d.cons.176.in 1.ratione seu in primo fundamento.tenet q; non.Bal.in l.1.ff.de inoffi.test. Idem.

Sed quid si frater.ag°uit testamētum.an possit querellare. Cor.in d.cons.176.vers.2.medio.tenet quòd non. Idem.

Oportet etiam probari. q; erat turpis persona. tempore instituit.Cor.in d.cons.176.pen.col.ver.querellatur.enim.

Quid si frater.instituta turpi persona.non habeat legitimā an aget ad supp.vide Ang.insti.de inof.test.

Frater.ex trib.causis potest exhæredari.sed propter illas ab intestato non priuatur.hæred.fratris.Ang.vbi s. P.Andora.

Nepos ex fratre.non querellat testamentum patrui.Ange. vbi s.in fi.prin. Idem.

Fratres duo si fuerint inuestiti pro se,& filiis, & vnus eorū decedat sine liberis, superstite filio alterius fratris prædefuncti, tunc portio fratris defuncti non pertinet ad nepotem ex prædefuncto,sed ad superstitē fratrem:videntur enim illi duo fratres sibi & suis tantum prospexisse.com.dicit Clar.in §.feudum.q.79.ver.Et ideò. P.Fich.

Fratres consanguinei in bonis paternis præferuntur vterinis: in maternis verò,vterini præferuntur consanguineis. Est com.opi.secun.Corn.cons.47.videtur prima facie.versi.quia secundum communem.vol.1. M.Chærian.

Statutū disponens,q; per existentiam fratris soror excluda tur.intelligitur etiam de fratre patruele,licet non dicatur prò priè frater. Est tutior,& æquior opi.secun.Alex.in cons.203. ver.etsi appareret.vol.7.incip. viso themate. Idem.

Quando plures fratres volunt venire ad diuisionem,frater maior non tenetur facere partes,& minor eligere(prout vulgariter creditur:)sed electio debet fieri sorte,vel officio iudicis.Est mag.com.opi.secund.Ias.in l.duob.circa med.C.com. de leg.Latè discutit idem Ias.instit.de act.§.quedam.vbi concludit contrariam opinionē,s.q; frater minor eligat,esse com. de iure canonico,& claram per tex.in c.1.de parochi. & ideo amplectendam per illam regulam, q; quando aliquid est dubium de iure ciuili,& clarè determinatum à iure Canon.tunc seruandum est indistinctè ius Canon.in vtroque foro,secun. gl.in c.licet.in versu,vacante.extr.de for.comp.Item, quia dictum vnius sancti,munitum auctoritate noui,vel veteris Testamenti,præfertur cuicunque constitutioni, etiam Papali.c. de libellis.xx.dist.Sed pro opi.iuris Canonici, extat dictum S. Aug.in lib.16.de ciuitate Dei, c.20.in fi.allegādo exemplum Abrahami & Lothi.Sed pro opinione iuris Ciui.Vide omnino Gomes.Hispan.in d.§.quædam.instit.de actio. qui respondet ad omnia prædicta fundamenta, & defendit opinionem ciuilem,quam & ego etiam cōsulendo sequutus sum. Idem.

non censetur inter Fratres contracta societas,eo ipso q; hæreditatem paternam retinent indiuisam.Est magis com.opin. secun.Ias.in cons.5.factum sic se habet.in prin.vol.1. Idem.

Fratres consanguinei succedunt fratri in bonis paternis,& vterini in bonis maternis.communis hęc est opi.teste Tiraq. li.j.de retract.in fi.gl.2.n.4.Et in fine scribit,se nullum reperisse qui in hoc contrarium teneat, præter Fulg. in auth. itaque. C.com.de succes.& Soc.cons.89.circa premissum.lib.4.licet tandem dicat, non esse tutum recedere à priore sententia, vt quæ sit com.&c. I.Fich.

si Fratres diu bona eorum pro diuiso possederunt an præsumatur diuisio.gl.in l.pen.ver.sed quid.C.com.diuid.tenuit, q; vbi vnus probat rem aliquam vti propriam per decem annos inter præsentes,& viginti inter absentes possedisse,& munera,atque onera solus subiit,&commoda sensit,præsumitur diuisionem præcessisse.arg.tex.in l.cum de in rem verso.ff.de vsu.cum aliis per eam allegat.Et facit text.quem dicta gl.non allegat in l.si certis annis.C.de pactis.Sed Pet.& Cy.in d.l.pe. reprehendunt opinionem dictæ gl.inquiunt enim ipsi,q; licet ex vi temporis vbi præstatio intercessit,præsumatur titulus,si allegetur d.l.cum de in rē verso.& l.si certis annis,quod ideo contingit,quia soluere, & præstare durum est,cùm nemo facilis in donando sit, argum.l.cum de indebito.§.fi.ff.de prob. cum similib.ideoque ex præambulo titulo & causa præsumatur, quæ causa probatur probata dicta annua diutina præstatione,q; sic non accidit in sola patientia,cùm pati graue,&dānosum non sit.Alex.tamen de Imol.cons.134.viso,& discusso,vers.nec obst.lib.2.sequendo ordinem primæ respōdendo rationi Pet.& Cy.fatetur q; si quis putà Titius,passus est Sempronium longo tempore rem suam possidere, ex illa sola patientia donasse,neque alio titulo in Seium transtulisse nō presumitur,nisi verè titulus proberur,l.nullo.C.de rei vend. Sed vbi ego patior te longo tempore rem aliquam pro tua possidere,& tu frater meus,aliam rem, vel quoram sic possides, q; non præsumatur titulus negat,concludens q; præsumatur ex causa diuisionis possedisse, & sic ex ipso præambulo titulo, si allegetur propter illos possidēdi actus reciprocos sic seorsum factos.l.itaque.ff.pro socio. Et denique hac conclusione, q; si duo fratres diu bona eorum pro diuiso & separatim tenuerunt & possederūt,præsumatur diuisio.Magis comm. attesta-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur d.conſ.134.nu.14.ſubdens, q̃ vbi glo. firmat pedes, ab ea non eſt in iudicando,& conſulendo recedendum,ex doctrina Iac.But.in l.vnica.C.qui pro ſua iuriſdict.&aliorum,quos ibi refert.quos per te vide. Hanc eandem concluſionem ſequutus eſt Bald.in ſuo compendioſo conſ.272.proponitur.lib.2. opi.d.gl.in præal.l.pen.C.com.diuid.ſequutus. F.Turzanus.

PRO.Frater fratrẽ inopem tenetur alere. in l. qui filium.ff. vbi pup.edu.deb.l.1.§.ſed nonnullos.ff.de tut.& rat.diſt. Bell.

PRO.Fratris appellatione ſoror quoque continetur.l.Lucius.§.quæſitum.ff.de leg.3.l.tres fratres.ff.de pactis. Bellon.

Fratres prædicatores poſſunt capere vt vẽdant, & pretium in eorũ vſum cõuertant,com.dicit Dec.cõſ.559.nu.3.Villal.

Fratres minores non poſſunt eſſe executores teſtamentorum.communem inquit Deci.conſ.499.nu.34.

Fratris filia non cenſetur dotata de bonis fratrum exiſtentium in communi.Iaſ.in l.quod locum n.6.C. de colla. com. dicit. Idem.

Fratrum filij ſuccedunt.patruo defuncto in ſtirpes,& nõ in cap.Zaſi.de feu.par.8.n.19.com.dicit ex gl.c.ſatis bene. de ꝓhi.feud.alie.per Loch.licet ipſe teneat contra, cum Azone in Summa, & Accur. in §.hoc, & in fi. Inſti.de legi.agna.ſucceſſi.per tex.in auth.de hære.ab inteſt.§.ſi autem cum fratrib.cui opinioni ego aſtipulor cum vera ſit. Idem.

Et q̃ maior atque etiam potior pars Doc.tenuerit priorem opi.latiſſimè probat Nic.Boer.conſ.2.per totum,&adhuc copioſius ibidem in Addirio.Et nouiſſimè vir doctiſſ.D.Valentinus Foreſterus.li.3.concluſ.4.de ſucceſſio.ab inteſta vbi refert omnes,qui vel Azonis vel cõtrariam Accur. opinionem in hac omnium maximè controuerſa quæſtione, ſecuti ſunt ordine recenſet.

Hanc tamen quæſtionem & contentionem perpetuam,tãdem Diui Caroli V. Imperatoris laudatiſſimi, cõſtitutio Anno M.D.XXIX.ex Comitiis Imperialibus Spirę tum habitis, in imperium promulgata,diremit,atque ſopiuit.qua Sancitũ eſt, nepotes ex pluribus vel fratribus vel ſororibus vtrinque coniunctis,patruo ſuo diſpari numero hæredibus exiſtentib. omnes in capita ex æquo,ſecun. Azonis ſententiam, non autem in ſtirpes ſuccedere debere.Sed & idem ſupremo Pariſiorum Senatui iam antea placuit, nempe Anno M.D.XXII. & rurſum Anno M.D.XXVI. quo etiam conſtitutum eſt, id fore perpetuum, niſi aliud morib. aut aliter caueretur, vt refert Io.Lucius lib.8.Placitorum ſummæ apud Gallos curiæ.tit.x. Deciſ.6.vbi meminit etiam 5. dictæ conſtitutionis Caroli V. Nihilominus tamen poſteà ingenioſi aliquod doctiſſimique Iureconſulti hæc ſtatuta,decretaq; argutis rationibus non tã conuellere,quàm euertere conati ſunt,nempe Antonius Cõtius.in tract.de hære.ab inteſt.in 2.ordine Succedẽdi,ver.queſtio hic extitit difficillima.Et Franc.Sonsbeccius.in commen. Feudalibus in 9.par.n.104.cum ſeq.verum eiuſmodi otioſas diſceptationes Scholis relinquemus,&in prædicta Caroli Imper.conſtitutione,iam receptiſſima,conquieſcemus. I.Fic.

Fratres prædicatores ſunt præferendi minoribus. phi.in c. 1.de deci.in 6.& in c.vnico §.confirmatos.de relig. domi.eo. lib. P.Andora.

Fratres prædicatores.ſunt capaces bonorum immobilium ſaltem vt vendant pro eorum neceſſitatibus.Alex.in 2.volu. conſ.88.de quo vide Barb.in 1.vol.conſ.12.in 17.col.Fely.in c.in præſentia in 21.col.cum ſeq.de prob.Iaſ.in l.ſi fundum §. fi.in 7.col de leg. 1.Addo Bal.in 1.part.conſ.100. & in 2.parte conſ.120.eundem Bal.& Pau.de Caſt.in auth.niſi rogati.C. ad treb.Cald.in Rub.de teſta.conſ.46.Fed.conſ.145. & conſ. 12.Pe.de anch.conſ.56.Et idem.in fratribus minoribus.Cor. in 2.vol.conſ.117.in 1.& 2.col.Bened.in conſ.24. vbi etiam, loquitur.de fratribus ſeruorum.Barb.in 3.vol. conſ. 50.in 6. col.Card.conſ.102.Phi.in d. §.confirmatos. vbi loquitur de omnib.mendicantibus quòd poſſint capere.vt vendant exceptis minoribus.

Subdit Cor.in d.conſ.117. q̃ fratres prædicatores poſſunt tranſigere quia arctantur alienare immobilia. P.Andora.

Fratres ſancti Auguſtini. Et ſimiles ſuccedunt & monaſterium habetur loco filij.Pe.de anch. in conſ.121. de quo vide Ampliſſime.Pan.in 2.part.conſ.27.al.per Iaſonem.in auth.ingreſſi.in 4.col.C.de ſa.lan.eccl.Bolog.in tract.ſucce.ab inte.in 46.col.al.Cald.in conſ.1.in Rub.de regula.Bened.in d.conſi. 24.& in conſ.147.& dicit calde.in d.conſ.1.q̃ non poſſunt dicti fratres retinere quicquam etiam ex conſuetudine. vide tamen ad hoc.vlt.Lud.Ro.conſ.233.in 4.dubio.

Si tamen auiditate bonorum frãtres allicerent intinentem ad intran.religionem non haberent bona illius Fel.in d.c.in præſentia.in 4.col.Iaſ.in d.auth.ingreſſi.in 1.col.Barb.in 4.volu. conſ.65.in 5.col.phi.in Rub.de teſta.in 6.in 32.col.Pan. in c. in noſtra.de ſepul. Idem.

Fratres Minores. Non ſuccedunt ingredienti religionem. clem.exiui de paradiſo.de verb.ſig.Fel.in c.in præſentia.in 21. col.de prob.Bened.in d.conſ.24.& in conſ.147. I.

Sed ſuccedunt venientes ab inteſtato.Ludo.Ro.conſ.296. Guid.pap.conſ.16. P.Andora.

fratres minores poſſunt petere officio iudicis quod ſibi relictum eſt.Fel.in c.2.in prin.de of.iud.ord.fac.quod vult Ana. conſ.30.& Panor. in 2.part. conſ.63.Iaſ.in l.1.in 4.colum.C. qui admi.

Et an & quando fratres alicuius religionis agant nomine proprio.vide Feli.in c.cum dilecta.col.20.cum ſeq.de reſcrip. Idem.

Fratres minores non poſſunt adire hæreditatem ſine monaſterio.nec donare ſonz.in 2.part.conſ.145. Idem.

Fratres minores poſſunt eſſe conſiliarij principis.Barb.in 3. vol.conſ.11.in 15.col. Idem.

Guardianus minorum dicitur habere dignitatem.Fel.in c. cum olim in prin.de maio.& obed.& in c.inſuper.in 1.col. de teſti.Iaſ.in Rubr.ff.de off.eius cui mand. eſt iuriſd.phi. in cap. nullus de elect.in 6. Idem.

Cuſtos generalis & ſimiles.dicuntur prælati.Barb.in 3.vol. conſ.41.in 4.colum.Addo Card.in clem. 1.in 10.q. de elect. Idem.

Pro fratribus minorib.bona præſumptio capien.eſt. Barb. in d.conſ.12.in 15.col.

Idem pro aliis religioſis & bone vite.Barb.in 2.vol.cõſ.59. in 6.col. Idem.

Fratri minori non poteſt committi declaratio fienda. Cur. conſ.68.in fi.

An autem poſſit eſſe arbiter vel arbitrator. vide s. in verb. arbiter.§.36.

Sed vtrum.ſint teſtes idonei in inſtrumentis laicorum vide Fel.in c.cum nuntius.extra de teſti.& Iaſ.in d.auth.ingreſſi in 3.col.& in l.hac conſul.in 2.colum.C.de teſta.Card.in conſil. 97. Idem.

fratres minores poſſunt ſuccedere,in particularibus ſucceſſionib.vt inde ſubueniant eorum neceſſitati.Cor.notabiliter in 2.vol.conſ.117.in 1.col.& ſeq.

Quòd non poſſint inſtitui.vide Bened.conſ.31.Calde.in ti. de teſta.conſ.20.alias.348. Idem.

Fratres mendicantes. fratri mendicanti nõ poteſt relinqui etiam pro alimentis Iaſ.in l.ex facto.§.fi.ff.de vul. & pup. & q̃ non ſuccedant in aliquo tenet Bened.in conſ.24. P.Ando.

Multa de mendicantibus vide per Card.in clem.vt profeſſores de decimis.

Fratres minores mendicantes.dicuntur maiores.Cor. in 2. volum. conſ.117.ver.& alias.al.Bal.in auth.ingreſſi.C.de ſac. ſan.eccl.vbi hoc vult in 5.col.ver.quia ergo.

frater mẽdicans effectus epiſcopus. an recuperet ius ſubſt. vel aliter acquir.poſſit. vide notab.Iaſ.in d.§.fin.ſubiungit an ſuccedat parentibus & ag.

Et ibi ponit quid ſi apoſtatauit an poſſit ſuccedere. Idem.

Fratres tertij ordinis.ſunt exempti,à iuriſdict.iudic.ſeculariſ. 12.q.1.cap.duo ſunt genera. Ang.in conſ.218. de quo vide Fel.in c.2.in 3.col.de fo.compe.

Max.ſtante priuilegio.quia tunc etiam non tenẽtur ad collectas Cor.conſ.205. P.Andora.

Fratres tertij ordinis non gaudent priuilegio Canonis, ſi quis ſuadente diabolo. 17. quæſt.4. Ita Felin. in cap. non dubium.in fi. de ſent.exc.De quo vide aliquid per eundem. Fel. in ti.quando literæ apoſtolicæ.in 7.col.

Et addo q̃ tales non dicuntur religioſi. vt vult Lud. Ro. in conſ.367.de quo.vide Bal.in 4.parte conſ.325.Card.in conſ. 13.Calde.in ti.de iud.conſ.7.alias 121.& in ti. de regula.conſ. 6.alias 390.vbi loquitur de conuerſo.Alex.in l.ſemper.§.fin. ff.de iu.immu.& in l pen.C.de teſta.mil.

Illud autem certum eſt q̃ in odioſ.nõ veniunt app.religioſorum.Fel.in c.eccleſia ſanctæ mariæ.in 1.col.de conſti. Pan. in Rub.ext.de regula.

Et contra beghinas.vide gl.in clem.1.de relig. do. qnæ dicit cauen.eſt à qĩ proſtibulis fic.ſunt hoſpitia beguinarum.qd periculoſum genus eſt mulierum.nec de facili alios quam religioſos admittunt,à quibus omnibus modis eſt cauen. 18.q. 2.c.diffinimus.& c.pernicioſam & contra.beghinas vide Car. in clem.cum de quibuſdam.de ſta.mo.in 2.nõ.

Dic.tamen phi.in c.1.in 1.col.de immu.eccl.in 6. q̃ fratres tertij ordinis dicuntur perſonæ eccleſiaſticæ.& q̃ ſunt immunes à collectis taleis & aliis.pro rebus patrimonialibus.

Vide tam

Vide tamen Bar.in l.semper. §. quibusdam. de iure immu. & Bal.in l.placet C.de sa.san.eccl. Alex.in l.pen.C.de test.mil. P.Andora.

Fraternitates laicorum. An relicta eis facta dican. in piam causam. Vide Fel.in c.de quarta.de præscrip.& in c. Accedentes eo.ti.Pau.de Cast.in 2.vol.cons. 182.Bened.in cons.20.& cons.54.Card.cons.13.

Et quòd fraternitas possit instituí Vide Pau.de ca.in 2.vol. cons.181.

Quòd non gaudeant priuilegiis ecclesiarum vide ample Cor.in 2.vol.cons.119.in 7. col. ver. tamen his non ob. & in 4.vol.cons.307.in fi.

Fac.quod vult phi.in c.1.in 1.col.de resti.in inte. lib.6. vbi dicit.quòd non restituuntur in integrum. P.Andora.

Fratres religionis antiquioris in honorib.præferendi sunt. clem.1.de relig.do.clem.cum ex eo.de sent.exc.ca.consuluit. qui cler.vel vouen.c.pernicioſum.18.q.2.spec.in tit.de sta.re gu.§.1.ver.37.Abb.in c.nimis el 2.de excess.præla. dicit. q ordo in istis religiosis quo ad honores præfertur is cuius regula fuit prius approbata.Io.And.in c.cum esses de test.idem vult quod ꝫ.

Et qui 1.fuerunt approbati ex ordine literę præferunt.phi. in c.quorundam.de elect.in 6. P.Andora.

Religio prædicatorum.est antiquior.vt probat tex.in cap. quorundam.de elect.in 6.ab ordine literæ.&c.Et dicit firmanus.in verb.Ordo prædicatorum.q ordo sancti Dominici incepit anno Domini 1206. & obiit sanctus Dominicus. anno Domini 1221.vide Pan.in d.c.nimis praua.de excess.præla.

Limita tamen præmissa cæteris paribus. sed si de nouo fiat locus,qui nō potest fieri nisi auctoritate apostolica c.fi.de relig.do.fac.c.cum ex eo.de excess.præla.in 6.& quod vult Old. cōs.190.inc.thema tale est.Imo requi.expressa mentio.d.c.cū ex eo.quod confirmat cle. cupientes. in pr.de pœnis.tunc intelligeretur sine præiudicio. monasteriorum prius ædificatorum.l.2.§.merito & §.si quis à princip.& ibi Bart.ff.ne quid in loco pub.

Et tūc fratres monasteriorum prius ædificatorum possent de facto se deffendere Bal.in l.obseruare.§.antequam.ff.de offic.procon.

Adde etiam q in talibus consuetudo.seruanda.est Barb. in 4.vol.cons.34.in 6.col.& dicit.Ang.in cons.111. q in dignitatibus ordo consuetudinis seruandus est.

Adde insuper q vbi non est datus ordo. locus est præuentioni.nisi dignitas aliud suadeat.Bal.in l.per agrum.in fi.C.de seruí.& aqua. P.Andora.

Fratrum diuisio, seu diuisio inter fratres debet fieri sorte, vel iudicis officio,& sic in diuisionib.fratrum sortes mitti debent,aut iudicis officio expediri,vt voluerunt Bart.& Ang.in l.1.C.de his qui se deferunt,lib.10.Bald.in l.penult.in prin.C. commu.diuid.Leo Speluncanus,in prac.artis notariæ,in for. instrumenti diuisionis duorum fratrum,& Ias.latissimè,in l.j. n.39.ff.si cert.pet.in l.4.§.Cato.ff.de verb.obli.& in l.si duob. n.7.C.com.de leg.in quibus locis deducit istam esse communem sententiam,& demum cum opinione hac trāseunt omnes Legistæ communiter & nouissimè Ripa,in d.l.1.ff.si cer. pet.n.70.Canonistæ verò videntur assęuerare, concludureq; contrarium.videlicet,q maior natu facere debeat portiones & minor eligere,vt latè hoc tractat Ias.in §.quædam.insti.de actio.Ang.in l.3.in vlt.not.C.com.de leg.Bald.in c. licet causam,de probatio.Ang.in d.§.quædam.Petrus de Vbal.in trac. de duob.fratrib.in 6.part.q.12.n.13.Picus,repet.in l. in quarta,ver.ego dum aliàs.ff.ad l.Falc.& Bald.in d.c.licet,vbi dicit, q fortuna est Dei nutus nobis incertus, seu altera potius natura in cœlo caducorum dominium habens,& ob hoc nullo pacto debemus de suo officio immiscere,sed opinio hæc Canonistarum procedit de consuetudine,non autem de iure cō muni.secundum Berthachi.in 1.part.sui reperto.in ver. diuisio,sub n.7.& est verissimum, vt apparet ex rationib.citatis p omnes memoratos Doct. & pro sententia hac q maior natu diuidere debeat,minorque eligere dicit facere text.in c. 1.de paroch.Afflict.in tract.de iure protomiscos.in pr.sub n.45.faciuntque alia conjecta per Rigam,in d.l.1.nu.70. F. Viuius lib.2.opi.130.

Fratricida, & eius hæres est incapax fratris mortui successionis,Boer.decis.25.nu.8.communem dicit. B.Villal.

Fraternitas præsumitur,vel probatur ex quasi possessione, & quod semper pro fratre ab omnib. est tractatus & reputatus,si contrarium non fuerit probatū.Ita docet Bart.& alij in l.non nudis.de prob. & ita ibi declarant cæteri communiter, vt per Alex.in cons.51.viso & discusso n.2.lib.1.Ias.cōs.114. ad obiecta seu motiua sub n.6.1.vol.& per Dec.in cons.14.in causa Domini Ant.ad fi.Soc.iun.cons.67.sub nu.22.volu.4. E.Muscul.

PRO.Fraus,& dolus alicui patrocinari non debent.l.1.&l. ne ex dol.ff.de dol.c.sedes.c.ex tenore.c.super literis.extrà,de reser.c.tuæ.de cler.non resi.c.cum olim.de off.& potesta.iud. deleg.

OB. Contrà. quia contrahentibus licet inuicem sese decipere.l.in causæ.§.penultim.ff.de minor.l. item si pretio.§.fin. ff.locat.

SOL.Hoc verùm:dummodo absit dolus.Bello.

Fraus per indicia detegitur,sicut & dolus,quorum indicio rum potestas relinquitur iudicis arbitrio.secundum communem opinio.in l.fi.C.& ff.de quęst.Calcane.cons.84.communem dicit.Cephalus cons.198.n.16.Portius cons.21.n.33.vbi fusius. Menoch. de arbitrio iudicis casu 116. & casu 194. Bonacoss.

Fraus Non potest esse sine dolo.Sed bene dolus sine fraude ideo fraudi inest dolus,sic.species generi.ita Pan.in c.ex tenore.de reseri.vide Bal.in l.quæ fortuit.in 2.col. C. de pigno.ac. P.Andora.

Fraus & dolus nemini debet patrocinari.d.c.ex tenore.fac. 16.q.6.c. 1.faciunt quæ vult Barb.in 3.vol.cons.1.in 25.col.

Subdit tamen ibi Barba.quòd non præsumitur.in homine digno. Idem.

Fraus & dolus.quot modis accipiantur.& an differant saltem vt genus & species.vide doct.max.Alex.& Ias.in l.iurisg. §. sed si fraudandi ff.de pact.& eundem Ias.in §.item si quis in fraudem.in 3.col.insti.de actio. Idem.

Fraudibus impune si quib. fraude resistas.iux.illud & fraudi fraude resistit.l.2.§.titio.ff.de leg.2. de quo.vide Alex. in l. qui totam.ff.ad treb.

Fraudibus enim obuiari publica.simul & priuata suadet vtilitas.l.si libertus ff.de iu.pat.Ias.in §.in bonæ fidei in 17. col. insti.de actio.in l.fi.§.pen.ff.de eo per quem fac.erit & in l.cū proponas la 2.in 2.col.ibi item adde C.de pact.Phi.in cap.cupientes.per glo.in verbo malignantium.de Elect.in 6.hypo. ample.sing.177.fac.quod dixi ver.cautela §.5.

Et licitum est etiam per viam exquisitam venire ad optatū Ang.in §.pe.insti.de adop. Idem.

Quod fraude factum est. vt sententia super illicito ad collusionem Rescindi potest Felyn.in capitulo lator in fin. de re iud.

Et de multis in fraudem factis q non valeant.vide Barb.in 2.vol.cons.18.in 9.& 10.col.& cons.71.in 6.col. Ias. in l. non dubium.in 1.col.C.de ll.Alex.in 3.vol.cons.82.in 1.col.ibi ad idem adduco Barb.in 4.vol.cons.40.col.11. Et in cons.65.1. col.& seq.

Valet tamē contractus fraudulentus in præiudicium illius qui ita fac.Ang.instit.qui manu.non poss.in fi.prin.& in §.pe. in fin.eod.tit.& in §.actionum.in princip. 2. colum. de actio. P.Andora.

Fraus fieri non debet verbis dispositionis.Barb.in 2. volu. cons.55.in 14.col.fac.quod vult Ias.in d.l. cum proponas. & in l.captatorias.in 2.col.de testamēto mil.dum ponit q.de statuto. prohibente relinqui vxori per maritum & quod vult Cur.in cons.l.in fi.1.& in prin.2.col.Barb.in 3.vol.cons.60.in 18.col.

Fraus probatur ex coniecturis.gl.no.in l.apud Iul.§.fi.ff.ex qui.cau.in pos. ea. Ias. qui remissiue ponit qualiter probetur fraus.in l.1.in fi.1.col.C.si omissa sit causa test.

Fraus præsumitur.ex nimia cautela instrumentorum.vt ꝫ. cautela.

Fraudem facere non dicitur.qui fac.quod debet. l. qui autem §.apud Labeonem.& ibi Bar.ff.de his quæ in frau.cred.

Fraudans gabellam non tenetur.Deo nec mūdo. Bar. in l. vectigalia.ff.de public.quia tales gabellę sine permissu principis sunt extorsiones.

Quod verum intelligit in forensibus, secus in ciuibus qui possunt sibi ipsis grauamen imponere& bursam communem facere.l.1.in fi.ff.quod cuiusque vni.no.& quod ibi notatur.

Et ad primum vide Bal.in l.veluti.ff.de iust.& iur.Fel.in ca. canonum statuta.in 11.col.de consti.Pan.in c.innouamus.extra de censib.vide aliquid per Ang.in cons.49.

fraus fit si ex statuto. prohibeatur vendi vinum vltra certū pretium.&hospes vendit vnam castaneam cum vnio vltra illud pretium.Alex.in 3.vol.cons.120.

Fraus præsumitur propter consanguinitatem. & affectionem Barb.in 3.volu.cons.45.col.2.& propter amicitiā.Barb. in 4.vol.cons.22.in 2.col.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fraus præsumitur.ex paruitate pretij.Barb.in 4.vol.cons.8. in 6.col.al.rex.sing.in c.1.ver,quis enim dubitar.in ti.qual.olim.feu.poter.alie.dixi in ver.alie.§.77. P.Andora.

Fraus non præsumitur coram superiore,Barb.cons.45.vol. 4.nec in nobili persona.Barb.cons.65.eod.lib. P.Ando.

Frequentatio viæ est suspecta, quando quis in ea fuit inuētus morruus,& facit indicium ad torturam,vt est communis opi.Bossius de indiciis.n.51.Blancus in repet. l.fi. ff.de quæst. in verbo frequentatio viæ. Bonacoss.

PRO fructuarius causam proprietatis meliorem potest facere,nō deteriorem.in l.æquissimum.§.fructuarius.ff.de vsufru.l.vxor patrui.C.de lega.l.res quarum.aliàs res quas.C.de iure dot. Bellon.

Fructus ante,vel post aditam hereditatem perceptos bona fide,hæres legatario restituere non tenetur. Alex.in l.si tibi.§. cū seruus.ff.de leg.1.Io.Duran.in arte testan.tit.6.c.11.com. dicunt. B.Villal.

fructus etiam extantes præscribuntur spatio trium annorum.Balbus in tract.de præscr.in 4.par.q.35.com.dicit.Idem.

fructus bonorum paraphernalium (si extant) restituuntur vxori vel eius hæredib.si sunt consumpti, restituuntur si fuerunt percepri contra voluntatem vxoris,si cum eius voluntate, lucratur maritus industriales, secus naturales. cōem inquit Deci.cons.521.ver.sed dubium est. Idem.

fructus rei feudalis non possunt locari Zas.in epist.feu.parte 9.nu.12.com.dicit, si verò inter partes est conuentum, ꝙ non transeat dominium, vel si sit vsque ad nouennium locatio,bene valet,& sic est intelligenda gl.in l.codicillis.§.institu to.ff.de leg.3.quæ dicebat locationem nō esse alienationem. Idem.

Fructus rei petitæ post litem contestatam restituuntur per victum.Couar.in epist.4.c.8.n.8.§.1. cōmunem dicit ex gl.in Lex diuortio.ff.de rei vend. Idem Villal.

fructus beneficiorum vacantium applicari possunt ad tempus per Episcopū mensæ Episcopali ex aliqua rationabili causa,vtputa,si debitis sit onerata ecclesia, & accedente Capituli consensu.Ita voluit glo.in c.vnico.vt eccles.benef.sine dimu. cons.in verbo,constituat. vbi Doc. communiter ita tenent. & præsertim Imol.& gl.in c.si propter tua debita,in verbo cōcedimus,de rescrip.in 6.vbi etiam Domi. & Butr.in c.1.de eccle.ædifi.Quod tamen non procederet,si fructus huiusmodi singulari iure alteri deberentur, vt tradit Fel.in c.cum accessissent.n.23.de constituti. Vel si illorū applicatio in perpetuum fieret,vt idē Fel.latè scribit in d.c.cum accessissent. vbi etiam dicit omnimodam suppressionem beneficij fieri non posse,nisi eo vacante, fructuum verò diminutionem ex iusta causa (vt s.dictum fuit) & beneficio non vacante:idque probari in c.1.de reb.eccle.non alie.in 6.& ex traditis per Abb. in ca. ad hæc de excess.prælat. F.Turzan.

PRO.fructui & vsus inest,& vsui fructus deest:& fructus sine vsu esse non potest,vsus sine fructu.l.per seruum.§.1. ff.de vsu.& habita. Bellon.

PRO.fructus omnes gratia hominum comparati sunt. l.in pecudum.§.vltim.ff.de vsur.§.in pecudum.instit.de rer.diuisi. Idem.

PRO.fructus intelliguntur,deductis expensis.l. fructus. ff. sol.mat.l.si à domino.§.si.ff.de petit.hæred. Idem.

PRO.fructus pendentes,pars rei esse videntur.l.fructus.ff. de rei vend. Idem.

PRO.fructus reddunt fundum pretiosiorem.l.in lege Falcidia placuit.ff ad leg.Falc. Idem.

PRO.fructus doris ad maritum pertinent,ad supportanda onera matrimonij l.dotis fructus.ff.de iur.dot.l.pro oneribus C.eod.tit. Idem.

fructus ecclesiæ æquè ac bona ecclesiæ reputantur, secundum Osasc.decis.32.in prin.& si proprietas exempta in vnum transit,similiter &fructus cum eadem exemptione transeunt ne causa fructuum à proprietate ipsa separetur, teste Alc.cōsil.266.n.6. quod nota,quia cum facta esset sequestratio fructuum rei ecclesiasticæ locatæ laico per prælatum instan creditore conductoris,qui cōductor nec dum integram mercedē soluerat prælato,fuit magna disputatio inter peritos,Imo in excell.consilio status. sereniss. Ducis Sabaudiæ Taurini sedēn. an de iure subsisteret ea fructuum sequestratio? pro cuius nullitate & inualiditate quidam allegabant, Osasc. d. decis.Bal.l.eodem. C.loc.Bar.in l.in prediis. ff.in qui.cau.pig.las. in §.item seruiana n.37.n.60.inst.de act.

fructus post id crimen admissum perceptos cuius bona damnatorum, non ipso Iure, sed per sententiam proscribuntur, adiudicari fisco cum cæteris bonis oportet, vt est cōmunis opi.de qua Soarez ver.fructus.n.351. multò magis & indistinctè fructus eos fiscus non vindicabit,quos post illud crimen collectos esse constiterit,cuius causa bonis ipso iure delinquens exuitur, vt est communis opin. ibi. numero 452. Bonacoss.

fructus omnes tam pendeñ. quā percepti à die mortis grauati cedunt fideicommissario,iux.communem per Burs.cons.71.nu.25.lib.1.

fructus non acquiruntur fideicommissario,nisi post morā grauati,vel interpellati,secundum communem per Burs.cons.44.nu.11.lib.1.

fructus non imputantur in trebellianicam, si sint percepti à filiis primi gradus, secundum magis communem per Burs. cons.44.n.17.lib.1.& cons.67.nu.30.eodem.

fructus rei in commissum declaratę à die declarationis tantum veniunt,secundum communem per Burs.cons.26.nu.8. libr.1.

fructus penden.iudicio contra hæreticum. ad fiscum,vel si clericus ad ecclesiam pertinent, secundum communem per Burs.cons.43.nu.11.lib.1.

fructus si legentur simpliciter, puta, talis castri vel prædij ad vitam, videtur ius vsusfructus relictum, secundum Rom. cons. 230. in prin. qui fructus intelliguntur deberi, deductis prius expeñ,ex not.per eūdem d.cons.n.2. vbi ad quas expeñ teneatur fructuarius,vsuarius, vsufructuari' vel ꝓprietarius.

fructus pendentes tempore redemptionis diuidi debent ꝓrata temporis inter primum venditorem& emptorem,quię ad retrouendēdū obligauit.Ita voluitCu.in l.qui Romę.ff.de ver.obl.per dictum Bar.qui ibi voluit,ꝙ si dictū fuerit, quod fructus prædij habentur pro vsuris.& debitor soluit ante fructus collectos,& sic his pendentibus, quod debeat fieri diuisio.secundum l.diuortio.& l diuisione.ff.sol.mat.Quam conclusionem vti communem pluribus arg.& authoritatib. Rolan.à Valle,in d.cons. 27.nu. 17.cum seq.latiùs prosequitur. Kirchouius.

fructus in retractu conuentionali debentur à tempore moræ,scilicet à die oblationis aut consignationis.l.2.C.de pac.inter emp.& ven.vbi communiter per Doc.Quam sententiam latius declarat tanquam communem Rol.à Valle.in cons.27. nu.7.cum seq.in 2.Tom. Kirchouius.

fructus prędiorum consistentes in frumento,vino,oleo,& similibus quæ sunt de rebus, quæ seruando seruari non possunt,non censentur.seu præsumuntur durare vltra triennium secundum gl.in l.1.C.si aduer.vsucap. cum qua sentiunt omnes Docto.ibi,& Corne.consulendo cons.104.numer.25.& seq. volum.2.vbi scribit istam esse communem opinionem, vnde si quis ageret ad fundum,& fructus perceptos ex eo annis decem, pluribusúe transactis non debet petere suum aduersarium condemnari ad ipsos fructus, verùm petere tenetur condemnari ad æstimationem, quia non est verisimile quòd extent.secundum gl.in d.l.1. quæ ad hoc allegatur per omnes Docto.teste Pau.Castren.ibi n.4. F.Viuius libr.2.opin.132.

fructus percepti per ascendeñ grauatum:imputantur in trebel.imo etiam in legitimam,secundum communem per Rolan.cons.39.n.21.lib.3.& n.23.vbi ꝙ fructus percepti per filios primi gradus,secundum communem non imputātur eis in trebel.

fructus iisce rebus constantes,quæ seruando seruari nequeunt,vltra triennium durare non præsumuntur, commune ait Corn.cons.140.n.25.lib.2. E.Suarez.

fructus ante vel post aditam hæreditatem bona fide percepto hæres legatario restituere non compellitur. commune effantur Alexand.in l.si tibi.§.cum seruus.ff.de leg.libr.1.Io. Dilect.de art.testan.tit.6.caut.11. Idem.

fructus naturales restituere non cogetur bonæ fidei possessor, nisi qua fini rem suam illis auxit, quaque tenus locupletior ob illos euasit. vt frequenter placitum dicunt Alex.in l. Nesennius.§.vlt.n.7.ff.de re iud.Soc.Nep.cons.vlt.n.21.lib.j. Carol.Ruin.cons.24.in fin.libro secundo. Syuan.cons.79.n. 48.Matth.decis.240. numero 2. Quod tamen in fructibus iam consumptis exaudiri duntaxat oportet.nam extantes adhuc fructus omnes indistinctè restituet. vt receptum constituo ex Angel.in §.si quis à non domino instit. de rerum diuisio.Alexand.cons.24.lib.4.Fel.in ca.significauerunt.numero 6.de testib.Deci. in l.si me & Titium ff. si certum petatur. Idem.

fructus extantes triennio præscribet bonæ fidei possessor. commune inquit Balb.de præscri.parte quarta.quæstione trigesimaquinta. Idem.

Fruct

Fructus post id crimen admissum perceptos, cuius damnatorum bona non ipso iure, sed per sententiam proscribuntur, adiudicari fisco cum cæteris bonis oportet. commune ait Io. Bernar. in pract. crim. can. c. 123. Multò autem magis & indistinctè fructus eos fiscus non vindicabit, quos post illud crimen collectos esse constiterit, cuius causa bonis ipso iure delinquens exuitur. vt planè ait receptum Did. à Couar. in tract. de sponsa. 2. part. c. 6. §. 9. n. 8. Idem.

Fructus non restituuntur ab emptore, qui rem reddit adactus remedio. l. 1. C. de rescin. vendit. commune pronunciat copiosè, & accuratè contra multos differens Arius Pin. in eādem l. 2. par. 2. c. vlt. nu. 1. cum seq. Quod tamen intelliges, nisi ipsemet emptor agat, vt resoluit idem Pinel. ibid. n. 28. Idē.

Fructus industriales; seu quos industriæ, ac diligentiæ acceptos ferri oportet, eatenus bonæ fidei, possessor restituet, quatenus ditior illis factus reperietur. vt commune inquiunt Panor. in c. grauis. n. 6. de rest. spol. Fulg. in l. sed & si lege. §. quod autem. nu. 1. ff. de petit. hæred. Alex. in l. Nesennius. §. vlt. n. 7. ff de re iud. Cur. Seni. cons. 7. & si nullos huius generis fructus à bonæ fidei possessore, quamuis illis locupletatus luculenter sit, restitui debere, frequentius placitum testētur plerique omnes interpretes in l. insulam. l. fructus. ff. sol. ma. ac prolix. Ari' Pinel. in l. 2. c. vlt. nu. 47. C. de rescin. venditione. Idem.

Fructus naturales magni momenti, ac valoris, quos ex bonis paraphernis volentis vxoris maritus percepit, tum demū vel vxori, vel eius hæredibus restitui par erit, cùm maritus illis rem suam locupletauit, At industriales quosuis, vel naturales paruæ indicationis, ac precij, nullos indistinctè restituere maritus cogitur. vt communia ex multis effarim enunciat Did. à Couar. in tract. de sponsa. 2. par. c. 7. §. 1. nu. 2. Idem.

Fructus minoris & sine decreto alienari possunt, & non vltra trium annorum spacium durare præsumptio est. commune renuncio ex Alex. cons. xlix. lib. 1. Dec. in auth. qui rem. C. de sacros. eccl. & ex aliis compluribus, quos laudat Andr. Tiraquel de retract. lign. §. 1. gl. 7. nu. 51. Idem.

Fructus quorum mentio à lege, vel statuto fit, ij demum esse intelliguntur, qui deductis omnibus expensis, ac sumptibus superfunt. commune ponit Viuius lib. j. opi. 301. sequuntur aliquammulti, quos allegat Tiraq. de retract. li. 1. §. 15. gl. 1. n. 1. & seq. Idem.

fructuum restitutionē non remoratur bona fides ex errore iuris profecta, cùm contractus de rebus ecclesiasticis init', nullus declaratur. vt commune esse constat ex Fely. in c. cum causa. nu. 27. de re iud. Gram. decis. 79. Curt. Sen. cons. 71. & si generaliter, ac regulariter vbi ecclesiæ fauor non vertitur, secus sit. vt frequenter placitum asserere ausim ex Iaſ. in l. 1. §. si vir vxori. nu. 22. & in l. 3. §. ex contractu, nu. 27. ff. de acq. pos. Fely. & in loco superius laudato. & in c. de 4'. n. 29. de præscr. Cur. Sen. vbi s. atque alij quos refert Did. à Couar. lib. 1. resol. c. 3. nu. 28. Quin & in rebus ecclesiasticis si præter bonam fidem ex errore iuris ortam color aliquis, ac prætext' non omnino improbabilis accesserit, fructuum restitutio impeditur. commune ponit ex Imol. Fel. Moli. & aliis, insignis Pinel. ad l. 2. par. 2. c. vlt. nu. 26. C. de resc. vend. E. Suarez.

Fructus legatorum debentur legatario ab adita hæreditate. l. herennius. ff. de vsu. l. si tibi homo. §. cum seruus. ff. de leg. primo.

Fructus non lucratur emens à tutore sine decreto iudicis, secus si quis emat ab eo qui à tutore emit, teste Alexan. cons. 247.

Fructus separati à solo sunt in dominio conductoris, & pereunt eius periculo, non autem periculo locatoris, Bal. in l. licet in prin. C. loc. ex l. si seruus communis §. locaui. ff. de furt. Bar. in l. si merces. §. vis maior. col. 3. post n. 7. ff. loc. vbi alleg. l. ex conducto. §. j. ff. eo. qua in materia, vide Cur. iun. cons. 85. lib. 1. Rui. cons. 147. col. 3. nu. 9. lib. 1.

In fructibus percipiendis & separandis à solo: seruanda est generalis consuetudo, secundum Bal. in l. si pater col. 1. C. de vsufr. vbi quòd colonus partiarius non potest percipere fructus nisi suo tempore, per text. in l. si merces. §. conductor. ff. loc. licet aliud videatur in colono nummario. per text. in l. in fructu. vbi gl. ff. de vsufr. leg.

fructus collecti. sunt periculo conductoris in conductione teste. Rui. cons. 147. lib. 1.

Fructuum restitutio. In iudicio singulari non valet sententia condemnatoria ad restituendum fundum cum fructibus, quo ad fructus, si non appareat in actis probatoriis declarata fructuum quantitas, quamuis esset ipsa quantitas declarata & expressa in actis assertoriis, vt in libello vel positionibus negatis, secundum Angel. in l. in summa. §. qui sortis. per illum tex. ff. de re iud. Inn. & Panor. in 5. col. in c. significantibus. extrà de libell. obl. Butr. in c. cum ad sedem. de restit. spol. Bart. in l. 3. §. armamenta. ff. de rei vend. per illum text. & per l. 1. §. si quis argentum. ff. depos. Hanc tanquam communem sequitur etiam do. Constantius in d. §. qui sortis. quicquid contra senserint secundum nouissimos Inn. in c. certificari. de sepul. in c. tanta. de excess. prælat. & Io. Fab. instit. de actio. §. curare. q Innoc. secundum eos videtur sibimet in hoc contrarius. Sed possent dictę opiniones concordari, vt prima. procedat in fructibus perceptis ante litem motam, secunda in perceptis lite pendente, secundum Bart. in l. ex diuerso. §. 1. ff. de rei vendic. Balb. decis. 25.

Fructus à quo die fideicommissarius consequatur, & Dic, per tex. in ca. Raynutius vers. litis contest. de testam. inspicien esse tempus litis contest. Sed Socy. cons. 42. nu. 5. libr. 3. dicit, quòd si fideicommissarius fuit negligens in faciendo sibi assignari fideicommissum, & sic hæres non fuit in mora, fructus percepti medio tempore spectant ad heredem, per casum l. in fideicommissaria vbi Bar. & alij. ff. ad Treb. requiritur autem ad hoc vt hæres sit in mora: quòd fideicommissarius petat quòd hæres restituat fideicommissum vniuersale saltem verbo, & eo casu vide Iaſ. cons. 231. lib. 2. qui videtur consuluisse pro parte contraria, in aliquibus tamen locis ad sunt statuta, quòd non fiat aliqua restitutio, Quo verò ad articulum de pensionibus & fructibus: vide pract. pap. for. lib. ex subst. vers. ac per fideicommissum. nu. 7. Alex. cons. 82. libr. 2. Rip. d. l. in fideicommissaria. nu. 14. Oldr. cons. 56. cephal. con. 49. Guid. Pap. q. 497. vbi an euentus conditionis fideicommissi vniuersalis constituat hæredem hæredis rogati in mora, & cōcludit quòd non, & q dictus hæres non potest argui de mora Ale. cons. 526. Rip. d. l. in fideicommissaria num. 4. vers. 1. concl. vbi ponit 18. limit. & de pensionibus tractat Aret. de testa. in gl. vers. & per fideicommissum. Ale. cons. 631. Sed quomodo probari possit tot fructus fuisse perceptos, vel tot percipi potuisse: vide Bal. in l. 2. C. de pig. act. Iaſ. in l. admonendi. n. 311. ff. de iureiur. Nar. cons. 536. Bal. in l. si fundum C. de rei vend.

Fructus qui dicantur naturales, qui industriales, qui partim naturales, & partim industriales, qui ciuiles &c. vide Bartol. in lege ex diuerso. C. de rei vendicat. & in aliis locis. de quibus per Alexand. in l. diuortio. in decima colum. ff. solut. matrimonio. Aretin. consilio centesimo sexagesimo. P. Andora.

Fructus & reditus an sint idem. Bart. in l. fundi trebatiani. in prima col. versic. sed quæro. ff. de vsufr. leg. dicit quòd sic. P. Andora.

Spec. autem in titul. de loca. §. primo. in pen. col. vers. illud autem. dicit quòd reditus appellatio est generalior. quam fructus. & illud etiam tenet gloss. in capitul. generali de electione. in sexto. & in clement. 1. de rebus eccles. non alien. & Cor. consil. 289. verticul. & præsertim dicit quòd plus est in reditu quam in fructu. subiungit tamen in versic. & sic effectualiter quòd sunt sinonima idem importantia. P. Andora.

Fructuum appellatione. veniunt pensiones & fictus tex. in l. si nauis. ff. de rei vendica. & in l. videamus la prima. ff. de vsu. de quo vide Alexand. post gloss. in dicta lege diuortio. in vndecima column. & in secundo volum. consil. 181. & Iasonem. in dicta lege diuortio. in secunda colum. P. Andora.

Fructuum appellatione. comprehenditur quodcunque interesse. text. not. in l. loci corpus §. primo. ff. si serui. vend. & ibi Bal. & in lege si quid. C. de seruitu. & in lege deducta. §. hæreditatem. ff. ad trebell. Alexand. in dicta lege diuortio. §. si vir. quem legit cum §. si fundum in 5. colum. ff. sol. mat.

Et quòd censeatur. facta mentio in libello de fructibus si fit mentio de interesse. vide Iasonem. in §. eque. in vltima columna. instit. de actoi. Bald. in l. loci corpus. §. in confessoria ff. si serui. vend.

An autem differat quòd petantur. vt fructus an vt interesse. Bar. in l. titio. §. 1. ff. de actio. emp. & in l. videamus. §. 1. ff. de vsu. Idem.

Fructus dicuntur deducta impensa & pro eis fit compensatio ipso iure. Bal. in lege si constat. C. de compensa. & quomodo hoc intelligatur. Bart. & doct. maxime Alexand. & Iaſ. in 5. col. in l. fructus. ff. so. ma. text. optimus in l. fundus qui ff. famil. erciscun. Fely. in c. ad nostram. in 2. col. de iu. iur. & in c. ad aures. in 8. col. de reseri. Sōz in d. l. fructus. fac. quod vult Iaſ. in l. illud in 1. col. de colla. Ang. in d. l. fructus. & aliquid. in l. fi. ff. de impen. in re. do. fac.

Universidad de Deusto Biblioteca

Non tamen deducitur.expensa bouum.Crem.sing.133.
Vide etiam Cor.cons.289. P.Andora.

Fructus dicuntur.de rebus quæ seruan.seruari non possunt cum triennio corrumpantur.gl.not.in l.1.C.de aduer.vsuca. Cur.notabiliter.cons.71.in 4.col.Alex.in 1.vol.consil. 49. & in quarto volu.cons.trigesimoseptimo in secunda col.versic. 3.negari. Idem.

Et ideo fructus triennio præscribuntur.gl.Bar.& doct. in l. sequitur.§.fructus.ff.de vsuc.Ang.Are.in §.constituitur.insti. de vsufr.Bal.in l. 1. in 1. col.C.de vsu.& fruc.lega.& dixi ꝯ.in ver.fructus præscribuntur. Idem.

Fructus veniunt post sententiam & iuramentum.licet non periti.Ias. l.nam & postea. §. si petitor in fi.3.col. ff. de iureiurando.

An autem quantitas fructuum sit in libello exprimen.vide Bar in l.ex diuerso §.vbi autem ff.de rei vend.& in ver.rei vendica.§.7.

Et de modo libellandi.vide Ias.in l.diuortio.§. ob dona. ff. so.matr.Ang.§.si quis à non domino.insti.de rc.diuis.& in §.j. in 11.col.insti.de actio.

Vide.Maria.soc.in c.significantibus col. 12.vers.2.infertur. de lib.ob.& Bal.in l.vnica.C.si 2.nupt.mul.

Fructus olei an dicatur.industrialis.Cor.in d.con.289.ver. & talis &c.tenet quòd sic. P.Andora.

Fructus extenuant & computantur in sortem. l. 1. & 2.& ibi doct.C.de pig.ac.c.cum contra.extra de pig.l. 1.C.de distr. pig.l.2.C.de par.pig.vbi dicitur ꝙ extenuant ipso iure. Ale.in l.diuortio.§.ob donationes.& ibi Ias.ff.so.mat.Ang.Arc.in §. appellantur in 22.col.insti.de excep.& in §.actionum Alex.in 2.volumi. cons.73.repetito in 4.volumin. cons. 121 & in 5. volumin.cons 74.& in cons.141.in quibus locis loquitur.in vxore. quæ percepit fructus. ex re mariti.nulla sibi facta deliberatione, vt teneatur. illos in sortem computare. fac.quod vult Card.in cons.78.

Limita nisi cred.supportet labores.ratione pecuniæ numerate.quia tunc lucratur.fructus.lud.sing. 536.

Intellige etiam in fructibus consumptis.Bald.qui dicit. ita esse articulan.in l.quamuis.C.in qui.cau.pig.tac.contraha.

Limita quando vtilis dominus pignorat directo domino. lud.sing.325. P.Andora.

Quid de pensione domus, an computetur. in sortem. vt si pignoro. tibi domum quam inhabitasti?vide notabiliter. Ias. in l. in summa.§. in frumento.ff. de cond.indeb. & Alex.in 5. vol cons.141.in vlt.col.Panor.in c.cum contra nu. 10.de pig. & in c.seq in vlt.not.Bal.in l.si is qui §. 1.ff.de pig.

Et in simili.vide Sonz.in l.si quis nec causam.in 2. col. ff. si cert.pet.

Adde quòd non valet pactum. quòd fructus non computentur in sortem.vt vult expresse Panor.in c. 1. de vsu. quem seq.doct. in l.rogasti.§. 1.ff.si cer.per.licet sit gl.in contrarium in lege,prima.C. de distr.pig.quæ alleg. legem si ea lege.C.de vsu.

Imo plus si vltra illud pactum de non computan. fructus in sortem. eodem tempore facerem donationem de illis fructibus creditori.talis donatio censetur facta in fraudem vsurarum.vt est de mente Bal.in d.§. 1.alleg.l.eos.§.interdicta.C.de vsu.& ita sæpe consului allegan.nor. per Cano.in c.ad nostrã. el 1.extra.de iureiur.& Cuma.cons.119.incip.quidam no. & Alex.in 4.vol.cons.27.

Fructus computantur.in sortem.si mandem alicui vt emat fundum nomine meo.& soluat de sua pecunia.Iaso.notabiliter.in l.2.§.mutui.in 6.col.vers. 15.fallit.ff.si cert.pe.& in l.diuortio.§.ob donationes.ff.so.ma.& in l. non amplius. §. cum bonorum.ff.de leg. 1.Cren.sing. 168.all.Bal.in rub.C.de contrahen.emp.pe.gerar.sing.31.Bal.in l.si procuratorem.§.si tutores.ff.mand. P.Andora.

Fructus pendentes rei venditæ spectant ad emptorem.Cuma cons 20.incip.mgr Ant.per l.fructus.ff.de rei vend.& l.Iulianus.§.si fructibus.ff.de actio.emp.Bar.in l. 1.§.cum prædiũ. ff.de pig.Addo.Ludo.Ro.cons.309.gl.Alex.& Ias.in l. diuortio.in fi.principij ff.sol.mat.& eundem Iaso.in §.actionum.in 27.col.inst.de actio,& in d.l.diuortio.in §.interdum in 5.col. vide in ver.emptio.§.24.Lud.Ro.cons. 10.Ang.in d.§. actioactionum.in 4. col.

Quod intellige pro rata prætij soluti.Alex. in 2. vol. cons. 73.repetito in 4.volum. cons. 121.Cor.in 4. volu.cons. 150. P.Andora.

Quid in pensione domus venditæ? vide in ver. pensio. §.decimoquinto.

Fructus pendentes tempore mortis testatoris ex legato. pertinent ad legatarium non autem percepti.Bal.in l. 1. C. de vsu.& fruc.legat.& in l.si quis bonorum.ff.de lega. 1.Alex.in l.si filius §.cum fundum.ff.de verb.obl. P.Andora.

Fructus pendentes tempore testamenti.an veniant appellatione.bonorum mobilium.Paul.de Castr.in 1.vol.cons.132. incipente.videtur dicen.concludit quòd sic.vide ibi per eum quia notabil. & subtiliter loquitur.& est repetitum in 2.vol. cons.239.

De quo tamen vide Bal.in addi.ad Spec.in tit.de fruc.& interesse. §. 1.vbi tenet quòd fructus pendentes non veniunt in legato bonorum mobilium. P.Andora.

Fructus pendentes pertinent ad dominum quandocũque vasallus moriatur.Flor.in l.defuncta.in fi.prff.de vsuf.de quo vide latius Alex.& aliquid per Ias.in l.diuortio.in pr.in 1.col. ff.so.ma. Idem.

Et ibi Alex.ponit remissiue.quid de fructibus præbendarũ.

In stipulatione fundum dari non veniunt fructus qui in fundo erant tempore stipulationis. l. si filius §. cum fundum. & ibi Alex.de verb.obl.

Fructuum emptor non habet illorum dominium donec à solo fuerint separati. Alex.in 5.vol.cons. 118.quia secundum eum paria sunt emere fructus vel conducere rem. De quo etiam late per Card.in clemen.prima.§.fi.in 2.q.de rebus. eccl. non alie.

Fac.quod habetur in ver.conductor.§. 13.&§. 15.ver.fallit. 10. P.Andora.

Fructus cadentes.Si fructus mei cadant in fundum tuum, & animalia tua illos depascantur, datur mihi actio in factum. Ias.in l.qui seruandarum.ff.de præsc.verb.

Et tales mei fructus.possunt per me colligi.te inuito.Bar.in l. 1.in fi.ff.de glan.leg.habetur per spec.in tit.de iniur.§. 2. ver. item si.

An pertineant ad fructuarium. antequam collegerit. vide Bal.in l.si vsufructuarius.ff.qui.mo.vsufr.amit. P.Andora.

Fructus præscribuntur triennio.gl Bar.& doct. in l. sequitur.§.fructus ff.de vsuca.Bal.in l. 1.C.de vsu. & fruc.leg. Ang. Aret.in §.constituitur.insti.de vsufr.Ias.in l. si me & titium. in prima colum.ff.si cert.pet.Curt. in cons. septuagesimoprimo in 4.col. P.Andora.

Fructus probantur. Quæ prob. requiratur in probatione fructuum.vide Alex.in 1.vol.cons.72.in fi.repetito in 2. vol. cons.175. vbi dicit, quòd non sequitur. ex aliqua re fuerunt alias percepti tot fructus ergo & nunc.

Vide etiam Ias.in l.cum seruus §.fructus.in 2.col.ff. de leg. 1.vbi dicit.quod probatur.per iuramentum.fructus fuisse perceptos. P.Andora.

Fructus sequestrantur.an in causa appellationis possint fructus rei de qua litigatur sequestrari.vide Barb.in secundo volum.consil.9.in 12.colum.& consil. 11.in 15.col.vbi dicit.videri quòd sic ca.quotiens. 2.q.sexta.

Sed dicit.gl.ibi respondet hoc non procedere hodie per c. volumus 16.q.4.respondet etiam.quod procedit ille tex. qñ dissipantur fructus.

Et quòd possint sequestrari. quando possessor est suspect9 de dilapidatione.vide Phi.c.cum teneamur in 2.col.ibi sed limita.de appel.

Adde Felyn.in capitulo si qui in secunda colum. de testib. vbi dicit, quòd si litigator est pauper & habuit vnam sententiam pro se, debet ali super bonis de quibus est lis. P. Andora.

Fructusvendicantur.An reuocata dona.ex aliqua iusta causa. vendicari possint fructus interim percepti. dic quòd non gl.est in l.generaliter.§.plane.ff. de fideicom. liber. & ita vult Iason.in l.cum quis quam legit cum l.si hæres. ff. de cond.ob causam.

Fac.quod vult ipse Ias.in l. 1.§.si vir in vlt.col.ff.de acq.pos. vbi dicit.quòd licet pos.quam habet vxor non producat effectum præscriptionis.contra bona mariti.produc.tamen quantum ad acquisitionem.fructuum.& ibi. Alex.in 3.& 4.col.

Fac.etiam quia ille qui emit bona fide rẽ alienari prohibitã fac.fructus suos.vt dixi in ver.alienatio.§.31.

Fac.insuper quod vult Alex.in l. 1.§.si quis vltro.ff. de quæstio.vbi dicit.quòd eo casu quo legitimatus excludat eos quibus delata erat hæreditas ab intestato.quòd illi non tenebuntur restituere fructus medio tempore perceptos.

In contrarium fac.quod vult Bal.in l.cum quidam.§.in tacito. ff. de vsu. vbi dicit quòd indigno etiam fructus auferendi sunt. P.Andora.

Ad quos fructus teneatur.malæ fidei pos.vide Bar.in l. domum.C.de rei vend.& in l.2.C.de fruct.& litis expen.

Et in mat

Universidad de Deusto Biblioteca

Et in materia. vide Fely. in c. de 42. in 8. & 9. col. de præscr.

Quilibet bonæ fidei pos. lucratur fructus vt per multa notabiliter deduc. Cur. in cons. 71. & maxime. in 6. col. vbi dicit, quòd error iuris non nocet in acquisitione fructuum. Alex. 3. vol. cons. 44. in fi. vide ample Barb. in 4. volu. cons. 51. in 1. colum. & sequent. vide aliquid per Bal. in l. 2. C. si quis ig. rem mi. &c.

Tenetur. tamen restituere. quatenus est factus locupletior Alex. in 4. vol. cons. 21. in fi. Ang. cons. 160. in fi.

Adde etiam quòd Barb. in 3. volu. cons. 80. in 9. colum. tenet quòd quis non lucratur fructus quando contractus est nullus. P. Andora.

Fructus percepti per emptorem pendente condi. sunt venditoris deficiente conditione nisi in casum conditionis. emptor perderet pretium. quia tunc lucratur fructus. Iud. sing. 538. P. Andora.

Fructus feudi à solo separati dicuntur allodiales. Bal. in prima parte consil. 33. Curt. in tract. feud. in 3. parte. versic. expedito 1. tractatu. circa. fi.

An autem vasallus in præiudicium agnatorum possit de fructibus feudi disponere. vide quæ dixi in tract. feud. in rub. de alienat. feud. versiculo. vsufructuarium facere fol. 41. P. Andora.

Fructus feudi ad quem spectent mortuo vasallo. vide glos. & doct. in l. defuncta. ff. de vsufruct. & las. post Alex. in l. diuortio. in 1. col. ff. so. ma.

Idem in fructuario. §. is ad quem & ibi Angel. in stitu. de re. diuis.

fructus feudi capi possunt in exeq. sententiæ. quando alia non extant bona. Alexand. in l. commodis. ff. de re iudicat. P. Andora.

Fructus legati. fructus rei legate quando debeantur. legatario. laso in § ex maleficiis. in sexta & septima colum. instit. de actio. dicit. quòd passus non est sine scrupulo. an à die addite hæreditatis. an à tempore more seu litis contest.

Ipse tamen laso. in l. cum seruus. §. fructus. in secunda col. ff. de leg. primo tenet indistincte quòd si res legata erat testatoris. veniunt fructus à die addite hæreditatis. vide Angel. in §. primo instit. de lega. Vide in ver. pensio. §. decimoquarto. P. Andora.

Fructus immaturi. An possint colligi per vsufructuarium finito vsufructu ante tempus quo essent maturi? Vide notabiliter. Bal. in l. si pater C. de vsufr.

Fructus beneficiorum. vel præbende percepti an transeant ad hæredes. gl. & Bart. in l. 1. C. de anno. ciui. lib. 11. dicit. q̃ sic, Bar. Im. & doct. in d. l. diuortio. so. ma. de quo vide latius quæ dixi in ver. prælati. §.

Vide etiam. Phi. ample. in c. fi. de officio ord. in 6. & in rubr. de testa. in 6. col. 28.

In fructibus beneficij. non potest fieri missio in pos. propter contu. nec possunt sequestra. cap. vnico. & ibi Phi. de eo. qui mit. in pos. lib. 6.

Limita procedere. in fructibus pendentibus secus in separatis. à solo ita Phi. in d. c. vnico. post. Bal. ibi.

Si ante adeptum benefi. quis contrahat debita. demum alia contrahat post habitum beneficium. posteriores crediores. preferentur. in fructibus beneficij. Lud. sing. 86. all. Gul. in l. sed an. ff. quod cum eo. qui ita tenet. per tex. in l. 1. §. si illius. ff. famil. erciſc. P. Andora.

Fructus dotis. Si quis ducat puellam nondum nubilis ætatis, an lucretur fructus. vide Bald. in l. dotis fructus. ff. de iur. dotium. P. Andora.

Frugum sterilitatis vnius anni cum vbertate præcedentis vel sequentis anni, etiam interpellati & mediati, compensatio iuxta probabiliorem, & veriorem, & communem Doctorum sñiam, facienda est vt voluit Host. in sum. tit. de locato. §. quæ actionis vers. fit autem. secundum Imolam d. c. propter, quod verum esse ac procedere refert Bened. Capra. reg. 88. n. 52. quando anni sterilitatis & fertilitatis comprehenduntur sub vna ac eadem locatione secùs autem si sub diuersis locationibus continerẽtur, non obstante quod vtraque locatio inter easdem personas, ac de iisdem prædiis, facta foret, vt voluit Bald. in l. licet. C. locati, & Imol. in d. c. propter eodem tit. ex quo enim separatę atque diuersę sunt, non licet de vna ad aliam referre Arg. l. fi. ff. de calum. l. Papinianus exuli. ff. de minoribus, vt vult Imol. in capitulo per venerabilem. Qui filij sint legiti.

Frugum vbertas vnius anni per casum fortuitum, vltra duplum vel dimidium eius quod percipi consueuit, prouenies, perinde augmentum pensionis parit atque sterilitas diminutionem, vt voluit Io. And. in c. propter, de locat. & gl. ĩ l. si merces. §. vis maior. ff. locati. quam sequuntur communiter Doctores contra Cynum vt refert Bened. Capra reg. 88. nu. 57. & seq. vide supra Pensio.

Frumentum si extra aliquem locum exportari prohibeatur, & farina prohibita censebitur. commune aiunt Rip. in tra ta. de peste. tit. de remed. ad conseru. vbert. nu. 75. Viuius lib. 1. opi. 286. nec opus erit, vt apprehendatur, qui illud exportauerit. sed satis superque erit, si testibus cõuincatur, & si expresim in apprehensos pœna irrogetur. commune testificantur Rip. vbi 5. nu. 104. & nu. 105. Viuius d. opi. quamuis reuera aliud magis consentaneum iuri sit. quod etiam frequenter placitum agnoscit idem Rip. & obseruat accuratè Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 82. stat. 7.

Intellige porrò. ac memoriæ inscribe vtilibus huius statuti pœnis eos non irretiri, qui frumentum suimet causa exportauerint. commune pronunciat. las. in l. cætera. §. sed & si quis ad opus. nu. 7. ff. de leg. lib. 1. Item nec eos his pœnis esse obnoxios recordare, qui frumentum per transitum duntaxat trãstulerint. vt ait receptum Viuius d. opi. 276. & Iul. Clar. qui hanc materiam luculentius tractat, & contrarium consuetudine seruari atrestatur. in laudata q. 82. statut. 7. E. Suarez.

Frumẽtum prohibitum extrahi, etiam farina prohibita extrahi censetur. comm. est opi. Soarez ver. frumentum. n. 364. nec est opus, vt prohibitus comprehendatur, sed sufficit, vt testibus conuincatur, etiam q̃ constitutio loquatur expresè de comprehensis, vt est comm. opi. nu. 365. Sed magis communis est in contrarium ibi. nu. 366. nec statuto comprehendetur, qui frumentum sui vsus causa exportauerit, per quem trãsitum conducit, vt est comm. opi. Soarez vers. illo. nu. 367. & seq. Bonacoss.

PRO. Frustra legis auxilium implorat, qui in legem committit. l. auxilium. in fi. ff. de minor. c. bonæ memoriæ. & c. dudum. de elect. extrà. Bellon.

PRO. Frustra precibus impetratur, q̃ de iure cõmuni conceditur. l. 1. ff. ad muni. & ibi not. in l. vnic. C. de thes. libr. 10. Idem.

PRO. Frustra velociter currit, qui priùs, quàm ad metas peruenerit, desinit. c. incassum. de regul. iur. in 6. Idem.

PRO. Frustratoria esse non debent priuilegia. c. in iis. extra de priuil. Idem.

Fuga est sufficiens indicium ad torturam, si concurrat cum fama Marc. Ant. in tract. de iud. nu. 278. & 277. comm. dicit. B. Villalob.

Nota istam communem ad intellectum. l. 4. ti. 17. lib. 4. For. ll. & l. 3. tit. 8. lib. 2. eiusdem fori.

Fallit, quando post accusationem institutam, & post inquisitionem ipse inculpatus fugam abripuit. Idem Marc. Ant. nu. 179. vers. hæc conclusio restringitur. comm. dicit ex Bart. in l. 1. C. de bon. eorum. vbi etiam dicit alias limitationes, si iudex est terribilis, vel haber inimicos, ex Bald. in l. bonæ fidei. C. de iureiur. Et nota verbum satis solenne dicti Ant. in n. 193. q̃ si reus, qui aufugerit, fuerit citatus, & bannitus propter illud delictum, q̃ sine alio indicio ex fuga, & contumacia potest quæstionari: & sic debet intelligi domi. Iac. de Belu. quem refert Bald. in l. 1. C. de requiren. reis, q̃ ex tali absentia & fuga potest quæstionari: & habet onus probandi innocentiam, q̃ fuit remissus, siue sponte venit, siue captus. Et notat etiam illud verbum las. in l. admonendi. in repetitio. nu. 169. ff. de iureiur. q̃ si sponte reuersus est in breui, omnem suspitionem purgat, q̃ tendit ad intellectum pragma. de contumace ℈ quem procedituꝛ, de qua in verbo absens, vbi vide dictum solenne Coua. q̃ dicatur tps breue ad hoc q̃ purgetur omnis suspitio. Idẽ.

fugæ suspicio facit vt iudex incompetens possit capere debitorem. Cur. iun. in l. 2. ff. de iur. om. iu. n. 31. comm. dicit, vbi ponit ea quæ requiruntur ad hoc, q̃ fugitiuus possit capi: suspicio, testes, cum iuramento, q̃ debitum sit liquidum, alias pro damnis & interesse non potest capi. ibi. n. 38.

Not. istam cõem ad intel. l. 14. tit. 14. part. 5. & l. 2. tit. 19. lib. 3. For. ll. & l. 12. tit. vlt. lib. 3. eiusdem fori. & l. 1. tit. 11. lib. 5. ordi. & l. 4. styli. quæ omnes loquuntur de debitore fugitiuo, & de eius bonis. Item not. q̃ sicut potest capi ad petitionem creditoris, ita & cessionarij. Seg. in l. si ex legati. ff. d. ver. obl. n. 94.

Not. q̃ suspicio non probatur iuꝛe partis, sed requiritur cognitio summaria cum iuꝛe. Ant. de Trem. in add. ad Bonac. in pract. excep. rub. de recusa. n. 3. & Io. à Rip. de legi. c. 13. n. 27. com. dicunt: & vide 5. in litera c. de clerico fugitiuo. Idem.

Fuga. Si ille qui dicitur commisisse crimen, aufugerit, timens ne caperetur, aut poneretur ad torturam, & obtid illum iudex habuerit pro confesso, & condemnauerit, & ex post captus

Universidad de Deusto
Biblioteca

captus neget se tale crimen commisisse,&de hoc offerat probationes,audiri debet,fm Guid.de Susa.Iac.de Aret. Albe. & do.Nicellum.in l.2.ff.de requi. reis. Quja cum in criminibus regulariter probationes exigãtur luce clariores.l.sciant. C.de probat.sola fuga non videtur sufficiens ad condemnationem ad quod est doctrina magistralis Bal.in l.ita demum.C.de ꝓcur.in 2.col.&in repetitione l.secũdæ.ff.de iureiur.in 11.charta:vbi mirabilia dicit̃ hoc passu.Vbi verò esset casus,in quo præsumptio doli de iure sufficeret ad ꝺdẽnationem,tũc cum fuga faciat dolum præsumi.l.consiliarios.C.de assesso.&in authẽ.de exhi.reis.§.si verò.ẽt quidam iurent. cum gl.in verb.sactum.collat. 5.sufficeret & fuga ad condemnationem,fm prę fatos Doc.Sed per statuta in plerisque locis aliter disponitur. Balb.decis.167.

Fuga officialis facit eum pro confesso haberi casus reputatur singularis cum Bart.in l.consiliarios C.de assesso.Balb.decis.102.

Fuga famæ inditio adiuta,ad infligendum tormentum sufficiet cõe ait Marc.Ant.in tract.de indic.n.277.& seq. Quod tamen non procedet, vbi quis post institutam accusationem, ac post inquisitionem delatus fugerit. commune inquiunt idem Marc.Ant.vbi s.nu.179.vers.hæc conclusio Boer.decis. 215.nu.10.Viuius lib.1.opi.120.Quj etiam eo.li.1.opi.120. fugam solam sufficere ad torquendum latissimè receptũ ponit.quod asserit quoque frequenter placitum Iul.Clar. in practi.§.vlt.q.21.vers.fuga delinquentis, sed indicium præterea aliquod requiri & verius & receptius mihi videtur.cùm fuga nec plenam, nec semiplenam sed qualemqualem suspitionẽ præferat.vt frequenter interpretibus probatũ affirmant Cur. Sen.in l.admonendi.n.155.ff. de iureiur. Viuius copiosè vbi s.Memineris autem quod indicium ex fuga natum reuersione purgari potest.vt receptum pronunciant Rip.in d.l.admonendi.nu.6.Boer.decis.215.n.17.& qui de materia vberrimè agunt Viuius vbi s.Iul.Clar.d.vers.cum seq. E.Suarez.

Fuga famuli tum plenam probationem facit,vt commune asseuerat Curt.Sen. contrarium ipse testans in l. admonendi. nu.171. ff.de iureiur. & de bonis subtractis præsumptionem inducit.commune ponit Viuius lib.1.opi.120. Idem.

Fugæ suspitionem non iureiurando, sed breui cognitione de plano,ac duobus saltem testibus de legitima aliqua suspitionis causa allegata testificantibus,probari oportet, vt debitor capi possit.commune aiunt Ias.in l.apertissimi.C. de iudi. Ant.de Tremo.in addit.ad Bon.in pract.except.rub.de recus. nu.3.asserunt Rip.in suis sing.resp.tit.de legib.& Ion.consue. c.13.nu.28.Paris.cons. 101.nu. 5.lib.3.Thomas Parpalia in repet.l.2.ff.so.ma.&si perperam ac licentiosè scripserint eam iureiurando creditorum appositio probari Paul.Cast.cons.474. nu.1.lib.1.Caccialup.in trac.de debit.suspect.& fugit.q.6.nu. 18.poterit autem feriatis etiam diebus hac de re agi, & in illis facultatem capiendi debitoris indulgeri. commune ponit Viuius lib.1.opi.9.atque ante illum Alci.in c.cùm non ab homine.nu.71.de iudic. E.Suarez.

Fuga delinquentis, in casu quo suspiciones non sufficiunt sed plena probatio requiritur,probat tm̃ semiplenè ɔ fugientem.com.dicit Ripa in l.admonendi.nu.168.ff.de iureiur.&ideò facit in eo casu sufficiens indicium ad torturam.ita com. dicit Ias.in d.l.admonendi.nu.158.quem refert Duennas reg. 390.in pr.& Blanc. de indic.nu.278. & Gomes. Arias super l. 74.Tauri.n.18.intellige tamen de ea fuga quæ sit ante formatam inquisitionem, vel assumptas informationes, talis enim fuga verè arguit conscientiam delicti commissi.comm. dicit Boss.in tit.de indiciis.nu.49.si quis igitur fugiat post transmissam inquisitionem,vel informationes assumptas per officiũ. talis fuga non est sufficiens ad torturam. com. dicit Blanc. de indic.nu.281.Ripa.in d.l.admonendi.nu.168. vt illum refert Siman.de hæret.c.61.nu.19.Ant.Gomes. super l. 76. Taur.n. n.12.Ant.de Padil.in l.transigere. n.3.C.de transc.Hoc autem locum habet solummodò in causis capitalibus, nam in non capitalibus,si cum fuga concurrat publica fama,semper facit indicium ad torturam,siue sit ante siue post accusationem.In capitalibus autem quando sumus post accusationem, nunquam facit indicium ad torturam, vt magis communem attestatur Io.de Ami.cons.37 n.5.& cons.131.n.1.Notandum autem si is qui aufugit postea citatur spontè comparet, tunc fuga præcedens nullum contra eum facit indicium neque etiã Ieue.com.dicit Io.de Amicis cons. 85.n.8.& cons. 7.n.19.secundum Bart.in l.quid sit fugitiuus.§.1.de ædilitio edict.Cla. d.§.fi.q.21.vers.fuga delinquentis. P.Fichard.

Fuga facit plenam probationem contra fugientem,si à carcerib.aufugerit,videtur enim fateri delictum. com.dicit Rip. in d.l.admonendi.nu.170. de iureiur. Cato Saccus in eadem l.nu.81.quem refert Duennas.reg.389.in limit.2. Ideoque talis habetur pro confesso & conuicto.per l.in eos. ff. de custo. reor.& Com.dicit Boer.decis.215.nu.9.Ant.Gomes.c.9.delict.nu.11. Intellige tamen de eo qui iustè carceratus est, vt communem dicit Andr.de Beset.in repe.l.j.n.59.C.de sacrosc. eccl.nam si indebitè & nõ seruato iuris ordine carceratus sit, tunc propter talem fugam etiam cum fractione carceris, nõ punitur,neque habetur pro confesso.Communem dicit Rolan.cons.7.n.47.lib.1. & potest talis carceratus licitè auffugere.vt communiter receptum esse ait Didacus lib.1.resolut. c. 2.nu.11.quem refert Duennas regula 393. in limit. 4. neque tenetur redire ad carceres etiam si iurasset se rediturum secundum gl.in clem.pastoralis in verb.per violatam de re iud.quã dicit esse ab omnibus receptam Didac.in d.c.2.nu.7.Plaza.li. 1.delict.c.23.nu.6. subdens ꝙ Doct.communiter addunt, ꝙ reus qui verisimiliter est iniustè damnandus,tenetur fugã arripere si potest.Item intelligenda est hæc conclusio,vt procedat in eo qui auffugit ex carceribus publicis, secùs enim de priuatis.vt Com.dicit Boer.decis.215.n.13.Notandum quoque si fugiens statim ad carceres redeat, non sit puniendus tã quam fugitiuus,vel effractor.vt Boer.comm.dicit decis.215. nu.18.& 19.hæc Clar.d.q.21.vers.3. P.Fichard.

Fuga etiam sine clamore ante accusationem,vel inquisitionẽ,facit indicium verisimile & probabile,vt est com.opi.Plotus inter cons.cri.cons.132.nu.26. Bonacoss.

Fuge suspicio ad capiendum debitorem non probatur iuramento,sed requiritur cognitio summaria cum iuramento. Ias.in l.apertissimi.C.de iudi.& Anto.de Tremolis in addi. ad pract.Bonacursij tit.de recusa.nu.3.comm.dicit. Bonacoss.

Fuga famuli facit plenam probationem,vt est comm.opi. Soarez vers.fuga.nu.376. Bonacoss.

Fuga rei cum fama adiũcta facit indicium ad torturam. Et ita se habet communis practica.Blancus in l.fi. nu.279. ff. de quæstio. Nam sola fuga. & fama sola non facit indicium ad torturam.Amplia limita.vt per D.Io.Donatum.In suis regulis lib.4.in vers.fuga.Petr.Duen.regu.390.391.392. Soci. regu.303.Mars.sing.115.vbi & ponit limit.Fuga autem post accusationem,vel inquisitionem formatam,non facit indicium vt est communis opi.Soarez verbo fuga.num.371.Et si reuertitur reus,tollitur indicium ad torturam ibi vide ipsum fusius ibi.nu.372.&seq.Et ex fuga non potest fieri condemnatio,vt est communis opi.de qua Benedic.de foro Sempronio.In Reperto.Fely.in verbo fuga.vbi de fuga.fusissimè.Fely.in c.nullus.de præsump.num.4.& seq.vbi communem dicit, & limitat.Fallit multipliciter.Et primò. si officialis esset notorius de Barataria,& pendente iudicio aufugeret. quia haberetur pro confesso.Item fallit in fractoribus carcerum,quia isto casu fuga probat delictum & facit,quòd ille habeatur pro confesso. nisi fugeret aperto ostio carceris.Et oportet,quòd ad hoc, vt quis habeatur pro confesso,ꝙ sit inquisitus pro speciali inquisitione,& nõ generali.Fallit,si quis fugit de manibus familię, quia fuga non facit indicium.Fallit quando lex, vel statutum punit ipsam fugam, tanquam specificum delictum, non autem tanquam signum delicti.Fallit,quando agitur de probando crimine solius suspicionis. videlicet an aliquis sit suspectus, vel non: vt ex ista sola suspicione sequatur aliquis effectus.quia fuga probata,est statim probata suspicio.Fely.d.ca. nullus.de præsumptio. Bonacoss.

Fuga. Non probat contra fugientem. nec propter fugam habetur pro confesso.tex.& Bart.in l.raptores. C. de episc.& cler.habetur latè per Bart.in l.lege cor. ff.ad silla.& in l. admonendi. de iu. iur. in quibus locis distinguit aut fuga obiicitur. alicui vt delictum & tunc fac. semiplenam probationem l. quid sit fugitiuus ff.de edi.edic.l.desertorem.ff.de re mil.& ita intelligitur gloss. in d. l. admonendi. & in l. in bonæ fidei. C.eod.

Aut fuga inducitur.ad probationem alicuius alterius delicti de quo ag.Tunc si ad probationem illius suffic. sola suspitio.eo casu fuga probat illam suspitionem plene.l.impuberibus in fi.ff.de suspec. tut. Sed si requireretur plena probatio. tunc fuga non probat etiam semiplene sed aliqualem suspitionem induc.d.l. lege cor. & l.1.& ibi Cy.C.de rapt.virg.ita Bar.vbi supra.& ibi Bal.& Lud.Ro.in d.l.admonendi.& alibi sæpe.per doct.

Et per istam doctrinam videtur confundi dictum Bal. In add. in lege cum probatio. ff. de proba. decidentis fugam inculpati fore inditium legitimum. ad torturam. Et contra Bal.tenet Guid.de Suz.in tract.malef.in rubr. qualiter reus subiiciatur,tormẽtis.dicens fugã per se non facere indiciũ ad

Universidad de Deusto Biblioteca

torturam niſi cum fuga aliud concurrat indicium. puta pu. vox & fama. &c.

Et iſtud eſt de mente Bar. in locis præalle. & in l. fi. ff. de quę ſtio. vbi nō ponit fugam ſolam facere indicium ad torturam ſed ponit de conſe. abſente parte. de vnico teſte. de viſu ſolum ergo ſola fuga fac. ſuſpitionem. per quam quis non debet damnari. l. abſentem. ff. de pœnis. l. fi. ff. de quæſtio.

In hoc autem articulo. an fuga faciat indicium ad torturā. dic quòd vltra præmiſſa. Iacob. de Belu. in §. ſi verò. in authen. de exhibend. re. tenet quòd non. per l. 1. in princip. & l. diuus. ff. de quæſtio. vbi dicit ad habendam quæſtionem. requiruntur indicia in plurali. ergo non ſola fuga.

Contrarium tenet Bal. in d. l. cum probatio. & Dyn. in l. diuus ff. de cuſto. re. & dicit. Io. Andr. in add. ſpec. in titu. de præſump. §. 1. & 2. verſic. violenta. quòd de conſuetudine. ſeruatur. op. Dyn. & quòd regulariter faciat indicium ad torturam tenet laſo. in d. l. admo. in 23. col. in lectura.

Limita iſtam materiam fuge. vt non faciat plenam. nec ſemiplenam probationem. imo nec. indicium nec ſuſpitionem. Vbi quis aufugeret. ex aliqua cauſa probabili ſiue rationabili. Puta ratione partialitatis. vel quia locus non eſſet ſibi ſecurus. Vel quia officialis eſſet valde crudelis quia tunc fuga nullam cauſat ſuſpitionem. ca. Accedens el primo. vt lite non cōteſt. ita dicit. Bal. in d. l. in bonæ fidei in pen. col. alleg. clement. paſtoralis. de re iudi. Fely. in c. nullus. de præſump. laſ. in d. l. admonendi. in lectu. col. 24.

Limita ſecundo. niſi ille qui aufugit ſtatim ſponte redeat. quia tunc fuga. nullam induc. ſuſpitionem. Bar. in l. quid ſit fugitiuus. §. 1. ff. de edi. edic. & declarat ipſe Bar. in l. aut facta. §. tempus. in prima col. ff. de pe. Bal. notabiliter. in l. 1. in 3. & 4. col. C. de edil. act. & in l. 1. C. de ſeruis fug. vbi ſubiic. quòd ſi ſta. puniat fugientes à carcerib. non includit eos qui exierunt animo redeundi. id eſt, qui ſtatim ſponte redierunt. argumen. §. pauonum. inſti. de re. diui. & ſic ſi cito reuertantur. & non aliter. ſecundum. Bal. vbi ſupra. & ita intelligitur. gloſſ. in l. 3. §. emanſor. & l. qui cum vno. §. edictum. ff. de re mili. & pro hoc adducitur. bonus tex. in ca. vulgaris. §. diuortium. de peni. diſtin. 1. & in ca. præſenti. de præben. in 6. & glo. in ca. poſtquam de elec. eo. lib. 6. Iaſ. in d. l. admonendi. in lect. in 24. col. Cor. in 2. vol. conſ. 198. verſ. quia in indiciis.

Limita tertio, vbi quis aufugeret poſt inquiſitionem vel accuſationem factam de delicto ex quo veniret impo. pena ſangui. quia tunc fuga nullam induceret præſumptionem. Cum liceat vnicuique per fas & nephas ſuum redimere ſanguinem Ita ſingulariter. Bar. per tex. not. ibi. in l. 1. ff. de his qui mor. ſibi conſcine. & iuſte tunc timet detineri. & illud dictum exclamat Ludo. Ro. in d. l. admonendi. & Mathe. not. 144. alia. 140. idem lud. in d. l. lege. Cor. Ang. Are. in verbo. fama pu. ver. An fuga. in 13. & 14. col. de quo. habetur aliquid per Fel. in c. Nullus. de præſump. & per Iaſ. in repe. d. l. admonendi. in 84. col. & in l ſi is qui. in 2. col. C. qui te. fa. poſſunt. hyp. ſing. 115. Alex. in l. ſi quis ff. de fur.

Limita 4. quia præſump. talis fuge tollr per iur. Hypol. notabiliter. d. ſing. 115. all. Cy. in l. fi. C. de requi. re. P. Andora.

Fuga officialis durante officio probat illum incurriſſe crimen quaſi læſæ maieſt. §. 1. in auth. de admi. ciui. col. 7.

Si vero aufugiat poſt finitum officium, & tempus quinquaginta dierum aſſignatum pro ſyndicatu. l. 1. C. vt omnes iudic. Ex tali receſſu non inducitur aliqua ſuſpitio. Bal. in l. obſeruare §. proficiſci. ff. de offic. procon. & leg.

Si vero recedat ante tempus. illorum quinquaginta. dierū. ſi poſtea ſtatim ſponte redeat. tunc non oritur etiam ſemiplena probatio. licet cauſetur quædam leuis ſuſpitio. d. l. 1. §. vltimo & §. neceſſitatem. in auth. vt iud. ſine quoquo ſuffr. Non tamen fac. indicium ad torturam. ita Bart. in l. quid ſit fugitiuus. ff. de edi. edic. Si autem nunquam redeat, tunc bene fac. ſemiplenam probationem. §. ſuper hoc. in auth. de colla. & ex tali ſemiplena proba. quam Bar. in d. l. quid ſit fugitiuus. & in l. admonendi. ff. de iureiu. vocat indicium deferri poteſt iuramentum. ſecundum. Bal. ibi.

Quinimo gl. ſing. in ver. oñdi. in d. §. neceſſitatem. voluit ſolo iuramēto. contra officialem fugientem probari baratarias & furta. & illam ponderat Ang. ibi. quia ex illa fuga ante ſyndicatum. poſſet poni ad torturam. all. nota. per gl. in d. l. admonendi. & in d. l. in bonæ fidei.

Imo dix. Ang. in d. l. lege. cor. ff. ad ſilla. quòd fugiens ab officio ne reddat rationem vilicationis. habetur pro confeſſo. all. l. conſiliarios. C. de aſſeſſo.

Et plus voluit gl. in d. §. neceſſitatem. q̄teſtes ſingulares plures de ſe ipſis deponentes ſuper furtis & barataris ſeu extorſionibus probant contra officiales. quam gl. ad hoc notabiliter. allegat Ang. in ſuis add. ad Bal. in d. §. proficiſci.

Adde tamen quòd Ang. in d. §. neceſſitatem intelligit illam gl. procedere in officiali fugitiuo tantum. Et propterea not. iſtam doctrinam Ang. ad ſaluandos officiales non fugitiuos.

Et de hac fuga officialis. vide aliquid. per Fel. in c. nullus. de præſump. & per Iaſ. in d. l. 1. C. vt omnes iud. &c. vbi indiſtincte dicit. quòd contra officialem qui aufugit probantur. furta & baratarie per iuramentum. ſed iſtud dictum intelligo vt ſ. ſcilicet in fugiente durante officio vel ſyndicatu. ſecus ſi poſt.

Quid ſi aufugiat poſtquam allegauit ſyndicatorem ſuſpectum? vide Bar. notabiliter in conſ. 105. P. Andora.

fuga carcerati operatur vt habeatur pro confeſſo. & poſſit condemnari. pro delicto pro quo intitulatur. l. in eos. ff. de cuſto. reo. & in l. milites agrum §. pen. ff. de re mil. ſpec. & Ioā. And. in add. in tit. de præſump. §. 2. verſ. violenta. Io. de Ana. in conſ. 1. vbi etiam all. l. 1. ff. de effracto. doct. maxime. Iaſ. in d. l. admonendi. in 24. col. in lect. & in 85. col. in repe. Panor. in c. à nob. de apoſta.

Limita primo. ſi aufugiat rupto carcere. ſecus ſi hoſtio aperto. ita. Iaſ. in locis præal. all. doct. maxime. Bal. in l. ſuccurritur. ff. ex qui. cau. maio. & alia multa. Addo Bal. in 1. parte conſil. 230. Vide late Ang. & Augu. Ari. in tract. Malef. in verſ. fama pu. in 31. col. Alex. in l. pen. ff. de cuſto. reo.

Aduerte tamen. quia Fely. in ca. nullus. de præſump. dicit. q̄ contra hoc. fac. quia intelligen. illam l. in eos. dum dicit. puniendi ſcilicet pena delicti pro quo detinebatur. ſequitur. q̄ etiam ſi de innocentia appareat punietur quod tamen eſt inconueniens quòd ficta confeſ. operetur. plus quam vera. ſed ſi vere eſſet confeſſus docto de innocentia non puniretur. l. in de neratius. in fi. ff. ad l. aq. c. 2. & ibi Innocen. de purga. vul. & Bal. in l. vnica. in vlt. col. C. de confeſ. ergo &c. Vnde dicit ipſe Fely. non cauilan. d. l. in eos. videtur intelligen. quòd ſint puniendi. ſcilicet de carcere fracto. ſeu de fuga. non autem pena delicti.

Subiic. tamen ibi Feli quòd quia non reperit hoc. motiuū. tranſit cum opinione. contraria & ſecundum. eum oportet. tunc dicere. quòd plus operetur. ficta confe. quam vera. vide ibi per eum.

Addo Raph. cum. in conſ. 105. vbi idem tenet. quòd non debeat plus operari ficta confe. quàm vera. ſubiungit tamen quòd ſola ruptura carceris importat penam capit.

Limita ſecundo. Quando quis vere erat detentus in carcere. ſecus ſi erat ſibi aſſignatum palatium. vel vna camera. quia tunc ſi aufugiat etiam fracto muro. vel hoſtio non punitur. pena delicti. ita Iaſ. in loc. præal. poſt Bal. & Iudo. ibi.

Limita tertio. niſi poſt fugam quis denuo captus ſit & reductus ad carceres licet inuitus. quia tunc prior fuga non ſuffic. ad condemnationem. Iaſ. vbi ſ. all. Bar. in l. raptores per illum tex. C. de epi. & cler. & ita videtur velle Bal. in l. quis ſit fugitiuus. § idem ait nec eum. ff. de edil. edic.

Multo magis quando ſponte rediit. Alex. in l. 1. ff. de effracto. & in l. pen. de cuſto. re.

Limita quarto. per ea quæ vult notabiliter. Alex. in 2. vol. conſ. 144. vbi dicit. quòd ſi quis fuit indebite tortus. deinde aufugiat. non debet puniri. vide ibi per eum.

Limita etiam niſi fugiat pro voto adimplendo. hypo. ſing. centeſimoquadrageſimono.

Licet officialis. det ſuam familiam commentarienſi ſeu cuſtodi carceris. tamen ipſe cuſtos non excuſatur. ſi carceratus aufugiat Bar. in l. ſi vt certo. §. ſi de me. ff. com. P. Andora.

faciens fugere carceratum. ſeu eximens tenetur. ſatisfacere creditoribus. vt dixi. in ver. eximens. §. P. Andora.

Si ſint duo cuſtodes. & vnus aufugiat cum carcerato. alter non tenetur. Lud. ſing. 30. creñ. ſing. 99. per l. fi. §. interdum. ff. de cuſto. & exhi. reor. Idem.

Fuga famuli inducit plenam probationem. vt præſumatur ſubtraxiſſe bona quæ non reperiuntur extare in domo, quæ aderant ante fugam. glo. no. ſecundum Ang. ibi. in §. ſi vero q̄dam etiam iurent. in authen. de exhi. & introd. re. doct. omnes maxime Iaſ. in d. l. admonendi. in 85. col. Fely. in c. nullus. verſ. Fallit 3. de præſumpt.

Aduerte tamen quia franc. de Cur. in repe. d. l. admonendi. in 70. col. ꝺt q̄ credit omnes reperentes tenentes hoc, malè loqui & contra doctrinam Bar. ibi quia regulariter fuga non fac. plenam probationem. & gl. & Ang. non loquuntur de plena probatione. ſed de præſumptione. & ſic locus erit tormentis & ita ipſe tenet. P. Andora.

Ille qui fugit. malam fidem habere. videtur. Bal. in l. 1. C. de præſcr. lon. temporis. quæ pro lib. P. Andora.

Fugiens

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fugiens. Ad ſacerdotem portantem corpus ſacratiſſimum domini noſtri Ieſu Chriſti redditur tutus, Adeo quòd ibi capi non poteſt. Hoſt. in c. ſanè de eccle. miſ. Alex. in rubr. ff. de ope. no. nun. in 4. col. Lud. ſing. 335. P. Andora.

Fugiens ad eccleſiam quando ſit tutus. habetur. in l. pen. C. de his qui ad eccl. confug. & in auth. de mand. princi. §. ſi quis autem circa medium. col. 4. & latiſſime per Ang. are. in tracta. M. in verbo fama pu. in 20. & 21. col. & in ver. In ſcalis ſancti petronij. verſ. & aduertas. Old. conſ. 154. Lud. Ro. in con. 227. & conſ. 234. & per laſo. in l. plerique. in 2. col. ff. de in ius voc. Alex. in 2. vol. conſ. 24. in 6. col.

Quid de fugiente ad hoſpitale? Idem ſecundum. Bolog. in conſ. 33. in 1. col. Idem.

An rem meam poſſim aufe propria capere. ab eo qui eſt fugitiuus? Alex. in 3. vol. conſ. 64. tenet quòd ſic.

Vide in ver. furtum eſt. in §. 17. & ver. equus. §. 1.

Imo debitorem fugientem. poſſum occidere. Bal. & ſal. in l. ſi vt allegas. C. ad l. Cor. de ſicca.

Et quæ perſonæ. auctoritate propria capi poſſint. vide Iaſ. inſtit. de act. in prin. col. 21. & adde Bar. in l. generali. C. de decurio. libr. decimo. vbi dicit quòd malefactor fugiens poteſt capi.

Debet tamen præſentari iudici. Bal. in l. nec timorem. ff. quod met. cauſa.

An autem clericus fugitiuus capi poſſit? Vide Fel. in c. cum non ab homine. in 1. & 2. col. de iud. Idem.

Quid ſi fugientem à finibus pin. proſequar. vſque ad fines monaſterij Beate Mariæ. & ibi eum capiam? Dic quòd debet relaxari Barb. in 1. vol. conſ. 26. & Iaſ. in l. extra territoritum. in 1. col. ff. de iuriſd. om. iud. & in d. l. plerique. in 2. col. & in l. vbi pactum. in 6. col. C. de tranſ. vide etiam per Ang. & Augu. in verbo fama pu. in 22. col. vbi Aug. tenet quòd licita eſt captura, ex quo initium fuit licitum. & ita videtur tenere Bal. in l. quis ſit fugitiuus. §. apud Iabeonem in 2. lectu. ff. de edil. edic.

Vide aliquid per Alex. in 2. vol. conſ. 24. vbi all. Old. diſputaſſe. q. no. quam vide ibi per Alexan. & in l. quod ait. §. quod ait. de adul.

Et quod captura ſit illicita vide Cor. in 2. vol. conſ. 159. Alber. Iare. in 4. parte. q. 78. Bal. in l. ſicuti. §. Ariſto. ff. ſi ſerui. ven. Et quòd quis in alieno territorio capi non poſſit tenet. Bal. in l. quis ſit fugitiuus. §. apud Iabeonem. ff. de ædil. edic. in 1. lect. Idem.

Fugere cuilibet eſt ignominioſum. ita probatur. in l. Apud Iabeonem. §. j. ff. de iniur. de quo. per doc. in l. vt vim. ff. de iuſt. & iure. & per Alex. in 1. vol. conſ. 109. addo Bal. in 4. part. cõſ. 203. Fely. in c. ſuſcepimus. de homic. & Iaſ. in d. l. vt vim in fi. Cor. in conſ. 162. verſ. & quòd aufugere Card. in clem. vnica. in 26. q. de homic.

Quid ſi fugiens à familia curie offendatur. vide Bal. in l. fi. C. de exhi. reis. P. Andora.

Fugiens ad ſacroſanctum ſacramẽtum euchariſtiæ gaudet immunitate eccleſiaſtica, prout ſi ad eccleſiam confugeret reus, vt inde diuelli non poſſit. Coua. in reſolu. lib. 2. c. 70. nu. 6. com. dicit ex Gomeſio in §. pœnales. nu. 50. Inſtit. de actio. B. Villalob.

Fugiens à carcere publico habetur pro confeſſo, & conuicto, tex. eſt ad literam in l. eos. ff. de cuſtod. reorum, ſecundum Doct. magis communiter ibi, & iſtam communem ſequuntur. & allegant Moder. in l. admonendi. ff. de iureiur. & Boeri. deciſio. 215. nu. 9. Vnde iudex iſto caſu poſſet ferre ſententiã contra fugientem, ac ſi fuiſſet vere confeſſus in iudicio, etiã q̃ ſit abſens, ſecundum gl. & Bart. in d. l. eos, vt ſequatur confeſſionis effectus, & eſt tex. in l. ſi apparitor. C. de cohorta. lib. 12. Iſte caſus eſt exceptus contra iuris communis regulam, vt abſens poſt crimine damnari poſſit. l. abſentem. ff. de pœn. Interpretatur & limitatur primò iſta communis non procedere quando quis aufugit de cuſtodis licentia, quia iſto caſu tenebitur cuſtos, & non ipſe fugiens, ſecund. Guli. de Cu. in l. quoties. C. de exact. trib. lib. 10. Bal. in l. ad commentarienſem. C. de cuſt reo. facit tex. in l. conſiliarios. C. de aſſeſſo. Coarctatur ſecundò precedens communis, vt locum habeat duntaxat in eo, qui aufugit ex publicis carceribus: non autem in eo, qui ex priuatis carceribus aufugerit ſecun. gl. Gul. de Cu. Bald. & omnes in l. ſuccurritur. ff. ex qui. cau. ma. Iaſ. & Mod. in l. admonendi. ſup gl. in ver. fuga. & iſta eſt com. opi. teſte Boer. in præcitata deci. 215. n. 13. Scias aũt, q̃ publici carceres non ſolùm dicuntur illi, qui fortibus clauibus aperiũtur, & habẽt perpetuos cuſtodes, verum etiam dici poſſunt carceres publici aliqua alia Camera in palatio Poteſtatis, imò totum palatium, quando Prætor vel iudex ſtatueret alicui locum pro carcere, quia carcer publicus dr̃ locus ordinatione, & decreto iudicis deputatus, in quo cuſtodiatur perſona, ſicut eſſet palatium poteſt. vel alia dom⁹, vt no. Doc. in d. l. 1. ff. de cuſt. reorũ. Ideò ſi tyrannus, vel aliqua priuata perſona caperet aliquem & violenter detineret in aliqua arce, hoc caſu dicuntur carceres priuati qui deſtinati ſunt per hominem nullam habentem iuriſdictionem ſuper homine capto, ſecundum Bald. in d. l. ſuccurritur, Bar. & Doc. in l. 2. C. de priu. car. Interpretatur tertiò, & limitatur non procedere in muliere aufugiente de carceribus cauſa euitandæ libidinis, tunc per huiuſmodi fugam non hr̃ pro confeſſa, ſecundum Bald. in l. 1. C. de ædil. edic. Aliæ verò interpretationes ĩ ſeq. cõcluſ. ad iſtã com. latiùs ponent̃. F. V.

Quærit Bar. in l. admonẽdi. ff. de iureiur. de fuga, vtrum per illã fiat plena probatio. Tandẽ ponit tres cõcluſiones. Prima eſt concluſio, q̃ ſi fuga opponitur alicui, vt delictum, tũc p̃bat delictum, & facit plenã p̃bationem. l. quis ſit fugitiuus. ff. de edil. edi. l. deſertorem. & l. qui cũ vno. §. qui poſt deſertionem. ff. de re milit. & l. 1. & 2. C. de deſerto. & ita no. & concludit in d. l. admonendi. & in l. bonæ fidei. C. de iureiur. gl. in c. fi. de ſuccеſſio. ab inteſt. & in c. fi. de iureiur. & ibi Doct. & Old. quem ſequitur Io. And. in addit Spec. in tit. de præſump. §. præſumpta. verſ. violenta. Iſtam opinionem ſequitur etiam Ripa in d. l. admonendi. nu. 165. & Iaſ. in repetitio. nu. 166. & Bart. in l. j. ff. de bonis eorum. Secunda concluſio Bart. clara eſt̃, & communiter approbatur. Tertia eſt concluſio Bart. q̃ q̃ ſi ſumus in delictis, in quibus requiruntur plenæ, & ordinariæ probationes, vt l. ſciant cuncti. C. de probat. c. in literis. de teſtib. & c. licet clamor. eo. tit. tunc per fugam non fit plena probatio, ſed nec ſemiplena quidem, ſed qualis pr̃ſumptio, ſiue ſuſpicio. l. Cornelia. ff. ad Sylla. & l. vnic. C. de rap. virg. & ibi Cyn. Bal. & Saly. hoc idem tenent, & Bar. in l. fi. ff. de quæſt. Iſtam opinionem ait eſſe communem. Cur. Seni. in d. l. admonendi, n. 155. & Moder. ibi, & hæc fuga de conſuetudine indicium ad torturam facit, vt dicit Iaſ. in repe. d. l. admonendi. n. 188. Cur. & Ripa, nu. 168. Grammati. conſ. crimina. 32. nu. 7. & conſ. 42. n. 8. & ſeq. Ampliatur iſta communis, vt vera ſit, etiam ſi quis moueat vnum pedẽ ad fugiendum, & ſic ſit in prin. fugæ. d. l. quis ſit fugitiuus, §. 1. vbi gl. Bald. conſ. 220. lib. 3. & ſecundum aliã impreſſionem conſ. 38. libr. 4. Soc. Sen. conſ. 99. libr. 4. & Boer. deciſ. 215. nu. 2. & 12. Ampliatur ſecundo loco quoque, vt faciant indicium ad torturam fuga ſocij in delicto illius, qui in carceribus retinetur, ſecundum Alexand. conſ. 65. in fi. lib. j. Grammati. conſ. 14. crim. n. 4. & 17. ſeq. Boerius tamen in d. deciſ. 215. n. 15. tenuit contrarium, ideò dicas q̃ Alex. vult ſentire, extantibus multis aliis indiciis, & ita loquitur Gram. & ſic concordabuntur opiniones iſtæ, quia & quæ non proſunt ſingula, multa iuuant, teſte Ouidio: licet alia indicia non ſint ad torturam ſufficientia. Præmiſſa omnia ita declarata limitant primo, vbi quis aufugeret ante inquiſitionem, & accuſationẽ factam de delicto, ex quo pœna ſanguinis veniet imponẽda: quia tunc fuga nullam induceret pr̃ſumptionem, cùm liceat vnicuique per fas, & nefas redimere ſanguinem ſuum, ita ſingulariter Bar. per tex. ibi in l. 1. C. de iis qui mor. ſibi conſci. cuius dictum exclamat pro ſingulari, & ſequuntur Rom. & Iaſ. in d. l. admonendi. nu. 69. Matheſi. notab. 146. idem Rom. in l. lege Cornelia ſ. citata Ang. in l. fi. C. de quæſt. & in d. l. admonendi. Aret. in tract. de malef. in verſ. fama publica verſ. an fama ſit ſufficiens indicium, & Fel. in c. nullus. extrà de præſum. Iſtam ſcribit eſſe communem opinionem Boeri. Deciſ. 215. nu. 10. Marſ. ſingul. 115. Soci. in regu. 163. & ſeq. & hoc eſt ſit miter memoriæ commendandum ad amicorum defenſionem, ſecundum Curt. in d. l. admonendi numero 55. Hoc autem intelligas generaliter, quoties adeſt aliqua præſumptio propter timorem carcerum, non delicti, ſecundum Cornæ. conſil 58. volu. 2. Boer. in dicta deciſio. 215. & quoties adeſt aliquis iuſtus timor. Ripa, & Iaſo. in dicta l. admonendi. His accedit congruenter quòd idem videtur obſeruandum, ſi ante libellum & accuſationem, ſeu inquiſitionem commina-
tam, licet nõdum factam, aufugiſſet, quia iuſtus fuiſſet timor fugiendi, & iuſtè debuit timere comminationem. per tex. in l. miles. §. ſocer. ff. de adulter. niſi alia indicia, ſeu ſuſpiciones laborarent contra fugientem argumento l. fi. C. qui num. tut. ſe excuſan. ita expreſsè Rom. in d. l. lege Cornelia, & ſequitur Aret. in d. verſ. an fama ſit ſufficiens indicium. Limitantur ſecundò prædicta, vt fuga ipſa faciat indicium, ſed purgari poſſit per reuerſionem, ſm Bald. in l. j. C. de ſeruis fugit. Fel. in c. 2. nu. 7. de fid. inſtr. & ita ſe habet communis opin. de qua teſtat Ripa in d. l. admonendi. nu. 65. Grammati. conſ. crimi. 5. citato. & Boeri. deciſ. 215. numer. 17. Indicium hoc purgatur, ſi

ſufficiens

Universidad de Deusto

sufficiens intra annum redeat secundum Rip. in d.l.admonendi.nu.65.Sed hoc videtur falsum, vt constabit ex ī. dicendis, & qualiter hic probetur, ꝙ fugiens habeat animum reuertendi, dic, ꝙ per testes, quia forsan antè, quàm fugeret, declarauit animum suum coram testib. ꝙ discedebat animo reuertendi, iuxta notata per Bartolum in l.j.§.si quis ipsi prætori. ff. de oper. noui nuntiat. Si verò id per testes probari non potest considerabitur conditio personæ an sit nobilis, honesta, & legalis, vel potius vilis, & suspecta, & secundum illius conditionem iudicatur fuga l.non omnes.§.à barbaris. ff.de re milita. Item attenditur, an sit diuturna, vel breuis absentia, quia si citò reuersus fuerit sponte sua, præsumitur ꝙ aufugerit animo reuertendi, prout reuersus fuit, & quia etiam non intendit fugere, qui aliquo momento vult facere se absentem. l.si quis ita legauerit dum vxor mea. ff. de conditio. & demonst. & optimè declarat Bart. in l.aut facta.§.tempus. ff. de pœnis. Bald. in l. 1. C. de edi. actio. & in l. 1. C. de seruis fugi. vbi subiicit, ꝙ si statutū puniat fugientes à carceribus, non includit eos, qui exiuerūt animo redeundi. Idem etiam tener Io. de Anani. cons. 1. nu. 6. Marsil. cons. 122. in pr. Bart. in l. eos. ff. de custodia reorum. Fely. in c. nullus. de præsumpt. Gram. cons. crimi. 57. vbi hoc limitat multis modis. Marsil. in sua pract. crimi. in §. diligenter. nu. 46. in Rub. C. de probationib. nu. 261. & in l. 1. in pr. ff. de sicariis. Secùs autem, si diutius steterit absens, quia tunc præsumitur ꝙ animo fugiendi, & non reuertendi recesserit. d.l. de seruorem. §. emansor, & ibi gl. & Bart. qui hoc optime notant. & in d.l.quis sit fugitiuus. in pr. & tenet Bal. in l. 1. C. de seru. fugiti. & Cur. Sen. in d.l.admonendi dicit hoc nunquam esse obliuioni tradendum, quia sibi in practica, & consulendo sæpe maximum honorem fecit. Limitatur tertio, vbi quis aufugeret ex aliqua causa probabili, siue rationali sic suadente, puta ratione partialitatis, seu factionis existēris in ciuitate vel quia locus non erat sibi securus, vel quia officialis erat valde crudelis, vel similibus ex causis, tunc fuga nullam causat suspitionem: quia ex quo inculpatus de homicidio, seu delicto ibi securè ac turè stare non possit, neque potest fuga sibi imputari. c accedens. el 1. extrà vt lite non contestata. ita in terminis decidit Bald. in l. bonæ fidei. C. de iureiurand. allegans in cle. pastoralis. de sententia & re iudica. gloss. & Io. Andr. in capitulo statutum. §. 1. de rescript. libro sexto. De fuga iusta cum causa facta statur dicto fugientis cum iuramento, secūdum aliquos Doctores in d.l.admonendi, & secundum alios sine iuramento, vt per Marsil. singul. 115. & ꝙ stetur simplici dicto absque iuramento, Testantur Boeri. decisio. 215. numero 9. & seq. & Grammati. cons. crimi. 42. numero 18. Paris. cons. 163. nume. 10. vol. 20. libr. 4. Quarto loco limitatur, quoties esset quis illegitimè accusatus, carceratus, vel iniustè retentus. l. non omnes. §. à barbaris ibi captos euasisse. ff. de re milit. Aulus Gell. lib. 2. capitu. 17. Paris de puteo in tractat. Syndic. in vers. carcerem. & Rip. in d.l.admonendi. vbi numero 172. ampliat per l.nihil ff. de capt. & postilm. vt si iniustè retinetur, nec possit aliter aufugere, possit occidere custodes. sed hoc interpretatur Boer. in dicta decis. 215. num. 32. habere locum, quando esset moriturus, nec aliter posset euitare mortem. Quinto limitatur, vt non habeat locum in præiudicium tertij, vt per Curt. Seni & Ripam in d.l.admonendi. nu. 164. & 174. & Io. Andr. in capit. ad audientiam. extrà de fide instrumentorum. Sextò fallit, vt non procedat, quando quis aufugit præsentiam sæuientis iudicis, qui consueuit esse multum crudelis cum subditis, in quo plus sæuitiæ, quàm iustitiæ reperitur inesse, nam casu isto fuga non nocet, secundum Paridem de puteo in dicto tractat. Syndic. in vers. an iudex, Paulum Girlandum in tractat. de relaxatio. carcerat. in titul. de fuga carcerat. nume. 13. Boeri. latè in d. decis. 215. num. 9. & seq. & Fely. in capitul. nullus. extrà, de præsumptio. Iste quippe dicitur iustus timor, & fuga isto casu dicitur esse facta ex iusta causa, secundum And. de Iser. in constitutio. regni, in capi. grandis. & in capit. pœna eorum, & Lucas de penna in l. si coloni. C. de agric. & censi. libro 11. vbi ait, ꝙ si quis timet sæuitiam impij iudicis, in quo nulla est iustitia, sed mera crudelitas, aufugeret ex curia, ī qua tenebatur, aut custodiebatur, detentus non debet haberi pro confesso, quia de malò iudice, malum præsumendum est. l. si quis per impressionem. C. quod metus caus. l.non omnes. §. à barbaris. ff. de re milita. pro quo facit etiam quod notat Bart. in l. 1. §. si quis ipsi prætori. ff. de oper. noui nuntiat. vbi dicit, ꝙ ille omninò, aut probabiliter timet præsentiam iudicis, dubitans, ne contra ipsum inuitum sæuiat, actus ille, qui fiendus erat coram iudice, sufficit, si fiat coram vicinis, & amicis. Idem tenet Paris de Puteo in d.ca. an si iudex, qui demum ostendit optimam cautelam officiali, cui° fugam faceret præsumptionem contra ipsum, vt vbicunque videret officiales syndicatores sibi inimicos, & sibi suspectos iter abripiat ad superiorem, cum protestatione, ꝙ non intendit per illum recessum abripere fugam, vt fugiat iustitiam, sed accedere ad superiorem, vt audiatur in causa sua pro iustitia sine suspitione, siquidem qui abripit iter ad superiorem, videtur appellare, & accessus ille loco appellationis habetur secundum Host. in ca. vt dilectus. de appellationib. de quo Bald. dixit esse text. in l. sed & si per prętorem. §. fi. ff. ex quibus caus. maio. Sextò limitatur, si constat de fuga legitimè saltem per duos testes, vel legitimam probationem aliter non posset facere indicium ad torturam, secund. Brun. in tract. de indiciis. q. 3. num. 12. Septimò fallit in famulo fugiente, in quo fuga facit plenam probationem, secundum gloss. in §. si verò etiam, in authent. de exhibend. reis, vbi Angelus hoc firmat, & Paulus Girlandus in dicto tracta. de relaxatio. carcerat. in titul. de pœna carcerato. & Boeri. in dicta decisio. 215. numero 29. vbi multos adducit Grammat. cons. trigesimo secundo. numero sexto. Barto. in l. cum probatio. ff. de proba. Marsil. singul. 496. sæpissimè Bland. in l. final. numero 423. ff. de quæstio. Marsi. in sua pract. crimi. §. diligenter. numero 47. & 91. & Grammati. in cons. crim. vigesimo secundo. numero sexto. Opinionem istam intellige, quando maximè concurrit verisimilitudo ex parte domini condolentis, & famuli fugientis, præsertimque ante inquisitionem, & post recusationem, quia tunc facit indicium ad torturam, vt concludunt Doctores superius citati, & ista est communis opinio, secundum Curt. Seniorem in d. l. admonendi. numero centesimo septuagesimo primo. quamuis ipse ibi teneat contrarium, imò plus dic, retenta communi opinione, ꝙ præsumitur famulus subtraxisse bona quæ reperiuntur extare in domo, quæ ante fugam aderant gloss. est notab. ad hoc secundum Angelum ibi in §. si verò etiam quidam iurent. in auth. de exhibendis reis, & Brunus in tractat. de indiciis. quæstione tertia, in princi. Octauò limitatur, quando fugiens esset bonæ famæ. & conditionis, vt per Brunum in dicto tractat. de indiciis quæst. 3. num. 22. Parisi. consi. 163. numero 19. & Cataldum in tractat. de indiciis, numero septuagesimo tertio. volumine septuagesimo sexto. Tom. decimo septimo vel 14. Nonò fallit, quòd licet fuga faciat indicium, non tamen habet locum in carcerato aufugiente, ſm Iaso. in repeti. dictæ l. admonendi, num. 172. & Ripam nu. 170. Paul. Girlandum in dicto tract. de relaxatio. carcera. in titu. de fuga carcerat. numer. 13. & latè Boeri. in allegata decisio. 215. numer. 9. & sic carceratus habetur pro confesso, si aufugit per text. in l. in eos. de custodia & exhi. reorum. ff. nam ista fuga probat plenè, contra fugientem istum, vbi etiam ille textus quærit, an ille fugiens puniatur pœna, qua pro illo crimine accusatus veniret puniēdus, & videtur ꝙ sic, & per hunc text. Doct. dicunt communiter ꝙ fugientes ibi habentur pro confessis, tamē re vera nihil probat ille tex. nam ſi loquitur de fugientib. sed de conspirātibus, & tractātibus fugam, patet ibi in litera, dum dicit ꝙ habentur pro confessis, & puniendi sunt, non tamen aperit qua pœna Nam illa lex esset nimis rigorosa, vt puniantur fugientes illa pœna delicti, quia non sequutus fuit effectus, ideò dicas, ꝙ puniuntur extraordinariè iudicis arbitrio, & sic intelligas illum tex. vt iudex mittat illos in carceres securiores, cùm ausi fuerint frangere carceres, secundum Alberic. ibi, & Rayneri. de Forli. & Boeri. in dicta decis. 215. Miratur de Ias. in d.l. admonendi, ꝙ non potuerit istum intellectum, probatur tamen conclusio hæc per text. in l. 1. ff. de effract. & expilat. vbi fractores carcerum habentur pro confessis, & puniuntur vltimo supplicio. Sed hoc limitatur, vt ibi per illum tex. & istam ait esse veram, & communem opinionem, Boer. in præcitata decisio. 220. nu. 9. & posuimus latè supra in præcedenti conclusione. Ampliatur ista nona limitatio communis, etiam si quis non detineatur in arcto carcere, sed in camera, vel palatio, seu in aliquo thalamo. nam tunc fuga facit plenam probationem: & hæc ampliatio pro veriori firmatur à Boer. in allegata decisio. 215. & Paul. Girlan. in tract. de relaxat. carcerato. in titulo de fuga carcera. nu. 12. & 16. Sublimitatur prædicta nona limitatio, quando aufugeret causa adimplendi votum, arg. l. illud. ff. de officio præsid. dum tamen redeat intra diem, vel intra modicum tempus. & hoc pro singulari tenet Marsyl. singul. 149. Sublimitatur secundò, vt non habeat locum, quoties generaliter recedit à carcere causa religionis seruandæ, dummodo redeat, secundum Bal. in l. 1. C. de ser. fugi. & Boer. in dicta decisi. 215. nu. 17. Sublimitatur tertiò, quando quis aufugeret de carcere propter necessitatē, puta, quia carcer. cōburebatur, vel propter suspitionē istius timoris, argumento l. habitatores. §. fi. ff. loc. itē si propter aquā domus, vel

carcer

Universidad de Deusto
Biblioteca

carcer esset frangenda,qui profectò tex.notandus est pro scolaribus conducentibus domos,nam propter pestem potest relinqui,dum tñ tu reddas claues,vel denunties dño,vt perRip. in tract.de peste. titu.de priui.contra causam pestis,nu.22. & Boe.d.dec.215.n.22.Quartò sublimitatur hoc non procedere,qñ retentus in palatio aufugeret per portam l.nemo carcerem.in vers.aperta,& libera. C.de exacto.trib.li.10.per quem tex.ita concludit Bald.in lectura antiqua,Roma.Ias. & Ripa. in d.l.admonendi.Brunus in tract.de indiciis.q.3.nu.12.Pau. Girlandus in d.tract.de relaxatio.carcerato.in tit.de fuga carcerat.& Fely.in d.c.nullus.Secùs autem si muros palatij transcenderet.l.fi.ff.de rerum diuisio.Nam fugientes,fractis ostiis, vel muris carcerum,habentur,acsi confessi fuissent crimen.p quo fuissent carcerati.d.l in eos. vbi Bart. & alij notant, & sic hoc casu fuga facit plenam probationem,adeò ꝙ punitur fugiens ac si commisisset delictum. l. ad commentariensem. C. de custo.reorum,& ita notat Io. And.in addit.Specu.in tit.de præsump.§.præsumpta.vers.violenta.Aret.in tract.maleficiorum in vers.fama publica.vers.sed quis fuerit positus in carcere.Sed tali sublimitationi obstat ista ratio,secundum aliquos Docto.in l.admonendi,quia palatium,seu camera largo modo carcer potest appellari nec dicitur in carcere clausus, qui retinetur in palatio. Hoc tamen in contrarium non obstante teneo, ac sequor istam sublimitationē tanquam verissimam, quam comprobo hoc medio,quia constat ꝙ carceratus dicitur omnis,qui non potest de loco rutè libereque recedere ad sui libitum, secundum Angelum in l.1. C.de priua.carcerib⁹. Bald.in l.vnica.C.de confessis.& notat idem Ange.in l.qui in carcerem.ff.quod met.caus.Inn.& Doct.in c.nuper. extrà, de sent excom ex quo fugiens de palatio fugit contra præceptū iudicis,ergo habetur pro conuicto,& confesso,sed Docto.in d.l.admonendi,conātur opiniones istas ad huiusmodi consonantiam,& concordiam reducere.ꝙ detentus in palatio, vel sub aliqua fida custodia,propriè non dicitur carceratus,adeò ꝙ si iudici prohibita esset carceratio sub pœna non tenetur ad pœnam in syndicatu, licet aliquem sic custodiendum arrestasset:nam propriè carcerasse non diceretur.ita Bart. per illū text.vbi gl.in l.fi.C.de decurio.& fiatio.lib.12.quem sequitur Aret.in tractatu malefi.in d.ver.fama publica.vers.quotuplex sit carceratio,impropriè verò,& largè carceratus est,sed non puniendus est, veluti cōfessus tanquàm probatum sit delictū ex tali fuga,& ita procedit 1.opi.2.autem habebit locum,qñ retentus in palatio aufugeret fractis ostiis,& muris,secūdum Roma.in d.l.admonendi,& Docto.in d.l.eos, imò Roma. ibi hoc ampliat etiam procedere,si retent⁹ fugam abriperet post accusationem,& inquisitionem,& hoc casu habetur,ac si cōfessus fuisset crimen,pro quo fuisset carceratus,d.l.in eos.Decimò posset limitari,quando esset factum bannimentum,vel decretum ꝙ quis non posset deferre talem rem per talem locum:nam si inueniatur aliquis ab officialib⁹,& iste renuat perquiri,& aufugiat,erit puniendus illa pœna banni, secundum Bartolum in l.1.C.de curat.publ.& Angar.lib.10.quia habet pro confesso ille fugiens,& de hac materia vide latè per Boeri.in d.decisio.215. vbi ad saturitatem vide, videlicet ꝙ frangens carceres possit cōdemnari absque citatione.Vndecimò limitatur in officiali seu iudice fugiente ab officio suo, quia tenetur crimine læsæ maiestatis.§.1.in auth. de administratorib.& notat Ripa in d.l.admonendi,ne propter discessum scelera committantur à subditis,quia tunc pœna est delictum,& sic plenè probat,vt per Bartolum & Ias.in d.l. admonendi, & Marsyl.sing.115. & ista limitatio videtur communis, vt per Doct.præcitatos.ꝙ ampliatur etiam finito officio,dum tamē stet in syndicatu,ſm l.1.C.vt omnes iud.tam ciui.quam crim. Alb.vltra omnes in rub.nu.2.ff.ad leg.Iul.maiest.allegans l.2. eod.tit.Sed tex.ille non probat,melius probat tex. in d.§.1.in auth.de administr.tenet Gig.in tract.de crim.læsæ maiestatis. lib.1.c.13.Vbi allegat Alb.in d.rub. tamen errauit non recordatus de doctri.in d.l.admonendi,quia isti iudices non tenentur crimine læsæ maiesta.vt per Rip. in d.l.admonendi. & per tex.in d.§.benè tamen verum est,ꝙ ista fuga facit præsumptionem contra de obiectis in syndicatu,& sic pōdera.d.§.sed hoc in auth de col.& in l.j.C.vt omnes iudices tam ciui.quàm crimi.vbi in his duobus allegatis habetur pœna statuta istius fugæ,nec obstat l.2.ff.ad l. Iul. maiest. nam non loquitur in his terminis.Concludo ergo non esse veram opinionem Albe.& Gig.cæterùm defendi posset vno modo istorum sententia:videlicet,qñ essemus in criminalibus,vt videtur sentire Ripa in d.l.admonendi.Saly.& Rom.dum allegant text.in l.Consiliarios.C.de assess.Sed tex.ille non habet locum in hoc,cùm loquatur in fugiente officialem. Meritò teneo contrariam partem ꝙ ista fuga officialis faciat semiplenam probationem.d. §.sed hoc,& defertur iuramentum in defectum semiplenæ ꝓbationis,quod quidem limitatur in officiali reducto ad carceres, secundum Rom.& Ias.in d.l.admonendi.Fel. in c.nullus. de præsumpt.& Brunum in tract.de indiciis.q.3. mouentur p § necessitatem per eos citatum,id tamen Ripa in d.l.admonē di non admittit,& respondet ad dictum §.necessitatem,nisi ꝓbatum fuerit per iuramentum patris,& ille tex.hoc modo intelligitur.secundum §.sed hoc s̄.citato, quamuis fiat illi text. aliqua violentia. Viuius.

Fugientes rei ad ecclesiam sunt tuti,& inde extrahi nō possunt,vt est com.opi.Clar.q.30.ver.1.vide tamen ipsum ibi.Et hoc etiam habet locum in ambitu & confinibus ipsius ecclesiæ ibi ver.Hinc est.Et domus ecclesiæ,&palatia Episcoporū, etiam ꝙ sint separata ab ea,dūmodo sint intra 40.passus ab ecclesia,Clar.ibi.ver.Scias etiam.Idem est si ecclesia nondum sit consecrata, nec officia diuina in ea celebrata. cōis est opin.ibi versi.quæro.Idem est in ecclesia interdicta, cōis est opi.ibi. vers.Idē etiam.& est idem in ecclesia destructa. absque superioris auctoritate.cōis est opi.Clar.ibi.vers. Maius est.Oratorium autem nō habet hanc ecclesiæ immunitatem,vt reus ibi securus sit.Clar.ibi vers.sed quid communem dicēs, quia est locus priuatus,etiam si ibi diuina celebrentur officia. Omnes igitur confugientes ad ecclesias sunt tuti,vt est cōis cōclusio, Clar.ibi vers.quæro.Fallit in latronibus, aut viarum depopulatoribusque nocturnis agrorum, & homicidis, qui ex insidiis interfecerunt,vt ibi latissimè. & fallit in proditoribus,& homicidis. ex insidiis,vt est cōis opi.Clar.vers.Scias tamen.Idem si animo deliberato quis interfecerit aliquem. Clar. ibi versi.punctus est,vbi cōem dicit Idem in insidioso,vt est cōis opi.Clar.vers.Hoc autem. Idem in fure.quia non gaudet immunitate ecclesiæ,si consensus prælati accedat.Clar.ver.quæro an fures.Idem si quis delinquat in ecclesia, nō gaudet eius immunitate.Clar.ibi ver.Item quæro.cōem dicens. Idem est si vna ecclesia delinquat, & ad aliam confugiat, non gaudet immunitate ecclesiæ. Clar.ibi vers.sed quid. Idem, si ipsimet clerici delinquunt,possunt extrahi de ecclesia,vt est consuetudo.Clar.ibi.vers.vlterius. Itidem, si iudæi cōfugiunt ad ecclesiam.sunt extrahendi,cōis est opi.Clar.ver.Præterea.Excommunicati tamen gaudent immunitate ecclesiæ,si delinquunt, vt est cōis opi.Clar.d.q.30.ver.quæro etiam. Idem,si quis insequutus à familia Curię maleficiorum fugit ad ecclesiam,est tutus,nec inde extrahi potest.Clar.ibi.ver.Pone. cōem dicēs, & iudex laicus in casibus,in quibus rei non gaudent immunitate ecclesię,potest propria auctoritate delinquentes extrahere ab ecclesia,vt est cōis opi.Clar.ibi.ver. quæro nunc. Debet tamen modestè se gerere. & facere sine tumultu, & offensa personarum ecclesiasticarum,Clar.ibi.Et vbi essent restituendi ecclesiæ debet eos restituere.Et debent dicti rei in ecclesia se recipientes interim custodiri, & teneri sub bona custodia. vsque ad ius cognitū & declaratū. An gaudeāt immunitate? Cla.ibi ver quæro modo. Gaudent etiā immunitate ecclesiæ carcerati fugientes ad eā.vel condemnati per ecclesiam transeuntes, vel per cæmiterium. vt est cōis opi. neque violenter extrahi possunt.Clar.ibi.vers. scias autem. Et extractus de ecclesia in casibus,in quib.potest extrahi,potest puniri,vt est cō munis opi.Clar.ibi. vers. quæro modo. Et dictæ ecclesiæ immunitate gaudent, qui post delicta ad ecclesiam confugiunt. Sed etiam carcerati,immo & condemnati,& banniti capitaliter,& qui ad supplicium conducuntur.& transeunt per ecclesiam vel cæmiterium,vt est communis opi.Clar.vers.scias autem. Bonacoss.

Fugientes ad sacerdotem Euchariſtiam in manibus portā tem.gaudent immunitate ecclesiarum,vt est communis opi. Clar.vers.vlt.quæro.Idem in eis, qui ad domos Cardinalium confugiunt.ibi.Clar.versic.Item adde q.30.Arno. folilo. 80. Bonacoss.

Fugientes ad statuas principis sunt securi pro delictis. nec inde extrahi possunt. com.est opi.d.q.30.per Clar.ver.vlt.sed non seruatur. .Bonacoss.

Fugere non tenetur insultatus:nec tenetur de occiso. Ias. in l.vt vim.numer.38.ff.de iustitia & iure. communem dicit. Villalob.

Fugere non tenetur is, qui est insultatus ab aliquo, sed aggressorem impunè occidere potest,dato,ꝙ posset:quin dedecus & iniuria est, insultatum ab aduersario terreri vel fugari. l.clam.§.fi.cum l.sequ.de acq.possess.Et est magis com.opi.secund.Alex.in cons.109.visis.vers.quinimò secundum magis communem vol.1. M.Chærian.

Fugere non tenetur inuasus, vt sequutæ cædis crimine libere

beretur.commune effantur Iaſ.in l.vt vim. nu.38.ff. de iuſtit. & iur.& qui accuratè declarat Ant. Gomez. de delict. cap.3. nu.23. E.Suarez.

Fugiens iudex,vel quiſpiam aliꝰ magiſtratus, vel cùm iam officio functus eſſet,vel cùm nondum ad eius finem peruenifſet,obſtringitur læſæ maieſtatis crimine.vt commune late ponit Vinius lib.1.opi.120. E.Suarez.

Fugientes è carcere pro confeſſis habentur. commune atteſtantur Boer.deciſ.225.nu.9.vberrimè.Viuius.li.1.opi.119. & opi.120.Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.21.verſ.3. autem modo. ſi autem ij è carcere fugientes ſtatuto puniantur, non illi cõprehendẽtur,q̃ reuertendi animo diſceſſerunt.vt voluit Bald. in l.1.C.de ſeru.fugit.cuius ſententiam ponit communem Viuius.d.opi.120.& ſi contrarium iure verius proculdubio ſit. vt alibi oſtendo. E.Suarez.

Fugere non tenetur inuaſus,communis eſt opi. Soarez in ver.fugere.num.381.Graſſus commun.opi.libr.1.q.4.cap.2. Bonacoſſ.

Fugiens officialis,tenetur crimine læſæ Maieſtatis. Soarez ver.fugiens comm.dicit. Bonac.

Fugiens cum enſe euaginato & ſanguinolento poteſt torqueri,vt eſt comm.opi.Blancus in l.fi.nu.292.ff. de quæſtio. Bonacoſſ.

Fugiens è carcere poteſt captus torqueri,quia fuga eius facit indicium ad torturam,vt eſt com.opi.Rolan.à Valle conſ. 7.nu.8.in 1.vol.Duen.regu.393.Soarez verſ.fugientes num. 383.ſed non comprehendit ſtatutum,de iis loquens,cos,qui reuertendi animo diſceſſerunt,vt eſt com.opi.ibi Soarez nu. 384.quæ ſibi non placet. Bonacoſſ.

Fugitiuus poteſt capi tempore feriarum in honorem Dei. D.m.Alcia.in c.cum non ab homine. de iudi.nu.71. com. dicit. Bonacoſſ.

fumus fieri poteſt per dominum partis inferioris, niſi fiat ad alterius iniuriam vltra ſolitum.Barb.in l.ſicut. §.ariſto.ff.ſi ſeruit.vend.de quo per Cæpol.de ſeruit.vrb.c.31.& in titu.de igne. & ibi ponit quòd fumus prohiberi debet ne vicinos lædat. P.Andora.

PRO.Funiculus triplex,difficulter ſoluitur. Ercl.4.in ca.1. de treuga & pace.extrà. Bellon.

PRO.Funus filjæs alienum patris eſt.leg.filiuf.ff.de in rem verſ. Bellon.

PRO.Funeſtam vocem potiùs interdici,quàm audiri oportet.l.fi.C.qui accuſ.non poſ.c.placuit.2.q.7. Idem.

funus debet fieri in ſumptibus ſecundum dignitatem & facultatem defuncti.l.ſi quis ſepulchrum.§. ſumptus ff. de relig.& ſump.fu. P.Andora.

funeris impenſa ſemper ex hæreditate. deducitur. quæ etiam omne creditum ſolet præcedere cum bona ſoluen.non ſunt.l.funeris cum.2.ll.ſequentibus.ff.de relig.& ſump.fu.Angel.in §.fi.inſti.de lege falc.

Idem de impenſa infirmitatis Iaſ.in l.fi.§.in computa.in 1. col.C.de iure delib.& ibi Alex.

Limita in ſumptibus neceſſariis.non ad pompam factis.d. §.in computatione.& ibi Iaſ.vide aliquid per Ang.in d.§.fi.inſti.de l.falc. P.Andora.

De ſuo expedit mortuum funerari. ideo mulier de dote. quaſi de proprio patrimonio funeretur.l. in eum. ff. de relig. & ſump.fu. P.Andora.

Maritus ad quem ex titu.lucratiuo dos pro parte peruenit. tenetur.pro parte.ad impenſam funeris Alex.in 1.vol.conſil. 31.repetito in 4.vol.conſ.111.in vlt.col.Addo gl.in l.pro hæreditariis.C.de actio.hæred.Bal.in l.licet.C.de iu do. Idem.

Pannus aureus vel ſimilis qui defertur ad ſepulturam,funeralis iudicatur.Oldrad.in conſil.211.circa fin. fac. quod vult Card. in conſ. 90. verſ. Ad ſecundum. vide Bal.in l.1.§.ſed & qui domini in fi.C.de lat.lib.tol.

Et quæ dicantur.funeralia & quanto tempore durent vide Calde.in tit.de ſepul.conſ.4.alias 379. Idem.

An pro funeralibus poſſit epiſcopus aliquid exigere. vide Cor.in 4.vol.conſ.296.

An ſuccõr in benefi.teneatur.ad impenſam funeris. an vero hæres?vide decium.conſ.157. P.Andora.

fur excuſatur, ſi propter extremam neceſſitatem furetur. com.dicit Marian.in c.ſi quis propter.nu.12.de furt. Cagnol. in l.quæ propter neceſſitatem.nu.3.ff.de reg.iur.quem refert. Beninca.ſ.de paupert.n.22.Clar.d.§.furtum.ver. Quandoque. P.Fichard.

fur manifeſtus dicitur etiam ille quẽm aliqui viderunt furari,licet non deprehenſus ſit in vel cum furto.per gl. in l. fur manifeſtus.ff.de furt.in verb. deprehenſus. quàm communiter approbatam dicit Alber.in ead.l.Clar.lib.5.ſent.§.furtum. verſ.1. P.Fichard.

fur non tenetur niſi ad reſtitutionem rei furatæ,in foro cõſcientiæ.com.dicit Gomeſ.in §.ex maleficiis.nu.14.inſtit.de action.quem refert Beninca ſius de pauper.nu.9.Clar.d.§.furtum verſ.pœna autem. P.Fichard.

fur præſumitur eſſe ille in cuius domo res furtiua inuenta eſt,intellige ſi ſit malæ famæ,ſecùs ſi eſſet bonæ famæ, com. dicit Aug.ad Ang.de malef. in verb. & veſtem cœleſtem,nu. 19.nec tamen talis præſumptio eſt ſufficiens ad pœnam, ſed benè ad torturam, refert Clar.d.§.furtum. verſ. ſed nunquid ille. P.Fichard.

fur pro tribus furtis debet furca ſuſpendi.com.dicit Cepo, in auct.ſed nouo iure.C.de ſerui.fugit.n.84.& 85. P.Fichard.

fur pro vno tantum furto,licet magnum ſit, non debet ſuſpendi.com.dicit Ang.de Vbald.in conſ.71.n.21. inter conſilia criminalia diuerſorum poſito.lib.2.&Gregor.Lopez,quẽ refert Ant.de Padilla in pract. vt dicit Aret. in auct. ſed nouo iure.C.de ſeruis fugit. nu.4. quem refert Chaſſan. ſuper conſuet.Burg.n.15.& Roland.conſ.51.circa ſi.lib.1.& dicit Caecial.in l.cùm ſeruus.ff.de cond.cau.dat. quod vidit quendam qui commiſerat furtum mille ducentorum aureorum,qui euaſit pœnam mortis,& fuit ſolum nodò punitus pro 1.furto. Clar.d.§.furtum.verſ.ſed an. P.Fichard.

fur ſi furetur creditori ſuo à quo ſolutionem recipere non poterat, excuſatur, modò non excedat ſummam debitam. comm.dicit Did.lib.1.reſolut.c.2.nume.15.verſ.4.cod.Clar. d.§.furtum.verſ.excuſatur. P.Fichard.

furem vt liceat occidere illi cui furatus eſt,requiritur ſi nocturnus ſit,vt fiat pro defenſione corporis vel rerum, ſecundò quod occidens prius clamet,tertiò q̃ eum non cognouerit,neque habeat teſtes qui potuerint cognoſcere,vel contra eum deponere,quartò q̃ eum non poterit capere. hæc omnia requiri ſecundum communem atteſtatur Bolencus in reper.l.capitalium.§.famoſos.nu.164.ff.de pœn.Pract.Iodoc.c. 78.n.2.Si verò diurnus ſit licet illum interficere,ſi relo ſe defendat.com.ait Bolencus in d.l.capitalium. num. 165. Alex. conſ.138.nu.9.lib.6.refert Clar.d.lib.5.§.homicidium. verſi. vlt.eſt. P.Fichard.

furca.Pœna furcarum eſt maior decapitatione.Bal.in 3.parte conſ.361.Dec.conſ.65.& in cap.at ſi clerici in 5.col.de iud. P.Andora.

furcarum erectio. eſt ſignum meri imperij. vt dixi in tract. feu.in rubr.quæ ſint rega.verſ.de mero & mixto imperio. ibi furcarum erectio Dec.conſ.249. Idem.

furioſus ingrediẽdo religionẽ teſtari,vel aliàs de bonis ſuis diſponere poteſt,ſine auctoritate curatoris,dummodo appareat q̃ tempore diſpoſitionis,& ingreſſus non fuerit furioſus comm.dicit Clar.in §.teſtamentum.q.28. verſ.Sed nunquid. P.Fichard.

furioſus non poteſt teſtari ad cauſas pias.Comm.dicit Clarus.§.teſtamentum.q.5.verſ.vlti. P.Fich.

furioſus occidens aliquem non punitur,nec tenetur de homicidio,cùm eum fati infelicitas excuſat.l.diuus.ff.de of.præſid.& tradunt omnes Docto. in l.ex facto.ff.de vulg.& pupil. ſubſti.& in l.furioſum.C.qui teſta.facere poſ.Ampliatur hoc in tantum procedere, vt furor ſuperueniens excuſet furioſum ipſum, à pœna corporali delicti anteà commiſſi, priùs, quàm efficeretur furioſus,non autem à pœna confiſcationis bonorum,ſecundum Bal.in l.humanitatis.C. de impub. & aliis ſubſtit.& in c.1.de eo qui fratrem ſuum occidit,vbi Alua. & Imol.in c.Raynutius.de teſta.& no.idem Bal.& Doct.in d. l.furioſum.in fi.& iſta eſt comm.opi.vt per Iaſ.poſt Alex.in d. l.ex facto.Bald.in c.ex literis.de refer.Ripam in repeti.l.fi. nu. 229.C.de inof.teſta.& in d.l.ex facto.n.30.Carerium in prac. crim.in tract.de homicidio.in §.6.nu.14.& Marc. Ant. Blancum in pract.crimi.in c.incip.imbecilitate.nu.11.Ratio iſtius communis videtur iſta,ſecundum Doct. præallegatos, quia non poteſt formari proceſſus contra furioſum. In contrariã verò ſententiam inclinauit Petrus Duennas in tract. ſuarum reg.in reg.ętas ſeu fragilitas.in 3.amplia.perpulcherrima fundamenta,licet ibidem ſuadeat non eſſe recedendum in conſulendo,& in actu practico à prædicta opin. Bald. cum ſit cõis. Amplia hoc etiam procedere ſi ante furorem fuerit ꝺdemnatus ſecundum Doct.citatos,& alios complures congeſtos per Carerium in d.§.6.nu.5. Sed ſi conſtaret de ſimulatione bene poterit condemnari & puniri,vt per Bald.in d.l.furioſum,vnde cauti peritiq̃ iudices mirabili quodam artificio detegũt malitiam malefactorum fingentium ante ꝺdemnationem,& poſt,ſe eſſe furioſos.qualiter autem probetur ipſe furor?vide

Universidad de Deusto
Biblioteca

Barb.in c.cùm dilectus.de succ.ab intesta.Ias.in d.l. furiosum. Carerium late in loco à.citato.nu. 16. & Marc. Ant. Blanc. in d.ca.imbecillitate.numer. 12. & seq. quia quis non præsumitur furiosus,secundum Bald.per illum tex.in fin C. de hæred. instit.ideo alleganti incumbit onus probandi, vt per Bald. in l.nec si codicillos.C.de codicil.& Cardi.in clem. 1.de homic. in 6.q.2.& an probetur ipse furor per testem non reddentem rationem dicti sui?Vide Bald.declarantem in l.solam.C.de testib.Paul.de Cast.in d.l.furiosum. Carerium in dicto loco nu. 16. & Marc.Ant.Blanc. in prælegata practica crimi.nu. 13. & istam conclusionem ita ampliatam limitat in quinque casi bus Carerius in d.§.6.nu. 13.cum ij.& aliis seq. hisque accedit vnum notatu dignum, q; si quis dum esset sanæ mentis commisisset peccatum mortale, & postea efficeretur furiosus, & moreretur in furore, videtur mori in peccato mortali,secundum Bart.in l.nunquam.§.si vi.ff.de vsucapio.per illum tex.q; dictum Bart.refert pro singulari.Ias.in l.patre furioso.nu.41. ff.de his,qui sunt sui,vel alie.iuris. F.Vitius.

Furiosus qui habet dilucida interualla,si contrahit, præsumitur contraxisse tempore furoris.Curt.iun.cons. 151.nu.7. Preposit.in c.dilectus.el.2.de spons.Ias.in l.patre furioso.ff.de iis qui sunt sui vel alieni iur.nu. 1. comm.dicunt. B.Villal.

Intellige istam communem, quo ad actus, qui paulò post furorem fiunt,Aret.& Imo.in l. 1.ff.de verb.obl. §. fi. vel si laborat furore continuo, vt per vnum mensem, vel vnum annum: secùs tamen,si per aliquos actus, quia non præsumitur durare.Alcia.in tractat.præsumptio.regu.2.præsumpt. 18.ex quibus declaratur l.6.tit.2.part.4. B.Villalob.

furiosus licet tempore sanæ mentis occidat aliquem non potest pœna corporali affligi.Ias.in l.furiosum. C.qui testa.facere poss.vbi originaliter Bald.comm.dicit.

Amplia, etiam si post delictum efficiatur furiosus non debet pœna corporali affligi, in bonis autem condemnabitur. Ias.ibi nu.7.& 11.comm.dicit. Idem.

furiosus non citatur cùm de curatore prouidendum sit illi.Hiero.Cagno.in l.furiosi.ff.de re iud.in fin.commun. dicit. Idem.

furiosus licet tempore sanæ mentis occidat aliquem, non potest pœnam corporalem pati.Ias.in l.furiosum.C.qui testa. facere possunt,vbi comm.dicit. Bonacoss.

furiosus non debet puniri de his quæ ante furiam perpetrauit.com.dicit Ias.in l.furiosum.C.qui testa. facere possunt, nu.8.& in l.ex facto.nu.30.de vulg.& in l.si seruum.nu.7.ff.si ex noxal.caus.agatur.quem refert Gomes.Arias super legem 45.Tauri.nu.2.Ripa.in d.l.ex facto.nu.73. Didacus in repet. clem.si furiosus.nu.2.Pract.Carrer.nu. 14. Cagnol.l.in negotiis.nu.3.ff.de reg.iur.Menchac.controuers.illust.c.96.num. 31.Duennas reg. 159.Clar.dicto.§.fi.q.60.versi.item quæro. P.Fichard.

furiosus vel mente captus,licet non possit testari.ne quidē ad pias causas.l.furios.C.qui test.fac.pos.c.fi.ff.de suc.ab intestato,idque procedit etiam si statuto contrarium disponeretur,nam cùm talis defectus à natura proueniat, non potest p ius positiuum tolli,per id quod dicitur,in §.sed naturalia,inst. de iur.nat.gent.& ciuil.tamen si dilucida interualla habuisset, ita vt vel ante defectum mentis vel reueniente sana mente. testatus doceatur valebit testamentum d.l.furiosum.& l. 1.§. exigit.ff.de bo.pos.secundum tabul.l.j.C.de sacros.eccl.quod verum est,si ante superuenientem furorem testamentum per fecisset.quia superueniente vel recurrente ante perfectionem furore, etiamsi ad pias causas. testaretur nil valeret, vt voluit Pet.Anch.c.quia ingressa,de testa. secundum quem testamētum imperfectum ne quidem inter liberos valebit. & not. in l.si.C.fam.ercisc.l.si his.& l.ex ea.ff.de testa.quia fauorabilior est causa filiorum quàm ecclesiarum, 18.q.4.c.fin.& not. in l. si quis ad declarandum.C.de episc.& cler. & ita secundum Imolam in d.c.ingressa,de quo per Bartolum,d.l.in testō.ff.de fideicommis.libert.communiter teneri refert Benedictus Capra reg. 103.nu. 15.

furioso perinde atque mente capto,modò furor sit grauis ac freneti similis non sit,exemplariter substitui posse, dicit Imo. in c.Raynutius de testa.per textum,& gl.l.si §. 1.C.de curat.furios.& l.humanitatis.C. de impub. & aliis substitutionibus l. ex facto,vers.nam etsi furioso.ff.de vulg.& pupill.quod communiter teneri refert Bened.Capr.in tractat.substitutionum post regulas posito specie 3 nu.41.

furiosus equiparatur absenti.l.2.§.furiosus.ff.de iure codicil.de quo per Bar.& docto.in l.2.§.fin.ff.soluto matrimonio. P.Andora.

furiosus &mortuus equiparantur.l.bonorum.ff.rem ra.haberi.Ias.in l.si.ff.si ex nox.causa ag.&in l.furiosum.in 1.col.C. qui te.fa.possunt.

Vide tamen Ias.o.in l.ex facto.in 12.col.ver.non obst. illud &c de vul.& pup. P Andora.

Quod ius in furioso statuitur.& in de mente siue mentecapto locum habet & econtra vt collig.in l.si furiosi.C.de nup. & probatur. ex coniunctione. l.humanitatis. C. de impub.& al.substi.quæ loquitur.de mente & mentecapto & l.si.§. 1.C. de cura.furio.quæ fac.mentionem. de præd. l. humanitatis in qua Bal.eleganter dicit.dupliciter dici mentecaptum & cum sæua dementia & quasi rabies. & cum quieta amentia est. vt in authen. vt ij qui prohi.obl.habere res mi.§.&hoc dicimus, & ita vult fulg. qui multa allegat in cons. 80. incip. Quidam ser ventura. & Ias.in d.l.furiosum.in 1.col. Alex. in cons. 54. P.Andora.

Omnia priuilegia competentia minoribus competunt etiam furiosis.per not.per gl.sing.in l.2.C.de cura.furio.Et istā extensionem faciunt Bart.& Bal.in l.1.C. in qui. cau.in inte. re.non est nec.Et idem Bal.in l.iubemus nulli. circa. 2.col. C. de sa.san.eccl.& in l.qui neque.ff.de re.eorum.& in c.1.in tit. de benefi.fratris.& qualiter frater fratri succ. vbi attestatur.d. gl. esse sing.de quo vide Alex.in l.si cum dotem.§. si maritus. ff.sol.mat.

Et quomodo intelligatur illud, quòd furiosus & pupillus æquiparantur.vide Ang.in §.pupillus. inst.de inutit. stipulat. P.Andora.

Qualiter probetur.quis esse furiosus?Vide Alex.in l.mut⁹. ff.de bo.pos.furio.&in l.si cum dotem.§.si maritus.in 3.col.ff. so.ma.& in l.si is qui.§.diuus.ff.de leg.tuto.& in l.cum seruus §.constat.ff.de leg.j.Bar.in l.nec.codicillos.C.de codicil.Ang. in cons. 135.Petr.de Anch.cons. 5.in quibus locis dicunt q; is qui traddit lapides.per viam.præsummitur.furiosus.per glos. in d.§.si maritus.& ibi Alex.dicit.quòd Bal.pro illa glo.alleg. text.in l.2.inver.saxis.vel alio furoris genere.C.de iude.Ang. in §.furiosi.insti.de cura.& in §.1.in fi.inst.qui.non est permis. fa.te.& in §.pen.in 27.col.insti.de excep.

Capitulasi tamen est.secundum.Bal.in §.item furiosi. insti. qui.non est permis.fa.te.vt refert Alex.in d.§.si maritus.quòd non calore iracundie sed more insanorum seu ex consuetudine.lapides proiicit. Quod tene menti secundum eum. quia etiam sapientes aliquando proiiciunt pro sui corporis tuitione.vel alia rationabili causa.& Ias.in d.l.furiosum.in 3.col. ibi nota tamen illud.all.pro hoc text.in l.ob quæ vitia.in ver. more insanorum.ff.de edil.edic.

Subiicit ibi Ias.quòd inuenit Ang. in §.si quis de prædictis in auth.vt cum de app.cogno.dicētem.quòd furor per visum percipitur.ideo secundum eum si testis interrogetur. Si titius est furiosus & dicat quòd sic eo quia vidit eum furentem.iste testis probat.

Subdit ibi Ias.quòd non creditur testi super furore nisi assignet rationem etiam non interrogatus secundum.Bal.ful. & Paul.de Cast.ibi.& Bal.in l.solam.in 1.col.C.de testi. & per alia quæ alleg.Addo Alexan.in tertio.vol.cons.33.in 4.col.ibi & testes.

Probatur.etiam furor si probetur.quòd vadit deriden. per vicos more insanorum.tex.est melior de corpore iuris secundum Ang.in d.§.si maritus.in d.l.ob quæ vitia.

Item probatur.furor.quando probatur.illum teneri in carcere à coniunctis suis.secundum.Bal.in l. diuus. ff. de officio præsi.

Item quando habet memoriam inordinatam. vt quia modo vnum dic.modo oppositum. per tex.no.in c.filii.de hære. in 6.& ibi hoc ponderat Gemy.Furor enim præsummitur ex sermonibus.Bar.in l.apud Iul.alias in l.si fundum.§.ti.&ibi Ias.ff.de leg. 1.

Item si apparet. quòd in testamento suo iussit corpus suū proiici in mari l.quidam in suo.in prin.ff.de cond.insti.

Item si probetur.quòd nescit exprimere. id quod exprimere conatur.text.est no.in c.1.§.si vero.de cle.egro.lib.6.& ibi Gemy.

Item probatur furiosus is quem pater vt furiosum tractauit in testamento.dec.in cons. 86.in 6.col.

Item ex datione curatoris.dec.vbi s.

Item nimium verbosus præsumitur, mente captus. Campen.in 2.parte q.83.

Et vltra prædicta de materia.vide.per gl. 17.q.2.c.consald⁹. & per Alex.in d.l.furiosum.late.per Angel. Arc.in tract.M. in vers.scienter dolosè.&c.in 4.& 5.col.per Alex.in 1.vol. cons. 54.& cons. 141.Et in 2.vol.cons.85.& seq.& in 5.volu. cons. 92.per Sonz.in 1.parte.cons.42.in 2.& 3.col.per Ias.in l.qui fund

Universidad de Deusto Biblioteca

fundum.§.fi.in 1.col.de leg. 1.Cor.conſ. 63.phi.in c.vnico.§. ſi vero.de clericis.in ſexto.Card.in clem.vnica.in tertia q. de homic.

Et inter cætera dicunt quòd ſi infirmus prohibet ne aliquæ medicine ſibi dentur preſummitur.furioſus.gl.in c.prouideñ 83. diſtin.Angel.in d.conſ. 135.& Alexand.in dicto conſ. 92. P.Andora.

Ille qui ſemel fuit furioſus ſemper præſumitur eſſe furioſus.niſi contrarium probetur tertia q.9.capit.indicas.gloſſ.& ibi doct.in capit.fi.extra de ſucceſſ.ab inte.ſal.in dicta l. furioſum.Alex.qui plura.alleg.in 1.vol.conſ. 141.& in 2.vol.conſ. 85.& ſeq.& in 5.volu.conſ.92.habetur per Petr.de Anch.& Card.Floren.in clem.1.de homic.& per eundem Petr.de Ancha.in conſ. 5.per Iaſ.in l.patre furioſo.in prima colum. ff. de his qui ſunt ſui vel alie.iu.Cor.conſ.69.& in ſecundo volum. conſ.21.in pr.Card.in clem.vnica.in 2.q.de homic.Alex.ample.in d.l.furioſum.

Vide tamen aliquid in contrarium per Are.in l.j.ff.de teſta. Ang.in conſ. 135. P.Andora.

furioſus teſtari nõ poteſt.nec aliud negotium gerere. quia non intelligit quid agit.vt inſtitu.de inuti.ſtip.§.furioſus.l.in negotiis.ff.de reg.iu.l.qui ad certum. ff.loca. Alex.in 1.volu. conſ.141. doct.in dicta l.furioſum. Alex.in 5.vol.conſ.92.in 2.colum.ibi quinimo videtur.Cor.in 4.volu. conſ. 22. Card. conſ. 56.phi.in rub.de teſta.in 6.in 5.col.

Limita niſi habeat dilucida interualla.Ita Iaſ.in d.l.patre furioſo.in 1.col.& in l.ſi is qui in prin.C.qui te.fa.po.& in d.l. furioſum.in 1.col.

Et an actus præſumatur factus tempore furoris, vel non, quando habet dilucida interualla?Vide notabiliter.Cor. in dicto conſil.vigeſimoprimo in 1.colum.Card.conſ. 56.& Are. in l.1.ff.de teſta.

Limita etiam quia teſtamentum furioſi.ſapienter factum valet.Barb.in 2.vol.conſ. 59.in 4.col.& ſeq.Iaſ.in d.l.patre furioſo.in 2.col.& in d.l.furioſum.in 2.col.

Vbi tamen de hoc dubitat.Cor.in 3.volu.conſ.216.in vlti. col.Barb.in 3.vol.conſ.43.in 16.col.

Vide in ſimili ſonz.in 1.parte.conſ.42.in vltim.col.aliquid Alex.in 1.vol.conſ. 12.in vlt.col. contra iſtam limitationem. tenet Panor.in c.ſic.tenor.de regula.

Limita pariter.niſi quis fecerit teſtamentum.antequam efficeretur furioſus. Iaſ.in d. l.furioſum.in 2.col.Cor.in 3.vol. conſ.216.in vlt.col.Phi.in d.rub.in 5.col.

Limita quoque.in fatuo.cuius teſtamentum valet.Iaſ.in d. l.furioſum.in 2.col.all.ſo.fa.& Ang.Are.in §.præterea. inſtit. qui.non eſt perm.fa.te.vide ibi per eum.&in l.ex facto.in 16. col.ff.de vul.& pup.Cor.in 4.vol.conſ.91.

Quid in prodigo.vide j̃.in ver.prodigus. P.Andora.

furioſus non poteſt vxorem ducere. & ſic matrimonium contrahere.Iaſ.in d.l. patre furioſo.in 1.col.& dixi latius j̃. in ver.matrimonium.non ſeparatur.§.primo.ver.limita præterea in mſio &c. P.Andora.

In furioſo non exig.interdictio bonis aut curatoris datio ad anullañ. contractus.per eum factos.vt no.in l.is cui bonis. ff. de verb.obl.& in l.1.in pr.ff.de cura.furio.ſecus in prodigo.d. l.is cui bonis. P.Andora.

Quid ſi ante furorem.erat in peccato mortali.an damnabitur.apud Deum.Bar.in l.nunquam.§.1.ff.de vſuc. tenet quòd ſic.refert Iaſ.in d.l.furioſum in 4.col.& in l.fi.ff.ſi ex nox. cauſa agatur.& in lege ex facto.in 11.colum.ff.de vulg.& pupill. Idem.

Sed quid ſi delinquat ante furorem.an poſſit puniri?vide late per Alex.& Iaſ.in d.l.furioſum in pen.& vlt.col.& in d.l.fi. ff.ſi ex nox.cauſa ag.& in d.l.ex facto.in 11.& 12.col.

furor & dementia an equiparentur.Vide Iaſ.in l.2.§. voluntatem in 3.col.ff.ſol.mat.& Cor.in 4.volu.conſ.22. vbi tenet quòd ſic.

An quando datur curator furioſo. debeat quis citari?Vide Alex.in 2.vol.conſ.86.vbi concludit quòd non.

furioſi ſunt in vincul.detinendi.Alex poſt Bar.in l.cõgruit. ff.de officio præſi.& poſſunt à conſanguineis ligari & carcerari.Bal.in d.l.congruit §.furioſi.

Teſtes deponentes quem eſſe furioſum.debẽt reddere cauſam ſcientie.etiam non interrogati:Cor.in 3.volu. conſ.216. in fin.

Contrarium tenet.ipſe Cor.in 4.vol.conſ.22. P.Andora.

furioſus omnibus iis prærogatiuis fruetur, quibus minor ob etatis imbecilitatem potitur.vt frequenter placitum conſtituo ex Alex.& Iaſ.in l.Imperatores.ff.de re iud.Alex.in l.cẽturio,nu.13.ff.de vulg.& pupi.Iaſ.in l.is cui bonis.ff.de verb. obl.Fely,in c.paſtoralis.de iud.Ant.Gomez.de contract.c.14. nu.3. F.Suarez.

furioſus ſi per aperta interualla furore corripiatur, furoris tempore contraxiſſe in dubio preſumetur.commune efferũt Præpoſ.in c.dilectus.in 2.de ſponſ.Iaſ.in leg.patre furioſo,n.j. ff.de iis,qui ſunt ſui,vel alie.iur.Cur.iun.conſ.102.n.7. Idem.

furioſus nec ad pias cauſas validè teſtabitur.commune inquiunt Grat.conſ.30.nu.52.lib.2.Viuius lib.j.opi.373.Idem.

furioſi citatio,ad curatorem illi aſſignandum,neceſſaria nõ eſt,commune ponit Cagn.in l.furioſi.in fi.ff.de reg.iu. Idem.

furioſus quis dicatur quis mente captus:vide catel.verſ.furioſus. & quomodo cognoſcatur quis furioſus, & an furor. præſumatur ſemper durare:Dic,vt per Bar.in l.is qui. §.diuus. ff.de tut.& cur.dat.ab his. Abb.in c.fi.col pen.circa fi.de ſucc. ab inteſt. vbi ponit differentiam inter ſtultum & fatuum de qua per pariſ.conſ.88.lib.3.poſt Alex.conſ.54.libr.1. vbi docet prac. articulañ vt probetur quis mente captus, quam ẽt not.Iaſ.in l.furioſum.C.qui teſt.fac.poſſ.in l.apud Iulianum. §.conſtat.de leg.1.Cur.in l.1.col.5.circa fi.vbi loquitur de teſtibus deponeñ aliquem eſſe furioſumvel mente captum,Cagnol.in l.in negotiis de regu.iur. quomodo autem ſit in hoc capiendum? Vide Alex.in l.ſi cum dotem §.ſi maritus nu.7.ff. ſol.mat.conſ.147.lib.7.Boer.q.23.Rob.inRep.l.is poteſt.nu. 141.de acq.hær.Alex.conſ.92.col.3.lib.5.& qualiter probetur furor?Dic,vt per Bal.in l.ſolã.col. 1.C.de teſti.& de teſtib⁹ ſuper furore deponeñ vide Iaſ.conſ.2.lib. 1.conſ. 178. lib. 2. Blanc.pra.crim.c.8.n.12.& ſeq.Quid de teſtibus deponeñ de ſana mẽte?& dic, quòd eis magis creditur quam deponeñ de furore,teſte Por.libr.2.concl.16. Quibus adde, quòd furioſi nulla eſt voluntas,tex.in l.furioſi de reg.iu.pro quo fac.Boer. q.23.nu.44.58.Qui furioſus ſi habeat dilucida interualla: & ciuilem aliquem actum exerceat & dubitetur, an illum geſſerit quietè vel in furore,cui incumbat probatio,in ea q. dic. id ex ipſo actu colligendum eſſe, attendique debere qualitatem actus, an ſcilicet ſit conueniens homini ſanæ mentis & præſumetur quòd in quiete,& tempore interualli geſſerit.an contra,&ſit ſecus,iuxta not.per Miſin.cen.2.obſer.41.vbi ſecundum hanc opi.iudicatum fuiſſe dicit,de qua vide quæ ſcribit Villal.inter comm.opi. verſ.furioſus,probatio autem furoris ad quem ſpectet?Dic vt per eundem miſing.cent.3.obſer.77.vbi poſt plura concludit, quòd ei qui fundat intentionem ſuam in furore vel ſana mente ſpectat probatio iuxta tradita per ſpec. titu. de proba.§.1. Quæ fatuitas in homine non præſumitur,niſi probetur teſte Rom.conſ.281.nu.7.vbi alleg.l.nec codicillis.C.de codicil.de furioſo autem habeñ dilucida interualla, quando vult teſtari:quòd debeat per alium quàm per notarium qui inſtrumentum receprurus eſt, interrogari.communem dicit Alex.conſil.decimotertio.conſ. 141.lib.primo. Quæ concl.procedit,niſi perſonæ qualitas & conditio aliud ſuadeant, ex not. per Abb.in capitul. dilectorum de teſt.cog.qua in re,vide dilect.titul.primo capitu. 6.& dic, quòd omnibus iis prærogatiuis fruetur ipſe furioſus, quibus potitur minor ob ætatis imbecilitatem, iuxta nota. per Suarez,libr.commun.opin.ver.furioſus. Tremol.ad practic. Bonacurſ..titul. quibus modis cur.fur. Qua in materia, quærunt aliqui, an l. humanitatis. C.de impub.loquens in mente capto, locum habeat in furioſo. de quo habetur per Doc.ad Matheſ.ſing.179. quo in caſu laudatur diſtinctio Catel.in ver.furioſus,quòd furioſus dicatur qui eſt cum rabie & furore euidente, mentecaptus verò, cui mens deficit, & animi conſilium,per text.in §.furioſi.inſtitut.de cur.& cum queſtio eſſet in facto, de quodam parricida, qui dicebatur furioſus tempore delicti: quæſitum fuit, an ratione furoris excuſaretur à pœna.l.penultim. §.final. ff.de parricidiis. de qua in §. alia deinde lex. inſtitut. de public. iudic. in qua quidem l. penultim. habetur, quòd ſi quis per furorem parentem occiderit impunitus erit, quo in caſu qui ſtabant contra intitulatum:dicebant,in dubio quemſ⁹ præſumi ſanæ mentis niſi probetur contrarium.l.nec codicillos C. de codicil. & allegañ furorem incumbere probationem,& nihilominus diſtinguẽ eſſe caſus quos ponit Bal.& Iaſ.in l.furioſum in prin.C. qui teſt.fac.poſſ.ſoc.conſ.42.col.3.circa fi.lib.j de actibus ſcilicet præcedeñ & ſubſequeñ delictum,præterea text.in d.§.fi. loqui in furioſo qui perpetuo furore laborat & non in furioſo per dilucida interualla, quia furioſus per dilucida interualla non excuſatur à pœna,l.pompeix. iuxta diſtinctio.l.Diuus marcus 2.reſponſo. ff.de off.præſid.vbi habetur vera huius articuli prac.& per Iaſ.in d.l.furioſum C.qui teſt.fac.poſſ. vlterius, dato quòd perpetuo furore detentus fuiſſet perpetuis tamen carceribus & vinculis detineri debet.ex not.in d.

Universidad de Deusto
Biblioteca

l.diuus.1.responso ff.de offi.præsid.vbi l.c. docet modum & formam custodiæ furiosi & d.l.pen.§.fi.ad l.pomp.de paricid. & fac.quæ idem Ias.scribit in l. si seruum.ff.si ex noxal. caus. ag.vbi inter alia,quærit,an furiosus qui ante furorem commi sit homicid.dum est in furore puniri possit?& quomodo?vide ibi in apostil.vbi habetur conclu.& limit.notab.& vide.catel. ver.homicidium.

Furor per visum percipitur.&ideò si testis interrogetur an Titius sit furiosus, & ille responderet se vidisse eum furẽrem, iste testis probaret.Ita inquit Ang.de Peru.in §.si quis nu.10. in Auth.vt cum.de appel.cognos.Sed communis opin. est in cõtrarium,quia difficile est probare quem esse furiosum,vel mente captum,& directò probari non potest,quẽ esse demẽtem,cum id sensu testis non percipiatur,sed consistat in intellectu.Zabarel.Card.in cõs.56.Et in talitratione videtur testis iudicare potius quàm deponere, quo casu testis non probat. Bar.in l.qui testamento.§.fi.ff.de testa.Bal.in l.solam.C. de testib.Et hanc communem opinionem esse dicit Phi.Dec.in cõ si.448.nu.33. kirchouius.

furor postea superueniens,pœnam corporis,delicto antea patrato,infligendam extinguit.commune aiunt Ias.in l.furioso.C.qui testam.fac.poss.& in l.ex facto.n.30.ff.de vulg.& pupil.Rip.in l.vlt.n.229.C.de inof.testa.Chuchalon ad Decium in l.in negociis.ver.delicto.ff.de reg.iur.Ant. Blanc.in pract. crim.in c.quod incipit imbecillitate, n.11.latè Did. à Couar. in repet.clem.si furiosus,n.2.de homicid.Ant.Gomez.de delict.c.1.num.72.Duennas reg.259.Vinius lib.1.opin.118.Iulius Clar.in practi.§.vlt.q.60.versi.item quæro,cum sequent. E.Suarez.

Furor superueniens reo pœnam corporis afflictiuam temperat,vt est communis opi.Soarez in versic.furor.num.411. Bonacoss.

furor excusat à delicto,si furor tunc adsit,vt est communis opi.Clar.q.60.ver.item quæro.itidem si postea sit effectus furiosus, cõmunis est,vt ibi.idem si post sententiam sit effectus furiosus licet bona possint ex sententia confiscari, vt est communis opi.Clar.ibi.ver.sed quæro.vide Grassum in suis communibus opi.lib.2.c.6.q.4. Bon.

fur vbicunque cum furto reperitur,accusari, ac puniri potest.commune ait Did.à Couarr.lib.2.resolut.c.20.n.15.&in pract.q.c.11.n.9.Vinius lib.1.opi.Iudex domicilij,in fi.& qui multos in vtranque partem refert, ac latè ea de re agens, immeritò tandem in contrariam partem, contra publicam vtilitatem discedit Iul.Clarus in pract.§.vlt.quæst.38.ver.tu scis. E.Suarez.

fures ira condictione conueniri poterunt,vt & conclusio, & condemnatio ad dandum fiat commune pronunciant Ias. Ale.n.1.in l.si quis nec causam.§.vlt.ff.si cert.pe.& si illic Bart. tantùm concludi posse sentiat,vt possessio restituatur.sententq; ab illo Paul.Castr.Aret.& Soci.in fi.commune id asserens,ac Purpur.n.3. Cuius sanè controuersiæ ea mihi probabilior cõcordia videtur,quam eodem in loco scripsit Ias.n.34.& Ale. numer.3.Ias.in l.scire debemus.§.vlrim.ff.de verbor.obligat. vt libello id vitio non vertatur,sententiæ vertatur. E.Suarez.

fures iuramento in litem sunt obnoxij.vt frequenter placitum asserunt Paris.cons.109.n.30.lib.3.Iul.Clar.in prac.§.furtum.ver.item contra furem. Idem.

Fures non ideo minus furti pœnis plectentur,quod dominus rerum furto euersarum protestetur furtum illud sua ipsius voluntate,atque authoritate fuisse patratum,vt communiter interpretibus probari renunciant Curt.iun. in l.1.nu.5. C.de furt.Iul.Clarus in pract.§.furtum.versi. item excusatur. Ant.Gom.de delict.c.5.n.2. Idem.

fures ob defensionem rerum, quæ aliter recuperari nequeunt, necari impunè possunt. commune inquit Ias. in l. vt vim.n.25.ff.de iusti.& iur. &qui complures authores laudat hac de re copiosè tractans I.Clar.in pract.§.homicidium.ver. vlr.est defensio. Idem.

fures furtis committendis assueti, & famosi fiunt, & furca plectuntur. commune asserit Cepoll. in auth. sed nouo iure. n.19.C.de ser.fug.Habebitur autem & famosus,& furca dignus,qui vel tribus tantum vicibus furtum admiserit.commune pronunciant idem Cepol.vbi s.n.84.I.Clar.in pract.§.furtum.ver.scias tamẽ.Caeteri autem fures nusquam crucis pœnas dabunt. vt communiter probatum testificantur Gomez. in §.ex maleficiis,nu.2.& n.3.Instit.de act.Ana. in c.ex literis, post n.9.de furt.Ampliat & si furtum immẽsæ quantitatis susceperint vt frequenter placitum effantur Ant.de Vbal.consi. crimin.diuers.consil.71.num.22.libr.2.& alij,quos accuratè refert Iul.Clar.in d.§.furtum.ver.sed an pro vno. Idem.

Furãs ac surripiens comestibilia &cibaria in extrema famis necessitate constitutus, seu subtrahens nuditatis necessitate vestimenta,vt quia infirmus est,& non potest quærere victũ, vel charistia,est excusatus à pœna furti tam in foro poli,quã fori,dummodo sufficientem nõ excesserit quantitatem, vt in c.discipulos.de consecra.dist.5. &in c.si quis.extra de furt.per Archi.in c.pœnale.14.q.5.& sic tẽpore necessitatis extremæ licitum est furari. & ista est communis opi.Doct. teste Cagn. in l.quæ propter necessitatem.n.3.5.7.& 8.ff.de reg.iur. & ita tenet etiam Abb.in fi.& Ana.circa fi.in c.3.de furt. & Ang.in l.2.§.cùm in eadem.ff.ad leg.& Rhod.de iact. Bonifac.de Vitel.in tract.malefici,in rub.de furibus &latronib.n.29.Couarru.in regula peccatum.de reg.iur.lib.6.in 2.part.§.1. celeberrimus D.Cornelius Beninca sius Perusinus,in tract.de pauperta te.q.7.11.speciali.n.10.cum aliis seq.& Folleri.in pragmatica.de censibus,in ver.Nicolaus episcopus.n.218. in quib. locis infinitis propè authoritatib. approbant istã sententiam,& fatentur communem esse, & aduerte, q̃ necessitas extrema, tunc dicitur vbicunque periculum vitæ imminet,cui aliter,q̃ per istam acceptionem cibariorum subuenire non potest, vt per Tho.in 22.q.66.art.7.sed iste fur, qui propter ineuitabilẽ necessitatem aliena subtraxit,licet prædicta licitè surripuerit, tamen si ad pinguiorem fortunam peruenerit, restitutionem substractorum bonorum facere tenetur, secundum Abb. & omnes Canonistas communiter, in c.si quis. extra de furt.& Cagnolum in d.l.quæ propter necessitatem.n.8. alios quamplures relatos per Couarruu. loco de quo supra, vbi explicat istam esse communem sentẽtiam. Item licet alicui rem alienam furariæquiualentem, quando rem suam occupatam ab aduersario opulenti, & potenti aliter habere non potest, vt est gloss.in cap.ius gentium. prima distin.& ita tenet Inno.in c.cum olim,el 1.n.8.de rest.spol.Alex.cons.135.n.1.vol. 1.Fely.in c.quoniam.n.13.de simo.& in c.2.de sponsi.in fi. Afflict. in constitutio.Neap.lib.1.rub.8.n.36.Marsi.in sing.178.& in sua practica criminal.in §.constante.n.36.& seq.& Folle.in d. loco n.216.& Corta in memoriali,in ver.dolum bonum.circa fi. vbi tenet q̃ creditor potest furtiuè accipere propria authoritate rem sui debitoris.& idem firmat Marsi.in d.§.constãte.n.37.similiterque furtum impunè potest committi in bonis meretricis,vt voluit Marsi.in repet.l.vniceæ.C.de rap.vir.n. 48.& 52.nec non ex furto perpetrato per quoscunque tẽpore quo luditur in domo in qua ludit ur, non datur nec conceditur aliquo modo actio furti.l. 1.§. prætor ait. ff. de aleat. & not.Grammati.decis.40.n.6. & Foller. in pragmat. de censib. in rubr.Nicolaus.numero 211. vbi recitat alios casus, in quibus furtum est punibile. F.Viuius lib.2.opi.133.

Furatus aliquid tempore necessitatis nõ tenetur illud si ad pinguiorem fortunam venerit restituere, in foro contentioso.com.dicit Summa Siluestr.§.furtum.q.5.quem refert Didac.in repet.in c. peccatum. Sed in foro conscientiæ teneretur restituere.com.dicit Marian.ca.si quis propter. de furt. & Beninca.de paupert.numer.37.Clar.d.§.furt. versic. Sed vidi. P.Fichard.

Furibus pœnam quadrupli iure impositam consuetudo iam antiquauit, atque aboleuit, ac si alicubi in vsu adhuc est, ad illam fures in conscientiæ foro non tenentur. commune asserũt Gomez.in §.ex maleficiis.n.14.instit.de actio.Hippol. in pract.crim.§.ex maleficiis.n.14.instit.de actio.I.Clar.in practi.crim.§.furtum.ver.pœna autem quadrupli. Quod tamen & à iure tum diuino tum humano abhorret, & vtilitati iuris parenti maximè reluctatur.sed ea de re alibi latius,atque opportunius agemus. E.Suarez.

Furem occidere licet, si bona aliter saluari non possunt, vt est communis opi.de qua Abb.in c.interfecisti.de homicidio fallit in clerico.Idem Abb.in c.significasti.n.2.eo.tit. Bona.

PRO.Furem nocturnum impunè licet occidere. l. furem. ff.ad legem Corneliam.de sicar.in c.si perfodiens.extra de homicid. Bellon.

PRO.Fures hodie castigari debent, in auth.sed nouo iure. C.de ser.fugit.in cano.fraternitas.7.q.2. Idem.

Fur præsumitur,si penes ipsum res furto subtracta reperitur,si est persona malæ famæ,aliàs non,vt est communis opinio. & ista mala fama facit indicium ad torturam. Char. in §. furtum.vers.sed nunquid.Soarez vers.furto.num. quadragesimonono. Bonacoss.

fur domesticus etiam debet puniri.Clar.d.§.furtum.versic. posset etiam,nam non excusatur. Bonacoss.

fur etiam pro leui re non excusatur.Sed punitur,vt est communis opinio.Clar.in §.furtum.vers.pariter. Bonacoss.

fur excusatur propter necessitatem famis, vt est commu-

Universidad de Deusto Biblioteca

nis opinio.Clar.d.§.furtum.verſ.quandoque. Bonacoſſ.

furto commiſſo in caupona, hoſpes poteſt iurare, & ſibi creditur contra eum, vt eſt communis opin.Cla.in §.furtum, verſ.pro complemento.

furtum eſt minus delictum quam rapina,vt eſt communis opi.de qua Soc.in c.tuæ diſcretionis.num.5.de pœnis. Bonacoſſ.

fur de iure communi punitur pœna mortis. Clar. in §. furtum.verſ.ſed quæro communem dicit. Quando eſt fur famoſus,& terſit furatus,vt eſt communis opinio. verſic.ſed pone quid in terminis ſtatuti. Et licet de duobus furtis quis fuerit punitus, tamen pro tertio ſuſpenditur, quia aggrauant delictum,vt eſt communis opinio.Clar.ibi verſic.quæro etiam.itidem ſi fuit pro duobus primis furtis per gratiam principis abſolutus. quia per eum commiſſo tertio furto, ſuſpendi debet,vt eſt communis opinio.ibi Clar.verſ.ſed quid.& debent tria furta eſſe diſtincta re & tempore, vt eſt communis opin. Clar.ibi verſ.vnum tamen. Bonacoſſ.

fur debet furca ſuſpendi.non decollari,vt eſt communis opinio.Clar.in §.furtum.ver.eſt igitur.& not. quòd ſuſpenſus, vel decapitatus,ſeu aliqua alia pœna afflictus pro ſcelere,dūmodo ipſum pœnituerit,ſi illa pœna eſt ſufficiens pro delicto, prodeſt, vt in alia vita non puniatur de eodem delicto, quia ſcriptum eſt. Non iudicabit bis in idipſum.Abb.in cap. ex parte.num.3.de ſepulturis. Bonacoſſ.

fur excuſatur à furto,ſi dominus rei furatæ erat ſuus debitor,& ab eo non poterat aliter ſatisfieri,vt eſt communis opinio.Clar.in §.furtum.ver.excuſatur.item excuſatur,ſi erat res amici,vel conſanguinei,vel res modici valoris,vel de voluntate domini rem accepit, vt eſt communis opinio. Clar. ibi. in verſ.excuſatur.item quis excuſatur à furto, ſi numerata ſibi fuerit pecunia,vt alteri reſtituat, quia cum ſit conſuetudo, quòd ad numerum deponatur pecunia penes aliquem, ſi ea vtatur,non facit furtum,quia ex numeratione cenſetur tranſlatum dominium in dubio. & tantundem reddere tenetur. vt per Bal.in l.incendium.C.de rebus credi.& eſt gloſſ. in l. 3. C. depoſi. Secus ſi pecunia non fuerit data ad numerum, ſed ſignata in ſacculo,quia tunc ſi quis eam recipiens vtatur,furtum committit,vt ibi per glo.& per Bal.vbi ſuprà.nu.3.quandoque tamen ex numeratione non cenſetur tranſlatum dominium.Pariſi.conſ.131.in 4.vol. Bonacoſſ.

fur dicitur manifeſtus ille, qui viſus eſt furari, licet non ſit deprehenſus cum furto.com.eſt opi.Clar.in §.furtum.verſ.1. Bonacoſſ.

fur non tenetur.niſi ad reſtitutionem rei furatæ,in foro cōſcientiæ,vt eſt communis opi.Clar.in §.furtum.verſ.pœna autem. Bonacoſſ.

furem vt occidere liceat illi,cui furatur,requiritur,quòd ſit nocturnus, & faciat pro defenſione corporis, vel rerum, & prius clamet. & quòd ipſum non cognoſcat. & per ipſum capere non poſſit,vt eſt comm.opi.& ſi diurnus ſit fur,ſi ſe telo defendat occidi etiam poteſt.comm.eſt opi.Clar.in §.homicidium.verſ.vltima eſt. Bonacoſſ.

furatus aliquid tempore neceſſitatis, non tenetur illud, ſi ad pinguiorem fortunam deuenerit,reſtituere in foro contēcioſo,vt eſt commu.opin.Clar.in §.furtum. verſicul. ſed vidi. Bonacoſſ.

fur repertus cum re furtiua alibi quàm in loco, in quo fecit furtum,non poteſt puniri,vt eſt communis opinio, vt per Graſſum in ſuo communium opinionum libro 2.capi. 10.q. 4.Marſil.ſing.77.vnde fur qui furatus fuit Florentiæ,& portauit furtum ſecum Bononiæ puniri non poteſt. & dum iſte caſus de facto occurriſſet in ciuitate Ferrariæ.IlluſtriſſimusDux Hercules ita iudicauit,vt atteſtatur Petr.Rauennas in ſuo Alphabeto aureo.in verbo fur,ſi furatus. vbi communem opinionem dicit.vide Boſſi.de furtis.nu.18. Riminal.conſ.7. per totum. Capici.deciſ.Neapoli.104. Alex. inter conſilia crimi. conſ.71.nu.18.in 2.tomo.communem dicens.& not.quòd ſi quis ſcienter vendit rem alienam.furtum committit,& de furto punitur,ſi ipſam rem tradat verè & non fictè per conſtitutum.Tiraquel.de conſtituto.in 3.part.26.limi.nume.3. vide Soarez,verſ.furto.numero 407.& ſeq.& vide D.Brunorumà Sole conſil.vnico.nume.52.& num.155.vbi quis ſit repertus cum re furtiua,ſi tamen talis ſit bonæ vocis,conditionis &famæ.iſta inuentio non facit aliquod indicium ad torturā contra ipſum,vt eſt comm.opi.de qua ibi fuſius. vbi ponit exemplum in ſtrazarolis. Bonacoſſ.

fur non poteſt pœna mortis puniri pro primo furto, licet magno, vt eſt com.opi.de qua Alex.inter conſ. cri. conſ.81. nu.21.vol.1. Bonacoſſ.

fur furans ex neceſſitate famis non incurrit in pœnam, vt eſt comm.opi.de qua Abb.in ca.ſi quis in ſummario extra de furtis. Bonacoſſ.

fur,qui cum furto reperitur,accuſari ac puniri poteſt,communis eſt opi.Soarez ver.fur.nu.386. Bonacoſſ.

fures ita condictione ɔueniri poterunt, vt & concluſio,& condemnatio ad dandum fiat,vt eſt comm.opi.Soarez verſ. fures.num.387.vide tamen poſtea.num 388. Bonacoſſ.

fures iuramento in litem ſunt obnoxij, vt eſt comm. opi. Soarez verſ.fures.nu.390. Bonacoſſ.

fures non ideò minus furti pœnis plectuntur, licet dominus rerum proteſtetur ſua voluntate furtum factum eſſe,& eius auctoritate,vt eſt communis opinio. Soarez verbo fures. nu.391.

fures ob defenſionem rerum necari poſſunt,vt eſt communis opi.Soarez in verſ.fures.nu.392. Bonacoſſ.

fures furtis committendi aſſueris& famoſi,furca ſuſpendū tur, vt eſt comm.opi.Soarez verbo fures. & ij loco ſunt, qui tria fecerunt furta,vt eſt communis opinio.ibi.nu.394.cæteri fures nunquam debent ſuſpendi,vt eſt comm.opi.num.395. etiam quòd furtum ſit immenſum,vt eſt comm.opi.ibi.num. 396. Bonacoſſ.

furibus pœna quadrupli hodie non infligitur nec tenentur ad eam,etiam in conſcientia,cum ſit ſublata, vt eſt com. opi. Soarez ver.furibus.nu.397. Bonacoſſ.

PRO.Furtum ſine affectu furandi non committitur. l. furtum.ff.de vſuc.

OBIEC.Opponitur de l.qui ſaccum.ff.de furt.vbi,qui ſaccum cum pecunia ſubtraxit, non animo furandi ſaccum, tenetur.

SOL.Ibi animus ei fuit ſecundario,licet non principaliter, vel directè.

OBIEC.Secundò opponitur de l.fullo.§.qui ancillam. ff. eodem titul.vbi furti tenetur,qui ancillam,non meretricem, non furandi,ſed libidinis tantum cauſa ſurripuit.

SOL.Illud ideo,quia domini intereſt,cùm minus modòvaleat,ſecundum gloſſ.in l.verum.ff.eodem.

OBIEC.Tertiò,& vltimò obſtat.l.cum ſeruus.ff.de cōd. can.da.cau.non ſec.vbi furti quis tenetur,licet animo lucrandi non fecerit.

SOL.Ibi etiam erat lucrum quia voluntatem ſuam expleuit doloſè agendo. vt ibi gloſſ.dicit. Vel dic, quòd illis mes caſus ſunt ſpeciales,& à regula noſtra excipiuntur. Bellon.

PRO.Furtum ſine contrectatione rei nō fit.l.ſi quis vxori. § Iulianus.ff.de furt. Bellon.

furtum dicitur caſus fortuitus tunc ſolum quando à perſona domeſtica fit.Eſt communis opi.ſecundum laſ.in con.42. factum quæſtionis.vol.1. M.Chærian.

furtum in re magna dicitur graue delictum.commu. dicit Abb.conſ.25.nu.1.in fi.lib.1.Clar.d.§.furtum.verſ.quæro.an. P.Fichard.

Furti pœna de iure communi non eſt pœna mortis. com. dicit Gomeſ.in §.ex maleficiis,nu.12.inſtitu.de actio.Et licet in cap.primo.§.ſi quis quinque ſolidos.de pace tenend. videatur conſtitutum quod pro furto quinque ſolidorum quis debeat ſuſpendi,tamen illud intelligendum ibi eſt,quando cum furto concurrebat violatio pacis.comm. dicit Gomeſ.in d.§. ex maleficiis.nu.2. & 3. Et quod illa pœna in omnem caſum hodie de conſuetudine non ſeruetur,atteſtaturGandin.de malef.in tit.de furib.nu.10.Bald.in d.§.ſi quis quinque.num.1.& in auct.ſed nouo iure. nu.3.C.de ſeruis fugit.Notandúmque eſt quòd Pariſ.de Pureo in tit.de ſynod.nu.5.dicit,quòd proles illius Federici conſtituentis illud cap.& alij reges ſucceſſiuè qui illam conſtitutionem ſequuti ſunt,malam vitam finierunt, nec generatio eorum ad tertium gradum peruenit.refert Clar.libr.5.ſent.§.furtum. verſ. Sed quæro quæ ſit pœna. P.Fichard.

Furta duo prius extra territorium commiſſa, computantur ad tertium in territorio commiſſum,ad hoc vt pro tertio furto ſuſpendatur fur,ſi ſtet ſtatutum q; quis pro tertio furto ſuſpendatur.ita Modernos communiter tenere ait Cepol. in auth.ſed nouo iure.C.de ſer.fugit.n.89.in fi.Clar.d.§.furtum. verſ.Sed pone ſtat ſtatutum. P.Fichard.

furta duo præcedentia,etiamſi fur per gratiam ſuper iis abſolutus fuerit, nihilominus erunt computanda ad tertium commiſſum.comm. obſeruari atteſtatur Chaſſan. ſuper conſuet.Burgund.num.21.quem refert Didacus libr. 2. reſolut. cap.10.num.2.circa fi.Clar.dicto.§.furtum.verſic. ſed quid ſi. P.Fichard.

furta tria vt dicantur, debent eſſe diſtincta tam tempore,

Universidad de Deusto
Biblioteca

quam re.comm.dicit Cæpol.in auth.ſed nouo iure. C. de ſer. fugit.num. 105.Clar.d.§.furtum.verſ.vnum tamen. P.Fich.

furtum factum de re magna dicitur graue delictum, vt eſt communis.vbi latius.Clar.in §.furtum.verſ.quæro an. Bonacoſſ.

furtum vel ſubtractio facta perſona domeſtica, dicitur caſus fortuitus vt eſt communis opinio legiſtarum & canoniſtarum.de qua Laſ.in conſ.42. nu 3. in 1. vol. alias ſecus ſi fiat à perſona non domeſtica.

furtum.ſtatutū,qpro tribus furtis fur moriatur,non habet locum in contrectāte rem vnam per tres diuerſas iuriſdictiones,vt dicatur tria furta commiſiſſe,ſecundum Bal.Ang.Fulg. & Sal.in auth.ſed nouo iure.C.de ſeruis fugi.Bal. in c.cum eccleſia ſutrina, ext.de cauſa poſ.& propr.maximè cum tale ſtatutum tanquam odioſum ſit ſtrictè & propriè intelligendū.c. odia.de regu.iur.Non enim in caſu præmiſſo eſt plus quàm vna res,vnus dominus, quo inuito res eſt contrectata, conſequentet vnum furtum, quicquid cōtra dixerit Bart.in l.ſi dominum.ff.de fur. Balb.deciſ.270.

furtum dicitur caſus fortuitus tunc ſolum,quando à perſona domeſtica fit,vt eſt communis opinio. Chærianus in ſuo communium opinionum.verſ.furtum.& quando furtum dicatur facere incidens arborem.Ruinus conſilio 105.num. 3. in 4.volu.Quomodo probatur caſus fortuitus, clandeſtinus, vel occultus.Alexand.conſilio 146. per totum. in 6. volum. Bonacoſſ.

furtum eſt licitum eius ſummæ,quæ liquido apparet,& aliter exigi non poteſt,vt eſt comm. opi. Soarez verbo furtum. nu.399. Bonacoſſ.

furtum ſi ab eo famulo vel ſeruo fiat,qui rem deferendam ad aliquem ſuſcepit. ſiue famulus,vel ſeruus rem illam mittētis ſit, ſeu rem accepturi.Si eius tamen conditionis fuit, vt ſimilia negocia tranſigere ſoleret, furti damnum ille patietur ad quem res mittebatur. non verò qui rem mittebat, vt eſt communis opinio.Soarez verbo furtum. Limita niſi res illa. quæ portanda committitur, ac furto intercipitur pecunia ſit, aut res aliqua,quam in genere deberet eius miſſor,vt eſt communis opinio,ibi.num.401. & ſi æquitas videatur in contrarium.item limita.Niſi expreſſim conuentum eſſet, vt aliquis nominatim declaratus,vel ipſemet debitor rem apportaret.ibi. Bonacoſſ.

furti actio etiam pro re minima ſubſtracta,gallina.vel cuo datur,vt eſt communis opinio.Soarez verſ.furti actio.nume. 404.Licet pœna minuatur.vide tamen ipſum,& hoc eſt,quia de minimis curatur quando tractatur de conſeruandis regulis iuris communis.vt declarat Curt.iun.conſilio.287.num. 19. Bonacoſſ.

furtum eius ſummæ,quæ alioquin liquidò debetur, & aliter exigi nequeat,licitum vnicuique eſt.commune aiunt Dida.à Couarru.lib.1.reſolut.ca.2.num.15.verſ.4. eodem iure, & latè Viuius lib.2.opi.133.vbi alias ſpecies recenſet,in quibus furtum aut licet,aut non punitur. E.Suarez.

furtum ſi ab eo vel famulo,vel ſeruo fiat,qui rem deferendam ad aliquem ſuſcepit,ſiue famulꝰ ſeruúſve rem illam mittentis ſit.ſeu rem accepturi: ſi eius tamen fuit conditionis,vt ſimilia negotia tranſigere ſoleret,furti damnum ille patietur ad quem res mittebatur,non verò qui rem mittebat.vt commune ponit Ant.Gomez.de contract.cap.6.nu. 3.Excipe niſi res illa,quę reportanda committitur,ac furto intercipitur,pecunia ſit,aut res aliqua, quam in genere deberet eius miſſor. vt frequenter placitum dico ex Paul.Caſtr. & Alex.ad Barto. in l.argentum.ff.commod.Baldus & Salic. in l. ſi is cui. C. de furt.laſ.in l. 1.ff.de eo per quem factum erit. Anto.Gomez.d. c.7.& ſi ęquitas,atque ipſa vtilitas iuſti propè mater & æquirefragari videatur verū ea de re alibi vberius. Excipe ij.niſi ſi expreſſim conuentum eſſet vt aliquis nominatim declaratus vel ipſemet debitor rem apportaret,vt probat luculēter text. in leg.eum qui.§.vltimo cum l.ſequenti.ff.commod.&ponit receptum Gomez.vbi ſ. Idem.

furti actio etiam pro re minima, veluti pro ſubtracta gallina, atque etiam ouo intercepto dabitur. vt receptum reſtificantur Tiraquel.in tract.de indic.in rebus min.exigend.verſ. 10.Didac.Couar.libr.1.reſolut. cap.3. num. 12. & qui vſu id ſeruari ſcribit,licet pœnam imminui ob rei furto ablatæ exiguitatem affirmet Iulius Clarus in pract.criminal. §. furtum. verſ.pariter etiam quamuis Didac.à communi placito diſſentiētis opinio mihi magis arrideat eamque alibi probare multum,lateque adnitar. E.Suarez.

furto ſublatam rem qui bona fide emit,ſi res extet,illam reſtituere tenebitur,ſi verò euanuit,quatenꝰ locupletior factus eſt, rei precium domino illius refundet. vt frequentiſſimis qua Theologorum,quà canoniſtarum calculis ſancium aſſe uerat Didac.à Couarru.in cap.peccatum, de reg.iur.libr.6. E. Suarez.

furto res amotæ,atque apud aliquem ſpectatæ fidei homi nem repertæ, illum furti non arguent. ſecus ſi vilis atque improbatæ vitæ homo ſit.commune affirmat Auguſt. ad Ange. de malef.in verſ.& veſtem cœleſtem,poſt nume. 19. ac latius Iulius Clarus.in pract.§.vlt.q.21.verſ.vlt. Idem.

furto res ſibi ſubtractas vnuſquiſque in alterius domo poterit inueſtigare, ſi facultatem prius à iudice adipiſcatur. vt commune doctorum placitum renunciant Auguſt.ad Ange. de malef.in verſ.& veſtem cœleſtem.numero trigeſimoquarto. practica conradi poſt numero 14. Quamuis huiuſmodi copiam non eſſe à iudicibus faciendam aſſerat receptum Abbas in c.qui cum fure.ext.de fur. quem refert accuratè de materia agens Iulius Clarus in pract. §. furtum verſ. quæro nunquid. Idem.

furtum eſt contrectatio rei alienæ fraudulóſa inuito domino cum animo & intentione lucri faciendi.l. 1.§. 1.ff.de fur.§. furtum.inſti. de obl. quæ ex delic.na. vide Ang.in tract.male. in ver.& veſtem.in 1.col.Alex.in 4.vol.conſ.127. P.Andora.

Libell*.in actione furti ſic formari poteſt. Propono. quòd talis equs ad me ſpectabat & ſpectat iure dominij. vel quaſi. vel poſ.tantum.vel quòd habebam ius in eo.vel habebam in commodatum,prout caſus erit. Et qꝰ ipſum equm.Petrus de hoc.anno præſenti. 1494.& de præſenti menſe aprilis. de tali domo mea.ſita &c. contra meam voluntatem furto abſtulit clā.ſi fur.non erat manifeſtus.Alias dicas palam & manifeſte. Si tñ velles addere ſcienter & dolosè, & appenſate animo lucrandi poſſes.& qꝰ ipſum equm de loco ad locum amouēdo. contrectauit.Quare peto dictum.Pe.puniri ad duplum,ſi non erat furtū manifeſtum, alias ad quadruplum æſtimationis dicti equi. qui valet ducat. 20. vel ad duplum & quadruplum dicte poſ.vel intereſſe.quando agis quia tua intereſt.

Poſſes etiam ꝓcludere,quare peto cum puniri & condemnari ſecundum formam iuris & ſta.Vel ſic.qr̄ Peto per vos declarari dictum pe. commiſiſſe dictum furtum. & condemnari.ad formam iuris & ſta.Iſtas formas ponit Ang.Aret.in §.ex maleficiis.Inſti.de actio. P.Andora.

Libellus.in cōdictione furtiua.Concluditur.ſic.Quare peto dictum Pe. furem vel dictum eius hæredem condemnari. ad dicti equi reſtitutionem.ſi extat.alias in eius veram æſtimationem. Ita dicit Angel.Aret.in §.ſic itaque. inſtitut.de actio. P.Andora.

Poteſt quis criminaliter accuſare & petere rem ablatam ſibi reſtitui cum damnis expeñ & intereſſe. l. qui crimen. C. qui accuſa.non poſſ. cum aliis alleg.per Angel. Aret. in tract. malef.in ver.& veſtem cæleſtem. in 3.col.& latius in 15. col. vbi all.l.interdum.§.qui furem.& ibi Bart.ff.de fur.

Quæ ſit pœna furti de iure communi. vide ample. Angel. vbi ſupra in 3. & 4. colum. & Iaſonem. in l. cum ſeruus in ſecunda colum.ff.de cond.ob.cauſam.vbi dicit.quòd in famoſo latrone clarum eſt quòd debet furcha ſuſpendi. l. capitalium.§.famoſos.ff.de pœnis.

Eodem modo fur famoſus ſecundum Bar.ibi.

Idem in graſſatore.d.l.capitalium.§.graſſatores.

Et quis dicatur famoſus latro.declarat tex.in §.fures.in authen.vt nul.iud.

Et dicitur fur famoſus ſuſpendendus furcha. qui tria furta commiſit.ſecundum.Bal.in l.nemo.C.de epi. aud. & in auth. ſed nouo iure.in prin. C.de ſeruis fug.ſequi.Ang.in l.quod ſi nolit §.quia aſſidua.ff.de edil.edic.

Ipſe tamen Iaſon.dicit.quod aliter videtur tenere Alex. in conſ.non reperitur.incipiente.ſtante ſtatuto ciuitatis parme. allegans.quòd ita tenet Iacob.Butr.Angel.& Sal.in d.authen. ſed nouo iure ſcilicet quòd fur famoſus non debet furcha ſuſpendi. Et iſtud dicit Iaſon.ſibi placere.& pro hoc ponderat text.in d.§. graſſatores. iuncto §.famoſos. quæ iura ſic induc. dic.text.in §.famoſos.quòd famoſi latrones debent furcha ſuſpendi in ſolatium interemptorum, & vt tranſeat in exempl. cæteris. ponderat ipſe Iaſon. iſtud verbum interemptorum. quia videtur loqui de his qui in ſtatutis publicis non ſolū diripiunt bona ſed etiam occidunt homines.item in d.§.graſſatores quæritur. qua pœna debent grāſſatores puniri. & dicit. text. quòd debent puniri capitali pœna ſi in via pu. cum armis bona diripiunt. Ergo ſimplex fur, etiam ſi ſæpius furripuiſſet non debet puniri pœna capitis. Et maxime quia in criminalibus debet ſumi mitior pars. & ſic fur non debet ſuſpendi ſed debet ſuſtigari. & aliter puniri ſecundum formam

dict

dicte auth. ſed nouo iure. qui eſt ad hoc. melior text. qui ſit in iure ſecundum Bal. in l. 2. ad fi. C. de noxa.

Tu adde quòd illud conſ. Alex. eſt in 4. vol. conſ. 110. Adde etiam eundem Iaſonem in §. ex maleficiis. in 1. col. inſti. de actio. Cepo. in auth. ſed nouo iure. in decimanona col. de ſer. fug.

Limitat Iaſon niſi eſſet vnum furtum valde enorme. Quia tunc poteſt furcha ſuſpendi. dato etiam quòd ſta. tria requireret. quia vnum furtum valde magnum æquipollet tribus. argumento. l. ſi is qui tres. §. fi. ff. de excuſ. tutor. & quia licitum eſt ex cauſa. ll. & ſtatuta. tranſgredi. ſecundum Inn. in ca. 1. de conſtitu. Ita tenet Bald. in d. auth. ſed nouo iure in prima col. & in cap. 1. §. iniuria in 2. col. de pac. iuramento. firm. vbi refert ita tenere Cy. in d. auth. ſed nouo iure. & ad hoc alleg. etiam dict. leg. cum ſeruus. Et iſtud ſequitur Panorm. in cap. inter alia in vlt. col. de immu. eccl. & Ang. in d. ver. & veſtem. in 5. col.

Vide tamen. eundem Iaſonem. in dicto §. ex maleficiis. in ſecunda colum. & quæ dixi. in verbo pena arbitraria. §. 14. verſ. item per dictum. Cepo. in auth. ſed nouo iure in 13. colum. & ſequent. de ſeruis fug. Angel. inſtitu. vi. bo. rap. & in dicto. §. ex maleficiis.

Subdit Iaſon. in dicta lege cum ſeruus. quòd furtum dicitur enorme. licet ſit modicum quando eſt valde ſcandaloſum. quia ex eo ſequitur fractio pacis pu. all. Bal. in c. j. §. ſi quis quinque ſolidos. per illum tex. de pace tenen.

Ipſe tamen Iaſon. tenet contrarium. poſt Sal. ful. & Paul. de Caſt. in d. auth. ſed nouo iure. & Io. de ana. in c. fi. de fur.

Limita etiam niſi quis rem ſacram vel religioſam furto abſtulerit quia capitali pena punitur. §. item. l. Iul. peculatus. inſt. de pu. iud. Ang. vbi ſ. in 3. col. in add. Ariminenſ.

Vide aliquid per Iudo. ſing. 319.

Quid ſi ex ſtatuto. debeat quis pro tertio furto ſuſpendi. Et fur paſſus fuit penã primi & ſecundi furti quia fuit fuſtigatus vel huiuſmodi. Poſtea fecit vnum furtum quod eſt tertium. debeat ſuſpendi. vide Ang. vbi §. in 5. col. qui concludit quòd ſic. De quo etiam vide Fely. allegantem infinitas remiſſiones. in c. ſic. in 2. col. de teſti. Cepol. in d. auth. ſed. nouo iure. in 21. col.

Sed quid ſi furetur plures res eodem tempore. & loco. an dicantur plura furta. vide ſonz. in 1. part. conſ. 33. in 5. col. vbi tenet quòd non. all. Bar. in l. eum qui. §. idem dicitur. ff. de fur. & Bal. in d. auth. ſed nouo iure. addo. Ang. inſti. vi bo. rap.

An autem furta alibi commiſſa. aggrauent delictum & ſic furtum commiſſum in loco originis? Bar. in l. ſi cui. §. fi. in fi. ff. de accuſ. tenet quòd ſic. & hanc opinionem. tenet Ang. vbi ſ. in fi. 5. & in prin. 6. col. & in ver. exiſtens florentie. in prin. & pro hac opinione. aug. ari. in d. ver. & veſtem. in 13. col. all. infinitas deciſiones licet dicat quòd opi. Bart. eſt nimis rigoroſa. eam tamen ſequitur. Iaſon. in l. ſi idem cum eodem in 2. col. de iuriſdict. om. iudic. & in l. eum qui. §. in popularibus. in vlt. col. de iureiur. Panorm. in c. 1. de cler. percuſ. Cępol. in d. auth. ſed nouo iure. col. 20.

Contrarium tenet Aug. Ari. in d. ver. exiſtens Florentiæ. in 1. addit. alleg. Bal. in l. 1. C. de ed. act. & Ioan. Andr. in additio. Specul. in rubr. de furt. & Sal. in l. ſeruos. C. ad leg. iul. de vi. dic. etiam Barb. in 1. vol. conſ. 47. col. 19. & 20. q̃ multi moderni tenent contra dictum Bar.

Vide etiam Fel. in c. cum contingat. de fo. comp. vbi etiam dicit, quòd licet poſſit puniri, ſeu quòd delicta alibi commiſſa aggrauent. tamen debet limitari, niſi de illis fuerit punitus. alleg. Arc. in d. c. ſic.

Sed in hoc tenet contrarium Iaſon. in d. l. ſi idem cum eodem. & in d. §. in popularibus. alleg. Bal. in authentic. qui ſemel. C. quomodo & quando iud. vide Alexand. in d. l. ſi cui. §. fin.

Quæritur, aliquis commiſit furtum in Pinerolio, & cum re furtiua poſtea ſe tranſtulit ad alienum territorium, nunquid poterit puniri per illum iudicem vbi reperitur cum re furtiua. Bar. in l. ſi dominium. ff. de fur. tenet quòd ſic. & in l. ſi abducta. C. de fur. & in l. ſed nec. ff. de cond. fur. Nam ſicut mutatione dominij noua naſcitur actio furti. d. l. ſi dominium. ita etiam mutatione territorij ad vindictam publicam. Et dicit Angel. vbi ſ. in 6. col. quòd ſemper ſequutus fuit opinionem Bar. quæ multos ſuſpendi fecit. & quòd licet doct. Bononienſes conſuluerint contrarium, per rationes, quas refert, tamen quòd opinio Bartol. eſt ſequenda: & allegat multos, qui illam tenent. Idem Angel. in §. 1. inſtitut. de obligat. quæ ex delict. Bal. in l. vnic. col. 6. in fi. C. de confeſſ.

Aug. ari. ibi limitat opinionem Bar. procedere, ſi fur in initio fuit propoſiti, vt in aliud territorium ſe transferret: quia tunc ibi maleficium conſummatur, & ibi poterit puniri. alle. Ang. in d. l. ſi dominium.

Et inter alias limitationes dicit, q̃ opi. Bar. procedit in fure vagabundo. all. Ang. in d. l. ſi abducta.

Limitat etiam vt reſtringatur opinio Bar. ſi fur proroget iuriſdictionem iudicis, & dat pro cautela, vt iudex faciat prorogari. all. Ang. in d. l. ſi abducta.

Limitat quoque notabiliter, quando fur fuiſſet inuentus cum re furata, ſecus ſi cum pretio. alleg. Bal. in l. j. C. de confeſ. tu dic q̃ iſtud etiam tenet ibi Ang. Are. qui pro hoc alleg. tex. in l. qui vas. §. fi. ff. de fur.

Limitat præterea, ſi fur fecit reſidentiam in alio territorio, per ſpacium vnius diei, quia tunc ibi poterit puniri, alias ſecus. alleg. ſing. Bal. in l. qui furem. ff. de ſta. ho.

Tandem ipſe Aug. ari. relatis hinc inde omnibus opinionibus, concludit opinionem Bartol. non eſſe ſequendam, licet eam ſequantur aliqui latrunculatores Sitibundi ſanguinis humani. Adde Cæpol. multa allegantem, & dicentem hanc opinionem contra Bar. eſſe veriorem & communiorem, in conſil. 59. in penultim. & vltim. column. Panorm. in c. 1. num. 11. de rapt.

Quærit Ang. vbi ſ. in 10. col. an cuſtos rei ſubſtractæ poſſit torqueri ſine indiciis, & dicit quòd ſic. alleg. Bar. in l. 1. ff. de off. præfec. vigil.

Sed Aug. ari. ibi dicit, quòd Bart. non dicit quòd ſine indiciis poſſit torqueri: & ſi hoc diceret, ipſe intelligeret quando cuſtos eſſet vilis vt ſeruus, alias ſecus.

Tu in hac materia, adde Iaſonem in l. ſi quando. col. 9. C. vnde vi. vbi dicit, quòd ſi fiat furtum alicui de nocte, eſt præſumendum quòd fuerint vicini, & poſſunt torqueri. allegat Bart. in l. dominus horreorum. ff. locat. & in l. 1. ff. fur. aduer. nau. & Bald. in l. 1. in princip. in bona lectu. C. locat. vbi dicit, q̃ illi vicini debent torqueri, de quibus magis ſuſpicatur. alle. etiam Bal. in l. pignus. C. de pign. act.

Vide tamen in ver. inquiſitio ſine fama. §. 17.

Et in ſimili in denegante reſtituere rem quam ſuſcepit cuſtodiendam, vt poſſit torqueri, vide Ioann. de Imol. in conſil. 2.

Quærit etiam Ang. ibi in 11. col. Quid ſi quis emit ſcienter rem furtiuam, an teneatur furti, & dicit q̃ ſic. l. inciuilem. & ibi doct. C. de fur.

Et idem in recipiente rem furatam in pignore. l. ſeruus cuiuſdam. ff. de cond. indeb. & ita tenent Bar. & Ful. in l. eos. C. de fur. de quo per Ana. conſ. 70. & Iaſ. in d. l. ſeruus.

Secus ſi ignoranter emeret, debet tamen nominare furem, ne ipſe incidat in ſuſpicionem. d. l. ſeruus.

Limitat ipſe Ang. niſi ſit bonæ famæ, & iuret ſe non cognoſcere illum qui vendidit.

In omni tamen caſu tenetur rem reſtituere ſine pretio. d. l. inciuilem.

Tenetur furti qui conſtituit vnum librum pro pignore, & poſtea alium ſubmiſit. Ang. vbi ſ. col. 12.

Et ſubdit ibi Aug. ari. quòd tenetur crimine ſtellionatus, ille qui perſuaſit ebrio, aurum eſſe, cum eſſet æs, & ſic extraordinarie punitur. vt etiam dixi in ver. pœna arbitraria. §. 10. & aliquid in ver. Barataria.

Si debitor ſpecialiter obligauit aliquam rem mobilem creditori, licet non tradiderit: ſi tamen eam poſtea vendat, committit furtum. l. ſi quis rem pignori. ff. de fur.

Furtum committit, qui vincit in ludo pecuniam filiofam. Alex. in add. in d. l. ſeruus. & ibi Iaſ. alle. Bal. in rub. C. de cond. ob turp. cauſam. Idem vult Alexand. in l. ſi quis cum ſciret. ff. pro empt.

Dominis enim reſtituenda ſunt. Bald. in rubr. de rer. diuiſ. col. 7.

furtum committit, qui ligna vi fluminis impulſa retinet. Feder. conſ. 107. facit quod vult Iaſ. in l. ſi quis nec cauſam. §. res pignori. ff. ſi cer. pe.

Et tunc eſt cautela, quòd fiat proclama. quòd domini veniant ad capiendum. Alex. in l. prætor. §. de his. de dam. infec.

furtum committit, amicus qui vendit equum amici, eo non habente ratum. Ang. & Iaſ. in l. 1. col. 1. C. de fur.

Meum equum, furto captum, apud alium exiſtentem, capere poſſum. Iaſ. in §. quadrupli. col. 7. de actio. vide in ver. fugiens. §. 3. & in ver. equus §. 1.

Is cui datur pecunia alicui portanda, ſibi retinendo, furtum committit. l. ſi is cui. C. de fur. Paul. de Caſtr. in 2. volum. conſ. 337. alias 335. Iaſ. in l. ſi ego. in fi. ff. ſi cer. pe. & latius in l. eius qui in prouincia. col. 11. & 12. eod. titul.

Universidad de Deusto
Biblioteca

An autem is cui portanda erat possit agere vide notabiliter Dy.cons. 17.

Furtum committit recipiens scienter indebitum.Cor.in 2. vol.cons. 121.ver.cum recipiens.

Receptans scienter rem furatam. tenetur furti. l. eos & ibi Bar.& doct. C.de furt.Angel.in d.verbo & vestem.in 12. colum.

Et ibi vide Aug.qui dicit ꝙ extraord. punitur. ex quo præstat auxilium post factum maleficium.de quo latius. in verb. & dicto malefi.

An præsumatur.contra illum apud quem res furata reperitur.vide Ang.vbi s.in 14.& 15.col.de quo etiã aliquid in ver. fama publ.in 6.col.

Quid si reperiam. animalia. quæ dent mihi damnum an possim retinere.vide Angel.vbi s.in 15.& 16.col.

Vtens re comodata ad alium vsum. committit furtum. l. si vt certo.§.denique ait.ff.comod.l.si furtũ.ff.de cond.fur. Ange.vbi s.in 16.col.

Idem in deposito s.depositum §.10.

Limita nisi verisimiliter crediderit dominum permissurũ. gl.in d.§.denique.Ang.vbi s.de quo vide no. per Bar.&Ange. in l.inter omnes §.recte.ff.de fur.

Vtens re pignorata.furtum cõmittit l.si pignore.& l. interdum. ff.de fur.Pan.in c.j.de deposito.

Quid si confiteatur comodasse.vide notabiliter.Cor. in 3. vol.cons.260.

Quid si famulus hodie furatur vnam rem pauci valoris, & cras aliã,& alio die aliam,dic ꝙ debet suspendi.Aug.ari.vbi s. in 17.col.al.Bal.in l.pen.C.de fur.Addo Fel.in c. at si clerici.§. de adulteriis in vlt.col.de iud.fac.quod vult ipse Fel.in ca.Ad abolendam.de hære.& Barb.in 1.vol.cons.11.in 6.col.&in 2. vol.cons.11 in 12.col.& in vlt.col.& Ias.in §.ex maleficiis.in 2.col.inst.de actio.

Vide tamen Alex.in 4.vol.cons.110.in fi.

Quid si quis intituletur de furto.& compareat dñs rei furate dicens fuisse factum de eius vol. vide Bar. in l. inter omnes.§.recte.ff.de fur.& quæ dixi in verbo.fiscus.§. 17.versicu. facit quod notabiliter.Panormitan.in cap. dudum nume. 18. de elect.

Si quis accedat animo furandi & non furetur quia non potuit. punitur pœna extraord.Bar.in l.faccularij.de va.& extraord.cri.& in l.vulgaris §.qui furti.ff.de fur.Ang.& Aug.ari.vbi s.in pen.col.

Addo Ias.in l.3.§.si rem.ff.de acq.poss.

Falsus procurator exigendo sine mandato, committit furtum.l.falsus C.de fur.Angel. & August. vbi suprà in penulti. colum.

An pro inuestiganda re furata liceat domum alicuius perquirere vide Bar.in l.1.ff.de seruis fugit.& Angel. & August. vbi s.in vltima columna. & in §.feræ. instit.de rerum diuisione.& in §.conceptum.de obli.quæ ex delic.na.

Fur an auctoritate propria capi possit.Ias.instit. de actio. in prin.in 11.col.dicit quòc sic.vide ibi per eum.

Iudex potest iubere rem furto subtractam restitui. Ias.in §. ex maleficiis in 16.col.insti.de actio.

Furtum pro quo imponitur.pena furcharum.est maius delictum quam homicidium.Dec.in cons.65.& in c.at si clerici. in 5.col.de iud.

Ad materiam.l.rei communis.cum 2.seq.ff. de fur.&l.merito.ff.pro socio.vide notabiliter Alex.in 4.volu.cons.127.in pen.col.vbi dicit ꝙ habent locum.quãdo malo animo & per fallaciam quis subtrahit rem communem.& ꝙ in dubio non præsumitur facere malo animo.

Vide etiam Bar.in l.si socius.ff.de furt.vbi dicit verum esse, quòd non præsumitur facere malo animo.& sic committere furtum.quando vtitur.re ad eum vsum. ad quem est destinata.secus si vteretur aliter ita ꝙ socio auferret commoditatem part.suæ.vt ibi per eum.

Papa non potest dispensare super furto quominus restitutio.fiat.Alex.in 2.volum.cons.1.alleg. cap. cum tu. de vsu. & alia.

Adde tamen ꝙ si iuste tenereris ñ in aliquo. nec haberem probationes ,& sic non possem ius meum consequi.est ñ licitum in conscientia tantum furari de tuo.l. si non fortem in prin.ff.de cond.indeb.Inn.in c.olim.de rest.spol.

Quod intellige. dummodo fieri possit sine scandalo.& ita vult Alex.in 1.vol.cons.135.& in 4.vol.cons.127.de quo per Fel.in c.1.in 6.col.de iud.& in c.2.in 1.col. de præscrip.& in c. ex tenore.in prin.de testi.Barb.in 2.volu.cons.12.in 3.col.Ias. in l.1.in 5.col.C.de testa.Cæpo.cons.26.

Vide in verb.compensatio.§.2.

Furti inquisitio quæ & qualia continere debeat.vide notabiliter Sonz.in 1.part.cons.8.vbi primo dicit quòd debet poni valor rei subtracte.allegat Bar.in l. pedius. ff. de incen. rui. naufr.& alia.& subiungit non sufficere quòd ex verbis narratiuis processus appareat de valore nisi apponatur. in conclusione processus.

Sed in hoc Aug.ari.in verbo valoris & communis æstimationis.dicit quòd sufficit apparere in processu. de valore.vt ibi per eum.

Furtum constante matrimonio licet vxor non dicatur cõmitere:tamen si aliquid furatur quando vir laborat in extremis,tenetur actione furti hæredibus viri.Angel.in §.hi qui in fin.instit.de obligat.quæ ex delict.nascunt. P.Andora.

Secundò dicit esse apponen. quòd res pertinebat ad talem iure dominij. vel quasi alias si simpliciter diceretur quòd pertinet.non procedit inquisitio pro furto.al.Bar.in cons.154.incip.videtur dicen dictos accusatos.

Et multa alia notabilia deducit, quæ vide per eum. P. Andora.

Adde ꝙ sic. inquisitio debet continere locum & tempus. Ita confessio intitulati.Bar.not.in cons.228. Et ita tenet Cor. in 4.vol.cons.134.circa fi. P.Andora.

Furtum an connumeretur inter casus fortuitos.vide Barb. in 1.vol.cons.53.& Ias.in §.sed iste.col.x.insti.de act.& in effectu fit distinctio. Aut culpa præcessit. & non connumeratur inter casus fortuitos Aut non præcessit.& furtum fit à familia ri.vel rupta apotheca & huiusmodi.& tunc secus.vide per eos & per Ang.in d.§.sed istæ.in 3.col.vide etiam Bal.in l.1. C. de positi. P.Andora.

Quid si compareat dominus rei furatæ & attestetur. dedisse licentiam.an ei credatur.vide s.in verbo.fiscus.§.17. & s.e. §.26.

Furtum committitur.etiam in vno ouo.gl.in §.gallinarum insti.de re.diuis.

Sed quæ est ratio quòd actio furti datur pro re minima. & non actio de dolo. dic quòd in furto inspi. iniustitia. & non quantitas.secus in actio.de dolo. ita subtiliter Petr. gerar.singul.19.

Ad materiam leg. secundæ.C.de furt. vide Cæpol. clausula.10.

Furtum domesticum est punibile si sit exig. Ang.in §.i.inst. de hæred.qual.& differentia,& in §.ij qui. insti.de obl. quæ ex delic.na.

Et qui emit scienter rem per filium furatam,etiam patri tenetur. Aug.in d.§.ij qui. P.Andora.

Furta ita,& taliter leges, & iura abhorrent, vt contra fures actiones ciuiles,ad vtilitatem priuatam.& criminales pro bono public.inducere curauerint; & sic aduersus fures,ciuiles& criminales actiones competunt.l.licitatio. §. quòd illicitè. ff. de public.& l.fi.ff.de fur.& per Deci.cons.520.si quidem contra fures agitur aliquando petendo pœnam dupli,& aliquando quadrupli.§.dupli.& §. quadrupli. instit. de act. ideoque si aliquem furem condemnari contigerit ad mortis pœnam vigore ca.regni,incipien.ad hoc quod nostrorum, iudex in eodem iudicio,instantia,& sententia condemnare debet,& tenetur ipsum accusatum de furto,ad pœnam mortis.& ad rei furtiuæ restitutionem,vt est cautum.in c.regni.si de furto,& ante dictum c.voluit glo.& Bar.in l.interdum.§.qui furem. ff.de furt.& Inn.in ca.cùm oportet.extrà de excus.aliter iudex ipse tenetur de suo proprio. Caue igitur cùm eris iudex in casu isto in iudicando diffiniendoque negotia ne erres.verùm præ dicta pœna quadrupli in foro conscientiæ non est permissa,secundum gl.in c.fraternitatis.duodecima quæstione secunda, quam singularem esse scripsit Ias.in l.vt vim.n.22.ff. de iustit. & iur.& Mathesil.sing.23.& hinc Bal.in l.post decisionem.C. de furt. dixit, quòd fures in foro poli duntaxat ad restitutionem bonorum furto subtractorum tenentur, & ista est communis opinio,teste Gomes.in §. ex maleficiis, numero 14.instit.de act. & dato quòd res ista furto subtracta , & iniustè occupata absque culpa furis, seu violenti occupatoris perierit, nihilominus fur tenetur ad æstimationem dictæ rei peremptæ,etiam in foro conscientiæ,& animæ, secundum Tho. seda secundæ;q.sexagesimasecunda, articulo sexto, Sylvestr.in ver.furtum.§.16.gl.Anch.in 5.oppos. & Couarruuias.in reg. peccatum.de reg.iur lib.6.vbi in 2.part.§.6.n.j.&seq.declarat istam opi.& explicat cum ea omnes transire. F. Vivius. lib. 2.opin.134.

Furto subtracta res potest quæri in domibus suspectis per familiam potestatis ad instantiam domini,non autem est dan

da licen

Universidad de Deusto Biblioteca

da licentia ipſi domino perquirendi ob ſcandalum euitandum.Clar.in §.furtum.verſi.quæro.vbi communem dicit. & no.q actio furti competit ei,cuius intereſt rem ſaluam eſſe.licet non ſit dominus.§.furti actio.inſtitu.de obliga.quæ ex delic.naſcuntur. Bonacoſſ.

Furto ſublatam rem,qui bona fide emit,ſi res extet,illam reſtituere tenebitur,& ſi non extat,quatenus ſit factus locupletior rei,precium domino reſtituere tenetur,vt eſt communis opi.Soarez ver.furto.n.406. Bonacoſſ.

Furtum de nocte factum poteſt probari per teſtes domeſtico,vt eſt communis opi.de qua Curt.iun.conſ.270.num.3.in 3.vol.

Furtum debet eſſe patens,& de furto prius conſtare debet, ſaltem legitimè ante omnia.Crauetta conſ.260.n.40. in 2.& iſta eſt communis opi.de qua Io.Amicus conſ.131.nu.7.nec de eo ſtatur iuramẽto accuſantis,quia eſſet teſtis in cauſa propria.contra l.nullus ff.de teſtib.Gratus in conſ.10.n. 12.in 2. vol.& eo minus,ſi eſſet mulier quæ accuſaret,& maximè peregrina.ideſt meretrix.Placa Epito.delic.c.34. Soc.iun.conſi. 1.n.102.in 1.vol.facit,quod dicit Corn.in conſ.14.litera x.in 2.vol. & quando ſit furtum oportet, vt præcedat domini acclamatio, vel vociferatio,vel lamentatio.Specul.in tit.de pignoribus.ver.& nota.& in tit.de furtis.ad fi.n.25.Blancus in pract.crim.fol.35.n.25.ver.acclamatio.& not.q ſtatutum de fure haber locum in raptore. vt eſt communis opin. de qua Burſ.conſ.94.nu.6.& ſeq. Bonacoſſ.

Furtiua res ſi non extet, ſtatur iuramento domini cui res furata eſt.quò ad æſtimationem.com.dicit Pariſ.conſ.109.n. 30.lib.3.& arteſtatur Boſſ.in ti.de rapin.n.37.Clar.§. furtum. ver.item contra. P.Fichard.

Furtiuam rem dominus cui furata eſt poteſt cum authoritate iudicis in aliorum domibus perquirere. communem dicit Anguſt.& Ang.de maleficiis,in verb.Et veſtem cæleſtem. n.34.Pract.Conrad.n.20.Papo.lib.23.ti.6.Arreſt.3.& ita magis communiter in practica tenetur.

Licet alij dicant contrariam communem,vt Abb. in c.qui cum ſure.nu.6.de furt.quem refert Pract.Conrad.d. numero 20. Clar. libro 5. ſent. §. furtum. verſicul. quæro nunquid. P.Fichard.

Furtiua res reperta penes aliquem facit indicium ad torturam,contra illum, penes quem reperta fuerit, niſi etiam ipſe doceat,à quo habuerit.Bar.in l.fi.n.5. ver. veniamus ad initia ſpecialia.ff.de quæſt.Ang.Are.in trac.malefic.in verb.q fama publica præcedente.§.quæro an vnũ indicium.Hipp.de Marſ. in conſ.52.n.33.in 1.vo.conſ.vbi ipſe multa ſimilia cumulat. Quia eo ipſo quòd libri hæreſis reperiuntur apud aliquem, ille præſumitur hæreticus:ſimiliter ille,qui habet penes ſe falſa inſtrumenta,præſumitur falſarius,niſi oſtendat à quo habuerit.Idem Hipp.in ſua pract.crim.§.diligẽter.n.92. Quæ doctrina procedit,quando res furtiua reperiretur apud hominem, qui ſit malæ vitæ & conditionis, ſecùs ſi bonæ famæ, & qui non ſit ſolitus ſimilia facere.Quia tunc talis inuentio non facit indicium ad torturam.Ita communiter diſtinguunt & declarant Bal.in l.fi.circa fi.Io.de Imol.nu.12.verſ.circa tertiam quæſtionem.ff.de hære.inſti.Prædictus Ang.in d.tract.de malefic.in verb.etiam veſtem cæleſtem §.quęro an eo ipſo,q res furtiua reperiretur penes aliquem.Hanc communem ſententiam,& receptam concluſionem Doct.eſſe inquit Rol.à Valle,in conſ.47.in 1.volu. vbi ipſe plures authoritates adducit. Kirchouius.

PRO.Fuſtium caſtigatio,non infamat.l.ictus fuſtium.ff.de his qui not.infa. Bellon.

Fuſtigationis pœna, non dicitur pœna capitalis. communem dicit Marant.in ſuo ſpecul.numero quinto.Bart.in l.trãſigere.C.de tranſaction.Clar.d.§.fin.quæſt.70.verſi.eſt etiam. P.Fichard.

Fuſtigationis pœna non dicitur capitalis,vt eſt communis opi.Clar.q.70.in prin.ver. eſt etiam.& fuſtigatus poſt ſententiam,& ſic in pœnam efficitur infamis.Paul.de Caſt. in l. nullam.C.ex quibus cau. infamia irrogatur.n.2.Maranta fol. 49. n.5.Quibus caſibus quis fuſtigetur ponit Clar.d.q.70.remiſſiuè licet. Bonacoſſ.

PRO.futurum ius remitti poteſt.l.1.ff.de pact.l. & hæredi. §.filia.ff.eod.

OBIEC.contra de l.ſi ita ſcriptum.§.ſi ſub conditione.ff.de leg.2.§.decretalis.ff.de ſucceſ.edic. vbi quod nondum acquiſitum eſt repudiari non poteſt.

SOL.Remitti poteſt, ſcilicet per pactum, vt hic: ſecus per repudiationem,vt in cõtrariis.Ratio diuerſitatis eſt,quia hęc vnius cõſenſu,illud duorum vallatur. vnde duo vincula ſunt fortiora vno.

OBIEC.Præterea,contra de l.pactum.C.de collat. vbi non valet pactum futuræ ſucceſſionis.

SOL. Ibi quando agitur de ſuccedendo, hic verò, de non petendo ius futurum,vt fideicommiſſum,per quod in aliis rebus hæres eſſe non prohibetur.in contrario autem agebatur, vt non eſſet hæres.ita not.gl.in d.l.1.de pact. Bellon.

Futurum.verbum futuri temporis poſitum in lege importat ferendam ſententiam non latam Fely.in ca.inſinuatum de ſimo.

Limita in ver.ſpolietur.quod importat ſententiam latam. Fel.vbi s. & de dicto verb.ſpolietur. vide late eundem. Fel. in c.ex parte in 1.col.de reſcrip.& Barb.in 1.volu.conſ.11.in 8. colum.

Limita etiam ſi ſit dictio omnino penitus vel huiuſmodi. gl.in l.in criminali C.de iuriſd.om.iud.laſ.in l.2.in 5.col.C.de iu.emphy.& in l. legem.C.de pac.Lud.ſing.1.

Limita etiam niſi dicatur eo ipſo. laſ. in l. Centurio. in 32. col.ff.de vul.& pup.

Limita inſuper niſi verba futuri temporis ſint geminata.laſon.in l.non dubium in prin.6.col.C. de ll. & in l. cum poſtea in fi.C.de pact.& Cur.in conſ.30.

Limita quoque in teſtatore dicente ſi moleſtauerit priuer. &c.Fran.crem.ſing.7. P.Andora.

Verba autem præteriti temporis important ipſo iure & ſine ſententia.Ant.de But.conſ.4.in prin. Idem.

Quid de verbo careat.vide Fel.in c.ex tenore in 8.col.extr. de reſcript. Barbar.in 2.volum.conſil.11.in 11.& 16.colum. P.Andora.

De verbo autem non valeat.vide Aliquid per Fel.in c.non nulli.§.ſunt & alij.in x.col.de reſcr.

Et de aliis clau. importãtibus actum eſſe nullum vel annullandum vide late Fel.in c.Rodulphus.in 15.16.17.&ſeq.col. extr.de reſcr.& Calde.in ti.de verb.ſig.conſ.10.

Et de verbo incurrat Cor.in 3.volum.conſ.89.verſ. poteſt etiam. Idem.

Futuri temporis verba.ad præſentia.vel præterita. non trahuntur.l.2.ff.de au.& arg.leg.l.pamphilo.ff.de leg.3.l.qui Romæ §.augerius & ibi gl.ff.de verb.obl.Pau.de ca.in 2.vol.cõſi.298.alias 296. Idem.

Verba præſentis temporis. ad futura non trahuntur. Paul. de ca.vbi s.in 3.col.ver.plus diceñ. Alex.in 5.vol.conſ.170.& Cor.in 1.vol.conſ.14.Bened.conſ.45.l.ſi ſtip.§.1.& ibi Alex. de verb.obl.

Limita niſi promiſſio ſit viciſſitudinaria.Ange.conſ.261. & ibi conſuluit in pulchro caſu. vide per eum. refert licet alio ordine.Iaſ.in l.ſi pater in 2.col.C.de inoff.te.

Limita etiam, quia verbum præſentis temporis quandoque capi.pro futuro.ex coniecturata mẽte teſtatoris. Iaſ.in l. qui filiabus §.1.ff.de leg.1.

Et ſubiungit quòd lex vel ſtatutum præſentis temporis trahitur ad futurum allegat multa quæ vide & per eundem. in l. talis ſcriptura. in 6.& 7.col.eo.tit.

Item limita quando eſſet aliquod debitum purum.ſecus ſi nullum erat purum quia tũc comprehenderetur.debitum in diem.Alex.in d.§.1. Idem.

Verba præſentis temporis ad futura non trahuntur. Iaſo. in l.ſi quis id quod.colum.6.ff.de iuriſd.om.iud.Alex. conſil. 170.vol.5. P.Andora.

Statutum loquens de bannitis non intelligitur de futuris. Felin.cap.fin. column. 12. de conſtitut. Angel. conſilio 261. Idem.

Indefinitè prolata referuntur ad Futura.Barb.conſ.51.col. 5.6.& 7.lib.1. Idem.

ad Futura an ſimplex diſpoſitio trahatur.Iaſ.in l.1.§. illud. ff.quod quiſque iuris. & in l.ait prætor.ff.de iureiur. Alexan. conſil.59.in fin.& conſ.170.volum.5.Barbat. conſ.6.libro 3. Idem.

Futurum ſubiunctiui quomodo intelligatur.Iaſo.in l.1.§. hæc autem verba.ff.quod quiſq.iur.l.3.§.ex plurib.col.3.ff.de acq.poſſeſſ.Barb.conſ.81.lib.3.Alber.in 2.part.ſtatut. quæſt. 228.& ſeq. Idem.

Renuntiatio ſimplex ad futura an trahatur.Panor. in c. ex multiplici. de decim. Idem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum, ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber Septimus.

G

GAbellam contractuum non tenentur soluere ecclesia, vel clerici. Communem ait Dec. consil. 406. nu. 3. B. Villal.

ADDITIO. Aduertas tamen q̃ si ecclesia releuatur ab onere gabellæ, in altero postea potest dici grauata, qa tunc vendit fortè rem minore pretio sub ea ratiõe & colore q̃ emptor teneatur ad gabellas, q̃ in vnum recidit ac resoluit: quia communis opin. est, vt dicit Tiraq in retracta. municip. §. 1. in gl. 13. n. 12. q̃ emptores rerum Ecclesiasticarum non gaudent immunitate gabellarum, siue vectigalium ordinariorum, licet ecclesia sit exempta, vt per iura & auctoritates comprobat.

gabella est soluenda etiam in foro conscientiæ quando est imposita ab habente potestatem imponendi. Bertach. in trac. de Gabellis par. 9. q. 1. communem dicit.

gabella si debetur de re distrahẽda à loco: & res publicetur propter non solutionem: si contingat plures res distrahi, si de vna soluatur gabella reliquæ publicantur non tamen res de qua soluta est, si licitè poterat extrahi: aliàs omnes publicantur, etsi sit soluta gabella de omnibus. Firma. de gabel. in 9. part. in fi. communem dicit. Idem.

gabella si debet solui secundum statutum per extrahentem aliquam rem à territorio non extenditur ad res, quæ ad proprium vsum extrahuntur. Iaſ. in l. cætera. §. sed si quis ad opus ff. de legat. 1. n. 7. communem dicit. Idem.

gabella, si secundum statutum debeat solui de aliquibus bonis extractis de aliquo territorio, non comprehendit res, quæ originaliter non sunt de dicto territorio, sed per transitũ aliunde deportantur. Iaſ. ibidem num. 71. communem dicit. Idem.

Gabella, vt fari increbruit, asportãtibus aliquid statuto imposita, non ab eo debebitur, qui res in suum met vsum auehit. commune effatur Iaſ. in l. certa. §. sed & si quis ad opus. n. 7. ff. de leg. lib. 1. Nec item ab eo soluẽda est, qui aliunde per illum locum res aliò transfert, vt receptum infit idem Iaſ. eodem in loco, nu. 71. E. Suarez.

Gabella quo casu de contractibus soluenda est, de illo dun taxat precio soluetur, quod deductis omnibus sumptibus in substitutiones, tabelliones, proxenetas, & alia id genus collatis, penes venditorem restat vt etiam gabella legatis indicta de ea tantùm legati parte soluetur, quæ onere cõpleto superfuerit. communia testatur Ant. Gomez. de testa. c. 1. n. 25. ver. 2. infertur. Idem.

gabella. & si nõ debeatur, cùm res ex reuendendi pacto vẽditur, tamen si soluatur, non repetitur. commune pronunciat meus iuris doctor Arius Pinellus in l. 2. part. 2. c. 3. n. 36. C. de rescin. ven. Idem.

gabella ab ecclesiasticę rei emptore soluenda necessario est, & si ab ipsa ecclesia non sit soluenda, vt frequenter placitum affirmat Andre. Tiraquel. de retract. lign. §. 1. gloss. 13. numero 12.

Gabella si ab illo indicta sit, qui eius imponendæ potestatẽ habeat, etiam ab animo, seu (vt doctores loquuntur) in conscientiæ foro, debetur. commune ponit Firmian. de gabel. par. 9. q. 1. Idem.

gabella nec vni ex gabellariis soluta debitorem eius liberat, nec ab vno ex gabellariis in solidum peti potest. commune ponunt Iaſ. in l. si vnus. numer. 2. ff. de pact. Firmian. de gabel. 4. part. numer. 19. & si contrarium tum consuetudine, legibus maiori seruetur, tum iuxta veram legum doctrinã probabilius, veriusque sit. quemadmodum asseruit Paul. perperam à Iaſon. intellectus in d. l. si vnus. ad fin. princ. & luculenter probat singularis Accur. doctrina in l. nemo ex sociis. in verb. alienare. ff. pro socio. vbi docet Accurt. socios sibi ad ea mandatum inuicem dedisse videri, quæ societati expediunt. quod extollunt Alex. in l. de pupillo. §. si plurium. numer. 3. ff. de noui operis nunciatione. & complures laudati à Iaſ. in l. stipulationes non diuiduntur. numero 9. ff. de verb. obl. Deci. in l. si socius. numero 2. & seq. ff. si cert. pet. a. nec Barto. authoritas, quam Iaſ. in contrarium adducit, de gabellariis verba facit. nec Bart. rursus authoritas quam Firmian. ex illius commentariis ad l. vltim. ad fi. ff. vti poss. promit, gabellariis conuenit, si quidem loquitur illic Bart. de duobus aduersariis cõtendentibus de pedagij recipiendi iure quod inquit Bar. non posse duobus insolidum competere, vt de dominio cẽset Iul. Cla. in l. si vt certo. §. si duobus. ff. commodat. at non loquitur Bar. de sociis mutuò negocia societatis transigentibus. Iuuat porrò quod 5. cum Paul. proposuimus, text. in l. iustissime. §. proponitur, ver. æquum enim. & ver. id genus. ff. de ædil. edic.

Iuuat præterea quod scribit Bald. in l. cum te. ad fi. ver. caue tamen. C. si cer. pet. sed hæc atque alia latius, & accuratius alibi. Idem.

Galli sua in potestate ac mancipio liberos non habent: atq; idcirco illis pupillariter non substituent. commune inquit Rip. in l. 2. numero 21. ff. de vulgar. & pupil. & quamuis contrarium alibi latissimè ostendam verius, atque æquius. E. Suarez.

Gabella est soluenda etiam in foro conscientiæ, quando est appositа ab habente potestatem imponendi. Bertachin. in tract. de gabellis. parte 9. quæstione prima. communem dicit. Bonacoss.

gabellam non fraudat. qui pro vsu suo portat. Soarez vers. isto communem dicit. Imola cons. 64. Bonacoss.

gabella soluitur detractis detrahendis. communis est opinio. Soarez. vers. gabella. numero tertio & numero quinto. Bonacoss.

gabellam tenetur soluere emens ab ecclesia, licet ea sit immunis, communis est opi. Soarez ver. gabella. nu. 6. vbi plura de gabella, & plura etiam per Rol. à Valle. cons. 91. in 2. Duen. reg. 100. Bonacoss.

gabella in contractibus emptionum per emptores omnino solui debet, vt est communis opi. Nouellus in addit. ad regulas Duen. regu. 6. & ab vtraque parte soluitur. vt ibi. fallit in ecclesia, quæ non tenetur soluere gabellam de contractibus & donationibus lucrariuis. & statuta in contrarium non valent, vt est communis opi. de qua Nouellus ibi. n. 3. Dec. signãter in cons. 496. n. 1. in vlt. vol. vbi communem dicit, Soc. consil. 72. n. 3. in 4. vol. Burs. cons. 42. & alibi. Aemylianus consil. 102. & est excommunicatus gabellarius qui exigit gabellam ab Episcopo. Imola cons. 84. Fed. de Sen. in cons. 207. Dec. cõsi. 48. in 1. Zannet. in tract. de differentia inter ius ciuile, & canonicum. n. 184. vbi dicit, q̃ clerici non tenentur soluere aliqua datia, vel gabellas, licet in Italia practicetur communiter contrarium, vt not. gl. in clem. fi. de censibus, vbi dicit gl. q̃ tota Italia est interdicta, & omnes ciuitates Italię sunt interdictę ipso iure. Vnde celebrantes in eis sciẽter sunt irregulares, nec possunt absolui ab alio, quàm à Papa. ca. is qui. de sent. exc. in 6. & sepelientes eos sunt excommunicati. clem. 1. de sepulturis. Deus ergo (inquit) prouideat tanto malo. Et clerici de bonis præbendarum suarum, quæ vendunt, vel vendere faciunt, non tenentur soluere gabellam, nec etiam ad portam. Franc. Platea in tract. de excommunicatione. tit. de exigentibus pedagia & guidagia. §. 38. n. 6. & quicunque à personis ecclesiasticis, vel ecclesiis per se, vel per alium suo nomine, vel alieno pro personis, vel rebus, quas non causa nogociationis deferunt, vel deferri faciunt, seu transmittunt, exigunt aliquod pedagium, sunt ipso facto excommunicati. c. quanquam, de cens lib. in 6. vide Nic. Diplona. in trac. excommunica. n. 12. tomo 3. Gallum in cons. 11. & 12. Tiraq. de retrac. §. 1. in gl. 13. n. 11. & seq. vbi communem dicit esse opinionem, q̃ emptores rerum ecclesiarum tenentur ad gabellas. vide omnino Capram reg. 96. & Soc. in c. nouerit. n. 5. de sent. exc. vbi dicit, q̃ ipso facto sunt excõmunicati publicani, qui pedagia, vel guidagia, &c. similia faciunt soluere clericis. Similiter nec scholares & aliæ personæ habentes immunitatem à gabellis & datiis ex priuilegio, prout nostri doctores ex decreto. Illustrissimi Ducis Herculis concesso collegio iurisperitorum Ferrariæ. quia isti nullo modo tenentur ad gabellas. & hoc etiam de consuetudine antiqua. quæ semper est obseruanda. Dec. cons. 48. in 1. vol. Nouellus vbi 5. nu. 4. Bonacoss.

Universidad de Deusto

Gabellas fraudare non licet (vt dixi) & est communis opin. Soc. reg. 164. fallit vt ibi. Et gabella est onus, quod imponitur pro rebus personæ. Ruin. conf. 112. n. 1. in 5. vol. & not. q̃ si in quisitione, seu inuentione fraudatæ gabellæ, deducitur dolus & fraus appensatè. Et probaretur supina ignorantia, per q̃ si in tantum quantum commisisset fraudem, & non tamẽ occasione d̃ inquisitionis posset sequi condẽnatio. quia fuit prę posita vna actio & probata alia, vel vna accusatio, & alia probata, vt est communis opi. de qua Aret. in conf. 153. n. vlt. col. fi. ver. & est aduertendum. plura per Riminal. conf. 33. in 1. vo lu. per totum. & not. q̃ stante statuto, q̃ de quolibet cõtractu soluatur gabella, non debet de eodem contractu sæpius solui gabella. Sed debet intelligi statutum de cõtractibus separatis, non autem de connexis, aut accessoriis. & qui tendunt ad vnum & eundem finem. Riminal. conf. 86. in 1. & statutum similiter non habet locum in contractu conditionali, quia cõtractus conditionalis non est contractus. Aret. conf. 11. nu. 2. Menochius de adipiscen. poss. in 4. remedio. n. 306. quia conditio nihil ponit in esse, & in suspenso tenet omnia, vt ibi per eum. Similiter priuilegium concessum fisco transit ad singularem successorem, prout feudatarius & emphyteuta & similes. Riminal. in conf. 415. per totum. item not. q̃ extrahẽs frumentum pro vsu suo non incidit in pœnam statuti gabellarũ si postquam extraxit frumentum pro vsu suo mutauit propositum, & illud vendidit. Marsil. sing. 86. quia requiritur dolus & fraus in eo, qui non soluit, vel soluere non vult gabellã. Abb. in conf. 68. n. 2. in 1. vol. nec sufficit, q̃ quis sit in culpa etiam lata. vt ibi. nec est verisimile, q̃ quis velit notoriè fraudare gabellam. & consequenter suam communitatem, vt ibi. n. 3. & præsertim, si est solitus soluere gabellam. Et statur iuramento ipsius conducentis pro vsu suo, q̃ prius habuerit propositum pro vsu suo vti velle, vt ibi per Marsil. & per Albert. in 1. par. statutorum. q. 72. facit, quod inquit idẽ Marsil. sing. 450. vbi plura deducit, q̃ simplicitati semper est recurrendum. Et contra fraudantes datia & gabellas sufficiunt probationes per coniecturas, quia talia clam committuntur. ideo lex est contenta facilioribus probationib. & indiciis. Marsil. sing. 568. Licet fraudans gabellas iniustas non peccet. Abb. conf. 13. n. 5. in 2. volu. & licet pro rebus pro suo vsu non saluatur gabella (vt dixi) Bart. in l. 1. §. cum in eadem. n. 2. ff. ad l. Rho. de iactu. Bertach. in reperto. in ver. bladum. ver. 1. debet tamẽ pro eis accipi bulletta. Riminal. conf. 8. n. 36. alias res incidit in commissum, vt ibi per Riminal. & in conf. 26. n. 17. & seq. & vide Rol. à Valle in conf. 80. n. 48. in 3. vol. & cum gabella sit res odiosa, in dubio est iudicandum contra gabellam ipsam. & ideo etiam in statutis de gabellis nõ proceditur de similibus ad similia. Cur. iun. in conf. 329. n. 5. & seq. in 3. vol. & ideo etiam pro datione in solutum, non debet solui gabella, licet adsit statutum, q̃ de vẽditione soluatur gabella, quia est strictè interpretandũ, & strictè non comprehenditur datio in solutum Dec. consil. 18. n. 3. in 1. vol. Ferrettus in tract. de gabellis. quia odia sunt restringenda. c. odia. de reg. iur. in 6. vbi D. m. multiscius. D. Iacob. Cagnazinus decus non modo Ferr. sed totius ordinis iurisconsultorum extat. Et priuilegium immunitatis competit etiam emptoribus. Dec. conf. 48. in 1. vol. nec debet interpretari priuilegium, ita q̃ noceat ipsi priuilegiato. Dec. cõs. 458. n. 13. Dec. conf. 438. n. 7. vbi de statuto gabellarum, & q̃ non procedatur de similibus ad similia. Item si statuto caueatur, q̃ pro qualibet libra soluatur quid, si res, de qua soluitur, & fiat contractus, non ascendit ad libram, non debet solui gabella. Bar. in l. ita autem. in prin. ff. de admi. tuto. Et de promissione de vendendo non soluitur gabella, quia promissio ipsa de vẽdendo non est venditio. Gomez. in tract. de empt. & vendi. n. 28. fol. 175. & in tit. de qualitate fructuum contractuum. ver. Tertius effectus. fol. 260. Item resoluto cõtractu per pactum appositum in contractu, si displicuerit infra tres menses secuta displicentia, contractus habetur pro non facto, & ideò non soluetur gabella. neque de iure communi, neque statutario. Riminal. conf. 86. num. 21. Alex. in l. in insula. §. si. num. 2. ff. solut. matrim. Et si dicatur in contractu, vt libèrum sit venditori intra certum tempus, vel quandocunque precium restituere, & contractus sit ipso iure rescisus, vel precij pars remaneat apud emptorem, ea lege, vt nisi intra certum diem residuum soluatur, res sit inempta & omnis dissoluta obligatio, quia nulla gabella soluitur ex contractu dissoluto Rom. conf. 78. Doct. in l. fi. §. fi. C. communia de legat. arg. l. 3. C. de pact. inter empt. & vendito. Sed cõtra videtur tenere Riminal. conf. 85. n. 17. Ang. in auth. de Nuptiis. §. quia verò. in fi. vide tamẽ Riminal. in d. conf. 86. Item si quis emit rem pro precio declarado per talem, interim nulla debetur gabella, nec potest ille talis cogi referre & declarare precium. Nisi hoc esset factum in fraudem gabellæ, de qua debet omnino prius constare, quia nõ præsumitur fraus. Et not. q̃ creditur scripturis Exactorum gabellæ de ipsa exactione, licet nõ sint notarij. Et ita communiter obseruatur. Angel. in l. si quis ex argentariis. §. Nummularios. ff. de eden. Et licet propter non solutum vectigal ipso iure dominium rei vectigalis transire debeat in fiscum, non tamen transfertur ipso iure possessio. Ange. in l. commissa. ff. de publica. Item not. q̃ si quis impetrauit liẽtiam, vt possit portare decem modios frumenti Ferrariam, & portauit viginti, quòd totum amittere debet & confiscatur. Ange. in l. fi. C. de Nautico fenore. vbi idem dicit habere locum, si cum licitis illicitas ferat merces. Et stante statuto, quòd si quis vendiderit rem in mercato, soluat tantum nomine gabellæ, quomodo hoc intelligat in mercato, vide per Ange. in auth. non fiant pignora. Item si per statutum esset soluenda gabella de quolibet contractu. Non habebit locum in distractu, cum non sit nouus contractus. Cast. in l. 1. nume. 2. C. de pac. inter empto. & vendit. Secus, si fieret pactum de retrouendendo, vt ibi qa esset nouus contractus & veniret soluenda gabella, & non diceretur resoluere primum. vide Caccialup. in trac. de transac. in 4. q. num. 3. vbi dicit, q̃ si consuetudo loquẽdi, ita se habet, q̃ nomine contractus intelligatur omne instrumentum, vt communiter dicunt Doctores. Tunc appellatione cõtractus in statutis comprehenderetur, etiam distractus, quod dicit notandum. Item stante statuto, q̃ inuentus portare frumentum extra districtum, habebit locum, etiam si nõ perfecerit actum portandi extra districtum, quia illa verba etiam verificantur, quando actus est in fieri. Sed secus est si statutum diceret, si qs portauerit extra districtum. Alex. in l. qui Romæ. §. Calimachus. numer. 5. ff. de verbo. obligat. Item stante statuto, q̃ debeat solui gabella de mutuo. Nunquid in pane consistat mutuum? Resp. quòd si in ciuitate est limitatum pondus panis, est mutuum, si non, est contractus innominatus & accommodatio. Iuxta illud Lucæ in Euangelio. cap. 11. Amice accommoda mihi tres panes, &c. An habens priuilegium immunitatis reale & personale, & exemptionis amplum Decretum, possit vendere fructus rei priuilegiatæ absque alicuius dacij, vel gabellæ solutione? Resp. quòd sic. Aemilia. conf. 107. Et ratio est secundum D. m. Alcia. in conf. 18. nume. 8. lib. 4. quia causa fructuum non debet separari à proprietate. Item stante statuto, q̃ in loco contractus debeat solui gabella, & in loco destinatæ solutionis non, illa debet solui in loco contractus, nec alibi. vt est communis opin. de qua Riminal. nouissimus conf. 93. num. 24. Item no. q̃ Mulio portans res meas contra decretum, tenetur fisco ad æstimationem rerum, vt sic damnum sit suum, & non meum. quia Mulio tenetur de periculo rerum, quas portat, vt est communis opinio. de qua Berrach. de Gabellis in 9. par. princ. in §. 1. numero 14. Et no. q̃ si repertus in via non patitur se perscrutari à Gabellario, non dicitur fraudasse gabellam, sed punitur de sola resistentia. Et hoc sæpe de facto contingit. vt dicit. Idem Bertach. ibi num. 23. Et si quis habet immunitatis priuilegium vel instrumentum contractus immunitatis à Principe concessum non videtur valere, vbi includeret casum publicæ vtilitati contrarium. Et dato quòd valeret, posset reuocari ipsa immunitas ex causa belli, pestis, vel alterius magnæ necessitatis insolitæ reipublicæ superuenientis, Plotus in l. si quando numer. 22. C. vnde vi. vbi subdit numer. 18. quòd vbi Decretum diceret, quòd immunitas esset ab omnibus, & quibuscunque omnibus, tunc ipsa immunitas extenderetur, etiam ad onera, ratione belli, pestis, & alterius magnæ necessitatis Reipublicę, propter ipsa verba geminata ab omnibus & quibuscunque oneribus. Fallit, vt ibi. Et not. quòd pœna non solutæ gabellæ, etiam transit ad hęredes. Abb. in conf. 68. in 1. par. Bonacoss.

Gabellam cõtractus soluere tenetur, qui in loco statuti verè contrahit, non qui fictè, nec cum alibi contrahitur, cum pacto, & contractus intelligitur in loco statuti factus, vt est communis opinio. Gabriellius consilio 20. numero nono. Bonacoss.

Gabella non soluitur, cum ex re vendendi pacto venditur. Si tamen soluitur non repetitur, vt est communis opinio. Soarez. verbo gabella. numero quinto. Bonacoss.

Gabella vni ex gabellariis soluta debitorem eius non liberat, nec ab vno ex eis insolidum peti potest, vt est communis opinio. Soarez, verbo, gabella. numero nono. & sequenti. Sed de consuetudine contrarium seruatur. ibi latissimè. numero vndecimo. Bonacoss.

Gabella

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gabella an ſoluatur de leguminibus. ſtante ſtatuto, vel proclamate, q̃ ſi quis extraxerit Bladum abſque ſolutione, vel licentia incutrat in talem pœnam. vide Firma. in Reperto. verbo Bladum. Et in reperto. Alberi. per Caſtellionem. Et not. ibi Alb. Abb. in c. multiplici. de decimis. Alb. in qq. ad ſtatu. lib. 2. q. 5. vbi appellatione Bladi venit legumen, vel millium, maximè ex communi vſu loquendi, qui attendi debet. ibi. nu. 6. ſecundum quẽ proclamata intelliguntur. Et bladum eſt, quod terra ſeritur. Bertachi. in trac. de gabellis Membro. 2. 8. par. ſub n. 17. vbi bladum largius habet ſignificatum quàm frumentum. vide Iuli. Ferre. de gabellis. nu. 38. & n. 37. dicit, q̃ ſi ſtatutum diſponit, q̃ ſi quis portat vnum currum frumenti cadat in pœnam decem, & perdat frumentum. Non habebit locum in aliis bladis, vt pura in ordeo, ſpelta, triſigo, mellega, lenta, ſaracino, leguminibus, vt de faſellis, & ſimilibus, niſi in frumẽto, vt ibi quia ſtatutum eſt ſtrictè interpretandum, & cum ſit pœnale non fit extenſio, niſi ſecundum ipſum aliter ſe haberet conſuetudo patriæ, vſus loquendi, & rationis identitas. Item ſtante ſtatuto, vel proclamate, q̃ debeant denuntiari bladа officio, non comprehendit fœminam abſentem à loco vltra duas dietas, quia preſumitur ignorare proclama. Aemilia. conſ. 124. per totum. Bonacoſſ.

Gabella. gabellarum exactio eſt odioſa. Dec. conſ. 48. in vltima. colum. Cor. conſil. 199. verſic. & fac. Guido. conſil. 150. P. Andora.

gabellam fraudans an teneatur. vide ſ. in verbo. fraus. §. 10. Idem.

Nunquid pœna, quam incurrunt fraudantes gabellam, applicetur emptoribus gabellarum. vide Alex. in l. ſi quis id qd ff. de iuriſd. om. iud. vbi reprehendendo. Ang. ibi. tenet q̃ ſic p iura & auctoritates de quibus ibi per eum. de quo etiam vide Fel. in c. ad audientiam. in 3. col. de preſcrip. & per eundem Alex. in l. cred. ff. de act. emp. & in l. 2. §. ſi ego in 1. col. de oper. no. nunc. aliquid in l. 1. §. 1. de publ. & in l. agraria de ter. amo. Bal. in l. penul. C. de vecti. & commiſſ. & in Rubr. de rer. diuiſ. in 2. col.

Quid de aug. gabellæ an acquira. emptoribus. Dec. conſ. 4. & in c. cum ſi. 1. col. de conſti.

An genuenſes. poſſint imponere gabellas. per eorum maria tranſeuntibus. vide Bal. in Rubrica ff. de rerum diuiſio. P. Andora.

Si mulio portat res meas & fraudet gabellam An res meæ confiſcentur vide Bar. in l. 1. de Naui. non excu. libr. 10. Ale. in l. cotem ferro. §. dominus. ff. de publi. & in l. 1. vt nemo priuat. Fel. in ca. ſignificauit de iude. & Cu. conſ. 5. aliquid per Bal. in 3. part. conſ. 352.

Quid ſi animal. non erat conducentis res commiſſas, an dominus cuius eſt illud pdat. vide Alber. in 2. part. q. 1. in fi. Idẽ.

An portans licita & illicita. perdat omnia. Bar. in d. §. dominus. tenet q̃ non. Fel. in d. c. ſignificauit. vide ample Albe. in 2. part. ſta. q. 4. Idem.

Naui tempeſtate ventorum in portum delata inuito nauclero & milite claſſis. non tenetur conducens ab gabellas. ita Bar. in l. 1. C. de naufr. Fel. in d. c. ſignificauit. hypo. ample. in l. 1. §. præterea. in 4. & 5. col. de quæſt. Idem.

In gabellis conſuetudo ſeruanda eſt. Ang. in conſ. 9.

Accedens per viam indirectam. præſumitur. velle fraudare gabellam. Fel. in c. poſtulaſti. in 2. col. de fo. com. poſt Bar. in l. 2. C. de cur. pu. lib. 12. addo Bar. in l. qui fiſcales. C. de nauicul. lib. 11.

Secus quando tranſit per loca conſueta & palam quia non præſumitur in dolo. Alex. in 4. vol. conſ. 86. cir. fi. P. Andora.

Tranſiens per alienum territorium. tenetur explorare de pedagio. & non explorando eſt in culpa Bal. in l. 3. C. de nau. fœno. Idem.

Et debent conſignari res etiam pro quibus non eſt ſoluen. gabella l. fi. §. diuus & ibi Bar. ff. de publi. Card. in clem. fin. de cenſi. Idem.

Adde q̃ non excuſat ignorantia facti ſta. d. l. fi. §. ſi quis & ibi Bar. ff. de publica. Bal. in l. cunctos populos in vlt. carta. C. de ſum. tri. vbi dicit forenſem tranſeuntẽ ſine ſolutione pedagij puniendum eſſe. ſecundum ſta. loci per quem tranſit. & videtur ſentire Bar. in l. 1. in vlt. col. de Mulie. & in quo lo. li. 11. & Bal. in c. 1. in vlt. col. in tit. quæ ſint reg. vbi dicit q̃ pedagium ſolui debet à forenſibus cum rebus tranſeuntibus nec excuſat ignorantia facti ſta. licet pena mitigetur. quia dimidia. ſecundum ſpec. in ti. de conſti. §. 1. ver. pone. & dicit Bal. in d. l. 3. C. de nau. fœno. q̃ pena arbitraria intelligitur de dimidia eius quæ taxata eſt à ſtatuto. Idem.

Gabella non remittitur. principis priuilegio. l. omnium. & ibi Bal. & Sal. C. de vecti. Bar. in l. vacuatis. C. de decurio. lib. x. ſpec. in ti. de cenſi. §. 1. ver. quid ſi vniuerſitas. Bal. in l. etiam C. de exeq. rei iud. Idem.

gabella ſolui non debet. pro rebus quas quis ſui vſus cauſa defert. Pet. de anch. conſ. 264. Iaſ. in l. cætera. §. ſed ſi quis. de leg. 1. Card. in d. clem. ſi. de cenſ. Imo. conſ. 84. Bal. in l. 2. §. ſed ſi vol. ff. ad l. rhod. de Iac. Idem.

Et probatur eius iuramẽto q̃ portet pro vſu ſuo. Iaſ. vbi ſ.

Debet ſolui pro fardellis. Bal. in l. vſurpationem. C. de vect. & commiſ.

gabella ſoluenda eſt per dominum cuius ſunt res quæ portantur ſonz. in 2. part. conſ. 247. Idem.

gabella non debet ſolui ab eo qui tempore eſtat. & ſiccitat. portauit granum ad alienum molendinum. & reportat farinam ſecundum Bar. in l. 1. C. de Naui. lib. 11. & ibi Ang. hypo. notabiliter. in l. 1. §. præterea. in 5. col. ff. de quæſt. Idem.

gabelle collectori facta profeſſio excuſat à commiſſione. Bal. in 1. part. conſ. 408. Idem.

Priuillegium immunitatis gabellæ datum alicui q̃ poſſit extrahere. allumen vel huiuſmodi. an competat emptoribus. vide notabiliter Dec. in conſ. 48. Idem.

Ius exigendi gabellam an poſſit præſcribi. Bal. in 1. part. cõſi. 110. late ponit hanc materiam. vide ibi per eum. & Alex. in 1. vol. conſ. 6. & aliquid per Bal. in l. fi. C. de vecti. Idem.

Quid ecõtra. vide eundem Bal. in 1. part. conſ. 125. & q̃ poſſit præſcribi. vide Cor. conſ. 199. ver. tamen aduerſus.

Studentes itinerando non tenentur ad gabellam. Bal. in auth. habita in 4. no. C. ne fil. pro patre.

gabella per adunantiam pñi generalis induci poteſt non per decuriones. nec per conſilium pñi niſi habeat auctoritatem ab adunantia generali. quæ eſt ſuperior. Saly. in l. vectigalia. C. no. vecti. impo. non poſſ.

de conſuetudine. gabelle. per dominos. locorum imponi poſſunt Ang. conſ. 290. in 4. col.

Præſcrip. & ius imponendi gabellam procedit tantum in illis rebus de quibus conſueuit ſolui gabella non de aliis, Bar. in l. ſi publicanus. §. in omnib. ff. de public. & in l. licitatio. §. earum eo. tit. & in l. 1. §. ſi quis hoc. ff. de iti. actuque priua. Sal. in d. l. vectigalia. faciunt not. in c. audit. de præſcrip. & quæ dixi in verb. præſcrip. §. 150.

gabellarum ius conceſſum. per principem alicui. nõ poteſt vendi ſine principis conſenſu. Bar. in l. in diem ff. de aqua plu. arcen. in ff. vbi tamen non firmat.

gabellarum locatio poteſt ante tẽpus reuocari ſi tempore debito non fuit ſolutum pretium. l. vectigalia §. non ſolutis & & ibi Bar. & doct. ff. de publica. Bar. in l. fundum vectigalem C. de iu. reipu. libr. 11.

gabellarum conductores coguntur etiam ante tempus ſoluere ſi neceſſitas ſubſit Bal. in l. 1. C. de cond. ex l.

gabellarij dicuntur proprie hij qui de præſenti principaliter eas habent. Nõ autem participes nec fideiuſſores. nec qui in pñm conduxerunt. ſi finita eſt eorum conductio. l. eum qui ver. qui conductum & ibi doct. de verb. ſigni.

gabellarum conductor non poteſt eſſe clericus. §. alium. in auth. de ſanct. epiſ.

Nec etiam poteſt fideiubere. pro conducente. d. §. alium. & ibi Angel.

Tutor vel curator non poteſt conducere gabellas. ſiue duret tutela ſiue ſit finita ſi ratio adminiſtrationis reddita nõ ſit alias punitur pœna falſi. l. 1. & ibi glo. Bar. & doct. C. ne tu. vel cu. vecti. condn.

Gabellariorum libris credeñ. eſt. Bar. in l. quædam. §. nummularios. ff. de eden.

Gabellarij prin. ſunt exempti ab onerib. l. 1. & ibi Bar. C. qui mu. excu. reci. lib. x.

gabellã ſoluere tenetur clericus vel alius exemptus qui in fraudem gabelle dix. res alienas eſſe ſuas l. fin. & ibi Bar. C. de anno. & tribu. lib. 10.

Imo exẽpt' portãs. res alienas. dicẽs eas eſſe ſuas. dñ fraudare gabellam. & res incidunt in commiſſum. l. 1. & ibi Bar. C. de naui. non ex. lib. 11. & in l. fi. & ibi Bar. C. de anno. & trib. libr. x. Corſe. in verbo. gabella.

Et p̃ reb. quas negotiationis ſeu merchãtiæ cã defert Clericus tenetur ſoluere gabellam. Card. conſ. 12. & dixi in trac. ſta. ſtatuto. ſub Rub. gabella pro contractibus, &c. q. 8.

In dubio reſpondeñ eſt contra gabellam. Cor. in 4. vol. conſi. 194. ver. & fac. al. Bar. in l. ſi pupillus. ff. ad l. falc.

Emens gabellam à communi poteſt vẽdere bona non ſoluentium. Alex. in l. 2. §. ſi ego. in 1. col. de oper. no. nunc. Bal. in l. 1. in fi. C. ſi propter publi. penſi.

An ſi

An si cõitas vendat gabellam vini, teneatur ipsa soluere pro vino qđ emet postea. vide in statuto. gabella, p ɔctibus. q. 19. Gabellarum emptores dicuntur publicani. Bal. in l. si quis ab alio. §. cum publicanus. ff. de calum.

Et publicanorum improbum est genus. Bal. in l. dissolute. C. de cond. ex leg. P. Andora.

Galline & anseres non veniunt appellatione animalium. flor. post Guliel. de Cun. in l. hæc actio. in fi. ff. si quadrup. pauper. feciſſ. dic. Idem.

Guliel. in l. de quibus. ff. de legib. P. Andora.

Veniunt tamẽ appellatione auium. l. auibus. ff. de leg. 3. Idẽ.

Geminatio ex interuallo maiorem vim habet. commune ait Alci. lib. 4. de verb. signi. quas autem vires illa regulariter, ac generaliter, & sigillatim habeat discres ex Iaſ. nu. 10. Rip. n. 26. Zasio nu. 20. in l. quod iussit. ff. de re iud. Fel. in c. si cautio, nu. 43. de fid. instr. & in c. si quando. verſ. reſcripti geminatio, de reſcr. Hip. in l. 1. §. quæstionib. n. 5. ff. de quæst. Corſ. in tract. de verb. geminat. n. 17. lib. 3. tract. Nicunis. in c. quoniam contra. nu. 14. de probat. Euerard. in Topicis. c. 91. Eman. à Costa in repet. l. si ex cautione, fallent. 14. per totam, C. de non numera. pecu. Ario Pinelo in rub. part. 1. nu. 14. verſ. inde etiam. & nu. 43. C. de bonis maternis. & leg. 2. part. 1. c. 2. nu. 22. & c. 4. nu. 32. C. de reſcind. vend. E. Suarez.

Geminatio actuum plus operatur, quàm simplex. l. cum scimus. & ibi gl. & Bar. C. de agri. & cen. lib. 11. l. si mulier. la 2. C. ad vellei. Alex. in l. cum filio. circa. 6. & 7. col. ff. de leg. 1. & in 1. vol. conſ. 101. in 4. col. cur. in repe. l. admonendi. in 107. col. ff. de iu. iur. Barb. in 1. part. conſ. 1. in 5. & 25. col. & in conſ. 51. in 18. col. & conſ. 60. in 2. col. & in 2. vol. conſ. 18. in 18. col. & conſ. 34. in 7. col. & conſ. 38. in 6. col. & conſ. 53. in 17. col. Panor. in 1. part. conſ. 71. Fely. in c. si cautio in 12. & 13. col. de fi. instr. & in c. si quando in vlt. col. & in c. nonnulli. in 18. col. de reſcrip. Iaſ. in l. 1. in 5. col. C. de pac. & in §. in personam in 10. col. instl. de actio. Cor. in 1. vol. conſ. 81. in 6. col. verſ. ex quib⁹ tot verbis. Bolog. in conſ. 1. in 12. col. in fi. Barb. in 3. vol. conſ. 7. in 2. dubio. & conſ. 14. in 4. col. & conſ. 37. in 2. col. Ample hipo. marſ. in l. 1. §. quæstioni. ff. de quæst. P. Andora.

Limita tamen nisi geminatio fiat eodem cõtextu. ita Barb. in d. conſ. 1. in 42. col. faciunt quæ vult Iaſ. in l. si certis annis. in 2. col. C. de pac. & in l. qui bis idem. in 1. col. de verb. obl. Alex. in l. 1. in 5. col. ff. de verb. obl. fac. quod vult Bal. in rub. de no. C. compo. circa fi.

Sed ad hoc. vide Iaſ. in l. j. in 8. & 9. col. ff. de officio eius. & c. vbi hoc intelligit verum in actibus. in quibus requiritur. interuallum. & pro dicto Barb. alia adduc. Secus autem in verbis, ga geminatio verborum etiam eodem contextu facta plus operatur. per l. baliſta. ff. ad treb. vide ibi per eum. & in l. pen. in fi. C. de pac. P. Andora.

Geminata confeſ. extraiudicialis an probet. vide ʒ. in verb. confeſſio abſente parte. §.

Geminata confe. an possit reuocari, prætextu erroris. vide Alex. in rub. ff. de verb. obl. vbi dicit. quòd non. per gl. in c. ex literis. de diuor. all. Bal. in l. error. C. de iu. & fac. ig. idem vult ipſe Alex. in l. 1. de errof. cal. & in l. si duo patroni. §. marcell⁹. ff. de iu. iur. Addo Ludo. Ro. conſ. 346. in 5. du. Curt. conſ. 55. in 6. colum. Contrarium tenet Iaſon. in d. l. error. colum. vlti. P. Andora.

Geminatio quittationum non facit præsumi bis solutum l. ne casu. C. de discuſ. lib. 10. secundum vnam lect. & ibi Bald. contra gl. ibi. idem vult Bald. in l. fi. C. de eden. Alex. in l. veluti. §. hæc vox. ff. de eden. de quo vide Bart. Ang. Alex. & Iaſ. in l. plane. §. 1. ff. de leg. 1. Bart. in l. triticum. ff. de verb. obl. Barb. conſ. 25. vol. 1. P. Andora.

Contra geminatam confeſſionem. non potest opponi excep. non nu. pec. gl. in l. in contractib. C. de non nu. pec. Alex. qui multa al. in l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. ff. de iu. iur. Fely. in c. si cautio. in 12. col. de fi. instr. & Iaſ. in l. & si post tres. in 5. col. ff. si quis cau. & in l. qui pecuniam in 1. col. ff. si cert. pet. P. Andora.

Vide tamen eumdem Fely. in d. c. si cautio. in 18. col. ibi fallit quinto. Idem.

An pactum nudum geminatum producat actionem. Alex. in rub. ff. de verb. obl. & in l. legem. C. de pac. tenet cp sic. per §. de constituta. instl. de actio. cum aliis all. per eum. P. Andora.

Geminate literæ principis habent vim clausulæ motu proprio. Fely. in c. causam quæ el 2. in 3. col. de testi. Iaſ. in l. nec dãnosa. C. de præci. imper. off. Crem. sing. 135.

Limita quando secundæ literæ faciunt mentionem de primis aliter non. ita Iaſ. in d. l. nec damnosa. in fi. P. Andora.

PRO. Generalis ratio præualet speciali. in §. furtiuæ. inst. de vsuc. & in §. affinitatis. in stit. de nupt. vbi nota.

OBIEC. Cõtrà, specialis preualet, vt ĩ l. quædam. ff. de edẽ.

SOL. Actio propria specialis alicui competens præfertur generali, vbi enim actio ordinata locum habet. recurrendum non est ad extraordinariam, seu subsidiariam. in l. in causæ. ff. de minor. maximè cum clausula generalis non referatur ad specificata. in l. doli clausula. de verb. obl. ff. Bellonus.

PRO. Generale dictum restringitur ad habilia in l. j. vbi gl. C. de sacroſ. eccl. in l. vt gradatim. §. 1. ff. de mun. & honor.

PRO. Generalia verba trahuntur, & ad præsentia. & ad futura. in l. fi. C. quæ res pignor. obl. poſſ. vel non.

OBIEC. Contrà, quia generalitas non trahitur ad futuri, nisi exprimatur. in l. si à colono. ff. de verb. obl.

SOL. Ibi loquitur in stipulante per verba de præsenti, quæ de futuris non intelliguntur. & est ratio, quia magnum damnum esset promittenti, quod non est obliganti, cum per hoc non plus debeat, vt hic. Bel.

Generalis decisio non comprehendit casus priuilegiatos, vt commune ponit Negusan. de pign. memb. 1. part. 8. qua de re adito semper Iaſ. à num. 9. Alciat. à num. 6. in l. 1. ff. sol. mat. Dec. in l. 2. in fi. C. vnde liberi. Ar. Pinel. in auth. nisi tricennale, C. de bonis mater. Viuius libr. 1. opi. 321. Ex quibus omnibus colliges id procedere cùm priuilegiatus casus prærogatiuam expreſſim ea in re atque specie habet, de qua decisio generalis concepta est, alias secus, vt etiã elegãter docet Aeurt. in l. à diuo Pio. ff. de re iudic. cuius sententiam multùm commendat ibidem Paul. & optimam reputat Arius Pinel. in rub. 2. part. cap. 1. num. 15. C. de reſcin. vendit. tradunt. Iaſ. in l. vlt. num. 14. C. de edict. diu. Adr. toll. Decius num. 8. Cag. ad fin. in l. 1. ff. de reg. iur. idem Dec. conſ. 5. Stracha de mercatura numer. 5. E. Suarez.

Generalis quitantia reciproca facta in contractu diuisionis non porrigitur in effectu ad species dolo vnius contrahentium subſtractas. l. tres fratres. ff. de pac. & ibi doct. fac. l. qui cũ tutoribus. §. qui per fallatiam ff. de transſ. P. Andora.

Si tu debes mihi decem ex causa mutui & 20. ex alia causa, pura venditionis, & feci tibi pactum liberatorium. de illis decem ex causa mutui, licet apponam ista verba generalia. Et generaliter ab omnibus vsque in præsentem diem. Illa verba generalia sunt restringenda. ad illam obligationem de 10. non autem extenduntur ad aliam de viginti. secundum Angel. notabiliter. in l. emptor. §. lucius. ff. de pac. post Iaco. Butr. in lege obl. generali. C. de pig. Fac. l. si de certa. C. de transſact. & l. qui cum tutoribus. & l. cum aquiliana. & ibi Bart. ff. eo. fac. quod vult Lud. Rom. conſ. 371. Imo. conſ. 138. in fi.

De quo vide gloſſ. magnam. in dicta lege tres fratres. quæ in quantum dicit, quòd quando petitio est specialis. & transſactio. similiter specialis, quòd non extenditur ad alia. Limitatur. quia bene extendetur ad ea quæ sunt dependentia & connexa illi rei super qua transſactum est text. est sing. secundum. Iacob. Butr. in lege si cum tibi. C. de iudic. fac. optime gloſſ. in capit. accuſatus. in ver. iudicari. de hære. in sexto. Et ita vult Cor. conſ. 168.

Item in quantum illa gloſſ. dicit quòd quando peti. fuit generalis. & transſact. generalis. quòd tunc præiudicat in omnibus. Intellige hoc verum. quando saltem fuit in genere cogitatum alioquin si de illis rebus ad quas vna partium non vult extendi transſactionem non fuit cogitatum neque in specie, neque in genere ad illas res non porrigetur transſanct. quantumcunque generalis. & est ratio quia remittere est donare. lege si mulier ff. de condict. ob. causam. Sed ille qui ignorabat non intelligitur voluiſſe donare. l. nec ignorans cum similibus. C. de dona.

Addit Ang. in d. l. tres fratres quòd quando verba transſactionis sunt generalia: tunc partes præsumuntur habuiſſe scientiam saltem in genere nisi ex coniecturis appareat de cõtrario & poterit secundum eum coniectura esse in contrariũ. Puta si partes dixerunt transigamus. audacter. quia inter nos non est, nec esse potest dria, nisi de tali re & tali. Nam de aliis non præsumuntur cogitaſſe, neque in genere, neque in spẽ. quod est notandum.

Limita etiam dictum gl. ſſtẽ. procedere. quãdo proseq. fuit generalis. Alioquin si fuit specialis. tunc transſactio. generalis restringetur. ad prosequta. l. licet. C. de iud. & fac. dictum Ang. suprà relatum in d. §. lucius.

Sublimita nisi dolosè fuiſſet omiſſa proseq. in aliis rebus. per tex. sing. in l. de rebus. ff. de arb.

Addit Angel. in dicta lege tres fratres. quòd si volumus facere trãsactionem & liberationem generalem optima cautela est appone. ista verba. Et dictæ partes voluerũt cp d. trãsa. & lib

Universidad de Deusto
Biblioteca

& liberatio sit plena & plenissima & porrigatur. ad incognita & incogitata. ẽt si dolo alterius essent incognita. item voluerunt eam porrigi. ad cognita tam in genere quam in specie. & ad omnia iura & obl. etiam ex futuro pendentes. ex quacunque causa.

Addo Alex. in 1. vol. cons. 42. in 4. col. & in 2. vol. cons. 11. & in 5. vol. cons. 68. & in 1. vol. cons. 46. Fel. in c. sedes. in 8. colum. de reser. Ias. in d. §. Iutius in fi. & in l. si de certa ibi 2. querit C. de transact. Cor. in cons. 6. & cons. 29. Ang. are. in §. 1. instit. qui. mo. tol. obl.

Subdit Ang. vbi ꝫ. ꝙ si fiat transact. super testamento & dependentibus ab eo apponi debent ista verba vif cognitis & intellectis verbis testamenti. Addo eundem Ang. in cons. 94. in 2. col. Barb. in 1. vol. cons. 48. in 9. col. & in 2. volu. cons. 16. in 15. col. vbi fortius dicit ꝙ etiam in aliis contractibus debent apponi dicta verba. vif. & intellect. verbis, &c.

Et ad primum. addo eundem Barb. in 2. vol. cons. 55. in 14. col. & seq. sonz. in 2. par. cons. 282. in 1. & 2. col. Calca. ample. in cons. 16. Cor. in 2. vol. cons. 135. & in 4. vol. cons. 139. Bñd. cons. 29. ver. quod ex alio demonstra. Ang. cons. 218. col. 2.

Adde ꝙ ista verba vif cognitis, &c. requiruntur in sententia & in laudo. vt vult Ias. in l. de his in 2. col. ff. de transact.

In ↄtrarium tamen fac. quod vult ipse Ias. in l. sub prætextu in 2. col. ibi 3. aduerte. C. e. vbi vide & Ale. post Bar. in l. qui romæ §. duo fratres, in 36. col. de verb. obl.

Adde etiam ꝙ Ang. in cons. 59. dicit sufficere habuisse notitiam test. licet non dicatur. vif. cognit. &c. & idẽ dicit in cons. 94. in 2. col. ver. non tamen nego.

Quid in muliere & rustico. an debeat dici ꝙ fuit vulgarizatus tenor testamenti. vide Iasonem. in d. l. de his in 3. col.

Quid in hñ de extraneo an requirantur. dicta verba vif cognitis, &c. Ias. in d. l. sub prætextu. in 2. col. al. Bar. in duob. loc. tenere ꝙ non licet ipse Ias. hoc reputet nimis durum. vide ibi per eum.

Aduerte etiam quia Barb. in 2. vol. cons. 16. in 2. col. dicit ꝙ non extendi. taꝫ generalis clau. ad incogitata. & in 1. col. dicit quòd tales clau. apponuntur ex capite notarij.

Vnum notabiliter addo. ꝙ si in instrumento dicatur. inspectis & cognitis verbis testamenti Tamen si renuntians narrat aliquid in testamento contineri. cuius contrariũ apparet præsumitur ignorasse. ita sonz. in 2. parte. cons. 214. in 4. col. ibi ista concl. al. Ang. in l. qui Romę. §. duo fratres. ff. de ver. ob. vide ibi per eum. Calca. cons. 16. vide late ꝙ Alex. in d. §. duo fratres in 36. col. & seq. Addo Ang. cons. 94. max. in 2. col. & seq.

Adde vnum notabile. verbum ꝙ transac. generalis super re de qua litigabatur, licet extendatur ad cõnexa tamen non extenditur ad expensas, Marſ. in l. patre. col. 14. de quæst. vide in verb. transact. §. 10.

Quid si interueniat iur. an limitetur. l. de his ff. de transact. Cor. in 4. vol. cons. 133. in fi. tenet quòd sic.

vide tamen latius in verb. renunc §. 1.

Aduerte etiam quia q̃do in quittatione. est generalis clau. & omni alia & quacunque causa, &c. tunc extenditur. ad omnia quia salua ratione recti sermonis. non potest aliter intelligi l. & vno. §. 1. ff. de accep. & l. aurelius §. mæuia. ff. de lib. lega. & volunt doct. in loc. al. s. §. 2. ver. Addit Ang.

Limita ñ verba generalia distinguantur per speciem oppositam generi. vel habentem limitare genus. Bal. in l. fi. in fin. C. de hæred. vel ac. vend.

Generalia verba generaliter intelliguntur. l. de pretio. ff. de publicia. l. si quis sic. & ibi Alex. ff. sol. mat. Ias. in l. quamuis ff. de in ius voc. Cor. sepe max. in cons. 143.

Limita in sta. quia non adaptantur ad impossibilia statuentibus Barb. inter consi. Alex. in 4. vol. cons. 123. in 2. col. versi. quinimo plus dico.

generalis clau. restringitur. ad similes expressis. c. sedes de rescrip. l. sed si adiiciatur ff. pro socio. de quo vide Paul. de ca. in 2. vol. cons. 231.

generalia verba restringuntur à iure Barb. in 2. vol. cõs. 57. in x. col. de quo vide ample. Ias. in l. 1. §. nunc. in 4. col. cũ seq. ff. de oper. no. nun.

generalia recipiunt à specialibus intellectum. Ias. in l. si cõuenerit. in x. col. ff. de iurisd. om. iud. & in l. si de certa in 1. not. C. de transact.

generalis clau. trahitur. ad omnia quæ quocunque modo. sub generalibus verbis includi possent quando aliqua in specie præmittuntur. sonz. in 2. part. cons. 200. in pen. col. fac. qđ ipse vult in cons. 297. in 3. col. & cons. 300. in 2. column. Lud. cons. 271.

In contrarium tamen fac. qđ vult ipse sonz. in d. cons. 297. in 1. col. vbi dicit ꝙ quando post specialem prouisionem adiicitur. clausula generalis. restringitur, quatenus fieri potest ad similia expressis non ad diuersa. cap. sedes de rescrip. cum aliis quæ al.

In generali sermone. non venit persona loquentis. l. inquisi. cum gl. C. de solut. auth. si quando C. de non nu. pec. Ias. in l. frater à fratre. in lect. in 7. col. ver. induci. ff. de cond. indeb. hypo. marſ. in l. 1. §. si seruus in 1. col. ff. de quæst. vide in verb. persona §. 3. nec ẽt veniunt coniuncti. Oldr. in cons. 95. in 2. col.

Limita quando aliter non posset verificari quam in p̃a loquent. hypo. vbi ꝫ.

Generalis quitantia legatorum non comprehendit legatum dot. Pau. de cast. in 2. volum. cons. 241. Ias. in l. 1. in 3. col. ff. sol. mat.

Fac. quod vult Pau. de ca. in 2. vol. cons. 245. vbi dicit quòd grauatus soluere legata. non tenetur soluere legatum dot. de qua. est instrumentum.

fac. etiam quod vult Alex. post imo. in l. stip. hoc modo cõcepta. in 4. col. ff. de verb. obl. vbi dicit ꝙ filia quæ generaliter renuntiauit. non prohibetur petere dotem.

Limita in quita. facta patri per filium. Ludo. sing. 110.

generalis quitantia nõ cõprehendit id ad quod dari potest rei vend. l. aurelius §. meuia. ff. de lib. leg. Fel. in c. fi. in 2. col. de præscrip. Barb. in 1. vol. cons. 41. in 19. col. Ias. in l. sub prætextu la 2. in 1. col. C. de transact. Alex. in 1. volu. cons. 46. & in 2. vol. cons. 170. & in 5. vol. cons. 20. in contrariũ fac. quod vult Bolog. in cons. 13.

Adde quæ dixi in verb. legatum liberationis §. 1. & Bal. in l. pactum. in 12. q. de colla.

generalis quitantia non cõprehendit id quod erat impossibile renuntiantem donare. Barb. in 1. vol. cons. 23. in 1. col. & cons. 24. in 3. col. Et in 2. vol. cons. 18. in 18. col. sonz. in 2. parte cons. 251. in 17. col. Curt. in cons. 68. in vlt. col.

Et ꝙ in generali dispo. non veniant prohibita addo Ludo. Ro. cons. 166. & late Barb. in 2. vol. cons. 11. in 9. col. & in d. cõsi. 38. in 12. col. Alex. in d. cons. 20. in 2. col. in 5. vol.

Nec illicita. Barb. in 3. vol. cons. 76. in 5. col.

In gñali aũt donatiõe bonorũ meorũ q̃d veniat. vide Barb. in 1. vol. cons. 36. in 1. col. vbi ponit an veniant act. & iura.

Sed an in gñali donatiõe vel hyp. veniat emphyteof. Barb. in specie. in 1. vol. cons. 41. in 26. col. dicit ꝙ non al. gl. in l. ob. generali. ff. de pig. & alias multas auctoritates. max gl. in auth. de restit. & ea quæ pa. in prin. & mira. ꝙ Bar. & Bal. Non aduerterũt de illa gl. & idẽ vult in 2. volu. cons. 11. in 9. col. Alex. in 2. vol. cons. 16.

cõtrariũ. tñ tenet Ias. in l. fi. ĩ 28. col. C. de iu. emph. vbi vide.

Idẽ dic. in feudo. ad qđ ẽt in spẽ addo Dec. cons. 139. in fi. vbi dicit ꝙ in generali disp. nõ veniunt bona feudalia vide latius j. in verb. hypotheca. §. 16. & Alex. in d. cons. 16. & in 2. vol. cons. 168. & in 4. vol. cons. 2. & cons. 124. in vlt. col. Bal. in auth. in successione. C. de suis & leg.

Hãc regulã ꝙ in generali obl, non veniunt ea quæ quis nõ esset spẽr obligaturus l. obl. generali. ff. de pig. limita ñ obligãs non haberet alia bona. ita hypo. Marſ. in l. 1. §. si seruus in 1. col. ff. de quæst. pe. gerat. sing. 35.

In gñali sermone non veniunt inimici & offensores Barb. in 2. vol. cons. 11. in fi. 19. & in prin. 20. col. P. Andora.

Gñaẽr fieri non suffic. qđ spẽr fien. est Barb. in 2. vol. cõs. 15. in 9. col. & cõs. 16. in 5. col. fac. qđ vult Lud. Ro. cõs. 326. in fi.

generali sermone excipitur honestas. Bal. in l. si cui ff. de serui.

Quæ. n. spẽi nota digna sunt. si omittan. neglecta viden l. itẽ apud labeonẽ §. hoc edictũ. ff. de iniur. & vult idẽ Barba. in 2. vol. cõs. 36. in 2. col. & cõs. 47. in 10. col. Ias. in l. 1. in 5. col. ff. si qs in ius vo. & in l. actione in 3. col. C. de trãsac. in l. p̃tor ait in 1. & 3. col. ff. đ op. no. nũc. & ĩ l. qđ in rerũ §. fi. ff. de leg. 1. Sõz. in 2. par. ↄ. 251. ĩ 17. col. Barb. inter cõsi. Ale. in 4. vo. ↄsi. 123. ĩj. col. & seq. Card. ĩ cle. si dñm ver. nos itaq; đ relig & ve. san.

fac. quod vult Bar. in l. qui rome. §. duo fratres. in 5. q. & ibi Ale. in 38. col. de verb. obl.

Limita vt p Ias. in l. Gallus. §. 1. in 2. col. ff. de lib. & posth. vbi dicit. ꝙ illud dicitur fieri nominatim prout l. requirit. quando est factũ ĩ gñe. & illud genus nõ p̃t verificari nisi in vna spẽ. al. l. 2. ff. de lib. & posth. & ibi doc. & §. noĩatim. insti. đ exhĩd. lib.

Similiter dicit ipse disp. gñalis. quæ potest solũ in vna specie verificari. dĩ spaĩs. al. multa vide ibi per eũ. qa noĩ. loqui.

fac. qđ vult Lu. Ro. ↄ. 271. ĩ fi. & dixi in ver. exp̃ssio. §. 4. Idẽ generalitas nõ comprehendit ea. quæ ad elegantem vsum destinata sunt Barb. in 2. vol. cons. 36. in 2. col. Idem.

Generalis dispositio non comprehendit qualificatum Barba. in 2. vol. cons 58. in 5. col. P. Andora.

An quis

An quis cogi possit ad facien. generalem quitantiam vide j.in verbo instrumentum facien est §.2.versicul. Non tamen potest. P.Andora.

PRO Generalitas parit cõfusionem,& obscuritatem.l.Titiæ textores.ff.de leg.1.l.ita fidei.ff.de iur.fisc.l.cum Sticus.ff. de solut. Bel.

PRO.generalitati specialitas derogat.leg.vxorem.§.felicissimo.& de re seruis vrbanis.§.vernæ.ff.de lega.3.l. sanctio legum.ff.de pœ.in c.1.de rescrip.& c.studuisti.de off.lega.extr. in c.dudum.& cap.quamuis de præb.in 6.

OBIEC.Contra quia imo enumeratio specierum generalitati non derogat.in l.quæsitum.§.fi.ff.de fide instr.& l.legata. ff.de suppel.lega.& l.verba.ff.de alim.& cib.lega.

SOL.Vbi remouendæ dubitationis causa ad maiorem euidentiam species enumerantur à sciente,genus non minuitur per speciem.d.l.& verba.Si verò ab errante fiat specierum enumeratio, eo casu ex abundante fit, ideoque per eam nihil generi derogatur.d.l.legata.in prin.Vel dic breuius, q̃ nostra regula non habet locum in specie subiectiua, quia exempli causa ponitur,secundum Doctores.vt in contrariis.

OBIEC.Preterea obstat,quia generalibus specialia insunt. l.hoc legatum.ff.de leg.3.vbi generale verbum, quæ vxoris causa parata sunt,continet singulas species.Ad idem tex.in l. fi.C.quæ res pig.oblig.poss.& l.fi.C.de hæred.vel actio. ven. & l.si seruitus.de seruitu.vrb.præd.ff.reg.in generalib.de reg. iur.in 6.

SOL.Tu dic, q̃ licet per speciem generi derogetur, vt hic, tamen species sub genere bene continetur, vt in contrariis. Bellon.

Generalis dispositio nõ comprehendit causam dotis. communem dicit Negusan.in tract.de pig.in 1.part.8.partis.prin. nu.3.ad fi. Villal.

generare non valens,non potest contrahere matrimoniũ. Io.de Neui.in sylua nupti.part.1.communem dicit. Villal.

generandi facultas cui abest, matrimonij contrahendi copia non adest.commune ait Sylu.de nupt.part. 1. Villalob.in sua collect.

Graduũ distinctio quoad consanguineos vel propinquos ex latere censendos,si matrimonij causa agetur,ex iure Pontificio peti debet,si successionis materia tractetur,ex iuris ciuilis constitutionibus in vtroque foro prometur si vero de cõtractibus,& aliis causis differatur,iuris Pontificij regulis in ecclesiastico foro, Cæsareis diffinitionibus in laicorum iudiciis metietur. vt magis commune asseuerat prolixè de hac de re agens Did.à Couar.in tract.de sponsal.2.part.c.6.§.6.nu.8. & vbi de horum gradibus in statuto aliquãdo mentio fiet,semper iuris ciuilis supputatio inietur. commune inquiunt Cotta in memor.ver.graduum computatio,ac Viuius lib.1.opin. 329. E.Suarez.

PRO.genitiuus importat dominium.in l.2.§. in locum. ff. de relig.& sumpt.fun.latè tractant doct.in rub.de operis noui nuntiatione. Bellon.

genitiuus denotat dominium.l.seruum titij ff.mand.l.si heredis seruus.ff.de leg.1. seruus cõmunis meuij & castrenf peculij.cum si.ff.de stip.seruo.de quo tamen vide Ample.Bar.& doct.max.Alex.& lasonem.in Rub.ff.de oper.no.nun.& in l. 2.§.in locum.ff.de relig.& sumpt.fu.& in l.prætor.§.in hac. ff. vi bo.rap.& in l.quotiens ff.de verb.obl.Pau.de Ca. in 2.vol. cons.11.Barb.in 1.vol.ℨ.50.col.6.& Alex.in 5.vol.cons.49. in fi.&cõs.54.& in 4.vol.cons.35.col.3.& in 5.vol.ℨ.98.Fel. cap.quia G.extra de iud.Ang.in Rub.insti.in 3.col. P.Andor.

genitiuus denotat etiam possessionem.vt dicit.Alex.in locis præal.max.in d.cons.54.per l.2.in prin.iuncto §.ait prætor cum seq.ff.Nau.cau.stab.& d.§.in hac.& idem vult in 2.volu. cons.129.repetito in 4.vol.cons.5.

In materia stricta denotat dominium Lud.Ro.consi.180. in fin.

An genitiuus referatur ad vsufructuarium.vt si dicatur terræ taľ domini sunt interdicte. an sint interdicte ille in quibus habet solum vsumfructum vide Alex.in d.Rubr.de oper.no. nunc.in 9.col.

Et Alex.in d.col.9.ponit an genitiuus importet causam finalem vt si dicatur.lego titio.filio taľ.&c.

vbi contractus potest stare restrictiue.& demõstratiue.stat restrictiue.Alex.vbi ś.in 10.col. Idem.

Gens. An quatuor dicantur facere gentem. vide Bal. in 1. part.cons.186.Alex.in l.prætor la 2.ff.vi bo.rap.Ange.in §. si grex insti.de lega.Bal.in l.1.ff.de prob. P.Andora.

gentis app.comprehenditur etiam mulier.l.1.§.iusgẽtium. & ibi Pau.de Ca.ff.de iust.& iure. Idem.

Gentiles dicuntur. qĩ sint tales quales geniti sunt.i.infideles.1.q.1.c.nonne.& vult Pan.in c.nouit de iud. P.Andora.

PRO. genus à digniore parte sui denominationem sumit. nota gl.in l.1.de verbo.oblig. Bellon.

PRO.genus in medio positum restringitur ex præcedentibus,& sequentib.l.quæsitũ.§. Mæui.& ibi not.ff.de leg.3. Bel.

genus generalissimũ est quod omnia continet.& nullũ genus habet ś.sc.l.cum post.§.gener.ff.de iu.do.l.legato generaliter & ibi not.ff.de leg.1.Bar.in l.1.in 1.col. ff. de iurisd. om. iud. P.Andora.

Ad remotionem generis sequitur remotio cuiuslibet speciei.l.iurisgentium.§.sed si fraudandi.& ibi no.ff.de pac.l.1.in fi.cum gl.ff.de suis & leg.no.per gl.in l.si causa.ff. de transact. ś.neg.vt si dicam.hoc non est animal.sequitur.ergo nõ est homo.Pau.de Ca.in 1.vol.cons.321.alias 319.

Affirmatiue autem ad positionẽ generis non sequitur. posito speciei vt si dicam hoc est animal non sequitur, ergo est homo.l.inter agnatos & ibi no.ff.vnde leg.

Sed bene econtra. ad positionem speciei sequitur. positio generis.l.si quid earum.§.inter emptum.ff.de lega.3.ita Alex. in d.§.sed si fraudandi.

Ad remotionem speciei non sequitur remo.generis.l.duobus §.si quis iurauerit & ibi Bar.ff.de iurciur.Ang.in §. præterea.in 8.col.de actio. Idem.

Generi per speciem derogatur.l. vxorem. §. felicissimo. ff. de leg.3.l.sanctio legum.ff.de pœ.l.quæsitum in fi. & ibi Bar. ff.de fi.instr.c.pastoralis.de rescr.Dy.in cons.2.vbi dicit.q̃ species de genere eximitur.Iason.in l. coheredi.§. qui patrem.ff. de vul.& pup.vbi al.c.dudum circa medium.de præb.in 6.vbi dicit text. q̃ licet species deroget generi tamen non reperitur.econtra quòd genus deroget speciei,al.etiam Bal.in l.pactum in 14.q.C.de colla.& tex.in l.si adulterium.§. liberto.ff. de adul.vbi dispositio generalis permittens occidi adulterum non concedit liberto inuenienti patronum.qui spľr prohibetur occidere patronum.

Fac.quod vult crem. sing. 113. vbi dicit. quòd procurator spãlis nõ reuocatur p constitutionem procurat. gñalis factã. Addit Iaso. q̃ licet per mandatum speciale. derogetur generali.c.studuisti.de off.deleg. Tamen hoc limitatur.non procedere in mandato fiscali.per l.quoniam augerio. C. de conue. fis.debi.li.10.quem tex.ad hoc no.Bal.in l.2.C.quando fis. vel priua.Addo Lud.sing.320.

Et ad prædictam regulam.q̃ generi per speciem derogetur Addo Barb.in 2.vol.cons.51.in 4.col.vbi al.Pet.de anch. in c. statutum.§.cum autem de rescr.in 6.referẽtem se consuluisse apud teruisium.sta.caueba.q̃ forensis nõ posset acquirere immobilia.alio sta.caueba.q̃ vir lucre. dotẽ mortua vxore. mõ forẽsis ꝺxit matrimonium cũ triuisina quę eidẽ in dotẽ dedit immo. mortua est in matrimonio superstite viro cõsuluit q̃ vir.lucrare dotem per dictam reg. dixi in trac.sta.sub Rubr. alieno in forẽsem q.faciunt no.per Alex.in l.talis scriptura.in fi.ff.de leg.1.& Ample Barb. in 4.vol.cons.86.in 4.& 5.col.

Addo etiam Fel.in c.pastoralis.in 2.col.de off.ord.vbi inter cætera.post Bal.in c.pen.de off. deleg. dicit q̃ species derogat generi. quando euellitur de genere. tanquam species separata à toto vel sicut vna ouis remota ab ouili. sed quando species ponitur.gratia coadiuuandi vel supplendi genus.tunc secus vide ibi per eum.

fac.quod vult Barb.in 4.vol.cons.40.in 12.col.

Amplia dictam regulam.non solum procedere.circ.res. d. §.felicissimo.Sed etiam circa tempus.ita Ias.per illum tex.in l. ex facto §. 1.ff.de vul.& pup.

Et idẽ dicit ipse circa personas.l.coheredi.§.qui patrẽ e.rit.

De quo etiam vide notabiliter.Barb.in 3.vol.cons.23.in j. col.& seq.

Idem circa causas & earum cognitionem.

Limita vt per Pau.de ca.in 2.vol.cons. 104.incip.viso dicto puncto vbi dic.regłam esse veram. qñ dispõ gñalis & specialis erãt vniformes.puta ambe de ꝓprietate vł ambe de vsufructu.secus si difformes per l.sempronio ff.de vsuf.per quẽ tex. dicit ibi Bar.q̃ vxor.cui relictus est vsufr.omnium bonorum generaliter. habebit ipsum etiam in rebus aliis specialiter legatis vide ibi p eum.& q̃ latius dixi in ver.legatũ vsusfructus.

Limita etiam non procedere in diuerſ voluntatibus quia tunc gñi per speciẽ nõ derogatur.Alex.in 2.vol.cõs.11.circ.fi.

Et ad id qđ dixi ś.allegan.c.dudũ.de præb.in 6.q̃ nõ reperiť q̃ genus deroget speciei.Aduerte qa Ias.in l.nõ solum.§.mor te.in 24.col.ponit multa.in quibus per generalitatem potest spľitati derogari.per l.si hoĩem. ff.man.vbi ꝓcur. gñalis ex cã spľitati derogari.per l.si hoĩem. ff.man.vbi ꝓcur. gñalis ex cã iusta inhibet procu.spľi.& adduc.multa not.vide ibi per eum.

faciunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

Faciunt ample adducta per Barb.in 3.vol.conſ.59.in 4.co. vbi dicit ꝙ vbicunque competit actus in genere. ſi certe ſpecies poſtea conferantur alteri. illa collatio non venit. priuatiue à generalitate.& idem vult in 4.vol.conſ.34.in 6.colum.

Vide tamen eundem Barb.in 4.volum.conſi.40.in 12.col. Idem.

Genus tantum operatur.in ſuo genere.quantum ſpecies in ſua ſpecie.Iaſ.in l.iuſiuran.quod ex conuentione.§.procur.in 4.col.ff.de iureiur. Idem.

Genus perire non poteſt.l. incendium. C. ſi certum peratur.

Limita niſi debeatur. quantitas reſpectu certe ſpeciei. Iaſon in l.ſi pluribus in fin.4 col.ff.de leg.1.

Sublimita vt per ipſum Iaſonem.in l.titiæ textores. §. fina. ff.eo.tit.

Et vide notabiliter. Bald. in tertia parte. conſilio 123. Idem.

generis appellatione.qui veniant.Barb.in 2.vol.conſ.57.in 1.col. vide Dec.notabiliter.in c.nouit in 3.col.de iud.Alex.in l.1.ff.de iure.immu.vide etiam phi.in ca.ſi pater.in 53.col.de teſta.in 6.vbi loquitur de genere quid veniat eius app.Cor.in 4.volum.conſ.233.verſic.his tamen Bal. in l. 1.ff. de probat. P.Andora.

PRO.Gerundium importat neceſſitatem.l.inter cætera.ff. de lib.&poſthu.in §.adoptiui.inſtit.de exhæredat.lib.no.doc. in rub.C.de eden. Bellon.

geſta per minorem ſine curatore coram arbitro & ſententia contra eum valent, & ſi poſſit reſtitutionem in integrum petere,per caſum iuncta gl.in l.3.in princ.ff.de arbitr. Balb. deciſ.308.

Geſta per procuratorem reuocatum & certioratum licet regulariter nõ valeant,nec domino præiudicent.c.ex inſinuatione.cap.in noſtra,de procurat.id tamen fallit ſi eiuſmodi reuocationem ignoraſſet index vel aduerſarius,aut ſi aliter quã per viam inſinuationis reſciuiſſent,vti communiter adhibita tamen Bartoli diſtinctione,teneri refert Benedictus Capra regula 58.n.3.& regula 59.n.2.3.& 6. quod tamen fallit,ſi per procuratorem,iudicẽ, vel aduerſarium maliciosè fieret quo minus intimatio ad eos vel alterutrum eorum perueniret,& ita communiter teneri refert ibidem n.10.Et ſi ſoli iudici,nõ etiam parti certioratum eſſet,geſta poſt reuocationem ipſo iure nulla eſſent.quia iudex ſcientiæ contra perſonam non legitimam ſententiam tuliſſe diceretur.Si autem ſoli parti,tunc ope exceptionis geſta infringerentur,& id ſimiliter communiter teneri refert ibidem n.35.Capra, vide de his allegationibus infrà procurator.

gloſſæ diſtinctio in l.Lucius.ff.de his qui not.infam.de periuro.quando cenſeatur & ſit infamis,eſt communis, & recepta,vt dicit Lanfr.in repet.c.quoniam contra.in verb. teſtium depoſitiones.n.81.extra de prob. I.Fichard.

gloſſa in c.1.§.1.in verb poſtpoſuerit. de feudo vel benefi. fœmi.vbi dicit, ꝙ ſi vaſallus fiat monachus, feudum reuertatur ad dominũ.Intelligi deberet.Vbi agnati non ſupereſſent, vel vbi feudum eſſet nouum communẽ dicit I.Clar.in §.feudum.q.78.ver.Sed hæc. P.Fich.

Gloſſæ opinio communis cenſetur, & ab ea in iudicando, conſulendoque iudices recedere non poſſunt,ſecundum Iac. But.in l.1.qui pro ſua iuriſdict. & Bald.in l.quanquam. C. de ſent. quæ ſine certa quantita.& in l.hæreditas.C.depoſit.imò gl.ſolet eſſe talis,tantæque præeminentiæ,& authoritatis, vt abſque dubio aliquo omnes alias authoritates antecellat,ſecundum Bart.in l.vt vim.n.8.ff.de iuſti.& iure.Abb.in c.1. de conſtit.Bertran.conſ.115.n.24.vol.2.Zaſ.conſ.3.n.63. lib.2. Iaſ.n.34.Dec eodem num.& Claud.Aquen.in lect.1.n.334.in d.l.vt vim:ſed hoc nõ eſt ſimpliciter credendum opinionem gloſſæ fore communem,& ſequendam quia gloſſæ nihil alleganti fides adhibenda non eſt,ſecundum Barto.in l.nemo. C. de ſent.& arg.l.illam.C.de colla.eius enim authoritas non eſt neceſſaria,ſed magiſtralis,vt per Io.Andr.& alios communiter,in c.2.de reſcrip.&opinionem iſtam ꝙ doctoris authoritas duntaxat probabilis ſit,& non neceſſaria dicit communẽ fore,ponitque pro regula cum ampliatio.& limit.Pet.Duen.in reg.66.authoritas doctoris,&hoc vberius,ac cõmodius ſcripſimus, & docuimus in 1.libr. communium opinionum, in ver.iudex in iudicando non poteſt recedere,circa fi.F.Viuius lib.2.opi.135.

gloſſa.Ponens varias op.vltimam approbare videtur.ita dicit.gl.in l.qui filium.§.1.ff.ad treb.Bal.in auth.ex teſtamento. C.de col.Barb.inter conſ.Alc.in 4.vol.conſ.55.circa 4.col.& idem Barb.in 1.vol.conſ.28.in 10.col.

Fel.in ca.canonum ſta.in vlt.col.de conſti.Iaſ.in l. 1. in 16. col.C.de iur.emphi.& in l.pacta nouiſſima in 2.col.C.de pac. & in §.ſed iſte in 11.col.inſti.de actio & in d.l.ſi idem.§.ſi vna. & in l.ſi tibi pec.in 4.col.ff.ſi cer.pe.& in l. cum fundus §. ſeruum tuum imprudens in 4.col.eo.ti.Curt.in conſ.1.in 4.col. Ang.in §.reſponſa.inſti. de iure natura.& in §.item pretium. inſti.de emp.& vend.

Limita niſi expreſſe reprobet vltimam opinionem l.ſi idẽ cum eodẽ.& ibi gl.fi.ff.de iuriſd.om.iud.Ang.Are.in §. actionum in 34.col.inſti.de actio.

Limita etiam niſi præcedens oppoſitio ſit plenius examinata,& melioribus rationibus firmata.Ita Iaſ.in l.1.§.& poſt operis.in 4.col.ff.de oper.noui nuncia.phi.in c.1.in fi.de pœnis in 6.

Limita præterea niſi j.op.ſapiat æquitatem.2.vero merum rigorem.quia tunc prima tenenda eſt.Iaſ.in l. non amplius §. cum bonorum.ff.de leg.1.Dec.in d.c.canonum ſta.in fi.in 1. lectu. P.Andora.

Ab auctoritatibus gloſarum in iudican.non eſt recedẽ.ſecundum.Iac.Bu.in l.vnic.C.qui pro ſua iuriſd.Bal.in l.2.C.de ſent.quæ ſine cer. quanti.vbi dicit ꝙ in magnis dubiis ſemper eſt ſequenda.op.gl.idem Bal.in l.cum hæreditas.C.depoſ.vbi dicit.ꝙ auctoritas gl. omnes alias antecellit. & idem Bal.in l. cum non ſolum §.neceſſitate.C.de bo.quæ libe.circ.3.col.dicit formaliter adhereas carrotio veritatis & gloſatori & in ęternum non errabis.& idem Bal.in c.1.§.iudices in ti.de pa.iuram.fir. dicit hæc verba. Moneo te ꝙ in dubio non recedas à tex.neque à regula & idem Bald.in l.de eo.C.de pœ.iudic.& in c.1.in fi.de natur.ſucceſſ.ſeu. dicit ꝙ non poſſumus habere meliorem teſtem,quam gloſſatorem.Adde Bart.in l. vt vim. ff.de iuſti.& iur.vbi dicit ꝙ authoritas gloſ. eſt maior cæteris. Bald.in c.1.tit.imper.Lothar.dicit ꝙ Azo & gl.habuerunt illuſtre ingenium.Et ideoCy.in l.non moriturũ.C.de contrah. & committ.ſtipul.appel.gloſſatorem, idolum ſuum. Bal. in l. precib.col.6.C.de impub.& al. ſubſtit. dicit,inhæreas ſemper glo.ordinariæ ſicut Bonon. inhærent carrotio,& tutor nauis timono.idem Bald.in auth.ceſſante.C.de legit.hæredib. dicit ꝙ timet recedere à gl.De quo vide Alex.in l. cum prolatis. ff. de re iud.&conſil.51.volu.4.Fel.in c.canonum.de conſtit.Iaſ. in d.l. vt vim Paul. de caſtr. conſil. 61. circa fin. volumin. 2. P.Andora.

Grammatica. Falſa vitiat reſcriptum cap. Ad audientiam. extra de reſcrip.& ibi doct.max.Fel. P.Andora.

Ampliat Fel.etiam ſi conſtaret de mente pape.al.Lud.conſi.376.incip.quæſtio eſt nunquid.ad fi. Idem.

Ampliat 2.in literis aliorum principum. ſecundum Ab.ibi in fi.& dicit idem ſentire Bar.in l.plautius.in fi.ff.de au.&arg. lega.& Bal.in l.eam quam.in prin.C.de fideic. ipſe tamen Fel. dubitat de hoc.vide ibi per eum.

Ampliat 3. etiam ſi falſitas grammatice eſſet ſolum in vno capitulo ſeparato. quia vitiat totum reſcriptum. alleg. Bal.ibi.

Ampliat 4. etiam in priuilegio.ſecundum gl.& omnes doct.ibi.& alia multa quæ vide.

Ampliat 5.etiam in ſta.quæ propter malam grammaticam vitiantur.ſecũdum Bal.ibi ſed quia in hoc tenet contrariũm Barb.ibi vide latius per eum.

Limitat Fel.hanc regulam 11.modis.primo dummodo falſa latinitas ſit manifeſta.ſecus ſi dubitabilis. al. But. imo. Gemy.& Pan.ibi per illũ tex.in verb.manifeſte.& Bar. in d.l.plautius in fi.Card.conſ.93.

Limitat 2. niſi error grãmatice procedat ex defectu vnius literæ ſiue litera deficiat. ſiue loco vnius literæ ſit poſita alia al.Abb.ibi & eleganter.Card.in conſ.95.incip.not.& præſtãs amice optime quod ĩ eſt 93.vide ibi p Fel.&Cor. conſ.315. in prin.& in 3.vol.conſ.80.

Limitat 3.niſi ſit defectus orationis aliter quam per falſam grammaticam & non impediat perceptionem mentis literarum.al.Inn.in c.ex parte.de fid.inſtr.& Lud. in conſ. præal. & alia multa no.quæ vide.

Limitat 4. niſi literæ papæ tranſirent extra ſuam cancellariam. puta per cameram al.But.& dom.ibi.

Subiungit ꝙ contrarium eſt tenen. ſecundum imo. & Pan. ibi quos ſequitur ipſe Fel.

Limitat 5.niſi falſa grammatica poſſit ſaluari per figuram. alleg.Panormit.ibi.& in cap.1.in 5.col.de iud.per illum text. cum glo.qui exponitur quem pro qui.& ponit multa de figura antiptoſ.quæ ponit caſum pro caſu.Card.in d.conſ.93.

Limitat 6. niſi mala latinitas poſſit ſaluari per ſubauditionem.al.Bal.in l.eam quam.C.de fideicom.circ. prin. vbi dicit ꝙ melius

quòd melius est saluare per subauditiones quam per figuras quia figuræ corrumpunt regulas. vide ibi per eum. P. Andor.

Limitat 7. nisi esset erratum in orrographia. quia licet sit pars grammatice non vitiatur. rescriptum. allegat Bal. in l. imperator la 1. in 1. com. cir prin. ff. de sta. ho.

Limitat 8. nisi sit rescriptum in corpore iuris clausum. quia non vitiatur. alleg. Bal. in d. l. eam quam vide latius per eum.

Limitat 9. vt non procedat in scripturis diuin. secundum Io. And. ibi per eum tex. in c. indignum 38. di. vbi dicit Aug. in dignum vehementer existimo vt verba cælestis oraculi restringantur sub regulis donati. adduc. etiam alia quæ vide.

Limitat 10. vt non procedat in vltimis voluntatibus alleg. gloss. ibi. & scribentes in l. errore C. de testament. maxim. Corneum.

Limitat 11. & vlt. in processu vel sententia. quia non vitiantur. propter malam grammaticam. secundum Bal. ibi quia ius ciuile vadit ad realitatem.

Et q̃ non vitientur contractus nec libelli propter malam grammaticam addo notabiliter Sonz. in 1. part. cons. 146. in 2. & 3. col.

Nec alia instrumenta vitiantur. propter malam latinitatem Bar. in l. si librarius. ff. de reg. iu. & in d. l. plautius. ff. de au. & ar. leg. & in l. imperator. & ibi Bal. ff. de stat. ho. Fel. in c. ex literis. col. 3. & in c. ex parte. col. 1. de fid. instr. al. Ange. in l. qui habebat ff. de ma. te. & alia multa. vide in verbo instrumentum edendum. §. 14.

Grammatici excusantur à tutela cura, & aliis muneribus. l. si duas. §. grammatici. & ibi gloss. & doct. ff. de excusat. tutor. P. Andora.

PRO. Gratia si non gratis datur, vel accipitur, gratia nō est cap. gratia. 1. q. 1. Bellon.

Gratia à principe vel Senatu impetrata non facit vt impetrans, hæreditatem sibi tempore banni delatam, sed propter ipsius incapacitatē ad alios in proximiore gradu transmissam, recuperare possit, quia princeps non cēsetur velle auferre ius alterius. ita communem dicit Boss. in tit. de remed. ex sola clem. prin. nu. 13. Clarus dicto §. fin. versicul. sed quæro pone. P. Fichard.

gratia alicui cuius bona ad fiscū delata sunt cōcessa à principe vel senatu, non se extendit ad bona illa à fisco alienata. communem dicit Fel. in c. inter quatuor. n. 5. de ma. & obed. Nellus de bannitis in 1. part. 3. tempo. q. 5. Ias. in l. Gallus. §. & quid si tantum. nu. 72. & seq. quem refert Plotus in repet. l. si quando. n. 9. in fi. Boss. in tit. de remed. ex sol. clem. prin. nu. 11. Ex causa tamē princeps posset aliquem etiam ad illa bona restituere. cōmunem dicit Rubeus cons. 154. n. 6. Posset tamen etiam talis restitutus agere ad precium rerum venditarum, non autem donatarum, & ita quatenus fiscus factus esset locupletior. communem attestatur Nellus in d. part. 11. tempo. 3. q. 6. licet ibi subdat, q̃ apud eos non seruetur Clar. d. lib. 5. §. fi. q. 59. ver. Item quæro. P. Fichard.

gratiæ factæ à statutis vel decretis, non detrahuntur ad delicta futura, communem dicit Im. in c. fi. n. 11. de constit. Si ti aliquis deliquerit sub prętextu eiusmodi decreti gratiosi non est illi indulgendum. Guliel. de Bened. in 2. part. c. Raynutius, n. 115. & in 3. part. nu. 38. vbi dicit q̃ vidit Tolosæ quendam decapitari, qui sub spe & confidentia habendi gratiam à Rege alium occiderat, & de hoc ante delictum se iactitauerat, q̃ pro decem aureis deinde gratiam obtinuisset. cùm autem in supplicatione dictum homicidium non expressisset, fuit iudicatum gratiam per eum obtentam fuisse subreptitiam. Notādum autem est, q̃ in generali concessione gratiæ non intelligitur crimen falsi quoq; remissum, sed requirit propter enormitatem suam specialem remissionem. ita communem dicit Nellus de bannitis in 3. par. 2. tempo. q. 12. quem refert Apostil. ad Angel. de malefic. in verb. & ad quærelam. numer. 80. Clarus d. §. fin. quæst. 59. versic. fortius dico, cum sequen. P. Fichard.

gratia, seu remissio delicti, siue indulgentia à Principib. duobus fit modis. Vno modo, quando Princeps alicui facit gratiam pro delicto, & specialem remissionē, seu indulgentiam. Secundo modo, quando Princeps ex aliqua causa, puta pacis initæ, aut ducendæ vxoris, aut natiuitate primogeniti, aut ingressu possessionis alicuius ciuitatis facit gratiam generalem, & appellatur Decretum gratiosum. Clar. q. 59. vers. scias autem. Et si Princeps dicat alicui, facio tibi gratiam pro delicto, dicitur plenè restitutus, etiam quo ad bona, cōis est opin. Clar. d. q. 59. ver. Quæro etiam quo ad bona. vide Paulū Grillan. in tract. de relaxa. carcera. tit. de beneficio & indulgentia Principis. q. 2. §. secundo quæro. vbi idem dicit, quia verba dubia in materia gratiosa, sunt latissimè interpretanda, & sic videtur re bānitus etiam quo ad bona restitutus. Nisi Principis consuetudo aliter seruaret, vt ibi Clar. & bannitus, vel reus dicitur plenè restitutus ex gratia Principis, etiam quò ad bona incorporata fisco, vel in alium alienata, si hoc in ea expressè dicitur, vt est communis Clar. ver. Item quero, vt si diceretur, q̃ plenissimè restitueret specificādo bona, &c. Marsi. sing. 246. Ias. in l. posthumo. n. 39. C. de bono. possess. contra tabu. vbi allegat Barb. dicentem se obtinuisse Ferrariæ. Fel. in c. de his, ad fi. de accusa. Si quis autem non reperiatur descriptus in libris condemnationum. Massariæ Farrariæ non dicitur, rectè bannitus & ideo non potest impune offendi, nec aliquod sibi beneficium denegari, nec aliquod præiudicium inferri. vt in volumine statutorū. d. ciuitatis sub rub. De iis, qui non reperiuntur scripti & in libr. 3. de quo statuto etiam meminit Menochius de arbitrio iudicis. q. 90. n. 12. lib. 1. Et omnis forma à lege, vel statuto censeri debet in dubio substantialis, & de essentia actus. Fel. in c. quo ad consultationem nu. 12. de re iud. Et bannitus restitutus per gratiam non recuperat fructus ex bonis iam alienatis, vel non alienatis, vt est communis opi. Clar. ibi. ver. quæro etiam. Nec recuperat hæreditatem sibi iam delatam tempore banni, & alteri proximiori quæsitam, vt est cōmunis opi. Cla. ver. sed quero. nam restitutio ipsa per gratiam nunquam trahitur retro in præiudicium iuris quæsiti. Grammati. decis. 103. n. 119. communem esse probans opinionem. vide Gabrielli. in cons. 112. n. 1. & seq. & Bossi. de indiciis nu. 101. an & quando gratia alicui facta non seruata forma statuti valeat. Dec. cons. 10. n. 1. & seq. in 1. vol. Et not. q̃ absque pace potest Princeps facere gratiam reo imputato, & præsertim, quando pœna nondum est applicata parti. Gabrielli. in consi. 172. n. 49. Et si quis faciat pacem adiecta conditione, q̃ nolit eum, cum quo fecit pacem venire in ciuitatem non valet, & ideò eam reiicere potest Princeps & gratiam facere. D. m. Alc. in cons. 134. lib. 5. Et multa propter pacem permittuntur, quę aliàs non concederentur. D. m. Alcia. cons. 135. num. 12. lib. 5. Et no. quòd qui vult gratiam impetrare, oportet vt exprimat omnia in supplicatione, quæ potuissent verisimiliter retrahere animum Principis ab eius gratiæ cōcessione si ea sciuisset. Clar. d. q. 59. ver. debes autem. vide Fran. Mar. decis. 537. in 1. par. vide Bursatum in cons. 54. num. 10. vbi dicit, quòd gratia concessa bannito, intelligitur, quo ad pœnam, nec extenditur ad bona, nisi de eis sit facta mentio, ex communi opinione. vide Plotum in l. si quando. num. 9. & seq. Menochi. de recuperan. pos. in 10. remedio. n. 111. & pluribus seq. fol. 102. & 103. Bonacoss.

Gratiæ factæ à statutis, vel decretis non trahuntur ad delicta futura, vt est communis opi. Si quis autem prætextu talis decreti gratiosi deliquerit, non est ei indulgendum. Et in generali concessione gratiæ non intelligitur crimen falsi quoque remissum, sed requiritur specialis remissio, propter enormitatem delicti, vt est communis opi. Clar. q. 59. ver. fortius dico. cum seq. Bonacoss.

gratiæ plures si quādo emanent in eadem ecclesia nulla apposita clausula, tunc si ambæ referantur ad idem beneficium expressè, vel quò ad mentem, secunda gratia non valebit pp subreptionē. c. ad audientiam, de reser. c. ex parte 1. de off. del. aut non referuntur ad idem beneficium saltem quo ad mentem. puta, si mandetur prouideri vtrique de præbenda proximè vacatura, & tunc aut secunda gratia emanat prima pendē te. & nō valet propter ipsam pendentiam & grauamē, in quo communiter concordare Doctor. affirmat Benedictus regul. 52. n. 33. Aut prima executioni mandata emanat secunda, & iuxt. communem. opinionem similiter non valebit quoque secunda, quod videtur procedere & ibidem, n. 24. dicit idem Capr. etiam si secunda emanet proprio motu, vt no. in capitulo, motu proprio, de præbend. libr. 6. & hoc tenet Io. Cald. & Dom. Ant. in capitulo mandatum, de rescript. Benedict. Capr. num. 25.

gratiam facere non videtur, qui facit id ad quod naturali ratione adstrictus est Bald. in c. 1. §. item sacramenta. de pa. iur. firm. Firm. in verb. per gratiam ecclesiæ, facit tex. in l. Tirius. ff. de obseq. pat. præstand. Bald. in l. proximè. ff. de rit. nup. P. Andora.

Et quando dicatur quid de gratia fieri Barb. cons. 56. vol. 2. cons. 3. col. 34. vol. 3. cons. 32. columna prima. volum. quarto. Idem.

gratiæ se submittens non videtur fateri delictum. Alex. cons. 70. volum. 1. allegat Bart. in l. furti. §. pactus. ff. de his qui no. infa. Et perinde est secundum eum, ac si dixisset, committo iudicio tuo. quæ verba important arbitrium boni viri. vt no. Innoc. in

Universidad de Deusto
Biblioteca

noc.in c.veniens de renuntiat. Angel.in l.si cui. ff.de seruitu. Lud.Rom.in rub.ff.de arbit.verf.sed pone.Philip.in cap.licet de sententia excommunicat.Panormitan.in cap. exhibita.de homicid.

Et subiungit Ang.modernos dicere in l.fi.ff.de prætor.stip. q̃ ille cuius misericordiæ vel gratiæ me commisi, nisi misericordiam vel gratiam faciat,debet me in pristinum statum reponere.alleg.not in d.c.veniens.& in c.sanè.de renuntiat.Et si remitto me in manibus tuis vt condemnes me,intelligitur arbitrio boni viri.Bald.in l. societas. §. 1. ff. pro socio. P. Andora.

Quid de confessione facta sub promissione gratiæ? dic q̃ non valet.Hippol.in l. 1.§.quæstioni.ff.de quæstionibus. P. Andora.

Quod ob gratiam alicuius conceditur in consequentiam, trahi non debet.c.petiisti.7.q. 1.regula priuilegium.de reg.iu. in 6.Card.cons. 130.Fely.in ca.cum accessissent in fi. 14. & in prin. 15.col.de consti. P.Andora.

Quod per gratiam fieri debet turpiter sit per pecuniam. c. dilectus el 2.& ibi Fel.extr.de simo.Addo Pau.de ca.in 2.vol. cons.293.alias 291. Idem.

Gratia facta per principem de homicidio.tacita prima gratia.de alio homicidio est nulla.Fel.in c.postulasti.in 3. col. de reser. Ias.in l.nec damnosa.C.de præci.imper.offer. sonz.in 2. par.cons.246.in 3.colum.hypo.sing. 111.vide latius in verb. princeps.§.43.Crotus.in c.2.§.statutum.in 6.col. de consti.in 6. Idem.

gratia non valet nisi exprimatur quelibet facti seu delicti qualitas Ias.in l.de pupillo.§.si in pluribus.in 3.col.ff.de oper. no.nun.

Vide aliquid per Barba.in 3.volum.cons.42. in penulti. & vlti.colum. vbi ponit quòd secundæ literæ valent si primæ erant nullæ. Idem.

Gratia facta cũ clausula q̃si similia attentauerit,&c.an talis adiectio sit nulla vide Fel.in ca.cum super de testi.& Iasonem in l.si vnus §.pactus ne pereret.in fi.ff.de pact. Idem.

gratia an debeat probari per scripturã. Bal. in l. humanum in fi.C.de ll.tener q̃ non.de quo habetur per Fel. in c. ex diligenti.extra de simo.& in rub.de consti.in 3. colum. Alex.remissiue.in l.contrahitur.ff.de pigno.Phi.in prohe.6.§.vniuersitati.

Vide tamen phi.in cap. 1.§. postquam. de censi. in 6. & aliquid per Card.in prohe.clemen.§.alias. ver.nec sane in fi. P. Andora.

gratiam facere dicitur. qui minus nocet quam posset. l. si depositi. & ibi Bal.C.depos. Idem.

Quod non potest fieri nisi per gratiam dicitur impossibile Barb.in 3.vol.cons. 56.in 7.col.dixi j̃.in verb.impossibile §.4. Idem.

gratia plus est quam indulgentia & intelligitur plenarie Barbat.in 4.vol.cons. 11.in 9.col. Idem.

Et qualiter intelligatur verbum gratia.vide Barb.in 4. vol. cons. 32.in 1.col.& seq.& quando dicatur fieri de gratia.vide s̃.eo.§. 1.ver.& quando dicatur. Idem.

gratia fienda est patri qui filium duc.ad iudicem. hypo. in l. 1.§. 1.in 5.colum.ff.de quæst.Fely.in cap. accusasti de accus. Ias.in l. 1.in 2.col.de his qui.vt indig. Idem.

gratia simpliciter facta intelligitur perpetua.nec extinguitur per mortem etiam re integra.c.si gratiose.de rescr.in 6. & ibi phi.

Idem in dispensatione. Phi.in cap.licet canon. §. 1.de elec. in 6.

Idem in priuilegio & similib. Pan.in c.cum ad hoc. de cle. non resi.in verb.priuilegium.§.28.

Limita nisi fiat ad bene placitum.quia extinguitur morte. Phi.in d.c.si gratiose.in prin.vide in verb.Beneplacitum.§. 3. Idem.

gratia gratis data.& gratia gratum faciens. quæ dicatur vide Panormitan. in capitul. vnico n. 2. de commod. Idem.

gratia generalis an extendatur ad crimen falsi & læsæ Maiestatis.vide Alex.in l.de pupillo §.si pluribus.in 2.& 3.col.de ope. no.nunciat.

Gratiarum executores si opposita,sibi exceptione,quæ nõ tantùm eorum Potestatem,sed etiam ipsam gratiam respiciat se incompetẽtes, vel non esse executores pronunciarint,gratia non extinguitur, etiam si appellatum non sit. licet omissa appellatione eorum potestas extincta censeatur,iuxta gl.not. in capitulo,si soli,de concess.præb.lib.6. communiter approbatam,vt refert ac sequitur Bened.Capr.regula 22. nu. 25.& seq.vide s̃.in verbo Executor.

PRO.gratificationi locus est.in l.fi.ff.de relig.& sumpt.funer.

OBIEC.contrà de l.si duob.C.commu.de leg.& l.quoties. ff.de vsufruct.

SOL.Vbi actus vitiatur propter incertitudinem gratificationi locus non est l.duo sunt Titij.de testa.tut.ff. Nec obstat l.si quis seruum.§.si inter duos.ff.de leg. 2. quia ibi necessitas non imponitur,vt ibi not.

Grauamen. In appellatione à diffinitiua etiam cognoscitur, & diffinitur de grauamine illato per interlocutoriam, à qua non est appellatum: no.Inn.in c.quod ad cõsultationem. extr.de re iud.& Salic.in l.generaliter.in 2.col. C. de re. cred. Balb.decis. 133.

grauatus in vno in alio alleuiari debet.l. eum qui & ibi docto.maximè Ias.ff.de iureiur. Addit Ias. qui onus vult, & honorem,& econtra.l.amicissimos.in prin.ff.de excu.tut.& qui recusat onus, pura tutelæ, perdit emolumentum legati. l. nesennius.§.fin.ff.de excusat.tuto.& l.etiam patriæ. ff. de legat. primo.

Limitat Ias.non procedere quando quis recusat onus tutelæ pupilli:quia per hoc nõ perdit substitutionem pupillarem factam à patre.alleg.text.in d.l.amicissimos. in princ.vbi Nic. de Neap.in lect. Bart.ad hoc not. & dicit quòd quilibet diceret contrarium. & Lud.Rom.cons.207.inc.si volumus hanc substit. vbi subdit quòd si tutor negligat petere prouideri de alio tutore pupillo,excludetur à substitutiõe, vt ibi per eum. P.Andor.

PRO. grauius est diuinam, quàm temporalèm offendere maiestatem.auth.gazaros.C.de hęre.c.vergentis.de hęr.extr. Bellon.

Grex proprie intelligitur de pecudibus seu animalibus minutis: Armentum vero intelligitur de Animalibus magnis. gloss. in l.fin.C.de mil.veste.libro 12. quam Bar.ibi multum no.ad hoc.& est similis gl.in cle. 1.de decimis.

In contrarium tamen est tex.in l.si grege.ff.de leg. 1.vbi nomen gregis comprehendit bouem.

Vide ibi Iasonem.vbi dicit quòd ille tex.intelligitur large. Quia grex largo modo comprehendit omne genus animalium quod gregatim pascitur.l.legatis.§.pecorib.ff.de leg.3.

Et quot animalia faciant gregem vide gl.in §.in pecudum. insti.de re.diuis.vbi Ange. dicit quòd quatuor vel quinque equi faciunt equitium.vide eundem in §.si grex.insti.de legat. P.Andora.

grex conseruatur.etiam in vna oue.si à prin.fuerunt plures Ang.in §.si grex.insti.de lega. Idem.

Guardianus specialiter nominatus non venit appellatione fratrum.Imol.in l.cohæredi.§.si patrem.ff.de vulg.& pupilla. P.Andora.

Guardianus cui est commissa electio pauperum,potest eligere fratres sibi subditos.Bart.in l.cum quidam.la 2.ff.de leg. 2. Idem.

Guarentigia quid sit Iaso.in l.error.C. de iur. & fac. ignor. Rom.cons. 133. P.Andora.

Gubernator & legatus etiam de latere æquiparantur: & possunt facere ordinationes perpetuò duraturas.Corn.consil.235.col.3.vol.2. P.Andora.

Guelfus filius guelfi potest se facere gibellinum.Fel.in proœmi.Decretal.col. 13. P.Andora.

pater an possit esse guelfus,& filius gibellinus.Alex. in addit.ad Bald.in l.filium.C.de suis & legit. Idem.

guelfus & gibellinus sunt passiones animi. Bald. in l. vnic. C.ad leg.Iul.Viscel. Idem.

COMM

Universidad de Deusto
Biblioteca

COMMVNIVM OPINIONVM,

SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM

Sententiarum, ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber Octauus.

H

HAbenti tutorem alius tutor dari non potest, l.si fororis.C.qui petan.tut. Bellon.

Habeat, vel volo habere, est verbum directum vel saltem commune aptum comprehendere directam institutionem.Bar.in l.centurio in vlt. tol. ff. de vulg. & pup.Alex.in 5. vol.cons. 168.in 1.col. P.Andora.

Habilitas. Quando verba generalia recipiant restrictionem.de habilitate.vide Fely.rem iſſiue.in ca.in omni extra.de testi.Barb.in 2.vol.cons. 1.in 7.col.& cons. 57.in 10.col.Ias.in prælud.feu.in 20.col.in l. 1.in 2.col.cum seq. C.de sa.san.eccl. in §.in personam in 5.col.cum seq.inst.de actio.in l.de quibus in 12.col.ff.de ll. in l.2.§.prætor ait ff.qui satisd.cog.in l.filius fa.in 1.col.ff.si cert.pet.& in l. 1.§.nun.in 4. col. cum seq.ff.de oper.no.nun.Alex.in 1.vol.cons. 104.ibi ergo sequitur. Vide etiam Barb.inter cons.Alex.in 4.vol.cons. 123.in 2. col. vers. licet ergo statutum. Et Marc.in l.vnius. §.cogniturum.col.6. de quæstio.Alex.in l.j.§.nunc.col. 5.& 6.de oper.no.nun.Cur. iunior.cons. 1.in 2.col. P.Andora.

habilitatus præsummitur. quis quando actus est legitime gestus.sonz.in 2.parte con.258.in 2.col.dixi latius in ver.præsumptio.§. 51. Idem.

Dispositio tendens ad extensionem actus iam concessi non recipit restrictionem de habilitate, Alex.in specie, 5.vol.cons. 53.in 3.col.& habetur in locis supra all.

Fallit quando resultaret absurdum.vt vult Alex.vbi s.Idē.

habitans extra territorium vnius Principis.potest puniri lege municipali pœna confiscationis, & indignationis Principis, ex communi opinio.Bursat.cons. 34.n.26. Bonacoss.

habitaturum qui se in aliquo certo loco promittit, non in eo habitare præcisè cogetur, non & si ad illud quod interest agentis teneatur.commune dicit Did.à Couarru. in tract. de spons.2.part.c.7.nu. 5. E.Suarez.

habitator quis dicatur. Vide Bal.in 1.parte cons. 61. vbi dicit.quod dicitur proprie.ille qui est cum sua familia & residet ad focum & alia similia. de quo per decium.in cons. 37.in 6. col.vide aliquid per Ludo.Rom.cons.264. P.Andora.

habitatione legata vxori an debeantur alimenta. Bal. in l. fi.vers.sed quid si testator C.de indic.vid.tol.tenet quòd sic.

Contrarium tenet Alex.in 5.vol.cons.72.circa fi.Bolog.in cons.48. Idem.

Ille qui ex legato habet habitationem potest alteri locare. vt infra.in ver.legatum habitationis. Idem.

habitator dicicitu ille qui pro famulo moratur. Bar.in consil.42.incip.visa inquisit. Idem.

habitare non dicitur.qui non habet animum permanendi. Cor.cons.209.vers.habitare autem.

Subiungit tamen quòd habitatio sumi.multis modis.

Vide Bal.in l. 1.ff.de sta.homi. P.Andora.

habitator non dicitur ille qui habitat gratis. Lud.Ro. sing. 27.alleg. l. qui mercedem. §. si habitatoribus. ff. de act.emp. Idem.

habitatio si relinquitur alicui mulieri, poterit secum ducere maritum, secundum Ang.in §. 1.instit.de vsu & hab. Idem.

habitationis appellatione intelligit etiam de futura. Paul. Cast.cons.282.vol.1. Idem.

habitatio dicitur probata, licet non probetur de omni momento. Bal.in l.si quis ita. ff. de condition.& demonstration. Idem.

habitus. Talis quis esse præsumitur, qualis habitu inuenitur.c.si vero. el 2.& ibi Fely.de senten.excomm.al.l.item apud.§.si quis virginem. ff.de iniur.& alia multa. & idem vult in cap.in audientia.illo. eo. tit. Barb. in primo volum.consil. 17.in penult.col.vbi dicit. quòd accidentia magnam partem conferunt ad cognoscen.quod quid est de quo dixi.in ver.accidentia.

Et ad pm, vide Dec.multa allegantem. in cons. 125.in pen. col. P.Andora.

habitus non fac.monachum.§ primo in authent.de mona. clem. 1.&ibi Card.Floren.de sta.mona.ca.constitutionem. & ibi phi.in 2.no.de regula.in 6.c.porrectum.& ibi Panorm. de regula. Idem.

hæres extraneus grauatus restituere hæreditatem, solam Trebellianicam detrahit, & hoc ex Senatusconsulto inductum fuit, vt inuitentur hæredes ad adeundam hæreditatem. §.sed &quia.instit.de fideicom.hæred.l.filium.C.fam.ercisc. quod intelligendum est,si sponte adiuit,secus si coacte.l.quia poterat.ff.ad Trebel.hinc est, quòd hæres rogatus alteri restituere hæreditatem,inuentarium facere cogitur,vt Trebellianicam non amittat.§.si verò non fecerit.in auth.de hæred. & falcid.qui text.generaliter de fideicommissariis loquens vniuersalem quoque fideicommissarium comprehendit.l.j §.generaliter.ff.de legat.præstan.canon. si Romanorum,decimanona distinct. & nor. Doct. in l. Marcellus. ff. ad Trebellia. Quòd autem hæres qui non fecit inuentarium Trebellianicam perdat sicut Falcidiam,tenent Oldr.per pulcherrimas rationes,consil.234.Hælena Mattarelli,Paulus de Castr.consil. 207.super primo.& in l.cum tale.§. 1.ff.de condit.& demonstrat.Imola etiam ibi,& in authent.similiter.C.ad legem Falc. Fulgosius consil.25. humanissimè, & consil.96.pro decisione.post princip.Cornæ.consil.301.volum.1.consil.22.vol.2. & consil. 168. volum, 3. Mathesi. in singul. 158.Deci.consil. 236. in 5.q.480.& 495. in quibus consiliis istam esse magis communem opinionem,idem attestatur Cassadorus decis.3. num. 1.4.& 6.in tit.de testa.& Cravet.cons. 17.num.1.Capra. cons.7.in fi.Soci.in rubr.in fi.ff. ad Trebell. & in l. Marcellus. §.quod autem,eodem titul.& Curt.Iunior cons. 54.In contrariam vero sententiam inclinarunt Iaco. de Areti. Ioan. Andr. in addi.ad Specul.in titul.de instrum.editio.§.final.vers. nunc videamus.Bart.sibi contrarius consil. 2.& in authent.sed cùm testator.C.ad l.Falci.& ibi etiam Bald.& Sal.& idem Bald.affirmat istam opinionem esse veram cons.99.super primo quæsito.vol.4.licet ibi,& in l.cùm tale.§. 1.ff.de condi.& demon. subiiciat de cõsuetudine inducta per errorem opinionem seruari contrariam,& istam partem audacter asserit esse communem Alexandr.consil.67.visis.libr.4.& in dicta auth.sed cum testator.Ias.etiam in rubr.ff.ad Trebel.num.7.& in repet.rub. num. 17.& in d.l.Marcellus.eodem titu.num. 57.& refert Cravet.in præcitato cons. 17.& pro ista parte reperio consuluisse Paul.de Castr.consil.202. volu. 2. in nouis incip.in Christi nomine,& cons.209. & ista quæstio adeò ambigua est propter conflictum opinionum, & diuersas iuris interpretum sententias vt constat ex iis quæ congerunt Doct. in d.l. Marcell°. adeò, vt decisionem principis desideret vt refert Cassadorus in præallegata decisio. 3. in tit. de testa. circa fi. retenta itaque prima parte tanquam magis vera, & communi, amplia, vt procedat etiam si hæres sit filius testatoris. vt per Baldum consil. 404.in substitutione lib. 2,& Cornæ.cons. 168.in hac consultatione. vbi ponit istam esse magis communem opinionem, idem dicit Dec.cons.236.non parua difficultas.& Cornæ.consilio 22.in hac consultatione,libro secundo. eandem opinionem sequitur Barba.consilio 46.difficile.lib 3.& Augustinus Beroius in capit.in præsentia.numero 448.in fi. de probatio. & licet filius ob omissionem inuentarij perdat Trebellianicam,tamen non perdit legitimam,& in hoc Doct.conueniũt communiter,vt refert,& attestatur Corsetus in tractat.de potestate regia in materia Trebellianicæ.quæstio.73.& Laurentius Calc.cons.86. tota ista quæstio, & istam opinionem originaliter tenuit gloss.in authent.hoc amplius.C.de fideicommiss.Oldra in dicto consil. 134.Bart.in dicta authent.sed cùm testator,& alij complures congesti per Corn.in loco suprà citato.Interpretatur & limitatur præfata conclusio, quando testator hæredi remitteret necessitatem inuentarium faciendi, quia tunc omissio inuentarij hæredi non noceret.l.fin. C.arbit.tute.l.cum tale.§. 1.vbi Bald.& Imol.ff.de conditio. & demonstrat.Curtius consilio 29.in regno Hispaniæ,in fi.cum allegatis per Dec.consilio.308.visa iterum lecta.& Soc.consl.j. viso testamento.lib.3. F.Villalob.

Hæres rogatus hęreditatem restituere ex Senatusconsulto Trebelliano,quarto retinere põt.§ sed quia stipulationes. in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſtitut.de fideic.hæred.& ſi filius eſſet,ſeu de liberis,quibus legitima debetur iure naturæ quartam facile vltra legitimam poſſet detrahere.c.Raynal.de teſta.q̃ quidem procedit,quando vno,eodemq̃ tempore vtriuſque quartæ detractio non concurrit, vtputa quando filius eſſet in diem, vel ſub conditione rogatus reſtituere:tunc enim poteſt duas quartas detrahere,ſecus autem,quando purè eſſet rogatus, quia tunc non poteſt de iure cano.nec de eius æquitate detrahere,niſi vnam quartam,ſecundum gloſſ.& communiter canoniſtas in d.ca. Raynutius.Legiſtas in l.quanquàm.C.ad l.Falci.& l.Papinianus.§.meminiſſe.ff.de inof.teſta. & iſtam communem ſequitur Bart.in l.1.§.interdum.ff.ſi cui pluſquam per leg.Falc.in d. l.quanquàm.& in d.§.meminiſſe.Fulgo.conſ.26.ſtante ſtatuto. & Alex.l.in ratione.§.quod vulgò.ff.ad leg.Falci. conſ.43. attenta.in fi.vol.2.& conſ.142. circa primam dubitationem. vol.2.& iſtam ſententiam approbauit vſus totius mundi volentis in hoc ſtare canonibus,vt legitur inter conſilia Bal.conſil.282.& conſ.387.quidam.Alexand.lib.3.& iſtam communem atteſtatur Afflict.deciſ.367.nu.4.& ad vtranque partem diſputat,ſequitur,allegat, plurimumq̃ declarat Auguſtin. Beroius c.in præſentia.nu.437.cum aliis ſeq.de prob. & Ripa in l.iubemus. C.ad Treb. Limitatur hoc vbicunque pater expreſsè filio primi gradus grauato Trebellianicam prohibuiſſet, quia quamuis pater ipſe filiis primi gradus Trebellianicam prohibere nequeat,vt l.iubemus.ad Treb. nihilominus hoc verum eſt,quando vna tantùm detrahi poſſet,vt quia purè fuiſſet grauatus per fideicommiſſum. Sed quando duas regulariter poſſet detrahere, vt in caſu, quo grauatus eſſet ſub conditione,vel in diem, iſto caſu pater prohibere Trebellianicam poſſet,vt filius haberet duntaxat legitimam, vt voluit Paul.de Caſtr. & Alexan.in l.mulier.§.cùm proponeretur.ff. ad Treb.& idem Alexan.conſ.28.& 165.vol.5.& Corn.conſil.22.vol.2.vbi ſcribunt iſtam eſſe communem. Contrariam verò partem,quòd inefficax ſit iſta prohibitio,tenuit Paul.de Caſtr.reuocando ſententiam in melius in d.l.iubemus,& fuit de mente Bart.& Alex.in l.quod de bonis.§. quod auus.ff.ad leg.Falc. & ideò Alex.conſ.250.vol.6. non fuit auſus conſulere pro prima opinione. Iſtam ſecundam partem tenuit etiam Ang.conſ.121. & Alexan.in d.§.quod auus. vbi reſpondet ad d.l.iubemus.Bal.& Saly.in d.l.iubemus. Roma. conſ. 216.Barba.in d.c.Raynut.circa fi.Alex.conſ.5.vol.3.& conſ. 201.& 67.vol.6.Dec.pſ.81.& 170.& cõſ.218.& iſta eſt communis opin.vt ponunt præcitati Doct.Alex.& Soc. in l.Marcellus.ff ad Treb.ſeu in d.l.iubemus.vbi etiam Moder.Curti. iun.conſ.160.n.3.& Gozad. conſ.45.& 97.n. 4. vbi refert q̃ teſtator indiſtinctè non poteſt aliquo modo prohibere Trebellianicam filio,etiam ſi deducendę forent duæ quartę,& fatetur tandem iſtam eſſe communem opinionem, & iſta in effectu videtur communior,ſecùs autem,quando teſtator prohiberet extraneo hæredi inſtituto, & grauato detractionem Trebellianicæ,quia iſto caſu valeret prohibitio,& hæreditas deuenire poteſt ad hæredem abſque Trebellianicæ detractione.§.ſi verò expreſſim in auth.de hæredi.& Falcid.gl.in §. ſed quia ſtipulationes. Inſtit.de fideicommiſſ.hæredi.in verbo,liceat. Bart.in auth. ſed cùm teſtator.C.ad l.Falci.& iſta opinio ratione non caret,quia text.in d.§.ſi verò expreſſim loquens de Falcidia, & de Trebellianica extendendus:nam per hoc ad ius cõmune reuertimur.l.verbis.ff.de verb.ſig. & vbi reditur ad ius commune,Lex etiam correctoria recipit extenſionem ſecundum gl.in ca.ſtatutum.de præb.lib.6.præſertimq̃ vbi ſublata ſignificatione vocabuli caſus,de quo fit extẽſio comprehenditur.gl.in clem.1.de elect.& appellationem Falcidiæ ad Trebellianicam porrigi certum eſt per nota.in auth. vnde ſi parens.C.de inoff.teſta.& ſentẽtiam iſtam communiter approbari ſcribit Alex.in d.l.Marcellus.poſt Io.de Imo.ibi,& q̃ iſta communis ſit fatetur etiam Barba.conſ.10.illud.lib.4.Ial. conſ.84.omiſſa.lib.1.& conſ.146.præſuppoſito.vol.2. Alex. in l.ſi filius à patre.n.3.ff.de lib.& poſth.& in l.extrancum. C. de hæredib.inſtituen.n.8.Ial.in l.ſi fundum §.ſi libertus.n. 10. ff.de lega.1.in d.l.Marcellus.n.40. & Bald. Nouellus in tract. de dote.in 6.parte.in 13.priuilegio.n.2. Interpretantur prædicta etiam procedere,ſi teſtator hæreditatem reſtitui mãdauerit totam,vel integram,vel pleno iure,vel vſus fuerit his verbis,hæres reſtituat oĩa bona vel reſiduũ bonorũ, aut quicqd ex bonis peruenerit,videtur tunc Trebellianicam prohibuiſſe.per ea quæ no.gl.in l.decem.C.de fideicommiſſ.libertatib. quam ſingularem eſſe dicit Ang.ibi,& Bald.in auth. ſed cum teſtator.C.ad leg.Falc.facit l.ſi.eo.ti.& hoc approbat Alex. in l.Centurio.ff.de vulg.& pup.& conſ.201.perſpectis verbis,libro6.& iſtam opinionem communem eſſe ſupponit, idem Alex.conſ.5.circa primum.lib.3.Gozad.conſ.97.nu.6.& magis communem dicit Alex.conſ.67.n.1.vol.1.& com. etiam dicit Bellon.conſ.64.n.2.& hæc opi.comprobatur ex multis rationibus relatis per Corſetum, tractatu de poteſtate regia. q.73.§.2.contrariam verò ſentẽtiam q̃ retrahatur,tenuit Roma.conſ.75.neſcio.& conſ.79.totum fundamentum.& conſi.239.in hac re.& Fel.in c.auditis.de præſcr.& Ial.conſ.84.puto.vol.1.Dec.conſ.495.& Pau.de Caſt.in auth. ſed cùm teſtator.C.ad l.Falc.& iſtam opi.ait eſſe commu.Roma.in d.conſ. 239.& magis com. dicit Bellonus conſ.55.n.1.& conſ. 66.n. 1.& ſeq.& conſ.80. F.Viuius.

Hærede non adeunte hæreditatem, omnia iura teſtamenti pereunt,& ſic,ſi nemo hæreditatem,ipſam adierit,nihil valet ex iis,quæ in teſtamento ſcripta ſunt l.ſi nemo,la 1.ff.de teſtamen.tut.l.eam quam.C.de fideic.& l.ſi nemo ſubiit.ff.de reg. iur.& not.Roma.conſ.428.Dec.in viſo proceſſu.vol.7.Fallit hoc quippe principaliter in filiofam.etiam infante. qui abſq; aliquo dubio tranſmittit hæreditatem patris non agnitam ad quoſcunque hæredes iure ſuitatis.l.apud hoſtes.C. de ſuis & legiti.& iſta eſt communis opi.vt apparet ex relatis per Deciũ conſ.331.pro reſolutione conſ.245.& conſ.250.in antiq.& Ial.conſ.130.magnificus.volu.1.ſed imò pupillus,ſeu infans moriens hæreditate non adita tranſmittit ad hæredem ſuum beneficium reſtitutionis in integrum aduerſus omiſſam hæreditatem,& per conſequens hæredes eius poſſunt petere reſtitutionem in integrum,ex clauſula generali,ſi qua iuſta cauſa,&c. aduerſus hæreditatem non aditam à minore, vt tenet Bart.in l.ſi infanti.C.de iure deliberandi & alij multi,quos referunt Paul.de Ca.Alex.& Ial.ibi dicentes iſtam eſſe communem opinionem,prout etiam atteſtatur Soc.conſ.9.vol.1. & latè plures citans Gulielm.Bened.in ca.Raynut. num.179.de teſta.Cornæ.conſ.312.in fin.Rom.conſ. 58. viſis narratis.& Riminal.conſ.20.n.15.& conſ.120.n.3.Bald.verò conſ.226. quæſtio.vol.2.arbitratur q.iſtam eſſe difficilem.& conſ.213. caſus talis,li.3. habet pro abſurdo ratione minoris ætatis dari reſtitutionem in integrum.& Soc.conſ.216.non poteſt negari aſſerit in iſta quæſtione eſſe locum gratificationi,& propter auctoritatem eorum,qui ſunt in contraria ſententia & ob validiſſimas rationes, quibus reſponderi nequit indigere deciſione Cæſarea, nihilominus Doctores communiter tenent, q̃ competat reſtitutio in integrum etiam hæredibus infantis, vt per Cor.conſ.87.circa primum,& latè ſ.deduximus, & ab iſta cõmuni fatuum eſſet recedere in actu practico. His accedit congruenter,q̃ infans non poteſt adire hæreditatem ex ſe metipſo,ſed pater pro eo,aut tutor,ſecundum Bart.in d.l.ſi infanti,& omnes doctores communiter in l.bonorũ.C.qui admit.& iſtam ſcribit eſſe communem Bellonus conſ. 24.n.16. Interpretatur quoque prædicta regula non procedere in legatis ad pias cãs.vt no.Bart.in l.j.C.de ſacroſ.ec.Sed contra Bartolum ipſum audacter aſſeuerat eſſe cõmunem opinionem Canoniſtarum.& Legiſtarum Alex.in cõſ.354.ſtatutis n. 17. vol.2.Ial.in d.l.eam quam.& in d.l.1.in 1.lectu.& in 2.lect.q̃ imò relicta ad pias cauſas non debeantur hereditate non adita,opinionem verò Bart. ſequitur Dec.in d. l. ſi nemo. & Lupus in allegatione 19. vbi expreſsè fatetur ſententiam Bart. ſeruari in practica,& eſſe magis æquam.His accedit ſimiliter, q̃ hæreditas poſtquam eſt adita per hæredem non dicitur amplius hæreditas ſecundum communem opinionem Docto. quam citat.& ſequitur Ial.in l.poſſeſſio appellata.§.veteres.n. 18.ff.de acq.poſſ.Fallit etiam præfata cõcluſio in viginti aliis caſibus quos ponit Barb.in rub.extrà de teſtam.ver. nunc ad vltimam quæſtionem. F.Viuius.

hæres mariti defuncti lucratur,vxore ſuperſtite,fructus dotis rerum mobilium tempore anniculæ dilationis ſecundum communem opinionem omnium Docto.in l.diuortio.ff.ſol. matrimo.quam impugnare pluribus rationibus conatus fuit Ial.ibi, tamen(quicquid ipſe ſuadet coloratis fundamẽtis)ob hoc diſcederem à dicta communi, cum qua ſentiunt Doctores & Moder.in d.l.diuortio.reſpondendo omnibus contrariis.Cæterum.tranſacto anno, vxor ipſa abſque aliquo dubio poſſet ab hærede mariti petere prędicta bona mobilia,& ſi hęres mariti exciperet, ſeu opponeret aduerſus vxorem dotem petentem,q̃ ipſa perdidit dotem propter adulterium,de quo maritus eo viuente, querelam non porrexit,nihil prodeſſet iſta exceptio heredi,ſed tenetur vxori reddere dotẽ ſuam non obſtante iſta friuola exceptione, vt per Canoniſtas communiter in c.plerunque de diuor. quam communem ſequuntur Modern.ibi,& Ripa atteſtatur in l.ſi.n.201.& ſeq.C.de reuocan.don.Predictis etiam accedit q̃ hęres tenetur alere vxorẽ dum in viduitate maneret,ſi quidem, durãte tempore viduitatis

Universidad de Deusto Biblioteca

tatis,durat proculdubio onus alimentandi, dicitur durare vidua in matrimonio, dum vitã vidualem obſeruat, vt per Iaſ. §. fuerat. n. 5.& ſeq.& 25. Inſtit.de act.vbi ponit vltra annum vxorem alendã fore ab hæredibus mariti defuncti,quod procedit,durante viduitate,aliàs non,& iſta communis opi.omnium Doct.vt per ſcriben.paſſim,accedit ſimiliter præfatis aliud not. ſatis vtile, q̃ mulier non poteſt alimenta, ſeu vſuras dotis poſt annum petere,cum habuerit in poteſtate ſuam dotem petere,& non curauit,lege prima,cum ibi not.per glo.& Doct.C.de ſententiis quæ ſine certa quantita.& ita tenet bartol.in lege at qui natura.§.non tantum.ff.de nego.geſt.glo.& communiter omnes legiſte in l.inſulam.§.vſuras.ff.ſol.ma.& cõmuniter omnes Canoniſtæ in c.ſalubriter.de vſuris,de qua communi faciunt mentionem Moder.in d.§.vſuras,& conſulentes vbique. F.Viuius.

Hæres quilibet poteſt per ſe vel notarium, vel alium interrogare teſtatorem ad inſtituendum ſe hæredem. & ſi in caſu dictæ interrogationis teſtator faciat interrogãtem hæredem valet,& tenet iſta inſtitutio ſecundum Doct.in l. iubemus.C. de teſtamentis.Hæc verò opinio communis & veriſſima procedit,ſi teſtator articulatè loqui poterat,& conſtabat de intẽtione ipſius q̃ volebat ita facere ſecundum gl.in d.l.iubemus, cum qua ſentiunt omnes ſcribentes ibi Bal. conſ. 120. ſuper primo,volumine quarto,Pau. de caſt conſ. 363. viſo puncto, per legem Pamphilo.§.propoſitum.ff.de leg.3.& iſta eſt communis opinio teſte Corneo conſ.261.n.18.libro quarto,poſt alios ibi relatos per eum & Boerius in deciſio.35.numer. 5.& iſtam conſtat eſſe communem ſententiam etiam ex cõgeſtis per Alexandrum conſ.12.viſo inſtrumento. libro primo per Iaſonem conſ.124.factum ſic ſe habet in fine, libro primo.& per Corn.in præcitato conſ.Iaſ.in d.l.iubemus.n.20.& Bellonum conſ.26. Procedit ſecundò prælleg.concluſio,quando notarius non ſeorſum, ſed in conſpectu teſtatoris ſcribat teſtamentum,& quando appareat teſtatorem eſſe ſanę mentis, aliter enim non valeret teſtamentum ipſum,ſi teſtator tunc fuiſſet infirmitate valde grauatus,vt per Ioannem Andræam in additio.Speculatoris,in §. 1.de teſtamen.Marſ.in ſing.449. Affict. deciſione 143.Iaſ.in d.l.iubemus.& per Soc. conſ. 20. in facto. & conſil. 28. viſo. libr. 3. de quo ętiam per Calcan. conſ.92.viſo puncto. Procedit ſimiliter prælallegata concluſio, quando notarius non ſcribit teſtamentum illius, qui balbutiendo loquitur, ſecùs autem quando ſcriberet teſtamentum iſtius balbutientis: nam ſi hoc probaretur, rueret teſtamentum,vt per Baldum in lege quidam.ff.de condit. inſtit.& Iaſ.in l.quoniam.C. de teſtam. Procedit quoque iſta concluſio, quando notarius non ſcribit hæredem ad nutum capitis teſtatoris, ſed facit teſtatorem, ita clarè reſpondere q̃ exaudiatur à teſtibus, quia teſtamentum non fit nuda voluntate,ſed verbis, vt per gloſſam in l.in fraudem.§. 1.ff.de militari teſtament. fallit hoc in fideicommiſſo, nam fideicommiſſa nutu relinqui poſſunt,l.nutu,& ibi Bart.ff.de legat.3. cum citatis per Alex.in d.l.iubemus. F.Viuius.

Hæres cogi non poteſt ad ſoluendum relicta ex teſtamento non ſolenni. lege, ſi veritas. C. de fideicommiſſ. & ibi omnes Doctores notant, & Bald. conſil. 284. & ſequent. & conſilio trecenteſimo octauo. iſta ſcriptura. libro tertio. Interpretatur vtiliter hoc, quando teſtator in teſtamento non ſolenni legatariis, & fideicommiſſariis expreſsè permittat,vt poſſint propria auctoritate accipere poſſeſſionem rerũ relictarum.l.3.§.Lucius.ff.de legat.2. & ex poſſeſſione legatarios fideicommiſſarioſq́ue retentionis commodum conſequi,nemini dubium eſt.l.militis codicillis. §. veteranus, ff. de militari teſtam.& per Doctores in l.poſt diuiſionem,&in l.cũ quis.C.de iuris & facti ignorantia:& per Canoniſtas in ca. fi. de ſolu.& ab opinione hac non eſt recedendum,teſte Alex.in l.nemo.ff.de leg. 1.& quamuis Barb.in d.ca.fi. dicat nonnulla contra iſtam ſententiam, tamen ſecundum eam iudicandum eſt, quia opinio prædicta communiter approbatur, & magis communiter approbatam eſſe aſſerit Iaſ.in d.l.cum quis.& in allegata l.nemo.his accedit vnum valde vtile,q̃ ad probandã licentiam per teſtatorem traditam apprehendi poſſeſſionem rerum relictarum propria auctoritate ſufficit etiam actus inualidus,l.qui à patre,vbi Bald.ff.de confirmat.tutorum,l.fi.& ibi Bart.ff.de rebus eorum.Deci.conſ.171. in cauſa venerabilis.& Iaſo.conſuluit conſil. 127. dubitatur. volumine ſecundo. F.Viuius.

Hæres non compellitur ſatisfacere pro mortuo in quo non apparuerunt ſigna contritionis.Panormita.in cap.à nobis de ſententia excommunicationis. communem dicit, licet ipſe teneat contrarium.

Nota iſtam communem ad reſtrictionem l. 14.titulo ſecũdo.parte 6.dicentis hæredem teneri pro teſtatore. B.Villal.

Hæres tenetur de damno dato à defuncto: etſi nec ad ipſum,nec ad mortuum aliquid peruenerit,ſecundum ius canonicum.Panormitan. in capit. parochiano. de ſepult.communem dicit.

Nota q̃ aliud diſponitur per l. 3.titul. 15.part.6.cum intel. l.ſtyli.68.& de l.6.tit.20.lib.3.For.ll.vbi diſponitur,q̃ ſi lis nõ fuit conteſtata cum defuncto, vel ipſi hæredes nullum commodum receperunt,q̃ non tenetur de dicto damno illato defuncto,quod procedit de rigore iuriſciuilis,ſecùs de ęquitate canonica,cũ apparuerint in defuncto,ſigna contritionis,quia tunc tenetur hæres exonerare conſcientiam defuncti,ſecùs ſi non apparuerint, Idem eſt de iure canonico quod de ciuili, q̃ tradita per Gulielmum Mainerium in l.ſicuti.n.2.ff.de reg.iuris.vſque ad numerum 9.vbi dicit noſtram concluſionem cõmunem.Item nota,q̃ in delictis in quibus memoria poſt mortem poteſt damnari de quibus eſt gloſſa,in ſumma.24.q.2.& in §.interdum.Inſtit.de hæred.quæ ab inteſtato deferun.&gl. in c.à nobis el 2.de ſent.excom.& Fel.in c.cum à nobis. num. 12.de præſcr.& ſi lis non ſit conteſtata:& procedatur contra abſentẽ,& moriatur hæres tenetur, vt manifeſtè dicit l.vlt.in pragma.conclu.de codi.iudi.

Reſtringe vſque ad vires hereditarias, & non confecto inuentario.Ant.de Fano.de pig.mem.4.part.2.n.124.in fi.communem dicit.

Amplia non ſolùm quoad delictum, ſed etiam quoad alia de iure canonico.Præpo.in cano.Epiſcopus 12.q.2.communem dicit:& competit contra creditorem totũ perentem remedium euangelicæ denunciationis.Alc.in c.nouit.de iudic. nu.34.com.dicit.

Nota q̃ ſi vnus ex hæredib. non ſit ſoluendo alius tenetur exonerare conſcientiam defuncti.Alciat.in l.2.§.1.n.31.ff.de verb.oblig.communem dicit. B.Villal.

Hæres,etſi ſit filius, tenetur obſeruare contractum factum per patrem.etiam ſi tangat ſuam legitimam Suarez.in l.quoniam in prioribus.n.7.in 7.ampliatione.C.de inof.teſta.communem dicit.

Nota iſtam communem ad intellect.l.24. titul. 13. parte. 5. & vide rationem ſupra in verbo, binubis. de quo vide per Ioan.Na.in lege, generaliter. de ſecund. nupt. numero 17. C. Idem.

Hæres vnuſquiſque inſolidum tenetur adimplere factum iudiuiduum ad quod tenebatur teſtator, & vno adimplente eſt ſatisfactum,& alij non incidunt in pœnam.Alciat.in l.3.§. Cato n.41.ff.de verb.obl.communem dicit.

Hæres, qui confecit inuentarium, etſi dolosè omittat ponere vnam vel duas res in illo:non tenetur inſolidum.vt aliàs teneretur,ſi nullum inuentarium confeciſſet. Iaſ.l.in cõputatione.§.licentia nu.4.C. de iure deliberan. communem dicit. Idem.Villalo.

Hæres heredis,ob tranſmiſſionem iuris deliberandi excludit ſubſtitutum, & eidem præfertur, communem dicit Guli. Bene.in c.Raynut.in ver.&c.Si abſque liberis moreretur.nu. 69.de teſtam. I.Fich.

Hæres condemnatus per ſententiam, beneficio inuentarij iuuatur.Alex.in l.ex diuerſo.§.fi.ff.ſolu.matr.communem dicit.Iaſ.in l. 1.ff.de iuris & facti igno.n.17. B.Villalo.

Hæres ſuus,etſi repudiaret hereditatem: poteſt,re integra, reuocare repudiationem,etſi habeat coheredem extraneum. Iaſ.in l.pupillorum de repu.& abſtin.hæreditar.n.2. communem dicit. Idem.

Heres ſucceſſurus intra tempus primi hæredis,interrogatus ſi velit ſuccedere, & ipſe dicat quòd non, ſibi præiudicat. Iaſon. in rubric.de ſucceſſ. edi. in princip. communem dicit. Idem.

Hæres non conficiens inuentarium, non perdit Trebellianicam,com.ait Alex.conſ.2.lib.5.& conſ.62.lib.4.Cõtrariam verò inquit magis communem Fulgoſ.in authentic.ſed cum teſtator. C. ad leg. Falcid. & Deci. conſil. 436. in principio. Idem.

Hæres ſcriptus in teſtamento valido de iure ciuili, ſi agnoſcat bonorum poſſeſſionem,de iure prætorio non eſt propriè hæres,communem teſtatur Rip. in l. 1.n. 12.ff.de vulg.&pup. Idem.

Hæredis appellatione in materia feudali, ſoli filij veniunt, ita communiter teneri dicit Deci.conſilio. 516. numero 10. Idem.

Hærede non adeunte hereditatem,inſtitutus in re certa eſt vniuerſalis hæres. Alex.in l.quoties.C.de hære.inſtit.Io. Dur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in arte teſtan.tit.6.caut. 2.Mainerius in l.ius noſtrum.nu.6.de reg.iur.ff.communem dicit.

Cum hac concor.3.tit. 5.part.6.& plus dicit l. 14.3.par.eo. q̃ inſtitutus in re certa,ſi alius hæres non inueniatur:nec in illo,nec in alio teſtamento,iſte erit hæres,& vide l. 17. eiuſdem tituli.infrà litera.I.nu.39. Idem.

Hæres ſi cedit actionem forenſi contra ſtatutum, ſi hoc faciat ex mandato teſtatoris non incidit in pœnam ſtaturi,laſo. in l.iuſtè poſſidet,numero 29.de acq.poſſ.ff. communem dicit. Idem.

Hæres inſtitutus tanquam filius reputatus à patre,non ſuccedit, ſed venientes ab inteſtato ac ipſis deficientibus, fiſcus ſuccedit.laſ.in l.ſi pater tuus n. 10.C.de hæred.inſtit.commu. dicit. Idem.

Hæres defuncti præſidis habet integrum ſalarium totius tẽporis officij,ſi tempus non ſit finitum.Curt.iun.in l.diem functo.n.30.de officio aſſeſ.ff.com.dicit.vide in verbo ſalarium. nu.1. Idem.

Hæres tenetur ad alendum vxorem defuncti intra annum luctus.laſ.in §.fuerat,Inſti.tde actio.nu.18.communem dicit. Idem.

ADDITIO.

Limita niſi hæredes vellent incontinenti ſolu.mat. dotem reſtituere non expectato lapſu anni q̃ facere poſſunt nec tenentur hinc ad alimenta ex quo dilatio illa anni in eorum fauorem ſit introducta per Baſd. in auth.& qui iurat.n.61.in fi. C.de bon.auct.iud.poſ.Limita ſecundò,niſi intra annum nuberet.Cy.in l.fi.C.de bon.mater.Imo.in l.diuortio.n.4.ff.ſol. mat.cum aliis. Idem.

Hæres tenetur ad ſoluendum æs alienum. & non vſufructuarius Dec.conſ.620.Io.Durand.in arte teſtan.tit.6.cau.42. communem dicit. Idem Villalob.

Hæres mariti poteſt accuſare adulterium vxoris commiſſum in vita mariti etſi ignorauerit adulterium.Boer. deciſio. 338.nu.7.communem dicit.

De iure regio, poſt mortem mariti mulier adultera potẽſt accuſari de adulterio commiſſo in vita mariti per ſex menſes vtiles à tempore adulterij commiſſi,non tamen poſt l.3.titu. 17.part. 7. & nota quòd licet de adulterio non poſſit mulier accuſari abſque voluntate viri:vt in l.3.tit.7.lib.4.For. ll.correcta.l.2.17.part.7.maritus tamen venit puniẽdus. ſi fuit adulterij cauſa.l.7.tit. 17.part.7.de quibus ll.vide Io.Lupum in repet.cap.§.21.nu.13. Villal.

Hæres inſtitutus,etiam dato ſubſtituto vulgariter,ius deliberandi tranſmittit ad hæredes ſi deceſſerit hæreditate non adita.ſciens ad ſe hæreditatem delatam Io. Durand.in arte teſtan.ti. 5.caut. 1.communem dicit.

Hæredi,ad hæreditatem vendicandam,dantur,plura reme media: & reſpectu poſſeſſionis adipiſcendæ, datur primò remedium l.fi.C.de edi.diui Adr.tol.vt oſtenſo teſtamento non cancellato, nec abolito, nec in aliqua parte ſui vitiato hæres mittatur in poſſeſſionem rerum hæreditariarum,quod remedium competit ex teſtamento,non tamen ab inteſtato.Deci. in d.l.fi.& Bello.conſ.35.cõem dicunt.Item datur remedium quorum bonorũ,vtile l. 1.& Doct.ibi.C.quo.bo.quod interdictũ datur p̃ illum,qui poſſidet pro hærede,quia putat ſe hæredem,vel pro poſſeſſore,quia incumbit poſſeſſioni ſolum.§. adipiſcendæ.Inſtit.de interdictis. Si verò habet titulum verũ, vt ſi poſſidet pro emptore,pro donato,pro dote,ſicut petitio hæreditatis non datur contra eum, vt per laſ. in §.actionum. n. 18. vbi dicit communem,nec interdictum quorum bonorum,ſed tamen dicta regul.patitur plures.exceptiones,de quibus Iaſ.ibi & Tiraq.in tract.le mort ſaiſit le vif.par.2.n. 13.& Aymon.de Craueta conſ.73.

Hæredis appellatione non venit fideicommiſſarius, Bello. conſ.42.nu. 13.communem dicit.

Limita in ſtatutis, quæ ſunt conformia iuri communi vel præter ius commune idem.Bello.nu. 15.communem dicit.& Alex.in conſ.82.vol.2. Idem.

Hæres etſi de iure veteri ob omiſſam inuentarij confectionem in nihilo plus creditoribus,neque legatariis teneretur vt probatur ex tex.in l. 1.§.qui.ff.ad Treb.iure tamen nouiſſimo Authenticorum ſecũs & aliter introductum & diſpoſitum fuiſſe legimus.§.hinc autem nobis.in auth. de hæred.& Falci. vbi habetur quod hæres non conficiens inuentarium tenetur creditoribus,legatariis & inſolidum vltra vires hæreditarias. probatur etiam ex tex.in l.fi.§.ſi quis autem temerario. C. de iure delibe.non tamẽ intelligas,q̃ adeo illis obligetur,vt etiã debitum iure naturæ perdat quia illud nõ amittit,ſed de legatis detrahitur,& illa diminuet,& ſic diminuta legata,inſolidũ hæres præſtabit, & ita hac declaratione generali,quam ibi tradit Bart.in auth.ſed cũ teſtator.C.ad leg. Falc. quæ fuit prout refert Rich.Mal.& Cy.intelligis illud quod dicitur hæredem inuentarium conficientem inſolidum oneribus hæreditariis teneri quia non procedit,quo ad legata vt ibi concluditur,& tradit gl.in l.fi.§.ſi quis autem temerario. in ver.ſacramentũ. C.de iur.delib.in fin.in quam opin.omnes conueniri dicit Alex. F.Turzan.

Hæres vniuerſalis inſtitutus, licet non expreſſe,ſed per interpretationem quis dicitur,ex eo,quia non habet cohæredem, iuxta l. 1.§.ſi ex fundo.ff.de hæred.inſt.& propterea nõ poteſt legitimam ſuam ſolam acceptare,& reliquum hæreditatis repuere,iuxta communem doctrinam Cy.Bart.Sal.& aliorum l.hæres inſtituta.C.de impub.& aliis ſubſt.Et tradunt Do.maximè Alex.in l.quia poterat.ff.ad Treb.Soc.iu.conſ.7.nu.14. vol.4. E.Muſcul.

Hæres ea in parte,in qua hæres eſt,defunctum reddit,ac repræſentat,in cæteris hereditaris partibus extranei loco eſt.cõmune aiunt Io.Nic.in l.generaliter.n. 120.C.de ſec.nup.& latiſſima allegatione vſi Ant.Gomez. de contrac.c. 10.n.3.ver. confirmatur,atque Arius Pinelus in l. 1.part.3.C.de bon.matern. E.Suarez.

Hæres ex minus ſolenni voluntate,minuſq̃ ritè ac ſolenniter conſcripto teſtamento naturaliter tenetur,vt frequẽter placitum effantur Alex.n.2.in l.non dubium.C.de teſtam.Iaſ. in l.cum quis à num.9.C.de iur.& fact.ignor.idem Iaſ. in l.1. à num. 16.ff.de condict.indebit.idem Iaſ.n.70.Rip.n. 96.in l. nemo poteſt.ff.de leg.libr. 1.idem Iaſ.conſ.82.n.3.lib.3.Deci. conſ.348.n. 1.Alc.in c.nouit n.30.de iudic. quam ſententiam mirificè confirmat commemorabilis Plinij Iunioris auctoritas libr.3.epiſt. 10. ad Sabinum in hæc verba ſcribentis,confido accurſurum te ſententiæ meæ, cùm religioſiſſimè ſoleas cuſtodire defunctorum voluntatem,quam bonis hæredib.intellexiſſe pro iure eſt.Neque enim minus apud nos honeſtas, quam apud alios neceſſitas valet.Meretur ergo libertatem ſi nentib.nobis,fruatur legato quaſi omnia diligentiſſimè cauerit.cauit.n.quæ hæres bene elegit.Confirmat alia non minus etiam luculenta eiuſdem prudentiſſimi Plinij ſententia lib. 5. epiſt.7. ſubſequentia verba literis conſignata cũ Caluitio ſuo conferentis, hoc inquit,ſi ius aſpicias, irritum.ſi defuncti voluntatem,ratum & firmum eſt.Mihi autem defuncti volũtas, (vt reor æquam in partem iuriſconſulti, quod ſum dicturus accipiant)antiquior iure eſt.quam ob rem non temerè ſcripſiſſe Ang.duco in l.quidam. §.illo.C.de neceſ.ſeru.peccare hęredem,qui voluntatem teſtatoris & ſi minus ſolenniter exaratã,facto non ſeruet.nec multũ me morantur, qui p̃ equum adeo,honeſtum atque vtile frequenter placitum ſeſe ſubtiles oſtendere nituntur.quos referunt non inculpatè ſequuti Alcia.lib. 5.paradox.c.17.Did.à Couuarr.in ca.cùm eſſes.n.9.de teſtam. Quinimo ſi huiuſmodi tabulis minus ſolenniter exaratis relicta hæres vel ſtipulatione, vel nudo duntaxat pacto promiſerit,ad ea ſoluẽda efficaciter obligabitur,& ſi quis,ſimpliciter illa relicta ſolum agnouerit,obligationis ciuilis vinculis non irretiatur.vt magis cõmune dogma aſſero ex iis,quos referunt Corn.ad ſi.Alex.laſ.nu.4.poſt Salicet.ac Fulgoſ.in l. non dubium.C.de teſta.laſ.rurſum conſ.72.lib.3. Quod ampliabis vt idem futurum prorſus ſit,ſi hæc hæredis promiſſio teſtatori ipſi, antequam ille mortẽ obiret, facta proponatur vt probat tex.in l.vſti.C.de fideicommiſ. iuxta vnam Bart.interpretationem,quam valde commendant & amplectuntur Imol.Alex.n.9. in l.nemo poteſt.ff.de leg.lib. 1.affirmant alij, quos ſequutus refert Guliel.Bened.in c.Raynut.in ver.ſi abſque liberis.in 2.n. 172.de teſtam. quidquid negligenter reluctetur Iaſ.in d.conſ.82.Memineris porrò,ac memorie perpetuo commendabis, quod huiuſmodi promiſſiones non ſolũ ad præſtationes tranſacti temporis, ſed & ad poſtea decurſuras promittentem hæredem obligabunt vt commune pono ex glo.ac reliquis commentatoribus in l.2. C.de dot.promiſ. Iaſ.in l. 1.n. 5.C.de fideicommiſſ.Dec.in lege ſi certis annis n. 12.C.de pact.Guliel.Bened.vbi ſ.n. 174.& n. 178.& nu. 190. E.Suarez.

Hæres certa in re inſtitutus,ſi coheres non adiungatur,heres ex aſſe prorſus erit.commune pronunciant Alex.in l.quotiens.C.de hæred.inſtit.Mayner,in l.ius noſtrum.n.6.ff.de regul.iur.quod adeo verũ eſt, vt & ſi expreſſim à teſtatore plus capere prohibeatur,totam hæreditatem nihilominus capturus ſit,quemadmodum magis commune cenſent Alex. in l.ſi quis priore.ff.ad Senatuſconſult. Trebellia. Vinius latè lib. 1. opi. 134.poſt princ.latius Iul.Clar.de teſta.q.73. ver. punctus

Universidad de Deusto Biblioteca

est.quamuis complures ea in specie,& nullum esse testamentum asserant,& rem totam ad intestati causam reduci obnixè contendant.quorum dogma magis commune ponunt Phili. Corn.in l.quotiens.C.de hæred.instituen.& ij,quos laudat Iulius.Clar.vbi s. ver. contrariam autem. mihi autem summopere illud placet,vt tanquam inutile fuerit testamentum iusti hæredes hæreditatem omnem consequantur sed rem tamen illam,in quam quis particulariter illo modo institurus fuit,ve luti fideicommisso obligati eidem restituant:quod etiam cõmuniter placere enunciat meus iuris doctor Ant.Gomez.de testam.c.10.nu.10.& nu.11. Idem.

Hæres certa in re institutus si adiũgatur vel vniuersalis,vel. ex parte cohæres,nihil amplius re illa ĩ qua instituitur capiet, si tamen adiunctus hæres adire noluit, seu non potuit, totam hæreditatem iure accrescendi vindicabit. commune renuncio ex Imol.in l.1.§.si ex fundo.ver.3.fallit.& ver.item intelli ge.ff de hæred.instit.Salic.q.3.prin.Pau.Cast.n.2. Corn. nu.5. Alex.& Ias.in l.quoties.C.de hære.insti.Sin autem adiunctus cohæres adierit,& nihil amplius,vt dixi,iste in re certa institutus adipiscetur, & legatarij numero habebitur. commune ait Ant.Gom.de testa.in c.1.2.& c.10.n.12.quamuis verius longe arbitror,quod frequenter placitum affirmat Cur.Iu. cons. 190.n.3.huiusmodi institutum hæredem nec simpliciter legatarium, nec omnino hæredem esse censendum, sed in specie vtrinque communicante ponendum fore. E.Suarez

PRO.Hæres.idem est quod dominus in §.fi.insti.de hæred. qual.& diffe. Bellon.

PRO.Hæres eadem est persona cum defuncto. in l. hæres. ff.de vsucap.in §.1. in auth. de iureiur.à mor. præstant.collat. quarta.

OBIEC.contrà de l.qui futurum.§.1.de pact.ff.vbi pactum in persona testatoris non porrigitur ad hæredem.

SOL. Ibi. quia erat personale pactum, quod cum persona extinguitur.l.idem.§.personale.ff.eod.tit.l.quia tale. ff. solut. matri.

OBIEC.Præterea opponitur,quia hæres hæredis,est hæres testatoris in l.fi.C.de hæredib.instit.& tamen in substitutione facta per hæc verba,quisquis mihi hæres erit,non venit hæres hæredis l.qui liberis.§.hæc verba.de vulg.substit.

SOL.Ibi.quia non veniebat ex voluntate defuncti,nec tenebat locum primi quoad effectum testantis,vt ibi not.Bart. Idem.

PRO. Hæres adeundo hæreditatem quasi contrahit cum creditoribus & legatariis.l.ex maleficiis,§.hæres.ff.de actio.& obli.Iapud Iulianum.in §.fi.ff. in quibus causis in possess. cat. §.hæres.instit.de obl.ex quas.cont. Idem.

PRO. Hæredis institutiò est caput & fundamentum testamenti.§.ante hæredis.instit.de leg. Idem.

PRO. Hæredi à semetipso legatum dari non potest. l. legatum.§.hæredi.ff.de leg.2. Idem.

Hæres. Ex submissione defuncti ad omnes curias cum renunciatione fori potest hæres ibi conueniri.cap.dilecti.& ibi Butr.& Panorm.ext.de foro comp.Bar.in l.postulante.per illum tex.ff.ad Treb.facit l.si is qui Romæ.ff.de iudi.Sed ex submissione defuncti ad arestũ,non poterit hæres arestari,secundum Bar.Ang.&d.Alex.in l.si decesserit.ff.qui satisd.cog.facit d.l.si decesserit.& l.1.§.ne autem.C.de cad.tol.Quę submissio ad arestum valet,si fuerit iurata,& est seruanda de iure cano. c.ex rescripto,ext.de iureiur.qui tex. est ad limitationem traditorum per Doct. circa hunc passum in l. nemo potest. ff. de legat.primo. in l. obes. C. de actio. & obligat. Balb. decis. sexagesimanona.

hæres non confecto inuentario:non tenetur ex delicto defuncti vltra vires hæreditarias secundum communem per Rol.de inuent.par.vlt.q.18.quam prius retulit d.trac.vbi s.q. 14.vbi latius declarat & limitat concl.iuris cano.& eam locũ habere quatenus substantia defuncti patiatur,& non vltra,etiam non confecto inuentario.

Hæres non vindicans mortem defuncti, antequam adiret hæreditatem,priuatur hæreditate,& succedit fiscus.per l.hæredem.ff.de his quibus vt indignis.& l.1.C.eodem.Hodie tamen de consuetudine non obseruatur illa pœna,ita attestatur Foll.in pract.crim Canon.n.32.& seq.Imò quotidie hæredes remittunt occisoribus defuncti,& cum eis pacem faciunt.esset enim illa lex nutritiua peccati.Clar.d.§.fin.q.79.vers.item quando. P.Fichard.

Hæres grauatus restituere hereditatem per fideicõmissum etiam si adiuit hæreditatem sine beneficio inuentarij, potest deducere aduersus fideicommissarium id quod sibi debetur à defuncto,secundum communem per Rol.de inuent.par.vl. q.11.n.5.& seq.& n.9.vbi ponit exemplum in vxor. instituta & grauata,quæ & si non conficiat inuentarium,suam dotem deducere potest,secundum communem ibi,& cons.65.lib.2. & d.trac.de inuent.par.vl.q.15.nu.12.

Hæres improprius venit in dispositione in qua fit mentio de quocunque herede, secundum veriorem sententiam per Rol.cons.54.n.37.lib.3.de quo verbo. heres, vide quæ idem scribit cons.53.col.fi.post med.eodem lib.vbi in fi.quærit qd quando verbum heres est appositum in emphyteusi recepta à priuato:& quid in recepta ab ecclesia pro se & heredibus,vide ibi & quæ not.prac.pap.for.lib. ad præsta. versic. recusauit num.7.

heres ex delicto defuncti,etiamsi ex ipso delicto nihil ad eũ peruenerit.& lis cum defuncto nõ fuerit contestata,dummodo alia bona defuncti ad eum peruenerint, iure canonico tenetur,& ideo poterit compelli vt hoc ex bonis defuncti satisfaciat vt voluit gl.in c.Parochiano.de sepult.& gl.1.q.4.§.itẽ pacto.gl.in c.in literis.de raptoribus.&gl.14.q.2.c sanè.& 12. q.2.c.episcopus qui filios & 16.q.2.c.si episcopus.& ita communiter teneri refert Bened.Capr.reg.67.n.1.& 10.quod màximè procedere dicit,quando defunctus fuisset confessus,seu penituisset, ac fuisset absolutus,licet verius sit quod communis procedat etiam si defunctus non penituerit, vt est ibidem videre.nu.15.

Heres legantis res alienas licet regulariter de euictione nõ teneatur,iuxta not.in l.cùm alienam.C.de leg.& in c.filius de testam.id tamen inter alia fallit,quãdo legaretur res aliena in genere ex natura seu qualitate ipsius rei.l.qui concubinam.§. si heres ff.de leg.3.& ibid.gl.& Bart. quia si tunc legatario res euinceretur,tenetur de euictione hæres,cùm obligatus in genere teneatur rem facere accipientis. l.si substituto.§. hæres. ff.de legat.1.argumento.l.ex empto.in prin.ff.de actio.empt. quod verum esse & communiter teneri refert Bened.Cap.regula 107.nu.3.quod verum est, nisi legaretur quid incerti ex pluribus certis,putà vnus ex pluribus seruis quia illud legatũ æquiparabitur legato speciei.l.in ratione.§.diligenter & §.sequen.ff.ad l.Falcidiam.Quo casu tamen ad hoc,vt hæres de euictione teneatur,legatario incumbit,vt ante litem abs se cõtestatam, cùm magis de lucro captando quam de damno vitando videatur solicitus. litem motam legitimè denunciet secundum glossam,in l.si rem.§.fi.ff.de euict.& gl.in l.qui concubinam.§.si hæres.ff.de legat.3.& ibidem Dynum.& Bartolum quod sequitur Cy.in l.emptor.C.de euict. & D.Nic.consilio quod incipit videtur primo dictum. & illa communiter teneri referr.n.15.Bened.Capra.

Hæres nisi infra anni tẽpus legata integraliter soluerit,non tantùm Falcidia,sed etiam commodo priuatur:secundum gl. in c. Raynaldus in verbo legitimum. de testam. & Auct. hoc amplius.C.de fideicommiss.& c.si hæredes.de testam qui annus incipit currere à die factæ monitionis,per iudicem d.Aucten.hoc amplius.& ibidem Bart.c.nos quidem de testamentis.gl.in Auct.de hæred.& Falcid.§.si quis non implens, & ita communiter teneri refert Benedict.Cap.reg.110.n.22. id tamen inter alia fallit, nisi aliud tempus à testatore foret præfixum ad implendam eius voluntatem.quia tunc illud esset attendendum,per not.in l.statu libero.§ hæredi.ff.de statu liberis.l.fi.§.sin autem C.de iure deliberandi. prout voluit d.cap. nos quidem.Pet.de Anch.Imol.D.Nic.& communiter Doctor.vt refert ibidem,nu.28.Benedictus.

Hæres institutus moriendo ius deliberandi ad suum hæredem,iuxta formam.l.cum antiquioribus.C.de iure deliberãdi.transmittens,si eius hæres ex iure deliberandi velit hæreditatem adire excluditur substitutus,vt notabiliter voluit Bart. in l.1.ff.de vulg.& pupil.substit.per l.si pater.& l. cum proponas.C.de hæred.instit.argu.l.si quis filium.§.1.& §. cum principio.ff.de acq.hæred.secundum Imolam in c.Raynut.de testam.quod sequitur Bald.d.l.cum antiquioribus. & in l. cùm proponas,& ita quicquid dicat d.l.1. Angel.communiter teneri refert Bened.Capr.in tract.substitut. post regulas posito. specie.1.nu.46.

Hæres ex asse, non solum si partem adeat, & de alia taceat, sed etiam si partẽ aliquam adeat,& aliam expressim repudiet. hæres in solidum efficitur.vt commune ex compluribus pronunciat Anton.Gomez de testament.capitul.10.numero 19. E.Suarez.

Hæres si quis instituatur à testatore,qui ab eodem mer instituto postea hærede,vel à notario,vel ab alio,quopiã rogatus fuit quem vellet hæredem facere, & ille cum sibi hæredem esse velle responderit,hæres iure haud controuerso erit.commune ponunt,& accuratè declarant.Iul.Clar.de testam.q.37.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Viuius lib.1.opi.145. Idem.

Hæres vt à iudice in possessionem hæreditatis mittatur,satis superque est,si testamentũ ostendat,ac se dicat eum esse q illic instituatur,quamuis aliud longè diuersum futurum sit,si ab intestato ad illum redeat hæreditas. vt frequẽter placitum constituunt Dec.cons.82.Gozad.cons.21.Matth. de Afflict. decis.119.n.6,Viuius lib.1.opi.179. antequam verbo bonorum possessionem naturaliter apprehendat, eam nõ habebit. commune dicit latè Tiraq.in tract.mort.saisit.in 3.præfat.de clar.nu.2.& nu.3. Idem.

Hæres institui spurius non prohibetur sub conditione,si natalibus restituatur.commune pronunciat Curt. Iun.cons.83. nu. 5.Villalob. in sua collecta. Idem.

Hæres constitutione habitus filius & si reuera non institutus sit,tamen possessorio diui Adriani beneficio potietur.cõmune inquit meus olim iuris doctor atque acutissimi ingenij vir Eman.à Costa.in l.Gallus.§.&quid si tantum.part.1.n.51. ff.de lib.& posthu. Idem.

Hæres ex tempore, vel ex die sui ipsius mortis institutus, subducto tempore,institutus purè censebitur,quamuis ex tẽpore vel die mortis alterius alicuius sub cõditione institutus videatur.commune aio ex Bartolo oppos.quarta.Imo.n.1.ac reliquis interpretibus in l.hæreditas ex die.ff.de hæred. instit. ex Bart.Cy.Alb.Bal.Pau.& cæteris commentatoribus in l.extraneum.C.de hæred.insti.Ang.in §.hæres.Instit.de hæred.instituu. Idem.

Hæres intra luctus annum testatoris vita functi vxorem necessariò alet.commune fatur Iaſ.in §.fuerat.n.28. Instit. de actio.& vide quæ infra scribo ver.vxor. Idem.

hæres sententia damnatus repertorij beneficio iuuatur,cõmune pronunciat Alex.in l.ex diuerso.§.vlt.ff.sol. mat. Si autem inuentarium vel repertorium antea non confecerit,quãuis in exteriori foro obligari possit,in conscientie tamen iudicio nec creditoribus nec legatarijs tenebitur,vt frequẽter placitum aiunt Aret.rub.ff.de acquiren.hæred. Caro.Ruin.consi.20.lib.4.Alc.in c.nouit.n.35.de iudic.Vigl.in §.extraneis n. 5.instit.de hæred qualit.& different.Did.à Couarru.in c. 1.nu. 16.de testam.& in tractat.de sponsal.2.part.c.6.§.8.nume.10. Idem.

hæres,qui defuncti factum ob legem resistentem alioquin nullum impugnare arque euertere prorsus valet,impunè admittetur.commune renuncio ex Soc.cons.79.num.47.lib.4. Grat.cons.91.n.25.lib.1.Cur.iun.cons.175.n.10.in fi. Gram. decis.93.n.8.& n.9.Matth. Afflic.lib.3.constit.Neap.rub.5.n. 7.& in c.2.§.si Titius n.15.si de feu.fue.contr.& decis.240.nume.8. Idem.

hæres in re grauari à testatore potest,quam donatione antea ab eodem consequutus est. vt commune cum Paris. attestantur I.Clar.de testam.q.71.ver.vlt. Idem.

hæres grauatus restituere si absq; liberis è vita migret, non videtur ipsis liberis susceptis & superstitibus restituere iussus vt frequenter placitum renuncio ex Rip.in l.centurio.n.159. ff.de vulg.&pup.Boer.in decis.155.Quod ampliabis ad singularium rerum tam legata,quam fideicommissa,ex Curt.Sen. in rep.leg.1.n.5.C.de pact.Claud.in l.ex facto.§.ex facto in pr. ff.ad senatusconsul. trebel.Galeaul.in laudatam l.centurio n. 98.ad fi.Alciat.in l.1.§.quis ita.n.1.ff.de verb.obl.atque ex aliis innumeris quos diligenter cumulat hãc quæstionem copiosissimè pertractans Iul.Clar.de testam.q.77.& q.78.ac 79. Idem.

hæres hæreditatis vniuersæ restituendæ oneri obnoxius, nisi inuentarium concinnarit, non minus quartam trebellianicam perdit, quãm de legatis particularibus falcidiam amittit.commune repeto ex Imol.in fi.503.in l.Marcellus.ff.ad senatusconsul.Treb.Roman.in auth.similiter n.104.ff.ad Falci. Ang.de Perus.in l.1.§.hæc stipulatio. ff. si cui plus quam per l. Falc.Ang.Aret.& in §.extraneis.Instit.de hæred.qualit. & differen.& in §.sed quia stipulationes.Instit.de fideicommis.hered.Dec.cons.436.in prin.asserit copiosè Viuius amplians in liberis,ac limitans vbi venia non conficiendi inuentarij,à testatore data est, lib.1.opi.141. Quamuis generaliter contrariam sententiam frequenter doctoribus probatam enunciet Iaſ.in appellata superius l.Marcellus.n.10. & magis communem affirmet Iac.de S.Georg in l.vlt.§.licentia.C.de iur. delibe. sed quidquid in literis prodiderit superius dogma & frequentius & verius arbitror. Idem.

Hæres,qui & ipse testatoris agnatus, aut cognat⁹ post mortem suam restituere quidpiam, aut totam hæreditatem proximioribus agnatis vel cognatis iubetur ad proximiores suimet ipsius hæredes agnatos vel cognatos:nõ verò ad testatori pro ximiores peruenturam fideicommisso hereditatem obtinet, vt commune interpretum dogma efferũt Soc.Iun.cons.126. n.56.lib.1.Goz.cons.4.n.31.l Clar.de testam.q.76.reg.6.ver. sed hic occurrit. Quamuis non admodum mihi improbetur contrarium:quod frequenter placitum scribit Io.Dilect.de arte testan.tit.5.caut.21.n.3.sed hac de re alibi vberius ex veris iuris principiis agemus. Idem.

Hæres rem soli extero homini,seu forensi(vt doctores fantur)contra statuti formã vendens,non idcirco ab indictis pœnis excusabitur,quia id illi onus testator imposuerit commune asserit Viuius lib.1.opi.282. Idem.

Hæres,cui bonorum distributio post suam mortem iniuncta est, non poterit in ipsius vita eo se onere expedire in pauperum illorum necem,qui post illius mortem futuri sunt cõmune ait cum Alex.Dec.in l.cùm tempus n.2.ff.de regul.iur, vbi contrarium verius arbitratur:quod ante eum affirmauit Bald.n.10.Fulg.& Cor.in l.post mortem.C. de fideicommiss. Pau.in l.filiusfam.§.diui.ff.de legat.lib.1.Ant.Gomez.in l.17. Tauri n.7. cum quibus ipse etiam in cõtraria omnia discedo, quamuis communem sententiam multis comprobare nitantur Iaſ.in l.post mortem.C.de fideic.incõstans Dec.cons.416. n.20. & 22.ac seq Paris.cons.23.n.20.ac.22.lib.3. Ruin.cons. 24.n.2.lib.2. Poterit tamen hæres qui inter pauperes aliquid distribuere iubetur,id totum& in vnum pauperem conferre. vt commune pronunciat Claud. Aquens.in l.in quartam.§.1. ff.de leg.1.contra quod multa effutit Viuius lib.1.opin.337. Idem.

hæres suus comprehensa testamento ignorare præsumitur commune inquit Curt.Iun.cons.8.extraneus neutiquam præsumetur, si se hæreditati miscuerit commune affirmat Cagn. in l.qui in alterius nu.12.ff.de reg.iur. Idem.

hæres suus pro hærede non usucapiet. commune ponunt. contrarium verè affirmantes,Ant.Gomez.de testam. c.3.nu. 20.& cap.10.n.19.atque adcuratius & elegantius Arius Pin. in rub.2.part.ver.sed omissis.C.de bo.ma. qua de re etiam vide quæ superius obseruaui ver.hæreditatis petitio. Idem.

Hæres suus quando sui iura amittat,quando secus quæ illa sint iura.obseruo inferius ver.suus. Idem.

Hæres ob non confectionem inuentarij,nõ perdit Trebellianicam & licet varia sit Doctor.opinio:Tamen hæc videtur æquior & verior,& forsitan magis communis,vt per Alex.in cons.29.inci.perspectis,lib.5.& refert Iaſ.in l.Marcellus in pr. in quæst.fi.ff.ad Treb.vbi ita tenet Bart.Et idem Bar.in auth. sed cum testator.C.ad leg.Fal. dicens:q⁹ ista opi.communiter obseruatur.Item vult Corn.in cons.150.multitudo quæsitorum,vers.veniamus ad octauam.vol.4.Dicens:q⁹ ista opinio fulcitur maioribus authoritatibus,& seruatur de consuetudine,& ideo ab ea non esse recedendum consulendo,& iudicãdo,prout ẽt dixit Iaſ.in vlt.verb.in d.l.Marcellus.Et licet Soc. iun.& alij Contrariam opinionem tenuerint,& dixerint eam esse communem:Tamen in con.7.n.19.vol.4.& in cons. n.9. vol.1.post Corne.vbi §.dixit superiorem opinionem de iure, & practica esse tenendam. E.Muscul.

Hæres vel actor antè omnia in executione iam latæ sententiæ(tametsi illa vniuersalis fuerit,)debet specificare res, quas vti hæreditarias prætendit sibi vigore dictæ sententiæ restitui, aliàs non constaret, super quibus rebus peteretur executio.Ita volunt DD.cõmuniter.in l.1.ff. ad Treb.vt ibi per Iaſ. nu.30.& 31. cum concordantibus per Doct.Consulentes,& voluit Soc.iun.in cons.36.nu.3.vol.4.vbi multa cumulat,vt per eum. E.Muscul.

hæres Emphyteutæ non soluens canonem,licet cadat à iure suo,etiam quod sit minor, nec tanquam minor restituatur in integrum:tamen si ignorabat se obligatum ad talem canonem,restituetur ex clausula illa generali,si qua mihi iusta causa,&c.ex illo capite ignorantiæ,vt per Doct.in l.si filiusfa.§.in hac.ff.de verb. obl. & per Iaſ. qui multos allegat, & dicit esse communem opinionem in l.2.n.107.C. de iure emphy. Soc. iun.cons.47.nu.7.vol.4. E.Muscul.

Hæres confecto inuentario:quando hæreditas non est soluendo, potest venire contra factum defuncti, & rem suam à patre venditam vendicare,secũdum communem per Rol.de inuent.4.par.q.41.post nu.4.

hæres scriptus in testõ non abolito, nec cancellato, nec in aliqua sui parte vitiato,mittendus est in possessionem bonorum, quæ defunctus tenebat, & possidebat tempore mortis suæ secundum communem per doc. in l.fi.C.de edic. di. Adr. toll.Rol.cons.2.n.6.li.3.vbi n.7.dr,q⁹ hæredi scripto datur remedium d.l.fi.nõ mõ vt inducatur de nouo in possessionem hæreditatis defuncti, sed etiam vt in possessione iã apprehẽsa

propria

Universidad de Deusto

propria auctoritate confirmetur, Quam ſententiam commu nem dicit Curtius iunior. conſilio quadrageſimoprimo columna ſecunda. Quod quidem remedium quod dicitur adi piſcendæ, vt per docto. dicta lege finali. Decius conſilio 84. colum. penúl. eſt ſummarium, & celeriter expediendum, teſte Bar. dicta lege finali. quem omnes ſequuntur relati per Rol. dicto conſilio numero octauo. numero decimo. vbi quòd eo reſpectu inſtrumentum teſtamenti dicitur habere executionem paratam reſpectu allodialium, in quibus hæres habet intẽtionem fundatam cum allodialia, non feudalia præſumantur, & beneficium d.l.fi. eſt poſſeſſorium, quaſi recuperandæ poſſeſſionis, vt per Rol.d.conſ.nu.38. de qua vide quæ habentur ibi n.42. ꝙ hæres ſcriptus mittitur in poſſeſſionem bonorum defuncti, non ob. ꝙ teſtamentum ſit falſum, vel inofficioſum, aut alio vitio affectum, Quam concl. Declara, vt latius per eum ibi, & conſilio vigeſimoſecundo. numero decimoquinto & ſequent. libro tertio. vbi quòd hæres inſtitutus à teſtatore ex vi dict. leg. fi. C. de edic. di. adr. tol. debet mitti in poſſeſſionem omnium bonorum teſtatoris, etiam ſi teſtamentum non ſit publicatum, cuius l. virt' locum etiam habet in bonis feudalibus, & d.conſ.22.nume.17. ꝙ licet beneficium d.l. non videatur locum habere in inſtitu. ſub conditione: validam tamen eſſe in inſtitutione facta de ſpurio ſub conditione, cum capax fuerit, ſecundum communem d.conſ.nume.19. cum paria ſint ꝙ actus ſit purus vel factus ſub conditione: quæ fuerit purificata, ex iuribus ibi all. d.conſ.num.20. Cui adde ꝙ miſſio in poſſeſſionem de qua in d.l. fi. non impeditur per exceptionem requirẽ altiſſimam indaginem, ſed differtur ea exceptio & quæſtio in iudicio petitorio, teſte Rol.d.conſ.22.num.36. & ſeq. lib.3. Quo in articulo illud eſt notañ ꝙ quis obtinere nõ poteſt poſſeſſionem rerum hereditariarum ex remedio d.l.fi. per ſolam exhibitionem exempli, iuxta tradita per eundem Rol.conſ.69. nume. 55. lib.3. Qua in materia, vide eundem conſ.78.nu.11.nu.12. & ſeq. conſ.98.nu.6.7.8. & ſeq. lib.3.

Hæres cum beneficio inuentarij in feudo hæreditario: tenetur ſatisfacere creditoribus defuncti, ſecũdum magis communem per Rol.conſ.44.poſt.num.7. num.8. libr.3. vbi dicit hoc procedere, quando feudum eſt hæreditarium, quia conceſſum pro ſe & hæredibus, ſecus quando feudum eſt ex pacto & prouidentia, quia acquiſitum pro ſe & liberis, quia tũc ex beneficio ipſius inuentarij non tenebitur creditoribus. Rationem ponit ibi Rol.d.conſ. vbi inter alia, all. pract. Pap. for. lib.6. ad reuoc. feud. ver. nec ſuperſtitibus poſt nu. ſeptimum. poteſt enim hæres venire contra factum defuncti, ſi ſit hæres cum beneficio inuentarij, & feudum ſit antiquum, & ex pacto ac prouidentia, per alibam mandel. conſilio ſeptuageſimo ſexto numer. ſexto. Secus ſi feudum eſt hæreditarium, ſecundum communem per Roland. ibi dicto conſil. colum. penult. in princip. Cui adde, quòd feudum hereditarium confecto inuentario: non dicitur eſſe in hæreditate ſeparabiliter, ſecundum communem per Rol. dicto conſ. colum. 3. poſt princip. ante n.8. & num.8. quòd quando feudum eſt hæreditarium ſi contingat alienari, non poterit filius hæres alienantis. cum beneficio inuentarij contrauenire facto defuncti, quia hæres in re hereditaria non poteſt plus, quàm defunctus ſi viueret, qui contra factum ſuum proprium venire non poſſet. Quid de filio qui hæreditatem patris non adiuit, & feudum ex pacto & prouidentia retinuit, an teneatur in ſubſidium ſatisfacere creditoribus hæreditariis? Et ſecundum opi. Caſtr. in l. pro hærede. §. ſi quid tamen colum. 2. ff. de acquir. hære. videtur quòd ſic, & idem quando filius hæreditatem adiuiſſet cum beneficio inuentarij, cum qua dec. tranſit Alexand. conſil. decimonono in ſi libr. quinto, cuius contrarium plures. ſuſtinent in dicto. §. ſi quid tamen inter quos eſt Alex. Iaſo. & alij ibi. Rub. Alex. conſil. 164. colum. 5. in fi. Declarando autem Bal. in lege qui ſe patris colum. 6. C. vnde libe. dic. illius dicta procedere in feudo ex pacto & prouidentia, & non in hæreditario, teſte Alex. dicto conſ. decimono verſic. nec ob. libr. 5. vbi declarat Bal. in dicta lege. pro quo vide etiam Alcia. conſil. 160. nume. 15. vbi dicit reprobari Dec. conſ. 185. colum. quarta. in princ. qui aliter Bal. interpretatur & ſic firme remanent prædictæ concl. & quòd in feudo hæreditario inuentarium non prodeſt.

Hæres non conficiens inuentarium tenetur creditoribus vltra vires hæreditarias, ſecundum communem per Rol. de inuent. par. vl. q. 25. ante num.4. quam prius retulit d. trac. par. vlt. q. 1. ex §. ſi vero non fecerit in auc. de hær. & fal. & non tantum tenetur creditoribus ſed & legatariis & fideicommiſſariis, item & ſoluere legitimam filio ſi hæreditas ſit adeo legatis exhauſta quòd ex aliis rebus hæreditariis integra legitima haberi non poſſit, & hoc volente ipſo filio, ſecus ſi vellet agere contra legatarios corporum hæreditariorum vbi hæreditas non eſt ſoluendo: quia eſt in eius electione agere contra hæredem vel legatarios vt per Rol.d.q.1.

Hæres inſtitutus metu alterius perdit hæreditatem, vt eſt comm.opi. de qua Boſſius tit. de iis, qui prohibent aliquem teſtari. nu.4.

Hæres delinquentis tenetur ſolum lite non conteſtata, qua tenus ad eum peruenit dato, ꝙ inuentarium non fecerit Boſſius tit. de pœnis. nu.34. Bonacoſſ.

Hæres banniti vniuerſalis pro ſuo intereſſe, poteſt vti literis & reſcriptis ad nouas defenſiones bannito conceſſis, mortuo etiam ipſo bannito, forte propter confiſcationem, nam poteſt eas appreſentare, & innocentiam docere, nam mortuo bannito, non conceditur ſecundum conſuetudinem, nam ſi velim' tales literas eſſe, ſiue per reſcriptum ſiue priuilegium, tanquam contra decreta tollentia appellationem, & hæres poterit pro ſuo intereſſe vti, vt eſt comm.opi. de qua Boſſi. de re mediis iuſtitiæ contra ſententiam ex conceſſione Principis nu.15. Bonacoſſ.

Hæres non compellitur ſatisfacere pro mortuo, in quo nõ apparuerunt ſingua contritionis. Panor. in ca. à nobis de ſent. excomm. communem dicit, licet ipſe teneat contrarium. debet tamen epiſcopus hæredem impenitentis cogere ad exonerandam animam illius pro modo facultatem ab ea relictarum. vt tenet Lupus in c. per veſtras. §.65. nu.159. Limi.24. de ſententia excommunica. vbi ita omnes ſcribentes velle dicit. Bonacoſſ.

Hæres tenetur de damno dato à defuncto, etiam ſi nec ad ipſum, nec ad mortuum aliquid peruenerit ſecundũ ius cano. Panor. in c. à nobis de ſententia excommunica. commu. dicit. Bonacoſſ.

Hæres mariti poteſt accuſare adulterium vxoris commiſſum in vita mariti, etiam ſi ignorauerit adulterium Boeri. dec. 338. nu.7. communem dicit. Bonac.

Hæredi cenſetur ſemper teſtator non minus onus imponere voluiſſe quàm fieri poteſt, ac potuit, quemadmodum communeaxioma inquit Socin. iunior. conſilio nono num.4. libro. 1. & cæteri vtriuſque iuris interpretes cateruatim. E. Suarez.

Hæredi obligatio iure pontificio faceſſitur, vt damnum etiam illud à defuncto ortum, cuius nihil prorſus ad teſtatorem, vel ad ipſum peruenerit, reſarciat. commune dicit Panorm. in capit. parrochialis. de ſepult. & copioſè Iulius Clarus in pract. §. vltimo. quæſtio. 51. verſiculo vlterius quæro. Idem.

Hæredes maſculi intelliguntur, vbi fieret mentio de hæredibus maſculis, id eſt. deſcendentibus, etiam in materia aliàs tranſitoria ad quoſcunque hæredes extraneos. Alex. de Imol. in l. Gallus. §. etiam. nu.4. Barth. Socy. num.7. Iaſo. num.22. ff. de libe. & poſthum. Alex. de Imol. in conſil. 105. num. 2. in 1. libro. Decius in conſ. centeſimooctuageſimoquinto. n.3. Et hanc Doct. communem concluſionem eſſe inquit Crauet. in conſ. 38. num. 5. verſ. 5. Docto. communiter dicunt in 1. part. conſ. Kirchouius.

Hæres non conficiẽs inuentarium: ſicut priuatur falcidia, ita etiam trebel. ſecundum Doctor. in apoſtil. ad Rom. conſil. ducenteſimoſeptuageſimoſexto. column. final. vbi diſputant referen. diuerſas communes opiniones. & tandem diſtinguunt, inter filios primi gradus, & extraneos, vt primo caſu trebellianica non amittatur, 2. ſic, ex Gui. Pap. q. 53. Rub. con. 43. nu.9. & not. Alex. conſ. 67. nu.2. lib.4. conſ. 29. nu.6. lib.5. Rom. d. conſil. 276. colum. fi. numer. octauo quærit, an in aliquo puniatur vx. de qua ibi, quæ multas res præſupponitur in inuentarij confectione omiſiſſe, & dicit Rom. quòd in duobus, primo, quia ſi vltra omiſſionem in inuent. cælat, vel furripit res ipſas hæreditarias, & de hoc conuicta fuerit illas tenetur reſtituere duplicatas, lege finali. §. illo. C. de iure deliber. ſecundo quòd priuetur detractione trebellianicæ in vniuerſa hæreditate, quam opinionem ſequitur Iaſon in lege, finali. §. licentia. in tertio nota. C. de iure deliber. Grat. conſilio decimoſeptimo ad fin. libro ſecundo ſicut enim hodie omittens falſo rem vnam in inuentario ponere priuatur falcidia de omnibus rebus gloſſ. in Authen. de hær. & fal. Bar. in lege paulus Reſpondit & in lege beneficio. ff. ad leg. fal. & in lege reſcriptum. ff. de his qui. vt indig. ita & omittens rem vnam ponere in inuentario doloſè priuabitur poteſtate detrahẽ trebellian. ita Rom. dicto conſil. ducenteſimoſeptuageſimoſexto. col. fin.

Universidad de Deusto Biblioteca

vbi æquiparari dicit ista duo, cum in quibus cessat fal. cessat etiam trebel.l.marcellus vers.quod autem. ff. ad treb. Rursus quærit Rom.ibi an si hæc omissio rerum in inuent. facta non foret, posset ea mulier de qua ibi detrahere trebel. dum restitutio venit fienda ad pias causas, & post plura concludit pro opi. negatiua,pro qua vide eum etiam cons.206.ante fi.cons. 239.2.dub.

Hæres.Appellatione.hæredis qui hæres comprehendatur. vide Alex.in 3.vol.cons.36.vbi dicit.q̃ veniunt omnes hæredes in infinitum regulariter.in quacunque dispositione.l.hæredis appellatio.& l.sciendum.ff.de verb.sig.l.1.C. de hæred. inst.l.2.& 3.ff.de peti.hæred.l.paterfa.ff.de vul.& pup. l. si qs filium.§.fi.ff.de ca.pecu.& l.qui per successionem cum similibus.ff.de reg.iu.all.etiam l.in animalibus C.de lega.per quem tex.Bal.in d.l.fi.C.de hær.instl.dat.no.& generalem theoricã. q̃ quandocunque fit mentio hæredis ipsius in quem verba diriguntur, tunc intelligitur de omni hærede secus quando fit mentio hæredis ipsius disponentis.puta testatoris. l. qui liberis §.hæc verba.ff.de vul.& pup.

Limita vt per Alex.in 5.vol.cons.125.in fi.

Subdit etiam Alex. q̃ semper vbi fit mentio hæredum super materia transitoria ad hæredes intelligitur de quocũque hærede in infinitum.nisi in casibus exceptis.all.Bar.Bal. Ang. & scribentes.in l.gallus §.etiam si parente.ff.de lib. & post.secus si super re de sui natura non transit.ad hæredes.quia tunc intelligitur de 1.l.antiquitas.C.de vsufr.ad quod etiam alleg. Bal.in d.l.fi.& Angel.in consil.182.quod mihi est.306.Adde Paul. de Castr.in 2.vol.cons.190.incip.videtur diceñ.Vide in materia Cor.in 4.vol.cons.272.Ang.cons.110.

Limita etiam in vsufructu vt vult Cor.cons.154. Angel.in cons.2.in prin.

Quid si fiat mentio de hæredibus & successoribus. an veniat singl⁹ successor.Alex.in 2.volu.cons.193.tenet quòd sic. P.Andora.

hæres hæredis censetur hæres primi testatoris.d.l.fin.C. de hæred.inst.& habetur in locis præall.& in specie Ias.in §.actio num.in 34.& 35.col.inst.de actio.Dicens q̃ ille qui est hæres hæredis.potest in libello dicere se hæredem primi testatoris. Addit quod singulariter.vult gloss.in l.3. ff.de peti.hæred.va. q̃ si primus puta seius mortuus est ab intestato. & ille cui immediate ego successi puta titius fecerit testamentum in quo me hæredem instituit.q̃ ego in libello possum dicere me hæredem illius seij ex testamento quamuis ipse nullũ condiderit testamentum.Eodem modo econtrà.si ille primus seius fecisset testamentum.Et ille titius ab intestato decessisset.ex cuius persona.ego venio.Certe possum in libello me dicere hæredem ab intestato illius primi sei.quamuis ipse condiderit testamentum.& hoc ideo.quia debet attendi causa proxima & non remota.& idem vult ipse Ias.in d.l.fi.in 1.col.C.de hære. inst.vbi addit rex.& ibi Gemy.in 3.no.de homic.in 6. vbi no. q̃ quis potest se app. successorem alicuius licet per infinitos medios.sic ibi innoc.Papa.appellat se successorem Petri.

Ad p^m.addo Ias.in l.qui liberis.§.hæc verba. in 1.col. ff. de vul.& pup.& in l.paterfa.eo.tit.Alex.in 1.vol.cons.56.repeti to.in 2.volu.cons.23.& in l.3.§.ex puribus in 2.col.ff.de acq. poss.Ang.in d.§.actionum.in 33.& 34.col.

Ampliat Ias.in d.l.fi.etiam in eo qui non est hæres hæredis. sed ei successit alio tit.vniuersali quam hæreditario.tamen dicitur hæres principalis defuncti.quamuis non sit hæres hæredis.tex.& ex^m.in l.1.ff.de castren.pecu.quem pro sing.ad hoc all.Ludo.Ro. in cons.692.incip.hæres hæredis, quod in vol. meo non inueni.idem vult.in d.l.paterfa.

Ampliat etiam per tex.in l.si statu libera.§.non solum in fi. & in §.si filiusfa.ff.de sta.liber.vbi probatur. q̃ licet conditiones debeant impleri in forma specifica.l.qui hæredi in pr.&l. meuius.ff.de cond.&demonst.Tamen dan.hæredi hæredis dicuntur impleri.& adduc.tex.expressiorem.in l.cum ita datur. §.fi.ff.de cond. & demonst. vbi etiam plus deciditur. q̃ etiam si adiiciatur.proprium nomen. quia dicatur. si hæredi titio. x. dederit,adhuc dan.hæredi hæredis impletur.conditio .Secus quando proprium nomen præcessisset.secundum.gl. & Bart. ibi per.l.si communis seruus.ff. de stip.seruo. & addit pro hac ampliatione.rex.in l.si peculium, §. hæredi.ff. de sta. lib.idem vult in d.l.paterfa.

Extendit etiam si dicatur scriptis hæredibus, tamen venit hæres hæredis.all.l.1.& ibi Bal.C.quorum lega.

Et pro ista extensione.vide ample Cor.in 4.vol.cons.69.

Limitat 1.istam regulam.nisi fieret mentio de hærede cum adiectione suprascripto vel infrascripto.all. Bar. in l.qui liberis.§.hæc verba.ff.de vul.& pup.& in cons.incip.Andreas mar tini. & alia.

Addo.Alex.in 5.vol.cons.173.& eundem Ias.in d.l.paterf. Crotus.in l.filiusf.§.diui.in 35.col.de leg.1.

Dic.tamen Cor.in 4.vol.cons.69.q̃ legatũ annuum debet solui per hæredem hæredis licet dicatur in testamento quòd infrascriptus hæres soluat.

Limitat 2.in penalibus.nam si testator grauasset hæredem. sub pena aliquid facere.non comprehenditur.hæres hæredis, quia in penalibus non procedim⁹ ita per ꝓiecturas.sed debet. in eis liquidissime constare.l.in testamento.la 1.& l. multa in prin.ff.de cõd.& demõst.fm.Bal.in d.l.fi.in 22.q.sed dicit. melius distingueñ.vt per Bar.in d.cons.quem late refert & sequitur.Alex.ibi.& Lud.Ro.in l.si quis filium.§.fi.ff. de acq. hære.

Fallit etiam quando de hærede testatoris est facta mentio in substitutione quia tunc non venit hæres hæredis.Alex. in d.cons.173.in fi. P.Andora.

Quid autem in prohibitione testatoris.ne domus vel prædium alienetur.an transeat ad hæredem.vide Ias.vbi s. & quæ dixi in ver.alienatio §.14.& seq. Idem.

Quando autem testator vult rem peruenire.ad successores qui comprehendantur.Vide sonz.in 2.par.con.249.in 9.col. Et cons.seq.in pr.1.col. Idem.

Vbicunque fit mentio de heredibus.nunquam intelligitur electa industria personæ.Cy.in l.quisquis.C.de epi.& cler. Fely.in c.in præsentia.in 19.col.de prob. Idem.

App. hæredis in dubio venit hæres vniuersalis non autem hæres in re certa.l.quotiens.C.de hæred.instl.cum aliis al.per Alex.in 5.vol.cons.124. Idem.

Hæredibus nostris semper prouidere videm.l.si pactum.& ibi doct.ff.de probat. Omne.n.pactum.regulariter est transitorium ad hæredes.vt ibi per gl.siue obl.consistat in dando.sine in facien.l.veteris & l.fi.C.de contrahen.& com.stip.

Fac.l.sic.§.si deb.ff.qui.mo.pig.vel hypo.sol.& l.necessitas. §.de venden.ff.de pignor.act.Et ita vult Paul.de Cast.in 2.volu.cons.282.incip.in facto præsenti.Bal.in 2.part.cons.278.vbi all.l.iurisgen.§.pactorum.ff.de pac.vbi habetur q̃ in dubio pactum censetur in rem.Et persona videtur adiici vt demonstretur. is cum quo fit cõuentio non vt pactum personale cõstituatur. Et istud maxime procedit in beneficiis. secundum Bar.in l.qui in futurum §.si ex altera.ff.de pac.

Addo Ias.in l.stipulationum.alias.2. §. item si in facto in 1. col.ff.de verb.obl.Vbi etiam dicit,quod iuris est de aliquo. Idem & de eius hærede.licet de hærede non sit facta mentio.al leg.l.postulante.in pr.& ibi doct.maxime. Alex.ff.ad treb. idẽ vult ipse Ias.in l.stip.ista in 3.col.eo.tit.& in l.diuortio.§.interdum in 1.col.so.ma.Alex.in l.quamuis.ff.ad treb.& in d.l. postulante.

Etiam in pacto de non peten.Alex.in 5.vol.cons.148.in 1. col.Cor.in cons.30.

Amplia vt procedat nedum actiue.sed etiam passiue.vt volunt doct.maxime Ias.in locis præal.& in specie Addo Bal. in 3.part.cons.397.Alex.in 5.volu.consil.18.maximẽ.in vltim. colum.

Amplia fortius ẽt si sit dictum pro se tm̃. vt volunt Bal. & sal.in l.fi.C.de actio.emp.& Ias.sequitur,in loc.præal.& in l.si tibi decem millia.§.si quis ff.de pac.per d.§. de venden. & d.l. stip.ista.Vide tamen Ang.in §.præterea.in 1.col.instl.de exce.

Amplia etiam si in vna parte instrumenti fiat mentio de hẽredibus.in alia non.Cor.notabiliter.in 3.vol.cons.2.

Et licet obl.sit restricta ad personam.certam proprio nomine nominatim tamen transit ad hæredes l.eum qui ita.§.te.& titium.& l.continuus.§.fi.ff.de verb.obl.Ias.in d.§.si quis.

Fallit sĩtã regula in obl.faciendi.qñ est tale factũ,qđ nõ potest explicari p̃ alium puta de eo qui promisit scribere librũ manu propria si moriat̃.non tenebitur.hæres.idem de eo qui p̃misit ꝓhere nuptias cum filia alicuius.nam talis obl.nõ transit ad hæredem.l.vnica.§.ne autem C.de cad.tol.

Et ex hoc.in quæstione facti. Cum aurifaber promisisset instruere vnum iuuenem in illa arte vsque ad quinque annos. & aurifaber,tertio anno decesisset.dicebatur.illam obligationem non transmississe ad hæredes.allegabatur. Alb. de rox. in l.veteris.addo Panor.in 1.parte. cons.90.

An autem ille qui promisit facere.possit adimplere per aliũ lud.in sing.74.tenet quòd sic.

Fallit etiam quando actum esset.quòd pactum esset personale.l.qui in futurum §.si ex altera.ff.de pac.

Item fallit.in casib⁹.enum.p̃ gl.in d.l.si pactũ. Et p̃ Bal.in 2. part.cons.278.vbi dt.illam regulam nõ procedere.qñ forma verborũ nõ patit̃.d.l.eũ q̃ ita.§. q̃ ita.2.rei põso.ff.de verb.obl. item si natura p̃ctus nõ patit̃. l.actione.§ morte. ff. pro socio.

Item

Universidad de Deusto Biblioteca

Item si impedimentum perueniat ex natura rei in contractu deducte.§.finitur.inst. de vsufr.

Fallit etiam in meris factis. vt si tibi concedam ꝙ possis aliquid facere in fundo meo.quia non transit ad tuum hæredē. Ias.in l.apud Iul.§.si quis alicui. ff. de leg. 1. per §. sed cum fatum.inst. de stip.seruo.

Fallit quoque in pacto de non peten.dotem facto per virū socero.quia non transit ad hæredes soceri.Alex.in l.j.in fi. 13. & in pr.14.col.ff.so.ma.per l.si marito.§. 1.eod.tit. Idem.

Hæres censetur eadem persona.cum defuncto. vt habetur in auth.de iu.iur.à mor.præsti.in princ. Barb. qui alia all. in 2. part.cons.66.in 5.col.

Et propterea rescriptum impetratum contra aliquem viuentem valet contra hęredem.licet mortuus sit re integra.Pa nor.in c.tua nos nu. 5.de vsu. Idem.

Hæres potest cogi facere.id ad quod tenebatur.defunctus. l.postulante in pr.ff.ad treb.de quo vide notabiliter.Sōz.in 2. part.cons.293.in 1.col. Calca. qui multa adduc. in consil. 17. Angel.in §.fuerat. in fi.primæ & in prin.secundæ col.instit.de actio. Idem.

Hæres tenetur.dotare prout defunct⁹.Bar.in l.post dotem. & ibi Alex.in 12.col.ff.so.ma.Paul.de Castr.in 2.vol.cons. 58. in vlt.col. Idem.

Hæres non potest improbare factum defuncti.l.cum à matre.C.de rei vend.l quæ à patre.C.de testi.mil.l.2.C. si in frau. pat.& l.si venditrici.C.de rebus alie.Lud.Ro.cons.18.circa fi. Alex. in 3.vol.cons.32.& in 5.vol.cons.29.in 3.col.vers.si autem dominus.& cons.170.in fi.dec.cons.184.in fi.Ludo.Ro. cons.18.vbi ponit ꝙ non potest renocare alienationem fidei commissi.si non fecit inuentarium. & est text.& ibi Bal.in l.si ab eo.C.de lib.causa.

Limita nisi factum defuncti.tendat ad fraudan hæredem. legis beneficio.ita dicit.Bal.in 1.parte.cons.82.Addo Alex.in terminis.in 5.vol.cons.57.in fi.&pulchre.Cur.in cons.1.in vlti.col. vbi dicit. ꝙ iura sttā. quæ habent ꝙ hæres non potest &c.debent intelligi. quando hæres habet id quod tenebatur. defunctus ei relinquere alias secus allegat Bar. in l.2.C.de inoff.do.& tex.in l.2.C.si quid in fraud.patro. Vide aliquid per Bal.in l.vnica.C.ne fiscus rem &c.lib. 10.

Videretur etiam posse limitari.quando factum defuncti est nullum.quia sic.quis potest cōtra suum proprium factum venire quando est nullum.vt dixi s. in verbo factum.§. Ita & multomagis.contra factum defuncti nullum.

Limita etiam quando contractus est simulatus.quia persona.in cuius fraudem & præiudicium est celebratus.potest venire contra talem contractum.etiam si esset hæres contrahentis ita in specie Alex.in 5.vol.cons. 57.in fi.Ang.inst.de except. in 22.col. Idem.

Pactum personale ad hæredes non extendi.l.epta.§.fi.ff.de pac. vbi est casus. ꝙ hæres non tenetur. ad alimenta ad quæ defunctus tenebatur. fa.l.qui in futurum.§.si ex altera ff.e.tit.

Hæres non potest venire contra iuramentum. defuncti. Pau.de Cast.in 2.vol.cons.67.de quo s. in vers.iuramentum.

Nec allegare defunctum fuisse mendacem l. rem alienam. in fi.ff.de pig.act.

Hæres qui se immiscuit.hæreditati. videtur. factum defuncti approbare.Alex.in 3.volu.cons.32.& in 5.vol.con.12.per l.parentibus.C.de inof.test.& l.fi.ff.eo.tit.& dicit gl.in l.is cōsnf.§.sed cum monumentum. ff.fam.ercisc. quòd hæres adeundo intelligitur quasi contrahere cum defuncto idem in hę rede hæredis.Lud.Ro.cons.158.in fi.

Limita vt per Bal.in l.defuncto.C.si quid in frau.pat.

Hæres an teneatur.stare colono. Vide Bar.in l.si filiusfa.§.fi. ff.solu.matr.& in l.si quis domum.& ibi Alex.ff.loca.& in l.si merces §.vis maior.eo.tit.dixi in ver.conductor.§.

Hæredes tenentur. ad debita pro portionibus hæreditariis nullo habito respectu ad prælegata.l. 1.C.si cert.pet.l.pro hæreditariis.C.de hæredi.act.l.ea quæ. C.fam.ercis.l.debitori.& l.pacto.successorum.C.de pac.

Limita procedere. in hæredibus vniuersalibus. Secus autē in instit.in re certa.Ita.Soc.in 2.part.cons.243.

Limita etiam in casu no.l. 1.§.filiam.ff.de collat.dotis.& ponit Alex.post Lud.Ro.in l.post dotem.in 12.col.ff.so.ma.dixi in ver.dos relicta.in vers.Quid si pater dotauit filiam promittendo.

Limita pariter in alio casu de quo per Iaso.in lectu.in l.frater à fratre.in 6.col.ff.de cond.indeb.vbi dicit. quòd quando hæredes sunt obligati.ex facto defuncti.quilibet liberatur.soluen.partem.limitat ipse.nisi vnus ipsorum contraxisset debitum quia si conuenitur.ex illo contractu tenetur.in solidum vide ibi per eum.

Limita præterea in alio casu.de quo.per Ias.in l.2.§. 1.in 3. col. ff. de verb. obl. vbi ponit ex^m. quando testator. legasset mille.pro facien.capellam.quia tunc quilibet hæredum tenetur insolidum.vide tamen latius ibi per eum.

Submissio quam fac.debitor quibuscunque curiis an transeat contra hæredes? Dic ꝙ non si est simpliciter facta. Secus si submisit se & hæredes suos. quia quis potest hæredē suum obligare ad factum.l.veteris.C.de contrahen.& com.stip.Faciunt no.per Bal.in c. 1.in tit. qui succeff.te.dum all.ca. dilecti filij.de fo.compe.& in l.defuncto.C.si quis in frau.pat.

In contrarium tamen fac.quod vult phi.in c.fi. de fo. compe. vbi dicit quòd fotus ratione iuramenti. est personale & non transit ad hæredem.

An autem quis in actu inter viuos.vel in vlt.voluntate.possit vnum solum ex hæredibus suis grauare.tangitur. per doc. maximè.Ang.in l.auus neptis.ff.de pac.

Stipulatio conditionalis ad hæredes transmittitur. secundum.Alb.in l.si pactum.ff.de prob.all.§.ex conditionali.insti. de verb.ob..Addo Ias.in l.quæ de legato.in 4.col. ff. de leg. 1. Quid de stipulatione.annua? Vide Alex.in l.si stichum.§. 1.de verb.obl.

Legata autem conditionalia ad hæredes non transmittuntur.l.vnica.§.sin autem aliquid sub conditione.C. de cad. tol. & ibi doct. Addo Bal.in 3.part.cons. 132.

Nec spes substitutionis. fideicommissarie. Alex.in 3.volu. cons.92.in 2.col.& cons.93.in subscriptione.vlt.& in 5.volu. cons.165.in 1.& 2.col.&cons.175.in 5.col.Cor.in 2.volum. cons.118.& in 4.vol.cons.89.

Et ratio differentiæ est quia testator legan. videtur habuisse respectum ad personam.legatarij.non autem ad personam hæredis ipsius legatarij.l.nec adiecit.ff.pro socio.

Sed stipulator intelligitur.nedum sibi sed etiam hæredibus suis prouidere. lege si pactum. prælleg. Et ita dicit. Alber.de rox.ibi.

Vide Card.in clem.fi.in 16.q.de elect.& in q.17.

Adde quòd spes substitutionis.pup.non transit ad hæredes l.sed si pres.& ibi doct.maximè Alex.ff.de vulg.& pup.

Vide tamen quæ dixi in ver.substi.pupillaris.§.46.

Limita d.l.sed si plures.Nisi substi. pup. sit iuncta cum iure accrescendi quia tunc propter ius accrescendi transmittitur. ita Ias.ibi all.tex.in l.qui ex duabus.ff.de acq.hæred.

Vide tñ nost̄r eundem Iaso. in l. qui plures. ff.de vul.& pup.

Spes substitutionis reciproce ad hæredes non transmittitur.l.qui plures. &ibi Bart.& doct.ff.de vulg.& pup.

An fideic. non agnitum transmittatur. Vide Guidonem. cons. 122.& cons. 132.

Illud autem quod s. dixi legata conditionalia non transmittit. d.§. sin autem aliquid sub conditione. §. ex conditionali. cum gl.inst.de verb.obl.cum si.

Amplia vt per Bened.in cons.79.fac.quod vult Ang.consi. 120.dum loquitur.de tēpore incerto adiecto prestationi.&c.

Limita nisi ex coniecturis colligatur.testatorem aliter voluisse.ita dicit Bal.in l.vnica.col.vlt.vers.quid de tali quæstione.C.de his qui ante aper.tab.

Vbi tamen dicit.ꝙ non suffic.simpliciter ista coniectura ex eo ꝙ legatarij sint nepotes.sed debent esse alie coniecture. & ita dicit.in terminis.dec.cons.55.in pen.col.Barb.in 2.vol. cons. 55.in 2.col.& Curt.iun.in cons. 16. Bene facit quod vult Bened.in cons. 123.

Limita etiam nisi ius accrescendi sit annexum.ita Ias. in l.q plures liberos.ff.de vul.& pup.all.tex.in l.qui patri.ff. de acq. hære.& idem vult in l.emancipata.in 4.col.C.qui admit.

Limita præterea.vt per Ias.in l.si stichum. §.stip.col.2.ff.de verb.obl.vbi dicit. ꝙ licet legatum annuum tanquam conditionale non transmittatur.tamen secus si sit factum cum præfinitione certi temporis. puta decem annorum quia trāsit ad hæredes nisi sit factum causa alimentorum.vide ibi per eum.

Legatum non agnitum transmittitur.ad hæredes.Ias.in l.apud Iul.§.si quis in prin.ff.de leg. 1.Ana.cons.75. Ang. consil. 124.circa prin.

Ius arbitrandi, an transmittatur. ad hæredes.Iaso.in repe.l. quominus in 36.col.ff.de flum.& in col.seq.ponit istam q.& concludit quòd non vide per eum.

Quid autem in iure offerendi. & implendi. an transeat ad hæredem.vide notabiliter Ias.in l.epta.§.si inter.ff.de pac.vbi dicit.ꝙ facultas casualis in contractibus bene transit ad hæredes.§.ex conditionali.inst.de verb.obl.Sec⁹ in conditione potestatiua.l.qui Romæ.§.augerius. secundum vnam lect. & ibi Bar.ff.de verb.obl.

Istud

Universidad de Deusto
Biblioteca

Istud tamen vltimum est limitañ. nisi promissor infra tempus decesserit nec possit ei mora imputari, quia facultas implendi hoc casu, licet conditio sit potestatiua, transibit ad hæredem. ita Bar. in terminis, cons. 16. incip. Angelus Iacobi.

Et ita intelligo aliud consil. Bar. 29. incip. in nomine domini, amen. proponitur, q̃ in testamento vbi dicit, q̃ facultas implendi conditionem, non transit ad hæredem.

Vide aliquid per Im. in cons. 15.

Quid de iurè dicendi testamentum nullum, an transeat ad hæredem. Ias. in l. cum mota. col. 4. C. de transact. all. Bal. tenere q̃ sic, in c. siscitatus. col. pen. de reseri. propter suitatem. ipse tamen Ias. dicit, q̃ putat Bal. bene dicere, quantum ad liberos, secus quantum ad hæredes extraneos. vide tamen eundem Ias. in l. si infanti. col. 9. C. de iur. delib.

Quid de iure petendi legitimam. Ias. in l. emancipata. col. 1. C. qui admi. tenet q̃ transmittitur ad hæredes, alle. Sal. ad literam in l. scimus. in prin. C. de inoffi. testa. quem sequitur Alex. in cons. 197. incip. viso titulo quæstionis, quod ñ est in 2. volu. cons. 55. Et dicit ita esse de mente Bal. si recte inspiciatur, in l. si arrogator. in 2. opp. ff. de adop. & in l. 2. in vlt. q. C. de liber. præte. quod dicit esse bene notandum. Et idem vult ipse Ias. in l. ex facto. col. 14. ff. de vul. & pup. Addo Alex. in 2. volu. cons. 150. Cor. in 2. vol. cons. 116. col. pen. & vlt. vbi loquitur de iure petendi supp. leg. & Bened. in cons. 76. Ang. cons. 242. Ang. Are. instit. de inof. test. in prin. ver. quæro an hoc.

Quid de substitutione non agnita, Iaso. in d. l. emancipata. col. 4. dicit, q̃ transmittitur, si est iuncta cum iure accrescendi. & idem vult in d. l. qui plures. per l. qui patri. ff. de acq. hær.

Ius petendi rest. in integr. in non præparan. petere supp. leg. transmittitur. Cor. in d. cons. 116. in fi.

Item ius petendi rest. in integ. aduersus ius adeundi. Cor. in 2. vol. cons. 162. in fi. & in cons. 200. in pen. col. Bened. cõs. 88. & cons. 140. Bolog. cons. 32. col. 2. Cor. in 4. vol. cons. 312. in fi. & cons. 314. in fi. Ang. cons. 242. Lud. Rom. cons. 58.

Vide tamen Bened. cons. 148. col. vlt. vbi distinguit, aut decessit infans, & non transmittit, aut erat maior infante & transmittit. late Barb. in 3. vol. cons. 60. max. in 10. col. & seq. Vide not. Ang. Are. in §. si quis agens. col. 7. de act.

Vide etiam Ange. cons. 241. vbi dicit, q̃ ĩ. 30. ann. moriens transmittit, &c.

Quid in iure retinendi rẽ. pro expens. in ea fact. Lud. singu. 174. dicit, q̃ transit ad hæredem ius eligendi transit. l. si stipulatus. & ibi Alex. de verb. obl.

Quid de iure petendi collationem. Iaso. in l. si maritus. C. de colla. per illum tex. dicit, q̃ transit ad hæredem, s. actiue. addit tex. in l. 1. §. ibidem. ff. de colla.

Transit etiam passiue. l. cum emancipati. in pr. ff. eo. de coll.

Quid de facultate reuocandi donationem propter ingratitudinem. vide ŝ. in ver. donatio non reuoca. §.

Quid in pacto de incarcerando, dic q̃ non transit ad hæredem. Ias. in l. si decesserit. col. 3. ff. qui sat. cog.

Hæres reuocat confessionem erroneam defuncti. Ias. in l. si quis. §. 1. in vlt. not. ff. de leg. 1. & in l. non idcirco. quam legit cum l. cum testamentum. C. de iur. & fac. ign.

Hæredi non præiudicat ficta confessio defuncti. Phil. nota. in c. cum speciali. §. porro. col. 5. de appel.

hæres non declarat libellum. Iaso. in d. l. non idcirco. & est gl. in l. pomp. scribit si fur. §. si. ff. de rei ven. & in l. inter stip. ibi dum dicit viuenti. ff. de ver. obl. addo eundem Ias. in l. edita. in 9. col. C. de eden. & in l. si quis. §. 1. ff. de leg. 1. & Barb. in 2. vol. cons. 38. col. 15. Bolog. in cons. 6. col. 4.

Fac. quod vult Ang. cons. 203. in fi.

Hæres illius qui promisit compromittere, non tenetur compromittere, si de eo non fuit dictum. Paul. de ca. in 2. vol. cons. 31. incip. super primo quæsito.

In contrarium fac. quod vult Io. de Ana. in cons. 19. vbi dicit, q̃ iura quæ dicunt compromissum non transire ad hæredes loquuntur in litigatoribus, secus autem in contrahentib.

hæres non potest conueniri ex eo q̃ defunctus promiserit soluere illud quod declaratum foret. ita Ias. in l. petens. col. 4. C. de pac. al. l. qui Romæ. §. augerius. & ibi Bal. Ang. Im. & Pau. de cast. ff. de ver. ob. quod dicit esse notandum pro mercatoribus. Pe. gerar. sing. 27. Alex. in d. § augerius. col. 2.

Pœna non transit contra hæredem. l. vnica. C. ne ex delict. defunc. l. 1. ff. de priua. delic.

Quod intelligo procedere in pœna imponenda, secus si per legem ipso iure, vel per sententiam imposita sit. tex. gloss. Bar. & doct. in l. si quis iniquum. §. quod autem. ff. quod quisque iur. Bar. in d. l. 1. ff. de priua. delic.

Vide latius Alexand. in d. §. quod autem. & ibi Ias. vbi ponit an saltem requiratur sententia declaratoria. de quo dixi in ver. positio. §. 38.

Vide etiam Ang. are. in trac. malefi. in verb. & vestem cælestem. col. 11. vbi dicit, q̃ si fur confiteatur mihi furto abstulisse certa bona, & antequam condemnaretur moritur, ex tali confessione habebo ius contra eius hæredem. all. Spec. in tit. qualiter in accus. proce. in prin. ver. quid si latro. quia in istis iudiciis quasi contrahitur. l. 3. §. idem scribit. ff. de pecu. & quia ex confessione oritur actio in factum, sicut ex sententia. l. proinde. §. si procurator. ff. ad l. aq. all. etiam Bar. in d. l. 1.

Adde q̃ Aug. ari. ibi hoc limitat. Nam si iudex procedit per viam accusationis, s. Titij contra Gaium, qui Gaius confite. se plura furta fecisse, & Titio & multis aliis: illa confessio Gaij nocet hæredibus tantum, quo ad Titium, qui accusauit. Aliis autem non prodest: secus si per viam inquisitionis, quia illa confessio nocet hæredibus quo ad omnes. all. Io. And. in add. Spec. in tit. de accus. in add. quæ incipit, quid si latro. Et istam limitationem secundum eum, magni fac. Imol. in l. defuncto. ff. de pub. iud.

Intelligit tamen ipse Aug. præmissa procedere, nisi hæres contra confessionem, probaret contrarium. al. Bal. in d. l. vnic. ne ex delic. defunc.

Vide etiam in materia Cor. cons. 314. & Alex. in l. 1. ff. de priua. delic. Ang. in §. interdum. insti. de hæred. quæ ab intesta. & in §. fideiussor. de fideiuss. & in §. 1. de perpe. & temp. act.

Ficta confessio non transit contra hæredem. Alex. in l. eius qui delatorem. de iur. fisc.

Hæres defuncti potest instare declarari defunctum non deliquisse. Alex. in l. ex iudiciorum. ff. de accus.

Hæres semel effectus, an possit desinere esse hæres. vide ŝ. in ver. hæred. aditio. §. 9. Et aliquid per Bal. in 2. part. cons. 55. Ang. not. cons. 168. in 3. dub.

Hæres effectus in vno iudicio est hæres quo ad omnes. vt dixi in ver. confessio probat. §. 4. ver. limitat ipse Alex.

hæredi ad deliberan. quantum tempus dari debeat, vide Lu. Ro. cons. 493. vbi dicit esse 9. mens. per l. fi. §. sed quia quædam. C. de iur. deli. poterit tamen secundum eum iudex causa cognita moderare.

Vide Ias. in rubr. C. de succ. edic. col. 2. vbi post multa dicit hanc esse veram & cõem concluſ. q̃ aut quærimus nunquid ad instantiam creditor. possit iudex statuere minus tempus hæredi quam sit præfixum in edicto prætoris ad istum finem & effectum. q̃ si hæres infra talem terminum non adeat, possit dari curator bonis qui creditoribus satisfaciat, & tene q̃ sic, alias creditores nimium longam dilationem haberent.

Aut quæris, dicit ipse, nunquid hæredi possit statui minus tempus ad finem, q̃ eo elapso excluda. hæres à facultate succedendi, & sic ad instantiam substituti: & dic. q̃ non, per reg. l. licet. C. de iur. del. & dicit q̃ ita concludunt doct. quos alleg. vide per eum ibi. & aliquid in l. si curatoris. C. de iur. delib. Ang. in §. extraneis autem. instit. de hæred. qual. & dif.

An autem infra tempus conficiendi inuentarium, possit hęres à creditoribus conueniri. Bar. in l. fi. §. donec. C. de iur. del. dicit q̃ non: potest tamen conuenire, nec habet locum pœna retorqu. Sed vide Ias. in l. si quis iniquum. in pr. ff. quod quis. iur. vbi dicit, q̃ Ang. & Im. in l. 1. §. hæc stip. ff. si cui plus quam per l. fal. & Raph. in l. fi. §. si vero postquam. C. de iur. delib. tenent contrarium. per tex. not. in l. 2. §. sed si agant. ff. de iud. & ita videtur transire ipse Ias. Qui venit vt hæres, debet probare se talem, vt ĩ. in ver. probatio. §. 32. Nisi sit filius, qui debet probare se filium, & agen. vt hæres obtinet, vt ibi §. 34.

Quando ago contra aliquem, veluti hæredem, debeo verificare eum esse hæredem. vt ibi. §. 35. Tenens bona, licet non sit hęres, potest conueniri à creditorib. gl. in l. controuersia. & ibi Ias. in 5. col. ff. de transac. al. etiam l. fi. C. de peti. hæred. fac. quod vult Barb. in 4. vol. cons. 52. col. 7. & Bolog. in cons. 50. Guid. cons. 163.

Limita nisi teneat pro iuribus suis. per not. per Alex. in 3. vol. cons. 32. vbi vide. faciunt quæ vult in 4. vol. cõs. 89. col. 2. ibi. nec ob. prædictis. Cor. cons. 147. col. 1. & cons. 321. & Car. cons. 37. fac. etiam quod vult Ang. in §. fi. ver. & probatur. instit. de hæred. qual. & dif.

Instãria eãe trãsit in hr̃dẽ. l. si cũ hoĩem. ff. de fideiuss. l. si rem. la 2. ff. de rei ven. l. 2. §. fi. ff. de præt. stip. de quo vide Alex. in l. si constante. §. si bona. ff. solu. ma. vbi ponit an instantia transeat in fiscum. & dicit q̃ in hoc quot fuerunt capita, tot sententiæ.

Et q̃ instantia transeat in hæredem. Addo Sozin. in 1. part. cons. 31. col. 4. Calca. cons. 17.

Et transit cum omni sua qualitate. Bald. in l. fin. §. fin. ff. de fid. & iusſorib. tutor.

An autem

Universidad de Deusto
Biblioteca

An autem transeat in hæredem clericum. Vide ample Feli. in c. quia G. extra de iud. & aliquid per Iason. in auth. quas actiones in 11. col. C. de sa. sanct. eccl.

Et quibus casibus transeat in non hæredem. vide notabiliter dec. in d. c. quia Gu. in 3. col.

Sed an mortuo reo post litem contestatam. possit actor renuntiare primæ instantiæ. Bar. & Alexan. in l. prætorie. §. sed si vnus. ff. de præto. stip. tenent quòd sic.

Impetratio rescripti an transeat ad hæredes. Vide pulchre Ias. in l. 1. & 2. C. quando lib. prin. datus. vbi dicit. q; si impetro rescriptum. contra titium & quosdam alios. quantum ad illos alios. rescriptum. non transit ad hæredes. per c. significauit de rescrip.

Dic. etiam q; si tempore impetrati rescripti persona contra quam impetratur. esset mortua. non valet nec transit contra eius hæredes. Vide per eum. & Alex. in dicta. l. si eum hominem.

Resti. in integ. aduersus hæred. non additam an transmittatur ad hæredes ex persona minoris vel ex personis hæredum vide subtiliter. Cor. in cons. 87.

Si princeps concedit alicui no. pauperi aliquos reditus. nō transeunt ad eius hęredes Corse. in ver. hęres. §. 1.

Vnus hæredum an possit redimere vnam rem hæred. exclu so alio hærede. quando hæredes habent ius Redimendi. Vide ꝯ. in vers. Pactum. inter emp. & vend. §. 7.

Adde ibi dictis. q; qui vult dicere q; sunt plures hæredes, quàm hij qui agunt. habet necesse hoc ostendere. gl. in l. cum de lege. ff. de prob. Alex. in rub. ff. de opc. no. nun. & l. is potest. ff. de ācq. hære. Fac. quod dixi in verbo prob. §. 8. vers. septimo. limita.

Hæredi non conceditur. absol. à iuramento. sonz. in 1. part. cons. 115. in 4. col. Sed propter læsionem auditur. Cor. in 4. vol. cons. 27.

Dic. tamen Cor. in 4. vol. cons. 112. circa fi. quòd iuramentum. firmat contractum. vide tamen ibi per eum.

Per nominationem alicuius de hærede inter viuos factam. an videatur. ille effectus hæres illius eum taliter nominantis. Ias. pulchre. in l. tale pactum. §. fi. in 3. col. & seq. ff. de pac. relatis hincinde opinionib. sequitur op. Bar. tenentis quòd sic. in liberis. & pia causa. vide ibi late per eum.

Quid si testator dixit pono omnia bona mea in manibus titij. an videatur eum instituisse hæredem. Bal. in 1. parte. cons. 334. tenet quòd sic.

Hæres qui rem hæreditariam. pñib' hypothecatam emit ab anteriore creditore potest ab aliis creditoribus. pro illa re cōueniri. gl. & ibi Pau. de Cast. & Ias. in l. 1. C. de repud. hæred. vide ꝯ. in ver. hypotheca. §. 24.

Viuentis non est dare hæredes. Ias. in l. plane. §. si duobus in 4. col. de leg. 1. & est text. in l. 1. C. de hæred. vel actio. vend.

Et de hæreditate. viuentis. nemo debet esse solicitus Ias. in l. 2. §. 1. de vulg & pup.

Heres pro parte. & pro parte quis esse non potest. Ias. in d. §. si duobus. in 7. col. P. Andora.

Agens vt hæres repellitur ex facto suo. Corn. consil. 170. vol. 4. P. Andora.

Hæredum appellatio, quæ in contractu pro se & filiis & hęredibus gesto, inseritur, ad hæredes extraneos non dilatatur. cōmune dicit Alex. cons. 56. n. 2. lib. 2. eadem porrò heredum nuncupatio si in materia ad hæredes non transmeabili fiat, ad posteros, seu liberos relata censebitur. vt receptum scribit Arius Pinelus in l. 3. nu. 32. versic. infertur 9. C. de bo. mater. E. Suarez.

Hæredum pars maior, si pacem cum defuncti offensore inierit, satis superque est, vt offensor veniam delicti possit impetrare, quemadmodum frequenter placitum asseuerant Areti. in l. pro hærede. in prac. §. vlt. n. 11. ff. de acq. hæ. Io. Crot. repe. 1. n. 151. & rep. 2. num. 82. Hier. Butigel. n. 175. Bolog. n. 199. in l. 4. §. Cato. ff. de verb. obl. Alciat. cons. 577. nu. 2. Io. de Amicis cons. 88. n. 6. & vberrimè Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 58. vers. frequenter. Quanquam ab omnibus prorsus pacem obtinendam esse necessario affirment communiter receptum Feli. in c. cum omnes. nu. 27. de const. Ias. nu. 57. Rip. nu. 103. Alciat. nu. 172. Soc. iun. nu. 273. in d. §. Cato. Did. à Couar. lib. 1. resolut. c. 13. n. 8. Menchiaca controuers. vsu frequen. c. 30. nu. 39. placet tamen superior opinio, vt humanitati magis consentanea. nec enim tanti esse debet suspitio odij & maleuolentiæ piis omnino sponte eradicāda, vt quum quem deliquisse pœnitet, benignior hæredum pars frequentibus suffragiis iuuare nequeat. vbi tamen praxi, optima rerum doctrice, aliud receptum est, aliud prorsus & absque dubio sequendum erit.

Idem.

Hæredes scripti tamen illi dici possunt, quorū nomina sunt notata in testamento, nō autem illi, qui possunt dici hæredes ex legis ordine iuxta l. 1. §. 1. in pr. vers. sed si non legi. & ibi tradita. per Doct. ff. de his, quę in test. delen. ad quod est doctrina Bart. Communiter recepta in l. qui liberis. § hæc verba. in vlti. q. ff. de vulg. & pup. Dum ibi vult: Quòd substitutio facta à testatore de hęredibus suis ꝯ. scripris, solum vocat eos, qui nominatim scripti sunt, si aliqui scripti reperiuntur, cum oculis corporeis legi possint, & non, qui erant per certam personā eligendi, eo, q; ipsi non possunt dici scripti, quia oculis corporeis legi non possunt, vt per eum cum concordantibus per So. iun. in cons. 54. nu. 9. & 10. vol. 4. E. Muscul.

Hæredes & si in obligationes omnes quibus, & alij testatoribus vita functi tenebantur, & ipsi testatores aliis obnoxij erant, generaliter ac regulariter veniant, tñ illas haud induent, vel suscipient: quarum contractibus taxatiuam dictionem alterutra pars addiderit. v. g. tantū promitto, ego solus polliceor, vel tibi duntaxat. vt communia latè ait Anto. Gomez. de contract. c. 11. nu. 12. & seq. E. Suarez.

Hæredes plures instituti in quibus naturæ & charitatis ordo sit, non omnes simul instituti intelliguntur, sed successiuo ordine alij ante alios. vt si instituam meum filium atque eius filios: mortuo demum meo filio, eius filij hæredes erunt. cōe ex multis pronunciat Ant. Gomez. de test. a. c. 2. nu. 3. vers. 5. limita, & c. 5. nu. 24. vers. infero. 27. & c. 10. nu. 31. vers. ex quo infero. Excipies tamen vt hoc procedere nequeat cum institutio facta proponitur per dictionem coniunctionis, simul, vel vna. qm ea in specie omnes cōiunctim hæreditate potientur. cōe testatur idem Ant. Gomez. d. c. 2. n. 3. Excipe deinde, vt id locum generaliter ac regulariter in aliis non habeat, quàm in iis, quorum vtrunque instituere vel ratio suadet vel necessitas cogit, ne alias testamentum ruinam faciat, vt in filio ac nepote ꝯtingit. in aliis etenim præter hos, secùs longè erit. quippe quia si quis fratrem suum aut quemuis alium, & eiusdem liberos instituerit hæredes, tunc omnes admittentur, hic in dimidiatam partem, illi omnes in alteram dimidiatam partem, vt frequenter placita inquiunt Alex. cons. 22. lib. 3. Io. Dilect. de arte test. tit. 4. caut. 6. nu. 1. Ant. Gomez. d. c. 2. vers. 7. & finaliter limita. & qui latissimè circa hanc quæstionem, & eius distinctiones diuagatur Iulius Clarus. de testament. quæst. 80. Idem.

Hæredes verbis coniuncti in accrescendi iure illis præferūtur, qui re tantùm coniuncti sunt: vt magis commune placitum renuncio ex Iaso. num. 125. Lancel. Polit. in l. reconiuncti. ff. de leg. lib. 3. ex eodem Iason. in additio. ad Porc. in §. si eadem res. instit. de legat. quamuis neutrum illorum prærogatiuam habere sed vtrunque æquo iure succedere frequētius dogma affirmet Petrus de Beluis. Io. Crot. nu. 47. in dicta lege reconiuncti, & Ant. Gomez. de testament. cap. decimo. n. 32. Idem.

Hæredes ab intestato primi duntaxat gradus, non verò & vlteriores, tacito testatoris iudicio vocati censentur. vt frequenter placitum pronunciant Ias. in l. licet imperator. num. 40. ff. de leg. lib. 1. & in auth. ex causa. C. de lib. præter. Ant. Gomez. de test. a. c. 10. nu. 27. vers. sed aduertendum, quod elegan ter declarat Arius Pinel. in l. 1. parte. 1. nu. 73. C. de bo. mater. Idem.

Hæredes & si ex defunctorum delictis iure ciuili non tenentur, tamen pontificio iure tenentur. commune renunciant Ant. Gomez. de delict. c. 1. nu. 85. Didac. à Couar. lib. 3. resolu. ca. 3. n. 7. non tamen vltra hæreditarias vires obligatio vnquā dilatabitur. seu inuentarium illi confecerint, seu neutiquam illud exarauerint. commune efferunt Did. à Couar. d. c. 3. nu. 8. Bossius in pract. tit. de pœnis. nu. 34. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 51. vers. scias tamen. Idem.

Hæredes, quorum nomina testator deleuerit, & si hæredes esse non desinant. tamen indigni habebuntur, atque illis alioquin obuentura hæreditas ad fiscum deferetur. commune ponit Iul. Clar. de test. a. q. 94. in finem. Idem.

Hæredis appellatio in feudorum materia ad filios solùm refertur. commune ait Dec. cons. 310. n. 10. Alias autem regulariter nec eum vnquam comprehendet, cui hæreditas fideicommisso restituenda est, vt frequenter placitum scribit Bel. cons. 42. nu. 13. E. Suarez.

Hæredis institutio aut præsumpta, aut tacita, quamuis generaliter ac regulariter ꝓ nihilo prorsus sit, tñ in quibusdam formis rectè collecta procedet. quas species latè recēsent cōe placitū ī vnaquaque ponētes Ant. Gomez. de test. a. c. 5. n. 23. & seq. Iul. Clar. de test. q. 35. ver. ī primis. ēt q. 36. cū ꝯplurib. seq.

vberrimè

Universidad de Deusto
Biblioteca

vberrimè ex receptis ſententiis tractatvt fieri debeat heredis inſtitutio,& qui facta valeat,vel ſecus. Idem.

Hæredis ex aſſe inſtitutio, quæ verbis directis concepta in codicillis,aut imperfecto teſtamento eſt,ſi codicillaris clauſula adiungatur,in fideicommiſſum conuertetur. quo legitimi hæredes cogantur hæredi illi non ritè inſtituto hæreditatis bona reſtituere vt frequenter placitum renuncio ex Accurtio,Bart.Ang.Imol.& cæteris interpretibus in l. ex ea ſcriptu. §.i.ff.de teſta.ex eiſdem Accurt.Bart.Bal.ac reliquis commentatoribus in auth.ex cauſa.C.de lib.præter. ex Accurt. rurſus & pleriſque omnibus ſcribentibus in l.ſi iidem codicilli.C.de codicil. Idem.

Hæredis bona non minus diſpoſitionibus teſtantis ſubiecta ſunt quàm ſua ipſius teſtatoris bona. quippe quæ de illis atque de his teſtator diſpoſuerit hæres adita hereditate æqualiter obſeruare atque explere omnino tenetur. commune effantur Ay.Crauet.conſ.173.nu.9.Iul.Clar.de teſta.q.71.Non tamen hæredi alienatione ſuorum bonorum interdicere teſtator poterit vt frequenter placitum teſtificatur Rip. in l. filiusf.§.diui.nu.54.& ſeq.ff.de leg.lib.1. Idem.

hæredis bona ſi expreſſim teſtator obligauerit, valebit obligatio,& cõpetet hypothecaria actio, ſi obligatio hæredi ipſius nomine facta fuerit,alias generaliter pignoratitie contrarie locus erit vt pignus à defuncto conſtitutum tradatur, vel ſi iam traditum fuerit.exceptio contra hæredem repetentem dabitur.commune aſſerunt Neguſant.de pignori.ſecun. membr.2.part.nu.57.in fi.Iul.Clar. de teſta.q.61.ver.ſed nunquid. Idem.

hæredi cuicunque ſub quacunque conditione inſtituto competit bonorum poſſeſſio ſecundùm tabulas,iuxta quam quoad conditio pendebit,bonis curator conſtituetur.& cùm fuerit expleta conditio.non egebit alia bonorum poſſeſſione poſcetque iure illam ac proculdubio impetrabit,cùm vel ſubſtituto vel iuſtis teſtatoris hæredibus cauerit ſe alioquin conditione defectum bona hæreditatis omnia cum fructibus eſſe reſtituturum.vt communia inquit prolixè Ant.Gomez.de teſta.c.2.n.13.& n.14. E.Suarez.

Hæredibus alicuius & ipſi conceſſa emphyteuſis ad quoſcunque hæredes ſeu teſtamento honeſtatos, ſeu ab inteſtato tanquam proximiores ſuccedentes ſpectabit,ac deferetur,cõmune renuncio ex Alexand.conſ.26.libr.5.& in l.quod dicitur.n.26.ff.de verb.obl.Dec.in c.in præſentia.n.48.de probat. Ario Pinel.in l.2.nu.12.C.de bo.mater. E.Suarez.

hæredibus illius,qui rem genericè debet,de ſolutione diſſentientibus,iudex petẽte creditore diſcordiam illorum pro ſuiipſius arbitratu dirimet.commune dicunt Roman. nume. 13.Alex.nu.10.Soc.Vincent.ab Hercul.n.5.in l.2.§.ex his.ff. de verb.obl. At ſi vnus ipſorummet hæredum petat controuerſiam,ea de re inter illos ſopiri,eam cæteri hæredes ſorte diſtrahere, atque extinguere cogentur: vt frequenter interpretibus placere ſcripſerunt ad illum eundem §.Ang.Imo,Areti. Rom.Alex.ac Iaſ. Idem.

hæredes ſui & neceſſarij non præſumuntur habere ſcientiam eorum quæ in teſtamento continentur,ſecùs in hæredibus extraneis. quia illi præſumuntur habere ſcientiam fideicommiſſi,& ceterorum ꝓtentorum in teſtamẽto.Secundùm doctrinam Bar.in l.eius qui.verſ.5.nota.num.29. ff. de rebus creditis.& in l.qui Romæ.§.duo fratres.verſ.3.quæro.nume. 13.ff.de verb.oblig. Quam ſententiam latius declararunt Alex.de Imol.nume.8.verſ.6.nota.Iaſ.in §.ꝙ ſi ſtipulatus.nu.4. in d.l.eius qui.& in d.§.duo fratres.Alex.n.53.verſ.1.inquantum.& Iaſ.nu.56.verſ.3.quærit Bar. Et Bar. ſententiam communem Docto. opinionem eſſe referunt Maria. Socy. Iun.in conſ.118.nu.30.in fi.conſ.& in conſ.128.nu.117.in 1. parte conſ.& Hiero.Cagn.in l.qui in alterius locum.nu.x.ver.communis ſcribentium ſententia eſt.ff.de regul.iur. Quam tamen concluſionem fuſius explicarunt prædicti Doct.Ripa. in d.§. duo fratres.verſ.circa tertiam quæſt.n.50.cum ſeq.& Rolan. à Valle,in conſ.36.in 2.Tom.conſ. Kirchouius.

hæredi ab inteſtato ſuccedenti non competit beneficium. l.ſi.C.de edic.Diui Hadr.tol.ita refert Cy.in d.l.ſi. nu.9. verſ. 3. iuxta præmiſſa. Et hanc ſententiam veritatem eſſe ſcribit quoque conſulendo in hunc modum Calderic.in conſ.36.titul.de teſta.Tradit Io.Petr.de Ferrar. in ſua Pract.in form. libelli,quo petit.hæred.ex teſta.§.in omnibus eius bonis.num. 2.Et hanc ſententiam opinionem communem Doct.eſſe,tradunt Doct.in d.l.ſi.Alex.de Imo.num.22.& Dec.nu.39.Iaſo. nu.23.verſ.tenear tamen.Gozadin.in conſ.7.num. 5.Cephal. in conſ.152.nu.31.lib.2.conſ. kirchouius.

hæredes & ſi ex defunctorũ delictis iure ciuili non tenentur,Secus de iure canonico,vt eſt comm.opi.Soarez verſ.hæredes.num.97.Non tamen vltra vires hæreditarias confecto, vel non confecto inuentario,vt eſt comm.opi.ibi nu.99.Et licet regulariter hæres non teneatur ex delicto defuncti, niſi quatenus ad eum peruenit hoc procedit, ſi ſine contritione mortuus eſt.alias ſecus,vt per Soc.in c.à nobis.nu.29.vbi dicit,ſingulari nota dignũ,&quotidie poſſe contingere & multi falluntur.de ſent.excom. Et ꝙ hæres non teneatur ex delicto defuncti,eſt com.opi.vt per Cla.q.51,ſecus de iure cano. etiam ꝙ lis cum defuncto conteſtata non fuerit, vt eſt com. opi.ibi Clarus verſ. vlterius.D.Oſaſcus deciſ. Pedemon.149. & 252.nu.3.Capra reg.67.nu.1.vbi comm.dicit.Amplia,vt ibi.num.10.ſi defunctus non pœnituerit,licet ſit confeſſus,vt eſt comm.opi.& nu.15.Non tamen tenetur aliàs vltra vires hæreditarias,etiam ꝙ non fecerit inuentarium.vt eſt communis opi.Clar. ibi verſ. ſcias tamen. Et ſi plures ſint hæredes, & vnus eorum non ſit ſoluendo, alius tenetur exonerare conſcientiam defuncti,vt eſt comm.opi.Clar.d.q.51.verſicul. ſed pone.Bonacoſſ.

PRO.Hæredes iuris ſucceſſores ſunt l. quoties.§. hæredes. ff.de hæred.inſt.l.cum hæres.de di.reſ.in l.hæres de acq.hære. Bellon.

PRO.Hæredes pro hæreditaria parte tenentur ad onera hereditaria.l.pro hæreditariis.C.de hære.actio.l.1.C. ſi cert. pet. Idem.

hæredem ſi teſtator in teſtamento ſuo nominatim non expreſſerit,illum tamẽ deſignauerit per relationem ad aliã ſchedulam,vel ſcripturam,in qua ſit ipſius hæredis nomen expreſſum,ita tamen vt veniat demum poſt teſtatoris mortem certificanda.talis inſtitutio ſuſtinebitur.comm.d.Clar.in §.teſtamentum.q.36.verſ.Sed quid. P.Fichard.

hæredes Donatoris non poſſunt donationem reuocare, ſi donator paſſus ſit Donatarium res donatas poſſidere. Com. dicit Clar.in §.donatio.q.13.verſ.ſi. Idem.

hæredis inſtitutio, ad interrogationem notarij facta à teſtatore ſanæ mentis,mortis proximitate non oppreſſo, valet. Et comm.opi.ſecundum Alex.conſ.12. viſo inſtrumento.verſi. & quod dictum teſtamentum.vol.1. M.Chærian.

hæredi vniuerſali mala fides defuncti nocet. Eſt magis vera concluſio,ſecundum Alex.conſ.11.ex his quæ in themate. vol.6. Idem.

hæreditas patris ex potẽtia ſuitatis etiam nõ adita, ad quoſcunque hæredes tranſmittitur.Eſt magis comm.opi.teſte Iaſ. in conſ.130.factum ſic ſe habet.vol.1. M.Gribald.

Quotieſcunque aliquis hæreditatem adiuit inſolidum vel pro parte, & eius intentio erat, hæreditatem ex quacunque parte ſibi delatam acquirere,ſemper valet aditio pro ea parte quæ in veritate adeunti delata erat,& error nihil nocet,ſedvalet aditio,inſpecta veritate.Et comm.opin. ſecundum Dec.in conſ.14.circa fi.prin.vol.1.

Conditio adiecta à teſtatore per hæc verba, Si ſine hærede vel hæredibus deceſſerit,intelligitur de filiis,non extraneis:& requiritur etiam ꝙ dicti filij ſint effectualiter hæredes, alias non verificatur.Et eſt communis opinio ſecundum Decium in conſ.38.circa primum.volumin.primo. licet poſtea teneat opinionem contrariam pro veriori.verſi. & iſta opin. verior. M.Gribald.

hæreditatem adeundi ius,ſeu poteſtas,quæ competit extraneis,ac ſe immiſcendi quæ ſuis competit triginta annorum ſpatio durat.l.ſi. C.de edic.diui Adria.toll.gl.nota.in l.3.ff.de acq.hæred. Bart.Ang.Paul.Caſt.in l.filio præterito.ff.de iniuſto teſtamento.gloſſ.Alex.& Iaſ.n.1.& 5. in l.licet. C. de iure delib.& in l.prima.C.quando non peten.partes,& opinio iſta communiter approbatur,vt per Alexandrum in d.l.licet. Bolognetum in dicta lege prima numero trigeſimo, vbi omnes Moder.hoc idem atteſtantur Hyppol.Riminald.in §.1.nume ro 210.inſtitu.de donationib.Grammat.deciſ.103.nume. 46. Alex.conſilio 163.viſo proceſſu.volumi.2.Iaſo.conſilio.19. præſentis.volu.primo.Ruinus conſilio 62.num.8.& 19.lib.3. & Gozadi.conſ.56.num.5.& 13.& conſ.80.num.6.vbi iſtam communem latiſſimè declarat hoc ampliatur non ſolum procedere in hæredibus ſcientibus ipſis delatam eſſe hæreditatẽ, verum etiam in ignorantibus, qui caſu, quo ab obitu defuncti 30.anni fluxerint profecto hæreditaria petitione caderent text.eſt in l.hæreditas.C.de petit.hære.& ita hoc notant & firmant Doct.in d.l.licet & in d.l.filio præterito. Interpretatur& limitatur verò iſtud non procedere qñ iſti ignorãres ꝑ huiuſmodi ignorãtiã ex clauſula,ſi qua mihi iuſta cauſa,&c.aduerſus præſcriptionẽ in inte.reſti.peteret,q̃ abſque dubio aliquo ꝓcedenda foret,vt per Fulg.conſ.64. in fi.per doctr.Bar.in l.i.

§.ſi

Universidad de Deusto

§.si quis propter.ff.de itinere actuque priuato. & comprobatur melius hoc ex his, quæ tradit Specul.in tit.de præscr.§.primo.vers.pone,colonus.Fulg.cons.63.Francus circa fi.& Alexand.consil.89.volum.secundo & ita se habet communis opinio,vt asserit Soci.in l.cum filius,§.primo.ff.de verb.oblig. & Deci.consilio 203.in casu.Sed aduertendum est hic, quòd istud remedium non prodesset contra præscriptionem 40.annorum,quoniam illa plenissimam securitatem parit,l.omnes C.de præscrip.triginta vel quadraginta anno.& hoc tenet Alexand.consilio 172.volum.2.& Soci.in l.cum filius.§.in hac ff.de verbor,obligation.in fine. Deci.consil.29. & pro tenui, & consilio 375.visa bulla,ante finem.& consil.36.diligenter consideratis.in fi. faciunt scripta per Soci. consilio 299.circa fi.Sciendum autem est ad præmissorum vtilem intelligentiã, quòd beneficium hoc restitutionis in integrum est vtile à principio nec currit,nisi à die scientię,quia tempus quadriennij,datum concessumque ad petendam restitutionem in integrum est vtile à principio l.fi.C.de temp.in integrum restitut. vt per Bald. consilio 226. quæstio. volum. 2. quod putat esse memoriæ commendandum, Alexand. cons. 110. perspectis. lib. 5.& tempus vtile non currit ignoranti,l.vtile.ff.quis ordo in poss.serue.& ita remedium hoc secundum Doct allegatos dabitur etiam contra præscriptionem 40. annorum, si is qui petit restitutionem iustè ignorauerit hæreditatem sibi delatam esse, & sic habes, quòd quadriennium non currit, nisi à die scientiæ secundum Deci.cons.303.Tholomæus cons.76. Iaf.in §.rursus inst.de actio.in quibus locis attestantur istam esse communem opinionem,& Illustris. Restaurus Perusin' Præceptor meus dum eum publicè audiebam Perusii,qui plenissimè more suo declarabat omnia prædicta. Interpretatur etiam præcitata conclusio, quòd sui,vel extranei hæredes excluduntur à successione lapsu 30.an. quando filij agnoscunt hæreditatem ex capite vnde legitimi. Nam filij possunt succedere ex capite vnde liberi,à quo 30.an.præscriptione excluſi, admitti possunt intra alios 30.an. ex capite legitimorum, argument.l.1.§.sed videndum.ff.de suc.edict.vt per Alex.aliosque Docto.in d.l.licet,Bar.cons.128.quidam habuit.Cornæ. cons.70.veniunt.lib.4.cum relatis per Iaf.cons.34.vol.2.& istam scribit esse communem opinionem Alex.cons.89. viso puncto.& vol.2. F.Viuius.

Hæreditate aui priuatur nepos parricidio commisso à patre,Boeri.dec.21.nu.8.comm.dicit. B.Villalob.

hæreditas defuncti occisi per familiam, non debet adiri priusquam familia ac serui fuerint torti,siue palam,siue clam fuerit facta occisio.si tamen ab extraneis fiat,si palam,non est adeunda ante,quàm accusatio fiat.Si tamen fuerit facta clàm: potest adiri &postea fit accusatio Iaf.in l.cum frater.n.4.C.de iis,quib.vt indig.comm.dicit. B.Villalob.

hæreditate adita, non dicitur amplius hæreditas. Iaso.in l. possessio appellata.§.veteres nu.18.ff.de acq poss.com. dicit. Idem.

hæreditatis adirio est animi.Io.Durand in arte testandi.tit. 11.cau.1.comm.dicit sed non probatur,nisi per actum,Anto. Nicc.in 3cordan.gl.concord.19.vol.1.comm.dicit. Idem.

hæreditatis aditio etsi animo fiat,tamen illius animi declaratio per actus externos requiritur communiter teneri dicit Alex.in l.pro hærede.ff.de acq.hære.Et Bal.in l.si certis annis. C.de pactis. Voluntas enim in corde retenta non inducit aditionem hæreditatis vt ibi dicit.Et idem Bald.in l.cũ antiquioribus.C.de iure delib.nihil gerendo,inquit,non potest induci hæreditatis aditio,quod clare colligitur ex d l.cum antiquioribus ibi. Sed nec aliquid gesserit quod aditionem &c. Et ex tex.l.si auia C.eod.tit.& §.fi.vbi gl.insti.de hære.qual.& diffe. Qui autem sint actus talem aditionem non declarantes, vide apud Bald. in cons.224.super eo quod quæritur, &c.volu.2. I.Fichard.

hæreditas potest adiri vsque ad 30.an. Alex.in l.licet.de iure delib.C.elapsis, tamen possunt filij ex capite vnde legitimi intra alios 30.adire. Alex.cons.89.volu.2.Extraneis autem ex capite ignorantiæ,restitutio conceditur.Io.Durand.de art.testan.tit.11.causa 6.com.dicit.Balb. autem in tract. de præscri. in 4.part.4.parr.quæstione.19.dicit cum filius possit adire hæreditatem ex capite,vnde liberi,vnde legitimi,& vnde cognati,quod ex quolibet c.habet 3.an.ad adeundam hæreditatem paternam.& dicit hanc esse communẽ Iaf.in l.licet.nu.1.& 5. de iur.deli.C. dicit quod extraneis ius adeundi durat per 30. annos. ius autem immiscẽdi quod competit filis durat etiam per 30.annos solum,& hanc dicit esse communem. Sed Suarez.in l.8.tit.de las herencias.lib.3.For.ll.nu.41. cum seq. concludit com.opi. esse q̃ filij habeant ex testamento 30.anpos ad adeundam hæreditatem: at illis completis habeant alios triginta annos ab intesta.&sic filij habent sexaginta annos ad adeundam & petendam hæreditatem paternam. Plus dicit, quod solùm ab intestato habet sexaginta annos etsi non sit testamentum.& dicit communem in num.54. Et nota quòd inquantum dictum est per Suarez.quòd ex testamento habet triginta annos filius: & istis completis haber alios cum solus in testamento fuit institutus hæres secus tamen quando habuit alios hæredes:Quia non habebit nisi illos priores triginta annos vt per Bald.in l.licet.C.de iur.deli. & Lud. de Goza. in consilio 80. numer. 6. quod nota quòd per istud notabile concordant omnes opiniones supradictæ,& concluditur q̃ ius adeundi, & immiscendi præscribitur contra filios per triginta ann.quando sunt alij hæredes secùs tamen, si non sunt alij hæredes nec descendentes,vt legaliter notat d.Lud.deGozad.in cons.56.nu.5.& 13.

De iure regni,habes l.7.titul.14.parte.6.distinguentem,vel detinens possidet cum bona fide,&titulo:& præscribit per decem annos inter præsentes,& viginti inter absentes:aut possidet cum titulo, & mala fide aut sine titulo, & cum mala fide: & præscribit per triginta annos.Quibus elapsis,non datur regressus ad hæreditatem adeundam.& ex hac lege videtur approbata communis opinio relata à Iasone: quod solum sint dati triginta anni ad adeundam hæreditatem ex quocunque titulo. Villal.

hæreditas paterna non adita,filio mortuo,transmittitur ad hæredes extraneos Iaf.in l.cum antiquioribus.C.de iur.delib. nu.1.comm.dicit,&Tiraq.in tract.le mort saisit le vif.part.2. decla.5.nu.21.

Amplia etiam si non sit agnita iure suitatis. Decius consil. 331.& consilio 245.& Iaso.consilio.30.volum.1.commu.dicunt.

Amplia secundo in hærede minoris: qui mortuus est ante aditam hereditatem.Quia succurritur restitutione.Io.Duran. in arte testan.tit.11.cau.1.com.dicit Iaf.in l.si infanti.nu.17. C.de iure deli.comm.dicit.

Restringe istam ampliationem: si est apposita in testamento clausula codicillaris:Quia hæredes in hoc casu petunt hæreditatem ex fideicommisso. & non est necessaria restitutio. Alex.in l.cum filio.ff.de leg.1.Io.Durand. vbi supra commu. dicit.

Limita primam conclusionem in filio emancipato: qui ho die non transmittit hæreditatem non aditam ex potentia suitatis. quia licet sit sublata differentia suitatis, ac patriæ potestatis & emancipationis quo ad successionem ab intestato non tamen in aliis vt in transmissionibus:Iaf.in l.emancipata.numero sexto.C.qui admit.communem dicit. B.Villalobos.

hæreditate paterna repudiata cæteris filiis debetur hæreditas qualiter.Coua.in epi.de succeff.ab intestato, cons.6.commu.dicit. Idem.

hæreditatem adire potest præcipuè seruus vsufructuarius cuius contemplatione relictus est seruus vsufructuarius & non requiritur voluntas proprietarij.Iason. in lege possessio appellata. §.veteres. numero trigesimoseptimo. de acq possession.ff.communem dicit. Idem.

hæreditatem adire infans non potest sed solùm pater, aut tutor, aut est maior infante & minor sine tutore, nec tutor sine minore adire potest.Bello.consilio.vigesimoquarto.numer.16.communem dicit ex Soci.consil. 89. & Bartol. in l.si infanti.C.de iure deli.& Doct.in l.bonorũ,C.qui admit.

Nota quod per quemcunque actum per quem potest quis adire hæreditatem nomine proprio, censetur adire pro alio. Bell.cons.24.nu.15.comm.dicit ex Bart. in l.gerit.in fi. ff.de acq.hæred. Idem.

PRO.Hæreditas est successio in vniuersum ius, quod defunctus habuit tempore mortis l.hæreditas.ff.deverb.sig.l.nihil aliud.ff.de reg.iur. Bellonus.

PRO.Hæreditas nulla est viuentis.l.j.C.de hære.vel act.vẽ. l.opinione.C.pro hære.l.neminem.ff.de acq.hære.improbus enim est qui solicitus est de viui hæreditate.in l.2.§. Iulianus. ff.de vulg.substl.Ita tamen §.à patre.ff.ad Treb. Idem.

PRO Hæreditas repræsentat personam defuncti.& est pro domina.in l.non minus.§.fi.ff.de hæred.inst.l.hæreditas.1.& 2.ff.de acq.rer.dom.l.cum hæreditas.C.depos.l.mortuo.ff.de fideiussor.in §.seruus alienus.inst.de hære.instit. Idem.

PRO. Hæreditas plerunque est onerosa.l.si hæreditas.ff. mand.§.1.inst.de auth.tut. Idem.

PRO.Hæreditas,legatum,&donatio causa mortis,nõ sine causa obueniũt,sed ob merita accedũt.l.nec adiecit.ff.p soc.

OBIEC

Universidad de Deusto
Biblioteca

OBIEC.contra.valet illa inſtitutio,filius impiiſſimus,&de me malè meritus hæres eſto.l.his verbis.§.illa inſtitutio.ff.de hæred.inſtit.

SOL.d.l.nec adiecit intelligitur in hæreditate extraneorũ, non autem ſuorum hæredum.Ratio diuerſitatis,quia hæreditas debetur filiis à natura l.cum ratio.de bon.dam.ff. ergo ne ceſſario debetur.cum naturalia ſint immutabilia.§. pen. Inſt. de iur.na.Nec obſtat,q̃ ſit male meritus.exprimenda enim & probanda eſt cauſa ingratitudinis auth.licet.C.de lib.præter. vel exhær. Idem.

PRO.Hereditas ſolo animo adiri poteſt.in l.auia.C.de iur. deliber.in l.gerit.ff.de acqui.hæred.in §.vlt.Inſti.de her.quali. & diff. Idem.

PRO.Hæreditas non adita, regulariter non tranſmittitur ad heredes.l.vnica.§.in nouiſſimo.C.de caduc.toll.Fallit in tribus caſibus primò in tranſmiſſione iure ſuitatis.in l.vni.C.de his qui ante apert.tabul.l.ventre.ff.de acq.hære.Secundò fallit in tranſmiſſione iure ſanguinis.in l. apud hoſtes. C. de ſuis & legi.hær. Tertiò & vltimò in tranſmiſſione iuris deliberandi.in l.cum antiquioribus.C.de iure delib.Alios caſus fallentiales,vide per gl.in l.ſed etſi.ff.de bono.poſſeſſ. contra tabu. Idem.

PRO.Hæreditas neque dari,neque adimi codicillis poteſt. l.hæreditatem,C.de codicil.

OB.Contra de l.Scæuola.ff.ad Treb.

SOL.Directo quidem dari non poteſt,vt hic:per obliquum verò poteſt,vt hic per fideicommiſſum. Idem.

PRO. Hæreditatis appellatione bonorum quoque poſſeſſio continetur.l.hæreditatis appellatione.ff.de verbo. ſignifi. Idem.

PRO. Hæreditatis appellatione legata & fideicommiſſa non continentur l.ſi Titius.ff.de leg.3. Idem.

PRO.Hæreditatis aditio retrò trahitur ad tempus mortis. l.hæres.ff.de acq.hæred. Idem.

hæreditas parentum non debita filiis,ſed quaſi debita cenſetur.quo circa ſi de ea illi agant de conſequendo lucro, non de damno declinando agere dicentur. commune ponunt Aret.in l.Titia.n.1.ff.de verb.obl.Palat.Ru.in repe.c. p veſtras. §.21.n.5.de don.inter vir.& vxo. E.Suarez.

Hæreditas iacens nec dicitur, nec eſt, cùm quis ſuus hæres in rerum natura eſt.commune ait Anton.Gomez.de teſtam. c.10.n.17.Quin & poſtquam ſemel adita eſt,amplius hæreditas non eſt. commune ſcribunt Iaſ.l.poſſeſſio. §.veteres.n.18. ff.de acq.poſſ.Viuius lib.1.opi.143.ad fi. Idem.

Hæreditas adeatur neceſſe eſt, ſeu ab inſtitutis, ſed à iuſtis hæredibus,vt vel teſtamento,vel ab inteſtato relicta deberi incipiant.commune inquiunt Corn.conſ.97.lib.3. Dida.à Couar.in c.3.n.3.de teſta.Ant.Gomez.de teſtam.c.12.n.11.ver. item etiam in tantum. Alias nec ad pias cauſas legata debebũtur.commune aſſerit Alex.conſ.324.ſtatutis,n.17.lib.2.Excipe tamen vt hæc non procedant cùm ſuus aliquis hæres eſt, vt receptum ait ex Dec.conſ.245.& conſ. 250. & conſ. 331. ex Iaſ.conſ.130.lib.1.Viuius libr.1.opi. 143. & eſt textus expreſſus in l.in ſuis.ff.de lib.& poſthu. Idem.

Hæreditas ſi in aliquem caſum ſimpliciter hæredi adimatur,quo caſu adimetur, peruentura intelligetur vel ad cohæredes,vel ad ſubſtitutos,ſi adſint, alioquin ad iuſtos hæredes ſpectabit.commune fantur Iaſ.in l.vlt.nu.3.ff.ſi cert. peta. Iul. Clar.de teſta.q.69.ver.vlt.

Hæreditas vi vel metu alicuius eidem relicta tum fiſco addicetur, cũ qui metu vel vi inſtitutus eſt, teſtatori proximior erit.aliàs ſecus.vt frequenter placitum atteſtatur Iul. Clar. in pract.§ vlt.q.69.ver.ſi teſtator. Idem.

Hæreditatis vel legatorum priuatio non ob quamuis, ſed tantùm ob grauem iniuriam inducitur,per not.in l.3.ff.de adimend.legat.ſecundum Imolam capitulo,Raynutius de teſtamentis. & ita communiter teneri refert Benedictus Capra in tractat.ſubſtitut.poſt regul.poſito,ſpecie ij.nu.134.

hæreditatis aditio animi tota eſt.commune inquiũt Corn. conſ.312.lib.4.Io.dilect.de art.teſtan.ti.11.caut.1.non tamen idcirco aliunde, quàm ex aliquo exteriori actu probabitur. commune pronunciat Nicet.in gl.concord.90.Villalo.in ſua collecta. E.Suarez.

hæreditas quin mutuis pactis inter aliquos viuẽtes adhuc initis diſtribui,darive tota ſuperſtiti illorum poſſit,nihil impedit.commune aio ex Old.conſ.139.Alb.& Sali.ac Iaſ.in l.vlt. C.de pact.in l.ſancimus.C.de donat.& in l.hæreditariam.ff.de bon.aut.iudic.poſ.Iaſ.in l.ſtipulatio hoc modo.ff.de verb.ob. Dec.conſ.63.n.4.Soc.iun.conſ.143.num.28.cũ ſeq.libr.1. Hipp.ſing.333.latè Io.Cepol.conſ.43.numer.4. E.Suarez.

Hæreditatis adeundæ iuri per triginta annos præſcribitur. commune ait Balb.de præſcrip.part.4.quartę part.prin.q.19. & ſi enim nondum aditæ hæreditatis ius in bonis alicuius potiatur,vt receptum eſſe videtur ex Alex. nu.2. atque aliis in l. precia rerum.ff.ad leg.Falc.ex Pau.n.3.Iaſ.in l.3.C.de fideic. ex Iaſ.rurſus in l.cum filiofam.n.112.de leg.1.lib.1.& in l.1. §.veteres.n.27.ff.de acq.poſ.& in l.Gallus.§.& quid ſi tantùm n.123.ff.de lib.& poſth.& in l.ſi arrogator.n.33.ff. de adopt. & in l.emancipata.n.15.C.qui admitti.atque inibi cæteris recentioribus interpretibus ex Iac.etiam in l.qui ſe patris.n.15. C.vnde lib.ac Rebuf.in l.vna.n.22.& ſeq.C. de ſent. quæ pro eo quod intereſt.tamen quoad præſcriptionem in conſideratione eſt.l.licet.cum gl.C.de iur.delibe.tradit latè Andr.Tiraquel.in l.ſi vnquam.ver.reuertatur,nu.312.C.de reuoc. don. Balb.vbi ſ. Suarez.

Hæreditatis immixtioni æque atque illius aditioni per triginta annos præſcribetur.commune aſſero ex Aret.in l.quandiu.in 1.ff.de acq.hæred.Cor.& Alex.in l.licet.C.de iur.delib. Dec.ac Iac.de ſanct.Georg.vtroque,num.8.in l.vna.C. quando non pet.par. Tiraq.in l.ſi vnquam.ver.reuertatur nu.312. C.de reuoc.don.Balb.de præſc.part.4.partis.4.prin.q.19.ver. & pariter iuri immiſcendi. Viuius li.opi.146. pro quibus ſtat aperta Græcorum authoritas apud Harmenop.libr.5.tit.8.vt contra ſentientium opinio explodenda omnino ſit. Dabitur tamen reſtitutio ex illa generali clauſula,ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur,vt receptum effantur Soc.in l.cum filius.§.1.ff.de ver.ob.Dec.pl.303.Viui.d.opi.146.& lib.2.opi.127.Quin & filij,decurſo eo temporis ſpatio poterunt ex alio capite,abſq; vlla reſtitutionis ope ad hæreditatem aſpirare:vt alibi latè ſcribo. E.Suarez.

Hæreditatis immixtio à creditoribus contra ſuos hæredes agentibus probanda eſt,vt illorum intentio iuſto innixa fundamento procedat,commune dicit contra multos Ant. Gomez.de teſtam.c.9.n.25.ver.ſed his non obſtantibus. Probabitur autem efficaciter ſi oſtendetur filium dixiſſe ſe retinere domum aliquam paternam pro legitima.vt cõtra Bal. & Ange.aſſerit frequenter placitũ Vigl.in §.vlt.n.5.Inſti. de hæred. qual.& different. E.Suarez.

Hæreditatis petitio & cenſetur & eſt realis actio,vt arbitratur Bart.in l.ſed &ſi lege.§.petitio.ff.de petit.her.cuius doctrinam communiter receptam pronunciant Iaſ.nu.13.Rip.n.7. Purp.n.14.Iac.de Nigr.n.3.in rub.ff.ſi cer.pe.Ang.in §.ſed iſte inſt.de act.Iaſ.in §.quædam.n.42.in fi.inſt.illo eo.ti.Quamuis meo quidem iudicio inter mixtas actiones ponenda ſit vt rectè contendunt Curt.iun.n.13.& Hier.Butig.nu.etiam 13.ad alleg.rub.ff.ſi cer.pe.verùm ea de re alibi vberius.Obſeruabis autem quod hæc hæreditatis petitio,æquè ſuis hæredib.conceditur,atque aliis quibuſuis hæredibus,vt luculenter probat l.1.& l.3.ff.de acq.hær.& nemo hucvſque repertus eſt,qui ea in re controuerſiam cieret.Vnde etiam titulus pro hærede eiſdem ſuis hæredibus neceſſariò concedetur, cùm hæreditatis petitio fundamentum omne habeat in titulo pro hærede, vt docet receptus Bar.l.pro hærede.ff.de acq.her.Quamobrem, vt dixi,titulus pro hærede ſuis hæredib.competet,quibus hæreditatis petitio nemine refragante competit, vt veriſſimè contra commune interpretum placitum aliis argumentis ducti tentarunt Fulg.in l.nihil.C.pro hærede.& Cum.in l.2. §.filium quoque.ff.pro hæred.Vigl.in §.ſui autem.inſt.de hæred. qual.& dif. Ant.Rub.in rep.l.pater filium.nu.100.ff.de inof. teſt.atque alij,quos ĩ.refero,verſ.hæredis titulus,ſeu pro hærede titulus. Idem.

Hæreditate hæredem teſtator priuare poteſt, ſi quid ille ab ipſo iniunctum aut fecerit aut non fecerit, commune affirmant Aym.Crauet.conſ.1.n.3. valebitque huiuſmodi priuatio in fideicommiſſi vim.vt frequenter placitum aſſerit Bertr. conſ.191.n.5.lib.6.idem Craue.vbi ſ.n.6. E.Suarez.

Hæreditate non adita minor 25.annis decedens tanquam ab ipſo læſus reſtitutionis beneficium ad hæredes tranſmittit vt&maior annis ex iuſta aliqua cauſa tranſmiſiſſe intelligitur commune pono ex Corn.Alex.Iaſ.Iac.de S.Georg.n.13.in l. infanti.C.de iur.del.Iaſ.in l.cum antiquiorib.C.illo e.ti.atque ex aliis,quos laudat Viuius lib.1.opi.143.poſt prin. Idem.

Hæreditate non adira ſi quis hæres eo in teſtamento ſcriptus deceſſit,cui clauſula codicillaris inſerta erat quamuis ipſius hæredes ad petendam hæreditatem ius non habeant, tamen fideicommiſſum totius hæreditatis rectè poſcent, quia ſcilicet ad illius tranſmiſſionem reſtitutio nulla requiratur. commune inquiunt Alex.in l.cum filio. ff.de leg.lib.1. Io.Dilect.de art.teſt.tit.11.caut.1. Idem.

Hæreditate aui priuatur nepos ob commiſſum à patre homicidium

micidium. vt frequenter placitum renunciat Boer. decis. 28. nu. 8. Villal. in sua collecta. Idem.

Hæreditati se immiscens, non potest venire contra testamentum, etiam vltra suam portionē hæreditariam in iis, quæ testator putauit, se posse disponere, arg. l. fideicommissaria. la 1. & seruum peculij. ff. de fideic. lib. Et ita per illum tex. voluit Bart. in l. si tibi homo. §. si fundus. in 1. opp. ff. de legat. 1. quem ibi expresse sequitur Raph. Cum. Et licet Ias. in d. §. si fundus. dubitet de ista opi. & tentet tenere cōtrariam, tamen fatetur, quod communiter doct. tenent cum Bart. vt refert Soc. iun. conf. 3. nu. 23. vol. 4. Muscul.

Hæreditatis petitio regulariter non datur neque exercetur contra titulo possidentem, vt voluit Iurisconsultus in l. generaliter, prout ponderat gl. fi. in l. pro hærede. ff. de pe. hær. cum concor. vt per Alex. in conf. 73. punctus talis est. n. 1. & 2. & in conf. 184. viso processu. vol. 5. & Carol. Ruyn. in conf. 25. n. 2. vol. 4. Soc. iun. in conf. 75. illustriss. dom. Bonifacius. n. 7. vol. 1. Et est gl. & communis opinio doc. in l. hæreditatis. C. eod. vbi Bart. & alij allegant rationem. & licet Bald. in l. fi. in 9. & 11. opp. C. de edic. diui adr. tenet petitionem hereditatis dari posse: tamen communis opi. est contra Bal. vt plenè demonstrat Alex. in d. conf. 73. & 184. in quib. locis opi. Bald. rationibus & auctoritatibus conuincit, & communiter reprobatā ostendit, saltem quando titulus non habetur ab eo, ꝫ quem potuisset intētari petitio hæreditatis, prout ipse dicit in d. conf. 134.

Et ꝙ prædicta concluſ. procedat, etiam habito titulo post mortem defuncti, tenet etiam Carol. Ruy. & dicit esse communem in præal. conf. 25. & in conf. 160. visis iis, n. 1. volu. 5. cum concord. per Soc. iun. conf. 10. nu. 6. & in conf. 37. nu. 7. vol. 4. E. Muscul.

Hæreditas vi, vel metu alicuius eidem relicta, fisco tum demum applicatur, cum qui vi, vel metu est institutus proximior sit testatori, alias secus. com. est opi. Soarez. ver. hæreditas. nu. 9. Bonacoss.

Hæreditate priuatur, Aui nepos ob commissum à patre homicidium, vt est com. opi. Soarez, ver. hæreditate. n. 34. Bona.

Hæreditas postquam est adita, non dicitur amplius hæreditas, sed patrimonium hæredis. l. sed si plures. §. filio. ff. de vul. & pup. subst. Vnde hæreditas appellatur, antequam adita sit per hæredem, & adita hæreditate amplius non dicitur hæreditas. gl. & doc. in l. 1. §. veteres. ff. de acqui. pos. Quam decis. omnes doct. amplecti inquit Ias. in rub. n. 5. ff. de acq. hær. referunt & alij doct. Alex. de Im. in conf. 198. n. 8. & ibi Carol. Mol. in ver. desierunt. in 6. vol. conf. Phil. Dec. in conf. 230. & in conf. 266. & ibi Carol. Mol. in ver. adiuit. & idem Dec. in l. qui se patris. n. 16. C. vnde lib. & in l. hæreditas. n. 2. vbi & Hier. Cagn. nu. 3. ff. de reg. iur. & Maria. Soc. iun. in conf. 65. n. 80. in 1. par. quamuis Alex. de Im. in conf. 21. n. 3. in 6. vol. conf. Voluerit etiam post aditam hæreditatem dici & appellari hæreditatem. l. fi. §. finautem. C. de iure delib. tamen illa est impropria locutio referentibus Lud. de Gozad. in conf. 58. n. 4. & Rolan. à Valle. in conf. 99. n. 2. in 1. tom. Kirchouius.

Hæreditas per metum alicui relicta, aufertur ab illo quem defunctus propter vim vel metum instituit, & applicatur fisco. com. dicit Boss. in tit. de his qui prohib. aliq. testa. n. 4. Intelige, nisi defunctus haberet hæredes in gradu proximiores vel æquales institutos, tunc enim illi succederent, non fiscus. Ita tenere docto. testatur Chass. super consuetu. Burg. ver. 27. Clarus d. §. fi. q. 79. ver. fi. P. Fichard.

Hereditate aui priuatur nepos ex parricidio commisso à patre. Boer. decis. 21. n. 8. com. dicit. Bonac.

P R O. Hæreditarium propriè est ꝙ ante aditam hæreditatem acquisitum est: adita enim hæreditate desinit esse hæreditarium, & proprium fit hæredis. Nor. gl. in l. 1. §. veteres. ff. de acq. poss. & in l. hæres per seruum. ff. de acq. hæred. Idem.

PRO. Hæreditariæ rei furtum fieri non potest. l. hæreditariæ. ff. de fur. l. 1. §. Scæuola. ff. si quis testa. lib. esse. iussi. fuer. Idem.

Hæreditatem non aditam iure suitatis non transmittent emancipati filii. vt commune pono ex Corn. nu. 4. Alex. Ias. Iacob. de S. Georg. ad l. 3. C. de iure delib. Corn. rursus nu. 10. Alex Ias. in l. emancipati. C. de collatio. Ias. in l. emancipata. lect. 1. nu. 6. C. qui admitt. & Ang. Aret. in §. emancipati. inst. de hæredit. quæ ab intesta. E. Suarez.

Hæreditatem alicuius simpliciter repudians, aut renunciatione à se remouens, hereditate excluisse se tum ex testamento, tum ab intestato cēsetur vt est gl. doctrina in l. j. §. sed videndum. in vers. succedat. ff. de succesio. edicto. quam frequenter placitam constituo ex Bart. & reliquis interpretibus in l. nec is. §. vlt. ff. de acq. hæred. Bald. in rub. q. 6. C. qui admitti. Paul. in l. 3. ad fi. C. de iur. & fac. igno. Paul. Aret. & cæteris commētatoribus ad l. 3. ff. de acq. hæred. Paul. rursus nu. 6. Ias. nu. 7. ac reliquis in l. 1. C. qui admitt. Idem.

Hæreditatem qui ex parte repudiat, cùm illi plures eius hæreditatis partes deferrentur, nihil egisse videtur, & ideo hæreditatem rursus pro animi sui arbitratu adire poterit. commune affero ex gl. ad fi. Bart. nu. 3. Bald. Paul. Cuma. & Are. in l. 2. ff. de acq. hæred. ex Pau. in l. si solus. ff. illo eodem tit. Alex. Fulg. nu. 3. Corn. ante nu. 4. Alex. & Ias. nu. j. l. quidam elogio. C. de iure delib. & non de nihilo contrarium moliantur Iacob. Rauen. Alb. Ang. Sal. Io. de Imol. Alex. & Ias. in d. l. 2. quā legunt simul cum l. 1. ff. de acq. hæred. sed hac de re alibi copiosius Deo fauente agemus. Idem.

Hæreditatem viuentis in pactum deducentes nihil agunt. & si filij sint commune dicit Ias. l. de qōne. n. 5. de pact. nec iusiurandum vires huic pacto vllas addet, vt commune ponit latè de materia agens Viuius lib. 1. opinio. 233. Idem.

HAEREDITAS.

Summaria.

Hæreditatem esse nomen iuris, at recipere augmentum: ideoque donantem hæreditatem suam, videri donare omnia bona, tam futura, quàm præsentia. q. 1.

Hæredem hæredis, esse etiam testatoris hæredem: Ac ideò prohibitionem factam hæredi, intelligi factam hæredis hæredi, &c. q. 2.

Prohibitionem nominatim in hæredem factam. veluti, Titium hæredem prohibeo, ad alios hæredes non extendi: Nisi testator adiecerit, velle se talem rem, vel fundum in familia remanere: vel de nomine, aut genere suo, vel gente non exire. ead. q.

Hæreditatem iam aditam, non amplius hæreditatem dici: sed effici proprium patrimonium adeuntis. q. 3.

Ius adeundi hæreditatem, vel ei immiscendi se, durare. 30. annos. q. 4.

Ius adeundi, & repudiandi firmum manere ipsi hæredi, sublato iure deliberandi, quod durat annum. q. 5.

Iudicem non posse abbreuiare tempus statutum ad deliberandum in edicto prætoris, ad hoc, vt eo elapso in totum excludatur hæres à facultate adeundi. Secus, si præfigat tempus breuius, ad hoc, vt eo elapso ad instantiam creditorum, curator bonis detur. q. 6.

Suus transmittit hæreditatem delatam, nec dum aditam, ad hæredes, Idemque est in emancipato & quolibet alio descendente, qui vel hæres scriptus, vel cui legatum in testamento datum est, vt scilicet transmittat ad descendentes. q. 7. & q. sequent.

Beneficium l. vnic. C. de his qui ante apert. tab. hæred. transf. locum quoque habere, in successione prætoria. q. 9.

An facultas transmittendi tollatur per substitutionem vulgarem. q. 10.

Beneficium competens suo non tolli, dato cohærede extraneo q. 11.

Clericum adeuntem hæreditatem sine beneficio inuentarij, teneri creditoribus insolidū, & vltra vires hæreditatis. q. 12.

Adeuntem hæreditatem non confecto inuentario, in foro conscientiæ non teneri vltra vires hæreditatis. q. 13.

Ius adeundi hærediratem delatam filio, non in persona patris, sed in ipso filio residere. q. 14.

Filius fa. institutus adeundo hæreditatem iussu patris, excludit substitutum. q. 15.

Si testator ignorauerit institutum, esse filium f. sed patrem f. esse putauerit, & dederit ei substitutum, tunc substitutum de iure. ff. admitti in partem, cum instituto iussu patris adeunte. Nouo autem iure, diuidi vsumfructum inter patrem institutum, & substitutum. q. 16.

Filiumfamilias posse hodie hæreditatem adire sine iussu patris. q. 17.

Pupillum non posse hæreditatem adire sine tutoris authoritate. q. 18. remissiuè.

Mulier, quæ statuto vetatur citra consensum duorum consanguineorum obligari, ea nec hæreditatem adire potest sine duorum consanguineorum consensu. q. 19. remissiuè.

Repudiationem hæreditatis pendente conditione factam, non valere, nisi fiat in iudicio. q. 20.

Filius, licet ipso iure suus sit hæres, tamen creditoribus hæreditariis non obligatur, si abstinuerit. q. 21.

Hæredem, qui promisit in actu testamenti legatariis persoluere legata, posse ex tali promissione conueniri, ni testamentum fuerit reuocatum. q. 22.

Universidad de Deusto Biblioteca

QVAESTIO I.

Quæro, An hæreditas sit nomen iuris? Resp. ꝙ sic, & semper recipit augmentum. Ita est tex. l. item veniunt. §. fructus. ff. de petitione hæreditatis. Hinc infertur. ꝙ si quis donet hæreditatem suam, videtur donare omnia bona sua, tam præsentia, q̃ futura. Ita tenet Bart. in l. fi. n. 4. C. de pac. cum quo cõiter transeunt Doc. vt attestatur Pe. à Duen. in trac. reg. in reg. 219. ampliat. 4. & sequitur Cag. in repe. d. l. fi. nu. 224. Socy. iun. consi. 143. nu. 22. vol. 1. Hæreditas enim est successio in vniuersum ius, & in dubio à proprietate verborum recedere non debemus. Licet contrarium teneat Ias. & Lancel. Dec. d. l. fi.

QVAESTIO II.

Quæro, An hæres hæredis sit ꝑpriè testatoris hæres? Resp. ꝙ sic. & de hoc est tex. clarus in l. hæredis appellatione. & ibi gl. ff. de verb. sig. & l. fi. vbi Doct. commun. C. de hæredib. instit. Eandem opi. tenet Bart. post gl. l. si quis. §. in omni. & ibi Ias. qui dicit opi. Bart. esse veriorem, arguendo ad vtramq; partem. nu. 9.

Hinc infertur, ꝙ alienationis prohibitio facta hæredi, intelligitur facta hæredi heredis. Hanc opi. tenet Bar. in l. filiumf. §. diui. n. 21. ff. de leg. j. Et eam dicit cõmuniter approbari Petr. à Duen. reg. 39. in pr. & sequitur Alex. in cons. 56. vol. 1. Alciat. in d. §. diui. n. 43. & Ias. ibi in lect. 1. n. 110. & lect. 2. nu. 148.

Idem dic procedere, si prohibitio in hæredem nominatim facta fuerit, puta Titium hæredem prohibeo, & testator adiecerit. ꝙ volebat talẽ rẽ in familia remanere, vel de noïe, vel de gñe suo non exire. Namq; nihilominus ad hęredem hæredis extẽditur. ita tenet Rom. cons. 457. n. j. Ias. d. §. diui. 2. lect. n. 152. vbi dicit se ita in facti ꝓtingentia ꝓsuluisse, & ita iudicatũ fuisse. Eandem dicit esse com. opi. Io. Crot. d. §. diui. & Ferdi. & Loazes n. 501. Pet. à Duen. reg. d. 39. in 3. sublimita. j. limit. Ex quo ratio generalior est, quæ ampliat & declarat dictum, apparet enim, ꝙ testator ad dictam rem affectionem habuerit, quare eam quoque alienari prohibuit, quæ ratio etiam in hærede hæredis militat. Secus verò est, si prohibitio simpliciter facta sit nominatim in personam hæredis, vt est tex. l. Lucius. §. 1. ibi Bart. & omnes Doct. ff. de lega. 3. Ias. d. §. diui. in 1. lec. n. 112. & 2. lect. n. 159. Alciat. nu. 41. & Io. Guald. in tract. de arte testan. fol. 8. caut. 2. nu. 3.

QVAESTIO III.

Quæro, An hæreditas dicatur postquam iã est adita? Resp. ꝙ non, sed efficitur proprium patrimonium adeuntis. Ita dicit gl. l. j. §. veteres. Et ibi Ias. dicit hãc esse com. opi. ff. de acq. poss. & not. Doc. recentiores in l. hæredes. ff. de acq. hære. Eandem dicit esse comm. idem Ias. in d. §. in omni. nu. 20.

QVAESTIO IIII.

Quæro, Quamdiu duret ius & facultas adeundi hæreditatem? Resp. ꝙ duret 30. an. Ita tenet gl. l. 3. ff. de acq. hære. verb. potest. & ibi Cuma. & Alex. dicunt eam esse comm. opi. Hanc etiam tenent Cyn. Bart. Bal. Ang. & omnes recentiores in l. licet, & ibi Ias. dicit eam esse comm. C. de iur. delib. in pr. licet ibi contrarium teneat Saly. Et hoc ꝙ iuri adeundi præscribatur 30. an. latè firmat Bal. in d. l. 1. licet gl. & Doc. l. vnica. C. qñ non petent. Bart. l. vnic. C. de cond. ex l. Et eam dicit esse com. opi. Gram. decis. 103. n. 46. Quia adite hæreditatem est ius, & non facultas facti.

Et hæc quidem procedunt in extraneis, & sic in iure adeundi. Sed dubium est in iure immiscendi, quod competit suis hęredibus? Resp. Communis & recepta Doc. opi. est, ꝙ nedum iuri adeundi, sed etiam iuri immiscendi præscribatur 30. an. l. ta firmat Ias. d. l. licet. nu. 3. & 4. Licet ipse magis inclinet in cõtrariam partem.

QVAESTIO V.

Sed quæro, An sublato iure deliberandi, quod durat anno. l. cum antiquioribus. C. de iur. delib. maneat firmum ius adeũdi & repudiandi ipsi hæredi? Resp. ꝙ sic, & est comm. opi. gl. & omnium Doct. in d. l. cum antiquioribus. & l. si curatoribus. eo. tit. vt attestatur pract. Papi. in for. libell. quo petit hære. ex testa. verb. purè instituit. Cùm enim ius deliberandi sit introductum fauore hæredis, non debet in eius odium retorqueri & consequenter non debet absorbere ius adeundi, quod perpetuum est. d. l. licet.

QVAESTIO VI.

Sed quæro. Nunquid tempus illud statutum ad deliberandum possit per iudicem abbreuiari? Respõ. Aut quæritur, An iudex possit minus tempus præfigere, q̃ in edicto prætoris præfixum est, quò ad hoc, vt eo elapso in totum excludatur à facultate adeundi, & dic ꝙ non potest, sed si est extraneus, debet, ei dari tempus centum dierum. Si verò de descendentib⁹, annus d. l. licet. C. de iure delib. Aut quæritur, Nunquid iudex possit minus tempus prefigere, q̃ in edicto prętoris prefixum est, quò ad hoc, vt eo elapso, ad instantiam creditorum curator dari possit, qui creditoribus satisfaciat, & dic, ꝙ sic, ita tenet Iac. de But. Imol. Ang. & Saly. Rubr. C. de succ. edic. & ibi Ias. dicit hanc esse comm. opi. Eandem dicit esse magis communem & veram Alex. in cons. 3. incip. consideratis. vol. 2.

QVAESTIO VII.

Quæro, An filius suus transmittat hæreditatem non aditã in eius hæredem? Resp. Comm. & recepta Doct. opi. est, ꝙ filius suus & in potestate transmittat hæreditatem ad quoscunque etiam extraneos hæredes, vt dicit Ias. in l. si infanti. n. 7. & 15. & l. si quis. §. si filius. nu. 6. reprobata ibi gl. verb. abstinere. Ratio est, quia mortuo patre, filius suus absque alia aditione ipso iure efficitur hæres. perinde ac si adiuisset, & hoc procedit in hæreditate paterna, quam iure suitatis transmittit.

QVAESTIO VIII.

Sed quid in alia quauis hæreditate, vbi suitas locum nõ habet? Resp. ꝙ nihilominus transmittit non quidem beneficio & iure suitatis, sed ex beneficio l. vnicæ. C. de his qui ante aper. tab. propter coniunctionem sanguinis, & tantùm ad descendentes.

QVAESTIO IX.

Sed nunquid beneficium d. l. vnicæ. habet locum in successione prætoria? Resp. ꝙ sic, & ista est comm. opi. vt firmat Ias. l. emancipatæ. C. qui admitti. n. 18. Iac. de Aret. Cyn. Bart. Bald. ibi, & ibidem Alex. dicit gl. d. l. vnic. verb. in liberos. communiter approbatam.

QVAESTIO X.

Sed quæro, quid si datus sit substitutus vulgaris, nunquid per illam donationem tollatur essentia suitatis, & facultas trã smittendi hæreditatem non aditam ex potentia suitatis? resp. ꝙ sic, ita tenet Bart. l. si filius. ff. de liber. & posth. Et hanc dicit esse comm. opi. Ias. d. §. si filius. n. 4. Eandem dicit communem idem Ias. l. 1. ff. de vulg. & pup. nu. 40. Licet Ias. existimet eam limitandam esse eo casu, quo supereſt nepos propter tex. l. qui se patris. C. vnde liber.

QVAESTIO XI.

Quæro, Vtrum datio cohæredis extranei tollat beneficiũ suitatis? resp. ꝙ non, & ista est communis opi. vt dicit Ias. l. pro hærede. §. Papinianus. nu. 4. ff. de acq. hæred. Et hoc procedit quidem, quòd ea, de quib. testator non potuit prouidere, vt in transmissione, secùs in iis, in quibus potuit prouidere secũdum Ias. l. si fratris. C. de iure delib. vbi communem asserit.

QVAESTIO XII.

Quæro, An clericus adiens hæreditatem non confecto inuentario, teneatur vltra vires hæreditarias? Resp. Communis & recepta Doctorum sententia est, ꝙ sic, ita firmat Alex. & Ias. in l. fi. §. fi. C. de iure delib. & tenet Abb. c. eccle. S. Mariæ. & ibi Fel. extrà, de consti. Abbas in cons. 73. col. pen. vol. 2. Eandem sententiam firmat Bald. expresè in d. l. fi. & Doct. in c. 1. de testa. Et eam dicit magis com. esse Rober. Marant. in dispu. sua. 8. nu. 21.

QVAESTIO XIII.

Quæro, Nunquid hodie hæres, qui non facit inuentarium, teneatur in foro conscientiæ vltra vires hæreditarias? Resp. videtur ꝙ sic, quia non faciẽdo, præsumitur surripuisse res hæreditatis, aut eas occultasse, ita tenet Fred. de Sen. cons. 21. incip. nunquid hæres. & sequitur Paul. Castr. & Aret. in Rubr. ff. de acq. hæred.

In contrariam tamen partem à Doct. nostris crebriori calculo itum est, vt firmat Ias. d. rubr. n. 23. Et hanc opinionem tenet Bart. l. 1. q. 4. C. de sacros. eccl. & sequitur Bal. l. fi. q. 6. de iu rẽ delib.

QVAESTIO XIIII.

Quęro, An ius adeundi hæreditatem filio delatam, resideat in patre vel filio? Resp. Comm. recepta Doc. opi. est, ꝙ residet in filio, & non transit in personam patris, vt attestatur Ias. in l. si quis mihi bona. §. iussum, nu. 4. ff. de acq. hære. & eam tenet Bart. & Doct. in l. is qui hæres. §. neque filius. & l. is potest. ff. de acq. hæred.

QVAESTIO XV.

Quæro, An aditio hæreditatis facta per filiumf. iussu patris, si sit hæres institutus, excludat substitutum? Resp. quod sic, Ita not. Doct. communiter. l. si quis filiumf. ff. de acq. hæred.

QVAESTIO XVI.

Sed quid si testator ignorabat institutum esse filiumf. resp. Videtur dicendum, ꝙ substitutus non excludatur ex toto. sed admittatur ad quartam partem. Ita est tex. in l. si paterfa. ff. de hæred. inst. ita tenet Ang. Imol. Cuman. Lud. Ro. & Alex. d. l. si quis. & ibi dicit Ias. com. esse opi. & licet d. l. paterf. loquatur in

seruo

Universidad de Deusto

ſeruo. Tamen cùm eadem militet ratio, extenditur etiam ad filium.

Prædicta procedunt de iure fforum, ſed quid de iure nouiſſimo, quo filius totam proprietatem ſibi acquirit? reſp. q̃ indi ſtincte excluditur ſubſtitutus, ſiue teſtator ſciuit, ſiue ignorauit inſtitutum eſſe filium f. & hoc quòd ad proprietatem, ſecùs quòd ad vſumfructum, quia poteſt ſeruari diſtinctio ſcientiæ & ignorãtiæ, ita q̃ diuidatur vſusfructus inter patrem & ſubſtitutum. Ita tenet Bal. Imol. Paul. de Caſtr. & omnes Doc. Moderni indifferenter, & eſt com. opin. vt not. Alex. in d. l. ſi quis. & ibi Laſ. n. 2. Licet contrarium teneat ſolus Fulg. l. cùm proponas. C. de hære. inſt.

QVAESTIO XVII.

Quæro, An hodie filius f. poſſit hæreditatem adire ſine iuſſu patris? Reſp. q̃ communiter in eam itum eſt ſententiam, q̃ poſſit, vt firmat Laſ. l. qui in alieno. nu. 11. ff. de acq. hæred. Et ibi eam tenet glo. verb. inuitum, Bart. Alber. de Roſat. Paul. de Caſtr. & Doct. Eandem dicit communem idem Laſ. d. l. ſi quis mihi. §. iuſſum. n. 30. contrariam opi. tenet ſolus Ang. ſibi contrarius. l. j. C. qui admitti. quem ſequitur Laſ. vbi ſupra. q̃ licet adire poſſit patre requiſito, & recuſante, non tamen eo ignorante, & ita volunt non eſſe correctam. d. l. qui in alieno. per l. fi. §. 1. & §. ſin autem. C. de bonis quæ lib.

QVAESTIO XVIII.

Quæro, An pupillus poſſit hæreditatem adire ſine tutoris authoritate? Vide de tutela ſuprà lib. 1. c. 9. q. 24.

QVAESTIO XIX.

Quæro, Stante ſtatuto, q̃ mulier non poſſit obligari ſine conſenſu duorum conſanguineorum, An poſſit hereditatem adire, Vide ſupr. lib. 1. c. Statutum. 3. q. 21.

QVAESTIO XX.

Quæro, An repudiatio hereditatis facta pendente conditione valeat? Reſp. q̃ non valet, niſi fiat in iudicio. Ita tenet gl. l. is qui hæres. ff. de acq. hæred. verb. nihil egit. & ibi Bart. & Iaſo. qui dicit, quòd hæc ſit comm. opi. Et hoc calore iudicij.

QVAESTIO XXI.

Quæro, An filius, ex quo præſumitur ipſo iure ſuus hæres, obligetur creditorib. hæreditariis? Reſp. q̃ non, niſi probetur, q̃ ſe immiſcuerit hæreditati. Et hæc eſt magis comm. opi. vt firmat Alex. in l. impuberib. & l. ſi cùm dotem. §. tranſgrediamur. ff. ſo. ma. Habet enim ſuus hæres fundatam intentionem ſuam propter beneficium abſtinendi, ita vt ſi non probetur immixtio, conueniri non poſſit. Eandem opi. tenet gl. in d. l. §. tranſgrediamur. Bal. & Imo. in l. ſi filius. ff. de vulg. & pup. & Alex. con. 72. vol. 5. inci. viſo proceſſu. Licet contrarium teneat gl. §. 1. verb. parentes. auth. vt hi qui obl.

QVAESTIO XXII.

Quæro, An hæres, qui promiſit in actu teſtamenti legatariis perſoluere legata, poſſit ex tali promiſſione cõuenire? Reſpon. q̃ ſic, & hæc eſt comm. opi. vt firmat Crot. in repet. l. nemo poteſt. n. 29. ff. de leg. 1. Et eam tenet ibi Bart. Ego tamen puto eam ita demùm procedere, ſi hæres extiterit, alias ſi forte teſtamentum fuerit reuocatum, non ita, quia non videtur promiſiſſe ſolutionem de proprio. Licet contrarium velint Doct. eò, quia talia legata tranſeunt in vim contractus. M. Graſſus.

Hæreditas ab inteſtato defertur filiis primi gradus equaliter. in auth. de hæred. ab inteſt. §. j. col. 8. & in auth. in ſucceſſione. C. de ſuis & leg.

Et q̃ ſucceſſio parentum equaliter inter filios & filias fiensit & diuiden. eſt rex in l. inter. C. famil. erciſcun. & in l. 1. C. de leg. hæred. & in l. lege. & ibi Bart. c. tit. fac. l. maximum vitium. C. de lib. præte.

Auus tamen paternus habet integrum vſumfructum, niſi filius ſit emancipatus. quia tunc auus non habet niſi dimidiam vſusfructus. vt infra. in verbo vſusfructus. P. Andora.

Monachus. vel monacha. ſuccedunt ab inteſtato. cum aliis. de iure ciuili. l. fi. §. hoc autem. C. de epi. & cler.

Fallit in maſculo ingrediente religionem. fratrum minorũ qui poſt factam legitime. profeſſionem incapax eſt. clem. exiui. §. quia ergo in ſucceſſione. de verb. ſig. P. Andora.

Si mater moriatur relictis duobus filiis & vnus. adeat alter vero repudiet matris hæreditatem. filij iſtius repudiantis. concurrent cum auunculo. Cy. in auth. itaque C. communia de ſucceſ. refert & ſequitur. matheſi. in tract. ſuccel. ab inte. in 3. col. Idem.

Si nepotes concurrant cum patruis in hæreditate aſcendentis. ſuccedunt nepotes in ſtirpes & non in capita. §. cum filius inſt. de hæred. ab inte. & §. ſi quis ig. in auth. de hæred. ab inte. Bolog. in add. ad dictum trac. in 1. add. col. 9. vbi dicit. pro cedere. ſiue ſuccedant aſcendentibus per lineam maſculinam ſiue per lineam fœmininam. d. §. ſi quis ig. & l. ſi mater. C. de ſuis & leg. quem text. in verbo ipſo iure. reputat ibi ſing. Bal. Idem.

Filij ex damnato coitu nati non ſuccedunt parentibus nec aliis aſcendentibus quia ſunt indigni omni legis beneficio. vt in auth. quib. mod. natura. effi. ſiri. §. fi. col. 7.

Et quòd etiam matri non ſuccedant eſt gl. in §. nouiſſime. inſt. ad orfi. & in l. ſi qua illuſtris. C. eo. & in auth. quomodo. natura. effi. leg. §. vlt. & 15. q. vlt. c. cum multe.

Fac. quia tales pater & mater alere non tenentur. d. §. fi. qui. mo. natura. effi. ſui licet de iure cano. alendi ſint. c. cum haberet extra. de eo qui dux. in ma. quam pol. per adul. ſed quo ad ſucceſſionem nihil eſt innouatum. ita Mathef. vbi §. in 4. col. addo Alex. in 1. vol. conſ. 119. in prin. & in 4. volu. conſ. 57. in fi. & in 5. vol. conſ. 174. Bened. de peruſ. conſ. 1. & conſ. 108. & conſ. 136. Calca. conſ. 58. cum multis ſeq. Ang. in §. nouiſſime. inſt. ad orphi.

Limita niſi mater credidiſſet coire cum marito, vel fuiſſet violenter cognita. ita Bolog. in add. in 10. col. all. Bal. in l. eam quam C. de fideicom. Idem.

Nati autem ex coitu non damnato. & non punibili ſuccedunt matri vel aſcendentibus per lineam maternam. ſic. alii legitimi. & naturales. d. §. nouiſſime. & l. modeſtinus. & l. hac parte. & l. ſi ſpurius. ff. vnde cog.

Fallit quando mulier eſt illuſtris. quo caſu diſtinguitur. aut habet filios naturales tantum ex amazio cum quo erat vt cõcubina. & tunc ſuccedunt filij cum aliis legitimis. & naturalibus.

Aut habet filios vt meretrix. & tunc ſi mater habet legitimos. & naturales. non ſuccedent ſpurij alias ſecus. l. ſi qua illuſtris. præal. Idem.

Filij nati ex concubina clerici. non ſuccedunt matri. ita Bolog. in 1. ad. in 9. col. all. Bal. in l. quique. ff. de in ius voc. vbi tamen Bal. hoc non dicit. ſed faciunt quæ vult in l. parentes. eo. titul. Idem.

Quid in hæreditate paterna an nati ex non damnato coitu ſuccedant patri ab inteſtato vel aſcendenti per lineam paternam. dic q̃ aut pater eſt penitus incertus. vt quando mater eſt pu. meretrix. & tunc non ſuccedit illi fatuo. qui accepit illum tanquam filium. §. vulgo. inſti. de ſuc. cogna.

Aut pater eſt certus. & tunc aut filij ſunt nati ex libero & libera. & ſuccedunt in duabus ſortiis & ſic in 6. parte totius hæred. trib. tamen concurrentibus. 1. q̃ mater fuit retenta. vt cõcubina in domo. alias ſi ſeorſum habitauerit non ſuccedunt. §. ſi quis autem defunctus in auth. quib. mod. natura. effi. ſui. col. 7. gl. in l. pen. ff. de concub. & ibi Bar.

Secundo quòd non ſuperſit patri tempore mortis. aliquis de liberis legitimis & naturalibus. Secus ergo ſi extarent legitimi. puta adoptiui. quia naturales tantum. non excluderentur ab eis. Bolog. in 1. add. col. 9.

Filius naturalis non poteſt in aliquo ſuccedere, contra voluntatem patris Alex. in 2. vol. conſ. 74. addo Laſ. in l. 1. in 2. col. C. de contra tab.

Tertio quòd tempore mortis huic patri non ſuperſit vxor legitima. vt eſt caſus in d. §. ſi quis autem. & in §. hoc ipſo cuſtodien. in auth quib. mod. natura. effi. ſui. & in auth. licet. C. de natura. liber. Deficiente ergo. vno de iſtis tribus. non poſſunt tales filij naturales ab inteſtato ſuccedere. quod procedit in filiis naturalibus primi gradus. Idem.

In liberis autem naturalibus. ſecundi gradus. vel vlterioris. vt neporibus & pronepotibus. ſecus eſt. quia illi nunquam poſſunt auo proauo &c. ſuccedere ab inteſtato. Imo plus filius legitimus. & naturalis procreatus ex filio naturali tantũ, non poteſt auo paterno. ab inteſtato ſuccedere. l. fi. in fi. C. de natura. liber. quæ l. hodie remanet incorrecta. §. de neporibus. in auth. quib. mod. natura. effi. ſui. quod dicit. Matheſi. vbi §. in 5. col. eſſe bene notandũ quia multi dicerent contrarium. inter quos eſt gl. in d. §. de nepotibus in verſ. diſpoſita. Addo decium conſ. 85. in fi. Ang. in §. nouiſſime inſt. ad orphi. & dic, q̃ filiis naturalibus non debetur legitima. Bal. in l. fi. C. de natura. lib. Nec filij naturales. habent benefi. l. hac edictali. C. de ſecundis nup. Idem.

Aut filij ſunt nati ex libero. & ancilla eius concubina. tenta in domo cum affectu &c. & tunc ſi filij non ſunt manumiſſi & conſiſ ſerui remanent non poſſunt patri ab inteſtato ſuccedere. l. pactum. C. de rei vend. & inſt. de ſeruo communi &c. in prin.

Aut ſunt manumiſſi. Et tunc poſſunt ab inteſtato ſuccedere matri. ſi moriatur manumiſſa. item poſſunt ſuccedere patri &

Universidad de Deusto
Biblioteca

parentibus patris naturalis.in solidum.si alij non sint.vel cum aliis.legitimis,& naturalibus.vt insti.de serui.cog.in pr. Et ita vult.Mathes. vbi s. Dicens. ꝙ in tali casu. sunt multa priuilegia.pm.quia filij naturales tantum succedunt patri ab intestato in solidum.secundum. quia succedũt cum aliis filiis postea natis ex legitimo.mrio.et cum alia muliere postea cõtracto.

Tertium quia tales liberi naturales tantum. succedunt ab intestato etiam parentibus patris.vt auo & auiæ paternæ & ꝑ auo & proauie.inst.de serui.cog.§. 1.iuncto.§.fi.inst.qui.da.tu to.pos.Et tamen in omnibus istis secus est in liberis naturalib9 tantum vocatis & procreatis ex libero & libera.vt s.dictũ est.

Aut filij nati sunt.ex seruo & libera. Et idem quòd in casu prox.præcedenti.

Et idem si nascantur.ex seruo & ancilla.vt habetur.in d.tit. insti.de serui.cog.& per Mathes.vbi s. ponentem rationem di uersitatis inter 1.casum.& alios tres vltimos. vbi vide p eum.

Subiungit mathesi.vbi s.in 5.& 6.col. quando dicatur coitus esse damnatus ab aliqua.l.temporali.Et dicit. ꝙ vbicunq; aliqua pena temporalis imponitur per aliquam cõstit.iuris ci uil.vt patet.quando pro tali coitu habet locum. pena adulterij.vel incestus vel stupri.§.item l.iul.de adul.insti.de publ.iud. & §.fi.in auth.quib.mod.nat.effi.sui.

Et idem dicit. quando pro tali coitu non imponitur. pena ordinaria. adulterij vel incestus vel stupri sed imponitur. extraord. & extraord. potest imponi quando aliquis simul tenuit plures concubinas. Nam tunc coitus iste est damnatus. temporali pena quo ad vtrumque. & ideo tales filij.non succedunt patri ab intestato nec etiam matri.§. si vero effusa. in auth.quib.mod.nat.effi.sui.& ibi gl.& fac.§.consideremus. in auth.de trien.& semis.col. 3. Nam tales concubine & eorum amasij saltem extra ordinẽ puniri poterunt. quia res est mali exempli.ff.de extraord.cri.per totum & l.3.§. 1.ff.de crimine. stel.Dic.tamen ꝙ Barto.tenet contrarium.in l.fi.ff.de his qui. vt ind.vbi vult ꝙ tales filij possint matribus succedere.ab intestato.§.vl.inst.de suc,cog. qđ tñ nõ placet ipsi Mathesilano.

Subdit præterea.ꝙ licet coitus concubinarius.vel meretricalis.sm leges.nullam temporalem penam patiatur l.3.ff.de concub.l.si ea.& l.qui adulterium.C.de adulteris. Tamen secus est quo ad penam spiritualem. Vnde iure diuino & cano. mortaliter peccant. sit quomodocunque. præterquam cum vxore propria,37.q.3.c. nro.& in c.meretrices. & pulchra gl. in c.ad nostram.§.7.de hære.

Et quòd coitus a dulterinus dicatur damnatus tenet. in specie.Bened.in cons.2.in 2.col.& in cons. 108.

Vide tamen notabiliter sonz.in l.gallus.§. quid si is delibe. & posth.char. 169.nu.35.& Ang.in §.nouissime.inst.ad orph. Guid.Pape.cons.17. Idem.

In liberis autem legitimis tantum,distinguendum est.quia aut loquimur.de adoptiuis aut de arrogatis. 1. casu. in adoptiuis.subdistingueñ. est.aut enim loquim.in eo qui non transiuit in potestatem adoptantis.vt quia fuit ab extraneo adoptatus.& tunc filius succedit ab intestato vt suus hæres l.pen. §. sed & si quidem C. de adop. & sic succedit cum filiis legitimis.& naturalib.vt habet ibidem.& in l.si te.C.de suis & leg. gl.in §.aliquem.inst.de hered.ab inte.&hoc non est correctũ. auth.in successione C.de suis & leg.

Aut adoptatus transiuit in potestatem. patris adoptantis vt quia adoptatur.ab aliquo de ascendentibus.& tunc planũ est.eum ab intestato succedere vt suum.l.pen.§. si vero pater. naturalis.C.de adop.

Aut loquimur.de filiis arrogatis.& dicẽ si est.eos ab intestato succedere vt suos.l. 1.§. suos. ff. de suis & leg.nec de facili præsumitur. esse facta fraus in arrogatione facta per principem cum ista fiat causa cognita l.si pater.§.fi.ff.de adop.Idem.

Prima causa successionis est liberorum.adeo ꝙ si præterea tur.mater testamentum remanet validum.ita notabiliter Bar. in cons. 18.Et ꝙ 1.causa successionis sit filiorum. tenet Alex. in 2.vol.cons. 137.in fi.& in 4.vol.cons. 57.in pr.& in 5.volu. cons 167.in 2.col.vers.item non potest.Cor.cons.335.in pr. & in 4.vol.cons.34.in pr.& cons.232.in 2.dubio.& est tex. & ibi Bal.in auth.in successione.de suis & leg.

Adde tamen ꝙ in gl.seu apostilla ibi posita ad cons.Bar.dicturq; communis opinio.est ꝙ tale testamentum sit nullum.

Opinionẽ Bart.licet eũ non alleget.tenet. Guid.Pap.q. 50.

Ponit etiam Bar.in d.cons.an auia paterna preferatur.in bonis paternis auie materne.& econtra.

An filia que renuntiauit hæreditati paterne. cum iuramento.possit succedere ab intestato.Alex.in 3.vol.cons.29.tenet late.quòd non.

Sed an tunc possit succedere.ex testamento.Ias.in l.stip.hoc modo concepta.in 7.col.tenet quòd sic.etiam si iurasset non succedere.ex testamento.de quo.vide in ver. pactum.§. 50.

Si quis habeat duos filios,& vnus.interficiat patrem. an filius vel filia interficientis. excludatur. à succeden. vide. Bened.in cons.42.

Ascendentes succedeunt.descendntibus sine liberis defunctis ab intestato.§.i.& §.nulla.in auth.de hære.ab inte.Mathes. vbi s.in 2.arti.pr.in 11.col.& succedunt æqualiter.pater & mater §.consequens.in d.auth.de hære.ab inte.nisi essent bona à patre prouenta quia sol' pater succedit.& econtra.l.quod scitis.C.de bo.quæ lib.Mates.vbi s.in 12.col.

Limitat ibi Bolog.nisi ascẽdentes luxuriose viuerẽt.qa tũc priuantur beneficio succedendi probatur. sm eum arguen. à maiori.nam si ascendentes per transitum ad 2.vota priuantur successione descendentium.vt pollicet.se j. dicturum, quanto magis debent priuari luxurioseviuentes.ne plus habeat castitate luxuria.§. cum ig.in auth.de non el. 2.nub. & auth. iisdem penis.de secundis nup.

Limitat 2. vbi mater non petiisset tutorem dari pupillo j. annum.qui in pup.ętate mortuus fuisset.quia priuaretur.eius successione.l.sciant.C.de leg.hæred.& §.fi.inst.ad tertul.Bart. in l.2.§.quod si forte ff.ad tertul.

Limitat 3.nisi parentes assumpsissent tutelam filij.& postea transiuissent ad secunda vota non peten. dari tutorem filio. nam non succedunt ei ab intestato.§.sin autem tutelam in authen.de nup.col.4.& ibi Ang.in terminis.

Limitat 4.qñ parentes transeunt ad secũda vota.l. femine. §.illud.C.de 2.nup.Quod intelligit de bonis ad filium prouentis à patre.& in aliis lucris nuptialibus. nam in his non succedunt nisi in vsufructu.Sed in bonis ipsius filij.bene succedit si ue transeat ad secunda vota.siue non.tex.est in d.§.cum ig.de non eli.2.nub.& in §.hinc nos in auth.de nup.

Limitat 5.quando mater non petiit dari curatorem ventri suo.al.l.2.§.quod si pregnans.ff.ad tertul.&Bal.in l.matres.C. illo.eod.titul.

Quid in feudo.vide in tit.de suc.feu. ver.ascendens.fol.37.

Mater excludit auum paternum.etiam in quæsitis à patre.§. consequens.de hære.ab inte.in auth.Et in auth. defuncto. C. ad tertul.Mathes.vbi s.in 12.col.& ibi Bolog.post Bal.in d.authen.defuncto.licet ratio Bal.sibi non placeat.al.etiam. Alex. 2.vol.cons.114.incipit.ser.ant quod mihi est 115.al.etiam eundem Alex. in j.volu.cons.80.incip.viso & oportune animadverso &c.all.etiam Paul.de Castr.cons.344.incip. 1.est de intellectu &c.Barb.in 4.vol.cons. 50.in 1.col.

Ascendentes excludunt omnes trãsuersales exceptis infra tribus vtrinque coniunctis illius persone.de cuius successione.ag.§.consis in auth.de hæred.ab inte.Alex.in 3. vol. cons. 23.in pr.Cor.cons.336.

Vide Cor.in 3.volu.cons.219.vbi dicit, quòd auia paterna excludit patruum.

Quid si supersunt parentes secundi vel tertij gradus. dic ꝙ si sunt æquales in gradu succedunt equaliter.Et fiunt due partes & vnam habebunt parentes ex linea paterna. siue sint plures siue vnus.Aliam habebunt parẽtes ex linea materna. siue sit vnus siue plures.Vnde si quis ab intestato decessit superstitib9 duob9 proauis.vel duab9 ꝑauis ex linea patris. & sola ꝑauia materna.e sola habebit dimidiam& alij proaui aliam dimidiam.d.§.consequens.

Fallit sm.Mathes. vbi s. in 13. col. in quæsitis ex vna linea tñ qa tunc in illis bonis succedunt tñ parentes ex illa linea. all.casum sing.secundum Bart.in d l.quod scitis.de bo.quæ liber.&Bart.in auth.itaque mortuo.C.communia de succes.& franc.de ramp.in d.l.quod scitis.Et istud sequitur. Bolog. vbi s.contra.Bal.in d.l.quod scitis.

Sed quid si extet frater vtrinque coniunctus. an succedat cum eo auus vel auia.Mathes.vbi s.in 13.co.cum seq.tenet ꝙ sic.per §.consequens.cum gl.in Auth.de hæred.ab inte.

Sed.Bolog.ibi dicit ꝙ Spec.in tit.de succes.ab inte.§.sequitur.vers. 1.format q.& non audet decidere.Et ꝙ Iac.de Bel. in §.si vero.in Auth.de hæred.ab inte. decidit de directo. contra gl.in d.§.consequens.Volens ꝙ licet.frater.vel soror. vtrinq; coniuncti concurrant cum patre & matre tamen excludunt auum & auiam & alios ascendẽtes.per illum tex.ex quo sumpta est auth.defuncto.C.ad tertul.

Host.vero in Sum.de succes.ab inte.§.sic vidisti.& Bal.in d. auth.defuncto.tenent ꝙ imo admittantur omnes simul.& sic cum gl.in d.§.consequens.

Et propterea dicit.Bolog.istum passum.non esse ita apertũ vt dicit Mathes. vnde ipse attingendo medulam. dicit ꝙ fratres vtrinque coniuncti admittuntur cum ascendentib. al.gl.

in d.a:

Universidad de Deusto Biblioteca

in d.auth.defuncto. Et ita vult Alex.in 3.volu.conſ.86. Et alia multa.vide per eum.vbi ſubiungit, q̃ filij fratrum admittuntur cum aſcendentibus & patruus fratribus defuncti. all.text. in §.hoc itaque.in auth.vt frat.filij.col.9. & ita vult Bened.in conſ.27. Secus autem in pronepotibus.gl.in authen.poſt fratres.de leg.hæred.Matheſ.vbi s̃.in 16.col.

Quid de fratrib. vel ſororib. coniunctis ex vno latere tantum, an admittan.cum aſcendentib. Matheſ.vbi s̃.col.14.in fi. dicit q̃ non.per d.§.conſequens.& ibi Bolog.dicit hoc probari in §.ſi vero.c.ti.& in d.auth.defuncto.& ibi Bal.& Ange.in auth.de non elig.2.nub.col.1.Alleg.tamen in contrarium caſum in l.ſi quis vel ſi qua. C. ad Tertul. vbi dicitur q̃ frater etiam ex vno latere tantum coniunctus, admittitur cum matre, ſed dicit q̃ ille tex.eſt correctus per iura ſitã.

Quid autem ſi ſit pater & auus, & frater vtrinque coniunctus defuncti,& pater repudiat cui accreſcat,an fratri an auo. Matheſ.vbi s̃.col.16.dicit q̃ auus admittetur cum fratre,quia paria ſunt repudiare & mortuum eſſe.vel nunquam fuiſſe.ar. l.1.C.quando non peten.par.& per alia quæ all.

Mater tranſiens ad ſecunda vota,ſi habeat ſolum filium illi ſuccedit ab inteſtato pleno iure,etiam ſi viuente filio tranſiuit ad ſecunda vota.l.femine.in fi.C.de ſec.nupt. Matheſ.vbi s̃.col.17.vbi dicit hoc verum, licet gl.paruula ſentiat contrarium.in auth.ex teſtamento.C.de ſec.nup.quam reprobat ibi Bar.dicens pluries contrarium conſuluiſſe.

Si autem mater habet plures filios ex eodem mr̃io,ſi tranſeat ad ſecunda vota,ſuccedit filio,quantum ad bona filio quę ſira aliunde quam ex ſubſtantia paterna,etiam pleno iure.illorum autem bonorum quę ex ſubſtantia paterna prouenieſſent habebit ſolum vſumfructum,vt in aut.de nup.§.ſin autem inteſtatus.col.4.ita Math.vbi s̃.Et ita tenet Bened.d.conſ.27.

Limitat ibi Bolog.niſi filius conſenſiſſet matri in tranſeundo ad ſecunda vota,quia tunc ſuccederet etiam in proprietate.in omnib.bonisvndecunque prouenientibus.all.gl.ſing.in §.hæc conſtitutionibus,&c. vbi tamen hoc non probatur,ſc. in illa gl.in ver.copulantur.

Limitat 2.Bolog.Niſi omnes filij præmorerentur matri ſine deſcendentibus.nam tunc mater ſuccederet eis in omnib. bonis,vndecunque prouenientibus,etiam quo ad proprietatem.all.tex.in §.hoc autem.in d.auth.de non elig.2.nub.& ibi Ang.& Bal.in auth.ex teſtamento.C.de ſec.nupt.

Sed quid ſi vr̃s teſta.& mr̃i ſolum relinquit leg.extraneum vero inſtituit.vide Matheſ.in 19.col. tenentem q̃ proprietas ad matrem reuertatur,ſed Bolog.tenet contrarium.

Quid ſi mater habens duas filias ſucceſſit vni, cum altera ſuperſtite.an tranſeundo ad 2.vota, priuetur illa proprietate. tex.eſt q̃ ſic,in §.ſi quis autem inteſtatus. in auth. de nupt.ita Matheſ.vbi s̃.in 18.col.pro quo dicit bene facere text.in aut. de nupt.§.ſi vero expectet.ibi & proprietas,&c.

Quid de bonis aui ad filium prouen.an mater tranſeundo ad 2.vota,priue.illorũ proprietate.Matheſ.vbi s̃.tenet q̃ non.

An autem in patre tranſeunte ad 2. vota, locum habeant, quæ in matre dicta ſunt. Math.vbi s̃.in 20.col.tenet q̃ ſic.all. gl.& Bar.in l.femine.C.de ſec.nup.& alia multa. Et Bolog.ibi al.Old.conſ.33.inc.quidam habuit vxorem.& Lud.conſ.184. Et Are.conſ.72.verſ.2.ratio prin.vide in verſ.mater tranſiens ad 2.vota.§.21.

Tranſiens ad 2. vota operatur priuationem proprietatis tantum,& eorum bonorum tantum quæ à marito tranſeun. peruenerunt ad eum de cuius ſucceſſione ag. non autem bonorum ipſius mortui.Matheſ.vbi s̃.in 21.col.per no.per Bar. in auth.ex teſtõ.C.de ſec.nup.& per s̃.dicta in verſ.aſcendentes ſuccedunt.ibi limitat 4. Et ſubdit ibi Bologn.hanc eſſe rationem, quia per illum trãſitum afficitur principaliter anima &memoria mariti præmortui & non aliorum aſcendentium. §.proſpeximus.in auth.de non eli.2.nub.& §.ſoluto. in auth. de nupt. Et ideo nimirum ſi non priuatur proprietate bonorum alterius,quam mariti ſui.adde Ludo.Rom.conſi.279.& conſ.405.in fi.Et in ipſa materia quotidiana,Bolog.vbi s̃.tradit hanc concl. q̃ prædicta procedunt. Si ſupereſt alius filius, vel filia,alias autem coniugunt ſuperſtes, habebit etiam proprietatem bonorum coniugis præmortui,peruentorum ad filium.l.2.§.pen.C.de ſec.nup.l.mater.C.ad tertul. & d.auth.ex teſtamento.C.de ſec.nup.al.Paul.de caſt.in terminis cõſ.199. incip.ſi teſtator habens.col.vlt.alias incip.in caſu præſenti.Et Io.de Ana.in conſ.101.& Pe.de anc.conſ.271.inci.vt.mulier. quod mihi eſt 278.incip.præmittam caſus indubitatos.alleg. etiam Alex.in l.adoptiuum.§.patronum.col.2.ff.de in ius vo. & ita vult Alex.in 4.vol.conſ.68.ibi propterea expedit.

Faciunt quæ dixi in tractat.ſtatu. ſub rub.muliere præmoriente.quæſtio.11.in fin.

Non tñ poterit talis vſusfructus alienari.Bened.conſ.46.

Matre mortua relicto infante, qui in ætate infantili moritur præfertur auus maternus auo paterno in dote. Bald. in 2. part.conſ.106.

De materia vide Bar.in conſil.18.vbi ponit,an auia paterna præferatur in bonis paternis auiæ maternæ,& econuerſo.

In bonis à patre deſcendentibus,auus & auia materna præferuntur fratribus conſanguineis tñ.Bal.in 2.par.conſ.112.

Et paternus auus præfertur auo materno in bonis à ſe vel filio prouentis,&econtra.Cor.conſ.286.ver.& licet ignorem. all.multas auctoritates ad hoc Lud.Rom. conſ.40. Guid.pa. conſ.50.Tamen ipſe Cor.tenet contrarium,concludens q̃ æqualiter ſuccedant non habita illa diſtinct.vnde bona prouenerint. Et ita etiam tenet poſt d.Bened.Capr.in 3.vol.conſ.7. & ita tenet Bened.in conſ.34.& Cor.in 4.vol.conſ.265.

Quid ſi decedat infans hæred.non adita ſuperſtite matre & alio fratre etiam infante,an mater excludatur. Barb.latiſſime in 3.vol.conſ.60.in 3.dub.tenet quòd ſic.

Parentes naturales tantum, ſi liberos ex damnato coitu habuerint,nullo modo eis ſuccedere poſſunt.§.fi.in auth.qui. mod.nat.effi.ſui.probatur in auth.ex complexu.de inceſt.nu. & in l.ſi ſpurius.ff.vnde cogna.& ita vult Matheſ.vbi s̃.in 22. col.& ibi Bolog.qui etiam all.Azo.in ſum.de leg.hæredib.& Bar.in l.fi.col.1.ff.de his quib.vt indi. & in l.ſi quis ſub conditione.circa med.ff.de teſta.tu.& in l.1.in fi.prin. ff.de contrab.& Bal.in authen.licet. C.de nat.lib.& Alex.in 2.vol.conſ. 148.incipi.ſi ſtat.dicit,q̃ muliere. quod mihi eſt 150. Ample Calca.in conſ.38.& ſeq. Bened.conſ.1.ample in conſ.108.& conſ.136.

Parentes autem naturales tantum,qui habuerunt filios ex coitu non damnato ab aliqua l.temporali,ſuccedunt filiis.inſti.ad tertul.§.fi.& inſti.de ſuc.cog.§.vulgo.& l.ſi ſpurius.cum ſimil. ff.vnde cog. Siue mater ſit illuſtris,ſiue non.licet gl. dicat contrarium,& male.inſtit.ad tertul.§.fin. & hoc in matre, quæ ſuccedit filio non nato ex coitu damnato. vt etiam volunt Matheſ.& Bolog.in 23.col.

Quid in patre & aliis aſcendentibus per lineam paternam naturalibus,dic q̃ aut pater eſt incertus,vt quando mulier eſt publica meretrix,& tunc non poteſt ſuccedere.§.vulgo.inſti. de ſucceſſ.cog.

Aut eſt ortus ea certitudine, quæ poteſt communiter haberi.l.lucius.ff.de condit.& dem. & tunc eo modo quo filius poteſt ſuccedere patri,ita & econtra. ita Matheſ.vbi s̃.col.24. all.§.1.inſtit.de ſerui.cog.& §.in quibus enim caſibus.in auth. quib.mod.na.effi.ſui.

Si aliquis ſolutus habuit filium ex concubina ſoluta,& poſt accepit vxorem,& ex ea habuit filium,an talis pater ſuccedat filio naturali,ſi ſuperuiuat filius legitimus, vel vxor. Matheſ. in 2 s̃.col. dicit quòd non. de quo tamen vide latius per Bolog.ibi.

Si deceſſit filius naturalis tantum ab inteſtato ſuperſtite patre & matre,& non ſuperſtite vxore legitima.nec aliquo filio legitimo & naturali patri,mater, ſcilicet concubina, ſuccedit filio in x.vnciis.§.fin.inſtitu.ad tertul.pater autem ſuccedit in duabus.d.§.in quibus enim caſibus.

Pater adoptiuus,qui non habet filium in poteſtate,non ſuccedit ei ab inteſtato. Matheſ.vbi s̃. in 26.col.cum ſequent.& ibi Bolog.

Secus in patre adoptiuo habente filium in poteſtate. vt ibi per eos.

Et ibi ponunt quid de patre arrogatore.

An coniuncti per damnatum coitum excludantur ſicut excluduntur filij & parentes? Bened.in conſ.1.tenet notab.q̃ ſic.& in conſ.108.& conſ.136. P.Andora.

Tranſuerſales videliet fratres vtrinque coniuncti,& filij fratrum vtrinque coniunctorum vocantur ad ſucceſſionem in ſtirpes,& non in capita.§.reliquum.in authen.de hæred.ab inteſt.auth.poſt fratres.C.de ſuis & leg.

Limita vt per Bened.in conſ.21.col.vlt.& conſ.104.

Et vide pulchram q.per Bal.in auth.ceſſante. C.de leg.hær.

Et vide Ang.§.cum filius.inſti.de hæred.quæ ab inteſt.

Et adeo ſuccedunt nepotes cum patruo,q̃ etiam ſi extaret ſtatutum,q̃ agnati ſuccedant,prout ſunt proximiores,nihilominus admitteretur filius fratris cum patruo ſuo.ita Bolog.vbi s̃.col.31.alleg.text.cum gloſ.in l.cum ita.§.in fideicommiſſo. de legat.2. & Bal.in conſil.incip.quidam deceſſit.alleg.etiam Alexand.in 1.volum.conſil.87.mihi 88.repetito 137. addo Alexand.in 3.volum.conſil.26. & Decium conſil.79. Cor.in conſil.331.& in 2.volum.conſ.115. Bolog.in conſ.17.in fin.

Universidad de Deusto Biblioteca

Alexand.consil.vltim.libr.5.vbi videtur tenere contrarium.

Tu autem in materia.an nepos succedat.cum patruo. tam in feudalibus quam allodialibus.vide quæ latius dixi.in trac. feudorum.in rub.de succ.feu.ver.nepos ex filio.fo.32.& seq.

Vide etiam Bar.in cons.173.& Bal. in 1. parte. consil.395. & in 4.parte.cons.16.

Et in materia an & quando filius succedat loco patris,vide Ang.in §.cum filius inst.de hæred.quæ ab inte. P.Andora.

Si nullus extat frater vtrinque coniunctus, vocantur, soli filij fratrum vtrinque coniunctorum. & excluduntur fratres ex vno latere tantũ coniuncti.§.reliquum.ver.itẽ consequẽs. in auth.de hære.ab inte.Mathes.vbi ꝛ.in 34.col.& ibi. Bolog. qui etiam al.auth.post fratres.C.de leg.hæred.addo Bal.in authen.cessante in fi.eo.tit.

In bonis tamen à patre prouẽtis frater ex latere patris prefertur.Et in bonis à matre prouentis præfertur frater vterinꝰ. l.de emancipatis.vers.exceptis maternis.C.de leg.hæred.quẽ tex.al.Bolog.vbi ꝛ.& idem vult ipse Mathes.in col.37. idem vult Ias.in l.ex facto.in 20.col.ff.de vul.& pup.Cor.in 4. vol. cons.311.Ludo.Rom.cons.40. Angel.in §.si plures. instit.de leg.ag.succes.

Quid si vnus habet duos filios ex 1.vxore.& duos ex 2.eos instituit & inuicem substituit &vnus repudiauit.an accresset vtrinque coniuncto. an omnibus. vide in ver. substi. §. Vbi concludo quòd omnibus.

Vide notabiliter Bolog.in consil. 69. in 3.col.vbi tenet ꝙ tex.in d.ver.exceptis qui extenditur.ad filios fratrum non habet locum in aliis transuersalibus.

Vtrum frater consang.tantum.præferatur.fratri vterino in bonis,q̃ ad defunctum peruenerunt ab auo vel auia paternis, & quid econtra.an frater vterinus præferatur.fratri consang. in bonis prouentis ab auo vel auia maternis.Mathes.vbi ꝛ.in 38.col.determinat quòd sic.& ibi Bolog.

An autem frater consang.præferatur. fratri vterino in bonis quę ad defunctũ peruenerunt à transuersalib.sibi coniunctis ex linea paterna tm̃.vt à patruo vel amita vel ex fratre cõsang.mortuo.Mathes.vbi ꝛ.tenet ꝙ non. qa hoc non est iure cautum.Et ibi hoc etiam tenet Bolog.vide per eos.

Quid in patruis an vtrinque coniunctus præferatur. vide Bal.in 5.part.cons.90.vbi tenet ꝙ non. vide etiam Alex.in 5. vol.con.166.vbi dicit.ꝙ quando succeditur.ex linea transuersali alteri quam fratri vel patruo. non attenditur.duplex vinculum.sed prior gradus.

Clerico ab intestato succedunt agnati & cognati. in bonis patrimonialibus.Math.& Bolog.in 42.&43.col.&ibi Bolog. dicit.idem esse.in bonis ex industria quæsitis c.relatum §. cæterum & c.quia nos.extra de testa.& ibi doct.& c.cum in officiis eo.tit.Bal.in l.sacrosancte.C.de episc.& cler.

An fratres minores, vel alij mendicantes, succedant ab intestato.vide in ver.frater.

Fratres ex coitu damnato nati.sibi inuicem non succedunt Mathes.in col. 50.in fi.Et subdit ibi Bolog. ꝙ nõ possunt se in testõ hæredes instituere.al.Odofr.Ray.& Cy.in l.fi.C.de nat. lib. vbi dicũt ꝙ si quis habet nepotẽ legitimum. & naturalẽ. ex filio spurio nõ põt auus relinquere huic nepoti. all. ẽt ad hoc.Bal.in l.gallus §.quidam recte in antepe.col.ff.de li.&posthu.& Alex.in 3.vol.cons.75.incip.vtrum nepotes.quod mihi est.74.& de hoc.articulo an nepoti ex spurio relinqui possit vide in ver.Spurius.Et ꝙ tales fratres ex damnato coitu nõ succedant vide Bened.cons. 1.& cons. 108.& cons. 136.

Et in materia quomodo transuersales naturales sibi succedant.Vide Ang.in §.vulgo quæsitos.de succe.cogꝝ.

Si pater meus,antequam duceret vxorem.habuit filium ex concubina.Ego illi meo fratri naturali.succedere nõ potero. nec ipse mihi.quia non sum illi agnatꝰ.gl.in §. per adoptionẽ. insti.de leg.ag.succ.& ita vult Math.in 51.col. vbi pro hoc dicit esse casum in auth.qui.mo.na.ef.sui.§.filium vero.col.7.& ibi hoc sequitur.Bolog.qui dicit.istud probari.ex no.in l.fi.C. de nat.lib.

Fratres vterini excludunt patruum Cor.in 4.vol.con.234. vers.tamen.hoc non ob.

Idem si quis habuit filium naturalem ex vna concubina.& ista defuncta habuit alium ex alia. quia isti filij. sibi inuicẽ nõ succedũt.ita Mathe.in 52.col.al.gl.no.i l.hac parte.ff.vñ cog.

Fallit.in natis in seruitute.postea manumiss qui sibi inuicẽ succedunt vt volunt ibi.Math.& Bolog.p §.1.inst.de sui.cog.

Fratres ex linea materna.tm̃.siue oẽs sint naturales.siue vnus naturalis tm̃ & alij legitimi.sibi inuicem succedũt.inst.de suc.cog.§.vlt.& l.hac parte. & l.si spurius.ff.vñ cog.ita Math. in col.54.& ibi sequitur.Bolog.

Limita nisi aliquis esset inimicꝰ fratris defuncti quia excluditur.ita mirabiliter hypo.in l.1.§.præterea.in 10.col.ff.de q.

Pone beata fuit concubina titij ex quo genuit seium Mortuo titio fuit concubina meuij.ex quo.genuit petrum & martinũ.Moritur martinus superstite petro.patre & matre. & dicto seio,qualiter ei succedatur. rñdet.Math. vbi ꝛ. ꝙ pr̃ nr̃alis succedet in duabꝰ vntiis tm̃.§.quibus.in auth.qui.mo.na. effi. sui.in reliquis autem 10. vntiis. succedẽt equaliter mr̃ & frater. vtrinq; coniũctus.§.si vero.cum ascẽdentibꝰ.in auth.de hære. ab inte.seius aũt frater vterinus.tm̃.excludet.d.§.reliquũ.& ita sequit̃.Bolog.qui.ex hoc.colligit ampliationẽ ad auth. defuncto ad tertul. vt procedat. etiam in ascendentibus & descendentibus naturalib.tantum scilicet de iure ciuili quo cõcubinatus permittebatur.vt ibi per eum.

Filij fratrũ.excludũt auunculum.ita Math.col.55. vbi concludit oĩa q̃ dicũtur.in auth.de hære.ab inte.col.8. habere locum in descẽdẽtibus & ascendẽtibus & trãsuersalibꝰ tm̃ modo nalr coniunctis.ar.l.tutelas. in ver.ex nouis.ff.de cap.dim.

Et hoc sequitur. Bolog. amplians habere locum etiam in patruo defuncti.vt excludatur à filiis fratrum Ang.cons.221. etiam in patruo.contrarium.tenet.Ang.in con.37.Sed aduerte quia non tenet contrarium.sed est diuersus casus.

Etiam in feudo.vt in tit.de feu.in rub.de successione feud. vers.pro se & fratre suo. fol.39.

Soror defuncti excludit patruum.Alex.in 2.vol.cons. c.in 1.dubio.

Et filius sororis.excludit filium patrui.Alex.in 5.vol. cons. 44.in 4.col.

Filius ex sorore naturali repellitur per filium matertere.Old. cons. 153.Patruus ex vtroque parente. non excludit patruum ex vno parente tantum.Bart.in l.post consanguineos.§.agnati.ff.de suis & leg.

Idem dicunt.in filiis adoptiuis.quoniam excludent patruũ & amitam defuncti.vt ibi per eos.

Vxor succedit viro.& econtra.demum deficientibus.agnatis & cognatis.vsque ad 10.gradum l.1.C.vnde.vir.& vx.&§. nullam.insti.de hæred.ab insti.

Non tamen haberet locum.in sponso & sponsa. de futuro. Sed per verba de præsenti.sic secundum.Bal.in l.certum.C.vn de leg.& in d.l.1.C.vnde vir.& vx.

Multominus locum haberet.d.l.1.Vnde vir & vx.inter cõcubinarios. secundum gl. sing in §.consideremus.in auth. de trien.& semis.& ita vult Ludo.Ro.in d.l.1.vnde vir & vx.

Limita dictã materiã.nisi vxor esset pauper &sine dote.maritus aũt est diues qa si nõ supersunt liberi nec ascẽdẽtes.vxor succedit in 4.part.vt habet in auth.præterea.C.vñ vir &vx.& in terminis per Math.in 59.col.& ibi Bolog.vbi hoc ampliat vt vxor habeat illã 4. partẽ ẽt ex testõ.vbi d̃t.ita esse cõem.op. in d.auth.p̃terea.& ip̃e adduc. aliqua. i p̃riũ.qbꝰ optĩe rñdet.

Quod dixi ex testamento,&c. limita nisi maritus expresse aliud ꝓhibeat.Bolog.ĩ 65.col.post Bal.& Sal.ĩ d.auth.p̃terea.

Et istud ꝓcedit ẽt si marito supersint filj ex alia vxore.Nam tũc si sunt tres filij aut pauciores.succedit vxor ĩ 4.part. Si aũt sunt plures succedit ĩ virili ꝓ num.psonarũ. §.qa vero.ĩ auth. vt lic.ma.& auię.Math.ĩ 61.col.&ibi Bolog.vbi d̃t.ꝙ ista ꝓcl.ẽ fundata.ĩ d.auth.p̃terea.& ibi doc.& ꝙ de hoc.nemo dubitat.

Si aũt supsint filij.ex eadẽ vxore.tũc ista vxor nõ efficit hæres viro.Sed solum potest agere.cõdictione ex lege.ad petẽ vsumfructum 4. partis bonorum mariti si sunt tres filij. vel pauciores.vel virilis partis si sunt plures.d.§.quia vero.& ita. Mathes.in 62.col.Et ibi Bolog. P.Andora.

Quid autem si mulier pauper. dedit aliquam & modicam dotem.an habeant locum præmissa.Vide.Math.in 64. col. & ibi Bolog.Cor.ample.in 3.vol.con.249.Barb.in 4.vol.ꝓs.74.

An dicta in vxore paupere. locum habeant in marito paupere volente vxori succedere.Math.in d.col.64.& ibi Bolog. tenent quòd sic.Bal.in l.licet.C.de iure.do.

Quid si tempore mortis mariti vxor esset pauper. deinde effecta fuit dives an habeat locum decis.d.auth.præterea.Decius decidit notabiliter quòd sic.in cons.24.

Sed quid si maritus donauit bona sua.an vxor possit petere reuocationem.pro sua 4.Cor.in 2.vol.cons. 178.tenet ꝙ nõ.

Valet consue. quòd vxor succedat viro etiam extantibus filiis.Rota.in nouis decis. 18.

Multa subtilia in materia, an vxor excludat fiscum. vide per Cor.in 4.vol.cons.pen. P.Andora.

Ab intestato an perdatur hæreditas,si adeatur ex testamento inutili.vide Bald.in 1.part.consil.340. & est materia l.clodius.ff.de acq.hær.

Causa testati facit cessare causam intestati. l. quandiu. ff.de

Universidad de Deusto
Biblioteca

acq.hær.Alex.in 1.vol.conſ.91.& conſ.121.Cor. ſæpe. maxime.in conſ.49.in 1.col all.Lantequam C.communia de ſucc. &i.quamdiu.C.qui admitti.l.hæres inſtituta.&ibi Alex.de impu.& al.ſubſt.Guido Pape.conſ.6.Limita per tex.in auth.hoc inter liberos §.ſi quis autem & ibi Alex.in prin.de teſta.

Limita niſi aliter appareat de vol.defuncti.Iaſ.in l. quidam teſtamento in 1.no.ff.de vul.& pup.

An autem poſſit quis decedere pro parte teſtatus.& ꝑ parte inteſtatus.Cor.notabiliter.in 3.vol.conſ.85.tenet.ꝙ ſic qñ non ſucceditur ſecundum regulas iuris ſed irregulariter vt in filio habente peculium caſtrenſe vel quaſi.& alia bona aduentitia.de quo etiam vide notabiliter Bal.in l.j.col.3.& 4.C. de ſecundis nup. P.Andora.

Hæreditatis repudiatio. tacita. an & quomodo inducatur. vide aliquid per Cor.in 2.vol.conſ.202.

An repudiatio hæreditatis.poſſit reuocari.vide Ang.in §.fi. in gl.deſtina.inſti.de hære.qual.& dif.

Repudiatio.ſimpliciter facta.intelligitur.ſc.omni iure tam ex teſtamento.quam ab inteſtato.gl.ſing.in l. 1.§.ſed videñ.ff. de ſuc.edic.Bal.in l.j.ver.ſuſtinen gl.dic.C.quando non petẽ. par.Imo.in c quamuis de pac.in 6.

Sed Bal.in l.ſi.ver.venio ad ſecundam.q.principalem.C.de pac.&in l.pactum.in 3.q.C.de colla.Tenet quòd ſolum intelligitur ab inteſtato non autem ex teſtamento.

Vide Alex.in l.ſtip.hoc modo concepta.ff.de verb.obl.

Vide etiam quæ dixi.in ver.pactum.§. 50.

Repudiatio p̃t reuocari.l.ſi.C.de rep.hæ. de quo vide Ale.ibi.

Repudiatio filij nocet nepoti.Bart.& doct.in l. 1.in prin.C. de his qui ante aper.tab.

Sed Bart.& Ang.tenent contrarium.in l. 1.§.qui ſint.ſi quis omiſ.cauſa teſta.quem §.legit.cum §.prætermittere. P.And.

Hæreditatis.aditio.Non inducitur.p actus qui pietatis cau cauſa fiunt Bart. in l. gerit in 30. pr. art.ff.de acq.hær.Paul.de Caſtr.in 2.vol.conſ.4.

Hæreditas aditur 4.modis.ſ.per actum acquiſitiuum.per actum tranſlatatum in alterum per actum poſſeſſiuum. & verbo.Bal.notabiliter.in 1.parte.conſ.91.incip.ſuper eo.Fac.qd̃ vult Rudo.Ro.in conſ.247.Vide Alex.in 3.vol.conſ.32.

In dubio non præſummitur.quis adire.Bal.in d.con.91.Iaſ. in l.1.in 19. col.ff.de vul.& pup.vbi dicit.ꝙ in dubio hæreditas.non præſummitur.adita.fac.quod vult Ang. conſ.173.& ita vult.Lud.Ro.conſ.154.in contrarium fac.quod vult Lud. Ro.conſ.247.vbi dicit.ꝙ tenens rem hæreditariam.in du.preſumitur adiuiſſe.

Fac.quod vult Ludo.Ro.conſ.224.verſ.2.quia deffic.

Quid ſi hæres aliquid recipiat quod debeatur.cauſa conditionis implende.an videatur adire? Vide Iaſ.in l.3.§.ſi liber.in 3.col.ff.de cond.cauſa.da.

Hæreditatis aditio fit per ſolutionem.l.2.& ibi doct.maxime Iaſ.C.de iure delib.Matheſ.no.35.

Hæreditatis aditio an inducatur. per conſtitutionem procuratoris. ad mouen̄ actiones hæreditarias. Vide Bald. in 5. parte.conſ.172.

Hæreditas non aditur nec repudiatur per procuratorem. generalem.Barb.in 2.vol.conſ.18.in 11.col.Alex.in 5.vol.ꝑ.176.in 1.col.Cor.conſ.347.in 2.col.verſ.& propterea. calca. conſ.76.in 3.col.

Fallit in principe qui poteſt adire per procuratorem.Barb. 2.vol.conſ.20.col.9. Iaſ.in l. 1.col.j.in 4.no.ff.de of.proc.ceſ.

An hæreditatis aditio inſolidum facta. ab eo qui pro parte tñ hæres erat.valeat?vide Dec.conſ.14.& conſ.127.circa fi.

Qui ſemel fuit hæres non poteſt deſinere eſſe hæres.l. & ſi ſine.§.ſed quod pap.ff.de mino.Iaſ.in l.2.in pr.com.C.de pac. & in l.ſi maior.C.de repud.hered.vbi ponit fallentias.vide ibi per eum.Alex.in 3.vol.conſ.32.in fi. nabetur aliquid per Bal. in 2.parte.conſ.55.l.in ſubſt.& ibi doct.ff.de vulg.& pup.

Hæreditatis aditio ex capite inſtitutionis facta non operatur.aditionem ex ſubſtitut. ita notabiliter Alex. in 2. volum. conſ.188.ibi fortius dico.

Faciunt no.per Alex.in 4.vol.conſ. 1.in 2.col.in fi.vbi dicit. ꝙ ſi actus eſt nullus ex capite quo factus fuit. non ſuſtinetur. ex alio capite.Et qui repudiat ex teſtamento non poteſt ab inteſtato venire. ſubtiliter Cor.in conſ.88.

Amplia etiam ſi ſit clan.prout melius de iure poteſt.Phi.in c.1.de poſtul.præla.in 6.

Ignorans ex qua cauſa ſibi deferatur.hæreditas nō dicitur adiuiſſe Alex.in 5.vol.conſ.176.in 1.col. phi. vbi ſ.text.in l.ſi is ad quem.ff.de acq.hær.

Limita vt per Ang.cōſ.183.Et Lud.Ro.cōſ.235.ī 5.dubio.

Pater admin. filij, præſumitur adiuiſſe hæreditatem matris dicti filij.Cor.in conſ.165.& ꝙ non ſoluendo dotem præſumatur.adiuiſſe.vide Cor.in 4.volu.conſ.312.verſ. his tamen. Bal.in l.dos à patre.C.ſol.mat.

Et in materia,an pater vel mater poſſiden.præſumatur adiuiſſe pro filio.vide not.Barb.in 3.vol.conſ.5.& in 4.vol.conſ. 41.col.8.Cor.in 4.vol.conſ.312.Cur.iun.conſ.10.col.vlt.

Per aditionem hæreditatis confunduntur actiones. niſi hęres conficiat inuentarium.Barb.in 4.vol.conſ.52.col.10. Vide notabiliter ſonz.in l.deb.in fi.C.de pac.

Hæreditatis aditio non poteſt conditionaliter fieri.Barb.in 4.vol.conſ.73.in 7.col.

Hæreditatis.aditio.fit per illum qui donat afferen. ſe hæredem.Cor.in 4.vol.conſ.254.Fac.quod vult Ang.in conſ.173. vbi dicit.ꝙ qui reliquit in vlt.vol. aliquid hæreditatis ad eum deuolute eo ipſo videtur adire.

Hæreditatis.aditio poteſt fieri pendente iud.Angel. in §.actionum.in 36.col.in prin.de actio.

Hæreditatis aditio non inducitur.ex eo ꝙ fiat pax.de morte defuncti.Bar.in l.pro hærede §.fi.ff.de acq.hær.& in l.penu. ff.de ſepul.vio.ita dicit Bertach.in ver.pax.qualiter.§.11.

Tu dic.quod Bart.in d.§.fi.tenet contrarium. P.Andora.

Hæreditas.In codicillis non datur neque adimitur. de quo vide ſ.in ver.codicillus.§.

Hæreditatis. emptor. Non cogitur creditoribus hæreditariis reſpondere.Iaſ.in l.2.in prin.C.de pac.vbi vide ſonz.

Hæreditaris emptor.non poteſt vendicare ſingulas res niſi probet de traditione.Bal.in 1.part.conſ.153.

Vend.hæreditatis.hæredem non liberat.l.2.C.de lega.

Quid ſi hæres antequam vendat hæreditatem. ſoluat aliqua debita hæreditaria.vel legata.an poterit ab emptore recuperare.Alex.tenet ꝙ ſic,ꝺ Paul.de caſt.ibi in d.l.2.C.de lega.

An aũt veniant res añ vendite vel pretiũ.Cor.ꝺl.14.vol.3.

Hæreditatis.tranſmiſſio.fit tribus modis.Iaſ.in l.1.in 8.col. ff.de vulg.& pup.

Hæreditas matris non adita non tranſmittitur. Cor. conſ. 87.& conſ.146.verſ.his tamen non ob.& in conſ.165.in pr. Etiam in patrem.Cor.2.vol.conſ.242.col.3.& in 3.vol.conſ. 42.in 5.dubio Bolog.in conſ.32.in 1.& 2.col.

Pater autem capit talem hereditatem iure patrio.Cor.conſ. 275.fac.quod vult in 4.vol.conſ.312.

Hæreditas patris tranſmittitur, etiam non adita iure ſuitatis Cor.in conſ.182.in fi.& in 3.vol.conſ.7.in fi. Bened.ſæpe maxime.in conſ.24.vbi ampliat etiam ingredien.monaſteriũ. Bar.in 3.vol.conſ.60.in 7.col.Ang.conſ.287.Lud.Ro.conſil. 58. Quid in infante.vide Barb.in d.conſil.60.in 9.col.& ſeq. Ang.conſ.241

Hæreditas fratris non adita non tranſmittitur. l. vnica. §. in nouiſſimo.C.de ca.toll.l.quoniam ſororem. C.de iu.del.& l.emancipata.C.qui admi.Bened.conſ.28.Ang.cōſ.124.in pr.

Ius tamen petendi reſtitutionem in inte.aduerſus aditionē non factam tranſmittitur.vt j̃.in ver.hæres.§.27. P.Andora.

Hæreditatis.petitio.Non datur regulariter.contra ti.poſſidentem.l.regulariter.ff.de peti.hær.l.2.&l.hæred.C.eo.& l.hęred.C.in qui.cau.ceſſ.lon.tem.præſcr.Alex.in 5.vol.con.73.& con.184.De quo vide late Iaſ.in §.actionum in 36.col.inſt.de actio.& in l. 1.in 4.col.C.de inof.te.Addo Bal.in 5.part. conſ. 134.Alex.in 3.volu.conſ.83.& in 5.volu.conſ.186.Cor.in 4. vol.conſ.278.Ang.conſ.161.

Limitat Iaſon poſt alios in locis prællegatis multipliciter & inter alias limitationes. No.iſtas videlicet.quia fallit ſi titulus habeatur ab eo.qui.potuiſſet petitione hęreditatis. conueniri.Ita Bar.in l.cogi.circa fi.C.de peti.hæred.Et Paul.de Caſt. in l.ſi.C.de edic.di.adr.tol.Et ſubdit Iaſ.in d.§.actionum in 38. col.quòd non eſſet ponere os in cælum. tenere quòd ille qui alienauit poſſit conueniri petitione hæreditatis vide ibi p eũ.

Alia limitat. eſt, vt non habeat locum. quando titulus habitus fuit poſt mortem defuncti. Sed ipſe Iaſ.in locis præall. eam reprobare videtur.

Iſtam tamen limitationem.dicit.ſing.Bal.in d.l.ſi.ī 9.& 11. op.& dicit.mirari.quòd doct.in hoc non aduerterint.Et hanc limitationem.ample ſequitur.Barb.in 2.volu.conſil.65. Cor. conſ.207.verſ.omitto.

Addo quòd Alex.in 5.vol.conſ. 73. reprobat opinionem. Bal.& ſic tener idem quòd Iaſ.licet Iaſon eum non alleget. & idem vult in eo.vol.conſ.184.& conſ.186.

Limita niſi bona de quibus ag.eſſent litigioſa.quia tunc datur.peti.hæreditatis contra tit.poſſidentem. Cor. conſ. 207. verſ.ſed ad hoc.

Dicit etiam ibi Cor.quòd ſi venditur.ius. non poteſt emptor prætendere titulum.

Universidad de Deusto Biblioteca

Limita quoque nisi titulus supeueniens ortum habeat ab eo in quem antea possessor alienauerat. Ludo. sing. 340.

Limitat. ēt nisi titul⁹ mala fide ꝓcuret. vt vult ī terminis Lu. Ro. in ꝯs. 424. & idē in effectu vult Ias. in d. §. actionum. in 39. col. licet de ludo. nullam faciat mentionem. P. Andora.

Petitione hæreditatis. agi nō pōt. ꝓ re quæ fuit p hæredem possessa. Alex. in 5. vol. cons. 185. al. gl. magnā. in c. 1. de ꝯse. in 6. & Bar. post gl. in l. nec. interest. ff. de fideic. hæred. peti. & alia multa. Et subdit ibi Alex. quòd tunc est ageñ ad nudam & meram restitutionem possessionis.

Et ad istud q̄ peti. hæred nō de¹. ꝓ re quæ fuit possessa vide Ias. in d. §. actionū. in 41. col. cū seq. & in l. cius. in 21. col. ff. si cer. pe. & in l. 1. §. veteres. in 6. col. ff. de acq. pos. & ī l. vt rñsum. C. de transa. & Alex. in 5. vol. cons. 183. vers. sed præmiss. non ob. Ang. in d. §. actionum. in vlt. col.

Vide tñ Ant. de Bu. ī cons. 63. vbi defendit libellum in quo quis narrat se rem possedisse & petit pronunciari ad se pertinere iure hæreditario. Fac. qđ vult Bal. in 3. part. cons. 12. & seq. & Ias. in d. §. actionū in 42. col. ibi aduertite etiā diligētissime.

Limita etiam vt in simili per Mathes. no. 69.

Petitio hæred. nō dat ꝓ legitima. franc. de Cur. in cons. 13. ī 3. & 4. col. de quo vide latius Ias. in d. §. actionum. in 40. col.

Petitio hæred. & rei vendicatio nō concurrūt. Bal. in l. 2. C. de peti. hæred. Alex. in 5. vol. cons. 184. & 186. Ias. in d. l. vt respōsum. C. de transact. Alex. in 3. vol. cons. 83.

Petitio hæred. non datur ei qui non adiuit. l. 1. 2. & 3. ff. co. quæ iura al. Alex. in 5. vol. cons. 176. in prin.

Conuentus petitione. hæred. pōt excludere agentem à limine iudicij. si statim opponat quo ti. possideat. Paul. de Cast. in 2. vol. cons. 143. P. Andora.

Agēs petitione hæred. an teneat. dicere q̄ agit ex testō vel ab intestato. Ias. in l. si auie in 3. col. C. de succ. edic. dicit. q̄ nō. nisi alr re⁹ nō posset deliberare an cedat vel ꝓtendat. đ quo tñ vide lati⁹ eūdē. ī §. actionū. ī 35. col. đ actio. & Alex. ī d. l. si auie.

Quibus inter. vteñ. & quibus respondeñ. sit in petitione hereditatis. Ponit Bal. in 1. part. cons. 192. & cons. 193. & Ias. in d. §. actionū. in 39. col. in fi. remissiue tamē. & ibi Ang. in 35. col.

Conuentus petitione. hæred. cogitur dicere ti.. sue pos. l. cogi. C. de peti. hæred. Ias. in d. §. actionum. in 39. col.

Alias aūt regr. non cogit. qs dicere ti. sue pos. intñ q̄ dix. sing. Bar. in l. 1. C. de conduc. & ꝓcu. p̄dio. fi. li. t 1. q̄ si rex faceret citari aliquē baronē vt oñdat iura quæ habet in castris. q̄ possidet aliogn ea sibi auferret q̄ talis citatio. est ipso iure nulla. Ias. vbi s. de quo tamen vide latius in trac. emphi. q. 88.

Remedium. l. fi. ff. de rei vend. habet locum in petitione hered. Barb. in 3. vol. cons. 36. in vlt. col. al. Bar. in d. l. fi. P. Ando.

Hæreditatis in petitione libellus sic formatur. Propono. q̄ decessit Petrus cuius hæreditas. ad me spectat. vel ex testō. vel ab intestato. & eius hæreditatem. adiui. & q̄ tp̄e eius vite & mortis tenebat & possidebat tales res. & illas in eius hæreditate. reliquit. Quas martinus sine aliquo iusto vel saltem valido ti. occupat. Quare peto pronunciari. dictā hæreditatē ad me pertinere, vel me dicti Petri hæredem declarari. Et dictum martinū ꝯdemnari. & cogi. ad mihi dimittēñ relaxañ. & restitueñ. dictas res cū fructib⁹ &c. ita dicit. Bar. in l. 3. & in l. licet minimā. ff. de peti. hæred. & in l. ex diuerso. §. 1. ff. de rei vend. cum aliis remissionibus datis per Ias. in d. §. actionum in 41. col. Alex. in 5. vol cons. 183. in prin. & cons. seq. in prin. Cor. in 3. vol. cons. 18. in prin.

Nec est necesse. in libello specificare res hæreditarias. ita dicit. Alex. post gl. in l. 1. in 4. col. ff. de eden. de quo per Ias. ibi. in 6. col. & in §. actionum in 35. col. insti. de actio.

Et nō. q̄ in tali libello non debet deduci dominium. vt vult in terminis Paul. de Castr. in 2. vol. cons. 6. Ang. in §. actionum in 36. col. de actio.

Aduerte. quia dixi in libello quare peto me declarari. hæredem. vel hæreditatem. ad me pertinere. Nam istud peteñ est vt tenent doct. allegati per Ias.

Procederet tamen libellus. si solum peterentur res hereditarie. restitui. quia eo ipso q̄ quis petit restitutionem. rerū hæreditariarū tanquā hæres. tacite videtur petere pronunciari. se hæredem. ita Bar. in d. l. ex diuerso. §. 1. Ias. in d. §. actionū in 41. col. & in §. omnium. in 24. col. inst. eo. addo Alex. in rub. C. qui admitti. Fac. quod vult Ang. cons. 250. in pr. vbi dicit. q̄ ex sequentibus determinatis. collig. intellectus præcedentiū simpliciter prolatorum & quòd ex concinf. iudicatur præcedens petitio.

Libellus aūt in ind. Quorū bonorū sic formaī. fm. Ang. Are. in §. quadrupli inst. de actio. ago ꝯ titiū q possidet talē hereditatē. & ei⁹ bona ꝓ hærede vel ꝓ possessore. vel q detinet talē rē hr̄ditariā. sci. & q̄ erat in bonis dicti sci. tp̄e ei⁹ vite & mortis. Cuius sci ego sum hæres, aut ex testō, aut ab intestato. vt agnatus ꝓximior &c. cuius hr̄ditarē adiui. verū qa hæres dēt constitui possessor. bonorū defuncti peto p vos & offiñ vr̄m. me in possessione. dicte hæred. vel talium bonorū cōstitui. vel possessionem. earum mihi traddi. & dictum detentorem condemnari ad traddeñ dictarum rerum possessionem.

Et in petitione. rerū hæreditariarū suffic. intētare remediū. l. fi. C. de edic. di. adr. tol. Vel dicas sic. dico q̄ titi⁹ me hæredem instituit. in suo testō. qđ exhibeo. nō abolitum &c. Et q̄ tp̄e eius vite & mortis tenebat & possidebat multa bona. maxime talia & talia. quare peto me induci in corporalem possessionē dictorum bonorum. & quemlibet contradictorem. condemnari. ad dimitteñ id quod detinet. &c. ita Ang. vbi s.

Quæ veniāt in hac peti. hæred. vide p Ias. in d. §. actionū. in 40. col. & in 41. col. ponit remissiue. nūqd feudū. vel emphyteos ī petitionis hæred. & remissiue posui. ī trac. feu. ī rub. de alien. feud. in vers. testari. fol. 50. Ibi nunquid autem feud. & est communis conclu. quòd sic.

Imo. đr. Gul. de cu in l. fi. C. de edic. di. adr. tol. vt refert & sequit. Io. And. in add. ad spec. in ti. de testa. §. pe. ꝓpe fi. q̄ si ille q regr nō succedit in feudo. hæres scribat. vt pura filia. q̄uiuilo min⁹ si intētet bñficiū. d. l. fi. mittet. in possessionem. ēt feudalium c. 2. si de feu. fue. contro. & ibi dicūt Iser. & Card. Alex. q̄ agnati in hoc iud. non sunt idonei contradictores. P. Andora.

Hæresis crimē est mere ecclesiasticū: ita q̄ iudex laicus non potest se intromittere ad cognoscendum de illo. Alc. in l. pernitiosam. de of. ord. nu. 37. comm. dicit. Idem Villal.

ADDITIO. Hæretici quadruplici pœna puniuntur, scilicet, excommunicatione, depositione, rerum ablatione. & militari persecutione. Alber. in dictionar. verbo, hæretici puniuntur prout his temporibus illam quartam pœnam, ac iustam persecutionem à catholicis cum Ecclesiæ auxilio. vt dicitur contra schismaticos in Gallia indictam & iam executam videmus. Quo verò ad sententiam inquisitionis contra ipsos dicit Bar. in l. magistratibus. circa fi. ff. de iurisdict. omn. iudic. quod executioni dicta sententia non mittitur à iudice laico, sine nouo processu. Quæ opin. non videtur vera, quia contra eum est casus in cap. vt inquisitionis. de hæret. in 6. & arg. d. l. magistraribus nume. 6. nisi saluando, Bart. dicas, quòd verum sit de iure antiquo, quod hodie correctum est per constitutionem Fed. de qua Bartol. notitiam non habuit, vt dicit ibi Angel.

an si aliquis tanquam in Hæresim relapsus per hæreticæ prauitatis inquisitorem damnatus sit, & ob iurisdictionis, & potestatis ipius inquisitoris ad pœnam sanguinis defectum, ad laicum iudicem remissus sit, idem laicus de crimine hæresis, & illius veritate rursus ex integro cognoscere, & condemnare, an verò solum exequi debeat, Bart. in l. diuus. & in l. non dubium. de custo. & exhibit. reor. dixit iudici laico inquisitoris remittentis exequendi sententiam absque nouo processu, necessitatem non imponi verum, si vult de nouo inquirere, & procedere, prout quoque sibi videbitur condemnare posse. ciusque hac in re sententiæ fuit Gulielm. de Cuneo, in l. magistratibus. ff. de iurisdict. omn. iudic. quem ibi secuti sunt Bal. Paul. de Castr. & Angel. Subdit tamen Angel. quòd inquisitores quandam habent extrauagantem Federici, quæ contrarium disponit. Idem tamen Angel. in l. 1. C. de exhib. & introduc. reis. contrarium voluit per text. in c. præsidentes. & in c. vt inquisitionis. de hæret. in 6. Pro opinione tamen Bart. & Gloss. in auth. clericus. ver. per episcopum. C. de episcop. & cleric. ibi conspiciente acta coram præside, & an recte processerint, & an probetur reus: hancque sententiam legistas communiter sequi testatur Imol. in c. 1. de offic. ordin. quamuis canonistæ contrarium sequuti sint per text. in d. c. vt inquisitionis. §. prohibemus. de hæret. in 6. & in §. si autem ecclesiastica. cum gloss. in auth. de sanctiss. episcop. quibus in locis iudici seculari de hæresi cognoscere inhibetur, respondentes ad text. in §. si verò crimen. in authent. de sanctiss. episcop. quòd in alio procedit crimine, de quo tam secularis quàm ecclesiasticus iudex cognoscere potest, vt in crimine sacrilegii. ff. ad legem Iuliam peculatus. cum aliis concordant. De quibus autem criminibus vterque cognoscere possit habes ex traditis per Doctor. in cap. cum sit generale. de foro competen. F. Turzan.

Hæresis crimen, & crimen læsæ maiestatis æquiparantur. vt est communis opinio, de qua Ias. in consil. 106. numer. 3. in 4. volum. Bonacoss.

Hæresis crimen est merè ecclesiasticum, & ideo laicus non est iudex competens. vt est communis opinio Clar. in §. hæresis

Universidad de Deusto Biblioteca

resis. ver. hoc etiamen. Inquisitor tamen super hæresi deputatus, non potest se intromittere de diuinationibus & sortilegiis, non sapientibus hæresim manifestam. vt est text. in cap. accusatus. §. sanè. de hæretic. de qua re Iason. in l. huiusmodi. §. fin. numer. 18. ff. de legat. 1. vide Abb. in cap. 1. numer. 4. de sortilegiis vbi ponit, quando ista sortilegia sapiunt hæresim manifestam. & Squilacea. in tractat. de sortilegiis. & in tracta. de fide. c. 1. nu. 1. D. m. Alciat. in c. pernicioſam. n. 73. de off. ordi. communem dicit. Et inquisitor hæreticæ prauitatis deputatus per Papam in aliqua prouincia, vel dioceſi, dicitur habere delegatam & non ordinariam iurisdictionem. Abb. in c. causa restitutionis. nu. 1. de restitu. in integr. & in c. cum l. & A. de sententia & re iudi. nu. 9. Et talis Inquisitor hodie deputatus à Papa debet. simul procedere cum Episcopo, & ad actum præiudicialem non debet vnus procedere sine alio. Abb. in ca. excommunicamus, in fi. de hære. Nec potest ipse Inquisitor deponere ipsum Episcopum negligentem, nec contra eum procedere. nec quisquis alius excepto Papa, vt est cõmunis opi. de qua Abb. ibi. n. 13. Bonacoſſ.

Hereseos crimen, quoad fidem christianam, in alterius, quã eiusdem fidei homines, non cadit: vt frequentibus doctorum suffragiis probatum affirmant Simancas de hæreticis, c. 31. n. 3. Iul. Clar. in pract. §. hæresis. ver. ad hoc autem. quemadmodum nec in eos cadere intelligitur, qui non scienter, ac pertinaciter contra generales ecclesiæ Romanæ traditiones quippiam frendent, commune pronunciant Simanc. d. c. n. 5. ac I. Clar. vbi s. E. Suarez.

Hæreseos conuictos, licet nec Episcopi absque inquisitoribus, nec inquisitores absque episcopis possint cõdemnare, tamen alteri absque alteris rectè riteque absoluent. commune ait pract. Carrer. nu. 72. Idem.

Hæreseos nemo accusari, nemo damnari potest, nedum vt vllas iure sancitas pœnas incurrisse videri debeat, si animi sui cõcepta multum quidem à religione abhorrentia nec dicto, nec facto eliminauerit, ac foras dederit, sed intra sui pectoris sinum continuerit: vt receptissimam theologorum omnium sententiam asseuerant Simanc. de hæreticis. cap. 20. numer. 9. Iul. Clar. in pract. §. hæresis. versic. quæro, an occultus. atque alicubi in sacris literis luculentissimè disertis verbis probatur. Idem.

Hæreseos admissæ si quem pœniteat, nullas ille impositas à iure pœnas subibit, & si carceri perpetuo deuouẽdus sit. cõmune affirmat Igneus in l. 1. §. cùm dominus. n. 33. ff. ad senatusconsul. Syllanian. Nec etiam bonis suis labetur, vt magis commune asseuerat Paris. cõs. 2. n. 185. & seq. lib. 4. eritque & post cõdemnationem æquè liberum, atque vtile susceptι criminis pœnitere, quemadmodum frequentibus doctorib. probati scripserunt Boerius decis. 343. numer. 3. & sequent. Iul. Clar. in practica, §. hæresis. versicul. sed vsque ad quod tempus. Idem.

Hæreseos causa ab ecclesiastico iudice damnatus, non in alind periculum ob eandem patrati criminis culpam vocabitur. receptum dicit Ias. in l. magistratibus. nu. 10. ff. si cert. peta. Idem.

Hæreseos condemnati bona fisco addicuntur, nec ratio superstitum liberorum habetur, quamuis nullius culpæ ipsi arguantur. commune asserunt prac. Carer. n. 140. Simanc. de hæret. c. 9. n. 2. l. Clar. in pract. §. hæresis ver. & scias. quin ipsimet illius liberi tam post crimen susceptum, quàm ante vllam illius culpam nati pœnis in hæreticorum liberos sancitis plectentur. vt commune affirmat cum Galind. & Simanc. I. Clar. in d. §. hæresis, versꝰ. quæro nunc qui tamen probabili humanitate cum eodem Simanc. & ab eo relatis in contrarium conticesset. cur enim in legis diuinę causis lex diuina susque deq; habebitur, ac prorsus conticesset Deut. 24. cur in controuersiis, quæ ad pietatem Dei optimi maximi referuntur, Dei optimi maximi iusiurandum arguetur? Ezech. 17. sed hæc forsan alibi copiosius. Idem.

Hæresi infectis fidem seruari necesse non est. commune inquiunt Simanc. de hæret. c. 45. n. 14. Placa. lib. 1. delict. c. 37. n. 11. quamuis sint qui distinguant, nũ cùm ea daretur fides hęreseos crimine euidenter polluti essent, num secùs. verùm ea de re alibi. E. Suarez.

Hæreticus propriè dicitur. quando quis de articulis fidei, vel de sacramentis Ecclesiæ aliter sentiret quàm Romana ecclesia, ita communiter tenere Doctores Boſſ. in tit. de hæreticis. n. 1. Alij verò quos & Clarus sequitur, dicunt etiam illos hæreticos, dicẽdos, qui habent peruersum dogma, vel gignit nouas opiniones falsas, aut veteres falsas & ab Ecclesia damnatas sequitur, vt si quis asserat simplicem fornicationem nõ esse peccatum, aut periurium non esse mortale peccatum, & ita communiter Doctores tenere attestatur Bellon. cons. 77. nu. 6. secundum gl. in cle. vnic. de vsuris. & Franc. Squillacen. in tract. de fide Cathol. c. 14. Clarus lib. 5. sent. §. hæresis in pr. P. Fichard.

Hæreticus pœnitens euitat quidem pœnas de iure hæreticis impositas, nihilominus tamen ad perpetuos carceres condemnandum, tam Legistas quàm Canonistas communiter tenere ait Igneus in l. 1. §. quum dominus. n. 32. ff. ad Sylle. Clar. d. §. hæresis. ver. sed quæro. P. Fichard.

Hæreticum occultum, i. qui corde tantùm deuiat à fide Catholica non tamen verbo aut facto aliquod signum hæresis ostendit nõ incidere in pœnas hereseos, omnium fere Theologorum receptissimam esse sentẽtiam attestatur Simanc. de hæret. c. 42. nu. 1. & seq. quia de occultis non iudicat Ecclesia. refert Clar. d. §. hæresis. ver. quæro an occultus. P. Fichard.

Hæretici bona de iure communi cõfiscantur, communem dicit Brunus cons. feudal. 12. n. 17. Clar. d. §. hæresis. versꝰ. Item Bona. Idque obtinet etiamsi haberet filios Catholicos & orthodoxos, vt communiter teneri ait Pract. Carer. n. 140. & Simancas de hæret. c. 9. n. 2. Clar. ibidem ver. & scias. P. Fichard.

Hæreticus ad hoc q̃ quis dicatur: requiruntur saltem duo testes de hæresi deponentes, Boer. deci. 342. n. 1. communem dicit. Vill.

hæreticus condemnatus per iudicem Ecclesiasticum, non debet de illo cognoscere Iudex laicus. Ias. in l. magistratib. nu. 10. de iurisd. om. iud. communem dicit. Idem Villal.

Hæreticorum bona confiscantur, & eis statim interdicitur administratio, vt est communis opi. Cla. in §. hæresis. ver. item bona. nec filiis aliquid relinquitur, vt est communis opi. vt ibi ver. Et scias. officiis licet, & beneficiis non priuantur, etiam per sententiam. ibi versꝰ. item clericus, vt est communis opi. q̃ tempera in filiis post hæresim, vt est communis opi. ibi versꝰ. quæro nunc. Bonacoſſ.

hæretici vxor. quæ iudicio ecclesiæ fuit à viro separata, potest ingredi religionem, vt est communis opi. ibi versꝰ. item & ob hæresim vxor à viro separatur. Clar. d. §. hæresis. Bonac.

Hæreseos vt quis conuinci possit, sufficiunt duo tantùm testes. communem dicit Anan. in ca. excommunicamus. §. adiicimus. n. 1. de hæret. Cravet. cons. 262. refert Clar. libr. 5. sent. §. hæresis. ver. habet etiam. P. Fichard.

hæreticus dicitur qui malè sentit de fide, vt est communis opi. de qua Clar. in §. hæresis. in pr. qui dicit simplicem fornicationem non esse peccatum, vel periurium non esse mortale peccatum, vt est communis opi. ibi Clar. non est autem hæreticus, qui dicit causa solatii. solatiemus & gaudeamus, quia nihil habet de nobis Deus facere, si quis nõ ex animo, sed iocose magis dixit, & qui eũ sic defenderet, de iure disputando nõ esset hæreticus. Alberi. in l. si testamentum ff. de cond. & dem. Bonacoſſ.

Hæreticus non est, qui non est baptizatus. communis est opi. Clar. §. hæresis. ver. Ad hoc. Nam ad hoc, vt quis sit hæreticus requiritur, quod scienter erret in fide catholica, & asserat vera pro falsis, incerta pro certis, & ecõtra communis est opi. Cla. Et quod in ea opinione sit pertinax, vt est communis opi. Clar. ibi ver. Item dubius in fide, si est pertinax est hæreticus, vt est communis opin. ibi Soarez versꝰ. isto. n. 108. & 109. Bonacoſſ.

hæreticus imputatus non potest diuisim ab Episcopo, vel Inquisitore innocens absolui, vt est communis opi. Clar. in §. hæresis, ver. Scias tamen. Soarez verbo hæreseos. n. 110. Bon.

Hæreticus pertinax comburitur, vt est communis opi. Cla. d. §. hæresis, versꝰ. sed quæro. Sed si resipiscat, & abiuret euitat pœnam, vt est communis opi. punitur tamen extra ordinem. Nisi esset relapsus, quia omnino est cremandus. Etiam si pœniteat, & ad fidem ecclesiæ redire velit. Et suis bonis venit ẽt priuandus, vt est communis opi. ibi Clar. Bonacoſſ.

hæretici ad pœnitentiam admittuntur, etiam post cõdemnationem, vt est communis opin. nisi sit relapsus. Clar. in d. §. hæresis. Bonac.

hæreticus admittitur, & potest abiurare, si confitetur hæresim incursam. sed negans non auditur, vt est cõis opi. Cla. d. §. hęresis. & admittitur etiam post sententiam, vt est communis opi. Syluanus in cons. 89. in 2. vol. vbi de admissione redeuntium ab hæresi ad gremium sanctæ matris ecclesiæ euitat pœnam mortis, & bonorum confiscationem. vt ibi per Clar. ver. sed quæro. in fi. Bonacoſſ.

hæreticus signum sibi pro pœnitẽtia deferre nolens, vel aliter sibi iniunctũ obseruare, nõ est ignis flãmis dãdus. nisi cũ hoc aliæ cõcurretẽt cõiecturæ, p quas cõstaret ipsum de fide

Universidad de Deusto
Biblioteca

non rectè sentire.Clar,§.hæresis,ver.Idē ēt cōem dicēs.Bona.

Hęreticus impœnitēs non statim debet tradi curiæ seculari,cū nō dicatur relapsus,sed prius est monēdus& pluries hortādus,vt ad fidē reuertatur & vbi pœniteat,ad reconciliationem est admittēdus.Clar.in §.heresis,versidem etiam.Bona.

vt hęreticus potest condemnari ille apud quem libri de hęresi reperiuntur.Lud.sing.322. P.Andora.

hæretici filius si instituatur, an applicetur fisco.Ang. in l.1. C.de hæred.insti.dicit q̄ non:sed deuoluitur ad venientes ab intestato. Idem.

hæreticus si est clericus officio & beneficio priuatur,vt est cōis opi.Clar.in §.hæresis ver.item clericus. Bonacoss.

hæreticis non est seruanda fides à priuatis, vt est cōis opin. Clar.in d.§.hæresis vers.Præterea.Soarez.n.118. Bonacoss.

Hæreticus notorius non potest defendi à procuratore,vel aduocato.alias sic cum licentia inquisitoris.Clar.in §.hæresis ver.vlterius. Bonac.

Hæreticus potest inquiri ex mitioribus probationibus,& duobus testib.conuinci potest, vt est communis opi. Clar. in §.hæresis, ver. habet etiam. Et post mortem etiam damnatur eius memoria. etiam si sit præsumptus hæreticus, vel contumax. Bonacoss.

Hæreticus occultus qui verbo, aut facto aliquod signum hæresis non ostendit, non incidit in pœnam aliquam, vt est communis opi.Cla.§.hæresis.ver.quæro an occultus. Bonac.

hæretici facta,sunt baptizare imagines,rebaptizare pueros & similia facere,vt est communis opi.Clar.in §.hæresis,versi. sed hic incidenter. Bonac.

hæreticus censetur,qui inuocat Diabolum, vt sciat futura. Clar.in §.hæresis,ver.successiuè. Secus si vtitur incantationibus ad amorem,quia inuocatur tunc diabolus ad id, quod ei maximè conuenit,cum sit propriè tentator animarum. Et in hoc crimine sortilegij,pœna est vtriusque fori.vt est communis opi.quæ pœna nō est confiscationis bonorum.Sed vel fustigatio,vel mitra quis decoratur.vt ibi.Et no. per incantationem animum mulierum ad libinem flecti,& ideò non trufferis,cum audis istas facturas fieri,quia veræ sunt,vt dicit Ang. in l.eorum.C.de malefi.vbi etiam dicit, posse incantari grandines,vt non noceant,q̄ intellige in virtute diuina.Itē ostendens latronem per diuinationem,nō tenetur iniuriarum, qđ est verum si est latro,alias acrius debet puniri.Ang.in l.nemo de male. Et contra facientes imagines cęræ, qui pungendo eas,vitas hominum labefactant,puniuntur.l.multi.C. de malefi.vbi Ang.& ideò non derideas ista.Et non est malum scire sed operari, vt ipse ibi declarat.Et dicit Io.Fabr. in §. Item lex Cornel. instit.de pub.iud.q̄ ibi no.esse mirabile,q̄ homo possit mori per verba,seu incantationes.vide plura in tract.de laniis.& in tract.de sortil. Bonacoss.

Hæreticus condemnatus per iudicem ecclesiasticum, non debet de illo cognoscere iudex laicus.Iaso.in l.magistratib.n.10.ff.de iureiur. communem dicit. Bonacoss.

hæreticus, accusari vel damnari non potest, qui animo de fide dubitat,& in pectore suo continet,nec dicto,aut facto limites transgreditur.Soarez ver.hæreseos.n.111. Bonacoss.

Hæreticus damnatus ab ecclesiastico ob id crimen, non in aliud periculum incidit,vt est communis opi. Soarez in vers. hæreseos.nu.115. Bonacoss.

Hæreticus condemnatus de hæresi, postmodum reuersus, & ecclesiæ catholicæ incorporatus,honores & dignitates, & pristina bona recuperat,& eo mortuo admittuntur eius filij, & alij hæredes & successores, vt est com.opin.Rol.à Valle in conf.63.n.27.vol.3.Parisconf.2.n.288.vol.4. Bonacoss.

Hæreticus qui tenetur abiurare,est quando noua opera & falsa de fide catholica gignit,credit,vel sequitur,ex mente omnium.Bursa.conf.38.n.9. Formam autem abiurandi hæresim tradit Gundissaluus in tract.de hæret.q.20.nu.7.& ibi tradit,quisnam dicatur relapsus.n.5.Tom.15. Bonacoss.

Hæreticus,nisi apud omnes diffidatus,& declaratus apostata, non potest occidi,nec priuari bonis,vt est communis opi. Burs.conf.14.nu.19. Bonacoss.

hæretici bona applicātur fisco,vbi sunt sita,vt est cōmunis opi.Burs.conf.43.n.14. Bonacoss.

Hæretico reuertenti bona omnia sua condonantur, qui illa etiam à fisco recuperat,secundum communem per Bursa. conf.14.n.32.lib.1.

hęretico quandocunque reuertenti ante executionem sententiæ corporalis,ecclesia nunquam claudit gremium,secundum communem per Burs.conf.14.n.31.lib.1.

Hæretícus impenitens vel fictè conuersus, brachio & curiæ seculari traditur, secundum communem per Bursat. in consil.7.numer.7.libr.1.

hæreticus,qui tenetur abiurare,est, q̄ nouas opiniones vel falsas de fide catholica gignit, credit, vel sequitur, secundum communem per Burs.conf.38.nu.9.lib.1.

Hæreticus occultus à die commissi delicti statim excōmunicationem incurrit,& dominium bonorum suorum amittit, secundum magis communem & veriorem sentētiam p̄ Bursar.conf.14.nu.5.lib.1.

hæreticorum relapsorum pœna est ignis & bonorum cōfiscatio,iuxta communem per Bursa.conf.7.nu.30.lib.1. pro qua vide quæ scribit Rol.conf.75.nu.5.lib.3.

Hæreticus nisi apud omnes diffidatur, & declaretur apostata,non potest occidi,nec bonis priuari,secundum communē per Burs.conf.14.nu.19.lib.1.

Declaratio iudicis requiritur etiam in crimine læsæ maiestatis diuinę,vt effectus pœnarum sequatur,non autē sententia condemnatoria,secundum communem per Bursat.conf. 14.n.21.lib.1.à cuius declarationis vel pronuntiationis die incipit præscriptio currere in bonis hæreticorum,non autem à die mortis, fructusq́ue similiter ab eadē die declaratoriæ vel commissi delicti potius debeantur domino vel fisco,secus vbi requireretur sententia condemnatoria, cum nisi post sententiam percepti debeantur, & hæc est differentia inter declaratoriam & condemnatoriam,quam concl. declara, vt latius per eundem d.conf.nu.22.& seq.

Bona hæreticorum ipso iure publicantur, nec filiis,natis etiam tempore delicti reseruantur,secundum comm.per Burs. conf.7.n.31.lib.1.pro qua vide Rol.conf.8.art.2.n.35.lib.3.

Abiurantis bona dimittuntur sibi & eius filiis.iux.commu nem per Burs.conf.7.nu.32.lib.1.pro qua vide Rol.conf.65. nu.27.lib.3.

Hæretico fratri carnali potiùs quā catholico extraneo subueniendum est.c.1.& ibi gl.in verb.fideles.dist.30.Pan.in c.si quis.n.2.ext.de heret.Et hanc communem sententiam esse dicit Nic.Arelatan.in tract.de hæret.in notab.22.in volu.tract. crimin.venet.Anno,&c.70.impressorum.pag.141. kircho.

hæreticus Ab herciscor dictus est Fel.in Rubr.de hære.vide Panor.in c.firmissime.cod.ti. P.Andora.

In cā hæresis an appelletur.vide Fel.c.ad abolendam.e.ti. Idē.

hæreticus est qui omni anno communionem non recipit. Fel.d.rub.vide tamen Cald.ti.de hære.conf.5.alias 494.. Idē.

hæreticus est qui dicit vsuram esse licitam.Bal.in 1.par.consi.201.& in auth.ad hæc.C.de vsu.

Limita nisi ex loco.vel lapsu lingue ita dicat.secūdū.Card. in clem.1.in 5.q.de vsu. Idem.

hæreticus est qui dicit.Deum non esse Deum.& qui credit in demonibus aliquid boni esse Bal.in 3.part.conf.81. Idem.

Conuersatio cum hæretico,est indicium ad torturam. Bal. d.conf.81.in 3.part. Idem.

Diuinator an possit vt hereticus puniri.Barb.in 1.vol.consi.56.Phi.in accusatus §.fane de hære.in 6. Idem.

Inquisitus de hæresi potest post mortem absolui. Bal.in 3. part.conf.343. Idem.

Pro hæresi ab inquisitore inquietari non potest.qui sibi penitentiam pro hæresi impositam non egit.Dec.conf.137.Idē.

Ad defendendum idiotas ab hæresi.vide Iaf.in Rubr.C. de summ.trin.& fid.catho.& in simili. vide Oldrad.in conf.210. Card.in clemen.1.ver.nos ig.de sum.tri.dicit q̄ si idiota truffando publicè dicat, quòd habebit vxorem in alio seculo, non poterit puniri vt hæreticus: Tamen nō debet dimitti impunitus. Idem.

An autem ignorantia excuset ab hæresi.vide Card.in d.cle. ver.porro.in 4.q. Idem.

Si hæreticus remittat seculari.An secularis debeat denuo cognoscere.Iaf.l.magistratib.in fi.com.ff.de iu.om.iu.P.And.

Suspitio hæresis.ex leuibus signis oriri potest.signa tamen ipsa p̄e proban.sunt.Fel.c.literas.col.4.de præsump. Idem.

Contra hæreticos vide notabiliter.Fed.conf.252.vbi inter cætera.dic. eum esse hæreticum qui dicit animam simul cum corpore mori & nullum esse paradisum. & incestum non esse peccatum.concludens.taī memoriam posse damnari. & eius bona.à die commissi criminis esse confiscata. Idem.

hæresis crimen est.facere conuenticulam de papatu.viuente papa.Iaf.in l.2.§.interdum.in 2.not.ff.de vulg.& pupill. Imo incidit in crimen læsæ maie.Ale.l.j.ff.ad l.iul.maie.Idem.

Suspectus de hæresi fugiens. excommunicari potest. & si per annum perseueret habetur pro conuicto.Oldr.conf.65.c. cum contumacia.& ibi Phi.de hæret.in 6. Idem.

hæreticus proprie.quis dicatur.Calder.in tit.de hære. confilio 5.alias.494. Idem.

In crim

Universidad de Deusto

In crimine hæref. ex leui & modica præsumptione procedi potest. Phi. in c. accusatus. de hære. in 6. Idem.

hæreticus dicitur etiam qui errat in vno articulo fidei. phi. vbi s. Idem.

Subiungit phi. q̃ dicitur hæreticus Ille qui desponsata vna per verba de præsenti contraxit matrimonium cum alia. & cõtra eum tanquam contra hæreticum potest inquiri. Idem.

Hæreticus non dicitur qui dat pocula amatoria. phi. in d. c. accusatus. §. sane. Idem.

Hæreticorum bona à die commissi criminis publicantur, & ab emptoribus vendicantur nullo restituto prætio. cum secundum. ll. & ibi doct. max. phi. de hære. in 6. P. Andora.

herba mala cito crescit. gl. ll. 2. C. de his qui ven. etatis. phil. in rubr. de testa. in 6. & in c. vnic. de despons. impub. eo. lib. Panor. in c. 2. de despons. impub. Bald. in l. qua ætate. ff. de testa. Angel. in §. masculo. instit. de pupil. substit. P. Andora.

Hermaphroditus an succedat in feudo. Iac. de S. Georg. in tit. de feu. ver. marchio in Italia. ibi, Item quæro. Bald. consil. 435. lib. 1. & in l. fi. C. de suis & leg. vbi etiam ponit an in parte sua possit eligere vnum ex fratribus: & quod nomen in baptismo ei imponendum sit. P. Andora.

PRO. homo homini debet obsequium. l. si seruus. ff. de ser. expor. Bellon.

PRO. homo non est dominus membrorum suorum l. liber homo. ff. ad leg. Aquil. Idem.

PRO. Homo liber æstimationem nõ recipit l. liber homo. ff. de verb. obl. Idem.

SOL. Hominum gratia ius omne constitutum est. l. 2. ff. de stat. hom. Idem.

Homo liber licet ob causam ciuilem vel criminalem à priuata persona capi aut detineri non possit, tamen inter alias multas fallentias, si quis in flagranti crimine ob quod pœna capitalis vel corporalis infligi possit, reperiatur, poterit capi, ac detineri ad viginti horas, intra quas ad iudicem deducendus erit communem refert Bened. Capr. reg. 75. n. 10. vide s. in verbo Carcer.

Homo. hominis app. an veniat fœmina? tex. est q̃ non: quia vir est ad imaginem Dei: non fœmina. 33. q. 5. ca. hæc imago. & c. si aliquis ibi homini aut mulieri extr. de homic.

Sed Card. in clem. 1. in 9. q. de homic. dicit contrarium esse verius. & quod id quod habetur in dictis iuribus. est causa maioris expressionis. P. Andora.

homo est res dignissima creaturarum. l. iustissime. ff. de edi. ed. & prædominatur omnibus rebus. vt dicit. ibi Bal. P. Andora.

homo homini insidiari non debet. l. vt vim. & ibi Ias. in fin. 4. col. ff. de iust. & iu. P. Andora.

homines. qui nihil habent. nihilque operantur. cum validi sint potest respubl. compellere ad operan. & si nolunt operari. de ciuitate expellendi sunt vt in auth. de quæstore. §. si vero crimen. alias si vero aliquis. col. 7. Idem.

Homo non potest inducere fictionem. l. si forte ff. de castr. pecu. no. Bar. in l. si is qui pro emptore. in 1. q. prin. ff. de vsuca. Alex. in 5. vol. cons. 1. in 2. col. Idem.

hominis prouisio an faciat cessare prouisionem legalem. Ias. notabiliter. in l. 2. in 56. col. C. de iur. emphi. dicit regulam esse q̃ sic. l. fi. C. de pact. conuen. l. maritus. C de procu. l. & habet. §. cum quis. ff. de præca. de quo per eundem. Ias. in l. cum filio. §. filio impub. ff. de vul. & pup.

Limitat Ias. procedere. quando prouisio legis est inducta in priuillegium. & de iure spõi secus si esset prouisio legis. de iure cõmuni quia tunc per prouisionem hominis. ab illa l. nõ intelligeretur esse recessum. & est ratio diuersiatis. fm eum. qa priuillegia. facilius tolluntur quam iura communia. vide ibi latius per eum ponentem. alias pulchras limitationes. de quo etiam per eundem. in l. item quia. in 3. colum. ff. de pact. aliquid per Alexand. in l. si extraneus. in 1. col. ff. de cond. ob causam. P. Andora.

Homo non dicitur in fructu. Bal. in l. vetus. ff. de vsufruct. P. Andora.

Homicida verus si nesciatur putà, quando mortuus tantũ vnicum vulnus habuit. & rixatores fuerunt plures, vel etiam plura sint vulnera, tunc propter incertitudinem omnes liberantur. communem dicit Aegid. Bosi. in tract. malefic. titul. de Homicid. n. 26. Item gl. in l. item Mela. §. Sed etsi seruum plures. ff. ad l. Aquil. communiter recepta, vt dicit Hipp. de Marsi. in rub. C. de prob. n. 148. per plurima ibi allegat. vt dicit se terconsuluisse pro hac opinione, & aliquoties allegasse viua voce, & semper obtinuisse. I. Fich.

Homicida non est priuatus beneficio, sed requiritur sentẽtia. Alc. in c. cum non ab homine. n. 15. de iudic. communem dicit. B. Villalob.

Homicida simplex. i. qui casu, sine culpa & dolo, nulla animi deliberatione ex interuallo præcedente, aliquem interficit gaudet immunitate ecclesiæ. Communem dicit Didac. lib. 2. resolut. c. 20. n. 7. in fi. Si verò factum esset cum animo deliberato, & concurreret etiam qualitas proditionis, talis homicida proditorius nõ gaudet immunitate. vt communem dicit. Did. in d. c. 20. n. 7. Ant. Gomes. c. 10. delicto. n. 2. Igneus in l. 1. §. si dominus. nu. 7. ff. ad Sylleian. Clar. d. lib. 5. §. fi. q. 30. versic. scias tamen. Si autem cum animo quidem deliberato, sed tamen non proditorie factum esset homicidium, alij dixerunt talem homicidam non posse extrahi ex Ecclesia, & ita communem dicit Alex. cons. 145. nu. 4. 6. 11. libr. 7. vt illum refert Pract. Conrad. Blanc. in pract. crim. n. 26. Contrariam tamen, scilicet q̃ possit extrahi magis communem dicit Did. in d. ca. 20. nu. 7. & licet ipsemet ibi videatur sequi opinionem Abbatis, tamen subdit, q̃ propter Doctorum authoritatem, & eorũ communem opinionem sæpissimè tales homicidæ ab ecclesiis extrahantur, & ita etiam iudicatum fuisse attestatur Guido Papæ decis. 111. Io. Gall. q. 172. §. per arrestum. Papo. lib. 1. tit. 1. Arrest. 18. Boer. decis. 109. n. 7. Mayner. in l. nemo de domo. n. 20. ff. de reg. iur. Prac. Pap. in forma inquisitionis. in verbo hæc est quædam inquisitio. n. 31. & hæc opinio etiam Claro magis communis videtur. in d. q. 30. vers. punctus est. P. Fichard.

Homicida omni iure tam humano quam diuino debet mori, vt est communis opi. de qua Bossi. ti. de homicidio. n. 109. Bonacoss.

Homicida. Dicens q̃ occidit se defendẽdo, nisi probet defensionem, habetur pro confesso homicidium. Bart. in l. Aurelius. §. idem quæsiit. ff. de lib. leg. Bal. in l. 1. col. 15. C. de cõfes. Panor. post gl. in c. cum venisset. extrà de constit. do. Alex. in l. 10. ff. de verb. obl. nisi respondisset præmissa negatione & cõditione si, iuxta doctrinam gl. & Bal. in l. si quidẽ. C. de excep. & tunc qualiter puniri possit, vide s. conclusione. 360. Balb. decis. 380.

Homicida. Dicens, occidi defendendo, non punitur morte, sed aliter, defensione non probata. Ita singulariter Pan. quẽ extollit & videtur ibi sequi Fel. in c. auditis. in vlt. col. extr. de præscrip. & do. Alex. in l. non solum. §. sciendum. ff. de operis nou. nuncia. in l. decem. ff. de verborum obligat. Balb. decis. 260.

Homicida etiam excusatur, si occidit bannitum, vt est communis opin. Clar. ver. plerunque. in §. homicidium. & statuta hoc permittentia tenent, vt est communis opi. Etiam cũ præmio, vt est communis opi. ibi. Etiam si statutũ dicat, quod bannitus offendi possit, quia etiam excusatur homicida, vxor verò banniri adulterari statuto nequit. & bannitus est, hostis ciuitatis, communis est opinio, vt per Clar. ibi. versi. stante hoc statuto. Filius tamen non ideò patrem bãnitum occidere potest, licet communis opi. stet contra. Nec vasallus dominum, stante d. statuto. inimicum verò bannitum pace recõciliatum impunè offendi posse. d. statuto permittente clarum est, vt est communis opi. Dummodo ex alia causa fuerit bannitus, pro qua fuit pax inita bannitũ quoque impunè offendi posse proditoriè. communis se habet opi. dummodo fides ei non sit data. bannitum autem à Principe gratiatum, sed non cancellatum de libro reorum bannitorum sciens offendere quis nequit vel scire volens, aliàs punitur extra ordinem, & antequam ad istud perueniatur. quis accusatus, esse debet inquirens, vt est cõis opi. Clar. ibi. ver. item quæro. nec tenet protestatio banniri, q̃ sit gratiatus, nisi gratiam ostendat, quia hoc non obst. impunè occidi poterit. Clar. ibi. vers. sed quid. communem dicit. Homicida verò banniti, cuius bannum est nullum, sciẽs occidit, debet puniri pœna ordinaria. Ignarus autẽ extra ordinẽ, vt est cõis opi. quã refellit Clar. ibi. vers. maior. q̃ dicit in practica seruari. Et pẽdente appellatione bãni, bannitus offendi nõ potest. Idẽ est pẽdente tpe ad appellandum, vt est cõis opi. quæ hodie statutis est sublata. quia in criminalib. non datur appellatio ex statutis, item nec bannitus, qui sit in fortiam bernariorum impunè offendi potest, vt est cõis opin. Clar. d. §. homicidium. ver. quæro etiam bannitum verò interficiens extra territorium, à quo est bannitus non debet decapitari. cõis est opi. Cla. ibi. ver. vlterius quæro. Bannitum autẽ occidẽs ex ipso statuto se eximit à banno. Sed præmium non consequitur bãnitus bannitum occidens, vt est cõis. opi. Clar. ver. fuit etiam. Bannitum etenim occidens ex statuto permittente impunè offendi in centum bannitum, ex duab. causis, vna ĩ quinquagĩta, alia in aliis quinquagĩta nõ fit cumulatio,

vt possit

Universidad de Deusto Biblioteca

vt possit offendi, quia in odiosis non fit summarum cumulatio, vt quis ex statuto puniatur. Si tamen iudex pro multis maleficiis separatis illum condemnasset in summa centum, quæ omnes comprehenderet,& summam cētum excederet, excusaretur tunc occidens bannitum,vt est communis opin. Clar.ver.sed quæritur.Exceptio vtique hæc offendi bānitum, cuius à statuto permissa sit offensio,est peremptoria,& impedit litis contestationem,vt est cōmunis opi.Clar.ver.sed quæritur, Quæ tamen exceptio etiam per procuratorem opponi potest coram iudice procedente contra ipsum reum. & per quemcunque comparentem, tanquam quemlibet de populo,vt est commo.pi.Cla.ibi.ver.item scias.nec est permissa impunè bannito in his terminis defensio, vt est com.opin.Clar. ver.in hoc.Sed dura sibi videtur isthæc opinio.Nec aliter occidens bannitum per iudicem inquiri potest.statuto etiam dicente bannitum licitè offendi posse,vel bannitum aliter simpliciter non audiri,vt est communis opin.Clar.in d.§.homicidium ver.alia quoque. Bonacoss.

Homicida nobilis etiam punitur pœna capitis, vt ẽst communis opi.Clar.in §.homicidium.versi.sed quæro. Nec valet statutum,q̃ pœna pecuniaria tantummodo puniatur.Cla.ibi vers.sed nunquid. Bon.

Homicida, si est clericus non ipso iure perdit beneficium, sed venit priuandus per sententiam, si est simplex homicida, vt est communis opi.Clar.in d.§.homicidium ver.de iure autem canonico. Bonac.

Homicida filius priuatur hæreditate paterna, quæ fisco applicatur,vt est communis opi.Clar.§.homicidium. ver.priuatur. Et etiam eius filij, & sic nepotes non succedunt auo, vt est communis opin. ibi. Clar.idem in filiis fratris occisi,vt est communis opi.& homicida maritus amittit lucrum ex bonis vxoris.& illud applicatur hæredib. ipsius vxoris, non autem fisco,vt est communis opi.ibi. Bonac.

Homicida tenetur ad interesse animæ occisi,s.pro eo orare & facere orare vt pro eo fiant ieiunia,eleemosinæ,iuxta vires eius facultatis.Item ad medicum & medicinas.& ad alia,quæ eius curam spectant, vt est communis opi.Cla.d.§.homicidiū versi.tenetur communem dicens, & Chircouius Centuria. 5. concl. 50.& fusius Roland.à Valle.in cons.39.per totum in 2. volum. Nouellus regula 128. vbi ponit fallent. Plotus.in l.si quando. numero 694. C. vnde vi. & numero 694. & numero 695.& 696. & idem in vulnerante.ibi nu.967.& seq. Bonacoss.

Homicida,qui ad sui necessariam defensionem interficit inimicum,excusatur.etiam in foro conscientiæ,vt est communis opi.in vtroque foro,de qua Clar.in §.homicidium ver.excusatur,& Soar.ver.homicidium.n.122.& seq. Idem si ad necessariam defensionem suarum rerum id faciat,vt est communis opi.ibi ver.hæc autem conclusio.Idem si pro honore quis alium interficit,vt est communis opi.ibi ver.idemque.Idem, si quis defendendo cius cōsanguineum,vel alium in rixa quẽpiam occidat,vt est communis opi.Clar.ibi ver.item locum. Ideem,si quis se defendendo necessariò clericum occidat, Papam,vel imperatorem,vt est communis opi.Clar.ibi.ver.præterea etiam.nec hic erit excommunicatus,vt est com.opi.ibi. Idem si quis interficiat in rixa mediatorem,seu trāsmeantem vt se defenderet ab insultante. vt est communis opi. Clar. ibi versi.adde.Idem si insultatus potuisset fugere,quia excusatur ab homicidio.ibi versi.atque adeo,vt est communis opin.ibi. Bonacoss.

Homicida non habet necesse probare,q̃ fecit homicidium ad sui necessariam defensionẽ, sed ad sui defensionem, vt est communis opi.Cla.in §.homicidium.ver.sed quomodo.Nec est probare necesse,se fuisse in discrimine vitæ,sed sufficit probare,q̃ aduersarius veniebat contra eum armatus, vt est communis opi.Clar.ibi.Nec quis etiam tenetur expectare, q̃ percutiatur.Sed sufficit,q̃ iusta causa sit timoris, vt ibi communem dicens. Bonac.

Homicidæ defensio debet esse moderata circa modum, tẽpus & locum,vt est cōmunis opi.Clar.in §.homicidium. ver. scias tamen q̃ si excessit modum, punitur de excessu culposo & doloso.com.est opin.vt ibi. Nam insultantem me cum baculo, non licet mihi cum gladio ferire, vt est comm. ibi.item sedata rixa non licet insultato ex interuallo vulneratus insultum facere vulneranti,quia illud esset ad vindictam,&non ad defensam,vt est communis opi.ibi. Bonac.

Homicida cōstitutus coram iudice negat homicidium cōmisisse, & conuictus dicit se fecisse homicidium ad sui defensionem,deber audiri,vt est communis opi. Clar. in §. homicidium.vers.sed hic occurrit. Bonacoss.

Homicida excusatur si insidiatorem occidat,qui eum expectabat, vt interficeret, nec poterat euitare, vt est communis opi.Clar.in §.homicidium.ver.potest etiā.Secus si vitare posset,quia extra ordinem puniretur. Bonac.

Homicida post homicidium effectus furiosus,punitur pœna extraordinaria arbitrio iudicis,vt est communis opi. Nouellus in tract.ad defensam.n.40.Tiraq.in tract.de pœ.temperandis isto loco.Diaz.reg.321.322. vbi etiam de præstante opem homicidio.& de eo,qui sibi mortem conscisuit.Corn.cō si.195.in 2.& Dec.in cons.438.per totum. Bonac.

Homicida beneficio ipso iure nō priuatur.sed sententia est priuandus.vt est comm.opin.Fran.Mar.decis.Delphina. 398. in 2.par.n.1. & si ex certa forma statuti procedi possit contra homicidam,prius debet constare illud homicidium fuisse cō missum,vt per Menochium de adipiscen. poss. in 3. remedio. nu.169. Bonac.

Homicida(vt dixi) qui non est in dolo, sed in culpa puniri non debet,nisi pro modo culpæ,vt est communis opi.Bos.ti. quomodo proceden.per actio.in delict.n.38.Paul.de Cast.in cons.277.in 2.Dec.cons.9.n.1.in 1.vol. vbi dicit q̃ stante statuto,quod precisè punit,homicidam,debet intelligi,quando dolo,& ex proposito homicidium committit,aliàs secus.vt ibi.secus etiam si non habuit animum occidendi,vt ibi,qui ponit,quando quis non habet animum occidendi.Et calore iracundiæ prolata & facta,non debent statim executioni mandari.Corse.in reperto. Abb.in ver.calore iracundiæ.&Doct.in l. quicquid calore.ff.de reg.iur.vide Dec.in cons.432.n.7.& est singulare dictū,q̃ vbi abest dolus,quis de homicidio non puniatur.Dec.cons.622.n.1.& seq.vbi dicit conclusionem esse verissimam.n.3.Et ibi subdit, q̃ maritus qui interfecit mulierem deprehensam in adulterio,non est decapitandus.Et stante statuto,q̃ si quis fuerit inuentus committere homicidium, capite puniatur.Dic q̃ inuentus dicitur, qui committit, licet non repertus fuerit in flagranti crimine. Sed vbi inuenio vnà cum eo,q̃ fit,facit crimen,necesse est,q̃ inueniatur, vt si statutum dicit, si quis fuerit inuentus arma portare, tāta pœna puniatur.quia tunc sine inuentione crimen nō est,quoniam statutum crimen facere voluit.ita dicit.Ang.in auth.de sanctissimis Episcopis.§.reuerendissimus. vide omnino Rimi.in cons.8.& not.q̃ si quis diutino tempore aliquis in reatu fuit,pœna eius est subleuanda & alienanda. Rochus de Curte in tractatu de consuetudine.n.69.to.1. Bonac.

Homicida reputatur qui intulit vulnus,ex quo mors sit sequuta,vt est communis opi.& punitur vt homicida.Potest tamen ex cōmuni sententia doctorum probare mortuum fuisse ex malo regimine,vel mala cura,vt est communis opin.secus si vulnus non erat mortale,quia non tenetur de occiso,vt est communis opi. in dubio autē an esset læthale vulnus. vel si non apparet de aliqua negligentia aut culpa,& vulneratus non tenetur de occiso.&punitur vulnerans extra ordinem.& an vulnus esset mortale & læthale,statur medicis, vt est communis opi.Clar.vers.scias autem. qui debent esse duo.secundum communem opinionem de iure,secus de consuetudine quia statur vni,etiam de iure, quando vnus solus adest in loco,vt est communis opi.& debet iurare medicus, vt est communis opi.s. de credulitate tantum, non de veritate præcisè, vt est communis opi.ibi nisi in principio iurasset officii, Ī hoc tamen maximè iudicis officium versatur. communis est opi. si verò post vulnus illatū breui spacio moriatur vulneratus, vulnerans tenetur de occiso.& si moritur ȷ̄.40.dies,præsumitur mortuus ex vulnus læthali,vt est communis opi.si autem post vulnus per triduū ambulauit,& postea sit mortuus,præsumitur non ex vulnere decessisse,vt est communis opi.& lata sententia ex relatione peritorum,qui deposuerunt decessisse ex vulnere,contrarium poterit probare reus,vt est communis sententia. quam opinionem non recipit. Clar. ibi. nisi ante sententiam, quia post sentētiam nullus admitti debet ad se defendendum,statuto hoc prohibente, & reo in carcerib. se defendēte,& si vulnerās læthaliter nō vulnerauerit,&alius apparēs interemit,qui tñ nō fecerit ex mādato, & primus nō tenetur de occiso.sed secūdus,aut primus læthaliter vulnerauit,ex quo ictu euadere absq; dubio vulneratus non poterat mortem.& iste de occiso tenetur,vt est communis opi.Clar. in §.homicidium.vers.sed quid si reus. Bonacoss.

Homicida nō est priuat⁹ bñficio ipso iure, sed requirit sentē. D.m.Alcia.in c.cū nō ab hoīe.n.15.de iudi.com.dicit. Bonac.

Homicidiū volēs committere ex deliberata,&perfecta voluntate,& accedēs cum armis hac de causa contra Titiū, nec occidat,nec ei membrum aliquod amputet,quia non potuit ob hoc irregularis nō efficitur,voluntas enim sola non facit

irreg

Universidad de Deusto

irregularem,ſecundum gl.& omnes cõmuniter, in c.ſi qs aliquis,de homic.Arch.in c.ſi.23.q. 8.Dom.in c.ſi quis acceptũ. 50.diſt.& eundem Archi.in ca.periculoſe contra gl.ſi. ibi, de pœ.diſt. 1.Fel.in ca.ſicut dignum,n. 11.de homic.& in tractat. quando conatus puniatur.ver.fallit ſextò.Marſ. in l.is, qui cũ telo,C.de ſica.& Alb.Trotum.in tract.de vero,&perfecto clerico.lib.2.c.20.n. 5.vbi teſtatur de communi,nam lex canonica quantum ad hoc exigit verum actum homicidij,aut membri mutilationis, vt not. Henric. poſt alios , in capit. 1. de eo qui mittitur in poſſ. & ibi Card.& hinc deducitur, q; ſi quis habeat animum deliberatiſſimum, & omni conatu curet percutere clericum,& non percutiat eum re,& effectu,nõ incurrit excommunicationem,ſi quidem ad incurrendum pœnas excommunicationis, cenſuræque eccleſiaſticæ, requiritur factum,vt habetur per gl.communiter ibi ab omnibus receptam,in c.in audientia,de ſen.exc.Card.in cle. 1.q. 3.de vſuris,& Fel.in d.tract.quando conatus.& in tãtum procedit prima communis opinio,q; ſi quis digitum amputet Titio prædicto non efficitur irregularis,ſecundum Doct.in d.c.ſi quis. Bart.Ang.& Imol.in l. 1.de pub.iudic.Ang.in trac.maleficio. in ver.membrum.& Rubeum conſ. 83. quia digitus. non eſt membrum , ſed officium membri , ideo requiritur ſeparatio membri,vel totalis debilitatio ipſius.in caſu iſto pro irregularitate incurrẽda.ideo ſtatutum puniens aliquem pro membro debilitato nõ procedit in debilitante hominem aliquo digito,quia debilitans penitus digitum non dicitur debilitare membrum,cùm digitus ipſe non ſit membrum, ſed membri pars,ac officium,ita voluit Bart.& Imol.in d.l.2.& Iacob. Nouellus in pract. crim.ſuper forma inquiſitionis pro inſultu,& vulnerib.n.30.cum aliis relatis per eum, & p Rubeum, in d.conſ.83.vbi ita conſuluit,hoc verò fallit in notabili artifice,ſeu pictore, & cui ſi foret pollex debilitatus, aut mutilatus,tunc haberet locum memoratum ſtatutum, quia ex debilitatione iſtius digiti redditur inefficax , & inutilis manus. vt firmauit Follerius poſt Ang.Aret.in pract.crim.in for.capitulorum in vulnere,num.23.& Rubeus,in d.conſ.83.in fi. F. Vinius.

Homicidium deponens ſeu confitens commiſiſſe ad ſui defenſionem,& ſic ſe defendendo,niſi probet defenſionem,habetur pro confeſſo homicidium,deberque capitaliter puniri ſecundum gl. & Pan.in c. cùm veniſſet,extrà de conſtit.Bart. in l.Aurelius.§.idem quæſiit.ff.de liber.legat.Bal.&cæteros in l. 1.C.de confeſſ.Bald.Franc.Aret.& Alex.in l.decem.ff.de verbo.oblig Io.de Imo.& Roma.in l. 1.§.ſi quis ſimpliciter.eod. ti.& Boer. poſt alios innumeros congeſtos per eum deciſio. 164.n. 10. cum aliis ſeq. vbi exprimit iſtam eſſe communem opinionem,& ſequitur & ait in praxi obſeruari Aret. in trac. maleficio.in ver.comparent dicti inquiſiti, & partim negant. poſt prin.contrariam verò partem tenuerunt Abbas Sicul.in cap.auditis & ibi Fel.de præſcr.Dec.in ca.cùm venerabilis.de excep.Marſ.ſing.185.confeſſio inquiſiti Th.Ferrar.caute. 5. Iaffredus deciſ.300.dicens,Tiraq.in tractatu de pœnis temperandis,cauſa 17.n.7. & ſeq.Grammat.deciſio. 5.n. 13. & ſeq. & Capic.deciſ.155.nu. 11.Maranta in tractatu iudiciorum.in 6.part.ver.confeſſio.num.29.&alij citati per Boerium in d.deciſio. 164.n. 10.& ſeq. videlicet, q; ſi de homicidio aliter non conſtat in proceſſu , ſed reus captus, & inquiſitus deponit ſe patraſſe homicidium ad ſuam defenſionem,tunc nõ punitur quidem pœna mortis , verùm alia mitiori pœna defenſione non probata.& predictam Abbat.opinionem Doctores precitati eam ſequentes appellant limitationem.& licet Deci. in dicto capitulo cùm venerabilis.& Boer.in dicta deciſio. 164. numero decimo , cum aliis ſeq. conentur opiniones iſtas ad veram conſonantiam, & concordiam reducere, & diſputando admitti poſſe huiuſmodi concordia opinionum per eorũ optimas rationes,iura nõ leuia,& auctoritates omnium Modernorum,nihilominus caue ne incidas in ſcyllam credens euitare charybdim, fretus forraſſe opinione iſta vltima, quam tanquam periculoſam nũquam obſeruari vidimus:nam Bal. ſignanter conſuluit conſ.245.dauanti di voi,volum.2. confitentem delictum,etiam cum qualitate, puta quòd occidit ad ſui defenſionem,niſi qualitatem probauerit,puniri,in delictis enim præſumitur dolus l. 1.C.de ſica.& l. 1.C.de iniur. & pariter per confeſſionem factum eſt notorium ergo puniri debet maleficium, ne delicta impunita remaneant, ideoque ob hæc noli diſcedere à præmiſſa Bar.ſententia communi in actu practico, quam communem fore aſſeuerant ferè omnes contrariæ opinionis auctores in memoratis locis. & Iaſo. in l. vt vim.ff.de iuſti.& iure.numer. 13. F.Viuius lib.2.opin. 136. homicidium, ſi per ſtatutum mandetur corporaliter puniri:debet intelligi:ſi per dolum fuit commiſſum.Iaſ. in l. 1.nu. 70.ff.de leg.communem dicit. B.Villal.

Homicidium commiſſum à Titio per ſolas minas emiſſas cõtra eum,eſt licitum,nec aliquo modo eſt punibile,imò excuſatur iſte homicida,quando huiuſmodi perſona erat ſolita veriſimiliter tales minas executioni mandare , aliàs ſecùs:& ſic ille,qui ipſi Titio mortem minatur, poteſt in illo actu occidi impunè. nam expectare non debet ſe vulnerari, percuti, aut occidi,ita voluit Bald.in l. 1.C.quando liceat ſine iudi.vindi.Ang.in l.quemadmodum.ff.de inoffi.teſtam.Ioan.de Ana. in c.penulti.de homi.Abb.in c.cauſa matrimonij ff.de offi. de legat.Ang.Aret.in §.ius gentium inſtit.de iure naturali gent. & ciui.Cyn.in l. 1.C.vnde vi.Marſ.in ſua pract. crim. in §.diligenter.numer.87.Iaſ.in l.vt vim.numer. 14. ff.de iuſtit.& iur. vbi ſcribit iſtam eſſe communem opinionem,quam ſequitur quoque Petrus Duennas in regula 192. num.4. poſt alios innumeros relatos per eum.& Corſet.in ſing.in ver.metus.vbi teſtatur etiam de communi, & declarat eam procedere ſolummodo de iure ciuili,non autem de iure canonico & diuino.meliusque apertius & latius interpretatur, & audacter cõmunem fore exprimit Pet.Duen.in d.reg.192.n.4.& Io.de Amicis conſ. 116.numer.4.& ſeq. F.Viuius libro ſecundo opin. 137.

homicidium animo deliberato committens non eſt turus immunitate Eccleſiæ,magis communem dicit Clar.d. §.Homicidium.ver.ex propoſito. P.Fichard.

Homicidium commiſſum ſine dolo,& ſine animo occidendi, mitius punitur quàm quòd dolo committitur communem dicit Cæpolla conſilio criminali 37. Clarus refert. libro quinto.ſentent.§.Homicidium.verſiculo Culpa dicitur. P. Fichard.

Homicidium non lata culpa,quæ dolo æquiparatur,ſed leui aut leuiſſima, commiſſum , non debet puniri criminaliter. Communem dicit Boſſ.in titu.quomodo procedatur per actio. numero 38. nam talis culpa æquiparatur caſui , vt ſi quis proiiciendo lapidem in turbam,hominem aliquem interfecerit,punitur pœna extraordinaria.Communem atteſtatur Mẽchiaca controuerſ.illuſtr. capit. 19. numero vigeſimoſecundo.refert Clarus dicto §.homicidium.verſ.culpa dicitur. P. Fichard.

Homicidium commiſſum eſſe præſumitur ex eo ſolummodo , quòd quis dixerit , ſumam vindictam de te & præſertim hoc procedit, ſi is ſolitus erat minas executioni mandare, & ſic præſumptio hæc ſufficeret ad imponendam pœnam ordinariam,vbicunque ille qui minatus fuerat interfectus occiſuſque reperitur,ſecundum Imol.cum aliis relatis per eum,in l. ſi.nu.10.ff.de hered.inſtituend.vbi firmat iſtam communem opinionem fore.Contrariam verò partem,videlicet,vt huiuſmodi præſumptio.ſeu probatio non ſufficiat ad imponẽdam pœnam ordinariam homicidij ſequitur,atque ait communiter teneri Anania,in c. 1.nu.7.de maledicis.& Doct. omnes in l. 1.C.de his,quibus vt indignis:& cum hac opinione tanquã veriori,atque mitiori libenter concurrimus, eſt bene verum quòd præmiſſum indicium,& præſumptio ad torturam ſufficeret in præſenti caſu,ſecundum eũdem Ananiam, vbi ſupra reſtantem hanc ſententiam communiter receptam eſſe. F. Viuius,lib. 12.opin. 138.

Homicidij nomine ſtatutum imponens pœnam pecuniariam, non valet: quia præſtaret occaſionem delinquendi. Eſt commun.opin.ſecund.Dec.in ca. cognoſcentes. circa princi. extrà de conſtit.Fel.in Rubr.extrà de homic.vol.vel caſ. M. Chærian.

Homicidij accuſatus poteſt opponere ſimpliciter negando,&quatenus probetur,ſe ad defenſionem feciſſe:quoniam licitum eſt reo,intentionem actoris ſimpliciter negare,& deinde conditionaliter excipere.Eſt com.opi.ſecund.Soc.in l.nemo prohibetur.in fin.de excep.Bald. Angelus & Salicet. in l. ſi quidem. C. de furt. Decius in l. nemo ex his. in princ. de regul.iur.

Inſultatus ab aliquo,etiamſi poſſit fugere nõ tenetur:quinimò ſi ſe defendendo, aggreſſorem , occidat. de Homicidio non punitur.Eſt magis com.opi.ſecun.Alex.in conſ.109.viſis. vol. 1. Idem.

Homicidium fieri mãdans Chriſtiano,vt Chriſtianum,vel alterius ſectæ hominem occidat, data certa mercede, aſſaſſinus dicitur,& pœnas aſſaſſini dabit.Soarez.in verbo homicidium. Bonac.

Homicidij pœna hodie eſt pœna mortis,tam in nobili quã ignobili.communem dicit Boſſ.in tit.de homicid.nu. 109. & ita in practica receptum ait,Bolẽc.in repet.l.capitalium.§.famoſos

Universidad de Deusto
Biblioteca

motos.nu.64..ff.de pœ.Clar.d.§.homicidium.ver.sed quæro quæ sit. P.Fichard.

Homicidium quãdo plures fuerunt in Rixa,in qua aliquis fuit interfectus:& nescitur à quo,tũc poterit deuenire ad torturam contra vnum ex rixañ, qui aliàs commisit simile delictum,teste Saly.in l fi.col.vlt. C.de qq. quem refert & sequitur hypol.in l. 1.in pr.col.vl.ff.de quæst.& quãdo assistens homicidio puniri debeat:vide Corn.cons. 159.lib. 1. & qua pœna puniatur assistens quando à principio non fuit author occidendi?Castr.cons.278.lib.2.& an ratione incertitudinis omnes puniantur:& qua pœna:Alber.in l.in rixa.ff.de sicar.& in l.item mella.§.si plures ff.ad l.aquil.vbi etiam quando constat de vno percussore:& ꝙ plures astiterunt, vel de pluribus percussoribus ibi d.§.si plures.&an in pœnis solutio vnius alium liberet:Alber.d.l.si in rixa qui trahit l.quoniam multa facinora C.ad l.iul.de vi pub.ad aliud delictum perpetratum per plures ex proposito,vt si alter occidat: alij teneantur de ope& assistentia, & de alterius delicto. & si quis sit cum aliquo committeñ homicidium:ille non tenetur,nisi præsciuerit tale delictum debere committi, Bal.in l.quicunque,colum. pen. C. de ser.fug.& fac.tex.l. general.C,de tabul.li. 10.& in l.fi.ff. de dec.ab ord.fac.vel nisi præcesserit tractatus quis non tenetur de delicto alterius,hypol.in prac.§.constãte.nu.42.&præsens delicto alterius præsumitur casualiter interuenisse,Fel.in c.sicut dignum.col. 3. de homic. in principali autem articulo de homicidio facto in rixa in qua interfuerunt plures:&nescitur à quo emanauerit occisio:vide Nat.cons.240.n.9 & aliis seq. post Alex.cons. 15.lib. 1.cõs. 14.lib.3.de homicidio verò perpetrato per aliquem qui habuit socios qui opem præstiterũt vide eundem Nat.cons.458.vbi quis & quomodo dicatur auxilium ferre in maleficio, & qua pœna puniri debeat auxiliator,& an eadem qua principalis,& quid de statuto punieñ homicidas.vide ibi.

Homicidium si nõ apparet quis verè fuerit interfector,propter incertitudinem nullus iudicari debet occisor,nec aliquis condemnandus est pœna mortis, Quæ incertitudo licet illud operetur vt oẽs non teneantur pœna mortis.Fallit tamen ea cõcl. si ex proposito omnes rixantes ordinauerãt homicidiũ perpetrare,secundum communem per Rol.cons.63.n. 13.n. 17.lib.2.post anch.cons.215.col.1.Fel.in c.significasti.el 2.colum.3.ver.dicas tamen.de homicid.

Homicidium absque dolo. & lata culpa admissum criminaliter puniri nec potest,nec debet: vt commune doctorum effatum pronunciant Iaſ.in l. 1.nu.70.ff.de ll.Bossius in pract. tit.quomodo proced.per actionem n.38.Iul. Clar. in pract.§. homicidium ver.culpa dicitur.cum seq.tamersi Viuius necla tam culpam corporeis pœnis locum facere scribat receptum lib. 1.opi.325.Quæ sententia verior & æquior est, vt alibi copiosè ostendo. quin leuis etiam quæuis causa à dolo excusabit , vt capitis pœnis ob homicidium nullus locus relinquatur.commune pono ex Iaſ.in l. 1.nu.24.ff.de eo per quem factum erit.& in l.qui iurasse,n.6.ff.de iureiur.Soc.iu. cõs. 117. n.13.lib.3.Afflict.decis.36.n.6. Gramma.decis.29.nu.16.Iac. Menoch.multæ doctrinæ viro de recupe.possess.remed.5. E. Suarez.

homicidium qui perpetrauit ob sui ipsius defensionẽ , vel ob suarum rerum tutelam,vel ob sui decoris, atque honoris propugnationem,vel denique ob tutandos sibi sanguine cõiunctos nullis pœnis plectitur.vt communia placita efferunt de materia semper consulendi.Did.à Couarru.in cle.si furiosus.n.i.de homic.Anto.Gomez de delict.c.3.à n.20.Plac.lib. 1. delict.c.28.n.3.I.Clar.in pract.§.homicidium. ver. excusatur. cum ver.sequentib.Viuius li.2.opi.85.Nec illi poterit imputari quod fugere potuerit, ac noluerit nullam dedecoris maculam inde contracturus.vt receptum inquiunt Alex.consil. 109.n.4.libro 1.Fel.in c.suscepimus.de homic.Iaſ.n.38.Dec. n.35.in l.vt vim.ff.de iust.& iur.Io.de Amicis.cons.77.n.5.Tiraq.de nobilit.c.20.n. 64. & omnes supra proximè laudati q etiam quib.probationibus satis superque sit hãc excusationis obtentionem probari,& alia huic materiæ affinia,cum receptis interpretũ dogmatis,accuratè memoriæ produnt,quin & (quod diligenter menti insculpes)si solæ minæ ab eo p̃cessisse dicantur,qui illas exequi soleat homicidium incontinenti factum impune erit , quemadmodum latè efferunt commune Duennas reg.182.n.4.Io.de Amicis cons.116.nu.4.& seq. E.Suarez..

Homicidium qui Christiani hominis perperrandum , seu Christiano,seu alterius religionis homini mandat,pacto eam in rem precio , & dicitur & censetur assassinus , vt vulgus fatur,atque omnes assassini pœnas luit.commune axioma affirmant Aret.cons.163.n.17.c.15.decis.155. & qui latissimè in materia cum receptis sententiis sese diffundit I.Clar.in pract. §.Assassinus. E.Suarez.

homicidio commisso,ad quod adfuerunt plures.si deliberatè & ex proposito omnes tenentur de occiso, siue vnũ sit læthale vulnus,& alia nõ læthalia,& siue omnes vulnerauerint, siue vnus,siue sit dubium.Clar.in d.§.homicidium.ver.alia etiam defensio. Si autem aliqua certitudo non esset de eorum deliberato occidendi proposito. Et tunc omnes torqueri possunt sup qualitate animi deliberati,qui si non cõfiteantur,extra ordinem puniũtur ratione incertitudinis. Quando autem vnicum est vulnus & plures fuerũt in rixa,& vulneratus moritur,omnes extra ordinem puniuntur, vt est communis opi. si autem appareat quis fuerit inceptor rixæ, valida iuris præsumptio arguitur contra ipsum,vt ipse fuerit solus homicida, & ideo secundum iuris rigorem debet decapitari,vt est communis opi.quam tamen non recipit Clar.ibi.Et quando sunt plura vulnera partim læthalia , & partim non, & constat. qui fuerint vulnerantes in vtroque casu,& de occiso tenentur læthaliter vulnerantes, alij de vulneribus. & ista est communis opi.Clar. ver. aut verò. Et isto casu auxiliatores loco censentur,qui non læthaliter vulnerauerunt,ideo extra ordinem pecuniaria plectendi erunt iudicis arbitrio.vide Marſ.sing.403. Bonacoſſ.

homicidium non dolosum,& sine animo occidendi punitur mitius,vt est communis opin.Clar.in §.homicidium,ver. culpa dicitur.quando adest leuis,vel leuissima culpa, secus si lata culpa,vt est communis opi. Et ideò iaciens lapidem versus hominum turbam,ex quo ictu homicidiũ sit sequutum, punitur extra ordinem,vt est communis opi. Clar. ibi. qui & alia ponit exempla.Soarez ver. homicidium. nu. 119. & seq. Bonacoſſ.

Homicidium ex proposito dicitur committi,quando quis animo deliberato,non obuius,occidit inimicum,etiam ꝙ infidiæ non præcesserint,vt est communis opi.Clar.d.§.homicidium.ver. ex proposito, & ille non est tutus in ecclesia, vt est communis opi.ibi. Bonacoſſ.

Homicidium proditoriè effectũ dicitur,quando nulla præcedente inimicitia quis alium interficit,vel in itinere tãquam socius itineris socium interficit,vel in mensa,vel à tergò percurit,vt est communis opi.Clar.in §.homicidium.ver. Proditoriè. Bonac.

Homicidium veneno committens punitur capite , secus si is,cui venenum est datum non moritur , quia extra ordinem non punitur,vt est communis opin.Clar.in d.§. homicidium ver.punitur autem homicida.

Homicidium excusatur si quis nocturnum furem occidat, pro defensione personæ vel rei,& clamet prius,& eum nõ cognoscat per se nec per testes,& eum capere nequeat.vt est cõmunis opinio.Clarus in §.homicidium,versicul.vltima est defensio.Furem autem diurnum licet occidere,si se telo defendat , vt est communis opin. & quis dubiter an velit furari vel occidere personam , & non poterat euadere absque propriæ vitę discrimine,vt est communis opi.iibi.dem&si pro recuperatione personæ vel rerum suarum hoc faciat, vt est communis opi.Clar.ibi. Bonac.

Homicidium excusatur etiam si pater filiam adulteram perimat,in adulterio deprehensam, & adulterum eodem impetu,& filia sit in potestate,& in eius domo,& in rebus venereis reperta , etiam quòd esset clericus adulter. communis est opinio. Clar. in §. homicidium. versicul. dixi etiam. Etiam si esset iudex vel magistratus , vt est communis opinio. idem quoque iuris est in marito, qui deprehendit vxorem in adulterio , quia eam impune perimit , etiam si adulter esset clericus , communis est opinio. Clar. versiculo, sed quid. & omnia supradicta procedunt in foro fori , secus in conscientiæ foro , vt est communis opinio. Clar. ibi. versicul. sed hæc quidem. & pater vel maritus,hoc alicui committere vel mandare nequeunt , vt est communis opin.Clar.ver.dubium.nisi mandaret pater filio.Contrarium tamen seruat consuetudo, quia etiam alteri extraneo committitur.vt ibi per Clar. Bonacoſſ.

Homicidio commisso oritur criminalis accusatio ad pœnam legis Corne.de Sica. ac etiam actio in factum ad interesse,per quam tenetur occisor vel vulnerans ad expensas medicorum,& operarum ilius interfecti vel debilitati.l.fi.ff.de his qui deiecerint. lege ex hac lege. ff. si quadrupes pauperi.fecit. dica. Specul. in titulo de iniur. §. sequitur. versiculo sed nunquid pro libero homine occiso.numero 3.Panormita.in capit. 1.numero 6.versiculo vlterius quæro. extra de iniur. &

da n

Universidad de Deusto Biblioteca

dam.dato.Hipp.de Marſ.in conſ.115.nu.19.& in conſ.131. ver.nam de iure communi.n.44.& in ſuis ſing.ſing.575.inci. proximis ſuperioribus diebus.Robert.Maran.in tract.de ord. iud.in 4.par.1.dift.ver.ſimiliter ſi is cõmiſſum homicidium. n.4.Io.Bap.Plotus in tract.de in lit.iur.§.41.inci.homicidium ergò Henning.Cœden.in conſ.102.in ord.verſi.non ſit ergò hic æſtimatio.n.24.Carer.in ſua pract.crim.§.ſequitur de aliis pœn.corporalibus.n.47.pag.lib.mei.236.in fi.& Rol.à Valle, in conſ.39.vbi ipſe inquit n.14.communem opinionem eſſe, æſtimationem vitæ occiſi fieri debere iuxta l.hæreditatum cõ putationi.ff.ad l.Falcid.in 2.Tomo conſ.Ita quoque ante illũ & alios per Rol.citatos aſſerit Spec.in d.§.ſequitur.n.6.verſi. ſed vſque ad quod tempus æſtimabuntur operæ. Sequitur etiam Pet.Rebuf.in l.vnic.ver.& hæc æſtimatio.n.22.& ſecundùm impreſſionem Lugnen.Anno,&c.66.n.40.C.de ſenten. quæ pro eo quòd intereſt. Kirchouius.

Homicidium.homicidij pœna puniendus non eſt qui in haſtiludiis & colluctationibus alium occidit.Pet.de Anch.conſ. 283.Dec.conſ.9. P.Andora.

Vbi non eſt animus occidendi.non eſt pœna homicidij.De eius in d.conſ.9.in princ.alleg.l.1.§.diuus.ff.de ſica.& l.1.C.e. & c.ſignificaſti el 2.de homic. Idem.

Et animus deprehenditur ex qualitate armorum & percuſſionum.late Dec.in d.conſ.9.Fel.no.in ti.quando conatus.in pen.col.al.are.conſ.147. idem vult in c.ſicut dignum.de homic.Alex.notabiliter in 2.vol.conſ.140.Bal.in l.vnic.C. de emend.ſeruo.

Et ex qualitate armorum preſumitur vulnus letale.Bolog. in conſ.5.in 4.col.

Occidens tamen manu vacua,dummodo cum dolo tenetur ſicut cum gladio.Alexand.in l.prætor.§.primo ff.de iniur. Idem.

Vbi non eſt dolus non cadit pœna homicidij Iaſ.in l.1.in 4. col.ff.de ll.vbi dicit q̃ ſi volebã percutere Titium,& percuſſi vel occidi amicum meum.non debeo puniri de homicidio.licet Bar.tenuerit contrarium in l.reſpiciendum.§.delinquunt. in fi.ff.de pœ.alleg.Ang.d.§.delinquunt. & in l.ſi cum ſeruo. ff.de iniur.& flor.in l.ſcientiam.§.ſed & ſi defendendi ff.ad l. acqui.& ſubdit Iaſ.q̃ iſta opin.contra Bar.in iudican.eſt tenenda.Idem vult in l.ſi pater.in 2.col.C.de hæred.inſti.de quo vide per eundem in l.ſororem.C.de his qui.vt indig.addo ſonz. in 1.part.conſ.16.Cæpo.conſ.30.31.& conſi.33.

Addo Iaſ.in l.quod ſi §.quod prætor.ff.ne quis eum &c.vbi alleg.Bal.in l.ſi.per gl.ibi. ff.quod quiſque iu. dicentem.q̃ ſtatuta penalia ſemper intelliguntur habere clauſulam in ſe. ſi delicta dolo commiſſa fuerint. idem Iaſ.in l. in actionib.in 8.col.ff.de in litem iuran.

Subiũgit Iaſ.q̃ ſtatutum puniens homicidium.intelligitur ſi dolo ſit commiſſum. non caſualiter etiam ſi culpa interuenerit.l.cum autem §.excipitur.ff.de edi.edic.Bar.in l.quid ergo §.pœna grauior.ff.de infa.Bal.in l.omnes pr̃i.in 17.col.ff. de iuſti.& iur.& in l.data opera in 4.col.qui accu.non poſſ.& in repe.l.cunctos populos.in vlt.car.C.de ſum.tri.& in l.quicunque in 5.col.C de ſer.fug.& late.in c.fi.de conſti.& in l.2. vbi etiam Sal.C.de Nox.al.etiam Ang.in l.is qui cum telo.C. de ſica.& in l.1.& ibi Pau.de ca.ad fi.ff.de ll.Pau.de ca.in conſ. 190.incip.in cauſa incarceratorum.quod mihi eſt in 2.volu. conſ.192.al.etiam Alex.in conſ.282.incip.videtur in caſu p. poſito quod mihi eſt.in 2.vol.conſ.140.Iaſ.in d.l.in actionib. & in d.l.ſororẽ addo Alex.in 1.vol.conſ.109.in 3.col.Bolog. in conſ.63.max.in vlt.col.Dec.in c.2.in 4.col.ver. ex quib.infertur.de conſti. Alex.in l.j.§.j.ff.ſi quis teſta.lib.eſſe.Cæpo.in l.ſi fug.in 5.col.de ſer.fug.

Allegat etiam Iaſ.Paul.de caſt.in l.& ſi ſeuerior.poſt Bal.& Sal.ibi.C.de infam.dicentem q̃habuit caſum in facto.de quodam qui proiiciendo lapidem rixando percuſſit tranſeuntem & occidit.Iudex captioſus inhærebat verb.ſta. dicentis q̃ qui hominem occidit decapitetur,dic.Paul.de ca. q̃niſi oſtendiſſet auctoritatem Bal.in d.l.data opera.q̃vix potuiſſet euadere illum ne decapitaretur.

Et ſecundum Iaſ.iſta etiam ponit Pau.de ca.in l.ſi fugitiui. in 2.col.C.de ſeruis fugit.refert & ſequitur Alex.in 2.vol.cõſi.144.in fi.idem Iaſ.in d.l.in actionibus.in 8.col.& in d.l.ſororem.Are.in l.& ſi ſeuerior C.ex qui.cau.infa.irrõ.faciunt not. per Bal.in l.3.ff.ad l.aquil.

Addit Iaſ.quod dicit Card.Flor.in c.lator.de hom.& ibi Io. de Ana.refert accidiſſe de facto.cũ duo ſocij in vna naui inuicem rixarẽtur,& alter cũ ligno in quo erat ferrũ ad trahẽ ramos arborum qui naui obſtabant percuſſit ſocium.qui mortuus eſt An debeat decapitari ſub forma ſtatuti ſuperius relati.refert fuiſſe conſultum q̃ non.quia illud ſtatutum debet intelli.de homicida doloſo,al.l.2.ff.de noxa.& c.in noſtra extr. de iniur.Iaſ.in d.l.in actionibus.

Dic.etiam q̃ ſigno.de hom.in conſil.27.incip.ſtat.ciuitatis papie,&c.refert euenſiſſe de facto.cum quidam tranſiens vellet euitare canem ferocem ne ipſum morderet. proiecit lapidem contra canem. in loco in quo pub. iter fiebat & ſic fuit in culpa.& hominem tranſeuntem percuſſit & occidit. q̃ tamen decapitari non debeat.quia non fuit in dolo.Iaſ.in d.l.in actionib.faciunt no.per Alex.poſt Ang.in l.reſpicien.§.delinquunt in fi.ff.de pœ.

Addit inſuper Iaſ. quod in fortioribus terminis. tenuit. d. Nellus.de ſancto Gemi.in trac.banni.in 2.part.2.temporis.q. 37.ſtante ſtatuto.q̃ bannitus poſſit impune occidi.dum eſſet bannitus quidam titius Ioannis aliquis credens q̃ iſte eſſet.Ille titius bannitus appenſate iuit ad eum occidẽ cum ipſe nõ eſſet ille bannitus ſed alius. q̃ tamen iſte occidens non debet decapitari.ex quo re vera non fuit in dolo. quamuis fuerit in magna culpa.& dicit q̃ iſta deciſio eſt fortis ſed periculoſa. ai. etiam text.l.ſcientiam.§.ſed ſe defendendi. ff.ad l.aq.Iaſ.d.l.in actionibus.

Faciunt quæ vult Bolog.in conſ.36.vbi tenet q̃ ſta.aliquid puniens.intelligitur ſi dolo factum ſit.Marſ.in l.de minore.in 6.col.& ſeq.ff.de quæſt.

fac.etiam quod dixi in verb.percuſſio §.6.

Limitat Iaſ.prædicta.niſi ſtatutum diceret q̃ quicũque occiderit. quouis modo. vel qualitercunque, decapitetur. tunc enim non debet diſtingui an dolo vel culpa fecerit.all.Bal.in l.2.in 3.col.ff.de noxa.& dicit ſe dicturum in l.2.§.prætor.ait. ff.qui ſatiſd.cog.vbi hoc vult in 2.col.verſ.limita prædicta.& idem vult in l.in actionib.in 8.col.ff.de in litem iur.Dec.in d. c.2.in 4.col.ver.prædicta concl.de conſti.

Limita etiam ſecundum Iaſo.in d.l.in actionibus.in 8.col. vbi dicit q̃ licet non debeat puniri de homicidio.tamẽ debet puniri de culpa licet mitius arbitrio iudicis.al.l.ſi adulterium cum inceſtu.§.impuberes.ff.de adul.&l.3.§.ſed & ſi ſenatuſcõſulto.ff.de Sica.

Et q̃ quis non teneatur pro homicidio caſuali vltra præmiſſa.addo Bal.in 2.part.conſ.348.Et quod vult Iaſ.in d.l.1.in 5. co.ff.de ll.vbi dicit quòd homicidium in perſonam amici.vel conſanguinei præſumitur caſuale. & ita late tenet Cæpol. in d.conſ.33. Idem.

Iudex poteſt euadere homicidam à morte. ſi ex iracundia homicidium fecerit Fel.in c.dilecti.de excep.&dixi latius ſ.in verb.defenſio.§.3. Idem.

Homicidium nõ imputatur.ei qui fuit à fratre ſubiunctus. vt dixi in d.ver.defenſio.§.4. Idem.

Ille qui eſt cauſa mort. alicuius debet puniri pœna mortis. Feli.in c.accuſaſti.de accuſ.fac. quod vult Curt. conſ.41. vbi poſt Pan.in c.Petrus.de homic.dicit q̃ ſi clericus fec.rixam illicitam.& eius prætextu conſang.clerici aliquem occiderunt quòd clericus efficitur irregularis. Idem.

Pater qui potuit prohibere filium.& nõ prohibuit tenetur de homicidio filij Cur.in d.conſ.41.vbi vide. Idem.

Mandans vulnerari tantum an teneatur de homicidio eo ſequuto. Vide Cepo.in conſ.34.cum trib.ſeq.& Paul.de ca.in 2.vol.conſ.192.incip.in cauſa incarceratorum.vide in verbo Aſſaſſinus §.4.ver.Aduerte.hypo.ſing.176. Idem.

Quot modis dicatur homicida.vide Bal.in 3.part.conſ.52. vbi not.loquitur. Idem.

homicidiũ ꝓbar̃ licet teſtes ñ cognoſcãt occiſum.gl.l.libellorũ.2.q.8.Ang.ĩ trac.malef.ĩ ver.hec ẽ q̃dã inqſi.col.22.Idẽ.

Quid ſi cõfiteat occidiſſe aliquẽ quẽ tñ in veritate ñ occidi.vide Iaſ.in l.iuſiurañ §.procu.in 9.col.ff.de iu.iur.& in l.iul. verum deb.in 9.col ff.de cond.inde.Cæp.in conſ.33.in 4.col.

Quid ſi dicã.anteq̃ vadã ad prãdiũ.occidã talẽ & ille reperitur mortuꝰ.an p̃ſumatur ɔ̃ me. Iaſ.in l.1.col.12.ff.de offic.eius cui,&c.dicit q̃ rex.in c.qd̃ dr̃.ext.de verb.ſign.probat q̃ non.

Ipſe. tamen putat eſſe conſideran. an ille ſit ſolitus minas exequi.vide ibi per eum.

Quid de eo, qui loquutus eſt in aure ſuo famulo.deñ famulus fecit homicidium.an p̃ſumatur.ɔ̃ illum. Iaſ.in l.1.in 6.& 7.col.C.de ſer.fug.Vide latius.ĩ in ver.p̃ſumptio.§.22.& ſeq.

Homicida an ſit ipſo iure priuatus beneficio.& an interim poſſit illud retinere Fel.in c.inquiſitiõis.in 1.col.ext.de accuſ. Bal.in l.emptorem.ff.de act.emp.

Simplex ſacerdos an poſſit ab homicidio abſoluere. Fel.in c.perpendimus de ſent.exc.

Secunda gratia homicidij tacita 1.eſt nulla.Fel. not.in cap. poſtulaſti in 3.& 4.col.de reſcrip.

Homicid

Universidad de Deusto Biblioteca

Homicidij pœna eſt corporal. vt dixi in verbo. inquiſi. pro homicidio.

An autem valeat ſtatutum imponẽs pœnam pecuniariam pro homicidio. vide in tract. ſtatutorum. ſub Rub. pro homicidio. ſoluantur centum.

Pœna homicidij imponenda. non eſt. licet in defenſione ex cedatur. modus. Lud. in ſing. 3. al. Bart. c. 1. ti. de pac. & eius vio la. vbi al. Ioan. Andr. in ca. ſignificauit. de pœn. & remiſ. in no uella.

Homicidij tractator. quis dicatur. vide Angelum conſilio vigeſimo ſecundo.

Venenantes carceratum. vt pro eorum honore ibi moriatur. tenentur de homicidio. Bal. in l. libertas. ff. de ſtatu hom.

Pœna mortis non habet locum. contra eum qui ponit offendiculum ad feneſtram vt capiat furem nocturnum. ſi fur ob id cecidit & mortuus eſt. Alex. in 2. volum. conſilio 140. P. Andora.

Honeſtatis ius ab omni ſuperioritate excipitur. l. quod ex liberta. & ibi Bald. C. de oper. libert. P. Andora.

ſine honeſtate nulla nobilitas. Bald. l. ſi qua. C. de ſec. nupt. P. Andora.

PRO. Honeſtus cuiuſque modus ſeruandus, non immode rata cuiuſque luxuria ſequenda. l. ex damni infecti ſtipulatione. ff. de dam. infect. Bellon.

Honeſtes habet preſumptionem pro ſe, q̃ nihil dolo faciat ſpecul. titul. de ceſſ. act. §. primo verſiculo ſed opponitur. P. Andora.

PRO. honor lucro pecuniario præferendus eſt. l. Iulian. ff. ſi quis omiſſa cauſ. teſt. Bellon.

PRO. honor debitus iudicibus reſeruandus eſt. l. ſi. C. quando pro. non eſt neceſſ. cap. vt debitus. honor. extrà de appella. Idem.

Honoris ſui defendendi cauſa licitum eſt aliquem interficere, cum periculum famæ æquiparetur periculo vitæ. lege. iuſta. ff. de manumiſſ. vindict. communem dicit Bolenc. in repe. l. capitaliũ. §. famoſos. n. 161. ff. de pœ. & ideò ſi immineat periculum alicuius iniuriæ perſonalis poterit, quis licitè aggreſſorem interficere, ita dicit Bart. in l. 1. n. 8. C. vnde vi. Ang. in l. ſi quis aggreſſorem. n. 2. C. de ſicar. Marſ. conſ. 81. n. 16. refert Clar. lib. 5. ſent. §. Homicidium. verſ. Idemque. P. Fichard.

honoris ſui defendẽdi cauſa eſt licitum aliquem occidere. cum periculum famæ vitæ periculo æquiparetur, vt eſt communis opi. & ideò ſi immineat periculum alicuius iniuriæ perſonalis, poterit quis licitè aggreſſorem occidere. Clar. in §. homicidium. ver. idemque plura de honore. Chaſſaneus in prin. ſui catalogi gloriæ mundi. Bona.

Honor præferendus eſt omni commodo pecuniario. l. reprehendenda. vbi doct. maxim. Iaſ. C. de inſti. & ſubſt. l. Iul. ff. ſi quis omiſ. cauſa. teſta. P. Andora.

Parum ſuccurritur alicui cum aduerſus damnum pecuniarium ei prouidetur ſi non conſeruatur aduerſus damnum honoris & famæ. Ità no. doct. max. Alex. in l. iuſiuran. la 2. §. procu. in 3. col. ff. de iur.

Nam ſecundum eum tale damnum famę. præferendum eſt pecuniæ. l. ſi in duobus ff. de reg. iur. fac. l. iuſta in prin. cum gl. ff. de manu. vind.

Cor. in conſ. 162. in vlt. col. verſi. nam crudele eſt. Pe. gerar. ſing. 82.

Non n. minus extimamus honorem quàm vitam. Alex. in l. ſi victum. ff. de re iud.

Et dic. Alex. in l. ſepe. in 4. col. cod. ti. quòd periculum infamiæ & periculum mortis æquiparantur.

Facit quod vult Fel. in c. quoniam contra in 22. col. extra de prob. vbi dicit q̃ honor magnificandus eſt. 12. q. 2. cap. nolo. Barb. in 1. vol. conſ. 27. in 5. col. & conſ. 29. in 10. col. & conſi. 47. in 19. col. & conſ. 54. in 14. col. & in 2. vol. conſ. 46. in 1. colum. Idem.

honorem meum alteri non dabo. d. l. Iulian. ff. ſi quis omiſ. cauſa te.

honor eſt habere filios. quia ciuis habens filios prefertur nõ habenti. l. in albo. & ibi Bar. C. de decutio. lib. 10. Ludo. Ro. in l. 1. ff. in ius voc. vt cant. Idem.

Honor conſiſtit etiam in ſedendo ante alios. vt not. in l. decernimus. C. de ſa. ſan. eccl. & dicit ibi gl. q̃ ille qui eſt dignior debet ſedere à manu dextera.

Et ordo ſeſſionis denotat preeminentiam dignitatis. ita dicunt Ang. & Imo. in l. ſoluen. la 2. ff. de hęred. inſti. refert Alex. in l. publius. ff. de cond. & demon. Fel. in Rub. de maio. & obe. in 4. col. Idem.

Adde q̃ quilibet inferior dignitate, vel nobilitate, poteſt p officium iudicis cogi vt cedat maiori in ſedendo. & aliis reuerentialibus. Ita Iaſ. in l. ſi nõ ſorrem. §. libertus. in fi. 8. col. ff. de cond. indeb. al. Io. Fab. in §. aliam. inſti. de bo. poſſ. vbi dicit hoc ſepe euenire de facto in vxoribus nobilium, quarum vna vult prima ſedere in eccleſia. & prima offerre. Pet. gerar. ſing. 33. Idem.

Et quòd debeat quis tueri in tali iure & poſſeſſione præcedendi vide notabiliter Cor. in 2. volumin. conſilio 193. in pe. colum.

Adde quòd ille qui vult occupare locum alterius. debet reponi in loco infimiori. cap. fi. 93. diſtin. Lud. ſing. 389. Pet. gerar. d. ſing. 33. vide infra. §. 9. ver. Addit etiam. Idem.

Dic. tamen Io. Fab. q̃ propter hoc. non poſſet agi actione in iuriarum. per tex. no. in l. iniuriarum actio. §. ſi quis de honoribus. ff. de iniur.

Sed ipſe Iaſ. tenet q̃ in hoc vlti. contrarium eſt verius. alle. Bal. in l. obſeruare §. antequam. in fi. ff. de off. procon. & leg. vbi tenet q̃ imo poteſt agere actione iniuriarũ. & armata manu reſiſtere.

Addit etiã Iaſ. tex. no. in c. præcipimus. 93. diſt. q̃ ſi inferior vadit temere. ad locum maioris. debet inde expelli. & perdere locum conſuetum. & vltimum habere. vide in verbo. nobilis. §. 13. & 3. §. 8.

honores mutant mores. ita no. Bal. in l. pater. ibi mutata, &c. ff. de teſta. tu.

honor. eſt iudicare. Bal. in l. ſed & reprobari. ff. de excuſ. tut. Idem.

honorem omnem excludit reatus. Bal. in l. ſed & milites. ff. de excu. tut.

Creſcentibus diuitiis creſcit & honor. & diminut. diminuitur & honor. in ver. diuitiæ.

honores ſunt gradatim adipiſcẽdi. Bal. in l. qui vtiliter. ff. de neg. geſt.

Honor eſt illius qui fac. Bal. in l. ſi remunerandi ff. mandat. P. Andora.

Hora intempeſta. Quando proceditur ad aliquem actum alia hora, quàm ſtatuta, nõ tenet actus, & dicitur clãdeſtinus, l. fi. §. fi. & ibi Bart. ff. quod vi aut clam. Spec. in tit. de ſent. pro. la. §. iuxta. verſ. eſt etiam nulla. niſi iudex ad aliam horam prorogaſſet dietam, citato non comparente, per c. conſuluit. iuncta gl. extrà de offi. deleg. ſecundum Ang. in l. de vnoquoque. ff. de re iud. Butr. & Pan. in c. cùm dilecti. extrà de dolo. & contu. Balb. deciſ. 431.

Hoſpes ſolitus tenetur hoſpitari Bar. in l. mariti. §. 1. ff. de adul & in l. 1. §. 1. ff. fur. aduer. nau. Nec poteſt aduena repelli per ſolitum hoſpitari. Auth. omnes peregrini & ibi Bal. in verſicul. nota quòd aduene. C. communia. de ſucceſſ. Alexan. in d. l. 1.

Secus in amico hoſpitante quandoque amicum. quia non tenetur. de cætero hoſpitari niſi velit, Fel. in c. cũ M. Ferrarien. in 3. col. de conſti. Pan. in 2. part. conſ. 6. in 2. col. vbi dicit q̃ ex his quæ gratis fiunt nõ naſcitur in futurum aliqua obligatio. P. Andora.

hoſpes an teneatur de damno dato. in hoſpitio hoſpitantibus. Bar. in l. quę fortuitis. ff. de pignor. actio. tenet quòd non.

Vide tamen. Barb. in 1. volu. conſ. 53. vbi dicit q̃ eo ipſo q̃ caupo vel alius ſtabularius recipit aut patitur intromitti res in hoſpitio, videtur ipſo facto promittere. eas quamuis ſpẽr. non conſignatas ſaluas fore al. l. 2. §. recipit ff. Nau. cau. & ibi Bal. dicentem. q̃ ſi tu patiente hoſpitatore mittis ronzinum in ſtabulo. & poſtea recedis. & deinde reuertens non inuenis ronzinum tenetur tibi hoſpitator. etiam ſi nihil ſibi dixeris.

Et ſubdit ibi Barb. q̃ tenetur etiam ſi ſine eius culpa res amiſſa ſit. Niſi ſit caſus fortuitus qui præuideri non potuit. Et quærit an tunc furtum dicatur. caſus fortuitus. de quo aliquid dixi 3. in verbo furtum. §. 38. Idem.

Quid ſi valixia reponatur ſigillata & clauſa. & reſtituatur. aperta. vide ĵ. in verbo valixia. vbi inter cæteras auctoritates allego. Iaſonem. in l. in actionibus. in 12. colum. ff. de in litem iurand.

Et ibi Iaſo. dicit. in iſta materia conſiderare quatuor caſus. Primus. quando valixia reſtituitur ſignata. vt fuit tradita. ita q̃ non apparent aliqua ſig. in contrarium. & tunc ex quo ceſſat probatio doli nihil probabitur per iur.

Secundus caſus quando valixia reſtituitur. aperta. & conſtat depoſitarium fuiſſe in dolo. & tũc de æſtimatione rerum ablatarum ſtabitur iur. deponentis. l. 1. §. ſi Ciſta. & §. in depoſiti. ff. depoſ.

Tertius caſus eſt, quando ſumus in caſu claro q̃ non conſtat de culpa depoſitarij. & ſi conſtat de culpa non apparet de dol. &

Universidad de Deusto

dolo.& tunc ille casus est clarus.q̃ non statur.iur.pt.nisi concurrat dolus.

Quartus casus est.quando sumus in casu dubio.quia iudici nihil aliud appareat nisi q̃ valixia est dissigillata vel aperta. Et tunc concludit Ias.q̃ si probatur.per testes vel ex confessione hospitis q̃ valixia fuit tradita clausa vel sigillata & hospes reddidit dissigillatam vel apertam.hoc ipso probatur dolus.quia dolus non potest probari nisi ex coniecturis. l. dolum. C. de dolo. & ita concludit cum opinione. Bar.quam dicit communem. & respondet ad fundamentum Alex. q̃ dolus non præsumitur. nisi probetur. quia est verum si non apparent coniecturæ.

Intelligit tamen sane Ias.Attenta qualitate personarum.qa in hoc multum statur arbitrio iudicis. & nisi natura sua dissigilari potuisset.quia tantum appositum esset sigillum Cert.secundum.Bal.in Rubr.C.depos.circ.princ.per l. si duobus.§. 1. ff.quemad.te.aper.& idem vult Bal.in l. 1.C.loca.

Et ad illud q̃ multum attendatur qualitas personarum. bene facit secundum eum, quod vult Bal.in l. dominus horreorum.in prin.ff.loca.vbi dicit q̃ illud quod dicit.ibi Bar.& in l. fi.ff.de quæst.q̃ si factum est furtum alicui.q̃ suspitio est contra vicinos.adeo vt possint torqueri..est verum quando illi vicini essent ribaldi. & male vite. secus si bonæ & probate vitæ.

Secundò intelligit sane quando viator consignasset valixiã sigillatam hospiti acceptanti.Secus si nõ consignasset.sed simplici.dimisisset supra dorsum equi. aut eã posuisset super porta hospitij.secundum.Bal.in l. 1.C.loca.

In tantum secundum eum.q̃ alibi tenet gl.sing. in l. 1.§.fi. in ver.in Naui ff.Nau.cau. stab. q̃ non suffic. q̃ viator consignet valixiam hospiti sed est necesse q̃ eam aperiat.& ita q̃ hospes sciat quæ res sint in ea.

Sed illa gl.communiter reprehenditur.quia esset periculosum viatori si forte in ea haberet res prætiosas. item nostra interest ne secreta patrimonij pandantur l.2.C.quando. & qui. 4.pars deb.lib. 10.& ita secundum eum.Illam glo.reprobant. Gul.& antiqui.& Nicol.de Neap.in §.item seruiana. insti. de Actio.Cy.& Bal.in l.certi iuris.in 2.opp.C.loca.

Tertiò Limitat Ias.nisi viator faceret deferri fardellum seu valixiam in cameram & reciperet claues camere vel dimitteret famulos proprios ad custodiam camere.tunc si aliquid ex valixia substractum reperiatur.Non tenetur hospes.secundũ Bal.in Rubr.C.depos.argum.l. 1.§.sime rogaueris.cum §.seq. ff.depos.

Sed in hoc ipse Ias.tenet contrarium per gl.ord.in l.fi. §. 1. in gl.mag.quã ibi sequitur.Bar.ff.Nau.caup. stab.de quo per Cy.& Bal.in l.ex diui.C. loca.

Dic.tamen aduerten.quia illa glo. bene tenet q̃ hospes teneatur.sed non dicit an stetur.solo iur.deponent.

Subiungit Ias.q̃ de materia habetur.per Ana.in cons.2.vbi dicit q̃ hospes nõ tenetur de vulnere illato per famulũ suum viatori ibi hospitanti.nec tenetur ad expensas factas in medicinis.nec ad aliud interesse. per l.licet.§.sed si damnũ.cum gl. in verb.non pertinet in prima solut.ff.Nau.cau.stab.

Sed addit verba formalia.Tamẽ vide gl. quæ aliud vult in c.offerrebat.32.q.7. Idem.

Adde in materia.q̃ familia hospitis torqueri potest.pro furto commisso in hospitio.Ias.in l.si quando.in 11.col.C. vnde vi.al.Bar.in l. 1.§. 1.ff.fur.aduer.nau.& in l. 1.§.si cista.ff.depos. & Bal.in Rub.C.depo.& in l. 1.C.loca. Idem.

Hospes non tenetur pœna de receptatoribus ex eo q̃ dederit ad comedẽ bannito.ita Alex.in l. 1.ff.de recep.al.l. seie.§. idem quæsiit.ff.de fun.instr.

Hospes potest retinere ensem vel huiusmodi viatori. pro mercede.Bal.in l.certi.in 2.q.C.loca.alias in ver.sed quæro an ille qui,&c.faciunt quæ dixi ſ. in verb.furor.

Si quis tenetur.ex pacto hospitari.& hospitandus non venerit non potest agere ad æstimationem. Lud.sing.253. P. Andora.

HOSPES tenetur hospitibus suis si eorum alicui aliquid furatum sit ex valisia.& statur tunc iuramento hospitis asserẽtis,q̃ sibi aliquæ res furto substractæ sint ex valisia.communẽ dicit Ias.in l.in actionibus.n.41.ff.de in litem iur.quem refert Paris.cons.74.n.11.& seq.lib. 1.& Dias regula.186.& Phanu. de in lit.iur.n.62.& licet alij contrarium teneant.vt Bart.in l. 1.§.fi.n.5.ff.si famil.furt.fec.dic.& Alex.ibid.in Apostil.tamen magis communem esse contra Bart. dicit Cla.lib.9.sent.§.furtum.ver.pro complemento.Vbi addit.nõ esse necesse vt hospes aperiat valisiam cauponi, vt sciat quæ res sint in valisia: quicquid dicat gl.in l. 1.§.fi.in verb.naut.ff.naut. caup. stabul. nam illam communiter reprobatam dicit Ias.in d.l.in actionibus.nu.43. P.Fichard.

Hospes cui capsa,vel aliqua alia sarcinularum species clausa consignataque,non offensis aliter rebus ibi contentis traditur,si eam apertam,aut resignatam reddat, etiam si ignoretur quis eam aperuerit,aut resignauerit,tenebitur domino in litẽ iuraturo de rerum illic clausarum tum quantitate, tum valore,vt commune aiunt Paris.cons.74.libr. 1.Io.Bapt. Plot. latè hanc rem agens in repe.l.si quando.n.391.& n.400.cum seq. C.vnde vi.Viuius lib. 1.opi. 102.l.Clar.in pract.§.furtum.ver. pro complemento quamuis Ias.in l.in actionibus.n.41. ff. de in lit.iur.Bernar.Diaz reg. 186.atque alij contrarium receptũ censeant,quos citat & merito improbat l.Clar. vbi §. vtilitas enim publica, quæ vera & suprema lex omni iure esse debet, astutissimis hospitum cauponantium malitiis ac fraudib. obuiam iri dictat. E.Suarez.

Hospes recipiens valisiam,capsam, vel similem clausam & dissigillatam reddens.tanquàm dolosus tenetur,&cõtra eum tanquàm dolosum iuratur in litem.communis est opi. Clar. in §.furtum.vers.pro complemento.vbi dicit magis communem opinionẽ. Nec est necesse. quod hospes aperiat valisiam cauponi,vt sciat,quæ res sint in valisia, vt est communis opinio. de qua ibi. Soarez versiculo hospes.numero 128. Bonacos.

Hospitale priuatum non est impetrabile à Papa nec de illo se potest intromittere:licet possit dici pius locus Curt.iun. cons.20.n.1.communem dicit. B.Villal.

hospitale.Bona hospitalium gaudent eo iure quo bona ecclesiæ.l.omnia.C.de epi.& cler.clem.quia contingit. de relig. domi..Alex.in 2.vol.cons.8.Dec.in cons.36.in fi.7.col.Bolog. in cons.33.in prin.Barb.in 3.vol.cons.15.in prin.

Vide tamen Cor.cons.206. P.Andora.

Et priuilegia concessa hospitali. vide per Fel.in ca.de quarta.de præscrip.

Et an hospitalia dicantur.pia loca.vide Paul.de Castr. in 2. volu.consil.299.alias 297.Sonz.in 2.part.consil.247. in pen. colum.

Et aliquid in materia.per Lud.Ro.in cons.477. Alex. in 1. vol.cons.120.& late.in 2.vol.cons.209.& in 4.vol.cons.90. Bened.cons.54.& cons.97.Card.cons.13.quod dicatur. facit quod vult Lud.sing.93.

hospitale an veniat app.beneficiorum.Bal in 1.part. consi. 402. P.Andora.

Omnia priuilegia concessa ecclesiæ trahuntur ad hospitalia,Bolog. in d. consil. 33. in princip. & in prima colum. P. Andora.

hospitale si in eo celebratur. præsumitur. constructum auctoritate episcopi.Lud.sing.321.de quo vide in verb. oratorium §.2. P.Andora.

PRO.Hosti fides seruanda est.in l.conuentionum,de pac. ff.vbi not.Doct. Bellon.

Hosti fides,quam priuatus quispiam illi dedit seruanda necessariò non est, vt commune interprerum dogma refert, ac meritò cum nonnullis,vilipendit Did.à Couarru. in tract.de spõsal.2.part.3.c.3.§.4.n.14.cum præced. Quid enim turpius factu,quid fœdius & absurdius dictu,quàm fidem alicui spõte præstitam violare?Quid frigidius & ineptius,quam quia ceteri fidem alicui nec dederint, nec seruare idcirco teneantur, te,quia illam obstrinxeris,posse frangere affirmare?sed hac de re satius alibi. E.Suarez.

hosti fides non est seruanda frangenti,vt est communis opi.Clar.in eius thesauro.ver.hosti.nu.130.vide tamen postea. Bonac.

SO.humana forma ad similitudinem pulchritudinis cælestis est figurata. Gen. 8.l. si quis in metallum. C. de pœnis. Idem.

PRO.Humana natura quodammodo labimur ad delicta. in §.si verò is quidem:in auth.de monac.coll.4.

PRO.humana fragilitas mortis perturbatione terretur,& plures res minus cogitatione potest consequi.l.hac consultissima.§.at cum humana fragilitas.C.qui testam. face. poss. vel non. Idem.

PRO.humanum est fortuitis casib.mulieris maritum, vel vxorem viri participem esse.l.si cum dotem §. si maritus. sol. matr. Idem.

Hypothecare potest emphyteuta rem emphyteuticam etiam sine consensu domini.com.in §.donatio.quæst.18. P. Fichard.

hypotheca expressa,si non est in potestate debitoris recipere pecuniam:incipit à tempore promissionis: si tamen erat in

Universidad de Deusto Biblioteca

ſua poteſtate,à tempore ſolutionis per l. 1.ff.qui po.in pig.ha beantur. quam. legem intellige generaliter in omni credito. & non in ſola dote. Ant.de Fan.de pig.in 2.par.mem.4. n. 78. commu.dicit. B.Villal.

Hypotheca tacita in dote incipit à die promiſſionis:ſi poſteà ſequatur traditio.Idem ibi numer.80.communem dicit. Idem.

Hypotheca tacita generalis, quam mulier habeat pro dote, non præiudicatur, ſi mulier habeat pro dote ſpeciale pignus: ſed concurrunt ambæ cum mulier non poſſit facere ius dotis deterius. Ant.de Fan.in 4.mem.7.par.n.81.com.dicit. Idē.

Amplia,in inquilino,qui prouiſus eſt de ſpeciali hypotheca alicuius rei conductor:s:nam per hanc non tollitur hypotheca generalis de rebus inuectis in domo conducta. Idem ibi n.89.com.dicit. Idem.

hypotheca generalis, quam habet mulier pro dote, eſt ita efficax,ꝙ præfertur aliis creditoribus habentibus etiam tacitā hypothecam,idem nu.93.communem dicit.

Amplia iſtam communem ad matrimonium putatiuum cum bona fide contractum,idem ibi num.105.commu.dicit. Idem.

Nota ꝙ licet iſta hypotheca tranſeat ad filios,eiuſdem matrimonij,non tamen ad filios alterius matrimonij.idem ibi n. 95.com.dicit.

Hypothecæ generali ſubiiciuntur merces vænales. Cro.in l.ſi conſtante,ſolut.mat.dicit com.& Iaſ.in l.qui Romæ.§.Callimachus.de verb.oblig. Idem.

hypotheca tacita in bonis tutoris,vel curatoris, & eorū fideiuſſoris incipit tempore,quo incipit eſſe tutor non tempore,quo incipit male adminiſtrare.Neguſan.in tract. de pig.in 4.memb.2.part.principalis,num. 12.vbi dicit commun.& tenendam.

hypotheca,ſiue tacita,ſiue expreſſa in contractibus conditionalib.retrotrahitur ad diem contractus.Hanc com. & magis veram inquit Neguſ.de Fan.in tract.de pignor.in 1.mēbr. 5.part.princ.n.24. Idem.

hypotheca expreſſa anterior prævalet hypothecæ tacitæ pro dote cum ſit poſterior:idem ibi nu.98.com,dicit. Idem.

Hypotheca tacita pro dote competens non præfertur priori expreſſe. communem dicit ex Iaſ. Gumeſſio, Zaſio & aliis Did.lib. 1.varia.reſolut.c.7.in 3.concluſ. Sed bene præfertur expreſſæ poſteriori,vt ibi. in 4.concl.Expreſſa quoque hypotheca pro dote nequaquam præfertur expreſſæ priori communem dicunt Soc.Ripa.Fauentiis,Iaſ.&Coraſ.ſecundum Didac.in d.c.7.in 5.conſ. I.Fich.

Amplia ꝙ hypotheca expreſſa anterior præfertur hypothecæ etiam expreſſæ pro dote.Idem ibi n.100. & 102. commu. dicit. B.Villal.

hypotheca, quam habet locans in rebus illatis, & inuectis in domo conducta,non ſolum habet locum quando pro mercede in genere facta fuit locatio, ſed etſi facta fuerit pro certa mercede in ſpecie Anto.de pig.in 4.memb.4.par.n. 137.com munem dicit.

Fallit in bonis alienis inuectis,ac illatis,quia non inducitur tacita hypotheca,niſi dominus ſcias, & taceat:quia tunc bene inducitur. Idem ibi nu. 152. communem dicit. Idem.

hypotheca pro legatis. licet conſtituatur in bonis teſtatoris,non tamen in legatis.Idem ibi nume. 158.commun.dicit. Idem.

Fallit,niſi à teſtatore remittatur,quia tunc non inducitur,idem ibi nu. 162.communem dicit.

hypotheca generalis omnium bonorum comprehendit tā præſentia quam futura,& nomina debitorum.Idē ibi n. 165. communem dicit. Idem.

hypotheca ad hoc ꝙ poſſit intentari contra tertios poſſeſſores requiritur ꝙ fiat excuſſio in bonis principalis,& ꝙ ſit ꝓ nūtiatum per iudicem legitimè excuſſum.idem 8.par.mem. 1.n.12.communem dicit.

Item requiritur citatio poſſeſſorum,& fideiuſſorum, idem ibi n.12.communem dicit.

Amplia etſi hypotheca ſit expreſſa. Ant.de Fan.de pig.in 8. part.mem. 1.n.31.communem dicit.

Amplia ſecundò,etſi pro dote idem ibi n.23.comm.dicit.

Amplia, etſi bona eſſent confiſcata:quia prius fiſcus debet excuti idem ibi nu. 15.

Fallit,quando actualiter fuit pignus traditum creditori,nā ſi poſtea cadat à poſſeſſione,vel detentatione poteſt vendicari à poſſeſſore ſine excuſſiōe,Idē ibi n.8.com.dicit.Idē Villal.

ſi in generali bonorum hypotheca apponatur cōſtitutum operatur.vt hypotheca extēdatur ēt quo ad bona futura,ſic inquiunt Sal.& But.in l.ſi.C.quæ res pig.ob.poſ.& ꝙſuluit Bar. conſ.76.punctus talis eſt,pater filio ſuo emancipato.eamque Fanen.in ſuo trac.de pig.& hypot.2.mēbro poſt principium tanquam com.ſequutus eſt ſententiam. F.Turzan.

res ſpeciali,vel generali hypothe.ſuppoſita,ſi in contractu cui adiicitur,non ſit pacto expreſſo dictæ rei alienatio prohibita,ſi alienetur,valet alienatio, habebit tamen ille cui res hypothecata fuit retentionem,& ea vti poterit pro pœna, & intereſſe,ſeu ipſam pœnam loco dicti intereſſe,quouſque de illo ſibi ſatisfiat,conſequetur:tradunt Bart.& alij in l.ſi non ſortem.§.ſi centum.ff.de cond.indeb.& Neguſ. qui ſic communiter à Doct.concludi aſſerit in tract.ſuo de pign.& hypothe. parte 2. F.Turzan.

hypotheca bonorum generalis cum clauſula conſtituti,ad bona futura dilatatur.commune inſiunt Fanen.de pig. & qui eum laudat Turzan.opi. 146. E.Suarez.

Hypotheca prior præſentium,& futurorum bonorum, tacita vel expreſſa,potior atque antiquior habetur quam hypotheca æquè generalis, ſed poſterior etiam in iis bonis, quæ poſt vtranque obligationem quæruntur. cōmune ponit Neguſ.de pig.2.memb.5.part.prin.n.4.C.qui potior.in pig.hab. & in l.licet.n.4.co.ti.ac Io.Crot.in rep.legis 1.n.72.ff.ſol.ma. de nihilo reluctentur. Idem.

hypotheca cuiuſuis priuati prior ſeu tacita. ſeu expreſſa ſit potior & dignior erit,quam poſterior fiſci tum tacita,tum expreſſa hypotheca.vt cenſent Acc.Dy. Alb.ac Bar.n.1.in l.ſi is qui ff.de iur.fiſ.& cum aliquam multis receptum ponit Did.a Couarru.lib.1.reſolut.c.16. Idemque ius erit in tacita atque expreſſa dotis hypotheca. vt com.autumant Neguſ. de pign. memb.1.4.part.nu.100.& n.102. Rip.in l.quæſitum.nu.7.ff. de priuil.credit.Io.Coraſ.in l.qui liberos. n.118.ff.de rit.nup. quamuis contrariam hac in ſecunda ſpecie verius ſit,vt ſ.ver. Dotis cauſa & à generali. Idem.

hypotheca in iis bonis poſita,quæ diſpoſitione l.2.C.de reſcind.ven.reuocantur,nō ob eam reſtitutionem extinguetur. cōmune ait Boer.deciſ.181.n.10.tametſi contrarium verius, & receptius ſit,vt aſſerit Soc.Nep.conſ.119.n.16.lib.2.ac defendit rectè Arius Pinel.ad illam l.2.C. de reſcind. vend.part. 2.c.3.nu.11.cum ſeq. Idem.

hypotheca tum generalis,tum ſpecialis alienationem rei illa conſtrictæ non impedit.vt frequenter placitū affirmat Neguſ.de pig.part.2. Idem.

hypothecæ argumentum ad rei totius alienationem non procedet.vt communiter ab interpretib.definitum ſcribit Arius Pin.in l.2.par.2.nu.19.C.de reſcind.vend. E.Suarez.

Hypothecæ priuilegium,cuius in l.aſſiduis.C.qui potiores in pig.hab.fit mentio,non ſolùm pro dote data,ſed etiam pro dote confeſſata,cōpetit.Bar.in d.l.aſſiduis.n.11.Alex.de Imo. in conſ.123.n.4.in 6.vol.conſ.Et hanc communē eſſe ſententiam liquet ex dictis Matth.de Afflict. in dec.ſacri conſ.Neapol.deciſ.402.Refert quoque Rol.à Valle,in conſ.17.nu.10. in 1.Tom.conſ. Kirchouius.

Hypothecaria actio inter p̄ſentes 10. annis, inter abſentes 20.annis,ſecundum ſententiam cōmuniter approbatam preſcribitur.l.1.& ibi gl.in verb.diuturnū.& in verb.incumbant. & l.2.C.ſi aduerſus creditorem præſcriptio opponitur.gl.in l. cùm notiſſimi.in verb.ſpaciis.C.de præſcrip.30.vel 40.anno. Alex.de Imo.in conſ.58.n.9.in libr.5.in conſ.83.n.10.& 220. lib.2.conſ.Hanc eſſe Doc.communem opin.inquit,referente Rol.à Valle,in conſ.79.n.7.in 1.To.Pariſ.in conſ.50.in 1.volu.conſ.Quæ tamē recipit aliquot limitationes & declarationes,vti ſatis eruditè Rol.latè poſt alios,Balbum in tractat. de præſc.in 4.part.prin.in §.tertiò principaliter quæro.nu.6.ver. ſexta concl.in 8.vol.tract.Soc.iun.in conſ.17.in 2.vol.& Crauet.in conſ.148.n.6.in 1.par.con.in d.conſ.79.cōſulendo ſcribit.De hac Dec.etiam facit mētionem Bernhar. Vuurmbſer. in pract. obſer.lib.1.ti.de præſcr.c.2.incip.præſcriptio contra hypothecariam. Kirchouius.

Hypothecam anteriorem habet mulier, & præfertur pro dote ſua habenti quancunque ſpatem, ratione rei ſuæ, ſeu ꝙ res ipſa ematur de pecunia propria, ſecundum communem opi.per Burſ.conſ.56.nu.13.lib.1.

hypothecaria pro alimentis in bonis viri ſol.mat.nō datur, ſecundum cōmunem per Burſ.conſ.120.n.40.lib.1.vbi inter alios allegat.Rom.conſ.454.n.28.Abb.conſ.43.lib.2. Aliud concludens Idem Burſa.in alimentis conſtante matrimonio, quæ alimenta priuilegium hypothecæ in bonis viri ſicut dotem ipſam habere ex magis communi cōcludit d.conſ.n.38.

hypotheca tacita legalis,non euaneſcit per expreſſam ſubſecutā,iux.cōem per Burſ.cōſ.120.n.29.li.1.poſt Boer.q.332.

Hypoth

Universidad de Deusto Biblioteca

Hypotheca. Vnde dicatur vide Iaſ. in §. item ſeruiana. in 14. col. fin. de actio. vbi dicit. quòd dicit ab hipos. quod eſt ſub. & theſis quod eſt poſitio, quaſi ſit ſuppoſitio. i. obligatio. vide latius per eum ibi. P. Andora.

Libellus in expreſſa hypothecaria. ſic formatur. quãdo agit ag. contra debitorem. vel eius hæredem rem hypothecatam. detinentem. Propono contra Io. ꝙ eidem mutaui decem ducatos. pro quibus reſtituendis mihi talem rem hypothecauit q̃ res tẽpore ipſius obl. & hyp. per eum tenebatur. & poſſidebatur. & de præſenti tenetur. cuius poſſeſſionem. mihi aſſignare denegat.

Quare peto poſſeſſionem. dicte rei mihi per dictum. Io. aſſignari. per me detinendam. donec fuerit mihi ſatisfactum. & ipſum Io. ad præmiſſa condemnari. Idem.

Quando vero ag. contra extraneum detinentem. dic ſic. Propono contra. Petrum. ꝙ alias mutaui Ioanni. 10. pro quibus mihi obligauit talem rem. quam ipſe. Pe. tenet. & quæ tẽpore obl. erat in bonis dicti Io. deb. mei. Quare peto dictum Pe. condemnari. ad mihi aſſignandum & tradeñ. nudam poſſeſſionem. dicte rei detinendam. in cauſam pignoris. donec fuerit mihi ſatisfactum.

Procederet etiam libellus. ſi 1. cred. in concl. libelli peteret declarari dictam rem ſibi obligatam eſſe. & dictum Pe. poſſeſſorem condemnari. & cogi ad reſtitueñ. & relaxañ ipſius rei poſſeſſionem. per l. ſi cum venditor. in pr. ff. de euict.

Poteſt etiam alio modo concludi. videlicet. Quare peto dictum. Pe. condemnari. vt poſſeſſionem. dicte rei reſtituat vel data ſibi optione debitum totum mihi ſoluat. hoc videtur ꝓbari in l. 2. §. ſi vnus ex pr̃ibus. iuncta l. Paulus §. 1. ff qui. mo. pig. vel hypo. ſol. Iſta ſunt de mente Bar. in l. rem alienam. ff. de pig. act. Quod vltimum. qualiter procedat. vide late. per Bar. in l. ſi fundus. §. in venditione. ff. de pig. & adde quæ habentur in c. ex literis. extra. de pigno. Idem.

In ſaluiano vero interdicto. quo tutius vtim. ſic forma libellum. Propono ꝙ mutuaui Io. decem. pro quibus bona ſua mihi obl. & tempore obl. tenebat & poſſidebat talẽ rem. quã nunc detinet Pe. Quare peto cum condemnari ad poſſeſſionem. dicte rei dimitteñ & reſtitueñ. per meque detinendam. donec fuerit mihi ſatisfactũ. ita vult Barb. in l. 1. & ibi alij doc. C. de ſal. interd. & idem Bar. in l. 1 ff. eo. ti. Et has libellandi formas. ponit Ang. Are. in d. §. item ſeruiana. Idem.

In tacita autem hypotheca. libellus ſic formatur. dico contra Ioann. quòd ſibi locaui talem domum meam, pro tanta annua. mercede. vſque ad tantum tempus & ꝙ in dictam domum intulit tales res. quas tenet & poſſidet. Et mihi locatori fuerunt & ſunt tacite obligate. pro dicta penſione. quam ipſe Io. non ſoluit. Quare peto poſſeſſionem. dictarum rerum mihi aſſignari tenẽdam donec mihi fuerit ſatisfactum. ita Ang. vbi ſupra.

Vide tamen ibi Iaſ. in 27. col. vbi dicit. ꝙ iſte libellus eſt defectuoſus quia agens debet dicere. quòd illa res erat in bonis debitoris. cum non ſufficiat detentatio.

Et in materia dic. ꝙ agenti hypothecaria incumbit onus ꝓbandi tria debitum ſcilicet ſubeſſe. Rem hypothecatam. & in bonis debitoris tunc fuiſſe cum hypotheca. fuit contracta. l. ante omnia. ff. de prob. Et ita vult Bal. in 1. parte conſ. 39. & in 3. parte. conſ. 36. ſonz. in 1. parte. conſ. 134.

Amplia. & intellige. quod debet probari debitum ſpecifice quid & quantum. ita in terminis Alex. in 5. volu. conſ. 108. in 1. colum.

Addit flor. in d. l. ante omnia. 4. ſed q̃ debitor fuerit in mora ſoluendi. all. l. ſi debitor. C. de pig.

Addit quintum. ſ. excuſſionem fuiſſe factam contra debitorem. auth. hoc ſi debitor. C. de pig. de quo vide latius ſupra in verſ. excuſſio.

Hypotheca. an probetur per appocham debitoris. non ſubſcriptam teſtibus. Pau. de Caſt. in 1. vol. conſ. 134. incip. in cauſa ſer Ludouici. repetito in 2. volu. conſ. 393. alias 395. tenet quòd non.

Et illud conſ. refert licet alio nu. ſonz. in 2. part. conſ. 198. vbi in fi. conſilij videtur illud impugnare.

Apocha autem tribus teſtibus ſubſcripta probat hypothecam. Ita Bal. in 3. parte. conſ. 162. imo plus dicit. ipſe Bal. in d. 3. parte. conſ. 170. in 2. col. quòd licet non ſit teſtibus ſubſcripta dummodo ſit vera probat hypothecam.

Dum tamen quæritur quid oporteat probare agentem hypothecaria. dic latius. ꝙ gl. in d. §. item ſeruiana. dic quòd oportet creditorem. probare. de dominio debitoris.

Glo. vero in l. cum res. C. ſi res alie. pig. da. ſit. dicit. quòd ſuffic. probare quòd debitor tempore obl. & hypo. bona fide poſſidebat illam rem.

Glo. autem in l. rem alienam. ff. de pig. act. dicit. quòd eſt neceſſe probare. de ti. & poſ. debitoris cum bona fide.

Text. vero in l. & quæ nondum. §. quod dicitur. ff. de pig. dicit. quòd eſt neceſſe probare quòd res obligata tẽpore obl. erat in bonis debitoris.

Tu autem conclude ꝙ aut creditor agit hypothecaria. contra debitorem. & tunc ſuffic. probare. ꝙ debitor poſſidebat tẽpore hypothecæ. l. ſi inter colonum. §. 1. ff. de pig. & eſt ratio. quia non poteſt refricare quæſtionẽ dominij ratione mendacij & doli.

Iſtud tamen limita in ſpẽ hypotheca. ſed in generali. bene poſſet debitor allegare. ꝙ res pro qua ag. hypothecaria. non eſt ſua. Sed eſt talis perſonæ. & debet illam perſonam nominare. & hoc quando colligit fructus nomine illius perſonæ. nam hoc caſu non conuincitur de mẽdatio. nec poteſt opponi de dolo contra eum, & ſic ceſſat ratio. d. §. 1. hanc limitationem. ponit Sal. in d. l. cum res. Et ita vult Iaſ. in d. §. item ſeruiana. in 15. col.

Et idem ſi agatur. contra hæredem debitoris. quia cenſetur eadem perſona. vt in auth. de iure iurando. à morien. præſti.

Si autem agatur hypothecaria. contra tertium poſſeſſorẽ. Tunc ſi habet cauſam à debitore. Cy. in d. l. cum res diſtinguit an habeat cauſam lucratiuam an vero oneroſam. 1. caſu dicit. ſufficere probare de poſſeſſione. debitoris. cũ bona fide. 2. vero. caſu. oportet probare nedum de poſſeſſione. debitoris. cũ bona fide. ſed etiam de ti. Bar. autem. in d. l. rem alienam non habita diſtinctione. inter titulum oneroſum & lucratiuum. dicit. ꝙ hoc. caſu quando ag. contra tertium poſſeſſorem. habẽtem cauſam à debitore, oportet probare de ti. Et bona fide debitoris. Vel ſaltem probare de dominio directo vel vtili ipſi⁹ debitoris. in directa actione hypothecaria. & iſta ſententia Bar. ſeruaretur. in practica vt puto.

Sed Bart. de ſal. in d. l. cum res dicit. ꝙ hoc caſu quando ag. hypothecaria. contra tertium habentem cauſam à debitore. ſuffic. probare quòd debitor. tempore hypothece poſſidebat illam rem bona fide mouetur quia ſi agens probet de titul. ipſius tertij poſſeſſoris ſiue per inſtrumentum ſiue per teſtes ſiue per confeſſionem. ipſius rei conuenti. Apparet iudici, ꝙ ille tertius poſſeſſor. recepit rem. à debitore. vt propriam ipſi⁹ debitoris, vnde ſicut debitor non poteſt excipere nec refricare quęſtionem dominij, ne conuincatur de mendacio d. l. rem alienam. in fin. ita etiam iſte tertius poſſeſſor non debet poſſe excipere.

2. mouetur Sal. quia ſi oporteret probare de ti. debitoris, daretur materia creditoribus inueſtigandi titulos alienos. ſ. eorum quibus volunt mutuare pecunias ſub hyp. contra l. 2. C. quando & quib. 4. pars deb. lib. 10.

3. mouetur, quia ſuffic. probare præſumptiue. id quod eſt fundamentum intentionis agent. l. ſiue poſſideris C. de prob.

Alias in quæſtione facti vidi practicari opin. Sali. & ſecundum illam lata fuit ſententia.

Si vero agitur contra tertium poſſeſſorem non habentem cauſam à debitore, tunc oportet agentem probare de dominio debitoris, vel quaſi, puta ꝙ ipſe debitor tempore hypoth. poſſidebat cum ti. & bona fide. & ita vult Bart. & Salic. in d. l. cum res. adde Paul. de caſt. in 2. vol. conſ. 276. Alex. in 2. volu. conſ. 98.

Adde etiam in hac materia conſilium Alex. in 2. volu. conſ. 137. cum conſ. ſeq. quod eſt Ang. Are. quæ conſilia ſunt ꝓria.

Vide etiam latiſſime Laſo. in d. §. item ſeruiana. col. 14. cum multis ſeq. vbi dicit, ꝙ in actu practico, & quando agitur contra principalem debitorem, debet deduci & allegari de dominio. & hoc ante Iaſ. voluit ibi Ang. in 3. col.

Adde ꝙ præmiſſa procedunt, quando agitur hypoth. ſed ſi ageretur interdicto ſaluiano, ſufficeret probare, ꝙ debitor tpe obl. poſſidebat, ſecundum Bar. in d. l. rem alienam. & Sa. li. in d. l. cum res. de quo per Ang. Are. in d. §. item ſeruiana. circa col. 5. Et Alex. in 5. vol. conſ. 70.

Subiungit Alex. in d. conſ. 70. ꝙ adhuc magis vtile erit intentare ad recuperandam poſſeſſionem rerum ſibi hypothecatarũ remedium. l. ſi. C de acq. poſſ. quia tunc non poteſt opponi de excuſſione non facta al. Iac. Bu. & Ang. in d. l. fin. cum aliis per eum adductis. ibi. & in conſ. 73. in eod. 5. vol.

Legatarius agens hypothecaria ratione legati. habet ſolum neceſſe probare rem proceſſiſſe à teſtatore. Iaſ. in l. 1. col. 4. ibi 3. no. C. com. de lega.

Actioni hypothecariæ, ſine titulo & bona fide, præſcribitur annis 40. l. cum notiſſimi. in princip. C. de præſcript. 40. ann. l. 2. C. de liui. pign. & ita vult Raph. Fulgoſ. in conſil. 84.

Universidad de Deusto
Biblioteca

incip.Bonacursus.Pau.de ca.in 2.vol.conſ.117.in fi.Panor.in 2.part.conſ.14.

Cum ti.vero & bona fide.præſcribitur.10.annis.l.1.& 2.& ibi not.C.ſi aduer.cred.gl.in l.fi.C.de præſcrip.long.temp.ſuper verb.vel creditorem.& in d.l.cum notiſſimi in gl.2.Paul.de Ca.in d.conſ.117.Pan.in d.conſ.14.Franc.crem.ſing.61.

Et q̃ contra hypo.præſcribatur tenet Alex.in 2.vol.conſi.126.& in 5.vol.cõſ.100.& Iaſ.in d.§.item ſeruiana.in 26.col.

Et in hac materia.an præſcribatur.contra hypothecam.videquæ latius dixi.ĩ.in verb.præſcriptio.§.7.cum.ſeq.

Præſuppoſito q̃ præſcribatur.hyp.vt ſ.Tamẽ creditor agere poterit ex remedio l.ſi.C.de acq.poſ.ĩ.30.ann.franc.crem.d.ſing.61.

Ad interrumpendum præſcriptionem quæ currit contra hypo.requi.litis conte.l.more litis.C.de rei vend.l.nec.bona C.de præſcrip.lon.temp.l.2.§.pe.ff.pro emp.plene Bar.& doc.in l.ii.in prin.ff.de eo per quem fac.erit Alex.in d.conſ.100.in 5.volum.

Mora tamen reſpõdere.debentis.habet vim lit.conte.vt ĩ.in ver.lit.conte.§.

An re empta de pec.per me mutuata.præferat omnib.Bar.in l.ſi cum dotem §.fi.ff.ſol.mat.&ibi Alex.in 3.col.dicit communiter doct.concludere q̃ non per l.procu.§.plane.& §.ſed & ſi dedi.ver.& ſi quidem ff.de trib.& per l.quidam fundum.ff.de in rem verſo.cum aliis allegatis ibi per eum.

Fac.quod in venditore fructuum.vult Card.in clem.1.verſi.ſi.in 3.q.de rebus eccl.non alie.

Limita niſi pec.mutuata fuiſſet expreſſe ad rem emendam vel merces comparandas,&c.quia tunc mutuans in illis præfertur cæteris cred.perſonali agentibus l.quod quis cum glo.communiter approbata.ff.de priuil.cred.Lud.Rom.conſ.40.in fi.Cæpo.cau.124.Lud.ſing.169.Angel.in §.2.inſti.quod cum eo.

Fortius dicit gl.no.in auth.quo iure C.qui potio.in pig.ha.q̃ talis mutuans expreſſe ad merces comparãdas habet in eis tacitam hypothecam.ita vult Alex.in d.§.fi.Addo campez.in tract.de dote.in 4.part.q.8.&Iaſ.in l.creditor.ff.ſi cer.pe.Lud.ſing.569.

Non poteſt agi ad pretium in actione hypo.quia in ea pretium non ſuccedit loco rei ñ re perempta vel præſcripta.gl.& doct.in l.1.ff.de diſtr.pig.quam pro ſingli ſequitur.Bal.in l.q à deb.in pr.ff.quæ in frau.cred.& ita vult Alex.in 5.vol.conſ.70.& conſ.102.Iaſ.in d.§.item ſeruiana in fi.6.col.& in l.item quia.in 5.col.ff.de pac.& in l.ſi cum ſeruum.in fi.ff.ſi cert.pe.

Limita niſi mulier cõſentiat alienationi bonorum ſibi hypothecatorum: quia poterit agere.hypo.pro pretio.Ita nota.vult Alex.in 2.vol.conſ.4.in 4.col.

An autem mulier agens hyp.ad bona mariti.debeat omnibus bonis incumbere.vide ſ.dos.§.dot.priuilegia.priuilegio.19.ver.An autem mulier.

In hypo.generali non venit feudum.ſecundum Bal.in c.imperialem.in ti.de prohi.alie.feu.per frede.quia propter pœnã priuationis.non eſt veriſimile.q̃ quis in ſpecie eſſet obligaturus.l.obligatione generali.ff.de pig.l.j.& quod ibi vult Bal.C.quæ res pig.obli.poſſ.& ita vult ſpec.in ti.de pig.§.1.ver.pen.Et Alex.in l.ſi conſtante.in 12.col.ff.ſol.ma.& eſt tex.in ca.in generali.in ti.ſi de feu.defun.fue.contro.addo Alex.in 2.vol.conſ.16.& in 4.vol.conſ.2.Fel.in c.quę in eccleſiarum.in 30.col.de conſti.Barb.in 1.vol.conſ.43.in 26.col.& late in 2.volu.conſ.11.in 9.& 10.col.Lud.Ro.conſ.166.Sonz.in 1.part.conſ.19.col.5.Dec.conſ.139.in fi.faciunt quæ dixi ſ.in verſ.generalis.§.

Quid in emphyteoſi.an veniat in generali obl.vide in d.verb.generalis.§.

In generali obl.non videtur.quis obligaſſe.rem prohibitã alienari ſub pœna.Bar.in l.codicill.§.inſtituto.ff.de leg.2.Bal.in l.voluntas.C.de fideic.Ang.in auth.de reſti.& ea quæ par.in prin.vbi dicit.q̃ in generali obl.non dicitur quis obligaſſe bona huellaria.vel alia bona reſtitutioni ſubiecta.per illum tex.faciunt not.per Alex.in d.l.ſi conſt.in 12.& 13.col.& in 2.vol.conſ.16.& quæ vult Iaſ.in l.ſi.in 27.col.C.de iu.emph.an veniant lecti & ſupellectilia.Bal.q̃ non in l.1.C.quæ res pign.obl.poſſunt.

Limita præmiſſa.quando obligans non haberet alia bona quia tunc veniunt in obl.hypo.marſ.in l.12.§.ſi ſeruus ff.de quæſt.in 1.col.

An autem in hypo.generali veniant merces venales? Lud.Ro.in d.l.ſi conſtante tenet q̃ non per l.debitor.ff.de pig.arg.l.ex facto la grand.cum ſimil.ff.de hæred.inſt.cum aliis alleg.per Alexand.in d.l.ſi conſtante.

Contrarium tamẽ tenet ibi Alex.al.Bal.in l.cum tabernam ff.de pig.& in Rub.C.de verb.ſig.in 4.q.

De quo vide Iaſ.in l.1.C.de verb.ſig.& in § item ſeruiana.in 7.col.inſti.de act.& Bal.in l.vbi adhuc.C.de iu.do.in 5.col.ver.ſed pone maritus.

In generali hypo.bonorum mariti.non veniunt bona dotalia.Alex.in d.l.ſi conſtante.§.ſi maritus.ff.ſol.mat.

In generali obl.bonorum.venit etiam nomen deb.Pau.de Ca.in 2.vol.conſ.395.incip.notañ.1.ad euidentiam.

An melioramenta facta poſt hypo.ſint pariter hypotheca ta.Iaſ.in l.cred.ff.ſi cert.pet.dicit.q̃ ſic.per l.ſi fundus.§.2.ff.de pigno.

Quod intelligit procedere.quando ille qui hypothecauit eſt ille qui meliorauit.Sed ſi alius fecit melioramenta forte alius ad quem res peruenit.tunc melioramenta non eſſent obligata.l.fi.& ibi Bar.C.de præd.& omnib.re.naui.lib.11.& ſequitur.Pau.de ca.in l.ſi conuenerit.§.ſi fundus.ff.de pig.act.

Et in hoc vide quæ dixi in tract.emph.q.101.vbi poſui an emens rem aliteri hypo.liberetur præſtãdo 1.æſtimationem.

habens hypothecariam habet ius offerendi Bal.in 1.parte conſ.282.

Et in materia.vide eundem Bal.in 1.part.conſ.307.

hypo.an tollatur.ſi cred.emat rem hypo.vide Bal.not.in 3.part.conſ.111.vide ſ.in ver.hæres.§.53.

Quid ſi vẽdat rẽ hypo.an tollat.hypo.vide Lu.ro.cõſ.140.

An per ſentẽtiam in hypo.tollatur.actio perſonalis contra deb.prin.Panor.in 2.part.conſ.72.in fi.dicit.q̃ non.fac.tex.in l.1.C.ſi aduer.cred.vbi habetur.q̃ creditori cui obiicitur præſcrip.remanet perſonalis actio ſalua cõtra debitorem.& ita per illum tex.dicit.Alex.in 5.vol.conſ.58.

Quid ſi pro pace facta ſub pœna non frangen.hypothecẽtur bona.& ante pacem ruptam aliquis alienet.an poſſeſſor poſſit conueniri hypo.vide nor.Dy.qui dicit q̃ ſic.in conſi.4.

Inuecta in domo cõducta.an ſint pro penſione tacite obligata vide Iaſ.in §.item ſeruiana.in 3.col.inſti.de act.& in §.itẽ quia.ff.de pac.& concl.eſt q̃ ſic.per gl.in d.§.item ſeruiana.in verb.quis.quæ eſt.2.

Et quę requirantur.ad hoc.vt talia inuecta.ſint obligata.vide not.per Iaſ.in d.l.item quia vide etiam Ang.in d.§.item ſeruiana.

Hyp.agere.poteſt anterior cred.contra alium poſteriorem cred.cui res in ſolutum deliberata fuit.quia tunc res tranſiuit cum onere hypo.Alex.in 5.vol.cõſ.106.in 2.col.& in 2.dub.

hypo.quæ alicui competebat extinguitur.Si illa res detur ei.in ſolutum & competit ſola actio ex empto pro cuiẽt.Ale.in d.conſ.106.in fi.

hypo.extinguitur.nouato debito prin.Bolog.in conſ.59.in 2.col.al.tex.in l.nouatione.C.de nouat.& Bar.in l.aliam.ff.eod.tit.

Et ſi renouatur.per gratiam.attendi.vltimum tempus.phi.in c.quamuis in 2.not.de reſcr.in 6.

hypothecata cenſent.bona tutoris.curatoris & huiuſmodi.Barb.in 3.vol.conſ.91.in 1.col.

hypothecaria agi poteſt contra illum qui emit bona illius qui promiſerat non rumpere pacem ſub hyp.bonorum.vt in verb.Pax §.14.

hypotheca trahitur.ad bona futura.ſiue expreſſa ſiue tacita.Lud.ſing.146.Bal.in l.fi.C.quæ res pig.obl.poſſ.

hypo.contrahitur.per pactum q̃ liceat ingredi rem.Franc.crem.ſing.2.

Si hypothecaui tibi omnia bona mea.deinde tua vol.accedente.alieno vnã rem ſi res illa reuertatur.poſtea ad me non eſt amplius ſubiecta dicte hypothecæ.Alex.in l.ſtip.hoc modo concepta in 8.col.de verb.obl.al.l.fi.C.de remiſ.pig.

habens anteriorem hypo.generalem.præfertur habẽti poſteriorem ſpẽm.Lud.Ro.conſ.240.in 2.dubio.

hyp.non tollitur per particularem ſolutionem.l.quandiu.C.de diſtrac.pigno.cum aliis al.per Lu.Ro.conſ.276.in 1.col.

Si obligo bona mea duobus priuatis.diuerſ.temporibus an in poſtea quæſitis.præferatur prior creditor.Angel.§.item ſeruiana.in 6.col.inſti.de actio.tenet.quòd ſic.

In tacita hypo.veniunt prætentia & futura.Bal.in l.hac edictali §.his Illud.in verbo habitura.C.de ſecund.nupt.Ludo.ſing.146.

Idem Bald.in l.vbi adhuc.in vlt.col.C.de iu.do.

hypothecata intelliguntur bona.per licentiam datam de ingredieu.auctoritate propria.Bal.in l.creditores.C.de pign.P.Andora.

hypo.agere.non prohibetur.qui actionem perſonalem intentauit.Bal.in l.quamuis.C.de pigno. P.Andora.

COMM

Universidad de Deusto
Biblioteca

COMMVNIVM OPINIONVM,
SIVE IVRIS VTRIVSQVE RECEPTARVM
Sententiarum, ex diuersis Authoribus collectarum,

Liber Nonus.

I

IActaræ suum nemo præsumitur, l. cum de indebito. ff. de probat.

OB. Contrà de l. si verò non remunerandi. §. idem Papinianus. ff. mand. vbi præsumitur quem donare voluisse.

SOL. ibi præsumitur donatio ratione primę liberalitatis: vna enim donatio facit aliam præsumi, vt vbi nota.

OBIEC. Item, contrà de l. si quis vxori. de aur. & arg. leg. vbi quis legãdo quæ sunt propria vxoris, videtur legare etiam sua, ergo quis suum donare præsumitur.

SOL. Ibi ratione coniugalis affectionis, & vide glo. in l. sed si ego, ff. ad Velleia.

Iactare suum Nemo præsumitur l. cum de indebito. ff. de prob. l. campanus. ff. de oper. liber. fac. quia in dubio non præsumitur donatio, sed potius fatuitas. vt dixi ꝛ. in verb. donatio non præsumitur. §. 1. & ita vult Alex. in 1. volu. cons. 53. & in cons. 83. vbi etiam al. l. si cum aurum. ff. de solu. idem vult in 2. vol. cons. 168. repetito in 5. vol. cons. 20. circ. fi. vbi dicit. ꝙ non debet capi coniectura donationis. fi. alia capi potest.

Facit quod vult Alex. in 4. volu. cons. 124. in prin. vbi dicit quòd solutum præsumitur potius tanquam debitum. quam ex causa liberalitatis. vel donationis.

fac. quod vult Bolog. in cons. 24. vbi dicit. ꝙ gener instituus dotan. spuriam testatoris presumitur accõmodasse fidem. nam alias non præsumitur dotare de suo, quia non præsumitur iactare suum. P. Andora.

Iactans se faciliter, & lubricum linguæ non debet ad pœnã trahi, licet de hoc tali leuis sumenda esset quæstio. Imola & communiter Doct. dicunt in l. fi. ff. de hære. insti. Nouellus in pract. in fol. 20. nu. 36. Bonac.

PRO. Ictus fustiũ non infamat. l. ictus fustium. ff. de his qui not. infam.

OBIEC. Contrà de l. fustibus. C. quib. ex cau. infam. irrog. vbi fustibus cæsus infamis fit.

SOL. Ibi quia erat ictus fustium causa cognita ex qua quis fit infamis sententia prolata. Bellon.

Idoneitas quæ in rescripto apponitur, non requiritur ꝙ probetur. quamuis posita sit sub conditione. Alci. in tract. de præsump. re. 3. præsumpt. 3. communem dicit. Villalob.

Ianuenses. An possint imponere gabellas transeuntibus p eorum maria, & merces confiscare? vide Bal. in rub. ff. de re. diuis. in 2. col. P. Andora.

Identitas nominis arguit identitatem corporis, Alex. l. diuus. vers. in eadem leg. & c. alleg. l. qui habebat. ff. de manumiss testa. & dicit probari in l. qui habebat. ff. de reb. dub. & facit in argum. quod dixi in verbo diuersitas. P. Andora.

Idem dici potest quod participat de identitate alterius, in cæteris casib. licet non per omnia. Philip. in c. Romana. de appel. in 6. P. Andora.

Idoneus dicitur quem virtus probat. Bald. in l. precibus. colum. 5. C. de impuber. & aliis substitut. P. Andora.

idoneus præsumitur ambasiator. Philip. in c. ad apostolicę. in 2. not. de re iudic. in 6. P. Andora.

Idoneior tutor præferendus. text. in l. quòd si plures quam Bald. legit cum lege, testamento, ff. de testament. tutel. Idem.

Idoneum se quis probet, non est necesse, tametsi in rescripto sub opportunitatis atque aptitudinis cõditione ratio eius habita sit, cõmune effert Alciat. de præsumpt. reg. 3 præsump. 3. Villalob. in sua collect. E. Suarez.

Idus quid sit, vide per Barto. in repeti. l. Cæsar. ff. de public. P. Andora.

idus vt testatur varro, ab iduare, quod Etrusca lingua diuidere significat, vel ꝙ mensem diuidat; vel quasi viduus à videndo, ꝙ plena luna videatur. vel à Ioue, quòd Ioui omnibus idibus immolabatur. Ouidius.

Idibus agna Ioui grandior alba cadit. P. Andora.

Ieiunans in ieiuniis, postquàm non est hora præfixa ab ecclesia, potest hora nona, & in nonis sumere cibum absq; peccato, vt est communis opin. & generalis obseruantia. de qua Zanneti. in tract. de foro conscien. n. 74. tomo 1. vbi etiam dicit, quod sumere aliquid de sero pro collatione magis ad sustentationem, quàm ad delicias, non esse peccatum. nec frangeret ieiunium dummodo fiat temperatè, secundum consuetudinem loci. Bonac.

ieiunans ob piscium penuriam lacticiniis vti potest, præter quàm quadragesimali tempore, vt est communis opinio. de qua Zannet. in tracta. de foro conscientiæ. nu. 79. tomo 1. lacticinia autem sunt, caseus oua, lac & simi. Bonac.

ieiunare die veneris non est de præcepto sed de consilio, vt est communis opi. de qua Zannet. in tract. de foro conscientiæ. nu. 83. Bonac.

ieiunans toties non peccat mortaliter quoties comedit in die fracti ieiunij sine causa, nisi semel nisi comedẽs nouo contemptu mentis pluries comederet. quia tunc toties peccaret mortaliter, vt est communis opi. de qua Zannet. in trac. de foro conscientiæ. nu. 102.

ieiunium non impeditur ex medicina. Panormitan. in cap. ex parte. de celebrat. missar. & in rubric. de obseruat. ieiunior. P. Andora.

Ignis an fieri possit iuxta communem murum, seu parietẽ, habetur in l. ꝙ seruus. §. si seruum. ff. ad leg. Aquil. & per Cæpola in tractat. de seruit. vrban. c. de furno de materia ignis, vide j. ver. Incendium. P. Andor.

Ignorans delinquens excusatur à dolo. communis est opinio. Clar. quæst. 60. ver. quæro nunquid. fallit vt ibi per eum. Bonacoss.

ignorans & dubitans æquiparantur. Ias. in l. si per errorem. col. 2. ff. de iurisdict. om. iud. & in l. 1. colum. vltim. ff. de condictio. indebit. & in l. quandiu. colum. 1. C. qui admitti. P. Andora.

ignorantia, ad hoc ꝙ excusęt quando de lucro captando agitur: requiritur ꝙ consuluerit volens se iuuare ex ignorantia plures peritiores: & non sufficit vnus. Io. Nic. cons. 1. nu. 7. de sec. nupt. communem dicit.

Amplia ad restitutionem concedendam rustico in contractu contra ius inito: quia debebat consulere duos peritos: & non sufficit vnum consulere Io. Mauri. de resti. in integ. c. 88. com. dicit. Idem.

Ignorantiam contentorum in testamento patris, præsumitur filius habere Cur. iun. cons. 8. hæres autem extraneus nõ, postquam se immiscuit. Hiero. Cagno. in l. qui in alterius. nu. 12. ff. de re. iu. communem dicit. Idem.

Ignorari non debent leges sacratissimæ sed ab omnibus sciri debent, text. est in l. leges. C. de legi. quod intelligendum est se arbitratur Aret. in §. suspectus. Insti. de suspect. tut. de iurib. vulgaribus, in casibus, qui frequenter sunt in facto, & Alex. in l. si quis ita. n. 4. ff. de ver. obl. & Ias. in l. quod te, n. 35. ff. si cert. pet. tenent ꝙ circa hoc quis debet se à peritis informari. Sed ista conclusio habet locum in iure scripto, secus in iure non scripto. vt per Bar. in l. de quibus. ff. de leg. refert Ias. in addi. ad Portium. in §. sed & quod principi. n. 24. Instit. de iure natura. genti. & ciui. & Ripa in c. sæpe. nu. 92. de resti. spol. & hinc est, qđ errans in iure vel ignorans leges, statuta, & proclamationes non dicitur in dolo, sed in lata culpa secundum Iac. Butr. Bart. Bald. & alios omnes in d. l. 3. & in l. lata. ff. de verb. sig. & ista est communis opi. vt scribit Alc. in tract. de presump. in 3. reg. præsump. 31. nu. 6. isto itaque casu errans in iure, videtur carere dolo, & ignorãtia ipsa iuris excusat ignorantem. prout excusat etiam, & in altero casu. id est, in acquisitione fructuũ secus in præscriptione secundum Bart. Imo. & Paul. de Castr. in l. si fur. §. 1. ff. de vsucap. Panor. aliique Canonistæ in c. si diligenti. de præscrip. & Fel. in c. de quarta. de præscrip. Istam ponit esse communem opi. Curt. iun. cons. 6. & Moder. in d. c. si diligenti, & similiter ista iuris ignorantia minimè excusat mulierem, nisi in casibus, in quibus reperitur in iure cautum. l. fi. C. de iur. & fact. igno. ꝙ verificatur etiam in l. si quis in rãtam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

C.vnde vi. vbi gl. & Doct. communiter concludunt pœnam illius legis procedere contra mulierem, & istam communem sequitur,citat,& declarat Alexand.in l.iustè possidet.numero 34.ff.de acquirend.possess.& Moder.in d. l. si quis in tantam. F.Viuius.

Ignorantia proprio iuramẽto probari potest. communior est Dida.libr.2. varia.resolut.c. 10.ver. Tertio admittenda est. I.Fich.

PRO.ignorans vel inuitus nemo obligatur.l. nec ignorãs. C.de donatio. Bellon.

PRO.ignorantibus etiam & absentib.acquiri potest l.cum pater.§.surdo.ff.de leg.2. Idem.

PRO.ignorantia est omnium errorum mater.can.ignorãtia.38.dist. Idem.

PRO.ignorantia facti excusat,non iuris.in l.regula.ff.de iuris & fact.ignor.l. in bonorum.ff.de bo. possess.can.turbatur. §.notandum. 1.quæstio. 4. vbi vide pulchram distinctionem. Idem.

PRO.ignorantia peccatum excusat.l.quicunque.C.de ser. fugit.

OBIEC.Contrà imo ignorantia peccatum nõ excusat. per l.fin.C. vnde vi. vbi si quis per ignorantiam alienam rem tanquam propriam occupauerit, non auditur,sed punitur vt prædo. Similiter non excusatur qui propriam rem rapere licere sibi putauerit:incidit enim in pœnam.l.si quis in tantam.C.vnde vi.

SOL.Ibi erat ignorantia iuris seu constitutionis, quæ in delictis neminem excusat.ca. turbatur.& c.fi.2.q.4.hic verò facti. Idem.

Ignorantia non præsumitur quando res palam innotescit, imo præsumitur sciẽtia, ex not.per gl.in clemen. 1.ver.publicè de sepul.Bal.in ca.quoniam contra §. 1. vt lit. non contest. gl.in l.si tutor petitus. C.de peric.tut.gl.in l.vl.ff. de decret.ab ord.fac. vbi ignorantia eius quod publicè proponitur:verisimilis non est,alias ignorãtia excusaret,quinimo quelibet causa etiam iniusta ignorantem excusat à dolo,gl.2.in c. 1.de concess præb.nisi esset ignorantia supina,ca.2.de consti.lib.6. Gomes.in Reg.Cancell.de impet.benef.viuen.q.3.& 31.Quæ ignorantia vsque adeò præsumitur: vt filius quæ in paterno testamento continentur scire non præsumatur,teste Cur.cons. 8.quem sequitur Cagnol.in l.qui in alterius n. 12.ff.de regul. iur.qui dicit hoc locum non habere in extraneo hærede post quam hæreditati se immiscuit, & hanc dicit esse communem opi.ibi cui Adde,q & si ignorantia solo probetur iuramento c.si verò 2.de sent.exc.c.vlt.qui matr.accus. poss. contrarium tamen probari posse dixit gl.in ca.eos ver.affectata.de temp. ord.lib.6.Rom.cons. 102.Bar.in l.si cui §.iisdẽ ff.de accus.Fel. & Dec.in 2.lect.in c.cognoscentes.col.vlt.de consti.Tiraq.de troq.retrac.§.4.gl. 1.

Ignorantia in delictis excusat à dolo.communem regulam dicit Cæpolla consilio ciuili. 18.n. 5.Alij verò dicunt,si fuerit ignorantia constitutionis vel decreti absque culpa, tunc proculdubio excusat reum ad omnem pœnam euitandam. & hanc communem dicit Gratus,cons.49.n.35.lib.2. quem refert Plotus in repet.l.si quando n.858.Clar.autem addit,si delictum quod punitur per constitutionem vel decretum,prohibitum sit etiam de iure communi,eo casu ignorantiam nõ excusare,referendo se ad q 85.ver.secundus casus.§.fi. d. libr. 5. vbi dicit hanc Bartoli distinctionem communiter receptã, hæc Clar.in d.§.fi.q.60.ver.quæro nunquid. P.Fichard.

Ignorantia facti proprij licet non sit probabilis non excusat l.quanquam.ff.ad Velleia.item quæritur.§.si falso. ff.loca. cap.ab excommunicato de rescrip.& vtrobique not. id tamẽ fallit inter alia si factum proprium valde intricatum esset, ita quod de facili memoriæ mandari nõ possit,eo enim casu probabilis est,& toleratur l.emptor.§.Lucius.ff.de pact.l.fideicõmi.& ibidem Bart.ff.de confess.& Bart.in l.si quis.ff.de nouationibus.gl.in c. excommunicato. de rescrip. & ibidem communiter Canonistæ tenent.vt Bart.in l.non fatetur.ff. de confess.vt refert Bened.Cap.regula 79.nu.2.

ignorantia illorum, quæ paterno testamento cauentur, in filiõ hærede præsumitur:quamuis in extraneis hæredib. post quam hæreditatem creuerunt non præsumatur. commune pronũciat Cagnol.in l.qui in alterius,n. 12.ff.de reg.iur.Ignorans iura.leges,vel proclamationes,& si lata culpa vacare nõ censatur,tamen doli argui nequit.vt frequenter placitum inquiunt Alc.de præsumpt.regul.3.præsumpt.31.nu.6.latè Viuius lib. 1.opi.154.ac Iul.Clar.in pract.§.vlt.q.60.ver. quæro. Vbi etiam tractat,quæ in hunc pœna conueniat,quamuis ignorantem generaliter nec delinquere, nec puniri doceat.gl. in l.ex maleficiis.§. 1. vers.longè minus.in ver.ignorans.ff.de actio.& oblig.quam cum multis valde commendant Feli. in c.cum vigesimum,in prin.de offi.deleg. & in c.à nobis nu.9. de excep.Dec.in c.2.de constit.Ias.in l.si quis id,quod.à n.31. ff.de iurisd.om.iud.Hip.in l.vna. n.205.C.de rap.virg.Mant.de soluendo.arg.& ante eos Roma.in l.si verò.§. de viro fallent. 15.ff.sol.mat. E.Suarez.

Ignorantia in delictis, excusat à dolo, vt est communis opi. & si fuerit ignorantia constitutionis, vel decreti absque culpa,proculdubio excusat reum ad omnem pœnam euitandum,vt est communis opi.Si autem delictum, quod punitur per constitutionem,vel decretum esset prohibitum,etiam de iure communi.ignorantia non excusaretur.Clar.q.85.ver.secundus casus.communem dicit. Bonacoss.

Ignoranti datur restitutio in integrum ex clausula, Si qua mihi iusta causa esse videbitur, etiam in criminalibus, vt est communis opi.de qua Mars.in cons.99.n.23. & no.quod qñ statutum punit factum non damnatum aliàs à iure communi non ligatur ignorans,vt est communis opi.de qua Soc.in ca. à nobis.n.48.aliàs secus vt ibi per Soc.de sent. exc. vbi etiam dicit, q vtrum quis præsumatur scire, vel ignorare statutum bonus iudex arbitrabitur ex mora,quam traxit in loco,si fuit scilicet modica vel magna. Et in dubiis dicit standum esse iuramento suo. Arbitrabitur.enim iudex,si erat de loco vnico, si cõmuniter erat prohibitio in locis, & vt ibi latius per Soci. Bonacoss.

Ignorantia an probetur iuramento? vide in apostil. in l.si cui.§.iisdem.ff.de accus.vbi Bart.plura not.Quomodo &qualiter probetur ignorantia? Roman. consil.273. 481. numer. 10.Fel.in c.2.de constit.Dec.in ca.cognoscentes.col.fi.eo.tit. Ias.in repet.l.admonendi.n.303.& seq.de iureiur. Alex.cons. 71.lib. 1.post Bart.in l.celsus.n.6.ff.de vsucap.Fel.in c.significasti.el 1.de homic.& q probetur solo iuramento, est text.in c.si verò.el 2.de sent.exc.ca.vlt.qui mat.accus.poss. Potest tamen probari contrarium,teste Bart.d.§.iisdem.Rom.d.consi. 481.n. 10.Ias.in l.ait prætor.§.iurari.de iureiur.Fel.in c.2.n.11. de constit.post Bart.qui plura scribit de ignorantia in l. 1.ff.de legib.vbi doct.in apostil. Quib. adde q ignorantia præsumitur eo ipso q contrarium nõ probatur.l.pen.C.qui milit.pos. lib. 12.Alex.in d.l. si cui.§. iisdem. de accus. vel probatur iuramento.Dec.cons.452.col.pen. Put.

ignorantia non meretur pœnam.c.2.ext.de const.l.generali.C.de tabul.lib. 10.Lud.Ro.cons.473.Dec.in d.c.2.in 3.col. Alex.in l.de pupillo §.nunc.in 3.col.in prin.de oper.no. nun. Dec. 164.in vlt.col.in prin. P.Andora.

Ignorantia excusat delictum.cap.à nob.vbi Fel.in prin.ext. de excep.Crotus.in c.2.in 1.col.de consti.in 6.

Amplia etiam dando operam rei illicite quia excusat à tanto.Fel.in c.in nonnullis. extr. de Iude. & sic limitatur. dictum Bar.in l.eum qui.§.pen.ff.de iniur.&Alex.in l.fi.ff.de decre.ab ord.facien.vide tamen Dec.in d.ca.2.in 5.col. Alex.in l. item apud §. si quis virgines. de iniur. vide s. in verbo incestus. Idem.

ignorantiam non.sed scientiam cupimus alligari.d.l.generali.fac.l.statu liberum.§.si quis cohæredi.ff.de sta.lib.Roma. d.cons.473.Ana.cons.72.Barb.in 2.vol.cõs. 50.in 3.col.Oldr. cons.242.in prin. Idem.

Quid si volebã percutere vnũ,& percussi alium.an teneat. Ias.in l.si per errorem.col.4.ibi in gl.in ver.error.dicit q sic al. Bar. in l. respicien. §. delinquunt. in fin. & ibi Angelus. ff. de pœnis.

Dic.tamen Ias. q non possum puniri pœna sta. cũ non sim in dolo.sed tantum arbitrio iudicis propter culpam.al.notab. Ang.in d.§.delinquerit & in l.si cum seruo ff.de iniur.& notabilius.Bal.in l.4.§.quacunque.in verb.quo ad tertium ff.de iureiur.& dicit q per istam limitationem alias in facto defendit vnum à magno discrimine.

Subdit tamen Ias.q aliter & forte melius tenet Bal.in l.si qs non dicam rapere in pen.col.C.de epis.& cler.vbi dicit quòd in delictis suffic.dolus in genere.licet sit erratum.in corpore. Idem.

Vide tamen in verbo homicidium.§.5.

ignorantia præsumitur.durare.Pau.de cast.in 2.vol.consil. 193. Idem.

ignorantia iuris non fac.q quis dicatur in dolo.sed dicitur in lata culpa.ita dicit.gl.in l.libellorum.§.not.super verb. non iuris.ff.de his qui no.infa.fac. Ilate culpæ.& l.lata.ff. de verb. sig. Idem.

ignorantia iuris excusat in damnis vitandis.l.iuris ignorantia.ff.de iur.& fact.igno.

Universidad de Deusto Biblioteca

Limita nisi quis se peritum asseruerit.per no.per gl.in l.2.ff. quod.quisque iu. Idem.

Iuris ignorantia excusat.vbi habetur consilium peritorum Fel.in c.de 4.in 8.col.ext.de præscr.

ignorantia iuris obscuri excusat.Fel.in c. 1.in 8.col.extr.de re iud.Sonz.in Rub.ff.de rebus dub.char.2 5 1.nu.4.

ignorantia non excusat vbi possunt consuli peritiores.Fel. in c.per tuas el 2.& in c.quoniam.ext.de simo.Alex. in l.iuris ignorantia C.qui admitti.

ignorantia præbet iustam causam restitutionis. in inte. ad- uersus præscrip.Alex.in 1.vol.cons.7 1.de quo vide latius ĩ.in verb.resti.in inte.§.

ignoranti non currit tempus.late Barb. in 1.vol. cons.8. in 3.col.Alex.in 2.vol.cõs.14.in 2.col.& in l.quandiu.C.qui ad mit.Ludo.Ro.cons.228.in prin.Cur.iun.cons.8.Bal.in l.gene ro,ff.de his qui no.infa.

Fac.quod vult Alex.in 5.volum.cons.87.in fin.vbi dicit ꝙ absenti & ignoranti non currit terminus.nisi à die notificatio nis Bal.in l.scire oportet §.1.ff.de excus.tut.

Ignorans enim non dicitur negligens.Cor.in 4.vol.consil. 87.ver.quoniam ignorans. Idem.

In facto proprio.quis non potest prætendere Ignorantiam c.ab excommunicato ext.de rescrip.l.quãquam.ff.ad Velley. & l.fi.cum si.ff.pro suo.

Fallit secundum.Bar.not.in l.si res obligata.ff.de leg.1. Qñ, esset factum proprium antiquum.quia tunc præsumpta & iu sta est ignorantia.ar.l.peregre.in prin.ff.de acq.possess.& not. Dy.in c.non præsumitur.de reg.iur.in 6.& idem Bar.in l.non fatetur ff.de confe.& in l.si quis delegauerit.ff.de Noua. phi. in c.1.de renunc.in 6.Ang.in §.si quis agens.in 7.col. in fi. in- sti.de actio.

Quod tamen singulariter sublimitat Bar.in l. qui fundum. §.seruus meus ff.pro emp.per illum text.cum gl.esse verum si tractetur. de damno euitando secus si de lucro captando. vt ibi Addo Iasonem.in §.si quis agens.in 3.col.insti.de actio.A- lexand.in d.lege,peregre.Angel.in d.§. si quis agens in 8. co- lum.

Sublimitat etiam Bal.in l.vnica.C.de confe. non procede- re in facto de antiquo obligatorio vigore promissionis illius qui allegat errorem proprium facti antiqui. allegat leg. ma- gnam. in fin. C. de contrahen. & comit. stipul. Alexand. vbi suprà.

Sublimita quoque nisi esset factum notabile & graue.licet de antiquo.per c.cum illorum ext.de sent.excom.secundum. Butr.& imo. in d.c.ab excommunicato. de quo vide per Fel. in d.c.cum illorum.in 2.col.& Barba.in 1.vol.cons.41.in 17. col.Alex.in d.l.peregre.

Fallit 2. quando esset factum proprium valde intrincatum. Nam tunc esset probabilis ignorantia.ita volunt.Bar.Ang.& imo.in d.l.si quis delegauerit.& potest allegari optimus tex. in l.cum fideic.in verbo difficil' computatio.ff.de confess.phi. in c.1.in 2.col.de consti.in 6.Lud.Ro.cons.273.Ang.in d.§.si quis agens in prin.8.col.

Fallit 3.nisi tractetur.de damno euitãdo.l.Sed & si me pre- sente.& ibi Bar. ff. de cond. indeb.& ita vult Ias.in d.§.si quis agens.in 3.col.

Fallit 4.propter multitudinem & varietatem negotiorum. vt in officiali.ita vult Alex.in 2.volu.cons.2 1 5.Phi.vbi suprà. Idem.

in facto autem alieno.est probabilis ignorantia. l. in omni parte.§. plurimum. ff. de iure & fact. ignor. alias est lex plurimum.

Fallit si illud factum alienum esset pu.notum.quia tunc es- set crassa & supina ignorantia.c. 1.extr.de postu.præla.gl.ord. in l.si tutor C.de pericu.tuto.& vult Ias.in l. si per errorem. in 3.& 4.col.ff.de iurisd.om.iud.Cor.cons.269.in 2.col.& in 2. vol.cons.109.phi.in c.fi.§.conseruatores de off.deleg. in 6.& in c.2.§.doctores.in fi.ne cle.vel mo.eo.li.Dec.cons.160. Lu- do.Ro.cons.59.& cons.340.in fi.Bal.in l.sed & si.§.1.ff. de in- stitro.& in l.cum sex.ff.de edil.edic.

Fac.quia ignorare quod pu.dicitur est lata culpa.nisi nõ es- set verisimile Barb.not.in 2.vol.consil.46.in vlt.colum.Card. consi.114.

Fac.quod vult idem Barb.in d.vol.cons.50.in 4.col.vbi di- cit.ꝙ in notoriis non præsumitur.ignorantia.& idem vult in cons.51.in 6.col.

Fac.etiam quod vult Fel.in c.exceptionem.in 14.col. extr. de excep.& in c.quosdam.extr.de præsump.in quibus locis di cit.ꝙ non est probabil' ignorantia in excommunicatione pu- blice lata. Fac.quod vult Barb.in 3.vol.cons.17.cl 2.in 2.col. & ita vult in 4.vol.cons.5.max.in 3.col.&in proclamate vult phi.in regula præsumitur.quæ est 47.Panor.in c.fi.qui.ma.ac cu.possunt.

fac.etiam quia ignorantia affectata.est par scientiæ.Feli.in c.à nob.in 1.col.extr.de excep.& in c.fi.ext.de testi.addo Lu- do.Ro.in cons.87.phi.in c.vt animarum.in 1.col.de consti.in 6.& ibi Crotus in 2.& 3.col.

Fac.insuper quia paria sunt scire.vel scire debere.Ias.not.in l.quod te.in 3.col.ff.si cert.pet.

Fac.quod vult Alex.in 1.vol.cõs.36.vbi dicit ꝙ non potest allegari ignorantia de eo de quo est pu.fama& in 2.vol.cons. 187.Barba.in 4.volu.cons.5.in 2.& 3.col. Angel.consil. 160. circ.fin.

Fallit 2.quãdo esset factum alienum.quod quis tenebatur. indagare tunc enim non est probabilis ignorantia.text.cum gl.in c.innotuit ext.de elect.& ita vult Panor.in d.c. ab excõ- municato.addo Lud.Ro.in cons.342.

Fallit 3.si sit sepe ruminatum.Barb.in 1.vol.cons.29.in 14. col.Ias.in l.error.in 4.col.C.de iu.& fac.ign.& in d.§. si quis a- gens in 2.col. idem.

Regulariter præsumitur ignorantia.Late Fel.in d.c. à nob. ext.de excep.fac.quod vult ipse Fel.in c.quod ad consultatio- nem.in 14.col.ext.de re iud.addo Pau.de cast.in 2.vol.consil. 34.& cons.193.Barba.in 2.volu.cons.46.in 13.col.fac.quod vult.Dy.in cons.6.in fi.vbi dicit ꝙ semper præsumitur igno- rantia affinitatis si de scientia non probetur.

Etiam in magistratu.Bal.in l.1.§.magistratib.ff.de magistra. conue.

ignorantia præsumitur.in succedente in ius alterius.l. qui in alterius.ff.de reg.iur.c.cum quis.eo.ti.in 6.Barb.in 1.volu. cons.9.in 3.colum.Alex.in 1.volum.cons.71. ibi ipsa autem ignorantia.

Limita tamen vt per Alex.in 2.vol.cons.4. circa vltimam. col. vbi limitat non procedere in hærede extraneo. qui præ- sumitur,scire testamentum.idem in hærede suo.si adiuit ex te stamento. vel soluit aliqua legata. vel si interfuit testamen- to.& huiusmodi vt ibi per eum.quem vide.& Barb.in 1.vol. cons.8.in 5.col.vbi dicit ꝙ in testamento nuncupatiuo præsu mitur.scientia.

ignorantia non præsumitur.in facto coniuncti.secundum. Alex.in 2.vol.cons.163.in vlt.col.Barb.in 1.volu.cons. 11.in 15.col.

Item vicinus præsumitur.scire.Fel.in ca quosdam.in fin.de præsump.de quo dixi latius in ti.de testi.§.98.

ignorantia non præsumitur.in eo.qui habet penes se instru menta.Fel.in c.vigilanti.in 2.col.ibi Limita 3.ext. de præscri. Barb.in 1.vol.cons.41.in 17.col.

Fac.quod vult Alex.in 1.vol.cons.102.in 2.col.ibi nec po- test prætendere.& in 2.vol.cons.4.in vlt.col.& in cons.147.i- bi pro hoc etiam Ang.cons.218.in vlt.col.

ignorantia non præsumitur.in his qui iurant non separare matrimonium.Ias.in l.auunculo.in fi.ff.de cond.indeb.idem.

Quando dubitatur.an quis ignorauerit vel nõ.quis debeat hoc probare.vide gl.in verbo affectata.in c.2.de temp.ord.in 6.Rotam.concl.254. in nouissimis. incip. item si propter ne- gligentiam.

Propter famam quæ est in loco præsumitur.scientia.Deci. cons.154. idem.

ignorantia probatur.per iur.c.si vero.& ibi gl.extr.de sent. exc.Bal.in ca. 1.in ti.qui.mo.feu.ami.Bar.in l.si cui §.iisdem ff. de accus.Alex.in 1.vol.cons.71.Non tamen potest procu. ge neralis præstare tale iur.Alex.in l.qui bona §. si alieno in fi. de dam.infec.

Et practicam probandi ignorantiam.vide per Bar.in l.is po test.circ.6.col.ff.de acq.hæred.per Bal.Ang.& imo. in l.titius §.1.ff.de lib.& posth.Ang.in l.tres fratres.in 1. col. ff. de pact.

Et ꝙ ignorantia probetur.per iur.vide Fel.in ca.2.in 6.col. de consti.&in c.pastoral.in 1.col.de excep.& in d.c.quosdam de præsumpt.& Ias.in §.sed iste.in 24.col.insti.de actio.& in l. ait prætor §.iurari.in 2.col.ff.de iureiur.& in repe.l. admo. in 140.col.eo.tit.& Cur.in cons.71.in 9.co.Dec.in d.c.2.in pen. col.de consti.Panor.in c.quia diuersitatẽ n.7.de concess.prẽb. Alex.in l.si cui §.1.de accus.Lud.Ro.cons.273.

Limita nisi præsumptiones essent in contrarium.phi.in ca. vt circ.§.alioquin.de elect.in 6.

Limita etiam nisi agatur.de alterius præiud.phi.in cap.eos qui.de temp.ord.in 6.

Ad hoc.vt quis dicatur.habere.scientiam alicuius rei.opor tet.nedum ipsam scire sed & eius qualitates.Fel.in c.quod ad consultationem.in 15.col.ext.de re iud.& in d.ca.à nob.in 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

col.de excep.

Et qualiter hoc probetur vide Iaſ.in l.quod te in 15.col.ff. ſi cer.pet.

Licet præſumatur ignorantia. tamen eſt alleganda. ita Iaſ. in l.cum quid.in 1.lectu. in 7.col.ff.ſi cert.pet.Addo.Alex.no. in l.qui bona.§.de illo quæritur ff.de dam.infec.

Vbi requiritur.ſcia non ſuffic.ſimplex ſcia,ſed requritur. q ſciat factum cum ſuis qualitatib. Adeo q perfecte intelligat. Alex.in 1.vol.conſ.114.addo Fel.in c.quod ad conſultationē in 15.col.de re iud.

Ignorans non dicitur conſentire.Alex.in 5.volu.conſ.9.in 3.col.ver.Aut dictus Iulius.& dixi in ver.error. Idem.

Ignorantia proclamatum.& huiuſmodi præſumitur in abſente.Alex.in 5.vol.conſ.31.in 1.col.ibi præterea cum nō ſte terit.vide aliquid in verb.abſens §.4.

ignorantia iuſta excuſat à mora.ſonz.in l.quod te.ſi cer.pe. char.21.nu.3.

An valeat ſta.q ignoran.non poſſit allegari.vide remiſſiue Alexand.in l.de pupillo.§.nunciationem in fin.de operis nou. nunciat.

ignoranti non quæritur priuilegium. Alex.in l.qui abſenti in fi.prin.de acq.poſſ.

ignoranti iuris nō priuat aliquem iure debito. l.qui fideic. & ibi Bal.ff.de leg.2. idem.

PRO. illicitæ rei iuſiurandum ſeruari non oportet. auth. quod eis.C.de nup. Bellon.

Imaginem Chriſti,aut ſanctorum percutiens,frangens aut vulnerans,punitur pœna mortis,Clar.q.68. verſi. imaginem. Bonacoſſ.

Imbreuiatura notarij recipit ſupplerionem renūtiationū. & aliarum clauſularum & à iure & à cōſuetudine, ſecundum Bald.in rub.col.11.&in l.in contractibus.C.de fid.inſtr.quod verum eſt in eodem tabellione: ſecus autem in alio qui non fuit rogatus.quia ille ſupplere non poteſt.ita limitat. Iaſ. in l. 3.col.122.C.de iur.emphy. Et an & quando credatur imbreuiaturis notarij,vide Bald.in l.fideicommiſſa.§.1.de leg.3.Caſtren.conſ.111.& 307.lib.1.Alex.conſ.14.lib.6.Rub.cōſ.10. n.7.& ſeq.Abb.in c.cum P. tabellio.de fid.inſtr. Et an diuerſitas ſcripturæ in matrice vitiet?vide Rom.ſing.236.Fel.in c.in ter dilectos.col.vlt.de fide.inſtru.Ang.in auth. de tabellio. in pr.Alex.in l. quædam. §. nihil. ff. de edend. Quid de ſcriptura quæ aſſeritur notarij defuncti reperta penes tertium?Pariſ.cō ſi.27.lib.2.Ruin.conſ.144.lib.4. Put.

immunitate eccleſiaſtica non gaudet,qui per inſidias interficit,vel percutit alium:& iſte eſt communis ſenſus.c.1.de homic.teſte Coua.in reſo.c.70.lib.1.num.7.ex Anani.& Fe.in d. cap.1.

Amplia iſtam communem,ad clericum homicidam per inſidias:quia debet actualiter deponi,& tradi curiæ ſeculari,nō expectata incorrigibilitate propter atrocitatem criminis.idē Coua.in d.n.7.communem dicit ex Pan.in c.cum non ab homine, extrà de iud.licet ſibi non placeat & communem dicit contrariam ex Aret.in d.c.cum non ab homine.& Dec.in c.at ſi clerici.de iud.cui ego adſtipulor. B.Vill.

immunitas à collectis non habet locum in collectis, quæ ob publicam vtilitatem imponūtur.Hanc æquitati conſonā, &vt magis communem firmat Iaſ.in l.Si ex toto.n.12.de leg. 1.vt refert Minſing.Obſer.70.cent.4. I.Fich.

immunitas cōceſſa alicui ab onerib.& collectis ordinariis, & extraordinariis, ſolitis & inſolitis, non extenditur ad onera,quæ imponuntur ratione belli diuini, putà peſtis, vel belli humani,ſecundum Cy.Dy.Alber.Soci.Alex.Iaſ. & Ripa. in l. ſi ex toto.ff.de leg.3.vbi Ripa.nu.17.ſcribit iſtā eſſe com.opi. quam ſequitur Tho.Parpalia in l.placet.C.de ſacroſ.eccl. Cæpola in caute.80.incip.quia priuileg.Fel.in c.cauſam,quæ nu. 17.de reſcrip.Roma.conſ.436.quod indultum per tex.in l.iubemus.nullam,vbi Bald.& alij not.C.de ſacroſ.eccl.Alex.conſi.215.nec argumenti.n.21.& de hoc eſt tex.cum gl.& ibi no. Doc.præſertimque Lucas de Penna.in l.1.C.vt nemini liceat in emp.Spec.de excuſ.lib.10.& Pariſius conſ.68.n.14.vol.1. & iſta eſt magis com.opi.teſte Ripa in tract.de peſte,in tit.de remediis ad conſeruandam vbertatem,n.231.Curt.iu. conſ. 61.habita.Leonardus conſ.117.nu.25. & ſeq.quod quidem conſilium reperitur inter conſilia feudalia Alber.Brun.&Iaſ. in d.l.ſi ex toto.vbi dicit immunitatem conceſſam etiam verbis generalibus,& amplis nō extendi ad onera quę imponuntur ratione belli,vel alterius publicæ neceſſitatis incogitatæ, & q in hoc eſt magis communis opi.vt per eum ibi nu. 8.& 12.Io.And.in add.Spec.in tit.de cenſib.§.2. ver.ſciendum eſt, per Ant.de But.in c.peruenit.per illum tex.vbi alij Doc.de immunitate eccle.Alber.de Roſa.in 2.part.Statutorum.q. 138. Statutum eſt in Ciuitate.Bal.cōſ.106.latè fuit.vol.5.& Alex. in d.conſ.206.vel 215.Interpretatur & limitatur iſta commu. non procedere ,quando immunitas ipſa eſſet conceſſa alicui ab omnibus, & quibuſcuque oneribus, tunc immunitas iſta extenderetur etiam ad onera ratione peſtis, belli, & alterius magnæ neceſſitatis reipublicæ propter ipſa verba geminata ab omnibus,& quibuſcunque onerib.ſecundum Alex.conſi. 25.primo aſpectu.n.113.& conſ.68.quæritur primo.n.17.& 29.vol.1. F.Viuius.

immunitas conceſſa propter paupertatem, ceſſat ſuperuenientibus diuitiis,& ſic,ceſſante cauſa paupertatis ſecundum complures Doct relatos per Iaſ.in l.ſciendum.§.ſi fundum.n. 6.ff.qui ſatisda.cog.qui quidem ſcriben. monentur ad ita decidendum per tex.in l.cura.§.deficientium.ff.de mune.& honorib.vbi deficientium facultatibus,ad munera,quæ inducūtur excuſatio non perpetua eſt,ſed temporalis, nam ſi ex voto patrimonium auctum fuerit ceſſabit excuſatio,per text. in l.his oneribus.§.auctis.ff.de vacatio. & exc. munerum. cuius hæc verba ſunt,auctis poſt appellationem medio tempore facultatibus paupertatis obtentu non excuſantur.vt per tex.expreſſum in l.non tantum. §. eos qui. vbi immunitas conceſſa ob paupertatem ceſſat auctis facultatibus,& hoc idem notāt, & firmant per illum tex.ibi Iac.Aret.Nic.de Matrha.in Lectura Bart.Bal.& Alber.& Alex.in l.ſi cùm dotem.§.ſi maritus.n. 6.ff.ſol.mat.Tyraq.in tract.de cauſa ceſſante.in 1.part.prin.n. 193.& iſtam ſcribit eſſe com.opi.Iaſ.in d.§.ſi fundum.nu.6.& ſeq.vbi eam ab omnibus ferè contrariis efficaciſſimis reſponſionibus,& rationibus tuetur. idem.

immunitas,& exemptio poteſt præſcribi concurrente titulo,& bona fide 40.annorum ſpacio, vnde ciues omnes ſi ſolnunt gabellam,ſeu vectigal impoſitum,excepto vno,qui nō ſoluit per 40.annos,erit in huiuſmodi caſu præſcripta immunitas non ſoluendi ſecundum Bart.Ang.Pau.de Caſt.& alios in l.licitatio.§.eorum.ff.de publica.Bald.cōſ.125.quæſtio vertens.vol.1.Alex.conſ.30.pōderatis.vol.5.& conſ.126.in cauſa.vol.2.Cornæ.conſ.44.in hac conſultatione,vol.2.& conſi. 12.in præſenti.vol.3.& conſ.199.vol.1. & iſta eſt communis opin. vt per Balbum in tracta.de præſcriptionibus. nu.29. & ſeq.& Gram.in deciſ.100.n.25. & talis immunitas, & exemptio præſcripta tolli non poteſt,ſecūdum Bal.in l.quod ſemel. ff.de decre.ab ord.fac.& in l.ſi qui,in fine.ff.de iure immuni. & per Bertachi.in tract.de Gabellis.in 9.q.1.part. idem.

immunitas alicui ab omnibus onerib. & collectis ordinariis, & extraordinariis, ſolitis & inſueris ampliſſimè indulta, non extenditur ad ea onera.vel collectas,quæ peſtis nomine, aut belli cauſa,aut alterius publicæ neceſſitatis aliàs inopinatæ gratia indicuntur. vt frequenter placitum aſſeuerant Rip. in tract.de peſte.in titu.de remediis ad conſeruand.vbert. nu. 231.Curt.iu.conſ.61.Iaſ.latè nu.8.& n.12.Rip.n.17.in l.ſi ex toto.ff.de leg.li.1.Viuius lib.1.opi.149.Quin eam illic reſtringit, vbi conceſſio huiuſmodi ab omnibus & quibuſcunque oneribus conceſſa fuerit.Sed certè,quidquid ille dicat,verius & æquius eſt ſemper inopinatos alioquin caſus exceptos in id genus immunitatib. videri. vt alibi cōmodius diſſerimus. E.Suarez.

immunitas,quę paupertatis noīe indulgetur ob diuitias ſuperuenientes euaneſcet.cōe prodūt Iaſ.in l.ſciendum.§.fundum.n.6.& ſeq.ff.qui ſatiſd.cog.Viuius lib.1.opi.cl. idem.

immunitas & exēptio, ſi titulus ac bona fides concurrant, per 40.annor. curriculum præſcribetur. cōe effantur Bald.de præſcr.n.19.&ſeq.Gram.deciſ.200.n.25.Viui.lib.1.opi.cli.id.

immunitas à collectis ſi alicui cōceſſa fuerit,& poſtea agerentur vel inducerentur nouæ collectæ propter bellum ille q habet immunitatē à collectis,ad ſuperuenientē collectam pp bellum tenebitur,non oſtante eo ,q impetrauerit antea priuilegium immunitatis à collectis, quia in tali priuilegio immunitatis non cenſetur cogitatum de tali collecta propter bellū niſi forte tempore cōceſſionis immunitatis iam bellum eſſet cœptum. Et ideò priuilegium immunitatis quamuis amplū, non extenditur ad incogitata.l.cum Aquiliana. leg cū tutoribus.§.tranſactio.ff.de trāſac.l.Rutilia Polla.ff.de cōtrah.emp. cum ſi.ita affirmat Dy.in l.ſi ex toto.ff.de leg.1. Et hanc Dyni ſententiam magis communem opi.eſſe ſcribit Iaſ.ibid. n.12. in fi.& n.18. vbi ipſe pro hac deciſ. communi ſex argumenta refert,quæ tranſcribere non eſt neceſſe. kirchouius.

immunitas Eccleſiæ,adeò ſe extendit,vt ſi aliquis condemnatus ad ſupplicium ducatur,&tranſeat per eccleſiam vel cœmiterium, non poſſit inde violenter extrahi. communem atteſtatur mig. de immunitat. eccleſiar. in 30. fallent. & ita ſe

vidiſſe

vidisse in facto iudicari affirmat Chass. super consuet. Burgun. nu. 121. quem refert Boer. decis. 110. nu. octauo Clar. d. §. fi. q. 30. vers. scias autem. P. Fichard.

Immunitas simpliciter concessa ab oneribus. Intelligitur de extraordinariis tantum, non de ordinariis lege in honoribus. §. qui muneris. ff. de vac. mun. lege hi qui muneris eod. tit. lege 1. vbi gloss. C. de vac. pub. mun. libr. 10. lege cui muneris. ff. de mun. & hon. nec intelligitur de patrimonialibus lege qui immunitatem quæ est 3. C. de mun. patrim. libr. 10. lege his honoribus. in pr. ff. de vac. mun. item ista immunitas non intelligitur nec porrigitur ad honores dicta lege cui muneris & ideo necesse est in talibus vti verbis multum pregnantibus, & specificare omnia, ex not. per Bar. in lege 2. quæ incipit hi qui. ff. de iure immun. pro quo vide Alex. cons. 30. lib. 3.

Immunitas. exemptio, seu franchisia cõcessa per ciuitatem cuidam nobili expresso nomine proprio, vt pro prædiis quæ per eum, vel eius homines tenentur in tali loco, remaneat exemptus, & franchus ab omni onere tam imposito, quam imponendo in dicta ciuitate, censeri debeat realis, & non personalis adeo quòd mortuo dicto nobili transeat ad eius hæredes, vel non? Dic vt per Iaf. in l. si sic stipulatus. nu. 12. 13. & aliis seq. ff. de verb. obl. vbi in casu occurrenti immunitas vel exẽptio erat facta per viam transactionib. & sic per viam contractus. vnde consuluit Iaf. quòd non obstante nominatione personæ, censetur esse realis, & sic transitoria ad hæredes. Qua in materia immunitatis vide quæ scribit Bursat. cons. 16. libr. primo. Put.

Immunitas concessa à summo pontifice à solutione decimarum an operetur exemptionem à decimis laicorum? Iaso. cons. 93. libr. 1. Et adde quòd princeps habens iura imperij, & potestatis plenitudinem, potest quem vult eximere. l. medicos C. de profess. & medic. toto tit. ff. de iur. immunit. & id potest facere in preiudicium aliorum quibus solutionis on⁹ incumbit: quod non potest facere vniuersitas vel ali⁹ princeps: quia alij tenentur soluere eo excepto quod soluẽdum erat per priuilegiatum. Spec. tit. de censib. §. nunc dicendum. vers. quid si vniuersitas. l. naturaliter, vbi gl. C. de decurio. lib. 10. Bart. in l. 2. ff. de iur. immunit. Abb. in ca. accedentes de præscriptionib. Put.

Immunitatis concessio in hæc verba, & quibuscunque aliis, quæ dici & cogitari possint quocunque nomine censeantur, & ex quacunque ratione & causa, illa operantur, vt immunes non teneantur ad onera propter bellum imposita, teste Rol. consil. secundo. numero trigesimo. libro quarto. vbi disputat an immunitas concessa quo ad munitionem viarum valeat, & concludit quòd sic, lege qui muneris. ff. de mun. & hon. & dicto consilio colum. final. respondendo contrariis. dicit ea loqui in immunitate concessa per priuilegia & non per viam contractus, vt in casu de quo ibi quia tunc cessant dispositiones leg. penult. C. vt nem. lic. iu. emp. spe. libro decimo. lege secunda. C. de quibus muner. lic. se excus. Quæ locum non habent in immunitate resultãt ex vi contractus. ex doc. cacealup. in lege omnes populi numero centesimo octuagesimoprimo ff. de iust. & iur. vbi in casu suo dicit, quòd licet exemptus per priuilegium nõ gaudeat immunitate in casu ibi alleg. gaudere tamen debet exemptus per pactum, & ita limitantur not. per doct. in lege si ex toto. ff. de leg. primo. & cum cacialup. tenet Neuiz. consilio duodecimo colum. sexta in fi. refert Rol. dicto consilio secundo colum. fin. in fin. vbi quòd exemptio concessa per viam contractus extenditur etiam ad onera bellica & respicientia necessitatem Neuiz. consilio 66. nume. quadragesimoquarto. Nat. consil. 397. nu. 9. Bos. tit. de prin. 151.

Immissionis petitio ex l. fi. C. de edicto diui. Adr. toll. habet solummodò locum in hæredibus vel successoribus ex testamento secùs in venientibus ab intestato. Comm. dicit Iaf. in d. l. fi. nu. 23. I. Fichard.

PRO. imò aduerbium correctiuè ponitur. l. si ita scriptum. ff. de hær. inst. l. stichus. ff. de manu. testa. Bellon.

Impeditus impedimento iuris aut facti in causis arduis nõ tenetur procuratorem mittere, quamuis præpeditus facti impedimento in causis non arduis illum mittere teneatur. commune pono ex Matth. de Afflict. decis. 29. Rebuf. in 3. Tom. constit. Gall. tit. de excusat. Ario. Pinelo in auth. nisi triennale. nu. 43. vel. ampliatur. 3. C. de bonis maternis. Intellige autem ac memoriæ ppetuo inde, quod necessaria protestatio est vt impedito ius suum saluum sit. commune ait recte explicans Minsing. cent. 3. obseruat. 59. Nicol. Ant. Grauat. ad Vestrium lib. 6. c. vlt. nu. 24. E. Suarez.

Impedito ad agendum non interlabitur præscriptionis tempus si iuris impedimentum illud sit: quod si facti sit, necessaria erit tum Cæsareo, tum pontificio iure restitutio, vt frequenter placitum constituunt Iaf. in §. rursus. nu. 24. inst. de action. Boer. decis. 40. nu. 3. Bald. de præscrip. part. 1. sextæ partis, casu 22. à num. 16. Chassan. in consuet. Burgund. rub. 1. §. 8. nu. 26. Ario Pinelo in auth. nisi triennale. nu. 42. & num. 43. & 47. C. de bo. mater. E. Suarez.

Impeditus legitimo impedimento debet statim cessante ipso impedimento comparere coram iudice, coram quo fuit citatus, nec exigitur alia citatio, secundùm Innocent. in capit. dilecti. in gloss. in verbo præsentare. extra de dolo & contuma. dom. Cato. in l. 2. §. si quis ideo. ff. si quis caudicet Ang. ibi contrà. Balb. decis. 345.

Impedimentum, ac casus fortuitus probari debet solo iuramento, concurrente optima qualitate personæ iurantis, arbitrio iudicis, vt voluerunt Spec. in titul. de appella. §. nunc ver. quis ergo Ant. Imol. & reliqui omnes in capitul. querelam. de procurat. Bart. Paul. Castr. Iaso. numer. primo & seqnen. in lege quod diximus ff. si quis cautionibus, vbi vocat idam sententiam communem esse, quam sequitur etiam, & citat Marc. Ant. Bauer. in tract. de virtute iuramenti, dec. 53. limitatione quarta. F. Viuius, lib. 2. opi. 159.

Impedimentum etiam propria impediti ipsius culpa natum, si culpa tamen non ideo admissa arguatur vt id impedimenti oriretur, impeditum excusabit, quemadmodum frequenter placitum renuncio ex Bald. de præscrip. parte prima, sextæ partis capi. 22. numero vigesimoprimo Chassan. in consuet. Burgund. rub. 11. §. secundo numero 38. Aymon. Crane. consilio 201. nume. 21. & cons. 247. ad finem. Didac. à Couarru. in tract. de sponsal. secunda parte capitulo tertio §. quinto numero septimo. Ario Pinelo in auth. nisi triennale. numero quadragesimosexto. C. de bo. matern. E. Suarez.

Impedimentum iureiurando ipsius met impediti probabitur, si pro illius honestate ita iudex arbitrabitur. commune aiunt Iason in lege secunda §. diximus. numero primo. ff. si quis caut. Bauer. de iurament. Curtius decis. quinquagesimaquarta. limit. 4. idem.

Impedimentum iuramento impediti probatur quando est persona honesta, nec potest aliter de facili probari. Ita intelligitur leg. quoties. C. de naufra. capitul. quia propter. extrà de elect. secundum cano. ibi, & Bald. in lege 1. C. de dilat. Ang. in lege final. ff. de fer. ad hoc leg. scire oportet §. sufficit. ff. de excus. tuto. Secus si de facili posset probari, quo casu procedat opin. Azo. in summa, tit. de dila. Balb. decis. 307.

Impedimenti probatio. Non sufficit citato probare impedimentum, nisi etiam probet, quòd nisi fuisset impedimẽtum potuisset comparere, & comparuisset: quia erat paratus venire, aliàs non excusatur secundum Barto. & Angel. in lege secunda. §. quod diximus. ff. si quis cau. per legõ qui commeatus. ff. de re mili. Et vbi semel impedimentum est probatum per iuramentum, si iterato allegetur, aliter est quàm per iuramentum probandum, secundum Iaco. de Aret. Angel. & do. in dicto. §. quod diximus. Balb. decis. 346.

Impedimentum quomodo probetur, vide Mising. cent. 3. obser. nonagesima secunda. & an probetur solo iuramento. not. doc. in lege secunda §. quod diximus. vbi Iason. ff. si quis caut. Felyn. in capitulo extransmissa de præscript. text. in capitulo pastoralis de excep. Afflict. decis. septuagesimanona. numero secundo & dic, quòd etsi aliquando iureiurando probari possit: in contrarium tamen probatio admittitur, secundum Innocen. in capitulo quia propter. colum. penult. de elect. Quo casu sciendum est, tunc impedimentum excusationem præstare: quoties affectatum non fuit, lege 2. §. subuenitur vbi Rom. ff. ad Syllo. And. ad spec. de cita. §. 1. versãtem quòd vocatus. Fel. in capit. vltim. de elect. doc. in §. item tria inst. de exc. tut. vbi apostil. Sed an impeditus teneatur protestari, vide afflic. decis. 50. numero tertio Boer. quæst. quadragesimanona. numer. quinto. vbi quòd citatus non solum impedimentum probare cogitur: quia comparere non potuit, sed se feciss diligentiam, quia ad hoc vt impedito saluum sit ius: necessaria est protestatio, secundum Mising. cent. 3. obser. quinquagesimanona. vbi hanc dicit communem, quam temperat Innocent. in capitulo plerunque de rescrip. Card. cons. 128. Fel. in capitulo venerabilis numer. septimo de iud. Quid de impedito per moras & dilationes aduersarij, & dic, quòd ei non currit tempus nec dilatio lege si cum ipse vbi doct. & Alex. ad Bart. ff. de excus. tut. Alex. consilio septuagesimoprimo libr. quinto doc. in lege vlt. C. de adul. in auth. clericus. C. de epis. & cler. Iaso. cons. decimo & 352. dub. lib. 1. Soc. cons. 31. lib. 1. Fel. d. cap. venerabilis de iud. Rol. de ord. audi. 5. part.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nu.30.Afflict.Decis.50.vbi quòd si pendeñ termino impedimentum superueniat: tota dilatio reintegrari debet,& decis. 210.num.4 Dec.in c.ex ratione.de appel.Accedit,quòd quando impedimentum est notorium non est necessaria aliqua ,protestatio, vel diligentia, præsertim vt à mora excusetur,& sic probatio impedimenti sufficit,secundum communem per ofasc.decis.177.num.11.& 12.& quia suprà fit mentio de iuramento ad probañ impedimentum?Dic,quòd ad hoc vt iuramentum probet impedimentum ad concedeñ 2.dilationem, vel aliud, oportet delatum esse à iudice, secus si à parte iuretur,quia assignatio dilationis est ipso iure nulla, teste Rolan. cons.65.num.28.lib.3.& quod dicitur de impedimento:dic, quòd licet tempus impedito non currat: currit tamen quando impeditus potuit impedimentum remouere,nec vllam in remouendo diligentiam adhibuit,Fel.in c. ex transmissa. col. 1.vers.facit ad hæc.extra de præsc.Rom.cons.9.cons.352. nu. 10.Balb.de præsc.4.par.4.par.pr.col.fi.vers. 1.quia,& quando impedito seruet ius saluum sine protestatione: vide Mising. cent.3.obser. 59.vbi distinguit plures, casus, & cent.4. obser. 57.vbi plura de probatione impedimenti,& an sufficiat probatio per iuramentum:& quomodo illud iudex admittere debeat:& ex quibus circunstantiis?vide ibi,& impeditus comparere:puta,quia morbo vel alio impedimento detentus,quando procuratorem mittere teneatur? dic, vt per eundem Mising.d.cent.obser. 58. ex not.in l.2.§. quod diximus.ff. si quis caut.& in lege de pupillo.§.si quis ipsi prætori nume.2.& seq. ff.de oper.no.nun. Quid de impedimento affectato, vel procurato?& dic,quòd non prodest procuranti,vel affectanti, vt pulcrè docet Ias.in l.si seruus plurium.§.si quis ante nume.4. & seq.ff de legat. 1.aliqua not.doct.ad Bar.in l.1.§. cum quis. ff de quæst.Deci.cons.69.num.8.lib.1.impeditus autem expedire actum in termino non excusatur, nisi protestetur per ipsum non stetisse,sed propter tale impedimentum, teste Ias.in lege de pupillo §.si quis ipsi prætori.nu.2.ff.de oper.no. nun. vbi colum.3.in fi.tenendo concl.quòd necessaria sit protestatio impedimenti: limitat eam dupliciter, vt ibi, cui. Adde, quòd quando impedimentum superueniens aufert omnem diligẽtiam:debet denuò in totum reintegrari, & sic limitatur Reg.quæ habet, quòd impeditus in tantum debet restitui:in quantum fuit læsus,& non in plus,quia fallit ea Reg quando totum commodum aufertur,teste Ias. in l. si ita stipulatus essem abs te.nume. 13.ff.de verb.ob. Quid quando quis impeditur facto tertij?& dic,quòd si tertius non est soluendo, habetur regressus contra principalem debitorem in subsidium, quam concluf.limita nisi ille dolum participasset,tunc potest principaliter conueniri, dato quòd impediens sit soluendo, Ias.in l.ex hoc edicto in prin.ff.de eo per quem fac.erit. Quid de citato qui fuit impeditus comparere absque culpa sua, & Dic.eum censeri contumacem, teste Ias.in lege non exigim* §.si quis municipalis numero primo & §. seq.ff.si quis caut.vbi numero secundo quid in obligationibus facti, an qui non facit iusto impedimento impeditus incidat in pœnam & concludit quòd sic,licet iuuetur ope exceptionis.secus in obligationibus dandi, vbi non obstañ iusto impedimento tenetur ad pœnam absque exceptione,Qua in materia impedimenti vide quæ idem Ias.scribit in l properandum §.sin autem vtraque.C.de iudi. vbi quando stat per iudicem & non per partẽ quominus causa terminetur: debet pars expresse ,protestari iudici de qua protestatione apparere debet,& hoc dicit idem Ias.ibi,post Bar.in l.qui cõmeatus.ff.de re mil.Quid de impedimento itineris,& vide eundem Bar.in lege imperator.ff.de appel.vbi docet prac.probañ.tale impedimentum.

Impedimentum allegans,illud probare tenetur.l.in exceptionibus.§.cum quis.ff.de prob.phi.in c. cupientes.§. quòd si per 20.in pr.de elc.in 6.c.ex ratione.inver.constiterit extra de app.l.fin.§.illud. ibi nisi ipse appellator &c.C. de temp.appel. P.Andora.

Qualiter autem probetur. impedimentum. Iac. de hare.in d.§.cum quis dicebat quòd probatur. per iuramentum. per l. scire oportet.§.suffic.ff.de excus.tuto.Iac.Butr.est in op.contraria.& istam op.tenuit Andr.de pisis per l.3.§.si ad diem. ff. de re.mil.& ita transit alber.in d.§.cum quis.

Tu autem in hoc conclude. quòd maior & communior op.est.quòd exceptis casibus in quibus est expressum in iure. qualiter debeat probari impedimentum.Ista probatio sit arbitraria.Et iudex habebit considerare.an illud impedimentum fuerit in loco longinquo& solitario.vel propinquo.Considerabit etiam qualitatem personæ.an sit bonæ vel malæ famæ. Item considerabit an agatur. de paruitate præiudicij. an vero de magno præiudicio.Ita dicunt doct.in l.2.§. quod diximus maxime. Alexand. & Iason. ff. si quis can. addo Bal. in quarta parte consilio 298.Fede.consil.114.Panorm.in secunda part. consil.64 phi.in capit.ex ratione.in 3.col.de appel.& in c.cupientes.§.quod si per 20.in 2.col.de elec.in 6.Alex.in l.quæsitum de re iud.

Ludo.in singul. 208.dicit,quòd tunc non defertur iuramẽtum. quando petitur. secundum fatale propter impedimentum. idem.

Aduerte tamen quòd in eadem causa. impedimẽtum non potest probari vltra quam semel per iuramentum. ita elegãter dicit. Ang.in d.§.quod diximus per tex.ad hoc not.in l. fi. ff.de bo.aucto.iud.pos. idem.

Perdit etiam priuilegium probandi per iuramentum. ille qui semel fuit periurus capitul.paruuli.22.quæstione vltima. idem.

Et sit cautus ille qui vult probare impedimentum per iuramentum.vt non iuret super illo impedimento nisi iudex sibi deferat iuramentum.quia alias talis probatio nihil valeret.ita allegatur Bart.in consil.incip.ex facto proponitur. alleg. legẽ videamus §.deferre.ff.de in litem.iur.quod est notandum.addo Ias.in l.fi.in 11.col.ff.de feriis.& in l.ait prætor.in 1.col. ff. de iu.iur. idem.

Aduerte etiam quia nõ suffic.probare impedimentum interuenisse.Nisi probetur.quòd cessante illo impedimento citatus venisset ad compareñ.Non suffic. ergo probare impedimentum nisi etiam probetur. quòd illud impedimentum fuit immediata causa.propter quam reus non comparuit.vel propter quam talis actor non egit.vel appellans non fuit prosequutus appellationem.&c.ita notabiliter.dicit.innocent.in capitul. ex transmissa. extra. de præscript. & Bar. in terminis in l.qui commeatus.ff.de re.milit.& in dicto.§.quod diximus Panorm. in cap.sciscitatus in 2.colum.de rescrip.& in ca. plerunque.illo.eod.titul.& in d.c.ex transmissa.addo Alexand.in secundo volum.consilio quadragesimonono.Fely.in capitu. venerabilis.in 2.colum.de iud.& in capit.primo in 5. colum. de præscrip.& in d.capit.ex transmissa.in prima colum.& in c. quam sit de iude.& in d.capit.plerunque.Sons.in secunda parte.consil.170.in sexta colum. phi.in capitu.cupientes.§.quòd si per viginti. in prin.de elec.in 6. Angel.cons.219.in vlt.col. & cons.310.

Limita tamen nisi impedimentum esset notorium. quia tunc nihil aliud probañ est ita Paul.de Castr. notabiliter in 2. vol.cons.290.alias 288.Fely.in d.c.ex transmissa in 2.colum. idem.

Et adde quòd scientia impedimenti ligat manus iudici. Fel.in c.2.in 5.col.extra.de testi. idem.

Et an fieri debeat protestatio.de impedimento.vide supra. in verbo appellatio.deserit.vers.decem dies.ibi. Adde tamen quòd Ang.&c.& est in §.31.

Vide etiam Alex.in l.de pupillo.§. si quis ipsi prætori. in 8. col. de oper.no.nun. idem.

Impedito propter factum iudi.vel aduersarij.non currit dilatio legalis l. si cum ipse. & ibi Bal. ff. de excus. tuto. l. intra vtile ff. de mino. fac. lex secunda. cum similibus. ff. de collu. detegen.

imo plus impedito etiam eius culpa,non currit præser Fel. in capitulo ex transmissa. in quarta column. de præscript. idem.

Generaliter.autem. quando impedito non currat tempus. Vide remissiue Fely.in ca.cum inter.in 11.col.de excep.Barb. in 1.vol.cons.8.in 3.col.& in 2.vol.cons.41.in prin.

Et quòd impedito non currat tempus.tenet.phi.in c.quam sit §.1.in fi.de elect.in 6.& in c.commissa.eo.ti.Lud.Ro.cons. 228.circa prin. idem.

Excusatus propter impedimentum à personali compar.tenetur mittere procuratorem. imo finito impedimento tenetur comparere. Phil. in dicto. §. quòd si per viginti. in secunde.not. idem.

Impedimentum non excusat eum qui se arctauit in tempore. Phi.in d.c.cupientes §.ceterum. idem.

impensarum, aliæ sunt necessariæ aliæ vtiles, aliæ voluntariæ, lege prima & sequent. ff. de impen. in reb.dot.fac. Necessariæ sunt ille, sine quibus res esset peritura, aut deterior futura, vtiles ex quibus melior fit, voluntariæ, quæ ex sola voluntate seu.voluptate procedunt, lege impensæ ff. de verb.sig.

inter necessarias impensas cõnumeratur constructio pistrini & horrei,lege prima in princip.ff.eo.& eadem ratione connumerari posset constructio furni.licet Castr.cons.377.col.j. par.1.in no.non consentiat.

imp

Impensarum, seu melioramentorum factorum à bonæ fidei vel malefidei possessore: materiam vide per Bar. in l. in fundo. ff. de rei vend. factorum ab vsufructuario doc. in l. eum. C. de vsufr. Bar. in l. cotem. §. qui maximos. ff. de publica. à creditore in re pignorata in l. si seruos. ff. de pig. act. à marito in tit. de impens. in reb. dot. fac. Alex. cons. 162. libr. 7. à conductore in l. dominus. §. in conducto. in l. sed si addes. §. si inquilinus. ff. loc. in l. habitator. ff. de rei vend. Ias. in l. 2. n. 28. & seq. C. de iur. emphy. ab hærede in re legata sub conditione in l. domos ff. de leg. 1. Quæ omnia latè & per 12. concl. examinat. Negu. de pig. 4. membro 5. par. pag. 231.

Impensæ factæ ad vtilitatem longioris temporis quàm sit tempus conductionis, debẽtur à locatore, iuxta no. per Vasc. in l. impensæ. ff. de impens. in reb. dot. fact.

PRO. Imperator est dominus totiꝰ mundi. l. deprecatio. ff. ad leg. Rhod. de iact. l. bene à Zenone. C. de quad. præscrip.

OBIEC. Contrà apud duos insolidum non potest esse dominium. l. si vt certò. §. fi. ff. commo. quòd hic esset, quia ego sum dominus rei meæ, & imperator quoque.

SOL. Imperator est Dominus totius vniuersitatis, non rerum singularum. Bellon.

PRO. Imperator subiectorum commoda procurat. l. Imperialis. C. de nup. Idem.

Imperatores Deus de cælo constituit ad hoc, vt per ora eorum diuinitus leges conderentur. §. quia igitur, in auth. de instru. cau. & fid. & ideo ab Imperatore dicuntur leges emanare diuino quodam motu. l. fi. C. de prescr. long. temp. Imperator ipse est lex animata in terris, vt in aut. de consul. in pr. Imperator est pater legis, vt in auth. de incest. nuptiis. §. dubitatum. & Imperator dicitur propriè post triplicem coronam susceptã, sc. ferream in Alemania. argenteam in Mediolano, & auream Romæ, de quibus per gl. in clem. 1. §. nos eodem mandato, in ver. facturus. de iureiur. & per Aluar. in c. 1. in tit. quis dicatur Dux, vel Mar. vbi post Signo. de Homode. concludit, qꝺ in Alemania coronatur corona argentea ab Archiepis. Colonien si Aquisgrani. Mediolani coronatur ferrea in æde Diui. Amb. ab Archiepis. Mediol. 3. Romæ à Summo pontifice ad altare S. Mauritij, vt latè deducit etiam Illustriss. Restaurus Perusinꝰ Præceptor meus in trac. de Imperatore in q. 24. nu. 1. & seq. Ante verò coronationem vocatur Rex, vt est tex. in c. venerabilem ext. de electio. no. gl. in clem. 1. §. nos eodem mandato. Bertach. in trac. de Episcopo. in 4. par. 2. part. pr. lib. 3. Ruynus cons. 161. nu. 17. vol. 2. & latè Corn. cons. 177. egregiè discussa per totum. libro 1. vbi disputat an Imperator ante coronationem possit legitimare, vel alteri concedere autoritatem legitimandi, & latiùs cons. 1. in præsenti lib. 3. & Fely. in ca. eam te. de rescrip. & quamuis variæ reperiantur opiniones Docto. vtrum Imperator ante coronationem possit exercere iura Imperij, & omnia, quæ potest ipse Imperator post coronationem quas abundè refert Prępositus in d. c. per venerabilem, tamen vera, & communis sententia est qꝺ electus in Regem Romanorum ante coronationem potest omnia, quę potest Imperator post coronationem, vt asserit gl. communiter approbata in c. legitimus. 93. dist. Host. in c. super quibusdam de verbor. signi. dicens ita seruari, & ita fuisse iudicatum. per Principes Alemaniæ, & istam opinionem sequuntur omnes Canonistæ post Ant. in d. c. per venerabilem, Corne. in d. cons. 177. & consil. 1. per totum. vol. 2. Dec. cons. 194. viso. nu. 2. Soc. cons. 63. nu. 4. vol. 3. & Parisius cons. 1. nu. 4. vol. 2. vbi scribit istam esse communem opinionem. Christoph. Por. in rub. insti. de iusti. & iure. num. 5. & clarissimus D. Restaurus in d. tract. de Imperatore in q. 46. nu. 1. & seq. & licet olim super hac quęst. variæ essent opiniones, hodie receptum est consuetudine, vt statim administret secund. Deci. post alios relatos per eum d. c. eam te, & D. Restaurum in d. q. 46. ampliatur ista communis, vt procedat non solùm ante coronationem. Sed etiam ante approbationem aliquam de eo factam, vt tenet Abb. in d. c. per venerabilem, ante fi. & Bar. in extrauag. ad reprimen. in vers. reges, ante fi. & Imperator ipse debet ire Romam ad suscipiendum coronam, neque posset ei mitti alibi, ita singulariter per illum text. not. Bald. in §. ad hoc. de pace iuram. firman. pro cuius dicto bene facit text. in clem. 1. §. nos itaque circa fi. de iureiur. quem text. not. ad hoc Alua. in c. 1. in princ. in tit. quis dicatur Dux, vel Marchio, & in ca. 1. §. fi. in 2. no. de pace iura. firm. vbi sequitur Bald. in hoc, & Restaurus in d. tract. de Imperatore, in q. 35. & 48. n. 1. & hoc dictum pro singulari cirat Ias. in repet. l. si is, qui pro emptore. ff. de vsucap. vbi refert Card. & Gemi. in hoc Baldo contrariari, quia secundùm eos potest expediri per manus legatorum. & Imperator denique est Dominus totius mundi. l. deprecatio. ff. ad l. Rhodiam. de iactu. & l. bene à Zenone. C. de quadrien. præscr. can. quoniam. 10. dist. can. ad verum. can. duo sunt, & can. Imperator. 26. dist. & cano. funerum. 12. q. 1. quoniam ei subsunt Reges, Principes, & omnes nationes, vt concludunt omnes Doctores communiter in ca. per venerabilem, qui filij sunt legitimi in ea. nouit. de iud. & in d. cap. per venerabilem, & in l. 1. C. de sum. trinit. & fide. quam communem celebrat, & citat Iaso. ibi nu. 6. & 8. Huic verò opinioni obstat ista obiectio, quia eodem tempore essent duo Domini eiusdem rei, putà rei meæ; scilicet imperator, & ego, quod est contra l. si vt certo. §. si duobusve. ff. commo. solue istam difficultatem, vt per Paul. de Cast. consil. 56. videtur dicendum, nu. 2. vol. 2. vbi dicit imperatorem esse dominum mundi quoad iurisdictionem, non quoad proprietatem singularium rerum, imò illæ pertinent ad singulares personas, & secund. Fabia. de Monte in tract. de emptio. & vendit. in tertia prin. quæst. nu. 7. vbi ait qꝺ rex, vel imperator non potest vendere rem sui subditi, nisi ob publicam vtilitatem. Plura alia & forsan maioris momenti possem opponere contra istam communem, quæ omnia prætermitto, quia contrahitur hæresis si dicamus imperatorem non esse Dominum, & Monarcham totius orbis, cum dicatur in Euangelio Lucæ 3. ca. exiit edictum à Cæsare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis, & Christus recognouit Cæsarem imperatorem, vt dicitur in Euangelio, reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ Dei Deo, Paulus ad Roma. 13. ca. in extrauag. ad reprimendum. in princip. & ibi glos. & de transla. Epi. capitul. Apostolicæ. §. nos, de re iud. clement. 1. de magistris, & clement. 1. de sentent. excommu. in princip. & ibi per Card. & per Bart. in lege hostes. ff. de capti. & postlimi. reuer. & vide plenè per Iaso. in l. cunctos populos. C. de summa trinit. & fide. vbi dicit quòd Bald. in capit. solitæ. de maior. & obed. tenet contra Bart. & Panorm. in ca. nouit. ante fi. de iud. & imperator ipse est talis, tantæque præeminentiæ, vt supra docuimus, quòd minimè de imperatore ad Papam potest appellari. can. cuncta. 9. quæst. 3. & hoc idem voluit glos. in ea. quoniam. 11. dist. imò fortius dic, quòd de inferiori ordinario in temporalibus in terris imperij ad Papam non appellatur. ca. si duobus. in fi. ĩ. de appell. minus ergo ab imperatore ad Papam. argum. l. 1. ff. à quo appellare non licet, & conclusiuè procedendo intellige istam vltimam communem vniuersaliter procedere, non autem particulariter secundum Bart. in tract. ad reprimend. in vers. totius orbis, vbi subdit ex hoc, quòd imperator potest mundum ab alio occupatum vendicare. & ista ratione, quòd imperator est dominus totius mundi, dixit Bald. in l. fi. in pr. C. de eunuch. quòd imperator potest punire subditum de delicto vbique commisso. Item intellige dictam communem quòd imperator in temporalibus præest omnibus clericis, & laicis in terris imperij, non autem in spiritualibus secundum Inno. in c. nouerit. de sentent. excommunicatio. quem refert, & sequitur Bald. in sua Marga. in vers. imperator. imperator enim dicitur Vicarius Dei in temporalibus secundum Bald. in l. 1. de iure aureorum annulorum, & in auth. habita. C. ne filius pro patr. Sed aduertendum est quòd in spiritualibus, & concernentibus peccatum principaliter imperator Papæ, & Canoni subest. c. nouit. de iud. ca. omnes de maiori. & obedi. can. quoniam. 10. distin. quo fit, vt quò ad ista imperatorum Ecclesiæ sortiatur, vt in iuramento, in voto, in pacis, & contractus obseruatione, quæ ad forum Ecclesiæ pertinere dicuntur, vt in ca. final. de iureiur. in sexto. & in ca. quòd clericis, vbi gl. & Doct. de foro compe. cum similibus. F. Viuius.

Imperator est dominus mundi. Iaso. in lege cunctos populos. nu. 6. C. de summa trinita. communem dicit. B. Villal.

Imperator per quos eligatur. à quo confirmetur, consecretur & coronetur. Vide in c. per venerabilem de electione. & in c. ad apostolicæ de re iu. libr. 6. vbi gl. enumerat qui sint electores sunt autem tres prælati. & quatuor laici Alamanie. Et post electionem antequam coronetur. dicitur rex Romanorum. Vide aliquid per Cor. in cons. 177.

Vbi dicit qꝺ ante coronationem potex legitimare. & in 3. vol. cons. 1. in 1. dubio. Ad quod vide no. per Oldr. in con. 180. Card. cons. vlt. decium cons. 194. Curt. iun. cons. 1. in 12. col. P. Andora.

Imperator debet iurare. quòd erit communicator S. Catholicæ ecclesiæ, vt in auth. iusiurand. quòd præstatur. ab his. §. 1. col. 7. Idem.

Imperator an sit inferior à Papa. vide Fely. in c. nouit. in 2. col. extra. de iud. Idem.

Imperator est maior omnibus Alex. in 5. vol. cons. 1. in 10. col. vers. præterea si illa potestas. Idem.

Imperi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Imperator eſt dominus totius mundi.l.deprecatio.ff.ad le. rhod.de iac.Iaſ.in l.1.col.1.C.de ſum.trin.& fid.cath. Sonz in l.1 de acq.poſſ.car.43.nu.6.ſ.quo ad iuriſdictionem & protectionem,non quo ad dominium rerum.Alex.in 2.vol conſil. 76.& in 4.vol.conſ.112.ibi alia ratione.& in 5.vol. conſ.1.in 16.col.ver.non ob etiam dum præfatus. Cot.in 4.vol.conſil. 313.circa fi. Idem.

imperator dicitur Dei vicarius in terris, ſed non poteſt diſpenſare contra legem diuinam,niſi ex magna cauſa. Bal.in l. 1.C.de iur.au.anul. Idem.

imperator an ſit maior rege francorum,& aliis regibus. vide r.in ver.rex.

imperator cenſetur habere omnia iura in ſcrinio pectoris. Soz.in l.qui vſumfr.ff.de ver.ob.car.118.nu.1. Idem.

imperator Conſtantinus an potuerit facere donationem eccleſiæ.vide late Card.in cle.1.ver.ſi.q.3.de iureiur.aliquid per Bal.in rub.de no.cod.comp.in fi. P.Andora.

Non dicitur propriè imperator,antequam Romæ coronetur.Bal.in l.vnic.ff de offi.præfec.augu. P.Andora.

imperator non poteſt etiam de plenitudine poteſtatis alicui preiudicare in iure ſibi quæſito de iure gentiũ,vt per Bar. & Doc.in l. fi,C. ſi contra ius, vel vtil.publ. & eundem Bar.in prooem.ff.nu.4.& 5.& Pan.alioſque in c.quæ in Eccleſiarum. ext.de conſt.vbi Fel.in 3.concl.n.33.verſ.ſecundum verò mẽbrum huius concluſionis erat.& Dec. ibidem n. 19.cum ſeq. Qui propterea inferunt,non poſſe rem vni auferri,& alteri dari nec directo,nec per indirectum,etiam de bonis infidelium. Quãuis enim ſit dominus in vniuerſo,reſpectu iuriſdictionis & protectionis.l.deprecatio.ff.ad l.Rhod.de iactu.non eſt tamen dominus rerum particularium,vt communi voto Doc. poſt Bar.in d.prœm.ff.traditur.& ſi aliter faceret,eius diſpoſitio non eſſet ſeruãda,nec in foro ciuili,nec in foro animæ.Innoc.in c.quia plerique.n.5.ext.de immu.Eccl.Zabarel Card.in cle.1.42.incip.videtur dicendum.n.1.& 2.Copioſè ſcribit de hoc articulo conſulendo And.Barb.in conſ.55.n.23.in 4.vol. conſ. Et hanc communem Doct. ſententiam eſſe inquit Nic. Bello.in conſ.2.nu.1.& 2.vbi ipſe plures authoritates & conſilia Doct.allegat. Kirchouius.

Imperatorem poſſe etiam ſine cauſa aufferre res ſiue iura alterius de plenitudine poteſtatis,& eos qui contrarium aſſerunt mentiri,inquit Ang.in l.item ſi verberatum.ff.de rei ven. Sed Angeli ſententia communiter reprobata, & magis communis in contrarium eſt Iaſ.in l.Barbarius.nu.35.ver.13.ff.de of.prætor.& in l.fi.n.2.C.ſi contra ius vel vtil.publ.Doc.communiter præſertim Fel.nu.26.cum ſeq. verſ. tertia concluſio. Doc.n.19.cum ſeq.verſ.ex iſta prima concluſione.Marcus Mãtua n.80.ver.2.ſit concluſio.cum multis adiectis declarationibus & limitationibus,in c.quæ in Eccleſiarum.ext.de conſtit. Io.Neuizan.in conſ.12.nu.140.verſ. non obſtat arrogans dictum Angeli.inter conſ.feuda.alberti Bruni. kirchouius.

Imperator & anteadepram coronam omnia gerere rectè ac ritè poteſt, quæ poſt illam poſſet.commune affirmant Cotta in memorab.verſ.Imperator in 2.poſt prin.Reſtaur.in tract.de Imperator.q.46.nu.1.& ſeq.& qui compluſcula de Imperatoris poteſtate inculcat Viuius lib.1.opi.148. E.Suarez.

PRO.Imperialis fortuna,ſeu liberalitas,culmen habet præcipuum & omnes ſupereminet alias,in l.cum multa.C.de bonis liber. Bellon.

PRO. Imperiales contractus legis vicem obtinent, neque opitulatione quadam extrinſecus egent.l.pen.C.de donat.inter virum & vxo. Idem.

PRO.Imperitia culpę annumeratur.l.ſi quis fundum.§.Celſus.ff.locat. Bellon.

imperitia adſcribitur culpæ in quocunque aliquod artificium profitente.gl.& Ang.in §.præterea.inſt.ad leg.Aquil. P. Andora.

Imperium merum eſt poteſtas gladij animaduertendi in facinoroſos homines.Alc.in c.quod ſedem num.58.de of. ord. comm.dicit. Villalob.

Lex 2.tit.35.par.4.dicit merum imperium eſt poteſtas iudicandi qui ſunt ex ſua iuriſdictione. Idem.

Imperium miſtum eſt iuriſdictio:quæ impartitur officio iudicis nobili ad priuatam vtilitatem.Alci.in c.quòd ſedem de of.ord.nu.61.comm.dicit. Idem Villal.

PRO.Imperium & fiſcus abundabit,ſi ſubiectos habeat locupletes in §.cogitatio.in auth.vt iud.ſine quo.ſuffr. Bellon.

Imperium me.ũ & mixtũ habens cum omnimoda iuriſdictione,& perpetua pro ſe,& deſcendentibus,vt dux Mantuæ, dicitur habere iura Principis,& poteſt in ſuo ſtatu,quod Princeps in toto ſuo principatu,prout ſignanter firmat Paul.de Caſtro in conſ.217.ſuper 1.dub.in antiquis,& in nouis eſt conſ. 34.in 2.part.prout refert & ſequitur Alex.in conſ.1.ponderatis iis,nu.30.& n.31.li.1.Quæ opinio per noſtros Doct.communiter eſt recepta,vt per Dec.qui plures concordes allegat in conſ.403.quamuis in caſu,&c.Soc.Iun.in conſ.75.nu.1.& conſ.4.nu.18.& in conſ.60.nu.7.vol.4. E.Muſcul.

imperium merum eſt poteſtas gladij animaduertendi in facinoroſos homines Alc.in c.quſedem nu.58.de of.ord. communem dicens. Bonacoſſ.

Imperium quanto tempore præſcribatur,ſatis eruditè prædicti Doc.adductis argumentis in vtramque partem, in locis allegatis explicarunt,vbi Iaſ.n.22.poſt alios ita diſtinguit, cuius diſtinctionẽ repetit quoque Balb.in d.3.q.nu.4. Si aliquis præſcriberet merum vel mixtum imperium contra Pontificem Romanum,vel imperatorem abſentem & ignorantem, tunc requireretur tantum tempus, cuius initij memoria non extat. Sed ſi ageretur de præſcribendo contra Papam vel Imperatorem preſentem,ſcientem & patientem.Item contra Ducem vel Marchionem præſentem,tunc ſufficeret tempus 10. ann.l.viros.cum gl.in verb,obtinuit.C.de diuer.of.& appari. iud.lib.12.Et hanc com.ſententiam eſſe inquiunt Iaſ.in d.l.imperium.n.42.in fi.ver.in hoc communior ſententia eſt.Balb. in d.q.3.Seb.Sap.in d.l.imperium. n.30.& 31.vol.1.repe.vbi ab Iaſ.Balb.& aliis duo egregia conſilia Pe.de Anc.conſ.142. inc.clarior & breuior erit deciſio.& Ale.de Im.conſ.16.n.27. ver.predictis non habet obſtare.vol.5.conſ.allegãtur.& ibi. Alex.affirmat hanc eſſe com.opi. Quod in præſcriptione iuriſdictionis meri & mixti imperij ſufficeret tempus 10.ann. ſi ageretur de præſcribendo contra inferiores dominos.Quæ doctrina latiùs tam per Iaſ.quàm Balb.per multas adiectas declarationes & limitationes in locis addductis explicatur,vt nõ neceſſe ſit allegata argumenta & iura,ſiſr authoritates,itẽ illarum materiarum explicationem hic addere & repetere. Kirc.

Imperium merum an præſcribi poſſit,variæ & diſcrepantes fuerunt doct.ſententiæ,quas referunt Alb.de Roſ. in l.imperium.n.31.cum ſeq.Bal.ibi.in lect.n.10.in repe.n.13.Iaſ.n.20. Io.Bap.n.73.Iaſp.Valaſc.n.122.cum ſeq.ff.de iur.om.iud.Bal. in repe.l.1.n.8.C.de eman.lib. & in conſ.433.inci.Apulus caſtrum progenitorum tenuit.vol.3.conſ.fm nouam impreſſionem.Panor.in c.cùm contingat.n.10.Cling.n.13.cum ſeq.extrà,de foro comp.& Io.Franc.Balb.in ſuo tract.de præſcr.in 2. par.5.par.prin.3.q. ſed communis ſententia eſt, q̃ merum & mixtum imperium præſcribi poſſit,vt inquiunt ibid.Iaſ.d.nu. 20.ver.ꝙcludendo tenẽas.Zaſ.n.26.in fi.Io.Bap.n.39.Valaſc. n.125.Cling.in d.c.cùm contingat.ver.in contrarium tamen eſt opi.Balb.in d.q.3.ver.& demum concluditur,communem eſſe ſententiam,q̃ iuriſdictio merumque & mixtum imperium nedum per conſuetudinem, ſed etiam per præſcriptionem acquiri poſſint,vbi ipſe hoc latius poſt Iaſ.declarat.kirc.

PRO.imperſonalitas vitiat contractum.in auth.ſi quando. C.de conſt.pecu. Bellon.

imperſonalitas in verbo executiuo nõ vitiat obligationẽ, dum præceſſerit perſonalitas in verbo diſpoſitiuo vel obligationis inductiuo,com.dicit Iaſ.in l.ſi.n.2.ff.ſi cer.pe.&ibi.Zaſ. n.3.licet ipſe ab eadem recedat. I.Fichard.

imperſonale verbum in dubio refertur ad illum ad quem illud factum de iure pertinet.doct.max.Fel.in ca.at ſi clerici.§. de adulteriis.col.1.extr.de iud. P.Andora.

imperſonalitas ex parte ſtipulatoris non vitiat ſtip. Iaſ. in l. ſtip.iſta habere lic.§.ſic.autem.per illum tex.& in §.ſi quis ita. ff.de ver.ob.& ibi Alex.Nec ex parte libell.Ludo.Rom.conſ. 186.circa prin. P.Andora.

Refert an diſpoſitio ſit perſonaliter vel imperſonaliter concepta.Barb.in 1.vol.conſ.40.col.16.de quo per Iaſ.in l.ſi.§.labeo.ff.ſi cer.pe.fac.quod vult Alex.in 2.vol.conſ.182.ibi fortificatur. Et quando imperſonalitas vitiet actum,vide remiſſiuè Alex.in d.§.ſi quis ita. idem.

impetrans beneficium expreſſo valore,non tenetur probare valorem,etſi dicat verum valorem expreſſiſſe.Curt.ſeni.in conſ.126.quem refert Ripa in d.c.ad aures. n.7. communem dicit. Villal.

impetrans non debet facere mẽtionem de nobilitate,idem ibi n.68.com.dicit. idem.

impetrare poteſt quis beneficium pro alio ſine mandato. idem ibi,n.94.com.dicit. idem.

impetratio reſcripti abſque vſu, an faciat cadere impetrantem in pœnam compromiſſi.vide in ver.arbitrator.§.33.& in ver.reſcriptum.§.7. P.Andora.

Non poteſt quis cogi, vti reſcripto impetrato. Phil.in cap. quoniam.de immun.eccleſ.in 6. idem.

impetr

Universidad de Deusto

Impetratio maioris, vel minoris beneficij non facta mentione de beneficiis quæ habet impetrans: non valet. Pan. in c. ad aures. nu. 2. de rescriptis comm. dicit. B. Villal

Amplia, quia est facienda mentio de beneficio in specie. Io. de Rip. in c. ad aures. nu. 67. comm. dicit. Idem.

Impetratio litigandi. Si ille qui impetrauit aliquem in iudicem, nolit postea coram eo litigare: tamen ille, contra quem fuit facta impetratio, poterit vti literis delegationis contra eũ secundum Io. And. in cle. constitutionem, de elec. & in cap. ex conquestione. de testi. spol. Bal. decis. 76.

PRO. Impium est, vt qui res suas ecclesiæ non attulerit, dãnum inferat. c. episcopus. de reb. eccl. al. vel non. Bellon.

PRO. impossibilis conditio vitiatur, & non vitiat. §. impossibilis. de hæred. inst.

OBIEC. Contrà, imò vitiat actum. vt l. impossibilis. ff. de verb. obl. & §. impossibilis. inst. de inu. stipu.

SOL. Ibi in contractibus, hic in vltimis voluntatibus, in quibus facienda est plenior interpretatio. l. in testamentis. ff. de regulis iuris. Bellon.

PRO. Impossibilium nulla est obligatio. in l. impossibilium ff. de reg. iur.

OBIEC. Contrà de l. Mæuius. ff. de cond. & demonst. vbi si legatum sit sub conditione de dando ei qui de iure capere nõ potest, conditio est adimplenda in forma specificata.

SOL. Ibi non est impossibile quòd ad dantem seu facientẽ, sed quòd ad accipientem. Idem.

Impossibile dicitur aliquando illud quod non commodè possumus. 61. distin. c. cathanenſ ecclesiæ. & l. nepos proculo. ff. de verb. sig. P. Andora.

Impossibile dicitur. quod non est honestum. l. filius de condi. insti. Idem.

Impossibile. dicitur. ꝙ non iuste fieri potest 24. q. 2. ca. sane el 1. & est arg. quod illud possumus quod de iure possumus. d. l. nepos proculo. Fely. in ca. quæ in ecclesiarum in 8. col. de consti. in c. ecclesia S. Mariæ. in 31. & 32. col. eo. ti. in ca. quamte. de sent. excomm. Ias. in l. 1. §. si iusserim. in fi. & in §. fi. ff. de acq. pos. Adde. dicta ꝑ. in verbo. potest. Idem.

Impossibile dicitur. quod per principem fieri est. & ab eius potestate dependet l. si fundum §. fi. & ibi doct. maxime. Ias. ff. de leg. 1. & ibi subdit Ias. ꝙ valde difficile iudicatur impossibile. Addo ad primum. curtium. in cons. 73. in 18. col. Alex. in 1. vol. cons. 75. col. vlt. Barb. in 3. volu. cons. 56. col. 7. & in cons. 60. in 23. col. & in 4. vol. cons. 7. in 5. col. in fi. & seq. Card. cons. 57. Phi. in c. gratia. de reser. in 6.

Limita nisi esset tale negotium quod princeps de facili concedere consueuisset ita. dominus Iac. de S. Georg. in suo trac. feu. in ver. princeps. ibi 44. sp'litas. P. Andora.

Præceptum continens quid impossibile. vt ꝙquis exhibeat id quod non est in sua potestate censetur. iniustum. nec obligat Barb. in 3. vol. cons. 57. in 7. col.

Impossibilium. n. nulla est obl. hypo. marſ. in l. 1. §. præterea in 19. colum. ff. de quæstio. calde. in tit. qui fil. sint leg. cons. 6. alias. 470.

Limitat Barb. nisi facto suo illa impossibilitas cause. vt qa fecerit ne posset exhibere. allegat multa quæ vide. Idem.

Impossibile dicitur. quod sub duabus conditionibus. continetur. Barb. in 4. vol. cons. 56. in 3. col.

Ad impossibile non debet cogi famulus. Bal. in l. titius §. fi. ff. de excus. tu.

Quatuor conditiones impossibiles. vide per gl. & Ang. in §. impossibilis. inst. de hæred. insti. Idem.

PRO. Impubes iudicio caret. l. cum prætor. ff. de iud. §. item impubes. inst. quib. non est permi. fac. testa. Bellon.

Impuberi licet sit sublata potestas testandi; potest tamen cum iuramento, & clausula si in pupillari ætate decesserit testari. Dec. in l. pupil. ff. de reg. iur. Duran. in arte testan. tit. & cau. 5. com. dicit. B. Villal.

Impubes, si nixus est ad copulam si propè perfectam ætatẽ consentit in matrimonium: contrahit illud. Coua. in epist. 4. c. 4. §. 1. nu. 20. comm. dicit. Idem.

Impuberem quoque iuramento astringi, communem dicit Decius in l. pupillum. ff. de reg. iur. refert. Duran. in ar. test. tit. 1. cau. 5. vbi tamen dicit quod de stricto iure contraria opinio facilè posset sustineri. I. Fichard.

Impubes siue pupillus licet testari nõ possit, vt ne quidem ad pias causas. l. qua ætate. ff. de testa. c. si pater, de test. libro 6. secundum Imol. in ca. quia ingressa, eodem tit. etiam si sit sagax & malitia suppleat ætatem, idque ob defectum naturalẽ, qui secundum Anchar. d. c. qui ingresso. statuto tolli nequit, tamen statuto disponente, quod talis pubertati proximus ac sagax testari possit, obtinebit testamentum, quia talis defect⁹, secundum Barto. in l. si quæramus. ff. de testa. statuto tolli potest, vt tenet ibidem Ange. per id quod habetur. in d. l. si. C. de testa. mil. cum quibus Doctor. communiter transire refert Bened. Capra reg. c. 3. nu. 30.

Impubes doli capax causam exhæredatione dignam potest committere: & si doli incapax illam suscipere nequeat. commune ait Ant. Gomez. de testa. c. 4. nu. 3. E. Suarez.

Impubes ante legitimam ætatẽ etiamsi solenniter religionem profiteatur professio est nulla, c. 1. de reg. in 6. & præsertim procedit hoc quoque si puer etiam discretus foret ac doli omnino capax. secundum glo. communiter approbatam in c. postulasti. de reg. quam sequitur Abb. ca. significatum. eod. tit. idemque notat Cardi. in clem. si. de ætate & qualitat. quæstione 3. Abb. in c. attestationes. de desponsa. impub. Syluestr. in ver. religio. 2. q. 12. & in vers. religio. 3. q. 2. Caietan. in sum. in materia voti. §. ex parte autem vouentis. in versic. imperfectio autem ætatis. F. Viuius lib. 2. opi. 140.

PRO. Impudicus oculus impudici cordis est nuntius. cano. nec solo affectu. 32. q. 5. Bellon.

Impunitatem reo criminis qui ad ecclesiam confugerat per Magistratum, aut iudicem promissam, hocque medio reo extra Ecclesiam deducto, eidem obseruare & præstare Magistratus non tenetur, si saltem eiusmodi crimen erat, ob quod delinquens iure poterat ab Ecclesia extrahi, communiter receptum dicit Did. Coua. lib. 1. variarum resolu. c. 2. in fin. I. Fichard.

PRO. In, pro valde sumitur. l. Gallus. §. ille casus indifficilis. de lib. & posth. Bellon.

PRO. Inanis est actio, quam inopia debitoris excludit. leg. nam is ff. de dol. l. itaque fullo. ff. de furt. Bellon.

PRO. Inaudita causa, quemquam, condemnari æquitatis ratio non patitur. in l. 1. ff. de requir. reis. Bellon.

Incantator quomodo puniatur. Dic quòd fustigatur, si incantatio non sapit hæresim: aliàs perpetuò carcetatur. 26. q. 5. c. contra idolorum. P. Andora.

Incantator pro sanandis corporibus, vel pro remouenda aeris tempestate, ne fructus perdantur, de iure ciuili non punitur. l. eorum. C. de malefic. & mathemat. & ibi Azo. Sed de iure canonico punitur, etiam qui vtitur incantationibus ad finem boni. vigesimasexta quæstione secunda, capit. & illos. secundum Salic. in d. l. eorum. Et etiam de iure ciuili prohibitæ sunt incantationes ad finem bonum, vt pro inueniendo thesauro. l. 1. C. de thesaur. lib. 10.

Quid de diuinatore, vide in verb. diuinatio. P. Andora.

Incantator non est medicus. l. 1. & ibi Bart. ff. de var. & extraord. cognitio. Idem.

Incantationes non prosunt infirmitatibus. 26. q. 7. c. admoneant. Idem.

Bona vacantia propter Incapacitatem illius cui acquiri debebant, deferuntur proximioribus ab intestato, exclusis fisco & aliis. Est com. opi. secundum Rom. cons. 296. circa declarationem. M. Chærian.

Bona relicta Incapaci, odio ipsius relinquentis, non autem ex delicto ipsius cui relinquuntur, regulariter non transeunt ad fiscum, nisi in casu speciali, posito in lege prima. C. de natu. lib. & in lege si quis incesti. C. de incest. & inutil. nup. & in l. 1. C. de secun. nup. Est magis com. concl. sec. Alex. in cons. 202. perspectis. vol. 6. Idem.

Fratres religiosi, licet ex regula vel constitutionibus sint Incapaces bonorum immobilium, tamen possunt capere bona immobilia, vt vendant ea, & pretium in eorum necessitatibus conuertatur. Est communis opinio secund. Dec. in consilio ccccclix. in causa. circa med. volumine tertio. Idem.

Hæreditas deportato relicta, ratione suæ Incapacitatis deuoluitur ad alios testamentarios, vel legitimos successores, perinde ac si ipse institutus non fuisset. Est magis communis opi. secundum. Alex. cons. 26. circa primum. in prin. volum. 1. M. Chærian.

Incarceratio. Non valet conuentio, quæ dictim apponitur in instrumentis, vt debitor, solutione non facta, possit incarcerari, & personaliter capi absque alia iuris solennitate. secundùm Bal. And. & Imol. in l. nemo potest. ff. de leg. 1. in l. Titio centum. §. secundo. ff. de conditio. & demonstr. do. Cato in lege contra iuris. in princip. ff. de pact. nisi sit iura. capitulo ex rescripto. extra, de iureiurand. Et faciens aliquem incarcerari, tenetur ei prouidere de expensis, si ipse debitor non habet vnde se alat, aliàs iudex cum poterit relaxare, secundum gloss. singularem in lege finali. C. de

Universidad de Deusto
Biblioteca

ero.mili.an.lib.12.in verbo agnoſcere.Exiſtens autem in hoſ pitio ſeu domo aliena tanquam aduena,poteſt pro cauſa ciui li,ſubſiſtente tamen legitima cauſa perſonaliter capi, & extra hi,per l.lex Cornelia.§.domum.ff.de iniur.& ſm Bal.in l.pleri que.ff.de in ius voc.Regulariter autem non deuenitur ad are ſtationem perſonæ etiam pro executione iudicati, niſi prius facta excuſſione bonorum,ſecundum glo.in l.3.§.tutor.ff.de ſuſpec. tut. Baro. in lege prima. C. de ceſſione bonorum. Balb.deciſ.77.

Incendium.de hac materia vide ampliſſimè per Ang. Are. in opere.malef.in ver.incendiario cum add.Et aliquid per Alex.in l.prætor.§.prætor ait ff.de eden.Vbi inter alia no.q̃ qñ habitantes in domo conſueuerunt eſſe vigiles. Si alia indicia contra eos non appareant certe non tenẽtur de incendio indiſtincte.all.Bal.notabiliter in conſ.incip.Quidam nomine.re ſtorus de cortono.quod eſt in 2.part.conſ.157.& in 5. parte. conſ.120.Addo eundem Bal.1.part.conſ.13.& in 3.part.conſ. 376.& in 4.part.conſ.23.& conſ.77.Cepo.conſ.70.Ana.con. 71.Alex.in 1.vol.conſ.50.repetito in 2.vol.conſ.217.Iaſ.in l. ſe. & ſi quis §.quæſitum.in 8.& 9.col.ff.ſi quis cau. & in d.§. prætor ait.vide etiam Cor.in conſ.242.vbi ponit an teneatur. de leui vel leuiſſima culpa.

Habetur de hac materia perCalca.conſ.38.cum tribus ſeq. & conſ.61.cum 3.ſeq. P.Andora.

Si incendium immineat poſſum auctoritate ꝓpria deſtruere domum vicini l.ſi quis.§. quod dicitur.ff. de l.iul. de vi pu. fac.l.ſi quis fumo §. 1.ff.ad l.acq.& l.qui autem §.ait prætor.ff. de incen.ruii.& nau.

Hoc tamen caſu.dicunt quidam.vicinos debere contribue re ꝓ rãno reſartien.ar.l.ſi ali⁹. §. eſt & alia.ff.quod vi aut clã. & ff.ad l.rod.de lac. maxime.in l.2.vbi Bar.& ita vult Spec.in tit.de actore.verſ.14.ſi incendium.&c.Bal.in d.l.2.

Tu vide Ang.in conſ.197.& Paul.de Caſtr.in 1.volu.conſ. 215.Ana.in d.conſ.71.Fely.in c.ſignificaſti el 2.in fi. com. extra.de homic.& in capit.tua nos. extra de ſentent. excommu. Idem.

Quãſi ꝺductor habitat in parte ſuperiori & locator retinuit inferiorem, puta appothecam. & tota domus comburi. an conductor teneatur.vide Alex.in 1.vol. conſ. 50.repetito vt ſ.in 2.vol.conſ.217.

Et in ſimili.vide Ludo.Ro.conſ.401. Idem.

Quid ſi communitas ex ſtatuto teneatur emendare damnũ incendij.an teneatur ex caſu,vt propter fulgur.Alber.tenetq̃ non.in 2.parte.q.81.

Licet quis dixerit nolle teneri de incendio,tamen tenetur, ſi ipſe vel eius familia immiſerit Iud.ſing.29.

Non tenetur.quis ſuccurrere ad ignem. Bal.in l.j.ff.de offi. prefec.vig. Idem.

Incendium præſumitur ex culpa leuiſſima.Iaſ.in l.hæreditatis domos.ff.de leg.1.comm.dicit.

Intellige iſtam communem in culpa leuiſſima in omittendo,ſecùs tamen in committendo.Couar.in epiſt.4.c.6.§.8.n. 13.comm.dicit.

Nota iſtas communes,quæ faciunt ad intel.l.10.tit.5. part. 7.& l.11.tit.5.li.4.For.ll.vbi imponitur pœna incendiariis:Et nota q̃ crimem incendiarij eſt crimen publicum:& poteſt incendiarius à quocunque capi.l.2.ti.29.par.7.vbi ponit caſus in quibus quilibet de populo poteſt apprehẽdere malefactorem & vide l.7.tit.14.libr.2.ordi.quæ ampliat dictam l.2. Ad omnia delicta in quibus quis inuentus fuerit in flagranti delicto in Algazelo tamen. B.Villal.

Incendium in dubio præſumitur culpa inhabitantiũ exortum,communiter tenetur vt di.Iacob Nouel.re.18.vide tu late hanc materiam examinantem Matth.de Afflict.deciſ.57.I. Fichard.

Si contingat incendium fieri in domo,vel hoſpitio conductis, vel aliter retẽntis alienis tamen,conductor vel alio modo domum ſiue hoſpitium tenẽs ad emendam damni ex tali incendio domino domus ſiue hoſpitij,vel vicinis ſiue aliis habentibus res in dicta domo combuſtas illati, & de qua culpa teneatur, In hoc vltimo caſu diſtinguendum eſt, q̃ aut quis domum, vel hoſpicium conduxit, & de refectione damni dictæ domus, vel etiam vicini eodem incendio combuſti quæritur & tunc de leui tantùm culpa tenetur,per tex.in l.ſi vt certo.§.nunc videndum primo,ff.commoda. iuncta gl.& text.in l.dominus horreorum,cum gloſ.in verb.receperit,& in l.qui mercedem.& ibi etiam gl.in ver.pro cuſtodia,ff.loca.§. præterea,& ibi Aret.inſt.quibus modis contrahi.obliga.licet aliqñ conductor etiam de leuiſſima teneatur, veluti cum mercedẽ pro cuſtodia accepit.d.l.qui mercedem.ff.loca.Imo.in l.dom⁹ ff.de leg.1.& ibi Alex.qui,in quam,Imo. voluit,q̃ culpa inhabitantium incendium in domo conducta factum præſumat, niſi aliter ipſe conductor probet,q̃abſque culpa ſua ortum& factum fuit impugnat,& ei contradicit ex gl.in d.§.prætereà, videtur malè locutus,quia dictam gl.quatenus voluit incendium non fieri ſine culpa leuiſſima, reprobat Bald. in l. cum duobus,§.damna, ff.pro ſocio. ſequutus gl.ibi. quem paſſim refert, & ſequitur Aretinus in d.§. præterea. Aut loquitur de rebus,quas quis commodato habuerat eodem incẽdio attritis, vel eo caſu quo conductor de leuiſſima culpa tenetur, de quo paulò ante dixit, & tunc ſubdiſtinguendum eſt, Aut ſumus in proprio commodato veluti cùm fit recipientis grãtia tantùm,& tunc tenetur de leuiſſima,d.§.nunc videndum,&ibi Caſtr.& quando de dolo tantùm, & quando de leui tñ, & quando de caſu fortuito teneatur commodatarius docet gl. in §.item is qui,verſ.at is qui vtendum,in verb.exactam. Inſti. quibus modis re contr.obl.& Caſtr.in d.§. nunc videndũ, ſed pro maiori declaratione,& dictæ quæſtionis intelligẽtia,rurſus aliter diſtingue: aut conſtat q̃ paterfamilias vel dominus ſiue conductor domus in qua incendium ortum habuit, cauſam incendij dedit,aut dubitatur ſiue ignoratur, quis cauſam illi præbuerit,& primo quidem caſu clarum eſt illum qui cauſam dedit,ſiue in cuius domo incendium ortũ habuit ad damni alteri ex incendio illati refectionem teneri,per tex.in l.ſeruus.§.fornacarius.&§.ſi furtum,ff.ad l.aqui.Sed huic ſubinſeri poteſt alia incidens quæſtio.

An is,qui tertio ſitu,& loco immeditè habens domũ ſuam timens ne vagetur ignis iam in priori domo exortus,& inualeſcens domum ſuam inuadat,& comburat,intermediæ vicini domus parietem de facto deſtruere,&proſternere impunè pro ſui domus tuitione poſſit, & dic q̃, ſi domus ipſius tertij erat omnino ex ipſo combuſtura, licitè id facere poteſt per text.in l.ſi alius.§.eſt & alia.ff.q̃ vi aut clàm,ibi. æquè perituris ædibus,&c.& ſic debet intelligi textus in l. ſi quis fumo.§. 1.& quod ibi not.per Flor.de S.Petro.ff.ad legem Aquil.&in l.2.§.ait prætor. ff. de incend. ruin. naufrag. Sed redeundo ad ſecundum caſum, videlicet, vbi non dominus vel conductor, ſed alius extraneus incendium cauſauit, iſto caſu, aut eſt de ipſius domini, vel conductoris familia, aut penitus extraneus, & ſi de familia. gl. in leg. ne quid, in prin. in verb. à poſſeſſoribus. ff.eo. de incend. ruin. naufrag. videtur voluiſſe q̃ ſic. allegat text. in §. fi. inſt. de obl. quæ ex qua.deli. naſcun. Sed illam damnat & reprobat Barto. ibi inquam ratione, quòd tunc demùm dominus de admiſſo. & facto familiæ ſuæ teneatur cum in officio ſiue miniſterio, cui illam præfecit, in quo illius opera vtitur delinquit, eſt text. in lege prima §. familiæ nomen. ff. de publica. iuncto princip. illius text.quo in loco habetur, quòd actio ex illo edicto contra publicanos, etiam ex facto eorum familiæ pro illicitè extortis, iis à quibus extorta ſunt, competit ad duplum, cuius familiæ nomen, vt ibi text. & Bartolus inquid ad ſeruos, & liberos qui in eodem miniſterio adhibentur refertur, & ſic videtur ibi probari, quòd niſi familia delinquat in eodem officio ad cuius exercitium eſt addita per dominum,& patremfamilias, non teneatur paterfamilias. hoc quoque probari videtur in lege ſi vendita, de pericul. & commod. rei vendit. dum tex. ait, quòd ſi ſeruorum negligentia inſula vendita, combuſta fuit, ſi dominus diligentiam, quam homines frugi, & diligentes adhibere conſueuere adhibuit, quòd quidem verbum oſtendit leuem culpam tantùm, abeſſe debere, vt venditor de incendio non teneatur, cùm ad ipſam culpam tantùm ſic adaptetur, adde textum in lege ſi cum venderet, cum ſequent. ff. de pignor. action. not. in lege in rebus. ff. commod. Bartol. in lege quod Nerua. ff. depoſiti. Alexand. per hæc iura, conſilio ducenteſimoſeptuageſimotertio viſis.libro ſecundo, & conſequenter conductori, de quo hoc in loco quærimus, qui de leui tantum culpa tenetur congruit, meritoq̃ conductor ipſe de de incendio non tenetur, nec factum familiæ facit tranſire periculum caſus in dominum, cum de illius facto dominus non teneatur vt ibi Baldus dixit, ſed ipſi familiares teneantur, & dominus tradendo noxam à noxa liberetur, vt tradit Bart. in l. cum ſi exhibuiſſent, ff.de publican.ſi verò penitus extraneus eſt is, à quo ignis cauſatus eſt, vt quia nec de familia neque de habitantibus in dicta domo eſt,&tunc quia culpæ domini ſiue conductori caſus imputari,&adſcribi non poteſt,ad emendam damni non tenetur,l.qui inſulam,§.1.ff. de loca. Tertiò autem principali caſu,q̃ dubitatur, aut ignoratur,à quo ignis originem traxerit,iuris preſumptione ab habitãtib.in domo ignis iniectus ſiue incẽdiũ exortũ fuiſſe dici-

mus,&

sius,& eorum culpa incendium factum præsumitur, quotquot siue vnum siue plures sint,probatur ex tex.in l.quam salutem,§.& quia,ff.de of.præfect. vigil.ibi plerumque incẽdia culpa inhabitantium fiunt.Dictio enim plerumque, facit regulam esse in contrarium, adde gloss. in lege, non dubitamus, & ibi ad hoc not. illam Imol. ff. de condiction. & demonstration. sequitur Alexand. in consilio duocentesimo sexagesimosecundo. visis, & opportunè, libro secundo. & tradunt Doctores in lege, si quis ex argentariis, §. prætor. ff. de edendo. & ibi Iason.numero trigesimo.versiculo, sed advertendum ait. ex hac Doctorum conclusione succedere in practica,ꝙ incendio probato, fundata est contra inhabitãtes intentio,nisi ipsi ꝙ absque ipsorum, vel suorum culpa incendium secutum fuit probent, alleg.Salyc.in d.l.si vendita. Im. in l.domus,de leg. 1.& Canonist.in ca.2.de deposito.Ange.in cons.197.incip.incendium est ortum,qui hanc eandem secuti sunt sententiam, ldque in quocunque qui de custodia tenebatur,locum sibi vẽdicat,vt inquit gl.in c.quamuis, quod est pen.in ver.pastor,de reg.iu.in antiq.& sic si domus combusta inhabitata erat,præsumptio erit quod aliquis de inhabitãtib. incẽdij author fuerit,de certa aũt psona ex eis lex non præsumit, sed incerta, & indeterminata ex illis, vt probare videtur tex.in d.l.si vendita,ibi neque si seruorum negligentia factum est,cõtinuò dominus in culpa erit, quamobrem si diligentiã, &c.ff.de peri.& commo.rei vendi.verumtamen nisi de certa, & præcisa persona doceatur patrisfamiliàs inhabitãtis culpæ ascribitur eius imperio &mandatis cæteri de familia subsunt quasi minus diligens fuerit quàm debuerit,in igne custodiendo,quæ negligentia eo ipso ostenditur,ꝙ incendium in dicta domo ortum fuit,d.l.3.§.& quia plerunque.ff.de offic. præfe. vigil.cũ(vt s.dixi)dictio plerunque in præsumptionibus,præsertim regulam faciat,adde tex.in l.plerumque.ff.de iure dot. & sic pater ipse familias vicinis ad damni refectionem teneri dicendus est,d.l.si seruus seruum.§.si quis insulam, & §.si forcarius,& in l.qui occidit.§.in hac l.ff.ad legem Aquiliam,l.capitalium.§.ꝙ ob inimicitias,ff.de pœn.Huius quoque fuit sententiæ Ang.aret.in tract.suo malefic.ver.incendiario,ex trad. per Saly.in allegato per eum consilio.Idem tenuit in prælegat.§.præterea.Instit.quib.mod.re contrahi.obligat.reprobatæ gl.ibi in verb.debet quæ æquiparando incendium furto dicit neutrum citra leuissimam culpam fieri,sequutus gl.in l.cũ duob.§.damna ff.pro socio, quæ ait ꝙ furtum, & incendium nõ fit sine culpa,saltem leuissima,& sic innuit ꝙ potest etiam cum culpa leui fieri,& fieri præsumitur.& gl. ipsam approbari ibi à Baldo prædictam gl.in verb. debet reprobante, idque summè not.& hoc de facto sibi contigisse in causa cuiusdam Appollonie viduę inquit,& ꝙ in actionem locati non veniat isto casu culpa leuissima,sed leuis tantùm.firmat Alex. prælegato consil.272.visis, & opportunè,ibor. .qui consuluit in materia ,de qua loquimur, ꝙ culpa huiusmodi præsumatur, nisi de alio incendij authore doceatur:voluit Bald.in l.si creditor, de pignoraticia actione , vbi ꝙ tunc probatur culpam abesse , probando vnde incendium ortum habuerit, putà ab hostium incursu,id quoque ait in lege quæ fortuitis,versi.itẽ quæro de igne,& ibi Saly.C.eo.de pignor.act.vbi ꝙ ignis immissus ab habitantibus,vel in domo cõuersantibus præsumitur, per tex.in lege,si verò,ver.ꝙ si ex mediano.vbi text.sic ad literam , Quòd si ex mediano cœnaculo quid deiectũ sit, verius est omnes teneri, de iis,qui deiec. vel effuder. nisi immittentem ignem ostendat,per tex.in c.suprà alleg.l.domini horreorum, ff.locat.& in l.si ita,§.fi.ff.de fund. instruct. & in lege ne quid,ff.de incendio ruina & naufr.Sic quoque tradit idem Bal.cons.174.casus est talis, quoddam fœnile,part.2.& cons. 138.factum quæstionis,& seq.eadem parte.sequitur idem Alex.cons.272.col.3.versi.secundus casus est,vbi etiam voluit quòd in materia,de qua loquimur,eadem sit & par præsumptio contra conuersantes,& contra habitantes in domo combusta propter aprutudinem & potentiam , & sic eadem ratione,& in eisdem terminis quoque consuluit Bart.o in l. si quis ex argentariis.§.prætor ait,§.an verò,nec hæredi.ff. de edend. dum inquit quòd aliqui sunt casus qui faciliter euenire non cõsueuerunt,nisi culpa præcedente,vt furtum,l.cum duob.§. damna,ff.pro socio,& incendium d.l. si vendita, ff. de peri.& com.rei ven.& seruorum fuga,& aliorum,qui debuerunt custodiri.putà,carceratorum,& in istis culpa præsumitur,nisi casus probetur,Aliqui verò sunt casus,qui absque culpa contingere consueuerunt,putà vis hostium,impetus aquarum,& in iis probata rei amissiõe prẽsumitur casus,nisi culpa probetur, l.contractus.ff.de reg.iur.l.si merces,§.culpę,ff.locat.Ex iis igitur habes,ꝙ vbi casus qualitas talis est, quæ culpã non inclu-

dat,veluti incursus hostium, vis fulguris, loquendo in terminis nostræ quæstionis,& sic facto naturæ.& per vim quãdam diuinam,qua aliquando incendium contingit. vt Bald.consi. centesimo septuagesimo quarto.casus talis est, li.2.dixit non est necessariò articulandum,nec probãdum culpam abesse siue abfuisset in euentu & cõtingentia casus,qui tunc saris probatur reipsa. ex ipso casu sic qualificato: secus verò vbi casus includit culpam,vt furtum.& incendium,quia tunc vtrumq; & casum.& culpam abfuisse probari debet.& ita intelligenda est gl.in l.si fundum,§.Imperator,ff.loc.secundum ipsum Baldum.in d.l.creditor.C.de pignor. actio. Verùm quia superiùs diximus,quòd orto,& sequuto incendio nisi de certa,& specifica persona doceatur. patrifamilias ad culpam imputatur. Ioannes tamen de Ana.consilio quinquagesimo primo.visis, & diligenter ponderatis, quem passim refert Iaso.in dicta lege si quis ex argentariis,prælegata,§.prætor, numero trigesimo primo , ff. de edend. dixit quòd ad hoc vt de incendio quis teneatur,oportet quòd probetur culpa certi, & determinati hominis , quia cum incendium inhabitantium culpa factum præsumatur,id tamen absque certæ & determinatæ personæ culpa fieri non potest,quæ culpa expressæ,& determinatæ personæ non præsumitur,prout dicit ipse probari in tex.in dicta lege si vendita,& ita tenere ait Salyce. ibi, quem omninò vide,quia multa bona hac in materia tradit. & ex iis quotuplex,&quando inhabitator in culpa esse dicatur,quem etiã vide in dicta lege quæ fortuitis,assignat rationem,quia quando de certæ & determinatæ personæ culpa non probatur, remanet incertitudo,& sic condemnatio sequi non potest,lege licet.§.fi.ff.naut.caupo.stabu.allegat Bald. in dicta lege creditor.& in lege pignus,sed non,ibi,verum in prædicta leg. quæ fortuitis, de pignor.actio. quòd Iaso. dicit pro defendendo amico.

Addit insuper cons.Anchar.349.est tamen 348. incip. pro decisione, consulentis quòd si conductor domus noctis tempore in domo conducta duas tantùm puellas 12.annorum,& puerum 10.annorum reliquit, non dicitur esse in aliqua culpa lata saltem vel leui ita quòd de incendio teneatur , quamuis dicti pueri ignem minus diligenter custodierint,quia consueuerunt patresfamiliàs diligẽtes in eorum domo,tanquam tuto refugio,vt inquit textus. in l.plerique.iuncta lege neque impuberes, ff.de in ius vocan.familiam tam maiorum quàm minorum habere,& meritò communis consuetudo culpam excludit.l.pignus.C.de pign.actio.inquirens Iaf. vbi s.sic in facti contingentia in ciuitate Cremonæ obtinuisse, vbi tamen probaretur quòd habitatores circa alia incendia,negligentes esse consueuerunt de incendio alio etiam non apparente, tenerentur,secund.Alexand.consil.272.ad fin.alleg.Bald.consilio quod incipit,quidam Ristorius,arg.tex.in l.non omnes.§. à Barbaris,ff.de re milita.l.argentum.ff.commo. quod consilium non inueni.Illud.idem consilium Baldi allegat ipse Alexand.in l.si quis ex argentariis.§. prætor versi.non omitto. de edend. casum conuertendo, videlicet, quòd si in domo habitantes, in domo vigiles esse consueuerunt.si alia indicia contra eos non appareant de incẽdio non teneantur indistinctè. Hinc dixit Angel. dicto tractat. eodem versicul. incendiario. versic. aduertendum est, quod per illud verbum plerumque, in dicta l.3.§.& quia,ff.de off. præfect. vigil. datur intelligi. ꝙ regula est in contrarium , videlicet ꝙ regulariter non præsumitur incendium inhabitantium culpa causatum, nisi probetur ꝙ circa ignem habitans erat solitus negligenter versari,& versatus fuit,ita dicit ipse loquitur textus in dicta l.si vendita aliàs nisi agens contra habitantem,deducat, & probet negligentiam solitam, & etiam tempore incendij adhibitam , habitator de igne condemnari non potest , quod dicit singular. not. hoc tamen mihi non placet , quia cùm vix vel rarò talis negligentia sic præcisa probari posset, nunquam vel rarò, damnum ex incendio aliena culpa causatum, quæ culpa (vt dictum fuit)in casibus, illam annexam habentibus superiùs redactis , & similibus , ipso facto probatur, quòd contrarium non ostenditur ad gloss.in dicta lege, si quis fundum. §. imperator. ff. locat. emendaretur quod non est dicendum, Pro eo autem quòd dictum fuit suprà, quòd vbi non ostenditur certus homo ignis auctor,incertitudinis ratione, condemnatio contra patremfamilias , domum habitantem fieri non potest, facit quod voluit Bald. in consilio 441. quidam magister Grammaticæ, versiculo primo. §. item dictus ignis ab incerto auctore, parte prima. vbi consuluit , quòd ignis qui ab incerto auctore causam habuit, illi magistro non est imputandus, etiam si vnus ex scholaribus ignem immisisset, allegat textum in dicta lege , si vendita. vbi dicit casum esse

quæst

Universidad de Deusto Biblioteca

quæstionis suæ,& q quando duo erant in domo incensa,nec constat à quo ignis immissus fuerit,q neuter sit condemnandus,verum vterque absoluendus inconcusse tenuit Rom.cõsi.401.co præsuppositio,Et pro complemento huius materiæ, vide quæ remissiuè copiosè adducit Veronens.in tit.de igne. in tract.suo de seruit.ad fi.qui dicit hanc amplam, & profundam esse materiam. F.Turzan.

PRO.Incendium,ære alieno non liberat debitorem. vnde dicitur,q debitor generis,re perempta non liberatur.l.incendium.C.si cert.pet. Bellon.

Incendium committi non intelligitur absque culpa leuissima.vt commune testificantur Ias. in l. domos hæreditarias. ff.de leg.lib. 1.Ferratius caut. 36.Versabitur autem huiusmodi leuissima culpa in omittendo, quocirca nullis pœnis erit obnoxia:commune inquit Did.à Couar.in tract. de spons. 2. par.c.6.§.8.n. 14. E.Suarez.

incendium culpa incendiarij factum, incendiarius tenetur ad emendãdum damnum inde sequutum,vt est com.opi.Nouellus in addi.ad Duen.reg. 18.& incendium culpa inhabitantium prouentum esse communiter tenetur.vt ibi,fallit quando aliter & alio modo ex forma statuti cautum reperitur. secundum communium Doc.Boer.q.26.n.17.Nouellus ibi. in 7.fal.Soc.regu. 178. Bonac.

incendio probato, est fundata intentio contra inhabitantes,nisi probent quod absque eorum culpa,vel suorum incendium sit sequutum, & ita practicatur. vt dicit Bened. de foro Sempro.in repert.Fel.in ver.incendium.fallit in casibus, in q̃bus quis non tenetur de leuissima culpa commodatarius, tamen tenetur de leuissima culpa.idẽ est in furto.& ita Ferrariæ alias obtinuit Ang.are,vt ipse asserit.§.præterea.instit.quibus mo.re contrahi.obligat.per gl.ibi singularem. Si tamen conductor domus,in domo conducta tempore noctis dimisit solum duos pueros.vnum annorum duodecim, & alium annorum viginti,non dicitur saltem in leui culpa, vt teneantur de incendio,quamuis dicti pueri minus diligenter ignem custodierunt. quia consueuere patresfamilias diligentes habere familiam, tam maiorum quam minorũ in domo.veluti in tuto refugio.Anch.in cons. 394.inci.cõductor domus.Bened. vbi ẽ.vide Cirillũ in eius summa criminali.& Cur.iun.cons. 229. per totum.in 3.vol. Bonac.

Incendium præsumitur ortum ex culpa inhabitantium, vt est cõis opi.de qua Gabriellius cons. 159.n.1. idem ex culpa quersantium,&non culpa leui,sed leuissima,vt est cõis opi.vt ibi. Et præsumitur incendium ortum culpa incertæ personæ non certæ,nec culpa ipsius patrisfamilias,vt est cõmunis opinio.de qua ibi.nu.7. Bonacoss.

Incendiarij locorum sacrorum ante denunciationem absoluuntur ab Episcopo,sed post denunciationem, solus Papa absoluit: communem dicit Summa Syluest. in verb. Excommunicatio.7.Clar.d.§.fi.q.77.ver.incendiarij. P.Fichard.

incendiarij puniuntur pœna mortis.Clar.q. 68.ver. incendiarij. quando data opera commiserunt incendium, secus si culpa vel casu. Bonac.

PRO.Incertitudo vitiat actum l.duo sunt Titij.ff. de testa. tut.l.triticum.& l.ita stipulatus.ff.de ver.obl.§.incertis. instit. de legat. Idem.

OB.Contrà de l.id quod pauperib.C.de epis.& cler.vbi relictum pauperibus in genere valet.

SO.Ibi fauore piæ causæ.obstat etiam l. quidam relegatus. ff.de reb.dub.Sed ibi in incertis de certis personis. vt ibi not. Idem.

Incertitudo ex re genericè relicta,quæ nullos statos,certosque fines habeat, suboriens, tum contractum, tum vltimam voluntatem peruertit: quamuis eiusce rei plurima copia penes testatorem esse proponatur.commune ponunt Imo. in l. ita stipulatus.ff.de verbo.obl.Ias.in l. legato generaliter. ff.de leg.lib. 1.Quamuis verius longè sit non ea incertitudine legatum vitiari.sed rem mediocrem esse præstãdam. quod etiam frequentius censent Ias.in l.si domus.ff.de leg. 1.Rip.in d.l.ita stipulatus.nu.3. E.Suarez.

incertitudo,quæ ad certitudinem reduci potest,reorum cõstitutionem haud vitiat.commune inquit vir excellentis doctrinæ Io.Ponchegallus Gioldus in l. 14.nume.6.ff.de duob. reis. Idem.

incertitudo seu dubietas tẽporis positi in inquisitione reddit ipsam nullam,vt est communis opi.de qua Gratus respõso 59.n.13.& propter incertitudinẽ plurium delinquentium absolutio quandoque fit.Marsi.sing.217. & vide in sing. 218. Bonacoss.

Incertitudo,quandoque habet vitiare actum. l.ita stipulatus.cum simil. ff.de verb.obl. Ias.l.ita fidei.ff.de iur.fisc. Paul. de cast.in 2.volu.cons. 15. & cons. 319.alias 317. Alex.in 1. vol.cons. 28.repetito in 2.vol.cons. 31.col.3.

Vide tamen Fel.in c. 1.col.3. ext.de pact. vbi dicit non habere locum de æquitate canonica. adde Soz. in l.si quis arbitratu.de verb.obl.car. 112.nu.8.

Sed q vitiet,vide Barb.in 1.volu. cons. 33.col.4. de quo etiam vide Bened.in cons. 3.in prin.

Limita secundum Barb.in d.cons. 33.col. 5.vt non vitiet legatum factum in piam causam.& in 3.volu.cons. 79. col.2.& 3.Phi.in c.cum quis.§.cum ab eo.col.vlt.de sepul.in 6.Panor. in c.ex parte.de cens.vide Bald.in l.quidam.ff.de leg.2.vbi dicit de legato facto in ædificat.ecclesiæ.

Sublimita nisi sit duplex incertitudo. Sonz. in l. si quis de pluribus.de reb.dub.car.275.

Incertitudo non vitiat legatum, quando constat de certo, licet non constet de quo.Ias.in l.si quis.§. 1.ff.de leg. 1.P.And.

Et quos actus vitiet incertitudo.vide in consiliis Alex.in 4. vol.cons. 46.Cot cons. 125.col.vlt.Dyn.cons. 41.

Bal.in l.fi.ff.de adop.dicit,quòd incertitudo omnia vitiat.

Legatum alimentorum, dot. & piæ causæ incertum valet. Barb.in 3.vol.cons. 79.col.2.& 3.

Idem in omni contractu de iure canonico. Alex. in d. l. ita stipulatus.col.3.

An si dicatur,q hæredes Titij accusantur, accusa.sit incerta.vide in simili Alb.in 4.part.q.49. Idem.

Incestus etiam committitur, carnaliter cognoscendo monialem. ita communiter concludere canonistas dicit Berm., de concub.num.2.in fin.Clar.d.libr.v.§.Incestus. ver.sed nunquid. P.Fichard.

incestus etiam committitur,si mulier rem carnalem habeat cum clerico in sacris constituto.communem dicit Grillandus de diuers.crim.lib.3.q.vlt.vt illum refert pract.Carrer. nu. 11. Clar.tamen ait id dici simpliçem fornicationem. d.lib. 5.§.incestus.ver.sed nunquid.in fi. P.Fichard.

Incestus pœna,est pœna mortis.communem dicit Grillan. de diuers.crim.lib.3.nu. 5.vt illum refert pract.Conrad.nu.15. quod verum est si incestus committatur cum alia pœna fornicationis,puta adulterium vel stupra.secundum glo.in l.si adulterium cum incestu.in princ.ff.de adult. quam communiter approbatam dicit Grilland.in loco præall.& Bermond.de concubin.ver.sum modò.De iure autem canon.in clerico est pœna depositionis.communem dicit Didac. super 4. Decret. nu. 3.Si verò incestus committatur contrahendo incestas nuptias,tunc punitur iuxta formam authentic.incest.nupt.C.de nupt. Cuius dispositio hodie non est sublata ex dispositione auth.bona damn.C.de bon.damn.communem dicit Boerius decis.264.n.12. imò contrahens tales nuptias ipso iure amittit dominium bonorum suorum,absque sententia declaratoria. communem dicit Bermond. de concub. nu. 11.& seq. An verò dispositio d.auth.locum tantùm habeat in nuptiis incestis de iure ciuili tantùm, vel etiam incestis de iure canonico. Alij dixerunt q in vtrisque, & sic communem dicit Deci. in cons. 158.nu. 1.quem refert Dias in pract.crim.canon.c.78.& pract.Conrad.nu.9.Didac.super 4.Decret.n 18.Bellon.cons. 84.Alij verò contra,q in illis tantùm, quæ de iure ciuili incestæ sunt, & hanc communiorem & probabiliorem dicit Foll. in pract.crim.canon.nu.95.vbi etiam ait Dec.deceptum esse, quod dixerit.Abb.opi.communem. refert Clar. d.§. incestus. vers.sed quæro quæ sit pœna. cum 2.seq. & notandum est, q ibidem in ver.quæro.dicit idem Clar.quando plures sunt doctores ex vtraque parte,qui attestantur communem, tunc ante omnia recurrendum esse ad consuetudinem tanquam optimam legum interpretem. P.Fichard.

incestum per ignorantiam committens excusatur. communem dicit Bal.Nouel.de dote in 1.part.11.partis.nu.8. Didac.super 4.Decret.nu.22.imò etiam pœna amissionis bonorum non habet locum vbi in contrahentibus fuisset ignorantia iuris vel facti,etiam ex causa & lata culpa.vbi dixit Bart.in l.si adulterium cum incestu.in prin.nu. 11.ff.de adulte. quam communem attestatur Did. in loco d.nu.32. Clar.libr. 5.§. incestus.ver.excusantur. P.Fichard.

incestas nuptias bona fide à principio contrahentes si deinde detecta sit consanguinitas,& contrahentes eo non obstante perseuerauerint in matrimonio, non dicuntur incidisse in pœnas incestus,secundum gl.in clem.vnic.in ver. scienter.de consang.quam docto approbare ait Did.super 4.Decret.n.19. Clar.d.§.incestus. ver.sed pone. P.Fichard.

Incestus dicitur inter collaterales & affines § ergo.instit. de nupt.& cum matrimonio & fine l.si adulterium cum incestu.in

Universidad de Deusto

stu.in prin. ff.de adult. ita Ang.Aret.in trac.malef.in verb.che hai adulterato la mia dona. P.Andora.

Incestus punitur vt adulterium. d.l.si adulterium. & vult Angel. vbi s. Quod est verum secundum eum quando scienter:si verò per iuris ignorãtiam,pœna mitigabitur.d.l.si adulterium.§.nunquam.& §.incestum. Si autem à fœmina committatur per ignorantiam iuris naturalis vel gentium, punitur vt masculus: si verò per iuris ciuilis ignorantiam,excusatur in totum.& idem in minore.d.l si adulterium.§.1.&§.incestum.& §.imperatores.& quòd pœna incestus sit pœna mortis,tenet Corn.cons.19.in prin.vol.4. Ang.autem ignorantia excuser ab incestu, vltra præmissa vide Federic. consil. 167. vbi tenet quòd sic.facit quod vult Paul.de Cast.cons.34.libr. 2.Alex.in l.item apud.§.si quis virgines. ff.de iniur. Adde Decium in c.2.col.5.vers.an autem statutum. vbi ponit an statutum liget ignorantes dantes operum rei illicitæ.Et vtrum pœna edita contra contrahentes incestas nuptias locum habeat in illo qui fornicatio coitu cognouit vnam ex sororibus, & cum alia postea contraxit matrimonium publicè:vide Pet.de Anch.consil.391. vbi tenet quòd non vide tamen in contrarium Dec.cons.158. P.Andora.

Computatio graduum fit aliter de iure ciuili quam de iure canonico quo ad punitionem.Bart.cons.224.incip.an fratres consobrini. idem.

Contrahens incestas nuptias in 4.gradu non punitur de iure ciuili,secundum Cald.cons.2.tit.de consanguinit. idem.

Incestus committitur inter personas sanguine coniunctas, & etiam cum moniali,vt est com.opi. de qua I.Clar.in §.incestus.versicul.sed nunquid.Et pœna incestus est pœna mortis, vt est com.opi.& clericus deponitur,vt est com.opi.Clar.ibi vers.sed quæro. & contrahens incestas nuptias confiscantur sibi eius bona ipso iure.com.est opi.Clar.ibi.ver.& scias,&cõtrahens incestas nuptias sub conditione si Papa dispensauerit valet matrimonium,com.est opi. ibi versi.sed quid si aliquis. Et pœna incestus non habet locum in sponsalibus, sed consummato matrimonio.com.est opi.Clar.ibi.vers.hæc autem. excusarur incestus si contrahens ignorat factum, vt est com. opi.Clar.ibi ver.Excusatur.Nec amittit bona,si ignorabat ius vel factum,com. est opi.Clar.ibi, nec puniuntur, qui incestas contraxerunt nuptias,ignorantes consanguinitatem,qua detecta perseuerant in matrimonio Clar.ibi. Bonacoss.

Incestus etiam committitur, si mulier se committat cum clerico in sacris constituto, vt est com.opi.Clar.in §.incestus. vers. sed nunquid in fin. qui tamen dicit hanc esse simplicem fornicationem. Bonacoss.

Incestus pœna est pœna mortis,com.est opi. Si incestus cõmittatur cum alia fornicationis pœna, puta adulterium, vel stuprum,vt est com.opi. De iure autem canonico, in clerico est pœna depositionis.Sed si incestus committatur,contrahẽdo incestas nuptias,punitur ad formam auth.incestas.C.de incestis nup. quæ non est sublata per auth. bona damnatorum. C.de bo.damnato.vt est com.opin. imo contrahens tales nuptias ipso iure amittit dominium bonorum suorum absque sententia declaratoria, vt est com.opi.& d.auth.an hẽat locũ tantum in incestis nuptiis de iure ciuili tantum, vel etiam de iure canonico.Quidam dixerũt q̃ in vtriusque,vt est communis opinio aliqui verò contra q̃ in illis tantum, quæ de iure ciuili incestæ sunt. Et hanc opinionem communiorem dicit. Clar.in d.§.incestus.versic.sed quæro.quæ sit pœna cum duobus seq.qui subdit,q̃quando absunt doctores ex vtraque parte, qui attestantur communem opinionem, q̃ ante omnia est recurrendum ad consuetudinem tanquam optimam legum interpretem.Soarez verbo incestis.nu.34. Bonacoss.

Incestum committens non vxoratus adulterij pœnas plectitur vt est comm.opi.Soarez vers. incestum. nu.25. vide tamen postea. Bonacoss.

Incestas nuptias contrahentes à rei familiaris amissione iuris vel facti error,etiam ex crassa, ac lata culpa profectus excusat,quamuis à lucri iactura non excuser,vt est com. opi. Soarez verbo incestas.nu.31. Licèt mulier à dotis amissione ob huiusmodi cõtractas nuptias non excusare iuris errorem scribant,vt est comm.opi.Soarez ibi.nu.32. Bonacoss.

Incestis nuptiis, quarum impedimentum parentum alter ignorauit,susceptiliberi,quò ad parentes ipsos legitimi habẽtur,vt communis opin.Soarez.ver.incestis.n.33. Bonacoss.

Incestarum nuptiarum pœnas non illi incurrunt qui matrimonium bona fide contraxerunt ac post impedimentum detectum, in eo constanter nihilominus perseuerant, vt nec illi eas dabunt,qui matrimoniũ incestum contraxerunt quidem: sed coitu nondum absoluerunt.cõia ponunt Did.à Couar.in tract.de sponsa.2.par.c.6.§.8.nu.19.& nu.20.ac I.Clar. in prac. §.incestus vers.hæc aũt pœna & ver.sed pone quin nec illi pœnas vllas eo noĩe dabũt.qui nuptias iure canonico incestas,& iure ciuili nõ incestas ꝺxerint.vt magis cõe humaniter & diligẽter ostẽdit Foller.in prac.crim.Cano.n.96.quẽ refert,& sequitur I.Cla.d.§.incestus.ver.quæro,nec illi denig; eadẽ causa plectantur,qui nuptias, non reuera incestas consanguinitatis ratione,inierint,commune testificantur Boe.dec.264.nu.13. Iul.Clar.d.§.ver.item quæro. E.Suarez.

Incestas nuptias contrahentes,à rei familiaris amissione,iurisvel facti error,ẽt ex crassa ac lata culpa,pfectus excusat:quãuis à lucri iactura non excuset. cõe inquiunt Bald. Nouell in tract.de spon.2.par.c.6.§.8.n.22.I.Cla.in pract.§.incestus.ver. excusat, in fi.Licet mulierem à dotis amissione ob huiusmodi contractas nuptias nõ excusare iuris errorem scribant receptum Abb.in c.etsi necesse.n.7.de donat.inter vir.& vxo.Bell. cons.84.n.3.quos refert & immeritò videtur probare I. Clar. in prac.§.vlt.q.80.ver.dos mulieris.si quidem infligendis pœnis quæuis causa etiam alioquin improbabilis probanda est, vt alibi copiosius ostendo. E.Suarez.

Incestis ex nuptiis, quarum impedimentum parentum alter ignorauit,susceptiliberi quoad parentes ipsos legitimi habentur.commune asseritViui.lib.1.opi.212. E.Suarez.

Incestis nuptiis pœna confiscandorum bonorum.imposita per auth.incestas.C.de nup.etiam hodie durat ipso iure absque vllius declarationis interuentu,vide j.ver.nuptiis.idem.

Incestum qui absque matrimonio committit,adulterij pœnas iure cæsareo dat.commune ait Did.à Couarru. in trac. de sponsa.2.par.c.6.§.8.nu.2.& qui diuersas hac in re communes opi.recensetI.Cla.in prac.§.incestus.ver.sed quæro.E.Suarez.

Incestis nuptiis,quarum impedimentum est, pœna confiscandorum bonorum imponitur.Soarez in ver.incestis.n.35. com.dicit. Bonacoss.

Incestuosi filij liberos,ac sui ipsius nepotes non potest auus hæredes instituere, nec relicto aliquo honestare,vt commune inquint Corse.in sing. vers.fornicario.quem laudat Did. à Couar.in tract.de sponsa.2.par.c.8.§.5.nu.13.in fi. E.Suarez.

PR.inciuile est,parte vna perspecta,tota re non cognita,de ea iudicare.in l.inciuile.ff.de legi.l.non est ferendus.ff.de transactio. Idem.

PR.inclusio vnius est exclusio alterius. l.cum ita.ff.de condi.& demonst.l.Pomponius.§.sed & si is.ff.de proc. Bellon.

PRO.inconstantia reprobatur in l.in causæ.ff.de procur.

OB.Contrà,imò permittitur inconstantia.in l.si sterilis.§.si. ff.de act.emp.

SOL.ibi erãt duæ obligationes,hic vna administratio:ideo non poterat variari.vt ibi no.Bar.Vel dic, q̃ ratione connexitatis prohibetur,vt hic.illic autẽ permittitur propter alternatiuæ naturam, quæ varietatem in debente admittit.leg.cum qui certarum in fi.de verb.obl. Bellon.

Incontinenti pro repellenda violentia rerum illud fieri dicitur, q̃ id sine magno temporis interuallo commodè fieri posset,nunquam se ad aliud extraneum conferendo,&sumpta occasione agressorem repelleret, & ideò qualecunque tẽpus durat, durante hoc præparamento dicetur repulsio facta incontinenti.Hanc Doct. sententiam communem, & ab omnibus approbatam esse inquit Felin c.significasti.2.n.12.quã quoque Hostien.antea ibi.amplexus fuerat,cuius doctrinam Abb.n.9.approbat.ext.de homic.vol. vel casu. sequitur Hier. Schurpf.in cons.100.nu.4.in 3.Centu. Kirchouius.

PR.incorporalia propriè non possidentur.l.seruus.§.incorporales.ff.de acq.rer.dom.l.sequitur.§.si viam. ff.de vsuc.§.1. inst.de reb.corp.& incorp. Bellon.

Incorporalium rerum dominus quin aliquis dici, censerique possit,nihil omnino verat.vt frequenter placitum consiliatuo ex Bart.1.opposit.Paul.nu.5.Alex.nu.4.& nu.6. Soc.nu. 29.Rip.nu.26.Berengar.c.2.nu.12.in l.naturaliter.§ nihil cõmune.ff.de acq.pos.ex Pau.rursus in l.si quis vi.§.differẽtia.ff. illo tit.de acq.pos.atque ex Ang.in l.vlt.ff.vti possidet.& Rhoder.Soarez.in q maioratus. E.Suarez.

Inculpario offensi in mortis articulo facit indicium ad torturam,vt est com. opi.de qua Nouel.in tracta.ad defensam.n. 89.fo.58.aliis s.concurrentibus.Turrius inter cons.cri.cons. 81.nu.27.tom.2. Bonacoss.

PR.indebitum sciens soluens non repetit. l.indebitum. C. de cond.indeb. Bellon.

Indebiti solutio non per errorem facta,tunc demum donationem inducit,cùm & is,cui solutum est,vt indebitum accepit.cõe aio ex Bar.in l.1.nu.2.ff.de don.Paul.nu.5.Ias.n.2.in l. si ego.ff.si cer.pe.Ias.in l.1.n.12.ff.de cond.indeb.Dec.in l.cu-

ius per errorem in pr.ff.de reg.iur.Galeaul.in rub.n.39. ff. de verb.obl.Obstabit tamen semper repetenti exceptio doli mali.vt per Pau.Alex.& Alc.ad finem.in d.l.si ego. E.Suarez.

Indebitum.indebiti condictio per renuntiationem tolli nō potest pulchre Barb.in 2.vol.cons. 16.in 7.col.de quo vide p doct.maxime.Ias.in l. 1.in 2.& 3.colum.ff.de condit.indeb.P. Andora.

Indebitè promissum peti potest cancellari.Rom.cons.278. circa prin. Idem.

Petens indebite solutum habet necesse probare quòd ille cui soluit non erat creditor.Alex.in terminis in 1.vol.consil. 83.in prin.

Promittens scienter.id ad quod non tenet.obligat.l.sed & si quis.§.fi.ff.si quis cau.l grece §.à tutore cum gl.ff.de fideiuss. fac.l.si quid possessor.ff.de peti.hæred.

Secus si ignoranter.Alex.notabiliter.in 5.vol.cons.164.fac. l. si quid indebitum.& ibi Iason.ff.de cond.indeb. idem.

In libello in conditione indebiti.debes.in medio concludē di dicere.Et ignoranter solui ita dicit elegant. Bar.in l.si prius vers. 5.opp. ff.de oper.no.nun.& in l.certi cond.in pr.ff.si cer. pe.&in l.inter.ff.de cond.indeb.refert & sequitur Ang.Are.in §.omnium.instit. de act. Idem.

PR.indecorum est,vt is qui se nescit regere,alios regat.c.in decorum,extra de ætate.& qual. Bellon.

PRO.indecorum est patrem à filio regi.leg.hi qui.ff.de tuto.& curator. idem.

Indefinita in materia probationis, non æquipollet vniuersali Curt.iun.cons. 17.nu. 13.comm.dicit. Villalob.

PR.indefinita æquipollet vniuersali.l. si ita relictum. & l.si pluribus.ff.de leg.3.l.si necessarias.§.si annua.ff.de pign.actio.

OB.Contrà de l.nominatim.ff.de lib.& posth.vbi indefinita singulari æquipollet.

SO.Dic,q̄ indefinita prolata ad personas in odiosis non æquipollet vniuersali,vt in contrario,secus in fauorabilibus.l. si quis ita.§.si quis.ff.de testa.tute.

OB.Preterea obstat,quia omne marmor comprehēdit nō solum rudem materiam marmoris,sed etiam statuas marmoreas.l. 1.de auro & arg.lega.ff &tamen marmor indefinitè ꝓlatum non continet statuas marmoreas.in l.quæsitum.§.illud ff.de leg.3.Item omnis lana tinctam comprehendit.leg.pedi culis.§.Labeo ff.de auro & argen.legat. Lana verò indefinitè non continet tinctam.l.si cui.de leg.3.

SO.Vbi non est eadem ratio,& conditio particularium in vniuerso comprehensorum, propter aliquod accidens non æquipollet vniuersali indefinita:vt tinctura lanę,&species statue marmoreę,nō procedunt ex ipsa rei origine,vel substātia sed ex accidēti hominis operatione,vt in contrariis:secus vbi est eadem ratio,quæ non mutatur per aliquod accidens &vide gl.in c.vt circa.in verbo vniuersorum.de elect.extrà.Bello.

Indefinita oratio, in materia probationis nō par est oratio ni vniuersali.vt commune ait Cur.iun.cons. 17.nu. 13. Alias autem regulariter ac generaliter illi ex benigna interpretatione æquipollebit,& si ex propria verb.signi.nunquam indefinita hæc oratio æquales vniuersali sermoni vires habitura sit. ex Bar.doctrina in l.si pluribus.n.4.ff.de leg.lib.2.quam communiter placitam,esse liquet ex Dec.in l. 1.n. 26.ff.de reg. iur. Io.Crot.in l.omnes populi.n. 167.ff.de iusti.& iur.Gomez in rub.de actio.latissimè Did.à Coua.lib. 1.variarum resolut.ca. 13.n. 5,mouentur omnes per tex.in leg.si seruitus.ff.de seruit. vrb.præd.quem nos aliud velle alibi ostendimus. Suarez.

Indefinita æquipollet vniuersali.f.vbi est eadem ratio.legetres fratres.& ibi no.ff.de pac.l.si pribus.ff.de leg.2.c.solite extra.de maior.& obed. c.vt circa.in ver. aliorum ecclesiasticorum.de elect.in 6.l.si seruitus cū similib⁹.ff.de seruit.vr.præd. Pau.de Catt.in 2.vol.cons. 188.& cons.314.alias 312.Dy.95. 41.Ias.in rub.inst.de actio.in 5.col. & in l. Iulianus. in 10.col. ff.de cond.indeb.Alex.notabiliter.in 4.vol.cons.26.

Et qui totum dicit.nihil excludit.l.Iulianus.ff.de leg.3.l.pedicul.§.labeo.ff.de au.& arg.leg.Bar.in cons.216.incip.Adellandus.Panor.in 2.parte.cons.94.in 4.colum.dec.cons. 61.in 1.colum.

Et officium vniuersale dictionis est vt omnia amplectatur. dec.cons.69.in 3.col.bene fac.quod ipse vult in cons.76.ver. & suadetur.Lud.Ro.cons.31.

Et vbi reperitur.prohibitio precedente termino vniuersali puta nemo.nullus &c.talis prohi..omnes astringit.phi. in c. nemo.de elect.in 6.

Maior est ius vniuersalis quam indifinitę.d.l.Iulianus.Cor. in 4.vol.cons. 172.vers.recedere autem.

Fallit in dicto testis.secundum.Alex.qui multa al.in 1. volu.cons. 110.& inter cætera.alleg.in.noc. & Panor.in ca.auditis.de præscr.& ibi hoc.vult Fely. in 12. col. addo sonz.in l. si quis cum totum.ff.de excep.rei iud.Alex.in 2.vol.cons.68. & cons. 108.Ias.in l.non hoc.in 4.col.C.vnde legitimi.vbi plura al.dicens q̄ miratur.quo.spū.idem Alex. tenuerit contrariū. & male.in cons. 118.in 3.vol.ad 10 Alex.in 3.vol.cons. 112.in 2.col.Cor.in cons. 103.in 2.col.hypo.sing. 171.Cur.iun. con. 17.in pen.& vlt.col.

Aduerte.quia in contrarium facere.videtur.quod dixi j.in ver.probatio.§.70.sed solue.quòd ibi est verbum.totam rem jg.&c. P.Andora.

Et adde q̄ indefinita. æquipolet vniuersali. etiam in teste. quando relatio.habetur ad cap̄m. Ita dec.in cons. 100.ibi circa secundum testem.al.Bal.in l.si defensor.§.qui interrogatus in fi.ff.de interro.act.&Lud.Ro.in l.celsus circa fi.ff.de vsuca. & Are.in l.serui.electione.§. 1.ff.de leg. 1.imo secundum eum etiam quando testis simpliciter deponit intell⁹ dictum eius secundum cap̄m.vt notabiliter.tradit Bar.in l.labeo.vers.sed quæro.quid si testis.ff.de sup.lega.&vide sonz.in l.si quis cum totum ff.de excep.rei iud.char.84.nu.2.& in l.marcellus.ff.ad treb.char.246.nu.9.

Fallit etiam in instrumentis.quia indefinita non æquipolet vniuersali.ita dec.cons. 146.in 6.col.Vt si dicatur.canonici talis ecclesię.constituerunt syndicum &c.& ita volunt doc.maxime Alex.in locis preallegatis.& idem in specie vult Alex.in 2.vol.cons. 198.& in l.rescriptum.ff.de pac.Fely.in d.c.auditis in 12.col.Alex.in 1.col.cons.7.repetito in 2.vol.cons. 198.& in 3.vol.cons. 112.Panor.in c.quoniam de coniug.lepro.

Fallit preterea in indefinita affirmatiue prolata.quia de proprietate sermonis non æquipollet vniuersali. ita dec. cons. 3. in 4.col.al.d.l.si seruitus.& in multis consiliis.Cor.dicit.q̄ indifinita non equipolet vniuersali.ex vi verborum. Sed ex humanitate & fic æquitate.& vbi non est equitas non equipolet & maxime ita dicit.in 2.vol.con. 119.in 4.col.ver. si superior sonz.in d.l.si quis cum totum.

Fallit etiam in odiosis,vt habetur in iurib.s.alleg.& per Soci.in l. 2.ff.de lib.& posth.Ias.in l. 1.col.4.ff.si cert.pet.l.sed etsi possessori.§.item si iurauero.ff.de iureiur.Soci.d.l.si quis cum totum.

Fallit quoque in manumissionibus.l. 1.§.si seruus.&ibi Hipol marf.ff.de quæstio.Item fallit quando iuris ratio non patitur.Philip.in c.2.de rescrip.in 6.

Indefinita in materia feud.li, an æquipolleat vniuersali. Curt.in tract.feudor.q.4.in fi. idem.

Indicium remotum à maleficio non est sufficiens ad tortu ram.Mar.Ant.de ind.nu. 150.commu.dicit in repe.l.fin.ff.de quæstion.

Fallit in indicio, quòd sit solitus delinquere. Idem ibi nu. 148.com.dicit.

Fallit secundo,in graui inimicitia licet non idem ibi n. 175. comm.dicit. B.Villalob.

Indiciorum copia danda est reis. Io.de Ripa.C.de edend.l. 2.nu.8.comm.dicit. idem.

Indicium omne, præsertim cùm à facto ipso est remotum, duob.testib.probari debet commune aiunt Soc.cons. 54.n.2. lib.4.Io.Amicis cons. 127.nu. 10.ac latius Iul.Clar. in prac. §. vlt.q 22. E.Suarez.

Indicium quęstioni seu tormentis idoneum abundè suggerit delinquendi consuetudo. vt frequenter placitum inquit Marc.Ant.de ind.nu. 148. quamuis verius contrarium affirmet cum Hip.Iul.Clar.in pract.§.vltim.q.64.versic. sed pone idem.

Indiciorum copia reo facienda est.commune pronunciant Rip.in l.2.num.8.C. de edend.& qui id accurratè & copiosè declarat Iulius Clar. in pract.§.vltim.quæst.49. cum sequent. E. Suarez.

Indicium non oritur contra reum ex dicto inimici maximè si inimicitie sint capitales,secūdum communem per Bursat.cons.20.nu.34.lib.1.

Indicare delictum vt minis,&præmiis allicientur,qui nouerint,& cum ab ipso delinquente nouerint,indicare non tenebuntur,nec eiusmet delicti participes præmiis pollicitis fruētur,imò puniri etiam poterunt,quemadmodum & illi,qui delinquentem non conuicerint. communia ponit accuratè & copiosè Iul.Clar.in pract. §.vlt.q.27. E.Suarez.

Indicium debet probari per duos testes.ita concluditur ex gl.in l.fi.in verb.vel indiciis.C.famil.erciscund.quam Doctores communiter sequi dicit Angel.de castro inter cons.crimi nal.diuers.cons.94.nu.26.lib.1.Soci.cons. 52.nu.2.libr.4. Michellus patrocinio.46.nu. 13.Intellige si illi testes non deponerent

Universidad de Deusto Biblioteca

nerent de vsu ipsius maleficij, sed aliquo actu remoto vel etiam proximo ipsi maleficio.ita dicit communiter intelligendam dictam gl.in l.fi. Soc.cons.54.n.2.lib.3.Marsc.cons.59.n.6.Si verò testis deponeret de ipso delicto & de visu, tunc etiam vnicus talis sufficeret, & faceret indicium ad torturam. ita communiter approbari.dict.gloss.dicit Rol.cons.7.nu.3. lib.1.& ita communiter seruari dicit Albe.in l.si quis.C.ad legem Iul.Maiest.nu.1.Cepol.cont.crim.40.in 4.dubio.Et hanc distinctionem dicit esse canonizatam in iudiciis & in scholis. Alciat.consil.455.nu.1.Clar.d.§.fi.q.22.per tot. P.Fichard.

Indicium in materia criminali propriè appellatur q̃ plus sit quàm simplex præsumptio,& minus quàm semiplena probatio.ita Doctores communiter tenere attestatur Corn. consil. 101.in litera L.lib.2.Clarus d.l.5.§.fi.q.20.in pr. P.Fichard.

Indicia & præsumptiones contra acculatum licet sint indubitate,tamen non debet propterea aliquis condemnari. communem dicit Decius consil.175.num.8.vers. præterea etiam. Marsc.rubr.de probat.num.237.in fi.Nouell. in practica crim. nu. 34. Alij tamen dicunt si agatur ad pœnam pecuniariam. q̃ possit reus ex indiciis indubitatis etiam criminaliter condemnari.& ita communem attestatur Gratus.consil.136.nu. 22.lib.1.secus si agatur de pœna corporali. Alij dicunt quod neque pecuniariam neque corporalem pœnam iudex ex eo casu imponere possit.vt tenet Inn.in cap. quia verisimile.nu. secundo.de præsumpt.quem dicit communiter sequi Doctores.Marsil.in l.prima.§.diuus Adrianus.n.25.ff.ad legem Cornc.de sicar.Cauens.super ritu magnæ curiæ.274.nu.15.Paiac.Ruuios in allegatione hæreseos.§.11.& Iacobi.in rub. de probat.nu.7. prout illos refert Plaza.lib.1.delict.ca.14.nu.3. in fin.Duennas regu.303.in med.Alij verò dicunt q̃ quidem corporalis pœna non possit imponi, sed pecuniaria tantùm. & ita communem esse testatur Carer.in pract.crim.nu.56.idē attestatur Boss.in tit.de conuictis.nu.34.& seq.affirmans q̃ ita seruetur in practica, & q̃ iste est communis sensus Doctorum.Alij dicunt totum contrarium,q̃ scilicet reus ex indiciis indubitatis sit condemnandus,neque pœna mitiganda, & ita attestari videtur Bellamera.decis.689.vers.ad vndecimum dico. Idq̃ue maximè procedere in delictis occultis, & difficilis probationis,& tractatibus secretis, & in quibus veritas clari' haberi non potest.ita communiter teneri attestatur Pract.Carer.vers.ex quibus,Refert Clar.lib.5.sent.§.fi.q.20. vers. scias tamen. P.Fichard.

Indicium ad torturam facit vnus testis contra reum,etiam aliàs inhabilis, & minus idoneus quoad inquirendum. Clar. q.21.vers.vnus communem dicit Paris.consil.151.num.1.& seq.in 4.vol.Et facit indicium ad torturam contra personam vilem,licet duo testes requirantur,qui deponerent à remotis Cyrillus in summa criminali tit.de quæstionibus.§.5.num.8. fol.153. Bonacoss.

Indicium ad torturam facit testis,qui dicat audiuisse percutientem Caium de nocte, & dicat se cognouisse ad vocem, si notam vocem habebat Titij adeo vt decipi non poterat,vt est communis opinio.Clar.q.21.vers.sed quid.Et si dicat vidisse talem committentem delictum de nocte,non facit indicium ad torturam,nisi deponat q̃ lucebat Luna,vt est com.opinio. ibi. idem.

Indicium facit socius ad torturam, vt est communis opin. In casibus tamen,de quibus per Cla.d.q.21.ver.dictum socij. Regulariter autem dictum socij criminis non facit indicium ad torturam,cōtra socium eiusdem criminis,nisi contra eum alia sint indicia, & ita communiter tenetur Nouellus in trac. ad defensam.fol.57.nu.83.Interrogari autem socius,super sociis non debet, vt est communis opinio. nisi in criminalibus exceptis.Clar.ibi ver.seq.Et ibi ponit,quando socius faciat indicium contra socium ab eo nominatum.Et ibi dicit Clar. q̃ iudex nunquam debet interrogare socium de sociis nominatum non præcedētib.aliquibus indiciis,quia esset potius suggestio,quàm interrogatio,& faceret processum nullum.vide omnino Clar.ibi. Nec est sufficiens dictum socij indicium ad transmittendum inquisitionem reo, nisi in casibus exceptis. Clar.ver.si verò ad assumendas autem informationes dictum socij,quiv ltra illud crimen esset periurus,facit indicium ad inquirendum,sed non ad transmittendum inquisitionem.Clar. ibi.vers.scias.tamen,communem dicit. Et talis nominatio socij criminis in casibus non exceptis,non facit indicium ad torturam,sed solum ad inquirendum Licet aliter se habet cōsuetudo,quod torqueatur nominatus.Et in criminalibus exceptis talis nominatio concurrente aliqua præsumptione, facit indicium ad torturam,vt est comm.opinio.Clar. ibi vers. sed quid. idem.

Indicium non facit dictum mandatarij contra mandātem committi delictum,nisi alia concurrant,vt est com.opi.Clar. in q.21.vers.& ex hac. Licet in criminibus exceptis leuiores suspiciones sufficiant. idem.

Indicium faciunt duo socij criminis contra socium.non autem ob hoc potest condemnari,vt est com.opi.Cla.q.21.ver. sed pone.Et debent esse iurati,vt est comm.opi.Clar.ibi. ver. quæro nunquid.Et ad hoc, vt dictum socij faciat indicium ad torturam,debet esse tortura confirmata.Clar.ver.scias etiam. Et adeò non facit indicium ad torturam, socius criminis nominans socium.Etiam si persona nominata esset malæ famæ, vt est com.opi.de qua Roma.in l.& si certus ff.ad sylla.gl.Anto.de Tremol.ad Bonacur.tit.quibus mo.suo no.for.41.Nisi in casibus expressis.vt ibi. Bonacoss.

Indicium non facit ad transmittendam inquisitionem reo assertio vulnerans,qui reconualescit.Nisi ad inquirendum,& ad assumendas informationes cōtra impuratum.Secus si moriturvulneratus,& in morte asserat se vulneratum fuisse à tali, quia talis assertio est sufficiens ad inquirendum, ita practicatur.Clar.q.21.vers.assertio.Est etiam sufficiens ad excusandū à calumnia & temeritate hæredem mortui,qui motus est ad excusandum eum,qui fuerat diffamatus à vulnerato committente,vt est com.opi.Clar.q.21.vers.assertio. Ad condemnationem autem non est sufficiens. Nam talis assertio vulnerati morientis,non probat plene delictum,vt est com.opi.Clar. ibi vers.præfato. Nec facit talis assertio vulnerati indicium ad torturam,vt est com.opi.Clar.ibi. Bonacoss.

Indicium facit ad condemnationem fuga militis in bello, vt est comm.opi.Clar.d.q.21.ver. fuga. Item fuga facit suspectum furorem,vt est comm.opi. ibi. Item fuga facit semiplenam probationem in his,quæ,aliàs requirunt plenam probationem,vt est com. opi. ibi. Et hoc intellige in fuga ante formatam inquisitionem, vel assumptas.de eo informationes,secus si post.quia non est sufficiens ad torturam,vt est com.opi. Et hæc omnia intellige in causis capitalibus, secus in non capitalibus,quia fuga cum fama publica facit indicium ad torturam.& si quis ante vel post inquisitionem,vel assumptas informationes se presentat,magna est innocentiæ suæ presumptio & elidit omnia indicia contra eum,vt est commu.opinio.ibi. idem.

Indicium etiam ad condemnationem facit fuga incarcerati,qui effracto carcere,& ruptis vinculis arripit fugam.si tamē reuertitur,non sufficit ad condemnandum,sed ad torquendū valde,vt est comm.opi.Clar.in d.q.21.vers.3.& fuga facit contra reum plenam probationē, si est legitimè in carcere detentus,aliàs non.quia tunc potuit licite fugere nec aliàs tenetur redire,vt est com.opi.Clar.ibi. Etiam si iurasset redire. Et hæc intellige de fuga in carceribus publicis, secus si de priuatis aufugit carcerib.com.est opi.Nec habent locum predicta in rentante aufugere,vel in eo.qui carceres apertos inuenit,vel qui carceres frangere cœpit,& tentauit,vel qui fractis carceribus rediit,vt est comm.opi.Clar.ibi. idem.

Indicium contra officialem,qui fugit,fuga facit.qui voluit syndicari, & ideò in litem syndicatorib. quærelantibus iuramentum deferri potest,comm.est opi. Clar.q.21.vers. præterea. idem.

Indicium facit grauis inimicitia,capitalisve,sed non leuis, comm.est opi.vt possit inquiri, & inquisito reo transmiti. Et ad assumendum informationes,comm.est opi.Clar.q.21.ver. inimicitia. Inimicitia autem non facit indicium ad torturam aliquo pacto.Clar.q.21.ver.inimicitia.& est comm.opi.Bene tamen ob inimicitiam communiter captura, & assumuntur informationes,& iudex debet arbitrari,q̃ faciat sufficiens indicium,inspecta qualitate personarum & delicti. Et facit etiā indicium ad torturam inimicitia,quando delictum fuit clam commissum,& nullus alius imputatur. idem.

Indicium facit contra confitentem sufficiens ad torturam, quando delictum fuit clam commissum,& nullus alius imputatur. idem.

Indicium facit contra confitentem sufficiens ad torturam confessio extraiudicialis,vt est comm.opi.Clar.d.q.21. versi. confessio.Potest tamen reuocari,docto de errore. idem.

Indicium facit confessio facta coram iudice incompetenti ad torturam,comm.est opi.Clar.q.21.ver.sed hic quæro.Nisi esset extorta.comm.est opi.Cla.ibi ver.hanc tamen.Et posset tunc reuocari coram competente iudice.Clar.ibi ver. sed q.d, & est comm.opi. nec faceret indicium ad torturam, docto.etiam de errore. idem.

Indicium facit ad torturam confessio clerici, facta coram iudice laico,vt est comm.opi.Clar.q.21.ver.hanc tñ.Confes-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sio tamen facta coram iudice,non in figura iudicij,non obest nisi quia facit indicium ad torturam.com.est opi.Cla.d.q.21. vers.sed hic cadit. idem.

Indicium ad torturam facit, si quis confiteatur in tormentis,& postea extra iudicium ductus ad ratificandum reuocat confessionem,& negat delictum,quia potest torqueri &cogi ad perseuerandum in ipsa confessione.Et hoc intellige,q̄ possit torqueri tanquam si nouum indicium superuenerit,nō autem vt tandiu sit torquendus,donec in ipsa perseueret confessione.Et potest repeti,vsque ad tertiam torturam,nec est procedendum vsque in infinitum.secundum Cla.d.q.21.vers. vlterius,prout faciunt,qui reum in tormentis cōfessum die no cteq́ue torquendo fuligant,donec perseueret, quia non possunt hoc facere de iure. idem.

Indicium faciunt minæ eius,qui aliàs est solitus minas exequi,& qui fuit malus in eodem genere mali,vt est com.opin. de qua Clar.vers. minæ. Vnde potest torqueri minans.q.21. idem.

Indicium facit ad inquirendum pax,& transactio facta sup delicto cum offenso de ipsa iniuria,vel offensione.Non tamē facit indicium ad torturam,si facta ex transactio super delicto super quo licet transigi aliàs secus,vt est com.opi. Clar.q.21. ver.pax.Et vide ibi cautelam pro pace,& transactione facienda super pace,quòd non obsit. Idem.

Indicium facit ad inquirendum mendacium , seu variatio, inconstantia & titubatio rei.com.est opi.Cla.d.q.21. ver.mēdacium.An autem faciat mendacium ad torturam.Est arbitrarium iudici. qui circunspectus esse debet,& inspicere qualitatem personę& rei,super qua est mendacium seu variatio.Et si verisimiliter,potest reus obliuisci,& an sit circa substantialia? Et an incontinenti se correxerit. quia esset emendatio correctio incontinenti,& non mendacium.Et dicit ibi.Cla.q̄ si esset iudex,vix ex solo mendatio. vel variatione reum torqueret.nisi aliquod aliud adminiculum concurreret. Aduerte tamen q̄ si ab initio imputatus negaret,q̄ propter negationem non esset torquendus,si non prȩcedebant legitima indicia,& de delicto prius non ꝓstabat.quia pro sua defensione poterat negare. Et in dubio debemus, præsumere in meliorē partē.i. nō fraude negatum.Ita Guido de Suza.in trac.de iure emph. nu.52.ad fi.Tom.8. Et negās illud , quod si confessus fuisset, non potuisset ei prȩiudicare.non facit indicium hæc sua negatio,nec ei prȩiudicat.vt dicit in Marsi.in cons.nu.67. &seq.& cons.15.n.15.Mantua cons.213.circa fi.in j.vol. vbi dicit hoc esse verissimū.refert & sequitur.Luci⁹ inter cons.crimi.cons. 160.n.35.vlt.tomo.Et aliàs respondi in ardua causa.Et sola inconstantia,titubatio,& trepidatio rei,absque dubio nō est sufficiens indicium ad torturam.Sed facit aliqualem præsumptionem,vt est com.opi.Clar.d.q.2.vers.cæterum. Bonacoss.

Indicium ad torturam facit visus exire de domo,vbi reperitur quis occisus cum ense nudo sanguinolento , cum pallida facie,quæ domus non habet,nisi vnum hostiū.Clar.q.21.ver. si aliquis.Est tñ fm eum,iudici arbitrarium,vel eum torquere vel condemnare,seruatis seruandis,pœna s.extraordinaria.In specta qualitate facti & personarum.vide Bursatum cons.20. nu.21. idem.

Indicium facit ad torturā res futurata penes aliquem repta nisi doceat à quo peeperit, vt est com.opi.Cla.d.q.21.ver.vlt. fallit,si ille penes quem sit reperta tes,sit bonę vocis,conditionis,& famæ,quia etiam q̄ non doceat à quo habuerit,non facit contra eum indicium ad torturam,vt est com.opi.Clar. ibi.idem si esset reperta apud aliquem , qui esset solitus emere & vendere tales res mobiles,& illam palam teneret,quia illo casu nulla ex eo suspicio contra ipsum oriri posset. vt ibi per Clar. idem.

Indicium à remotis,seu adminiculum licet minimum,& leue faciens ad causam, de necessitate debet per duos testes probari ad hoc,vt de eo habeatur ratio,vt est com.opi.Cla.q.22. in pr.vnus tamen testis de veritate deponens,q̄ vidit Titium vulnerantem Scium. vel audiuit Sempronium blasphemantem,talis testis facit indicium ad torturā,vt est com.opi.Clar. ibi.ver.testis.aūt de aliquo actu remoto à maleficio, vel proximo non facit indicium ad torturam. sed duob⁹ est opus, vt est com.opi.Clar.ibi. & ad hoc, vt vnus testis faciat indicium ad torturam,debet esse integer & omni exceptione maior,vt est com.opi.Clar.ibi.Sed vide per eum remissiuè. idem.

Indicia solemniter recepta,debent prȩcedere capturam.aliàs iudex non posset deuenire ad torturam,vt est com. opin. de q̄a D.Brunorus à Sole in cons.vnico crim.n. 100.Bonac.

Indiciorum copia est danda reo,vt est com.opi.Clar.q.49. in pr.Aliàs tenetur iudex in syndicatu.Alex.cons.63,n.1.in 1. vol.Etiā.q̄.iudex habeat arbitriū ex statuto libetū & absolutum.vt ibi fusi⁹ p̄ Alex.Dicit tñ Ang.in l.si vacatia.C.de bonis vac.libr.10. cautes debere esse iudices & Rectores ad hoc,vt ab eis nō possit capi & peti copia diffamationis, q̄ in inquisitione dicant.Hæc est quædā inquisitio, q̄ facit & formāt talis ptās ex suo mero officio.Refert Alex.cons.120.nu.1.vol.vlt. Fel.in c.qualiter.n.9.de accusa.Et vide Dec.in l.1.col.3.n. 14. C.de edē.Et no.q̄ Notarij nō debēt furtim dare copias aduersariis.l.1.§.is qui.ff.de publ.iud.& in l.aliquid.§ testium.ff.de pœ.&no.Io.Fab.in §.lex Cornelia.ff.de pub.iud.Et debet dari copia indiciorum.ēt absque eo,q̄ aliqua causa allegetur. nisi hæc q̄vult defendere reū Blācus in l.fi.n.26.ff.de quęst.Et cō suetudo in ꝓrium nō valet,q̄nō sit dāda copia indiciorū,vt dicit Alex.de Neuo in cons.86.fallit vt p̄ D.Donatū de indiciis li.3.Regularū suarū in ver.copia indiciorū.&li.4.ver.indiciū. Carre.in prac.cri.fol.40.vbi plura no.digna.Etiam in crimine hęresis est dāda indiciorū copia.Non aūt sunt edēda testiū nomina,vbi adsit periculū, vt quia inquisitus sit potēs. Idem est in aliis criminibus,vt est com.opi.Clar.d.q.49.ver. habetq́ue locum.Et practica est,quod dentur nomina testiū ꝓfusa.& separata à dictis testium ob potētiam reorū,ne possint scire,q̄d ab vnoquoque eorū dictū fuerit.Clar. ibi, & copia indiciorū nō datur ante torturam,nisi reus petat,vt est comm.opi.Clar. q.49.ver.sed nūquid.&tunc omnino est dāda,si ꝓrante ꝓdemnationem,ēt omnino dari debet,ēt si nō petat. & hoc siue sit conuictus,siue ꝓfessus.& ita seruatur fm Clarum.ibidem ver. sed nunquid.Et debet decerni copia indiciorum vt si pars velit accipiat eius expensis.vt ibi per Cla.& vide Rimin.nouissi. cons.88.n.59.Soarez verbo.indicium.nu.44. Bonacoss.

Indicorum copiā petēs sibi decerni & processum,nō tenet exprimere causam,quia tacitè censetur,se velle defendere, & elidere indicia aliter q̄ per torturam.Clar.q.49.vers.sed quæro.vt est cōis vsus.& si plures rei sunt vnius delicti,& vnus eorum sit præsens alij verò ꝓtumaces, nō debet differri ꝓcessus rei præsentis , donec illi q̄ sunt ꝓtumaces ꝓdemnentur , ne si publicetur processus,possint ꝓtumaces instrui de indiciis cōtra eos existētibus,& subornare testes,& deinde ꝓparere,ipsi⁹ aūt cōtumacib.ꝓdemnatis,sit publicatio ꝓcessus quoad præsentes daturq́ue eis copia deletis tñ prius, quantum ꝓmodè fieri potest,nominibus cōtumacium atque is omnibus, quæ ad eos pertinēt,quatenus tñ quoad præsentes per huiusmodi deletionem non tollatur,vel in minima facultas defensionis. Clar.q.49.ver. sed pone.Item nunquam publicare processus, neque dare copia indiciorū, quæ iudex sumpsit super processu informatiuo.nisi postquam sunt,eo legitimè citato,repetita.Et ita practicatur.Clar.ibi ver.item scias.Et nō datur copia processus reo,nec ēt ipsi accusatori,si illam petat, nisi publicato processu. Etiam si illam petit ꝓ interesse fisci, vt possit alia subministrare indicia.com.est opi.Cla.d.q.49.vers.danda est. Et ita seruatur. Et quæ de processu dicta sunt, non intelliguntur de processu super inquisitione generali ad inuestigādum, quid fecerit delinquens,quia copia dari nō debet,vt est com. opin.Clar.ibi ver.hæc autem omnia. Bonacoss.

Indicium omne,præsertim,cùm à facto ipso est remotum, duobus testibus probari debet,vt est com.opi.Soarez ver.indicium nu.41.Carolus in addi.ad Alex.in cons.5.vol.j.4.communem dicit. Bonacoss.

Indicium facit ad torturam solitus delinquere,vt est com. opi.Soarez vers.indicium.nu.42.licet Clar.ibi.contra teneat, nu.43. Bonacoss.

Indicia & mala fama in specie probata,tollitur per bonam famam in specie probatam,vt est com.opi.Burs.cons.20.n.13. Bonacoss.

Indicia à remotis non sufficiunt ad torturam,vt est comm. opi.Burs.con.29.n.43.Blancus in trac.de indic.n.148.comm. dicit.vel nu.150. Bonacoss.

Indicium non oritur ex dicto testis inimici , maximè si sit capitalis,vt est com.opi.Burs.cons.20.n.24.& cons.69.n.31. Etiam capitalis.cons.20.nu.17. Bonacoss.

Indicium à remotis non probatur vnico teste,com.est opi. Clar.de quo Burs.cons.24.nu.22. Bonacoss.

Indicium non facit allocutio secreta ad aures,nisi tria concurrant,ex magis communi.Burs.cons.20.nu.18. Bonacoss.

Indicium non facit mandatarij dictum contra mandantē, extra confessionem,excommuni.Burs.cons.20.nu.2.

Indicium non facit sola mala fama.ex com.opi.Burs.cons. 35.nu.16. Bonacoss.

Indicium,etiam de propinquo duobus testibus omni exceptione maiorib⁹ probari debet, ex communi opinione.Burs. cons.38.num.2.quæ dicantur noua indicia. Papias in for.in-

quisitio

quisitionis super verbo. Hæc est quædam inquisitio.nu. 21. fol. 137.D.Brunorius à sole in vnico eius criminali cons.num. 129.vbi dicit, ꝙ quodlibet indicium propinquum vel remotum,debet probari per duos testes contestes,vt est com.opin. Bonacoss.

Indicium sufficiens ad torturam est, ꝙ quis sit solitus delinquere.Blancus de indi.n.148.com.dicit. Bonacoss.

Indicia quæ sint sufficientia ad torturam remittuntur arbitrio iudicis,vt est com.opi.de qua Rimi.nouissi.cons. 88.nu. 22.& Menochius de arbitrio iudicis casu.270. Bonacoss.

Indicium ad torturā facit vn⁹ testis de visu, cum aliis admiculis,si sit omni exceptione maior.Rol.à Valle. cons.7.n.3. vt est com.opi.aliàs,si non est omni exceptione maior,non facit indicium ad torturam.vt ibi per Rol.nu.10.& mulier non est omni exceptione maior. Rol.in cons. 24.in 1.vol.nu.36. Bonacoss.

Indicium ad torturam faciunt duo testes à remotis, vt est com.opi.Rol.à Valle in cons.24.nu.4.in 1.vol.& D.Hier.Gabriell.cons. 183.nu. 1. qui communem dicit etiam in crimine hæresis,vt est com.opi.de qua idem Gabriell.in cons. 178.nu. 4.Cur.iun.in cons.309.nu.2.in 3.vol.com.dicit. Bonacoss.

Indicia ad torturam in genere suo debent esse clara & talia, quæ de iure subsistant sicut in criminalibus ad condemnandū probationes debent esse luce meridiana clariores,vt est com. opi. de qua Rol.à Valle in cons.4.nu.36.in 3.vol. Et præsumptio minus est quam indicium Brunus.inter.cons. crim. 115. nu.82. Bonacoss.

Indicium ad torturam non facit testis, dicens, se fuisse corruptum à tali,vt est com.opi.Rol.à Valle.in cons.4.n.46.in 3. volum. Bonacoss.

Indicium ad torturam non facit dictum vulnerati,licet excuset à calumnia accusantem ex necessitate, non autem ex voluntate,vt est com.opi.per Rol.à Valle in cons.3.nu.47.in 3.vol. Bonacoss.

Indicia,quæ cōiter sufficerēt ad torturā, nō habent locū ꝺ hominem bonæ ꝺditionis & famæ,vt per illa possit torqueri. D.Laurentius ab Occa Ferrarien.inter cons.crim.con.60.nu. 65.Tomo 2.comm.dicit. Bonacoss.

Indicia in causa criminali, etiam, ꝙ sint indubitata, tamen ex illis nō potest fieri ꝺdemnatio.Chirco.centu.2.conclus. 9. com.dicit.&no.ꝙplures species probationum tunc simul iunguntur ad faciendum vnum indicium ad torturam, quando vnumquodque de per se est in se perfectum. alias non secundum cōem opi. de qua D. Lauren.ab Occa Ferrar.inter cons. cri.cons.60.nu.64. Bonacoss.

Indicium est coniectura.ex probabilibus, sed non necessariis orta.Bal. in l.non hoc. C.vnde cog.& in l.neq; natales.C. de proba.& in l.indicia.C.de rei vend.& in l. 1.C.de priuil. do. vbi dicit.ꝙ rustici vocant indicia coniecturas quia coniūguntur sue origini.&sunt coniecture quasi colligature.de quo habetur aliquid per Angel.in verbo.fama pu.in tractat.malefic. P.Andora.

Vel aliter,indicium est,inuestigatio.quam secundum. iuris ordinem. iudex fac. per varios modos. ad veritatem eliciendam. & elicitam custodiendam.ita diffiniunt.Card.flor.imo. & Panor.in rub.extra.de iud. idem.

Indicium dicitur minus quam semiplena probatio.gloss.& doc.in l.cum probatio.ff.de prob.in l.si tutor.C.de interd.matri.in l. 1.§.item illud.ff.ad Silla.Bal.in d.l.non hoc.alber. in d. l.indicia.Ang.in l.fi.ff.quod me.causa.

Et est ratio.quia pręsump.directe tangit factum probandū. Sed indicium & coniectura.tangunt factum per indirectum. Ita Bal.notabiliter.in l.2.in pr.ff.de excus.tut.

Et ista no.contra Ang.in §.sed si instrumenta. in fi. in auth. de instr.cau.& fi.vbi vult quòd omnis coniectura dicatur. semiplena probatio. idem.

Ex indiciis seu præsumptionibus nemo damnandus est. l. absentem.ff.de pœnis.ca.afferte.extra.de præsump.Ang. in d. ver.fama pu.in 6.col.de quo vide quæ latius posui.in ver.prę sump.§.20.& seq.

Siue ex indicio, siue ex coniectura. regulariter nō defertur iuramentum suppletiuum.de quo vide j.in ver.iuramentum suppletiuum.

Istam materiam indiciorum vide j.in verbo,inquisitio sine fama vel inditiis.

Testis qui non debuit exaīari an faciat indicium.vide Alex. in l.maritus.ff.de quæstio. idem.

Indicium non facit ad torturam publica vox & fama, aliis non concurren.secundum cōem per Burs.cons. 20.n. 32.li. 1.

Indicium etiam de propinquo duobus testib.oī exceptione maiorib.ꝓbari debet,secundum communem perBurs.con. 35.nu.2.lib.1.

Indicium non facit secreta ad aures allocutio nisi tria concurrant,secundum communem per Burs.cons. 20.n.20.lib.1. vbi requiritur ꝙ sit secreta, ꝙ concurrat inimicitia capitalis, & ꝙ incontinenti secutum sit homicidium, de quo vide eundem.cons. 35.nu. 12.eodem.

Indicium non facit sola inimicitia,etiam capitalis secundū magis communem per Burs.cons. 20.nu. 18.lib. 1.

Indicium à remotis non probatur vnico teste, secundum communem per Burs.cons. 20.nu. 23.lib. 1.

Indicium non facit mandatarij dictum contra mandan extra confessionem principalis,secundum communem perBurs.cons. 20.nu.2.lib.1.

Indicia indubitata etsi in causa criminali fuerint, tn̄ ex illis condemnatio fieri nō potest:ita inquit Alb.de Gandi. in trac. de malef.in rub.de præsump.& indi.indub.ex quib. condemnatio possit sequi.n. 12.ver.non obstat.l.absentem.ff.de pœn. Et hanc communem opi.esse scribit Phil.Dec.in cons. 175.n. 8.vers. non obstat. quòd ex solis indiciis perueniatur ad condemnationem. Kirchouius.

Indicia duobus modis quærit iudex,qn̄ s. non est certus de linquens inquirendo indicia,gn̄aliter ꝺ cum qn̄ est certus specialiter.nec in indiciis, &circa indicia pōt dari certa doctrina, sed arbitrium est iudicis,vt est comm.opi.Clar.q.20.in pr. Et tria sunt gn̄a indiciorum. Leuia, grauia, & grauissima. Leuia sufficiunt ad capturam,ne reus arripiat fugam.Et sufficiunt ad inquirendum.id est ex officio, vt assumant informationes,& si nō sunt vrgentia,suspitiones potius dicuntur q̄ indicia,& si vrgent,magis dicūtur præsumptiones, vel argumēta.Grauia aūt sufficiūt ad transmittēdum inquisitionem reo absenti,vel si sit captus,ad examē subeundū tanquàm reum,& ad torquēdum.Et istud propriè dicitur indiciū,vt sit plus ꝙ simplex præsumptio.& minus quàm semiplena probatio, vt est communis opi.Clar.d.q.20.vers. 1.Grauissima verò indicia sufficiunt etiam ad condemnationem,vt ibi. Bonacoss.

Indicia leuia sufficiunt ad inquirēdum, quia sufficit aliqua probabilis suspicio,vt rationabiliter iudex credat delictum à tali fuisse commissum contra quem inquirere intendit, vt est com.opi.Clar.q.20.vers.ad inquirendum,Indicia autem non solum ad inquirendum.sed etiam ad torquendum,ponit Plotus in l.si quando,nu.896.& pluribus seq. Bonacoss.

Indicia quantumcunque indubitata non faciūt,vt quis pœna corporali puniatur,vel ordinaria,sed extraordinaria.Cla. q.20.ver.scias tamen.vide postea ibi. idem.

Indictio quid sit vide Bar.in l.j.C.de indictio.li.10.& plenè spec.in tit.de instr.edi.§. 1.vers.post annos. P.Andora.

Indictio deleta ratione antiquitatis non vitiat instrumentum.Bald.in l.vnum ex familia.§.pen.de leg.2. idem.

Indictio falsa posita in instrumento.non vitiat.Bar.in l.nominatim.ff.de cond.& demonst.& in l.si librarius & ibi Alex. ff.de reg.iur.Dy.ample.cons. 13.Lud.Ro.cons.235.in fi.

Ipse tamen Dy.in con. 14.in fi.dicit.ꝙ.si indi.legitime.non apponat habetur pro nō apposita.Vide aliquid per Bal.in l. 1. C.de iust.C.confir.& in l.imperator.de sta.ho.

Indictio quomodo intelligatur.esse.de substantia instrumenti.vide notabiliter.Alex.in 1.vol.cons.66.

Et ꝙ omissio indic. vitiet instrumentum, tenet Cor.cons. 148.vers.his tamen &c.& in 4.vol.cons.93.& cons. 118.Ludo,in d.cons.235.in fi.Bal.in l.imperator.ff.de sta.ho.

Limita.vt per Ioan.Andr.& Phi.in data sexti libri.in 1.col. Angel.cons.220.Notarius omittens apponere indictionem. tenetur.ad interesse parti.Bald.in l.fin.in fin. C.de magi. conueniend. idem.

Indignus.Ad materiam tituli de his quib.vt indig.vide Barto.cons. 119.incip.dominus Dominic. Bolog.cons.40.col.7. vbi ponit,cui applicetur id quod ab indigno aufertur. Alb. in 1.part.q 152. P.Andora.

Hereditas quę aufertur ab indigno qui occidit testatorem applicatur legitimo heredi,non autem fisco,secundum Bald. cons.223.in 1.part.& cons.264.in 4 parte.Contrarium tenet Barb.cons.8.in 1.dubio,lib.3.& con.70.col.22.li.4.vide Corne.cons.222.lib.4.Iud.sing.461.Alex.in l.hæreditas.C. de his quib.vt indig. idem.

Si agnati non auferant hæreditatē à spurio intra duos menses venit fiscus.Bald.in l.certum.ver.sed pone Bastardus.C.vn de cognat. idem.

Qui non potest succedere ei quem occidit, nec etiam hæredi eius in bonis quæ habuit ab occiso.Alex.in l.si is qui.& ibi Ias.col.3.ff.de vulg.& pup.Alex.in d.l.hæreditas.col.3. idem.

Universidad de Deusto Biblioteca

Indignitas hæredis si prouenit ex sua culpa, succedit fiscus: si tñ venit errore testõris succedũt veniẽtes ab intestato. Ias. in l. si pater tu⁹. C. de hæredib⁹ instituendis. n. 10. comm. dicit.

Fallit, si illa culpa respicit offensam certæ personæ: quia illa succedit, si tamen hæres est omnino indignus, succedunt venientes ab intestato. Ias. in l. hæreditas. nu. 10. C. de his, quibus vt indig. com. dicit.

Nota, ꝙ sicut succedẽs tenet ad legata ad quæ ipse indign⁹ tenebatur, si tñ succedit fiscus, quia non inuenit qui velit acceptare hæreditatem: non teneatur fiscus ad ea. Ialo. in l. eam, quam. C. de fideicom. nu. 13. comm. dicit. Villalob.

Indignitas ab hęredis culpa proficiscens, fisco locum facit, vt quæ à testatoris errore nata est, venientibus ab intestato aditum præbet. communia inquit Ias. in l. si pater tuus. n. 12. C. de hæred. instit. E. Suarez.

Indignitatis oppositio seu exceptio à fisco duntaxat hæredibus intẽtari põt, vt docuit gl. in l. his ɔsequenter. §. 1. ī verb. pertinere. ad fi. ff. famil. erciſc. quam semper allegari testatur Paul. in l. sororem. nu. 2. C. de iis quib. vt indig. receptum affirmant Corn. conſ. 150. lib. 2. latè Did. à Coua. in trac. de ſponſ. 2. par. c. 6. §. 8. nu. 25. Viuius. lib. 1. opi. 106. E. Suarez.

Inducias violanti, induciæ impunè violantur. vt crebrius vſu receptum, & iure verius meritò atteſtatur I. Clar. in prac. §. vlt. q. 46. verſ. ſed hic. E. Suarez.

Induciæ Pone ꝙ princeps conceſſit alicui inducias per annum. modo ille añ ɔceſſionem conuenerat cum creditore. ꝙ haberet dilationem, trium annorum ad ſolueñ. habebit ne illum annum poſt illos tres conuentos? Cy. & Bal. in l. fi. C. de repu. hæred. dicunt ꝙ ſic. arg. illius l. Nam iſte dilationes ſunt diuerſę naturę. Prima enim dilatio conuentionalis ineſt obligationi. l. cedere diem. ff. de verb. obl. Alia vero. eſt data miſerationis gratia. l. ſi cum militi. §. fi. ff. de compenſ. & ꝙ iſte dilationes. ſint diuerſæ naturæ. vide Barto. in l. ita ſtip. in p. q. ff. de verb. obl. Et ita ſequitur. Fel. in c. ita quorundam. in fi. extra de iude. vide Alex. remiſſiue. in l. in ſenatus §. quanquam. ad turp. Alex. in d. l. fi.

Vide tamen notabiliter. in ſimili. q. Alb. in 2. part. q. 165. & Old. conſ. 50. P. Andora.

Inducie an proſint. contra illos quibus debetur ex delicto. vide Alex. in l. 1. in 16. col. ff. ſi cert. pet. vbi per vnam apoſtillã teneo contra ipſum Alex.

Et ꝙ non proſint tenet Lud. ſing. 179. & Alex. l. fi. ff. ad turp. Bal. in l. ſed ex parte. ff. quod cum eo. idem.

Induciæ non habent locum. in inſtrumento iurato. vt j. in ver. ſaluus conductus. §. 5.

Reſcripta impetrata. per debitores ſuper induciis. non habent effectum. niſi præſtita fideiuſſione. l. vniuerſa. C. de prec. imper. off.

Si tamen princeps in reſcripto apponeret. clauſulam. non ob. l. vniuerſa. eſſet remiſſum onus ſatiſdandi. ſecundum. doc. ibi maxime. Ias. in fi. Addo Feli. in c. quod ad conſultationem. in 6. col. extra. de re iud. Et adde ꝙ in caſu illius l. vniuerſa. nõ ſufficeret in deffectu ſatiſdationis præſtare cautionem iuratoriam. ita no. dicit. Bal. in l. 2. in fi. com. C. quod cum eo. Addo Lud. Ro. in conſ. 439. in fi. idem.

Sed pone ꝙ ille qui impetrauit inducias. non poſſit aliquo modo ſatiſdare nec princeps ſibi remiſit onus ſatiſdandi. qd fiet? Doct. in d. l. vniuerſa dicunt ꝙ ipſe debitor ſtatim exigẽt dimiſſo tamen ſibi interuſurio medij temporis. per l. ſi conſtante. §. quotiens cum ibi not. ff. ſo. mat. idem.

Quid autem ſi debitor impetrauit à principe inducias 10. annorũ. an talis impetratio erit tota nulla. an vero valebit ꝙ quinq; annis. Paul. de Caſt. in d. l. vniuerſa. dicit quòd erit tota nulla quia iuſtud eſt vnum tempus & indiuiſibile.

Sed dubium facere videtur quia vbi ag. de ſeparabilibus vtile per inutile non vitiatur ita vult gl. in l. pecunie fenebris ff. de vſu. habetur. in l. ſancimus. C. de don. ſed hic tempora ſunt bene ſeparabilia ig. &c. idem.

Maior pars creditorum. poteſt concedere. inducias quinquennales in præiudicium minoris partis. dummodo omnes fuerint vocati. & eo caſu quo debitor volebat cedere bonis alias non Alex. in 2. vol. conſ. 205. Vide Ang. conſ. 213.

Qui renuntiauit induciis non poteſt gaudere. ſi per aliũ impetrentur. Cor. conſ. 45. in vlt. col. idem.

Indulgentia conceſſa à falſo prælato valet. Ias. in l. 2. in 6. col. C. ſi contra ius. all. Pet. de Anch. in clem. abuſionibus de peni. & remiſ.

Ipſe tamen Ias. in l. ſi vrbana. circa 3. col. ff. de cond. indeb. ibi alibi tamen. &c. dicit ꝙ non valet. al. Pe. de Anch. in d. clem. abuſionibus & i. c. quod autem. in 3. q. eo. ti. addo Oldr. conſ. 76. & phi. in c. fi. in fi. de peni. & remiſ. in 6. P. Andora.

Indulgentia à pena & à culpa quomodo dicatur. fieri. vide Panor. in d. c. Ad liberandam. de iude. aliquid per Ludo. Ro. conſ. 364. idem.

Indulgentia an poſſit prodeſſe exiſtentibus in purgatorio. vide Card. in clem. abuſionibus. §. ad hæc. in 13. q. de peni. & remiſ. vide in ver. anima §. 3. idem.

Indulgentiæ proſunt, & quò ad Deum, & quò ad pœnitentiam temporalem, vt eſt com. opi. Soc. in c. quod aũt. nu. 8. de pœni. & remiſ. & põt quis agere pœnitẽtiam iuxta canonem d. ca. quod aũt & indulgentias exceptas reſeruare ꝙ peccatis, de quibus nõ egit perfectã pœnitentiã, & ꝙ indulgentias eneruare ſtudeat, ꝙ poteſt facere, vt eſt com. opi. de qua Soc. in d. c. quòd autem nu. 9. de pœni. & remiſ. Bonacoſſ.

Induſtria ęquiparatur facultatibus. Bald. in l. ſocietas. ff. pro ſocio. P. Andora.

PRO. ineptæ voluntates defunctorum non ſunt ſeruandę. l. ſeruo alieno. §. fi. ff. de leg. 1. Bellon.

PRO infamis poteſt eſſe procurator, qui habet tantum onus. §. fi. inſt. de excep. non aduocatus, qui emolumentum tantum habet l. 1. §. 2 loco, & §. hoc edicto. ff. de poſtulando. Bell.

PRO. infamibus portæ dignitatum non pateant, l. 2. C. de dig. lic. 12. c. inter dilectos. extra de exceſſi. prælato. c. infamib. de reg. iur. in 6. idem.

Infamis regulariter teſtari poteſt, fallit, niſi expreſſe à lege prohibitus eſſet. vt eſt infamis condemnatus ob libellum famoſum. com. dicit Clar. in §. teſt. q. 25. P. Fichard.

Infamis ſi adhibeatur in teſtem teſtamento, ſi modò tunc non reputabatur cõi opinione pro infame, teſtamentum valebit. com. dicit in §. teſta. q. 55. in fi. idem.

Infamia iuris dicitur illa ſm Abb. in c. 1. de accuſ. quæ irrogatur delinquenti ſm leges ciuiles, vel ipſo iure. prout ipſo iure quis infamis efficitur, l. 1. & ſeq. ff. de his qui no. infamia. vel mediante ſnīa, vt habetur in l. infamem. ff. de publ. iudi. & in can. prohibetur. 2. q. 1. & in l. qui accuſare. ff. de accuſ. & quamuis probetur delictum infamans per teſtes, non tñ ob hoc diceretur infamis infamia iuris ille aduerſus quẽ probatũ fuit, niſi ſnīa (vt ſ. docuimus) accedat, vel ɔfeſſio delinquentis, vt per gl. communi calculo à Doct. approbatam in l. ſed & ſi poſſeſſori, §. ſi cum de hereditate. ff. de iureiu. quam quidem communem ſequitur, & citat vltra ſcriben. in d. §. ſi cum de hæreditate, Iaffredus in deciſ. 304. Hoc verò interpretatur non procedere ɔ abſentem, & contumacem ɔdemnatum præcedente inquiſitione, quo caſu non efficeretur quis infamis, ſm gl. in l. 3. §. præterea. de ſuſpect. tutor. quæ vult, ꝙ damnatus per inquiſitionem non ſit infamis idem tenet ibi Dy. gl. & Cy. in l. fi. C. de ſuſpect. tut. Bart. in l. ictus fuſtium, de iis, qui no. infa. & in l. non ſolum. §. fi. de proc. & in conſ. inci. quæritur, & in dubium reuocatur. Ant. Franchinus, gl. in l. j. C. de modo mulct. Bart. aũt & quidam alij in d. l. infamem. videntur aliter ſentire tamen aduerte, quia loquuntur, quando inquiſitus cõparuit, & defenſionem ſuſcepit ſed quando abſens, & in contumaciam fuerit condemnatus, eo caſu non infamatur. vt ſuperius oſtendimus, & in effectu reperio Iaco. Butri. in quadam diſputa. tenere ɔ iſtam cõem ſnīam gloſſarum, ꝙ condemnatus in contumaciam efficiatur infamis. cum quo videt ſentire Bald. in l. cùm mulier. ſo. mat. nihilominus ipſemet Bal. reuocando opinionem in melius tenuit dictam communem in l. 1. C. de hæred. inſt. in l. etiam. C. de furt. & in l. 1. C. de calum. qui aſſerit iſtam eſſe communem opinionem, in tantum ꝙ iſta communis habet vnicum contradicentem, ideò fatuum eſſet ab ea diſcedere in actu practico. F. Viuius.

Infamis infamia iuris non poteſt eſſe teſtis. Ias. in l. 1. n. 43. C. de ſum. trinit. com. dicit.

Amplia iſtam communem ad executionem ordinis, Fran. Aret. in c. cum non ab homine. nu. 92. de iud. com. dicit.

Limita modò in infamia occulta, quia non repellitur à teſtimonio, nec ad alios actus extraiudiciales, Are. ibid. commu nem aſſerit ex gl. in l. contra. ff. de teſta. & intelligit ampliationem etiam in delictis occultis irrogantibus infamiam, in quibus de iure inducta eſt ſuſpenſio, quòd nota. B. Villalob.

Infamis nec quidem contra infamem teſtis eſſe poteſt, ſecundum Bart. & communiter Doc. in l. cum mulier. ff. ſo. ma. refert Lanfr. in c. quoniam. in ver. teſtium. n. 77. Et quod hæc intelligenda ſunt de infami infamia iuris.

Limita vt ibidem, niſi veritas rei aliter haberi non poſſet, quia tunc admitteretur. I. Fichard.

Infamis infamia facti, poteſt eſſe teſtis ſecundum communem opinionem: vt refert idem, quod intelligendum eſt, in cauſ. ciuili, multum tamen diminuitur, de eius fide. in crimi-

Universidad de Deusto Biblioteca

nali autem causa,non potest esse testis vt ibi per eund.Lanfr. idem.

Infans transmittit hæreditatem patris non agnitam,iure suitatis,com.dicit Io.Durand.in arte test.tit.11.caut.1. I.Fich.

Infamis de facto,hoc est præditus leuioribus, & improbatis moribus,testis idoneus in ciuilibus causis est,& si non tanta fide dignus habeatur,quanta alius integræ vitæ,scelerisque purus.vt cõe effatur Did.à Coua.trac. de ſponſ.2.par.c.8.§.vl.n.8.Quamobrem vbi testis omni exceptione maior exigetur eius testimoniũ nõ admittetur.vt ex doctorum snĩa asseuerat idem Didacus eodem in loco.Vnde in causis criminalibus regulariter ac gñaliter testimonium non dicet. commune inquiunt Alb.de testib.lib.1.§ Sequenter.n.7. & seq. l. Clar. in prac.§.vlt.q.24.ver.quæro modo.Accusare autem alterum is facti infamia notatus iure cæsareo non prohibetur. quamuis Pontificum decretis prohibeatur.cõmune fantur Hier.Chuchalon in additio.ad Ang.de malef.in ver.ad querelam Titij. super ver.accusare non potest.nu.23.ac Viuius lib.1.opi.17. E.Suarez.

Infamis iuris infamia maculatus, testimonij dicendi ius nõ habet.cõe inquiunt Ias.in l.1.n.43.C.de sum.trin.Viui.li.1.opini.357.Intellige cum euidenter infamis est,alioquin à testimonio nõ repellet.cõe ponit idem Viui.li.1.opi.396 Nec item is accusare quemquam poterit. vt frequenter placitum enunciãt Chuchalon in addit.ad Ang.de malef.in ver.ad querelã Titij super ver.accusare non põt.n.23.Viui.li.j.opi.17. Testari verò ac suis de bonis pro aĩi arbitratu dispouere vltimũ elogium condens non prohibetur. si ob famosum libellum infamiam illam non incurrerit.commune dicũt Abb. in rub. nu.8.de testa.I.Clar.de testa.q.23. idem.

Infamis infamia iuris,tam de iure ciuili quàm canonico,repellitur ab accusatione criminali.com.dicit Hier. post Ange. de malef.in verb.& ad querelam,nu.23. infamis autem infamia facti de iure canonico repellitur ab accusando, sed de iure ciuili admittitur. & ita communiter teneri dicit Berous in c.1.nu.44.de accus.& Hier.in prædict.loco.Clar.d.lib.5.§.fi.q.14.ver.secundus casus. P.Fichard.

Infamis non solum repellitur à testificando in criminalib⁹ si sit infamis infamia iuris, sed etiã si infamia facti sit infamis. com.dicit Alb.in trac.de testibus.lib.§.consequenter.n.7.quẽ refert pract.Contradi.nu.15.si tamen veritas aliter haberi non posset,tunc probaret,sed cum tortura com.dicit Aret.c.1.nu.40.de accus.Clar.d.§.fi.q.24.ver.Item infamis.&quod nullus infamis probet nisi cum tortura, i.vt prius torturam patiatur com.dicit Boss.in tit.de tortur.test.num.3.Clar.d.§.fi.q.25.in prin. P.Fichard.

Infamis efficitur condemnatus, etiam pro modica iniuria, vt est com.opi.de qua Fel.in c.cum te.n.9.de re iudi.Clar.in §. iniuria,vers.Item condemnatus Fallit,quando condemnatus quis fuit,non seruatis de iure seruandis,vt est com.opi.de qua Viuius lib.1.communium opinio.in vers.infamia iuris. Cla. q.72.ad fi. Bonacoss.

Infamis in criminalibus, vbi probationes esse debent omni exceptione maiores,testis esse non potest,vt est com.opin. Soarez in vers.infamis.nu.53.Accusare tamen potest de iure ciuili infamis,vt est com.opi. Secus de iure cano. vt est com. opi.Soarez.ibidem nu.54.55.& 56.Et no.q maior est amissio famæ quàm oculorum.l.infamia.C.de decurio.li.10. Bonac.

Infamis ab honore repellitur,siue sit infamis infamia iuris, siue facti,vt est com.opi.Calefactus inter conſ.crim.conſ.57. nu.10.Ias.in l.1.nu.43.C.de sum.trini.com.dicit. Villalob. in suo.communium opi.vers.infamis.nu.29. Bonacoss.

infamis non efficitur condemnatus de leui iniuria. Ant.de Tremolis in gl.ad pract.Bonacur.tit.qui.mo. suo no.litera B. vbi communem & æquiorem in iudicando & consulendo dicit. Bonacoss.

Infamis infamia iuris,tam de iure ciuili, quàm canonico, repellitur ab accusando,vt est com.opi.infamis tamẽ infamia facti rectè accusat de iure ciuili,sec⁹ de iure canonico, vt est com.opi.Clar.q.14.ver.secundus casus.Burs.conſ.20.nu.51. com.dicit. Bonacoss.

Infamis non solum repellitur à testificando in criminalib⁹, si sit infamis infamia facti,vt est com.opi.Cum tortura tamen admittitur infamis.Clar.q.25.in prin. Bonacoss.

Infamis. Probato delicto infamante per testes non est ille contra quem probatum est infamis iuris infamia,nisi accedat confessio eius vel sententia,secundum gl.communiter approbatam in l.sed si possessori.§.si cum de hæreditate.ff.de iure iu. Balb.decis.304.

Infamia ob dolum non autem ob latam culpã irrogari solet.§.suspectus.inst.de suspect.tut.& ibidem gl.in l.1.ff.si mensor falsum.mod.dix.& gl.l.in actionibus.ff. de in litem iurand. & l.quod Nerua.ff.depositi,& ita communiter teneri refert Bened.Capra.regula 78.nu.33.quod verum est,nisi ob dolum it rogaretur infamia ipso facto,tunc enim lata culpa dolo æquiparatur,iux.tex.& glo.in l.liberorum.§.notantur.ff.de his qui no.infa.vide ẽ.Culpa.

Infamia rectè riteque à quouis populo,etiam qui superiorem agnoscat,abolebitur,vt & illa infamiæ nota,quæ alicuius populi statutis inusta est,eiusdem populi indulgentia eluetur tametsi subiectus alteri is populus sit. communia ponit Fran. Turza.opi.18. E.Suarez.

Infamiæ pœna grauis est.Clar.q.72.in pr.tergiuersator punitur pœna infamiæ,vt est com.opi.q.77.ver.tergiuersator.itẽ dãnatus publico iud. efficitur infamis si fuit accusatus ordinariè,idem si per inquisitionem fuit condemnatus de publici iudicij crimine,vt est com.opi.Clar.q.70.ver.damnat⁹. si fuit præsens reus aliàs si absens,vt est com.opi.ibi Clar. Bonac.

Infamia aboletur à quouis populo,non cognoscente superiorem, quæ ex statuto prouenit eiusdem populi, vt est com. opi.Soarez.verbo infamia.nu.49. licet subiectus sit alteri populo. Bonacoss.

Infamia sequitur infamem sic lepra leprosum,quocunque vadat.Bal.& Ang.in l.ex ea.ff.de postul.Fely.in c.testimonium.ñ. in 9.col.extra de testi.& in c.asserte.in 3.colum. de præsump. P.Andora.

Infamis non potest dici integre op. Bal. ponderans tex. ibi ad probandam ingratitudinem vasalli.in c.1.in tit.qui.te.sint nec.ad probandam.ing.& illum tex.al.pro singuli.Ludo.Ro. in repe.l.admonendi.ff.de iu.iur. idem.

Emendatus non dicitur omnino integer. nec abolita infamia facti.text.in l.imperialis in ver.quasi nulla inhonesta vita præcedente.C.de nup.Fely.in d.c.testimonium in 9.col.

Nam infamia durat etiam finita causa infamiæ hy po. sing. 107. idem.

Infami non interdicitur munus pu. vez. q̃ sit seruus pu. vt notarius l neque infames.C.de decurio.li.10.iuncta l.fi.in pr. C.qui mil.non pos.li.12. de quo vide Ang.Are.in tract.malef.in ver.falsario.in 6.col.& adde Paul.de Castr.in 2.vol.cons. 198. idem.

Infamis potest esse procurator.§.fi.inst.de excep.cum aliis all.per Alex.in l.reum criminis.in fin.com.C.de procur. vid. Paul.de Castr.in 2.vol.cons.224.

Limitat Alex.procedere.de iure ciuili. Secus autem de iure canonico.per ca.infamis 3.q 7.habetur in c.cum deputati, extra de iud. idem.

Infamis repellitur ab omni actu pu.& à dignitate. Regula infamibus.de reg.iur.in 6.l.2.C.de dign.lib.12.Fely.in c.querelam.in 3.col.extra de iu.iur.addo Lud.Ro.in cons.297.Decius in c.at si clerici.in 20.col.de iud. idem.

Infamis excluditur à quærelan.testamentum fratris. etiam turpi persona instituta gl.ord.in l.nullam.C.ex quib.cau.infa. irro.Bal.in l.1.de secundis nup. idem.

Infamis potest testari.l.1.& ibi no.C.de secundis.nup.

Limita nisi sit infamis ex causa quæ eum reddat inhabilem l.cum lege.ff.de testa. idem.

Ruptor fidei efficitur infamis.gl.no.in l.si pignore.§.si post distractum.ff.de pig act. idem.

An hodie nubens j. annum luctus sit infamis? Vide Bar. in l.decreto.C.de infa.Bal.tenet.quòd sic. in d.l.1.C.de secundis nup. idem.

An autem habens vxorem. & concubinam sit infamis. vide ẽ.in ver.Concubina.§.7. idem.

Infamis an dicatur,qui est cõfessus crimen? Bar.tenet quòd non in l.infamem.ff.de publ.iud.

Contrarium tenet Fel.in c.at si clerici.in 8.col.extra de iud. de quo vide per eundem.in c.testimonium.col.8. ver.5.conclus.de testi.& Decium in d.c.at si clerici in 17.col.& seq idẽ.

Et cautellas ad euitañ infamiam.vide per Ang.Are.in trac. malef.in ver.qui iudex videns.circa.4.col.Et per Fel.in c.cum tu.in 1.col.de re iud.& in d.testimonium. in 8.col.& per Ias. in l.iusiuran.& ad pec.§ fi.ff.de iu.iur. idem.

Infamis an dicatur ille qui habet duas concubinas.vel vnã cum vxore.vide in ver.concubina §.7.

Et generaliter.qui dicantur infames.Vide per Iaso.in l.fratres.C.de inof.testa. idem.

Infamis dicitur,qui ascendit cordas causa ludi,non qui ascendit turrim vel arborem pro auibus capiẽdis.Bar. in l.1.§.remouer.in fi.ff.de postul. idem.

Damnatus actione iniuriarum efficitur infamis.capit.cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

tu.vbi Fely.de re iud.Vide Alex.in l.diuus.ff.de iniur.

Et condemnatus de dolo.Lud.Ro.conſ.297. idem.

Infamis eſt qui ſupplicat aduerſus ſententiam quæ in rem tranſiuit iud.Iaſ.in l.2.in fi.C.vt lite pend. idem.

Condemnatus in ſyndicatu non efficitur infamis.Fel.in c. inquiſitionis in 3.col.de accuſ. idem.

Cardinales& epiſcopi.an poſſint quem ad famam reſtituere?vide Fel.in c.cum te.in 4.col.cum ſeq.de re iud.Et Card.in conſ. 35.vbi dicit,quòd ſolus princeps remittit infamiam.

Infamis poteſt eſſe.decurio ſecundum.Bal.in ca.querelam. de iureiud.

Sed Fel.in d.c.querelam.in 3.col.videtur tenere contrariũ.

infamis an poſſit denunciare,vel accuſare.vide late Ang.& Aug.in ver.nec non ad denunciationem in 2.col.

Quam primum quis eſt denunciatꝰ de crimine. dicitur notari infamia Alex.in 5.vol.conſ.152.in 2.col.verſ.imo etiam quam primum.

Vide tamen Dy.in conſil.43.vbi dicit quòd condemnatus per inquiſitionem in pena pecuniaria non efficitur. infamis. & pulchre.Calde.in tit.de accuſ.conſi.alias 478.Pe.de Anch. inter conſ.Calder.in tit.de penis.conſil.1.alias 528. ſiue 529. idem.

Infantes & furioſi dilucida interualla habentes, & ſimiles perſonæ in quibus nõ cadit delictum, ſi eorum nomine committatur delictum tempore infantiæ & furoris, non poteſt id vbi maior factus fueritvel ad mentem redierit ratum habere ad hoc enim vt ratihabitio poſſit operari,i.retrotrahi & mandato comparari, requiruntur extrema habilia, tempus verò quò actus geſtus,vt ratihabitionis,quare & communiterDoctor.concludunt ſecundum Io.And.&D.Nicol.in c.1.de conuerſi.infid.vxorem poſt mortem mariti in ipſius mortem nõ potuiſſe machinari nec machinationem ratã habere. ſi furioſa extiterit,vt dicit Bened.Capr.reg.53.nu.60.

infans non poteſt puniri ex delicto,com.eſt opi.Clar.q.60. verſ.1.vbi & proximo pubertati & pupillo. Bonac.

Inferior non poteſt concedere reſtitutionem in integrum aduerſus contractum in quo ſuperior interpoſuit decretum. vt j.Reſt.in inte.§.17. P.Andora.

Inferior non poteſt legẽ ſuperioris tollere. c. cum inferior extra.de maio.& obed.l.formam.C.de officio.p̃.affr.gl.& docto.in c.fi.de hære.in 6.ſepiſſime. Cor.maxime.in conſ.169. verſ.& licet attentari poſſet.Lud.Ro.conſ.37. idem.

Inferior à principe non poteſt reſtituere reum fame, vt eſt com.opi.Bened.de ſoro Sempro.in reperto.Fel.in verbo inferior.fallit,vt per eum. Bonacoſſ.

PR.infinitas in iure reprobatur.l.fi.C.de ſacr. eccl. l. vnica. C.de ſent.quæ pro eo quod int.prof.ca.cum in multis de reſcrip.in 6.

OB.Contrà de l.videamus.§.iurare.ff.de in litem iur.vbi iurare in infinitum licet.

SO.Dic,q̃ imò ibi euitatur infinitas,quia taxatur per iudicem,vt ibi ſubiicitur.& l.in actionibus.illo eod.tit. Bellon.

Infinitas eſt vitanda.l.fi.C.de ſacroſ.eccle. l.properandum. C.de iud.c.finem.litibus.de dol.& contu.l.à diuo pio.§.ſed ſi emptor.ff.de re iud.l.non diſtinguemus.§.quæſitum.ff. de arbit.l.qui bona.§.huic ſtipulationi.ff.de dam.infe.l.1.C.de ſenten.quæ pro eo quod inter.c.licet dilectus.& ibi Fel.in.1.col. de teſtib.Barb.conſ.50.9.& 10.col.lib.2.Iaſ.in d.l.fi.& in l.videamus.§.deferre. ff.de in litem iurand. & in l. diuortio.§.q̃d in anno.ff.ſo.ma.Soc,per illum tex.in l.ſingulis.ff.de exce. rei iud.Alex.in d.l.qui bona.§.fi.

Limita niſi verba ſint apta ad infinitatem,vt quandocunque, toties quoties,& huiuſmodi. ita in terminis Alex. conſ. 145. lib.2.Hyppo.marſ.in l.vnius.§.cogniturum.ff.de quæſt.Alex. in d.§.fi. P.Andora.

Infinitas intelligitur omnis inordinatus proceſſus, alias exceſſus.c.2.de reſcript.in 6.& l.videamus.§.iurare,ff.de in litem iurand.& l.1.in fi.ff.de teſtib. idem.

Infinitiuus.verba infinitiui ſunt apta ad omne tempus.Bar. Bal.& doc.max.Alex.in l.ſtip.§.ſtipulatio.ff.de verb.obl. & in 1.vol.conſ.28.repetito.in 2.vol.conſ.31.ibi & eſt ratio. Cor. ſepe.maxime.in 3.vol.conſ.91.ver.tamen.his.Non importat de neceſſitate.eſſe perfectam. Alexand.in l.qui Romæ. §.1.in 2.col.de verb.obl. P.Andora.

Infirmitas.infirmitatis aliqua priuilegia.Vide per Iaſ.in l.1. in 26.col.ff.de officio.eius.Et j.dicit,q̃ſic.ord.poteſt delegare cauſas meri & mixti imperij ex cã abſentiæ neceſſarie eodem modo, poſſit propter infirmitatem. vt volunt ibi communiter doct. quia eadem eſt ratio ergo idem eſt ius.item quia cauſa abſentiæ & infirmitatis equiparantur.l.ſi longius.ff.de iud.

Allegat alia multa. maxime. Bal.in l.quædam.§.nihil intereſt.ff.de eden.vbi dicit,q̃ notarius viuens non poteſt facere quòd alius ex prothocollis ſuis extrahat inſtrumentum niſi longo impedimento occupatus. puta ex neceſſaria abſentia. vel propter infirmitatem.

Secundo dicit,q̃ ſicut ſententia lata ꝓtra abſentem eſt nulla.ita lata cõtra infirmum.l.quæſitum.ff.de re iud.& ibi Alex.

Tertio.dicit,q̃ ratione infirmitatis poteſt quis per ſubſtitutum ſeruire.vbi alias non poſſet. alleg.Bal.in l.ſi.ad ſi.ff.de excuſ.tuto.

Et Iaſ.in d.l.1.in vl.col.ampliat dictam concluſionem.q̃pp infirmitatem.poſit ord.cauſas delegare.&c.procedere.nõ ſolum propter infirmitatem ſuam.ſed etiam ſuorum puta vxoris.vel filiorum.al.c.communis.& ibi gl.in ver.ſuorum. 24.diſtin.quam ſequitur.Alex.in l.quæſitum.circa fi.ff.de re iud.Iaſon.in l.1.ff.in ius voc.vt eant.

Limitat niſi eſſet infirmitas modico tempore duratura.d.l. ſi longius.vide ibi per eum ponentem alias limitationes. Fac. quod dic.Barb.de leui infirmitate.in 3.vol.conſ.17.el 2.in 2. col. P.Andora.

Infirmitas excuſat à comparen.l.2.§.ſi qs in iud.Et ibi Iaſ.ff. ſi quis cau.l.quæſitum.ff.de re iud.& c.tenor.eõ.tit.fac. quod vult phi.in c.ſi qs iuſto.de elec.in 6.Pan.in c.querelã.de ꝓcur.

Amplia.in infirmitate ſuorum.per gl.in d.c.communis.& vult Iaſ.in d.l.1.ff.in ius voc.& in d.§.ſi quis in iud.& in l.de pupillo.§. ſi quis ipſi prætori.in 10.col.ff.de oper.no. nun.Alex. in d.l.quæſitum.Crot.in rep.l.frater.à fratre.in 6.col.de cond. indebit.

Tenetur tamen infirmus mittere procuratorem.gl.& Bar. in l.ſi quis inſtituatur.§.ſi.ff.de hær. inſt. habetur. plenius per Bar.& doc.in d.§.ſi quis in iud.Sed vide Alex.in d.l.quæſitum P.Andora.

Infirmitas probatur.per medicos.Bar.in l.cõtumacia.§.penam.ff.de re iud.per l.ſemel.C.de re mil.lib.12.de quo. habetur per Bar.in l.1.ff.de ven.inſpi.& in l.quæſitum.ff. de re iud. Panor.in d.c.querelam. idem.

Infirmitas etiam probatur per iuramentum infirmi.vt habetur.per ſpec.in tit.de app.§.7.verſ. quid ergo. vbi loquitur. de app.infirmo.qui non potuit proſequi. idem.

Infirmitas probatur.aſpectu faciei.& per domeſticos & familiares Bar.ĩ d.l.quæſitũ.ĩ fi.Barb.in 3.vol.cõſ.30.col.6. idẽ.

Et quando de infirmitate dubitatur, debet iudex mittere medicum.ſecundum.Io.And.& doct.in d.c.tenor.&Bar.in d. l.quæſitum.& in d.l.ſemel.

Detentus graui infirmitate præſumitur.cito mori.phi.in c. 2.de renun. idem.

PR.infirmitati,non calliditati, ius ſuccurrit.l.2.ff.ad ſenat. Velleia.l.ſi ſinc.C.eo.tit. Bellon.

Infirmus morbo caduco, præſumitur durare in infirmitate:ſecus tamen in alia infirmitate.Alc.in trac.de preſump.reg. 2.præſump.10.in fi.com.dicit. B.Villalob.

Infirmus ſi ſit inquiſitus etiam de capitali delicto,poteſt ſe excuſare,nec tenetur perſonaliter comparere.Sed poteſt facere fidem de infirmitate, ſiue per teſtes, ſiue per medicum, vt eſt com.opi.Clar.q.34.verſ.dixi. Bonacoſſ.

Infirmos infirmitate delitescere non eſt præiudicium, niſi morbo caduco præhenſi ſint.commune ait Alc.de præſumptio.regu.ſecunda,præſump.19.in fi. E.Suarez.

Ingrati culpa, quæ præterita iam ſit, indulgeri poteſt quæ verò in futurum incurri poteſt,remitti nequit, cõe aiunt Cagno.in l.contractus.nu.104.ff.de reg.iur. Ant.Gome.de teſta. c.vlt.n.pen.Vtraque tamen, pacto iuſiurandi viribus vallato, rectè condonabitur.vt frequẽter placitum inquit Ant. Rub. conſ.114.nu.31. Tametſi contrarium verius & vtilius mihi eſſe videatur,ſi quidem propoſita delicti impunitate& ampla ad delinquendum feneſtra pateſcet &natura humana,ad id alioquin ſuapte ſponte prona,præceps ferretur, ac ruet,qua licentia illam vocat& inuitat.Sed hæc de re alibi vberiꝰ.E.Suar.

Ingratitudo præterita poteſt remitti futura autem nõ,Hiero.Cagno.in l.ĩctus ff.de reg.iur.n.104.com.dicit. Viuius.

Ingratitudo præterita poteſt remitti,futura non.Cagn.in l. contractus ff.de reg.iur.nu.104.com.dicit. Bonacoſſ.

Ingratitudinem licet committat ille,cui eſt beneficium collatum,in perſonam prelati conferentis ipſum beneficium nõ poſſet Prælatus ea ex cauſa collationem renocare, vt voluerunt Io.And.& omnes communiter.reſſe.Abb.in c.fi.n. 9. de don.ſiquidem collatio beneficij, non poteſt dici donatio, ex quo Prelatus illam fecit potius ex neceſſitate officij,quàm ex liberalitate, & iſtam opinionem communem quoque Ripa in l.ſi.nu.158.& ſeq.C.de renoc.dona. F.Viuius li.2.opi.142.

Ingratitud

Universidad de Deusto

Ingratitudo.ingratitudinis deteſtationem. vide per Barba. in 2.volu.conſ.111.in 5.col.vbi dicit. q̃ Apud Xenophontem oratorem egregium.de viri Regis Cyri ſcribitur. q̃ apud Perſas olim vigebat lex,quòd contra ingratos competeret accuſatio cuilibet de populo.& mouebantur ratione:quia ingrati videntur contemnere Deum, rempublicam & proximum & contra ingratos vide Panor.in c.fi.de don. P.Andora.

Propter ingratitudinem reuocatur.don.l.fi. C. de reuo.do. c.fi.ext.de don.

Limita niſi don. ſit propter bene merita ſeu remuneratoria.quia tunc nõ reuocatur.propter ingratitudinem.l.ſi pater §.fi.vbi gl.ſing.ff.de don.Bal.in l.ſi cum mihi.ff de dolo.Iaſ. in l.ex hoc iure in 12.col.ff.de iuſt.& iur.Alex.in 2.vol.cõſ.216. in 1.col.& in 4.vol.conſ.40.in vlt.col.& conſ.43.in pe.col.& conſ.78.in 2.col.ibi ſed poſito.Lud.Ro.conſ.26.

Sublimitat Iaſ.eſſe verum.in donatione remuneratoria facta à priuato & ita dicit eſſe intelligendam illam gl.ſed ſi donatio remuneratoria eſſet facta per principem vni ſuo ſubdito.Tunc niſi magnum prẽiud.verteretur.poſſet princeps ſine cauſa reuocare.vel ſi eſſet magnum præiud. cum cauſa. al. in terminis Alex.in 2.vol.conſ.215.in 10.col. qđ mihi eſt.216. in fi. 5.col. Idem.

Propter ingratitudinẽ.reuocatur. priuillegium exemptionis conceſſum per principem alicui cõitati. Bald.in l.2.C.de lib.& eo.lib.Lud.ſing.457.

Limita niſi exemptio eſſet conceſſa propter bene merita. quia non poſſet reuocari per d.gl.in d.l.ſi pater.§.fi.Iaſ.vbi ẽ.al leg.Alex.in d.conſ. Idem.

Propter ingratitudinem debitores gratis liberati.reducuntur in priſtinam obligationem Iaſ.I d.l.ex hoc iure. in 12.col.

Limitat quantum ad debitum principale.non tamen quantum ad pignus vel hypothecam l. 1.§.cum vẽditor.ff.qui.mo. mo.pig.vel hypo.ſoluitur.quem tex.exclamat ſecũdum eum Lud.Ro.in ſuis ſing. Idem.

Propter ingratitudinem libertus reuocatur.in priſtinã ſeruiturem.l.2.C.de lib.& eo.lib.Iaſ.vbi ẽ.

Propter ingratitudinem legitimatio facta reuocatur.Iaſ.vbi ẽ.al.Bal.in c.filij nati.in fi.ſi de feu.fue.controu.inter do. & agna.& Lud.in ſuis ſingularibus:& pro illo dicto ipſe Iaſ.ponderat text. vbi equiparantur patronus erga libertum & pater erga filium legitimatum.in §. 1. in verſ.equalis patri. in auth. vt liberi de cætero.vide in verſ.legitimatio.§.28.& Lud.ſing. 222. idem.

Addo q̃ facta reuocatione legitimationis propter ingratitudinem,non poteſt expoſt filius iterum legitimari.ita Iaſ.in l.dedi §.idem.in 3.col.ff.de cond. cauſa da. & in l. naturalis in prin.ff.de præſcri.verb.& in l. 1.§.& poſt operis.in 3.col.ff.de oper.no.nun. idem.

Propter ingratitudinem reuocatur.militia vel dignitas.l. 1. §.fi.& ibi gl.not.ff.de obſeq. quæ gl.pro hoc infert ad conceſſiones prælatorum quæ poſſunt propter ingratitudinẽ reuocari.Iaſ.vbi ẽ.

Subiic.generaliter.ad illud qđ dixit beneficia collata.poſſe propter ingratitudinem reuocari.bene facere.tex.in c.octaua in fi.12.q.2. Idem.

Ingratitudo excludit quem à ſucceſſione ab inteſtato.Corſe.in verb.ingratitudo.ĩ.inimicitia §.7.

ingratitudo facit vt pater occidens filium ingratũ non teneatur de parricidio.tex.gl.& Bart.in l.diuus.ff.ad l. Pompeiã de parricid.Iaſ.in Lius autem ciuile.ff. de iuſti. & iur. col.pen. idem.

Ingroſſatio inſtrumenti non valet ſine auctoritate Iudicis etiam per hæredem notarii,qui confecit.Boer.deciſ.45.nu.6. communem dicit.& in deciſ.36.n.9.& vide alia octo requiſita ad hoc quod ingroſſatio per alium facta valeat vt adhibeatur fides ingroſſationi,per Matthæ. de Afflict. in deciſ. Neap. vl.& in hac materia vide dictum ſing.Pau. de Caſt.conſ. 195. vol.2.dicentis citationem partis ex toto non eſſe neceſſariam ad ingroſſationem inſtrumenti, licet cum primùm producitur in iudicio, poſſit pars opponere ſuas exceptiones contra inſtrumentum.

De iure regio adeſt l. 55.ti. 18.part.3.de qua meminit prag. 37.diſponẽs q̃ mortuo Notario iudex debet ſequeſtrare omnia inſtrumẽta, quæ reperiuntur inter notas Notarij mortui: & illa poſtea ſunt tradenda ſucceſſori,qui præſtito iuramẽto, poteſt redigere in publicam formam &dare partibus,quibus competunt ſub diſtinctione tamen,l.11.& 12.titu.19.per ea, quæ reaſſumpta ſunt per l. 5.& 8.& 9. in prag. 104.& ex iſtis legib.patet manifeſtè non eſſe neceſſariam citationem partis ad inſtrumentum publicandum:niſi in caſibus,in quib.præiudicium poſſit generari parti ſi inſtrumentum duplicetur,q̃ enumerat.l. 10.tit.19.part.ea.& reaſſumit d prag.104.lib.8.& in iſtis non procedit dictum Pan.in d.conſ.107. Sed in aliis ẽctibus non inferentibus præiudicium partibus,niſi ſemel citatio non eſt neceſſaria. tam in groſſatione inſtrumenti Notarij præmortui quam Notarij recipientis per d.leges.& in his eſt ſingulare dictum Paul.in dicto conſilio.Quòd ſanè eſt intelligendum cùm ingroſſatur inſtrumẽtum per ſucceſſorem Notarij in officio cui tradita fuerunt inſtrumenta cum ſolennitatibus:de quibus in d.l.55.& prag.37.ſecùs tamen in aliis Notariis.Quia tunc requiritur citatio.& q̃ procedãt illa octo,de quibus per d.Matthæ.quod not. B.Villal.

inhabilis ad teſtandum,non habilitatur per l.primam C.de ſacroſ.eccl. n.10.Iaſ.communẽ dicit,vide in ver.lex. B.Vill.

Amplia,etſi velit teſtari ad pias cauſas idem.in l.2. lect. nu. 15.communem dicit. idem.

inhabilis ad teſtandum,nihilominus poteſt capere ex teſtamento,ſi inhabilitas ſit propter defectum aliquem,qui nõ cadit in crimen,vt eſt pupillus,&mutus,& ſimiles,communem dicit Clar.in §.teſt.q.34.ver.Item quæro. P.Fich.

PRO.inhabilitas ad generandum non inhabilitat ad teſtãdum.l.eunuchis.C.qui teſt.facer.poſſ.vel non. Bellonus.

inhabilitas perſonæ iudicium ſubeuntis à iudice ipſo vltro opponi poteſt.commune fantur Dec.in c.cauſam,quæ.n.15. n.13.de iudic.Rip.in l.dies.§.hoc autem iudicio.nu.40. ff. de dam.infect.& Viuius,qui reluctantes recenſet,lib.1.opi.175. E.Suarez.

Inhibitio. Papæ etiam ſine decreto, anullat actum factum poſt inhibitionem.c.1.de conceſſ.præb.lib.6. P.Andora.

Idẽ operatur inhibitio exequutoris apoſtolici.c.ſi ſoli.e.ti. c.tibi qui.de reſc.in 6.de quo q̃lm.in c.dilecto filio.ext.de p̃b.

Adde idem eſſe.in inhibitione.cuiuſlibet ſuperioris ſecundum.pau.de Ca.in 2.vol.conſ.76.circa fi. idem.

Inhibitio iudicis eccleſiaſtici non valet niſi citata parte.Iaſ. in l.ſi opus nu.6.ff.de no.oper.nunc.communem dicit.

Amplia,etiam qñ inhibitio eſt facienda per iudicem eccleſiaſticum Iudici ſeculari,vt ſuperſedeat in negotio qñ coram eo dictum,vt eſt contractus vſurarius Iaſ.in l.ne quicquam n. 30.ff.de off.Proconſ.communem dicit. B.Villal.

PRO.inhumanum eſt valde à nemine accipere. ſed paſſim viliſſimum, omnia auariſſimum in l.ſolent. ff.de off.Proconſ. & legat. Idem Bellonus.

inimicitia eſt iuſta cauſa recuſandi iudices,& teſtes ſi recuſans expreſſerit cauſas inimicitiæ:niſi hoc fecerit data opera: vt recuſet:Ripa in c.1.de iud.n.14.communem dicit.B.Villal.

inimicitiæ capitales dicuntur cùm cõtenditur de ſtatu, vel de omnib.bonis,vel maiori parte eorũ,vt per Bal.in l.athlete. §.dat remiſſionẽ.ff.de excuſ.tut.pro quo eſt.l.7.in fi part.7.ti. fi.de qua meminit.Io.Lup.in repe.c.per veſtras.n.455. Idem.

inimicitia capitalis ſola,ſimplex. & de per ſe tanquã remota.ac remotiſſima à facto nõ facit indicium ad torturã.ſecundũ Bald.in c.literas.de præſump.& conſ.403.quidã fuit.in pr. vol.3.Ray.& Io.de Imol.in l.fi.ff.de hæred.inſtit.Gand.in tract.malef.in rub.de quæſt.ver.quæ debeant præcedere quæſtiones Ang.ĩ d.trac.malef.in ver.fama publica.& ibi Aug.in additio.Io.de Amicis cõſulendo conſ.51.n.6.& ſeq Marſi.in pract.crim.in §.diligẽter.n.69.cũ trib.aliis ſeq.& in l.1.§.præterea,n.24.& ſeq.ff.de quæſt.& Gram.in voto,30.n.20.& in voto 34.n.1.& 7.& in cõſ.crim.3.n.5.& 16.& in quib.locis meminit illorum opi.eſſe magis cõem.in contrariam verò partẽ inclinauerunt Ang.in l.ſi.ff.de quæſt.Spec.& Io.And.in addi. in tit.de præſump.in §.ſpecies.ver.ſed pone.Ro.in l.1.§.hoc re ſcriptum.ff.ad Syll.& Calca.conſ.62.in Chriſti Salutatoris.& Mar.Ant.in trac.de indi.n.177. vbi firmat iſtã eſſe cõem ſententiam videlicet,q̃ ſi quis reperiretur occiſus in aliquo loco & haberet Titiũ inimicũ ibi,præſumeretur tũc ab ipſo inimico interfectus, & poſſet torqueri ſine aliis indiciis,ſed prima opi.videtur magis cõis,æqua,rõnabilis,& vera.imò Aug in d. add.Ang.pietate,optimiſque rationib.ductus protulit magnum verbũ, q̃ ob inimicitiam dũtaxat capitalẽ præcedẽtem nunquã aliquẽ ad torturã poneret,& Marſ.in d.§.diligẽter.& d.§.præterea, retulit opi.Ang.Spec.& ſequacium eſſe iniquã,& periculoſam,prout & fatua, diuinatiua.& periculoſa minus in hoc & in alio ſeculo,iudicio meo,& ꝓbat fortiſſimis argum. Marſi præcitatis locis,quib.nulla adaptari põt reſpõſio,vnde habendo ipſe veritatem ante oculos amplector totis viribus opi.Bart.& communem,ne redditurus eſſem rationem in die iudicij vniuerſalis deponendo manum cum maxima irretractabili, & irreparabili iactura aliena in re ſic alta, profunda,& dubia,quæ ſoli Deo clarefcit. F.Viuius.lib.2.opin.142.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anto.Gabriell.communium opi.lib.7.concl.18. Plotus in l. si quando.n.880.C.vnde vi.magis communem dicens.Rimi naldus nouissimus in cons.88.n.5. & pluribus seq. & præsertim quando inimicia esset leuis, vt est communis opi. de qua ibi Plotus.Bossi.de indiciis.nu.47.vbi dicit ita practicari.Euerar.in centuria legali.in loco de tempore ad tps.ver.hinc etiã. vbi dicit se habuisse in facto.Soarez ver.inimicitia.n.65.quæ nã sit grauis,& quæ leuis inimicitia iudicis arbitrio relinqtur, vt est communis opi.ibi.n.65. nulla autem inimicitia aptum ad tormenta indicium facit,vt est communis opi. Soarez ibi. n.67.Clar.q.24.ver.item quæro.Blancus de indiciis.nu. 175. Bonacoss.

Inimicitia leuis non appositum indicium sufficit cõtra inimicum:secus verò si grauis sit.commune inquit Marc. Anto. de indic.n.175.relinqueturque iudicis arbitrio,quæ capitalis inimicitia cẽseri debeat,quæ neutiquam debeat.vt receptum ait Fel.in c.repellantur.n.3.de acc.Nulla tamen inimicitia aptum ad tormenta indicium pbebit.quemadmodum frequenter placitum renũciant Ant.Gomez.de delict.ca.13.n.11.Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.21.ver.inimicitia,& q.24.ver.item quæro. E.Suarez.

Inimicitia iustissimam cãm suppeditat ad iudicis& testium reiectionem, tametsi qui reiicit & causa,& caput inimicitiæ extiterit.commune latissimè Did.à Couar.in trac.de sponsal. 2.part.c.3.§.5.n.7.& qui ampliat ad eum, qui ante in gratiam redierit,& copiosè de materia agunt Viui.libr.2.opi.303.Iul. Clar.in pract.§.vlt.q.24.ver.sed quid si sequuta sit reconciliatio. Idem.

inimicitia.capitalis contrahitur.etiam ex iniuriis verbalib. Ias.in l.procuratoribus C.de procur.

Et ex minis probatur inimicitia capitaľ.Bal.in l.metum.C. quod me.cau.

Et suffic.q; subsit inimicitiæ causa.Ias.in l.fororem.C.de his qui.vt indig.Adde Bal.in 4.part.cons.306. P.Andora.

inimicitia præsumitur.durare.Bal.in d.cons.306. & inimicus patris.prẽsumitur inimicus filij.Bal.in athlete.§.dat remissionem.ff.de excus.tut.

inimicitia contrahitur.propter litem.Barb.in 4.volu.cons. 56.in 4.col. idem.

inimicitia qualiter probetur.vide hyp.in l.1.§.præterea in 2.col.& seq.ff.de quæst.& in 6.col.& seq.Ang.in §.item propter inimicitias insti.de excu.tu.

Et in d. col. 7. ponit quis dicatur inimicus capitaľ. de quo etiam vide Ang.§.inimicitiæ.inst.de excus.tu. Idem.

inimicitia.an sit sufficiens indicium ad torturam. hypo. in d.§.præterea in 8.& 9.col.tenet q; nõ.contra spec.&sequaces.

Et ibi hypo.ponit plures no.effectus inimicitiæ & inter cẽteros no.vnum videlicet.q; inimicitia excludit fratrem à successione fratris.ita dicit.in x.col.Corse.in ver.ingratitudo.

item quòd inimicus non sit hospitandus.

item q; inimicitia superueniens habet annullare laudum ferẽ.ita dicit.in 11.col. idem.

inimicus præsumitur.qui me ñ salutat cũ esset solitus salutare.vt dixi in tract.de testi.§.14.ver.Aduerte quia si aliquis.

inimicus censetur.ille qui asserit aliquem non diligere.Panor.in c.inquisit.§.tertio. n.6.de acc.fac.quod habetur in ver. iudex recusa.ver.34.

inimicitia ad hoc vt per eam reuocetur. legatum. probanda est per quinque testes.vt j̃.in ver.legatum reuocatur.§.16.

inimicitiæ crescunt ad modum ignis.Bal.in l.in confirmando.ff.de confir.tuto.

inimicus alicuius præsumitur inimicus filiorum, & aliorũ de familia & agnatione.Ang.in §.item propter inimicitias.Inst.de excus.tut. idem.

inimicus capitalis repellitur ab accusatione. communem dicit Ang.de Malefic.in verbo.& ad querelam.n.36. & ibid. Hiero.Apostillator.Boer.in c.1.de accus.n.47.quæ autem dicatur capitalis inimicitia,relinquitur arbitrio iudicis.Cla.d.§. fi.q.14.ver.vlterius dixi. P.Fichard.

inimicus quis dicatur,staŕ arbitrio iudicis.Ita dicit Io.And. in c.cùm oporteat.de accus.& eum communiter sequi Doct. refert Marc.in l.1.§.præterea n.55.ff.de quæst.pariter etiam q̃ sit inimicitia capitalis, relinquitur arbitrio iudicis. ita tenere omnes Doctores,dicit Fel.in c.repellantur.n.3.de accus.Clar. d.lib.5.§.fi.q.24.ver.item quæro. P.Fichard.

inimicus si sit capitalis,repellitur à testificando in crimina.lib.communem dicit Aret.in c.cùm oporteat.de accus.n.19. de accus.& Anan.ibid.n.6.& Fel.ibid.n.8.Leuis igitur inimicitia non facit aliquem repelli, vt communem dicit Alber. in auct.si testis.n.3.C.de testib.Cla.d.§.fi.q.24.vers.item quæro. Et nota q; etiamsi capitalis inimicus reconciliatus sit, nihilominus repellitur à testificãdo,vt attestatur communem esse. Fel.in d.c.cùm oporteat.n.10.& 12.item Did.pract.q.18.n.3. Plotus in repet.l.si quando.n.880.Aliqui etiam ad hoc vt talis reconciliatus repelli possit, requiri vt nondum sit lapsum triduum à die reconciliationis, & ita communem esse dicit Sigismun.cõs.feu.46.n.27.refert Clar.d.q.34.ver. sed quid si. P.Fichard.

Inimicus si sit capitalis.repellitur à testificando in crimina lib.vt est communis opi.secus si sit leuis inimicitia,vt est communis opi.& si sit inimicus reconciliatus etiam repellitur, vt est communis opi.&debet esse elapsum triennium ad hoc,vt præsumatur bene reconciliatus,& tunc admittitur postea. vt est communis opi.Cla.q.24.ver.sed quid. Bonacoss.

PRO.Iniquum est perimi pacto,de quo cogitatum nõ docetur l.qui cum tutoribus.§.fi.ff.de transact. Bellon.

PRO. iniquum est de alieno facto aliũ iurare.l. Marcellus. §.iurare.ff.rer.amotar. Idem.

PRO.iniquissimum est patrẽ agere, cùm filius est in facultatib.l.si quis à liberis.§.& si impubes.ff.de lib.agnos. Bello.

PRO.iniuria defunctus afficitur,cùm hæredem non habet. in §.1.instit.quib.ex caus.manumit.non licet. Bellon.

PRO. iniuriarum actio magis vindictæ, quàm iniuriæ habet persecutionem.l.cum emancipati.§.emãcipatus.ff.de col. bono. idem.

Iniuriæ æstimatio siue agatur actione Prætoria, siue ciuili, sit p iuramentum actoris, taxandum & moderandum postea arbitrio iudicis.prout ei visum fuerit.Est com.opi. secũdum Rom.cons.97.incip.viso circa med. M.Chærian.

iniuriam remittens non videtur simul actiones inde sibi cõ petẽtes puta ad damna & interesse,remisisse, com.dicit Minsi. obser.x.cent.4. I.Fich.

iniuriosa alicui verba exprobrans etiam vera,tamẽ animo iniuriandi,dum per hæc Reip.nihil cõmodetur. nihilominus iniuriarum tenetur.communem dicit Bertr.à Plaza,in Epito. Delicto.causarumque crimina.c.1.n.3.adde Couar.c.11.n.6. varia. resolut.lib.1. I.Fich.

iniuria non quælibet, sed grauis inducit priuationem legati vel hæreditatis.l.3.ff.de adim.leg.secundum Imol.in c.Raynut.de testam.& ita communiter teneri refert Bened.Capr.in tract.substitut.post regul.posito, specie secunda,nu.134.

iniuria quando est notoria,& pœna est arbitraria,tũc quis iudex esse non potest in causa propria.Pan.in c.cùm venissent quem Doct.communiter sequuntur referente Dec.ibid.n.6. ver.Et hoc sanè intelligitur,quando pœna quæ imponitur p delicto notorio certa sit, secus si arbitrio iudicis imponatur. ext.de iud.Idem Dec.in l.qui iurisdictioni.n.11.Ias.nu.9.in 8. fallent.Zas.nu.11.ver.hæc regula.ff.de iurisd.om. iud. Rol.à Valle,in cons.48.nu.16.in 2.To.cons. kirchouius.

iniuriarum actio,quando intentatur ad vindictam,siue ciuiliter siue criminaliter,non potest postea alia via agi,sed vna tollitur per aliam,quia vtraq; tẽdit ad vindictam,vt est com. opi.Chirchouius in suo communium opi.cent. 5. conclu. 54. communem dicit,& probat fusius. Bonac.

iniuria quãdo est notoria,& pœna est arbitraria,tunc quis iudex esse non potest in causa propria;vt est communis opin. Chirchouius communium opi.centu.5.concl. 55.& hoc sanè intelligitur,quando pœna, quæ imponitur pro delicto notorio sit certa,secus si arbitrio iudicis imponatur. Bonac.

iniuria quando est facta officialis,nõ prætextu dignitati,sed odij particularis, index quis esse non potest in causa propria, vt est communis opi.Chircouius commun.opin.cent. 5.conclu. 56. Bonac.

iniuriæ sibi factæ notoriè quis esse iudex potest,vt est communis opi.Chircouius communium opin.cent. 5.conclu. 57. Bonacoss.

iniuriam facit qui obiicit crimen,siuè in genere,siuè in specie.communis est opi.vt per Doct.in l.3.ff.de lib.& posth. Pasethus cons. 183. Bonac.

Iniuriarũ non tenetur qui protestatus fuit non inferendæ iniuriæ animo facere,sed iuris sui cõseruandi gratia ac defendendi.quod intellige, quando obiectum crimen verum fuisset,ac esset probatum,vt est communis opi.de qua Bos. de iniuriis.Pasethus cons. 182.n.23.allegat Boer.cõs.4.n.37.& 38. nam iniuria nõ infertur sine dolo. Alex.cons.209.n. 12. in 6. vol.l.illud.ff.de iniur.Menoch.de arbitrio iudicis.casu 263.n. 23.vbi & de Statuto Ferrariæ meminit sub rub. de officio testa.Ferariæ.Dec.inter consilia criminalia.cons.102.n.8.To mo 2.Beluis.in practica crimi.titul.de iniur.col. 5.circa princ. libellum autẽ in actione iniuriarum& positiones ponit Abb.

in pract

Universidad de Deusto

in practica.c.35.&36.Et not.q̃ communis libellandi consuetudo pro iniuria etiam est vt quantitas exprimatur,vt est cõmunis opi.Soc.sen.in c.olim.n.24.de damno dato. Bonac.

Iniuria præsumitur semper iniuriandi animo facta.Nisi cõtrarium probetur,vt est communis opi.Cla.in §.iniuria versi. quæro nunc. Bonac.

Iniuriarum actio anno tollitur, vt est communis opi. si sit criminaliter intentanda.secus si ciuiliter,quia est perpetua,vt est communis opi.Et annus est cõtinuus.Clar.d.§.iniuria.ver. item condemnamus. Bonac.

iniuria præsumitur semper iniuriandi animo facta,nisi probetur contrarium.communem dicit Soc.cons. 146.n.7.versi. circa tertiam.lib.hanc etiam cõmunem dicit.Paris.cons. 149. n.19.lib.4.Clar.d.lib. 5.§.iniuria,ver.quæro nunc. P.Fichard.

iniuriam alicui dicens quæ vera sit,licet Curt.iu.in l. fi.n.3. ff. quod quisque iur. simpliciter dicat communem esse q̃ teneatur actione iniuriarum,tamen magis communis est vt distinguatur an interfit Reipublicæ q̃ illud delictũ sciatur,tunc enim non tenetur,per l.eum qui nocentem.ff.de pœ. Si verò non interfit reipublicæ.vt si quis sit cæcus,claudus,&c.& tũc iniurians tenetur vt communem dixit Alex.in l.3.in prin.n.6. ff.de lib.& posth.Plaza.lib. 1.delict.c.1.n.3.Necesse tamen est vt illud crimẽ quod Reipub.interest.vt scitur, probetur, aliàs iniurians tenebitur, vt communem dicit Boir. cons.4.n.46. & 48.& etiamsi tale crimen fuerit oppositum in iudicio excipiendo.puta contra testes vel huiusmodi.de iure tamen canonico iniũrians semper tenetur & licet vera sit non excusatur quia debet procedere charitatiua monitio,vt communem dicit Alex.de Neuo.cons.82.n.5.in fi.Clar.d.lib. 5.§.iniuria.ver si.item quæro. P.Fichard.

iniuriæ plures diuersæ speciei eodem impetu & continuatione si iterentur, tunc pluribus pœnis esset afficiendus iniurians,secundum gl. & Bar.in l.nunquam plura.n.11. ff. de priua.delic.Quam sententiam communiter approbatam esse referunt Didacus Couarruuias in lib.2.c.10.n.8.variarum resolutionum.& Pet.à Placa,in Epito.delic.lib.1.c.j.n.17. licet ipsi sententiam contrariam veriorem esse de iure,multis argumentis arbitrentur. kirchouius.

iniuriæ punitio ad ipsum officialem offensum pertinet, vt ipse possit esse iudex in causa propria, cùm iniuria sit notoria secundum Cy.in l.vnica.ver.1.casu.C.ne quis in sua.causa.Docto.in c.1.de pœ.lib. 5.Bar.in l.si quis.§.si quos.ff.de pœ.Ang. Aret.in tract. de malefic. in verb. hæc est quædam inquisitio. n.88.ver.quæro an iudex possit.Quæ doctrina vera est & cõmuniter recepta referente Rol.à Valle, in cons. 48.n.14.in 2. Tom.cons.Quãdo iniuria illata iudici fuisset notoria,quia facta publicè & sub præsentia populi,nam tũc cùm sit facta notoriè iudex ipse posset punire.Ias.in l.qui iurisdictioni.n.3.ver si.limita tamen quando iniuria esset notoria.ff. de iurisd.om. jud. vel si esset illata coram decem hominibus,quia quod decem homines viderunt,dicitur notorium.Cy.in l.ea quidem. n.2.ver.in secõ notorio.C.de acc.vel iniuria fit ipso iudice sedẽte pro tribunali.Alber.de Gandi.in tract.de malefi.in rubr. de pœ.reor.n.26.Guid.Papa in Dec.Gratianop.q.557.cum si. adductis per Rol. Kirchouius.

iniuria quãdo est facta officiali nõ prætextu dignitatis,sed odii particularis,iudex esse nõ potest in causa propria.Cy.in l. vnic.circ.fi.quem alij ibi sequũtur.C.ne quis in sua cã iud.vel ius sibi dicat.cum iniuria personalis præualeat.l.eum qui §. si iniuria.mihi.ff.de iniur.Licet secundario pertineat ad dignitatem.Et hanc sententiam communi calculo receptam esse testatur Roland.à Valle,in consil.48.numero 7.in 2.Tom.con. kirchouius.

iniuria fit duobus modis,aut re,aut verbo,Ĩ libello iniuriarum debet apponi annus,mensis,& locus illatæ iniuriæ,vt est communis opi.Clar.in §.iniuria.vers. vlterius. Et condemnatus actione iniuriarum efficitur infamis,licèt non sit atrox iniuria.Clar.ibi.ver.item condemnatus.Limita, vt per Clarum. q.72.ver.damnatus. Bonac.

Iniuriarum actio tollitur per lapsum anni, vt est communis opi. si criminaliter agitur, secus si ciuiliter, quia est perpetua,& iste annus in criminali est perpetuus cõtinuus. Cla.ibi. ver.tollitur.Cæpolla cons.71.& tollitur per conuersationem habitam cum offensore, vt est communis opi.ver. item tollitur etiam per remissionem.Chirco.cẽtu. 5.concl. 52.& 53. in suo communium.opi. Bonac.

Iniuriarum tenetur etiam ille.qui dicit se nõ fecisse animo iniuriandi Cla.in §.iniuria.ver.quæro nunc.vel qui nunc.protestatur se non animo iniuriandi fecisse.Clar.ibi.versi.sed pone.communem dicit.

Iniuriarum non tenetur prouocatus,saltem pœna ordinaria.Cla.in d.§.iniuria.ver.quæro etiam. Bonacoss.

Iniuriarum non tenetur dicens veritatem de aliquo,quando interest reipublicæ.q̃ delictum pandatur.Cla. in §.iniuria. ver.item quæro.& est communis opi.& debet probari tale delictum.communis est opi. quæ opi. communis, de iure communi procedit.vt ibi.Anto.de Tremol.in glo.ad pract.Bonacur.tit.quibus mod.suo no.litera D.fallit multipliciter vt ibi. Bonacoss.

iniuriarum etiam tenetur pœnitens saltem mitius licet puniatur,vt est communis opi. Cla.in §.iniuria.ver.quæro quid si iniurians.

iniuriam inferens officiali tempore eius syndicatus, debet puniri pœna capitis.Nisi officialis ante ei intulisset iniuriam. Clar.q.68.ver.iniuriam. Bonac.

iniuriarum actione tenetur.qui mendacium alij exprobat. Licet & verè prouocatus illum mẽtiri dicat,vt est communis opi.Soarez ver.iniuriarum.n.13.mitius tamen punitur.item sagaces, qui in auricula eorum inimicis iniuriam dicunt, vel etiam multum planè loquẽdo in modum cuiusdam rationis. Nam tenẽtur ex edicto,de quo Ang.in l.item apud. §. ex his, ff.de iniu.&si q̃s dicat.alicui.Tu es claudus,cecus,vel mutus, & similia quæ sunt peccata naturæ & defectus aut fortè paccidens,quia tenetur iniuriarum.Ang.in l.eum qui.ff.de iniur. & statutum dicens,si quis dixerit alicui verba iniuriosa,punia tur tali pœna.Non comprehendit ob loquentem, vel conuicium dicentem,de absente,nec tenetur pœna statuti, quia tale statutum est strictè interpretandum.Soc.in c. 1. de maledicis:n.3.&debet intelligi statutum de iniuris cum dolo.Bal.in cons.443.n.4. in 4.vol. & qui tacitè de nocte viam frequentant,velante domum dominarum maturinatas faciunt, iniuriarũ tenentur.quoniam ex nimia frequentia nonnullam præbent infamiam.Ang.in l.item apud.§. meminisse. ff. de iniur. Cla.§.iniuria. Bonac.

iniuriarum actionem remittere potest curator,vel tutor indistinctè,si sit in vtilitate pupilli vel adulti pacem inire. Soarez verbicu.iniuriarum.numero 81.communem dicit. Bonacoss.

iniuriarum actionem ad reuocationem institutam ciuilẽ esse,nõ criminalem,testis est Mising.cent.2.obser.98.quæ criminalis lapsu anni tollitur & præscribitur,secũdum communẽ per Clar.prac.crim.§.iniuriam ver. tollitur ciuilis verò est perpetua,iuxt.communem per Hypol.lib.6.opi.cri.ver.iniuriarum Rol.cons.39.n.15.lib.2.vbi dicit hoc procedere quãdo intra annum computan à die irrogatæ iniuriæ lis fuit cõtestata,vt d.cõs.n. 6.ad quod fac.not.per capel.Tholos.q.127. 140.per eũdem Rol.cons.94.n.26.lib.1.criminalis verò iniuriarum actio licet finiatur anno:fallit tamen secũdum magis communem,quãdo descẽdit ex l.Cornelia,quia tũc est perpetua,ex not.per Boer.q.28.col.pe.Doc.in l.ti non conuitij C. de iniur.capel.Tholos.q.140.Qui quidem annus,intra quem potest agi criminaliter actione iniuriarum:est continuus,fm communem per Cuma.cons.74.post num.5.Cur.iu.in l. 1.in princip.num.20.ff.quod quisque iur.Quæ autem dicatur ciuilis vel prætoria. dic,vt per Aufr.ad capc.Thol.q.127.item an ad aliud competat quàm ad vindictam:q.145. & quando dicatur competere ad vindictam,quando ad pœnam vide Ias.in l.pro hærede.§ si sepulchri num.3. ff.de acq.hære.in l.5.§.hoc iudicium in princip. ff. ne quis eum qui in ius voc. item an transeat ad hæredem? eundem Ias. in l. si cum §. qui iniuriarum colum. 1. ff.si quis caut.vbi quòd non transit ad hæredes nec contra hæredes actiuè nec passiuè nec lite contest.Declarando tamen vt per eum ibi num. 10. cui Adde, quòd veritas conuitij prolata per libellum famosum non excusat, secundum veriorem sententiam per Mising.cent.4.obser. 4. Rom. cons. 96.qua in materia,vide quę idẽ scribit cõs.97.Old.cons. 53.Abb.in c.cum te col.pen. ver.vlt. hic vbi Fel.de re iud.Alex.in l.fi.post princip.ff.eod.tit.de re ind.in l.fi. ff.si quis iusd. non obtemp.Soc.consil. 146.numer.2.lib. 1.Ias.in l.&si peperit 4.not.de lib.& posthum.Gramm.decis.307.numero 9. Aym.consil. 168.colum.2.Bossi.titul.de iniur.Qui autem teneantur actione iniuriarum vide Ias.in l.fi. ff. quod quisque iur.numero tertio. numero septimo.in l. si quis extraneus. 1. respons.numero septimo.ff.de acquir.hæredit. vbi quid de iniuria,tu mentiris salvo honore,quæ protestatio non suffragatur protestanti quominus de iniuria teneatur,secũdum communem per Menoch. consilio 41.numero 31. libro primo. & dic,quòd si aliquis dicit mihi verba iniuriosa : possum ei dicere tu mentiris , nec teneor iniuriarum , quia prouocatur , quas conclusiones declara , vt per eum ibi,

& per

Universidad de Deusto
Biblioteca

& per Cur.d.l.fi.Fel.in c.cum te ad fi.ext.de re iud.in c.dilecti col.5.& seq.ext.de excep.Abb.d.c.cum te col.11.Nat.consi.6. n.5.Bos.d.tit.de iniur.nu.7.& seq.si autem quis dicat alicui tu mentiris,simpliciter,dic,q̃ tenetur.etiam actione iniuriarum secundum communem quam refert villal.inter com.opi.lib. 1.ver.actione & in specie de mentita saluo honore vide quæ scribit idem Ias.in l.non solum.§.morte.nu.47.ff.de oper. no. nun.vbi differit de communi opi. de verbis autem iniuriosis, & quæ dicantur iniuriosa:plura ponit idem Ias.in d.l.& si pepercerit n.5.& seq.ff.de lib.& posth.& an dicatur iniuria si alicui dicatur,tædet me q̃ fueris cõdemnatus de tali delicto,vel q̃ sis infamis,vel falsarius,& dic,q̃ ille sic dicens tenetur iniuriarum,teste Ias.in l.1.col.6.in prin.ff.de ope.no.nun.vel si dicatur,vxor tua commisit adulterium,&vide notata per Ias.in l.turpia ff.de leg.1.Rom.cons.183. Quid de iniuria facta filio:an pater possit eam remittere, & econtra an factam patri filius remittere possit,& dic,vt per Ias.in l.contra iuris.§.si filius.n.15.ff.de pac.vbi plura not. quid de iniuria facta vni de domo seu familia, quando dicatur facta omnibus de familia, & vide Ias.in l.qui Romæ.§.Chrisogonus.n.52.53.ff.de verb. ob.Quæ omnia latius explicat plot.tract.de in lit. iur.§.45.vbi ponit prac.pro iniuriato quomodo agere & iurare debeat, de qua per soc.cons.146.col.pen.lib.1. Bos.d. tit.de iniur.in prin.plot.vbi supra quo loci etiam quærit,quid si iniuriatus, & iniurians nulla bona possideant,quo remedio vtrique consuletur,dic,vt per eum,ibi vbi etiam tractat,an impediens alicui vti iure suo teneatur iniuriarum,& concludit q̃ sic per Bal.in Rubr.C.de vsufr.pro quo vide l. qui pendentem ff. de act.emp.

iniuriarum actio nisi quis se pulsatum, verberatumve dicat, vel irruptionem factam in ipsius domum conqueratur, omnis & prætoria est, & vnius anni spacio concluditur,commune inquit Cæpol.cons.71.n.4.illis autem tribus casibus ciuilis, & consequenter perpetua est. commune aiunt Balb. de præscript.4.part.q.1.n.30.Iul.Clar.in pract.§.iniuria.ver.tollitur autem.Et licet hæc iniuriarum actio transmitti nequeat alij cedi potest,commune dicit Pau.in l.vlt.n.4.de hær.vel act. vendit. E.Suarez.

Iniuriarum actione sese obstringit,qui mendacium alij exprobrat tametsi & verè & prouocatus illum mentiri inquiat. vt frequens dogma testatur Boer. decis. consuet. Bitur. cons. 1.Amplia quamuis in iudicio ad excludendam accusationẽ, vel ad exceptionis alicuius opem, crimen mendacij impropere ratum sit,commune effatur Alex.in l.3.ff.de lib.& posth. laudatus ab eodẽ Boer.vbi s.punietur tamen longè mitius si mẽdacium probauerit.vt commune asserit idem Boerius eodem in loco. E.Suarez.

iniuriarum nec actio,nec accusatio exinanitur,q̃ qui iniuriam intulit,nõ se animo affectum fuisse affirmet,vt iniuriam inferret,nisi id liquidò probet.commune testantur Paris.cons. 149.n.19.lib.4.Soc.cons.149.n.7.lib.1.Nec q̃ antea sit protestatus se nolle iniuriam facere.vt commune ponit Iul.Clar. verè personarum distinctionem cum Soc.considerandum asseuerans in pract.§.iniuria.ver.sed pone. idem.

iniuriarum in libello & annus ac mensis, & locus necessariò ponendus est.commune inquiunt Alex.cõs.241.n.1.libr. 1.I.Clar.in prac.§.iniuria.ver.vlterius quæro.vbi alias spectantes ad hoc iniuriarũ crimen receptas sententias accurate tradit. Idem.

iniuriarum etiam non atrocium damnatio infamiam irrogat.commune testificantur Fel.in c.cum te nu.9.de re iud. Corset.de minimis,in 2.part.n.26.I.Clar.d.§.iniuria.ver.item condemnatus.Quin si quis iniuriarum damnatus,pecuniam, in qua eam ob causam multatus est, applenè soluere nequierit,luet in corpore,ac bonis cedere non poterit. commune inquit Gome.in §.pœnales.n.38.Instit.de actio Viuius lib.1.opi.33. idem.

iniuriarum,quæ adulti,vel pupilli parentibus illatæ fuerũt, actionem remittere,&pacem cũ eo inire qui illas intulit,tum curator tum tutor indistinctè poterit, si id magis è re pupilli, adultiue fuerit,quàm vindictam prosequi, vt commune effatum ponit Turzan.opi.32. idem.

iniuriarum actio omnis annalis est, referente Oldendorp. quicquid nonnulli disputent diuersum esse,de iniuria, vt ipsi vocant,reali.l.si non conuitij.C.de iniur.in tract.de vsucap.& præscrip.c.de act.inter cer.temp.exercend.ver.vnius anni.nu. 12.in 8.vol.tract.Et hoc quoque affirmat Pet.à Placa.in epit. delicto.c.6.circ.fi.§.reliquum est post n.43. inquiens:Quo fit si infra annum actio iniuriæ alicui illatæ non proponatur,anno tantùm finiri ac præscribi. Quam cõi consensu receptam sententiam intelligendum fore existimo, siue iniuriarum actio iure Cæsareo descẽdat,iuréve prætorio,anno semper præfinitur,nec longiori tempore extenditur ex gl.communi consensu admissa in verbo,triginta.in l.2.C.de constit.pecu.gl.in §.1.in verbo,constitutionibus.Insti.de perpet.& temp.act.& gl.in verbo,introduxit.§. sed & l. Cornelia. insti. de iniur. Et hanc opinionem Doc. communem esse referunt Phil. Deci. in cons.102.n.19.& Io.Baptist.de Plot.in cons.131.nu.19.in Tom.1.cons.ad causas crimi.recens editorum.Licet alij contrariam sententiam amplexi fuerunt,quos recẽset Rol.à Valle,in cons.39.n.15.in 2.Tom.con.Sed cum præstantissimus I. C.Io.Fichard.Sen.cuius virtus & eruditio non solùm Germaniæ,verùm etiam aliis nationib.nota & perspecta est,in addi. ad communes opi.Baptistæ à Villalobos,in verbo,actio iniuriarum.in libr.1.& eius filius Raymund.P.Fichar.I.C.Dominus & Collega meus,in 2.lib.com.Opi.in verbo, iniuriarum actio tollitur per lapsum anni,de hac sentẽtia mentionem fecerint,eò studiosos remitto. kirchouius.

iniuriarum actio quando intentatur ad vindictam siue ciuiliter siue criminaliter, non potest postea alia via agi, sed vna tollitur per aliam,quia vtraque ad vindictam tendit.verùm si primò actum fuerit ad restitutionem damni secuti ex iniuria, & sic rem familiarem prosequi,postea tamen ciuiliter vel criminaliter ad vindicandam iniuriam agere poterit. l. prætor.§. 1.& ibi Bar.n.1.ff.de iniur.& famo.libel.& l.1.&ibi Bar.C.qñ ciuil.act.crimina.præiud. Et hanc communem opi. Doc. esse inquit Matth.de Afflict.in §.iniuria punitur.n.5.vers.tu dic q̃ veritas est,de pace iuram.firm.& de pœ.iudicibus impos. qui iussi.facere neglexe. Kirchouius.

iniuriarum actio cum sit famosa.l.1.ff.de his, qui not. infa. Doc.in c.cum te.ext.de re iud.in ea nõ debet deferri iuramẽtum necessarium, sed debent in ea fieri probationes luce meridiana clariores.arg.l.fi.C.de prob.Quia secundum communem opi.Doc.in actione famosa non defertur iuramentũ necessarium in supplementum probationis.gl.fi.in verbo, actori.in c.cum sunt part.iur.de reg.iur.in 6.Alexan.de Imol.in l. 3.§.ait prætor.n.13. vbi ipse plures authoritates adducit.ff.de iureiur.Et est magni ponderis & grauis præiudicij, propter q̃ iuramentum huiusmodi deferri non solet.Sal.in l.bonæ fidei nu.27.vers.quæro modò & secundo.C.de reb.cre. vti Steph. Ber.in cons.117.in 2.vol.cons.part.altera.&in cons.142.in 6. vol.cons.latiùs prosequitur. Kirchouius.

iniuriam,ac violẽtiam remittens simpliciter in instrumento pacis,seu remissione iniuriæ non censetur damna,& interesse remittere & sic in remissione ista simplici iniuriarum.vel mortis.nõ venit aliquo pacto remissio interesse pecuniarum secũdum gl.in §.fi.instit.de iniur.Dy.in l.si vnus.§.si ante.ff.de iniur.Bart.Bald.& Ange.in l.si tibi.§.quædam.ff.de pac. Boer. decis.52.n.6.& Io.de Amicis cons.88.nu.14.vbi scribit istam esse cõmunem opi.vnde cautè agere discat homicida.aut delinquẽs vt in instrumento pacis expressè & specificè remittatur sibi interesse,& damna aliàs nihil agit:nec remissa, intelliguntur damna prædicta,secundum Bald.in d.§.quædam,&refert Io.de Amicis,in d.cons.88.n.14. F.Viuius lib.2.opi.141.

iniuriarum actio tollitur per lapsum anni.per gl.in l.si non cõuitij.C.de iniur.quam dicit communiter approbatam Ruinus cons.21.n.5.lib.53. Hanc etiam cõem dicit Plaza.libr.1. delict.c.6.in fi.Intellige in actione iniuriarũ criminali,nã ciuilis est perpetua.vt cõem attestatur Balb.de præscrip.in 4.par. 4.q.principalis q.1.n.3.quem refert Rol.cõs.39.n.15.lib.2.Et ille annus infra quẽ licet agere actiõe iniuriarũ est cõtinuus, vt communem dicit Cuma.cons.74.n.5.Cur.iu.in l.1. in prin. n.20.ff.quod quisque iur.Clar.in d.libr.5.§.iniuria ver. Tollitur autem. P.Fichard.

iniuriarum actione damnatus fit infamis nõ solùm in atroci iniuria, sed etiam pro modica, vt communem dicit Fel. in c.cùm te.n.9.de re iud.Cos.de minimis.in 2.part.ver. 26.quẽ refert Pract.Conr.n.21.Clar.d.lib.5.§.iniuria. versi.item condemnatus. P.Fichard.

iniurias remittens non videtur simul actiones inde sibi cõ petentes puta ad damna & interesse remisisse.communem dicit.Mysinger.obserua.10.centuria.4. Bonac.

Iniuriarum actio tollitur per cõuersationem habitam cum offensore.§.fi.cum gl.in ver.dissimulatione.& ibi Io.de Pla.in prin.inst.de iniur.l.non solùm.§.iniuriarum actio. ff.de iniur. Ias.in l.j.ver.nota etiam.in fi.gl.n.15.ff.de pact. Et hanc cõem doct.sententiã esse referunt Pet.à Placa in epit.delict. c.6.ver. cæterùm.n.43.& I.Cla.li.5.sen.§.iniur.ver.item tollitur.quam tamen doctrinam intelligunt Io.Fab.& Ang.are.in prin.d.§.fi. si motu proprio conuersatio illa habita fuerit. Kirchouius.

iniuriarum

Universidad de Deusto

Iniuriarū actio prætoria anno tollitur(vt dixi)& est cōmunis opi.de qua Soc.in c.si culpa.n.30.de iniuriis & damno dato.Nisi quis se pulsatum, aut verberatum dicat, vel irruptionem factam in ipsius domum conqueratur, vt est com. opi. Soarez verbo iniuriarū.nu.70.in casib.aūt ciuilib.est ppetua. Soarez ibi n.71.Et licet actio iniuriarum transmitti nequeat, alij tamen cedi potest,vt est com.opi.Soarez ibi n.72. Bonac.

iniuriarum tenetur actione, qui mendacium alteri exprobrat, quamuis verè & prouocatus illum mentiri dicat, vt est communis opi.Soarez in ver.iniuriarum.n.73.Amplia quamuis in iudicio ad excludendam actionem, vel ad exceptionis alicuius opem crimen mendacij sit improperatum,vt est cōmunis opi.ibi.nu.74. Punietur tamen mitius, si mendacium probauerit,vt est communis opi.nu.75. Bonac.

iniuria,vt puniatur,debet inferri dolosè,& animo iniuriādi.vt est communis opi.de qua Soc.118.n.7.in 1.vol. Bonac.

iniuriarum actio ideò non tollitur, si quis dicat, se ex animo iniuriam nō fecisse,nisi id liquidò probet.vt est communis opi.Soarez verbo iniuriarum.n.76.idem,si antea protestatus est, se nolle inferre iniuriam,vt est communis opi.ibi.nu. 77. Bonac.

iniuriarum in libello,annus,mensis, & locus necessariò est inferendus,vt est communis opi.Soarez in ver.iniuriarum.n. 78. Bonac.

iniuriam factam officiali,ipse officialis,si est facta sibi iniuria,vt officiali,vel eius familiæ,& sit notoria, ipsemet cum punire potest secus si ipsi,vt priuato inferatur.Et in omnem casum,non debet sibi ius docere,sed debet cōmittere alteri cognoscendum,vel facere recursum ad superiorem, Clar.q.35. ver.solet etiam.Et præsertim parte petente vel sibi dari adiunctum Libellum in iniuriarū actione.ponit.Alex.in cons.212. in 2.vol. Bonac.

iniuria dicitur omne.quod non iure fit.§.1.insti.de iniur.l. 1.in prin.cū ibi no.ff.de ope.no.nun.& l.1.in prin.ff.de iniur. fac.14.q.4.c.quid dicam.

Illud dicitur iniuriosum quod est cōtra bonos mores.Cor. in 3.vol.cons.80. P.Andora.

Libellus.in actione.iniuriarum.sic potest formari. 1.Namque Narretur iniuria.Medium concludendi. fit dupliciter. 1. qꝙ noluisses esse lucratus.mille ducatos.& talem iniuriam sustinuisse.

2. qꝙ voluisses potius Mille ducatos de tuo proprio perdidisse quàm talem iniuriam sustinuisse.

Concl.autem fit hoc modo.Quare peto. dictum philippū condem.& cogi.ad mihi dañ & solueñ.dictos ducatos mille. ex causa & iniuria præmissa quam ad dictam Summam. meo æstimo iur. quod ad omnem vīi delationem subiturum me paratum offerro.Potest addi.& plus & minus.prout vīe videbitur taxationi.Rota in no.concl.152.statur enim iudic.arbitrio.tex.est.in l.sed si vnius.§. seruus meus. ff.de iniur.de quo vide Ang.are.in trac.Malef. in verb. nec non ad querelam. in vlt.col.Ang.cons.95.Lud.Ro.cons.97.Fely.in c.cum te. in 7. col.de re iud.& Ias.institut.de actio.in princ.in 8.& 9.col.Phi. in c.si canonici.§.sciturí.de off.ord.in 6. P.Andora.

In libello iniuriarum debet poni locus illate iniuriæ.& tēpus.videlicet annus & mensis.vt late vult Alex.in 2.vol.cons. 212.per l. libellorum ff.de accus. & alia multa quæ allegat. P.andora.

Actio iniuriarum extinguitur. per annum. l. si non conuitij.C.de iniur.de quo vide Fel.in c.si autem.in 4.col.ext.de rescrip.vbi potit an saltem per viam except.compella. iniurians excommunicatus satisfacere post annum. idem.

In quo cōcludit contra Pan.ibi per eum allegatum.sequēdo rotam.decis.2.in ri.de iniur.in nouis. quæ mihi est.240.incip.pro iniuriis,&c.quòd non.

Ias.tamen in l.si eum.§.qui iniuriarū in 2.col.ff.si quis cautenet contrarium.post Host.de Ant.de But.& Pan.in c.ea nos citur de sent.exc.

Et qꝙ actio iniuriarū extinguatur.per annum.vide not.Cæpo.cons.71.Rotam in No.concl.240.Bal. in l.cum nō solum §.necessitate.C.de bo.quæ lib.

Aduerte tñ quia post litē cōt.j.annū.durat actio iniuriarū. ita Fel.in d.c.ea nosci.de sent.exc.addo Ias.ī l. 1.C.qñ lib. prin. da.vbi dicit qꝙ perpetuatur.ad 40.annos.& qꝙ eundē effectum opera.impetratio rescripti.qualē opera.lit.cōt.vide p eū. idē.

Actio iniuriarum nō transit ad hæredes,nec cōtra hæredes d.§.qui iniuriarum.Ias.in d.l.1.C.quādo lib.phi.in d.§.sciturí.

Limitat nisi lis fuerit contestata.vt ibi per eum.& phi. in d. §.sciturí.

An autem per solam citationem actio iniuriarum fiat transitoria ad hæredes.vide no.in l.fi.ff.de eo per quem fac.erit.& Ias.in d.§.qui iniuriarum in 2.col. Idem.

Volenti nō fit imuria.l.quamuis.ff.de in ius voc.l.cum donat.& ibi Ias.C.de transact.

Vide tamen j.§.38.ver.Adde quòd etiam.

Distingue. qꝙ aut percutit. grauiter & cum sanguinis effusione volentem percuti.& puni.Aut percutit leuiter cum alapa & huiusmodi.& tunc non puni.qa hoc casu volenti nō fit iniuria.ita Bar.not.in l.1.§.vsque adeo.ff.de iniur. idem.

Furtum an sit iniuria.Iac.de har.dicit qꝙ sic.per l. licitario §. quod illicite.ff.de publica. idem.

Tu mentiris.An pro hoc verbo.agi possit actione iniuriar. vide Bar.in l.item apud.§.ait prætor.ff.de iniur.Alex.in l.& si pepercerit.ff.de lib.& posth.vbi dicit qꝙ sic per illam l.al. Ang. idem tenētem.in l.qui interrogatus.in prin.ff.de peti. hæred.

Amplia etiam si dicatur. tu mentiris saluo honore tuo. secundum.Bar.in l.si quis extraneus in prin.ff.de acq.hered per illum tex.in verbo contrariam volūtatem.addo Fel.in c. quæ in ecclesiarum in 30.col.de consti.& in ca.dilecti. in 6.col.de excep.& in c.excommunicamus in 2.col.de hære.Ias.in l. vt vim.in 9.col.ff.de iust.& iur.& in l.si.ff.quod quisque iu.& in l.non solum.§.morte in 29.& 30.col.ff.de oper.no.nun.& in l.turpia.ff.de leg. 1.Ang.& Aug.in trac.male.in ver. verba cōtumeliosa.in 4.col.Barb.in 4.vol.cons.45.in 7.col.in fi.Alb.in 2.part.q.40.& clarius.q.42.Alex.in d.§.ait præt or.

An autem per hoc verbum tu mentiris inducatur.lit.cont. vide j.in verbo lit.contc.§.17. Idem.

Quid si dicam vni tu es malus homo. an agere possit cōtra me act.iniuriarum?Sonz.in d.l. & si pepercerit in 1.col.tenet qꝙ non al.Bar.in l.item apud Labeonem.§. sed quod adiicitur. ff.de iniur. idem.

Sed quid si dicam vni latro. cum in veritate sit. an possim conueniri.actione iniuriarum vide.not. in l. eum qui nocentem.& ibi Bar.ff.de iniur.Cy.in l.si non conuitij C.eo.Ang.in d.l.& si pepercerit.Cano.in c.accedens.de purg. cano. cum aliis al.per Alex. in d. l. & si pepercerit. vbi dicit qꝙ communis concl.est.qꝙ si improperet alij cuius manifestatio.respic.interesse pub.vt si dic. tu fuisti initiatus. vel tu es spurius aut latro. tunc non teneatur iniuriarum interest.n.rei pub. qꝙ infamia illius manifestetur. ne admittatur ad dignitates quarum est incapax.vel vt delicta puniantur.ar.l.ita vulneratus.ff.ad l.acq. & c.vt famæ.ext.de sent.exc.vide ample Barb.in 4.vol. consi. 15.in 5.& 6.col.

Aut non intererat reipu.& tunc tenetur.vt si dicatur.tu es claudus vel cecus secundum Bar.in d.l.cum qui nocentem.

Adde secundum Alex.in d. l. & si pepercerit quòd Azo. in Sum.in tit.ex qui.cau.infa.irro. in 1. col. dicit qꝙ si dixero te p fidum vel calumniatorem vel nō ex leg. matrimonio natum dicor te diffamare. quia talia reddūt quem infamem infamia facti.l.ob hoc.ff.de infa.& hoc dictum Azo.refert & sequitur Bal.in d.l.& si pepercerit & in l.j.C.de iu. anu.au.& in l.generaliter.§.cum autem C.de instī.& substi.

Vide not.Lud.Ro.conf.96.& Fel.in c.cum te.in vlt.col.extra.de re iud.Oldr.cons.53.Pan.in c.fi.de iniur. Guido. consil. 224. Idem.

Sed qd si dixero tibi aliqd verbum iniuriosum puta te esse latronem Et responderis qꝙ mentior. An tenearis actione iniuriarum?dic quòd nō quia diceris tuam prosequi iniuriam. ita Bar.& Ang.in l.quæ omnia.in prin.ff.de procur.Bal.Ange. & moderni in l.si.ff.quod quisque iur. cum aliis al. per Alex. in d.l.& si pepercerit.

Addo Bal.in termini.in 1.par.cons.45.Fely. in c.dilecti.in 6.col.de excep.& Ias.in d.l.si.quod quisque iu.Ang.& Augu. in trac.male.in verb.verba contumeliosa in 4.col.

Dic.tamen Pau.de Cast.in d.l. si. qꝙ non erit licitum illi cui dictum fuit qꝙ mentiebatur replicare.quòd imo alius mentitur per illum tex.& ita tenet Fel.in d.c.dilecti.in 6.col. idem.

Quid si dixisti mihi iniuriam An potero impune tibi iniuriam dicere vide per spec.in ti.de accus.§.1.ver.quid si vocauit Iatronem.per Odofr.& Ang.in l.vt vim.ff.de iusti.&iu.per Bal.in repe.l.1.C.vnde vi.per Pan.in c.cum te. de re iud. & remissiue.per Fel.in c.sic.ex literis.de iureiur.Ang.& Aug.in d. verb.in 4.col. Idem.

Si duo vrantur ver.iniuriosis & non apparet quis fuerit auctor.neuter tenetur.Fel.in d.c.dilectis de excep.in 7.col.ibi 3. declaratio.al.Lud.Ro.in l.cum mulier.in 31.col.ff.solur.mar. per l.scientiam.§.cum stramenta ff. ad l.aquil. Addit ipse text. in c.constitutus.de pœ.vbi pœna apposita contrauenienti ꝯ-ctui.cessat ambob⁹ pariter ꝯueniēt ib.ex quo tex.infert Bal.in l.semel mora ff.so.ma.idē eē.ī frāgēt ib.pit pacē.q̄ erat fcta cū

clau

Universidad de Deusto
Biblioteca

clau.penali.& not.Bar.in l.cum pater.§.libertis. in fi.ff.de leg. 2.& plene Lud.Ro.in d.l.semel mora.

Vnde secundum.Fel.dix.Bal.in d.l.vt vim.q̃ vulnerantes se paribus ictibus non tenentur quo ad se ipsos.sed respectu rei pu.quilibet punietur.de insultu quod verbum.ipse Fel. dicit non extendi ad verba iniuriosa. quia per ipsa non offenditur respublica.

vide aliquid.in ver.Pax.§.9.

Limita præmissa.nisi sit præsump.prouocationis contra alterum.Ita Fel.in c.capitulum.in 16.col.extr.de rescrip.al.not. per Flor.in l.1.§.cum arietes ff.si quadr.pauper.faci.dicatur.& alia quæ vide.addo eundem Fel.in c.1.in 1.col.ext.de treu. & pace. Idem.

Quid si opponam contra testes, q̃ sunt homicide criminosi.& huiusmodi. An possim conueniri actione iniuriarũ?Gul. de Cu.Bal.& Ange.in d.l.fi.ff.quod quisque iur. determinant q̃ non.quia iure permittente opposui talem exceptionem. q̃ non videor opposuisse gratia iniuriandi. sed gratia defensionis iurium meorum.l.qui cũ maior §.si libertus.ff.de bo. lib. Intellige tamen præmissa quando in veritate illi testes erant tales.alias autem posset agi contra me de iniuria.per not. per Bar.in d.l.eum qui nocentem.ff.de iniur.Et ita vult Cor.3.volu.cons.80.Oldr.cons.53.

Et ideo ad tollen.omne dubium est.in cõsilium.q̃ talis oppositio fiat cum prote.q̃ nõ opponitur animo iniuriandi.sed gratia se defendendi.

Ista tamen prote. iud.meo erit modici frugi. quia est contraria facto.

De hac materia.vide Cuma.consi.74.incip.Quia superius. Pe.de Anch.cons.325.Fel.in c.1.in fi.com.de excep.& in d.c. dilecti.in 6.col.e.ti.& in d.c.cum te.in fi.de re iud.Ias.in d.l.fi. quod quisque iu.Sonz.in 1.part.cons.118.in 2.& 3.col. & in cons.146.in 5.col.Oldr.in d.cons.53. Idem.

Quid si dicam vni. tu falsum dicis an per ista verba infera. iniuria?Alex.in l.de tutela.C.de in inte.rest.mino. dic. q̃ non. Addo Fel.in c.cum dilecti.in 4.col.ext.de accus.& Ias.in l.turpia.ff.de leg.1.Alex.in l.quid sit falsus.ff.de fal. idem.

In parente vsque ad septimum gradum. non præsumitur. animus iniuriandi.gl.in l.vestem.ff.de iniur.&in l.j.C.de sicar.

Quod verum intellige.præterquam in atrociorib.per ti.ff. & C.ad l.pomp.de parricid. idem.

An autem constante matrimonio. habeat locum actio iniuriarum inter virum & vxorem?Bar.in l.diuortio.§. si fundũ. ff.sol.mat.dicit quòd sic. alias est §. si vir. quem legit cum §.si fundum.

Sed Lud.Ro.ibi tenet contra Bar. de quo vide ibi Alex.tenentem contra Bar.dicentem se ita contra Bar.consuluisse.licet esset immemor dicti Bar.ibi addo Ias.in l.si patronus.ff.de iureiur. idem.

iniuria illata vxori.dicitur illata viro.non econtra.l.2. ff.de iniur.iuncta l.1.C.e.ti.Ias.in l.fi.in 3.col.C.de indic.vidui. tol. §.1.& ibi Ang.insti.de iniur.

iniuria illata personæ.quæ est de ecclesia.fit ecclesiæ.Card. in cle.vnic.in 6.no.de so.compe.Panor.in c.postulasti.n. 3. de iud.in ca.2.de pœnis.in c.parrochianos.de sent.exc.vide Ang. in §.seruum.insti.de iniur.

iniuria sine dolo non committitur.l.illud.§. 1. ff. de iniur. Bar.in l.1.§.non autem.ff.co.& est tex.in l.prætor.edixit.ff.eo. & ita vult Are.in cons.80. idem.

coram quo ageñ. sit. vide Card.in cle.1.ver.ciuitas. de penis.Pe.de anch.cons.15.

An pro iniuria illata abbati defuncti possit successor agere Bal.q̃ non.in l.cum non solum.§.necessitate. C.de bo.quæ li.

Omne tamen verbum iniuriosum.præsumitur.animo iniuriandi dictum.Bal.in l.si non conuitij.C.de iniur.Fel.in c.cum te.in vlt.col.de re iud.vbi ponit quando dicatur verbum iniurioſum.dicens q̃ est verbum iniuriosum.quando siue in gere.siue in specie impropera.delictum ab aliquo commissum. al.Bal.& alios in l.3.in prin.ff.de lib.& posth.& in l. turpia. ff. de leg.1.& in l.his verbis.§.1.ff.de hæred.insti.

An autem sit necesse dicere.q̃ animo iniuriandi, &c. Ang. in cons.250.in 1.col.tenet.quòd non. idem.

Pro modica iniuria,an detur actio iniuriarum? Fely.in d.c. cum te.col.3.ibi pro modica iniuria,dicit q̃ communis opin. est quòd sic.addo Ias.in d.l.turpia.ibi item Adde tex. idem.

Verbum iniuriosum potest reuocari.adeo vt non teneatur actione iniuriarum. Fel.in d.c.dilecti.col.7.de excep.al.Ang. d.l.si non conuitij.& dic.q̃ istud exclamat Lanfranc. Brixien. in repe.c.quoniam contra.in 14.carta.in verbo confessiones ext.de prob.dixi in verb.prouocatus §.2.

Contrarium tamen tenere.videtur.ipse Fel.in d.ca.cum te. in 3.col.de re iud.vbi formaliter dicit.dum dicit gl.2.calorem iracundie inconsultum carere vitio.intelligit signanter Imo. hic.vbi actus retractari potest sine præiud aduersarij.exemplũ in l.diuortium ff.de diuor.posita.de peni.dist. 1.diuortium.& in casu c.si quis iratus al.in gl.secus si non potest sine præiud. aduersarij.vt in actione iniuriarum. quæ competit etiam pro iniuria illata ex repentino calore iracundie, quæ præsumitur aĩo iniuriandi.Et ideo si posset reuocari. nõ esset reuocatum præiud.iniuriati.l. si non conuitij. C. de iniur. & fuit doctrina Sal.ibi.quam no.ad l.quicquid calore.ff.de reg.iur. Idem.

iniuriarum tenetur.qui eleuata manu aliquem voluit verberare. licet non verberauerit Ias.l.1.§.hæc autem verba.in fi. ff.quod quisque iu.al.Bar.in l.item apud labeonem §. si quis pulsatus.ff.de iniur.

De quo vide Barb.in 4.vol.cons.11.in 8.col. idem.

iniuriarum actione agi potest. contra Actorem. qui nihil penitus probauit.ita Franc.de Cur.in repe.l.admo.in 130.col. ff.de iureiur.ibi vnum pp̃o.memoratu dignissimum.al. Ang. ita de facto consultum respondisse.vt refert in d.l. item apud labeonem.§.si quis libellos.subiungit q̃ istud solũ Ang.decidentem inuenit.& q̃ didicit à profunde memoriæ viro d.Rolando curtio patre & patruo suo qui de hoc faciebat magnũ cantare & festum.

Addo Pe.de anc.cons.324.vbi dicit q̃ ille qui non probauit crimina obiecta tenetur. actione iniuriarum vide etiam Cu. cons.74.& Fel.in c.1.in fi.ext.de excep. Ang.consil.95. Idem.

iniuriarum actione tenetur.qui notarium actorũ sine causa recusat.ita Phi.de perus.in c.cũ spi.in 5.col.ext.de app.idẽ.

Tenetur actione iniuriarum qui in libello.dix.verbum iniuriosum.Sonz.in 1.part.cons.41.in pen.col.al.d.§. si quis libellos.& alia Ang.in d.cons.95. idem.

Act. iniuriarum agi potest pro iniusta excommunica. phi. in c.1.§.superior.de sen.exc.in 6.& in c.statuimus in fi.e.ti. id.

Tenetur.etiam qui nouum opus iniuste nunciauit.Ias.in l. ait prætor.§.hoc interd.in fi.ff.de oper.no.nun. idem.

Non tenetur.actione iniuriarum.qui alium capit de mãdato officialis.l.iniuriarum actio.§. 1.& §.si quis.& §.is qui iure. & ibi Bar.ff.de iniur.Cepo.cau.28.

Tenetur act.iniuriarum qui aliquem indebite detineri fec. Alex.in 3.vol.cons.19.in fi. idem.

Pro vi turbatiua competit actio iniuriarum.Alex.in 1.vol. cons.103.in 3.col.ibi insuper dico.all.d.l.iniuriarum. §. si quis me ver.aut si quis.& l.qui pendentem.ff.de act.emp.& no.per Bar.in l.extat ff.quod me.cau.& no.per Ang.in d.l.item apud labeonem.§.si quis bona.& per Bal.in l. si quis ad se fundum. C.ad l.Iul.de vi.

Et in specie prohibitus piscari.q̃ teneatur.act. iniuriarum. tenet Cor.in 4.vol.cons.211.ver.& hinc est. idem.

Quid si dicam.tedet me.q̃ fueris cõdemnatus de tali delicto? dic q̃ potest agi actione iniuriarum.Ias.in l.1.in 7.col.ff.de ope.no.nun.al.Ang.in l.vestem ff.de iniur.idem vult ipse Ias.in l.non solum §.morte.in 30.col.e.ti.& in l.turpia ff.de leg.1.

Et in d.l. turpia ponit etiam quid si dicam plus valet vnus pillus equi mei.quam tui capilli q̃ tenear act.iniuriarum &dicit esse tex.in d.c.cum te de re iud. idem.

Pater potest agere.pro iniuria illata filię nupte.l.1.§.fi.ff.de iniur.& §.patitur insti.eo.tit. idem.

ita etiam potest remittere.pater.vt potest agere.Ias.in l.2.§. fi.in vlt.col.ff.sol.ma.addc Alex.in l.lucius.quam legit cum l. liberta ff.sol.ma.& Ias.in l.in personam.ff.de pact.

Limita nisi sit illata à coniuncto.Augu. in ver. comparent dicti inqui.in tertio defensionis in 2.col.Lud.sing.92.Alex.in l.sed si vnius §.filiosa.ff.de iniur. idem.

iniuria illata vni cẽsetur suis cõsanguineis illata.Fel.in c.Petrus de homic.Ias.in l.1.ff.de in ius voc. & in l. de pupillo §. si quis ipsi prætori.in x.col.ff.de ope.no.nun.Alex.in 4.vol.cons.115.in 1.col.ver.bñ fac.Alex.in d.§.si quis ipsi prætori.in 6. col.Ang.in §.fi.in 1.col.insti.de cura.Bal.in l. vnica C. si quacunque præd potest.& in l.vnica.C.de rap.virg. Idem.

Iniuria illata meo domestico mei occas. dr̃ mihi illata. Ias. in l.1.in 1.col.C.de indic.vid.tol. Card.in cle.vnic. in 13.not. de excess.præla.Alex.in l.item apud §.fi.ff.de iniur.dicit q̃ iniuria facta famulo vel pastori intelr facta domino. Idem.

Iniuria illata portanti literas iudic.dicitur illata iudici. Fel. in c.mandata.ext.de præsump.

fac.qđ vult Bar.ĩ l.hostes.in vlt.col.ff.de cap.&postli.reuer.

Fac.etiam quod vult Ias.in l.sed si hac.quam legit cum l.2. §.fi.in fi.ff.de in ius voc. vbi dicit q̃ qui offendit vicarium vel nuntium episcopi.videtur ipsum episcopum offendisse.

Add:

Universidad de Deusto Biblioteca

Adde q̃ etiam ſi officialis regis voluiſſet pereuti non ob. officio dicitur tamẽ iniuria illata regi. Ita Ale. poſt alios quos al. in l. quamuis. in fi. ff. de in ius voc.

Præmiſſa videntur limitan. ſi erat in habitu officialis. per ea quæ vult Alb. in 1. part. q. 43. fac. quod habetur in verb. habitus & in ver. præſump. §. 55. idem.

Iniuria illata ſocio dicitur facta ei in cuius ſocietate erat Pau. de ca. in 2. vol. conſ. 194. in fi. 2. col. Alex. in d. l. itẽ apud. §. fi. Idem.

Procurator generalis poteſt agere actione iniuriarum phi. in c. is qui in fi. de procur. in 6.

Superior agere poteſt pro iniuria illata ſubditis phi. in c. ad apoſtolicæ de re iud. in 6. idem.

Iniuria remittitur per ſalutationem. Bal. quem refert Ale. in l. filio. ff. de lib. & poſth. idẽ Ale. in l. nõ ſolũ. §. 1. ff. de iniur.

In contrarium tamen ipſe Alex. al. Ant. de But. in c. olim. de iniur. vbi dicit per ſalutationem remitti ſolum rancorem. de quo vide Panor. ibi.

Et ſubdit ibi Alex. q̃. contrariæ ſunt deciſiones in hoc an p ſalutationem. videatur remiſſa iniuria.

addo Fel. in prohe. decre. in 10. col. vbi dicit q̃ per ſalutationem remittitur ſi lis eſſet conte. per nota. per Butr. in c. olim de iniur. & per eundem Fel. in c. repellantur. in fi. de accuſ. Nec remittitur per ſaluta. generalem factam plurib. phi. in pro he. ſexti circa fi. Idem.

Riden. biben. vel comeden. aliterque diſſimulando. remittitur. iniuria. gl. in §. fi. inſt. de iniur.

Iſtud intellige verum ſi motu proprio. ita fiat. Secus ſi fuerunt inuitati ad vnum feſtum. & poſiti ad vnam mẽſam. nam non intelligitur remiſſa iniuria quia ex quadã honeſtatis neceſſitate ita fec. ita Io. Fab. in d. §. fi. & ibi Ange. Idem ſi recepit eum ad oſculum pacis in eccleſia. non potuit ſalua honeſtate recuſare. clem. fi. de ſent. exc. Barb. in 4. vol. conſ. 80. in 8. & 9. col. idem.

Iniuria cenſetur remiſſa per grata ſeruitia. Bal. in l. in ipſius C. fam. erciſc. Iaſ. in d. l. ex hoc iure in 16. col. & ſeq. & in l. 1. in 2. col. ff. de pac. & in l. ſi non ſortem §. libertus in 5. col. ver. vn decimus ff. de cond. indeb. Ang. in. §. item propter inimicitias inſti. de excu. tut.

De aliis modis per quos remittitur. iniuria vide per Alex. & Jaſ. in d. l. 1. in 2. col. ff. de pac. & per Alex. in d. l. non ſolum §. i. de iniur.

Habetur aliquid per Bal. in l. athlete. §. dat remiſſionem. ff. de excuſ. tu. idem.

Iniuria cenſetur remiſſa. per illum qui deceſſit ab inteſtato ſi reiter. poterat iniuriantem priuare ſua hęred. Ale. 5. vol. cõſi. 63. ver. item quia filius, &c.

iniuriam remiſiſſe videor ſi inſteti iniuriantem torqueri. Alex. in l. ſed ſi vnius §. 1. ff. de iniur.

Remittens iniuriam non videtur remittere damnum ex iniuria paſſum. Alex. in 2. vol. cõſ. 168. al. Dy. & Bal. in l. ſi pro fure in prin. ff. de cond. fur. per l. ſed ſi vnius §. ſi à me. ff. de iniur. & no. Bal. in l. ſi tibi x. millia §. 1. ff. de pac. Ideo ſecũdum. eum dicit Bal. q̃ ſis cautus vt facias tibi remitti non ſolum iniuriã. ſed etiam damna & intereſſe.

Et idem Bal. in l. domus ff. de ſerui. vrb. præd. plus dicit q̃ ſi remitto iniurias expulſiones & deuaſtationes. non videor remittere damna & intereſſe. & ſubiic. iſtud eſſe de mente. Spec. in ti. de accuſ. §. 1. ver. quid ſi vulneratus.

Addo Fel. in c. de his. ver. vlt. limita. ext. de accuſ. & Iaſ. in l. 1. in 2. col. ff. de pac. faciunt not. per Barb. in 2. volu. conſ. 16. in 14. col. Et ita vult Alex. in 5. vol. cõſ. 20. in 2. col. in prin. quod eſt idem quod illud conſi. 168. Pan. in c. 1. de iniur.

Talia. n. remittere non tenetur ſed ſolum rancorem. Pan. in c. 1. de maled.

Limita ſi petatur & non aliter. Pan. in c. 1. de iniur.

Limita niſi remittens iniuriam dixiſſet q̃ faciebat plenam remiſſionẽ. ita Iaſ. in d. l. ſi tibi §. quædam. ff. de pac. & in l. poſthumo. in 19. col. C. de contra tab. al. multa no. addo. Fel. vbi ſ. prox. Et ita poteſt intelligi. dictum Bal. in l. in metallum. C. de bo. præſcrip.

Limita etiam quia non poteſt petere penam pac. rupte. Bal. in l. peculium. §. ſi ere. ff. de pecul. idem.

An autem rancor remittendus ſit. & an per confeſſionem factam ſacerdoti videatur remiſſa iniuria. vide Iaſ. in d. §. quædam. Ang. in §. fi. inſti. de iniur. Idem.

Sed an tutor poſſit remittere iniuriam? Iaſ. in d. §. quædam in fi. dicit quòd non. quando eſſet dedecus pupillo. all. Bal. & Sal. in l. pactum curatoris. C. de pac. & ibi ipſe Iaſ. ſubdit q̃ verecundia eſt remittere. iniuriam inultam. al. l. miles §. ſocer. ff. de adul. quem tex. ad hoc al. pro optimo. Ang. in conſ. 247. in cip. in ſplendidiſſima ciuitate florentiæ. qđ tñ ſñ eſt. 248. Idẽ.

Prælatus non poteſt remittere iniuriam in quantum concernit eccleſiam. Card. in cle. vnic. in 6. no. de ſo. compe.

Nam iniuria illata clerico cenſetur illata eccleſiæ. Pan. in c. poſtulaſti nu. 3. de iud. vide ſ. in §. 19. Idem.

Iniuria remiſſa non poteſt amplius ſuſcitari Ang. in §. fi. inſti. de iniur.

An pupillus vel adultus poſſit remittere iniuriã. vide Bal. in l. 1. C. de in integ. reſt. mino.

Qualiter dicantur plura verba iniurioſa. vide Bar. in conſi. 108. incip. In quæſtione vertente. vbi concludit q̃ quãdo plura verba iniurioſa tendunt ad idem eſt vna ſola iniuria. addo Bal. in 4. part. conſ. 353.

Vide etiam Ang. & Augu. in tract. male. in verbo verba cõ tumelioſa in 3. col. Alb. in 2. par. q. 39. Idem.

Licet liberum corpus æſtimationem non recipiat. poteſt tamen agi ad expenſas ſi aliquis ex vulnere illato debilitatus remaneat. vt eſt caſus in l. ſi. ff. de his qui deie. vel effu. & inſti. de obli. quæ ex q̃ delic. §. pen. alias §. item is. & ibi Ang. & ita vult Ang. are. in tract. Malef. in verbo. Nec non ad querelam. col. 4. addo Lud. Ro. in conſ. 278. & Spec. in ti. de iniur. §. ſequitur. ver. ſed nunquid el 1. & ibi Bal. in verſ. 1. Pan. in c. 1. de iniur. vbi omnino vide. Ang. in §. ex maleficiis. in 6. col. inſti. de actio. Bal. in l. qua actione. ff. ad l. aquil. Idem.

Et tale intereſſe poteſt probari per iur. iniuriam paſſi. taxa. iudicis præambula. ar. l. videamus. §. pen. ff. de in litem iurando. ita vult glo. ſecundũ aliquas lect. in l. iniuriarũ. ff. de iniur.

Sed Bar. ibi tenet q̃ potius fiat æſti. iudic. officio. al. l. ſed ſi vnius §. ſeruus meus. ff. de iniur.

Et in materia an intereſſe. poſſit probari per iur. vide ĵ. in verbo intereſſe. §. Idem.

Nota q̃ non ag. actione iniuriarum vbi actum eſt crimina liter, niſi aliter fiat proteſtatio l. ſed ſi vnius §. ſed ſi ante. & ibi Bar. ff. de iniur. & vult Ang. are. in tract. Malef. in verſ. nec non ad quærelam. in vlt. col. vbi Aug. dicit q̃ Bar. ibi nõ dicit. ſed q̃ eſt Angel. qui ponderat illum tex. & q̃ ibi certe eſt caſus all. etiam Bal. in l. 1. ff. de in ius voc.

Fac. quod vult Ang. conſ. 250. in 2. col. ver. 2. præmitto.

Poſſet tamen poſtea agere. actione. l. aquil. pro emendat. damni Capo. cau. 31. Idem.

Quæ dicatur iniuria perſonal. & quæ real. Barb. in 4. volu. conſ. 111. in 8. col.

Et ſcindendo veſtes an dicatur offenſa perſonalis. Alex. in l. 1. §. opus nouum. de oper. no. nun.

Et an iniuria verbalis dicat offenſa. vid Alb. ĩ 2. par. q. 173.

Iniuriarum act. an teneatur. qui bãnitum reſtitutum appellat proditorem. vide in ver. Bannitus. §. 2.

Iniuriarum agi poteſt licet iniuria in abſentia illata fuerit Panor. in c. 1. de maled.

inirria tanto dicitur atrocior quanto coram plurib. facta eſt Panor. in d. c. 1. Idem.

iniuriarum act. tenetur. qui conducx. operarios in re aliena Alex. in l. de pupillo §. nunc. in 4. col. de oper. no. nun. Idem.

iniuria poteſt inferri cadaueri. & defuncto. Ange. in §. 1. inſti. qui manu. non poſ. Idem.

iniuria poteſt inferri etiam facien. bonum Bal. l. ſi ſeruus. §. & ſi puerum. ff. ad l. aqui. Idem.

iniurias remittere, ac pacem facere nemo vel à iudice, vel à totius prouinciæ gubernatore cogi poteſt. cõe inquiunt Hip. conſ. 98. in 6. Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 88. verſi. vlt. Si eas tñ in conſcientię foro, vel alibi ſimpliciter remiſerit, ac pacem quõcunque ſimpliciter fecerit, nõ idcirco damna ẽt, nec id quod intereſt, ac gñaliter ad rem pecuniariam pertiner, remiſiſſe intelligetur. cõe aiunt Io. de Amicis cõſ. 88. n. 14. I. Clar. d. q. 88. ver. quæro qño, & ver. ſeq. Videbitur autem iniuriam condonaſſe, qui poſt illatã à conuerſatione eius non abſtinuerit, qui in ipſum fuit iniurioſus, vt frequenter placitũ affirmãt Placa, & q eum refert I. Cla. in prac. §. iniuria. ver. itẽ tollitur. E. Suar.

Iniuriam, qui in aliquem infert, quæ vera ſit, cuiuſque enũciatio & vtilis reip. ſit, & poſtea ab inferente probetur, iniuriarum nõ tenebitur: quãuis proculdubio tenebitur, ſi vel iniuriam nõ probet, vel eius cognitio vſui reipublicæ nõ ſit, tametſi veriſſima ac certiſſima habeatur. cõe pronũciat Boer. poſt conſuet. Bitur. conſ. 1. placa lib. 1. de deli. c. 1. n. 3. I. Clar. in practi. §. iniuria. verſic. item quæro. E. Suarez.

Iniuriam illatam parentibus pupilli, vel adulti remittere, ac pacem de ea facere curatores poſſunt & tutores indiſtinctè, ſi vtilitas maior ſit, quam vindictam ſumere, vt eſt communis opin. Soarez verbo iniuriarum. nu. 81. Bonac.

Iniurias

Universidad de Deusto
Biblioteca

iniurias remittere quiuis cogi non potest à iudice guberna toréve, vt est communis opi. Soares versi. iniurias. Rimittens tamen iniuriam, etiam in foro conscientiæ, damna & interesse, & quæ ad rem pecuniariam spectant, consequi poterit, vt est communis opi. Soarez ibi n. 53. iniuriam autem remisisse is censetur, qui cum iniuriante conuersatur, vt est communis opi. ibi nu. 84. Bonac.

iniuriam notoriam quis, qui superiorem cognoscit punire potest, vt est com. opin. Soc. in c. innotuit, de maledicis. nu. 14. Et iniuria fit tripliciter. re, verbis & literis, vt est communis opin. Socin. in rub. de iniur. n. 3. Bonacoss.

iniurians si dicat se pœnitere, aut se dixisse calore iracundiæ, aliqui dicunt communem esse ꝙ non sit puniendus vt Io. Arno. epito. 58. Quum sit communis. Sed Clarus non credit esse communem, iuxta ea quæ dixit in lib. 5. §. fin. q. 60. vers. est etiam. & q. 16. vers. item quæro, & q. 60. vers. fuit quandoque. teste Aufre. decis. 409. quem refert Mantua. cons. 77. lib 2. hæc Clar. d. lib. 5. §. iniuria. ver. si. P. Fichard.

iniurians si protestetur super iniuria, vt si dicat, Tu mentiris, saluo honore, tuo, &c. talis protestatio non releuat, secundum Bar. in l. si quis extraneus in prin. n. 3. de acq. hæred. Guido Pap. decis. 465. Si verò subessent coniecturæ per quas talis protestatio adiuuaretur, ꝙ scilicet non habuisset animum iniuriandi. tũc talis protestatio prodesset. cõmunem dicit Soci. cons. 118. n. 5. in fi. lib. 1. Old. cons. 53. n. 3. Clar. d. lib. 5. §. iniuria. ver. sed pone. P. Fichard.

iniurians non ex hoc liberatur, ꝙ iniuriam proferat, nisi id sciret, quod reipublicæ interest. communis est opi. Burs. cons. 94. nu. 29. Bonac.

iniuriosa verba alicui exprobrans etiam vera, animo tamen iniuriandi proferens nec sit reipublicæ vtile scire. tenetur iniuriarum (vt dixi) & est communis opi. Placa. Epit. delicto. c. 1. n. 3. Couarru. variarum resol. c. 2. n. 6. li. 1. Fallit si dicebat causa se iactandi, puta dicendo mulieri. Ego non adulteraui, nec feci homicidium. Vber. de Bobio. cons. 7. inter cons. criminalia. Secus si causa vituperandi. Corn. cons. 80. volu. 3. Ias. in l. si quis extraneus. ff. de acq. hæred. n. 7. Aiberi. in q. ad statu. in 2. par. q. 4. Bonac.

iniuriosa verba si aliquis mihi dixerit, possum illi iniuriosè respondere, tex. est in l. qui omnia in §. sed si aduersarius ff. de procur. vbi Bar. not. Ita Nat. cons. 6. viso processu 2. col. n. 5. vbi etiam nu. 6. dicit, ꝙ culpa semper ascribitur prouocanti, & sic cum quis vtitur retorquutione conuitij: illius verba prolata non debent capi ad arguendum aliquod delictum, ex not. per Cur. in l. si. ff. quod quisque iuris vbi refert plura exempla in mat. iniuriarum. et 1. dicit, ꝙ si quis opponat contra testes ꝙ sunt infames, criminosi non potest conueniri actione iniuriarum quia facit gratia iuris sui defendendi, quod limita solum procedere quãdo ille exceptiones erant vere, aliàs secus, vt ibi per Alex. circa quod cadit necessaria dubitatio, An generaliter dicens alicui iniuriam quæ vera sit, possit conueniri actione iniuriatum? tex. videtur ꝙ non in l. eum qui nocẽtem ff. de iniur. In contrarium est communis opi. regulariter vt p Fel. in c. cum te ad fi. ext. de re iud. vbi dicit, & in proposito videtur Regula ꝙ veritas conuitij non eximit ab actione iniuriarum, l. 3. C. de officio recto. prouinc. fallit 1. vbi dicitur verum est causa puta correc. fallit. 2. si dicitur vt à proximis auferatur nocumentum corporale, puta tu es leprosus fallit. 3. vt auferatur nocumẽtum spirituale, ne forte ordinetur fallit. 4. vbi dicitur verũ in iud. Ratio istorum casuum est, quia hæc ratio datur contra illum qui animum iniuriandi habuit, l. si non conuitij C. de iniur. secus si non causa iniuriandi, quod cognoscitur ex cõiecturis prędictis, hęc ille, & notabis inquit Cur. illum tex. probantem, ꝙ pro qualibet minima iniuria potest quis conueniri actione iniuriarum per quem tex. aliàs quidam fuit condemnatus vt ibi, & vide eundem Cur. d. l. fi. n. 5. vbi ꝙ retorquutio retorquutionis fieri non potest, & ꝙ si tu dicis mihi iniuriam, & ego dicam, tu mentiris, non potes tu dicere ꝙ ego rementior, quia ista dicitur retorquutio retorquutionis, & ita dicit in specie decidere Paul. Cast. ibi, & sequitur communiter Doct. moder. quod est sanè intelligendum, quando ego licite dixi tu mentiris & n. 6. ibi ꝙ si aliquis dicat alteri iniuriam licet ipse possit dicere tu mẽtiris & hoc modo retorquere, non tamen sibi est licitum dicere aliam diuersam iniuriam, & si dixerit, vterque potest conueniri actione iniuriarum Ita in specie Spec. in ti. de accusatore n. 11. vbi ꝙ si te vocaui latronem & tu me quisque nostrum agere potest de sua iniuria. sequitur Alex. d. l. fi. col. vl. quem alleg. Cur. d. l. nu. 6. & in l. 1. col. 5. n. 20. eod. tit. ff. quod quisque iuris vbi ꝙ est communis conclusio, ꝙ iniuriam iniuria repellere non licet, vt probat tex. in l. neganda. C. qui accus. non possunt & cõcludunt communiter Doc. relati per Fel. in c. dilecti col. 5. ext. de excep. quicquid dicat Ias. in l. vt vim col. fi. ff. de iust. & iur. pro resolutione inquit cur potes dicere altero de duobus modis, 1. ꝙ ista reg. solum procedit in iniuria verbali, non autem in reali, vt habetur in d. l. vt vim ff. de iust. & iure. & ꝙ verbalis potest retorqueri vt dicit Bar. in l. quæ omnia. §. 1. ff. de procur. dicendo tu mentiris, vide latius ibi & melius Fel. in d. c. dilecti col. 5. & 6. & ibi n. 10. ꝙ prouocatus delinquens non excusatur regulariter quicquid dixerit spec. alleg. per Abb. ibi, & ꝙ dicenti mihi iniuriam non possum quasi defendendo dicere aliam, sicut etiam iniuria corporali non licet percurere percutientem quando non fit defendendo, sed potius vindicãdo, c. significasti il 2. de homi. quia nemini fas est propriam iniuriam vleisci C. quando lic. sine iud. se vend. in rubro & nigro. Non obstat prædicta l. 1. §. cum arietes. ff. si quad. paup. feci. dic. vbi imputatur Arieti prouocanti, quia loquitur in animali irrationali cuius iram non potest ratio compescere ad limites moderate defensionis, Trib. tamẽ modis declaratur istud de prouocatione non excusante. 1. nisi prouocatus dicat verbum iniuriosum animo se defendendi, puta iniurianti dicat, mẽtiris vide ibi plura alleg. & si dico testem esse infamem vel Ribaldum & similia, non teneor de iniuria, quia facio defendendo, & ꝙ iste dicens mentiris, excusetur, quia prouocatus: firmat Abb. in c. cum te. col. 11. ibi ego vero ext. de re iud. Restringe tripliciter inquit Fel. 1. dummodo dicens mentiris dicat verum, ita Old. cons. 54. consueuit dubitari & Anch. consi. ibi alleg. 2. Restringe ꝙ mihi dicenti mentiris non potest replicare ꝙ mentior. 3. Restringe dummõ dicens mentiris protesterur ꝙ non intendit iniuriari sed istud ñ tenetur. Aut. n. dicit verum, & non est iniuria, Aut dicit falsum protestatio non iuuat propter dictum Bar. ibi alleg. ꝙ protestatio nõ iuuat dicentem mentiris saluo honore, quia verbum iniuriosum denotat ꝙ non reueretur honorem alterius, Si aũt verum dicit protestatio fuit superflua, vide latius Fel. vbi s. d. c. dilecti. n. xj.

iniuriatus an cogatur, vel teneatur in foro pœnitentiæ remittere actionem iniuriarum & facere instrumentum pacis offensori, vt possit impetrare gratiam à principe. vide quod scribit Did. resol. lib. 2. c. 10. & dic ꝙ non, fm magis commun. ex auctoritate D. Hieronymi in c. officia & c. non est iniquitatis 23. q. 5. & in c. legi 23. q. 8. cui cõueniunt quæ apud D. Th. habetur secunda secundæ q. 25. ver. ad nõuum dum docet signa dilectionis ex præcepto, & ex necessitate charitatis, esse exhibenda in communi inimicis veluti ꝙ quis teneatur orare pro toto populo, & pro omnibus fidelibus: in speciali verò secus sit nisi in articulo necessitatis, illo arg. vt si furierit inimicus, ciba eum. si sitit, potũ da illi. Cæterum, si beneficia exhibeantur inimicis præter causam necessitatis pertinet ad perfectionem charitatis, & hanc q. etiam determinat Abb. in c. 1. in fi. de maledic. imo etiam rancorem, seu odium non teneri remittere nisi petenti tradit ex no. per Bar. l. fi solum. §. iniuriarum actio. ff. de iniur. in l. si tibi decem §. 1. de pact. ex dictis Magistri. sen. libr. 4. distinct. 30. & qui Abb. sequitur Bart. vbi s. inferentem ꝙ si infirmus dicat sacerdoti, remitto iniuriam mihi illatam per talem, censetur remisisse odium, non satisfactionem iniuriæ, Adde tamen Card. Alex. in c. si quis contristatus. 90. dist. vbi ꝙ offensus à seipso in animo suo, debet remittere odium, licet offendens non petat, imò etiã eo nolente satisfacere tenetur offensus odium remittere non actionẽ iniuriarum. faciunt quæ scribit Ias. cons. 23. col. 1. lib. 1. Fel. in c. de cætero. n. 10. de testib. Item adde Aug. tract. malefic. ver. comparent & in termino. n. 28. vbi apostil. dicit communem vt si in foro pœnitentiali per iniuriatum sit remissa iniuria, hoc prosit in foro iudiciali. Quam opi. veram dicunt doct. si dicatur, facio plenam remissionem, teste Rol. cons. 45. nu. 28. li. 4. secus si fiat simpliciter in foro pœnitẽtiali, vel cõscientiæ ex not. per Rol. ibi. & vide quæ scribit Bart. vbi doct. in apostill. in l. non solum. §. iniuriarum actio. ff. de iniur.

In ius vocando. Libellus sic formari potest. Propono ꝙ Alex. est filius meus. & ꝙ me inuitum in iud. coram vobis. Spe. domino iusdicente Pinerolij traxit & vocauit, absque veniæ petitione Minusque impetratione: ob quod in edicti pœnam incidit.

Quare peto eum condemnari. & cogi ad mihi dandum. & soluen. quinquaginta aureos. ex causa pene prædicte. istam formam ponit Ang. are. in §. penales. insti. de actio.

Addit ibi Ias. in 17. col. Aliud verbum, videlicet, propter quam citationem ad iudicium veni, vide ibi per eum.

Et in materia an filius etiam emanc. possit in ius vocare, &c. vide Ang. in §. ius autem. insti. de patr. pote. P. Andora.

Nouere

Universidad de Deusto Biblioteca

Noueca non potest in ius vocari.glo.in l.generaliter.ff.de in ius voc.Ias.in l.1.C.eo.

Limitat Ias.viuente patre.alias secus.al.l.de his.C.de fur. & l.si nondum.C.eo.de fur.

Subiungit tamen.q̃ contrarium est verius.al.Fulg.& Alex. in d.generaliter.vbi etiam ipse Ias.in fin.& in d.§. penales.in 13.col. P.Andora.

Filius naturalis aut incestuosus.an possit impune in ius vocare patrem.Ias.in d.§.pœnales. in 11. col. & seq. & Tenet in naturali quòd non.

Secus aũt in incestuoso,& nato ex coitu damnato& accusabili.al.multa quæ vide.Et idem vult.in l.adoptiuum. quam legit cum §.prætor ait in fi.ff. de in ius voc. de quo etiam habetur per Ang.in d.§.penales.in 4.col. idem.

Pater spiritualis. & sic patrinus an possit impune in ius vocari.Ias.in d.§.penales in 12.col.adduc.plures auctoritates tenentium.quòd sic.

Ipse tamen dicit cõmunem opi.esse in contrarium.de quo etiam per eundem in d.l.generaliter.& per phi.in c.postremo in vlt.col.ext.de appel.Alex.in 3.vol.conf.42. Idem.

Quid de ciuitate & religios.vide Ias.in d.§.pœnales.in 13. col.vbi in ciuitate firmat. q̃ nõ possit vocari in ius sine venia. in sacerdote autem relinquit cogitan. idem.

Idem in socero & socru.Ias.vbi s al.gl.in d.l.generaliter. & Spec.& Io.And.in ti.de actore.§. 1.ver. sed nunquid edictum.

Ampliat Ias.procedere.etiam soluta affinitate.al.Alex.in d. l.generaliter.

cõtrarium in hoc.vlt.tenet.Ang.in §.socrum insti. de nup. & in d.§.penales.in 5.col. idem.

Quid in clerico & monacho.in casib.in quib.possunt conuenire.mon.vel abbatem?Ias.vbi 8. tenet quòd requi. petitio venie.Addo Lud.sing.550. Idem.

Quid in vxore. Alex.in d.l. generaliter. dicit q̃ non requi. venia.& sequi.Ias.vbi 5.in prin. 14.col. idem.

Magistratus tempore officij.non potest in ius vocari.Iaso. in l.2.ff.eo.vbi hoc limitat. procedere.dum est in magistratu. secus si cit.refera.ad aliud tempus.

Limitat etiam quando conuenitur.pro delict.in off.commissis.per gl.ibi.& alia multa quæ al. Idem.

Vasallus seu subditus an possit dominum.in ius vocare. sine venia Ias.in d.l.generaliter.dicit q̃ gl.in c.1.in ti de mil.vas. qui contu.est.tenet q̃ sic.& ibi hoc vult Bal.& Io.de pla.in l. 1.C.de colo.tracen.lib.11.& Io.Fab.in §.& in eum.inst..de act. & q̃ pro ista opi.Bal.Alex.adduc.rationem.de qua.ibi per eũ. de quo.vide d.Iac.de S.Geor.in tract.feu.in ti.de homagiis.in 6.q.& Ang.in d.§.penales in 5.col.

Ipse tamen Ias.intrepide tenet contrarium.al.Spec. in ti.de feu.§.quoniam.in ver. 17.& mouetur.aliis optimis fundamẽtis.& in l.si nõ sortem §.libertus.in 9.col.dicit q̃ ista pars posset defendi.contra communem opinionem. idem.

Quid in scholare. dic q̃ nõ potest vocare magistrum in ius sine venia.ita Ias.in d.l.generaliter.adduc.multa quæ vide Pe.gerar.sing.62.al.Pe.de Anch.conf.308.incip.ad hoc.Ang.in d.§. penales.in 5.col. idem.

Pena de in ius voc.non committitur.si citatus non compareat.ita Ias.in d.§.pœnales in 15.col. idem.

Nec etiam si non opponatur.in 1.comparit.Alex.in 2.vol. conf.166.Ias.in l.quamuis.in fi.ff.eo. idem.

Ista pena 50.aureor. habet tantum locum in personis enumerat.in aliis autem est pena arbitraria.ita Ias. in d §.penales in 16.col. Idem.

Venia petenda est.etiam quãdo imploratur.iudic.offic.Ias. in l.1.in 6.col.ff.de iurisd.om.iud.& in l.fi.C.de in ius voc.id.

An autẽ si pater vocc.in ius sine venia processus sit nullus, vide Ias.in d.l.fi.vbi adduc.multa. q̃ non. tñ videtur tenere q̃ imo sit nullus.processus.quamuis filius velit soluere pœnam. quando pater opposuit in 1.dicta.alias secus.vide ibi per eum.

Quid si priuatus velit agere cõtra fiscum an teneatur.petere veniam à principe Lud.sing.9.tenet quòd sic. idem.

Innocentiæ caulas quilibet interuenire potest ad allegandum pro reo inquisito,vt est com.opin.de qua Ias.in l.2.in 3. col.C.qui testa.face.poss.Marc.conf.90.n.71.in 2.vol. & licet quis à statuto habeat pro confesso & conuicto,ac si verè esset confessus & conuictus. Tamen admittitur probatio in cõtrarium.videlicet de innocẽtia illius. Tiraq.de retractu.§.4.in gl. 1.nu.12. Bonacost.

innominatus contractus, & ante implementum aliquod naturalem obligationem gignit. commune dicunt Soc. Rip. n.4.in rub.fi.de ver.obl.Dec.in l.perens.n.20.C.de pac.E.Sua.

inofficiosi testamenti querela solum hodie filiis competit, cùm adiecta causa exhæredantur,& adiecta causa ab hæredibus non probatur.cõe ponit Vigl.in pr.n.2.& n.3.Inslit. de testam.licet ipse post Imo.in l.1.ff.de testa.ab eo frequẽti dogmate desciscat. Habebit præterea locũ hæc inofficiosi testamenti querela correcto fororum.iure in testamẽtis,quæ hodie vel filiifam.vel patresfam.de bonis castrensib.aut quasi castrẽsib.exarauerint.cõe affirmat Ias.in l.vlt.n.5.C.de inof.testam. Quin si illa filio legitimè exhæredato non competierit,vel q̃ causa sit probata,vel quod temporis lapsu præscripta sit.eiusdem tamen filij liberis ac testatoris ipsius nepotib.competet, vt commune statuo ex Alex.Ias.n.18 in l.si quis posthumos. §.si filium.ff.de lib.& posth.eo.dem Ias.in l.si quis filium.C.de inoffi.testa.& l.in suis.nu.48.ff.de lib.& posthu. F.Suarez.

inofficiosi testamẽti querela ꝺ ipsum institutum hæredem intentari debet:qui si restituendæ hereditatis onere grauatus sit atque ante factam restitutionem succubuerit, sententia ꝺ illum lata fideicommissario nocebit:si verò pendente lite restituat,iudicium ad fideicommissarium trãsibit. at si antequã conueniretur,restituit, inofficiosi testamenti querela in eum, cui restitutio facta est,statim dirigetur:quippe quia ea in specie si feratur contra hæredẽ sententia alteri non oberit quod etiam procedet, cùm restituio p̃ parte rũ facta proponetur. communia inquit Ant.Gome.de testam.c.6.n.15. F.Suarez.

Inquilino.& colono impedito vti frui propter pestem: gemittitur pensio pro rata.Io.Fran.Ripa in trac.de pelle.part.1. nu.15.communem dicit. B.Villal.

inquilino pp sterilitatem,est facienda remissio:q̃si si pẽsionem soluerit,deciperetur vltra dimidium iusti prætij.Lu.l.de Gozad.in conf.74.n.2.com dicit,& ꝺcor.l.cũ.l.20.ti.8.par.5.

Nota.q̃ standũ est vulgi opinioni quando quæritur an crescere vel minui debeat pensio propter sterilitatem aut augmẽtum in re locata.Brunus de augmento.14.concluſi,princip. communem dicit.

Nota,q̃ si fructus rei locatæ ex vi militum perdantur:si fructus sunt sublati à solo: perdũtur periculo conductoris. & inquilini & non locatoris.Cur.iun.conf.85.n.1.com.dicit.Et vide in verb. debitor,n.7. ex quo potes dare limitationem ad istam communem.Limita istud notabile, quando ex inimicitia domini fructus sunt destructi:quia siue ante,siue post collectionem perdantur,sunt periculo domini rei & non conductoris.Lud.Goza.conf.27.n.28.in respon.ad 5.com.dicit.

Nota q̃ emphyteutæ non fit remissio pro sterilitate, si aliquid percepit etiam minimum,Bello.conf.21.nu.3.com.d.ex Bar.in l.1.C.de iure emphy.quia id quod dat emphyteuta domino.nõ datur respectu rei.sed in recognitionem dominij.Ias. ibi& Pan.in c.propter sterilitatem.de loca.Sed intellige dam cõem quando emphyteuta non soluit,nisi quid minimum in recognitionem:secus tñ,si soluit magnum canonẽ:quia tunc parificatur locationi in omnib.& sic meliorationem, etsi cessat soluere,non perdit.Ant.Rub.in repet.l.Gallus.§. quidam rectè.ff.de lib.& posthum.ver ni infertur.

Amplia etiam,si locatio esset in longum tempus facta.Bello.conf.21.n.9.com.dicit.ex Pan.in c.potuit.de loca. Villa.

inquilinus,vel conductor potest expelli po pensionem nõ solutam.Dec.in l.qui rem n.17.com.d.de sacrof.eccl.C.B.Vil.

Nota q̃ si inquilinus est obligatus ad solvendam pensionẽ cum instrumento guarentigio,per tacitam reconductionem non mandabitur executio,Dec.l.1.ff.si cer.per.n.12.communem.dicit. Idem.

inquilinus,vel cõductor rei Vrbanæ,si, finita locatione,stetit,in re locata per aliquod tempus: pro illo tempore videtur reconduxisse, & tenetur actione ex locato pro illo tempore. Et iste est communis intellectus.Pau.in l.item quæritur.§ qui impleto.ff.locati.nu.8. idem.

inquilinus, aut colonus non potest denuntiare nouum opus,etiam procuratorio nomine, Ias.in l.hoc edicto. §. si ego. ff.de no.ope.nun.n.5.com.dicit:quam intellige,q̃ dominus est præsens,secùs si sit absens. idem.

inquilinus si re locata frui ob pestis causam impediat pro temporis rata pensionem atrondet.cõmune dicit Rip. de peste.part.1.n.15.alia complura de inquilino vide 5.verb.condictio:& ver.conductor. F.Suarez.

inquisitio est iudicium extraordinarium.Pan.& Dec.in rubric.de iud.n.7.Alc.in c pernicios.am.nu.14.de off.ord.communem dicit. B.Villal.

inquisitio remedium est extraordinarium, etiam si loquamur de iure communi. com.dicit Aegid. Bosi.in tract.malef. in tit.de inquisitio.nu.16. I.Fichar.

Inquisitio non potest formari per iudicem ordinarium:nisi fama præcedente.Alc.ibi n.41.communem dicit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fallit,nisi aliàs iuxta statutum possit procedere, non seruato ordine:quia tunc nō requiritur fama.Alc.ibi.n.47. com.d.

Hanc communem,cum præcedenti,not.ad intel. 1.tit. 1.li. 8.ordi.& l. 11.tit.2.lib.4.For.ll. B.Villal.

Inquisitio potest formari contra delinquentem per iudicē territorij:vel domicilij.Sed tamen debet condemnari secundum statutum loci:vbi delictum est commissum.Aug.in add. ad Ange.de malef.in ver.hæc est quædā inquisitio.com.dicit.

ADDITIO.Bart.in l.2.§ publico.ff.de adult.tenet q̄ per inquisitionem generalē & eius probationem(prout contra officiales in syndicatu)non p̄t sequi condemnatio,sed ex ea capitur informatio, deinde sequi debet inquisitio particularis ex qua fiet condemnatio secundum eum.Quæ opi.nō seruatur.Bal.in l.edita,n.30.C.de eden.& in l.iubemus,n.3.C. de ꝓ ba.& dicit Inn.in c.bonæ, de elect.q̄ totus mundus practicat contrarium,cum de iure Ciuili tales inquisitiones ad punitionem fiant, de iure autem Canonico non, nisi ad reformationem,& vt ad meliorem vitam Ecclesia seu personæ reducantur,per Bald.in eodem loco, n.32.nisi in condemnato per inquisitionem de calumnia,cùm sit infamis, ex quo tenetur simultudine pœnæ,vt ibi per eum.

inquisitio,tum iure Cæsarum,tum iure Pontificum,modus est procedēdi extraordinarius,vt commune inquiunt Pan.& Dec.n.7.in rub.de iud.Alc.in c.1.n.14.de offic.ordina.& Bos. in pract.crim.tit. de inquisit.n.8.ac latè I.Clar.in pract.etiam. §.vlt.q.3.ver.debes autem scire. E.Suarez.

inquisitio & si iure ciuili regulariter à iudicis officio institui ac formari nequeat, vt frequenter placitum enūciant Cuma.cons.136.ad fi.Pract.Conrad.n.1. Tamen pontificum iure in omnia crimina indifferenter ab illius officio concipi, texteque potest ad publicam vtilitatem, vt receptum affirmant Marian.in c.qualiter & quando.n.108.de accus.I.Clar.in pract.§.vlt.q.3.ver.debes autem scire.Quin & hodie ex consuetudine generali, licet iam iudicib. per ius etiam ciuile, vt suo ex officio in quemlibet casum inquirant, atque animaduertant.quemadmodum atteſtantur Bal.in l.ea quidem.n.44. C. de accus.Bos.in d.tit.de inquisit.n.8.Blan.de indic.n.5. Anto. Gome.meus olim iuris doct.de delict.c.1.n.49.I.Clar.in d.q. 3.ver.sed certe.& q.5.ver. quæro. Intellige tamen semper aliquod indicium præire, atq; antecedere,vt specialis ꝺ aliquem inquisitio procedat, quamuis generalis inquisitio certitudine criminis sola sit contenta: vt commune scribunt Alc.in c. pernicios.m.n.34.& 47.de off.ord.& qui id diligenter ac latè explicat I.Cla.in d.§.vlt.q.5.&q.6.Vltra quem id limitabis.cū vel princeps inquirit, vel motu proprio inquisitionem alteri committit.nulla habita indiciorum,vel diffamationis cognitione vt frequenter placitum inquiunt Hipp.in pract. §. constant.n.22.ac Iac.Menoch.de arbit.iud.lib.1.q.78.n.4. Idem.

inquisitioni nullus locus est,cum actionis,seu accusationis seu querelæ ius,vel præscriptione euanuit, vel quacūque alia ratione sublatum est.commune pronunciant Balb.de præscr. 4.part.q.2.n.2.Iaffredus dec.486.& alij quos laudat I.Clar. in pract.§.vlt.q.51.ver.& hæ quidem. E.Suarez.

inquisitionis via condemnatus de publico crimine,nō minus infamis redditur,quàm accusationis formulis de eodem iudicatus,vt frequēter placitū inquiunt Ang in l.ea quidem. n.28.C.de accus.I.Clar.in prac.§.vlt q.72.ver.dānatus.E.Sua.

inquisitio ersi à iudice patriæ,vel domicilij institui possit,tñ dānatio illius loci,in quo delictū patratum fuit,statutis regetur,cōia affirmat Ang.in addi.ad Ang.de malef ver.hæc est q̄ dā inqsitio.& vide q̄ 1.obseruo ver.iudex,&ver pœna.E.Sua.

inquisitio. Quando in inquisitione sunt illa verba,Ex mero officio,&c.non exigitur q̄ diffamatio præcedat, nec tūc tenetur iudex tradere inquisito copiam capitulorū inquisitionalium ante responsionem eius,fecit.dūm Ang.in l.si vacātia. in 5.act.prin.C.de bo.vacan.lib.10.Butr.& Fan.in c. qualiter. extr.de accus.col.1.Ang.Arc.in tract.malef super verb.mero officio,in contrarium est tex.in c.licet Heli,ibi clamoribus excitati ex officio nostro,&c.extrà.de simo. Balb.decis.261.

inquisitio ex officio. Sicut accusatio falsi & exterorū criminum regulariter tollitur spacio 20.anno.l querelam.C.de falsis,ita inquisitio ex officio iudicis,secundùm Bart.Salic.Rapha.& communiter Doc.ibi,licet gl & Bald.ibid.dicant q̄ nō tollitur inquisitio,nisi 30.an. Balb.decis.486.

inquisitio est nulla de iure communi,si non præcedit diffamatio,vt est com.opi.Burs.cons.94.n.37. Etiam q̄ sit formata p̄ duos testes omni exceptiōe maiores,vt est com.opi. Gratus Resp.57.n.9.& 11.in 2.vol.si iudex ex offic.suo ꝓcessisset.

inquisitio nec annū,nec mensem delicti cōmens parte instāte,si n̄ declaret,nō ꝓcedit,vt ē com.opi.Burs.cōs.34.n.27.

Inquisitio(vt dixi)formari potest quolibet casu de iure ciuili canonico & ex consuetudine,vbi præcedit infamia,vel alia præsumptio,vt est com.opi.de qua Bossi tit. de inquisitione,n.8.Alberi.in l.ex lege.§.si publico.ff.ad l Iul.de adult.Et ibi etiam ponit casus,in quibus proceditur sine accusatore.Et quidem formari potest generalis& specialis inquisitio,vt per Abb.in c.graue.n.9.de præb.Et non est generalis,qñ exprimitur certa persona,sed specialis, & inquisitio pōt iterari ex noua infamia,vel nouis indiciis.Abb.in c.literis.n.2.de celebra. missi.Et not.q̄ clausula,quæ in inquisitionib.apponitur,diabolico scilicet spiritu instigati.non minuit peccatū,sed significat dolum.Bal.in c.1.de cohabita.cleri.& mulie.n.1.Item not. q̄ si quis falsò sit inquisitus,& fuit impeditus se defendere,non obstante sniā condemnatoria,sibi succurritur, & potest restitui.Bal.in l.proponebatur.3.col.ff.de iudi.Et no.etiam,q̄ inqsitio gñalis potest formari ꝺ officialem,& postea specialis.Et ita seruat cōsuetudo,vt dicit Bal.in c.qñ.n.58.de proba.vbi etiam dicit.n.61.q̄ prudēs iudex nō debet sine secreta informatione inquirere ꝺ certam personam,&de ista secreta informatione,non debet facere fidem,sed creditur suæ cōscientiæ.Et ex ista inqu.sitione gñali, nō potest sequi condemnatio,quia est tm̄ præparatoria,nō iudicialis & solēnis,quia non est facta ꝺ certam personam.Bal.in l.congruit.ff.de off.præsi.Nā dicta generalis inquisitio est facta ad inueniendum,non ad puniendum,nec super ea est pars citanda,nec recipiuntur testes in figura iudicij, sed solum ad informationem curiæ, & ideo non potest ferri diffinitiua ex ea,vt dicit ibi Bald. Bonac.

inquisitio procedit contra furem,in qua dicatur furem furto subtraxisse contra voluntatem domini,licet non sit aliquis dominus nominatus.Clar.q.4.verbo quando verò.Bonacos.

inquisitio fieri debet statim cōstito de delicto,quæ fieri potest in omnibus casibus,vt est com.opin.Clar.q. 5.Cherianus Communi opinione,Regula 1.Blanc.in l.fi.in prin.nu. 5.ff.de quæst.vbi etiam dicit, q̄ hodie de consuetudine in quocunq; casu proceditur per inquisitionem. Et ita quotidie seruari in locis Lombardiæ dicit.Marsi.in prœmio suæ Pract.n.4.vers. scitote.Et etiam hodie non potest iudex ex officio per inquisitionem procedere,nisi in certis casibus,vt per Bart.in auth.de collatoribus & aliis capitulis.in §.iubemus.n.1.Et inquisitionē debet præcedere diffamatio vel querela partis,vel denunciatio,& simi.Aliàs processus esset ipso iure nullus.Clar. d.q. 5.ver.scias. Item fama,clamor,querela partis,vel denūciatio, officialis debent præcedere inquisitionem.Quoties tñ cōstat de delicto ipso iudici, potest formare inquisitionem generalem.Albe.in l.congruit.ff.de off præsi. & in l.ea quidem.C.de accus.Et habita aliquo indicio ꝺ alquē, debet citare ipsum ad se defendendū.Et ita seruat totus mūdus.Cla.d.q. 5.ver poterit.Et examinātur testes sup delicto qs fecerit illud cōmiserit & qd de eo sciant,neminem nominando,quia si nominant,vel certus sit delinquens, formatur inquisitio specialis contra eum, & testes examinantur,quid sciant super tali delicto.vt est cōmunis opi.Clar.d.q. 5.versi.poterit igitur.Et sufficit hoc indicium ex testificatione testium super inquisitione prædicta generali,ad capiendum imputatum absque speciali inquisitione vel ad inquirendum contra eum specialiter, vt ibi dicit Clar. Vide omnino Ang.in malef.ver.fama publica.n.10.fol.75.Vbi tradit cautelam iudici antequam formet inquisitionem.

inquisitionē debet præcedere fama publica,vt est com.opinio.Clar.q.6.Cur.iu.cons.324.n.1.in 3.vol Practica tamē hodierna aliter seruatur,vt per Clar.ibi.vide Pet.Duen.reg.298. 299.& 300.& 301.Soc.iun.in cons.37.n.1.& seq. in 2.vol.Etiam in crimine falsi,vt ibi. Bonac.

inquisitionem format iudex super denunciatione,tam officialis quam alterius hoc modo.Nam facta denunciatione,iudex super ea assumit informationes,& indicia,& postea super ipsis format inquisitionem,vt est com.opi.vt per Clar. d.q.6. ver. 1.vide Ang.in malef.super ver.ad denunciationem.n.21. vbi tradit cautelam,q̄ quando non habet iudex alium testem idoneum,nisi officialem, positum ad denunciandum, q̄ non procedat super ipsa denunciatione per viam denunciæ, sed p viam inquisitionis.ex mero officio propter publicam famam præcedentem, & poterit dictum nuntium denuntiantem in testem examinare,quod dicit menti tenendum. Bonacoss.

inquisitio formatur super denunciā vilium personarum,& infamium,vt est com.opi.Clar.q.6.ver.quæro igitur. Bonac.

inquisitio formatur ad dictum denunciantis, quò ad recipiendum informationes contra reum,vt est com.opi.Clar.q. 6.ver.habes igitur.Nō autem quoad condemnandum ipsum reum corporaliter.Et quomodo procedat iudex super inquisitione ad denunciam,& qualis sit cōmunis practica, vide per

Clarum

Universidad de Deusto

Clarum q.7.ver.quæro nunc. Bonacoſſ.

Inquiſitio eſt iudicis officium,non actio.Clar.q.12.ver.Itē quæro communem dicit.Nam iudex procedens ſuper inquiſitione,dicitur procedere iudicis officio nobili non mercenario. Caſus autem in quibus quis poſſit puniri abſque accuſatore,patet ſatiſſimè Ang.in l.ea quidem C.de accuſa.Et not. q̄ in cauſa inquiſitionis poteſt iudex ex officio ſuo citare reū & promotorem inquiſitionis,ſupplet enim in hoc ex officio ſuo.Abb.ī c.veritatis.n.5.de dol.& cōt.vbi& apoſtillātes.Bo.

inquiſitio poteſt formari per iudicem ciuilem & in cauſa ciuili, ſi poteſt aliàs per inquiſitionem procedi coram iudice in criminali.Clar.q.18.ver.vnum tamen. Bonac.

inquiſitio non formatur, niſi prius conſtito de delicto, & legitima præcedāt indicia,vt reus poſſit citari,vt eſt com.opi. Clar.q.20.verſi.ad formandum.D.Hiero.Gabriell.conſ.177. n.4.aliàs eſt nulla Paſethus conſ.190.n.1.vbi n.2.dicit.inquiſitionem formari non poſſe ex dicto ſocij criminis aut participis criminis.Etiam ſi iudex procedat ex mero ſuo officio,& in inquiſitione hoc exprimat,vt per Alex.in conſ.138.n.10. in 6.vol.& in conſ.120.n.1.in vlt.vol.Procedit tamen inquiſitio parte non opponente quando eſt præſens. aliàs ſecus.n. 13.Alex.d.conſ.120.n.1.in vlt. vol. & ſi inquiſitio formatur ex commiſſione & mandato Principis nō requiritur,q̄ fama præcedat.quod intelligitur,quando Princeps aſſeruit,&dixit conſtare ſibi de tali delicto,aliàs non procedit inquiſitio.Deci.conſ.170.n.1.col.2.ver.Nec obſtat.in 1.vol.& in conſ.189. col.fi.ver.nec obſtat.in 1.vol.Ex vehementi tamen ſuſpicione hodie ex conſuetudine abſque fama præcedente iudices inquirunt, & ſufficiunt indicia leuia, puta diffamatio delicti, vel ſi moriens aſſerat talē vulneraſſe,vel inimicus ſit capitalis.Clar. d.q.20.ver.ad formandam,indicia debilia ſufficiunt ad capturam,nam ad capturam ſufficit quælibet informatio,& poteſt citari tūc reus abſens,qui ſi nō ſe præſenter,notatur fuga.quæ vnà cum aliis indiciis ſufficit ad tranſmittendum inquiſitionem,vt eſt communis opi. Bonac.

inquiſitionis formulam tradit Clar.q.31. & eius clauſulas ſingulariter proſequitur.ibi in verbo hæc eſt quædam inquiſitio,ad quem te remitto breuitatis cauſa & ad cæteros criminaliſtas, & Papiam in forma inquiſitionis. Et in inquiſitione debet exprimi nomen proprium.cognomen, patria & habitatio,ſi fieri poteſt.ita vt perſona ſit prorſus cognita& certa.Et ſi ignoratur nomen , debet deſcribi perſona per ſigna, ſtaturam,veſtes,habitationem,& alias circunſtantias,quæ poſſunt exprimi, vt ſic conſtet de corpore, & ſic tunc præcedi poteſt ad condemnationem.Clar.quæſtio.31. ver.contra & aduerſus.com.dicit.& ſi ſit erratum in nomine,& aliis nō confidat, condemnatus euadere executionem volens,quia pœnitebit, vt ibi.Et debet in inquiſitione exprimi annus & mēſis, prout in accuſatiōe,vt eſt com.opi.Clar.d.q.31.ver. q̄ anno præſenti.& locus etiam debet apponi.&debet in inquiſitione exprimi,q̄ ſciēter & doloſè imputatus deliquerit.Cla.d.q.31.ver. ſcienter & doloſè.q̄ no.ad ſtatutum de receptatoribus bannitorum,quia debet probari,q̄ ſcienter & doloſè receptauerit, vt ibi.& not.q̄ inquiſitio in fine debet habere clauſulam.ſup quibus omnib.& ſingulis,vt per Ang.in malef.ſuper iſta clauſula.Nam iſta clauſula eſt loco concluſionis,vt eſt com.opin. de qua Clar.d.q.31.ver.ſuper quibus.vide Carrerium fol.46. n.8.vbi dicit,q̄ quando adeſt clauſula,ſuper quib.omnibus& ſingulis connexis, annexis,dependentib.emergentibus.incidentib.&occaſionalis,tūc ex eodem proceſſu poteſt de morte ſequuta vulnerans puniri,& inquirens habet præſumptionem pro ſe q̄ faciat bono animo.Bald.conſ.246.in 4.volu.& iſta clauſula ſuper quib⁹ omnib.&c.operatur q̄ ſi eſt probatū delictū, licet nō ſit probata qualitas,poterit ſequi condemnatio,vt eſt com.opi.Clar.d.q.31.d.ver.ſuper quibus omnib.Nā iudex non videtur ſe aſtringere etiam ad certam diem,& ideò ſi probetur de alio die,poteſt ſequi condemnatio,idem in accuſ.ſi apponatur d.clauſula,ſuper quib.omnib,& ſingulis.petit ſibi ius & iuſtitiam miniſtrari. idem ſi apponatur clauſula non ſe aſtringens ad probāda ſuperflua. idem ſi accuſator exprimendo diem & locū,addat prout cōſtiterit& probabitur. & iſta eſt practica Vincentina.vide Franc.Aret.in l.pantonius §.rei perduellionis. col.3.ff.de acq.hæred.& Ang.de malef.ſuper d.clauſula.& Clar.d.q.91.ver.ſed pone.& ſimiliter inquiſitio, quæ habet clauſulam ſecundum formam iuris & ſtatutorum tenent.Et talis clauſula de cōſuetudine admitti debet. Clar.d.q.31. ver.inchoata.& in inquiſitione non eſt opus aliqua inſcriptione.com eſt.opi.Clar.q.31.ver.inchoata.Bonac.

inquiſitio eſt quoddā ius per officium procedendi ad condemnationem & punitionem.contra aliquos nominatim in quiſitos de delict.cert.diffamatos ſecundum Bar.effectualiter in l.2.§.ſi publico.ff.de adul.de quo vide latiſſime per Angel. Are.in tract.malef.in verb.hæc.eſt quædam inquiſitio.in 1.& 2.col. P.Andora.

inquiſi.in criminalib.denega.ſi alicui denega. audientia in ciuilib.Bar.& Alex.in l.nō ſolum.§.fi.in prin.ff.de iniur.idem.

inquiſitio in quib. delict.poſſit formari. Regulariter enim non poteſt procedi per inquiſitionem.d.l.2.§.ſi publico ff. de adul.& vult in ſpecie.Dy.in conſ.38.Cæpo.conſ.23.addo Bal. in 4.part.cōſ.202.& Ang.d.verſ.hæc eſt quædā inquiſi.col.3.

Fallit 1.quia poteſt procedi ad denūtiam officialis.l. diuus & ibi Bar.ff.de cuſto.reo. Ang.vbi ſ.

Fallit 2.quando incidenter de crimine cognoſci.l.1.C.ſi ad uer.lib.Ang.vbi ſ.

Fallit 3.quando præcedit generalis inquiſ.poſtea enim ſpēc inquiri poteſt l.congruit ff.de off.præſi.Ang.vbi ſ.

Fallit 4.quando crimen committitur coram iudice.quia ipſe tunc poteſt inquirere.l.nullum.C.de teſti.Ang.vbi ſ.

Fallit 5.propter immanitatē ſceleris.l.ſi quis in hoc genus. C.de epi.& cler.

Fallit 6.in inſtrumēto falſo.coram iudice producto.l.iubemus.C.de prob.Aug.ari.d.ver.hæc eſt quædam inquiſi.col.7.

Fallit 7. quando hæres qui adiit hæreditatem cum benefi. inuentarij.aliqua.de hæred.ſubtraxit.l.ſi.§.licentiam.C.de iur. delib.Aug.ari.vbi ſ.

Alios autem caſus.in quib.formari poteſt inquiſi.vide per Ang.& Aug.ari.vbi ſ.Et quę ſint grauiora delicta.vide Guid. conſ.89.

Adde q̄ licet non poſſit procedi per inquiſitionem.tamen ſi non oppona.& probe.delictum debet ſequi condemnatio. Cor.in 4.vol.conſ.33.in prin.

Adde etiā q̄ ſi iudex inquirit in caſu prohibito poteſt hæc excep. opponi contra proceſſum etiam poſt litem conte. ita mar.in l.ſi quis.in 6.col.ff.de quæſt. P.Andora.

inquiſitio.per quos formari poſſit.Vide per Ang.& Augu. in d.ver.hæc eſt quædam inquiſ.in 9.col.ibi tertio principaliter. P. Andora.

inquiſitio quæ ſubſtātialia requirat.Ang.vbi ſ.in 9.col.ibi 4.principaliter.dic.quòd quinque.

Primo q̄ ex parte iudic.inquirent.ſit iudex petens.tot.titu. C.ſi à non compe.iud.

Secundo ex parte rei q̄ ſit ſuppoſitus iuriſdictioni inquirentis.quo ad illud crimen aut ratione loci.aut delicti.l. 1. C. vbi de crimine agi op.Alias non poſſet contra eum inquirere c.ſi diligenti.ext.de fo.compe.

Vide tamen Bolog.in conſ.8.max.in 3.col.vbi dicit q̄ ſi originarius alibi delinquit non debet remitti.niſi requirat.

Tertio requiritur ex parte cauſæ de qua inquiratur. quia non ſuper omni crimine inquiri poteſt vt ſ.dictum eſt.

Quarto q̄ fama publica à fide dignis præcedat.& nō ſemel ſed ſępius & ſit tanta q̄ generet ſcandallum. & ſine periculo tollerari non poſſit c.1.c.ad petitionem.c.qualiter & quando & c.cum oporteat ext.de accuſ.ita vult Ang.in l.ſi vacātia. C. de bo.vacan.lib.10.refert Aug.ari.vbi ſ.

Subiungit tamen Ange.in d.l.ſi vacantia.dicere q̄ in pluribus caſibus. tenet inquiſitio quantumcunque non præcedat diffamatio.

Primo quando reus eſt præſens.& non opponit. c.2.de accuſ.in 6.

Secundo quando inquiritur generaliter.cōtra caput & mēbra. vt quando ſindicatur poteſtas cum familia quia valet inquiſi.ſine diffamatione.c.1.de off.ord.Ang.vbi ſ.in 10.col.

Tertio quando iudex procedit ad denuntiam officialium. l.ea quidem.C.de accuſ.

Quarto quando iudex ex mero officio inquirit. & non ad querelam alicuius.d.c.1.de off.ord.

Quinto quando iudex inquirit ex neceſſitate ſui officii.vel verti.periculum animarum.vt no.in c.ad noſtram.ext. de iureiur.Aug.vbi ſ.addo ſonz.in 2.part.conſ.219.

Sexto in crimine hæreſ.c.excommunicamus §.adiicimus. & ibi Card.qui dicit eſſe tex.ſing.& alibi nō legiſſe.ext.de hære.& ibi Io.de Ana.in 2.col.refert Aug.vbi ſ.in 12.col.vbi dicit quòd ille tex.hoc ſibi non dic.

7.vbi inquiſitio formatur de certa ſcīa principis quia non requi.diffamatio de quo late per Ang.& Aug. in verbo fama pu.in 1.col. cum ſeq.vbi Aug.hoc intelligit verum quādo ſuperior mandat inquiri motu proprio.alias ſecus.

Vide etiam Dec.cōſ.175.& Bal.in l.nullus.C.ad l.iul maie.

Quinto requiritur.q̄ fama præcedat inquiſitionē.alias nō tenet proceſſus licet reus nō oppoſuerit & reſponderit ,pceſ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sui.quia semper poterit hoc opponere. Ita Augu.ari. vbi s.in ver.hæc est quædam inquisi.in 12.col.al.pulchrũ cons. Oldr. 213.& Pe.de anch.cons.254.quod mihi est 253.incip.in quæ stione presbyteri vbi consuluit ꝙ opus est ꝙ fama præcedat capturam & inquisitionem non autem sequatur.addo Barb. in 1.vol.cons.47.in 5.col.

Et captus sine indiciis debet relaxari.Paul.de ca.in l.si quis post.ff.de testa.vbi vide Are.in vlt.col.

vide tamen j.in ver.inquisi.sine fama.§.2.

Quid si inquiritur de mãdato principis vide hypo. sing.14.

Adde etiam ꝙ non creditur. iudici asserẽti se informatum de fama.Ita Fel.in c.quoniam cõtra in 1.col.ver. ex prædictis ext.de prob.Dec.cons.170.

Et hoc casu.qñ fama non præcedit pene declarate ob contumaciam.sunt nulle.ita Bal.in 2.part.cons.371.

Et idem quando iudex est incompetens.vt vult Bal.in d.cõ si.Adde ꝙ tunc rñdens inquisitioni non videtur cõsensisse.in illũ iudicẽ vt vult Cæpo.in cons.59.in fi.Ang.in cõs.27.in fi.

Imo satisdatio de iuri stando.& iud.soluen.præstita corã tali iudice incompetẽte.est nulla.ita Ias.in l.stip.ista.§.si stipuler in 7.col.ff.de verb.obl.hypo.not.in l.1.§.præterea.in 5.col.ff. de quæst.& not.in l.si quis.in 5.col.eo.ti.

Nec per talem fideiussionem intelligitur prorogata iurisd. Ias.in l.1.in 2.col.ff.si quis in ius voc.

Sexto.Requiritur.ꝙ pars citetur.ita Ang.in d.l.si vacantia. fac.cle.pastoralis.de re iud.Aug.vbi s.in 10.col.vide j.in ver. inquisi.impugna.

Septimo.Quod apponatur.locus & tempus sic,in accusat. l.libellorum ff.de accus.Nam iudex inquirens succedit in locum accusatoris.Ang.& Aug.vbi s.in x.col.

Limita procedere in inquisi.spẽ.secus in generali.Aug.vbi s.in 12.col.al.Bar.in extrauag.ad reprimen. in ver. inquisitionem.& in l.2.§.si pu.ff.de adul.dum respondet ad glo. insti.de pub.iud.in prin.

Limita etiam non procedere.in crimine hæres quia procedit inquisi.sine loco & tempore ita Aug.in d.ver. hæc est quædã inquisi.in 12.col.al.Bal.in l.1.in 3.col.C.qui accus.nõ poss.

Subdit tamen Ang.ibi.Bal.in l.edita.ver.9.op.C.de eden.dicere ꝙ in inquisi.non debet apponi necessario locus nec tempus.al.tamen Ang.in cons.177.incip.vifact.mihi.178.tenentem ꝙ debeat apponi locus & tempus.& in materia.vide Fel. in c.qualiter & quando el 2.§.debet in 2.col.de accus.

Limita quoque.in crimine falsi.in quo tener processus sine loco & tempore.ita Augu.in d.vers.hæc est quædam.col.12. in fi.al.Bal.multum eleganter.in c.1.qui.mo.feu.amit. vbi al. gl.quæ non reperitur.alibi secundum eum.insti.de pub.iud.in prin.hypo.sing.163.

Adde ꝙ si inqui. debet continere locum & tempus ita cõfessio.secũdum Bar.not.in cons.228.Cor.in cons.134.circ.fi. idẽ in act.quæ infamat. Ang.insti.de excep.in rub.in 16.co.

An autem in inquisi. debeat apponi dies. dic ꝙ non d.l. libellorum.& vult Ang.in ver.de anno præsenti 1.col.

Limitat nisi reus hoc petat pro sua defensione.& innocentia purgãda ne ei aufera.defensio al.Bar.in l.is qui reus. ff. de publ.iud.& alia quæ vide.

Subiungit ibidem Ang.in 2.col.ꝙ ita demum cogitur.apponere diem.si reus in iudicio exprimat diem, in qua vult facere suas defensiones al.Sal in l.pen.C.de accus. P.Andora.

Quid si dies apponatur.reo non petente.& tamen nõ probatur.omnia vero alia probantur, an reus debeat absolui:An ge.in d.ver.de anno præsenti.in 3.col.tenet ꝙ sic al.Bar.in d.l. is qui reus.& alia multa.Cor.in 2.vol.cõs.197.vbi idem dicit. in loco quia si apponatur. & non probetur. non potest sequi condemnatio.& de tempore idem vult ipse Cor.in 4.vol.cons. 134.in fi.

istud tñ limitat Aug.ari.ibi nisi sit clau.non se astringẽs,&c. per no.per Bar.in l.diuus ff.de re iud.& Io.And.in c.licet causam.ext.de prob.Alex.in l.libellorum præal. Idem.

Sed quid si aliqua sunt delicta vno die.quæ nõ sunt delicta alio die.vt in festo alicuius sancti?dic ꝙ ille dies est exprimendus.Ang.in d.ver.de anno præsenti.in 3.col.al.gl.in l.eum actum.ff.de neg.ge.& infert ad no.per Bar.in l.non solum §.sed vt probari.ff.de ope.no.nun.&per Bal.in l.manẽ. C.de prob. ad quod multa accumulaui.in ver.probatio.§.20. idem.

An autem quando tempus vel alia sollẽnia deficiunt. possit sequi cõdemnatoria sentẽtia.ex proba.apta.vide not.Aug. vbi s.in 7.col.

Quid si insultus est factus vno tempore.puta de die.& tanto tempore durauit ꝙ de nocte percussit quod tempus debet apponi.vide Ang.& Aug.in d.ver.de Anno prẽsenti.in 8.&9. col.& in verb.in platea.communi.in 3.col.

vide ẽt Alex.in 3.vol.cons.75.circa fi.ibi quo ad aliud.idẽ.

Sed quid si vno tempore fuit vulneratus. & alio tempore mortuus.quod tempus debet apponi. Ang.in d. ver. de anno præsenti.in 9.col.dicit.ꝙ tempus vulneris.al.Bar. in d.l.libellorum.ad quod etiam vide Bar.in l.item mella. §. si plures in fi.ff.ad l.aquil. Aug. vero ibi dicit ꝙ vtrunque tempus est apponeñ.al.l. si vulnerato seruo.ff.ad l.aqui. idem.

An autem locus loci sit ponẽdus in accusa.& inquisi. vide Ang.vbi s in verb.in platea communi.in 1.col.vbi Ang.indi stincte tenet ꝙ sic allañ.spec.in ti.de accus.in vlt.part.§.1.circ. princip. Idem.

Quid si in vno loco quis percutitur.& in alio moritur.quis locus debeat apponi?Aug.in d.verb.in platea.in 3.col.dicit ꝙ locus percussionis. sed Aug. ibi dicit quòd debeat apponi vterque locus.per d.l.si vulnerato seruo. idem.

Quærit etiam ibi Ang. quid si aliquis existens in platea fagittat aliquem extra plateam. quis locus confinabi. vide ibi per eum.cum add.Aug.

Et no.ꝙ quãdo malef. est commissum in loco notorio, nõ est opus ꝙ confine.vt puta in palatio committatis.Ang. in d. ver.in platea.in 5.col.vbi Aug.al.multa pro & contra. idem.

Quid si delictũ est commissum in loco religioso. an iudex laicus habeat cognitionem Ang.in ver.in scaꝑ sẽti petronij.dicit ꝙ sic al.Bar.in l.si cui.ff.de accus.in §. fi. & Sal.in Aut.item nulla communitas.C.de epi.& cler.

Imo hoc casu delinquens tenebitur.de homicidio & sacrilegio.al.Bar.& Sal.in l.qui crimen.C.de accus.

Vide tamen Aug.ibi.in add. idem.

An autem laicus possit capere malefactorẽ qui in ecclesia deliquit.dic ꝙ non sed debet extrahi.à iudice ecclesiastico.& remitti seculari.ita Ang.in d.ver.in scaꝑ sancti petronij. idem.

Octauo.Quæritur.an in inquisitione.requiratur conclu.in quo dic ꝙ non.vt vult Ang.in d.ver.hæc est quædam inquisi. in 10.col.vbi Augu.dicit ꝙ de consue. conclud.per illa verba super quib.omnib. &c.& ita in ciuilibus vult Alex.in 3.volu. cons.34.vbi dicit.ꝙ clau.sup quib.omnib.pero iust.mi.suffic. pro concl.Fel.in c.2.in 14.& 15.col.de rescrip.

Solẽnitates tamen s. enumeratæ.nõ exiguntur in criminibus leuib. nec in modo procedendi nec in modo cõdemnandi.auth.nisi breuiores.C.de sent.ex peric.reci.vt si quis fuerit repertus cum armis & huiusmodi. Imo si sta.esset ꝙ de omni delicto iudex faciat processum.intelligitur de graui.non autẽ de leuiori.ita Bar.in l.leuia.de accus.de quo vide Ang.&Aug. in d.ver.hæc est quædam inquisi.in 11.col. idem.

Nono adde quod inquis.debet continere.certam personã. vt vult Ang.& Augusti.in ver.Gaiũ sempronij in 3.col.al.multa.max.Bar.in l.libellorum.ff.de accus. idem.

inquisitio impugnatur per s.dicta.quãdo deficiunt substãtialia.& vult in specie Ang.in d.verbo.hæc est.quædam inquisit.in 14.col. P.Andora.

Inquisitio impugnatur.si procedatur.ex accusatione & inquisit.quia tũc processus est nullus.ita Ias.in l.1.in fi.C.de fur. al.Bal.ibi.& in l.edita.in repetitione paduana.in 22.col. versi. quæro. C.de eden.

Et potest reddi ratio.quia nõ potest procedi ciuiliter & criminaliter.l.interdum ff.de publ.iud.l.vnic.C.quãdo ciuil. ac. cri.præiu.c.imputari.de fid.instr.Bar.in cons.115.

An autẽ in iud.criminaliter moto possit peti retractari sententia?vide Alex.in l.diuus.in 2.col.ver.vlt.no.de re iud.

Adde ꝙ nõ agitur actione iniuriarum.vbi actum est criminaliter.ita Ang.in ver.nec non ad querelam.in vlt.col.dixi s. in ver.iniuria.§.53. Idem.

inquisitio potest impediri petendo citari offensum. an velit facere partem gl.in c.presbyter.si à plebe.2.q.4.& in l.1.§. denũtiari.ff.de ven.inspi.&ita vult Bal.in l.senatus.C.qui acc. non poss.Alex.in l.2.§.si pub.ff.de adul.Cepo.cau.25.

Inquisitioni nõ tenetur. respondere qui casu se reperit coram iudice nisi citetur.ita Bal.in l.cum fratrem.C. de his qui. vt ind.& videtur sequi.Ias.in l.Rub.C.de in ius voc.& vide s. in ver.cit.requi.§.3.ver.& adde.

Nec tenetur accusatus respondere. quando est qui partem fac.sed debet accusator probare.vt j.in ver.reus.§.5. idem.

inquisito danda est copia indiciorum Barb.in 1.vol.consil. 47.in 12.&22.col.Ias.in l.2.in 2.col.C.de eden.al.multa max. Alex.in 1.vol.cons.65.addo Cepo. cons.65.& seq. Aug.ari.in ver.fama pub.in 11.& 12.col.& illud consi.Alex.est repertũ in 2.vol.cõs.41.Alex.in l.fi.alias qui sine.ff.de quæst.in vl.col.

Limita nisi fuerit crimen confessatum. quia tunc nõ datur copia inditiorum.ita Barb.in d.cons.47.in 24.col.

Limita

Universidad de Deusto
Biblioteca

Limita etiam procedere in indiciis probat. post inquisitionem secus de habitis ante inquisitionem. sonz. not. in l. 2. in 1. col. C. de eden. Idem.

Inquisitio an impediatur. per compositionem & concordiam facta inter partes. vide quæ dixi. in verb. fiscus. §. 17. & aliquid per Ang. in d. ver. hæc est quædam inquisi. in 19. col.

An autem iudex inquirens & nō probans incidat in turpillianū? vide Ang. vbi s. & quæ dixi. in ver. expensæ victoriæ. id.

Nūquid in delictis cōmissis per subditum extra territoriū. possit formari inquisi. per iudicem originis? vide ample. per Ang. vbi s. & ibi aug. allegātem multa pro & contra. Tamen communis opi. est q̄ sic. vide not. Bolog. cons. 8. & cons. 57. in 1. col. phi. in c. vt animarum in fi. de consti. in 6.

Limitat tamē Ang. forte nō procedere de iure cano. alleg. Bal. in l. 1. §. 2. ff. de off. præfec. vr. & propterea dicit q̄ in terris ecclesiæ forte non poterit iudex punire malefactorem committentem. delictum. extra territorium. & sic secundum eum concordantur op. vide etiam Alb. in 3. part. q. 36. vbi videtur tenere quòd non possit inquiri.

Limita etiam vt non possit puniri pena sta. territorii. Alex. in 1. vol. cons. 111. potest tamen puniri pena iuris communis. Bolog. in d. cons. 57. in 3. col. Idem.

An autē possit inquiri de delicto vt de homicidio. in loco originis & in loco cōmissi delicti. Vide Bal. not. in 2. part. consi. 418. & in 4. part. cons. 180. & phi. remissiue. in d. c. vt animarum in fi. Are. no. in l. fi. C. ex qui. caus. infa. irro. in 3. col. Ang. cons. 190. Idem.

An autem carmagnolienſ habitans in pin. citra tamē x. annos. possit in pinerolio puniri. pro delicto alibi cōmisso? Bal. in 4. part. cōs. 201. concludit q̄ non. de quo etiam vide in consi. seq. & cons. 204. & in 5. part. cons. 100. Ang. in cons. 27. idē.

Sed nūquid tractantes delictum in vno territorio. possint ibi puniri. Si delictum in alio rerritorio consummetur? vide Bal. in 3. part. cons. 141. & in 4. part. cons. 202. & cons. 204. vide not. Bolog. in cons. 8. in 4. col. idem.

Quid si Carmagnolienſ deliquit in pinerolio. & ibi de delicto conuenitur & est contumax an poterit de dicto malefic. car. conueniri. Bar. in l. sepulchri. ff. de sepul. viol. tenet q̄ sic. Ang. in d. ver. hæc est quædā inquisi. in 21. col. & ibi Aug. qui multa al. dixi in ver. contumacia. §. 2.

Nunquid delicta alibi commissa. aggrauent delictum commissum in pineroli. Vide Ang. & Aug. in verb. existēs florentiæ. vbi inter cetera allegatur. Bar. in l. si cui. §. fi. ff. de accus. vide quæ dicam ī. in ver. furtum. §. 8. idem.

inquisitio semel & non vltrà pro eodem delicto fienda est. Ang. in ver. nec non ad querelam. in 42. col. al. tex. glo. Bar. & Ang. in l. si cui. §. 1. ff. de accus. & Sal. in l. q crimen. C. de accus.

adde Lud. Ro. in cons. 463. vbi dicit. q̄ de delicto euisdem hominis. sepe inquiteñ. non est. al. l. licet. §. fi. ff. nau. caup. & d. l. si cui. §. inter. & alia quæ omitto. addo etiam. Io. de Ana. in cōsi. 17. vbi inter cetera al. c. de his ext. de accus. cōcludēs. q̄ pro eodem delicto. nō debet iterum procedi. etiam per viam inq sit. idem vult Dec. cōs. 137. ad quod etiam vide Cepo. in cōsi. 68. idem videtur tenere. Lud. Ro. in cōs. 213. Alex. in 1. volu. cons. 11. in 5. dubio. Cor. in 2. vol. cons. 235. in fi.

fac. quod vult phi. in c. vnico. §. præsenti. in 4. not. de cler. ægro. in 6.

Limita nisi appareret de colluxione. quia tūc posset iterato inquiri. ita Pau. de ca. in 2. vol. cōs. 119. inci. notādum q̄ adulterium. al. multa. quæ vide. de quo. habetur ample. in d. ca. de his. faciunt. dicta ī. eo. ver. idem quando fuit affectate præuētum. fac. qđ vult. Cald. in ti. de sent. & re iud. cōs. 10. alias 206.

Limita etiam quia punitus pro homicidio pena pec. in loco domicilij. potest puniri pena capitali in loco originis. allegatur Ang. in l. si vacātia. de bo. vac. lib. 10. qui tamen hoc non dic. in libro meo. P. Andora.

Quid si fuit inquisitum per iudicem ecclesiasticum. & data sentētia. An possit iterum per iudicem secularem inquiri. videtur. q̄ nō per ffā. & ita in terminis tenet are. qui multa al. in cōs. 58. Calde. tit. de iud. cons. 11. alias 125. Io. de ana. c. de his. extra de accus.

Et ex præuent. ecclesiastici. impeditur. secularis. procedere. Guido. cons. 159.

in cōtrarium. facere videtur. quod vult Bal. in l. 1. C. de summa tri. vbi ponit si quis cōmisit incestum cum cōsang. & fuit punitus per ecclesiasticum q̄ possit iterum per temporalem puniri. & ibi moderni alleg. Pan. in c. de his ext. de acc. de quo etiam tangitur. in c. tuæ. ext. de proc. & in c. 1. de off. ord.

addo late Fel. in c. at si clerici. in c. 3. col. de iud. vbi subiūgit q̄ opus est nouo processu. nam acta facta in spirituali nō pro. bāt in temporali. de quo etiam habetur per eūdem. in d. c. de his. & remissiue in c. cum sit generale. in 8. col. ext. de so. compe. Ias. in l. 1. in 2. lect. in 7. col. de sum. tri. & fi. ca. per Pau. de ca. in d. cons. 119. vbi dicit q̄ quando nō fuit debite punitus potest iterum puniri. vide etiam aug. ari. in ver. nec nō ad querelam. in 43. col. fac. quod vult Barb. in 3. vol. cōs. 21. in 1. col. dū al. Bal. in l. cunctos populos. & in cōs. 74. in 2. col. Barb. in 4. volu. cōs. 31. Dec. in ca. quæ in ecclesiarum. in 7. col. de cōsti. phi. in c. 1. in prin. in fi. com. de vsu. in 6.

vide not. Are in l. fi. C. ex qui. cau. infa. irro. & Alex. remissiue in l. senatus. de accus. idem.

Aduerte tamē quia præueniēs potest alium tanquam turbantem prohibere. ita sonz. 2. part. cōs. 237. al. Bar. in l. si marītus §. sin autem extraneus. in vltimis verb. ff. de adul. iūct. dict. per Lud. Ro. in l. quamuis. ff. de dam. infect. allegātem no. per Inn. in c. dilectus. ext. de penis. & in c. 1. de off. deleg. & ibi Anto. de Butr. Idem.

Aduerte etiam q̄ solus processus nō induc. præuētionem. nisi etiam sit citatio. Fel. in c. illud in 6. col. de præscrip. & in c. quoniam contra. in 3. col. de proba.

Et q̄ citatio inducat præuētionem. vide Ias. in l. si pluribus. in 7. col. ff. de leg. 1. post Bar. ibi per l. si quis postea. ff. de iud. & c. proposuisti. de so. comp. & c. gratum. de off. delega. Sonz. in rub. C. de in ius voc. phi. in c. quamuis. de off. deleg. in 6. Pe. de anch. cōs. 16. vide in verb. iudicium. §. 12. Guido. consi. 153. & cons. 159.

Limita nisi alter iudex citauerit realiter. i. per capturam. vt vult Ale. qui multas al. remissiones. in l. sepulchri. ff. de sepul. viol. Guid. Pap. cons. 30. & q̄ capiens personaliter dicatur. prę uenisse vide ang. in §. 1. insti. de re. diuis.

Quid de commissione citādi. an per eam dicatur. perpetuata iurisd. Bolog. quòd sic. in cons. 28. in 3. col.

Quid ex simplici præcepto. extraiudiciali an inducatur. prę uentio. Bertach. in ver. præuētio §. fi. dicit q̄ sic al. Fed. de se. cōsi. 140. But. in c. proposuisti de so. comp. Io. and. in regula cum sint partium iura. & Lud. Ro. sing. incip. iurisdictio. Idem.

Præuētio tamē non inducitur. per actum inualidum. Barb. in 2. vol. cōs. 45. in 3. col. Phi. de perux. in c. vt debitus in 3. col. ex. de app. phi. in c. cū plures. in 3. col. in fi. de off. deleg. in 6. id.

Præuētio nihil operatur vbi cōtumacia part. criminis punitio protella. ita Bar. in l. 2. ff. de sepul. viol. Fel. in ca qualiter. extr. de iud. & in c. cum M. Ferrarieñ. in 12. col. de cōsti. idem.

Idem quādo fuit affectate præuētum. Fel. in c. excep. in 12. col. de excep. & in c. fi. ext. de testi. Ias. in d. l. si plurib. in 8. col. de leg. 1. & in l. si seruus. §. si quis ante. eo. ti. Guido. cons. 153.

Faciunt dicta s. eo. ver. limita nisi appareret, &c. in §. 1.

Nec etiam si esset lata sentētia. dummodo nō fuerit satisfactum. quia condem. sine satisfact. nō parit excep. rei iud. ang. cons. 217. in prin. 4. col. Idem.

Aduerte etiam quia illud est indubitatum. q̄ si quis est absolutus in foro pœnitētiali. potest iterum puniri. ang. in d. ver bo nec nō ad querelam col. 43. al. tex. & ibi Pan. in c. 1. de purga. cano. & alia multa. Dec. in ca. quæ ecclesiarum. in 7. col. de consti. Panor. aliquid in c. accusasti. de accus. in c. fi. n. 2. de purga. cano.

Limita tamen. nisi esset in vtroque foro absolutus. vt not. vult Sonz. in d. cons. 237. vbi dicit. q̄ tunc delegatus papæ poterit quoscunque excommunicare. vide ibi per eum.

Preuētio non operatur. vbi alter ex iudicib. fuit impeditus. Lud. sing. 142. Idem.

Inquisitio contra auxiliatorem pt fieri eodem contextu. ita ang. in verb. Andream auxiliatorem. all. l. si quis homicidij. & quod ibi no. doct. C. de accus. & not. in l. nihil. §. fi. ff. de adul.

Si tamen non probatur. de facto prin. nec etiam potest dici probatum de auxilio. Alex. in 1. vol. cons. 99. col. 1. ibi preterea test. & in l. si is qui. ff. de fur. & absoluto prin. potest quis cōdem. de auxilio. Alex. in l. adulter. §. si eo tempore. de adulter. P. Andora.

Quando inquiritur. contra plures propter absentes & contumaces non propterea debet retardari. processus cōtra præsentes. & econtra. ange. vbi s. alleg. Bar. in l. non idcirco ff. de iud. Idem.

Subiūgit ibi ang. in 2. col. quot modis dicatur. quis præstare opem. & dicit q̄ duobus modis. allegādo. Bar. in l. in furti. §. ope. ff. de fur. & ibi aug. all. ang. in l. 1. C. de Nilli age. non rumpe. Idem.

Et in 3. col. ponit an aduocan. testifican. & huiusmodi. dica. quis præstare auxilium.

An auxiliator teneatur. de homicidio quādo constat ex cu ius ictus perierit occisus? dic q̄ non l. item mella. §. si plures. ff.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad l.aqui.l quoniam C.de vi pub.no in l.si in rixa.ff.de sica.& ista iura.al.Ang.vbi s.in 5.col.addo Alex.in terminis.in 1.vo lu.cons.15. Idem.

Quid si vnus intulit 1.vulnus letale.& alij intulerunt alia vulnera non letalia,an omnes de occiso teneantur.text.est q̄ sic in l.qua actione.§.si quis seruum egrotum.& ibi flor.ff.ad l.aquil.refert & sequi.Ang.vbi s.in 6.col.

Vide tamen Aug.ibi.in 7.col.vbi subtiliter & notabiliter.limitat. Idem.

Quid autem si ille qui 1.percussit non intulit vulnus letale. dic q̄ alij qui intulerunt vulnus letale tenentur de occiso. d.l.item mella.Ang.vbi s. Idem.

Sed quid si non potest apparere.ex cuius ictu pericrit,quia nulla vulnera per se erant mortalia sed simul iuncta sic.Inn in c.significasti.de homic.& Bar.in l.si in rixa.ff. de sic. dicunt q̄ omnes tenentur de occiso.

Aug.tamen ari.in d.verb.Andream.in 6.col.dicit q̄ illa decisio Bar.est periculosa.& contra determinationem gl.in d.§. sed si plures.

Et posito q̄ doctrina Bar.& gl.in d.l.si in rixa sit vera. limitat illam procedere quando omnes qui erant in rixa percusserunt.& tot erant vulnera quot personæ vulnerantes.Sed si erant decem simul in rixa.& reperitur q̄ homo mortuus nō habet nisi vnum vulnus tantum,vel tria vulnera.tunc dicit.q̄ omnes decem non debent decapitari.Imo nemo.al.in terminis Archi.in c.fi.23.q.vlt.& Ang.in d.l.si in rixa.& in l.quoniā multa.& Spec.in ti.de homic.§.1.ver.sed pone.q̄ 4.& ideo secundum eum text.in d.§.sed si plures præsupponit q̄ omnes vulnerauerūt & ideo Bal.ibi dicit q̄ in illo §.constabat oēs deliquisse.ideo omnes puniuntur de occiso.quia omnes vulnerauerunt.& ita dicit ipse consuluit Pe.de anch.cōs.217.quod mihi est.216.& incipit Nos Barths.de Sal.al.etiam alia multa quæ vide.Tu adde quæ dixi.in verb.vulneratus.vers.quando constat & seq.

Limitat tamen Ang.vbi s.prædicta.secundum Bar.in d.l.si in rixa lo.and.in d.c.significasti.& Gandi.in trac.Malef.sub rubric.quomodo puniantur plures aliquem vulnerantes. Procedere.quando in rixa ista sunt facta.& sic non animo deliberato.Secus si animo deliberato iuerunt omnes.& vnus percussit nec apparet ex cuius ictu. tunc omnes tenentur. tanquam videantur præstitisse auxilium vnus alteri. ita etiam secūdum eum tenet Spec.in loco proxim.al. & collig. ex doctrina Ange.post Bar.in d.l.si in rixa.& Bal.in d.§.sed si plures. Idem.

Quid si plures præstiterunt auxilium. qui erant armati ad hoc vt vnus bastonaret aliquem.& ille occidit. an auxiliatores teneantur de occiso.ang.vbi s.dicit q̄ non.al.Pau.de cast. cons.189.incip.in causa incarceratorum. quod mihi est 192. adde Cepo.in cons.34. cum tribus sequentibus.hypo. singu. 176. Idem.

Inquisitio cōtra Mandatorem.Quæritur primo quis dicatur mandarem.ad quod vide ang.in ver.Sempronium māda torem.in prin.

Et ibi multa ponuntur de assassino,quæ vide in verb.assassinus. P.Andora.

Quid si aliquis mandat committi malefi.quod secutū non est.An mandans teneatur.& ang.vbi s.al.Bar.distinguentem. in l.non solum.§.si mandato ff.de iniur. vide latius per aug.ibi.in 3.col. Idem.

Mandatarius non excusa. in his quæ sunt de genere prohibitorum.Mitigatur tamen pœna in filio & seruo.ang.& aug. vbi s.in 3.col.Cepo.cau.40. Idem.

Quid autem si conduco operarium ad incidēn ligna & huiusmodi.an ipse teneatur?tex.est q̄ non.in l.in rem.§.tignum. ff.de rei vend.Ita ang.vbi s.in 4.col.addo Bal.in terminis not. in 3.part.cons.131.incip. præsuppositio communis papie sta. & in 5.vol.cons.141.quod est idem in effectu.Fel.in c.constitutus in 6.col.de rescrip. Idem.

Sed quid si fuit protestatum.contra ipsos operarios.an tūc teneantur.ang.vbi s.tenet q̄ sic.allegando. Sal. in l. non ideo minus.C.de accus.Imo.& Lud.Ro.in l.de pupillo.§.si forte.ff. de oper.no.nun.Ias.in l.de pupillo.§.nunc.circ.fi.vbi al. Alex. cons.36.Fel.in c.vniuersitati.de sent.exc.& in c.constitutus in 6.col.de reser.ang.in §.cum in suo in fi.inst.de re.diuis.

Et dic.Alex.in d.cons.36.q̄ sine scientia & patientia.non cadit præsumptio mandati.

Sed in hoc.contrarium tenet ibi aug. per multa quæ vide. addo alex.late.in l.de pu.alias in l.in prouinciali §. nunciationem.ff.de oper.no.nun.in 4.col.

Vbicunque apparet ex aliqua præsumptione.operarium scire de iure alterius non excusatur.alex.in d.cons.36.

Aduerte quia si operarij veniunt cum armis. hoc casu non excusantur.ita aug.ari.vbi s.in 5.col.al.Bal.in §.si quis in suo. insti.de re.diuis. Idem.

Quærit ang.vbi s.post Bar.in d.§.si mandato.Quid si mandaui diu vt delictum committeres. & diu steristi & cōmisisti. an tenear.& conclud.q̄ sic nisi mand.sit expresse,vel tacite reuocatum.vide latius per aug.ibi. Idem.

An ex mandato tenea.quis. etiam ad canonem si quis suadente diabolo &c.ang.& aug.vbi s.in 7.col.tenent quòd sic.

An autem mandans & mandatarius eadem pœna teneant. & an mandans dicatur.vere facere?vide ang.& aug.vbi s.maxi.in 12.col.Cor.in 4.vol.cons.57.hypo.sing.181. Idem.

Vtrum mandās teneatur.si mandatarius excessit fines mandati.vide Bal.in l.non ideo minus.C.de accus.& ang.& aug.vbi s.in 15.col.

Et adde quæ dixi s.in verbo inquisit. contra auxiliatorem. ver.fi. Idem.

An sententia lata pro mandatario prosit mādanti.vide plene per ang.& aug.vbi s.in 16.col.ibi 29.quæro.sed debet dicere decimo nono. Idem.

Quid si pater vel dominus. dix.filio vel famulo. fac q̄ habeam noua.de isto negotio.an tenea. ex mandato? vide quæ dixi in verbo præsump.§.22. Idem.

An persuadens fieri delictum vel præstans consilium teneatur & an sit adhibenda distinct.an esset delinquens alias factu rus.vide Bar.in d.§.si mandato & latissime.ang.&aug.vbi s.in 22.q.Cor.in 4.vol.cons.57. Idem.

Quando ag. contra mandantem. debet dici q̄ mand. præcessit alias non posset puniri ita not.Ias.in l.1.in 5.col.ibi 2.diligenter no.C.de seruis fug.& vide Cor.in d.cons.57.

Nuntius portans literas homicidij.tene.de homicidio.hypo.sing.181. idem.

Inquisitio sine fania vel indiciis fieri non debet.c.qualiter & quando.c.inquisitionis.ext.de accus.ang.& aug.in verb.fama pu.in 1.col.

Adde quæ dixi.s.in ver.inquisi.quæ substantialia.vers.4.q̄ fama.cum aliis seq.

Et fama debet præcedere capturam. & inquisitionem. Ita ang.vbi s.& dixi in d.ver.inquisi.quæ substantialia.ver.quinto requi. P.Andora.

Quid si non oppona.an valeat processus nullis præcedentibus indiciis dic q̄ sic.c.fi.de accus.in 6.ang.in d.ver. fama publica.in 2.col.

Aduerte tamen.quia aug.ibi dicit q̄ ang.nō vult intelligere q̄ de necessitate illa indicia quę debent pręcedere torturā, debēt etiam præcedere inquisitionem quia sola diffamatio suffic.ad formandam inquisitionem.d.c. qualiter & quando.

Quinimo in criminalib.indicia non debent præcedere capturam.aug.vbi s.al.Bal.in l.& si certus ff.ad Sylla.& secundū eum dix.Sal.in l.nullus C.de exhi.reis.per illum tex. q̄ in maleficii statim potestas potest capere malefactorem præhabita aliquali informatione de malefi. addo hypolytum de Marsiliis.in l.1.in 1.col.ff.de quæst.& sing.93.alex.in l.labeo ff. ad l.iul.pecu.

vide aliquid in ver.captura.& in ver.Carcer.§.2. Idem.

Quæritur quid sit indicium?in quo ponuntur varie diffinitiones per ang.& aug.vbi s. in 3.col.vide ibi per eos.& dixi aliquid s.in verb.indicium. Idem.

Omne indicium debet probari.per duos testes.gl. sing.& ibi doct. in l.fi.C.fam.ercisc.fac.quod not.in l.cum Sillanianū. C.de his qui.vt ind.ita dicit Bar.in l.fi.ff.de quæst.refert ange. vbi s.in 4.col.

Addo Bal.in 3.part.cons.406. vbi dicit q̄ testes singulares non probāt indicium.idem vult alex.in 2.vol.cons.180.vbi etiam al.ang.in l.fi.ff.quod met.cau.& Bal.in l. cum proponeretur.ff.de leg.2.idem vult ipse alex.in 3.vol.cōs.1. vbi etiam al.Inn.in c.sic.de simo.& Bal.in l.1.§.itē Cornelio ff.de quæst. & in l.admonēdi.circ.11.col.ff.de iureiur.idem vult ipse alex. in 5.vol.cons.151.vbi al.Bal.in l.cum citra C.de iu.do.Fel.in c.cum causam.in 4.col.de prob.Ias.in l.admo.præal.in lect.in 26.col.Cepo.in cōs.32.col.4.alex.in 1.vol.cōs.5.& 13.repetito in eo.vol.cons.96.& in 4.vol.cons.19.in 5.col. & idē vult in 1.vol.cons.18.in vlt.col.& in 4.vol.cons.11.Cor.in 4.vol. cons.134.hypo.in l.1.§.idem cornelio ff.de quæst.

Limita nisi sit test.de visu.quia tunc vnus fac.leg.indicium. vt no.in l.si quis C.ad l.iul.maie.refert alex.in d.cons.180.Sal. in l.fi.C.de quæst.ang.vbi s.alex.in 1.vol.cons.65.repetito in 2.vol.cons.41.in vlt.col.Cor.in 2.vol.cons.101.ver. concludit tamen.hypo.vbi s.Pan.in c.1.nu.6.de depo.

Quod intellige quando talis test.est omni except.maior.is

nos

non.Ita Bar.in d.§.item cornelio.& in l.maritus in 1. col. eo. ti.refert aug.ari.vbi§.addo Alex.in d.conſ.180.& in 3.vol.cõ ſi.14.& Barb.in 1.vol.conſ.27.in 11.col.& Alex.in 1.vol.con ſi.11.in prin.& in 5.vol.conſ.15.

Dic.tamen cor.in 2.vol.conſ.101.in pen.col.q̃ minus idõ neus ſit ad officium ad torturam.

Item ſublimita niſi iudex haberet liberum arb.quia tũc ſuf fic.teſt.qui non eſſet omni excep.maior Alex.in d.cõſ.65.idẽ.

confeſſio extraiudicialis fac.leg.indicium.l.capite quinto. ff.de adul.Bar.in l.fi.ff.de quæſt.refert Alex. in d.conſ.180.in 2.vol.gl.in l.ictus fuſtium.ff.de his qui no.infa.Lu.Ro.cõſ.8.

Limita niſi taſ confe.ſit reuocata.ita Iaſ.in l.magiſtratibus. in 1.col.ff.de iuriſd.om.iud.al.Bal.in l.1.in pen.col.C.de con feſ.vbi dicit q̃ cautus eſſe debet aduocatus vt faciat talem cõ feſſionem reuocari quam poteſt reuocare. etiam non docto aliter de errore cũ ſit confeſſio nudi facti. iuxt.l.error cũ ma. C.de iu.& fa.ig.& dicit Iaſ.nota pp̃o iſtam limit. in pract. quia per eam poſſes euadere amicum a tortura. Idem.

Quid in confe.facta coram iudice incompetente.an faciat indicium ad torturam.Iaſ.in d.l.magiſtratib.dicit q̃ ſic.al.Bal. & moder.ibi.& Ang.in l.1.C.de confe.cum aliis al. per Alex. in d.l.magiſtratibus. vide latius§.in ver.confeſſio coram iudi ce incompetente.

Idem in confe.facta.coram ſolo notario maleficiorum ab ſente iudice.vel coram iudice ſolo.non in figura iudicij.quia fac.indicium ad torturam Iaſ.vbi§.al.Bal.in l.iubemus.C. de lib.cau.& alia quæ omitto.

Limitat 4.modis. 1.quando confe.eſſet facta coram iudice penitus incompetente cuius iuriſd. nullo modo poſſet pro rogari.vt in clerico confitente coram laico. nam non faceret indicium coram ſuo iudice.al.Ang.in d.l.1.C. de confe. & A lex.in d.l.magiſtratibus.

2.Limitat quando confeſſio eſſet reuocata.per ea quæ§.di cta ſunt in ver.limita niſi taſ confe.&c.

Alias limitationes vide§.in ver.confeſſio coram iudice in competente. Idem.

Teſtis examinatus non citata parte non fac.indicium.Cor. in 4.vol.conſ.134.ver.Teſtis autem.hypo.in l.1.in 2.col.ff.de iud. Idem.

An vnum indicium vel plura requiran.dic q̃ reſidet in pec tore iudic.l.3.§.eiuſdem ff.de teſti.Ang.vbi§.in 5.col. vbi di cit q̃ poſſunt eſſe plura indicia valde leuia vnde nõ ſufficiũt. & poteſt eſſe vnum valde demõſtratiuum.vt quando eſt vnus teſtis integer de viſu.per§.dicta.& q̃ ſint arbitraria.tenet Ale. in 1.vol.cõſ.77.repetito in 3.vol.cõſ.62.in 2.col.ibi ex his ig.

Vel eſt confe.extraiudicialis.d.l.capite quinto. quod intel lige.vt§.dixi.

Vel res furata eſt penes eum.ita Ang.ibi.& vult ang. in l. fi. C.de quæſt.

Quod limita niſi ille eſſet homo bone voc,condic.& fame.& alia indicia non vrgerent contra eum. quia tunc non eſt leg. indicium.Ita Sal.in d.l.fi.C.de quæſt.ita Aug.ari.in d.verb.fa ma pu.in 6.col.de quo etiam per eundem.in verb.& veſtem. in 15.col.

Idem ſi iuuenis iuuentus fuit in domo puelle. quia præſu mitur.ſuppoſuiſſe.al.Bar.in l.fi.ff.de hæred.inſti.

Vel prope mortuum aliquis reperiatur.cũ gladio cuagina to.al.Bar.in l.fur manifeſtus C.de fur.

Vel ſi viſus eſt cum gladio ſanguinolento exire cum facie pallida de domo.quæ non habet niſi vnum hoſtium & reperi tur.intus homo mortuus.al.Io.de piperata, vt refert Io.and. in add.ad ſpec.in ti.de proba.§.1.ver.13.

Idẽ ſi viſus fuit admenare gladiũ.licet non fuerit viſus pcu tere. & ibi reperitur interfectus & poſtea viſus fuit fugere. & apparet q̃ erat ſibi inimicus & fama laborat contra eum. Vel q̃ tempore occiſionis erat in loco. vel q̃ receptauit occiden tem. Vel q̃ occidens erat familiaris, vel domeſticus Vel q̃ ſe iactabat.q̃ interficere faceret. vel q̃ inter eos offenſe præceſ ſerant allegat Io.and.vbi§.tenẽtem q̃ iſta indicia ſunt leg. ad torturam.Et idem tenet imo.in d.l.fi.ff.de hæred.inſti.

Et ſm eum.bonus iudex inquiret.cum quib.& per quæ lo ca conuerſa.inquiſitus quem torquere intẽdit.quoniam ma la conuerſatio.eſt male operationis inditium l.ſi plures.§.quã uis ff.de admi.tut.& ex mala conuerſatione.bonus efficitur vi tioſus l.ediles§.quod autem ff.de edil.edic.

Debet etiã multa alia ꝯſiderare de qb.ibi p cũ.quẽ vide.id.

Mendatium etiã eſt leg.indicium.Alex.in 1.volu.conſ.77. repetito in 3.vol.conſ.62.

Ex indiciis ſeu præſumptione violenta. nemo damnandus eſt.aug.vbi§.in 7.col.Tu adde multa quæ accumulaui.in ver bo præſumptio.§.20. Idem.

An ſocius criminis faciat indicium.gl.in l.ſi filiũ. C. de lib. cau.tenet q̃ nõ.refert ang.in d.ver.fama pu.in 8.col.vide quę dixi in trac.de teſti.§.46. Idem.

Vtrum ex confeſſione facta in tormentis.nullis præcedẽ. indiciis.etiam ratificata poſſit quis damnari ad mortem.Bar. in l.pe.ff.de quæſt.tenet q̃ non.refert ang.vbi§.in x.col.

Et licet aug.ibi multa adducat in contrariũ. tñ dicit eſſe tenẽdã op.Bar.pro qua al.im.poſt ang.in l.celſus in fi.ff. de acq. hæred.adde quæ latius dixi.in ver.cõfe.probat.ver. limitat 7.

Vide etiam Card.in cõſ.45.in fi.vbi dicit q̃ ſi per vnum de lictũ leg.qs torquetur,p̃t de aliis delict.licite interrogari. idẽ.

An quis preſumatur mortuus ab eo qui minas intulit.vide ang.& aug.vbi§.in 12.col. idem.

Fama an ſit leg.indicium ad torturam.gl.in l.3.§.eiuſdẽ ff. de teſti.dicit q̃ non habetur. per Bar.in l.de minore.§.tormen ta.& in l.fi.ff.de quæſt.& in l.ea quidem.& ibi Sal.C.de accuſ. vide latiſſime per ang.& aug.vbi§.in 13.col.vbi aug. dicit. q̃ per ſolam famam. nunquam poneret aliquem ad torturam. Marſ.in d.l.de minore.§.p̃m.in 5.col.

Limitat aug.niſi fama eſſet vehemens al.Bar.conſ. 186.in cip.domino paci.quod mihi eſt. 191.ſubiungit aug. q̃ ita re periit tenuiſſe Bal.in c.1.in ti.de pa.iur.fir.in 9.col. & habetur in d.§.tormenta.Marſ.in d.§.p̃m in 6.col.& in ſing.97.

Limitat 2. niſi cum fama eſſet dictum iudici cum iur. all. Bar.in d.conſ.

Limitat 3. niſi ille contra quem eſt fama eſſet aliunde ma le vite & condict.

Limita 4.niſi conſtet q̃ fama habuerit originẽ ab honeſt.p ſonis.Marſ.in d.§.p̃m.in 6.col.& d.ſing.97. Idem.

Fuga an ſit indicium ſufficiens.vide ang.&aug.vbi§.in 13. & 14.col.& quæ latius dixi.in verbo,fuga. Idem.

Quid de inimicitia,an ſit leg.indicium.vide ang.&aug.vbi §.in 16.col. Idem.

Sed quid ſi reperiatur, corpus mortuũ ante domũ meam. an præſumatur.contra me vide ibid.in 17.col.

Et ibi ſubiũgit qõnem q̃d ſi ſint q̃nq; in vna domo.& vnus repit̃ interfect⁹ ignora.añt à q̃o an p̃ſuma.ab illis.vid p̃ eos.id.

An malefactor fugiẽs & ſe ꝺ familiã defendẽs poſſit ab ea licite interfici.vid̃ vbi§.ĩ 18.co.& dixi aliquid in ver.officialis.

Quid in fugiente.vel delinquẽte in eccleſia.an poſſit in ea capi.vide vbi§.in 20.col.& dixi latius in ver.eccleſia §.13.

Quærũt etiam vbi§.in 21.col.an non ob. ſaluo conductu. poſſit malefector capi.vide per eos.& in mã.ſalui conductus. vide in ver.ſaluus conductus.

Quid añt ſi officialis vult capere malefactorẽ.& incepit p̃ſeq in ſuo territorio.an ĩ alieno cape.poſſit?vid̃ vbi§.ĩ 22.co.

Inſuper quærunt an carceratus pro vno delicto. poſſit pro alio recõmẽdari.de quo.ẽt vide quæ dixi.ĩ ver.Carcer.in §.9.

An autem liceat laico capere.clericum delinquẽtem. vide ang.vbi§.in 23.col.

Mendatium eſt leg.inditium ad torturam.j̃.mẽdatium. id.

Torturæ materia ponitur.p̃ ang.in d.ver.fama pu.in 33.co lum.& ſeq.

Et 1.quærit à quo inchoan.ſit tortura.& d̃r.q̃ à debiliori.& à filio.& à femina.vide hypo.in l.1.in 16.col.ff.de queſt.vbi di cit eſſe inchoañ.ab eo q̃ hẽt turpe noñ.pe.gerar.ſing.75.idẽ.

2. quærit an liceat iudici deuenire ad torturam qñ vult. & cõcludit q̃ nõ quia ita demũ deueni. ad torturã qñ aliter ve ritas haberi nõ poteſt.al.tex.&Bar.in l.edictum.ff.de queſt.ad do Bal.pau.de ca.& Cur.in l.1.C.de iur.cal.vbi dicũt q̃ ad tor turã non eſt deuenieñ.quando eſt probatũ.& idem vult Bal. in l.eum qui in pr.ff.de iureiur.& Fel.in c.olim in 4. col.extr. de reſcrip.al.c.nos in quemquam 2.q.1. Marſ.in d.l.edictum. in 1.col.Lud.Ro.conſ.258.in fi. Idem.

3. Quærit ang.an tortus poſſit iterum torqueri & repeti in torment.& concl.q̃ non.al.Bar.in l.vnius§.1.ff.de quæſtio.& Sal.in l.2.in fi.C.de cuſto.& exhi.reo.in tantum q̃ Bal.in l.de curiones.C. de quæſt.dicit q̃ illa l.eſt in arg. q̃ de quacunque tortura quam iudex fac.dolo malo.& ſine cauſa ſit pena capi tis.vt etiam no.in l.1.C.de priua.Carce.Et ibi aug. alle. multa max.Bal.in l.milites C.de queſt.concludens q̃ eſt communis op. q̃ ſine Nouis indiciis tortura non debet repeti.ad.do Ale. in 1.vol.5.& in 2.vol.conſ.180.in vlt.col.

Limita ñ indicia ceñt multũ vrgentia.Alex.in d.ꝺſ.5. idẽ.

Qñ añt ſunt indicia euidẽtiora primis p̃t repeti. ẽt poſt pu blicationẽ p̃ceſſus ang.vbi§.in 35.col.al.Bar.in d.l.vnius§.1.

Quinimo ẽt ſi publicatus fuerit p̃ceſſus.& ñ fuerint teſtes examinati ſup omnib.poterũt ſup illis examinari.ita ang.vbi §.al.ſpec.in ti.de noto.cri.§.fama.ver.fi.&Bar.in d.§.tormẽta.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Subiungit ibi Ang. seu verius Aug. esse aduertẽ. q̃ si feci articulos super maleſi. item alios super pu. voce & fama, & teſtis super maleſi. aliquid dixit. & subiunxit se nihil plus scire. Tamen super articulo de fama poterit repeti. & teſt. examinari non ob. publicatione proceſſus. al. Spec. & Io. And. in tit. de teſte. §. Nunc videñ. ver. illud autem. & Io. and. & Ant. de But. in c. fraternitatis ext. de teſti. quod dicit esse not. quia vidit de facto ferrarie. Idem.

Quærit subsequenter Ang. ibi. in 36. col. Quæ dicantur Noua inditia ad hoc vt possit repeti in tormentis. & dicit q̃ sunt ea quæ differunt præcedentib. specie & substantia. v. g. prima indicia erãt de mala fama rei. vel q̃ erat inimicus, &c. superuenit postea vnus teſtis qui dicit se vidisse reum percutere. vel q̃ vidit cum gladio euaginato talia. n. indicia dicuntur noua. Secus autem si essent indicia sicut fama. & postea haberentur alij teſtes super dicta fama. quia non dicuntur noua indicia. nec posset in tormentis repeti.

Subdit ibi Ang. & aug. cõfirmat. q̃ fames sitis. & ieiunium cum carcere. dicuntur tormenta. vide per eos. & Alb. in 3. parte. q. 31. in fi. phi. in c. vbi periculum in 12. no. de elect. in 6. idẽ.

Addunt q̃ si captus timet torqueri contra ius. consiliũ est q̃ appellet. quoniam app. pendente etiam si aliqua confeſſio emanauerit. erit ipso iure nulla. nec opus est q̃ superior inhibeat al. Bal. in l. 1. C. cõi. vel epi. & in l. si quis prouoca. C. de ap. Iaſ. in l. 1. in 25. col. ff. de off. eius, &c. Idem.

Quærunt quinto. in 37. col. iudex torsit vnum. & in veritate indicia erant sufficientia. tamen non apparebat in actis nec. erant nota iudici. post torturam. superuenerunt vera indicia. & apearent. an tortura illata iuſtificetur & concludunt q̃ non. vide per eos. Idem.

6. quærũt quæ personæ possunt torqueri. & dicunt q̃ regulariter. omnes l. vnius §. 1. & l. labeo. ff. de quæſt.

Excipiuntur. minores 14. an. l. cum sil. ff. ad Silla & possent plura iura aſſari. d̃ quo. vide Marſ. in l. d̃ minoꝝ. in 3. col. de qõ.

Item in dignitate constituti. vt decurio & eius filij.

Item maior magiſtratus durante off.

Item doctor. de quo vide in ver. doctor.

Item decrepitus. l. 3. §. ignoſcitur. ff. ad silla.

Et de istis personis quæ non possunt torqueri. vide Marſ. in d. l. edictum in 1. col. de quæſt.

Iſta tñ fallunt. in crimine læsæ maie. l. de minore. in prin. & l. ex libero. §. 1. ff. de quæſt. l. proditores. de re mil. Marſ. in d. l. edictum. in fi.

Itẽ fallunt in crimine hæreſ. vt no. gl. in l. 3. C. ad l. iul. maie. Pregnans an sit torquenda. tex. ẽ q̃ non in l. prægnãt. de pen.

Quid de militib. nostri temporis? vide ibi per Ange. & aug. in 38. col. Idem.

7. Quærunt cum quo moderamine sit habẽda quæſt. & reſpõdẽt q̃ moderate. d. §. tormẽta. Et hoc totũ resident in pectore boni iudicis. adeo vt tortus saluus conseruetur. all. Io. an c. cum in ꝓtemplat. de reg. iu. per tex. in l. quęstionis modum. ff. de quæſt. al. etiam Bal. in l. vnic. in 6. col. C. de conſe. vbi dicit. q̃ quo moderamine sit habenda. quæstio. relinquitur arbitrio iudic. ſ. discreti. al. l. 1. ff. de leg. 2. Idem.

8. Quærit Ang. Quid si tortus moritur ĩ tormẽtis an iudex tenea. & al. Bar. tenere q̃ sic. in l. lege cor. ff. de sicca. allegat tñ Bar. tenere contrarium. in l. quæstionis. ff. de quæſt. & Bal. & Sal. in l. gracus. C. de adul. & ang. in l. 3. e. ti. qñ leg. indicia præceſſerunt. addo Fel. in c. cum nõ ab homine in fi. ext. de iud. & in loc. pred. volunt q̃ iudex. nõ tenea. l. cor. de sica. quando nõ fuit egreſſus terminos torturæ. & in dubio ꝓsumitur pro eo.

Subsũgit ibi aug. q̃ etiã si iudex exceſſit modũ. vel torsit in casu nõ ꝓmisso. nõ tene. tñ. l. cor. de sica. quia nõ tene. tunc de vero dolo. nisi ex malitia ita feciſſet. vide ibi nota. p eum. idẽ.

9. Querit Ang. in 40. col. quid si alia indicia nõ sunt. iudex tamen interrogat. & inquisitus trepidat. balbutiat. & variat. an ista sint indicia ad torturam. & dicit q̃ sic. alleg. Inn. in c. quoniam contra. ext. de prob. & Bar. in d. §. tormenta. & subiic. ange. non esse parcẽ calamo in scriben. variationes. Idem.

10. Quærit in 41. col. an inculpatio quam fac. Socius crimis sit indicium sufficiens ad torturam. & cõcludit q̃ sic in illis sex casib. in quib. potest interrogari de sociis. not. in l. fi. C. de accuſ. aug. dicit de hoc fuisse dictum s. vide quæ dixi in titulo de teſti. §. 46. Idem.

11. Querit. alicui hospitanti. in aliquo loco. reperitur aliq̃d subtractum & ignoratur à quo nec aliqua suspicio est contra familiam hoſpit. an tũc sine aliis indiciis iudex possit torquere familiam hoſpit. & dic q̃ sic. allegando. Bar. in l. 1. in fi. ff. si fam. fur. feci. dica. Aug. autem ibi. dicit q̃ Ange. errauit in allegando. & q̃ voluit allegare Bar. in l. 1. ff. de fur. aduer. nau. vbi etiam hoc non dicit. licet dicat q̃ familia poteſt torqueri ad deponẽ. quid erat in illa valixia. Subiungit q̃ spec. videtur aliter sensisse. in ti. de fur. §. 1. ver. pone. Et posito. q̃ Bar. hoc diceret. ipse ita indistinctè non torqueret familiam hoſpit. sed haberet recursum ad dicta spec. in d. ver. coniecturando si hoſpes est fame bone vel male si hoſpitatus est pauper.

Et licet secundum eum generaliter sit præsump. cõtra hoſpites. per dictum Bal. in l. 1. C. locati.

Tamen si constat q̃ sint bonæ famæ. non haberet locũ doctrina Bal. al. pe. de anch. conſ. 288.

Vide in ver. furtum. §. 10. & in ver. hoſpes. §. 3. & seq. Idem.

12. Dic. Ang. q̃ cautus debet esse iudex ne aliquẽ ponat ad torturam. prius quam cõstet maleſi. fuisse commiſſum. Et ibi Aug. dicit Bar. hoc velle. in l. fi. in prin. ff. de quæſt. Idem.

Ponit etiam in 43. col. an confeſſio. dica. metu tormentorũ facta. si tantummodo quis ante torturam ſpoliatus fuerit & non ligarus. & dicit q̃ sic. al. Bar. in l. nouiſſime. ff. quod fal. tut. aucto. addo Alex. in 4. vol. conſ. 47. Cor. in 4. vol. conſ. 134.

Et subiungit q̃ confe. facta in tormentis debet ratificari. nõ tamen incon. sed dato debito interuallo.

Et Aug. ibi al. multa in 44. col. maxi. Pe. de anch. in conſ. 32. qui dix. q̃ si quis confeſſus est. per istam primam confeſſionẽ non debet condemnari. si postea dicit. q̃ confeſſus est metu tormentorum. quia tal confe. præsumitur. metu facta ex quo reus est in carcere. & ideo opus est q̃ confe. ratifice. tu dic q̃ illud consi. est nu. 24. incipit visa inquisitione.

Vide hypo. marſ. in l. 1. §. diuus seuerus in 1. col. ff. de quæſt.

Ponit etiam ibi hypo. ĩ. quantum tempus debet reduci ad banchum iuris ad perseuerañ in confe. facta in tormen. quod intelligit quando fuit tortus præcedeñ indiciis alias aũt confe. etiam. milies ratificata non præiudicat vt ibi & dixi late. in ver. confe. probat. §. 1. ver. limitat 7. Idem.

Propter confeſſionem factã in torment. cogi. quis per tormenta in confe. perseuerare max. si ante torturã suberant leg. indicia. Ang. in d. trac. in ver. comparuerunt dicti inquisiti & negauerunt totum. in 3. col. allegatur. Bal. in l. in bone fidei. C. de re. cred. ver. item quæro de confe. facta in tormẽt. idem.

An autem teſtes possint torqueri. vide Ang. vbi s. in antep. & pen. col. idem.

In his quæ committũtur occulte. Iudex debet esse facilior ad torturam. Alex. in 3. vol. conſ. 62. duplicato in 1. vol. conſi. 77. & in l. qui sine ff. de quæſt. Idem.

Si precedant indicia. & inquisitus instet sibi dari terminum ad purgañ. indicia. an differen. sit tortura. vide no. Alex. vol. j. conſ. 65. repetito. in 2. vol. conſ. 41. Idem.

Quæ aũt debeant præcedere torturã. vide hyp. marſ. in l. 1. col. 2. ff. de quæ. vbi ponit octo requisita. Primũ q̃ constet maleſi. esse coiſſũ. vt dixi s. eo. ver. 12. dic. Ang. secundum q̃ indicia sint leg. recepta vt s. eo. in ver. inquiſi. sine fama. §. & latius in trac. de teſti. §. 86. ver. ampliat insuper Fel. Tertium q̃ detur copia indiciorũ. de quo dixi s. in ver. inquiſi. impugnatur. ver. inquiſito dan. est copia, &c. quartum q̃ non sint alie probat. vt s. eo. §. 2. quærit. quintum q̃ accuſator hoc. requirat sextũ q̃ lis sit conteſtata. septimum. q̃ iudex per se. teſtes examinauerit vt dixi in trac. de teſti. §. 88. circa fi. octauum. q̃ detur curator si reus est minor. vt dixi in ver. minor. in iud.

Ampliat in 8. col. etiam in crimine leſę maie. l. fi quis alicui & ibi doct. Max. Bal. C. ad l. iul. maie.

Limitat in insigne malefactore. & in aliis multis casibus.

Limitat max. si inquisitus fuit cõtumax. nã si postea cõpareat pt torqri sine īdiciis. & ita ẽt vult ĩ l. qõis ĩ fi. ff. e. & sing. 117. l.

Multa genera tormentorũ. vide per hyp. in d. l. 1. in 11. col.

Qũo probetur tortura. vide hyp. in d. l. 1. §. diuus seuerus in 1. col. vbi dicit q̃ probatur à communiter accidentib. adeo q̃ creditur dicenti se tortum. item probata detẽtione probatur. tortura. item per indicia. & per famam.

In causa ciuili. in subsidium deuenitur ad torturam. Marsi. in l. diuus pius in 2. col. ff. de quæſt.

vide tñ eũdẽ marſ. ĩ l. marit⁹ ĩ 1. col. ff. d̃ qõ. & Ale. ĩ d. l. diu⁹.

Quid si notorius scripsit q̃ tortus sponte confeſſus fuit. vide Alex. in l. 1. §. si quis vltro. ff. de quæſt. Idem.

Inquiſi. p adulterio. hãc materiã ponit ang. ĩ d. trac. ver. che me hay adulterato. viđ p cũ. & q̃ dixi ĩ ver. adulteriũ. & de stupro q̃ dixi ĩ ver. ſtuprũ. & Pariter de inceſtu. ver. inceſt⁹. P. An.

Inquiſitio pro proditione. iſtam materiam ponit Ang. in d. trac. in ver. che hay tradito la toa patria. Idem.

In hoc crimine. quilibet præcedeñ. leg. indiciis torqueri poteſt. l. nullus. C. ad l. iul. maie. Ang. vbi s. in prin. Idem.

Cõgregãtes gẽtes ɔ dños locorũ, tenẽt l. iu. maie. ang. vbi s. vide tamen Aug. ibi tenentem contrarium. Idem.

Ancom

Universidad de Deusto Biblioteca

An committens aliquid contra vnum baronem. vt sunt ca stellani incidat in crimen læsæ maiest. Bal. in l. data opera. C. qui accus. non pos. vt refert Augu. vbi s. in 2. col. tenet ꝙ non.

Quod ipse Aug. intelligit verum proprie. ad hoc vt filij puniantur. Secus improprie. vide ibi per eum.

Quæritur an quilibet. possit accusare de hoc crimine. in quo. Ang. & Aug. ibi s. in 2. col. tenent quòd sic. etiam si sit crimine publico. damnatus.

Cætera in hac materia. vide ꝯ. in ver. læsæ maiestatis crimẽ. Et aliquid in ver. Proditor.

Et ꝯ. quantum tempus possit damnari memoria. vide Alex. in l. fi. ad l. Iul. maiest. idem.

Inquisitio pro falso. Hanc materiam ponit Ang. in d. trac. in ver. falsario. Tu vide quæ dixi in versi. falsum committitur. cum seq. P. Andora.

Inquisitio pro incendio. In hac materia. vide Ang. in d. trac. in ver. incendiario. de quo. dixi aliquid. in ver. incendium. idẽ.

Incendiarius etiam pro leui culpa. potest damnari ad penã pecuniariam. fisco. & ad damnum emendañ. Ang. & Aug. vbi s. in 2. col. idem.

Inquisitio pro percussionibus & vulneribus. Differentia est inter vulnerare & percutere. quia 1. est cum scissura. 2. non l. si seruus seruum. §. rupisse. & ibi Flor. ff. ad l. aq. Ang. in ver. & ipsum vitium percussit. P. Andora.

Sta^m. puniens vulnus. nõ intellr de vulnusculo. Ang. in l. extat ff. qđ me. cã. Aug. in d. ver. & ipm titiũ. vbi đt. ꝙ nõ est proprie vulnus qđ fit cũ vngue. al. Ang. in l. si pignore §. fuẽ. ff. de fur. & vide Ang. in ver. vna alia pcussione. circa fi. Alex. in j. vo. cons. 104. in fi. & in l. denuntiasse §. qđ tamen. ff. de adul. idem.

Quid si vno ictu fiant tres percussiones cum tridente. vide Bar. in l. Si gemina. ff. arb. fur. cæ. & Ang. & Aug. vbi s. & Alber. in 2. parte. q. 24. & 30. & clarius. q. 38. Alex. in l. quod dicitur. de verb. obl. Faciunt quę vult l. infician. §. infans. ff. de fur. idẽ.

Si in inquisitis dicatur. cũ magna sanguinis effusione. istud est proban. secus si dicatur sanguis exiuit. quia verificatur ẽt in gutta. ita Ang. in ver. sanguis exiuit. idem.

Adde quod si adesset clausula. super quibus omnibus &c. tunc condemnaretur. de simplici percussione probata. Bal. in l. 2. C. de proba.

Limita nisi in inquisitione. esset appositum delictum fore commissum. de die. & probaretur. de nocte. quia tunc debet. absolui. Alex. in 1. vol. consil. 121. in vlt. col. & ita vult Ludo. Ro. cons. 110. Faciunt quæ vult Cor. in 2. vol. cons. 197. idem.

Quid si ex statuto. est maior pœna de nocte quam de die. & vnus cepit percutere de die & perseuerauit quod tempus debeat inspici. vide s. in ver. inquisitio. quæ substantialia. vers. 7. ibi quid si insultus. idem.

Quæ autem sit pœna de iure communi pro vulnere. vide Albert. in 2. par. q. 21. vbi dicit ꝙ si cum armis. est pœna. l. Iul. de vi pu. dicit etiam ꝙ de iure feudorum est pœna amissionis manus. vt in tit. de pace te. §. si quis alium vel forte tenetur. l. Cor. de sicca. l. is qui cum tello. C. de sicca.

Si vno ictu fiant duæ percussiones. an punitio debeat esse duplex? Vide Alb. in 2. part. q. 30. vbi tenet ꝙ sic. & q. 18. idem.

Inquisitio pro homicidio. Ista materia ponitur. per Ang. in d. tract. in ver. & ex interuallo. dixi aliqua. in ver. homicidium. P. Andora.

Si ex interuallo vulneratus moritur an præsumaẽ mortuus ex dictis vulnerib^9. vide Ang. vbi s. & quæ dixi. in ver. vulneratus. idem.

Quid si percussi vnum debilem. & intuli vulnus quod regulariter in sano non esset mortale. & moritur. an tenear de occiso. tex. est ꝙ sic. in l. qua actione. §. si quis seruum egrotum. ff. ad l. acq. Ang. vbi s. in 3. col. Et dic. aduerten. quia vidit multos errare volentes defendere inquisitum. quia capiant. ꝙ vulneratus erat debilis. capiant contra se. Idem dicit. in ver. qui iudex ad proba. & ibi Aug. in vlt. col. idem.

Pœna homicidij est capitalis. l. 3. ff. de sicca. phi. in c. episcopus. ne cler. vel mona. in 6. Limita in honestioribus Angel. in cons. 14. in prin. idem.

An autem valeat sta. ꝙ pro homicidio sit pœna pecuniaria? vide Ang. vbi s. in 3. col. vbi multa pro & contra adducuntur. vide etiam in trac. sta. in statuto sub rubr. pro homicidio soluantur centum. idem.

Quæ autem sit pœna procurantis abortum? Vide Ang. vbi s. in 4. col. & quæ dixi in ver. Abortiuus. idem.

Inquisitio non potest fieri de homicidio nisi morte secuta & multominus condemnatio. Bal. in l. huic scripture. §. 1. ff. ad l. acq. Alber. in 2. part. q. 53. idem.

Si facta fuit inquisitio. de vulnere, & sequatur mors, an post fit fieri seu sequi sententia de occiso? Alber. late. in 2. parte. q. 46. idem.

Inquisitio pro furto. Hanc materiam vide p Ang. in d. tract. in ver. & vestem. Et dicta s. in ver. furtum. P. Andora.

Inquisitio contra præstantem opem. Vide de hac materia. per Ang. in d. trac. in ver. dicto maleficio. semp astitit. P. And.

Quæritur an si procedatur. contra plures valeat inquisitio. si dicatur alter alteri præstitit auxiliũ. vide Ang. vbi s. in 3. col. Et Alex. remissiue in l. si duo patroni. ff. de iu. iur. Cepo. in consil. 1. in 4. col. & in dictionario. in ver. alter. a. ruz. idem.

Præstans opem homicidio an puniatur. eadem pœna qua homicida? Bolog. in cons. 5. in 2. dubio. tenet ꝙ sic. de quo vide late. Decium. in c. 1. in 8. col. de offic. deleg. albe. in 4. parte q. 33. & seq. Faciunt quæ dixi in ver. inquisitio. contra auxiliatorem. § 8.

Tu in contrarium. vide quæ dixi in ver. vulneratus. §. & notabiliter hypol. marf. sing. 15. Vide etiam Bal. in l. vnica C. de nili age. non rump. idem.

Illi qui sunt simul, vidẽtur vnus alteri. dare auxilium. Alex. in l. is qui opem ff. de fur. idem.

Stans armatus cum aliis licet. nil. faciat dicitur præstare opem. Alex. in d. l. is qui opem. de quo. vide latius. in ver. arma. §. 3. idem.

Si concedam arma vel famulum tibi dicenti. ꝙ volebas ire aliquo. non teneor si committas maleficium. Alex. in l. in furti. ff. de fur. idem.

Inquisitio an præscribatur si sit sta ꝙ post tale tps non inquiratur. Vide amplè. Ang. & Aug. ari. in d. trac. in ver. inchoata & facta. Et in effectu ibi concluditur. ꝙ aut malefi. fuit occultũ. & de facili non potuit deueniri in notitiam. & non præscribitur. Aliàs secus de quo etiam per Alex. in l. eum qui §. in popularibus in 5. & 6. col. ff. de iu. iur. & Bal. in l. fi. C. de dolo. Et ĩ materia. vide Fel. in c. vigilanti. in 2. col. vers. limita 4. de præsc. & late Firman. in ver. termin^9 currit. §. 20. & Bar. & Ale. ĩ l. labeo. ff. si quis testõ liber esse &c. & in l. optimũ. C. de dolo. P. And.

Et quanto tempore præscribatur. iuri damnandi memoriã & bona confiscandi. Vide Fel. in c. cũ à nobis. in 3. & 4. col. de præsc. Barb. in 4. vol. cons. 70. in 23. col. & seq. idem.

Quid si finito tempore ꝯ. quod inquiri permittitur inquiratur. & reus confitearur. an possit condemnari? Alex. in d. l. optimum. tenet ꝙ sic. al. Bar. in l properañ in fi. prin. C. de iud.

Contrarium. tenet Fel. in c. qualiter & quando §. 1. extra. de accus. & late hypo. in l. 1. in 15. col. & seq. ff. de quæstio. idem.

Sed quid si sta. permittat inquiri. de delictis commiss per tres menses. an initium officij an si refirmetur official. qui erat ad beneplacitum. possit inquirere de delicto commisso. p tempus vltra permissum. Cor. notabiliter in 2. vol. cons. 92. tenet ꝙ non. quia tunc dicitur nouus officialis. Bal. in l. si à te. C. de pac. inter emp. & vend.

In contrarium tamen fac. quod vult ipse Cor. in 2. vol. consil. 235. ver. vlt. quando &c. vbi dicit. ꝙ si fiat actus ante finitũ tempus primi. non dicitur nouus actus. al. multa q̃ vide. idem.

Vide in materia. Pe. de Anch. cons. 4. vbi dicit. quòd non potest inquiri. in illo casu. post tempus. à sta. præfixum. in quo. tamen. 1. fronte. quilibet diceret contrarium. idem.

Inquisitus personaliter. Comparere. tenetur. in causa criminali sanguinis. vt no. in l. fi. C. de proc. & in l. ferunt quoque. §. pu. ff. e. Bar. in l. pen. §. ad crimen. ff. de pub. iud. Ang. in d. trac. in ver. qui iudex videns ꝙ inquisiti. in 7. & 8. col. Et ibi Aug. in 9. col. ponit remissiue fallentias. Tu vide latius quæ dixi in ver. pu. §. 98. P. Andora.

Contra defunctũ non proceditur, nec etiam contra eius bona. Cæpo. cons. 23. Cur. cons. 59. in 6. col. De quo. vide Ange. vbi s. & ibi ẽt ponit an contra cadauer sit aliquid faciẽdũ. idẽ.

Inquisitus cum fideiussor an sit relaxandus quando est pœna corporal. dic quòd non. ita Ana. in cons. 1. Ias. in l. 1. in 2. & 3. col. ff. de in litem iur. Ang. in d. trac. in ver. fama pu. in 24. col. & seq. & in ver. pro quibus ant. fideiussit. P. Andora.

Item, vbicunque est torquendus. Bal. in l. si quis post. ff. de testamentis.

Nam non potest quis pro alio fideiubere. ad penam corporalem. Cæpo. in l. si fugm. in 10. col. de F. fug. Bal. in l. nullus C. de exhi. reis. idem.

Si autem pœna non sit corporal. debet fideiussoribus relaxari. vt habetur in locis prælegatis. & no. in l. 1. ff. de custo. reo. Pan. in rub. de fideiuss.

Limita 1. nisi alias. fregerit carceres & aufugerit quia tunc nullo modo erit relaxandus. gl. in l. lex Cor. & ibi ro. ff. ad Silla. Ang. in d. ver. fama pu. in 25. col. vbi alia al. & idem vult in d. ver. pro quibus. in 1. col. Alex. in l. 1. ff. de custo. reo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Limita etiam quando reus confitetur crimen quia etiam si pœna sit pecuniaria non debet fideiussoribus relaxari. ita Aug in d.ver.pro quibus all.Bal.in l.nullus.C.de exhi.reis.

Et ibi Aug.ponit formam fideiussionis accipiende.vt sit fis co plene consultum. idem.

Quærit etiam ibi Ang.in 2.col.an vnus ex malefactoribus possit fideiubere.pro alio.& concl.quòd sic.

Quid si quis esset fideiussoribus relaxandus.& iudex nolit. dic q̃ tenetur.iniuriarum.Ang.vbi s.al.Bar.in l.si vero.§. 1. ff. qui satisd.cog.& idem vult in d.ver.fama pu.in 33.col. idem.

Sed quid si in subsidium pœna est corporal.an debeat cũ fideiu.relaxari.Vide Ang.& Aug.vbi s.in 4.col.& in d.ver.fama pu.ver.decimo quæro.Pe.Gerar.sing.63. idem.

Pluribus inquisitis potest vnus pro alio fideiubere. Bal. in l.pen.ff.de tuto.& cu.da.ab his. idem.

Potest inquisitus pro crimine capitali.relaxari ante sententiam.si constat cum non delinquisse Lud.sing.490.Bal. in l. si quis post.ff.de testa.

Obligatio fideiussoris.pro maleficio non transit contra hæredem.Hyp.sing. 158.Ang.in §.fideiu.inst.de fideiuss. idem.

Inquisitus condemnari potest si fuerit per testes conuictus. licet ipse delictum confiteri.noluerit.Pau.de Ca.in l.si quis in hoc.genus.per illum tex.C. de epi.& cler.Hypo.sing. 108.all. Bal.in c.ad nostram. de proba.& tex.in l.qui sententiam C.de pœnis.Addo Alex.in l.vnius.§.reus.ff.de quæstio. idem.

Inquisitor hæreticæ prauitatis esse non potest minor. 40. annis.clem.2.in pr.& ibi Card.extra de hære. P.Andora.

Inquisitoris officium non expirat morte constituentis odio hæresis.ca.ne aliqui.de hære.in 6. Alex. in l. & quia.ff. de iurisd.om.iud. idem.

Inquisitor hæreticæ paruitatis non dicitur ord. sed potius delegatus.Dec.in c.causam matrimonij.in 4.col.de off.deleg. idem.

Inquisitor potest committere alij vices suas. phi.in c.præsidentes.de hære.in 6. idem.

Inquisitio formata nullis præcedentibus legitimis indiciis est nulla,com.est opi.vt per Rol.à Vall. cons. 17.n. 8.in 3.vol.

Inquisitio formata est nulla non præcedente diffamatione (vt dixi)com.est opi. siue sit ordinarius, siue delegatus iudex. Menochius in cons. 100.n. 58.etiam si ex officio procedit iudex,vt est com.opi.D.Laur.ab Occa ferrarienſis.inter consil. cri.cons.60.n.26.tomo.2.& no. q̃ statutum prohibens accusationem, prohibet inquisitionem. Casonus de inquisitione. nu.8.vide Benic.de foro sempro.in reperto.Fel.in ver.inquisitio an debeat.vbi ponit fallentias. Bonacoss.

Inquisitio tñ non præcedente diffamatione procedere potest.Si adsit statutum, q̃ permittit inquirere non præcedente diffamatione,vt est com.opi.Alc.in c.pernicioſam.n.47.de offi.ordi.

Inquisitio est iudicium extraordinarium.Pan.& Dec.in rubr.de iud.nu.7.& D.m.Alc.in c.pernicioſam.nu.14.de of.ord. com.dicit. Bonacoss.

Inquisitio debet procedere ex bono Zelo charitatis,&non ex maleuolentia,vt est com.opi.Portius cons. 110.n.26.&no. q̃ nõ dat tẽpus ad deliberandum ei,q̃ respondet inquisitioni, q̃a cum interrogat de facto ꝓprio,de eo debet esse cert⁹,ideo debet respõdere.Cast.in auth.offerat.nu. 5.C. de litis contest. & datur vel non datur copia fm stylum curiæ.vt ibi.nu. 11.

Inquisitionis tenor in citatione inserri non debet.& ista est com.opi.Sed debet reus citat⁹ explorare &inquirere causam. propter quam fuit citatus.Blanc.in prac.crim.fol. 11.nu.22.

Inquisitio non requirit,q̃ omnia requirantur quæ requirũtur in accusatione,vt est com.opi.Benedi.de foro Sempro.in repert.Fel.in verbo inquisitio an debeat. Bonacoss.

Inquisitio solemnis,licet non debeat committi propter infamiam ortam à maleuolis,vt est com.opi.de qua Fel.in c. cũ in iuuentute.de præsump.Tamen occulta indagatio committi potest,vt ibi per Fel.ex illo text. Bonacoss.

Inquisitio tollitur spacio 20.an.prout accusatio,vt est com mu.opi.de qua Bald.in trac.præsc.in §.2.quæro.n.2.tomo.16. fol.94.Limita vt ibi per eum.Actio autem q̃ met.cau. personalis,tollit spacio decẽ an.Rui.cons. 113.nu.9.in 5.vol. Bon.

Inquisitio non fit de iure communi,nisi contra præsentem vt est com.opi.Cla.q. 11.in pr.sed secus de consuetudine.quia etiam fit contra absentem. Bonacoss.

Inquisitionis remedium.i.quando iudex ex officio processum instituit cõtra reum criminalem licet secundum magis communem sit extraordinarium,idq̃ue tam iure ciuili q̃ canonico.vt dicit Alc.in c.1.nu.14.de of.ord.Hier.in apostil.ad Angel.de malef.in verb.hæc est quædam inquisitio.n.17.& ideo pars accusare volens præferenda sit iudici inquirenti,vt communem esse dicit Alb.in 3.par.stat.q.57.Bald.in addi.ad spec. in ti.de sent.vt eum refert Boss.in tit.de inquisi. nu.19. Tñ ex consuetudine præsentis tẽporis hęc omnia cessant,propter q̃ hodie permissum est iudici in quocunque casu procedere ex officio,& sic per inquisitionem.prout attestatur Gandin.de malef.in tit.quomodo cognos.de malef.per inquisit.n.6.ver.sed hodie quem refert Bald.in l.ea quidem.n.44.C.de accus.Guido de Suzar.de malef.in rub.qualiter fiat inquisitio.Boss.in titul.de inq.n.8.Blanc.de indi.n.5.& ita ex consuetudine remedium inquisitionis non minus erit ordinarium quàm remedium accusationis.Cla.d.lib.5.§.fi.q.3.vers.Debes autem.&sequentibus. P.Fichard.

In inquisitione speciali debet apponi locus & tẽpus, sicut in accusatione fm Bart.in l.2.§.si publico.ff.de adul.Iac.But.in sti.de actio.in pr.Bald.in l.is apud quem.C.de eden.licet glo. inst.de publ.iud. videatur tenere contrarium & Inn.in c.præcipimus,de purg.cano.ibi alij dicunt,sed fm ipsum Iac.But.gl. prædicta procedere potest, quoad inscriptionem ad pœnam talionis,vt in inquisitione non sit necessaria:dictum autem Inno. in generali inquisitione quo ad delicta, licet speciali quo ad personam & tendente ad remouendum aliquem, non ad puniendum criminaliter,fm Bart.vbi s.pro j.opi.est l.prætor. in pr.ff.de iniur.Quæ opi.posset limitari,nisi facto & culpa in quisiti locus esset incertus& tempus incertum,vt tunc procedat inquisitio,licet vnum de prædictis non apponeretur,secũdum Bald.in l.presbyteri,la 1.C.de episco.& cler.per l. 1.§. qd autem.ff.quorum le.Et iudex procedens per inquisitionẽ potest post responsionem processum reformare.cap. qualiter & quando,cl 2.extra de accusa. Balb.decis.302.

Inquisitionis remedium,vt qñ ex mero iudicis officio procedit,iudex est remedium extraordinarium,tam de iure ciuili,q̃ etiam canonico,vt est magis com.opi. Et ideo pars accusare volens iudici inquirenti præfertur,vt est com.opi.Sed ex consuetudine hodie contrarium obseruatur,ex qua iudici est permissum in quocunque casu procedere ex officio,& sic per inquisitionem.Et ita inquisitio nunc est remedium etiam ordinarium,prout ipsa accusatio,vt est com.opi.Cla.q.3.ver.debes autem cum seq.Soarez verbo inquisitio.n.96. Bonacoss.

Inquisitio regulariter iure ciuili à iudicis officio institui ac formari nõ potest,vt est com.opi.Soarez verbo inquisitio.n. 97.Secus de iure canonico ob publicam vtilitatẽ,vt est com. opi.ibi.nu.98. Sed etiam de iure ciuili & consuetudinario, vt s.dictum est,in quolibet casu inquisitionem facere licet iudicibus,vt est com.opi.ibi.nu.99.Et semper debet præcedere aliquod indicium,vt specialis possit formari inquisitio contra aliquem,generalis autem sine,vt est com.opi. Soarez ibi. nu. 100.Fallit,si Princeps committat inquiri contra aliquem motu proprio,nulla habita indiciorum, vel diffamationis cognitione,vt est com.opi.Soarez ibi.n. 101.Marsi.sing. 14. Bonac.

Inquisitio est nulla,seu accusatio,aut querela,si actio sit prę scripta,vel sublata,vt est com.opi. Soarez in verbo inquisitio num. 102.

Inquisitor fidei. Iudex laic⁹ absque nouo processu tenetur exequi sn̄iam inquisitoris fauore fidei.ca.vt inquisitionis. de hæret.li.6.tenet Ang.in l.magistratibus.ff.de iur.om.iud.Gul. &Bart.ibi ꝑ per.§.si verò,in auth.de san.epis.coll.9.Sed prima opi.communior videtur,per d.c. vt inquisitionis. In aliis aũt criminibus,in quib⁹ pœna pecuniaria infligitur,vel alia leuis, idem est vt alius iudex exequatur sine nouo processu,per tex. cum gl.in c postulasti extrà de for.comp.& per no.per Io.Andr.in c. 1.de mu.peti.in nouella.& in c. 1.de of.ord.Quod intelligendum puto,quando sententia esset iusta, aliàs non tenetur exequi,secundum Inn.in c.cum in iure.extrà de of.dele ga.Si autem infligitur pœna corporalis, vel alia magna, tunc poterit formari nouus processus,& hoc casu posset procedere opinio Guil.& Bart.quod sequitur d.Cato in d.l.magistratibus. Balb.decis. 105.

Inquisitor tenetur perquirere consilium iurisperitorum,licet illud sequi non teneatur,vt est com.opi.Burs.con.24.n.3. Bonacoss.

Inquisitor suas vices alteri demandat,vt est com.opi.Burs. cons.24.nu.32. Bonacoss.

Inquisitus non ideò minus damnatus efficitur infamis, si de crimine publico sit damnat⁹ quàm si esset accusatus, vt est com.opi.Soarez verbo.Inquisitionis.nu. 103. Bonacoss.

Inquisitus in loco Domicilii à iudice patriæ debet condemnari,& puniri pœnis loci,vbi deliquit,vt est com.opi.Soarez verbo inquisitio.num. 104. Bonacoss.

Inquisit⁹ capt⁹,vel se præsentãs, debet statim ꝑstitui.& sibi fieri,quòd

fieri,q̃ vulgo constitutum vocat,in actis notarij annotatum. Et de quibus constitutis.Nouellus in practic.& Birracinus ac cæteri. Et si comparet reus, & neget contenta in inquisitione fore &esse vera, prout narrantur.Nihilominus interrogatur, & examinatur super eadē inquisitione,& ita seruatur.Cla.q. 45.vers.scias autem. Et si reus constitutis nolit respondere interrogationibus sibi factis,negando, vel affirmādo,vel dubiā faciat responsionem,vel nihil respōdeat,vel per verba dubia, puta non scio, vel non recordor, potest torqueri, vt respondeat affirmatiuè,vel negatiuè, nō ad eruendam veritatem qa necesse est,vt legitima precedant indicia,sed vt respondeat super delicto affirmatiuè vel negatiuè,etiam super circonstātiis delicti,de quibus sit verisimile ipsum recordari,puta qa interrogatur de facto ꝓprio,de modico tēpore,& de rebꝰ,de qbus alij ꝯsueuerunt cōiter recordari.& ita seruandū esse ḋt Cla.ibi ver.sed pone,vbi subdit,qaliqua aīo debent subesse indicia ꝯ reum,alias non tenet respondere,nisi præcederet diffamatio, vel tale quid,quòd loco diffamationis existat,vt ibi per Clar.

Inquisitio non datur terminus ad deliberatè respondendū in criminalibus.Cla.q.45.vers.sed hic quæro. Bonacos.

Inquisitio non datur copia inquisitionis vel indiciorū. Sed ꝓstituitur & interrogat & examinat,ante datas defensiones& copiā indiciorū.Et ita quotidie practicat.Cla.q.45.sed qd.Et si iudex aliter male faceret,vt dicit idem Cla.ibi. Bonac.

Inquisito, vel accusato, defertur iuramentum de veritate dicenda,secundum hodiernum & communem stylum Italię. Cla.d.q.45.ver. sed quæro.& si falsum respondet in eius examine, non potest tanquam periurus plecti. Sed propter tale mendacium torqueri potest.Cla.q.45.ver.quid ergo. Bonac.

Inquisitus nō debet capi in verbis,& interrogari taliter,vt inuoluat,& inducat ad ꝓfitendum delictum,& super ipso de licto specialiter interrogari,qa id suggerētis est potius q̃ interrogantis,Nisi de facto proprio.Nec iudex debet se taliter gerere,q̃ pp rei responsiones, ei auferat defensiones. nec debet extorquere eius ꝓfessionē,vt si respondeat se percussisse talē. Interroget an ex pcussione decesserit?vel ex vulnere sit mortuus.Sed stare debet super generalibus. Quis scilicet fecit tale delictum.Cla.d.q.45.vers.debet autem. Bonacos.

Inquisitus,ꝓstitutus,& interrogatus negans delictū, debet iudex examinare testes super veritate delicti, vt est com. opi. Cla.d.q.25.vers.ceterum.Sed cauti iudices ante inquisitionē recipiunt informationem testium,& in scriptis redigi faciunt ne postea dicant ꝓrium.Et habita formatione formant inquisitionem.Et si pœna sit corporalis faciunt citari reum re non verbo.ne fugiat &postea faciunt illum respondere inquisitioni.Et si neget,iterato examinant testes, eo citato ad videndū iurare testes.&c.Cla.q.45.ver.cæterū. Nec sufficerent ad torturam dicta testium habita ꝑ informatione habenda, non iurata,quia debent repeti cum omnibus qualitatibus requisitis qa illa tortura ēt de ipsis testibus facta antea, & omnia agitata ante litis ꝓtestationem,& omne non habetur in aliqua ꝓsideratione,vt ibi perClarum.latius.Et testes debent examinari per iudicem,repeti tñ possunt ꝑ notarium in iudicio informatiuo. Et testes non debēt repeti si contumax fuit condemnatus,& petit sibi admitti ad nouas defensiones,qñ fuerunt examinati ꝑ informanda curia maleficiorum. quia imputat sibi cōtumax,q̃ non se defendit, quia in odium eius ꝓtumaciæ licet admittat,non debēt repeti.Et si confrontatio testium, vt j. litera T.qua facta,antequam reus in carceribus recommendetur,vel fideiussoribus relaxetur,obseruatur,q̃ reus inquisitus det iudici licentiam procedēdi vsque ad sniam inclusiuè. monens eum q̃ singulis dieb' & horis,ēt ab eo absente,& nō citato.Et ita obseruatur,Cla.d.q.45.ver.facta aūt.Et tam circa receptionē testium,q̃ quæcunque alia.Et idem obseruatur in accusatore. qa solēt cauti iudices scribi facere in actis,qualiter accusator dat ei licentiam expediendi processum, ēt ipsis absentibus,& ita oīa expediunt,&sentētiā postea ꝑferunt,eo non citato. Et Cla.hanc cautelam de accusatore non refellit, sed aliam,qa absque ea hodierna prac.aliter obseruatur vt ibi per Cla.quia monitio generalis vel huiusmodi scribitur à notario, & cōsignatur reus.& si talis monitio non fieret,omnia acta postea facta,corruerent reo legitimè non citato. Bonac.

In rem verso.Libell' sic potest formari. Propono q̃ mutua ui sachos duos frumenti.Ioanni filio Anthij ferrerij.Quos dictus Ioannes conuertit in vtilitatem dicti sui patris.Cum eo enim suam pauit familiam.Cum ig.pater ex contractu filij teneatur.qths in suam versum est vtilitatem.Peto dictum Anthm.condemnari. & cogi. ad restitueñ.mihi dictum fru. eque bonum fac.l.cum quid.ff.si cer.pet. P.Andora.

Alius libellus.Propono.q̃ Anths ffts.dedit.Ioanni filio suo liberam potestatem contrahendi cum quocunque. Vel hoc modo q̃ pu.notificauit vt vnusquisque cum filio suo contrahere posset.Vel dic secundum casus exigentiam.q̃ te rogauit vel interpellauit vel solicitauit vt cum filio suo contraheres. vel dic q̃ postquam cum filio suo contraxisti.dictus paterver bo. vel epa.vel nuntio. ratificauit. Et qualiter vendidisti. dicto Ioanni lanam virtute dicti iussus.propter quod dictus pater est tibi ad dicta 20.obligatus.in quibus hoc ideo ipsum tibi condemnari.requiris.Hanc formam ponit Ang.Are.in §.actiones autem insti. de act. idem.

Si vxor alicuius. capit ab aliquo. pro metu suo & familiæ tenetur.maritus.Bal.in l.qui nummis.§ j ff.de in rem ver.idē.

Insidias prevenire,atque idcirco illarum structorem antici pata nece intercipere licet vnicuique,vt frequens doctorum placitum asseuerant Plaza lib.i.deli.c.21.nu.21.I.Cla.optimè declarans in prac.§.homicidium.ver. potest etiam homicida. E.Suarez.

Insidiatorem licet præuenire & interficere. Communiter approbari dicit Plaza.lib.1.delictorum.c.21.nu.12.Cla.d.lib. 5.§. Homicidium.ver.potest etiam. P.Fichard.

Insignia dantur officialibus propter bene merita.Bal.in authen.habita.in 2.col.ibi 2.no.C.ne fil.pro patre.

Adde tamen q̃ non valet pactum.q̃ dabitur banderia.ita Alex.in l.iurisgen.§.prætor.in fi.ff.de pac. P.Andora.

Insignia sua ī capellis alienis nemo imponere potest.Io. de Ana.in cons.86. P.Andora.

Insignia potest quis sibi assumere,& arma,Sicut est nomina ad bene placitum assumuntur, vt ab aliis dignoscatur. ita Panor.in c.dilecta de excēt.præla.al.§.si quis in nomine. insti. de leg. & l.ad recognoscendos C.de inge.& manu.

Subiungit ibi Panor.an liceat alterius insignia assumere.& dic.q̃ sic.Nisi ille alter.ex tali assumptione damnum patiatur.

Et ponit exm.de facinoroso assumente arma alterius.Nam potest officium iudicis implorari. & iudex potest prohibere ad eum enim spectat.quies populi.l.1.§.quies.ff.de officio prę fec.vrb.

Et idem vbi interest rei pu.vel alterius.Vt si aliquis assumat boni artificis insignia,qui tamen non est ita bonus.

De hac materia.vide latius per Bar.in trac.de insig.& armis Fely.in c.3.loco.extra.de prob.& per Iaſ.in l.si vnus in 1.col. C.de testa.Are.in l.1.C.vt nemo prīna.&c.Alex.in d.l.si vnus. in 2.col.Bal.in l.2.C.quæ res.ve.non possiunt. idem.

An autem per insignia probetur.quis esse de casata.Calca. in cons.8.in 4.col. idem.

Insignia aliena corrumpens.qua pœna puniatur.Iaſ.ī §.pœnales.inst.de actionib.&aliquid in materia in l.si quis id quod ff.de iurisd. om.iud.Ro.sing.474. idem.

Insinuatio donationis potest etiam postea quocunq; tempore fieri.Hanc firmat multis,allegat,& sequitur Hipp.in §.1. nu.202.cum seq.vsque ad nu.309.inst.de dona. I.Fichard.

Amplia, in remissione debiti: quia licet vera donatio non sit,tamen requiritur insinuatio.Deci.in l.creditori, C.de pact. &Coua.resolu.lib.2.c.4.com.dicit. Villalob.

Fallit primò,si sit iurata,quia iuramentum tollit solennitatem insinuationis.Dec.cons.229.& Io.Duran.in arte test. tit. 1.cau.x.n.3.Cur.sen.cons.59.n.2. Corn.cons.166.vol.2.Cur. ius.cons.81.n.6.Alc.in c.cū ꝓtingat.de iu.iur.n.170.com.d.

Fallit secundò,in donatione reciproca,Curt.iun.consil.81. nu.5.com.dicit.

Fallit tertiò,in donatione remuneratoria:quę non requirit insinuationē.Bart.in l.si pr̃.§.1.ff.de don.qa potius dicit debitum q̃ donatio.l.Aquilius regulus.ff.de don.Tiraq.de vtroq; retrac.n.3.vbi dicit,qd̃ ēt in donatione remuneratoria nō habet locū retractꝰ:qd̃ est multum notandum,pro intell.l.6.tit. 7.lib.5.ord.& vide Segu.in l.ab hærede,nu.90.ff.de leg.1.

Fallit quartò,si donatio fiat corā notario ac tabellione publico.l.9.tit.14.part.5.quia tabellio est iudex chartularius:vt dixit gl.in l.1.ff.de iudi.& ex hac causa in instrumēto guarentigio nō requir causa:qa adest mādatū notarij:vt no Seg.ī l.si filiꝰdū ī ciuitate ē.ff.de ver.ob.n.3.q̃ doctrina multū amplia l. 4.& 5.ti.8.li.3.ord.quoad obligationē guarētigiā sine cā.B.V.

Fallit quintò,in donatione ad pias causas.Rip.l.3.de legi.c. 11.nu.5.com.dicit. idem.

Fallit sextò,in donatione facta filio: vt renuntiet legitimæ cum sit ob causam,requiritur insinuatio.Ripa in d.l.3.c.5.nu. 3.de dona.com.dicit. idem.

Insinuatio donationis fieri pōt corā quocūq; iudice,ēt cui nō subsiiit donator,nec res donata.Hæc receptior esse videt, sm allegata Hip.ī §.1.n.159.inst.de don.ī qua ēt ipse cōmensm allegata Hip.ī §.1.n.165.tandem:q̃ latè ꝑsequendo defendit. I.Fichard.

Insinua

Universidad de Deusto
Biblioteca

Insinuatio ita fieri debet in practica, vt Donatio redigatur ad scripturam & postea coram iudice publicetur, & registretur apud acta. vel etiam sufficit quod donatio ipsa scribatur, & publicetur coram iudice absque alia scriptura vel insinuatione. com. dicit. in §. donatio. q. 15. vers. Quæro etiam. P.F.

Insinuatio non necessariò fit in loco iudicij, sed sufficit vt fiat coram iudice etiam alibi quàm in loco iudicij, com. dicit in §. Donatio. q. 15. vers. vlterius. idem.

Insinuatio requiritur etiam in pactis liberatoriis. vt in pacto de non petendo communem dicit in §. Donatio. q. 16. ver sic. Item quæro cum seq. idem.

Insinuatio non requiritur in donatione ob causam. com. in §. Donatio q. 16. vers. sed quid. idem.

Insinuatione non opus est si quid immensum donetur Ecclesiæ, vel pię causę. com. dicit. in §. donatio q. 17. idem. ex eo.

insinuationis defectus iuramenti appositione purgatur. est com. opi. sec. Dec. cons. 239. primò non videtur. & cons. 488. in causa. circa med. vers. postremò donationi. vol. 3. M. Chær.

Insinuatio in donationibus maioris summæ desiderata, nō op⁹ habet iudicis decreto, vt commune interpretum dogma esse miserunt in literas Rogerius in l. modestinus. ff. de dona. copiosè Tiraq. de legib. connubial. gl. 5. nu. 32. l. Cla. de dona. q. 15. in fi. Viui. li. 1. opi. 78. vers. & prædictis accedit. Quin hæc donationum insinuatio fieri potest coram quocunque iudice, quamuis illius iurisdictioni nec donator nec res subiiciantur, quemadmodum frequenter interpretib⁹ placere memoriæ prodiderunt Ant. de Cau. in tract. de insinuat. q. 12. & alij quos laudant I. Clar. d. q. 15. vers. vlterius quæro. Viui. d. opin. 78. prope fi. Ant. Gome. in tract. de contract. c. 4. nu. 6. Nec denique aliud insinuatio est, quàm donationis in scripturam coram quocunque iudice redactio, vt tradunt receptum Soc. iuni. cons. 67. n. 19. lib. 2. I. Cla. Viui. & Ant. Gome. vbi s. E. Suar.

Insinuatio nō solum in expressis donationibus statam summam supergressis exigitur, vt latè scripsi s. ver. donatio, sed & in debiti quingentos aureos excedentis remissione interueniat necesse est. com. dicunt Alex. Ias. & alij in l. creditori. C. de pact. Cur. iun. cons. 126. ad fi. Tiraq. in l. si vnquam. vers. donatione. n. 144. C. de renoc. don. l. Cla. de don. q. 16. & hanc q. Perusij in praxi agitatam, & hocce modo decisam testatur Ang. in l. pacta, quæ contra. C. de pact. vt & Vallis oleti Senatus iudicio determinatū quoque fuisse scribit Ant. Gom. de cōtra. c. 4. nu. 9. Intellige tamen id processurum si deliberato donandi animo remissio fiat, etenim si non eò contrahentium mēs tendat, longè secùs erit, vt commune renuncio ex Boe. deci. 14. Tiraq in laudato à n. 2. & de retract. lignag. §. 1. gl. 18. n. 15. Did. à Coua. lib. 2. variarum resolu. c 4. Ario Pinelo in l. 2. par. 1. c. 2. nu. 24. & nu. 25. & nu. 27. C. de rescin. ven. idem.

Insinuatio, quæ ab aliquo statuto in testamētis requiritūr, nō poterit prohiberi, aut excusari per testatorem, vt commune asserunt Ias. lect. 2. nu. 41. Ripa. nu. 57. Io. Annibal, nu. 274. in l. nemo potest. ff. de leg. lib. 1. idem.

Insinuationi renunciari non posse inquit Bar. in l. sancimus §. fi. C. de don. & in l. nemo potest. n. 8. vbi quoque est bona addit. in verbo, renunciari. Sequitur Alex. n. 12. ver. item inquātum. multas authoritates allegans. ff. de leg. 1. Sed si iuramentum interuenisset, tunc renuntiari posset. Quæ opinio verior est, eodem Alex. referente d. n. 12. ibi, tamen verior est prima opinio, quam tenet Io. And. in §. porrò. ti. de instru. edit. in addit. ad Spec. in verb. illud. litera S. Et hanc opi. magis communem esse scribit Dec. in cons. 432. nu. 21. in 3. part. cons. Licet multi contrariam sn̄iam secuti fuerint, quos refert Soci. Sen. multis additis aliis rationibus, in cons. 77. n. 10. & 11. in 1. vol. cons. verùm ille à priori tamen non recedit. kirchouius.

PR. inspici debet vbi res esse solent, non vbi casu desunt, vel absunt l. si ita legatum. ff. de leg. 3. Bellon.

PR. inspicitur id quod euenire potest. l. si quis domum. §. idem quærit. loc. ff. vbi quis prospicere debuit, quod euenire potuit. & in l. si idem in §. fi. ff. de iurisd. om. ind.

OB. Contrà imò non curatur q̄ euenire potest. in l. sciendum. § pen. ff. qui satisd. cog. & in l. 1. de in lit. iur. ff.

SOL. in d. §. pen. erat dispositio de præsenti. Cuius effectus non suspenditur in futuro: ideò non consideratur, q̄ euenire potest & in l. 1. præsens status rei non indicabat exigentiam de futuro. hic sic.

OBIEC. Præterea opponitur de l. inter stipulantem. §. sacrā. de ver. obl. ff. & in prin. inst. de inut. stip. vbi in obligationibus non consideratur, quòd res in alium statum mutari possit, vt quòd de libero seruus, de sacro profanum, de publico priuatum fieri possit.

SOL. ibi quia hoc expectare esset inciuile & irrationabile, vt ibi. idem. Bellon.

Instantia de iure canonico durat in perpetuum, gl. in c. venerabilis, de dolo, & contum. quam communem dicit Panor. in c. venerabilis, de iudi. Barb. in c. de causis, de offi. dele. rationem assignat Phi. Fran. in c. super eo. de appel.

De iure regio causa super confectione inuentarij durat per annum, & in causa ciuili durat per tres annos instantia. l. 9. ti. 6. par. 6. in criminali per biennium. l. 7. tit. 29. part. 7. causa appellationis durat per annum à die appellationis. l. 3. ti. 16. lib. 3. ord. etiam si ex causa iudicis dilatetur, vt in num. 7. Et iudex condemnatus in damnum, & expensas per d. l. 3. & si causa nō excedit sex milia marauetinorum cùm appellatio debeat ventilari coram decurionibus ciuitatis: & debet terminari intra quadraginta dies vt in l. 6. tit. 16. lib. 3. ord. & in curiis Vallisoleti. anno 1523. p. 95. & nota q̄ in d. l. 6. dicitur q̄ decuriones habent eligere duos vt de causa, vna cum iudice qui protulit sententiam cognoscant, coram quibus infra 15. dies per d. 6. & infra 30. per d. ordi. 95. debet pars appellans concludere: quod intellige, si ipsi decuriones elegerunt: aliàs tamen parte ipsa instante, vt eligant: non currit dictum tempus etiam per triginta annos, vt per Hippo. in fin. l. 51. si pars non insistit vt eligant, sibi præiudicat: & currit tempus instantiæ: vt Hipp. in rub. de fide instr. nu. 147. & de cursu instantiæ vide Thomam Gramma. in voto 31. per totum. B. Villalob.

Instantia perimitur etiam ex negligentia iudicis, Thom. Gramma. vot. 31. com. dicit, sed pars restituitur. idem ibi nu. 12. com. dicit. idem.

Instantia non perit mortuo litigatore, nisi triennio, sed continuatur in hæredem. Nisi ille hæres sit clericus. quia tunc perit, & debet de nouo inchoari coram iudice Ecclesiastico. Hāc magis communem dicit Minsing. obs. 45. cen. 3. I. Fichard.

Instantia causę tametsi iure Cęsarum temporaria sit, tamen Pontificium iure perpetua est, ac nullius temporis lapsu euanescit, commune aiunt Abb. in c. venerabilis. de iudi. Barb. ac Fel. in prin. in ca. de causis. de offic. deleg. & vir mihi multi nominibus charissimus Nic. Ant. Grauat. ad Vestrium. lib. 3. c. 5. nu. 6. E. Suarez.

Instantia processus inquisitionalis finitur biennio de iure communi, secundum Bald. & quendam domi. Bertolucium de Capua, ac domi. Alex. in l. properandum. in prin. C. de iudi. Pan. in c. pe. in vlt. additione. extra eod. Balb. decis. 330.

Instantia perimitur etiam ex negligentia iudicis. Gram. voto 30. communem dicit. & no. quod de iure communi non est dare instantiam de iure canonico, vt est communis opi. Zannet. de diffe. inter ius ciui. & cano. num. 43. secus de iure ciuili etiam in criminali. Bonacoss.

Instantiæ lapsus. Petenti ius dici intra debita tempora non potest imputari de lapsu instantiæ secundum Imol. & Bart. in l. Titia. in §. vsūras. ff. de lega. 2. Bart. in l. mora. ff. de vsuris. Licet Bal. in d. §. vsuras. & in auth. itē si appellatione. C. de temp. ap. teneat debere pluries peti ad modum apostolorum, quando est appellatum. opi. Bal. ad maiorem cautelam procedere potest. Balb. decis. 128.

Instantia perempta. instantia etiam causæ appellationis ad huc durat iudicis officium, vt possit illam peremptam pronūciare. & partem cuius culpa hoc contingit, in expensis condēnare fm Bart. & do. Sandil. in l. properandum. §. illo. C. de iudi. dñi de Rota, in nouis. dec. 101. rub. de app. Balb. decis. 269.

Perempta instantia causæ adhuc poterit iudex sententiam ferre super iudiciali rei confessione, quasi super notorio in quo omittitur iuris ordo, vt in c. Romana. in fi. ext. de app. fm Bald. nota. in l. properandum. in pr. C. de iud. Balb. decis. 331.

Instantia. In causis in quibus lis non contestatur, vt executionis etiam instrumentorum & causis meri possessorij quæ summariè tractantur fm gl. 2. l. 1. C. quorum bo. Bart. in l. 3. C. de pign. & in trac. ad reprimendam, in verbo summariè non currit instantia, fm Bar. & Ang. in l. litibus. C. de agri. & censi. Cald. in addit. ad Bal. in materia syndicatus additione 79. idem dum disputatur de legitimatione personarum & mandatorū fm Bald. in l. & post edictum. §. 2. ff. de iud. licet Pan. in c. pe. extra de iudi. teneat contrarium, & quod instantia finiatur tempore à iure statuto. Balb. decis. 392.

Instantia iure cano. nunquam perit. c. venerabilis c. vlti. vbi doc. de iudi. Ias. in l. properandum in pr. Rot. decis. 411. In. cassiad. decis. 5. nu. 4. vt lit. pend. & est communis opi. teste Abb. in d. ca. venerabilis Barb. in ca. de causis. de offic. deleg. cuius rei rationem ponit Franc. in capit. super eo. de appel. quod locum habetur nedum in foro ecclesiastico: sed vbiq; locorum ecclesiæ subditorum, & tam in ciuilibus, quàm in criminalib. causis, teste Corn. cons. 210. in fi. lib. 4. Fel. d. c. venerab. in prin.

Contrarium

Universidad de Deusto

Contrarium tenet Rom.conſ.220.col.fi. vbi ꝙ nullibi reperitur in iure cano. deciſum inſtantiam fore perpetuam, & ideo ſequeñ eſſe deciſionem iuris ciuilis, vt mæta inſtantiæ ſit triennalis, per iura & rationes ibi alleg. licet contrarium velit Rob.de ord.iud.c.26.nu.14.& ſeq.quem ſequitur Miſing. cent.2.obſer.48.vbi alleg.Afflict.deciſ.283.poſt nu.4.diceñ diſpoſitionem l.properandum locum habere etiam in conſiſtorio principis, cius tamen opi.non fuiſſe receptam quem vide etiam cent.3.obſer.44.vbi quòd inſtantia in ciuilibus triennio, biennio in criminal.tam coram ordinario, quàm delegato, & quid in arbitro: ibi, vbi ꝙ coram arbitratore nulla currit inſtantia, cum nullum etiam coram eo ſit iudicium, ex locis ibi al.& obſer.45.vbi an inſtãtia morieñ litigatore pereat, dũ lis pẽdet, vide ibi, & plura ĩ materia obſer.46.47.48.49.50.

Inſtantia an dicatur finita per lapſum termini præfixi à iudice? & Dic, vt per pariſ.conſil.48.colum.2.nu.16.& colum. fin.num.20.libr.1.vbi docet cautel.pro iudice aſſignañ terminum ad aliquid facieñ cum comminatione, ꝙ eo decurſo vlterius non audietur, vide latius ibi, & an inſtantia perempta pereant acta? Dic, vt per Feli.in capitul.cauſam quæ extra de teſti. Quæ inſtantia cauſæ non tranſit in ſingularem ſucceſſorem, teſte Bar.in lege ſi eum hominem ff.de fideiuſ. Guido Papæ conſil.24.numer.8.Soci.in reg.inſtantia, Ang. in l.nam & ſi actor.ff.de rei vend. Quid in hered.vniuerſali an in eum inſtantia cæpta tranſeat: & Dic, quòd neceſſaria eſt litis conteſtatio. lege ſi operarum iudicio. ff. de operis liber.lege ſi petitor ff. de iudi. Didac.lib.pract.q.capitul.8. verſic.verum contraria opi.colum.2.de inſtantia autem iudicij lite nondum conteſtata: ꝙ non tranſeat ad hæredes: vide text.iuncta gloſſ.in lege tam ex contractibus ff.de iudi.caſum not.per Bar.in lege poſt finitam.ff.de ſuſpec.tut.de muliere quæ conſtañ matrimonio cæpit agere contra maritum: & ante finitam litem ſolutum eſt matrimonium: quærit ibi Barto.an poſſit perſequi inſtantiam iam cæptam, dic, vt per eum cui adde, quòd licet inſtantia ſit perempta: durat tamen iudicis officium, vt poſſit partem per quam hoc contingit in expeñ condemnare, ſecundum Dec.ad Bal.in lege ſi præſes. C.quoñ & quando iud. Qua in materia, Dic, quòd ſententia poſt tempus inſtantiæ lata eſt ipſo iure nulla, vt per Alex. conſil.centeſimotrigeſimoſeptimo.numero ſecundo.lib.2. vbi quòd iudex & partes. non poſſunt prorogare tempus inſtantiæ, quæ inſtantia perit quatuor modis vt not.doct.in apoſtil.ad Cæpol.cautel.quadrageſimanona.cui inſtantiæ per actorem renuntiari non poteſt inuito reo, ſi proceſſus eſt validus per id quod habetur in authent.qui ſemel.C quom. & quando iud.in lege edita.C.de edend.quæ Reguſ.fallit vbi iudex videret quòd deberet ſequi abſolutoria ab obſeruatione iudicij propter ineptitudinem libelli aut aliam ſimilem nullitatem proceſſus, ſecundum Alex.conſil.12.lib.5.

Inſtantia lapſa. Si culpa tutoris aut curatoris lapſa ſit inſtantia cauſæ, non reſtituitur minor ad inſtantiam, ſed aduerſus expenſatum condemnationem, vt non teneatur aduerſario in expen.tutore aut curatore, & eorum fideiuſſoribus exactionibus non ſoluendo, ſecundum communem ſententiam Docto.in l.properandum.§.fi.C.de iudi. Balb.deciſ.336.

Inſtantia perempta actio per lit.conteſtationem perpetuata durat quadraginta annos, ſecundum gloſſ. communiter approbatam in l.properandum §. ſi quidem in verbo iudicij. C.de iudi. licet gloſſ.in l.1.C.de long.temp.præſcrip.quæ communiter reprobatur, tenuerit ꝙtrarium. Balb.deciſ.332.

Inſtantiæ reſtauratio parte non citata per principem concedi poteſt, ſecundum Rol.conſilio nonageſimoquarto.numero trigeſimoſecundo. libr.1. poſt Capic.deciſ.11.165. 206. Boer.quæſt.ducenteſima quadrageſimaoctaua. Guido. Pap.conſilio 83.in fin. Quibus in locis vſu receptum dicunt, vt principes peremptam inſtantiam reſtaurent, de quo per eundem Rol.conſilio 4.libro tertio.Rob.de ord.iud.capitul. 26.5.part.princip. ſed Vant.de nullit.capit.nono.num.127. Quæ inſtauratio, non ipſo iure, ſed per reſtitutionem in integr. conceditur, teſte Miſing.cent.1.obſer.42.vbi ponit praxim reſtitutionis.

Inſtantia cauſæ iure ciuili triennio, in criminal. biennio finitur, ſed iure cano.eſt perpetua, ſecundum magis communem opinionem.per laſo.in lege ſi fideiuſſor.§.ſi.numer.22. ff.qui ſatisdat.cog.quam ſequuntur ſeb.vant.de nullit.capit. 9.numer.centeſimovigeſimoſexto. Rob.de ord.iud.cap.26. numero decimoquarto. Abb.in capit.venerabilis.de iudi. Fel. in capitu.de cauſis in princip.de offic.deleg. Rationem ponit Phil.Franc.in capitul.ſuper eo.de appell.quæ opi.in quo foro locum habeat: ſcribit Corn.conſilio 210.in fin.libro quarto. Felyn.dicto capitulo venerabilis in princip. Rob.vbi ſupra licet Rom.conſil.220.nu.12.de prædictis dubitare videatur.

Inſtantiæ effectus. Quod dicitur perempta inſtantia cauſæ principalis non perire effectus cõcernentes deciſionem cauſæ, vt per Bartol.in lege cum lite.ff.iudic.ſol. procedit quando inſtantia perit tempore: ſecus ſi renunciatione vel pacto: quia tunc omnia pereunt, ſecundùm Angel.notabiliter ibi per l.cum mota.C.de tranſact. Balb.deciſ.441.

Inſtantia perempta iudex non poteſt condemnare nec abſoluere, lege properandum.in princip.vbi laſ.numero vigeſimoſexto.C.de iudi.laſr.concl.531.Rom.ſing.795.Sed poteſt abſoluere ab obſeruatione iudicij, lege fin.C.vt intra certum tempus crim.cauſa de quo plura per Rob.de ord.iud.capitulo vigeſimoſexto. Quid de inſtantia cauſæ criminalis, & dic, quòd finitur biennio de iure communi, teſte laſr.concl. 350.lege final.C.vt intra certum tempus laſ.in lege properandum.C.de iudi.item per mortem rei, lege defuncto in princip.ff.de publ.iud.lege 1.& tot.titul.C.ſi reus vel accuſ. mor.fuer. Ideo alia inſtantia ciuilis actio principaliter intentari poteſt.dicta lege defuncto.§.primo Bart.& doct.in lege ex iudiciorum.ff.de accuſ.in principali autem concl.Adde, quòd finita inſtantia non perimitur ius partis, capitul.examinata.& capitul.penult.de iudi.Dec.conſilio vigeſimoſecundo.in fin. Quia inſtantia finita: & lite nõ deciſa, debet reus abſolui ab obſeruatione iudicij, & actor qui proſecutus non fuit condemnari in expeñ erga reum, Quam ſententiam dicere poteſt iudex finita inſtantia, ex not.per Dec.conſilio trigeſimoquarto.in fin.de quo per Hoſtienſ.in ſumma titul.de iud. §.porrecto.colum.2.capitul.final.& colum.ſeq.& dicto titul.§.fin pulchrè laſo.in d.l.properandum reſponſ.1.numero vigeſimoſexto.C.de iudic. vbi ponit regul.cum limitat. & ampliat.& ibi doct.in apoſtil.

Inſtantia in cauſis in quibus proceditur ſummariè ſimpliciter, ſola facti, &c. videtur quòd non currat de iure communi, quia per illam clauſulam videtur ſublate omnes ſolennitates à iure poſitiuo introducte: quo iure introducta eſt inſtantia, lege properandum.C.de iud.pro quo fac.quæ ſcribit Rob.de ord.iud.capit.vigeſimoſexto.numero 15. vbi quòd in conſiſtorio principis non currit inſtantia licet hoc ibi non firmet quam tamen negatiuam opi.de conſiſtorio principis & ſenatu ſequitur Nat.conſilio 383. Miſing.cent.ſecunda.obſer. quadrageſimaoctaua. Quod conforme eſt antiquis Ducal. ſub Alpinæ patriæ decretis pag.nonageſimaſeptima.in priori tamen concl.diſtingue, vt per Oſaſc.Dec.1.numero trigeſimoprimo.Afflict Deciſ.210.346.numero duodecimo.Quid in cauſis executiuis: an in eis detur inſtantia, & dic, vt per Rom.conſilio 174.numero quinto.vbi poſt plura in caſu de quo ibi concludit inſtantiam eſſe peremptam, ſed quòd in eis detur inſtantia not.Soci.conſilio nonageſimoquinto.primo dubio.libro primo.laſo.poſt alios in dicta lege properandum, numero octauo.C.de iudi.Ioan.de Amic.conſilio 66. ante fin.Rob.de ord.iud.capitulo vigeſimoſexto.numero octauo. cuius contrarium ſcribit Curt.in lege 1.4.not.C.de iur.cal.Afflict.dicta Deciſ.346.numero duodecimo.verſicu. quare, quod nota quia vidi quæſtionẽ in facto coram excell. huius ſubalpinæ patriæ ſenatu in materia executionis prætextu collectarum, in qua dictum fuit inſtantiam non eſſe peremptam. Ad illud autem quod Rom.dicit dicto conſilio 174.poſt numero quinto.dum dicit in caſu ſuo, qui eſt executionis inſtrumenti inſtantiam eſſe peremptam: Die, quòd tempora quibus iudex dicit partem fuiſſe impeditam, ipſius inſtantiæ curſum non impediuiſſe aut fore de medio ſubducenda, quoniam & ſi pars impedimenta ſit aut iudex, nihilominus labitur curſus inſtãtiæ principalis ſecundum communem opinionem per Soc.conſ.31.n.9.& ſeq.lib.1. Grammat.vot. 31.nu.12.nec datur reſtitutio, per glo.in auc.vt ſponſ.larg.§. hoc quoque in gl.ver.preiudicium.Bar.in l.arbitrio.§.ſi cuius dolo ff.de dolo.de quo vide eundem Rom.conſ.220.nu.9.& ſeq.vbi referendo gl.in d.§.ſi cuius dolo.dicit reſt.in integ.cõ petere,& hanc rationem naturali æquitati magis conſonam, cuius tamen contrarium. ſiue tempus inſtantiæ lapſum ſit facto partis, ſiue facto iudicis, tenet idem Ro.d.conſ.174.nu.6. Io.de Amic.conſil.66.in fin.pro quo vide Soc.d.conſil.31. n.9.li.1.Gram.d.vot.31.n.12. Fel.in c.pe.col.2.de iudi.in qua in qua q mihi placet.Rom.opi.d.conſ.220.col.fi.vbi concludit propter cauilationes & ſubterfugia partis cum qua agitur reſtitutionem concedñ eſſe, quæ inſtantia actori non currit: quando reus ſubterfugiens cauſam protelat, gl.mag.in c.venerabilis.vbi Mar.Soc.de iudi.Alex.conſ.42.lib.3. Tiraq.de vtroque retract.gl.2.§.12.nu.1.

Iuſtan

Universidad de Deusto
Biblioteca

Instantia datur in causis à Cæsarea maiestate delegatis, & currit in omni causa ēt extraordinaria, summaria, & executiua secundum communem per Burs.cons.2.nu.3. & seq.li.1.vbi. declarat.

Instantiam peremptam culpa iudicum pars allegans proba re debet se fuisse protestatum se fuisse diligētem, vel omnem conatum feciſſe, vt causa expediretur, secūdum communem & æquiorem per Burs.cons.2.nu.10.lib.1.

Instantia in compromisso durat triennio, licet per partes abreuiari possit, item prorogari ad triennium tantum, Si esset statuto abreuiata, ex magis communi per Burs.con.2.n.2.li.j.

Instantiam habet quelibet etiam summaria causa, iuxta magis communem per Burs.cons.2.nu.3.lib.1.

Instantia publico fauore est introducta, cui partes renuntiare nequeunt, secundum magis communem per Burs.cons.2. nu.6.lib.1.

Instantia perempta: Actor reo expeñ reficit, secundum cō munem per Burs.cons.2.nu.7.lib.1.

Instantia perempta culpa iudicum: pars à principe reintegrari potest absque refectione expeñ secundum communem per Burs.cons.2.nu.9.lib.1.

Instantia, siue tempus illius incipit currere à Die litis contestatæ, secundum Alex.cons.42.col.2.c^{a}.med.lib.3.vbi doct. in aposti.quibus autem causis currat instantia: Dic, vt per Iafr. concl.392. post Hostieñ in summa.tit.de iudi.§.fi.catel. versi. instantia. Bar.tract.peremp.instantiæ Curt.in l.1.col.2. C. de iur.Cal. vbi quòd si super legitimatione personarum ante litem contest.partes litigarent 10.annis & contradicerent: non periret instantia illius legitimationis, accedunt quæ scribit Nat.cons.172. col.fi. quòd quando per subterfugia aduersarii causa protelatur: non currit instantia pro quo fac. not. per Alex.cons.72.col.j.lib.3. Cagnol.in l.ea est natura.num.9.de regul.iur quæ instantia causæ non currit actori, quando reus subterfugiens; causam protelat, glo.mag.in c. venerabilis vbi Mar.Soc.de iudi. Alex.d.cons.42.libr.3. vbi plura in materia instantiæ, cuius lapsus culpa actori potius quàm reo ascribitur, teste Neuiz cons.42.nu.5.nu.6.Alex.cons.66.lib.5.& no. doct.in l.2.§ non solum.ff.ad tertul.cautel. tamen quando instantia perit vide Cepol. cautel.49. vbi quòd reiterari debent omnes termini, Quid in causa appellationis? & Dic, quòd cautela est ne instantia effugiat: quòd exhibeantur acta coram iudice, & illis exhibitis idem iudex interpelletur pro expeditione, ita not.feb.vant.de nullit.c.9.nu.127.post Iaſ.qui plura in prac.docet.in l.properandum.§.sin autem vtraque, nu.3.& 4. C.de iud.

Instantia breuiata per statutum, antequam labatur, potest de partium consentu prorogari vsque ad trienniū & non vltra secundum Rol.consil.21.num.13.& seq.libr.3. Ratio est, quia quando instantia reducitur ad ius cōmune, non est contra publicam vtilitatem ex quo non excedit triennium, teste Fel.in c.cum venerabilis col.4.in fi.de iud.Rol.d.cons.21.nu. 13.14.lib.3.& nu.15. vbi quòd instantia iuris communis abbreuiata à statuto: de partium consensu suspendi potest, idem procedere dicit in instantia abbreuiata per rescriptum principis, quę de partium consensu prorogari potest, ex no.per Rol. d.cons col.fi.cui Adde not.per Bar.in l.seius & augerius.num. 6.ff.ad l. fal. dum quærit, an pactum quòd instantia prorogetur: firmetur iuramento? Dic, vt per eum, an autem per interpositionem appellationis impediatur cursus instantiæ? & Dic, quòd non, secundum Rom.consil.174.col.2.à med.vsque in fi. quia sequeretur quòd partes possent prorogare terminum triennalem tacitè: cum non possint expresè iuxta gl.& doct. in l.properandum, Rom.cons.220.col.pen.nu.9.Rol. de ord. iud.c.26.nu.24.Soc cons.31.nu.10.lib.1. sicut videmus in simili, quòd propter pendentiam compromissi non impeditur cursus instantiæ principalis per doc.in d.l. properandum Rol. d.cons.174.col.2.in fi. ad prædicta autem de instantia breuiata per statutum, an possit consensu partium prorogari? Dic, vt per Iaſ.in l.properandum 1.respon.post nu.23. C.de iudi. vbi post plura tenet opi. Saly.ibi alleg. qui stat pro affirmatiua, ꝙ possit prorogari vsque ad triennium, & sic vsque ad tempus iuris communis.

Instigator non est citandus nisi protestetur, quod velit citari, & vbi succumbit, debet in expensis condemnari, vt est communis opi.Clar.q.10.ver.quæro nunquid Blancus in prac.crimin.fol.6.nu.39. Bonacoss.

Instioris reuocatio vt valeat & efficax sit, fieri debet publicè & palàm, in loco vbi præpositus est, aliàs per eum gesta tenerent in preiudicium domini.l.sed si pupillus.§. prescribere. ff.de instit. secundum Io.Andr. ex mente domini sui, in cap.ex parte Decani. & ibidem Do. Nicolaus de rescrip. quod etiam voluit Martinus Silliman. & refert Lauda.in clem. vna de renunt. & Bart.in l.vna. C. de sarisdat. & ita communiter teneri refert Bened.Capr.reg.58. n.24.

Institoria potest agi etiam contra illum qui fuit prepositus negotiationi; vt habetur latè per Paul.de Castr.cons.149. lib. 2. & ibi dat cautelā quòd nominetur institor, videlicet quòd petatur dilatio ad eum instruendū vt veniat ad defendēdum. de libello autem in actione institoria vide spec.in tit.de sol.§. pernotandum.vers.item frequenter. Refert Ang.Aret.in §.actiones.inst.de actio.vbi etiam Iaſ.col.7. P.Andora.

Institor qualiter & de quibus teneatur, Panor.cons.5.libr. 1. Et quæ probanda sint, vt teneatur, Alex.consil. 44. volum. 2. P.Andora.

Institutio facta de filio sub potestate, sub conditione mista non valet, etsi stetit per eum quo minus conditio adimpleatur. Iaſ.in l.si pater. C.de inst.& subst.n.77.communem dicit. Restringe ꝙ ad legitimam: etiam in institutione sub conditione casuali. Iaſ.ibi nu.20.com.dicit. B.Villalob.

Institutio descendentis sub conditione, si suus nascatur, sicut valet, ita valet de spurio si legitimetur, Curt.iun. cons. 84. nu.3 com.dicit. idem.

Nota ꝙ si verbum, relinquo, adiiciatur vniuersitati bonorum: importat institutionem. Iaſ.in auth. nouissima, de inof. testa. C.nu.33.com.dicit ex gl.in l.his verbis in prin.ff.de hęr. insti. idem.

Institutio clerici, de beneficio, confert ius plenum instituto sine apprehensione possessionis quando nullus est in possessione beneficij, Rochus in ver.ius.q.5.nu.9.commu.dicit. M.Chærian.

Institutionem factam in dote de iure sustineri communiter voluere Doc.post gl.in l.3.§.sed vtrum.ff.de mino. Spe.ti. de inst.edi.§.vt aūt, ver.sed supra. Ang.in l.2.§.1.so.ma.But.& Imo.in c.Rayn.de testa.l.suus quoque in pr.de hæred.inst. Alex.in d.cons.321. lib.2. F.Turzan.

Institutio hæredis quia dicitur de forma, non potest fieri per relationem ad aliud. Est com.opi.secund.Brun.in tract.de forma ad hæc faciunt. M.Cherian.

Institutio de filio & nepote per copulatiuam, intelligit ordine successiuo. est magis com.opi.secun.Alex.Iaſ.& Alc. in l.Gallus.§.quidam rectè, de lib.& posthum. & Dec.cons.236. non parua.

Fallit secundum Iaſ.in d.§.quidam rectè. quando instituere tur nepos ex altero filio. cum ipso patruo: quia tunc simul vocati intelligerentur secundum ordinem legitimę successionis.§.cum filius.instit.de hæredit.quæ ab intestat. idem.

Institutio beneficij de iure patronatus laicorum, spretis patronis, est ipso iure nulla. Bertr.cons.24.volu.2.commu.dicit. B.Villalob.

Institutio in re certa, licet quoad quædam, habeat vim legati: non potest dici legatum: nec institutio absoluta, sed quædam tertia species vt participium. Cur.iun.cons. 190. num.3. com.dicit. idem.

Institutio hæredis facta implicitè per relationem ad aliam schedulam, valet com.dicit in §.3.q.36.vers.Sed quid si testator. P.Fichard.

Institutio hæredis valet etiam si testator hæredem non ipsemet, sed notarius, aut aliquis alius ex astantibus tempore testamenti conficiēdi, nominet, sufficit enim si testator talem nominatum agnoscat. Com.dicit.in §.test.q.37.vers.sed quid si. idem.

Per institutionem vel substitutionem, factam de fratre, & eius filiis, licet ab intestato admittantur ordine successiuo, tamen ex tali dispositione testatoris, simul & æqualiter admittuntur. Est com.opi secund.Cor.cons.202. pluries & pluries. vers.sed & alias.vol.3.

Limitatur hæc communis opinio vt non procedat, quando tempore testamenti nulli erant filij fratris nati, vel concepti: quia tunc, quo ad filios institutio non valet. Ita not. limitat.Dec.in cons.253.proponitur Enemundus.circa fin.sequitur Alex.in rep.l.Gallus §.quidam rectè.ver.pro resolutione. ff.de lib.& posth. M.Chærian.

Si quis instituat fratrem & eius filios, censetur eos simul vocasse. & magis commun. opinio. secund.Corn.in consilio 229.in hac consultatione, versicul. & licet Imola volumin.3. idem.

PRO. Institutio hæredis caput est, & fundamentum testamenti.§.ante hæredis.institutio.de leg. sine enim hæredis institutione nullum est testamentum. lege 1.§. 1.ff.de vulg.subst. lege proximè.ff.de his, quæ in test.delentur. §. primo. institut.

quibus

Universidad de Deusto

quibus mod.teſt.inſtr.§.1.inſt.de fid.hæred. Bellon.

Inſtitutio requiritur in donatione tacita,vel expreſſa Curt. iun.conſ.126 nu.14.com.dicit. B.Villalob.

Inſtitutus in re certa,quoad adipiſcēdam ipſam rem habetur loco legatarij: ſed quoad alia eſt in loco hæredis.laſ.in l. quotiens.C.de hæred.inſt.com.dicit.

Fallit,in vniuerſali hærede repudiante:tamen quandiu vniuerſalis hæres non adit hæreditatem: nō habet executionem parară.vide l.edicto.C.de edi.diui Adr.tol.q̄ haberet ipſo hærede repudiante.laſ.in d.l.edicto.nu.6.com.dicit. F.Turzan.

Inſtitutus in re certa, hærede vniuerſali repudiāte habetur loco hæredis & ſibi accreſcit totum:ac ſi à principio null⁹ ſit datus cohæres.Pet.Rauc.in Alpha.aure.in verbo hæres,com. dicit. idem.

ADDITIO,Et ſimiliter Alex.p̄ſ.58.vol.3.quē vide.I Fich.

Inſtitutio.ſi pater relinquat mille pro dote filiæ ſuæ. An tale relictum trahat.ad inſtitutionē.Alex.noſtr.in 2.vol.con.70. concludit q̄ non.De quo ēt videBal.in 2.part.conſ.150.Ant. de Bu.in c.rainutius extra de teſta.& Ang.in conſ.90.inci.Pet. de vrbe veteri.Bened.conſ.75.in penu.col.phi.in c.ſi pater in 20.col.de teſt.in 6.Sed q̄ traha.ad inſtitutionē.vide Ale.in 3. vol.conſ.17.in fi.& in 4.vol.conſ.105.in vlt.col.ibi non ob. quod quinto.& in 5.vol.conſ.168.& in conſ.176.in vlt.col. Card.conſ.60. P.Andora.

Quid de verbo relinquo an trahat. ad inſtitutionem vide Bar.in conſ.151.cum duobus ſeq & laſ.in auth nouiſſima.in 9.& 10.col.Et communis eſt ſnīa q̄ ſi verbū relinquo adiiciatur vniuerſirati bonorū importat inſtitutionē.gl. in § ſi vero nullam.in auth.de hær.& fal. cum aliis al.per laſ. Si vero adiiciatur.certe rei vel quantitati nō ſed importat legatū.§. aliud quoq; cap.in auth.vt cum de ap.cog.vide Alex.in 2.vol conſ. 70.& conſ.177.Cor.conſ.49.& conſ.161.Lud.Ro.conſ.179.

Quid de verb.lego.vide phi.in d.c.ſi pater in 25.col.

An valeat teſtīm.in quo p̄ inſtituit eius filiā.Si nubat tali,a lias nō.Dic q̄ ſic vt vult Fel.in ca.1.in 8.col.extra.de ſponſ.& in c.2.in fi.extra.de treu.& pa.Oldra.conſ.16.

Fac.quod ſcribit idem Fel.c.in præſentia.in 16 col.verſ.2. declara.extra de prob.Addo ī materia Pan.ī 2.part.p̄ſ.64.idē.

Quid autem ſi filia inſtituatur ſub conditione caſuali vel mixta.An valeat inſti.vide Bar.in conſ.13.& conſ.28.& Bal. in 2.part.conſ.79.

Quid ſi p̄ inſtituit filiā.ī dote.q̄ huīr.vt p̄ as fuit.& tñ nullā habuit.an valeat teſtamentum?Vide Bal.in 2.part.conſ.12.

Quod autem inſtitutio,valeat.ſi filia inſtituatur.in dote.vide j.in ver.legitima.§.32.

Ignominioſa inſt.eſt potius præteritio.Bal.notabiliter.in 3. part.conſ.122.

Inſtitutio.poſthumi.an trahat ad quēcunq; poſthumum & ſic ad māz.l.placet.ff.de li.& poſth.Vide Bal.in 4.par.p̄ſ.19.cū duob.ſeq.q̄ ſunt p̄ria.& q̄ trahat.vide Alex.ī 2.vol.conſ.171. Barb.in 3.volum.conſ.6.in 1.col.& ſeq.Oldr.conſil.212.Vide ſubtilirer.per Ang.conſ.51.

Inſtitutus in re certa nullo dato cohærede. non habebit hæreditatem.vide tñ Ang.conſ.148.& Ang.Are.in § hæredi as. in fi.inſt.de her.inſt.ſi teſtator iuſſit cum plus habere non poſſe.Ita Bar.notabiliter.in conſ.156.& conſ.177 Fac.quod vult Barb.in 3.vol.conſ.71.max.in 5.col.& in 8 col.Vide tñ phi.in c.ſi p̄ſ.in 13.col.& ſeq. de teſta.in 6.& Alex.in l. quotiens in fi.C.de hær.inſt. Alias ſecus.Cor.qui multa al.in 1.volu conſ. 25.in fi.de quo vide j.eod.§.17.Quid in ſubſtitutione.vide in ver.ſubſti.pup.§.73.& in ver.ſubſti.fideicommiſſaria.§.25.

Inſtitutus in vſufructu.nullo in p̄prietate inſtituto. intelr ēt in proprietate inſtitutus.ita Alex.in 4.vol.conſ.45. repetito in 2.vol.conſ.111.idem vult in 2.vol.conſ.161.in 2.dubio Barb.in 3.vol.conſ.71.per totum.

Inſtitutio facta ad interrogationē notarij an valeat.Alex.in 1.vol.conſ.12.in 2.col.& tenet q̄ ſic dummodo teſtator eſſet bone memoriæ.& in 3.vol.conſ.33.late Barb.in 3. vol. conſ. 43.per totum.Et in materia vide Cor.conſ.232.in 2.dubio.& conſ.304.& conſ.319.& in 4.vol.conſ.77.

Inſtitutio.in re propria filij.eſt nulla.Alex.in 3.vol.con.20. ibi 2.præſupono.vide j.in ver.legitima.§.

Inſtitutio.hæredis ſine nomine.vt ſi teſtator dicat iſtum inſtituo.qui ibi aderat valet.Alex.in d.conſil. 35.in 3.col.ibi & quòd Io.Andr.

Plures inſtituti per nomina propria.non autem ſub nomine collectiuo admittuntur in capita, non aūt in ſtirpes. Alex. qui multa al.in 4.vol.conſ.55.in 1.col.Cor.in 2.vol.conſ.72.

Si vnus inſtituatur.nomine proprio.& plures nomine collectiuo.illi plures habentur pro vno.l.ſi pater.cum ſi.ff.de vul. & pup.Cor.conſ.231.Ang.conſ.285.

Limita niſi dicatur quòd æque ſuccedant ita Cor.in d.conſil.231.al.l.interdum.ff.de hær.inſt.idem vult.in 2. vol.conſ. 240.verſ.dato autem.

Inſtitutus videtur is qui in actu inter vivos appellatur. hæres.Alex.in 5.vol.conſ.168.verſ.fortificantur.al.Bart.in l. tale pactum.§.fin.ff.de pac. licet aliqui quos allegat. teneant contrarium.Et licet laſ.in d.§.fi. multa adducat contra opinionē. Bar.tamen dicit.quòd illam ſeruaret etiam in iudican. vide ibi per eum.

Inſtitutus in legitima.non dicitur inſtitutus in quota hæreditatis ſed in quota bonorum Barb.in 3.vol.conſ.89.in 3.col. vide phi.in d.c.ſi pater.in 15.col.de teſta.in 6.

Inſtitutus in re certa habetur loco legatarij. iuribus vul. & in ſpecie vult phil.in c.ſi pater.col.9.de teſta.in 6. Et ponit ibi phi.quòd quo ad quædam habetur loco. legatarij. & quo ad quædam loco hæredis.

An habeat beneficium.l.fi.C.de edic.di.&c.vide Alex. in l. quotiens.in 5.col.C.de hæred.inſti.

Si ſint duo inſtituti in re certa ex diſparibus tamen partib⁹, nullo hærede vniuerſali inſtituto.Capiunt hæreditatem equaliter.non autem ſecundum partes aſſignatas. l. quotiens.§. ſi duo.ff.de hæred.inſti.& vult phi.in d.c.ſi pater.in 11.col.

Si duo coniunctim ſint inſtituti.puta in duabus partibus vnius domus & alius in alia 3.part. tunc illi duo habentur pro vno.& ſic ſolum in dimidia.here.ſuccedent.& alius in alia dimidia.quando non eſt inſtitutus hæres vniuerſalis. phi. vbi ſ.

Si teſtator inſtituat titium in 10.& Io.in dimidia hære.nullo hærede vniuerſali. tunc portio accreſcit portioni.& non quantitati.& ſic Io.totam habebit hæreditatem. phi. vbi ſ.in 12.col.Alex.& doct.in l.quotiens C.de hæred.inſt.

Quid ſi inſtituat vnum in duabus partibus.& alium in 3. parte.detractis aliquibus rebus?Vide Ludo.Ro.conſ.40.

Limita præmiſſa.& ſic.d.l.1.§.ſi ex fundo.ff.de hæred.inſti. vt inſtiturus in re certa habeat totam hæreditatem.nullo alio inſtituto procedere.quando inſtitutio facta fuit per verba directa vel ciuilia,vt inſtituo.vel hæres eſto. Secus ſi per verba obliqua. puta per verbum relinquo. quia tale verbum adiectum rei particulari non trahitur ad vniuerſum. phi. vbi ſ. in 12.col.faciūt quæ dixi ī ver.ſubſtitutio fideicōmiſſaria.§.25.

Limita etiam niſi teſtamentum fiat per ingreſſum monaſterium.nam ſi inſtituat filium in certis reb.& de aliis non diſponit.non accreſcit hæreditas filiis.ſed debetur.monaſterio phi.vbi.ſupra.

Item limita quando inſtitutus capit à ſe.Secus ſi per alium Lud.Ro.conſ.200.Si aliquis relinquatur dominus nullo alio inſtituto intelligitur eſſe hæres inſtitutus.ſi autē alius ſit inſtitutus intelligit̄ fideicōmiſſum.Cor.in 4.vol.conſ.180.ī 13.q.

Inſtitutio facta de filio.qui filius non eſt an valeat?Vide infra legatum filio §.2.l.ſi pater.& ibi doct.maxime Alex C. de hæred.inſtit.Ang.notabiliter.in conſ.93.in 3.col.Ange.in §.ſi quis in nomine.inſti.de lega.alias in §.huic proxima.

Deportatus non poteſt hæres inſtitui.l.1.& ibi doct.maxime. Alex.C.de hæred.inſti.

Poteſt tamen capere.in teſtamento militis.item quo ad alimenta.item pro relicto ſibi facto in piam cauſam. Alexan. ibi in princip.

Quid de bannito noſtri temporis.vide Alex.ibi in 6.col.& ſeq.& dixi in ver bannitus §.3.

Filius hæretici ſi inſtituatur.an hæreditas applicetur. fiſco? Vide Ang.in d.l.1.de hær.inſt.& remiſſiue Alex.ibi in 6 col.

Non vitiatur.inſtitutio. licet vxor appelletur, affinis. Alex. in l.non ideo.C.de hæred.inſti.

An valeat inſtitutio. ſi teſtator inſtituat aliquem vſque ad 10.ann.& non vltra vide Alex.in l.extraneum in 2.col.de hæredib.inſtit.

Inſtitutio ſub conditione. ſi impediatur facto tertij.conditio habetur pro impleta.l.j.& ibi doct.maxime Alex.C.de inſtit.& ſubſtit.

Limita niſi natura conditionis eſſet apta nata importare. q̄ ille poſſet,&c. impedire conditionem impleri. Alex. in d.l.1. in 3.col.ibi ponit exemplum. idem.

Filius in poteſtate.non poteſt hæres inſtitui à patre ſub conditione.quæ in eius poteſtate non ſit.niſi in defectum conditionis.exhere.l.ſi p̄ &ibi Alex.C.de inſt.& ſubſt.Ang.p̄ſ.120.

An ſi filius inſtituatur.ſub conditione non poteſtatiua. habeatur pro pure inſtituto vſque ad legitimam. vide latiſſime Alex.in d.l.ſi pater in 10.col.& ſeq.

Inſtitutio.facta.de filiabus in illa quantitate quæ videbitur & placebit alicui &c.eſt valida.Ang.conſ.97. idem.

Inſtitutio

Universidad de Deusto
Biblioteca

Institutio. facta de eo qui est script' in ced. data guardiano &c. valet Ang. inst. de testa. in prin. in vlt. col. in prin. idem.

Si aliquis instituatur. sub conditione & in defectū conditionis nullus sit substitutus. intelliguntur vocati venientes ab intestato l. conficiuntur. & l. si quis cum nullum ff. de iu. codicil. & dixi. in ver. cautio fideicommissaria ver. limitat etiam quando quis. &c. idem.

Institutis fratre, & filiis eiusdem fratris, pater & filij ad successionem hæreditariam censentur instituti simul & non successiue. Io. Durand. in arte testan. tit. 4. cau. 6. nu. 1. com. dicit, & in hac communi fac has conclusiones. Filius & nepos censetur vocatus, & institutus ordine successiuo propter ordinis necessitatem, Socinus in l. Gallus §. quidam rectè. de lib. & po hu. communem dicit ex gl. ibi, & secundum eum tunc dicitur ordo necessarius, quando alias rumpereretur testamentum, & dispositio irritaretur, cum viuente filio, nepos non possit instituti. Villalob.

Instituto patre, & filio, ab eo inter quos non cadit affectio charitatis ratione sanguinis. vel successionis ab intestato censentur simul vocati, non tamen successiuè. Socinus ibi nu. 5. com. dicit, vt cum pater. & filius ab extraneo copulatiuè instituti. idem.

Institutis pluribus sub nomine collectiuo, inter quos cadit affectio sanguinis censentur vocati nomine successiuo, non tamen insimul. Soc. ibidem communem dicit. num. 6. Et nota quòd ordo successiuus in hoc casu dicitur quòd excluso primo, sequens admittitur: & admisso primo. alij excluduntur secundum Paulum, quem Socin. sic intelligit & approbat, ibi num. 8. idem.

Instituto monasterio, si filiam receperint in monialem reiicitur talis conditio, tanquam turpis: & remanet institutio vera, Ias. in l. conditioni. nu. 3. de insti. & substi. dicit magis communem: licet Alex. dicit communem contrariam in l. conditionis. idem.

Institutus in re certa habet ius accrescendi, & potest capere propria auctoritate Bar. in l. ex facto. de hæred. instit. Et est com. opi. secun. Alex. in cons. 138. opportunè, versi. quo ad aliud. vol. 1. M. Chærian.

Institutus in bonis mobilibus & immobilibus, dicitur institutus in re certa, non in parte hæreditatis, & ideo habetur loco legatarii, non hæredis: quoniam hæreditas continet iura actiua & passiua, quæ tamen non comprehenduntur appellatione bonorum mobilium & immobilium: secùs bonorum simpliciter. Est com. cum Bart. secun. Alex. in cons. 45. habita. vers. Idem sub appellatione vol. 1. idem.

Instrumentum, testamentum. vel quilibet alius publicus contractus requirit necessario pro eius solennitate, vt in eo inseratur inscriptio ciuitatis, platea vel domus, vbi actus celebrat, adeo q̄ locus loci inseri, ac poni debet in ipso instrumēto, alias fidem non facit, secun. Io. And. in addi. Spec. in tit. de instru. edit. §. instrumentum, ver. quid si locus, Bar. in l. si quis ex argentariis. §. initium tabularum. ff. de eden. & in l. de pupillo. §. qui nunciat. ff. de noui oper. nunciat. Roma. & omnes. in l. lecta. ff. si cer. pet. Bal. in l. contractus. C. de fid. instr. & in l. optimam. C. de contrahen. & commi. stipu. & istam scribunt esse communem opinionem Moder. in d. l. lecta. Ruyn. cons. 154. n. 4. & 10. vol. 3, & Boer. decis. 32. n. 27. sed non est necessariū, vt locus loci particularis, ac specialis in instrumento inseri debeat. V. g. si dicatur actum in aliquo designato palatio, vel domo non oportet addere in tali camera dictæ domus vt tenet Bart. & alij communiter in d. l. de pupillo. §. qui nunciat, & ita consuluit Ruynus in d. cons. 154. nu. 10. F. Viuius.

Instrumentum publicum confectum per tabellionem necessariò requirit eius signum alias non probat, nec facit fidē secundum magis communem sententiam Doct. in l. contractus. C. de fid. instr. & in l. 1. C. qui admi. ad bonorum poss. quācitat Boeri. in decis. 36. nu. 8. & ferè omnes Moder. in d. l. contractus. Nonnulli verò scriben. inclinauerunt in partem contrariā. videlicet q̄ omissio signi notarij non vitiet instrumentum, & q̄ illius appositio de iure necessariò minimè requirat, quam quidem opinionem negatiuam sequitur etiam Alex. & scribit esse communem in rub. n. 14. de noui oper. nunciat. Sed primam partem in facti contingentia semper amplecterer tanquam frequentiorem & communiorem, quæ quippe vti veriſsima ampliatur nedum habere locum in originali instrumēto, verum etiam, in copia collationata per tabellionē, vt puta Sempronius produxit instrumentum ipsum, fecitque illud collationari per actuarium cum suo signo solito, & fide in calce ipsius, q̄ instrumentū collationauit de verbo ad verbum, & penes se retinuit instrumentum ipsum originale, ne perderetur, isto certè casu illa copia registrata præsumitur de actis, & habet publicam fidem absque eo q̄ producatur per ipsum Sempronium originale, secundum omnes Doctores communiter in authen. si quis in aliquo. C. de eden. quam sequuntur Mod. & ibi, & attestantur, & Maran. in tract. iudiciorum, in 6. parte 2 part. pr. super 10. actu. nu. 3. & licet in isto instrumento requireretur signum tabellionis secundum magis commmunem sententiam, non propterea requiritur in eo inuocatio Domini nostri Iesu Christi, imò huiusmodi leuis solennitas omissa in isto instrumento illud non infringet, nec vitiaret instrumentum ipsum, vt per Bart. eleganter, & omnes scribent. in l. fi. C. de iure delib. quam opinionem sequitur, & scribit esse communem Dec. in c. si scripturam de fide instr. & Didac. Couar. in pract. c. 21. Secùs autem dicendum arbitror in instrumētis publicis, in quibus reperiuntur defectus in nomine Pontificis, vel Imperatoris: hoc enim casu non plenè p̄barent, vt visum fuit Bar. in l. admonendi. ff. de iureiur. vbi distinguit q̄ si tabellio viuat, tunc instrumentum propter istum defectum nullam fidem faceret, si quidem imputādum foret parti, cur non ageret contra tabellionem, vt instrumentum sibi reassumeret, cùm minus perfectè restituerit. l. veluti. in pr. ff. de eden. si vero tabellio ipse foret mortuus, arbitratur Bar. facere semiplenam probationem, l. 1. §. si linum, & §. si rosæ. ff. de bonor. poss. secundum tabu. & cum ista Bar. dist. transeunt omnes Doctores. communiter in d. l. admonendi, vbi refert Curt. inibi nu. 148. licet ipse ab ea discrepet, & malè multa in contrarium adducendo, & hoc q̄ nomen imperatoris præponendum sit in instrumento publico probat textus in auth. vt præponatur nomem imperator. & præsertim in locis, quæ imperio subsunt, & similiter in locis quæ Papæ subiiciuntur nomen ipsius est apponendum, secundum Abb. in prooem. Gregoriano. & in c. 1. de fid. instr. vbi omnes Docto. communiter hoc firmarunt, & aliqua de instrumentis posuimus ȝ. in vers. statutum disponens quòd instrumenta. F. Viuius.

Instrumenta per notarium putatiuum inter ignorantes cōfecta vtrum faciant fidem Doctores in l. testes. C. de testa. & l. Barbarius ff. de of. Prætor. c. 1. de fid. instr. & l. Herennius. per illum tex. de Decurio. qui textus videtur probare negatiuam, dum ibi decidit decurionem non argui, nec factum censeri ex longa & præscripta salarij solutione, neque ex eo quod diu descriptus stetit in albo, nisi secundum legem creatus sit. Ex quo dicto arguit gl. contra eos, qui in ecclesiis canonicè non sint instituti, q̄ ex longo tempore. longaque fructuum, & emolumentorum perceptione non inducatur etiam præsumpta canonica institutio: licet autem de quæstione prædicta in tabellione putatiuo sit inter doctores magnum certamen attamen Spec. & Io. An. in tit. de instr. edi. §. restat. ver. quid si is. concludunt q̄ si talis tabellio fuit creatus ab habente potestatem creandi & deputandi notarios, seu tabelliones, licet postmodum appareat illum non potuisse tabellionem creari: vt puta si seruus, nihilominus valebunt eius instrumenta, exemplo Barbarij, qui fuit electus prætor à populo iurisdictionem habente, cuius detecta seruilis conditio non vitiauit gesta, & sententias per ipsum in officio prętorio latas. Si verò non fuit à superiore, & habente potestatem creatus, nec habuit priuilegium, quamuis communi opinione fuerit reputatus notarius, non propterea communis error potuit ipsum cōstituere & facere notarium, & hanc distin. confouet tex. in d. l. Herennius. ff. de decur. eamque tanquam magis communem obseruat Alex. in d. l. testes. C. de test. F. Turz.

instrumentum vacillat per vnum ex tribus testibus instrumentariis, Fran. cur. iun. cons. 55. n. 1. communem dicit, tamen fidem facit Boer. decis. 12. com. dicit. B. Villalob.

Nota istam communem cum seqn. de iure regio est l. 115. 116. & 117. titul. 8. par. 3. vbi cauetur, quod quando testes dicunt non recordari de confectis in instrumento: cùm essent præsentes, q̄ si notarius est bonæ famæ, ei est standum. alias si non sit bonæ famæ, vt tes non sit de longinquo. omnibus testibus contradicentibus, creditur testibus, & non notario, vel si alias probaret negatiuam coarctam loco vel per instrumentum, vel per quatuor testes non creditur instrumento per d. l. 117. idem.

Instrumenti tenor probari potest per testes, quando instrumentum fuit amissum, & testes ita sint periti, vt cognoscant defectum instrumenti, puta aduocati, vel notarij, & recognoscant literas illius notarij, quod voluit Bart. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. per tex. in c. cum olim. 1. de priui. cuius opi. attestatur esse communem Dec. in d. auth. si quis in aliquo. nu. 29. Sed si notarij deponerent se vidisse & legisse aliquod instrumentum, quamuis sint periti, eis tamen non credetur

deretur, vt not. Bar. in d. auth. si quis in aliquo. cuius rei illa est ratio quia non sunt examinati tanquam testes, nec rogati vt notarij nec tali casu rogari potuerūt vt notarij cum notarius rogari non possit nisi de his quæ fiunt inter partes. Vnde si qs notario dixerit vt rogetur qualiter Titius hominem percussit, vel occidit. & is instrumentum hac de re confecerit, instrumentum huiusmodi nullam faciet probationem, vt voluit Bart. in l. item senatus. in fi. prin. ff. ad Turp. Bald. in l. fi. ver. restat quærere C. de prob. & Alex. in l. prætor. in prin. ff. de eden. vbi Pau. de Cast. circ. fi. ver. pone exemplum, refert dum ipse fuisset ex facto consultus Florentiæ ab vno qui notarium rogauerat, vel de filij sui iniquitate instrumentum conficeret respondit, per tale instrumentum filij iniquitatem non probari, nisi iudicis authoritas accesserit. Quod dictum procedere potest quod plenam probationem indicium verò & præsumptio ex tali instrumento adeò induceretur, q̄ in probationis supplementum deferri posset iuramentum, secundum Bald. in rub. C. de fi. instr. ver. sed dubitatur vbi ex hoc infert. ad milites stipendiarios, habentes instrumēta de morte equi in bello, videre licet apud ipsum. F. Turz.

Instrumentum redditur falsum per duos testes instrumentarios. Curt. iun. in d. cons. 55. com. dicit. B. Villal.

Amplia, & per alios duos testes non instrumentarios. Dec. in c. tertio loco de prob. com. dicit.

Fallit, nisi sint alij duo testes coadiuuantes instrumentum. Boer. dec. 118. n. 29. & Ias. cons. 124. com. dicit.

instrumentum dotis probat quando maritus præstitit alimenta vxori etsi sit confessionatum. Goz. cons. 42. n. 30. com. dicit. Idem.

Instrumentū habens plures articulos, vno approbato, non censetur in omnibus approbatum, Curt. iun. cons. 166. n. 11. com. dicit. & Bello. cons. 56. nu. 12.

Amplia q̄ si producatur instrumētum, vel scriptura, potest acceptari pro parte approbari, & pro parte non, Aymon. Crauetta de antiq. temp. part. 1. in arg. de scriptura priuata, nu. 68. com. dicit, quam limita tripliciter. idem.

instrumentum factum secundum solennitates vnius loci, vbique probat in tract. de antiq. temp. part. 1. in verbo quarto limitatur. n. 9. com. dicit ex Bart. in l. 1. C. de sum. trin. idem.

Nota istam communem, iuncta decis. doc. de Palat. Rub. in repet. rub. de don. inter vir. & vxo. ad ampliationem, l. 5. ti. 8. li. 3. ordi. vbi dicit quod instrumentum alibi confectum extra regnum, habebit executionem paratam in hoc regno quem vide. Idem.

instrumentum, si inueniatur penes aliquem: cum cautione admittitur sine mandato. Fel. in c. coram. de off. deleg. quē refert. Alc. in tract. præsump. regu. 1. præsump. 33. com. dicit. & Ias. in l. cautio de procura. C. n. 12. idem.

Nota istam com. ad ampli. l. x. ti. 5. part. 3. & l. 2. tit. 10. lib. 3. For. legib.

instrumenta quibus in iudicio quis vsurus non est, edere non tenetur, secundum Azo. cuius opin. communiter esse approbatam scribit, Albert. in l. 1. §. edenda, per illum text. ff. de eden. I. Fich.

instrumentum inuestiturarum feudalium non probat dominium cōtra tertium possessorem, Cur. iu. cons. 18. n. 5. com munem dicit. B. Villalo.

instrumentum locationis non probat dominum, si conueniatur possessor actione reali ex dominio agentis: secùs tamē si conueniatur ex personali actione ex contractu locationis intentata contra inquilinum. Curt. iun. cons. 158. n. 6. comm. dicit. Idem.

Instrumenta ad probationem produci possunt vsque ad conclusionem causæ etiam si ad producendum esset constitutus certus terminus à Iudice, dummodo res sit integra. comm. dicit Lanfr. in ca. quoniam contra falsam. in verb. instru. productiones. n. 25. de prob. in antiq. I. Fich.

ADDITIO. De ista probatione dominij per instrumētum ac alia probatione seu præsumptione, addidi ꝫ. in litera D.

Instrumentum in iudicio producens absque indictione ac consule, vel absque aliis similib. solennitatib. & sic non solenne, censetur illud, ac omnia in eodem contenta ex huiusmodi productione approbare, atque confiteri, quoad fidem probatoriam, vt contra ipsum producentem fidem faciat, secūdum Bal. in l. alia. C. de his quib. vt indig. Ang. cons. 132. Alex. consi. 184. vol. 7. Fel. & Dec. n. 90. & 95. cum aliis per eum, in c. venerabilis. de excep. & Cravet. in tract. de antiq. temp. in 1. par. n. 118. vbi ostēdit istam esse magis communem opi. atque refert Doct. transeuntes cum ꝑria parte. & adeò instrumentum producens illud approbare censetur, q̄ minimè releuat protestatio si asseueret se illud producere in parte, & partib. pro ipso producente facientibus rātum, & nō aliter, nec alio modo, & maximè q̄n aduersarius huiusmodi protestationi non consenserit. & ideò potest ex eo condemnari, secundum Inn. in c. cum olim. ext. de cens. Bart. in l. post legatum. ff. de his q̄. vt ind. Bal. in l. 1. C. vt quæ desunt aduo. Ferrarien. in sua prac. papiēsi. in for. productio. instrum. §. in illis. n. 1. & seq. Iaff. dec. 408. & si pars dicat. Dec. in d. c. cum venerabilis. nu. 99. & seq. Craue. in d. 1. part. sui tract. de antiq. temp. n. 138. & seq. Nattā cons. 31. n. 3. & Ruinum consulēdo cons. 136. n. 4. vol. 4. hocque non ita gn̄aliter, atque simpliciter intelligendum est in omnib. instrumentis, verùm in eis dūtaxat. quæ sunt communia, seu quæ pars producere tenetur puta, q̄n in libello actoris narrata fuere. ita Alex. in d. l. j. C. vt quæ desunt aduo. & cōsi. 124. circ. fi. vol. 7. In ꝑriam verò partem videlicet, q̄ huiusmodi instrumentum quantumuis proprium produci possit in parte, ac pro parte reprobari, incinauit Fel. in d. c. venerabilis. & in c. imputari. in fi. instrum. cum aliis citatis per eum. vbi concludit istam com. sentētiam fore, & præsupponit Ruinus etiam in d. cons. 136. n. 4. & refert Crauet. in d. 1. part. tract. de antiq. temp. n. 146. F. Viuius. lib. 2. opi. 145.

Instrumentum seu scripturam minus solennem etiam cōtinentem capitula separata reus cōtra quem producitur potest eam acceptare in parte, & in parte non secundū Bar. in l. quædam §. nummularios, sub n. 2. ff. de eden. Ang. cōs. 304. Rom. cons. 346. Gemi. cōs. 9. in fi. vol. 2. Guid. Pap. dec. 53. pone ego sum. n. 2. & Craue. cum aliis citatis per eum, in tract. de antiq. temp. in 1. part. n. 134. vbi concludit istam veriorem, communemque opi. fore, atque limitat in trib. casib. F. Viuius libr. 2. opi. 146.

instrumētum publicū productū de longinquis ac valde remotis partibus, in aliquo iudicio, si negetur illud esse à notario confectū, seu negetur qui cōfecit eum esse notarium, tūc illi instrumento standum nō est, & sic aduersario præsente & ꝺdicente, huiusmodi instr̄m nullam fidem facit pro ipso producente, fm Spe. & Io. An. in add. ibi. §. restar. in tit. de instr. edi. ver. quid si produxit. Ci. Bal. & Sal. in l. cōparationes. C. de fid. instru. Lanf. in c. q̄n ꝺ. c. 9. de instru. productione, sub n. 14. de prob. Dec. cum aliis copiosè deductis per eum in c. si scriptura. n. 52. de fid. instr. vbi scribit istam com. opi. & Boe. etiā dec. 36. n. 10. & refert Marl. in l. si quis ne q. n. 138. ff. de q. Licet ipse ibi ꝺrium asseueret. Sed tale instr̄m indubitāter ac plenè ꝓbaret vbicūque productor ipse portaret secū literas testimoniales habētes sigillum & alia requisita, & confectas per officialem regentem ciuitatem, vel per ciuitatem ipsam, & facientes mentionem, ac fidem de tabellionatu, morib. & vita illius notarij, qui confecit tale instrumētum, & hoc modo habitur plena fides ipsi instrō producto de partib. remotis, fm Bal. & Ang. d. l. comparationes. Cagnol. cum aliis relatis per eum, in l. si librarius. n. 57. ff. de reg. iur. Anch. & Fel. in d. c. si scripturā. & ibi ēt Dec. n. 52. & seq. vbi refert opin. istorum obseruari in pract. atque in toto orbe similiter obseruari attestatur Marsil. in d. l. si quis ne q. n. 144. & obseruatur etiam in Regno Neap. teste Afflicto, in constitutio. instrumentorum robur. q. 9. ob ritū magnæ curiæ vicarię inchoantem irem seruat dicta curia q̄ instrumētis confectis extra regnum nō creditur, vbi de hac eadem obseruātia in regno facit mētionem Annibal Cauensis in suis scholiis. Cæterùm vbi productor huiusmodi instrumēti in partib. longinquis celebrati careret literis testimonialib. officialiū loci, vbi confectum est ipsum instr̄m, tūc posset docere per testes idoneos de tabellionatu ipsius notarij, & instrumentū, probato tabellionatu notarij prædicti faceret plenā fidē, aliàs secus, vt voluit copiosè, & doctè facrū regiū cōciliū Neap. teste Affl. in dec 251. p totā. F. Viui. lib. 2. opi. 148.

instr̄m, in quo numinis inuocatio prætermittitur. nullo ꝓprius vitio afficitur, vt frequēter placitū efferūt Dec. in c. si scripturā. de fi. instr. latè Did. à Couar. in prac. q. c. 20. n. 1. Quod intellige, nisi si consuetudo aliter se habeat, vt in tota ferme Italia. quippe quia tūc ex non implorata numinis ope, instrumētum, ēt de Iudæorum ꝺctibus exaratū, labefactabitur, cōmune ponit Marquard. de Iudæis. c. 8. part. 1. n. cum seq. Vt etiam illud instrumentum, quod in locis imperio subditis conscriptum Imperatoris mentionem non habet, vel in pontificia ditione exaratū pontificis memoriam non præfert, nullius erit ponderis ac momenti. quemadmodum com. ponit Viui. lib. 1. opi. 155. cui⁹ tñ ꝺriū veri⁹ æquis alibi vberrimè ostēdo. F. S.

instr̄m loci, ac domus, vbi fit, memisse ꝓprius ac diserte ꝺbet alioqn fidē nullā faciet. cōe inquiunt Ruin. cōs. 154. n. 4. & n. 10. li. 3. Boer. decis. 37. n. 27. fi tñ illud domus cubiculū in quo cōscribit, exprimere seu enūciare necessariò ꝺbet. cōe ponūt

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ruin.vbi s.Viuius lib.1.opi.154.in fi. Idem.

Instrumentum publicum vt fidem aliquam facere possit, necessariò notarij ipsius signum habere debet.commune asserunt Boer.dec.36.n.8.Viuius lib.1.opi.155. Quanquam eiusmodi subsignationem de iure non exigi scribat receptum Alex.in rub.n.14.ff.de nou.oper.nun.quod magis probo,si aliter de rei veritate potuerit constare, debebit tamē præterea liquidò innotescere rogatum fuisse notarium, vt instrumento aliquod pondus ac robur insit.quoniam & ob huius solēnitatis defectum instrumento vires non erunt & ea solennitas aliàs non præsumetur.commune ponit Turz.opi.36.Idē.

Instrumentum ab eo factum notario,qui cum notarius esse non posset,notarius per errorem creatus ab aliquo eorum fuit, qui id officij clargiri idoneis possunt, firmum, ac ratum prorsus est etiam postquam detectus creationis error est, ac notarius ille officio lapsus:quanquam instrumentum ab illo exaratum.qui vulgò notarius reputatur,sed nullo priuilegio munitur,fide penitus omni careat,vt frequentioribus doctorum suffragiis exceptum ponit Turz.opin.91.cum Alex.in l. testes.in fi.C.de testam. Idem.

instrumentum alibi gentium conscriptum, nullam fidem faciet,si eius conscriptorē neget notarium aduersarius, vt frequenter placitum aiunt Dec.in c.si scripturam.n.52.de fid.instru.Boer.decis.36.n.10.nisi si vel literis magistratus illiusmet loci,vel testibus contrarium probetur,vt commune ponit Viuius lib.2.opi.148. siquidem instrumentum ritè in loco vno factum, vbique probat commune effatur Aymon. de antiq. temp.part.1.ver.quartò limita.nu.9. Idem.

instrumentum publicum inter illos duntaxat probat,inter quos exaratur.commune pronunciant Ias.in l.cum aliquis.n.4.C de iur.delib.Barbat.in c.ex literis.in fi.de prob.Guid.Pap. q.193.de iurisdictione tamen vel ditione antiqua mētionem faciens,& inter alios fide summa dignum habebitur.commune asserunt Syluan.cons.57.n.9.& seq.Aymon.Crauet.de antiquit.temp part.1.n.74. Idem.

instrumētum qui producit,si interrogetur, vtrum velit eo vti, necné, præcisè respondere vel aiens vel negans tenetur, ac si eo se vti velle responderit, & falsum sit illud instrumentum, falsi generaliter atque indistinctè tenebitur. commune asserunt Aegidius Bos.in tit.de fal.n.155. I. Clar.in prac.§.falsum.ver.vtens falso instrumento. Idem.

instrumentum qui minus solēne in iudicio producit,illud amplius improbare nequit.commune ait Crauet. de antiqui. temp.1.part.n.118.Quod tamen non procedet, si instrumentum plura capita complectetur,vel si illius productor confestim attestetur se illa eius parte tantum vsurum, quæ cum ipso faciat,cætera prorsus damnare,vt frequēter placitum efferunt Curt.iu.cons.166.n.11.Aymon Crauet.vbi s.n.134.Viuius.qui rectè declarat lib.1.opi.259.& latius libr.2.opi.145. & 146.& si contrarium complures cēseant, quos idem Viui. congerit opi.145. Idem.

instrumentum ni desideratas iure solēnitates habeat, notarius,qui illud conscripsit, falsi pœnis obstringitur, vt magis cōmuniter teneri à doctoribus enunciat Cora.cons.53.Non tamen idcirco aliàs punietur,quàm in casib. iure expressis:vt asseuerant Augu.ad Ang.& qui eum laudat I.Clar.in pract.§. falsum.ver.pariter etiam. Sed meo quidem iudicio semper is notarius damno rogantis erit obnoxius. verum ea de re alibi vberius. Idem.

Instrumētum vbi statuto promptam,paratamque habet executionem, quamuis nondum liquidatum sit(vt doctores fantur)si in processu tamen liquidò supputari queant, executioni committetur,commune aiunt Did.à Couarru.lib.2.resolut.c.11.Viuius lib.1.opi.305.de iure autem cōmuni, nullum instrumētum quamuis liquidum paratam executionem habebit,vt commune aio ex Alex.in l.5.§.1.ff.de re iud.&in l. si cum dotem.§.eo autem tempore.ff.sol.mat.Ias.in l.2.n.9.ff. de iureiur.Ias.rursus in l.vlt.nu.6. C. de edict. diui Adria.tol. Rhoder.Soarez in l.post rem iudicatam.ff.de re iud.Campes. de dote.5.art.q.11.allegant & commendant ad id tex.in l.40. minor annis.15.ff.de minor.qui de publico instrmento nulla prorsus verba facit:sed ea de re latius alibi. idem.

instrumentum ostendens, & cautionem offerens.admittitur sine mandato, vt frequēter placitum inquit Fel. in c.corā. de offic.dele.Ias.in l.cautio.nu.12.C.de procurat. Alc.de præsump.reg.1.prasump.33.& vide ī.ver.mandatum. idem.

instrumentum qui abraserit,vel expunxerit,falsi pœnas dabit.commune ponunt Matth.de Afflict.dec.404.n.4.I.Cla.in pract.§ falsum.ver.abradens. idem.

instrumentum, quo contineatur aliquem pecuniam accepisse,& habuisse, vt vanum ac falsum explodetur,si nulla presenti pecunia confectum probabitur,vt frequenter placitum ponit Emanuel à Costa in l.si ex cautione.limitat.19.C.de nō nu.pec.Quin & præterea notarius ipse falsi punietur,si verba illa,vel similia,pecuniæ numerationē repræsentātia,instrumēto inseruerit,ac nullam pecuniam præsentem fuisse tunc temporis,cùm instrumentum exarabatur,liquidò cōstiterit,quemadmodum commune pronunciat Ias.n.48.dec.n.33. Curt. iu.n.36.in l.singularia.ff.si cer.per.Foller.in prac.cri.n.66.Idē.

instrumentum publicum, cui etiam fuere plures testes inscripti,poterit duobus tātum fide dignis,omniq́ exceptione maiorib.quo ad eius seriem improbari, licet hi testes non sint ex illis,qui descripti sunt in eodem instrumento. c.tertio loco.extrà,de prob.l.optimam.C.de contrah.stip.licet gl.ibidem in ver.testium ꝓrium asserere videatur,tñ com.opi.est ꝺ gl.Dec.nu.11.ver.in gl.fi.& hoc intelligitur,siue ea probatio fiat directè siue indirectè,cui ea refragatur ratio,q̄ ab authoritate ducit tabellionis, à quo instr̄i fides pendet.ca.ad audientiam.extrà,de prescri.is autem tabellio vnus est,&ideò quamuis sit eius authoritas publica,nō debet duobus integris testibus præferri.Licet Doc.hoc frequenter committant arbitrio iudicis,tamen præcedētem conclusionem ex dictis Doc.d.ca. tertio loco satis liquet,& ex iis,quę à Cyno & Sal.l.in exercēdis.C.de fide instru.& Imo.in l.1.§.si quis neget. ff. quemadmodum testam.aper. Zas.in lib.2.singula.responsor.c.23.quibus fundamentis instrumenta firmentur,& quibus infirmentur.Et hanc sentētiam scribentium communem opi.esse post Deci.fatetur quoque Did.in d.c.20.n.6.ver.prima conclusio. Quam sententiam ipse latiùs in lib.2.c.13.n.11.varia.resolu. in Tom.2.prosequitur,vbi tamē communem conclusionem ex authoritate allegatæ gl.satis dubiam esse dicit.kirchouius.

Instrumentum defectuosum in aliqua ex solennitatib. instrumenti,putà in indictione,& similib. si Notarius mortuus est,facit semiplenam probationem,secundùm Bart.in l.admonendi.ver.quæro,quid si in aliquo instrumento.ff.de iureiur. per l.fi.C.famil.ercis.& l.1.§. si rosæ.ff.de bo.poss.secund.tab. Balb.decis.501.

Instrumentum. Partes non possunt conuenire, ꝙ instrumētum habeat executionem paratam absque aliquo ordine iudiciario,secundum gl.in c.de causis,extr.de off.deleg sentit Bal.in l.tale.§.qui prouocauit,in 2.opi.ff.de pac.& per ea quę volunt Doct.in l.nemo potest.ff.de leg.1.gl.in l.prolatam.C. de sen.facit.l.ius publicum.ff.de pact.domini de Rota,in nouissi.decis.91.in rubr.de libel. obla. Fortè tñ valebunt in vim pacti gesta virtute talis conuentionis,secundùm Pan.in d.ca. de causis.per l.7.C.commu.vtriusque iudic. Balb.decis.226.

instrumentum non reddit suspectum ꝺictio vnius testis, quoties tot supersunt,quot necessarij sunt ad actū,vt est com. opi.de qua D.Gabriellius cons.169.n.70.Ruin.cons.13.nu.7. in 5.vol. Bonacoss.

instrumentum redditur falsum per duos testes instrumentarios.vel non instrumentarios.Nisi adsint alij duo testes coadiuuantes instrumentum.Villal.in suo com.opi.vers.instrumentum n.74.Qui testes debent esse omni exceptione maiores.Grassius com.opi.lib.2.c.18.q.12.com.dicit.Riminal.cons. 1.n.25.Bened.de Vado foro Sempro.in reperto.Fel.ver.instrumentum per quot testes. Bonac.

instrumentum falsum in vno ex substantialib. præsumitur in totum falsum,vt est com.opi.D.Gabr.in suo com. opi. lib. 7.concl.3.Amplia &limita,vt ibi.per eum.Soc.iu.in cons.41. n.4.in 2.vol.prout & restis.in dubio autem debet pronunciari pro instrumento.Gratus responso.9.nu.183.in 1.vol.Bon.

Instrumentum qui abraserit vel expunxerit,falsi pœnas dabit,vt est com.opi.Soarez ver.instrumentum.n.144. Bonac.

instrumentum non probat delictum,vt est com. opi. Soarez in ver.instrumenti.n.152.Hæresis autē instrumento probat,vt est com.opi.& vsura.com.est opi.Cla.q.54.ī pr.Bonac.

instrumentum in quo est decretum iudicis debet exhiberi parti cum die & consule,& appellatur instrumentum fori,secundum Bald.&do.Cato.in l.nec quicquam.§.vbi decretum. ff.de offi procōsul.& est ad limitationem §.editiones.in l.1.ff. de edend. Balb.decis.247.

Instrumētum valdè antiquum fidem facit,nec vitiatur, licet non proberur vel aliter cōstet enm.qui illud scripsit,fuisse vel esse Notarium: quia præsumitur ꝙ fuerit Notarius,nisi de contrario probetur per opponentem,secundùm Inn. in c. veniens.in 2.col.extrà de verb.signifi.Bal.in auth.quas actiones.circa fi.C.de sacrof.eccle.faciunt quæ habentur in ea.causam,quæ.& ibi per glo.extrà de proba.in l.census.ff.cod. titu. Balb.decis.491.

Instrum

Universidad de Deusto Biblioteca

Instrumentum, de quo fit mentio in libelllo relatiuè seu limitatè debet reo exhibendum, antequam respondeat, sicut libellus, si est penes actorem, de quo stabitur eius iuramento, secundùm Inn. in c. 1. de probatio. Specu. de instru. edi. §. nunc dicamus, vers. quid si quis. do. de Rot. decis. 36. in nouis. secus si penes tertium, Titius vendidit mihi fundum, & de hoc apparet per instrumentum receptum per talem: quia tunc non est reo exhibendum ante lit. contestat. secundum Bart. Bald. & communiter Doct. in l. edita C. de eden. nisi de tali instrumento reus verisimiliter non esset informatus, secundum Pan. in d. c. 1. 6. col. ibi, ego putarem. Balb. decis. 297.

Instrumentum producens. Et si pars dicat, produco instrumentum vel acta inquantum faciunt pro me, Iudex tamen potest illis inhærere etiam in facientibus contra producentem: quia constat sibi vt iudici secundum Inn. in c. cum olim. extr. de censi. in gl. in verbo tua. & in ver. instrumenta. Bald. in l. 1. C. vt quæ desunt aduo. per l. properandum. §. cum autem. ibi terribiles in medium &c. C. de iudi. Balb. decis. 408.

Instrumenti exemplo, auctoritate iudicis sumpto, plena fides adhibetur. Est com. opi. secundum Dec. in cons. 31. vol. 1. M. Chærian.

Instrumento quando vnus ex duobus testibus necessariis contradicit, vel dicit se non interfuisse, non statur amplius instrumento. Est magis com. opi. secundum Soc. in con. 46. cum in præsenti. in fi. vol. 1. idem.

Instrumenti præsumptio ac solennitas rectè probabitur testibus, vt commune aiunt Ias. in l. sciendum. nu. 10. ff. de verb. obli. Carol. Ruin. cons. 1. nu. 8. & seq. lib. 2. Quemadmodum etiam illius simulatio, fraus & falsitas, vel duobus testibus eidē instrumento subscriptis vel quibuscunque aliis duobus detegi, & conuinci poterit. commune dicit Cur. iun. cons. 55. nu. 3. Dec. in c. tertio loco. de prob. Tiraq. quem refert Viuius lib. 1. opi. 346. Nico. Ant. Grauatius ad Vestrium lib. 3. nu. 123. Intelligetamen id non processurum, cum duo alij testes instrumēto adstipulabuntur, commune effatur dec. 118. n. 26. E. Suar.

Instrumenti amissi tenor iis demum testibus probari poterit, qui & instrumenti defectus intelligant & notarij literas, qui illud confecisse dicitur cognoscāt, commune doctorum pronunciatum meritò affirmāt Deci. in aut. si quis in aliquo. nu. 29. C. de edend. Matth. de Afflict. decisio. 274. nu. tertio. & decisione 302. nu. 3. & nu. 5. idem.

Instrumento si apponeretur iuramentum, contra illud non admittitur compensatio. Ita est text. secundùm vnam lecturā communiter approbatam, in c. ad nostram. Et hanc communem sententiam esse asseuerat Alex. de Imo. in cons. 91. nu. 5. in 2. lib. Consequuntur quoque alij Doct. Matth. de Afflict. in Dec. sacri. cons. Neapol. Deci. 381. Ias. in cons. 134. nu. 1. vers. concludo ergò ex prædictis. in 4. vol. cons. & Rol. à Valle, in cons. 17. n. 10. 3. Tom. cons. Licet Bar. contrariam sententiam sequatur in l. amplius non peti. nu. 8. ff. rem rat. haberi. Quam Alex. de Imo. sibi contrarius in cons. 12. n. 15. ver. non obstat. in eo. 2. lib. cons. approbat. Et hanc veriorē putat Moli. in suis addit. ad cons. Alex. in d. cons. 91. in verbo, damnatur. Kirch.

INSTRVMENTVM.

Summaria.

Inuocationem nominis diuini non esse de substantia instrumenti. q. 1.

Dictio, hæc & cætera, posita in principio instrumenti hanc vim habet, vt omnia requisita, tam de iure scripto, quàm de consuetudine apposita intelligantur. q. 2.

Instrumentum non vitiari omisso signo notarij. q. 3.

Ex nota instrumenti, in qua neque signum notarij, neque subscripto reperitur, sumi posse publicum instrumētum. q. 4.

Notarium, vt scriptura eius probet, rogari debere ad conficiendum instrumentum. q. 5.

Notarium in dubio non præsumi rogatum. q. 6.

Instrumenta antiqua dici, quæ ante 100. annos scripta sunt. q. 7.

Instrumento publico facto super contractu inscriptis celebrato, fidem non haberi, si protocollum vel factum omninò non sit, vel factum non reperiatur: at qui aliud esse si factū sit super contractu sine scriptis. q. 8.

Instrumenta per notarium infamia iuris notatum, sed tamen ante irrogatam infamiam confecta, vim & authoritatem suam retinere. q. 9.

Instrumentum confectum à sacerdote, vel à tabellione, validum esse q. 10.

In instrumentis publicis non requiri subscriptionem testium: sed sufficere eos inscriptos esse per notarium. q. 11.

Publicum instrumentū quot testib⁹ reprobari possit. q. 21.

instrumentum si contineat plura capita, iudici quidem integrè exhibendum: Aduersario autem tantùm eius capitis editionem faciendam, quo contra ipsum vti velit. q. 13.

Instrumenta publica præsentari, & produci posse, non tantùm in termino probatorio, sed etiam post vsque ad conclusionem in causa: Item interdum post conclusionem, si producens inret ea nouissimè reperta fuisse. q. 14.

Instrumentis transumptis & traductis ex protocollo tabellionis, vel notarij, vt credatur, necesse est interuenire authoritatem iudicis: quæ etiam requiritur, si hæres ipsius tabellionis qui habet protocollum, idem sit notarius publica authoritate: & velit ex protocollo instrumentum traducere. q. 15.

Ad traductionem instrumenti ex protocollo notarij, præter alia, requiritur etiam, vt citentur ij, quorum interest, & quos tangit negocium. q. 16.

Exemplum instrumenti publici, vt valeat & probet, qua ratione & forma sit transcribendum ex originali, & quibus præiudicet. q. 17.

Exemplo instrumenti publici, reperto inter acta iudicij, creditur: cæteris paribus. q. 18.

Exemplo exempli non haberi fidem: Et quomodo accipiē da & sustinenda sententia Bartoli aliter opinantis, seruata tamen forma. c. fi. de fid. instru. q. 19.

Exemplum traductum ex originali, licet non constet de solennitate traductionis, tamen fidem facere propter antiquitatem: modò notarius in eo testetur solennia requisita fuisse adhibita. q. 20.

Instrumenta antiqua, non requirere notariatus probationem. q. 21.

Chirographum, vel scriptura priuata, quam fidem faciat. quæst. 22.

Ad probandum ea, quæ continentur in scriptura priuata, duos testes sufficere: verùm ad probandum, illam ab eo contra quem producitur scriptā, vel subscriptam esse, tres necessarios esse. q. 23.

Epistolam recognitam ab eo contra quem producitur, plenè probare: Et si non fuerit recognita, faciendam literarum comparationem. q. 24.

Librum rationum contra scribentem plenè, at pro scribente concurrentibus aliis adminiculis semiplenè probare. q. 25.

Consuetudine induci posse vt libris negociatorum priuatis credatur, & plena fides habeatur. ead. q. in fi.

QVAESTIO I.

Quæro. An inuocatio nominis diuini sit de substantia instrumenti? Resp. q̄ non, & ista est com. opi. vt firmant Moderni post Alex. in rub. ff. de no. ope. nun. Eandem dicit esse communem Tho. Gram. decis. 106. nu. 10.

QVAESTIO II.

Quæro. An dictio, &c. posita in principio instrumenti operetur, vt omnia requisita tam de iure quàm de consuetudine apposita intelligantur? Resp. q̄ sic, ita tenet Barto. & omnes, quos refert Alex. in l. Gallus. §. idem credendum. ff. de lib. & posth. & in specie Lancel. Hispanus, qui dicit hanc esse communem opinionem, reprobata sententia Bald. in c. cùm in iure peritus. ext. de of. deleg. Vbi dicit, q̄ si notarius in principio testamenti dicat tali anno, indictione, &c. tale instrumentum non valet, cùm sub dictione, &c. non censeantur apposita omnia, quæ de iure, & consuetudine solent apponi.

QVAESTIO III.

Quæro, Si in instrumento sit omissum signum notarij, An vitietur instrumentum? Resp. q̄ Spec. tit. de instru. edit. vers. item quia non est à tabellione signatum. videtur tenere tale instrumentum esse nullum. At in contrarium communi calculo itum est, q̄ scilicet, si signum notarij omittitur apponi in instrumento, non vitiatur instrumentum, vt firmat Alex. in d. rubri. ff. de no. oper. nun.

QVAESTIO IIII.

Sed pone, q̄ reperiatur testamentum extra protocollum, & absque signo notarij, nunquid ex eo poterit reassumi publicum instrumentum? Resp. Lucas de Pen. l. rura. C. de omni agro. & Paul. de Cast. in l. hac consultissima. C. de testam. existimant, quòd ex nota testamenti, in qua non adest signum notarij, nec subscriptio, non possit sumi publicum instrumentū.

Contrarium verò tenet consulendo Alex. in cons. 14. vol. 6. Cur. iun. in cons. 161. & hanc dicit esse communem opinionem Aim. Crauet. in cons. 151. incip. visis actis. & eam tenuit Cyn. & Saly. in l. contractus. C. de fide instru. Bald. in cons. 464. incip. dubitatur, an dicta scriptura. vol. 4. Imol. in l. 1. cum glo. in verb. imperfectæ. ff. quemad. testam. aper. vbi dicit, quòd si deficiant

Universidad de Deusto
Biblioteca

deficiant aliquæ ſolennitates in nota teſtamẽti, nihilominus notarius debet eam redigere in publicam formã, cum illa tamen, quali ſolennitate reperitur.

QVAESTIO V.

Quæro, An requiratur, ꝙ notarius ſit rogatus, ad conficiendum inſtrumentum, ad hoc vt ſcriptura eius probet? Reſp. ꝙ ſic, ita tenet gl. §. nos autem. verb. iniungatur. auth. de tabellionib. qnàm dicit eſſe communiter approbatam Soc. iun. in cõſi. 178. n. 3. vol. 2.

QVAESTIO VI.

Sed nunquid in dubio rogitus notarij præſumetur? Reſp. ꝙ non, & eſt communis opi. vt firmat Inn. & alij poſt ipſum in d. c. 1. de fid. inſtr. Vbi ſubdit vtile eſſe, ꝙ notarius afferat ſe eſſe rogatum, aliàs ſi non faceret, nec aliter de rogitu conſtaret, inſtrumentum non valeret. Eandem opi. tenet Bart. Ang. Im. & Alex. & Moderni in l. ſciendum. ff. de verb. obli. Spec. & Io. And. ver. & not. & in tit. de teſte. §. 1. ver. quid ergò ſi dicatur. & eam dicit quoque cõmunem Tho. Gram. in d. deciſ. 106. n. 25. Bart. tamen ſequitur gl. in d. §. nos autem. ꝙ præſumatur rogatus, quando concurrit alterum de trib. vel ꝙ notarius dicat, publicaui, vel ꝙ dicat rogatus ſcripſi, vel ſimpliciter ſcripſi, & reperiatur in quinternis rogationum inſtrumẽtorum, & cum Bart. in omnibus tranſeunt Doct. in d. l. ſciendum.

QVAESTIO VII.

Quæro, Quæ dicantur inſtrumenta antiqua? Reſp. ſecundũ communem & receptam Doct. ſententiam ea dici inſtrumenta antiqua, quæ ante cẽtum annos ſcripta ſunt, vt firmat Inn. in c. veniens. ext. de verb. ſig. Ale. & Moderni l. cùm aliquis. C. de iure delib. Alex. conſ. 6. in fi. vol. 1. conſ. 208. col. pen. vol. 2. conſ. 89. col. 2. vol. 5. conſ. 140. col. pen. vol. 2. conſ. 12. & conſi. 75. col. 1. vol. 4. Iaſ. l. admonendi. n. 203. ff. de iureiur. & in d. l. cum aliquis. Dec. c. 1. ext. de app. Eandem comm. opi. firmat Matth. de Afflict. deciſ. Neapolita. 245. n. 4. Schrader. in conſi. 32. inter conſilia Doct. Germanicorum Tomo 1. Iaſ. in conſ. 81. col. 2. conſ. 114. col. pen. lib. 1. conſ. 34. col. pe. lib. 3. & conſi. 148. col. fi. lib. 3. Io. de Im. l. 2. §. idem Labeo. ff. de aqua plu. Spec. de proba. §. 1. ver. valet. Dec. in conſ. 321. col. 4. conſ. 13. col. pen. & conſ. 42. col. 2.

QVAESTIO VIII.

Quæro, An fides habenda ſit inſtrumento publico, de quo protocollum confectum non eſt, vel factum non reperiatur? Reſp. Certarum eſt variantibus ſententiis, quidam enim exiſtimarunt fidem habendam inſtrumento, etiamſi in ſcriptis ꝺctus fuerit geſtus, nec etiam conſtet de protocollo. Eius ſententiæ authores ſunt Nic. de Matarellis, quem refert Bal. Rub. C. de fid. inſtru. Pau. de Caſt. l. contractus. col. vlt. eod. tit.

Contrariam verò ſententiam frequentiori cõſenſu approbarũt Doct. ꝙ ſ. vbi actus in ſcriptis celebratus fuerit, fides inſtrumento non ſit habenda, ſi protocollum non apparcat, ita tenet Bal. d. Rub. C. de fide inſtr. n. 20. Alex. conſ. 175. libr. 7. n. 4. Dec. c. quoniam contra. n. 51. de prob. Pau. de Ca. conſ. 125. lib. 2. Ro. vbi dicit hanc opi. ita receptam eſſe, vt non habeat contradictorem, in conſ. 174. Secùs verò, quando contractus celebratus non fuit in ſcriptis, nec id actum, quia tunc fidem facit, etiamſi protocollum non reperiatur, vt firmat Bal. con. 464. lib. 4. & cæteri communiter.

QVAESTIO IX.

Quæro, An fides adhibenda ſit inſtrumentis per notarium infamia iuris notatum, ante tamen iſtam infamiam cõfectis? Reſp. ꝙ ſic, ſecundum receptam Doct. ſententiam, vt firmat Did. à Couar. prac. q. lib. c. 19.

QVAESTIO X.

Quæro, Vtrum credatur inſtrumento per ſacerdotem verè tabellionem confecto? Reſp. Receptior eſt ſententia, tale inſtrumentum eſſe validum, eiq́ue fidem eſſe adhibẽdam, ita tenet Bart. l. vniuerſos. C. de decur. libr. 10. Dec. l. in ambiguis. §. non eſt nouum. ff. de reg. iur. Eandẽ ſententiam firmat Io. An. & omnes Doc. c. ſicut. ext. ne cler. vel monac. Dec. in conſ. 17. Et eam dicit eſſe communem Alex. l. prætor. §. his etiam. ff. de eden. Hip. de Marſ. rub. ff. de fideiuſſ. n. 121.

QVAESTIO XI.

Quæro, An in publicis inſtrumentis requiratur ſubſcriptio teſtium? Reſp. Accurſ. l. gñali. C. de tab. lib. 10. exiſtimat ꝙ ſic, verùm receptior eſt opi. ſufficere, ꝙ nomina illorum inſcribãtur per notarium, abſque illorum ſubſcriptione, ita tenet Ab. & Doct. c. 1. de fid. inſtr. præſertim Fel. n. 13. & Dec. n. 12. Paul. de Ca. l. contractus. C. de fid. inſtr. & conſ. 325. lib. 1. incip. non multùm videtur. Capyc. in dec. Neap. 29. n. 1. Eandem ſententiam firmat Matth. de Afflict. Rubr. conſtit. Neap. 79. Et eam communem aſſerunt Barb. Rub. de fid. inſtr. n. 93. Dec. c. quoniam contra. nu. 18. ext. de prob.

QVAESTIO XII.

Quæro, Quot teſtes requirantur ad reprobandam feriem inſtrumẽti? Reſp. Teſtib. improbari poſſe inſtrumẽtum publicum, quoad eius fidem, tradit gl. & omnes Doct. vnanimiter in c. cùm Io. verb. quodlibet. ext. de fid. inſtr. gl. §. item verborum. inſtit. de inutil. ſtip. c. 3. loco. de proba. de numero autem teſtium variatum eſt, verùm obtinuit illorum ſententia, qui tradidere, ad reprobandum inſtrumẽtum, quoad eius feriem ſufficere duos notabiles & omni exceptione maiores, ſiue teſtes iſti ſint deſcripti in inſtrumento. c. tam literis. de teſtibus, quam dicit eſſe communem Fel. d. c. cùm Ioannes. n. 46. ſiue non, l. optimam. C. de contrah. ſtip. ſiue probatio fiat directè ſiue indirectè, ita tenet Io. An. Ant. de But. Abb. n. 13. Fel. n. 35. d. c. cùm Ioannes. Bar. l. 1. ff. quemad. teſta. aper. Ang. l. vel negare. c. ti. Cy. Salyc. l. in exercendis. de fid. inſtr. Eandem ſentẽtiam firmat Imo. l. 1. §. ſi quis neget. ff. quemad. teſta. aperian. Zaſ. lib. 2. Reſp. c. 23. & eam dicit eſſe com. Dec. d. c. tertio loco. nu. 11.

QVAESTIO XIII.

Quæro, Vtrum inſtrumenti in iudicio producti, continentis plura capitula & diuerſa, copia danda ſit aduerſario in totum, an verò pro illa parte tantùm, qua producens vti velit? Reſp. Communiter receptum eſt, licet iudici integrè exhibẽdum ſit inſtrumentum. Aduerſario tamen illius tantùm capitis, quo producens vti velit, editionem faciendam eſſe, Ita tradit gl. communi conſenſu approbata. c. contingit. de fid. inſtr. vt firmat Alex. & Iaſ. l. argentarius. §. edi. ff. de eden. Fel. in c. 1. de libel. oblat. & ca. 1. n. 29. de proba ibi Dec. n. 61. Spec. tit. de inſtru. edi. ver. quid ſi produco. Ferrarien. in prac. Rub. de forma petendi copiam inſtrumentorum.

QVAESTIO XIIII.

Quæro, Vſque ad quod tempus inſtrumẽta poſſint præſentari? Reſp. communis eſt ſententia inſtrumenta produci poſſe non tantùm in termino probatorio, ſed etiam quandocũque poſt vſque ad concluſionem in cauſa, excluſiuè. Ita probat tex. c. cùm dilectus. ibi Abb. Fel. & Doct. de fid. inſtr. Bart. & omnes. l. admonendi. ff. de iureiur.

Limita vt admittantur, etiam poſt concluſionem in cauſa, vbi producens iurat nouiſſimè ea fuiſſe reperta, nec potuiſſe eum prius eorum cognitionẽ habere facta diligenti inquiſitione. Ita tenet Bart. in d. l. admonẽdi. nu. 3. ff. de iureiur. quem ſequuntur ibi Doct. Iaſ. in repet. n. 58. Baptiſta de S. Seuerino. col. 20. Curt. ſen. col. 21. Purpur. n. 8. Eãdem ſentẽtiam firmat Pan. Im. & Fel. in c. cùm dilectus. de fid. inſt. Fel. in c. paſtoralis. n. 9. de excep. Et eam dicit eſſe cõem Franc. Ripa in d. l. admonendi. n. 48. & ſequitur Matheſ. no. 57. Roder. Zuaretz. alleg. 5.

QVAESTIO XV.

Iure Pontificio & Cæſareo cõſtitutũ eſt, exẽplarib. inſtrumẽtis aliq̃ fidẽ adhibẽdã eſſe, maximè qñ ex ipſius tabellionis ꝓtocollo traducunt ſeruata forma iuris. c. cũ P. de fi. inſtr. Vbi inter cętera requirit authoritas iudicis, vt no. doc. cõiter.

Sed dubium eſt, nunqd talis authoritas requiratur, ſi hæres ipſius tabellionis, ꝙ habet protocolla, ſit idẽ publica authoritate notarius, & velit ex protocollo inſtrumentum traducere? Reſp. Diuerſæ ſunt ſentẽtiæ, nõnullis exiſtimãtib. nõ requiri hoc caſu iudicis authoritatẽ, cuius ſentẽtiæ authores ſunt Panor. d. c. cùm P. Bart. l. ſi quis ex argẽtariis. §. 1. per illum tex. ff. de eden. Aliis verò ꝺ, & rectius, nimirũ, etiam hoc caſu neceſſariam eſſe iudicis authoritatem. Hanc ſnĩam tenet Spe. ti. de inſtr. edit. §. oſtenſo. n. 15. & §. inſtrm. n. 15. ibi Io. And. in addit. Pau. de Ca. Alex. & Iaſ. d. l. ſi quis ex argẽtariis. §. cogentur. vbi firmãt eam eſſe cõem, & tenet Card. & Imo. d. c. cum P. tabellio. Bald. Ang. Pau. de Caſt. l. quædam. §. nihil. ff. de edendo.

QVAESTIO XVI.

Quæro, Nunquid ad hãc traductionem inſtrumẽti ex protocollo notarij requiratur, ꝙ citẽtur ij, quorũ intereſt, & quos tãgit negocium? Reſp. ꝙ ſic, ita tenent Doc. auth. ſi quis in aliquo documẽto. C. de eden. ea. Alber. de teſtib. & hanc ſententiam dicit eſſe communem Matthæ. de Afflict. in Neap. conſt. lib. 1. tit. 73. n. 58. & tenet Boer. deciſ. 36.

QVAESTIO XVII.

Quæro, Vtrum etiam traductio publici inſtrumenti poſſit fieri ab ipſa ſcriptura originali per alium tabellionem? Reſp. ꝙ ſic, dummodò ſolenniter, iuxta tex. c. fi. ext. de fid. inſtr. fuerit tranſcriptum, vt not. ibi Inn. & alij communiter.

Sed nunquid talis exemplatio poterit fieri abſque authoritate iudicis à ſolo tabellione, partium conſenſu? Reſp. Bar. in auth. ſi quis in aliquo, exiſtimat poſſe, ita tamen, vt ipſis tantũ vel eius ſucceſſorib. præiudicet, quem ſequuntur Doct. ibidẽ

comm

Universidad de Deusto
Biblioteca

communiter, Imo. & Doct. d. ca. fin. vt firmat Carol. Molinæ. consuet. Paris. tit. 1. §. 5. num. 56.

QVAESTIO XVIII.

Quæro, Vtrùm exemplo reperto inter acta iudicij fides ad hibenda sit nodum viso protocollo nec originali? Resp. q; sic, dummodò tamen exemplum illud per notarium causæ fuerit traductũ ab ipsa scriptura originali integrè iudicis authoritate & mandato, parte ad hoc vocata. ita tenet Ang. & Alex. d. auth. si qs in aliquo documento. Abb. & Dec. c. qm̃ contra. ext. de probat. & ibi Fel. n. 50. Fel. c. cùm in iure. de of. deleg. n. 6. Socy. in reg. 185. Et hanc dicit sibi videri communem opinionem Dida. Coua. varia. resolu. lib. 1. cap. 21. & tenet Guid. Papæ. q. 471.

QVAESTIO XIX.

Quero, Vtrùm exemplo exempli credatur? Resp. Licet Bar to. in d. auth. si quis in aliquo documento. existimet exemplationem eiusmodi fieri posse, seruata tm̃ forma in d. c. fi. de fid. instr. eiq; fidem adhibendam esse, quem sequitur Card. & Feli. d. c. Alber. ext. de testib. Cuma. in cons. 58. Cur. iun. d. auth. si quis in aliquo. n. 41. Tamen receptiori calculo contraria sn̄ia approbata est, quam tenet Bald. Dec. & reliqui. d. auth. si quis in aliquo. n. 30. & ibidem dicit esse communẽ Cur. n. 40. Quã uis tm̃ Bart. opinio, si dextrè intelligatur, nõ admodum improbanda est, qm̃ exemplum traducitur inter eos, & quò ad eos, qui fuerunt presentes, nec contradixerunt primæ exemplationi. Nam tale primum exemplum, quò ad prædictas personas authenticum est, & vim habet originalis scripturæ. Vnde nihil vetat, quò minus etiam ex iusta causa denuò tanquam originale, quò ad eos exemplari possit, vt Bart. sententiam declarat Carol. Molinæ. in consuet. Paris. tit. 1. §. 5. num. 35.

QVAESTIO XX.

Quero, Vtrùm traductum ex originali exemplum propter antiquitatem faciat fidem, si non constet de solennitate traductionis? Resp. communis & recepta est Doc. sn̄ia. eiusmodi exemplo fidem adhibendam esse, quam tenet Io. An. post Hostiens. c. Alberic. & ibi Butr. Imo. & Fel. qui dicit ita communiter teneri. ext. de testi. Eandem sn̄iam firmat Ias. Deci. limit. 7. & cæteri, auth. si quis in aliquo. C. de edend. Cuma. cons. 158. Dec. con. 36. & cons. 445. col. 3. Aret. cons. 39. Ias. l. 2. n. 5. C. de testa. & cons. 114. col. 3. lib. 1. Aim. Crauet. de antiq. temp. par. 4. §. vidimus. n. 12. Carol. Molinæ. consue. Paris. tit. 1. §. 5. n. 59. Quę sn̄ia absque dubio vera est, qñ exemplum transumptum est à tabellione integræ fidei, & in eo enunciantur solennitates à iure requisitæ, vt quia notarius dicit se exemplum traduxisse mãdato iudicis parte vocata, & examinato diligenter instrumẽto originali, put declarat eã Carol. Molin. d. §. 5. n. 61.

QVAESTIO XX-I.

Sed quæro, Nunquid, si in exemplo enuncietur eũ, qui scripsit, esse tabellionem, præsumatur titulus tabellionis propter antiquitatem? Resp. q; sic, ita tenet Inn. in c. veniens. de verb. sig. Bald. auth. quas actiones. C. de sac. san. eccl. & in l. Barbar. ibi Ias. limi. 3. ff. de of. præt. alex. in cons. 101. col. 3. lib. 7. Eandẽ sn̄iam firmat Soc. cons. 187. col. 4. libr. 2. Deci. cons. 36. & c. 1. de fid. instr. Matth. de affl. decis. 245. & 251. Et hanc dicit esse communem Aim. Crauet. in trac. de antiq. temp. §. vidimus. licet ipse vltra id tempus centum annorum velit etiam necessariam esse communem opinionem & famam.

QVAESTIO XXII.

Quero, Vtrum chirographum probet? Resp. vt intelligatur quam fidem faciat priuata scriptura, quæ chirographum dicitur, distinguendum est: aut enim ipse scriptor fatetur scripturam à se vel per se scriptam & plenè probat. l. si ex cautione. C. de non nu. pecu. l. scripturas. C. qui pot. in pig. vt per Did. à Coua. lib. 2. varia. resolu. c. 11. Aut negat scripturam habentẽ partis & testium subscriptionem, & tunc si testes proprias subscriptiones recognoscant, & testificantur ab eo subscriptam esse plenè probat, ita tenet Bart. l. admonendi. ff. de iureiu. quẽ sequuntur Doc. communiter vt asserit Did. Coua. lib. prac. q. c. 22. nu. 4. & hoc absque alia comparatione. Idem est si scripta quidem ab eo, non autem ab eodem, sed à testibus subscripta. Namq; si testes deponant esse illius scripturam propriã, interueniente etiam literarum comparatione, ita firmat Bar. d. l. admonendi. n. 26. Pan. & Feli. n. 1. Dec. n. 2. c. 2. de fid. instr. Rip. d. l. admonendi. n. 10. asserens ita communiter tenere gl. Bart. & Doc. in d. auth. & si contractus. C. de fid. instr. & ab hac sn̄ia Bart. non esse recedendum in iudicando asserit Aret. con. 66. Socin. cons. 274. lib. 2. Licet contra Bart. sit gl. d. c. 2. quam sequuntur ibi Io. And. Host. & Im. ibi. n. 7. existimantes sufficere solam testium subscriptorum recognitionem. His accedũt Rom. Ale. n. 31. Cur. iun. n. 35. Ias. repet. n. 88. l. admonendi. asserentes eam esse communem. & intelligit Cur. Bart. opinionem procedere, vbi testes non fuere subscripti. Namque tunc recognitio illorum non est sufficiens absque comparatione, & ita intelligendo asserit ab omnibus probari opinionẽ Bart.

Aut talis scriptura non est ab aliquo subscripta, nec à parte, nec à testibus, sed probatur tantùm per testes vel literarum comparationem tantùm q; scripserit illam, & tunc semiplenã tm̃ inducit probationem, ita intelligenda est gl. d. l. admonendi, vbi Bart. n. 26. Baptista de S. Seuer. concl. 9. Eandem sn̄iam firmat ab. d. c. 2. ibi Fel. & eam dicit communem Rip. n. 113. d. l. admonẽdi. Aut chirographum nullo omninò munitum est adminiculo, nec comparationis literarum, nec recognitionis testium, & tunc non facit semiplenam probationem, sed præsumptionem tm̃ inducit, ita tenet Bart. d. l. admonendi. nu. 26. quem sequuntur ibi Alex. Fulg. Paul. de Cast. & Ias. nu. 89. Anto. de Butr. Im. & Pan. d. c. 2. de fid. instr. Et hanc sententiam asserunt communem esse Cur. iun. d. l. admonendi. n. 36. Carol. Molinæ. in ꝯsue. Paris. tit. 1. §. 5. n. 11. Licet ipsi dubitent de ea propter tex. d. c. 2. dum ibi Roma. pontifex respondet, priuatam scripturam nullo communitam adminiculo non habere robur aliquod firmitatis.

QVAESTIO XXIII.

Sed quæro vlterius quot testes requirantur ad priuatæ scripturæ comprobationem? Resp. Aut testes deponunt de contentis in scriptura, & tunc sufficiunt duo testes, ita tenet abb. Im. & omnes Doc. d. c. 2. teste Dida. Coua. lib. prac. q. c. 22. n. 1. arg. Lin exercendis. C. de fid. instr. Bart. d. auth. & si contractus. Baptista de S. Seuer. d. l. admonendi. concl. 10. Aut testes non deponunt de contentis in scriptura, sed q; viderint illam scriptam, aut subscriptam ab eo, ꝯ quem producitur, & tunc quidem distinguunt inter Ius canonicum, & Ciuile, existimantes Iure canonico duos sufficere, Spec. tit. de instr. fid. §. nunc dicendum, licet aliud sit de iure ciuili. Ale. verò etiam de iure ciuili duos sufficere censuit in cons. 181. li. 2. nisi contractus excedat libram auri. l. fi. C. si cer. pe. §. si quis igitur. auth. de instr. caut. At prævaluit illorum sententia qui existimant vtroque iure hoc casu requiri tres testes, eius authores sunt abb. & Fel. d. ca. 2. Bart. l. scripturas. C. qui pot. in pig. Baptist. de S. Seuer. Franc. Rip. & Ias. n. 88. d. l. admonendi. Et hanc dicit esse communem Dida. Conar. pract. q. lib. c. 22. nu. 3.

QVAESTIO XXIIII.

Quæro, Vtrùm epistola probet? Resp. Si recognita fuerit p ipsum scribentem, expeditum est, eam plenè probare per tex. l. publia. ff. depos. & tenet Pan. & omnes d. c. 2. de fid. instr. Sed dubium est, si fuerit per eum, ꝯ quem producitur, negata. Et quidem frequentiori consensu in eam itum est sententiam, q; & tunc epistola, facta diligenter literarum comparatione, plenam faciat fidem, iuxta l. comparationes. C. de fid. instr. Ita tenet Bart. d. l. admonendi. n. 3. l. nuda ratio. ff. de dona. Hanc sententiam dicit esse communem Fel. in d. c. 2. n. 17. Deci. n. 16. Ripa. d. l. admonendi. n. 132. Cur. iun. n. 41. Alex. n. 38. asserens verò rem. ff. de iureiu. & alex. in cons. 58. n. 1. cons. 114. li. 7. Licet contrarium teneant abb. d. c. 2. n. 8. Ias. d. d. l. admonẽdi. n. 139. Curt. iun. n. 41. alex. cons. 76. nu. 8. lib. 3.

QVAESTIO XXV.

Quero, An liber rationum plenè probet? Resp. Communis & recepta est Doc. sententia, librum negotiatoris alicuius plenam fidem facere contra scribentem. l. quædã. §. numularios. ff. de edend. vbi gl. Bar. & Doc. no. Bar. & Doc. l. admonendi. n. 27. Carol. Molin. in consue. Paris. ti. 1. §. 5. nu. 18. dummodò si dubitetur de scribente, probetur vel per testes, vel per solam etiam literarum comparationem. vt voluit d. l. admonendi. n. 29. quem sequuntur ibi Doct. communiter teste Did. Couarr. lib. pract. q. c. 22. nu. 8. Pro scribente verò liber rationum non probat plenè. l. exemplo. C. de probat. Hanc sententiã firmat gl. d. c. 2. & clem. 1. §. 1. verb. rationum. de vsur. Et dicit esse cõmunem post Bar. & Doct. in d. l. admonendi. alex. Ias. Cur. iun. & Io. Oldendor in tract. de actionib. classe. 1. actio 8. sed vel semiplenam probationem cõcurrentibus aliis adminiculis, vel præsumptionem tantùm inducit. Bart. d. l. admonendi. nu. 27. Ias. repet. n. 111. Cur. 38. Rip. 114. Fel. d. c. 2. nu. 21. Deci. n. 16.

Limitatur prædicta conclusio vt etiam pro scribente plenè probet, quando consuetudine inductum est, vt libris negotiatorum priuatis credatur. Namq; id ex iusta causa fieri posse communiter traditum est, Bald. Saly. d. l. exemplo. C. de probat. Dec. c. 1. n. 29. ext. eod. tit. idem annotauit Io. Oldendorp. asserens ita communiter teneri d. actio. 8. circa fi. M. Graff.

Instrumenta antiqua inter alios scripta, seu confecta in quibus sit mentio aliquem locum esse de iurisdictione, diœcesi, territorio, vel districtu plenè probant, non solùm in confinia an

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiqua,ſed etiam dominium,& poſſeſſionem rerum particularium,ſm gl.in c.ſi Papa in verſ.prolata.de priuil.in.6.abb.in c. ſuper eodem.nu.3.de paro.gl.& abb.in c.cum olim.in verſ.inſtrumenta.de cenſi.& in c.cum cauſam.& ibi Fely.& Deci.de probat.Bald.Saly.alex.&Iaſ.n.4.in l.cum aliquis.C.de iure de lib.Barb.conſ.6.vol.2.& in c.ex literis.in fi.de prob.Guid.Pa. conſ.88.n.2.Corn.conſ.333.n.9.vol.j.Iaſ.conſ.81.n.2.& con. 114.nu.5.vol.1.Soc conſ.65.n.7.conſ.86.& 166.vol.1.Dec. conſ.42.n.7.& ſeq.& conſ.428.n.4.& ſeq.Pari.de Put.in c.ga in materia. de fini.feu.Crauet.conſ. 54.n.11.& in tract.de antiq.temp.in 1.part.in pr.n.71.& 74.Pariſ.conſ. 104.n.23.cum aliis ſeq.vol. 1.& iſtam opi. explicant eſſe communem Laurẽtius Syluanus conſ. 57.nu. 9. & ſeq.& plerique ex memoratis Doct.quam limitat & declarat in aliquibus caſibus non procedere Craue.in tract.de antiquita.tempo.in d.1.part.nu.74. cum aliis ſeq.Sed aduertendum eſt,q̃ inſtrumenta antiqua dicuntur à quorum receptione cucurrerunt centum anni,vt habetur per Bertr.conſ. 159.in fi.& conſ. 171.n.3. vol.2. cum aliis latè citatis per Laurentium Syluanum in d.conſ. 57.n. 10. & ſeq.vbi aſſerit contrarium,q̃ tempus 40.annorum dicitur antiquum,vbi citat alios eiuſdem ſententię.item aduertendũ eſt q̃ regulariter inſtrumenta publica inter partes ipſas, inter quas conficiuntur probant, & ſic ad earum præiudicium tm̃ inducunt plenam probationem,ſecundum gl.in d.l. cum aliquis:quam ſequuntur omnes Doct.ibi,& præſertim Iaſ.n. 4. vbi recitat iſtam eſſe com.opi.& ſequitur Guid.Pap.q. 193.& Barb.in d.c.ex literis.n.39.poſt medium. F.Viui.li.2.opi.144.

PRO. inſtrumenta regulariter executionem paratam non habent l.minor annis 25. cui fideicommiſſum.ff.de min.fallit in inſtrumento depoſiti.l.pen.vbi Bald.C.depoſ.&in teſtamẽtis in l.fi.C.de edic. diui Adria.toll. & in cauſa iudicati.l.2. C. de execut.rei iud.cum aliis ſimilibus. Bellon.

PRO.inſtrumenta priuata non probant l. inſtrumenta. C. de probat. idem.

Inſtrumenta de nouo reperta poſſunt produci poſt concluſionem in cauſa, atque poſt citatos litigantes ad audiendam ſententiam,præcipueque ſi productor iuraret ea nouiſſimè reperta extitiſſe, nec prius in ipſius cognitionem veniſſe, facta tamen diligenti perquiſitione,ſm Bar.n.3.Bald.in l. lectura antiqua.ang.Fulg.Iaſ.in repe.nu.58.Caccialup.Cur.nu. 67. Purpura.n.8.in l.admonendi ff.de iureiur.Ab.& Imo. in c. cũ dilectus.de fid.inſtr.Matthes.not.57.Fel.in c.paſtoralis.n.9.de excep.& Ripam in d.l admonendi.n.48.vbi iſtorum opinionem communem eſſe dicit,&communem pariter oſtendit.& in practica obſeruari inibi Cur.& Lanfr.in c.quoniam contra. §.9.de inſtr.productione.n.36.de probatio.& ſequitur etiam, ac de iure procedere pluribus manifeſtat Roderi.Suares in allegatione, quinta,& ita obſeruatur in regno Neapolitano vt inſtrumenta quandocunque etiam poſt concluſionem produci,&recipi poſſint,teſte Annibale Cauenſe in ſcoliis ad rit' magnę curię vicarię in ritu exordiente,item q̃ in quacunque cauſa ciuili,quæ in dictis curiis.&Maranta,in tract.iudiciorũ, in 6.par.in 8.actu de inſtrumentorum productione,num.27. F.Vinius.lib.2.opin.147.

Inſtrumenta de nouo reperta,& poſt concluſionem in cauſa,& poſt ipſas partes ad audiendam ſententiam citatas allegari hinc produci poſſunt,commune aiunt Rip.n.48.Cur.n.67.in l.admonendi.ff.de iureiur.Rhoderi.Soarez all.4.Robert.Marant.de ord.6.part.act.8.nu.27. E.Suarez.

Inſtrumentis non probantur delicta: vt frequenter placitũ inquit Boer.in c.at ſi clerici,n.14.de iud. & qui id rectè explicat I.Clar.in pract.§.vl.q. 54.Nec item alia generaliter inſtrumentis probabuntur, quàm quæ inter plures partes gerũtur. commune ponit Franc.Turz.opi. 49 & rurſum opin.60. E.S.

Inſtrumenta,quibus quis non vtitur,nec eſt vſurus in iudicio,nunquid aduerſarius poſſit compelli talia inſtrumenta edere,communis Doct.opinio eſt,q̃ actor non poſſit compellere rerum ad edendum inſtrumenta pro eius intentione fundanda,ſed benè poſſet compelli ad edendum inſtrumenta, p̃ coadiuuanda intentione actoris,& p̃ eius replicatione:actor autem compelli poteſt edere eo inſtrumenta ſua pro fundãda & coadiuuanda intentione & exceptione rei l.fi.C.de edẽ. & quæ ibi notant Doc.Bar.& alii.in l. 1.§.editiones ff.eodem. Hanc communem Doc.ſententiam eſſe refert Lanfr.in praxi. iud.c.9.de inſtr.product.nu.46.ver.ſed quid. de inſtrumentis. Explicat copiosè Bart.Socy.in tract.Fallent.Fallent.112.inci. edere actori inſtrumentum vel libellos reus regulariter non tenetur. kirchovius.

Inſtrumenta ſi eſſet ſtatutus certus terminus per ſtatutum vel per legem ne liceret vltra illum producere, tamen vltra terminũ re integra,ſi ius aduerſarij non ſit effectum deterius, produci poſſunt.Hanc opinionem veram & communem Docto.eſſe refert Lanfr.in ſua praxi.iud.c.9.de inſtr.product.nu. 29.ver.quæro vlterius.vbi ipſe iura & authoritates Doct.all. Kirchouius.

Inſtrumenta dotalia in matrimonio interuenire debent ad hoc, vt filij prius nati ex ſubſequenti matrimonio legitimentur,ſaltem quò ad effectus ciuiles. §.fin. inſtit.de nupt. ibi dotalib.inſtrumentis confectis,cum multisconcordantib.vt per Cur.iun.conſ.136. quidam vaſallus.nu. 2. Et omnino videndus eſt Card.Alex.in c.tanta in 10.q.ver.deſcendo ad tertium extra qui filij ſint legit.cum concord.ibi.& vult Socy.iun.cõſil. 52.memini me fuiſſe.n. 1.vol. 1.Quibus ſic ſtantibus,ſequitur manifeſta & communis concluſio,quod licet tale matrimonium ſine dotalibus inſtrumentis factum,quò ad eius vinculum iure Canonico inſpecto tenuerit: Tamen quò ad effectus ciuiles non operatur filij prius nati legitimationem,quo ad ſucceſſionem in terris imperij,cùm ſecundum iuris ciuilis regulas,legitimatio iſto caſu fiat,vt d.§.fi.Et ſic ius ciuile dicitur in hoc iuri canonico contrariari, quo ſtãte,quodlibet ius ſeruandum eſt in foro ſuo, iuxta tradita per abb.& alios in c. 1.&2.de noui ope.nunciat.cum concord.de quibus per Cur. iun.in d.conſ. 126.n.4.& per Soci.iun.in conſ. 12.nu.11.vol. 4.vbi communem dicit. E.Muſcul.

Inſtrumento ſtandum eſt,cum conſtat primum teſtem eſſe falſum,& ſecundus non ſit inſtrumentarius, cum inſtrumento duo ſufficiant,vt eſt communis opi.de qua Fulg.conſ.136. num.4. Bonacoſſ.

Inſtrumenta facta per notarium condemnatum de falſo non valent,ſi fiant poſt condemnatum,& in iam factis oritur falſi ſuſpicio,vt eſt com.opi.Gargias inter conſilia criminalia conſ. 123.nu. 16.tomo.1. Bonacoſſ.

Inſtrumenta p̃feſſionata mandantur executioni,nec opponi poteſt aliqua exceptio prẽter ſolutionem,ſi ſtatuto id inducatur,idq̃ etiam in inſtrumentis ante tale ſtatutum factis locum habebit,iuxt.communem ac receptam Doc.ſententiam, vt refert Bened.Capr.regula 6.n.52.qua de re vide ſuprà conſtitutio.

Inſtrumentum publicum ſi ſtatuto inducatur, q̃ ſine libello executioni mandari debeat,contra Bartoli ſententiam.iuxta receptam canoniſtarum opinionem non ligat clericos,& firmat Bened.Capr.regula 15.nu. 41. Qua de re vide infrà in verbo Statutum.

Inſtrumento, ſi ſtatuto inducatur ne vlla exceptio obiiciatur,præter talem aut talem,nulla alia exceptio iuxta communem obiici poterit, niſi ex alio capite ipſius ſtatuti proueniret,aut inſtrumentum falſum eſſet,quia tametſi exceptio nullitatis cenſeatur quoque ſublata,tamen exceptio nullitatis ,p ueniens ex defectu nullitatis,& ſic iuriſdictionis,iuxt.communem Doctorum opinionem eſt admittenda.Similiter poteſt contra inſtrumentum tale implorari officium iudicis,non obſtante tali ſtatuto,quemadmodum refert Bened.Capr.regula 51.nu.19.&22.vide infrà in verbo ſtatutum.

Inſtrumentum. inſtrumentorum appellatione.an veniant teſtes?vide Fely.in c.peruenit el 1.extra.de teſti.cogẽ.& Iaſonem.in repe.l.admonendi.in 157. col. ff.de iu.iur.vbi dicit q̃ ſic regulariter l.notionem.§.inſtrumentorum.ff.de verb.ſign. probatur.in l.diuus.ff. de re iud.Cor.in 3.vol.conſ.301.in pr. Ang.in conſ.49.

Fallit in alia materia.Vnde dilatio data ad teſtes producendos,non videtur data ad produceñ inſtrumenta nec econtra. all. Bal.in l.Si ex falſ.in 2.col.verſ.venio ad quæſtiones.& alia infinita.addo Fely.in d.c.peruenit. Corſe.in ver.dilatio.

Et ibi quærit Iaſon quid in ſtatuto.puniente certa pena p̃ducentem falſa inſtrumenta.an extendatur. ad produceñ.falſos teſtes.& dicit.q̃ Iac.Bu.alber.de rox. & Sal.in l.1.ff. de fid. inſtr.determinant q̃ non.all.multa alia quæ vide. P.Andora.

Nunquid autem in ſtatutis appellatione.inſtrumentorum veniat apocha ſeu ſcriptura priuata.Iaſ.vbi ſ.in 158.col.all.remiſſiue.Bar.Bal.& alios.in l. 1.C.de iur.cal.& Imo.in cle. 1.de procur.Iac.But.& alb.in d.l.j.ff.de fi.inſtr.Lud.Ro.in conſ.23. incip.Neſcio quid dubitationis.vbi concludit q̃ non. idem.

Inſtrumentorum appellatione.non continentur acta. Bar. in l. 1.§. 1.ff.de eden.Alex.in l.1.ff.de fid.inſtr.Vide tm̃ Ang. in d.conſ.49. idem.

Inſtrumentum probat.l.fi.C.arb.tu.l.cum præcibus.& l.cũres & ibi Bar.& Bal.C.de prob.& eſt tex.in auth.de fi.inſtr.§. ſi vero moriantur.& in c.cum Io.heremita.extra eo.de fi.inſt. & volunt Ana.& Bolog.in conſ. 97. Alex.in 5.vol.conſ.102. in prin. P.Andora.

Universidad de Deusto Biblioteca

Instrumentum pu.dicitur probata probatio.Ita Bal. in l. 2. C.quando fit.vel priua.in l.quotiens.C. de iud.& in c.3.loco. extra de proba.addo Iasonem. in l.iurisgen.§. quod fere.ff. de pac.& in repe.l.admonendi.in 74.col ff.de iu.iur.& dec.conf. 36.in 1.col.

Amplia etiam in testamento. quia per instrumentum probatur.testamentum Iaso.in l.fi.in fi.C.de fideicom.

Imo pu.instrumentum fac.rem notoriam & manifestã Pa-
nor.in c.cum olim.extra de Censi.adde Bar.in l. 1.in pr.ff. de o
per.no.nun.& ibi Ias.in 6.col.Alex.in 2.vol.con.37.in fi.3.col.

Et quòd instrumentum faciat rem notoriam.adde Fel.in c. significauerunt in 2.col.de testi.

Dic.etiam Pan.in c.cum contingat in 3.not.de reser. quòd ex inspectione instrumenti collig.euidens probatio.idẽ vult in c.cum dilecti.de dona.

Adde etiam quòd instrumentum dicitur veritas apparens. quæ est probatio probata nõ probañ.Ita.Cy.in ad.in l.nam ita diu⁹.ff.de adop.vt refert Bal.in l.imperator.ff de sta.ho.Fac. quod vult ipse Bal.in c.consuluit.de officio deleg.& in rub.de contro.inuc.in lib.feu.

Vbi dicit.nota verbum.quòd instrumenrum pu.non potest dici singlis proba.vnius testis.semiple probantis cum sit roboratum leg.nu.testium.

Fac.etiam quia omnia scripta in instrumento cẽsentur de voluntate partium. quia sic partes dixerunt & voluerunt. qñ sunt verba in factum relata.gl.no.ĩ l.scien.ff.de verb.obl. quã ad hoc.all.Bal.in l. 1.in fi.C.de priuil.do.in l.2.circa fi. C. de exeq.rei iud.ĩ l.ab exeq.C.quo.app.nõ recip.& ĩd.l.imperator.

Adde insuper quòd ex instrumento pu. tres oriuntur præsumptiones. P⁹. quòd instrumentum sit verum. 2. quòd sit solemne. 3.q⁹ verba in eo prolata censeantur.à partibus prolata.Ita tradit pulchre Bal.in repe.l.2. C.de rescind.vend.in c. 1. vers.instrumentum.in ti.de notis feu.in l.mater.C.de rei ven. in c.cum in iure peritus.de officio deleg.Bal.& Ang.in l sed& si quis §.fi.ff.si quis cau.& ita vult Iaso.in l.si post diuisionem. in pr.C.de iu.& fac.ign.& in d.l scien.in 4.col. de ver. ob. idẽ.

Quæ autem sint solemnia requisita in instrumento pu. vide in l.generali. C.de tabul.li. 10.spec.in ti.de instr.edi.§.breuiter circa prin.Bar.in l.si quis ex argentariis §.si initium.ff.de e. den. idem.

Instrumentum equiualet dicto duorum testium.l. in exercendis.C.de fi.inst.faciunt quæ habentur.in l. 1.§.si quis neget ff.quemad.tes.aper.& in l.optimam.C.de contrahen.& commit.stip.per cano.in c.cum Io.heremita.de fi.instr.& in dict⁹ iuribus habetur.quot testes requirantur ad reprobañ.instrm̃.

Adde quòd imo plus creditur.instrumẽtis antiquis. quam testibus.l.census & ibi doct.C.de prob.Et potest esse ratio qa hominis memoria labilis est.l.hac consul.§.at cum hũa.fragilitas.C.qui test.fac.poss. idem.

An credatur.instrumento recepto per filium in fauorẽ patris.vide Fel.cum remissionibus.in ca.super eo.el 2.circa fi.de testi. idem.

Creditur instrumento. vbi alias non crederet propter loci distantiam.Azo.in ti.de instr.cau.& fi. Bar.in l.admonendi.in 9.col.ff.de in.iur.Cor.conf. 171.vers.& similiter.Bal. idem.

Limita nisi negetur.publicum.vt infra.in ver.instrumentũ antiquum.§. 1.vers.alias autem.

Quid si instrumẽtum mãdetur de longinquo cum testimonialibus?vide Paul.de Cast.in 1.vol.conf. 390. Reperito in 2. vol.conf.206.vbi tenet quòd tales testimoniales nõ probãt.

Vide tamen late in contrarium.marl.in l.si quis in 31.col. & seq.ff.de quæstio.& Card.in clem. 1.in 3.q.de procur.idem.

Sed quid si aliquis nominetur procu. in mandato.& nege. esse talis qualem se asserit.an præsumatur. ille qui est nominatus.vide ĩ.in ver.procu.§.68. idem.

Instrumenta probant quem esse de illo loco quem assit instrumentum.secundum.Bal.in l.fi.C.si à non compe.iud. Fel. in c.cum causam.in 3.col.extra de proba. idem.

Quid si in instrumento dicatur.Ioannes filius cond.Barthi. an probetur.per hoc.ipsum Barthm̃ esse.mortuum.vide Alexan.in l.viro.ff.so.ma.& Ias.in l.eius qui in prouintia in 3.col. ff.si cert.pet.

Et de hac dictione.cond.vide Fely.in c.ex parte.de fo.compe.& in c.ven.de testi.cogen. idem.

Quid si dicatur.in instrumento.Ioannes filius Barthi. & tñ Barths est mortuus?dic q⁹ non vitiatur instrumentum.Alex. in 2.vol.conf.20.in 1.col.Panor.in c.cum contra.de pig.

Instrumentum an probet delictum.tex.est q⁹ non.& ibi doct.o.in l. 1.§.idem diuus.ff.de testi.Vide Alex.in l.in senatus.ff. ad turp.Fel.ample.in rub.de fi.instr.in 1.concl.& in c.cum in ecclesiis de maio.& obed.aliquid per fede.conf.255.phi.in regla semel malus quæ est 8. idem.

Instrumentum dotis.an probet matrimonium.vide Fely.in c.illud.in 2.col.de præsum.& ĩ.in ver.matrimonium.phi §.

Instrumenta tantum probant.quantum.cantant.Cur.con. 55.in 10.col.aliquid per dec.conf.70.in 1.col.vide latius ĩ.in vers.inuestitura.

Instrumenta an probent dominium &pos.vide s.in ver.dominium qualiter probetur.

Instrumentum venditionis.sine pretio non probat.s.in ver sic.emptio.§.3.

Instrumentum sine loco&tempore non probat.Barb.in 3. vol.conf.3.in 2.col.Cor.in 4.vol.conf.216.

Instrumentum sine testibus.non probat.Alex.in 3.vol.consil.37.in vlt.col.

Limita nisi fiat in pu.parlamento.hypo.sing. 56. Alex. in l. omnium circa fi.C.de testa.

Instrumentum factum per giffras an probet Alex.in 5.vol. conf.146.in 4.col.

Instrumentum sine sig.notarij non probat Cor.in 4.vol.cõsil.70.& conf.93.& conf.118.contrarium tenet.Alex.in rub. de ope.no.nun.in 5.col.

Instrumentum an debeat legi per notarium Cor.quòd non in 4.vol.conf.77.

Instrumentum corrosum non probat Cor.in d.conf.93.

Instrumentum carens nomine dici non valet si ex statuto nomen dici apponi debet.Dy. in conf.31.

Instrumentum habens verba incognita non intelligibilia nõ valet.Ale.in l.quicqd astringen.in 2.col.de verb. ob.idem.

Instrumẽtum antiquum probat.etiam si ille qui recepit negetur.fuisse notarius ita elim̃r Bal.in auth. quas actiones.in vl. col.C.de sa.san.eccl.all.Inn.in c.veniens.de verb.sig.adde Fel. in c.sic.in 14.col.de re iud & dec.notabiliter.in conf.36.in 2. col.& in conf.42.vbi tenet q⁹ in antiquis.non est opus probare q⁹ notarius fuerit notarius.& idem vult Ias. in l.Barbarius. in 13.col.in 3.limitatione.ff.de officio.præto.Cor. conf.171. vers.his tamen.cum vers.seq.Alex.in l.herennius.ff. de decurio. P.Andora.

Alias autem quando opp.contra instrumentum. de scriptura priuata.opus est q⁹ fiat pronunciatio pro pu. quo ad formam extrinsecam.alias non probat.Ita Ale.ĩ 2.vol.con. 166. & in 4.vol.conf.101.Card.in cle.1.in 3.q.de procur.

Imo fm eundem Alex.in 1.vol.conf.138.si nego illum qui scripsit fuisse notarium.oportet probare eum fuisse notariũ. non ob.q⁹ sit in quasi pos notariatus idẽ tenet in d conf. 166. adde Pe.de anc.conf.213. fac.qd vult Alex.in 5.vol.conf.16. in pr.1.col. ibi posset etiam dici.Fulg.q⁹ 151.Et pro ista op ad duco.eundem.Alex.in 1.vol.conf.118.vbi dicit.qad probañ quem esse notarium.nõ suffic.producere multa sua instrumẽta.adde Iasonem multa pro & contra allegantem.& concludẽtem.istam esse communem opinionem.in l.Barbarius.in 10. col.& seq.ff.de officio præto.

Limitat tamen Ias.quinque modis.1.quando est defectus in persona. puta quia seruus.vel occulte excommunicatus. fuit creatus tabellio.quia tunc nulloius valent instrumenta.

Secundo qñ talis qui esset ingressus quasi pos. tabellionatus. hoc fecisset sciente & patiente superiore habente potestatem creandi notarios quod confirmat pulchris mediis.

Tertio.limitat non procedere.in instrumentis antiquis cõcurrente fama.de quo dixi s.eo.§.in prin.

Quarto limitat nisi talis reperiatur scriptus in matricula notariorum quia pro matricula præsumitur.secundum. Bal.ibi. all.alia quæ omitto.

Quinto multum solle limitat.vt per Ang.in §.hinc nob. in 2.col.de hæred.& fal.in auth.per gl.ibi ex q⁹ no.Ang.q⁹ qñ instrumentum negat.pu.& sic negat quẽ esse tabellionem.q⁹ probatur per iuramentum ipsius tabellionis iurantis se esse tabellionem.cum comparatione literarum per quam appareat eũ plura instrumenta fecisse.quod dicit Ias.esse no.quia alibi nõ legit.Pe.Gerar.sing.47.

Ego pro op.contraria.q⁹ imo ad probandum quẽ esse notarium sufficiat producere multa sua instrumẽta. vltra al.per laso.in d.l.Barbarius allo.in terminis.fulg.in conf. 151.inci.eg. miles.Are.conf.42. Et q⁹ sufficiat probare quasi pos.tabellionatus tenet.Card.in conf.74. P.Andora.

Si in instrumento antiquo ratione antiquitatis: non appareat indicio.quia deleta est litera.Sed alia quæ restant.supplẽt. & repræsentant intellectum valet instrumentum.l. vnum ex familia.§.si omissa.& ibi Bal.ff.de leg.2.l.cum pater.§.cum imperfecta.ff.eo.tit.Vide ĩ.eo.§.6. idem.

Universidad de Deusto Biblioteca

Instrumentum antiquum.potest peti renouari.gl.& Bar.in auth..de hæred. & falc. Et ibi dicit. Bar. ꝙ si quis perdiderit instrumentum debiti nec.aliam habet probationem. potest petere.vt instrumentum iterum leuetur.vt dicam ĩ.inver.instrumentum.perditum. idem.

An autem instrumenta demonstratiua confinium territoriorum seu iurisdictionum,nõ propter hoc.principaliter rogata.Sed quia sunt instrumenta venditionum. & permutationũ inter particulares personas. An probent, dic ꝙ sic inter ipsos contrahentes.l.optimam.C.de contrahen.& commit.stip.

Contra alios autem non probant. l.cum aliquis. C.de iure delib.fac.to.tit.C.res inter alios acta. Alex.in 5.vol.cons.89.

Adde quòd Cor.in cons. 171.tenet indistincte quòd vnum instrumentum probet.vide per eum.

Limita nisi essent multa instrumenta antiqua.facientia mẽtionem de finibus narratiue quia probarent ita Bal.Sal. & docto.in d.l.cum aliquis. per l.1.in pr.in verb.circuncolentium. ff.de flumi.de quo.vide Bal.in 1.parte.cons.154.Ias.in l.admonendi.in 110.col.ff.de iu.iur. & in l.ex his.in 1.col.C.de testamento mil.& in d.l.cum aliquis.& idem videtur tenere.Alex. in d.cons.89.are.cons.42.Barb.in 2.vol.cons.6.col.1.& cons. 18.in 22.col.Panor.in 2.parte.cons.62.in 6.col.Sonz.in 1.parte.cons.86.in j.dubio. Alex.in 5.vol.cons.l.in fi.2.col.Barb.in 3.vol.cons. 14.maxime in 5.col.& seq.

Vide tamen notabiliter Sonz.in 2.part.cons.258.in 2.col. & cons.266.in 5.col.in quibus locis tenet non esse stañ.scripturis antiquis nisi plura interueniant.

Aduerte etiam. quia si in priuilẽgiis principum. fiat mentio de districtu & iurisdictione stabitur.illis priuilẽgiis.qa princeps super tali districtu & iurisdictione disponere potest gl.est no. in c.si Papa.de priuil.in 6.Et quòd talibus instrumentis antiqs standum sit.tenet Alex.in 5.vol.cons.23.in prin. idem.

Instrumentum antiquum corrosum, circa indictionem nõ probat.Cor.in 4.vol.cons.93.Limita vtꝫ.eo.§.3. idem.

Instrumenta plura eiusdem summæ, an probent diuersum esse debitum.an vero præsumatur.idem. Quòd præsumantur plura,fa.tex.in l.qnquaginta.ff.de ꝓb.vbi legatũ.in diuers scripturis relictum intellr duplicatũ.nisi aliud probetur.Secũdo, quia in quantitatibus præsumitur multiplica. non autem iteratio.l.plane la 1.§.sed si non corpus.ff.de leg.1.Tertio.quot sunt instrumenta.tot videntur esse debita l. scire debemus. ff. de ver.obl.Quarto.imputañ est fatuo debitori q̃r in 2.cautione.non fecit exprimi ꝙ promittebat ex eadem causa.quæ cõtinebatur.in 1.instrumento. & ꝙ valebat primam summam. includi.in 2.per l.lutio.ff.de act.&obl.Fac.l.veterib⁹.ff.de pac.

Pro parte vero contraria ꝙ præsumatur. vnum & idem debitum,fac.l.qui bis.ff.deverb.obl.Secundo.quia invlt.vol.nõ præsumitur.testõr voluisse duplicare legatũ.ne minus grauet hæredem.l.titia cum testõ.§.q in vita.ff.de leg.2.vbi iurisc on. assignat rationem præd.Et si hoc dicim⁹ in vlr.vol.multomagis in ꝺctibus.l.in testamẽtis.ff.de reg.iu.& ca.cũ dilecti.in fi. extr.de don. Tertio.cum non probetur bis fuisse mutuatum. præsumetur.2.cautionem fuisse factam ad cautelã prime. ar. l.fi.C.de noua.Quarto hoc æquitas suadet qa est inter easdẽ personas.& ex eadem causa.& est eadem quantitas. per rationem l.fi.C.de anna.excep.

Mart.de fa.cum quo transit Alb.de ros.in d.l.qnquaginta.ꝺt ꝙ ex qualitate personarum præsumitur esse vnum, & idẽ debitum.Et aliquando presument esse plura. Nam si deb. est hõ grossus.cred.vero astutus præsumetur.esse idem debitum.secus si ecõtra.pro ista distinctione.fac.l.cum de indebito.ff. de prob.Tu dic ꝙ ista non est perfecta doctrina.nam non declarat quid si essent eiusdẽ peritie. Adde ergo.ang.in l.plane la 1. §.si eadẽ.ff.de leg.1.vbi quærit quid si in duobus instrumentis.idem debitor reperit obligatus. ex causa mutui.in eadem quantitate puta in x. an p̃sumatur esse vnum & idem debitũ. Et determinat indistincte ꝙ p̃sumet plura. p d.l.qnquaginta.

Sed Bal.& imo.in l.sempronius proculo.ff.de leg. 2. Limitat nisi illa instrã.essent eadem die confecta.quia tũc presumeretur.esse vnũ & idẽ quasi videãtur.esse duo exempla eiusdẽ instri.l.1.§.si in duobus.ff.de bon.pos.sm tab.& l.vnum. ff.de testa.Idẽ voluit Bal.in l.ne casũ C.de discus.li.10. Fac. qd̃ vult Bal.in l.nr̃am.C.de testa.vbi dicit.ꝙ si reperiantur.plures sententiæ condemnatorie contra vnum, præsument esse diuerse.&ex diuersis causis,nisi circunstantiæ essent omnino eedẽ, al.d.l.quinquaginta. fac.etiam quod vult idem Bal.in l.si.in fi. C.de eden.vbi dicit.ꝙ mille instrumenta.per omnia concordantia.non probant nisi vnum &idem debitum.Diuersa vero instrumenta facta diuers tpribus& locis. ꝓbãt plures summas.

Adde ꝙ doct.in d.l.sempronius volunt ꝙ stetur instrumento continenti minorem obligationem vt refert Sõz.in 2.parte.cons.277.in vlt.col.

Et ita in hac materia.videntur velle Alex.in 1.vol.cons. 4. Barb.late.in 1.vol.cons.25.vsque ad 7.col.Ias.in d.l.plane.§.1. in 4.col.de leg.1.Vide Alex.in l.triticum.de verb.obl.

In quæstione facti esset aduertẽ. quia si instra. essent facta per diuersos notarios.nõ præsumeretur.esse vnum & idẽ debitum.Ad nota.per Bal.& Imol.in d.l.sempronius.posset responderi ꝙ ibi sunt duo instrumenta.per eundem notariũ rogata.patet.quia alĩant d.l.vnum.adde ꝙ de hac materia habetur per Ang.in l.si quis.ex argentariis.§.fi.ff.de eden.per spec. in ti.de instr.edi.§.postquam.ver.vbi autem. P.Andora.

Sed quid si quis ꝓfessus fuit recepisse à titio centum,quę ꝓmisit restituere so.mat.& expost nõ recepit nisi quinquaginta,dic ꝙ præcedens confe.præsumitur.sĩata.ira Alex. in l. per diuersas.alias in l.ab anastasio per illum tex.C.mand.adde Fely.in c.si cautio.in 29.col.ext.de fi.instr.Barb.in 2.vol.con.19. in 5.col.in pr.Campez.in q.51.& Bal.quem nemo al.in 2.par. cons.344.Alex.in 2.vol.cons.36.Barb.in 4.vol.cons.37.in 4. col.ludo.sing.26. idem.

Quid si in eadẽ carta reperiant. duo instra. eodẽ die ꝓfecta qd̃ præsumetur.anteri⁹?Bar.& Bal.in prohe.C.circa fi.dicũt ꝙ 1.scriptũ.intellr.prius ꝓfectũ. Idem.vult Bal.in l. de rebus. C. de don.añ.nup.de quo vide Alex.in l.morib⁹.§.prius.ff.devul. &pup.Et cano.in c.si duobus.extra.de rescr.in 6.Adde eundẽ Alex.in l.1.§.non autem ff.de bo.pos.sm.tab.& in l.& quæ nũdum.§ quod dicitur.ff.de pig.Fely.in c.pastoralis.in 3.col.extra.de rescrip. idem.

Adde tamen ꝙ fauore dotis. præsumitur. præcessisse. id qd̃ doti est vtilius.vt dixi in ver.dos.vers.dotis priuilegia.in 1.priuilegio. idem.

Quid in duobus testis.dic ꝙ fauore pie causæ.præsumitur. anterius.id quod est vtilius ipli pie causæ.Ias.in l.fi.in 12.col. C.de edic.diui adr.tol.& in l.1.in 1.col.ff.sol.mat. idem.

In dubio etiam præsumitur. añrius illud qd̃ fac.ꝓ pos.Ale. in 2.vol.con.19.in pr.Et ibi dicit.ꝙ debet considerari.quę scripturarum sit dignior vide per eum.

Fauor.salarij doctoris præsumitur.instrumentum anterius franc.crem.sing.34.

Quando reperiuntur duo instrumenta eodem die & corã testibus eisdem confecta, præsumitur ꝙ incontinenti vnum post aliud factum fuerit. Alex.in l.si ex pr̃ibus.§.fi.de solu.idẽ.

Instrumentum perditum debet iterum leuari.Bar. in auth. de hæred.& fal.Fely.in c.Accedẽs.el 1.in 1.col.extra vt lite nõ conte.vbi ẽt al.Bar.in l.cirographis.ff.dę adm.tuto.Alex.in loco j.al.& in l.si finita.§.fi.in 8.col.de dam.infec.

Adde ꝙ talis amissio probat̃ per iuramentum.sm Bal.in rubri.C.de fi.instr.ver.quæro si instrm.de quo vide per Alex.al lantem remissiones.in l.prætor.§.hæc vox.alias est in l.veluti. ff.de eden.& in l.2.§.quod diximus.ff. si quis cau. Et in materia.vide Fely.in c.sic.in 6. col. de re iud. Si tamen leuetur.sine citatione.instrumentum probat.Bal.in l.nuptie.ff.de ri.nup.

Quærit ẽt Alex. vbi s. an tunc debeat pars citari,qñ iterato leuat̃ instrm.in quo dic ꝙ sic. de quo latiꝰ p eũ.in 5.vol.cons. 106.De quo ẽt vide Barb.ĩ 1.vol.cons.43.in 24.col.& Ias.in l. si quis ex argentariis.§.prætor.ait.ff.de eden.

An aũt probata amissione instri per testes probet̃ ipsum instrm.vide doc max.Alex.in l.bonorũ. C.de bo.pos.sm tab.in l.huiusmodi.§.si ita ff.de leg.1.in l.prætor.§.prætor.ff.de edẽ. & in l.1.§.diuus.ff.de iure fi.& late.d.franc.de Curte.in repe.l. admo.in 74.col.& seq.ff.de iu.iur.adde Alex.in l. hæredes palam.ff.de testa.& vbi alĩur.Bal.in l.testium.C.de testi.De quo etiam vide Fel.in d.c.sic.in 1.col.& Ias.in d. l. bonorum. in 4. col. P.Andora.

Instrumentum de nouo repertum.Pro instrumentis de nouo repertis, vide Bar.in l.vnica.C.de sent.aduer.fi.la.li.10.vbi optime loquitur.& Bar.& doct.in l.admonendi.ff.de iu.iu.Fely.in c.suborta.in 6.col.de re iud. P.Andora.

An debeat quis probare ꝙ reperiit instrumenta de nouo, text. d.l.admonendi.videtur facere ꝙ non ibi se inuenisse dicat.sed doct.ibi max.Cur.in 7.col.suplent.&probet.quia talis inuentio debet probari nec.suffic.assertio.l.1.cum gl.ff.si quadr.pauper.feci.di.l.1.cum gl.ff.de dolo.& dixi.s.in ver.allegationes.§.13. idem.

Instrumentum dicitur nouiter repertum. siue ignorabam me habere.& postea incipiam scire.siue ignorabam vbi erat. siue sciebã tñ consequi nõ poteram.puta si erat penes tertiũ. à quo ꝓsequi non poteram.Ita Cur.vbi s.al.Pau.de Cast.ibi.

Subiungit ibi Cur.qũo probabo me inuenisse de nouo. & dicit Bar.Bal.Paul.de Cast.& communiter doct.tenere,quòd l

Universidad de Deusto Biblioteca

ſufficiat iuramentum.cum ſit difficilis proba.per text.in c.paſtoral.extr.de except.Iaſ.in d.l.admo.in repe.in 33.col.& ſeq.

Limitat 1.Cur.niſi pars alias ſuo iuramẽto probaſſet, quia ſacralis proba.non admitti.niſi ſemel. alle.Lud.ibi per text.in l.fi.ff.de bo.aucto.iud.poſ.al.multa alia quæ omitto.Iaſ.vbi ꝛ. in 34.colum.

Limitat 2.poſt Ro.ibi niſi ſemel fuiſſet periurus.quia tunc perderet beneficium probandi per iur.al.tex.in c.paruuli 22. q.5.de quo vide quæ dixi in ver.periurus.§.10.

Vide etiam in materia not.Sonz.in 2.part.conſ.194.vbi in ter cætera dic.ꝙ quando quis præſumi. 1. habuiſſe notitiam. de inſtrumento.non ſtatur eius iur.ꝙ de nouo reperierit vide per eum.quia ſubtiliter loqui. idem.

An autem & quibus caſib.retracte.ſentẽtia propter inſtrumenta de nouo reperta.vide ꝛ.in verb.ſententia. idem.

Quid ſi dicatur ꝙ inſtrumẽta fuerunt de Nouo reperta in archiuo cõitat. an probent tanquam de nouo reperta. Cor. not.in conſ.156.in 3.vol.tenet quòd ſic. Idem.

Inſtrumentum cãcellatum An probet debitum & ſolutio nem? Dic ꝙ ſic per l.ſi Cirographũ.ff.de prob.& ponit Bar. in ti.de præſump.ver.præſumi.debitor.& in l.Labeo.ff.de pact. & in l.Fullo.§.qui tabulas ff.de fur.& in l.ſi de poſ.C. de prob. Alex.in l.pluribus ff.de his quæ in te.delen. & in l.ſi vnus.vbi plura al.& ibi Iaſ.in 3.col.C.de teſta.& in d.l.Labeo.& in l.acta de re iud.& in l.mæuia.ff.ſol.mat.idem Alex.in 2.vol.conſ. 59.Addo Lud.Ro.in conſ.446.circ.fi.Fel.in ca.accedens el 1. vt lite non conte.Barb.in.1.vol.conſ.30.in 3.& 4.col.Et dicit Fel.in d.c.accedens in prin.in 1.concl.ꝙ cancellato inſtrumẽto de pertium voluntate.eo ipſo inteſſr facta retractatio omnium quæ fuerunt facta in inſtrumento.al.Ang.l.ab emptione ff.de pac.addo aliquid per eundem Ang.in conſ.132.

Vide tamen Bal.in 1.part.ꝯſ.281. vbi dicit ꝙ ex ſola cãcellatione inſtrumenti non præſumi. ſatisfactum. niſi cum hoc. præſumatur inſtrumentum redditum per creditorem. vide etiam eundem.in 4.part.conſ.194.& Alex.in d.§.qui tabulas. & in d.conſ.59.Bal.in l.vnica §.pen.C.de lati.lib.tol.P.Ando.

Quid ſi notarius concellet in prothocollo. & dicat de vol. partium cancellaui.vide Alex.in 2.vol.conſ.59.vbi al.multa. max.Pau.de ca.in conſ.26.incip.dubium ſatis. quod mihi eſt. 38.incip.dubium fac.

Et conclud.Pau.de ca.in d.conſ.ꝙ non ſta.verbis notarii ap poſit.in margine inſtrumẽti dicentis caſſum & cancellatum. & quòd eis non ob.debet iterum leuari.

Adde tamen ꝙ tantum valet verbalis cãcellatio quantum real.ita Pau.de ca.in 2.vol.conſ.37.fac.pulchrum conſi.Bal.in 2.part.conſ.438.

Et ꝙ iſta verba per vanis & cancellatis tantum operentur. q̃tum actual.cancellatio tenent Bar.Ang.& doct.in l.emptor. §.Iutius.ff.de pac.vbi doc. nouiſſimi ponunt differentiam inter cancellare & inducere.

Qui promittit de cancellari faciendo inſtrumentum videtur.paciſci de non petendo Bal.in 1.part.conſ.x. idem.

Et cancellato inſtrumento de voluntate partium.inteſſr facta retractatio omnium in inſtrumento contentorum.Fel.in c.accedens el 1.in prin.vt lite non conte. idem.

Vtrum cancellatio ſeu interlineatio vitiet inſtrumẽtum.vide not.Cor.in 4.vol.conſ.118.Alex.in l.ſi vnus in 3.col.C.de teſta.Ang.in §.nihil autem.inſti.de teſta. idem.

Inſtrumẽtum.cancellatum an poſſit autẽticari? vide remiſſiue Alex.in l.ſi vnus in fi.3.col.de teſta.& latius in 5.& 6.col. idem.

Inſtrumentum corroſum.in indict. non probat. Cor. in 4. vol.conſ.93.

Limita vt in verb.inſtrumentum antiquum.§.3. idem.

Inſtrumentum non habet executionem paratam.l.ait prætor.§.ſi iudex.& ibi Alex.ff.de re iud.l.minor 25.annis.Cui fidei.ff.de mino.gl.& doct.in l.ſed & ſi poſ.§.ſi cum de hered.ff. de iureiur.Bal.in l.1.C.de exec.rei iud.& Ang.in l.1.C.de plus pet.Ana.conſ.16.Iaſ.in l.quæ de legato.in 2.col. ff.de lega.1. vbi dicit ꝙ etiam per pactum non poſſet fieri ꝙ inſtrumẽtum habeat executionem paratam.& ꝙ contractus non habeant exeq.paratam.tenet.etiam Iaſ.in l.pactum inter hæredem. in 1.col.ff.de pac.Idem.in laudo.Alex.in 5.vol.conſ.85.

Amplia etiam ſi iur.interuenerit.ita ſonz. in terminis. in 2. part.conſ.231.in 6.col.

De hoc tamen videlicet.de iur.vide latius Ale. cum apoſtilla mea.in l.2.ff.de iureiur.& Iaſ.poſt.Ang.are.in §.item ſi quis el 2.in 18.& 19.col.inſti.de act.

Fallit in depoſito.l.pen. & ibi Bar.C. depoſ. refert & ſequi. Alex.in d.§.ſi iudex.& in l.fi.C.de edic.diui adr.tol.

Contrarium tenent Bal.& Sal.in d.l.pen.C. depoſ. quia ex quo intentatur actio.debet dari libellus.& iſtam opi. videtur Iaſ.in d.l.fi.in 2.col.C.de edic.di.adr. tol. ex quo illam vltimo loco refert.per dicta ꝛ.in verb.gloſa.§.1. P.Andora.

Inſtrumentum liquidum dicitur quando ex eo agi poteſt directo & immediatè: ſecus ſi aliquo medio.Bal.in l.1.in 1.colum.ver.item nota.C.communia de legat.quem refert & ſequitur Deci.in cap.cum teneamur.circa fin.de app.conſuluit ſoci.conſ.94.vol.1.& conſ.51.col.1.eodem vol. idem.

Fallit etiam.in cau.d.l.fi.C. de edic. & ibi hoc in ſpecie vult Bar.& poſt eum doct max.Alex.& Iaſ.in 2.col.

Fallit 3.& not.quando legatarius vel fideicommiſſarius agit cõtra hæredẽ pro legato vel fideicommiſſo ſibi relicto.nã teſtamentum habet exec.abſque libello.Iaſ.in d.l.fi.in 2.col. al.rex.cum gl.in ver.decreto.& ibi Ang.in auth. de hæred. & fal.& dicit.Iaſ.Nota hunc caſum quia quotidianus. nec alibi in ſpecie inuenies.& idem vult in l.quæ de legato.in 2.col.ff. de leg.1. idem.

Alios caſus in quibus pòteſt fieri exec.abſque libello.vide per Alex.& Iaſ.in d.l.fi.C.de edic.di.adr.tol. idem.

Inſtrumentum producendum eſt iudici,nõ autem notario actor.ita Barb.in conſ.40.in 7.col.in 1.vol.

Panor.autem in 2.part.conſ.112.tenet contrarium.

vide Alex.in l.ſi finita §.Iul.in 13.& 14.col.de dam.infec.& dixi latius in ver.prob.§.9. P.Andora.

Si inſtrumentum non producatur.reaſſr.non probat. Lud. Ro.conſ.156.& Iaſ.in l.non ſolum.§.morte.in 19.col.ff.de oper.no nun.

Et debet ſtare penes notarium actor.l. ſi legatum. & ibi doct.ff.de eden.Fel.in c.quoniam contra.in 3.no.de proba.& in c.fi.eo.tit. idem.

An autem productio & regiſtratio inſtrumenti.probet cõtenta.in inſtrumento.vide Fel.in c.quoniam contra.in 22.co. ver.6.quæro. ext.de proba.

Et an in publica.ſeu exemplari.ſit pars citanda vide Feli. in c.Alberic.de teſti. idem.

Inſtrumenta producenda.ſunt parte aduerſa præſente.vel citata alias non facient fidem.ita proba.ellſir.ſecũdum ang.in l.properañ.§.ſinautẽ reus.ibi terribiles ſcripturæ. C.de iud.de quo habetur per Bal.multum cſſnr in l.ſi quando in fi.C.de teſti.& in l.iudices C.de fid.inſtr.

Addo Lud.Ro.conſ.519.Alex.in 5.vol.conſ.108.Fel.in d. c.quoniam cõtra.in 19.col.ver.& pro iſta parte & in c.2.in 8. col.de teſti.& Iaſ.in l.1.in 1.col.ff.de in ius voc.Alex.in 3.vol. conſ.64.in 2.col.ibi non ob.etiam.& conſ.106.in 2.col.ibi q nimo.Rota in nouis.deciſ.10.hypo.ſing.81. idem.

Quid ſi productio fiat ante terminum ſtatutum. vide Ale. in l.qui ante klen.in 2.col.de verb.obl.

Subiungit hypo.in d.ſing.81.ꝙ eſt dan.copia parti alias inſtrumenta non probant al.Bar.in extrauaganti. ad reprimen. in ver.de plano.& alia multa. idem.

Limita vt per Iaſ.in l.1.& 2.C.quando lib.prin.da.&c.circ. fi.vbi dicit hoc.eſſe verum.quando inſtrumenta producũtur. ad finem probationis. ſecus ſi ſolum producantur ne trãſeat tempus præfixum à ſta.al.Bal.ibi.& in aliis loc.& idem vult ipſe Iaſ.in d.§.ſin autem reus.

Limita 2.qñ inſtrumẽtum ꝓduceretur.vlt.die termini.Iaſ. in d.§.ſin aũt reus.alt.Bar.in l.itẽ illa.ff.de conſti.pec.& in l.2. C.de temp.appel.& in l.qui ante calendas.in vlt.col.ff.de verbo.obl.& Bal.in l.fi.in 1.col.C.qui admitti.

Limitat 3.Iaſ.vbi ſ.niſi tale inſtrumẽtum poſtea remaneat in act.ſciente aduerſario.al.Bal.in l.ſi qñ in fi.C.de teſti.idem. Non ſuffic.producere inſirumentum.cum libello niſi lite cõte.reproducatur vt dixi ꝛ.in ver.Reproductio.

Quando in libello fit mentio de inſtrumento eſt produceñ. vt in §.ſeq.ver.Quando in libello.

An aũt inſtra.in totum producen.ſint vel in parte opp.tñ vide Bar.& Alex.allegãtem infinitas remiſſiones. in Rubr. ff. de oper.no.nun.& Fel.remiſſiue.in c.1.in vlt.col.extr.de proba.& in c.contingit ext.de fid.inſtrum. idem.

Inſtrm producẽs videtur cõfiteri omnia in eo cõtenta fore vera.c.cum olim & ibi Pan.ext.de cenſ.vid. l. cum præcum C.de lib.cau.l.2.C.de inſti.& ſubſti.l.cum te.C.de tranſact.Panorm.in conſ.71.in 1.vol.Alex.in l.vnic.C.de his quæ poten. no.& in l.vnica.C.vt quæ deſ.& in 5.vol.conſ.112.Feli.in ca. cum ven.in 5.col.de excep.in c,1.in 4.col.de prob.in c.ſi cautio.in 10.& 11.col.de fid.inſt.in c.examinata.in 2.col.de iud. Barb.in 2.vol.conſ.3.in 17.col.& conſ.8.in 11.col.& in conſ. 18.in 15.col.Iaſ.in l.1.§.editiones in fi.2.col.ff.de edend.Ange.conſ.273.Lud.Ro.conſ.23.

Universidad de Deusto Biblioteca

Fac.quia quicquid reperitur ſcriptum in ſcriptura quæ eſt penes me præſumitur de voluntate mea.vt no.Bal.in Rub.C. de fi.inſtr.in col.& in l.ſi vnus.C.de teſta.Ang.in conſ.132.& conſ.207.in 4.col.

Fac.etiam quod vult ipſe Ang.in conſ.304.vbi dicit q̃ Scriptura vel cedula. non poteſt pro parte acceptari. & pro parte non.Card.conſ.37.

Fac.quoque quod vult Alex.in 2.vol.conſ.147.vbi dicit q̃ ſubſcribens ſe videtur fateri omnia ibi contenta. de quo dixi in verb.ſubſcribens.

Et q̃ producẽs inſtrumentũ videatur fateri &c. tenet Dec. in c.cum ſuper in 2.col.de off.deleg.& phi.in c.fi.in 3.col.in fine de iureiur.in 6.

Amplia etiam ſi producatur in parte opp. tantum. vt vult Alex.in d.l.vnic.in 4.col.C.vt quæ def.& Iaſ.in d.§. editiones. in 3.col.Barb.in d.conſ.3.& conſ.8.Pau.de ca.in 2.vol.conſi. 81.quod affur per Iaſ.in l.non ſolum.§.morte.in 17.col.de oper.no.nun.vbi etiam al.Lud.Ro.in conſ.433.

Sed in hoc tenet contrarium Alex.in 2.vol.conſ.136.in fi. & conſ.186.addo Rotam.in Nouis concl.282.Fel.in c.cũ ve. in 5.col.de excep.

Et in iſtam opi.etiam videtur inclinare Iaſ.in d.§.editiones dum dicit q̃ contra practicam.eorum qui producunt.in parte opp.tantũ inoleuit alia practica vt fiat productio & reproductio in parte faciente.contra producentem. & idem dicit. in d.§ morte.in 17.col.

Et pro dicta practica Addo Barb.in 4.vol.conſ.38.in 6.co.

Fallit 1. ſi producens renuntiaret re integra productioni. quia tunc non videtur fateri contenta in inſtrumento.ita Iaſ. in d.§.editiones.in 3.col.ibi iſtam gloſam,&c.per l.ſi aduerſarius quæ eſt no ad hoc.C.de fid.inſtr. & l.qui familiæ ff fami. erciſc.al.Bal.in c.præſentium.de teſti.& Lud.Ro.in conſ.433 incip.quo ad primum.quòd &c.

Fallit 2. quia quis non videtur fateri ea quæ in inſtrumẽto enunciatiue ſcripta ſunt ita Alex.in 5.vol.conſ.16.in 3.col.al. Bal.in ca.cum ven.in pen.col.de excep.per l.aurelius §.fi.ff.de lib.leg. idem vult Iaſ.in l.ſin autem quam legit cum l.contra iuris §.ſi filius ff.de pac.Fel.vbi ꝫ.

Fallit 3.quando ſcriptura non eſſet publica quia tunc non videtur quis confiteri contenta in ea.ita Alex.in 5.vol.conſi. 108.al.Imo.in d.c.cum ven.

Contrarium tamen in hoc tenet Ang.in conſ.132.& Iaſ.in l.legata inutiliter in 3.col de leg. 1. vbi in fortiorib. terminis dicit q̃ ſi quis confiteatur.referen.ſe ad inſtrumẽtum non ſolenne.taſ conſe.præiudicat al.Bar.in l.alia C.de his qui.vt indig. P.Andora.

Quando in libello eſt facta mentio de aliquo inſtrumento qualificatiue tunc illud inſtrumentum.cum libello exhiben. eſt tanquam pars illius.ita Inn.in c.1.ext.de proba.Bar. in l.edita circa pe.col.C.de edend Alex.in 2.vol.conſ.3.Fel.ample. in d.c.1.in 11.col.ver.2 concl.Iaſ.in d.l.edita.in 12.col.& in l. 1.§ edenda ff.eo.addo Pau.de ca.in l.in ciuile.ff.de ll. Rota in Nouis.deciſ.34. Idem.

Quid ſi inſtrumenta multa producantur in facco cum proteſt.quatenus faciant p producente.dic q̃ non probant.Lud. ſing.310.vide Alex. in l.ſi finita §.iul.in 10.col.de dam.infec. idem.

Inſtrumentum reprobatum.An quando inſtrumentum reproba.corruat conſe.orta tacite ex eius productione.Fely.in c.cum ven.in 6.col.de excep.dicit q̃ ſic.al.Inn. Panor. & omnes ibi.& Card.in c.inter dilectos in ſi. de fid.inſtr. & multa alia max.Pau.de ca.in conſ.306 incip aduerten in 4.col.quod mihi eſt in 2.vol.310.in 2.col Barb.in 3.vol.conſ.28.in 5.co. & conſ.33.in 2.col.

Limirat Fel.in d.ca.cum ven.trib.modis. 1.niſi ſeorſum qs confeſſus fuiſſet contenta in inſtrumento.eo non nominato. quia tunc reprobato inſtrumento.non corruit conſe.al.Inn. ibi quem omnes ſeq. & ibi dicit eſſe menti teneñ. q̃ aliud eſt inſtrumentum aliud contentũ in inſtrumento.& adduc multa ſimilia.Et inter cætera.allegat Bal.in l.plane ff.quod fal.tuto.aucto.vbi dicit q̃ ſi vigore ita.inſtrumẽtum.Japſis x.anuis. non habet executionem. adhuc tamẽ produci poterit in vim probationis via ordinaria licet non in vim exeq.ex quo dicto intulit Lud Ro.in conſ.300. q̃ iudex qui non poteſt cognoſcere de inſtrumento guarentigie. poteſt tamen cognoscere. quando nõ producitur.in vim exeq.ſed in vim proba.& illud dictum Bal.ſequi.erem.ſing.340.

Allegat etiam Ang.in l.1.C.de præſcrip. 30.an. vbi dicit q̃ ſi mulier contrahat non ſeruata forma ita.licet contractus ſit nullus.tamen conſe.facta in inſtrumẽto probat omnia geſta.

Subiungit Fel.q̃ ſi ſtatutum anullat inſtrumentum.non ſoluta gabella.non tamen anullatur obligatio in eo contenta.al leg.Imo.Pau.de ca.& Alex.in l.ſeruum §.eum qui.ff.de leg.1. & Pau.de ca.conſ.99.incip.notandum.quod mihi eſt in 2.volum.101.

2. Limitat Fel.niſi inſtrumentum reprobetur non quia falſum,ſed quia non ſolenne.adduc.multa quæ vide.

3.Limitat niſi quis producat falſum inſtrumentum ſciẽter quia tũc poteſt aduerſarius ſe fundare in cõſe. orta ex eius ꝓductione quæ non corruit eo reprobato.vide ibi.latius p eũ.

addo in materia.Barb.in 2. vol.conſ.36.in 15.col.vbi dicit q̃ quãdo inſtrumẽtum corruit.eodem modo corruit omnis clau.in illo appoſita.al.gl.in l.ſi patronus.§.patronum.ff.ſi qd in frau.patro.& Bal.in l.ex teſtamẽto.C.de fideic. & in c. 1.in ti.de feu.da.in vic. l.cõmiſ.vbi q̃ qñ non tenet inſtrumẽtum. eodẽ modo.non tenet præcarium Alex.in 3.vol. conſ. 81.in 4.col.fac.ſecũdum eum.quod vult idem Bal.in l. ſi abſent. C. ſi cert.pet.vbi dicit q̃ anullato inſtro.videtur anullata conſe. appoſita.in eo.al.rex.in l.fi.ff.de cõſti.pec.de quo.ẽt perSonz. in l. 1.in 27.col.ff.ſol.mat.idem vult Iaſ.qui multa al. in l.non dubium.in 13.col.C.de ll.& in §.fuerat in 19.col.inſti.de act. & in l.eius qui in prouincia.in 9.col.ff.ſi cer.pet.& in l.impoſ. ff.de ver.obl.& anullato ꝓtractu.anullãtur oĩa ſubſecuta eius ptextu.Barb.in 4.vol.conſ.14.in 2.col.Marſ.in l.queſtionis in 11.col.de quæſt.Lud.Ro.cõſ.42.& cõſ.57.Crotus in l.nemo poteſt.in 17.col.de leg. 1.fac.quod vult Imo.in cõſ.144.dum dicit,quæ enim à malo prin.&c.

Vide etiam ſonz.in 2.part.cõſ.213.in 3.col. vbi dicit q̃ qñ inſtrumẽtum à prin.eſt ſolẽne, defectus ſuperueniẽs. anullãs ipſum inſtrumẽtum.nõ fac. quominus probet quod iam geſtum fuit all.Bar.l.fideic.§. 1.ff.de leg.2.& Bal.in l.reſcripta. C. de præci.imper.offer.& not.in l.fi.C.de re.eo.

Et ad præmiſſa fac.quod vult phi.in c. deliberatione.§ prohibemus de off.legat. in 6.vbi dicit q̃ anullato princ.corruit omnis clauſula.

Vide ẽt in ſimili de reſcripto ſubreptitio.an corruat conſ.q̃ ex eo reſultat per phi.in ca.fi.in 4.colum. de iureiur.in 6.

Et ad omnia ſtã.& q̃ ꝓ &c. dici pñt vide late p Iaſ.in l.certi cond.§.ſi nummos.in 8.& 9.col.ff.ſi cert.pet. P.Andora.

Renũtians inſtro debiti.nõ inteſſe renũtiaſſe debito.Bal.in l.Labeo §.1.ff.de pac.Fel.in c.capſm.in 14.col.de reſcrip.fac. quod vult Pau.de ca.in 2.vol.conſ.101.in pr.& quod vult Feli.in c.cum ven.in 6.col.de excep.dum poſt Inn.& alios.dicit quòd aliud eſt inſtrumentum. & aliud contentum in inſtro.

Vide quæ dixi in verb.Pactum.§.6. P.Andora.

Inſtrumẽtum edendum eſt à notario illis pro quibus rogatum eſt.nõ autem aliis.gl.Bar.& doc.max.Alex.& Iaſ.in l.prætor.ff.de edend.habetur de materia.per Alex.in 1.vol.conſi. 58.Fel.in c.1.in 8.col.ext.de prob. P.Andora.

Et notarius qui nõ edit inſtrumentum tenetur ad intereſſe partis ſi pp defectũ proba.pars ipſa in cauſa ſuccubuit.Nec ex cuſa. ſi erat poſt cãm pditam.quia ius parris non põt eſſe ſaluum.l.argentarius §.cum aũt & ibi Bal.ff.de eden. P.And.

In practica autem cõtra notarium nõ edentem Inſtrumentum.ſic dicere debes.dñe iudex.dico q̃ cum haberem cauſam ſeu litem cõtra ritium feci iniũgi tali notario. vt mihi ederet tale inſtrumẽtum quo indigebam & tamen dictus nõrius tale præceptũ cõtempſit.& nũquam dictum inſtrumẽtum mihi edere voluit ob quod ipſam cauſam perdidi. Quam obtinuiſſem ſi illud mihi edidiſſet.erat.n.ipſum inſtrumentum ad victoriam cauſe ſufficiẽs.Quare peto dictũ nõrium condem. mihi ad intereſſe ſuportatũ.iſta ſunt verba Sal.in l.1.in pen.q. C.de eden.vbi dicit q̃ illa verba. q̃ dictum inſtrumẽtum erat ſufficiens,&c. ſunt de ſubſtantia libelli al.d.§.cum autem.idẽ.

Qua autem actione petet notarius ſolutionem.vide Fel.in c.1.de ſimo.vbi dicit quòd ex locato. idem.

Adde tñ q̃ pauperi.tene.edere gratis.ita Fel.in d.c.1.idem.

Quid ſi notarius in ſua imbreuiatura ſcripſit hoc modo. Tirius vendidit martino talem rem. prætio centum,&c. An poſſit exẽdere.& apponere clauſulas ſolitas? Bar.in l.argentarius per illum tex.in ver.abſimiles ff.de edend.tenet quòd ſic.

Tu aduerte.qa in ẽrũ Bar.ẽt de eodẽmet nõrio.bñ loq. in quãtum aũt dic.idẽ eſſe in alio nõrio.ipſemet Bart.tenet ꝓriũ in l.Gallus §.idem credeñ.ff.de lib.& poſth.vbi dicit q̃ iſta ex tẽſio pẽdet à vol.& arbitrio iudicis Bal.Cu.& Imo.in d.§. idẽ credeñ.dicũt q̃ illemet notarius poteſt extẽdere ẽt ſine mand. iud.ſed alius nõrius nõ poſſet ſine mãdato iudic.& ita quotidie ſerua.& ad hoc vlt.vide Bolog.in cõſ.30.de quo vide ample p Alex.in d.§.idẽ credeñ.in 2.col.& in l.ſi duo patroni.§.ſi qs iurauerit.vbi & Iaſ.in vlti.col.ff.de iureiur.& in d.l.argent.

Fel.in

Universidad de Deusto Biblioteca

Fel.in c.cum P.tabellio.in 4.col.de fid.instr.Ias.in d.l.arg.& in d.§.idem creden.

Et de hac dictione, &c. vide in dictionario meo. in verbo cætera. idem.

Nunquid autem notarius possit alij committere. vt leuet instrumenta de suo prothocollo Bar.in l.quædam.§. nihil interest.ff.de edendo. determinat q̃ sic dato longo impedimento vel absentia. idem vult ipse Bar.in l.1.ff.de off.consul.

Ang.aũt in d.§.nihil dicit q̃ hoc est verum si ille notarius q̃ alteri commisit se subscribat & apponat signum suum.& idẽ in effectu vult ipse ang.in auth.de tabel.

Bal.vero in rub.C.de fid.instr.dicit q̃ notarius suam primã & originalem scripturam non potest alij committere.sed per se ipsum debet scribere. & sic debet propria manu conficere notulam.non autem committere alij.Postquam autem compleuit sua prothocolla. bene potest committere alteri notario. vt inde leuet in formam publicam dummodo ipse se subscribat & apponat signum suum.Alex.in 1.vol.cons.41.

In practica autem vide Card.in d.c.cum P. tabellio. & in c. fi.de off.ord.quam approbat Panor.in c.inter dilectos. de fid. instrument.

De quo etiam vide ample per Alex.in d.§.nihil & in 1.vol. cons.129.circa fin.Fel.in d.c.inter dilectos. in pen. col. & Ias. in auth.si quis in aliquo documento.C.de eden. P.Ando.

An autem quando committitur alicui vt leuet instrumenta de protocollis notarij mortui sit pars citan.in leuatione vide Sonz.in 2.part.cons.277.in 3.col.vbi dicit q̃ licet specu.in ti.de instr.edi.§.ostenso.ver.qualiter Bal.But.& Imo.in d.c.cũ p.tabellio velint quòd sic.

Tamen contrarium tenent Card.& Ab.in d.c.cum p.tab.& Card.in cons.72. idem.

Adde q̃ tunc potest peti originalem notam exhiberi.Alex. in 2.vol.cons.154.in vltima col.ibi sit cautus.Bolog.in consi. 25.in vlt.col. idem.

Quid si instrumentũ præcipitur duobus notariis an ambo debeant leuare dic q̃ non. sed suffic. q̃ vnus leuet, & alter se subscribat, secundum Bal.in l.prætor.§.cogentur per text. ibi ff.de edendo.

Et q̃ sufficiat q̃ alter ipsorum leuet addo Bal.in l.inrisiuran di C.de testi. idem.

In vno instrumento possunt fieri plures contractus diuersarum personarum Ias.in l.patris & filij.in fi.ff. de vul. & pup. idem.

Si notarius per imperitiam male concipiat instrumentum tenetur parti ad interesse.propter hoc suportatum.tex.est aureus.in l.fi.C.de magistra.conue.

Illud tamen interesse non suffic.probare per iuramenrum. sed debet probari per legitimas probationes secundum Bal. elẽgãr.in l.fi.in pen.col.C.de eden.al.l.arg.§.cũ aũt.ff.de ed.idẽ

Verba grossa notarij nõ vitiant instrm.bo.tex.& ibi gl.Barto.& doct.in l.si cum ante.C.de do.ante nup.& in l.si quis mihi bona.§.Sed quid si mandauerit.& ibi Bal.ang.& Alex.ff.de acq.hæred.fac.tex.in l.quoniam indignum.C.de testa.&dicit Bal. vt refert alex.in d.§.sed quid se consuluisse q̃ si notarius dixerit q̃ testator relinquebat filio suo iure restitutionis.non vitiabitur testamentum. faciunt quæ dixi in verbo. verba dubia versi.verba sepe impropriantur. idem.

Nec mala latinitas vitiat instrumentum.Bar.in l.si librarius ff.de reg.iu.& in l.plautius ff.de au.& arg.leg.& in l.imperator ff.de sta.ho.Fel.in c.ex literis.in 3.col.de fid.instr.&in c.ex parte.in 1.col.co.tit.

vide in ver.grãmatica ver.limitat 11.ibi nec alia instra. idẽ

Nec refert q̃ instrumentum sit in papiro secundum alex.in l.in commodato.§.sic.ff.comm.all.plura max.l.donatio.& ibi Bal. C.de don. idem.

Nec etiam refert q̃ testes ponantur in prin. vel fine instrumenti.ita Bal.in l.iurisgen.§.quod fere.ff.de pac.& in l.præpostere per illum tex.C.de testa. & in aliis locis de quibus per alex.in d.§.quod fere. idem.

Nec vtique refert q̃ instrumentum fiat in vulgari. alex. in 5.vol.cons.48.al.multa quæ vide. idem.

Reus non tenetur. regulariter. edere instrumenta. ad fundañ.intentionem actoris l.1.& fi.C.de eden.Fel.ample.in c.1. in 4.col.cum seq.de proba.Alex.in 1.vol.cons.58. idem.

An autem acta sint edenda tertio vide in ver.acta.§.2.

Quid in mercatoribus an teneantur edere librum rationũ Fel.vbi§.in 5.6.& 7.col.quòd sic.

Limitat quando ex statuto.vel consue.probant.alias secus. vide j.in verbo mercator. idem.

Instrumentum redditur suspectum quando est diuersa manu scriptum.Alex.in 1.vol.cons.41.in prin. idem.

Instrumentum redditur.nullum quando caret signo notarij Cor.in 4.vol.cõs.70.dixi s.in verb.instrumentũ ꝑbat §.xx.

Legatario suffic.edere particulam,&c.alex.in rub.de oper. no.nun.in 12.col.Ang.cons.164. idem.

Instrumentum faciendũ est per venditorem. & ad hoc cogi potest.Bal.in l.instrumenta.C.de fideic.quia ita est consue. al.l.quod si nolit.§.qua assidua.ff.de edil.edi.&l.2.C.de discuss.lib.x.no.in l.2.ff.de euic.& per Bar.in l.si finita. §.etur.ff.de dam.infec.per Spec.in tit.de instr.edi.§.post quam.ver.quid si solui.gl.& doc.in c.significauit.vbi Fel.in vlt.col.ext.de testi.

Addo Alex.in 5.vol.cons.39.in prin.Fel.in c.1.in 6.col. de prob.Cor.in 4.vol.cons.120.

adde q̃ imo venditor cogi põt ad promitten.de euictione. Ita Pau.de ca.in 1.vol.cons.203.incip.vi fomnibus repetito in 2.vol.cons.49. P.Andora.

Debitor qui soluit potest petere instrumentum quitationis.& fienda.est quitantia. specialis. l.sic.datam. C. de liberal. cau.l.plures appocis C.de fid.instr.Bar.in l. cum acquiliana ff. de transac.Bal.in 1 part.cons.98.& volunt doct.in loc.præal leg.& Alex.in 3.vol.cons.37.Fel.in c.accedẽs el 1.in 1. col.vt lite non conte.Ias.in d.l.cum acquiliana.quã legit cum l.præcedenti.Pau.de ca.in 2.vol.cons.1.circ.prin.

Non tamen potest quis cogi ad facien.quitationem generalem.Bar.in d.l.cum acquiliana.&ibi moderni.Bal.in c.pastoral.§.quia vero ext.de of.del.adde Ale.in 2.vol.cons.xj.& in 5. volu.cons.68.Lud.Ro.cons.155.Barb.in 2.vol.cons.16. in 4. col.& Ias.in d.l.cum acquiliana.& in l.si de certa.C.de transa. Bal.in l.quid ergo.§.1.ff.de cõtra.tu.act.Alex.in l.si finita §. fi. in 8.col.de dam.infec. P.Andora.

Suffic.debitori habere quitantiam.licet instrumentum debiti sibi non restituatur.Ias.in l.instrumenta.C.de fideic. idem.

An autem cred.post debitum solutum possit agere.contra notarium.vt instrm sibi eda.vide Fel.in c.1.in 7.col.de ꝑb.idẽ.

Sed nunquid venditor.teneatur.dare instrumenta sue acqsitionis emptori?vide Ias.in l.quotiens.col.13.C.de rei ven.vbi dicit q̃ licet Pau.de ca.noret ibi esse tex.q̃ sic tamẽ ille tex. hoc non bene probat.& subiic.vide de hoc tex. in l.titius hæres.ff.de actio.emp.& ibi glo.expresse notat.q̃ venditor bene tenetur ostendere instrumenta sue acquisitionis emptori sed non tenetur tradere.& ibi dicit Bar. q̃ est not. all.alia quæ vide. idem.

Quid in hærede an teneatur dare legatario instrumenta rei legatæ.Ias.ponit remissiue.in d.l.quotiens.de quo vide eundem.in d.l.instrumenta.C.de fideicom. vbi est tex.quòd non. sed tenetur solum cauere de exhibẽdo qñ opus fuerit. idem.

Apud quem esse debeant instrumenta communia.vide s.in verb.communi diuidundo.§.86. idem.

Instrumentum regulariter non requi.ad validitatem cõtractus.Ias.in l.cum te.C.de transact.addo Lud.Ro.in cons.106. fac.quod vult phi.in c.1.in vlt.not.de renunc.in 6. idem.

Quid autem si fuit dictum q̃ fieret instrm vide Paul. de ca. in 2.vol.cons.42.dixi latius in verb.contractus.§.9. idem.

Creditor potest petere q̃ fiat sibi instrumentum crediti. Phi.in d.c.1.Alex.in l.qui tabulas.ff.de fur.

An autem pro iure sibi competenti possit quis experiri vt fiat sibi instrumentum?vide alex.posi Bar.in l.li finita §.fin. in 5.col.cum seq de dam.infec.

Procu.reddẽs instrumẽta domino,potest petere.vt sibi fiat instrumentum de suscepto.Bal.in l.fi.C.de pac.conuen.idem.

Instrumentum lacerans qua pena puniatur vide j. in verb. Lacerans.

Quid in volẽte subtrahere copiã proba.an perdat causam? vide Fel.in c.intimauit in fi.& in c. cum causam.in 11.col. de testi.& in c.peruenit el 1.de testi.cogen.in quib.locis concludit q̃ sic.Barb.not.in 3.vol.cõs.17.el.in 7.col.vide in verb.falsum committit.§.12.& aliquid in verb.lacerans. P.Ando.

Instrumenti verba inspicienda sunt. vt j. in verbo inuestitura.

Vnum quodque verbum appositum in instrumento debet aliquid operari. ita dicit.Bal.in Rubric.C.de contrahen.emp. vbi dicit nullum verbum instrumenti esse sine virtute operandi.

Et dicit idem Bal.in l.lecta.in 2.col.ff.si cert.pet. q̃ singula verba instrumẽti & contractus sunt diligenter ponderanda. & taliter interpretan.vt aliquid operen.Alex.in 2.vol.cõs.xj.

Addo Alex.in 2.vol.cons.36.& cons.208.& in 3.vol.consi.21.in fi.& in 5.vol.cons.68.& cons.118.125.col.2.& cons. 133.in fi.& in 4.volum.consil.85.vers.3.verba & in eo.4.vol. consil.110.ibi.sed quartum furtum.

Fel.in

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fel.in c.1.in 5.col.de rescrip.Barb.in 2.vol.conf.44.in 5.col. & in 4.vol.conf.47.col.1.Cor.in 1.vol.conf.6.col.1.

Adde q̃ imo syllaba non debet vacare.l.j.ff.quod me.cau. Pau.de Cast.in 2.vol.conf.39. P.Andora.

Instrumentum simulatum non dicitur instrumentum.Barba.in 1.vol.conf.51.in 22.col.& in 2.volu.conf.7.in 4.col.& conf.53.in 12.col.& in conf.59.in 14.col.al.Bal.in l.fi.§.in cõputatione.C.de iur.delib.addo sonz.in 2.part.conf.264.in 3. col.& las.in l.cum ea.C.de transact.vbi dicit q̃ instrumentum simulatum, est tãquam corpus sine spiritu.quia consensus est remotus ab actu, ita ergo inquit Bald. in l. 1. C. plus valere quod ag. & ideo tale instrumentum non retinet amplius nomen instrumenti.ita not.Bald.per illum text.in l. cum precibus.C.de prob.al.multa alia.addo etiam Alex.in 4.vol.con si.101.ibi opponebatur insuper Barb.in 3.vol.conf.60.in 18. colum.

Bal.in l.si donationis.C.de contrahen.emp. dicit q̃ contractus simulatus non habet substãtiam, quia q̃ procedit ex ore nihil operatur si non radicatur ex mente.

Et actus simulatus est ipso iure nullus. Alex.in 5.vol.conf. 142.2.col.ver.fortificantur. P.Andora.

Nec tale instrumentum simulatum firmatur iuramento. ita las.in d.l.cum ea.al.glo.sing.Bal.& doct.in l.emptione. C. plus valere quod ag.& alia quæ vide.addo eundem las.in l.2. circa vltimam.col.ff.de iureiur.& in l. nemo potest. in 9. col. ff.de leg.1. Soc.in 1.parte conf.65.in 8.col.& in d.conf.264. in 7.col.Barb.in d.conf.60.in 18.col.Marc. in l.quæstionis.in 12.colum.ff.de quæst.

Aduerte tamen quia simulatio non potest opponi.quando est iuratum omnia & singula esse vera.Nec opponere, &c.ita las.in d.l.nemo potest in 9.col. al. infinita quæ omitto. addo Cald.in ti.de iureiur.conf.1.alias.177.Alex.in 2.vol.conf.36. & conf.132.

Contrarium tamen videtur tenere Fel.in c.si cautio.24.colum. de fid.instru. vbi dicit q̃ si sit iuratum non opponere de simulatione, poterit tamen opponi.

Faciunt quæ vult Barb.in 3.vol.cõs.16.in 10.col. & in cõs. 60.in 8.dubio in 21.col.vbi dicit q̃ quando princ.est simulatum omnes clausule sunt simulate.

Fac.quod vult idem Barb.in d.3.vol.con.70.in 12.col.vide Crotum.in d.l.nemo potest in 17.col.

Licet statutum.prohibeat opponi de simulatione poterit tamen haberi recursus ad curiam spiritualem.Barb.not.4.volu.conf.35.in 7.& 8.col.

vide aliquid per Ang.insti.de excep.col.22. idem.

Simulatio instrumenti non potest directæ probari.& ideo sufficiunt verisimiles coniecture.las.in d.l.cum ea.al. Paul.de cast.conf.82.& conf.326.quod mihi est 328.& ipse las.plene cõfirmat per pulchra similia max.per illud q̃ in his quæ sunt difficil.probationis sufficiproba.per coniecturas.Ad quod vide quæ dixi in trac.de testi.§.78.

Et q̃ in simulatione probanda sufficiant coniecturæ.addo Soc.part.1.conf.18.q.5.& in d.conf.264.col.1.& 2.Dec.consi.123.& Fel.in d.c.si cautio.in 24.col.de fid.instr.Bolog.in cõsi.xxv.in prin.Barb.sepe.max.in 4.vol.conf.72.in 3.col.& seq. Imo.conf.138.Bal.in l.& qui.C.de distr.pig.

Et an possit probari per testes.vide Ang.instit. de excep.in 23.colum. idem.

Et ex quib.causis.instrumẽtum præsumatur simulatum vide per Fel.in d.c.si cautio.in 23.col.& per Sonz.in d.conf.264 & las.remissiue in l.pacta nouissima in fi.3.col.C.de pac.Barb. in d.conf.72.in 4.col. vbi dicit q̃ relinquitur iudicis arbitrio. idem.

Regulariter autem non præsumitur simulatio instrumenti Sonz.in d.conf.264.in 1.col.Barb.in 3.vol.conf.60.in 19.col. & in 4.vol.conf.38.in 4.col.

Et non præsumitur simulatum licet venditor remaneat in possessione quaudo respondet de fructibus emptori Alex. in 2.vol.conf.211.

Simulatio in specie deducenda.est.Bar.in conf.65.incip.Petrus nicole.vbi multa in apostilla allegantur.addo Bal. in l.ab Anastasio.in fi.com.C.mand.Angel.arc.in Rub.de except. insti.in xx.col.Alex.in 5.vol.conf.28.in 3.col.Fel.in d.ca.si cautio.in 23.col.Ale.in 3.vol.conf.112.in 1.col.Ang. in §.fuerat in x.col.de actio.

Nec etiam præsumitur simulatio quando est constitutum. licet venditor remaneat in possessione.alex.not.in 5.vol.con si.28.in 3.col.ver.modo sic.ang.insti.de excep.in 23.col.

Et est deducenda ex his quæ ante contractum. non post gesta sunt las.in §.item si quis in fraudem.col.2.insti.de act.& in d.l.nemo potest.in x.col.ff.de leg.1.

Fac.quod vult alex.in 5.vol.conf.28.in 2.col.vbi dicit, q̃ ea quæ ex interuallo fiunt, non possunt adduci ad probandam simulationem.

vide tamen subtiliter Barb.in 4.vol.conf.72.in 5.& 6.col.

Et adde q̃ imo requi.prob.de simulatione tempore cõtractus.Bar.in l.pacta nouissima.C.de pact.ang.conf.273. idem

Simulatio proprie dicitur quãdo ag.vt nihil fiat.Bal.in l.3. C.plus va.quod ag.Sonz.in 2.part.conf.264.in 3.col. & dicit angel.insti.de excep.in 23.col.q̃ excep.simulationis tunc ob. quando in veritate nihil agebatur.

Quando autem simulatur vendi.& ag.q̃ sit pignus est contractus pignoris d.l.3. & c. illo vos.de pig.Quia plus valet quod in veritate ag.quam quod simulate concipitur. ita vult ange. insti.d̃ excep.ĩ prin.in 28.col.addo ĩ terminis ale.ĩ 5.vol.p̃s.57

Et quòd sit dfa inter præmissa.videas Imo.conf.55. idem.

An ex contractu simulato.transfera.dominium& pot.vide alex.in 3.vol.conf.46.in 2.col.ibi si ergo contractus.& in verbo.poss.§.22.ang.inst.de excep.in 2.col.in fi.& latiꝰ.in 22.col.

Simulatio contra instrumentum non potest probari per testes.alex.in 5.vol.conf.28.in pen.col.ver.posset etiam rñderi.

Simulatus actus non nocet etiam futuris cred.alex.in 3.volu.conf.142.in 2.col.Ibi fortificantur prædicta.

In practica ad probañ simulationem.vide ang.in §. præterea in fi.insti.de inuti.stip.vbi dicit q̃ debet apponi verbum in continenti,&c.& idem dicit insti de excep.in 21.col.

vide etiam instit.de excep.in 20.col.in fi.vbi dicit q̃ si quis allegaret instrumentum simulatum & probaret nõ posset obtinere quia debet allegare & probare actum siue contractum simulatum & in col.seq.addit ista verba.& quicquid continetur.in eo.vide etiam eũdem.in §.fuerat.in 9.col.in fi.de actio. Idem.

Simulatio potest allegari. tam per cõtrahentem quam per eius hæredem.ang.insti.de excep.in 22.col.& dixi in verb.hęres.§.11.ver.limita etiam. Idem.

Instrumentorum productio.Post cõclusionem in causa possunt de iure communi instrumenta produci, quando sunt de nouo,& post ipsam conclusionem reperta, imo & postquam partes fuerunt citatæ ad audiendum sententiam.casus est notabilis secundum vnam lecturam & veram,& ibi Bart. in l.ad monendi.ff.de iureiur.Fel.in c.pastoralis.in 6.col. extr. de except. quod autem sint de nouo reperta, probabitur proprio iuramento,secundum Bart.ibi. Balb.decis.23.

Instrumentorum repertio post sententiam, & non ante, licèt debita diligentia ante interceserit,est iusta causa,vt competat restitutio in integrum aduersus ipsam sñiam ex clausula gñali,si qua mihi iusta causa,de qua in l.1.in fi.ff.ex qb. cau. maio.licet ipsa sñia trãsiuerit in rẽ iudicatã,fm Inn.in ca.vltra terminum,extrà de testib.Bart.in l.1.C.de sent.aduer.fis.lat.libro 10.ang.Inn.& Nicel.in l.Imperatores.ff.de re iud.D.alex. in l.admonendi.colum.9.ff.de iureiur. Balb.decis.439.

instrumẽtis publicis satis est,si testiũ nomina adiiciantur,licet ipsi illis nõ subscripserint,ita cõiter scribũt Doct.in c.1.ex trà,de fid.instr.abbas n.3.ver.nonò testes.Fel.n.14.ver.itẽ requiritur descriptio testiũ.& Dec.n.12.Ant.Capyc.in Deci.sacri Regij cõs.Neap.decis.29.n.1.vbi plures authoritates allegãtur.Et hãc communem Doc.opi.esse scribit Did.in c.xx.de autho.publ.instrum. quæ oritur ex his,quæ vt solẽnia eidem accedere debent.nu.4.practic.quæst. Tom.1. kirchouius.

instrumentis publicis loci mentio adiici debet.in quo fit actus vel actus ipse,qui in instrumẽto cõtinetur.gl.in verb.seruituti.l.generali.C.de tabul.scrib.Logograph. & Cẽsualibus lib.x.tex.est expressus in c.abbate sanè.& in gl.in verb. censeretur.de sent.& re iud.lib.6.Doct.in c.1.& cap. quoniam contra.extrà.de probationibus.Io.lac.Canis in suo libello de Tabel.in c.quod inscribitur, practica solẽnitatis temporis.versi. septima solennitas est locus.Et hãc communem opinionem esse scribit Didac.in cap.20.numer.3.pract.quæst. in Tom. 1. Kirchouius.

Insula in flumine nata est dominorum vicinorum. alex.in l.1.col.24.ff.de acquir.possess. P.Andora.

Insultatus non solum ipsum insultantem licitè occidere potest, sed etiam alium non offendentem,si ab illo insultante se aliter defendere non poterat,nisi istum interficeret.cõem ãt Dec.in l.vt vim.ff.de iust.& iur.nu.9.ver.& quod delictum secundum glo.in l.si familia,in verb. poterat ff. si famil. furt. fecit.dicat.Clar.libro quinto senten.§.Homicidium.vers.adde. P.Fichard.

insultatus potest insultantẽ licitè occidere,etiam si fugiendo se saluare poterat. communem dicit las. in l. vt vim. ff. de iust.&

Universidad de Deusto

iust.& iur.nu.38.& ibid.Dec.n.35.Pract.Carer.nu.131.Rimin al.conſ.44.n.12.Io.de Amic.conſ.87.nu.5.Boſſ.in tit.de homicid.nu.86.Et quod inſultatus non teneatur fugere etiam ſi ſine periculo poſſet,dixit Alex.conſ.109.nu.12.lib.7.Alex.de Neuo inter conſ.crim.diuerſ.conſ.77.nu.7.li.1.Cla.d.§.homicidium.verſ.atque adeò. P.Fichard.

Inſultatus ſi ne interficeretur, oppoſuit Caium quendam mediatorem & ille Caius ab inſultante interfectus ſit,non tenetur de homicido. communem dicit Corſet. in ſingular. in verb.Metus, vt illum refert Pract.Carer.nu.174.relatus & ipſe per Plazam in lib.1.delictorum.c.28.nu.26.Cla.d.verſ.Adde. P.Fichard.

Inſultantem cum baculo, non licet percutere cum gladio, ſi inſultatus aliter ſe defendere poſſit.communem dicit Gram mat.conſ.60.n.2.& 3.Cla.d.§.homicidium. verſ.ſcias tamen. P.Fichard.

Inſultatus poteſt inſultantē licitè occidere,etiam ſi fugiendo ſe ſaluare poterat,vt eſt com.opi.quia inſultatus non tenetur fugere,etiam ſi ſine periculo poſſet,vt eſt com.opi.Cla.in §.homicidium.ver.atque adeò.Pariſius conſ.165.nu.23.in 4. vol.vbi com.dicit.Chærianus communium opi.verſ.fuga.& in verſ.homic.Fel.in c.ſuſcepimus.de homicidio. Bonac.

Inſultus quid ſit. vide late Barb.in 4.vol.conſ.11. in 1.col. P.Andora.

Inſultus ſeu inuaſio ſi non probaretur, & accuſatus de homicidio,fateretur ſe titium occidiſſe quidem,verum ad ſui defenſionem, alia pœna, quàm mortis naturalis conſitentem punire oportet.Nam quando ſumus in criminalib.probationes debent luce meridiana clariores eſſe.l.fi.C.de proba.hoc verò caſu ſumus in præſumptionibus, ideò non eſt quis puniendus morte naturali.Panor.in c.auditis. verſ.puto tamen. ext.de præſc.Hanc ſententiam communiter approbari nouiſſe ſcribit Barth.Romuletus.n.86.cum ſeq.in l.vt vim.ff.de iuſti.& iur.vbi ipſe in vtramque partem de hac quæſtione diſputat. Kirchouius.

Intellectus l.iam hoc iure,ff.de vulg.& pup.ſubſtit.non procedit,vbi eſt diuerſa ratio. vt per Imol. in l. Gaius.ff.ſo.ma.& antè eum dixit Ang.in §.hinc nobis,in fi.in auth.de hæred.& Falcid.prout refert & ſequitur plures alios allegando Alex.in conſ.179.viſo proceſſu cauſæ vol.5.

Et licet Alex. ipſe ſibi contrarius, hoc reprobet in d.l. iam hoc iure,& alibi ſæpè per illum text.vt per eum: Tamen male loquitur,& com.opi.eſt contra eum,vt dicit Soc.iun.in conſ. 1.nu.8.verſ.& licet Alex.ſibi contrarius vol.4. E.Muſcul.

Intellectus.noui Generantur propter diuerſa fanthaſmata ꝑhs.in 3.de anima.Bal.in l.1.C.de his qui ante aper.tab.Barb. in 1.vol.conſ.59.in 7.col. P.Andora.

Intentionis ſuę fundamentum ac baſim etiam quacunque qualitate innitentem probare vnuſquiſque neceſſe habet,vt frequenter placitum conſtituo ex Alex.in l.non ſolum. §.ſed vt probari.à nu.2.ff.de nou.oper.nunciat.Iaſ.in rub.nu.6.C.q admitti.Dec.in c.1.nu.20.& in c.in preſentia.nu.5.de probat. Fel.c.cum in iure.de of.dele.& in c.vlt.n.18.de præſum.Matth.de Afflict.lib.1.conſtit.rub.17.n.23.Hipp.& in notab.187. & in rub.de probat.n.441. Rhoderic.Soarez in leges Regni tit.de las arras.Cur.iun.conſ.124.nu.11.Tiraquel.de retract. lig.§.12.gl.vna.nu.94.Pirrh.Gleb.in l.1.C. de iur. fiſc.lib.10. Did.à Couar.lib.2.reſol.c.6.nu.3.Viuio lib.1.opi.101.& opi. 215.quorum aliquot tametſi ſigillatim circa aliquas tantum qualitates verba faciant, tamen rectè ex illis totius regulæ probatio conflabitur. E.Suarez.

Interdictum vnde vi, vel condictio,c.redintegranda,competit & contra titulo poſſidentem.Io.à Ripa.de legi.c.1.lib.1. nu.83.com.dicit. B.Villalob.

Intellige, quando principalis non eſt ſoluendo, quia tunc ſingularis poſſeſſor conuenitur. Io.Cora.l.naturaliter.§ nihil commune.nu.45.ff.de acq.poſ com.dicit.

Fallit, quando ſingulatis poſſedit cum titulo, & bona fide. Io.de Rip.c.8.de don.in fi.com.dicit.quam intellige,quando poſſeſſor bonæ fidei,ſucceſſit bonæ fidei poſſeſſori:aliàs non, ita Ripa ibi.

interdicto adipiſcendæ quorum bonorum agitur ad conſequendam poſſeſſionem, cùm per conſuetudinem, aut per ſtatutum eſt acquiſita poſſeſſio iuris.Ioan.à Rip.in l.1.de legi. c.1.nu.80.com.dicit. idem.

Intereſſe non debetur quando res non eſt in commercio acquirentis.Io.à Rip.de legi.l.1.c.2.n.26.com.dicit.idem Vil.

interdictum eccleſiaſticum non ſuſpenditur per app.cap.is autem.de ſen.exc.in 6.Feli.in rubr.de appel.col.1. vbi dicit,ꝙ appel.ab interdicto, non extinguit nec ſuſpendit iudicatum. Phil in d.c.is cui § ſane. P.Andora.

Aduerte, quia habemus tres cenſuras in iure, ſeu cenſure ſententias.Excōis.ſuſpenſionis & interdicti.tex.in c.queren ti.de verb.ſign.

Differunt tamen inter ſe multis modis. primo, quia cum excommunicato eſt prohibita communio.ca.pia. de except. in 6.& c.cum excommunicato.11.q.3.

Sed cum ſuſpenſo vel interdicto non eſt prohibita communio.vt habetur in c.tanta.de exceſ.præl.

2.quia interdictum latum bene poteſt ſuſpendi.vt no.gl.in c.ad hæc.de appell. Et tamen excommunicatio lata non poſſet ſuſpendi ad tempus.vt habetur in c.vt priuil.ext.de priuil.

3.Quia excommunicatio non poteſt ferri niſi in perſonam animatam. Et ideo ſi ferreretur contra vniuerſitatem, nil valeret,quia vniuerſitas non habet animam.ca.Romana.§.in vniuerſitatem.de ſen.exc.in 6.Si tamen fiat,valet. Iaſ.in l.quod in rerum.§.fi.in fi.de leg.1.Sed interdictum bene poteſt poni in loco,& tota vniuerſitate,vt fecit Alex.papa,in oppido Carmagnoliæ,& toto Marchionatu Saluciarum, anno 1495. de hoc eſt text.in c.non eſt,extr.de ſpon.

4.Quia excōicatio non ꝑt ferri in quēquam,niſi ex ſua propria contumacia & proprio delicto.ca.nemo contemnat.11. q.3.Et tamen interdictum ꝑt ferri in locum propter delictum alterius.d.c.non eſt.

5.Quia excōicatio nunquam ꝑt ferri niſi precedente contumacia.ita dicit gl.c.cūm.11.q.3. Et tñ interd.ꝑt ferri immed. pp delictū,ēt non precedente ꝓtumacia,vt hꝫ in d.c non eſt.

6.Quia excommunicatio ſemper requirit abſolutionem. c.cum deſideres.de ſen.exc.no.in c.1.de iud.Et tamen ſuſpenſio vel interdictum ſi fiant ad certum tempus, vel ob certam cauſam finito illo tempore,vel ceſſante cauſa, ceſſat interdictum vel ſuſpenſio. nec aliam abſolu.opus eſt. gl.ord.in cle.1. in ver.donec.de deci. idem.

Sed pone epiſcopus vel legatus de latere tulit interdictum in loco Carmagnoliæ,deinde ſuſpendit illud interd.per duos menſes,quod facere potuit.vt dixi 3.ver.2.quia,&c. Carmagnolenſes durante illa ſuſpenſione appellarunt,vtrum decurſo tempore ſuſpenſionis illud interdictum remanebit ſuſpenſum vi appellationis? iſta qō.fuit in ciuitate Bononiæ,& fuit multum diſputata.& dicit Bal.in l.fin. C.ſi à non comp.ind.ꝙ appel.non habet ſuſpend.interd.licet ſecūdum eum, quidam alij doct.Bonon.volentes ſibi per nephas fauorem populi acquirere,conſuluerint contrarium & male,ſecundum eum.& hanc opi.Bal.videtur ſeq.Iaſ.in l.ſtip.§.& harum.col.12.ff.de verb.ob.& Phil.in c.ad hæc quoniam.de appel.

Aduerte,quia forte illi bene conſuluerunt.& Bal.male.quia Io.and.Panor.& īmo.in c.ad hæc quoniam.de appel.expreſſe tenent ꝙ in caſu pred appel.habet ſuſpend.interd. & pro hac ſententia eſt text.in ca.dilectis filiis archid.Aithiſiodonenſi.§. quia vero.ext.de appel.

Ad motiuum Bal. poteſt reſponderi, ꝙ procederet niſi appel.fuiſſet interpoſita pendente ſuſpenſione interdicti.

contra tamen iſtud fundamentum facit quod habetur 3.e. §.1.vbi habetur,quòd ab interdicto non appellatur.

Quid ſi interdictum ad tempus ſit ſuſpenſum,an poſt tempus ſit nouum interdictum.vide Bal.in l.cum aliis. C.de cura. furio. idem.

Nunquid priuilegium conceſſum alicui, ꝙ tempore interdicti poſſit celebrari facere pro ſe & filiis ſuis, comprehendat filium naturalem tantum? Alex.in 2.vol.conſ.60.col.3.tenet quòd non.adde Fel.c.in preſentia.col.8.de prob. idem.

Multo ergo minus comprehenderet filiam naturalem tantum nuptam, nam priuilegium conceſſum pro ſe & filiis & feminis,non extenditur ad nuptias.vt in verb.priuilegium.§. 53.vbi tamen vide latius. idem.

Qui fac.celebra.tempore interdicti dicitur cōtemnere.Fel. in c.ſi quis.circa fi.ext.de ma.& ob. idem.

An qui habet priuilegium audiendi & percipiendi diuina tempore interdicti poſſit in eccleſia ſepeliri? vide Feder.conſ. 186. idem.

Beghine an debeant admitti Fed.conſ.273.

Ad hanc materiam interdicti,vide Fed.conſ.70. & aliquid conſ.121.vbi dicit,quòd poſſunt alibi diuina audiri.

Vide etiam per eundem conſ.208.

Et Phil in ca.ſi ſententia.§.cæterum.de ſent.exc.in 6. & aliquid in c.ſeq. idem.

An autem eccleſia parochialis interdicta,debeat habere canonicam portionem pro ſepulturis,quæ fiunt in eccleſiis fratrum non interdictis, Federic. tenet quòd non, in conſilio centeſimo quinquageſimoquarto.

Contrarium

Universidad de Deusto
Biblioteca

Contrarium tenet phi.in c.1.§.si vero.de sepul.in 6. idem.
Ille qui est causa interdicti tene,ad interesse ecclesiæ. Iaso. in l.3.§.fi.ff.de cond.cau.dat. idem.
Interdict. aliquibus intelliguntur interdicti eorum subrogati.Ias.in l.quod in rerum.§.fi.in fi.ff.de leg.1. idem.
in ecclesia interdicta prædicari potest. Card.in cle.1.in 30. q.de fo compe. idem.
Corpus Christi.an tempore interdicti dari & portari possit infirmis cum campanella & candell.&c.Phi.in c. alma. in fin. prin.de sent.exc.in 6. idem.
Interdictum spolij,ad hoc vt habeat locum nõ est necesse, vt possessio quæratur violento quando violentia fuit facta animo deiiciendi possessorem sua possessione,vt est com.opi. de qua Nicellus in tract.de qua concordia glossarum.numer. 435. Bonac.
interdictum licèt nõ seruetur ab eo,propter cuius delictũ est positum tamen debet seruari ab aliis.Si verò non seruatur ab eo,in cuius fauorem est latum, non debet ab aliis seruari, vt est communis opin.Soc.in c.petistis.num.1. de priuilegiis. Bonacoss.
Interdicta est ecclesia,vel ciuitas,aliquid committens contra Episcopum suum.vt capiatur,percutiatur, vel banniatur. vel si quis detinet Episcopum.dũmodo sit dominus illius ciuitatis.Clar.q.76.vbi com.dicit.Et detentione cessante,cessat interdictum ipso iure.absque declaratione, vt est com. opi.vt ibi est legere. Bonacoss.
Interdicti ecclesiastici pœna est inter cẽsuras ecclesiasticas: & est separatio à iure,vel à iudice facta à certis sacramentis,& omnibus diuinis officiis,& ecclesiastica sepultura.Clar.q.76. in prin. Bonac.
Interdictio iudicis facta alicui vt prodigo,cùm tamen non sit,valet ita vt prohibeatur cum eo contrahi secundum gl.in l.si ab eo.ff.de vsucap.in l.Seiæ.ff.de tut.& cura.da.ab his.in §. item prodigus.instit.qui.non est per.fac.test.Dy.& Bart.in l.is cui bonis.de verb.obl.Bald.in l.1.ff.de cura.furio.Licet gl.cõtrarium tenuerit in l.si putas.C.de pe.hær.in l.2.C.quãdo pro uo.non est necess.quam sequuntur Pet.Iac.de Are.Ang.&Im. in d.l.is cui.Quod procedere posset, quando in decretatione curatoris esset expressus error,aliàs procedat 1.opi.secũdum Dy.vbi s. Balb.decis.311.
interdicto vnde vi conueniri poterit singularis successor,si principalis haud sit soluendo,vt frequenter interpretibus placuisse refert Io.Coras.in l.naturaliter.§.nihil commune.n.45. ff.de acq.poss. E.Suarez.
PRO.interdum,aduerbium,denotat specialitatem casus& regulam cõem in contrarium esse.in l.si in certo.§.interdum. ff.com.in l.seruitutes.§.stillicidium.ff.de serui.vrb.præd.Bell.
PRO.Interdum plus valet scriptura,quàm quod actum est. l.si alij ff.de vsufr.leg. Idem.
PRO. interdum facultatibus suis amplius sperant homines,quàm in his est.§.in fraudem.Instit.quibus ex cau.ma.nõ licet. idem.
interesse potest committi arbitrio creditoris,Ias.in l. iusiurandum.ff.de iureiur.Io.Duran.in arte testan.tit.6.n.48.com. dicit. Villalob.
interesse in solito considerari cõsideratur,non solùm damni emergentis,sed etiam lucri cessantis.Est comm. opi.secun. Dec.in c.cùm venerabilis.extrà de excep.& in cons.441.præsens consultatio.circa fin.Soci.in cons.156.pro fundamento. vol.2. M.Chærian.
Vbi pœna adiicitur facto potest peti quantum est, pro eo quod interest ipsius petentis:sed quando adiicitur quantitati,nullo modo peti potest:quia semper & indistinctè præsumitur adiecta in fraudem vsurarum, quæ omnino prohibentur. Est com.opi.secun.Alex.cons.51.cùm dicatur.vol.4.
Agens ad interesse,non tenetur in libello exprimere quantitatem.Est com.opi.secun.Ias.in l.certi condict.ver.circa vltimum ff.si cert.pet. idem.
PRO.interest nostra,bonum habere vicinum.l.quod sæpe. §.fi.ff.de contrahen.empt. Bellon.
PRO.interest nostra,litibus & sumptibus non vexari.l.minoribus.ff.de minor. idem.
PRO.interest nostra potius non soluere,quàm solutum repetere.l.3. ff.de compens.
PRO.interest nostra animum liberorum nostrorum non corrumpi.l.vt tantum.ff.de ser.corrup. Idem.
PRO.Interest prohibiti à nemine prohiberi.l. idẽ iuris. de verb.oblig.ff. idem.
PRO.interest reipublicæ,ne cuiquam hominum ius suum detrahatur.l.2.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. idem.
PRO. Interest reipublicæ dotatas esse fœminas ad prolem suscipiendam,replendamque liberis ciuitatem.l.1.ff.sol.mat.
PRO.interest reipublicæ,vt superna hominum iudicia sortiantur effectum,in illa l.vel negare.ff.quemad.test.aper. idẽ.
interesse,seu id quod interest creditoris arbitrio committi potest,vt commune ponũr Ias.in l.iusiurandum.ff.de iureiur. Io.Dilect.de art.testan.tit.6.caut. 48. alia ad hoc propositum spectantia,vide j.ver.Mercatores. E.Suarez.
PRO.interest creditoris duos reos habere l.4.§.fi.ff.de lib. legat. Bellon.
Interresse ratiõe lucri cessantis,etiam de iure Canonico peti potest.Latè tractant post veteres Abb.in c.cũ venerabilis.n. 16.cum seq.Feli.n.7.cum seq.ext.de excep.idem Abb.Pan.in c.conquestus.n.6.ext.de vsur. Et hoc verũ intelligitur in homine solito negociari.Bar.in l.3.§ nunc.de off.n.2.ff.de eo qđ cer.loco.& in l.1.ver.venio ad vltimam partem.nu.25.C. de sent.quæ pro eo quod interest proferunt.Alex.de Imo.in cõsi.191.n.5.in lib.2.cons.& in cons.141.n.2.& 3.in lib.5. cons. cum multis aliis authoritatibus adductis per Dec.in d.c.cùm venerabilis.n.14.vbi ipse inquit hanc communem Doct.esse opi.& idem Phil.Dec.in cons.441.n.13.in fi.in 3.par.cons.ad iiciens in iudicando & consulendo non esse recedendum ab hac sententia communiter approbata. kirchouius.
interesse taxatum. Sicut pœna adiecta dationi quantitatis præsumitur in fraudem vsurarum.l.cum allegas.C.de vsuris. l.rogasti.§.si tibi decem.ff.si cert.peta.Ita interesse à principio taxatum,secũdum Bal.in l.1.C.de sum.tri.in 6.col. Cy.in suis additionibus in l.seruus ea.l.ff.de ser.expor. Balb.decis.355.
interesse extrinsecum,seu lucrum cessans.in pecunia vbi intrinsecum non cadit,peti potest contra morosum,iuxta communem per Bursat.cons.68.n.10.lib.1.
interesse lucri cessantis vt debeatur,debet esse in actu & pendentia certa,& qꝫ merces fuerint præmanibus,secundum cõmunem per Burs.cons.68.n.31.lib.1.cuius rei prac. ponit idẽ cons.72.n.8.n.9.eodem vbi secundum eam fuisse iudicatum refert in Almæ vrbis prætorio.
interesse lucri cessantis potest excedere duplum veræ sortis,secundum communem per Bursat.consi.68.n.14.lib.1.
Lucrum cessans vt debeatur,probare debet,quis se mercatorem,se verisimiliter lucraturum,ac ipsum creditorẽ habuisse præmanibus certitudinaliter merces quas emisset, secundum communem per Bur.cons.68.n.1.lib.1.vbi opi.contrariam,& communem sustinet d.cõs.n.31. quo loci probare se solitum mercari sufficit, & qꝫ alij tãtum superlucrati fuissent, sed vide eundem cons.72.n.8.n.9.eodem vbi huius rei prac. docet,secundum quam fuisse iudicatum dicit in vrbe.
interesse pœna conuentionalis excedit. accedeñ clausula, Rato manente pacto,& vbi tractaꝫ de bono & equo,iuxt.cõmunem per Burs.cons.53.n.36.39.lib.1.vbi qꝫ d. clã rato manente pacto operatur vt pœna&sors simul peti possint,quod aliàs de iure prohibitum dicunt doc.communiter ibi alleg.q̃ concl.declara,& intellige,vt latius per eum d.cons.à n.36.vsque in fi. consilij.
interesse.est æstimatio damni ex eo contingens.qñ omitti. seu cessatur aliquid fieri.quod fieri debebat. vel id fit. quod fieri non debebat.secundũ Alb.& Sal in l.vnic.C.de sent.quæ pro eo. quod interest profer. & ista diffi. est plenior quam sit diffi.Bar.& aliorum.de quo etiam habetur per Inn.in c. sacro de sent.exc. P.Andora.
Appellatione interesse.veniunt etiam fructus.Ias.in §.eque in 15.col.insti.de act. P.Andora.
Et quod veniat app.interesse.vide Barb. in 1.vol. cons.41. in 23.col. idem.
Et venit prætium appellatione interesse.Alex.in 2.vol.cõsi.67.ibi tamen bene venit vide tamen eundem.in d.2. volu. cons.168. idem.
Solus titulus non probat interesse probabile.Ias. in l.fin.in 11.col.C.de edic.di.adr.tol. idem.
Contra dolosum probandum est interesse.aliter quam per iuramentum. l.argentarius §.cum autem. & ibi notatur.ff. de edendo.
Non ob.gl.in §.fi.insti.de verb.obl. & alia in l.semper§.hº interdicto.ff.quod vi aut clam.quæ gl. dicunt qꝫ contra dolosum probatur.interesse.per sacramentum.Quia respondetur secundum Bal.in d.§.cum autem.qꝫ gl.contrariæ habent locũ quando dolus committitur in faciendo.
Sed §.cum autem loqui.quando committitur.in omittendo.Et magis ponderat dolus qui est in faciendo quam qui est in omittendo.glo.ord.in l.si mora.ff.sol.matr.Lud. sing.401.
Huic solutioni non ob.l.tutor qui repertorium.ff.de admi.

Universidad de Deusto

tur.quia ibi dolus erat mixtus tam in faciendo quã omittendo.quia tutor administrauerat Bona pupilli. & hoc in faciendo in omittendo quia non confecerat inuentarium.

Addit Ang.in d.§. cũ autem q̃ vt tollatur aliud cõtrarium d.l qui restituere ff.de rei vend. debet sic distingui. Aut quis originaliter iure actionis tenetur ad aliquid.Et tunc contra talem dolosum probatur.interesse.per Sacramentum.& ita intelligatur.d.l.semper. § hoc interdicto.cum sua gl. Aut originaliter. tenebatur non iure actionis sed iudic. officio. & tunc habet locum d.§.cum autem.& in d.§.cum autẽ Ang. format quæstionem de teste se malitiose occultante an teneatur.parti ad interesse.de quo vide aliquid in ti.de testi.§.114.

De hac materia an interesse probetur per iuramẽtum.vide etiam per Bal.in 1.part.conf.212.& per Fel.in c.sacro de sent. excom.

Et aliquid ꝙ.in verb.iuramentum supp.§.13.ver.23. Idẽ.

Interesse petitũ debet liquidari &probari.Cor.in cõs.179. ver.deduc.n.in fi.Necessario.n.nõ est in libello declarañ.Cor. in 4.vol.conf.246. Idem.

Interesse datum in segete.æstima.pro tempore futuro quãtum potuisset vendi dubius euentus.Alb.in 2.part.q.78.

vide tamen Ang.insti.si quad.paup.fe.di. Idem.

Totum interesse animaꝝ interfecti debe. ab occisore. qui cogitur retinere carnes & corium.Alb.in 2.part.q.79.

Interesse taxatum conuentione.remouet omne aliud interesse.Bal.in l.si inter virum.C.de iu.do. idem.

interesse peti potest per creditorem. eo q̃ debitor non soluit in tempore.tex.no.in c.dilecti filij in fi.de fo.compe.

Et q̃ vsuræ vt interesse peti possint.est gl.in l.socium qui in eo.ff pro soc.in l.2.C.de vsu.in l.curabit de actio.emp.& in c. conquestus ext.de vsu.Alex.l.in insulam §.vsuras ff.sol.ma.vbi infinitas all.remissiones.late per eum.in 2.volu. conf.221. Addo Pau.de ca.in 1.vol.conf.254.repetito in 2. vol.cõs.73. in 4.col.ibi sed potest prædict.Ale.in 1.vol.conf.69.circ.fi.bene.d in conf.29.in fi.

Limita procedere.in creditore solito negotiari.alias secus. l.3.§.fi.cum gl.ff.de eo.quod cer.lo.&ponit late.Bar.in l.vnic. in vlt.carta.C.de sent.quæ pro eo quod interest profe.Ale.in d.§.vsuras.& in l.nummis.in vlti.col.ff.de in litem iur. & in l. diuortio.in 10.col ff.sol.mat.& in 3.vol.conf.41. in quib.locis vult.q̃ in solito merchari habetur ratio lucri cessant.

Addo Ias.in d.l.nummis.in fi.vbi dicit q̃ duobus concurrẽtibus habetur ratio lucri.ſ quando est solitus merchari. & lucrum apparuit & sic fuit qĩ certum.alias secus.

Addo etiam Alex.in terminis.in 5.vol.conf.141.& Dec.in conf.116.in quib.loc.dicunt esse articulañ & probañ. q̃ erat solitus negotiari & lucrari.& idem in effectu.vult Ias.in d.l.3. §.fi.ff.de eo quod cer.lo.Alex.in 2.vol.conf.191.Pan.in c.per vestras.n.6.de don.inter vi. & vxo. vide etiam aliquid in verbo.vsura.§.

Dic.tamen Ias.in d.§.fi.q̃ interesse.lucri cessant.probatur à solit.quando tale lucrum est consuetum & verisimile.

Addit q̃ lucrum cessans etiam si non specifice probatum potest tamen taxari per iudicem ex eius offic.al.tex.sing.in l. 1.& ibi Bar.no.C.de colo.illiri.lib.11.& ad hoc secũdum eũ. illum tex.reputat sing.Are.in l.diuortio.§ item si messes ff.solut.mat.facit tex.in l.si seruos in fi.ff.de pig.action. & in l.non sine ratione C.de bonis quæ lib.

Notat etiam ibi Ias. q̃ lucrum cessans probatur per coniecturas.per gl.ibi.in ver.solebat.

Limita etiam prẽmissa nisi interesse à prin.taxetur.quia tũc esset vsura & peti non posset.ita not.vult Bal.in l.cunctos populos.in 3.col.C.de sum.tri.& fi.cat.al.Cy.in l.seruus ea lege. C.de ser.expor.

Addo Alex.in 2.vol.conf.61.Fel.in c.cum venerabilis in 2. col.de except.Dec.in conf.39.in pen.col.& in d.conf.116.& conf 119.& conf.183.circ.fi.

Faciunt no.per Pan.in 1.part.conf.5. P.Andora.

An autem valeat pactum.q̃ pro interesse ſterur iur.part.Iason.in l.iusiurandum quod ex conuentione.in 1.& 2.col. ff. de iureiur.attestatur communem opi.esse q̃ sic ipse tamen eã impugnat & limitat.vide ibi per eum post Alex.ibi.

Et q̃ valeat tenet Alex.in 2.vol.conf.67.ibi faciunt no.idẽ.

Ad interesse agi potest contra operarios qui male ædificauerunt.ita Lud.Ro.in conf.297.Panor.in c.fi.de iniur.

Limita non procedere si dietim cõducantur.Lud.sing.31. crem.sing.80.

Adde q̃ debet refici opus expenſ.mali operarij.Alex.in l.si ita slip.cum l.seq.ff.de verb.obl. Idem.

Ad interesse agẽ est contra destructorem domus.Ias.in §. ex Maleficiis in 20.col.insti.de act.vbi dicit menti tenendum quia non posset agi quòd domus reficiatur.

Et q̃ promisit seruire vni non potest alteri promittere.Bal. in l.2.in fi.C.loca. Idem.

An autem possim agere, ad interesse contra eum qui mihi domum facere promisit si exposit alienem solum?Ias.in l. non solũ.§.morte.in 2.col.ff.de oper.no.nũc.post alios distinguit. vide ibi per eum & per Alex.ibi.in 2.col.& in l.si insulã. in 3. col.de verb.o l & si recedat ante opus perfectum nihil ei debetur.Bal.in l.eden.C.loca. idem.

Nunquid autem interesse videatur remissum per receptionem.sortis si fiat protestatio vide Ias.in l.fi.in 11.col.cum seq. ff.de eo.quod cer.lo.vbi ponit multa no. Idem.

Obligatus ad facieñ.an liberetur præstando.interesse.Sonz. not.in 2-part. conf 253.in 5.col.& seq. multa ponit vide per eum.& per Ias.in l.slip.§ haber.ff.de oper.no.nun.in pen.& vltima col.& in l.si ita slip.essem abste.ff.de verb.obl.vbi in pen. col. dicit quòd obligatus ad factum. potest duci ad carceres vt faciat.

Aliquid in materia per Ang.conf.238.

Vide etiam Cor.in 4.vol. conf.256. vbi tenet q̃ licet quid cum iur.promiserit retrouendere.nihilominus liberetur præstando interesse.

Et an possit facere per alium.Lud.in sing.74.vide ꝰ.in verb. hæres.§.7. idem.

vbi est iur.non liberetur præstando.interesse. Mathes. not. 54. idem.

Si deposui.10.Sachos fru.& illos mihi nõ restituis. Ad q̃d interesse tenearis.vide Ias.in d.l.nummis.in 1.col. de in litem iur. idem.

cessante interesse cessat actio quæ competit ad interesse.imo.vbi ponit ex.in conf.6.Bal.nota. in l.ad comparandas. C. mand. idem.

Qui præstat auctoritatem actui.actu nullo ipso iure. tene. ad interesse.Bal.in l.1.ff.de turel. idem.

Venditor.qui carnem venditam nõ tradit in termino.tenetur ad interesse valoris non autem meroris.nec honoris. Bal. in l.cum venditorem.C.de act.emp. idem.

In practica ad verificañ interesse.vide Ang.in §.fi. instit. de verb.obl. idem.

Et qualiter debeat formari petitio ad interesse.vide eundẽ Ang.in §.curare in 5.col.de actio. idem.

Si quis vendat sciẽter tignum vitiosum.& domus propterea corruat tene.venditor.ad interesse totius domus.gl.& cõmuniter doc.in d.l.vnic.de sent.quæ pro eo,&c. idem.

Hij quorum non interest audiendi non sunt.ca.cum inter. R.seniorem ext.de elect.1.& ibi no ff.quo.app.non recip.l. slip.ista.§.alteri ff.de verb.obl. l.ille à quo §. si de testamento ff.ad treb.l.qui ex liberis.§.testamento ff.de bo.possess.secundum tab.

De quo vide Alex.in l.tritia.ff.sol.mat.addo Card.in cle. 1. in 1.col.de decimis.Lud.Ro.conf.499. Fel.in c. cum super.in 5.col.ext.de re iud.

Fallit fauore pupilli.Ita Fel.in d.c.cum super. in 5.col.addo Alex.in d.l.tritia.in 1.col.in fi.Mars.in l.si quis in 24.col.in fi.& seq.ff.de quæst.

Adde etiam. q̃ tertius Cuius interest potest comparere in iud.moto per alios.pro suo interesse.Bar.in l.si perlusorio.§.j. ff.de app.Alex.qui plura al.in d.l.tritia.addo Bar.in l.sæpe.in 8. q.ff.de re iud.Bal.in l.cum seruum.in 2.col.C.de ser.fug.Ang. in l.venditor.ff.de iud.Pau.de ca.in 2.vol.conf.207.in fi.Imo. in l.non solum.§.quod vulgo.ff.de vsucap.doct.in l.is qui per illum tex.ff.de rei vend.Alex.in 3.vol.conf.60 in fi.

Amplia etiam lite conte.secundum.Ang.in d.l.venditor.& in l.quidam consulebat in fi.ff.de re iud.Pan.in c. super eo.de off.deleg. P.Andora.

Tertius appellare potest pro interesse suo. à sententia contra alium lata.c.cum frater de re iud.l.à sentẽtia.ff.de app. Fel. in c.veniens.el 2.col.2.ibi 1.concl.de testi.Alex.in 5.vol.consil.185.circa finem.Crotus in l.filiusfa.§.diui.in 14.colum. de lega.1.

Amplia etiam si esset clau.app.remota.Feli vbi ꝰ.phi.in ca. pastoral.in 7.col de appel.al.tex.in c.super eo.ext.de offic. de leg.& Bar.in l.1.ff.à qui.appe.nõ licet. Nulla enim plenitudo verborum tollit ius tertij.vt vult Fel. vbi ꝰ. addo ad hoc eundem Fely.in cap.causam quæ.in 5.col.de rescrip.& Alex.in 2. volum.conf.125.& conf.160.Fely.in cap.qualiter & quãdo. in 6.col.extra de accus.Ias.in l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pac. & in l.certi condictio.§.quoniam.in 6.col. ff.si certum petat. Dec.in c.super eo.in 2.col.de.de offic.deleg. Idem.

Tertius

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertius poteſt proſequi app. ab alio interpoſitam pro ſuo intereſſe.d.c.veniens.& ibi Fel.2.col.ver.2.concluſio.de quo tamen vide latius per eum. idem.

Tertius prætendens intereſſe non ſolum impedit exeq.rei ſi eſt actum petitorio ſed etiam ſi eſſet actum poſſeſſorio. ita Fely.in d.ca.veniens.in 4.col.ibi 4.concluſio.al.Rotam.concluſione.419.incip. item fuit dubitatum. quæ mihi eſt in nouis 438.

Et ſubdit ibi Felyn.in 5.concluſione, ꝙ tertius probaturus ſuum intereſſe ad finem.vt admittatur.ad impedien.exeq.nō tenetur.probare plene.vide ibi per eum.& tertius impedit exeq.ſententiæ.quando remedium eſt irreparabile Alex. in 1. vol.conſ.17.& indiſtincte.quòd tertius impediat exeq.Alex. in 5.vol.conſ.45.in prin.& conſ.101.in 1.col. idem.

Quando tertius ſe opponit exeq.ſententiæ.Si ille pro quo eſt lien.exeq.præſtat cautionem.de reſtituen.non impeditur. exeq.Fel.in d.c.veniens.in 3.col.ibi 3.concluſio per l.is à quo cum ſeq.ff.de rei vend.de cuius materia aliquid dixi.inver.rei ven.§. 11.vbi vide. idem.

Licet excep.declinatoria ſit omiſſa à partibus litigantibus, poterit tamen opponi per tertium quandocunque in iud. venientem.Fel.in d.c.qualiter.al.Ang.in d.l.quidam conſulebat in fi.poſt Inn.in c.capſm.extra. de reſcrip. idem.

Licet habens poteſtatem procedendi ſecundum liberum velle non teneatur.ſeruare ſolennitatem iuris poſitiui quo ad partes.tenetur.tamē obſeruare quo ad tertium comparētem. al.lapum allegatione.61.incip.vif literis.& Ant.& Imo.in ca. 1.in pen.col.de conſti. idem.

Tertius poteſt app.etiam poſt decem dies.Fel.in d.c. qualiter.in 6.col.al.Ant.in c.cum ſuper.in 19.col.de re iud.Crotus in d.§.diui.in 14.col.

Debet tamen app.ī.10.dies.poſtquam habuit notitiam ſententiæ Alex.in 2.vol.conſ.156. idem.

In tertio non habet locum titulus in l.nouari appellatione pendente.Fely.vbi s.al.gl.in l.creditor in prin.ff.mand.

Subiungit Fel.ꝙ diſpoſitio.gl.in clem.1.in ver.pro infectis de immu.eccl.non habet locum.in iure tertio quæſito. Iaſ. in l.ſi vnus.§.ante omnia.ff.de pac.

Addit etiam quòd licet inſtrumentum guarentiziatum habeat exeq.paratam.tamen non habebit quo ad tertium. ad ꝙ vide multa quæ dixi in ſta.Sub rub.contra pu.inſtrumentū.q.

Tertius poteſt opponere exceptiones.dilatorias poſt litem conteſt.Fel.vbi s.al.Bal.in l.ſi.in fi.C.de excep.& Angel.in l.ſi quis libertatem.per illum tex.ff.de peti.hæred. idem.

Licet ſcriptura priuata.non requirat diem. l. cum tabernā. ff.de pig.non tamen habet locum quando ag.de preiud.tertij. Fel.vbi s.al.Imo.& Panor.in c.ſi.de fi.inſtr. idem.

Quando quis dicatur.probare intereſſe ſuum incontinenti.conſiſtit in arbitrio iudicis non tamen audietur.volens probare aliquid vltra montes.ita Fel.in d.c. veniens.in 5. col. ibi 6.concluſio.al.multa quæ vide.& de ver.incontinenti.dixi.in dictionario.in ver.incontinenti. idem.

Tertius poteſt ius ſuum proponere coram delegato ſecundum.Inn.in ca.veniens extra.de ſponſ. licet aliter non ſit eius iudex.ratione connexitatis iuris ſibi commiſſi.ita Fely.vbi s. ibi vlt.in hac materia.

Notat etiam ibi Felyn.in 6.col. ꝙ ſtatutum Padue quo cauetur.ꝙ poteſtas exequatur. ſententiam latam per curiam venetorum remota omni exceptione. non operatur. ꝙ ſententia debeat mandari.exeq.contra tertium poſſeſſorem al.multa maxime.Pe.de Anch.in conſ.207. incip. de iure communi quod mihi eſt 211.Addo eundem Fely.in d.ca. qualiter. in 7. columna.

Notat 3.Fely ꝙſi tertius compareat ad impedien. executionem ſententiæ. ratione ſui intereſſe.& al.nullitatem ſententiæ.non poterit contra eum replicari.ꝙſint late tres ſententiæ conformes.Adde Iaſ.in l.ſi vnus.§.ante omnia ff.de pac.& in l.certi condi.§.quoniam in 5.col.ſi cer.pe. Card. in clem. 1. in 4 q.de re iud.Alex.in l.à diuo pio.§.ſi sr rebus in 7.add.in fi.de re iudic.

Notat 4.qiſte tertius poteſt producere teſtes ſuper eiſdem articul. etiam publicatis atteſtationibus.al.Bar.in d.l.ſi perluſorio.& alia quæ vide. idem.

Licet interlocutoria.non poſſit niſi ſemel reuocari. ſeu ab ea ſemel app.tamen fallit.quo ad tertium.Fel.in c. qualiter & quando.in 6.col.de accuſ.dixi.in ver.ſententia. idem.

Licet appellatio.ſuſpendat iud.c.venientes de iu. iur. cum ſi.non tamen ſuſpendit reſpectu tertij.Fely.vbi s.al.c. cum teneatn.& ibj Pan. de app. idem.

Si ſecundæ literæ producantur in iud.& non opponitur.de primis, iudicium valet & tenet quo. ad ipſos litigantes. ſed quo ad tertium ſecus. Fel.vbi s.al.Inn.in c.ex literis.de officio deleg. idem.

Licet poſt publicatas atteſtationes, non poſſint produci alij teſtes tamen tertius poteſt producere alios teſtes. pro intereſſe ſuo.Fel.vbi s.al.tex.ſing.in c.conſtitutus.extr. de teſti. idem.

Si iudex in ſententia condemnauerit titium procuratorē. ſempronij. licet inter litigantes ex hoc. probetur. titium eſſe procuratorem ſempronij.Secus tamen.quo ad tertium.Fely. vbi s. in 7. col.al.Bal.in auth. ſi quis in aliquo documento.C. de eden.& Pe.de Anch.in clem. 1.de prob. idem.

Per inſtrumentum dotis probatur.præſumptiue matrimonium quo ad ipſos litigantes non quo ad tertium.Fely. vbi s. al.Bal.ſed non dicit.vbi.vide latius ī.in ver.matrimoniū. idē.

Per perceptionem. fructuum & penſionis. non probatur. poſ.quo ad tertium Fely.vbi s.in 7.col.al.Bal.in l. pomponi' per illum tex.ff.ex qui.cau.vſusfr.ami. idem.

Tertius poteſt opponere.exceptionem.non nu.pec.Fel.vbi s.al.Bal.in l.& ſi ſeuerior.C.de infami. idem.

Stante ſtatuto ꝙ ſuper bonis fallentium merchatorum adiudicatis creditoribus.nullo modo audiant cred.poſt 4.menſes.Audietur.tamen tertius offerens ſe probare ꝙ bona adiudicata non erant fallentis.ita Fel.vbi s.al.Pe.de Anch.in conſ. 265.incip.in j.dubio.quod mihi eſt.270.vbi dicit.ita obtinuiſſe florentie. idem.

Exeq.ſententiæ. ſeu inſtrumenti guarentiziati. non poteſt peti contra tenentem.bona obligati Iaſo.in d.l.ſi vnus.§.ante omnia.al.Bal.& Ang.in l.2.C.ſi aduer.cred per gl.in l.ea lege C.de cond.ob cauſam.quod dicunt notañ.contra ignorantes procuratores.& aduocatos. idem.

Si ſtatutum diſponat ꝙ inſtrumenta confeſſionata mandentur exeq.intelligitur ad petitionem cred.non tertij. Iaſ.in d.§.ante omnia.al.Bal.in l.ſi pro te.per illum tex. C.de do.pro. idem vult ipſe Iaſ.in d.§.quoniam.in fi. 5.col. idem.

Stante ſtatuto,ꝙ contra inſtrumentum non admittatur excep.niſi ſolutionis,non habet locum quo ad tertium. Iaſ.in l. certi cond.§.quoniam.col. 5.ff.ſi cer.pe. & in d.§.ante omnia. adde Fel.in c.cum ſuper.col.6.de re iud. idem.

Tertius poteſt recuſare iudicem vt ſuſpectum. dato ꝙ litigantes non recuſauerunt.Phil.in ca.cum ſpeciali.col.6.de appel. idem.

Tertius pro ſuo intereſſe, an poſſit inſtare ſcripturam ſibi exhiberi.Alex.in 1.vol.conſ. 58.de quo vide latiſſime in ver. acta.§.2. idem.

Et multa in fauorem tertij.vide per Barb.in 4.vol.conſ.32. col. 5.& ſeq. idem.

Intereſſe non certificatum, ſeu liquidatum, licet ab initio peti poſſit, vt per glo.communiter receptam in l.certi condictio.in prin.in gl.3.ff.ſi cer.pet.tamen debet in iudicio poſteà liquidari,& certificari,vt ſic iudex certam poſſit ferre ſententiam.iuxta§.curare.inſt.de act.& dicitur in gl.prædicta. tradit communem Soc.iun.conſ.95.nu.4.vol.4. E.Muſcul.

intereſſe præteritum peti poteſt per certi condictionem, iuxta gl.& com.opin.doct.l.certi condictio.in princ.ff.ſi cert. pet.& licet antiqui aliter dixerint. tamen opin. gl. ſequitur,& defendit Bar.in l.ſtipulationes non diuiduntur.q.10.ff.de ver. obl.Soc.iun.conſ.95.nu.10.vol.4. E.Muſcul.

Relatio peritorum in arte. interlocutoria lata ex relatione peritorum in arte(quibus creditur. ff.de ſtat.ho l.ſeptimo menſe)nedum poteſt per appellationem reuocari,vt habetur in l.arbitro. ff.qui ſat.cog. imò nunquam tranſit in rem iudicatam,quin poſſit per peritiores reuocari, ſecundùm Butr. in c.propoſuiſti.ext.de prob.quæ opin. ſecundum eum fuit originaliter Io.and.in add.ad Spe.tit.de homic.§. 1.ver.ſed pone vulneratus.idem vult Ang.in l.ꝙ ſi nolit.§.ſi mancipium.ff.de ædil.edic.& do.Cato in d.l.arbitro.& Bal.in c.penult. extr.de prob. Balb.deciſ.241.

interlocutoria lata ex falſa cauſa, eſt ipſo iure nulla. l.1.§. hæc verba. ff.ne vis fiat ei. l.cùm verò. §.ſubuentum. ff.de fideic.lib.& ſecundùm Bald.in repet.l.2.ff.de iureiur. circa 30. col.Nicel.in l.2.ff.de re iud. Balb.deciſ.429.

Interloquutiones bis tantùm ante executionem reuocari licet, quanuis poſt executionem, nec vllo modo illas licebit reuocare,vt communia pronunciant Rip.in l.quod iuſſit.nu. 33.& 38.ff.de re iud.Aufr.ad dec.Capel.Tholoſ.38. intellige tamen ꝙ nec illam interloqutionem, qua ſe iudex iudicem pronunciat,ſemel retractari,liceat.com.ait Iaſ.in d. l.quod iuſſit.nu.9.Nec item illam,quæ iudicis ſordibus, turpitudine vel aliqua prolata oſtenditur,com.inquiur.t Abb.in c.cum oporteat.

teat.n.8.de accuſ.Nic.Ant.Grauat.ab veſtrium lib.2.c.j.num. 33. E.Suarez.

Interpellatio extraiudicialis,etiam per verba enunciatiua, vel diſcretionis facta,cõſtituit debitorem in mora. Eſt magis communis opi.ſecund.laſ.in l.vinum.ver.iſtam regulam.am plius ſoter.pet. M.Charian.

Interpellatio non requiritur quando obligatio eſt facta cũ iuramento.Dec.in l.quod te.ff.ſi cert.pet.com.dicit,aliàs ſem per requiritur interpellatio ad inducendam moram, vt per Hyppol.ſing.147.& 341.q̃ clarè inſinuatur in l.6.ti.16.lib.3. For.ll.ibi y luego que por delante fuere requirido, Vnum tamen nota, q̃ ſi promiſſio eſt facta ad diem certum:dies interpellat.l.15.ti.x.par.5.tamen ſi dies non eſt appoſitus, requiritur interpellatio iudicialis.l.9.tit.14.par.5.ibi,o ſi el plazo no fueſſe pueſto ante que ſe lo demandaſſe por iuyzio. Quod eſt contra communem ſequentem comprobatam per Segu. in l.ſi ex legati cauſa.n.164.ff.de verb.obl.& Io.Lup.Epiſcop. Calaguritanum in ſuis fall.reg.226.ver.amplia etiam. B.Vill.

interpellatio extraiudicialis ſufficit, ſi fiat per verba enunciatiua ad inducendam moram.laſ.in l.ſi ex legato.ff.de verb. oblig.com.dicit.

interpellatio etiam extra iudicium verbis enũciantib.facta moram conſtituit,ac gignit.commune aiunt.laſ.in l.ſi ex legato.ff.de verb.obl.Tiraq.lib.2.retrac.§.4.gl.6.n:39.Arque vna tm̃ ad id interpellatio ſatis ſuperq̃ eſt, vt frequenter placitũ renunciant Ale.in l.qui Romæ.§.cohæredes.n.2.ff.de ver. obl.Feli.in c.ex literis.n.8.de conſtit.Purp.in l.vinum.n.42.ff. ſi cert.pet.Io.Coraſ.lib.2.Miſcel.c.6.à n.4.Debebit tamen fieri congruo loco,ac tempore,iuxta declarationem Bart.communiter recepti,in l.cum filius. §.vlti.numer.2.ff.de verbor. obl.& vide quæ inferius obſeruo. verſi.mora. Ac memineris quod ſi obligatio iureiurãdo ſepta fuerit, nulla prorſus interpellatio deſiderabitur, vt mora incurratur. commune effert Dec.in l.quod te mihi.ff.ſi cert.pet. E.Suarez.

Interpellatio non requiritur vbi iuramentum acceſſerit. Hanc communem Doc.opi.eſſe ſcribit Lud.de Gozad.in cõſi.27.n.10.ver.nõ obſtat.&idem in conſ.57.n.11.inquit.propter iuramentum non requiri interpellationem. Quare licet ad hoc,vt venditor teneatur ad defendendum emptorem, in cauſa euictionis requiratur, quod per emptorem interpellatus fuerit.Bart.in l.denunciaſſe.§.quid ergò.n.2.ff. ad l.iul. de adul.tamen ſi iuramentum appoſitum fuerit in contractu, & venditor ſciuerit litem futuram abſque interpellatione,ratione iuramenti ad defendendum emptorem obligatur. Dec.in repe.l.quod te.n.43.ff.ſi cert.pet.Crauet.in conſ.64.n.2.in 1. par.conſ.& Rol.à Valle,in conſ.57.num.45.in 1.Tom.conſi. Kirchouius.

Interpellatio ſine die non conſtituit in mora. Ale.in l.5.vol. conſ.90.in ſi.al.l.aut qui aliter.§.j.ff.quod vi aut clam.& alia. Idem.

Vbicunque ab vtraque parte contrahentium aliquid reciproce implendum eſt eo ipſo q̃ vnus implet alter videtur tacite interpellatus & in mora conſtituitur.Alex.in 5.vol.conſil. 147.in 1.col. Idem.

Dies incerta interpellat. quando quis promittit q̃ filius ratificabit cum erit etat.leg.Barb.in 3.vol.conſ 74.in 9.col.

Iur.habet vim interpellat. ſ. iur.opera.§.18. idem.

Interpellatio.vnica regulariter ſuffic.ad conſtituẽ debitorem in mora.l.titia§.vſuras.ff.de leg.2.no.in l.mora.ff.de vſu. Fel.ample.in c.cum M.Ferrarien.in 21.col.& in c.ex literis in 3.col.& ſeq.ext.de conſti.fac.regulam.q̃ ſufficit vnica citatio monitio.vel interpellatio iudicialis al.infinitas gl.& auctoritates.Alex.in 4.volu.conſ.81.in prin.Cor.in conſ.101.& ſeq. Ang.in §.ſic itaque in 6.col.inſti.de actio.

Failit 1.vbi inferior interpellat Superiorẽ.ſeu contra eum prote.quia tũ actus debet eſſe trinus.al.Ant.& imo.ibi.& alia quæ vide per eum qui iſtam fallentiam videtur impugnare. vide etiam Lud.ſing.424.Et Alex.in l.de pupillo.§.ſi quis ipſi prætori.in 1.col.de oper.no.nun.Ang.vbi ſ.

Fallit 2.in caſu.aut.ſtatuimus. C.de epiſc.& cler.ita.Fel.vbi ſ. vz quia iudicibus recuſantibus miniſtrare iuſtitiam cleric. noñ priuantur iuriſdictione niſi poſt trinam monitionem.

Fallit 3.ſecundum eum in caſu c.1.de mil.vaſ.qui cõtu.eſt.

Fallit 4. ſi habeo proteſtari. contra aliquem. qui ſit abſens, &c. quia debeo poſtea reiterare proteſtationem. vide ibi per eum.in 5.col.

Fallit 5. vbi qui ſ tenetur. de leui culpa ex contractu. vt ibi per eum.

Fallit 6.in caſu l.4.ff.de pig. act. vbi ſi eſt actum inter debitorem & creditorem.de non vendendo pignore poteſt tamẽ vendi.ſi creditor ter denunciauerit debitori vt ſoluat.& illum caſum reputat ibi ſing.Bar.vide latius per Fel.ibi.& Alex.in d. §.ſi quis ipſi prætori.in 1.col.

Fallit 7.in proteſta.quæ fit iudici in cauſa appell.vt cauſam expediat.ita Fel.vbi ſ.al.Bal.in auth.item ſi app.de app.& alia quæ omitto.de quo vide Alex.in 4.vol.conſ.81.in 1.col.& in d.§.ſi quis ipſi prætori.

Fallit 8.in caſu auth.licet de epi.& cle. vbi ad hoc vt executor teſtamenti conſtitua.in negligentia per quam perdat poteſtatem exequendi.debet ſemel vel bis moneri.

Fallit 9.in moni.quæ fit vt quis priue. vel non agat vel accuſet.iux.l.diffamari.C.de inge.&manu.&l.ſi ea.C.qui accuſ. Nam debet eſſe trina.&propter vnicam.non priua.ita Fel.vbi ſ.al.Ang.in auth.de hæred.& falc.§.ſi quis autem non implẽs in 2.col.ver.& ex his infero & in auth.de eccl.ti.§.ſin autem.

Adde aliam Fallentiam.ſc.vbi eſt electa via iudicialis. quia tunc per interpellationem non conſtitui.interpellatus in mora niſi poſt litem conte.ita not. Alex.poſt Ang.in l.vinum circa primam.col.ff.ſi cer.pe. P.Andora.

Vbi pena apponitur pro facto negatiuo.nullo appoſito tẽpore,nunquam pena committitur niſi precedat interpellatio Bal.in l.ſi mora.& ibi Alex.in 6.col.ff.ſol.matr.poſt Inn.in ca. extirpandæ ext.de conſeſ.præb. idem.

In caſib.in quib.requi.trina interpellatio.ſi denege.in 1.nõ requiruntur alie interpellationes.Alex.in d.conſ.81.ver.item adhuc. idem.

interpellans.procu.nomine debet fidem facere de mandato.alex.in 5.vol.conſ.78.in 2.col.alias non tene.quis credere ad quod vide quæ dixi in ver.credere. idem.

interpretatio & diſtinctio inſtrumenti ſemper per iudicem ita fieri debet vt falſum euitetur,vt eſt communis opi Cla. in §.falſum. ver.item debet, Nam interpretatio ſemper fieri debet,vt excludatur delictum,vt eſt communis opi.de qua Gratus reſponſo.50.nu.20.in 2.vol.

Interpretatio & diſtinctio inſtrumẽti ſemper per iudicem ita faciẽda eſt,vt falſum euitetur.communem dicit Cur. iun. in l.ſingularia.n.36.ff.ſi cert.pet.Cepol conſ.crim.22.verſ.Et quod hoc ſit.Clar.lib.5.ſen.§.falſum.ver.Item debet. P.Fich.

interpretatio omnium excedentium ius commune ſtrictè eſt facienda,vt dicunt Archi.& Domin.in c.quamuis,de præben.lib.6.D.Nic.in c.Rodolphus.22.q.2.c.hoc tamẽ.&c.tua, de decimis. idq̃ præcipuè cùm de præiudicio tertij agitur, argumẽto.l.2.§.meritò,&§.ſi quis à principe.ff.ne quid in loco publico,ſecundum Bart.in l.ſi quando.C.de bonis vacant. lib.10.Inn.Ab.& Io.And.in c.cum dilecti,de donat.& Bart.in l.ſi finita.§.ex hoc edicto.ff.de dam.infect.& in l.ſi.ff.de conſtit.prin.Compoſtel.in c.cauſam quæ de reſcr.ca.cæterùm.de vſu pallij,quod per Canoniſtas & Legiſtas communiter tenere refert Bened.Capr.reg.102.n.16.& n.ſeq.monet interpretationes non calumnioſè eſſe faciendas.iuxt.c.in iis de priuil. & c.ſi.de tranſlat.prælatorum.

interpretatio porrectiua, ſeu extenſiua,quæ fit per legem, ex vero ſimili mente loquentis cõſtare debet,vt per talem interpretationem recedatur à propria verbi ſignificatione. Ita in effectu voluit Bar.in l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.& in l.1. ff.de verb.ſig.Gem.in c.in generali,de elect.lib.6. Alex.conſi. 61.ſuper eo de quo quæritur n.2.li.1.Corn.in conſ.14.in præſenti conſultatione.2.volu.Soc.ſen.in conſ.78.capiendo primum,poſt prin.vol.4.laſ.in l.ſi quis id,in 13.limitatio.ff.de iuriſd.om.iud.Dec.in l.fœminę,ver.2.regula procedit.ff.de reg. iur.& in conſ.453.Ruyn.in conſ.146.videtur prima facie,n. 5.vol.2.Et de hoc eſt communis opi.prout ita tenendo aſſerit Cur.iu.in auth.præterea.C.vnde vir.& vxor,&ita etiam antè ipſum,Cor.in conſ.138.placeat mihi,volu.2.cum concor. multis vt per D.in locis præall.quos refert Soc.iu.in conſ.65. ſub nu.9.vol.4. E.Muſcul.

Interpretatio in contractib.fit ſtricta cõtra eum,qui ſe fundat in verbis contractus per l.veteribus.ff. de pact. & dicit Alex.in conſ.204.n.9.vol.2.& Cor.in conſ.74.de duobus.in litera S.in 1.vol.cum multis concordantibus.

Ampliatur procedere,quando non eſt appoſitum verbum hæreditatis.Ita firmat Dec.plures concordantes allegando,dicẽs.Quod ita communiter approbatur in c.in præſentia,ver. 1.eſt ibi,pro qua aſſumo fundamentum,extra de probatio.Et iſtam opinionem veluti communem vult eſſe tenendam Soci.iu.illi contrarius in conſ.x.nu.x.in fi.vol.4. E.Muſcul.

interpres.An ſtetur dicto vnius interpretis.vide Alex.in 1. vol.conſ.35.vbi dicit q̃ communis eſt concl. q̃ ſi plures poſſunt adhiberi interpretes in loco. debent adhiberi duo. alias ſuffic. vnus vel etiam ſi poſſunt adhiberi duo. ſufficiet vnus

Universidad de Deusto
Biblioteca

de voluntate partium.al.Bar.in l.1.§.fi.ff.de verbo.obl.& in l. comparatiõnes.C.de fid.instr.& alia multa.adde q̃ illud consi. est repertum in 2.vol.cons. 179.addo etiam Fel.in c.propo fuisti in 2.& 3.co.ext.de prob.vide etiam Cur.in repe.l.admonendi.in 120.& 121,col.ff.de iureiur.Bal.in l.direct.C. de testa.manu. P.Andora.

An matrimonium & similia contrahi possint mediante interprete.Ias.l. 1.§.fi.col.ff.de verb.oblig. idem.

Interpretatio in dubio fieri debet. vt actus valeat. Dec. in cons.77. Idem.

interpretatio statutorum pertinet ad statuentes,priuilegiorum ad concedentem,sententiæ ad iudicantem. Alex. consil. 216.vol.2.Alb.in 1.part.q.14. idem.

Interpretatio est de iure naturali.& nulla cõstitutione.prohiberi potest ita dicit Bal.in l.2.§.his legibus ff.de orig.iu.idẽ.

interpretari dicitur quis pluribus modis.Ang.§.sed nostra. instit.de succeff.libert. idem.

Interpretatio tamen quælibet debet esse verisimilis & non dissona.ita no.Feli.in c.cum tu.col.4.de testi. phi.in c.si pater. col.4.de testa.in 6.& debet habere duos comites.s.bonum & æquum.Bal.in l.in his.ff.de cond.& demon. Idem.

interpretatio cohæret personæ Fel.late in c.cum venissent. col.1.extr.de iud. idem.

interpretatio an possit vltra quàm semel fieri. Alex.in l.qc quid adstringenda.ff.de verb.obl. idem.

interpretatio propriorum nominum pertinacibus est relinquenda.gl.in l.2.in ver.vocabula.C.de consti.pec. idem.

Interrogatoria sunt à iure permissa.l.quoties.§.interrogat. & ibi not.ff.de prob.

Limita procedere quando sunt iudiciorum præparatoria. vt apparet in l.qui petitorio ff.de rei ven. & ĩ l.ff.d̃ inter.act.

Secus autem si inter. respicerent negotium prin. seu merita causæ, quia aduersarius non tenetur illis respondere.ita dicũt domini de Rota concl.31.incip. voluerunt & ordinauerunt. in nouis.

Et ideo quando interrog.fit super negotio prin.dici potest interroganti, Pone pone, non autẽ interrog.ita dicit pulchra gl.in c.iudicantem 30.q. 5.& illam gl.al.Bal.in repe. perux.in l.edita.in pen.car.C. de edend.Et q̃ non sit respondendum tali interrogatorio tenet Pau.de ca.& Ias.in l.iudices.C. de iud. phi. in c.1.in 2.col.de confes.in 6.

Adde tamen q̃ si quis sponte respondeat tali interrog.concernenti merita causæ sibi præiudicat.vt dicũt d. de rota.in d. concl.31.& Inn.in c.prout.ext.de do.& contu.cũ aliis al. per Alex.in l.si duo patroni.§.idem iulianus.in 5.col.ff.de iureiu.

adde Pan.in 2.part.cons.vlt.phi.in d.c.1. P.Andora.

Interrog.ad præparationem possunt fieri viua voce.ante libelli porrec.Old.in cons.204.in fi.Bal.in l.si curatoris.C.de iure delib. idem.

Possunt etiam fieri post libellum.& lite conte.gl.in c.cum causam ext.de iur.cal.Bar.in d.l.qui peritorio.ff.de rei ven. & latius in d.l.1.de interrog.act. idem.

Vbi ag.de periculo animæ.iudex ex offi.etiam nullo petente interrogare potest.ita Host.& Io.And.in c.inquisitiõis.§.ad petitionem ext.de accus.gl.in c.quoniam.in ver.interrogationes ext.de prob.& in clem.sepe.de verb.sig. idem.

Et in qualibet parte iudicij, iudex potest interrogare. Barba.in terminis.in 1.vol.cons.30.in 1.col.& in effectu. id vult Bar.in d.l.1.ff.de interrog act. idem.

Interrog.an quis stare velit contractui doloso,&c.respondeñ.est Ias.in §.actionum. in 8.colum. ibi, an dolo deceptus. instit.de Actio.& in l.iurisgen.§.prætor ait in fi.ff. de pac. & in l.transact in fi.C.de transact. idem.

Interrog.an res sit emphy.respondeñ est.text.in c.vasallus el 2.& ibi Alua.& præpo.mediolañ.in tit.si de feu.defun.fuc. contr.Bal.in l.2.C.quomodo & quando iud.

Et si dicatur q̃ loqui.in feudo.Respondeo q̃ dicta in feudo habent locum in emphyteosi.vt dixi in trac.feud.in fo.93, in verb.liber feudor.ibi an dicta in feudo,&c.

Ad idem est tex.in c.2.in ti.de feu.sine cul.non amit.circ.fi.

Et ita in emphyteosi.vult Bal.d.phs̃.de Franc.& præpo.medio.in c.significantib.ext.de app.Bal.in c.1.in tit. de contro.inue.Spec.in tit.de loca.§.nunc aliqua.ver.60.

Fac.quia interest directi domini.scire an reus possideat rem tanquam emphyteoticam.quia aff. bene deliberare non posset propter rei qualitatem.per not.per Bar.Bal.& Sal.& Paul. de ca.in l.cogi.C.de petit.hæred.iuncta regula q̃ quotiens scit quis ex facto aduersarij, actor est incertus qua specie actionis agat tenet.reus specificare & declarare actor.l. 1. §. quia autem ff.quo.leg.

Et hoc max.procederet in ecclesia agente seu interrogante quia reus ei edere tenet.l.ne quisquam.ff.de eden.

Et si dica.q̃ loqui.in fisco respondeo q̃ extenditur ad ecclesiam.quia eidem æquiparatur.secundum Panor.& doct. in c. 1.de proba. idem.

interrog.calumnioso & superfluo responden.non est Pau. de Ca.in 2.vol.cons.227.in 4.col. idem.

Interrog.irreleuatorio respondeñ.non est.Lud.Ro. consi. 249. idem.

interrogatus an teneat hæred. non cogi. respondere. an ex testamẽto vel ab intestato.Pau.de ca.in d.cõs.227.in 3. col.id.

Et regulariter nemo titulum sue pos.tenet.ostendere vulgata l.cogi.C.de pet.hæred.& vult pulchre Ias.in §.actionum.in 39.col.instit.de actio.

In tãtum q̃ dix.singlr.Bar.in l.1.C.de conduc.&procur.p̃d. fi.li.xj.q̃ si rex faceret citari aliquem suum Baronem.vt ostẽdat iura quæ habet in castris quæ possidet alioquin ea sibi auferet.q̃ tal' cit.est ipso iure nulla.co qa tal'.baro nõ cogi.dicere ti.aut illũ ostẽdere.vide q̃ latius dixi.in trac.emph.q.88.id.

Responsio data intellr secundum l.si defensor.§. qui interrogatus.ff.de interro.act.Pau.de ca.in 2.vol.cõs.315.al's.313.

Debet.n.congruere respõsio ad interrog.Ias.in l.vinum.in prin.ff.si cert.pet.& in l.cum aliquis in prin.C.de iu.delib.idẽ.

Responsio data ad interrog.probat contra respondeñ. l.de ætate.§.qui interrogatus ff.de interro.act.l.si autem à titio.ff. de rei vend. idem.

Responsio ad interrog.potest vt erronea ante litem conte. reuocari.Pau.de ca.in 2.vol.cons.143. idem.

Aduerte quia mag.est differentia.inter interrog.& posi.ille enim qui fat. posi. videtur confiteri omnia contenta in ipsis.ita Lanfr.in c.quoniam contra.in 5.col.de prob.Cur.tract. positionũ,quem posuit in l.2.§.quod obseruari. C.de iur.cal. al.Bar.in l.1.ff.de interro.act.de quo in ver.posi.§.57.

Secus in illo qui fac.interrog.quia cum nil. ponat non dicitur confiteri. ita Bar.in d.§.quod obseruari. Et q̃ interrogans non videatur confiteri.vide Pau.de ca.in 2.vol.cons. 300. al's 298.Fel.in d.c.quoniam contra.in 4.no.in 2.col.de prob.idẽ.

Licet quis non interrogetur an possideat si citatus comparet non dicitur se liti offerre. Fel.in ca.aduersario.in 1.col.de excep. idem.

Qui de se ipso interrogari.non potest pro aliis inter.nõ debet Dec.cons.137. idem.

Inter.an quis velit vti instrumẽto pro bono &vero.respondeñ.est Bar.in l.diuus.la 2.ff.de fal.Fel post Are.in c.presentiũ in 3.col.versi 3.concl.ext.de testi.al.multa quæ omitto. addo Fulg.in cons. 177.incip.publicato.fac.quod vult Bal.in 5.par. cons 68.incip.decreto cauetur.& dixi in ver. falsum committit.§.15.& ita sequitur Ana.in c.ad falsariorum.col.5. extr.de crimine fal.Alex.in d.l.diuus.Cepo.cau.53.Ang.in §.appella. col.4.instit.de excep.

Super interrogatoriis an sit iurañ. de cal.Are. in l.2.§.quod obseruari in fi.C.de iur.cal.tenet quòd sic. idem.

interrogatoriorum copia dan.non est.vt in titu.de testib.§. 118.ver.interrogatoriorum,&c.

Interrogatoria in causa criminali dari possunt.Bal. in l. leg. virtus.ff.de ll.

An sit responden inter.si non exprima.actio, &c.vide Guido.cons.200.& cons.201. idem.

interrogare potest iudex post cõclusum in causa ad fundãdum ius partis de nouo,Alex.in l.1.§.hoc iudicium.ff.de dam. infec.& Dec.in ca.1.de iudi.communem dicunt.Sed Decium reprehendit Bellon.cons.50.vbi plura vide.

Nota istam communem ad ampliationem l.34.ti.16.par.3. in fi.& nota q̃ licet post duos annos non admittitur exceptio non numeratæ dotis,l.in contractibus.C.de non num.pec.tamen iudex ex suo officio potest deferre iuramentum parti super hac exceptione.l.184.Styli. idem.

Interrogandi copiam iudex habet ad fundamẽtum causæ alterutrius reorum denuo pariendum,quamuis iam in causa cõclusum sit.commune inquiunt Ale.in l.4.§.hoc iudicium. ff.de dam.infec.Dec.in c.1.de iudi.tamẽsi contrarium nõ immeritò probet Bellon.cons.59. E.Suarez.

interrogatio non requiritur. an quis velit vti.&c.quando quis inquiritur q̃ fieri fecerit falsum instrumẽtum,nec admittitur abstinentia,ab vsu,vt est communis opi.de qua Gargias inter cons.cri.cons.123.nu.7.tomo 1. Bonac.

interrogatoria pro testib.examinãdis in criminalib.nõ dantur. Cla. q.23. per totum interrogatoria autem vnde emanarint.ponit Mõtanus.in l.non vĩ defendere.ff.de reg.iur. Bon.

Intestatus mortem obiisse,& ille dicitur qui iure testamentum

Universidad de Deusto

rum condere non potuit,commune aiunt Guliel in c.Raynutius. veri. & vxorem nomine Adelasiam.de testam. Oliuer.de successio.ab intestato.nu.§. E.Suarez.

Intestatus & ab intestato an differant: Corn.conf.336.col. fi.vol.j.Card.conf.111.in l.generaliter.col.2.C.de inst.& substit. P.Ancha.

Intestati statutum faciens mētionem comprehendit,illum qui non potuit facere testamentum.Barb.conf.67.col.1.in fi. vol.3.Card.conf.111.Rom.conf.4.& 32. Idem.

Intestatus pro parte,& pro parte testatus quis decedere nō potest.l.ius nostrum.ff.de regul.iur.limita vt per Bald.in l.1.in prin.C.si aduers.rem iudic. Idem.

Licet compromissum per arbitros absentibus partibus prorogari possit,tamen talis prorogatio debet postea partibus intimari alias laudum non subsistit.Est dictum Bal.in l.qui reos §.apostolos. C.de app. communiter approbatum secundum Dec.conf.39.iuridicam.in prin.vol.1. M.Chærian.

Intimatio an sit necessaria vbi quis aliūde certus sit:& qualiter fieri debeat,vt scientiam inducat?Fel.in c.cum cōtingat. de rescrip.& in c.cum M.Ferrariens.de constit. Burigel. in repet.l.quod te.n.67.& seq.ff.si cer.pe.vbi etiam alij doct.Bart. in l.non solum §.morte.ff.de no.oper.nun.Alex.conf.95.col. pen.lib.2.Quid de intimatione facta authoritate iudicis?vide doc.vbi s.& Fel.in c.si.col.2.de for.compet.vbi q̄ tunc nō requiritur q̄ detur copia ibi vers.quartò Fallit.Butigel. vbi s.n. 70.quod dicit procedere etiam q̄ iudex hoc faciat extra territorium per nuntium vel epistolam.Adde Bart.conf.88.Bart. in l.j.ff.de eo per quem fact.erit. Et quando intimatio fieri debeat,vide Bart.in l.denunciasse,quam legit sub l.qui vxori. §. quid ergo.ff.de adulter.Adde quæ scribit Ias.in d.l.1.ff.de eo per quem fact.erit.Ro.in l.quæ dotis n.49.ff.sol.mat. Put.

Intrusus.Quot modis dicatur. Vide Fel.in c. veniens. extr. de accus.& in c.nostra.in 8.col.de refer.Dec.conf.121.vide in ver.confir.§.10.vbi poni.an confir.facta intruso valeat.

Et in materia quis dica.intrusus vide Imo.conf.132.in vlt. colum. P.Andora.

Soluens intruso an liberetur vide Ias.in l.si vrbana.in 2.colum.ff.de cond.inde.Alex.in 2.vol.conf.103.in 5.col.& in 5. vol.conf.120.in 2.col.vide in verb.debitor.§.3. idem.

Inuadendo rem suam, si quis sit homo simplex & grossus, potest credere sibi licere,vt est communis opi.Soc. in consil. 122.nu.22.in 4.vol. Bonac.

Inuētores rerum ab aliis deperditarum,si eas celauerint,vel proclamationibus,aut alia ratione palam haud fecerint,furti obstringentur. Quod si cum diligentem operam nauauerint inueniendis illarum dominis,eos tamen reperire nequierint, res inuentas cogentur vendere, & earum precium inter pauperes nomines dominorum distribuere, vt communia ponit Ant.Gomez.in tract.de delict.c.5 nu.2. E.Suarez.

Inuenire.inueniens aliquid an possit illud retinere.vide Fely.in c.cum dilecti.in 6.col.ext.de accus.& ibi Pan.n.12.Alex. in l.rem quæ nob.in 7.col.de acq.poss.& in l.interdū.§. quod ex naufragio in 1.col.e.ti.Ang.in §.nullius.insti.de re. diuis.& in §.fi.eo.ti. P.Andora.

Inueniens aliquid an possit quicquam petere. vide Ias.in l. 4.§.si ter indicium ff.de cond.ob tur.cau.Ang.in d.§.fi. idem.

PRO.Inuentæ sunt ideo obligationes,vt vnusquisque acq rat,quod sua interest.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb.obl.§. alteri.instit.de inut.stip. Bellon.

Inuentus non censebitur qui apprehensus non sit,quanuis testib. conuinci queat,vt commune renuncio ex Alc.& Soc. in l.3.§.Neratius.ff.de acq.pos.ex Ias.n.87.Rip.n.54.in rub.ff. illo eo.ti.ex Rip.rursus in tract.de peste.n.334.Palat.Ruu.in repet.c.per vestras.§.70.n.12.de don.inter vir.& vxor. Anto. Gome.in l.45.Tauri.n.48. & idem attestantur alios copiosè laudantes,Vini.lib.1.opi.283.I.Cla.in prac.§.vlt.q.82.E.Sua.

inuentus non dicitur,qui non est apprehensus,licet testib. conuincatur,vt est communis opi.Soarez communium opi. verbo inuentus n.187.& not.q̄ si ex forma statuti est licitum cuilibet inuentum dantem damnum in prædio,aut possessionibus percutere. Si quis inuentum dantem damnum in prædio sequutus fuerit,& percussierit extra prædium, non propter hoc punitur.Soc.sen.in c.rixanti.n.20.de iniuriis. & damno dato.Ad quòd statu.vide Calephatum decis.4. post consilia criminalia.in 2.tomo. Bonac.

Inuenta in mari tum demum capientium fiunt, cum incōposita, resignata atq; incōpacta,à veris dominis iacta in illud sunt,seu tempestas,seu alia salutis ratio id coegerit,vt est glo. doctrina communiter,ac potius vnanimiter recepta in l.qua ratione.§.vlt.ff.de acq.pos.in l.pen.ff.pro derelict.§.vlt.instit. de rer.diuis.testatur Ias.nu.9.post antiquiores in l.1.ff.de acq. poss.tu tamen videto quæ nos in contrarium obseruamus in frà ver.tempestas. E.Suarez.

Inuentarij confectionem Testator non potest hæredi suo remittere in præiudicium suorum creditorum. communem dicit Clar.§.testamentum.q.66.vers. Quo ad primum.Sed in præiudicium legatariorum,fideicommissariorum & cohæredum,potest remittere.communem dicit.eod.vers.

inuentarij confectionem testator nō potest remittere vsufructuario.com.in §.T.q.66.ver.quo ad secundum. P.Fich.

Inuentarij confectionem potest testator tutori remittere. com.d.in §.T.q.66.ver.quoad tertium. Idem.

hæres nisi sit de liberis primi gradus,per nō confectionem Inuentarij priuatur Trebellianica. Est magis communis opi. fm Dec.conf.236.non parua difficultas.vers.alia est opi.vol. 2.Alex.pulchrè in conf.67.visis,& ponderatis.circa prin.vol. 4,vbi concludit,filium non priuari legitimam:nec Trebellianica,per non confectionem inuentarij.& attestatur esse comm. opi.& ab ea non esse recedendum. Sed q̄ hæres etiam extraneus non priuetur Trebellianica, tenet Ias. & dicit esse com. in Rub.ff.ad Treb.versu,breuiter.Et q̄ per nō confectionem inuentarij,etiam filius amittat Trebellianicam. dicit esse magis communem Dec.in conf.480.in casu,versu sed tamē prę dictis vol.3.vide j.Trebellianica. Imò q̄ prohiberi nō possit, dicit magis communem idem Dec.sibi cōtrarius in conf.81. in casu proposito.in fi.ver.ex quibus omnib.vol.1. M.Chær.

Filius grauatus non conficiens Inuentarium, Trebellianicam perdit.Est magis communis opi.secund.Deci.conf.236. non parua.& conf.480.in casu.Soci.iu.in conf.132.ad corroborationem.vol.1. idem.

Inuentarium intra 30.dies,computandos à die aditæ hæreditatis.confici debet.Est magis communis opi.secundum Deci.conf.633.consului.nu.2. Idem.

Quanuis hæres per non confectionem inuentarij perdat Falcidiam,tamen Trebellianicam non amittit. Est vera & magis com.opi.secundum Ias.in conf.84.omissa longa.nume.4. vol.1. idem.

Receptior est doctorum sententia q̄ hæres inuētarium nō conficiens teneatur nō solùm ad integra legata etiam vltra vires hæreditarias.auth.sed cum testator.C.de leg.fal.sed etiam Trebellianica priuetur,vt tenuit Pau.Ca.in cōs.445. circa primum.lib.2.vbi refert se ita sæpiùs cōsuluisse. Idem attestatur Rosellus,qui sua ipsius subscriptione dicti cōsilium approbauit.Hanc ēt magis cōem esse voluit Cor.in conf.303.in 5. dub.lib.1.conf.22.lib.2.& conf.168.in 3.dub.lib.3.Deci cōsi.480.ver.Postremò in casu isto &495.Cur.iu.in conf.54.Soci.in rub.ff.ad Treb.in fi.& in l.Marcellus.§ quod autem.eod. tit.Capr.conf.7.in fi.idē voluit Guid.Papa in extraneo, secùs in filiis vt in quæstione 53.Ias.verò contrarium tenuit,in cōsi.114.& Aymo.Crauetta,qui postquam retulit plures doctores hoc in articulo sibi ipsis contrarios, tandem concludit, q̄ ob non inuentarij confectionem Trebellianica non amittatur,vt videre licet apud eum in conf.17.in 1.part. F.Turzan.

Inuētarium tenetur facere hæres rogatus de restituendo, aliàs perdit trebellianicam,Corn.conf.168.vol.3. Io.Duran. in arte testan.tit.5.cau.37.cōem dicunt:sed Alex.conf.67.volu.4.dicit communem contrariam. Sed Deci.conf.480. dicit magis comm.primam,etiam in filiis hæredibus,num.16. concor.cum prima l.x.tit.6.par.6.

Fallit in legitima,qa etsi nō conficiat inuentarium,nihilominus p̄t detrahere legitimam.Calc.p̄s.36.Io.Dur.in art.test. tit.11.cau.8.& Guid.dec.54.communem dicunt. B.Villal.

Nota q̄ tp̄s conficiēdi inuētarium currit à tpe aditæ hæreditatis.Dec.conf.633.Roma.cōs.84.Io.Dur.in art.test.tit.11. cau.8.& Bello.conf.68.cōmunem dicunt.Et post aditam hæreditatem debet incipere,& finire intra sexaginta dies.

Nota secūdò,q̄ testator nō p̄t remittere vsufructuario inuentariū,nec cautiones præstandas in vsufr.Bello.conf.54.n. 2.com.d.ex Soc.conf.131.& Bart.l.nemo potest.de leg.j.idē.

ADDITIO.Inuētarium hæres de iure antiquo nō cōficiebat &vltra vires hæreditarias ad legata nō tenebatur nisi quatenus ei visum esset,hodie per ius auth.indictum est, q̄ si integra legata cuadere voluerit, si hæreditas sufficiat ñ esset q̄d debeat cōficere inuētarium,aliàs tenetur ad oīa legata,& hāc com.d.Ang.tract.de inuētario.n.2. Sed an sit verū indistinctè & de aliis quæst.īmāria inuētarij p eūdē in d.trac.&Fran.Perocel.sīr īeo trac.p totū,& Gui.Pa.trac.d̄ forma īuētarij p totū.

Inuētarij cōfectionē &cautionē Testator remittere nō p̄t, p tex.vbi notāt cōiter doc.in l.1.C.de vsuf.Et est com.opi.docto.secundum Soc.conf.131.refert Bel.conf.54.nu.3.I.Fich.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et si de jure veteri hæres ob omissam inuentarij confectionem in nihilo plus creditoribus, neque legatarijs teneretur, vt probaretur ex text.in l.1.§.qui.ff.ad Treb.iure tamen nouissimo authenticorum secùs & aliter introductum, & dispositum fuisse legimus,§. hinc autem nobis, in auth. de hæred. & falc.vbi habetur q̃ hæres non conficiens inuẽtarium tenetur creditorib.& legatarijs insolidum vltra vires hæreditarias, p̃batur etiam ex tex.in l.fi.§.si quis autem temerario,C. de iure deliber.non tamen intelligas,q̃ adeò illis obligetur, vt etiam debitum iure naturæ perdat:quia illud non amittit, sed delegatis detrahitur,& illa deminuet,& sic deminuta legata insolidum hæres præstabit,& ita ex hac declaratiõe generali,quam ibi tradit Bart.in auth.sed cum testator.C.ad leg.Falc.quæ fuit prout refert Ric. Mal. & Cin. intelligis illud q̃d dr̃ hæredem inuentarium conficientem insolidum onerib.hæreditariis teneri:quia non procedit quoad legata, vt ibi concludit & tradit gl.d.l.si quis autem in verbo,sacramentum.& Alex.qui ait communem. F.Turzan.

Inuentarium bonorum conscribere quiuis cogetur, à quo bona poscuntur,vel cõuentione,vel accusatione.vt commune cum multis testatur Arius Pin. non leuiter ipse dubitãs in l.1.part.2.n.23.& n.24.C.de bonis mater.vt etiam fecit Ias.in l.si fideiussor.§.vlt.n.28.ff.qui satisd.cogan.& qui praxi tamẽ receptum profitetur Picus in l.post contractum.nu.96. ff. de donat. E.Suarez.

Inuentarium facere hæres non tenebitur,cui bonorum restitutio demandata est,nec quia illud non confecerit, quarta trebellianica labetur,vt commune dicit Alex.cons.67.libr.4. Tametsi contrarium longè verius, atque æquius sit,quod frequenter placitum affirmant Corn.cons.168.libr.3.Io Dilect. de art.test.tit.5.caut.37.Ac magis cõmune etiam in filiis hæredibus asseuerat Dec.cons.480.Nec item inuentarium exarare hæres tenebitur,si illius conficiendi remissio à testatore in dubio proponatur.vt habes j.ver.inuentarij confectionẽ.idẽ.

Inuentarium nõ solùm prodest aduersus obligationes mere hæreditarias,sed & aduersus mixtas à propria hæredis promissione ortas iuncta hæreditaris aditione,sine qua alioquin cum effectu non gignerentur commune ait Ias. in l. quæ dotis,nu.52.ff.sol.mat. idem.

Inuentarium,in quo vnam,duasve res hæres per dolũ non scripsit,nihilominus valet,quàm si bona fide fieret,vt frequẽter placitum inquit Ias.in l.in commutatione.§.licentia.nu.4. C.de iure delib. idem.

Inuentarium etiamsi omiserit conficere hæres, tamen per hoc non perdit Trebellianicam.Et licet varia sit DD.opi.Tamen hæc videtur æquior,& verior,& forsitan magis communis,vt per Alex.in cons.29.libr.5.& refert Ias.d.in l.Marcellus, in prin.in q.fi.ff.ad Treb.Et idem Bart. in auth. sed cum testator.C.ad leg.Falcid.dicens:quod ista opi. communiter obseruatur.Idem dixit Corn.cons.180.multitudo quæsitorum,ver si.veniamus ad octauũ.4.vol.vbi dicit,q̃ ista opi.fulcitur maioribus authoritatibus, & seruatur de consuetudine, & ideò ab ea non esse recedendum consulendo, & iudicando, prout etiam dixit Ias.in vlt.verb.in d.l.Marcellus.

Et licet Soc. iun. & alij Contrariam opinionem tenuerint, & dixerint eam esse communem: Tamen in cons.7.n.9.vo.4. & in cons.137.n.9.volu.1.post Corn.vbi supra dixit,superiorem opinionem de Iure,& in practica tenendam esse.E.Mus.

Inuentarium ac librum rationum si quis non confecerit, cùm sit dolus in omittendo, & dolus præsumptus, non posse deferri iuramentum in litem.Ias. consulendo scribit in consi. 174.n.3.ver.tertiò principaliter facit in 2.vol.cons. Sed q̃ deferri possit est communis opi.licet dolus in omittendo & præsumptus fuerit, quia potest & debet nihilominùs deferri tale juramentum.Et hanc communem Doct.sententiam esse post alios refert Io.Baptist.Plot.in Rep.l.si quando.§.quarto.inci. primò itaque.n.85.ver.& hæc est vera & communis opin.C. vnde vi. Kirchouius.

Inuentarium debet fieri de bonis accusati, vt est communis opi.Soarez verbo accusatus.nu.34. Bonac.

Inuentarium. Curator ad litem datus non tenetur inuẽtarium conficere, secundum gl. communiter approbatam in l. de creationib.C.de epi.audi.& secundum do.de Rota in nor. dec.48.Rub.de cura.quod limitat Ang. in sua repetitione.l.si vacantia.C.de bonis vac.lib.10.in verb. monumentorum, in 3.charta procedere lite durante. Nam lite per sententiam finita in fauorem domini tenetur inuentarium facere de ipsa re per sententiam obtenta, vt ipsi domino suarum rerum notitia intimetur, per dictam l.si vacantia.Et dicit esse nota. quia opinio noua. Balb.decis.152.

Inuentarium qui confecit hæres,si non sit pecunia in hæreditate compellere potest creditores hæreditarios vel legatarios ad accipiendum res hæreditarias in solutum secundum communem per doct.in l.fi.§ & si præfatam.p̃ per illum tex.C. de iur. delib. & sic aliud pro alio solui potest, contra not.in l. 7.ff.si cert.pet.secus si esset pecunia in hæreditate.l.si pecunia. ff.de leg.2.quam concl.declara,vt per Rol.de inuentar.4.par. q.23.Bald.d.§.& si præfatam.col.2.ver.quæro.vbi instruit hęredem q̃ dicat creditoribus,vendite vos, & ego consentiam, protestans q̃ nolo teneri de euictione.Quod dictum ampliatur procedere etiam si creditum esset ex causa dotis. ex not. per Rol.vbi s.quod not.Quam concl.declara vt per eundem d.tract.4.part. q. 24. vbi an sit dare casum in quo hæres cum beneficio inuentarij cogi possit soluere in pecunia. Die vt p̃ eum ibi, &q.seq.vbi an si pro prędicta solutione facienda,vẽdantur bona hæreditaria, requiratur subhastatio vel alia solennitas?Et concludit q̃ non, ex iurib. per eum alleg. Item ad prædictas concl.vide Rol.vbi s.q.26.

Inuentarium conficiens hæres,si soluit scienter alicui legatum integrum absque detractione Falcidiæ, hodie sibi præiudicat in cæteris legatis,secundum communem per Rol. de inuentar.4.part.q.7.quam limita vt per eum ibi nu.2.& 3.

Inuentarij confectionis pendente termino,non potest contra hæredem fieri executio sententiæ latæ contra defunctum secundum communem per Rol.d.4.part.q.9.n.3.quam limita,vt per eum ibi n.4.& seq.quem vide & q.14.Et q̃ executio instrumentorũ non possit fieri contra hæredem qui confecit inuentarium,not.idem d.tract.4.part.q.41.nu.15.

Inuentarium si fiat de rebus absentibus,tunc si subscriptio fiat per procuratorem valet, secus si fiat inuentarium per ipsum hæredem, quia tunc non potest subscribi per procuratorem sed per alium notarium, secundum communem per Rolan.de inuent.3.par.q.49.Ias.in l.fi.in prin.col.4.ver. sexto requiritur.C.de iur.delib.

Inuentarium non tenetur cõficere pater habens vsumfructum in bonis aduentitiis filij,secundum cõmunem per Rol. tract de inuent.q.26.in fi.Mising.cent.2.obser.93. Quid in patre qui succedit filio iure peculij,an teneatur conficere inuentarium?Die q̃ cum hodie sit dare hæreditatem in filiofam. vt per gl.doct.& Bart.in l.2.ff de castr.pec.in l.post dotem.ff.sol. mat. & pater possit succedere filio ab intestato vt eius hæres, resultat q̃ inuentarium conficere teneatur, aliàs insolidum obligatur,secundum communem per Rol.d.trac.q.28. cir.fi.

Inuentarij conficiendi tempus non currit fideicommissario ante restitutam hereditatem re vel verbo,secundum communem per Rol.d.tract.de inuentar.q.2.3.part.nu.3.pro qua vide Roma.cons.84.

Inuentarij conficiendi tempus nõ incipit currere nisi à die aditæ hæreditatis secundum communem per Rol. de inuentar.1.part.q.2.vers.quid dicendum.Limita non procedere q̃n hæres malitiosè differret adire hæreditatem,quia tunc incipit currere ante aditam hæreditatem. Rol.vbi s.n.6. Quid quando hæres petit tempus ad deliberandum,vtrum tempus ad conficiendum inuentarium currat durante dicto tempore dato ad deliberandum,vel post tempus deliberationis finitum?die q̃ si terminus est petitus ad deliberandum debet confici inuẽtarium intra illud tempus datum ad deliberãdum, vel saltem interim currat tempus ad inuentarij confectionem,sed quando non est petitus terminus ad deliberandum, tempus ad inuentarij confectionem currit à die aditæ hæreditatis.secundũ communem per Rol.d.3.part.q.12.declara tamen vt per eundem d.trac.4.part.q.2.vbi de hærede qui petit tempus ad deliberandum, an priuetur commodo inuentarij: distingue vt per eum ibi.

Inuentarium conficiens non dicitur adire hæreditatem, secundum communem per Rol.de inuent.3.part.q.3.

Inuentarium. An testator possit remittere tutori inuentarij fiendi confectionem. Ang.cons.144. in fi.dicit q̃ sic.al.l.fi.C. arb.tu. Pau.de cast.2.vol.cons.354.al.352.inc.postquam iste tutor. Alex.4.vol.cons.62.quod tamen non est.Alex.vt patet ex stillo.& subscriptione.idem vult Iud.bolo.in cons.Ana. cõsi.80.in fi.Fel.in c.si dilig in 7.col.de fo.comp.Ias.in l. pactum inter hæredem in 2.col ff.de pact.& in l.nemo potest. in 10. col.de leg.1.& in l.cum necessitatem C.de fideicom.Card.in consi.51.in 1.dubio.Crotus.in d.l.nemo potest.in 18.col.

Intellige ad præiud.legatariorum,&c.Secus ad præiud.creditorum.Alex.in 2.vol.cons.82. reperito in 3.volu.cons.40. col.vlt. & dico j.eo §.4.

Limita nisi ex iusta causa expediat pupillo inuẽtarium fieri.ita Ang.Pau.de ca.& Alex.in consiliis s.al.Ias.in d.l.pactum.

per l.iu

Universidad de Deusto Biblioteca

per l.in confirmando.& l.vtilitatem.ff.de confir.tut. & in d.l. nemo poteſt.& in d.l.cum neceſſitatem.Barb.in 4.vol. cõſ.4. in 6.col.Crotus in d.l.nemo poteſt.col.18.

Et aduerte quia ad hoc.vt valeat remiſſio inuentarij,requiritur q̃ teſtator vetet illud fieri.vt vult Sal.in d.l.fin.C.arb.tu. ſed vide latius j.eo.§.3. P.Andora.

Teſtator etiam non poteſt liberare tutorem.à ratione reddenda max.reſpectu reliquorum ſeu doli vel latæ culpæ. Fel. in d.ca.ſi dilig.in 6.col.ibi ſeptimum correllarium. al. multa. max.Pau.de ca.conſ.369.inci.ad primum quod mihi eſt.371. & Ang.conſ.184.incip.brunellus.quod mihi eſt.185.& Pau. de Caſt.conſ.306.alias mihi.310.

Ratio eſt quia dolus de futuro remittti non poteſt.l.ſi vnus §.illud ff.de pac.aliàs per indirectum daretur materia ſpoliandi pupillos.contra l.conuenire ff.de pac.do.Et ita in terminis tenet Io.de Ana.in d.conſ.80.&ſequitur Iaſ.plura allegans.in l.actione.in fi.C.de tranſact.

Addo Alex.in 1.vol.conſ.45.vbi multa al.& in 4.vol.conſi.62.3 al.& in 5.vol.conſ.164.Card.in conſ.51.in 6.dub.Ange.in §.ſi quis debitori.inſti.de lega.

Idem vult ipſe Iaſ.in l.cum neceſſitatem.C.de fideic.vbi dicit q̃ licet Dy.conſuluerit.q̃ etiam de tutella futura poſſit liberatio per indirectum relinqui.hoc modo,quia pater pupilli dicat in teſtõ,ſe relinquere remiſſione reddẽde tõis tutori. et ſi apparuerit aliquid in futurum ſibi deberi illud totum ſibi legat per l.ſi quis rationes, ff.de lib.leg.Tamen Sal.in d.l.cum neceſſitatem refert ſe conſuluiſſe contrarium.per l. quidam decedens.ff.de admi.tut.& p alias rationes. & dicit Sal. q̃ per illa verba ſolum intelligitur remiſſa ſcrupuloſa inquiſitio rationis. & ita ſequitur ipſe Iaſ.allegando Alex.in 4.volu.conſil.62.

Idem vult ipſe Iaſ.in d.l.actione.vbi al.Dy.conſuluiſſe.vt §. in conſ.194.incip.Brunellus.ru dic q̃ illud eſt conſ.Ang.vt 8. retuli.n.185.

Subdit Iaſ.q̃ illud refert.Alex.in conſ.196.incip.circ.id qđ mihi eſt.in 2.vol.conſ.54.

Addo Cur.conſ.66.in 7.col.in 2.art.vbi concludit talem liberationem.non extendi ad dolo geſta.vel ad ea quæ apud tutores ſunt, ſed ſolum intelligitur remiſſa ſcrupuloſa rationis redditio.idem vult Sonz.in 2.part.conſ.201.& in conſ.282. Barb.in 2.vol.conſ.62.in 1.col.&in 4.vol.conſ.4.in 4.col.& ſeq.Dec.conſ.192.Ang.conſ.144.& conſ.174.& ſeq.

Si tamen velles ſequi.opi.dy.alias Ang.vide Iaſ.in d.l.actione.vbi ponit clauſulam quæ debet apponi in teſtamẽto.vz. q̃ teſtator mandet q̃ finita tutella vel cura non poſſit ab eis exigi.aliqua ratio adminiſtrationis.Et ſi contingeret q̃ ab eis exigeretur ratio.& propter hoc condemnarentur.ex nunc teſtator tantum legat de bonis ſuis propriis quantum eſt illud in quo fuerint condemnati ratione adminiſtrationis vel occãx reliquorum.& dicit Iaſ.q̃ iſtam clauſulam. frequenter apponunt notarij.ipſe tamen impug. vt ſ. dixi. Poſſet addi q̃ teſtator grauat heredem.vt liberet ipſum tutorem,&c.per ea quæ dicit Barb.in d.conſ.4.in 5.col.poſt Angel.ibi allegatum.vide Dec.conſ.178. Idem.

Inuentarium inchoati debet intra 30.dies à die aditæ hæreditatis,ſecundum communem per Rol.de inuent.3.part.q.4. & dic,q̃ inuentarium inceptum intra menſem à die aditæ hæreditatis, intra alios duos menſes perfici debet, & ſic dantur tres menſes ad inchoañ & perficieñ inuentarium,iux. Rol.d. trac.3.par.q. 6. Quid ſi hæres inuentarium non inchoauit intra 30.dies, incepit tamẽ & perfecit poſtea intra alios 60.dies & ſic intra tres menſes,an habeat beneficium l.fi.C. de inr.de lib.& Dic q̃ ſic,ſecundum Rol.d.trac.3.par. q.7. ſupraſcripta procedũt,quãdo tota hæreditas vel maior pars eſt in loco domicilij hæredis,ſed quid ſi hæreditas vel maior pars ſit alibi q̃ in domicilio hæredis,& Dic, q̃ datur Annus ad conficieñ inuentarium,ex not.per eundem d.3.par.q.9.

inuentarium neceſſarium eſt de iure canonico in foro contentioſo,cum in eo ſeruentur iura,quæ de inuẽtario loquuntur,cum ius canonicum in hoc non contradicat iuri ciuili:qđ vtique certum eſt,vt in c.Raynaldus.vbi Abb.col.3.ver.item nota ex hoc tex.de teſta. q̃ ius canonicum in foro contentioſo approbat diſpoſitionem iuris ciuilis,quæ vult q̃ hæres non conficiens inuentarium teneatur creditorib.vltra vires hæreditarias,& hanc communem dicit Rolan. de inuent.part.vlt. quæſt.35.

inuentarij exceptionem ita opponi poſſe poſt ſententiam: ſicut & illa ne quis conueniatur niſi inquantum facere poterit, ſcribit Rol.de inuent.par.vlt.q.22.n.3. vbi dicit communem quam limitatibus modis vt per eum d.q.num.6.& ſeq.

Inuentarij faciendi tempus ab adita hæreditate incipit,ab eius aditione infrà triginta dies,numeratur,& intra triginta dies finem facit.commune aiunt Roma.conſ.84.Dec.conſil.633.Bellon.conſ.68. E.Suarez.

inuentarij nondum confecti exceptio generaliter impedit litis conteſtationem,vt commune ponit multas exceptiones ſubtexens Viuius lib.1.opi.103. idem.

inuentarij confectio remitti tutori à teſtatore pro ſui animi ſententia poterit.commune affirmãt Io.Crot.n.49.Io.Annibal.n.388.in l.nemo poteſt.ff.de leg.lib.1.Erit tamen nihilominus liberum.atque integrum iudici, tutorem cogere ad illud conſcribendum,ſi pupillo expedierit.commune aſſerunt Did.à Couarru.lib.2.variarum reſolut.c.14.n.4.l.Clar.latè de materia agens de teſtamentis.q.67.verſ.quo ad tertium.cum ver.ſequentibus ac Viuius lib.1.opi.338. Hæredi autem ipſi poterit abſque dubio teſtator inuentarij nõ exarandi veniam facere in eorum omnium fraudem, ac præiudicium, qui vel legato,vel fideicommiſſo, vel illius eiuſdem hæreditatis parte cohoneſtati ſunt, vt frequenter placitum enunciant Pariſi. conſ.68.n.57.lib.2.Did.à Couarru.in c.1.nu.17.de teſtam.At in creditorum fraudem, damnum ve eiuſcemodi venia præſtari nequit.commune effantur Io.Annibal.in l.nemo poteſt. n.406.ff.de leg.lib.1.Aymon Crauet.conſ.174.n.11.l.Clar.de teſta.q.ver.quo ad primum. idem.

Inuentario non confecto,nec negabitur, nec attondebitur legitima filiorum portio,vt frequenter placitũ ait,in contrarium ipſe merito ſimò abiens, Vigl.in §.extraneis,n.6.Inſti.de hær. qualit. & differ. vt nec quiuis alius hæres ad legata vltra ipſius hæreditatis vires generaliter tenebitur.commune cum Alex.ponit Fran.Turz opi.95. E.Suarez.

Inuentario non confecto Trebellianicæ quartæ ius perit: vt magis communem opi.renuncio ex Corne.conſ.302.li.1. & conſ.22.lib.2.& conſ.168.li.3.Dec.conſ.430.& conſ.495. Curt.in.cõſ.54.Soc.in rub.ad finem,& in l.Marcellus §.quod autem.in fi.ff.ad Senatuſc.Treb.Capra conſ.7.in finem. Tam etſi contrarium magis arrideat,cum Aymon. Crauet. conſil. 17. idem.

in inuentario ſi quis non ponat ea quæ poſtea ad ipſius hæredis notitiam deuenerunt, an perdat per hoc ipſius inuentarij beneficium, & dic, q̃ non niſi circa illam rem, ſecundum Rol.de inuent.3.par.q.65.quem vide in d.trac.4 par.q. 8. vbi plenè diſputat, & tandem concludit q̃ punitur hæres celans rem hæreditariam circa eandem rem vt teneatur in duplum, non tamen per hoc irritatur.

Inuẽtarium vel eius beneficium vel effectus,iux.communem ibi Relatam,quam tamen latius declarat,& limitat.vt p eum ibi n.3.& 4.cautelam autem pro hærede vide d.q.n.6.& 7.quid in inuentario facto per ſubſtitutum:ſi non ponat omnia bona,& dic,q̃ priuatur tota falcidia,ſecundum Rol.d.tracta.4.part.q 44.

contra inuentarium hæredis admittitur probatio in cõtrarium,l.fi.§.licentia.C.de iur.delib.quod ſecus eſt in inuẽtario tutoris,ſecundum communem per Rol.de inuent.3. part.q. 66. n. 7. & plures differentias de inuentario tutoris vel hæredis,vide per eundem d.trac.4.part.q.47.

inuentario confecto hæres poteſt detrahere falcidiam de legatis & fideicommiſſis,l.fi.§.& ſi præfatam.C. de iur. delib. quæ falcidia reſecat legata vltra debitum modum facta l.1.ff. ad l.fal.quam concl.amplia procedere etiã in teſtamento militis, limita tamen locum non habere quando legata facta eſſent ad pias cauſas,vel in redemptionem captiuorum,ſecundum communem per Rol.de inuent.4.par.q. 5.n.1.2.& 3.

Non ſuffic.q̃ teſtator remittat tutori confectionem inuentarij.ſed oportet expreſſe dici.q̃ teſtator vetuit cõfectionem inuẽtarii.vt dicit tex.in d.l.fi.C.arb.tu.ibi niſi teſtatores inuentariũ.ſpẽ conſcribi vetuerint.& ibi Sal.ad hoc no.&not.Ang. are.in §.præterea.el 2. col.43.mihi 23. inſtitut de excep.vbi dicit q̃ vidit multos peritiſſimos in hoc erraſſe. Ita refert Iaſ. in d.l.nemo poteſt.

Ipſe tamen Iaſ.in d.l.nemo poteſt in 11.col.dicit non credere.q̃ iſtud ſit verum.& in contrarium al.Cy in l.l.fi.& Io.An. in add.Spec.in tit.de tutore.§.generaliter.verſ hoc autem notandum & adduc,multa in contrarium.quæ vide per eum.P. Andora.

Subiungit Iaſ.in d.l.nemo poteſt in 11.col.q̃ teſtator non poteſt hæredi remittere confectionem inuentarij in præiudicium creditorum,quibus teſtator non poteſt præiudicare al. Pau.de ca.Alex.& are.ibi.& Bal.in l.fi.§.cum ig.C. de iure delib.Crotus in d.l.nemo poteſt in 19.col.

Secus in præiud^m. legatariorum quia potuit eis non legare

Universidad de Deusto Biblioteca

ergo qualificare legatum l.videamus §.iurare.ff.de in litem iurando. al.multa alia max.Alex.conſ.214.incip. perſpectis his quæ in themate præſcripto.

Idem vult ipſe laſ.in d.l.cum neceſſitatem in fi.C. de fideicom.vbi al.dictum conſ.Alex.n.vz.124.in 1.vol. Tu dic ꝙ illud conſ.eſt in 2.vol.conſ.82.vbi h.d.in vlt.col.Crotus vbi ſ. tenet contrarium.

Et in materia.an teſtator poſſit remittere hęredi confectionem inuentarij vide Barb.in 2.vol.conſ.64.in 4.col.Guid.cōſi.63. Idem.

Inuent.non poteſt remitti vſufructuario.Pau.de ca.in 2.volum.conſ.191.

Et ſaltem qui tenc.cauere.de vten.fruen.arb.boni viri, &c. tenetur facere deſcriptionē. vt vult Alex.in 3.vol.conſ.58.id.

inuent.probat contra tutorem.d.l.fi.C.arb.tu.Barb.in 2.volu.conſ.59.in 17.col.Dec.conſ.60.in 2.col.

Et res poſitæ in inuentario præſumuntur extare. nec probentur conſumptæ. Alex.in 1.vol.conſ.45.vbi ponit quomodo probentur conſumptæ.

contra alium inuent. non probat. Alex. in 3. volum. conſ. 83.in 2.col.

hæres non tenetur.probare alia bona non extare.quam deſcripta in inuent. Sed hoc probare debet qui contrarium al. Pau.de ca.in 2.vol.conſ.211.Lud.Ro.conſ.276.in fi. idem.

inuent.quando debeat inchoari.vide laſ.in l.fi.in fi.prin.C. de iur.delib.& aliquid in §.ſin vero poſt quam.Lud.Ro.conſ. 84.eſt tex.in d.l.fi.§.ſin autem duobus. idem.

Inuentarij formam.vide per Pau.de ca.in 2.vol.conſ. 205. Pau.in 2.part.conſ.73.in 3.col.per laſ.in d.l.fi.in prin.in 2.co. de iure delib.Addo Bal.in 4.part.conſ.34.Ang.in §. extraneis aurem.Inſtit.de hære.quali.& differentia. aliquid per Guidonem papæ.conſ.42.& conſ.129.& conſ.160. idem.

Beneficio inuentarij non gaudet qui ex propria conuentione obligatus eſt.ita Dec.in conſ.137.& Cor.in 3.vol.cōſ.31.

Limita niſi maritus obligaret ſe pro vxore quæ fecerat inuent.Cor.in 4.vol.conſ.36.

Inuent.conſeruat ius adeunt.hæred. cum beneficio inuentarij.l.fi.§.in computatione C.de iu.delib.cum aliis al.per Alexan.in 5.vol.conſ.166.in 2.col.Barb.in 4.vo.conſ.51.in x. co.

Ad quod vide quæ dixi in trac.feu.in Rub de alie.feu.verſ. conſenſus agnatorum ibi ſublimita tamen.in fo.54.vide Angel.in §.extraneis autem.inſtit.de hæred.qualit. idem.

Inuentarij omiſſio obligat hæredem vltra vires hæreditatis,ſecundum communem opin.& etiam de iure cano. teſte Burſ.conſ.3.nu.44.lib.1.

Inuentario non confecto per filium etiam primi gradus, vel doloſè confecto trebellianica amittitur,iuxta communē per Burſ.conſ.55.n.36.lib.1.

Inuentarium in feudo hæreditario mixto nihil operatur, tam in filio quàm in agnato, ſecundum magis communem per Burſ.conſ.49.nu.50.lib.1.

inuentarium pro viribus hæreditariis hæredem de euictione teneri facit,ſecundum communem per Burſat.conſ.49.numer.52.libr.1.

Inuentarium in feudo hæreditario nihil operatur, ex magis communi per Burſ.conſ.2.n.46.lib.1.

Inuentarij confectio prodeſt agnatis ad reuocationem feudi.iux.magis communem, licet ex alia communiori & verori non proſit maximè in hæreditario,teſte Burſ. conſ.49.nu. 48.lib.1.quam concl.declara,vt per eundem nu.49.& 50.vbi etiam in filio & omni hærede procedere dicit.

inuentarium confectum ab hærede non operatur vt creditores teneantur bona inſolutum accipere,ſed eiſdem tradenda ſunt vendenda. vel per hæredes vendi, & pretium ſolui ſi hæreditas ſit ſoluendo,nec damnum patiatur hæres, quo caſu tria requiruntur,ex communi per Burſ.conſ.9.n.33. lib.1.

Inuentarium prodeſt hæredi in feudo hæreditario mixto alienato in reuocando illud,ex vna communi, ſed contra ex alia communi,de qua per Burſ.conſ.31.n.13.lib.1.

Inuentariū nihil prodeſt hæredi in feudo hæreditario mixto,vel in nouo,ex pacto & prouidentia,ſecūdum magis communem per Burſ.conſ.89.n.38.lib.1.

Onus proban. incumbit aſſerenti eſſe alia bona in hæreditate præter deſcripta in inuentario,non autem neganti etiam ꝙ inuentarium non eſſet confectum,ſecundum communem per Burſ.conſ.123.nu.2.lib.1.

In inuentarij confectione citatio nominatim fieri debet,ſi creditores & legatarij ſint certi, ſecundum communem per Rol.de inuent.3.part.q.23.n.1. Quid ſi vnus ex creditoribus ſit infans, & dic,ꝙ ſi non habet tutorem, ꝙ vocandi ſunt agnati & cognati ad eum defendeñ.teſte eodem d.trac.3.par.q. 24.Quid ſi eſt pupillus, & dic, ꝙ citari debet eius tutor, iuxta communem per eundem d.tract.3.part.q.25. n. 1. & poſt nu. 3.vbi dicit reprobari opi.Bar.in l.1.§.ſufficit.ff.de admi.tut.& ſi ſunt plures tutores vnius citatio non ſufficit, vt not. Aym. conſ.225.col.2.gl.in l.2.C.ſi ex plur.tut.

inueſtitura verbalis tantæ virtutis eſt,vt per eā dicatur conceſſa & data licentia apprehendendi poſſeſſionem propria auctoritate.communis eſt ſecundum P.Paul.Pariſ.cōſ.22.n.59. vol.1. l.Fichar.

inueſtiturarum literæ non probant dominum,contra tertium,niſi prius probetur inueſtientem fuiſſe dominum. communem dicit Fran.Curt.iu.conſ.158.n.5.ſequitur Caro. Rui. conſ.50.n.3.cum ſeq.& conſ.25.n.15.vol.1.Adde Pau.Caſtr. conſ.134.iſte Martinus in prin.lib.2. idem.

Inueſtitura.Tenor inueſtiturę inſpiciendus eſt c.1.in ti.de duo.fratri.de no.beneſi.inue.Pau.de ca.in 2.vol.conſ.137.incip.viſo puncto.Barb.in 1.vol.conſ.4.in pen.col.al.multa iura.idem vult in conſ.40.in 14.col.& in conſ.44.in 1.col.& in conſ.51.in 33.col.Et in 2.vol.cōſ.2.in 2.col.& conſ.10.in pr. laſ.in prælud.feu.in 36.col.al.infinita max.Io.de ana.in conſ. 7.& in conſ.37 & in conſ.84.Addo Cur.in conſ.47.in prin.& latius in conſ.48.in 7.& 8.co.vbi al.omnia quæ dici poſſunt. & inter alia al.rex.in l.ad probationem.ibi quem tenor adiuuat C.de prob.& illum text.ponderat ibi Bal.& Pau. de ca.al. etiam l.ſancimus in ver.niſi pacti tenor reclamauerit.C. de fideiuſ.Tenor.n.(ait ipſe)ſiue priuilegij ſiue reſcripti ſiue contractus.dat legem priuilegio ſiue reſcripto. contractus & ſimilibus.al.Bal.in c.1.in 7.col.in ti.an ag.vel fil.& in c.1.§.denique.in ti.quæ fuit 1.cauſa bene.amit.fic.tex.in l.ſi quis ſtip.ſtichum aut pamphilium.ibi quærentib.inſpiciendus erit ſermo ſtip.ff.de verb.obl.& in l.fideiuſſores magiſtratuum.§. cum pro aurelio.ibi lecta ſcriptione ff.de fideiuſ.quæ iura ſecundū eum.adduc.Pau.de Ca.in conſ.225.inci.ſuper 1.dubio.quod mihi eſt.227.& But.poſt Pan.& Inn.in c.per ven. extr. qui fil. ſint leg.& ipſe Cur.al.meliorē tex.in l.ſi ita ſtip.§. guiſogonus. in fi.ff.de verb.obl.

Et ſubiic.ꝙ iſta omnia iura.al. Pau.de ca.in conſ.170. inci. in præſenti cauſa.

Fac.ſecundum eum tex.in l.2.C.de inſti.& ſubſti. ibi ex his quæ in libello complexa eſt.& tex.in l gallus §.quidam recte. ibi qui ex verbis concipi poſſunt.& ibi doct.ff.de lib.& poſth. fac.etiam tex.in c.reynutius.ibi prout ex forma compromiſſi ext.de teſta.quia Tenor verborum dat legem compromiſſo. Pan.per illum text.in c.vno delegatorum extr.de off.delega. Bar.in l.cum acquiliana.& Ang.in l.de his.ff.de tranſact.fac.l. ſi cum dies.§.plenum.&l.non diſtinguemus.§.de offō.ff.de arbi.& l.arboribus §.ſi veſtibulo.ff.communi diuid.

Sic ſecundum eum. tenor teſtamenti intuendus eſt. §. nos ig.in auth.de reſti.ſi deic.quem al.Bal.in c.1.in ti. de feu.guar. & in l ſi cum dotem.§.ſi pater.ff.ſol.mat.

Sic etiam verba ſententiæ ponderanda ſunt & tenor eiuſdem.ſic.& contractus.al.Bal.in l.ab exeq.C.quo.app. non recip.Crotus in l.re coniuncti.67.col.de leg.3.

Et iſtorum omnium eſt ratio ſecundum eum. quia in officiis non format à iure non recedimus à tenore & forma verborum hominis. ſecundum Bal.not.in l.id quod pauperib.4. col.verſ.2.quæro.C.de epiſcop.& cleri.Calca.conſil. 73.in 2. colum.

Idem in emphyteoſi.quia quaſi ſit cognoſci.ex tenore inueſtituræ.& pacta in ea apposita ſunt ſeruan.l.1.cum gl.& l.2.& 3.C.de iu.emphy.Spec.& Io.An.in ti.de loc.§.nūc aliqua.ver ſi.89 Hoſt.in Sum.in ti.de loca.§.quid ſit de natura. huius cōtractus.ver.quid ſi pactus.

Fac.quod vult ipſe Cur.in conſ.55.in 10.col.vbi dicit ꝙ inſtrumentum.tantum probat quantum eius verba cantant. & non plus.al.Ang.in l.intereſt.C.de ſolu.quia vbi inſtrumentū non cantat.nec ego cātabo.vt dicit Bal.in c.per venerabilem. ext.de elect.& vbi nō loqui.inſtrumētum nec nos loquimur. al.Bal.in c.rodulphus.ext.de reſcrip.Addo Dec.in conſ.70.in 1.colum.

Nec inſtrumentum nocet ei qui non nominatur in eo.l.ſi vnus.§.ante omnia.ff.de pac.Alex.in 3.vol.conſ.78.in vltim. col.ibi,quantum autem. P.Andora.

Inueſtitura non probat dominium nec poſſ.Iaſ.in l.quotiēs 8.col.C.de rei vend.Addo Alex.in 5.vol.conſ.9.in 3.col.& in l.3.in 4.col.ff.de acq.poſſ.de quo.vide latius in trac.feu.in rubric.quid ſit inue.ver.dicit tamen.aduerten.cum ſeq. P.And.

Inuidia.ɔ inuidos.vide Ang.inſti.de l.fu.cani.tol.P.Andor.

Vnuſquiſque debet conari ſuperare.alium in virtutibus & human

humanitate. Ang. in §. fi. inſtit. de fideic. hæred. P. Andora.

Inuidus de pari dedignatur. Bal. in l. de dolo. C. de dolo. idē.

PRO. Inuidiam placare paras virtute relicta. not. gl. in l. ne quicquam §. fi. ff. de offi. proconſ. & leg. Bellon.

PRO. Inuitus nemo agit vel defendit. l. vni. C. vt nem. inui. ager. vel accuſ. cog. Bellon.

PRO. Inuitus nemo cogitur ad communionem. l. ſi nō ſortem §. ſi centum. ff. de cond. indeb. in l. qui admittitur. ff. pro ſoc. Bellon.

PRO. Inuiti & ignorantes per alium liberari poſſumus. l. ſolutionem. ff. de ſolu. l. ſoluendo. ff. de neg. geſt. idem.

Iocalia donari vel legari poſſunt ad pias cauſas per filiumfam. viduam, etiam ſine conſenſu patris, ſecundum Pau. de ca. conſ. 127. vol. 2. Corn. in l. frater à fratre. col. 32. ff. de condic. indeb. P. Andora.

Iocalia remiſſa per maritum vxori, an ſint ipſius vxoris an hæredum mariti. vide quę dixi ſ. in verb. donatio inter virum & vxorem. ver. an veſtimenta & iocalia. idem.

Ioculatores an ſint infames. Bald. in l. 1. §. fi. ff. de his qui no. infam. P. Andora.

Ioculatoris animali ſi occiderit aliquem, eſt pœna 200. ſolidorum. Rom. ſing. 704. Idem.

Ira quæ ex iuſta cauſa prouenit, non quidē excuſat in totū ſed facit vt delinquens mitius puniatur, vt in viro occidente vxorem repertam in adulterio, ſin verò non proueniat ex iuſta cauſa, tunc in nihilo excuſat. communem eſſe atteſtatur Menchiaca illuſtr. cōtrouerſiarum. c. 18. n. 29. Alij tamen ſimpliciter dicunt, q̄ factum calore iracundiæ non ſit punibile. vt Iaſ. in l. ſi duo patroni. §. ſi quis iurauerit. prim. n. 1. ff. de iureiu. Abb. in c. 2. de maled. quem. Doctores ibid. ſequuntur, vt dicit Gram. ſuper conſtit. Regni. n. 5. Refert Clar. d. §. fi. q. 60. verſi. Eſt etiam. P. Fichard.

Iracundia. De geſtis per iracundiam. vide remiſſiue per Fel. in c. dilecti in 7. col. de excep. & Pan. in c. dudum. in gl. in verb. calore. de conuer. coniug. P. Andora.

Iracundia eſt iuſta cauſa. minuendi pœnam. Feli. in c. ſic. ex literis. ext. de iureiur. vide quæ dixi in ver. defenſio. §. 3. Ludo. ſing. 508. Alex. in l. lege iul. §. hodie. ff. ad l. iul. repe.

Et adde ibi dict. q̄ quæ per lubricum lingue proferuntur. pœnam non merentur Alex. in 2. vol. conſ. 180. & in 3. volu. conſ. 15. in fi. Iaſ. in l. ſi duo patroni. §. fi. col. 1. ff. de iureiur. & in l. ſi filiam. C. de inoff. te. Adde quæ dixi in ver. contemptus. & in ver. prouocatus. §. 3. idem.

Ira non eſt ſuper iram mulieris. Bal. in l. ſi apud. C. de reuo. donat. idem.

Irregularitas eſt de iure poſitiuo, vt eſt communis opin. de qua D. Hieron. à Monte in ſuis variis quæſtionibus. q. 30. numer. 2. Bonac.

irregularitas. Non incurritur. ſi non mutilat licet percutiat cum ſanguine. Card. in clemen. 1. in 31. q. de homic. & in conſi 19. P. Andora.

Irregularitas non incurritur per homicidiū criminale. Bar. in l. illicitas §. ſicuti. ff. de off. præſi. Card. in d. clem. 1. in 12. q. idem.

Irregularitas non contrahi. niſi in caſib. à iure expreſſis. c. is qui. de ſen. exc. in 6. phi. poſt But. & Imo. c. dilectus. de appel. & in c. ſi ciuitas. §. is qui. de ſent. exc. in 6.

Non incurritur per clericos qui interſunt legi condende, p quam mors infera. Bar. in auth. habita. in 1. not. ne fil. pro patre. idem.

Irregularis non eſt clericus vadens ad bellum niſi occidat. Inn. in c. olim. de reſt. ſpol. Card. conſ. 19.

Irregularis nō eſt clericus accuſans de leui crimine coram laico. licet mors ſequatur propter aliud gl. 23. q. 3. c. maximianus. per c. poſtulaſti. de homi. vt vult Spec. in titu. de diſpenſ. §. 4. vide tamen phi. in c. 2. in fi. de homic. in 6. idem.

Irregularitas non incurritur ſi inſultatus ſe deffendens oppoſuit gladium. & non vibrauit, & occidit vel mutilauit. Card. in d. clem. 1. in 24. q. idem.

Irregularis nullus eſt. quando neſcitur. quis de plurib. prolec. lapidem & occiderit. Card. vbi ſ. q. 14.

Secus quando omnes percuſſerunt & neſci. quis percuſſit letaſr. vt ibi. idem.

Irregularitas non contrahitur ex mutilat. digiti ſed membri prin. Card. vbi ſ. in 10. q.

Nec ex occiſione vel mutilatione pro tuitione bonorum. vt ibi. in 24. q.

Nec pro tuitione parentum vel propinquorum. vt ibi in 28. q. & idem Card. in conſ. 42.

Irregularis non eſt qui celebrat in præſentia excommunicati pu. c. is qui. & ibi doct. de ſent. exc. in 6. gl. & doct. in cap. epiſcoporum. de priuil. in 6. Spec. in ti. de legato. §. iux. ver. ſed quia. not. in c. ſi celebrat de excel. præla.

Irregularis à ſolo papa abſolui poteſt. Card. in d. conſ. 42. phi. in c. 1. §. fi. in pr. per illum tex. de re iud. in 6.

Et phi. in d. §. ſi. multa ponit in materia irregularitat. & in c. ſi ciuitas §. is qui. de ſent. exc. in 6. vbi inter cætera dicit q̄ eſt de iure poſitiuo. idem.

Italia cōprehendit Sardiniam & Siciliam. Philip. in c. 1. col. 1. de temp. ord. in 6. P. Andora.

Italia eſt princeps & domina prouinciarū. Corn. conſ. 282. ver. poſſet etiam dici. lib. 4. Ang. inſtit. de excuſ. tutor. in prin. col. 1. Vide quæ dicit Bald. de Italia, in l. ex omnibus. ff. de off. præſid. idem.

Iudæus cognoſcens Chriſtianam abſque matrimonio, nō vi, nec ſtupro, nec adulterio, non punitur pœna mortis. Boer. deciſ. 306. nu. 5. communem dicit. B. Villal.

Iudæi exiſtentes in loco vbi ius ciuile ſeruatur, dicuntur de populo Romano quo ad hoc, vt legib. illis viuant & habeant filios in poteſtate. Eſt mag. cōmunis opi. ſecundum Alex. cōſil. 13. attentis ver. & comprobatur. vol. 7. M. Charian.

Iudæus coiens cū Chriſtiana ſine matrimonio, non vi, nec ſtupro, nec adulterio, habenſq̄ue carnalem copulam cum ea non pœna mortis, ſed alia arbitraria, & ſic extraordinaria punitur, ſecundum Old. qui ita conſuluit conſ. 133. & ſequitur Barb. conſ. 63. vol. 4. Dec. in c. 1. n. 61. in 1. lect. de conſtit. & in c. conſuluit, cl 3. n. 13. de app. Alex. conſ. 99. viſa vol. 6. Marſi. conſ. 101. Pau. Grilan. in tract. de pœ. omni fariam coitus illici. q. 12. n. 6. & ſeq. & Boer. dec. 116. n. 5. vbi meminit iſtam eſſe communem opi. & Couarruuias cum aliis relatis per eum in epito. de matrimonio, in 2. part. c. 7. §. 11. ſub n. 3. quæ communis abſque dubio procederet quidem ſecundum ante ſignatos Doctores, ſi chriſtiana, cum qua fornicaria copula habita fuerat, erat meretrix, quoniam tunc iudæus puniendus veniret pœna extraordinaria arbitrio iudicis: & ita conſuluerūt per optimas rationes, ac non ſpernenda fundamēta. Petrus de Vbaldis Peruſinus cōſ. 29. factum ſic proponitur, Honofrius de Peruſio conſ. 38. circa hoc dubium, & Franciſcus de Placētia conſi. 84. in Chriſti nomine amen, quæ cōſilia reperiuntur inter cōſilia criminalia diuerſorum, collecta per Io. Bapti. Zilettum, in j. vol. & alij conſulentes relati per Grilandum vbi ſ. & ita voluit quoque Marquardus de Suſannis, in tract. de Iudæis, & infidelibus, in 2. part. c. 3. n. 2. cum aliis ſeq. vbi plenius per diſtinctionem, quàm alius quem hucuſque viderim reſoluit quæſtionem præmiſſam imò in fortiorib. termininis conſuluit Alex. in d. conſ. 99. iudæum adulterium committētem cum chriſtiana meretrice non fore adulterij pœna puniendum. F. Viuius lib. 2. opi. 149.

Iudæus blaſphemans non poteſt puniri per iudicem Eccleſiaſticum, ſed debet iudex ſecularis ſuper tali blaſphemia cognoſcere. communem dicit Alex. in quodam ſuo conſ. quem refert Soc. conſ. 119. nu. 16. ver. vnde ponderandum. lib. 4. iudæi enim ſunt de foro ſeculari. Si tamen iudex ſecularis in eo puniendo eſſet negligens, tunc licebit iudici eccleſiaſtico Iudæum punire magis com. dicit Alex. conſ. 99. n. 15. lib. 6. Refert Clar. lib. 5. ſent. §. Blaſphemia. verſ. Sed pone. Plura de Iudæis blaſphemantibus. vide eod. §. in prin. P. Fichard.

Iudæus cognoſcens carnaliter mulierem chriſtianam non quidem pœna mortis, ſed tamen alia mitiore, puniendus eſt. com. atteſtatur Boer. deciſ. 316. n. 3. quem refert Did. ſuper 4. Decret. n. 3. erit ergò puniēdus pœna extraordinaria arbitrio iudicis, citra mortem. & dicit Alc. conſ. 458. n. 1. q̄ Doctores magis communiter ſentire videntur, q̄ debeat puniri pœna pecuniaria, ita etiam in facti contingentia conſuluit Alex. cōſi. 13. lib. 7. Corn. conſ. 107. lib. 1. Oldr. autem in conſ. ſuo vlt. dicit, q̄ vidit iudicatum q̄, cuidam Iudæo amputarentur virilia. & Clar. qui hæc refert. dicit q̄ vidit quendam Iudæum cōdemnari ad triremes per dicēnium, cum tamen mulier illa eſſet publica meretrix. Hæc omnia intellige ſi eſſet ſimplex ſcortatio, ſed ſi etiam eſſet adulterium, non debet eſſe melioris cōditionis iudæus quàm Chriſtianus. refert Cl. in lib. 5. ſen. §. fornicatio. ver. cum iudæus. P. Fichard.

Iudæus committens adulterium cum muliere Chriſtiana, in ciuitate vbi ſtatutum ſit q̄ adulterium puniatur pœna pecuniaria, non poteſt puniri pœna iuris cōmunis, quæ eſt pœna mortis, ſed pœna ſtatuti. cōmunem opi. eſſe dicit Bermōd. de concubi. n. 32. & nu. 40. & ita conſuluerunt Ang. in conſi. 114. licet primò. & Alex conſ. 99. lib. 6. Barb. conſ. 63. lib. 4. refert Clar. libr. 5. ſent. §. adulterium. verſi pone. ipſe tamen putat talem Iudæum ad triremes perpetuò condemnandum ſc-

Universidad de Deusto Biblioteca

cùs verò, si cùm Iudæa adulteratus esset tunc.n.meritò communem obseruandam esse putat. P.Fichard.

Iudæus fugiens ad ecclesiam non debet gaudere eius immunitate. comm.dicit Marsi.in l.ex S.C.n.7.&seq.ff.ad legem Corn.de siccar.quem refert Remig.de immu.eccle.in 18.fallentia. Aliqui tamen tenuerunt contrarium, vt Did.lib.2.resolutio.c.20.n.11.ver.31.sed malè Cla.d.lib.5.§.fi.q.30.ver.præterea quæro. P.Fichard.

iudæus qui post commissum delictum suscepit sacrum baptisma, non potest postea pro eo delicto puniri, per gl.in can.ꝙ autem, in verb.pœnitẽtis, 32.q.1.dicit Ferrar. cautela 24.n.4. hanc esse communem Theologorum opinionem, vt refert Viuius in lib.com.opi.in verb.Accusari potest Iudæus, intelligе vbi nõ apparet ꝙ sacrum baptisma in fraudem susceptum sit. Contrariam autem communem attestatur Io.de Ana.in c. de his.n.6.quem refert Ruin.cõs.13.n.3.lib.5.vbi tamen subdit in arbitrio iudicis esse, vt eligat, contrariam tanquam mitiorem & æquiorem. Bene verum est autem, ꝙ in omnem casum, licet talis iudæus liberatus sit à pœna temporali, non tamen erit liberatus à restitutione & emendatione damni, ad q̃ tenebatur ante susceptum baptisma, vt ab omnib.probatum dicit Ruin.d.cons.13.n.2.lib.5. P.Fichard.

iudæus si id genus nuptias contraxerit, quę cùm iure Mosis diuino licitę, concessæque sint, iure alio humano postea inter dictæ fuerint, nullis pœnis de causa fiet obnoxius: nec iam generaliter obseruare cogetur, l.nemo.j.C.de iudeis vt commune ponit Iul.Clar.in pract.§.incestus.ver.vlt.post latè tradita à Marquard.in tract.de iudæis, 2.part.c.4.n.9.& n.10.& c.5.nu. 3.& seq. E.Suarez.

Iudæus ad Christianorum ecclesias confugiens illarum immunitatibus non potietur, tametsi animo desciscendi à sua religione ad fidem Christianam id fecerit, vt frequentius placitum asserunt Hipp.& qui eum refert Marquard.in tracta.de Iudæ.part.1.c.8.n.2.I.Cla.in prac.§.vlt.q.30.ver.præterea quę ro. Quamuis multi in contrarium ierint, quos laudat Did. à Couar.lib.2.resolut.c.20.n.2.ver.13.& hi etiam tunc loquuntur cùm deficiendi à suorum maiorum religione animũ non habet, quibus vel in terminis verior & æquior mihi illorum sententia videtur, nec.n.quoad ipsas immunitates ratio confugientium, sed ipsorummet locorum ad quos confugitur, in eunda diligenter est, verum hac de re alibi copiosius. idem.

Iudæus, nec si de nouo religione Christiana initietur, contra Christianum testis idoneus habebitur, commune ait Soc. in l.sciẽdum.§.vlt.ff.qui sătisdare cog. Quod intelliges in causis criminalibus duntaxat processurum, quippe in ciuilibus causis, & in vltimis voluntatib.& quasi contractibus, & quasi maleficiis, quiuis Iudæus etiam qui nunquam à sua religione defecerit, contra Christianum rectè, atque appositè testificabitur, commune ponit Viuius lib.1.opi.385.in fi. idem.

Iudæus blasphemiæ reus, à iudice populi ordinario, non ab ecclesiastico puniri potest. cõe inquiunt Alex. & qui eum refert. Soc.cons.119.n.16.lib.4. Quin & generaliter Iudæorum crimina iudex secularis non ecclesiasticus puniet. commune proferunt Ana.in rub.n.9 de iudæis, & qui eum laudat I.Cla. in pract.§.vlt.q.35.ver.vlt.Si tamẽ id iudex populi ordinarius susque deque habuerit, iudex ecclesiasticus & de blasphemia cognoscet, & illius convicto statam pœnam imponet. vt magis communem interpretum sententiam ponunt Alex. cons. 99.n.15.lib.6.& qui eum allegat I.Clar. in d.pract.§.blasphemia.ver.sed pone. idem.

iudæus extra domum suam nutrices Christianas habere potest, etiam absque vlla præsumum dispensatione, quamuis domi nec cum illorum authoritate, queat, vt communia interpretum placita autumat Marquar.in tract.de iudæ part.1.c.4. n.18.& n.19. Si tamen iuris rationes intueamur ex personarũ ac locorum, & temporum conditionibus rem hanc totam definiemus, quod alibi accuratè. & copiosè ostendo. idem.

iudæus non idcirco accusationem, ac pœnas ob delicta antea patrata meritas, euadet, ꝙ Christianæ religionis baptismo se imbuerit. multoque minus actionibus liberabitur, quas in illum alij habebant. commune attestantur Io.de Ana.in ca.de his.de accus.Dec.con.130.Marquard.in trac.de iudæis.3.par. c.5.nu.1.& seq. Quamuis quò ad criminum accusationes, ac pœnas immeritò. & contra publicam vtilitatem contrarium cum nonnullis astruant Vi.lib.j.opi.16.ac I.Clar.in pract.§.vl. q.51.ver.vlt. Si quidem religio per se ipsa nullis aliis propositis illecebris, ac nulla præsertim licentiosa facinorosorum hominum impunitate oblata explorati debet. sed hac de re commodius alibi ac latius. Idem.

iudæus, qui cum muliere baptismatis a quis lustr. t1.nec vi, nec stupro, nec adulterio suscepto, nec inito matrimonio rem habuerit, pœnam mortis haud luet. cõmune dicit Boeri. decis.316. Villalo.in sua collect.& latissimè hac de re ex receptis sententiis agens I.Clar.in pract.§.fornicatio.ver.cum Iudæis. Si autem adulterium cum illa commiserit, statutorum loci, vbi habitat, non iuris communis pœnis sit obnoxius, vt quiuis alius incola. quemadmodum frequenter placitum testatur Bermond.de concub.n.32.& qui aliud probare immeritò affectat. Iul.Clar.in d.§.adulterium. versi. pone stat statutum. idem.

Iudæus sui ipsius liberos in potestate habet instar cuiusuis Christiani, vt cõem sententiam verè asserunt Alex. cons.13. n.2.lib.1.Soc.cons.62.ver.2.pro hac parte.li.1. Marquard.de iudæis.2.par.c.1.nu.x.& n.xj.& 3.par.c.4.nu.x. Viui.li.2.opi. 150. E.Suarez.

Iudæi omnibus statutorum vel immunitatib.vel odiis, vel priuilegiis in incolas illorum locorum, vbi ipsi habitant, collatis potiuntur, vt cõe constituo ex Alex.cons.75.lib.5.& cons.99.lib.6.& cons.13.lib.7.Corn.cons.114. licet pro aspectu lib.1.& cons.65. licet in hac.li.2. And.Sic.cons.63.lib.4.& cõsi.75.lib.5.Soc.cõs.62.lib 1.Paris.cons.2.n.9.lib.4.Hipp.consi.cj.quod incipit in præmissa causa. Vnde proculdubio fœminas excludet, vbi Christianus illas abigere, atq; agnatorũ hereditatẽ intercipere potuerit, quod ẽt in specie cõe ponit Marquard.de iudæis.2.part.c.2.n.4.& n.5.& c.4.n.6. Quanuis non nulli minorũ gẽtiũ interpretes absq; vlla iuris, ac iustitiæ rõe p̃rium cornicati sint. Quin & iudæus oĩb.æquitatib.scriptis p̃ quemlibet Christianum fruetur præmisso iuris rigore. vt verissimum asseuero, & magis cõe arbitror ex Corn. cons.260. ad fi.lib.3.Rip.in l.si insulam n.9.cum seq.ff.de verb.obl. Marquar.in d.tract.de iudæis part.2.c.5.n.7. Cum.n.iudæi suis omnib.in causis Romano iure regũtur l.iudei Romano j.l.nemo iudæorum. C.de iudæis, & est receptum ex doctoribus prædicta iura declarantib.atque ex Inn.in c.quod super.de voto. Io. And.in c.gaudemus.de diuort. Imo.in clem.de iudæ. Dom.in c.1.§.vlt.ad fi.de vsu.li.9.ex Fel.& aliis, quos laudat Marquar. in d.tract.par.2.c.1.n.1. Et proculdubio ius Roma. sit, vt scripta æquitas vel subtilitati vel seueritati iuris præferatur. l. placuit. cũ iis, quæ vbiq; copiosè ad hãc rẽ cõmentãtur interpretes. C.de iudi. hoc iure ẽt vtẽt indistictè ac gñaliter iudæi. idẽ.

Iudæus in successionib.tã ab intestato, q̃ testato, delatis, sacrosanctas Mosis tabulas prorsus seruare debet. si quidem illarum sanctionib. omnino ea ĩ materia gubernabitur, iure alio penitus silẽte, vt magis cõem sniam asserit Marquard.in trac. de iudæis 2.par.c.4.n.8. qui multos antea.n.5. in candẽ sniam laudat. Quãuis in hæreditatis ipsius diuisionib. ius cõe seruari oporteat ac nulla alicui ex fratrib.prerogatiua indulgeri debeat, vt cõe affirmant Sal.in l.si duob.C.com.delegat.& in l.1. ver.adde prædictis.ff.si cert.pet. Tiraq.de iure primoge.q.60. n.x.ver.tñ cõis.ac Marquard.vbi s.n.11. Si tñ rem suis ex principiis metiri vis, & in hac prerogatiuarũ discepratione, ius cõmune prorsus obmutesceret ac diuinæ cõstitutiones tenaciter custodient. Sed hac de re alibi tũ opportunius, tũ vberius. idẽ.

iudæus, quiuis sigillatim ac separatim ex Christianorũ testis capere potest, etsi totum iudæorum collegium nõ posse vulgo existimetur, quemadmodum frequentius placitum scribit Marquard.in tract.de iudæis part.2.c.5.nu.24. idem.

iudæus si põtificis Roma. facultatẽ impetrauerit, ac deinde principis & populi consensum obtinuerit, vsuras exercere p̃t, cõe ait Marquard.de iudæis.1.part.c.11.n.14.ver.qd ergo dicendũ. Vnde ẽt si publicus sit vsurarius testari absq; dubio poterit, q̃is Christian' nequeat. cõe aio ex iis quos laudat Marquard.in d.tract.part.2.c.1.n.2.ac Viui.li.1.opi.444. Qui q̃ re uera contrarium hic, atque illic prorsus existimem, & summopere probem hac in re iudicium Did.à Couar.post aliquã multos, quos ipse laudat, lib.3.resolu.c.1.nu.8. idem.

Iudæi habẽt filios in potestate, & sic filij eorũ sunt in potestate parentũ. sm Bal.in l.item qui in potestate.ff.de his q̃ sunt sui, vel alie.iu. Doc.oẽs in c.2.de conuersi.infide. Card.in cle. 1.in fi.de iudi. Alex.in l.multũ interest.ff.de verb.obl.in cons. 99.n.6.vol.6.& cons.13.n.2.vol.7.vbi citat istã esse magis cõmunem opi.& Paris.cons.2.vol.4.& sequitur Abb.in c.fin.de conuersi.infid. Fel.in c.iudæi, el 2.de iud. Dec.in c.cõsuluit, in 2.notab.de app.& Cotta in memoriali.in ver.vsuræ trientes, ante fi.& q̃is p̃rium asseuerauerit Afflict. dec. 151.n.4.& 9. ob hoc igit nouissimè Rodericus Suares in suis allegationib. in l.9.ti.de los pleytos.n.7.seq.& Io.Bap.Bouius in trac.de statut.vrb.præscr.in ti.cõt.om.cred.gl.19.n.55.& seq. Marquar. de Susan.ĩ tract.d̃ iudæis,& infidelib.ĩ 3.part.c.4.n.9.& seq.& ẽt cã audacter cõiorẽ & veriorẽ rñdetq; p̃riis oĩb., put añ eũ fecit

Universidad de Deusto

fecit Alex.conſ.71.vol.2.& de hoc non eſt mirandum,quia ipſi iudæi communi iure Romano vtuntur.text. eſt in l.iudæi. C.de iudæis.& ita conſulnit Corn. poſt Fulgo. & Alex. conſ. 114.vol.1.& ponit Iaſ.in l.ſi inſulam.3.not.ff.de verb.obl.& Fel.in c.1.de conſtit. F.Viuius.lib.2.opin.150.

Iudæos pro criminibus eccleſiaſticis, pro quib⁹ etiam Principes ſecularis poſſunt punire, eccleſia poteſt etiam ipſis imponere pœnam corporalem,dummodo in vindictam ſanguinis non procedat.Et ideò Papa habet poteſtatem ſuper Iudeos, & alios infideles, ſi peccarent contra legem naturæ, vel ſi iudæi faciunt contra teſtamentum vetus,quod obſeruant,vt eſt com.opi.de qua Aret.conſ.157.n.3.col.2.verſ.preterea.Et iudæi obligantur iuramento.abb.conſ.39.nu.2.in j.vol. Bon.

Iudæi vſurarii poſſunt condere teſtamentum,vt eſt cõis interpretatio,& conſenſus hominum,contra quem iudicare eſſet valde durum vt in Italia communiter iudæi publicè exercant fœnus.Aret.conſ.157.nu.1. Bonacoſſ.

Iudæus delinquens debet puniri à iudice laico, non eccleſiaſtico,vt eſt com.opi.Clar.q.35.verſ.modo quæro. Bonac.

Iudæus poſt ſuſceptum baptiſmum,non eſt puniendus pro delictis antea commiſſis,vt eſt com. opi. Sed bene tenetur ad reſtitutionem, & emendationem damni, ad quam tenebatur ante baptiſmum.vide Dec.in conſ.130.in 1.vol. vbi dicit cõmunem eſſe opinionem,q̃poſt baptiſmum poteſt iudex accuſari de furto.& ſimilibus.quia aliàs præſtaretur occaſio delinquendi.vide ſ.Soarez verbo iudæus.nu.215.vide Menochiũ de arb.iudi.caſu 290.Ferra.caute.24.nu.4.Viui.verſ. accuſari. Ruin.conſ.13.nu.3.lib.5. Bonacoſſ.

Iudæus qui rem cum meretrice habuit,eſt puniẽdus in pœnam pecuniariam iudicis arbitrio imponendam, vt eſt magis com.opi.de qua D.m.Alcia.in conſ.11.nu.3.lib.7. vide Rol. à Valle conſ.35.in 2.vol. & Ant. Gabriell. in ſuo communiũ opi.lib.7.concl.21.Corn.conſ.114.in j.vol.Alex.conſ.13.per totum.in vlt.vol. Bonacoſſ.

Iudæi ſuſtentãtur ex gratia & pietate, niſi chriſtianis imminerer periculum vel ſcandalum,vt eſt com.opi.de qua Corſetus in tractatu.de poteſta.regia.nu. 18. tomo 5. Et cum abuſi fuerint gratia,priuilegium amittere debent, tanquam ingrati,vt eſt com.opi.de qua Corſetus ibi. Bonacoſſ.

Iudæi prohibentur omnino percipere vſuras exceſſiuas & immoderatas,vt in nouella impreſſa ex græco & latino compoſita.D.Iuſtinian.vt particulares vſurarum ſolutiones in duplum ꝓputentur.C.N.CXXI.Iuſtiniani imperatoris incip. cũ decuriones.& finit.dat. 17.Calen.Maij Cõſtantinobilis.V.C. conſ.& extat decretum cuiuſdam optimi Principis perpetuũ prohibitorium.editum.anno 1507.3.Aprilis.regiſtratũ in regiſtro quodam quod habet initium ab anno 1506.per totum 1526.fol.12. & licet Princeps concederet priuilegia ipſis iudæis ſuper hoc ampliſſima.&fœcundiſſima,&locupletiſſima Cum clauſulis prægnantiſſimis,& efficaciſſimis,vt nihil fortius.Si oriatur cõtrouerſia ſuper dictis priuilegiis.Et ipſe Princeps ꝓcedens ad præces ſupplicantium,reſcribat, fiat ius, vel talis iudex iuſtitiam faciat, cẽſetur tacitè derogaſſe ſuis priuilegiis & committere q̃ fiat ius, id eſt q̃ tribuatur vnicuique, quod ſuum eſt.Neuiza.inter conſ.Brun.conſ.12.n.179.&pluribus ſeq. vnde ſe ipſe Princeps mauult ſua priuilegia prorſus exequi, debet ordinariæ iubere q̃ de facto ſeruent iudicis officio executiuo, & executiuè procedatur prout in his terminis conſuluit Pau.de Caſt.in conſ.397.col.2. in 2. Nam quod non poteſt Princeps directò,poteſt per indirectum,ordinando.q̃ talis non audiatur à magiſtratibus,&officialibus ſuis.Paris.conſ.1.nu.38.vol.4.Rui.conſ.123.col.3.vol.3.Ant.Gabr. in ſuo communium opi.lib.3,titu.de iure quæſito non tollendo,concl.1.nu.4.& Alex.in terminis vſuræ vſurarum in conſ. 107.per totum.in 2.vol.& per ſupradicta deducetur an ſint ĵdentes retenta, vel extra clarè expreſſa ſupradicta per me deducta ſint. Bonacoſſ.

Iudæus omnibus ſtatutorum immunitatibus,vel odiis,vel priuilegiis quibus alij incolæ vtuntur gaudent,vt eſt com. opi.Soarez verſ.iudæus.nu.191.vbi diffuſè. Bonacoſſ.

Iudæus ad eccleſiam confugiens immunitate non gaudet, vt eſt com.opi.Soarez verſ.iudæus num.205.Clar.q.39.verſ. præterea.

Iudæus in criminalibus non eſt teſtis idoneus contra chriſtianum,vt eſt com.opi.Soarez verſ. iudæus.nu.208. vide tamen ibi poſtea. Bonacoſſ.

Iudeus rem habens cum chriſtiana,non vi,nec ſtuprator exiſtens,nec adulter, nec matrimonium cum ea ꝓhens, morte non punitur, vt eſt com.opi.Soa.in eius theſauro.ver.iudeus. n.218.Et ſi adulterium cum ea cõmittat,pœnas ſtatuti loci dabit,non iuris communis.vt ibi n.219.Cla.in ſ.fornicatio.verſ. cum iudæis. Bonacoſſ.

Iudæus ꝓmittens adulteriũ cũ chriſtiana in ciuitate,vbi adſit ſtatutũ,q̃ adulterium puniatur pœna pecuniaria, non põt puniri pœna iuris cõis,quæ eſt pœna mortis,ſed pœna ſtatuti,vt eſt com.opi.Clar.in ſ.adulterium,verſ.pone.vbi dicit ad triremes perpetuò condemnandum.Secus ſi cum iudæa,quia pœna iuris communis procederet. Bonacoſſ.

Iudæus blaſphemus debet puniri à iudice ſeculari, & non eccleſiaſtico,vt eſt communis opi.Soc.conſ.119.nu.26.in 4. vol.& nu.33. Bonacoſſ.

Iudeus perfidus appellatur blaſphemus chriſti.tex.in ca.1. de iude. P.Andora.

Licet iudeus ſit hoſtis fidei chriſtiane. hoſtis tamen nr̃ non eſt.Imo eum tollerare debemus.in memoriam paſſionis chriſti.c.& ſi iudeos extra de iude.c.iudei extra de teſti.Et ideo gl. in c.iudeorum 28.q.j. dicit q̃ reliquie Hieruſalem debent manere ſalue.Habetur aliquid.ĵ.co.ſ.32. idem.

Iudeus cui defertur iuramentum à chriſtiano debet iurare per Deum ſuum. non autem per Ieſum Chriſtum vel ſancta Dei Euangelia.gl.in l.ait prætor. ſ.iurari. ver.ſuperſtitione.& ibi doct.ff.de iu.iur.Et ꝺr ibi Bal.q̃ ſi perfidus iudeus iuraret q̃ Chriſtum diceretur iurare in cõtemptum fidei chriſtiane. idẽ.

Licitum autem eſt chriſtianis recipere iurameneum à iudeis vel infidelibus per Deos ſuos iurantibus.Ita tenet Inn.in c.& ſi chriſtus.extra.de iu.iur. Adde quòd non peccat chriſtianus.ſic facien.ſecundum Bal.in rub.ff.de iuſt.& iure.Et tenentur iudei ſeruare iuramentum.Cor.in 1.vol.conſ.45.in 2.col. ibi nam ex quo. idem.

An autem perfidi iudei ſubiiciantur conſtitutionibus ciuilibus vel canonicis circa validitatem iuramenti.diſponentibus?Vide bonam gl. in auth.iuſiuran. quod præſtatur.ab his. & ſpec.in tit.de iuramento.cal.ſ.reſtat verſ.quid ſi iudeus.per Bal.in c.1.ſ.item ſacram.in tit.de pa.iur.fir.per Bar.in aliquib⁹ lectu.in l.ſpadonem ſ.Iam autem ff.de excuſ.tut.&eſt optima gl.in d.auth.iuſiuran.in ver.Chriſtus.ex qua colligit.ibi Ang.q̃ perfidus iudeus non debet iurare per Virginem Mariam,neque per Chriſtum.& ita dicunt Alex.& Iaſ.in d.ſ.iurari.videlicet.Alex.in fi.cõm.& Iaſ.in 3.col. idem.

Iudæus tenetur.dotare filiam. quæ effecta eſt chriſtiana.ſecundum.Ang.Are.in ſ.pen.circa 23.col.inſti.de excep.vbi dicit. hanc.q.fuiſſe de facto bononie. De quo etiam vide Alex. in l.1.in 7.& 8.col.ff.ſo.ma.Fely.in c.iudei.el 2.extra de iude. & Iaſo.in ſ.fuerat in 28.& 29.col.inſtit. de act.& Campez. in tract.de dote.q.47.in 1.parte. idem.

Ponit etiam Ang.Are.in d.ſ.pen.in 45.col.vtm. iudeus poſſit eſſe tutor filij iudei vel chriſtiani. & an mater iudei poſſit eſſe tutrix.

De quo etiam an iudeus poſſit eſſe tutor chriſtiani. vide Barb.in 1.vol.conſ.15.Fely.in c.cum ſit de iude.& Iaſ.in rub. ff.de iuſt.& iu.in 1.& 2.col. idem.

iudeus poteſt eſſe procurator, quia procuratoris. officium vile eſt.ſ.fi.inſti.de excep.no.in rub.C.de procuratore.Bal. in l.ſpadonem ſ.iam ramen.ff.de excu.tu.

intellige in procuratore.priuati. Secꝰ autem in procuratore principis,quia talis dicitur habere dignitatẽ.vt probat tex. in l.nemo præfectus.C.de dig.li.12.& not.in d.ſ.fi. idem.

Nunquid autem iudeus poſſit eſſe notarius. Ang.in d.auth. iurſiuran.quod præſtatur.ab his.tenet q̃ non.per rationem ibi poĩtã.in tex. quia debet iurare per Chriſtum & Euangelia.

Sed iſtud limitat notabiliter.Io.de Ana.in rubr. de iude. in 3.col. vt procedat in notario principis qui dicitur habere dignitatem.vt probat tex.in l.1.C.de mand.pr.Et vult Bar. in l.j. C.de digni.libr.12.& in l.eadem ſ.1. ff.ad l.Iul.repet.Bal. in c. 1.in tit.de feu. guar. Sed notarius priuatorum bene poteſt eſſe.quia illud eſt officium.& non dignitas vt eſt gl.no.in l.fi.C. qui mil.non poſ.li.12.

Imo tabellio dicitur ſeruus pu.à ſeruieñ.l.2.ff.rem pup.ſal. fo.l.nec enim.ff.de adop.ſ.cum autem inſt.de adop.glo.in l.liberras.ſ.1.ff.de ſta.ho.& in ſ.1.inſt. de iu.perſo.Vnde per prædictam limitationem. quia eſt officium vile.qđ etiam tenet Barb.in 1.vol.conſ.43.in 5.col.dic.Io.de Ana.quòd poteſt exerceri à iudeo.

Iſtud tamen nonvidetur verum.duabus rationibus. 1.quia certum eſt quòd notario adhibetur fides maior quam teſti. habet,n.vim duorum teſtium.l.in exercendis C.de fi. inſtr.faciunt quæ habentur.in l.1.ſ.ſi quis neget. ff.quemad.te. aper. & in l.oprimam.C.de contrahen.& commit.ſtip. & in c.cum Io.heremita. cum ſi. de fi.inſtr.in quibus iuribus habetur qꝰt teſtes requirantur.ad reprobañ inſtrumentum.

Sed

Universidad de Deusto Biblioteca

Sed certum est q̃ iudei non possunt esse testes contra christianos. vt habetur in ca. 1. & in c. iudei. extra, de testi. & vult Alex. in l. qm̃. C. de hære. & franc. de cur. in repe. l. admo. in 80. col. ff. de iu. iur. Io. de Imo. in cons. 2. Alex. in 1. vol. cons. 70. in fi. Fel. in c. cum sit. de iude. & in c. iudei. extra de testi. ig. &c. Alex. in 1. vol. cons. 35. repetito in 2. vol. cons. 179. in fi. & in c. j. vol. cons. 70. in vlt. col. Io. de Imo. in cons. 2. hyp. sing. 41.

Vide tamen. Bolog. in cons. 42. in 4. col.

Secunda ratione. non videtur verum dictum Io. de Ana. quia notarius dicitur habere iurisdictionem. vt habetur per gl. & doct. in l. 1. ff. de iud. & in l. rem non nouam. C. eo. tit. & in l. 1. C. vbi & apud quem. per Inn. in c. cum à nob. extra de testi. Certum autem est q̃ iudei non possunt esse iudices. l. fi. C. de iude. & iuribus s̃. al. & in specie vult Ias. in rubr. ff. de iust. & iu. in 1. col. & in rub. ff. de oper. no. nun. in 1. col. Vnde videtur intrepide tenẽ. contra Io. de Ana. idem.

Iudei non possunt habere aliquam dignitatem. d. c. cum sit & c. pen. de iude & c. nulla 54. dist. & c. constituit. 17 q. 4. & l. fi. C. de iude. Ex quo. infertur. q̃ iudei non possunt esse mgr̃at⁹ Iudices. vel aliter pu. officiales. vt probant iura præd.

Secundo infertur. q̃ non possunt esse aduocati. quia aduocationis officium dignum est & laudabile. l. laudabile. C. de aduo. diuer. iud. l. fi. C. de postul. & l. nemo la 2. C. de epi aud. & ita vult Ias. in d. rub. de iust. & iure. in 1. col.

Tertio. infertur q̃ non possunt esse doct. in aliqua facultate. vt etiam in terminis vult Bar. in d. l. fi. C. de iude. in l. generaliter. §. fi. & ibi Alex. ff. de decurio in l. omnes la 3. C. de decurio li. 10. & in prohe. C. in 3. col. Ang. in §. 1. in d. auth. iusiurañ. quod præstatur. Pan. in d. c. cum sit & in c. postulasti. ad fi. extr. de proba. Io. de Ana. in rub. extra de iude. quia doctoratus est dignitas. c. quanto. de mgr̃is. & ita vult Fel. in d. c. 1. de iude. & Ias. in d. rub. de iust. & iu. in 1. col.

Iura tamen prædicta recipiũt, triplicem limitationem. vt j. 1. ig. limita q̃ iudei non possunt habere dignitatem, pu. administrationem. seu officium pu. s. inter christianos. Sed inter iudeos sic. tex. est in d. l. generaliter. §. fi. & ibi gl. & Bar. & volunt Pan. & Ana. in d. c. cum sit. & dicit. ibi Ana. d. Flor. ita consuluisse est etiam gl. in l. fi. in vna solutione. C. de iude. & satis innuit Bar. in d. rub. de iust. & iu. in fi. dum se remittit ad illã. l. fi.

Secundo limita vt procedat in officiis pub. honorabilibus & dignus. Secus in vilibus ita Bal. in l. spadonem §. iam tamen ff. de execut. tuto. Inferens ex hoc q̃ possunt esse procu. vt dixi §. eo. §. 8.

Tertio limita ad eorum vtilitatem. sec⁹ ad eorum incomodum. ita no. Bar. & ibi etiam Ang. in l. omnes la 3. C. de decurio. li. 10. & Ana. in d. rub. extra de iude. Fac. optime tex. & q̃d ibi no. Bar. in l. 1. C. de infam. lib. 10. & idem Bar. in l. 1. in ante pen. col. C. de digni. li. 12. vbi vult q̃ licet quis propter delictũ perdat benef. & repellatur. ab aliquo officio. verum est ad suum comodum. Sed q̃ths est sibi incomodum non repellitur. quod dictum seq. Ludo. Ro. in l. si quis in graui. §. de his. ff. ad silla. & Ang. are. in trac. malef. in verſ. Sempronium. in vlt. col. Addo Fely. in c. dilectus el 2. in 2. col. de rescr. Pro hoc. etiam fac. tex. iuncta gl. in l. 2. §. pen. ff. de cap. dimi. & in l. relegatorũ ff. de interd. in fi. illius. l. Fac. etiam quod no. Bal. Ang. & Imo. ĩ l. si quis solidum. ff. de hæred. insti. vbi volunt q̃ stante statuto. q̃ certe personæ. non admittantur. ad officia pu. intellig. q̃ths eis afferrunt vtilitatem & honorem. alias secus. Fac. insuper. quod no. gl. & doct. in auth. hoc. amplius. C. de fideico. & in specie Pe. de Anch. in c. intelleximus. extr. de iud. vbi dicit q̃ illud quod dicitur in d. auth. intelligitur si hæreditas. sit opulenta & lucrosa. Secus si onerosa.

Et ita per multa tenet Fel. in d. c. intelleximus. in 1. col. & in c. dilectus el 2. in 2. col. de rescr. & Ias. in rub. ff. de iust. & iure. in 2. col. Quid de iudeis ad fidem conuerſ. an possint habere dignitatem vide j. eo. §. 40. idem.

Iudei possunt quamcunque artem. etiam honorabilem exercere. & ideo possunt merchari. tex. est in c. post miserabilem in ver. Mercimoniis. & ibi no. Io. de Ana. extra de vsu. & in c. quanto. eo. tit. idem.

Iudeus potest esse medicus etiam christianorum. quia esse medicũ est ars non dignitas. vt habetur per Bar. in l. 1. §. i. ff. de va. & extraord. cog. & per Bal. in l. 1. C. mand. & probatur. optime. in l. 1. §. ne autem. C. de communi seruo. ma. vbi seruus potest esse medicus. Et ita in specie dicit Io. de Ana. licet prędicta non alleget in rubr. extra de iude. in 2. col.

Non tamen intelligas q̃ possit esse doctor in medicina. qa esset contra ea quæ dicta sunt s̃. in §. 10. verſ. 3. infertur.

Intellige etiam q̃ potest esse medicus priuatorum, non aũt principis, quia talis dicit. habere dignitatem. vt vult notabiliter. Bar. in l. 1. C. de comitibus & archiariis li. 12. quod exclamat Ludouic. Rom. sing. 649. quod incipit nunquid esse coquum sit ars vbi per illum tex. dicit, quòd coquus principis. dicitur habere dignitatem.

Aduerte tamen. quia præmissa sunt contra tex. in c. nullus. & in c. omnes 28. q. 1. vbi prohibetur. christianis ne in suis infirmatibus iudeos aduocent neque medicinas ab eis recipiãt. licet gl. in d. c. nullus dicat q̃ medicinalia. possunt christiani à iudeis emere & postea præparare ea. Sed non medicinas præparatas. Cogita & vide Fel. in ca. 1. de iude. vbi dicit. q̃ possunt esse medici christianorum tempore necessitatis puta pestis. vel defectu medici christiani: & tunc non peccant christiani sumere medicinam à iudeo. alias secus. idem.

Iudei possunt habere propriũ sic. christiani. vt probat text. in l. antepe. & in l. fi. in fi. C. de iude. & in c. j. & 2. eo. tit. & auth. gazaros. C. de iude. non loquitur. in iudeis sed in hæreticis & aliis sectis reprobatis sed iudei non sunt reprobati ratione secte. vt est glo. in l. 1. C. de iude. & Bar. in l. cum senatus ff. de redub. nec esse iudeum est delictum punibile vt habet per Bar. in l. apud iul. §. fi. ff. de leg. 1. Alex. in l. multum. de ver. ob. idẽ.

In aliis omnibus. iudei vtuntur iure communi excepta eorum superstitione vt puta in iudiciis & contractibus. l. iudei. la 1. C. de iude. de quo vide Fel. in c. 2. de iude. idem.

Item & in vltimis voluntatibus. & ideo possunt testari sic. christiani. vt vult Bal. in l. fideicommissa. in pr. ff. de leg. 1. adde Aret. cons. 158. Imo. cons. 1. in fi. phi. in rubr. de testa. in 6. in 14. colum.

Imo fortius iudei gaudent immunitate concessa incol. vt vult el. nr Bal. in d. l. spadonem. §. iam tamen. de excu. tut. & sequitur. Io. de Ana. in d. rub. de iude. circa 2. col. adde Alex. in 5. vol. cons. 75. Fel. in d. c. iudei el 2. & Ias. in d. rub. in fi. Barb. in 4. vol. cons. 63. in 1. col.

Iudeus potest rem christiani præscribere. vt probat text. in l. si fur. §. 1. iuncta gl. & ibi ponderat imo. ff. de vsuca. & est tex. expressus. in c. porro. 16. q. 3. & ibi gl. limitat vt non procedat in rebus ecclesiæ. quam gl. pro sing. al. Ludo. Ro. in sing. 343. adde Fely. in d. c. 2. de iude. & Ias. in d. rubr. ff. de iust. & iu. in 1. colum. idem.

Iudeus potest emere rem christiani. Lud. Ro. in cons. 489.

Iudei habent ea quæ sunt ciuium Romanorum. Bar. in l. ex iudeis. C. de iud. Alex. in 5. vol. cons. 75. Gor. cons. 114. in fi.

Iudeus non potest habere nutricem christianam. s. in eius domo. Sed extra domum sic. docto. in c. ad hæc extra de iude. Fel. in c. at si clerici. §. de adulteriis in vlt. col. extra de iud.

Iudeis an possit licite locari domus. Fel. in ca. quia. de iude. concludit q̃ non quando intendũt exercere fenus. Licet multa adducat in contrarium. vide ibi per eum. Et latissime Barb. in 4. vol. cons. 16. in 2. dubio. vbi tenet contrarium quando ex permissione Pape possunt exercere vsuras.

Imo etiam domus ecclesie. potest locari iudeo in emphyteosim perpetuam. Calde. in ti. de loca. cons. 3. alias 281. idẽ.

Iudei qui ad fidem conuertuntur possunt licite retinere bona. Fel. in c. iudei el 2. de iude. Alex. in 4. vol. cons. 104.

Et succedunt patri iudeo cum aliis filiis phi. in rubr. de testa. in 6. in 14. col.

Iudeo an possit per christianum legari. vide Fel. in d. c. iudei el 2. idem.

Iudei in successionibus. an debeant seruare legem mosaycam. an vero ciuilem Fel. in d. c. iudei. dicit. q̃ debent seruare mosaycam. Adde Ias. in l. qui se patris. in 5. col. C. vnde lib. de quo etiam vide Calde. in tit. de testa. cons. 30. Cor. in 2. volu. cons. 180. in fi.

Et etiam in aliis inter se. Barb. in 3. vol. con. 65. in 2. col. Calde. in cons. 10. idem.

Iudeus potest ducere neptem in vxorem. Fely. in ca. ad hæc. de iude.

Vide in materia. Barb. in 4. vol. cons. 13. in 1. col.

Contrarium tenet Imo. cons. 3.

Iudeus non potest purgare moram. Ias. in repe. l. admonendi. in 136. col. ff. de iu. iur.

Iudeus an admittatur ad defensionem sui filij in causa capitali? Vide Cepo. in cons. 75. idem.

Iudeus factus christianus. an possit puniri pro delicto antea commisso. decius in cons. 130. tenet notabiliter. quòd sic. idem vult in cap. quæ in ecclesiarum in 7. colum. & sequent. de constit.

Iudeus fugiens ad ecclesiam. gaudet immunitate. Fel. in ca. 3. extra de iude.

Contrarium tenet. Oldr. cons. 54. in fi. & Bar. in l. 1. C. de his qui ad eccl. confu.

Universidad de Deusto Biblioteca

iudei à principibus licite tollerantur. Paul. de Castr. in 2. volu. conf. 382. Fel. in d. c. quia. de iud. habetur aliquid. 5. c. §. 2. idem.

Nunquid autem princeps possit iudeos à suo dominio expellere? videtur quòd non l. nullus C. de iude. Secundo per c. multorum. & d. c. sic. e. ti. Tertio quia ipsi possunt præscribere. vt dixi 5. in §. 17. Item quia per eorum consortium possumus eos lucrari Deo. 23. q. 5. c. infideles item papa non debet eos expellere. Sed tollerare quamdiu potest. Inn. in c. quod super his. extra de vo. & vo. redem. Pe. Gerar. sing. 59. de quo aliquid dixi in ver. princeps §. 39.

In contrarium fac. quia propter mortem Christi. facti sunt serui. vt habetur. in ca. & si multorum de iude. vnde princeps potest eos vendere. ergo multomagis expellere. ar. l. 1. & 2. C. si seruus expor. ve. Pro hac parte fac. quod no Arch. in c. si sincera. 45. dist. vbi dicit. q̃ per rationem præd. princeps potest eis auferre bona. Fac. etiam quod no. idem archi. in c. quia fraternitatem. 55. dist. & quod habetur in c. iudeis. ext. de iude. vbi habetur q̃ bona non sunt eis auferen. sine licen. terrene auctori. ergo à contrario. cum licen. &c. Item tollerantur. apud nos ex pietate & gratia. d. c. & si iudeos & d. c. & si multorum ergo. non debet hoc ad necessitatem trahi. ar. l. non quicquid. ff. de iud. Tu dic q̃ si immineat christianis periculum ex iudeorum cohãta. potest princeps sine peccato eos expellere. Ita Alber. de rox. ex mente. Oldr. in tit. de iude. de quo vide Iaso. in l. si fundũ. §. fi. ĩ 6. col. ff. de leg. 1. Old. in conf. 87. & conf. 264. idẽ.

Iudeus tenetur edere scripturam. Alex. in 2. vol. conf. 3.

Iudeus delinquens circa rem sacram. à quo iudice ecclesiastico. f. vel temporali. puniendus sit? vide Pe. de Anch. conf. 15. & Fel. in c. cum sit generale. in 7. col. de fo. comp. & in c. postulasti. extra. de iude. idem.

Copulanti scienter cum iudea imponitur pœna mortis. Fely. in c. in nonnullis. extra. de iude. Quidcontra. vide notabiliter Barb. in 4. vol. conf. 63. in 4. col. dec. in c. canonum sta. in 7. col. de consti. Alex. in l. si adulterium §. fratres de adul.

Iudeis quæ permittantur. vide Bal. in 3. part. conf. 267. cum seq. Et multa in hac materia. vide per Barb. in 3. vol. con. 15. & per Sonz. in 1. part. conf. 62. in 3. dubio. idem.

Iudei an sint in potestate parentũ suorum. hoc prodest scire propter testamenta quæ fiunt per eos an valeant. & an possint comparere in iud. sine consensu patris? Dic q̃ sic. sic. christiani. ita expresse dicit Bal. in l. nam ciuium ff. de his qui sunt suivel alie. iu. Idem vult Fel. in d. c. iudei el 2. in fi. Alex. in 2. volu. conf. 71. Vide tamen Barb. in 3. vol. conf. 57. in 4. col. idem.

Sed quid de iudeis ad fidem conuersis, an possint aspirare ad dignitatem. tex. videtur q̃ non in c. constituit ver. qui ex iudeis sunt 17. q. ... & ibi gl. & Archi. quam reputat sing. Ludo. Rom. sing. 151. alias. 44. quod incipiente. Nunc venio ad lucrum panis.

Limitat tamen ludo vt procedat in dignitate. ecclesiastica. Secus in seculari. Tamẽ re vera tex. præal. loquitur. in vtraq;.

Sed aduerte. quia contra hoc. videtur tex. in c. eam te. extra de rescr. & ibi in specie dicit. Panor q̃ iudei possunt habere dignitates ecclesiasticas si fuerint ad fidem cõuersi. quia magis laudandi sunt. q̃ conuerti sint. quàm vituperandi q̃ iudei fuerint. Imo fortius dicit. ibi Bal. q̃ tale conuersus non tenetur. facere mentionem quando impetrat beneficium. q̃ fuerit iudeus. Et idem dicit in eo qui est restitutus ad famam. hoc tamen vltimum non pono pro constanti. per ea quæ habentur in c. quia diligentia. extra de elec. & in c. fi. extra. de postul. prela. Cogita de cõcordia iurium prædictorum. Et forte dici posset. q̃ expositio glo. in d. c. constituit. quam ibi sequitur archi. non sit bona. Sed potest exponi qui ex iudeis sunt. i. qui ad legem iudeorum transierunt. Vel ex iudeis sunt. i. illi qui prouincias inhabitant & iudei sunt. non tamen iudeam inhabitant. & ista videtur verior. idem.

Saluus conductus concessus alicui & sociis suis. comprehendit iudeum secum venientem ita not. Ang. in l. vtiñ. ff. de sepul. viol. sequitur. Alex in 5. vol. conf 75. & Fely. in d. ca. iudei el 2. Et iudei gaudent immunitate concessa incol. Bal. in l. spadonem §. iam autem de excus. tu. idem.

Iudei non possunt agere, nec conueniri. die sabbati. l. die. C. de iude. Bal. in l. quod fauore. C. de legi. idem.

Iudei debent portare signum. vt recognoscantur à christianis. ne ignoranter inuicem commisceantur c. quoniam in nõ nullis. & ibi doct. maxime. Pan. de iude.

Iudei debent litigare. coram iudicibus christianis. l. iudei. & ibi Bar. C. de iude.

Condecentius tamen est. q̃ eorum causæ compromittentes. terminentur per iudeos. Cor. in 2. vol. conf. 65. Et vtuntur eorum iure. inter se. Barb. in 3. vol. conf. 65. in 2. col.

Iudeus qui vigore statuti vel pacti potest vendere pignus post certum tempus. Non potest post illud tempus petere vsuras. Bolog. in conf. 42. in 4. col. al. Pau. de Cast. in conf. 213. incip. si dicta pignora. idem.

Iudea effecta christiana potest filios infantes vẽdicare à patre remanente in iudaismo. Barb. latissime in 2. vol. conf. 57. 1. dubio per totum. Panor. in c. 2. de conuer. infidel.

Iudei habitantes in loco gaudent statutis. Barb. in 4. volu. conf. 63. in 1. col. & ligantur. const. quantum ad pœnam corporalem & pec. dec. in loco. ĩ. prox. al.

Iudei sunt magis odiosi & peiores. 2. his infidelibus reputantur. dec. in c. canonum sta. in 7. col. de consti. Oldr. conf. 51. all. c. non ne. 1. q. 1. Et licet permittatur, comedere. cum paganis. Tamen non licet cum iudeis. dec. in c. nouit. in 2. col. de iud. vbi etiam subiũgit. q̃ nec. cum paganis hodie licet comedere.

Iudeo non defertur iuramentum. in litem. contra christianum. Io. de Imo. in conf. 2. Nec iuramentum. supp. contra christianum. hypo. sing. 41.

Filij iudeorum ĩ. 12. annum inuitis parentibus. baptizari nõ possunt sed per patres vendicari possunt. Calde. in tit. de iude. conf. 3. alias. 489.

Iudei an teneãt. ad decimas? vid Pan. ĩ. c. de terris. ext. de dec.

Iudeus baptizandus an possit constituere procuratorem. ad respondeñ pro eo sic. fit in pueris. Ludo. Ro. sing. 54. tenet quòd non. idem.

Iudæos de ciuitatibus Principes expellere non possunt. sed eos tolerare debent, nisi ex causa. Paris. conf. 2. n. 16. in 4. vol. Et sumus Pontifex debet persuadere ipsis principibus ne eos expellant secundum veram & magis communem opi. vt ibi. vide Marquard. de iudæis. Nec possunt cogi ad aliquod signũ deferendum, vt cognoscatur ab aliis nisi ex causa, vt per Fulg. in conf. 159. vbi loquitur de iudeis in ciuitate Ferrariæ commorantibus, qui non possunt cogi ad aliquod signum deferẽdum. vide D. Rol. à Valle in conf. 25. nu. 32. in 3. vol. Bonac.

Iudæus furtum committens, & postea eff. ctus christianus potest puniri, vt est com. opi. de qua Rut. conf. 113. nu. 3. in 5. vol. vbi dicit ꝺ̃ iam opinionem esse mitiorem & æquiorem. Nisi meru pœnæ hoc fecisset, & in fraudem potius, quam in tuitu Dei, vt pœnam corporalem euaderet. vide Marquardũ de iudæis. Iudæus aũ opem præstans & recipiens res furatas eadem pœna, qua fur venit puniendus non potest, nec debet puniri. Rim. conf. 80. per totum. in 1. vol. Item si efficiatur monachus. marf. sing. 134. Quid si iudæus ignorabat furtum. ductus crassa & supina ignorantia non probabili rem ipsam furatam vel raptam emerit, dicetur autem crassa & supina ignorãtia, q̃n cõiter alij vicini dicebant & credebãt. q̃ res esset de præda & bello iniusto, vel q̃n ecclesia hoc prohibeat, & tales publicè excommunicabat. Vnde nõ excusatur emptor tali ignorantia ductus si de hoc nihil cogitabat quando emit, nec inquisiuit quantum potuerit, est in culpa, & tenetur restituere. Lupus in trac. de bello & bellatoribus. §. si bene. nu. 4. vide omninò. Archiepiscopum Flor. in eius summa. par. 2. tit. 8. ca. 4. §. 5. vbi de sericis agit. vbi dicit, q̃ emens sericum licitè emit. dummodò nõ emat ab his, quos verisimiliter credit fuisse furatos vt à filatoribus, textoribus, vel à reuenditrice. vide Ana. con. 70. n. 27. Ruinus conf 81. per totum. in 5. vol. vbi de hebreorem furtiuam emente. Hebræi tamen Ferrarienses ex Ducali decreto possunt in foro & apotheeis palam emere, & excusantur si ignari sint rerum furto subtractarum. Similiter strazaroli. vide ad propositum D. Contardum in reperti l. 1. si de momenta. possessio. fue. appella. in amplia. seu quasi. n. 86. fol. 60. & Pasethum conf. 1. Bonacos.

Iudæorum filij infantes, vel paruuli non possunt inuitis parentibus cogi ad fidem suscipiendam, & sic ad baptismum ipsum. f. n. gl. in c. iudæorum. 28. q. 1. Card. in clem. 1. in fi. de iudæ. Io. And. abb. Io. de Ana. Fel. & omnes in c. sicut. eo. ti. de iudæ. & Calderi. conf 3. in tit. de iud. quorum opinionem scribit esse magis communem Paris. conf. 2. vol. 4. & seq. in contrariã verò partem inclinauerunt Io. And. d. c. sicut. & Affl. dec. 151. post alios Canonistas, & Theologos relatos ibi p eũ. f. q̃ filij paruuli iudæorũ ad baptizãdũ auferri possunt absq; patris eõ sensu, dũmodò hoc fiat „ p saluãdis pueris ipsis, nõ aũt fiat pro ꝓpellendis parẽtibus eorũ ad fidẽ. sed de opinione ista nõnihil dubitauit Ab. ĩ d. c. sicut, prout per rationes citatas per eũ, & per alios tenẽtes communem dubitari contingit, iõ, ne te decipiant sequẽtes istã partem vltimã noli discedere in ꝓfulendo, & iudicando à communi præmissa, quam non leuibus fundamenis: sequitur etiam Marquardus de Susannis in trac. de iudæis, & infidelibus, in 3. par. c. 2. n. 7. & dicit veriorem, & magis cõem plurimumque declarat. F. Vitius. lib. 2. opi. 152.

Iudæorum

Universidad de Deusto Biblioteca

Iudæorum liberi paruuli ad fidē Christianam cogi, compel
l've nequeunt, vt nec ipsi adulti parentes, quod frequenter
placitum affirmat Fel. in c. sicut. de iudeis. Calder. cons. 3. in ti.
de iudæ. Paris. cons. 2. lib. 4. Marquard. de iudæ. part. 3. c. 2. nu.
6. Viuius lib. 2. opi. 151. Nec. n. aliud est inuitis hominibus re-
ligionem obtrudere, q̄ pulcherrimo pietatis prætextu efficere. vt illi suæ religionis nexibus exuti viuant impij atq; ex le-
ges, vt rescriptū in fide Christianæ fauorem olim fuisse legit.

Iudæorum vxores tacitæ hypothecæ prærogatiuam p̄ sua dote in ipsorum maritorum bonis, instar Christianarum, ha-
bent. vt frequens doctorum pronunciatum asseuerat Mar-
quard. in tract. de iudæis. 2. parti. c. 1. nu. 9. & c. 5. nu. 22. & part.
3. c. 6. nu. 2. & c. 8. nu. 1. E. Suarez.

Iudæorum iusiurandum contractus aliàs inualidos, & pactum de non succedendo non confirmabit, vt communem esse opi. & ab ea non recedendum asseuerat Marquard. de iu-
deis. 2. par. c. 8. nu. 7. & nu. 9. Quanquam id nulla omnino pro
babili ratione innitatur, atque vt impium, vanum prorsus &
vtilitati publicæ aduersum. illud praxis reiiciat. idem.

PRO. iudex viri boni officio fungitur. l. continuus. §. j. ff. de verb. obl. l. ceteræ. §. 1. ff. fam. ercisc. Bellon.

PRO. iudex debet iudicare secundum leges & consuetudi
nes, non secundum exempla. in l. nemo. C. de sen. & interl. om
nium iud. l. rem non nouam. C. de iudi. in §. omnis autem iu-
dex. in auth. de iud. §. 1. instit. de of. iud. Bellon.

PRO. iudex debet iudicare secundum allegata & probata. l. illicitas. §. veritas. ff. de of. præs.

OBIEC. Contrà. imò secundum conscientiam suam, & æ-
quitatem. l. quod si ephesi in fi. ff. de eo quod certo loco. l. pla-
cuit. C. de iud. l. si irruptione. in fi. ff. fini. regun.

SO. Contraria procedunt, quando aliquis, vt iudex habet conscientiam & æquitatem. quo casu de facto sibi cognito p probationes factas iudicare debet, nō aūt habet ꝓscientiam, & æquitatē, vt priuatus, & qñ habet vt priuatus: ius nō debet dicere: quia de facto sibi cognito tanq̄ priuato iudicare nō de
bet. ita gl. in l. 2. ff. de fer. & in §. sit tibi. in auth. de mād. pr. Bel.

PR. iudex non debet declinare, neque ad dextram, neque ad sinistram. gl. in l. vbi. C. ad leg. Corn. de fal. idem.

PR. iudex ad non petita officium suum impertire non de-
bet. in l. 4. hoc autem iudicium. ff. de dam. infect.

PRO. iudex maleficiorum non potest cognoscere de cau-
sa ciuili. l. solemus. §. latrunculator. ff. de iud. idem.

PR. iudex plena prius discussione causæ adhibita, causam determinare debet. l. iudices. C. de iud. c. iudicantē. 30. q. 5. idē.

PRO. iudex post quam iudicauit, functus est officio suo: iō sententiam suam, siue iustam, siue iniustam corrigere non po
test, nec amplius de causa cognoscere l. iudex. & l. Paulus. ff. de re iud. l. diui. ff. de pœn. c. in literis. & in c. venerabilis. extra de of. deleg. si compromissarius. de elect. in 6.

OBIEC. Contrà de l. quod iussit. ff. de re iud. vbi quod prætor hūsit vetuitve contrario imperio tollere potest.

SO. ibi in sua interlocutoria, sec⁹ in definitiua, vt ibi dicit.

OBIE. Item contra de l. si præses. C. quomo. & quand. iud. vbi idem iudex de causa iterum cognoscit.

SOL. ibi in sententia nulla ipso iure, & ita ille idem cognos
cit, si est ordinarius secùs, si delegatus: hic in sententia lata con
tra ius litigatoris. non constitutionis.

OBIE. C. Sed contrà de l. si vt proponis. C. eod. tit.

SOL. ibi in delegato ordinario, sec. Bar. ibi. Bellon.

PRO. iudex appellationis potest pro parte sententiam infir
mare, & pro parte confirmare, casus est multum singu. in l. Car
melia pia. ff. de iure patr. in c. Raynutius. vbi not. extrà de test.

PRO. iudicis officium est latissimum. l. 1. ff. de iurisd. om. iu
di. latissimum autem est, quod omnia continet, quia vltra il
lud nihil repetitur. l. vbi autem non apparet. ibi, at cum opti-
mum. ff. de verb. obl. ergo quilibet iudex poterit omnia.

SOL. Contrà de l. ea quæ. ff. ad municip. vbi ea quæ sunt mi
xti imperij ad magistratum municipalem non pertinent. & l.
magistratibus. ff. de iurisd. om. iud. vbi ad eundem magistratum non pertinet condemnare homines ad mortem.

SOL. Hic loquimur de officio iudicis in genere, non istius, vel illius: & hoc modo sumendo non continet omnia quæ possunt expediri, per quemcunque iudicem. de mundo. non q̄ possit vnus quisque omnia: sed hæc appellatio officij iudi-
cis continet omnia quæ possunt pertinere ad vnumquenque iudicem, cum sit genus generalissimum. idem.

PRO. iuri fit iniuria, cum ad alterum itur. l. litigatores. ff. de arbit. idem.

PR. iudicē di mun⁹ est publicū, & necessariū. l. quippe. ff. de iudi. l. munerū. §. iudicādi. F. d mu. & ho. l. qui re. ff. de iud. idē.

Iudex non tenet exprimere cām in sua c. sicut de re iud. & l. in summa. ff. e. ti. & ita tenet gl. in l. si me, & Titium. ff. de excep. rei iud. imò eam exprimendo fatuus censetur. l. 2. §. igno-
miniæ. ff. de his qui no. infa. no. gl. in l. properandū. §. illo. C. de iudi. & habetur per Io. And. & alios in d. c. sicut. & per Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. obl. & Papien. in sua pra-
cti. in forma sententiæ definitiuę in gl. relaxandum. n. 4. & Cor
næ. cons. 345. n. 3. vol. 1. & cons. 89. n. 1. vol. 3. tamen si ipse iu-
dex causam ineptam exprimeret, dicta sua penitus vitiaretur secundum Fel. in c. cùm ordinem, extrà de reser. Inno. & alios Doct. communiter c. in præsentia, de renunciat. & in l. si is, ad quem. ff. de acq. hære. & istam opinionem communem sequi
tur, & citat Curt. iun. in l. 1. n. 33. ff. si cert. pet. Ratio istius com
munis videtur hęc, quia iudex releuatur à iure ab expressione causæ in sententia, illud est pp̄ præsumptionem iuris, quæ est pro ipso iudice. d. c. in præsentia & l. 2. C. de of. ciui. iud. quem quidem tex. ad hoc singularem & meliorem de iure dicit Bar
ba. in tract. de præstan. Card. in 1. q. 1. partis. Sed quando expri
mit causam in sententia, quæ sit inepta, aut minus legitima, tunc sumus in casu claro, q̄p iudex malè iudicauit, & sic cessaret præsumptio in re clara, quæ est pro iudice. l. continuus. §. cùm
ita. ff. de verb. obl. Aduerte etiam hic, q̄p quando iudex asserit in sentētia probatum fuisse aliquid per duos testes se referen-
do expresse ad acta, tunc si constaret de errore ipsius iudicis esset nulla, secundum communem opinionem omniū Doct. quam citat, & sequitur Dec. in c. quoniam contra, nu. 158. de proba. & Mod. ibi. Limitatur primò ista communis ex no. per Ant. de But. in c. per tuas. extrà qui filij sint legit. vbi per illum tex. concludit q̄p si ad ferendam sententiam iudex ex duabus causis moueatur, quarū vna ad causam faciat, altera minimè, sustinebitur sententia ex ea faciente ad causam, vbi aliàs red-
deretur nulla, si vna tantum ratio fuisset expressa. ea. ex parte. & ca. dilectus. de concess. præbend. & hoc idem sequitur Inn. in d. c. in præsentia. Imo. in l. si plagij. & in l. quod dicitur. ff. de verb. obl. Ant. & abb. in c. 1. & c. cum inter. de re iud. Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verbo. obl. & in l. si is ad quem. post Roma. ff. de acq. hæred. cum aliis concord. de quibus per eum, & Mod. in dictis locis. Limitatur secundo loco præcita-
ta communis per doctrinam Iacob. Butrig. l. 2. §. ignominiæ, ff. de his, qui notan. infam. vbi voluit q̄p si iudex expressit fal-
sam causam in sententia, per quam sententia redderetur nul-
la cum adiectione dictionis, maximè, sustinebatur sententia, quoniam ad illam causam duntaxat nō censetur Iudex se ad-
strinxisse, & istam doctrinam sequitur Abb. in c. sicut. de re iu-
di. & in c. ex parte Hostensis, circa de concessio. præb. & c. tū ex literis. de rest. spolia. & Alex. in d. §. duo fratres. & hoc dictū Iaco. Butrio. procedit, quando ex actis apparet de alia legiti-
ma causa: tunc enim Iudex exprimendo causam falsam appo-
sita dictiōe maximè verisimiliter ad illam causam legitimam, quam non expressit respexisse videtur, & ita declarat Domi. in c. venerabilem. §. fi. de sen. exc. in 6. & in c. in tantum circa fi. 21. dist. Imo. & D. Ant. in c. ex parte de renunt. & in ea. ab ex-
communicato. de reser. & Roma. in l. si is, ad quem. ff. de acq. hæred. & istam scribit esse communem opinionem Ruynus cons. 63. nu. 15. vol. 1. F. Vi.

Iudex succedens in officio potest interpretari sententiam sui prædecessoris ex coniecturis, & aliis quæ percipere potest ex agitatis coram prædecessore secundum Bart. Ang. Imo. & alios Doc. communiter in l. ab executore. ff. de appellat. secus verò si ipse successor vellet interpretari dictā sententiam suo sensu mero, secundum Imo. ibi saluātem contrariam opinio-
nem Bald. in l. 2. C. de sen. ex breui. recitan. & istam communē celebrāt, sequuntur & citant Doc. in d. l. ab executore & simi
liter Iudex succedens in officio potest exequi sententia absq; mādato sui prędecessoris, qui videtur idem Iudex, vt per Bart. in l. à Diuo Pio. §. sententiam Romæ. ff. de re iud. cuius opinio
nem communiter sequūtur Doct. vt per Soc. ibi n. 16. amplia hoc in rātum procedere, q̄p iudex etiam alterius tribunalis ha
bet facultatem sententiam alterius Iudicis exequendi, vbicū-
que ad ipsam pertineret executio ista de iure communi, seu statuario, secus verò, nisi haberet huiusmodi executionem de iure communi, vel municipali, qm̄ tunc nō posset sine literis iudicantis, vt per Bart. & omnes in d. §. sententiam Rome, vbi Soci. alios referens scribit n. 17. & seq. istam esse communem opi. & his, occurrit congruenter hic, quod sentētia lata super executione sententiæ est interlocutoria secundum Doc. cōi-
ter in l. ab executione. C. quorum appella. vt per Ripā. in l. qd iussit. n. 43. ff. de re iudi. licet Iac. But. in d. l. ab executio re. & malè tenent dictam sententiam esse diffinitiuam. F. Vitus.

Iudex si aditus fuerit super absolutione à iuramēto in ꝑ-bi
vsurario

vsurario seu simulato ad effectum, postea agendi super simulatione actus absolutione obtenta non potest coram alio iudice de simulatione agi, sed coram eodem iudice id petere necesse est. fm Bald. singulariter in l. ordinarij, C. de rei vendi. cuius doctrina cõiter est recepta per omnes Doct. in l. quoties. C. de iud. & præsertim per Alex. ibidem nu. 4. & ponunt Mod. in rub. extra de iud. & in rub. C. de eden. vbi oẽs vno ore fatentur opinionem Bald. communiter approbatam esse, nõ obstãtibus traditis per Paul. de Cast. d. l. ordinarij, & opinionem ipsam Bald. tanquam cõem defendit & tuetur à motiuis Dec. in d. rub. de iud. Cur. iun. in precitata rub. C. de eden. n. 14. vsq; ad nu. 22. Hinc Alex. cons. 58. n. 7. 8. & 9. vol. 1. dixit q; si corã aliquo iudice sit petita exhibitio alicuius scripturæ vel instrumenti, q; iudex qui fuit aditus in isto præparatorio exhibitionis scripturæ, remanebit iudex in causa principali, & sic in iudicio præparato. idem.

Iudex laicus de causa vsuraria nõ põt cognoscere fm Bart. in l. quoties. C. de iudi. quem sequitur vltra alios ibi Alex. & Ias. asserentes istam esse communem opi. & omnes Doct. in l. Titius. ff. so. ma. In Regno verò Neapolitano seruatur contrarium per literam Regis Ludouici, & Reginæ Ioannæ contra vsurarios, imò de iure cõi iudex Ecclesiasticꝰ cognouit de omnibus causis spiritualibus, & ecclesiasticis ad ecclesiam spectantibus, etiam si inter laicos agitãtes. prout est in causa vsurarum, causa matrimonij, causa iuramẽti, & legitimationis filiorum, & de aliis similibꝰ, siue causa sit principalis, siue emergens, vt est tex. in c. tuam. de ordi. cogni. & ibi per abb. & in c. lator. qui filij sint legiti. & Doct. in l. omni nouatione. C. de sacros. eccl. & nor. etiam Bart. in d. l. quoties. & in l. 2. ff. de iurisd. om. iud. idem tenet Ang. in § si quis autem pro pecuniaria. in auth. de san. Epis. reprobata ibi cõmuniter gl. per ipsum, & per allegatos Doct. qui aliter sentiebãt. Hinc est, q; intrans fallsum, coram iudice seculari non potest ab eo puniri, sed ab ecclesiastico secundum Bald. in l. fi. C. de iu. iur. & in l. si cum paruo. in q. fi. eo. ti. & ista est communis opinio teste Boerio in decisio. 305. nu. 2. 4. 5. vbi refert nonnullos Doct. contrariam asseuerantes. nec non iudex ecclesiasticus cognoscit in causis spiritualibus annexis, vt habetur in c. quanto. de iud. prout est ius patronatus, vt diximus s. latè. idem.

Iudici vbicunque est sublata facultas cõdemnandi à nouo iure corrigẽte antiquum, ob hoc nõ intelligitur eidem prohibita authoritas absoluendi, secũdum gl. in cle. 1. ver. ꝺ eos. de hæreticis. cum qua sentiunt oẽs Canonistæ cõiter ibi, & Legistæ in l. 3. de re iud. vt refert Claud. de Seysel. in rub. ff. de acq. poss. Ias. in d. l. 1. nu. 5. & Moder. repetentes in l. nemo qui condemnare. ff. de reg. iur. vbi Dec. post Bald. assignat rationem istius communis, in cõtrariam sn̄iam q; in materia correctoria prohibita condemnatione, censeatur, prohibita absolutio, inclinauerunt, Steph. Vercel. & Ancha. in d. cle. 1. & sequitur Aret. in d. rub. ff. de acq. pos. Bart. Socy. ibi motus tribus fundamentis, vt per eum. & Fel. in d. c. 3. de re iud. vbi ponit istam opinionem. Socy. & sequacium esse communem, & cum ea videtur etiam concurrere Rip. in d. l. 3. vbi eam. nu. 8. interpretatur & limitatur non procedere quando prohibetur condemnatio fauore, & priuilegio personæ condemnandæ: tunc non censetur prohibita absolutio, nec in odium retorqueretur, q; fuit inductum in fauorem. l. quod fauore. C. de legi. & ita procedit tex. in l. quoties. C. vbi secutores & ibi Bal. idem.

Iudex tenetur condemnare victum victori in expensis: nã tex. in l. properandum. §. sin autem alterutra. C. de iud. arctat iudicẽ ad ꝺdemnandum victũ victori in expensis, c. 1. ibi sciãt iudices victum victori in expensis esse ꝺdemnandum, & ibi in summario tex. id omnes. Doct. cõiter admittũt dum dicũt q; victus victori debet ꝺdemnari in expẽsis. vt p Bar. Ang. Saly. Pau. de Cast. & Ias. hocq; intelligit, & declarat, si petant dictæ expensę per partẽ. si verò nõ petant ad hoc non tenetur iudex vt per allegatos Doct. per l. dies § hoc autem iudiciũ. ff. de dã. inf. licèt hoc possit facere iudex si vellet, i. ꝺdemnare victũ in expẽsis nõ petitis per l. ædiles. §. sciendum. ff. de ædilit. edic. ita tenẽt Dy. & Bar. in d. §. hoc autem iudiciũ. in 5. q. Bal. in l. non quicquid. ff. de iud. Ange. & Ray. in d. §. sin autem alterutra. & ibi Iasẽ Alex. n. 31. & post eum Ias. n. 31. ponunt istã esse cõem opi. Rip. d. §. hoc aũt iudicium. n. 1. & seq. & ita seruatur in practica, vt tradit Im. l. Paulus. ff. de re iud. & eam sẽr sequitur Ias. multos Doct. citãs in l. vniuersa. n. 4. C. de pre. imp. of. & iudex non solum põt cõdemnare victũ victori in expẽsis nõ petitis si vult, factisq; ante lit. cont. sed ẽr in expensis factis post lit. contest. fm Rip. in d. §. hoc autem iudicium nu. 81. verum si iudex non condemnat victum victori in expensis petitis, censetur facere litem suam, & tenetur resarcire de suo, sec. Bart. in d. §. sin autem alteruta, & alios docto. in d. §. hoc autem iudicium. & istam sn̄iam sequuntur. & aiunt esse communem Mod. ibi Maranta in tract. iudiciorum. in 6. part. 3 membri. nu. 12. & Corsetus in singul. in vers. iudex. Ampliantur prædicta quod victꝰ victori in expensis petitis per iudicem debeat ꝺdemnari non solum procedere in causis ciuilibꝰ versũ etiã in criminalibus fm communem adsertionem omnium Doc. quam citat, & declarat mars. in sua prac. crim. in §. superest nu. 1. Limitatur quoque prædicta nisi litigator, haberet iustam cã litigãdi. tũc. n. iudex, non potest ipsum ꝺdemnare in expensis petitis fm communem opi. de qua attestatur Cagnolus in l. qui in alterius. ff. de reg. iur. nu. 25. idem.

Iudex Laicus seu eius familia potest capere clericum deprehensum in crimine, vel rixa, sed non potest illum detinere, imò statim tenetur iudici competenti ecclesiastico presentare, vt sentiunt oẽs canonistæ cõiter in c. cum ab homine. de iudi. vt referunt Mod. ibi, & dato quod iudex Laicus, caperet informationem contra clericum de delicto ab eo commisso, tunc iudex ecclesiasticus nõ tenetur stare processui iudicis secularis, dum sibi remittitur clericus cum dicto processu. Ista est cõis opinio Doct. in c. at si clerici. de iudi. teste Fel. & Mod. ibi & Grammatico in cons. Crimi. 42. & Ruino cons. 7. vol. 5. Interpretatur hoc nõ procedere in clerico capto, repertoque absque habitu clericali ad cõmittendum homicidium, & clericꝰ captus sine habitu tempore homicidij perpetrati dolo, & ex proposito nõ debet fori priuilegio gaudere, ideò nõ põt aliquo pacto petere remissorium ad iudicem ecclesiasticum secundũ Host. Io. And. & Ant. de But. in c. perpendimus. de sent. excom. Istam scribit esse com. opi. Boer. decis. 63. n. 16. idem.

Idem Laicꝰ potest punire Sacerdotem, Clericũmve crimẽ assassinij committentem eo ipso absque actuali, & solenni depositione, & degradatione, & hoc ob criminis immanitatem est proculdubio speciali ratione obseruandum, secundum Lapum, & alios canonistas in c. 1. de homicid. in 6. Hipp. de mar sil in l. vnica. nu. 107. C. de raptu virgi. & in sua pract. in §. diligenter. n. 160. & in §. examinanda. n. 25. quorum opinionem sequuntur. & communem esse asseuerant Lambert. in c. 1. de hæret. in 6. n. 88. Io. Bernar. in pract. crim. in c. 11. idem notat Stepha. Aufrer. in clem. 1. de of. ord. reg. i fallentia 18. & Grammati. in voto. 8 n. 4. & seq. & hoc videtur iure cautum ob criminis immanitatem. sed in aliis casibus iudex laicꝰ debet esse certus, & de sua iurisdictione non dubitare, quia qualitas, quę fundat, aut priuat iurisdictionem debet de ea ante omnia cõstare. l. 2. §. si dubitetur. ff. de iud. vbi Doct. per illum tex. ita cõmuniter tenent, & in l. si quis ex aliena. e. ti. & in c. super literis. de reser. vt per Gramm. in cons. crim. 1. nu. 53. & seq. quod repertur positum in fine suarum decisionum. idem.

Iudex in sententia diffinitiua non potest aliquo pacto sibi reseruare in futurum ꝺdemnationem, vel absolutionem expensarum, sed taxationem sic fm Cy. & oẽs cõiter in l. terminato. C. de fruct. & lit. expen. Bald. in auth generaliter. C. de episc. & cler. licet Bart. (& malè) post gl. in d. l. terminato. senserit ꝺrium, & de ista communi attestantur Mod. ibi, secùs verò videtur in interlocutoria nam per eum non desinit esse iudex, ita tenent Fel. in c. significauerunt. extra de except. hoc idẽ dicendum est in delegato, qui quidem non potest sibi reseruare taxationem expensarum, nec suam sentẽtiam interpretari, secundum Bart. & communiter scriben. in l. ab executore. ff. de app. per tex. ibi, & gl. in vers. preces, nisi secundum præcitatos Doc. talis delegatus esset, qui vtique posset exequi sn̄iam, iuxta not. per gl. in l. à diuo Pio. in pr. & §. 1. & ibi Bart. ff. de re iudi. quia delegatus à principe non solùm de iure canonico põt suam sententiam exequi. c. significasti. & c. quærenti. de of. del. sed etiam de iure ciuili. l. fi. C. de iudi. & ita tenent Doct. d. l. à diuo Pio, & Socy. alios referens ibi, vbi asseuerat istam esse communem opinionem. idem.

Iudex vbicunque lex imponit pœnam, ab illa recedere nõ potest, nec debet, tex. est cum gl. in c. licet, extrà de pœnis. probatur etiam in l. 1. §. calumniatoribus. ff. de priua. delict. & hoc firmat quoque Iac. Nouellus in trac. ad defensam in rub. inci. his hactenus. n. 44. post alios per eum relatos ibi: facti. n. quæstio in arbitrio iudicis est, pœnæ verò persecutio non eius voluntati, sed legis authoritati reseruatur: tamen iudex ex causa iusta, seu rationabili potest pœnas à lege statutas augere, vel minuere, tex. est iũcta gl. in l. hodie. ff. de pœnis. per quem tex. ita tenet Inn. in c. ext. de const. Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his, qui not. infa. Bald. & Saly. in l. & ti seuerior. C. ex quib. caus. infa. irrogatur, Paul. de Cast. cons. 328. vol. 2. Doct. omnes communiter in d. ca. 1. extrà de constit. in d. l. hodie. & omnes communiter in d. §. pœna grauior. & istam communem sequitur etiam, & citat

citat Dec.in c.de cauſis,n.94.& ſeq.de of.deleg. Paul. Grilandus in trac.de relaxa.carcera.in 3.rub.q.6. incip.ſexto nõ omittam,nu.1.Maranta in tract iudiciorum in 4.part.pr.n.65.marſi.in l.pœna legis Cornelię.§.ſed &ſi quis,n.6.ff.ad l.Corn.de falſis,& in ſing.244.Marc.Ant.Blan.in prac.crim.in rub.exordiente,poſtquam videmur,n.91.cum aliis ſeq.Mod.Ferra.in d.c.1.de conſtit. & lac.noue.d.trac.ad defenſam,& huiuſmodi arbitrium, ſeu authoritatem iudex habet à lege, probatur in l.aut facta.§.fi.ff.de pœ.&in d.l.hodie,&in prędicto §.pœna grauior. Ratio dicti arbitrij videtur iſta,quia delicta cũ diuerſis circunſtantiis,& qualitatibus perpetrãtur & quibus crimen ipſum qſque ſit excuſabile,quãdoque magis atrox,&odioſum,quas circũſtantias,&qualitates oẽs lex ipſa exprimere nõ potuit,ſed quaſdam expreſſit,vt d.l.aut facta.§.j.cum ſeq.ideò dedit iudici iſtam facultatem,& arbitrium,vt ſm facti ꝓpingentiãm pœnas ipſas arbitrio ſuo ex cauſa augeret,minueret,vel mutaret.d.§.pœna grauior,& d.l.aut facta.§.1.&ſuper hoc poſſent exemplificari plures cauſæ,quas cõgerit Bar. in d.§.pœna grauior.& Fel.in d.c.1.de conſti.&in c.accedens, vt lit.non conteſt.1.propter ſenectutem,vel iuuentutem,propter furorem,vel ebrietatem,propter calorem iuſtũ,propter nimiam excellentiam hõis in aliqua arte,vel ingenio,vt dicit Aret.in allegato §.pœna grauior,in addit.ad Bar.quæ incipit, ad.de hic ꝙ iudex,laſ.in l.1.ff.de legib.Marc.Ant.Blanc.in prac.citata prac.n.82.vbi iſtas cauſas ponit,&alias quamplures hic non expreſſas latius ponit,& comprobat:quotieſcunque verò iudex receder.et à pœnis in iure ſtatutis, debet exprimere cauſam,& an,& qñ recedere poſſit à pœnis ſtatutis à lege,& qñ debeat aliàs redire,&ad quos iudices Eccleſiaſtici:vide Moder.Hiſpanos in deciſ.criminali,in gl.Canonicis,vel ſynodalibus. Ampliatur iſta communis,&in tantũ extendit vires ſuas, vt procedat non tñ de iure communi,ſed de iure municipali vel ſtatutario etiam,itaqſi ſtatutum imponit certam pœnam pro aliquo crimine,iudex poteſt illam ex cauſa permutare,ſecun.Bar.in d.§.pœna grauior.& in l.fi.de receptatoribus, Bal. in d.l.& ſi ſeuerior.abb.in c.2.de delict.puerorum Fulg. conſ. 124.præſuppoſitis Aret.conſ.131.Spiritus ſancti gratia.in fi. & in c.at ſi Clerici.§.de adulteriis.de iudi. cum aliis cumulatis per marſ.in ſingul.244.tu ſcis illud quod,& iſta eſt magis cõmunis opinio,vt per Deci.in c.de cauſis,nu.97.de off.deleg. quam ſequitur omnibus ferè contrariis reſpondendo Fulgo. in d.l.& ſi ſeuerior. Paulus Grilandus in allega.trac.de relaxatio carceratorum,in rub.in q.6.nu.8.& ſeq.& Dec.in d.ca.de cauſis.n.97.Ampliatur poſtremò dicta communis,vt non ſolùm habeat locum in cauſis,& pœnis minoribus, & extraordinariis,ſed etiam generaliter in omnibus ordinariis,ſecundũ gl.in d.l.hodie,quam ſequitur ibi Bar.&in d.l.quid ergo.§.pœna. Bald.& Saly.in d.l.& ſi ſeuerior.Et iſtam partem ſcribit eſſe communem Grilandus in allegato trac.de relaxat.carce in rub.1.q.6.nu.5.& iſtam communem limitat in quinque caſibus.Fel.in c.2.§.ad corrigendos.de accuſatio. Carrerius verò eam limitat in octo caſibus in ſua practica criminali, in tract. de homicidio. nu.7.n.123.cum aliis ſeq.& in tribus aliis limitat Marc.Ant.Blan.in d.pract.crimi.nu.81.cum aliis ſeq.ſed iſtam materiam vſque ad nauſeam, & ad ſaturitatem meliùs, quàm alius declarat,& explicat Tyraq.in.tract.de pœnis temperandis,aut remittendis per totum illum tract. idem.

Iudice negligente,ſeu recuſante deferri iuramentum in ſupplementum ſemiplenæ probationis,ab eo poteſt appellari ſtãte iſta negligentia ſecundum Bart.in l.admonẽdi.ff.de iu.iur. cum quo ſentiunt Bald.cæteriq́ue Doctores ibi & Saly.&omnes communiter, & vno ore in l.in bone fidei.C.de iu. iur. & Panor.in c.ſi.extrà de iureiurand.vbi aſſignat rationem iſtam pro corroboranda dicta communi,ꝙſicut poteſt appellari,qñ defertur iuramentum non habenti iuſtam iurandi cauſam. l. generaliter.C.de iu.iur.ita quando iudex nollet deferre præcedente legitima & rationabili cauſa,& iſtam communem ſequuntur,& citant Moder.in locis ꝓcitatis. idem.

Iudex à quo fuit appellatum reiiciens appellationem quæ interponitur non ab executione,ſeu re iudicata, ſed à ſententia,debet puniri triginta auri pondo.tex.eſt in l.quoniam iudices.C.de appellatio,vbi Saly.& Doct.not.vnde debet eſſe cautus appellans etiam ſi iudex de facto reiiciat appellationem, vt appellet ab huiuſmodi reiectione,alioquin reiectio tranſiret in rem iud.ſecundum Card.Zabare.in cle.1.de dol.&contuma.Hinc inoleuit practica,ꝙcauti iudices,à quibus appellatur,non reiiciant ſimpliciter appellationem ne incidãt in pœnam.d.l.quoniam. Sed ꝙ dicant ſe admittere appellationem ſi,& inquantum tenentur,& debent de iure,& non aliter,nec alio modo, quo caſu talis appellatio admiſſa ſit,& inquantũ non videtur ſimpliciter admiſſa,ſed ſolummodo in caſu quo de iure admitti debuit ſm Bal.in l.ædita.&ibi not.alij Doct.de edend.Roma.conſ.501.declarationem.Ang.con.217.in cauſa accuſationis.Soci.iun.conſ.18.viſis.n.14.& ſeq.vol.1. His accedit vtiliter, ꝙ iudex à quo propter admiſſionem appellationis,ſi &in quantum,cenſetur à le iuriſdictionem abdicare, adeò ꝙ proceſſus aliquis coram eo amplius fieri non poteſt, & factus non valet, & iſtam ſcribit eſſe communem opinionem Roma.in d.conſ.501.vel 401. idem.

Iudex deferendo appellationi etiam ſi re integra reuocet grauamen,non propterea recuperat,neque reaſſumit iuriſdictionem in ea cauſa abdicatam,ſecundum Gemin.& Io.And. in c.cum appellationibus.de appel.in 6.& alios communiter ibi.Bal.in l.eos.§.Apoſtolos.C.de appellatio.& iſtam opinionem audacter aſſeuerant eſſe communem.Iaffredus in deciſ. 480.& Pariſ.conſ.106.n.25.vol.4. & iudex ex quib.rationib. nota poſſe deferre appellationi, vide Prac.Papien. latè declarantem in forma Apoſtolorum.§.detuli.n.2.Declarantur prædicta per ſcriben. ꝙ iudex inferior non habet authoritatem tollendi appellationem à definitiua, ſecus ab interlocutoria, vt ſentit gl.Bar.& Ang.in l.fi.per illum tex.C.de ſent.& interloc.om.iud.tamen contrarium tenuerunt omnes Canoniſtæ communiter in c.ſicut Roma.de reſcr.& Bar.reuocando ſententiam in melius in l.1.§.fi.ff.à quib.appel.non licet.n.2. iſtã communem opinionem ſequitur,& citat Rip.in d.c.ſicut Roma.nu.20.cum aliis ſeq.Limitatur prædicta communis ita declarata non habere locum,quando vnus iudex ex tribus delegatis detulerit appellationi, tunc enim cauſa per huiuſmodi delationem vnius iudicis non deuoluitur ad ſuperiorem ſecũdum Bal.in auth.hodie.C.de app.quem ſequitur Card.in cle. 1.q.26.de appella.& Imol.ibi Domi.in c.cum appellationib. §.i de appel.in 6.Ang.in l.ſi cum dotem.§.eo autem tempore. ff.ſo.ma.& Peru.in c.fi.q.7.de conſtit.& iſtam ſententiam aſſerit eſſe communem dec.in c.cùm omnes.n.35.de conſti. idẽ.

Iudex debet deputare exploratores, ſiue æſtimatores duos ad probandum valorem rerum in omni caſu, etiam in caſu.l. 2.C.de reſcin.vend.& ad probãdum damni quãtitatem, & æſtimationem, qui quidem æſtimatores ipſa omnia æſtimare debent,& referre iudici ſecundum Bart.n.20.Bal.Paul. de Caſtro,Saly.& omnes in d.l.2.vbi Cagnolus.n.258.ſcribit iſtam eſſe communem opinionem,& ſeruari in practica quotidiè, &iſti æſtimatores priùs iurare debent, de æſtimando bona fide,ſine fraude.tex.eſt,& gl.Bar.Bald. & ſcriben. omnes communiter in l.hac edictali.§.his illud.C.de ſecun.nup.& hoc idem firmat idem Bart.in l.Theopompus.n.7.de dote prælog. in procem.Digeſtorum. vnde periti, qui quotidiè adſumuntur in cauſarum definitionibus,vt ſecundum artis peritiam ꝓprium iudicium declarent,iurati reſpondere tenentur.tex.& ibi Doct.in c.fraternitatis.de frigidis,& malef.abb.& alij in c. propoſuiſti.de proba.Dec.laſ.in repet.l.admonendi.n.237.ff. de iureiur.Crotus in tracta.de teſtibus.in 7.part.vbi aſſeuerãt audacter iſtam eſſe communem opi.& hoc iuramentũ quandoque ad æſtimationem peritorum, quandoque ad veritatem pertinet,præſertimq́ue quando rei veritas percipi poteſt ex peritia artis,vt ex agrimenſoribus.ſicuti opinatur Bald. in d.procem.Digeſtorum. & in d.§.his illud & Dec.alios referẽs in d.ca.propoſuiſti.& ita iſtam materiam pulchrè declarabat Raynaldus,& Rodulphus Peruſinus præceptor meus in acutiſſimis interpretationibus ſuis, dum interpretabatur Peruſij maxima cum laude dictam l.admonendi.His accedit ꝙgruenter,ꝙ citari debent partes quando iudex vel æſtimatores proficiſcuntur ad videndum locum,vel rem pro æſtimaſtione facienda ſecundum Bar.in d.l.Theopompus,& Cagnolus in d. l.2.num.262.& nota vlteriùs ꝙ etiam poſt didicita teſtificata mitti poſſunt ipſi æſtimatores, & exploratores ad æſtimandum ſecundum Bald.eleganter in dicta lege 2. vbi Cagnolus. num.205. idem.

Iudex neceſſariò citandus eſt vbicunque in cauſa appellationis,quæ agebatur coram ſuperioribus ex officio proceſſit, ſecundum gl.in c.cum ſpeciali.§.porrò,de appellatio.communiter ab omnibus Doctoribus approbatam inibi.quam communem ſequitur,citat,& declarat Dec.in d.c.cum ſpeciali.numer.27.cum aliis ſeq.vbi an omiſſa dicta citatione proceſſus ſit nullus. idem.

Iudex citari debet per ſupetiores ad tuendũ honorẽ ſuum, vbicũque ageretur de reuocatione ſnĩæ ad pœnam imponendam ipſi iudici:qui malè iudicauerit, vt per gio.in c.ſacro.de ſent.excommu.communiter approbatam ab omnibus Canoniſt.ibi,quam quidem communem ibi ſequitur & commendat Fel.& Boer.in deciſ.259.nu.2.& ſeq. idem.

Iudex

Universidad de Deusto Biblioteca

Iudex promittens liberationem, impunitatẽque delinquẽti, si delictum confiteatur, non tenetur huiusmodi promissionem obseruare, imò ex tali confessione non obstante promissione impunitatis eidem facta potest postea illum condemnare, & excusatur, secundum Præpos. Ale. & Domi. de S. Gemi. in c. si quilibet, & c. vtilẽ. 22. q. 2. Feli. in c. accedens. el 2. vt lite non cont. & in c. afferte mihi gladium. de præsum. Domi. post Vguti. & Archi. in c. nos in quenquã. in fi. 2. q. 1. per tex. in c. vtilem 22. q. 2. & istam ait esse com. opi. Hiero. Chuchalon in addit. ad Deci. in l. ea est natura. ff. de reg. iur. & Mod. in d. c. afferte mihi gladium, quæ cõis ratione non caret: nam iudex ad inuestigãdum veritatẽ põt vti cauillationibus, ac ẽt simulare, vt probatur in d. c. afferte mihi. & in c. non enim volebat De'. 22. q. 2. & pp vtilitatem publicam ad bonum finẽ permissa est simulatio d. ca. vtilem, comprobatur quoque secũdo loco, & fortiùs videlicet ꝙ in malis promissis nõ expedit fidẽ obseruari. c. in malis promissis. de reg. iur. li. 6. Hinc est, ꝙ pacta ꝺ publicam vtilitatem ẽt si iuramẽto vallata sint promissa, minime seruari debent. vt dicit Bart. in l. si quis pro eo. ff. de fideiuss. & in l. 1. de dolo. Tertio loco comprobatur dicta cõis ꝙ non refert qũo veritas habeatur, dũmodo habeatur, l. cum seruus. ff. de ver. ob. Postremò fulcitur ista cõis: nam si licet excoriare, torquere, & alia nõnulla in corpore hoĩs fieri, ꝙ veritate habẽda, tanto magis blanditiis, & bonis verbis fm Archi. in d. c. vtilem, & alios in locis præcitatis, imò iudex ꝙ põt delatum de crie ad pœnam dãnare ex sola ꝺfessione, quam ab eo. præmissa criminis impunitate, extorsit, & de iure id permissum iudici esse absque vllo peccato adseruerunt Archid. in d. c. nos in quenquam. Fel. in præcitatis locis in c. afferte, & in ca. accedens. Paris de puteo in tractatu syndic. c. saluus ꝺductus. & c. de tortura. ver. & aduertẽdum est. & Catelli. Cota in Memoralibus, in ver. dolũ bonũ. In ꝺriam verò partem inclinauerunt ꝙplures Doc. videlicet ꝙ index teneatur dictam promissionẽ, & fidem seruare. Iac. de Belui. in practica crim. in rubr. de q. vbi admonet iudices abstinere à prædictis persuasionibus in specie, sed gñaliter interrogẽt qd crimen commiserit. & istam sniam sequuntur ẽt, audacter fatentur esse veriorem Dec. & Cagn. nu. 20. cum aliis seq. in d. l. ea est natura, vbi Hier. Chuchalon in addit. ad Dec. Gram. post alios relatos per eũ in q. 3. per totam, quæ reperitur in fine suarum decisionũ, & ita Io. de Imol. ꝺs. 109. visa inquisitione, & istam vltimam sniam videtur secutus Fortunius in l. conuentionum. ff. de pac. in q. illa an iudex qui promissa impunitate criminis coegit à loco sacro discedere & secum ire delinquentem, tenetur ei fidem seruare. &c. Sed in ista ambiguitate, & in tot variis interpretum sentẽtiis pro materia resoluenda vnũ explicitè præmittendum est, ꝙ ex dicta ꝺfessione reus minimè puniendus est, nisi ꝺ spe promissionis frustratus in ea perseueret. tenẽt elegãter Io. de Imol. in d. cõsil. 109. Deci. in d. l. ea est natura, circa fi. & in l. vnica C. de sen. que pro eo quod interest. n. 25. marl. in l. 1. nu. 15. ff. de quæst. & in sing. 101. & 177. Alc. in l. verborum. ff. de proc. & Gram. in d. q. 3. Fortunius in d. l. cõuentionum. & ibi expressius Durrenus. Iac. de Belui. in allegata practica crim. in tit. de q. n. 140. Vbicunque th criminis reus confessionem ita extortam reuocauerit absque aliquo dubio opinor non posse, nec debere ex ea damnari, & ita hanc vltimam opinionem veriorem esse arbitror, quæ placet Pari. de puteo in tractatu Synd. in c. de tortura. vers. sequitur quæstio quotidiana. Sed si in confessione frustratus spe promissionis reus perseuerauerit, damnari poterit ex mente omnium Doct. communiter, qui quæstionem hanc tractauerunt, & ita opiniones 5. relatæ ad concordiam reduci possunt. idem.

Iudici interponenti decretum super alienatione rerum minoris, vel ecclesiæ, asserentiq; se ea in re adhibuisse plenã causæ cognitionẽ non adhibetur fides secund. Paul de Cast. con. 38. vol. 2. per l. si forte. ff. de Castr. pecul. & in l. si donatione. C. de collatio. vbi latè Mod. & Pau. Cast. sequitur Dec. cons. 556. marl. in sing. 399. Rebuf. super cõcordã. in ti. de ꝺclusione Lateranen. concil. & Ias. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de of. proconsul. & ꝙprobatur hoc ex eo, quod scribit Ias. in repe. l. admonendi. ff. de iureiu. vbi dicit ꝙ non creditur iudici asserẽti se detulisse iuramẽtum suppletiuum causa cognita, cum absque causæ cognitione deferre non posset. Corroboratur ista doctrina Pauli de Cast. per ea quæ no. Ang. cons. 107. in fi. vbi dicit, quod nõ creditur iudici dicenti se sequestrare possessionem timore armorũ & ratione scandali euitandi, sine quo scãdalo talis sequæstratio fieri non potest, & ang. sequitur Deci. cons. 366. prætereà præcitatum dictum Paul. de Castr. in d. cons. 38. sequitur etiam Fel. in c. Ecclesia S. Mariæ. de constit. Sed contra Pau. de Cast. d. cons. 38. asserit audacter esse cõem opi. Soc. cons. 115. circa primam quæst. vol. 1. & contra Paul. de Cast. renent etiam Moder. omnes in c. quoniam contra. de probatio. & Alex. in l. sciendum. ff. de verb. obl. à qua quidem communi contra Paul. temerarium foret discedere in actu practico. Retenta igitur ista communi, ac reprobata opi. Pau. prout de iure reprobari potest dic vtiliter, ꝙ in alienatiõe rei minoris, vel Ecclesię requiritur causæ cognitio, propterea iudex, antè quàm interponat decretum super dicta alienatione debet adhibere causę cognitionem, vt voluit Ang. & alii scribentes communiter, in l. 2. ff. de fer. secundum Mode. ibi, & Iason Fredum Balbum decis. 353. idem.

Iudicis arbitrio debet pœna imponi quotiescunque de iure cõi nõ reperitur pœna à lege limitata. l. j. §. effractores. ff. de effracto. l. sanctio legum. ff. de pœnis, no. per glo. & Doct. in l. nemo Martyres. C. de sa. san. eccl. & per gl. in c. super his in ver sic. arbitrium, extrà de accus. & not. per Albericum & alios in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his, qui notãtur infam. & isto casu quando pœna est arbitraria potest extẽdi arbitrium ad mortem, & per consequẽs iudex potest arbitrari pœnam mortis, vt per gl. in §. in summa. inst. de iniuriis, quam sequitur Bar. & Ang. in l. sacrilegi capite. ff. ad legem Iul. pecula. Alex. cons. 5. & cons. 62. Signorellus de Homodeis cons. 170. marl. in l. de minore. in pr. ff. de quæst. & Saly. in rub. C. e. tit. vbi supponunt dictam gl. communiter approbari, & istam com. citat etiam Maranta in tract. iudiciorum in 4. part. pr. n. 43. cum aliis seq. ista verò omnia intellige, videlicet ꝙ nõ liceat iudici arbitrari de pœna mortis, aut alia pœna sanguinis, nisi quãdo concurrerent qualitates & circunstantiæ quæ suaderent talẽ penam imponi. vt per Io. de Imol. in c. vt inquisitionis. de hæret. in 6. & in l. 2. ff. de publ. iud. distinguendo, vt ibi per eum, & inquantum hoc desiderat criminis magnitudo secund. Bal. in l. 1. in fi. C. de his qui latro. vel in alie. crim. reos occult. nam iudex tenetur attẽdere facti, & personarum qualitatem, & si iudex nõ suadẽtibus præmissis arbitrium extendere imponendo pœnam sanguinis, posset ab eius arbitrio appellari, vt per Doc. in d. c. super his. Aret. in d. §. in summa & marl. in l. quæst. modum. ff. de q. & in pract. crim. in §. constante. n. 8. & seq. idẽ.

Iudex non potest motu proprio officium suum ad priuatã vtilitatem impartiri, nisi imploranti, sec. Inn. in c. ad nostram. el 2. de iu. iur. & in c. in literis. de rest. spol. Ant. in c. j. in 1. oppositione. de libelli oblatio. & in c. sollicitè. de rest. spo. Bart. & alios in l. dies. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. inf. vbi n. 37. & seq. scribit istam esse com. opi. quam sequitur Io. Bapt. Ferret' cons. 42. nu. 5. Iac. Nouellus in sua pract. crim. in rub. incip. datis defensionibus. n. 81. & seq. & in trac. ad defensam, super rubr. exordiente solet cõi sent. n. 3. & Aug. Beroius in c. j. nu. 40. de iud. Fundatur dicta communis super illo dicto, ꝙ iudex nõ supplet de facto, sed de iure tm̃, vt habetur in toto tit. C. quæ desunt aduoc. & no. per gl. in c. bonæ. de postula. præl. & itavoluit Bar. in d. §. hoc autem iudicium. per l. illicitas. §. veritas. ff. de of. præsid. & ita declarat Ant. in d. c. sollicitè, & in c. 1. de libel. oblat. Comprobatur secũdo loco dicta cõis hac ratione: nam pari modo videm', ꝙ ſlãte statuto, ꝙ iudex teneatur causas terminare j. tempus iub pœna, hoc sanè intelligitur, si pars petierit sec. But. & abb. in c. pe. de iud. Cald. ꝺs. 3. de pœ. Paul. de Cast. Alex. & Ias. in l. properandum. in pr. C. de iud. & in l. vniuersa. C. precib. Imp. offe. & Rimi. cons. 535. nu. 9. comprobatur vlterius si ex statuto iudex ferre sent. tenetur secun. cõsilium sapiẽtis, & aliter lata nõ valeat. Intelligit, si pars consilium petierit sec. But. in d. c. 1. de iud. sequitur Alex. cons. 121. vol. 2. & Ias. in d. l. vniuersa. Corroboratur postremò ista comm. in iudice, qui tenetur intra certũ tps cãm cõmittere: nã intelligitur si petitum fuerit sec. Ang. ꝺs. 140. quæ oĩa fundãtur in regula. d. §. hoc aũt iudiciũ. Ista com. ita corroborata fallit primum in causis piis, in ꝙbus iudex tenetur supplere, & officiũ suũ nõ petitũ impartiri, facit l. qui erat hæres. circa pr. ff. fam. ercisc. & §. si heres. in auth. de ecclesiasticis tit. vbi heres ex prouisione, & officio Episcopi cogitur soluere legata pia omni falcidia vacante, & limitationem istam sequuntur, & tenent Bar. & com. Legistæ in d. §. hoc autem iudicium. Ant. de But. in c. bonæ, el 2. de postulatione præl. & Bereius, in c. sollicitè nu. 10. de restit. spol. Fallit 2. loco in absentib', pro quibus iudex ex officio potest officium non imploratum impartiri, & nouas probationes inducere, vt l. ampliorẽ. §. 1. C. de appel. & auth. qui semel. C. qũo, & quãd. iudex, & ita ꝺcludunt omnes canonistæ cõiter in d. c. bonæ. & in c. iudicantem. 30. q. vlt. & Legistæ in d. §. hoc autem iudicium. Istam communem sequitur celebrat & citat Rip. ibi nu. 74. & seq. quæ quidem communis procedit secundum Bart. in d. §. hoc autem iudicium. in casibus, in quibus iudex possit peruenire ad sententiam definitiu

Universidad de Deusto
Biblioteca

definitiuam, alias secus, ideoque lite nondum contestata, iudex non posset supplere pro absentib. procedit quoque d. cõmu. in absentia legitima, vnde si absentia litigantis non esset legitima, vtique iudex non posset officium suum non implo-ratum impartiri, vt per Bal. in d. l. ampliorem. §. 1. Tertiò coarctatur d. comm. non procedere quando iudex opponeret contra inhabilitatem personæ comparentis in iudicio, tunc enim iudex ex suo officio, ne frustra laboret, & faciat iudicium frustratorium, & ferat sententiam nullam tanquam latam cum falso procuratore, potest compellere procuratorem ad exhibendum mandatum, vel ad cauendum de rato, si dubitatur de mandato secundum gl. in c. 1. vers. absentia. de electio. libr. 6. alias autem poterit eum repellere à limine iudicij, & si non opponatur, quam gl. sequitur Bal. in l. licet. C. de procurato. in l. exceptionem. C. de probat. & in auth. offeretur. C. de lit. contest. & in l. vnic. C. quæ desint aduoca. Ang. in l. Pomponius. §. ratihabitio. ff. de procurat. Pan. in c. causam quæ el 1. nu. 3. de iud. & in c. Ecclesiá. el 1. vt lit. pend. in c. 1. & in ca. nulli. de app. Ant. de But. & ibi Barb. in c. cum M. de const. Paul. de Castr. & Roma. in l. inter quos. §. fi. ff. de dam. infecto. Salyc. & Alex. in d. l. licet, & Domini. de S. Geminia. in d. c. causam, quæ. Contra vero gl. prædictam est tex. expressus secundum Bar. lectutam. ibi d. l. inter quos. in fi. vbi tenet q̃ iudex ex officio nõ potest opponere contra inhabilitatem personæ comparentis in iudicio, & ideo Io. de Imo. in d. §. fi. nu. 9. reprobat illam gl. in c. cùm in iure peritus. de of. deleg. quia iudex secundũ eum non debet impartiri officium suum non postulatum d. §. hoc autem iudicium, & quia in casu præcitatæ gl. iudicium non erit frustratorium, cum executio fieri possit contra falsum procurarorem, vt in l. Plautius. ff. de procurato. & in l. si se non obtulit ff. de re iud. gl. in d. l. licet in gl. fi. & in d. gl. in allegato c. 1. de electio. asserit audacter Fel. in d. c. causam quæ. n. 1. communiter reprobari per Doct. cæterùm his parum obstantibus, & aliis quæ contra glo. illam allegantur sequor omisso multiloquio, & omni disputatione opinionem dictæ gl. in d. c. 1. de electio. tanquam magis communem, quam expressè sequitur Dec. in d. c. causam. quæ. nu. 2. & 13. & vbi dicit d. gl. magis cõmuniter approbari, sequitur etiam Roma. cons. 67. nu. 5. Ripa in d. §. hoc autem iudicium, nu. 49. vbi refert in iudicando, & consulendo non esse ab opinione glo. prędictæ recedendũ, cùm sit magis communiter approbata, & Iacobin⁹ de S. Georgio in d. c. licet. nu. 9. & dato, q̃ sententia in casu præmisso esset lata cum falso procuratore per partem, exceptio falsi procuratoris posset opponi quandocunque etiam post litem cõtestatam, & latam sententiam, vt per gl. in l. licet. C. de procur. communiter approbatam ibi ab omnibus, & passim ab aliis Doct. iuris nostri, quia non solùm ista hæc exceptio, sed etiam oĩs alia exceptio, quæ redderet iudicium retro nullum posset opponi quandocunque etiam post sententiam, secundum Doct. communiter in c. nostra, extr. de proc. & istam sequuntur Modern. & attestantur inibi, & Gramm. in voto 18. q̃nu. 4. interpretatur vlterius dicta communis. Iudex in mero officio partib. potest dare, concedere, ac præfigere terminum ad producendos, & examinandos testes. c. licet causam de probatio. vbi Abb. hoc expressè firmauit, & in c. finem litibus. in 1. notab. de dilatio. & Alex. in d. §. hoc autem iudicium, vbi refert istam sentẽtiam esse communem, dummodò iudex istud ex iusta causa faciat, v. g. ex negligentia litigantium, præcipue q̃ actoris, cui in primis onus probandi incumbit, l. ei, qui. ff. de probatio. Similiter iudex ex ista causa potest omnem iuris terminum abbreuiare secundum Bar. in l. 2. ff. de re iud. Limitatur & ampliatur prædicta commu. regula in multis aliis casib. per Soc. in tractatu fallentiarum. in reg. 248. per Ripam in d. §. hoc autem iudicium, & Augustt. Beroium in d. c. sollicitè. nu. 7. cum sex aliis seq. quos omitto breuitati studendo. idẽ.

Iudex condemnans victum victori in aliqua parte, non videtur à cõtrario sensu in alia parte absoluere, secundum abb. eleganter in c. cum inter. de re iud. Cornæ. cons. 49. videtur in hoc vol. 2. vbi concludit non valere consequentiam, iudex condemnat aliquem in vna parte, ergo in alia absoluit, quia dat medium, vt per Dec. in c. si duobus. de appellationib. Gozadi. cons. 1. primò discutiam. & ideò sententia erit nulla, quia non lata super toto. l. in hoc iudicio. ff. famil. erciscu. l. dicere. ff. de arbit. gl. in l. 1. C. si aduer. vendit. & latè explicat Cornæ. in d. cons. 49. & ista est communis opinio, vt per Mod. in l. 1. ff. de of. eius, & ita cum ista opinione residebat D. Raynaldus Rodulphus perusinus præceptor meus, sed per nonnullas alias rationes hic non explicitas, dum publicè interpretabatur Perusij, dictam l. 1. Pono & alium casum, videlicet si iudex in sententia dicat victum victori in expensis, nec afficiat condemnantes, tunc non valet ista sententia respectu expensarum, quasi non continens cõdemnationem aut absolutionem, seu æqui pollens, secundum Bart. in l. præses C. de sent. quem sequitur Bal. in l. errore. C. de testa. Rom & Nicellus in l. 1. ff. de re iud. & Iaſ. in §. curare. nu. 55. instit. de actio. vbi multa refert pro vtraque parte. In contrariam verò sententiam titubanter inclinauit idem Bart. in l. 1. §. sin autem. ff. de hæred. instit. Fel. multos Doct. citans in c. ex parte. de fid. instr. & Ripa in l. 1. nu. 22. in fi. ff. de re iud. & istam opi. conabatur post Roma. in d. l. 1. ff. de re iud. concordare, ac saluare præcitatus Raynaldus in d. l. 1. videlicet si forent in sententiam adiecta illa verba, &c. quæ inducunt omne quod venit de natura actus, iuxta tradita per Bart. & alios in l. Gallus. §. idem credendum. ff. de lib. & posth. idem.

Iudex domicilij, seu originis non potest cognoscere, nec inquirere de delicto commisso per subditum suum extra territorium, secundum Doct. antiquos precipueque Oldra. l. cunctos populos. C. de sum. Trin. & fide catho. Iacob. de Belui. in l. fi. ff. de iurisd. om. iud. & ibi Gul. de Cu. Io. And. in add. Spec. in tit. de comp. iud. adi. §. 1. in addi. ante quam extraneus, Bald. in l. 1. C. de ædil. actio. Saly. in l. seruos. C. ad legem Iuli. de vi. Alberi. in tract. de statutis, in 3. par. q. 19. & hoc plene traditur per Legistas in d. l. fi. & per Canon. omnes præsertim per Maria. Soci. in c. fi. de for. compe. & ista est magis communis opinio secundum Soc. in l. à diuo Pio. §. sententiam Romæ. n. 16. ff. de re iud. Marſ. in pract. crimi. in §. constante. n. 90. & Grammati. in decis. 26. nu. 9. & 11. & alias in contingentia facti ita fuit decisum in Sacro Regio Consilio Neapolitano, vt refert Gram. in allegata decis. 26. vbi concludit q̃ per magnam curiam vicariæ fuit remissus Reus ad locum delicti, & pronunciatum iudicem domicilij non posse inquirere de delicto alibi commisso, & ista communis non modo procedit de iure Ciuili, verùm etiam canonico, secundum Bald. in l. 1. §. 2. ff. de offic. præse. vrbis. quem sequitur Aug. de Arimi. in addit. ad Angel. de malef. in vers. hæc est quædam inquisitio. & Marſ. in d. l. fi. nu. 140. & ita interpretandum erit statutum disponens iudicem posse de delictis procedere per inquisitionem. nam intelligitur de illis commissis in territorio non extra, secũdum Bald. in d. l. cunctos populos. Alex. cons. 111. ponderatis. vol. 1. Iaffredum in decis. 100. & Ruynum cons. 84. nu. 9. volu. 4. & quamplurima ad id adducit Marſ. in d. l. fin. nu. 135. cum aliis seq. in pract. crim. in vers. constante. nu. 90. & seq. & cons. 14. in præsenti nu. 90. & seq. in cons. 67. n. 63. & seq. & cons. 121. in causa num. 1. Ista commu. corroboratur hac ratione, quia dicitur iudex incompetens ratione delicti extra territorium suum cõmissi, imò hoc casu si iudex ille habet reum in carceribus suis, teneretur eundem remittere ad iudicem loci delicti commissi, vt sentit gl. in clem. pastoralis. de re iud. & no. omnes scrib. in auth. qua in prouincia. C. vbi de crim. agi oportet quia secundum Bald. in l. executorem, C. de execu. rei iu. condemnatus, vel absolutus in loco domicilij non prohibetur accusari in loco delicti, vtpote quia de iure locⁱ delicti est principalis locⁱ, in quo punitio fieri debet, nam ad eum iudex domicilij remissionem facere tenetur, dato quod ipse in cognitione præueniſſet, auth. si verò criminis, & in corpore vnde sumitur. C. de adulte. l. si cui. §. fi. ff. eod. tit. & habetur in d. clem. pastoralis. secⁿ quando esset lata sententia absolutoria pro accusato, vel inquisito per iudicem delicti, tunc exploratum est de eodem delicto non posse amplius quæri coram iudice originis. l. hos accusare. §. iisdem de accusat. & c. de his. eodem titu. & ista potissimum ratione, si quidem quando quis est condemnatus in vno loco, & facta est executio, vt quia pœna sit soluta, non potest amplius contra eum de eodem delicto per alium iudicem procedi. Nam de delicto eiusdem hominis nõ debet pluries quæri. l. licet. §. possumus. ff. nau. caupo. stabula. & ita sentit Bart. in l. sepulchri. ff. de sepul. viol. sicut ergo accusatus qui soluit, non potest in alio foro accusari, ita etiam si sit absolutus in vno tribunali, quando sententia condemnatoria post quàm est soluta habet vim sententiæ absolutoriæ. l. si qui cum totum. §. planè. de exceptio. rei iud. Ista non tantum procedunt, quando quis principaliter fuit accusatus, sed contra illum etiam fuit processum per viam inquisitionis secundum Antonium de But. Abb. & alios communiter in c. de his. de accus. Inn. in c. cùm dilectus. de elect. Bart. in d. §. iisdem, quia secũdum eum inquisitio succedit loco accusationis per ea, quæ habentur in l. 2. §. si pub. de adulte. & de ista communi attestatur Ruynus in d. cons. 84. n. 5. vol. 4. Sustinetur quoque dicta communis alia viua ratione per doct. relatos, quia respublica sua non videtur offensa ob delictum alibi commissum. nam etiam iudex extra territorium suæ iurisdictionis nullum habet im

bet imperium, vt habetur in d.l.fi.ff.de iurisd.omn.iud.& in c. fi.de foro comp.& d.clem.pastoralis,& habetur in l.fi.ff.de of fi.præfect.vrbis.& quamuis dicta communis de iure ciuili pa riter,& Canonico sit verissima, tamen ex generali consuetudine totius Italiæ hodie approbata non est facienda remissio rei ad locum delicti secundum Bart.in d.l. sepulchri de sepul. violat.& Alex.ibi in apposti.& in l.si cui,circa fi.ff.de accus.& late.August.Beroius in c.de iis.nu.21.de accus.Sed aduerte ne erres,quia Doct. omnes dixerunt contrarium communiter, videlicet delinquentem debere ad iudicem loci delicti remit ti non obstante ꝺ.ꝑsuetudine,per tex.in l.1.vbi Bart.& Doct. C.vbi de crim.agi.oport.&tenent hoc etiam Iac.Belu.& Aug. in §.si verò quis compræhensorum,in auth.vt nulli iudi.Ioan nes de Anania,in c.1.de rapto.gl.in d.clem.pastoralis, in vers. mora,& ibi Io.de Imol.Faber.in auth.qua in prouincia.C.vbi de crim.agi oport.& Cyn.Bart.Bal.Saly.& Ias.in l.1.C.de sum ma trinit.& Bal.cons.205.vol.4.Cæpo.cons.59.Paul.de Cast. cons.307.de iure communi,in nouis.Fel.in c.licet ratione de licti.de foro compe. & abundè Boer.in decis.29. Sed retenta communi opinione superius relata, eam interpretabor non procedere in fure,qui quidem si commisit furtum Romæ,de inde cum re furtiua inuentus est in ciuitate Aquilæ, ibi sine dubio, potest capi,& condemnari,etiam si ibi nihil possideat, sec.Azo.in summa.C.vbi in rem actio.Bar.Fulg.& Ang.in l.si abducta.C.de furtis.& Bart.in l.si dominum.Bal.in l.vnica.C. de confes.& in c.1.§.si furtum.de pace iuram.fir.in vers.feud. & Ang.Aret.in tract.maleficiorum.in vers.&cœlestem vestē vers.quid si fur,cùm aliis congestis per marsi.in d.l.fi.nu.212. de iurisd.om.iud.& Boer.decis.218.nu.2.& ista est communis opi.& seruatur in practica,vt attestatur expressè Alber.de Rosa. in l.sed si susceperit.§.fina.ff.de iud.& in l.fina. C.vbi in rem actio.& Boer. decis. 13, numer.47.& in d.decis.218. numer.2.& seq.& ita in contingentia facti fuit vocatum.& decisum in sacro Regio consilio Neapolit.vt refert Capicius decis.104.& fuit etiam secū.d.com.in sacro Burdegalensium Senatu,vt refert Boer.in d.decis.218.n.5.Duas alias verò opiniones huic communi contrarias recensuit Boer.ibi,quas tan quam inutiles breuitati studendo omitto. idem.

Iudex ordinarius propter simplicem commissionem præsumitur delegatus sec.omnes Doct.communiter in l.ius ciui le.ff.de iustit.&iur.quamuis cōem declarat Fel.in c.licet.de ꝓbat.&in c.eā te.de resc.imò hoc casu ordinarius verè est delegatus,qñ eius iurisdictio est alterata, vt no.per Ang.in l.1.§.si quis simpliciter.ff.de verb.obl.& ibi Alex Ias.n.5.& alij Mod. asserentes istam fore com.opi.& per eundem Ias.& alios in l. ius ciuile.& Boer.decis.151.vnde scias,ꝙ vbicunque aliquid additur, vel detrahitur primæ dispositioni iudicis ordinarij, creatur noua dispositio.d.l.1.§.si quis simpliciter.& d.l.ius ciuile.Hinc dicebat Ang.& Doct.per illum tex.in d.§. si quis,ꝙ si Pontifex,vel princeps in ꝺmissione,q̄ facit ordinario iudici addit,vel minuit iurisdictioni,facit eum delegatū.Vtilitas(tenementi perpetuò &tenacirer) ex his redundat ista.quia ordinarij non possunt capere salarium.c.statutum.§.pen.de reseri. lib.6.Sed iudex delegatus potest vtique capere species pro visitatione,seu visura processus.d.c.statutum,hoc tenent,& no. omnes Canonistæ communiter in ca.cùm ab omni specie.de vita.& honest.clericorum.& Legistæ in l.solent.ff.de of.præs. & istam com.sequuntur Mod.ibi,& citant. & Boer. decis.15. nu.1.Similiter redundar ista alia vtilitas ex præcitatis,ꝙ qñ iudicauit tanquam delegatus,appellatur ad superiorem, c.licet in corrigendis.de of.ord.&est tex.magistralis in c.cùm aliquibus. de reser.in 6. & sic nulli dubium est ordinarium eiusdem causæ,vt s.docuimus posse constitui delegatum,vt est tex. vltra relata in l.si prętor.ff.de of.cui est manda.iurisdictio.idem.

Iudex tenetur mittere in possessionem hæredem simpliciter ostendentem ei testamentum,faciens mentionem expressè de eius institutione,& sic sufficit hæredi ostendere testamētum,& eo ostenso, iudex debet eum mittere in possessionem hæreditatis.ita colligitur ex l.si.C.de edic.diui.Adria.tollend. & hoc non habet difficultatem aliquam, vt dicunt Doct. ibi, & Alex.cons.101.nu.9.libr.1.Dec.cons.84.Gozadi.cons.21. & 6.imò omnes scrib.concludunt ꝙ sufficit ostendere simpliciter testamentum. & dicere esse illū nominatum in testamēto,nec aliæ probationes requiruntur,vt per Doct. communiter in præcitatis locis. idem.

Iudices rescriptis dati,ordinem in rescriptis traditum sequi tenētur, etiam si ij iuri aduersentur c.cùm dilecta.de resc.c.de causis,de of.deleg.iuncta l.nemo.C.de sent.& c.qñ ꝺ.de probatio.& not.Doct.in rub.de resc.sed iudex ipse non habet iurisdictionem aliquam ante præsentationem reser.sec.com.opi. omnium Doct.quam citat,&declarat Dec.in c.super eod.nu. 24.cum aliis seq.de appel. idem.

Iudex vel similis officialis ꝺdemnatur in syndicatu ob dolum commissum intuitu officij,non potest appellare.vt ꝓ Iac. Butr.Cy.& Bar.& alios cōiter in l.nulli.C.quorum app.& specula.in §.in quibus in tit.de app. Sed vbicunque officialis iste esset iniustè ꝺdemnatus in syndicatu de commissis,vel omissis in administratione officij, potest supplicare ad superiores, & supplicatio non erit sibi prohibita,sicut appellatio. auth. q̄ supplicatio.C.de præcib.imp.offeren.cum ibi not.per Doc.& ita seruatur in praxi in terris ecclesiæ,vt refert Gramma. alios citans in decis.35.nu.4. idem.

Iudex in iudicādo non potest recedere à cōi opinione.§.1. inst.de hæred.inst.& l.3.§.fi.ff.de suppel.lega.& l.Barbarius.ff. de of.præsid.Doct.not.in c.nouimus.de verb.sig.Bal.in l.2.C. de pœ.iud.qui malè iud.Barb.latè in ca.ne Rom.de electio.& Ias.in auth.nouissima.C.de inof.testa. Alex. cons.25.n.2.vol. 6.Socy.nepos cons.189.nu.74.vol.2. Cotta in suis memorabilibus in memoria,in verb.opinio,el j. Laurentius Syluanus cons.3.n.52.& Hiero.Brix.in tract.de confinibus.c.58.nu.14. nam iudex qui contra communem iudicat, censetur propter imperitiam iudicasse, vt dixit Ale.in l.cum prolatis, & ibi Ange.ff.de re iud.Ias.in l.fi.ff.qui satisda.cog.& Curt.cons.49.& cons.46.nu.13.& dixit Bart.in d.l.2.C.de pœna iudic.qui malè iudi.qꝺ iudicans contra communem opinionem dicitur facere litem suam,& tenetur in syndicatu,quem sequuntur omnes Doct.ibi,Alex.in d.l.cum prolatis.nu.121.& seq.& Ias.ibi in fi.Iaffredus in decis.25.Fel.in c.j.de const.Paris de Puteo in tract.de syndica.in vers.iudicare.& Gādinus in tract.de syndica.in q.29. Nec est curandum aliquo modo de opinione singulari,vel peregrina alicuiusDoctoris,sed sequi debemus cōmunem,sec.Bald.in l.1.circa fi.per illum tex.ff.de Senato.Ioā. Mod.in c.cupientes.de electio.lib.6.& Bart.& Doct.not.in l. fi.C.de pœ.iud.qui malè iud.Ioannes And. & Canonist.in c.j. & in c.ne innitaris.de constitutio.Cur.in reperitio.l.admonēdi.nu.75.& Cotta in suis memorabilibus.in verbo,opinio cōmunis,post pr.Nec est curandum,si contraria opinio esset verior,quia tunc iudex debet iudicare secundum communem, non obstante sententia veriori contraria secūdum Fulg. consil.30.Io.de Neuizanis in Sylua nuptiali lib.5.n.61.62.63.& 65.& Alc.& alios Mod.in l.1.ff.si cert.pet.Nec est curandum si Pontifex teneret contra ipsam communem,quia hoc casu iudex communem sequi debet vt per Fely.& alios communiter in d.c.j.de cōstit.Hinc est, ꝙ iudex non cogitur iudicare secundum decisiones Rotæ Romanæ, imò licet iudici contra eas sententiam proferre,quia decisiones,istæ non sunt per Pō tificē approbatæ,sed eis tanquàm magistralibus decisionibus stari debet secundum Card.in c.pastoralis. de fide instr.& ita in facti contingentia fuit decisum in Rota Romana, vt refert Cassadorus in decis.7.in ti.de præbendis.& ita etiam tenet Fely.in d.c.pastoralis.Geminia.in c.duobus.de resc.lib.6.in c.neque 9.dist.& in cons.94.& Ripa. in l.1.ff. si cert.pet. Sed circa hoc non parum hæsitandum est,quia decisiones Rotæ æquipollent communi opinioni,& per consequens decis.Rotę est maioris authoritatis,quàm sit communis opinio, vt dic.c.1. de const.Imol.& Barb.in c.olim.de lit.contest. & Gomæsi. de reg.Cancellaræ,q.2.in prœmio.&Hiero.Chuchalon in add. ad Dec.alios referens in l.iura sanguinis.ff.de reg.iur.Tamen rationes istorum parū,aut nihil me mouent ad discedendum à prima opinione Card. & sequacium tanquam magis communi,quam si dicebat in iure verissimam,& in practica obseruari.Raynald.Rodulp.interpretando publicè Perusij.d.l.1.ff. si cert.pet. & de hoc non est valde mirandum, quia minimè authoritas Bart. est postponenda authoritati dominorum de Rota,saltem in terris Imperij vt refert Cornæ.cons.332.vol. 1.Ex quo authoritas Bart.est maxima in practica sec. Alex. in l.si domus.§.fi.ff.de leg.1.Butr.in l.1.ff.de verb.obl.& Ias.in l. quominus.nu.32.ff.de flumi.quanta autem sit authoritas ipsius Bart.nemo est,qui nesciat,inquit Fulg.cons.180.& 226. nec est tutum recedere ab opinione Bart.vt dixit Paul.de Castr.cons.351.visis omnibus instrumentis,& assessores nolunt recedere aliquo pacto ab opinione Bartol.in iudicando secundum Inn.in ca.dilecta.de appel.& authoritas Bart.in legis defectum ad vnguem obseruatur secundum Ferrand.in repetitio.l.filiusfamilias.§.diui.nu.93.ff.de leg.j.& Caccialnpus in tract.de modo studendi.imò in Hyspania opinio Bart.præfertur cæterorum sententiis,quid ergo,nos faciemus Itali? Curemus eius dicta colere,adorare,& imitari,vt suadet,& refert Iaso.in l.admonendi.ff.de iureiu.quia semper habuit veritatem ante oculos,vt dixit idem Ias.in l.certi condictio.ff.si cer.pet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& qa bonus Bartoliſta optimus iuriſta ẽ cenſendus eſt, prout publicè commemorat Caccialupus in d.tract.de modo ſtudẽ di.& Ripa.in lib.3.reſponſorum.c.2.nu.12.&ipſe Bar.pro certo fuit Dux,&illuminator iuris,vt refert Iaſ.in l.frater à fratre ff.de condictio.indebiti.Quamuis autem Bart.vbique ſit magnæ authoritatis, tamen plus in extrauaganti ad reprimendum,ibi enim procedit per modum gl.ſecundum Caccialup. in d.tract. de modo ſtudendi.& in eas valde maturè loquitur ſec.Socy.conſ.275.in cauſa fratris.vol.2.& illæ glo.Bar. ſunt meliores quàm tex.vt refert igneus in diſput.an Rex Franciæ recognoſcat Imperatorem,ſed reuertendo ad inſtitutum,vnde digreſſi ſumus benè verum eſt, q̃ deciſiones Sacri concil. Neapol.quæ proferuntur ſub nomine regis in caſibus dubiis ſuccedũt loco interpretationis imperialis, de qua in l.fi.C.de legib.vt per Afflict.in deciſ.169.dicta cauſa. Nec eſt curandũ ſi ex variis ſententiis Doct. dubium reſultet,quia tunc ſtandũ eſt com.opi.per iudicem, etiam ſi ex variis opinionibus ipſis dubium reſultaret.c.2.de ſtatu Monachorũ. c.nouimus.& ibi Ant.dever.ſig.c.ſi.de iis,quę fiunt à ma.par.ca.c.iudicis.3.q.3. Balduin.in c.1.§.iudices.de pace iura.firm.& l.in ſi.ff.de Sena. alex.conſ.95.viſis proceſſibus.vol.3.& conſ.2.vol.5.Sed hoc non eſt ſimpliciter verum, quia vbicunque daretur conflict' opi.non ſolum ſingularis opi. l.expreſſa conuinceretur,ſed etiam per rationes & atgumenta neceſſaria,& concludentia,vt elit tex.not.iuncta gl.in c.1.de his, quæ fiunt à maiori parte,& vbicunque nõ apparet de communi opinione,vel aliqui Doctores atteſtantur vnam eſſe communem,alij cõtrariam, tũc res dicitur dubia propter conflictum opinionum, ſec. Socy. in rub.& in l.ſi fuerit.ff.de rebus dubiis.& Ang.conſ.100.ſanctiſſima.Ideò iudex ſi tulerit hoc caſu ſnĩam contra communem mero iure propter conflictum opinionum,valet &tenet ſecundum opinionem communem omnium Doc.in locis ꝛ. citatis.quam citat Rip.in l.qui Romæ.§.duos fratres.n.33.ff. de verb.obl.Igitur tales caſus dubios ſolebat appellare.Iaſ.eſſe caſus pro amico,vt per eum in l.dotis cauſa.nu.35.in l.poſt dotem.nu.105.ff.de ſo.ma.& in l.in ſuis.ff.de lib.& poſth.tũc enim optimum eſt habere iudicem propitium,amicum,& fauorabilem,vt concludunt omnes ſcribentes communiter examinantes hanc materiam:nam poteſt ſecundum eos eligere cui ius dicat,hærereq́ue opinioni,quæ ſibi magis placuerit, & ſic fauere amico,vt ait etiam gl.in c.venerabilem. de elect. & Iaſ.in d.l.prolatis.circa fi.& in l.diem functo.ff.de of.aſſeſſo.tamen hoc intelligitur cum grano ſalis,videlicet de iudice non claudicante,ſec.Socy.in c.1.de libel.oblatio.&Bald.in c. ne innitaris.de conſt.Hinc eſt,q̃ ſi aliquis ex plũribus alicuius legis intellectus magis communis,reputaretur,ſnĩa tamen aduerſus huiuſmodi magis communem intellectum lata nõ diceretur nulla,vt per Alex.in d.§.duo fratres.& Iaſ.in d.l. cum prolatis.Ratio videtur iſta,nam lex obſcura,& varios intellectus habens ad decidendũ allegari non poteſt,vt voluit Bald. in l.in ambiguo.ff.de reb.dubiis,& ſentit gl.fi.in c.1.de conſt. in 6.idem Bald.in c.fi.extr.de conſt.per illum tex. imò hoc caſu ſi iudex pronunciaret contra dictam legem varios habentem intellectus,quaſi putans ob cauſam hoc facere ſuſtinebitur ſnĩa,vt inquit tex.in d.l.cùm prolatis quem tex.ad hoc ſingularem ſecundum intellectum Iac.de Aret.faciunt ibi Imo. Alex.in pr.Iaſ.poſt Bart.& tenuit hoc idem Bart.& Bald.poſt Cy.in l.2.C.quando prouo.Alex.Iaſ.& alij in d§.duo fratres. Breuiter concludendo dicas,q̃ quando magni,& excellentes Doctores ſunt in diuerſis opinionibus,herere vni non eſt peccatum,nec reputatur.vt dicit Inno.in d.c.ne innitaris.& in ca. tuas.de ſimon. Bal. in l.ab eo.C.quomodo, & quando iudex. Bart.in l.2.ff.de verb.obl.Caccialupus in tract.de tranſa.q.12. & deciſ.Neapolitana in q.384.circa fi.quia duobus amicis in duabus opinionibus contrariis exiſtentibus ſanctum eſt pro veritate pugnare, in qua bonus vir habet habenas, vt ait Bal. conſ.340.vol.4.& Marius Salomonius in §.reſponſa prudentum.inſt.de iure natu. genti. & ciui. Nec recedendum eſt per iudicem ab opinione communi propter ſentẽtiam gl. contrariam,quia licet opinio gl.videatur communis,& ea in iudicã do,& conſulendo non poſſit recedi,vt voluit Iac.But.in l.vnica.C.qui pro ſua iuriſdictio.Bald.in l.cum hæreditas.C.depoſ. & in l.pen.C.de pœna iudi.qui malè iudic.& in l. quanquam. C.de ſent.quæ ſine cer.quanti.&licet ſimiliter gl.ſoleat eſſe talis,& tantæ authoritatis,vt omnes alias antecellat authoritates ſec.Bart.in l.vt vim.nu.8.ff.de iuſtitia & iure.abb.in d.c.1. de conſt.Zaſium conſ.111.nu.18.Troy.Malui.in tract.obl.in 4.dubio.Bertr.conſ.115.nu.24.vol.2 & Stepha. de Federi.in tract.de interpretatione iuris,in fi.Dec.in ca.ad hæc.nu.41.de poſtul.prælato.conſ.146.n.7.conſ.226.n.13.& in d.l.vt vim nu.34.vbi ſimiliter Iaſ.eo.nu.& Claudi.Aquen.ibi in lectu.1. nu.334.imò opinio gl.perfertur com.opi.ſec.Fel.& Dec.in d. c.1.de conſt.nu.43.tamen hoc non eſt verũ ſimpliciter,vt voluit Bolog. in auth.habita.C.ne filius pro parte,nam effectualiter loquendo non præſumi poteſt.Doct.communiter tenere contra glo.authoritatem cuius nouerunt quanta, & qualis ſit,niſi haberent legem, vel rationem per quam conuinceret, ergo poſſumus effectualiter concludere q̃ opinio communis præferenda eſt opinioni gl.ita not.Io.de Leſnaudiere in trac. de Doct.in 4.par.q.47. videmus enim iudices & rectè contra opinionem gl.iudicare quotidiè,vt dicit abb.in c.capellanus. de fer.& refert Caſſadorus in deciſ.1.nu.3.in tit.de vſur.&iſta omnia moraliter,& pulchrè referebat Raynald' Rodulphus præceptor meus legendo publicè Peruſij d.l.1.ff.ſi cert.pet. ideò non eſt ſimpliciter credendum opinionem gl. eſſe com. ſed vbicunque opinioni gloſſæ accedunt tres Doct.tunc dicitur com.& eſt communis realiter & cum effectu,vt dicit Gratus,conſ.75.vol.2.& refert Franciſcus Coſſius in d.c.1.de conſtit.n.26. Quapropter ſit tibi cordi ſemper tenere in iudicando,& conſulendo communem opi. quia iudicare ꝫ communem eſſet ꝫ ſtimulum calcitrare.vt per Craue.cõſ.19.n.2.nec te decipiat Zaſius in 2.lib.reſponſorum,c.1.vbi temerè deducit, & probare conatur, q̃ opiniones communes plerunque falſæ reperiuntur.quia iudices(vt ꝛ docuimus)vt primum vident com.opi.non ab ea ſanctum putant diſcedere,ex quo paria ſunt ꝫ legem,vel communem opi.Doct.iudicare, & vtroque caſu cenſetur ſententia ipſo iure nulla,vt notat Bart.in d. l.cùm prolatis.& ibi Mod.& Rip.in l.dies. §. hoc autem iudicium.ff.de dam.inf.& Franciſcus Coſſius in d.c.1.de conſt.n. 17.quamuis ibi Fel.videatur tenere contrariam, dum voluit q̃ ſententia cõtra communem opi.Doct.lata quaſi ob expreſſum iuris errorem non ſit nulla, & allegat hoc tenuiſſe Ange. poſt Imol.& Doct.in l.qui Romæ.§.duo fratres.ff.de verb. oblig. idem.

Iudex ordinarius regulariter de iure ciuili non poteſt eſſe arbiter,tex.eſt in l.prætor.ff.de tutor.& curato.datis ab his,& in l.ſed & ſi ſeruum.§.ſi quis iudex.ff.de arbitr.vbi hoc tenuerunt conſtanter Bart.Bald.Alber.& alij communiter, gl.& Alex.in l.1.§.& poſt operis.in 1.not.ff.de noui oper.nuntia.Hoſtienſ.in ſumm.de arbitr.in §. ſecundum verſ.ſed nunquid.Azo.in ſumma.eod.tit.Lanfr.in tract. de arbitris in §.hactenus. verſ.3.Bapti.de S.Blaſio in tract.de arbit.q.25. & Iaſ. in auth. ſi verò.C.de iud.& iſtam eſſe ſcribunt communem opi.Lanf. in loco præcitato.& Dec. in l.& ſi prætor.3.nota.ff.de officio eius.Iſta verò communis(aduerte)procedit de iure ciuili,ſed de iure Pontificio reperitur ſancitum, ac diſpoſitum contrarium,quę quidem canonico iudex ordinarius poteſt eſſe arbiter. c.cùm tempore.de arbitr.& melior tex.in c.ex part.eo.tit. & hoc firmant.Inn.in c.innotuit.& in c.expoſita.de arbit.gl. in c.à iudicibus.2.q.6.glo.Geminia.& Præpoſi.in §.ſed ſi quis iudex.3.q.7.Alex.in d.§.& poſt operis.in 1.no.Imol.Butr.Cardi.Henricus Boic.in d.c.cum tempore,vbi abb.Imol.ſimul cũ Card.dicunt iſtam eſſe communem opi.& hoc idẽ tenet Bart. & alij in d.§.ſi quis iudex,& omnes canoniſtæ in d.c.expoſita. Iſtas verò opiniones ferè omnes Doct. præallegati dicunt ſeruandas eſſe quamlibet in foro ſuo,cùm in iis non verſetur peccati cauſa,& vtraque ſeruari poteſt ſecundum adſertionem omnium ſcrib.vtriuſque Cenſuræ.& per notata in c.1.de noui oper.nuntiat.Sed 1.opi.Cæſarea interpretatur primùm, q̃ licet nõ poſſit fieri ꝓmiſſum in iudicem ordinarium, tamẽ poteſt committi cauſa tanquàm in arbitratorem,& amicabilem ꝓpoſitorem, vt dicit Sali.in l.ſi quis ex conſenſu. C.de epiſc.audien.& ibi Odofr.Cy.& Bart.& Bald.ac oẽs cõiter poſt gl.in d. §. ſi quis iudex licet contrarium ſentiant & malè Iac. de Raue.Petr.& Cy.vt refert Sal.vbi ꝛ. Secundò etiam claudicat dicta communis de iure ciuili in principe,in quem poteſt ꝓmitti ſimiliter,vt in arbitrum,& quod plus eſt, partes cõpellere, vt in eum compromittant etiam tanquam in arbitratorem,vt in c.cùm inter.de electio.notat Cato in rub.ff.de arbit.Io.And.in c.venerabilem.de electioni. Alex.in d.§.& poſt operis.n.7.Imò iudex quoque poteſt ꝓpellere partes litigantes ad ꝓmittendum,ſtante diuturna,& intricata lite,& ambiguis probationibus,vt in terminis tenet Paul. de Caſtr. in l. quidam exiſtimauerunt.ff.ſi cert.pet.abb.in c.fi.extrà de maiori.& obe.in 4.no.in c.cùm pridem.de pact.& Dec.conſ.125. cum aliis,quæ latè congerit Fel.in rub.de treug.& pace.&Deci.conſ.445. idem.

Iudici interponenti decretum ſuper alienatione rerum minoris,vel eccleſiæ,& aſſerenti ſe adhibuiſſe plenam cauſæ cognitionem,non creditur,ſec.Paul.de Caſtr.conſ.38.vol.2.vbi

hoc pro-

hoc probat per l.si fortè.ff.de Castren.pecu.& l.si donatione. C.de collat.vbi latè Mod.& hoc dictum Paul.Castren. sequitur Dec.cons.556.marsi.in singula.399.Rebuf. super concor. in tit.de conclusione Lateranen.conci. & sequi videtur etiã Ias.in l.nec quicquam.§.vbi decretum.ff.de offi.proconsul. ad idem facit q̃ scribit Ias.in l.admonendi.ff.de iureiur. vbi dicit q̃ non creditur iudici asserenti se detulisse iuramentum suppletiuum, causa cognita, cum sine causæ cognitione deferre non possit,ad idem facit dictum Bart.in l.omnem.C.ad tertul.vbi ait,q̃ non statur soli adsertioni iudicis dicentis se dedisse tutorem cum causæ cognitione, quod dictum pro notabili refert & sequitur Ias.cons.149.vol.2.ad idem facit etiam q̃ notat Dec.in c.quæ ecclesiarum.de constit.vbi expressè fatetur, q̃ non creditur iudici super causa, sine qua actum facere non potest,in qua fundamentum suæ potestatis consistit,alibi scribit Ang.cons.107.in fi.q̃ non creditur iudici dicenti se sequestrare possessionem timore armorum.& ratione scandali euitandi, sine quo scandalo sequestratio fieri non potest, quem sequitur dec.cons.366.& prælegatum dictum Paul.Castrẽ. sequitur etiam Fel.in c.ecclesia S.Mariæ.de const. Sed contra Paul.de Castren.in d.cons.38.asserit esse com.opi.Socy. cons. 115.circa primam q.in 1.dubio.lib.1.& contra Paul.de Cast. tenet etiam Alex.in l.sciendum.ff.de verb.obl.& Mod. in ca. quoniam contra. de probatio.vbi similiter mentionẽ faciunt de dicta communi. idem Vivius.

Iudex tenetur secundum ea quę ex actis percipit,sententiã proferre:non tamen ex eis, quæ particulari scientia percepit. Coua.resolu.c.1.lib.1.nu.6.magis comm.dicit ex gl.in l.1.de offi.ordi. B.Villal.

Iudex non debet impartiri officium suũ nisi rogatus.com. dicit Apostilla.ad Fely.in c.ex tenore.in fi.in ver.ad commodum partis.de rescr. P.Fichard.

Iudex,si incipit à præcepto executino,nisi sit clausula iustificatoria,actus est ipso iure nullus.Ias.in l.ne quicquam.ff.de offi.proconsul.nu.6.magis comm.dicit. Villal.

Iudicis præceptum in confessum vt soluat,interlocutoriã esse volunt cõmuniter Doctores,vt dicit Maran. in spec.part. 6.tit.de sententia.nu.38.ipse tamen ibi distinguit in hunc modum,Quod iudex aut processit in forma iudicij, & tunc censeatur definitiua, aut non processum est iudicialiter, & tunc non sit definitiua. I.Fichard.

Iudex ponens aliquem ad torturam iniustè,punitur pœna capitis.Hipp.in pract.§.expedita.nu.87.magis com.dicit.Vill.

Iudex si dedit licentiam intrandi in possessionem propria authoritate,intelligitur, nisi habeat resistentiam.Ias.in l.iustè possidet.nu.13.de acq.pos.comm.dicit. idem.

Iudicis sententia inualida non excusat à pœna statuti simpliciter loquentis de intrante in rem alienam.Iaso.ibi nu.24. comm.dicit. idem.

Iudicis decretum interpositum ex falsa causa, est nullum. Curt.iun.cons.170.nu.2.comm.dicit. idem.

Iudex ex mero officio excludit actorem actione carentem & non impeditum:secùs tñ,si habeat actionem elidibilẽ, aut ope exceptionis Balb.de præsc.par.j.q.8.n.2.com.dicit.idem.

Iudex præparantis, est iudex iudicij præparati. Cur.iun.cõsil.152.nu.9.com.dicit. idem.

Iudex prorogatus ex promissione partium de conueniendo coram eo,cùm possit pars pœnitere:remanet tamen obligata ad interesse,& ipse iudex poterit de illo cognoscere. Panor.in c.1.de iud.nu.2.comm.dicit. idem.

Iudex,si nonvult,non tenetur condemnare reum in expensis factis ante lit.contest.nisi petantur, factis tamen post lit.cõtest.etsi non petantur, tenetur condemnare. Ant.de Tremo. in additio.ad Bonacur.in pract.excep.de recusat.nu.4. in verbo ratificare.comm.dicit. idem.

Nota istam communem ad intel.l.6.tit.13.lib.3.For.ll.& l. 251.stili,& vide quæ habes infrà,in verbo reus. idem.

Iudex secularis, si in causa incidat causa matrimonij: in materia facti,potest cognoscere de illa. Coua.in epist.4.c.8.§.12. nu.3.ex Ias.in l.quoties.de iud.com.dicit: quam intellige nisi fuerit facta inhibitio per iudicem eccl.Ambr.de Vigna. in c. salubriter.de vsuris.nu.125.

Amplia istam communem ad quamcunque causam spiritualem,dummodo liquere possit summariè,& de plano,sine discussione.Naua.in c.cùm contingat.de rescr.in j. remedio literaliter.com.dicit ex Decio.in c.1.de iud. idem.

ADDITIO. Ratio quare iudex laicus cognoscit de causa matrimonij esse poterit,quia tunc sortitur priuilegium causæ principalis intentatæ coram eo,quo ad forum, vt in simili de dote quæ si principaliter & de per se petatur,peti debet coram iudice seculari,si autem accessorie ad matrimonium,peti debet coram ecclesia vt communiter Mod.excepto Dec.& seq.tenent in auth.quod locum.C.de colla.& M.Ant.Bard.in tract.de tempor.vti.& contin.in c.15.nu.fin.

Iudex secularis non potest assignare tempus ad persequendum causam exceptionis propositæ coram eo, de qua per iudicem ecclesiasticum debet cognosci.Nec valet statutum super hoc Ias.in l.pro tribunali.n.17.ff.de re iud.com.dicit. Vil.

Iudex secularis in crimine merè ecclesiastico, dum iudex ecclesiasticus petit impartiri suum auxilium:non potest se intromittere in processu,sed solum exequi mãdatum, sm cano nistas,secùs tamen secundum legistas.Alc.in ca.pernicioſam. de of.ord.nu.100.Ias.in l.magistratibus.nu.10.ff.de iurisd.om. iud.comm.dicit. idem.

Nota quod l.2.tit.16.part.7.pragma.7. videtur approbare opi.canonistarum absque limitatione,dum præcipit q̃ condẽnati per inquisitores hæreticæ prauitatis, vel per episcopũ de hæresi puniantur pœnis in d.l.contentis. Et nota istam communem ad intel.l.7.tit.3.lib.1.ord.& l.26.ti.2.lib.3.vbi dispo nitur q̃ iudex ecclesiasticus pro captura laici,vel bonorum secularium inuocet auxiliũ iudicis secularis. de quo auxilio præstando circa istam l.vide Io.Lupum in rubr.C.de dona.§.48. nu.17.& Petrum Bellugam in speculo principum. rub. 11.§. tractandum.& Pet.de Anch.in c.quæ.de regul.iur.lib.6. in 11. q.pr. Et si laicus in præstando auxilium excedit, appellabitur ad iudicem superiorem laici : si præstat auxilium iuris, si verò solùm præstat auxilium facti:appellabitur ad superiorem iudicis inuocantis auxilium,vt per Bar.in l.à diuo Pio.§.sententiam.ff.de re iud.de quo meminit Aufrerius in Decis.Thol.q. 411.quem vide.

Fallit, nisi pro condemnato esset aliqua præsumptio:vt appellatio, vel similia: quia tunc non debet exequi mandatum ecclesiasticum.Alc.ibi nu.112.comm.dicit. idem.

Iudex ordinarius de iure ciuili recusari non potest.commu nem & veram sententiam dicit Ias. in l.apertissimi.nu.4.C.de iudi.secùs est de iure canonico,vt ibidem latius.nu.5. I.Fich.

Iudex secularis non prætendit aliquam iurisdictionem ob id,q̃ iudex ecclesiasticus petit sibi impartiri auxilium brachij secularis.Alc.in c.pernicioſam.de of.ord.nu.17.comm. dicit. B.Villalob.

Nota istam cõmunem ad intell.l.vlt. in curiis toletanis de anno 1525.& l.7.ti.13.li.1.ord.& l.4.tit.1.li.3.ordi.in quibus disponitur, q̃ iudex ecclesiasticus licet cognoscat de aliquib. casib.inter laicos:tamen facit executionem tam in bonis,q̃ in personis laicorum: sed per inuocationem auxilij iudex secularis mandabit executioni,de qua l.vide Doct.de Pala. Rube.in repet.c.per vestras.de don.inter virum & vxorem.à col.192. vsq; ad 214.Vnum tñ nota,iuxta illã l.q̃ si iudex laicus in istis casib. excedit in executione:appellabit ad iudicem superiorẽ ipsius iudicis laici,non ad ecclesiasticũ, vt eleganter dicit Aufreri.in additio.ad deci.Cap.Tolos.q.411. idem.

Iudex ecclesiasticus non tenetur stare processui facto per iudicem secularem.Fel.in c.at si clerici.de iud.com.dicit. idẽ.

Iudex ecclesiasticus potest compellere iudicem secularem, vt præstet sibi auxilium per excommunicationem : laicus tamen clericum non compellit ad præstandum. Alc.in c. pernicioſam.de of.ord.n.7.& 8.com.dicit. Et de inuocatione istius brachij,in hoc regno vide Io.Lupum in repetitio.tit. C.de donatio.inter virum & vxorem. Idem.

Iudici vel testi dicenti in articulo mortis protulisse iniquã sententiam,vel falsum testimonium,non creditur,Alc.in præsum.re.3.præsum.4.n.7.communem dicit. idem.

Fallit primò,in suum præiudicium,& Marcus Ant.in tract. de iud.n.391.communem dicit.

Fallit 2.nisi aliàs per idoneos testes, vel instrumentum probaretur ex falsis testib.sententiam prolatam:per l.13.ti.8.& l. 2.For.ll.& vsq; ad quod tempus potest peti:vt sententia refotmetur prætextu falsorum testium:vide Henr.in c.licet.di.2.n. 3.de probat.vbi distinguit.& facit plura membra. idem.

Iudex ecclesiasticus non potest exequi in bonis laicorũ sententiam suam,sed debet inuocare brachium iudicis secularis. Fel.in c.significasti.de of.deleg.n.4.com.dicit.

Nota istam communem ad corroborationem l.7.ti.3.li.1. or.& ratio vera istius cõis,& legis,est quia Episcopus non habet territorium,vt tenet Old.cons.18.& vide quæ habes j. vers. præscriptio.n.244.& per hanc rationem iustificatur opi.Pan. in d.c.significasti: vbi concludit q̃ Episcopus non habent iurisdictionem temporalem,non potest habere officiales armatos.licet Deci.ibi teneat contrarium:& Barb.de præstan.card. in 5.par.2.part.n.18.vbi vide quib.licitus est vsus arm. idem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iudex si non vidit probationes rei,hoc sufficit ad cassãri faciendũ sniam ꝓ actore latam.l.hoc aũt.post principium,ibi liquereq; prætori.ff.quib.ex caus.in pos.eatur.l.properandum. §.Et si quidem ibi negotij acta,&c.C.de iud.firmat Alex. attestatus communem hanc sententiam,cons.53. quæritur. in fi. libr.1. F.Turzan.

Si vnus ex tribus iudicibus delegatis appellationi detulerit,licet alij nõ detulerint,causa tñ ad sedẽ apostolicã deuoluitur,idq; fieri dicitur ob sedis ipsius reuerentiam,& hoc ex dominorum sacri apostolici causarum palatij snĩa,de qua Rota decis.222.incip.nõ,q; si vnus.de app.in antiq.arg.c.si duobus. de app.& c.si à sede.de præb.in 6.Communis tñ Doct.snĩa est in ꝫrium vt tenuit Bal.in auth.hodie. ver.sed quid si appellauit.C.de appellatio.Perus.in c.fi.q.7.de const. Ang.in l.si cum dotem.§.eo aũt tpe.ff.so.ma.Card.in cle.j.q.26. & ibi Imo.de app.& facit tex.in d.cle.j.ibi.corã ipsis,vel maiori part.ipsorũ, & latè Doc.ĩ c.cũ appel.§.j. vers.sed qd si etãt.de app.ĩ.6.F.T.

Iudex postq̃ in cã pronunciauit, & snĩam pro perfecta habuit,vtpotè,quia per verbum ꝫdemno,vel absoluo,aut æquipollens ꝓnunciauit: quo casu dicitur habuisse sent. ꝓ perfecta,vt no.gl.& ibi Bar.in l actorum. & in l. posq̃ iudex. de re iud.in l.mortis §.istæ sẽtẽ.ff.de pœ & in l.1.in pr.ad Turp.illã ampliꝰ corrigere,neq; emendare põt.qa,statim sent. recitata, desinit esse iudex,prætereq; in accessoriis,ex doc.Gul.de Cu.in l.quia arb.ff. de arbit. Secùs si pro perfecta eã nõdum habuit arg.tex.in l.ꝫctus.C.de fid.instr.&no.per gl.in d.l.actorum:vbi Paul.Cast.& in d.l.iudex postq̃ vbi etiam Bar.de re iud.Nec ad solã snĩæ pfectionẽ solũ illa verba,videlicet,lata,data, &c. sufficiũt,sed dicta verba ꝫdemno,vel absoluo regrunt,sec.gl. q̃ Alex.ĩ.cons.118.oĩs.n.12.li.3.allegat & dt esse cõ. approbatã in c.fi.in ver.illuserũt.de re iud.in 6.quæ tñ est in ver.sen.F.T.

Si iudex in snĩa refert se expresse ad acta,& ex illis apparet de errore ipsius iudicis,vitiatur sent.& est nulla. Quia quemadmodum error expressus in sent.illã vitiat,& nullã ipso iure reddit.l.si expressim.ff.de app.l.2.C.qñ prouocare non est necess. c.j. de re iu.ita qñ error deprehenditur ex actis, ad quæ fit relatio cum hæc parificẽtur.arg.tex.in l.ait prætor.§.1.ff.de re iud.& l.pe.C.de sent.quæ sine cer.quãt.& l.institutio talis. ff. de cond.inst.firmat Bar.in l.vnic.C.de error.calc.abb.in c.qñ cõtra.de proba.hancq; verã & magis com.concl. restat Alex. cons.123.discussis.n.4.lib.1.Inn.tñ in c.præsentia de renũ.distinguit, q; aut iudex expresse se refert ad acta, in quibꝰ error deprehẽdit,& tũc vera est cõ.aut nõ expresse se retulit ad illa &tũc secùs.qa fortassis iudex ex alio fuit motꝰ,qd nõ apparet ex actis,hãcq; dist.sequitur abb.in c.inter cætera de re iu.F.T.

Iudex si parte absente procederet vel procedere posset, potest de facto ex officio pro ea supplere,non solùm in causa appellationis sed etiam in causa principali, modò absentia vera fit nec in hunc finem procurata,prout vult gl.in ca.bonæ. de post.prælat.l.fi.C.de appel.Auct.quod semel.C.quomodo & quando iudex.&per Bar.in l.4.§.hoc autem iudicium.de damno inf.quam opinionem communiter teneri asserit Benedic. Capr.reg.17.nu.10.

Iudex in pœnis ordinariis tẽperandis ante snĩam si animadterterit eas iusta de causa tẽperari aut moderari posse,suã poterit sequi ꝫscientiam,vel suo duci sensu.iux.no.in l.aut facta §.fi.ff.de pœnis.l.quid ergo.§.pœna grauior. ff.de infam.& in l.etsi seuerior.§.pœna.C.e.tit.quod sequuntur Inn.&Io.And. in.c.j.de const.per gl.in c.inquisitionis de accus.& ita communiter teneri testatur Bened Capr.reg.18.nu.25.

Iudex licet in sui arbitrio commissis liber sit à regul.iur.possitiui,non tamen liber est à reg.iur. & æquitatis naturalis,siue iurisgentium,q; locum habet, etiam si verba quantumcunq; latissima ipsi iudici cõmitterentur,vt voluit Bart.in extrauag. ad reprimendum,in vers.videbitur.& D.Ant.in c.1.de consti. dicens: q; quantumcunque detur liberum arbitrium nihilominus non poterit de iure lædere partem contra iustitiam & æquitatem, licet omittere possit solemnitates iuris,vt voluit gl.not.in clem.sæpè,in verb.Defensio,de verb.sign.&plenius de his per D.Ant.& Imol.d.c.1.& Bart.d.vers.videbitur, & ita communiter teneri refert ac sequitur Bened. Capr. regula 18.num.33.

Iudex si ad eius iurisdictionem declinandam opponatur ei exceptio talis quæ suggillat vel lædat ipsius existimationẽ & famam, non potest tanquam suspectus de competentia cognoscere,iuxta ea quæ no.Io.And.in c.pia.de excep.li.6. quod voluit Bart.in l.quidam consulebat.ff.de re iudi. & ita contra Inn.in c.cùm super.de of.deleg.Doct.communiter tenere asserit Bened.Capra regula 19.nu.12.

Iudex non cognoscet de sua iurisdictione, quando exceptio quæ contra iurisdictionem opponitur pariter concludit in incidenti sicut& in principali,&si opponatur quod nõ possit esse iudex,quia furiosus aut impubes sit,non potest cognoscere vtrum sit iudex, quemadmodum voluit Bart.in l.quidã consulebant.ff.de re iu.quod sequitur D.Nic.in c.superest. de of.dele.cum quibus communiter Doct. transire dicit Bened. Capra regul.19.nu.16.

Iudex si opponeretur exceptio de rotali fundamento iurisdictionis,putà quod non sit potestas, aut episcopus, &c. non potest super eo cognoscere, quia habet affectionem ad causam quodammodò propriam sicut voluit Inn.in c. cæterùm, de iud.& Bart.in l.ex sententia.ff.de testa.turel.quos sequitur D.Nic.in c.super eo.de of.& potest.deleg.& ita communiter teneri asserit Bened.Capr.reg.19.nu.17.

Iudex alioquin suspectus nisi recusetur, poterit cognoscere,prout voluit Bald.& Ang.in l.2.ff.si quis in ius vocnon ierit. quos communiter sequuntur doct.vt refert Bened.Capr. reg.19.nu.42.

Iudex per rescriptum falsum deputatus,obiecta falsi rescripti exceptione,non potest de ea cognoscere,an ipsum rescriptum sit falsum, vt de iurisdõne sua,Inn.c.super eo.de of.del. arg.c.sua de of.vicarij,&,tot.tit.C.si à non compet.iudice. faber enim falsi rescripti sicut nõ potuit facere iudicem in principali,ita etiam nec in incidenti, sec.Io.An.d.c.super eo.vnde quandocunque constabit rescriptum esse falsum,omnia agitata eius vigore nulla declarabuntur,ẽt si nõ appelletur, put voluerunt in d.c.super eo.Inn.&Io.And.arg.eorum quæ notant in cap.2.de dilat.quod Bart.& Legistæ communiter in l. præscriptione.C.si contra ius vel vtilitatem pub.sequuntur.Idem tenuit Io.de Lignano,& D.Floria.in d.super eo. propter dubium dicatur habere iurisdictionẽ,arg.l.Barbarius.ff.de of. pret.&esse in quasi possessione iurisdictionis,quod tamen verum esse negat Bened.Capr.regul.19.nu.49.eò q; iudex delegatꝰ nõvtatur sua,sed delegantis iurisdictione,vt d.l.Barbariꝰ. vbi tamen addit quod D.Ant.in d.ca.super eo teneat primam opinionem.cum qua ibidem videretur transire Bald.Imol.& D.Nic. & eam expresse tenet idem Bald.in d.l.præscriptione. quam ẽt veriorem, & communem dicit d.reg.19.n.49.idem Bened.Capr.tentans, nu.seq. prædictorum concordiam, vt si rescriptum sit omninò falsum , quo casu faber illius etiam si voluisset,non potuit dare iurisdictionem,& tunc procedat dictum Inn.&seq.in d.c.super eo.aut rescribens poterat dare iurisdõnem, sed rescriptũ dr falsum.ex eo qa falsum expressum vel verum tacitum siue prætermissum est , & hoc dolosè per sub & abreptionem,& tunc procedat opinio eiusdem Inn. in d.ca.2.de dilatio. & Bart.& sequa.& eo casu licet iudex in eo datus,possit de qualitate precum cognoscere,prout dicitur in d.l.super eo.in fi.tamen facta fide de hoc,non poterit cognoscere de ipso negotio principali.25.dist.c.& si legibus,Benedi. Capra ibidem,nu.47.vsque ad fi.reg.19.

Iudex delegatus impedimentis à iure gentium vel positiuo introductis oppositis,inhabilitatur,& quantumcunque toleretur in ipso officio,nihilominus poterit contra eum de ipsis impedimentis & eorum quolibet opponi, prout notatur, in l.Barbarius.ff.de of.præt. & hoc voluit Inn.in c.sciscitatus.de rescri.& ita communiter teneri dicit Bened.Capr.reg.20.nu. 30.Quod in ordinario locum habere non potest,quia quandiu in offi.toleratur contra eum non poterit de talibus impedimentis opponi 8.q.4.c.nonne & c.cum super.de of. deleg. secundum Inn.Compostel.Io.And.& Petrum d.c. sciscitatus refert ibidem Benedict.Capra,ibidem numero 31.vide suprà Delegatus.

Iudex in præparatoriis aut ordinatoriis iudicij siue litis,tenetur sequi & seruare consuetudinem loci,vbi proceditur,secundum Io.Andr.in rub.de consuetudine, vbi rectè hanc esse communem opinionem dicit,per l.2.in fi.ff.de testibus,quod verum est,modò consuetudo sit rationabilis, alias secꝰ,prout not.in c.constitutus.de fideiuss.quod secundum Im. in d.rub. de consuet.extenditur, & locum quoque habet in testamentis,vt not.in l.2.C.quę sit longa consuetudo,vt refert Bened. Capr.regul.24.nu.1.& seq.

Iudex quando præfigitur tempus instantiæ terminandæ à iure communi, non potest causam vel actum sine vtriusque partis consensu expedire,post tempus iure non valet, quod p ipsum iudicem fit post tale tempus,l.properandum §.1.C. de iud.quia peremptа instantia,per ipsum iudicem acta sunt nulla.l.2.ff.iud.solui.vnde sententia posteà lata reperitur sine instantia,& ideò non valet.l.probatam.C.de sen.nec corrigitur dispositio,d.l.properandum,per c.venerabilis,de iud.non dato aduersarij dolo aliisue legitimis impedimentis, quæ ibidẽ

Universidad de Deusto Biblioteca

& ciurgantium de reg.iur.lib.6 considerantur, vnde contraria opinio destruitur, quod si rectè consideretur, in d.c. venerabilis, tenent Inn.Philip.Gofred.Io.And.& Petr.de Anch.ita vti, secundùm Bened.Capram communis dicitur regul.25.n. 15.& 19.

Iudex delegat⁹ si sententiam nullam tulerit non poterit amplius cognoscere, aut se intromittere, quia semel functus est officio.l.qualem.in fi.ff. de arbitris, sed recurritur ad superiorem qui eum dedit, iuxta l.fi vt proponis, 1. C. quomodo & quando iudex.prout voluit Inno.& Andr.in d.c.de causis, de officio deleg.quod communiter teneri dicit Bened.Capr. regul.26.nu.12.fallit tamen si fuisset nulla, ex eo quod non seruasset formam mandati, quia tali casu iterum possit pronunciare, prout voluit Bald.& post eum D.Nic.in d.c. de causis. p l.quod tamen de arbitris. Similiter fallit quando talis sententia nulla, fuisset lata super causa matrimoniali, vel beneficiali, quo casu delegatus sententiam nullam potest reuocare, emendare aut aliam dare, si ex sententia euidenter deprehenditur iniquitas, prout voluerunt Domini de rota decis.341.que incipit.Item dubitatur ibidem, nu.seq.& nu.49.dicit commu nem non procedere.præterquam in beneficiis principum.

Iudex ordinarius lata sententia, licet nulla, si ab ea est appel latum, non potest eam reuocare vel emendare. Si verò non fuerit appellatum & nulla sit, ob turpitudinem, & sordes ipsi⁹ iudicis, tunc similiter non ipse, sed superior reformat sententiam, prout communiter tenent Legistæ per l.absentem.Cod. de accus.vt plenius ibidem notatur, & refert Bened.Capr.reg. 26.nu.18.aut fuit nulla non alia de causa, quàm ex turpitudine ac sordibus iudicis, & tunc poterit index ordinarius iterũ pronunciare, & definire causam.l.præses.C quomodo & quãdo iudex, vt voluit Inn.in c.de causis, de of.dele.vt secundum Ant.ibidem communiter tenent Legistæ, de quo tamen vt dicit Bened.Capr.regul.26.nu.19.dubitari possit, nam licet Iacobus de Arena & post eum Cyn.in d.l.si vt proponis.C.quomo.& quand.iudex, hoc tenuerũt, tamen alij Legistæ aliud tenent, vt voluit Barto.in d.l.si vt proponis, & in lege si expressum.ff.de appellat.

Iudex ecclesiasticus si aliquem condemnauit, & postea remittat illum iudici seculari puniendum, tunc iudex secularis non tenetur stare processui facto coram iudice ecclesiastico, sed potest de nouo cognoscere.com.dicit Fel.in c.at si clerici, in pr.nu.14.de iud quem refert Afflict.super 1.part. const.regni.rub.27.nu.32.& Curt.iun.in l.magistratib.nu.4.de iurisd. om.iud.intellige in illis criminibus quæ non sint merè ecclesiastica, secùs enim est in hæresi & similibus, vt commun.dicit Cagnol.in l.cum quædam puella in pr.nu.33.ff. de iurisd.li. omn.iud.Et licet Legistæ teneant contrarium, vt com.dicit Imola.c.1.nu.19.de of.ord.quem refert Carrer.nu.63. & eandem communem legistarum dicit Menchiaca in 1.part.de testament.§.6.nu.16.verſ.denique.Pract.Iodoci.c.61.n.54.Tamen comm.opi.Canonistarum est in contrarium, vt dicit Berous in d.c.44.si clerici.n.79.& seq.de iud.Boss.in tit. de hæret. nu.35.Simancas de hæret.c.36.nu.3.Imò q̃ etiam iudex secularis non possit hoc casu commutare pœnam pro crimine hereseos.comm.dicit Boss.d.tit.de hæret.nu.37.Si verò esset crimen seculare vel mixtum, non tenetur secularis iudex præstare auxilium episcopo, si fiat sibi fides de processu.comm.dicit Alc.in c.1.n.119.de of.ord.Clar.in d.§.fi.q. 96. verſ. quæro etiam. P.Fichard.

Iudex excedens modum consuetum in torturam tenetur de syndicatu, secundum opi. Bart. communiter approbatam vt inquit marſ.in pract.crim.§.expedita.nu.89.in fi.& si forte reus moreretur & iudex dolo excessisset modum torquendi, tenebitur de homicidio. si verò ex culpa, tenebitur secũdum modum culpæ.comm.dicit Bel.cons.84.nu.12. ideò rectè faciunt qui iubent notarium in acta inscribere qualitatem & quantitatem torturæ, & communiter seruari testatur Ant.Gomes.c.13.delictorum.nu.6.verſ.si verò iudex.Cla.d.§.fi.q.64. verſ.iudex autem. idem.

Iudex in causa criminali, potest propter paupertatẽ rei pœnam pecuniariam mitigare & diminuere, si mulcta sit fisco debita, nec tenetur illam commutare in pœnam corporalem. comm.dicit Menchiacha controuerſ.illust.c.24.nu.15.refert Clar.d.§.fi.q.93.verſ.Hæc autem. idem.

Iudex in causis criminalibus qui primam sententiam tulit, debet in causa appellationis citari, quando processit ex offic. comm.dicit Cruera super ritu.260.magn. curiæ.n.14.alij verò dicunt simpliciter q̃ iudex ille vel syndicus fisci cuius interest, citandus sit, vt dicit Ang.de malef.in verb.præsentre Caio.nu.28.quod ita vidit practicari. Cla.verò dicit se nunquam vidisse citari iudicem nisi ageretur etiam de condemnando ipso iudice propter sordes vel iniustitiam, sed in fisco cuius interest, benè verùm esse quod citari debeat. Clar.d.§.fina.q.94. verſ.quæro nunc. idem.

Iudex in casu quando pœna committitur arbitrio iudicis, potest tunc etiam imponere pœnam mortis, hanc gl. opinionem in §.in summa in verbo extraordinaria.inst.de iniur.com munẽ dicit.barbat.cons.13.nu.6.lib.1.Alc.cons.472.Maranta in specu.nu.53.Papo.lib.24.tit.10.arresto.2.Dec.in c.ex literis.nu.14.de const.Bolenc.in reper.l.capitalium.§.famosos. num.29.de pœnis. Illa tamen gl. limitatur procedere quando delicti qualitas aut circunstantia talis sit, vt de iure communi vel consuetudine esset pro eo delicto pœna mortis imponenda, alias enim secùs, ita communiter eam limitari attestatur Affl.super 2.part.const.regni.rub.10.nu.22.& hanc esse communem opi.dicit Alex.cons.121.in fi.lib.7.Cruetta consil. 220.nu.14.& cons.224.nu.2.Dec.in d.c.ex literis.Gram.con. 39.nu.8.Ant.de Padilla.in l.transigere.nu.27.C.de transac.Contra verò q̃ iudex non possit arbitrari pœnam mortis, commu nem dicit Fel.in c.inquisitionis.de accus.vt illum refert Vilial pand.in repeti.l.22.c.9.nu.4.Affl.decis.276.n.6.Pract. Carer. nu.112.Gramm.cons.48.nu.2.Chass.super consuet.Burg.nu. 2.Menchiacha cõtrouer.vsu.freq.c.59.n.26.Clar.d.§.fi.q.83. ver.sed quæro. Idem.

Iudex iudicare debet in criminalibus secundum acta & probata etiamsi sciat veritatem esse in contrarium.commu.dicit Didacus lib.1.resolu.c.1.nu.9.idque in tantum procedit, vt etiamsi ipse rãquam priuatus sciret aliquem esse innocentem, tamen si ex probationibus crederet bona conscientia illum condemnari posse, poterit eum condemnare, ita communem dicit Imola.in cle.pastoralis §.quia verò.nu.49.de of.dele.& c.1.nu.13.verſ.si autem.Menchiaca.controuerſ.illust.c.13.n. 1.& c.14.nu.5.in fi.posset tamen iudex hoc casu instare apud superiorẽ vt ipse exoneretur ab huiusmodi iudicio, & causa alteri delegetur, vel potest etiã ipsemet causam alteri delegare, vt comm.dicit Imo.in d.§.quia vero.n.49. in fin.q.66.ver. scias autem. idem.

Iudex malè iudicans ex imperitia, tenetur arbitrio iudicis, com.dicit Boss.in tit.de officialib.corrup. pecun.nu.22. Clar. d.§.fi.q.83.ver.iudex. idem.

Iudex maleficiorum non potest condemnare reum ad restitutionem vel ad damna partis, nisi quando illum condemnat per suam propriam confessionem, secùs si per fictam, vt si ex contumacia condemnaret. nam officium iudicis non defert nisi veræ confessioni.com.dicit Rolan.cons.30.n.18.Cla. d.lib.5.§.fi.q.2.verſ.& hæc. P.Fichard.

Iudex maleficiorum non potest de restitutione rei furtiuæ cognoscere nisi incidenter, idque siue per modum accusationis, siue per modum inquisitionis procedatur.com.dicit Boss. in tit.de decreto Mediolan.nu.51.Clar.d.§.fi.q.2.verſ. & hæc in fi. P.Fichard.

Iudex non potest offensum vel læsum cogere ad quærulandum vel accusandum.ita tenet gl.in l.si quis homicidij.in verbo.coges.C.de accus.quæ frequenti Doctorum consensu probatur, vt ait Didac.lib.1.resolu.c.11.in fine.Et licet Barto in l. in eum.n.1.ff.de accus.tenuerit q̃ specialiter in crimine homicidij hæres possit cogi à iudice ad porrigendum querelam siue accusationem de homicidio commisso in personam eius cui successit, tamen contra eum est communis opinio, vt attestatur Salicet.in d.l.si quis homicidij.nu.10.Hiero.in apostil. ad Ang.de Malef.in verbo & ad querelam. nu.57.Clar.d.§.fi. q.15.verſ.item quæro. idem.

Iudex potest etiam ex officio repellere accusatorem non legitimum, etiamsi accusatus non opponat.comm.dicit Old. cons.34.nu.1.Clar.d.lib.5.§.fi.q.15.in prin. idem.

Iudex potest etiam in criminalibus tanquam suspectus recusari.gl.in c.qualiter & quando.ver.item si ille, de accusatio. quam dicit communiter approbatam. Card. Alex.in cap. de accus.ver.venio ad septimum, 2.q.8.& ita etiam comm.dicit Maria.in d.c.qualiter.nu.78.Clar.d.§.fi.q.43.in prin. idem.

Iudex potest publicare edictum & promittere præmium ei qui delinquentem capiat & tradat.communem dicit Alber. in 2.part.statuto.q.48.quem refert Aug.ad Angelum de Malesi.in verbo fama publica.n.75.Clar.d.§.fi.q.29.verſ.sed quid si delinquens. idem.

Iudex qui facit aliquem iniustè torqueri, capite puniendus, est.ita com.dicit marſ.in l.quæstionis modum.n.71.ff.de quæstio.quem refert Sapia. in l.1.in pr.n.7. ff.quod quisque iuris. & Apostil.ad Crottam de testib.n.96.in verb.Modica.& Apostil.ad Riminal.cons.6.nu.18.Boss.in tit.de tortur.n.31.Bart.

Universidad de Deusto Biblioteca

consilio 47.libr.1. Sed de consuetudine non seruatur, refert Clar.d.§.fi.q.68.in prin. idem.

Iudicem superiorem Papa non habet præter concilium generale,& ideo si de hæresi accusetur(vt quidem potest,sed de nullo alio crimine, vt magis communem dicit Berous in ca. cùm venissent.nu.31.& 43.de iud.) concilium est iudex competens.Communem esse attestatur Card.Alex.in can.si Papa 40.dist.laf.in cons.9 <lib.4.Clar.d.§.fi.q.35.verf.1. idem.

Iudicandum est secundum acta & probata, etiamsi iudici de veritate aliter priuatim constet. communem dicit Didac. lib.1.resolut.c.1.num.6.Imo.in elem. pastoralis. §. quia verò nu.49.Clar.d.§.fi.q.66.verf.iudex. idem.

Iudex secularis mortuo episcopo, vel absente,vel ægroto, quia legitimus est testamenti executor, iuxt.communem poterit exequi,& vltimam voluntatem adimplere,de qua re vide supra in verbo executores.

Iudex sequendo in iudicando conscientiam ex actis informatam contra propriam priuatam cõscientiam, non peccat. vt voluit gl.in c.1.de offi.ord.& Bart.in l.Illicitas. §.veritas.ff. de of.præsid.c.si sacerdos.de of.ord.ca.pastoralis,§.quia vero. de of.deleg.vbi Imol.hanc communem dicit.& tamersi Bene dict.Capr.regula 32.nu.8.ita communiter secundum Theologos & canonistas excepto Calderino & D.Ant.teneri asserit.id tamen dicit fallere in causa criminali,si non in absoluendo,saltem in condemnando,quia ibi tractatur de executione irreparabili quod & D.Nicolao d.c.1.de of.ord.placet.Similiter fallit in iudice supremo qui, non ligatur iuribus positiuis, quare veritatem sequi debet argumento eius quod habetur. in l.1.in fin.ff.de quæstionibus.vt dicit Cyn.l.1.C. vt quæ desunt.id fallit quoque si contrarium esset planè notorium,aut iudex vt priuatus certissimã haberet conscientiam.quam sequendo acta deponere non posset, quo casu ne contra conscientiam peccet, à iudicando abstinere potius debet, de quibus singulis.nu.9.& seq. vsque ad finem regulæ ipsum consule Capram.

Iudex habens conscientiam priuatam & non ex actis informatam,contra reum,etiam si accusator nil probet,non debet eundem absoluere definitiuè,prout dicit Bal.in ca.pastoralis. §.quia vero.de of.dele.sed tantum ab obseruatione iudicij secun.D.Ant.in c.1.de of.ord.quod procedit quando non fuisset aliquis terminus ad probandum accusatori assignatus. aliàs quando fuisset assignatus accusatori terminus probandi, nec probauit, tunc secundum communem tenetur ipsum reum definitiuè absoluere,iuxta no.in l.properandum.§.1.C. de iud.& Imol.d.ca.1.de offi.ord.quod ibidem videtur sequi. D.Nic.vt refert idem Bened.Capr.regul.32.nu.32.& seq.

Iudices remoti consensu actoris & rei literis impetratis siue rescripto possunt dari vltra vnam vel duas dietas, quod communiter teneri & in practica obseruari refert Benedict. Capra regula 53.nu.13.vide infra rescriptum.

Iudex si forma statuti disponatur, vt teneatur committere causam consilio sapientis,si partes vel aliqua ipsarum id velit valet & tenet,modo iudex habeat iurisdictionem & potestatem ab ipsis statuentibus, secus autem si à superiore nisi & is tale statutum confirmasset quo casu similiter teneretur ad obseruantiam statuti,communem refert Benedictus Cap.regula 28.nu.36.& seq.vide infra in verbo Statutum,per id quod habetur in clem.ne Romani.de elect. & stante tali statuto, si iudex dicat, pronũcio secundum consilium quod dicit reum absoluendum,valebit talis sententia, non solùm si consilium redditum sit super interlocutoria,vt tenuit Io.Andreas, in additio.ad speculatorem tit.de excep.§ viso.ver.porrò,sed etiam si sit redditum super definitiua,vt tenuit Cyn.in l.prima. C.si aduers.libert.licet Bartolus,ibidem & Io.Andr.in dicta addit. aliud voluerit sed male,cùm verba sententiæ intelligi debeãt secundum mentem consulentis, quæ talis fuit vt absolui debeat argument.c.intelligentia,& c.in his,de verborum significatione,secun.Imolam in c.si pro debilitate.de offic.delegat. cum quo communiter recentiores transire refert Benedictus Capra,regula 208.nu.39.vbi ex Imola monet, tutius esset vt iudex pronunciet sic pronuntio secundum formam consilij & sic absoluo vt in eo continetur.de quibus,in l.1.§.si quis ita. ff.de verb.sig.

iudex vt quis si aut esse possit, an sufficiat annum ante quẽ iudex esse nequeat iam cœptum esse, an oporteat eum esse completum,vide ẽ.in verbo Minor.& Bened.Capra reg.30.n. 22.& seq.

Iudex licet neminem regulariter sine accusatore condemnare debeat,tamen inter alias multas fallentias,quando generali inquisitione contra malefactores procedit,& aliquem inspectum ac culpabilem reperiat, poterit speciali inquisitione contra eundem procedere, & criminis conuictum punire, communem refert Bened.Capr.reg.74.nu.9.3.accusator.

Iudex. Pœnæ capitis appellatione in dubio de pœna mortis non intelligitur,& sic si iudex assereret in sententia diffinitiua condemnatoria,Titium condemnamus in pœna capitis, seu pœna capitali, non veniret plectendus pœna mortis iste reus,sed alia mitior,ac minori pœna,& per consequens exilij perpetui,quia pœna capitalis in exilium perpetuum interpretatur,secundum glo.in l.vnica. C. ne Christi.mancip.post Azonem ibi in summa,quam glo.dicit singularem Imol.in l. 2.de publi.iud.laf.in l.transigere.C.de transactioni.nu.9.Anani.& Fel.in c.qualiter,il 2.§.licet.nu 39.2.de accusatio.& marsil.cum aliis signatis per eum in practica criminali.§.opportunè,n.40.vbi præsupponit istam esse communem opinionem, & admonet iudices,quòd in sententiis capitalibus vltimi supplicij proferendis apponantur illa verba, scilicet quòd taliter moriatur, & anima separetur à corpore. F. Viuius libro 2. opin.152.

Iudex delicti condemnat delinquentem, etiam priuando ipsum bonis alibi existentibus, sed executio realis, hoc est ablatio possessionis fit per iudicem, sub quo bona sita sunt.ca. postulasti.ext.de fo.comp.vbi Io.de Im.Pan.Melchior Cling. & alij hanc doctrinam latiùs prosequuntur. Et ibi attestatur prædictus Io.de Imo.hoc communiter teneri.Propterea scribit Io.Berberius: si quis habuerit in diuersis territoriis bona, cui ista applicanda sint,an domino vbi condemnatur,an verò domino vbi sita sunt?si Dominus domicilij vel rerũ haberet fiscum,tunc bona quæ sunt in loco domicilij,occupari per fiscum domicilij,& maximè,quia proprius forus est domicilij, per gl.in c.statutum.§.cum autem.de reser.lib.6.& allegat Ber ber.l.3.C.de bon.vacan.lib.10. Cum fiscus territorij occupet bona in suo territorio vacantia.l.tutores.§.hæres.ff. de admini.& peric.tut.l.forma.§.si verò.vbi iurisc. Vlpian.inquit:si verò quis agrum in alia ciuitate habet,in ea ciuitate profiteri debet,in qua ager est.ff.de censi.Et hanc communem esse opi.in viatorio,seu directorio iuris,in 1.part.in rub.de crimini.læsæ maiest.fol.4. Kirchouius.

Iudex originis alicuius non potest inquirere contra delinquentem de delicto commisso in alieno territorio,præsertim si fuerit inquisitum & processum contra eum per iudicem loci delicti, cum de delicto eiusdem hominis sæpius quæri non debeat.l.licet.§. fin. ff. nautæ, caup.stabularij, vt recepta restituant.l.in delictis.§.fi.ff.de noxalib. Et hanc sententiam communem opinionem Doc.esse scribunt Hipp.de marsi. in prac. sua crim.§.constante.nu.90. & 91. vbi ipse plures authoritates scribentium adducit.& Iac.Nouel.in pract.& Theor.causa crim.c.de mod.& form.citan.reos criminis.nu. 51. Quia vbi delictum est commissum,vbi puniri debet, nec consideratur vnde est delinquens,&ea maximè,quando contra delinquentem est processum per iudicem loci, in quo crimen est commissum. Nam tunc per iudicem originis nullo modo procedi potest. Kirchouius.

Iudex secularis de & super possessorio beneficiorũ, & aliarum causarum spiritualium cognoscere potest,secundum opinionem Vincentij,quam recitat Io.And.in ca. fi.extr. de iudi. Quam & alij Doct.Archidia.Inn.& Ant.de Bu.approbarunt, cum possessorium non sit quid spirituale. Arch.in c.1.de rest. spol.lib.6.& Zabarel.Card.in clem.dispendiosam. de iudi. Et hęc omnia refert Guid.Pap.in decis.Gratiano.in q.1.nouissimè Io.Coras.in l.naturaliter.§.nihil commune.num.17.verf. hinc denique videmus.Et ita Doct. communiter concludere inquit Ant.de Petru.in l.1.in 4.Remed.nu.410.in 2.vol.repe. Cuius decisionis quoque mentionem facit, & de ea differit in vtranque partem Roland.à Valle,in con.23.volentis hanc sententiam tum procedere & locum habere, vbi clericus intentasset remedium reintegrandæ possessionis beneficij contra laicum,coram iudice seculari:secùs vbi laicus vel clericus conueniat clericum pro possessorio beneficiali coram laico. in 2.Tom.con.Item an clericus coram iudice laico conueniri possit actione reali indicant,Roland.ibid.n.13.& Minsing. in Obserua.Cameræ.Obserua.22.in.1.Cent. Kirchouius.

Iudex secularis punire potest laicum vulnerantem alium laicum in ecclesia.Bald.in l.si quis in hoc.num.2.C.de epis.& cler. Licet autem alij contrariam sententiam secuti fuerint,tamen prior sententia communiter est approbata referente Rolan.à Valle,in cons.24.nu.6.in 2.Tom.vbi ipse nu.9.valdè eleganter explicat illam quæstionem,an vterque iudex tam ecclesiasticus ratione sacrilegij commissi in ecclesia,quàm secularis ratione vulneris respectiuè procedere possit. kirchoui.

Iudex

Universidad de Deusto Biblioteca

Iudex si probabiliter vim vereretur, aut alia immineret necessitas, tum ipse in causa necessitatis vel imminentis timoris ex turri posset ferre sententiam, vel in equo sedens iudicare. Ita gl. est notabilis in verb. recitauit. in l. 1. C. de sen. ex bren. recit. Licet ibi Bar. n. 3. contrarium sentiat, sed pro glo. est communis opi. Vdal. Zas. in l. pen. n. 24. ff. de iust. & iur. in To mo. 1. Kirchouius.

Iudex ex præsumptionibus violentis, & indiciis indubitatis, & vehementissimis non potest ipse deuenire ad condemnationem, ac sententiam diffinitiuam in causa capitali absque aliis probationibus, & sic huiusmodi indicia non sufficiunt ad pœnæ corporalis condemnationem, sed solummodo pecuniariæ, secundum Gandi. in trac. malefic. in rub. de præsum. indubitatis, ex quibus condemnatio sequi possit, Io. Andr. in addit. Specu. in tit. de probatio. §. videndum restat, Bald. in l. 2. C. de his, quæ pœnæ nomine, in test. & l. eius. §. 1. ff. de testam. vbi hoc idem firmant Fran. de Areti. & omnes, Pau. Castr. con si. 197. vol. 2. Ang. in l. 2. ff. de fur. Io. de Imo. in fi. ff. de hæred. instit. Aret. in tract. malefi. in ver. fama publica, ver. quarto an vnum, & Mathes. sing. 122. & seq. Io. de Anania, cons. 59. n. 2. Iaf. in l. seruum fugitiuum, nu. 29. C. de seru. fugit. Io. de Imol. Card. Abb. & Fel. in c. afferte. de præsum. & ita consuluit Pau. Cast. d. cons. 197. & Alex. cons. 116. in fi. vol. 3. & cons. 15. vol. 1. & opinionem istorum sequitur quoque Boer. decis. 164. n. 6. & sequitur, approbat, & fatetur æquiorem & communiorem Mars. in repet. rubr. C. de prob. nu. 252. cum aliis seq. Iac. Nouellus, in pract. crim. rubr. de restibus in materia criminali incip. crimina obiecta probanda sunt, n. 33. & seq. Tiraq. post alios innumeros relatos per eum, in tract. de pœnis temperandis causa. 27. n. 2. 10. & 11. vbi eam limitat, & Grammat. in decis. 96. vbi refert quod quidam inquisitus de homicidio in magna curia vicariæ propter indicia vehementissima, & indubitata fuit in eadem condemnatus ad remigandum per septennium, & introducta causa istius condemnati per remedium appellationis in sacro regio consilio extitit in eo moderata pœna prædicta, seu sententia magnæ curiæ, & sic fuit condemnatus dictus homicida inquisitus per triennium ad remigandū per sacrum consilium. Et licet multi Doctores asseruerint cōtrarium, quos recensuit Brunus, in tract. de indiciis, & tortura in 4. q. 1 partis. n. 13. Mars. in d. rub. de prob. n. 253. & Boer. in d. decis. 164. nu. 1. cum aliis seq. tamen quicquid isti suadeant fatuum quidem esset, & inhumanum in actu practico recedere à dicta cōmune. imò si iudex sententiam ferret ex præsumptionibus, certè & absque dubio aliquo non transiret in rem iudicatam, vt habetur, in l. si ij, qui adulterij, de adult. secūdum communem intellectum, de quo per Fel. post alios, in ca. proposuisti, extra de probationib. & quæ dicantur indicia indubitata, & qualia, & quæ sint, latè declarant Criminalistæ in locis præcitatis, & Marsi. in d. rubrica de probation. numero 253. F. Viuius.

Iudex iuxta acta, & probata contra eorum conscientiam, quæ ipse vt priuatus nouit, sententiā ferat, necesse est, vt magis commune pronunciant Did. à Couarru. lib. 1. variarum resolut. c. 1. num. 6. l. Clar. in pract. cri. §. vlt. q. 8. vers. vlt. & q. 66. ver. scias autem. & vir multæ doctrinæ, atque eruditionis Nicol. Ant. Grauatius in annotat. ad praxim Octauiani Vestrij. li. 3. c. 1. n. 7. E. Suarez.

iudex suum officium ad priuatam alicuius vtilitatem, si nō postuletur impertiri nec debet, nec potest, nisi vel causa pia sit. vel vertatur absentium fauor, vel litigantis inhabilitas intercedat, vt frequenter placita ostendit latè Viuius lib. 1. opi. 175. Idem.

iudex in diem sequentem sententiæ suæ prolationem absque noua citatione differre iure canonum potest, vt commune testatur Bologn. in l. si finita. §. Iulianus. n. 102. ff. de dam. infect. quin & iure Cæsarum idem procedet vt frequentius placitum attestantur Bolog. vbi supra & qui contrarium verius meritò censet, & vsu seruari ait, Iac. Menoch. de arbitra. iud. libro 1. q. 63. nu. 2. Idem.

iudex ecclesiasticus ad quem suæ iurisdictionis quispiam à populari iudice remittitur, non tenetur fidem habere processui, quem iudex ille fecit, commune aiunt Grammat. consilio crim. 42. Ruin. cons. 7. lib. 1. Viuius lib. 1. opi. 162. l. Cla. in pract. §. vlt. q. 35. ver. vlt. Idem.

iudex popularis seu laicus vt loquendi mos est, in crimine & omnino & merè ecclesiastico, si ab ecclesiastico iudice imploretur, non se causæ cognitioni obtrudet sed mandatū duntaxat exhauriet. commune ait iuxta iuris Pontificij interpretes, aliud fore iuxta Cesarei iuris professores affirmans. Alc. in c. pernicioſam. n. 100. de off. ord. amicus noster Nic. Ant. Grauatius lib. 8. c. vlt. n. 41. ad Vestri praxim. & vide quæ superius obseruo, ver. Acta Meminerisque semper quod si iudicatus, vel præiudicio, vel probabili præsumptione contra iudicis ecclesiastici sententiam protegetur, non tenebitur illam iudex laicus exequi, atque ad finem perducere, vt cōe effatur Alci. in d. c. n. 122. & affirmant ij, quos in laudato ver. refero. idem.

iudex in delicta extra suæ iurisdictionis limites patrata inquirere nequit commune pronunciant Soc. in l. à diuo Pio. §. sentētiam Romæ. n. 16. ff. de re iud. latè Viuius lib. 1. opi. 177. & qui latius hanc rem agit, & in originis, ac domicilii. iudice secus esse cum receptis sententiis ostendit I. Clar. in pract. §. vlti. q. 39. ver. sed quæro. idem.

Iudex alterum iudicem delinquētem, inter quem, & illum diuisa est iurisdictionis administratio, punire nequit, commune pronunciat Fel. in c. prudentiam. n. 4. de off. deleg. Nic. Ant. Granatius magnæ eruditionis vir lib. 3. c. 9. n. 20. ad Vestrium etsi Rot. perperam aliud censuerit, decis. 154. nunquid si duo. in nouis. idem.

iudex iniquæ sententiæ lator, à qua non appellatū sit, de dāno illa sententia illato conueniri poterit. commune inquiunt Alex. in l. dies cautioni. n. 1. ff. de dam. infect. Dida. à Couarru. in tract. de sponsal. 2. par. c. 8. §. vlt. nu. 18. Quin generaliter iudex imperitè iudicans, ei cuius intererit, arbitrio alterius cōpetentis iudicis tenebitur, vt frequenter placitum renūciant Aegidius Bosius in pract. tit. de official. corrup. n. 22. I. Clar. in pract. §. vlt. q. 83. ver. iudex. idem.

iudex alterutri parti consanguineus, si nulla ei iudicanti exceptio proponatur, firmam ac proculdubio valituram sententiam feret, vt commune interpretum dogma affirmat Iaf. in l. qui iurisdictioni. n. 6. ff. de iurisd. om. iud. idem.

Iudex si causæ cognitionē interueniſſe, aut quidpiam aliud simile affirmet, fidem merebitur. cōe pronunciant Soc. cons. 115. circa primam quæstionem, in 1. dubio lib. 1. Viuius latè lib. 1. opi. 184. vbi aliquam multo contrarium arbitratos memorat. quorum opinio vt verior, atq; vtilior mihi magis probatur, sed de illa alibi oportunius, & vberius. idem.

Iudex, vt veritatem rerum latitantium eruat, potest pro animi sui arbitratu inculpatè promittere impunitatem reo, & quæuis alia blandimenta ad id accommodata proponere: vt frequenter placitum asseuerant Additio. ad Dec. in l. ea est natura. n. 7. ff. de reg. iur. & qui eam refert, & nō negligenter hāc rem agit Placa lib. 1. de delict. c. 37. per totum. Non tamen ex confessione sic extorta reum damnare poterit. quæ fuit sentētia Imo. cons. 109. quam reputat vnicam, & mirabilem Hipp. in l. 1. §. quæstioni. n. 12. ff. de q. & in l. si quis obrepserit. n. 13. ff. ad leg. Corn. de falſ. & in pract. §. postquam. n. 13. asserūt communem Cag. in d. l. ea est natura. n. 18. Reinig. de immunit. eccle. fallent. 26. & qui mordicus illam defendunt, atque alios contraria sentientes referunt, & meritissimo damnant Anto. Gomez. de delict. c. 12. n. 6. & n. 7. Did. à Couar. libr. 1. resolut. c. 2. n. 16. Iul. Cla. in pract. §. vlt. q. 55. ver. circa secundum. idē.

iudex extra territorium suum existens partib. consentientibus sententiam ferre potest, dummodò dominus territorij eum non prohiberet. Bar. in l. ius plurib. n. 3. ver. in cōtrarium videtur. ff. de iust. & iu. & idem Bar. in l. 1. ff. de iud. Et hanc cōmunem opinionem Doct. veriorem esse, licet multi reclamauerint, tradunt Iaf. in d. l. ius pluribus. n. 10. & Zas. n. 26. kirch.

Iudex delegatus sedis apostolicę potest implorare brachiū seculare pro executione suæ sententiæ, quamuis expressè in sua commissione hoc sibi non concedatur: ita expressè post alios referūt Card. Zabarel. in cle. vnic. n. 14. ver. decimò quæro. & ibi Addit. in ver. nunquid executor. de off. & potest. iud. deleg. & Pau. de Ca. in l. episcopale. nu. 4. ver. allegatur etiam. C. de epi. aud. Nouissimè Pan. in c. significasti. n. 8. ver. ext. glo. quæro. Fel. n. 2. & Phil. Dec. n. 4. vbi Pan. & Dec. hanc communem Doct. opi. esse testantur. extrà. de off. & potest. iud. deleg. Non obstāte textu in c. officium. §. denique. de hæret. in 6. cui respondet Dec. adiectis nonnullis limitationib. sentētiæ communis, quas per te videre poteris. kirchouius.

iudex aut Doctor, cui summa causæ committitur, & qui iudicaturus est, non debet animi sui fundamenta exprimere, Vt est trita & communis sniā maiorum nostrorum, vt tradunt Ioan. And. Ant. de But. Card. Aret. & alij in c. sicut de re iudic. & fuit opi. Spec. in ti. de sent. §. qualiter. ver. verū, & voluit Bart. quē plerique sequuntur maximè Iaf. in l. pperandū. §. illo pcul dubio. C. de iudi. vñ eā ob causam dicebat Im. in l. si is, ad quē. ff. de acq. here. Qđ fatuus dicit Iudex, qui motiua animi sui in snia exprimit, idem dixit Ab. in c. ex parte, de conc. pb. Et tenet pro communi opi. Soc. iu. in cons. 73. n. 1. vol. 4. E. Musc.

iudex, q operā dedit, vt accusat⁹, vel inq̄sit⁹ aliqs falso accu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

saretur,per quod postea innocens ad mortem condẽnaretur, punitur pœna capitis. Idem,si per pecuniam, vel iracundiam innocentem ad mortem condemnauit. idem, si indebitè aliquem ad torturam ponit.Clar.q.68.verbo iudex. Bonac.

Iudex suam interlocutoriam potest tantũ bis reuocare regulariter,secũdum gl.in verbo super ea,in cle.fi.de ap.Bart.in l.quod iussi ff.de re iud.Bal.& do.Præpos.in c. cum cessante. extr.de app. Balb.decis.194.

Iudex appellationis debet seruare modum,terminos,stylũ, statuta, & consuetudinẽ fori iudicis à quo,quia ei succedit vt confirmator,vel infirmator, in auth.vt cùm de appell.cog.in prin.col.8.&secundum gl.in c.illud. 12.di.Inn.in rub.extrà de consuet.Bal.in tit.de pace Constan.§.in causis.in 1 col.in c.ad nostram.extrà de appellat.Do.Prepos.in rub.extrà eo.Do.de Rota in nouiss.decis.20 in rub.de appella. Balb.decis.469.

Iudex potest etiam in facto pro vna partium allegare & excipere, quando de tali exceptione vel iure constat ex actis & productis coram se.l.planè.& l.fi.ff.de peti.hæred.c. pia.in fine. de excep.in 6.gl.in l.vbi pactum.C.de transact. vult Bal.in l. 1. C.vt quæ desunt aduo. Balb.decis.232.

Si iudex in sententia dicat, victum victori in expensis: nec adiiciat condemnantes, non valet sententia respectu expensarum,quasi non continens condemnationem, absolutionem, aut æquipollens,secundum Bart.in l.præses.C.de sen.Bal.in l. errore,de tenstamen.Roma.& Nicellus in l.1.ff.de re iudi.Licet secundum eos cõtrarium senserit Bart.in l.1.§. finautem. ff.de heredib.instituen.cuius opinio ibi posset saluari,si essent adiecta illa verba,&c.quæ includunt omne quod venit de natura actus. iuxta tradita per Bart.& alios, in l.gallus.§.idẽ credendum.ff.de liber.& posthu. & probatur in l.si duo patroni. §.si quis iurauerit vendidisse.ff.de iureiur. Balb.decis.420.

Iudex potest moderari tempus anni datum ei,cõtra quem est facta missio ex primo decreto ad recuperandum possessionem abbreuiando,secundũ Roma.& Nicel,in l.2.ff.de re iud. per casum iuncta gl.in verbo, nisi intra certum tempus. in l.à quo fundus.ff.de dam. infect.item augendo eundem Roma. vbi suprà per c.cùm venissent.extrà de eo,qui mitti.in possess. cau.rei seru.quẽ textũ dicit ad hoc singularẽ.Balb.decis.427.

Si iudex præcipiat alicui,vel citet, vt coram eo compareat responsurus super his, super quibus interrogabitur, non valet præceptum & citatio, propter nimiam generalitatem & incertitudinem, secundùm Spe.in tit.de citatio.§.1.vers.item q̃ in ea.& ibi Io. And.in addi. Bal.in l.filiusfamilias.in §.diui. ff.de lega.1. domini de Rota, in nouis.decis.33.in rubr.de li. obl. Balb.decis.211.

Iudex ecclesiasticus,si aliquem condemnauit,& postea remittit illum iudici seculari puniendum, iudex ipse secularis non tenetur stare processui facto coram ecclesiastico,sed potest de nouo cognoscere,vt est cõis opi.Quod intellige in his criminibus non merè ecclesiasticis, secus in hæresi,& similib. Licet legistæ teneant cõtrarium, vt est communis opi. Tamẽ communis est canonistarum opinio in contrarium.Immo,q̃ etiam secularis iudex non possit commutare pœnam pro crimine hæresis,vt est communis opi.Si verò esset crimen seculare, vel mixtum, non tenetur secularis iudex præstare auxilium Episcopo, si fiat sibi fides de processu, vt est communis opi.Cla.q.96.ver.quæro etiam. Bonac.

Iudex excedens modum in tortura cõsueta,tenetur in syndicatu,vt est cõmunis opi.Et si reus tunc moueretur,puniretur iudex,vt homicida,si verò vt culposus, ob culpã puniret, secundũ modũ culpæ.Et ideo rectè faciunt iudices, qui iubẽt Notario in actis redigere qualitatem & quantitatem torturæ, vt communiter seruatur Cla.q.64.ver.iudex autem. Bonac.

Iudex in causa criminali potest propter paupertatẽ rei,pœnam pecuniariam mitigare,&diminuere,si mulcta sit fisco debita,nec tenetur illam commutare in pœnam corporalem,vt est communis opi.Cla.q.95.ver.Hæc autem. Bonac.

Iudex in causis criminalib.qui primam tulit sententiam,debet in causa appellationis citari, quando ex officio processit, vt est communis opi.Sed alij verò dicũt simpliciter.q̃ iudex, vel syndicus fisci,cuius interest sit citandus,q̃ ita practicatur. Clar autem dicit, se nunquam vidisse citari iudicem, nisi ageretur de condemnãdo ipso iudice propter sordes,vel iniustas condemnationes, sed fiscus, cuius interest est bene citandus. Cla.q 94.ver.quæro nunc. Bonac.

Iudex in casu, quando pœna committitur iudicis arbitrio, p̃t tunc etiam imponere mortis pœnam,vt est cõis opi. Quæ limitatur,q̃n dilecti qualitas,aut circunstãtia talis sit,vt de iure cõi,vel consuetudine esset pro eo delicto pœna mortis imponenda.Aliàs secus,vt est communis opi.Contra aũt,q̃ ipse iudex nõ possit arbitrari pœnam mortis, communem dicere plures de q̃bus Clar.d.q.81. vers.sed quæro,vide Grass.in suo communi opi.li.2.c.6 q.1.Affl.decis.Neap.276.n.6. Bonac.

Iudex iudicare debet in criminalib.secundũ acta & probata,etiam si sciat veritatem esse in cõtrarium,vt est cõis opi. in tantum,q̃ etiam,q̃ ipse sciret aliquem fore innocentem,si ex probationib.crederet bona conscientia illum cõdemnari posse. poterit eum condemnare, vt est communis opi.Posset tamen in isto casu iudex instare apud superiorẽ, vt ipse exoneraretur ab huiusmodi iudicio, & causa alteri delegaretur, vt est communis opi Cla.q.66.ver.scias autem. Bonac.

Iudex male iudicans ex imperitia,tenetur parti arbitrio iudicis,vt est communis opi.Clar.q.83.ver.iudex. Bonac.

Iudex maleficiorum non potest condemnare reum, ad restitutionem,vel ad damna partis.Nisi,q̃n illum condẽnat per stitutionem,vel ad damna partis Nisi,q̃n illum condẽnat per sfuam propriam confessionem,& non per fictam ex contumacia.Nam iudicis officium non deseruit, nisi veræ confessioni, vt est communis opi.Cla.q.2.ver.& hæc. Bonac.

Iudex maleficiorum non p̃t de restitutione rei furtiuæ cognoscere, nisi incidẽter idq̃; siue per modũ accusationis, siue per modum inquisitionis procedatur,vt est communis opin. Cla.q.2.ver.& hæc ĩ fi.Bossius.de Decreto mediol.n.31.Bon.

Iudex non potest offensum,vel læsum cogere ad querelandum,vel accusandum,vt est communis opi.Etiam quòd sit hæres læsi,vt est com.opi.Cla.q.15.ver.item quæro. Bonac.

Iudex potest etiam ex officio repellere accusatorem illegitimum.Etiam parte non opponente,vt est cõmunis opi. Cla. q.15.in prin. Bonac.

Iudex potest,etiam in criminalib.tanquam suspectus recusari,vt est communis opi.Cla.q.41.in prin. Bonac.

Iudex potest facere edictum,& promittere præmium ei,qui delinquẽtem capiat & tradat,vt est communis opi.Cla.q.29. ver.sed si quis delinquens. Bonac.

Iudex,qui facit aliquem iniustè torqueri,capite punitur,vt est communis opi.Cla.q.64.in prin. Bonac.

Iudicem superiorem Papa non habet præter concilium generale. Et ideò si de hæresi accusatur, vt potest accusari, & de nullo alio crimine accusari potest.cõcilium est iudex competens,communis est opi.Cla.q.35.ver.1. Bonac.

iudicandum est secundum acta & probata,etiam si de veritate aliter priuatim constet,vt est communis opi.Cla.q.66.ver. iudex.

Iudex propter enormitatem delicti potest iura transgredi, & ista est communis opi.Cla.in §.1.ver.sunt etiam. Bonac.

Iudex, quãdo lex ponit pœnam extraordinariam, potest etiam capitalẽ infligere.gl.communiter approbata.in §.in summa.insti.de iniur.Alc.cons.24.n.7.li.7.Maran.in pract.fol.45. n.53.Menochius de arb.iud. Bonac.

Iudex qui condemnauit aliquem, si adiicit moderationem per dictionẽ,saluo,nihil refert, q̃ in separata oratione hoc fecerit.& hæc quidem est magis communis opi. D.m. Alcia.in cons.4.n.18.lib.8.

Iudex secularis in crimine merè ecclesiastico,dum iudex ecclesiasticus petit sibi impartiri suum auxilium,nõ potest se intromittere in processu. Sed solum exequi mãdatum.secundũ canonistas.secus tamen secundum legistas.D.m. Alcia.in c. pnicioſam.de of.ord.n.110.communem dicit. Bonac.

Iudex habẽs merum & mixtum imperium in aliquo loco, potest cognoscere de omni delicto inter subditos suos,nisi in genere illo causarum,in quo aliquis est specialiter electus iudex, & hoc, quando ex forma concessionis iudex ordinarius est priuatus iurisdictione in illo genere.Sed si nõ est priuatus, talis iurisdictio dicitur alteri data addendo eam superiori, & sic vterque erit iudex,vt est communis opi.de qua Bossius de foro compe.nu.2. Bonac.

Iudex ecclesiasticus,ad hoc,vt inquirere possit,& procedere ↄ fratrem,& ↄ clericum in habitu laicali repertum delinquere, & ↄ eum in foro ciuili processum, debet de nouo processum per eum inchoari,&de nouo indicia recipere,vt est communis opi.de qua Rui.in cons.7.nu.6.in 5.vol. Bonac.

Iudicari debet in dubio contra fiscum, vt est communis opi.de qua Ias.in cons.99.col.fi.vers.præterea.Neuizi.in sylua lib.6.pag.583.Maximè quando tractatur de lucro captando. Ias.in cons.167.in fi.in 4.vol. Bonac.

Iudex incompetens censetur quis,etiam pro iniuria sibi illata,vt est cõis opi.de qua Gomes inter consilia crimi.cons.8. n.5.per tex.in l.qui iurisdictioni, ff.de iurisd.omnium iud.& c. qualiter & q̃n secundo de accusa. ibi, non tanquam idem sit actor & iudex,quod loquitur de causa inquisitionis. Chirco. in suo communium opin.lib.2.Centuria.5.conclu.57.Rol.à Valle

Universidad de Deusto Biblioteca

Valle conſ.47.n.8.In 2.vol.Cla.q.35.ver.ſolet etiam Pariſ.in tract.ſyndica.5 Notorium Affl.ſuper conſtitutione Regni.li. 3.in conſtitutione eos tantum.fol.187. Natta conſi.294.n.1. D.m.Alcia.in Practi.de Notoriis criminib.ver.quod verum intelligo.Gandy de malef.tit.de pœnis retũ n.26. Rol.à Valle conſ.48.in 2.vol.Et debet cauſa in his terminis de facili à Principe committi.vt dicit Cla.q.35.ver.ſolet etiam. Ne vltra demeritum producatur pœnalitas.c.menſurã.de peni. di.1. Bal. conſ.144.in fi.in 2.parte. Bonac.

Iudex debet querere innocentiam rei ex officio, & nemine petente,vt eſt communis opi.de qua Brunus conſ.feudali. 69.numer.2.

iudex debet arbitrari ſecundum qꝙ eſt conſuetum arbitrari & interpretari.Angel.Are inter conſ.crimin.conſ.51.nume. 26.volum.1.vbi communem dicit,etiam in criminalib.vt ibi num.27. Bonac.

Iudices ordinarii non poſſunt inquirere, niſi fama præcedente.D.m.Alci.in cap.pernicioſam.numer.34.de offic.ord. communem dicit. Fallit in iudicibus, qui poſſunt inquirere non ſeruato ordine D.m.Alc.in d.c.pernicioſam.n.47. communem dicit. Bonacoſſ.

Iudex originis non poteſt ꝺ originarium inquirere ratione delicti extra territorium commiſſi,vt eſt magis communis opin.de qua Tobias Nonius conſ.98.n.1. Bonac.

Iudici,teſti & Notario non creditur,qui dicat ſe tuliſſe ſententiam iniuſtam,vel falſum teſtimonium, vel falſum confeciſſe inſtrumentum.vt eſt communis opi.de qua Plotus in lege ſi quando,n.651.C.vnde vi. Bonac.

iudex maleficiorum non ꝑt condemnare reum ad rei reſtitutionẽ,vel ad damna partis,niſi quando illum ꝺdemnaret ꝙ ſuam propriam confeſſionem,& non per fictam,vt in contumaciam,vt eſt communis opinio Clar.in quæſtio.2.verſ.& hæc. Bonacoſſ.

iudex nõ poteſt cognoſcere de reſtitutione rei furtiuæ.Niſi incidenter, & procedatur ad quærelam partis, vel per viam accuſationis, vel ex officio & ſic per inquiſitionem, vt eſt cõmunis opi.Cla.d.q.2.verſ.& hæc quidem. Bonacoſſ.

iudex,ſi videt aliquem maleficium committere,nõ ꝑt eum punire.Sed habet informationes capere,& ꝺ eum procedere, & ſibi dare copiã poſtea proceſſus. Clar.q.8.ver.ſed pone,vbi communem dicit. Et ſi videt reum delinquere abſque teſtib. non poteſt eum punire.Sed cautela eſt,vt amoueatur iudex à magiſtratu,& alius eius loco ſubſtituatur,& tunc ipſe poterit eſſe iudex teſtis,&reus plecti.Cyrillus.in ſumma criminali.ti. de quæſtionibus.§.6.n.1.fol.154. Bonac.

Iudex antequam ſpecialiter inquirat.& ſic aſſumat indicia cõtra eum,debet citari reus de iure communi,vt eſt communis opi.Cla.q.11.verſ.item quæro. Seu de conſuetudine non ſeruatur.Si reus comparet,quia teſtes examinari pro informatione habenda, antequam iudex formet inquiſitionẽ,abſque rei citatione non faciunt indicium ad torturam,& nullam faciunt fidem,quò ad condemnationem,ſi tamen reus eſt contumax bene eſt.Neque reus eſt citãdus ad formandam inquiſitionem.vt ibi. Bonac.

iudex non excuſatur,quin teneatur in ſyndicatu, ſi pars appellauit ab eius ſententia,&poſtea deſeruit appellationem,vt eſt cõis opi.de qua Coraſius de communi opi.lib.2.ti.9.n.27. contrarium eſt verum, quando habuit opinionem Præcepto ris ſui,vt ibi per eum,communem dicens. Bonacoſſ.

iudex non tenetur in ſyndicatu,ſi non reperitur communis opi.& ipſe tenet eam partem,quam vult.Ang.in l.cum prolatis.ff.de re iud.Ab.in c.1.col.4.de re iud.Bald.in l.fi. C.de pœna iudicis qui malè iudica.Alex.in d.l. cum prolatis. communem dicit. Bonac.

iudex ſiue accuſator poteſt procedere contra calumniatorem,idem cum crimen probatur per inquiſitionem.ſecundũ communem opi.Cap.concl.74.n.9. Bona.

Iudex non poteſt partes cogere ad exburſandum ſalarium pro conſilio habendo, quando hoc facit ad ſe exonerandum à labore ſtudij, vel ad euitãdum maleuolentiam partium,per tex.cum gl. in Auth. vt iudi.non expec.ſa.iuſ.in pr.colla.9.gl. in l,1.C.de relatio.Secùs ſi hoc faciat propter dubitationem probabilem quam habet in cauſa.d.l.1. Et pars quæ inſtat cauſam mitti conſultori,quia fortè iudex dubitat contra eam,debet in totum ſoluere ſportulas conſultoris.Si autem vtraque pars hoc petat,vel iudex habens cauſam dubiam in iure,communiter ſoluuntur,ſecundùm Bart.in l.ſi poſtulauerit.ff.de adul.iudex verò poteſt reuocare commiſſionem factam conſultori ante habitum conſilium quando commiſſio eſt facta volũtariè,non ex neceſſitate,putà ſtatuti,ſecundùm Bart.in l. 1.ff.nil no.appel.pen.in l.ad iudicem.ff.de appellationi.per illum textum. Balb.deciſ.222.

Iudex delegatus non ꝑt ſibi reſeruare taxationem expenſarum,nec ſuam ſententiam interpretati,ſecundum Bart.& cõmuniter Doct.in l.ab executore.ff.de appel.per tex.ibi. & gl. in verbo præſes.Niſi ſecundũ eos eſſet talis delegatus,qui poſſet ſuam exequi ſententiam.iuxta no.per gl.in l.à diuo Pio.in prin.& §.1.& ibi Bart.ff.de re iud. Balb.deciſ.131.

Iudex qui iudicauit ſecundum vnam opinionẽ,quã plures doctores tenent,punietur in ſyndicatu,ſi contraria opinio erat communiter approbata. Secùs ſi neutra,& in dubio, quia tunc iudex non peccat,ſi in alteram ſententiam inclinauit, ſecundum Innocent. in capit.ne innitaris. extrà de conſtitutio. Balb.deciſ.15.

Vbi iudex oppoſita fori declinatoria ſe ingerit ꝓtendendo pro ſua iuriſdictione ac ſi eſſet pars, non ꝑt tãquam ſuſpectus cognoſcere,an ſua ſit iuriſdictio ſecundum gl.quæ dicitur ſingularis in c.ſtatutũ.in verbo copia.de reſc.in 6.idem quando notorium eſt, illum non eſſe iudicem competentem, vel hoc ipſe ſcit ſecũdum gl.in c.ſuper literis. ver.niſi forte.& ibi Pan. ext.de reſcriptis.habetur in c.ſi duob. per gl.in verbo cognouerit.ext.de app.Idem quando exceptio quę opponitur contra eum. illum notat infamia, ſeu defectu poteſtatis iudicãdi, vt quia dicitur excõmunicatus,infamis,vel ſeruus,ſecundùm Io.And.in c.pia.de excep. in 6.Bu.& Pan.in d.ca. ſuper literis. Ang.in l.2.ff.ſi quis in ius vo. non ier Bar.in l.quidam conſulebant.ff.de re iud.quicquid contrà ſenſerit Inn.in c.cum ſimp. in 1.col.extr.de offi. de leg.idem quando iudex eſt hãbituus commodum ſportularum ſecundum gl. quæ dicitur ſingularis in l.de iure. ff.ad munici. Bar.& Ang.in l.quidam.præalle. Poſſet in hoc attendi qualitas pſonæ iudicis.& quãtitas ſportularum,an ſit parua vel magna, vt cẽſeatur ſuſpectus vel nõ, ſecundùm But. & Pan.in d.c.ſuper literis.idem qñ opponitur de totali fundamento ſuæ iuriſdictionis, vt ꝙ non eſt epiſcopus,vel poteſtas,ſeu iudex,aut dominus feudi, ſecũdùm Pan. vbi s.Ang.in d.l.2.Bar.in l.ex ſententia.ff.de teſta.tutel.Inn.in c.cæterùm.in ſecunda gl.ibi alij dicunt ꝙ nõ,& ibi Pan.ext.de iud.ideo ſi citatus opponat ſe eſſe exemptũ,iudex de hoc cognoſcere non poterit.Inn.& Pan.in c.venerabili.in 3.col.ext. de cẽſi.idem qñ inter duos iudices contẽditur de iuriſdictione,ſin Ange.& Doct.in d.l.2.hæc ſunt ad limitationem dictæ l.2.& l.ſi quis ex aliena.ff.de iudi. Balb.deciſ.259.

Iudex delegatus. Quando appellatum eſt ab interlocutocutoria ante diffinitiuam,& iudex delegatus ad illam cauſam appellationis pronunciauit:bene appellatum & male interlocutum,poterit ipſe iudex delegatus etiam de cauſa principali cognoſcere,ſicut poteſt ordinarius.c.vt debitus.ext.de appel la.ſecundũ Inn.in d.c.vt debitus.in gl.in verbo alioquin.Pan. But.& Hoſt.ibi.Quam opinionem dicunt veriorem, pro qua eſt gl.in c.ſi.§.ſi.2.q.6.Et hanc ſequitur domi.Conſtantius de Bargis in l.iudex.ff.de re iud.qcquid contrà ſenſerint Vincen. ac Fed.de Sen.in ſuis conſ.vt refert Panorm.in d.c.vt debitus. Secunda tamen opinio poſſet procedere,& ſaluari ſecundum Imol.in d.l.iudex.quando in commiſſione dixiſſet,Delego tibi cauſam appellationis tantum,aliàs procederet.quod prius dictum eſt:ſecundum præfatos doctor.& do.Præpoſ.Mediolanenſ.Cardin.nunc,& epiſcopum Alexand.in d.cap.vt debitus. Balb.deciſ.22.

iudex per inquiſitionem indebitè procedens.ſi de hoc conſtet etiam ex proceſſu, tenetur parti ad intereſſe, damna, & expen.l.ſeueriter.& ibi Cyn C.de excuſa tut Bald.in auth.generaliter.C.de epiſ.& cleri.cir.fi. in l.non ignorat. C.de fruct. & lit.expenſ. Balb.deciſ.400.

iudex domicilij & originis poteſt de delicto punire ſubditum, qui extra eius territorium deliquit. vt eſt communis opinio.Graſſus commun.opinio. libr.2.cap.8. quæſtio.1. contrarium tamen magis communem dicit Nouellus inter conſ. crimin. conſil. 169. tomo primo. & Grammaticus deciſ. 16. numero 9. & 10. Vide Riminald. in conſ.439. Boſſi. de foro competent. in addition. vbi probat magis communem opinionem eſſe. Corne. conſ. 114. in 1. Socinus regul. 87. Alini inter conſ. criminal. conſ. 108. numer.4.tomo ſecundo.Ber. Diaz in pract.crimin.canon.capit.8. & capit.9. vbi dicit magis communem quòd non poſſit, Roland.à Valle in conſil. 19. in 2. qui tenet hanc partem vti communiorem, & magis communem,quòd non poſſit, tenet Tobias Nonius in conſ. 98.numer.1. Nec iudex commiſſi delicti impedire poteſt iudicem originis, quo minus contra delinquentem extra territorium procedat. Sylua. conſil. 103. numer.4. in 2. vide Alexand.in conſil. 166.in vltim.volum. Bonacoſſ.

Universidad de Deusto Biblioteca

Iudici,vel teſti,dicenti in articulo mortis iniquam protuliſ ſe ſententiam, vel falſum dixiſſe teſtimonium, non creditur. D.m.Alcia.in tract.de præſump.regu. 3.præſump.4. nume.7. communem dicit.quia morienti creditur ad ſuum præiudicium,non alterius.Blancus in ſuo de indiciis.num.303.communem dicit. Bonacoſſ.

Iudex eccleſiaſticus de crimine habens cognitionem, non poteſt reum laicum capere,& in carcerem mittere,vt eſt cõis opin.Graſſus communi.opin.lib.2.c.8.q.8.Sed bene clericos poteſt. Bonac.

Iudex de iure communi debet omni via,ſtudio ac diligentia, perquirere & inueſtigare veritatem Rei innocentiam, vt eſt communis opinio,de qua d.Rolan. à Valle in conſ. 47. n.9.in 3.vol.& Brunus in conſ.feuda.69.n.2.Marſ.in l.1.§.fin. n.71.ff.de quæſt.Arno.ſoliloquio.7.9.& 53.Etiam ſtante ſtatuto excludente omnes exceptiones.Marſ.ſing. 59. Et ſi præcedit inquiſitio,vel accuſatio nulla,ſequuta contumacia reus non habetur pro confeſſo.Marſ.conſ.81.n.60. Et licet procurator nõ admittatur pro reo. Tamen admitti debet quiſquis pro reo,ad allegandum cauſas abſentiæ,&cauſas cauſæ,vt eſt communis opin.Rol.à Valle vbi ſupra nu.17.vbi plura.Vide Marſ.ſing.354.vbi inuenit contra iudices legum tranſgreſſores &in repe.rũb.de fideiuſſo.in fi.&in fi.ſuæ practicæ.vide ad propoſitum Vitali.de maleſi.in prooemio.nu.9.& ſeq. Ange. in conſilio trecenteſimonono.in fine. Bal.in conſilio ducenteſimo ſeptuageſimoſeptimo.in 5.Aret.conſ.147.Boer.deci. 206. numero 10. Marſi. in pluribus conſiliis exagerans contra iudices,qui Innocentiam reorum nõ inquirunt.vide Moronum de Fide, treuga & pace. quæſtione 185. per totum. Bonacoſſ.

Iudex ex nulla cauſa poteſt aliquid vltra ſalariũ ab aliquo accipere,nec cum cauſa, nec ſine cauſa, vt eſt communis opi. per tex.in §.ſcriptum exẽplar.il 2.in auth.vt iudices ſine quo. ſuffra.Niſi eſculenta & poculenta.Paſethus conſ.181.n.1.& ſeq. Bonacoſſ.

Iudex ex officio poteſt procedere ſuper accuſatione legitimè inſtituta deficiente accuſatore, vt eſt communis opinio. Corſe.in addi.ad Reperto. Abb. in ver. abolitio. vbi communem dicit.vide Bar.ad reprimen. verbo.Neglexerit.numer.5. Bonacoſſ.

Iudex non debet citari,etiam ſi ad inſtantiam partis procedatur in crimine falſi,licet poſſit aſſiſtere cauſæ ipſe iudex.Deci.conſilio 143.numero 2. in 1.volumin.communem dicit. Bonacoſſ.

iudex non debet eſſe clementior lege, vt eſt communis opi.de qua Marſ.ſingu.182. Fallit vt ibi. Nec debet capi facere quempiam iniuſtè,alias tanquam libertate ſpoliatus poteſt & debet reſtitui. Bartol. quæſtione 6. numero 1. Lapus fuit captus.

iudex non obſtante tranſactione,vel pace,poteſt ex officio procedere,vt eſt communis opi.de qua Albe. in l. tranſigere. n.2.C.de tranſact. Bonacoſſ.

iudex delicti poteſt punire delinquentem,licet alias non ſit de iuriſdictione ſua,non ſecundum ius commune,vt eſt communis opi.de qua Abb.in c.licet n.24.de foro comp.Non tamen debet iudex exequi cõdemnationem,ſi cognoſcit reum iniuſtè condemnatum.Abb.in c. de cætero numero 5.de ſententia & re iudica. Soarez in verbo,iudex. num 237. & ſeq. Bonacoſſ.

iudex debet iudicare ſecundum allegata & probata, vt eſt communis opi.de qua Io.Fab.inſtit.quib.mod. tutela finitur in prin.nu.1. Bonacoſſ.

Iudex ſecularis,qui habet ſolum exequi ſententiam contra hæreticum,quæ eſt facta per inquiſitionem hæreticæ prauitatis, poteſt cognoſcere de iniuſtitia proceſſus, vt eſt communis opinio.legiſtarum,de qua Bened.de Vado foro.Sempro. in Reperto.Felin.in verbo Iudex ſecularis ſed contrarium tenent canoniſtæ.vt ibi per eum.Soarez verbo, iudex.nu.234. Idem.

Iudex etiam ꝙ ei aliquid pro cauſa debeatur, puta aliqua quota,vel ſportulæ,poteſt nihilominus de cauſa cognoſcere, nec ob id debet remoueri ſecundum communem & veriorẽ ſententiam doct.quam refert Iaſ.in l.2.ff.ſi quis in ius voc.nõ ierit,vbi tenet contra Bart.in l.de iure.ff.ad municip.cui adde Aret.conſ.106.& quæ not.in l.qui iuriſdictioni. ff. de iuriſd. om.iud.

iudex requiſitus debet eſſe cautus,vt videat ſi iudex requirens ſit competens.& habuerit poteſtatem.l.in criminali. vbi Bald.& Caſtr.C.de iuriſd.om.iud vide Bart.in l.à diuo Pio.§. ſententiam.ff.de re iud.Ang. in l.ſi vt proponis.C.de execut. rei iud.Hippol.ſing.138.Fel.in c.poſtulaſti.col.pen.de ſo.cõpet. cui adde ꝙ quando nullitas eſt notoria, poteſt denegare executionem abſque eo ꝙ aliquid reſcribat iudici à quo requiritur,ſecundũ Ludouic.conſ.51.qui iudex in exequendo ſententiam non tenetur ſeruare ordinem iudiciarium.Inno.in c. ex ratione.de app.Bald.in l.1.C.de iuris & fact. igno. Et hanc practicam docet l.C.in l defendente.ff.quando ex fact.tut.Alex.in l.de pupillo.§.meminiſſe.ff.de no.oper.nunt.Bart.in l.j. C.de exec.rei iudic.vide Afflict. rit. quæ ſint regal.verſi.bona committent.nu.15.vbi an & quando iudicatum per eccleſiaſticum teneatur laicus exequi:& an hoc locum habeat in ciuili,cùm Bart.in l.diuus. ff.de cuſtod.reor. loquatur in criminali,vide eundem Bart.in d.l.diuus.in l.non dubium.eo.tit.& in d.l.à diuo Pio.§.1. Et de eccleſiaſtico requirente laicum, vide Fel.in c.cum ſit.ver.limita quintò.de for.comp. Calcan.conſ. 110.Roma.conſ.51.quem ſequitur Ruin.conſ.7.nu.5.lib.4. vbi ſi nullitas eſt euidens & notoria poteſt denegare executionem.Et quando exhibetur ſententia ſiue proceſſu, dic ꝙ non facit fidem Ruin.conſ.124.in prin.lib.5.Aufr.de poteſt.iudic. ſecul.& eccleſ.n.31.Abb.in c.quoniam contra. de proba. vbi refert quinque opi.adde Bald.in auth.clericus quoque. C. de epiſc.& cler.vbi an,& quãdo iudex requiſitus teneatur ſequi acta facta coram iudice remittẽte,vel requirente. Et Quid in cauſa hæreſis vbi eccleſiaſticus remittit?vide Salic.in l.ea quidem.n.19.C.de accu.vbi tenet opi.Bart.in d.l.diuus.vbi Ang. tenet contrarium. An autem epiſcopus cui clericus mittitur degradandus teneatur ſtare proceſſui laici?Sal.in d.auth.clericus.C.de epiſcop & cler.Et quid in cauſa hæreſis ſi laicus requiratur ab eccleſiaſtico,Fel. in cap. ad abolendam de homicid.colum.vlti.tenet contra Bart.in d.l.diuus.in aliis verò delictis etiam mixtis ſecus. Et adde Bart. in §. ſi verò crimen. in auth.de ſanct.epiſc.vbi tenet eandem opi.quam tenet in d.l.diuus,quem ſequitur ibi Angel.ſed idem Ang.in d.l.diuus.ſequitur Barto. excepto crimine hæreſis. Et an iudex requiſitus de exequẽdo teneatur ſequi iura ſui territorij,vel fori iudicis requirentis.Iaſ.in l.à diuo Pio.§.ſententiam.de re iud.licet contrarium decidat Pract.Pap.for.libell.ſpol.poſſ.quem ſequitur Ripa.in c.ſæpè.colum.vltim de reſtit. ſpol.vbi in foro Cæſaris ſententia lata in remedio c.reintegranda.intentato,ſuſpẽditur per appellationem quæ aliàs de iure ciuili in cauſa poſſeſſoria non ſolet ſuſpendere executionem.&iudex laicus nõ tenetur præſtare brachium ſeculare iudici eccleſiaſtico in exe cutione ſententiæ à qua per clericum fuit appellatum.Alber. in l.epiſcopale.C.de epiſc.audient.nu.3.Et ꝙ eccleſiaſticus in uocet brachium ſeculare & econuerſo,tex.eſt in l.epiſcopale C.de epiſc.& cler.vbi per doct. Pur.

Iudex poteſt de plano & parte non citata informationes capere,& nõ ſedendo pro tribunali ſuper aliquo notorio.Item ſuper infamia. Item ſuper legitimatione perſonæ. Nec etiam tunc requiritur,quòd teſtes iurent, ſecundùm Butrig.in cap. in veſtra.extr.de cohabitat.cleric.& mulier. Idem ſuper fama ſecundum gloſſ.in verbo de plano.& Innoc.in capit. tua. extra de ſponſa.quod ibi ſequitur Panormitan.quando non tractatur de magno præiudicio, aliter ſecùs. Et idem dominus Conſtantius in tractatu de cautelis iudiciorum.in tit.de citatione.§.8.in fi. Balb.deciſ.41.

Iudex in ciuilibus poteſt pro contumacia capi facere perſonaliter contumacem. Barto. in lege prima. in principio. ff. ſi quis ius di. non obtemp. per l.ſacrilegij la 2.ff. ad l.Iul. pecul. Ang.in l.plerique.ff.de in ius voc.faci: l.nullum.cum gl.C.de teſti.Balb. deciſ.157.

Iudex à quo eſt appellatum ex vna cauſa, non poteſt ab appellante in alia cauſa recuſari vt ſuſpectus: quia ſola pendentia appellationis non eſt ſufficiens cauſa, vt poſſit recuſari.Caſus eſt in lege prima,ff.de appellat.& ff.apud eum à quo appellat.eſt,&c.Ratio,quia ſi de nouo grauabit, poterit appellare, vt ibi,vel recuſare eum tunc ſi maluerit.Sed ſi vellet probare veritatem grauaminis, propter quod appellauit coram arbitris,pronunciabitur ſuſpectus.Et ita intelligatur.cap. ad hæc. clem.1.extra de appellat.dum videtur velle poſſe recuſari iudicem à quo eſt appellatum.ſecundum Io.And. quem ibi ſequuntur Butrig.Panorm.& communiter Docto poſteriores teſte eodem Panormit.ibi,& etiam Bar.in d.lege prima.Balb. deciſ.46.

iudex à quo,non debet lapſo tempore appellationis proſequendæ ſententiam executioni mandare,niſi citato appellante ad dicendum cauſam quare ſententia executioni mandari non debeat.lege ſi contra maiorem. C.de appellationibus. & ibi Bald.& Salicet.idem Bald.in lege eos. C. eodem in prin.& Dom. de Rota deciſ. 422. in nouiſſi. Bartol. in lege prima,

Universidad de Deusto

ff.nil nouari appel.penden. Panorm.in capit. ex ratione.extrà de appel.vult enim dict. l. si contra. constare debere prætori de negligentia in prosequendo appellationem:quod non po test,nisi parte citata,quæ potuit habere impedimenta,quæ al legabit,& excusabunt à negligentia.facit l.fi.§.illud.C.de tem po.appella.licet Inn.in d.c.ex ratione.& in c.cum super.extrà de re iud. teneat citationem non fore necessariam in dicto ca su,quando fit executio in rebus adiudicatis per sententiam:se cus in aliis. Balb.decis.465.

Iudex in sententia diffinitiua non pōt sibi reseruare in futurum condemnationem vel absolutionem expens.sed taxatio nē sic,secundùm Cy.& communiter doct.in l.terminato.C.de fruc.& li.exp.Bal.in auth.generaliter.C.de epi.& cle.licet Bar. post gl.in d.l.terminato.senserit contrarium,secus in interlocutoria: quia per eam non definit esse iudex. Ita etiam sentit Fel.in c.significauerunt.in 7.col.ext.de excep. Balb.dec.335.

iudex requisitus in iuris subsidium per literas alterius iudicis non superioris vt exequatur,non tenetur exequi,si sentētia,cuius petitur executio,dicatur iniqua, no.singulariter In. in c.primo,extrà,de offi.de ordi.in c.cum in iure,extrà,de off. deleg.sentit Pan.in d.c. 1. & sequitur dominus Cato in l. cum quædam.ff.de iurisd.om.iud. Balb.dec.88.

Iudex delegatus qui pronunciauit se non esse competentē non potest talem interlocutoriam reuocare,per c.significantibus.ext.de off.deleg.in c.iudex.in fi.eo.tit.in 6.& secundùm Bal.in l.si vt proponis.la 1.& l.si præses desertam.C. quomodo & quando iudex. Secus si sit ordinarius vel delegatus ad vniuersitatem causarum,secundùm Ange.do.Cato.Sandilia. & communiter Doct.in l.2.ff.si quis in ius voc.non ierit. Sup quo tamen distingue,vt per Bart. in l.quod iussit.ff. de re iud. Primum dictum limita,nisi ab ipsa pronunciatione fuisset appellatum:quia tunc potest eam reuocare ipse delegatus,cum cum eius iurisdictio à se non sit abdicata, sed per appellationem suspensa,per c.cum dilectus,el 3.extr. de præb. quem ad hoc ponderant Imo.& Pan.in c.cum cessante.ext.de app.Bar. in d.l.2.col.7. Balb.decis.264.

Licet iudex à cuius interlocutoria est appellatum, nec detulit appellationi, possit in causa procedere ante inhibitionem,c.non solum.de appellationibus. tamen si debitè requisitus non dederit Apostolos, sic procedendo facit processum nullum.c.ab eo.& c.cordi.& ibi notatur,circa prin. de app.in 6. Nisi per comparationem appellātis coram iudice à quo in causa principali esset appellationi renunciatum.c.gratum.extrà de off.deleg.secus si comparuisset,vt doceret de grauamine.c.si à iudice.de appel.in 6. Balb.decis.448.

Iudex conuentus. Licet sententia iniqua transierit in rem iudicatam,potest tamen iudex in syndicatu conueniri,secundum Bart.& Ang.in l. 1.ff.quod quis.iur.per gl.in verbo noui Inn.in c.sepe.in gl.sua magna,& in fi.ext.de app.Bart.in l.si iudex.ff.de va.& extraord.cogni.Bald.in l.fi.C.de pœ.iudic.qui ma.iudic.Ang.in l.filiusfa.ff.de iudic. Balb.decis.379.

Iudex ecclesiasticus potest compellere iudicem secularem ad præstañ sibi auxilium,teste Alc.qui communem dicit in c. pernicioſam.n. 123.de off.ord.secularis autem ecclesiasticum cogere nequit,secūdum communem vbi supra de qua etiam per Anch.cons. 382.vbi declarat,intelligendo,q̄ iudex secularis ecclesiastico parere teneatur & auxilium præstare si seruato iuris ordine ecclesiasticus processerit,Fel.in c.cum sit eo. 5. de for.comp.Afflic.dec. 220.n.9.Rol.cons. 34.n. 11.lib. 1. Qđ procedit,quando non agitur de re merè eccl.aliàs secus, vt p Iaſ.in l.magistratib.n.x.de iur.om.iud.Alc.vbi s.n. 100.Marc. delph.decis.269.773.

sed Quid econuerso,an iudex ecclesiasticus processui facto per secularem stare teneatur,& dic q̄ non,secundum communem per Fel.in c.at si clerici.de iud.ad quod quidem seculare brachium non peruenitur nisi elapsis quatuor mensib. post sentētiam,ratio est,quia menses quatuor ad soluendum condemnatis regulare dari consueuerant,teste Fel.in ca.querenti de of.deleg. Quid de iudice seculari,an processui iudicis eccl.stare debeat,& Distingue, vt per Dec.vbi doc.in apostil. in d.c.at si clerici col.8.circ.med.post Bar.in l.Diuus.n.3.ff.de custod.reor.& vide etiam quæ scribunt Boer.q.90.nu. 1.& 2. par. 1.foler.pract.crim.ver.pœnis debitis.n. 56.& seq.pulchrè Cagnol.in l.cum quædam puella.n.33.ff.de iur.om.iud.q̄ vero iudex secularis processui iudicis eccl. stare teneatur:q̄n delictum est mere ecclesiasticum,not.idem Dec.d.c. at si clerici. col.8.circ.med.ex c.vt inquisitionis.§.prohibemus. de hærer. in 6.licet de hoc dubitet Bart.in l. non dubium. ff. de custod. reor.vbi distinguit inter ciuil.& criminal.Archid.in c.admini stratores.23.q. 5.& disputat Fel.in d.c.at si clerici.n.4. de iudi. qua in re dixit Alex. q̄ brachium cuius auxilium imploratur non debet adhibere causæ cognitionem,Alex.cons. 130.n.1. lib.4.Prædictis accedunt quæ de iudice exequēte sententiam scribit Lanfr.in pract.c. 10.de interloq.& appel.nu. 39.vbi an iudex exequens sententiam,de ipsius sententiæ iustitia vel iniquitate cognoscere possit,vel sufficiat pronuntiatum esse per tex.in l.si prætor. 1.resp. ff. de iud. Quomodo autem vnus,iudex alterius iudicis sententiam exequatur,no.Hipp.sing.138. Guid.Pap.q. 574.Aufrer.ad Capel.Tolos.q.411.Cagnol.in l. cum quædam puella.n.33.ff.de iurisd.om.iud.& quando exe cutio sententię fit per alium iudicem quàm per eum qui eam tulit an sit necessaria citatio? dicq̄ sic,ex not.per Alex.in l.à diuo Pio.§.in venditione.n.35.ff.de re iud.Iaſ.in l.2.n.112.C.de iur.emphy.Rol.de ord.iud.ti.de execut.sent.n.16.& seq.Gui. Pap.q.23.419.574. Pro qua citatione adde,quid si cōmissio fiat per iudicem nuntio de citando, an morte iudicis expiret: & an successor absque vlteriori citatione exequi possit? Dic vt per Iaſ.in l.& quia.quam legit in l.more.nu.62.& seq.ff.de iurisd.om.iud.Quòd autem possit iudex secularis in reali supplere negligētiam iudicis ecclesiastici, & cognoscere de reb. clericorum,no.doct.in apost.ad Bald.in auth.clericus.lite. A. C.de episc.& cler.pro quo vide Abb.in c.verum.n. 16. de for. com.vbi an negligentia iudicis ecclesiastici transferat iurisdictionem in laicum. Casus autem in quib. possit iudex laicus de spiritualib.causis cognoscere,vide per Hipp.sing.70.

Iudæi an possint cogi ad obseruantiam iuramēti secundum legem mosaycam appositi,dic vt per Rom.cons. 155.col.fi.n. 8.vbi concludit q̄ non,de quo vide Iaſ.in l.qui se patris.n.24. C.vnde lib.Fel.in c. 1.n. 17.de consti.Io.Cirier.de primog.lib. 1.q. 16.& pro negatiua stat etiam Iaſ.in l.3.§.iurari n. 10.ff.de iureiur.Fel.cons. 30.n. 18.& seq.Dec.in c. 1.2.lect.post n. 8.de consti.soc.cons.65.col.penul.& consil.seq.colum.penultim. libr. 1.

Contrarium tamen verius esse scribit Imol. cons. 1. col. 3. Barb.cons. 15.col. 3.lib. 1.Dec.in l.pactum col.4.ver.nono limitatur C.de colla.Corn.cons.45.col. 2.lib. 1.Qua in re distingue, aut iudæus contrahit cum alio Iudæo, & tunc veriorem dicunt priorem opi.Aut cum Christiano,& secundam veriorem pronuntiant,teste Rob.mar.de ord.iud. 3.par.prin.c. 3.n. 55.& seq.Quam 2.opi.intellige, sine iudæus iuret secundum legem mosaycam,siue secūdum nostram Christianam, Nam licet iudæus per Christum iurare prohibeatur:tamen si iurat: ad iuramenti obseruantiam compellitur, teste Bar. in proœ. Digestorum. in prin.n. 3.Bauer.de virt.iur.ver. 59. pro quo vide spe.tit.de iur.cal.§.restat col.fi.Rol.cons. 35.lib. 2.consi. 25. lib. 3.Gozad cons. 24.Abb.cons. 39.lib. 1.Coraſ.miscell.lib. 5. c. 16.Rob.loco.supra alleg.Nat.cons. 434.Quomodo autem Christianus iudex iuramentum offerre possit? & vice versa iudæus Christiano,dic,vt per Bar. in l. iusiurandum & ad pecunias.§.ait prætor ff.de iureiurand.Alexand.in l.ait prætor §. iurari numero 4.eodem titulo.vbi Doct. in apostil. ponunt formam iuramenti pro qua vide etiam Roman. d. consilio 155. colum.fin.Specul.d.titulo de iuram.calum.§. Restat. colum. final. numero 17. & quæ habetur Deuteron. capit. 28. psal. 108.

Iudex tenetur ad obseruantiam statuti,licet non sit in causa per aliquem partium productum. Secùs in consuetudine vel reformatione non inclusa in volumine statutorum,secundum Butrig.in l.fin. C.quæ sit long.consuetu.Bal.in l.prima. C.vt quæ desunt aduo.Io.mona.in regula iuris ignorantia,de reg.iur.in 6. Balb.decis.389.

Iudex habens iurisdictionem limitatam vsque ad certam quantitatem,puta in causis vsque ad centum,petita re valoris centum tempore petitionis, si pendente lite eius valor creuerit,poterit de causa cognoscere & iudicare.quia incremētum æstimationis non habet excludere iurisdictionem in tali casu,secundum Guil.& Bar.in lege si idem cum eodem.ff.de iurisdictione omnium iud.per l.ampliorem.in §. fin. & ibi Sali. C.de appellat.idem secundum Docto.in d.capi.si idem. Idem in actione crescente propter inficiationem, quia debet attendi principium petitionis.l.item veniunt. §. cum prædiximus. ff.de pet.hære.facit gloss.in l certi condictio. in prin.ff. si cert. petatur. tenent Angelus in l. qui tabulas. ff. de fur. & Panormitan.in cap.cum inter.ad fin.extr.de re iud.Ex quibus potest fieri talis conclusio q̄ limitatio iurisdictionis non trahitur ad incrementum, sed ad principium: nisi incrementum etiam à principio in petitione comprehenderetur,vt in actionibus arbitrariis, in quibus ex iudicis officio potest interesse excedere,id quod petitum est secundùm Guil.& Angel. in l.si idem. Balb.decis.94.

Quand

Universidad de Deusto Biblioteca

Quando iudex absoluit condemnatum in principali ab expensis, debet exprimere causam quare absoluit ab expen. nec sufficit si dicat bonis moti respectibus, &c. alias sententia est nulla tanquam habens iuris errorem, secundum Salice. & Sandi. in auth. nouo iure. C. de iudic. per illum text. ibi declaret, &c. & in §. oportet in auth. de iud. Io. And. in c. finē. ext. de dol. & cont. But. in c. examinata ext. de iud. Licet Pan. ibi teneat ō rium. Nam qui sub genere dicit, non declarat. l. ita fidei. ff. de iure fisci. & cum Panor. tenet Fel. in c. sicut. in 12. col. extr. de re. iud. Balb. decis. 340.

Si iudex ad quem absque cognitione saltem summaria appellationem statim recipiat, potest ab eo appellari, & fortius si concedat inhibitorias, secundum Bart. in l. 1. in fi. C. quorum appel. facit ca. Romana. §. si verò vocatus. de app. in 6. & quod not. Spec. eod. ti. §. de officio. vers. sed quæritur. Nisi ipsi iudici constaret per exhibitionem sententiæ & appellationis, esse appellationem ad se deuolutam, secundùm do. de Rota in no uissi. decis. 11. inci. fuit dubitatum. quod est de mente Io. An. in d. §. si verò. dum dicit, q̄ cauti appellantes portant secū sententiam & appellationē. quas ostendunt iudici ad quem confiet appellationem ad eum deuolutam. Balb. decis. 466.

Iudex pro animi sui sententia reum damnare, vel non damnare potest ad sumptus ante litis contestationem expensos refundendos, si nulla eam in rē petitio proponatur, quod longè secus est erogatis à lite contestata expensis. quippe quia in illis nec supplicatio exigitur, nec iudicis arbitrio quidpiam permittitur. commune ait Ant. de Tremo. in addit. ad Bon. in practi. de recusat. n. 4. ver. rectificari. Villalob. in sua collecta. E. S.

Iudex si vel animam agens, atque in vltimo vitæ crepusculo iam constitutus, asseueret sese iniquam tulisse sententiam, nihil prorsus fidei consequetur, nihilque omnino vel proficiet, vel officiet. communia inquit And. Alc. vir magno ingenio, atque insigni doctrina. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 4. nu. 7. Idem.

Iudex ex causa etiam, non potest pœnam minuere, mutare, aut remittere. q̄ statuta sunt intelligenda ad literam, prout iacent. quia sunt intelligenda secundum vulgarem opi. & cōsuetudinem. quia eo casu statuti verba ad literam, sunt intelligenda, & pœna remitti non potest. Nouellus regula 41. ad regulas Duen. Bonacost.

Iudex qui sibi reseruauit taxationem expen. non poterit dāna taxare, licet fuerint in libello petita: quia expensarum nomine non continentur damna. c. in nostra. ext. de iniur. secundùm Bal. ī l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. Balb. decis. 281.

Iudex conuentus. Etiam finito syndicatu potest iudex in patria & villa sua, pro malè extortis conueniri, secundùm Bart. in l. 1. & 2. ff. ad leg. iul. repetund. Ang. in l. si filius. ff. de iud. Super quo distingue, vt per Bal. in l. obseruare. in §. proficisci. ff. de offic. proconsul. in 4. quæst. Calderi. in quæstionibus syndicatus. q. 249. Balb. decis. 226.

Iudex qui detulit appellationi, non potest reuocando delationem iurisdictionem reassumere in ea causa, & casu à quo est appellatum. secundùm Io. Andr. & communiter Cano. in c. cum appellationib. de appella. in 6. in clem. sicut. eod. ti. Bal. in l. eos. §. Apostolos. C. de appel. Do. Præposi. in c. vt debitus. extrà eod. Balb. decis. 480.

Iudex impartitur officium suum etiam non requisitus in causis personarum miserabilium. l. nec quicquam. §. fi. ff. de offi. proconsul. & ibi Bal. & do. Cato. Bart. in l. 4. §. hoc autem. ff. de dam. infect. per l. sancimus. §. 1. C. de admin. tut. idem in aliis casibus ibi per eum enumeratis. Balb. decis. 251.

Iudex quis esse potest in causa ciuili, parte non opponente, secus in criminali, vt est communis opi. de qua Bened. de Vado foro Sempr. in Repert. Felin. ver. iudex vtrum possit. Bon.

Iudex, quando pœna est commissa eius arbitrio, potest arbitrari vsque ad mortem, vt est communis opi. de qua D. Hieron. à Monte in suis variis quæstionibus 16. nu. 7. Sed communiorem esse in contrarium postea dicit ibi nu. 49. Bonac.

Iudex alter in magistratu, alterum vbi sit iurisdictionis diuisa administratio, punire nō potest, vt est com. opi. Soarez verbo, iudex. n. 239. Bonac.

Iudex, vt veritatem habeat, potest impunitatē reo promittere, vt est com. opi. Soarez in ver. iudex. n. 245. Non tamē potest ex tali extorta cōfessione reum condemnare, vt est com. opi. ibi. nu. 246. Bonac.

Iudicem corrumpens, vt iustam, vel iniustam ferat sententiam, amittit causam, vt est com. opin. Soarez in ver. iudicium num. 254.

Iudex per quæcunque verba prægnantia, quæ sibi fuerint commissa, non potest lædere partem contra iustitiam, vt est com. opi. de qua Capr. reg. 18. n. 33. Bonac.

Iudex non potest cognoscere de sua iurisdictione quando contra ipsum iudicem, ad eius iurisdictionem declinandam, opponitur talis exceptio, quę notaret ipsum iudicem, vt exceptio infamiæ, vel alterius criminis, cum esset suspectus, vt est com. opi. Capr. reg. 19. nu. 12. Bonac.

Iudex secularis non tenetur exequi sententiam iudicis ecclesiastici, quando pro condemnato est præsumptio contra sententiam D. m. Alc. in c. pernicioſam. n. 122. de off. ord. com munem dicit. Bonac.

Iudex licet habeat arbitrium, debet tamen seruare ius commune in maleficiis, vt est com. opi. Clar. q. 31. ver. arbitrio. atque balia. Alba. conſ. 69. n. 5. & conſ. 95. n. 2. Menochius de arbi. iudi. q. 9. & alibi in eo. lib. Et si per statutum habeat arbitriū in aliquo crimine, non tamen debet esse nimis gratiosus. sed pœnam commensurare cum delicto. Castrensis. in l. si fugitiui, nu. 12. C. de ser. fugiti. Bonac.

Iudex, si sibi videtur, non potest adhibere fidem instrumento publico, quamuis instrumentū non pronuncietur falsum, Ana. conſ. 49. & ibi bologni. Alba in conſ. 95. n. 4. & conſ. 70. n. 9. vide Albam conſ. 99. Bonac.

IVDEX.

Summaria.

Iudex domicilij, vel originis, an & quando possit cognoscere de delicto extra territorium commisso. q. 1.

Pluribus ad vniuersitatem causarum delegatis, etiam vnū posse ab initio sine aliis cognoscere & procedere: Secùs, si delegati sint ad vnam, vel certas causas. q. 2.

Delegatum non posse minuere, vel augere tempus, quod à lege datur iudicatis. q. 3.

Iurisdictionem delegati expirare per mortem delegāris, re adhuc integra. Idq́ue locum habere & in delegato ad vniuersitatem causarum. q. 4.

Res adhuc integra esse qñ dicatur in mādata iurisdōne. ib.

Iudicem delegatum, cui est commissa causa appellationis, posse absque noua commissione cognoscere de causa principali, si appellatio fuerit iustificata. q. 5.

Iudicem ecclesiasticum etiam delegatum posse implorare auxilium iudicis secularis, pro executione sniæ à se latæ. q. 6.

Iudicem ecclesiasticum posse censuris & pœnis spiritualibus compellere iudicem secularem ad ferendum auxilium in executione, sed non è contra. q. 7.

Iudex ecclesiasticus, q alioquī iure cognitionē de crimine habet, an possit propria authoritate laicos capere, & in carcerem mittere: cùm possit clericos, etiam non implorato auxilio secularis. q. 8.

Delegato inferioris à principe, non licere quem citare realiter, vel capere de persona: sed delegato principis licere. q. 9.

Delegatum, quamuis principis, nō posse subdelegare cum potestate subdelegandi. verū quēlibet ordinarium posse. q. x.

Delegatum principis posse subdelegare causas etiam meri, & misti imperij. q. 11.

Qui iudices possint recusari: Et q d in recusandis iudicib. vel remouēdis iure canonico statutū sit, qd itē iure ciuili. q. 12.

In proponenda recusatione suspecti, non esse necessariū de iure ciuili exprimere & probare causam suspicionis in libello: sed sufficit præstare iuramentum. q. 13. & q seq. in fin.

Recusationem iudicis, tanquam suspecti, cùm sit omnium exceptionū prima, proponendam esse ante litem contestatā: Nisi causa recusationis demùm post litem contestatam peruenirет ad notitiam recusantis. q. 14.

Iudex in causa recusationis quis. q. 15.

QVAESTIO I.

Quæro, An iudex domicilij vel originis possit de delicto punire subditū, qui extra eius territorium deliquit? Resp. huius quæstionis aliquam vide resolutionē, c. Forum. 3. q. latiùs tñ sic poterit distingui, quia quæstio est ardua & mirificè controuersa. Aut agitur ad punitionē criminis p viam accusationis, & omnium frequentiori interpretum consensu approbata est ea sententia, q̄ possit, ita tenet gl. communiter recepta. l. 1. & 2. C. vbi de crimi. agi. vt firmat Did. Couar. pract. q. c. 11. n. 5. ver. 6. in hoc tract. & est tex. c. fi. ext. de foro comp. Nec tenetur reum remittere ex necessitate ad iudicē loci delicti, nisi hoc petatur, ita tenet Bart. Bald. & alij. d. l. 1. Abb. d. c. fi. Guid. Pap. q. 102. & hanc sentēriam dicit cōem Hipp. in pract. §. opportunè. Aut agitur per viam inquisitionis, & de iure canonico nō est dubiū, qn iudex originis vel domicilij possit punire subditū suū, qa rōe domicilij qs est propriè subditus. c. ex parte. c. dilecti, de fo. com. At de iure ciuili dubitatū est, nōnullis existimātib. iudicē domicilij vl originis posse ēt p inq sitionē

cogno

cognoscere de crimine per subditum extra territorium commisso, cuius sententiæ authores sunt Bart. in l. si cui. §. fin. ff. de accus. per gl. l. relega. §. interdicere. ff. de interdictis. Io. Bernar. in pract. crimina. c. 8. Bart. l. sepulchri. ff. de sepul. violat. Eandē firmat Panor. n. 6. & alij c. cùm contingat. Iac. de Belui. ca. Romana. §. contrahentes. de foro comp. in 6. n. 117. Bald. in cons. 313. lib. 5. & l. fi. ff. de iurisd. om. iud. Ruin. cons. 84. lib. 4. nu. 9. Et eam dicit esse communem Bolog. cons. 54. quem refert August. Arimi. in addit. ad Ang. de malef. §. hæc est quædam inquisitio. ver. quæro an in delictis. Alc. c. 1. n. 67. de offi. ordi. Aliis verò contrarium asserentibus, nimirum nec iudicem originis, nec domicilij posse inquirere de delicto commisso extra territorium. quam sententiam tenet Io. And. in Spec. ti. de compet. iud. Bald. l. 1. C. de ædilit. actio. Hipp. l. fin. ff. de iurisd. om. iud. n. 137. Gand. in tract. de maleſi. q. 6. Eam dicit esse magis communem Hipp. in pract. crim. §. constante. nu. 90. Thomas Gram. decis. Neap. 26. Io. Bernar. pract. c. 9. Quia inquisitio pertinet ad publicam vindictam, quæ non videtur competere iudici domicilij, ex eo, ꝙ nulla iniuria illi reipu. facta est, veruntamen priorem sententiam veriorem iudicat Didac. d. cap. 11. num. 5.

QVAESTIO II.

Quæro, Vtrum vnus ex pluribus iudicibus delegatis ad vniuersitatem causarum possit sine alio ab initio cognoscere & sententiare? Resp. Controuersum est, vtrum, quando sunt plures iudices delegati ad vniuersitatem causarum, vnus sine alio à principio possit procedere, nonnullis existimantib. posse, ad similitudinem iudicis ordinarij, cui æquiparatur. gl. Bart. & Doc. l. si vni. ff. de re iud. & in specie Alex. dicit ibi hanc esse communem opi. Et Ias. nu. 7. aliis verò contrarium asserentib. ex eo, ꝙ sicut alij delegati, ita quoque delegati ad vniuersitatem causarum habent iurisdictionem iure alieno, & vice delegati funguntur, non iure proprio, sicut iudices ordinarij. Hāc sententiam firmat Io. de Imo. c. 1. ext. de off. deleg. & Abb. in c. causam. el 1. de off. deleg. Sed prior sentētia magis obtinuit, quia delegati ad vniuersitatem causarum sicut ordinarij habent iurisdictionem & exercitium in solidum, non autem delegati ad vnam vel certas causas.

QVAESTIO III.

Quæro, An iudex delegatus possit ampliare & minuere tē pus, quod datur iudicatis, ex causa? Resp. Vtrum Iudex delegatus in sua sententia possit ex causa augere vel diminuere tempus quadrimestre, ꝙ à lege indulgetur iudicatis, sententiis variatum est. Nam ꝙ possit, tenet Raph. Cuma. in l. 2. ff. de re iudi. ex quo. n. potest in totum absoluere vel condemnare, potest etiam tempus apponere, cùm bonum sit argumentum à re ad tempus. Contrarium verò tenet gl. quam sequitur Bart. ibi in d. l. 2. qui mouetur ex eo, quia Iudex delegatus non potest exequi sententiam suam, sed mandatur executioni per ordinarium. Vnde non potest imponere legem superiori, hanc sentētiam communiter approbatam asserit Ias. ibi, n. 5. Et eam tenet Maran. in spe. dist. 5. n. 44. Et hęc est vna differentia inter ordinarium, & delegatum.

QVAESTIO IIII.

Quæro, Vtrum iurisdictio delegati expiret morte delegantis? Resp. Receptum est à Doct. communiter, iurisdictionem delegati ēt ad vniuersitatem causarum extingui morte delegantis re adhuc integra. Ita tenet Bart. in d. l. more. ff. de iurisd. om. iud. quem sequuntur omnes Doct. vt refert Ias. d. l. si vni. n. 9. & est tex. in l. & quia. ff. de iurisd. om. iud. c. relatum. c. licet ext. de off. deleg. Eandem dicit esse communem sententiam Maran. in Spec. dist. 5. nu. 56. dicitur autem res adhuc integra, quando nondum facta est citatio, vt probatur per d. c. gratū, & firmat Bart. d. l. & quia. Abb. d. c. relatum. Et hanc dicit communem esse sententiam Marant. d. dist. 5. n. 56.

QVAESTIO V.

Quæro, Vtrum iudex delegatus, cui est commissa causa appellationis possit absque noua commissione cognoscere de causa principali, si appellatio fuerit iustificata? Resp. Verior & receptior est sententia, ꝙ sic, tex. c. vt debitus. de app. qui secūdum cōem intellectum non tm̄ in iudice ordinario, sed etiam delegato loquitur. vt tenet gl. c. ex tenore. verb. terminetis. de for. comp. Eandem sententiam tenent Ant. de But. Abb. & Im. d. c. vt debitus. Dec. n. 23. asserens eam esse cōem, post Francū n. 43. Eandem dicit esse communem Fel. c. causam quæ, de rescrip. li. 6. licet Francus ꝺriam sn̄iam conatus fuerit defendere.

QVAESTIO VI.

Quæro, An iudex delegatus ecclesiasticus possit implorare auxilium iudicis secularis pro executione sententię? Resp. Archid. c. vt officium. §. compescendi. de hæret. in 6. per illū tex. existimat Id tantùm procedere in iudice ordinario ecclesiastico ꝙ possit iudicem secularem requirere pro executione sententiæ. Contraria tamen sententia frequentiori interpretum consensu recepta est, quam probat text. c. dilecta. de sent. exc. Et eam tenet Inn. Io. And. & Doc. c. significasti. de offi. del. vbi dicunt eam esse communem. Abb. & Dec. Io. Lup. c. ꝙ vestras. nor. 2. §. sed est pulchra dubita. nu. 17. Eandem dicit esse communem Aug. Bero. d. c. significasti. nu. 24.

QVAESTIO VII.

Quæro, Nunquid iudex ecclesiasticus poterit censuris & pœnis spiritualib. compellere iudicem secularē ad auxilium hoc exhibendum? Resp. ꝙ sic, non autem econtrà iudex secularis poterit cogere ecclesiasticum. Ita tenet Inn. Pan. & alij in c. 1. de off. ord. Et ibi Alc. n. 26. & 123. asserit hanc esse comm. opi. Et tenet Ias. l. à diuo Pio. §. sententiam. n. 16. ff. de re iud.

QVAESTIO VIII.

Quæro, Vtrum iudex ecclesiasticus qui alioquī iure de crimine cognitionem habet, possit reum laicum capere & in carcerem mittere? Resp. Variatum est, nonnullis existimantibus posse, cuius sententiæ authores sunt Do. & Fran. c. cùm episcopus. de of. ord. in 6. Et eam probat Fel. ca. cū sit generale. n. 20. de for. comp. Aliis verò ꝺrium asserentib. s. iudicem ecclesiasticum non posse in carcerē proprium mittere, nec capere laicum prō criminis punitione, quæ ad ipsum pertinet, excepto hæresis crimine, tex. in c. excommunicamus. 2. de hæret. & firmat Old. cons. 86. Et eam dicit esse com. opi. Fel. in c. significasti. de of. del. & Aufred. repet. Clem. 1. de of. ord. q. 5. licet Fel. loquatur in ecclesiastico iudice delegato. Eandem dicit esse communem Anch. reg. ea quæ. de reg. iur. in 6. & Io. Andr. in spec. tit. de offic. ord.

Sed nunquid possit clericos capere & in carcerem mittere? Resp. ꝙ sic, etiamsi nō habeat in loco temporalem iurisdictionē, nec tenetur auxilium secularis implorare, tex. c. cùm episcopus. de off. ord. in 6. Et est communis omnium opi. quamuis contrarium Carol. Molin. consuet. Paris. tit. 1. §. 41. n. 66.

QVAESTIO IX.

Quæro, An iudex delegatus inferioris à principe possit citare aliquem realiter? Respon. communis & recepta est Doct. sententia. ꝙ non, ita tenet Bart. Alex. & communiter Doct. l. 2. ff. de iurisd. om. iud. Bart. l. plerique. ff. de in ius vocan. Communem asserit Maran. in Spec. par. 4. dist. 5. nu. 54. Secùs est in delegato principis, qui sicut iudex ordinarius, potest aliquem capere, vt communiter teneri firmat idem Marant. ibid. & tenet Bart. auth. qui semel. C. quom. & quand.

QVAESTIO X.

Quæro, Vtrū iudex delegatus possit subdelegare cum potestate subdelegandi? Resp. Frequentiori Doct. cōsensu approbata est ea sententia, ꝙ iudex delegatus etiam principis non possit causam subdelegare cum potestate subdelegandi, vt tenet Alex. in cons. 157. vol. 2. Et tenet idem in rub. ff. de offi. eius. Bald. l. à iudice, ibi, Salycet. & Docto. communiter. C. de iudic. Ias. l. 1. ff. de off. eius. Eandem sententiam firmat Abb. ca. cùm Bertholdus. extr. de re iud. Bart. l. soler. ff. de iur. om. iud.

Sed nūquid quilibet ordinarius id potest? Resp. ꝙ sic, etiam minimus, ita tenet gl. c. is cui. de of. deleg. lib. 6. Bart. in l. more. Et ibi Alex. n. 12. dicit hanc esse com. opi. ff. de iurisd. om. iud. Et eam tenet Fel. c. super quæstionū. §. si verò. vers. fallit quartò de offi. deleg.

QVAESTIO XI.

Quæro, Vtrum delegatus principis possit subdelegare causas meri & mixti imperij? Resp. ꝙ sic. ita tenet gl. & Bald. l. vni. C. qui pro sua iurisdi. Bart. l. 1. q. 3. ff. de iurisd. om. iud. Et hanc esse cōmunem testatur ibi Ias. licet Alex. contrariam probet. Hanc quoque tenet Abb. c. venerabili. de off. deleg. Et firmat magis communem esse Maran. d. dist. 5. n. 63.

QVAESTIO XII.

Quæro, An quilibet iudex possit recusari? Resp. distinguendū est in hac quæstione, Aut loquimur in iudice delegato, & nullum est dubium, quin possit recusari, tex. est c. suspicionis. c. cùm speciali. ext. de offi. del. Aut loquimur in ordinario, & variatum est. Namque gl. l. apertissimi. C. de iud. videtur velle iudicem ordinarium non posse recusari: Verùm cōtraria sententia communiter approbata est per c. licet. ext. de fo. comp. vt firmat Ferrariensis pract. for. declinat. iudi. verb. iudicē suspectum. Quod tamen cum temperamento intelligendum, recusari iudicem ordinarium, i. suspectum haberi & asseri, non in totum remoueri.

in hoc enim, An in totum remoueatur sicut delegatus, dissident ius Ciuile & Canonicum. Nam iure Canonico etiam ordinarius prius remouetur, nec amplius in causa, vt iudicet admittit

mittitur, sed causa potius ad superiorem remitti debet: de iure vero Ciuili non tollitur ab eo iurisdictio, imò poterit ipse de causa cognoscere, adiuncto sibi Episcopo loci, vel alio honesto & integræ opinionis viro, vt not. Docto. communiter, Auth. si verò. C. de iudic.

QVAESTIO XIII.

QVAERO, Vtrum in libello recusationis de iure Ciuili requiratur expressio causæ, quando iudex recusatur? Resp. communiter receptum est, non requiri mentionem causæ, sed satis esse, iudicem ipsum dici suspectum, mediante iuramento, q̃ ea recusatio calumniosè non proponatur, ita tenet gl. l. aptissimi. C. de iud. Et hanc opin. asserunt communem esse Abb. c. si quis contra. n. 12. ext. de foro comp. Aufrer. in tract. de recusat. n. 13. Dec. c. cùm speciali. de app. Lanfr. de Oria. ca. quoniam contra. verb. recusationes. de probat.

QVAESTIO XIIII.

Quæro. Quo tempore sit proponẽda recusatio iudicis: Respon. Regulariter recusatio iudicis proponenda est ante litem contestatam, quia est omnium prima exceptio, quæ ante omnes proponitur. l. fi. C. de except. ne si alia prius opponeretur, videatur in iudicem consentire. Ita tenet Bar. Alex. & omnes Doct. l. quidam consulebant. ff. de re iud. gl. ibi cõmuniter approbata. c. pastoralis. verb. protestatæ. de excep. Bart. Ias. & reli qui. l. si conuenerit. ff. de iurisd. om. iud. Ias. l. apertissimi. n. 11. C. de iudic. Et hanc asserunt communem esse opi. Aret. & Deci. n. 24. c. 1. de iudic. Fel. c. inter monasterium. n. 4. de re iud.

Limita si recusationis causa post litem contestatam peruenire ad noticiam recusantis, Namque tunc post litem contestatam nihilominus opponere posset, præstito huius ignorantiæ iuramento, arg. tex. c. insinuante. de offi. deleg. ibi gl. & Panor. Et hæc limitatio est absque vlla controuersia, quò ad iudicem ordinarium inferiorem, nec mirum, cùm iure Ciuili absque vllius causæ expressione, solo tantùm iuramento præstito, recusatio admittatur, nec requiratur probatio causæ, vt modò diximus.

QVAESTIO XV.

Quæro, Quis sit iudex super recusatione? Resp. Quoties iudex recusatur, receptum est non iudicem, qui suspectus habetur, de causa ipsa recusationis cognoscere, sed arbitros à litigantibus electos, qui si pronunciauerint, suspicionem iustam esse, non poterit in causa iudicare, tex. est. c. cùm speciali. in pr. de appel. c. si quis contra clericum. de for. comp. c. iudex ab apostolica, ibi, gl. communiter à Doctoribus recepta, de offic. deleg. in 6. Michael Grassus.

Iudex originis contra originarium delinquẽ extra territorium per viam inquisitionis procedere non potest, secus per viam accusationis, secundum communem per Rol. cons. 19. n. 21. lib. 2. de qua vide quæ scribunt Guid. Pap. q. 202. Boer. q. 270. n. 4. Bar. in l. 1. col. 17. q. 8. C. de sum. trin. vbi videtur concludere q̃ ratione præuentionis possit iudex originis punire subditum suum delinquẽ in alio territorio, de quo per Neuiz. cons. 68. n. 54. Clar. in prac. §. fi. q. 39. versi. sed quæro post Alex. cons. 111. lib. 1.

Iudices duo inquirente. Quando duo iudices formarunt processum inquisitionalem contra aliquem, ille præfertur, q̃ prænenit in procedendo. ff. de iudic. l. si quis postea. Quando autem vterque eodem tempore incipit procedere, reus eligere poterit quem velit, & alteri opponere non exceptionem præoccupationis, sed q̃ coram altero causa pendet, corã quo peteret se remitti, secundum Bald. & Sandilia. in l. nulli. C. de iudic. Balb. decis. 329.

Iudicis recusati processus est nullus, cum cognitio translata sit in arbitros. Ang. in l. apertissimi. C. de iud. & ita Doc. cõmuniter concludere refert Phil. Dec. in cons. 175. num. 2. De qua decisione quoque in ver. processus factus post recusationem, dictum est. kirchouius.

Iudices ordinarij plures constituti tam in temporalib. quã spiritualib. habent iurisdictionem & exercitium insolidum adeò q̃ quilibet eorum iurisdictionem datam exercere possit, prout vult gl. in cap. prudentiam, de off. deleg. per capitulum, prout vult gl. in cap. prudentiam, de off. deleg. per capitulum, loquitur. 24. q. 2. & c. 1. de iure patron. & l. si libertus. ff. de bonis libert. in fin. & l. viæ. ff. dẽ seruit. l. si sepulchrum. C. de religiosis l. 1. §. si vsusfructus. ff. ad l. Falcid. quam communiter teneri asserit Bene l. Capr. reg. 27. n. 4. quod tamen fallit, si iurisdictio ordinaria daretur plurib. nõ vt singulis, sed vt collegio, quia tunc collegium & non singuli dicentur habere iurisdictionẽ, in c. irrefragabili. de officio, ordi. vt no. per gl. in c. vt officium, de hæret. lib. 6. vt voluit Inn. & Io. And. in c. prudentiã, de offic. deleg. & Bart. in l. si vni, alias Pomponius. ff. de re iud. & id similiter communiter teneri dicit ibidem, n. 5. idem Bened. Capr. similiter fallit quãdo aliud reperiretur expressè in iure cautum, vel aliud esset dictum per dantes plures ordinarios. Item si ipsi ordinarij simul incepissent exercere iurisdictionem, vel si procederent circa actum per quem finiretur eorum iurisdictio, aut si daretur vnus ordinarius, vt ex eius persona descenderet ad plures. vti exemplis ac legibus siue iuribus declarat ibidem nu. seq. idem Bened. Capra, vide verbum Delegatus.

Iudices plures. Si plures sint, qui debent iudicare, omnes debent loqui & pronunciare, nec sufficit vno loquente alios esse præsentes, si taceant, secundum gl. in l. cum magistratus. C. quando prouocare non est necesse, & in l. tunc autem, alias incipit, si vni, & ibi Bart. ff. de re iud. & ita cõmuniter tenetur reprobata gl. in l. sicuti. ff. de arbitr. per textum ibi in fi. Quæ tamen gl. secundum doct. vbi 3. potest procedere, & saluari in arbitris. Sufficit tamen secũdum eundem Bart. vbi suprà, si vno legente & pronunciante cæteri expressè dicant, se consentire tali pronunciationi. Balb. decis. 18.

iudicis decretum, quod ex falsa causa interpositum probatur, nullius ponderis, ac momenti est. commune ait Curt. iu. cons. 170. n. 2. & vide q̃ inferius obserno ver. Sentẽtia. E. Suar.

iudicis decretum, seu authoritas non impedit, nec remoratur auxilium l. 2. C. de rescind. vend. vt magis commune pronunciat Deci. cons. 210. n. 8. ver. 3. Sed verius atque æquius & vtilitati publicæ magis coniunctum contrarium est, quod frequenter placitum asserunt Rebuf. in 2. tom. ad leges Gall. nu. 40. Ant. Gomez. de contract. c. 2. nu. 3. & magis commune recenset Arius Pinelus. meus olim iuris doctor, ad illam l. 2. parte. c. 2. nu. 18. Idem.

Iudicis ecclesiastici processui fidem habere non adstringitur popularis, seu laicus iudex, ad quem quis ab illo dãnatus plectendus remittitur, vide suprà ver. alia. idem.

iudicem corrumpens vt pro se vel iustè, vel quo iure, quaque iniuria sententiam dicat, tum quidquid ea causa dedit, tũ litem ipsam amittit. commune inquiunt Did. à Couar. in reg. peccatum. de reg. iur. lib. 6. Iulius Clar. in pract. §. vlt. q. 74. ver. iudex committens. E. Suarez.

Iudices ordinarij quamuis nisi fama præcedat ad inquisitionem, aggredi nequeunt: tamen qui non seruato ordine poterunt inquirere, iidem & absque fama rectè riteque inquirent. communia dicit Alc. in c. pernicioſam. n. 34. & n. 77. de off. ordina. qd & alij affirmant superius relati. ver. inquisitio. E. Suar.

Iudices pacto eorum, qui agunt, prorogati, etsi pœnitentia respui possint, tamen qui fidẽ franget, ad id obligatus manet, quod illius interest, qui in fide semel data constanter præstat: eaque de re iidem iudices cognoscent. commune ponit Pan. in c. 1. de iudic. idem.

Iudices pecuniariæ corruptionis damnati, & officium & ius ad officium amittunt, ac legis Iuliæ repetundarum tenentur, quadruplumque præterea eius, quod acceperũt, euomere coguntur, vt commune testatus rectè explicat Iul. Clar. in pract. §. vlt. q. 73. ver. iudex committens baratariam. idem.

iudices duo ex tribus selectis, si sententiam tertio absente ferant, quamuis postea latam ab ipsis sententiam tertius ille ratam habeat nihil omnino profuturum egisse censentur, ac nulla eiuscemodi sententia prorsus est, vt commune renuncio ex Ang. in l. licet. in fi. ff. de iud. Dec. cons. 434. ad fi. atque ex aliis, quos citat Seba. in tract. de nullit. n. 179. idem.

Iudicij tractatio (instantiam interpretes fantur) quamuis perimatur, ac sentẽtia à iudicij obseruatione reum liberans subsequatur: non tamen effectus per litis contestationem inducti extinguntur. commune dicit Ant. Gomez. de testam. ca. 3. nn. 32. ver. quarto facit. E. Suarez.

Iudex recusatur ex causis plurimis max. ĩ. scriptis.

1. si est suffraganeus litigatoris. quia tunc est suspectus. c. accedens el 2. ext. vt lit. non conte. phi. in c. postremo. in 6. col. ibi 15. quando suffraganeus. ext. de app.

2. si ab eo app. sit in alia causa. quia merito est suspectus ca. Ad hæc. ext. d̃ app. d̃ q° vid phi. in d. c. postremo. ĩ 7. col. ibi. 27.

Requi. tamen hoc casu grauaĩs prob. vt per Fel. & phi. in d. c. ad hæc. & per Phi. in c. proposuit eo. ti.

Limita etiam nisi ipse reuocauerit grauamen. vt vult phi. in c. cum cessante. in 12. col. de app.

3. si habet familiaritatem cum litigatore. 3. q. 5. c. accusatores & c. insinuante. extr. de app. phi. in c. postremo. in 6. columna de appel.

Limita si exprimatur qualitas fãmiliaritatis, Alex. in 5. vol. cons. 154. in 2. col.

4. si est affinis. ca. absens. 3. quæst. 9. phi. in ca. postremo. in 3. colum. de appel.

Limita

Universidad de Deusto Biblioteca

Limita nisi esset magnæ sanctimoniæ. Ita vult Barb. in 1. vo lu. cons. 23. in 9. col. Et Ias. in repe. l. admo. in 89. col. ff. de iure-iur. vide in ver. persona. §. 5. ibi 4. adduc.

5. si litigatores fuerunt homines seu subditi iudic. l. senatus ff. de off. præsi.

6. Si cle. excommunicatus. ca. cum R. canonicus. extr. de offic. deleg.

7. Si est consang. vnius partis. ca. postremo & ibi præpo. & doct. extr. de app.

Amplia etiam si est consang. inimici ita phi. in d. ca. postremo. in 4. col.

Limita tamen, nisi sit honeste vite. Ita. Barb. in 1. vol. consi. 23. in 9. col. Addo Ias. in l. q iurisdict. in 3. col. ff. de iurisd. om. iud. & in l. 2. in 8. col. ff. si quis in ius voc. & in auth. iubemus in 3. col. C. de iud. idem vult phi. vbi s. in 4. col.

8. Si est compatriota. ita Spec. in tit. de iud. deleg. §. superest videre & sequitur præpo. in d. c. postremo. in 5. col. vers. 31.

Ad quod tamen vide Fel. in d. c. accedens el 2. in 1. col. vt lite. non conte. & phi. in d. c. postremo. in 6. col. ibi decimonono quando, &c.

9. Si habet similem causam. c. causam que. ext. de iud. arg. l. propter litem. ff. de excus. tu. & ita vult Ias. in l. apertissimi. in 3. col. ibi 8. causa. C. de iud. phi. in d. ca. postremo. in 7. colum. ibi 25.

Nam valde periculosum est, coram iudice suspecto litigare. d. l. apertissimi. bene fac. rex. in c. 2. requiris. in fi. & in c. cũ spũs. de app. & in c. quia suspecti 3. q. 5.

10. Si iudex procurauit causam sibi committi. Fel. in c. irrefragabili. in fi. ext. de off. ord. & in c. fi. ext. de testi. phi. in d. c. postremo. in 7. col. ibi 23.

11. Si est nedum inimicus meus sed etiam amicus inimici mei. Fel. in d. c. accedens. el 2. in pr. vt lite non ꝓte. Ias. in d. l. apertissimi. in 2. col. de inimico autem ꝙ possit recusari. vide j. ver. 31. causa, &c. phi. vbi s. in 8. col. ibi 34. Bal. in l. vnica. C. si quacunque præd. pote.

Adde ꝙ cõitiones inducunt inimicitiam ex qua iudex potest recusari. Pau. de ca. in 2. vol. cons. 22. in prin. fac. quod habetur j. prox. ibi Adde ꝙ animositas.

12. Si nimis Animose ꝓcedit, imo. in c. 2. in 3. col. & ibi Pan. in 2. col. extr. de in inte. rest. præpo. in d. ca. postremo. in 7. col. ver. 58. & phi. ibidem in 7. col. in prin.

Adde ꝙ animositas probatur si 1. citatio est peremptoria. c. 1. extr. de dila. faciunt dicta s. in versi. 11. si est ibi. Adde quòd comminationes.

13. si iudex est indiscretus. quia potest recusari. Fel. in ca. ad nostram in 1. col. ext. de prob. Ias. in d. l. apertissimi. in 2. col.

14. si esset pater filius vel patronus maritus gener. socer. vitricus vel priuignus. Ita phi. in d. c. postremo. in 5. col. ar. l. lex. Cor. in prin. ff. de iniur. al. Spec. in ti. 1. §. superest ver. item si sit consang. & ver. item maritus.

15. si iudex esset cõsang. prælati impetrant. vel litigant. etiã in causa ecclesiæ vt in specie. vult phi. in d. c. postremo. in 5. colum. al. multa quæ omitto.

16. si prælatus esset iudex in causa. suæ ecclesiæ. phi. vbi s. in 4. col. ibi quinto quæritur.

17. quando iudex fuit vel esset aduocatus in causa illa. ita philip. in d. c. postremo. in 1. col. & in 1. not. & aliquid in 5. colum. ibi 6. quando iudex fuit. Dec. in d. c. n. 3. limitat.

Quid si filius iudicis esset aduocatus vel procurator. vide j.

18. quando iudex. fuisset consultor. vel præstitisset consiꝫ. in causa. aut prius per actorem. vel reum respondisset quid iuris. phi. vbi s. in 5. col. vbi vide latius per eum.

19. si iudex fuit testis in illa causa. Ita phi. vbi s. in 6. col. arg. l. fi. in pr. & in fi. C. de asse. & l. fi. ff. de testi. al. Spec. in d. §. superest ver. item si fuit test.

20. Canonicus potest recusari. in causa alterius canonici. eiusdem ecclesiæ. c. cum R. de off. deleg. phi. vbi s. in 6. col.

Limitat phi. nisi esset Iudex in causa alterius concanonici. quia tunc pars affectionis causa. tollit omnẽ suspitionem. faciunt quæ dixi. in trac. de testi. §. 68. ibi 3. casus.

21. si iudex esset commensal. alicuius par. d. c. insinuante. & in c. 1. & c. accusatores 3. q. 5. phi. in d. c. postremo. in 6. col. ver si. 12. quando iudex.

Subiic. phi. idem etiam si iudex esset comes aduersarij, siue aduersarius sit de familia ipsius iud. sine libertinus. l. senatus. ff. de of. præsi. & l. 1. C. si quacun. præd. pote. all. spec. in d. §. superest ver. item comes.

amplia etiam si sit commensal. alicuius qui est inimicus ptis. phi. vbi s. in ver. 14. quando iudex.

22. Quando iudex esset vasallus impetrantis ar. 23. q. 5. c. de forma. phi. vbi s. in ver. 13. al. Spec. in d. §. superest in prin.

Et idem dicit ipse si iudex esset clericus impetrantis secun. Io. And. in d. c. leg.

23. quando iudex est dominus impetrantis. c. causam quæ inter. R. de off. deleg. phi. vbi s. in ver. 16.

24. Non solũ si iudex sit subditus aduersarij. sed etiam quãdo iudex esset subditus. & de districtu inimici alterius part. litigantis coram eo. licet tal' inimicus alt' non litiget. cum parte. vel coram illo iudice. tex. est in d. c. Accedẽs. & ibi Pan. refert & sequitur phi. vbi s. in 6. col. ibi. 17. non solum, &c.

25. quando iudex esset socius impetrant. Spec. in d. §. superest ver. quid si est Socius. vbi dicit ꝙ socius in domo. non potest esse iudex consocij & poterit recusari. durante habitatione. & ita etiam vult Pan. in d. c. accedens. refert & sequi. phi. vbi s. ver. 18.

26. quando iudex qui est ciuis. esset iudex. inter ciuem & forensem. s. non ordinarius. sed delegatus. c. sta. §. cum vero de re scrip. in 6. & ita vult Pan. in d. c. Accedens. & sequitur phi. vbi s. licet. secundũ eum. Ant. de But. in d. c. accedens. dicit ꝙ hoc esset arbitrarium inspecta qualitate ipsius iudicis.

27. Quando iudex esset nimis fauorabilis alteri parti. d. ca. accedens. & c. ad hæc ext. de reser. Io. Andr. in d. c. legitima. de appel. in 6.

Subic. phi. vbi s. in ver. 21. ꝙ iudex potest reducere parti ad memoriam. factum de quo recolit vt priuatus. vt puta pactũ de non petendo factum defuncto. vel aliter nec per hoc dicetur nimis fauorabil. ipsi parti. al. Imo. in l. 4. §. hoc autem. in fi. ff. de dam. infec.

Subiungit. quòd quando dicatur iudex nimis fauere parti relinqui arbitrio iudicis cognoscent. de ipsa suspitione. secundum But. & Pan. in d. c. Accedens.

Debet tamen (secũdum eum) in excusatione exprimi spẽs causa fauoris secundum Io. And. ibi. & in d. c. leg.

Et spẽs causa fauoris est. quando iudex nimis animose procedit per dicta s. in ver. 12. si nimis, &c.

28. Si scholaris contra non scholarem impetret doctorem suum. phi. vbi s. in 7. col. al. spec. in d. §. superest. versic. quid de magistro.

29. Quando vnus esset iudex alterius. vt quia impetrauit te contra titium. & tu impetrasti me contra seium. phi. in d. c. postremo. in 7. col. ibi 26.

Et propterea subiungit ꝙ nullus potest esse conseruator deputati sibi conseruatoris. c. fi. de off. deleg. in 6. & ita tenet Io. Andr. in d. c. leg. & spec. in d. §. superest. ver. si vnus. Arbitrio tamen iudic. relinqui. secundum eum. se remittentem ad But. in c. causam. el 2. in fi. de iud.

30. quando recepit pretium. vel fuit institutus hæres vel donatarius ab impetrante phi. vbi s. ibi 28.

31. causa est quelibet inimicitia. quia inducit suspitionem. etiam si nõ sit capitalis vel grauis sed suffic. ꝙ sit probabilis. c. cum super de off. deleg. & 3. q. 5. c. quia suspecti. gl. & Gem. in c. 2. de procu. in 6. refert & sequitur phi. in d. c. postremo. in 7. col. ibi 32. vide tamen. j. ver. sed pone.

Amplia per dicta s. in ver. 11. si est nedum, &c.

Deber tamẽ causa inimicitiæ in ipsa recusatione partiendẽ exprimi & non sufficeret in genere allegare inimicitiam. phi. vbi s. al. Io. And. in d. c. leg.

Addit ꝙ non inspici. an tal' inimicitia habuerit fomitem. ex veritate an ex falso aut ab ipsis partib. aut tertio. al. Inn. in c. cum l. & A. de re iud. vide latius j. eo §. 19.

32. quando iudex esset inimicus domini ipsius part. quia ꝓpter dominum. recusatur aliquis de tota familia. & econtra. l. 1. C. si quacun. præd. pote. phi. vbi s. ibi 33. al. spec. in §. superest. præal. ver. item si inimicus domini. & ver. item si sit inimicus meus. & Io. and. in d. c. leg.

33. si fuit inimicus licet sit recõciliatus. 1. q. 5. c. accusatores el 1. Spec. in d. §. superest. ver. item si quõdam. phi. vbi s. ibi 36. vbi dicit & vide illam gl. no. de inimico reconciliato. in c. per tuas. de simo. & not. per Bar. in l. 4. ff. de adim. leg.

34. Quando iudex habuit dicere ꝙ si posset libẽter noceret parti aut ꝺ eã iniam ꝓferret. Phi. vbi s. i ver. 37. al. gl. & doc. in d. c. cum super de off. deleg. fac. quod habetur in ver. inimicitia. §. 9. & ita vult Bal. in l. vnic. C. si quacunque præd. pote.

35. si iudex cum altera partium litem habeat phi. vbi s. ver. 38. art. l. propter litem. ff. de excus. tut. al. Spec. in d. §. superest. versicul. Idem est si cum altera. & Ioan. Andr. in d. capitulo legitima,

Ampliat etiam si causa quæ foret cum iudice esset sub nomine dignitatis seu beneficij al. glo. & imo. in d. cap. cum super quod dicit. bene notandum.

36. quand

Universidad de Deusto
Biblioteca

6. quando altera pars secrete loquitur cum iudice ad aures. quia potest iudex recusari nisi reuelet illud quod pars sibi dix. phi. vbi ſ. ibi 39 al. Spec. in ti. de posi. §. 7. ver. quid si ponens & alia.

7. quia potest allegari suspitio ratione loci non tuti. vt habetur in d. c. accedens phi. vbi ſ. ibi. 40. & vlt.

Et dicit ibi phi. q̃ locus dicitur suspectus non solum quando non est tutus in loco iudicij. sed etiam quando non posset haberi accessus ad locum iudicii nisi per terras inimicorũ vel alium locum suspectum. d. c. accedens.

Alias causas suspitionis. vide per Specul. in d. §. supereſt. Io. And. in d. c. legitima doct. max. præpo. & phi. in d. c. postremo. Ang. in §. præterea. in 7. col. insti. de excep.

Et generaliter dic q̃ omnes Causæ quæ repellunt quem à testamento repellunt etiam à iudicando. vt nota. vult. d. Anto. de prato. in cons. vltimo posito post consi. Barb. in 1. vol.

Fac. quod vult phi. in d. c. postremo. in 3. col. ibi & ex his tradit. &c. vbi dicit q̃ Goffre. tradit ibi regulam. q̃ omnis causa sufficiens ad remouẽ procuratorem vel arbitrum. erit sufficiens ad recusañ iudicem. cum etiam ex faciliori causa iudex ipse recuset. vt per gl. in c. insinuante. ext. de off. deleg. & hanc regulam. dicit ipse sequitur Spec. in d. §. supereſt. ad fi. & imo. & Panorm. in d. c. postremo. quod dicit esse menti tenen.

Et aduerte q̃ omnes aliæ causæ reputantur legit. quæ sunt grauiores expressis in iure. & quando hoc sit iudic. arbitrio relinquitur. ex quo si male arbitre. potest app. ita phi. vbi ſ. in vlti. col. al. Inn. in ca. cum spi. extr. de app. vbi etiam vide ipsum. phi. in 1. col. P. Ando.

Quando causa suspitionis est certa. & in iure determinata. si iudex pronunciaret suspitionem non esse legitimam. ex illa causa sententia esset ipso iure nulla quia contra ius scriptum 2. q. 6. c. diffinitiua. & l. si expressim ff. de app. Phi. vbi ſ. alleg. Inn. in d. cum speciali. idem.

Si iudex recusatus procedat & ex hoc appelletur. dicitur p̃ bata causa recusationis phi. in c. cum spi. in 8. col. de appel. de quo per eundem in c. interpositã. in 2. col. de app. idem.

An autem quando quis recusat iudicem. vt suspectum. fit inferenda. causa? gl. est q̃ non in l. quia poterat. & ibi Bar. Bal. & doct. eam seq. de iure ciuili ff. ad Treb. Fel. in c. quæ in eccle siarum in 17. col. de consti.

Sed secus de iure cano. vt ibi per eos. habetur. in d. cum spi. & in c. 2. requiris de app. & in c. suspicitionis. de offic. deleg. & in l. apertissimi. C. de iud. & in d. c. leg. de app. in 6. idem.

Sed quid si recusatus vt suspectus p̃cedat. an processus sit ipso iure nullus. an vero veniat annullandus? Bart. in d. l. quia poterat. dicit. quòd est ipso iure nullus. de quo vide eundem Bar. in cons. 105. Bal. in 3. part. cons. 431. Pau. de cast. in 2. vol. cons. 22. Alex. in 1. volu. cons. 89. & in 2. volu. cons. 183. & in 4. vol. cõs. 104. doct. in d. l. apertissimi & in d. c. suspitionis. phi. in d. c. cum spi. & in 6. & 7. col. & in c. iudex. in 2. 3. col. de of. deleg. in 6. Ang. in §. ergo. instit. de fideic. hæred. vide etiã Bal. in l. vnica C. si quacunque præd. potest. idem.

Exceptio recusationis. ante litem contestatam opponenda est. d. l. apertissimi & ibi doct. C. de iud. Fel. inter mon. in 2. col. cum seq. de re iud.

Limita nisi de nouo superuenisset. post litem contestatam c. insinuante de off. deleg. & ar. l. 2. C. de consor. eiuſ. litis & l. de ætate §. ex causa. ff. de interrog. act. vide aliquid per phi. in c. iudex. in 1. & 2. col. de off deleg. in 6.

Et idem esset si erat Antiqua except. quæ fuerat occulta & lite contestata superuenit ad notitiam. gl. est valde not. in §. except, Tertia q. 6. & est gl. socia. in ca. statutum §. cum autem in verb. recuset de rescrip. in 6. & ita volunt moderni. max. Ias. in d. l. apertissimi in 4. col.

Limita etiam d. l. apertissimi. dum dicit q̃ semper potest opponi. ante litem contestatam except. recusatoria contra iudicem. Nam hoc debet limitari nisi iste iam consensisset in iudicem. vel feciſſet aliquem actum cõsensuum corã eo. vt habetur. in d. ca. inter mon. de re iud. & in l. sed si suscepit. ff. de iud. Fel. in d. c. inter mon. in 2. col. cum seq. Ias. ample. in l. si conuenerit. ff. de iurisd. om. iud.

Sublimita in rustico. qui potest quandocunque opponere talem exceptionem ita Ias. in d. l. si conuenerit. in fi. al. Ang. in l. fi. C. de except. post. Spec. in ti. de compe. iud. add. §. 1. ver. sed nunquid.

Ipse tamen Ias. videt impugnare. quia sicut mulier & rusticus sciunt ire ad nemus ita scire debent ire ad ciuitatem. pro consilio. per not. per Bal. & doct. in l. iuris ignorãtia. C. qui admitti. Idem.

Exceptio incompetentie non intelligitur remota. quamuis alie exceptiones remoueantur gl. in clem. j. ad compensandas de seq. pos. & fruc. Bal. in l. 1. C. quando prouo. non est ne. Ange. in l. non erit §. dato. ff. de iureiur. Fel. ample. in c. pastoral. in 2. & 3. col. de except. idem.

De iure ciuili iudex ord. non potest in totum vt suspectus recusari. sed ei dari debet adiunctus propter suspicionem. l. apertissimi cum gloss. iuncta auth. si vero contigerit. C. de iud. Bene fac. text. & ibi Bar. in l. si tutor. ff. de suspect. tuto.

Fallit quando ord. est inimicus mag. inimicitia. quia tũc potest recusari. l. vnic. C. si quacun. præd. põte. per quem tex. dicit ibi not. Bar. q̃ si iudex est magnus inimicus meus possum eius iurisdictionem declinare protestando q̃ non procedat cõtra me. & possum petere me eximi cum tota familia à sua iurisdictione propter inimicitiam capitalem. quod no. phi. in c. cum spi. in 6. col. de app.

Fallit 2. quando iudex esset mihi suspectus ex eo quod nõ est verisimile. q̃ esset sibi contrarius puta quia iam pronũciauit in causa contra me. vt habetur in l. eos. C. de app. & per Ias. in l. solet. ff. de iurisd. om. iud. phi. in d. l. cum speciali. in 6. col.

Fallit 3. ratione præcedent. aduocationis. l. prætor. ff. de iurisd. om. iud. phi. vbi ſ.

Fallit 4. in casu l. qui iurisdictioni ff. de iurisd. om. iud.

Fallit 5. in casu auth. habite. C. ne fil. pro pa.

Et aduerte. q̃ quando ord. datur adiunctus debet fieri mentio de statu lit. ita Ias. in l. 2. C. vt lite pen. idem.

De iure autem Canonico Certum est ordinarium posse ex toto recusari. c. cum spi ext. de app. c. licet. & ca. si quis de for. comp. & in terminis vult. d. Ant. de prato. in suo cons. inserto post cons. Barb. in 3. col. & Ias. in d. l. apertissimi in 2. col. Idem.

Vicarius episcopi. potest recusari. quando militat iusta causa. contra episcopum. phi. in c. dilecti. in 7. col. ibi 14. quæritur ext. de appel.

vide in materia aliquid per phi. in c. si contra vnum. in fi. de off. deleg in 6.

Alias differentias. in casu isto suspitionis. inter ius cano. & ciuile vide per phi. in d. c. cum spi. in 6. col.

Adde q̃ quando. recusatur Vicar. episcopi. debet adiri episcopus. qui de causa suspitionis cognoscat non autem itur ad arbitros. ca. 2. de consue. in 6. Ang. in l. præcipimus. C. de app. quæ iura alleg. bertachi. in verb. iudex suspectus. in 2. col. vers. item si iudex est vicarius episcopi. idem.

An autem collegium vnius ciuitatis vel collegium iudicũ vnius ciuitatis possit vt suspectum recusari. vide per gl. & docto. max. Fel. in 2. col. in c. 1. ext. de iud. & per Cano. in ca. licet ex suscepto. ext. de fo. compet. & per legistas max. Ias. in d. l. apertissimi. in 3. col. Alb. in 2. part. stat. q. 101. idem.

Et quid de doctoribus vnius ciuitat. an possint omnes allegari suspecti? Alb. in 2. part. 8ta. q. 101. Idem.

Assessores & consultores iudicum ordinariorum possunt vt suspecti recusari. c. statutum §. assessorem. de rescrip. in 6. & ita vult Alber. vt referunt moderni, in d. l. apertissimi. Addo phi. in d. c. cum spi. in 5. col. de app. vbi etiam dicit q̃ de necessitate. non tunt dandi confidentes, sed suffic. dare suspectos. & sic dantur confidentes, non arcta. iudex eligere vnum ex illis. sed satis est quòd eligat non suspectum.

Notarium actorum possum vt suspectum recusare ex iusta causa. gl. not. in §. & quod sæpe in auth. de trien. & semis. Bal. in l. scire §. semper. ff. de tuto. & cura. da. ab his. idem.

Adde q̃ suffic. solum iur. circa allegationem suspitionis notarij. Ita Alex. in 5. vol. cons. 104.

Et vide materia. Pe. de Anch. cons. 263. Fel. in c. quæ in ecclesiarum in 16. col. de consti. phi. in d. c. cum spi in 5. col. vbi dicit quòd ille qui recusat notarium actorum absque causa tenetur actione iniuriarum allegat Bal. in cap. super quæstionum. de off. deleg. idem.

Adde etiam q̃ notarius actorum debet eligi per iudicẽ non per partem. Fel. in c. quoniam contra in 1. col. de prob.

Commissarius ad examinandum testes potest vt suspectus recusari. glo. in d. §. & quod sepe. in verbo artificis secundum Bal. in d. l. apertissimi. in 3. not. Lafran. in d. c. quoniam contra. in verbo recusatio.

Adde præmiss. q̃ sta declarationi iudicis. quando aliquis allegatur suspectus. an sit causa iusta suspicionis. ita Ang. arc. in §. eadem l. circa fi. insti. qui. & ex qui. cau. manu. non poss. al. l. etiam. ff. de manu. vind. idem.

Nota elleganter. q̃ sic princeps potest committere causam cum clau appellatione remota. vt not. in l. apertissimi. in gl. in verb. recusare. C. de iud. & dixi in verb. appellatio ver. Appellatione remota.

Ita etiam potest committere causam cum clausula recusatione

tione remota.fa.not.in d.l.apertissimi.& ita sequi.Phi. adductis tamen multis in contrarium.in c.postremo. in 2. colum. de appell.

Adde q̃ si intelligimus remotam esse recusationem frivolam tunc res est clara.per tex.in c.ex parte el 2. extra de offic. delegat.

Sed debitum est nunquid princeps ex certa scientia possit committere causam suspecto. Host.in c. cum inter de except. dicit q̃ princeps potest hoc facere. Sed non est honestum. q̃ ita faciat.Panor.ibi not.distinguit. Aut loquimur in causa. in qua princeps habet liberam & plenam potestatem sic. papa habet in beneficialibus. clem. 1. vt lite pend. & tunc poterit hoc facere.

Sed si esset causa.in qua non haberet plenam potestatẽ puta quia ageretur de statu persone vel de rebus temporalib.inter laicos. tunc princeps non posset committere causam suspecto Nisi ex causa rationabili. quia recusatio propter suspitionem est de iure naturali.c.quia suspecti 3.q. 5.& c. 2.requiris in fi.ext.de appel.

De materia.vide Fel.in d.c.cũ inter.in 4.& 5.col. de excep. & Ias.in d.l.apertissimi.in 5.col.phi.in c.iudex.in 1.col.de of. deleg.in 6. Idem.

Sed pone. inimicitia est cõtracta inter iudicem delegatum & me,mea culpa.& dolo. Vel alia ratione est mihi factus suspectus culpa tamen mea.vtrum hoc casu potero eum recusare vt suspectum.gl.valde notab.in c.vt debitus honor. in verbo minus rationabiliter. ext. de app. determinat q̃ non.& illam glo.seq.Gosfr.& Io.And.ibi.Mouentur quia ex improbitate sua nemo lucrũ assequi dẽt.l.itaque.Fullo.ff.de fur.2.mouentur per tex.no.in l.si mulier.ff.quod met.causa vbi tex.dicit q̃ si liberta commisit aliquam ingratitudinem contra patronum.& timẽs revocari in seruitutem aliquid der patrono non poterit postea dicere q̃ hoc fec.per metum quia ipsa fuit causa illius timoris.

Sed Ant.de But.Pan.& imo.in d.c.vt debitus Tenent totũ contrarium. Mouentur in primis per id quod vult eleganter Inn.in c.cum l.&A.ext.de re iud.vbi dicit q̃ testem.qui est inimicus meus possem à testifican.repellere.non habita distinctione cuius culpa contracta sit inimicitia.de quo vide in trac. de testi.§. 14.

2.Adducunt l.nec timorem.§. 1.ff.quod me.cau.vbi dicitur q̃ si ego dedi cãm edicto demum timẽs aliquid soluerim vel promiserim potero postea dicere.hoc fuisse metu factum. & ista sentẽtia placet contra gl.&Io.An.&ita tenet phi.d.c.cum spi. 6.col.

Ad l.itaque fullo potest responderi q̃ nõ loquitur in remedio causato ex naturali æquitate sed loqui. in remedio iuris positiui. Nam actio furti datur propter interesse. & fur. in re furtiua non potest prætendere interesse.

Ad l.Si mulier potest responderi q̃ loqui.in eo cui iuste erat illatus metus & cui de iure poterat noceri. Sed nos loquimur. quando propter suspitionem probabiliter de iniustitia dubitatur.

Addit Imo.in d.c. vt debitus q̃ gl.ibi posset defensari.quando iudex esset mihi suspectus propter frivolam app. quam interposui coram eo.Et superior quia vidit appel.meam frivolam remisit me ad priorem iudicem.nam eum ex hoc recusare non potero. quia culpa mea hoc processit. Si tamen esset multum iratus contra me adeo q̃ propter hoc fuit factus inimicus meus certe d⁹. imo.ibi q̃ hoc casu possem eũ recusare.

Et à sentẽtia istorum doctorum non esset recedẽ.de quo vide aliquid s̃.§. 1.ver. 31.causa.

Disputationis tamen gratia.pro gl & Io.And.in d.c. vt debitus honor.posset adduci no.dictum Bar.in l. 1.§.cum quis ff. de quæst.vbi dicit q̃ si cum velles producere titium in testem contra me. & ego studiose dederim alapam illi titio. & eum prouocauerim ad iram.tamen non potero eum repellere à testificando,quia dolo & culpa mea hoc processit ad quod Ange.Are.in Rub.insti.de excep.in 32.al.Bar.in mult.loc.

Potest etiam adduci,quod vult.Bar.in l.cum in tabul.§. 1.ff. de his.qui.vt indig.vbi dicit q̃ si testator faciat mihi legatum. & deinde orta sit inimicitia inter testatorem & me culpa ipsius testatoris non erit revocatum legatum.

Adduci etiam posset.quod vult Bar.in l.miles §.fi.ff. de Adul.& Bal.in l.vnic.C.de his quæ pe.no.vbi dicũt q̃ si testator legauerit ecclesiæ centũ si ibi sepeliretur, deinde testator fuit excommunicatus adeoq̃ non fuit in ecclesia sepultus tamen ecclesia habebit legatum.

In iudican.non esset recedẽ.ab op. Ant.de But.Pan.& im. pro qua fac.quod dixi in trac.de testi.§. 14. idem.

Nunquid autem Pares curiæ. qui cognoscunt de causa feudi inter dominum & vasallum.iux.c. 1.in ti.de contr.feu.apud pa.cu.term.& c.de inue.in ma.fac.possint vt suspecti recusari fac.de Belu.in d.c. 1.prox.al.determinat q̃ non.quia sunt vice iudicum ordinariorum.

Sed Bal.in c.imperialem.§. preterea in ti.de prohi.alie. feu. per Fed.tenet contrarium. Idem.

Toram materiam recusationis iudic.vt suspecti.Limita ni si suspitio allegata contra iudicem esset nototiè iniusta. quia tunc non esset admittenda talis recusatio vt vult elegãter Inno.in c.proposuit ext.de app.& ita vult phi.in c.iudex.in 3.colum.ver.2.limita de off.deleg.in 6.& in c. legitima.in gl.2. de appel.eo.lib.vide.§.§.37. idem.

Pone q̃ allegaui iudic.incõpetentiam.Tu scis q̃ potest cognoscere an sit competens vel incompetens l. si quis ex aliena.ff.de iud.habetur.in c.sup literis ext.de reser.& dixi in ver. delegatus.§.22. Pone q̃ pronũciauit se iudicem cõpetentem An potero postea eum vt suspectum recusare? videtur q̃ non. quia ex tali cognitione eius personam approbasse videor per l.sed & si susceperit ff.de iud.

Contrarium decidit not.Sal.in l.fi.C.de iud.mone.quia ista excep.incompetentiæ nullo modo tangit negotium prin.sed legitimationem personæ.iudic.& ordo iuris & naturæ requirit vt de necessitate. prius quæratr de essentia vel inessentia rei quam de qualitate l.nec vllam.§. si quis absent.ff.de pet.hær.

Cautela tñ est fm Sal.vbi s.qđ dica.hoc mõ.dñe iudex.dico q̃ nõ est.meus iudex cõpetẽs.& si & qths̃ sit. cõpetẽs recuso vos vt suspectum quod tenementi in practica. idem.

Quid si iudex prosequatur in causa. non obstante allegatione incõpetẽtiæ.vide Ang.cõs. 195.incl.dña.quia imina.id.

An autẽ quando pronunciat se incompetentem possit cõdemnare in expen.Barb.in 1.vol.cons. 50.in 4.col.tenet q̃ sic per multa quæ al.Addo Fed.cons. 133. idem.

Comparens post recusationem.videtur approbare recusatum.Alex.in 2.vol.cons. 183.phi.in c.iudex.in 3.col.ver. 1.fi iudex,&c.de off.deleg.in 6. idem.

Delegatus ad vniuersitatem causarum.non potest vt suspectus recusari.gl.in l.fi.C.de iud.

Sed Iac.But.ibi vr̃ tenere ꝓrium.& in hãc partẽ inclinat Sal. ibi quia iurisd.delegata etiam ad vniuersitatem cãrum est extraordinaria. & iõ facilius tolli.q̃ ord.ar.l.eius milit.§. militia missus ff.de te.mil.item est odiosa & ideo restringẽda.ar.l.cũ quidã.ff.de lib.& post.& pro ista parte fac.qa delegatus à principe.habet potestatẽ subdelegãdi.Sic.delegatus ad vniuersitatẽ causarum & tñ nõ recusari.vt volunt moderni.in d.l.fi idẽ.

Iudex põt recusari.nõ solũ.qñ esset solus,vt c.si quis ꝺ clericũ ext.de fo.comp.sed ẽt si haberet alios collegas nõ suspectos in cã.c.cãm.de off.del.phi in c.postremo in vlt.col.de appel.addo eundẽ phi.in c.cum spi.in 4.col.ibi 5.quæri. de ap.

Imo secundum.phi.est tex.no.in c.cum super.de off.deleg. q̃ si in causa sint duo iudices vel plures.cũ clau.q̃ si non omnes vel q̃ si ambo.licet vno recusato,possit alter vel alij soli in causa procedere tamen si fuit processum in causa vna cum iudice recusato redderetur totus processus inualidus. quia admixtio iudic.recusati habet vitiare totum.dato q̃ alius sine illo procedere potuisset.fac.secundum eum ratio.l.sicuti & l.si in tres.ff.de arb.Addo bene facere.quod vult Bal.in 4.part.cõsi.437.vbi dicit q̃ si fuerint tres arbitri quorum vnus erat frater minor doctor theologiæ non valet laudum. idem.

suspitionis causa.cõtra delegatum allegata.coram arbitris cognoscenda est.c.cum spi.& ibi doct.max.phi.in pr.extr.de app.c.suspitionis ext.de off.deleg.

Limita qñ recusa.vnus ex duob.vel plib.delega.cum cla.q̃ si nõ oẽs.vel si ambo.&c.Nã tũc cã recusationis corã collega ꝓponen.& ꝓban.est.c.si ꝺ vnum.de off.deleg.in 6.phi. vbi s.

Limita 2.qñ recusa.vica.cpi tunc cã recusationis debet ꝓponi & probari corã ipso epo.d.c.si ꝺ vnũ.phi.vbi s.in 1.col.

Limita 3.qñ recusa. delegatus ab episcopo vel ab alio or. nam causa recusationis est coram ipso episcopo vel ord. proban.d.c.si contra vnum.& phi.vbi s. idem.

Quid si duo arbitri electi discordant.ad quem pertinet electio tertij.dic q̃ non pertinet ad partes nec ad iudicem,sed debet eligi ꝑ ipsos arbitros.d.c.cũ spi.& ibi Phi.ĩ 1.col.in 4.no.

Et dicit ibi Phi.q̃ ille tex.est contra gl.in l.item si vnus.§. & prin. ff.de arb. vbi voluit q̃ duobus arbitris discordantib. debeat stari sentẽtiæ tertij arbitri.&dicit q̃ illa gl.nõ est vera.nõ enim valeret sententia solius tertij arbitri.sed debet ad minus cum eo cõcordare vnus ex primis duob.arbitris.&ita est tex. in d.c.cum spi.secundum.Bal.ibi & in d.c.suspitionis. idem.

Probata causa suspitionis coram arbitris ipsi arbitri nõ cognoscunt

Universidad de Deusto Biblioteca

gnoſcunt tunc de ipſa cauſa prin.d.c.cum ſpſi.& c.licet ex ſuſ cepto.in fi.de for.comp.phi.in d.c.cum ſpſi. in 1.col.

vbi dicit q̃ tũc iudex recuſatus aut remittat cãm ad ſupiorem. vel alteri deleget de recuſatoris, aſſenſu. de quo tamen vide latius per eum in 2.col.

Et q̃ arbitri non cognoſcant de cauſa prin.vide phi. in d.c. cum ſpſi in 6.col.ibi tertia differentia.& in ea.iudex. in 3. col. ver.vlt.adde de off.deleg.in 6.

Faciunt quæ dixi in ver.delegatus.§.43. idem.

Nota q̃ iudex debet 1.recuſari.& ſi poſt recuſationem eam non admitteret ſed procederet tunc debet ab eo app. & non ante.ita phi.poſt Pan.in d.c.cum ſpſi.in 1.col. idem.

ſi arbitri male arbitrentur poteſt ab eis app.c.ab arbitris.de off.deleg.in 6.phi.vbi ş.

Iudex recuſatus habet aſſignare terminum arbitris. ꝯ. quẽ cauſam expediant c.legitima.de app.in 6.

Terminis autem aſſignandus partibus ad probaſi de cauſis ſuſpitionis debet ſtatui.per arbitros.c.ſuſpitionis.de off.delega.& d.c.cum ſpſi & ibi phi.in 2.col. idem.

Ordinarius recuſatus poteſt inuitis partibus cauſam delegare.phi.in d.c.cum ſpſi in 2.col.ibi ſed dubitatur. idem.

Aduerte quia quando ſuſpitio eſt notoria.non itur ad arbitros.ita Fel.in d.c.accedens el 1. in 2.col.vt lite non conte.

Tñ ſi iudex procedit ad vlteriora non admiſſa recuſa.vide. necĩa appel.phi.vbi ş.in 2.col.vide quæ dixi ş in ver.ſed quid ſi recuſatus.vbi pono.an ꝓceſſus recuſati.ſit ipſo iure nullus.

Recuſatio ex vna cauſa.an poſſit coram arbitris ex alia cauſa iuſtificari.phil.in d.c.cum ſpſi.col.3. tenet q̃ non.all.multa. faciunt quæ dixi in ver.probatio.§.23.

Imo ſecũdum phi. ſi iudex vno die recuſetur ſine cauſa.& alio die inſeritur cauſa.non ſuffic.al. Bal.ibi.in pen.col.Poſſet tamen forte dici(inquit ipſe) q̃ in paucos dies ante electionẽ arbitrorum poſſet addi cauſa.prout in ſimili in gl.not.in c.ſi is cui.de off.deleg.in 6.quod tamen relinquit cogitan. idem.

Si cauſa ex qua recuſatur iudex apparet fruſtratoria & euidenter iniuſta iudex ñ debet admittere.nec tũc deuenieñ.eſt ad electionẽ arbitrorũ.phi.vbi ş.col.3.ibi 3.q̃rit.vid ş.§.21.id.

An iudex poſſit recuſari.poſt concluſionem in cauſa. Io.andr.in c.2.de ord.cog.tenet q̃ non.phi.qui multa al.in d.c cum ſpſi.in 4.col.ibi ſeptimo.quæritur.

Limitat phi.niſi excep.recuſa.eſſet notoria non requirens probationem tunc.n.admitteretur. etiã poſt cõcluſum.in cã.

Limitat 2.niſi talꝫ excep.haberet ortum poſt concluſum in cau.vid tñ latius pẽũ.& in c.iudex.co. 1.& 2.d̃ off.del.ĩ 6.idẽ.

An autem iudex poſſit interrogari cũ iur.an cauſa ſuſpitionis ſit vera.phi.in d.c.cũ ſpſi.in 4.col.poſt imo.in c. 1.de exce. aut ſunt electi arbitri & poterit cogi.vt cum iur. rñdeat. Aut nõdũ ſunt electi.&poterit iudex extra iud.interro.ſine iur.id.

Poſt recuſationem.& probationẽ ſuſpitionis.poteſt iudex. de vol.recuſant.cognoſcere vel cauſam alteri committere.ſecus poſt pronunciationem ſuper recuſatione phi.in c. iudex. in 1.col.de off.deleg.in 6. idem.

Ille qui eſt iudex cauſæ principal. eſt etiam iudex cauſæ incident.l.quotiens & ibi doct.C.de iud.bene fac.tex.in c.pe.de in inte.reſti.& quod vult Bal.in l.minor 25.an.§.1.ff.de euict.

Adde q̃ ille q eſt iudex cauſæ præparat. debet ẽt eſſe iudex cauſæ præparatę.Et ideo ſi petã abſolutionem à iur.in ꝯctu ſimulato ꝑtitio iudex q abſoluit debet de ſiſa. poſtea cognoſcere.qa idẽ debet eſſe iudex iudicij ꝑparant.& ꝑparati.ita eñr vult Bal.in l.ordinarij.in 1.col.C.de rei ven.& ita vult Ale. in 2.vol.conſ.197.in fi.& in 3.vol conſ.63.Feli.in c.ſuper literis in x.col.de reſcrip.Bolog.poſt Ana.in conſ.48. Iaſ.in l.Nã & poſtea §.ſi minor.in 3.col.ff.de iureiur.& in d.l.quotiens.in 1. col.C.de iud. Adde q̃ illud conſi.Alex.197.eſt duplicatũ in 1. vol.conſ.58.Pe.gerar.ſing.88.Ale.in l.ſi qs pro eo.de fideiuſſ.

Limita niſi pars remiſiſſet iur.pti.qđ facere põt ca.2.ext.de ſponſ.& c.1.& ibi not.ext.de iureiur.Nã tunc ſi ille cui eſt facta remiſſio iur.ꝑtẽ.poſtea petat adhuc abſolutionẽ. à iur. ab eꝑõ.certe qa illa nõ eſt remiſſio iuris.ſed facti.ñ extẽdet in riſdictionem ipſius eꝑi.ita eñr vult Pau.de ca.in 2.vol.conſi. 71.in xꝑi nomine.viſis & põderat.omnib.&c.Feli.in c.1.in x. col.de iureiur.& in c.cum ſit generale.in 4.col.de fo.comp.& in ca.parrochianos in fi.de ſent.exc.Iaſ.in d.l.quotiens.in fi.1. col.Pe.gerar.vbi ş. idem.

Si corã iudice ſeculari oppona.excep. excõis.qđ fieri põt. vt §.excep.excõis.Et actor neget ſe excõicatũ.vel dicat excõica. eſſe nullam An prob.poterit fieri coram ipſo.Bal.in d.l. quotiens.in fi.dicit q̃ non.quia proba.facta coram iudice incompet.eſt nulla.Audet plus dicere Bal. q̃ ſi de illa excõica. ꝓducereť inſtrm corã ipſo iudice laico talꝫ ꝓba.nõ eſſet valida.qa eẽt corã incõp.& ꝓba.ẽ ſien.iudici l.2.C.d̃ ed.&l.q̃quagĩta. de ꝓb.Aduerte qa iſta deciſ.Bal.in q̃tũ loqui.de inſtro.nõ vr vera. qa licet qñ eſt qõ an quis fuerit ordinatus in clericum, vel non.iudex ſecularis non poſſit de hoc cognoſcere.c.ſi iudex laicus de ſent.exc.in 6. Tñ ſi clericus ſit detentus per iudicem ſecularem. poterit coram eo producere. inſtrumentum clericaturæ.& illa productio multum operabi.qa fit ad inſtruẽn.temporalem vt hẽat ſciẽtiam de clericatura.&ſi poſtea detineat clericũ erit excõicat⁹ l.ſi qua p calſiniã.C.de epi. & cle.

ita ergo videtur diceñ.in propoſito.quia licet iudex ſeculariſ nõ poſſit cognoſcere de inualiditate vel validitate excõis. tamen excipiens de excõica. contra actorem. debet poſſe per inſtrumentum vel literas autenticas fidem facere. de illa excommunicatione.vt ille actor repellatur.ad idem fac.quia inſtrumentũ pu.dr̃ probata ꝓba. vt dixi ş.in ver.inſtrm ꝓbat.id.

Sed qd ſi in cã criminali principalr intentata incidat qõ pecuniaria.vel econtra?dic vt in l.ſi lis pecuniaria.C.de fal.& in l.quoniam Alexandrum.C.de adul.in l.interdum.§. qui furẽ. ff.de fur.& ibi per Bar.& in l.præſes.C.ad l.fau.de plag.& in l. ſolemus.§.latrunculator.ff.de iud. idem.

Pone coram iudice ſeculari.incidit quæſtio matrimonij vr vſurarum. an ipſe iudex ſecularis poſſit aliquo modo cognoſcere?Bar.in d.l.quotiens.C.de iud.& in l.titia ff.ſol.mat. diſtinguit aut eſt q̃æſtio facti.aut iuris. 1.caſu poteſt ſi negetur matrimonium fuiſſe contractum inter perrum & bertam. vel dubitaretur.an vſuræ eſſent receptæ vel non de huiuſmodi cauſa cognoſcere iſta enim eſt quæſtio facti.

2.vero caſu. quando eſt quæſtio iuris. puta quia dubitatur an matrimonium ſit validum & inualidum. propter affinitatem.vel conſanguinitatem. vel aliam cauſam.vel dubitat.an contractus ſit vſurarius vel non,tunc iudex ſecularis non poteſt cognoſcere.clem. 1.de iud.

Et dicit Alex.in d.l.quotiens.q̃ mag.communiter doc.ſeq. op.Bar.de quo per Fel.in c.ſignificauit in 1.col.ext.de teſti.

Et q̃ quando eſt quæſtio facti. pertineat cognitio ad iudicem ſeculareꝫ.tenet per multa Alex.in 4.vol.conſ.9.

Aduerte tamen quia Pan.& Im.in c.cum ſit generale,de foro comp.determinant.contra Bar.& ita etiam contra Bar. tenet Pau.de ca.in 2.vol.conſ.144.

Retenta tamen op.Bar. pro vera. limita dictum ſuum non procedere.in excep.hæreſ. quia ſiue ſit qõ iuris ſiue facti non poterit laicus iudex ſe intromittere.c.vt officium.§. prohibemus.de hære.in 6.habetur per Pan.in c. 1.de off.ord.

2.Limita quia arbitri compromiſſarij ſi ſit coram eis quæſtio de matrimonio poterunt de tali quæſtione cognoſcere.lta mirabiliter.dr Bal(relinquit tñ cogitañ)in l.vnic.C.de ꝑfe.

Sed iſtud dictum vr confundi.per tex.in c.cõtingit. de arb.

3.Limita niſi eſſemus in ſummariis.&extraordinariis.quia tunc coram iudice ſeculari.bene poſſet cognoſci. de quæſtione filiationis.ita Bal.in l.2.C.de carb.edic.

Et q̃ proba.filiationis.quando venit incidenter.poſſit fieri coram temporali tenet Alb.de rox.in l. 1.ff.de prob.

4.limita niſi per confeſſionem part.vel ſummariæ.vellet iudex ſe informare de quæſtione iuris ſuper matrimonio. nam tunc hoc facere poſſet.ſecundum Bal.in d.l.titia. & Spec.in ti. de recon §.2.ver.ſed nunquid.

Adde q̃ quando talis excep. ſapiens ſpiritualitatem opponeretur per euidentem calũniam. tunc iudex ſecularis poſſet procedere ad vlteriora. & idem eſt ſi ſtatutum diſponeret q̃ poſſet de huiuſmodi eccleſiaſticis cauſis cognoſcere qñ ſunt incidentes.ſm Bal.in l.non ignoret C.qui accu.non poſſ.

Vide aliquid per Pe.gerar.ſing.58.

Er qñ dica.qõ facti.vide Pau.de ca.in 2.vol.ꝯſ.333.alꝫ 331.

In materia Adde Bal.in 1.part.conſ.25.in vlti.col. vbi dicit quæſtionem vſurariam poſſe coram vtroque iudice tractari.

Vide etiam Ample laſo.in l.ſi non ſortem.in pr.ff.de cond. indeb.vbi ponit an vſuræ poſſint coram iudice laico reper.& in d.l.quotiens.in 2.col. idem.

Et not. q̃ licet. de quæſtione vſuraria non poſſit compromitti in arbitrum laicum. tamẽ bene poteſt compromitti in arbitratorem.ita not.dicit.Bal.in c.1.§.ſimiliter in tit. de contro.inue.habetur.per Pan.in d c.contingit ext.de arb.idẽ vult Pe.de Anch.conſ.98.incip.iſtam quæſtionem fac.dubiam. de quo vide latiſſimè q̃ Alex.in d.l.titia.& in 4.vol.conſ.9.Paul. de ca.in 2.vol.conſ.71.Lud.Ro.cõſ.173.Feli.in c.cũ ſit gñale in 2.3.& 4.col.de fo.cõp.& per Iaſ.in d.l.quotiens.in fi.2.col.

Et in materia vide Feli.in c.1.in 6.col.de iureiuran.vbi ponit iudex ſecularis poſſit ſe de iuramento intromittere. & in d.c.cum ſit generale.in 4.col.

vide etiam per eundem Fel.in c.quanto.in fi.ext.de iud.vbi dicit q̃

Universidad de Deusto Biblioteca

dicit q̃ secularis potest se intromittere. in quæstione iuris patronatus quæ sit facti non iuris.

vide insuper Ias.in auth.quod locum.col.6.de colla.vbi dicit q̃ quæstio pecuniaria dot.est mere fori secularis. Idem.

Quid de causa decimarum.vide Calde.in tit.de iud. & for. com.conf. 15.

Quid de causa euictionis.vt quia clericus vendidit.& mota fuit lis coram seculari an pro euictione possit clericus trahi corã seculari.Cor.in 4.vol.conf.79.in vlt.dub.tenet q̃ sic.idē.

Iudex potest & debet supplere circa ea.in quib. pars & aduocati in iure deficiunt vt in rubro & nigro.vt quę def.aduo. par.&c.dixi in ver.allega §.

Ita etiam debet supplere circa ea quæ sunt consue.ita not. doct.in auth inbemus ibi moribus & legib.C.de iud.

Quod intellige quando esset consue°.notoria.ita vult Bal. in l.vni.C.vt quæ def.& potest se tunc informare.j.§.16.

Secus si esset consue.non notoria.quia tunc debet probari per partem.c.1.de cõsti.in 6.l.de quib.& ibi no ff.de ll.P.An.

Iudex potest à morte euadere homicidam quem impulit iracundia.Fel.in c.dilecti.in 6.col.de excep.fac.cõsi.Pau.de ca. in 2.vol.conf.192. idem.

Iudex ex causa.potest minuere & commutare pœnam. doct.o.in l.quid ergo.§.pena grauior.ff.de his qui not.infa.Fel.in c.sic.in 8.col.& seq.de re iud.& in c.qualiter &quando 2.§.ad corrigẽdos.in 6.col.de accus.Lud.Ro.in terminis.conf.429. Pau.de ca.in d.conf.192.Fulg. conf.157. incip. suppositio sta. Fel.in c.canonum sta.in 14.col.de consti.Ias.in l.1.in fi.ff.si qs iusd.Bolog.in conf.34.in 5.col.Dec.not.in c.de cauf.in 2.co. dẽ off.deleg.hypo.sing.182.

Limita nisi princeps.sit præsens.in loco.ita Ias.in repe.l ad. mo.in 96.col.ff.de iureiur.

Limita etiam quia imposita vna pœna nõ potest maior imponi.Ita Bal.in 3.part.conf.34.

Sine autem causæ cognitione non potest minuere pœnã. & si minuat ipse puniẽdus est.Are.in l.& si seuerior.C.ex qui. cau.infa.ir.Lud.sing.77.

Max.post sententiam latam.Alex.in l.acta.§.de amplianda. de re iudic.

Nec potest dare electionem pene.Lud.sing.133.

An autem propter enormitatem delicti licitum sit pœnas transgredi.vide j.in ver.pœna arbitraria.§.16. idem.

Dans alapam iudici potest decapitari.Bal.in §.iniuria.in ti. de pa.iur.fir.Ias.in l.qui iurisdictioni in 1.co.ff.de iur.om.iud. idem vult Fel.in c.inquisitionis.in 6.col.ext.de accus.

Et si sta.dicat q̃ offendens potestatem capite puni. Bal. in l. vni.C.si rector prou.dic.q̃ non extenditur ad alios.&c.

Limita tamen vt ipse iudex.non possit eum decapitari facere.sed debet remittere superiori ita Ias.in d.l.qui iurisd. c.dilectus.vbi Inn.& Pan.in c.2.not.ext.de pe.al.etiam Bal.in l.1.C. ne quis in sua causa.& gl.ord.2.q.7.c.si quis erga. idem.

Iudex ex off.potest repellere testem inhabilem.Fel.in c.dilecti.in 3.col.de excep.& in c.Nulli.de accus.& in c.cũ I. & A. in 3.col.de re iud. idem.

iudex potest & debet repellere except.malitiosas.Barb.in j. vol.conf.x.in pr.& in conf.8.in 9.col.& in conf.18.in 11.col. & in conf.43.in 9.col.& in conf.51.in 31.col.Et in 2.vol.con si.35.in 10.col.sonz.not.in 2.part.cõs.208.in vlt.col.phi.in c. cum spũ.in 3.col.de app.Alex.in 1.vol.conf.65.repetito in 2. vol.cõs.41.Fel.in c.de cetero.in 3.col.de re iud.& in c.nullus. de præsimp.fac.qđ vult in c.licet cãm.in fi.2.col.de ꝓb. idẽ.

Iudex potest repellere.actorem.ius non habentem.Ias.in l. vbi pactum.col.4.C.de transac.dixi latius j.c.ver.iudex ex offic.debet repellere partem agentem.alias §.10.

Sed an hoc facere tenea.de necessitate.vide Bart.in d.l. vbi pactum tenentem q̃ sic. Sed Alex. ibi videtur tenere contrarium.Ias.ibi in 6.col.videtur sequi.opi.Bar.vide etiam Feli. in c.exceptionem extra de excep.

vide Ang.insti.de excep.in Rub.in 17.& 18.col. idem.

Iudex non potest regulariter cogere partes ad concordiam. Fel.in Rub.de treu.&pace.al.Bar.in l.congruit.de off.præsi.& Pan.ibi.& Ang.in auth.vt litiga.iurent.in §.fi.

similiter secundum eum dix.Bar.in l.furti §.qui iussu. ff. de insa.q̃ iudex non potest cogere.partes ad transigẽs.neque ad compromittẽs.in arbitratores propter gl.ibi.quam dicit esse no.&seq.ibi Bal. Addo Ias.in auth.si vero contigerit.col.2.C. de iud.in l.quidam estimauerunt in 3.col.si cert.pe.

Similiter dicit Bal.in l.ex stipulatione. C.de sent.q̃ concordia potest persuaderi non imperari.ideo nõ possunt partes cogi ad compromittẽs in arbitratorem etiam si timeatur scandalum. Neque potest cogi offensus ad pacem faciendam Imo debet potestas punire.

Sic r.dt.ipse.Bal.& Ang.in l.æquissimũ.ff.de vsuf.dicũt q̃ in ciuilib.iudex põt hortari.sed nõ arctare. ad cõcordiã aĩcabilr faciẽdã seu p viã iuris seu p viam facti.ad quod all.multa alia.

sic r.dicit Bal.in l.1.§.quies.ff.de off.præ.vrb. q̃ offensus est suadendus.non cogendus vt remittat iniuriam. quia æquitatis ratio non pati.vt quis coga. inuitus parcere iniuriãti nisi in foro pœnitentiali sed ante factum bene debet obuiare iudex ne iniuria committatur.vt ibi per eum.

Similiter dicit Bal.in c.1.§ fi.in ti.de pa.tenen.q̃ licet partes possint ad pacem hortari.ante factum. tamen post factum debent puniri & non possunt cogi compromittere.in amicum. controuersiam.quam habent & idem vult in l.3.ff.quod me. cau.& in l.æquissimum.ff.de vsufr.

Et subiic.Fel.q̃ ext.casum sta.cogent.compromittere non possunt regĩr partes cogi compromittere.al.Alex.conf.82.in cip.in causa vertente.

vide ẽt Ale.in l.1.§.& post operis.in 2.col.ff.de ope.no.nũ.

Fallit 1.in causa criminali.quia per talem causam posset rep.ledi.Bar.in d.l.congruit Pan.in d.Rub.de treu.& pa.vbi tamen vide Fel qui videtur aliter sentire.

Fallit 2.in principe.Inn.in c.cum inter R.in pr.de elect.Pau. de ca.in l.quidam æstimauerunt.ff.si cer.pe.vbi Ias in 4.col.

Temperat Fel.vbi s.in his in quib.princeps habet liberã ad ministra.vt papa.in beneficialibus.al.butr.in c.1.ad fi. extr.de mutu.peti.vide latius per eum.

Fallit 3.quando lis mag.tẽpore durauit.& est adeo intrincata q̃ de facili extirpari non potest.Nam tunc iudex potest cogere partes ad concordiam.licet causa sit ciuilis,c.placuit 90. dist.Fel.vbi s.al.But.& Imo.in d.c.1.de mutu.peti.Pau.de Ca. & Alex.in d.l.quidam æstimauerunt.& alia multa.Addo.Barba.in 2.vol.conf.24.in 4.col.Ias.in l.si quis maior.in 4. col. C. de transac.& in d.auth.si vero contigerit & in d.l.quidam esti mauerunt in fi.3.& in prin.4.col.

Fallit 4.quando imminet timor armorum & rixæ.Fel.vbi s. al.Ang.in d.auth.vt litigan.iu.&Pan.& Alex.in d.l.quidam & ibi Ias.in 3.col.

Fallit 5.quando est dissensio inter personas insignes ex qua respu.turbatur.Fel.vbi s.al.Bal.in d.l.æquissimum.& alia multa.Addo Barb.in 2.vol.conf.20.in 16.col.

Fallit 6.vbi est discordia non rixosa.sed dissensus.Fel.vbi s. quem vide.

Fallit 7.in treuga.ad quam.potest ecclesiasticus compellere ẽt laicos ex causa Fel.vbi s.al.Abb.in c.1.in 2.not.eo.ti.idẽ.

An aũt iudex possit inhibere vni ne transeat ante domũ alterius.vide Ias.in l.cum aquiliana.ff.de transac.vbi loqui.in arbitro & arbitratore.nõ aũt in iudice.sed de iudice loqui.Cur. in ꝑl.60.in add.faciũt q̃ dixi.in ver.p̃ceptũ.& in ver.scãdallũ.

Et ita vult Alex.in l.quod iussit in pr.de re iud. idem.

Iudex ex of.debet repellere. partem agentẽ quam videt nõ fouere ius.late.Barb.in 1.vol.conf.36.in fi.& conf.37.in pr.5. col.& conf.38.in 6.col.& conf.42.in 9.col.&pulchre in conf. 63.in 1.col.& in 2.vol.conf.16.in 6.col.Ias.in l.1.in 2.col.ff. de off.asse.& in l.vbi pactum.in 4.col.C.de transac.Lud.Ro. conf.22.in 3.dubio.& conf.67.circ.fi. idem.

Er repellere eum qui non comparet leg.gl.in c.1. de elect. in 6. Alex.in l.1.vlt.col.vt quæ def.

Iudex potest facere de nigro album.Iaso.in l.iulianus. in 2. col.ff.de cond.indeb. idem.

Iudic.arbitrio in quib.casib.stetur.vide Barb.in 2.vol.conf. 21.in 7.& 8.col.vbi enumerat multos casus. Aliquos ẽt enumerat in eo.vol.conf.37.in 18.col.& in 3.vol.conf.70.in 15. col.in fi.& in 4.vol.conf.45.in pen.col.hypo.in l.1.§.si quis vltro.in 13.col.ff.de qõ.latius.in l.qõis.in 1.col.cũ seq.eod. tit.

Adde q̃ quando aliquid relinqui.in mero iudic.arbitrio iudex deneg.in non dicitur grauare partẽ.Ias.insti.de act.in prin. in x.col.affat Inn.in c.fi.ext.de feriis quem refert Ang.ibi.

Vide ẽt eũdẽ Ias.in §.pterea in 3.col.insti.de act.vbi dt. q̃ multa sint arbitraria iudici.tñ ad illa.facien.cogi nõ posset.id.

In his quæ iudic.arbitrio commissa sunt cense.iudex semp. moueri ex insta causa ira Pau.de ca.in l.videamus §.deferre.& ibi Alex.ff.de in litem iur.Fel.in c.sic.in 9.col de re iud.

Fac.qa præsumi.ꝓ iudice.& eius facto.Fel.in c. dilectus.in 1.col.ext.de resc.& in c.qĩn contra.in 9.10.&11.col.de ꝓba.

Limita inter cætera.quia non præsumitur.pro iudice.quãdo non seruat ordinem iudiciarium Bal.in l.sancimus. C. de iud.gl.in l.1.C.de fi.instr.& iu.ha.fis.lib.10.

Imo sententia iudic.sine causæ cognitione est nulla.Feli.in c.ecclesia.in 8.col.ext.de consti. idem.

Iudex an possit irrequisitus officium suum impartiri. Pan.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in 2.part.cons.112.de quo vide phi.in c. pertuas in fi.extr.de app.& Barb.in 3,vol.cons.44.in 1.col.

vide tamen eundem Barb.in d.cons.44.col.7. Alex. in l.4. §.hoc autem iud.in 1.col.de dam.infec.

Iudex potest nemine petente. dare tutorem furioso & prodiguo.Ias.in l.is cui bonis.ff.de ver.obl.in 3.col. Idem

Iudex potest de consuetudine notoria. se informare. Cur. cons.73.in 18.col.vide ꝛ.§.1. Idem.

Iudex potest priuare auditorio aduocatum verbosum.Ias. in l.1.in 2.col.ff.de off.asse.

Et tunc non app.Ias.in l.1.§.sed etsi.ff.de oper.no.nun.

vide tamen Alb.in 2.part.q.153. idem.

Iudic.offm implorare.vtile est in multis casib. de quib.per Ias.in l.1.in 6.& 7.col.ff.de iurisd.om.iud.aliquid per eundē. in l.bonorum in prin.3.col.C.qui admitti. Idem.

Iudic.offm oritur.quando verba ad eum diriguntur Ias. in l.soror.quam legit cum l.ea demum.C.de colla. idem.

Iudex an possit pro sententia pecuniam recipere? vide Feli. in c.tua nos.de simo.

Et an valeat consuetudo in contrarium. Feli.quòd non.in c.ad apostolicam.de simo. Idem.

Iudex ecclesiasticus an possit pecuniaꝝ punire? vide Feli.in c.cæterum.de off.ordi.& dixi in ver.ecclesia.§.26. idem.

Iudex qui iurauit seruare sta.intelligitur de licit. & honest. iurasse.c.1.de iureiur.in 6.Fel.in c.ex tenore.de sent.exc.Barb. in 2.volu.cons.53.in 2.col.vbi dicit ꝙ generale iur.restringi. ad licita.idem in principe confirmante,nisi faceret motu proprio.Alex.in 5.vol.cons.41.in fi.

item intelligitur de validis per not.per Ias.in l.legata inutiliter.in 2.col.ff.de leg.1.faciunt no.per Alex.in 1.vol.cōs.59. repetito in 4.vol.cons.39.intelligitur etiam de præsentib. nō de futuris.Alex.in l.si stip.§.1.de verb.obl.

An autem iudex qui iurauit seruare sta.loci possit seruare ius commune illis contrarium.vide late. in ver. statutum.ibi & ideo dicimus,&c.

Iudex pro exeq.sententiæ an possit aliquem cogere vide ī. in verb.iuramenta.& in verb.animal.§.2.

Iudic.quando extingua.iurisdictio per aduentum vel prohibitionē alterius,vide Barb.in 2.vol.cons.45.in 3.col.idem.

Iudice præsente dicitur quid factum si sit iudicialiter aliter non.Barb.in 2.vol.cons.53.in 12.& 13.col.addo Ias.in l.iusiurañ.quod ex conuentione. §. pupillus in 4. col. ff. de iureiur. Cur.cons.59.in 8.col.Fel.in c.1.in 3.col.de fi.instr.& in c.quoniam contra.in 19.col.ext.de prob.vbi dicit ꝙ ita demum dicitur confe.facta in iud.si fiat iudice pro tribunali sedente.de quo etiam vide quę dixi in verb.confessio sine causa.ibi addo etiam quòd ita demum.Barb.in 4.vol.cons.70.in 2.col.

Fac.quod vult Ias.in l.stip.ista.§.si stipuler.in 7.col.ibi limita istam conclusionem.ff.de verb.obl.vbi dicit ꝙ ita demum iudex potest alteri stip.si faciat per actum iudiciarium.

Et non dicitur quid factum coram iudice nisi iudex intelligat.Barb.in 4.vo.Ias.6.in 5.col.al.Bal.in l.1.C.q admi.ī 13.co.

Adde tamen ꝙ quando testamentum donatio.vel alius actus insinua.coram iudice suffic.ꝙ fiat eo præsente iudicialiter licet iudex non loquatur.Ias.in l.omnium.col.1.C.de testa.

Et iudic.præsentia nihil operatur quando ad actum non erat necessaria.Bal.& doc.in l.siue apud acta.C.de transact. gl. in §.multis.inst,& liberti.fa.tex.in l.vni.ī pr.C.de rei vx.act. id.

Multa contra iudices negligentes.vide per Fel.in c.excommunicamus.circa vlt.col.C.de hære.&per Ias.in §.præterea.in 4.col.insti.de acti.Barb.in 4.vol.cons.76.in 5.col. idem.

Iudex proceden.ad vlteriora vide .tacite pronunciasse super excep.vt ꝛ.in ver.excep.reiicitur.

Iudex an debeat iudicare.secundum acta & probata an secundum conscientiam.vide Ias.in §.si minus.in 5.col. insti.de actio.& in l.2.ff.de in litem iur.addo Gemy.in c.1.§.si quis. de sent.& re iud.in 6.& Cæpo.cons.32.in 8.col.

vide in ver,conscientia.§.11.Ang.insti.qui.mo.tu.fi.

Et ꝙ secundum acta.debeat iudicare.tenet Cor.in 2.volu. cons.163.in 2.col.

iudex Nemo esse debet in causa propria.to.ti.C. ne quis in causa propr.l.qui iurisdictioni.vbi Ias.cum fallentiis.ff. de iurisd.om.iud.Alex.in 1.vo.cons.11.in 7.dubio.Nisi secundum eum non posset haberi recursus.ad superiorem & tunc est ꝓtestañ.vt per Alex.in l.de pupillo §.si quis ipsi prætori.in 3.colum.de oper.no.nunc.

Vide not.Alex.in 5.vol.cons.1.in 3.col.ver.Alia ratione.& Dec.in c.cum venissent in pen.&vlt.col.de iud.Old.aliquid in cons.7.phi.c.1.de pœnis in 6.

Subiungit ibi Alex.ꝙ illi qui non recognoscunt superiorē possunt esse iudices in eorum causa.

Eps in causis suæ ecclesiæ pōt esse iudex.Old.cons.156.idē.

Iudex nō.habet quærere.quando partes sunt concordes.l.j. §.& post operis.ff.de oper.no.nun.& ibi Ias.in prin.sonz.in 2. part.cons.169.in 2.col.

Limita fauore alimentorum.l.cum hij.& ibi Ias.in 4.no. ff. de transact.

iudex in quacūque parte sui territorij.iudicare potest.Cal de.in ti.de off.ord.cons.2.Old.in cons.187.Phi.in c. cum episcopus.de off.ord.in 6.Ang.in §.item si.in fi. 5.col.

istud videtur limitañ.quando non haber certum tribunal. maiorum suorum per no.per Bar.in l.vbi ceptum.in pr.ff. de iud.Ad quod vide firmanum.in ver.sententia.vbi §. 2. & phi. in d.c.cum episcopus.

iudex qui dedit tenutam die fer.an possit die fer.reuocare. vide Alex.in l.1.§.nunc.ff.de oper.no.nun.& in 2.vol.cons.5. & Fel.in c.fi.in 7.col.de iud.& in c.qualiter.in 6.col.de accus. & dixi.in ver.factum.§.11.

Iudex à quo fuit app.potest suam defendere sententiam.l. fi.C.de off.vica.de quo habetur.in l.1.ff.ne vis fiat ei.

iudic. copia deficiente ad regentes oppidum recurrēs est. Ias.in l.bonorum.in 2.col.C.qui admitti.

iudex vnius territorij.debet alterius iudic.requirent.sentētiam exequi.Ias.in l.properañ.§.sin autem reus.C.de iud.

iudex debet hīe à pōte seu vica.expēsas victus ēt eundo & redeūdo Ias.in l.si nō sortē.§.libertus.col.xj. ff.de ꝺd.ind. idē.

Iudic.iussus excusat obedientem.Ias.in l.si quis id quod. in 8.col.ff.de iurisd.om.iud.& in l.si.ff.qui satisd.cog.in 1.col.Et in l.si quis maior.in 5.col.C. de transac. vbi per multa fundamenta tenet,ꝙ ille qui non implet transactionem propter iust sum iudic.non dicitur periurus.Bal.in l.fi.ff.de l.commiss.

Addo Bal.in 4.part.cons.484.vbi loqui.de iussu superioris phi.in c.1.in 2.col.de sepul. in 6. & in regula quod quis. quæ est 24.Alex.post Bar.in l.quanquam de aqua plu.arc. Ang.cō si.219.fac.quod dixi.in ver.iur.opera.§.27.Bal.in l.lib.homo. ff.ad l.aqui.Guid.pap.con.311.in vlt.col.

vide tamen Lud.Ro.cons.352.in 2.col.ver.nec ob.& consi.409.in 3.du.iædic.lic. tantum excusat in quantum data est & non vltra Bal.in l.1.C.ad l.iul.de vi.&c.

Præsupposita iudic.incompetentia impo.est ꝙ seruetur.ordo iudicij quoniam omnia videntur omissa quia pro nō fact. habentur ita Bal.in l.testamenta C.de testa.al.Inn.in c.prudentiam,de off.deleg.& no.per gl.in cle.1.de seq.pos.& fruc. fac. quod habetur per Alex.in l.fideiu.§.1.in pr.ff.qui satisd.cog. Et qñ quis conueni.corā non suo iudice.nō.debet dicere de incō petētia,sed pati ꝙ fiat ꝓcess', qa acta reddēt nulla.P.ger.sin.l.

iudex qui pronūciauit se competentē non potest amplius talem pronunciationem reuocare c.significantib.de off.dele. Phi.in c.ex ratione.in 19.col.de app.vbi omnino vide.

vide etiam Lud.Ro.sing.129.& in ver.delegatus.§.23.

Adde ꝙ qui pronunciauit sententiam exequendam nō potest reuocare.Bal.in 3.part.cons.58.

Qui pronunciauit se incompetentem.potest in expeñ.condemnare.Fed.cons.133.& Barb.in 1.vol.cons.50.in 4.col.

Quando iudex velle leuato tulit sententiam.reddi. ipso iure nulla.Barb.in 2.vol.cons.27.in 2.col.Ias.in l.nec quicquam §.vbi decretum.in 15.col.in fi.ff.de off.procon.

Amplia etiam in interloq.Alex.in terminis.in 1.vol.Ias.33.

Et vide in simili not.Barb.inter cons.Alex.in 4.volu.consi. 123.col.8.ver.quinimo plus dicit.Bolog.cons.36.col.2.idē.

iudex postquam protulit sentētiam.non potest aliquid addere.Alex.ample.in 1.vol.cons.90.

Limita quo ad expensas in quib.eadem die supplere.potest l.paulus la 1.ff.de re iud.Alex.in d.cons.90.

idem si reuocauit attenta.quia poterit postea condemnare in expens.rota in no.decis.13.

Iudex in causa dubia.potest dicere ꝙ fiant allegationes Deci.in c.1.in 11.col.de consti.

Et vbi op. sunt variæ.Iudex pōt adhærere cui op. voluerit.

nec tunc tenetur in sindicatu.Dec.in d.c.j.col.xj.ver.4.concl. ꝛ.dicta & ibidem in 2.lect.in vlt.col.

iudex corruptus fuit alias per regem Persarum iussus excoriari.phi.in c.1.§.1.in fi.de re iud.in 6.

iudex.ex off.potest producere & examinare testes.licet accusator non producat vt ꝛ.in ver.abolitio §.2.

Et quanta ex off.suo possit iudex.vide Pan.in ca.bonæ memoriæ nu.9.de postul.præla.

Iudex potest inobedientem mulctare.ī.mulcta.§.4.

iudex potest ex causa abbreuiare vel prorogare terminum statutarium. & dicitur iusta causa si sic solitum est fieri. Imo.

Universidad de Deusto Biblioteca

conſ.86.in 4.dub. idem.

A iudice ſuſpecto poteſt recedi etiam per viam appellationis, quando ſuſpitio inſurgeret ex dolo vero vel præſumpto de præterito ipſius iudicis: vt quia monendo vel interloquendo antea illum grauauit. Et hoc caſu procedat gl.in c.quoties epiſcopi.2.q.6.dum vult, ꝙ à iudice ſuſpecto poſſit recedi per viam appellationis, vel etiam recuſationis: & ita poteſt intelligi.c.cum ſpeciali, ext.de app.non violando dictum tex. prout dicitur violari.intelligendo prout ibi illum intelligit Inn. ſ.ex diuerſis cauſis commonitum habere remedium recuſationis & appellationis: recuſationis propter ſuſpitionem: appellationis propter grauamen.non autem ex eadem cauſa. Si verò inſurgeret ſuſpitio ipſius iudicis propter aliquam cauſam, quæ non argueret verum dolum vel præſumptum de præterito in ipſo iudice, vt in caſibus de quibus per gl.in c.cauſam, extr.de offi.dele.& in c.cum ſuper, eo.tit.& per Spe.in tit.de iud.dele. §. ſupereſt. tunc dici poſſet competere tantummodo remedium recuſationis, non appellationis. Et hoc caſu procedat intellectus & opi.Inn.vbi ſ.quem ſequitur Pan.ibi.& quod vult Spec.in ti.de recuſa.iudicis.§.qualiter.in fi.hāc diſtinctionem & concordiam opinionum reperio ſubtiliter inductam, per do.Conſtan.in tract.ſuo de caute iud.in ti.de recuſ.iud.§. nūc ſecundo loco, in 1.col. Balb.deciſ.47.

PRO.Iudicium plurimorum firmius eſt.c.prudentiam.extrà de off.deleg. Bellon.

PRO.iudicium redditur in inuitum.l. inter ſtipulantem.§. 1.ff.de verb.oblig. Bellonus.

PRO.iudicium inter patrem & filium nō conſiſtit.l.lis nulla.ff.de iud.hoc intellige verum de iure ciuili, ſecus de iure canonico, vt in can.quæritur. 1.q.7. Bellonus.

iudicium firmari, & iuriſdictionem perpetuari per primam etiam vnicam citationem firmat gl.in verb.citationes.in cle. 1.de re iud.& in clem.2.in ver.citatio.vt lite pend.& ibi ꝙ ſufficit quo ad perpetuandam iuriſdictionem emanaſſe, licet nō fuerit exequuta.ſecùs tamen quo ad inducendam litis pendē tiam, quia quo ad hoc requiritur ꝙ ſit exequuta.d.cle.2.adde ꝙ ſolùm ſufficiat decretum, & emanatio citationis reſpectu actoris, quo ad inducendum litis pend. in tantum, vt ſi aliquid attentet ipſe actor poſt decretum citationis, ante illius executionem veniat per viam attentatorum reuocan.Rota.in anti qui.deciſ.227.& in nouel.deciſ.75.& vltra gl.præd.in cle.præallegatis habes aliam gl.in c.propoſuiſti.de for.comp.& ibi licet.Pet.contrarium teneat Abb.tamē gl.ſequitur dicens modernos iſtam communiter tenere. F.Turz.

In ordinatoriis iudicij attenditur locus iudicij: in deciſoriis verò attenditur conſuetudo loci litigantium. Eſt communis opi.ſecundū Alex.cōſ.217.ver.ſed ſi quæraꝫ.vol.7. M.Chær.

Cauſſa dotis vel matrimonij ad ſeparationem thori, ſpectat ad iudicem eccleſiaſticū, & non ad ſecularem: veluti ſi agatur de lucranda vel amittenda dote, propter matrimonium violatum, ſiue adulterium.Eſt com.opi.ſecun.Deci.conſ.212.in cauſa: in prin.vol.2. idem.

Iudicium firmatur iuramento minoris iurantis de ſtando iuri, & de non contraueniendo geſtis & gerendis in ipſo iudicio, licet curatorem non habeat ad litem, ſecundùm Iaco. de Are.Bart.& Bal.in auth.ſacramenta.C.ſi aduer.ven.facit.ca. ſi annum.de iudi.in 6.c.2.de pact.e.libr.& c.cum contingat, extrà, de iureiur.& quia in iudiciis quaſi contrahitur.l.3.§.idem ſcribit.ff.de pecul.Contrarium ſenſerunt Iac.Butr. Iac.Bal.in d.auth.Ang.in l.1.ff.ſi quis in ius voc.non ier.ſpec.in ti.de actore.§.1.vet.Quid ſi minor. Balb.deciſ.68.

iudicium agitatum cum falſo procuratore valet, quò ad eius præiudicium: nam ex eo obligatur l.Plautius.ff.de procurat.l.4.ff.de re iudicat.tenet Inn.in c.prudentiam.de off.delega.ibi, item non obſtat. Balb.deciſ.234.

Iudicium cum filiofa.minore non firmatur authoritate patris tantùm, niſi etiam interueniat curator ad litem, quando agitur de re, in qua nil poteſt ad patrem pertinere etiam quo ad vſumfructum, ſecundum Bart.in l.fi.§.pupillus.ff. de verb. obl.Spec.in ti.de actore.§.1.facit l.clarum.C.de autho. præſt. l.in vniuerſis. C.qui da.tut.ſi tamen ſententia feratur pro minore, valet ſine curatore.l.ñ iō minus.C.de ꝓc.Balb.dec.307.

iudicium eſſe poteſt de iure Canonico inter patrem & filium, in eius patria poteſtate conſtitutum in terris eccleſiæ, vt eſt communis opi.de qua Bap. de S.Blaſio in tract. contradic. Contradictione 12.vbi communem dicit.zanneti.in tract.de differentia inter ius cano.& ciuile.n.39.Tom.1.com.dicit.in criminali tamen filius non poteſt regulariter patrem accuſare.Fallit, vbi adeſſet peccatum.vt ibi. Bonacoſſ.

Iudicium.Eſt inueſtigatio quam ſm iuris rigorē iudex fac. per varios modos.ad veritatem eliciendā & elicitā cuſtodiendam.ſecundum Card.Imo.& Pan.in rub.ext.de iud.P.Ando.

iudiciorum aliud ciuile Aliud criminale. Aliud mixtum.

Ciuile iud.eſt quando inter partes eſt contentio de re pecuniaria, puta quia peto quantitatem.vel ſpeciem.

Criminale vero iudicium eſt. quando venit imponen.pœna corporis afflictiua.

Item quando pœna etiam pec. venit fiſco applican. l.agraria.ff.de termi.amo.& ita vult Deci.in conſ.83. in 2.col. Barba.in 4.vol.conſ.11.in 2.col.

Secus ſi pœna veniret applican.parti ēt ex delicto.qa tunc nō diceretur proprie iud.criminale.iſta eſt gl.ſing.in l.prætor in pr.in ver.centum aureorum ff.de ſepul.vio.& d.Io.de imo. in Rub.ff.de pub.iud. ꝙ illa gl.non eſt alibi.ſed allur ſocia.in l. 1.C.de ſep viol.vide ēt Fel.in rub.ext.de iud.& in c.ſuper his in 2.& 3.col.& in c.qualiter & qñ.el 2.§.ad corrigēdos.ext.de accuſ.& Ias.in Rub.C.de iud.& inſti.de actio.in prin.in 2.col.

Et quando pro parte applica.fiſco.eſt iud.mixtum. Alex.in 1.vol.conſ.66.& conſ.82.in fi.imo.in conſ. 132. tenet quòd etiam tunc dicatur criminale.

Et no. ꝙ quotienſcunque pena venit applican.fiſco.tūc cuilibet de populo datur facultas accuſandi.gl. ord. approbata p Bar.in Rub.ff.de popu.act.& licet quidam dicant eam ſing.tamen allegatur ſocia.in l.fi.C.de litigio.

Vide tamen ꝯ.in ver.popularis actio.§.14.

De iud.mixto.eſt tex.in c.tuæ ext.de procur.Nam ibi maritus agebat ad ſeparationem thori.& vt lucrare.dotem propter adulterium vxoris.de quo vide Ias.in tub.C.de iud.idem.

iudiciorum aliud ſummarium aliud ord.de quib. in cle.ſepe.de ver.ſig.& p Bar.in extrauag.ad reprimē.in ver.sūmarie.

iudicium ſummariū dr̄.mult.modis.1.qñ ↄ abſentē ꝓcedi. ad 1.& 2.decretū.iux.l. ꝓperañ §.ſin autem reus.C.de iud.& in auth.q ſef.C.quomodo.& qñ.talis.n.cauſa dicitur ſummaria.

2.qñ iudex non audit excep.altiorem indaginē regrentes. l.2.& fi.C.de edic.di.adr.tol.& l.3.§.ibidem.ff.ad exhib.

3.qñ ſnīa lata ñ parit plenū præiud.qđ contingit qñ nō requi.plena ꝓba.vt in cañ.l.pe.ff.de his q ſunt ſui, vl alie.iu.& in l.ſi quis à liberis §.ſi vel parens.& §.meminiſſe.ff.de lib. agno.

4.quando ſuperior cauſam delegat ſummariæ cognoſcendam.d.cle.ſepe.de verb.ſig & per Bar.in d.ver.ſummariæ.

An autem iſto caſu. quando princeps committit cauſam ord.ſummariè vel cum alia altera ſue iuriſdic.ſit delegatus.& ſic nouus iudex.vide ſ.in ver.delegatus.§.

Vtrum in cauſis ſummariis in quib.non ag.de pleno præiudicio.ſufficiat prob.per iur.ſeu ſemiplena.proba.habetur.in l. theſaurus.ff.ad exhib.per Bar.in d.ver.ſummariæ & in l ſi conſtāte ff.fol.ma.Alex.qui multas al.remiſſiones.in l.à diuo pio. §.ſi ſuper reb.in prin.ff.de re iud.Fel.in c.quę in eccleſiarum in 16.col.de conſti.Ias.in §. præterea in 11.& 12.col.inſti.de act.

Cauſa poſſeſſoria dicitur ſummaria. Alex.in 5.vol.conſ.66. incip.Redemptoris inuocato ſuffragio.vi' dubita.&c.

in iud.ſummario libell' debet eſſe.ita plene format', ſic.qñ procedi.ordi.l.3.in princi.ff.ad exhib.Bar.in d.ver.ſummariæ.

Et in ſummario.danda eſt petitio.vt no.in l.2.C.de ſent.ex peric.reci.& in c.afferte.ext.de præſump.

Vbi.n.nulla eſt petitio nulla ſequi poteſt condem.c.licet hely.de ſimo.l.vt fundus cum ſi.C.communi diui.Fulg.in conſ. 85.vbi dicit ꝙ illa verba ſummariæ, &c.non habent ſupplere tales defectus vt no.in d.cle.ſepe.Nam petitio eſt de ſubſtantia iudicij.l.prolatam.C.de ſent.& inter.om.iud.gl.in ver.petitiones.in c.quoniam contra falſam ext.de prob.& ita d'. Bal. in auth.generaliter.ver.quinto quæro.C.de epi.& cler.

Et requi.part.cit.& cauſæ cognitio. Alex.in 4.vol.conſ.42.

Nō tñ debet necīo petitio dari in ſcrip. vt per Bar.in d.l.2. de ſent.ex pic.reci.vbi infert ꝙ licet illa petitio nō habeat omnia ſolēnia quæ de iure requirūtur.vt not.in l.1.in pr.ff.de ed.

Tamen ſuffic.ſi eſt gñalis.ar.l.fi.in prin.C.de anna.except.

idem ſi concl.leg.facta non eſt.l.1.§.1.ff.ſi men.fal.mo.dix.

idem ſi peta.cogi.ante condemnationem contra l.1. C.de exeq.rei iud.

Et ſuffic.ꝙ poſſit comprehendi.quid actor velit ar.l.vnice. §.1.C.de rei vx.act.& d.clem.ſepe.

Nec requi.concl.& ſi fiat inepta non vitiat Are.conſ.126. Fel.in c.1.in 3.col.de lit.conte.dixi etiam in ver. libelli concl. §.3.ver.Fallit x.

Aduerte tñ qa q̄uis petitio nō debeat dari in ſcrip.debet tñ in act.redigi.Alex.in 1.vol.ↄſ.66.Ias.in l.1.col.2.& 3.ff.de ed.

Vbi ag.ſummariæ non da.dilatio ad inquirēñ aduocatos licet alias detur l.ab hoſtibus in fi.& l.ait prætor.ff. ex qui.cau. maio.& ita vult Bar.in extrauag.ad reprim.ī ver.ſine ſtrepitu.

Universidad de Deusto Biblioteca

Debent in iud. ſummario partes citari clem. paſtoral. de re iud. & d. clem ſepe & vult Bart. in d. extrauag. in verb. & figura. Alex. in 4. vol. conſ. 42.

in cauſis ſummariis procedi. tempore fer. in fauorem hominum ſecus in honorem dei d. clem. ſepe.

An autem requira. lit. conte. dic ꝙ non. vt habetur in d. cle. ſepe. & per Bar. in d. ver. & figura. de quo vide Bar. in l. nec qꝫ. §. de plano. & ibi Ale. q al. remiſſiones. ff. de off. ꝓcon. & leg.

Et ſuffic. primus actus attingens merita cauſæ. vt in loc. preal. & in ſpecie. hoc in terminis vult Are. conſ. 30. in vlt. col. Feli. in c. olim in 2. col. de accuſ. laſ. in l. properañ. in pr. in 2. col. C. de iud. Alex. in 2. vol. conſ. 50. Cor. conſ. 89. in 2. col. ver. ita que probationes. Lud. Ro. conſ. 174.

Quando ag. coram iuſdicentib. caſtrorum vel ruralib. non attendi. an libellus ſit aptus Alex. in 2. vol. conſ. 61.

Vide Fel. in c. quoniam contra falſam. in pr. de prob. vbi dicit ꝙ tales poſſunt eſſe iudex. & notarius actorum. de quo etiam ibidem. in 23. col. & per iaſ. in l. 1. in 2. & 3. col. ff. de off. aſſe. Ang. in §. tripli. in 2. col. inſti. de actio.

Quid ſi detur libellus ineptus quando non requi. vt in ſummariis. vide laſ. in l. vinum in pen. & vlt. col. ff. ſi cer. pet. vbi dꝫ ꝙ non vitia. vide quæ dixi in ver. via. §. 2. & in ver. excuſſio. §.

In ſummariis an præſentatio reſcripti habeat vī libelli. laſ. §. præiudiciales. col. 5. inſti. de actio. dꝫ ꝙ ſic in quantū attinet ad iudicem. ſed quo ad partem. dicit ꝙ requi. libellus. vide per eum. & ꝫ. in ver. libellus req. §. 3. addo Ale. ī 2. vo. ꝑſ. 201. ī pr.

Adde ꝙ ſic. omiſſio ordinis iudiciarij. ī iudiciariis vitiat ꝓceſſum. ita omiſſio qualis qualis ordinis ī extraordinariis Pe. de anc. in cōſ. 167. Fel. ī d. c. qñ ꝫ. falſam. ī 5. col. Cor. ī d. ꝑſ. 89.

Vbi cauſa committitur ſummariè cognoſcen. de æquitate excluduntur ſolennitates rigoroſæ iuris. Alex. in 3. vol. cōſ. 6. non tñ tolluntur probationes & ea quę concernunt defenſionem. Ale. in 4. vo. conſ. 80. in fi. adde Lud. Ro. conſ. 519. Fel. in c. qualiter & quando. el 2. §. ad corrigendos. col. 2. de accuſ. laſ. l. fin. col. 1. ff. de fer. vbi dicit ꝙ debet intervenire plena prob. Alex. in 4. vol. conſ. 42. dicit ꝙ debet intervenire ſententiæ ꝓlatio part. cit. & cauſæ cog. Bolog. in conſ. 36. in 3. col.

vide aliquid in dictionario in ver. ſummariæ, &c.

Adde tamen. ꝙ Are. in conſ. 84. dicit. ſufficere ſummariam ſeu perſuaſiuā probationē. Dec. in c. dilecti filij. in 2. col. d iud.

Adde ēt ꝙ vbi procedi. ſummarie ſuffic. probatio ciuil mutui. i. p cōfeſſionē. q̄is de reali mutuo deducto in iud. nō fuerit ꝓbatū ita Alex. in l. ſi ita ſtip. §. griſogon. in 7. col. ff. de verbo. obl. & dixi in verbo prob. §. 23. ibi limita præmiſſam cōcl.

vbi cauſa cōitur ſola facti veritate inſpecta cā ꝑt inchoari ab articu. Cor. in 3. vol. cōſ. 181. ver. nec ēt ob. Hyp. ſing. 102.

In omni iud. quantumcunque ſummario. debet interueni re legitimatio perſonarum. i. ꝙ debent leg. comparere. ita eleganter vult Bar. in d. ver. & figura. & clarius Bar. & Sal. in l. 2. ſuper gl. pen. C. de edic. di. adr. tol. idem vult Bal. in l. Nec quicquam. §. de plano. in ſi. com. ff. de of. procon. & lega. addo Pau. de ca. in 1. vol. conſ. 78. & in 2. vo. conſ. 314. alias 312. Alex. in 2. vol. conſ. 59. & Fel. in c. 1. in vlt. col. ext. de accuſ. laſ. in §. preterea. in 12. col. inſti. de Actio. & in rub. C. qui admitti. in 1. & 2. col. & not. in d. l. 2. C. de edic. diui adr. tol. Ample Marſ. in l. ſi quis in 2. col. ff. de quæſt. Ang. in §. præterea. in 1. col. inſti. de excep. & in §. præiudiciales. in 2. col. inſti. de act.

Fac. quia iudicia ſunt leg. initian. l. in vniuerſis. vbi Bal. hoc colligit C. qui dare. tuto. poſſ.

Et prius ſunt perſonæ legitimandæ. quam de merit. cauſæ diſcepte. l. ſi quæramus ff. de teſta. l. quędam. ff. de iure codicil. c. 1. ext. de accuſ. & ibi Fel. & in c. cū dilect. e. ti. Old. in ꝑſ. 124.

Quamuis poſt concl. in cā iudex ad part. inſtantiam nō poſſit interrogare aliam partem. ſecus autem ex eius of. ad ſui informationem. c. cum lo. heremita. de fi. inſt. Tamen hoc fallit in cauſis ſummariis quia etiam ad part. inſtantiam hoc facere poteſt gl. ord. in d. cle ſepe. quam ſequitur ibi imo. idem vult Panor. in d. c. cum lo. circ. 4. col. idem.

No. ꝙ ſi ag. iud. ord. & non ſum. & in fin. libelli petatur inſt. ſum. mi. taſ libellus erit ineptus ita eleganter vult Ang. in repe. l. 1. C. de iud. Bal. in l. præſcrip. C. ſi contra ius.

In patria autem ducatus ſab. vbi clem. ſepe. de verb. ſign. in dominicalibus decret. de ver. ad verbum inſerta eſt. Et vbicūque ꝓceſſus ſummariè procederet taſ requi. ſm doc. in loc. ꝑal.

imo plus ſi facti narratio eſt apta. etiam ſi concl. ſit inepta tamen ſuſtinere. libellus quando procedi. ſummarie ita eleganter vult Bar. in d. ver. ſūmarie. & Ale. ī d. §. griſogon. in 8. col.

Adde ꝙ vbi requi. libellus. ſi dicatur. non in modum ſolennis libelli, &c. Non valet taſ libellus ita laſ. in l. ait prætor. la 2. col. 3. ff. de iureiur. & in l. eleganter. §. 1. in 2. col. ff. de cond. indeb. & in l. non ſolum. §. morte in 29. col. ff. de oper. no. nunc.

Licet cauſa ſit ſummaria tamen ſi partes nolunt ꝙ agitę ordinariæ. & plenariæ poſſunt hoc facere. Barb. in 3. volu. conſ. 12. in 2. col. & conſ. 48. in 1. col. idem.

Iudiciorum Aliud ord. aliud extraord. de extraord. eſt text. in l. ſi filius ff. ſi cer. pe. gl. mgſa. in ver. extraord. in c. quoniam contra falſam ext. de prob.

item iudiciorum aliud eſt princ. aliud incidens. de quo per Spec. in ti. de iud. in 2. part. §. 1. & 2.

item iudiciorum aliud eſt ſingłe. aliud generale. Et aliud vniuerſale. de quo per Bar. & doc. in l. 1. ff. de eden. per Cano. max. Panor. in c. 2. de lib. obla.

Et quia dixi ſ. ꝙ iudiciorum aliud eſt ciuile aliud eſt crīale.

Nota ꝓ non poteſt quis agere ciuiliter & criminaliter. l. interdum ff. de publ. iud. & l. vnic. C. quādo ciui. ac. crimina. præiud. fac. c. imputari. ext. de fid. inſtr. & c. ſolicitudinem. extr. de appel. Bar. in l. prætor. §. 1. ff. vi bo. rap.

pendente 1. iud. debet ſuper 2. iud. præiudiciali ſuperſederi l. ordinata cum ibi no. ff. de lib. cau. l. cum ſtatus. cum ſi. C. de ord. cogni. Alex. in l. titia. ff. ſol. ma.

Nota tamen ꝙ per minorem cauſam. maiori fieri præiud. ñ oportet. l. per minorem. ff. de iud. & ibi Bal. dicit ꝙ iud. criminale potentius eſt ciuili. & ideo nō debet ſilere propter illud & ꝙ cauſa criminalis ſit maior. & tex. eſt expreſſus in l. ſi. C. de ord. iud. fac. quod vult Barb. in 1. vol. conſ. 43. in 11. colum.

Nota ēt. ꝙ qñ ciuil qō intētata. nō eſt ꝓiudicialis ad crīalē. Tūc ciuil. ñ impedit crīalē ita not. in d. l. vnic. C. qñ ciuil. ac°.

Præiudicialis aūt dr. qñ ſnīa lata ſuper vna parit excep. rei iud. in alia. ita dicit glo. in §. præiudiciales. inſti. de act. vbi vide laſ. vide etiam quæ dixi in verb. præiudiciale.

Si lis pendet coram vno iudice. non debet reus coram alio indice fatigari. l. vbi ceptum. cum ſi. ff. de iud. Quia etiam poſſent ferri duæ ſnīæ ꝺriæ. per not. in c. cum M. Ferrar. de conſti.

adde ꝙ iſta præuentio induci. per ſolam citationem. vt habetur in c. ꝓpoſuiſti. ext. de fo. cōp. & in l. ſi qs poſtea ff. d iud.

Fac. quod vult Fel. in c. illud in 6. col. de præſcri. vbi dicit ꝙ per ſolā citationem induci. præuentio. non autem per formationem proceſſus ſolam & idem vult in d. c. quoniam contra in 3. col. de quo vide aliquid per laſ. in l. cum quædā. ff. de iuriſd. om. iud. vide in ver. inquiſi. ſemel §. 4.

Fallit tamen regula d. l. vbi ceptum. 1. ſi fuiſſet cōtumax in 1. iud. quia non poterit petere ſe remitti. ſm. Bar. in l. quamuis ff. de dam. infec. & in d. l. vbi ceptum. de quo late per Fel. in ca. ex tenoꝛ. in 7. col. ext. de reſcr. Alex. in l. 2. in 2. add. ff. de re iud.

Præuentio. n. nihil operatur. vbi contumacia ꝓr. crīs punitio ꝓtellaſ Bar. in l. 2. ff. de ſep. vio. Fel. in c. quaſr. ext. de iud. & in c. cum M. Ferrarien. in 12. col. de conſti. & in d. c. ex tenore. vide Alex. in l. prætor. §. celſus. in 2. col. de dam. infec.

2. Fallit quando 1. iudex denegaret mihi copiam actorum. quia tunc poſſum habere recurſum ad alium iudicem. §. non permittas in auth. de mand. prin.

3. fallit qñ 1. iudex retardaret litē. §. 1. in auth. vt differ. iud.

4. fallit quando nollet iudicare. vt in auth. in medio lit. non fi. ſacras iuſſio. & ita volunt doct. in l. nulli. C. de iud.

5. fallit ſi non opponi. dependentia lit. vel ſi opp. iudex ꝓcedit. ga tūc opus eſt app. Sonz. in 2. part. cōſ. 274. in vlt. col. idē.

Sed pone ꝙ non appareat coram quo iudice reus fuit 1. cōuentus, dic ꝙ debet eſſe cautus in opponen. Non. n. debet allegare excep. præuētionis. quia ſuccumberet. ſed debet opponere. ꝙ non debet trahi pro eodem negotio coram diuerſiu dicibus. & ꝙ actor eligat coram quo malit litigare. & ſi non opponeretur huiuſmodi excep. valeret proceſſus agitat. corā vtroque iudice. ita dr. Inn. in d. c. cum M. Ferrarien. & volunt doc. in d. l. nulli. & eſt de mēte. Sōz. in d. ꝑſ. 274. in vlt. col. idē.

Quą autem pena debet puniri trahens aliquem. coram diuerſ. iudicib. pro eadem cauſa? Pet. & Cy. in d. l. nulli dicunt ꝙ debet perdere cauſam. & iſtam partem. videtur tenere. Alex. in d. l. vbi ceptum.

Sed doc. communiter. in d. l. nulli. dicunt ꝙ ſolum condemnabi. in expeñ. vt vult gl. no. in c. ex tenore ext. de reſcr. & ita tenet laſ. in d. l. nulli. in 1. col. & ita videtur ſequi. Sonz. in 1. pte. conſ. 41. in 1. col. Alex. in l. ꝓtor. §. celſus. in 3. co. de dā. infe.

Vide Fel. in d. c. ex tenore. multa pro vtraque parte allegantem vide. tamen tenere op. ꝙ ſolum condemnetur. in expeñ. ex quo illam vlt. loco refert. per dicta ſ. in ver. gl.

Vide etiam Ang. in conſ. 162. in fi. vbi tamen non decidit. eo quòd non fuerit de hoc requiſitus. idem.

Quid de clerico qui traxit clericum ad iudicium vetitum vide Ludo. Ro. in conſ. 369. in 8. col. ver. quo ad decimum. &

Fede

Universidad de Deusto Biblioteca

Fede.conſ.90. Et in materia. quando trahitur quis coram iudice incomp.vide in ver.actor.§.x.

Quid autem in impetrante diuerſos iudices contra eundē. pro diuerſ.cauſis perſonalib.vide in c.diſpēdia.vbi doct.max. phi.de reſcrip.in 6.

Si conſenſi tacite in iudicem incompetentem qui propter aliquam nul.me abſoluit ab inſtantia.ſi iterum conuenior.co rā eo ñ poſſum amplius declinare eiusforū.Lu.Ro.ſing.144.

iudicium ſuper libello inchoatum.proſequen.eſt vſque ad fi.cauſæ.auth.qui ſemel.C.quomodo & quando iud.

Vide aliquas limitationes per Alex.in l.ſi prius.in 11.col. de oper.no.nun. Idem.

Iudicij inſtantia in ciuilib.perit triennio à tempore lite con teſtatæ l.properañ.in prin.& ibi doct.C.de iud. P.Andora.

in criminalib. autem inſtantia durat ſolum biennio.vt no. in d.l.properañ.cōcor.l.2.C.vt j̄.cer.tem.quæſtio.cri̇a.termi.

Adde ꝙ licet in ciuilib.perempta inſtantia duret ius agendi de nouo.d.l.properañ.§.illo proculdubio.ibi nihilominus ſuum habere vigorem.

Tamen ſecus eſt in criminalibus.vt vult Iaſ.in d.§.illo proculdubio quem omnino vide.

in cauſis ſpiritualib.inſtantia eſt perpetua.c.ven.ext.de iud. vbi doc.max.Fel.Iaſ.in d.l.properañ.in pr.in fi.com.addo Ange.in conſ.124.in fi.Alex.in 3.vo.conſ.23.in pr.vbi dicit ꝙ de iure cano.nō eſt dare inſtantiam.& ꝙ de iure can.inſtantia ſit perpetua tenet Cor.in 4.vol. conſ.210. in fi. Contrarium tenet.Lud.Ro.conſ.220.circa fi. idem.

Quid in bonis patrimonialib.clerici.Fel.in c.eccleſia ſanctę Mariæ in 5.col.de conſti.dicit.ꝙ eidem currit.inſtantia ſic.laico.al.Pan.in c.ven.ext.de iud. idem.

Quid in cauſa dot.Iaſ.in l.1.in 5.col.ff.ſol.mat. per pulchra fundamenta tenet quòd non pereat biennio nec triennio. vide per eum. Idem.

Quid in ſummariis.Alex.in 2.vol.conſ.50.vbi multa al.tenet ꝙ etiam in exequtiuis & ſummariis currat inſtantia.& cō firmat Iaſ.pulchris fundamētis in d.l.properañ.in pr.in 3.col.

Quid ſi iudex procedat per viam inquiſi.dic ꝙ inſtantia finit.biennio.Bal.& Alex.in d.l.properañ.in fi.prin. idem.

Si ſta.vel reſcripto cauſa debeat j̄.duos mēſes terminari inſtantia incipiet currere à die lit.conte.& non ante.ſecundum. Bal.eleganter.in auth.clericus.C.de epi. & cle. Fac.d.l.properañ.in prin.& ibi hoc.volunt doc.max.Iaſ.in 2.col.ibi 5.nota. Addo Alex.in 3.vol.conſ.42.

Si ante litem conte.diſpu.inter partes ſuper legitimatione. perſonæ, etiam per decem annos non propterea periret inſtantia.ſecundum Bal.eleganter.in l.poſt edictum.§.circūducto.ff.de iud.bene fac.tex.cum ibi no.per cano.in c.prudentiā §.ſextam.de off.deleg.vbi habetur ꝙ ſuper huiuſmodi excep. non eſt fien.lit.conte.idem in cauſa app.ſi ſuper illo incidenti fuit pronunciatum in fauorem opponent. ita eleganter vult Bal.in auth.ei qui.de temp.app.

Et ita vult Pau.de ca.in 2.vol.conſ.21.in pen.col. Fel. in c. ven.in fi.com.de iud.& in c.ex ratione.de app.

Quid autem ſi protelle.lis p̄ ſubterfugia vnius,an currat inſtantia.vide late per Alex.in 3.vol.conſ.72.repetito in 5.vol. conſ.71.Fel.in c.licet cauſam.in 12.co.ver.limita 14. de proba.addo Bal.in 3.part.conſ.341.& no.Cur.in l.1.in 1.col.C.d̄ iur.cal.phi.in d.c.ex ratione.in 7.& 8.col.& Iaſ.in l.ſi eum §.q̄ iniuriarum in 3.col.ff.ſi quis cau. vbi dicit ꝙ tunc non currit inſtantia alteri patti.&adduc.pulchra ſimilia.vide phi.in c.cu piētes. §.quod ſi per 20.in j.col.de elect.in 6.& fac.quod vult in c.1.in 3.col.ibi &don.diſputa.de conſe.in 6.& in c.1.§.1.in 3.col.de excep.in 6.ibi ſi tamen.&c.

Et vbi curret debet concedi reſt.in inte.Alex.in 3.vol.conſi.42.in 3.col.

Inſtātia triēnalis de qua in d.l.p̄perañ.in pr.ñ p̄t pacto partium p̄rogari vt vult ibi gl.& doc.cōiter ſeq.max.Iaſ.in 5.co. ampliat Iaſ.ēt ſi ptes p̄mitterēt ñ aſſtare ꝙ inſtātia ſit pempta. Etiam ſi promitterent ſub certa pœna. l.ſeius & Augerius. & ibi Bar.ff.ad l.falc.Bal.in l.1.C.de indic.vid.tol. & Anto.de But.in c.pen.ad fi.ext.de iud.

Ampliat fortius etiam ſi interponatur.iur. ſecundum.Bar. ibi.& in l.ſi quis pro eo.in 2.membro.& ibi Raph. & Paul. de ca.ff.de fideiuſſ.& per alia quæ al.

Limitat Iaſ.quinque modis. 1.vt poſſit prorogari per viam compromiſſi.auth.ſi tamen.C.de temp.app.&cle.q̄diu.de ap.

Subdit Iaſ.ꝙ compromiſſum.impedit curſum inſtantiæ. in cauſa app.prout loquuntur tex.præal.& non in cauſa.prin.vide per eum.& per Alex.in 2.vol.conſ.137.

2.Limitat.quando de nouo renouarentur vno ictu omnia acta iux.gl.in l.mutari ff.de procur.ſm Bar.in d.l.properañ.tñ d̄.ipſe Iaſ.iſtud non eſſet prorogare ſed de nouo inchoare.ſecundum Fulg.ibi.&imo.in c.de cauſ.de off.deleg.

3.Limitat.quia licet inſtantia non poſſit per conſenſum p̄tium prorogari.tamen bene poteſt per conſue.vel ſta. gl.in l. præſcrip.& ibi Bal.C.ſi contra ius vel vti.pu.& Ang.& imo.in l.2.ff.de re iud.

4.limitat quia licet non poſſit prorogari. poteſt tamen abbreuiari quia tale pactum eſt conſonum.pu.vtilitati.l.fi.§.fin. C.de temp.app.& ita ſecundum.eum firmat Ludo.in d.l.2.de re iud.cum concor.de quibus.per Alex.in d.l.properañ.

5.Limitat.vt p̄cedat in inſtātia triēnali inducta à iure communi.Sed inſtantia breuior ſtatutaria.poteſt prorogari.vſque ad triennium.al.Sal.ibi.& iſtam opinionem.ſequitur ibi Alexan.& ipſe Iaſ.qui moue.noua ratione.

Contrarium tenet Io.And.in add.ad Spe.in ti.de app.§.nūc breuiter.ver.illud aūt.& Io.de im.in l.4.in prin. ff.de dam.inf. & iſtam opi.ſequi. Alex.in 4.vol.conſ.24. idem.

Nunquid ſententia lata poſt triennium. ſit ipſo iure nulla. glo.in d.l.properañ.in gl.mag.ibi.item quid ſi eſt lata.tenet ꝙ ſic.& iſta eſt communis ſententia.& concl. vt per multa quæ al.tenet ibi Iaſ.in 6. & 7.col.poſt Alex.ibi addo Pau.de ca.in j. vol.conſ.301.in fi.Alex.in 2.vol.conſ.137.in 3.vol.conſ.82. & in 5.vol.conſ.104.& conſ.114.&in conſ.39.in pr.vbi dicit ꝙ iudex. videns inſtantiam peremptam nō debet ſententiam ferre.etiam ſi pars non opponat.

Limitat 1.Iaſ.ex doctrina Bar.ibi, quando tempus ſolū ſtatuere.iudici & non iuriſdictioni.

Limitat 2.quantum ad ſententiam diff.quæ ferri nō poteſt finita inſtantia. ſed bene poteſt ferri abſolutoria ab obſerua. iudicij.& eodem.pars in expeñ.

Limitat 3.niſi ſententia diff.ferra.in confeſſum.quia etiam pempta inſtantia.poteſt ferri tanquam ſuper notorio.in q° non requi.ordo iuris.al.Bal.ibi & Pan.in c.pen.de iud.

Limitat 4.q̄ñ dubiū eſſet de pemptiōe inſtātię.al.Bal.ibi.& ī auth.cleric⁹ d̄ epi.&cle.&ī l.ſupuacuā.C.d̄ tēp.ī inte.reſt.pe.

Limitat 5.& vlt.quando propter magnitudinē cauſæ.& pp exigētiam multarū dilationum non potuit cauſa intra triennīū expediri.tunc poterit vlt.ex quo n̄.p̄t imputari iudici aut ptib.al.Bal.in l.ſi cū ipſe p illū tex.ff.d̄ excuſ.tut.& alia q̄ vide.

Quid in iudice habēte liberū arbitrium an poſſit ferre ſententiam poſt inſtātiam.vide Bar.& Alex.in l.ſi in lege ff.loca. & Alex.in 1.vol.conſ.50.circa fi.

Quid de ſententia app.lata poſt tempus inſtantiæ. Alex. in 5.vol.conſ.114.dicit quòd non valet vide per eum. idem.

Nunquid aūt ſnīa lata poſt tp̄s p̄fixum à ſta.ſit valida ſi reperiatur lata.j̄.triēnium.Bal.in d.l.properañ.dicit cōem ſententiam eſſe.ꝙ nō valeat ſentētia.Idē vult ipſe Bal.in l.nec qcq̄.§. p̄ficiſci.ff.de off.procon.& leg.de quo vide Fel.in c.ven.in 5. col.de iud.& Panor.in 2.part.conſ.5.& conſ.16.

Licet poſt tempus inſtantiæ iuris.vel ſtatutariæ.non poſſit ferri ſententia diff.ſuper merit.vt dixi ſ.eo.§.13.

Tamen poterit ferri ab obſerua.iudicij.tex.ſing.ſm.Ange. in l.ſi.C.vt j̄.cer.tempus.quæſtio.cri̇.termi.& vult Iaſo.in d.l. properañ.in 7.col.& dixi ſ. ver.limitat 2.

Adde ꝙ quādo acta ſunt nulla debet reus abſolui ab obſerua.iudicij Pau.de ca.in 2.vol.conſ.96.

Adde etiam ꝙ quando inſtantia eſt perempta poteſt iudex declarare inſtantiam peremptā & condemnare in expen. Iaſ. in d.l.properañ.§.illo videlicet.cir.fi.Alex.vol.2.conſ.136.circa prin.phi.in c.diſpendia.in 1.col.de reſcr.in 6. idem.

Adde ēt ꝙ ē vnus cauſs peregrin⁹.in quo nō oportet iudicē ferre abſolutoriā ab obſua.iudicij imo à iure inteſſr lata l.pe. C.de naufr.& ſubmer.li.xj.ita d̄.Ang.in l.ſi.C.vt j̄.cer.tēpus.

Et ſi iudex tene.expedire cauſam j̄.duos menſes.ſi abſoluat ab obſerua.iudicij non dice. expediuiſſe cauſam. ita Bar.in l. generali.C.de decurio.lib.10.

No.perpetuo.ꝙ iud.agitat ñ.poſt tp̄s inſtātiæ præfixæ à ſta. valet & tenet ſi non oppona.ita vult Tancre.de Corne in ſua compendioſa in Rub.10.q.19.al.Guido.de Suz.& dy.& ſeq̄t d.Iac.de S.Geor.in d.l.properan.in fi.prin.quod eſt nota.dignum.addo Pau.de ca.in 1.vol.conſ.180.incip. videtur diceñ. ꝙ dicta declaratio.Repetito.in 2.vol.conſ.328.alias 326.idē.

Quando delegat.cauſa terminan.j̄.duos menſes.tales duo menſes habēt vim termini dati ad proban.adeo ꝙ actore non probante.reus abſolue.diff.ita Bar.l.admo.cir.3.col.de iu.iur. & in l.ſi de meis.§.fi.ff.de arb.al.Inn.c.ſuper eo.el 2.de app.& d.Fran.de Cur.in d.l.admo.in 35.col.al.Spec.in ti.de ſent.pro la.§.nūc viden.ver.illud.Raph.Ful.d̄.in d.l.admo.ꝙ nunq̄ potuit obtinere ſm iſtam op.Bar.Paul.de ca.ibi d̄.ꝙ iſta qō fuit in ciuit

Universidad de Deusto
Biblioteca

in ciuitate papie.& ꝙ Bal.conſuluit ſecundū opi.Bar.ſed non potuit obtinere.quia omnes conſuluerunt ꝯrium. Tandē th concludit eſſe tenendam opi. Bar. cum limita. ſi coram delegato fuit lis conte.alioquin ad diff.non poſſet peruenirl.l.fi.§. illud C.de temp.app.& co.ti.vt lite non conte.de quo vide latiſſime.Cur.in d.l.admo.in 35.36.& 37.col. idem.

Et per dictum Bar.ſ.relatum.quod ego puto verum.dix.eleganter Bal.in auth.ei qui.de temp.app. ꝙ ſi partes compromiſerint in arbitratorem.adeo vt j.menſem debeat terminare cauſam. & ipſe ferat laudum vlt. die menſ. reo abſente vel non citato.nihilominus laudū erit validū. qa tal terminus habet vim peremptorij ad audiendum ſententiam ſecus ſi arbitrator ferat laudum citeriori die. quia tunc nl. valeret parte ſi citata.ſubdit Bal.ibid. ꝙ q̄dā humana beſtia ꝯſuluit ꝯriū.id.

Per abſolutoriam ab obſerua.iudicij.non expirat iuriſd.iu die.delegati.ita not.vult Inn.in c.conſuluit.de off.deleg.& ſe qui.ibi Pan.

Vtrum inferior à principe poſſit delegare cauſam.cū præfixione certi temporis Puta duorum menſium Cy.de piſto.in l.l.properañ.§.ſin autem vtraque videtur velle quòd non.

Contrarium tenet expreſſe Bal.in d.§.ſin autem vtraq; per no.in c.ſi pro debilitate.de of.deleg.Et lapſo illo tempore.ipſi delegato præfixo.delegans cognoſcet de cauſa.ex eiſdē act. & ſic ſoluitur iud.quo ad delegatū non autem quo ad partem & ita intelligitur.l.iudicatum ſolui.ff.de iud. & iſta ſententia Bal.placet per not.in c.de cauſis.ext.de off.deleg.

Adde tamen ꝙ inferior à principe non poteſt committere cauſam ſummariæ ſimpliciter & de plano.gl.in clem.ſepe.de verb.ſig. Ad hoc etiam ſolet allegari pulchra gl.in c.fi.de hęr. in 6.vbi gl.dicit ꝙ legatus etiam de latere nō poteſt committere cauſam ſum.ſimpliciter.& de plano.& ita in terminis vult Ang.in auth.offera.in prin.com de lit.conte. idem.

Vbicūque iuriſd.alicui tribui. in certo & determinato caſu nō ꝓcedit libellus corā illo productus niſi narretur ille caſus in quo iuriſd. eſt attributa.ita Io.An.in c.cum ſit generale. de ſo.comp.Ang.in conſ.6.&conſ.27.Alex.in 4.vol.conſ.32.Are.in conſ.64.in 5.col.Fel.in c.licet cauſam.in 1.col.de proba. Barb.in 1.vol.conſ.15.in 7.col.& conſ.44.in 6.col.& in 2.vol.conſ.17.in 3.col.& ita in terminis vult Iaſ.in l.1.in 2.co.ff. de eden.Barb.in 3.vol.conſ.56.in 3.col.

Fac.quod vult Pau.de ca.in 2.vol.conſ.315.alias 313.inci. ad confirmationem vbi dicit ꝙ proceſſus quem quis eſt habiturus coram delegato.debet eſſe tal.ꝙ comprehenda.ſub verbis reſcripti.alias non valet.al.Inn.in c.ſuper literis.de reſcrip.

Fac.etiam quod vult Iaſ.in l.2.in 7.col.in fi.ff. ſi quis in ius voc.vbi dt ꝙ ad hoc vt cit.non arctet citatū ſuffic.ꝙ non concludat ipſum. regñ non eſſe ſubiectum. licet aliquo caſu ſpñ. poſſit eſſe ſubiectus al.But.in c.fi.in vlt.col.de dila.

Addo etiam bene facere.quod vult pau.de ca.in 2.vol.conſi.328.alias.326.incip.vide.dicen. vbi dicit ꝙ quotienſcunq; per l.nonam da.iudici aliqua iuriſd.ſub certo modo & forma quam iuriſdict.ipſe prius nō habebat.quicquid ſit illa forma non ſeruata.eſt ipſo iure nullum.al.gl.in clem. 1.de iu.patro.

Et quando negatur qualitas tribuens iuriſdict.iudici eccleſiaſtico puta rem eſſe eccleſiæ.non poteſt cognoſcere.in cauſa.Barb.in 1.vol.conſ.40.in pr.Alex.in 5.vol.conſ.1.in 3.col. an aūt ſtetur narrat.pro tribuen.iuriſd.vide no.Cor.cōſi.141. & ꝙ ſte ſi non negentur.tenet Barb.in 3.volum.conſ.56.in 3. col. Pro te ſita in Pinerolio poteſt forenſ. ibi conueniri.quia ag.in rem.l.1.& fi.C.vbi in rem ac.Bar.in l.forma. ff. de cenſi. c.fi.& ibi no.de for.comp.Alex.in 5.vol.conſ.1.Lud.Ro.conſi.197.fac.quod vult Bal.in l.2.C.de interd.Debet tamē prius conſtare illam rem eſſe ibi ſitam.alex.in d.conſ.1.in 3.col.

Ad materiam.l.ſi conuenerit.ff.de iuriſd.om.iud.vide Feli. in c.1.in 3.col.ext.de iud.& Iaſ.in d.l.ſi conuenerit.max.in 4. col.ibi 6.limita.& in 6.col.ibi in fi.glo.& in 9.& 10. col.& in fi.vbi ponit verba formalia.ponenda in inſtrumēto obl.vide etiam eundem Iaſ.in l.1.in 3.& 4.col.ff.ſi quis in ius voc. non ie.& in l.qui certo.in fi.ff.de cond.indeb.

Adde ꝙ per fideiuſſionem datam coram iudice incompetente non inteſſi prorogata eius iuriſd.Iaſ.in l.1.in 2.col.ff. ſi quis in ius voc.

Inſtantia iudicij quib.caſib. tranſeat in non hæredem.vide not.Dec.in c.quia gu.in 3.col.ext.de iud.

Quod geſta.poſt terminum.ſeu inſtantiam.non valeant vide Bal.in l.ſcire oportet.§.conſſs.ff.de excu.tu. idem.

Iudicij calor.Operatur vt valeat teſtamentum.vel don.cauſa mort.corā duob.teſtib.ſi corā iudice inſinuētur.l.oīm. C.d teſta.Iaſ.in l.Pacta nouiſſima.in 3.col.C.de pac. P.Andora.

item confe.facta in iud.ſine cauſa valet.Iaſ.vbi ſ.dixi in verbo confeſſio ſine cauſa.

item licet iuri de futuro renūciari nō poſſit l.ſi ita ſcriptū §. ſi ſub cōdic.ff.de leg.2.l.is q hæres.& l.q ſupſtit ff.de acq.hær.

Tñ tal renun.facta in iud.valet.gl.l.in plurium. in fin. ff.de acq.hær.& gloſ.in l.1.ff.de cura.bo.dā.Iaſ.in d.l.pacta nouiſſima.vbi etiam al.Bar.& alios.in l.1.C.de pac.

Item in iud.ſing.ſtip.l.cum oſtendimus.§.fi.ff.de fideiuſ.tucū aliis al.per Iaſ.vbi ſ.addo Fel.in c.1.col.5.ext.de pac.dixi in verbo fideiuſſor.§.

item confeſſus mutuum in iud.non habet excep. non numera.pec.Iaſ.vbi ſ.dixi in verb.excep.non numera.pec.§.

item licet pactum nudum ſit inefficax ad ageñ.tamen ſi fit in iud.veſti.calore ipſius iudicij.Iaſ.vbi ſ.dixi latius.in ver.pactum nudum.

Adde Cor.in 2.vol.conſ.166.in vlt.col. idem.

PRO.iurans per principem,fuſtib.caſtigatur.l.ſi duo.§.fi.ff. de iureiur. Bellon.

PRO. iuramētum tria debet continere,veritatē,iuſtitiam, & iudicium.can.animaduertendum.22.q.1.& c.etſi Chriſtus de iureiur.gl.in auth.quod eis.C.de nupt. idem.

PRO. iuramentum validat & confirmat actum alias inutilem.l.1.& auth.ſacramenta.C.ſi adu.vend.c.pactum. de pact. in 6.& c.licet.de iureiur.in 6. idem.

PRO.iuramentum ꝯ leges & bonos mores preſtitum,non valet.l.iuriſgentium.§.& generaliter.& §.ait prætor.ff.de pac. l.non dubium.C.de ll.l.ſi quis inquilinos.§.fi.de leg.1.ff.ca. ſi diligenti.de for.cōp.c.non eſt obligatoriū de reg.iur.in 6.idē.

PRO.iuriſiurandum loco ſolutiōis cedit.l. iuriſiurandum. ff.de iureiur. idem.

PRO.iuriſiurādum habet vim rei iudicatę.l.2.ff.de iureiur.

PRO.iuſiurandum alterius,alteri neque nocet, neque pro deſt.l.ait prætor.§.1.ff.de iureiur. idem.

PRO.iuriſiurandi religio ſatis Deum vltorem habet.l.2.C. de reb.cred.& iureiur. idem.

iuramentum appoſitum donationi factæ filio à patre,facit vt donatio confirmetur.com.dicit I.Clar.Sen.§.donatio.q.8. ver.ſed quæro tu ſcis. P.Fichard.

Licet ſtatuto caueatur, ꝙ in aliquo caſu ſtetur iuramento dāni paſſi, vel iuramento alicuius tamē poterit contrariū probari.Eſt com.opi.ſecundum Iaſ.in l.ſi qñ.C.vnde vi. M.Chær.

iuramentū ſuppletiuum poſt concluſum in cauſa peti nō poteſt. Eſt com.opi.ſecundum Hypo.in l.maritus.ver. teneas primam opi.ff.de quæſt.Ratio:quia iuramentum ſuppletiuū obtinet vim probationis:ergo poſt concluſionem cauſæ regulariter non admittitur probatio. idem.

iuramentum appoſitum ſuper ꝺcto de iure inualido,illum validat,ſi poteſt ſine diſpendio ſalutis æternæ ſeruari. Et licet iuramentum non tranſeat ad hæredes iurantis,tamen qñ contractum validat, operatur ꝙ virtus ipſius ꝺcti⁹ per iuramentum validati,tranſeat ad hæredem.Similiter qñ iuramentum non apponitur ſuper actu inualido,ſed tēdit ad obſeruantiam actus de ſe validi, qui tñ poterat aliquo remedio oppugnari, Nam tūc licet iuramentum ſit à iurante obſeruandum, tñ nō firmat ꝺctum neq; nocet hæredi.Eſt com.opin.ſecundū Cor. conſ.2.circa primum ver.& inſuper licet in d.§.vol.3. idem.

iuramētum in litē nō habet locū in actionib.ꝺriis.Eſt com. opi.ſecundum Alex.in conſ.214.quando dolus,vol.7. idem.

Abſolutio à iuramēto cōcedi nō poteſt illi qui ꝺuenit iuramento,prius,quam petierit abſolutionem.Eſt com.opin.ſecund.Alex.conſ.107.vol.3.Alb.Brun.conſ.46.ver. ſecundo non poteſt. idem.

propter iuramētum minor excluditur à beneficio reſtitutionis in integrum.Eſt com.opi.fm Dec.conſ.31.vol.1. idem.

in criminalib.nō defertur iuṙm ſuppletiuum. Eſt com.opi. ſecundum Dec.in conſ.17.in cauſa rigoroſæ.in fi.conſ.vol.1.

Fallit,niſi eſſet plus quā ſemiplenè probatum: quia tunc ēt in arduis & criminal.deferri poſſet iuramentum,ſecūdum Deci.c.1.ver.ſecunda concl.gloſ.ext.de app.ed quod in criminalib.indiſtinctè tale iuṙm non deferatur,concludit Soc.& dicit eſſe com.in conſ.136.vol.3.& in cōſ.155.præſtantiſ.vol.2. id.

iuramentum addit forum foro, & facit vt laicus virtute iuramenti poſſit cōueniri,etiam coram iudice Eccleſiaſtico.Eſt com.opin.Legiſt.& Canon.ſecundum Iaſ.in conſ.9.circa primum.ver.circa ſecundum.vol.1.

iuṙm de iure cōi habet executionē paratā. Eſt magis com. opi.ſecūdum Iaſ.in conſ.9.circa primum.in pr.vol.1.& latius in conſilio eo.ver.non obſtat vltimum motiuum. idem.

Iuramentum & ſententia obligant quem præciſe ad factū, vt non liberetur præſtando intereſſe. Eſt com. opi.ſecundum Iaſ.in conſ.9.ver.iſtud idem deduco.vol.1. idem.

Iuram

Universidad de Deusto Biblioteca

Iuramentum de iure ciuili impedit moræ purgationem. Est com.opi.sec.Ias.cons.9.circa primum.vol.j.& sec.Alex. in cons.131.in causa.in prin.vol.4. idem.

Iuramentum habet vim specialis certiorationis,ideò exclu dit beneficium Velleiani in integrum restitutionis.Est magis com.opi.sec.Alex.in cons.27.viso libello,vers.quia iuramentum.vol.1.& in cons.42.super eo.vol. idem.

Statutum prohibẽs aliquem actum,siue in rem, siue in personam loquatur, non habet locum in actu iurato. Est magis com.opi.sec.Alex.in cons.27.viso libello.versu non obstat id quod vult.vol.1.& cons.59.viso instrumento.vol.1. idem.

Maior iurans non contrauenire,non potest allegare se deceptum vltra dimidiam iusti pretij.Est comm.opi.sec.Imo.in cons.14.in casu præmisso. idem.

Statutum non potest infringere vires iuramenti,quoniam de re spirituali laicorum dispositio non valet. Est communis opi.secundum Cornæum in cons.quæstio est.vol.2. idem.

Etiam in criminalibus vbi agitur de pœna pecuniaria.Iuramentum suppletiuum accusatori defertur.Est magis com.opin.sec.Alex.in cons.66.viso processu.vol.1. idem.

A iuramento sponte prestito,& sine fraude recipientis,absolutio peti non potest.Crebrior opinio tenet.Alex. in consil. 59.viso.vol.1. idem.

Iuramentum de iure communi habet executionem paratam,& præcisam inducit obligationem. Est vera & com. opi. secun.Ias.o.in cons.9.venerabilis. & cons.85.pactus præsentis. vol.1. idem.

Iuramentum conualidat donationem factam sine solennitatibus,à iure vel statuto requisitis.Est vera & com.opin.sec. Ias.in cons.51.tota dubitatio,vol.1. Chærian.

Iuramentum super ℔ctu simulato interpositum est nullũ, vt voluit gl.no.in l.emptor.C.plus valc.q̃ agitur. Et hoc procedit, quando contractus dicitur simulatus de seipso ad seipsum, veluti quando re vera nullus contractus celebratur,sed cõtrahi fingitur,& ista propriè,& vere dicitur simulatio quę facit contractum nullo modo valere,de qua loquitur l. nuda. ff.de contrah.empt.l.imaginaria.ff.de reg.iur.&d.l.emptor,& tunc iuramentum appositum super tali contractu, ac simulatione non facit ℔ctum valere,neq; iurantem obligat ad obseruationem eius, qđ agitur, nec in huiusmodi casu est petenda absolutio ab isto iuramento sec.Ias.in § fuerat,n.86.insti.de actio.marc.sing.327.& Socy.cons.68.frustra,ver.principaliter, quia ℗sensus deficit,ex cuius defectu non valet.l.fi.C.de non num.pec.Et per istam rationem ita tenet Ruyn.cons.126.nu. 6.vol.1.& ita potest intelligi gl. in d.l.emptor. quam Legistæ communiter ita declarant.vt ibi per Bal.Saly Odofr. & Ang. & idem Ange.in l.1.C.de dote cau.non nu. Alex.l.nemo põt. ff.de leg.1.&Gramm.decis.76.nu.21.Et istam communem sequitur citat,vberiusq́; declarat Aug.Beroius in c.ad nostram, nu.12.& seq.de empt.& vend.Ex quibus autem cognoscatur contractum esse simulatum vltra allegata declarat Bart.in l.si cut.§ superuacuum.ff.ex quibus causis pignus vel hypot. solui.& de contractu simulato cum iuramento Ias.in l.2. ff.de iureijr.in fi. sed vbicunque esset facta renunciatio exceptionis, fictionis,& simulationis in contractu vtrum valeat,responde breuiter q̃ non valet aliquo pacto,ita determinat Bart.in d.l. nemo potest.n.2.quem sequuntur omnes doc.communiter, vt referunt Alex.Ias.& Rip.ibi,cum qua communi sentit etiã Ant.de Bu.in c.cum contingat,ex.de iureiur.& Io.de Imo.ibi in 7.membro,Anch.D.Card.& Io.de Imo.in d.c.ad nostram, & Rom.in l.si quis cum aliter,ff.de ver.ob.& hoc tanto magis procederet, quando quis renunciando simulationi, & fictioni iuraret,tunc enim ista renunciatio,vt ℨ. docuimus non nocet,nec valet sec.communem opi.omn.doct.in d.l. nemo potest,quam citat inibi Rip.& alij.Mod.quando verò iuramentum ipsum non esset in contractu appositum simpliciter,sed iurarent partes omnia,& singula prædicta esse vera,& in nullo contrafacere,vel contrauenire in hoc casu renuntiatio valeret per dictam clausulam prægnantem,& ista est com.opi.teste Alex.& Ias.in 1.lectu.in d.l.nemo potest,marc.sing.327.Ias o.in d.§.fuerat,n.82.& seq.Crem.no.152.& Cur.iun.consil. 100.n.5.& prędictis occurrit q̃ dicta simulatio cõtractus potest per literas probari sec.cõem opi.omniũ scrib.cui inhæret Bocri.eam audacter attestando cons.12.nu.9.licet Cyn.& male in l.1.C.plus valere quod agitur,& in l. optimam. in 3. oppos.C.de contrah.& commit.stipul.& Anch.cons.117.asseuerent contrarium,vt ipse Boer.refert. F. Viuius.

Iuramentum non dicitur propriè probatio,& per iuramẽtum quis non dicitur probare,sed ab onere probandi relenari,sec.Io.And.abb.& alias relatos per Deci.in rub.nu.2.ext.de probat. & istorum opinionem ponunt esse communem Gõmes.in §.item si quis postulant.n.4.inst.de actio.marc.in repe. rub.C.de prob.Aug.Bero.in rub.de prob.n.76. cum aliis seq. ex Alex.in l.imperator.ff.de leg. 1.& Capic.in deci.91.in ℘ria verò partem inclinauit gl.in c.statutum.§.cùm verò. in ver.℘ prio de rescriptis,li.6. quem sequitur ibi Dominicus, idemq́; tenet gl.in l.in ℔ctibus,§ illo,inverbo,offerri,C.de non numerata pec.Bald.in auth.non licet nouo,C.si cer.pe.Ang.in l.nõ erit §.dato.ff.de iureiur.& deci.in d.rub.de probatio.& istam sententiam præcitati doct.vidẽtur probare per multa iura,rationes & argumẽta,quibus oĩbus q̃ optimè respondet Beroius in d.rub.de ℘batio.n.76.& seq. Tenendo igitur primã partem tanq̃ tutiorẽ dic eam esse magis cõem, & in iudicãdo,& ℘sulendo sequendã fore,vt attestatur Fran. de Accoltis Aret. in c.2.in 12.no.de prob.quæ quidem cõis limitatur non procedere in casibus, quibus de iure cõi, vel de forma Statutorũ iuramentũ habetur ℘ plena probatione,tunc.n. in illis casib⁹ apppellatione ℘bationis venit iuramentũ ,vnde si statutum velit credi iuramento damnũ passi,profectò statutum hoc loquens de ℘batione dãni dati,vel de damno ℘bato haberet locum, & procederet ℔ damnũ dantem in probatione damni, quæ fieret per iuramentum,sec.deci.in d.rub.de proba.ext.& Aret.in d.c.2. & dato, q̃ statutum ipsum faceret plenissimam probationẽ.nihilomin⁹ admitteret ℘bationem in ℔rium,sec. Rom.in l.qui bona.§.quidã.ff.de dam.inf.& dictum hoc Roma.Sequitur,& refert Ruy.cons.87.n.12.vol.5. & alia ad materiam istam concernentia latè scripsimus ℨ.in vers.Statutum disponẽs q̃ de dãno dato stet iuramẽto damnũ passi,&c. idẽ.

Iuramento necessario non statur, nec iuramentum hoc in supplementũ probationis põt deferri vbicunq́; statutum,seu Lex requirit manifestissimas ℘bationes, quæ probatio tunc facienda est per plures testes idoneos, vel per ℗fessionem aduersarij,vel per instrumẽta,vt est p gl.no.in l.fi.in pr.ff.q̃ met. caus.quam sequuntur cõiter doct.in c.pia.de excep.li.6.Aug. Bero.in c.cùm sit Rom.n.10.de app.Soc.cons.136.vol.j.Rip. in l.fi.n.189.vbi audacter asseuerat istam esse communem opi.nec sufficerent in casu isto præsumptiones à iure approbatæ,quæ alias habentur ℘ idoneis.& ligitimis probationibus, quia vbi per modum ℘ditionis probatio nominatur vera,& concludens probatio requiritur,& iuramentum,& probatio præsumpta nullo modo admittuntur,l.Lucius,vbi Dy.&Bar. per illum text.ff.de cond.& dem. & Bar.in l.ait prætor §.si iudex,in fi.ff.de re iud.Bal.in l.ex sentẽtia,circa fi.C.de sent.quę sine cer.quanti.& in c.quo ad ℘sultationem,de re iud.Roma. in rub.de arb.Bal.& Saly.l.pen.C.de rebus cred.Ias.in l.admonendi.n.112.vbi Mod ff.de iureiu.& ista est com.opi.vt ℨ. deduximus,& attestatur expressè dec.in d.rub.ext.de probatio. vers.3.si fiat mentio,& vers.retenta prædicta. Sed communis ista coarctatur nõ procedere in casibus,in quib.vere,& concludentes probationes haberi non possunt,vt puta si tibi constiterit,vel si probauerit Titium fuisse filium sempronij,vel si probetur Bertam adulterium cõmisisse,tunc sufficiunt quippe præsumptiuæ probationes,& non procederet com. ista opi.ita inquit deci.in d.rub.extr.de probatio.vers. si tamen per tex.in c. Michael.& in c.ex tua.de filiis presby. vbi gl. & doct. & ita istam communem limitat,& declarat Fely.in d.rubr. de proba.nu.3.& sequitur Corra in libro memorialium, in verb. lex.quæ loquitur conditionaliter. Viuius.

Iuramentum iudiciale est illud,quod in iudicio à parte defertur parti iudice approbante,vt dicit gl.in l.1.ff.de iureiu.& in c.fi.eo.tit. & hoc non dicitur propriè probatio, seu probationem propriè facere,sed habere vim rei iudicatę,transactionis,ac litis finitæ,vt in l.2.ff.de iur.imò in aliquib⁹ casibus maiorem vim habere dicitur quia his adest religio iuramenti,& affirmatio iurantis,quæ aliqualem præsumptionem,& fidem facit l.non omnes.§.à barbaris ff.de re militar. item calor iudicij,consensus aduersarij,tacita confessio deferentis,qui censetur ℗fiteri omnia,quæ iurans iuraret fm not.per Bar.in l.ait prætor.in pr.& in l.nam postea.ff.de iure. & hæc omnia simul iuncta dicuntur facere iuramentum iudiciale habere magnã vim,& ferè majorẽ q̃ res iudicata,quod est notandum ℘ his, quæ habẽtur per gl. Bar. & alios in l.2.ff.de iureiu.& quamuis iuramentũ in aliquib⁹ vim rei iudicatæ excedat,tamen in multis èℨ sinia virtutem iuramenti, excedit, vt habetur plenè per gl.& Bar.in d.l.2.qui etiam dicit iuramentũ habere executionẽ paratã sicut res iudicata,℘ l.post rẽ iudicatã. ff.de re iudi.& ideò iusm appositum ĩ aliquo ℔ctu habebit (vt ipse arbitrat) executionem paratã,licet de iure cõi instrumentum publicũ nõ habeat executionẽ paratam l.minor vigintiquinq; an.cui fideicõmissum.ff.de minorib.& ibi ait se mirari q̃aurelã istã

Universidad de Deusto Biblioteca

consuetudo non adinuenerit, hoc idem tenet, & sequitur, Ias. in d.l.2.n.9. & l.nulli n.8.C. de iudi. vbi audacter asserit istam esse communem opi. & Alex. in d.l.2.Bar. in rub.ext.de iu.iur. Paul.de Cast.l.nam & postea.§.si petiero.ff.de iureiur. & l.post rem.ff.de re iud. Mathes.in not.20.mars.in sing.356. iuramẽtum.Ias.in §.item si quis.n.87.inst.de actio. & Cur.in repe.l.ad monendi.num.47.ff.de iureiur. Viuius.

Promittens soluere certam quantitatem cum iuramento, compensando postea cum suo creditore non videtur liberatus à periurio, tex.est apertus & clarus in c.ad nostram.ext.de iureiu.in pr. & ibi omnes cano.tenent abb.etiam in c. dilect*. de ordi.cogn. & Bened.de Plũ.in l.si peculium.§.quod si hæredi.ff. de statu liber. quia iuramentum ipsum debet seruari in forma specifica, & sic compellit præcisè ad factum ita quod non euaditur periurium soluendo interesse gl.est in l.si pecuniam in verbo.necesse habeas.ff.de condi.ob causam & ita tenet, Ias.in §.in bonæ fidei insti.de action. Alex.in addi.ad Bart. in l.amplius non peti.ff.rem ratam haberi, & cons.91. vol.2. Alber.Brunus, cons.17.nũ.28.vol. & cons.20.n.13.e.vol.doc. in d l.si pecuniam.89.num.4. Marcus Mantua cons.in pr.cum concordantibus ibi latè adductis, & per Pan.post Inn.Ant.de But. & alios in c.veniens.de iureiu.in contrarium verò sententiam inclinauerunt Bar.Fulg. & Ange.in d.l.amplius non peti. abb.sibi contrarius in d.ca.ad nostram, Fab.d.§.in bonæ fidei. & Alex.sibi ipsi parum constans cons.12.libr.2. & nouissimè August.Beroius.per pulcherrima fundamenta, & optimas rationes in c.1.nu.68. & seq. & n.78.de vsuris. & ita in facti contingentia per doctrinam Bart. & sequacium fuit determinatum superioribus annis in sacro regio consilio Neapolitano vt constat in decis. Capicij 167. & licet opinio hæc possit sustineri per tam illustrium doct.authoritatem, nihilominus 1. opinio contra Bartolum. & sequaces videtur magis communis.vt attestantur, Fel.in d.c.ad nostram nu.8. Ias.in l.eum qui. §.si iurauero nu.5.ff.de iur. & d.§.in bonæ fidei. Gozad.cons. 32.nn.15. & seq. & affl.in decis.381.nu.1. & seq. & ita consuluit Boer.cons.14. Rerenta itaque communi opinione pro verissima & canonica, dic limitaque eam procedere, quando ius compensandi, peruenisset post quam promissum foret per iuramentum, & si ex post facto secundum abb. & alios citatos per Tindarum in tract.de compensa.vers.attende.Soci.in l.Iulianus in fi.ff.de cond. & demonst. & Paris.con.121.n.40.vol. 1. & istam distinctionem, seu limitationem sequi videtur Capicius etiam in d.decis.167.affl.in d.decis.381. & Ant. Galle. in tracta.de formulis cameralis obligationis, super for.came. oblig.q.2.nu.6.cum aliis seq.

Iuramentum potest præstari per procuratorem habentem speciale mandatum c.fi.de iuram.cal.lib.6.vbi Doc. & tunc iurare nõ tenetur nomine proprio, sed pro domino, & per consequens in aĩam ꝓstituentis, sec.Bar. & Alex.in l.qui bona.§.si alieno.ff.de dam.inf.in l.ad egregias, in pr.ff.de iureiur. & in l. vulgo.ff.de in litem iuran. & hoc non ab re determinatũ fuisse arbitror, quia sec.Io.And.in d.ca.fi.quando procurator habet speciale mandatum in effectu ipse dominus dicitur iurare & his sic breuiter præmissis, collige vnum, ꝙ etiam iuramẽtum fidelitatis potest prestari pro absente per procuratorem habentem speciale mandatum ad se præsentãdum coram domino, & ab eo obtinẽdum inuestituram, seu renouationem, & hoc præcipuè procedit quando ille cui debet præstari consentit.vel quando debens præstare impeditur aliqua causa secun.Rom.in repe.l.admonendi.ff.de iureiu. & in d.l.§.si alieno.in addi.nouiss.qui allegat tex.in c.vnico.§.verum etiam de ista reg.lib.6. & c.si tibi domino, 63.dist. & ibi tenet Archidia. & idem voluit Bald.in c.1.in tit.quo temp.miles, & in c.1. §.nulla per quos fiat inuesti.in vsib.feud.Iac.de S.Geor.in sua inuest.ver.qui quidem inuesti.præsti. & Maranta in tract.iudiciorum in 6.par.n.30. & opinionem istam ait esse magis communem, Cur.in repet.d.l.admonendi.n.363. & hoc idem videtur sentire Bur.in l.qui absenti.ff.de dona.vbi dicit, ꝙ quando conceditur absenti inuestitura, nuncius debet esse speciali ter destinatus. sequitur affl.in ti.quid sit inuesti.in vsib.feu. & Fran.in c.si tibi absenti.de præb.li.6. & no.quod iuramentum hoc dicitur extraindiciale, quod quippe tenetur vasallus, seu procurator ipsius prestare dño, seu sit vasallus feudatarius seu burgensis sec.And.de Iser.in c.1.qualit.vasa, iura.debe.fide.in quo iuramento sex necessariò debent concurrere. primum, s. quod iuret seruare dñm incolumen, tutum, vtilem, honestũ, facilem, & denique præstare auxilium, quæ sex requisita numerantur in c.1.de forma fideli. & ibi per Andr.de Iser. & habetur abunde in deci.Rotæ Neapolitanæ.265. & huiusmodi iuramentum non solum tenetur præstare vasallus, verum ẽt ipsius hæredes post mortem suam. Vnde aduerte, ꝙ mortuo vasallo, hæredes eius tenentur iurare fidelitatem dño insolidum, licet possideant feudum pro parte secundum Ang. in l.2.§.ex his.ff.de verb.obl.arg.illius §. & ibi etiam Aret.vbi quærit, quid contra, an vnus vasallus teneatur iurare fidelitatem omnibus hæredibus patroni, & concludit secundum communem opi. ꝙ non tenetur nisi vni, & ꝙ erit in eius electione, cui iurabit per gl.in c.j.§.omnes filij, si de feudo fuerit controuer. inter dominum & agna. & de dicta communi attestatur etiam Petr.Cor.in addi.ad Deci.in l.ea quæ in partes.ff.de reg. iuris. Sed aduertendum est, ꝙ quando tale iuramentum præstatur, tenetur iurans, excipere personam Imperatoris, seu regis, quę semper presumitur excepta, videlicet.vt promittat dominum tueri & defendere aduersus quascunque personas, præterquã contra Regem c.imperialem.§.fi. & ibi Andre.de Iser. de prohibi.feud.aliena.per Federi.in d.c.j.de noua forma fideli. & tradit hoc post Spec.Bald.late in vsibus feudorum.nu.107.Bart. in l.cùm acutissimi.C.de fideicommiss. & in tract. de præstan. Card.1.q.primæ partis. & Cotta.in li.memoralium, in verbo, imperator orbis iam ad institutum reuertendo limito prælegatam communem in teste, qui quidem per procuratorem iurare non potest etiam habentem speciale mandatum, secundum communem doctrinam doct.quam sequitur, & citat Pa nor.in c.licet ex quadam.de testi. In contrariam verò partem inclinauit Rota Rom.quam sequitur Romanus in sing.8.qđ iuramentum testis possit præstari per ptocuratorem sed non potest testis deponere dictum suum per procuratorem. Mouetur Rota ibi per nonnulla vrgentia fundamenta & rationes, quas reassumpsit.Cur.in d.l.admonendi, nu.359. quasi in hærendo denique vltimæ opinioni Rotæ Roma. interpretat & limitatur similiter dicta communis ex not.per Pan.in ca.licet ex quadam, suprà citato, vbi infert generalem doctrinam per illum tex. ꝙ quando à iure, seu speciali statuto requiritur pro forma proprium iuramentum tunc non sufficit iurari per procuratorem habentem speciale mandatum, allegat no. per gl.in c.vt circa.de electio.libr.6.idem tenuit Gemin. post Archidia.in c.statutum.§.cùm verò.de rescriptis li.6.Bal. in rub. ff.de iu.iu. & Archidia.ĩ c.nulli in ver. ꝓprio iuramẽto.li.6.idẽ.

Iurare in litem nemo cogendus est per iudicem qñ vellet ꝓbare per testes.l.semper.§.in hoc interdicto.iuncta gl.ibi in ver.iudicis.ff.quod vi aut clam.veruntamen gl.in l.fi.ff. de in litem iuran.inclinauit in contrariam sententiam, quę communiter reprobatur ab omnibus doc.teste Alex.ibi in pr. & dato, ꝙ quis vellet potius iuramentum deferre, quàm aliter probare, etiam si probationem testium, vel instrumẽtorum propriã haberet, tunc securè iurare posset sec.doct.communiter in c. sicut de probatio. quam sequuntur dec. & omnes Mod.ibi, sed vbicunque aliquis nollet iuramentum deferre, sed potius onus probandi assumere, nec probet, eo casu Reus absolui debet, nec cogitur iurare ex quo actor probare non potuit, nec ad iuramentum aliquo pacto redeundi habet facultatem. l.si quis iusiurandum.in pr.C.de rebus cred. & decisioni huic omnes scrib.communiter inhærent variis in locis præsertimque Soc.cons.32.vol.2.

Valisia, fardellum, seu capsa posita apud hospitem, vel aliũ quẽuis custodem sigillata, & clausa, si fortè redderetur dissigillata eo casu standum esset contra ipsum hospitem iuramento in litem ipsius deponentis super quantitate, qualitate pretio, valore, & æstimatione rerum, q̃ in dicta valisia dicerentur per deponẽtẽ extitisse, ẽt si ipse deponẽs res ipsas particulares nõ ꝓsignauerit hospiti, nec aliqd dixerit qđ in ea capsa essent aliq̃ res, & quæ, & ẽt qđ res ipsæ p aliquẽ visæ nõ fuerint, & sic si hospes ipsæ esset bonæ ꝓditionis, & famæ, qa debet nihilominus ꝓdẽnari ad soluendũ res ipsas, ac rerũ q̃titates, & extimationem, de quib.in ipso iuro deponẽtis fit mẽtio, ex quo hospes dicit in dolo eo ipso ꝙ apparet dictã valisiã fuisse apertã ẽt si nõ reperiat, nec probet hospitẽ valisiã aperuisse & ignoretur qs aperuerit, seu sit dubium, & dicit hospes ipse ꝓueniri ex ꝓprio ei⁹ dolo, q quidẽ ꝓbatur eo ipso, ꝙ appareat valisia fuisse aperta, ẽt ꝙ ignoret qs fuerit ille, q illã apperuit an hospes, vel quilibet ali⁹, & ita tenẽt, & ꝓcludunt Inn.Ant.de But. Anch.abb.imo, Henr.Boic. & alij.in c.fi.ext.de his quæ vi, metúsve causa fiũt. Bart.Bal.Ang. & Rom.l.in actionib.ff.de ĩlit. iur. vbi Ias.n.39. & 41. & Fran.Duare. Cur.Bolog.n.86. & Fran. de Accoltis, Aret. assęuerant istam esse com.opin. Cor. etiam cons.318. prouecturali.vol.4. Paris.cons.47.inficiari, per totũ, vol.1. & nouissimè Io.Bapt.Plot.in repeti.l.si quando.n.391. C.vnde vi. post alios quamplures ibi relatos, congestosque per eum, ibi etiam istam communem limitat in vndecim casib⁹, quos ibi à n.400. vsq; ad n.416. abũdè poteris videre. idẽ.

Iuram

Universidad de Deusto

Iuramentum ſufficit præſtare ſuper quacunque ſcriptura, licet non ſacra de conſuetudine, qm iam diu communis inualuit ſtylus, & conſuetudo ꝙ iurare ſufficiat ſuper quacunque ſcriptura habito reſpectu ad ſacra Dei Euangelia, ſolet quippe dici per notarium. Titius iurauit ad ſancta Dei Euangelia manu tactis ſcripturis, opinio iurantis, & relatio iſta quã habet ad ſcripturam faciunt, ꝙ illa ſcriptura habeatur loco Euangeliorum, quantum ad firmandum iuramentum, nec iurans dicit iuro ſuper hæc Euangelia, Sed in gñe dicit iuro ad ſancta Dei Euangelia, & huiuſmodi ↄſuetudo ſeruanda eſt, ita voluerũt elegãter Bald. Sali. Cor. & Cur. in auth. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſus venditio. Imo in c. cùm contingat. de iu. iur. Bald. & Aſſl. in c. j. §. item ſacramẽta. n. 20. de pace iu ram. firm. gl. no. in clem. 1. §. porrò. in ver. tacta. ad fi. de hæret. & poſt eam Imo. Card. Bonifa. de Vitali. & cæteri cõiter, Corſ. latè in add. ad abb. in rub. de iu. iur. in 1. part. q. 4. circa fi. Ruin. conſ. 103. n. 11. vol. 4. Paul. Caſtr. & Alex. in l. iurari. ff. de iure iur. cum aliis ↄcordantibus, de quibus ibi per eum. Sed iſta cõmunis, & indubitata ↄclusio interpretatur non habere locum in caſibus in iure expreſſis, qui tactum ſacrorum Euangeliorũ requirunt, vt latè declarat Ruyn. in d. conſ. 103. nu. 12. & Marquardus de Suſannis in trac. de iudæis, & infidelibus, in 2. par. c. 8. n. 15. & marſ. ſing. 415. iuramentum eſt magnæ importantiæ. ſufficit alias loco Euangeliorum ſcripturas tangere ſecundum præcitatos doct. licèt cautela ſit, & rationabilis (vt inqt Bald. & Sal. in d. auth. ſacramenta puberum) in loco contract9 ad eſſe librum Euangeliorum, vel aliquam ſcripturam deverbo Euangelij tractantem ſuper quo, vel qua iuretur, meritò ſtandum eſt inueteratæ conſuetudini, de qua d. Docto. paſſim atteſtantur, ꝙ quamlibet ſcripturam tangere ſufficiat. idem.

Iuramentum debet habere tres comites, veritatem, iuſtitiam, & iudicium. Cur. iun. conſ. 141. n. 9 com. dicit. B. Villal.

Iuramenta omnia quæ ſunt à iure introducta poſſunt per procuratorem ſpecialiter conſtitutũ præſtari. com. dicit Frãciſc. Curt. in l. admonendi. nu. 363. ff. de iureiur. refert Phanu. in tracta. de iuram. in litem. nu. 20. in 2. par. I. Fichard.

Iuramentum inducit obligationem. Io. de Selua. de iureiur. par. 3. conſ. 2. com. dicit.

Fallit, ſi ſit ſine cauſa: adde Fel. in c. 1. de pactis. comm. dicit. ſed hanc intellige de iure ciuili: quia iuramentum non veſtit pactum nudum. Iaſ. in l. ſi quis maior. C. de tranſa. nu. 23. com. dicit, & vide quæ habes in verbo actio. B. Villal.

Iuramentum debet obſeruari in forma ſpecifica, & non ſufficit per æquipollens, Iaſ. conſ. 4. vol. 3. com. dicit. idem.

Iuramenti abſolutio aliter concedi nõ debet niſi parte pr9 citata & audita. com. dicit, & ſequitur Coua. lib. 1. var. reſo. ca. 4. nu. 5. vbi refert Curt. Deci. & Seluam, hanc dicere communem. Prætereà firmamus quoque in verb. Abſolutio à iuramento, &c. hanc ſimiliter dicit communem.

Contrariam verò opinionem magis eſſe communem teſtatur Mar. de affl. deciſ. 220. n. 10. & 11. vbi pro illa allegat Io. And. in add. ad ſpecu. Oldr. Cald. Ant. de Bu. Io. de Imo. Pau. de Caſt. in conſiliis, Anto. de pra. veteri inter conſilia Alex. Et ipſum quoque Alex. conſ. 222. vol. 2. & conſ. 53. vol. 3. Petr. Ancha. Lap. Laurentium de Rodolph. Iaſ. Ant. de Alex. de Neap. Marian. Soci. Florianum de S. Petro, Ludo. Ro. Barth. Cæpol. Ant. Corſet. in ſuo Repert. ad abb. in verſ. Abſolutio, Io. Milis, in ſuo reperto. in ver. Iuramentum. Et denique Fel. in ca. 1. de iureiu. Qui tamen ibidem nu. 23. tenet potius priorem opinionem, quatuor tamen limitationibus adiectis.

Limitat autem idem Matth. in d. nu. 11. niſi fuiſſet Pontifici in tali impetratione abſolutionis ſubreptum, quia tunc abſolutio non valeret, &c. I. Fich.

Adde ꝙ negatiuam magis comm. dicit affl. deciſ. 220. poſt Anch. conſ. 18. verſ. 2. præſuppoſito. quam etiam laudant ca. Toloſ. q. 62. Iaſ. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de of. ꝓ conſ. in l. patre furioſo. ff. de iis qui ſunt ſui vel alieni iur. Natt. conſ. 144. 173. Rol. conſ. 13. n. 38. conſ. 59. nu. 28. libr. 1. conſ. 2. n. 11. lib. 2. declara vt per Oſaſc. deciſ. 125. n. 7. Viuium commu. opi. lib. 2. concl. 1. Gabr. com. concl. lib. 2. tit. de citat. cõcl. 1. nu. 91. Burſ. conſ. 72. n. 25. lib. 1. vbi ꝙ non requiritur partis citatio, ſecundum communem quam ſeruari dicit in pract. vide quæ ſcribunt Curt. Sen. conſ. 43. Curt. iun. conſ. 152. libr. 2. Natt. conſ. 166. & conſ. ſeq.

Iuramentum firmat contractum: ſi per ſtatutum prohibeatur, contrahere Iaſ. in auth. ſacramenta. nu. 53. C. ſi aduer. ven. comm. dicit.

Per iſtam communem videtur euacuari l. 6. tit. 1. libr. 3. ordi. de qua vide per doct. de Pala. rub. in reper. c. per veſtras. de dona. inter vir. & vxor. §. fi. nu. 30. propè finem repe. Sed dicta lex limitatur in contractu minoris. vt in l. 59. ti. 18. par. 3. & in omnibus contractibus in quibus requiritur iuramentum ad eius validationem, vt in pragm.

Amplia, etſi interuenerit iuramentum ante, vel poſt contractum, Alc. c. cum contingat. de iu. iur. nu. 133. com. dicit.

Amplia ſecundò, ꝙ in tantum hæc communis, & præcedẽs eſt vera: ꝙ iuramentum tollit purgationem moræ. Ant. rub. conſ. 113. com. dicit. Et non requiritur aliqua interpellatio ad hoc ꝙ incurratur in moram ſi contractus, vel promiſſio fiat cum iuramento, Gozza. conſ. 25. nu. 10. com. dicit, vbi tamen diſtinguit: aut quæritur ad hoc ꝙ pœna contractus debeatur, requiritur interpellatio, ſecus tamen ad hoc ꝙ promittens teneatur ad intereſſe, & ſic intelligitur dictum Bald. in ca. 1. §. ad hoc. in fine. & Alex. in l. quòd te. ff. ſi cert. peta. quæ diſtinctio eſt ex mente Boer. de mora. ver. 10. principa.

Amplia tertiò ꝙ iuramentum ſupplet omnes defectus, ac ſolennitates, quæ poſſunt opponi ↄ inſtrumentum, in quo interuenit iuramentum: etſi aliunde perueniat quam ex defectu ætatis, Cur. iun. conſ. 47. nu. 2. com. dicit contrariam. Imò ꝙ omiſſio ſolẽnitatis probatoriæ de iure ciuili licet iuramento ſit actus decoratus vitiat actum, Alc. in ca. cùm contingat. de iureiur. n. 151. com. dicit. Sed pro concordia eſt præſupponendum vnum: per quod diluitur omnis hæſitatio: ꝙ iuramentum nuſquam tendit ad ſupplendum probationis defectum, ſed ad ipſius actus confirmationem, vt plenius aſſerit noſter Coua. in repe. c. quamuis. de pactis. par. 2. §. 6. Et ideò non eſt mirum, ſed dicamus ꝙ omiſſio ſolennitatis probatoriæ non validatur iuramento, in aliis autem ſolennitatibus ſic vt prima communis tenet.

Amplia quartò, ꝙ promittens ſoluere cum iuramento non recompenſat, Gozza. conſ. 32. n. 15. & 16. com. dicit reprobato Bar. in l. amplius non peti. ff. rem rat. habe.

Fallit primò, quando prohibetur ex ratione, vel natura rei: vt quia ea non ſit in commercio, Alc. in c. cùm contingat. nu. 179. de iureiur. com. dicit.

Amplia quintò, ad ↄctum vel alienationem rei dotalis mediante iuramento, quia per iuramentum firmatur, Io. Igne. in l. 1. §. ſi vir & vxor. n. 145. ff. ad Sylla. com. dicit, licet eam per plura reprobet, quem ſequitur addi. ad Alex. in conſ. 57. vol. 1. in verſ. ſalutis, tandem concludit ꝙ licet ipſa mulier teneatur ſtare contractui iurato: ſi ex iuſta cauſa reſtitutionem non impetret, tñ eius hæredes non tenẽt nec adſtringuunt iuramẽto.

Fallit ſecundò, ſi prohibeatur ex fauore publico, Alc. ibi. n. 83. comm. dicit.

Reſtringe iſtam fallentiam: quando ſit prohibitio ex fauore priuato: licet in conſequẽtiam reſultet fauor publicus, idẽ ibidem. nu. 92. com. dicit. Ex hac communi diluitur hæſitatio de qua quæritur iuxta legem 59. cau. reprobantem donationem omnium bonorum, etiam præſentium ꝙ illa lex non habet locum ſi fiat cum iuramento: cùm lex in fauorem ſubditorum ſit introducta, vt dicitur in ſimili de donatione excedente quingentos aureos non inſinuata: ꝙ ſi interueniat iuramẽtum, valet. Ant. Gomeſ. in d. l. 69. com. dicit. ex Pan. & Imol. in c. cum contingat, de iureiur.

Fallit tertiò, in contractu ſimulato: quia non firmatur iuramento. Bello. conſ. 48. nu. 4. com. dicit. vt eſt confeſſio dotis in fraudem creditorum, Rube. conſ. 102. com. dicit.

Reſtringe iſtam limitationem: ſi contrahens iurat omnia, & ſingula contractus eſſe vera: nam hæc verba operantur, vt non poſſit dici ↄctus ſimulatus. Cur. iun. cõſ. 110. n. 5. com. d.

Fallit quartò, eſt defectu conſenſus. Cur. iun. conſ. 74. nu. 3. communem dicit.

Iſte conſenſus non cadit in minori 14. anno. & ideò etiam cum iuramẽto, nihil valet quod agit l. 56. ti. 5. licet doct. variè loquantur in auth. ſacramẽta puberum. C. ſi aduerſus vendit. de quo per Iaſ. ibid. nu. 7. & Pan. conſ. 108. vol. 2. & gl. in ca. ex his. de ſponſ. & Matth. de affl. in deci. Neapo. nu. 322. per totum. & vide quæ habes. nu. 86. in verſ. minor.

Fallit quintò, in alienatione facta p filiũ de bonis in quib9 pater habet vſumfructum. Cur. iun. conſ. 152. n. 7. com. dicit.

Nota iſtam cõem ad intel. l. 55. rau. vbi dicitur ꝙ mulier nõ põt facere ↄctum, nec diſtractũ ſine conſenſu viri durãte matrimonio, ꝙ ẽt mediante iuramẽto, nõ valet talis ↄctus: qđ ẽt eſt ex mẽte Coua. in epiſ. 4. c. 7. §. 1. n. 3. qđ mihi placet. ꝓ quo etiã eſt com. opi. de qua in verbo maritus, vbi dicitur ꝙ maritus habet vſumfructũ bonorũ vxoris, durante matrimonio.

Fallit ſextò, ſi ex iuramento inducatur peccatum: non eſt contractus obſeruandus, Alc. in c. cum contingat. de iureiur. nu. 101. communem dicit.

Per hanc l. declaratur l. 16. tit. 11. par. 3.

Fallit

Universidad de Deusto Biblioteca

Fallit ſeptimò,ſi iurans enormiſſimè lædatur quia per iuramentum non tollitur enormiſſima læſio:Cur. iun.conſ. 141. nu.6.com dicit.& Io.à Ripa in l.2.de donatio.C.nu. 10. refutans Alex.in conſ.42.& conſ. 125.volu. 1. dicentem communem contrariam. B.Villalob.

ADDITIO. Quòd prior opinio communis ſit, teſtatur etiam laſ.conſ.133.nu.8.& 9.vol.4. I.Fichard.

Amplia iſtam ſeptimam fallentiam etiam ſi mulier cum iuramento renunciaret enormiſſimam læſionem,niſi appareat velle donare.Dec.con.379.com.dicit,contra Alex.poſtremo pro reſolutione iſtius dubij,vbi doctores variè loquuntur,vide Didac. Coua.in repe.c.quamuis pactum.de pactis,lib.6.in 3.par.§.4.à nu.3.vſque ad n.9.vbi ponit duodecim conclu.& ex ſecunda.& tertia reſultat ſolutio ad noſtram communem vbi concludit,q̃quando læſio fuit enormiſſima multo maior quam vltra dimidiam,q̃ procedat noſtra communis de æquitate, ſi tamen non multùm exceſſit vltra dimidiam procedat communis,Alex.vide per eum. B.Villalob.

Fallit octauò, in iuramento ſecundo præſtito contra primam,quia non eſt obſeruandum,Fran.de Are.in l.qui iuraſſe nu.38.ff.de iureiur.communem dicit.

Fallit nonò,ſi per metum extorqueatur,Io.de Imol.in c.verum.de iureiurando communem dicit: licet requirat abſolutionem.vt per eum ibi.

Nota in hac fallentia quod iuramentum præſtitum in prima venditione, non operatur quin ſecunda venditio valeat, licet ipſe iurans teneatur ad factum præcisè Iaſo.in l.quoties. nu.36.C.de rei vend.communem dicit.

Nota iſta communem ad ampliationem l. 50. tit. 5. part. 5. cum qua concordat l.quoties.C.de rei vend.

Fallit decimò in caſu fortuito,de quo non præſumitur cõtrahens cogitaſſe.Io.de Ripa in l.11.nu.10.q.3.C.de reuo.dona.communem dicit.

Fallit vndecimò, in promiſſione de non reuocando teſtamentum,quia tale iuramentum eſt contra bonos mores,& licet contraueniens ſit periurus actus tamen tenet Alci.d.c.cũ contingat.nu.77.& Anto.de Trem.in addit.ad Bonacurſum, in prac.exceptio.in rubr.qui.mo.nu.22.& Didac.Coua.in rubri.de teſta. part.1.nu.15.com.dicit.

Nota iſtam communem ex qua confunditur opinio Dida. leg.Seg.in l.filius dum in ciuitate eſt ff.de verb.obl.nu.23.dicentis q̃ iuramentum appoſitum in primo teſtamento operatur vt ſecundum non valeat,quia iuramentũ habet vim clauſulæ derogatoriæ.per verbum Bart.in l.ſi quis. in pr. de leg.3. & laſ.in l.ti mihi.§.in legatis.ff.de leg.1.Et clauſula derogatoria habet vim,vt ſecundum teſtamentum non valeat.l.22.tit. 1.part.6. poſſit enim dari certa concordia, quæ eſt ex mente, Alc.in quantum reprobat opinio.Bart.in d.l.ſi quis.q̃ opinio communis procedat,quo ad effectum iuramenti:& ſic q̃non impediat ſecundum teſtamentum.Alia autem opi.concernat vim iuramenti & quod teſtamentum valeat eo modo quo de iure valere poteſt cum ſecundum communem opi.relatã. nu.158.ĩ.& vis iuramenti ſit, q̃ importet idem quod clauſula derogatoria: q̃ ſecundum teſtamentum non valeat:niſi de eo fiat mentio,& cum hoc recipit maximam extenſionem d. l. 22. cogita. Et nota aliud ſatis notabile, quod iuramentum operatur,& habet vim clauſulæ derogatoriæ circa primum teſtamentum habens clauſulam derogatoriam.q̃ ſecundum.in quo eſt iuramentum,deroget primo,ac ſi de eo plena mentio facta eſſet.vt per Io.Lupum in re.§.vlt.num.23.quæ multum concludit ad ampliationem d.l.22.

Fallit duodecimò, in iuramento aſſertorio cõiugum, quia inter eos nõ validat donationes.Cur.iun.q̃ſ.95.n.5. com.d̃t.

Fallit tertiodecimò, in pacto de futura ſucceſſione, quia non firmatur iuramento.Curt.iun.conſ.25.n.7. communem dicit.& vide in verbo pactum.nu.1.cum ſeq.

Fallit quartodecimò, in obligatione ad carceres, & renunciatione ceſſionis bonorum, quia non firmatur iuramento, Alc.in c.cum contingat.de iureiur.nu.6.com.dicit.Et vide in verb.obligatio.nu.7.

Fallit quintodecimò,in iuramento appoſito in donatione: quæ reuocatur per ſuperuenientiam filiorum.per l.2.C.de reuo.dona.Io.Arri.de dona.lib.3.C.nu.17.com.dicit.

Fallit ſextodecimò, in contractu facto per prodigum,quia non firmatur iuramento,Alc.in ca.cum contingat de iu.iur. nu.138.& Boc.in conſ.Bitu.§.8.communem dicunt.

Amplia iſtam fallentiam ad alienationem prodigi:Alc.in d. c.cum contingat.nu.146.com.dicit.

Fallit decimoſeptimò, in donatione omnium bonorum, tam præſentium, quàm futurorum, quæ non firmatur iuramento,Cur.iun.conſ.25.nu.6.comm.dicit.

Nota iſtam communem,& ſecundum eam intellige l.10.titu.11.par.5.

Fallit decimooctauo,in confeſſione mariti de dote recepta,vide ſ.confeſſio,contra deci.conſ.202.quam refert Bello. conſ.3.nu.2. B.Villalob.

Iuramenti effectus licet non poſſit tolli per ſtatutum tamẽ poteſt ſtatui quod in contractu minoris in quo interuenit iuramentum,præſumatur minor dolo inductus:&valet tale ſtatutum,Curt.iun.conſ.118.nu.6.laſ.in auth.ſacramenta pubertum.C.ſi aduer.ven.nu.85.comm.dicit. idem.

Iuramentum ſi ex diſpoſitione legis vel ſtatuti defertur poteſt tñ aduerſarius probare contrarium.Tiraq.de vtroque retract.§.4.gl.1,de retrait lignagier,n.2.com.dicit, hæc communis in iuramento ſtatuti,vel legis,ſecus tamen ſi deferat̃ à parte,quia poſtea non reuocatur per probationes de nouo repertas l.25.tit.11.par.3.quod generaliter dicit Bald.in l.in bonæ fidei. C. de rebus creditis, partem non eſſe admittendam ad probandum contra iuramentum delatum ſed Coua.in reſo.c. 13.lib.2 nu.1.dicit relinquendum arbitrio iudicis.

Nota iſtam communem ad intel.l.9.tit.7.par.3. B.Villal.

Iuramentum in litem non defertur niſi contra verè dolosum vel delinquentem:etiamſi ille haberetur pro doloſo vel delinquente,ſecundum formam iuris communis vel ſtatuto rum com.dicit Iaſ.l.ſi quando.nu.37.& ibidem Io.Bapt.à Plotis,in repet.ſua nu.168.cum ſeq. I.Fich.

Iuramentum non defertur in cauſa famæ.Marc.Ant.in tract.de iudice.nu.175.comm.dicit. B.Villalob.

Nota ad limit.l.2.tit.11.part.3. vbi dicitur quòd iuramentum defertur parti. idem.

Iuramentum in ſupplementum probationis,licet in crimi nalibus non deferatur, intelligendum eſt de accuſatore, nam reo,vbi de pecuniaria agitur,deferri poteſt comm.dicit Alex. conſ.66.vol.1.vt refert Minſing.obſ.87.cent.2. I.Fich.

Iuramentum defertur in cauſa matrimonij habenti ſemiplenam probationem,quando aliquibus coniecturis coadiuuatur.Cur.iun.in l.admonendi.nu.67.ff.de iureiur.com.d̃t.B.V. Nota ad ampli.d.l.2.

ADDITIO. Adde Zaſ.conſ.9.circa fin.lib.1.& Rom.in l.admonendi.n.85.ff.de iureiu Sequitur Didac. in Epito.4. li. Decre.1.c.4.nu.5.circa fi. I.Fich.

Videtur in contrarium de hoc Iuramento,conſilium Doc. Germaniæ,quod eſt inter conſilia Zaſij lib.2.conſ.3.in pr. Et q̃ communis ſit in contrarium,ſimpliciter tenet,&firmat Io. Bapt.Ferretus conſ.197.n.7.part.j. Adde Io.de Selua. in tract. de iura.in 2.part.5.q. B.Villal.

Quod iuramentum purgatorium in cauſis matrimonialib. ſemper debeat exigi à Reo,licet actor nihil probauerit,Hoſt. & Doct.communiter dicere aſſerit Pan.in c.Atteſtationib.in fi.de deſpon.impub.&c.Tamen id videtur eſſe contra text.in c.fi.ext.de iu.iur.Et doct.in ꝑſiliis paſſim ꝺrium tenẽt. I.Fich.

Nota q̃ licet pars damna,&intereſſe dimittat declaranda p aliam partem,&q̃ in eis ſtetur ſuo iuramento,nihilomin9 põt peti reductio ad arbitriũ boni viri.Coua.in ſuis reſo.c.13.li.2. nu.1.comm.dicit ex Pan.in c.Quinrauallis de iureiur. B.Vill.

Iuramento accuſatoris in materia Furti nõ credit̃:videlicet quo ad ipſum furtum probandũ.ſecus quo ad illius qualitatẽ, com dicit Franc.Duare. l.in actionib.ff.de in litem iur.nu.50. refert Phanu.in tract.de iu.iur.in litem,in 2.part.nu.63. P.F.

Iuramẽtũ habet vim clauſulæ,vt actus valeat quẽadmodũ valere põt,Alc.in c.cũ ꝺtingat.de iu.iur.n.184.& 170.com.dicit.& Coua.in §.relicti d.c.quamuis,par.2.§.6.conſ.166.B.V.

Iuramento denunciationis euangelice creditur,Alc.de præſumpt.regu.3.præſum.16.nu.7.comm.dicit. idem.

A Iuramenti neceſſarij delatione, qua non continetur ſimul vel abſolutio, vel ꝺdemnatio,appellare nõ licet,cũ talis ſnĩa ſit,ſolũmodo interlo.ex qua nec actio, nec exceptio poſſit oriri ſed adhuc diffinitiua expectetur.Ita poſt Bar. Anteſignanũ tenẽt Alex.Sali.Raph.Fulg.Iaſ.multos ibi alios allegãs. Et communiter doct.l.in actionib.ff.de in lit.iur.Et Inn.c.fi.in fi.& eo.ti.cum quo ibidem cæteri canoniſtæ,Io.And.Ant.Butri.Hoſt.Card.Alex.Io.de Ana.&Io.de Imol.tranſeunt.I.Fich.

Iuramento ſe aſtringẽs corã nõ ſuo iudice litigare,non põt pœnitere,Fel.c.j.de iud.cõm.d̃t.teſte Coua.ĩ rub.de teſta.B.V.

Iuramentũ calumniæ,ẽt ſine ſpeciali mãdato,præſtare poſſunt,tutor,curator,Oeconomus,Prælatus & cæteri habentes adminiſtrationẽ alieni patrimonii.p tex.& ibi Bar.cõiter receptum.in l.2.§.obſeruari.C.de iureiu.propt.cal.Ab.& oẽs in c. Imperatorum.de iura cal.& gl.ab omnib.recepta in c.in pertractandis c.ti.Hæc Dida.Coua.in lib.j.varia.reſo.c.6.in fi. I.F.

Probatio

Universidad de Deusto
Biblioteca

Probatio per iuramentum ex l.si quãdo.C.vnde vi.locum habet contra hæredem.com. dicit Minsing. obser. 12.cent.4. idem.

Iuramentum calumniæ licet tacitè remitti possit, nec ex eo processus corruat.c.1.& ibi gl.in verb.tacitè,& in ver. annullandus.& Doct. de iuram.cal. in 6.tñ si pars illud petierit, præstari debet,& si non præstaretur in aliqua parte iudicij, processus totus & sententia inde secuta annularentur, quia tunc dicitur omissum vnum de substantialibus iudicij.Bart.in l. de pupillo.§.quia opus nouum.nu.1.Alex.n.2.Ias.n.3.ff.de noui ope.nũ.Io.de Imo.in l.qui bona fide.§.si alieno nomine.nu.9. Alex.de Imo.nu.14.ff.de dam.inf.Quòd ante illos asseruit la. Bu.in l.2.§.sed quia veremur.C.de iura.prop.calũ.dan.vbi est tex.apertus,q̃ tale iuramentum remitti non possit,quia propter vtilitatem publicam præstari debet.Quòd cum eo tempe ramento intelligitur,ſm communiorem Doct.ſniam, qñ per partem fuerit petitum,licet nonnulli voluerint,nec etiam tacitè remitti posse, per illum text. generaliter loquentem, sed com.opi.est in ꝺrium,quod tacitè remittatur,& per eius amissionem processus nonvitietur,nisi per partem petitum fuerit. T.Ferra.in tract.Caute.Cau.12.ꝺsulendo scribit Marian.Soc. iun.hanc esse communem ſniam in cons.59.n.1.in 2.part.cõsil.Quod adeò verum est, vt nõ valeret ꝺsuetudo vel statutũ, q̃ iuramentũ calũniæ expresse remitti possit,quia talis ꝺsuetudo esset ꝺ publicam vtilitatem, & irrationabilis, cum hoc fuerit inductum ratione veritatis.d.§.sed quiaveremur.c.cæterùm.ext.de iura.cal.Io.Pe.de Ferra.in sua Prac. in for.libel. actionis realis.in ver.per sacramentum calumniæ.n.7.& 8.pulchrè Rolan.à.Val.in cons.71.n.7.cum seq.in 1.To.con.Bernhar.Vuumbser.in suis prac.obser.ti.de iura.cal.verita.mali.& aliis.li.1.c.2.vbi apostil.addit.Obseruandum esse q̃ in Camera Imperiali, licet iuramentum calumniæ petitum sit in 1.instantia,tamen huiusmodi nullitas non curetur,sed illa non obstante in principali nihilominus pronuncietur,dummodo de meritis causæ exactis prioris instantiæ constet. kirchouius.

Iuramentũ iocosè prolatum obligat,saltem ad veniale peccatum gl.in c.nam.§.fi.25.dist.Viui.com.opi.par.2.opin.242. Bonacoss.

Iuramentũ nõ defertur in supplementũ probationis in criminalibus,vt est com.opi.Soarez in ver.iusiurã.n.312. Bona.

Iuramentum de veritate dicenda defertur in criminalibus. reo inquisito,vel accusato,aut quærelato,vt est com.opi.Soarez vers.iusiurandum.nu.307. Bonacoss.

Iuramentum iudiciale.Quod iuramentum iudiciale possit retractari per instrumenta nouiter reperta sicut necessarium, fuit opinio noua do.Christophori de Castillio.& D.Fran. de Cur.in l.admonendi. in 32.charta suæ repe.ff.de iureiu. ꝓ qua est gl.Io.And.Im.&Gemi.in c.2.de tem.or.in 6.quamuis Docto. antiqui vt plurimum tenuerint contrarium. Balb. decis.139.

Iuramentum calumniæ præstari non debet de necessitate, quando proceditur per modum voluntariæ iurisdictionis. Item quando est quæstio iuris,quæ non exigit probationes.l. ornamentorum.ff. de aur. & ar.lega. Idem si esset quæstio de re notoria,quia notoria probatione non indigent.Idem si qs peteret priuilegium,vel dispensationem sec.Spe.in ti. de iura, calum.in §.sequitur.vers.quid vbi.& Bal.in l.1.C.eod. Balb. decis.38.

Iuramentum suppletiuum non debet deferri ei,qui non admitteretur in testem:quia iurans authoritate legis,est tanquã testis in causa propria.l.fi.C.de fideicommissis.l.Theopomp⁹. ff. de dote prælega. quia in hoc inspici debet conditio personæ,secundùm Cynum,in l.in bonæ fidei.7.q.C. de reb.cred. Bart.& do.Alex.in l.admonendi.circa fi.ff.de iureiur.Bal.in l. qui accusare.C.de edend. Balb.decis.283.

Iuramentum damnum passi.Contra iudicem, qui tulit sententiam iniquam dolosè, statur iuramento damnum passi de suis damnis & interesse inde supportatis,secundum Inn.in c. fi.extr.quod met.caus.facit quod vult passi.Bar.in l. quidam tabularum.ff.de fur. Balb.decis.284.

Iuramentum. Quando actor & reus probarunt tantum semiplenè.Si iudex deferat iuramentum alteri eorum suppletium.tunc succumbens non condemnatur in expensis.Ita notabiliter Bal.in auth.generaliter.in 5.col.C.de epis.& clericis. Balb.decis.171.

Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis,ca. inter cætera 22.q.4.& c.quanto,de iureiur.cum similibus. Et hanc opinionem tenent magis communiter doct. in auth. Sacramenta puberum.C.si aduersus vendit.& aliis locis,vt per Socy.iun.in cons.47.nu.14.vol.4. E.Muscul.

Iuramentum operatur, vt à promissis nullo modo recedi possit nisi obseruantia promissionis vergeret in salutis eternę detrimentum:Vt est tex.in ca.cum contingat,de iureiur. & in c.quamuis,de pact.in 6.& vtrobique tradunt DD. Et est commune dictum in auth.Sacramenta puberum C.si aduersus vẽdi.cum concord.per Soc.iun.cons.94.nu.12.volu.4.& in terminis de iuramento, de non veniendo contra sententiam arbitrorum,tradit Cor.in cons.2.in hac consultatione,&c. litera N.& Z.2.vol.& in consil.221.viso processu litera D. & E. eod.vol. E.Muscul.

Iuramentum præstitum de implẽdo promissionem,potest ita iurans ad instantiam creditoris.præcisè compelli ad factũ quoniam quando iuramenti obseruatio non vergit in dispendium salutis æternæ, neque in alterius præiudicium, semper seruari debet.Vt est cõis cõclusio doctorum in c. cum cõtingat.de iureiur.Et in c.quamuis,de pact.in 6.Soc.iun.cons.45. nu.9.vol.4. E.Muscul.

Iuramentum suppletorium non defertur in causis magnis ita est communis doctrina Bar.& aliorum in l.admonendi.ff. de iureiu.Quæ autem sit causa magna,declaranda est arbitrio boni viri,vt ibi per Doct.& Soc.iun.in cons.82.nu.29.vol.4. E.Muscul.

Iuramentum nõ tollit defectum insinuationis.Et licet hæc si ardua & difficilis quæstio,in qua doctor.ita varij sint,vt non facilè cognosci possit,quæ sit communis opi.vt constat ex iis quæ scribit Tiraq.in l.si vnquam.in pr.C.de reuo.dona.Tñ superiorem pro clara præsupponit Bal.in con.165.verba dicũt. &c.propè finem in 1.vol.Et prout Pau.de Cast.eam esse veriorem affirmat in cons.100. visa quadam scriptura.in antiquis, & dicit Raph.Cuma.in l.Modestinus.ff.de donatio.Quòd terè omnes Doctores ita teneant. Et sic potest dici, quod tunc esset com opi. pro ista parte, pro qua esse communem asserit illam sequendo,vberrimus doctor Andre.Barba.cons.16.prę clarè scripsit.2.vol.Et hanc opinionem amplectitur Soc.iun. in cons.8.nu.10.in fi.vol.4. E.Muscul.

Iuramentum appositum cõtractui,intelligi debet secundũ naturam eius,nec quicquam auget,aut operari potest. Vt voluit Bar.in l.sed & si quis.§.quæsitum.ff.si quis caurio.Cũ quo est communis opi.vt ibi per Ias.Tradit Deci.in cons.240.nu. 2.& nu.3.& in cons.493.n.26.Corn.ibi cons.241.litera H.2. vol.& in con.46.litera M.1.vol.Soc.Sen.in l.frater à fratre n. 36.& nu.37.ff.de condict.indeb.Ruyn.in con.126.4.vol.prope finem.Et hoc comprobatur,quia iuramentum non operatur,vbi deficit consensus,nec illum potest supplere. Vt docet Bart.in l.si quis pro eo in octauo memb.ff.de fideiuss. & ita se habet communis opinio vt per Cur.iun.cons.23.n.5.& dixit Ruyn.in cons.98.nu.9.& 23. vol.1.vt refert Socin.iun.cons. 20.nu.32.vol.4. E.Muscul.

Iuramentum addit forum foro,& faciat vt virtute ipsius laicus possit in vtroque foro conueniri laico & canonico,vt est communis opi.de q̃a Ias.in cons.9.nu.3.in 1.vo.Quod intelligę,vt ibi per eum. Et iuramentum obligat quem præcisè ad factum.vt est communis opi.vt ibi n.10. Et iuramentum habet executionem paratam, vt est communis opin. de qua Ias. d.cons.9.nu.3. in 1.vol.Et iuramentum impedit moræ purgationem,vt est communis opi.de qua Ias.in cons.28.nu.1.in 1. vol.de iure ciuili,secùs de æquitate canonica.quia ille est periurus qui contrauenit iuramento, & est infamis ipso iure, vt est communis opi.Villalobos commun.opi.in ver.periurus. n.75.Et periurus non potest petere absolutionem,à iuramẽto,vt est communis opinio,de qua Fel.in capit.1. num.28.de iureiur.col.11.vers.quæro.de quo Gozadi.in cons.69.n.21. Cur.Senior.cons.43.nu.1. Bonacoss.

Iuramentum in litem potest deferri etiam contra minorẽ annorum 25. adultum tamen, seu doli capacem, qui dolum vel delictum commiserit in faciendo,puta committendo violentiam,vel damnum dando.quia talis non excusatur à pœna legis vel statuti,nec à iuramento in litem.etiam per viam restitutionis in integrum.Plotus in l.si quando num.683.C.vnde vi.com.dicit. Bonacoss.

Iuramentum in litem potest deferri etiam in causis criminalibus.Bartol.in lege ait prætor. ff. de iureiurad. vbi & apostillan. Probato scilicet delicto per partis confessionem, vel per duos testes,ita quòd non sufficit dictum vnius testis cum iuramento,in supplementum probationis,ad probandum ipsum crimen.Potest tamen iurari in litem contra delinquentẽ seu criminosum, dolosum, vel malitiosum, au fraudatorem, vel reum criminis cuiuslibet,probando ex ipso iuramento dãna,interesse ac expensas rerũ ablatas,vel deuastatas,& rerũ q̃titates,preciũ & ęstimationẽ,& alia q̃ ꝺmodum partis iurãris

pecun

Universidad de Deusto Biblioteca

pecuniarium reſpiciunt, vt eſt com.opin, de qua Plotus in l. ſi quando.n.686. Etiam quod criminaliter actum eſſet, non ſolum pro conſequenda rei æſtimatione, puta dupli, tripli, vel quadrupli, parti tamen & non fiſco applicandi, vt eſt com. opi. de qua Plotus ibi.nu.687. Amplia etiam aliter, vt ibi per eum. Et limita vt ibi.nu.686. vide Alex. in conſ.65.nu.1. in 1. vol. vbi dicit magis com.opi. eſſe, q̃ in criminalibus, quando adeſt accuſator, non defertur iuramentum. Bonacoſſ.

Iuramentum in litem defertur contra raptores, robatores, vi bonorum probato prius delicto per teſtes vel confeſſionē, ſuper rebus ſibi derobatis, vel raptis, & ſuper qualitate, quātitate, precio, & eſtimatione, etiā reſpectu dupli, tripli, aut quadrupli, & alterius pœnæ pecuniariæ parti læſæ applicandi, vel applicandæ, licet non fiſco, vt eſt com. opi. de qua Plotus in l. ſi quando.n.710. C. vnde vi. Bona tamen vita ex mala procedens, facit alicui eſſe credendum, vel non credēdum ſacramento ſuo. Ange. in l. ſi quos forte. C. de poſtlimi. reuer. & qualiter quis probari poſſit bonus ponit. Ang. in auth. de monachis. §. cogitandum. Bonacoſſ.

Iuramentum de veritate dicenda, poteſt deferri reo in criminalibus, vt eſt comm. concluſio. marſ. in l. quæſtionis. n. 83. ff. de quæſtio. licet hoc ſibi diſpliceat. Dicens, q̃ pluries finxit ſe velle deferre tale iuramentum, & poſtea retrahebat ſcriptu ram, nolens vt ſuper ea iurarent rei. vide tu tamen Neuiza. in ſylua nuptiali. li. 3. ſub n. 44. vbi refert Adrianum Papam quo libet III. Cla. 29. dicentē, q̃ iudex tale iuramentum deferre po teſt, etiam ſi ſuſpicetur, q̃ deierabit licet ſecus in parte, quia iudex debet communi hominum vtilitati proſpicere. Et ita magis communem opi. dicit Clar. q. 45. verſ. ſed quæro. Fallit in rea muliere grauida, vt eſt com. opi. Iuxta illud vulgare. grauida ſum, nolo iurare. Monteleo. in pract. crim. arbi. part. 4. ti. exceptiones aduerſus dictum facinus muliebre. Et licet in criminali debeat iurari de veritate, non de credulitate. Et ita moris iudiciorum, inoleuerit & antiquitas exiſtat. Fallit in caſu in quo credulitas ſola ſufficit ad inducendum delictum. Ang. in l. Marcellus. in §. 1. ff. de actione rerum amotarum. De conſuetudine autem ſeruatur, q̃ accuſator tempore quo corrigit accuſationem, iurat vera eſſe contenta in ea, nec aliud iuramentum poſtea exigitur. Caſtr. in l. 1. col. 2. nu. 9. C. de iu. iur. propter calumniam. & not. q̃ ſtatutum diſponens circa iuramentū eſt nullum ipſo iure. abb. in c. tua. nu. 8. de decimis, & eſt com. opi. vt per Apoſtill. ibi. Bonacoſſ.

Iuratur in litem contra doloſum, vt eſt com. opi. Plotus in l. ſi quando. nu. 138. C. vnde vi. etiam q̃ quis hoſpiti valiſiam clauſam conſignauerit, & alia ſimilia clauſa, & non aperta. ſi fuerunt diſſigillata & aperta. Plotus in l. ſi quando. nu. 190. cōmunem dicit etiam q̃ ipſe hoſpes, nauta, ſtabularius, vel depoſitarius, non diſſigillaſſet vel ammouiſſet, ſed eius famulus, gargionus, vel quiuis alius, vt eſt com. opi. de qua idem Plot. nu. 400. fallit, vt ibi per eum n. 401. & ſeq. Idem contra depoſitarium, propter moram in re danda, aut tradenda, vel reſtituenda, quę dari aut tradi, vel reſtitui debuit, quia dicitur dolus in omittendo, & ſic ob dictam moram poteſt in litem iurari, vt eſt com. opi. Plotus ibi. nu. 613. idem in eo, qui lacerauit inſtrumentum, quia ſtandum eſt iuramēto aduerſarij de contētis, in d. inſtrumento lacerato. Decius conſil. 521. numer. 18. Bonacoſſ.

Iuramentum contra doloſum ratione doli in faciendo vel omittendo, vel clandeſtinitatis, poteſt deferri. Etiam ſi probaret in genere ſe eſſe bonæ vocis, conditionis & famæ, quia talis probatio in genere non tollit ſpecialem probationem doli, nec facultatem iurandi, vt eſt com. opin. Plot. d. l. ſi quando. nu. 678. C. vnde vi. Et no. q̃ modeſtius eſt non iurare, quàm iurare. & modeſtius eſt referre, quàm iurare. Ang. in l. illud. §. 1. ff. de conſtit. pecunia. Bonacoſſ.

Iuramentum non cenſetur repetitum in treuga prorogata vt eſt com. opi. de qua Moronus de fide treuga & pace q. 188. nu. 13. Bonacoſſ.

Iuramentum in ſupplementum probationis non defertur in criminalibus accuſatori ſemiplenè probanti, vt eſt com. opi. Clar. q. 63. in pr. & com. dicit marſ. in l. maritus. nu. 13. ff. de quæſtio. fol. 131. vbi dicit com. eſſe opi. q̃ in cauſa merè criminali criminaliter intentata non deferatur iuramentum in ſupplementum probationis. Niſi eſſet pluſquàm ſemiplenè probatum, & probus eſſet accuſator, com. eſt opi. Clar. vbi §. verſ. ſcias autem. quam tamen non admittit Clarus in pœna corporali etiam leui, ſi eſſet pœna imponenda pecuniaria, com. eſt opi. Clar. ibi verſ. ſcias autem. Quicquid Cephalus dicat de communi. conſ. 141. n. 20. & no. q̃ multa requiruntur ad hoc vt iuramentum in litem habeat locum, inter alia requiritur, q̃ quis potuerit cogi ad factum precisè, & circa actionem cadat affectio. Secundò, q̃ natura actionis hoc accipiatur, vt quia actio ſit bonę fidei directa. Et in quibus ſecundum naturam eorum poteſt quis ad reſtitutionem cogi precisè, alias ſecus. Vel q̃ actio ſit arbitraria, vt actio in rē, vel alia arbitraria. Tertiò, q̃ volens iurare ſit habilis ad iurandum. Quartò, quòd arguatur dolus aduerſarij, & quòd dolus requiritur in non parendo iudici in arbitrariis, ita Alex. in conſ. 214. nu. 5. in vlt. vol. Plot. in l. ſi quando. C. vnde vi. Bonacoſſ.

Iuramento accuſatoris in materia furti non creditur, quò ad ipſum furtum probādum, ſecùs quò ad illius qualitatem, communem dicit Duennas. in l. in actionibus. num. 50. ff. de actio. Bonacoſſ.

Iuramentum purgationis defertur reo accuſatore nō probante, etiam ſi nihil probet reus, vt eſt com. opi. Clar. q. 63. ver ſic. ſolet etiam. Et non adſint indicia contra reum ad torturā. In cauſa hæreſis maximè obſeruatur. Clar. ibi. vide Maran. in ſpeculo. fol. 213. nu. 17. tit. de iuramento. Plot. in l. ſi quando. nu. 407. C. vnde vi. Formam autem purgationis remiſſiuè refert. Cla. ibi. & hoc iuramentum purgationis obſeruatur etiā in laicis. Et ſi extent contra reum indicia, quę ex ſuis defenſionibus non ſint ſublata, vel eliſa non eſt locus d. iuramēto, ſed deuenitur ad torturam. Clar. ibi verſ. licet autem. Et de purgatione. D.m. Alc. in practica. ti. de purgatione. Et quis poteſt ſe purgare vno de decem modis per teſtes, per inſtrumentum, per præſumptionem, per facti euidentiam, per iuramenti delationem, item oſtendendo ſe ex bonis parētibus procreatum. Oſtendendo ſe eſſe hominem bonæ famæ, bonæ conditionis & honeſtæ. Si probat ſe alibi fuiſſe tempore commiſſi criminis, quam in loco vbi fuit cōmiſſum, ſi probet ſe affinē, vel de parentelas interfecti, vel aliàs amicum ſpecialem antiquum. Vltimò ſi probet ſe hominem pacificum, & quietum & talē, qui nunquàm commiſit, dixit, nec fecit, nec dicere, ſeu facere conſueuit alicui iniurias reales, & verbales, rixas, inuaſiones, rebelliones, ſine iuſta ac legitima cauſa, & talia qualia ſunt illa, ad quę imputatur. & q̃ pro tali fuit ſemper, & adhuc eſt cōmuniter habitus, tentus & reputatus, & haberi, & reputari cō ſueuit inter illos, qui habent notitiam. Ita Beluiſius in pract. tit. de probatione negatiua. nu. 21. & ſeq. Etibi de iuramento purgationis, quod non poteſt referri. nu. 28. Iodocus in Enchiridio criminal. c. 41. & ſeq. ad purgationem autem inducēdam quæ ſufficiant. Roma. conſ. 351. Sed an purgatus de crimine per ſacramentum ex eodem facto poterit accuſari. Alb. in rubr. ff. de iureiuran. & no. q̃ vbi præcedebat diffamatio de crimine, requiritur, q̃ accuſatus, etiam accuſatore non probāte, debeat præſtare iuramentum purgationis. iuxta l. præſenti. §. ſicubi. C. de iis qui ad eccle. confu. Alex. in l. qui accuſare. C. de edend. D. Hiero. Gabriell. in conſ. 160. nu. 1. & ſeq. & ibi n. 7. dicit, q̃ propter leuem ſuſpicionem, etiam in crimine hæreſis non defertur iuramentum purgationis, vt eſt com. opi. & nu. 9. ſubdit, q̃ aliquando purgatio indicitur ex abundanti alicui, qui eum, vel petit, vel certè non renuit, vt ab omni ſuſpicione etiam leuiſſima & varia liberetur. Et hodie numerus compurgatorum eſt arbitrarius, vt eſt com. opi. de qua Hoſt. in ſumma. tit. de purga. §. quoties, Soc. ſenior. in c. quoties. nu. 14. de purga. canonica. Bonacoſſ.

Iuramentum ſuppletorium non defertur accuſatori in cauſis criminalibus, vt eſt com. opi. q̃ procedit abſque difficultate in criminalibus, criminaliter intentatis, vt eſt com. opi. Sed inciuiliter intentatis non, ſi non eſſet actio famoſa, & ſi plus eſſet quam ſemiplenè probatum, & eſſet probatus accuſans. Tunc poſſet deferri iuramentum ſuppletorium, vt eſt communis opinio, quæ practica vbi ageretur de pœna corporali, etiam leui, non eſſet facilè admittenda. Sed ſi agatur in cauſa criminali, que pœnam pecuniariam tantū haberet imponendam, poſſet deferri tale ſuppletorium iuramētum, vt eſt communis opinio. Clar. q. 63. in pr. Bonacoſſ.

Iuramentum non debet eſſe vinculum iniquitatis, vt eſt communis opi. de qua Socy. iunior. in ſuo communium opi. in verſ. iuramentum. nu. 9. Et iuramentum operatur, vt à promiſſis nullo modo recedi poſſit, niſi obſeruantia promiſſionis vergeret in ſalutis æternæ detrimentum, vt eſt com. opi. ibi. nu. 10. Bonacoſſ.

Iurare debent rectores & magiſtratus ſecundum iura. authen. præſides. C. de epiſcopali audientia. Et ad formam ſtatutorum vbique gentium. Alberi. in dict. auth. nam in officiis ſecularibus tres actus interuenire debent. Electio, acceptatio, & ingreſſus in officiis. Caſt. in l. Publius Mæuius. num. 4. ff. de condi. & demon. quando autem quis dicatur officialis. etiam antequàm ingrediatur, vide ibi, qui rectores ſecun. Alberic.

ibi deb

Universidad de Deusto Biblioteca

ibi debent eligi de nobilioribus & melioribus ciuitatum. vt in d.auth.in pr.vide per D.Oſaſcum in deciſ.Pedemō. 1. & q̄ ſint diuites, vt ſi malè adminiſtrāt poſſit ſatisfieri reipublicæ. Et debent eligi meliores & ſapientiores,& qui Deum timeāt, & ſint forenſes. Et qui non ſint cōtumelioſi,ſed moderati,& benigni,ſiue humani.l.ſi bene.vbi Saly. ff. de vſuris. per illum rex.& tales, prout Cicero in pluribus locis, præſertim in ſuo de officiis. & qui nolint eſſe ſapientiores lege, quia ēt q̄ ipſis detur arbitrium,ipſi non poſſunt facere contra ſtatuta,niſi ex cauſa,vt dicit Saly.in l.ſi hominem.nu.2.ff.mandati.Licet hodie communis reputatio facit eos haberi pro idoneis & habilibus,vt eſt text.in l.ſi arbiter.vbi Caſtr.C.de ſententiis & interlocu.Sed aliud eſt eſſe talem,aliud haberi pro tali. Caſt. in conſ.89.n.3.in 2.Cagnol.in l.res iudica.ff. de reg.iur. Et quid habeat agere,q̄n quis eligit aliquem ad aliquod officium, ponit Monteleo in ſua arbi.praxi.part.1.pag.52.Et q̄n quis eligitur ad aliquod officium,ſemper intelligitur tacita conditio iuris,ſi illud benè exerceat. nec in eo negligenter ſe habeat. vide fuſius per Crauettam conſ.132.n.8.& ſeq. Præſumitur tñ pro electo ad aliquod officium,q̄ ſit dignus & ſufficiens.D. tm.in tract.de præſum.regu.3.præſum.19.qui autem benè eligit eſt laudandus,vituperandus autem qui malè eligit.glo.in auth.de iudicibus.§.1.in verſ.focam.& no.q̄ officia hodie peti poſſunt à doctoribus,& non incidunt in l. Iuliam de ambitu.Vaſquius in tract.de ſucceſ.par.2.libr.1.§.17.nu.13.& ſeq. pag.38.Et pauper doctor præſumitur officium affectaſſe.Bar. in l.ſpadonem.§.eſt autem.ff.de excuſa.tut. Et officialis petēs officium,ſi malè ſe agat,tenetur de dolo,lata culpa & de leuiſſima etiam culpa,quando procurauit habere officium, vt per AEmylia.conſ.140.vide Cagnol.de origi.iur. vbi de officialibus plura.Maneat ergo vnuſquiſque domi ſuæ tutus atque ſecurus,& ſua dignitate lætetur.l.1.C.de præto.& hono.prætu ræ.lib.12.quem tex.no.ibi Lucas de Penna. q̄ dignitas honoraria lætitiam præſtat.Nam qui adminiſtrationem habet,plerunque parit amaritudinem & laborem,necnon ſtudium,curam,miſeriam,vigiliam & calamitatem patitur,vt per Boeri. tract.de ordine graduum vtriuſque fori.par.2.nu.28. vbi fuſius.vide Ioachinum Operum de iuris arte.lib.3.ti.de vitiis,q̄ ab his leges ſuſtinent,vitari debent in fi.& Follerius,& cæteri fructus officiorum guſtarunt amari. Domi tamen manendum eſt,cui cuncta ſunt proſpera,vt dicit Sophocles.Summa autem poteſtas non eſt alicui longo tempore committenda, nec ſummum arbitrium,ſicut bene faciunt Alemani,qui omnianno mutāt ſibi ſuperiores ſuos,& hoc faciunt,ne nimis ad ſuperbiam aſcendant,quia ipſi multum odiunt ſuperbiam,& reſutant in partibus ſuis,& ideò pacificè viuunt populares,& gaudent.vt dicit Bald.in l.1.ff.de offi præfec.præto.nam officia & honores non debent continuari, & eorum fieri continuatio, vt probat Tiraquellus in ſuo de iudicio in rebus exiguis.verſ.62.Quia officiales durant tantum per annum, vt in l.defenſoribus.cum gl.C.de defenſo. ciuita.lo. de Platea in l. neminem.in 2.nota.C.de ſuſcepto.& archa.libr.10. & nota. q̄ ſi quis vult tempus differri, puta, vt Poteſtas exeat de ſuo magiſtratu & regimine,debet petere ab eo,vt aſſignetur tempus, ꝙ. quod poſſit accuſare, & tunc iudex tenetur aſſignare terminum habile,vt eſt com.opi.Blancus in practi. criminali. fol.6.nu.41.vide Cæpol. cautela 25.& not. q̄ poteſtates non habent iuriſdictionem incontinenti cum ingrediuntur ciuitatem,ſed poſtquàm iurarunt, & adminiſtratio ſibi decernitur,vt dicit Ang.in auth.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.§.iuſiur.audum.Et debēt ſeruare formam commiſſionis & reſcripti,quia aliter quàm ſit ſibi ꝓmiſſum,non poſſunt facere.vt dicit Caſt. in l.ſolet prætor.ff.de iuriſd.om.iud.

Iuramentum conſcientiæ & purgationis defertur nautæ, ſi non habet indicium, vel præſumptionem contra ſe.Aliàs ſecus,quia aliis indiciis,vel per torturam. & ita quotidie practicatur.Blanc.in pract.crim.fol.38. Bonacoſſ.

Iuramentum non defertur in cauſa famæ. Blancus de indiciis.nu.175.com.dicit. Bonacoſſ.

Iuramentum ſi ex diſpoſitione legis,vel ſtatuti defertur,poteſt tamen aduerſarius probare contrarium. Tiraquellus de vtroque retractu.§.4.in gl.1.nu.2.com.dicit. Bonac.

Iuramentum in litem de re ſubtracta, non defertur, quando non conſtat liquidò de re ſubtracta,vt eſt com.opi.de qua Plotus in l.ſi quando.nu.757.C.vnde vi.Grat. conſ.10.nu.7. & 12.vol.2.Imol.conſ.2.Crauet.conſ.287.nu.5. idem.

Iuramentum calumniæ. Tacitè remitti poteſt ſcz non petens.c.1.de iuramento.cal.in 6.probatur.in l.de pupillo. §. qui opus.ff.de oper.no.nun.

Sed expreſſe remitti non poteſt.l.2.§.ſed quia veren̄.C.de iuramento cal.de quo per Bar.ibi.& in d.§.qui opus. & in l.q̄ bona.§.ſi alieno.ff.de dam.inf. Nec valeret conſue contraria. c.cæterum.de iuramento.cal.Cur.in d.l.2.in 2.col.al.Matheſ. in not.66.alias eſt 65. Vide tamen Alber.in 2.part.q.170.vbi ponit an ſtatuto. vel conſuetudine. induci poſſit q̄ non præſtetur.iuramentum cal. P.Andora.

Quando petitur. iuramentum calumniæ ſi non præſtatur, iudicium redditur.nullum.Bar.in d.§.qui opus. & ibi Alex.& in d.§.ſi alieno.in 5.col.Barb.in 3.vo. conſ.48.Guid.Pap.conſil.2.& conſ.8.Et perdit cauſam qui dictum iuramentum reqſitus non præſtat.Ita Ang.Are.inſti.de pœna te.litig.in 3.col. all.Iac.But.in l.2.C.de iur.cal.Et ita vult Curt.ibi.in 1.col.all. Matheſ.in no.64.vide tamen latius per ipſum Curt.ibi & phi, in d.c.1.de iuramento calumniæ.in 6.

Limita procedere.quando petitur, à parte. Secus quando petitur,à iudice.Are.in d.§.ſed quia veremur.

Adde q̄ non tenetur.iurare niſi. iudice deferente. Bal. in l. 2.in 2.q.ff.de iu.iur.Paul.de Caſtr.in d.l.2.§.q̄ ſi actor.in pr.de quo tamen vide latius per Cur.in.d.l.2.in 1.& 2.col.

Adde etiam ſufficere. q̄ iuramentum. calumniæ præſtetur quandocunque.dummodo non ſit concluſum in cauſa.gl.in ex literis extra.de iu.iur.Alex.in d.§.ſi alieno in 5.col. laſ.in l. inſiurañ.& ad pec.§.qui iuſiurañ.ff.de iu.iur.& aliquid.in d.§. qui opus.Et ſuffic.ſemel iuramentum calumniæ præſtari Angel.Inſti.de pe.tem.litig. Adde inſuper q̄ ille qui iam perfecte probauit non tenetur.iurare de calumnia.Bal.in c.2.extra.de proba.per tex.ibi.& hoc ſequitur.Fely.ibi in 1.col. idem.

Iuramentum calumniæ.requirit ſpē mand.Bal. in l.ſi procurator.C.de procur.Bar.in d.l.2.§.ſin autem.C.de iur.cal.De quo.vide latius.Alex.in d.§.ſi alieno.aliquid per rotam.in no. deciſſ.37.Panor.in c.1.nu.15.de iuramento cal.& in c.in pertractandis nu.5.eo.ti. idem.

An iuraī ſit de calumnia in cauſa ſummaria?Barb.in.3.volu.conſ.48.tenet quod ſic. idem.

Coniunctus agens pro coniuncto poteſt iurare de calumnia ſiue mandato.Alex.in l.qui bona.§.ſi alieno.3.& 4.col.ff. de damn. infect. idem.

Iuramentum.calumniæ.in Romana curia per procuratorē in ſui animam etiam præſtañ eſt.Rota. in nouis. deciſſ.37.& deciſſ.40.Et ēt ī aliis curiis.phi.īc.2.de iuramēto.cal.ī 6. idē.

Hæres tenetur.in cauſa iurare de calumnia.licet defunctus iurauerit phi.in d.c.2.in fi. idem.

Syndicus poteſt iurare de calumnia. abſque alio ſpī mandato.phi.in c.fi.de iur.cal.in 6.Pan.in d.c.1.nu.15.& in c.imperatorū.de iur.cal.& in c.eū cām.n.j.e.ti.& in c.fi.n.x.e.ti.idem.

In proc.requiritur q̄ exprimatur certa cauſa,in qua ſit iuraī de calumnia alias de iure procurator.general.datus ad cauſas cum poteſtate iurandi.de calumnia.non debet admitti ad ipſum iuramentum.licet de conſuetudine.ſeruetur.cōtrarium. Ita phi.in d.c.fi.Pan.in d.c.in pertractañ.nu.5.Alex.in d.§.ſi alieno.in 3.col. idem.

Iuramentum calumniæ.an præſtañ ſit ſuper interrogatoriis.Are.in l.2.§.quod obſeruari.in fi.tenet quòd ſic. idem.

Iuramentum. calumniæ. non poteſt præſtari à clerico ſine licentia ſuperioris.c.1.& ibi Pan.de iuramento calumniæ.idē.

Iurare de calumnia an poſſit procurator ſi agatur cauſa p procurator.general. & dominus ſit abſens: Alex.in l.qui bona.§.ſi alieno.4.& 5.col.de dam.inf. idem.

Aduocatus tenetur.iurare de cal.ſi requiratur.Pan.in d.c.j. nu.5.& in c.cæterum.n.3.e.ti.Nec valet conſue.contraria.ludo.ſing.423.Leg.adminiſtratores præſtant iuramētū.cal.Pan. in d.c.cum cauſam.nu.10.Quid ſi procurator.nolit iurare.an præiudicet domino?Ang.conſ.277.tenet quòd non.

Iuramentum in litem.Libellus in iur.in litem veritatis ſic formari pōt.Propono q̄ Petr⁹ p vim vl̄ dolū vt caſus eueniet intrauit talē domū meā.in qua erat cathena vna auri.valoris tūc ducatorū cētū.ac tales.& tales res.valoris ff.cc. Quas res carūq; æſtimationē pp dictā vim.vl̄ dolū ipī⁹ Petri.cēt difficile p teſtes aliove mō p̄bar̄. Quare.peto p vos.ſ.d.iudicē.& officiū vrm̄.veritatis iur. mihi deferri. Vt iuraī valeā. quot q̄ veres.& cuius æſtimationis etant in dicta domo. P.Andora.

Iuramēti.aūt affectiōis libellus ſic formaī.Propono q̄ Pet. vigore taī cāe fuit īm ꝺdematus ad reſtitueñ. ralē librū & iuſſus à iudice vt librū ipm reſtitueret.id facere deneganit & denegat.licet facultatē habeat reſtituēdi ſi habeat vel ſi nō haberet.dic q̄ dolo deſiit habere facultatē reſtituēdi. Propono ēt q̄ ad dictū librū habeo affectionē. qa in eo memoriā habeo localem.ſuntque in eo multæ apoſtille manu mea factæ.

Quare.peto.mihi iurm̄. in litē affectionis deferri. vt iurare poſſim pro quantò prætio non vellem.in d.lib.carere.

Has libellan

Universidad de Deusto Biblioteca

Has libellandi formas.ponit Ang.Are.in §.preterea.inst.de actio. idem.

Fideiussor. simpliciter datus intelligitur pro vera æstimatione rei, Non autem etiam pro eo, quod creseceret propter iuramentum in litem.l.1.&ibi doct.ff.de in lit.iurando.

Vbi Alexan.no.q licet.mora rei.perpetuet obligationem contra fideiussorem.l.si seruum.§. nunc videamus.& l.mora rei ff.de verb.obl. Tamen non auget obligationem fideiussoris. idem.

Iuramentum in litem non est deferendum procuratori sine speciali mandato.Ang.in §.præterea.inst.de actionib. idē.

In realibus non iuratur in litem.gl. & Bald.in l.harum.ff.si ser.vendic. idem.

Iuramentum in litem contra violentum eximentem transit ad hæredem.Ias.l.pen.§.hoc iudicium.col.2.ibi not. perpetuò.ff.ne quis eum. idem.

Iuramentum in litem defertur contra tutorem qui inuentarium non confecit.Soc.cons.213.lib.2.Bened.cons.161. Et contra quemlibet administratorem.Imol.cons.35.col.6. idē.

Iuramentum in litem.defertur ratione doli non culpe.l.sive nostrum. ff. de in litem iurando. & vbi non est dolus non defertur.Alex.in 1.vol.cons.58.circa fi. idem.

Vbi non cadit affectio, non iuratur. in litem de affectione. Sed iuratur de interesse extra rem.propter moram.l.nummis. & ibi doct.max.Alex.ff.eo.

Et dicit.ibi Alex.quòd si debes mihi 10.ducatos & fuisti in mora.teneris si valor ducatorum mutatur.de quo.vide latius Ian ver.moneta. idem.

In iuramento in litem non potest excedi duplum interesse communis.Ias.in l.videamus.§.deferre. col. 1.ff. de in lit. iurand. idem.

Pupillus & etiam eius mater. non admittuntur ad hoc iuramentum.Tutores vero & curatores sic volentes.non inuiti.l.videamus.in pr.ff.eo. idem.

Si deposui apud te. fardellum signatum. & non restituis. vel restituis non signatum. fiatur. iuramento meo. de rebus. quæ dicebantur.ibi esse.l.in actionibus cum gl.ff.eo.not.Inn. in c.fi.extra.quod me causa.de quo vide Bar.in l.in eos.ff.fur. aduer.nau.& in l.1.§.si cista.ff.depos.& latius per Alex. in d.l. in actionibus.in 6.col. & ibi per Ias.in 12.& 13.col.Cor.in 4. vol.cons.318. idem.

Iuramentum.in litem.debet à solo domino præstari.l. vulgo.ff.eo.

Nec procurator. illud præstare potest nisi mand. habeat spse.vt vult ibi Alex.post alios.al.Bar.in l.qui bona.§.si alieno ff.de dam.infec. idem.

An iuretur.in litem.contra hæredem.qui non presentat bona mobilia in inuent.descripta. Vide Paul.de Castr.in 2.volu. cons.211.

Regulariter enim non iuratur in litem contra hæredem. Ang.cons.508. idem.

Iuramentum.in litem non defertur. vbi iudi. officium implceatur.Ias.l.1.col.5.ff.de iurisd.om.iud. idem.

Iuramentum.in litem defertur pro fructibus dolo consumptis.Alex.in l.nec ennius.§. fundum.in fi.ff.de re iud. idem.

Iuramentum.in litem.defertur. contra quemlibet administratorem.Imo.in cons.35.in 6.col.fonz.in 2. part. cons.213. Bened.de Peru.cons.161. in quibus locis loquuntur de tutore. idem.

Iuramentum suppletiuum.de hoc iuramento quod necessarium appellatur.elit text.in l.admonendi.ff. de iure iurando. & in l.in bonæ fidei.C.de rebus cred. & in c.fi.extra de iu.iur. Nec alia sunt iura secundum Paul. de Castr. in d.l. admonendi. P.Andora.

Ad hoc autē vt deferatur dictum iuramentum requiritur. 1.quòd per vnum testem.vel aliam probationem semiplenā. Sit semiplene probatum.vt no.in locis præal.quia non defertur ex leui præsumptione.glo.no.in l.3.§.1.in ver.leuior.ff.de minо.& in l.fi.ff.quod me.causa.

De quo vide Ias.in d.l.admonendi.in 18.& 19.col.in lectu. &in 48.& 49.& 50.col.in repe. idem.

Secondo requiritur q iurare debens in supp. verisimiliter rei veritatem per sensum Corporeum.scire possit.quia censetur.in facto proprio irregularis testis.contra l. nulli ff. de testi. l. omnibus.C.eo.de testi.vt dicit Bar.in l.cum qui in prin.ff.de in.iur. Ita vult gl.in d.l. admonendi. in ver.exacto. ibi qui notarii veritatem.& declarat ibi Bar. in vlt.col. Et ideo non defertur hæredi.secundum.Bar.&doct.ibi gl.in l.mattius.ff.de quæstio.Bar.fal.& doct.in d.l.in bonæ fidei. Butr. Pan. & Cano. in d.c.fi.de quo tamen.vide j. 13.vers. 37.fallit &c. idem.

Tertio requiritur quòd iurare debens sit legalis, fide digna & honesta persona.secundum.Paul.de Castr.in d.l.admonendi.Debet enim esse bonus & honestus testis.habito respectu, ad personæ qualitatem.& causæ quantitatem.vt non sit verisimile quòd pro tanto debeat deierare.gl.no.in d.c.fi.

Et sic vili vel alias infami. non defertur. secundum.Bart.in d.l.admonendi.in vlt.col.quem seq.Ant.de Butr. & Pan. in d. c.fi.Bal.in l.qui accusare.C.de eden. idem.

An autem naturali, vel spurio deferri possit.auget dubium dictum Azo.in tit.de his qui no. infa.vbi dicit. q nedum spurius imo naturalis tantum.est infamis infamia facti.refert & sequitur.Bal.in l.1.C.de iure.au.anul.& in l.generaliter.C.de instit.& substi.Adeo q secundum Azo.& Bal.quia sunt infames posset frater.querellare testamentum fratris spurio vel naturali veluti turpi persona instituto.per l.fratres.cum ibi. no.C. de inof.test.

Sic.etiam dix.Ant.de Butr.in c.Raynutius. de testa. se consuluisse.q frater testamentum fratris querellare potest si vsurarium instituat, cum dicatur turpis persona. & sue bonæ farmæ prodigus.Cui etiam non potest deferri iuramentum.sup. bene fac.quod no.Bal.& Sal.in l.improbum.C.de infam.

Nec immerito istud dix.Azo.fons & vas legū vt refert Bal. in l.contractus.C.de fi.instr.quia Bal.in c.filij nati.tit.si de feu. fuc.contro.inquit imperatorem legitimantem spurios extra tubus legitimis. & naturalibus esse vnam pecudem cum non habuerit pre oculis pu honestatis institiam nec considerauerit p solas nuptias elegans genus humanū conseruari nuptias quia habitano.generi immortalitatem præstare text.in auth. de nup.in pr.col.4.vnde spurius non est Deo amabilis nec honorabilis hominibus. nec bello seculari fortis. nec in fide stabilis.ita Bal.in l.1.C.de his quæ pœ.no.al.rex.aureum. in ca.si gens anglorum. 56.dist.Fac.quia magis expedit rei pub.bonū honestum.quàm multiplicatio spuriorum ex corruptis moribus procedentium.vt refert valerius max.tit.de insti.antiquis & no.Bal.in l.2.C.de indic.vidui.tol.

In hoc tamen passu.videtur teneri. iuramentum.supp. spurio esse deferrendum. Quia ille tantum à iuramento isto repellitur.qui & à testamento.& ita loquitur.Bar.in d.l.admonendi in vlt.col.cum grano sale.in vili persona.& infami. quæ alias non perfic.probationem.Ideo Bal.cum ministerio in d. l. qui accusare exemplificat in vsurario qui repellitur. etiam à testifican. & à iuramento. supp. eo q infamia facti resultat vitio ipsius. ergo à contrario sensu si infamia facti proueniat defectu nature vel sexus vel alterius.vt in spurio,ceco seu muliere isti non debent repelli ab ipso iuramento sup. Patet in feudis.vbi mulier non admittitur.ad testamentum.c.1. in tit. qui testes sunt necesse.tamen iurare potest in defectum semiplene probationis.c.1.de contro.inter.maseu.& femi.Et sic.nō procedit indistincte arg.de testamento.ad iuramentum supp.

Limita nisi inter legitimum. ex vna & spurium ex altera contentio foret. quia in dubio deferretur. potius legitimo. quàm spurio.Sic.potius defertur masculo quàm femine eoq præsumatur.verius dicere propter mulierum instabilitatem. iux.illud poeticum varium & mutabile semper fœmina.Et sic duo testes masculi duabus mulieribus præferuntur.l.fi.& ibi Bal.ff.de fi.instr.sequitur.Ludo.Ro.in rub.de arb.in 10.col.& in proposito.ita dicit.Iac.But.in d.l. in bonæ fidei.Et pari modo postponendus est spurius legitimo.quia est instabilis in fide d.c.si gens.

Fac.quod pulchre voluit Bal.in c.per tuas.de maio.& obe. vbi dicit.legitimatum etiam fratrem maiorem debere.in mēsa reuerentiam fratri legitimo.etiam minori.& ad mensam sedere post legitime. natum. Cum in honoribus debeant præferri legitimi.spuriis legitimat.Cū spurij non sint nobiles nec de stirpe.nec toti stirpi attineant all.text.& ibi not.in §.filium vero in auth.qui.mo.na.effi.sui.col.6.& glo.no.in clem.1.de Baptis. idem.

Quarto.Requiritur.q causa sit modica non magna.secundum.gl.in d.l.admonendi. in verbo exacto. ibi si res petita sit modica gl.& doct.in d.l.in bonæ fidei & in d.c.fi.

Adde q imo quando causa est modica suffic.proba.per iuramentum.Fely.in c.quæ in ecclesiarum in 16.col. de constitut. idem.

Quinto.requiritur.q semiplena prob.non sit aliqualiter elisa seu debilitata per aliam probationem coniecturam seu præsumptionem in contrarium facientem.gl.Bal.& doct.in l. 1.C.qui & aduer.quos doct.in d.l.admonendi. idem.

Sexto.requiritur.q fuerit peritum dictum iuramentum,ante conclusionem,in causa. j. tempora j. quæ poterat probari & ita obseruat consue.q tem, ore publicationis petitur iura-

in actum

Universidad de Deusto Biblioteca

mentum supp. Bar. in d.l.admonendi.col.vlt.& ibi Bal.gl.in c. ex literis.de id.iur. Inn.in c.pastoral.de cā pos.& prop.Bal.in l. 1.ff.de in.iur.& in d.l.in bonæ fidei.in c. 1.§.si vasallus.de contro.inue.in l.1.C.de cond.inde.& in l.1.C.sent.rescin. nō pos. Paul.de Cast.in 2.vol.cons.96.in fi.Ludo.Ro.cons.255.Ias.d. l.admonēdi.in 6.col.& meli⁹ in 8.in lectu.& in repe.col.152.

Addetamen quòd Barb.in 2.vol.cons.31.col.2.in fi. tenet q̄ etiam post conclusionem in causa possit iuramentum peti.

Subiic.etiam Bal.in d.l.admonendi. iudicem posse ex officio suo suplere. & deferre iuramentum. præd. licet pars non perierit in termino probat.& ante conclusionem in causa.Et idem vult in l.j.ff.de iu.iur.& in d.§.si vasallus.&in d.l.in bonæ fidei.& in l.1.ff.de cond. inde. & in l. 1.C. sent.rescin. non pos.& sequit.Ro.in d.l.admonendi.& sal. in d.l.in bonæ fidei. decidens per pra arg. q̄ possit peti post conclusionem.in causa imo & si non petatur possit iudex illud ex officio deferre.Movetur.per tex.in c.cum lo.heremita.de fi.instr.&l.vbicunque ff.de interro.act. Aduerte tamen quia Bal.d.l.1.& d.l.in bonæ fidei loquitur. cum ministerio. q̄ iudex possit ex officio supplere ad declarationem. actitatorum ante cōclusionem. non autem ad aliquid nouiter probañ. dicens ita debere intelligi. d.l.vbicunque.Sed idem Bal.in d.§.si vasallus loquitur. generaliter q̄ post cōclusionem in causa non possit deferri. Potest tamen intelligi illud verbum deferri ad petitionem partis. 1. parte petente.ex eo.q̄ allegat Inn.in d.c.pastoralis.nam dictū doctoris debet intelligi secundum id quod al.Bar.in l.non solum §.liberat.verba.ff.de lib.leg.cum sim.

Quicquid dicatur.non esset recedeñ.à doctrina Bar.in d.l. admonendi.cum qua doct.communiter transeunt.per tex.in l.4.§.hoc autem iud.cum ibi not.ff.de dam.infe.Ex his infert Ang.in d.l.admonendi.q̄ ante conclusionem.in causa nō posset peti post terminum datum ad probañ.&probatum.habendum. idem volunt in l.certum. §. si quis absente.ff.de conf.& in l.antistius.ff.de acq.hæred.Bal.in c. 1. in pr.de contro. inue. & in d.c.fi.de iu.iur.Gemy.in c. 1.§.2.de excep. in 6. Lud.Ro. in l.si quis mihi bona §.iussum.ff.de acq.hæred. idem.

Aduerte quia licet iuramentum. non fuerit petitum ante cōclusionem in causa seu in causa prin. Poterit tamen peti in causa app. ar.l.per hanc.C.de temp.app.ita dicit.Bal.c.j.§.cum autem.de contro.inue. idem.

Sententia lata prætextu iuramenti.necessarij falsi.retractat ex instrumentis nouiter repertis.Secus si prætextu iuramenti voluntarij.vel iudicialis.d.l.admonendi. & ibi doct Qualiter autem probetur. de nouo inuenisse.vide s̄.in vers.instrumentum de nouo repertum. idem.

Non est arbitrarium iudice in defferen.iuramento sup.imo si non defferat.poterit app. secun.com.op.in d.l.admonendi. contra.quam inuehit Cur.ibi.in 19.col.de quo.vide per Ias. ibi.in repe.in 11.& 12.col. Iuramentum. supp. non debet deferri nisi parte citata.Ias.in l.nec quicquam §.vbi decretum.in 11.col.ff.de officio.procō.& leg.Faciunt quæ dixi j̄.in §. seq. vers.51.Fallit & vers.seq. & ita vult Alex.in 2.vol. cons.122. in vlt. col. Debet etiam præstari iurm in sententia Alex. in 2. vol.cons.128.in fi.non autem post vt ibi. P.Andora.

Vnus testis.Regulariter fac. semiplenam probationem ex qua defertur iuramentum sup.d.l.admonendi.&ibi gl.&doc. &d.l.in bonę fidei.& d.c.fi.Et est ratio.quia si duo faciunt plenam,ergo vnus fac.semiplenam. P.Andora.

Fallit 1. quando lex seu dispositio requirit pro forma taxatum numerum testium.ita Bal. in d.l.in bonæ fidei. quia deficiente forma dicitur deficere substantia.sequitur sal.ibi idem Bal.sul.& doc.in l.2.C.de bo.pos.secund.tab.Bal.in c. 1 §.cum autem.de contro.inue.in c. 1.in pr.in tit.quid sit inue.& clari⁹ in c.1.§.sacramentum.de consue.rec.feu.imo hoc casu.ne dū factum per testes pautiores probari nō potest. imo nec error facti.gl.Bart.& doct.in l.cum proponebatur.de leg. 2.Bal.in c. 1.de contro.inue.& in locis præal.& in c.si quis feudum.in ti. si de inue.inter do.& ag.lis oriatur, Bal. in l.si fortidianum C. de lega.in l.errore.C.de testa.& in l.fi.C.de fideic.Secundo.fallit vbi ag.de proban.errore pu.instrumenti.Bal.notabiliter in l.imperator. ff. de sta.ho.& in l.fi.in pen.col.C.de eden.vbi dicit.q̄ error.debet plene probari.allegat gl.no.in d.l.cum proponebatur.de leg.2.Tertio.fallit vbi agit. de proban.notorio vel consue.quia presumuntur nota pluribus q̄ vni testi.ita Bal. in d.l.de quibus circa fi.ff.de ll.& est de mente Bar.in d.l.admonendi.Nam dicit Bal.in d.l.de quibus.q̄ vbi agitur de proban. notorio vel consue.quæ fundatur.in notorio mendicata suffragia pro nihilo reputātur.Et ideo à cessante ratione.non p̄cederet vbi ageret de proban.notorio.vel consue.alterius loci.quàm vbi agitaretur iudicium.arg.not.per Bar.in l.omnes p̄si.in fi.de iust.& iu.Sic.extrauagans non clausa in corpore iuris.debet probari.vt no.Bal.in l.leges sacra. C.de ll. & auth. habita & ibi Bal.C.ne fil.pro patre.& q̄ non deferatur.in pro ban.consue.Adde.Alex.in 1.vol.cons.136.in vlt.col.Quarto fallit.vbi circa illud possunt verisimiliter haberi.plures testes ex⁹.in proba.pu.famæ.contra producentem vnicum testem est non modica suspitio cum de hoc multi verisimiliter debeant esse testes.sic,non creditur.exemplo.quando potuit p̄duci originale,& non producitur.l.fi.C.de fi.instr.ita declarat Bar.in d.l.admonendi.vers. venio ad 3. & seq.doct.ibi. Bal.& sal.in d.l.in bonæ fidei.Ant.de Bu.in d.c.fi.fac. quod vult Bal. in d.l.de quibus.& ita vult Ias.in d.l. admonendi.in 25.col. in lectu.& in repe.in 89.& 90.col.Quinto.fallit.vbi actor fuisset negligens dum haberet plures testes.& non fecisset examinari nisi vnum.quia tunc cum sit in culpa.non debet.sibi succurri in defferen.iuramento.sup.ita pulchre Bal.in d.c.fi.al.Bar.in d.l.admonendi.6.fallit vbi vnica prob.non fuisset inducta per vnum testem.de visu.sed per famam ita Bal. in d.l.admonendi.Septimo.fallit vbi vnicus testis. non esset omni excep. major.vt dixi in tit.de testi.§.33.ibi oportet autem.Octauo.fallit quando ille vnicus testis.foret vsurarius. quia non faceret semiplenam probationem l.improbum.& ibi Bar.Bal. & sal. C. de infa.Bal.in l.qui accusare.vbi dicit.q̄ vsurario vel iudeo nō defertur illud iuramentum.de quo vide plenissime Ias.in d.l. admonendi. in 32. & 33.col. in lectu.& in repe.in 94. & 135. col. Nono. fallit si ille vnicus testis.vel iurare debens solitus esset deierare.seu ad deierañ proni forent. ita Bal. per text.ibi in l.quæ sub conditione.ff.de cond.inst.tex.in c.paruuli 22.q. 5.adde Per.de Anch.cons.246.Ampliat Cur.in d.l.admonendi.in 81. col.etiam si de periurio egisset pœnitentiam à sacerdote iniunctam.in hoc tamen teneo contrarium in tit.de testi.§.5. Secus dicit.ipse si esset restitutus à principe. quia principis resti. omnem abstergit maculā etiam vt non remaneant etiam aliquæ reliquiæ nudi nominis. ita dicit singulariter.Bal. in l.imperialis.C.de nup. quod tamen dictum. non habet pro expedito sed relinquit cogitañ.Decimo.fallit vbi dictū vnius testis esset remotum à solitis vel à natura contractus,seu contra naturam negotij quia ex quo deponit similia. Mala insurgit contra eum præsump. & dicitur extranea testifica.quādo non consonat naturæ nec iuri quod naturam, imitatur. ita Bal.in c. 1.§.sacramentum.de consue.rec.feu. & est tex.not.& ibi Bal.ponderat ad hoc.in c. 1.in fi.in ti.quid sit inuest.Ludo. Ro.in d.l.admonendi.vbi etiam Ias.in repe.in 95.col. Vndecimo.fallit.vbi ꝓtra vnicum testem.resultaret præsump.consue quia contra præsump.consue.non defertur iurm.in supp. ita Bal.in d.c.1.in fi.in tit.quid sit inue.Duodecimo. fallit vbi contra vnicum testem. militaret aliqua præsump. seu contra iurare debentem quia vbi prob. semiplena. aliqua præsump. minorari potest non defertur iurm.sup.vt elle.not gl.Bal.& doct.in l.1.C.qui & aduer.quos Bal.in l.qui accusare.C. de eden.gl.no.iuncto tex.l.fi.& ibi Bal.ff.quod me.cau.Bal.in l.de quib.ff.de ll.Lud.Ro.cons.91. Bar.in d.l.admonendi.ver.venio ad 3.& ibi Ias.in 26.col.in lectu.& in repe.in 95.col. adde Per.de Anch.cons.227.Alex.in 3.vol.cons.71. Are.cons.71. Alex. in 1.vol.cons.32.in pr.hypo.sing.197. Et in materia.vide Fel.in c.in natura in fi. de testi. Vbi ponit quid si vnicus testis rei contradicat vnico testi actoris melius tamen deponenti. An debeat actori deferri iurm.supp.Decimotertio.fallit q̄n agere.de proban. aliquid cōtra iudicem in syndicatu. Puta in iustitiam Barratariam.vel similia. Ratio dicti quia præsumit. pro iudice quo casu ex vnico teste nō defertur iurm.sup.tex. sing.quem ponderat Bal. & expressius Ang. in l.fi.in fi. C.vbi de ratio.ag.op.ibi in quo & instructio sufficiens nota testimonia & verissima possunt documenta monstrari. & potest esse ratio. quia in syndicatu dicitur agi de graui præiud. l. iudices. C.de digni.lib.12.Et hanc limitationem.sequitur.Ias.in d.l.admonendi.in 26.co.Vide tamen Cur.in d.l.admonendi.in 81. col.vbi dicit.hanc fallentiam sibi videri dubitabilem: per fundamenta q̄ adduc. & dicit. q̄ posterius melius cogitañ.relinquit.Vide etiam Ang.inst.de obl.quæ ex q̄ del.vbi dic.q̄ creditur.iuramento. de barratariа &c. Decimoquarto. fallit vbi vnicus testis inducitur ad probañ. contra aliquam sentētiam vel iuramentum.ita Bal.per illum tex.in l.fi C.si minor se maio.dix.Quod limitatur.si petatur.retractatio sententiæ vel iuramenti propter iniquitatem sententiæ.secus si propter aliquam nullitatem solemnitatem puta propter reuocationem procu.vel alia ratione.vt in seq.limita.& vult Ias.in d.l.admonendi.in repe. 130.col.Decimoquinto fallit vbi agitur de proban.qualitate seu legitimatione.personæ. puta mandati.quia non defertur iurm sup.ex vnico teste p̄bāte mād.tex.cū gl.

Universidad de Deusto Biblioteca

quã põderat Bal.& doc.in l.non solũ.§.q alieno.ff.de procur. Secus tamen si tractaret de ꝓban.renoca.mãd. qa vnus testis faceret semiplenã.tex.no.in c.ex insinua.ext.de ꝓcur.Bar. d.l.admo.in pen.col.Bal.in d.§.qui alieno.Inn.& doct.in d.c. ex insinua.Inn.in c. cũ dilectus.de suc.ab int.Ias.in d.repe.col. 13 1.Decimosexto fallit.vbi ageret de proban.ingratitudine. tex no.quẽ põderat Bal.in l.fi.C.de secũdis nup.dũ tex.requi rit liqdas & indubitatas ꝓba.Ias.in d.l.admo.in 30.col.& in l. 1.in vlt.col.in 1.lectu.C.de sa.san.eccl.Et fac.ad materiam.l.fi. C.de renoc.dona.Decimoseptimo. fallit vbi haberet recursus ad eccl̃iam pp defectũ iustitiæ secularis iudi.qa recursus non est efficax nisi vbi manifeste appet de ꝓscia læsa ita Bal.in c.si quis p 30.in fi.in tit.si de feu.fue.contro.al.Inn.& ibi doct.in c.nouit extra de iud.Decimooctauo.fallit vbi fideiuss. repetit à deb.pec.quã dicit.se soluisse cred. qa tũc ex vnico teste non defertur iurm,sed debet pte ꝓbar.tex.no.in c.peruenit.in ver. leg.ꝓstiterit ext.de fideiuss. & ita vult Ias. in d.l. admo.in 130. col.Decimonono.fallit vbi vnicus testis non ꝓcluderet vere necessario sed p̃sumptiue.vt qa dicat scio.qa ꝓiũctus. vel vicinus.Ita Lud.Ro.in cons.91.Ias.d.l.admo.in 26.col.in lectu.& in repe.in 94.co. Vigesimo fallit,vbi agitur de prob.doli.Bal. not.in l. 1.C.qui & aduer.quos ratio dicti est.qa ius præsumit dolũ abesse nisi ꝓbet.l.quotiẽs. §.q dolo.ff.de ꝓb.q̃uis ꝓbet. pspicuis indiciis.i.non leuib⁹.l.dolũ.& ibi Bar.C.de dolo.Ange.Are.in §.præterea.insti.de actio. Vigesimoprimo. fallit.in pœnis.vbi ag.de pœna imponẽda Bal.in l. 1.C.de his.quæ pe. no.sentit Bar.in l.fi.in fi.ff.de in litẽ iur.flor.in l.in lege acq.ff. ad l.acq.qa prob.debẽt esse luce meridiana clariores.l.fi.C.de proba.Et in pœnis debet esse liqdissima proba.vt dixi.in ver. pœna.§.24.Et ita vult Ias.in 31.col.adde Alex.in 5.vol.cons. 35.& con.87.Barb.in 1.vol.con.15.in 4.col.& con.51.in pe. col.Et in 2.volu.cons.47.col.5.Vigesimosecundo fallit in ꝓba.præscr.30.an.ita Bal.& Ang.in l. 1.C.de præsc.30.an. idem clare.vult Bal.in d.l.admo.in pr.vltimæ col.qa excep.præscri, est odiosa.& in odiosi iudex nõ debet suplere nec fauere ꝓut in præsc.quæ dr̃ iniquũ præsidiũ.tex.est.in auth.vt eccl.ro.cẽ. an.gau.præscr.quẽ pro no.al.Ang.in l.seqt.§.si viã.ff. de vsuc. Et ideo infertur correlarie.qp ista fallẽtia non procede.in vsucapione triẽnij quę dicit fauorabilis.ar.sumpto à ratione Bal. cessante.& ita vult Ias.in d.l.admo.in 31.col.in lect.& in 131. col.in repe.Vigesimotertio.fallit vbi ag.de proban.æstimationem seu interesse single.ita Bal.p glo.ibi in l. vnica. in vltimis verbis C.de sent.q̃ ꝓ eo.qd̃ interest.Ratio dicti fm.Bal.est qa ratio testis ꝓcedit.p viã industriã nõ p viã sensus corporal.& ideo ꝓbañ est interesse.liquida ꝓba.q̃ verba no.sunt.Põt addi alia ratio.qa de æstima.fien.pñt hñi plures testes.vt dixi §.in 4. fallẽtia. & ita vult Ias.d.l.admo.in 31.col.in lectu.& in repe.ĩ 135.col.Vigesimoquarto.fallit.qñ examinarẽt testes ad æternã rei memoriã.qa tũc sole attest.publicanr̃.nec põt aliqd addi vel detrahi testifica. l.gesta.C.de re iud.ideo ex talibus testibus.nõ deferr̃ iurm sup.ita Bal.in l.cũ te minorem C.de prob. Concludẽs in proba.ad æternã rei memoriã nõ defertri inrm sup.& ita refert & seqt.Cur.in d.l.admo.in 83.col. Vigesimoquinto.fallit. vbi testis posset ex aliqua causa posita. in l.3. ff. de testi.repelli. qa iurãs suplet vicẽ testis.vt dixi.in §.2.& vult Bar.in d.l.admo.in vlt.col.qñ pp vitiũ suũ repellit.à testõ. secus si ob defectũ naturæ.&c.vt dixi in §. 5.circa fi.Vigesimosexto.fallit vbi fieret mentio.de leg proba.gl.sing.in l.cũ de indebito.ff.de proba.gl.no.in ver.leg.,pba.in c.at si clerici.extr. de iud.& ibi Pan.adde glo.in c.puenit.ver.leg.extr.de fideiuss. & ita vult Fel.in rubr.de proba.in 3.col.Ang.in §.item si quis in fraudẽ in 2.col.inst.de act.Posset ñ dici.istud nõ esse. expeditũ qa ꝓba.q̃ fit p vnũ testẽ.cũ iuro sup.dr̃ leg. q̃is solũ iuramẽtũ.nõ dicat leg.,pb.c.2. de ꝓba. & hoc cãu videnr̃ loqr̃. gl §.al.in hoc.q̃ dicat.leg.prob.vide Bolog.in cons.52.vbi dicit.qdicitur leg.illa q̃ sit p testes oĩ excep.maiores.Vigesimo septimo.fallit vbi lex regrit plenã probationẽ seu plenã fidẽ. gl.in c.cupiẽtes.§.qd si p 20.de elec.in 6.idẽ vult gl.in c.1.eo. rit.& li.q̃ extollit Bal.in l.fi.C.si mi.se.maio.dix.Phi.in d.§.qd̃ si p 20.Vigesimooctauo.fallit.vbi lex regrit de aliquo fidẽ fieri.qa intesr ord.mõ plene.Ang.p illũ tex.cũ gl.in l.1. C. quobo.Et idem si diceret.suffr̃.oñdat.c.nouit de iud.tex.& ibi Ange.in l.fi.C.si ex publi.ratio faciũt dicta §.in 15.fallẽtia.Ista tñ fallẽtia nõ placet.Cur.in d.l.admo. vide ibi p eũ in 84.col. & Fely.in rub.de prob.in 3.col.de quo vide Ang.Are.in d.§.itẽ si quis in fraudẽ in 2.co.Vigesimonono.fallit vbi leg require ret apertissimas proba.tex.no.& ibi gl.in l.fi.ff.quod me.caus. in c.pia in ver.apertissimus.de excep.in 6.Fel.in d.rub.in fi. 2. col.Ias.in d.repe.in 127.col.phi.in d.c.pia.§. 1.in vlt.col.Trigesimo.vbi fieret mentio de euidentissima proba.tex.no.quem ponderat Bal.ad hoc.in l.fi.§.illud.C. de temp.ap.p quem tex. deciditur.quia annus app.dat̃.ad proseq.cãm ap. & ex cã biẽnium.c.cum sit romana & c.ex rõe.de app.auth.ei q.de temp. ap. Modo probatur impedimentum p vnum testẽ an deferat iurm supp.vr̃,qp sic per not.in ca.quia propter.de elec.in l.2.si quis cau.& in l. quæsitum.ff.de re iud. vbi hñ probari impedimentum.per iurm.Tñ Bal.in d.§.illud decidit ꝓrium.per text. ibi.dũ dicit euidẽtis.ꝓb.&ita dicit Ro.sing.216.alias 208.inc. tu scis qp datur annus.al.tex.in l.fi.in pr.cũ glo.ff.quod me.cã. dũ tex.dic.apertissimas proba.quę gl.ponderat tex.ibi loquẽtem in super relto.ergo.Secus vbi loquitur.in positiuo & sim plr̃.vt dictum est.in 28.fallẽtia vnde illã gl.semper.magnifec. Curt.vt dicit.in d.l.admo.in 85. col. contra illos qui ponunt fallentiam. qñ lex fac.mẽrionem de liquida seu euidenti proba.quia euidens fm eum dr̃ per ꝓiecturas l.licet imperator.de leg. 1.tex.ex quo colr̃it Ang.in l. 1.C.de te.mil.qp dicitur.liquida prob.quæ sit per præsumptionem iuris seu per ꝓiecturas. quod est no.secundum eum.de quo.vide latissime.Alex.in d. l.licet imperator.Trigesimoprimo.fallit vbi lex requireret integram probationem. ita Ro. in d.l.admo. Traddens regłam qvbicunque sta.requirit testes integre op.tunc non defertur iurm.sup. & repelluntur testes infames etiam infamia fcti. c. j.qui testes sunt nec.ad proban.ing.& ibi Bal.bene fac.tex.iũcta gl.in l.3.de epis.aud.

Et no.qp quando requiruntur.testes integre op.istud est articulañ.& ꝓbañ.vt dixi in trac.feu.rub.quot testes.fo.73.Trigesimosecundo fallit in obiiciente except. excõis in vim excep. dilatorie. & probante eam per vnicum testem quia non defertur iurm.sup.Cur.in d.l.admo.in 85.col.& Iaso. in 129. col.Phi.in c.pia.§. 1.col.vl.de excep.in 6.Lud.Rom.sing.197. Trigesimotertio.fallit in realib⁹ videlicet.vbi ag. actione rei li.secundum plures modernos.in d.l.admo. alłantes Bal. in l. imperator.ff.de sta.ho.Mille vicibus sic dixerim inquit Curt. in d.l.admo.col.85. perquæsiui.an Bal.hoc diceret.nunquam potui inuenire.Quotidie generantur in nobis.noui intellect⁹. noueque medita.sed errarunt dicit ipse non videntes originaliter.quia loquitur.in erroribus non in realibus.

Attamen ipse Cur.credit dictam limitationem.veram. per rationes quas adduc.vide ibi per eum.Trigesimoquarto.fallit vbi procederetur per denuntiationem euãgelicam.de quo in c.nouit de iud.in ver.sufft̃.oñdat Bal.in d.ca. si quis per 30. potest esse ratio.quia illud est remedium subsidiarium & iuramentum.sup.defertur in subsidiũ.& ita vult Iaso.vbi §.in 31. col.& in repe.in 134.col.in fi.Trigesimoquinto.fallit quia ex vnico teste. seu alia semiplena proba. non defertur iuramentum. producenti ad fundandam iurisdictionem. Exm. ponit Cur.vbi §.per sta.vel rescriptum sunt aliqui priuilegiati vt super iniuria.vel damno.stetur eorum iuro.modo vnius ex istis priuilegiaris accusant forensem super iniuria. vel damno dato.Forens.declinat iurisdictionem & forum.dicens nec fecisse ex quo.ibi possit accusari.Accusans probat per vnum testẽ qp forenf intulit damnum in illo loco. & petit iuramentum. supp.An debeat admitti.& decidit qp non. al.Id.And.in nouel la in c.Romana.§.contrahentes.de fo.compe.in 6.& Bal. in l. præsc.circa vlt.cartam.C.si contra ius vel vti.pu.& Lud.Ro. sing.264.incip.Aliud concessum est priuillegium adde Alex. in l.fi.ff.de in litem iur.vbi etiam al.Bal.in l. 1.C.de re.cred.ad de etiam Barb.in 2.vol.cons.17.in 7.col.Trigesimosexto.fallit quia non defertur excommunicato.nisi ad ipsius incõmodum per no.per gl.in c.cum inter.de excep.ita Cur.vbi §.circa 86.& 87.colum. Trigesimoseptimo fallit, vbi prob. est posita in condi. Puta testator legauit titio si probauerit aliquid quoniam tunc proban.per vnum testem.cum iur.non dicere tur probasse ad ꝓsequendum legatum.ita Bal.in l.5.C.de sen. quæ sine.cer.quanti.cum aliis al.per Cur.vbi §.col.87.vbi fac. conclusionẽ aut verbum si probauerit ponitur in actu faciente condictionem, quia illud quod debet probari sit extrinsecum seu extraneum.à natura causæ.& tunc in conditionibus non deferatur iuramentum.sup.quia conditio debet perfecte & in forma specifica impleri.

Et procedat istam fallentiam.adde Alex.vol.2.cons.59.Ias. in d.l.admonendi.in lectu.in 31.& 32. col. & in repe. in 133. & 134.colum.

Aut apponitur. in rescripto. de iustitia. vel in dispositione. vbi quis alias obligabatur, vt in testatore qui tenetur satisfacere creditoribus.& hoc casu.ista verba non faciunt conditionem sed monitionem.vt ipso probãte.per vnum testem cum iuramento sup.sufficiat & obtinere possit,quia hoc casu videtur se referre ad ius commune. vt auctibus & iuris per cum al.Si iudex condemnat m: si non probauero, tunc non

Universidad de Deusto Biblioteca

deferatur mihi iuramentum. Pe. Gerar. sing. 86. Trigesimooctauo fallit quando in causa prin. probato. per vnũ testem. abactore non fuisset petitum iuramentum. supp. deferri l. 4. §. hoc autem iud. ff. de iudi. inf. ita Bar. in d. l. admo. circa vlt. col. ver. quæro vtm. pars. & ibi Cur. & Ias. in 6. col. & ĩ repe. in 150. co. Illud tamen limita nisi actor. à prin. petierit ius & iustitiam mi[illegible]. quia tunc iudex absq; peti. posset deferre iuramentum. sup. ita nostr. Pan. in c. fi. in fi. de iure iuran. adde Alex. in 1. vol. cõs. 53. circa fi. & in 5. vol. cons. 91. Trigesimonono. fallit. vbi fuisset petitum. sed post concl. in causa. quia ita se habet cõ suetudo q̃ peti debet. ante concl. in causa. fm Bar. in d. l. admo. in vlt. col. vers. quæro vsque ad quod. de quo tamen vide latius s. eo. §. 8. Quadragesimo fallit etiam si foret petitum ante concl. in causa. sed post terminum datum ad probañ. & probatum habendum. ita Ang. in l. certum. §. si quis absente. ff. de confe. vt dixi d. §. 8. ver. ex his infertur. &c. Quadragesimoprimo fallit vbi requireretur perspicua ꝓb. ita colr. ex verb. Cy. in d. l. in bonæ fidei dum dicit. ideo non deferri in criminalib. quia in illis requi. perspicua prob. de quo an in criminalib. de ferat. vide ꝑ. vers. 62. fallit. Quadragesimosecundo. fallit vbi etiam nedum foret vnic' testis sed plures plene factum deponentes. qui tamen ad interrogatorium pertinens recusassent seu neglexissent respondere. quia tunc oritur. suspitio ꝑ illos testes. ita Bal. in repe. l. data opera. C. qui accu. non possunt Bal. post Bar. in l. 2. in 1. col. C. de eden. Cur. vbi s. adde Fely. in c. cum causam. in 2. col. vers. fallit j. de testi. fac. quod vult Bar. in 3. vol. cons. 3. in 8. col. Quadragesimotertio. fallit quia ex vnico teste non leg. examinato puta à solo notario sine iudi. commissione. non defertur dictum iusm. ita Bar. in d. l. admo. vers. quid si dictum. & ibi Ias. in c. 1. & Curt. in 95. col. vbi ponit. q̃ iudex in ciuilibus potest committere. examen. testiũ. Secus in criminalibus. de quo etiam vide latissime. Ang. Arc. in trac. malef. in ver. qui iudex videns q̃ inquisiti. vbi ponit limita. statuit terminum. Faciunt. quæ vult Barb. in 3. vol. cons. 3. in 8. col. vbi dicit q̃ testis examinatus sine inter. non probat & in 4. volum. consi. 11. in 7. col. Quadragesimoquarto. fallit quando testis examinatus non deponeret plene factum. ita Bal. in c. 1. §. sacramentum. de consue. rec. feu. quia testis tenetur. plene deponere factum pro vtraque parte. glo. in l. lucius. ff. de insa. ita Cur. & Ias. vbi s. adde alex. in 1. vol. cons. 32. Quadragesimoquinto. fallit in eo qui ex iracundia instrumẽtum laceraſſet. qui licet ex hoc non amiserit ius suum. Tamen clarius tenetur probare. per testes. vt hoc casu. non deferatur iuramentum. ex vnico teste. in defectum proba. cum ipsius culpa claritatem proba. sibi offuscauerit ita sing. Bal. in l. 1. in fi. com. C. de fi. inst. Ias. in d. repe. in 129. col. & dictum Bal. refert & simpliciter sequitur. Cur. in 96. col.

Limitat ibi Ias. quando tale instrumentum esset de natura vel substantia debiti contracti in scriptis iux. l. contractus. C. de fi. instr. alias secus. al. sal. in d. l. 1. C. de fi. instr. adde Pe. Gerar. sing. 16. 46. fallit, qñ testes examinati inter alias personas. iterum examinantur. quia nõ faciunt semiplenam proba. ita Bar. d. l. admo. vers. quæro quid si dicta testium. Quadragesimoseptimo. fallit. multum singulariter q̃ vnus nec duo testes deponentes sine reddi. rationis non faciunt semiplenam. Bal. in d. §. sacramẽtum. & Ro. in d. l. admo. vbi Ias. in repe. in 93. col. fac. optime. quia plus creditur, duobus reddentibus rationem dicti q̃ decem non reddentibus. licet non interrogatis Bal. in l. p̃ sbyteri. C. de epi. & cler. & in l. data opera. C. qui accu. nõ pos. adde Alex. in 1. vol. con. 32. Fel. in c. cum causam in 5. col. ver. fallit 4. de testi. Ias. in l. cum hi. §. vult ig. vers. 7. fallit. ff. de transa. Quadragesimooctauo. fallit. quia ex dicto vnius testis singls. singlte. obstatiua non defertur dictum iurm Bal. in d. rub. de contr. inuc. & in repe. l. de quibus. in vlt. car. ff. de ll. in quib' locis constituit dfaz inter singlitatem. obstatiuam. & admini culatiuam. de quo dixi. in trac. de test. §. 32. ver. sed tenen. Quadragesimonono. fallit in iudice executore. quia de mandato iudic. exequentis plene constare debet l. prohibitum. C. de iu. fi. lib. 10. ita Bal. in l. non solum §. qui alieno. ff. de procur. faciũt dicta s. in 15. fallentia. Quinquagesimo. fallit. in exeq. vlt. voluntatis quia in ea non defertur dictum iuramentum. eo quia in his vbi defic. prob. defic. etiam ius. l. si vn'. C. de testa. ita sal. in l. 2. in vl. q. C. de bo. pos. secundum tab. Faciunt dicta s. in 1. fallentia. Quinquagesimo primo. fallit vbi causa deberet decidi de rigore iuris non autem secundum equitatem. vt colr ex verb. Bal. in c. 2. in fi. de grad. suc. in feu. vbi dicit. q̃ delatio iuramenti. sup. magis nititur. æquitati q̃ rigori secundum gl. ibi. Ideo subiic. Bal. q̃ ad delationem iuramenti sup. nõ est ꝓcedeñ ex arrupto sed causa cognita. quia in tali delatione. iudex debet habere equitatẽ præ oculis. & istam fallentiam sensit Bal. in d. rub. de contro. inue. circa pr. facinnt quæ dixi s. eo. §. 12. Quinquagesimosecundo. fallit quia non potest deferri nisi præcedente causæ cognitione, & istud est bene notãdum vt colr ex verb. Bal. in c. 2. in fi. de grad. succe. & dictũ est ꝑx. & ita vult Ias. vbi s. in 7. col. & in repe. col. 158. Quinquagesimotertio. fallit in arbitro voluntariæ assumpto. qui non poterit ex vnico teste deferre dictum iurm. ponderan. tex. in d. l. admo. ibi cum à iudice arbiter aut ex compromisso voluntariæ assumptus omni caret iurisdictione. istã fallentiam sibi ascribit. D. Maria. sonz. in c. fi. in 2. q. pr. de iu. iur. vt refert Cur. in d. l. admo. in 99. col. Ipse tamen impugnat tribus fundamentis. licet relinquat cogitã. Quinquagesimoquarto fallit in eo qui fuisset 1. protestatus ꝑ personã. alicuius testis. postea illũ produxisset. quia non posset ex eo vnico teste petere iuramentum. sibi deferri. ita Archi. in c. si quid velit 37. distin. vt refert Ludo. Ro. sing. 301. incip. testibus aduersus me. & Cur. vbi s. Quinquagesimoquinto. fallit. vbi ageretur. ꝑ obligatum ex delicto alterius. ex forma statuti. tunc. n. oportebit pse ꝓbari. nec sufficeret vnus testis cum iuramento sup. vt colr ex doctrina Bar. in l. ne quid. ff. de iucen. rui. nau. per Bar. & Bal. in l. si quando C. vnde vi. Cur. vbi s. vbi dicit istam fallentiam satis colligi ex verb. Bal. in c. 1. §. conuenticulas. de pa. iur. fir. Quinquagesimosexto. fallit vbi ille vnicus testis foret persona. ignota. ita Bal. in add. spec. in ti. de iuramenti. dela. circa prin. qui idẽ sentit in iurare debente fac. tex. cum ibi no. in §. si vero ignoti in auth. de testi. Cur. vbi s. in 100. col. Quinquagesimoseptimo fallit si iurare debens esset tal' persona. quæ verisimiliter ignoraret veritatem vt in hærede. vel in eo. qui non fuisset præsens actui. Ratio est quia iurans succedit loco testis. & dicitur testis irregularis. quia ipsamet pars efficitur testis. vt dicit Bal. in rub. de contro. inue. in l. eum qui in pr. ff. de iu. iur. gl. Bal. & doct. in d. l. in. bone fidei. gl. & Bar. in l. maritus ff. de quæstio & in c. fi. extra de iureiur. gl. in d. l. admo. dum dicit. actori qui nouit veritatem. Ei ponderan. sunt verba Bal. in d. l. in bonæ fidei in vlt. col. & in d. l. admo. dum dicit. q̃ non sufficit scire per famam & ita dicit Cur. vbi s. adde Alex. in 3. vol. cons. 71. & in 5. vol. cons. 39. Card. cons. 107. phi. in c. vt circa §. alioquin de elec. in 6.

Limita tamen. quia hæredi coniuncti qui factum verisimiliter sciuit defertur ipsum iuramentum. ita Ludo. Ro. in cons. 290. Ias. in d. l. admo. in lectu. in fi. comm. & in repe. in 141. col. Et in simili Io. de Imo. cons. pe. in 3. col. quod tamen consi. est fulg. Quinquagesimooctauo. fallit vbi ag. de ꝓban. iusto impedimẽto citati Io. And. ĩ nouel. & seq. doc. ĩ c. 1. de do. & ꝓtu. in 6. vbi concludunt. Io. mona. Archi. Io. And. & Gemy. q̃ non sufficit regulariter proba. semiplena. per vnũ testem. cum iuramento sup. quamuis relinquãt arb. iudicis consideratis circumstantiis. qualitate personarum & impedimentorum quæ allegantur de quo vide s. in 30. fallentia & in vers. impedimentum. Quinquagesimonono. fallit in ꝓcessu in scriptis semiplene probato. quia non est locus iuso. sup. ita Sal. in d. l. in bonæ fidei. no. in auth. sed nouo iure. si cer. pe. Et ideo emphyteof & similia quæ exigunt scripturam. vt per gl. in c. 1. de censi. in 6. & in l. 1. C. de iu. emphi. non verificantur. ex vnico teste. cum iuramento. sup. Cur. vbi s. & Ias. in 133. col. Sexagesimo. fallit in stipendiariis. ex quorum dictis seu quibus non defertur iuramentum. sup. quia non sunt vitæ approbate & bonæ op. & sunt infames infamia fcti, qui repelluntur vt dixi s. in §. 2. & firmat Bal. in d. §. sacramentum. Nam stipẽdiarij sunt infames infamia fcti. & eis multum diminuitur. de fide. Albe. in l. 3. §. lege Iul. ff. de testi.

Quod limitat Cur. in col. 101. in stipendiariis belli illiciti. alias secus & ita vult Ias. in 137. col. vbi dicit. illud dictum Alber. esse ĩ rub. ff. de testi. Sexagesimoprimo. fallit in teste colr examinato. postea tractu tpis extra iud. variãte quia ex dicto suo non defertur iuramentum. sup. Io. And. in no. in c. præterea. de testi. cogen. Sexagesimosecundo. fallit in causis criminalibus. Bar. in d. l. admo. in vlt. car. vers. Pro cuius declaratione. & in l. fin. ff. de in litem. iurando. Bar. Ang. & doct. maxime Ias. in 3. & 4. co. ff. de iureiur. cum aliis al. per Cur. vbi s. in 109. col. & per Ias. in 95. col. marc. in l. de minore §. tormenta in 1. col. ff. de quæstio.

Limitat Curt. non procedere. in causa criminali parua seu vbi de modico præiudi. ageretur. quia tunc deferretur iuramentum. alleg. Panor. in ca. fi. in prin. quod met. causa. & alia quæ vide.

Limitat 2. nisi comperiretur. pluſquam semiplenæ probatũ quia tunc deferretur. etiam in quacunque causa magna. si videretur. iudici inspecta qualitate personarum. ita sal. & lud. in d. l. admo. per tex. in d. c. fi. de iureiur. & dicit q̃ ludo. mirarur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quòd legisse & eam ad hoc non animaduertisse. all. Et Pan. in c. ex literis. de iu. iur. & Paul. de Cast. cons. 276. incip. viso p cedu. n. hi. 280. & sal. in d. l. in bonæ fidei. Faciunt quæ habentur in fec. fallentia. Et vide Alex. in l. maritus. ff. de quæstio. Sexagesimotertio fallit in causa matrimoniali. ꝺ quod matrimonium non defertur iuramentum. sup. gl. Pan. & imo. in ca. mulieri. de iu. iur. Pau. de Cast. in l. 3. §. 1. ff. eo. quia actore non probante reus absoluitur. Cut. in d. l. admonendi. in 110. col. all. multa.

Subiic. ibi Cur. q̃ semper tenuit & semel indicauit. q̃ in causa quantumcunque graui. Puta matrimoniali vsuraria & criminali. possit iudex dictum iuramentum. deferre concurrentibus ꝓbus. qualitate videlicet personarũ. & huiusmodi. all. multa. adde Ias. in l. ait prætor. in fi. pr. ff. de iu. iur. & Bal. in terminis quem nemo all. in 2. parte. cons. 289.

Contrarium. vz q̃ in causa matrimoniali. non debeat deferri iuramentum. sup. tenet Alex. in 2. vol. cons. 143. & Ias. in d. l. ait prætor. col. 5. & in d. l. admo. in 29. col. & dec. cons. 133. in 2. col. phi. in c. procu. alias fi. de procu. ĩ 6. Sexagesimoquarto fallit in causa monachationis & conuersionis. per not. per gl. in d. c. mulieri. Cur. vbi s. all. multa. Sexagesimoquinto. fallit in causa vsuraria. Bal. in l. qui accusare. C. de eden. de quo tamen. vide latius per Curt. vbi s. in 111. col. Sexagesimosexto. Fallit in causa famosa. quia causa irrogans infamia maior est quacunque pec. Cur. vbi s. al. multa. adde Alex. l. 3. in 5. col. ff. de iureiur.

Et per hoc dici posset q̃ non deferatur in actione iniuriarũ. quia est famosa l. 1. in pr. ff. de insa. l. iniuriarum partia. ff. de iur. Et pro iniuria ag. ad vindictam & pœnam vt vult Alex. in 2. vol. con. 212. Et ideo non est vagañ. cum discrimine alteri* æstimationis. idest famæ. Ita iurisconsul. in l. prætor edix. ff. de iniur.

Et quòd indicium iniuriarum sit famosum. vide Are. in l. decuriones. C. ex qui. caus. infa irro. Guid. cons. 142.

Subiic. Cur. vbi s. q̃ ex qualitate personarum. & circunstantiis causæ. quando foret pluſquam semiplene probatum. est arbitrarium iudici deferre dictum iuramentum. al. multa quę vide per eum.

Adde Alex. in 1. vol. cons. 66. vbi dicit q̃ in causa criminali pec. potest deferri iuramentum. sup. de quo etiam per Ias. in d. l. ait prætor. in 4. & 5. col. & in d. l. admo. in 30. col. in lect. & in repe. in 127. col. Vide etiam sonz. in 1. part. cons. 136. in 3. & 4. col. & in 2. parte. consil. 155. Alex. in l. maritus. in fi. ff. de quæstio.

Dictum tamen Alex. in d. con. 66. videtur procedere in reo. dicit. n. ipse q̃ gl. in illa l. in bonæ fidei loquitur. in reo. Sexagesimoseptimo fallit in cautis beneficialibus. ita Bal. in d. l. in bonæ fidei. & sequitur. sal. ibi.

Limitat Cur. vbi s. in 112. col. vbi est quæstio de benefi. secus si de fructibus beneficij. al. Gemy. in c. 1. in vlt. col. de eo. qui. mit. in pos. causa rei seruan. in 6. Sexagesiooctauo. fallit in omni causa status filiationis seu cautis preiudicialibus. Bal. in d. l. in bonæ fidei. Curt. vbi s. al. alia quæ vide. Sexagesimonono. fallit in causa spurieta. Azo. in summa. C. de his qui not. infa. refert & sequitur. Cur. post Bal. in d. l. admo. Septuagesimo. fallit. fm. vltimam q. Bar. in d. l. admo. quãdo actor plene probauit & reus semiplene directo contrarium. ita Cy. in l. 1. C. de procu. de quo vide latius Cur. vbi s. col. 113. de quo etiam vide Ias. ibi in 120. col. & seq. Septuagesimoprimo. fallit. qñ testis vnicus concluderet in ratione sui. quia sum vicinus. ita colr. ex no. per Bal. in c. 1. §. sacramentum. de consue. rec. feu. dixi s. ver. 19. fallit. Septuagesimosecundo. fallit quia licet apparente instrumento debiti penes deb. cancellato. nec constante aliter de furto vel solu. præsumatur deb. liberatus. Tñ ex hoc non defertur iuꝝm. sup. quia non apparet de causa. & talis præsump. resultans ex præmissa repertura & cancellatura instrumenti. potest elidi per alias præsum. Ideo habenti nõ defertur dictum iuramentum. Bal. in l. fi in vlt. col. C. de lati. liber. tol. Curt. vbi s. Septuagesimotertio. fallit quando quis se astrinxisset ad probañ. vel onus probandi alicui imponeretur ad sui pœnam. ita Bal. in d. l. admo. in vlt. col. refert & sequitur. Cur. ibi. Septuagesimoquarto. fallit. vbi ille vnicus testis j. dixisset vera fore contenta in capto. & interrogatus de causa scientię respondisset. quia credit. Cur. qui multa alle. in d. l. admo. col. 113. & seq. Subiungit. q̃ Bal. ibi restringit istam limita. nisi per calumniam examinatoris testis respondisset credere, quod prius deposuerat. & istud verbum Bal. fm eum declaratur. ex no. per eum in l. solam. C. de testi. faciunt quæ dixi in trac. de testi. §. 103. vers. limitat 1. Septuagesimoquinto. fallit generaliter. in omni causa ciuili. non modica. si haberet affere magnum damnum reo seu magnum cõmodum iurare debenti. ita gl. in d. l. admo. ibi si res petita modica est & in d. l. in bonæ fidei. & in d. c. fi. vt vbique doct. & in l. sed & si susceperit §. 1. ff. de iud. Cur. vbi s. in col. 114. Alex. in 5. vol. cons. 39. in fi. Barb. in 3. vol. cons. 17. in 5. col.

Alleganti tamen causam esse magnam incumbit onus probandi. Alex. in 1. vol. cons. 66. ibi si ergo accusator & in 2. vo. cons. 122. vbi etiam tenet q̃ in causis magnis. deferratur. iuramentum. sup.

Et quærit ibi cur. post Bar. in vlt. q. Quæ dicantur. causæ magnæ & dic. sic denominari. fm qualitatem personarum. al. gl. ĩ d. §. 1. quę loquitur. de comitissa maltida. & gl. in l. illicitas §. ne potentiores. vers. & ne tenuis. ff. de officio præsid. quæ dicit. q̃ tenuis homo, seruat procellum tanquam oculum suum. & de isto articulo. quæ dicantur. magnę causæ. vide Ias. in l. imperium. in 20. & 21. col. ff. de iurisd. om. iud. & in d. l. admo. in 29. col. in lectu. & in repe. in 122. col. & Bal. quem nullus al. in 1. parte. cons. 378.

Quid si contẽdatur. de pos. magnæ rei. an causa dicatur. magna. Bar. cum quo. omnes communiter transeunt. d. l. admo. in antepe. col. vers. aduerte hic dic. quòd non al. Io. Andr. qui vt sibi videtur. ita tenet. in c. ex insinua. de procur.

Adde. q̃ ita etiam transit Alex. in 5. vol. cons. 91. Ias. in d. l. admo. in 95. col. & sonz. in 2. parte. cons. 266. in 11. col. Et ita videtur tenere dec. cons. 56. in 1. col. Cur. autem in d. l. admo. in 115. col. & leq. dicit q̃ sibi dum casus occurrit. semper visa fuit ista doctrina etronea. sic intellecta. Mouetur. 1. quia pos. absq; proprietate. non est vilis sed potest vendi magno prætio. Et ideo doct. damnant rationem dicentium. à sententia lata in pos. non posse ex eo app. q̃ causa meri pos. sit modici præiudicij. cum sit magni præiudicij ita formaliter. fm eum tradit Bal. in l. 1. C. si de mo. pos. fue. ap. Secundo mouet. per verba Bal. in l. consentaneum in 2. col. C. quomodo & quando iu. quòd in pos. perden. constitit magnum præiud. §. cõmodum. insti. de interd.

Mouetur etiam aliis pulcherrimis rationibus & fundamentis. vide per eum.

Et dum dicit. de marito & vxore sit morientibus. vt præsumatur. in fauorem possidentis &c. adde Alex. in 5. volu. cons. 140. Dum etiam. all. ca. nulli 12. q. 5. vbi si beneficiatus multa acquisiuit & ignoratur. de cuius bonis iudicabitur. per ecclesia si reperitur. possidere. adde in specie Lu. Ro. cons. 159. Barba. in 4. vol. cons. 39. in 3. col. Et generaliter. ad illa omnia quę adducitur. q̃ præsumatur. pro pos. vide Alex. in d. con. 140. ad de Bal. in 2. part. cons. 439. Fel. in c. capꝝm. in 14. col. de reseri. Barb. in 1. vol. cons. 23. in 14. col. & cons. 50. col. 1. & in 2. volu. cons. 9. in 4. col. & cons. 35. in 6. col. Ias. in l. 1. in 2. col. ff. sol. ma. Crotus in repe. l. frater. à fratre. in 34. col. de cond. indeb.

Concludit itaque Cur. q̃ si est contentio de pos. magni prędij perden. q̃ quæstio. dicetur. magna & sic non deferretur. dictum iuꝝm. & gloriatur. sol* tanta ꝺ communem op. accumulasse. q̃ forte posteritas probabit. vt inquit ipse. Septuagemosexto. non defertur alfanti. pacta insolita. fm. Iac. de beluis. & Bal. in l. fi. C. de fideius. P. Andora.

Nota casus. in quibus iuramentum defertur reo & plenam fac. probationem. de quibus per gl. d. l. admo. & in l. præsenti. §. sicubi C. de his qui ad eccl. confug. quę al. plures concor. vbi quis cog. iurare. & per iuramentum. inducitur. plena proba. alio non requisito. de quibus j. seriatim.

Primus est casus, vbi ag. de proban. aliquo consistente in animo & corde alterius. quia solius cordis scrutator est De*. gl. in l. quia plerunque. ff. de iti. actuq. pri. gl. no. in §. alie. inst. de actio. & in c. significasti. de hom. habetur in c. nouit. de iud. vide latius in vers. iuramentum operatur. §. 54. 2. in proban. instra. de nouo superueniſſe. vt dixi in versic. instrumentum de nouo repertum. 3. in proband. quantitate fructuum præceptorum qui statur. inramento. eius qui melius nouit veritatem glo. in auth. de nup. §. quæ vero. in ver. iuriusiur. de qua fac. festum. Angel. in l. si nauis. ff. de rei vendic. 4. super taxando expensas. iacramento. solius vincentis vel propter contum. rei. vt vult gloss. in d. l. admonendi. alfan. l. properan. §. sin autem. & ibi est gl. no. & doc. C. de iud. & in l. fi. C. de bo. auct. iud. poss. 5. casus in proban. ignorantia. quia probatur. solo iuramento, vt dixi in versic. ignorantia. §. 22. 6. casus in l. si quando. C. vnde vi. & in c. fi. quod metus causa. 7. quia solo iuramento probatur impedimentum. vt dixi in ver. impedimentum. 8. in proban. interesse. vt suprà in ver. interesse. 9. in electo accusato de crie. qui purgat iuramento. l. 1. C. de reis postul. not. in l. is qui reus. ff. de publ. iud. 10. in eo qui exigit vsuras vltra modum leg. l. eos. C. de vsu. 11.

vbi

Universidad de Deusto Biblioteca

vbi est suspitio ꝙ aliquem de incendio, ruina & naufr. quia cog. se purgare iuramento l. 1. §. si suspitio. ff. de incen. rui. nau. 12. in excusa. tutelle propter nouum matrimonium inter filium tutoris & pupillam. l. licet. ff. de excus. tut.

13. in cred. qui accepit pignus in solutum. l. fi. C. de bon. auctо iud. pos.

14. in eo qui dicit. perdidisse instrumenta. quæ habebat tempore litis cont e. quæ præsumitur nunc habere. l. penul. C. de proba. ideo si non iurat se perdidisse succumbit l. fin. cum glos. C. de fid. instru.

15. in accusato de crīe. si aliū vult accusare iurat. l. is reus. ff. de pub. iud. 16. in eo q tenet manifestare bona quia nisi iuret super quantitate bonorum præsumitur. vltra illa habere. l. 2. C. quando & qui. 4. pars. de. li. 10. 17. in crimine falsi. l. vbi & l. maiorem. C. de fal. 18. in accusato in consistorio principis. ca. 1. & ibi no. de purg. cano. 19. in crimine simonie. c. quotiens. de purg. cano. 20. in diffamato de crimine. c. nos inter. de purg. cano. c. si mala 2. q. 5. 21. in eo qui conuersatur. inter hereticos c. inter solicitudines. de purg. cano. 22. in eo qui vult admitti ad aliquam dignitatem. & ei obiicitur, ꝙ est spurius & sic infamis. vt dixi in §. 5. quia tales si admittā-tur. coguntur. subire iuramentum c. accedens. de purg. cano.

Vltimus casus. vbi actus potest se habere. ad licitum & illicitum qui fuit clam f actus. quia ille qui fec. debet probare per iuramētum. se non fecisse animo delinquendi. ar. c. 1. de purg. cano. Fac. tex. in l. fi. ff. de ri. nup. Cæteros casus. dicit. Curt. curiosis relinquere. Notat tamen. ꝙ iuramentum. purgationis nō pōt recusari refer en. c. fi. & ibi no. ext. de purg. can. P. And.

Casus. in quibus. vnus testis plene. probat. vide ꝯ. 1. statur. dicto Pape & imper atoris quo ad plenam proba. tex no. & ibi doc. in c. cū à nob. d e testi. etiamsi enuntiatiue narret aliquid quando in enunciat o se fundat. clem. 1. de proba. Bal. in l. in risiurandi. C. de testi . Vbi tamen subiic. quando princeps non bene recordatur. lic itum esse salua maiestate suæ dignitatis reducere sibi factur n ad memoriam. vt non perseueret in suo errore al. Io. And. in no. in d. c. cum à nob. Cur. in d. l. admo. in 116. col. Adde ider n esse in quolibet. non recognoscente superiorem. Fel. in d. c. cum à nob. in 2. col. in 3. not. Adde etiam in materia. Are. co nsi. 165. Fel. in c. ad audientiam. in 3. col. de præscr. & in c. si alte quando de sent. exc. sonz. in 2. par. con. 266. in 12. col. & in co nsi. 20. inter cons. Cur. in 5. col. & in cons. se quen. in 11. col. 2. in testimonio cardinal. cui pse creditur. aliquid narran. ve l scriben. c. nobilissimus & ibi gl. 97. dist. de quo latius per Cu ir. vbi ꝙ. de quo vide Fel. in c. quod super his in 2. col. de fi. inst r. Barb. in j. vol. cons. 29. in 18. col. & Ias. in d. rcpe. in 96. col. B ar. in 3. vol. cons. 42. in 7. col. Adde tamen. fm Cur. ꝙ licet non possit probari ꝯrium principe narrante & su per illis se funda nte d. clem. 1. de prob. illud solum procedit ī supremo princi pe. Secus in cardinali & aliis inferioribus ducibus marchion ibus & comitibus. quia etiam vbi illis crederetur probari pe steſt ꝯrium al. Bart. in l. ambitiosa. ff. de decre. ab ord. fa. quoc l inquit ipse digito alligabis ne obliuiscaris. Vide etiam Cor. i n cons. 155. in fi. vbi dicit. ꝙ non creditur. Cardinali de comr nissione &c. vide per eum. Ang. cons. 182. cum apostilla mea. 3. in teste deponente super impedimento matrimonij pura ꝙ mulier sit consang. vel iudea. quia impediet ꝯhen. Cur. vb i ꝯ all. iura quæ vide. & ita vult Ias. ibidem. in 97. col. 4. in teste dato pro confidato. l. theopompus. & ibi Bar. ff. de do. prel c. cum alias al. per Cur. in d. l. admonendi. in 120. col. 5. in di cto solius interpretis. seu alicuius in arte periti. vt late per C ur. vbi ꝯ. & ibi Ias. in 97. col. de quo vide ꝯ. in ver. Intepres & ꝯ. in ver. Periti. 6. vbi i compromisso facto ī arbitratorem apposita est illa clau. ꝙ procedere & terminare possit in scr iptis & sine quia tunc statur. eius dicto. ita Bal. in d. l. admo. & ꝯ bi Cur. col. 121. vbi all. multa max. Bar. in auth. nisi breuior s. C. de sent. ex peric. reci. & Ant. de Bu. in c. cum ad sedem. de testi. spo. vbi fac. magnum festum. de dicto Bar. & Lu do. Ro. sit g. 54. incip. quid operetur. clau. & Butr. in c. in præsentia. de renun. vbi dicit. idem esse. si apponatur. clausula pro cedendi de iu. & de facto. Contra tamen istam doctrinam. Bar. ipse Cur al. multas authoritates. de quibus vide per eum. & ꝯ. in tract. de testi. §. 59. & aliquid ꝯ. in ver. arbitrator. §. 1. Et tandē dist it guit Cur. aut loquim. in causis magnis & magni prę-iudicij. & non procedat dictum Bar. Aut in paruis & modici prejudi cij. & tunc secus. al. Ang. in d. auth. nisi breuiores. & Butr. in c. 1 de lib. obl. & in d. c. cum ad sedem & in c. quoniam ꝯ de prol a. Subiungit ꝙ parcant sibi tanti patres. quia istud idē voluit? Bar. in d. auth. nisi breuiores. quia dictum suum fundatur. in il lo tex. vbi causa erat modici præiudicij. ergo &c. quia dictur doctoris intelligitur sin legem quam al. vt ꝯ. doctor. §. 7. quia vnus testis plene probat excusationem à calumnia. ita Bal. in l. athlete. §. calumniator. ff. de his qui no. infa. & pro hoc. fac. quod vult glos. not. in ca. tanta 86. dist. quæ ponit regulam. ꝙ vnus testis fac. præsumptionem. i. semiplenam probationem tamen fallit quando dictum vnius testis alicui nō infert præiud. quia tunc pse probat. & ita vult Ias. in l. rescripta. vers. item ad istam regulam. C. de præci. imper. offer. 8. in dotatio deponentis ecclesiam consecratam. vel aliquem baptizatum c. paruulos & c. cum itaque. de consue. dist. 4. Curt. vbi ꝯ. in 123. col. Ias. col. 98. 9. in teste deponente illam penitentiam adimpletam. quæ fuisset à sacerdote iniuncta. ca. nemo. extra. de sim. Cur. vbi ꝯ. Adde Fely. in c. 1. in 1. col. de excep. vbi dicit. ꝙ creditur. sacerdoti dicenti se aliquem absoluisse cum licentia superioris. hypo. in l. j. §. idem cornelio. in fi. ff. de quæstio. vide in ver. confess. §. 6. 10. quando aliquis fuisset electus à ciuitate ad aliquid facieñ. puta ad ponderañ. aur. vel argentum. vel huiusmodi. tex. no. & ibi Bar. in l. quoriens. C. de ponde. au. li. 10. 11. in nuntio pu. referente. in his quæ pertinent ad suum officium. vt dixi in ver. cit. vers. nuntio citanti. 12. in dicto episcopi. vel alterius superioris ord. cui creditur. in pertinentibus ad suum officium. vt in atteſtan. aliquē excommunicasse &c. c. post cessionem. de prob. lud. sing. 341. incip. quidam dicit. cum seq. decidens stari debere. dicto suo. al. casum fm. vnam lectu. gl. in c. 1. de pa. tenen. gl. sing. in ca. 1. de cleri. viola. pac. Cur. vbi ꝯ. vide in ver. literæ §. 4. 13. quia creditur. solo iuramento. in his quæ dependent ab animo. gl. in § alie. insti. de act. dixi ꝯ. eo. §. 14. vers. 1. casus est. 14. quia in summariis & breuioribus causis. vnus testis probat. Ias. in d. l. admo. in 95. col. Vlt. creditur dicto superioris commilitonis de morte commilitonis sui. auth. hodie. C. de repud. Ang. in l. 1. ff. de eo. per quem fac. erit Cur. vbi ꝯ. Subiungit. non curare recēsere. alios casus. quos poterit curiosus inuestigare. ex scriptis per spec. in tit. de teste. §. restat vers. hoc tamen fallit. & per ludo. in d. l. admo. & sparsim alibi. Vnum tamen commemorat. ꝙ vnus testis omni excep. maior. semiplene probat & duo plene. Adeo ꝙ non possit princeps suo rescripto concedere. ꝙ tali testi nulla adhibere. fides ita (dicit ipse) inquit se consuluisse in regno neapolitano. Lud. Ro. sing. incip. dñi. huius ciuitatis per tex. in c. talia. 8. q. 3. quod est no. fm. eum. Adde alium casum. fin proban. clericatum. quia probatur. per vnum testē hypo. in d. §. idem cornelio. in fi. Dictum vnius testis. excusat accusatorem à pena talionis. hypo. sing 47. P. Andora.

Iuramentum. operatur quia fac. valere actum omni meliori modo. quo potest. l. cum pater. §. filius matrem. ff. de le. 2. & ibi Bar. & in l. 1. §. quis ita ff. de verb. obl. in l. si quis maior. C. de transf. & in l. si quis pro eo ff. de fideius. c. ad nostram. el 1. ex. de iu. iur. Et ita vult Alex. in 1. vol. cons. 37. in 5. col. Ias. in §. itē si quis el 2. in 2. col. insti. de acti. Alex. in 1. vol. cons. 12. in vl. col. & in 5. vol. cons. 102. in 1. col. & in d. §. si quis ita in prin. 3. col. Ang. in §. fi. insti. de adop. & in §. fideiussor. insti. de fideius. P. Andora.

Iuramentum. obligat in forma specifica. d. ca. ad nostram. Alex. in d. cons. 17. in 2. volu. Ias. in § item si quis in fraudem. el 2. in 2. col. de actio. vbi al. gl. in l. si pec. & ibi etiam ipse Ias. in 9. col. ff. de condi. ob. causam. Limita vt per Pan. in c. ex parte nu. 3. de cler. non resi. circa mat etiam. d. gl. in l. si pec. vide notabiliter Bolog. in cons. 46. & cor. in 4. vol. con. 256. Habet enim iuramentum vim specialis consensu. d. l. cum pater §. filius matrem. de leg. 2. Bal. in l. 1. C. cōmod. cum aliis al. per Alex. in 5. vol. cons. 133. in 2. col. Bal. in c. ex rescripto. vbi Fely. in 5. col. de iu. iur. Barb. in j. vol. cons. 25. col. 19. Ias. in d. §. itē si quis. in 2. col. & in l. 1. in 6. col. ff. si quis in ius vocan. & in l. sub prætextu la 2. in 1. col. C. de transa. & in l. sed & si quis § quæsitum. in vlt. col. ff. si quis cau. Bolog in cons. 3. in fi. Et præsumitur certioratus & deliberatus quis accedere ad actum super quo iurat. Alex. in 5. vol. cons. 102. in 1. col. idem.

Iuramentum. habet vim expressi. Ias. in l. certum. ff. si cer. pe. de quo latius per eum. in d. §. quæsitum in vlt. col. Fac. quod vult Cur. in cons. 1. in 2. col. vbi dic. quòd iuramentum. habet vim expressionis casus fortuiti. idem.

Limitat præmissa. Bar. in 2. vol. cons. 16. in 3. & 4. col. nisi sit defectus consensus quia tunc renun. non roboratur. iur. al. cy. in l. j. C. cōmod. & gl. in auth. sacramenta puberum C. si aduer. vend. & idem vult in cons. 52. in vlt. col. vbi etiam al. imo. in c. 1. extra. de comod. & in con. 55. in pen. col. Nam iuramentum non obligat vltra consensum. c. quintauall. & in c. pen. de in. iu. & ita tenet Ias. in l. eam quam in 10. col. C. de fideicom. Alex. in 1. vol. cons. 28. in vlt. col. ibi non ob. quòd interuenerat.

Limitat etiam mirabiliter Barb. in d. cons. 55. in 15. col. nisi lex requirat pro forma actum specificari. quia tunc iuramen-

Universidad de Deusto Biblioteca

tum. non ſupplet illam formam. Vnde ſecundum. eum dicit Nic.de nea.in l.legitimos.ff.de leg.tut.vbi eſt gloſ.q̃ 4. debet facere tutor.ad hoc vt poſſit adminiſtrare.Et ipſe addit quintum,q̃ debet iurare agere vtilia.l.fi.§.omnem.C.de admi.tut. ex quo dicto ſequitur.mirabile dicit ipſe q̃ iuramentum.non ſupplet vim clauſulæ ſpecificate vbi ſpecificatio, in ſpecie requiritur pro forma.addeCur.qui infinita al.in conſ.75.col.6. idem.

Iuramentum habetvim clau.derogatoriæ Iaſ.in l.pacta no uiſſima.in 1.col. C. de pac.in l.ſi conuenerit in 2.col.ff. de iuriſd.om.iud.in l.ſancimus in 2.col.C.de teſta.& in l. ſi mihi & tibi §.in lega.ff.de leg. 1.& in d.§.item ſi quis.in 2.col.phy.in c. quod ſemel.de reg.iu.in 6.Alex.in d.l.ſancimus. idem.

Iuramentum.habet vim clau.codicillaris. Iaſ.in d.l.ſi conuenerit. in 2.column.& in l.verbis.in 3.column.ff.de vulgar. & pup.& in d.§.item ſi quis.in 2.col. idem.

Iuramentum habetvim ſententiæ.l.ſed &ſi poſ.§.ſi cum de hæred.vbi Iaſ.ff.de iu.iur.An autem habeat exeq.paratam.vide Iaſ.d.§.itẽ ſi quis.col. 17.cum ſeq.& quæ dixi in ver.inſtrumentum non habet exeq.Alex.in l.poſt rem.in prin.de re iud. idem.

Iuramentum habet vim clauſulæ rato manente pacto. Iaſ. in l.ſi quis maior in 5.col.C. de tranſ. & in d.§. item ſi quis. in 3.col.phi.in regŀa bona fides.quæ eſt 83.in fi.Angel.in §.fi.in fi.inſt.de verb.obl. idem.

Iuramẽtum excludit remedium l.2. C.de reſcin.ven.Alex. 1.vol.conſ.42.& in 2. vol.conſ.127.& in 5.vol.conſ.133.Panor.in 1.parte,conſ.171.in 4.col.Curt.in conſ.65.col.21.cor. in 2.vol.con.191.& in 4.Vol.con.17.in 7.col.ver.tamen quia iuranit.Io.de Imo.in conſ. 14.Vide Pan.in c.cum cauſa. nu. 11. extr.de emp.& vend. idem.

Iuramentum.an ſupleat defectum inſinuationis.vide in ver. donatio vltra quingentos.§. 11. idem.

Iuramentum vt vim litis conteſ. & actionem perpetuat & præſcrip.interrumpit l.nam etiam poſtea.§. is qui temporali. & ibi Bar.ff.de iu.iur.&quòd tollat præſcriptionem.tenet notabiliter hypo.ſing. 141.Pe.Gerar.ſing. 18.in 2.col. idem.

Iuramentum tollit obligationem naturalem. l. ſticum aut pamphilum.§.naturalis.ff.de ſolu.gl.& Bar.in l.2.ff.de iu. iur. Iaſ.in §.item ſi quis el 2.in 1.col.inſti.de act. idem.

Iuramentum habet vim nouationis & delegationis. l. qui iuraſſe.§.fi.& ibi gl.ff.de iu.iur.Iaſ.vbi ꝫ. idem.

Iuramentum habet vim ſolu.ſ.ficte.Iaſo.vbi ꝫ. quod infert poſt Bar.quem all.ad fideiuſ. iurantẽ. vt non poſſit repetere à prin quia non dicetur vere ſoluiſſe ſed ficte per iuramentum.

Iuramentum.habet vim acceptilationis.Iaſ.vbi ꝫ.al.l. iuriſ iuran.à deb.exactum ff.de iu.iur.

Iuramẽtum repæſentat minorem eſſe maiorem,& validat contractum inualidum.authen.ſacramenta puberum C.ſi aduer.ven.cum aliis al.per Iaſ.vbi ꝫ.Alex.late in 4.vol.conſ.102.

Et excludit reſt.in inte.Alex.in 2.vol.conſ 222.& in 5.vol. conſ.80.in fi.Cor.in 2.vol.conſ.191.Alex.in l.ſcieſi.col.11.& 12.de ver.ob.Vide Ang.in §.1.col.18.inſt.de excep.ſubiungit Iaſ.vnum eſſe.ſingulariter.no.q̃ ſi minor vel mulier.iuraſſent non facere.aliquem contractum. dehinc facerent & iurarẽt. ex hoc.2.iur.non validaretur ꝫctus,gl.eſt no.in c. licet mulieres. de iur.iur.in 6.de quo tamen cum d.gl.cõiter reprobetur. remittit ad Bar.in l.ſi quis pro eo.in 3.mẽbro pr.ff.de fideiuſ.

Iuramentum habet vim certiorationis.Alex.in 1.vol.con. 27.& in 2.vol.conſ.222.Bolog.in conſ.3.in fi.

Iuramentum.impedit moram purgari.Iaſ.in d.§. ſi quis. in 3.col.de quo.dixi in verſi.mora.non purga.§.2. Et habet vim interpellã.cretin.ſing.122. idem.

Iuramentum habet in ſe illam tacitam conditionem.quam habet promiſſio cui iuramentum inheret.l.ſi libertus ita iuraverit.ff.de oper.lib.Ang.in conſ.315.Paul. de Caſtr.in 2.vol. conſ.310.alias 308.pulchre Paliotus inter conſ.Curt.conſ.3.

Et intelſr ſi promiſſa ſeruentur. Cor.conſ.101.max.in fi.& conſ.102.ibi ſuffic.enim & conſ.121.Barb.in 3.vol. conſ.74. in 13.col. idem.

Iuramentum recipit interpretationem à iure communi. c. ex parte tua.de cleri.non reſi.Barb.in 2.vol.conſ.43.in 8.col. in fi. An autem debeat intelligi & interpretari ſecundum.voluntatem iurantis. vide aliquid per phi.in c.1.2.col.de iu.iur. in 6. idem.

Iuramentum.intelligitur. ſm naturam actus ſuper quo interponitur.c.quemadmodum.de iu.iur.l.ſi. C.de non nu.pec. l.ſi.ff.qui ſatiſd.cog.Barb.in 2.vol.conſ.43. in 11. col. Iaſ.in l. ſi conuenerit in fi.1.& in pr.2.col.ff.de iuriſd.om.iud.Fac.q̃ vult Fel.in c.1.cauſam quæ. verſ.non ob.de reſcr.Cor.in conſ. 102.Intellige ſecundum naturam.ſ. primordialem. non accidentalem.ita Iaſ.in l.ſi pec.in 10.col. ff. de condſ.ob cauſam. Imo in 11.col.dicit hanc regulam eſſe falſam.& fac. regulam contrariam, vez q̃ imo iuramentum debet intelligi, vt ſemper addat robur & maiorem efficaciam præter & vltra naturam actus ſuper quo interponitur.mouetur bonis fundamentis vide per eum.

Et dum dixi.iuramentum debere intelligi ſecundum. naturam actus ſuper quo interponitur adde idem eſſe in ſtipulatione.l.1.§.ſi ſub condi.ff.vt leg.no.ca. l.ſi ſtip.ff.de vſu. Paul. de Caſt.in 2.vol.conſ.92.De quo vide latius Iaſ.in rubr.ff. de verb.obl.in 5.col.& ſeq. idem.

Iuramentum intelligitur rebus ſic ſtantibus.Barb.in 2.vol. conſ.36.in 20.col.Iaſ.in d.l.ſi conuenerit in 2.col.

Iuramentum.corruit actu pr.corruente.Barb.in 1.vol.conſil.42.in 10.col.& in 2.vol.conſ.36.in 15.col. idem.

Iuramentum non trahitur.ad caſum incogitatum Alex.ample.in 1.vol.conſ.28.in 4.col.repetito in 2.vol.conſ. 31. Paul. de Caſtr.in 2.vol.conſ.310.alias.308.&conſ.352.alias.350.Iaſon.in l.cum acquiliana in 2.no.ff.de tranſ. Fac.qd̃ vult ſonz. in 2.par.conſ.215.in fi.vbi dicit quòd cauſa à pr. veriſimiliter incogitata.in quacunque promiſſione videtur excepta.all.& adduc.alia quæ vide. idem.

Non dicitur periurus.qui ex iuſta cauſa non ſeruat iuramẽtum.l.fi.ff.qui ſatiſd.cog.Alex.in 1.vol.conſ. 50.Iaſo.in d.l.fi. Fac. quod vult in d.§.item ſi quis. in 15.colum. ibi aduertite etiam. idem.

Nec etiam eſt periurus.qui ex præcepto ſuperioris defit iuramentum.Fel.in c.conſtiturus.in 4.col.cum ſeq.de reſcr. Iaſ. in l.ſi quis id quod in 8.col.ff.de iuriſd.om.iud.Fac.quod habetur.j.§.33.& vult Alex.in 1.vol.conſ. 124.Fac. etiam quod habetur.in ver.iudex poteſt §.88. Nec etiam qui ex difficulta impræuiſa iuramentum.non ſeruat.Feli.in c.teſtimonium, in 7.col.de teſti. idem.

An autem facto ſuo iurato quis contrauenire poſſit. cano. c.fallatiis.de cler.coniug.& in c.ſi quis presbyterorum.de rebus eccl.non alie.tenent q̃ non habetur per Bal.in l.ſi credito ribus.C.de ſeruo.pig.da.ma. & in l. poſt mortem. ff. de adop. per Fel.in c.à nob.in vlt.col. de excep. idem.

Iuramentum generale reſtringitur ad licita.Barb.in 2. vol. conſ. 53. in 2.col.& dixi in verbo.iudex poteſt.§.22.iurans.n. alicui obedire, intelligitur in licitis & honeſtis. vt etiam vult Fel.c.de Dei.de ſimo.Nam ſemper iuramentum intelligitur ſi ſit iuſtum Fely.in c.ex tenore. de ſent.exc.Et iuramentum temerarium.non eſt obſeruañ.vul.iu.Fac.quod vult dec.in c.ex literis in j.col.de conſti.vbi dicit.non valere iuramentum.doctoris.q̃ ſcholaris non doctoretur.gratis.&c.ad 1.Card.conſ. 35.phi.c.1.col.2.de iu.iur.in 6.nec illicitum.c.vbi periculum. §.fi.&ibi Phi.in 7.no.de ele.in 6.auth.quod eis.& ibi Bal.C.de nup.iuramentum.de non fideiuben.vel mutuan.nõ debet ſeruari in caſu neceſſitatis proximi.Phi.in c.fi.de fo.compe.in 6. Vide in ver.periurus §.19. idem.

In omni iuramento.regulariter.intelligitur excepta auctas Pape.Fely.in c.conſtitutus in 4.col.de reſcr.Iaſ.in d. §. item ſi quis.in 16.col.& in d.l.fi.qui ſatiſd cog.nec enim dicitur periurus qui ex præcepto ſuperioris defit iuramentum. vt ꝫ. eo. §.27.Ang.conſ.219.in 1.col.Et ſuperior dicitur.pater vel epiſcopus.Alex.in l.fi.ad municip. idem.

Iuramentum.debet habere tres comites.veritatem.ſ. iuſtiriam & iud.auth.quod eis.C.de nup.22.q.2.c.aduerteñ. c.&ſi Chriſtus.de iureiur.Pan.in 2.par.conſ.8.in 3.dubio.Barb.in 1. vol.conſ.1.in 34.&in 2.vol.conſ.55. in 4.col. idem.

Iuramentum quod abſq; ſalutis æterne interitu ſeruari poteſt.omnino ſeruañ.eſt vt dixi in verbo abſol.à iuramento. Ibi ſed præmiſſ.non ob.Imo.conſ. 1.Vide tamen Bal.in 3.par. con.29.vbi dicit,q̃ iſta regula non debet ſic formari.ſed hoc modo iuramentum poteſt ſeruari ſine detrimento ſalutis æternæ, & non ſeruatum vergit in detrimentum ſalutis æternæ ergo eſt ſeruandum ſed ſi poteſt ſeruari ſine detrimento ſalutis æternæ.tamen non ſeruatum non vergit in detrimentum ſalutis æternæ. non eſt neceſſe. quòd ſeruetur. vide per eum. idem.

Iuramentum.firmat cõtractum.etiam celebratum à minore.abſque ſolennitate ſta. Alex.ample.in 1.vol.conſ.27.Lud. Ro.conſ.437.circa fi.Pau.de caſt.2.vol.conſ.218.Iaſ.in l.nam & poſtea §.ſi minor in 1.col.ff.de iu. iur. & in auth.ſacramenta puberum in 8.col.cum ſeq.ſi aduer.vend.& in 15.& 19.colum.ſonz.in 2.parte conſ.279. Alex.late in 4.vol.conſ. 102.Idem in diſtractu.Ang.conſ.50.& conſ. 59.de quo per Alex.in l.pomp.§.præterea in 2.col.de acq.poſ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Contrarium tenet Pe.de Anch.conſ.83. & late. Barb. in 1. vol.con.221.in 5.col. Vide quæ dixi in verſ.abſol.à iuramento idem Barb.in 3.vol.conſ.16.max. in 4.col. Faciunt quæ vult cor.in 3.vol.conſ.32.vbi tenet.q̃ iuramentum non validat ꝺ-ſtum nullam defectu ſolennitatis omiſſe Ang.conſ.160.in 3. dubio. Ludo.Ro.conſ.12. idem.

Sta.laicorum.ſuper iur.diſponere non poteſt vulgato.c.eccleſia S.M.de conſti.&in terminis vult Alex.in 2.vol.con.37. in 5.col.dixi latius.in trac.ſta.ver.ſta.non poteſt diſponere ſu per iur. idem.

Sed quid ſi tale ſta.fuerit à ſede aplica confirmatum. Vide Alex.in 1.vol.conſ.59.repetito in 4. vol. conſ.39.vbi dicit.q̃ non valet niſi ſit ex certa ſcientia confirmatum.Bolog.in conſil.31. idem.

An actus factus contra iuramentum.præcedens valeat. videtur.q̃ non per no.per gl.in c.licet mulieres de iureiur.in 6. vbi ſi mulier nupta iurauit nõ alienare fundum dotalem.poſtea cum iur.alienat.non tenet ꝺctus.&cum illa gl.tenet ſpec. in tit.de emp.& vend.§.tertio loco verſ. quid ergo.& verſ. & no.generale conſilium.Bar.in l.ſi prædium.C.de iu.do.& in l. ſi quis pro eo.in 3.membro pr.ff.de fideiu.de quo per cano.in c.cum contingat de iu.iur.In contrarium eſt tex.in c. ſic.ex literis.de ſponſ. vbi patet. q̃ licet iurauerim contrahere matrimonium cum berta.non cum alia. tamen ſi poſtea. contraho cum alia tenet matrimoniũ.licet ſim periurus,& ita vult Pau. de Caſt.in 2.vol.conſ.56. Idem vult Alex.in 3.vol.conſ.16.vbi cõſuluit valere.2.præſentationem factam.non ob.1.facta. cum iur.& proteſtatione de non ꝺuenien. Adduc.multa quæ tranſcribere non curo.Sed plura adduc.Pau.de Caſt.in d.conſil.56.repetito in 1.vol.conſ.336.incip.dico non ob.card.cõ-ſil.46.Idem vult Pan.in 2.part.conſ.41.in 2.col.vbi dicit.vale re.2.teſtamentum.non ob. iuramento. appoſito.in 1. de illo non reuocan.de quo.vide in ver.teſtamentum.Et inter cætera.al.Inn.in c.dilecto.de præben.vbi dicit non impediri actus validitatem contra iuramentum.vnde ſi quis iurauit nonvendere.librum.& poſtea vendit tenet vend.licet ſit periurus.

Quinimo plus fm cum voluit Bar.in l.cum duobus.§.idem reſpondit ff.pro ſocio.& in l.ſtip.hoc modo ꝯcepta.ff.de verbo.obl.q̃ iuramentum.de non reuocan.teſtamentum eſt cõtra bonos mores. Iaſ.in d.l.duobus reis.§.fi.col.2.ff.de iureiu. adduc.multa contra d.gl. 1.q̃ ſi iurauí non reuocare procu.tamen valet reuoc.vt dixi in ver.procu.2. adduc. quia valet. 2. ſta.per quod reuocatur. 1. quod erat iuratum.3. adduc quod dictum eſt 5.de teſtamento.4.adduc.quia valet receptio in canonicum facta.vltra numerum taxatũ.à ſtatuto. iurato. licet canonici ita facientes ſint periuri. Et ita videtur tranſire Fely. in c ex parte decani. in 4.co.de reſcr.Faciunt no.per eum in c. ſi dilig.in 8.col.de fo.comp.& in c.dilig.in 1.col.de præſc.Ad de etiam Pan.in 2.part.conſ.48.in fin.vbi dicit quòd actus factus contra iuramentum.regulariter tenet. & in c.dilecto.de præben.Tenen.tamen.gl.in d.c.licet mulieres.Iaſ.in d. §. fi. limitat j.vt procedat in terminis ſuis quando mulier iurauit nõ alienare rem dotalem & ſic iuramentum fuit præſtitum.ſupeo.quod erat prohibitum à iure communi. Tunc illud iuramentum quod concurrit cum prohibi.iuris communis.bene impedit actum 2. in contrarium quamuis iuratum. & in iſtis terminis ſecundum eum.procedit.tex.c.intellecto.de iureiu. & ita limitat Io.de imo.in d.c.dilecto.& Alex.in d.conſ.16.

Limitat 2.quando ille cum quo.celebratur.2.actus.Sciebat talem actum fieri contra iuramentum prius præſtitum. nam non poteſt conqueri poſtquam ſciuit.ſed ſi ignorauit prout in du.præſumitur.l.verius.ff.de prob.tunc valebit 2. actus nõ ob.1.iuramento.al.Imo.in l.cum vir.in pen.car.ff.de vſuca.& ante eum Io.fab. inſti.qui.alie.licet.vel non in pr. & Alex. in conſ.381.alias 16.in 3.vol.adde Bal.quem nemo.al.in 3.par. conſ.121. 3.limitat.qñ 1.iuſm.fuit præſtitum à muliere in manibus partis cuius intereſſe poterat. alias ſi mulier iuraſſet.ſed non in manibus alicuius.tanquam iuramentum. 1. ſit nudum non impediret 2.actum fieri ita limitat Bal.in d.§.fi.& reputat ſing. Alex.ibi licet de hoc dubitet.& inclinet ad oppoſitum.tamen firmat in d.conſ.&ita vult idem Bal.in c.veniens de iu.iur.adde Alex.in l.non ſolum §.morte.in 10.col.ff.de oper.no.nun.Et per iſta alias in facto conſului.duæ ſorores.dubitantes induci.à ſuo fratre.ad ſibi facien.ꝺonationem.proteſtate fuerunt.cum iuramento.q̃non intendebant quouismodo.facere.ꝺonationem.dicto fratri. & caſu. quo deuenirẽt ad aliquem actum.dicte dona.q̃ ex tunc prout ex nunc. & econtra. faciebant ꝺonationem. cuidam earum.patruo.& conſtituebant.eo caſu.bona ſua tenere.nomine dicti patrui.ex poſt fuerunt inducte à fratre ad facien.ſibi dona. cum iuramento dixi. & obtinui. q̃ iſta 2. ꝺon. non valebat ſed 1. eo quia dicte mulieres non remanſerant in meris finibus prote.ſed proceſſerant.vlts.ꝺonan.patruo. & ſic 1. iuramentum. non erat nudum.Etiam quia.interuenerat hyp.bonorum per quam impediebatur.2.ꝺon.l.ſi cred.§.ſi.ff.de diſſr.pig.& vult Paul.de Ca. in 2.vol.conſ.146.Et Alex. vol.5.conſ.59.Et illa j conuentio impediebat etiam dominij trãſlationem.vt dixi in ver.alienatio.§.18.Ad arg.de prote.q̃ tollatur.per actum ꝺrium.reſpondebam.non procedere.quando in prote. eſt iuramentum. vt dixi in ver.prote.§.27.in fi. Ad aliud quod valet actus contra iuramentum reſpondebam.non procedere.quando ex 1.acta iurato fuit ius alteri quæſitum. vt in illo caſu. Ad conſilium Alex.ꝫ.al.reſpondebam.q̃ non procedit quando ex actu 1.iurato.eſt ius j.quæſitum.per ꝫ.dicta.Reſpondebam etiam q̃loquitur.quando 2.actus iuratus eſt fortior 1.Sed in caſu meo non erat fortior ig.&c.declaro.Nam in d.conſ.2.præſentatio facta per patronum laicũ habebat vt præſupponit Alex.collationem factam per legatum.cum el au.Accedente patronorũ conſenſu habebat quoq; nominationem & præſentationem aliorum compatronorum.& ſic habebat fortiora iura 2.act̃. quàm 1.& ad iſtud bene faciunt quæ habentur.per Fely.in d. c.ex parte decani.in 5.col. idem.

An autem filia. quæ renuntiauit hæred. paterne cum iuramento.poſſit ſuccedere patri ab inteſtato.Vide late Alex.in 3. vol.conſ.29. vbi tenet quòd non. vide tamen in ver. pactum §.49.An autem tunc poſſit ſuccedere.ex teſtamento.vide j.in ver.Pactum.§.50. idem.

Iuramentum poteſt remitti. à parte parti c2.2. de ſponſ. & vult late Fel.in c.1.in 1.col.de iu.iur.Bar. in l. ſi quis legatum. ff.de fal.Lud.Ro.conſ.12.Barb.in 2.vol.conſ.36.in 21.col.laſo.in l.Labeo.ff.de iureiur.& in l.1.§.& poſt operis.in 2.col.ff. de oper.no.nun.& in l.ſtip.hoc modo concepta.in 7.col.ff.de verb.obl.Oldr.conſ.241.in fi.Ang.in §.eque.in 3.col.inſti. de excep.Bal.in auth.quod eis in fi.C.de nup. Amplia etiam tacite.vt per Fel.in d.c.1.in 2.& 3.col.Limitat Fel. in ca tuis in 2. col.verſ.ſed in quantum.de teſti.quando ageretur.de affinitate eorum qui contraxerunt ſponſalia.quia tunc iuramentum non poteſt per partes teſtibus remitti. vide per eum. Limita etiam vt non poſſit remitti. poſtquam pars incidit in periurium.Alex. in 3.vol.conſ.17. ibi ſic.etiam videmus. Bal.in d. auth.quod eis. idem.

De abſol.autem iur.quæ petitur.à iudice.eccleſiaſtico.vide in ver.abſol.à iuramento vbi late poſui materiam.

Iuramentum.an videatur.ſublatum data dilatione.debitori longiore 1.vide notabiliter.Fely. in d.c.1.& latius in c.2.in 12.13.& 14.col.de ſponſ.&in c.ad aures de ſimo.Iaſ.in l.lecta. in 8.col.ff.ſi cer.pe.& in l.j.§.& poſt operis in 2.col.ff.de oper. no.nun.Aliquid per Card.in clem. 1.verſ.nos itaque in fi.de iu.iu.Quid de excommunic.ſi ad tempus non ſoluatur.an prorogato termino ſit excõicat̃ vide Phi.in c.ꝑtera.col.j.de ap.

An iudex ſecularis poſſit de iur.ſe intromittere.vide Fel.in d.c.1.in 6.col.de iu.iur.& latius in d.ca.2.in 11.col.de Sponſ. Cur.conſ.43.in 7.col.& conſ.64.in 19.col. Idem.

Et an poſſit per Imper.vel alium principem relaxari. Alex. quòd non in 3.vol.conſ.38.in 3.col. Vigore iur.poteſt quis trahi.in quocunque iud.Fel.in d.c.2.in 10.col.Iaſ.in l.nulli.in 3.col.de iud. Quia iur.addit forũ foro. Iaſ.in l.1.C.de bo.poſ. ſecundum.rab.

An hæres tenea. obſeruare iur. & cogi poſſit per iudicem eccleſiaſticum vide Lud.ſing.216. Sta.iur.non tolluntur.per generalem.derogationem.Fel.ampliſſime in c. conſtitutus in 2.col.de reſcrip. idem.

Iur.an equiparetur.fidei præſtatio.Vide Feli.d.c.2.col.5.de ſponſ. iur.nihil opera.in præiudicium tertij. Alex.in 1.vol. conſ.55. Idem.

Vbi cauſa eſt modica ſuffic.prob.per iur.Fel.in c.que in eccleſiarum in 16.col.de conſtit.fac. quod vult Matheſ.no.1.& 2.credi.iur.boni viri.Bal.in l.vniuerſi.C.de vectiga. Minuta difficilis probat.proban.iur.Lud.Ro.conſ.76.in 4.dubio.

Et an difficultas debeat tunc allegari vide eundem Ro.in conſ.ſequenti. Idem.

Conſiſtentia in animo.probant̃ iur.gl.in c.ſignifica. lo 1.& ibi Fel.de homic.&in §.ſed iſte.inſti.de act. Fel.in c.paſtoral̃.in 1.col.de excep.in c.inquiſit.§.queſiuiſti.Rubr.de accuſ.Alex. in 4.vol.conſ.127.ver.accedar. corneus.in 1.vol.conſ.1.in 3. col.ibi qui cum iur.Rota in No.deciſ.42.Guido.conſ.223.

Fac.quod vult Bal.in l.ſi quis pro redempt.C.de dona.dum dicit quòd ſta.iur.fratrum,&c.

Maxime.in bono viro.per no,per Bal.in l.vniuerſi.C.de vecti. & commiſ. idem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Limita ī foro ꝓscientie.secus in foro contentioso.ita Fely. in c.si vero el 2.de sen.exc.Alex.in l.1.§.per procu.in 1.col.de acq.pos.Limita etiam nisi prẽsum.sit contra iurantẽ.ita Fel.in d.§.quæsiuisti.in 3.col.& in c.2.in 4.col.de cal.Alex. vbi s. Et in materia vide.eundẽ Fel.in c.1.ī 3.col.in fi.de præsum.Barb. in 1.vol.ꝓs.42.in 7.col.Lud.Ro.in d.ꝓs.76.ī 4.dubio. & in ꝓs. 481.las.in d.§.sed iste in 24.& 25.col.& in l. cum quædam in 2.col.ff.de iurisd.omn.iud.& in repe.l.admo.in 140.col.ff. de iureiur.hypo.in l.1.in 15.col.ff.de quæstio. idem.

Contra dolosum suffic.proba.per iur.Fel.in c.sic. in 4. col. de re iud. Iuramentū non dicitur prob.sed probationis relevatio las.in l.ait prætor.§.iurari.in 2.col.ff.de iu.iur.in l.sed & si pos.§.si cum de hæred.in 1.col.eo.tit.& in l. si quando. in 2. col.C.vnde vi.Pe.Gerar.sing.86.

Iuramentum super princ. extenditur. ad accessoria las. in l. nam & postea.§.si petitor in 3.col.ff.de iu.iur.

Iurans obligasse fundum pro 10.non dicitur. confiteri illa 10.habuisse.las.post Alex.in l.si duo.§.marcellus.in fi.ff.de iu. iur.vide in ver.confe.probat §.10.

In iur.an requirant.verba.las.in l. q iurasse in fi. de iureiur.

Iurans aliquam capere in vxorẽ.non cogitur.capere.nisi si bi detur dos.las.in auth.præterea.in 3.col.in fi.C.vnde vir. & vx.Fel.in c.iurauit de ꝓba.Vide Pan.in c.de illis de cõd.appo.

Iuramentum obligat filiumfa.Fede.cons.272. idem.

Lex si quis maior. haber locum.in omni conuentione iurata.Cor.con.65.in 18.col.& Lance.dec.in l.si quis maior.C. de transa.adde dicta in vers.lex.§.12.Alex.in 5.vol.cons.76.in 3.col. ver. attento max. Cor.cons.96.in pr.& cons.101.in 2. col.& cons.102.& cons.121.& in 2.vol.cons.25.ver.quæ lex. & in 3.vol.cons. 266.& in 4.vol.cons.40.in pen.col.Cacciaiup.in trac.de transa.q.16.Guido Pap.cons.31.

Iuramentum etiam dolo extortum nõ potest aucte ꝓpria sperni.las.in auth.sacra puberum in 8.col.C.si aduer.ven.idẽ.

Iuramentū.metu interpositū venit relaxañ.c. ad audientiã & ibi oẽs no.quod.me.cau.Inn.in c.veñ.de elec.& in c.ad aures quod me.causa.Archi.in c.quamuis. de pac.in 6. sal. Paul. de Castr.& modern.in d.auth.sacra puberum.& in d.l. si quis maior.imo.sonz in 2.part.cons.214.in vlt.col.dicit. non esse opus absolu.De quo tñ vide latius.in ver.absol.à iuramento. Et quando periculum esset in mora.nec posset haberi copia iudicis.tunc non debet peti relaxa.à iur.metu præstito.Iudo. sing.493.al.Bal.in l.nõ dubiũ C.de ll. qui hoc vult ī pen. col. iuramentum.temerarium non est seruañ. Fel.in ca.si vero. in 3.col.ext.de iureiur.de quo vide late per eum.in c.sic.ex literis.illo co.ti.&3.§.32.Et quando dicatur.contra bonos mores.Ang.in §.æque.in 2.col.insti.de excep.

Iurans soluere.certo Die.potest soluere. vsque ad mediam noctem sequentem Fel.in c.Ego.n.de iu iur. & in ca. ecclesia S.Mariæ.in 16.col.de consti.dec.in c.consuluit in 3.col.de officio deleg.

in contrarium fac.quod vult Fede.cons.44. Vide Iaso.in l. more romano.in 2.col.ff.de fer. idem.

An autem possit purgari mora. per eum qui iurauit certa die soluere.vt euitet penam? vide Phi.in c. præterea. in 5. col. de app.Iuramentum præstitum intruso non transit ad canonice intrantes.c.ego.n.& ibi Fely.in 1.col.de iureiur.

iuramentum.super ignorantia non potest præstari.per pro cu.Fel.in c.licet ex quadam.in 1.col.de testi. idem.

Facultas iurandi an & quando transeat ad hæredes. vide Ale.remissiue in auth.quod obtinet C.de prob.Fel.in c.cum sit generale.in 5.col.de fo.compe.& aliquid in c.quæ in eccle siarum.in 28.col.de consti. Pau.de Cast.in 2.volum.cons.65. & 67 fede.in cons.281.per las.in l.si quando.in 11.col. C.vnde vi.& in l.pen §.hoc iud.in 2.col.ff.ne quis eum.&fac.quod vult in l.si non sortem.§.si centum.in 3.col.ff.de cond.indeb. Et dic ꝙ fit dist.aut loquimur. in iuro quod defertur à lege. & illud transit ad hæredem.aut in iuramento quod defertur ex vol.partium.& illud non transit ad hæredem. Et an & quãdo transeat ad sing.successorem.vide las.in l.nam & postea §. si petitor in 1.col.de iu.iur. idem.

Excep.iurisiurandi delati & præstiti à parte parti.est litis finite.l.1.& ibi doct.max.Alex.ff.de iurejur.& l.post rẽ ff.de re iud.Et ideo impedit litis ingressum.l.nã & postea. in pr. & ibi doct.ff.de in.iur.etiam si iuramentū.sit præstitum ext.de iud. d.l.1.in vers.ex actione.secundum Alex.ibi.vbi dicit.videri esse tex.ꝓ gl.fi.in c.super hoc.de renun.quam(secundũ eum)repũtãt ung.Ant.de But.& imo.ad hoc ꝙ ẽt ex iuramẽto.extra iudicial.t. scu præstito coram superiore non in figura iudicij oritur excep.litis finite sic.ex iuramento.iudiciali.Et talis excep.prodest eius successori.etiam in rem l.ait prætor. cum sequen.de iu.iur.l.si tibi 10.millia.§.pactum.ff.de pac.

Et etiam transit contra sing.successorem.illius rei.pro qua iuratum est.l.idemque.ff.pro socio.de quo habetur in d. l. ait prætor.& per Bar.in l.si tertius.§.si quis prius.ff. de aqua plu. arcen.& per doct.in l.3.C.quod me.causa. idem.

iuramento.præstito.aduersario deferente. stañ est in omnibus quo ad litigantes nec aliud quæreñ est. Secus quo ad extraneos.d.l.ait prætor.in prin.& ibi doct.

Limita non procedere. in causa matrimoniali. quia etiam post iuramentum potest queri de veritate.iaso.in d.l.ait prætor.§.iurari.nu.6.

Limitat 2.las.non procedere.in iuramento. quod defertur à lege vel statuto.vt si per ita.credatur.iuramento super damno.quia poterit probari contrarium.

Limitat 3.quo ad litigantes secus quo ad extraneos.

Limitat 4.quo ad ea.que veniunt ex natura contractus.al. tex.in l.cum qui §.fi.& ibi Lud.Ro.ff.eo.

Limitat 5.quando erat contentio de illa re. & delatum est iuramentum decisorium. secus quando non fuisset contentio.& sic iuramentum.non esset decisorium.al.gl.solitariam. in l.si cum patrono.& ibi Paul.de Cast.C.cõia vtr.iud. Idem.

iuramentum. præstañ. est secundum formam delatam.d.§. iurari.Nec suffic. iurari per æquipollens. las. in l.qui per salutem.ff.eo.

Quando tamen dubitatur.de forma iuramenti.committitur. iudi. arb. l. iusiurañ. & ad pec.§. qui iusiurañ. & ibi doct. max.las.ff.eo. idem.

Quid si detulitur iuramẽtum vt iurares per Deum omnipotentem & iurasti per filium Dei.an valeat? Alb.de rox.in d. §.iurari. & ibi Alex.& doct. determinant quòd sic.quia pater & filius sunt idem in substantia.

Secus si detuli iuramentum. vt iurares. per caput tuum.& tu iurasti per Deum.quia non valet. vt vult Alex. in d. §. iurari. idem.

Monachi nõ iurant per sancta Dei euangelia.sed per crede mihi.gl.in l.non erit.§.dato.ff.eod.secus tamen.in feren.testimonio.vt in trac.de testi.§.

Et per hoc.infertur.nunquid præstatio fidei equipoleat iuramento.gl.in c.peruenit de fideiuss.& in c.si.ne præla.vi.suas. videntur velle ꝙ ista sint æquipollentia.fac.quod habetur. in c.cum tempore.de arb.& in c.ad aures.quod me.cau.& idem videtur velle.io. And.in nouella.in c.1.de sepul.in 6.vbi dicit. quòd parum vel nil refert aliquid promittere sub fide. vel iurare.& ita vult Alex.in d.§.dato.de quo.vide Fely.capi.2.in 5. col.de sponsi.Phi.in d.c.1.de sepul.in 6.in 2.col.Guido.Papæ. cons.31.idem dicen.promitto sub periculo animæ meæ.dicitur iuramentum.ca.fraternitatis.de frig.& malef. Alex.in d.§. dato. Et pariter dicen. Deus sit mihi testis.Cano.in c.tuis.de testi.Alex. in d.§. dato. Et ex præmiss infertur ad quæstionem. Transigentes promiserunt sub eorum fide obseruare.vtm.ꝺueniens incidat in penas.l.si quis maior.C.de transa.Io.And.in c.cum tempore.de arb.videtur tenere.ꝙ nõ.Alex.in d.l. si qs maior.in fi.com.videtur tenere contrarium.& concludere.ꝙ habeat locum pena d. l. si quis maior quando est promissum sub fide sine iuramento Guido Papæ cons. 32. Posset tamen teneri contrarium. quia licet præstatio fidei & iuramentum æquiparentur.tamen ei qui contrauenit iuramento imponitur maior pena gl.in c.pen.de iu.iur.ergo est maius delictum. quia ex qualitate pene.cognoscitur.qualitas delicti.c.non aferamus.24.q.1.l.2.de publ.iud.Præterea licet ꝺueniens iuro mereat priuari benef.c.2.de resc.hĩ in c. quærelam. de iu.iur. tamen secus est. in contraueniente præstationi fidei ita imo. in d.c.quærelam.insuper fac.aucta.s Archi.in c.iuramenti.22. q.1.deniq;.d.l.si quis maior.est penal & odiosa.ergo non debet extendi ꝺ illum qui contrauenit præstationi fidei.fac.qđ vult Phi.in c.si.in pr.de iureiur.in 6. idem.

Delatio iur.intelligitur. vt incon. iuretur. vel remittatur sed si omittatur pro non delato habetur. l. non erit §. si neq;. & ibi doct.ff.eo.idem in sententia ꝙ iuretur quia non valet nisi in continenti.iuretur.Bar.in l.iudex.in 1. op.C.de sent. idem. Si ille cui defertur iur.recusat iurare,delatio. nil sibi ꝓdest. Si vero dicat volo deliberare.an debeam respondere.vel ne.potest reuocari delatio.l.iusiurañ.& ad pec.§.1.ff.de ireiur.

Si vero acceptet delationem.Sed dicat velle deliberare. sit ꝙ modo iurandi habetur pro acceptato.ita Bar.&doct.in d.§. si neque. vbi concludunt ꝙ saltem hodie deferens iuramentum.alicui potest etiam ex interuallo. & etiam post acceptationem delationis.reuocare illam delationem.ante tamẽ prestitum iur.dummodo dicat se velle probare.nec est verisile ꝙ hoc.ꝙ calũnia dicat ex quo. de cal.iurauit. ꝙ l si qs iusiur.C.e.

Et licet

Et licet Sal.ibi dicat q̃ est necesse. q̃ ipse deferens dicat sibi superuenisse prob.tamen secundum doct.forte melius est dicere. q̃ suffic. vt deferens dicat se velle probare.vide Alex. in d.§.si neque idem.

Minor.an restituatur aduersus delationem iur. vide ĩ. minor restituitur.§.15.

An minor hñs curatorem.sine eius auctoritate possit deferre iur.gl.in l.iusiuran.quod ex conuentione.§.1.ff.eo.tenet q̃ non.de quo per Alex.ibi. idem.

Deferens iusiurañ.debet de calumnia.iurare. l. iusiurañ.& ad pec.§.qui iusiurañ.& ibi doct.max. Alex.ff.eo.

Et si non vult iurare.de calumnia censetur iur.lit.decissiuũ esse remissum.l.si non fuerit.ff.eo.quam Iaſ.legit.cũ l.si actor.

Referens tamen iuramentum non tene.de cal.iurare.d.l.iusiurañ.§.ait prætor.

is cui iuramentum delatum est.Iurare.vel referre tene.alias pro confesso hr̃.l.manifeste turp.& in d.§.ait p̃tor.ff.eo.idem.

Ex iusta tamen causa potest licite iuramentum recusari. l. generaliter.C.eo.ti.vt ĩ.seriatim.

1.potest recusari.Si ille cui defertur dubitat ne alio postea agente eius delegatur periurium secundum Bar.in d.l. manifeste.al.l.alias.ff.eo.vbi de hoc.vide Alex.& Iaſ. in l. iusiurañ. §.procu.in 8.col.eo.ti.

2.vbicunq; competit excep.impediens lit.ingressum de q̃bus excep.dixi in ver.excep.lit.finit.tunc non cogi.quis subire iur.nec.iud.tex.est no.& ibi Alex.in l.si patronus.ff.eo.& in l.in contractibus §.illo.C.de non nu.pec.fac.l.tutor.§.fi.ff.eo. de iureiuran.

3.est iusta causa recusandi iur.ratione personæ Pura quia pupillus procu.& defensor possunt licite recusare.l.iusiurañ. & ad pec.§.pupillus ff.eo.

Fac.quod vult Alex.in l.qui bona.§.si alieno in 7. col. vbi dicit quòd procu.non potest præstare iur.veritat.

An autem aduersarius cui tutor defert possit illud recusare?dic q̃ non.secundum.Alex.in l.tutor.ff.eo.

4.qui habet declinatoriã fori.h̃ tene.iurare Iaſ.in d.l tutor.

5.qui verisimiliter ignorat veritatem.non tene.iurare. Iaſ. in d.l.manifeste.in 4.col.

6.Si iur.defera. reo qui ideo se defendit vt sibi paret actionem de euictione.ita Bar &alex.in d.l.manifeste.Ang.in §.itẽ si quis el ii.in 5.col.de actio.

Et dicit alex. ibi q̃ in iud.in quo mota est lis emptori p extraneum super re.si producãtur posi.cõcernentes dominium agent.non tene.eis emptor respondere.per rationem.prox.dictam.al.Bar.ita not.tenere.in l.at qui natura.§.cum me absente.ff.de neg.ge.& Io.de imo.in c.fi.ad fi.ext.de empt. & vend. addo Iaſ.in §.item si quis.el 2.in 17.col.inſti.de actio.

Quid si moueatur.lis super posi.an sit respondendum posi dictũ Bar vbi s.fac q̃ sic quia loqui.de dominio.vide in simili. Ale. in l.venditores circa fi.de verb.obl.Bal.in l.1.in fi.C.de peric. & com.rei vend.

7.est iusta causa recusandi iur.si actori qui iam plene probaue rit intentionem suam.defera.iur.nec valet consuetudo contraria tex.no.in ca.2.de prob.& ita vult Alex.in d.l.manifeste. in 2. col.& Iaſ.in d.§.item si quis in 17.col.dixi in ver.actor.§.5.

Quid e contra.q̃ actor nil.probauit.vide.in ver.actor.§.6.

8.in casib.in quib.non potest fieri prob. nisi per iusiũm.erit iusta causa recusandi iur.Iaſ.vbi s.al.Bal.in auth.sed nouo iure.C.si cer.pe.in vlt.col.ver.sed nunquid hoc casu poterit &c. qui moue.per l.in contractib.§.illo.de non nu.pec. & ita vult ipse Iaſ.in d.l.manifeste.in 6.col.

9.quando aliquis detulit iur. & ante acceptationem reuocauit asserens se velle probare.si deficiat in proba.non potest postea iterum deferre.Iaſ.vbi s.al.l.si quis iusiuran. C. de reb. cred.& idem.vult.in d.l.manifeste in 6.col.

10. vbi delictum de quo quæritur non cadit in scientiam eius cui defertur sic.in scientiam eius qui defert. est iusta causa recusandi. puta si agam. contra te actione furti asserens re furtum cõmisisse.& tu defers mihi iur.certe possum recusare.

Secus si scientia. æqualiter caderet in vtroque puta quando quis fuisset verberatus.ita Iaſ.vbi s.in 17.col.

11.si ille cui deferrur dicat q̃ nõ vult iurare nec referre. sed vult probare per testes. vel instra.Iaſ.in d.l.manifeste.in 4.col. al.Bar.in nouis lectu.in d.l.in contractibus §.illo.

Contrarium.tamen concludit ipse Iaſ.dicens.dictam.l.manifeste. procedere. etiam si ille cui defertur iur. dicat se velle. probare.vide per eum.

12.si post biennium.oppona.excep.non nu.pecu.& offera. iur. licitè recusa. Bart.in d.l. manifeste. de quo vide latius per Iaſ.ibi.in 5.& 6.col.

13.quia si mutuaui tibi centum ducatos.& restituisti.vt fit secrete inter amicos.Si defero.tibi iur.an mutuauerim.nõ cogeris iurare.nisi etiam possis iurare q̃ si mutuaui tu restituisti ita Iaſ.in d.l.manifeste.in 6.col. & in l.iusiuran. & ad pec. §.ait prætor.eo.ti.

Si tamen iudex vellet cogere ad iurañ. est iurañ. vt dixi. in verbo.excipiens.

14.si reus cui offertur iur.dicat q̃ actor prius offerat libellum.Iaſ.in d.§.ait prætor.al.Old.& Alb.ibi subiic.tamen q̃ est dura decisio.& idem dicit in d.l manifeste in 6.col.& in repe. l.admo.in 42.col. vbi tñ dicit q̃ non inuenit contradicẽtem.

15.si cõiunctus agens pro coniuncto deferat iur.quia non potest deferre.l.nec.filius & ibi Bal.C. de reb. cred. ideo tunc potest recusari.

16.ille qui habet præsumptionem iuris& de iure pro se nõ tene.iurare.crem.sing.156.al.Bal.in repe.l.2.in 18.col.ff.de iureiur. idem.

An autẽ in casu.d.l.manifeste.turpitudinis.requira.sententia?vide Alex.& Iaſ.ibi & vide quæ dixi,in ver.positio.§.38.ad uerte.tamen quia licet.Alex.teneat requiri sententiam.tamẽ iaſ.videtur.tenere.contrarium. quia in d.l.manifeste. est verbum præsent.temporis.vide per eum.

Op.q̃ requira.sñia.tenet Alex.in 2.vol.cons.128.in fi.idem.

Nullum iur.potest die ferieta præstari.& ideo officiaſ iurãs seruare sta.die fer.potest contrauenire.Lafran.in repe.c.quoniam contra.in 3.car.de proba. idem.

iuramentum quo singuli de collegio vel corpore iurauerunt seruare constitutiones vel statuta, non impedit quò minus collegialiter illa per eos ad quos pertinet tolli possint.Arctat.n.iuramentum singulos ad obseruationem quandiu durant statuta,& non vlterius,ita contra Arch.& Io.Monach.& Bart.tenet Io.And.in c.1.De his quæ fiunt à maio. par.ca.vbi com.dicit & refert ac sequitur Bened.Capr.conclusio.siue regula 9 n.38.vide infrà Statutum.

iuramentum præstitum super cõtractu solenniter inito,tollit beneficium restitutionis aduersus eundem,l.1.C.si aduers. vendi. vbi Bart. Bald.& cõmuniter Doctores ita tenent, iuramentum.n.interpositum ad fauorem priuatum etiam contra legem principaliter ob commodum priuatum editam seruandum est, modò id sine inreritu salutis æternæ fieri possit, per not.in c.si verè,de iureiur.& c.venerabilem, de elect.& in auct.Sacramenta puberum.C.si aduers.vẽd.refert Bened. Capra reg.87.n.116.& 118.quod tamen inter alia fallit quando ex contractu illo iurans enormissimè & vltra dimidium iusti præcij læsus esset:quia tunc iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis.c.si Christus de iureiur.& not.in auct.Quoties.C.de nup.ex qua enormissima læsione apparet de dolo re ipsa.l.si quis cum aliter.ff.de verb.obl.meritò dicitur talem lesionem esse iustam causam petendi,& respectiuè concedendi absolutionem à tali iuramẽto,vt voluit D.Ant.in c.cùm contingat,de iureiur.& D.Nic.ibid.& Per.de Anch.in c.canonum statura.11.q.in pr.de constit.& ita communiter teneri refert ibid.n.128.idem Bened.Capr.qui numero seq.dicit id procedere,licet quis renunciasset enormissimæ læsioni,quia id præsumitur potius ex consuetudine notarij, quàm volũtate siue consensu cõtrahentis vti passim fit,positum esse, qui eiusmodi ex formulariis scribunt,vt dicit D. Nic.c.cum contingat,vide infrà Minor.

iuramentum contractui adiectum nihil addit contractui, sed intelligitur secundum naturam illius contractus eundem firmare,ac roborare.l.fi.C.de non nu.pecu. quod ita obseruari & communiter practicari, refert Bened. Capr. regul. 87.nu.231.

iuramentum suppletorium non defertur accusatori in causis criminal. cõmunem attestat Alex.in l.3.n.12. ff.de iureiur. quem refert Simancas de hæreticis cap. 50.num.2.Iaſ.in repe. l.admonendi.n.224.ff.de iureiur.quem refert pract.Conra.n. 5.Dec.cons.37.in fi.Gomes.Arias super lege 73.Tauri.Herculanus de probanda negatiua,num.235.quod quidem sine difficultate procedit in criminalib.criminaliter intentatis,vt cõmunem esse dicit Marſ.in l.maritus,n.12.ff de quæst.Sed si esset ciuiliter mota, secundum aliquos locus esset iuramento, præsertim si non esset actio famosa. item si plus quã semiplenè probatum esset,& probitas partis accusantis cõcurrat.tũc secundum quosdam deferri potest iuramentum suppletoriũ, vt com.dicere videt Cur.iu.in d.l.admonendi.n.67.quẽ refert Cephal.cons.141.n.20.lib.1.quę tamen in practica vbi ageretur de pœna corporali etiam leui, non facilè admittenda est. Cæterũ si agat in cã criminali q̃ haberet tñ pœnã pecuniariã imponẽdã eo casu p̃t deferri iurm suppletorium,& ita com.

dicit Alex.consi.66.nu.1.libr.1. quem refert Ias.in d.l.admonendi.n.225.Marsi.in d.l.maritus.n.6,& Crotta in tract.de testib.n.307.practica Cõradi.&Cephal.d.cons.141.nu.20.hæc Clar.in d.§.fi.q.63.in prin. P.Fichard.

Iuramentum non firmat contractum simulatum.Bellonus cons.48.n.4.vt est confessio dotis in fraudem creditorum.rubeus in cons.120.com.dicit. Bonacoss.

iuramentum debet habere tres comites,veritatem,iustitiã & iudicium.Cur.iun.in cons.141.n.9.com.dicit. Bonac.

iuramento denunciantis euangelicè creditur.D.m.Alci.in ri.de præsump.reg.3.præsump.16.n.1.com.dicit. Bonac.

iuramentum ex istis verbis, ꝙ contrahentes iurant omnia & singula fore & esse vera,operatur,vt non possit dici cõtractus simularus.Curt.iun.in cons.108.n.13.& cons.110.nu.5. comm.dicit. Bonacoss.

iuramenti effectus, licet tolli non possit per statũ laicorũ, tamen potest statui,ꝙin contractu minoris,in quo interuenit iuramentum,præsumatur minor inductus dolo,vt valeat statutum.Cur.iun.in cons.118.n.6.com.dicit. Bonac.

Iuramentum non firmat contractum, qui non potest fieri fauore publico.D.m.Alc.in c. cum cõtingat.de iureiur.n.83. com.dicit.Nisi fauor publicus veniat in consequentiam.Alc. ibi.n.92.com.dicit. Bonacoss.

iurans non reuocare testamentũ, licet tale iuramentum sit contra bonos mores,& contraueniens sit periurus.Tñ actus tenet.D.m.Alc.in c.cum contingat.n.83.de iureiur.comm.d. Ant.de Tremolis in Add.ad Bonacurs.in pract.tit.quib.mod. suo nomi.n.22.in ver.contra proprium factum,comm.dicit.

iuramentum dolo interpositum fuisse,intelligitur de dolo ex proposito,&nõ de dolo re ipsa,vt est com.opi.de qua Cur. iun.in cons.301.n.6.in 3.vol. Bonacoss.

iuratur in litem contra furem,vt est com.opi. Clar.in §.furtum.ver.itẽ contra.quando s.res furata non extat.vt ibi.Bon.

IVRAMENTVM.

Summaria.

Ex iuramento de promissione in futurum,nullam nasci in re ciuili obligationem,vel actionem.q.1.

ex iuramento in futurum promissorio, ne quidem iure canonico actionem dari,sed tamen promittentem per denunciationem euangelicam posse compelli ad obseruãtiam eius, quod cum iuramento promisit.q.2.

iuramento spoliati, quò ad probandam æstimationem rerum,ablatarum,ereptarumque,præcedente tamen iudicis taxatiõe,creditur.Qđ in hæredib.spoliati locum nõ habet.q.3.

iuramentũ habere vim clausulæ,Rato manente pacto.q.4.

iuramentum assertorium veritatis de præterito, cùm sc.in instrumento iuratum est, omnia & singula esse vera,impedit opponi exceptionem,Non numeratæ dotis.Idẽ quoque probare contra iuramentum q.5.

Dispositionem auth.sacramenta puberum.C.si aduer.vendi.locum habere in donatione,vt firmetur iuramẽto,nec rescindatur prætextu enormis læsionis.q.6.

Promittens cum iuramento se facturum & curaturum aliquid sub pœna, si fecerit quantum in se fuit, & quod potuit, excusari à pœna.q.7.

Quatenus teneatur,qui promisit,ac iurauit facturum,curaturumque se vt vxor sua paternis, materniisque bonis renuncier.ead.q.

Obligationem ad impossibile,etiam expressè factam, non valere.ead.q.in fi.

Delationem iuramenti factam à parte parti in iudicio,posse reuocari,priusquam acceptũ sit ab altera parte.verùm postea non item:Nisi ex iusta & magna causa.q.8.

iuramentum suppletiuum non deferri in criminalib.Nisi vbi pro crimine imponitur pœna pecuniaria.q.9.

In iudiciis criminalib.probationes debere apertissimas esse, & luce meridiana clariores.ea.q.

in causa ciuili criminaliter intẽtata,posse accusatorem reo deferre iuramentum voluntarium,vel iudiciale.Cum quibusdam limitationibus.q.10.

Iuramentum vi,& metu extortum,hodiè ipso iure obligare:atque requiri absolutionem ad hoc,vt contraueniens non possit dici periurus.q.11.

in materia concernente peccatum & conscientiam,seruandum esse ius canonicum,non ciuile.ead.q.in fi.

Mulierem, quæ cum iuramento renunciauit hypothecæ, quam habet in bonis mariti pro dote,non posse venire cõtra iuramentum.q.12.

Auth.sacramenta puberum.C.si aduersus vend. prohibentem contractus adultorum seu minorum iuramento confirmatos,per restitutionem in integrum retractari,de iure canonico locum sibi vendicare quoque in pupillo doli capace,secùs de iure ciuili.q.13.

in impuberem maiorem infante, at proximum pubertati cadere delictum: Vel impuberem proximum pubertati doli esse capacem.ead.q.

Pupillus quando dicatur doli capax.q.14.

Absolutio à iuramẽto super transactione interposito, qua tenus possit fieri parte non citata.q.15.

An iuramentum sufficiat ad probationem suspicionis fugæ,in debitore.q.16.

An & quando contra instrumentum liquidum & iuratum possit opponi exceptio compensationis.q.17.

Hæredem iuramento defuncti non ligari.q.18.

An iuramentum suppletorium possit deferri post conclusionem in causa,parte petente.q.19.

An iudex post conclusionem in causa,sponte sua,parte nõ petente,possit deferre iuramentum suppletorium.q.20.

iuramentum suppletorium deferendum esse actori semiplenè probanti.q.21.

QVAESTIO I.

Quæro, An iuramentum de futuro promissorium producat obligationem & actionem?Resp.concertatio est inter doct.Nonnulli existimarunt post gl.in l.1. C.de oper. libert.ex promissione cum iuramẽto in futurum facta de iure ciuili,& obligationem,&actionem oriri.Alij contra censuerunt,ꝙ ex tali iuramento de iure ciuili nulla obligatio & actio oriatur, vt per Bar.in l.si quis pro eo.ff.de fideiuss.& in l.iusiurandum. ibi Alber.de Rosat.& Roma.ff.de iureiur.Et hæc est communis sententia vt firmat ibi Ias.n.7.& in auth. sacramenta puberum.n.11.C.si aduers.vendi.

QVAESTIO II.

Sed dubium est, de iure canonico, & magis est, etiam hoc iure non nasci obligationem vel actionem, ita communiter receptum esse firmat idem Ias.d.l.iusiurandum.n.9.Quamuis contrarium teneat gl.sing.c.quoties cordis oculus. 7.q.1.& Bar.d.l.si quis pro eo. Põt tamen talis promittens per denunciationem euangelicam compelli ad obseruantiam eius, ꝙ cum iuramento promissum est.Idem firmat Maran.par.6.rubric.de iuram.n.23.

QVAESTIO III.

cõis Doct.assertio est,ꝙ credatur iuramento damnum per violentiam passi,quò ad probandam æstimationem rerũ ablatarum,præcedente tamen iudicis taxatione.l.si qñ.C.vñ vi.

Sed controuersum fuit, nunquid tale iuramentũ possit deferri hæredi spoliati,magis communiter placuit,non posse,vt firmat Ias.d.l.si quando.n.37.&ibi Plotus in repet.sua.n.768. Et eam sententiam tenẽt ibi Bar.Bal.Sal.& alij.Alex.l.si ex stipulatu.ff.de verb.obli.corn.cons.123.vol.1.Ant.capyc.decis. 91.nu.2.vbi allegat Ias.& omnes post Bart.ita sentire in l.admonendi.ff.de iureiur.pro vt in spẽ hoc ibi tenet curt.n.215. &Saccus.n.54.eãdem sn̄iam firmat idẽ Bar.in l.actionib.quẽ ibi sequũt Doc.ff.d ī lit.iur.Hipp.sing.338.inci.extãt statuta.

QVAESTIO IIII.

Quero,an iurm habeat vim clausulę,rato manente pacto, Resp.ꝙ sic,& ista est cõis Doc.sn̄ia,vt firmat Rober. Marant. in Spec.aduoc.Rub.de ap.n.253.Et eam tenet Bar. & Doc.in l.si qs maior. C.đ trãsa.Ant.cors.ī rep.rub,đ iureiu.ī priuil.6.

QVAESTIO V.

Quæro, An iuramentum assertorium veritatis de præterito,vt qa iuratum extitit in instrumento omnia & singula esse vera,impediat opponi exceptionẽ non numeratæ dotis?Respon.ꝙ sic,ita cõcludit Io.de im.in repet.c.cùm contingat.ext. de iureiu.in 6.& 10.mẽbro,quẽ refert &sequitur Bal.Nouel. in trac.de priuil.dot.in 10.part.Eandẽ sn̄iam tenet Bar.Bal.& Sal.in l.fi.C.de nõnu.pec.Vbi expressè dicũt,ꝙ huiusmodi iuramẽtũ assertiuum veritatis ꝓbet ꝑ iurantẽ.Et eã tenet Io.de im.in l.Seius augerius.ff.ad l.Falc.&ī l.nemo p̃t.ff.de leg.1.Et hãc đt esse cõem Soc.ī cõs.82.inci.sup quæst.ꝓpositis.vol.3.& seqtur Dec.in cõs.536.inci.in cã.quæ agitatur.Mãtuæ vol.3.

QVAESTIO VI.

Quæro,an dispositio auth.sacramẽta puberum.C.si aduersus vend.habeat locum in donatione,vt firmetur iurõ,nec rescindatur prętextu enormis lesionis?Resp.ꝙ sic,ita magis cõiter tenere Doct.in d.auth.firmat Gram.in decis.103.n.54.ias. ibid.n.subdit tñ idẽ Gram.tunc cõem fortè ꝓcedere in eo,q donat & à principio scit id ꝙ donat, & sic dãnũ in quo lædit: quia scienti & volẽti nõ infertur dolus.l. cùm donationis.C. de trãsac.secùs in donãte & ignorãte à principio,qd donet,& sic ign

Universidad de Deusto Biblioteca

sic ignorante damnum,in quo læditur.Ita in specie refert Fel. in c.in præsentia.col. 5.ver.sed omnia ista intelligas. extrà, de probat.quem refert & sequitur consulendo Curt.iu.in consi. 141.incip.habita diligenti consideratione.

QVAESTIO VII.

Quæro. An promittens cum iuramento se facturum & curaturum aliquid sub pœna,si fecerit,quicquid potuit excusetur à pœna,non obstante iuramento?Resp.Crebriori calculo approbata est sententia, excusandum esse eum , qui promisit aliquid facere & curare,& omni adhibita diligentia adimplere non valuit,non obstante iuramẽto, quod temerarium est: Ideoque ad eius obseruantiam non tenetur,vt tenet Io. And. in c.sicut ex literis.ext. de iureiu. Magis.n.peccatum est in iurando, quàm in contraueniendo, ex quo fecit, quicquid potuit.c.quanto.de iureiur.& videtur se obligare ad impossibile,promittens id,quod nõ est in sua potestate.Hanc esse communem opin.firmat Iaſ.in l.stipulatio ista habere licere. ff. de verb.obl.Aret.in cons. 143.incip.ex facto proponitur. Fandẽ dicit communem idem Aret.in l.si ita stipulatus.§. possum.& ibi Bart.tenet.ff.de verb.obl.& ibi Alex. 1.Fel.c. ex rescripto. n.17.ext.de iureiur.Ferrar.in caut.43. Fred. de Senis. in cons. 122.incip. Martinus promisit. Et ita iudicatum esse testatur Matth.de afflic.decis.295.Eandem dicit esse communem Decius in cons.313.quẽ refert & sequitur Chassanæ. in consue. Burgund.in verb.des retract.& Ia.de S.Geor.in l.si ego.§.Labeo.ff.si cert.pet.& tenet Abb.c.gemma. post Ant.de But. de sponſ.Bart.in cons.236.Martinus promisit. & pulchrè Gom. in §.in personam.n.27.vbi similiter com.dicit.Instit.de actio. quando non fuit in mora promittens.Et in specie in eo,qui ꝓmisit se curaturum,vt vxor sua renunciaret bonis paternis & maternis,consuluit Pau.de Ca.in cons.178.vol.2.Et ita decisum refert Boer.q.3.primæ part.Capy.dec.93.n.6.vbi allegat Aret.in cons.142.Vbi tenet,ꝙ is qui promittit se facturum & curaturum cum effectu,ꝙ alius quid faciat:illud verbum importabit, ꝙ non simulatè,sed verè & bona fide , quantum in eo erit, curabit id fieri, non tamen obligat promittentem ad impossibile,quæ obligatio etiam expressè facta non valet.

QVAESTIO VIII.

Quæro, an delatio iuramenti facta à parte parti in iudicio possit reuocari? Resp.ꝙ frequentius eò itum est,posse eũ,qui detulit hoc iuramẽtum antequam acceptum sit ab altera parte,pœnitere,& illud reuocare,per l.si quis iusiurandum.C.de reb.cred.Ita tenet gl.l.manifestæ turpitudinis,ff.e. Secùs,post quam iam acceptarum est à parte. quia tunc non ꝑt reuocari nisi ex iusta causa superueniente,putà,quia facultas probandi, quæ tẽpore delationis defuit, de nouo superueniat. Ita tenet Bart.in l.non erit.§.fi.ff.de iureiur.quem ibi sequitur Salic. & communiter Doct.vt firmat Iaſ.l.iusiurandum.n.6.circ. fi. ff. eo.Ang.& Iaſ.§.item si quis postulante.n.31.& ibi zaſ.nu.13.

QVAESTIO IX.

Quæro,vtrum iuramentum suppletiuum deferatur in criminalib.Resp.Verior & receptior Doct.opi.est,non posse,ita sentit gl.Bar.& communiter Doc.in l.ait prætor,verb.agatur ff.de iureiur.Spec.in ti.de iura.delat.§. 1. Eandem sententiam firmat latè Bal.& Doct.in l.bonæfidei.C.de iureiur.Bar.&Docto.communiter in l.admonendi.ff.eo.ti.Namque in criminalib.iudiciis probationes debent esse apertissimæ, & luce meridiana clariores.l.sciant.C.de prob.Tantum igitur abest,vt accusatori etiam plus, quàm semiplenè probanti iusiurandum deferri debeat.

Limita hanc cõmunem conclusionem,vt procedat in causis criminalibus,vbi imponenda est pœna corporalis,secùs in iis,pro quibus imponitur pœna pecuniaria,ita tenet Ant. de But.c.fi.ext.de iureiu.Lud.Ro.d.l.ait prætor.Et eam dicit esse magis communem Alex.sibi contrarius,in cons.66.inci.viso processu causæ vertentis inter Helisæum.vol. 1.& subdit,ab ea in iudicando & consulendo non esse recedendum,licet ↄtrarium teneat in d.l.ait prætor.cum aliis relatis per Iaſ.ibi.

QVAESTIO X.

Sed quæro,Nunqd in causa ciuili criminaliter intentata,accusator possit pro reo deferre iuramentum voluntarium,vel iudiciale?Resp.ꝙ sic:secundùm crebriorem Doc.sententiam, ita tenet gl.d.l.ait prætor.& ibi Bal.Sal.& omnes Moderni firmant,vt dicit Iaſ.ibi,n.23.Et eam quoque tenet Pan.d.c.fi.eo. tit.cum aliquibus tamen limitationibus.

QVAESTIO XI.

Quæro An iuramentum vi & metu extortum sit ipso iure nullũ,an verò requiratur absolutio,ad hoc vt contraueniens non possit dici periurus? Resp. Magnus est in hoc articulo vtriusque iuris interpretum cõflictus.Namque communis est assertio Legistarum,ꝙ tale iuramentum sit ipso iure nullum, vt firmat Cy.Bar.Pau.de ca.Sal.& Doct.communiter in auth. sacramenta.C.si aduer.vend.vt firmat ibi Iaſ.& Marth.de Afflict.decis.263.

Contraria sententia,ꝙ talẽ iurm de iure obliget, iure canonico & à Doct.communiter recepta est.Et hanc tenet Archi. c.quamuis.de pact.lib.6.Io.And.c.si verò.de iureiur.Inn.c.venerabilis.de elect.existimantes,ꝙ non possit propria authoritate sperni,sed debet peti absolutio.Idem tenet gl.c.authoritate. 15.q.6.Io.de imo.c.cùm contingat.2.col.ext. de iureiur. Sal.d.auth.sacramenta.Et huic opi.standum etiam in foro ciuili,ex quo scimus in materia concernente peccatum,quo casu seruandum est ius Canonicum &non Ciuile,licet secundũ opi.cõmunem Legistarum pronunciatum sit in consilio Neapolitano d.decis. 263.quam etiam sequitur Raph.Cuma.con. 180.incip.videtur prima fronte.Fran.Zabarel.cons. 127.inci. & fuit quæstio Regis.

QVAESTIO XII.

Quæro,an mulier quæ renunciauit cum iuramento hypothecæ , quam habet in bonis mariti pro dote, possit venire contra iuramentum? Resp.canonistæ in c.venit.de emp.& ven.tenent,ꝙ non:per c.contingat.de iureiu.Et eam opi.sequitur Alex.l.Mæuia.§.fi.ff.sol.mat.Bal.l.etiam.C.ad Velleia.Cy. & Bal.auth.siue à me.C.eo.ti.Licet contrarium teneat gl.l. ii qua mulier.C.ad velleia. Priorem tamen communiter teneri testatur Matth.de afflic.decis.Neap.311.n.4.

QVAESTIO XIII.

Quæro, vtrum auth.sacramenta puberum.C.si aduer.vend. quæ vult,ꝙ iuramentum præstitum à pubere in cõtractu nullo,quia nõ interuenit decretum iudicis,cõfirmat ↄctum,vendicet sibi locum in pupillo doli capace iurante, vt eius ↄctus nullus confirmetur iurẽ,ac si esset præstitum à pubere?Resp. Doctores in hoc dubio sentẽtiis variant.gl.in d.auth.tenet negatiuam:qa auth.loquitur de pubere iurante & non de impubere.Hãc opi.sequitur Pet.de Bellap.Cy.&Iac.de But.Bulgar. & Odof.Pau.de ca. & Sal.in l.q iurasse.ff.de iureiu.Ang.d.aut. ibi Rapha.Fulg.gl.§.itẽ facta.ibi Bald.Aluar.& Præpositꝰ.Frede.de se.in cons.30.inci.minori 25.an.Pau.de ca.cons.215.inci.si non intercessisset iurm.Bal.in l.pactum. 1.col.C.de colla.

Contrariam opi.tenuit Bart.in d.auth.vbi dicit Doct.communiter asserere,ꝙ si impubes est maior infante,,pximus pubertati.ita ꝙ in eo cadit delictum,tunc obligatur ex iuramento.Eandem opi.tenet Sal. & Pau.de ca.d. auth.dicẽtes ꝙ præcedens opi. ꝓcedat de iure ciuili,sed de iure canonico locum habeat opi.Bar.Hãc quoq; suam firmant can.Host.Io.and.d. c.cùm contingat.Arch.c.quis.de pact.in 6.Io.de im.d.c.cùm contingat.alex.l.qui iurasse.ff.de iureiur.Vbi dicit opi. Bar.esse communem & veriorem,cùm ꝓp fauorem animarũ, tum quia in materia iuramẽti standum est iuri canonico.Eandem opi.dicit esse veriorem,& ita pronunciatum Matth.de afflic. dec.393.n.10. Hãc opi.tenet quòq; Lud.Rom.l.is cui bonis. ff.de verb.obl.and.de Iser.d.§.itẽ facta.Abb.Sic. in cons.125. inci.illud in effectu de iure ꝙritur.Matth.de affli.d.§. itẽ facta.

QVAESTIO XIIII.

Sed quæro circa hoc dubium,quis propriè dicatur doli capax?Resp.Doc.in cle. 1.de homic.& c.1.de delict.puer.dicũt, ꝙ ille dr doli capax,q proximus dr pubertati, qui annum decimum & dimidium peregerit,si sit masculus: fœmina verò proxima est pubertati, si 9. annum cum dimidio compleuerit,ita tenet gl.not.in §.pupillus.ver.infantiæ.inst.de inutili.stipul.& in l.pupillũ.ff.de reg.iu.Quas esse cõiter approbatas,asserit Iaſ.ĩl.,pperãdũ.§.&si qdẽ.C.d iud.Soc.l.1.ĩ§.adipiscimur ff.de acq.pos.Ang.arc.d.§.pupillꝰ.Hie.Cag.n.2,ib.Dec.d.l.pupillum. ↄrium verò tenet Io.Igne.in l.excipiuntur.n.35.ff.ad Silla.ꝙ ſ.in quibuscunq; actib. is proximus pubertati dicatur, qui ad ętatem perfectam,sex tm mẽses deficiunt,licet Bal.d. l.excipiuntur.velit id procedere,quòd ad delicta,quem sequitur Iaſ.auth.sacramenta puberũ n.15.si aduerſ. vend. Sed Io. Fab.d.§.pupillus.& Sal.l.impunitas.C.de pœ.Io.de Ana.c.1.n. 4.de delict.puer.existimãt,ꝙ arbitrio iudicis sit relinquendũ, qs dicatur proximus pubertati,q id arbitrabitur ex discretione pueri,& aliis circũstantiis ↄtingẽtib.Idẽ tenet Ant. de But. c.attestationes.de desponſ.impub.Ab.& Præpos.c.ↄtinebatur. e.ti.Deci.d.l.pupillũ.Qđ ñ intelligit couar.epit.de spõſ. in 2. pt.c.5.n.5.ꝙ iudex añ illã ætatẽ definitã cõi opi.ſ.decẽ annos cũ dimidio in masculo,ñ possit imponere arbitriũ suũ,nisi maximis adducat ↄiecturis,imò rarò,& cautissimè id facere dẽt.

QVAESTIO XV.

Quæro,Vtrum absolutio à iuramẽto interposito super trã factione,ad hoc,vt possit saltem agere nõ obstãte iuramẽto, & de

Universidad de Deusto Biblioteca

& de iure suo docere, non autem, vt non teneatur ad obseruantiam iuramenti: possit ñeri non citata parte? Resp. Io. An. in add. ad Spec. ti. de iureiur. ver. vbi autem iurasset, dicit q̃ sic. Eam opinionem sequitur Old. cons. 120. incip. ad duplicem finem. Cald. cons. 7. de iureiur. Io. de Imo. c. 1. de iureiur. & ca. debitores. ver. alia fuit practica. ibi Anto. de But. eo ti. Pau. de Ca. cons. 216. inci. circa primum quæsitum. vbi dicit, q̃ etiam inuita parte possit concedi. Alex. cons. 49. vol. 4. & cons. 222. vol. 2. cons. 53. vol. eodem.

Ratio est secundùm Cald. d. cons. quia per talem absolutionem non generatur aliquod præiudicium alteri parti: quo casu citatio potest omitti. Eandem opinionem tenet Laur. de Rodulphis, rep. c. consuluit. q. 125. de vsu. Pe. de Anch. consil. 18. Lapus alleg. 10. Ias. l. nec. §. vbi decretum. ff. de off. procons. Mar. Soc. tract. de cita. art. 7. caut. 77. Lud. Ro. sing. incip. absolutio. Cæpolla caut. tract. chart. 18. Floria. de S. Petro. l. in lege Aquilia si deletum. ff. ad l. Aquil. Matth. de Afflict. decis. Neap. 220. n. 10. vbi eam communem asserit vltra Doc. supta dicta. Ant. Corset. in rub. super Abb. Sic. ver. absolutio.

QVAESTIO XVI.

Quæro, An iuramentum sufficiat ad probationem suspitionis furtiuæ? Resp. Io. de imo. in l. 2. in fi. prin. ff. sol. mat. tenet affirmatiuam, dicit enim, quòd ad probandum, debitorem suspectũ de fuga, ad hoc vt capi possit, sufficere sacramentum creditoris. idem tenet Bened. de Plumb. l. nemo carcerem. & post eũ ibi Ang. C. de exact. tributo. li. 10. Ratio est, quia hoc casu, vertitur periculũ in mora: & vbicũque periculum est in mora, ad probationem suspicionis sufficit iuramentum. Hanc opinionem tenet Rom. l. si fideiussor. §. fi. ff. qui satisd. Eandem dicit communiter practicari Io. Baptista de Caccialupis, in tract. de debi. suspect. 6. 9. n. 18. Et dicit eam totum mundum obseruare Pau. Cast. in cons. 474. nu. 1. vol. 1. Hanc tenet Ias. l. 2. n. 29. ff. sol. mat. Alex. cons. 19. n. 2. vol. 3. Paris. cons. 107. n. 37. vol. 3.

Contrariam tamen opi. tenet Bal. in cons. 285. n. 3. & 4. vo. 1. & in l. apertissimi. nu. 9. C. de iudic. Eandem tenet Lanfr. in trac. de recusat. n. 7. & Ias. sibi contrarius in pr. Inst. de actio. n. 91. & l. si ab arbitro. n. 8. ff. qui satisd. cog. Hanc opi. tenet Ang. sibi contrarius in auth. de exhib. reis. §. si verò. col. 5. Eam dicit communem Thomas Parpal. in repe. l. 2. col. 21. in gl. ver. suspectum. ff. solut. mat. Eandem tenet Paris. sibi contrarius, in cons. 101. n. 5. vol. 3. Ang. Aret. in prin. instit. de actio n. 8. Deci. vbi com. dicit in cons. 75. col. 1. Et eam tenet Catellio Cotta in memor. iuris. verb. debitor.

QVAESTIO XVII.

Quæro, An contra instrumentum liquidum & iuratum possit opponi exceptio compensationis? Resp. Bar. in l. amplius non peti. ff. rem rat. hab. tenet, q̃ non obstante iuramento possit opponi compẽsatio. Hanc opi. sequitur Ang. Raph. Cuma ibi, & Io. Fab. Inst. de act. §. in bonæ fidei. Bal. & Abb. Sicul. c. cùm dilectus. de ordi. cogni. Io. de im. l. iul. la. 1. ff. de condi. & demonst. Alex. cons. 12. vol. 7.

Contrariam opi. tenet Io. And. Io. de imo. & sequuntur ibi Doct. in c. ad nostram. vbi Imo. respondet motiuis Bar. de iureiur. Io. de Ana. & Maria Soc. c. querelam. de iureiur. Fel. d. c. ad nostram. vbi dicit esse comm. opi. q̃ iuramentum debet seruari in forma specifica, & sic q̃ non possit opponi compensatio. Eandem opi. tenet Alex. in cons. 91. vol. 2. incip. visis actis vbi dicit, q̃ in hoc opi. Bartoli est damnata, quia contra istam tenent glossæ, & communiter Doct. in d. c. ad nostram. Eandẽ dicit comm. Ant. Capyc. dec. 167. n. 4. vbi distinctio eius mihi placet communem quoque asserit Soc. l. Iulianus. de cond. & demonstra.

QVAESTIO XVIII.

Quæro, Vtrum hæres ligetur iuramento prædecessoris sui defuncti? Resp. Inn. quem sequuntur ibi Doct. in c. veritatis. de iureiurando tenet, q̃ non. Eandem opi. amplectitur Bald. in l. emptione. C. plus valere quod agit. ibi Sal. Hanc cõmm. dicit Thomas Gram. Decis. Neap. 76. n. 21.

QVAESTIO XIX.

Quæro, An iuramentum suppletorium possit deferri post conclusionem in causa. si pars hoc petat? Resp. in hoc articul. sententiis variatum est. Nam Bar. in l. admonendi. de iureiu. tenet. deferri, non posse. & dicit ita seruari de consuetudine. quẽ sequitur Bal. in c. 1. §. idem vasallus. de controuers. inuesti. allegans Inn. in c. pastoralis. de cau. poss. & propr. & in l. bonæ fidei. C. de iureiur. Et hanc sententiam dicit esse comm. Ias. d. l. admonendi. n. 261. Quia per conclusionem in causa partes videntur renunciare omnibus probationibus.

Contrarium tenet Sali. d. l. admonẽdi. q̃ peti possit delatio post conclusionem in causa, & eum sequitur Alex. cons. 53. vol. 2. Ant. de But. & Imo. c. 1. de iudic. De hoc multa congerit Ias. d. loco, vsque ad nauseam, qui videndus est.

QVAESTIO XX.

Sed dubium est, nunquid iudex ex officio, si viderit probationes dubias possit illud iuramẽtum deferre post conclusionem in causa, si hoc non petatur à parte? Resp. Licet Abb. in c. fi. §. sanè. de iureiu. velit, q̃ etiam parte non petente iudex possit deferre, & Alex. in cons. 53. volu. 2. Tamen communior & receptior est sententia, q̃ pars debet petere. Ita tenet Bar. d. l. admonendi quem sequitur Ang. ibi, & Ias. qui dicit Bart. sententiam esse veram, & communem, n. 263. Capyc. decis. 35. nu. 1.

QVAESTIO XXI.

Quæro, Cui deferri debeat iuramentum suppletorium, q̃n actor semiplenè probauit, & ambo omninò sunt pares respectu tam personarum, quàm ipsius causæ? Resp. in hoc articulo variantibus sententiis tam glossarum, quàm interpretum mirificè disputatum est, vt per Ias. d. l. admonendi. n. 261. nõnullis existimantib. reo deferendum esse iuramentum. glo. d. l. admonendi, & in l. bonæ fidei. l. maritus. ff. de quæst. & est opin. Azonis. Eandem firmat Io. An. & Ant. de But. d. c. fi. ext. de iureiur. mouentur per tex. d. l. admonendi. ver. sed hæ cõstitutiones, vbi dicit iurisc. illius. l. dispositionem procedere, vbi quis est absolutus. vnde apparet reo delatum esse iuramentum, aliàs si actori delatum fuisset, reus esset cõdemnatus. Præterea contra reum orta est præsumptio per semiplenam probationem actoris, ad quam purgandam defertur ei iuramentum. Aliis verò existimantib. id iudicis esse arbitrio relinquendum Spec. tit. de iuram. delat. ver. vt autem instruaris.

Communior th & receptior est opi. Bar. & sequacium, qui volunt iuramentum esse deferendũ ipsi actori semiplenè probanti, non autem reo, qui nihil probauit, vt testatur Ias. d. l. admonendi. n. 261. & ibi Cur. & Do. Saccus. M. Grassus.

iuramenti absolutio non conceditur, nisi pars de cuius præ judicio agitur citata fuerit. Io. de imo. in c. debitores. n. x. ext. de iureiur. Alex. de im. in cons. 222. n. 8. ver. præterea. in 2. lib. cons. per multas authoritates, quas ibi apostil. in ver. habitatio. & Hip. de Marsi. in l. de vnoquoque. n. 193. ff. de re iud. allegarunt. Et hanc opi. communem & meliorib. rationib. roboratam esse refert ibid. n. 204. Hip. Alij autem absolutionem à iuramento concedi ad effectum agendi sine citatione partis, voluerunt, & hanc sentẽtiam communi calculo approbatam esse. Ant. de But. in d. c. debitores. vbi dicit, q̃ licet Fred. de Se. in cons. 300. voluerit, in iuramenti absolutione requiri citationem: tamen id verum est, si iudex vult, aliàs potest absolue re sine citatione partis. Sequitur Ant. de Prato veteri. in cons. 49. n. 20. inter cons. Alex. in 4. li. cons. Rol. à Valle, in cons. 13. n. 38. in 1. Tom. con. Quod tamen cum eo temperamento intelligẽdum est, q̃n non ageretur de præiudicio partis. Dec. in c. qua fronte. n. 8. ext. de app. aliàs prior sententia communior est, per ea quæ deducuntur, tum ab Abb. n. 13. tum Fel. nu. 23. cũ seq. in c. 1. ext. de iureiur. arq; aliis Ias. in l. nec quidquã. §. vbi decretum. nu. 49. ff. de off. procons. & lega. Steph. Aufrer. in Deci. Capel. Thol. q. 62. & Rol. à Valle, in cõs. 2. n. 11. ver. non obstant adducta. & ibid. n. 6. in 2. Tom. multis adductis authoritatib. declarat ipse hãc cõm. Doc. sirmam esse, tũc partem in relaxatione iuris citãdam esse, q̃n ea petitur, vt per iusm tollatur & cãcelletur obligatio ꝺcta. Quia tũc sine causæ cognitione & citatione partis non valeret, secùs si absolutio à iuramẽto petatur, non ad hoc, vt ꝺctus tollatur, sed vt habilitetur persona ad hoc, vt nõ obstãte iuro possit agere, & detegere dolum ꝺctus. Quia tunc nõ est necessaria partis vocatio, cũ non agatur de graui ꝓiudicio creditoris, cui remanet esse ius saluum ad debitũ defendẽdum. Et hãc com. opi. esse inquit And. Alc. in c. cũ cõtingat. n. 44. ext. de iureiur. Quam & recẽtiores multi post veteres approbarũt Io. de Sylua. in tract. de iureiu. ĩ 4. pt. ver. q̃ro sexto. n. 6. ĩ 2. Fallen. ĩ 5. vol. tract. Mari. Soci. in ꝙs. 47. n. 38. ĩ 3. vol. ꝙs. & Aym. Crauet. ĩ ꝙs. 7. n. 7. ĩ 1. pt ꝙs. Kir.

iusiurandum trib. comitib. ac pedissequis muniatur necesse est, veritate iustitia, & iudicio: vt frequenter placitum renũcio ex Ang. in §. æquè si debitor. Instit. de excep. Ias. à n. 68. Ludo Go. in §. si quis postulãre. instit. de act. Cur. iun. n. 9. E. Suar.

iusiurandũ in ipsamet spẽ, ĩ qua ꝺceptũ est, obseruari debet, nec satis erit ꝓæquipollẽs expleri, vt cõe ꝓferũt Ias. ꝙs. 4. li. 3. & q̃ multos ĩ ꝺnia ꝓfectos recẽset Viui. li. 1. opi. 189. Efficietq; semp iusiurãdum, vt actus eo oĩmõ valeat, quo melius, ac ꝓfectius ꝓt. cõe inqt Alc. in c. cũ cõtingat. n. 159. ꝺ iureiu. Nõ tamen idcirco nudo pacto vestẽ suppeteret, vt inde actio ereetur. commune aiunt Alex. & Ias. n. 23. Cagn. & Cur. in l. si quis maior. C. de transact. Ias. in l. iusiurandum, quod ex conuẽtione. de iureiu. Fort. in ca. num. 23. de pact. ac magis commune

Universidad de Deusto Biblioteca

pronunciat Alci.d.c.cum contingat.n.242.Nec item propterea iusiurandum vel consensus defectum tollet, vt commune effatur Curt.iun.conf. 24.n. 3. vel læsionem oppidò enormen teget ac sustinebit.cõmune efferunt Cur.iun.conf.151. & cum aliis Vinius lib. 1.opin.221. E.Suarez.

Iusiurandum omne regulariter ac generaliter,quod peccato causam non suggerit, seruari debet.commune ponit Alc. in c.cum contingat.n.101.de iureiur. nec ab eo etiam Pontifex sine causa quempiam potest absoluere,vt commune testatur Abb.Pan.in c.significasti.n.8.de elect.Non tamen iusiurãdum secundum primo alteri contrarium seruari debet, vt receptum scribit Aret.in l.iurasse.n.28.ff.de iureiur.Nec generaliter ac regulariter aliquod iusiurandum,quod peccati causa, vel ansa esse possit,seruari oportebit,quẽadmodũ frequenter placitum acuratè scribit And.Alc.in illud.c. cum contingat. n.101.de iureiur. idem.

iusiurandum tollere, vel eius effectus suspẽdere,vel remorari nec imperator,nec alius quiuis princeps potest, vt commune efferunt Alex.conf.59.n.9.lib.1.&conf.37.lib.4.Greg. Margol.in tract.de securit.Turzan.opin.226.Vinius lib.1. opi.297. Idem.

iusiurandum simulato cõtractui nec formam, nec vires addit,commune inquit Berous in c.ad nostram,nu.12.& seq.de empt.& vend.Rub.conf.120.Bello.conf.48.n.4.quod etiam procedet,tametsi fictioni,ac simulationi quis iurato renũciarit.commune effantur Rip.atque alij,quos laudat Viu.libr.1. opi.185.Quamuis longè secus futurum sit,si partes in contractu simpliciter iurauerint omnia in eo contenta & vera esse, &ab illis oppugnatum non iri,vt frequenter placitum ponũt Cur.iu.conf.108.n.13.& conf.110.n.115.Viui.vbi 5. qui idẽ etiam receptum profitentur,cùm singula & omnia,quæ contractus complectatur,vera esse quis iurauit. idem.

iusiurandum promitttens futurum, non parit iure Cæsareo actionem,tametsi iure Pontificio illam pariat,vt magis commune inquit Alc.in c.cum contingat.n.172.de iureiu.& q sic debet intelligi,quamuis indistinctè loquatur, Io. de Selu. de jureiu.3 part. Idem.

iusiurandum fidelitatis patronis præstanda per procuratorem speciali mandato creatum,expediri tum demum potest, cùm aliqua probabilis causa absentiæ subest.commune affirmant Curt.in l.admonendi.nu.363.ff.de iureiur.& copiosius Iul.Cla.in feu.q.49.in fi.Viuius lib. 1.opi. 190. vbi nonnullos alios casus addit, in quibus procurator ad id specialis in animam constituentis iurare potest. E.Suarez.

iusiurandum contractui statutis prohibito,vires addit.cõe enunciat Iaf.in auth.sacramenta puberum.n. 53.C. si aduers. vend.Amplia idem prorsus futurum,tametsi contractum etiã iuratum statuta infirment,ac pœnam illis indicant, qui eo vtentur.vt frequentiorib. luculentiorũ interpretum suffragiis vallatum testificantur Alex.conf. 59.n.9.lib.1.& conf.28.lib. 4.Greg.Mag.in tract.de securit.Turz.opin.136.ac Viu.lib.1. opi. 179.vbi tamen multos ɔriam sententiam receptam affirmantes recenset, quib.cum facit quod communiter recepti inquit idem Viuius lib.1.opi.297.posse ſ.à principib.atque ab statutis prohiberi,ne iusiurandum ɔctib.adhibeatur.Sed non dubito quin & verius sit ac receptius id interdici non posse: & longè turius atque etiam frequentius affirmo, si princeps vel statutum aliquod ɔctum iureiurando innixum improbauerit,iusiurandum nihilominus esse prorsus seruandũ.Quod tamen non procedet,si ɔctus fauore publico ac recta via prohibeatur,vel ilius prohibitio ad personam ipsius gestricem dirigatur.quamuis non præcipuè.sed per quandam consequutionem interdictus ob reipub. fauorem censeatur.communia effatur And.Alc.n.83.& n.92.&n.94.in c.cum contingat. de iureiu.vbi communiter receptum ponit:secus futurum, si prohibitio non in ipsam personam dirigatur,& non rectà,sed consequenter solùm interdictio reip.conducere videatur.id.

iusiurandum contractui insertum,qui solennitates statuto requisitas non habet,vt qui vel à minoribus.vel à mulierib.gestus consensum propinquorum statuto desideratum non præse fert,vires,roburque perfectè illi impertitur,vt crebrius interpretibus placitum scribit Soc.conf.167.lib.1.quem laudat Turzan.opi.106.Quod etiam procedet,quamuis aliter diserte atque specialiter statuto scisatur,vt commune ponit Viu. lib.1.opi.297. & vide quæ num. proximè præcedenti observo. Memineriſque semper quod iusiurandum contractui vires impertiens actionem procreare dicitur,non verò contractus ipse qui ab illo confirmatur,atque stabilitur. commune inquit Alc.in c.cum contingat.n.113.de iureiur. idem.

Iusiurandum donationes inter virum & vxorem statim validas reddit.commune dicunt Alex.conf.150.visis.lib.2.Rip. lib.3.de don.c.4.& c.16.n.1.Soc.reg.104.ver.donatio, Did.à Couarru.in rub.par.2.n.20. de testam. commune & praxi receptum attestatur Io.Lup.de pal.Ruu.in rub.§ vlt.n.1.de don. inter vir.& vxo.Quamobrem contrarium malè inquit commune Curt.Sen.conf.66.n.5.Etsi absque dubio æquius & vtilius reipublicæ atque hominũ vitæ illud sit, cùm facili negotio alioquin ingens senestra vel illecebrosis vxorum fraudib. vel astutis maritorum insidiis,ac nefariis & violentis nonnũquam rapinis pateícat, & denique omnes isthic rationes versentur,quæ simplicibus donationib.inter coniuges interdici vtilissimè ac sanctissimè extorserũt:sed hac de re alibi vberi⁹, interim videto etiam quę superius adnotaui.ver.Donatio.id.

Iusiurandum donationem,quæ stataam ac iustam septingẽtorum scutorum summam excedit,insinuationis immunem haud facit,vt frequenter placitum inquit Barb.conf.66.inter conf.Fran.Cur.incipit,sapiẽter& optimè dixit Psalmista.Quã uis contratium commune asserant Corn.conf.182.lib.2.laf. conf.118.lib.2.Dec.conf.239.Cur.sen.conf.59.nu.2.Cur.iu. cõs.81.n.6.Tu verò videto quę superius obseruo ver.donatio.id.

iusiurandum Iudæorum cõtractus eorundem alioquin inualidos,ac pactum de non succedendo non confirmat.commune aiunt Gul.c.Raynutius.ver.duas habens filias.nu.289. de testam.Marquard.de Iudæis part.2.c.8.nu.7.& n.9. contra quos sto superius.ver.iudæus. idem.

iusiurandum in litem non inuitus subit, qui probare vult, vt nec illi amplius deferri debet ac potest, si probationes postea afferre nequierit ob quas illud semel remiserit, communia ponit Viui.lib.1.opi.191. idem.

iusiurandum de veritate detegenda super criminibus, quorũ nomine agitur, & accusato ipsi vel inquisito deferri oportet,commune inquiunt Bern.conf.321.n.3.li.j.meus iuris doctor Ant.Gom.de delict.c.1.nu.65.& qui rectè ac meritò immurmurat,Iul.Clar.in pract §.vlt.q.45.ver.sed quæro. Idem.

iusiurandum in causis ad famam attinentib. vt iuuetur,vel suppleatur probatio,non defertur, commune ait Marc. Ant. de indic.n.175.Villalob.in sua collecta.vt nec in matrimonij causa,vel semiplenam probationem aliunde habenti deferre tur,nisi ũ aliquot præterea coniecturæ, vel indicia accedant, aut conditio personarum id suadeat. communia ponit accuratè Did. à Couar.in tract.de sponſ.part.1.c.4.n. 5.versi. tunc etiam perpẽdi.Nec item iusiurandum gñaliter ac regulariter in criminalib.causis probationem iuuabit,vel explebit,vt frequenter placitum enunciant.Herculan.de proban. negat. nu. 245.I.Cla.in prac.&vlt.q.63.in pr.vbi complures allegat.Qđ ampliabis vt ẽt ꝓcedat,tametsi eiusce generis criminales causæ tractantur,in quib.non corporalis aliqua pœna, sed pecuniaria duntaxat imponenda sit, vt eleganter contra Rom. & alios resoluũt Alex.ac Iaf.n.21.in l.ait prætor.ff.de iur.iur.Cũ eũ verũ absq; dubio sit,vt in omnib.causis,in quib.apertissima probatio exigitur, iuriiurãdo ꝓbationẽ expleturo locus nõ relinquatur vt cẽsuit Accurt.cõiter receptus in l.vlt.in pr. in ver.præsumptioni.ff.qđ met.cau.atq; extulit idẽ ille Rom. sing.197.& in causis criminalib.gñaliter seu corpoream pœnam seu pecuniariam irrogaturis apertissima ꝓbatio desideretur.l.vlt.C.de ꝓb.necessariò cõsequitur in omnib.itidẽ criminalib.causis vel pœnã corpori, vel pœnã marsupio illæ infligãt,nullũ locũ.iuriiurãdo ꝓbationis vices gesturo assignari posse atq; ita cẽseo,qq Alex.sibi aduersus cõs.66.lib.1.ɔriũ tanq verius & cõius obseruer,idemq; sentire videat I.Cla.vbi 5.Quin & in quibusuis causis arduis iusiurandũ ad ꝓbationẽ iuuãdã nõ admitterur gñaliter:ac regulariter ac si aliqñ ad missum fuerit,priuilegiariam probationẽ gignere putabit,& nouis documẽtis refutari,refelliq;permittetur.cõia ꝓnũciat Arius Pin.insignis doctrinæ antecessor in l.1.3.ver.ego verio rem. C. de bon. matern. ac denique vbi probatio statuto aliquo pro solennitate exigetur, illius defectus iureiurando non supplebitur.commune scribit Alci.in ca.cum contingat. num.149.vers.sextus casus.de iureiuran. idem.

iusiurandum à legis sanctione vel statuti cõstitutione delatum ɔria probatione confutari põt.cõe effantur Tiraq.de vtroq; retract.§.4.gl.1.n.2.Did.à Couar.in tract.de spõs.2.par. c.3.§.1.n.14.Ac si damnum aliquod passis iusiurandũ statuto deferatur,& illi credi iubeatur,iureiurãdo exterorum seu forensiũ,ſi idcirco stabitur cõe inqt Paris.conf.12.n.26.li.1.id.

iusiurandum metu constantem virum territurum præstitũ non est nullũ,sed absolutione opus habet.cõmune ponit copiosè Did.à Couar.in tract.de sponſ.2.par.c.3.§.5.nu.2.idem.

iusiurandum moræ purgationem tollit,vt frequẽter placitum inquiunt Ant.rub.conf.13. Viui.lib.1.opi.219. idem.

Iurisiurandi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iurisiurandi conditio non minus in contractibus,quam in vltimis.voluntatibus expungitur atque vtrobiq; res tota pura manet ac valet.commune renuncio ex Albe.& Cuma.nu. 1.in l.quæ sub ꝺditione. ff.de cond.& demonst.Ias.in l.si quis cum debitore.ff.de iureiur.Maria.Soc.in relect.l.sciendum.n. 117.ff.de ll.lib.1. E.Suarez.

iurisiurandi, quod agere impedit, absolutio sine citatione alterius & rectè petetur, & ritè dabitur. cõmune pronũciant And.Alc.in c.cum contingat n.124.de iureiur.Matth. de Afflict.decis.200.n.10.Quanquam meo quidem iudicio contrarium verius sit,quod etiam frequentius asserunt Hipp. in l.de vnoquoque nu.193.& seq.ff.de re iud.& qui compluscula ad materiam apposita adiungit Viuius lib.1.opi.1. idem.

iurisiurandi religione offensa quicunque actus etiam spiritualis,& cuius vel capax,vel incapax laicus sit,gestus valet,q̃uis periurium gestor incurrat,vt frequenter placitum latè affirmant Alc.in c.cum contingat nu.180.de iureiur.Did. à Couarru.in tract.de spons.2.part.c.7 n.2. idem.

Iuriurando necessarius non est scripturarum tactus, vt cõmune inquiunt And.Alc.in rub.n.29.ff.de iureiur.Viuius lib. 1.opi.193. E.Suarez.

iureiurando facta probatio nec dicitur, nec ducitur legitima,vt commune renuncio ex Alex.cons.119.n.9.libr.2.& in l.dixi imperator.ff.de legat.lib.1.Ias.in §.quadrupli.n.4.Instit. de actio.Fel.Dec.n.11.in rub.ext.de probat.Hippol.in rnb. n. 119.cum seq.C.illo eo.ti.idemq́ attestatur Viuius.libr.1.opi.186. E.Suarez.

Iureiurando stabiliti contractus,etiam quoad vtriusq; contrahentium hæredes rati,statiq́ue sunt. commune ponit latè Ant.Gomez.contract.c.13.n.19. idem.

Iureiurando confirmata instrumenta,hoc est,in quibus stipulator iureiurando delato deberi sibi res instrumento ꝓtentas affirmat executionem paratam habent,commune renuncio ex Ias.in l.qui pecuniam.n.7.ff.si cer.pet. Fel.in c.si cautio. nu.47.de fide instr.Matth.de Afflict.in constit. Neap.lib.1.rubric.40.n.10.& 14.Rhoder. Soarez in relect.l. post rem iudicatam.ff.de re iud.Chassan.cons.12.n.10. atque ex aliis,quos laudat Viuius lib.1.opi.188. idem.

iureiurando asseuerans se testamentum non amplius esse reuocaturum,contra bonos mores id iusiurandum concepisse intelligitur.Sed etenim si contrafaciat.quod facit,validum ac firmum est,quamuis ipse periurio se obliget commune ait Ant.de Tremo.in add.ad Bon.in pract.excep.rub.quib.mod. suo no.n.22.ver.contra proprium factum.Villalob.in sua collecta. idem.

iureiurando ad factum obligatus, ad illud, quod promisit, faciendum omnino tenetur, nec liberatur, si id soluat, quod interest,vt commune interpretum dogma constituo ex Pan. in c.veniens.de iureiur.imo.in l.3.§.sed & si quis.de don.& in c.1.de iudic.& in c.per tuas.de arbit.Corset.de iuram.n.26.cũ seq..Alc.in c.cum contingat.nu.250.de iureiur.Ant.Gom.de contract.ca.2.nu.20. E.Suarez.

Iureiurando nõ confirmabitur is contractus,quem impubes etiam intellectum & discretionem habens gesserit:quamuis ipsius iurisiurãdi absolutio necessaria sit.commune effantur Alex.in l.qui iurasse.in pr.ff.de iureiur.Alex.in c.cum contingat.n.191.de iureiu.Did.à Couar.in tract.de spons.part.1. c.5.§.i.n.3.tametsi Bar.ab eodẽ Did.relatus contrarium commune dixerit. idem.

iuriiurando non est necessarius tactus scripturarum, vt est communis opi.Soarez ver.iuriiurand.n.329. Nisi secus diceret statutum,prout statutum Ferrarie depositionibus.vbi corporaliter quis tenetur iurare ad sancta Dei Euangelia. quod iuramentum excludit Iudæos,& eorum procuratores qui nõ possunt in eorum animas iurare,stãte d.statuto,Fel.cons.30. n.9.prope fi.ver.non ob.gl.per gl.in auth.iusiuran.quod præstatur.vbi etiam Ang.no.q̃ iudæi non possunt per Deum iurare.Marquardus in tract.de iudæis.in 2.par.c.8.n.15. Nec satis est per æquipollens expleri,vt est communis opi.de qua Soarez in eius thesauro.ver.iusiurãdum.n.271.Vezinus ante eũ in suo Aerario communium opinionum.&ante Villalob.per 20.annos.in ver.iuramentum quacunque.n. forma iuramentum fuerit delatum,nisi ea præfletur,nõ valet.l.3.§.fi. & l.seq. ff.de iureiur.Sublata autem omni superstitione,hodie iuratur per inuocationem ꝺiuini nominis, cum relatione iuramenti ad Euangelia,siue in genere ad verbum Dei.Methodica iuris part.5.c.26.n.10. & iuramentum requirit formalitatem verborum,nec recipit extentionem,sed potius restrictionem. vt est tex. per quem no.ibi communiter Doct.in c.pe.de iureiu. Cur.inn.cons.269.n.12.ad fi.in 3.volu.An ille qui venit contra fidem datam sit periurus, & consequenter infamis? Resp. q̃ sic.Cur.iun.in cons.186.n.21.in 3. vnde si quis deficit illi, qui se reddit sub fide,promittens sub fide sua illi non deficere,est periurus.& infamis.vt ibi. Bonac.

PRO.iurisdictio sine modica coertione nulla est.l.1.§.fi.ff. de off.eius cui mand.est iurisd. – Bellon.

iurisdictio domini inter Vasallos quatenus est eorum iudex, dicitur ordinaria & non delegata. com. dicit Clarus in §. feudum.q.90.ver.sed nunquid. P.Fich.

Iurisdictionem à feudo separatã si Vasallus ab alio acquirat non ob id accrescit feudo,sed remanet separata vt prius,& cessante feudo nihilominus remanebit iurisdictio acquirenti. com.in §.feudum.q.88.ver.sed pone. P.Fich.

iurisdictionis prohibitio q̃ ius nõ reddatur,& q̃ quis nõ audiatur,intellige ipso iure & non valet si cõtra fiat, et quod in processu non opponatur.Est com.opin.contra Card.secund. Dec.cons.275. in causa quæ luce.in prin.ver.sed prædictis.

iurisdictio iudicis delegati perpetuatur per vnicam citationem etiam non peremptoriam.Præpo.in c.nõ ita.2.q.6.commun.dicit. B.Villal.

iurisdõ ꝓuenit ꝑ citationẽ,Rom.cõs.112.n.4.com.dicit.id.

Nota istas duas cõmunes opiniones ad intellectum l.duodecimæ,tit.7.part.3. & est aduertendum quo ad hoc q̃ iudicium dicatur ceptum:vt ibi causa firmatur,vt in l.vbi ceptum ff.de iud.requiritur q̃ citatio sit executa.Ad perpetuandam tamen iurisdictionem iudicis delegati,tunc sufficit mandatum de citando,&non executum,secundum Host.Io.Pan.Petrum de Anc.in c.fi.de off.deleg.& Bal.& Ant.Gaufr.& Henri.in c. licet,de off.deleg.Fel.& Dec.in c.gratum,eo.tit.Bart. & Fran. Cur.iun.in l.& quia de iurisd.om.iud. Dec.Cap.Tolo.q.340. D.de Rota in antiquissimis de off.dele.decis.1.Et hæc est magis com.opi.vt per Pet.Raue.in comp.iur.de off.leg.in fi.licet aliud dicat Im.in d.c.fi.& Alex.& Ias.in l.more de iu.om.iud. ff. qui dicunt communem sententiam esse quod non perpetuetur:præcipuè,Ias.n.58.De iure autem regio per litis cõtestationem perpetuatur iurisdictio.l.21.tit.4.part.3.Et nota q̃ secundum ius Ciuile,perpetuatur per solam citationem executam,& hæc est com.opi.de qua per Ias.in d.l.more.De iure regio requiritur litis contestatio l.21.iure canonico. sufficit mandatum de citando,etsi non sit executum, quam dicit magis commnnem dictus Rauen.sed ad hoc q̃ iurisdictio præueniatur sufficit citatio executa per l.12.tit.7.par.3.Et not.ad intel.istius.l.dictum solenne,Soc.in cons.42.n.3. quia tunc dicitur.præuenta iurisdictio per citationem quando pars comparet ad terminum citationis,vel si non comparet & actor accusat contumaciam:alias non per l.properandum,§.1.de iud.C. ibi contumaciam accusante. B.Vil.

iurisdictio est potestas de publico instructa cum necessitate iuris dicendi & æquitatis statuendi,Alc.in c.q̃ sedem.n.34. de off.ord.com.dicit. idem.

iurisdictione cõcessa in genere ꝑ aliquã dispositionẽ censetur ꝺcessum merũ,ac mistũ imperiũ,Alci.ibi.n.38.com.dicit.

Fallit,si demandet iurisdictio iudici simpliciter,qa tunc nõ cõprehenditur merum,ac mistum imperium,Curt.iun.in l.1. de off.eius cui demand.est iurisd.n.23.com.dicit.

Restringe istam limitationem.nisi aliàs substituatur loco alterius,quia tunc intelligitur cõmissum,idem ibi n.66. & vide quæ habes in ver.delegatus,per totum. idem.

iurisdictio,& officium iudicis sunt diuersa.Cur.iun.in rub. de iu.om.iud.n.21.com.dicit. idem.

iurisdictio cohæret personæ:& habetur in territorio ad instar dominij,Cur.iu.in l.1.de iurisd.om.iu.ff.n.102.com.d.id.

iurisdictio videtur concessa,concesso territorio.Curt.iun. ibi n.103.com.dicit.

De iure regio,si constet ex verbis,principem velle transferre iurisdictionẽ trãsfert alias non.l.9.ti.4.par.5.&l.2.tit.9.lib. 2.ordinati.q̃ in principe leges claræ sunt.sed in alio inferiore à principe cõis habebit locũ.& qd dictũ est princeps, si velit, qd possit iurisdõnem ꝺcedere,& velle vr cũ exprimit tñ hoc intellige nõ ĩ iurisdõe suprema,q̃ dat ĩ signũ vniuersalis recognitiõis,vt aptè ĩsinuat l.1.ti.1.lib.3.ord.qa hæc Rex nõ ꝓt à se abdicare,vt latè per Thomam Gram.ĩ vot.28.& per me in re collectis iurisdictionis.n.6. & 7. Fallit, si non sit concessum totum:sed pars.idem ibidem n.106.com.dicit. idem.

iurisdõ totalis acquiritur pervnicũ actũ iurisdõis,de volũtate dñi tñ ex propria voluntate non acquirit.nisi in illo actu. An.Gom.ĩ l.45.tau n.37.com.d.ex Bart.ĩ l.3.ff.de acq.pos.id.

iurisdictionis possessio non videtur tradita per apprehẽsionem possessionis rerũ, vel castri,ẽt de voluntate dñi,sine exercitio.Ant.Gom.ibi nu.42.Communem dicit.ex Bart.in d.l.3.

pro quo

Universidad de Deusto Biblioteca

pro quo dicit cẽ rex.in arg.l.quoties.la 2.ff.de ſerui. idem.

Iuriſdictio, ſi duobus inſolidum competat:& habeat exercitiũ iuriſdictionis in aliquo caſtro: vno ex eis delinquente alius non cognoſcit de delicto,Fel.in c.prudentiam.nu. 5. de off.deleg.com.dicit. idem.

iuriſdictio,vel ius exigendi pedagium,vel vectigal dicitur habere continuam cauſam.ex quo ipſa competit perſonæ, Balbus de præſcr.2.part. 5.par.q.3.q. 1.communem d. idem.

iuriſdictionis cauſæ officio mercenario expediuntur deſer tienti actioni priuatam vtilitatem,Alci.in c.quod ſedem. de off.ordi.nu.66. idem.

Iuriſdictionem habens ſolum in certo caſu non poteſt cognoſcere niſi conſtituto per informationem ſummariam,cũ caſus ille contingens cadat ſub ſua iuriſdictione:alias nihil valet quod agitur,Curt.iu.conſ.124.n.6.communem dicit.

Nota iſtam communem ad intel.l.23.ti.6.part.1.in fi.de iudice laico,qui poteſt cognoſcere in cauſa clerici.Et ad intel.l. 14.ti.2.lib.3.or.& l.91.in §.ſtyli,vbi ponuntur caſus, in quib. curia cognoſcit,nam debet prius liquere cauſa delicti.Et not. ꝙ ſi aliquis accuſatur de multis criminibus inter quæ eſt vnũ de contentis in d.legibus: ratione illius. curia cognoſcit de omnibus aliis.Caſſa.in conſue.Burg.rubri.2.§.1.gl.fi.Et in q̃tum d.l.14.facit mentionem de miſerabilibus perſonis, quæ illo ſunt vide Mathæ.de affl.deciſ.Neap. n. 57.& vide quæ habes in ver. præſumptio,n.320.& nota dictum Bald. in l. vnic. C.quando impera.int.pupi.& vidu.non poteſt renunciari cũ intuitu miſerationis fuerit conceſſum:quem refert gl.in l.20. ti.25.part.4. idem Villal.

Iuriſdictionem mandatam morte mandantis re integra euaneſcere,& expirare certum eſt,probatur iſta regula,& concluſio ex tex.in c.relatum,& in c.gratum.in c.licet vndiq;.de offi.deleg.cum gl.& no per Doct.& in §.rectè. inſtit. de mãd. Sed vis,eſt ſcire,quando dicatur res non integra ad hoc,vt ipſa iuriſdictio perpetuata,&non expiraſſe dicatur.Et habemus gl.in l.& quia,in ver.ante,quàm. ff.de iuriſd.om.iud.quæ cõcludit,ꝙ per litis conteſtationem tantùm dicitur perpetuari, cum qua gl.fuit lac.But.& Azo.ibi dicit,ꝙ pro iſta opi.eſt tex. ad literam in d.ca.relatum.de off.deleg. quem text.cum alias Bononiæ ſuper hoc eſſet contentio,& idem Azo.aduocatus pro vna parte tenuiſſet opi.d.gl.fuiſſetq́ue allagatus tex. in c. gratum.eo.ti. vbi expreſsè dicitur ꝙ ſufficit ſola citatio ad iuriſdictionem perpetuandam,remanſit confuſus.Concludunt itaque Bart. & alij cõiter contrarium in d.l.& quia, id eſt ſufficere ſolam citationem ad perpetuandam iuriſdictionem,& vt res non dicatur integra,&morte delegantis mandarum nõ expiret.Pro qua opi.vltra tex.in d.c.gratum.eſt tex.in c.fi.de off.leg.ibi ſi priori citatione facta non præceſſit arg.à contrario ſenſu,& facit tex.in l.ſi poſtea quam.ff.de iud.& ꝙ no.Barto.& alij poſt eum in l.ſi pluribus.ff.de leg.j.vbi ꝙ quando q̃ritur de præuẽtione quoad exercitium iuriſdictionis, dicitur præueniſſe ille,à quo citatio emanauit, & cum dict. communi tranſit Iaſ.in d.l.& quia.& Aret.in d.§.rectè. inſtit. de mandat.& Ang.prout refert.Iaſ.vbi ſ.dicit,ꝙ hanc obſeruat conſuetudo.quinimo Bart.in d.l.& quia.concludit.ſufficit ad perpetuandam iuriſdictionem delegati,ſola commiſſio de citando,facta nuntio per ipſum delegatum, quoniam commiſſio eſt actus iuriſdictionalis.§.fi.inſti.de pœn.tem.litig.Barb.in d. c.relatum,& in terminis probat gl.in c.ne aliqui.in ver.incœpta, vbi ꝙ per quemlibet actum iudicialem citra citationem perpetuatur iuriſdictio.de hære.in 6.ponderat pro hoc tex.in d.l.& quia.ibi,geri cœperit.pro quo eſt tex.ſimilis in d.c.licet Vndique de offi.dele.vide per Bart.& latiùs.Iaſ.in d.l.& quia. quam legit in l.more.quæ eſt l.præcedens.ff.de iuriſd.om.iu. habes an commiſſio,ſiue præceptum factũ per iudicem nuntio de immittendo aliquem in poſſeſſionem,vel de capiendo aliquem morte iudicis committentis expiret,& concludit,ꝙ vbi tale præceptum, vel aliud quodlibet eſt factum, præuia cauſæ cognitione,eſt perpetuum & trãſit ad iudicis ſucceſſorem,& poteſt de illius commiſſione, abſque vlteriori partis citatione per ipſum nũtium,cui primus iudex commiſit,exequi. recurre ad Iaſ.ibi quia plura vtilia & in practica ꝯtingentia habes,ꝙ quando princeps confirmat actum inualidum,& quando actum,quem putabat extare,qui tamen non extat,& quando confirmat ſtatuta alicuius ciuitatis.& quando priuilegium aliquod cenſeatur dare de nouo,& quãdo non,& tradit,ꝙ licet quis ſortiatur forum in loco cõtractus.l. hæres abſens,§.fi.de iudi.& c.Romana.§.contrahentes, de foro comp. ſi tamen contractus in vno loco celebratus,in alio confirmetur,nõ ꝓpea conueniri poterit in loco confirmationis.I.Tur.

Iuriſdictio ſiue ordinaria ſit,ſiue delegata,poteſt prorogari de re ad rem,ſiue de cauſa ad cauſam,iuxta.c. cùm olim, de off.deleg.l.de qua re.ff.de iudic.& gl.in c.P.& G.de off.deleg. Quod procedere & communiter teneri dicit Benedict.Capr. in tract. prorogationis ſtatim poſt concl. ſiue regulam quinquageſimamtertiam,poſito,n.40.quando talis iuriſdictio ꝓrogaretur ad rem,ſeu cauſam ſimilem,quia ad diſſimilem nõ procederet prorogatio, vti ibidem latius exẽplis explicatur, quia de ciuili ad criminalem vel contra,itẽ de cauſis mercantiæ ad alias cauſas diſſimiles nõ procederet prorogatio,vt voluit Imo.in c.de cauſis.de off.deleg.& Io.And. in d.c. P. & G. accedit id quod notat Cyn.in l.j.C.de iur.om.iud.& l.teſtam. C.de teſtamentis.Bened.ibidem.n.50.

iuriſdictionem de caſu ad caſum ſiue ſub certa cõditione, ante conditionis illius euentum non poſſe prorogari cõmuniter cõtra Inn.in c.prudentiam,de off.deleg.teneri affirmat, ibidem n.55.Bened.Capr.cùm ante euentum conditionis iudex nullam habeat iuriſdictionem aut habitum aut actum ſiue exercitium iuriſdictionis, argumento l.cædere diem. ff.de verb.ſig.ſecundum Imo.in d.c.P.& G.

iuriſdictio ordinaria licet poſſit de perſona ad perſonam ꝓrogari,iuxt.l.primam.& ſecundam.ff.de iudiciis,Delegata tamen etiam ad vniuerſitatem cauſarum contra glo.d l.1.vtcunque quaſi ordinaria cenſeri poſſet.iuxt.tex.c.P.& G. indiſtinctè loquentem ad alias perſonas prorogari non poteſt,quod ſecundum Dom.Nic.ibidem communiter teneri aſſerit Benedictus Capr.in d.tract.prorogationis,n.59.quod verum eſt,niſi delegata iuriſdictio ſiue ad vnam ſiue ad vniuerſitatem cauſarum prorogaretur ad perſonas quas contingeret illa cauſa, licet non eſſent in reſcripto expreſſæ,putà,ſi ageretur de iure prælationis in aliqua re, quia tantũ ad tales perſonas fieri poſſit prorogatio,vt voluit Bal.in l.ſi quis ex conſenſu.C.de epiſc. audient.Argumento l.ſi ſuſpecta.ff.de inoff.teſtam.l.à ſententia.ff.de app.& ibid.nu.ſequenti.refert Capr.

iuriſdictio delegata licet poſſit prorogari de loco ad locũ dummodò partes expreſsè conſentiant.vt eſt tex.in ca. ſtatutum.§.in nullo de reſcr.lib. 7. niſi eſſet conceſſa ex priuilegio cum limitatione, quo caſu vltra limites ipſius priuilegij prorogari non poſſit ſecundum Hoſt.Io.And.Imo.& D.Nicolaſi in c.excommunicatus.de off.legat.tamẽ ordinaria iuriſdictio de loco ſuæ iuriſdictionis ad locum alterius iuriſdictionis ſeu territorij,vt videlicet ordinarius ibi cognoſcat, fieri non poteſt.quia ibidem ordinarius habetur pro perſona priuata,arg. l.13.ff.de off.præſid.vt voluit lac.But.l.1.C. de iuriſd. om. iud. & Bath.in l.1.ff.de iudic.quod communiter teneri,per cap.ex communicatis.de off.leg.& ibidẽ D.Nic. refert Bened. Capr. in d.tract.de prorogatione,nu.63. quod ſecundum Bal in l.ſi quis ex conſenſu C.de epiſcopali audient. procedit, ſi iudex alterius iuriſdictionis id ſciret ac prohiberet,aliàs ſi non prohiberet ſecùs eſſet. Prorogatio ordinatiæ iuriſdictionis quoque de loco in quo ordinarius ſolitus erat habere tribunal ad alium locum exiſtentem intra ſuam iuriſdictionem fieri poteſt,argumento.l. ſi cum dies §.arbiter.ff.de arbitris. l. ſi vt proponis.C.quomodo,& quando iudex Bened.Capr.ibid.

Iuriſdictionis prorogatio non ſolùm in ſpiritualib. modò in habentem ſimilem iuriſdictionem fiat.c.P.& G.de off. del. ſed etiam in crimin.etiam ſi ſunt meri & mixti imperij,modò ſimiliter fiat in habentem ſimilem iuriſdictionem ac imperiũ procedit.l.vnic.C.vbi de crimi.l. 1.C.de iuriſd.om.iud.& hoc voluit Inn.in c.de cauſis,de off.dele. & ita communiter tenet refert d.trac.prorogationis,poſt regulam 53.poſito,n.78.idem Cap.dicens ibid.n.77. id procedere tantum quò ad præiudicium prorogantis,non autem quò ad præiudicium reipubl.vel proprij iudicis,cum eorum non poſſit fieri prorogatio ſecundum Gulielmum,in l.vnic.& Bal. in l.ſi quis ex conſenſu C.de epiſc.aud.vt refert ac ſequitur D.Nic.in d.c.P.& G.

iuriſdictio ordinaria ſi ad vnum officium plurib. competat vt ſingulis, quilibet videtur habere poteſtatem inſolidũ per gl.in l.ſi vni. aliàs, Pomponius,li.37.ad edictũ ſcribit.in verb. proferre.Quam ibi Bar.ſequitur. ff.de re iud. Et hanc ſententiam communiter approbari ſcribunt Alex.de im.ibid.& Phi. Dec.in c.prudentiam.21.n.9.ver.ſecunda concl.ext.de off.de leg.per tex.in l.1.ff.de off.con.Qui licet loquatur in iuriſdictione voluntaria,idem tamen videtur in contentioſa.Bal.in l. fi.C.de auth.præſt.& Sali.in l.cùm magiſtratus.C.qñ prouoc. nõ eſt neceſſe.Et pro hac concluſione facere addit Dec.tex.c. fi.ext.de ſen.& re iud.vbi ſi ordinarij iudices proferunt cõtrarias ſententias, prævalet illa quę fauorabilior eſt,ꝙ non videtur alia rõe niſi,quia inſolidum habent ſinguli poteſtatẽ,& vtraque deberet valere,ſed pp contrarietatem fauorabilior eligitur,q̃ doctrinã Dec.poſt Pan.& alios ibi latiùs declarat.Kir.

Universidad de Deusto Biblioteca

Iurisdictio potest etiam in criminalibus prorogari. com.d. Pau.de Ca.in l.1.ff.de iudi.n.20.Sapia.n.39.Cur.iun.n.37.C2 gnol.n.46. idque tam tacitè quam expressè, vt com.d.Aret. c.ad petitionem.n.15.de accusat.Intellige quò ad præiudiciũ partis,non autem reipublicæ vel iudicum, & dummodò ille iudex in quem fit prorogatio, etiam aliàs haberet iutisdictio nem in similibus causis criminalibus.aliàs secus.com.d.Abb. in c.si diligenti.n.14.de foro comp.imo.in c.P.G.n.48. de of. delegati.Si tamen per inquisitionem ex mero officio procedatur,non habet locum prorogatio.communem dicit Soci. cons.108.n.21.lib.4.Petrus Calefatus inter cons.criminal.diuers.cons.102.n.4.lib.1.& cons.93.nu.25.lib.2.Clar.d.§.fi.q. 42.in fi. P.Fichard.

Iurisdictio potest etiam in criminalibus prorogari, vt est communis opi. Et tacitè & expressè, vt est communis opin. Quò scilicet ad præiudicium partis, non autem Reipublicæ, vel iudicum,& dummodo ille iudex, in quem fit prorogatio etiam aliàs haberet iurisdictionem in similibus causis criminalibus.aliàs secus.communis est opi.Si tamen per inquisitio nem ex mero officio procedatur,non habet locum prorogatio,vt est communis opi.Clar.q.42.in fi. Bonacoss.

iurisdictio est potestas de publico introducta cum necessitate ius dicendi,atque æquitatem statuendi, vt communiter placuisse interpretibus scripsit Alci.in c.quod sedem.n.34.de off.ord.Ac si generaliter illa alicui concedatur,vel demandetur merum, & mixtum imperium concessum ,seu demandatum exaudietur.commune profert idem Alciat.eodem in loco n.38. Nec illa demandantis morte iurisdictio abolebitur, si vel contestatio litis, vel citatio , vel saltem aliquod de citatione mandatum interuenerat: quemadmodum frequenter placitum testificatur Turz.opi.97.& opi.128. E.Suarez.

iurisdictio agi cœpta dicitur per citationem. secundũ veram & magis commun.conclusionem Doctorum vtriusque censuræ.Nec sufficeret actus citerior,nec requiritur vlterior Ant.de Tremolis ad pract.Bonacur.in glo.delegans litera D. tit.de impe.excep. Bonacoss.

iurisdictio delegata non expirat, si post delegationem excommunicetur delegans,cùm habeat adhuc iurisd.licet impediatur tunc eius exercitium secundum gl.no.in c.1.de off.vica.in 6.& Doctores communiter in l.more,&seq.ff.de iurisd. om.iud. Balb.365.

IVRISDICTIO.

Summaria.

Iurisdictione simpliciter mandata& concessa,videri etiam concessum imperium mixtum & merum : nisi subsit aliqua causa.quæ strictam iurisdictionis interpretationem suadeat. quæst.1.

Concesso castro,cui nulla adhæret iurisdictio,nec merum, nec mixtum imperium,non censeri translatam vllam iurisdictionem.q.2.

Concesso castro,censeri itidem data territorium & iurisdictionem,quæ tempore concessionis castro annexa,& sub dominio disponentis sunt.q.3.

iudices electos à populo,& à domino confirmatos. habere iurisdictionem ab ipso domino confirmante.q.4.

Iurisdictionem reuocatam cum expressa causæ auocatione,ad alicuius petitionem,per superiorem non auferri à iudice inferiore.antequam reuocatio eidem per impetrantem oblata fuerit & exhibita.ead.q.

QVAESTIO I.

Quæro.An concessa iurisdictione simpliciter,censeatur etiam concessum merum & mixtum imperium?Resp. Diuersæ sunt Doct. sententiæ,quibusdam existimantibus non venire in hanc concessionem merum & mixtũ imperium, ita sentit Salice l.placet.C.de peda.iudic.Ang.in l.imperium.ff.de iurisd.om.iud.Bal.c.quatto,de iudiciis & hanc dicit esse cõmunem opi.Cur.iun.nu.42.in d.l.imperium.& l.1.ff. de off.eius, cui mand.est iurisd.n.53.& Alex.ibi.n.66.Aliis contrarium & verius asserentibus,nimirum concessa simpliciter iurisdictione,concessa videri itidem merum & mistum imperium.Ita tenet Abb.in c.q̃ sedem.de offi. ord. dummodò non subsit aliqua ratio , quæ suadeat strictam iurisdictionis interpretationem per tex.§.iurisiurandi.auth.de defensor.cinit.iunct. glo. communiter receptа,& ibi Bart.d.l.imperium.Hanc quoque sententiam firmat Alex.cons.35.libr.4.& in d.l.1. ff. de offic. eius , cui mand. est iurisdict. Et eam dicunt communem esse Dec.d.l.imperium.n.27.Alc.d.c.q̃ sedem.nu.38.Ias.d.l.imperium.nu.12.

QVAESTIO II.

Quæro, An concesso castro , cui nulla adhæret iurisdictio, nec merum nec mistum imperium, censatur translata iurisdictio? Resp. q̃ non, sed remanet castrum sub iurisdictione ciuitatis vel comitatus , cui adhæret, censeturque quò ad proprietatem absque iurisdictione concessum.Bald. l.à procuratore.C.mand.& Rub.ff.de rerum diuisio.cons.238.lib.4. Oldra.cons.176.Rom.cons.444.& hanc dicit esse communem opi.Curt.iun.l.1.col.vlt.ff.de iurisd.om.iud. & tenet Ias.consi.146.lib.2.

QVAESTIO III.

Quæro,Vtrum concesso castro, territorium & iurisdictio, quæ castro annexa sub dominio disponentis erant tempore concessionis,data censeantur?Resp.communis & recepta est Doct.sententia,q̃ sic,ita tenet Bal.in c.1.de capit.qui cur.ven. & l.cùm multa.C.de bonis quæ liber.Pau.de Cast.cons.406. col.2.libr.2.Eandem sententiam firmat Bart.l. inter eos. ff.de acq.rer.do.Host.Io.And.& Inn.c.cùm ad sedem.de resti. spo. c.ex literis.de iure patro. Et eam dicit esse communem Dida. Couar.pract quæst.cap.2.conclu.9.

QVAESTIO IIII.

Quæro, Vtrum iudices electi à populo & à dño confirmati habeant iurisdictionem à populo vel domino?Resp.Communis & vera est conclusio, q̃ habeant ab ipso confirmante, ita probat tex.§.iusiurandum.auth.de defens.ciuit.Et eam tenet expressè Bald.c.ad hęc.de allod.c.cùm omne.n.22.de cõsti.Ange.d.auth.§.de cætero.Alex.l.1.ff.de iurisd.om.iud. vbi Dec.col.fi.dicit esse communem.

Iurisdictio reuocata cum expressa causæ auocatione ad alicuius petitionem per superiorem, non tollitur à iudice inferiori,donec fuerit reuocatio eidem per impetrantem obiecta & exhibita.tex.cap.exhibita.de restit.spoliat.lib.6.Et hanc dicit esse communem opi.Ripa.c.cùm M.n.196.de constit.Michael Grassus.

iurisdictio est potestas de iure pu.introducta cum necessitate iurisdicendi.& æquitatis statuendæ tanquam à persona publica.Bal.in l.1.& in l.imperium ff.de iurisd.om.iud.P.Ando.

Iurisdictio tanquam ius incorporale,non diuiditur.Pau.de ca.in 2.vol.cons.163.in vlt.col.

Sed vtrum exercitium iurisdictionis possit diuidi. vide in tit.de feu.rub.de alie.feu.ver.diuidere.fo.45. idem.

Vtrum per vnum actum acquiratur iurisd. vide Bar.in l.1. §.si quis hoc interdicto ff.de iti.actuque priua.Et Alex.remissiue in l.restituta. *in pr.* ff.ad treb.& in l.cum de in rem verso. col.2.ff.de vsu.

Contra ramen not.per Bar.vbi §.vide Pan.in c. cum in tua in 2.not.de deci. idem.

iurisdictio potest præscribi.per ea quæ habentur. in l. 1. ff. de emend.lib.& in l.viros.C.de diuer.off.lib.12.

Pro quo fac.quia omnia concessibilia sunt præscriptibilia l.quod princeps.ff.de aqua plu.ar.& l.quominus ff. de flumi. sed iurisd.potest concedi à principe. ergo præscribi. imo.in c. cum contingat in fi.de fo.comp. dicit hanc esse communem sententiam.de quo.habetur per Bar.in l.1.in fi.ff. de aqua plu. arcen.& in l.1.ff.de dam.infec.Addo Bal.ample.in 5.part.consil.116.

Requiritur tamen patientia superioris.Alex.no.vol.5.consi.16.in 3.col.ver.in super respondeo.

Scilicet possidentis.vt not.vult Alex.in 5.volum.cons.94. in fi.2.& in prin.3.col.

Et quantum tempus requiratur. vide in d. consi l. 16. in 7. column.

Propter propinquitatem & vicinitatem in diuturno tempore præsumitur scientia& patientia.Alex.in 5.vol.cons.23. in 1.colum.

Et dicit Alex.in 5.vol.cons.24.in 4.col. q̃ ex vsu temporis cuius memoria,&c.præsumi. patientia. de quo vide j.in ver. seruitus. idem.

Aduerte tamen.quia per acquisitionem q̃ pos.iurisdictionis in vna specie non probatur q̃ pos.iurisdictionis in altera. Fel.in c.licet causam.in 4.col.de prob.Alex.in 2.vol.cons.68. in pen.col.ibi hoc probatur.

vide Cor.cons. 142.in 1. volumin. & in verbo præscrip.§. 150. idem.

Nota etiam q̃ si ille qui prætendit habere iurisdictionem. faciat fundamentum super ti.habito à principe.tunc exercendo vnum actum iurisdictionalẽ intelligitur tetinere pos. seu quasi in omnibus.Secus si faciat fundamentum super prescriptione,quia licet præscripserit circa aliquos actus non tamen sequitur quòd præscripserit circa alios. ita vult Bar. in d. §. si quis hoc interdicto.& faciunt nota.per Feli.d.c.licet causam. ad quod etiam vide Bal.in 1.parte cons.359. idem.

iurisdict

Universidad de Deusto Biblioteca

Iurisdictionis qĩ possessio non acqui.per confe.hominum Barb.in 2.vol.cons.8.in 21.col.Pan.in 2.part.cõs.62.in 4.col.

Fac.quod vult Ias.in vsib.feu.in 21.col.ver.Nota etiam.

Et quod vult ipse Ias.in l.1.in fi.ff.de iurisd.om.iu.& ita ex presse vult ipse Ias.i l ti cõuenerit,ĩ 10.col.ff.de iurisd.om.iu.

Nec rebellio subditorum priuat dominum.Alex.in 5.vol. cons.94.in 1.col. idem.

Iurisd.proba.per proclamationes.& exactiones penarum. Barb.in 2.vol.cons.11.in 6.col.& cons.18.in 26.col.addo.Iudo.ro.in cons.70.in vlt.col.

Fac.quod habetur.in ver.mulcta.§.2. idem.

iurisd.proba.per instrumenta antiq.& per actus de quibus per sonz.in 2.part.cons.187.

proba.etiam per exhibitionem obedientiæ. Alex.in 1.vol. cons.43.& in 5.vol.cons.23.in 1.col.

Et qualiter probentur.destructus& pertinentię iurisdictionis.vide Bal.in 5.part.cons.149. idem.

Iurisdictio.nota vnum pulchrum dictum.quod ponit Ale. in l.si conuenerit §.si nuda.ff.de pig.act.vbi dicit ꝙ quando discepta.de iurisdictione.& confinib.castri & ville.intelligĩtur esse illius cui mag.adhærent al.Bal.ita tenere.in c.cum olim. ext.de præscrip.vide phi.in c.ad decimas.in 1.col.de resti.spoliat.in 6.

Fac.quia medium inter duo extrema est mag.connexum & fauorabile extremo propinquiori.§.insula.insti.de re.diuis. l.quæritur ff.de sta.ho. P.Andora.

Quid de via quæ est inter duo territoria?vide Bal.in l.si plures in 4.col.C.de cond.infer.

Et in simili.vide eundem Bal.in l.vnic.in 7.col.ver.quæro in medio.C.de confess. idem.

Ea quæ sunt iurisdict.à sola consue.non conceduntur.Bal. in 4.parte cons.126.

vide etiam phi.in c.1.de bigam.in 6.vbi dicit ibi esse casum in quo consuetudo non dat iurisdictionem. idem.

Habens merum & mixtum imperium,potest in quacunq; parte suæ iurisdictionis iudicare.vt not.per Panor.in 2.parte cons.51.

Et ad materiam.l.extra territorium ff.de iurisd.om.iud.vide pau.de ca.in 2.vol.cons.320.alias.318. idem.

iurisd.proba.per imposi.& exactionem collectarum.Alex. in 4.vol.cons.35.in 1.col.& in 5.vol.cons.23.in 1.col.Feli.in c.cum bertoldus in 12.col.ext.de re iud.

iurisdictio.castri dicitur esse de pertinentiis castri.Alex. in d.cons.23. idem.

Iurisd.an possit transire ad fœminas.vide not.Alex.in 5.volu.cons.1.in 6.col.& in ver.fœmina.§.1.& dixi in ver. fœmina.§.1.& in trac.feu.in rub.de succe.ver.fœmina §.fo.28.idẽ.

Iurisd.non acq.deiectori. quia in dubio intelligitur concessa personæ non autem territorio.Alex.in 5.vol.cons.94.in 3. col. idem.

Iurisd.iudic.merchantię non potest consensu partium prorogari ad causas non merchantiales.Bal.& Sal.in l.fi.C.de iurisd.om.iud. idem.

Prorogantes iurisd. episcopi tenentur stare eius iudicio si eum sponte elegerunt l.si quis ex consensu.& ibi Bal.in prin. C.de epi.aud. idem.

Protog.iurisdictionis.in criminalibus locum non habet.d. l.si quis ex consensu &ibi Bal.in 2.col.ver.reuoc.ig.&c.Bar.& Bal.in l.1.C.de iurisd.om.iud.

Et propterea prorogatio in causa criminali non ligat manus proprio iudici quin procedere possit contra delinquentem.Bal.in d.l.1.in vlt.col.ver.intellige tamen. idem.

Prorogatio iurisdictionis ratione contractus licet facta sit, tamen contrahens conuentus alibi non potest declinare for. si alia ratione ibi fortitur domicilium Alex.in l.hæres §.proinde.ff.de iud. idem.

Prorogatio iurisdictionis in causa app.fieri non põt.Bal.in ti.de pace constan.§.in causis alias est in §.hoc quod nos.in fi. Alex.in l.2.ff.de iudic. idem.

Prorogatio afficit iurisdictionem vt sapiat illam naturam quam prius habebat.Bar.in l.episcopale.C.de epi.aud.

vnde impedit appellationem si alias à sententia iudicis prorogati non poterat appellari vt ibi per Bar. idem.

iurisdictio in genere comprehendit etiam merum.& mixtum imperium.Bar.in l.imperium.in 3.q.n.4.ff.de iurisd.om. iud.idcirco si à principe alicui concedatur simpliciter iurisdictio in loco etiam merum imperium cõcessum videtur,quia beneficia principis latè debent interpretari.l.fin.ff.de constit. prin.& ibi not.Bal.n.3.ver.item nota,ꝙ si princeps donat mihi iurisdictionem alicuius castri,videtur mihi omnem iurisdictionẽ donare,quia est nomen generis,& omnes reditus causarum ciuilium & criminalium pertinent ad me.& Old.in cõsi.252.inci.ad quæst.ver. mihi autem Oldrado verius videretur.Alex.de Imo.in cons.35.n.1.in lib.4.cons.Phil.Dec.in c.licet causam.n.1.ver.sed his non obstantib.extrà,de prob.& in d.l.imperium.n.26.vbi ipse Ias.perstringit contrariam sententiam approbantem,per quatuor fundamenta ab ipso ibid.n. 11.12.& 13.relata.Quamuis Ias.priorem sententiam ab omnib.approbari d.n.11.ver.tu aduerte.dixerit,quam & cõmunem multi Doc.appellarunt. Dec.d.l.imperium.n.27. Alcia quod sedem.n.27.ver.puto contrariam opi.quæ est magis cõmunis,esse veriorem.& n.28.ver.stat ergò firma conclusio.Et hanc communem esse post multos allegatos Docto. quoque Rol.à valle,n.42.n.16.cum seq.in 2.volu.con.Quamuis Zas. noster in d.l.imperium.n.48.putauerit contrariam assertionẽ ꝙ iurisdictione concessa merum & mixtum imperium nõ veniant,nisi princeps largissimam vel omnimodam iurisdictionem largiretur,veriorem esse.De qua faciunt mentionẽ moderni in consuet.Paris.§.1.gl.5.nu.48.& in suis addit. ad con. Alex.in d.cons.35.in ver.largè.litera D.& in addit ad lect.Deci.in d.c.licet causam.verb.aliud.litera A.meminit nouissimè Vasq.Menchacen.in li.1.controuer.illustr.c.3.n.9.ver.tertiò colligitur.Sed Fel.distinguendum esse in hoc casu arbitratus est:Aut imperator vel princeps cõcedit alicui locum cum iurisdictione per viam donationis & inuestituræ,tunc comprehenditur eo casu merum & mixtum imperium.l.1.§.cùm vrbẽ.ff.de off.præfecti vrb. Si verò princeps concedit alicui iurisdictionem non per modum donationis vel inuestiturę,sed vt exerceat magistratum ,tunc nõ comprehenditur hoc casu merum& mixtum imperium,nisi diceretur,omnimodam vel plenissimam iurisdictionem conferimus in d.c. quod sedem. cir.fi.ver. cogitabam duos casus.Cuius distinctionem refert Iasper Valascus in d.l.imperium.n.38.vers.item addo.Quam sequi videntur communiter Moderni Rimina.Cur.Aquens. Tauren.& Portuga. referente Hiero.Cagnol. ibid.nu.91.92. & 93.Cæterùm priorem sententiam magis Doct. approbare ex eorum scriptis liquet.Alex.de Imo.in l.1.n.2.ff.de off. eius cui manda.est iurisd.Io.Bapt.in d.l.imperium.nu.6.ver.tertiò quæro.Valas.n.34.ver.circa tertiam quæstionem Bartoli.Pupura.n.61.Papiens. pract. in form.libel. in act. confessoria pro seruit.in ver.plenam & omnimodam iurisd.n.1.ver.ad propositum.n.2.ver.per hoc autem. Quam quoque approbat Did. in suis pract.q.c.1.q.vlt.ver.2.ibi conceditur.& vers.tertio & quarto regulariter.qui omninò videndus est, cùm ipse illam materiam bonis adductis distinctionibus explicauerit.kirch.

iurisdictionis præuentio. Ex actu nullo non inducitur præuentio iurisdic.secundum Arch.2.q.6.in c.non ita.per l.si quis postea.ff.de iudi.& l.1.C.ne de sta.defunc.Angel.in d.l.si quis.Nec per citationem, quando citatus fuit cõtumax in cõparendo:& tunc potest vterque iudex procedere secundùm Ang.ibi per l.euidenter.ff.de excep.rei iudi. Balb.decis.71.

Iurisdictionem in castro si princeps alicui contulerit an videatur contulisse merum & mixtum imperium.De hac Decisione variæ & discrepantes Doc.fuerunt sententiæ. Bal.in c. quanto.n.7.inquit:Si committerem tibi omnem iurisdictionem,ꝙ non committeretur merum imperium,quia illud verbum,omnem,prædicatur de plurib.differentib.in specie,non plurib.differentib.numero. Ita enim suprema requirunt supremum,i.speciale mandatum.extrà de iudic. Propterea Ab. in c.quod sedem.voluit,dispositionem loquentem de iurisdictione,in dubio intelligendam esse,de minima, nisi addita sit dictio,omnimoda.per gl.in cle.vnic.in verb.omnimodam.de foro comp.ext.de off.ord.communis tamen opin.Docto. est in contrarium.Io.Pe.de Ferra.Papien.in sua pract.in form. libelli.pro actione confessoria.pro seruit.in verb.plenam & omnimodam.nu.2.Fel.d.c.ꝙ sedem.n.4. Alex.de imo.in l.ff.de off.eius cui manda.est iurisdict.& in cons.35.n.1.& seq.in volu.4.cons.Et hanc communem Doct.sentẽtiam esse,adductis argumentis in vtramque partem,& limitationibus,dicit An. Alc.in d.c.ꝙ sedem.ver.sed hic successiuè contingit dubitari. n.26.cum seq.Quam tamen Modern Paris. admittere nolũt in suis commen.in consue.Paris.§.1.gl.5.ver. declaro primò, vt nedum transferatur simplex iurisdictio, sed etiam merum & mixtum imperium,& maximè si concessio fiat à principe. n.48.Et hanc quæstionem latiùs explicat Vasq. Menchacensis lib.1.controuer.illust.n.9.ver.tertiò colligitur ex superioribus.Alc.quoque ad allegatam gl.in ver.omnimodam.n.17. in d.clem.1. benè respondet, quia illa dictio ibi non videtur apposita,vt includatur merum imperium,quod etiam sine illa fuisset inclusum,sed ad declarandas qualitates ipsius iurisdictionis

Universidad de Deusto Biblioteca

ctionis,vt ostenderetur,quod eodem modo & forma,qua solebant episcopi cognoscere in diocœsi sua,ita etiam cognoscerent,quando sunt expulsi in propinqua ciuitate. Kirch.

Iurisdictionem contentiosam consuetudo dat,quia habet vim legis,vt cõmuniter teneri refert Bened.Capr.reg.84.nu. 24.vide suprà Consuetudo.

PRO.Iurisperitus potest mutare consilium,si videatur sibi hoc expedire.l.diui.ff.de iure pat.can.certè.12.q.1. Bellon.

ius accrescendi non habet locum in successione feudorum regulariter,quia feudum est contractus, & in contractib.non habet locum ius accrescendi communem dicit idem in §.feudum.q.77. in feudis tamen à Principe simul concessis habet locum ius accrescendi.com.in d.q.77.Sed certè credo. P.Fi.

ius accrescendi habet locum in feudo concesso à principe. Ias.in l.si mihi & Titio.ff.de verb.obl.comm.dicit.Sed magis communem ait contrariam addi.ad Alex.cons.30.in ver. accrescendi. B.Villal.

Ius accrescendi non habet locum in feudis ab inferioribus Principe concessis.Communiorem dicit.Franc.Curt.in tract. Feu.in 2.part.Prin.in 2.q.Zas.in Epito.feu.in tit.de succeff. in 6. fallent. I.Fich.

ius accrescendi competit instituto in re certa, hærede vniuersali nõ adeunte hæreditatem.Ias.in l.quoties.n.7.C.de hæred.inst.com.dicit. B.Villal.

ius accrescendi locũ habet etiam in donatione causa mortis,com.d.Ias.Cro.& Ripa in l.re coniuncti.de leg. j. Quos sequitur Rimin.in tit.de Don.in prin.n.660.in fi. I.Fich.

ius accrescendi,vel non decrescẽdi competit in indiuiduis etiam in contractibus,Roch.in ver.ius.q.6.n.10.de iure patr. com.dicit. B.Villal.

iuri agendi ad legitimæ supplementum, vel ipsam legitimam, præscribitur 30.ann. secundum communiorem teste Ioachi.Minsing.obser.72.cent.2. I.Fich.

iuri adeundi præscribitur 30.annis, secundum communiorem.Minsing.obser.71.cẽt.2.Et ante ipsum Alex.in l.licet.C. de iure delib. I.Fich.

ADDITIO. ius agendi ad supplementum, Nota circa hoc verbum ius,quo ad Bart.in l.si quis filium in fi.C de inof.test. & in cons.14.An ius agendi,tenet, q̃ ius agendi ad supplemẽtum legitimæ quinquennio præscribitur,sicut eodem tempore finitur querela testamenti, loco cuius dicit succedere tale ius agendi ad supplementum.Quę opi.communiter reprobatur vt per Bal.in auth.presbiteros.n.1.C.de epi.& cle. & in d. l.si quis filium.n.6.Ang.in l.Papinianus.§.si conditioni,n.3 ff. de inof.testam.vbi contra opi Bart.dicit sæpius,consuluisse& obtinuisse,cum dicta actio durat annis 30.& in l.omnimodo n.6.C.eo.ti.& Sali.in d.l.si quis filium.n.8.Ias.n.5.cum multis aliis,de quib.ferè in omnib.additionib. in locis & hæc est cõmunis opi.secundum eos.Si vis autem saluare.Bart.vide allega.in dictis additio.seu apostillis.& Fran.Crem.in sing.128.& ibi apostill. Villalob.

ius feudorum dicitur consuetudo.non ius scriptum Com. dicit l.Clar.sent.§.feudum.q.8. P.Fich.

ius offerendi præscribitur.Guid.papa sing. 906. commun. dicit. B.Villal.

Hanc opinionem esse magis communem testatur etiam Alex.in l.si finita.§.Iulianus.ff.de dam.infect.Et communem dicit etiam Ang.in §.actionum.coll.31.instit.de actio.Et purpuratus in l.petens.C.de pact.& alij quos vide apud Did. Conart.lib.1.variarum Resolutionũ c.9. vide infrà plenè in verbo pactum de retrouendendo. I.Fich.

Fallit. quo ad proponendum ex vi exceptionis, quia non præscribitur.sed solummodo iure actionis:Balbus de præscr. in 4.part.5.part.q.2.com.dicit. B.Villal.

ius patronatus Parrochiani & populus ex antiqua consuetudine præsentandi,acquirunt.Est com.opi.secundum Deci. in cons.117.& pro tenui.ver.2.non obstat.vol.1. M.Chær.

Etiam pro iure patronatus,& generaliter pro omni iure incorporali nedum pro seruitutib. competit actio confessoria vel negatoria.Est communis sentẽtia contra Bald. secundum Ias.in l.si prius.n.5.de ope.no.nunc. idem.

ius patronatus de gratia patronis competere dicitur,vt per Doct.omnes communiter in c.1.de præb.& in ca.quanto.de ind.& in ca.quoniam,de iure pat.in quib.locis Scriben.assignant rationem quare gratia hæc fuerit concessa,introductaq; contra iuris regulas & concludunt hoc fuisse introductum fauore Ecclesiæ,vt cultus diuinus augeretur,& per consequẽs, vt inuitarentur Laici,alieq̃ personæ ad constructiones,fundationes & denique ad dotationes Ecclesiarum, & communem istam sequuntur,& attestantur per dictam rationem omnes Modern.in d.c.quoniam, & huiusmodi sententiam com. ampliant Modern.in c.non sine multa,de arbitris,post Doct. communiter omnes in cap. ad hæc. de offic. ord. seu vicarij. F.Viu.

iuri patronatus Laicorũ non censetur,ac præsumitur Pontifex in dubio præiudicare,nisi illi expresse derogauerit,vt nota.gl.in clem.2.de præb.quam sequitur Abb.in c. dilectus.de off.deleg.vbi asseuerat cum dicta gl.omnes Doct.communiter sentire in c.dilectus,de iure pat.& c.quoniam,eo.tit.& cõmunis ista probatur ex eo,quod voluit Inn.in ca.innotuit,de elect. q̃ in dubio Papa non præsumitur velle vti plenitudine potestatis,nisi hoc expresse constet,si quidem ipse magis se cauere debet ab iniustitia,quam alius argumento ca.ex ore. de priuil.& hoc idem notat Alex.cons.87.vol.1.& sic explorati iuris est constare debere de voluntate Papæ,q̃ vti velit plenitudine potestatis, nam in dubio non præsumitur, sed potius censetur circumuentus,vt per Soc.cons.240.vol.2.& in dubio quoque neque præsumitur Papam vti voluisse clausula de plenitudine potestatis,secundum Pau.Cast.& Moder. in l. in testamento.C.de testam.milit.& cons.318.lib.1.& Ias.cons.1.vol.1. idem.

ius patronatus competens pluribus Laicis, vel clericis, vt singulis ex constructione, ac fundatione sui patrimonij hoc casu præsentatio facta à maiori parte comparatione minorũ dicitur esse legitima,vt per Io.And.in c.1.de iure patro. cuius sententiam scribit esse communem Abb.in c.cum omnes de consti.& in c.quoniam de iure patr.vbi Moder.assignant exẽplum istius communis opi.videlicet,quando omnes patroni diuiserunt se in tres, vel plures partes tunc electus consensu plurimorum præferendus est. idem.Viuius.

ius patronatus acquiritur præscriptione Dec. cons.134.n. 4.Io.à Ripa in lib.2.de legi.cap.2.num.13.communem dicit. B.Villal.

Ius patronatus annexum villæ transit, cum villa est in feudum concessa,Lambert.in tract.de iur.pat.li.1.par.2.q.7. art. 1.com.dicit. idem.

ius patronatus legatum transfertur in legatarium, si testator habet potestatem transferendi concessam ab Episcopo.Idem Lambert.in par.2.q.6.quem refert Io.Duran.in arte test. tit.6.caut.67.com.dicit,Curt.iun.in cons.87.n.6.quod ius patronatus sine difficultate,transit in hæredem vniuersalem,in legatarium tamen effectualiter non transit : nisi accedente consensu Episcopi,com.dicit. idem.

ius patronatus habens in aliqua ecclesia collegiata nõ potest præsentare principales dignitates illius ecclesiæ. Boer.de cis.30.n.5.com.dicit. idem.

Intellige istam communem in electione,quia laicus,etiam Princeps non potest prætendere electionem prælati ecclesiæ collegiatæ vel cathedralis,secus tamẽ in præsentatione,quas potest sibi reseruare in principio constructionis, vel post acq rere præscriptione:si construxit vel dotauit vel fundauit,Coua.in reg.possess.de reg.iu.in 6 §.10.n.50.magis communem dicit ex Io.And.in reg.cui alicui.de reg.iur.in 6.Et ex hac causa Hispaniæ reges non solum ex priuilegio qui ab ore inimicorum fidei proprio sanguine totam Hispaniam redemerũt, vt dicit gl.in c.Adrianus.63.dist.sed etiam ex eo quod fundarunt:construxerunt,& dotarunt,ecclesias cathedrales: ex præscriptione præsentãt prælatos ecclesiarum.quod nota. idem.

ius patronatus præscribitur tempore cuius memoria non extat in contrarium.com.dicit, & quod etiam cõmunis consuetudo eam sequitur,&c.Pau.Citad.in tract.de iurepat.in 3. part.in 5.cau.in fi. I.Fich.

Quãuis aliqui tenuerint ius patronatus ad hæredes extraneos non transire:Inn.tamen in rub.de iurepat.in fi.& Io.An. in c.cum seculum eo.ti.contrarium voluere, quorum sententiam veriorem, & communem esse dixit Abb.in cons.54.videtur lib.1. F.Turzan.

ius patronatus ecclesiæ, vel capellæ aut alterius loci pij canonicè constructi & erecti,vbicunque ad plures,non tanquã vniuersos,i. non tanquam collegium aut vniuersitatem, sed tanquam singulos pertinet,tunc de necessitate in præsentatione rectoris,vel Capellani ad ecclesiã, vel capellaniam vacantem,omnium patronorum vocatio nõ exigitur neque quod insimul & in vnum ad effectum dictæ præsentationis conueniant,sed sufficit,quod singuli, & separatim præsententetiam si agatur de præiudicando minori parti patronorum ex præsentatione maioris partis,quia satis est habere consensum maioris partis seorsum & separatim.Ita tradidit Abb. cons.76.in cip.plura sunt ij.dubio lib.2.affirmans hanc communem opi. & licet Roch.Curt.in tract suo de iure patr.in ver.honorificũ

Universidad de Deusto Biblioteca

contrarium voluerit attamen fundamento Roch. licet de eo non faciat verbum, respondet Dec. in c. cum omnes. ver. retẽta tamen, de constit. qui pariter hanc communem attestatur non tamen arbitreris idem esse in institutione, quæ præsentationis vigore fit, quia in ipsa, antequam is ad quem instituere spectat, ad illã procedat in genere saltẽ omnes, quos id tangere potest negotium, & sua quomodolibet interesse putantes. ad contradicendum, ne sic præsentatus instituatur, & institutio confirmetur, suo debet edicto in ecclesia, ad quã sic præsentatus existit legendo, vel illius valuis affigendo, vbi certi non sunt qui se præsentationi & institutioni opponere velint vt infra certum peremptorium terminum illis eodem præfigendum edicto compareant coram ipso ad quem pro institutione recurritur, admonere, iuxta tex. in c. fi. de elect. in 6. q tex. procedit etiam in institutione secundum gl. ibi in verbo elect. communiter approbatam vt inquit Craue. qui etiam attestatur & sequitur dictam com. cons. 63. primũ dubium. parte prima. quomodo autem vbi vniuersitas ius patronatus habet, præsentatio fieri debeat scribit Fede. de sen. cons. 65. infrà scriptæ quæstionis 4. & 5. dubio. Cald. cons. 9. de iur. pat. & qd ac quomodo quãdo per Abbatem tradit Rot. decis. 5. in Ant. vbi etiam quando ad capitulum pertiner. formam. habes. F. Turzan.

ius iniquum impetrans etiam contra. vnum tantum, ipse vicissim ab omnib. debitoribus suis retorsionem patitur. cõmuniorẽ opi. esse testatur Zas. in l. si quis iniquum. §. hæc pœna. ff. quod quisque iur. I. Fich.

ius priuandi vasallum feudo non transit ad hæredes quando dominus tacuit, & in vita sua nihil conquæstus est, commun. dicit Franc. Curt. in tract. feu. in 4. part. prin. in 2. q. princ. n. 156. Et idem plenius ibidem in seq. q. I. Fich.

PRO. ipso iure, significat sine ope exceptionis. gl. in c. 1. de reser. in 6. idem.

ipso iure, etsi lex dicat aliquam rem ad dominum reuerti ipso iure propter aliquod delictum, tamen semper hoc ita demum procedere intelligitur, si dominus voluntate sua rem incidisse in commissum, prius declaret. Item quod hoc apud iudicem petat: denique quod super hoc feratur sententia declaratoria. Eaque communis est Doct. conclusio, vt probat late Tiraq. in l. si vnquam. in verb. reuertatur. n. 10. 11. cum seq. C. de reuo. don. Et Hippo. de Rimi. §. 1. num. 30. & seq. insti. de donat. I. Fich.

Hæc procedũt etiam in crimine læsæ Maiestatis (cuius pœna, vel omnium maximè ipso iure incurritur) ita vt in eo quoque requiratur sententia declaratoria, secundum Bart. in l. imperator. ff. de iure fisci. Card. zabar. cons. 125. n. 2. Tho. Gram. decis. 105. n. 55. Et idem decis. 15. n. 8. vbi disertè dicit. Attamen ego dico, q omnia iura mundi disponentia pro aliquo crimine pœnam ipso iure imponi, intelligenda esse, dummodo secuta fuerit sententia declaratoria, per quam declaretur ipsum crimen fuisse cõmissum. aliàs pœna nõ poterit habere executionẽ, &c. idẽ dicit iisdẽ ferè verbis, Ias. in l. si quis maior annis. C. de transf. vbi insuper declarat, quod illi Doctores, qui dicunt in pœnis ipso iure incursis non opus esse sententia, fanè intelligendos esse, nempe. de sententia dispositiua, non autem de Declaratoria, quæ semper requiritur, &c. Et multa de hac clausula, ipso iure vide apud Tiraq. in l. si vnquam, in ver. euertatur. n. 144. C. de reuoc. don. idem.

ius patronatus tanto tempore, cuius initij memoria non exstat in contrarium, per laicum præscribitur. Pan. in c. dilectus. vbi apostillator in verb. in contrarium hanc opinionem communem esse asserit. extra de off. leg. 1. Pulchrè Pau. dẽ Citadin. in tract. de iure pat. in 5. causa acq. ius pat. n. 16. ver. istammet opinionem. in 16. vol. tract. Doct. vt ipse in fi. inquit: Aduocatus vel iudex malè consuleret & iudicaret, qui contra hanc communem opi. iudicaret vel consuleret. Sed quid in ecclesia libera? spondendum. In illa vel in ipsius præiudicium non posse acquiri ius patronatus per præscriptionem multi Doc. voluerunt, quos referunt Io. Fran. de Ripa, in rubr. nume. 79. ext. de iud. & Rol. à Valle, in cons. 47. n. 33. in 1. To. con. kirc.

ius feudi quamuis non possit dari in solutum, tamen secundum sententiam communiter approbatam, commoditas in executione sententiæ poterit creditori adiudicari. Bar. in l. si finita. §. fi de vectigal. n. 5. Pau. de Cast. n. 6. & Alex. de Imo. nu. 16. cum seq. ff. de dam. infect. & Bartoli sententiam Doct. cõmuniter amplecti consulendo scribit Rol. à Valle, in cons. 80. n. 14. in 1. Tomo consi. kirchouius.

ius priuandi vasallum feudo non transit ad hæredes domini, si dominus in vita ea de re nõ fuerit cõquestus. gl. in l. omnimodo. in verb. nõ licebit. & ibi Doct. C. de inof. testa. Alua. in §. 1. inci. item, si fidelis. n. 6. vers. quæro subsequenter quib mo. feu. amitt. Et hæc est communis concl. Doct. referentib Francischin. Curt. in tract. feu. in 4. par. n. 156. ver. secũda principalis dubitatio restat discutienda, vbi ipse latè illam quæstionem explicat. & Octau. Cacheran. in decis. sacri senat. Pedemon. decis. 77. n. 11. Kirchouius.

ius accrescendi non habet locum in feudis. vt est tex. in c. 1. de benef. fratr. & in c. 1. de succes. frat. ibi. quod ita intelligẽdum est, cum concordantib. per Soc. inn. in cons. 92. n. 6. vol. 4. vbi dicit, quod hæc sit vera, & cõmunis conclusio Doctor. allegans inter alios Zasium in suo tractatu de feu. vers. 21. & Curt. iun. in trac. feud. vers. primus effectus, versi. sic ergo aduertendum est. E. Muscul.

ius adeundi hæreditatem, si aliqua delata est delinquenti tempore confiscationis, si tale sit quod in extraneos transeat, etiam in fiscum transit, secùs si neque ad extraneos hæredes transire posset, ita comm. d. Ias. in l. si quis mihi bona. §. seruius municipum. in fi. de acq. hære. Ruin. cons. 23. n. 2. 23. & 26. li. 5. Clar. d. §. fi. q. 78. ver. sepe contingit. P. Fichard.

ius diuinum à iustissimo Mose promulgatum, & dicitur & ducitor naturale ius, seu primarium gentium ius, vt est cõmunis scribentium omnium opi. cum Accurt. in l. 1. §. ius gentiũ. ff. de iust. & iur. Quod tamen si rem ad viuum resecemus, atque amplissimam illius sacrosancti iuris maiestatem suis ex principiis repetentes contemplemur, non parum à veritate abhorret. Si quidem magis ciuile, atque vnius gentis ius, quã naturale vel gentium omnium ius dici, censeriq; debet. Cum nec vlla hucvsque gens præter hebræam se illius præceptis obnoxiam præstiterit, nec vlli alij genti, quàm Israelitæ, in prædictum ac propositum fuerit. Quin & de illo cõstituendo hebræorum natio primùm rogata fuit, vnde legum rogãdarum morem quam sanctissimum effluxisse non falsò quis asserer, & deinde iurisiurandi religione. ac blandissimis faustarum precationum illecebris, & horrendo terribilium dirarum metu ad illud semel susceptum in mentis ipsius penetralib. inscriptum habendum, ac rebus in omnib. seruandum adacta est. Quæ omnia iuri ciuili, seu iuri gentis alicuius formando maxime conueniunt. Exod. c. 19. Leu. 26. Deutero. 27. 28. & 29. Denique ius illud & latum scriptum est, naturale autem ius à natura ipsa mortaliũ animis inditur, nec promulgatore, nec scriptis opus habet. Si tamen res ipsas illic cõtentas rimemur, & quæ ex perfecta illius iuris cognitione, atque obseruatione vtilitas verbis omnibus maior, tum ad hanc humanam, & nusquam nõ caducam vitam, tum ad illam aliam animorum immortalem, ac fœliciss imã redundar, præ oculis habeamus. Ac denique quamuis vni genti ob suorum maiorum merita dictum, promulgatumque fateamur, cæteris tamen etiam omnibus mortalib. modò illud agnoscant, & pro dignitate obseruent. vt (profecto omnes diuinioris illius scintillæ non expertes omnino tenentur) æquè sacrosanctos incomprehensibilium alioquid mysteriorum thesauros recludere, æquè vniuersas incolarum & ciuium prerogatiuas clargiri animaduertamus, non multum aberit à præclarioribus iuris gentium, seu iuris naturalis conditionibus, etti propriè ac prestè germanũ iuris naturalis vel gentium nomen iuxta iurisconsultorum definitiones induere nequeat. Sed hæc alibi commodius & vberius, quæ omnia peritioribus sacrosanctæ illius disciplinæ professoribus libenter atque omnino vel probanda, vel improbanda submittimus. F. Suarez.

Ius gentium duplex est, aliud primarium, aliud secundariũ, vt frequenter placitum testantur Ias. & plerique alij interpretes in l. si id quod. ff. de cond. indeb. Dec. in l. cum amplius. §. is natura debet. ff. de reg. iur. Cag. in rub. n. 3. ff. de iusti. & iu. Lãc. Galeaul. in rep. rub. n. 157. ff. de ver. obli. ac Bello. in pr. n. 1. Insti. de test. Sed vide Doctor. præsertim. Aret. n. 16. Soc. n. 35. in l. 1. ff. de aq. pos. Alc. in l. paterf. 182. in fi. ff. de verb. sig. Eguin. Bar. in §. item ea quæ ex hostibus. insti. de rer. diuis. Io. Cora. libro 6. Miscel. c. vlt. & diligentissimus iuris interpres. Ari. Pin. in rub. part. 1. c. 1. n. 12. C. de resc. vend. idem.

Ius iuris app. an comprehendatur etiam statuta. & cõsuetudo. & ius singulare vide pulchre Fel. 1. dist. c. ius generale. vide etiam Bal. in 1. part cons. 34. & Ias. in l. 2. in 3. col. C. si cõtra ius vel vti. pu. & in l. omnes populi in 1. col. in 1. lect. & in 2. lect. in 3. 4. & 5. col. ff. de iust. & iur. Cor. in 2. vol. cons. 124. in vlt. col. Barb. in 4. vol. cons. 61. in 1 col. Lud. Ro. cons. 211. Et q comprehendatur ius singulare. vide Barb. in 2. vol. consi. 26. in 13. col. & Cur. cons. 46. in vlt. col. Crotus. in d. l. omnes populi. in 2. col.

Quod app. iuris veniat solum ius commune tener Barb. in 3. vol. cons. 66. in 2. col. Alb. in 1. part. q. 127. phi. in Rubr. de

reg.iur.in 6.in fi. P.Andora.

Iura dicuntur etiam prædia & pos. Alex.in 2.vol.conſ.15.

Quid tamen contineatur app.iurium.vide Calde. in tit. de verb.ſig.conſ.4. Idem.

iuris quæſtiones ſunt clare l.ornamentorum ff.de au.&ar. leg.quem tex.al.Cor.ad hoc.in conſ.290.in 1.col.ver.nec videtur obſtare. idem.

iura tamen quandoque ſunt dubia adeo ꝙ ſepe comparantur dubietati Cor.in conſ.302.ver.iuncto quòd licet,&c.idē.

ius mihi quæſitum ſine facto meo.à me auferri non poteſt l.fi.ff.de pact.& ar.l.inſulam.§.fi.vbi Alex.ff.ſol.mat.cum aliis al.per Alex.in l.iuriſgen.§.adeo.ff.de pac.& in 1.vol.conſ.28. reperito in 2.vol.conſ.31.in 3.col.& in 2.vol.conſ.27.ibi & puto,&c.Barb.in 4.vol.conſ.6.in vlt.col.Bal. in l.ſi conſtante c.de don.ante nup.Bal.in l.cum à ſocero.C.de iur.do.

Fac.quod vult not.Sonz.in 2.par.conſ.232.in fi.vbi al.l.cū matrius ff.de pact.dota.

Fac.etiam quod vult Fel.in c.vergent.de hære. & Barba.in 2.vol.conſ.11.in 15.col.& multa ponit in propoſito.in eod. vol.conſ.18.in 9.col.& ſeq.

Faciunt etiam multa quæ vult Fel.in ca.fi.in 2.& 3.col. de conſti.

Fac.præterea quod vult phi.in c.Abeo.de elect.in 6.P.An.

Et princeps non intelligitur velle derogare iuri mihi quæſito.niſi de eo expreſſam faciat mentionem.Alex.in 5.vol.cō ſi.23.in 2.col.& in conſ.122.in fi. idem.

Et ius quæſitum.lege ciuitat.tolli non poteſt l. venditor §. conſtat.ff.ſi ſerui.vend.l.id quod noſtrum.ff.de reg.iur.Ange. in conſ.53. idem.

Quid in illa.q.ſi dono tibi cum hoc. ꝙ poſt tale tempus ſit tal.eccleſiæ an poſſim revocare donationem in præiudicium eccleſiæ vide ampliſſime Alex.in l.qui rome.§.flauius.in 3.colum.& aliis ſequentibus.de verb.obl.Bal.in d.l. cum à ſocero de iu.do. idem.

ius ſuperueniens.Auctori meo.an mihi proſit.Bar. & doc. in l.rem alienam.ff.de pign.act.de quo eſt tex.in l.à titio ff.de rei vend.& in l.apud celſum.§.ſi à titio. ff. de excep. doli & ꝙ proſit.tenet Alex.in 5.vol.conſ.1.in 9.col.in fi.Cor. in 4.vol. conſ.79.ver.& quando ſuperuenit ius. P.Andora.

ius ſuperueniens non requirit nouum libellum. Alex.in l. non poteſt ff.de iud. idem.

ius ſuperueniens actori,an ei proſit.vide Bar.in l.ſi mandauero ff.mand.& in l.ſi mulier.ff.ſol.mat.& in l.rei iud.in 2.col. co.ti.laſ.remiſſiue.in pr.iuſti de act.in fin.com.& aliquid per eum in l.ſi prius 16 col.ff.de ope.no.nun.& pulchre per eum in §.omnium.in 12.& 13.col.inſti.de act.vbi conclud.ꝙ ſi actor.in libello. petiit abſolute ſe declarari dominum. non expreſſa cauſa prodeſt tale ius ſuperueniens. c.abbate ſane.de re iud.in 6.

Si vero petiit ex cauſa ſpecifica.tunc ſi ſuperuenit ius ex cauſa de pto.proderit.alias non.vide Alex.in 5.vo.conſ.160. in vltim.col.

Et ꝙ ius ſuperueniens ex cauſa de pte proſit tenet Alex. in 5.vol.conſ.127.in 1.col.

Notat tñ ibi Laſ. ꝙ illud quod dicitur.de cauſa de pto. procedit quando cauſa ag.coram iudice ord.ſecus ſi ageretur coram delegato al.Bal.in l.præſcrip.C.ne ſi contra ius.in 8.q.

Subinngit tamen Laſ eſſe viden.Lud.Ro.tenentem contrarium in l.ſi titius ff.de verb.obl. idem.

Ius ſuperueniens poſt concluſum in cauſa non prodeſt.Alex.in d.conſ.150.in vlt.col. idem.

Quid in iure ſuperueniente reo an ei proſit.Alex. latè in d. l.ſi mulier.& Laſ.vbi ſ. idem.

Ius excipiendi tranſit etiam ad ſing.ſucceſſorem l. ſi tibi decem.§.pactum.ff.de pac.l.ſi à te §.iulianus ff.de excep. rei iud. Alex.in 5.vol.conſ.170.circ.fi.vbi al.no.per Bar.in l.ſi tertius §.1.ff.de aqua plu.arcen.& idem vult ipſe Alex.in l.ait prætor in princ.ff.de iur.Cor.conſ.268.in fi.Bal.in l.illicite.ff.de rebus eo. P.Andora.

Ius offerendi.non habet locum quando mulier conſequuta fuit rem pro dotibus ſuis.nam non tenetur eam relaxare pro pec.ñ fraus commiſſa eſſet vt ſ.in ver.dos.ver. 3.&c. P.And.

Ius offerendi an tranſeat ad hæredes.vide ſ.in verb. hæres. §.22. idem.

Ius in re, & ius ad rem,quantum ad diſpo.clem. gratiæ.de reſcrip.equiparantur vt ibi.Card.in 2.not.in aliis tamen multi differunt vt ibi remiſſiue.

Aequiparantur etiam in caſu poſito per Bal in l.ſi ad reſolvendam.C.de præd.mino.videlicet vt in alienatione vtriuſq; debeat intervenire decretum ſi minor alienat.&c. P.Andora.

Ius diuinum poteſt lege vel ſtatuto diſtinguiatque declarari,ad hoc vt euitetur peccatum,vti patet ex eo quod iure diuino conſtituitur,vt in ore duorum vel trium ſtet omne verbū id eſt,omnis probatio,quia in teſtamētis lex,vt falſitas ceſſet, plures teſtes exigit com.aſſerit Bened.Capr.reg.x.n.30. vide j.verbum Lex.

Ius naturale vel gētium poteſt ſtatuto vel lege ad alicuius præiudicium,modò iuſta cauſa ſubſit,limitari atque reſtringi & ſi dubitetur vtrum iuſta cauſa ſubſit vel non, in dubio id pro ſtatuente præſumitur,adeò vt probatio in contrariū non admittatur,ſimilem com.refert Bened.Capr.d.reg.10.nu.39. vide j.in ver.lex.

Ius ciuile ſiue poſitiuum,nō ſolùm Papa & Imperator,ſed quilibet inferior princeps,populus, & vniuerſitas ſecularis, merum ac mixtum imperium habens, contrariis latis legib. aut ſtatutis,tollere poteſt,ſed ſi id faciat non ſimpliciter tollē do ius in commune,ſed ad aliquorum dūraxat præiudicium, tollendo videlicet ea quæ eis iure ciuili competunt,tunc ius ex quo quæſita eſt actio,non tranſibit in contractum,aut privilegium,& poſſunt,modò cōſtet de mente ipſius Papæ principis,vel ſtatuentium, quod videlicet alteri præiudicare voluerint in ipſo iure poſitiuo,quia in dubio non præſumitur principem velle tollere alterius ius,niſi concedat dilationem l.quoties.C.de precibus Imper.offer.vel niſi emanet ſecunda iuſſio,aut niſi opponatur clauſula nō obſtante tali lege,vt de iis notatur per Cy.& Barth.in l.fi.C.ſi contra ius vel vtilit.public.& per Canoniſtas communiter,in c.Nonnulli.de reſcrip. & c.ſi quando de off.deleg.& in c.vnico.de exceſſ.prælat.Refert ac ſequitur Bened.Capr.reg.10.n.43.& ſeq.n. 56. & ſeq.

ius vindictę ſi competeret alicui ex priuilegio contra regulas iuris communis,à lege ſtatuto vel à principe,alteri demādari non poteſt.l.ſeruus ſi hæredi,ibi,perſonæ duntaxat.ff.de ſtatu lib.Secùs ſi competeret de iure communi, quia tunc alteri committi poteſt.Fel.in c.quæ in eccleſiarum.nu. 13.ver. hoc intellige quando in priuilegium.extr.de conſtit. Alex. de imo.in l.ſi cùm dotem §.tranſgrediamur.n. 10.ver.& ideò facit.ff.ſol.mat.& in l. 1.§.vſufructuarius qui eſt.§.fi.n. 5.ver.Itē limitat Bal.Laſ.eo.nu. 5.verſ.ſed aduerte pro limitatione. ff.de noui ope.nun.Aug.Arim.in add.ad Ang.in ver.Che hai adulterato la mia dona n.64.ver.tu in hac materia adde.Claud.de Seyſello in l.vt vim.n. 124.ver.ſuccedit alia quæſtio in eo caſu in quo vindicta competit alicui.ff.de iuſt.& iur.Pau.Oria. in l. 1.n.49. ver.idem vbi vindicta.ff.de off.eius cui mand.eſt iuriſ.Tiraq.in trac.de vtroque retrac.in verb.de retraict.ſignagnier.§.26.n.65.& 70.Et hanc ſententiam communi calculo Doct.receptam eſſe tradit Rol.à Valle,in conſ.34.nu.19.in 2. Tom.con.Quamuis eam in filiis quibus talis vindicta demādari & cædi poteſt.l.Gracchus.& ibi Doct.C.ad l.iul.de adult. Item in ſeruo vaſallo & ſimilibus non procedere ſcripſerit Claud.de Seyſel.in d.l.vt vim.d.n. 124. tamen hanc vltimam limitationem reprehendit Tiraq. illamque non admitti per plures pulchras rationes probat in d.§.26.numero 69. quem & Rol.ſequitur in d.conſ.34.num.27.28.& 29.Kirchouius.

ius patronatus præſcribi poteſt aduerſus patronum quadraginta annorum curriculo,ſecundum Feder. de Sen.conſi. 234.in 2.dubio.Io.An.in c.querelam.de elect.Dec.conſ.133. & nonnullos alios Doct.congeſtos per Rochum Curt.in tract.de iurepat.in ver.ipſe vel is à quo,q.36.Pau.de Citadi. in tract.de iurepat.in 3.part.in 5.cauſa acquirendi ius patronat. in q. 1.& per Balb.in tract.præſcriptionum.in 9.q 1.par.prin, præcipueque in ſecunda concl.in quibus locis ſequitur opinionem hanc,atque profitentur eam eſſe magis communem, ac magi.veram.& Ripa quoque in libr.2.de legib.cap.2.n.13.& ius patronatus hoc acquiritur etiam populo ex præſcriptione.vt voluit Io.And.in d.cap.querelam.cuius ſententiam audacter affirmat obſeruari in practica ibi Abb.imo Dec.in c.cum venerabilis.de excep.nu. 140.ait communem fore. F.Vivius lib.2.opi.152.

ius naturale quæcunque ſanxit,ea princeps labefactare nequit,vt frequenter placitum renunciò ex laſo, in lege ex hoc iure. numero 49. ff. de iuſtitia & iur. & in l. ſi teſtamentum. C. de teſtam. Felyn, numero 48. Deci. numero 25. in capit. quæ in eccleſiarum.de conſtit. Tiraq.de conſt.part.3.limitat. 7.num.47.Ario Pi.in rub.part.1.cap.1.num.vlt.C. de reſcind. vend. E.Suarez.

ius offerendi præſcribi poſſe iure receptum eſt, vt teſtatur Guid.Pap.deciſ.906.Vt & patronatus ius præſcriptione quæri communiter placuiſſe interpretib.affirmat Dec.conſ. 134. num.4. idem.

ius patronatus liquidò in hæredem tranſit.commune inqt

Curt

Universidad de Deusto Biblioteca

Curtius iun. cõs. 92. n. 6. at in legatarium tùm demũ trãsmittitur, cùm legatario copiam episcopus fecit illius patronatus iuris in alium transferendi, vt commune ponunt Lamber. de iure patrona. lib. 1. part. 2. q. 6. Ioannes dilect. de arte testand. tit. 6. caut. 67. idem.

Iuris quilibet error à mala fide errãtem excusat, vt frequẽter placitum ponit Arius Pinel. doctor vtriusque iuris eminẽtissimus in auth. nisi triennale. nu. 11. C. de bo. mater. Quin & idẽ iuris error ad fructuum acquisitionem sufficiet. vt commune inquiunt Curt. Sen. cons. 71. n. 14. Curt. iun. cons. 6. late Did. à Couar. lib. 1. resol. c. 3. n. 8. Viuius li. j. opi. 153. & qui aliter sese rem habere verius ac latissimè docet Arius Pinel. in l. 2. part. 2. c. 4. num. 31. cum sequen. de rescin. vend. à quo sto. E. Suarez.

Iure ipso indicta pœna hæredem infectatur. commune pronunciant Iaf. in l. 3. §. quod autem. ff. quod quisque iur. Tiraq. in l. si vnquam verb. reuertatur. nu. 241. C. de reuoc. don. Hip. in l. vna. nu. 65. C. de rap. virg. Did. à Couar. de spons. 2. part. c. 6. §. 8. nu. 6. E. Suarez.

Ius certum. Illa verba: Si & inquantum iuris sit, & similia, per quæ ius in conditione confertur, non faciunt dispositionem conditionalem: quia ius est certum. l. circa medium. C. de emen. iusti. co. & ea quæ sunt certa, non suspendunt vel inducunt conditionem. l. cum ad præsens. ff. si cert. per. facit. l. si ita stipulatus fuero hanc, vbi do. Constan. ff. de ver. ob. Balb. decis. 231.

Ius adeundi hæreditatem, si aliqua sit delata delinquenti tempore confiscationis, si tale sit, q̃ in extraneos transeat, & in fiscum transit, secus si neque ad extraneos hæredes transire posset, vt est commun. opin. Clar. q. 78. versic. sæpe contingit. Bonacost.

Ius redimendi an cædi possit, in vtrumque partem eleganter explicat Rol. à Val. in cons. 82. in 2. cons. ex cuius explicatione satis liquet. nu. 14. cum seq. id cedi posse, vbi ipse quoq; & alia quæ cedi possint recenset. Kirchouius.

Ius offerendi dotem mulier. petenti eam in tuto collocari propter mariti superuenien̄ inopiam non competit secundo creditori: iux. no. per Osac. Decis. 137. n. 9. quia assignatio siue collocatio dotium in tuto nõ videtur vera restitutio, sed quædam prouisio in fauorem matrimonij introducta, iux. crebrio rem sententiam, de qua etiam per Rip. in l. si constante. n. 52. 85. ff. so. ma. Nat. cons. 81. De qua tamen opin. quo ad dotem disputat Burs. plura copiosè allegans cons. 125. n. 36. lib. 1.

In qua Osasci sententia videtur etiam stare. Rolã. cons. 9. nu. 39. lib. 1. dum dicit, q̃ posteriores creditores licet possint offerre priori creditori debitum suum: secus tamen quando mulieri constan̄ matrimonio adiiciuntur bona maritiv ergeñ ad inopiam secundum communem ibi, d. cons. 9. quam latius declarat.

Ius accrescendi non habet locum in feudo nouo. Paul. de Cast. in 2. vol. cons. 158.

Et in materia, an in feudo habeat locum ius accrescendi. vide præpo. in c. 1. §. & quia. in 4. col. in tit. qui fen. da. pos. Cur. in trac. de feu. in 2. part. in rub. an in feu. habeat locum. & quæ dixi in trac. meo. feu. in rub. de iure accre. fo. 93. P. Andora.

Ius accrescendi. habet locum in feudo nouo. quando princeps inuestiuit vt de antiq. Cur. in cons. 49. in 24. col. idem.

Ius accrescendi non habet locum. in alimentis. Pan. in 2. parte. cõs. 78. in fi. Et vide rationem. per Iaso. in l. qui quartã. §. si quis vnam. ff. de leg. 1. Bal. in l. dominus. §. per fideic. ff. de vsufruct. idem.

Ius accrescendi non habet locum. nisi portio ipsõ iure deficiat. Iaf. cum limita. in l. si duo patroni. in 3. & 4. col. ff. de iu. iu.

Sola tamen naturalis obl. non impedit ius accrescendi. Iaf. in l. hac consul. §. ex imperfecto. in 4. col. de testa. idem.

Quid si institutus mortuus sit ignorante testatore. an particulr institutus admittatur. per ius accrescendi. vide Iason. post Bart. in l. seruo. ff. de condict. indebit. vbi tenet quòd sic. idem.

Ius accrescendi. habet locum. in instituto in re certa. Iaf. in l. quotiens. in. 6. col. C. de hæred. insti. Lud. Ro. cons. 81. Etiam si sit dictio tantum. Barb. in 3. vol. cons. 71. in 3. col. in fi. & seq. Contrarium tenet. Curt. iun. cons. 12. in 2. & 3. col. j. co. §. 10. idem.

Ius accrescendi in hæred. vniuersali vel substitutione. directa non potest per testatorem prohiberi Curt. notabiliter. in cons. 74. in 3. col. idem.

Ius accrescendi an impediatur. per tacitam substitutionem Iaf. in l. vnica. in 12. col. C. quando non peten. part. & in l. fi. in 4. col. C. de hæred. insti.

Per substitutum enim impeditur. Iaf. in l. cum proponas. in 6. col. C. de hæred. insti.

Ius accrescendi impeditur. per dictionem taxatiuam. Iaf. in l. 1. in 1. col. C. de test. nul. subdit Iaf. quòd dicto. ita tamen quæ est limitatiua impedit ius accrescendi. Vide tamen in cõtrarium. Barb. in d. cons. 71. & 5. co. §. 6. idem.

Inter succedentes diuerso iure non habet locum ius accrescendi. l. sed cum patrono. in prin. ff. de bo. pos. Iaf. in d. l. vnica. in 6. col.

Ius accrescendi an impediat transmissionem. & econtra. Iaso notabiliter. in d. l. vnica in 11. col.

Ius accrescendi an transeat ad emptorem. qui partem hæred. emit à cohærede. Iaf. in d. l. vnica. in 5. col. idem.

A maiore coniunctione affectionis in iure accrescendi oritur ius præla. Bal. in 4. part. cons. 3.

Ius accrescendi impeditur. quando prohibetur. plus petere Barb. in 3. vol. cons. 71. max. in 8. col.

Prohibitus vltra petere. quam reliquerit testator. an cum bona conscientia possit retinere. per ius accrescendi, &c. vide Phi. in d. cap. si pater. in 15. col. de testa. in 6. vbi dicit. quod in foro conscientiæ. quicquid fit contra voluntatem testatoris non potest salua conscientia retineri.

Pars legati facti duobus quorum vnus est incapax, debetur fisco non autem socio capaci. cui non accrescit pars indigni. Bar. in l. si titio per illum tex. ff. de leg. 2.

Si testator soluat in vita sua legatum factum in testamento iure institutionis hæredi particulari. si moriatur. testator. & hæres vniuersal repudiat an habeat locum ius accrescendi. Paul. de Cast. in 2. vol. cons. 236. idem.

Ius accrescendi trãsmittitur ad hæredes. l. si ex pũbus. ff. de suis & leg. l. hæc scriptura. ff. de cond. & demonst. l. vnica. §. his ita C. de cad. tol. Etiam si sit additum cum substitutione. pup. l. qui patri hæres. qui tex. est sing. secundum Bar. ibi ff. de acq. hæred. idem.

Ius accrescendi non habet locum in diuers. siue deferatur. ex diuers testamentis siue ex vno. l. si sub condi. ff. qui. mo. vsu fruct. amit. l. si duobus. ff. de testamento. mil. & l. 2. C. eo tit.

Ius accrescendi non habet locum post aditam hæred. in proprietate. l. 1. in fi. de vsufr. accre. idem.

Secus in vsufructu. Ang. cons. 153. Vide in materia. Curt. iur. cons. Ang. in §. finitur. insti. de vsufr.

Ius accrescendi non habet locum inter coniunctos coniunctione legali l. & proculo. ff. de leg. 2. idem.

Ius accrescendi habet locum in contractibus. l. fundus ille ff. de contrah. emp. l. si mihi. & titio. & ibi no. ff. de verbo. obl. idem.

Ius accrescendi non habet locum. quando est facta discretio per testatorem. Fulg. cons. 114. idem.

Ius accrescendi non habet locum. vbi est coniuncto verbalis si subest disiunctio legal. Fulg. in d. cons. 114.

Illud quod habeo per ius accrescendi. dicor habere ex iure meo. tex. & Bal. in l. si mihi & tibi de leg. 1. & in l. si in testamẽto. vbi etiam Ang. & imo. de vul. & pup. vide Alex. in d. l. si mihi & tibi.

Ius accrescendi impeditur. per dationem. substituti vulgaris l. 2. §. si duo ff. de bo. pos. secundum tab. Ang. in l. pen. C. de impub. & aliis substi.

Vtrum. testator possit prohibere. ius accrescendi. vide Bar. in l. pen. ff. de inin. rup. aliquid per plu. in ea si pater. in 15. col. de testa. in 6. Cur. iun. cons. 10. Crotus in d. l. rem cõiuncti in 16. col.

Vide vnam pulchram. q. pro leg. filiorum quorum vnus est exhæredatus per Alex. in l. plane. §. si duobus. in 3. & 4. col. de leg. 1. & in l. huiusmodi. §. titio. ff. eo.

Si relinquatur. filio naturali plus quam possit per existentiam leg. Accrescit leg. nisi naturalis habeat coniunctum. quia præfertur coniunctus per ius accrescendi quod est potentius. vt vult sing. Alex. in l. ex asse. circa fi. ad l. falc. idem.

Ius accrescendi habet locum in fideicommiss vniuersalibus Barb. in cons. 53.

Ius accrescendi. habet locum si fiat legatum duobus neptibus pro ipsis maritandis vna ipsarum moriente in ætate pup. Bal. in 3. part. cons. 161. idem.

Quid si testator legat filiabus centum pro qualibet? dic quòd non erit locus iuri accrescendi. Ang. in §. singul. insti. de pup. substi. al. tex. & Bar. in l. huiusmodi. §. in quibus ita. ff. de leg. 1. idem.

Ius patronatus in dubio non præsumitur. & ideo ordinarius. habet fundatam intentionem. decius consil. 17. Barb. in 3. vol. cons. 68. max. in 3. col. in prin. P. Andora.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Per vnum actū acquiritur.ius præsentandi.sonz.in 2.part. conſ.258.in 1.col.dec.conſ.117.al.abb.conſ.54.incip.videtur.f.vbi al.tex.in c.conſultationibus de iure patr.Inn.in c.2. de in inte.reſt,& fede.in conſ.234.inci.ſuper 1.pūcto in 2.dubio.vbi dicit.q̄ ille.qui vlt.loco preſentauit dicitur eſſe.in poſſeſſione.al.tex.in c.cum in eccleſia de cauſa poſ.& propri.idem ſecundum eum vult Old.in conſ.312.incip.thema quæſtionis.in fi.Subic.dec.q̄ tal.poſ.ex tribus acquirit.vt magſtr.tradit Cal.in conſ.12.incip.quæ requirantur.in tit.de iu.patrō.1.q̄ bona fide facta ſit.2.q̄ præſentia fuerit admiſſa.& cōfirmata.3.q̄ præſentatus & inſtitutus.fuerit tanquam rector. in poſ.rectorie.al.no.per Inn.& hoſt.in c.2.de in inte.reſti. Et q̄ vtud ius præſentandi.acquiratur.ex vnico actu.tenet idem dec.in conſ.126.in prin.& melius.in conſ.128.ibi ſed tamen prædictis non obſtantibus,& in conſ.134.in quibus locis.etiam præmiſſa.al.Fac.quod vult idem dec.in conſ.124.vbi dicit.q̄ ſola quaſi poſ.iuris patronatus attenditur.al.d.c.conſultationibus.&alia multa.Et de qī poſ.preſentandi deduceñ eſt Alex.in 4.vol.conſ.75.in ad.

Limita tamen præmiſſa procedere.data ſcientia. & patientia.eius contra quem acq.dec.in d.conſ.126.in fi.all.cal.in d.conſ.12.

Limita 2.non procedere.quando præſentatio non habuit locum.dec.conſ.148.in 2.dubio.all.cal.in d.conſ.12.& alia multa.max.Bal.in 3.part.conſ.32.circa fi.

Limita 3.quando apparet de defectu iuris patronatus reſpectu.proprietatis ante inſtitutionem præſentatus ab eo.qui erat in qī poſ.nō debet inſtitui.quia proprietas abſorbet cauſam poſ.dec.in conſ.127.circa prin.al.c.cum dilectus.de cauſa.poſ.& propri.& Panor.in d.c.conſultationibus.

Limita 4.vt per Barb.in 3.vol.conſ.68.in 3.col. P.And.

Ius patronatus antiquum probatur per famam.Barb.in 2. vol.conſ.6.in 7.& 8.col.&conſ.35.in 9.col.dec.in d.cōſ.117. in fi.al.Bal.in l.cum ſuper.C. de rei vend. vbi ſubic.Bal. q̄ ad probañ.ius patronatus valet antiquiſſima poſ.quæ pro ti. habetur.al.l.hoc.iure.§. ductus aquæ ff. de acq.quotti.& eſti.Et ſecundum.dec.dicit fede.in d.conſ.234. non eſſe negandum illum eſſe patronum cuius anteceſſores iam per annos centū in capellam præſentauerunt. idem.

Difficulter probatur.ius patronatus.Phi.in ca.vnico de iure patro.in 6.

Ius patronatus acq.ex ſola funda.licet expreſſe non dicatur Fely.in c.ſignificauit de teſti.

Et quot modis acquiratur,ponit aliquid Barb.in 3.vo.conſil.68.in 2.col.in fi.

Ius patronatus habere non poteſt laicus in eccleſia collata Alex.in 4.vol.conſ.74.&ſeq.Nec in eccleſia mendicantiū. Io de Ana.& bolog.in conſ.86.

Ius patronatus eſt apud quemlibet hæredum inſolidum,etiam ſi ex diſpariibus partibus hæreditatis ſunt hæredes.glo.& Panor.in c.1.de iure patron. idem.

Ius patronatus an præſcribi poſſit.per laicum Archi.in ca. hortañ.71.diſt.tenet q̄ nō ſequitur.& comprobat Pan.in ca. querelam.in gl.in ver.conſuetudine.de elec.vbi mouetur.ratione ſecundum eum inconuincibili.nam laicus non poteſt ſpiritualia poſſidere.c.meſſana.& ca.factoſ.de elect.ergo nec præſcribere c.cauſam quæ.de preſcr.Et idem ſecundum.eum eſt in iure patronatus.quod connexum eſt ſpiritualibus.& de eo idem iudicatur.quod de ſpiritualibus.c.quanto.de iud.& c.præterea.de tranſa.

Nec videtur.obſtare.q̄ ius patronatus ſit communicatum laicis.vt habetur eo.tit.de iu.pa.q̄ illud videtur habere.locū in laicis exiſtentibus patronis ex dotatione vel funda.eccleſiæ.iux.no.per gl.in c.pie mentis 16.q.7.& per Inn.in rub.de iu.pat. Et tale priuilegium extendi non debet.ad alios caſus vel perſonas.in quibus ratio priuilegij non concurrit c.fane.de priuil.c.periſti.7.q.1.De quo vide multa per Alex.in 4. vol.conſ.74.& ſeq.

Contrarium tenet.Io.And.in d.c.querelam.& ibi Ant. de But.idem.Io.And.in c.quod alicui.de reg.iur.in 6.fede.conſ. 234.Card.conſ.69.Et fateturPan.in d.c.querelā iſtam eſſe cōmunem opi.& q̄ in pratica ſeruaretur.& ſecundum iſtam opi.conſuluit.vt patet.in 2.vol.conſ.76.incip.plura ſunt examinanda.& in iſtam opi.videtur inclinare Fel.in c.cauſam.in 3.col.de præſc.&ita clare tenet dec.in conſ.117.in conſ.124. 126.& in conſ.134.Alex.in 3.vol.conſ.58.duplicato.in 2.volu.conſ.197.in fi.vbi dicit.quòd ius patronatus poteſt per laicum qī poſſideri.

Non ob.op.Archi.quia communis opi.eſt in contrarium. vt fatetur.Pan.& vult dec.in conſiliis præal. Non ob.ratio in contrarium.quia procedit in mere ſpiritualibus puta in elect.& in decimis.Secus in iure patronatus quod laicis communicatum fuit & à laicis poſſidetur.

De quo vide larius decium. in conſiliis præall. vbi reſpondet ad omnia fundamenta quæ in contrariū.adduci poſſunt.

Et quòd ius patronus poſſit acquiri præſcrip.vide Phi.in c. generali de elect.in 6. idem.

Ius patronatus dicitur temporale annexum ſpirituali.vt habetur.late per Fel.in c.quanto.in 1.& 2.col.de iud.

In dote iuris patronatus non poteſt adiici pena.quòd ipſa dos reuocetur.Fel.in c.cum ven.in 12.col.de excep.

Nec poſt eccleſiam edificatam.poteſt nouum onus adiici. Fel.in c.ſignificauit in 1.col.de teſti.

Ius patronatus amittitur,ſi patronus ſciens collationem de eo factam tacuit per quatuor menſes. Fel. in trac.quando litere.aplice.in 8.col.

Eligens.in lignum.ſeu inhabilem vt puerum.priuatur.pro illa vice.elec.poſt quatuor menſes in terminis.Barb.in 2.vol. conſ.33.in 6.col.

Intellige in patrono eccleſiaſtico præſentante indignum quia priuatur.pro illa vice. Non autem laicus niſi perſeueret per ſex menſes.Card.in cle.1.in 13.q.de iu.pa. idem.

Et quantum tempūs.habeat patronus ad præſentañ. vide Iaſ.in l.polla.C.de his qui.vt indig.vbi dicit.q̄ laicus habet 4. menſes.1.verbo pſona eccleſiaſtica.habet ſex.c.j.de iu.pat.in 6. Et poteſt præſentare.vt dic. Phi. in d.c.vnico. §. verum.in 1.col.& ibi Gemy.

An patronus poſſit præſentare religioſum.fede.conſ.129. videtur tenere. quòd non niſi eſſet dubium an eſſet religioſus.& epiſcopus.illum admiſiſſet.

Subiungit.fede.quòd propterea patronus non debet priuari iure ſuo præſentan.religioſum max.ſi ſit honeſte.& laudabilis.vite.

Ius patronatus poteſt pignorari.ex cauſa maxime neceſſitatis.Bar.in l.is qui.§. iura.ff.de pigno.

An autem tranſeat cum re pignorata.Iaſ.in l.cred.ff.de op.no.nun.videtur.tenere.quòd non.

Ius patronatus non poteſt poni in æſtimo.pro collecta exigenda pro eo.Bar.in l.naturalis.§.fi.& ibi Alex.ff.de præſcrip. ver. idem.

Ius patronatus eccleſiæ.tranſit in hæredem extraneum.Iaſ. in l.ſi non ſortem.§.libertus.in 10.col.ff.de cond.indeb.al.gl. ord.in c.conſideraſi.16.q.2.Bal.in l.2.C.de in ius voc.Ang.in l.fi.C.de oper.libe.& Pe.de Anch.conſ.79.incip.1.facie videtur diceſi.quod mihi eſt.81.adde Pan.in 1.part.conſ.54.Card. conſ.122.Calde.in tit.de iure pat.conſ.2.alias 423.

Limitat 1.quia per confiſcationem omnium bonorum facta per iudicem ſecularem non confiteatur. ius patronatus eccleſiæ.dato q̄ tranſeat cum vniuerſalitate bonorum ad quēcunque laicum gl.in l.ſi operarum ff.de oper.liber.& in l.quædam ff.de acq.re. dommnio al.gl.in c.paſtoral.§.rurſus nverſic.ſubiecti.de re iud.Adde Alex.in l.in inſulam. vbi infinitas al.remiſſiones.ff.ſo.ma.Fel.in c.quanto.in 2.col. de iud. &eīdem Iaſ.in l.venia.C.de in ius voc.

Limitat 2.quia ius patronatus eccleſiæ.non tranſit in fideicommiſſarium vniuerſalem al.Bar.in l.proinde.§.1.per illum tex.ff.ad treb.refert & ſequitur.imo.in l.ſi patroni.in pr.eo.ti. all.alia quæ omitto. Addo eundem Iaſ.in d.l.venia.& quòd ius patronatus nō veniat in reſtitutione fideicommiſſi. tenet etiam ipſe Iaſ.in l.præcibus.in 15.col.C.de impub.& aliis ſubſtitut. idem.

Ius patronatus tranſit cum vniuerſitate.vt habetur 8.inver ſic.limitat 1.& eſt tex.in c.ex literis.vbi gl.& doct.de iu. patr. & c.ſeculum.eo.tit.dec.in conſ.127.in 1.col.

An autem tranſeat cum vniuerſitate vendita vide Bal.in 3. parte.conſ.32.vbi tenet quòd non.Card.conſ.48.

Vide tamen decium in d.conſil.127.vbi tenet quòd ius patronatus tranſit cum vniuerſitate.quando non exprimitur.& etiam ſi exprimatur.cum illa dictione cum vt ſi dicatur.bona iura iuriſdictionem cum iure patronatus.vide per eum quia notabiliter.loquitur.& Phi in c.vnico.de iu.pat.in 6. idem.

Sed quid ſi vxor det marito in dotem quādam villam. & erat eccleſia in qua vxor habebat ius patronatus. An maritus habebit ius præſentandi Iaſ.in l. diuortio. §. ſi vir in fundo in 2.col.all.d.de rota tenuiſſe q̄ ſic in deciſione 10.in nouis. ſed dicit quòd omnes.cano.in c.fi.de conceſ.præb. tenēt contrarium.addo.Fely.in c.cum olim in 1.col.de maio.& obed.Gotus.in l.frater.ā fratre.in 28.col.de cond.indeb.

Ius enim patronatus mulieri competere poteſt Calde.in tit. de iu.patr.conſ.1.alias 422. idem.

Ius

Universidad de Deusto Biblioteca

ius patronatus trãsit etiam in fœminam hæredem. dec. ꝙſ. 127.præal.in vlt.col.al.abb.& alios.in ca. 1.de iu.pat.Cal. ꝙſ. 10.in tit.de iu.pat.& no.in c.fi.de conceſ.præb.Adde bene facere quod vult Pe.de Anch.in conſ. 81. vbi fac. mentionem. de filia & in ſpecie.in terminis Adde Pan.in 1.part.ꝙſ. 54. idẽ.

Quid ſi concurrant maritus & vxor.dic ꝙ præferetur.præſentatus à marito Phi.in c.ex eo.de elec.in 6.Pan.in d.ca.fi.de conceſ.præben.videtur tenere contrarium.

An ius præſentandi competat de conductori.Pau.de Caſt. in 2.vol.conſ.57.tenet quòd non vide per eum. idem.

Patronus cum aliis compatronis.an poſſit ſe præſentare. Barb.in 2.vol.conſ.33.in 8.col.tenet quòd ſic.all.gl.in c. conſuluit.de iure pat.vide ibi.

Et licet patronus ſe ipſum præſentare non poſſit,poteſt tamen ei eccleſia per epiſcopum conferri.Pan. in c. per veſtras. de iu.pat.

Patronus poteſt præſentare filium.Pan.in conſ.96.in 2.vo Iu.all.multa quæ non tranſcribo.idem vult in c. conſuluit.de iu.pat. idem.

Maior pars an poſſit præſentare minore parte non vocata. Pan.in 2.parte.conſ.76.tenet quòd ſic.al.Io. And.quem communiter ſeq.doc.in c.3.de iu.pat.& fede.con.17.tu dic quòd eſt nu.102.incip.Nobilis quidam.

Abſens an poſſit præſentari.Pan.in d.conſ.76. tenet quòd ſic ſi ord.illam admittat alias ſecus.

Quibus caſibus ius patronatus acquiratur.Pan.in con. 59. & conſ.106.in 2.parte. idem.

ius præſentandi an competat vſufructuario an proprietario.Pan.in c.fi.de conceſ præben.Fel.in c.cum olim.de maio. & obed.& dic quòd proprietario.Fac.quod dixi ſ.eo.§.ver.limitat 2. idem.

Collatio facta ab ord.ſine preſenta.patroni non valet.dec. in d.conſ.117.al.Ang.inter cætera in l.ſed ſi hac §.patronum. ff.de in ius voc.vbi dicit.ꝙ impetrans benefi.ſpectans ad collationem patroni.nihil agit.

iuri patronat⁹ non præſumitur Papa velle derogare.Barb. in 1.vol.conſ.23.in 7.& 8.col.Ad quod vide Iaſ.in d.§.patronum.vbi etiam pro dicto.decij.& Ang.vbi ſ.al.Inn.in c. cum olim de re iud.& gl.in clem.per literas.de præb. idem.

Derogatio tamẽ ſeu reſeruatio Pape trahitur ad ius patronatus acquiſitum per præſcriptionem.ita Alex.in 4.vol.conſil.75.in vlt.col.de quo habetur etiã in conſ.præcedenti. idẽ.

Plures vocati ad ius patronatus ſub nomine collectiuo.habentur.pro vno.Dec.conſ.122.

Patroni non poſſunt committere curam altaris. dec.conſ. 135.Per conſtitutionem procu. à patrono factam de præſentan.non aufertur ipſi patrono facultas preſentandi.dec.conſ. 129.vbi 4.& vlt.in fi.illius verſiculi.

Præſentatio poſ. bonæ fidei præualet præſentationi. proprietarij.Alex.in 4.vol.conſ75.in add.in vlt.col.

Qui habet ius patronatus eccleſiæ.poteſt illi renuntiare.in præiud filiorum & hæredum.Alex.in 5.vol.conſ.13.in 2.col. & in conſ.18.in 2.col.& in conſ.26.in vlt.col.vide aliquid per Phi.in c.1.de iur.patro.in 6. idem.

Quid ſi vnus haberet ius patronatus.tamen non eſt in poſſeſſione præſentandi. & alius eſſet in poſ. præſentandi ſed in mala fide. & ambo præſentant. an epiſcopus teneatur aliquem ex iſtis inſtituere. Pan.in c.conſulta.circa fi.de iur.pat. tenet quòd non.

Contrarium.tenet.Alex.in 4.vol.con.75.vt refert & ſequitur.Pau.Picus.in l.titia §.titia.in 39.q. verſ. vnum tamen not. in hac materia.ff.de leg.2. idem.

Si patronus dotauit capellam,& dos annihilata eſt,tenetur denuo dotare,ſi vult ius patronatus retinere.Barb.in 3.volu. conſ.22.in 2.col. idem.

Plures patroni. an debeant ſimul præſentare.an vero ſufficiat quòd ſinguli conſentiant.vide notabiliter.dec.in ca.cum omnes.in 7.col.verſ.Retenta tamen.extra de conſti.

Pupillus poteſt præſentare.Phi.in c.ex eo. de elect. in 6.Et quis præferatur.an præſentatus à pupillo.an à tutore.vide Pan.in c.fi.de conceſ præb.in fi.

ius patronatus difficulter proba.Phi.cap.vnico.de iu.patr. in 6. Præſentatio poteſt fieri per literas patroni.Phi.in d.c. vnico §.verum.in 1.col.

Per exercitium præſentandi.probatur.ius patronatus.Pan. in c.1.de relig.domi.verſ.& hæc faciunt ad quæſtionem.

Suffic. conſenſum patroni ſubſequitur.dec.conſ.172.Ludo.Ro.conſ.356. Si patronus laicus.donet eccleſiæ ius patronatus,eccleſia habet ſex menſes ad præſentan.Gemy.in d.c.1.

ius patronatus non quæritur ex dona. facta eccleſiæ. vnde cautela eſt ꝙ detur pro dote.non pro dona.Pan.in c.quoniam de iure.pat.

patronus eccleſiæ legans eccleſiam. videtur legaſſe ius patronatus,quod habet in ea. Bal.in l.monumẽta. C.de legi.vbi habetur, quòd qui habet ſpiritualia non videtur ipſa legare. ſed ius quod in eis habet & ita ſummat ibi Bal.

patronus proprie præſentat non eligit. & epiſcopus inſtituit non confirmat no.in c.fi.& ibi Pan.de iu.pat.

patrono negligente ius conferendi non deuoluitur ad epiſcopum. Sed ad prælatum inferiorem ad quem pertiner ius confirmandi præſentatum à patrono.Pan.in c.ij.in fi.de ſupp.præla.negli.

patronus habilis ſolus poteſt præſentare quando compatroni ſunt inhabiles Card.in cle.1.in 6.q.de ſuple.negli.præl.

Patronus non poteſt præſentare abſentem niſi per literas. Card.in cle.frequens de exceſ.præla.& in cle.1.§.2.e.ti.idem.

ius canonicum. ſeruaſi eſt vbi ag. de ꝺcto iurato propter peccatum periurij euitaſi.Alex.in 4.vol. conſ.102. ibi nono probatur.Fac.quod vult in eo.vol.conſ.1P5.in 3.col.ver.prę terea.vbi dicit.ꝙ in his quæ ſunt ſpiritualia. vel in quorũ obſerua.emergunt peccata.præualent iura canonica.Subiungit fortius Alex.ibi in 4.col.verſ.2.reſpondeo.in fi.ipſius ver.ꝙ in cauſa quoruncunq; pauperum & miſerabilium perſonarum.in quocunq; foro & etiam in terris imperij.ſeruandum eſt ius canonicum contra rigorem iuris ciuil.al.Ant. de But. in c.at ſi clerici.extra de iud.quem ſecundum eum,communiter ſeq.moderni. P.Andora.

ius canonicum ſeruandum eſt quando eccleſia ageret in foro ſeculari contra laicum & laicus opponeret.de conſue.vel præſcrip.Alex.in 5.vol.conſ.5.in 2.col. Et ſubiungit Alex. in d.conſ.5.quòd in feudis ſi diſcrepat ius ciuile à iure can.ſtaſi eſt iuri can.propter iuramentum. idem.

ius canonicum ſeruan.eſt in terris eccleſiæ. Alex.in 5.vol. conſ.99.in 1.col.Cor.in 1.vol.conſ.2.in pen.col.Card.conſil. 73.Ang.conſ.98.in fi. Idem.

ius ciuile etiam ſeruaſi eſt in terris eccleſiæ. etiam quo ad clericos & eccleſias dummodo non concernat damnum clericorum vel eccleſiaſticorum.Alex.in 5.vol. conſ.122.verſi. nec ob.Quatenus autem affert præiudicium non ligat eos ni ſi quatenus à canone ſit approbatum.vt expreſſe dic.Alex.in d.5.vol.conſ.123.in vlt.col.Vide in materia dec. notabiliter. in c.eccleſia S Mariæ.in 14.col.de conſti.vbi dicit.ꝙ quando agitur de alimentis filij ſpurij,ſeruaſi eſt ius canonicum.Et ponit alios caſus quos vide.& per Phi.in c.2.de arb.in 6. idem.

ius ciuile.in terris imperij ſeruaſi eſt.vt no.in c.1.extra.de ope.no.nun.& in ſpecie.vult Ang.in conſ.46.in fi.al.Io. And. in regula poſſeſſor.

iura quilibet ſcire præſumitur.quomodo hoc intelligatur. vide Ang.in §. ſuſpectus autem inſti.de ſuſpec.tu. idem.

iura imperij habens Princeps (vt dux Mediolani,qui habet iura regalia & fiſcalia)&omnia poteſt in ſuo ſtatu,quæ poteſt imperator in toto imperio.gaudet prærogatiua l.benè à Zenone. C. de quadrien. præſcr. vt ſignanter concludit Bald. in conſ.361.vol.1.& in plurimis aliis ſuis cõſiliis,vt refert & ſequitur Corn.in conſ.127.in litera H.la 1.vol.2.

Et licet plerique aliquando contrarium tenuerint;Tamen iſta videtur magis com.opi.vt dicit Soci.iun in conſ.7 nu.10. vol.4 allegans Socinum Seni.patruum ſuum in conſ.46. eleganter & ſubtiliter nu. 12. dicentem pro reſponſione dictæ l. benè à Zenone. Quòd ſecundum aliquos illa lex ſolùm procedat in imperatore, & non in ciuitatibus etiam ſuperiorem non recognoſcentibus,& ſic,quæ habent iura imperij.Sed tamen dicit, ꝙ talis reſponſio non eſt tuta, & ſic illam non approbat,& conſequenter tenet dictam l.benè à Zenone. habere locum etiam in inferiorib. principibus, modo habeãt iura imperij, & fiſcalia,& ſuperiorem.ſaltem de facto,non recognoſcant,vt per eum. E.Muſcul.

iura & leges quilibet ſcire præſumitur.l.Leges ſacratiſſimę C.de leg.Et per conſequens, ſe voluiſſe conformare cum iuris diſpoſitione.iuxta l.ſi duo,& ibi tradunt Doct.ff.de acq.hęred.Et eſt communis doctrina Bart. Soci. Seni. & aliorum in l.hæredes mei.§.cum ita.ff.ad Treb.vt refert Soci.iun.in conſil.83.nu.2.vol.4. E.Muſcul.

iuri emphyteutico.quanto tempore præſcribatur, nõ leuis eſt inter Doctores altercatio. Multi enim volunt etiam longum tempus, 10.vel 20.annorum ſufficere,vt Ant.de Butr.in c. peruenit, de cenſi.prout refert & ſequitur Alex. conſ.163. viſo & diligenter conſiderato,nu.10.li.4.dicens:Quod etiam Bald.ita tenuit,vt per eum.Quod etiam firmauit Fel.in c.cum Bertoldus nu.28.de re iud.&c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Alij verò tenent,quòd requiritur spatium triginta, aut saltem quadraginta annorum contra Ecclesiam, vt per Bar'. & alios post gl.ibi in l.2.C. de iure emph.& in l.comparet,C.de præscr.30.vel 40.ann.

Et ista posterior opinio videtur communiter recepta, vt per Iaſ.in d.l.2.nu.85.Et ita communiter teneri asserit etiam, & sequi videtur Io.Fran.Balb.in trac.præscrip.in 1.part.1.par. principal.in 10.q.n.42.Ac ita allegando hoc dicit magis commune Doc.Iun.in cons.82.n.4.vol.3. E.Muscul.

Iura quædam sunt negatiua, vt, seruitus altiùs non tollendi,ius non eundi ad molendinum:quædam sunt iura affirmatiua,vt,seruitus aquæ ducendæ,itineris atque prospectus, ius præsentandi, eligendi & similia.in iurib. verò negatiuis communis Docto.conclusio est,explicante Franc.de Ripa,in cap. cùm ecclesia sutrina.n.50.extrà,de caus.pos.& proprie.Quod actus præsumantur semper fieri iure facultatis,nisi volens facere actũ fuerit prohibitus,&prohibitioni acquieuerit.Quia tunc si à die prohibitionis essent elapsa temporum legitima ad præscriptionem causandam,possent compelli,ne alij accederent ad molendinum, cùm natura horum iurium consistat in actu prohibitorio.Bal.in l.1.nume.8.C.de ser.& aqua.Pan. in c.significante.n.1.extrà,de app.Rol.à Valle,in cons.9.n.17. & in cons.22.n.34.in 2.To.cons. Kirchouius.

Iura ciuilia loquentia de emphyteusi non habẽt locum in Emphyteusi Ecclesiastica communem dicit Io. clar. vers.emphyteusis.q.48. I.Fich.

Iuri offerendi seu redimendi per præscriptionem 30. annorum prescribi posse,probatur per tex.in l.cùm notissimi.C.de præscr.30.vel 40.anno.vbi expressè dicitur:ius quod competit secundo creditori in hypotheca vel pignore, contra prioren creditorem præscribi 30.annis,cùm ius redimendi seu offerendi sit ius.Ergò præscribi potest 30.annis.l.sicut.l.omnes. C.eo.Hanc commu.opi.esse inquit Hier.Schurpf.in cons.41. vers.item quartò.num.7.in 1.Cen.& in cons.88.num.9.in 2. Cent. kirchouius.

Iuris error quilibet à mala fide errantem excusat,vt est cõmunis opi.Soarez ver.iuris.nu.344. Bonacoss.

Ipso iure pœna imposita à statuto afficit hætedes,vt est cõmunis opi.Soarez.ver.iure.n.347. Bonac.

IVRIVM personalium an sit dare quasi possessionem dubitatur. Et non dubium est in illis dare quasi possessionem, cùm præscribantur,vt not.gl.in l.de in rem verso.ff.de vsur.l. regulariter.l.nec vllam.§.fi.ff.de peti.hære. Guil. de Cun. in l. solent.§.fi.ff.de offic.procon.& lega.canonistæ in cap. quærelam.extr. de elect. Licet Cy.sententiam contrariam in l.si certis annis.C.de pact. secutus fuerit. Et hanc communem opinionem Doct. esse scribit Signor. de Homod. in consil.222. nu.4. Kirchouius.

Iura limitatoria.seu essentialia,nunquam videntur sublata per legem nouam,nec per decre.nouum,nec per constitutionem nouam, nec per statutum nouum, Etiam si in eis essent clausulæ,non obstantibus legib.statutis,aut decretis,quia ius alicui specialiter competens, nunquam videtur sublatum, etiam in criminalib.Plotus inter consilia criminalia.cons.110. numer.4.tomo.1. Bonacoss.

PRO.iussus præcedit,auctoritas sequitur.l.si quis mihi bona §.iussum.ff.de acq.hæred. Bellon.

PRO.iussus iudicis aliquem excusat. l.quanquam. ff.de aqua plu.arcend. si stipulatus.§.si lancem.ff.de sol.

OBIEC.contra de l. quoniam. C.de appel. vbi officialis faciens præceptum iudicis ordinarii.punitur.

SOL. cùm iudex aliquid mandat,officium suum exercendo.excusatur parens propter iudicialem auctoritatem. Si verò non exercet officium suum non est parendum.Nam intre dum resistere debent officiales, vt in cõtrario:quia illic iudex censebatur facere vt priuatus cùm ab eo appellatum esset,ab eaque appellatione subtracta causa fuerat, vnde licebat reluctari:& vide gloss.in cap. quod quis mandato.de regul.iur. in 6. Bellon.

PRO. iubere cauere, & in possessionem mittere est magis imperij quam iurisdictionis.l.iubere cauere.ff.de iurisd.omn. iud. Bell.

Iussus.Superioris excusat quem à dolo Alex.in 2.vol.cons. 220,& in 3.vol.cons.39.Addo tex.in c,ad aures.de temp.ord. Card.cons.19.& Pau.de ca.in 2.vol.cons.380.& illud consil. Alex.220,est repetitum.in 1.vol.cons.57.

Et iussus patris excusat filium à periurio. Alex.in l.fi. ff.qui satisd.cog.

Fac.quod vult.Lud.Ro.cõs.59.vbi dicit quòd in dubio pareñ est superiori.

Vide tamen Fel.in c.inquisitioni de sent.excom.vbi cõcludit quòd iussui iniquo obedieñ.non est.

De quo etiam vide late per eum in c.si quando.col.5.& 6. de rescript.& Barb.in 1.vol.cons.61.in 7.col.

Et rogationes pro iussu hñr.glo.in l.1.ff.quod iussu.Alex.in 1.vol.cons.124.in fi.

Vide tamen Alex.in 3.vol.cons.16.in 3.col.ibi nec.ob. vbi hoc limitat quando est consuetus tirannice tractare subditos,&c. P.Andora.

Iustitia.Nemini est denegan. Alex.in 1.vol. consil.11.in 1. col. P.Andora.

PRO.iustus dolor aliquẽ excusat.l. Gracchus. C.ad legem Iul.de adult. Bellon.

PRO.iusta causa in parte, non tollit moram in alia parte.l. qui solidum.ff.de leg.2.

PRO.iustè possidet qui authoritate prætoris possidet.l. iustè.ff.de acq.poss.

Iuuare alium nec iure Cæsarum, nec iure Põtificum in foris excutiendo quispiam tenetur,vt frequenter placitum affirmant Dec.nu.4.& Chuchalon ad illum in l. culpa caret. ff.de reg.iur.Francis.Cason & qui eum cum aliis refert,Viuius lib. 1.opin.33. quam etiam in rem videto quæ superius obserno ver.Defendere. E.Suarez.

Iuuenis quis dicatur,Alex.in l.non aliter.§.Titius.ff.de leg. 3.Et dicitur iuuenis vsque ad 50.annos.l.si sterilis.ff.de actio. empt. P.Andora.

Iuueniles calores difficile est temperare.l.final.§.filiis.C.de bon. quæ liber. & potest este iuuenilis calor in homine centum annorum, si non potest disciplinari à bono regimine. ita Bald.in d.§.filiis. Idem.

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca